MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

1

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Kültür Bakanlığı ile
Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı'nın
Ortak Yayınıdır

Yıldız Sarayı Arabacılar Dairesi
Barbaros Bulvarı
80700 Beşiktaş/İstanbul
Tel: (0212) 227 37 33 - Faks: (0212) 227 37 32

Kitap Tasarımı
Haluk Tunçay

Baskı
Numune Matbaacılık
(0212) 629 02 02

Genel Dağıtım
DADA Ltd. Şti.
(0212) 249 51 10

İstanbul, Nisan 1996

ISBN 975-333-038-3 (Takım)
ISBN 975-333-039-1 (1. Cilt)

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

1

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

MEHMED SÜREYYA BEY VE SİCİLL-İ OSMANÎ

Hayat hikâyesi

Mehmed Süreyya Bey 1845'de İstanbul'da doğmuştur. Babası çeşitli devlet görevlerinde bulunmuş Mehmed Hüsnî Bey'dir.[1] Babasının anne tarafından atası 1756'da Belgrad'da şehit düşmüş İbrahim Paşa'dır. Babasının baba tarafından dedesi ise yağlıkçılar kethüdâsı Hacı Mehmed Ağa'dır.[2] Mehmed Süreyya Bey'in tahsiline ve memuriyet hayatına ilişkin bilgiler sicill-i umumî defterlerinden elde edilmiştir.[3] Buna göre Dârü'l-Maarif Rüşdiyesi'ni bitir-

1 Biyografisi için bakınız: *Sicill-i Osmanî*, II, İstanbul, 1311 (1893/94), s. 177-78.

2 Mehmed Süreyya Bey *Sicill-i Osmanî*'de yeri geldikçe ailesine ve yakın-uzak akrabalarına ilişkin bilgiler de vermiştir. Bu maddeler şöyle sıralanabilir: İbrahim Paşa (I. 119) (Oğlu İsmail Bey babasının li-ümm ceddi); İbrahim Ağa (I. 158) (kızı annesi); Ahmed Şükrî Efendi (I. 301) (akrabasından Rüşdî Bey'in dayısı); İsmail Bey (I. 365/66) (büyük dedesi Hacı Mehmed Ağa'nın babası); Es'ad Mehmed Efendi (I. 338) (oğlu İsmail Rif'at Efendi babasının li-ümm dayısının dayısı); Hüsnî Mehmed Bey (II. 177/78) (babası); Süleyman Paşa (Kuğuzade) (III. 89) (kızı li-ümm büyükbabasının annesi); Şâkir Mehmed Efendi (III. 127) (babasının ve yazarın sütbabası ve babasının teyzesinin eşi); Şâkir Mehmed Efendi (III. 128/29) (kızı Emine Saide Hanım akrabasından Ahmed Bey'in eşi); Abdülkerim Bey (III. 356/57) (babasının anne tarafından dedesi); Azmî Mehmed Emin Efendi (III. 466/67) (babasının sütbabası ve eşi Hadice Hanım büyükbabasının amcasının kızı); İsmet İsmail Bey (III. 473) (oğlu Hasan Hamdî Bey halasının eşi); Kâmil Mustafa Bey (IV. 70/71) (babasının dayısı); Lutfî Ahmed Bey (IV. 92) (büyük kardeşi); Mehmed Paşa (IV. 274) (yeğeni Mustafa Bey li-ümm büyükbabasının kız kardeşinin eşi); Mahmud Aziz Efendi (IV. 336) (annesi Nefise Hanım li-ümm büyükbabası İbrahim Ağa'nın kız kardeşi); Mustafa Paşa (Seyyid) (IV. 463) (eşi Tabib Kadın'ın kız kardeşi Sabâvet Kadın büyük annesi); Tahsin Hasan Bey (IV. 849) (kardeşi Aziz Efendi süt halası Hâdiye Hanım'ın eşi).

3 Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki bu defterlerden ilk kez Ö. F. Akün *İslâm Ansiklopedisi*'nde yer alan "Süreyya, Muhammed Süreyya" maddesinde (XI, İstanbul, 1970,s. 247-249) yararlanmıştır. Mehmed Süreyya Bey'in sicili 113 no'lu defterde bulunmaktadır.

miş. Arapça, Farsça ve Fransızca özel dersler almıştır. Zilka'de 1279'da (Nisan-Mayıs 1863) ilk resmî görevine, Bâbıâlî'deki tercüme odasına mülâzim olarak devama başlamıştır. Bu yıllarda *Ceride-i Havadis* gazetesinin yazarları arasında da yer almış ve sâniye rütbesine[4] yükselmiştir. 7 Muharrem 1304'de (6 Ekim 1886) atandığı Maarif Nezâreti bünyesindeki Meclis-i Kebir-i Maarif üyeliğini 1908'e kadar sürdürmüştür. Bu görevdeyken önce mütemâyiz,[5] sonra da ûlâ sânîsi[6] rütbelerini almıştır. 1907'de hastalanmış, uzun süren bu rahatsızlığın ardından 30 Kânunievvel 1324'de (12 Ocak 1909) vefat etmiş ve Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir.[7]

Eserleri

Mehmed Süreyya Bey'in *Sicill-i Osmanî* dışında basılmış tek eseri *Nuh-*

---

4 Tanzimat'tan sonra konulan bu rütbe daha çok kalemiye mensuplarına verilirdi. Mülkiyedeki karşılığı mîr-i ümerâ, ilmiyedeki karşılığı mahrec mevleviyeti ve askeriyedeki karşılığı kaymakamdır.

5 Askerî rütbelerden miralay, ilmiye rütbelerinden bilâd-ı hamse mevleviyeti karşılığı olan bu rütbeyi Rebiyülevvel 1311'de (Eylül-Ekim 1893) almıştır. Bakınız: *Salname-i Nezâret-i Maarif-i Umumiye* (2. sene), İstanbul, 1317 (1899), s. 516.

6 Mülkî rütbelerden *mîrimîran*, ilmiye rütbelerinden haremeyn mevleviyeti, askerî rütbelerden mîrlivâ karşılığı olan bu rütbeyi 28 Safer 1319'da (17 Haziran 1901) almıştır. Bakınız: *Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniye (Hicrî 1326 senesine mahsus), İstanbul, 1323 (1908), s. 524.*

7 Vefatından hemen sonra Maarif Nezâreti'nde çalışma arkadaşı şair Halil Edib Bey (biyografisi için bakınız: İbnülemin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, İstanbul, 1969, s. 271-273) kişiliğini ve özelliklerini de yansıtan uzun bir yazıyla Mehmed Süreyya Bey'i anmıştır: "Zıyâ-ı Elîm: Yazık Süreyya Bey de ölmüş", *Beyânü'l-Hak*, Sayı 17 (12 *Kânunısânî* 1324), s. 386-389; Sayı 18 (19 *Kânunısânî* 1324) s. 396-399. Bu yazının çok kısa bir özeti de Ekrem Reşad ile Osman Ferid'in (Sağlam) çıkardığı *Nevsâl-i Osmanî*'de (I. sene, İstanbul, 1325 (1909), s. 184) yer almıştır: *"Süreyya Bey. Efâzıl-ı kudemâ-yı muharrirîn-i Osmaniyeden ve Meclis-i Maarif azâ-yı sâbıkasından Mehmed Süreyya Bey geçen kânunievvelin otuzuncu salı günü irtihâl-i dâr-ı beka eylemiştir. Süreyya Bey cidden emsâline nâdir tesadüf edilir dühâtdan idi. Kendisi müverrih ve tarihin en ziyade terâcim-i ahvâl kısmında büyük bir müdekkik idi. Bizde İsmet Efendi merhumdan sonra müşârileyh kâ'bında yetişmiş kimse yoktur denilebilir. Sicill-i Osmanî, Nuhbetü'l-Vekayi iki matbu eser-i kıymetdarıdır. Sicill-i Osmanî büyücek kıt'ada 2500 sahifelik dört büyük cilt üzerine müretteb'dir ki âlem-i İslâmiyetde yetişmiş fuhûlûn ve bilhassa Devlet-i Osmaniye'nin bidâyet-i tesisinden zamanımıza kadar dünyaya ne kadar hükümdarımız, rical-i siyasiye ve edebiyemiz, ulemâ ve meşâyihimiz gelip geçmiş ise cümlesinin menâkıbı mazbut ve münderic-dir. 1308 tarihinde Matbaa-i Amire'de tab' edilen bu eser-i mühimminden merhumun biraz istifade-i maddiye temin edebilmesi me'mul iken matbaanın zulmen senelerce mesdûd kalması Süreyya Bey'i o istifadeden mahrum bırakmıştı. Mufassal Sicill-i Osmanî zeyli, altı yedi cildi lûgat, on cilt kadar Tarih-i İslâm ve iki cilt Nuhbetü'l-Vekayi merhum-ı müşârileyhin metrûkât-ı kalemiyesindendir."*

betü'l-Vekayî dir.[8] Basılmamış eserleri hakkında ise en ayrıntılı bilgiyi Bursalı Mehmed Tahir Bey verir.[9] Bu eserler *Tekmile-i Sicill-i Osmanî* (2 cilt); *Zeylü'z-Zeyl* (1 cilt); 1808-1876 arasını kapsayan *Tarih-i Mehmed Süreyya* (9 cilt); Arapça, Farsça, Osmanlıca, Çağatayca ve Tatarca "ufak kıt'ada" 30 cüzlük bir sözlük olan *Burhanü'ş-Şeref veya Lûgat-ı Hamse*; *Mir'at-ı Tarih-i İslâm* (4 cilt); ilm-i hadise dair *el-Yâkut ve'l-Lü'lü* ve *Secedâtü'l-Kur'an*'dır. Bursalı Mehmed Tahir Bey ayrıca *Hamiyet veyahud Merak*, *Sefihler*, *Gece Kuşu* ve *Çiftlik Âlemi* adlarını taşıyan basılmamış dört romanı olduğunu belirtir. Gene onun ifadesine göre bu eserlerin hepsinin Cihangir yangınında yandığı "ailesi tarafından rivayet edilmektedir".[10]

Sicill-i Osmanî

Mehmed Süreyya Bey'in adını bugüne kadar yaşatan *Sicill-i Osmanî*[11] Osmanlı biyografya (terâcim-ahvâl) geleneğinin son ve en ilginç halkasıdır. İslâm kültür dünyasında önemli bir yeri olan biyografya çalışmaları Osmanlı döneminde de parlak örneklerle sürmüştür.[12] Ancak bunlardan vefeyatlar dışında kalanların temel özelliği belirli bir uğraş, görev ya da sanat dalına

---

8 H. 1247 (başı 12 Haziran 1831) ile H. 1272 (sonu 27 Ocak 1876) arasında belirli bir rütbeye kadarki devlet memurlarının göreve atanma tarihleriyle, görev değişikliklerini ve vefat tarihlerini yıl yıl, bilinebildikleri ölçüde ay ve gün ayrıntısıyla veren bu eser *Takvim-i Vekayi ile Ceride-i Havadis*'in "tevcihat" ve "vefeyat" sütunlarındaki bilgilere dayanır. Ancak 360+4 sayfalık birinci cildi basılmıştır (İstanbul, tarihsiz). Bazı kaynaklar cüz cüz yayımlandığını ve 1876'da tamamlandığını belirtirler. Basılı bölüm H. 1277 yılı sonuna (8 Temmuz 1861) kadar gelir. (Ö. F. Akün'ün *İslâm Ansiklopedisi*'ndeki maddede, basılı bölümün H. 1269 yılı sonuna kadar geldiği yolunda verdiği bilgi yanlıştır). Basılmayan bölümün bir nüshası Ankara'da Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'ndedir.

9 *Osmanlı Müellifleri*, II., İstanbul, 1342 (1923/24), s. 36.37.

10 Cihangir yangınının tarihini Ö. F. Akün 1334 (1916) olarak vermektedir. Halil Edib Bey Not 7'de anılan yazısında Mehmed Süreyya Bey'in evinin "Tophane civarında kışla arkası denilen mahalde" olduğunu belirtir. Tophane ve Cihangir'de art arda çıkan ve toplam 1325 binanın yandığı iki büyük yangın ise 13 Temmuz 1331 (26 Temmuz 1915) ve 2 Eylül 1331 (26 Temmuz 1915) tarihlerinde meydana gelmiştir. Bu hususda bakınız: Osman Nuri (Ergin), *Mecelle-i Umûr-ı Belediye*, I, İstanbul, 1338 (1922), s. 1336.

11 Eserin tam adı *Sicill-i Osmanî yahut Tezkire-i Meşâhir-i Osmaniye*'dir. Toplam 2420 sayfalık 4 cilt halinde İstanbul'da Matbaa-i Âmire'de basılmıştır. 451 sayfadan oluşan 1. cilt 1308 (1890/91); 442 sayfadan oluşan 2. cilt 1311 (1893/94); 621 sayfadan oluşan 3. cilt 1311 (1893/94) tarihini taşır. 906 sayfadan oluşan 4. cildin basım tarihi yoktur. Ancak ekler bölümünde verdiği en son vefat tarihi Şevvâl 1316 (Şubat 1899) olduğuna göre, basım işinin bu tarihten az sonra tamamlandığı kabul edilebilir. 1971'de İngiltere'de biraz daha küçük boyutta bir tıpkıbasımı yapılmıştır.

12 Bu külliyatın kabaca bir dökümü için bakınız: A. S. Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, I, Ankara, 1973, s. 247-477.

göre düzenlenmiş olması ve genellikle belirli bir zaman dilimini kapsamasıdır. *Sicill-i Osmanî* ise hem zaman, hem de alan bakımından Osmanlı biyografyasını tümden kucaklamayı amaçlamıştır. Yazar herhalde bu amacın getirdiği zorunluluk dolayısıyla biyografileri mümkün olduğunca az kelimeyle vermek yoluna gitmiş, belki de bu yüzden eserini Osmanlı biyografya geleneğinde hiç rastlanmayan bir sıfatla, "sicil" olarak nitelemiştir.

Sicill-i Osmanî her ne kadar Osmanlı tarihinde ad bırakmış kişilerin tümünün biyografilerini kapsamayı amaçlasa da, her çalışma gibi kaynaklarla sınırlı olduğundan, büyük ölçüde Osmanlı bürokrasisinin bir kütüğü niteliğindedir. Sarayın enderûn ve bîrûn erkânı ile merkez ve taşradaki ilmiye, kalemiye, mülkiye ve seyfiye erkânı *Sicill-i Osmanî*'de en çok yer alan kesimlerdir. Bunlardan sonra şairler, hattatlar ve tarikat şeyhleri gelir. Mûsikîşinâslar ve diğer sanat mensupları ise hayli azdır. Mehmed Süreyya Bey'in özel bir ilgi gösterdiği kişiler ise mazanne-i kirâm (ermiş sayılanlar) ile meczuplardır. Sayıca hayli çok olmakla birlikte haklarında en az bilgi verilen kesim ise cami, mescit, mektep, medrese, çeşme gibi hayır eserlerinin bânîleridir.

Sicill-i Osmanî'nin kaynaklarına gelince, Mehmed Süreyya Bey şüphesiz, yaşadığı devirde İstanbul kütüphanelerinde mevcut yazma ve basma bütün tarih ve biyografi eserlerini taramıştı.[13] Temel kaynaklar olarak, biyografik bakımdan da zengin bilgiler taşıyan Osmanlı kronik lerini, sadrazamlar için *Hadikatü'l-Vüzerâ* ve zeyllerini, reisülküttablar için *Halifetü'r-Rüesa* ve zeyllerini, kapdan-ı deryâlar için *Harita-i Kapudanân-ı Deryâ* ile *Sefinetü'l-Vüzerâ*'yı, şeyhülislâmlar için *Devhatü'l-Meşâyih*'i, ilmiye mensupları için *Şakaik-i Nu'maniye* ve zeyllerini, nakibül-eşraflar için *Devhatü'n-Nükebâ*'yı, Enderûn mensupları için *Tarih-i Atâ*'yı ve *Vekayi'-i Letâif-i Enderûn*'u, şairler için şuarâ tezkirelerini, hattatlar için *Tuhfe-i Hattatîn*'i, çeşitli vefeyatları ve menâkıbnâmeleri, tekkelerin ve şeyhlerin dökümlerini veren risaleleri, Mevlevî ricali için *Sefine-i Nefise-i Mevlevîyan*'ı, İstanbul'daki hayır sahipleri için *Hadikatü'l-Cevâmi*'yi, Bursa için *Güldeste-i Riyâz-ı İrfan*'ı, Bağdat için *Gülşen-i Hulefâ*'yı, *Ravzatü'l-Aziziye*, *Esmarü't-Tevarih* gibi nasb ve azil cetvellerini kullandığı anlaşılmaktadır. Bunların dışında *Sicill-i Osmanî*'nin en özgün yanını oluşturan kaynak mezar taşlarıdır. Birçok biyografi mezar taşlarındaki kitabelerden elde edilen bilgilerle oluşturulmuş, denetlenmiş, tamamlanmış ya da düzeltilmiştir.[14] Bugün büyük bir bö-

13 Halil Edib Bey Not 7'de anılan yazısında bunu şöyle ifade eder: "Tarihe, terâcime ait kütüphanelerimizde ne kadar matbu ve yazma âsâr var ise hemen hepsini gözden geçirmişti. Bu şubelerde zâtına hakkıyla mütehassıs denilebilir. O yoldaki ihâtâsı kendisiyle mûlâki olanlara hayret verirdi".

14 Bu türden bir çalışma yüzünden Maarif Nezâreti'ndeki görevine yazın toz, toprak, kışın çamur içinde gelen yazarın adı "Hırpanî Süreyya Bey"e çıkmıştır. Halil Edib Bey, onun yaz kış üstünden eksik etmediği, cepleri notlarla dolu eski bir paltoyla dolaştığını söyler. Hemen ekleyelim ki benzeri birçok kitap ve bilgi tutkunu gibi Mehmed Süreyya Bey de hiç evlenmemiştir.

lümü ortadan kalkmış ya da tahribe uğramış olan İstanbul'daki mezarlıkların ve hazirelerin o zamanki genişliği göz önünde tutulursa Mehmed Süreyya Bey'in çabasının büyüklüğü daha iyi anlaşılır.[15] Bütün bu çalışma sonucunda Osmanlı biyografyasının eksiksiz bir dökümünün yapıldığı elbetteki ileri sürülemez. Nitekim Mehmed Süreyya Bey de çalışmasını sürdürerek eserleri arasında saydığımız *Tekmile-i Sicill-i Osmanî* ile *Zeylü'z-Zeyl*'i meydana getirmiştir. Bu eserlerin yitip gitmiş olması üzüntü vericidir.

Sicill-i Osmanî'de 17.000'e yakın biyografi yer almaktadır. Bu bakımdan da Osmanlı biyografyası alanında kaleme alınmış en kapsamlı eserdir.[16] Daha sonra bir benzeri hazırlanamadığı gibi, yeniden yayınlanması yolundaki girişimler de bugüne kadar sonuçsuz kalmıştır.[17] Eserin ilk basımındaki başlıca kusurlar ise alfabetik bir eserde olmaması gereken biçimdeki sayfa düzeni ve hayli sık rastlanan dizgi yanlışlarıdır. Bu yanlışlar özellikle kitap adlarının yazımında bazen başka kaynaklarla karşılaştırılsa da içinden çıkılamayacak boyuttadır.

Sicill-i Osmanî yayımlandığı günden beri Osmanlı tarihiyle uğraşanlar için vazgeçilmez bir başvuru eseri olma özelliğini korumuştur. Bugün yeni bir düzenle tekrar yayımlanıyor olması da kuşkusuz değerini yitirmemiş olmasından kaynaklanmaktadır.

NURİ AKBAYAR

15 İstanbul mezarlıkları, hazireleri ve mezar taşları için bakınız: A. Tibet, "Hazireler", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, IV, İstanbul, 1994, s. 38-39; E. Işın, "Mezar Taşları", *aynı eser*, V, İstanbul, 1994, s. 438-442; Y. Çoruhlu, "Mezarlıklar", *aynı eser*, V, İstanbul, 1994, s. 442-445.

16 *Sicill-i Osmanî*'ye Mehmet Zeki Pakalın (1886-1972) tarafından bir zeyl kaleme alınmıştır. Yazarının el yazısıyla 19 defter halindeki bu çalışma Ankara'da Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'ndedir.

17 Yalnız *Sicill-i Osmanî*'nin I. cildinin başında yer alan Osmanlı hanedanı bölümü Gültekin Oransay (1930-1989) tarafından düzeltilip genişletilerek *Osmanlı Devleti'nde Kim Kimdi, I, Osmanoğulları* (Ankara, 1969) adıyla yayımlanmıştır. G. Oransay buna "Osmanoğullarıyla ilgili mezar ve türbeler" alt başlığıyla 16 sayfalık bir de "ek yapraklar" çıkartmıştır (Ankara, 1970). Aynı yazarın *Sicill-i Osmanî*'yi geniş dizinlerle 9 cilt olarak yayımlama projesi ise gerçekleşmemiştir.

BU YAYIMIN DÜZENİNE VE İÇERİĞİNE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1. Madde başlıklarında kişiler adları ve ayırt edici sıfatlarıyla tam alfabetik düzende sıralanmıştır.
   Örnek: Ahmed Ârif Bey
   Ahmed Bey
   Ahmed Efendi
   Ahmed Efendi (Akbaşzâde)
   Ahmed Efendi (Zorlu)
2. Aynı adı taşıyan ve herhangi bir ayırt edici sıfatı bulunmayan kişiler vefat tarihlerine göre sıralanmıştır.
3. Aynı adı ve bununla birlikte aynı ayırt edici sıfatı taşıyan kişiler de vefat sırasına göre sıralanmıştır.
4. İki ya da üç adlı (ikinci adların çoğu mahlastır) kişiler mutlaka her addan aranmalıdır. Genellikle mahlaslar öne alındığından, örneğin bir madde içinde "Mehmed Emin" olarak geçen ad, madde başlığında "Emin Mehmed" biçiminde alfabetikte yer almaktadır.
5. Madde içindeki ve madde sonlarındaki parantezler tarafımızdan eklenen açıklamaları içerir.
6. Madde sonlarındaki parantezlerde bulunan sayılardan Romen rakamlı olanı ilk basımda yer aldığı cildi, ikincisi ise bu ciltteki sayfa numarasını gösterir.
7. İlk basımda çeşitli nedenlerle aynı başlık altında toplanmış olan biyografiler ayrıştırılarak yeni maddeler oluşturulmuş, aradaki bağlantı (→) işaretiyle gösterilmiştir.
8. Bu yayımda bilgi yanlışını düzeltmek amacıyla metne herhangi bir müdahalede bulunulmamış, yalnızca açık biçimde görülen dizgi yanlışları düzeltilmiştir. Aynı kişi hakkında birden çok yerde farklı bilgi verilmişse bu husus madde sonunda köşeli parantez içinde belirtilmiştir.
9. Eser edebî bir metin değil, ansiklopedik nitelikte olduğu için unvan, görev ve kurum adları ile tarihi terimler dışında anlatımı sadeleştirilmiştir.

KISALTMALAR

b.	bin
bak.	bakınız
H.	Hicrî
hd.	hüküm sürdüğü devir
Hz.	Hazret-i
s.	sayfa
SO	Sicill-i Osmanî
v.	vefatı
vs.	vesaire
yy.	yüzyıl

SİCİLL-İ OSMANÎ

1

OSMANLI HANEDANI

Abdullah (Şehzâde) II. Bâyezid'in büyük oğludur. Saruhan valisi olup Zilka'de 888'de (Aralık 1483) vefat eyledi. Na'şı Bursa'ya nakledilerek II. Murad dairesine defnedildi. Cesur ve kahramandı. (I. 53)

Abdullah (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) oğludur. Bebekken 932'de (1525/26) vefat edip dedesi I. Selim'in türbesi yakınında bir türbeye defnedilmiştir. (I. 53)

Abdullah (Şehzâde) Şehzâde Bâyezid'in oğludur. Sancakbeyi olup 967'de (1559/60) vefat eyledi. Sivas'da medfundur. (I. 53)

Abdullah (Şehzâde) II. Selim'in oğludur. 983'de (1575) vefat etti. Diğer kardeşlerinin küçüğüydü. Babasının türbesine defnedildi. (I. 53)

Abdullah (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. Yaşı 10'a varmış iken 1003'de (1595) vefat eyledi. Ayasofya'da medfundur. (I. 53)

Abdullah (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 5 Safer 1132'de (18 Aralık 1719) doğup ertesi gece vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 53)

Abdullah (Şehzâde) I. Abdülhamid'in 1189'da (1775) ölü doğmuş oğludur. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 52/53)

Abdullah (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. Küçük olduğu halde 1235'de (1820) vefat eylemiştir. Nuruosmaniye'de medfundur. (I. 53)

Abdullah Bey IV. Mehmed'in kızı Hadice Sultan'ın oğludur. 1111'de (1699/1700) vefat ederek Yeni Cami Türbesi bahçesine defnolundu. (I. 31)

Abdurrahman (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat eyledi. Ayasofya'ya defnedildi. (I. 52)

Abdülaziz (Şehzâde) I. Abdülhamid'in 1193'de (1779) ölü doğmuş oğludur. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 52/53)

Abdülhamid I III. Ahmed'in oğludur. 5 Receb 1137'de (20 Mart 1725) doğdu. 8 Zilka'de 1187'de (21 Ocak 1774) tahta çıktı. 11 Receb 1203'de (7 Nisan 1789) vefat etti. Ömrü (hicrî olarak) 66 yıl, 6 gün; saltanat müddeti 15 yıl, 8 ay, 3 gündür. Na'şı Yeni Cami yakınındaki türbesine defnedildi. Zamanının öncesi ve sonrası savaş gailelerine rastlamıştır. Uyanık, ileri görüşlü ve dine bağlı olduklarından askerî düzenleme için çaba harcamış ve Avusturya ve Rusya'ya açtığı savaş kardeşi III. Mustafa'nın Rusya'ya ilan ettiği savaştan daha başarılı olmuştur. Zamanında bazı zorbalar cezalandırılıp Anapa'nın ihyası ve Çerkeslerin devlete bağlanmaları sağlandı. Beylerbeyi'nde bir cami, mektep, hamam ve çeşmeleri ve Bahçekapı'da bir sebil, imaret, medrese, kütüphane ve Emirgân'da bir cami, hamam, Medine'de bir medrese ihya ve inşa buyurdu. Gayretli, yumuşak, iyi huylu, merhametli, gönlü ve kalbi temiz, küçük bir haksızlığa bile razı gelmezdi. Kerametine dahi inanılmıştır. (I. 52)

Abdülhamid (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 25 Muharrem

1228'de (28 Ocak 1813) doğup 2 Ramazan 1240 (20 Nisan 1820) salı günü vefat eyledi. Fâtih'de büyükanneleri Nakşıdil Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 52)

Abdülhamid (Şehzâde) II. Mahmud'un 1242'de (1826/27) doğan diğer oğludur. 1244'de (1828/29) vefat etti. Adaşı ve büyük kardeşinin yanına defnedildi. (I. 52)

Abdülhamid Bey II. Mahmud'un kızı Sâliha Sultan'ın(→) Halil Paşa'dan olan oğludur. 1250'de (1834/35) doğdu ve 1252'de (1836/37) vefat edip babasının yanına defnedildi. (I. 47)

Abdülmecid (Sultan) II. Mahmud'un oğludur. 14 Şa'bân 1238'de (25 Nisan 1823) doğmuştur. 19 Rebiyülâhir 1255'de (2 Temmuz 1839) tahta çıktı. 17 Zilhicce 1277'de (26 Haziran 1861) vefat etmekle Sultanselim'deki türbesine defnedilmiştir. Ömrü (hicrî olarak) 39 yıl, 9 ay, 5 gün ve saltanat müddeti 22 yıl, 7 ay, 2 gündür. Akıllı, âlim, edip, vakûr, zeki, cömert, şefkatli, merhametli, cesur, gayretli, dilbilir, hattat, benzersiz münşî idi. Zamanlarında Şam, Haleb, Adana ve Girit geri alınmış ve Sivastopol, Şekvetil ve Besarabya fetholunmuştur. Fransa, İngiltere ve Sardunya devletleriyle siyasî ilişkilerde ustalığın, Kırım önlerindeki ve Gözleve ve diğer savaşlarda İngiltere, Rusya, Avusturya ve Prusya ile siyasî ustalığının derecesi Akkâ muzafferiyetinde, her millete ve kavme yardımın meyvesi Macaristan vak'asındaki iltica da görülmüş ve bunlar benzersiz düşünme gücünün ve adalet kudretinin nümunesi bulunmuştur. Tanzimat'ın ilanı, tebaadaki eşitlik, orduların düzenlenmesi, kur'a icadı, Mısır valisinin ayağına yüz sürmesi, Çerkes ve Dağıstanlıların göçleri, meclis ve encümenler açılışı, askerî ve mülkî mekteplerin kurulması ve encümen-i dâniş oluşturulması, sayısız hayırlı işlerle Osmanlı Devleti'nin taze hayat bulması hep onun devrinde olmuştur. Mekke'nin Altın Oluğu'nu ve Harem-i Şerif'i tamir, Hücre-i âliye ve Beyt-i Cibril'i genişletme, Bâbü'r-Rahme'ye üç şerefeli bir cami inşa, Hırka-ı Şerife'ye iki minareli bir cami ile daire yapımı ve Ortaköy'e iki minareli, Yahyâ Efendi yakınlarında ve Teşvikiye'de birer minareli mükemmel camiler dindarlığının ve dünyaya önem vermemesinin somut örnekleridir. Harbiye ve bahriye mektepleri ve Dolmabahçe Sarayı ile "Mecidiye" adı altındaki kışlalar ve diğer hayrât ise mülk ve tebaalarına bahşişleridir. (I. 53)

Abdülmelik (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 9 Şevvâl 1121'de (12 Aralık 1709) doğup 17 Muharrem 1122'de (18 Mart 1710) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'nde medfundur. (I. 54)

Abdürrahim (Şehzâde) I. Abdülhamid'in 1191'de (1777) ölü doğmuş oğludur. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 52/53)

Abdüssamed Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğullarındandır. Çocukken Şa'bân 1270'de (Mayıs 1854) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 53)

Âbid Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. 18 Cemaziyelevvel 1264'de (22 Nisan 1848) doğup 6 gün sonra (27 Nisan) vefat eyledi. Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 51)

Abîde Sultan *bak.* Ubeyde Sultan

Âdilşah Kadın III. Mustafa'nın kadınlarından olup Beyhan Sultan'ı ve

Hadice Sultan'ı doğurmuştur. 5 Ramazan 1218'de (19 Aralık 1803) vefat etti. Lâleli Türbesi dışına defnedildi. Kızları, Mahmutpaşa'da ruhu için çeşme ve mektep yaptılar. (I. 51)

Âftâb Kadın III. Selim'in üçüncü kadını olup 1228'de (1813) vefat etti. Selimiye Caddesi'nde medfundur. Mezar taşına "*Âjtâb-ı Selîmî Âftâb Kadın*" yazılmıştır. (I. 19)

Ahmed I III. Mehmed'in oğludur. 12 Cemaziyelâhir 999'da (18 Nisan 1590) Manisa'da doğmuştur. Başka bir rivayette doğumu 996 (1588) yılıdır. 17 Receb 1092'de (21 Aralık 1603) tahta çıktı. 23 Zilka'de 1026'da (22 Kasım 1617) vefat etti. Adına yaptırdığı camide (Sultan Ahmed Camii) türbesine defnedildi. Ömrü (hicrî olarak) 28 yıl, 6 ay, 11 gün ve saltanat süresi 14 yıl, 5 ay, 5 gündür. Melek huylu bir padişah olduklarından âlimleri, sâlihleri ve özellikle seyyidleri koruyucu, fakir ve zayıflara yardımcı, dindar, akıllı, cömert, hayra meyilli güzel ahlâk sâhibi idiler. Atpazarı'nda Mehmed Paşa ve Ahmed Paşa'nın konakları arsalarına 6 minareli bir cami inşasına 1018'de (1609) başlayıp 1026'da (1617) tamamladılar ve medrese yaptılar. Mekke ve Medine fukarasına birçok köy vakfettiler. Ka'be-i Mükerreme'de bazı yerler kavşamakla tamir ettirip bir güzel kuşak göndererek kuşattılar. Medine'ye mermerden bir minber gönderdiler ve peygamberimizin mescidine koydular. Sadakaları ve adakları çoğaltıp Mekke ve Medine fukarasına dağıttırdılar. Böylece geçimleri rahatladı. Surre-i Hümâyûn da eklediler. Kevkeb-i Dürrî adlı altın levhayı 227 kıt'a kıymetli cevâhirden 50 bin altına alınmış benzersiz elmas ile tezyin ettirip Ravza-i Mutahhara'ya astırmıştır. Estergon ile Eflâk, zamanlarında geri alınmıştır. 14. padişah olup 14 sene padişah olmuş 14 yaşında tahta çıkmış ve iki 14 yaşında (28) vefat eylemiştir. Şairdir. (I. 15)

Ahmed II Sultan İbrahim'in oğludur. 6 Zilka'de 1052'de (25 Şubat 1643) doğdu. 25 Ramazan 1102'de (22 Haziran 1691) tahta çıkıp 22 Cemaziyelâhir 1106'da (7 Şubat 1695) vefat eylemiştir. Ömrü (hicrî olarak) 53 yıl, 8 ay, 21 gündür. I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'ne defnedilmiştir. Dindar ve sağlam düşünceliydi. Hatta bir defterdar azlinde sadrazam iadesini ricada ısrar etmiş ve kabul etmeyerek sadrazamın istifasını kabul eylemiştir. (I. 15)

Ahmed III IV. Mehmed'in oğludur. 22 Ramazan 1084'de (31 Aralık 1673) Hacıoğlupazarcığı'nda doğmuştur. 3 Rebiyülâhir 1115'de (22 Ağustos 1673) tahta çıktı. 17 Rebiyülevvel 1143'de (1 Ekim 1730) istifa edip 21 Safer 1149'da (1 Temmuz 1736) vefat eyledi. Ömrü (hicrî olarak) 67 yıl, 4 ay, 10 gün ve saltanat müddeti 27 yıl, 1 ay, 11 gündür. 1120'de (1708) çiçekten hastalanıp tedavi ile sıhhat ve âfiyet buyurdular. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Akıllı, fâzıl, şair, münşî, hattat, hayır işlemeye istekli idiler. Saltanatları zamanında büyük fetihler olmuş, Prut kenarında Rusya İmparatoru Deli Petro esir derecesinde yenilmiştir. Mora yani Yunanistan tamamen fethedilerek geri alındı. İran'ın dörtte birine yakın yeri fethedildi. İsveç Kralı Demirbaş Şarl iltica eyledi. Ebû Eyyûb-ı Ensârî'nin türbelerinde elyazılarıyla yazılmış levhalarda kendi tuğralarıyla Mekke ve Medine Harem-i Şerifleri resimleri vardır. Birinin ketebesi "Şefî'ül-müznibînsin şeh-i iklîm-i mâ evhâ/ Ha-

dîs-i pâkini Sultan Ahmed eylemiş tuğra" beytidir. Hz. Ebû Eyyûb'un türbesine bir gümüş şebeke yapmış ve nice sultanların türbelerine sedeften şebekeler yaptırmıştır. Üsküdar'da annelerine bir cami inşa eyledi. Ayasofya karşısındaki çeşmeyi yapıp "Aç besmeleyle iç suyu, Han Ahmed'e eyle duâ" tarihini yazdılar. (I. 16)

Ahmed (Şehzâde) II. Bâyezid'in büyük oğludur. 870'de (1465/66) doğdu. 886'da (1481) Amasya valisi oldu. Bu görevdeyken Şeytankulu harbine serdâr tayin edilmişti. 918'de (1512) vefat etmiş olup Bursa'da II. Murad Türbesi'ne defnedilmiştir. Oğulları Murad Bey, Alâeddin Bey, Mûsâ Bey ve Emir Bey'dir. (I. 14)

Ahmed (Şehzâde) IV. Murad'ın oğludur. 12 Rebiyülâhir 1037'de (21 Aralık 1627) doğup bebekken vefat eylemiştir. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 15)

Ahmed (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. 13 Şevvâl 1110'da (14 Nisan 1699) doğup 15 Rebiyülâhir 1111'de (10 Ekim 1699) vefat etmiştir. Edirne'de Dârülhadis Camii'nde medfundur. (I. 16)

Ahmed (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. 14 Şevvâl 1114'de (3 Mart 1703) doğup kısa bir süre sonra vefat eyledi. (I. 16)

Ahmed (Şehzâde) I. Abdülhamid'in oğludur. 26 Şevvâl 1190'da (12 Aralık 1776) doğup 7 Şevvâl 1192'de (29 Ekim 1778) vefat eyledi. Türbe ve medrese yapımı için satın alınan Osman Paşa arsasına defnedildi ki, Hamidiye Türbesi bu arsanın yerindedir. (I. 17)

Ahmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 7 Şa'bân 1229'da (25 Ağustos 1814) doğup 8 Receb 1230'da (16 Haziran 1815) vefat etmiştir. Nuruosmaniye Türbesi'nde medfundur. (I. 17)

Ahmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 9 Zilka'de 1234'de (30 Ağustos 1819) doğup kısa bir süre sonra vefatla Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedildi. (I. 17)

Ahmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 23 Zilhicce 1234'de (12 Ocak 1819) doğup kısa bir süre sonra vefatla Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 17)

Ahmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 16 Şevvâl 1237'de (5 Temmuz 1822) doğup 27 Receb 1238'de (10 Nisan 1823) vefat eyledi. Nuruosmaniye Türbesi'nde medfundur. (I. 17)

Ahmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. II. Mahmud Rebiyülâhir 1239'da (Aralık 1823) doğan bu oğluna da atasının adını koydu, ama kardeşleri gibi yaşamadı ve Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedildi. (I. 17)

Ahmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. 1261'de (1845) doğup o sene vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 17)

Ahmed Bey III. Ahmed'in kızı Safiye Sultan'ın(→) Mustafa Paşa'dan olan oğludur. 1 Şa'bân 1145'de (17 Ocak 1733) vefat etti. (I. 47)

Ahmed Çelebi (Büyük) (Şehzâde) II. Murad'ın yetişkin oğludur. Amasya valisi tayin edilmişti. Orada babası zamanında (1421-1451) vefat eyledi. Bursa'da, kapısı babasının türbesine açılır bir odada defnedildi. (I. 14)

Ahmed Çelebi (Küçük) (Şehzâde) II. Murad'ın dördüncü oğludur. 855'de (1451) babasının vefatının ardın-

dan vefat etti. Babasının türbesine defnedildi. (I. 14)

Ahmed Çelebi (Şehzâde) I. Mehmed'in (Çelebi) oğludur. Küçük yaşta vefat eyledi. Bursa'da I. Murad Türbesi'ne defnedildi. (I. 14)

Aktimur Bey Ertuğrul Gazi'nin torunudur. Amcası Osman Gazi ile savaşlarda yiğitlik gösterdi. 700'den (1301) sonra vefat eyledi. (I. 19)

Alâeddin (Şehzâde) II. Murad'ın ikinci oğludur. Büyük kardeşi Ahmed Çelebi'nin vefatında Amasya valisi olup orada 846'da (1442) vefat eyledi. Cenazesi Bursa'ya getirilerek babasının türbesi civarındaki türbesine defnolundu. (I. 57)

Alâeddin (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat eyledi. Ayasofya'da medfundur. (I. 58)

Alâeddin (Şehzâde) IV. Murad'ın oğludur. Rebiyülevvel 1045'de (Ağustos 1635) doğup çocukken vefat etti. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 58)

Alâeddin Ali Paşa Osman Gazi'nin büyük oğludur. Babasına vezir ve müsteşar oldu. Sonra babasının emrine uyarak dedesi Edebâlî hizmetinde bulundu ve bâtınen de mamur oldu. Babasının vefatında tahttan vazgeçerek tahtı küçük kardeşi Orhan'a terketti. (Veya erkân-ı devlet adı geçeni münasip görmüş, bir rivayette Orhan Gazi kendisinden büyükmüş.) Ancak kardeşinin isteğiyle vezir ve müşteşar olup sikke, elbise ve asker tanziminde büyük hizmetlerde bulunduktan sonra köşesine çekildi ve Pakte nahiyesindeki koru kendisine has tayin olundu. Vefatında saltanat tarafından evlât ve torunlarına saygı gösterildi. Bursa'da kale içinde iki ve Kükürtlü'de bir zaviyesi ve imareti vardır. Bursa'da medfundur. (I. 57)

Alâeddin Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Ahmed'in oğludur. Babasının vefatında Mısır'a savuştu. 920'de (1514) orada vefat etti. (I. 58)

Alemşah (Şehzâde) II. Bâyezid'in oğludur. 871'de (1466/67) doğup Saruhan'da vali iken 918'de (1512) vefat eyledi. Na'şı oradan Bursa'ya naklolunup II. Murad dairesine defnedildi. (I. 58)

Alemşah (Şehzâde) III. Murad'ın küçük oğlu olup 1003'de (1595) vefat eyledi. Ayasofya'da medfundur. (I. 58)

Alemşah Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 26 Zilka'de 1198'de (11 Ekim 1784) doğdu. Rebiyülâhir 1200'de (Şubat 1786) vefat eyledi. Babasının türbesinde medfundur. (I. 58)

Ali (Şehzâde) III. Murad'ın oğullarından olup 1003'de (1595) vefat eylemiş ve Ayasofya'da defnedilmiştir. (I. 58)

Ali (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 6 Rebiyülevvel 1118'de (18 Nisan 1706) doğup Cemaziyelâhir 1118'de (Eylül 1706) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'nde medfundur. (I. 58)

Ali Bey IV. Mehmed'in kızı Hadice Sultan'ın oğludur. 1105'de (1693/94) vefat ederek Yeni Cami Türbesi bahçesine defnolundu. (I. 31)

Âlicenab Kadın II. Mustafa'nın başkadını olup Şevvâl 1110'da (Nisan 1699) vefat etti. Edirne'de Dârülhadis Camii'ne defnedildi. (I. 51)

Âlicenab Kadın II. Mahmud'un başkadını olup Fâtih'de bir sebil inşa eylemiştir. (II. 440)

Aliye Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 5 Ramazan 1258'de (10 Ekim

1842) doğup 5 Receb 1260'da (21 Temmuz 1844) vefat eyledi. Yeni Cami'de medfundur. (I. 58)

Âsiye Sultan II. Ahmed'in kızıdır. 3 Muharrem 1106'da (24 Ağustos 1694) vefat edip I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'ne defnolundu. (I. 19)

Âşûbican Kadın II. Mahmud'un üçüncü kadını olup 10 Rebiyülâhir 1287'de (10 Temmuz 1870) vefat etti ve Sultan Mahmud Türbesi odasına defnolundu. (I. 19)

Âtike Sultan Sultan İbrahim'in kızı olup önce Sarı Ken'an Paşa'ya, sonra Müfettiş İsmail Paşa'ya nikâhlandı. Büyük kardeşinin (IV. Mehmed) saltanatında (1648-1687) vefat eyledi. (I. 51)

Âtike Sultan II. Mustafa'nın kızıdır. 4 Rebiyülevvel 1106'da (23 Ekim 1694) doğup küçük yaşta vefat ederek Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 51)

Âtike Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Muharrem 1124'de (Şubat 1712) doğdu. 1136'da (1723/24) Genç Mehmed Paşa'ya nikâhlanmıştır. 1150'de (1737/38) vefat etti. Vâlide Sultan Camii'ne defnedildi. (I. 51)

Âtike Sultan (Burnaz) I. Ahmed'in kızıdır. Ca'fer Paşa'ya, sonra Koca Ken'an Paşa'ya, daha sonra Doğancı Yusuf Paşa'ya nikâhlandı. Vefatında kardeşi Sultan İbrahim'in türbesine defnedildi. (I. 51)

Atiye Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 10 Cemaziyelâhir 1239'da (11 Şubat 1824) doğdu. 1256'da (1840) Fethî Paşa'ya nikâhlanmış ve 2 Şevvâl 1266'da (11 Ağustos 1850) vefat ederek babasının türbesine defnedilmiştir. Kızları Seniye Hanım Sultan ve Feride Hanım Sultan'dır. Feride Hanım Sultan'ın oğlu Mehmed Sâib Bey'dir(→). (I. 57)

Aydoğdu Bey Ertuğrul Gazi'nin torunudur. Amcası I. Osman'ın (Gazi) ümerâsından olup savaşlarda bulunarak yiğitlik gösterdi. İznik muharebesinde 702'de (1302/03) şehid oldu. Koyunhisarı yakınında medfun olup toprağı hummaya ilaç olduğundan mezarı ziyaret edilir. (I. 23)

Aynişah Sultan II. Bâyezid'in kızıdır. Beşir Ağa Medresesi yakınındaki mektebi yaptırıp vefatında oraya defnedilmiştir. (I. 59)

Aynişah Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 20 Receb 1194'de (22 Temmuz 1780) doğup 20 gün sonra (11 Ağustos 1780) vefat eylemiştir. (I. 59)

Aynülhayat Kadın III. Mustafa'nın kadını ve Mihrimâh Sultan'ın annesidir. 1178'de (1764/65) vefat eyleyerek Lâleli Camii'nde türbesine defnedildi. Katırcı Hanı Mescidi'ni yaptırdı. Buna Cebeci çorbacılarından Hüseyin Ağa minber koydurdu. (I. 59)

Ayşe Behrî Kadın (Hâcce) III. Ahmed'in kadınlarından olup hâccedip gelmiş ve vefatında Eyüp'e defnedilmiştir. Kızı Fatma Sultan'dır. (I. 50)

Ayşe Hanım Sultan IV. Murad'ın kızı Rukiye Sultan'ın kızıdır. 1129'da (1717) vefat eyledi. Şehzâde (Camii) hariminde annesinin yanına defnedildi. (I. 50)

Ayşe Hanım Sultan III. Ahmed'in kızı Safiye Sultan'ın(→) kızıdır. Küçükken 1167'de (1753/54) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. (I. 47)

Ayşe Hanım Sultan (Hâcce) I. Süleyman'ın kızı Mihrimâh Sultan'ın kızıdır. Sadrazam Ahmed Paşa'ya nikâhlandı. 1003'de (1595) oğlu ile hacca gidip dönüşünde vefat eyledi. Hüdâî Türbesi'ne defnedildi. Oğulları vardır. (I. 49)

Ayşe Kadın I. Mahmud'un başkadınıdır. 1159'da (1746) Fâtih'de Çörekçikapısı'nda çeşme ve mektep yaptırdı. Daha sonra vefat eyledi. (I. 50)

Ayşe Kadın I. Abdülhamid'in başkadınıdır. 1189'da (1775) vefat edip Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 50)

Ayşe Kadın I. Abdülhamid'in kadınıdır. 1240'da (1824/25) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 51)

Ayşe Sîneperver Vâlide Sultan I. Abdülhamid'in kadını ve IV. Mustafa'nın annesidir. Bir sene kadar vâlide sultan olmuş ve sonra hasta ve yalnız olarak yaşamıştır. 3 Cemaziyelâhir 1244'de (11 Aralık 1828) vefat edip Eyüp'e defnedildi. Bir mektep inşa ettirmiştir. (I. 51; II. 440)

Ayşe Sultan I. Selim'in (Yavuz) kadını olup oğlu I. Süleyman'ın (Kanunî) 926'da (1520) tahta çıkışında vâlide sultan olmuştur. 4 Ramazan 940'da (19 Mart 1539) vefat etti. Sultan Selim Türbesi civarına defnedildi. (I. 49)

Ayşe Sultan III. Murad'ın kızıdır. 995'de (1587) İbrahim Paşa'ya nikâhlandı. 26 Zilhicce 1013'de (15 Mayıs 1605) vefat etti. III. Murad Türbesi'ne defnolundu. (I. 49)

Ayşe Sultan I. Ahmed'in kızıdır. Bebekken Nasûh Paşa'ya nikâhlandı. Onun vefatından sonra Hâfız Ahmed Paşa ve daha sonra Hüseyin Paşa, Canpuladzâde Mustafa Paşa ve Ahmed Paşa'ya nikâhlanmıştır. IV. Mehmed devri (1648-1687) başlarında vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. Oğlu Mustafa Bey'dir(→). (I. 49)

Ayşe Sultan Sultan İbrahim'in kızıdır. İbşir Paşa'ya nikâhlanmıştır. Kardeşi IV. Mehmed'in saltanatında (1648-1687) vefat eylemiştir. Babasının yanına defnedildi. (I. 49)

Ayşe Sultan II. Mustafa'nın kızıdır. 27 Ramazan 1107'de (30 Nisan 1696) doğdu. Muharrem 1120'de (Mart-Nisan 1708) Nu'man Paşa'ya, 1132'de (1720) Silahdar İbrahim Paşa'ya, 1137'de (1724/25) ise Mustafa Paşa'ya nikâhlandı. 17 Zilka'de 1165'de (26 Eylül 1752) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Sarayı, amcazâdesi Ayşe Sultan'a verildi. (I. 50)

Ayşe Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Muharrem 1131'de (Aralık 1718) doğdu. 1140'da (1727) Silahdar İstanbulî Mehmed Paşa'ya, 1153'de (1740) Ahmed Paşa'ya, 1171'de (1757/58) ise Silahdar Cihangirî Mehmed Paşa'ya nikâhlanmıştır. Hastalığında Bahariye Sarayı'na getirilip orada 10 Cemaziyelevvel 1189'da (9 Temmuz 1775) vefat eyledi. Yeni Cami haziresine defnedilmiştir. İki kızının adı da Rukiye Hanım Sultan'dır(→). Amcazâdesi "Büyük" ve kendisi "Küçük" diye ayrılır. (I. 50)

Ayşe Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 24 Cemaziyelâhir 1191'de (30 Temmuz 1777) doğup kırkıncı günü vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 50)

Ayşe Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 24 Cemaziyelâhir 1224'de (6 Ağustos 1809) doğup küçükken vefat eyledi. Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedildi. (I. 50)

B

Bahâeddin Efendi (Şehzâde) Abdülmecid'in oğludur. 26 Muharrem 1269'da (9 Kasım 1852) küçükken vefat eyledi. Yeni Cami'de medfundur. (I. 26)

Bâyezid I (Yıldırım) I. Murad'ın yiğit oğludur. 748 (1347) veya 761 (1360) yılında doğmuştur. 4 Ramazan 791'de (27 Ağustos 1389) Kosova savaş meydanında tahta çıktı. Receb 805 (Şubat 1403) ortasında hastalanıp Akşehir'de bir ay geçince yani 15 Şa'bân'da (10 Mart 1403) vefat eylemiştir. Yaşı (hicrî olarak) 57 veya 44, saltanat müddeti 13 sene, 11 ay, 19 gündür. Na'şları birkaç gün Şeyh Mahmud Hayran civarında tutulup sonra vasiyetleri üzerine oğlu Mûsâ Çelebi'ye teslim edilerek Bursa'ya gönderilip türbesine defnolundu. Kırmızıya çalar beyaz tenli, değirmi çehreli, büyük burunlu, elâ gözlü, kumral sakallıydı. Cesur, adaletli, hiddetliydi. Başlıkları babası gibi ise de sonradan ümerâya giydirilen hil'atler kumaşından ve Bursa'nın çiçekli kadifesinden kaftan giydiler. Mâbeyn ricâline beyaz ve diğerlerine kırmızı kalensüve giymelerini emretmişlerdir. Fetihleri: Kıratova, Üsküp, Varna, Vidin, Alaşehir, Aydın, Saruhan, Menteşe, Konya, Niğde, Akşehir, Aksaray, Sivas, Kayseri, Selânik, Yenişehir, Güzelcehisar, Tırhala, Atina, Kengırı, Besni, Malatya, Divriği. 797 (1395) yılında düşmanlarını Niğbolu'da bozguna uğrattı ve perişan etti. Hatta bu zaferin ardından Bursa'da bir cami inşa buyurdu. İstanbul'u fethe yakın olduğu sırada oğlu Ertuğrul Çelebi'nin vefatını işitmekle çok üzülmüştü. Bu sırada kulağına bir çoban kavalı sesi gelmekle "Çal bre çoban, ne canın yandı, ne ciğerin delindi. Ertuğrul gibi oğlun mu vefat etti, Sivas gibi şehrin mi yıkıldı?" buyurmuşlardı. Bir kızları olup Emir Şemseddin Buharî'ye nikâhlamışlardır. Bursa'da medfundur. (I. 23)

Bâyezid II II. Mehmed'in (Fâtih) oğludur. 857 (1453) yılında iki bayram arasında doğdu. 20 Rebiyülevvel 886'da (19 Mayıs 1481) tahta çıkıp 18 Safer 918'de (5 Mayıs 1512) istifa ederek Dimetoka'ya gittikleri sırada 10 Rebiyülevvel'de (26 Mayıs 1512) Edirne yakınında Söğütlüdere'de vefat eyledi. Na'şı İstanbul'a nakledilerek camii yakınında türbesine defnedilmiştir. Ömrü (hicrî olarak) 67 ve saltanatı 32 yıldır. Uzun boylu, beyaz tenli, açık yüzlü, elâ gözlü, benli, siyah çatık kaşlı, biçimli sakallı, geniş göğüslüydü. Güzel ahlâk sâhibi, dindar olup yalnız iken sâlih kişiler gibi giyinir ve dışarıda babasının elbisesini giyerlerdi. Fetihleri: Akkerman, Adana, Tarsus, Tepedelen, Navarin, İnebahtı, Moton, Koron, Draç. Eski Saray meydanında bir cami yapımına 903'de (1498) başlayıp 913'de (1507) tamamladılar. İlk namaz kılındığı günün ikindisinde cemaatten her kim ikindi sünnetini terk etmemiş ise imâmet etsin buyurmuş, kimse bulunamayınca imâmete kendileri geçmişlerdir. Edirne'de Yurşkale Mescidi'ni yaptırdı. Bursa'da Sultan Murad'ın Kaplıca Hamamı'nı yeniledi. (I. 24)

Bâyezid (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) oğludur. 932'de (1525) doğdu. 967'de (1560) vefat etmiştir. Na'şı Sivas'a defnedildi. (I. 25)

Bâyezid (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 994'de (1586) doğdu. Nev'î Efendi'den ders okudu. 1003'de (1595) vefat ederek Ayasofya'da defnedildi. (I. 25)

Bâyezid (Şehzâde) I. Ahmed'in oğludur. 1020'de (1611) doğup veliahd iken 1045'de (1635) vefat eyledi. Kardeşlerinin en erişkiniydi. Babasının türbesine defnedilmiştir. (I. 25)

Bâyezid (Şehzâde) Sultan İbrahim'in oğludur. 15 Rebiyülevvel 1056'da (1 Mayıs 1646) doğup Receb 1057'de (Ağustos 1647) vefat etti. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 25)

Bâyezid (Şehzâde) IV. Mehmed'in oğludur. Zilka'de 1089'da (Aralık 1678) doğup birkaç günlükken vefat etmiştir. Edirne'den İstanbul'a gönderilerek Sultan İbrahim'in yanına defnedilmiştir. (I. 25)

Bâyezid (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 9 Zilka'de 1130'da (4 Ekim 1718) doğup Ramazan 1184 (Aralık 1770) başlarında veliahd iken vefat etmiştir. Ömrü (hicrî olarak) 53 yıl, 10 aydır. Yeni Cami'ye defnedilmiştir. (I. 25)

Bâyezid (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 13 Rebiyülevvel 1227'de (27 Mart 1812) doğup üç aylıkken vefat eyledi. Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedildi. (I. 25)

Bediha Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. Bebekken 29 Rebiyülevvel 1270'de (30 Aralık 1853) vefat eyledi. Fâtih'de Münire Sultan'ın yanında medfundur. (I. 25)

Behice Sultan Sultan Abdülmecid'in kızlarındandır. 26 Ramazan 1264'te (26 Ağustos 1848) doğmuştur. 1293'de (1876) Halil Hamid Paşa torunu Hamid Bey'e nikâhlandıysa da 15. gününe varmadan 13 Zilka'de 1293'de (30 Kasım 1876) vefat etmiştir. Kız kardeşi Münire Sultan yakınında Fâtih'de defnolunmuştur. (I. 26)

Behiye Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 1256 Zilhiccesinin son gününde (22 Şubat 1841) doğup 18 Cemaziyelâhir 1263'de (22 Mayıs 1842) vefat etti. Yeni Cami Türbesi'nde medfundur. (I. 26)

Beyhan Sultan Sultan İbrahim'in kızı olup 1055'de (1645) doğdu. 2 yaşında Hezârpâre Ahmed Paşa'ya nikâhlanmıştı. 4 Receb 1112'de (15 Aralık 1700) vefat eyledi. I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'nde defnedildi. (I. 26)

Beyhan Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. 20 Şa'bân 1179'da (1 Şubat 1766) doğmuştur. 1198'de (1784) Silahdar Mustafa Paşa'ya nikâhlandı. 15 Rebiyülevvel 1240'da (7 Kasım 1824) vefat etti. Eyüp'de Mihrişah Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. Rumelihisarı'nda bir muvakkithane ve Eskialipaşa'da bir çeşme yaptırmıştır. (I. 27)

Bezmiâlem Vâlide Sultan I. Selim'in (Yavuz) annesi ve II. Bâyezid'in eşidir. Oğlunun saltanatı (1512-1520) sırasında vefat etmiştir. Manisa'da Sultan Camii'ni ve bir dârüşşifa inşa ettirdi. Dârüşşifanın başına ünlü hekim Merkez Efendi getirilip "mesir" denilen 40 çeşit maddeden yapılan macunu nevruzda bu caminin kubbesinden saçtırmayı âdet eylemişti. (II. 440)

Bezmiâlem Vâlide Sultan II. Mahmud'un ikinci kadını olup 1255'de (1859) oğlu Sultan Abdülmecid zamanında vâlide sultanlık yüce rütbesine nâil oldular. 23 Receb 1269'da (2 Mayıs 1853) vefat etti. Tedbirli, akıllı, şefkatli, hayır ve iyilik için çalışırdı. Dolmabahçe'de bir cami, Yenibahçe'de bir hastahane, eşinin türbesi yakınında bir dârülmaarif, çeşmeler ve başka hayır eserleri yaptırdılar. Eşinin yanına defnedildi. (I. 26)

Binnaz Kadın I. Abdülhamid'in üçüncü kadını olup Ramazan 1238'de (Mayıs 1823) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi bahçesine defnedildi. (I. 27)

Burhaneddin Efendi *bak.* Mehmed Burhaneddin Efendi

Cem (Şehzâde) II. Mehmed'in (Fâtih) oğludur. 864'de (1459/60) doğdu. Büyük kardeşinin vefatında Karaman valisi oldu. 889'da (1481) azl ile 901'de (1496) Avrupa'da vefat eyledi. Na'şı Bursa'da II. Murad Türbesi'ne defnedildi. Erdemli, ilim sâhibi, şiir ve inşâsı, edeb ve terbiyesi mükemmeldi. *Divan*'ı vardır. (I. 28; IV. 892)

Ceylankâr Kadın Sultan Abdülmecid'in ikinci ikbâli olup Cemaziyelâhir 1272'de (Şubat 1856) vefat eyledi. Fâtih'de Münire Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 29)

Cihangir (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu olup 937'de (1530/31) doğdu. Bulunduğu vilayetlerde iyi hizmet etmekle babasının sevgisini kazandı. 960'da (1553) vefat eyledi. Na'şı Haleb'den İstanbul'a gönderilip kardeşi Şehzâde Mehmed'in yanına defnedildi. Tophane üstünde adına bir cami inşa edildi. Bu cami, yakın zamanda yeniden yaptırılmıştır. (I. 28)

Cihangir (Şehzâde) II. Selim'in oğludur. 983'de (1575) vefat edip babasının türbesine defnolunmuştur. (I. 29)

Cihangir (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. Şa'bân 993'de (Ağustos 1585) küçükken vefat edip Ayasofya Türbesi'ne defnolunmuştur. (I. 29)

Cihangir (Şehzâde) III. Murad'ın oğullarındandır. 7-8 yaşında iken 1003'de (1595) vefat etti ve babasının türbesine defnedildi. (I. 29)

Cihangir (Şehzâde) III. Mehmed'in oğludur. Bebekken 1011'de (1602) vefat etmiş ve Ayasofya'da defnedilmiştir. (I. 29)

Cihangir (Şehzâde) Sultan İbrahim'in oğludur. 6 Zilka'de 1056'da (14 Aralık 1646) doğup 6 Muharrem 1058'de (1 Şubat 1648) vefat etti. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 29)

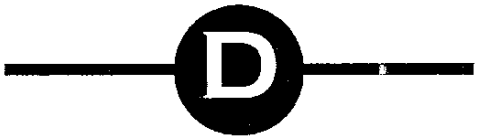

Dâvud (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat ederek babasının türbesine defnedildi. (I. 33)

Dilpezîr Kadın IV. Mustafa'nın kadınlarından olup 1224'de (1809) vefat etti. Hamidiye Türbesi bahçesine defnedildi. (I. 46)

Dündar Alp Süleyman Şah'ın oğludur. Babasının boğulması sırasında kardeşi Ertuğrul Bey'le Anadolu'ya gelip orada vefat eymiştir. (I. 33)

Dürrişehvâr Hanım "Ahretlik Hanım" denmiştir. I. Abdülhamid'in şehzâdeliğinde doğmuş olan kızı olup gizli büyümekle ilan edilmemiştir denir. Ahmed Nazif Efendi'nin eşi olduğundan eşi ve onun babası bu sayede meşhur olmuşlardır. III. Selim zamanında (1789-1807) ikbâli söndü ve eşi katledildi. II. Mahmud zamanında fevkalâde ikbâle ulaştı. Hatta vâlide sultanı saraya getirmiştir. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) vefat etmiş ve Fâtih'de Nakşıdil Vâlide Sultan Türbesi bahçesine defnedilmiştir. Kızlarından Zeyneb Hanım 1220'de (1805) ve Atiyetullah Hanım 1264'de (1848) vefat ettiler. Bunlardan birincisi Hamidiye'de, ikincisi yanında defnolunmuştur. Atiyetullah Hanım Yusuf Paşazâde Mahmud Bey'le evlenmiş, ondan Şeyhülislâm Molla Muhtar Bey doğmuştur. (I. 33)

Düzdidil Kadın Sultan Abdülmecid'in üçüncü kadını olup Cemile Sultan'ın annesidir. Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) vefat edip Yeni Cami'de yeni türbeye defnedildi. (I. 33)

Ebrûreftâr Kadın II. Mahmud'un kadınlarından iken vefat eyledi. Fâtih'de Nakşıdil Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 14)

Edâdil Kadın Sultan Abdülaziz'in üçüncü kadını ve Mahmud Celâleddin Efendi'nin annesidir. 1292'de (1875) vefat eyledi. II. Mahmud Türbesi'ne defnedildi. (I. 17)

Emetullah Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 1131'de (1719) doğup kısa süre sonra vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 20)

Emetullah Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 16 Zilhicce 1135'de (17 Eylül 1723) doğdu. 7 Zilka'de 1136'da (28 Temmuz 1724) vefat etti ve Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 20)

Emetullah Sultan II. Mustafa'nın kızıdır. Saltanatının (1695-1703) sonlarında doğmuştur. Ramazan 1132'de (Temmuz 1720) Sirke Osman Paşa'ya nikâhlandı. 27 Şa'bân 1139'da (21 Nisan 1727) vefat eyleyip Yeni Cami Türbesi'ne defnedilmiştir. Kızı da Emetullah Sultan'dır(→) (I. 20)

Emetullah Sultan II. Mustafa'nın kızı Emetullah Sultan'ın kızıdır. 1157'de (1744) vefat eyledi. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 20)

Emetullah Sultan III. Ahmed'in baş hasekisidir. Sinkeşhane, eski Darbhanenin yerine yapıldıktan sonra bir mescid, mektep, sebil ve çeşme yapmıştır. Vefatında Eyüp'e defnedildi. (I. 20)

Emine Hanım Sultan III. Ahmed'in kızı Sâliha Sultan'ın kızıdır. 1163'de nikâhlandı. 1 Ramazan 1228'de (28 Ağustos 1813) vefat eyledi. Eyüp'de annesinin türbesine defnedildi. Zevci İsmail Zühdî Paşa'dır. (I. 22)

Emine Lutfîye Hanım Sultan Sultan Abdülmecid'in kızı Fatma Sultan'ın kızıdır. 2,5 yaşında iken 20 Rebiyülevvel 1282'de (13 Ağustos 1865) vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde medfundur. (I. 62)

Emine Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Küçükken 1132'de (1719/20) vefat etmiştir. Yeni Cami'de medfundur. (I. 21)

Emine Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Küçükken 1145'de (1732/33) vefat etti. Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 21)

Emine Sultan II. Mustafa'nın kızı olup 3 Safer 1108'de (1 Eylül 1696) doğdu. 1120'de (1708) Çorlulu Ali Paşa'ya, daha sonra Receb Paşa'ya ve sonra Aydın muhassılı Abdullah Paşa'ya nikâhlandı. 1152'de (1739) vefat etti. Yenikapı Mevlevîhanesi yakınında bir camide defnedildi. (I. 21)

Emine Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 26 Rebiyülevvel 1202'de (5 Ocak 1788) doğup 1205'de (1790/91) vefat etti. Babasının türbesine defnedildi. (I. 21)

Emine Sultan IV. Mustafa'nın kızıdır. 21 Rebiyülevvel 1224'de (6 Mayıs 1809) doğdu. 3-4 ay sonra vefat etti. Babasının yanında medfundur. (I. 21)

Emine Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 1230'da (1815) doğdu. 2 Zilka'de

1232'de (13 Eylül 1817) sarayda çıkan bir yangında yanmıştır. Yangın dolaptaki bir mumdan çıkmıştı. (I. 22)

Emine Sultan Sultan Abdülaziz'in kızıdır. 25 Receb 1283'de (3 Aralık 1866) doğup 15 Ramazan 1283'de (21 Ocak 1867) vefat etti. II. Mahmud Türbesi odasına defnolundu. (I. 22)

Emir Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Mahmud'un oğludur. Babasının vefatında sancakbeyi oldu. 918'de (1512) vefat etti. Na'şı Bursa'ya gönderilip II. Murad dairesine defnedildi. (I. 21)

Ertuğrul Bey (Gazi) Süleyman Şah'ın oğludur. 630'da (1233) 446 kişiyle Fırat kenarından Anadolu'ya göç etti. Küçük oğlu Savcı Bey'i Konya emiri Alâeddin Selçukî nezdine göndererek mülküne girmeye izin istedi. Hükümdar bu kabilenin yiğitlik ve cesaretini duyduğundan izin vererek Ankara yakınında Karacadağ'ı mesken tayin etmiş ve oraların muhafazasını vermiştir. Ertuğrul Gazi daima gaza ve cihad ile uğraştığı günlerde Selçukluların yıkılmaya yüz tuttuklarını görmekte olmasından gücünü günden güne artırırdı. Adaletle 50 sene emirlik edip 680 (1281) yılında vefat etti. 90 yaşında olup mücahid, cesur, adaletli, kerimdi. Bir aralık Şerefeddin Hızır adlı adamın isyanı yüzünden Gıyaseddin Selçukî serhad beylerinden rehinler aldığı sırada ondan da bir oğlunu rehin alarak Kâhta Kalesi'ne göndermişti. Daha sonra karışıklık sırasında kurtulup Bi'i nahiyesi ona has tayin olundu. Kendisiyle oğulları uzun müddet orada hükümet eylediler. Hatta Yıldırım Bâyezid, Malatya'ya geldiklerinde bunun evlâdından Halil Bey, Baban Bey ve Ahmed Bey padişahın eşiğine yüz sürüp iltifat ve sevgisine mazhar olmuşlardır. (I. 17-18)

Ertuğrul Çelebi I. Bâyezid'in (Yıldırım) oğludur. Babası zamanında Aydın valisi oldu. 801'de (1399) orada vefat etti. Bursa'da Tekecik adlı yerde camii vardır ve Bursa'da medfundur. Bazı tarihlerde Kasım Çelebi bunun yerine zikredilir. (I. 18)

Esmâ Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 10 Receb 1138'de (14 Mart 1726) doğdu. Şevvâl 1171'de (Haziran 1757) Muhsinzâde Mehmed Paşa'ya nikâhlandı. 11 Zilka'de 1202'de (13 Ağustos 1788) vefat etti. Vasiyeti üzerine Eyüp'de zevci yanına defnedildi. Dünya işlerinde tutumlu ve eli sıkı olduğundan mal biriktirmekle meşhur olduysa da vefatında hiç parasının çıkmaması bu rivayeti asılsız çıkardı. Mukataatından bir miktarı biraderzâdeleri Esmâ Sultan'a ve Emine Sultan'a yarı yarıya bölüştürüldü. Vefatlarında kethüdâları Çelebi Mehmed Efendi, kapı çukadarı Said Ağa ve masraf kâtibi Osman Efendi hapsolundular ki bunlar, sultanın gelir getiren mallarından dolayı İşkodralı Mahmud Paşa'nın isyanına sebep olmuşlardı. (I. 18)

Esmâ Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 21 Cemaziyelâhir 1192'de (17 Temmuz 1778) doğdu. 7 Receb 1264'de (9 Haziran 1848) vefat etti. Kardeşi II. Mahmud'un türbesine defnedildi. Cömert ve ikram sâhibiydi. Annesi kadınefendi 13 Receb 1244'de (19 Ocak 1829) vefat ederek Eyyûb Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 19)

Esmihan Sultan *bak.* İsmihan Sultan

Fahriye Sultan III. Murad'ın 20'den fazla kızından ismini tesbit edebildiklerimizden biridir. Eşi Ağa Ahmed Paşa'dır. Kız kardeşlerinden çoğu 1007-1008'de (1593/99) çiçek hastalığından vefat eylemişlerdir. Babalarının yanına defnolundular. (I. 62)

Fatma Hanım Sultan II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Mahmud'un kızıdır. 939'da (1532/33) vefat eylemiştir. "Hançerli Sultan" da denir. Eyüp'de medfundur. (I. 59)

Fatma Hanım Sultan II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Mehmed'in kızıdır. 963'de (1556) vefat etmiş ve Eyüp'de defnedilmiştir. (I. 60)

Fatma Hanım Sultan I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu Şehzâde Mehmed'in kızı Hümâşah Hanım Sultan'ın kızıdır. Şehrizor beylerbeyi Mustafa Paşazâde Mehmed Bey'e(→) nikâhlanıp 996'da (1588) vefat eylemiştir. Şehzâde Camii'ne defnedildi. (I. 60)

Fatma Hanım Sultan IV. Murad'ın kızı Rukiye Sultan'ın kızıdır. 1139'da (1726/27) vefat eylemiştir. Şehzâdebaşı'nda annesinin yanına defnedildi. Bıyıklı Mehmed Paşa'nın zevcesiydi. (I. 60)

Fatma Hanım Sultan IV. Mehmed'in kızı Ümmügülsüm Sultan'ın kızıdır. 1142'de (1729/30) vefat eyledi. Vâlide Camii bahçesinde defnolunmuştur. (I. 60)

Fatma Hanım Sultan Sultan Abdülmecid'in kızı Cemile Sultan'ın kızıdır. 4 Receb 1307'de (24 Şubat 1890) 10 yaşını aşkınken vefat eylemiştir. Fâtih bahçesinde kız kardeşinin yanına defnedilmiştir. (I. 62)

Fatma Hanım Sultan Sâliha Sultan'ın Sarı Mustafa Paşa'dan olan kızıdır. Yahyâ Paşa'nın küçük kardeşi İbrahim Bey'e nikâhlanmıştır. Genç yaşında vefat eyledi. (I. 61)

Fatma Hümâşah Kadın III. Ahmed'in kadınlarındandır. 1155'de (1742) vefat ederek Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 61)

Fatma Kadın II. Mahmud'un başkadını olup 1224'de (1809) vefat eyledi. (II. 440)

Fatma Sultan I. Selim'in (Yavuz) kızıdır. Sadrazam Ahmed Paşa'ya nikâhlandı. 960'da (1553) kocasının vefatından sonra vefat etti. Topkapı'da kocasının türbesi ardına defnedildi. (I. 59)

Fatma Sultan II. Selim'in kızlarının en küçüğüdür. Siyâvuş Paşa'ya nikâhlandı ve çocukları oldu. Nihayet bir kız doğurdu ve bu yüzden hastalanıp birkaç gün içinde kızı ve ardından Şa'bân 988'de (Eylül-Ekim 1580) kendisi vefat eylemiştir. Ayasofya'da babasının türbesine defnedildi. Bir medrese yaptırmıştır. Büyük oğlu 25 yaşında iken Ramazan 1006'da (Nisan 1598) teravih namazından sonra yatağa yatmış ve ansızın vefat eylemiştir. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. (I. 60)

Fatma Sultan III. Murad'ın kızıdır. Halil Paşa'ya, sonra 1010'da (1601) Ca'fer Paşa'ya nikâhlanmıştır. Vefatında babasının yanına defnedildi. (I. 60)

Fatma Sultan I. Ahmed'in kızıdır. Ayşe Sultan'dan küçük ve Hanzâde Sultan'dan büyüktür. Kara Mustafa Paşa'ya nikâhlandı. 1073'de (1662/63) Kanbur Mustafa Paşa'ya, 1078'de (1667/

68) de Kozbekçi Yusuf Paşa'ya nikâhlandı. Pek yaşlı iken vefat etti. Babasının Türbesi'nde medfundur. (I. 60)

Fatma Sultan II. Mustafa'nın kızıdır. Küçükken 1111'de (1699/1700) vefat edip Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 60)

Fatma Sultan IV. Mehmed'in kızıdır. 1107'de (1695/96) Tırnakçı İbrahim Paşa'ya nikâhlandı. 24 Cemaziyelâhir 1112'de (6 Aralık 1700) vereme tutulup vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Birinci kocasından Rukiye Hanım Sultan olmuştur. (I. 60)

Fatma Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 22 Cemaziyelevvel 1116'da (22 Eylül 1704) doğdu. Silahdar Ali Paşa'ya, sonra Nevşehirli İbrahim Paşa'ya nikâhlandı. 1140'da (1727/28) Terzibaşı Mescidi'ni yeniden inşa eyledi. Babası, "Fatma Sultan, Allah camiin etsin kabûl" tarihini söylemiştir. 17 Receb 1145'de (3 Ocak 1733) vefat eyledi ve Yeni Cami haziresine defnedildi. Muslihiddin Mektebi'ni yeniden inşa eyledi. Oğlu Mehmed Bey'dir(→). (I. 61)

Fatma Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. 2 Ramazan 1183'de (30 Aralık 1769) doğup 23 Safer 1186'da (26 Mayıs 1772) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 61)

Fatma Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 6 Muharrem 1157'de (12 Aralık 1782) doğup 10 Muharrem 1200'de (13 Kasım 1785) çiçekten vefat etti. Babasının türbesine defnedildi. (I. 61)

Fatma Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 18 Zilhicce 1223'de (4 Şubat 1809) doğup 19 Ramazan 1240'da (7 Mayıs 1825) 17 yaşında vefat eyledi. (I. 61)

Fatma Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 7 Muharrem 1244'de (20 Temmuz 1828) doğup 1246'da (1830/31) vefat eylemiştir. (I. 61)

Fatma Sultan Sultan Abdülmecid'in kızı olup 21 Ramazan 1256'da (16 Kasım 1840) doğdu. 1270'de (1854) Ali Gâlib Paşa'ya, 1275'de (1858/59) Nurî Paşa'ya nikâhlandı. 1300'de (1883) vefat etti. Yeni Cami'ye defnedildi. Oğlu Fuad Mehmed Bey(→), kızı Emine Lutfîye Hanım Sultan'dır(→). İlk kocasından da Cemile Hanım Sultan adında birkaç gün içinde vefat etmiş bir kızı olmuştur. (I. 62)

Fatma Şebsafâ Kadın I. Abdülhamid Han'ın altıncı kadını olup Hibetullah Sultan'ın annesidir. 1220'de (1805) vefat eyledi. Zeyrek Camii'ni tamir etmekle oraya defnedilmiştir. (I. 61)

Fehime Kadın III. Mustafa'nın ikbâllerinden olup 1174'de (1760/61) doğum yaparken vefat eyledi. (I. 62)

Fehime Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 12 Rebiyülevvel 1273'de (10 Kasım 1856) küçükken vefat eyledi. Fâtih'de Münire Sultan türbesine defnolundu. (I. 63)

Ferahşâd Hanım Sultan II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Korkud'un kızıdır. Sırkâtibi Mehmed Bâlî Efendi'ye nikâhlandı. Kızıltaş'da bir mektep yaptı. Vefatında oradaki türbesine defnedildi. (I. 62)

Ferdâne Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Bebekken 1130'da (1718) vefat eyledi. Vâlide Sultan Camii haziresine defnedildi. (I. 62)

Ferruhşâd *bak.* Ferahşâd Hanım Sultan

Fethiye Sultan Cemile Sultan'ın büyük kızıdır. Miralay Hayrî Bey'e nikâhlanmıştı. 26 Cemaziyelâhir 1304'

de (22 Mart 1887) vefat etmiştir. Fâtih bahçesine defnedilmiştir. (I. 62)

Fuad Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) doğup 29 Şevvâl 1264'de (28 Eylül 1848) vefat eylemiştir. Yeni Cami'de medfundur. (I. 62)

Fuad Mehmed Bey Sultan Abdülmecid'in kızı Fatma Sultan'ın oğludur. 3 yaşında iken Muharrem 1279'da (Temmuz 1862) vefat etti. Bostan İskelesi'nde medfundur. (I. 62)

Gevherhan Sultan II. Mehmed'in (Fâtih) kızıdır. Uğurlu Mehmed Paşa'ya nikâhlandı. Vefatında annesi Gülbahar Sultan'ın yanına defnedildi. (I. 65)

Gevherhan Sultan IV. Murad'ın kızıdır. Cemaziyelâhir 1039'da (Ocak-Şubat 1630) doğup genç yaşta vefat etmiştir. (I. 65)

Gevherhan Sultan I. Ahmed'in kızıdır. Öküz Mehmed Paşa'ya, sonra Receb Paşa'ya ve 1053'de (1643) Siyâvuş Paşa'ya nikâhlanmıştır. Daha sonra vefat etmiştir. Kızı Safiye Hanım Sultan'dır. (I. 65)

Gevherhan Sultan Sultan İbrahim'in kızıdır. Çavuşzâde Mehmed Paşa'nın zevcesiydi. 8 Rebiyülevvel 1106'da (27 Ekim 1694) Edirne'de vefat eylemiştir. Na'şı İstanbul'a getirilip Şehzâde Camii'ne defnedilmiştir. (I. 65)

Gevherî Kadın Sultan Abdülaziz'in dördüncü kadını olup 15 Zilhicce 1301'de (6 Ekim 1884) vefat eyledi. Seyfeddin Efendi'nin annesidir. (I. 65)

Gevherimülûk Sultan II. Bâyezid'in kızıdır. Dukaginzâde Mehmed Paşa'nın zevcesidir. 957'de (1550) vefat ederek Eyüp'de Zâl Mahmud Paşa Mektebi'ne defnolundu. Oğlu Ahmed Bey ve kızı Neslişah Sultan'dır. Ahmed Bey'den sülâlesi vardır. (I. 65)

Gevherimülûk Sultan II. Selim'in kızıdır. Zilhicce 969'da (Ağustos 1562) Kapdan Piyâle Paşa'ya nikâhlanmıştır. Zevcinin vefatından sonra hacca gitmiştir. Döndükten sonra kardeşi III. Murad'ın saltanatı (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. Cerrahpaşa'da bir medresesi vardır. (I. 65)

Gülbahar Vâlide Sultan II. Bâyezid'in annesidir. Zevci II. Mehmed'in (Fâtih) türbesi yakınındaki türbeye, iki kadın ve Gevherhan Sultan'la beraber defnedildi. (I. 64)

Gülcemâl Kadın Sultan Abdülmecid'in dördüncü kadınıdır. 4 Safer 1268'de (29 Kasım 1851) vefat etmiştir. Yeni Cami'ye defnedildi. Çocukları Reşad Efendi (V. Mehmed Reşad) ile merhume Fatma Sultan ve Refia Sultan'dır. (I. 64)

Gülnûş Emetullah Vâlide Sultan IV. Mehmed'in baş hasekisi ve II. Mustafa ve III. Ahmed'in anneleri olduğundan 1106'da (1694/95) vâlide sultan oldu. 9 Zilka'de 1127'de (6 Kasım 1715) Edirne'de vefat etti ve na'şı araba ile İstanbul'a naklolunarak Üsküdar'da camiine defnolundu. Yaşı 75'e yakındı. Hayır işlerine düşkün ve parasını bu yolda harcamış olup Mekke'de Hasekiye hayrât ve imâretini başkadınlığında meydana getirmiştir. Büyük oğlu zamanında Galata Yeni Camii'ni inşa etmiş, Arab Camii avlusundaki gayrimüslimleri çıkara-

rak orayı canlandırmış ve küçük oğlunun saltanatında Üsküdar'daki camiini yaptırmış, hac yolunda ve başka yerlerde çeşmeler, köprüler ve selsebiller yapmıştır. (I. 64)

Gündoğdu Bey Süleyman Şah'ın oğludur. Babası Ca'ber Kalesi'nde şehid olunca kardeşi Sungur Tekin ile Mahan'a dönüp orada vefat eylemiştir. (I. 65)

Gündüz Alp Ertuğrul Gazi'nin oğludur. Osman Gazi ile gazâ ve cihadda bulunup Karacaşehir harbinde şehid oldu. Şehid olduğu yerdeki çam ağacına "Kandilli Çam" denir. Kocaeli valisi olduğu da rivayet edilir. (I. 64)

Hadice Kadın III. Ahmed'in kadınlarındandır. 1124'de (1712) vefat eyledi ve Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 32)

Hadice Kadın I. Abdülhamid'in kadını olup 1222'de (1807) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 32)

Hadice Râmî Kadın I. Mahmud'un altıncı kadını olup 9 Muharrem 1193'de (27 Ocak 1779) vefat etti. Mahmud Paşa Camii Mezarlığı'na defnedildi. Beşiktaş'da büyük köprü karşısındaki mektep, sebil ve çeşmeyi yaptı. (I. 32)

Hadice Sultan II. Bâyezid'in kızıdır. Bursa'da vefat edip oraya defnedildi. Edirnekapı'da bir cami yaptırmış, Sultan Hamamı'nı da buna vakfetmiştir. (I. 30)

Hadice Sultan I. Selim'in (Yavuz) kızıdır. 950'de (1543) Aksaray'da Sultan Camii'ni yaptı. Vefatında Hafise Sultan'ın yanına defnedildi. Bu sultanın Şehzâde Camii'ne bir oğluyla iki kızı defnedilmiştir. Süleymaniye Camii'ne de bir kızı defnedildi ki, 990'da (1582) vefat eylemişti. (I. 30)

Hadice Sultan II. Ahmed'in kızıdır. Küçükken, babasının saltanatı yıllarında (1691-1695) vefat eyledi. I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'ne defnedildi. (I. 31)

Hadice Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 16 Şevvâl 1118'de (21 Ocak 1707) doğup 27 Şevvâl 1119'da (1 Ocak 1708) vefat eylemiştir. Yeni Cami Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 31)

Hadice Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 3 Şa'bân 1122'de (27 Eylül 1710) doğdu. Kısa bir süre sonra vefat ederek Yeni Cami'ye defnedilmiştir. (I. 31)

Hadice Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Muharrem 1132'de (20 Kasım 1719) doğdu. 1136'da (1723/24) Hâfız Ahmed Paşa'ya nişanlandı. 1151'de (1738) vefat eyledi. Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 31)

Hadice Sultan IV. Mehmed'in kızıdır. Önce Musâhib Mustafa Paşa'ya, sonra da sadrazam Hasan Paşa'ya nikâhlandı. 15 Rebiyülevvel 1156'da (9 Mayıs 1743) vefat edip Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Sur dışında bir mescidi, 1151'de (1738) tamir ettiği Abdülvedûd Mescidi yakınında mektep, sebil ve çeşmesi vardır. Oğulları Hasan Bey(→), Vâsıf Bey(→), Ali Bey(→) ve Abdullah Bey'dir(→). (I. 31)

Hadice Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. 7 Muharrem 1180'de (15 Haziran 1766) doğdu. 1198'de (1784) Seyyid Ahmed Paşa'ya nişanlandı. 1201'de (1787) evlendi. 27 Şevvâl 1237'de (17

Temmuz 1821) vefat etmiştir. Eyüp'de Mihrişah Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 32)

Hadice Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 22 Muharrem 1241'de (6 Eylül 1825) doğdu. 16 Zilka'de 1258'de (18 Aralık 1842) vefat etti. Babasının türbesine defnedildi. (I. 32)

Hadice Vâlide Sultan II. Ahmed'in annesidir ki, Sultan İbrahim'in kadınlarındandır. Oğlunun saltanat yıllarında (1691-1695) vefat edip I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'ne defnedildi. (I. 31)

Hafise Sultan I. Selim'in (Yavuz) kızı olup haylice yaşadı ve kardeşi I. Süleyman (Kanunî) zamanında (1520-1566) vefat eyledi. Sultan Selim Camii'ndeki türbesine defnedildi. İskender Paşazâde Mustafa Paşa'nın eşidir. (I. 30)

Hafsa Sultan *bak.* Hafise Sultan

Hamide Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 29 Şa'bân 1233'de (4 Temmuz 1818) doğup 1234'de (1819) vefat etmiştir. (I. 30)

Hâmide Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 13 Ramazan 1233'de (17 Temmuz 1818) doğup çocukken vefat eylemiştir. (I. 29)

Hançerli Sultan *bak.* Fatma Hanım Sultan

Handan Vâlide Sultan I. Ahmed'in annesi olup III. Mehmed'in kadınlarındandır. 15 Receb 1014'de (26 Kasım 1605) vefat eyledi. Eşinin türbesine defnedildi. (I. 32)

Hanzâde Sultan I. Ahmed'in kızı olup Sadrazam Bayram Paşa'ya, sonra Nakkaş Mustafa Paşa'ya nikâhlandı. 27 Ramazan 1060'da (23 Eylül 1650) vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. (I. 30)

Hasan (Şehzâde) II. Murad'ın oğludur. Edirne'de babasının saltanatı (1421-1451) ortalarında vefat eyledi. Kardeşi Orhan Çelebi'nin yanına defnedildi. (I. 29)

Hasan (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat edip babasının türbesine defnedildi. (I. 29)

Hasan (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. Ramazan 1110'da (Mart 1699) doğdu. Zilhicce 1145'de (Mayıs 1733) vefat ederek Yeni Cami Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 29)

Hasan Bey IV. Mehmed'in kızı Hadice Sultan'ın oğludur. 1095'de (1684) vefat ederek Yeni Cami Türbesi bahçesine defnolundu. (I. 31)

Hâtem Kadın I. Mahmud'un başkadını olup 1183'de (1769/70) vefat eyledi. Üsküdar'da Ayazma Camii'ne defnedildi. (I. 29)

Hâtem Kadın III. Ahmed'in kadınlarından olup Sâliha Sultan'ın annesidir. 1186'da (1772) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (I. 29)

Hayme Ana *bak.* Vâlide Sultan

Hayriye Hanım Sultan Âdile Sultan'ın kızıdır. Zilhicce 1282'de (Nisan 1866) İşkodralızâde Ali Rızâ Beyefendi'ye nikâhlandı. 16 Rebiyülâhir 1286'da (26 Temmuz 1869) vefat eyledi. Eyüp'de babası Mehmed Ali Paşa Türbesi'ne defnedilip biri erkek, diğeri kız olan iki kardeşine arkadaş oldu. (I. 32/33)

Hayriye Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 8 Şa'bân 1247'de (12 Ocak 1832) doğup 25 Ramazan 1248'de (15 Şubat 1833) vefat eyledi. Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 32)

Hibetullah Hanım Sultan Ümmügülsüm Sultan ile Sirke Osman Paşa'

nın kızıdır. Şa'bân 1153'de (Kasım 1740) Gül Ahmed Paşazâde Ali Paşa'ya nikâhlandı. 1180 (1766) tarihine kadar yaşamıştır. Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 87; II. 440)

Hibetullah Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. 21 Receb 1172'de (20 Mart 1759) doğup Zilka'de 1175'de (Mayıs-Haziran 1762) vefat eyledi. Lâleli Türbesi'ne defnedildi. (I. 87)

Hibetullah Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 8 Cemaziyelâhir 1203'de (6 Mart 1789) doğdu. Alâeddin Paşa'ya nikâhlandı. 22 Şa'bân 1257'de (9 Ekim 1841) vefat eyledi. Kardeşi II. Mahmud'un türbesine defnedildi. Eşi taşrada bulunduğundan az müddet birlikte kalmıştır. (I. 87)

Hurrem Haseki Sultan I. Süleyman'ın (Kanunî) kadını olup Şehzâde Mehmed'in annesidir. 965'de (1558) vefat etmiştir. Haseki Camii, imaret, mektep ve dârüşşifâsı hayır eserleri olup 946'da (1539) inşa olundu. Bu camiyi, I. Ahmed devri (1603-1617) adamlarından bevvâb-ı sultanî Mütevelli Hasan Bey bir kubbe ile genişletmiştir. (I. 32)

Hümâ Sultan II. Bâyezid'in kızı ve Bâlî Paşa'nın eşidir. Kocasının vefatı dolayısıyla eksik kalan camiini 910'da (1504) tamamlamak için gayret sarfetti. Vefatında bu camideki türbesine eşi yanına defnedildi. (I. 87)

Hümâşah Kadın I. Abdülhamid'in haseki yani ikbâllerindendir. 1192'de (1778) vefat eyleyip Yeni Cami hazıresine defnedildi. Eyüp'de çeşmesi vardır. (I. 88)

Hümâşah Sultan I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu Şehzâde Mehmed'in kızıdır. Ferhâd Paşa'ya nikâhlandı. III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat eylemiştir. Kızı ve oğulları vardır. (I. 87)

Hümâşah Sultan (Telli Haseki) Sultan İbrahim'in kadınlarının en nüfuzlusudur. Hatta buna diğer eşlerinden daha çok has verilmiştir. Padişahın vefatı, onun da köşesine çekilmesine ve vefatına sebeb oldu. "Haseki Sultan" da denmiştir. (I. 88)

Hüseyin (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. Küçükken 1003'de (1595) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 30)

Hüseyin (Şehzâde) I. Ahmed'in oğludur. 1 Şevvâl 1022'de (14 Kasım 1613) doğup bebekken vefat eyledi. Dedesi III. Mehmed'in türbesine defnedilmiştir. (I. 30)

Hüseyin (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. 16 Zilka'de 1110'da (16 Mayıs 1699) doğdu. 5 Rebiyülâhir 1112'de (19 Eylül 1700) vefat edip Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 30)

Hüsnîmâh Kadın III. Selim'in başkadını olup 1229'da (1814) vefat eylemiştir. Lâleli Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 30)

Hüsnîmelek Hanım II. Mahmud'un baş ikbâli olup 1304 (1887) sonlarında vefat eyledi. II. Mahmud Türbesi odasına defnedildi. Yaşı sekseni geçmiştir. (I. 30)

Hüsnîşah Kadın III. Ahmed'in kadınlarındandır. 1146'da (1733/34) vefat eyledi. Yeni Cami kabristanına defnedilmiştir. (I. 30)

İbrahim (Sultan) I. Ahmed'in oğludur. 13 Şevvâl 1024'de (5 Kasım 1615) doğdu. 13 Şevvâl 1049'da (6 Şubat 1640) tahta çıktı. 18 Receb 1058'de (8 Ağustos 1648) tahttan inip 8 Şa'bân'da (28 Ağustos 1648) vefat eyledi. Na'şı, Ayasofya'da amcası I. Mustafa'nın yanında toprağa verildi. Ömrü (hicrî olarak) 33 yıl, 10 ay, 5 gün ve saltanat müddeti 8 sene, 9 ay, 28 gündür. Zamanında Girit üzerine harp açılıp Hanya, Resmo ve bazı yerler fetholunmuştur. Orada birkaç cami inşa buyurmuşlardı. Şefkatli, merhametli ve konuşurken acele ederdi. Zamanında zürriyet kalmadığından odalık kullanmaya tabii olarak mecburiyet doğmuştur. (I. 13/14)

İbrahim (Şehzâde) II. Ahmed'in oğludur. 25 Muharrem 1104'de (7 Ekim 1692) Şehzâde Selim ile ikiz olarak doğmuştur. 1115'de (1703/04) veliahd olup yaşı 22'yi aşkınken 19 Rebiyülâhir 1126'da (4 Mayıs 1714) vefat eylemiştir. Ayasofya'da I. Mustafa Türbesi'ne defnedildi. (I. 14)

İbrahim (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 9 Zilka'de 1132'de (12 Eylül 1720) doğup 17 Cemaziyelevvel 1133'de (16 Mart 1721) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 14)

İbrahim Çelebi (Şehzâde) I. Murad'ın oğludur. Küçüklüğünde vefat eylemekle na'şı Edirne'den Bursa'ya gönderilip Osman Gazi Türbesi'ne defnolunmuştur. (I. 13)

İsâ (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 10 Zilka'de 1117'de (23 Şubat 1706) doğup 10 Safer 1118'de (24 Mayıs 1706) vefat eylemiştir. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 59)

İsâ Çelebi I. Bâyezid'in (Yıldırım) oğludur. Babasının vefatında Bursa'yı zapt için askerî kuvvetle geldiyse de şehir dışında kardeşi Çelebi Mehmed ile karşılaşıp savaştı, ama başarılı olmadı. 811'de (1408) hamam içinde kazâen vefat etti. Na'şı Bursa'ya getirilip defnedildi. (I. 59)

İshak (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. Küçükken 1003'de (1595) vefat eylemiştir. Babasının yanında medfundur. (I. 18)

İsmihan Sultan II. Selim'in büyük kızıdır. Dedesi I. Süleyman (Kanunî) zamanında Sokullu Mehmed Paşa'ya nikâhlandı. Sonra Nişancı Feridun Paşa'ya nikâhlanmıştır. 8 Şa'bân 993'de (6 Ağustos 1585) doğumdan dolayı hastalanıp vefat eyledi. Mahmud Bey adındaki bu çocuk annesinden 52 gün sonra vefat etti. İsmihan Sultan, babasının yanına defnedildi. Oğlu, babası Mehmed Paşa'nın türbesine defnedildi. Büyük oğlu İbrahim Han diye meşhur oldu ki, İbrahim Hanzâdeler bunun torunlarıdır. (I. 19)

İsmihan Sultan IV. Murad'ın küçük kızıdır. Vefatında amcası I. Mustafa'nın türbesine defnedildi. (I. 19)

Kamerî Kadın II. Mahmud'un kadınlarındandır. Vefatında Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 63)

Kasım (Şehzâde) I. Ahmed'in oğludur. IV. Murad'ın ana-baba bir kardeşidir. 1047'de (1637) 25 yaşında iken

vefat eyledi. III. Murad Türbesi'nde medfundur. (I. 63)

Kasım Bey II. Bâyezid'in torunlarından Alâeddin Bey'in oğludur. Babasının vefatında Mısır'da kaldı. Kansu Gavri bunu birlikte harbe getirdi. Yenilgiden sonra Mısır'da saklandı. Sonra vali Hayrbay tutmuştur. 926'da (1520) vefat eylemiştir. Orada defnedildi. (I. 63)

Kasım Çelebi Orhan Gazi'nin oğludur. Küçük yaşta vefat etti. Bursa'da medfundur. (I. 63)

Kasım Çelebi I. Bâyezid'in (Yıldırım) oğludur. Babasının vefatında küçük olup kardeşi Mûsâ Çelebi ile birlikte bulunduğından onun Süleyman Çelebi ile harbe gitmesinde İstanbul'da imparator yanında rehin bırakılmıştı. Vefatı oradadır. Tarihçilerin Ertuğrul Çelebi'yi bu sanmaları doğru değildir. (I. 63)

Kaya İsmihan Sultan IV. Murad'ın kızıdır. Şa'bân 1058'de (Eylül 1648) Melek Ahmed Paşa'ya nikâhlanmıştır. IV. Mehmed devrinde (1648-1687) vefat eylemiştir. Adı geçen padişahın türbesine defnedilmiştir. Fazlîpaşa'da bir mektep yaptı. (I. 64)

Korkud (Şehzâde) II. Bâyezid'in oğludur. 872 (1467/68) veya 874'de (1469/70) doğmuştur. II. Mehmed'in (Fâtih) vefatında İstanbul'da bulunduğundan babasının gelişine kadar payitaht kaymakamı olmuştur. Sonra Saruhan valisi oldu. I. Selim'in (Yavuz) tahta çıkışında Mısır'a gitti. Teke'ye dönüşünde yakalanarak idam edildi. 918'de (1512) na'şı Bursa'ya gönderilip Sultan Orhan civarına defnedilmiştir. Âlim, fâzıl bir şehzâde olup eserleri vardır. Fıkıhda *Korkûdiye*'yi hazırladı. Mûsikîde usta olup peşrev yapmıştır. (I. 63)

Korkud (Şehzâde) III. Murad'ın oğlu olup 1003'de (1595) vefat eylemiştir. Babasının türbesine defnedildi. (I. 64)

Lebrîzifelek Kadın II. Mahmud'un dördüncü ikbâlidir. 17 Ramazan 1281'de (13 Şubat 1865) vefat eyledi. Zevci sultanın odasına defnedildi. (I. 66)

Leylâ Kadın III. Osman'ın başkadını olup 1209'da (1794/95) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 65)

Mahfirûze Vâlide Sultan I. Ahmed'in zevcesi ve II. Osman'ın (Genç) annesidir. Vefatında Eyüp'e defnedilmiştir. Hayır sâhibiydi. (I. 66)

Mahmud I II. Mustafa'nın oğludur. 3 Muharrem 1108'de (2 Ağustos 1696) veya 7 Ramazan 1107'de (10 Nisan 1696) doğmuştur. 17 Rebiyülevvel 1143'de (30 Eylül 1730) tahta çıktı. 28 Safer 1168'de (14 Aralık 1754) Ayasofya'dan Cuma selamlığından dönüşte Demirkapı arasında mizâcında olan zaafdan dolayı at üzerinde ruhunu teslim etmiştir. Na'şı Yeni Cami Türbesi'nde babasının yanına defnedildi. Tahta çıkış tarihi *"Zül-ı Bârî"*, *"Kutb-ı arz"*dır. Âdil, cömert, Hulefâyı Râşidîn ayarında nâdir bir insandı. Rusya ve Avusturya devletleriyle, İran Şahı Nâdir gibi güçlü düşmanlarla dışta ve Hınâzibeyoğlu gibi düşman-

larıyla içte uğraşarak zararlarını defetti. Belgrad ve Adakale'yi fetheyledi. Ayasofya Kütüphanesi'ni yapıp Nuruosmaniye Camii'ni inşa etti. Hisar İskelesi Camii ve pazar kayığı hayır eserleridir. "Kadem-i mübarek"i Eyyûb Sultan Türbesi'ne 1144'de (1731/32) gönderdiler. Genişliği 43, uzunluğu 560 zira' saf mermerden 20 gözlü güzel bir kemer yaptılar. Tophane ve Kasımpaşa'da 40 kadar çeşme yapıp annesi Sâliha Sultan adına kaydettiler. Bizzat saltanatı idare etmiş, akıllı ve reşid bir zat olup siyasî işlerde usta olduğundan içte pek çok ıslahata muvaffak oldu. Birçok kavrayışlı, zeki, akıllı, cesur vezir ve devlet adamı yetiştirdi. (I. 72)

Mahmud II I. Abdülhamid'in oğludur. 13 Ramazan 1199'da (20 Temmuz 1785) doğdu. 4 Cemaziyelâhir 1223'de (28 Temmuz 1808) tahta çıktı. 19 Rebiyülevvel 1255'de (2 Haziran 1839) vefat etti. Çemberlitaş yakınındaki türbesine defnedildi. Ömürleri (hicrî olarak) 55 sene, 8 ay, 4 gün, saltanat müddeti 31 sene, 10 ay, 14 gündür. Âlim, akıllı, tedbirli, güçlü, vakûr, heybetli, cesurcu. Tepedelenli, Bağdad'da Kölemenler, Tuzcuoğlu, Nasûhoğlu, Dağdevirenoğlu, Yılıkoğlu gibi kökleşmiş derebeylerini ve Vehhabîleri def ve imha ile Osmanlı topraklarını ve yedi sene kapanmış hac yolunu açmıştır. Yeniçeri Ocağı'nı kaldırarak Nizâm-ı Cedid'i kurmuştur. Hayır eserleri: Mekteb-i Harbiye, Bahriye, Sıhhiye, Maarif, Adliye, Bâbıâlî, Bâb-ı fetvâ, Bâb-ı Seraskerî, Bahçeköy'deki büyük bend, Tophane Camii, Arnavutköy ve Kumkapı camileri, Tersane'de havuz, fabrikalar, Râmî ve Maçka kışlaları, Tüfenkhane, Dikimhane, Yangın Kulesi, Baruthane, Mescid-i Aksâ, Haremeyn-i muhteremeyn'de medrese, Konya'da kubbe-i Mevlânâ, Yeni Saray'da divanhane, Süleymaniye bendleri, Bâb-ı Defterî, Mehterhane, Yenikapı Mevlevîhanesi, Galata Sarayı, Emir Buharî Türbesi, Saray-ı âlî ve Eskialipaşa'daki Hırka-ı Şerife makamları, Unkapanı'ndaki Buharî Tekkesi, Tarabya Camii ve Çeşmesi, Sütlüce Tekkesi, Beylerbeyi Muvakkithanesi ile bir minaresi ve çeşmesi, Galata ve Fâtih'de büyük havuzlar, kaleler, palankalar. Kitâbet ve inşâsı, siyaset ve icrası tam, şanı yüce bir padişah idi. Tâli'leri niyet ve gayretlerine uygun olsa daha fazla kılıç ve adalet hizmeti beklenirdi. Ancak tali'ce oğlu üstün olmuştur. (I. 73/74)

Mahmud (Şehzâde) II. Bâyezid'in oğludur. 880'de (1475) doğdu. Kastamonu ve sonra Saruhan valisi oldu. 913'de (1507) Manisa'da vefat etmiştir. Na'şı Bursa'ya nakledilip II. Murad Türbesi'ne defnedildi. Şiir ve inşâda usta, âlim ve fâzıldı. Meclisi, maarif erbâbıyla dolu olup her birine ihsan ederdi. Şairlerden Necâtî, Zâtî ve Lâmi'î yanında idiler. Üç oğlu ve bir kızı kaldı. (I. 72)

Mahmud (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu olup Safer 927'de (Ocak 1521) vefat eyledi ve Sultanselim'de defnedildi. Annesi "Kadın", vefatında Şehzâde Camii'ne defnolunmuştur. (I. 72)

Mahmud (Şehzâde) III. Mehmed'in oğludur. 27 Zilhicce 1011'de (7 Haziran 1603) vefat ettirüldü. 16 yaşında bir yiğitdi. Fâtih Camii mihrabı önüne defnedilmiştir. Annesi de bu senede vefat etmiştir. Cesur ve gayretliydi. (I. 72)

Mahmud Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Şehinşah'ın oğludur. İstan-

bul'da vefat eyledi. Fâtih civarına defnedildi. (I. 72)

Mahmud Celâleddin Efendi (Şehzâde) Sultan Abdülaziz'in oğludur. 21 Cemaziyelevvel 1279'da (14 Kasım 1862) doğup babasının saltanatı yıllarında bahriye askerliği mesleğine girerek livâ ve ferik olmuştu. Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) hizmetinden affolundu. 24 Zilhicce 1305'de (1 Eylül 1888) vefat edip ertesi günü Yeni Cami Türbesi'ne defnedilmiştir. Akıllı, olgun, iffetli, dindardı. (I. 74)

Mahmud Çelebi I. Mehmed'in (Çelebi) oğludur. Gençliğinde kör oldu. 832'de (1429) vebadan vefat eyledi. Bursa'da II. Murad yanında bir türbede defnedilmiştir. (I. 72)

Mâhpeyker Kösem Vâlide Sultan I. Ahmed'in eşi ve IV. Murad, Sultan İbrahim ve Şehzâde Kasım'ın annesidir. 1032 (1623) yılından 1061 (1651) yılına kadar vâlide sultan olmuş ve o sene Ramazanında (3 Eylül 1651) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Çinili Cami ile Anadolukavağı Camii'ni yaptırdı. Şeriflere, hatiplere ve imamlara vakıfları vardır. (I. 66)

Malhûn Râbia Hatun Büyük velilerden Edebâlî'nin kızı olup Osman Gazi nikâhlamıştı. Zevcinden 3 ay önce 726'da (1326) Bursa'da vefat etti. Alâeddin Paşa ile Orhan Gazi bunun oğludur. (I. 66)

Mehmed I (Çelebi) I. Bâyezid'in (Yıldırım) oğludur. 781 (1379) veya 791'de (1389) doğdu. Babasının esirliği ve vefatında vali bulunduğu Amasya ve civarını iyi korudu. Bir aralık Emir Süleyman ile harbedip galip gelememiş ve dokuz sene dikkatle hareket ederek istiklâlini korumuştu. 814'de (1411) Süleyman Çelebi ile harbedip galib olan Mûsâ Çelebi'yi 816'da (1413) yenip saltanatı idaresi altında toplamıştır. Cemaziyelevvel 824'de (Mayıs 1421) vefat eyledi. Ömrü (hicrî olarak) 43 veya 33 yıldır. Saltanatı 8 yıldır. Na'şı Edirne'den İstanbul yoluyla Bursa'ya nakledilip camii yakınına defnedilmiştir. Orta boylu, değirmi çehreli, çatık kaşlı, beyaz renkli, kızıllığı üstün olup göğsü ve omuzları arası genişti. Cesur, sabırlı, gayretli, heybetli, vakarlıydı. Fakirlere, özellikle Mekke ve Medine ahalisine çok sadaka verip her gün fakirleri yedirir ve giydirirdi. Başlığı ve elbisesi atası tarzındaydı. Saltanatı, 11 sene süren fetretten kurtararak devletin ikinci kurucusu olmuştur. Zamanında Tosya, Kengırı, Samsun kurtuldu. 821'de (1418) Bursa'da Yeşil Cami'yi yaptı. Vefatında cenazesi 40 gün gizlendi. Silahdar tâifesi veliahd sancakdan gelinceye kadar sabretmeyip padişahı görmek istediler. Tabip Kezuzan na'şın elbisesini giydirip ardına adamlar koyup ölüyü humma tutmuş gibi göstermiş ve kendisi "Bre adamlar, efendimiz rahatsız, ta'cîz buyurmayınız" deyip onları defetmiştir. Büyük kızı "Sultan", İsfendiyar Beyzâde Kasım Bey'e nikâhlanıp 848'de (1444) vefat eylemiştir. Küçük kızı "Sultan", Çandarlızâde Mahmud Çelebi'ye nikâhlanıp eşinin vefatının ardından hacca gitti ve 850 (1446) tarihinden sonra vefat etti. İkisi de civarında medfundur. (I. 66-67)

Mehmed II (Fâtih) II. Murad'ın oğludur. Receb 832'de (Nisan 1429) doğmuş ve Manisa'da vali iken 848'de (1444) babası istifa edip onu Edir-

ne'ye çağırmış ve makamına geçirip Manisa'ya çekilmiştir. Bu çekilme Avrupa hükümdarlarının aleyhine birleşmelerine sebep olunca babasını çağırmış ve ordu serdârı olmuştur. Zaferden sonra babası Edirne'ye dönüşünde ikinci defa tahta çıktı ve oğlunu Manisa valiliğine gönderdi. 16 Muharrem 855'de (18 Şubat 1451) babasının vefatında ikinci defa cülûs buyurdular. 4 Rebiyülevvel 886'da (3 Mayıs 1481) Gebze'de "Tekfur Çayırı"nda vefat etti. Ömrü (hicrî olarak) 53 sene, 7 ay, 23 gün, saltanat müddeti 32 sene, birkaç aydır. Saltanat merkezini Edirne'den İstanbul'a taşıdı. Na'şı İstanbul'a getirilip camii önündeki türbesine defnedilmiştir. Orta boylu, büyük, kırmızı yüzlü, kırmızı ile karışık beyaz renkli, saç ve sakalı çok siyah ve doğan burunluydu. Akıllı, adaletli, heybetli, cesur ve gayretli olup atalarının elbisesini terk ederek ulemâ elbisesini giymiştir. Çoğu zaman onlarla sohbet ederlerdi. Bu sebebden İstanbul, âlimler ve fâzıllar meclisi olmuştur. Hayrâtı çok olup Ayasofya, Eyüp ve Fâtih Camii büyükleridir. Fâtih Camii'nin her iki tarafına dörderden sekiz medrese yapıp "Sahn-ı seman" diye isimlendirmiştir. Fetih senesi Hazret-i Ebâ Eyyûb el-Ensârî'nin kabri ortaya çıkarıldı. Yedikule ve Anadolu Hisarı mescidlerini yaptırdı. 857'de (1453) İstanbul'u feth buyurdular. "Letuftehanne..." hadîsine mazhar oldular. İnöz (Enez), Taşözü, Novaberde, Halke, Gördüs, Sinop, Trabzon, Amasra, Eflâk, Boğdan, Midilli, Lofça, Yabçe, Bosna, Hersek, İlbasan, Akhisar, Grıyoz, Kızılhisar, İçil, Alâiye, Şarkî Karahisar, Ermenak, Silifke, Menkub, Kefe, Azak, Avlonya, İşkodra, Bozcaada, Limni, Kırım fethettiği yerlerdir. 857'de (1453) Rumeli Hisarı'nı 40 günde yapıp tamamladı. Dulkadıroğlu İsfendiyar'ın kızı zevcesidir. Çeşitli diller bilirdi. Zamanında saltanat töresi, törenleri bir hayli kökleşerek Enderûn'dan zeki birçok kişi vezirlik ve valilikle çıkmış, bu suretle siyâset erbâbı artmıştır. (I. 67/68)

Mehmed III III. Murad'ın oğludur. 7 Zilka'de 973'de (26 Mayıs 1566) Saruhan'da Sart ovasında doğdu. Sünnetinin ardından Manisa'ya vali olmuştur. 16 Cemaziyelevvel 1003'de (27 Ocak 1595) tahta çıktı. 17 Receb 1012'de (21 Aralık 1603) vefat etti. Ayasofya'da türbesine defnedildi. Ömrü (hicrî olarak) 37 sene, 8 ay, 10 gün ve saltanat müddeti 9 sene, 2 ay, 1 gündür. Vefatı ansızın veya birkaç gün ayakta hastalıkladır. Güzel ahlâklı, yumuşak, cömert, dindar ve cemaatle namaz kılmaya devamı olup peygamberin adı anılınca ayağa kalkmak âdetiydi. Eğri seferinde sebatı ile zaferi elde etmiştir. Eğri, Tata, Hemartin ve Ösek kaleleri zamanında fetholundu. Kızı "Sultan", Dâvud Paşa zevcesidir. Vefatında babası yanına defnedildi. Diğer kızı "Sultan", Kaymakam Mustafa Paşa'nın zevcesidir. O da az müddet içinde vefat etmiştir. (I. 69)

Mehmed IV Sultan İbrahim'in oğludur. 27 Ramazan 1051'de (30 Aralık 1641) doğdu. 18 Receb 1058'de (8 Ağustos 1648) tahta çıkıp 3 Muharrem 1099'da (9 Kasım 1687) tahttan vazgeçerek şehzâdeleri, baş hasekisi Gülnaz veya Gülnûş ve baş cariyesi Afîfe kadınlar ile sarayda ayrılan dairede oturdu. 8 Rebiyülâhir 1104'de (17 Aralık 1692) Edirne'de vefat eyledi. Na'şı İstanbul'a nakledilerek Yeni

Cami'de annesinin yanına defnedildi. Siması kızıl ile karışık beyaz olup güzel yüzlü ve melek huyluydu. Mübarek yüzlerine bakılınca güzelliği belli olurdu. Giyimleri tekellüfsüz olup kardeşi II. Süleyman tahta çıkınca eski tarzı seçti. Tahttan vaz geçmeden bazı tedbirler arz olunduysa da kadere kani olduğundan işini Allaha ısmarladı. Avlanmaya fazlasıyla düşkündü. Tahta çıktıktan sonra sünnet olmuştur. Çoğu günleri Edirne'de geçip İstanbul senelerce kaymakamla idare edilmiştir. Devlet erkânı da Edirne'de ikamet edip bu hal 1115 (1703) yılına kadar devam etti. Zamanlarında şeriat hükümleri uyarınca Beyazîzâde fetvâsıyle zina eden bir erkek ve kadın hakkında recm icra olmuştur. Saltanat yıllarında Girit, Kamaniçe, Umman ve Cehrin ve 30 kale fethedilip Viyana ikinci defa olarak kuşatılmıştır. Girit harbinde Yenişehr-i Fenâr'a kadar gitmişlerdir. Köprülü, oğlu ve yakınları 27 sene sadrazamlık makamını işgal ederek güzel idare ettikten sonra birkaç sene savaş meşgalesi ortaya çıkmıştır. Anneleri tarafından inşa edilen Yeni Cami 1076'da (1665/66) bitmiştir ki, bitirilmesine haylice gayret sarfetmiştir. Bozcaada Kalesi'ni ve Davutpaşa'da bir mescid inşa ettirdi. Bağışta bulunur, âlimleri sever, dindar ve şairdi. Şiirlerinden "*Gönül ne Göksu'ya mâil ne Sarıyar'a gider/Sipâh-i gamdan emin olmağa Hisar'a gider.*" Yine: *"Ey Mehmed mu'cizât-ı Ahmed-i Muhtar ile umarım ola mağlûb a'dâ-yı dîn ü devletim*". (I. 70/71)

Mehmed (Şehzâde) II. Bâyezid'in oğullarından olup Kefe valisiydi. 910'da (1504/05) vefat ederek na'şı Bursa'ya naklolunup I. Murad Türbesi'ne defnedilmiştir. Tedbirli ve güçlüydü. (I. 68)

Mehmed (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) oğludur. 928'de (1522) doğdu. Saruhan valisi olarak 8 Şa'bân 950'de (6 Kasım 1543) 22 yaşında vefat etti. Na'şı İstanbul'a getirilip Şehzâde Camii mevkiinde defnedildi. Üzerine bir türbe ve civarına iki minareli bir cami yapıldı ki Şehzâde Camii denir. İmaret ve medrese inşa olundu. Babasının hakkında saygısı ve sevgisi olup cenaze namazını bizzat kendisi kılmıştır. Kızı vardır. (I. 68/69)

Mehmed (Şehzâde) I. Ahmed'in ikinci oğludur. Rebiyülâhir 1030'da (Şubat-Mart 1621) vefat eyledi. Babası yanına defnedildi. (I. 69)

Mehmed (Şehzâde) IV. Murad'ın oğludur. Safer 1043'de (Ağustos 1633) doğup küçükken vefat eyledi. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 69/70)

Mehmed (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. 23 Cemaziyelevvel 1110'da (27 Kasım 1698) doğup 18 Muharrem 1115'de (3 Haziran 1703) Edirne'de vefat etti. (I. 71)

Mehmed (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 7 Şa'bân 1117'de (24 Kasım 1705) doğup 18 Rebiyülevvel 1118'de (30 Haziran 1706) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 71)

Mehmed (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. Ramazan 1124'de (Ekim 1712) doğup 21 Cemaziyelâhir 1123'de (15 Temmuz 1713) Edirne'de vefat etti. Dârülhadis'e defnedildi. (I. 71)

Mehmed (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 18 Muharrem 1129'da (2 Ocak 1717) doğup 29 Rebiyülevvel 1170'de (22 Aralık 1756) salgın hasta-

lıktan vefat eylemiştir. Namazını Şeyhülislâm Efendi kılıp Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. İnsanlarla yakın ilişkiler kurar, iyi huylu ve doğru tabiatlıydı. Bu sebebden na'şını beş bin kişi uğurlamıştır. (I. 71)

Mehmed (Şehzâde) III. Mustafa'nın oğludur. 9 Şa'bân 1180'de (10 Ocak 1767) doğup 5 Safer 1185'de (20 Mayıs 1771) çiçekten vefat etmiştir. Babasının türbesine defnedildi. (I. 71)

Mehmed (Şehzâde) I. Abdülhamid'in oğludur. 7 Receb 1190'da (22 Ağustos 1776) doğup 25 Safer 1195'de (20 Şubat 1781) vefat etti. Babasının türbesine defnedildi. (I. 71)

Mehmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 10 Ramazan 1229'da (26 Ağustos 1814) doğup yine 1229 sonlarında (Ekim-Kasım 1814) vefat eylemiştir. Nuruosmaniye'de medfundur. (I. 71; II. 440/441)

Mehmed (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 26 Cemaziyelevvel 1237'de (18 Şubat 1822) doğup 6 Muharrem 1238'de (23 Eylül 1822) vefat eyledi. (I. 71)

Mehmed Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Şehinşah'ın oğludur. Sancakbeyi olup 918'de (1512) vefat etti. Na'şı Bursa civarında defnedildi. (I. 68)

Mehmed Bey I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu Şehzâde Bâyezid'in oğludur. 967'de (1560) İran'da babasıyla eceliyle vefat etti. Na'şı Sivas'a defnedilmiştir. (I. 69)

Mehmed Bey III. Ahmed'in kızı Fatma Sultan'ın Nevşehirli İbrahim Paşa'dan olan oğludur. 1150'de (1737/38) vefat ederek Yeni Cami haziresinde annesinin yakınına defnolundu. (I. 61)

Mehmed Bey (Mustafa Paşazâde) Fatma Hanım Sultan'ın (v. 996/1588) eşi olup, Şehrizor beylerbeyi idi. 994'de (1586) vefat etti. Şehzâde Camii'ne defnedildi. (I. 60)

Mehmed Burhaneddin Efendi (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. 1 Receb 1265'de (23 Mayıs 1849) doğdu. 15 Şevvâl 1293'de (3 Kasım 1876) vefat eyledi. Babasının türbesine defnolundu. Edip, akıllı, vakûr, dil bilirdi. Oğlu İbrahim Tevfik Efendi'dir. Bir de kızı vardır. (I. 26)

Mehmed Sa'deddin Efendi Sultan Abdülaziz'in oğlu Yusuf İzzeddin Efendi'nin oğludur. 7 Muharrem 1301'de (8 Kasım 1883) vefat ederek Aksaray'da Pertevniyal Vâlide Sultan Türbesi yakınındaki odaya defnedildi. (I. 27)

Mehmed Sâib Bey II. Mahmud'un kızı Atiye Sultan'ın torunu ve Feride Hanım Sultan'ın oğludur. 15 Ramazan 1288'de (28 Kasım 1871) vefat eyledi. Eyüp'de defnedildi (I. 57)

Melekşah Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 2 Safer 1195'de (28 Ocak 1781) doğdu. 8 Muharrem 1196'da (24 Aralık 1781) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 81)

Mevhibe Sultan Sultan Abdülmecid'in ilk kızıdır. 6 Rebiyülevvel 1256'da (8 Mayıs 1840) doğdu. 17 Ramazan 1257'de (2 Kasım 1841) vefat etti. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 82)

Mihrimâh Sultan I. Süleyman'ın (Kanunî) tek kızı olup babasının sevgisini kazanmış ve Rüstem Paşa'ya nikâhlanıp ondan evlâdı olmuştur. 954'de (1547) Üsküdar'daki camii inşa olunmuştur. Edirnekapı'da da bir

cami yaptı. 964 (1556/57) veya 965'de (1557/58) vefat eylemiştir. Babasının türbesine defnedilmiştir. Kızı Ayşe Hanım Sultan olup 20-30 yaşına kadar yaşamış iki oğlu oldu ki, Üsküdar'daki camide medfundurlar. (I. 83)

Mihrimâh Sultan III. Murad'ın (hd 1574-1594) kızı olup vefatında hayatta bulunan sultanların büyüğüydü. Mîrahûr Ahmed Paşa'ya nikâhlandı. Gençliğinde vefat edip babasının türbesine defnedildi. (I. 83)

Mihrimâh Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. Rebiyülâhir 1156'da (Mayıs-Haziran 1743) doğup Ramazan 1177'de (Mart 1764) vefat eyledi. Babasının türbesine defnolundu. (I. 83)

Mihrimâh Sultan II. Mahmud'un kızıdır. Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran 1812) doğup 1251'de (1835/36) Said Paşa'ya nikâhlandı. 19 Rebiyülâhir 1254'de (12 Temmuz 1858) doğum sırasında vefat etmiştir. Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. Güzel ahlâk sâhibi ve şefkatliydi. (I. 83)

Mihrişah Kadın III. Ahmed'in kadınlarından olup 1144'de (1731/32) vefat etmiştir. Yeni Cami haziresine defnedildi. Şehzâde Süleyman ile III. Mustafa'nın annesidir. Oğlu padişah olunca ruhuna Ayazma Camii'ni inşâ buyurmuştur. (I. 82)

Mihrişah Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. 23 Cemaziyelevvel 1176'da (10 Aralık 1762) doğup Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) vefat ederek Lâleli Türbesi'ne defnedildi. (I. 83)

Mihrişah Vâlide Sultan III. Mustafa'nın kadını ve III. Selim'in annesidir. Oğlu padişah olunca vâlide sultan olmuştur. 22 Receb 1220'de (16 Ekim 1805) vefat eyledi. Eyüp'de Bostan İskelesi'ndeki türbesine defnedildi. Hayrât ve hesenât sâhibiydi. Humbarahane Camii, adına yapıldı. (I. 83)

Mislinâyâb Kadın II. Mahmud'un kadınlarından olup vefatında Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 66)

Mukbile Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 9 Rebiyülâhir 1266'da (22 Şubat 1850) doğup 27 Rebiyülâhir 1269'da (7 Şubat 1853) vefat eyledi. Yeni Cami'de defnedildi. (I. 81)

Murad I (Hüdâvendigâr) Orhan Gazi'nin oğludur. 726'da (1326) doğup 761 başlarında (Kasım-Aralık 1359) tahta çıktı. 15 Şa'bân 791'de (9 Ağustos 1389) Kosova savaşını kazanıp İslâm şehidlerini düşman ölülerinden ayırırken yaralı düşen Kral Miloş ölüler arasından kalkıp Müslüman olduğunu açıklamış ve padişahın ayağına yüz sürmeye yöneldiğinde çavuşlar önleyince feryat etmiş "padişaha gizli ma'rûzatım vardır" demekle izin verilmişti. Yaklaştığında göbeğinden vurmuş, hain katil pâre pâre edildiyse de gazi padişah da şehid olmuştur. İç organları Kosova'da, na'şı Bursa'da, Çekirge'de defnedildi. Ömrü (hicrî olarak) 65 ve saltanat müddeti 31 yıldır. Orta boylu, vasat sakallı, değirmi yüzlü, şahin bakışlı, seyrek dişli, büyükçe burunlu, uzun boyluydu. Cesur, gayretli, merhametli, adaletli ve güzel huyluydu. Mevlevî külâhı üzerine değirmi destar sarınıp külâhı altın yaldızlıydı ve kenarları sarıktan bir parmak kadar dışarıda görünürdü. Kenarlarına kırmızı kürk dikilmiş beyaz esvapdan hoşlanırdı. Sadrazamlık ve kazaskerlik makamı, zamanında meydana geldi. Kerâmet sâhibi olup Bursa'da Kaplıca'da camii

vardır. Babasının vasiyeti üzerine büyük kardeşi Süleyman Paşa adına bir cami, imaret ve han inşa eyledi. 761'de (1359/60) Edirne Sarayı'nı imar etti. Minarelerde ilk defa salât ü selâm verilmek güzel âdeti vefatı yılına rastlar. Hatta "*Lebü's-salâtu ve's-selâm*" vefatı tarihidir. 777'de (1375/76) timar sahipleri için kanunlar koydu. 762'de (1360/61) top icad edildi. Fetihleri: İnceğiz, Ferecik, Borlu, Avrathisarı, Kavala, Drama, Zihne, Karaferye, Siroz (Serez), Niş, Kütahya, Isparta, Manastır, Pirlepe, İştip, Karlıili, Arnavut Kaleleri, Bosna, Sofya, Niğbolu, Tırnova ve Şumnu. Kızı Nefise Sultan'dır. (I. 74/75)

Murad II I. Mehmed'in (Çelebi) oğludur. Doğumu 806 (1403/1404) yılıdır. 824'de (1421) tahta çıktı. 847'de (1443/44) tahtı oğlu II. Mehmed'e bıraktıysa da 848'de (1444/45) tahtlarına dönüp 10 Muharrem 855'de (12 Şubat 1451) vefat etmiştir. Vefatında ayın üçü veya yirmi beşi diye ithilâf vardır. Son tarih vefatının ilanı olmalıdır. Bir gün Edirne'de sahraya çıkıp dönerken nurânî bir şeyhe rast gelip yüzüne bakarak "dünya maslahatı tamam oldu, şimden sonra âhiret maslahatını görüp tövbe ve istiğfar etseniz münâsib olur" dedi. Bu söz padişaha tesir etti ve bütün günahlardan tövbe eyledi. Saraya ulaştığında şiddetli baş ağrısına yakalandı. Oğlu Mehmed'e vasiyetname yazdı. Şeyhin kim olduğu araştırılınca Emir Sultan müridlerinden olduğu anlaşıldı. Üçüncü gün vefat eyledi, naşı Edirne'den Bursa'ya getirilip türbesine defnedildi. Ömrü (hicrî olarak) 48/49 yıl ve saltanat süresi 30 yıl, 6 ay, 7 gündür. Başşehri Edirne ve Bursa idi. Orta boylu, seyrek dişli, enli göğüslü, omuzlarının arası açık, değirmi yüzlü, kırmızıya meyilli beyaz kıllı, şehlâ gözlü, kula sakallı ve güler yüzlüydü. Cesur, cömert ve güzel ahlâk sâhibiydi. Fetihleri: İzmir, Alacahisar, Güvercinlik, Canovası, Kütahya, Selânik, Yanya, Semendire, Mora'nın bir kısmı ve Akhisar'dır. Defalarca Avrupa'ya gazâ edip 852'de (1448) Kosova'da büyük bir zafer elde etti. Bursa'da bir cami inşa ile 850'de (1446) tamamlamıştır. Edirne Mevlevîhanesi'ni de inşa ettirmiştir. Yılıkoğlu'nun kızı zevcesi ise de iltifata mazhar olamayıp çeyiziyle Bursa'ya gönderilmiştir. İsfendiyar Bey'in kızıyla da evlenmiştir. Bir kızı İsfendiyarzâde Kasım Bey'e, halası Sultan vefatında nikâhlanmıştır. İki kızı da Karamanoğlu İbrahim Bey ve İsâ Bey'e nikâhlanmıştı. İbrahim Bey'in oğulları Pîr Ahmed Bey, Nure-Sûfî, Kasım Bey ve Karaman Bey bunun oğullarıdır. Diğer kızı, Zaganos Mehmed Paşa'nın eşidir ki Balıkesir'de defnedilmiştir. Adı Fatma Sultan imiş. (I. 75/76)

Murad III II. Selim'in oğludur. 5 Cemaziyelevvel 953'de (4 Temmuz 1546) doğup 8 Ramazan 982'de (22 Aralık 1574) tahta çıktı. 8 Cemaziyelevvel 1003'de (19 Ocak 1595) vefat eyledi. Ayasofya Camii'ndeki türbesine defnedildi. Yaşı (hicrî olarak) 55 ve saltanatı 21 yıldır. Kısaya yakın orta boylu, seyrek sakallı, değirmi yüzlüydü. "Muradî" mahlasıyla Türkçe, Farsça ve Arapça şiirleri vardır. Güzel konuşur, akıllı, cömertdi. Şeyhlerle ve tasavvuf ehliyle yazışmaya, şiirler söylemeye düşkündü. Onlara rüyalarını tabir ettirir ve şiirlerini yazdırırdı. Tasavvufa dair *Siyam* adlı bir eseri de

vardır. Ulemânın ve şairlerin kendisine sundukları eserleri ve şiirleri ödüllendirirdi. *"Visâle va'd eyler Murad'a ol gül-i ter/Yalancı gül gibi bir şûh-ı dilsitânım var"* şiirlerindendir. Fetihleri: Tiflis, Şımahı, Şirvan, Bâbü'l-ebvab, Lori, Küri, İsperem, Polata, Papa, Yanık. Manisa'da iki minareli bir cami, medrese, imaret, han ve tabhane yapmıştır. Mekke'de Harem-i Muhterem'in çatısını mermerden direklerle kâgir edip Mizabü'r-Rahme hatîmini tamir buyurdular. Surre-i Hümâyûn'a nice bin filori eklediler. Beşiktaş'da Yahyâ Efendi'ye türbe yaptılar. Fethiye Camii'ni kiliseden çevirerek inşa ettiler. (I. 76/77)

Murad IV I. Ahmed'in oğludur. 28 Cemaziyelevvel 1021'de (27 Temmuz 1621) İstavroz Bahçesi'nde doğdu. 1 Zilka'de 1032'de (27 Ağustos 1632) tahta çıkıp 16 Şevvâl 1049'da (9 Şubat 1640) vefat etmiştir. Ömrü (hicrî olarak) 28 sene, 4 ay, 18 gün ve saltanat müddeti 16 sene, 11,5 aydır. Babasının yanına defnolundu. Gayet cesur, gayretli ve kuvvetliydi. Hatta silahdarı Mûsâ Ağa gibi dev yapılı bir adamı kuşağından tutup kaldırır ve paranın üstündeki yazıyı eliyle giderirdi. İki defa bizzat harbe gidip Hemedan ve Tebriz'e kadar İran topraklarını atlarına tepeletip İranlıların ellerinden, hileyle girdikleri Bağdad'ı kılıçla geri almışlardır. 1039'da (1629/30) Mekke'yi yeniledi. Tütünü yasak etti. Bu sebeple hayli kişiyi cezalandırdı. Nef'î *Divan-ı hezel*'ini okurken tahtına yıldırım düşmüş, fakat asla telâş göstermemiştir. Dünyada olup bitenleri bizzat inceleyerek siyasî işlerde müşavereye ihtiyaç duymazdı. Kadirbilir olup Tayyâr Paşa ile ve Bayram Paşa'nın vefatlarında çok üzülmüştür. Eski Saray'dan attıkları cirit Bâyezid Camii minarelerine, Haleb Kalesi'nden attıkları cirit hendeği geçip Saraçhane ardına düşmüş ve ikisine de taş dikilmiştir. İran elçisi ok geçmez diye bir siper getirdiğinde padişah oku atıp geçirmiş ve içini altınla doldurup elçiye göndermiştir. Zâlimlere şiddet ve kahrı yüzünden zamanlarında kimse kötü işe cesaret edemezdi. (I. 77/78)

Murad (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu olup küçükken 927'de (1521) vefat eyledi. Sultanselim'e defnedildi. (I. 76)

Murad (Şehzâde) Sultan İbrahim'in oğludur. 1 Muharrem 1053'de (22 Mart 1643) doğup Zilka'desinde (Ocak 1644) vefat etmiştir. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 78)

Murad (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. 14 Şevvâl 1114'de (3 Mart 1703) doğup kısa süre sonra vefat etmiştir. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 78)

Murad (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 2 Zilka'de 1119'da (25 Ocak 1708) doğup 10 Muharrem 1120'de (1 Nisan 1708) vefat eylemiştir. (I. 78)

Murad (Şehzâde) I. Abdülhamid'in oğludur. 25 Zilka'de 1197'de (22 Ekim 1783) doğup 11 Rebiyülâhir 1199'da (21 Şubat 1785) vefat etmiştir. Babasının türbesine defnedildi. (I. 78)

Murad (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 9 Zilhicce 1226'da (25 Aralık 1811) doğup 4 Receb 1227'de (14 Temmuz 1812) vefat etmiştir. (I. 78)

Murad Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Ahmed'in oğludur. Babasının vefatında İran'a kaçmıştır. Safer 927'de (Ocak 1521) vefat eyledi. (I. 76)

Murad Bey I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu Şehzâde Bâyezid'in oğludur. Babasına arkadaş olarak 967'de (1560) vefat edip na'şı Sivas'da defnedildi. (I. 76)

Musa Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Mahmud'un oğludur. 918'de (1512) ecel-i kaza ile vefat eyledi. Bursa'da II. Murad Türbesi'ne defnedildi. (I. 82)

Musa Çelebi (Emir) I. Bâyezid'in (Yıldırım) küçük oğludur. 814'de (1411) Edirne'de kardeşi Süleyman Çelebi yerine tahta çıkmış, 816'da (1413) I. Mehmed (Çelebi) tahta çıkmış ve bu da Samako'da kazaen vefat edip na'şı Bursa'ya gönderilerek I. Murad Türbesi'ne defnedilmiştir. Hükümet müddeti (hicrî olarak) 2 sene, 28 gündür. Tarihçiler bunun Mehmed Çelebi'nin büyüğü veya küçüğü olduğunda anlaşamamışlardır. Ancak küçüğü olması daha kuvvetlidir. (I. 82)

Muslî Kadın III. Ahmed'in kadını olup 1162'de (1749) vefat eylemiştir. Vâlide Camii haziresine defnedildi. Kızı Ayşe Sultan'dır. (I. 81)

Mustafa I III. Mehmed'in oğludur. 1000'de (1591/92) doğdu. 3 Zilka'de 1026'da (2 Kasım 1617) tahta çıkıp 1 Rebiyülevvel 1027'de (26 Şubat 1618) tahttan çekildi. 9 Receb 1031'de (20 Mayıs 1622) ikinci defa tahta çıktı. 14 Zilka'de 1032'de (30 Ağustos 1623) ferâğ eyledi. 1048'de (1638/39) vefat etmiştir. Ayasofya'da defnolundu. İki defa saltanatı (hicrî olarak) 1 sene, 7 ay tutar. Meczup halli olup dünyanın dağdağısına vücudu dayanmazdı. Annesi sultan, halini çok yalnız kaldığına yorumlayarak ilaçla giderileceğine inandıysa da hastalığı gittikçe şiddetlendi. (I. 79)

Mustafa II IV. Mehmed'in oğludur. 8 Zilka'de 1074 (5 Haziran 1664) Salı günü doğdu. 22 Cemaziyelâhir 1106 (6 Şubat 1695) Pazar günü tahta çıktı. 3 Rebiyülâhir 1115'de (16 Ağustos 1703) tahttan çekildi ve 140. günü, 20 Şa'bân'da (29 Aralık 1703) vefat etti. Defnine Silahdar Fındıklılı Mehmed Ağa, gasline İspirî damadı Yâsinî Mustafa Efendi ve Ayasofya imamı Goncazâde Mehmed Efendi memur oldular. Ana-baba bir kardeşi III. Ahmed, cenazesini Arz Odası'ndan Akağalar Kapısı'na kadar uğurladı. Namazını da Yâsinî Mustafa Efendi kıldırdı. Saltanat müddeti (hicrî olarak) 8 sene, 9 ay, 11 gündür. Ömrü ise 40 sene, 9 ay, 7 gündür. Sarı sakıllı, elâ gözlü, etine dolgun, iri yapılı, âlimleri ve şairleri sever, cömert, kerîm, ilim ve fenlerde eşsiz, okçu, silahşor, halim, selim, istikameti doğru, haramdan kaçınır, mu'tekid, şairdir. Şiirde "Meftûnî" ve "İkbâlî" mahlasıdır. Bizzat harbe gidip Nemçe (Avusturya) seferlerinde üç kere bulunmuştur. Şebeş (Sebes), Lugoş ve Nalkıran harblerini kazanmıştır. Üçüncü sene Sentine (Zenta) cenginde galip olamayıp dördüncü sene barış yapmıştır. (I. 79/80)

Mustafa III III. Ahmed'in oğludur. 14 Safer 1129'da (28 Ocak 1717) doğmuştur. 16 Safer 1171 (30 Ekim 1757) pazar günü tahta çıktı. 8 Zilka'de 1187'de (21 Ocak 1774) vefat etti. Lâleli'deki türbesine defnedildi. "A'zam-ı Selâtîn" cülûs tarihidir. Ömrü (hicrî olarak) 58 sene, 8 ay, 24 gün ve saltanat müddeti 16 sene, 8 ay, 22 gündür. Saltanatı güçlendirme azminde bulundu. Rusya ile savaş isterdi. Râgıb Paşa ve Mehmed Paşa buna karşı çıktılarsa da Hamza Paşa savaş ilan ederek

efendisinin vefatına sebep olmuştur. Eflâtun gibi kavrayışlı, İskender gibi heybetli, Edhem gibi iyi ahlâklı, hayra düşkün, merhametli, kadirbilir, fâzıllara saygı gösterir, kötüleri affeder, hatırbilir bir padişahtı. Devlet erkânı umumiyetle sulha rağbet eder ve murahhaslar tayini ile sulh yapmak isterken tebessüm edip katılmadığını belirtip "zamanımızda sulh yoktur" demiştir. Niçin murahhaslar gönderildi diye soruldukta "gücünüz yettiğince Allahın emrini yerine getirin" meâlindeki âyeti okuduğunu Yenişehirli Osman Paşa yakınlarına anlatmıştır. Ramazanlarda her gün âlimleri huzuruna getirip Kadı Beyzâvî tefsirinden konular açtırarak derste hazır bulunanlara atiyye vermek âdetiydi. Üsküdar'da annesi için Ayazma Camii'ni, Lâleli'de iki minareli cami, imaret, kütüphane, medrese ve türbesini yeniden ve zelzeleden yıkılan Fâtih Camii'ni tamiren inşa ve Yenikapı dışında uzunluğu 21 bin ve genişliği 6 bin zirâ yeri doldurarak evler ve dükkânlar yapıp bir mahalle kurmuştur. Paşabahçe Mescidi'ni yaptırmıştır. (I. 80)

Mustafa IV I. Abdülhamid'in oğludur. 26 Şa'bân 1193'de (8 Eylül 1779) doğdu. 21 Rebiyülevvel 1222'de (29 Mayıs 1807) tahta çıktı. 14 Cemaziyelâhir 1223'de (28 Temmuz 1808) tahtan çekilerek o sene 28 Ramazanında (18 Kasım 1808) beklenmeyen vefatıyla babasının türbesine defnedildi. Ömrü (hicrî olarak) 30 sene, 1 ay ve saltanatı 1 sene, 1 ay, 23 gündür. Islahata son vermiş ve yeniçerileri yeniden öne çıkarmıştır. Şuuru mükemmel, vakûr bir hakandı. (I. 81)

Mustafa (Şehzâde) II. Mehmed'in (Fâtih) oğludur. 7 sene kadar Karaman valisi olup Şa'bân 879'da (Aralık 1474) Bozpazarcığı'nda hamamdayken vefat etmiştir. Na'şı Bursa'ya getirilip dedesi II. Murad'ın türbesine defnedildi. Fâzıl ve *Divan* sâhibi şairdi. Hoca Selmân'ın (Selmân-ı Sâvecî) *Cemşîd u Hurşîd*'ini babası adına tercüme etti. Silahşorlükte ustaydı. (I. 78)

Mustafa (Şehzâde) I. Süleyman'ın (Kanunî) büyük oğludur. 921'de (1515) doğdu. Konya valisi oldu. 12 Şevvâl 960'da (21 Eylül 1553) Amasya Ereğlisi'nde Aktepe adlı yerde vefat etmiştir. Bursa'da Şehzâde Cem Türbesi'ne defnolundu. (I. 79)

Mustafa (Şehzâde) II. Selim'in üçüncü oğludur. 983'de (1575) vefat edip babasının yanına defnedildi. (I. 79)

Mustafa (Şehzâde) III. Murad'ın 19 çocuğunun en büyüğüdür. 1003'de (1595) 10 yaşında vefat etti. Kardeşleri yanına defnedildi. Doğuştan soy temizliğine ve doğruluğuna sahip olup Nev'î Efendi'den ders okurdu. Şair tabiatlıydı. (I. 79)

Mustafa (Şehzâde) II. Osman'ın (Genç) oğludur. Küçükken vefat edip dedesi I. Ahmed'in türbesine defnedilmiştir. (I. 79)

Mustafa Bey I. Ahmed'in kızı Ayşe Sultan'ın Hâfız Ahmed Paşa'dan olan oğludur. 1035'de (1625/26) vefat eyledi. Şehzâdebaşı'ndaki kabristana defnedildi. (I.49)

Mustafa Bey III. Ahmed'in kızı Ümmügülsüm Sultan'ın(→) Nevşehirli Ali Paşa'dan olan küçük oğludur. 1138'de (1725/26) vefat ederek Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 2[illegible])

Mustafa Çelebi I. Bâyezid'in (Yıldırım) ortanca oğludur. 804'de (1402) kaybolmuştur. (I. 78)

Mustafa Çelebi (Küçük) I. Mehmed'in (Çelebi) oğludur. 816'da (1413) kazâen vefat edip Bursa'da babasının türbesine defnedildi. (I. 78; IV. 892)

Münire Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 22 Safer 1240'da (16 Ekim 1824) doğup o sene 5 Şevvâlinde (23 Mayıs 1825) vefat eyledi. Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 82)

Münire Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 28 Zilka'de 1260'da (9 Aralık 1844) doğdu. 1274'de (1857/58) İlhâmî Paşa'ya, Receb 1277'de (Ocak 1861) İbrahim Paşa'ya nikâhlandı. 11 Muharrem 1279'da (9 Temmuz 1862) vefat etti. Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'nin arkasında yapılan türbeye defnolundu. İkinci kocasından olan oğlu Alâeddin Beyefendi halen (1890/91) hayattadır. (I. 82)

Nâile Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Rebiyülâhir 1137'de (Aralık 1724/Ocak 1725) vefat etmiştir. Yeni Cami haziresine defnedilmiştir. (I. 84)

Nâile Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 18 Şevvâl 1273'de (11 Haziran 1857) doğdu. 1294'de (1877) seryâver-i padişahî Çerkes Mehmed Paşa'ya nikâhlandı. 1299'da (1882) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 84)

Na'ime Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 14 Şa'bân 1256'da (13 Ekim 1840) doğup 1 Rebiyülevvel 1259'da (1 Nisan 1843) vefat eyledi. Lâleli'de III. Mustafa Türbesi'ne defnedildi. (I. 85)

Nakşıdil Vâlide Sultan I. Abdülhamid'in kadınlarından olup oğlu II. Mahmud'un tahta çıkmasıyla vâlide sultan oldu. 1232 Şevvâlinin ortalarında (1817 Ağustosunun sonu) vefat etti. Fâtih'teki türbesine defnedildi. Hz. Fatma'nın gömleği bağış olarak türbesine konmuştur. Ramazanlarda ziyaret edilir. (I. 85)

Nâlândil Kadın Sultan Abdülmecid'in kadını olup 1282'de (1865) vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Kızı Seniha Sultan'dır. (I. 84)

Nâvekmisâl Kadın Sultan Abdülmecid'in ikbâlidir. 1270'de (1853/54) vefat edip Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 84)

Nazife Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Ramazan 1137'de (Mayıs 1725) doğup 5 Receb 1178'de (29 Aralık 1764) vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 85)

Nef'izâr Kadın III. Selim'in başkadını olup 8 Şevvâl 1206'da (30 Mayıs 1792) vefat eyledi. Lâleli Türbesi yanındaki odada defnedildi. (I. 85)

Nefise Sultan I. Murad'ın (Hüdâvendigâr) kızıdır. Karaman Valisi Ali Bey'le evlendirildi ve onun uygunsuz davrandığı görüldüğünde aracılık yaparak affını sağladı. Sonra Konya'da vefat eyledi. Orada medresesi vardır. (II. 441)

Nergis Hanım Sultan Abdülmecid'in dördüncü ikbâlidir. 1264'de (1848) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 84)

Neslişah Hanım Sultan II. Bâyezid'in kızı Gevherimülûk Sultan'ın kızıdır. Babası Dukakinoğlu Mehmed Paşa'dır. İskender Bey'e nikâhlandı. 987'de (1579) vefat etti. Sarıyer'de camii vardır. (I. 84)

Nesrin Hanım Sultan Abdülmecid'in ikinci ikbâli olup 21 Rebiyülevvel 1269'da (2 Ocak 1853) vefat etti ve Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 84)

Neş'erek Kadın Sultan Abdülaziz'in üçüncü kadını olup 19 Cemaziyelevvel 1293'de (12 Haziran 1876) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Oğlu Mehmed Şevket Efendi'dir. (I. 84)

Neveser Kadın Sultan Abdülmecid'in beşinci kadını olup 10 Şa'bân 1306'da (11 Nisan 1889) vefat etmiştir. Burhaneddin Efendi'nin annesidir. (I. 85)

Nevfidan Kadın (Hâcce) II. Mahmud'un başkadını olup hacdan sonra 15 Rebiyülâhir 1272'de (25 Aralık 1855) vefat etti. Eşinin türbesi odasına defnedildi. Odunkapısı'nda bir mescid tamir eyledi. (I. 86; II. 441)

Neyyire Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 7 Şa'bân 1257'de (24 Eylül 1841) doğup 23 Zilhicce 1259'da (14 Ocak 1844) vefat etti. Nuruosmaniye Türbesi'ne defnolundu. (I. 86)

Nilüfer Vâlide Sultan I. Murad'ın annesidir. Yarhisar tekfurunun kızı olup Bilecik tekfuruna eş olmak üzere giderken Osman Gazi'ye esire olup Orhan Gazi'ye nikâhlanmıştı. Bursa'da oğulları zamanında vefat etti. Bursa'da hayır eserleri vardır. Hatta bir ırmağa da onun adı verilmiştir. (I. 86)

Nizameddin (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 16 Şa'bân 1251'de (7 Aralık 1835) doğup Zilhicce 1253'de (Mart 1838) vefat eyledi. Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 84)

Nizameddin (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğullarındandır. 19 Rebiyülâhir 1269'da (30 Ocak 1853) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 85)

Nu'man (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 16 Cemaziyelevvel 1135'de (22 Şubat 1723) doğdu. 5 Receb 1178'de (29 Aralık 1764) vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 85)

Nurbânû Vâlide Sultan III. Murad'ın annesidir. 21 Zilka'de 991'de (6 Aralık 1583) vefat eylemiştir. Eşi II. Selim'in yanına defnedildi. Üsküdar/Toptaşı'nda cami, medrese ve dârüşşifası vardır. Başka hayırları da vardır. (I. 86)

Nureddin Efendi (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. 26 Cemaziyelâhir 1268'de (17 Nisan 1852) doğup 1302'de (1885) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnolundu. Etine dolgun ve necipdi. (I. 35/86)

Nurişems Kadın III. Selim'in beşinci kadını olup 1242'de (1826/27) vefat eylemiştir. Lâleli Türbesi bahçesine defnedildi. (I. 86)

Nurtâb Kadın II. Mahmud'un dördüncü kadını olup Rebiyülâhir 1303'de (Ocak 1886) vefat etmiştir. Eşinin türbesi odasına defnedildi. (I. 86)

Nusret Mehmed (Şehzâde) I. Abdülhamid'in oğludur. 12 Şevvâl 1196'da (20 Eylül 1782) doğup 18 Zilhicce 1199'da (22 Ekim 1785) vefat etmiştir. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 84)

Nüketsezâ Hanım I. Abdülhamid'in baş ikbâli olup 23 Receb 1266'da (4 Haziran 1850) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 85)

Orhan (Şehzâde) Sultan İbrahim'in oğludur. Ramazan 1058'de (Eylül-Ekim 1648) doğup Muharrem 1060'da (Ocak 1650) vefat etmiştir. Ayasofya'da babasının yanına defnedildi. (I. 23)

Orhan Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Mahmud'un oğullarından olup sancakbeyi oldu. 918'de (1512) şehiden vefat eyledi. Bursa'da II. Murad dairesinde medfundur. (I. 23)

Orhan Çelebi I. Bâyezid'in (Yıldırım) oğlu Emir Süleyman Çelebi'nin oğludur. 832'de (1429) vefat etti. Bursa'da Mahmud Çelebi ve Yusuf Çelebi ile bir türbede medfundur. (I. 23)

Orhan Çelebi II. Murad'ın oğludur. Küçükken vefat etti. Edirne'de Tunca kenarında bulunan dârülhadisde medfundur. (I. 23)

Orhan Gazi Osman Gazi'nin (I. Osman) oğludur. 680 (1281) tarihinde doğdu. Ramazan 726'da (Ağustos 1326) tahta çıktı. 761 başlarında (Kasım-Aralık 1359) vefat etmiştir. Yaşı (hicrî olarak) 81, saltanat müddeti 35 yıldır. Uzun boylu, beyaza çalar elâ gözlü, çatık kaşlı, koç burunlu, mutedil sakallı, bünyesi güçlüydü. Heybetli, cesur, cömert, adaletli ve kerîmdi. Alaylarda türbesindeki sandukalarına konulmuş olan burma tülbend dedikleri kalensüveyi giyip diğer vakitlerde altın ve gümüş yaldızlı, süslü Mevlevî külâhını giyerlerdi. Talii açık olup tahta çıkmalarının ardından mutlu günde oğlu Murad'ın (I. Murad) doğumunu ve bir kale fethini haber almışlardır. Babası yaşlı ve hasta olduğundan yedi yıl kadar saltanat kaymakamı olup devlet işlerini öğrenmişti. Zamanlarında Yalakâbâd (Yalova), İzmit, Aydos, İznik, Mudurnu, Gemlik, Tuzla, Armudili, Karasi (Balıkesir), Bergama, Mihalıç (Karacabey), Kirmasti (Mustafakemalpaşa), Gelibolu, Bolayır, Tekfurdağı, Hayrabolu, İpsala şehirleri fetholunmuştur. Büyük kardeşi Alâeddin Paşa ile birlikte devlet kanunlarını düzenlemeye gayret etmiş ve Osmanlı sikkesi de ilk defa saltanatları zamanında darbedilmiştir. Askerini yiğit Türk çocuklarından seçmiş, askerine sefer günlerinde dörtte bir dirhem tayin eylemiş, barış günlerinde tekâlif-i divaniyeden affetmiş ve vatanlarında dinlenmelerini ferman buyurmuştur. Askerine onbaşı, yüzbaşı ve binbaşı atayarak piyade ismini vermiştir. Askerin başlarında bulunan kırmızı ve kara külâhları çıkarıp beyaz kalensüve giymelerini ferman buyurmuştur. Daha sonra düşman çocuklarından asker devşirip "Yeniçeri" adı verildi. Ve bu suretle bir hayli adamın Müslüman olmasına sebep oldular. Siyasî işlere bizzat kendisi bakıp askerî işleri büyük oğlu Süleyman Paşa'ya bıraktı. Vezirazamlık makamı zamanlarında teşkil edilip o makama ilk kez kardeşi Alâeddin Paşa'yı ve istifasından sonra oğlu Süleyman Paşa'yı atadı. Bursa'da bir cami inşa ettirip orada defnedildi. (I. 22/23)

Osman (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. Yaşı 10'a yakın olup 1003'de (1595) kaza köprüsünden geçmekle Ayasofya'da defnolundu. (I. 56)

Osman (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. Rebiyülâhir 1228'de (Nisan 1813) doğup 19 Rebiyülâhir 1229'da (10 Nisan 1814) vefat eyledi. Nuruosmaniye'de medfundur. (I. 57)

Osman Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Ahmed'in oğludur. Sancakbeyi olup babasının vefat ettiği 918'de (1512) vefat ederek Bursa'da defnedildi. (I. 55)

Osman Bey I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu Şehzâde Bâyezid'in oğlu olup babasıyla İran'a gidip orada 967'de (1559) vefat etmiştir. Na'şı kardeşleri ile Sivas'da defnolunmuştur. (I. 56)

Osman Gazi (I. Osman) Ertuğrul Gazi'nin oğludur. 656'da (1258) doğmuştur. 680'de (1281) babasının vefatında kardeşi Savcı Bey'den yaşça küçükken Osmanlılar kendine bî'at edince emir oldu. 688'de (1289) yapılan gazâda cesaret ve ustalığından dolayı Alâeddin Selçukî tarafından davul, sancak, kılıç ve hil'at ile emirlik menşuru geldi. 699'da (1299) Selçuklu Devleti yıkılınca saltanatını ilan buyurdular ve muharebeden asla uzak kalmayarak mülklerini genişletmeye çalıştılar. 21 Ramazan 726'da (21 Ağustos 1326) vefat etti. Yaşı (hicrî olarak) 70 veya 69'dur. Babasının vefatından sonra 19 sene emirlik ve 27 sene saltanat eyledi ki, toplam 46 yıldır. Saltanat merkezi Bursa Yenişehiri idi. Bursa'da Manastır adlı yerdeki türbesinde medfundur. Orta boylu, çatık kaşlı olup boyunun alt kısmı üst kısmından uzun olduğundan ayak üzerinde durduklarında elleri dizlerinden aşağı inerdi. Güzel yüzlü, heybetli, cömert, cesur, tatlı sözlüydü. Mübarek başına kırmızı çuhadan yapılmış Çağatayîler tarzında Horasanî taç giyerdi. Her gün fukaraya yemek verirdi. Şeriatı korumada eşsiz olduğundan bir gece yattığı yerde *Kur'an-ı Kerîm* bulunduğu için sabaha kadar ayakta durmuştur. Büyük oğlu Alâeddin Paşa veziri ve küçük oğlu Orhan emirü'l-ümerâsı idi. Fetihleri: Karahisar-ı Sâhib (Afyon), Eskişehir, Köprühisarı, Yarhisar, Bilecik, İnegöl, Yenişehir, Koyunhisarı, Kete, Kestel, Lefke (Osmaneli), Akhisar, Geyve, Atranos (Orhaneli), Bolu, Karamürsel ve Bursa. "Âl-i Osman" ve "Osmanlı" adları onun adından gelir. Hatta kitabımız da onun soyunu ve sâdık tebaasını içine aldığından *Sicill-i Osmanî* adını alması bu şereften yararlanmak içindir. (I. 55)

Osman II (Genç) I. Ahmed'in oğludur. 10 Cemaziyelâhir 1012'de (15 Kasım 1603) doğup 1 Rebiyülevvel 1027'de (28 Mart 1618) tahta çıkmış ve 9 Receb 1031'de (20 Mayıs 1622) tahttan çekilmiş ve gecesi yani Cumartesi akşamı vefat eylemiştir. Ömrü (hicrî olarak) 18 sene, 2 ay ve saltanat müddeti 4 sene, 4 ay, 7 gündür. "Fârisî" mahlasıyla Türkçe şiirleri vardır. Babası I. Ahmed'in türbesine defnedildi. Heybetli, edepli bir padişah olup binicilikte akranı nadirdi. Sevimli ve güzel yüzlüydü. Çevresindekiler uygun kişiler değildi. Bizzat Lehistan seferine çıktılar. Hacca da gitmeyi istediyse de muvaffak olamadı. Hocazâde Es'ad Efendi'nin kızını nikâhlayarak şereflendirdiler. (I. 56)

Osman III II. Mustafa'nın oğludur. 29 Cemaziyelâhir 1110'da (2 Ocak 1699) doğdu. 28 Safer 1168'de (14 Aralık 1754) tahta çıkıp 16 Safer 1171 (30 Ekim 1757) pazar gecesi akşamdan sonra vefat etti. Ömrü (hicrî olarak) 60 yıl, 8 ay, 28 gün ve saltanat müddeti 2 sene, 11 ay, 18 gündür. Çok cömert, fakirlere ve zayıflara merhametli ve şefkatli olup insanların kusurlarını gördüklerinde üzülürler-

di. Sığrı Kalesi (Midilli'de) ve Ahırkapı Feneri'ni yaptırıp büyük kardeşinin yapımını başlattığı camii (Nuruosmaniye) tamamlamıştır. Rüşvet alarak insanların işlerini görmeyi gayet çirkin bulup gözdeleri Bıyıklı Ali Paşa'ya bu sebepden gazap buyurdular. Zamanlarında iki defa büyük yangın çıktı ve deniz dondu. Yeni Cami Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 56)

Osman Şah II. Bâyezid'in oğlu Alemşah'ın oğludur. Kengırı sancakbeyi olmuştur. 918'de (1512) vefat eyledi ve Bursa'da II. Murad Türbesi'ne defnedildi. (I. 55/56)

Ömer (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat edip Ayasofya'ya defnedildi. (I. 59)

Ömer (Şehzâde) II. Osman'ın (Genç) oğludur. Babası Leh seferine giderken doğup babasının vefatından sonra vefat eyledi. I. Ahmed Türbesi'nde medfundur. (I. 59)

Pertevniyâl Vâlide Sultan II. Mahmud'un beşinci kadınıdır. Zilhicce 1277'de (Haziran 1861) oğlu Abdülaziz'in tahta çıkmasıyla vâlide sultan olmuşlardır. 27 Rebiyülevvel 1300'de (5 Şubat 1883) vefat eyledi. Yaşı 70'i geçkin, dindar, şanı yüce bir sultandı. Aksaray'daki Kâtip Camii'ni genişleterek iki minareli olarak kendi adlarına yaptırdılar. Kütüphane, çeşme, mektep ile orasını ihya edip karşısında inşa ettikleri türbeye defnolunmuşlardır. Yanındaki odaya da torunları Yusuf İzzeddin Efendi'nin oğlu Mehmed Sa'deddin Efendi defnedilmiştir. (I. 27)

Pervîzifelek Kadın II. Mahmud'un altıncı kadını olup 7 Rebiyülâhir 1280'de (21 Eylül 1863) vefat eyledi. Pertevniyâl Vâlide Sultan Türbesi yanındaki odada medfundur. (I. 27)

Râbia Kadın II. Ahmed'in kadını olup 5 Zilhicce 1124'de (3 Ocak 1713) vefat ile I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'ne defnolunmuştur. (I. 34)

Râbia Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 6 Muharrem 1132'de (19 Kasım 1719) doğup 1134'de (1721/22) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 34)

Râbia Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 14 Rebiyülevvel 1194'de (20 Mart 1780) doğup 69. günü (27 Mayıs 1780) vefat eylemiştir. Babasının türbesine defnedildi. (I. 34)

Râbia Sultan I. Abdülhamid'in diğer kızıdır. Şa'bân 1195'de (Temmuz-Ağustos 1781) doğup 25 Şevvâl 1196'da (3 Ekim 1782) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 34)

Râbia Şermî Kadın III. Ahmed'in kadını olup I. Abdülhamid'in annesidir. 1135'de (1722/23) vefat eyledi. Yeni Cami haziresine defnedildi. Oğlu, Beylerbeyi Camii'ni anneleri adına inşa ettirmiştir. (I. 34)

Râziye Sultan I. Süleyman'ın (Kanunî) kızı olup vefatında Beşiktaşî Şeyh

Yahyâ Türbesi'ne defnedilmiştir. "Tarihçiler adı geçen padişahın Mihrimâh Sultan'dan başka kızları olmadığında birliktirler. Şu kadar ki, Şehzâde Mustafa'nın annesi, adı geçen şeyhin tekkesinden affı ricasını padişaha arz ettirmiş olması karinesiyle onun kızı veya torunu olması muhtemeldir." (I. 34)

Re'fet Kadın III. Selim'in kadınıdır. 90 yaşını aşmış olarak 1287'de (1870) vefat etmiştir. Eyüp'de Mihrişah Vâlide Sultan Türbesi'nde medfundur. (I. 33; II. 440)

Rebi'a Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 23 Şa'bân 1140'da (4 Nisan 1728) 8 aylıkken vefat etmiştir. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 34)

Refia Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 25 Zilka'de 1257'de (8 Ocak 1842) doğmuştur. 1270'de (1853/54) Edhem Paşa'ya nişanlandı ve 1273'de (1856/57) nikâhlandı. 1296'da (1879) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnolundu. İbadete düşkün ve iffetliydi. (I. 35)

Reyhane Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 1132'de (1720) doğdu. Çocukken vefat edip Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 36)

Rif'at Kadın III. Mustafa'nın dördüncü kadını olup Ramazan 1218'de (Aralık 1803/Ocak 1804) vefat etti. Haydarpaşa'da defnedildi. (I. 35)

Rukiye Hanım Sultan IV. Murad'ın kızı Safiye Sultan'ın kızıdır. 1105'de (1693/94) Gürcü Mehmed Paşa'ya nikâhlanmıştır. 1108'de (1696/97) vefat eyledi. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 35)

Rukiye Hanım Sultan IV. Mehmed'in kızı Fatma Sultan'ın kızı olup 1121'de (1709) Sirke Osman Paşa'ya nikâhlanmıştır. Haylice yaşayarak vefat etti. (I. 35)

Rukiye Hanım Sultan III. Ahmed'in kızı Ayşe Sultan'ın Cihangirî Mehmed Paşa'dan olan kızıdır. Zilhicce 1172'de (Ağustos 1759) doğup 1173'de (1759/60) vefat ederek Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 50)

Rukiye Hanım Sultan III. Ahmed'in kızı Ayşe Sultan'ın kızıdır. Lalazâde Nurî Bey'e nikâhlanmıştır. 1194'de (1789) vefat eyledi. Oğulları Süleyman Bey ve Ahmed Rif'at Bey'dir. (I. 35)

Rukiye Sultan II. Mustafa'nın kızıdır. Çocukken 1110'da (1698/99) vefat eyleyip Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 35)

Rukiye Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 19 Muharrem 1119'da (22 Nisan 1707) doğup 30 Cemaziyelevvel 1119'da (29 Ağustos 1707) vefat eyledi. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 35)

Rukiye Sultan III. Ahmed'in diğer kızıdır. 28 Muharrem 1124'de (7 Mart 1712) doğup 26 Zilka'de 1126'da (2 Aralık 1714) vefat eyledi. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 35)

Rukiye Sultan IV. Murad'ın kızıdır. 1074'de (1663) Melek İbrahim Paşa'ya nikâhlandı. 1128'de (1716) vefat eyledi. Şehzâde Camii türbelerinin önüne defnolundu. Kızları Fatma Hanım Sultan ve Ayşe Hanım Sultan'dır. (I. 35)

Rüşdî Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. Çocukken 18 Şa'bân 1268'de (7 Haziran 1852) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi'ne defnolundu. (I. 35)

Sabiha Sultan II. Ahmed'in kızıdır. 8 Rebiyülâhir 1139'da (3 Aralık 1726) 9 günlükken vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 47)

Sabiha Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 16 Cemaziyelevvel 1264'de (20 Nisan 1848) doğdu. 4 Cemaziyelâhir 1265'de (27 Nisan 1849) vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 48)

Safdeddin Osman (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. Küçükken 6 Ramazan 1271'de (23 Mayıs 1855) vefat etti. Sultanselim'de babasının türbesine defnedildi. (I. 48)

Safiye Hanım Sultan IV. Mehmed'in kızı Fatma Sultan'ın kızıdır. 1122'de (1710) vefat etti. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 48)

Safiye Sultan IV. Murad'ın kızı ve Hüseyin Paşa'nın zevcesidir. IV. Mehmed zamanında (1648-1687) vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. "Yanına aldığı zâhir belinden geldiğindendir" diye sandukasında bir tarih yazılıdır. Örtüsü yenilendiğinde tarihi yazılmamıştır. Oğlu Mehmed Paşa ve kızı Rukiye Hanım Sultan'dır. (I. 48)

Safiye Sultan I. Mustafa'nın kızı olup 18 Cemaziyelevvel 1108'de (13 Aralık 1696) doğdu. 1122'de (1710) Maktulzâde Ali Paşa, 1138'de (1725/26) Mirza Mehmed Paşa, 1153'de (1740) Alâiyeli Ebûbekir Paşa'ya nikâhlandı. Rebiyülâhir 1192'de (Mayıs 1778) şiddetli nezlenin tesiriyle hastalanıp ayın 17'sinde (15 Mayıs 1778) vefat etti. Süleymaniye Türbesi haziresinde anayola bakan pencere önüne defnedildi. Vakfının gelirinden Ayasofya, Fâtih, Bâyezid ve Vâlide Sultan Camii'ne dersiâm, vâiz ve duâhan ve cihet fazlasına surre tayin olundu. Lütfüpaşa Mahallesi'nde çeşme yaptı. Sarayı, vefatında kızı Zâhide Hanım Sultan'a verildi. Vefatında bir oğlu ve bir kızı kaldı. (I. 48)

Safiye Sultan (Mehd-i ulyâ) III. Murad'ın başkadını olup diğer kadınların ve özellikle kayınvâlidesi Nurbânû Vâlide Sultan'ın, aleyhinde bulunmaları üzerine yalnızlığa çekilmişti. Oğlu III. Mehmed tahta çıkınca mehd-i ulyâ (vâlide sultan) oldu ve oğullarının vefatında Eski Saray'a gönderildi. Orada 28 Cemaziyelâhir 1014'de (10 Kasım 1605) vefat edip III. Murad Türbesi'ne defnedildi. 1006'da (1597/98) bir medrese yaptırmıştır. (I. 48)

Sâliha Dilâşûb Vâlide Sultan Sultan İbrahim'in kadınlarından olup II. Süleyman'ın annesidir. 1099'da (1687) vâlide sultan oldu. 22 Muharrem 1101'de (5 Kasım 1689) 90 yaşında vefat eyledi. I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'ne defnedildi. Hastalıklı, sâliha ve sessizdi. Hatta onun bu halinden yararlanmak emeliyle Kösem Vâlide Sultan başını derde uğratmıştı. (I. 46)

Sâliha Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 15 Rebiyülevvel 1127'de (21 Mart 1715) doğdu. Sarı Mustafa Paşa, sonra Sarhoş Ali Paşa ve daha sonra Râgıb Paşa'ya nikâhlandı. Ramazan 1192'de (Eylül-Ekim 1778) hastalanarak Eyüp'deki saraylarına nakillerini istedi ve nakli gecesi 19 Ramazan 1192'de (11 Ekim 1778) vefat etmiştir. Eyyûb Sultan Türbesi'nin kapısı yanında medfundur. Oğlu Ahmed Bey(→), kızları Ayşe Ha-

nım Sultan(→), Emine Hanım Sultan ve Fatma Hanım Sultan'dır. (I. 47)

Sâliha Sultan I. Abdülhamid'in kızıdır. 5 Safer 1201'de (27 Kasım 1786) doğdu. 6 ay yaşayıp o senenin 18 Şa'bânında (5 Haziran 1787) vefat etti. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 47)

Sâliha Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 25 Cemaziyelevvel 1201'de (15 Mart 1787) doğdu. 22 Zilhicce 1249'da (2 Mayıs 1834) Halil Paşa'ya nikâhlandı. 5 Muharrem 1259'da (5 Şubat 1843) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. İki oğlu oldu. Büyüğü Abdülhamid Bey'dir(→). (I. 47)

Sâliha Sultan (Mehd-i ulyâ) I. Mahmud'un annesi ve II. Mustafa'nın eşidir. Oğlunun tahta çıkmasıyla mehd-i ulyâ (vâlide sultan) oldu. 17 Cemaziyelâhir 1152'de (21 Eylül 1739) vefat ederek Yeni Cami'de defnedildi. Azapkapı'da 1145'de (1732/33) bir çeşme yaptı. Başka hayrâtı da vardır. (I. 47; IV. 892)

Sâmiye Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. 15 Safer 1261'de (23 Şubat 1845) doğup 7 Rebiyülevvel'de (16 Mart 1845) vefat etti. Yeni Cami'de defnedildi. (I. 37)

Savcı Bey Osman Gazi'nin oğludur. Ümerâdan olup bir savaşta şehid olmuştur. (I. 37)

Savcı Bey I. Murad'ın oğludur. 787'de (1385) Bursa'da taht kaymakamı iken gazaba uğramış ve kardeşi I. Bâyezid (Yıldırım) devrinde (1389-1402) kör olarak vefat eylemiştir. Bursa'da Osman Gazi Türbesi'nde medfundur. (I. 37)

Savcı Bey (Dâdu-Bâlî) [Sarubalı] Ertuğrul Gazi'nin oğludur. Babası, göç sırasında onu Konya'ya gönderip Alâeddin-i Selçukî'den topraklarına girmeye izin istemişti. Kardeşi Osman Gazi ile savaşlarda bulunup Karacaşehir harbinde şehid olmuş veya eceliyle vefat eylemiştir. Söğüt'de babasının yanında medfundur. (I. 37)

Selçuk Sultan I. Mehmed'in (Çelebi) kızıdır. II. Bâyezid zamanına kadar hayattaydı. Hatta Şehzâde Cem'e şefaatçi olarak II. Bâyezid'in huzuruna gelmiştir. 890'da (1485) vefat eylemiştir. Zevci Karaca Paşa'dır. (I. 38)

Selçuk Sultan II. Bâyezid'in kızıdır. Babasından evvel vefat edip babasının türbesinin ardındaki türbesine defnedildi. (I. 38)

Selim I (Yavuz) II. Bâyezid'in oğludur. 872'de (1467/68) veya 875'de (1470/71) Amasya'da doğdu. Şehzâdeliğinde Kefe ve Trabzon valiliklerinde bulundu. 7 Safer 918'de (24 Nisan 1512) tahta çıktı. 9 Şevvâl 926'da (22 Eylül 1520) vefat etti. Ömrü (hicrî olarak) 54 veya 51 yıl ve saltanat müddetleri 8 yıl, 9 ay, 2 gündür. Orta boylu, değirmi yüzlü, kırmızı ile karışık beyaz çehreli, çatık kaşlı, beyaz dişli, omuzları ile göğüsleri arası açık, sakalları olmayıp uzun bıyıklı, sert bakışlıydı. Cesur, gayretli, âlim ve edipleri sever, Farsça ve Türkçe şiir yazar, siyer ve tarihde mâhirdi. Gençlikde tarih ve özellikle *Tarih-i Vassâf* okurdu. Selimî denen başlık icadındandır. Şam'da cami ve imaret ve Şeyh-i Ekber'in (Muhyiddin Arabî) türbesini yaparak "Dahale's-sînü bi'ş-şîn, zahare kabru Muhyiddîn" hükmünü âşikâr eyledi. 922'de (1516) Tersane-i Âmire'yi inşa eyledi. Tahta çıkmadan önce kıyafet değiştirerek İran ve Arabistan'a bir iki defa seyahat ettiği bazı tarihlerde yazılıdır. Fetihleri: Maraş, Ma-

latya, Kürdistan, Haleb, Şam, Humus, Trablusşam, Lâzkiye, Antalya, Beyrut, Kudüs, Mısır, İskenderiye, Reşid, Mekke, Medine. Abbasî halifeliğini ve Memlûk saltanatını ortadan kaldırarak Osmanlı hilafet ve saltanatını hakkıyla ve adaletle, kılıç ve cesaretle elde etmesi kıyamet gününe kadar ümmet-i Muhammed minnettar ve evlâd ve torunlarını duacı kılmıştır. Oğlunun, adına inşa ettirdiği camideki türbede yatmaktadır. (I. 38)

Selim II I. Süleyman'ın (Kanunî) oğludur. 6 Receb 929 (21 Mayıs 1523) veya 6 Receb 930 (10 Mayıs 1524) veya Şevvâl 930'da (Ağustos 1524) doğdu. Konya ve Saruhan, tekrar Konya ve Kütahya valisi oldu. 974'de (1566) Kütahya'da saltanat haberini alıp Belgrad'da orduya yetişerek tahta çıktı. Şa'bân 982'de (Aralık 1574) yeni yapılan hamamın içerisine girerek ayağı kayıp düşünce hastalanmış ve 28 Şa'bân 982'de (13 Aralık 1574) vefat etmiştir. Ömrü (hicrî olarak) 53 ve saltanatı 8 sene, 5 ay, 10 gündür. Naşı Ayasofya'daki türbesine defnedilmiştir. Yumuşak huylu, Türkçe nazma muktedir, şairler ve nedimlerle söyleşmeye düşkündü. Saltanatının sonlarında Halvetî şeyhi Âmidî Süleyman Efendi'yi çağırıp bütün günahlardan tövbe edip ondan el alarak dünya ve ahiretlerine himmet buyurmuşlardır. Hatta hastalığında hekimler bedeni güçlendirmek için şarap içmesinin gereğinde birleşmişlerse de bir damla içmemişlerdir. Fetihleri: Bilâd-ı Müşa'şa, Aden, Kıbrıs ve Tunus'tur. Mescid-i Haram'ın rafları 978'de (1570) yandığında mermerden büyük kubbeler yapılıp güçlendirilmiştir. Büyükçekmece Köprüsü'nü tamamladı. Kız kardeşi Mihrimâh Sultan'ın getirtmeye başladığı Arafat suyunu tamamlayıp 980'de (1572) Harem-i Şerif'e akıttı. Ayasofya Camii etrafındaki payandaları yaptırıp binayı sağlamlaştırarak iki minare eklediler. Edirne'de dört minareli bir cami, bir dârülkurrâ, şifâhane, dârületıbbâ ve tabhane yaptırdı. Kıbrıs adasında birçok mescid ve hayrât yaptırdı. Sancakbeyi iken vefat eden evlâdı için Edirne'de Havsa'da bir cami, ribatlar ve Burgos'da (Lüleburgaz) bir cami, imaret ve hanlar, Haleb ve Şam yolunda Payas Kalesi'ni ve içinde cami, evler ve hamam yaptırmıştır. (I. 39)

Selim III III. Mustafa'nın oğludur. 21 Cemaziyelevvel 1175 (18 Aralık 1761) perşembe günü doğdu. 11 Receb 1203'de (7 Nisan 1789) tahta çıkıp 21 Rebiyülevvel 1222'de (29 Mayıs 1807) tahttan çekilmiş ve 4 Cemaziyelâhir 1223'de (28 Temmuz 1808) vefat etmiştir. Yaşı (hicrî olarak) 48 sene, 7 gün, saltanat müddeti ise 18 sene, 9 ay, 10 gündür. Babasının türbesine defnolundu. Âlim, kâmil, cömert, yumuşak huylu, kanaatkâr, ileri görüşlü, çalışkan, gayretliydi. Güzel şiirleri vardır. Mûsikîde ustaydı. Ta'lik hattatı olup el yazıları güzeldi. Düzenli ordu kurmaya, ıslahat ve tanzimata çalıştı. Zamanında Mısır'a giren Fransızları dört sene savaşarak çıkardı ve orasını fethetti. Ebû Eyyûb el-Ensarî'nin türbesi etrafına gümüş şebeke yaptırıp altın kandiller koymuştur. Fâtih Camii'ni yeniden tamir ettirdi ve Gül Camii'ni kiliseden camiye çevirdi. Selimiye Camii ile Humbarahane içindeki cami de kendilerinindir. Tophane, Beyoğlu ve Levend Çiftliği ile Selimiye kışlalarını,

Tersane'de büyük havuzu, Mühendishane'yi, Üsküdar'da büyük binaları, kumaş işlikleri ve Dârüttıbaa'yı inşa ettirdi. Yeni usûlle top ve gemi inşa ettirip barut imal ettirmiş ve riyâzî ilimlere hizmet için ve Humbarahane'ye ilavaten Hendesehane açmış ve muallimler tayin eylemiştir. O derecede heybetliydi ki Cezzar Ahmed Paşa âsî iken adları anıldıkça ayağa kalkardı ve fermân-ı hümâyûnuna binektaşına kadar inip muhalefetinin ricâle karşı olduğunu söylerdi. Vefat ettiklerinde ceplerinden bir kâğıt çıkmış ve "*Kendi elimle kesip verdiğim kalem, fetvâ-yı hûn-ı nâhakkı yazdı ibtidâ*" beytini söyledikleri anlaşılmıştır. (I. 40/41)

Selim (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat eyledi. Ayasofya'da defnedildi. (I. 40)

Selim (Şehzâde) III. Mehmed'in oğludur. 14 veya 4 yaşında iken 3 Ramazan 1005'de (20 Nisan 1597) kızılca hastalığından vefat eyledi. II. Selim Türbesi'ne defnedildi. (I. 40)

Selim (Şehzâde) I. Ahmed'in oğludur. 1020 Rebiyülâhir ortalarında (1611 Haziran sonları) doğup bir ay geçince vefat etti. III. Mehmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 40)

Selim (Şehzâde) II. Ahmed'in oğludur. 25 Muharrem 1104'de (6 Ekim 1692) doğup 10 Ramazan 1104'de (15 Mayıs 1693) vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. (I. 40)

Selim (Şehzâde) Sultan İbrahim'in oğludur. Muharrem 1054'de (Mart-Nisan 1644) doğdu. Cemaziyelevvel 1080'de (Ekim 1699) vefat etti. Yaşı 26'yı aşmıştı. Ayasofya'da babası yanına defnedildi. (I. 40)

Selim (Şehzâde) II. Mustafa'nın oğludur. 12 Rebiyülevvel 1111'de (7 Eylül 1619) doğup 1 Muharrem 1113'de (8 Haziran 1701) Edirne'de vefat etti. Cenazesi İstanbul'a getirilerek Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 40)

Selim (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. 19 Cemaziyelâhir 1119'da (17 Eylül 1707) doğdu. 4 Safer 1120'de (25 Nisan 1708) vefat eylemiştir. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 40)

Selim (Şehzâde) III. Ahmed'in diğer oğludur. 15 Rebiyülevvel 1127'de (21 Mart 1715) doğup Rebiyülevvel 1130'da (Şubat 1718) vefat etti. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 40)

Selim Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülaziz'in oğludur. 18 Cemaziyelâhir 1283'de (28 Ekim 1866) doğup 22 Cemaziyelâhir 1284'de (21 Ekim 1867) vefat eyledi. Dedesi II. Mahmud'un türbesi odasına defnedildi. (I. 41)

Servetsezâ Kadın Sultan Abdülmecid'in başkadını olup 27 Ramazan 1295'de (24 Eylül 1878) vefat eyledi. Yeni Cami'de medfundur. (I. 28)

Seyfeddin (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. Küçükken 1145'de (1732/33) vefat ederek Yeni Cami Türbesi'ne defnolundu. (I. 45)

Seyyâre Kadın IV. Mustafa'nın kadını olup 1232'de (1816/17) vefat ederek Hamidiye Türbesi civarına defnedildi. (I. 45)

Sultan Hatun Germiyanoğlu Ali Bey'in kızı ve I. Bâyezid'in (Yıldırım) eşidir. Vefatında Bursa'da defnedildi. (I. 38)

Sungur Tekin Kaya Alp oğlu Süleyman Şah'ın oğludur. Babasının Fırat nehrinde boğulması üzerine kardeşi Gündoğdu Bey'le Mahan'a dönerek orada vefat eyledi. (I. 45)

Süleyman I (Kanunî) I. Selim'in (Yavuz) oğludur. 900'de (1495) doğup 17 Şevval 926'da (30 Eylül 1520) tahta çıktı. 22 Safer 974'de (8 Eylül 1566) Sigetvar'da vefat eyledi. Na'şı İstanbul'a getirilip camiindeki türbesine defnedildi. Ömrü (hicrî olarak) 74 sene, 5 ay, 5 gün ve halifeliği 47 sene, 5 ay, 5 gündür. Uzun boylu, uzunca yüzlü, açık kaşlı, geniş göğüslü ve omuzlu, siyah kirpikli, elâ gözlü, doğan burunlu, seyrek dişli, âheste yürüyüşlü, mert sözlüydü. Akıllı, adaletli, fazilet sever, kerîm, cömert, şairdi. 13 defa bizzat harbe gidip 300'den fazla kale fetheylemiş ve Macaristan'dan Hemedan'a kadar bayrağını tanıtıp Fransa'yı himaye eylemiştir. Hayırları: Dört minareli meşhur camii (Süleymaniye Camii), dört medrese, muallimhane, zevcesi Haseki Hurrem Sultan adına Haseki'de hayrâtı ve oğlu Şehzâde Mehmed adına iki minareli Şehzâde Camii ve medresesi, kızı Mihrimâh Sultan adına Üsküdar'daki cami ve medrese ve imaret, şehzâdesi Cihangir adına Tophane'de cami, Bağdad'da İmam-ı A'zam Türbesi'ni yenileyerek etrafına bir hisar, Abdülkadir Geylânî'ye bir türbe, Konya'da Hz. Mevlânâ'ya türbe ile iki minareli bir cami, babasının türbesi yanında adına bir cami ve medrese, Kudüs'de Sahra-yı Mübareke'nin içini ve dışını çiniyle süsleme, Kırkçeşme kemerleri, yüzden fazla çeşme, Edirne'ye su getirilip çeşmeler, Mustafapaşa Köprüsü yanında cami, imaret ve ribatlar, Büyükçekmece'de bir köprü, iki kervansaray, daha başka yerlerde cami ve hayrât. (I. 43)

Süleyman II Sultan İbrahim'in oğludur. 25 Safer 1052'de (25 Mayıs 1642) doğup 3 Muharrem 1099'da (9 Kasım 1687) tahta çıkmış ve 15 Şevvâl 1102'de (12 Temmuz 1691) vefat eylemiştir. Ömrü (hicrî olarak) 50 sene, 8 ay, 11 gün ve saltanat müddeti 3 sene, 8 ay, 20 gündür. I. Süleyman (Kanunî) Türbesi'nde medfundur. Doğuştan günah işlemekten sakınan bir tabiata sahipti ve vaktini ibadetle geçirirdi. Talihi büyük yaşta saltanata nâil eylediği halde müddetini savaşla geçirmiş ve kardeşinin (IV. Mehmed) son müşavirlerinin kötü tedbirleri, kendilerini hayatı müddetince meşgul kılmıştır. Ancak Köprülüzâde Mustafa Paşa'yı sadârete getirmesiyle zafer haberini aldıysa da kendisi ve ardından veziri âhirete gidince meşgale küçük kardeşine (II. Ahmed) kalmıştır. (I. 44)

Süleyman (Şehzâde) II. Selim'in oğludur. Küçük yaşta 983'de (1575) vefat etti. Babasının türbesinde medfundur. (I. 43)

Süleyman (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. Küçük yaşta 993'de (1585) vefat eylemiştir. (I. 43)

Süleyman (Şehzâde) IV. Murad'ın oğludur. 11 Receb 1041'de (2 Şubat 1632) doğup çocukken vefat eylemiştir. I. Ahmed Türbesi'ne defnedildi. (I. 44)

Süleyman (Şehzâde) I. Ahmed'in oğludur. 25 yaşında iken 1045'de (1635/36) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 44)

Süleyman (Şehzâde) III. Ahmed'in oğludur. III. Mustafa'nın ana-baba bir kardeşidir. 29 Cemaziyelâhir 1122'de (25 Ağustos 1710) doğup Şevvâl 1132'de (Ağustos 1720) Şehzâde Mehmed, Mustafa ve Bâyezid ile birlikte sünnet edildiler. 23 Cemaziyelâ-

hir 1145'de (13 Aralık 1732) vefat eyleyip Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Gayretli ve akıllıydı. (I. 44)

Süleyman (Şehzâde) I. Abdülhamid'in oğludur. 28 Safer 1193'de (17 Mart 1779) doğup 18 Rebiyülevvel 1200'de (19 Ocak 1786) çiçekten vefat etti. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 44)

Süleyman (Şehzâde) II. Mahmud'un oğludur. 23 Muharrem 1234'de (22 Kasım 1818) doğup 27 Safer 1235'de (15 Aralık 1819) hastalıktan vefat etti. Nuruosmaniye'de medfundur. (I. 44)

Süleyman Bey II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Ahmed'in oğludur. Sancakbeyi iken 918'de (1512) vefat eyledi. Bursa'da medfundur. (I. 42)

Süleyman Çelebi (Emir) I. Bâyezid'in (Yıldırım) oğludur. 792'de (1390) Saruhan ve Karasi valisi oldu. Timur olayında Ali Paşa, Kara Timurtaş Paşa, Evrenos Bey ve Hasan Ağa gibi komutanlarla Edirne'ye dönüp tahta oturdu. Mehmed Çelebi ve Mûsâ Çelebi ile savaştı. Nihayet 814 başlarında (1411 ortaları) Mûsâ Çelebi'nin Edirne'ye girişinde hamamda bulunuyordu. Kaçtıysa da Döğenciler köyünde tutulup vefat etmiştir. Na'şı Bursa'ya getirilip babasının yanına defnolundu. Hükümet müddeti (hicrî olarak) 7 sene, 2 ay, 16 gündür. İşrete meyli var idi. Oğlu Orhan Çelebi'den başka bir kızı olup ümerâdan birine nikâhlanmıştır. (I. 42)

Süleyman Paşa Orhan Gazi'nin büyük oğludur. Türkmenlerde büyük oğula paşa denmek âdet olduğundan böyle anıldı. Babasının komutanı olarak İzmit ve Göğre sancakları boşalınca uhdesine verilmiştir. Daima gazâ ve cihat ile uğraşıp Kal'a-i Sultaniye'ye (Çanakkale) kadar savaşarak denizi geçip Gelibolu ve Tekfurdağı'nı feth eylemiştir. 760 sonlarında (Eylül-Ekim 1359) av ile meşgul olduğu sırada bindiği attan düşüp vefat eylemiş ve Bolayır Sarayı yakınında bulunan ve kendisinin yaptırdığı mescid içine defnedilmiştir. Bursa'da bir mescid inşa etti. Kerîm, cömert, cesur, gayretliydi. (I. 42)

Süleyman Şah (Osmanoğullarının Atası) Kaya Alp'in oğludur. Babasından sonra kabile reisi oldu. Cengiz Han fetretinde Kanlı Han kabilesinin şikâyeti üzerine Erzincan havalisine gelip Mahan'a dönmeye niyet eyledi. 629 (1231/32) veya 630 (1232/33) yılında Fırat nehrini geçerken boğulup şehid oldu. Na'şı, Ca'ber Kalesi yakınında defnedildi. Dört oğlundan ikisi Mahan'a dönmek isteyip kabilenin kendilerine bağlı olan kısmıyla gittiler. Diğer ikisi, yani Ertuğrul Gazi ile Dündar Alp Anadolu topraklarına girerek Osmanlı Devleti'nin temelini attılar. (I. 42)

Şah Sultan I. Selim'in (Yavuz) kızı ve Lutfî Paşa'nın eşidir. Gayet ismetli ve iffetli olduğundan Lutfî Paşa'nın bir kötü hareketini işitince nefret eylemiş ve bu sebepten aralarında ayrılık meydana gelmiştir. İnşa eylediği camiini 963'de (1556) tamamladı. Merkez Efendi'den el alıp adına Mevlânâkapı dışında bir tekke inşa eyledi. 965 (1558) yılından sonra vefat edip babasının türbesi yakınında türbesine defnedildi. (I. 45)

Şah Sultan II. Selim'in kızıdır. Kardeşlerinin küçüğüydü. Zilhicce 969'da (Ağustos 1562) kız kardeşleri ile birlikte düğün törenleri yapılıp Hasan Paşa'ya nikâhlandı. Sonra 980'de (1572) Zâl Mahmud Paşa'ya nikâhlanıp Şa'bân 988'de (Eylül 1580) paşasıyla bir gecede vefat etti ve Eyüp'de ikisi bir türbeye defnedildi. (I. 45)

Şah Sultan III. Mustafa'nın kızıdır. 15 Ramazan 1174'de (20 Nisan 1761) doğdu. 1177'de (1763/64) Bâhir Mustafa Paşa'ya ve Yağlıkçızâde Emin Paşa'ya nişanlandıysa da evlilik Karavezir kardeşi Mustafa Paşa'ya nasip oldu. 17 Zilka'de 1217'de (11 Mart 1803) vefat etti. Eyüp'de türbesine defnedildi. Annesi kadınefendi, türbe yapılırken vefat edince o da aynı türbeye defnedilmiştir. İskender Bey Mektebi'nin yerine yeniden bir mektep ve sebil inşa eyledi. İbadete düşkün ve fakirlere yardımcıydı. Âliye isminde bir kızı olup 6 aylıkken vefat eylemiştir. (I. 45)

Şah Sultan II. Mahmud'un kızıdır. 10 Cemaziyelevvel 1227'de (22 Mayıs 1812) doğup çocukken vefat etti. (I. 45)

Şahıhûbân Kadın III. Murad'ın kadınlarından olup Yenibahçe'de hayrâtı vardır. Orada türbesinde bir kadın ile medfundur. (I. 46)

Şahin Kadın III. Ahmed'in kadınlarındandır. 1145'de (1732/33) vefat etti. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 46)

Şâyeste Hanım II. Ahmed'in ikbâlidir. 1122'de (1710) vefat etti. Yeni Cami haziresine defnedildi. (I. 46)

Şehime Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. Çocukken, 12 Rebiyülevvel 1273'de (10 Kasım 1856) vefat etti. Fâtih'de Münire Sultan yanına defnolundu. (I. 46)

Şehinşah (Şehzâde) II. Bâyezid'in oğludur. 869'da (1465) doğdu. Şehzâde Cem'in yerine Konya valisi olup 30 sene kadar hükümet ettikten sonra 917'de (1511) vefat etti. Na'şı Bursa'ya getirilip II. Murad civarına defnedildi. (I. 46)

Şehsüvar Sultan (Mehd-i ulyâ) II. Mustafa Han'ın kadını olup III. Osman'ın annesidir. 1168'de (1754) mehd-i ulyâ (vâlide sultan) olup 27 Receb 1169'da (27 Nisan 1756) vefat etti. Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedildi. Râbia-i Adeviye gibi ibadete düşkün olup abdestsiz yere basmaz ve cariyelerine 1500 İhlâs-ı Şerife okutmadan evvel yatağa yatmazdı. (I. 46)

Şevkefzâ Kadın Sultan Abdülmecid'in ikinci kadını olup 24 Muharrem 1307'de (20 Eylül 1889) vefat eyledi. Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 46)

Şevkinur Kadın IV. Mustafa'nın başkadınıdır. 1227'de (1812) vefat etti. Hamidiye Türbesi'nin bahçesine defnedildi. (I. 46)

Tab'ısafâ Kadın III. Selim'in kadınlarından olup 1270'de (1853/54) vefat eyledi. Lâleli'de türbe dışında defnedilmiştir. (II. 440)

Telli Haseki *bak.* Hümâşah Sultan

Tirimüjgân Kadın Efendi Sultan Abdülmecid'in ikinci kadını olup 17 Receb 1269'da (26 Nisan 1853) vefat

etmiştir. Yeni Cami'de özel türbede medfundur. II. Abdülhamid'in annesidir. (I. 28)

Tiryâl Hanım II. Mahmud'un ikbâllerinden olup 1302'de (1884/85) vefat etmiştir. Yeni Cami'de türbe odasına defnolunmuştur. Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) ikinci vâlide sultan gibiydi. (I. 28)

Turhan Hadice Vâlide Sultan Sultan İbrahim'in kadınlarından iken 1058'de (1648) 7 yaşında bulunan oğlu IV. Mehmed'e taht nasip olunca vâlide sultan oldu. Büyük Vâlide Kösem Sultan'la ortaklaşa saltanat nâibesi oldu. 1061'de (1651) onun şehadetinde tek başına nâibe oldu. Sonra Köprülü Mehmed Paşa'nın sadâretinde devlet işlerinden el çekerek hayır eserleri yaptırmaya ve İstanbul'daki Yeni Cami, kütüphane ve çevresini inşaya başlamış ve oğlu maddi yardımda bulunmuştur. 10 Receb 1094'de (5 Temmuz 1683) vefat etti ve oradaki türbesine defnedildi. Yanlarında oğullarıyla iki torunları ve torunlarının oğulları olarak beş padişah ve nice sultan ve şehzâde medfundur. Cömert, akıllı ve tedbirliydi. (I. 27/28)

U

Ubeyde Sultan I. Ahmed'in kızıdır. Mûsâ Paşa'ya nikâhlanmıştır. Kardeşi Sultan İbrahim zamanında (1640-1648) vefat etmiş ve babasının yanına defnedilmiştir. (I. 54/55)

Ulviye Sultan II. Abdülhamid'in kızıdır. Çocukken 5 Ramazan 1287'de (29 Kasım 1870) vefat etmiştir. Yeni Cami türbesine defnedilmiştir. (I. 58)

Ü

Ümmî Sultan IV. Mehmed'in kızı olup küçükken vefat eyledi. Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 21)

Ümmügülsüm Sultan Sultan İbrahim'in kızıdır. 1064'de (1654) Abaza Ahmed Paşa'ya nikâhlanmıştır. Kısa süre sonra vefat eyledi. (I. 20)

Ümmügülsüm Sultan II. Mustafa'nın ismi bilinemeyen bir küçük sultanının Zilhicce 1111'de (Mayıs-Haziran 1700) vefatının ardından 22 Zilhicce'de (10 Haziran) doğup 23 Zilka'de 1112'de (1 Mayıs 1701) vefat eyledi. Edirne'de medfundur. (I. 20)

Ümmügülsüm Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 1142'de (1729/30) vefat etmiş ve Vâlide Sultan Türbesi bahçesine defnedilmiştir. (I. 21)

Ümmügülsüm Sultan Ümmî Sultan da denir. IV. Mehmed'in kızıdır. 1105'de (1693/94) Osman Paşa'ya nikâhlandı. 2 Receb 1132'de (10 Mayıs 1720) vefat eyleyerek Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. 1111'de (1699/1700) Hadice Hanım Sultan ve 1113'de (1701/02) Fatma Hanım Sultan adlarında iki kızı vefat eyledi. (I. 20)

Ümmügülsüm Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 24 Zilka'de 1119'da (16 Şubat 1708) doğmuştur. İkizi Zeyneb Sultan'dır. 9 Rebiyülâhir 1136'da (6 Ocak 1724) Nevşehirli Ali Paşa'ya nikâhlandı. 1145'de (1732) vefat etti. Yeni Cami'de medfundur. Küçük oğlu Mustafa Bey'dir(→). (I. 21)

Ümmühabibe Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 1142'de (1729/30) vefat ede-

rek Vâlide Sultan Türbesi bahçesine defnedilmiştir. (I. 20)

Ümmüseleme Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 1131'de (1719) küçükken vefat eyledi. Yeni Cami'de medfundur. (I. 20)

Ümmüseleme Sultan III. Ahmed'in diğer kızıdır. Küçükken 1131'de (1719) vefat eyledi. Kız kardeşinin yanına defnedildi. (I. 20)

Ümmüseleme Sultan III. Ahmed'in bu isimde üçüncü kızıdır. 1145'de (1732/33) küçükken vefat eylemiştir. Kız kardeşlerinin yanına defnedilmiştir. (I. 20)

Vâlide Sultan Ertuğrul Gazi'nin annesidir. İsmi Hayme Ana'dır. Türbesi yakınlarda İnegöl'e bağlı Domaniç nahiyesinin Çarşamba köyü civarında keşfolunmuş ve padişahımız II. Abdülhamid ihya ve imar olunmasını emretmiştir. (I. 86)

Vâlide Sultan I. Mustafa'nın annesi olup iki defa saltanatlarında da hayatta bulunmuş, daha sonra vefat eylemiştir. (I. 87)

Vâmık Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. 6 Cemaziyelâhir 1266'da (19 Nisan 850) doğup 22 Ramazan 1266'da (1 Ağustos 1850) vefat etmiştir. (I. 87)

Vâsıf Bey IV. Mehmed'in kızı Hadice Sultan'ın oğludur. 1102'de (1690/91) vefat ederek Yeni Cami Türbesi bahçesine defnolundu. (I. 31)

Verdicenân Kadın Sultan Abdülmecid'in üçüncü kadını olup 15 Rebiyülâhir 1307'de (9 Aralık 1889) 70 yaşında vefat eyledi ve Yeni Cami Türbesi'ne defnedildi. Kemâleddin Efendi ile Münire Sultan'ın anneleridir. (I. 87; II. 441; IV. 892)

Verdinâz Kadın (Hâcce) I. Mahmud'un dördüncü kadını olup 13 Ramazan 1219'da (16 Aralık 1804) vefat eyledi. Şehzâdebaşı'na defnedildi. (I. 87)

Ya'kub (Şehzâde) III. Murad'ın oğlu olup 1003'de (1595) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (I. 88)

Ya'kub Çelebi I. Murad'ın oğludur. Karasi valisi olarak eyaleti askeriyle Kosova harbinde bulunmuştur. Babası şehid olduktan sonra 791'de (1389) ona da ecel erişti. Na'şı babasının na'şıyla beraber Bursa'ya gönderilip defnedilmiştir. (I. 88)

Yusuf (Şehzâde) III. Murad'ın oğludur. 1003'de (1595) vefat etmiştir. Babasının yanında medfundur. (I. 88)

Yusuf Çelebi I. Mehmed'in (Çelebi) oğludur. Babasının vefatında kör oldu. 832'de (1429) vebadan vefat eyledi. Bursa'da kardeşi Mahmud Çelebi'nin yanına defnedildi. (I. 88)

Zâhide Hanım Sultan II. Mustafa'nın kızı Safiye Sultan'ın kızıdır. 21 Cemaziyelevvel 1204'de (6 Şubat 1790) gençliğinde vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. (I. 36)

Zekiye Sultan Sultan Abdülmecid'in kızıdır. Çocukken 12 Cemaziyelâhir 1272'de (19 Şubat 1856) vefat eyledi. Fâtih'de Münire Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 36; IV. 892)

Zernigâr Kadın II. Mahmud'un kadınlarındandır. 1248'de (1832/33) vefat eyledi. Fâtih'de Vâlide Türbesi'ne defnedildi. Kızı Âdile Sultan'dır. (I. 36)

Zevkî Kadın III. Osman'ın üçüncü kadını olup bir çeşme ile adını kalıcı kılmıştır. (I. 34)

Zeyneb Âsıme Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 1140'dan (1728) sonra doğmuştur. Sinek Mustafa Paşa'ya ve onun vefatı üzerine Melek Ahmed Paşa'ya nikâhlandı. 12 Muharrem 1188'de (25 Mart 1774) vefat eylemiştir. Soğukçeşme'de türbesine defnedildi. Büyük bir cami ile çeşmeler yaptırmıştır (I. 37)

Zeyneb Kadın III. Ahmed'in kadınlarından olup 1170'de (1757) vefat eyledi. Yeni Cami haziresine defnedildi. Kızı Esmâ Sultan'dır. (I. 37)

Zeyneb Sultan I. Ahmed'in kızıdır. Çocukken vefat eyledi. Babasının türbesine defnedildi. (I. 36)

Zeyneb Sultan II. Osman'ın (Genç) kızıdır. Çocukken vefat etmiştir. I. Ahmed Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 36)

Zeyneb Sultan II. Mustafa'nın kızıdır. 12 Ramazan 1117'de (28 Aralık 1705) vefat eyledi. Yani Cami Türbesi'ne defnedildi. (I. 36)

Zeyneb Sultan III. Ahmed'in kızıdır. Ümmügülsüm Sultan'ın ikizi olup 19 Zilka'de 1119'da (11 Şubat 1708) doğdu. Şa'bân 1120'de (Ekim 1708) vefat etti. Yeni Cami haziresinde medfundur. (I. 37)

Zeyneb Sultan III. Ahmed'in diğer kızıdır. 4 Zilka'de 1121'de (5 Ocak 1710) doğup Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) vefat eyledi. Kız kardeşinin yanına defnedildi. (I. 37)

Zeyneb Sultan II. Mahmud'un kızıdır. Küçük yaştayken 1231'de (1816) vefat ederek Nuruosmaniye Türbesi'ne defnedildi. (II. 440)

Zeynimelek Hanım Sultan Abdülmecid'in ikinci ikbâlidir. 1258'de (1842) vefat etti. Vâlide Sultan Türbesi'ne defnedildi. (I. 37)

Zîbifer Kadın IIII. Selim'in ikinci kadınıdır. 1232'de (1817) vefat etti. Selimiye Camii'ne defnedildi. (I. 36)

Ziyâeddin Mehmed (Şehzâde) Sultan Abdülmecid'in oğludur. 12 Zilhicce 1262'de (1 Aralık 1846) doğup 80 Cemaziyelâhir 1265'de (1 Mayıs 1849) vefat eyledi. Yeni Cami'ye defnedildi. (I. 49)

Zübeyde Sultan III. Ahmed'in kızıdır. 17 Şa'bân 1140'da (29 Mart 1728) doğdu. 1161'de (1748) Süleyman Paşa'ya ve onun vefatında aynı sene Ya'kub Paşa'ya nikâhlandı. 6 Ramazan 1169'da (4 Haziran 1756) vefat eyledi. Hayır işlemeye düşkün, fakir ve zayıflara lutfu bol olup gece ve gündüzünü kitap okumakla ve ibadetle geçirirdi. Çevresinde oturan fakirlere Ramazan'da erzak, bayramlarda ise para dağıtırdı. (I. 36)

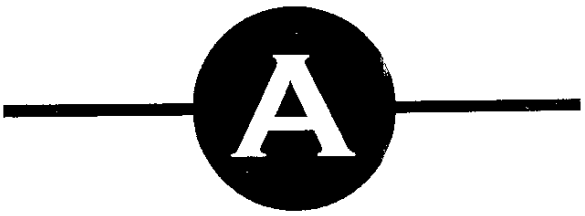

Abacı *bak.* Süleyman

Abaza *bak.* Ahmed Bey; Hasan Ağa; Hasan Paşa; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa

Abaza Şeyhi *bak.* Abdürrahim

Abazalı *bak.* Küçük Bey

Abbas Ağa Vâlide Sultan başağası olup 1078'de (1667/68) dârüssaâde ağası oldu. Rebiyülevvel 1082'de (Temmuz 1671) emekli olarak Mısır'a gidip orada vefat eyledi. Molla Fenarî ve Beşiktaş'da camileri, Lâleli ve Demirkapı'da hamamları vardır. (III. 292)

Abbas Ağa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı, 1107'de (1695/96) kul kethüdâsı olup Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine harbinde şehid oldu. (III. 293)

Abbas Ağa Yeniçeridir. Ocaktan yetişip sekbanbaşı oldu. 1241'de (1826) ocak ortadan kaldırılınca memuriyeti lağvedilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 293)

Abbas Ağa (Toygun) Saraydan yetişerek 1125'de (1713) hazinedar-ı şehriyârî oldu. Bir iki yıl geçince ayrıldı ve sonra vefat etti. (III. 293)

Abbas Ebûlhayr Efendi Müderris, molla ve Rebiyülâhir 1172'de (Aralık 1758) İstanbul pâyesi olup Mısır'da mîrahûr-ı evvel olarak hizmet edip döndü ve Anadolu pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım 1762) vefat etti. Kalenderhane Mezarlığı'nda medfundur. Çeşitli ilimlerde geniş bilgisi, anlatımda güzel edâsı olup olgunluğunu çağdaşları kabul ederdi. Oğlu şair Haşmet Efendi'dir. (III. 293)

Abbas Efendi Hâcegândan olup Anadolu muhasebecisi olmuştur. Azledilmiş olarak Cemaziyelevvel 1148'de (Eylül-Ekim 1735) vefat edip Eyüp'de defnedildi. (III. 293)

Abbas Efendi Tokatlıdır. Dersiâm ve müderris iken 1184'de (1770) Yenişehr-i Fenâr mollası oldu. Gitmeden o sene vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Fâzıl ve engin bilgiliydi. (III. 293)

Abbas Efendi Trabzonludur. Müderris, 1257'de (Ağustos-Eylül 1841) Haleb mollası ve 1260'da (1844) Mekke pâyesi, Safer 1266'da (Aralık 1849/ Ocak 1850) İstanbul kadısı ve Anadolu pâyesi olarak 1268'de (1851/ 52) vefat etti. Âlim ve fâzıldı. (III. 293)

Abbas Hilmî Paşa Mehmed Ali Paşazâde Tosun Paşa'nın oğludur. 25 Safer 1265'de (20 Ocak 1849) vezir rütbesiyle Mısır valisi oldu. Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) vefat eyledi. Oğlu İlhâmî Paşa hânedana damad olma şerefine nâil oldu. Sâdık ve mutedildi. (III. 293)

Abbas Hilmî Paşa (Cebbarzâde) Süleyman Bey'in oğludur. Kapıcıbaşı, 1237'de (1821/22) sipahiler ağası olup 1238'de (1822/23) azledildi. 1239'da (1823/24) ikinci defa bu göreve getirildi. Cemaziyelâhir 1240'da (Şubat 1825) Edirne bostancıbaşısı, 1242'de (1826/27) kapıcılar kethüdâsı olup 1252'de (1836/37) ikinci defa kapıcılar kethüdâsı oldu. Azilden sonra taşra hizmetlerinde bulunup mîrimîran ve Karasi mutasarrıfı oldu. Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) azledildi. Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) beylerbeyi pâyesiyle

Sivas mutasarrıfı oldu. Zilka'de 1265' de (Eylül-Ekim 1849) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1275'de (Ocak 1859) İstanbul'da vefat etti. Sultan Bâyezid Kabristanı'nda medfundur. (III. 294)

Abbas Paşa Debrelidir. Kapıcıbaşı, 1237'de (1821/22) mîrimîranlıkla Ohri mutasarrıfı olup sonra vefat eyledi. (III. 293)

Abbas Paşa (Seyyid) Kütahyalıdır. Kapıcıbaşı olup 1201'de (1786/87) Bender nüzûl emini ve 1203'de (1788/89) Anadolu vali kaymakamı, sonra mansıpları devrederek silahdar ağası olup Ramazan 1221'de (Kasım 1806) vezirlikle Sofya muhafızı oldu. 1223'de (1808) Yanbolu muhafızı oldu. Üsküdar ve sonra Bursa'da oturdu. Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) Bolu mutasarrıfı olup vefat etti. Kethüdâsı Mehmed Emin Hâşim Ağa, kapıcıbaşı olmuştur. (III. 293)

Abbas Şâfiî *bak.* Abdürrahim; Abdülmü'min Ağa; İbrahim Efendi; Mehmed Ağa

Abdal Bey Kürt beylerinden olup 976'da (1568/69) Edirne'de siyaseten katledilmiştir. (I. 90)

Abdal Mehmed Ağa Kapıcıbaşılar zümresinden olup 1171'de (1757/58) mîrahûr-ı evvel vekili oldu. 1173'de (1759/60) mîrahûr-ı sânî ve 1172 (1758/59) ve 1175'de (1761/62) iki defa Başbaki ve 1180'de (1766/67) sipahiler ağası oldu. Devlet hizmetinde ömrünü tüketti. Sâdıktı. (I. 91)

Abdal Paşa Arnavut beylerinden olup 7-8 sene kadar Bağdad savaşlarında ve diğer savaşlarda bulundu. Sonra Parmaksız Mustafa Paşa ile Bağdad'da yenilgiye uğrayınca 1039' da (1629/30) cezalandırılarak idam olundu. (I. 90)

Abdî Abdullah Efendi (Yamalı) Kürdistanlıdır. Müderris olup Nablus kadısı iken 969'da (1561/62) vefat etmiştir. (III. 407)

Abdî Ağa (Duhânî) Sadrazam Hasan Paşa'ya duhancı ve sonra damad oldu. O sâyede Şa'bân 1157'de (Eylül 1744) arpa emini, Cemaziyelevvel 1158'de (Haziran 1745) sipahiler ağası, Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) kapıcılar kethüdâsı olup 12 Şa'bân'da (30 Ağustos 1746) Erzurum'a zahire alımına gönderildi. Döndükten sonra 1165'de (1752) Başbaki kulu olup Safer 1165'de (Ocak 1752) ayrıldı. Şevvâl'de (Ağustos) ikinci defa atanıp azledildikten sonra memuren Mısır'a gitti. Dönüşünde 1167'de (1753/54) silahdar ağası, Cemaziyelevvel 1170'de (Şubat 1757) ikinci defa kapıcılar kethüdâsı, Cemaziyelevvel 1171' de (Ocak 1758) çavuşbaşı olup senesinde azledildi. O sene Zilka'desinde (Temmuz 1758) ikinci defa Başbaki kulu oldu. Azilden sonra Safer 1175'de (Eylül 1761) silahdar ağası, sonra İsakçı anbar emini olarak Rebiyülâhir 1178'de (Ekim 1764) vefat etti. Şehzâde Camii'nde medfundur. (III. 410)

Abdî Ağa (Hacı) Topçu Ocağı'ndan yetişip topçubaşı olmuştur. 1187 (1773) yılına doğru vefat etti. (III. 410)

Abdî Ağa (Karakulak) Cizye Başbaki kulu olup Cemaziyelevvel 1185'de (Ağustos 1771) Başbaki kulu oldu. Sonra vefat etti. (III. 410)

Abdî Ağa (Şeyhoğlu) Enderûn'dan çavuşbaşı olarak çıkmıştı. Daha sonra vefat etti (1650'ler). (III. 408)

Abdî Bey I. Bâyezid (Yıldırım) devri ümerâsındandır. 804'de (1401/02) şehid oldu. (III. 406)

Abdî Bey I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında nişancı oldu. Birkaç sene geçince vefat eylemiştir. (III. 406)

Abdî Bey Padişah Mûsâhibi olup güzel konuşur ve hoşsohbetdi. Kapıcıbaşılık verildi. 1261'de (1845) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. Hayâlî Said Efendi ile karşılıklı lâtifeleri meşhurdur. Şişman ve güzel yüzlüydü. (III. 413)

Abdî Bey Zecriye kâtiplerinden olup senelerdir köşesine çekilmişti. Yaşı 100'ü aşkın olarak 14 Cemaziyelevvel 1310'da (4 Aralık 1892) vefat etti. Selimiye'de medfundur. (III. 414)

Abdî Bey (Evrenoszâde) Ümerâdandı. (III. 407)

Abdî Bey (Hacı) Sadrazam Divitdar Mehmed Paşa'nın oğludur. Hayli önce kapıcıbaşı olmuştu. Ramazan 1183'de (Ocak 1770) Başbaki kulu oldu. Cemaziyelevvel 1185'de (Ağustos 1771) azledildi. Daha sonra mîrahûr-ı evvel oldu. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 6 Zilka'de 1199'da (10 Eylül 1785) sadaret kethüdâsı oldu. 2 Rebiyülevvel 1200'de (3 Ocak 1786) azlolundu. Muharrem 1201'de (Ekim-Kasım 1786) cebecibaşı olup 12 Rebiyülevvel 1201'de (2 Ocak 1787) vefat etti. Doğru idi. Süleymaniye'de dedesi Kethüdâ Mehmed Paşa'nın yanında medfundur. Oğlu ricâlden Mehmed Bey'dir. (III. 411)

Abdî Bey (Hacı) Merzifonlu Mustafa Paşa evlâdından Ahmed Bey'in oğludur. 1203'de (1788/89) kapıcıbaşlıkla Kıbrıs muhassılı olmuştur. 1208'de (1793/94) vefat edip dedesinin türbesine defnedilmiştir. (III. 412)

Abdî Bey (Hacı) Rumeli hânedanından İbrahim Bey'in oğludur. İlim ve fen tahsiliyle kemâl ve fazilet sâhibi oldu. 1303'de (1885/86) vefat eylemiştir. Bazı kitap telifine gayret serfetmiştir. Küçük kardeşi Yusuf Rızâ Paşa merhumdur. (III. 413)

Abdî Çelebi Kalemden yetişerek Haremeyn mukataacısı oldu. 1008'de (1599/1600) Divan-ı Hümâyûn kapısında aniden vefat etmiştir. (III. 407)

Abdî Çelebi (Çivizâde) Şeyhülislâm Muhyiddin Efendi'nin kardeşidir. Mukataacı şâkirdliğinden yetişip rüesâdan oldu. Sonra başdefterdar olup senelerce bu hizmette bulundu. 7 Safer 960'da (23 Ocak 1553) vefat etmiştir. Benzersiz bir muhasip ve sâdık idi. Oğulları Mahmud Paşa ile Bellice [Bitlice] Mustafa Efendi olup, bu gençliğinde vefat etti. Bunun oğlu Ali Efendi ve onun oğlu sudûrdan Abdullah Efendi'dir. Bir oğlu müderris Mustafa Efendi'dir(→). (III. 407)

Abdî Dede Anadoludandır. Mevlevî olduğundan Galata Mevlevîhanesi'ne şeyh oldu. Burasının şeyhliği Ankaralı İsmail Dede'ye verilince Kasımpaşa'daki bostanında ahbaplarının yardımıyla zaviye yaptırdı. 1042'de (1632/33) vefat etti. Orada medfundur. Mücahid idi. Oğlu Seyyid Halil Efendi'dir. (III. 407)

Abdî Efendi Müderris olup Şa'bân 1012'de (Ocak 1604) vefat etti. Âlim, derviş huyluydu. (III. 407)

Abdî Efendi Abdülkerim Sâmiî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1100'de (1689/90) vebadan vefat etti. (III. 354)

Abdî Efendi Bursalıdır. Abdurrahman b. Şa'bân'ın oğludur. Müderris olup Zilka'de 1120'de (Ocak 1709) vefat etti. (III. 408)

Abdî Efendi Bursa'da Çarşamba Zaviyesi'ni kuran Hacı Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Bursa'da Üçkuzular (Üçkozlar) Tekkesi şeyhi olup 1137'de (1724/25) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (IV. 415)

Abdî Efendi Nureddin Cerrahî'nin halifelerinden Sertarikzâde'ye mürid oldu. 1172'de (1758/59) adı geçen tekkeye şeyh olup 1174'de (1760/61) azledildi. Sonra ma'zulen vefat etti. (III. 410)

Abdî Efendi Karahisar-ı şarkîlidir. Vezirlere divan kâtibi, sonra Bosna tahrirat kâtibi ve sonra taşra kaymakamı ve mutasarrıfı olup mansıpları devrederek 1294 (1877) tarihinden sonra vefat etti. Şair ve hicve düşkündü. (III. 413)

Abdî Efendi (Eğri) 870'de (1465/66) doğdu ve müderris oldu. 940'da (1533/34) vefat eylemiştir. Oğlu Nişancı Mehmed Bey'dir. (III. 406)

Abdî Efendi (Hacı) Hocapaşalı Hacı Mustafa Ağa'nın oğludur. 1111'de (1699/1700) doğmuştur. Bâbıâlî kâtiplerinden olup Üçanbarlı Mehmed Efendi'ye damad oldu. Damad İbrahim Paşa'ya divitdar ve sonra mühürdar olup kayınpederine vekâleten üç sene kadar reisülküttablık işlerini yürütmüştür. 1143'de (1730/31) azledildi. Zilhicce 1144'de (Haziran 1732) küçük evkaf muhasebecisi, Rebiyülevvel 1145'de (Eylül 1732) tezkire-i sânî olup Şa'bân'da (Ocak-Şubat 1733) azledildi. Şevvâl 1147'de (Mart 1735) Tophane nâzırı, 1148 ortalarında (1735 sonları) tezkire-i evvel vekili olup Şevvâl 1150'de (Şubat 1738) tezkire-i evvel oldu. Muharrem 1167'de (Kasım 1753) bu hizmetten reisülküttab olmuştur. Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) azledilip Resmo'ya gönderildi. Döndükten sonra 1171 başlarında (1757 sonları) ikinci defa reisülküttab oldu. O sene Cemaziyelevvel'de (Ocak 1758) azille Bursa'ya sürüldü. Aynı yıl Şa'bân'da (Nisan 1758) dönüp Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) ruznâme-i evvel ve Şa'bân 1174'de (Mart 1761) defterdar-ı şıkk-ı evvel olup Zilhicce'de (Haziran 1761) azledildi. Cemaziyelâhir 1177'de (Aralık 1763) üçüncü defa reisülküttab olmuştur. 20 Safer 1178'de (19 Ağustos 1764) kahve içerken aniden vefat etti. Arakiyeci Mescidi'ne minber koymakla oraya defnolunmuşdur. Zengin ve eli sıkıydı. Defterdar Kapısı Mescidi'ne minber koydu. (III. 410)

Abdî Efendi (Hacı) Tuğrakeş olup 1238'de (1822/23) topçular kâtibi, 1242'de (1826/27) eshâm mukataacısı, 1245'de (1829/30) maliye tezkirecisi, 1247'de (1831/32) Anadolu muhasebecisi olup 16 Zilhicce 1247'de (17 Mayıs 1832) vefat eyledi. (III. 412)

Abdî Efendi (Hattat) Enderûn'dan yetişti. Sonra hâcelikle çerağ olunup çeşitli görevlerde bulundu. Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) defterdar-ı şıkk-ı sânî olmuş ve kısa süre sonra vefat eylemiştir. (III. 409/10)

Abdî Efendi (Kara Abdurrahman) Ankaralıdır. Müderris, Bursa ve Yenişehir mollası oldu. 1037 (1628) sonlarında vefat etti. (III. 407)

Abdî Efendi (Köse) Müderris olup Safer 971'de (Ağustos-Eylül 1563) vefat etti. Güzel ahlâkı vardı. (III. 407)

Abdî Efendi (Sarhoş) Yükselerek ricâlden oldu. 1002'de (1593/94) nişancı olup azledilmiş, 1009'da (1600/01) defter emini olmuştur. 1014'de

(1605/06) vefat etti. Kâtip, şairdir. (III. 407)

Abdî Efendi (Sisli) [İsli] Bursalıdır. Ebûssuûd Efendi'nin nâibiydi. 943'de (1536/37) vefat etti. Şairdir. (III. 407)

Abdî Efendi (Şeyhzâde) Halvetî şeyhlerinden Burhaneddin Berdaî evlâdından ricâlden Köse Hüseyin Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek Cemaziyelâhir 1109'da (Aralık 1697/Ocak 1698) sadâret mektupçusu, Şa'bân 1114'de (Ocak 1703) reisülküttab olup 4 Şevvâl'de (21 Şubat 1703) azledildi. Limni'ye ikamete gönderildi. Döndükten sonra Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) başmuhasebeci, Şevvâl'de (Şubat 1705) cizye muhasebecisi ve Receb 1119'da (Ekim 1707) ikinci defa başmuhasebeci, Şevvâl 1120'de (Aralık 1708) Yeniçeri kâtibi oldu. Rebiyülevvel 1122'de (Mayıs 1710) vefat eyledi. Oğlu ricâlden Nuh Efendi'dir. (III. 408)

Abdî Efendizâde *bak.* Necmeddin Efendi

Abdî Fâiz Efendi Abdülkerim Sâmiî Efendi'nin oğludur. 1100'de (1689) vebadan vefat eyledi. (III. 408)

Abdî Kapdan Deryâ beylerinden olup 1039'da (1629/30) vefat etti. 1031'de (1622) Kasımpaşa'da bir mescid yaptırdı. Bunun minberini Çavuşzâde Mustafa Efendi koymuştur. (III. 407)

Abdî Paşa Kuyucu Murad Paşa'ya, sadâretinde kethüdâ olmuş ve sonra kapıcıbaşı olmuştur. Sonra sancağa çıkıp 1030'da (1621) Mora beylerbeyi olup sonra vefat eylemiştir. (III. 407)

Abdî Paşa Yükselerek beylerden oldu. 1047'de (1637/38) Bolu beyi olup azilden sonra tekrar nasbedilmiş ve başka sancaklarda bulunmuş, 1068'de (1658) vefat etmiştir. (III. 407)

Abdî Paşa Yükselerek beylerden oldu. 1128'de (1716) Cezâyir valisi olup sonra vefat etti. (III. 408)

Abdî Paşa Ağa Abdurrahman Paşa'nın yanında yetişti. Kapıcılar kethüdâsı olup 1105'de (1693/94) azledildi. 1106'da (1694/95) çavuşbaşı, 1108'de (1696/97) Elmas Paşa'nın sadâretinde kethüdâsı oldu. Muharrem 1109'da (Temmuz 1697) Sente muharebesinde vezir rütbesiyle Rumeli valisi oldu. 1112'de (1700/01) Anadolu, sonra Temeşvar ve 1114'de (1702/03) Van ve Şa'bân 1114'de (Aralık 1703) Sivas, 1116'da (1704/05) Erzurum ve Muharrem 1118'de (Nisan-Mayıs 1706) ikinci defa Sivas, Rebiyülevvel 1119'da (Haziran 1707) Haleb, Zilka'de 1120'de (Ocak 1709) ikinci defa Anadolu, Cemaziyelâhir 1121'de (Ağustos 1709) Trabzon, Receb'de (Eylül) Bender, 1123'de (1711) Belgrad, sonra ikinci defa Bender, 1126'da (1714) Basra, 1128'de (1716) Bağdad, Muharrem 1130'da (Aralık 1717) üçüncü defa Anadolu, Safer'de (Ocak 1718) Yenipazar ve Priştene ve Rebiyülâhir'de (Mart 1718) üçüncü defa Rumeli, Muharrem 1131'de (Aralık 1718) Hotin valisi olmuştur. 3 Safer 1135'de (13 Kasım 1722) orada vefat etti. Ağırbaşlı bir vezirdi. Oğlu Ali Paşa ve torunu Abdî Paşa'dır. (III. 408/09)

Abdî Paşa Tersaneden yetişip kalyonlar kapdanı iken 15 Rebiyülevvel 1143'de (28 Eylül 1730) kapdan-ı deryâ oldu. Zilka'de de (Mayıs 1731) azledildi. Safer 1144'de (Ağustos 1731) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup 19 Cemaziyelâhir'de (19 Aralık 1731) azledildi. 1146'da (1733/34) vefat ede-

rek Kasımpaşa'da Gureba Mezarlığı'na defnolunmuştur. (III. 409)

Abdî Paşa Yenipazarlı İbrahim Paşa'nın kardeşidir. Zilka'de 1211'de (Mayıs 1797) mîrimîran olup birkaç sene sonra vefat eyledi. (III. 412)

Abdî Paşa Kapıcıbaşı, Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) mîrahûr-ı sânî ve sonra diğer mansıpları devrederek Şevvâl 1222'de (Aralık 1807) vezirlikle Diyarbekir valisi ve Receb 1223'de (Eylül 1808) Erzurum ve Şark seraskeri olup 1224'de (1809) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 412)

Abdî Paşa Yükselerek maden-i hümâyûn emini olup vezirlikle 1220'de (1805) Cidde mutasarrıflığıyle Haleb valisi ve 1223'de (1808) Konya valisi oldu. 1229 (1814) tarihlerinde vefat eyledi. Oğulları İbrahim Edhem Bey(→), Süleyman Bey(→), Mekke pâyeli Osman Nurî Bey ve mollalardan Kadrî Bey'dir. (III. 412)

Abdî Paşa Alâiyelidir. Çeşitli savaşlarda ve Sakız savaşlarında bulunup askerî başbuğu oldu ve mîrimîranlık verildi. 1237'de (1822) Sakız muhassılı oldu. Muharrem 1238'de (Eylül-Ekim 1822) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 412)

Abdî Paşa 1252'de (1836/37) askerlik mesleğine girmiş, 1281'de (1864/65) mîrlivâ olup daha sonra vefat etmiştir. (III. 413)

Abdî Paşa Çerkesdir. Husrev Paşa'nın kölelerinden olup askerlik mesleğine girdi. 1247 (1831/32) tarihine kadar sarayda muallimlik ile binbaşı ve 1248'de (1832/33) miralay, 1254'de (1838) mîrlivâ oldu. 1255'de (1839) Ankara mîrlivâsı ve sonra ferik oldu. 3. Ordu'ya memur oldu ve Yunan savaşlarında bulundu. Cemaziyelâhir 1274'de (Ocak-Şubat 1858) İşkodra mutasarrıfı, Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) vezir, sonra 3. Ordu müşiri oldu, 18 Receb 1282'de (7 Aralık 1865) 2. Ordu müşiri oldu ve Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) ikinci defa 3. Ordu müşiri olup 28 Cemaziyelevvel 1288'de (14 Ağustos 1871) ayrıldı. O sene Şa'bân'da (Ekim-Kasım) Şûrâ-yı Devlet azası, Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) Şûrâ-yı Devlet muhâkemat dairesinin adliyeye nakli üzerine oraya aza oldu. Safer 1290'da (Nisan 1873) Şûrâ-yı Devlet azası, Cemaziyelâhir'de (Ağustos) Tanzimat-ı Askeriye azası, Cemaziyelâhir 1292'de (Temmuz 1875) zabtiye müşiri oldu ve Receb 1293'de (Temmuz 1876) azledildi. Zilka'de 1293'de (Kasım-Aralık 1876) 3. Ordu müşiri ve Manastır valisi kaymakamı, Cemaziyelâhir 1294'de (Haziran-Temmuz 1877) ilâveten Yanya valisi olup kısa süre sonra hepsinden azledildi. Şevvâl 1295'de (Ekim 1878) Dâr-ı Şûrâ azası oldu. 6 Receb 1297'de (14 Haziran 1880) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Savaşlarda kendini ispat etmiş, gayretli, dürüst bir adamdı. Oğulları Raûf Paşa ile Husrev Paşa'dır. (III. 413)

Abdî Paşa (Abdurrahman) Anadoluhisarlıdır. Saraya girip peşkir gulâmı ve sırkâtibi oldu. Muharrem 1080'de (Haziran 1669) vezirlikle nişancı oldu. 1089'da (1678) İstanbul kaymakamı olup Rebiyülevvel 1090'da (Nisan 1679) Bosna valisi, 1091'de (1680) ikinci defa nişancı oldu. Rebiyülevvel 1092'de (Mart-Nisan 1681) kubbe veziri, Ramazan 1095'de (Ağustos 1685) Basra valisi olup 1098'de

(1687) azledildi. 1099'da (1688) ikinci defa Mısır valisi olup 1100'de (1689) Rumeli valisi ve 1101'de (1690) Kandiye valisi olup 1102'de (1691) memuren Boğaz Hisarına geldi. Sonra Sakız muhafızı oldu. Receb 1103'de (Mart-Nisan 1692) vefat etti. Âlim, ilimle meşgul olur, kavrayışlı, zeki, şair, kâtip, namuslu idi. Osmanlı Devleti'nin ilk vak'anüvisidir. 1058 (1648) yılından 1093 (1682) yılına kadar bir *Tarih* yazdı. *Pendname-i Attar* ile *Divan-ı Arabî*'yi şerheyledi. Hz. Ka'b'ın *Kasîde-i Lâmiye*'sine bir şerh yazdı. *Divan*'ı vardır. (III. 408)

Abdî Paşa (Abdülganî) Seyyid Halil Efendi'nin oğludur. Kıblelizâde Mehmed Bey'in yanında yetişip, Şevvâl 1153'de (Ocak 1741) Başbaki kulu oldu. Muharrem 1156'da (Mart 1743) çavuşbaşı olup Ramazan'da (Ekim-Kasım) azledildi. Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) ikinci defa çavuşbaşı olup azilden sonra arpa emini ve Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) üçüncü defa çavuşbaşı oldu. 4 Rebiyülevvel 1160'da (16 Mart 1747) sadâret kethüdâsı oldu ve Şa'bân'da (Ağustos) cebecibaşı olup Receb 1161'de (Temmuz 1748) azledildi. 16 Safer 1162'de (5 Şubat 1749) ikinci defa kethüdâ oldu. "Seyyid Abdî Ağa" bunun tarihidir. Şevvâl'de (Eylül-Ekim) vezir rütbesiyle Tırhala, Cemaziyelevvel 1164'de (Nisan 1751) Bosna, Safer 1165'de (Ocak 1752) Ağrıboz, o sene Rebiyülevvel'de (Ocak-Şubat) Belgrad valisi oldu. Receb 1166'da (Mayıs 1753) orada vefat eyledi. İlim ve irfan sâhibi bir vezirdi. Oğlu Seyyid Halil Bey'dir(→). (III. 409)

Abdî Paşa (Keki) Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran olup 1193'de (1779) İçel, 1194'de (1780) Adana, 1195'de (1781) ikinci defa İçel, 1196'da (1782) vezirlikle Diyarbekir, 1198 (1784) Haleb ve Rakka, 1199 (1785) da ikinci defa Diyarbekir valisi olup Safer 1200'de (Aralık 1785) Sivas valisi ve Zilhicce'de (Ekim 1786) üçüncü defa Diyarbekir valisi oldu ve Küçük Alioğlu'nun cezalandırılmasıyla görevlendirildi. Hizmetten sonra Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) Mısır valisi olup 1203'de (1788/89) azledilip Haleb'e gelmiş ve Receb 1203'de (Mart-Nisan 1789) orada vefat eylemiştir. Güçlü bir idareci, vukuflu bir vezirdi. (IV. 411)

Abdî Paşa (Koca) Abdî Paşazâde Ali Paşa'nın oğludur. Babasının vefatının ardından Enderûn'a alınıp hasodaya girdi. Silahşorlükte ve kâtiplikte yegâne oldu. Bu sebepten mîrimîran rütbesiyle Köstendil'e memur olup Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) Belgrad'a düzen vermek için gitti. Başkaldıranları cezalandırdı. Muharrem 1176'da (Ağustos 1762) mükâfaten vezirlik verildi. O sene Cemaziyelâhir'de (Aralık 1762/Ocak 1763) Silistre valisi olup 1177'de (1763/64) Konya, Rebiyülâhir 1181'de (Eylül 1767) Sivas, sonra Kars, Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) Kengırı valisi, Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) İbrail muhafızı ve Şa'bân'da Rumeli'nin eklenmesiyle Boğdan seraskeri, Cemaziyelâhir 1184'de (Ekim 1770) Maçin muhafızı, Şa'bân 1185'de (Kasım 1771) Pazarcık muhafızı oldu. Safer 1186'da (Mayıs 1772) Boğdan seraskerliğinden azille Sivas vilayetiyle Misivri muhafızı, savaştan sonra Anadolu valisi, 1190'da (1776) Diyarbekir ve o sene Bağdad valisi, sonra Maraş,

1191'de (1777) İçel, 1194'de (1780) Diyarbekir ve o sene Haleb, Safer 1195'de (Mart 1781) Rakka, Rebiyülevvel'de (Mart) Aydın ve ardından tekrar Anadolu valisi, Muharrem 1198'de (Aralık 1783) Rumeli valiliğiyle İsmail muhafızı, Cemaziyelevvel 1199'da (Kasım-Aralık 1784) Sofya seraskeri, Şevvâl 1200'de (1786) Bosna valisi, Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) Rumeli valisi ve Belgrad seraskeri, 1203'de (1788/89) Silistre valisi olup birkaç ay sonra 1204'de (1789/90) vefat eyledi. Yiğit, kahraman ve kâtiplikte ustaydı. Damadı Abdurrahman Bey'dir(→). (III. 411/412)

Abdî Paşa (Seyyid) (Hacı) Ankaralıdır. Mîrimîran olarak savaşa gitti. İyi hareketi dolayısıyla vezirlik verildi. 1203'de (1788/89) harpde iken Diyarbekir valisi olup Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) Çirmen ve Edirne valisi oldu. Şevvâl'de (Nisan-Mayıs 1795) Silistre eklendi, sonra Konya valisi oldu. Receb 1210'da (Ocak 1796) Vidin valisi oldu. 1212'de (1797/98) Vidin'de şehid olmuştur. (III. 412)

Abdî Paşa (Zaimzâde) Moralıdır. Zengin olup Karlıili mutasarrıfı iken 1065'de (1655) Trablusşam beylerbeyi oldu. 1068'de (1658) vefat etti. (III. 408)

Abdî Paşalı *bak.* Hüseyin Ağa

Abdî Paşazâde *bak.* Halil Bey; Kadrî Bey; Süleyman Feyzî Bey

Abdî Paşazâde III. Ahmed'in (hd 1703-1730) vezirlerinden Ağa Abdî Paşa ve oğlu Ali Paşa ve torunu Koca Abdî Paşa'ya denmiştir. Bir asır kadar adları sürdü. (IV. 697)

Abdî Selimî Efendi Halil Ağa'nın (v. 1203)(→) oğludur. Bahriye kâtiplerinden olup 1223'de (1808) vefat eyledi. Tophane'de Defterdar Camii'ne defnolundu. (II. 300)

Abdî Şubaşı Mahmud Ağa Mescidi'nin ilk bânîsidir. (III. 406)

Abdîoğlu *bak.* Mehmed Paşa

Abdîzâde Kasımpaşa Mevlevîhânesi şeyhi Abdî Dede'nin oğullarıdır ki IV. Murad devrinden (1623-1640) III. Ahmed devrine (1703-1730) kadar gelmiştir. (IV. 697)

Abdullah (Ebû Muhammed) Müslim'in oğludur. Ulemâdandır. 1001'de (1592/93) vefat etti. *Müşkilât-ı Kur'an* müellifidir. (III. 364)

Abdullah (Hacı Hilye) (Hacı Halife) Şeyh Tâceddin İbrahim'in mürididir. Bedenen heybetli olup güler yüzlüydü. İlim ve fazilet sâhibi olup II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eylemiştir. "Ömrümde bir buçuk adam irşad eyledim. Buçuğu diyar-ı nasarada ilzam eylediğim bir rahipdir" derdi. Yerine müridi Mehmed Muhyiddin Efendi geçti(→). (III. 362)

Abdullah (Hoca) Köprücüklüdür. Duası geçerli ve âlim, fakihdi. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eyledi. (III. 362)

Abdullah (Şerif) Hasan b. Hüseyin'in oğludur. Mekke emiri olup 1004'de (1595/96) vefat etmiştir. (III. 364)

Abdullah (Şerif) Şerif Hâşim'in oğludur. Mekke emiri olup 1106'da (1694/95) istifa ve sonra vefat eylemiştir. (III. 369)

Abdullah (Şerif) Şerif Sa'd'ın oğludur 1136'da (1723/24) Mekke emiri olup birkaç sene geçince ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 373)

Abdullah (Şeyh İlâhî) Simav'da Teklif (Tekellüf) köyündendir. Ali Tusî'den okudu ve sonra Buhara'ya gidip Nakşibendî oldu. Sonra Simav'a gelip buradan Vardar Yenicesi'ne gitti ve Evrenoszâde Ahmed Bey'in yanındayken I. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında vefat etti. Adı geçen bey ona bir türbe inşa eyledi. *Mezârü'l-müştâkin (Zâdü'l-Müştâkîn), Necâtü'l-ervâh* adlarında iki eseri vardır. Oğlu ve halifesi Mehmed Efendi'dir(→). Şeyhin vefatında halifelerinden Bedreddin, Edirne'de şeyh olup tarikatı yayarak orada vefat eyledi. (III. 362)

Abdullah Abdî Efendi (Sarı) Babası Magrib emirzadelerinden Seyyid Mahmud'dur. Beylerbeyi Mehmed Paşa'ya damad olmuştur. Şeyh Hüdâî Mahmud Efendi'nin müridlerinden ve kâtip olup tezkireci ve 1038'de (1628/29) reisülküttab oldu. Ramazan 1038'de (Mayıs 1629) ayrıldı. Dayısı Halil Paşa ile Hüdâî Tekkesi'nde bir müddet oturdular. 1047'de (1637/38) reisülküttab kaymakamı ve 1051'de (1641/42) ikinci defa reisülküttab oldu. Aynı yıl Anadolu muhasebecisi olup Cemaziyelâhir'de (Eylül 1641) cizye muhasebecisi oldu. 1060'da (1650) piyade makabelecisi, 1065'de (1655) mefsuh (mersuh) mukataacısı oldu. Azilden sonra 1071'de (1660/61) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Âlim, şairdir. Eserleri *Şerh-i Mesnevî, Nasihatü'l-mülûk, Semeratü'l-fuâd, Dürre ve Cevhere, Meslek-i Uşşak*. Oğlu Resmî Mustafa Efendi'dir(→). (III. 367/68)

Abdullah Abdî Efendi (Uzun) Avârezâde'nin damadıydı. Müderris, Şam mollası oldu. 1078'de (1667/68) vefat etti. Emir Buharî'de defnedildi. Âlim, âbid, şairdir. (III. 368)

Abdullah Abdî Paşa Kocamustafapaşa'da doğmuştur. Hasan Paşa'nın sadrazamlığında 1156'da (1743) hâcegânlıkla cebeciler kâtibi, 1157'de (1744) maliye tezkirecisi ve Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) silahdar kâtibi, sonra maden emini olup ayrıldı. 1162'de (1749) tersane emini, Cemaziyelâhir 1163'de (Mayıs 1750) darbhane emini ve Rebiyülevvel 1167'de (Ocak 1754) sadâret kethüdâsı oldu. Zilhicce 1167'de (Eylül-Ekim) Rumeli pâyesiyle Maraş valisi olup 28 Receb 1168'de (10 Mayıs 1755) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. Her gün iki cüz *Kur'an-ı Kerim* ve *Delâil* okur ve bir gün olsun bunları ihmal etmezdi. Şair, hattat ve diğer ilimlerden anlardı. Bakara sûresi başlarına hâşiyesi ve birkaç risalesi vardır. Tâlimci Mescidi'ne minber koyarak cami yaptı ve Hacı-Hoca Tekkesi'ne mescid inşa ettirdi. (III. 380)

Abdullah Afifeddin Efendi (Hak Mehmedzâde) Tatar Şeyh İbrahim'in oğludur. Deşt-i Kıpçak'tan Kırım'a göçerek orada şöhret kazanıp 1050'de (1640) vefat etti. Âlim, şair, yazardı. Oğlu Abdülaziz İzzî Efendi(→) Hakikîzâde olarak şöhret buldu. (III. 366)

Abdullah Ağa Macuncu Camii'nin ve mektebinin bânîsi olup 931'de (1524/25) vefat etti. Yanındaki hamam Ebûssuûd Efendi'nindir. (III. 362)

Abdullah Ağa II. Selim devrinde (1566-1574) kapıcıbaşı iken vefat eylemiştir. Oğlu sudûrdan Mehmed Efendi'dir. (III. 363)

Abdullah Ağa III. Murad devrinde (1574-1595) yükselerek bostancıbaşı olup 1000'de (1591/92) vefat eyledi. İstavroz, Langa ve Fıstıklı'da mescidleri vardır. (III. 364)

Abdullah Ağa III. Murad'ın mûsâhiblerinden olup o devirde (1574-1595) vefat etti. Divanyolu'nda medfundur. (III. 363)

Abdullah Ağa Yeniçeridir. Ocakta yükselerek 1115 başlarında (Mayıs-Haziran 1703) kul kethüdâsı oldu, Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) İstanbul'a gönderildi. Ardından görevinden ayrıldı. 1120'de (1708) ikinci defa kul kethüdâsı oldu. Ayrıldıktan sonra vefat eylemiştir. (III. 371)

Abdullah Ağa Yükselerek kasapbaşı, 1114'de (1702/03) sipahiler ağası oldu. Bu senelerde (1700-1710 arası) vefat eyledi. Oğlu İbrahim Ağa'dır(→). (III. 370)

Abdullah Ağa Mehterbaşı olup 1143'de (1730) cebecibaşı oldu ve Cemaziyelâhir 1143'de (Aralık 1730/Ocak 1731) Mekke'nin tamiratına memur oldu. Cemaziyelevvel 1153'de (Ağustos 1740) Başbaki kulu olup 1158'de (1745) tekrar cebecibaşı olduysa da o sene vefat etti. (III. 377)

Abdullah Ağa Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebecibaşı oldu. Zilka'de 1168 sonunda (1755 Eylül başı) vefat etti. Yaşlıydı. (III. 380)

Abdullah Ağa Enderûnludur. Yükselerek tülbend ağası oldu. 1189'da (1775) vefat etti ve Ayazma Camii'ne defnedildi. (III. 385)

Abdullah Ağa Sarayda yetişerek hasodabaşı ve bâbüsaâde ağası olup emekli olmuştu. 1192'de (1778) vefat edip Ayazma Camii'ne defnedildi. (III. 386)

Abdullah Ağa Gediklilerden olup Şa'bân 1198'de (Haziran-Temmuz 1784) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. Sadrazamlardan birinin damadıydı. (III. 388)

Abdullah Ağa III. Osman'ın kahvecibaşısı olup sonra kapıcı ve hac emiri olduktan sonra 10 Muharrem 1201'de (2 Kasım 1786) vefat eyledi. Oğlu Hâfız Mehmed Emin Efendi(→), torunları Halil Bey(→) ve Abdullah Bey'dir(→). (III. 388)

Abdullah Ağa Galata Sarayı başağası, 1201'de (1786/87) hasodabaşı ve padişah mûsâhibi olup 1203'de (1788/89) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 383)

Abdullah Ağa Kapıcıbaşı, Anapa ve Soğucak kaleleri nüzûl emini ve inşaat memuru oldu. 1203'de (1788/89) vefat etti. (III. 389)

Abdullah Ağa Lâdik'de medfun Seyyid Bilâl'in torunlarından ve Merzifonlu Seyfeddin Dede'nin sülâlesindendir. Dedezâde denir. Enderûn'da yetişerek başçukadar oldu. 8 Muharrem 1204'de (28 Eylül 1789) rikâbdar ve bir gün sonra silahdar-ı şehriyârî oldu. Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) azledilmiş ve ardından senenin sonunda vefat eylemiştir. İlim ve edep sâhibiydi. Oğlu Hakkı Mehmed Bey(→), torunları Mekke pâyeli Ahmed İzzet Bey ile Abdülkerim Paşa'dır(→). (III. 389/90)

Abdullah Ağa Kefeli Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur. Yükselerek 1203'de (1788/89) topçubaşı vekili oldu. Sonra asâleten topçubaşı olmuştur. Bir müddet hizmette kaldı. 8 Zilhicce 1215'de (22 Nisan 1801) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 392)

Abdullah Ağa Kapıcıbaşı ve Midilli nâzırı olup 1 Ramazan 1224'de (10 Ekim 1809) vefat etti. Sultan Bâyezid Türbesi Mezarlığı'nda medfundur. (III. 393)

Abdullah Ağa Lâleli Mustafa Efendi'nin(→) kardeşi Hadice Hanım'ın eşidir. Silahşor olup Safer 1236'da (Kasım 1820) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (IV. 455)

Abdullah Ağa Topçu Ocağı'ndan yetişip topçubaşı olmuş, sonra azledilmişti. 15 Receb 1240'da (5 Mart 1825) vefat edip Okmeydanı'na defnedilmiştir. Torunu Sâlih Efendi'dir(→). (III. 395)

Abdullah Ağa 1226'da (1811) vefat eden Taşçıbaşı Behlûl Ağa'nın oğludur. Enderûnî ve silahşordü. Safer 1242'de (Eylül 1826) vefat etti. (III. 395)

Abdullah Ağa Zeamet sahiplerinden olup 1241'de (1825/26) cizye Başbaki kulu oldu. Sonra vefat etti. (III. 395)

Abdullah Ağa (Dâyezâde) Silahşor olup 1184'de (1770/71) vefat etti. İki sene önce vefat eden oğlu Mehmed Emin Ağa'nın yanına Seyitahmetderesinde defnedilmiştir. (III. 385)

Abdullah Ağa (Hacı) Mehterbaşı ve sırasıyla cebecibaşı olup 1157'de (1744) azledilerek Mekke'ye gitti. Dönüşten sonra Receb 1161'de (Temmuz 1748) ikinci kez cebecibaşı olup azilden sonra sultan kethüdâsı olmuş ve 1170'de (1756/57) vefat eylemiştir. Miskinler ardında medfundur. Hayır sahiplerindendi. (III. 380)

Abdullah Ağa (Hacı) Yeniçeridir. Piyade beyi olup 22 Şevvâl 1189'da (16 Aralık 1774) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 385)

Abdullah Ağa (Kara) Kapıcıbaşı, Receb 1060'da (Temmuz 1650) Başbaki kulu olup sonra ayrıldı ve vefat etti. (III. 367)

Abdullah Ağa (Koca) Gürcüdür. Ak hadımlardan olduğundan sarayda yetişip saray kethüdâsı oldu. Sonra hasodabaşı olup Şa'bân 1115'de (Aralık 1703) kapı ağası oldu. Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) azledildiyse de Şa'bân 1117'de (Kasım-Aralık 1705) ikinci defa bâbüssaâde ağası oldu. Birkaç sene sonra vefat eylemiştir. (III. 371)

Abdullah Ağa (Leylek) (Uzun) Saraydan yetişerek başmusâhib, Muharrem 1238'de (Eylül-Ekim 1822) dârüssaâde ağası olup 1255 sonlarında (Ocak-Şubat 1840) ayrıldı. 1256'da (1840) vefat eyledi. Çamlıca'da Selâmî Efendi Mezarlığı'nda medfundur. (III. 397)

Abdullah Ağa (Paşa Çırağı) Saraydan yetişme olup 1241'de (1825/26) başmusâhib, 1242'de (1826/27) hazine vekili, 1245'de (1829/30) hazinedar-ı şehriyârî, 1255 sonlarında (Ocak-Şubat 1840) Dârüssâade ağası olup 6-7 ay sonra Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. (III. 397)

Abdullah Ağa (Sarıklızâde) Silahşor ve kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etmiştir. (III. 396)

Abdullah Ağa (Seyyid) (Hacı) Narlıdır. Tavukçubaşı olup 9 Ramazan 1241'de (17 Nisan 1826) vefat eyledi. Selimiye'ye defnedilmiştir. (III. 395)

Abdullah Ağa (Şehlevendim) Enderûn'da meşhur hânende olup bu senelerde (1820'ler) vefat etti. Mûsikî üstadlarındandı. (III. 395)

Abdullah Bahâî Efendi (Bahâeddinzâde) Şeyh Mehmed Muhyiddinzâde Lutfullah Efendi'nin oğludur. Müderris, 982'de (1574) Galata mollası olup 987'de (1579) istifa etti. Sonra Bursa ve Edirne kadısı ve Zilka'de'de (Ocak 1580) Anadolu kazaskeri olup Ramazan 992'de (Eylül 1584) azledildi. Şa'bân 994'de (Temmuz-Ağustos 1586) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Zilhicce'de (Kasım) Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 995'de (Şubat 1587) Mısır mollası olarak Muharrem 996'da (Aralık 1587) Mekke kadısı oldu, o sene (1588) vefat eyledi. Oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (III. 363)

Abdullah Bey Elçi İbrahim Paşa'nın oğludur. Yükselerek Safiye Sultan'ın kethüdâsı olup 7 Muharrem 1130'da (11 Aralık 1717) darbhane emini oldu. Şevvâl 1135'de (Temmuz 1723) cizye muhasebecisi, 1136'da (1723/24) şehremini ve Şevvâl 1139'da (Haziran 1727) yeniçeri kâtibi, sonra başmuhasebeci oldu. 1142'de (1729/30) vefat edip Topkapı dışına defnedildi. Kaptan Kaymak Mustafa Paşa'nın annesi ile evlenmiştir. (III. 374)

Abdullah Bey Benli Mustafa Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip ricâlden oldu. 1188'de (1774) şehremini olup sonra vefat etmiştir. (III. 386)

Abdullah Bey Ebras Süleyman Paşa'nın(→) oğludur. Hâcegândan olup mektûbî-i sadr-ı âlî hulefasından iken 1201'de (1786/87) vefat etti. Silivrikapı'ya defnedildi. (III. 388; III. 84)

Abdullah Bey Dârendelidir. Nâmık Efendi'nin kardeşidir. Kapıcıbaşı olup Şa'bân 1204'de (Nisan-Mayıs 1790) vefat etmiştir. (III. 389)

Abdullah Bey Nâmık Mehmed Paşa'nın(→) kardeşidir. Kapıcıbaşı olup 1 Şa'bân 1204'de (16 Nisan 1790) vefat etti. Yanına defnedilmiştir. (IV. 538)

Abdullah Bey Yenişehirli İsmail Paşa'nın oğludur. Müderristi. 1214'de (1799/1800) vefat eylemiştir. Murad Paşa Camii'ne defnedildi. Oğlu Es'ad Mehmed Bey'dir(→). (III. 392; I. 369)

Abdullah Bey III. Osman'ın kahvecibaşısı Abdullah Ağa'nın(→) torunudur. 1217'de (1802/03) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 388)

Abdullah Bey Kadı Abdurrahman Paşa'nın(→) oğludur. Zilhicce 1217'de (Nisan 1803) mîrimîran rütbesiyle Bozkır madeni emini, Alâiye ve Beyşehri sancakları mutasarrıfı oldu. Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) Alâiye'de babasıyla birlikte vefat etti (III. 324/25).

Abdullah Bey Zühdî İsmail Paşa'nın(→) kethüdâsıydı. Kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiştir. (II. 430)

Abdullah Bey Enderûnlu Ali Ağa'nın(→) oğludur. Enderûn hademesinden olup 1266'da (1849/50) vefat etti. (III. 564)

Abdullah Bey Hacı Ömer Efendi'nin(→) oğludur. Teşrifat hulefasından iken 1267'de (1851) vefat etmiştir. Oğlu Âtıf Bey de ileri gelen teşrifatçılardandır. (III. 599)

Abdullah Bey Miralay ve mekteb-i i'dâdî müdürü olup 1300'de (1883) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. Yaşlıydı. (III. 399)

Abdullah Bey Miralay ve ilm-i tabakatü'l-arz (jeoloji) ulemâsındandı. (19. yy sonları). (III. 399)

Abdullah Bey Şarabdar-ı Enderûnî olup Beylerbeyi Camii'ni bina eylemişti. (III. 362)

Abdullah Bey (Hekimzâde) İsmail Ziyâî Bey'in oğludur. Müderris, Selânik, 1213'de (1798'99) Şam mollası, sonra Mekke pâyesi, Cemaziyevvel 1220'de (Ağustos 1805) İstanbul kadısı ve Cemaziyelâhir 1228'de (Haziran 1813) Anadolu pâyesi oldu. 1229'da (1814) vefat etti. Hekimoğlu Ali Paşa Camii kabristanına defnedildi. Oğulları Ahmed Bey(→), Mehmed Bey(→) ve Nurî Bey'dir(→). Damadı Sıdkîzâde Ahmed Reşid Efendi'dir. (III. 394; IV. 901)

Abdullah Bey (Köse Mihal) Harmankaya tekfuru olup Osman Gazi tarafından İslâm'a davet olunduğunda Müslüman olmuş ve "Abdullah" ismini almıştır. Orhan Gazi zamanına (1326-1361) kadar savaşlarda yararlık gösterdi. Vefatına kadar "Köse Mihal" diye lâkaplandı. Halen var olan "Mihalliler" onun soyundandır. Oğulları Mehmed Bey ve Bahşi Bey'dir. (III. 361)

Abdullah Bey (Yancıklızâde) Enderûn'dan yetişerek peşkir ağası ve 1166'da (1753) hâcegânlıkla mevkufatçı, sonradan Şevvâl 1173'de (Mayıs-Haziran 1760) atlı mukabelecisi oldu. Azilden sonra 1180 başlarında (1766 ortaları) Tırhala'da vefat eylemiştir. Oğlu Fâik Bey gençken vefat eyledi. Şairdir. (III. 384)

Abdullah Bükâî Efendi Hoca Sa'deddin Efendi'nin torunlarından Reşid Mehmed Efendi'nin oğludur. Debbağzâde Ahmed Efendi'nin damadı olduğundan "Debbağzâde" de denir. Müderris, Yenişehir mollası oldu. Zilhicce 1139'da (Temmuz-Ağustos 1727) vefat etti. Ecdadı yanında medfundur. Oğlu Ahmed Efendi'ye "Bükâîzâde" denir. (III. 373; IV. 33)

Abdullah Çelebi *bak.* Hâletî Abdullah Efendi

Abdullah Çelebi Çilingirler Mescidi'nin bânîsi olup 940'da (1533/34) bina tamamlandı. Buna 1070'de (1659/60) zeamet sahiplerinden Mehmed Ağa minber koyunca cami oldu. Hattat Cemâl ve Celâl'in yeğeni Amasyalı Abdullah Çelebi'nin bu mescidin bânîsi olması muhtemel değilse de çağdaşıdır. (III. 363)

Abdullah Çelebi Alaybeyi Sâmî Yunus Bey'in mürebbîsidir. 1086'da (1675) vefat etti. (III. 368)

Abdullah Dede Galata Mevlevîhanesi şeyhliğine tayin edilip Konya'dan gelirken vefat etti (1780'ler). (III. 388)

Abdullah Derviş Ağa Kapıcıbaşılardandır. Safer 1244 (Ağustos-Eylül 1828) vefat edip Beykoz'a defnedildi. (III. 395/96)

Abdullah Derviş Paşa Gazi Ahmed İzzet Paşa'nın oğludur. 1185'de (1771) kapıcıbaşı olmuştur. 1200'de (1786) kapıcılar kethüdâsı oldu. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 8 Rebiyülevvel 1213'de (20 Ağustos 1798) vezirlik rütbesiyle sadâret kaymakamı oldu. Sadrazamın gelişinde vilayet valisi oldu. 1214'de (1799/1800) Konya, sonra İçel, 1215'de (1800/01) Kandiye, 1217'de (1802/03) Resmo ve Hanya, 1221'de (1806) Niğde ve Sultanönü valisi olmuştur. 1228 (1813) yılına doğru vefat eyledi. Karahisar mutasarrıfı iken kethüdâsı Mustafa Bey kapıcıbaşı olmuştur. Tedbirli, akıllı bir vezirdi. (III. 394)

Abdullah Edib Efendi (Cennetzâde) Erzurumludur. Devriye müderrisi ve mollası olup 1261'de (1845) Erzurum mollası olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 397)

Abdullah Efendi Amasyalıdır. Amasya ve Merzifon'da müderris olup II. Bâyezid'e muallim olmuştur. Sonra Bursa'da yerleşip orada vefat eyledi. Oğlu Mahmud Efendi'dir. (III. 361)

Abdullah Efendi Şeyh Kemâl'in oğludur. Müderris olup şeyhlerle oturup kalktığından emekliye ayrıldı. 944'de (1537/38) vefat etti. *Tefsir-i Beyzâvî*'de ve ilimlerde geniş bilgisi vardı. (III. 363)

Abdullah Efendi Akşehirlidir. Bir zaman dağlarda, sonra şehire yakın bir köyde oturmuştur. Gelen adakları akşama bırakmayarak yer ve dağıtırdı. Yaşı 90'ı geçmişken 968'de (1561/62) vefat etti. Duası geçerliydi. (III. 363)

Abdullah Efendi Akşehirli Hacı Mahmud'un oğludur. Bahâeddinzâde'den icazet aldı. 972'de (1564/65) sılasında vefat etmiştir. Zaviyesinde medfundur. Sar'alılara duası geçerliydi. (III. 363)

Abdullah Efendi Akşehirli Şeyh Ahmed Tâceddin Berdaî'nin oğlu, Sa'dî Çelebi'nin(→) kardeşidir. Müderris ve kadı olup 973'de (1565/66) Edirne yolunda vefat etti. Birçok ilmi bilirdi. Oğlu Abbas Efendi 1000'de (1591/92) vefat etti. Diğer oğlu Mehmed Efendi'dir. (III. 25/26)

Abdullah Efendi Emir Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup hacdan dönüşte Rebiyülevvel 977'de (Ağustos-Eylül 1569) Bursa'ya bir merhale kala vefat etti. Oğlu Yavaş Mehmed Çelebi(→) ile Nakîb Ali Efendi'dir. Bunun oğlu Mehmed Efendi'dir. (III. 497)

Abdullah Efendi Finikelidir. Merkez Efendi Tekkesi şeyhi olup 1000'de (1592) vefat eyledi. Yerine oğlu Mustafa Efendi(→) geçti. Tekkede medfundurlar. (III. 364)

Abdullah Efendi Bursa şeyhlerinden olup 1006'da (1597/98) vefat eylemiştir. Ermiş sayılanlardandır. (III. 365)

Abdullah Efendi Şam müftüsü ve müderristi. 1022'de (1613) vefat etti. Dindardı. (III. 365)

Abdullah Efendi Bursalıdır. Müderris, 1023'de (1614) Maraş mollası olup 1028'de (1619) vefat etti. Derviş huyluydu. (III. 365)

Abdullah Efendi Kardeşi yerine 1026'da (1617) Bezirgân Tekkesi şeyhi olup 1033'de (1623/24) vefat etti. (III. 365)

Abdullah Efendi Amasyalıdır. Babası kadı idi. Müderris, Eyüp, İzmir mollası oldu. Şevvâl 1038'de (Haziran 1629) vefat eyledi. Fâzıl, derviş meşrepti. (III. 365)

Abdullah Efendi Kestellidir. Müderris, Tire mollası oldu. 1038'de (1628/29) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 365)

Abdullah Efendi Karaman'da Gaferyadlıdır. Müderris, İzmir, Mekke, Kudüs, Diyarbekir, Mısır mollası oldu. 1039'da (1629/30) vefat eyledi. Koğacıdede'de medfundur. Âlim, dindar bir pîrdi. (III. 366)

Abdullah Efendi Küçük Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Kudüs, Şam, Mısır, tekrar Kudüs mol-

lası oldu. 1042'de (1632/33) vefat etti. Âlim, kararsızdı. *Kaside-i Bürde*'ye tahmisi ve Arapça kasideleri vardır. (III. 366)

Abdullah Efendi "Çivizâde Hısımı" lâkaplı Ali Çelebizâde Abdullah Efendi'nin(→) oğludur Müderris, Filibe mollası olup, Receb 1043'de (Ocak 1634) vefat etti. Âlim, iyi huylu, eli açıktı. (III. 366)

Abdullah Efendi Bosnalıdır. Bayramîyeden Şeyh Kabaduz'un müridi olup seyyahdı. Hacdan döndükten sonra 1053'de (1643) Konya'da vefat etti. Hz. Sadreddin Konevî'nin yanına defnedildi. Eserleri: *Şerh-i Fusûs*, *Şerh-i Mesnevî*, *Mesnevî*den seçilmiş 360 beyitten oluşan *Cezîre-i Mesnevî*. Oğlu Hasan Efendi'dir. (III. 367)

Abdullah Efendi Şeyhülislâm Abdürrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Safer 1061'de (Şubat 1651) vefat etti. (III. 330)

Abdullah Efendi Kürttür. Müderris, Medine mollası oldu. Receb 1064'de (Mayıs-Haziran 1654) vefat etti. *Tefsir-i Beyzâvî*'ye hâşiyesi, ta'likât ve risaleleri vardır. (III. 367)

Abdullah Efendi Kalemden yetişip mevkufatçı oldu. 1065'de (1655) vefat etti. (III. 367)

Abdullah Efendi Kırımlıdır. Müderris, Sofya mollası oldu. Sonra tarikata girip inzivaya çekildi. Receb 1083'de (Ekim-Kasım 1672) 60 yaşında vefat etti. (III. 368)

Abdullah Efendi Bursalıdır. Bursa'da Hisar Camii imam ve hatibi ve Ulucami vâiziydi. 1095'de (1684) vefat eyledi. Umûr Bey Camii'nde medfundur. Zâhiddi. (III. 368)

Abdullah Efendi Muhammed Hicazî'nin oğludur. Haleb'de doğdu. Müderris, molla olup, sâdât müfettişi oldu. Cemaziyelevvel 1096'da (Nisan 1685) Haleb'de vefat etti. Arapça ve diğer ilimlerde mâhir ve üç dilde kâtipdi. (III. 369)

Abdullah Efendi Gümülcinelidir. Müderris, Bursa ve Medine mollası oldu. Rebiyülevvel 1098'de (Ocak-Şubat 1687) vefat etti. (III. 369)

Abdullah Efendi Edirnelidir. Müderris, Konya, Erzurum mollası oldu. 1100'de (1688/89) vefat etmiştir. (III. 369)

Abdullah Efendi Fındıklılıdır. Müderris, Bursa mollası, 1098'de (1687) Mekke mollası ve 1100'de (1688/89) İstanbul pâyesi oldu. 12 Şa'bân 1101'de (21 Mayıs 1690) vefat etti. Dine bağlılığı ilminden üstündü. Fındıklı'da Pişmaniye Mescidi'ni yaptı. Orada medfundur. (III. 369)

Abdullah Efendi Kütahyalıdır. Ahmed b. Beşir'in oğludur. Fâtih Dârüşşifası tabibi olup müderris olarak 1109'da (1697/98) aniden vefat etti. Sanatında mâhirdi. (III. 370)

Abdullah Efendi Câbî Yusuf Efendizâde Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam mollası olup Rebiyülâhir 1114'de (Eylül 1702) vefat etti. (III. 370)

Abdullah Efendi Tomtom Camii imamı olup 1123'de (1711) vefat etmiştir. Mûsikîde üstaddı. (III. 371)

Abdullah Efendi Halvetîdir. Hamza Efendi'nin oğludur. Babasının vefatında 1110'da (1698/99) Mehmed Ağa Dârülhadisi, Haseki ve Ayasofya vâizliği ve Bayram Paşa Medresesi muhaddisliği verildi, 20 Ramazan 1125'de (10 Ekim 1713) vefat etti. Kes-

kindede Kabristanı'nda medfundur. İlim ve tevhidle meşguldü. (III. 371)

Abdullah Efendi Çorluludur. Müderris, (1720'lerde) Kayseri mollası olup sonra vefat etti. (III. 374)

Abdullah Efendi Kalemden yetişip mansıp sâhibi oldu. 1137'de (1724/25) başmuhasebeci olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 373)

Abdullah Efendi Müfettiş İbrahim Efendi'nin yeğenidir. 1069'da (1658/59) doğdu. 1136'da (1723/24) Medine mollası olup Receb 1137'de (Mart-Nisan 1725) vefat etti. Fâzıl, namusluydu. (III. 373)

Abdullah Efendi Edirnelidir. Müderris, imam-ı sânî-i sultanî oldu. Safer 1140'da (Eylül-Ekim 1727) vefat eyledi. (III. 374)

Abdullah Efendi Boluludur. Müderris olup 4 Rebiyülâhir 1142'de (17 Ekim 1729) vefat etti. (III. 374)

Abdullah Efendi Ricâlden Ramazan Efendi'nin oğludur. Babası ve kardeşi gibi hizmetlerde çalıştı. 1126'da (1714) tophane nâzırı, 1127'de (1715) tersane emini ve kapdan-ı deryâ vekili olup Şevvâl 1133'de (Ağustos 1721) azledildi. 1138'de (1725/26) ruznâme-i evvel, 1141'de (1728/29) buradan defter emini olup Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) azledildi ve Cemaziyelâhir'de (Aralık) Lefkoşe'ye sürülüp orada vefat etti. (III. 374/75)

Abdullah Efendi Sivas müftüsü olup, bu senelerde (1730'lar) vefat etti. *İsam* üzerine hâşiye yazmıştır. (III. 375)

Abdullah Efendi Kazasker Kara Halil Efendi'nin damadıdır. Müderris, 1138'de (1725/26) Selânik kadısı olup 1139'da (1726/27) azledildi. 1144 (1731/32) tarihlerinde vefat etti. (III. 374)

Abdullah Efendi Kadı olup bir aralık ordu kadısı, Rebiyülâhir 1146'da (Eylül 1733) Bağdad mollası olup sonra vefat etti. (III. 376)

Abdullah Efendi Abdülhalim Efendi'nin(→) damadıdır. Üsküdar mollası olup 1147'de (1734/35) vefat eyledi. Oğlu Hacı Abdülhalim Efendi'dir(→). (III. 303)

Abdullah Efendi Şehzâde Camii hatibi Abdurrahman Efendi'nin(→) akrabasındandır. Sultan Selim Camii imamı ve hatibi olup Rebiyülevvel 1150'de (Temmuz 1737) vefat etti. Doymazdere'de defnedildi. (III. 317)

Abdullah Efendi Yenişehirlidir. Çatalcalı Ali Efendi'nin mensuplarından olup müderris, Şevvâl 1117'de (Ocak-Şubat 1706) Haleb, Zilka'de 1123'de (Aralık 1711) Bursa ve 1126'da (1714) Mora Ordusuna kadı olup 4 Cemaziyelâhir 1128'de (27 Mayıs 1716) Anadolu kazaskeri oldu. Sonra Rumeli pâyesi verilip 1130'da (1718) şeyhülislâm oldu. Rebiyülevvel 1143'de (Ekim-Kasım 1730) azledildi ve Gelibolu'ya sürüldü. Gelibolu'dan hacca gidip 1155'de (1742) dönerek Kanlıca'daki sahilhanesinde ikamet etti. 1156'da (1743) vefat edip Kanlıca Camii'nde defnedildi. Fıkıh kitaplarından başka kitapların basılmasına izin veren bu zattır. *Behcetü'l-Fetâvâ*'yı telif etmiştir. Zevcesi Afife Hanım, Hasan Paşa Mescidi'ne minber koydu. Oğulları Hasan Müftî Efendi(→) ile Abdülvâhid Efendi ve Fazlullah Efendi'dir. Damadı, şeyhülislâm Sâlih Efendi, torunu Abdullah Efendi'dir. (III. 377)

Abdullah Efendi Açıkbaş Zaviyesi'nde halefen Nakşibendî şeyhi olup 1159'da (1746) vefat etti. Bursa'da defnedildi. (III. 378)

Abdullah Efendi Defterhane kesedarı olup 1159'da (1746) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 378)

Abdullah Efendi Mahmud Efendi'nin oğludur. Balçık Tekkesi şeyhi olup 1159'da (1746) vefat etmiştir. (III. 378)

Abdullah Efendi Ayasofya vâizi ve 1159'da (1746) Irak Ordusuna şeyh olmuştur. 1160 (1747) yılından sonra vefat eyledi. (III. 378)

Abdullah Efendi Şeyhülislâm Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, 1136'da (1723/24) Haleb, Medine mollası, 1152'de (1739) İstanbul kadısı olup ertesi sene azledildi. 23 Şevvâl 1158'de (18 Kasım 1735) Anadolu kazaskeri olup senesinde azledilmiş ve 1160'da (1747) vefat edip Fâtih'de Boyacıkapısı'na defnedilmiştir. (III. 378)

Abdullah Efendi İdris Çelebi Mescidi imamı olup o mescide bir minber koyarak cami yapmaya himmet etmiş bu devrin (18. yy ortaları) hayır sahiplerindendir. (III. 381)

Abdullah Efendi Enderûnludur. Sırkâtibi olmuştu. Sonra emekliyken Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) cebeciler kâtibi olduktan sonra istifa etti ve vefat eyledi. (III. 381)

Abdullah Efendi Kâşgarlıdır. La'îzâde Tekkesi şeyhi olup 1158'de (1745) Yekçeşm Murtaza Efendi, İdrisköşkü yakınındaki dergâhı yapıp bunu oraya şeyh tayin etti. 7 Safer 1174'de (18 Eylül 1760) vefat eyledi. Na'şı tekkeye defnedildi. Zâhir ve bâtını mamur, zâhiri ilimlerde mâhir, kani idi. *Mesnevî* okutur, her fenden haberdar bir Nakşibendî idi. Yaşı 74 olup bazı risaleler yazdı. Yerine oğlu Abdullah (Ubeydullah) Efendi(→) geçti. (III. 382)

Abdullah Efendi Muhallefat halifesi olup Şa'bân 1182'de (Aralık 1768) vefat edip Murad Paşa Camii'ne defnedildi. (III. 384)

Abdullah Efendi Damad İbrahim Paşa'nın bendesi olup tabiplerden olmuştu. Sonra sertabip olup 1178'de (1768/69) vefat etti. (III. 384)

Abdullah Efendi Edirnelidir. Eğrikapılı Râsim Efendi'den hat sanatını öğrendi ve bu senelerde (1770'ler) vefat etti. Meşhur hattatdı. (III. 385)

Abdullah Efendi Kal'a-i kebir kalemi başhalifesiydi. 1185'de (1771) vefat etti ve Eyüp'e defnedildi. (III. 386)

Abdullah Efendi Şeyhülislâm Sâlih Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1189'da (1775) Üsküdar mollası oldu. Kısa süre sonra vefat etti. (III. 386; III. 207)

Abdullah Efendi Zehavî Ahmed Efendi'nin oğlu olup müderrisdi. Zilka'de 1189'da (Ocak 1776) vefat etti. (III. 386)

Abdullah Efendi İştip kadısı olup 1192'de (1778) vefat etti. (III. 386)

Abdullah Efendi Müneccim olup müderris, müneccim-i sânî, Zilhicce 1186'da (Mart 1773) müneccimbaşı oldu. 1190'da (1776) Eyüp mollası oldu. 15 Şa'bân 1194'de (16 Ağustos 1780) vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. İşinde ustaydı. Oğulları Mehmed Es'ad Ağa(→) ve Mehmed Said Ağa'dır(→). (III. 387)

Abdullah Efendi Muhasebe başhalifesi olup 1198'de (1784) vefat etti. Karacaahmet'e defnolundu. (III. 388)

Abdullah Efendi Yeniçeri kesedarı olup 1198'de (1784) vefat etti. Edirnekapı'da defnolundu. (III. 388)

Abdullah Efendi Muhasebe-i evvel başhalifesi olup Zilhicce 1199'da (Ekim 1785) vefat etti ve Üsküdar'a defnedildi. (III. 387)

Abdullah Efendi Halil Hamid Paşa'nın sadrazamlığında telhisçi ve hâcegândan oldu. 1199'da (1785) azlolunup 1201'de (1786/87) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Teşrifatçı Ahmed Reşid Bey'in babası ve Ali Rif'at Bey'in kardeşidir. (III. 388)

Abdullah Efendi Mevkufat halifelerinden olup baruthane kâtibi olmuştur. 27 Cemaziyelevvel 1201'de (17 Mart 1787) vefat etmiştir. (III. 388)

Abdullah Efendi Arpacılar Camii imamı olup, İzzet Mehmed Paşa'nın yaptırdığı tekkeye minber koydu (18. yy sonları). (III. 388)

Abdullah Efendi Kâtip olup serdâr kâtibi oldu. 1199'da (1785) küçük kale tezkirecisi ve maliye tezkirecisi ve Muharrem 1206'da (Eylül 1791) İrşova (Arşova) muhaddidi olup sonra vefat etti. (III. 389)

Abdullah Efendi Erzurumludur. Müderris, Konya mollası olup 2 Şevvâl 1206'da (24 Mayıs 1792) vefat etti. Nuhkuyusu'nda medfundur. (III. 389)

Abdullah Efendi Hâcegândan ve saraçlar kâtibi oldu. 20 Şevvâl 1211'de (18 Nisan 1797) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Bir çeşme yaptırdı. (III. 390)

Abdullah Efendi Serdârlar kâtibi olup 21 Rebiyülevvel 1212'de (13 Eylül 1797) vefat etti ve Üsküdar'da defnedildi. (III. 390)

Abdullah Efendi Şeyh Himmet'in oğludur. Süleymaniye vâizi ve muhaddis idi (18. yy başları). (III. 371)

Abdullah Efendi Kalemden yetişerek serdârlar kâtibi olmuş ve sonra Nakşibendî şeyhi olup 1220'de (1805) vefat ile Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 392)

Abdullah Efendi Adana müftüsü Hacı İshak Efendi'nin oğlu olup müderristi. 1234'de (1819) vefat eyledi. Doğancılar'a defnedilmiştir. (III. 394)

Abdullah Efendi Gümüşlüdür. Müderris, 1228'de (1813) Eyüp mollası, 1234'de (1819) Şam mollası olup daha sonra vefat etmiştir. (III. 394)

Abdullah Efendi Vidin kadısı olup azledilmiş olarak Rebiyülâhir 1234'de (Şubat 1819) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 394)

Abdullah Efendi Kengırılıdır. Müderris ve Enderûn hocası olup Selimiye Tekkesi'nin ilk yapılışında şeyh olmuştur. 1237'de (1821/22) Kudüs mollası oldu. 1239'da (1823/24) vefat etmiştir. Âlim ve fâzıldı. (III. 395)

Abdullah Efendi Kalemden yetişmiş ve hâcelik verilmişti. Piyade mukabelecisi iken Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) vefat eyledi. (III. 395)

Abdullah Efendi Reisülkurrâ ve Eyyûb Sultan Camii imam-ı evveli ve Sultan Ahmed Camii vâizi olup 7 Rebiyülâhir 1252'de (22 Temmuz 1836) vefat etti. Türbe civarında medfundur. Çeşitli ilimlerde üstad bir pîr olup 80 yaşındaydı. Ömrünü yalnız faydalı ilimleri yaymak, öğretmek ve ibadetle geçirmiştir. Üç dilde eserleri vardır. *Ahkâmü'l-Müsafirin fi men düfine fî Civar-ı Ebâ Eyyûb, Tuhfetü'l-İman fi Fezâili's-Siyâm, İkazu'l-*

Kurrâ, Nasayihü'l-Mülûk, Hediyyetü'l-Huccac fi'l-Menâsiki'l-Hac, Minhatü'l-Barî, Ahval-i Medine-i Münevvere, Tercümei Asâr-ı Nakşibendîye ve diğerleri. (III. 396)

Abdullah Efendi Şeyh olup Cemaziyelâhir 1259'da (7 Temmuz 1843) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 397)

Abdullah Efendi Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris, Cevriye mollası ve 1259'da (1843) Üsküdar pâyesi ve Zilka'de 1266'da (Eylül 1850) İstanbul pâyesi, Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) Anadolu pâyesi olup Kırım savaşında ordu kadısı olarak 1276'da (1859/60) vefat eyledi. Âlim ve fâzıldı. Oğlu Ömer Behcet Efendi'dir. (III. 398)

Abdullah Efendi İzmirlidir. Müderris, Receb 1267'de (Mayıs 1851) Ayntab, Zilka'de 1274'de (Haziran 1858) Erzurum, Muharrem 1281'de (Haziran 1864) Bosna mollası oldu. Daha sonra vefat etmiştir. (III. 398)

Abdullah Efendi Taşralı olup matbah-ı âmire müdürü ve ûlâ olmuştur. Surre eminliği ilâve edilmiş ve Zilhicce 1312'de (Hazirar 1895) Mekke'de vefat eylemiştir. Yaşı 50'ye yaklaşmıştı. (III. 399)

Abdullah Efendi Hırka-i Şerife şeyhi Osman Efendi'nin oğlu ve halefidir. (III. 381)

Abdullah Efendi (A'rec) Sun'ullah b. Mehmed'in oğlu olup müderrisdi. 15 Rebiyülâhir 1127'de (20 Nisan 1715) vefat etti. (III. 372)

Abdullah Efendi (A'reczâde) Fâzıl A'rec Mustafa Efendi oğludur. Müderris, molla olup Şevvâl 1101'de (Temmuz 1690) İstanbul pâyesi oldu. Rebiyülâhir 1102'de (Ocak 1691) İstanbul kadısı olarak Safer 1103'de (Ekim 1691) azledildi. Zilhicce 1105'de (Ağustos 1694) Anadolu pâyesi oldu. Şevvâl 1106'da (Mayıs-Haziran 1695) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Hoş, vakûrdu. (III. 369)

Abdullah Efendi (Abdülkerimzâde) Abdülkerim Sâlih Efendi'nin oğludur. Müderris, 996'da (1588) Galata kadısı olup Cemaziyelevvel 999'da (Mart 1591) azledildi. 17 Receb 1003'de (28 Mart 1595) vefat eyledi. Nişancı Mehmed Paşa'nın kızıyla evlendiğinden onun camiinde medfundur. Yumuşak huylu ve iyi ahlâklıydı. (III. 364)

Abdullah Efendi (Ali Çelebizâde) (Çivizâde Hısımı) Ali b. Abdullah b. İlyas Mehmed b. İlyas oğludur. 977'de (1569/70) doğdu. Müderris, Mısır, Mekke, Edirne, Eyüp mollası olup Rebiyülâhir 1030'da (Mart 1621) İstanbul kadısı, Recebinde (Haziran) Galata mollası oldu. Şevvâl 1034'de (Temmuz 1625) Anadolu kazaskeri olup 1035'de (1626) azledildi. Receb 1037'de (Mart 1628) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Safer 1039'da (Eylül-Ekim 1629) vefat etmiştir. Suriçi'nde Şerife Kadın Mescidi'nde babasının yanına defnedildi. Bilgisi engin âlimlerden olup usûl ve furû'da yegâne idi. Ders vermede önder, yargıda disiplinliydi. Oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (III. 366)

Abdullah Efendi (Ali Paşazâde) Hüseyin Bey'in oğludur. Müderris, Medine mollası, sonra İstanbul pâyesi oldu. 5 Receb 1185'de (14 Ekim 1771) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Abdülhay Mehmed Bey'dir(→). (III. 384)

Abdullah Efendi (Allâmezâde) Allâme şeyhi Mehmed Efendi'nin(→)

oğludur. Müderris olup Ramazan 1066'da (Haziran-Temmuz 1656) vefat etti. Eyüp'de defnedildi. (IV. 158)

Abdullah Efendi (Altıparmak) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Silahdar kâtibi ve Safer 1127'de (Şubat 1715) tophane nâzırı ve sonra yeniçeri kâtibi olmuştur. 1131'de (1719) taşraya gönderilip 1143'de (1730/31) döndü. 1145'de (1732/33) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. (III. 375)

Abdullah Efendi (Altuncuzâde) Su nâzırı Altuncu Mehmed Ağa'nın oğludur. 1118'de (1706) doğdu. Mirzazâde Neylî Ahmed Efendi'nin şâkirdi olup müderris oldu. Kudüs, Şam ve Cemaziyelâhir 1174'de (Ocak 1761) İstanbul pâyesi, 1182'de (1768) ordu kadısı ve Safer 1183'de (Mayıs 1769) Anadolu pâyesi oldu. 25 Rebiyülâhir 1183'de (28 Ağustos 1769) vefat eyledi. İsakçı'da defnedildi. Âlim, şairdir. (III. 384)

Abdullah Efendi (Âmedci) Bâbıâlîden yetişerek Divan-ı Hümâyûn âmedcisi oldu. Azilden sonra Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) tezkire-i sânî, 1171'de (1757/58) süvari mukabelecisi ve Zilka'de 1172'de (Temmuz 1759) reisülküttab olmuştur. Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) ayrıldı. Cemaziyelevvel 1174'de (Aralık 1760) defter emini, Şevvâl'de (Mayıs 1761) yeniçeri kâtibi oldu ve 1176'da (1762/63) ve 1178'de (1764/65) bu göreve iki defa getirildi. Şevvâl 1179'da (Mart 1766) Anadolu muhasebecisi, Şevvâl 1180'de (Mart 1767) dördüncü defa yeniçeri kâtibi, 1182'de (1768/69) tevkiî, Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) defter emini ve vekâleten tevkiî olup Zilhicce'de (Nisan 1770) azl edildi. Zilka'de 1184'de (Şubat-Mart 1771) ruznâme-i evvel, Receb 1185'de (Ekim 1771) defter emaneti vekâletiyle ikinci kez tevkiî olup Zilhicce'de (Mart 1772) azledildi. Sonra yine tevkiî olup yine azl edildi. Bir müddet hasta yatıp 5 Safer 1189'da (7 Nisan 1775) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Duvardibi'nde medfundur. Yumuşak huyluydu. (III. 386)

Abdullah Efendi (Arabzâde) Şeyhülislâm Atâullah Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. 1199'da (1784/85) müderris olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etmiştir. (III. 477)

Abdullah Efendi (Bahâeddinzâde) Abdullah Bahâî Efendi'nin(→) oğludur. 980'de (1572/73) doğdu. Müderris ve kadı oldu. 1036'da (1626/27) vefat eyledi. Tarih bilirdi ve az kullanılan kelimeleri yazmada aşırıya kaçardı. (III. 364)

Abdullah Efendi (Bâlîzâde) Edirnelidir. Müderris, Bosna mollası olup azledilmiş olarak 1075'de (1664/65) Edirne'de vefat etmiştir. Oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (III. 368)

Abdullah Efendi (Bâlîzâde) Kalemden yetişip Divan-ı Hümâyûn hâcegânından oldu. 1139'da (1726/27) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 373)

Abdullah Efendi (Behzadzâde) Kâtip olup 1201'de (1786/87) masraf-ı padişahî oldu. Sonra vefat etti. (III. 389)

Abdullah Efendi (Bıçakçılar imamı) Yusuf Efendizâde Mehmed Efendi'nin oğludur. 1080'de (1669/70) doğdu. Babası ile Fâzıl İbrahim ve Kara Halil efendilerden ilim ve edep tahsili ile meşhur oldu. Katar şeyhi olup uzun yıllar Fâtih vâizi ol-

muştur. 1148'de (1735/36) saray hocası oldu. Buharî şerhini 28 senede tamamladı. Bunun üzerine bin altın, bir libas ve samur kürk ihsan buyuruldu ve eser Fâtih Kütüphanesi'ne konuldu. Konulduğu gün 6000 kuruş daha ihsan olundu. Şâkirdlerinden Şehlâ Ahmed Paşa hacca giderken bin altın hediye eyledi. Arab âlimleri fazlını görüp kendisinden hadisten izin aldılar. 60 sene cami ve medreselerde tefsir ve hadis okuttu. 26 Zilhicce 1161'de (17 Aralık 1748) vefat etti. "Teveffa allâmeti'z-zaman" vefatına tarihtir. 82 yaşındaydı. İlâhî ve gazelleri vardır. Telifleri: *Necâhu'l-Kari fi şerhi Sahihi'l-Buharî*, *Kadı Beyzâvî hâşiyesi*, *Müslim*'in yarısına yakınını şerh, vücuhata dair *İ'tilaf*, bu fenne dair 20 risale, *Hayâlî*, *Karı Dâvud*, *Âdab-ı Mîrî*, *Kazimir* hâşiyeleri ve diğer ilim dallarında 27 risale. (III. 378/79)

Abdullah Efendi (Boğuk) Karaferyelidir. Fâtih Camii vâizi oldu. Muharrem 1108'de (Ağustos 1696) hacda vefat etti. Dindardı. (III. 370)

Abdullah Efendi (Bülbülzâde) Kasım Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup İstanbul pâyesi olmuştur. 1053'de (1643) vefat etti. Oğlu İzzeddin Fikrî Efendi'dir. (III. 366)

Abdullah Efendi (Câbîzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) Edirne pâyesi, sonra Mekke pâyesi olup Rebiyülâhir 1186'da (Temmuz 1772) İstanbul kadısı olup 2 Rebiyülâhir 1187'de (23 Haziran 1773) azledildi. Cemaziyelevvel 1187'de (Temmuz-Ağustos 1773) vefat etti. (III. 385)

Abdullah Efendi (Câbirîzâde) Haleblidir. Müderris, Sofya mollası olmuştur. Sonra Keşan'a gönderildi. Döndükten sonra Şa'bân 1234 sonlarında (Haziran 1819) vefat etmiştir. (III. 394)

Abdullah Efendi (Cankurtaranzâde) Eyüp'de Şah Sultan Tekkesi'ne 1097'de (1686) şeyh olup 1145'de (1732/33) vefat etti. Oğulları Mahmud Efendi(→) ile Abdülkadir Efendi'dir(→). (III. 375)

Abdullah Efendi (Çalkandızâde) Çalkandı Hacı Resûl'ün oğludur. Müderris, molla olup kıdem kazandı. Baltacı Mehmed Paşa ile savaşa gittiğinde ordu kadısı oldu. Sonra Bağdad mollası olup Safer 1125'de (Mart 1713) vefat etti. Ârif, hattatdı. Oğlu Atâullah Efendi'dir(→). (III. 371)

Abdullah Efendi (Dedezâde) Balat Dergâhı şeyhi olup 1074'de (1663/64) vefat etmiştir. (III. 368)

Abdullah Efendi (Doğramacızâde) Kethüdâ kalemine girerek başhalife ve birkaç defa kethüdâ kâtibi, bir aralık kalyonlar kâtibi ve Cezâyirli Hasan Paşa'ya kapı kethüdâsı oldu. 1199'da (1785) sedd-i kebir bina emini olup 1200'de (1786) Bozcaada'ya gönderilip, üç-dört ay sonra döndü. Safer 1202'de (1788) sadâret kethüdâsı oldu. Ordunun Edirne'ye gelmesiyle Receb'de (Nisan 1788) azledildi. 1203'de (1789) tevkiî, Ramazan 1204'de (Mayıs-Haziran 1790) defter emini oldu. Çeşitli görevlerden sonra Şevvâl 1209'da (Nisan-Mayıs 1795) yine tevkiî oldu. Muharrem 1211 ortalarında (Temmuz 1796) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğlu ricâlden Hâmid Bey'dir. Diğer oğlu Mehmed Nurî Efendi'dir(→). Torunları Mehmed Bey(→) ile Mehmed İzzet Bey'dir(→). (III. 390)

Abdullah Efendi (Dürrîzâde) Ârif Efendi'nin oğludur. 1169'da (1756) müderris, 1207'de (1792/93) Galata mollası, 1208'de (1793/94) Mekke pâyesi, Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) İstanbul pâyesi, 1216'da (1801/02) Anadolu pâyesi, 1220'de (1805) Anadolu kazaskeri, 1222'de (1807) nakibüleşraf, 1223'de (1808) Rumeli pâyesi olup 3 Şevvâl 1223'de (22 Kasım 1808) şeyhülislâm oldu. 22 Şa'bân 1225'de (22 Eylül 1810) azledildi. 1 Cemaziyelâhir 1227'de (12 Haziran 1812) ikinci kez şeyhülislâm olup 10 Rebiyülâhir 1230'da (22 Mart 1815) azledildi. 23 Cemaziyelevvel 1244'de (1 Aralık 1828) vefat etti. Üsküdar'da Karacaahmet'de Dürrî Efendi'nin yanına defnolundu. Merâsime riayet eder ve cömertti. Oğulları kazasker Şerif Mehmed Efendi, müderris Mehmed Ârif Efendi(→) ve Mehmed Dürrî Efendi'dir. Torunu Kirâmeddin Efendi'dir. (III. 396)

Abdullah Efendi (Ebezâde) Kadılardan Anadolulu Mustafa Efendi'nin oğludur. Balçık'ta doğdu. Annesi IV. Mehmed'in ebesi olduğundan bu adla meşhur oldu. 1090'da (1679) Haremeyn evkafı müfettişi oldu. Sonra Mısır, Edirne, Mekke mollası oldu. Receb 1106'da (Şubat-Mart 1695) İstanbul pâyesi ve Ramazan'da (Nisan-Mayıs) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1108'de (Aralık 1696) azledildi. Şa'bân'da (Mart 1697) Rumeli kazaskeri oldu ve Şa'bân 1109'da (Şubat 1698) ayrıldı. Maraş nâibliği verildiğinde gidemeyip Şevvâl'de (Nisan) Kıbrıs'a gönderildi. Muharrem 1115'de (Mayıs-Haziran 1703) Bursa Yenişehir'ine nakille o sene Ramazan'da (Ocak 1704) döndü. Safer 1117'de (Haziran 1705) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1118'de (Ağustos 1706) azledildi. Zilka'de 1119'da (Şubat 1708) şeyhülislâm olup Cemaziyelevvel 1122'de (Temmuz 1710) azledildi. Muharrem 1124'de (Şubat 1721) ikinci defa şeyhülislâm olup Safer 1125'de (Mart 1713) ayrıldı. 1129'da (1714) Trabzon'a giderken boğularak vefat eylemiştir. Güzel ahlâk ile meşhur, saf kalbli, içi temiz insandı. Oğulları Mehmed Refî Efendi(→) ile Muslihiddin Mustafa Efendi'dir(→). Kardeşi Hüseyin Efendi'nin oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (III. 371/72)

Abdullah Efendi (Feyzullahzâde) Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin oğlu Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Receb 1161'de (Temmuz 1748) Medine kadısı, sonra İstanbul pâyesi ve Cemaziyelâhir 1171'de (Şubat 1758) İstanbul kadısı olup Muharrem 1172'de (Eylül 1758) azledildi. Muharrem 1176'da (Ağustos 1762) Anadolu kazaskeri olup senesinde azledildi ve Zilhicce 1178'de (Haziran 1765) nakibüleşraf oldu. 1181'de (1767/68) azledildi. Rebiyülâhir 1182'de (Ağustos-Eylül 1768) Rumeli kazaskeri oldu. 1183'de (1769/70) ayrıldı. Reisülulemâ iken 1184'de (1770/71) vefat etti ve Üsküdar'da Tunusbağı'na defnedildi. Oğulları Osman Efendi, Mehmed Emin Efendi ve Mustafa Efendi'dir(→). Mehmed Emin Efendi'nin oğlu Abdullah Efendi dir. (III. 385)

Abdullah Efendi (Feyzullahzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 13 Rebiyülevvel 1247'de (22 Ağustos 1831) vefat etmiştir. Babasının yanında medfundur. (I. 423)

Abdullah Efendi (Feyzullahzâde) Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin torunu Abdullah Efendi'nin(→) oğlu Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Müderris olup 17 Ramazan 1247'de (19 Şubat 1832) vefat etti. Üsküdar'da Tunusbağı'nda dedesinin yanına defnedildi. (III. 385)

Abdullah Efendi (Garikzâde) Garik Tezkirecizâde Mehmed Ağa'nın oğlu olduğundan "Garikzâde" dendi. Yükselerek 1148'de (1735/36) top arabacıları kâtibi oldu. Sonra çeşitli görevlerde bulundu. Zilhicce 1175'de (Haziran-Temmuz 1762) vefat eyledi. Üsküdar'a defnedildi. (III. 383)

Abdullah Efendi (Gazâlîzâde) Tâcir Abdülbâkî'nin oğlu olup müderris, sonra kadı oldu. Selânik, Galata kadısı ve Mısır evkaf müfettişi ve 959'da (1552) Eyüp'ün eklenmesiyle teşekkül eden Galata mollası oldu. Azilden sonra Zilhicce 977'de (Mayıs 1570) vefat etti. Âşıkpaşa'da medfundur. Fazilet sahiplerinden olup Seyyid Velâyet'in halifesi ve damadı olmuştur. Oğlu Abdülmu'tî Efendi(→), kızının oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (III. 363)

Abdullah Efendi (Hacı) Hâcegândan masraf-ı şehriyârî olup 1146'da (1733/34) vefat ile Üsküdar'a defnedildi. (III. 376)

Abdullah Efendi (Hacı) Müderris olup Çerkes Mehmed Paşa'nın(→) dairesi imamıydı. 5 Receb 1160'da (13 Temmuz 1747) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 216)

Abdullah Efendi (Hacı) Serdâr kâtibi olup 11 Rebiyülevvel 1192'de (9 Nisan 1778) vefat etti. Nakşî idi. (III. 386)

Abdullah Efendi (Hacı) Halvetî şeyhlerindendir. Karabaş Tekkesi şeyhi olup 27 Ramazan 1197'de (26 Ağustos 1783) vefat etti. (III. 388)

Abdullah Efendi (Hacı) Kıbrıs müftüsü olup 1206'da (1791/92) vefat etti. Üsküdar'da Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 389)

Abdullah Efendi (Hacı) Karamanlıdır. Bursa'da şeyh ve münzevi oldu. 1210'da (1795/96) vefat etti. Ulucami içinde bir kütüphane yaptı. (III. 389)

Abdullah Efendi (Hacı) Serlevha-i yemîn ve mîrî kâtibi olup 26 Zilhicce 1220'de (17 Mart 1806) vefat etti. Fâtih yolunda defnedildi. (III/392)

Abdullah Efendi (Hâdîzâde) Abdülhâdî Efendi'nin(→) torunu Mehmed Efendi'nin oğludur. 1144'de (1731/32) Bosna mollası olup 1145'de (1732/33) vefat etmiştir. (III. 406; III. 374)

Abdullah Efendi (Hâfız) (Hacı) Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Süvari mukabelecisi iken 5 Rebiyülâhir 1227'de (18 Nisan 1812) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 393)

Abdullah Efendi (Hakikîzâde) Yatağan Zaviyesi şeyhi olup 15 sene sonra 1184'de (1770/71) vefat etmiştir. (III. 384/85)

Abdullah Efendi (Hamidîzâde) Şeyhülislâm Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi, İstanbul pâyesi ve sonra Anadolu pâyesi oldu. 1 Cemaziyelâhir 1126'da (23 Haziran 1811) vefat eylemiştir. Edirnekapı'da medfundur. Hayır sâhibiydi. (III. 393)

Abdullah Efendi (Hâmidzâde) Kazasker Hâmid Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Cemaziyelevvel

1123'de (Haziran-Temmuz 1711) İstanbul kadısı olmuş ve Cemaziyelâhir 1124'de (Temmuz 1712) azledilmiş ve Rebiyülâhir1126'da(Nisan-Mayıs 1714) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelâhir 1127'de (Haziran 1715) ayrılmıştır. Rebiyülevvel 1130'da (Şubat 1718) Rumeli pâyesi oldu. 5 Şevvâl 1133'de (30 Temmuz 1721) vefat eyledi. Yumuşak huylu, cömertdi. (III. 372/73)

Abdullah Efendi (Hamzazâde) Hamza Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1 Muharrem 1169'da (7 Ekim 1755) Şam mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 380; II. 254)

Abdullah Efendi (Hastazâde) Bursa şeyhlerinden ve Ümmi Aziz müridlerinden olup 1159'da (1746) vefat etti. (III. 378)

Abdullah Efendi (Hâşimzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Rebiyülâhir 1186'da (Temmuz 1772) Havass-ı Refia kadısı olup Şevvâl 1192'de (Kasım 1778) vefat eylemiştir. Edirnekapı'da medfundur. (III. 386; I. 405)

Abdullah Efendi (Hâşimzâde) Seyyid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Rumeli kazaskerliği vekayi kâtibi iken 28 Muharrem 1213'de (12 Temmuz 1798) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 231)

Abdullah Efendi (Hıfzîzâde) Hıfzî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândan olup gümrük kâtibiydi. Receb 1204'de (Mart-Nisan 1790) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (III. 389; II. 234)

Abdullah Efendi (Hocazâde) Muallim-i Sultanî Ömer Efendi'nin oğludur. 992'de (1584) doğdu ve müderris oldu. Cemaziyelevvel 1029'da (Nisan 1620) Galata mollası ve o sene Receb'de (Haziran) İstanbul kadısı olup Receb 1031'de (Mayıs 1622) babasıyla beraber ayrıldı. 6 Safer 1041'de (3 Eylül 1631) de Anadolu kazaskeri olup bir gün sonra azledilip o sene Receb'de (Aralık) ikinci defa atandı. Zilhicce 1042'de (Haziran 1633) Rumeli kazaskeri olup Revan seferinden dönüşte Mısır mollası oldu. Zilka'de 1045'de (Nisan 1636) vefat etti. Âlim, edip, cömertdi. Oğlu Osman Efendi'dir. (III. 366)

Abdullah Efendi (Hocazâde) (Seyyid) Sudûrdan Osman Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik, Zilhicce 1136'da (Eylül 1724) Edirne mollası, 1144'de (1730/31) Mekke pâyesi ve 1145'de (1732/33) İstanbul pâyesi oldu. 1157'de (1744) Anadolu kazaskeri olup senesinde azledilmiş ve Zilhicce 1160'da (Aralık 1747) vefat eylemiştir. Edirnekapı'da medfundur. (III. 378)

Abdullah Efendi (Hocazâde) (Seyyid) Müderris olup 1195'de (1781) vefat etti. (III. 387)

Abdullah Efendi (İlâhîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Receb 1139'da (Mart 1727) vefat etti. (IV. 182)

Abdullah Efendi (İsâzâde) Müderris, Şam, Rebiyülâhir 1168'de (Ocak-Şubat 1755) Medine mollası oldu. Orada vefat etmiştir. Oğlu Ârif Mehmed Efendi'dir(→). (III. 380)

Abdullah Efendi (İsâzâde) Müderris, molla, bilâd-ı hamse ve Medine mollası oldu. Bu senelerde (1790'lar) vefat eylemiştir. Kevâkibîzâde Râşid Efendi bunun damadıdır. (III. 391)

Abdullah Efendi (İvâz Paşazâde) Mustafa Bey'in(→) oğludur. Müderris

olup 1215'de (1800/01) vefat etmiştir. Buna babasının vefatında dedesi şeyhülislâm İbrahim Beyefendi müderrislik verilmesini padişahtan rica eylemiş, "mültehi oldukda verilsin" diye irade çıkmıştır. (IV. 452)

Abdullah Efendi (Kadızâde) Enderûnludur. İçkiler kethüdâsı ve sonra kapıcıbaşılıkla çıkarak Yeniçeri silahdar ağası oldu. Sonra vefat etmiştir (1700-1710 arası). (III. 370)

Abdullah Efendi (Kavakçızâde) Edirnelidir. Müderris, Sofya mollası olup azledilmişti. Edirne'de iken 17 Rebiyülâhir 1115'de (30 Ağustos 1703) İstanbul kadısı olup Kıbrıs'a gönderildi. Dönüşünden sonra Bağdad kadısı oldu. Azledilmiş olarak Cemaziyelevvel 1124'de (Haziran 1712) Bursa'da vefat etti. Namuslu, dindardı. (III. 371)

Abdullah Efendi (Kecdehan damadı) Müderris, molla, 1072'de (1661/62) İstanbul kadısı oldu. Muharrem 1073'de (Ağustos-Eylül 1662) azledildi. 1079'da (1668/69) vefat eyledi. "Kitab-ı İcârat"a kadar *Hidâye*'yi şerhetmiş bir fâzıldır. (III. 368)

Abdullah Efendi (Kerestecizâde) Amasyalıdır. Babası Keresteci Ali Çelebi olup güzel sesli olduğundan Amcazâde Hüseyin Paşa ve sonra Kara Mustafa Paşa'ya imam oldu. 1087'de (1676) imam-ı sâlis ve sonra imam-ı sânî ve Şa'bân 1097'de (Temmuz 1686) imam-ı evvel-i sultanî olup İstanbul pâyesi verildi. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) azlolup sonra Manisa mollası oldu. Muharrem 1103'de (Ekim 1691) vefat eyledi. Mûsikîşinasdı. (III. 369)

Abdullah Efendi (Kethüdâzâde) Edirnelidir. Müderris, 1202'de (1787/88) Kudüs mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 389)

Abdullah Efendi (Kızılca Hayreddinzâde) Bergamalıdır. Müderris, Ankara mollası oldu. Azledilmiş olarak 6 Muharrem 1026'da (14 Ocak 1617) vefat etti. Tasavvufun inceliklerine vâkıf, hikemiyat ve riyaziyat ve kelâmda ârif, şair idi. *Kaside-i Münferice*'ye Türkçe şerh yazmıştır. (III. 365)

Abdullah Efendi (Kundakçızâde) Sultan Selim Camii'nin meşhur imamı olup 11 Şa'bân 1199'da (19 Haziran 1785) Ayazma'daki sahilhanesinde vefat etti. Çok malı vardı. (III. 388)

Abdullah Efendi (La'lîzâde) Şeyh Seyyid Mehmed Efendi oğludur. 1087'de (1676) doğdu. 1124'de (1722) Haleb mollası olup o sene azledildi. 3 Cemaziyelevvel 1139'da (27 Aralık 1726) vefat etti. Kalenderhane'nin bânîsidir. (III. 373)

Abdullah Efendi (Martolos) Hâmid Efendi'nin oğludur. Müderris, iki defa Bağdad ve birer defa Diyarbekir, Filibe, Yenişehir, Bosna, Kudüs ve Medine kadısı oldu. 16 Ramazan 1006'da (22 Nisan 1598) vefat etti. Eyüp'de babasının yanında medfundur. Fâzıl, âlimdi. Oğullarına "Martoloszâdeler" denir. Bunlardan Mustafa Efendi(→) ve Mahmud Efendi(→) vardır. (III. 364)

Abdullah Efendi (Mektûbîzâde) Müderris olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. Oğlu Atâullah Mehmed Efendi'dir(→). (III. 389)

Abdullah Efendi (Merhabazâde) Merhaba lâkaplı Muhyiddin Mehmed Çelebi'nin(→) oğludur. Müderris iken 950'de (1543) vefat etti. Oğlu Ahmed Şeyhî Efendi'dir. (IV. 344)

Abdullah Efendi (Mestçizâde) Müderris, Revan, Selânik, Safer 1140'da (Eylül-Ekim 1727) Bursa mollası, sonra Mekke pâyesi ve sonra Hemedan mollası olup 1145'de (1732/33) İstanbul pâyesi, Cemaziyelevvel 1147'de (Ekim 1734) Anadolu pâyesi ve Şa'bân 1150'de (Aralık 1737) Anadolu kazaskeri olup 22 Rebiyülevvel 1152'de (29 Haziran 1739) vefat etti. Şer'î meselelere ve siyasî gelişmelere vâkıftı. (III. 377)

Abdullah Efendi (Mîrcanzâde) Mîrcan bin Abdullah-ı İranî'nin oğludur. İran'dan Bursa'ya ve sonra İstanbul'a göçerek müderris oldu. Sonra Diyarbekir'e gönderildi ve buradan hacca gitti. Sonra İstanbul'a döndü. 977'de (1569/70) vefat etti. Fazilet sahiplerindendi. (III. 363)

Abdullah Efendi (Musazâde) 1130'da (1717) doğdu. Kadı oldu. 1182'de (1768/69) vak'anüvis olup az müddet sonra azledildi. 1186'da (1772/73) müneccim-i sânî oldu. 18 Ramazan 1198'de (5 Ağustos 1784) vefat etti. Yerine Sâdık Efendi tayin edildi. (III. 387)

Abdullah Efendi (Muslihiddinzâde) Yokyok Muslihiddin Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Cemaziyelevvel 1058'de (Haziran 1648) İstanbul kadısı olup Receb 1058'de (Ağustos 1648) azledildi. Sonra Anadolu pâyesi verildi. Rebiyülâhir 1065'de (Şubat 1655) vefat etti. (III. 367)

Abdullah Efendi (Müftîzâde) Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin kardeşidir. Müderris, Bursa mollası, 1200'de (1786) Medine kadısı oldu. Cemaziyelevvel 1201'de (Şubat-Mart 1787) vefat eyledi ve Sultan Bâyezid kabristanına defnedildi. (III. 388)

Abdullah Efendi (Müftîzâde) Selâniklidir. Müderris, Muharrem 1223'de (Mart 1808) Yenişehir mollası oldu. Sonra yükselerek Mekke pâyesi oldu ve 1244 (1828/29) tarihlerinde vefat etti. Oğlu Mustafa Necib Efendi'dir. (III. 396)

Abdullah Efendi (Müslimzâde) Müderris, Edirne ve Muharrem 1165'de (Kasım 1752) Medine mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 380)

Abdullah Efendi (Mütebahhir) Bursalı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Receb 1093'de (Temmuz 1682) vefat etti. Fâzıl, fakihdi. (III. 368)

Abdullah Efendi (Nurullahzâde) Alaşehirli Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve sonra Mekke mollası oldu. Azledilince Mısır'da Cerce'ye gönderildi. Döndükten sonra 1105'de (1693/94) İstanbul kadısı olup Şevvâl 1106'da (Mayıs-Haziran 1695) Anadolu pâyesiyle azledildi. Cemaziyelâhir 1107'de (Ocak 1696) ikinci defa İstanbul kadısı olup Ramazan 1108'de (Nisan 1697) azlolundu. Rebiyülâhir 1112'de (Eylül-Ekim 1700) Anadolu kazaskeri olup 5 Şa'bân 1113'de (5 Ocak 1702) Edirne'de vefat etti. Davaları kesin olarak halleder, edipdi. Önceleri uzun müddet Mahmudpaşa nâibliğinde bulunmuştur. Kardeşinin oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (III. 370)

Abdullah Efendi (Paşmakçızâde) Şeyhülislâm Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi olup 1126'da (1714) İstanbul kadısı olup 1127'de (1715) azledildi. 1130'da (1718) nakibüleşraf olup 1132'de (1720) azledildi. 1133'de (1721) Anadolu kazaskeri olup 1134'de (1722)

ayrıldı. Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım-Aralık 1730) Rumeli kazaskeri olup 10 Zilka'de 1143'de (17 Mayıs 1731) şeyhülislâm oldu. 21 Şa'bân 1144'de (18 Şubat 1732) azledilip hacca gitmesine izin verildi. Dönüşte üç-dört ay Şam'da durup Konya'ya geldiğinde 1145'de (1732/33) vefat etti. Hz. Mevlânâ Türbesi kapısında medfundur. Oğulları Mustafa Efendi(→) ile sudûrdan Mehmed Nu'man Efendi ve Selim Efendi, kızı Safiye Hanım'dır(→). Bu kızından torunları, Dürrîzâde Nurullah Efendi, Atâullah Efendi ve Ârif Efendi'dir. Paşmakçızâdelerden İbrahim Efendi ve Abdullah Efendi vardır. İkincinin oğlu sudûrdan İbrahim Efendi'dir. Selim Efendi'nin oğlu Mustafa Nâkıd Efendi olup bunun oğulları Abdullah Râşid Efendi(→) ile Mehmed Zekî Efendi'dir(→). Bu aileden Tevfik Efendi 1303'de (1885/86) vefat etti. Çoğu Eğrikapı'da medfundur. (III. 375)

Abdullah Efendi (Paşmakçızâde) Müderris, 1203'de (1788/89) Üsküdar mollası oldu. 1213 (1798/99) tarihine doğru Şam mollası olup orada vefat etmiştir. (III. 391)

Abdullah Efendi (Rodosîzâde) İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, Edirne mollası, Mekke pâyesi, Cemaziyelevvel 1113'de (Ekim 1701) İstanbul pâyesi, Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) İstanbul kadısı oldu. Receb'de (Kasım) azledilip 15 Şevvâl 1116'da (10 Şubat 1705) vefat eyledi. Emir Buharî civarında medfundur. Dindar, gönüllerin sevgilisi, nesih ve ta'lik yazıda mâhir bir hattatdı. (III. 370)

Abdullah Efendi (Ruhîzâde) Bursalı Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Medine mollası olup 1015'de (1606/07) vefat etti. Âlim ve *Divan* sâhibi şairdir. (III. 365)

Abdullah Efendi (Sadreddinzâde) Kadı olup mektûbî-i fetvâ oldu. 18 Rebiyülevvel 1195'de (15 Mart 1781) vefat etti. (III. 321)

Abdullah Efendi (Sadreddinzâde) Müderris, Muharrem 1254'de (Nisan 1838) Haleb mollası, Şa'bân 1266'da (Haziran 1850) Şam kadısı ve Muharrem 1269'da (Ekim-Kasım 1852) Medine kadısı olup o sene sonunda (Ağustos-Eylül 1853) vefat etti. (III. 397)

Abdullah Efendi (Sarı) Şumnuludur. Esirî Mehmed Efendi'nin şeyhülislâmlığında fetvâ emini oldu. Daha sonra Diyarbekir kadısı olmuşsa da gidemeyerek 1071'de (1660/61) vefat etmiştir. Fakihdi. *Mecmua*'sı vardır. (III. 368)

Abdullah Efendi (Sarı) Bursalı ve Emir Sultan Tekkesi şeyhi Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, Bursa mollası oldu. Safer 1072'de (Ekim 1661) vefat eyledi. (III. 368)

Abdullah Efendi (Sekbanbaşızâde) Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup hâcelik rütbesi verilmişti. 9 Şa'bân 1219'da (13 Kasım 1804) vefat etmiştir. (III. 392)

Abdullah Efendi (Seyyid) Bâbıâlîden yetişerek Divan-ı Hümâyûn beylikçisi oldu. 9 Şevvâl 1202'de (13 Temmuz 1788) vefat etmiştir. Nakşibendî tarikatından olup sâlihdi. (III. 388)

Abdullah Efendi (Seyyid) Nevres Abdürrezzâk Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1 Rebiyülevvel 1204'de (19 Kasım 1789) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 587)

Abdullah Efendi (Seyyid) Sünbülî şeyhlerinden olup 1 Cemaziyelevvel 1217'de (30 Ağustos 1802) vefat etti. Karabaş Mezarlığı'nda medfundur. (III. 392)

Abdullah Efendi (Seyyid) Bursa'da yerleşik iken 1228'de (1813) vefat eylemiştir. Fâzıl bir muhaddisti. (III. 392)

Abdullah Efendi (Seyyid) (Hacı) Mektûbî-i sadr-ı âlîkaleminden yetişip serhalife olarak Zilhicce 1126'da (Aralık 1714) mektupçu olmuş ve Şa'bân 1128'de (Ağustos 1716) sipahiler kâtibi olup 1134'de (1721/22) vefat etmiştir. Silivrikapı'da medfundur. (III. 373)

Abdullah Efendi (Seyyid) (Hacı) Müderris ve Vefa şeyhi olmuştur. 2 Ramazan 1211'de (28 Ocak 1800) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 392)

Abdullah Efendi (Seyyid) (Hacı) Ayasofya imam-ı evveli olup Cemaziyelâhir 1293'de (Temmuz 1876) vefat etmiştir. (III. 398)

Abdullah Efendi (Sıddîkîzâde) Halil Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Haleb mollası olup 1201'de (1786/87) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (III. 388; II. 295)

Abdullah Efendi (Sirkecizâde) Babası Kasımpaşa'da sirkeciydi. Bu çalışıp müderris olarak Safer 1108'de (Eylül 1696) vefat etti. (III. 370)

Abdullah Efendi (Subhîzâde) Şair Subhî Ahmed Efendi'nin soyundandır. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) ruznâme-i sânî, sonra maliye tezkerecisi olup 1165'de (1752) o göreve tekrar getirilmiştir. Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) yeniçeri kâtibi, 26 Şa'bân 1172 de (24 Nisan 1759) sadâret kethüdâsı oldu. "Oldu Subhîzâde Abdullah Efendi kethüdâ" tarihidir. Muharrem 1184'de (Mayıs 1770) azledilerek taşraya gönderildi ve Ramazan'da (Aralık 1170/Ocak 1771) geri döndü. Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) başmuhasebeci olup 1177'de (1763/64) azledilmiş olarak vefat etti. Kâtip ve şairdir. (III. 383/84)

Abdullah Efendi (Şer'îyatçı) Müderris, Kudüs, 1143'de (1730/31) Galata mollası olup sonra vefat etti. (III. 375)

Abdullah Efendi (Şeyh) (Hacı) Nevşehirli Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1211'de (1796/97) vefat etti. Damad İbrahim Paşa'nın Üsküdar Mezarlığı'na defnedildi. (III. 542)

Abdullah Efendi (Şeyhzâde) Müderris, molla, Medine mollası ve 1146'da (1733/34) İstanbul kadısı olup ertesi sene Anadolu pâyesiyle azledildi. 1152'de (1739/40) Anadolu kazaskeri olup 1153'de (1740) azledilmiş ve 1162'de (1749) vefat eylemiştir. Keskindede kabristanında medfundur. İlim ve fazilet sâhibiydi. Oğlu Mehmed Refî' Efendi'dir(→). (III. 379)

Abdullah Efendi (Tatar) Kırımlıdır. Şeyhzâde Mustafa Dede'nin şâkirdi usta bir hattatdır. 999'da (1591) vefat eylemiştir. (III. 363)

Abdullah Efendi (Tatarcıkzâde) Kırımlı Osman Efendi'nin oğludur. 1143'de (1730/31) doğdu. Vassâfzâde Es'ad Efendi'ye tezkireci oldu. Limni'ye gönderildiyse de bir sene olmadan geri döndü. Sonra Haremeyn müfettişi oldu. 1185'de (1771) Kudüs, 1186'da (1772) Mısır ve Şevvâl'de (Ocak 1773) oradan Medine mollası,

sonra İstanbul pâyesi ve 1202'de (1787/88) Anadolu pâyesiyle ordu kadısı olup yolda azledildi. 9 Şevvâl 1204'de (22 Haziran 1790) Anadolu kazaskeri ve Zilhicce'de (Ağustos) Rumeli kazaskeri oldu. Muharrem 1209'da (Ağustos 1794) Güzelhisar'a gönderildi. Dönüşte 1210'da (1795/96) ikinci kez Rumeli kazaskeri tayin edildi. 9 Zilka'de 1211'de (5 Haziran 1797) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Gayet zeki, fâzıl, fazlasıyla cömertti. Oğulları Osman Âtıf Efendi(→) ile sudûrdan Ahmed Reşid Efendi'dir. Onun oğlu Kâmil Efendi'dir. Torunlarından biri de Bahâeddin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 390/91)

Abdullah Efendi (Ubeydullah) Kâşgarî Tekkesi şeyhi Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. 1174'de (1760) babasının vefatı üzerine şeyh oldu. 45 yaşındayken 1184'de (1770/71) vefat etti. Yerine İsâ Efendi(→) geçti. (III. 382)

Abdullah Efendi (Uryânîzâde) Müderris, 1203'de (1789) Üsküdar mollası oldu. 1213'de (1798/99) Bursa mollası olup orada vefat etmiştir. (III. 392)

Abdullah Efendi (Uşşakîzâde) Fasihî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup 1084'de (1673) vefat eyledi. Şairdir. (III. 368; IV. 167)

Abdullah Efendi (Vâizzâde) Malatyalıdır. Müderris oldu. 1255'de (1839) vefat ederek kayınpederi Ahmed Efendi'nin(→) yanına, Duvardibi'ne defnedildi. (III. 397)

Abdullah Efendi (Yahyâzâde) Hekimbaşızâde Yahyâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Mısır mollası oldu. 1134'de (1721/22) Mısır'a giderken İstanköy'de vebadan vefat etmiştir. (III. 373; IV. 638)

Abdullah Efendi (Yazıcı) Sarayda dârüssaâde dairesinde bulunarak dârüssaâde ağasına yazıcı oldu. 1164'de (1751) azledilip hâcegânlıkla 1166'da (1753) mevkufatçı, Rebiyülevvel 1167'de (Ocak 1754) darbhane emini, Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) tophane nâzırı, 1170'de (1756/57) şehremini, azilden sonra 1171'de (1757/58) silahdar kâtibi ve sonra 1177'de (1763/64) mevkufatçı olup 1178'de (1764/65) azledildi. Sonra vefat eylemiştir. (III. 384)

Abdullah Efendi (Yedikuleli) (Emirzâde) Hasan Hâşimî Efendi'nin oğludur. Hâfız Osman Efendi'den hat sanatını öğrendi. İmrahor Camii'nin imamı olup Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) vefat etti. Bahariye'de defnolundu. Âlim, hat sanatında mâhirdir. Oğlu Abdülhalim Hasib Efendi'dir(→). Şâkirdi Eğrikapılı Mehmed Râsim Efendi'dir. (III. 374)

Abdullah Efendi (Zeynîzâde) Bursalıdır. Müderris olup 1012'de (1603/04) vefat etti. (III. 365)

Abdullah Efendizâde *bak.* İbrahim Fehim Efendi

Abdullah Enis Efendi Hattat İsmail Efendi'nin oğlu olup müderrisdi. 22 Şa'bân 1134'de (7 Haziran 1722) vefat etti. (III. 373)

Abdullah Enverî Efendi Bozokludur. Âkif Paşa'nın kardeşi olup 1249'da (1833/34) devriye mollası olup 1264'de (1848) vefat etti. Selimiye Caddesi'nde medfundur. (III. 397)

Abdullah Felâhî Efendi Abdurrahman Nesib Efendi'nin(→) oğludur. Küçük Ayasofya Tekkesi şeyhi olup 7 Muharrem 1267'de (12 Kasım 1850)

vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde Ubeydullah Efendi'nin(→) yanına defnedildi. (III. 327)

Abdullah Hamdullah Paşa Za'feranbolulu Ali Ağa'nın oğludur. Çengelköy'de doğdu. 1195'de (1781) bostancıbaşı ve sırasıyla haseki olup Rebiyülevvel 1224'de (Nisan-Mayıs 1809) bostancıbaşı oldu. Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) azledilip 4-5 gün sonra Başbaki kulu olup 1231'de (1816) sipahiler ağası, 1234'de (1819) mîrahûr-ı evvel, 20 Ramazan 1234'de (13 Temmuz 1819) vezir rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu ve 19 Safer 1237'de (15 Kasım 1821) istifa eyledi, Kütahya ve Karahisar mutasarrıflığıyla birlikte sevahil muhafızı, 27 Safer 1238'de (12 Kasım 1822) sadrazam olup 27 Cemaziyelâhir 1238'de (11 Mart 1823) azledilmiş ve İzmit'e gidip aynı yıl ma'lûlen orada vefat etmiştir. Sâdık, iyiliksever ve sert olup Çengelköy'de bir cami yaptı. Oğlu Hasan Paşa'dır. Diğer oğlu İzzet Bey yaşlı ve emekli olarak halen hayattadır. (III. 394/95)

Abdullah İffet Bey (Lalazâde) Nurî Bey'in oğludur. Mektûbî-i sadâret ve sonra âmedî hulefasından olmuştur. 1212'de (1797/98) teşrifatçı olup Ramazan 1213'de (Şubat 1799) azledilip o sene Zilka'desinde (Nisan-Mayıs 1799) yeniçeri kâtibi oldu. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) rikâb-ı hümâyûn mektupçusu, 1224'de (1809) tezkire-i sânî, 1225'de (1810) çavuşbaşı, 1228'de (1813) nişancı ve aynı yıl defterdar-ı şıkk-ı sânî olup 1240'da (1824/25) vefat eylemiştir. Doğru, asîldi. (III. 395)

Abdullah İzzet Bey Müderris, Rebiyülevvel 1249'da (Temmuz-Ağustos 1833) Haleb mollası olup 19 Ramazan 1254'de (6 Aralık 1838) vefat etti. (III. 397)

Abdullah Kâmî Efendi Sa'dullah Enverî Efendi'nin kardeşidir. 1187'de (1773) hâcegândan olup mansıpları devretti. (III. 386)

Abdullah Kâmil Paşa Askerlikten yetişip 4 Şevvâl 1296'da (21 Eylül 1879) mîrlivâ iken vefat eyledi. Nakşibendî olup Haydarpaşa'da medfundur. (III. 399)

Abdullah Keşşâf Efendi (A'rec) Tirelidir. Müderris ve dersiâm olup sonra Ayasofya müderrisi oldu. 1243'de (1827/28) vefat etti. Üsküdar'da Akağa Mezarlığı'nda defnedildi. (III. 396)

Abdullah Mâdih Efendi (Bahâeddinzâde) İzzet Efendi'nin oğlu olup müderris ve mevâlîden olmuştur. (III. 399)

Abdullah Mâhir Efendi Bosnalıdır. Hacı Beşir b. Muhyiddin b. Velîyeddin'in oğludur. 1059'da (1649) doğmuştur. Müderris, Ayntab mollası oldu. Azledilmiş olarak 12 Şa'bân 1122'de (6 Ekim 1710) vefat etti. Şair, münşî, derviş huylu olup *Divan*'ı vardır. (III. 371)

Abdullah Mehmed Efendi (Şemseddinzâde) Nefeszâde Şemseddin Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup 1148'de (1735/36) vefat etti. (III. 167)

Abdullah Muhib Bey Sirozlu İsmail Bey'in oğlu olup müderris, Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) Sofya mollası, Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Mısır mollası, 1281'de (1864/65) Mekke mollası oldu. 1295 (1878) yılından sonra vefat etti. (III. 398)

Abdullah Musîb Paşa (Babanlı) Büyük kardeşi Ahmed Paşa'nın azlinde 1264'de (1848) mîrimîran rütbesiyle Süleymaniye mutasarrıfı olup 1268'de (1852) İstanbul'a geldi. Sonra Çıldır kaymakamı ve Muharrem 1281'de (Haziran 1864) Van mutasarrıfı olup 1285'de (1868) azledilip sonra Maraş mutassarrıfı oldu. 21 Receb 1288'de (6 Ekim 1871) Bingazi valisi, Muharrem 1290'da (Mart 1873) azledilip 1292'de (1875) Harput mutasarrıfı olup 1293'de (1876) azledildi. 26 Ramazan 1294'de (4 Ekim 1877) vezir rütbesiyle Basra valisi olup 1296'da (1879) azledildi. Beyrut'a geldi. 1298'de (1881) orada vefat etmiştir. Âlim, cömert, ılımlı, hoşsohbetti. Oğlu Rızâ Bey'dir(→). (III. 399)

Abdullah Nâilî Paşa Davutpaşalı Hacı Halil Ağa'nın oğludur. 1125'de (1713) Divan-ı Hümâyûn kalemine girdi ve Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi Peçuylu Ârif Ahmed Efendi'ye damad oldu. Cemaziyelâhir 1143'de (Aralık 1730) Divan-ı Hümâyûn kesedarı olup Şa'bân 1149'da (Aralık 1736) beylikçi, 1153'de (1740) rikâb-ı hümâyûnda beylikçi, sonra teşrifatçı, Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) ikinci kez beylikçi, Zilka'de 1160'da (Kasım 1747) reisülküttab, Muharrem 1167'de (Kasım 1753) defterdar-ı sıkk-ı evvel ve 7 Şa'bân 1168'de (Mayıs-Haziran 1755) vezirlikle birlikte sadrazam oldu. Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) azille Sakız'a gönderilip 1169'da (1755/56) Kandiye, 1170'de (1756/57) Selânik, Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) Cidde valisi olup Zilhicce 1171'de (Ağustos 1758) Mekke'den birkaç saat ayrıldığı sırada hastalanıp vefat etti. Na'şı Mekke'ye getirilip Zemzem Kuyusu yakınında gasl ile yedi kere Beyt-i Şerif tavaf ettirilip Hz. Hadice'nın yakınına defnedilmiştir. Fâzıl, hüner sâhibi, temiz ve dindardı. Reisliğinde *Vassâf Tarihi*'ni Avnî Efendi'yle diğer kâtiplere okutmuştu. Kadirîhane'ye minber koydu. Oğlu Şâkir Feyzullah Bey ve onun oğulları Halil Nurî Bey ve Abdürrahim Necib Bey'dir. Nurî Bey'in oğlu Nebil Bey, Necib Bey'in oğlu Şekib Bey'dir. Kardeşi ise ricâlden Ebûbekir Vahdetî Efendi'dir. (III. 381)

Abdullah Nebîh Paşa Kapıcıbaşı ve 1214'de (1799/1800) mîrimîran olup Resmo mutasarrıfı olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 386)

Abdullah Nidâî Efendi Kâşgarî Tekkesi'nin ilk şeyhi Abdullah Efendi'nin(→) torunudur. Hacı İsmail Efendi'nin(→) 1212'de (1797/98) vefatı üzerine şeyh olup 14 ay sonra [7 Rebiyülevvel 1213 (19 Ağustos 1798)] vefat etti. Yerine Lâtif Efendi(→) geçti. (III. 382)

Abdullah Paşa Ümerâdan ve sonra beylerbeyilerinden olup II. Bâyezid zamanında (1481-1512) vefat eylemiştir. Oğlu Abdülkerim Çelebi'dir. (III. 362)

Abdullah Paşa Rizelidir. Çavuşluktan beytülmal emini, 1002'de (1593/94) matbah emini, 1005'de (1596/97) kapıcılar kethüdâsı ve sonra beylerbeyi olup III. Mehmed devri (1595-1603) sonlarında vefat eyledi. Oğlu Defterdar Hasan Paşa'dır. (III. 365)

Abdullah Paşa Kürttür. Ankara beylerbeyi oldu. 1061'de (1651) vefat etmiştir. (III. 367)

Abdullah Paşa Endurûnludur. Yükselerek rikâbdar-ı şehriyârî oldu.

1072'de (1661/62) Silifke paşası, sonra Çirmen beyi oldu. Muharrem 1092'de (Ocak-Şubat 1681) vefat etmiştir. (III. 368)

Abdullah Paşa Gürcüdür. Yeniçeri olup yükselerek 1099'da (1688) kul kethüdâsı, sonra Rumeli beylerbeyi pâyesi olup sonra ayrılmıştır. 1101'de (1689/90) sekbanbaşı oldu. 1103'de (1691/92) Bursa mutasarrıfı, sonra vezirlikle Yeniçeri ağası oldu. 1106'da (1694/95) Bursa sancağıyla Belgrad muhafızı olup 1108'de (1696/97) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 369/70)

Abdullah Paşa Deryâ beylerinden olup 1122'de (1710) vefat etti. Beşiktaş'ta Sinan Paşa Mezarlığı'nda medfundur. (III. 371)

Abdullah Paşa Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebeciler kethüdâsı olup Şevvâl 1136'da (Temmuz 1724) cebecibaşı oldu. 1143'de (1730/31) kendisi ve cebeciler kethüdâsı Abdülkadir Ağa ve Başçavuş İsmail Ağa ile birlikte azledildi ve Cemaziyelevvel'de (Kasım 1730) taşraya memur oldular. Sonra mîrimîranlıkla Seddülbahir muhafızı oldu. Muharrem 1147'de (Haziran 1734) Rodos'da vefat etti. (III. 376)

Abdullah Paşa Yeniçeri olup yükselerek seksoncubaşı, Şevvâl 1145'de (Mart-Nisan 1733) kul kethüdâsı, 1147'de (1735/36) yeniçeri ağası olup Rebiyülevvel 1150'de (Temmuz 1737) vezirlikle birlikte sadâret kaymakamı oldu ve sadrazamın gelişinde de ağalıkta bırakıldı. Rebiyülevvel 1151'de (Haziran-Temmuz 1738) Vidin'de vefat edip ve orada Hünkâr Camii'nde defnedilmiştir. Sâdık ve cesurdu. Molla Şeref Mescidi yanında bir mektep yaptı. (III. 377)

Abdullah Paşa Arnavut beylerinden olup İşkodra beylerbeyi olmuş, 1159 (1746) ve 1160 (1747) yıllarında orada bulunmuş ve sonra vefat etmiştir. (III. 378)

Abdullah Paşa İşpozludur. Beylerbeyi ve Karahisar mutasarrıfı olarak orduda görevlendirildi. 1184'de (1770/71) Sultanönü Sancağı'nın eklenmesiyle İbrail'e memur oldu. 1185'de (1771/72) Kılburun muhafızı oldu. 1186'da (1772/73) Varna serasker kaymakamı olup sonra vefat eylemiştir. Oğlu Mahmud Paşa ve kardeşinin oğlu da Ahmed Paşa'dır. (III. 385)

Abdullah Paşa Bağdad valisi Ömer Paşa'nın kethüdâsı olup 1190'da (1776) vezir rütbesiyle Bağdad ve Mısır valisi olup 1192 (1778) başlarında vefat etti. Kudretli bir idareciydi. (III. 386)

Abdullah Paşa Boşnaktır. Hekimzâde Ali Paşa'nın Enderûn ağalarından olup sonra Bosna defterdarı olan İsmail Ağa'nın oğludur. 1135'de (1722/23) doğdu. İstanbul'a geldiğinde Enderûn'a girdi. Başçukadar ve sonra silahdar-ı şehriyârî oldu. 1187 sonlarında (1774 başları) vezir rütbesiyle rikâb kaymakamı oldu. 1188 başlarında (Mart-Nisan 1774) azledilerek Karahisar'a gönderildi. Ardından Sivas valisi ve sonra Anadolu sol kol asker sürücüsü oldu. Harpden sonra Rebiyülevvel 1189'da (Mayıs 1775) Maraş valisi olup eşkıyayı dağıttı ve ardından Anadolu valisi oldu. 1191'de (1777) Rumeli valisi, ardından Diyarbekir valisi ve aynı yıl İsmail seraskeri, 1194'de (1780) Bosna, 1196'da (1782) Belgrad valisi olup 29 Rebiyülevvel 1199'da (9 Şubat 1785) ansızın vefat etti. Sâdık, doğru idi. (III. 387)

Abdullah Paşa Adana mütesellimi olup 1201'de (1786/87) mîrimîran rütbesiyle Azir (Uzeyr) mutasarrıfı oldu ve sonra vefat etti. (III. 388)

Abdullah Paşa Salnalıdır. Yükselerek mîrimîran olup Cemaziyelevvel 1210'da (Kasım 1795) İnebahtı muhafızı oldu. Ramazan'da (Mart 1796) azledildi ve sonra tekrar nasbolundu. 1212'de (1797/98) vefat etti. Oğlu ricâlden Ca'fer ve Sâdık beylerdir. (III. 391)

Abdullah Paşa Adanalı Ömer Paşa'nın oğludur. 1162'de (1749) doğdu. Babasının Şam'da vefatı üzerine İstanbul'a geldi ve Hekimoğlu Ali Paşa'nın kızıyla evlendi. Devlet hizmetlerinde tecrübe olunması ferman buyurulmayla Başbaki kulu oldu. 20 Rebiyülâhir 1209'da (14 Kasım 1794) çavuşbaşı olup 20 Receb 1210'da (30 Aralık 1796) azledildi. 3 Receb 1214'de (1 Aralık 1800) vezir rütbesi verilip Anadolu valiliğiyle sadâret kaymakamı oldu. 2 Şevvâl 1215'de (16 Şubat 1801) vefat etti. Kayınpederinin türbesi haricinde medfundur. Akıllı, tedbirli ve güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 392)

Abdullah Paşa Bağdad valisi Süleyman Paşa'nın kölesidir. Ona kethüdâ olup 1225'de (1810) Van kaymakamı ve ardından vezirlikle Bağdad valisi oldu. Muharrem 1228'de (Ocak 1813) vefat etti. Yaşı 50'ye varmıştı. (III. 393)

Abdullah Paşa Kapıcıbaşı, yükselerek mîrimîran ve Kars muhafızı oldu. 1226'da (1811) vezirlikle Erzurum valisi olup Muharrem 1228'de (Ocak 1813) orada vefat eyledi. (III. 393)

Abdullah Paşa Arab Melek Ahmed Paşa'nın oğludur. Gençliğinde kapıcıbaşı olup bu görevde uzun yıllar kalmıştı. 1229'da (1814) vezir rütbesiyle Konya valisi oldu. Bir iki sene sonra vefat etmiştir. (III. 394)

Abdullah Paşa Yükselerek kapıcıbaşı ve sonra Sayda mütesellimi ve mîrimîran oldu. 3 Rebiyülevvel 1235'de (20 Aralık 1819) vezir rütbesiyle Sayda valisi olup Ramazan 1237'de (Haziran 1822) Konya'ya gönderildi. 1238 (1823) yılından sonra vefat eylemiştir. (III. 394)

Abdullah Paşa Yükselerek mîrimîran oldu. Sonra Anapa muhafızı olup 1246 (1830/31) tarihlerinde vefat etmiştir. (III. 396)

Abdullah Paşa Cezzar Ahmed Paşa'nın oğludur. Yükselerek 1230'da (1815) vezir rütbesiyle Sayda valisi oldu. 1235'de (1819/20) azledilip 1237'de (1821/22) tekrar atandı. 1247'de (1831/32) Mısır'a götürüldü. Sonra İstanbul'a gelip yerleşti. 1271 (1854/55) yılına doğru vefat eylemiştir. (III. 397/98)

Abdullah Paşa Askerlikten yetişerek uzun müddet Trablusgarb'da bulundu. Sonra 3. Ordu livâsı oldu. Zilka'de 1281'de (Nisan 1865) vefat eyledi. (III. 398)

Abdullah Paşa (Azmzâde) Mehmed Paşa'nın oğludur. Mîrimîran rütbesiyle cerde başbuğu ve Trablusşam valisi oldu. 1198'de (1784) Sivas, vezirlikle Ramazan 1200'de (Temmuz 1786) Diyarbekir valisi olup azilden sonra Rodos'a gönderildi. Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) Adana, sonra Konya valisi oldu. Cemaziyelevvel 1206'da (Ocak 1792) İçel, Cemaziyelevvel 1208'de (Aralık 1793) Anadolu ve ardından Haleb, 1210'da (1795/96) Şam ve sonra Ma-

raş ve 1213'de (1798/99) Diyarbekir valiliği eklenmesiyle Mısır valisi ve 1214'de (1799/1800) Şam valisi olup Safer 1222'de (Nisan 1807) azledildi. Rebiyülevvel 1223'de (Mayıs 1808) Rakka valisi olup azledildi. 1227'de (1812) Hamid Sancağı mutasarrıfı olup 1228'de (1813) Hama'da vefat eylemiştir. Yaşı 90'ı aşkın olup Hama'da vakıfları ve büyük bir medresesi vardır. Oğlu Halil Paşa olup Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) Şam'da vefat eylemiştir, diğeri Hâfız Bey yakın zamanda vefat etti. Bu Hâfız Bey'in oğlu Mehmed Bey, Fâzıl Mustafa Paşa'ya kethüdâ ve Kânî Paşa'ya damad olmuştur. (III. 393)

Abdullah Paşa (Babanlı) Yeğeni Mahdum Paşa ile Baban sancağında halef ve selef oldu. 1240 (1824/25) tarihlerinde vefat etti. (III. 395)

Abdullah Paşa (Boynueğri) Kerküklü Seyyid Hasan Paşa'nın oğludur. Enderûnludur. Hassa silahşorlerinden olup kapıcılar kethüdâsı oldu. Muharrem 1151'de (Nisan-Mayıs 1738) mîrahûr-ı evvel olup Zilka'de 1158'de (Aralık 1745) vezirlikle Kıbrıs ve Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Rakka, Zilhicce'de (Aralık) ikinci kez Kıbrıs valisi oldu. Rebiyülevvel 1160'da (Mart 1747) Aydın muhassılı oldu. O sene 17 Şa'bân'da (24 Ağustos 1747) sadrazam oldu. 23 Muharrem 1163'de (2 Ocak 1750) azledildi ve ertesi gün Rodos'a gönderildi. Cemaziyelâhir'de (Mayıs 1750) Konya, sonra Bosna ve 1164'de (1751) Mısır valisi olup 1165'de (1752) azledildi. Sonra Diyarbekir valisi olup Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) Haleb valisi oldu. Şa'bân 1174'de (Mart 1761) orada vefat eyledi. Yumuşak huylu, gönül okşayan, cömert, maarif sever, gayretli ve derviş huyluydu. Oğlu Ahmed Bey ve Said Bey'dir. Ahmed Bey'in oğlu Ali Bey'dir(→). (III. 382/83)

Abdullah Paşa (Cizyedar) Kara Mustafa Paşa'nın cizyedarlığından yetişerek 1095'de (1684) kapıcılar kethüdâsı, 1097'de (1686) mîrahûr-ı sânî, Muharrem 1099'da (Kasım 1687) kapıcıbaşı, 1100'de (1688/89) Başbaki kulu ve o sene küçük defterdar, sonra vezirazam kethüdâsı oldu. 1105'de (1693/94) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı olup kısa süre sonra o sene içinde vefat eylemiştir. Edirne'de Üç Şerefeli Cami'ye defnedildi. (III. 369)

Abdullah Paşa (Çeteci) Diyarbekir'de Çermiklidir. Vezirlere levend başağası olarak kahramanlığıyla tanındı. Bu ün kendisini mîrimîran eyledi. 1152'de (1739/40) Sivas, Cemaziyelâhir 1153'de (Eylül 1740) Diyarbekir, Muharrem 1154'de (13 Kasım 1743) Rakka beylerbeyi oldu. 26 Ramazan 1157'de (2 Kasım 1744) vezîr rütbesiyle Diyarbekir valisi olup Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Adana, Rebiyülevvel 1160'da (Mart 1747) Faş ve Ramazan'da (Eylül) Van, Cemaziyelevvel 1161'de (Mayıs 1748) Trabzon, Zilhicce 1162'de (Kasım-Aralık 1749) üçüncü kez Diyarbekir, Cemaziyelevvel 1164'de (Nisan 1751) Erzurum ve Rebiyülevvel 1165'de (Ocak-Şubat 1752) dördüncü kez Diyarbekir, Receb 1166'da (Mayıs 1753) Anadolu ve Receb 1167'de (Mayıs 1754) ikinci kez Erzurum, Safer 1168'de (Kasım-Aralık 1754) üçüncü kez Sivas, Zilhicce 1170'de (Ağustos-Eylül 1757) Haleb, Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) hac emiri ve Şam

valisi olup Rebiyülâhir 1172'de (Aralık 1758) taltifname-i hümâyûn gönderildi. Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) beşinci kez Diyarbekir valisi olup Rebiyülevvel 1174'de (Ekim 1760) Diyarbekir'de vefat eylemiştir. Çöl Arablarını yola getirmesiyle meşhurdur. Hangi yere vardıysa muvaffak olup maarif ve edebden hissedardı. Yazısının güzelliği meşhur olup her vardığı şehirde celî yazıları vardır. İstanbul'da Sarıgerz Mescidi'ne minber koyup cami eyledi. *Tertib-i Zîba, Enhârü'l-Cinân fî Vicdani Ayâti'l-Kur'an* adlı iki eseri irfanını göstermiştir. Yeğeni Hüseyin Paşa ve torunu Ahmed Paşa'dır. (III. 381/82)

Abdullah Paşa (Hacegî) Ümerâdan olup yükselerek Selânik beylerbeyi olup 1030'da (1621) Leh harbinde bulundu ve sonra vefat etti. (III. 365)

Abdullah Paşa (Hazinedarzâde) Süleyman Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve Canik muhassılı oldu. Rebiyülâhir 1258'de (Nisan 1842) vezir rütbesiyle Trabzon valisi oldu. Safer 1262'de (Şubat 1846) azledildi. İstanbul'a gelip Cemaziyelâhir 1262'de (Haziran 1846) vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde medfundur. Oğullarından biri Mustafa Şevket Bey'dir(→). (III. 397)

Abdullah Paşa (Husrevzâde) Bölük ağalıklarında bulundu. Zilka'de 1000'de (Ağustos 1592) Van beylerbeyi oldu. 1002'de (1593/94) azledildi, sonra Erzurum beylerbeyi olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etmişdir. (III. 364)

Abdullah Paşa (Köprülüzâde) Şehid sadrazam Fâzıl Mustafa Paşa'nın ikinci oğludur. 2 Şa'bân 1112'de (12 Ocak 1701) de şeyhülislâm Feyzullah Efendi'ye damad ve bu günlerde kubbe veziri oldu. Ardından nişancı ve 1114'de (1702/03) İstanbul kaymakamı oldu. O sene Hanya, 1117'de (1705/06) Sakız, Rebiyülevvel 1119'da (Haziran 1707) Sivas, 1121'de (1709) Trabzon, 1122'de (1710) Ağrıboz, sonra ikinci defa Hanya, 1124'de (1712) ikinci defa Trabzon, sonra Musul, 1127'de (1715) Aydın valisi, 1128'de (1716) Kudüs ve Hamid sancaklarıyla Mora seraskeri, Zilka'desinde (Ekim-Kasım 1716) İnebahtı muhafızı, 1129'da (1717) Şam, 1130'da (1718) Diyarbekir, Rebiyülevvel 1132'de (Ocak 1720) Erzurum valisi ve Zilka'de 1135'de (Ağustos 1723) Van vilayetiyle Azerbaycan ve Tebriz seraskeri oldu. 1137'de (1724/25) Tebriz'i fethedince Tebriz ve Van eyaletleri verilip Zilka'de 1135'de (Temmuz 1726) seraskerlikten ayrıldı. 1139'da (1726/27) Sayda valisi olarak Muharrem 1141'de (Ağustos 1728) Kandiye, o sene Zilhicce'de (Temmuz 1729) Mısır, Muharrem 1144'de (Temmuz 1731) tekrar Kandiye, Rebiyülevvel 1145'de (Eylül 1732) Bender ve Şevvâl'de (Mart-Nisan 1733) Konya ve 1146'da (1734/35) yine İran canibi seraskeri oldu. 1148'de (1735/36) şehid oldu. Akıllı, olgun, cesur, tedbirli, âdil, mücahid, âlimdi. Oğlu Ebû Nâil'e *el-İfadetü'l-Muknia fi Kırâati'l-Eimmeti'l-Erbaa* adlı eseri yazdı. (III. 376/77)

Abdullah Paşa (Muhassıl) Aydınlıdır. Oranın sayılı ailelerinden olduğundan Rebiyülevvel 1132'de (Ocak 1720) Rumeli pâyesiyle Aydın muhassılı oldu. Cesurluğu ve askerlikteki ustalığı yüzünden Cemaziyelâhir 1138'de (Şubat 1726) vezirlik verildi.

Zilhicce 1140'da (Temmuz 1728) Emine Sultan ile evlendi. 1144'de (1731/32) Şam, bir yıl sonra Haleb valisi ve 1146'da (1733/34) yine Aydın muhassılı oldu. Zilhicce 1147'de (Mayıs 1735) vefat etti. Damadı Abdurrahman Bey(→) oğlu Abdüllâtif Bey'dir. (III. 376)

Abdullah Paşa (Muhsinzâde) 1081'de (1670/71) vefat eden Halebli tâcir Muhsin Çelebi'nin oğludur. "Musulî" diye meşhur kardeşi Mehmed Efendi, darbhane defterdarı olduğunda yerine 1122'de (1710) darbhane emini oldu. 1125'de (1713) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel, az müddet sonra darbhane emini, beş ay sonra başmuhasebeci ve sonra küçük ruznâmeci, ayrıldıktan sonra üçüncü kez darbhane emini, 1126'da (1714) sadâret kethüdâsı olup sonra Çorlulu Ali Paşa'ya damad oldu. Azilden sonra Başbaki kulu olup Mısır'a memur olarak Şevvâl 1127'de (Ekim 1715) Mora defterdarı, Rebiyülevvel 1128'de (Mart 1716) Rumeli pâyesiyle Mora seraskeri, sonra İnebahtı muhafızı, Rebiyülevvel 1129'da (Şubat-Mart 1717) paşalığı kaldırılarak kapıcılar kethüdâsı, Receb'de (Haziran-Temmuz) ikinci defa sadâret kethüdâsı, Şevvâl'de (Eylül) nişancı, Zilka'de'de (Kasım) vezirlikle Vidin valisi, Safer 1130'da (Ocak 1718) yeniçeri ağası, 1 Safer 1131'de (24 Aralık 1718) Rumeli valisi, sonra Bosna, ikinci defa Rumeli valisi, Cemaiziyelevvel 1143'de (Kasım-Aralık 1730) ikinci defa yeniçeri ağası, Cemaziyelâhir 1143'de Adana, 1144'de (1731/32) Rumeli, 1145'de (1732/33) Bosna valisi ve Cemaziyelevvel 1149'da (Eylül 1736) Bender seraskeri oldu. 8 Rebiyülâhir 1150'de (5 Ağustos 1737) sadrazam olup 26 Ramazan 1150'de (17 Ocak 1738) İstanbul'a geldi. Selânik valisi, ardından İnebahtı, 1153'de (1740) yine Bosna valisi olup 1154'de (1741) azlolunmuş ve Safer 1158'de (Mart 1745) Rumeli valisi olup Receb 1159'da (Temmuz-Ağustos 1746) Varna'da emekli edilmiştir. O sene Bender muhafızı, Safer 1160'da (Şubat-Mart 1747) tekrar Bosna ve Şevvâl'de (Ekim) Tırhala valisi olup Rebiyülâhir 1162'de (Mart-Nisan 1749) orada vefat etti. Yaşı 90'dı. Tedbirli, hesap bilir, muktedirdi. Oğulları, Mehmed Paşa ve Hacı Ahmed Bey'dir. Kardeşi Mehmed Paşa ve bunun oğulları sudûrdan Ahmed Efendi'dir. "Muhsinzâdeler" halen vardır. Hatta reisülhattatîn Abdullah Bey bu aileden saygıdeğer bir insandır. (III. 379)

Abdullah Paşa (Muhtar Paşazâde) 1201'de (1786/87) Sultanönü mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 389)

Abdullah Paşa (Sarı) Canikli Ali Paşa'nın kölesi ve sonra kethüdâsı olup daha sonra da Battal Hüseyin Paşa'ya kethüdâ oldu. 1202'de (1787/88) orduya gelmek üzere mîrimîranlıkla Trabzon valisi oldu. 1206'da (1791/92) vefat etti. Oğlu Mehmed Bey'dir. (III. 389)

Abdullah Paşa (Süsenzâde) Mîrimîran olarak 1166'da (1753) Bender muhafızı olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 380)

Abdullah Paşa (Şehsüvarzâde) Seyyid Mehmed Paşa'nın oğludur. Bender muhafızı ve mîrimîran olup 1139'da (1726/27) vefat etti. Korkusuz ve cesurdu. (III. 373)

Abdullah Paşa (Şerif) Muhammed b. Avnî Efendi'nin büyük oğludur. Rebiyülâhir 1272'de (Aralık 1855) vezirlikle Meclis-i Vâlâ üyesi oldu. 17 Ramazan 1274'de (1 Mayıs 1858) babasının vefatında Mekke emiri oldu. 23 Cemaziyelâhir 1294'de (Temmuz 1877) vefat eyledi. Âlim, akıllı, tedbirli, sâdık idi. Oğulları, Ali Beyefendi ve Muhammed Beyefendi'dir. (III. 398)

Abdullah Paşa (Tavşanoğlu) İlbasanlıdır. Yükselerek mîrimîran oldu. 1215'de (1800/01) vefat eylemiştir. Damadı Payaslı İsmail Paşa'dır. (III. 392)

Abdullah Paşa (Uzun) Abaza Mehmed Paşa'nın kölesiydi. Sonra başçukadarı oldu. Sonra orduda Başbaki olup Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) mîrimîran rütbesiyle Karasi mutasarrıfı oldu. Rusya savaşında başarısı görüldüğünden 1184'de (1770) vezirlik verildi. 1187'de (1773) Silistre valisi, 1189'da (1775) Diyarbekir valisi oldu ve Cemaziyelevvel 1191'de (Haziran 1777) Aydın muhassıllığı eklendi. Sonra Karahisar da ilâve edildi. Diyarbekir'e varmasının ardından 1191'de (1777) vefat eyledi. Cesur ve gayretliydi. (III. 386)

Abdullah Râşid Efendi Cezâyirli Hasan Paşa'nın divan kâtibi olup çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 18 Safer 1222'de (27 Nisan 1807) vefat etti. Nuhkuyusu'nda medfundur. (III. 392/93)

Abdullah Râşid Efendi (Paşmakçızâde) Şeyhülislâm Paşmakçızâde Abdullah Efendi'nin(→) torunu Mustafa Nâkıd Efendi'nin oğludur. 1259'da (1843) Bağdad, 1266'da (1850) Filibe mollası olmuştu. Daha sonra vefat etti. Oğlu Eşref Ahmed Efendi'dir(→). (III. 375; III. 397)

Abdullah Re'fet Bey Râif İsmail Paşazâde İsmet Bey'in ikinci oğludur. 1220'de (1805) müderris, Zilhicce 1249'da (Nisan 1834) Yenişehir mollası, Zilka'de 1260'da (Kasım 1844) Şam mollası, Muharrem 1263'de (Aralık 1846-Ocak 1847) Medine mollası, Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1269'da (Temmuz 1853) İstanbul kadısı, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Anadolu pâyesi ve Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) Anadolu kazaskeri, Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) Rumeli pâyesi, 1280'de (1863/64) Rumeli kazaskeri oldu. 1282'de (1865/66) vefat etti. Nuhkuyusu'nda medfundur. Bilgisi orta derecede, şair ve edipdi. Oğulları, devriye mevâlîsinden İsmet Bey ve kâtiplerden İzzet Bey'dir. (III. 398)

Abdullah Rıfkî Efendi Hüdâî (Fenâî) Tekkesi şeyhlerinden olup meşihatinin 16. senesinde 1184'de (1770/71) vefat eyledi. (III. 384)

Abdullah Said Efendi Kalemden yetişerek Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) kethüdâ kâtibi vekili ve sonra asâleten kethüdâ kâtibi olmuştur. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 23 Ramazan 1216'da (27 Ocak 1802) vefat eylemiştir. (III. 392)

Abdullah Salâhaddin Efendi Gölükesriye'de 1117'de (1705) doğdu. Abdülaziz Efendi'nin oğludur. 20 yaşında İstanbul'a gelip tahvil kalemine girdi. Sonra Hekimzâde Ali Paşa'ya masraf kâtibi ve mektupçu oldu. Banaluka muharebesinde hizmetde bulundu. Mısır'da Cemâleddin Uşşakî'ye mürid ve damad oldu 1174'de (1760/61) Tâhir Ağa Tekkesi şeyhi oldu.

Muhyiddin Arabî hazretlerini rüyada görüp az vakitte yüzden ziyâde kitap yazdı. 29 Muharrem 1197'de (4 Ocak 1783) vefat eyledi. Tâhir Ağa Tekkesi'nde medfundur. Şairdir. Eserlerinin meşhuru: *Tercüme-i Şafiye*, *Mevâkıu-n-nücûm*, *Şerhu Makamât-ı Harîrî* ve *Tercüme-i Mesnevî-i Şerif*. (III. 387)

Abdullah Selâm Efendi Ebûbekir Paşa'nın imamı Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1207'de (1792/93) vefat etti. (III. 389)

Abdullah Şefik Efendi Bina emini Yusuf Efendi'nin oğludur. Hâcegân rütbesiyle arpa emini oldu. 1213'de (1767/99) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (III. 391)

Abdullah Tevfik Efendi (Paşmakçızâde) Müderris, molla, bilâd-ı hamse mollası oldu. 1295 (1878) yılından sonra vefat etti. (III. 398/99)

Abdullah Ubudî Efendi Alâiyelidir. Süleymaniye müderrisi olup Zilhicce 1006'da (Temmuz 1598) vefat etti. (III. 365)

Abdullah Vassâf Efendi Akhisar'da medfun Şeyh Mecdeddin'in soyundan olup Kara Halil Efendi'nin öğrencisi oldu. İmtihanla 1111'de (1699/1700) müderris ve üstadına damad oldu. 1137'de (1724/25) Selânik mollası, sonra fetvâ emini, Ramazan 1144'de (Mart 1732) Mısır mollası, 1147'de (1734/35) Mekke pâyesi ve Zilhicce 1149'da (Nisan 1737) Kara Mustafa Paşa'nın İran elçiliğinde Anadolu pâyesiyle Şalgamcızâde ile birlikte görüşmelere memur oldu. Kandehar, Semerkand ve İsfahan'da faziletini gösterdi. 1154'de (1741) Anadolu kazaskeri olup 1155'de (1742) azledildi. Zilhicce 1159'da (Aralık 1746/Ocak 1747) Rumeli pâyesi oldu. 2 Receb 1162'de (18 Haziran 1749) Rumeli kazaskeri oldu. 2 Şa'bân 1165'de (15 Haziran 1752) ikinci kez Rumeli kazaskeri oldu. 28 Rebiyülevvel 1168'de (12 Ocak 1755) şeyhülislâm olup o sene 27 Şa'bân'da (8 Haziran 1755) azledilerek Bursa'ya gönderildi. Döndükten sonra Zilka'de 1174'de (Haziran 1761) vefat eyledi. Eyüp'de kayınpederinin kabri yakınında defnedildi. "Mevtüü'l âlim mevtü'l âlem" vefat tarihidir. Şiir ve kitap yazmaktan geri kalmayan âlimlerdendi. Ta'lik yazısında güzel edâsı vardı. *Unvanü'ş-Şeref* ve 1500 beyitlik *Behcetname*'si ve kelâmda *Zemzeme*'si vardır. Oğlu Es'ad Efendi olup bir oğlu da müderris Yahyâ Efendi'dir(→). (III. 382)

Abdullah Zâkirî Efendi Hüdâî Mahmud Efendi zâkirbaşısı Osman Efendi'nin oğludur. Kürsü şeyhi olarak Fâtih Camii vâizi iken Muharrem 1068'de (Ekim 1657) 60 yaşında vefat etti. Oğlu Zâkirzâde Abdülvehhâb Efendi'dir. (III. 367)

Abdullahzâde *bak.* Ahmed Efendi

Abdurrahman *bak.* Abdî Paşa

Abdurrahman Erzincanlıdır. Amasya'da Safiyeddin Erdebilî halifelerinden bir zat idi. 835'de (1431/32) vefat eyledi. (III. 309)

Abdurrahman Ağa Hayır sahiplerindendir. Bu senelerde (1510'lar) vefat etti. Üsküdar'da Kefçededede medfundur. (III. 311)

Abdurrahman Ağa Bosnalıdır. Saraydan yetişerek saray ağası ve hazinedar olup 1099'da (1688) kapı ağası olup 1102'de (1690/91) azledilmiş ve 1107'de (1695/96) vefat eylemiştir. (III. 316)

Abdurrahman Ağa Haleblidir. Kapıcıbaşı, başbaki kulu olup Cemaziyelevvel 1125'de (Haziran 1713) çavuşbaşı oldu. Sonra azledildi ve 1146'da (1733/34) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 31718)

Abdurrahman Ağa Enderûn'dan yetişerek rikâbdar, çukadar, sonra silahdar-ı şehriyârî oldu. 1184'de (1770) vefat etti. Üsküdar'da "Yanık Ömer" kabri yanına defnedildi. (III. 322)

Abdurrahman Ağa Padişah Mûsâhibi olup 3 Safer 1206'da (2 Ekim 1791) vefat etti. Ayazma Camii'nde medfundur. (III. 323)

Abdurrahman Ağa IV. Mustafa'nın kahvecibaşı olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) vefat etti. Rumelihisarı'nda Kayalar'da medfundur. (III. 324)

Abdurrahman Ağa Enderûnludur. Receb 1234'de (Mayıs 1819) peşkir ağası, sonra mitfah ve tülbend ağası, Safer 1235'de (Kasım-Aralık 1819) rikâbdar olup Muharrem 1239'da (Eylül 1823) hasta olduğundan emekli edildi. 1248'de (1832/33) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 326)

Abdurrahman Ağa Sekbanbaşı olup İstanbul'un fethi sırasında şehid oldu. Ayakapı'da medfundur. (III. 309)

Abdurrahman Ağa (Hacı) Eski top ustalarından olup Vaka-i Hayriye'de güzel hizmeti görüldü. Emekli olarak 1269'da (1852/53) vefat etti ve Kadirîler Tekkesi'ne defnedildi. Gayetle temiz, dindar ve gönlü aydınlık bir ihtiyardı. Torunu Mekteb-i Mülkiye müdürüyken Mekteb-i Sultanî müdürü olan Abdurrahman (Şeref) Efendi'dir. (III. 327)

Abdurrahman Ağa (Hacı) İzzet Mehmed Paşa'nın(→) kethüdâsı olup 10 Cemaziyelâhir 1275'de (15 Ocak 1859) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 461)

Abdurrahman Ağa (Küçük) İstanbul'da Eski Saray ağası olup 17 Rebiyülevvel 1115'de (31 Temmuz 1703) dârüssaâde ağası oldu ve 12 Muharrem 1116'da (17 Mayıs 1704) azledildi. 1140'da (1727/28) vefat eyledi ve Eyüp'e defnedildi. (III. 319)

Abdurrahman b. Sa'lebî Babası Mısır âlimlerindendi. 878'de (1473/74) vefat eyledi. *Ulûm-i Fâhire* eserlerindendir. (III. 310)

Abdurrahman Bey Semiz Ali Paşa'nın(→) oğludur. Annesi Mihrimâh Sultan'ın kızı Ayşe Hanım Sultan'dır. 1004'de (1595/96) annesini hacca götürmüştür. Kapıcıbaşı olup bir süre sonra vefat eyledi. Oğlu sadrazam Civan Kapıcıbaşı Mehmed Paşa'dır. (I. 202)

Abdurrahman Bey Kesriyelizâde Ahmed Paşa'ya damad oldu. Kapıcıbaşı olup sonra (1750'ler) vefat etti. (III. 321)

Abdurrahman Bey Muhassıl Abdullah Paşa'nın damadıdır. Kapıcıbaşı olup Zilka'de 1164'de (Ekim 1751) vefat eyledi. Vefa civarında medfundur. (III. 321)

Abdurrahman Bey Muhassıl Abdullah Paşa'nın(→) damadı olup Zilka'de 1164'de (Ekim 1751) vefat eyledi. (III. 376)

Abdurrahman Bey Mirza Mehmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Rebiyülâhir 1173'de (Aralık 1759) masraf-ı şehriyârî kâtibi ve 1176'da (1776/63) ev-

kaf muhasebecisi oldu. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 1186'da (1772) vefat eyledi. Silivrikapı'da medfundur. Oğlu meşhur Mustafa İffet Bey'dir. (III. 322)

Abdurrahman Bey Koca Abdî Paşa'nın(→) damadıdır. 1216'da (1801/02) vefat eyledi. Mollagürani'de medfundur. (III. 411)

Abdurrahman Bey Bâhir Mustafa Paşa'nın oğlu Mûsâ Bey'in oğludur. Silahşor, kapıcıbaşı olup 9 Zilhicce 1247'de (10 Mayıs 1832) vefat etti. Murad Molla Tekkesi'ne defnedildi. (III. 326)

Abdurrahman Bey Rüstem Paşa'nın damadı Sadrazam Ahmed Paşa'nın oğludur. (III. 313)

Abdurrahman Bey (Abdülcebbarzâde) Selim Sırrî Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 25 Receb 1248'de (18 Aralık 1832) vefat etti. Duvardibi'ne defnedilmiştir. (III. 60)

Abdurrahman Bey (Râtib Ahmed Paşazâde) Enderûn'dan yetişme olup III. Selim'e şehzâdeliğinde ikinci lala olmuştu. Sonra hâcegândan olup görevlerde bulundu ve Receb 1203'de (Nisan 1789) ordudan çağrılarak şehremini oldu. 1205 (1790/91) yılına doğru vefat eylemiştir. Kabiliyetliydi. (III. 323)

Abdurrahman Bey (Veysîzâde) Emin Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olarak 1250 (1834/35) tarihlerinde vefat etmiştir. (I. 423)

Abdurrahman Bistamî Ali b. Ahmed'in oğludur. Antakyalıdır. Fakih muhaddis, tarihçi ve mutasavvıfdı. Şemseddin Fenârî gibi fâzıllar ile seyahatte arkadaşlık eyledi. 844'de (1440/41) vefat eyledi. Yaşlıydı. Bursa'da Sa'dî tekkesinde medfundur. *Fevâyihu'l-Miskiye fi'l-fevâtihi'l-Mekkiye* ve başka eserler kaleme aldı. (III. 309)

Abdurrahman Çelebi III. Mehmed'in şehzâdeliğinde Manisa'da reisülküttab ve sonra nişancı oldu. Orada vefat etti. (III. 313)

Abdurrahman Çelebi (Defterdarzâde) Defterdarzâde Mustafa Efendi'nin oğludur. Fodla kâtibi ve bu gibi görevlerde bulundu. Safer 969'da (Ekim 1561) da Anadolu defterdarı olup birkaç yıl sonra vefat etti. (III. 312)

Abdurrahman Ebû'l-Fazl (Şâfiî) Hasan'ın oğludur. 954'de (1547) vefat etti. *Şerh-i Anka* bunundur. (III. 311)

Abdurrahman Efendi Mehmed b. Ömer Halebî'nin oğlu ve Sinan Paşa'nın talebesidir. II. Mehmed (Fâtih) fazlını işitip sohbetlerine davet etti. Sonra kadılık verildi. Kütahya kadısıyken 908'de (1502/03) vefat etti. Fâzıl ve gözünü esirgemezdi. *Şerh-i Metâlî*'ye ta'likat yazdı. (III. 310)

Abdurrahman Efendi Balıkesirlidir. Ali b. Meymûn'un müridi olup onun 920'de (1514) vefatında yerine şeyh oldu. Vefatında, Bursa'da Namazgâh yakınına defnedilmiştir. (III. 312)

Abdurrahman Efendi Seyyid Yusuf b. Hüseyin Hüsnî'nin oğludur. 874'de (1569/70) doğdu. Öğrenimden sonra tasavvufa girmiştir. Meşhurlardandır. Velilik rütbesine ulaşmıştır. 954'de (1547) vefat eylemiştir. (III. 311)

Abdurrahman Efendi Amasyalı Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, 953'de (1546) Haleb, 954'de (1547) Bursa ve aynı yıl Edirne mollası oldu. Şevvâl

958'de (Ekim 1551) birden Rumeli kazaskeri oldu. 23 Şevvâl 964'de (19 Ağustos 1557) azledildi. Receb 969'da (Mart 1562) Mısır kadısı olup Cemaziyelevvel 971'de (Aralık 1563/Ocak 1564) istifa eyledi. Cemaziyelevvel 974'de (Kasım-Aralık 1566) Mekke kadısı olup Receb 977'de (Aralık 1569) azledildi. Muharrem 981'de (Mayıs 1573) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 983'de (Haziran 1575) azlolunup üç gün sonra vefat etti. Emir Buharî civarında mektebinde medfundur. Zeki ve kavrayışlıydı. Yenibahçe'de camii ve medfeni yanında bir mektebi vardır. Edirne ve Bursa'da birer mescidi vardır. Üstadı Sa'dî Efendi'nin *Hidâye* ve *Ekmel* hâmişindeki kelimâtını toplayan bir kitap yazmış ve *Kamus*'a olan hâşiyelerini toplayarak bir eser yapmıştır. (III. 312)

Abdurrahman Efendi Babası Manisa'da imam, vâiz, muhaddis ve müfessir olup kendi de mesleğe girip müderris oldu. 990'da (1582) vefat etti. Âlim ve fâzıldı. (III. 312/13)

Abdurrahman Efendi Müderris olup Ramazan 992'de (Ağustos 1584) vefat etti. (III. 313)

Abdurrahman Efendi Bosnalıdır. III. Murad devrinde (1574-1595) vefat etti. Hattatdır. (III/313)

Abdurrahman Efendi Müderris ve Maraş müftüsü olup yedi sene hizmetten sonra 1008'de (1599/1600) vefat etti. Günahtan sakınır ve doğru idi. (III. 313)

Abdurrahman Efendi Kefe müftüsü Süleyman Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam, Diyarbekir, Medine, Bursa ve Galata mollası oldu. Zilka'de 1017'de (Şubat 1609) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 313)

Abdurrahman Efendi Anadoludandır. Müderris, Trablusşam mollası olup azledilmiş olarak 1034'de (1624/25) vefat etti. (III. 313)

Abdurrahman Efendi Kürttür. Tahranlı İbrahim Efendi'nin oğludur. Cemaziyelâhir 1065'de (Nisan 1655) vefat etti. Riyâziyeci ve ulemâden olup ta'likatı meşhurdur. Çeşitli ilimlere dair risaleleri vardır. (III. 314)

Abdurrahman Efendi Şer'îyat kâtibi ve müderris olup 26 Cemaziyelâhir 1099'da (28 Nisan 1668) vefat etti. Sak yazmada ustaydı. (III. 315)

Abdurrahman Efendi Atâullah Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Müderris iken 3 Muharrem 1099'da (9 Kasım 1687) vefat etmiştir. (III. 476)

Abdurrahman Efendi Üsküdarlıdır. Müderris olup Rebiyülâhir 1112'de (Eylül-Ekim 1700) vefat etti. (III. 316)

Abdurrahman Efendi Kırımlı Şa'bân Efendi'nin oğludur. Müderris olup 14 Safer 1122'de (14 Nisan 1710) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. (III. 317)

Abdurrahman Efendi Şehzâde Camii hatibi olup 1125'de (1713) vefat etti. Akrabasından Abdullah Efendi(→) ile Doymazdere'de yan yana medfundur. (III. 317)

Abdurrahman Efendi Müderris olup Kara Halil Efendi'nin(→) kethüdâsıydı. 3 Zilhicce 1133'de (25 Eylül 1721) vefat etti. (II. 291)

Abdurrahman Efendi Ahmed'in oğludur. Süleyman Paşa'nın imamı olup müderris, Bağdad ve Kudüs mollası olup Zilhicce 1139'da (Ağustos 1727) vefat etti. (III. 319)

Abdurrahman Efendi Beylânlıdır. İstanköy muharebesinde gösterdiği yararlıkla Cemaziyelevvel 1187'de (1773) kapıcıbaşı, sonra mîrimîranlıkla İçel mutasarrıfı oldu. Receb 1195'de (Temmuz 1781) Adana beylerbeyi oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. Evlâdından Hacı Ahmed Bey Beylân'da eşraftan olup 1142'de (1729/30) Konya'ya gitmiş ve orada vefat etmiştir. (III. 323)

Abdurrahman Efendi Yeniçeridir. 1143'de (1730) birkaç ay kadar sekbanbaşı olup Cemaziyelâhir'de (Kasım 1730) ayrıldı. Bu senelerde (1730'lar) vefat eylemiştir. (III. 319)

Abdurrahman Efendi Müderris, Kayseri mollası olup 1145 (1732/33) yılından sonra vefat etti. (III. 319)

Abdurrahman Efendi Ebezâde Abdullah Efendi'nin(→) damadıdır. Müderris olup 1146'da (1733/34) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. (III. 372)

Abdurrahman Efendi Yenibahçelidir. 1156'da (1743) vefat eyledi. Eğrikapı'da defnedildi. (III. 320)

Abdurrahman Efendi Bursa'da Özbekler Tekkesi şeyhi olup 1157'de (1744) vefat eyledi. Orada Pınarbaşı'nda defnedildi. (III. 320)

Abdurrahman Efendi Çelebi Şeyh Hacı Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Nakşibendî ve Hekim Çelebi Tekkesi şeyhi olup 1147'de (1734/35) Ayasofya vâizi olmuştu. 40 sene şeyhlikte bulunup 1162'de (1749) vefat eylemiştir. Oğlu Seyyid Mehmed Efendi'dir(→) (IV. 212) [III. 322'de adı "Çelebi Şeyhzâde Abdurrahman Efendi" olarak verilmiş ve Mehmed Efendi'nin oğlu olarak gösterilmiştir.]

Abdurrahman Efendi Halvetî şeyhlerinden olup 1164'de (1751) vefat eyledi. Haydarpaşa'ya defnolundu. (III. 321)

Abdurrahman Efendi Kütahyalıdır. Müderris, 1274'de (1757/58) Sofya mollası oldu ve sonra vefat etti. (III. 327)

Abdurrahman Efendi Râgıb Mehmed Paşa'nın mensuplarından olup 1174'de (1760/61) hâcegânlıkla topçular kâtibi olup sonra vefat etti. (III. 322)

Abdurrahman Efendi İskiliplidir. Dersiâm ve müderris olup 3 Cemaziyelevvel 1177'de (9 Kasım 1763) vefat eyledi. Müfessir ve muhaddisdir. Karacaahmet'de medfundur. (III. 322)

Abdurrahman Efendi Seyyid Mehmed Efendi'nin(→) (v. 1167/1754) oğludur. Sa'dîyeden Gözoğlu Hasan Efendi'ye mürid olmuştu. Onun yerine Taşlıburun Tekkesi şeyhi oldu. 1191'de (1777) vefat eyledi. Hurrem Çavuş Mektebi'nde medfundur. Oğlu Mehmed Emin Efendi Hekim Çelebi Tekkesi şeyhi ve sonra babasının vefatında Taşlıburun Tekkesi şeyhi oldu. III. Selim devrinde (1789-1807) vefat etti. (IV. 212)

Abdurrahman Efendi Karabağlıdır. Müderris, dersiâm olup 1193'de (1779) vefat etti. Eyüp de medfundur. Oğlu Mustafa Molla'dır(→). (III. 323)

Abdurrahman Efendi Müderris, İzmir mollası olup 1193'de (1779) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 323)

Abdurrahman Efendi Lazkiyelidir. Müderris, Zilhicce 1200'de (Ekim 1786) Belgrad mollası olup sonra vefat etti. (III. 324)

Abdurrahman Efendi Diyarbekirlidir. Müderris, 1203'de (1788/89) Yenişehir mollası olup o sene Şa'bân'da (Mayıs 1789) yolda vefat eyledi. (III. 323)

Abdurrahman Efendi Kuyucaklıdır. Velî Efendi'nin oğlu olup dersiâm oldu. 1200'de (1786) ders vekili ve Enderûn hocası olup 1205'de (1790/91) Haremeyn müfettişi oldu. 1206'da (1791/92) ayrılarak İzmir mollası oldu. Sene sonunda (Temmuz-Ağustos 1792) İzmir'de vefat etti. Fâzıl, âlimdi. Sülâlesine "Kuyucaklı" dendi. Oğlu Râgıb Ahmed Efendi(→) ile Mehmed Âtıf Efendi olup torunlarından bir de Osman Kâmil Efendi vardır. (III. 323)

Abdurrahman Efendi 1220'de (1805) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedilmiştir. Hattatdı. (III. 324)

Abdurrahman Efendi Müderris, 1206'da (1791/92) Bosna muhaddidi, 1210'da (1795/96) ikinci defa yenilenen matbaanın idaresine dârü't-tıbâa nâzırı unvanıyla memur olmuştur. 1222'de (1807) Yenişehir mollası olduktan sonra vefat etti. Hendese ilminde mâhir olup bu fende tek idi. (III. 325)

Abdurrahman Efendi Müderris olup 1224'de (1809) Hurşid Paşa ile harpde bulunarak ileri görüşlülük ve yiğitlik göstermesi üzerine Rebiyülevvel 1224'de (Nisan-Mayıs 1809) Sofya mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 325)

Abdurrahman Efendi Şeyh olup bir aralık ordu şeyhi olmuştu. Rebiyülâhir 1229'da (Nisan 1814) vefat eyledi. Hekimoğlu Ali Paşa Camii'nde medfundur. (III. 326)

Abdurrahman Efendi Veysel Karanî neslindendir. Serlevha-i yemîn olup 1237'de (1821/22) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (III. 326)

Abdurrahman Efendi 23 sene kadar Hindîler Tekkesi şeyhi olup Receb 1250'de (Kasım 1834) vefat etti. (III. 326)

Abdurrahman Efendi Selânik müftüsü olup mahrec mevleviyetini kazanmış ve 1250 (1834/35) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 326)

Abdurrahman Efendi Mehmed Efendi'nin oğlu ve Ümmî Sinanzâde Hasan Efendi'nin damadıdır. Kadirîhane'ye şeyh olup 1123'de (1711) vefat eyledi. "Şerif-i sânî" denir. Yerine oğlu Hüseyin Efendi geçip 1126'da (1715) vefat eyledi. Bunun yerine diğer oğlu Halil Efendi geçti ve 1145'de (1732/33) vefat eyledi. Sonra Şerif Ahmed Efendi şeyh olup 1216'da (1801/02) vefat etti. Yerine geçen Hacı Mehmed Sırrî Efendi 1226'da (1811) vefat etti. Bir aralık Küçük Piyâle Tekkesi şeyhi Ali Rızâ Efendi şeyh olup ve 1264'de (1848) vefat etti. Sonra Abdüşşekûr Efendi olup 25 Rebiyülâhir 1277'de (10 Kasım 1860) vefat etti. Yerine oğlu Şerefeddin Efendi geçip 1290'da (1873) padişahın ikinci imamı oldu. Yerine oğlu Ahmed Efendi geçmiştir. (III. 317)

Abdurrahman Efendi Meşrebzâde Ali Efendi'nin damadı sudûrdan Meşreb Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, 1222'de (1658) Selânik, Receb 1231'de (Haziran 1816) Mısır mollası, 1237'de (1821/22) Mekke, 1242'de (1826/27) İstanbul kadısı, 1246'da (1830/31) Anadolu kazaskeri, 1252'de (1836/37) Rumeli pâyesi ve Şa'bân 1258'de (Eylül 1842) Rumeli kazaskeri oldu. Ra-

mazan 1265'de (Ağustos 1849) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 1266'da (1850) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 327)

Abdurrahman Efendi Saray hocalarından ve dersiâm idi. 1268'de (1852) vefat eyledi. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 327)

Abdurrahman Efendi Karinâbâdlıdır. Müderris, dersiâm olup 3 Receb 1279'da (25 Aralık 1862) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Oğulları Ömer Hilmî Efendi ve Hüseyin Hüsnî Efendi'dir. (III. 327)

Abdurrahman Efendi Kâtiplerden olup bir aralık Telgraf Nezâreti'nde mektupçu oldu. Sonra muavin olarak senelerce kalmış ve ûlâ olarak emekli edilmişti. 18 Cemaziyelâhir 1313'de (6 Aralık 1895) vefat eyledi. (IV. 862)

Abdurrahman Efendi Cami imamlarından Yunus Efendi'nin oğludur. Müderris olup Çekmece'de vefat etti. Zeki ve bilgiliydi. (III. 311)

Abdurrahman Efendi (Babakuş) Müderris ve Kefe müftüsü olup Zilka'de 983'de (Şubat 1576) vefat etti. İlm-i fürû ile uğraşırdı. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (III. 312)

Abdurrahman Efendi (Bâbek Çelebi) Molla Arab yani Alâeddin Arabî-i Rıfâî'nin oğludur. Hatibzâde'nin öğrencisidir. Müderris, sahn müderrisi olup 920'de (1514) İstanbul kadısı olup 921'de (1515) tekrar sahn müderrisi oldu. 923'de (1517) vefat etti. Zeki, kavrayışlı, ilmi azdı. Çok konuşurdu (III. 310/11)

Abdurrahman Efendi (Bâkîzâde) Abdulbâkî Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Haleb, Şam, Kudüs, Mısır mollası olup 1045'de (1635/36) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. Oğlu Es'ad Fâizî Efendi'dir(→). (III. 295; III. 313)

Abdurrahman Efendi (Baldırzâde) Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, 962'de (1555) ilk molla olarak Medine mollası oldu. 968'de (1560/61) Haleb mollası olup azledildikten sonra Şa'bân 977'de (Ocak 1570) vefat etti. Fâzıldır. (III. 311)

Abdurrahman Efendi (Cincizâde) Mevlidhan-ı Şehriyârî olup bu senelerde (1750'ler) vefat etti. Hekimoğlu Ali Paşa Türbesi'nde medfundur. Hattatdı. (III. 321)

Abdurrahman Efendi (Eminzâde) Mehmed Emin Ağazâde Hüseyin Ağa'nın oğludur. Müderris, Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) Yenişehr-i Fenâr, 1196'da (1782) Medine mollası oldu. Şam'a vardığında vefat edip Bilâl-i Habeşî'nin yanında defnedildi. Molla Gürâni Camii'nin minberini koydu. (III. 323)

Abdurrahman Efendi (Evliyazâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1144'de (1731/32) Eyüp kadısı ve sonra emekli olup 1180 (1766/67) tarihlerinde vefat etti. (III. 321; IV. 202)

Abdurrahman Efendi (Ezelîzâde) Konyalı İbrahim'in oğludur. Edebi ilimleri öğrendikten sonra Şeyh Cemâl Efendi'den el aldı. Konya'da Sâhib Atâ Zaviyesi şeyhi oldu. Zilhicce 974'de (Haziran 1567) vefat edip Mevlânâ Türbesi civarında defnedildi. Ömründe sadaka kabul etmedi. Cömert ve ermiş sayılanlardandı. *Bahrü'l-Ulûm*'u kaleme aldı. (III. 311)

Abdurrahman Efendi (Fakir ü Hakir) Abdülhalim Efendi'nin oğludur. Müderris, Trablusşam, Bağdad,

Bosna, Sakız ve Şam mollası oldu. Gelirken Karaman'da Zilhicce 1039'da (Temmuz 1630) vefat etti. Boş zihinli ve saftı. (III. 313)

Abdurrahman Efendi (Hacı) Şeyhülkurrâ olup 22 Zilka'de 1154'de (29 Ocak 1742) vefat eyledi. Tersane ardında medfundur. (III. 320)

Abdurrahman Efendi (Hacı) Şeyh Ömer Efendi'nin oğludur. Cibali hatibi ve zamanının şeyhülkurrâsıydı. Rebiyülâhir 1181'de (27 Ağustos 1767) vefat edip Okmeydanı'na defnedildi. (III. 322)

Abdurrahman Efendi (Halıcızâde) Uşşâkîdir. Müderris ve Yenişehir mollası oldu. Azledilmiş olarak 1051'de (1641/42) vefat etti. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (III. 313)

Abdurrahman Efendi (Hüsâmzâde) Tulumcu Hüsâm Efendi'nin oğlu olup 1003'de (1594/95) doğdu. Müderris, molla olup 1054'de (1644) İstanbul kadısı oldu. Rebiyülevvel 1055'de (Mayıs 1645) azledildi. Ramazan 1062'de (Ağustos 1652) Rumeli kazaskeri oldu ve Şevvâl 1063'de (Eylül 1653) azledildi. Receb 1065'de (Mayıs 1655) şeyhülislâm olup Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) azledildi. Sonra Filibe kadısı olup 1071'de (1661) arpalıkla Mısır'dan Cize'ye gitti. Cemaziyelevvel 1081'de (Eylül-Ekim 1670) orada vefat etti. IV. Murad'ın hat hocasıydı. Kemankeşlikte benzeri az olarak pençesiyle çok ağır eşyayı kaldırır, birinci ve pehlivandı. Bununla beraber tefsirde yegâne olup *Keşşâf*'a vâkıf ve hat sanatında "İmâd-ı Rûm" idi. (III. 315)

Abdurrahman Efendi (İsâzâde) Müderris, Edirne ve Muharrem 1158'de (Şubat 1745) Medine mollası olup sonra vefat eylemiştir. (III. 320)

Abdurrahman Efendi (Kabasakalzâde) Kabasakal Ahmed Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1143'de (1730/31) Selânik mollası olarak 1146 (1733/34) yılına doğru vefat eylemiştir. (III. 319; I. 228)

Abdurrahman Efendi (Kadızâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, sonra müteferrika oldu. 984'de (1576) Rumeli defterdarı olup 985'de (1577) vefat etti. Cömert ve kerimdi. İki kardeşi olup biri kadı, 1000 (1592) tarihlerinde vefat eden diğeri kılıç erbâbındandı. (III. 312)

Abdurrahman Efendi (Kadızâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1213'de (1798/93) Diyarbekir mollası oldu. (IV. 252)

Abdurrahman Efendi (Kâmîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Üsküp kadısı iken 1035'de (1625/26) vefat etti. (IV. 135)

Abdurrahman Efendi (Kara) Konyalı Mustafa'nın oğludur. Hâfız, sonra Zeynî dervişi olup öğrenim görüp müderris ve Ayasofya müderrisi oldu. Şevvâl 976'da (1568/69) emekli olarak vefat etti. Yaşı 80'di. Fâzıldı. (III. 311)

Abdurrahman Efendi (Karabaş) Şeyhlerdendir. 940'da (1533/34) vefat etti. Mescidi vardır. Oğlu Mahmud Efendi'dir(→). (III. 311)

Abdurrahman Efendi (Karabaş) Muallim-i sultanî Ömer Efendi'nin kardeşidir. Mekke'de bir medrese ile yetindi. Vâiz, nâsıh oldu. 1030'da (1621) Mekke pâyesi verildi. 1040'da (1630/31) vefat etti. Güzel ve etkili konuşmasıyla tanınmıştı. (III. 313)

Abdurrahman Efendi (Kebirîzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Edirne, Mekke mollası olup Şevvâl 1134'de (Temmuz-Ağustos 1722) vefat etti. Torunları İsmail Efendi ve Abdurrahman Efendi'dir. Bir torunu da Mehmed Nureddin Efendi'dir. İsmail Efendi'nin oğlu Abdülhalim Efendi'dir(→). Bunun oğlu İsmail Kâmil Efendi'dir. Abdurrahman Efendi'nin oğlu Mehmed Es'ad Efendi olup onun oğlu bir iki sene önce vefat eden mevâlîden Mahvî Efendi'dir. (III. 318; IV. 900)

Abdurrahman Efendi (Kebirîzâde) Müderris, 1202'de (1788) İzmir mollası ve Şevvâl 1210'da (Nisan 1796) Edirne kadısı oldu. Şevvâl 1211'de (Nisan 1797) Gelibolu'ya gönderildi. 1213'de (1798/99) Mekke pâyesi oldu. 4 Şubat 1214'de (1 Ocak 1800) vefat etti. İsmail Efendi, bunun büyük kardeşidir. (III. 324)

Abdurrahman Efendi (Kınalızâde) Hasan Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Şa'bân 1038'de (Nisan 1629) vefat etti. (II. 127)

Abdurrahman Efendi (Kürt Hoca) Harputludur. Dersiâm olarak ün kazandı. 1241'de (1826) Vak'a-i Hayriye'de güzel hizmeti görülmüş ve uzun yaşayıp 1270 (1854) yılından sonra vefat eylemiştir. Eyüp'de imaret içine defnedildi. Sâdât-ı Berzencîye'den olup oğlu kazasker ve nakibüleşraf Mustafa Tevfik Efendi'dir. (III. 327)

Abdurrahman Efendi (Manavzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris iken Rebiyülâhir 1137'de (Aralık 1724/Ocak 1725) vefat eylemiştir. (III. 319)

Abdurrahman Efendi (Martoloszâde) Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Üsküdar mollası olup 27 Ramazan 1083'de (16 Ocak 1673) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Kimyagerdi. (III. 315; III. 364)

Abdurrahman Efendi (Menteşzâde) Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Cemaziyelevvel 1114'de (Ekim 1702) vefat etti. Oğlu Şeyhî Mehmed Efendi'dir(→) (IV. 149)

Abdurrahman Efendi (Mukimzâde) Rodoslu Kadı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Receb 1121'de (Eylül 1709) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Fâzıl, zeki, sert mizaçlı bir ihtiyardı. (III. 317)

Abdurrahman Efendi (Müeyyedzâde) Amasyalı Ali Efendi'nin oğlu olup 860'da (1456) doğdu. II. Bâyezid Amasya'da bulunduğu sırada onun yakın çevresine girdi. Sonra İran'a gidip orada Celâleddin Devvânî'den okudu. 888'de (1483) İstanbul'a gelip müderris ve Molla Kastalânî'ye damad oldu. Sonra sahn müderrisi, 899'da (1494) Edirne mollası 907'de (1501/02) Anadolu kazaskeri ve 911'de (1505/06) Rumeli kazaskeri oldu. 917'de (1511) azledildi. 918'de Karaferye kadısı olup 919'da (1513) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Şa'bân 920'de (Ekim 1514) emekli oldu. 15 Şa'bân 922 (13 Ekim 1516) gecesi vefat etti. Âlim, fâzıl, üç dilde şairdi. Fetvâlara dair bir risalesi ve başka risaleleri vardır. Abdülfettâh, Abdürrezzâk, Abdüsselam ve Mahmud adında 4 oğlu olup 20 ile 30 yaşları arasında vefat ettiler. Beşincisi Abdülvehhab Efendi'dir(→). Kardeşi Hacı Halife'dir. Damadı, kadılardan Abdülhâdî Remzî Efendi şairlerdendir. Bunun oğlu Meh-

med Ali Efendi şairdir. Oğullarından biri de Abdülhay Efendi'dir. (III. 310)

Abdurrahman Efendi (Nakibzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. 1250'de (1834/35) Bosna mollası olup, çeşitli yerlerde nâibliklerde bulunduktan sonra vefat etmiştir. (I. 275)

Abdurrahman Efendi (Nalburzâde) Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Müderris iken Şa'bân 1133'de (Haziran 1721) vefat etti. (IV. 210)

Abdurrahman Efendi (Paşazâde damadı) Yahyâ Efendi'nin (v. 1187)(→) kardeşinin oğludur. Rebiyülâhir 1201'de (Ocak-Şubat 1787) Haleb mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 324; IV. 641/42)

Abdurrahman Efendi (Rizelizâde) Müderris, 1222'de (1807) Haleb mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 325)

Abdurrahman Efendi (Sadreddinzâde) Şeyhülislâm Sâdık Efendi'nin oğludur. Müderris, uzun müddet mektûbî-i fetvâ oldu. Evlâdına "Mektûbîzâde" dendi. 1134'de (1722) Yenişehir mollası, sonra Şam mollası, 1142'de (1729/30) Mekke mollası ve 20 Zilka'de 1143'de (27 Mayıs 1731) İstanbul kadısı olup senesinde azledildi. Zilhicce 1150'de (Mart-Nisan 1738) Kastamonu'ya gönderilip sonra Anadolu pâyesi oldu. 25 Receb 1160'da (2 Ağustos 1747) vefat etti ve Fındıklı Camii'ne defnedildi. Âlim ve kâtipti. Oğulları Zeynelâbidîn Mehmed Efendi(→), Yahyâ Efendi(→), Mehmed Sa'deddin Efendi ve Mehmed Nurullah Efendi'dir. (III. 320)

Abdurrahman Efendi (Sadreddinzâde) Müderris olup 1171'de (1757/58) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 321)

Abdurrahman Efendi (Safâyîzâde) Safâyî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Kudüs pâyesiyle Edirne kadısı olup 1152'de (1739) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (III. 319/20; III. 228)

Abdurrahman Efendi (Sahhaf Şeyhizâde) Sahhaf şeyhi Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Mekke mollası oldu. Ramazan 1055'de (Kasım 1645) vefat etti. Müfessir, muhaddis ve fakihdi. Oğulları Abdülbâkî Efendi(→) ile Ünsî Efendi'dir(→). Torunlarından Ahmed Efendi'nin oğlu sudûrdan Es'ad Efendi, kütüphane sâhibidir. (III. 314)

Abdurrahman Efendi (Seyrekzâde) Emrullahzâde Ahmed Efendi'nin oğludur. Amcası Yunus Efendi'nin terbiyesinde yetişip müderris, Medine mollası oldu. Şa'bân 1058'de (Eylül 1648) Anadolu pâyesiyle nakibüleşraf oldu. 1063'de (1653) Rumeli pâyesi verildi. Cemaziyelâhir 1066'da (Nisan 1656) azl ile Medine kadısı olup Muharrem 1067'de (Kasım 1656) azledildi. Rebiyülevvel 1080'de (Ağustos 1669) Anadolu kazaskeri olup Receb'de (Aralık) ayrıldı. 15 Şa'bân 1085'de (14 Kasım 1674) vefat etti. Debbağ Mescidi'nde medfundur. Edebiyatta mâhirdi. Oğlu Âsım Mehmed Efendi'dir(→). (III. 315)

Abdurrahman Efendi (Seyrekzâde) Hısım Mehmed Efendi'nin oğludur. 17 Ramazan 1115'de (24 Ocak 1704) müderris iken vefat etti. Cesur, gayretliydi. (III. 316)

Abdurrahman Efendi (Sıddîkîzâde) Halil Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1196'da (1782) Haleb mollası olup 8 Şevvâl 1198'de (25 Ağustos 1784) vefat etti. Oğlu

Mehmed Sâbit Efendi'dir. (II. 295; III. 232)

Abdurrahman Efendi (Sivasîzâde) Abdülbâkî Efendi'nin damadı olup müderris, Selânik mollası olup 10 Cemaziyelâhir 1131'de (30 Nisan 1719) vefat etti. Kayınpederinin yanında medfundur. (III. 318)

Abdurrahman Efendi (Sûfîoğlu) Öğrenimden sonra tarikata girdi. Seyyid Ali Magribî'ye mürid olup Şam'a dönüşte yerine halife oldu. 919'da (1513) vefat etti. Hal ehlindendi. (III. 310)

Abdurrahman Efendi (Şehlâ) Ankaralıdır. Müderris, Sofya, Diyarbekir ve başka yerler mollalığında bulundu. Rebiyülâhir 1121'de (Haziran 1709) vefat etti. Hattat ve hoşsohbetti. (III. 317)

Abdurrahman Efendi (Şeyhzâde) Gelibolululudur. Babası Şeyh Mehmed b. Süleyman'dır. Müderris, molla olup Şevvâl 1065'de (Ağustos 1655) İstanbul kadısı oldu ve Şa'bân 1066'da (Haziran 1656) azledildi. Zilhicce 1071'de (Ağustos 1661) ikinci defa İstanbul kadısı, Şevvâl 1072'de (Haziran 1662) Anadolu kazaskeri olarak Şa'bân'da [1073 (Mart 1663)] azledildi. Rebiyülevvel 1078'de (Eylül 1667) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Şeyhülislâm Abdürrahim Efendi ile akrabalığı vardır. Fâzıl olup *Mülteka*'yı *Mecmaü'l-Enhâr* adıyla şerhetti. Hızır Bey Mescidi'ni camiye çevirdi. (III. 314)

Abdurrahman Efendi (Şeyhzâde) Şeyhî Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası olup 1191'de (1777) vefat eyledi. Üsküdar'da Duvardibi'nde defnedildi. 1187'de (1772) Hacı Kadın Mescidi'ne minber koydu. (III. 322)

Abdurrahman Efendi (Tatar) (Kırımî) Mûsâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Belgrad mollası olarak 1121'de (1709) vefat etti. (III. 317)

Abdurrahman Efendi (Veli Efendizâde) Velî b. Hacı Mehmed'in oğludur. Müderris, Yenişehir, Şam, Mekke ve Bursa mollası oldu. Azledilmiş olarak 1048'de (1638/39) vefat etti. Fâtih'de Boyacıkapı'da medfundur. Hoş, vakûr ve iffetliydi. (III. 313)

Abdurrahman Efendizâde *bak.* Abdürrahim Efendi

Abdurrahman Enver Bey (Bostancıbaşızâde) Edhem İbrahim Bey'in(→) oğludur. Sadâret mektûbî hulefasından olup 25 Rebiyülâhir 1288'de (14 Temmuz 1871) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (I. 314)

Abdurrahman Gazi Osmanlı emirlerinden olup Aydos Kalesi'ni fetheyledi. İzmit ve başka savaşlarda bulunarak Orhan Gazi zamanında (1326-1361) vefat eyledi. Eskişehir'de adıyla anılan köyde medfun olup cami ve imareti vardır. (III. 309)

Abdurrahman Hulûsî Efendi Kadı Abdurrahman Paşa'nın(→) torunu, Zübeyde Hanım'ın oğludur. Kadı olup, Manastır kadısı iken 6 Rebiyülâhir 1300'de (12 Şubat 1883) 80 yaşında vefat eyledi. (III. 325)

Abdurrahman Kametî Efendi Bursalıdır. Müderris, Yenişehir mollası oldu. 1036'da (1626/37) vefat etti. Âlimdir. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (III. 313)

Abdurrahman Nâfiz Efendi (Kuyucaklızâde) 1243'de (1827/28) doğdu. 1265'de (1849) Askerî Tıbbiye kâtiplerinden olup mahrec mollası ve sonra Molla Bey'in (Ahmed Muhtar

Beyefendi) şeyhülislâmlığında mektupçu ve Mısır molâsı oldu. Sonra Mısır hıdivi tarafından Mısır nâibliğinde kalması istendiğinde izin verilip 15 seneden fazla orada nâiblikte kalmış, Mekke ve 1307'de (1889/90) İstanbul pâyesi olduğu halde Receb 1308'de (Şubat 1891) vefat haberi gelmiştir. İlmi orta, terbiyeli bir zat idi. Oğlu Âtıf Efendi halen evkaf idare meclisi reisidir. Diğer oğlu Bekir Sıdkî Efendi ardından vefat eylemiştir. (III. 328)

Abdurrahman Nazif Bey Defterdar İhtiyar İbrahim Efendi'nin oğludur. Hâcegândan olup çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 1213'de (1798/99) vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. (III. 324)

Abdurrahman Nesib Efendi Şihâbeddin Efendi'nin oğludur. Erdebil Tekkesi şeyhi olarak babasının vefatında Hüdâî Tekkesi'ne şeyh oldu. 1234'de (1827/28) ordu vâizi olup 1258'de (1842) vefat eyledi. Tekkede medfundur. Vefatında ikinci oğlu Mehmed Rûşen Efendi şeyh olmuştur. Bir oğlu da Abdullah Felâhî Efendi'dir(→). (III. 327)

Abdurrahman Paşa Kalemden yetişip Rüstem Paşa'ya tezkireci oldu. Sonra Mısır defterdarı ve sonra Rumeli timarı defterdarı oldu. Sonra Bursa ve Maraş beylerbeyi, 981'de (1573) Bağdad beylerbeyi olup 982'de (1574) ayrıldı ve sonra vefat etti. (III. 312)

Abdurrahman Paşa Sarayda iç doğancıbaşı olup 1047'de (1637/38) Kıbrıs beylerbeyi oldu. 1054'de (1644) Trablusgarb ve oradan Tunus beylerbeyi oldu. Orada vefat etti. (III. 314)

Abdurrahman Paşa Tersane beylerinden olup paşa olmuştur. 1066'da (1656) Bayram Bey ve Himmet Bey'le memur olup o sene vefat ettiler. (III. 314)

Abdurrahman Paşa Memi Can Paşa'nın(→) oğludur. Beylerden olup bu senelerde (1660'lar) vefat etti. Oğlu Mehmed Paşa'dır(→). (IV. 515)

Abdurrahman Paşa Arnavutdur. Hocazâde Hasan Paşa'nın akrabasındandır. Yeniçerilikten yetişip kul kethüdâsı ve Zilhicce 1079'da (Mayıs 1669) Yeniçeri ağası oldu. Rebiyülâhir 1085'de (Temmuz 1674) vezirlikle Bağdad valisi, Muharrem 1087'de (Mart-Nisan 1679) Mısır valisi ve Cemaziyelevvel 1092'de (Mayıs-Haziran 1681) Bosna valisi, 1093'de (1682) Kamaniçe muhafızı, 1095'de (1684) Budin valisi, 1096'da (1685) Engürüs serdârlığıyla Haleb valisi, 1097'de (1686) Budin valisi olup 17 Şevvâl 1098'de (26 Ağustos 1687) harpte şehid oldu. Cömert, cesur, rind-meşrep ve yaşı 80'i geçkindi. Bağdad'da Ma'ruf-ı Kerhî'nin Türbesi'ni tamir etti. (III. 316)

Abdurrahman Paşa Deryâ beylerinden olup 27 Şa'bân 1116'da (25 Aralık 1704) kapdan-ı deryâ oldu. 28 Ramazan 1117'de (13 Ocak 1706) azledildi ve vefat etti. Piyâle Paşa Camii'ne defnedildi. (III. 317)

Abdurrahman Paşa Divriklidir. Beylerden olup 1122'de (1710) Maraş, sonra Haleb beylerbeyi olup 1127'de (1715) oradan savaş yerine gitmek üzere İstanbul'a geldiği sırada vefat eyledi. Bilgili bir zat olup *Mülteka*'yı şerhetti. (III. 318)

Abdurrahman Paşa Adanalıdır. Adana beylerbeyi olup 1130'da (1718) Akşehir sancağı, 1131'de (1719) Çorum sancağı mutasarrıfı olarak sonra vefat etti. (III. 318)

Abdurrahman Paşa Köprülüzâde Nu'man Paşa'nın kethüdâsı ve Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) vezirazam kethüdâsı olup sonra onun azlinde birlikte gitti. Sonra Köprülüzâde Abdullah Paşa'nın Ordusuna defterdar oldu. 1138 sonundan (Ağustos 1726) sonra vefat etti. (III. 319)

Abdurrahman Paşa Eyyûbî Hasan Paşa'nın oğludur. Mîrimîran ve babasına kethüdâ olmuştur. Cemaziyelâhir 1136'da (Mart 1724) vezirlikle Basra valisi, Cemaziyelâhir 1140'da (Ocak-Şubat 1728) Sivas, 1141'de (1728/29) Şehrizor, sonra ikinci defa Basra valisi oldu. 1145'de (1732/33) vefat etti. Tedbirli, gayretliydi. (III. 319)

Abdurrahman Paşa Köprülüzâde Abdullah Paşa'nın büyük oğludur. Vezir rütbesiyle Van valisi ve Receb 1140'da (Şubat-Mart 1728) Trabzon valisi olup 1146'da (1733/34) vefat eylemiştir. (III. 319)

Abdurrahman Paşa Dârende hânedanındandır. İstanbul'a gelip kapıcıbaşı olmuş, Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) çavuşbaşı olup Şevvâl 1169'da (Temmuz 1756) vezirlikle Maraş valisi, 1171'de (1757/58) cerde başbuğluğuyla Trablusşam ve 1172'de (1758/59) Konya valisi olup Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) de Dârende'de ikameti ferman buyuruldu. 1175'de (1761/62) Trabzon valisi ve 1176'da (1762/63) ilâveten Aydın valisi olup emirle orada muhassıl Yılanlızâde'yi cezalandırdı. 1177'de (1763/64) Diyarbekir valisi ve 1180'de (1766) serasker sıfatıyla Erzurum valisi oldu. Şa'bân 1180'de (Ocak 1767) vefat etti. Güzel konuşan, nükteli ve bilgili bir zat idi. Oğlu Mustafa Bey'dir(→). (III. 322)

Abdurrahman Paşa Aydonatlıdır. Mîrimîrandan olup 1198'de (1784) Delvine mutasarrıfı olup sonra vefat etti. (III. 323)

Abdurrahman Paşa Niğdelidir. Kapıcıbaşı, sonra mîrimîran ve Kırşehir mutasarrıfı oldu. 1212'de (1797/98) vefat etti. Oğlu Mehmed Emin Bey'dir(→). (III. 324)

Abdurrahman Paşa Mahmud Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup 1243'de (1827/28) mîrimîranlıkla Musul valisi oldu. 1246'da (1830/31) vefat etmiştir. (III. 326)

Abdurrahman Paşa Askerlikten yetişerek mîrlivâlığa yükselmiş; Irak ve Hicaz Ordusuna memur olmuştu. 1270 (1854) tarihinden sonra vefat etmiştir. (III. 327)

Abdurrahman Paşa Yaşar Paşa'nın oğludur. Bir hayli sene Üsküp nâzırı olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) başlarında vefat eyledi. (III. 326)

Abdurrahman Paşa (Abdülcelilzâde) Murad Paşa'nın oğludur. Receb 1237'de (Nisan 1822) vezirlikle Musul valisi oldu ve 1238 başlarında (1822 sonları) vefat etti. (III. 326)

Abdurrahman Paşa (Babanlı) Hâlid Paşazâde Mehmed Paşa'nın oğludur. Büyük kardeşi Osman Paşa'nın vefatında Köysancak ve Baban mutasarrıfı oldu. 1210'da (1795/96) azledildi. Sonra Süleyman Paşa'nın yerine ikinci defa getirildi. Köysancak'a gidince yerine, Baban'a Hâlid Paşa mutasarrıf olmuştur. Güzel hizmet eylemiş olmasıyla vezirlik verildi. Bu sebepten tekrar Süleymaniye mutasarrıfı olmuştur. Kısa süre sonra 1228'de (1813) vefat eylemiştir. Oğulları Mah-

mud Paşa ve Süleyman Paşa'dır. (III. 325/26)

Abdurrahman Paşa (Hadım-ı beyazî) Enderûn'dan yetişerek kapıağası oldu. Receb 1059'da (Temmuz 1649) vezir rütbesiyle Boğaz muhafızlığına gönderildi. 1061'de (1651) Anadolu ve aynı yıl Mısır valisi oldu. 1062'de (1652) azledildi ve kubbe veziri oldu. Cemaziyelevvel 1063'de (Nisan 1653) vefat etti. İri cüsseli, saf, cesur, kerim ve güzel söz söylerdi. (III. 314)

Abdurrahman Paşa (Kadı) Mevâlîden Mehmed Efendi'nin oğludur. Alâiye'de doğdu. Tahsilini bitirip Kayseri kadısı oldu. Sonra mîrimîranlıkla maden-i hümâyûn emini, Şevvâl 1217'de (Şubat 1803) Sivas mutasarrıfı olup Zilhicce'de (Nisan 1803) vezirlikle Konya valisi oldu. Oğlu Abdullah Bey de mîrimîranlıkla Bozkır madeni emini, Alâiye ve Beyşehri sancakları mutasarrıfı oldu. Safer 1222'de (Nisan 1807) azledildi ve Şa'bân 1223'de (Ekim 1808) Anadolu valisi oldu ve İstanbul'a geçip, Şevvâl'de (Kasım-Aralık) Alâiye'ye gidip oğluyla orada vefat eylemiştir. Büyük oğlu Mehmed Bey'dir(→). Kızları Nefise Hanım ve Zübeyde Hanım'dır. Nefise Hanım'ın oğlu Sürûrî Ali Paşa ve yakın zamanda vefat eden Zübeyde Hanım'ın oğlu Abdurrahman Hulusi Efendi'dir(→). (III. 324/25)

Abdurrahman Paşa (Müftü Paşa) Yükselerek Erzurum kadısı ve müftüsü oldu. Zilhicce 1215'de (Nisan-Mayıs 1801) vezirlikte Erzurum valisi ve sonra Karahisar valisi oldu. Rebiyülâhir 1221'de (Haziran-Temmuz 1806) Van valisi ve sonra İbrail muhafızı oldu. 1223'de (1808) görevine Ankara ve Kayseri eklendi. Zilhicce 1224'de (Ocak 1810) İbrail'den Silistre'ye geldi ve görev yeri olan Ankara'ya gitmeye emir aldı. Orada vefat etmiştir. İlim ve fazilet sâhibiydi. (III. 325)

Abdurrahman Paşa (Rişvanzâde) Ömer Paşa'nın torunudur. Kapıcıbaşı, sonra 1210'da (1795/96) mîrimîranlıkla mutasarrıf oldu. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra vefat etmiştir. (III. 325)

Abdurrahman Paşa (Sakızlı Memi Paşazâde) Abdurrahman Paşa'nın oğludur. Deryâ beylerinden olup 1140'da (1727/28) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (III. 319)

Abdurrahman Paşa (Sarı) Kefelidir. Yükselip cebecibaşı oldu. Zilhicce 1107'de (Temmuz 1696) Rumeli beylerbeyi pâyesi verildi. 1108'de (1696/97) Sakız muhafızı, 1109'da (1697/98) Ağrıboz muhafızı oldu. Sonra Kefe beylerbeyi oldu. 1115'de (1703/04) Tunus valisi olup ve orada vefat etmiştir. (III. 316)

Abdurrahman Paşa (Sarı) Kara Mehmed Paşa'nın oğlu Mustafa Paşa'nın kethüdâsı olup kapıcıbaşı olmuş ve sonra Maraş'da eşkıyayı yok etmiştir. Zilhicce 1158'de (Ocak 1746) Bursa muhafızı, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Şehrizor muhafızı, 1161'de (1748) İçel, Cemaziyelâhir 1162'de (Mayıs-Haziran 1749) Adana valisi olup Zilka'de'de (Ekim 1749) azledilmiştir. 1164'de (1751) Kars mutasarrıfı ve 1165'de (1752) Haleb beylerbeyi olmuş ve 15 Şevvâl 1165'de (26 Ağustos 1752) vefat eylemiştir. Doğru, tedbirliydi. Şiyâvuşpaşazâdelerden olması muhtemeldir. Çünkü onlardan bir Abdurrahman Paşa olup onun oğlu Âsım Bey'dir. (III. 321)

Abdurrahman Paşa (Sûfî) Saraydan yetişip Çorlulu Ali Paşa'nın sadâretinde kethüdâsı oldu. Safer 1120'de (Mayıs 1708) vezirlikle kubbe veziri oldu. Şa'bân 1121'de (Ekim 1709) Rumeli valisi, sonra Yenikale ve Özi muhafızı oldu. 1122'de (1710) azledilerek Limni'ye gönderildi. 1125'de (1713) Van valisi, sonra Şehrizor valisi oldu ve 1126'da (1714) Urla'ya gönderildi. O sene Sakız muhafızlığına atandı ve sonra İstanköy'e gönderildi. 1127'de (1715) vefat etti. Oğlu Bâhir Mustafa Paşa'dır. (III. 318)

Abdurrahman Râtib Bey Taşra mutasarrıflarından olup Bolu mutasarıflığından azledilmiş olarak 5 Receb 1295'de (5 Temmuz 1878) vefat etti. (III. 328)

Abdurrahman Râtib Bey (Küçük Yusuf Beyzâde) Selânikli olup kapıcıbaşıydı. 5 Ramazan 1247'de (7 Şubat 1832) vefat etti. Eyüp'de oğlu Mustafa Bey'in(→) yanına defnedilmiştir. (III. 326)

Abdurrahman Re'fet Efendi (Arpa Eminizâde) Ricâlden Yusuf Efendi'nin oğludur. Süleymaniye müderrisi iken Safer 1200'de (Aralık 1785) vefat eyledi. Kanlıca'da medfundur. (III. 323)

Abdurrahman Sirâc Efendi Mekke ulemâsındandır. Orada 40 seneden fazla müftü olarak bulunup ayrıldıktan sonra Mısır'a gelmiş ve Ramazan 1314'de (Şubat 1879) vefat eylemiştir. İmam Şâfii Türbesi yanına defnedildi. (IV. 862)

Abdülahad Dede (Külâhî) Tokat Mevlevîhanesi şeyhi olup İstanbul'a çağrılarak Beşiktaş Mevlevîhanesi'ne şeyh oldu. Üç ay sonra 1181'de (1767/68) vefat etti. Fâzıl, itibarlı ve vakarlıydı. (III. 294)

Abdülahad Nurî Efendi Ebû'l-berekât İsmail Efendi'nin oğlu Muslihiddin Mustafa Safâî'nin oğlu olarak 1003'de (1594/95) doğdu. Annesi, Şeyh Şemseddin Sivasî'nin kız kardeşidir. Midilli'de halifesi olup sonra İstanbul'da Mehmed Ağa Zaviyesi şeyhi oldu. Fâtih ve sonra Ayasofya camileri kürsü vâizi oldu. Safer 1061'de (Şubat 1651) vefat etti. Sivasî Abdülmecid Efendi'nin türbesi yakınına defnedildi ve sonra üzerine türbe yapıldı. *Divan* sâhibi şairdir. Yerine oğlu Mustafa Efendi geçti(→). (III. 294)

Abdülaziz Âbid Çelebi Seyyid Yusuf b. Hüseyin Hüsnî'nin oğludur. Müderris, Kefe kadısı, sahn müderrisi oldu. 931'de (1524/25) vefat etti. Taşköprîzâde'nin dayısıdır. (III. 338)

Abdülaziz Efendi Şeyh Safiyeddin Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Efendi'nin oğludur. 914'de (1508/09) doğdu. Önce müderris, sonra şeyh olup 990'da (1582) vefat etmiştir. (III. 338; III. 231/32)

Abdülaziz Efendi Bursa'da Zeynîler Tekkesi şeyhi olup 997'de (1589) vefat etti. (III. 338)

Abdülaziz Efendi Ferîdun Paşa'nın akrabasından olup Bulak sancağıyla Safer 1137'de (Ekim-Kasım 1724) beylerbeyi pâyesi verildi. 1138'de (1725) amcası Ferruh Paşa'nın yerine Mekri ve Meraga sancakları beyi olup Receb 1139'da (Mart 1727) vefat etti. (III. 339)

Abdülaziz Efendi Bağdad Mevlevîhanesi şeyhi Yahyâ Efendi'nin oğludur. Babasının vefatı üzerine şeyh olup 1150'de (1737/38) vefat etti. Şairdir. (III. 339)

Abdülaziz Efendi Mehmed Emin Efendi'nin(→) oğludur. 1175'de (1761/62) vefat etti. Şairdir. Oğulları Mehmed Es'ad Efendi(→) ile Mehmed Said Efendi'dir(→). (III. 406)

Abdülaziz Efendi Temenna (Temenye) Tekkesi şeyhi Abdülkadir Efendi'nin oğlu ve Eşrefzâde Fahreddin Efendi'nin halifelerinden olup Bursa'da Temenna (Temenye) Tekkesi'ne şeyh olmuştur. 1178'de (1764/65) vefat etti ve orada defnedildi. (III. 339)

Abdülaziz Efendi Hekimbaşızâde Arab Yahyâ Efendi'nin torunu, Feyzullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1200'de (1786) vefat etti. Oğlu Mehmed Reşid Efendi 1193'de (1779), bir oğlu Nureddin Efendi de 1198'de (1784) vefat ederek hepsi Haydarpaşa'da defnolunmuşlardır. (IV. 35)

Abdülaziz Efendi Mevâlîden Tokatlı İbrahim Efendi'nin oğludur. Tıp tahsil ettikten sonra 1218'de (1803/04) hassa tabiplerinden oldu. III. Selim devri (1789-1807) sonlarında vefat etti. (III. 340)

Abdülaziz Efendi Veznedarbaşı olup 15 Cemaziyelevvel 1271'de (3 Şubat 1855) vefat etti. Mahmutpaşa'da medfundur. (III. 340)

Abdülaziz Efendi Medinelidir. Sesi ve mûsikîye olan hevesiyle az vakitte sanatında üstad oldu. 1278'de (1861/62) padişahın ikinci imamı ve müderris olup birkaç ay sonra ayrıldı. Sonra Leylî Kız Sanayi Mektebi müdürlüğünde 5-10 sene bulunmuş ve mevleviyet kazanmıştı. Cemaziyelevvel 1313 başlarında (20-30 Ekim 1895) vefat eyledi. Halim ve selim, mûsikî ilminde gerçek bir ustaydı. (III. 340)

Abdülaziz Efendi (Altıparmakzâde) Altıparmak Abdülfettâh Efendi'nin(→) oğludur. Sâlih kişilerden olup Ramazan 1095'de (Ağustos-Eylül 1684) vefat etti. Gönüllerin sevgilisiydi. (III. 342)

Abdülaziz Efendi (Hocazâde) Hoca Sa'deddin Efendi'nin dördüncü oğludur. 17 Rebiyülâhir 983'de (26 Temmuz 1575) doğdu. Müderris, Şa'bân 1010'da (Şubat 1602) Bursa kadısı, sonra Galata kadısı, Rebiyülâhir 1013'de (Eylül 1604) İstanbul kadısı olup Şa'bân'da (Ocak 1605) azlolundu. Ramazan'da (Şubat 1605) Rumeli kazaskeri oldu. Şevvâl 1018'de (Ocak 1610) emekli edildi. 29 Şa'bân 1020'de (6 Kasım 1611) ikinci kez Rumeli kazaskeri oldu ve Safer 1024'de (Mart 1615) azledildi. Sonra hacca gidip geldi. 17 Zilhicce 1027'de (5 Aralık 1617) vefat etti. Edip, sabırlı ve vakûrdu. Kazaskerlerin Rumeli ve Anadolu beylerbeyilerinin önüne geçmesi onun zamanında oldu. Üç dilde şairdi. Oğlu Bahâî Mehmed Efendi'dir. Diğeri Ahmed Efendi'dir. Bunun oğlu müderris Derviş Ali Efendi'dir(→). Üçüncü oğlu Yahyâ Efendi olup bunun oğulları Abdülkerim Mehmed Efendi(→) ile Mehmed Necib Efendi'dir(→). (III. 338)

Abdülaziz Efendi (Karaçelebizâde) Hüsâmeddin Efendi'nin oğludur. 1000'de (1591/92) doğdu. Müderris, molla olup Receb 1043'de (Ocak 1634) İstanbul kadısı oldu. Muharrem 1044'de (Temmuz 1634) azledildi ve Sakız'a gönderildi. Ramazan'da (Şubat-Mart 1635) döndü. Receb 1058'de (Ağustos 1648) Rumeli kazaskeri olup Receb 1059'da (Temmuz 1649) şeyhülislâm pâyesi verildi. Şevvâl

1059'da (Ekim 1649) kazaskerlikten azlolunup 1061'de (1651) şeyhülislâm oldu. 16 Ramazan 1061'de (2 Eylül 1651) azlolunup Sakız'a gönderildi. Ardından oraya kadı oldu. Cemaziyelevvel 1062'de (Nisan 1652) azledilip arpalıkla Gelibolu'da ikamet eyledi. Rebiyülâhir 1068'de (Ocak 1658) vefat etti. Vakûr, âlim, fâzıl, şairdi. Eserleri: *Siyer-i Kâzerûnî tercümesi, Türkçe Siyer, Hilyetü'l-Enbiyâ, Tarih-i Mir'âtü's-Safâ*, Hoca tarihine zeylen *Süleymanname, Ravzatü'l-Ebrâr* ve onun 1068 (1658) tarihine kadar zeyli, fıkıhta *Kâfi*. Bursa'da yüzden fazla çeşmesi vardır. (III. 339)

Abdülaziz Efendi (La'lîzâde) Reisülküttab La'lî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Kudüs mollası olup Ramazan 1088'de (Kasım 1677) vefat etti. Tarikata eğilimliydi. (III. 339; IV. 152/53)

Abdülaziz Efendi (Mektûbîzâde) Mustafa İzzet Efendi'nin oğludur. 1235'de (1819/20) müderris olup nâibliklerde bulundu. 1262'de (1846) beytülmal kassâmı, 1263'de (1847) mahrec pâyesi, Şa'bân 1268'de (Haziran 1852) Şam mollası, sonra Mekke ve İstanbul pâyesi olup Safer 1279'da (Ağustos 1862) evkaf müfettişi oldu. O yılın Cemaziyelevvelinde (Ekim-Kasım 1862) vefat etti. âlim, şair, edipdi. *Devhatü'l-Meşâyih*'e zeyl yazdı. Oğlu İzzet Mehmed Efendi'dir. Bir oğlu da Bahâî Efendi'dir. (III. 340)

Abdülaziz Efendi (Subhîzâde) Subhî Efendi torunlarındandır. 1149'da (1736/37) doğdu. Tıp tahsil ederek hassa tabiplerinden oldu. 1171'de (1757/58) müderris olup Zilhicce 1189'da (Şubat 1776) hekimbaşı oldu. Şevvâl 1190'da (Kasım 1776) azledildi ve Muharrem 1197'de (Aralık 1782) Üsküdar mollası oldu. Ardından İstanköy'e gönderildi ve kısa süre sonra orada vefat etti. Tıp ile diğer fenlere âşinâ olup Türkçe ve Farsça şiir söylemeye kadirdi. *Eşcâr-ı Esmâr* ve *Bürhanü'l-Kifâye* tercümeleri ile ahlâka dair bir risale yazmıştır. *Divan*'ı vardır. (III. 339/40)

Abdülaziz Efendi (Uşşakîzâde) Şeyh Hüsâmeddin'in ikinci oğludur. Müderris, Zilhicce 1040'da (Temmuz 1631) Haleb mollası oldu. 1042'de (1632/33) azledildi. 17 Rebiyülevvel 1045'de (31 Ağustos 1635) vefat etti. Babasının yanında medfundur. İlmi orta halliydi. Oğlu, şairlerden Mehmed Fasihî Efendi'dir. (III. 339)

Abdülaziz Efendi (Ümmüveledzâde) Abdülevvel Efendi'nin oğludur. Müderris, kadı ve Haleb mollası, sonra da Amasya müderrisi ve müftüsü olduktan sonra emekli olup 950'de (1543) vefat etti. Edip, itibarlı, vakûrdu. Birçok ilimle uğraşırdı. Arapça nazma kadirdi. Emir Buharî yanında mektep ve medresesi vardır. *Hâşiye-i Sadru'ş-şerîa*'yı yazdı. Oğlu Ali Efendi'dir. (III. 338)

Abdülaziz İzzî Efendi (Hakikîzâde) Hak Mehmedzâde Abdullah Afifeddin Efendi'nin(→) oğludur. 1106'da (1694/95) hacca gitti ve Hicaz'da vefat eyledi. Tasavvufî şiirleri vardır. (III. 366)

Abdülaziz Mehmed Efendi (Feyzîzâde) Bursalıdır. Müderris, Şevvâl 1282'de (Şubat-Mart 1866) Maraş mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 340)

Abdülaziz Mehmed Efendi (Lâzikîzâde) Şeyhülislâm İmam Mehmed Efendi'nin torunu, Feyzullah Nâfiz

Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1175'de (1761/62) vefat etmiştir. (IV. 37)

Abdülbâkî *bak.* Bâkî Paşa

Abdülbâkî Ağa Davutpaşa mütevellisi olup 21 Zilhicce 1158'de (14 Ocak 1746) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 299)

Abdülbâkî Ağa Kapıcıbaşı olarak kıdem kazanarak 1161'de (1748) mîrialem oldu. 1171'de (1757/58) vefat ederek İnadiye'ye defnedildi. (III. 299)

Abdülbâkî Ağa Yeğen Mehmed Paşa'nın mensuplarından olup kapıcıbaşı olarak 1193'de (1779) çavuşbaşı oldu. Muharrem 1197'de (Aralık 1782) azledildi. Sonra Karaburun Kalesi bina emini olup Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) vefat etti. (III. 299/300)

Abdülbâkî Ağa (Çelebi Kethüdâ Beyzâde) Yeniçeri zâbitlerinden olup 1143'de (1730/31) seksoncubaşı ve Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) kul kethüdâsı, Safer 1145'de (Ağustos 1732) Yeniçeri ağası olup o sene Şevvâl'de (Mart-Nisan 1733) azledilip Gelibolu'ya gönderildi ve orada vefat etti. Cana yakındı. Kasımpaşa'da Sürûrî Mescidi civarında çeşme yaptı. Damadları Ebras Süleyman Paşa ve Sarı Mustafa Paşa'dır. (III. 298)

Abdülbâkî Ârif Efendi Mahzen kâtibi olup 1082'de (1671/72) vefat eden Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 1093'de (1682) Selânik mollası olup 1094'de (1683) azledildi. Sonra Bursa, Mısır mollası, Ramazan'da (?) İstanbul pâyesi ve sonra [1109'da (1697/98)] İstanbul kadısı oldu. Rebiyülevvel 1112'de (Ağustos-Eylül 1700) Anadolu pâyesi ve Şa'bân 1113'de (Ocak 1702) Anadolu kazaskeri olup Zilka'de 1114'de (Mart-Nisan 1703) azledildi. Sonra Rumeli pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1118'de (Ağustos 1706) Rumeli kazaskeri olup Şa'bân'da (Kasım 1706) ayrıldı. Muharrem 1122'de (Mart 1710) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Rebiyülevvel 1123'de (Nisan-Mayıs 1711) taşraya gönderildi. Zilka'de 1124'de (Aralık 1712) dönüp 8 Şevvâl 1125'de (28 Ekim 1713) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Arapçayı iyi bilirdi, münşî ve üç dilde şairdi. Kelâmda Türkçe *Menâhicü'l-vusûl [Usûl]*, nahivde *İmrae Nefseh risalesi*, *Risale-i lâm*, manzum *Mi'raciye*, *Makame-i Kandiye (Fethiye)*, İsam'ın Farsça *İstiâre Risalesi*, *Mukaddime-i Ahlâk-ı Nâsırî*. (III. 297/98)

Abdülbâkî Bekayî Efendi (Dursunzâde) Taşköprülü Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Bağdad, Üsküdar, Yenişehir, Bursa, Mısır mollası oldu. 8 Ramazan 1015'de (7 Ocak 1607) vefat etti. Mısır'da Kurâfe-i Kübrâ'da defnedildi. Fâzıl, sıcak kanlı, dostlarıyla ülfeti sever, sâlih ve şairdi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 295)

Abdülbâkî Bey (Köprülüzâde) Hâfız Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. 1182'de (1768/69) vefat ederek dedesi Nu'man Paşa'nın yanına defnedildi. (I. 263)

Abdülbâkî Beyzâde *bak.* Feragî Osman Paşa

Abdülbâkî Çelebi (Boğukoğlu) Bâbıâlî'den yetişip 1062'de (1652) tezkire-i sânî oldu, sonra vefat etti. (III. 296)

Abdülbâkî Dânişş Efendi (Arslanzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur.

Müderris, 1201'de (1786/87) Galata mollası, sonra bilâd-ı hamse pâyesi, 1207'de (1792/93) Medine mollası olup 1208'de (1793/94) vefat etmiştir. (III. 300)

Abdülbâkî Efendi Molla Arab Alâeddin Çelebi-i Rıfâî'nin oğludur. 895'de (1490) doğdu. Müderris, Sahn müderrisi, sonra Haleb, Mekke, Bursa, Mısır, ikinci defa Mekke kadısı oldu. 971'de (1563/64) vebadan vefat etti. Fâzıldı. (III. 295)

Abdülbâkî Efendi Şeyhülislâm Alâeddin Ali Cemâlî'nin(→) kardeşi Kıvâmeddin Kasım'ın torunu, Cemâleddin Efendi'nin oğludur. Mısır'a yerleşip 1010'da (1601/02) vefat etti. Gayet cömert, âlim, fâzıl ise de keyfine düşkün olduğundan titreme hastalığına tutuldu. *Hıtat-ı Makrizî*yi tercüme etti. (III. 489)

Abdülbâkî Efendi Hasan Paşa'nın oğludur. Müderris, İzmir ve Haleb mollası oldu. Zilka'de 1069'da (Ağustos 1659) vefat etti. Fâzıldı. 1054'de (1644) bir cami yapan Abdülbâkî bu zat olmalıdır. Oğlu Köse Bekir Efendi'dir. (III. 296)

Abdülbâkî Efendi Mehmed b. Ahmed b. Süleyman'ın oğludur. Şamlıdır. Şevvâl 1088'de (Kasım 1677) vefat eyledi. Fâzıldır. *Şevâhid, Molla Cami Şerhi, Esmâ-i Hüsna Şerhi*, mantıktan *Muhtasar Tehzib*'in yazarıdır. (III/296)

Abdülbâkî Efendi Kara Mûsâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Galata mollası oldu. Azledilmiş olarak 1095'de (1684) şehid oldu. (III. 296)

Abdülbâkî Efendi Müderris olup Rebiyülâhir 1096'da (Mart 1685) vefat etti. (III. 296)

Abdülbâkî Efendi Bursalıdır. Vâiz Abdullah Efendi'nin oğlu olup Bursa vâiziydi. 1121'de (1709) vefat etti. (III. 297)

Abdülbâkî Efendi Abdülmecid Sivasî Efendi'nin oğludur. 1023'de (1614) doğdu. Babasının vefatında Sultan Selim Camii ve sonra Sultan Ahmed Camii vâizi oldu. 73 sene vâiz olarak 15 Rebiyülevvel 1122'de (14 Mayıs 1710) 99 yaşında vefat etti. Âlim ve şairdir. Oğulları Mehmed Emin Efendi(→) ile Şemseddin Ahmed Efendi'dir(→). (III. 297)

Abdülbâkî Efendi Ebûbekir Nümâyî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Safer 1127'de (Şubat 1715) vefat etmiştir. (III. 520)

Abdülbâkî Efendi Râşid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 3 Cemaziyelâhir 1142'de (23 Aralık 1728) vefat etti. (II. 351)

Abdülbâkî Efendi Telhisci ve müderris olup Cemaziyelâhir 1142'de (Ocak 1730) vefat etti. (III. 298)

Abdülbâkî Efendi Sâbir Mehmed Pârsâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Şam mollası olup 1145 (1732/33) tarihinden sonra vefat etti. (III. 298; IV. 183)

Abdülbâkî Efendi Şeyh olup 1154'de (1741) vefat ederek Silivrikapı'da Hâdimî Şeyh Abdülaziz'in yakınına defnedildi. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi Bilgili kişilerden olup 1157'de (1744) vefat ederek Edirnekapı'da defnedilmiştir. Hattatdı. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi Zeyrek imamı ve şeyhülkurrâ idi. 1164'de (1751) vefat edip Eğrikapı'ya defnedildi. Oğulları Mehmed Es'ad Efendi(→) ile mevâlîden Feyzullah Efendi'dir. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi Kalemden yetişip küçük tezkireci, 1148'de (1735/36) küçük evkaf muhasebecisi, 1155'de (1742) piyade mukabelecisi, 1156'da (1743) küçük ruznâmçeci, 1158'de (1745) tekrar piyade mukabelecisi, sonra küçük evkaf muhasebecisi, 1165'de (1752) silahdar kâtibi olup daha sonra vefat etmiştir. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi Dersiâm ve Fâtih Camii vâizi oldu. 1182'de (1768/69) vefat etti. Topkapı'ya defnedildi. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi Torun Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 5 Cemaziyelevvel 1197'de (8 Nisan 1783) vefat etti. Topkapı'ya defnedilmiştir. (III. 256)

Abdülbâkî Efendi Varnalı bir tâcirin oğludur. Molla, Medine mollası olup 5 Cemaziyelevvel 1197'de (8 Nisan 1783) vefat etti. Âlim, şair olup Şeyh Murad Efendi'nin müridiydi. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi Şeyh Ebûbekir Efendi'nin oğludur. Neyzenbaşı oldu. 1219'da (1804) Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1236'da (1820/21) vefat etti. Âlim, şair ve mûsikîşinastı. *Şâhidî Şerhi*, *Menâkıb-ı Ârifîn*, *Divan* eserleridir. Yerine oğlu Hüsnî Dede(→) geçti. Diğer oğlu Osman Salâhaddin Dede'dir. (III. 300)

Abdülbâkî Efendi Maliyeden yetişip defterdar oldu. Kastamonu defterdarı iken 1263'de (1847) vefat etmiştir. (III. 300)

Abdülbâkî Efendi (Altıparmakzâde) Altıparmak İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve sonra Edirne mollası olup 2 Şa'bân 1133'de (29 Mayıs 1721) vefat eylemiştir. (I. 107)

Abdülbâkî Efendi (Altıparmakzâde) (Fettâhzâde) Altıparmak Abdülfettâh Efendi'nin(→) oğludur. Bağdad mollası olup 1105'de (1693/94) vefat etti. (III. 342; III. 297)

Abdülbâkî Efendi (Ca'ferzâde) Hireli Ca'fer Efendi'nin oğludur. Müderris, Galata mollası olup Safer 1079'da (Temmuz 1668) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğlu sudûrdan Mehmed Efendi'dir. (III. 296)

Abdülbâkî Efendi (Damadzâde) Damad Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1042'de (1632/33) Yenişehir mollası olup, Cemaziyelâhir 1044'de (Kasım-Aralık 1634) vefat etti. (III. 295; IV. 143)

Abdülbâkî Efendi (Ebûssuûdzâde) Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 18 Ramazan 1117'de (3 Ocak 1706) vefat etmiştir. (III. 188)

Abdülbâkî Efendi (Fenarîzâde) Mehmed Şah Efendi'nin oğlu olarak 923'de (1517) doğdu. Müderris, Üsküdar, üç defa Galata, ikişer defa Sofya ve Selânik mollası oldu. 970'de (1562/63) vebadan vefat etti. Şöhrete düşkün olup Üsküdar'da bahçe yaptı. (III. 294/95)

Abdülbâkî Efendi (Handanzâde) Müderris, Üsküdar mollası olup 1145 (1732/33) yılından sonra vefat etti. Küçük kardeşi Yusuf Efendi'dir(→). (III. 298)

Abdülbâkî Efendi (Hısımzâde) Hısım Yahyâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Mısır, Mekke mollası oldu. Fermanın ulaşmasının üçüncü günü 1085'de (1674/75) vefat etmiştir. Sun'îzâde ile akrabalığı vardır. (III. 296; IV. 635)

Abdülbâkî Efendi (Hüseyin Çavuşzâde) Müderris olup 13 Receb 1122'de (7 Eylül 1710) vefat etti. (III. 297)

Abdülbâkî Efendi (Kevâkibîzâde) Velîyeddin Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Selânik mollası olup 1150'de (1737/38) vefat etmiştir. Oğlu Velîyeddin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 298; IV. 613)

Abdülbâkî Efendi (Kevâkibîzâde) Kırımîzâde Şükrullah Efendi'nin damadı olup 1209'da (1794/95) Yenişehir mollası oldu, sonra vefat etti. (III. 300)

Abdülbâkî Efendi (La'lîzâde) La'lîzâde Şeyh Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 1117'de (1705/06) Küdüs mollası olup 1138'de (1723/26) Limni'ye gönderildi. 1143'de (1730/31) Mısır mollası ve 1144'de (1731/32) Mekke pâyesi ve Zilka'de 1149'da (Mart 1737) İstanbul kadısı olup sonra Anadolu pâyesi verildi. 1151'de (1738/39) vefat etti. Eyüp'de defnedildi. Yattığı yerde bir tekke yapmıştır. Fâzıldı. Bir-iki risale ve Sarı Abdullah Efendi'nin *Meslekü'l-Uşşak* kasidesine *Hediyetül-Uşşak* adıyla şerh yaptı. (III. 298/99)

Abdülbâkî Efendi (La'lîzâde) Müderris, Haleb mollası oldu. Azledilmiş olarak 1161'de (1748) vefat etmiştir. Topkapı'da medfundur. (III. 299)

Abdülbâkî Efendi (Parsazâde) Mevâlîden Parsa Mehmed Sâbir Efendi'nin oğludur. (III. 298)

Abdülbâkî Efendi (Sahhaf Şeyhizâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Sofya mollası olup, Receb 1082'de (Kasım 1671) vefat etti. Oğlu kazasker Mehmed Efendi'dir. (III. 296; III. 314)

Abdülbâkî Efendi (Sünbülzâde) Vehbî Efendi'nin oğludur. Divan kaleminden yetişip Divan-ı Hümâyûn kesedarı oldu. 1222'de (1807) piyade mukabelecisi, 1223'de (1808) küçük tezkireci olup Zilka'de'de (Aralık 1808/Ocak 1809) ayrıldı ve Kütahya'ya gönderildi. 1226'da (1811) süvari mukabelecisi ve 1227'de (1812) tezkire-i evvel oldu ve aynı sene vefat etti. Kâtip ve münşî idi. (III. 300)

Abdülbâkî Efendi (Uşşâkîzâde) Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, Mısır, Mekke mollası oldu. Konya'ya vardığında 1090'da (1679) vefat etti. Mevlânâ Dergâhı'nda medfundur. Aklî, naklî ve riyâzî ilimlerde mâhirdi. Üç dilde şairdir. *Beyzâvî*'ye hâşiye ve ta'likatı ile şiir divanı vardır. (III. 296)

Abdülbâkî Mahmud Efendi İstanbulludur. Fâtih Camii müezzini olup Zilhicce 973'de (Haziran 1566) hacda vefat eden bir zatın oğludur. Müderris, Mekke, Medine mollası, 992 yılının Kadir gecesi (26/27 Ramazan-1/2 Ekim 1584) İstanbul kadısı olup Muharrem 993'de (Ocak 1585) azledildi. Receb 994'de (Temmuz 1586) ikinci defa İstanbul kadısı olup Zilka'de'de (Ekim-Kasım) Anadolu kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 996'da (Nisan 1588) azledildi. Receb 999'da (Mayıs 1591) ikinci kez Anadolu kazaskeri olup Receb 1000'de (Nisan-Mayıs 1592) Rumeli kazaskeri oldu, Şevvâl'de (Temmuz 1592) azledildi. Cemaziyelevvel 1003'de (Ocak 1595) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Azilden sonra Receb 1006'da (Şubat 1598) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. Muharrem 1007'de (Ağustos 1598) istifa eyledi. 23 Ramazan 1008'de (7 Nisan 1600)

vefat eyledi. Namazını Sun'ullah Efendi kıldı ve Edirnekapı dışına defnedildi. Âlim ve şairdi. *Divân*'ı ve hayrâtından bir mescidi vardır. Oğulları Abdurrahman Efendi(→) ile Şeyh Mahmud Efendi'dir(→). (III. 295)

Abdülbâkî Paşa Tekfurdağlı Mustafa Paşa'nın kethüdâsıdır 1106'da (1694/95) sipahiler ağası olup 1107'de (1695/96) vezir rütbesiyle Trabzon valisi olup 1111'de (1699/1700) vefat etti. (III. 297)

Abdülbâkî Paşa Sadrazam Hezârpâre Ahmed Paşa'nın oğludur. 1111'de (1699/1700) Resmo muhafızı ve mîrimîran olup sonra vefat etti. (III. 297)

Abdülbâkî Paşa İranlıdır. 1140'da (1727/28) Kirmanşah valisi iken Osmanlı Devleti'nin hizmetine girerek Rumeli beylerbeyi pâyesi verildi ve hudutta Novi mutasarrıfı olduysa da bu yıla doğru İstanbul'a getirildi ve burada vefat etti. (III. 298)

Abdülbâkî Paşa Bağdad valisi Süleyman Paşa'nın mensuplarından olup 1199'da (1785) mîrimîranlıkla Musul valisi oldu. Ancak 1200'de (1786) azledilip sonra vefat etmiştir. Mağrur ve kibirliydi. (III. 300)

Abdülbâkî Şifâî Efendi Gülşenî dervişi olup Edirne Dârüşşifası reisi iken 1075'de (1644/65) vefat etti. Şair ve tıp ilminde mâhirdi. (III. 296)

Abdülbâkîzâde *bak.* Nurullah Mehmed Efendi

Abdülcebbar Celîlî *bak.* Celîlî Abdülcebbar Çelebi

Abdülcebbâr Acemî Karabağlıdır. İstanbul'a gelip 965'de (1557/58) müderris ve Şehzâde Bâyezid'e muallim oldu. 966'da (1558/59) vefat etti. Âlim, mûsikî ve muhazarata vâkıftı. (III. 300)

Abdülcebbarzâde *bak.* Abdurrahman Bey; Selim Sırrî Bey

Abdülcelâl Nureddin Efendi (Kametîzâde) Mehmed Efendi'nin torunlarındandır. Müderris olup 27 Şevvâl 1171'de (4 Temmuz 1758) vefat etti ve Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 300/01)

Abdülcelilzâde *bak.* Abdurrahman Paşa; Abdülfettâh Paşa; Ahmed Paşa; Emin Mehmed Bey; Emin Mehmed Paşa; Es'ad Paşa; Hasan Paşa;

Abdülcelilzâde Musul hânedanından Emin Paşa'ya mensup bir ailedir ki, III. Ahmed devrinden (1703-1730) Sultan Abdülmecid devrine (1839-1861) kadar bir hayli vezir yetişmiştir. Sonuncusu Yahyâ Paşa'dır ki, çocuksuz vefat etti. (IV. 697)

Abdülevvel Efendi Ümmüveled Hüseyin Efendi'nin oğludur. II. Mehmed (Fâtih) zamanında (1451-1481) Silivri kadısı oldu. Sonra inzivaya çekildi ve 915'de (1509/10) vefat etti. Her fenne vakıf, hadis ve kıraatta mâhir, mütevazi idi. *Kâfiye Şerhi*'ne hâşiye yazdı. Oğlu Abdülaziz Efendi'dir. (III. 294)

Abdülevvel Efendi (Saçlı Emirzâde) Saçlı Emir denilen Muhyiddin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. "Uryânî Efendi" de denir. Bunun sebebi müderris iken cezbe getirip çıplak gezmesindendir. III. Murad kendisine inandığından 150 akçe günlük verirdi. Zilka'de 988'de (Aralık 1580) vefat etti. Namazını şeyhülislâm kıldırdı. Ermiş sayılanlardandır. (III. 294; IV. 345)

Abdülevvel Efendi (Uryân Efendi) Saçlı Emir Efendi'nin oğludur. 988'de (1580) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. Eyüp'de medfundur. (III. 294)

Abdülezel Paşa Askerlikten yetişmiş, savaşlarda yiğitliği görülünce rütbesi mîrlivâlığa kadar yükselmişti. Redif mîrlivâlığında bulunduğu sırada Alasonya Ordusu'na gönderilmiş, Zilka'de 1314 ortalarında (Nisan 1897) Yunanlılarla yapılan Bernartepe muharebesinde atının üzerinde iki kolundan yaralandığı halde dayanmış ve bir üçüncü kurşun ağzından girmekle şehid olmuştur. Beş-altı muharebede gerçekten yiğitlik göstermiş dindar, hâfız-ı *Kur'an*, sâdık, gayretli bir zat idi. Oğlu Binbaşı Said Efendi'dir ki, önceleri mekteplerde hikmet-i tabiiye ve riyaziye muallimiydi. (IV. 862)

Abdülfettâh Ağa Gürcüdür. Sadrazam İzzet Mehmed Paşa'nın kölesi olup darbhane emini iken mâbeyne takdim eyledi. Enderûn'a alınıp IV. Mustafa'nın hizmetine verildi ve ona mabeyinci oldu. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) başçukadar olup 4 Cemaziyelâhir 1223'de (28 Temmuz 1808) vefat etti. Rengi esmer ve gözleri kızıldı. Oğlu İbrahim Bey'dir(→). (III. 343)

Abdülfettâh Ağa Saray başkapı gulâmı olup 19 Safer 1293'de (17 Mart 1876) vefat etti. Yaşı 100'ü geçkindi. (III. 344)

Abdülfettâh Ağa (Saraçzâde) Konyalıdır. Ahmed Bey'in kardeşi olup 1040'da (1630/31) Hasan Paşa'nın kapı kethüdâsı ve Receb 1058'de (Ağustos 1648) çavuşbaşı oldu ve 1079'da (1668/69) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (III. 342)

Abdülfettâh Bey Mîrimîrandan Muş mutasarrıfı Selim Paşa'nın oğlu olup kapıcıbaşı olarak bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 343)

Abdülfettâh Bey (Cebbarzâde) Süleyman Bey'in oğludur. Müderris, 1235'de (1820) Haleb mollası, 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi, 1245'de (1829/30) İstanbul pâyesi, 1252'de (1836/37) Anadolu pâyesi 1255'de (1839) Rumeli pâyesi oldu. 4 Zilhicce 1255'de (8 Şubat 1840) vefat edip ve Duvardibi'nde defnedildi. Servet ve hamiyet sahiplerindendi. (III. 344)

Abdülfettâh Efendi Ahmed b. Âdil-'in oğludur. Müderris oldu. 924'de (1518) vefat etti. Müdekkik ve muhakkık olup hattatdı. (III. 342)

Abdülfettâh Efendi Ebûssuûd Efendi'nin(→) kardeşi Nasrullah Efendi'nin oğludur. Âlim olup şuuru bozuldu. Cemaziyelâhir 977'de (Kasım 1569) vefat etti. (I. 169/70)

Abdülfettâh Efendi İbâd Çelebi'nin kardeşidir. Müderris ve Şam müftüsü olup Zilka'de 984'de (Ocak-Şubat 1577) vefat etti. Âlim, edipdi. (III. 342)

Abdülfettâh Efendi Müderris ve Yenişehr-i Fenâr mollası olup azledilmiş olarak 1145'de (1732/33) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 343)

Abdülfettâh Efendi Şeyhlerden olup 1157'de (1744) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 343)

Abdülfettâh Efendi Topcu Ocağı şeyhi olup 1222'de (1807) vefat eyledi ve Beyoğlu Mezarlığı'na defnedildi. (III. 343)

Abdülfettâh Efendi Maliyeden yetişip mektûbî-i defterî ve hâcegândan oldu. 1228'de (1813) maliye tezkirecisi, 1236'da (1820/21) piyade mukabelecisi olup 12 Rebiyülevvel 1237'de (7 Aralık 1821) vefat etti. Beykoz'

da Çakmak Dede yanında medfundur. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (III. 343)

Abdülfettâh Efendi Beyşehirlidir. Rıfaî şeyhlerinden olup 17 Safer 1304'de (15 Kasım 1886) vefat etti ve Karacaahmet'e defnedildi. (III. 344)

Abdülfettâh Efendi Sakızlıdır. Müslüman olduktan sonra Husrev Paşa'nın yanında yetişerek hattat olmuştur. Bu sebepten sikkeken olup sırasıyle sikkekenbaşı oldu ve senelerce devam edip 1296'da (1879) bâlâ rütbesini aldı. 9 Cemaziyelevvel 1314'de (16 Ekim 1896) vefat etti. (IV. 862)

Abdülfettâh Efendi (Altıparmak) Müderris, molla ve Ramazan 1068'de (Haziran 1658) İstanbul kadısı oldu ve senesinde azledildi. Ramazan 1071'de (Mayıs 1661) vefat etti. Fakihdi. Oğulları Abdülaziz Efendi(→) ile Abdülbâkî Efendi'dir(→). Torunlarından biri de Feyzullah Efendi'dir(→). (III. 342)

Abdülfettâh Efendi (Celladzâde) Hüsâmeddin Efendi'nin oğludur. Ankara mollası olup Safer 1072'de (Ekim 1661) 60 yaşında vefat etmiştir. (III. 342; II. 113)

Abdülfettâh Efendi (Mollacıkzâde) Ali Ağa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1200'de (1786) kalyonlar kâtibi oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 343)

Abdülfettâh Paşa (Abdülcelilzâde) Hüseyin Paşa'nın oğludur. Mîrimîran olup sonradan 1183'de (1769/70) vezir rütbesiyle Musul valisi oldu. 1184'de (1770/71) Trablusşam valiliğiyle cerde başbuğu oldu. 1186'da (1772) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (III. 343)

Abdülfettâh Paşa (Babanlı) Mîrimîran olup 1199'da (1785) Köysancak mutasarrıfı oldu, 1201'de (1786/87) ayrıldı ve daha sonra vefat etti. (III. 343)

Abdülfettâh Paşa (Hacı) Deryâ beylerinden olup liman reisi olarak 1106'da (1694/95) kalyonlar kapdanı yani kapudâne-i hümâyûn oldu. 1113'de (1701/02) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 1114'de (1702) hastalanıp yatağa düşünce 3 Şa'bân'da (23 Aralık 1702) azloldu. Sakız'da iken kısa süre sonra vefat etti. Orada medfundur. (III. 343)

Abdülgaffar Ağa Kapıcıbaşı ve Aydos mübayaacısı olup Receb 1200'de (Mayıs 1786) vefat eyledi. (III. 340)

Abdülgaffarzâde *bak.* Necib Efendi

Abdülgafûr Efendi İranlı bir tâcirin oğludur. Kadı, sonra şehzâde defterdarı, 974'de (1566/67) dördüncü defterdar; sonra Anadolu defterdarı ve daha sonra da Bursa beyi oldu. Orada vefat eyledi. (III. 340)

Abdülgani *bak.* Abdî Paşa

Abdülganî Bey Râkım Mehmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip 1198'de (1784) gureba-yı yesâr kâtibi ve hâcegândan oldu. Çeşitli görevlerde bulunup başmukataacılıktan azledilmiş olarak 27 Zilhicce 1218'de (8 Nisan 1804) vefat etti. 1202'de (1787/88) vefat eden annesi Hacı Fatma Hanım'ın yanına Silivrikapı'da defnedildi. (III. 342)

Abdülganî Efendi Bolulu Emirşah'ın oğludur. Müderris, Şam, Mısır mollası olup Zilka'de 987'de (Ocak 1580) İstanbul kadısı oldu. Rebiyülâhir

988'de (Mayıs-Haziran 1580) azledildi. Rebiyülevvel 991'de (Nisan 1583) ikinci kez İstanbul kadısı, 40 gün sonra Anadolu kazaskeri oldu ve Zilhicce (Aralık 1583/Ocak 1584) azledildi. Rebiyülevvel 994'de (Mart 1586) Şam, Ramazan'da (Ağustos-Eylül 1586) Mısır kadısı olup Rebiyülevvel 995'de (Şubat 1587) azledildi ve Bursa'ya gelince vefat etti. Bursa'da Zeynîler Zaviyesi'ne defnedildi. Âlim, Nakşibendî, münşî ve şairdir. Telifleri: *Şerh-i Tecrîd*'e hâşiyesi, *Beyzâvî Tefsiri* hâmişinde ta'likatı, *Fezâil-i Şam*. Oğlu sudûrdan Nâdirî Mehmed Efendi'dir. Kardeşi Abdülcebbar Celilî'dir. (III. 341; IV. 900)

Abdülganî Efendi Manisalıdır. Müderris ve 1012'de (1603/04) Kayseri mollası oldu. 1013'de (1604/05) yolda gelirken şehid oldu. (III. 341)

Abdülganî Efendi Amasyalıdır. Şeyh Resûl Efendi'nin mürididir. Zeynî şeyhi olduğundan Ali Paşa yakınındaki Sabûrî Tekkesi'ne şeyh oldu. 1028'de (1619) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (III. 341)

Abdülganî Efendi Balçık Tekkesi şeyhi olup Cemaziyelevvel 1201'de (Şubat-Mart 1787) vefat etti. (III. 342)

Abdülganî Efendi Kadıların ileri gelenlerinden olup 1219'da (1804/05) vefat etti. Mevlânâkapı'da medfundur. (III. 342)

Abdülganî Efendi Ricâlden Hacı Selim Efendi'nin oğludur. 1167'de (1753/54) doğdu. Sadaret mektûbî kalemine girdi ve hâcegândan olarak zeametle yetindi. 14 Şa'bân 1240'da Berat gecesi (4/5 Nisan 1825) vefat etti. Dini ilimlerde, riyaziye ve nücûm ilminde bilgiliydi. Ayaklı Kütüphane ve Bendereklizâde'den ders görmüştür. Sahhaflar Şeyhizâde Es'ad Molla'nın annesiyle evlenmişti. (III. 342)

Abdülganî Efendi Vâlide sultan başağası ve 1269'da (1852/53) hazine vekili olup 1276 (1859/60) tarihlerinde vefat etmiştir. (III. 342)

Abdülganî Efendi (Benli) Kastamonuludur. Müderrislerin eskilerinden olup Selânik, Bursa, Edirne mollası oldu. Azledilmiş olarak Şevvâl 1046'da (Mart 1637) vefat etti. Kalbi doğru idi. Torunu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 341)

Abdülganî Efendi (Vardarî Şeyhzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Safer 1099'da (Aralık 1687) İstanbul pâyesi, Rebiyülâhir 1100'de (Şubat 1689) İstanbul kadısı olup Zilka'de 1100'de (Ağustos-Eylül 1689) azledildi. Rebiyülâhir 1105'de (Aralık 1693) Anadolu pâyesi ve Cemaziyelevvel 1107'de (Aralık 1695) Rumeli pâyesi oldu. Şa'bân 1108'de (Mart 1697) vefat etti. Fâzıl, ta'lik yazısında usta, mahlassız şairdi. Yaşı 80'i aşkındı. Oğlu Abdülvehhab Efendi'dir(→). (III. 341)

Abdülganîzâde Kazasker Abdülganî Efendi ve oğlu Nâdirî Efendi'ye dendi. Şerefleri bu zatta kalmıştır. (IV. 697)

Abdülhâdî Efendi Beypazarlıdır. Kadı Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris, Medine pâyesiyle Belgrad kadısı oldu. Azledilmiş olarak 1077'de (1666/67) vefat etmiştir. Emir Buharî'de medfundur. Oğlu Feyzullah Feyzî Efendi'dir. Bunun oğlu Hâdîzâde Mehmed Efendi ve onun oğlu Hâdîzâde Abdullah Efendi'dir(→). (III. 406)

Abdülhâdî Efendi Bursa'da Hisar Camii şeyhi Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris ve Üsküdar mollası oldu. 1143'de (1730/31) vefat eyledi. Şairdir. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir(→). III. 406)

Abdülhâdî Efendi Şeyhülislâm Akmahmudzâde Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'nin(→) manevi oğludur. Müderris iken 1173'de (1759/60) vefat etmiştir. (III. 406; II. 434)

Abdülhâdî Efendi Nakşibendî şeyhlerinden olup 1210'da (1795/96) vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. Zamanında hattatların şeyhiydi. (III. 406)

Abdülhâdî Efendi (Remzîzâde) Bursalı Mustafa Remzî Efendi'nin oğludur. Müderris iken Muharrem 1014'de (Mayıs-Haziran 1605) vefat etti. Edip ve hasibdi. (III. 406)

Abdülhadizâde *bak.* Feyzullah Feyzî Efendi

Abdülhak Efendi Ser-etıbbâ Behcet Efendi'nin kardeşidir. 1216'da (1801/02) müderris olup saraya tabip olmuştur. 12 Rebiyülâhir 1237'de (6 Ocak 1822) Keşan'a gönderildi. Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) görevine döndü. Cemaziyelâhir 1243'de (Aralık 1827) Selânik mollası, Muharrem 1245'de (Temmuz 1829) Mekke kadısı, 1248'de (1832/33) İstanbul pâyesi ve 22 Zilhicce 1249'da (1 Mayıs 1834) ser-etıbbâ oldu. 1252'de (1836/37) Anadolu pâyesi olup 18 Zilhicce 1252'de (26 Mart 1837) azledildi. Safer 1255'de (Nisan-Mayıs 1839) Anadolu kazaskeri, Rebiyülevvelde (Mayıs-Haziran 1839) ikinci defa ser-etıbbâ ve 1 Zilhicce 1257'de (14 Ocak 1842) Rumeli kazaskeri olmuştur. Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) ser-tabâbetten azledildi. Safer 1264'de (Ocak 1848) Meclis-i Maarif reisi ve 2 Zilka'de'de (30 Kasım 1848) üçüncü defa ser-etıbbâ oldu. Safer 1265'de (Ocak 1849) tekrar Rumeli kazaskeri oldu. O sene Zilhiccesinde (Ekim-Kasım 1849) ser-tabâbetten azledildi. Reisülulemâ iken 21 Şa'bân 1270'de (19 Mayıs 1854) vefat etti. Âlim, tıpta bilgi sâhibi, edip, güzel konuşur ve şairdi. Oğlu Hayrullah Efendi'dir. Diğer oğlu Mehmed Emin Efendi'dir(→). (III. 301)

Abdülhâlik Efendi (Uşşakîzâde) Müderris, 1211'de (1796/97) Galata mollası olup sonra vefat etti. (III. 309)

Abdülhalim (Karayazıcı) Beylerbeyiler yanında subaşılık ve sekbanlık edip 1009'da (1600/01) Canik'de vefat etmiştir. (III. 301/02)

Abdülhalim Ağa Tersane kethüdâsı olup I. Mahmud zamanında (1730-1754) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (III. 303)

Abdülhalim Ağa (Hacı) Kapıcıbaşıların eskilerinden olup 1265'de (1849) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 303)

Abdülhalim Bey (Siyavuş Paşazâde) 1181'de (1767/68) vefat etti. Torunu Abdürrahim Bey'dir(→). (III. 356)

Abdülhalim Çelebi 1037'de (1662/63) Konya'da Mevlânâ Dergâhı postuna oturdu. 1091'de (1680) vefat eyledi. (III. 303)

Abdülhalim Efendi İran'dan gelip müderris ve Kefe'ye müftü oldu. 987'de (1579) vefat etti. Oğlu Abdurrahman Efendi'dir. (III. 301)

Abdülhalim Efendi Maraşlıdır. Müderris, Manisa, iki kere Medine ve Kudüs mollası oldu. Cemaziyelâhir

1009'da (Aralık 1600) vefat etti. Yumuşak huylu, kerim ve sâlihdi. (III. 301)

Abdülhalim Efendi Bezirgân Tekkesi şeyhi Ramazan Efendi'nin oğludur. 1036'da (1626/27) babasının yerine şeyh olup 1062'de (1652) vefat etti. (III. 302) [II. 419'da ağabeyi Celâleddin Efendi'nin 1026'da (1617) vefatı üzerine şeyh olduğu yazılıdır.]

Abdülhalim Efendi Sandıklılıdır. Pîr Kadem Şeyh b. Nasûh'un oğludur. Müderris, Haleb ve Şam mollası oldu. Şa'bân 1088'de (Ekim 1677) 85 yaşında vefat etti. Edirnakapı'ya defnedildi. Fâzıldı. Eserleri: Nebe' Suresi'nden Hücurat Suresi'ne kadar hâşiyeleri, *Miftâh*'a ta'likatı, *Mutavvel*'den Kasr'a kadar hâşiyeleri, Fıkıh'dan *Ahkâm* adlı hâşiyeleri, *Molla Câmî*'ye "inne" sonuna kadar hâşiyeleri. Oğlu Mehmed Sâlih Efendi(→), damadı Abdullah Efendi(→), torunu Hacı Abdülhalim Efendi'dir(→). (III. 302/03)

Abdülhalim Efendi Kırım'da Hanillidir. Müderris, Mısır mollası olup hacca giderken 1110'da (1698/99) Yenbu'da vefat etti. (III. 303)

Abdülhalim Efendi Himmetzâde'nin damadıdır. Nazmîzâde Tekkesi'ne şeyh oldu. Katarda da Sultan Bâyezid Camii şeyhi olmuştur. 1172'de (1758/59) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Bu tekkeye 1184'de (1770) Nuruosmaniye vâizi Kadirîyeden Sırrî Mehmed Efendi şeyh olmuş ve sonra vefat etmiştir. (III. 303)

Abdülhalim Efendi Kırımlıdır. Dersiâm ve Vassâfzâde Es'ad Efendi'nin şeyhülislâmlığında askerî kassâm ve ders vekili, sonra Enderûn'a başhoca ve 1199'da (1785) Haremeyn müfettişi oldu. Ayrıldıktan sonra fetvâ emini, Edirne ve 1210'da (1795/96) Mekke mollası oldu. Sonra orada vefat etti. Oğlu Fethî Mehmed Efendi'dir. (III. 303)

Abdülhalim Efendi Dersiâm olup 26 Zilka'de 1221'de (4 Şubat 1807) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 303)

Abdülhalim Efendi Müderris olup 1242'de (1826/27) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 303)

Abdülhalim Efendi Mühendishane'de okudu. 1241'de (1825/26) mimarbaşı oldu. 1245'de (1829/30) bu unvan ebniye-i hassa müdürlüğüne çevrildi. 1248'de (1832/33) su nezâreti ilâve edildi. 1263'de (1847) ayrıldı ve Kaza-i erbaa kaymakamı olup o taraflarda vefat etti. (III. 304)

Abdülhalim Efendi Keçecizâde Sâlih Efendi'nin kızının oğlu ve kapan nâibi Abdüllâtif Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1241'de (1825/26) Gelibolu'ya gönderildi. Sonra aynı sene mevleviyet ile mîrî kâtibi oldu. 1246'da (1830/31) azl edildi. 1248'de (1832/33) Şam mollası, sonra Mekke pâyesi, 1252'de (1836) İstanbul pâyesi, Muharrem 1253'de (Nisan 1837) İstanbul kadısı, ardından Anadolu kazaskeri ve 1264'de (1848) Rumeli kazaskeri oldu. Bir aralık Meclis-i Maarif azası olup 8 Şevvâl 1268'de (26 Temmuz 1852) vefat etti. İlmi orta derece, zarif, hoş sohbet ve güzel konuşurdu. (III. 304)

Abdülhalim Efendi Mühendis olmakla su nâzırı olup Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) ebniye-i hassa müdürü oldu. 1271'de (1855) vefat etti. Eyüp'de Taşlıburun Dergâhı'nda medfundur. (III. 304)

Abdülhalim Efendi İmam iken sesinin güzelliğinden dolayı Safer 1278'de (Ağustos 1861) padişaha ikinci imam oldu. Ramazan 1279'da (Mart 1863) azledildi. 1281'de (1864/65) Sofya mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (III. 304)

Abdülhalim Efendi Evkaftan yetişerek cihat müdürü oldu. 26 Receb 1288'de (11 Ekim 1871) ûlâ evveli ile evkaf müsteşarı oldu. 5 Zilhicce 1289'da (3 Şubat 1873) ayrıldı. Muharrem 1292'de (Şubat 1875) tekrar müsteşar oldu. 17 Rebiyülâhir 1294'de (1 Mayıs 1877) bâlâ rütbesiyle evkaf nâzırı olup 1295'de (1878) ayrıldı ve 1300'de (1883) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. Nezâretin işlerini iyi bilirdi. Oğlu Cenâb Bey'dir. (III. 304)

Abdülhalim Efendi (Ahîzâde) Mevâlîden Mehmed Efendi'nin oğludur. Kudüs mollası olup Receb 1080'de (Aralık 1669) vefat etti. (III. 302)

Abdülhalim Efendi (Halimzâde) (Hacı) Abdülhalim Efendi'nin(→) torunu, Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1163'de (1750) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 303)

Abdülhalim Efendi (Kebirîzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) torunu İsmail Efendi'nin oğludur. 1 Rebiyülevvel 1141'de (5 Ekim 1728) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Oğlu İsmail Kâmil Efendi'dir. (III. 318)

Abdülhalim Efendi (Külâhîzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1207'de (1792/93) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. (I. 415)

Abdülhalim Efendi (Şârihü'l-Menâr) Müderris, Bosna mollası olup Ramazan 1051'de (Aralık 1641) azledilmiş olarak vefat etti. *Menâr*'ı şerhetmiştir. Oğlu Ahmed Efendi'dir. (III. 302)

Abdülhalim Efendi (Tezkirecizâde) Seydişehirlidir. Müderris, Diyarbekir mollası olup Cemaziyelâhir 1105'de (Şubat 1694) vefat etti. Fakihti. (III. 303)

Abdülhalim Halimî Efendi (Ahîzâde) Kazasker Mehmed Efendi'nin oğlu ve Şeyhülislâm Sa'dullah Sa'dî Efendi'nin kızının oğludur. 963'de (1556) doğdu. Müderris, Bursa, Edirne mollası oldu. 15 Receb 1004'de (15 Mart 1596) İstanbul kadısı, Zilhicce 1005'de (Temmuz-Ağustos 1597) Anadolu kazaskeri olup Safer 1007'de (Eylül 1598) azlolundu. Rebiyülâhir 1008'de (Ekim-Kasım 1599) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Ramazan 1009'da (Mart 1601) azledildi. Safer 1010'da (Ağustos 1601) Rumeli kazaskeri oldu ve Zilhicce 1011'de (Mayıs 1603) azledildi. 14 Muharrem 1013'de (14 Haziran 1604) vefat etti. Fâzıl ve şairdir. İmtihan için risaleleri olup ta'likatı çoktur. Vakıfnameleri, huccetleri ve temessükleri her zaman esas alınacak sağlamlıktadır. *Şerh-i Miftâh*'a ta'likatı, *Camiu'l-fusûleyn* ile *Dürer ü Gurer*'in, *Eşbah u Nazair*'in hâmişinde olan kelimeleri birer hâşiye olur. *Hidâye*'ye şerh yapmış ve *Şevâhidü'n-Nübüvve*'yi tercüme etmiştir. Ebûssuûd Efendi'yle akrabalığı vardır. Oğulları Yahyâ Efendi(→) ile Mahmud Sûzî Efendi'dir(→). (III. 302)

Abdülhalim Paşa Trabzonlu Ali Ağa'nın oğludur. 1233'de (1818) Enderûn'a girdi. Kısa süre sonra askerliğe geçti. 1244'de (1828/29) süvari kaymakamı, sonra miralay olup Tâhir Paşa ile Trablusgarp'da bulundu. Dönüşte süvari livâsı oldu. 1264'de (1848)

Bükreş'e memur olup 1265'de (1849) ferik, 1268'de (1851/52) zabtiye müşiri kaymakamı, sonra Dâr-ı Şûrâ azası oldu. 1269'da (1852/53) Rumeli'ye gönderilip Silistre kuşatmasında bulundu. Döndükten sonra Dâr-ı Şûrâ azası olup Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) zabtiye müşiri kaymakamı oldu. Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Dâr-ı Şûrâ reisi, Zilhicce 1276'da (Temmuz 1860) vezirlikle Arabistan müşiri, Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) zabtiye müşiri, Cemaziyelâhir 1280'de (Kasım 1863) Meclis-i Vâlâ azası, Ramazan'da (Şubat 1864) ikinci defa 5. Ordu müşiri olup Receb 1282'de (Aralık 1865) istifa eyledi. 1283'de (1866/67) selâmlık resmine memur edildi. Receb 1284'de (Kasım 1867) Yanya ciheti kumandanı olup Ramazan 1285'de (Aralık 1868/Ocak 1869) azledildi. Sonra Meclis-i Muvakkat-ı Askerî'ye memur edildi. Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) 4. Ordu müşiri olup Zilka'de'de (Ocak 1872) azledildi. 1293'de (1876) Şûrâ-yı Devlet azası oldu. Rebiyülevvel 1295'de (Mart 1878) Dâr-ı Şûrâ ikinci reisi olarak 1303'de (1885/86) vefat etti. Bahariye'de medfundur. Yaşı 80'i geçkindi. Kısa boylu, güler yüzlü, cesur, derviş-meşrep, alçak gönüllüydü. Oğlu Hacı Ahmed Recâî Bey'dir(→). (III. 304/05)

Abdülhalim Paşa Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa'nın oğludur. 1242'de (1826/27) doğdu. 7 Ramazan 1273'de (1 Mayıs 1857) vezir rütbesi verildi. Cemaziyelevvel 1286'da (Ağustos 1869) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 28 Zilka'de 1311'de (2 Haziran 1894) ansızın vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi'nin bahçesinde medfundur. Muhterem bir zat olup resimde ustaydı. (III. 305; IV. 900)

Abdülhalim Rüşdî Bey Adliye memurlarından olup Konya Divan-ı Temyiz reisliğinden azledilmiş olarak 11 Receb 1302'de (26 Nisan 1885) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 304)

Abdülhalim Zamirî Efendi (Hacı) Rıfaî şeyhlerinden olup 3 Cemaziyelâhir 1286'da (10 Eylül 1869) vefat etti. Süleymaniye'de defnedilmiştir. (III. 304)

Abdülhamid Ahmed Efendi Müderris, Yehişehr-i Fenâr müftüsü oldu. Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) İzmir pâyesi olup sonra vefat etti. (III. 306)

Abdülhamid Bey Sadrazamlardan birinin damadıdır. Mektûbî-i sadâretten yetişerek mektûbî-i sadr-ı âlî oldu. Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) süvari kâtipliğiyle birlikte tezkire-i sânî olup Rebiyülevvel 1223'de (Mayıs 1808) ayrıldı. 1224'de (1809) kethüdâ kâtibi olup 1226'da (1811) piyade mukabelecisi ve sonra yine tezkire-i sânî oldu. Receb 1229'da (Haziran-Temmuz 1814) vefat eyledi. (III. 306)

Abdülhamid Bey Askerlikten yetişip süvari miralayı oldu ve Arabistan Ordusu'nda iken 1270'de (1853/54) vefat etti. (III. 306)

Abdülhamid Bey İbrahim Münib Efendi'nin oğludur. Sadâret mektûbî odasından yetişerek başhalife ve sonra kethüdâ kâtibi, sonra mektûbî-i sadr-ı âlî, sonra tezkire-i evvel olup azledilmiş, Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) tezkire-i sânî olup yine tezkire-i evvel olmuş ve azledilmiş olarak 5 Zilka'de 1249'da (16 Mart

1834) vefat etmiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde babasının yanına defnedildi. Kızı Esmâ Hanım 1273'de (1856/57) vefat etmiştir. (II. 306)

Abdülhamid Bey (Köprülüzâde) Hâfız Ahmed Paşa'nın(→) torunlarındandır. 1182'de (1768/69) Yenişehir mollası oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. Damadı mevâlîden Mehmed Âsım Bey'dir. (I. 263; III. 305) [III. 305'de "III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti" denilmektedir.]

Abdülhamid Bey (Siyavuş Paşazâde) 1200 (1786) yılından sonra vefat ederek Siyâvuş Paşa Türbesi'ne defnedildi. Oğlu ya da yakını Nu'man Bey'dir(→). (III. 356)

Abdülhamid Efendi Şirvanlıdır. Halvetî şeyhlerinden Şeyh Kabaduz'un halifesidir. 974'de (1566/67) vefat eylemiştir. (III. 305)

Abdülhamid Efendi Bâbıâlî'den yetişerek 1213'de (1798/99) mektûbî-i sadr-ı âli, 6 Rebiyülâhir 1216'da (16 Ağustos 1801) tezkire-i sânî, Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) süvari mukabelecisi, sonra tezkire-i evvel ve 1223'de (1808) Yeniçeri kâtibi olup sonra orduda vefat etti. (III. 306)

Abdülhamid Efendi Gülşenî şeyhlerinden olup Safer 1245'de (Ağustos 1829) vefat etti. Oğlu Ferid Efendi'dir. (III. 306)

Abdülhamid Efendi Trablusşam müftüsü olup Şevvâl 1256'da (Aralık 1840) İzmir pâyesi olmuş, sonra vefat etmiştir. Fâzıldı. (III. 306)

Abdülhamid Efendi Muhsinzâde'nin imamıdır. Müderris ve müftü Abdülkadir Efendi vakfına mütevelli olup sonra vefat etmiştir. Oğlu Sa'deddin Efendi'dir. (III. 306)

Abdülhamid Efendi (Nafizzâde) Sudûrdan Feyzullah Nâfiz Efendi'nin oğludur. Müderris, 1194'de (1780) Kudüs mollası ve 1203'de (1789) Edirne mollası olup sonra vefat etti. (III. 305)

Abdülhamid Eşref Efendi Kastamonuludur. Tahsilden sonra tasavvufa yönelerek Nakşibendî ve vâiz oldu. 948'de (1541/42) vefat etti. Tefsirde geniş bilgisi olup heybetli, edip ve nazikti. (III. 305)

Abdülhamid Mehmed Bey Ali Ruhî Efendi'nin(→) oğlu, sudûrdan Tahsin Bey'in damadıdır. Sânîye rütbesinde iken 16 Ramazan 1272'de (21 Mayıs 1856) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 563)

Abdülhamid Paşa Bâyezid hânedanından ve Husrev Paşa'nın yakınlarından olup 1236'da (1820/21) Bâyezid mutasarrıfı olmuştu. (III. 306)

Abdülhamid Paşa Vanlı Hacı Mustafa Paşa'nın yakınlarından ve Kürt Ahmed oğullarındandır. Taşra kaymakamlığından yetişip mîrimîran ve beylerbeyi pâyesi oldu. Sofya ve Filibe'de mutasarrıflık edip 1302'de (1884/85) Van valisi oldu. 1304'de (1886/87) vefat eyledi. Tedbirli, güçlü ve mutedildi. (III. 306/07)

Abdülhay (Hüdâî Efendi) Hüdâî Mahmud Efendi'nin damadı Mehmed Efendi'nin oğludur. 1042'de (1632/33) Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi olup 1103'de (1691/92) vefat etti. Oğlu mevâlîden Ebûssuûd Efendi'dir. (III. 307)

Abdülhay Efendi Fenerkalelidir. 996'da (1588) Şam kadısı olup Rebiyülevvel 998'de (Ocak 1590) vefat etti. Keskin zekâlıydı. (III. 307)

Abdülhay Efendi Edirnelidir. Saçlı İbrahim Sûfî Efendi'nin oğlu olup 1070'de (1659/60) babasının yerine Edirne Selimiye Camii vâizliği ve tekkesi şeyhliği verildi. 1097'de (1686) Kadırga'da Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi olup sonra Yeni Cami vâizi oldu. 1103'de (1691/92) Hüdâî Mahmud Efendi Tekkesi şeyhi olup 29 Receb 1117'de (16 Kasım 1705) vefat etti. Âlim, akıllı, güzel konuşur ve şairdi. İlâhîleri vardır. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 307)

Abdülhay Efendi Kalemden yetişip askerî kâtip oldu. 1222'de (1807) ayrıldı. 1227'de (1812) kalyonlar kâtibi, sonra humbarahane nâzırı olup 27 Şa'bân 1233'de (2 Temmuz 1818) vefat etti. Üsküdar'da Eski Vâlide Camii'ne defnedildi. Kabiliyetli ve tedbirliydi. (III. 308)

Abdülhay Efendi (Muhaşşî Sinanzâde) Mehmed Çelebi'nin(→) oğludur. Müderris olup Cemaziyelâhir 1033'de (Mart-Nisan 1624) vefat etti. Sahih nesepli seyyiddir. (III. 109)

Abdülhay Efendi (Müeyyedzâde) Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, kadı oldu. Sonra görevden ayrılıp amcası Hacı Halife'nin zaviyesinde oturdu. Sonra Âmid ve Amasya kadısı oldu ve yine görevden ayrılıp 950'de (1543) vefat etti. Babası gibi hattat, cömert, dindardı. (III. 307)

Abdülhay Efendi (Niksarîzâde) Muslihiddin Mustafa Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Sakız, Gelibolu ve Sofya mollası olup 1046'da (1636/37) vefat etti. Âlimdir. (III. 307; IV. 494) [III. 307'de babasının adı "Mahmud" olarak geçmektedir.]

Abdülhay Efendi (Sadreddinzâde) Ruhullah Mehmed Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1060'da (1650) doğdu. Müderris olup Şam mevleviyeti pâyesiyle emekli oldu. Sonra Edirne pâyesi verildi. 12 Ramazan 1132'de (18 Temmuz 1720) vefat etti. Fındıklı'da medfundur. (III. 307; II. 421)

Abdülhay Mehmed Bey (Ali Paşazâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1184'de (1770/71) vefat ederek Üsküdar'da babasının yanına defnedildi. (III. 384)

Abdülkadir *bak.* Kadrî Çelebi; Kadrî Efendi

Abdülkadir Âdil Bey Nurî Ahmed Bey'in(→) oğludur. Hâcegândan olup sadâret mektûbî kalemine devam etmiştir. 17 Şevvâl 1240'da (4 Haziran 1825) vefat eyledi. Yanında medfundur. (IV. 591)

Abdülkadir Ağa Eski Saray ağası olup 1054'de (1644) dârüssaâde ağası oldu. Sonra yine Eski Saray ağalığına nakledildi. O hizmette vefat etmiştir. (III. 346)

Abdülkadir Ağa Cebeci Ocağı'ndan yetişerek kethüdâ, 1145'de (1732/33) cebecibaşı oldu. 1147'de (1734/35) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. Oğlu Mehmed Ağa'dır. (III. 347/48)

Abdülkadir Ağa Bostancıbaşı olup 1240 (1824/25) yılından sonra vefat etti. (III. 349)

Abdülkadir Ağa Seyyid Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Silahşor ve kapıcıbaşı olup 1240 (1824/25) tarihinden sonra vefat etti. (IV. 267)

Abdülkadir Bey Abdurrahman Feyzî Bey'in oğludur. Müderris, molla olup 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi olup sonra vefat etmiştir. (III. 349)

Abdülkadir Bey Sekbanbaşı Çelebi Mehmed Emir Ağa'nın oğludur. Maliyeden yetişerek taşra defterdarlıkları ve Muhasebe Meclisi azalığında bulundu. 2 Cemaziyelâhir 1275'de (7 Ocak 1859) vefat eyledi. Topkapı'da babasının yanına defnedildi. (III. 350)

Abdülkadir Bey Necib Ahmed Bey'in(→) oğludur. Galata mollalığından azledilmiş olarak 11 Safer 1296'da (4 Şubat 1879) vefat edip Eğrikapı'ya defnedilmiştir. (III. 350; IV. 546)

Abdülkadir Bey (Büyük Tezkirecizâde) Kalemden yetişip 1225'de (1810) hâcegânlıkla başmukataacı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 348)

Abdülkadir Bey (Emin Paşazâde) Sudûrdan Emin Bey'in oğludur. Müderris, 1238'de (1822/23) Eyüp mollası, 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi, 1243'de (1827/28) Mekke mollası, döndükten sonra İstanbul pâyesi, 1245'de (1829/30) Anadolu pâyesiyle Rusya ile barış görüşmelerinde ikinci murahhas ve sonra mükâlemât meclisi memuru oldu. Rebiyülevvel 1250'de (Temmuz 1834) Anadolu kazaskeri oldu. 1252'de (1836) Rumeli pâyesi ve Zilhicce 1253'de (Mart 1838) Meclis-i Vâlâ müftüsü oldu. Ramazan 1262'de (Eylül 1846) vefat eyledi. Âlim, siyasî işleri bilir ve hünerliydi. Oğlu Mehmed Kerim Bey'dir(→). (III. 349)

Abdülkadir Bey (Hacı Ebûbekirzâde) Cerrahpaşa Camii civarında yeniden bir cami ihya ve imar etti. Bu senelerde (1780'ler) vefat etmiştir. (III. 348)

Abdülkadir Bey (Melek Paşazâde) Sadrazam Melek Mehmed Paşa'nın oğludur. Müderris, Rebiyülâhir 1223'de (Haziran 1808) Galata mollası, Receb 1230'da (Haziran 1815) Edirne, 1234'de (1819) Mekke mollası, 1238'de (1822/23) İstanbul pâyesi oldu. 1241'de (1825/26) Manisa'ya gönderildi. 1243'de (1827/28) dönüp o sene İstanbul kadısı, 1244'de (1828/29) Anadolu pâyesi, 1250'de (1834/35) Anadolu kazaskeri, Ramazan 1256'da (Kasım 1840) Meclis-i Vâlâ azası ve Ramazan 1259'da (Ekim 1843) reisülulemâ oldu. 7 Zilka'de 1262'de (27 Ekim 1846) vefat eyledi. Zeyneb Sultan Camii'nde medfundur. İlmi orta, hoş sözlü ve âlimleri severdi. (III. 350)

Abdülkadir Dede Ni'me'l-ceyşden olup İstanbul'un fethinde şehid olmuş ve Unkapanı'nda defnedilmiştir. (III. 344)

Abdülkadir Efendi Ispartalıdır. Ali Tusî'den okudu. II. Mehmed'e (Fâtih) muallim oldu. Sonra hizmetinden affedildi. 877'de (1472/73) vefat etti. (III. 345)

Abdülkadir Efendi Hamidlidir. Babası Mehmed Efendi olup müderris, sahn müderrisi, 927'de (1521) Bursa kadısı, 929'da (1523) İstanbul kadısı ve aynı sene Anadolu kazaskeri olup 944'de (1537/38) emekli oldu ve Mekke'ye gitti. 948'de (1541) şeyhülislâm olup aynı yıl Şevvâl'de (Aralık 1541/Ocak 1542) hastalandı ve Bursa'da emekliliği seçti. 955'de (1548) orada vefat eyledi. Yaşı 70'i geçmişti. Âlim, fâzıl, cömert, şairdi. Bursa'da bir mescid ve medrese yaptırıp hazıresine defnedilmiştir. (III. 345)

Abdülkadir Efendi Şeyhülkurrâ vazifesi vakfolunduğunda ilk reisülkurrâ oldu ve III. Murad'a (hd. 1574-1595) imam oldu. 1015'de (1606/07) vefat etti. (III. 346)

Abdülkadir Efendi Müderris, Gelibolu, Maraş ve Ankara mollası oldu. 1030'da (1621) vefat etti. Dindardı. (III. 346)

Abdülkadir Efendi Halvetîdir. Karamanî Hayreddin Efendi'nin müridi olup Bursa'da Eskiciler Caddesi Mescidi'nde şeyh oldu. 1060'da (1650) vefat etti. Mürşidinin yakınında medfundur. (III. 346)

Abdülkadir Efendi Bağdadlı Ömer Efendi'nin oğludur. 1030'da (1621) doğdu. 1084'de (1673) İstanbul'a gelip Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa'ya bağlandı. Sonra Mısır'a gidip yine döndü. Gözlerinde körlük derecesinde hastalık ortaya çıkınca Mısır'a geri döndü ve 1093'de (1682) vefat etti. Fâzıl ve âlimdi. *Kâfiye*, *Şâfiye* radisi ve *Şevâhidî* üzerine şerhleri ve *Bânet Suâd Kasidesi* hâşiyesi vardır. (III. 346/47)

Abdülkadir Efendi Anadolulu Hamza'nın oğludur. Müderris, Maraş mollası olup Cemaziyelevvel 1101'de (Şubat 1690) vefat etti. (III. 347)

Abdülkadir Efendi Beypazarlıdır. Müderris ve Beyazîzâde'ye mektupçu oldu. Receb 1102'de (Nisan 1691) vefat etti. (III. 347)

Abdülkadir Efendi Müderris, molla olup 1145 (1732/33) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 347)

Abdülkadir Efendi Seyfullah Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândan olup 1147'de (1734/35) vefat etti. Eğrikapı'da babasının yanına defnedilmiştir. (III. 123)

Abdülkadir Efendi Abdülkadir Geylânî soyundan ve Nakşibendî tarikatındandı. Üsküdar'da Atik Vâlide Camii'nde bir hücrede kalırdı. 1151'de (1738/39) vefat etti. (III. 348)

Abdülkadir Efendi Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan olarak Selânik Baruthanesi nâzırı olmuştur. Sonra rikâb-ı hümâyûn mektupçusu oldu. 1221'de (1806) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 348)

Abdülkadir Efendi Maliyeden yetişip Şevvâl 1254'de (1838) eshâm muhasebecisi, Muharrem 1256'da (Mart 1840) sergi muhasebecisi, Receb'de (Eylül) Meclis-i Muhasebe azası, Muharrem 1257'de (Mart 1841) ikinci defa sergi muhasebecisi olup, 11 Zilka'de 1259'da (3 Aralık 1843) vefat etti. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 349)

Abdülkadir Efendi Evkaftan yetişerek mümeyyiz-i evvel, Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) evkaf muhasebecisi oldu. Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) vefat etti. (III. 350)

Abdülkadir Efendi İstanbulludur. Müderris, Şevvâl 1276'da (Mayıs 1860) Edirne mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 350)

Abdülkadir Efendi Hurpeşteli Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Mekteb-i Tıbbiye'de muallimdi. 26 Muharrem 1295'de (30 Ocak 1878) vefat eyledi. (III. 350)

Abdülkadir Efendi Kadirî şeyhlerindendir. "Halil Efendizâde" demekle meşhur olup 21 Cemaziyelevvel 1309'da (23 Aralık 1891) vefat etmiştir. İnadiye'de Hâşim Efendi yakınında defnedildi. (III. 351)

Abdülkadir Efendi (Cankurtaranzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Ağabeyi Mahmud Efendi'nin(→) 1162'de (1749) vefatı üzerine Eyüp'deki Şah Sultan Tekkesi'ne şeyh oldu. 1163'de (1750) vefat etmiştir. (III. 375)

Abdülkadir Efendi (İhtisâb Ağasızâde) Kalemden yetişti ve hâcelik verildi. 1202'de (1787/88) Kefe mukataacısı oldu. (III. 348)

Abdülkadir Efendi (Kadrîzâde) Müderris olup 1152'de (1739/40) vefat ederek Edirnekapı'da defnedildi. (III. 346)

Abdülkadir Efendi (Kâtibzâde) İzmirli İsmail Efendi'nin oğludur. Müderris, Kürdistan mollası oldu. Sonra mahrece geçip Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) Şam mollası ve 1282'de (1865/66) Medine kadısı oldu. Sonra İstanbul pâyesi olup Rebiyülâhir 1295'de (Nisan 1878) İstanbul kadısı oldu. Ayrıldıktan sonra Bağdad nâibi iken 1301'de (1884) orada vefat eylemiştir. (III. 350)

Abdülkadir Efendi (Manav Abdî) Müderris, Haleb, Mekke, Mısır kadısı olup 954'de (1547) Mısır'da vefat etti. Vakûr, dürüst ve mutedildi. (III. 345)

Abdülkadir Efendi (Matlabcızâde) Anadolu matlabcısı Seyyid Ali Ağa'nın oğludur. 1221'de (1806) babası vefat etmiştir. Kendisi serlevha-i yesâr kadılardan iken Cemaziyelevvel 1232'de (19 Mart 1817) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. Damadı Kadı Halil Efendi'dir(→). (III. 349)

Abdülkadir Efendi (Müezzinzâde) Müderrislikte bulunup emekli oldu. 20 sene kadar arpalıkla yaşayıp Receb 1061'de (Haziran-Temmuz 1651) vefat etti. Kardeşi Fikrî Efendi'dir. (III. 346)

Abdülkadir Efendi (Ramazanzâde) Ramazan Efendi'nin oğludur. Az zamanda yükselerek kalemden hâcelik rütbesini aldı. İki defa tezkire-i evvel ve mukabele-i süvari ve defter emini olup Cemaziyelâhir 1120'de (Ağustos-Eylül 1708) cizye muhasebecisi ve 1125'de (1713) Azak müfettişi ve Rusya tahdid-i hudud memuru oldu. 1126'da (1714) dönüşünde cizye muhesebecisi, Zilhicce'de (Aralık 1714) reisülküttab oldu. Ramazan 1129'da (Ağustos 1717) azlolundu ve Hacıoğlupazarcığı'na gönderildi. Döndükten sonra 1131'de (1719) yine defter emini ve defterdar-ı şıkk-ı sâlis, sonra ruznâme-i evvel oldu. Cemaziyelâhir 1133'de (Nisan 1721) vefat etti. Bilgili, olgun, nesih ve dîvânî yazıda ve tuğrada usta bir hattatdı. Herkesle senli benliydi. (III. 347)

Abdülkadir Efendi (Seyyid) Bâbıâlî'den yetişerek kalyonlar kâtibi olup 1225'de (1810) tezkire-i sânî, 1226'da (1811) çavuşbaşı, azilden sonra 1234'de (1819) sadâret kethüdâsı olup aynı yılın Zilka'desinde (Ağustos-Eylül 1819) ayrıldı ve sonra vefat etti. Oğlu Said Bey'dir. (III. 349)

Abdülkadir Efendi (Tuğcuzâde) Tıbba mensup olmakla Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) müderrislikle ser-etıbbâ oldu. Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) azledilmiştir. 25 Safer 1231'de (26 Ocak 1816) vefat etti. (III. 349)

Abdülkadir Efendi (Yılancık) Emir Gîsûdar'ın oğludur. Müderris, Maraş, Kütahya, Yenişehir mollası olup 1000'de (1591/92) vefat etti. Hiddetliydi. (III. 345)

Abdülkadir Kadrî Efendi Bahsî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Yenişehir mollası olup Şa'bân 1059'da (Ağustos 1649) vefat etti. Şairdir. (II. 7; III. 346)

Abdülkadir Kemâlî Paşa Mutasarrıf, mîrimîran, Kozan mutasarrıfı ve beylerbeyi pâyesi olmuştur. 1308'de (1890/

91) Kosova, 1309'da (1891/92) Musul ve sene sonunda Mamuretülaziz valisi olarak Harput'a varışının üçüncü günü, 7 Muharrem 1310'da (1 Ağustos 1892) vefat eylemiştir. (III. 351)

Abdülkadir Mehmed Bey (Halil Hamid Paşazâde) Ârif Mehmed Bey'in(→) oğludur. 1264'de (1848) Eyyûb mollası olup 1267'de (1850/51) vefat etti. Aksaray'da Kâtip Camii'nde medfundur. (III. 272; III. 350)

Abdülkadir Paşa Hüsâm Beyzâde Ali Paşa'nın oğludur. Bahriye emirlerinden olup babasının vefatında (1661) kapdan-ı deryâ oldu. İki ay sonra azledilerek Rodos beylerbeyi ve 1074'de (1663/64) Sivas valisi oldu. Sonra yine deniz hizmetlerinde bulunarak 1089'da (1678) Rodos valiliğiyle Karadeniz'e çıkarıldı. 1091'de (1680) Kapdan Mustafa Paşa'nın İzmir'de vefatında donanmayı İstanbul'a getirdi ve tekrar Rodos valisi oldu. 1096'da (1685) yine deniz hizmetlerinde bulundu. Sonra vefat eylemiştir. Gayretli ve cesurdu. (III. 347)

Abdülkadir Paşa Mîrimîrandan olup 1109'da (1697/98) Alâiye ve Karasi mutasarrıfı oldu. Senelerce başka yerlerde bulunup 1127'de (1715) emekli oldu. Sonra vefat etti. (III. 347)

Abdülkadir Paşa Ahıska'da ocaklık suretiyle III. Ahmed zamanında (1703-1730) beylerbeyi idi. Sonra vefat etmiştir. (III. 347)

Abdülkadir Paşa Frenk Mustafa Paşa'nın oğludur. Canım Hoca Mehmed Paşa'ya damad oldu. Rodos muhafızı ve tersane kethüdâsı olup 1163'de (1750) vefat eyledi. Beşiktaş'ta medfundur. Oğlu Hüsâmeddin Paşa'dır. (III. 348)

Abdülkadir Paşa Beylerbeyi olarak 1176'da (1762/63) Açu mutasarrıfı olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 348)

Abdülkadir Paşa Sofya'da Nalbant Halil Ağa'nın oğludur. Tersaneye girdi ve yetişerek kapudâne oldu. Rebiyülâhir 1213'de (Kasım 1798) Akdeniz donanması başbuğu oldu. 23 Şa'bân 1218'de (8 Aralık 1803) vezir rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. Şa'bân 1229'da (Temmuz-Ağustos 1814) azledildi. Hanya muhafızı olup orada vefat eylemiştir. Tersane işlerinde bilgiliydi. (III. 348)

Abdülkadir Paşa Askerlikten yetişerek 1275'de (1858/59) mîrlivâ iken Karadağ harbinde şehid oldu. (III. 350)

Abdülkadir Paşa 1229'da (1814) doğdu. Genç yaşta girdiği askerlikte yükselerek miralay ve teşrifatî-i askerî olmuştur. 1281'de (1864/65) mîrlivâ ve sonra ferik oldu. 5 Safer 1293'de (1 Şubat 1876) vefat etti. Cerrahlıkta ustaydı. Yenikapı Mevlevîhanesi'nde medfundur. (III. 350)

Abdülkadir Paşa (Babanlı) Abdülfettâh Paşa'ya halef olarak 1200'de (1786) Derne ve Paçladı mutasarrıfı olup bir müddet orada kalarak 1201'de (1786/87) Köy ve Harir mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 348)

Abdülkadir Senâyî Efendi (Babazâde) Sinaneddin Yusuf b. Şeyh Mehmed'in oğludur. Müderris, molla, 1068'de (1657/58) İstanbul kadısı olup senesinde azledildi. Rebiyülâhir 1071'de (Aralık 1660) ikinci defa İstanbul kadısı ve aynı yıl Receb'de (Mart 1661) Anadolu kazaskeri olarak Şevvâl 1072'de (Mayıs-Haziran 1662) azledildi. Rebiyülâhir 1073'de (Kasım 1662) Rumeli kazaskeri olup Muhar-

rem 1074'de (Ağustos 1663) azledildi. Şa'bân 1077'de (Şubat 1667) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülâhir 1080'de (Eylül 1669) azledildi. Receb 1081'de (Kasım-Aralık 1670) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu ve iki ay sonra azledildi. Şevvâl 1085'de (Ocak 1675) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Şer'î ilimlerde zamanının en iyilerinden olup Yahyâ Efendi, Ebû Said Efendi ve Muid Efendi'nin şeyhülislâmlıklarında fetvâ eminiydi. Bahçekapı'da bir mescid, bir mektep ve Edirnekapı'da bir cami yaptı. Hücreleri Kadrî Efendi Zaviyesi diye sonradan tekkeye çevrildi. Zamanının meselelerini ihtiva eden *Vâkıatü'l-Müftiyyîn*'i yazdı. Oğlu Kadrîzâde Ahmed Efendi'dir(→). (III. 346)

Abdülkadir Şeyhî Efendi (Müeyyedzâde) Abdürrahim Efendi'nin oğludur. 920'de (1514) doğdu. Müderris olup, Şam, Mısır ve Bursa mollası, Receb 977'de (Aralık 1569) İstanbul kadısı, Cemaziyelâhir 978'de (Kasım 1570) Anadolu kazaskeri ve Muharrem 979'da (Haziran 1571) Rumeli kazaskeri oldu. Muharrem 981'de (Mayıs 1573) emekli olup Zilhicce 991'de (Aralık 1583/Ocak 1584) dârülhadis müderrisi oldu. Cemaziyelevvel 995'de (Nisan 1587) şeyhülislâm oldu. Cemaziyelevvel 997'de (Mart-Nisan 1589) ayrılıp 250 akçe ile emekli oldu. Şevvâl 1002 sonlarında (Temmuz 1594 ortaları) vefat etti. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. Âlim ve değerli bir kişiydi. Eyüp'de bir mescidi olup mütevelliliğini Eyüp kadılarına vakfeyledi. Oğlu Abdürrahim Niyâzî Efendi'dir(→). (III. 345)

Abdülkadir Zarif Efendi Reisülküttab Üç Anbarlı Mehmed Efendi'nin oğludur. "Reiszâde" denir. Müderris, Diyarbekir mollası, 1172'de (1758/59) Edirne pâyesi ve Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) Mekke mollası oldu. 1180'de (1766/67) vefat etti. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. Oğlu Mehmed Emin Azmî Efendi'dir(→). (III. 348)

Abdülkadirzâde II. Mahmud devri (1808-1839) ricâlinden Abdülkadir Efendi'nin evlâdıdır. Said Bey'e ve Nâşid Bey'e denir. (IV. 697)

Abdülkayyum Efendi Müderris olup Şevvâl 1046'da (Mart 1637) vefat eyledi. (III. 351)

Abdülkayyum Efendi (Hammâmîzâde) 1115'de (1703) vefat eden Hamamcı İsmail Ağa'nın oğludur. Müderris olup 1140'da (1727/28) vefat etti. Kardeşi Mehmed Efendi'dir(→). (III. 351)

Abdülkebir Efendi Seyyid Fazlullah Efendi'nin oğludur. 1122'de (1613) Emir Buharî Tekkesi şeyhi oldu. 25 Receb 1131'de (13 Haziran 1719) vefat etti. Baba Haydar'da medfundur. (III. 351; IV. 22)

Abdülkerim (Şerif) Seyyid olup 1121'de (1709) Mekke emiri oldu. Azilden sonra 1129'da (1717) ikinci defa atanıp 1136'da (1723/24) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (III. 355)

Abdülkerim Ağa Enderûnludur. Kapıcıbaşı, sırasıyla başkapıcıbaşı ve sonra yeniçeri ağası olup 971'de (1563/64) ayrıldı. III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat etti. (III. 352)

Abdülkerim Ağa Eski Saray ağası olup Zilhicce 1078'de (Mayıs-Haziran 1668) emekli olup sonra vefat etti. (III. 353)

Abdülkerim Ağa Topçudur. Ocakta kethüdâ olup 1103'de (1691/92) topçubaşı olup bir aralık azlolundu ve sonra ikinci defa atandı. 1108'de (1696/97) yine azledildi ve 1109'da (1697/98) üçüncü defa atandı. 1115'de (1703/04) azledildi. Bu yılın Zilhiccesinde (Nisan 1704) dördüncü defa topçubaşı olup Safer 1116'da (Haziran 1704) azledildi. 1121'de (1709) beşinci defa, azilden sonra altıncı defa topçubaşı olup 1124'de (1712) azledildi ve Tekfurdağı'na gönderildi. 1126'da (1714) yedinci defa topçubaşı olmuş ve kısa süre sonra vefat etmiştir. Kardeşi Mustafa Ağa'dır(→). (III. 354)

Abdülkerim Bey Beylerbeyi Camii sâhibi Şarabdar Abdullah Bey'in torunlarından olup Divan-ı Hümâyûn kalemlerinde bulundu. Sonra Divan-ı Hümâyûn kesedarı olup 1114'de (1702/03) birden reisülküttab oldu. Kendi talebiyle 1115'de (1703/04) beylikçi oldu. Rebiyülâhir 1118'de (Ağustos-Eylül 1706) ikinci defa reisülküttab oldu ve Zilhicce 1122'de (Ocak-Şubat 1711) rızasiyle beylikçi oldu. Sonra doğum yeri olan Bolu'ya gönderildi. 1124'de (1712) üçüncü defa reisülküttab olup 1125'de (1713) azledildi. Zilka'de 1127'de (Kasım 1715) Habeş beylerbeyi olup 1129'da (1717) vefat etti. Bilgili ve doğruluk sâhibiydi. (III. 354)

Abdülkerim Bey Derviş Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan çıkıp 9 Zilhicce 1195'de (26 Kasım 1781) vefat etti. Miskinler'de medfundur. O sene oğlu Ahmed Bey de vefat etti ve Silivrikapı'ya defnedildi. (III. 355)

Abdülkerim Bey Seyyid Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrahûr-ı evvel pâyesiyle Manastır â'yânı olup 26 Şa'bân 1226'da (15 Eylül 1811) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. Oğulları sudûrdan Ali Râtib Bey ile Necib Mustafa Bey'dir(→) (III. 356; IV. 455) [III. 356'da vefat tarihi 10 Ramazan 1228 (6 Eylül 1813) olarak verilmiştir]

Abdülkerim Bey Durak Paşa'nın yeğeni Mustafa Sâbit b. İsmail Bey'in oğludur. Babası gençliğinde vefat ettiğinden haylice servete sahip olmuş, hassa silahşorlüğüyle yetinip boğularak vefat eylemiştir. Karacaahmet'e defnolundu. Babası Mustafa Bey ise gençliğinde vefat etmiş ve Aksaray'a defnedilmiştir. Oğlu Mustafa Kâmil Bey 1229'da (1814) ve kızı babamın annesi Nefise Hanım 1295'de (1878), diğer kızı sütannem Habibe Hanım 1300'de (1883) vefat eylemişlerdir. Oğullarından Mehmed Es'ad Bey 10 yaşındayken 1232'de (1817), kızı Emine Hanım pek küçükken 1235 (1819/20) tarihlerinde vefat eylemiştir. (III. 356/57)

Abdülkerim Bey Selâniklidir. Lağımcıbaşı iken 1242'de (1826/27) humbaracıbaşı, sonra Varna muhafızı olup 1249'da (1833/34) azlolundu. Sonra vefat etmiştir. (III. 357)

Abdülkerim Bey Mâbeynci İzzet Paşa'nın kardeşidir. Istabl-ı âmire pâyesi ve surre emini olup 9 Zilhicce 1271'de (23 Ağustos 1355) vefat eyledi. Beyoğlu'nda, 1259'da (1843) vefat eden kardeşi Râşid Bey'in civarına defnedilmiştir. (III. 357)

Abdülkerim Bey Sudûrdan Ali Râtib Bey'in oğludur. Müderris, molla, sonra Mekke pâyesi olup Cemaziyelevvel 1299'da (Mart-Nisan 1882) Beylerbeyi'nde vefat eyledi. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. (III. 357/58)

Abdülkerim Bey Sarı Abdullah Paşa'nın torunu, Mehmed Bey'in(→) oğludur. Enderûn'dan emekli bir abdal olup 1311'de (1893/94) vefat etmiştir. (IV. 286)

Abdülkerim Bey (Cağalazâde) 1192'de (1778) vefat eyledi. (III. 355)

Abdülkerim Çelebi Abdülvehhâb Hayâlî Efendi'nin(→) oğludur. Genç iken 946'da (1539/40) vefat etti. Müfessir ve muhaddisti. (III. 404)

Abdülkerim Çelebi Abdullah Paşa'nın(→) oğludur. Haleb'in fethinde defterdar ve sonra tahrir memuru olup I. Süleyman (Kanunî) devrine (1520-1566) yetişmiştir. (III. 362)

Abdülkerim Çelebi (Ebûsuûdzâde) Mehmed Meylî Çelebi'nin(→) oğludur. 980'de (1572/73) Süleymaniye müderrisi olup 22 Şevvâl 981'de (14 Şubat 1574) göz değmesiyle vebadan vefat etti. Yaşı 30'a varmış, fâzıl ve cömertti. Eyüp'de medfundur. (IV. 116)

Abdülkerim Efendi Ümerâdan Mehmed Ağa'nın Hıristiyan beldelerinden getirdiği üç çocuktan biridir. Diğerleri Mehmed (Mahmud) Paşa ile Ayas Efendi'dir. Ağaları bunları okutup âlim etti. Bu zat çalışıp müderris, sahn müderrisi ve nihayet Hocazâde yerine kazasker olup ayrıldı. Sonra Fahreddin Efendi yerine şeyhülislâm oldu. 874'de (1469/70) vefat edip bir rivayette azilden sonra II. Bâyezid zamanında (1481-1512) vefat eylemiştir. Âlim, fâzıl, kâmildi. Oğlu Abdülvehhab Efendi'dir(→). (III. 351)

Abdülkerim Efendi Şeyhülislâm Abdülkerim Efendi'nin(→) torunu, Abdülvehhab Efendi'nin oğludur. Gençken 946'da (1539/40) vefat etti. Müfessir ve muhaddisti. Oğlu sudûrdan Mehmed Efendi'dir. (III. 351)

Abdülkerim Efendi Rizelidir. Müderris ve Manisa müftüsü oldu. 954'de (1547) vefat etti. Şer'î ilimlere vâkıf ve çok zekiydi. (III. 351)

Abdülkerim Efendi Tirelidir. Halvetî şeyhi Alâeddin Ali Rûmî'nin müridi oldu. 954'de (1547) Tire'de şeyh olup 12 Şevvâl 964'de (8 Ağustos 1557) vefat eyledi. (III. 352)

Abdülkerim Efendi 975'de (1567/68) Âşık Mehmed Efendi'nin(→) yerine Edirne'de Şahmelek Zaviyesi'ne şeyh olup 982'de (1574/75) vefat etmiştir. Yanına defnedildi. (III. 352; III. 282)

Abdülkerim Efendi Edirne'de Şah Melek Zaviyesi'ne Şeyh Âşı'nın yerine şeyh olup 982'de (1574/75) vefat etti. Onun yanına defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (III. 352)

Abdülkerim Efendi Manisalıdır. Müderris olup III. Murad şehzâdeliğinde Manisa'da iken imam olan amcası Mehmed Efendi vefat edince bunu imam tayin etmiştir. Sonra bu görevden kazasker aylığıyla emekliye ayrıldı. Cemaziyelevvel 1002'de (Şubat 1594) vefat etti. (III. 352)

Abdülkerim Efendi Ferhâd Paşa'nın hocası ve sahn müderrisi olup sonra Bosna, Kudüs ve Medine mollası oldu. Rebiyülevvel 1015'de (Temmuz 1606) vefat etti. Ârif, temiz, dindardı. (III. 352)

Abdülkerim Efendi Akhisarlı Sinan Efendi'nin oğludur. 977'de (1569/70) doğdu. Müderris, Yenişehir, Kudüs, Haleb, Mısır, Bursa, Edirne ve Galata mollası oldu. Receb 1038'de (Mart 1629) vefat etti. Edirnekapı'da med-

fundur. Nazik, zarif, sözü etkili, Osmanlı münşîlerinin önde gelenlerindendir. Arapça *Vefeyat Tercümesi, Münşeat*'ı vardır. (III. 353)

Abdülkerim Efendi Celep Mûsâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 16 Zilka'de 1093'de (16 Kasım 1682) vefat etmiştir. (IV. 523)

Abdülkerim Efendi Manisalıdır. Halvetî olup Bursa'da Mir-i büdelâ Tekkesi şeyhi oldu. 1100'de (1689/90) vefat etti. İyi ahlâk sâhibiydi. (III. 354)

Abdülkerim Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1104'de (1692/93) rikâb-ı hümâyûnda defter emini oldu. 1105'de (1693/94) muhasebe-i evvel, 1107'de (1695/96) darbhane emini oldu. Sonra vefat etti. (III. 354)

Abdülkerim Efendi Çeşmîzâde Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb mollası oldu. Rebiyülevvel 1111'de (1699/1700) vefat etti. Oğlu İsmail Efendi'dir. "Cemrezâde [? (Çeşmîzâde)] Abdî" diye meşhurdur. (III. 354; II. 93)

Abdülkerim Efendi Müderris, 1143'de (1730/31) ordu nâibi oldu. İyi hizmette bulunarak vefat etmiştir. (III. 355)

Abdülkerim Efendi Haleblidir. 1178'de (1764/65) vefat etti. Hadiste *Kitab-ı Sebt*'i vardır. (III. 355)

Abdülkerim Efendi Şeyhdi. Şa'bân 1179'da (Ocak 1766) vefat etmiş ve Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 355)

Abdülkerim Efendi Yeniçeri Ocağı başhalifesi olup 1199'da (1785) vefat etti. Muratpaşa'da medfundur. (III. 355)

Abdülkerim Efendi 1184'de (1770) vefatla Eyüp'e defnedilen Siyâvuş Paşazâdelerden Mehmed Bey'in oğlu veya akrabası olup "Burnazzâde" diye meşhurdu. Hattî Efendi'nin hizmetinden yükselerek Sadrazam Mehmed Paşa'ya mühürdar oldu. 1170'de (1756/57) hâcegândan olup Kıbrıs'a gönderildi. 1182'de (1768/69) çavuşbaşı vekili, Ramazan 1183'de (Ocak 1770) nüzûl emini, 1184'de (1770/71) mevkufatçı, Muharrem 1185'de (Nisan-Mayıs 1771) sipah kâtibi ve Cemaziyelâhir'de (Kasım) süvari mukabalecisi, 1186'da (1772) başmuhasebe pâyesiyle Rusya mütareke memuru oldu. 1187'de (1773) çavuşbaşı, Zilka'de 1188'de (Ocak 1775) beylerbeyi pâyesiyle paşa olarak Rusya elçisi oldu. Sonra hâcegânlığa dönerek ve başmuhasebeci, 1198'de (1784) ruznâme-i evvel, 1202'de (1787/88) defter emini olup 1203'de (1788/89) vefat eyledi. Mahmutpaşa'da medfundur. Oğlu Derviş Mehmed Es'ad Bey 'dir(→). (III. 355/56)

Abdülkerim Efendi Yeniçeri Ocağı yazıcısı olup 1217'de (1802/03) vefat eyledi. Hüdâî Tekkesi'nde medfundur. (III. 356)

Abdülkerim Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Sonra defterdar-ı şıkk-ı sânî olarak 1224'de (1809) vefat eyledi. (III. 356)

Abdülkerim Efendi Bedestanî Seyyid Hacı Emin Efendi'nin oğludur. Büyük kardeşi Şâkir Efendi müezzinbaşı olduğundan o da Enderûn'dan yetişip müezzinbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) padişahın ikinci imamı, 10 Ramazan 1228'de (6 Eylül 1813) imam-ı evvel-i sultanî oldu. Muharrem 1230'da (Ara-

lık 1814/Ocak 1815) Mekke pâyesi oldu. 13 Ramazan 1231'de (7 Ağustos 1816) vefat edip Doğancılar'da kayınpederi Hacı Nu'man Bey'in yaptırdığı camiye defnedildi. Sesi gayet güzeldi. Nöbetinde saflarda yer bulunmazdı. Oğlu Nu'man Tayyib Paşa ile Mahmud Nidaî Efendi'dir. (III. 356)

Abdülkerim Efendi Fâtih dersiâmlarından olup icazet aldıktan sonra Filibe'de ve başka yerlerde nâiblikte bulunarak 1300'de (1883) vefat eylemiştir. "Kara Dâvud" adıyla bilinen fâzıl bir zat idi. (III. 359)

Abdülkerim Efendi Amasyalıdır. Müderris, 1218'de (1803) Yenişehir mollası, sonra Meclis-i Maarif azası olmuş, Mekke ve İstanbul pâyelerini almış ve 20 Rebiyülâhir 1303'de (26 Ocak 1886) vefat eylemiştir. Fâtih'de medfundur. Âlim ve fâzıl olup yabancı dilleri de bilirdi. Vefatına kadar dersten uzak durmadı. Eserleri vardır. (III. 358/59)

Abdülkerim Efendi Ebûssuûdzâde Mehmed Çelebi'nin oğludur. Müderrisdi. (III. 352)

Abdülkerim Efendi (Buhurîzâde) Zâkirbaşı olup 1131'de (1767/68) Abdürrahim Efendi'nin(→) yerine Eyüp'deki Şah Sultan Tekkesi'ne şeyh oldu. 1192'de (1778) vefat etti. (IV. 241)

Abdülkerim Efendi (Hafız) Müderris, Selânik, 1212'de (1797/98) Mısır, sonra Mekke mollası oldu. 1215'de (1800/01) Şam'da vefat eyledi. (III. 356)

Abdülkerim Efendi (Kasapzâde) Kadı Ali Efendi'nin oğludur. 924'de (1518) doğmuştur. Müderris olup Cemaziyelâhir 985'de (Ağustos-Eylül 1577) Kudüs mollası oldu. Zilhicce 985'de (Şubat 1578) vefat eyledi. Âlim, fâzıldı. Deli Kerim diye meşhurdur. (III. 352)

Abdülkerim Efendi (Keşşâfzâde) Müderris, Rebiyülâhir 1221'de (Haziran-Temmuz 1806) Eyüp kadısı olup sonra vefat etti. (III. 356)

Abdülkerim Efendi (Müfettişzâde) Müderris olup Şa'bân 1101'de (Mayıs 1690) vefat etti. (III. 354)

Abdülkerim Efendi (Müftî) (Şeyh) Karamanlıdır. Kadirîdir. Karabâlî'den tarikatı öğrendi. Fıkıhta tam mahareti vardı. 951'de (1544) vefat etti. Kirmastı'da medfundur. Camilerde vaaz eder ve devirhan olup kabir gibi bir çukurda beş vakit namazını kılar ve halvet-i erbain çıkarırdı. Bir cami ve zaviyesi vardır. (III. 351)

Abdülkerim Efendi (Şeyh İbrahimzâde) Müderris, Cemaziyelevvel 1248'de (Ekim 1832) Belgrad mollası ve sonra başka bir yerin mollası olup Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat eyledi. (III. 357)

Abdülkerim Efendi (Vâiz Emir) İştiplidir. Öğrenimden sonra tarikata girdi. Selâtîn camileri vâizi oldu. 996'da (1588) Kadırga'da Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi, 1010'da (1601/02) şeyhül-harem oldu. Rebiyülevvel 1012'de (Ağustos 1603) İstanbul'a döndü ve 1015'de (1606) vefat etti. Adı geçen tekkede medfundur. Şeyhlerin umdesi olup muhaddis, müfessir, ulu ve vakûrdu. Kalem eserleri güzel olup sılasında hanları, köprüleri, zaviye ve imareti vardır. Üsküp bedesteni ve dükkânları hayırlarına vakfedilmiştir. Estergon seferinde hazır bulunmuştur. (III. 352)

Abdülkerim Efendizâde *bak.* Nidâî Mahmud Efendi

Abdülkerim Hüseynî Efendi (Tarsusîzâde) Mustafa Efendi'nin damadıdır. Müderris olup 1208'de (1793/94) vefat eyledi. (III. 356)

Abdülkerim İzzet Bey Siyâvuş Paşazâdelerden Abdülkerim Efendi'nin(→) torunu, Derviş Mehmed Es'ad Bey'in(→) oğludur. Muharrem 1250'de (Mayıs 1834) vefat etti. Siyâvuş Paşa Türbesi'nde medfundur. (III. 356)

Abdülkerim Mehmed Efendi (Bostanzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Receb 1066'da (Mayıs 1656) İstanbul kadısı olup Ramazan'da (Temmuz) azledildi. 1067'de (1656/57) Anadolu pâyesi, Receb 1068'de (Nisan 1658) Rumeli kazaskeri olup Rebiyülevvel 1069'da (Aralık 1658) azledildi. Muharrem 1071'de (Eylül 1660) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Mütevazı ve kerimdi. (III. 353)

Abdülkerim Mehmed Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) Yahyâ b. Abdülaziz Efendi'nin oğludur. Müderris, Diyarbekir mollası olup Receb 1104'de (Mart 1693) vefat etti. Şairdir. Müneccimdi. *Divân*'ı vardır. Mahlası Cezmî'dir. (III. 354; III. 338'de mahlası "Bezmî" olarak yazılmıştır.)

Abdülkerim Nadir Paşa Çırpanlıdır. Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girdi. Sonra Viyana'ya tahsile gidip miralay, dönüşte 1256'da (1840) mîrlivâ ve erkân-ı harbiye reisi, 16 Safer 1263'de (3 Şubat 1847) ferik olup Dâr-ı Şûrâ azası ve redif memuru oldu. Zilka'de 1263'de (Ekim 1847) mekâtib-i askeriye nâzırı, 4 Rebiyülevvel 1264'de (9 Şubat 1848) vezirlikle Irak ve Hicaz müşiri oldu. Receb 1265'de (Haziran 1849) Bağdad valisi olup Safer 1267'de (Aralık 1850) azledildi. Aynı yıl Cemaziyelevvel'de (Mart 1851) Diyarbekir valisi olup Şevvâl'de (Temmuz-Ağustos 1850) Hassa müşiri ve Zilka'desinde (Eylül 1850) Anadolu müşiri oldu. Rebiyülevvel 1270'de (Aralık 1852) azledildi ve 1272 başlarında (1855 sonları) Serdâr Ömer Paşa'nın yanında Anadolu ciheti kumandanı oldu. Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) Selânik valisi, Safer 1274'de (Eylül-Ekim 1857) Rumeli valisi olup Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) azledildi. 1278'de (1861/62) Rumeli vali kaymakamı olup Muharrem 1279'da (Temmuz 1862) İşkodra fırkası kumandanı oldu. Ardından 2. Ordu müşiri olup Şa'bân 1282'de (Aralık 1865/Ocak 1866) 5. Ordu müşiri oldu. İstanbul'a gelişinde serasker kaymakamı ve 1. Ordu müşiri oldu. Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) serasker kaymakamlığından ayrılıp yıl ortasında Yanya ciheti kumandanlığı ilâve edildi. 11 Safer 1285'de (3 Haziran 1868) 3. Ordu müşiri, 21 Safer 1286'da (2 Haziran 1869) 2. Ordu müşiri ve 7 Ramazan 1289'da (8 Kasım 1872) 4. Ordu müşirliğiyle Erzurum valisi, 20 Zilka'de 1289'da (9 Ocak 1873) serasker, 8 Safer 1290'da (7 Nisan 1873) 2. Ordu müşiri, Cemaziyelâhir'de (Ağustos) Tanzimat-ı Askeriye Meclisi reisi, 26 Zilhicce 1290'da (14 Şubat 1874) serasker kaymakamı, 3 Zilka'de 1291'de (12 Aralık 1874) Şûrâ-yı Devlet azası ve üç gün sonra Mecâlis-i Âliye azası oldu. 25 Rebiyülevvel 1293'de (20 Nisan 1876) bahriye nâzırı ve 11 Rebiyülâhir'de (6 Mayıs) ikinci kez serasker ve dördüncü gün serdâr oldu. 24 Cemaziyelevvel 1293'de (17 Haziran 1876) yine serasker oldu ve 15 Şa'bân'da (3 Eylül) seraskerlikten azledilerek serdâr

kaldı. Şa'bân 1294'de (Ağustos 1877) serdârlıktan azledildi. 1301'de (1883/84) Rodos'da vefat eyledi. (III. 358)

Abdülkerim Ni'met Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden çıkıp 1239'da (1823/24) gedikler kâtibi ve hâcegândan olup sonra vefat etmiştir. (III. 357)

Abdülkerim Paşa Tersane-i Âmire'den yetişip kapudâne ve 1137'de (1759/60) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 1174'de (1760/61) kapudâne Mustafa Kapdan ile birlikte 5 Cemaziyelevvel 1174'de (13 Aralık 1760) azledildi ve 11 Receb 1174'de (16 Şubat 1761) vefat etti. Kasımpaşa'da defnolmuştur. (III. 355)

Abdülkerim Paşa Kapıcıbaşı ve yükselerek mîrimîran oldu. 1232'de (1817) Varna ve sonra Ada-i kebir muhafızı oldu. 1243'de (1827/28) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 357)

Abdülkerim Paşa Abdullah Ağa'nın(→) torunudur. Taşrada kaymakamlıklarda bulunmuş, mîr-i ümerâ olmuştu. Gümüşhane'de kaymakam iken 1272 ortalarında (1856 başları) orada vefat eylemiştir. (III. 390)

Abdülkerim Paşa Anadoluludur. Askerden yetişerek livâ, ferik ve Haleb fırkası kumandanı oldu. Sonra Kars Ordusuna memur oldu. Kuşatmada gösterdiği başarıdan ötürü Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) vezirlik verildi. Sonra dönüşte padişahın iltifatına mazhar olup 1273'de (1856/57) Arabistan müşiri, aynı yılın Zilka'desinde (Temmuz 1857) Anadolu müşiri olup ve Safer 1278'de (Ağustos 1861) azledildiyse de Cemaziyelevvel'de (Kasım) zabtiye müşiri oldu. Şa'bân 1279'da (Şubat 1863) azledildi ve emekli oldu. Üsküdar'da sahilhanelerinde otururken Receb 1280'de (Aralık 1863) vefat etti ve Karacaahmet'e defnolundu. Cesurdu. Oğulları binbaşılıktan emekli Mahmud Bey ile Aziz Bey'dir. (III. 357)

Abdülkerim Paşa (Yahnikapan) Talebeliğinde Sultan Bâyezid İmareti'nde yemek topladığından bu şöhreti oradan kazandı. Sonra Bâyezid Camii'ne imam ve hatip oldu. Daha sonra maliye memuriyetlerine girip küçük ve orta defterdar, 1032'de (1632) Bâkî Paşa'nın yerine başdefterdar oldu ve ardından vezir pâyesi verildi. 1034'de (1624/25) vefat etti. Servet sâhibiydi ve hesap bilirdi. Adına mahallesi vardır. (III. 353)

Abdülkerimzâde *bak.* Abdullah Efendi; İffet Mustafa Efendi; Kâmil Osman Efendi; Mehmed Efendi;

Abdülkerimzâde II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ulemâsından şeyhülislâm Abdülkerim Efendi'nin oğluna ve torununa denip yarım asır kadar sürmüştür. (IV. 697)

Abdüllâtif (Balat Kadısı) Kazvinlidir. Celâleddin Muhammed b. Abdurrahman'ın oğludur. 853'de (1449) vefat eyledi. *Hâşiye-i Miftâh* ile *Evrâd-ı Zeynîye*'si vardır. (III. 359)

Abdüllâtif (Mahdumî-i Câmî) Babası Ahmed Nâmıkî torunlarından ve Hacı Muhammed b. Sıddîk Huyuşanî (Hubuşanî) halifelerindendir. Bu da Huyuşanî'den Nakşibendî tarikatının âdâbını aldı. Hakikatte Üveysî-meşrepti. 960'da (1553) Osmanlı ülkesine gelip padişah ile konuşma şerefine nâil oldu. Sonra dönmüştür. 963'de (1556) vefat eyledi. Ermiş sayılanlardandır. (III. 359)

Abdüllâtif (Makdisî) Kudüslü Abdurrahman'ın oğludur. 786'da (1384) doğdu. Zeyneddin Hâfî ile Horasan'a gitti. İcazet alarak Bursa'ya geldi ve orada Zeynîye tarikatını yaydı. 856'da (1452) vefat etti. Zaviyesinde medfundur. (III. 359)

Abdüllâtif (Tarsusî damadı) Müderris olup 1032'de (1623) vefat eyledi. (III. 359)

Abdüllâtif Bey Enderûn'dan yetişip sırasıyle tülbend ağası yani sarıkçıbaşı olmuştur. Sonra azledildi ve 1226'da (1811) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 361)

Abdüllâtif Bey Nâfiz Paşa'nın oğludur. Sadâret mektûbî ve âmedî kalemlerine girdikten sonra Cemaziyelâhir 1281'de (Kasım 1864) hazine-i evrak müdürü oldu. 1292'de (1875) ayrılıp birkaç sene sonra vefat eyledi. Şişman ve edipdi. (III. 361)

Abdüllâtif Bey (Hacı) Muhassıl Abdullah Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı oldu. Şevvâl 1165'de (Ağustos 1752) sipahiler ağası, 1166'da (1753) çavuşbaşı olup azledildikten sonra mîrahûr-ı sânî, 1175'de (1761/62) tekrar çavuşbaşı ve azledildikten sonra Şevvâl 1179'da (Mart 1766) matbah emini, Cemaziyelâhir 1180'de (Kasım 1766) üçüncü defa çavuşbaşı olup Zilka'de'de (Nisan 1767) azledilmiştir. Sonra mîrahûr-ı evvel olup azledilmiş olarak Receb 1189'da (Eylül 1775) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Kızı, İbrahim Efendi'nin eşi olup 1232 (1817) tarihlerine kadar yaşamıştır. Oğlu ricâlden Mustafa Râşid Bey'dir. Kızının oğlu Mehmed Bey de 1194'de (1780) vefat etmiştir. (III. 360/61)

Abdüllâtif Efendi İbn Vefa Tekkesi şeyhi Ali Efendi'ye halef oldu. 929'da (1523) vefat etti ve oraya defnedildi. (III. 359)

Abdüllâtif Efendi Koyun Mûsâ Paşa'nın torunlarındandır. Emir Buharî halifesi Mahmud Efendi'ye mürid ve sonra damad oldu. 938'de (1531/32) şeyh olup 970'de (1562/63) hacca gitti ve 971'de (1563/64) vefat eyledi. Alçak gönüllü, sabırlı, kanaatkâr ve yumuşak huyluydu. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (III. 359)

Abdüllâtif Efendi İbn Vefa Tekkesi şeyhlerinden olup Cemaziyelevvel 1009'da (Kasım 1600) yanarak vefat etti. (III. 359)

Abdüllâtif Efendi Kütahyalıdır. Müderris, 1051'de (1641/42) molla oldu. Uyvar seferinde ordu kadısı ve nihayet Şam mollası oldu. 12 Cemaziyelevvel 1075'de (1 Aralık 1664) Şam'a gönderilip üç gün sonra orada vefat etti. Ömrü 100 yıla yakın olup âlim, edip, lâtif, üç dilde şairdir. (III. 360)

Abdüllâtif Efendi Şamlıdır. Baalbekli Abdülbâkî'nin oğludur. İstanbul'a gelip müderris ve sonra molla oldu. Filibe kadısı iken 17 Muharrem 1082'de (26 Mayıs 1671) vefat etti. Fâzıl, şairdir. *İstiârat, Metn-i Menâr* nazımları ve üzerine şerhi ve Arapça kasideleri vardır. (III. 360)

Abdüllâtif Efendi Erzurumludur. Babası tüccardan Mehmed'dir. Müderris, Bursa mollası olup Safer 1101'de (Kasım-Aralık 1689) vefat eyledi. Fâzıl, hâfız, doğru idi. (III. 360)

Abdüllâtif Efendi Ahmed İzzî Efendi'nin oğludur. Halvetî olup 1130'da (1718) şehid olmuştur. Bursa'da medfundur. (III. 360)

Abdüllâtif Efendi Müderris oldu ve 24 Rebiyülâhir 1222'de (1 Temmuz

1807) Bursa'ya gönderildi. Orada vefat etti. Keçecizâde'nin damadı ve kapan nâibi olup uzun boylu, tatlı dilli, güler yüzlü ve zarifdi. Oğlu sudûrdan Abdülhalim Efendi'dir. (III. 361)

Abdüllâtif Efendi Bâb-ı Zabtiye yoklamacısı ve Zilka'de 1277'de (Mayıs 1861) zabtiye muhasebecisi oldu. Sonra vefat etti. (III. 361)

Abdüllâtif Efendi Bâb-ı Zabtiye'den yetişip adliyeye geçti ve az müddette İstinaf müdde-i umumisi olup bâlâya kadar yükseldi. Sonra 1302'de (1884/85) Tokat mutasarrıfı oldu. Cemaziyelâhir 1306'da (Şubat 1889) orada vefat etmiştir. (III. 361)

Abdüllâtif Efendi Maliyeden yetişip defterdarlıklarda, Meclis-i Maliye azalığında, sultan kethüdâlığında ve ebniye-i âliye memurluğunda bulunarak emekliye ayrıldıktan sonra Aksaray'da oturmuştur. Rebiyülevvel 1307'de (Kasım 1889) vefat etti. Dindar, doğru, insaflı ve köse bir ihtiyardı. (III. 361)

Abdüllâtif Efendi (Eflâtunzâde) Bursa şeyhlerindendir. 1222'de (1807) vefat etti. Pınarbaşı'nda defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (III. 361)

Abdüllâtif Efendi (Geyikçi Baba) Müderris olup 1036'da (1626/27) vefat eyledi. (III. 359)

Abdüllâtif Efendi (Pamuk Kadı) Kastamonuludur. Müderris, sahn müderrisi, Edirne kadısı olup emekliye ayrıldı. 939'da (1532/33) vefat etti ve Kasım Paşa Camii'ne defnedildi. Gülşenî müridiydi. (III. 359)

Abdüllâtif Efendi (Riyazîzâde) Lutfî Efendi'nin oğludur. Üsküdar ve Galata mollası oldu. 1078'de (1667/68) aniden vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. *Divan* sâhibi şair, edip, cömert ve halimdi. (III. 360; II. 425)

Abdüllâtif Efendi (Sarı Kâtip) Tekfurdağlıdır. 1058'de (1648) Anadolu muhasebecisi oldu. Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) vefat etti. (III. 359/60)

Abdüllâtif Efendi (Ümmî Sinan Hâfızı) Ümmî Sinan Zaviyesi müridiydi. 1100'de (1689) Mekke'de vefat etti. Şairdir. (III. 360)

Abdüllcebbar Celilî *bak.* Celilî Abdülcebbar Çelebi

Abdülmecid Efendi İzzeddin Abdüllâtif Efendi'nin oğludur. Fâzıllardandı. II. Murad devrinde (1421-1451) vefat etti. Kıraatle ilgili bir risâle tasnif eylemiştir. (III. 400)

Abdülmecid Efendi Nazmîzâde Tekkesi'ne 1136'da (1723/24) şeyh oldu. Birkaç yıl sonra da vefat etti. (III. 401)

Abdülmecid Efendi Sivasî Tekkesi şeyhi Mehmed Efendi'nin oğludur. 1143'de (1730/31) babasının vefatında yerine geçti ve 1149'da (1736/37) vefat etti. (III. 400)

Abdülmecid Efendi (Sivasî) Zileli Muharrem Efendi'nin oğludur. Zile'de 971'de (1563/64) doğup amcası Kara Şemseddin Efendi'den el aldı. 1005'de (1596/97) amcasının oğlu Mehmed Efendi'nin yerine şeyh oldu. III. Mehmed onu hatt-ı hümâyûnlarıyla davet buyurdu: "Faziletli, kerâmetli Abdülmecid Sivasî Efendi, ammin merhum Şemseddin Efendi'nin Eğri seferinde refâkatinden zâhiren ve bâtınen çok menâfiini müşahede eyledik. Ba'de'r-rücû dârü's-saltanada ikametlerini murad eylemiştim. Pîrliği özr-i kavi olmağın izin vermiştim.

Hâlâ senin kavlen, fiilen ve vasfen ona müşabehet-i tamme ile müşabehetin olduğu mesmûum olmağın derûnumuzdan meyl-i tam etmişizdir. Hatt-ı şerifim vusûlünde dârü's-saltanaya hicret etmen muradım olmuştur. İhmal olunmaya". Emre uyarak İstanbul'a gelip Ayasofya'da bir eve indiler. Mehmed Ağa Zaviyesi ona verildi. Sonra Atpazarı Camii vâizliği verildi. Sonra Şehzâde Camii, sırasıyla Sultan Selim Camii vâizi oldu ve Sultan Ahmed Camii bitince oraya vâiz oldu. Cemaziyelâhir 1049'da (Ekim 1639) vefat etti. Eyüp'de Nişancı Camii bahçesindeki türbede medfundur. Fâzıl, kâmil, keşf sâhibiydi. *Şerh-i Mesnevî*, *Lezâizü'l-Esrâr*, *Fezail-i Salâvatü'n-Nebi*, *Letaifü'l-Ezkâr*, kitap hâmişlerinde bazı eserler yazdı. Yerine oğlu Abdülbâkî Efendi geçmiştir. (III. 400)

Abdülmu'tî Efendi Zeyneddin Hâfî'nin halifelerindendir. İmam Cezerî'den kıraat okudu. Mâlikî mezhebinden olup Mekke'de oturduğundan "şeyhülharem" dendi. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. Yaşı 120'yi geçmişti. Müridi, Bursa'da Zeynîyeden Tâceddin Tekkesi şeyhi olup 919'da (1513) ölen Safiyeddin Efendi'dir. Hz. Ebûbekir'in soyundandır. Yerine Seyyid Ali geçti. 938'de (1531/32) vefat edince yerine Muhyiddin Mehmed Efendi şeyh olup 940'da (1533/34) vefat eyledi. Hacı Halife'nin müridlerindendir. Yerine Abdülaziz Efendi geçip 997'de (1589) vefat etti. Yerine Kadı Mehmed Efendi şeyh oldu ve 1018'de (1609) vefat edince bunun yerine diğer Mehmed Efendi geçti ve o da 1036'da (1626/27) vefat etti. Daha sonra oğlu Kemâleddin Efendi olup 27 Şa'bân 1076'da (4 Mart 1666) vefat eyledi. Hüsn-i sülûk sâhibiydi. Yerine oğlu Mehmed Efendi geçip 11 Zilka'de 1091'de (3 Aralık 1680) vefat etti. Maarif ehlindendir. Yerine oğlu ve Abdülaziz Efendi'nin halifesi müfessir Mehmed Efendi şeyh olup 1135'de (1725) vefat etti. Sonra Sa'deddin Efendi geçip 1157'de (1744) vefat eyledi. (III. 401/02)

Abdülmu'tî Efendi (Gazâlîzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. 983'de (1575/76) hacdan döndükten sonra vefat etmiştir. (III. 363)

Abdülmuhsin Efendi Kayserilidir. Mecdeddin Kayserî'nin oğludur. Hadis ve tefsir öğrenimini Şam'da tamamlayıp Kayseri'ye dönerek ilmini yaymaya başladı. 775'de (1373/74) vefat etti. *Endülüsî Aruzu*'na şerh, hâşiyeler vs. yazdı. (III. 401)

Abdülmuhyî Paşa Geyve Akhisarındandır. Orada çiftlikleri ve akarı olduğundan "İznikî" dendi. Kalemden yetişip reisülküttab oldu. Rebiyülevvel 988'de (Nisan-Mayıs 1580) azledilip aynı yıl Ramazan'da (Ekim) görevine iade edildi. 990'da (1582) Anadolu defterdarı, Safer 991'de (Mart 1583) nişancı oldu ve 996'da (1588) Anadolu beylerbeyisi pâyesiyle emekli oldu. 999'da (1591) vezir oldu ve Safer 1000'da (Kasım-Aralık 1591) vefat etti. (III. 401)

Abdülmuttalib Efendi (Şerif) Şerif Hasan'ın oğludur. Mekke emiri olup 1010'da (1601/02) vefat etti. *Tarih* sâhibidir. (III. 401)

Abdülmuttalib Efendi (Şerif) Şerif Gâlib Efendi'nin oğludur. Babasının görevden ayrılması üzerine İstanbul'a geldi. 1247'de (1831/32) Mekke

emiri oldu ve 1248'de (1232/33) gitmeden ayrıldı. Şevvâl 1267'de (Temmuz 1851) ikinci defa Mekke emiri oldu. 1272'de (1855/56) azledilip bir müddet Selânik'de ve daha sonra İstanbul'da oturdu. 1297'de (1880) üçüncü defa Mekke emiri oldu. 1300'de (1883) ayrıldı ve 1304'de (1886/87) Mekke'de vefat eyledi. Yaşı 100'ü geçkin, âlim, akıllı, cömert ve sert tabiatlıydı. Oğulları Hâşim Paşa, Câbir Paşa ve Fahd Paşa kendinden evvel vefat eylediler. Oğlu Ahmed Adnan Paşa ile torunu Şerif Mesaid Paşa'dır. Oğullarından Şerif Mahmud Bey, 28 Zilhicce 1308'de (4 Ağustos 1891) vefat eylemiştir. (III. 401)

Abdülmuttalib Reşid Efendi Keçecizâde İzzet Molla'nın akrabasından olup sadâret mektûbî kaleminde 50 sene hizmet etti ve kethüdâ kalemi halifesi oldu. 1237'de (1821/22) vefat etti. (III. 401)

Abdülmü'min Ağa Melek Ahmed Paşa kethüdâsı olup Receb 1061'de (Haziran-Temmuz 1651) paşası sadrazam olunca kethüdâlığında nüfuz sâhibi oldu. 1062'de (1652) azlinde hapsedilmişti. Sonra yine paşasıyla bulunup paşasının kaymakamlığında nüfuzunu tekrar elde etti. 1065'de (1655) gözden düşmüş ve 1067'de (1657) Kara Hasanzâde Hüseyin Ağa taraftarlığıyla idam edilmiştir. (IV. 527)

Abdülmü'min Ağa Meşhur Mehmed Emin Ağa'nın hazinedarlığından yetişip kapıcıbaşı ve maden emini olmuştur. 10 Receb 1185'de (19 Ekim 1771) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 400)

Abdülmü'min Ağa Topçu Ocağı'ndan yetişip Rebiyülâhir 1202'de (Ocak 1788) topçubaşı oldu. Sonra azledildi. 1205'de (1790/91) topçubaşı vekili oldu, sonra yine topçubaşı oldu. 1223'de (1808) vefat etti. Oğlu Mehmed Said Bey'dir. (III. 400)

Abdülmü'min Ağa (Abbaszâde) Alâiyelidir. Kapıcıbaşı ve mütesellim olup 3 Şevvâl 1247'de (6 Mart 1832) vefat etti. Seyitahmetderesi'nde defnedildi. (III. 400)

Abdülmü'min Efendi Bosnalıdır. Nureddinzâde'nin halifelerinden olup Tercüman Yunus Tekkesi'ne şeyh oldu. Rebiyülevvel 1004'de (Kasım 1595) vefat etti. Bu tekke, şerefine bina edildi. Orada medfundur. Mürşid-i kâmil ve edipdi. Damadı Ömer Efendi'dir. (III. 399)

Abdülmü'min Efendi 950'de (1543) doğdu. Müderris ve iki kere Bağdad mollası oldu. 1015 (1606/07) yılından sonra vefat etti. Âlim, edebiyatta ustaydı. (III. 399)

Abdülmü'min Efendi Tatardır. Müderris, huzûr dersleri mukarririydi. 1176'da (1762/63) Bozcaada'ya gönderildi ve orada vefat etti. (III. 399/400)

Abdülmü'min Efendi Müderris ve Receb 1201'de (Nisan-Mayıs 1787) Sofya mollası olarak III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etmiştir. (III. 400)

Abdülmü'min Paşa Ümerâdan olup Konya beylerbeyi oldu. Harpde bulunarak 1095'de (1684) Budin'de şehid olmuştur. (III. 399)

Abdülmü'min Paşa Müderris ve molla oldu. 1138'de (1725/26) mîrimîran rütbesiyle mutasarrıf oldu. Sonra vefat etti. (III. 399)

Abdülmü'min Paşa Müderris, molla oldu. 1138'de (1725/26) mîrimîran

rütbesiyle mutasarrıf oldu. Daha sonra vefat etti. (III. 399)

Abdülvâhid b. Muhammed İran âlimlerinden olup Osmanlı ülkesine göçerek Kütahya'da bir medreseye müderris oldu. Medrese de adıyla anılmaya başlandı. I. Mehmed (Çelebi) devrinin (1413-1421) başlarında vefat etti. *Nizâmiye* şerhi, usturlabda muntazam bir risalesi vardır. (III. 403)

Abdülvâhid Bey Şehsüvar Hamdullah Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup Receb 1254'de (Eylül-Ekim 1838) vefat eyledi. Kocamustafapaşa'ya defnedilmiştir. (II. 245)

Abdülvâhid Bey Bâb-ı Seraskerî'den yetişip Levazım Meclisi başkâtibi oldu. 5 Receb 1288'de (20 Eylül 1871) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 403)

Abdülvâhid Bey (Köprülüzâde) Hâcegândan olup 1189'da (1775) silahdar kâtibi oldu. Sonra vefat etti. (III. 403)

Abdülvâhid Selâm Efendi Şeyhülislâm Yenişehirli Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Muharrem 1173'de (Eylül 1759) Selânik, 1180'de (1766/67) bilâd-ı hamse mollası, 15 Şa'bân 1186'da (11 Kasım 1772) Mekke pâyesi, Rebiyülevvel 1191'de (Nisan 1777) İstabul kadısı oldu ve 1192'de (1778) azledildi. 1193'de (1779) vefat etti. Kanlıca'da babasının yanında medfundur. (III. 403)

Abdülvâsi' Efendi (Ebûssuûdzâde) Mehmed Meylî Çelebi'nin(→) oğludur. Müderris olup 990'da (1582) vefat etti. (III. 404; IV. 116)

Abdülvedûd Nime'l-ceyşdendir. Eyüp'de Tokmaktepe'de medfundur. Ayvansaray dışında zaviye ve mescidi vardır. Yâvedûd İskelesi onun adından gelir. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi Ahmed Şa'rânî'nin oğludur. 972'de (1564/65) vefat etti. *Tarihu Ahbarü'd-Düvel*'i yazdı. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi Tireli Abdülkerim Efendi'nin kardeşidir. Sünbül Efendi ile Merkez Efendi'den feyz aldı. Sülûk edip sılasına döndü. Bazı hayır sahipleri civarında hücreler yaptılar. 975'de (1567/68) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi Küçük Tâceddin Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam, Mısır, Bursa mollası oldu. Receb 1011'de (Aralık 1602/Ocak 1603) İstanbul kadısı olup Zilhicce'de (Mayıs-Haziran 1603) azledildi. Rebiyülâhir 1014'de (Ağustos-Eylül 1605) mide hastalığından vefat etti. Sarıgerz Mescidi'nde medfundur. Hoş, sâlih, iffetli, doğru, dindar, hiddetliydi. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi Dokuz Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Sofya, Bosna, Kudüs, iki defa İzmir, Yenişehir mollası oldu. Receb 1041'de (Ocak-Şubat 1632) vefat etti. Bir gözü kördü. İrfan sâhibiydi ve hoş nükteleri vardı. (III. 404/05)

Abdülvehhâb Efendi Kadıdır. Antalya'da bir âsiyi yola getirmekle kadılığına birkaç kaza eklenmiştir. 1069'da (1658/59) vefat etmiştir. (III. 405)

Abdülvehhâb Efendi Seferihisarlıdır. Müderris, Galata mollası, sonra Edirne mollası olup 23 Zilka'de 1136'da (13 Ağustos 1724) vefat etti. Servet sâhibiydi. (III. 405)

Abdülvehhâb Efendi Müderris, mahrec, Bursa mollası oldu. Rebiyülâhir 1184'de (Ağustos 1770) vefat etti. (III. 405)

Abdülvehhâb Efendi Sâdık Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Süleymaniye müderrislerinden iken 15 Zilhicce 1188'de (16 Şubat 1775) vefat eylemiştir. (III. 189)

Abdülvehhâb Efendi Bâb-ı Seraskerî'den yetişerek 1259'da (1843) Arabistan Ordusu muhasebecisi oldu. 1260'da (1844) azledildi. Taşra defterdarlıklarında bulunmuş, sonra Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) Anadolu Ordusu defterdarı olup 1271'de (1854/55) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 405/06)

Abdülvehhâb Efendi (Arabzâde) Mahmud Paşa Camii şeyhi Arab Abdurrahman Efendi'nin oğlu olup kürsü şeyhi olmuştur. Zilka'de 1082'de (Mart 1672) Süleymaniye Camii vâizi oldu. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) II. Süleyman'a muallim olup Cemaziyelâhir 1101'de (Mart 1690) Medine mollası oldu ve hac farizasını yerine getirdi. Muharrem 1103'de (Ekim 1691) vefat etti. Hz. Osman civarında medfundur. Âlim, fâzıl, zarifti. Oğlu Hacı Mehmed Efendi'dir. (III. 405)

Abdülvehhâb Efendi (Kavalalızâde) Müderris, Medine, Mekke mollası oldu. Şa'bân 1010'da (Şubat 1602) Mekke'de vefat etti. Riyaziye ve usûlüne müntesip ve hesapta mâhirdi. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi (Müeyyedzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Sahn müderrisi iken Rebiyülevvel 970'de (Kasım 1562) vefat etti. *Tehafüt*'ü şerhetti. (III. 310; III. 404)

Abdülvehhâb Efendi (Sabunî) Hemedanlıdır. 954'de (1547) vefat etti. *Muammeyât-ı Esmâü'l-Hüsnâ*'yı yazdı. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi (Saçlı Emirzâde) Saçlı Emir denilen Muhyiddin Mehmed Efendi'nin oğludur. İzmir mollası ve iki defa Medine mollası oldu. Şevvâl 1002'de (Haziran-Temmuz 1594) vefat etti. Temiz soylu, yumuşak huyluydu. (III. 404; IV. 345)

Abdülvehhâb Efendi (Şa'rânîzâde) Ebûssuûd Efendi'nin oğludur. Müderris, birkaç defa Diyarbekir ve Bağdad mollası oldu. 1120'de (1708) vefat etti. Âlim, iffetli bir pîrdi. (III. 405)

Abdülvehhâb Efendi (Uzun) Kazâbâdlıdır. Bosna ve başka yerlerin mevleviyetlerinde bulundu. Receb 1041'de (Şubat 1632) vefat etti. Dindar, nükteleri güzel, tek gözlü bir adamdı. (III. 404)

Abdülvehhâb Efendi (Vardarî Şeyhzâde) Abdülganî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Rebiyülevvel 1137'de (Kasım -Aralık 1724) vefat etmiştir. (III. 341)

Abdülvehhâb Efendi (Yâsincizâde) Seyyid Osman Efendi'nin oğludur. 1172'de (1758/59) doğdu. 1182'de (1768/69) Enderûn'a alındı. Gelenbevî İsmail Efendi ve Palabıyık Mehmed Efendi'den okuyup müderris ve Selânik mollası oldu. 1225'de (1810) İran elçisi ve Rebiyülâhir 1226'da (Mayıs 1811) Edirne mollası olup 1228'de (1813) İran'dan dönerek Mekke pâyesi oldu. Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) İstanbul pâyesi ve aynı yıl Zilka'de'de (Ekim 1816) Anadolu pâyesi, Muharrem 1232'de (Kasım-Aralık 1816) Anadolu kazaskeri ve 1232'de (1817) nakibüleşraf oldu. Muharrem 1235'de (Ekim-Kasım 1819) Rumeli pâyesi, 24 Cemaziyelevvel 1236'da (27 Şubat 1821) şeyhülis-

lâm oldu. 18 Safer 1238'de (4 Kasım 1822) azledildi ve 22 Şevvâl 1243'de (7 Mayıs 1828) ikinci kez şeyhülislâm oldu. 18 Ramazan 1248'de (8 Şubat 1833) ayrıldı ve 27 Ramazan 1249'da (7 Şubat 1834) vefat etti. Fâtih Camii'nde cenaze namazı edâ edildi. Topkapı'da babasının yanına defnedildi. Şer'î ilimlerde mâhir ve edebi sanatlarda ve idarede muktedir, cömert, ikram sâhibiydi ve güzel konuşurdu. Yüzden fazla ulemâya izin vermiştir. *Hülasatü'l-Bürhân fî İtâati's-Sultan* adında bir eseri vardır. Oğulları Mehmed Râgıb Efendi ve Mehmed İlmî Efendi'dir. (III. 405)

Abdülvehhâb Efendi (Zâkirzâde) Abdullah Zâkirî Efendi'nin(→) oğludur. Şeyh Gafurî'nin halifelerinden olup Bâyezid Camii vâiziydi. 26 Receb 1133'de (23 Mayıs 1721) vefat eyledi. (III. 367; III. 405)

Abdünnâfi' Efendi Kırımlı Abdülvelî'nin oğludur. Müderris olup 20 Ramazan 1115'de (27 Ocak 1704) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. (III. 402)

Abdünnâfi' Efendi Kalemden yetişip hâcelik verildi. 1223'de (1808) vekâleten mevkufatçı, 1225'de (1810) başmuhasebeci, 1228'de (1813) Anadolu muhasebesi vekili ve nihayet defter emini olup 7 Zilhicce 1237'de (25 Ağustos 1822) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Said Bey'dir. (III. 402)

Abdünnâfi' Efendi (Ramazanzâde) Adana müftüsü Hacı Mehmed Said Efendi'nin oğludur. Müderris olmuştur. Muaccelat nâzırı olup 1260'da (1844) İstanbul'a gelmiştir. 1261'de (1845) sâlise rütbesiyle Adana mal müdürü, 1264'de (1848) Haleb meclis-i kebir reisi, sonra defterdarı, 1269'da (1853) Harput defterdarı, 1272'de (1855/56) Trabzon tahkikat memuru ve sonra Cezâyir-i Bahr-i Sefid rüsum-ı müctemia memuru, 1280'de (1863/64) Şam defterdarı ve sonra Bosna merkezi mutasarrıfı, 1286'da (1869/70) Hersek mutasarrıfı, azilden sonra 1290'da (1873) Resmo mutasarrıfı, 1293'de (1876) Mamuretülaziz müstakil mutasarrıfı. 1295'de (1878) Musul valisi olmuş, 1296'da (1879) azledilmiş, 1298'de (1881) Mamuretülaziz valisi olmuş ve azilden sonra da Safer 1300'de (Aralık 1882) bâlâ rütbesi sâhibi olmuştur. 1305'de (1887/88) İntihab-ı Memurîn Komisyonu'na reis oldu. Zilhicce 1308 ortasında (18-28 Temmuz 1891) hacda vefat eyledi. Taif'de medfundur. Âlim, fâzıl, temiz ahlâklı, alçak gönüllü ve şairdi. Eserleri: *Mutavvel Tercümesi*, *Mizanü'l-Burhan*, hadisten *Tuhfetü'l-fiker*, *Seyr-i sülûk*, *Nâfiu'l-Âsâr*, *Müntehabat-ı Kuşeyriye*, *Divançe-i şiir*. Oğlu Mehmed Nureddin Efendi'dir. (III. 402/03)

Abdünnebî Ağa Gürcü Mehmed Paşa'nın akrabasındandır. Kapıcılar kethüdâsı olup 1059'da (1649) vefat etti. (III. 403)

Abdünnebî Efendi Edirnelidir. Müderris, 1037'de (1627/28) Selânik müftüsü ve sonra Bosna kadısı oldu. Azledildikten sonra Zilka'de 1042'de (Mayıs 1633) vefat etti. (III. 403)

Abdünnebî Efendi Bucaklıdır. Müderris olup Şa'bân 1100'de (Haziran 1689) vefat etti. Sultan Selim Camii yakınında evinde medfundur. Sâlih ve âbid bir pîrdi. (III. 403)

Abdünnebî Efendi (Asemm) Müderris ve Lefkoşe mollası oldu. Ce-

maziyelevvel 1055'de (Temmuz 1645) vefat etti. (III. 403)

Abdürrahim (Abaza Şeyhi) (Sarı Babazâde) Kayserilidir. İbrahim Tennurî'nin torunlarındandır. 1047'de (1637/38) vefat eyledi. Mihrimâh Sultan Medresesi'ne defnedildi. Âlim, âriftir. (III. 329)

Abdürrahim (Abbas Şâfiî) Abdürrahim b. Ahmed'in oğludur. Mısır'da doğdu. İlimlerde ve hadisde engin bilgi sâhibi oldu. 920 (1514) tarihlerinde İstanbul'a gelip *Buharî Şerhi*'ni padişaha takdim eyledi ve bol câize alarak Mısır'a döndü. Mısır'ın fethinden sonra tekrar gelince emekli maaşı bağlandı. 100 yaşındayken 963'de (1556) vefat eyledi. Müfessir ve hadiste senetdi. Tarih, muhazarat, nadir hikâyeler ve Arapça kasidelerin çoğu ezberindeydi. Manzum ve mensur eserleri güzeldir. Alçakgönüllü ve güler yüzlüydü. *Şevâhid*'i özetleyerek *Meahidü't-Tensîs* adını verdi. (III. 328/29)

Abdürrahim (Mısırlıoğlu) Ak Şemseddin'in halifelerindendir. *Vahdetname*'yi yazdı. (III. 328)

Abdürrahim (Şa'rânî) Abdülmuhsin b. Abdurrahman b. Ali'nin oğludur. Mısır'da okuyup İstanbul'a gelip müderris oldu. Sonra Medine, İzmir, Üsküdar ve Mekke mollası oldu. 1036'da (1626/27) İstanbul pâyesi ve Sultan Ahmed müderrisliğiyle emekliye ayrıldı. 11 Receb 1048'de (18 Kasım 1638) vefat eyledi. Muhaddis, edip, kerim ve hâfızdı. Oğlu Ebûssuûd Efendi'dir. (III. 330)

Abdürrahim Ağa Topçu Ocağı'ndan yetişerek sırasıyla topçubaşı olmuştur. Hacdan sonra 1157'de (1744) vefat eyledi. Kabataş'ta medfundur. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (III. 332)

Abdürrahim Bey Filibe hânedanındandır. İstanbul'a gelip matbah-ı âmire emini oldu. Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) vefat etmiştir. (III. 332)

Abdürrahim Bey Siyâvuş Paşazâde Abdülhalim Bey'in(→) kızından olan torunudur. Babası sâhib-i ayar Mustafa Efendi'nin oğlu Hacı Mehmed Ağa'dır. 1 Receb 1209'da (22 Ocak 1795) vefat eylemiştir. (III. 356)

Abdürrahim Bey (Elmas Paşazâde) Mustafa Sâdık Bey'in oğludur. Sadâret mektûbî kalemi halifelerinden olup hâcegândan oldu. 1236'da (1821) salyane mukataacısı, 1242'de (1826/27) topçular kâtibi ve 1246'da (1830/31) tahrir memuru olup sonra vefat etti. (III. 334)

Abdürrahim Bey (Habeşîzâde) Habeş valisi Mustafa Paşa'nın oğludur. Kâtiplikte eşsiz olup Silahdar Ali Paşa'ya divan kâtibi, sonra tezkire-i sânî ve 1127'de (1715) tezkire-i evvel oldu. 1128 (1716) sonunda azlolundu. 1131'de (1719) maliye tezkirecisi, sonra süvari mukabelecisi, daha sonra da cizye muhasebecisi ve 1135'de (1723) ikinci defa tezkire-i evvel oldu. 15 Rebiyülâhir 1140'da (30 Kasım 1727) vefat etti. Hoş sohbet, fâzıl, tasavvufda da bilgiliydi. "Rahimî" mahlasıyle şairdir. (III. 331)

Abdürrahim Çâkerî Efendi Atpazârî Seyyid Osman Fazlî Efendi'nin(→) halifesidir. Bursa şeyhlerinden ve Ulu Cami vâizlerinden olup 1135'de (1722/23) vefat etmiştir. (III. 421)

Abdürrahim Dede Ali Dede'nin oğludur. Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi

olup 1247'de (1831/32) vefat etti. (III. 334)

Abdürrahim Efendi Müderris, üçer defa Selânik, Üsküdar, iki defa Eyüp ve birer kere Manisa, Mekke ve Bursa mollası oldu. Zilhicce 1012'de (Mayıs 1604) vefat eyledi. Sinan Ağa Camii'nde medfundur. Âlim, ârif, cömert ve kerimdi. (III. 329)

Abdürrahim Efendi Anadoluludur. Müderris olup Zilka'de 1038'de (Temmuz 1629) vefat eyledi. Âlim ve derviş-meşrepdi. (III. 329)

Abdürrahim Efendi Maraşlıdır. Müderris olup Zilhicce 1048'de (Nisan 1639) vefat eyledi. Dindardı. (III. 330)

Abdürrahim Efendi Kefelidir. Müderris olup Muharrem 1062'de (Aralık 1651/Ocak 1652) vefat etti. (III. 330)

Abdürrahim Efendi Adanalıdır. Mehmed Efendi'nin oğlu olup müderris, molla, Şevvâl 1049'da (Şubat 1640) İstanbul kadısı, Cemaziyelevvel 1051'de (Ağustos 1641) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülevvel 1054'de (Mayıs 1644) azledildi. Şa'bân 1054'de (Ekim 1644) Adana kadısı oldu. Sonra geri çağırılıp Şevvâl 1055'de (Kasım-Aralık 1645) Rumeli kazaskeri oldu ve Receb 1056'da (Ağustos 1646) azledildi. Rebiyülevvel 1057'de (Nisan 1647) şeyhülislâm oldu ve Receb 1059'da (Temmuz 1648) azledilip hacca memur oldu. Dönüşte Kudüs kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1061'de (Mayıs-Haziran 1651) azledildi. Şa'bân'da (Ağustos) İstanbul'a geldi ve Şevvâl'de (Eylül-Ekim) Belgrad kadısı oldu. Şa'bân 1066'da (Haziran 1656) orada vefat etti. Fâzıl olup *Enmuzecu'l-Ulûm*'a cevap ve bazı risaleler yazmıştır. Eşi, Hoca Sa'deddin Efendi'nin torunu Sâliha Hanım binti Sâlih Efendi, 1093'de (1682) vefat eylemiştir. Oğulları Abdullah Efendi(→), Mehmed Emin Efendi ve Mehmed Efendi'dir. (III. 330)

Abdürrahim Efendi Ebû'l-Latif b. İshak'ın oğludur. Arabistan'dan İstanbul'a gelip Kudüs'e müftü oldu. 1003'de [1103 (1691/92) olmalı] vefat etti. Daima öğretimle meşgul olup müfessirdi. Eserleri: *Fetavâ-yı Rahmiye fi Vâkıati'l-Hanefîye*, *Hülasatü'l-iştikâk*, *Tenvirü'l-Ebsâr*, *Şerh-i Minahü'l-Gaffar* hâşiyeleri, risaleleri ve ta'likatı vardır. (III. 330)

Abdürrahim Efendi Bursalıdır. İlmiyeden mülâzim olup sonra Celvetî şeyhi oldu. Hacdan sonra 1115'de (1704) Maana'da vefat etti. (III. 331)

Abdürrahim Efendi Şirvanlıdır. Müderris olup 16 Receb 1134'de (2 Mayıs 1722) vefat etti. (III. 331)

Abdürrahim Efendi Şeyhülislâm İmam Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, 1141'de (1728/29) Galata, sonra İzmir ve Bursa mollası ve Mekke pâyesi olup 1156'da (1743) İstanbul kadısı olmuş ve 1157'de (1744) ayrılmıştır. Şa'bân 1163'de (Temmuz 1750) Anadolu kazaskeri olup Şa'bân 1164'de (Temmuz 1751) ayrıldı. 10 Şa'bân 1168'de (22 Mayıs 1755) Rumeli kazaskeri olup senesinde azledildi. 16 Cemaziyelevvel 1171'de (26 Ocak 1758) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup 19 Şa'bân 1171'de (28 Nisan 1758) vefat eyledi. Fâtih'de Boyacıkapı'da medfundur. Ta'lik yazıda "İmâd-ı sânî" idi. İlimsever olduğundan bir medrese yapmıştır. Oğulları Mehmed Emin Efendi(→) ile müderris Mehmed Reşid Efendi'dir(→). Fâtih'de medfundurlar. (III. 332)

Abdürrahim Efendi Tabl İsmail Efendi'nin(→) oğludur. Darbhane kâtibi olup Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. Oğlu Sükrullah Mehmed Efendi'dir(→) (I. 360)

Abdürrahim Efendi Sünbülîyeden Bedesten Tekkesi şeyhiydi. 1181'de (1767/68) vefat etti. Bahariye'de medfundur. (III. 333)

Abdürrahim Efendi Şöhretî Mehmed Dede'nin(→) oğludur. Ahmed Efendi'nin(→) yerine 1175'de (1761/62) Eyüp'deki Şah Sultan Tekkesi'ne şeyh olup 1181'de (1767/68) vefat eyledi. Yerine Buhurîzâde Abdülkerim Efendi(→) geçti. (IV. 241)

Abdürrahim Efendi Seyyid Süleyman Efendi'nin oğludur. Müderris, Kudüs mollası oldu. 1195'de (1781) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. (III. 333)

Abdürrahim Efendi Tophane ruznâmçecisi olup 1213'de (1798/99) vefat etti. Oraca Defterdar Camii'nde medfundur. (III. 333)

Abdürrahim Efendi Âkif Efendi'nin oğludur. Müderris, Yenişehir ve 1228'de (1813) Edirne mollası olup 25 Rebiyülevvel 1232'de (12 Şubat 1817) Mekke pâyesi oldu. Bir iki gün geçince vefat etmiştir. (III. 333/34)

Abdürrahim Efendi (Abdurrahman Efendizâde) Bağdadlıdır. Müderris, molla ve Mekke pâyesi oldu. Konya nâibi iken Rebiyülâhir 1307'de (Aralık 1889) 72 yaşında vefat eyledi. (III. 335)

Abdürrahim Efendi (Çukacızâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Filibe mollası olup 20 sene emekli kaldı. Cemaziyelevvel 1088' de (Temmuz 1677) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğlu Ahmed Efendi'dir.(→) (III. 330; IV. 148)

Abdürrahim Efendi (Dürrîzâde) Mustafa Efendi'ye mektupçu, Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) Selânik mollası, 1184'de (1770/71) Bursa kadısı olup Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül 1771) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Oğlu Ali Rızâ Efendi ve torunlarından biri de Şemseddin Efendi'dir ki, Mektûbîzâde denir. (III. 333)

Abdürrahim Efendi (Hacı) Müderris, Haremeyn müfettişi olup 1231'de (1816) vefat eyledi. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (III. 333)

Abdürrahim Efendi (Hacı Halife) Müeyyedzâde Ali Efendi'nin oğludur. Amasyalıdır. Aklî, naklî ve felsefî ilimleri öğrendi. Sonra Muhyiddin Çelebi'nin müridi ve damadı oldu. Muslihiddin Sirozî yerine İskilibî Zaviyesi şeyhi oldu. 944'de (1537/38) vefat etti. Eyüp'de kardeşinin yanına defnolundu. Oğlu Şeyhülislâm Abdülkadir Şeyhî Efendi'dir. Bunun oğlu Abdürrahim Niyâzî Efendi'dir(→). Şeyhin diğer oğlu Alâeddin Ali Efendi'dir(→). Şeyhin damadı Abdülhâdî Remzî Efendi'dir(→). (III. 328)

Abdürrahim Efendi (Hısımzâde) Müeyyedzâde Hısım Yahyâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Yenişehir mollası olup 1074'de (1663/64) vefat etti. (III. 330; IV. 635)

Abdürrahim Efendi (İmam) Amasyalı olup babası Şeyh Mehmed'dir. Şeyh Abdürrahim Merzifonî'ye mürid ve sonra şeyh oldu. 976'da (1568/69) vefat eyledi. Fâzıl ve ermiş sayılanlardandı. (III. 329)

Abdürrahim Efendi (İskender Beyzâde) Müderris, Medine, Haleb,

Şam mollası oldu. Gelirken Konya Ereğlisi'nde 1010'da (1601/02) vefat eyledi. Himmeti yüce, şerefli ve soyunun temizliğiyle meşhurdur. (III. 329)

Abdürrahim Efendi (Kara Halilzâde) Said Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik mollası ve Edirne pâyesi oldu. Sonra Mekke pâyesi olmuştur. 1170'de (1757) İstanbul kadısı olup 1171'de (1758) azledildi. 1175'de (1761/62) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Âlimdi. (III. 332)

Abdürrahim Efendi (Medhîzâde) Mevâlîden Medhî Efendi'nin oğludur. 1172'de (1758/59) Haleb mollası olmuştur. (III. 332)

Abdürrahim Efendi (Medhîzâde) Müderris, molla olup 1210'da (1795/96) Mısır mollası, 1212'de (1797/98) Mekke mollası olup o sene sonlarında (Nisan-Mayıs 1798) vefat etmiştir. (III. 332)

Abdürrahim Efendi (Medhîzâde) Hekimbaşı Ârif Efendi'nin kızının oğludur. Müderris, 1222'de (1807) Kudüs mollası olup Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran-Temmuz 1812) vefat etmiştir. Üsküdar'da Tunusbağı'nda medfundur. (III. 332)

Abdürrahim Efendi (Medhîzâde) Medhî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. 1272'de (1855/56) Haleb mollası olup sonra vefat etmiştir. (IV. 353; III. 332) [III. 332'de Haleb mollası olduğu tarih yanlışlıkla 1172 (1758/59) olarak gösterilmiştir.]

Abdürrahim Efendi (Menteşzâde) Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup 1102'de (1690/91) Bursa'da vefat etti. (IV. 149)

Abdürrahim Efendi (Menteşzâde) Mahmud Efendi'nin damadı olup 1069'da (1659) vefat eden Mehmed Çavuş oğlu Kurt Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Üsküdar ve Mısır mollası olup Receb 1116'da (Kasım 1704) İstanbul pâyesi, Cemaziyelevvel 1117'de (Eylül 1705) İstanbul kadısı olup Receb 1118'de (Ekim 1706) azlolundu. Şa'bân 1120'de (Ekim-Kasım 1708) Anadolu kazaskeri olup Zilhicce'de (Şubat 1709) azledildi. Rebiyülevvel 1123'de (Nisan 1711) Rumeli kazaskeri oldu ve Zilka'de'de (Aralık) azledildi. 1125'de (1713) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Rebiyülâhir 1126'da (Nisan-Mayıs) azledildi. 13 Cemaziyelâhir 1127'de (16 Haziran 1715) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu ve onuncu gün şeyhülislâm oldu. 19 Zilhicce 1128'de (4 Aralık 1716) vefat eyledi. Edirne'de Zehrimar Mescidi sahasında medfundur. Fıkıhta mâhirdir. Türkçe *Mecmua-i Fetavâ*'sı vardır. Kitaplarını Fâtih Camii'ne vakfetmiştir. (III. 331)

Abdürrahim Efendi (Müftîzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası oldu. 1200 (1786) tarihine doğru vefat eylemiştir. (III. 333)

Abdürrahim Efendi (Müftîzâde) Gelibolu müftüsünün oğlu olup müderris ve İzmir mollası oldu. Orada, Rebiyülâhir 1203'de (Ocak 1789) vefat eyledi. Oğlu Osman Kâmil Efendi'dir. (III. 333)

Abdürrahim Efendi (Müftîzâde) Tırnovalıdır. Müftü Abdullah Efendi'nin oğludur. Fâtih dersiâmlarından olup 1227'de (1812) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 333)

Abdürrahim Efendi (Müftîzâde) Menteşelidir. Palabıyık Mehmed Efendi'nin kardeşidir. 1216'da (1801/02) imtihanda birinci olarak müderris ve

sonra saray muallimi oldu. Sonra Fâtih'de ilim öğreterek yaşadı ve ömrünün sonunda orada Kurşunlu medresesinde inzivaya çekildi. 16 Zilhicce 1252'de (24 Mart 1837) oturduğu yerde aniden vefat etmiştir. İlimde yegâne ve akrânına üstündü. Ali Kûşî'nin *Unkûdü'z-Zevâhir*'ini şerhetti. Bazı kaynaklara ta'likatı vardır. Bir aralık Hırka-i Şerife şeyhlerinin evlâdından biriyle evlenip oğlu Osman Sâib Efendi doğduktan sonra yalnızlığa geri dönmüştür. (III. 334)

Abdürrahim Efendi (Osmanzâde) Müderris olup 18 Muharrem 1178'de (17 Temmuz 1764) vefat etti. (III. 333)

Abdürrahim Efendi (Salbaşzâde) Boyâbâdlıdır. Mehmed b. Hasan'ın oğludur. Müderris, Maraş mollası olup Zilhicce 1113'de (Mayıs 1702) vefat etti. (III. 331)

Abdürrahim Efendi (Selim Mollazâde) Bursalıdır. Dürrîzâde Abdullah Efendi'nin mensuplarındandır. Devriye ve sonra İstanbul müderrisi olup mahrece nakledilerek 1229'da (1814) Yenişehr-i Fenâr mollası, 1235'de (1819/20) Edirne mollası olup Şa'bân 1236'da (Mayıs 1821) İzmir'e gönderildi. Döndükten sonra 1237'de (1821/22) Medine mollası, 1246'da (1830/31) birinci ve 1248'de (1832/33) ikinci defa olmak üzere ve birer sene müddetle İstanbul kadısı, 1249'da (1833/34) Anadolu pâyesi, Safer 1250'de (Haziran 1834) nakibüleşraf, Şevvâl 1252'de (Ocak 1837) Anadolu kazaskeri ve 1253'de (1837/38) Rumeli pâyesi oldu. 5 Cemaziyelâhir 1257'de (Temmuz 1841) vefat eyledi. Çarşamba'da medfundur. Âlim, kâmil, edipdi. (III. 334)

Abdürrahim Efendi (Tayyibzâde) Babası kadıydı. Müderris olup 1003'de (1594/95) Diyarbekir mollası oldu. 1005'de (1596/67) orada vefat eyledi. İlim sâhibi ve derviş tabiatlıydı. Kardeşleri Şeyhî Mehmed Efendi(→) ile Ehlî Mehmed Efendi'dir(→). (III. 329)

Abdürrahim Efendi (Turşucuzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Haleb mollası olup 1160'da (1747) vefat etti. Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 332; IV. 223)

Abdürrahim Efendi (Uşşakîzâde) Hüsâmeddin Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Diyarbekir, Galata ve Üsküdar mollası oldu. 1078'de (1667/68) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Sâlih, doğru idi. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir. (III. 330)

Abdürrahim Fâiz Efendi (Es'adzâde) Ebûssuûd Mehmed Efendi'nin oğludur. Mısır mollası olup 25 Cemaziyelevvel 1138'de (29 Ocak 1726) vefat etmiştir. Kâtip, *Divan* sâhibi şairdir. (III. 331; I. 331)

Abdürrahim Hafidi *bak.* Atâullah Mehmed Efendi

Abdürrahim Merzifonî (Sarı Danişmend) Emir Aziz'in oğludur. Zeyneddin Hâfî'nin halifelerinden olup Merzifon'da oturarak feyzini yaydı. II. Murad ona ulûfe verdi. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eylemiştir. *Minhacü'r-Reşad*'ı yazmıştır. (III. 328)

Abdürrahim Nessâc Efendi (Sûfîzâde damadı) Bursalıdır. Müderris, 1261'de (1845) Maraş ve Zilka'de 1269'da (Ağustos 1853) Erzurum mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 335)

Abdürrahim Paşa 1176'da (1762/63) mîrimîran olup Bursa mutasarrıfı olmuştu. Çeşitli görevlerde bulunduk-

tan sonra 1185'de (1771) Tulça mutasarrıfı da olup sonra vefat etmiştir. (III. 333)

Abdürrahim Paşa Erzurumludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup 1223'de (1808) Belgrad muhafızı oldu. Sancaklarda senelerce hizmet etti. 1242'de (1826/27) vezirlik verilip ardından Bosna valisi oldu. 1244'de (1828) Karadeniz sahili muhafızı, Cemaziyelâhir'de (Aralık 1828) Karahisar-ı Sâhib ve Menteşe sancaklarıyla Misivri muhafızı ve Şevvâl'de (Nisan 1829) Ruscuk ve Şumnu seraskeri oldu. 1245'de (1829/30) Edirne'de iken ayrıldı ve sonra vefat etti. Kethüdâsı Hacı İsmail Ağa kapıcıbaşı oldu. (III. 334)

Abdürrahim Şükrî Efendi (Nasuhîzâde) Şeyh Mehmed Me'sud Efendi'nin oğludur. Şeyh iken 24 Cemaziyelâhir 1284'de (23 Ekim 1867) vefat eyledi. Tekkede medfundur. (III. 335)

Abdürrahim Veysî Efendi (Hafız) Kal'a-i Sultaniye'de müftü ve mevâlîden olup sonra azledilmişti. 15 Şa'bân 1308'de (26 Mart 1891) İstanbul'da vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 335)

Abdürrahimzâde *bak.* Ahmed Efendi; Mehmed Efendi

Abdürrahimzâde Hasancanzâde Sâlih Efendi'nin damadı, şeyhülislâm Abdürrahim Efendi'nin oğullarına denir ki, bir asır içinde birkaç kazasker ve molla yetişmiştir ve geçen asır ortalarına kadar sürmüştür. İstanbul pâyelilerden Ebûlhayr Efendi bunlardandı. (IV. 697)

Abdürraûf Efendi Vâiz Molla Arab Mehmed'in oğludur. 932'de (1525/26) doğdu. Müderris, Galata, Üsküdar, Yenişehir, Mekke, Bursa, Mısır, Eyüp ve iki defa Selânik mollası oldu. 992'de (1584) ordu kadısı olarak iki sene kaldı. Rebiyülâhir 1009'da (Ekim 1600) vefat eyledi. Sun'ullah Efendi namazını kıldı. Koğacıdede'de defnolundu. Seçkin âlimlerden, dünyaya önem vermez ve alçak gönüllüydü. *Uyûnü'l-Mezâhib* tercümesi ve pek çok risalesi vardır. (III. 336)

Abdürraûf Hâletî Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olup Hibetullah Sultan'ın kethüdâsı oldu. 1240'da (1824/25) cizye muhasebecisi, 1241'de (1825/26) masraf-ı şehriyârî, 1242'de (1826/27) tekrar cizye muhasebecisi oldu. Birkaç sene sonra vefat eyledi. (III. 336)

Abdürraûf Mehmed Efendi Pirlepeli Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 1268'de (1852) Bağdad, 1276'da (1859/60) ve 1283'de (1866/67) iki kere Trablusgarb mollası oldu ve sonra mahrece nakl ile 1296 (1879) yılından sonra vefat eyledi. (III. 336)

Abdürrezzâk Ağa Saraydan yetişerek Dârüssaâde ağası oldu. 1012'de (1603/04) ayrılıp 1013'de (1604/05) vefat eyledi. (III. 335)

Abdürrezzâk Bey (Dulkadırlı) Ali Bey'in kardeşidir. (III. 335)

Abdürrezzâk Efendi Anadoluludur. Müderris, Tire ve Gelibolu mollası oldu. 1030'da (1621) azledilmiş olarak vefat etti. Daha önce Haremeyn evkafı müfettişi olmuştu. (III. 335)

Abdürrezzâk Paşa Arnavutdur. Dukagin sancağı mutasarrıfı olup 1244'de (1828/29) ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (III. 336)

Abdürrezzâk Şa'bân Efendi Tahsil görüp Eyüp vâizi oldu. 1098'de (1687) vefat eyledi. (III. 335)

Abdüssamed Efendi Kayserilidir. İstanbul'a gelip ilim ve irfan öğrendi ve Nakşibendî oldu. Eyüp'de oturdu. 1026'da (1617) sılasına dönerek orada vefat etti. Hal ehliydi. (III. 337)

Abdüssamed Efendi Selâtîn camileri vâizlerinden olup Ayasofya vâizi oldu. 22 Şa'bân 1213'de (29 Ocak 1799) vefat etti. Babası da vâizdi. (III. 337/38)

Abdüssamed Efendi (Himmetzâde) Abdullah Efendi'nin oğludur. Ayasofya vâizidir. (III. 337)

Abdüsselâm Çelebi (Seyyid) Seyyid Abdüla'lâm'ın oğludur. Mısır'ın fethinden sonra İstanbul'a getirilerek maliye işlerinde çalışmış ve yükselerek başdefterdar olmuş, 932'de (1526) ayrılmış ve Küçükçekmece'de otururken vefat etmiştir. Orada inşa eylediği medrese ve imaretinde medfundur. Hasköy'de bir cami ve Küçükpazar'da bir mektebi vardır. Siyakat yazısının kurallarını değiştirmiş hünerli bir zat idi. (III. 337)

Abdüsselâm Efendi Şeref Efendi'nin oğlu olup şeyh iken 1136'da (1723/24) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (III. 337)

Abdüsselâm Efendi Başyazıcı olup 1182'de (1768/69) azledilmişti. Sonra hâcegânlıkta bulunarak 1188'de (1774) çavuşbaşı olup 3 Muharrem 1189'da (6 Mart 1775) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (III. 337)

Abdüsselâm Şeybanî Sa'di Tekkesi şeyhi olup bu senelerde (1750'ler) vefat etti. Tekkede medfundur. (III. 337)

Abdüssemî' Muhammed Hüseyin Nakşibendî hâcegânından olup 953'de (1546) Kâşgar'da vefat etti. Oğlu Ahmed Sâdık İstanbul'a geldi. (III. 337)

Abdüssettâr Efendi Müderris, molla, adliye azası, 1304'de (1886) Mekke mollası olup gidişinde 9 Zilhicce 1304'de (29 Ağustos 1887) Taif'de vefat etti. İlim ve fazilet sâhibi olup fıkıhla uğraşırdı. (III. 336)

Abdüssettâr Paşa İstanbulludur. 1265'de (1849) mektebi bitirip topçu zâbiti oldu. 1308'de (1890/91) mîrlivâ olarak Kal'a-i Sultaniye'de senelerce kaldı. Hastalanarak İstanbul'a gelmesinin ardından 2 Zilhicce 1312'de (27 Mayıs 1895) vefat eylemiştir. Mahmud Paşa Camii'nde medfundur. (III. 337)

Abdüşşekûr Efendi Ayasofya vâizi ve Üsküdar'da zaviye şeyhi oldu. 1180'de (1766/67) vefat etti. Şairdir. (III. 337)

Abdüşşekûr Efendi 1188'de (1774/75) Nureddin Cerrahî Tekkesi şeyhi olup 1191'de (1777) vefat etti. (III. 337)

Abdüşşekûr Efendi Ricâlden Râsih Mustafa Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip reis kesedarı oldu. 1213'de (1798/99) teşrifatçı oldu. 1215'de (1800/01) azlolundu. Sonra başka görevlerde bulundu. 1223'de (1808) topçular kâtibi, sonra haslar mukataacısı ve bir aralık silahdar kâtibi oldu. Azledilmiş olarak 1228'de (1813) vefat etti. (III. 337)

Abdüşşekûr Efendi Kadirîhane şeyhi olup 25 Rebiyülâhir 1277'de (10 Kasım 1860) vefat etti. Tekkede medfundur. (III. 337)

Âbid Çelebi Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin evlâdındandır. Kadı iken zevcesiyle birlikte Şeyh Abdullah İlâhî'ye mürid oldu. Fâtih Camii yakınında bir tekke yaptı ve ömrünü ibadetle geçirdi. Orada medfundur. Mevlânâ evlâdından Emir Ali oğlu

Ahmed Çelebi, Karamanoğulları zamanında Konya'da bulunduğundan Rum Mehmed Paşa tarafından İstanbul'a getirilmiştir. Burada vefat eylemiştir. İkisinin bir zat olması muhtemeldir. Bu sülâleden Sâhib Mehmed Çelebi 979'da (1571/72) vefat edip oraya defnedilmiştir. (III. 262/63)

Âbid Efendi Kadılardan Nâfiz İbrahim Efendi'nin oğludur. Kadı olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etti. Şairdir. (III. 263)

Âbid Efendi Kethüdâ kalemi halifelerinden olup çavuşbaşı kesedarı oldu. 1247'de (1831/32) hâcelik rüûsunu aldı. Sonra vefat etmiştir. (III. 263)

Âbid Feyzullah Efendi Fârukî-nesep kadılardan Ahmed Efendi'nin oğludur. Edirne müderrisi, sonra Sofya mollası oldu. 1194'de (1780) orada iken vefat eyledi. Şairdir. (III. 263)

Âbid Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Nurullah Efendi'nin oğludur. 1194'de (1780) müderris, 1224'de (1809) Yenişehir, 1233'de (1818) Edirne, 1235'de (1819/20) Mekke mollası, Şevvâl 1237'de (Mayıs 1822) İstanbul kadısı, 1241'de (1825/26) Anadolu pâyesi, 1244'de (1828/29) Anadolu kazaskeri oldu. 7 Şa'bân 1244'de (12 Şubat 1829) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. Oğlu Ahmed Reşid Efendi'ye "Âbidzâde" dendi. (III. 263)

Âbid Mehmed Efendi (Muradzâde) Ali Efendi'nin oğludur. 1271'de (1854/55) mahrec pâyesi olmuştu, sonra vefat etmiştir. (III. 263)

Âbid Mehmed Efendi (Muradzâde) Ali Efendi'nin oğludur. Müderris iken Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) mahrec pâyesi olmuştu. Sonra vefat etmiştir. (III. 263; IV. 358)

Âbidin Paşa Yükselerek İstanbul'da gümrükçü olup 1096'da (1685) Rumeli beyleybeyi pâyesiyle Erzurum valisi, aynı sene Sayda ve ardından Trablusşam valisi olarak 1099'da (1688) vefat etmiştir. (III. 263)

Abul *bak.* Ali Paşa

Acem *bak.* Ahmed Çelebi; Ali Ağa; Ali Efendi; Hasan Paşa; Hüseyin Efendi; İbrahim Paşa (Kavanos); Mehmed Efendi; Muhyiddin Efendi; Mustafa Paşa; Nâmî Mehmed Efendi; Râzî Mehmed Efendi; Süleyman Efendi

Acem Kılıcızâde Mustafa Efendi oğullarıdır ki, asrımız başlarına kadar sürmüştür. (IV. 698)

Acemzâde Reisülküttab Hüseyin Efendi ve oğludur. (IV. 698)

Acı Şurbe *bak.* Mehmed Efendi

Aclân (Şerif) Şerif Rümeyse'nin oğludur. Babasının vefatı üzerine Mekke emiri oldu. Sonra Şerif Sükbe onun emirliğine ortak oldu. Sonra (1375) vefat etmiştir. (III. 452)

Aclân Bey Karasi Bey'in oğludur. Babasının vefatında Balıkesir beyi oldu. Sonra Orhan Gazi'ye itaat edip oğlu Rıdvan Bey'i padişaha gönderdi. 736'da (1335/36) vefat etmiştir. (III. 453)

Aclevî Arabdır. Bursa'da Ulu Cami hizmetinde Allah rızası için bulunup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. Emir Sultan yanına defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (III. 453)

Açıkbaş *bak.* Mahmud Efendi

Âdem Dede Zeamet sahiplerinden iken, sonra Mevlevî tarikinden olup şârih İsmail Dede'nin yerine Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu. Hacca gitti

ve Cemaziyelevvel 1063'de (Nisan 1653) vefat eyledi. Muhteşem, vakarlı, cömert ve şairdir. IV. Murad devrinde (1623-1640) dervişleriyle beraber ney ve kudüm ile Hisar'dan gelirken bostancıbaşı, Tophane'ye yanaştıkları sırada çevirtip Yalıköşkü'ne getirmiş ve bir taş üzerinde ney ve kudümlerini kırdırtıp sonra "böyle gezmeyiniz" diye tenbih etmişti. Gece yarısı tekkeye geldiklerinde şeyh o tarafa bakan iki penceresini hiddetle kapatmıştı. 21 gün sonra o bostancıbaşı katlolunup başı ney ve kudümleri kırdığı taşa konmuştur. (I. 312)

Âdem Efendi Şehrizor'da, Erbil'de doğmuştur. Öğrenim sonrası şehirleri dolaşıp Buharîhân oldu, sonra İstanbul'a gelip müderris, evkaf müfettişi oldu. Cemaziyelâhir 1211'de (Aralık 1796) azlolunduysa da tekrar aynı göreve getirildi. 1218'de (1803/04) Edirne pâyesiyle Kudüs kadısı ve Vehhabîlerin sapık düşüncelerini çürütmek için vâiz oldu. Vehhabîlerle konuşup onları doğru yola getirmeye çalışırken 1219'da (1804/05) vefat eyledi. (I. 312)

Âdem Paşa Arnavut beylerinden olup levendât başbuğu oldu. 1106'da (1694/95) Ohri mutasarrıfı ve 1107'de (1695/96) İlbasan, 1108'de (1696/97) ikinci defa Ohri, 1111'de (1699/1700) İşkodra ve 1112'de (1700/01) Delvine paşası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 312)

Âdil Bey Süleyman Paşa'nın oğludur. Babasının yerine Kastamonu beyi oldu. I. Murad devrinde (1361-1389) vefat eyledi. (III. 263)

Âdil Giray Bahadır Giray Han'ın oğludur. Nureddin olmuştur. (III. 264)

Âdil Giray Devlet Giray'ın oğludur. 986'da (1578) kardeşi Mehmed Giray'a kalgay oldu. Kardeşi İran'dan dönüşünde askeriyle hudutta bıraktı. Daha sonra vefat etti. (III. 263)

Âdil Giray Selim Giray Han'ın oğludur. Nureddin ve kalgay oldu. (III. 264)

Âdil Giray Han Çoban Devlet Giray'ın oğludur. Kardeşi Fetih Giray ile önceleri Yanbolu'da idiler, sonra Rize'ye nakledildiler. 1076'da (1665/66) Kırım hanlığına atandı. 1081'de (1670/71) azledildi ve vefat etti. 55 yaşındaydı. Şuuru karışık idi. (III. 263/64)

Âdil İsmail Paşa Mülkiye memurlarından olup Kıbrıs muhassılı oldu. Sonra Biga mutasarrıfı ve mîrimîran olup 1272'de (1855/56) vefat eylemiştir. (III. 264)

Âdil Mehmed Efendi Gelibolulu-dur. Tahsilden sonra dersiâm ve huzur dersleri muhatap ve mukarriri olarak Mekke ve Ramazan 1310'da (Mart 1893) İstanbul pâyesi olmuş ve Gelibolu'da müftü olmuştur. Orada 15 Receb 1313'de (1 Ocak 1896) vefat eylemiştir. Âlimdi. (III. 264)

Adlî Efendi Kocamustafapaşa Tekkesi şeyhi olup 11 Zilka'de 1032'de (6 Eylül 1623) vefat etti. (III. 453)

Adlî Hasan Efendi İştiplidir. Sofyalı Bâlî Efendi halifelerindendir. Balat'ta Ferruh Kethüdâ Zaviyesi şeyhi, sonra Ya'kub Efendi Zaviyesi şeyhi oldu. 1019'da (1610) Koca Mustafa Paşa Zaviyesi ihsan olundu. Şevvâl 1026'da (Ekim 1617) vefat etmiştir. Ârif ve mürşiddi. İntikalleri esnasında ahbabından birine "derviş çelebi Sultan Ahmed'i aldırdık, takayyüd caiz de-

ğilmiş, kendimize zarar eyledik" der. Gerçekten padişahtan önce vefat eyler. *Şah u Gedâ* bahrinde manzum bir kitabı vardır. (II. 131)

Adlî Mehmed Efendi 1086'da (1675) vefat eden kul kethüdâsı Süleyman Ağa'nın oğludur. Hadice Sultan'a kethüdâ olduğundan hâcegândan oldu. Küçük kale tezkirecisi, rikâb-ı yeniçeri kâtibi, tersane emini, Zilka'de 1143'de (Mayıs 1731) cizye muhasebesi, Zilhiccesinde (Haziran 1731) tekrar tersane emini, sonra hizmetleri devrederek defterdâr-ı şıkk-ı sâlis olup 1156'da (1743) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Şairdir. (IV. 234)

Adnî *bak.* Mahmud Paşa

Adnî Mehmed Efendi Sütlüce Tekkesi şeyhi olup 1158'de (1745) vefat etmiştir. (IV. 235/36)

Adnî Receb Dede Mevlevî dervişlerinden olup Belgrad Mevlevîhanesi'ne şeyh olmuştur. 1095'de (1684) vefat eyledi. Şairdir. (II. 371)

Affân Bey (Köprülüzâde) 1197'de (1783) vefat etmiştir. (III. 483)

Affân Bey (Türk Ahmed Paşazâde) Nu'man Bey'in oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan ve sonra silahdar kâtibi oldu. 27 Zilhicce 1218'de (8 Nisan 1804) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 483/84)

Afif Ahmed Efendi Zilhicce 1174'de (Temmuz 1761) vefat eden Kürkçübaşı Mustafa Ağa'nın oğludur. Bâbıâlî'den yetişip 1222'de (1807) âmedî vekili, 1223'de (1808) âmedî ve 1224'de (1809) beylikçi oldu. 27 Ramazan 1226'da (15 Ekim 1811) vefat etti. Babasının yanına Eyüp'e defnedildi. Kardeşi Mehmed Emin Efendi 1219'da (1804) vefat etti. Yanında medfundur. Oğlu Mustafa Bahâ Bey'dir(→). (III. 484)

Afif Feyzullah Efendi (Mihrîzâde) Müderris olup 25 Rebiyülevvel 1183'de (29 Temmuz 1769) vefat etti. Şairdir. (III. 484)

Afif İbrahim Efendi Kalemden yetişip kethüdâ kâtibi ve hâcegândan oldu. 1209'da (1794/95) Viyana sefiri olup 1212'de (1797/98) döndü. Sonra topçular kâtibi, 1221'de (1806) Anadolu muhasebecisi ve Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) defter emini ve o sene Zilhiccesinin son gününde (15 Şubat 1809) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. 15 Rebiyülâhir 1224'de (30 Mayıs 1809) vefat eyledi. Eyüp'de Emir Efendi yakınında medfundur. Oğlu Mustafa Şermî Efendi'dir(→) (III. 484)

Afif İsmail Efendi Köprülüzâdelere mensubiyeti vardır. Mektûbî ve sonra âmedî kalemlerine girdi ve beylikçi kesedarı oldu. Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) ûlâ sınıf-ı evveliyle beylikçi oldu. Muharrem 1270'de (Ekim 1853) âmedî ve Ramazan'da (Nisan 1854) ikinci defa beylikçi oldu. Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) Kıbrıslı Mehmed Paşa'nın maiyetiyle Rumeli'ye gitmiş ve Safer 1277'de (Ağustos-Eylül 1860) bâlâ rütbesiyle sadâret müsteşarı olmuş ve Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) azledilip o sene Zilhicce'de (Haziran 1862) üçüncü defa beylikçi olmuştur. Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) azledilip Muharrem 1281'de (Haziran 1864) Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. 1284'de (1867/68) Prizren'e memuren gidip 1285'de (1868/69) Ahkâm-ı Adliye hukuk reisi oldu. 22 Zilka'de 1288'de (2 Şubat 1872) vefat etti. Köprülü Mehmed Paşa yakınına defnedildi. İyi huylu, ça-

lışkan ve afifti. Oğlu Bükreş sefiri Ahmed Ziyâ Bey'dir. (III. 485)

Afif Mustafa Efendi (Balcızâde) 1131'de (1719) vefat etti. Şairdir. (III. 484)

Afif Sâlih Efendi İstanbulludur. Sudûrdan Zeynelâbidîn Efendi'nin mektupçusu olup sonra Bâb-ı Seraskerî Tercüme Kalemine devam eyledi. 1259'da (1843) vefat etti. Usta şairdir. (III. 484/85)

Afif Sâlih Efendi (Hoca) Nakşibendî halifelerinden olup Câbir b. Abdullah Ensarî civarında inzivaya çekildi. 3 Şevvâl 1227'de (10 Ekim 1812) vefat eyledi. Eyüp'de Yâvedûd'da medfundur. Âlim, fâzıldı. (III. 484)

Aftâbî Çelebi I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) kâtiplerinden ve şairlerindendir. 960 (1553) yılından sonra vefat etmiştir. (I. 391)

Aftâbî Efendi Merzifonludur. Mutasavvıf ve I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ricâlinden bir vâiz ve şairdir. (I. 391)

Afyonîzâde *bak.* Şükrî Mehmed Efendi

Âgâh Abdülaziz Paşa Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1237'de (1821/22) Ağrıboz'a memur olup 1246'da (1830/31) tahrir memuru oldu. 1249'da (1833/34) şıkk-ı sâlis defterdarlığıyla Anadolu muhasebecisi oldu. Sonra bazı mansıplara nâil olmuş, Anadolu defterdarı ve Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) ûlâ sınıf-ı evveli, sonra Bağdad defterdarı ve Rebiyülevvel 1266'da (Ocak-Şubat 1850) bâlâ olup Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) vezir rütbesiyle Cidde ve Şam valisi olmuştur. Azilden sonra Rebiyülevvel 1270'de (Aralık 1853) Bursa valisi ve Şa'bân'da (Mayıs 1854) serdâr-ı ekremin maiyetine memur olunca ayrılmış ve Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) İşkodra valisi olup Rebiyülevvel 1272'de (Kasım-Aralık 1855) vefat etmiştir. Tedbirli ve ılımlıydı. Kendisi ricâlden Mahmud Nedim Bey'in damadı ve kendi damadı da Teşrifatçı Kâmil Bey'dir. (I. 392)

Âgâh Efendi Üsküdarlıdır. Bâbıâlî'de ve sonra adliyede hizmet eyledi ve İstanbul iptidai ve istinaf mahkemelerinde senelerce aza oldu. Yaşlı olarak 3 Şa'bân 1302'de (17 Mayıs 1885) vefat eyledi. Yaşı 100'ü geçkindi. (IV. 848)

Âgâh Efendi Çapanzâde Ömer Hulusi Efendi oğludur. Tercüme odası halifelerinden olup 1278'de (1861/62) posta nâzırı olmuştur. 1281'de (1864/65) ûlâ sınıf-ı evveli olarak Muharrem 1282'de (Haziran 1865) Divan-ı Muhasebat azası olmuştur. Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Avrupa'ya gitmekle rütbesini kaybetmiştir. Döndükten sonra Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) İzmit mutasarrıfı olup azilden sonra Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) ikinci defa İzmit mutasarrıfı oldu. Şevvâl 1293'de (Ekim-Kasım 1876) Şûrâ-yı Devlet azası olup 1294'de (1877) Ankara'da ikamete memur oldu. 1302'de (1884/85) affedilerek dönüşünün adından rütbesi bâlâya yükseltilip Atina'ya sefir oldu. Rebiyülevvel 1303'de (Aralık 1885/Ocak 1886) Atina'da vefat etti. Na'şı İstanbul'a getirilip Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedilmiştir. Dil bilir ve güzel konuşurdu. Daha önce *Tercüman-ı Efkâr (Tercüman-ı Ahvâl)* adıyla bir

gazete de yayınlamıştı. Müşir Şâkir Paşa bunun küçük kardeşidir. Oğlu Nebil Bey'dir. (I. 393)

Âgâh Efendi Şeyhülislâm Sa'deddin Efendi'nin damadı Necib Efendi'nin kardeşi olup 1246'da (1830/31) İstanbul'da doğdu. 1259'da (1843) Rumeli vâridat muhasebesine çerağ olundu. 1275'de (1858/59) Edirne evkaf müdürü, 1285'de (1868/69) Selânik vali muavini ve bu görevin kaldırılması üzerine merkez mutasarrıfı, 1288'de (1871) Bosna divan-ı temyiz reisi ve ardından evkaf havale müdürü, 1291'de (1874) Zabtiye Nezâreti muavini, 1295'de (1878) polis müdürü olup 1303'de (1886) bâlâ rütbesi verilmiştir. 1 Receb 1311'de (8 Ocak 1894) vefat eyleyip Topkapı dışına defnedildi. İleri görüşlü, gayretli ve iyi huyluydu. (I. 394)

Âgâh Hüseyin Efendi (Cizyedarzâde) Haraççızâde Hüsâmeddin Efendi'nin oğlu olup Bursalıdır. Müderris ve Şevvâl 1266'da (Ağustos 1850) Kudüs ve Zilhicce 1274'de (Temmuz 1858) Bursa mollası ve Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Mekke pâyesi ve Zilka'de 1281'de (Nisan 1865) İstanbul pâyesi ve ticaret müftüsü olup sonra Anadolu pâyesi oldu. Bir aralık inme indiğinden birkaç sene hanesinde kaldı. Şevvâl 1291'de (Kasım 1874) sırası gelince Anadolu kazaskerliği görevini vekâletle yerine getirdi. 1294'de (1877) vefat etti. Âlim, güzel konuşur, iyi huylu, tedbirliydi. (I. 393)

Âgâh Mehmed Efendi İstanbulludur. Kâtip olup Sultan Selim ruznâmçecisi oldu. 1158'de (1745) vefat etti. (I. 392)

Âgâh Mehmed Efendi Galata Mevlevîhanesi'ne şeyh olup 1184'de (1770/71) vefat eyledi. Nâyî Osman Dede'nin yanında defnedilmiştir. (I. 392)

Âgâh Mehmed Efendi Süleymaniye ruznâmçecisi olup 1259'da (1843) vefat etti. Şairdir. (I. 392)

Âgâh Paşa Askerlikten yetişerek savaşlarda bulundu. Mîrlivâ olmuş ve birkaç sene Girit'de kalmış, sonra Resmo mutasarrıfı olup Muharrem 1307 (Eylül 1889) başlarında 65 yaşında vefat eylemiştir. (I. 394)

Âgehî Çelebî Sigetvar gazasını nazmetmiş ve "Kadı-i mansûr" diye nâm almış ünlü bir şairdir. II. Selim devrinde (1566-1574) vefat eylemiştir. (I. 394)

Âgehî Mansûr Efendi Yenişehr-i Fenârlıdır. Kadı olup 985'de (1577) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 516)

Ağa Babasızâde III. Mustafa devri (1757-1774) adamlarından İbrahim Ağa'nın evlâdına denir. Birkaçı yükselmiş ve yarım asır kadar sürmüştür. (IV. 682)

Ağa İmamızâde *bak.* Ârif Ahmed Efendi

Ağa Paşa *bak.* Hüseyin Paşa

Ağa Paşa (Kalelizâde) Silahdar Ocağı ikinci halifesi olup 1216'da (1801/02) vefat eylemiştir. (I. 391)

Ağababası *bak.* Mustafa Paşa

Ağababasızâde *bak.* Halil Ağa; Said Efendi

Ağazâde *bak.* Mehmed Ağa; Mehmed Dede; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Ağzıeğri *bak.* Selim Paşa

Ahaveyn *bak.* Ahmed Paşa; Hüseyin Efendi; Muhyiddin Kasım Efendi

Ahaveynzâde *bak.* Lutfullah Reşid Efendi

Ahdî Çelebi Edirnelidir. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) divan kâtibiydi. Şairdir. (III. 609)

Ahdî Çelebi Şems-i Bağdadî'nin oğludur. 1002'de (1593/94) vefat etti. Şairdir. (III. 609)

Ahdî Çelebi (Yıldırım Şeyhizâde) Müderris olup 975'de (1576/68) vefat etti. Şairdir. (III. 609)

Ahi *bak.* Durmuş; Sinaneddin Yusuf

Ahî Ahmed Efendi (Kapıcızâde) Padişah müezzini oldu. 1008'de (1599/1600) vefat etti. Şairdir. (I. 446)

Ahi Babazâde *bak.* Mustafa Efendi

Ahi Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Ahî Evran Orhan Gazi zamanı (1326-1361) ermişlerinden olup debbağların pîridir. (I. 309)

Âhî Hasan Efendi Niğboluludur. Seydî Hoca'nın oğlu olup müderris oldu. 920 (1514) tarihlerinde vefat etti. İşret erbâbından bir şair olup *Husrev ü Şîrîn*'i telif eylemiştir. (II. 119)

Ahîzâde *bak.* Abdülhalim Efendi; Abdülhalim Halimî Efendi; Hüseyin Hüdâî Efendi

Ahizâde *bak.* Ahmed Efendi; Ahmed Efendi; Hasibî Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Sûzî Mahmud Efendi

Ahîzâde Muhaşşî Sinan Efendi'nin damadı Mehmed Efendi böyle bilindiğinden evlâdı şeyhülislâm ve sudûrdan olarak 80 sene kadar meşhur oldular. Ancak IV. Murad'ın (hd 1623-1640) gazabına uğrayınca mevâlîden ileri geçemediler ve IV. Mehmed devrinde (1648-1687) bu aileden kimse kalmadı. (IV. 680)

Ahmed Muhammed b. Arabşah'ın oğlu olup Şamlıdır. Timurleng bunu Semerkand'a sürünce orada Seyyid Şerif ve diğerlerinden öğrenim gördü. Fakih, muhaddis ve müfessir olduğu halde Anadolu'ya dönerek I. Mehmed'in (Çelebi) şehzâdelerine muallim olmuştur. 826'da (1423) Şam'a gidip eserlerini yazmakla uğraştı. Fıkıhta 5.000 ve meânide 2.000 beyit nazmetti. 854'de (1450) vefat eyledi. *Acaibü'l-Makdûr fi Nevâibi't-Timûr*, *Câmi-i Hikâyât* tercümesi ve Arapça *Unkûdü's-Sıhha (Ukudü'n-Nasîha)* risalesi bunundur. (I. 191/92)

Ahmed (Kara) Seydî Ali'nin halifesidir. Ni'me'l-ceyş'den olup fetihten sonra İstanbul'da bir mescid yaptı. (I. 192)

Ahmed (Karaca) Acem meliklerinden iken makamını ve yerini terk ederek Akhisar'da yerleşti. Orhan Gazi devrinde (1326-1361) yaşamış bir zâhiddir. (I. 190)

Ahmed (Mîr-i Büdelâ) Heratlıdır. Büyük meczuplardan olup Bursa'da zaviyesi vardır. 1006'da (1597/98) 100 yaşında vefat eyledi. Bu zaviyeyi Hâfız İsmail Paşa tamir eylemiştir. (I. 205)

Ahmed (Şerif) Şerif Aclân'ın oğludur. 747'de (1346/47) Mekke emiri olup I. Murad devri (1361-1389) başlarında vefat eylemiştir. (I. 190)

Ahmed (Şerif) Şerif Ebû Nümey'in oğludur. Babasına, emirliğinde ortak olmuştur. 961'de (1554) vefat eylemiştir. (I. 198)

Ahmed (Şerif) Abdülmuttalib b. Hasan b. Hüseyin b. Ebû Nümey'in oğludur. Mekke emiri oldu. 1038'de (1628/29) Kansu Paşa'nın nezdine

gelerek hediye getirdi. Orada şehid oldu. Şeriflerin hayırlılarından iyi bir zat idi. (I. 212)

Ahmed (Şerif) Me'sud b. Hasan'ın oğludur. Mekke şeriflerinden olup emirliğe nâil olamamıştır. 1040'da (1630/31) vefat eyledi. (I. 212)

Ahmed (Şerif) Hâris b. Muhammed b. Ebû Nümey'in oğludur. Mekke emiri olup 1085'de (1674/75) vefat etti. (I. 221)

Ahmed (Şerif) Şerif Muhsin b. Ahmed b. Hüseyin b. Hüseyin b. Ebû Nümey'in oğludur. İstanbul'da bulunarak bir aralık Kırkkilise mutasarrıflığında bulunduruldu. 1095'de (1684) Mekke emiri olup 1099'da (1688) vefat etti. (I. 225)

Ahmed (Şerif) Şerif Gâlib'in oğludur. Bir yolunu bularak Mekke emirliğini elde etti. Üç sene emirlikten sonra ayrıldı. Bir müddet ortadan kaybolup Mısır'a geldi. Sonradan Haremeyn ahâlisine acımasızlığı yüzünden orada da tutunamayıp İstanbul'a geldi. Muharrem 1112'de (Haziran-Temmuz 1700) vebadan vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (I. 232)

Ahmed (Şerif) 1184'de (1770/71) Mekke emiri olup kısa süre sonra azledildi ve vefat etti. (I. 264)

Ahmed Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) (hd. 1451-1481) silahdarı olup o hizmette vefat eyledi. Küçük Camii'ni inşa eyledi. (I. 192)

Ahmed Ağa Nurbânû Vâlide Sultan'ın Üsküdar'daki caminin bina emini olmakla iki defa cebecibaşı ve kapıcılar kethüdâsı olmuş ve bu senelerde (1590'lar) vefat eylemiştir. (I. 204)

Ahmed Ağa Padişahın sırkâtibi iken 1054'de (1644) nişancı oldu. Az bir süre sonra azlolunup daha sonra da vefat etmiştir. (I. 215)

Ahmed Ağa Ayşe Sultan'ın kethüdâsı olup 1065'de (1655) çavuşbaşı olmuştur. Sonra Murad Paşa sadrazam olunca bunu azleyledi. Bu senelerde (1650'ler) vefat eyledi. (I. 218)

Ahmed Ağa Boynuyaralı Mehmed Paşa'nın kethüdâsı iken efendisinin aleyhine Köprülü Mehmed Paşa'nın sadrazam olması için çalışmıştı. Bu senelerde (1650'ler) vefat etti. (I. 218)

Ahmed Ağa Bosnalıdır. Saray ağası olup Zilka'de 1061'de (Ekim-Kasım 1651) kilercibaşı, Safer 1062'de (Ocak 1652) hasodabaşı, Şevvâl'de (Eylül 1652) bâbüssaâde ağası oldu. 1066'da (1656) Çınar Vak'ası'nda katledilmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Üsküdar'da, annesi Kerime Hanım adına ve Çengelköyü'nde birer cami ve o köyle Kuruçeşme'de mektepleri vardır. Kadırga'da Emin Sinan Camii'ne minber ve Acemoğlu Mescidi'ne vakıf yapmıştır. Kuruçeşme köyündeki çeşmenin suyu kesilmekle oraya bu ad verilmiş ve her ne kadar Köprülü Mehmed Paşa'nın kızı su getirmiş ve İbrahim Paşa yakınında bir çeşme yapmışsa da bu ad silinmemiştir. (I. 217/18)

Ahmed Ağa Kapıcıbaşı ve başbaki kulu olup Safer 1067'de (Kasım-Aralık 1656) şıkk-ı sânî defterdarı olmuş, kısa süre sonra ayrılmış ve vefat eylemiştir. (I. 218)

Ahmed Ağa Yükselerek yeniçeri silahdar ağası oldu. Rebiyülevvel 1067'de (Aralık 1656/57) cebeciler kethüdâsı Halil Ağa ile katledildi. İyi adam değildiler. (I. 218)

Ahmed Ağa Sarayda doğancıbaşı olup Cemaziyelâhir 1076'da (Aralık

1665) emekli oldu. Daha sonra vefat etti. (I. 221)

Ahmed Ağa Haseki ağalığından bostancıbaşı olarak azledilmiş, Edirne bostancıbaşısı olup bir aralık gene azledilmiş, 1108'de (1696/97) ikinci defa bostancıbaşı olmuş ve Şevvâl'de (Mayıs 1697) emekli olup sonra vefat eylemiştir. (I. 230)

Ahmed Ağa Cebeci Ocağı kethüdâsı iken Safer 1110'da (Ağustos 1698) cebecibaşı olup râbıtası köşk derebeyi tarzındaydı. O sene azledildi ve sonra vefat etti. (I. 232)

Ahmed Ağa Abazadır. Kavanos Ahmed Paşa'nın ağalarından olup 1115'de (1703/04) mîrahûr-ı evvel oldu. Kısa süre sonra azledildi, gözden düştü ve vefat etti. (I. 234)

Ahmed Ağa Aksaraylıdır. Ocaktan yetişip seksoncubaşı oldu. Zilka'de 1115'de (Mart 1704) azledilmiş olarak Gelibolu'ya gönderilip orada vefat etti. (I. 234)

Ahmed Ağa Zağarcıbaşı olup 1125 (1713) başlarında kul kethüdâsı oldu. Kısa sürede ayrıldı ve vefat eyledi. (I. 237)

Ahmed Ağa Çerkesdir. 1124'de (1712) mîrahûr-ı sânî, 1125'de (1713) mîrahûr-ı evvel oldu. 1126'da (1714) emekli olup sonra vefat etti. (I. 238)

Ahmed Ağa Viranşehirlidir. Sonradan ortaya çıkma biri olup 1123'de (1711) çavuşbaşı olarak Zilka'de 1123'de (Aralık 1711) azledildi. 1126'da (1714) vefat edip Doğancılar'a defnedildi. (I. 239)

Ahmed Ağa Lipovalıdır. Silahdar Ali Paşa'nın mensuplarından olup Şevvâl 1128'de (Eylül-Ekim 1716) birkaç gün sadâret kethüdâlığı etmişti. Sonra çavuşbaşı oldu. Rebiyülevvel 1129'da (Şubat-Mart 1717) silahdar ağası olup bir ay sonra yine çavuşbaşı oldu. Kısa sürede azledildi ve sonra vefat etti. (I. 240)

Ahmed Ağa Haseki olup Muharrem 1135'de (Ekim-Kasım 1722) bostancıbaşı oldu. Şevvâl 1135'de (Temmuz 1723) azledildi. Daha sonra vefat eylemiştir. (I. 241)

Ahmed Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı olmuştur. Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) azledilip Bursa'ya gönderilmiştir. Daha sonra vefat etti. (I. 244)

Ahmed Ağa İki defa topçubaşı olup 1129'da (1717) İran taraflarında bulundu. 1143'de (1730/31) azledildi ve sonra vefat etti. (I. 244)

Ahmed Ağa Cebecibaşı olup 1157'de (1744) vefat etti. Haydarpaşa'da defnedildi. Oğlu Tâhir Ağa'dır (I. 265)

Ahmed Ağa Bâbüssaâde ağası olup 1164'de (1751) vefat eyledi. Atik Ali Paşa'ya defnedildi. (I. 253)

Ahmed Ağa Enderûn'dan yetişip silahşor ve berberbaşı oldu. 1173'de (1759/60) vefat eylemiştir. Oğlu Mustafa Nurî Bey 1177'de (1763/64) ve torunu Seyyid Bey 1174'de (1760/61) vefat eylediler. Hepsi Üsküdar'da medfundur. (I. 256)

Ahmed Ağa Hassa mimarı olup 1178 (1764/65) yılından sonra vefat eylemiştir. (I. 259)

Ahmed Ağa Sadrazam Abdullah Paşa'nın kethüdâsı olup 1174'de (1760/61) sipahiler ağası olmuştu. 1179'da (1765/66) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. (I. 260)

Ahmed Ağa Yeniçeridir. Safer 1173'de (Ekim 1759) zağarcıbaşı olup azlinden sonra vefat etmiştir. (I. 260)

Ahmed Ağa Hekimzâde'nin hazinedarı olup o sâyede kapıcıbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1185'de (Ağustos 1771) başbaki kulu oldu. Ramazan 1185'de (Aralık 1771) azledildi. Sonra vefat eyledi. (I. 263)

Ahmed Ağa Sârbânbaşı ve kapıcıbaşı olup Ramazan 1185'de (Aralık 1771) başbaki kulu oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 263/64)

Ahmed Ağa Yedikule ağası olup, 1185'de (1771/72) vefat etti. Mevlânâkapı'da defnedildi. (I. 265)

Ahmed Ağa Yeniçeridir. Turnacıbaşı olup 1185'de (1771/72) vefat etti. Edirnekapı'ya defnedildi. (I. 265)

Ahmed Ağa Sadrazam Hasan Paşa'nın damadıdır. Kapıcıbaşı olmuştur. 1198'de (1784) sipahiler ağası oldu. 21 Cemaziyelâhir 1199'da (1 Mayıs 1785) ansızın vefat etmiştir. (I. 269)

Ahmed Ağa Haseki ve sonra bostancıbaşı olup Muharrem 1201'de (Kasım 1786) azledildi. 1202'de (1787/8) tersane emini olup azilden sonra Rebiyülâhir 1209'da (Kasım 1794) Başbaki kulu olmuştur. Daha sonra vefat etti. (I. 274)

Ahmed Ağa Ocaktan yetişip humbaracıbaşı oldu. Gazap sonucu azledilip Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) serbest bırakıldı. Sonra vefat eylemiştir. (I. 274)

Ahmed Ağa Lâdiklidir. Enderûn'da yetişip Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) rikâbdâr ve ardından silahdar oldu. Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) Şihâbeddin tevliyetiyle çerağ olundu. 5 Zilhicce 1211'de (Haziran 1797) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde defnedildi. (I. 274)

Ahmed Ağa Ferelidir. Bostancı Ocağı'ndan yetişip haseki ve bostancıbaşı oldu. 1213'de (1798/99) ayrılmıştır. Sonra vefat eyledi. (I. 279)

Ahmed Ağa İzmitlidir. Enderûn'dan yetişip Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) tülbend ağası, sonra rikâbdar ve çukadar oldu. Zilhicce 1211'de (Haziran 1797) Şihâbeddin tevliyeti ile saraydan çıkarıldı. 15 Zilka'de 1218'de (26 Şubat 1804) vefat eyledi. Galata Mevlevîhanesi'ne defnedilen Mûsâhib-i şehriyârî Seyyid Ahmed Ağa bu zattır. Oğlu Hâmid Bey'dir. (I. 277)

Ahmed Ağa Sadrazam Şehlâ-Kör Ahmed Paşa'nın(→) yeğeni Hacı Ahmed Bey'in(→) damadıdır. Silahdar olup 1219'da (1804/05) vefat etmiştir. (I. 254)

Ahmed Ağa Arnavutdur. Sırasıyla bostancıbaşı, azilden sonra Gümüşhane emini, Bolu voyvodası ve 1221'de (1806) Edirne bostancıbaşısı olarak 1222'de (1807) Edirne'de vefat etti. (I. 279)

Ahmed Ağa Malkara â'yânı olup Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) Muarız boğazı muhafızı oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 279)

Ahmed Ağa Enderûn'dan yetişip başçukadar oldu. 1 Cemaziyelevvel 1223'de (25 Haziran 1808) vefat eyledi. (I. 280)

Ahmed Ağa Arnavutdur. Enderûn'dan yetişip rikâbdar ve çukadar oldu. Rebiyülâhir 1217'de (Ağustos 1802) saraydan çıkarılıp sonra kapıcıbaşılıkla kayrıldı. 5 Cemaziyelâhir 1223'de (29 Temmuz 1808) görevin-

den ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (I. 280)

Ahmed Ağa Sofyalıdır. Enderûn'dan yetişip hasodabaşı oldu. 1223'de (1808) vefat edip Küçük Ayasofya'ya defnedildi. (I. 280)

Ahmed Ağa Cebeci ikinci kethüdâsı olup 18 Muharrem 1224'de (5 Mart 1809) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (I. 280)

Ahmed Ağa Enderûn'dan yetişip seferli kethüdâsı olarak 1230'da (1815) emekli olmuş ve sonra kapıcıbaşılık verilmişti. Sonra vefat etti. (I. 285)

Ahmed Ağa Padişah Mûsâhibi olup 1234'de (1819) vefat ederek Hamidiye Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 285)

Ahmed Ağa 1241'de (1825/26) veznedarbaşı bulunup hayli müddet bu görevde kalmıştır. (I. 288)

Ahmed Ağa İçel mütesellimi ve kapıcıbaşı olup zâlimce hareketinden dolayı Zilka'de 1241'de (Haziran 1826) idam edildi. (I. 288)

Ahmed Ağa Vâlide kethüdâsı Yusuf Ağa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı ve 1238'de (1822/23) başbaki kulu oldu. Sonra kapıcılar kethüdâsı olup 1241'de (1825/26) vefat ederek Samatya taraflarında defnolunmuştur. (I. 288)

Ahmed Ağa Yeniçeridir. Sırasıyla zağarcıbaşı, Şevvâl 1238'de (Haziran 1823) kul kethüdâsı, Safer 1240'da (Ekim 1824) yeniçeri ağası oldu. 12 Cemaziyelâhir 1240'da (1 Şubat 1825) azlolundu. 1241'deki (1826) Vak'a-i Hayriye'de hayatta kalarak sonra vefat etmiştir. (I. 288)

Ahmed Ağa Sırasıyla kul kethüdâsı, Şevvâl 1238'de (Haziran 1823) sekbanbaşı olup sonra azledildi. 1241'de (1826) yeniçeri vak'asında mâbeyn-i hümâyûnda bulunmakla mükâfâten kapıcıbaşı olmuştur. Sonra ocağa yardımı açığa çıkınca Kütahya'ya sürülüp 1242'de (1826/27) orada idam edilmiştir. (I. 288)

Ahmed Ağa Tekfurdağlıdır. Hâlet Efendi sâyesinde yükselerek silahşor ve kapıcıbaşı oldu. 1225'de (1810) kasapbaşı ve sonra gümrük emini, Cemaziyelevvel 1237'de (Şubat 1822) tophane nâzırı ve sonra matbah emini oldu. Safer 1238'de (Ekim-Kasım 1822) azledilip malları müsadere edilerek Amasya'ya gönderilmiştir. Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) serbest bırakılıp Tırnova voyvodası oldu. 1243'de (1827/28) zahire nâzırı olup az müddette azledilip sürgüne gönderildi. 1247'de (1831/32) bırakıldı. 2 Rebiyülâhir 1249'da (19 Ağustos 1833) vefat eyledi. Selimiye Camii'nde defnedildi. (I. 292)

Ahmed Ağa Bozkır madeni emini olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa Konya'da Gökçe â'yânı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa Sadrazam yeğeni ve Midilli nâzırı olup kapıcıbaşı olmuştu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa Yeniçeri Ocağı'nın son muhzır ağası olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa Nizâmiye Ordusu'nun kuruluşunda zâbit, sonra binbaşı ol-

du. Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) vefat edip Eğrikapı'ya defnedilmiştir. (I. 294)

Ahmed Ağa (Arabzâde) Yeniçeridir. Sırasıyla kul kethüdâsı olup Safer 1206'da (Ekim 1791) yeniçeri ağası oldu. Zilka'de'de (Temmuz 1792) azledilip sonra vefat eyledi. Tedbirli ve becerikliydi. (I. 273)

Ahmed Ağa (Arnavutzâde) Hasekilikten bostancıbaşı olup 1206'da (1791/92) azledildi. Sonra Edirne bostancıbaşısı olup Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) azlolundu. Daha sonra vefat eylemiştir. (I. 274)

Ahmed Ağa (Benli) Silahşor ve Biga müsellimi olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa (Bolpaça) Kapıcıbaşı olarak 1242'de (1826/27) Niğbolu muhafızı, sonra zahire nâzırı olup 1245'de (1829/30) rütbesi geri alınıp Midilli'ye gönderildi. Sonra vefat etti. (I. 290)

Ahmed Ağa (Cemşid) Miftâh gulâmı iken 1058'de (1648) çeşnigirbaşı olup sonra saraydan çıkarılmıştır. (I. 218)

Ahmed Ağa (Çalık) Yükselerek yeniçeri silahdar ağası, sonra kapıcılar kethüdâsı, 1106'da (1694/95) mîrahûr-ı evvel olup 1108'de (1696/97) emekli oldu. Hacca gidip döndükten sonra yine silahdar ağası oldu. 1114'de (1702/03) ikinci defa mîrahûr-ı evvel, vak'adan (1703 Edirne Vak'ası) sonra hayli vakit gözden düşmüş durumda kaldı. Sonra yine bölük ağalıklarında bulundu. Bir aralık üçüncü defa mîrahûr-ı evvel oldu. 1127'de (1715) "Ahmed Paşa" olarak Kudüs, sonra Trablusşam beylerbeyi oldu. 1131'de (1739) yine kapıcıbaşılıkla sipahiler ağası oldu. 1132'de (1720) vefat eyledi. (I. 241)

Ahmed Ağa (Çavuşzâde) Kapıcıbaşılardan olup 1185'de (1771/72) vefat eyledi. Kayalar'da medfundur. (I. 264)

Ahmed Ağa (Çetrezâde) 1115'de (1703/04) silahdar ağası, 20 gün geçince sipahiler ağası olup sene sonunda gözden düşmüş olarak azledilmiş ve vefat etmiştir. (I. 234)

Ahmed Ağa (Dağdevirenoğlu) Edirne â'yânı Mehmed Ağa'nın(→) kardeşidir. Kapıcıbaşı ve Yergöğü Kalesi bina emini oldu. 1233'de (1818) idam edildi. (IV. 282)

Ahmed Ağa (Deli Birader) Kapıcıbaşılardan ve ricâldendi. 1066'da (1656) Çınar Vak'ası'nda katledildi. (I. 218)

Ahmed Ağa (Ebûvukuf) Saray ağalarından olup bir aralık Mısır'a gönderilmişti, III. Osman'ın tahta çıkmasından (1754) sonra geri çağrılıp Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) dârüssaâde ağası oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) azlolunup Mısır'a gönderildi. 15 Rebiyülevvel 1171'de (27 Kasım 1757) Boğaz Hisarı'nda tevkif edildi ve vefat etti. Nüfuzlu olduğundan siyasî işlere karışır, haylice sıkıntı verirdi. Hatta zamanın sadrazamı Râgıb Paşa'yı dahi huzursuz ederek azlettirip yerine Kapdan Ali Paşa'yı geçirmeye teşebbüs ettiyse de muvaffak olamadı. (I. 254/55)

Ahmed Ağa (Elagöz) Vezir hazinedarı ve Süleyman Paşa'nın kethüdâsı oldu. Receb 1127'de (Temmuz 1715) silahdar ağası olup Şevvâl'de (Ekim)

ayrıldı. Şevvâl 1128'de (Eylül-Ekim 1716) Mısır'a memur oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 239)

Ahmed Ağa (Eyyûbî) Kapıcıbaşılardandır. Gureba-i yesâr gibi bölük ağalıklarında bulunduktan sonra Receb 1183'de (Kasım 1749) başbaki kulu oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 263)

Ahmed Ağa (Fındıkzâde) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı, 1130'da (1718) ağa vekili, Safer 1131'de (Ocak 1719) yeniçeri ağası olup Cemaziyelâhir de (Nisan-Mayıs 1719) azledildi ve olarak Tekfurdağı'na gönderilip orada vefat etti. (I. 240)

Ahmed Ağa (Gazi) Kelleci Osman Paşa'nın kethüdâlığında bulunmuş ve ocakda yükselip kul kethüdâsı olarak savaşta yararlık göstermiş ve sonra 1214'de (1799/1800) yeniçeri ağası olarak ayrılmıştır. 4 Ramazan 1224'de (13 Ekim 1809) vefat edip Kadıköy'de Söğütlüçeşme de defnedildi. (I. 280)

Ahmed Ağa (Gazzazzâde) Sâlâhurluktan 1078'de (1667/68) kapıcılar kethüdâsı olup 1095'de (1684) bu görevde iken vefat etmiştir. (I. 224)

Ahmed Ağa (Geniş) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek kul kethüdâsı olup 1097'de (1685) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (I. 224)

Ahmed Ağa (Hacı) İstanbul ağası olup azilden sonra 1140'da (1727/28) vefat etmiştir. (I. 244)

Ahmed Ağa (Hacı) Serdengeçti ağası olup 1155'de (1742) vefat eyledi. Çürüklük'e defnedildi. (I. 247)

Ahmed Ağa (Hacı) Baltacılar kethüdâsıdır. 1178'de (1764/65) vefat edip Silivrikapı'da. 1164'de (1751) vefat eden kapıcıbaşı Ebûbekir Ağa'nın yanına defnedilmiştir. (I. 259/60)

Ahmed Ağa (Hacı) Haseki ve bostancıbaşı olup azledilmişti. Cemaziyelevvel 1170'de (Ocak-Şubat 1757) surre emini oldu ve sonra vefat eyledi. (I. 255)

Ahmed Ağa (Hacı) Debbağ olup Debbağlar Mescidi'ni yeniden yapıp 1176'da (1762/63) tamamlamıştır. (I. 260)

Ahmed Ağa (Hacı) İzmirli Ali Paşa'nın kardeşidir. Yükselerek İstanbul gümrükçüsü oldu. 1117'de (1705/06) silahdar, sonra sipahiler ağası ve başbaki kulu ve Muharrem 1127'de (Ocak 1715) tekrar silahdar ağası olup Receb'de (Temmuz 1715) azledildi. Şa'bân'da (Ağustos) sipahiler ağası ve yine gümrükçü olarak Cemaziyelâhir 1128'de (Mayıs-Haziran 1716) paşalıkla Erzurum beylerbeyi oldu. O sene 4 Şevvâl'de (21 Eylül 1716) rütbesi geri alınarak Arşova Kalesi'ne gönderilmiştir. 1129'da (1717) çavuşbaşı olup sonra darbhane emini ve Şa'bân 1134'de (Mayıs-Haziran 1722) tekrar çavuşbaşı, 1135'de (1722/23) tekrar darbhane emini olup 1139'da (1726/27) tersane emini oldu. Sonra I. Ahmed kemerlerine bina emini oldu. 1146'da (1733/34) vefat eylemiştir. Servet sahiplerinden olup Üsküdar'da Emin Camii ile medrese, sebil ve çeşmesini yaptı. Camide medfundur. Oğullarından Mahmud Ağa 1153'de (1740), Osman Ağa 1156'da (1743) ve Mehmed Ağa 1159'da (1746) vefat ederek yanına defnedildiler. Torunu İbrahim Ağa ile 1180'de (1766/67) vefat eden Mustafa Ferid Bey de orada medfundurlar. Bursavî İsmail Hakkı Efendi, bu caminin birinci vâizi olmuştur. (I. 245)

Ahmed Ağa (Hacı) Terzibaşı olup 1180'de (1766/67) Terzi Kârhanesi

Mescidi'ni tamiren yenileyip minber koyarak cami eyledi. (I. 260)

Ahmed Ağa (Hacı) Bostancı Ocağı'ndan yetişip iki defa Edirne bostancıbaşısı olduktan sonra 1198'de (1784) bostancıbaşı olmuş ve 1199'da (1785) ayrıldıktan sonra vefat eylemiştir. (I. 269)

Ahmed Ağa (Hacı) Topçu Ocağı'nda yetişip 1224'de (1809) topçubaşı vekili ve kapıcıbaşı oldu. 1227'de (1812) lağımcıbaşı ve Boğaz nâzırı olup sonra vefat etmiştir. (I. 283)

Ahmed Ağa (Hacı) Bursa â'yânıdır. Kapıcıbaşı olup surre emini, 1250'de (1834/35) Bursa mütesellimi, 1254'de (1838) zahire nâzırı olup 1255'de (1839) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (I. 293)

Ahmed Ağa (Hacı) Mâbeyn'de tüfenkçibaşıydı. 1260'da (1844) vefat etmiştir. Maçka Mezarlığı'na defnedildi. (I. 295)

Ahmed Ağa (Hacı) Mısır valisi Mehmed Ali Paşa'nın kethüdâsıydı. Kapıcıbaşı ve nüfuz sâhibi bir adamdı. (I. 293)

Ahmed Ağa (Hacı) (Arapgirîzâde) Eski silahşorlerden olup 7 Receb 1244'de (13 Ocak 1829) vefat etmiştir. Kadıköy'e defnedilmiştir. (I. 290)

Ahmed Ağa (Haleblizâde) Yükselerek kapıcıbaşı oldu. 1199'da (1785) İstanbul Baruthanesi nâzırı, sonra sipahiler ağası oldu. 24 Safer 1208'de (1 Ekim 1793) vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. Kardeşi veya oğlu Hacı Hüseyin Ağa'dır. (I. 273)

Ahmed Ağa (Hatmanzâde) Kapıcıbaşı olup bâdirede bulundu. 1167'de (1754) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 254)

Ahmed Ağa (İncekara) Meşhur bir topçudur. Tiryaki Hasan Paşa Kanije'de iken (1601) saldıran düşmanın 45 topunu köreltmiş usta bir nişancı olduğundan topçuların başı oldu. Gayretli, hamiyet sâhibiydi. (I. 207)

Ahmed Ağa (Kabakulak) Mîrialem olup 1078'de (1667/68) yaşlı olduğundan emekli edildi. Sonra vefat etti. (I. 221)

Ahmed Ağa (Kalınoğlu) Husrev Ağa Camii'ne minber koydu. Bu senelerde (1730'lar) vefat etti. (I. 244)

Ahmed Ağa (Kara Osmanzâde) (Hacı) Hacı Mustafa Ağa'nın(→) oğludur. Aydın'da ve İzmir'de â'yân oldu. 1189'da (1775) İvâz Ağa'nın İzmir'e â'yânlığında kederinden vefat etti. (I. 265; IV. 436)

Ahmed Ağa (Kara) (Tiryaki) Hasekilikten Cemaziyelâhir 1133'de (Nisan 1721) bostancıbaşı oldu. 11 Muharrem 1135'de (22 Ekim 1722) vefat etti. (I. 241)

Ahmed Ağa (Karabeyzâde) Zaim ve sonra kapıcıbaşı olmuştur. 1195'de (1781) fermanla Cezâyir'e memuren gitti. Sonra başka hizmetlerde bulunup vefat etmiştir. (I. 269)

Ahmed Ağa (Karagöz) (Gedaî) Lala-i şehriyâri olmuştu. 1101'de (1689/90) dârüssaâde ağası oldu. 1102'de (1690/91) efendisi II. Süleyman'ın vefatının tesiriyle hastalanıp vefat eyledi. Güzel vasıflıydı. (I. 226)

Ahmed Ağa (Karamezak) Yeniçeri Ocağı'nda 1030'da (1621) başçavuş ve turnacıbaşı olup Zilhicce 1035'de (Eylül 1626) katledildi. (I. 212)

Ahmed Ağa (Karenci) Tersane kethüdâsı oldu. 1071'de (1660/61) düşmana esir olup kurtulamamıştır. (I. 219)

Ahmed Ağa (Kâtibzâde) İzmirlidir. Silahşor olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa (Koca) Anadolulu olduğundan "Türk" de denir. Sarayda yetişip 1003'de (1594/95) kapıcılar kethüdâsı ve 1005'de (1596/97) büyük mîrahûr olup azledildi. Sonra kapıcıbaşı olup Yemişçi Hasan Paşa'dan mührü aldığından Rebiyülâhir 1012'de (Eylül 1603) Yeniçeri ağası oldu. Zilka'de'de (Nisan 1604) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (I. 206)

Ahmed Ağa (Küçük) Hadımdır. Sarayda kilercibaşı, Zilka'de 1235'de (Ağustos 1820) hazinedar, 1238'de (1822/23) bâbüssaâde ağası oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 286)

Ahmed Ağa (Rahikî Damadı) Devrin akıl ve cür'et sahiplerinden olup 1032'de (1623) bir müddet kapıcılar kethüdâsı olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (I. 212)

Ahmed Ağa (Rodosîzâde) (Hacı) (Hafız) Babası Rodoslu Mehmed Ağa'dır. Enderûn'a girerek rikâbdar olmuştur. 8 Muharrem 1204'de (28 Eylül 1789) saraydan çıkarılarak emekli edildi. Sonra Hicaz kaftan ağası oldu. 1215'de (1800/01) dönüşte vefat etti. Karacaahmet'de defnedildi. Oğlu Fethî Paşa'dır. (I. 276)

Ahmed Ağa (Seyyid) İsmail Ağa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı olup 1151'de (1738) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu Mehmed Ağa'dır(→). (I. 247)

Ahmed Ağa (Seyyid) Hamza Paşa'nın enişteşidir. Sultan Ahmed Han'ın başçukadarı ve sonra müteferrikabaşı oldu. Bu senelerde (1760'lar) vefat etti. (I. 256)

Ahmed Ağa (Seyyid) Esbkeşan voyvodası olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiş, ancak daha yüksek makamlara ulaşamamıştır. (I. 292)

Ahmed Ağa (Seyyid) (Hacı) Kapıcıbaşı ve cebecibaşı olup 6 Receb 1186'da (3 Ekim 1773) vefat eyledi. Haydarpaşa'ya, Ahmed Ağa(→) yakınına defnolundu ki, onun oğlu veya akrabasındandı. (I. 265)

Ahmed Ağa (Telhisîzâde) Sadrazam Şehlâ-Kör Ahmed Paşa'nın(→) enişteşidir. Kapıcıbaşı olup 1160'da (1747) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. Oğlu Hüseyin Efendi'dir(→). (I. 253/54)

Ahmed Ağa (Tozkoparan) Meşhur okçudur. Yeniçeri olarak vefatında Okmeydanı'na defnedilmiştir. Mezarı taşında "Sâhibü'l menzil fi'l-meydan ellezi ismuhu Tozkoparan" diye yazılıdır. Bu zat namına mescidi vardır. Bu meydana Hacı Bâyezid adlı meşhur bir kemankeş bir mescid yaptırmıştır ki hacca gidip vefat eylemiştir. (I. 194)

Ahmed Ağa (Tuğcuzâde) (Hacı) Hoşkadem Mescidi'ne minber koyarak cami yapmıştır. 1183'de (1769/70) vefat edip kendisi de oraya defnedilmiştir. (I. 260)

Ahmed Ağa (Ustazâde) Enderûn'dan yetişip 1242'de (1826/27) tülbend ağası, Cemaziyelevvel 1243'de (Kasım-Aralık 1827) rikâbdar ve Şa'bân'da (Şubat-Mart 1828) çukadar oldu. Cemaziyelâhir 1244'de (Aralık 1828) o makamın kaldırılmasıyla seferli kethüdâsı olup Muharrem 1246'

da (Haziran-Temmuz 1830) Süleymaniye Vakfı kâtipliğiyle saraydan çıkarılarak kapıcıbaşı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 291)

Ahmed Ağa (Vâlide Kethüdâsızâde) Babası vâlide kethüdâsı Osman Efendi olup kapıcıbaşı ve 1176'da (1762/63) ve 1178'de (1764/65) iki defa silahdar ağası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 259)

Ahmed Aziz Bey Sadrazam Silahdar Ali Paşa'nın oğludur. Babası sâyesinde kapıcıbaşı oldu. 1201'de (1786/87) başbaki kulu, 1202'de (1787/88) sergi nâzırı ve sonra surre emini oldu. 1215'de (1800/01) vefat eyledi. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. (I. 276)

Ahmed b. Seyyid Hasan Yemen imamı olup 1090'da (1679) vefat etmiştir. (I. 222)

Ahmed Behçet Efendi (Hacı) Tersane kesedarı olup 1243'de (1827/28) hâcegânlıkla tersane emini oldu. Sonra ayrılıp 1246'da (1830/31) su yolları tamirine memur oldu. Hacca gittikten sonra Şumnu bina emini oldu. Sonra başka hizmetlerde çalıştı. 15 Şa'bân 1256'da (12 Ekim 1840) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 294)

Ahmed Bekaî Ali b. Ahmed Hanefî'nin oğludur. Hanefî mezhebinden olup Şam kadısı oldu. 888'de (1483) vefat eyledi. Fâzıldı. (I. 193)

Ahmed Bey Ramazanoğullarındandır. 780'de (1378/79) Adana'ya sâhib ve vali oldu. 819'da (1416) vefat etmiştir. Heybetli ve cesurdu. Kızını Memlûk sultanı Muhammed Nâsır'la evlendirmişti. (I. 191)

Ahmed Bey Menteşe beyi İlyas Bey'in oğludur ki, I. Mehmed'e (Çelebi) (hd. 1413-1421) rehin olarak bırakmıştı. Sonra Diyarbekir'e gidip orada vefat etti. (I. 191)

Ahmed Bey Konya valisi Şehzâde Mustafa'nın bağlılarındandı. 878'de (1473/74) şehzâdenin vefatı onun da yükselmesini önlemiş ve bu halde vefat eylemiştir. (I. 192)

Ahmed Bey I. Selim'in (Yavuz) kürkçübaşısıdır. Bu senelerde (1520'ler) vefat eylemiştir. 4 mescid yapmış bir hayır sâhibidir. (I. 197)

Ahmed Bey Eğri Abdullah Efendi'nin torunu, Mehmed Çelebi'nin(→) oğludur. Şair olup 960'da (1553) vefat etti. (IV. 117)

Ahmed Bey Gediklilerdendir. Diyarbekir kuşatmasında Acem askerini yarıp kaleye vararak 956'da (1549) yardım geldiğini haber vermiştir. 960'da (1553) Gaznegal beyi olup sonra vefat etti. (I. 198)

Ahmed Bey Palak Mustafa Paşa'nın oğludur. 30 seneden fazla yani 964 (1557) yılından beri Estergon beyi olarak vefat eylemiştir. (I. 205)

Ahmed Bey Mısır beylerinden olup II. Selim devrinde (1566-1574) Mekke'nin tamirine memur olmuş ve sel mecrasını açmıştır. Orada vefat eyledi. (I. 203)

Ahmed Bey Senelerce Bender muhafızı oldu. 1003'de (1594/95) Boğdan voyvodasının hücumunda Müslümanları toplayarak şehri müdafaa etti ve düşman saldırısını defeyledi. Güzel hizmette bulunmuş olarak vefat etmiştir. (I. 205)

Ahmed Bey 1005'de (1596/97) ve 1007'de (1598/99) iki defa divitdar oldu. Bu senelerde (1600-1610 arası) vefat eylemiştir. (I. 205)

Ahmed Bey Gazze beyi olup 1046 başlarında (1636 ortaları) İran harbinde şehid oldu. (I. 213)

Ahmed Bey 15-20 yıl İlbasan beyi oldu. Savaşlarda bulunarak bu senelerde (1660'lar) vefat etmiştir. (I. 219)

Ahmed Bey Hazinedar Ali Paşa'nın(→) oğludur. Enderûn'da iken Zilhicce 1122'de (Ocak-Şubat 1711) vefat etti ve Üsküdar'a defnedildi. (III. 523)

Ahmed Bey Esir Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olarak 1130 (1718) tarihlerinde vefat etmiştir. (IV. 411)

Ahmed Bey Mûsâ Han'ın oğludur. Kilisli olup Safer 1137'de (Ekim-Kasım 1724) (Musul'da) Bane sancağı beyi oldu. Sonra vefat etti. (I. 243)

Ahmed Bey Damad Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Koyun halifesi iken 1170'de (1756/57) vefat etti. Oğulları olup 1151'de (1738/39) ve 1156'da (1743) genç yaşta vefat eden Mehmed Bey ile İsmail Bey'in yanına Topkapı'da defnedildi. (IV. 214)

Ahmed Bey Enderûn'dan yetişip çukadar oldu. Saraydan çıktıktan sonra Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) yeniçeri silahdar ağası oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 256)

Ahmed Bey Deli Ömer Paşa'nın(→) oğludur. Tersane beylerinden olup 1174 (1760/61) tarihinden sonra vefat etti. (III. 590)

Ahmed Bey Melek Mehmed Paşa'nın oğludur. Silahşor-i şehriyârî, sonra kapıcıbaşı oldu. 1 Şevvâl 1222'de (2 Aralık 1807) vefat etti. Zeyneb Sultan Camii kabristanına defnedildi. Zevcesi, Râkım Paşa'nın kızı Âsiye Hanım olup 1198'de (1784) vefat etmişti. Kızını Tokadî Ebûbekir Efendi'nin oğlu Ahmed Efendi alıp ondan müderris Ebûbekir Bey adında bir torunu kalmıştır. (I. 279)

Ahmed Bey Sadrazam Kalafat Mehmed Paşa'nın oğludur. Müderris ve 1217'de (1802/03) Kudüs mollası olup 1 Cemaziyelevvel 1223'de (25 Haziran 1808) vefat etmiştir. (I. 284; IV. 268)

Ahmed Bey Kalafat Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Müderris ve 1227'de (1812) Kudüs mollası olup 1 Cemaziyelevvel 1232'de (19 Mart 1817) vefat etmiştir. (IV. 268)

Ahmed Bey Konya valisinin damadı ve hazinedarı olup kapıcıbaşılık verilmişti. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (I. 290)

Ahmed Bey Katarağası Hacı İbrahim Paşa'nın(→) kardeşidir. Kapıcıbaşı ve 1245'de (1829/30) Haleb muhassılı olup 1246'da (1830/31) azledilmiş ve katledilmiştir. (I. 149)

Ahmed Bey Mehmed Emin Bey'in oğlu olup kapıcıbaşı olmuştur. 1246'da (1830/31) ulûfeciyân-ı yemin ağası oldu. Sonra vefat etti. (I. 292)

Ahmed Bey Benderlidir. Nizâmiye Ordusunda "Mîrialemzâde Ahmed Bey" ile binbaşı olanlardandır. 1246'da (1830/31) "miralay" rütbesi konulduğunda ilk miralay olmuştur. Mirialemzâde de hassa miralayı olmuştu. 1248'de (1832/33) Konya muharebesinde şehid oldu. (I. 291)

Ahmed Bey Çil Emin Ağa'nın(→) torunu, Ârif Mustafa Ağa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup hayırlarda bulunmuş ve Cemaziyelâhir 1261'de (Haziran 1845) vefat ederek Hüdâî Dergâhı'na defnedilmiştir. (I. 418)

Ahmed Bey Eski beylerden olup miralay olmuş ve Anadolu Ordusu'na piyade miralaylığı ile gitmişti. Cemaziyelevvel 1264'de (Nisan 1848) vefat eyledi. (I. 296)

Ahmed Bey Moralıdır. Eski beylerdendir. Arabistan meclis azasından olarak miralay olmuştur. Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) vefat eyledi. (I. 296)

Ahmed Bey Eski beylerdendir. Hassa redif miralayı olup 1265'de (1848/49) vefat etmiştir. (I. 296)

Ahmed Bey Rumeli Ordusu piyade miralayı olup 1267'de (1851) vefat etti. (I. 296)

Ahmed Bey Maliyeden yetişip Anadolu tahrirat müdürü, 1272'de (1855/56) maliye mektupçusu oldu. Sonra vefat etti. (I. 299)

Ahmed Bey Hassa miralaylarından olup 1274'de (1857/58) vefat etmiştir. (I. 296)

Ahmed Bey Beytülmal müdürü olup ıstabl-ı âmire pâyesini hâizdi. 12 Şevvâl 1277'de (23 Nisan 1861) vefat edip Salkımsöğüt'de defnedilmiştir. (I. 299)

Ahmed Bey Sarı Abdullah Paşa'nın torunu, Mehmed Bey'in(→) oğludur. Berberbaşı olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat etti. (IV. 286)

Ahmed Bey Ebniye anbarı müdürü olup 8 Ramazan 1287'de (2 Aralık 1870) vefat etmiştir. 1248'de (1832) vefat eden Köprülü Hasan Ağazâde İsmail Efendi'nin yanına, Karlıkbayırı'na defnedildi. Doğru idi. (I. 300)

Ahmed Bey Mekteb-i Tıbbiye'nin ilk mezunlarındandır. Miralay olmuştur. Uzun yıllar Gureba Hastanesi'nde müdür oldu. Zilhicce 1290'da (Ocak-Şubat 1874) vefat eyledi. Oğlu halen Divan-ı Hümâyûn âmedîsi Mehmed Ali Beyefendi'dir. (I. 301/02)

Ahmed Bey Râtib Ahmed Paşazâde Şemseddin Bey'in oğludur. (I. 290)

Ahmed Bey Şehzâde Cem'in yakınlarından olup onun tarafından Mustafa Bey'le birlikte Macaristan'a elçi olarak gönderilmişti. Orada vefat etti. (I. 193)

Ahmed Bey (Abaza) 1229'da (1814) doğarak 1242'de (1826/27) Bahriyeye girdi. Yükselerek 1279'da (1862/63) miralay oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (I. 301)

Ahmed Bey (Arnavutzâde) Tersanede yetişerek 1250'de (1834/35) riyâle, sonra patrone oldu. 1256'da (1840) kapudâne olarak birkaç gün sonra vefat eylemiştir. (I. 294)

Ahmed Bey (Bağçevanzâde) Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Silahşor olup Rebiyülevvel 1211'de (Eylül 1796) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (IV. 448)

Ahmed Bey (Burnaz) Enderûnludur. Muharrem 1239'da (Eylül 1823) peşkir ağası ve yükselerek 1240'da (1824/25) tülbend ağası ve rikâbdar olup Muharrem 1241'de (Ağustos-Eylül 1825) emekli olmuş, sonra vefat eylemiştir. (I. 288)

Ahmed Bey (Çayırzâde) İbrahim Ağa'nın oğludur. Kapıcıbaşı oldu. 1221'de (1806) mîrahûr-ı sânî olup sonra eskimekle mîrialem oldu. Zilka'de 1243'de (Mayıs-Haziran 1828) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (I. 288)

Ahmed Bey (Çelebi Mustafa Paşazâde) Çelebi Mustafa Paşa'nın(→)

oğludur. Müderris, Haleb mollası olup 21 Safer 1253'de (27 Mayıs 1837) vefat etti. (I. 292; IV. 466)

Ahmed Bey (Derviş Beyzâde) Müderris ve mahrec mollası olup 1254'de (1858) vefat etmiştir. (I. 293)

Ahmed Bey (Evrenoszâde) Ünlü emirlerdendir. (I. 195)

Ahmed Bey (Eyyûbî) Çelik Perişan Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Enderûn'dan yetişme olup silahşordü. 1228'de (1813) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (IV. 456)

Ahmed Bey (Göde) (Sultanzâde) II. Mehmed'in (Fâtih) damadları Uğurlu Mehmed Paşa b. Uzun Hasan'ın oğludur. Dergâh-ı âlî baltacısı olmuştur. Sultanın asıl oğlu olduğu rivayeti kuvvetlicedir. Bu sebeptendir ki kendisi dahi II. Bâyezid'e damad oldu. Eşinin Aynişah Sultan olması muhtemeldir. Atasının tahtına malik olması için güçlendirilmiş, İran şahı Rüstem'i katledip İran (Akkoyunlu) hükümdarı olmuştur. Her ne kadar namuslu ve dindar ise de şeyhi Noktacıoğlu'nun sözünden çıkmadığından şiddet gösterdi. 903'de (1497/98) İranlılar akrabasından Kasım Bey'e yardım edip Noktacıoğlu ile birlikte onu da vefat ettirdüler. "Göde" lakabı boyunun kısa olmasındandır. (I. 194)

Ahmed Bey (Hacı) Sadrazam Şehlâ-Kör Ahmed Paşa'nın(→) yeğenidir. 1173'de (1759/60) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. Damadı Ahmed Ağa'dır(→). (I. 254)

Ahmed Bey (Hacı) Seyyid Efendi'nin eniştesidir. Maliyeden yetişip 1243'de (1827/78) Tuna defterdarı oldu. 1254'de (1838) istifa ederek Sert Mahmud Paşa'nın maiyetinde nüzûl emini ve sonra tekrar Tuna defterdarı oldu. 3 Rebiyülevvel 1253'de (7 Haziran 1837) vefat eyledi. Eyüp'de defnedildi. Oğlu Raûf Bey'dir. (I. 293)

Ahmed Bey (Hacı) Menemen hânedanından olup Mustafa Tevfik Paşa'nın dayısıdır. İstanbul'a göç etti. Cemaziyelâhir 1290'da (Ağustos 1873) vefat eyledi. Oğullarından Mehmed Paşa ile Hacı Habib Bey vefat eylediler. Diğer oğlu Abdullah Bey Şûrâ-yı Devlet azasındandır. Rif'at Bey adında bir oğlu da (Namık) Kemâl Bey merhumun damadı olup halen Bağdad defterdarıdır. (I. 302)

Ahmed Bey (Halil Ağazâde) Kapıcıbaşı ve Eğin voyvodası olmuştur. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (I. 290)

Ahmed Bey (Hekimzâde) Abdullah Bey'in(→) oğludur. 1210'da (1795/96) vefat etti. (III. 394)

Ahmed Bey (Horozoğlu) I. Mehmed'in (Çelebi) (hd 1413-21) yakın adamlarından olup Emir Süleyman Çelebi ile savaşlarda bulundu. Daha sonra vefat etti. (I. 191)

Ahmed Bey (Kalyoncuzâde) Tersaneden yetişip tersane kethüdâsı oldu. 25 Rebiyülâhir 1232'de (12 Şubat 1817) vefat etti. Kasımpaşa'da Çürüklük'te medfundur. (I. 284)

Ahmed Bey (Kara) Dağıstanlıdır. Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girenlerdendir. Konya muharebesinden Şam meselesine kadar bütün savaşlarda ve çatışmalarda bulunmuş ve miralay olarak 1282'de (1865/66) emekliliği seçmiştir. 1284'de (1867/68) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 300)

Ahmed Bey (Karamanîzâde) Ali Paşa'nın ikinci oğludur. Babasının zamanında Trablusgarb yeniçeri ağası

oldu. 1209 sonlarında (1795 ortaları) Cezâyirli Ali Paşa'nın kaçışında babası Trablusgarb vilayetini buna bıraktı. Lakin küçük kardeşi Yusuf Paşa, 8 ay sonra Şa'bân 1210'da (Şubat 1796) Tacur'a âdet üzere evliya ziyaretine gidince şehri kapatıp bunu içeri koymadı. Bunun üzerine Malta'ya çekilmiştir. Amerikalılar bunu getirip 1218'de (1803/04) tekrar vali yaptılar. Ahâli başına toplanıp iki sene ihtilaf devam etti. Yusuf Paşa, 1220'de (1805) Amerikalılarla sulh yapınca Amerikalılar Ahmed Bey'i ailesiyle birlikte Derne'ye ve sonra aldatarak Mısır'a getirmişlerdi. Orada vefat etti. (I. 278)

Ahmed Bey (Karayılanzâde) Rebiyülevvel 1139'da (Kasım 1726) Edirne bostancıbaşısı olup 1143'de (1730/31) ayrıldı. Sonra vefat eyledi. (I. 244)

Ahmed Bey (Kavanoszâde) Hüseyin Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olarak 1276'da (1859/60) vefat etti. Duvardibi'ne defnolundu. (II. 224)

Ahmed Bey (Kaytaszâde) Sokollu Mehmed Paşa'nın kethüdâsı Kaytas Ağa'nın oğludur. Şehremini ve arpa emini olmuş, sancakbeyliklerinde ve taşra defterdarlıklarında bulunmuş, sonunda müteferrikalıkla emekli olmuştur. III. Murad devrinin (1574-1595) sonlarında vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (I. 203)

Ahmed Bey (Kemankeş) Enderûn'dan yetişerek silahdar olup 940'da (1533/34) kapdan-ı deryâ oldu. 941'de (1534/35) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. Usta kemankeş olup Okmeydanı'nda menzili vardır. İki koyunu parmağına takıp yüzünceye kadar beklerdi. (I. 197)

Ahmed Bey (Kesriyelizâde) Ebûbekir Bey'in(→) oğludur. Müderris olup Zilhicce 1203'de (Ağustos-Eylül 1789) vefat etti. (I. 182)

Ahmed Bey (Köse Halil Paşazâde) Kapıcıbaşı, Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) sipahiler ağası oldu. 1174'de (1760/61) ikinci kapıcıbaşılığa kadar yükseldi. Sonra vefat etti. (I. 256)

Ahmed Bey (Lagoş) İran seferinde (1578) Lala Mustafa Paşa'nın maiyetinde idi. Aleksandr Han ile beraber İstanbul'a geldi. Burada vefat etmiştir. (I. 203)

Ahmed Bey (Muhsinzâde) (Hacı) Abdullah Paşa'nın oğludur. Kâtip olup hâcegân oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) mevkufatçı oldu. Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) süvari mukabelecisi, 1174 (1760/61) ve 1176'da (1762/63) iki defa Anadolu muhasebecisi, 1179'da (1765/66) ruznâme-i evvel, Şevvâl 1181'de (Şubat-Mart 1768) başmuhasebeci 1184'de (1770) surre emini oldu. Döndükten sonra 1186'da (1772) vefat eyledi. Eyüp'de Karlıkbayır'da medfundur. Oğlu, hâcegândan Mehmed Tâhir Bey'dir. (I. 264/65)

Ahmed Bey (Mührezenbaşızâde) Enderûnludur. Zilhicce 1240'da (Temmuz-Ağustos 1825) mâbeynci oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 288)

Ahmed Bey (Nâhüdâ) Yemen beyi İskender Bey'in veziri yerindeydi. 932'de (1526) Yemen beyi oldu. Zâlim olduğundan Hadım Süleyman Paşa'nın Hind seferi dönüşünde katledilerek vefat etmiştir. (I. 197)

Ahmed Bey (Pançovazâde) Silahşorlerden ve Tofça â'yânından olup kapıcıbaşı olmuştu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (I. 290)

Ahmed Bey (Saraçzâde) Kumkapılıdır. Sipahilerin sözü geçenlerinden

olup belalı ve haindi. 1017'de (1608/09) katledildi. (I. 208)

Ahmed Bey (Seyyid) Tersaneden yetişip liman reisi oldu. Rebiyülevvel 1208'de (Ekim 1793) vefat ederek tersane ardına defnedildi. (I. 273)

Ahmed Bey (Seyyid) Sadrazam Dârendeli Mehmed Paşa'nın torunudur. Kapıcıbaşı olup 1222'de (1807) başbaki kulu oldu. Sonra çavuşbaşı olup o hizmette 1225'de (1810) vefat eyledi. Sultan Bâyezid kabristanına defnedildi. Oğlu ricâlden Ahmed Rif'at Bey'dir. (I. 281)

Ahmed Bey (Seyyid) Teşrifat kaleminden yetişip teşrifat kesedarı oldu. 1210'da (1795/96) teşrifatçı, 1213'de (1798/99) teşrifatçı vekili oldu. Sonra eyaletlu nâzırı ve sultan kethüdâsı oldu. Receb 1221'de (Eylül-Ekim 1806) defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) nizam-ı cedid defterdarı olmuştur. Ayaklanma başladığında evvelce kışlalar bina eminliği sırasında hayli iyilikte bulunduğundan yeniçerilere sığındı. Cömertliği hayatını korumuştur. Sonra 1225'de (1810) sadâret kethüdâsı oldu. O sene Zilhicce'de (Ocak 1811) vefat eyledi. (I. 282)

Ahmed Bey (Sirke Osman Paşazâde) Kalemden yetişip hâcegândan olmuştur. Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) Anadolu muhasebecisi, 1160'da (1747) mevkufatçı, 1165'de (1752) sipahi kâtibi, 1167'de (1753/54) silahdar kâtibi ve Cemaziyelevvel 1170'de (Ocak-Şubat 1757) Edirne'de iken Seddülbahir muhafızı olduysa da gidemeyip o sene sonunda İstanbul'da vefat edip Karacaahmet'e defnedilmiştir. (I. 254)

Ahmed Bey (Siyahî) Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girerek miralay olup sonra emekli olmuştur. 1261'de (1845) vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. (I. 296)

Ahmed Bey (Sultanzâde) Dukaginzâde Mehmed Paşa'nın oğludur. Zaim ve müteferrika olmuştur. 964'de (1557) vefat eyledi. Şairdi. (I. 199)

Ahmed Bey (Sultanzâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1238'de (1822/23) ulûfeciyân kâtibi olup 1241'de (1825/26) ruznâme-i sânî olmuştur. Sonra vefat eyledi. Sultanzâdelerden Râşid Bey(→) ve Vefik Bey(→) de vardır. Bir de Zâhide Hanım Sultanzâde müderris Es'ad Bey, Emine Hanım Sultanzâde Ya'kub Bey, Rukiye Hanım Sultanzâde Ahmed Rif'at Bey, Sâliha Hanım Sultanzâdelerden telgrafçı Pertev Bey vardır ki, Pertev Bey 1306 (1888/89) yılına kadar hayattaydı. Bunun oğlu Yusuf Hüsnî Bey sadâret mektûbî kalemi halifelerindendir. Hanım Sultanzâdelerden ulemâdan Yahyâ Tevfik Bey ve mîrlivâ Hasan Kâzım Paşa dahi vardır. Safiye Sultanzâdeler başkadır. (I. 289)

Ahmed Bey (Şehbâzzâde) Piyâle Paşa'nın soyundan ve vakfının mütevellisi olup 25 Safer 1197'de (30 Ocak 1783) vefat etti. Atasının türbesi yakınına defnedildi. (I. 268)

Ahmed Bey (Vaybelim) III. Selim Han zamanında kurulan orduda bulunduğundan 1241'de (1826) ikinci defa kurulan orduda zâbit ve kısa sürede binbaşı oldu. Sonra emekli edildi. Fazlaca yaşlı iken 1285'de (1868) vefat edip Edirnekapı'ya La'li Çeşmesi'ne defnedilmiştir. (I. 300/01)

Ahmed Beyanî Efendi (Enfî) Şuhutlu Abdurrahman Efendi oğludur.

Mollaların eskilerinden olup 1075'de (1664/65) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Edip, şair, âlim, alçak gönüllüydü. Tâcirzâde Mescidi'ni cami yaptı. (I. 220)

Ahmed Bîcan Yazıcızâde Mehmed Efendi'nin kardeşidir. (I. 191)

Ahmed Cenâbî Paşa Haremden çıkıp çeşnigirbaşı olmuştur. Sonra Anadolu beylerbeyi olup 20 sene orada valilik eylemiştir. 969'da (1561/62) vefat eyledi. Âdil, edip, kâmil, şair olup bir ayıbı, şarap içmeye düşkünlüğüydü. Ömründe bağdaş kurmamış ve gülerek dişlerini göstermemiştir. (I. 199)

Ahmed Çavuş (Şeytan) Meşhur Cüce Nasûh'un avanesinden olup ihtisâb nâzırı olmuştur. 1002'de (1593/94) sürüldü. Ardından vefat etmiştir. (I. 205)

Ahmed Çelebi 875'de (1470/71) Üsküdar'da bir mescid yaptırmış ve vefatında oraya defnolunmuştur. (I. 192)

Ahmed Çelebi [II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481)] Ayakapı Mescidi'ni yaptırdı. (I. 192)

Ahmed Çelebi Feylosof (Filbos) oğludur. Yükselerek 889'da (1848) başdefterdar olmuştur. 891'de (1486) ayrıldı. Sonra nişancı olarak birkaç sene sonra azledilip vefat eylemiştir. (I. 194)

Ahmed Çelebi Zağanos Mehmed Paşa'nın oğludur. 905'de (1499/1500) defterdar olup 907'de (1501/02) azlolundu ve daha sonra vefat etti. (I. 195)

Ahmed Çelebi Leyszâde Ahmed Pîr Çelebi'nin(→) oğludur. Hoca Atâullah Efendi'ye mensup olmakla az vakitte sahn müderrisi olmuştu. Hocanın vefatında düşmanlarının buna sevindiğini görünce mahzun olup 959'da (1552) vefat eyledi. Kerim ve edipti. (I. 198)

Ahmed Çelebi Emir Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup, Medine pâyesini almışken inzivaya çekildi. Rebiyülâhir 977'de (Eylül-Ekim 1569) vefat etti. Oğlu Nakîb Mehmed Çelebi'dir. (III. 497) [II. 183'de vefat tarihi 970 (1562/63) olarak verilmiştir.]

Ahmed Çelebi Hayır sahiplerindendi. 975'de (1567/68) vefat eyledi. (I. 200)

Ahmed Çelebi (Acemzâde) İranlılarla yakınlık kurması bu lakabı almasına yol açtı. Derviş Bey'le Mısır'a gitti ve bu senelerde (1550'ler) Kudüs'de vefat etti. Farsça şiirleri vardır. (I. 198)

Ahmed Çelebi (Yekçeşm) Karamanlıdır. İlim tahsiliyle Tercüman Yunus Zaviyesi şeyhi oldu. Bazı şeyler isnadıyla şeyhliği alınıp Eyüp'de Nişancı Paşa Camii vâizi oldu. Sonra Arab Camii'nde de vâiz oldu. 978'de (1670/71) vefat eyledi. "Çelebi" mahlasıyla şairdir. (I. 200/01)

Ahmed Dâi Germiyanlıdır. Süleyman Paşa'nın hizmetinde bulunmuş ve I. Murad devri (1361-1389) başlarında vefat etmiş bir şairdir. Manzum *Çengname*'si vardır. Şiirleri eski Türkçe idi. (I. 190)

Ahmed Dayı (Hoca) Rebiyülâhir 1050'de (Temmuz-Ağustos 1640) Tunus beyi oldu. Cemaziyelevvel 1057'de (Haziran 1647) vefat etti. (I. 215)

Ahmed Dede Rodosludur. Ermişlerden olup Yenikapı'da otururdu. 1165'de (1752) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (I. 253)

Ahmed Dede Trablus Mevlevîhanesi şeyhi olup 1180'de (1766/67) Beşiktaş Mevlevîhanesi şeyhi oldu. Muharrem 1185'de (Nisan-Mayıs 1771) vefat etti. Yerine oğlu Yusuf Dede geçti ve 1232'de (1817) vefat eyledi. Yerine damadı Mahmud Dede geçti ve 1234'de (1819) vefat eyledi. Yerine Ermenak Mevlevîhanesi şeyhi Seyyid Mehmed Kadrî Dede geçti ve 20 seneyi aşkın hizmetle vefatında yerine Memiş Dede geçti. 1270'de (1853/54) vefat edince yerine Nazif Dede geçti. 1277'de (1860/61) bunun vefatı üzerine halen şeyh olan Hüseyin (Fahreddin) Dede geçmiştir. (I. 264)

Ahmed Dede (Hacı) Yedikulelidir. Ahmed Sabuhî Dede'nin(→) yerine Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi olup Muharrem 1078'de (Haziran-Temmuz 1667) hacda vefat etti. (I. 215)

Ahmed Dede (Kalburcu) Kütahya'da Girbalcı köyündendir. İlim tahsili ile Abdüllâtif Efendi'den el, Merkez ve Şa'bân Efendilerden icazet aldı. Köyüne dönerek 978'de (1570/71) vefat eylemiştir. Keşfi açık olup herkese ziyafet verirdi. (I. 201)

Ahmed Ebû'l-Abbas Efendi Şamlı Yusuf Efendi'nin oğludur. 1019'da (1610) vefat eyledi. *Ahbârü'd-Düvel*'in yazarıdır. (I. 208)

Ahmed Efendi Başminare Tekkesi şeyhi olup Bursa'da Nakşibendî ricâlindendir. 900'de (1495) vefat eyledi. Orada defnedildi. (I. 193)

Ahmed Efendi Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Bursa'da Emir Sultan Tekkesi şeyhiydi. Vefatında [935 (1528)] tekkeye defnedildi. (I. 197)

Ahmed Efendi Merkez Muslihiddin Efendi'nin(→) oğludur. Akçaköy'de oturup ilim tahsil eyledi. Babasının yerine şeyh olup 963'de (1556) vefat etti. *Kamus*'u tercüme etti ve bazı risaleler yazdı. (I. 198; IV. 363)

Ahmed Efendi Kazvinlidir. Sahabeden Said b. Zeyd'in soyundan Abdülevvel'in oğludur. 982'de (1487) doğup 5 yaşında hâfız olmuş ve 27 yaşında fetvâya mezun edilmiştir. Sonra müderris olup İran'a yapılan seferde padişahın yanında bulunmuştur. 966'da (1559) vefat etti. Kelâm ilminde mâhirdi. *İsagoci*'ye ve *Seyyid Şerif*'e hâşiyeler yazdı. (I. 199)

Ahmed Efendi Ebûssuûd Efendi'nin oğludur. Şehzâde Medresesi müderrisi olup Cemaziyelevvel 970'de (Ocak 1563) 26 yaşında vefat etmiştir. Babasının mektebinde medfundur. Fâzıl olup Arapça şiir söylemeye muktedirdi. (I. 169; I. 199)

Ahmed Efendi Hayreddin Hızır Efendi'nin(→) oğludur. 944'de (1537/38) doğdu. Müderris, 968'de (1560/61) Şam kadısı olarak Zilhicce 970'de (Temmuz-Ağustos 1563) vefat etti. (I. 199; II. 315)

Ahmed Efendi Lârendeli Mahmud Âsım'ın oğludur. Müderris olup 971'de (1563/64) vefat eyledi. Fâzıl, dindar, cemaate müdavimdi. II. Selim ile çekişmesinde Şehzâde Bâyezid 1000 filori gönderip duasını ve yoldaşlığını taleb eylediyse de çekingen davrandı. Halvetî idi. Eserleri: 12 ciltlik *Tefsir* ki, Mücadele Sûresi'ne geldiğinde vefat etmekle tamamlayamamıştır, *Letâifname*. (I. 199/200)

Ahmed Efendi Molla Arab'ın kardeşi Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris olup 977'de (1569/70) vefat eyledi. Cömert ve yumuşak huyluy-

du. Dökmeci Mescidi'ni yaptırdı. Sonra neslinden Hüseyin Şah Efendi, bunu tamir eyledi. Arapça ve Türkçe şiir söylerdi. Eserleri : *Muhtasar Şerh-ı Zeylâ'i*, *Şerh-i Miftâh*, *Şerh-i Hidâye*, Arapça *Tarih-i Âl-i Selçuk*, manzum *Husrev u Şîrîn*, manzum *Şah u Gedâ*. (I. 200)

Ahmed Efendi Bosnalıdır. Müderris olup Receb 983'de (Ekim 1575) vefat etti. Hattat ve âlimdi. *Risale-i Seyfiye ve Kalemiye* eseridir. (I. 201)

Ahmed Efendi Buharalıdır. Nakşibendî şeyhlerinden olup İstanbul'a gelerek Unkapanı'na yerleşti. Acem şeyhlerinden çok kişiyle sohbet etti. III. Murad'ın inandığı biri oldu. Bekârdı. 984'de (1576) vefat eylemiştir. Üzerine padişah buyruğuyla türbe yapılmıştır. (I. 203)

Ahmed Efendi Abdüllâtif Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 983'de (1575/76) Trablusşam mollası oldu. 986'da (1578) vefat eyledi. (III. 359)

Ahmed Efendi Karahisar-ı Sâhiblidir. Müderris olup 987'da (1579) vefat etmiştir. Âbiddi. Bir defa bindiği gemi batınca bir taşa çıkıp orada 10 gün kadar bir kalembek tesbih tanesiyle geçinmiş ve sonra bir gemi geçip bunu almıştır. (I. 202)

Ahmed Efendi Haleblidir. Mehmed Efendi'nin oğludur. Şâfiî mezhebinden ve oranın ulemâsının reisiydi. 990'da (1582) vefat etmiştir. *Mugni'l-Lebib* tercümesi *Kâfiye Şerhi*, *Şâfiye Şerhi*, ferâizden bir kitap ve bir manzumesi vardır. (I. 203)

Ahmed Efendi İstanbulludur. Müderrislerin fâzıllarından olup Şevvâl 994'de (Eylül-Ekim 1586) vefat eyledi. (I. 203)

Ahmed Efendi Kazasker Hasan Bey'in oğludur. 960'da (1553) doğdu. Müderris, 993'de (1585) Haleb mollası, Ramazan 994'de (Ağustos 1586) Şam mollası olup Şevvâl 995'de (Eylül 1587) vefat eylemiştir. Güzel ahlâk sâhibi olup edebiyata ilgisi vardır. Gençliğinde gayet güzel olup padişah ulemâ elbisesi ile huzurlarına kabul buyurmuş, Mûsâhib Celâl Bey'e "dediğin kadar varmış" demiş ve ihsanda bulunmuştur Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (I. 204)

Ahmed Efendi Güzelce Sinan Efendi'nin oğludur. Müderris ve Rodos müftüsü olup Şevvâl 996'da (Eylül 1588) vefat eyledi. Kabiliyetliydi. (I. 204)

Ahmed Efendi Galatalıdır. Müderris olup Rebiyülevvel 1006'da (Ekim 1596) vefat eyledi. Dili temizdi. (I. 205)

Ahmed Efendi Mısır'da Mesir köyündendir. Kıraat ve tecvid öğrenip İstanbul'a geldi. Şeyhülkurrâ ve Eyüp Camii imamı olmuştur. 1005'de (1596/97) vefat eyledi. Mehmed Paşa türbesi haziresinde defnedildi. (I. 205)

Ahmed Efendi Şemseddin Muhammed b. Ahmed b. Yunus'un oğludur. Mısırlıdır. İmam, muhaddis ve zamanın fakihlerinin reisiydi. 1020'de (1611) vefat eyledi. (I. 208)

Ahmed Efendi Bosnalıdır. Taşra defterdarlıklarında gezdi. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat eylemiştir. Muhasebeci Mescidi'ni yaptırdı. (I. 205)

Ahmed Efendi Bursalıdır. Müderris olup Ramazan 1027'de (Ağustos-Eylül 1618) vefat etti. (I. 209)

Ahmed Efendi Ayaşlıdır. Süleyman Efendi'nin oğludur. Müderris, Yenişehir, Mekke, Şam, Eyüp, İzmir, iki defa

Selânik, Halep mollası olup emekli oldu. Şa'bân 1028'de (Temmuz-Ağustos 1619) vefat etti. Cömert, merhametli, yumuşak huylu, seksenlik bir pîr idi. (I. 209)

Ahmed Efendi Muharrem Paşa'nın(→) oğludur. Alık bir müderris olup 1032'de (1623) eşkıya elinde şehid olmuştur. (IV. 98)

Ahmed Efendi Vildan Efendi'nin oğludur. Sofya'da doğdu. Babası Anadolu'dan göçmüştü. Çalışıp kadı oldu. Sonra Lala Mehmed Paşa'ya bağlanarak tezkireci, ordu kadısı ve müderris oldu. Ramazan 1013'de (Ocak-Şubat 1605) Sofya mollası olup 1014'de (1605/06) İstanbul'a geldi ve Mekke pâyesi oldu. Sonra Diyarbekir, Ankara ve iki kere Sofya mollası oldu. 1033'de (1623/24) azledildikten sonra vefat etti. Fâzıl, tarih ve edebiyata vâkıf, cömert, güzel ahlâk sâhibiydi. (I. 211)

Ahmed Efendi Tirelidir. Aydın Yenişehirince müderris, müftü ve sonra Nakşıbendî oldu. Sonra Hekim Çelebi Zaviyesi'ne şeyh oldu. II. Osman'ın Lehistan seferi sırasında İstanbul'da şeyhülislâm kaymakamı oldu ve 1034'de (1624/25) vefat eyledi. Zâhir ve bâtını mamurdu. Oğlu İbrahim Efendi, yerine şeyh oldu. (I. 211)

Ahmed Efendi Râî Hasan Efendi'nin oğlu olup 985'de (1577) doğdu. Müderris olup Ramazan 1035'de (Haziran 1626) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibidir. (I. 211)

Ahmed Efendi Mora'da Motonludur. Müderris, Receb 1031'de (Mayıs 1622) Kudüs mollası olduysa da hastalığı yüzünden gidemeyip Eyüp, sonra Yenişehir ve Mısır mollası oldu. 19 Safer 1039'da (8 Ekim 1629) vefat etti. Bilgili, sâdık, doğru idi. (I. 212)

Ahmed Efendi Kaleciklidir. Müderrislerin fâzıllarındandı. 1039'da (1629/30) vefat etti. (I. 212)

Ahmed Efendi Hekim İshak'ın damadı ve müderrisdir. 1047'de (1637/38) vefat eyledi. (I. 213)

Ahmed Efendi Ayntablı İvâz Efendi'nin oğludur. İstanbul'a geldi. Müderris ve 1030'da (1621) sahn müderrisi oldu. Sonra Diyarbekir, Küdüs, Şam, Eyüp ve Mısır mollalıklarında bulundu. Muharrem 1048'de (Mayıs-Haziran 1638) azledilmiş olarak vefat etmiştir. Fâzıl ve dindardı. (I. 213)

Ahmed Efendi Hamidli Şeyh Ali Efendi'nin oğlu olup Süleymaniye müderrislerinden olmuştur. Zilhicce 1048'de (Nisan 1639) vefat eyledi. Sâlih bir zat idi. (I. 213)

Ahmed Efendi Müderris olup her fende mâhir ve her şeyden bahsetmeyi severdi. Zilhicce 1048'de (Nisan 1639) vefat etti. (I. 213)

Ahmed Efendi Geylânlı Tevfik Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Edirne mollası olup Receb 1050'de (Ekim-Kasım 1640) vefat etti. Bakara Sûresi'ne bir hâşiye yazmıştır. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (I. 214; II. 54)

Ahmed Efendi Usturumcalıdır. İsmail Rûmî Efendi'nin halifesidir. Bursa'da Harabe Hamam yakınında tekke yapıp 1038'de (1628/29) şeyh olmuştur. 1051'de (1641/42) vebadan vefat eyledi. Tekkesinin mihrabı önünde medfundur. (I. 214)

Ahmed Efendi Hayyât Muslihiddin Efendi'nin oğludur. Müderris ve Sofya mollası oldu. 1054'de (1644) vefat etti. (I. 214)

Ahmed Efendi 1045'de (1635/36) Mehmed Paşa Tekkesi'ne şeyh olup 1055'de (1645) vefat etti. (I. 215)

Ahmed Efendi Mazhar Efendi'nin damadıdır. Müderris ve Medine mollası olup şeyhülharemin gadri ile 1059'da (1649) Ravza-i Mutahhara yakınında şehid oldu. Sâlih ve dindardı. (I. 216/17)

Ahmed Efendi Muhzırbaşı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1059'da (Mayıs 1649) vefat etmiştir. (I. 217)

Ahmed Efendi Enderûn'dan yetişip doğancıbaşı oldu. Şevvâl 1058'de (Kasım-Aralık 1648) Silistre beylerbeyi olup sonra Anadolu beylerbeyi oldu. 1061'de (1651) deniz savaşında şehid olmuştur. (I. 217)

Ahmed Efendi Muid Ahmed Efendi'nin kardeşi Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, fetvâ emini ve Medine mollası oldu. Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) azledilmiş olarak vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. (I. 217)

Ahmed Efendi Şirvanlıdır. Müderris ve Mekke mollası olup azledilmiş olarak Zilhicce 1068'de (Eylül 1658) vefat etti. Fâzıldır. (I. 219)

Ahmed Efendi Rodosludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1095'de (Nisan-Mayıs 1684) vefat etti. Alçakgönüllüydü. (I. 224)

Ahmed Efendi Müderris iken Cemaziyelevvel 1098'de (Mart-Nisan 1687) vefat etti. (I. 224)

Ahmed Efendi Diyarbekirlidir. Bâbıâlî ricâlinden olup 1099'da (1688) Almanya elçiliği verildiğinde istifa etmekle Bursa'ya sürülüp katledilmiştir. (I. 225)

Ahmed Efendi Matbah emini olup kötü hallerinden dolayı oğlu masraf-ı hümâyûn kâtibi Mehmed Efendi(→) ile birlikte 1101'de (1689/90) azledilmiş ve vefat etmiştir. (I. 226)

Ahmed Efendi Burgosludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1106'da (Aralık 1694/Ocak 1695) vefat eylemiştir. (I. 229)

Ahmed Efendi Karamanlı Mehmed b. Hacı İsmail'in oğludur. Müderris ve Medine mollası oldu. Azledilmiş olarak 23 Şevvâl 1107'de (26 Mayıs 1696) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. Zengin ve bezirgân tabiatlı idi. (I. 230)

Ahmed Efendi Konyalıdır. Müderris ve Konya müftüsü, sonra Diyarbekir mollası oldu. Azilden sonra hastalanıp Konya'ya gitti ve 1107'de (1695/96) vefat eyledi. Fâzıldı. (I. 230)

Ahmed Efendi Güzelhisarlıdır. Müderris, Bursa mollası oldu. Azledilmiş olarak 1109'da (1697/98) vefat etti. (I. 231)

Ahmed Efendi Seyyid Mehmed Efendi'nin oğlu ve Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin kardeşidir. Bu sayede müderris ve Cemaziyelâhir 1110'da (Aralık 1698) İstanbul pâyesiyle Mekke kadısı oldu. Safer 1113'de (Temmuz 1701) vefat etmiştir. Fâzıl ve derviş huyluydu. (I. 232)

Ahmed Efendi Edirnelidir. Müderris olup Rebiyülâhir 1115'de (Ağustos-Eylül 1703) vefat eyledi. (I. 233)

Ahmed Efendi Vanlı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup kısa sürede molla oldu. Safer 1110'da (Ağustos 1698) İstanbul pâyesi olup 1115'de (1703) Bursa'ya sürüldü ve Rebiyülâhir'de (Ağustos-Eylül 1703)

Burgos'da şehid edildi. Zengin, gayretli, hoştu. Oğlu Ebûbekir Efendi' dir(→). (I. 233/34)

Ahmed Efendi Vezirlerin divan efendiliğinden yetişip hâcegândan oldu. 1109'da (1697/98) yeniçeri kâtibi, azilden sonra 1113'de (1701/02) cizye muhasebecisi olmuştur. 1114' de (1702/03) Daltaban Mustafa Paşa'ya şiddetli bağlılığından dolayı onun azlinde hapsedilmiş, gözden düşmüş ve sonra vefat etmiştir. (I. 233; IV. 893)

Ahmed Efendi Akhisarlı Mehmed Efendi'nin oğludur. Şa'bânzâde'nin kethüdâlığından müderris ve sonra Bosna mollası oldu. Ramazan 1115' de (Ocak 1704) vefat etti. (I. 234)

Ahmed Efendi Eyüplü Bayram'ın oğludur. Müneccim-i sânî, 1109'da (1697/98) müneccimbaşı ve müderris oldu. Cemaziyelâhir 1118'de (Eylül 1706) vefat etti. Sırttekke'de medfundur. Takvimleri doğru idi. (I. 236)

Ahmed Efendi Süleyman Paşa'nın iç ağaları hocası ve müderris olup Cemaziyelevvel 1127'de (Mayıs 1715) vefat etmiştir. (I. 238)

Ahmed Efendi Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin üçüncü oğludur. Müderris, molla, Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) İstanbul pâyesi, Cemaziyelâhir 1113'de (Kasım 1701) Anadolu pâyesi, Muharrem 1115'de (Mayıs-Haziran 1703) Rumeli pâyesi olmuştur. Babası vefat ettikten sonra kardeşleriyle Magosa'ya gönderildi. Sonra arpalık verildi. 21 Zilka'de 1128' de (6 Kasım 1716) vefat etti. Dindar ve gösterişe düşkündü. (I. 239; IV. 893)

Ahmed Efendi Durmuş Efendi'nin(→) oğludur. Edirne kadısı ve Mekke pâyesi olup Rebiyülâhir 1129'da (Mart-Nisan 1717) vefat etmiştir. (III. 256)

Ahmed Efendi Bosnalı Abdullah'ın oğludur. Müderris, Haremeyen evkaf müfettişi kâtibi oldu. Şa'bân 1129'da (Temmuz-Ağustos 1717) vefat edip Emir Buharî'ye defnedildi. Sak ilminde ustaydı. (I. 240)

Ahmed Efendi Bosnalıdır. Müderris, Konya, Erzurum mollası oldu. Şa'bân 1129'da (Temmuz-Ağustos 1717) vefat eyledi. (I. 240)

Ahmed Efendi Yusuf Paşa'nın imamı olması sâyesinde müderris, Sakız mollası olup Muharrem 1136'da (Ekim 1723) vefat etmiştir. (I. 242)

Ahmed Efendi Atâullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 13 Rebiyülâhir 1136'da (10 Ocak 1724) vefat eyledi. (III. 476)

Ahmed Efendi Manav Abdurrahman'ın oğludur. Müderris olup Cemaziyelâhir 1136'da (Mart 1724) vefat eyledi. (I. 242)

Ahmed Efendi Trabzonlu olup müderristi. Şa'bân 1136'da (Mayıs 1724) Mekke'de vefat etti. (I. 237)

Ahmed Efendi Kadı Mehmed Efendi'nin oğlu ve Rıfkî Efendi'nin kız kardeşinin oğludur. Müderris ve Sofya mollası oldu. Zilhicce 1138'de (Ağustos 1726) vefat etmiştir. (I. 244)

Ahmed Efendi Konyalıdır. Müderris, Galata, Bursa mollası oldu. Fetvâ eminliğinde de bulundu. Zilhicce 1139'da (Temmuz-Ağustos 1727) vefat etti. Fakihdir. (I. 244)

Ahmed Efendi Ayntablıdır. Müderris olup 1143'de (1730/31) Kudüs mollası oldu. Daha sonra vefat etmiştir. (I. 246)

Ahmed Efendi Seyfîzâde İbrahim Efendi'nin(→) damadıdır. 1143'de (1730/31) Haleb mollası olup 1144' de (1731/32) azledildikten sonra vefat eyledi. (I. 117)

Ahmed Efendi Kahve rüsûmu kâtibi olup 1145'de (1732/33) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (I. 245)

Ahmed Efendi Damad Hüseyin Paşa'nın imamı olup müderris olmuştu. İzmir, sonra Edirne mollası oldu. 1150'de (1737/38) vefat eyledi. Oğlu, sudûrdan Âtıf Efendi'dir. (I. 246)

Ahmed Efendi Üsküdarlıdır. Müderris, Diyarbekir mollası oldu. 1151'de (1738/39) vefat eylemiştir. Şairdir. (I. 246)

Ahmed Efendi Saray imamı olup "Makiyani" diye tanınmıştı. 1153'de (1740) vefat etmiştir. (I. 248)

Ahmed Efendi Hazine-i hümâyûn kâtibi olup saraydan hâcegânlık ve küçük ruznâmecilikle çıktı. 1145'de (1732/33) şehremini, Şevvâl 1148'de (Şubat-Mart 1736) cebeciler kâtibi olup çeşitli görevlerde bulunduktan sonra Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) silahdar kâtibi olmuştu. Sonra vefat eyledi. (I. 250)

Ahmed Efendi Yeniçeri halifesiydi. 1156'da (1743) vefat edip Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (I. 249)

Ahmed Efendi Padişah imamı Ali Efendi'nin(→) oğludur. Babasının 1103'de (1691/92) vefatı üzerine halasının oğlu Hasan Efendi padişah imamı olunca ondan boşalan Vâlide Sultan Camii (Yeni Cami) hatipliğine getirildi. 1159'da (1746) o hizmette vefat etti. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 519)

Ahmed Efendi Hacı Mehmed'in oğludur. Ünlü hattat olup 1160'da (1747) vefat etti. (I. 250)

Ahmed Efendi Bostan Camii imamı ve şeyhülkurrâ olup 12 Rebiyülâhir 1162'de (1 Nisan 1749) vefat eylemiştir. (I. 251)

Ahmed Efendi Müneccimbaşı, müderris ve sonra Bursa mollası ve Mekke pâyesi oldu. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) hekimbaşı olup ardından İstanbul pâyesi verildi. Muharrem 1161'de (Ocak 1748) ayrıldı. Muharrem 1163'de (Aralık 1749) Mekke kadısı olup orada vefat eyledi. Oğlu Emin Mehmed Efendi'dir(→). (I. 252)

Ahmed Efendi Defterî olup 1164'de (1751) vefat eyledi. (I. 250)

Ahmed Efendi Nureddin Cerrahî halifelerinden Hâcegî Camii şeyhi olup Kadırga'da Mehmed Paşa Dergâhı'na şeyh oldu. 1165'de (1752) vefat eyledi. Resmî Mescidi'nde Resmî Mahmud Efendi'nin yanına defnolundu. (I. 253)

Ahmed Efendi Kütahyalıdır. Müderris, Şam ve Muharrem 1141'de (Ağustos 1728) Mısır mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (I. 245)

Ahmed Efendi Seyfîzâde damadı olup mevâlîdendir. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (I. 245)

Ahmed Efendi Sinopludur. Müderris ve 1139'da (1726/27) Gence kadısı oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (I. 245)

Ahmed Efendi Üsküdarlıdır. Müderris ve Diyarbekir mollası oldu. Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 254)

Ahmed Efendi Göynüklüdür. Maliyeden yetişip Şevvâl 1155'de (Aralık

1742) hâcegândarı olarak cebeciler kâtibi olmuştu. 12 Şevvâl 1158'de (7 Kasım 1745) defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. 14 sene sonra Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) bu hizmette vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. Yaşı 100'ü geçmişti. (I. 256)

Ahmed Efendi Akhisarlı Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (I. 256)

Ahmed Efendi Bosnalı Hüseyin'in oğludur. Müderris olup 1175'de (1761/62) vefat eylemiştir. *İstiârât*'ı, *İşârâtü'l-A'lâmiye* adıyla şerhetmiştir. (I. 257)

Ahmed Efendi Şöhretî Mehmed Dede'nin(→) yerine 1169'da (1755/56) Eyüp'deki Şah Sultan Tekkesi'ne şeyh olup 1175'de (1761/62) vefat eyledi. (IV. 241)

Ahmed Efendi Trabzonludur. Müderris iken 1175'de (1761/62) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (I. 256)

Ahmed Efendi Ebûbekir Paşa'nın imamıdır. Müderris, Muharrem 1176'da (Temmuz-Ağustos 1762) Kudüs mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (I. 258)

Ahmed Efendi Müderris, molla, fetvâ emini olup 1170'de (1756/57) İstanbul kadısı olarak 1171'de (1757/58) azledildi. 16 Ramazan 1176'da (31 Mart 1763) vefat edip Bahariye'ye defnedildi. Oğlu Mehmed Said Efendi'dir. (I. 257)

Ahmed Efendi Sultan Bâyezid-i Velî vakıf kâtibi olup 1179'da (1765/66) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (I. 258)

Ahmed Efendi Yusuf Efendi'nin damadı olup hâcegândan oldu. 1171'de (1757/58) masraf-ı şehriyârî olup 1176'da (1762/63) başmuhasebeci oldu. 1179'da (1765/66) ayrıldı ve vefat eyledi. (I. 259)

Ahmed Efendi Gümrükçü İshak Ağa'nın damadıdır. Kayınpederinin zamanında kereste gümrükçüsü oldu. Sonra dârüssaâde yazıcısı olup kayınpederinin vefatında 1176'da (1762/63) gümrükçü oldu. Zilhicce 1179'da (Mayıs 1766) şehremini, sonra Enderûn bina emini olup 1181'de (1767/68) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 261)

Ahmed Efendi Ali Paşa imamıdır. Müderris ve molla olup Zilhicce 1182'de (Nisan 1769) Medine mollası oldu. Daha sonra vefat eyledi. (I. 262)

Ahmed Efendi 1182'de (1768/69) ordu hekimbaşısı olup Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) ordu kadısı hastalandığında tıptaki cahilliği ortaya çıkmış ve kadı vefat etmeden evvel bu hizmetten azledilmiştir. Sonra vefat etti. (I. 263)

Ahmed Efendi Akşehirli Hacı Paşa'nın oğludur. 1183'de (1769/70) mîrimîran olup bu senelerde (1770'ler) vefat etti. (I. 263)

Ahmed Efendi Giritlidir. Müderris ve Mekke mollası olup azlolunmuştur. 15 Rebiyülevvel 1190'da (4 Mayıs 1776) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. (I. 266)

Ahmed Efendi Tavşanlılıdır. Bursa'da Dâye Hatun Mescidi imamı olup Şeyh Sadrî'ye damad olduğundan şeyhlik yolunda ün kazanmıştı. 1190'da (1776) vefat eylemiştir. (I. 266)

Ahmed Efendi Cizye kesedarı ve hâcegândan oldu. 1195'de (1781) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (I. 267)

Ahmed Efendi Za'feranboluludur. Müderris ve 1195'de (1781) Selânik mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 267)

Ahmed Efendi Hz. Ahmed Rıfaî'nin soyundan olup şeyhlerdendi. Hac sonrası 1197'de (1783) İstanbul'da vefat edip Eğrikapı'ya defnedilmiştir. (I. 268)

Ahmed Efendi Kiçi Mustafa Efendizâdedir. Maden halifesi ve hâcegândan olmuştur. 1198'de (1784) vefat etti. Kocamustafapaşa'ya defnolunmuştur. (I. 269)

Ahmed Efendi Hadımdır. Çalışıp âlim ve müderris oldu. 1195'de (1781) Üsküdar mollası olmuştu. Zilhicce 1202'de (Eylül 1788) vefat edip Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (I. 270)

Ahmed Efendi Yeniçeri kalemi başhalifesi olup 21 Receb 1203'de (17 Mart 1789) vefat eyledi. Topkapı'da babası Çorbacı Mustafa Ağa'nın yanına defnolunmuştur. (I. 270/71)

Ahmed Efendi Müderris ve Ayasofya dersiâmlarındandır. Safer 1212'de (Ağustos 1797) vefat eyledi. Ayasofya'da defnedildi. (I. 274)

Ahmed Efendi Divriklidir. Dârüssaâde ağası yazıcısı olmuşsa da 1212'de (1797/98) hırsı azil sebebi oldu. Sonra hâcegândan ve mansıp sahiplerinden olarak vefat eyledi. (I. 282)

Ahmed Efendi Müderris olup kassâm kâtipliğinden ayrılmış olarak Safer 1215'de (Temmuz 1800) vefat etti. (I. 276)

Ahmed Efendi Bir okçunun oğludur. Kemankeşlikte usta olup ilmi ve zekâsıyla III. Selim'e mabeyinci oldu. Sonra sırkâtibi dahi olup Rebiyülevvel 1222'ye (Mayıs 1807) kadar hizmet etmiş ve katledilmiştir. Nüfuzlu ve edep sâhibiydi. (I. 278)

Ahmed Efendi Gümrükçü Osman Paşa'nın adamıdır. Galata gümrüğü nâzırı olmuştur. Zilka'de 1225'de (Aralık 1810) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (I. 282)

Ahmed Efendi Şaphane emini, 1226'da (1811) Haremeyn muhasebecisi oldu. Bu senelerde (1810'lar) vefat eyledi. (I. 283)

Ahmed Efendi Tokatlı Ebûbekir Efendi'nin(→) oğludur. İzmir mollası olup 15 Ramazan 1225'de (14 Ekim 1810) vefat eyledi. Zeyneb Sultan Camii'ne defnedildi. Oğlu Ebûbekir Bey'dir(→). (I. 282; I. 180)

Ahmed Efendi Sadrazam İzzet Mehmed Paşa'nın kaynıdır. Müderris ve 1227'de (1812) Kudüs mollası oldu. Sonra vefat etti. (I. 283)

Ahmed Efendi Yahyâzâde'nin kardeşinin oğlu olup müderris, mahrec, sonra Mısır mollası, 1211'de (1796/97) Medine mollası ve 1215'de (1800/01) İstanbul kadısı olup 1216'da (1801/02) ayrılmış ve sonra Anadolu pâyesi olmuştur. 1227'de (1812) vefat ederek Süleymaniye'ye defnolunmuştur. Bilgiliydi. (I. 283)

Ahmed Efendi Müderris ve bâbüssaâde ağaları muallimiydi. 1230'da (1815) vefat edip Üsküdar'da Miskinler'e defnedildi. (I. 284)

Ahmed Efendi Şeyhülislâm Hacı Halil Efendi'nin(→) yeğeni ve tahtabaşı Hacı İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris olup 10 Receb 1233'de (16 Mayıs 1818) vefat etmiştir. (II. 304)

Ahmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip sadâret mektupçusu olarak azledilmiş, sonra rikâb mektupçusu ve 1237'

de (1821/22) mukabelecisi olmuştur. Daha sonra vefat eyledi. (I. 286)

Ahmed Efendi Vâlide kethüdâsı Yusuf Ağa'nın kethüdâsıdır. Zilhicce 1240'da (Temmuz-Ağustos 1825) vefat ederek Üsküdar'da Duvardibi'ne defnedildi. Damadı Vâizzâde Abdullah Efendi'dir(→). (III. 397)

Ahmed Efendi Ağa Hüseyin Paşa'nın kethüdâsı olup 1241'de (1825/26) kapıcıbaşı olmuştur. Sonra vefat etti. (I. 290)

Ahmed Efendi Sa'dîye tarikatından olup Ahmed Râşid Efendi'nin(→) 5 Rebiyülâhir 1245'de (4 Ekim 1829) vefatı üzerine Fındıkîzâde Dergâhı'na şeyh oldu. Kısa süre sonra vefat etti. Tekkede medfundur. Yerine Osman Efendi(→) geçti. (I. 283)

Ahmed Efendi Karamanlıdır. Devriye mollası olup bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (I. 293)

Ahmed Efendi Piyâle Paşa'nın soyundandır. 1245'de (1829/30) vefat eyledi. Atasının camiine defnedildi. (I. 290)

Ahmed Efendi Saçlı Hacı Ahmed Efendi'nin(→) oğlu veya torunudur. Halvetî şeyhlerinden olup Sultan Ahmed Camii vâizi oldu. 22 Şevvâl 1246'da (5 Nisan 1831) vefat eyledi. Eyüp'de Kâşgarî yakınında medfundur. Oğlu Ahmed Atâullah Efendi'dir(→). (I. 263)

Ahmed Efendi Hacı Evhad Tekkesi şeyhi olup 16 Muharrem 1247'de (27 Haziran 1831) vefat etti. Kocamustafapaşa'ya defn edilmiştir. (I. 291)

Ahmed Efendi Hâcegânlıkla defterdar kesedarı ve 1248'de (1832/33) tarihçi oldu. Sonra vefat etti. (I. 291)

Ahmed Efendi Müderris ve Haremeyn müfettişi olup 1252'de (1836/37) vefat etmiştir. (I. 293)

Ahmed Efendi Şumnuludur. Kadızâde Tâhir Efendi mensubatındandır. Müderris, 1243'de (1827/28) Bağdad mollası ve o sene Üsküdar pâyesiyle evkaf müfettişi, sonra bilâd-ı hamse mollası oldu. 1250'de (1834/35) Medine mollası oldu. Rebiyülevvel 1254'de (Haziran 1838) vefat eyledi. Fâzıl ve âlimdir. (I. 293)

Ahmed Efendi Ali'nin oğludur. Trablus ulemâsından olup 1254'de (1838/39) vefat etti. *İttisal-i Ayât*ı yazmıştır. (I. 293)

Ahmed Efendi Pirlepelidir. Müderris, 1239'da (1823/24) evkaf müfettişi, sonra mahrec mollası oldu. 1241'de (1825/26) Bektaşîler için Rumeli'ye gönderildi. 1246'ya (1830/31) kadar tahkikatta bulundu. Rebiyülevvel 1251'de (Temmuz 1835) Şam mollası ve 1252'de (1836/37) Medine mollası oldu. Görev süresi bir sene uzatılarak ödüllendirildi. 1253'de (1837/38) İstanbul pâyesi olup 3 Rebiyülevvel 1256'da (5 Mayıs 1840) vefat eyledi. Fâzıldı. Oğlu mevâlîden Abdürraûf Efendi'dir. (I. 293)

Ahmed Efendi Babaköylüdür. Şeyh olup 1257'de (1841) vefat eyledi. *Tuhfe-i Vehbî*'yi şerhetmiştir. (I. 294)

Ahmed Efendi Tersanede sergi halifesi olup 1257'de (1841) vefat etmiştir. (I. 294)

Ahmed Efendi Karahisarlıdır. Müderris ve molla oldu. 1251'de (1835/36) Es'ad Efendi'nin İran elçiliği sırasında İstanbul kadılığı ve takvimhane nâzırı vekili oldu. Şevvâl 1254'de (Aralık 1838/Ocak 1839) Mısır molla-

sı ve 1256'da (1840) Medine mollası oldu. Zilka'de 1257'de (Aralık 1841/ Ocak 1842) vefat eylemiştir. Fâzıldır. Oğlu Mehmed Es'ad Efendi'dir(→). (I. 294)

Ahmed Efendi Mısırlıdır. Müderris, tabip olup Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) vefat etmiştir. (I. 295)

Ahmed Efendi Silistreli Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Babasının yerine Mustafa Paşa Dergâhı şeyhi oldu. 3 Muharrem 1260'da (24 Ocak 1844) vefat etti. (IV. 471)

Ahmed Efendi Müderris, dersiâmdır. 1262'de (1846) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (I. 296)

Ahmed Efendi Kütahyalıdır. Müderris ve dersiâm oldu. Sırasıyla Selânik mollası, Zilhicce 1247'de (Mayıs 1832) Mekke pâyesi, Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) İstanbul pâyesi oldu. 1265 (1849) senesinde vefat eylemiştir. Fâzıldı. (I. 296)

Ahmed Efendi Adanalıdır. Müderris, Girit mollası, Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) Edirne pâyesi, Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857/Ocak 1858) Medine mollası oldu. O sene sonunda vefat eyledi. Âlimdi. Birlikte getirdiği ailesinden ancak bir halayıkla beraber kızı dönebildi. (I. 298)

Ahmed Efendi Haleblidir. Faziletli olup yöneticilere önemli meselelerde görüş bildirerek milletin iyiliğine çalışanlardandı. 1278 (1861/62) yılına doğru vefat eylemiştir. (I. 303)

Ahmed Efendi Ahıskalıdır. Müderris ve dersiâm olup Receb 1270'de (Nisan 1854) Eyüp mollası oldu. 1279'da (1862/63) vefat eyledi. Oğlu Mehmed Âsım Efendi de o sene vefat eyledi. Küçükkaraman'da medfundurlar. (I. 299)

Ahmed Efendi Hemşinlidir. Dersiâm olup 6 Safer 1297'de (19 Ocak 1880) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (I. 306)

Ahmed Efendi Zenneci Kadrî Ağa'nın oğlu, serkurenâ Ali Bey'in(→) kayınbiraderidir. Feshane müdürü olup azledilmiş olarak Zilhicce 1291'de (Ocak 1875) vefat etmiştir. Oğlu Kadrî Bey'dir (III. 573)

Ahmed Efendi Mâbeyn-i hümâyûnda hizmetle 30 seneye yakın orada müdir-i evvel olup ağalıkdan ûlâ rütbesini elde ederek "Efendi" olmuştur. 22 Şa'bân 1307'de (13 Nisan 1890) vefat eyledi. Doğru, dindardı. (I. 307)

Ahmed Efendi Tantalıdır. Haleb ulemâsından ve ermiş sayılanlardan olup bu yıla (1890) kadar hayattaydı. (I. 303)

Ahmed Efendi (Abdullahzâde) Müderris, Receb 1200'de (Mayıs 1786) Eyüp mollası oldu. Bu senelerde (1790'lar) vefat etti. (I. 271)

Ahmed Efendi (Abdürrahimzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Bursa mollası olup 15 Safer 1133'de (16 Aralık 1720) vefat etti. Sert tabiatlıydı. (I. 241; IV. 189)

Ahmed Efendi (Ahîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Medreseden nihayet Medine kadısı olup Cemaziyelevvel 974'de (Kasım-Aralık 1566) vefat etti. Âlim, iffetli, dindardı. (IV. 117)

Ahmed Efendi (Ahîzâde) Hüseyin Hüdâî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1039'da (1629/30) vefat etmiştir. İffetli ve sâlihdi. (II. 190)

Ahmed Efendi (Ali Paşa Kethüdâsı) Ankaralıdır. Çorlulu Ali Paşa'ya imam ve harem kethüdâsı olup mü-

derris olmuştur. Sonra Diyarbekir mollası olup 12 Zilhicce 1133'de (4 Ekim 1721) vefat etmiştir. (I. 241)

Ahmed Efendi (Arpa Ruznâmecisizâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1165'de (1752) kâğıd-ı bîrun emini oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 253)

Ahmed Efendi (Âtıfzâde) Defterdar Âtıf Efendi'nin oğlu olup 1148'de (1735/36) doğmuştur. Enderûn'da yetişerek çukadar oldu. Sonra çıkıp hâcegânlıkla başmuhasebeci oldu. 1185'de (1771/72) cizye muhasebecisi, 1187'de (1773) defter emini, 1190'da (1776) tersane emini ve ayrıldıktan sonra Ramazan 1197'de (Ağustos 1783) ikinci defa ve 1198'de (1784) üçüncü defa defter emini oldu. 24 Muharrem 1202'de (16 Kasım 1787) vefat edip Eyüp'e defnedildi. Edip ve marifet sâhibiydi. (I. 270)

Ahmed Efendi (Atinalızâde) Atinalı Seyyid Osman Efendi'nin oğludur. Kâtip ve sonra hâcegândan oldu. 1148'de (1735/36) tophane nâzırı olmuştu. 1165'de (1752) tarihçi, 1166'da (1753) cizye muhasebecisi, nihayet defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. 1172 (1758/59) yılına yakın vefat etti. (I. 255)

Ahmed Efendi (Atpazarî) Evi o yerde olduğundan böyle isimlendi. Manisa müftüsü Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris, Haremeyn evkaf müfettişi, sonra Bursa kadısı oldu. Muharrem 1103'de (Ekim 1691) oraya varışının üçüncü günü vefat eylemiştir. (I. 227)

Ahmed Efendi (Babakuşî) Babakuş Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Kütahya ve Belgrad mollası olup azledilmiş olarak 1025'de (1616) vefat etti. Âlim, kerim ve derviş tabiatlıydı. (I. 209; III. 312)

Ahmed Efendi (Bahâeddinzâde) Abdülmecid Rıfkî Efendi'nin(→) oğludur. Lefkoşe mollası olup Safer 1124'de (Mart 1712) vefat etti. (III. 401)

Ahmed Efendi (Başbakikuluzâde) Kâtip olup Rebiyülâhir 1170'de (Ocak 1757) hâcegândan oldu. 1186'da (1772/73) tophane nâzırı oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 265)

Ahmed Efendi (Bekaîzâde) Müderris ve Rebiyülâhir 1168'de (Ocak-Şubat 1755) Diyarbekir mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 254)

Ahmed Efendi (Bekrîzâde) Hz. Ebûbekir soyundan Kemâleddin b. Bedreddin'in oğlu olup müderris, Medine, Bursa, Edirne mevleviyetlerinde bulundu. 1115'de (1703/04) Mekke mollası oldu. Muharrem 1117'de (Mayıs 1705) azledilmiş ve Safer'de (Haziran 1705) Mısır'a gelip orada vefat eylemiştir. Yumuşak huylu, temiz kalpli, alçak gönüllü ve nükteciydi. Oğlu Halil Mehmed Efendi, kardeşi Ali Efendi'dir(→). (I. 235)

Ahmed Efendi (Beyazîzâde) Beyazî Hasan Efendi oğludur. 1042'de (1632/33) doğdu. Müderris, molla olup Cemaziyelâhir 1086'da (Ağustos-Eylül 1675) İstanbul kadısı oldu. Safer 1091'de (Mart 1680) Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 1094'de (Mart 1683) azledildi. 4 Cemaziyelâhir 1098'de (17 Nisan 1687) Kanlıca'daki yalısında vefat etti. Üsküdar'da Divitçi Zaviyesi'ne defnedildi. Fenn-i kelâmda mâhir bir fâzıldı. Eserleri: *İşârâtü'l-Merâm min İbârâti'l-İmam*, *Sevânihul-ulûm*, *Fıkh-ı*

Ekber'e şerh, *Kitabü'l-Vasiye*, risaleler ve ta'likatlardır. Oğulları Hasan Efendi(→), Mahmud Efendi(→) ve Hâmid Efendi'dir(→). Damadı Yusuf Efendi'dir(→). (I. 224/25)

Ahmed Efendi (Beyazîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) (v. 1098/1687) torunu, Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Erzurum mollası olup Receb 1141'de (Şubat 1729) vefat etmiştir. Şiirde heveskârdı. (I. 244; I. 225)

Ahmed Efendi (Beyler Hocası) Karamanlıdır. Müderris, Şam, Galata ve Mısır mollası oldu. Rebiyülâhir 1115'de (Ağustos-Eylül 1703) İstanbul kadısı olup Ramazan'da (Ocak 1704) Kıbrıs'a sürüldü ve sonra Tuzla arpalığı verildi. Rebiyülevvel 1118'de (Haziran 1706) vefat etmiştir. Çoğu ilimlerden hissedar, gayretli, derviş huyluydu. Oğlu Mahmud Efendi(→), damadı Mahmud Efendi'dir(→). (I. 235/36)

Ahmed Efendi (Bezirgânbaşı Hocası) Balıkesirli Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris olup 12 Ramazan 1122'de (4 Kasım 1710) vefat etti. (I. 237)

Ahmed Efendi (Bostanî) Hasbahçe hocası olduğundan bostancıbaşıya bağlıydı. 1035'de (1626) Ankara müftüsü, sonra Kütahya ve Vize mollası oldu. 1048'de (1638/39) vefat eyledi. Fâzıldı. (I. 213)

Ahmed Efendi (Bostanzâde) Uzun boylu ve romatizmalı olmasından dolayı "Sâriku'n-nücûm" denmiştir. Sudûrdan Yahyâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam mollası, sonra İstanbul pâyesi oldu, Cemaziyelevvel 1075'de (Kasım-Aralık 1664) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Farsçayı çok iyi bilirdi. Oğlu sudûrdan Ahmed Efendi'dir. (I. 220)

Ahmed Efendi (Buharîzâde) Şeyh Abdüllâtif Efendi'nin oğludur. Müderris ve 983'de (1575) Trablusşam mollası olup 986 (1578) başlarında vefat eyledi. Fâzıl ve inançlıydı. (I. 202)

Ahmed Efendi (Bükâîzâde) Debbağzâdelerden Hoca Sa'deddin'in torunlarından Bükâî Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1181'de (Mart-Nisan 1768) Selânik mollası oldu. Sonra vefat etti. (I. 262)

Ahmed Efendi (Büyük Gürcü) Ahıskalıdır. Müderris, hazine-i hümâyûn hocası oldu. 1237'de (1821/22) Birgi'ye ikamete gönderildi. Serbest bırakıldıktan sonra 1241'de (1826) Vak'a-i Hayriye'de vâizlere katıldı. 1244'de (1828/29) faziletini takdir eden padişahın hediyesine nâil oldu. Rebiyülâhir 1252'de (Temmuz-Ağustos 1836) Selânik mollası, 1253'de (1837/38) Mekke pâyesi, 1255'de (1839) İstanbul pâyesi, 1260'da (1844) Anadolu pâyesi oldu. 11 Safer 1266'da (27 Aralık 1849) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Zamanında her şeyi bilen bir fâzıldı. (I. 297)

Ahmed Efendi (Canbazzâde) Müderris, Maraş mollası olup Ramazan 1125'de (Eylül-Ekim 1713) vefat etti. (I. 237)

Ahmed Efendi (Cânibî) Tersane cânibiydi. Bu sebepden bu adı kazandı. Sonra arpa emini ve 1103'de (1691/92) başdefterdar oldu. 1104'de (1692/93) ansızın ayrıldı. Ancak sadrazam Ali Paşa yerinde bırakılmasını istedi. Padişah bunun kötü durumunu bildiğinden sadrazamın ısrarı üze-

rine onu da görevden almış, yerine sadaret kaymakamı Mustafa Paşa'yı getirmiştir. Ahmed Efendi 1107'de (1695/96) defterdar vekili olup 1112'de (1700/01) ikinci defa başdefterdar olmuş ve 6 ay geçince Şevvâl'de (Mart 1701) azledilmiştir. 1113'de (1701/02) tekrar defterdar vekili olup 1114'de (1702/03) vefat eylemiştir. Oğlu Feyzî Mehmed Efendi'dir(→). (I. 233)

Ahmed Efendi (Cânibî damadı) Hâcegândan olup 1168 (1755) ve 1169'da (1756) masraf-ı şehriyârî oldu. 1169'da (1756) defterdar kapısı bina emini olup sonra Bender Ordusu defterdarı ve Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim 1768) ilâveten cizye muhasebecisi oldu. Mali işlerdeki kötülüğü yüzünden Safer 1183'de (Haziran 1769) azledilmiş ve hapsedilip sürülerek vefat etmiştir. (I. 263)

Ahmed Efendi (Cedid) Yükselip Hibetullah Sultan kethüdâsı olmuştur. Bu sebepten hâcegândan oldu. 1225'de (1810) mevkufatçı, 1226'da (1811) cizye muhasebecisi, 1228'de (1813) Anadolu muhasebecisi oldu. Bu senelerde (1810'lar) vefat eylemiştir. (I. 285)

Ahmed Efendi (Çavuşzâde) Dergâh-ı âlî çavuşlarından Osman Çavuş'un oğludur. Müderris, Mısır, Edirne mollası oldu. 1105'de (1693/94) vefat etti. (I. 228)

Ahmed Efendi (Çavuşzâde) Kalyonlar kâtibi olup 1158'de (1745) yeniden bu hizmete getirilmişti. Sonra vefat eyledi. (I. 250)

Ahmed Efendi (Çivicizâde) Şeyhlerdendir. 1136'da (1724) vefat ederek Zâl Paşa'ya defnedilmiştir. (I. 243)

Ahmed Efendi (Çukacızâde) Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris ve Medine mollası olup Rebiyülevvel 1117'de (Ekim-Kasım 1705) vefat etmiştir. Emir Buharî'ye defnedildi. (I. 235; IV. 148)

Ahmed Efendi (Çukacızâde) Sakızlı İlyas Efendi'nin halifesidir. Köprülüzâde Mustafa Paşa buna Sultanahmet'deki Akbıyık Camii avlusundaki zaviyeyi yaptı. 1118'de (1706/07) vefat edip Cağaloğlu'na defnedildi. (I. 236)

Ahmed Efendi (Dâvudzâde) Atlı Dâvud Efendi'nin(→) torunu, Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Trablusşam mollası olup Zilhicce 1135'de (Eylül 1723) vefat etti. Oğlu İstanbul pâyeli İbrahim Efendi'dir. (I. 242; II. 325)

Ahmed Efendi (Debbağzâde) Mehmed Efendi'nin(→) küçük kardeşidir. Müderris iken Muharrem 1092'de (Ocak-Şubat 1681) vefat etti. Daima oruçlu ve âbiddi. (IV. 201)

Ahmed Efendi (Debbağzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Ayasofya müderrisi iken 26 Receb 1112'de (4 Ocak 1701) vefat etti. Zeki, şair, zarifti. (IV. 201/02)

Ahmed Efendi (Debbağzâde) Sâlih Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1182'de (1768/69) Selânik mollası olup sonra vefat etti. (IV. 202)

Ahmed Efendi (Dimetokalızâde) Müderris olup Cemaziyelevvel 1120'de (Temmuz-Ağustos 1708) vefat eyledi. (I. 236)

Ahmed Efendi (Divan Efendisizâde) Yeniçeri halifelerinden ve hâcegândan olup 1175'de (1761/62) vefat etmiş ve Eğrikapı dışına defnedilmiştir. (I. 258)

Ahmed Efendi (Dizdarzâde) Lârendelidir. Müderris ve sonra Hüdâî Mahmud Efendi'nin müridi oldu. Hilâfetten sonra 12 sene İzmir'de ve 15 sene Edirne'de şeyh oldu. Hatiplik, vâizlik ve şeyhlik eyledi. Cemaziyelâhir 1032'de (Nisan 1623) vefat etti. Edirne'de cami ve tekke inşa eylemekle zaviyesine defnedildi. Hoş, vakûr ve dindar bir zat idi. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (I. 211)

Ahmed Efendi (Dokuzzâde) Abdülvehhâb Efendi'nin oğulluğu olduğundan Abdülvehhâbzâde denmişti. Müderris ve Kayseri mollası olup 1061'de (1651) vefat etmiştir. (I. 217)

Ahmed Efendi (Durmuşzâde) Şehremini Durmuş Efendi'nin oğludur. 1076'da (1665/66) doğdu. Müderris, Edirne mollası ve Mekke pâyesi oldu. Rebiyülâhir 1129'da (Mart-Nisan 1717) vefat eyledi. (I. 240)

Ahmed Efendi (Ebû'l-Es'ad) Şamlı Eyyûb'un oğludur. Fâtih Dârüşşifası reis-i etıbbâsı ve müderris oldu. Zilka'de 1106'da (Haziran 1695) vefat etmiştir. (I. 230)

Ahmed Efendi (Ebû'l-mealî) "Hâce-i fesad" Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris ve iki defa Mısır mollası oldu. 1079'da (1668/69) vefat etmiştir. (I. 221)

Ahmed Efendi (Ebûbekirzâde) Sudûrdan Tireli Ebûbekir Efendi'nin oğludur. 1097'de (1686) doğdu. Müderris ve Şeyhülislâm Mahmud Efendi'ye damad oldu. 1142'de (1729/30) Galata, 1149'da (1736/37) Mısır, 1152'de (1739/40) Mekke mollası oldu. Şevvâl 1157'de (Kasım 1744) İstanbul kadısı oldu. 1158'de (1745) azledildi. Safer 1168'de (Kasım-Aralık 1754) birinci ve Zilka'de 1171'de (Temmuz 1758) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1175'de (Eylül 1761) şeyhülislâm olup 8 ay geçince tembelliği yüzünden azledilmiştir. 5 Safer 1181'de (3 Temmuz 1767) vefat etti. Viran türbede medfundur. Çoğu ilimlerden haberdar olup cömert ve mükrimdi. Oğullarından biri Hâmid Efendi'dir(→). Kardeşi veya büyük oğlu Mehmed Emin Efendi'dir. Yine bunlardan biri de Mustafa Celâl Efendi'dir. (I. 261)

Ahmed Efendi (Ekmekçizâde) Dersiâm ve müderris oldu. Safer 1237'de (Kasım 1821) ders vekili oldu ve sonra Enderûn hocası oldu. Vak'a-i Hayriye'de hizmet eyledi. 15 Şa'bân 1242'de (14 Mart 1827) vefat eylemiştir. (I. 288)

Ahmed Efendi (Elmas Paşa İmamızâde) Elmas Mehmed Paşa'nın imamı İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Ayasofya kürsü şeyhi olup 1190 (1776) tarihinden sonra vefat eylemiştir. (I. 265; I. 123)

Ahmed Efendi (Emir Hasanzâde) Hasan Emir Efendi'nin(→) soyundandır. Erzurum mollası olup 1062'de (1652) vefat etmiştir. (II. 121)

Ahmed Efendi (Emir Hasanzâde) Seyyid Ali'nin torunlarındandır. Müderris, Erzurum mollası olup 1062'de (1652) azledilmiş olarak vefat eyledi. (I. 217)

Ahmed Efendi (Erdebilîzâde) Mehmed b. Hacı Pirî'nin oğludur. Mükâşif Mehmed Efendi'nin halifesi olup kürsü şeyhi katarında Ayasofya vâizi oldu. Şa'bân 1080'de (Ocak 1670) vefat etti. Âlim ve meczupdu. Halk kendisine inanırdı. Torunu Köse Ebûbekir b. Ali Efendi'dir. (I. 221)

Ahmed Efendi (Et Kâtibi) Yükselerek hâcegândan olup 1237'de (1821/22) cizye muhasebecisi oldu. 1240'da (1824/25) Lâz Mahmud Efendi ile birlikte suçlandığından taşraya gönderilip idam edilmiştir. (I. 286)

Ahmed Efendi (Evliyazâde) (Hacı) Evliya Mehmed Efendi'nin(→) torunlarından Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris ve Yenişehir mollası olup 18 Cemaziyelevvel 1180'de (22 Ekim 1766) vefat etti. (I. 260; IV. 202)

Ahmed Efendi (Fenârîzâde) Şeyhî Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve Mekke kadısı olup 1109'da (1697/98) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. (I. 231)

Ahmed Efendi (Fındık Emir) Bursalıdır. Müderris, Bosna mollası oldu ve 1132'de (1720) vefat etti. Oğlu Mustafa Efendi'dir. (I. 240/41)

Ahmed Efendi (Gazzî) Gazze'de doğmuştur. Bir vezirin oğludur. 18 yaşında muhaddis oldu. Mısır'da Cami-i Ezher'de 30 seneden fazla ders okutmuş ve 18 defa hâccetmiştir. Niyâzî-i Mısrî'den hilafet aldı. Sonra Bursa'da büyük bir tekke inşa etti. 5 defa *Kur'an-ı Mübîn*'i tefsir ederek hatmetti ve okuttu. 1150'de (1737/38) vefat etti. İslâm âlimlerinin büyüklerinden pek çok öğrenci yetiştirmiştir. *Tezyînü'l-Makâmât*'ı, *Aşknâme*'si ve *Dîvân*'ı vardır. (I. 246/47)

Ahmed Efendi (Gergerî) Şamlıdır. Müderris, Maraş mollası olup 22 Rebiyülevvel 1115'de (5 Ağustos 1703) vefat etti. Fakih, müfessirdi. Tefsirde hâşiyeleri vardır. Oğulları Ahmed Fevzî Efendi(→) ile Mustafa Efendi'dir(→). (I. 233)

Ahmed Efendi (Gevrekzâde) Meşhur cerrah olup 20 Rebiyülâhir 1178'de (17 Ekim 1765) vefat edip Silivrikapı'ya defnedildi. Reisü'l-etıbbâ Hasan Efendi'nin babası olabilir. (I. 258)

Ahmed Efendi (Gökderelizâde) Müderris, Trablusşam, Kayseri mollası oldu. Zilka'de 1044'de (Nisan-Mayıs 1635) katledildi. (I. 212)

Ahmed Efendi (Hacı) Dârüssaâde yazıcısı olup Şevvâl 1135'de (Temmuz 1723) piyade mukabeleciliğiyle çıktı. Divan hizmetlerinde bulunarak 1146'da (1733/34) vefat edip Miskinler'e defnedildi. (I. 245)

Ahmed Efendi (Hacı) Kazâbâdlıdır. Âmedî Yusuf Efendi ve Tırhalalı Hasan Efendi'den okumuştur. 1121'de (1709) müderris olup kütüphane-i hümâyûn hocası oldu. 1140'da (1727/28) Selânik ve 1153'de (1740) Mısır, 1158'de (1745) Mekke mollası oldu. Döndükten sonra 25 Rebiyülâhir 1163'de (3 Nisan 1750) vefat eyledi. Avratpazarı'nda medfundur. Âlim, fâzıl, devrin tek insanıydı. Lâkin eser vermedi. Cenazesinin tevhidsiz kaldırılmasını vasiyet edip talebesinden Ali Efendi'nin yıkamasını istemişti. Vefatında Ali Efendi bu görevi yerine getirecek güçte olmayıp Kadirî dervişlerinden Sâlih Efendi yıkamış ve Fâtih Camii mûsâllasına konulduğunda o gün vefat eden Keşfîzâde Şeyh Ahmed Efendi ile na'şları birleşmiştir. Onun tevhidi hasebiyle bunun tabutu müridi gibi arkasından götürülmüş, na'şı Elvan Dede Türbesi sahasına defnedilmiştir. Kızı Safiye Hanım(→), oğlu mevâlîden Mehmed Nâfi' Efendi'dir. (I. 252)

Ahmed Efendi (Hacı) Hâcegândan olup muhallefat halifeliğinden azledilmiş olarak 1 Ramazan 1167'de (22

Haziran 1754) vefat edip Topkapı'ya defnolunmuştur. (I. 254)

Ahmed Efendi (Hacı) Kalemden yetişerek iki kere cebehane kâtibi, Şevvâl 1165'de (Ağustos 1752) şehremini, Rebiyülevvel 1167'de (Ocak 1754) matbah emini olup azilden sonra 1171'de (1757/58) vefat etti. Vefa civarında medfundur. (IV. 243)

Ahmed Efendi (Hacı) Muhallefat halifesi olup 1 Şevvâl 1173'de (17 Mayıs 1760) vefat eyledi. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. (I. 256)

Ahmed Efendi (Hacı) Damad diye lâkaplı olup süvari mukabelecisi halifesi oldu. 1176'da (1762/63) vefat ederek Topkapı dışına defnedildi. (I. 258)

Ahmed Efendi (Hacı) Anadolu kalemi başhalifesi olup Zilka'de 1179'da (Nisan 1766) vefat ederek Karacaahmet'e defnedildi. (I. 259)

Ahmed Efendi (Hacı) Yeniçeri halifesi olup 1179'da (1765/66) vefat ederek Silivrikapı'ya defnedildi. (I. 259)

Ahmed Efendi (Hacı) Padişah müezzini olup 8 Şevvâl 1218'de (21 Ocak 1804) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi.(III. 208)

Ahmed Efendi (Hacı) İzmirlidir. Enderûn'da yetişip dârüssaâde ağası kâtibi olup haddinden fazla itibar buldu. Karavezir Mehmed Paşa, silahdar olunca bunun gücünü çekemeyip, şal elbiseler giyme ve böbürlenme yollarını öğrettiğini, övünme ve büyüklenme meylini padişaha arzederek Şevvâl 1188'de (Aralık 1774) hâcegânlıkla mevkufatçı ettirmiştir. Dördüncü ayda İzmir'de ikamete memur edildi. Sonra geri çağrılıp surre emini ve maliye tezkirecisi oldu. 1194'de (1780) mîrimîranlıkla Alâiye mutasarrıfı yapılarak hâcegânlığı iade edildi ve Şevvâl 1198'de (Ağustos-Eylül 1784) ikinci defa maliye tezkirecisi oldu. 1199'da (1785) mevkufatçı, 1200'de (1786) cizye muhasebecisi oldu. Defterdar-ı şıkk-ı sânî olacakken verilmeyip Receb 1203'de (Nisan 1789) Haremeyn muhasebecisi oldu. Defalarca Haremeyn cizye muhasebecisi oldu. Sonra emekli olmuştu. Nihayet "kisve-i şerife" giydirme memuriyetiyle Hicaz'a memur olup deniz yoluyla giderken 1225'de (1810) boğularak vefat eylemiştir. İşbilir ve gönlü saftı. Kölesi Süleyman Feyzî Paşa'dır ki sadâret kethüdâsı olduğu sırada bu da Mısır'a gitmesi dolayısıyla efendisini Mısır valisine tavsiye eylemesi gariptir. (I. 281/82)

Ahmed Efendi (Hacı) Kabasakal Camii hatibi olup şeyhülkurrâ oldu. Zilka'de 1225'de (Aralık 1810) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 282)

Ahmed Efendi (Hacı) Kayserilidir. şeyh olup Cemaziyelâhir 1266'da (Temmuz 1811) vefat eyledi. Üsküdar'da Tunusbağı'nda medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (I. 283)

Ahmed Efendi (Hacı) Vâlide kethüdâsı Seyyid Mehmed Efendi'ye çukadar ve sonra mühürdar oldu. Sonra Tophane'de yoklama başyamağı olup 1238'de (1822/23) top arabacıları kâtibi oldu. Aynı yıl humbarahane, sonra tophane, 1245'de (1829/30) darbhane ve ilâveten ikinci defa tophane nâzırı oldu. Humbarahane nâzırlığı ilâve edildi. 1246'da (1830/31) vefat eyledi ve Selimiye Tekkesi'ne defnedildi. Nakşibendî tarikatından, doğru ve sâdıktı. (I. 289/90)

Ahmed Efendi (Hacı) Hindîler Tekkesi Şeyhi olup 1286'da (1869/70) vefat eylemiştir. (III. 326)

Ahmed Efendi (Hacı) Kastamonuludur. Fethî Paşa'nın yakın adamı olduğundan senelerce karantina başkâtibi oldu. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) ûlâ sânîsiyle şehremini olup bir iki sene sonra ayrıldı. O sene Cemaziyelevvel'de (Kasım 1861) istinaf reisi oldu. Azilden sonra 1284'de (1867/68) Divan-ı Muhâkemat azası ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) mahkeme-i ticaret reisi, Receb'de (Ekim-Kasım) Divan-ı İstinaf azası, ardından Divan-ı Zabtiye reisi, Ramazan 1289'da (Kasım 1872) hukuk reisi, Ramazan 1290'da (Kasım 1873) cinayet reisi, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) icra reisi, Ramazan'da (Ekim 1874) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) ticaret azası olup 18 Cemaziyelâhir 1293'de (11 Temmuz 1876) vefat eyledi. Merkez Efendi'de medfundur. Yumuşak huylu ve doğru idi. Oğlu adliye memurlarından Âsım Bey'dir. (I. 302)

Ahmed Efendi (Hacı) Giritlidir. Bâb-ı Seraskerî yoklamasında hayli seneler hizmette bulunup nizâmiye hazinesinde muavin ve 5. Ordu'ya muhasebeci olmuştur. 21 Cemaziyelevvel 129?'de (30 Nisan 1880) İstanbul'da vefat eyledi. Silivrikapı'ya defnolunmuştur. Doğru idi. Oğlu Atina Sefiri Gâlib Bey'dir. (I. 305)

Ahmed Efendi (Hacı Ebûbekir Ağazâde) (Hacı) Buldanlıdır. Kapıcıbaşı ve Hamid mütesellimi oldu. İstanbul'da iken Şa'bân 1227'de (Ağustos 1812) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 283)

Ahmed Efendi (Hacı) (Hafız) Kıbrıslıdır. 50 sene Ayasofya Camii birinci imamlığını yaptı. Cemaziyelâhir 1265'de (Mayıs 1849) vefat eyledi. Üsküdar'da Akağalar Mezarlığı'nda medfundur. (I. 296/97)

Ahmed Efendi (Hacı) (Sivaslızâde) Silahdar Ocağı halifesi olup 27 Ramazan 1216'da (31 Ocak 1802) vefat eyledi. Bu aileden Hüsnî Hüseyin Efendi, Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) ve Hüsâmeddin Mehmed Efendi, Rebiyülevvel 1270'de (Aralık 1853) vefat eylediler. Silivrikapı'da medfundurlar. Torunu ricâlden Ahmed Yümnî Efendi'dir. (I. 276)

Ahmed Efendi (Hafız) Kudüslüdür. Müderris ve Sofya mollası oldu. 1056'da (1646) vefat etti. (I. 215)

Ahmed Efendi (Hafız) İstanbulludur. Padişahın üçüncü imamı ve müderris oldu. 1131'de (1719) vefat eylemiştir. (I. 241)

Ahmed Efendi (Hâfız) Enderûn'dan yetişerek çukadar oldu. Cemaziyelâhir 1174'de (Ocak 1761) silahdar oldu. Kısa süre sonra azlolunmuş ve sonra hâcegânlık rütbesi verilerek 1177'de (1763/64) Haremeyn muhasebecisi olmuştur. Sonra vefat eyledi. (I. 259)

Ahmed Efendi (Hâfız) Müderris olup Mirzazâde Mehmed Efendi'nin(→) dairesi imamıydı. 1180'de (1766/67) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 228)

Ahmed Efendi (Hafız) Enderûn'dan yetişip, dârüssaâde kâtiplerinin başhalifesi oldu. Şa'bân 1193'de (Ağustos-Eylül 1779) hâcegân rütbesiyle dârüssaâde ağası kâtibi olup 1195'de (1791) ayrıldı ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) tophane nâzırı oldu. Azilden sonra vefat eyledi. (I. 267)

Ahmed Efendi (Hâfız) Karadeniz Ereğlilidir. Fıkıh ilminde derin bilgi sâhibi olmakla fetvâhane başmüsevvidi oldu. Zilhicce 1203'de (Eylül 1789) Yenişehir mollası olup azilden sonra bu senelerde (1790'lar) vefat eyledi. Oğlu Said Efendi'dir. (I. 273/74)

Ahmed Efendi (Hâfız) Sadrazam Seyyid Hasan Paşa'nın oğlu Said Mehmed Bey'in(→) dairesi imamı ve müderris olup 1225'de (1810) vefat etmiştir. Yanında medfundur. (III. 32)

Ahmed Efendi (Hâfız) Eskizağralıdır. Müderris ve dersiâm olup Vak'a-i Hayriye'de hizmeti geçti. 1243'de (1827/28) Davutpaşa'da askere vâiz dahi oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat eylemiştir. (I. 288)

Ahmed Efendi (Hâfız) Âtıfzâde Ömer Vahid Efendi'nin(→) mühürdarıydı. Beylerbeyi'nde otururdu. 17 Şa'bân 1245'de (11 Şubat 1830) vefat etmiştir. 11 çocuğu vardır. Biri mahlûlat müdürü Hacı İsmail Bey'dir. (III. 595)

Ahmed Efendi (Hâfız) Boluludur. Müderris, devriye mollası olup 1260 (1844) yılından sonra vefat etmiştir. (I. 295)

Ahmed Efendi (Hâfız) Silahdar Ali Ağa'nın imamı olmakla bu sâyede müderris olarak 1272'de (1855/56) Haleb mollası olmuştur. Daha sonra vefat etti. (I. 299)

Ahmed Efendi (Hâfız) Şehzâde Camii muvakkiti iken müneccim-i sânî oldu. 17 Şevvâl 1282'de (5 Mart 1866) vefat etti. Sütlüce'ye defnedildi. (I. 300)

Ahmed Efendi (Hâfız) Ayasofya Camii müezzinbaşısı olup 124 yaşında iken 1 Cemaziyelâhir 1307'de (23 Ocak 1890) vefat etmiştir. (I. 307)

Ahmed Efendi (Halebîzâde) 15 Şevvâl 1200'de (11 Ağustos 1786) vefat eyledi. Üsküdar'da ailesi yanına defnedildi. (I. 269)

Ahmed Efendi (Halıcızâde) Abdurrahman Efendi'nin oğludur. (I. 221)

Ahmed Efendi (Halıcızâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Edirne mollası olup 1079'da (1668/69) vefat etti. Koğacıdede'de medfundur. (III. 313)

Ahmed Efendi (Halifezâde) Kalemden yetişip hâcegândan olmuş ve 1227 (1812) yılına kadar görevlerde bulunmuştur. Bu senelerde (1810'lar) vefat etti. (I. 283)

Ahmed Efendi (Hammamîzâde) Rumeli kadılarından serlevha-i yemin olup 1229'da (1814) vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Tâhir Efendi'dir(→). Bunlar tanınmış Hammamîzâdelerden olmayıp başka hamamcıoğullarıdır. (I. 284)

Ahmed Efendi (Hasan Paşazâde) Sadrazam Seyyid Hasan Paşa'nın torunu, Said Mehmed Bey'in(→) oğludur. 1220'de (1805/06) Kudüs mollası olup, 1229'da (1814) vefat eylemiştir. Anadoluhisarı'nda medfundur. (I. 284; III. 32) [III. 32'de adı "Ahmed Bey" olarak yazılmıştır.]

Ahmed Efendi (Hatibzâde) Emin Efendi'nin oğludur. Müderris, mahrec mollası ve 1252'de (1836/37) Mısır mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 293)

Ahmed Efendi (Hayatîzâde) Feyzî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1105'de (1693/94) vefat etti. Oğulları Feyzî Mustafa Efendi ve Emin Mehmed Efendi'dir. (IV. 408)

Ahmed Efendi (Hısnmansûrîzâde) Müderris. 1106'da (1694/95) fetvâ emini oldu. 1115'de (1703/04) ayrılarak Boğaz Hisar'ına sürüldü. Serbest kaldıktan sonra mollalık pâyesi verildi. Receb 1133'de (Mayıs 1721) vefat etti. Fakih ve fâzıldı. Kardeşi mevâlîden Mustafa Necib Efendi, oğlu Emin Mehmed Efendi'dir(→). Merhumun fıkha dair risaleleri ve kitaplara ta'likatı vardır. (I. 241)

Ahmed Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) Abdülaziz Efendi'nin ikinci oğludur. Müderris ve Rumeli kadılarından oldu. 1060'da (1650) kardeşi Bahâî Efendi'nin şeyhülislâmlığında Yenişehir mollası olup 1061'de (1651) azledildi. 1063'de (1653) Şam mollası olup Cemaziyelevvel 1064'de (Mart-Nisan 1654) Edirne pâyesiyle Haleb mollası edildi ve Safer 1065'de (Aralık 1654) İstanbul pâyesiyle Galata kadısı olup Ramazan'da (Temmuz 1655) azledilmiştir. Safer 1070'de (Ekim-Kasım 1659) Mısır mollası olup 1071'de (1660/61) azledildi. Safer 1074'de de (Eylül 1663) İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelâhir'de (Ocak 1664) azledildi. 1075'de (1664/65) vefat eyledi. Âlimdi. (I. 220)

Ahmed Efendi (Hünkâr delisi) Mutasavvıf bir şeyh iken meczup olarak Süleymaniye timarhanesine konulmuştur. 1157'de (1744) vefat etti ve Mollagürânî'de defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (I. 248)

Ahmed Efendi (İmamzâde) Müderris, 1006'da (1597/98) Kudüs mollası ve sonra Yenişehir mollası oldu. Cemaziyelevvel 1009'da (Kasım 1600) Yenişehir'de vefat eyledi. Dindar ve kendisinden ancak iyilik beklenir biriydi. (I. 206)

Ahmed Efendi (İmamzâde) Köprülüdür. Müderris ve 1190'da (1776) Selânik mollası oldu. 1197'de (1783) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 268)

Ahmed Efendi (İshak Hocası) Aydın Güzelhisarlı Hayreddin'in oğludur. Tezkireci İshak Efendi'ye mensuptu. Müderris olup 10 Şa'bân 1120'de (Ekim 1708) vefat eyledi. Bursa'da Deveciler'de medfundur. Fâzıl, her fende mâhir, sâlih, "Ahmedî" mahlasiyle şairdi. Eserleri: *İshakiye* adlı Rub' Risalesi, *Zıll-ı Tecdid-i (Tahdid-i) Cihat*, *Daire-i Hendese Şerhi*, semt-i kıble ihrâcında risale, Sa'deddin *Mantık*ına risalesi, *Beyzâvî Tefsiri*nin bazı yerlerine ta'likât, âdâbdan Mîr Ebû'l-Feth ve Beyzâvî'nin kelâmından *Metn-i tevâli* üzerine hâşiyeler, Kadı İyaz *Şifa*'sına bazı ta'likât, *Hadis-i Erbâin* cem'i, *Mukaddimeti'l-Edeb* tercümesi *Aksa'l-Edeb (Aksa'l-İreb)*, *Münşeat*, *Şerh-i Şemâil-i Tirmizî*, Peygamber kıssalarını anlatan *Vahdetname*, *Fenn-i Mimarî*, *Sandukatü'l-Maarif*. (I. 236)

Ahmed Efendi (İshakzâde) Nur Mehmed Efendi oğludur. Müderris ve Selânik mollası oldu. 1152 (1739) yılına doğru vefat etti. Eski İmaret Mescidi'ne minber koydu ki, kiliseden çevrilmişti. (I. 248)

Ahmed Efendi (İspirîzâde) Ali Efendi'nin(→) oğludur. Ayasofya vâizliğine kadar yükseldi. Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) vefat etti. Fâzıl ve bilgiliydi. Topkapı'da medfundur. Oğlu mevâlîden Yahyâ Efendi'dir. (I. 244; III. 519)

Ahmed Efendi (İstanbul Ağasızâde) Kadı olup Bektaşîlik töhmetiyle Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) vefat etti. (I. 288)

Ahmed Efendi (İştibîzâde) Seyyid Mustafa b. Abdülkerim'in oğludur. Halvetî şeyhlerinden olup Bursa'da Karaköy Mescidi'nde şeyh olmuştur. Rebiyülevvel 1070'de (Kasım-Aralık 1659) vefat etmiştir. Orada medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (I. 219)

Ahmed Efendi (Kabasakal) Anadoluludur. Müderris, Sofya, Diyarbekir ve sonra Medine pâyesiyle Bağdad mollası oldu. Zilhicce 1103'de (Ağustos-Eylül 1692) orada vefat eyledi. Oğlu Kabasakalzâde Mehmed Efendi(→), torunu Abdurrahman Efendi'dir(→). (I. 228)

Ahmed Efendi (Kadızâde) Üsküdarlıdır. Müderris ve tezkireci oldu. 16 Cemaziyelâhir 1135'de (24 Mart 1723) vefat etmiştir. (I. 242)

Ahmed Efendi (Kadızâde) Müderris, dersiâm olup 1 Rebiyülevvel 1197'de (4 Şubat 1783) vefat eyledi. Bahariye'de medfundur. (I. 267)

Ahmed Efendi (Kadrîzâde) Babazâde Abdülkadir Senayî Efendi'nin(→) oğludur. Kudüs mollalığından azledilmiş olarak 1106'da (1694/95) vefat etti. Babasının yanında medfundur. Dindardı. (III. 346; I. 229)

Ahmed Efendi (Kadrîzâde) Onikidivanlıdır. Müderris, Diyarbekir mollası oldu. Zilhicce 1135'de (Eylül 1723) vefat etti. Oğlu Es'ad Ahmed Efendi'dir(→). (I. 242)

Ahmed Efendi (Kahvecizâde) (Seyyid) Müderris, Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) Kudüs mollası oldu. Daha sonra vefat eyledi. (I. 262)

Ahmed Efendi (Kara) Maliyeden yetişip mukataacı ve 992'de (1584) Rumeli muhasebecisi oldu. Sonra hâcegânlıkla çeşitli görevlerde bulunup vefat eylemiştir. (I. 204)

Ahmed Efendi (Kara) Mevâlîdendir. Hemedan mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (I. 245)

Ahmed Efendi (Kara Halilzâde) (Hacı) Said Efendi'nin oğludur. Sudûrdan Arab Yahyâzâde Feyzullah Efendi'nin damadı oldu. Edirne kadısı, Muharrem 1186'da (Nisan 1772) Medine mollası oldu. Sonra İstanbul pâyesine nâil oldu. 1194'de (1780) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Miskinler'e defnedildi. (I. 266)

Ahmed Efendi (Kara Yahyâzâde) İzmitlidir. Müderris olup Muharrem 1103'de (Ekim 1691) vefat eyledi. Dindar, sâlihdi. (I. 227)

Ahmed Efendi (Karabağlı) Müderris ve dersiâm olup Vak'a-i Hayriye'de hizmeti geçti. Bu senelerde (1820'ler) vefat eyledi. (I. 288)

Ahmed Efendi (Karabaş) İnegöl'de Bilâl köylüdür. Karabaş Süleyman Efendi'nin halifesi bir şeyhtir. 1110'da (1698/99) vefat etti. Bursa'da medfundur. (I. 231)

Ahmed Efendi (Karaca) Müderris, 1022'de (1613) Kudüs mollası oldu. 1024 başlarında (Şubat-Mart 1615) vefat etti. Âlim ve edipdi. Ama fâzlına, bilgisine göre saygı görmedi. Yoksulluktan başkalarının evinde kalırdı. Eserleri: *Dürer ü Gurer hâşiyesi*, *Kâfiye Şerhi* ile *Molla Cami*'ye ta'likat, kitap hâşiyelerine mükalemâtı, *Şakâyık Zeyli*. (I. 209)

Ahmed Efendi (Karamanîzâde) Emir Buharî Tekkesi şeyhi olup 1149'da (1736/37) vefat eylemiştir. Tokludede'de medfundur. Yaşı 70'i aşkın, şair, mutasavvıf bir zat idi. (I. 246)

Ahmed Efendi (Kebabçızâde) Edirnelidir. Müderris olup Zilka'de 1099' da (Eylül 1638) vefat eylemiştir. (I. 224)

Ahmed Efendi (Kebirîzâde) Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, sonra emekli oldu. Muharem 1120'de (Nisan 1708) vefat eyledi. (IV. 404)

Ahmed Efendi (Kethüdâzâde) Müderris, molla ve 1157'de (1744) İstanbul kadısı olup 1158'de (1745) ayrıldı. Sonra vefat etmiştir. (I. 250)

Ahmed Efendi (Kevâkibîzâde) Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris, Trablusşam mollası oldu. 13 Receb 1124'de (16 Ağustos 1712) vefat etti. Âbid ve fâzıl olup *Beyzâvî*'ye hâşiye yazdı. (I. 237)

Ahmed Efendi (Kevâkibîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 6 Cemaziyelâhir 1133'de (4 Nisan 172.) vefat etti. (IV. 185)

Ahmed Efendi (Kızılbaş) İran taraflarından olup kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Sonra tezkire-i evvel olup 1100'de (1688/89) Edirne'de katledilerek vefat etmiştir. (I. 225)

Ahmed Efendi (Kitapçı) Rebiyülevvel 1192'de (Nisan 1778) vefat edip Topkapı'ya defnedilmiştir. Ünlü hattatdır. (I. 266)

Ahmed Efendi (Köse) Bâbıâlî'den yetişerek 1087'de (1676) reisülküttab olmuştur. 1092'de (1681) vefat eyledi. Bilgiliydi. (I. 223)

Ahmed Efendi (Kûsec) Müderris, 1004'de (1595/96) Amasya ve Maraş kadısı ve yine iki defa Amasya müftüsü, Maraş, Konya ve başka üç beldenin mollası olup azledilmiş olarak 1046'da (1636/37) vefat etmiştir. (I. 213)

Ahmed Efendi (Kürt) Erzurumludur. Müderris, Sakız, Erzurum ve Kayseri mevleviyetlerinde bulundu. 15 Safer 1122'de (15 Nisan 1710) vefat etti. Kara Mustafa Paşa'ya mensup olup âlimdi. (I. 237)

Ahmed Efendi (Kütükçüzâde) Bursalıdır. Gazzî Ahmed Efendi'nin(→) halifelerindendir. 1191'de (1777) vefat ederek Pınarbaşı Mezarlığı'na defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (I. 247)

Ahmed Efendi (Lâlezarzâde) Lâlezar Mehmed Çelebi'nin oğludur. Babasının başdefterdarlığında hâcegândan olarak görevler aldı. Sonra azledildi ve hapsedildi. 987'de (1597) küçük defterdar, sonra Diyarbekir defterdarı oldu. 990'da (1582) şıkk-ı sânî ve sonra Anadolu defterdarı oldu. 1007'de (1598/99) vefat eyledi. Eyüp'e defnedildi. Yaşı 50'ye varmıştı. (I. 205)

Ahmed Efendi (Lutfîzâde) Edirneli Lutfî Çelebi'nin oğludur. Müderris ve Bursa mollası olup azledilmiş olarak 1106'da (1694/95) vefat etti. Zengindi. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (I. 229)

Ahmed Efendi (Madrubî) (Seyyid) Anadoluludur. Müderris, molla ve Mekke pâyesi oldu. İstanbul kadılığına sırası geldiğinde yaşı 70'i geçtiğinden İstanbul pâyesi verilip taltif edildi. Şa'bân 1225 (Eylül 1810) ortalarında vefat eyledi. Süleymaniye'de ders verir, sofu talebelere lâtife eylerdi. Şûh-meşrebdi. Zaten levend bölükbaşılığından gelmekle bir gün medresede kolluk neferleriyle döğüşüp dayak yiyince bu adı kazandı. Tatarcıkzâde Abdullah Efendi ile birlikte askerî sınıflar ve Tophane nizamı ve tâlim meselelerinde büyük gayret ve himmet eyledi. *Kadı Bey-*

zâvî Tefsiri'ni hatmetmiş, ikinci defa da Mü'minûn Sûresi'nde "ve'l-hamdülillâhi rabbi'l-âlemîn" âyetine gelince vefat eylemiştir. (I. 281)

Ahmed Efendi (Mahmud Efendizâde) (Seyyid) Müderris ve Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) İzmir, Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) Bursa mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 299)

Ahmed Efendi (Mâlikîzâde) Şam müderrislerinden olup 1267'de (1851) İzmir pâyesi verildi. Ulemâdandır. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (I. 298)

Ahmed Efendi (Manav) Anadoluludur. Müderris olup 3 Zilka'de 1067'de (13 Ağustos 1657) vefat etti. (I. 218)

Ahmed Efendi (Mandal) Malatyalı Ali'nin oğludur. Müderris, Filibe ve Bağdad mollası olup Zilka'de 1100'de (Ağustos-Eylül 1689) vefat etmiştir. (I. 225)

Ahmed Efendi (Mantıkî) Zeynelâbidîn Nahcıvanî'nin oğludur. 1003'de (1594/95) doğdu. Müderris ve Muharrem 1044'de (Temmuz 1634) Haleb, Zilhicce 1044'de (Mayıs-Haziran 1635) Şam mollası olup Cemaziyelâhir 1045'de (Kasım-Aralık 1635) katledilmiştir. Geniş bilgili âlimlerden olup tarih ve muhazarâtda lâtifeleri çoktur. Arapça *Divanı*'ı ve kasideleri vardır. (I. 212)

Ahmed Efendi (Mazlûm Melekzâde) Müderris ve Muharrem 982'de (Mayıs 1574) II. Selim'in şehzâdelerinin muallimi oldu. Zilka'de 983'de (Şubat 1576) Kudüs, Cemaziyelâhir 985'de (Ağustos-Eylül 1577) Medine ve Rebiyülâhir 988'de (Mayıs-Haziran 1580) Mekke ve ardından Medine mollası olup Şa'bân 988'de (Eylül 1580) azledilmiş ve Cemaziyelevvel 989'da (Haziran 1581) vefat eylemiştir. Âlim, inançlı, sâkin ve vakar sâhibiydi. (I. 202/03)

Ahmed Efendi (Mecdîzâde) Sudûrdan Mecdî Mehmed Efendi'nin oğludur. 1081'de (1670/71) doğdu. Müderris olup 1135'de (1722) Galata mevleviyeti verildiyse de 21 Muharrem 1135'de (1 Kasım 1722) vefat etti.(I. 242; IV. 97)

Ahmed Efendi (Memişoğlu) Selâniklidir. Müderris olup Şa'bân 1224'de (Eylül 1809) vefat etti. Fincancılar'a defnedilmiştir. (I. 279)

Ahmed Efendi (Menteşzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Bursalıdır. Devriye mollası olup 1075'de (1664/65) vefat etti. (I. 220)

Ahmed Efendi (Meramî) Vezir kethüdâlarından Ya'kub Ağa'nın oğludur. Enderûn'da ve kilâr-ı hassada terbiye görüp küçük evkaf muhasebeciliğiyle çerağ olundu. Sonra Revan Ordusuna defterdar olup Zilka'de 1138'de (Temmuz 1726) Mısır'a memuren gitmiştir. Döndükten sonra 1145'de (1732/33) cizye muhasebecisi, Şevvâl 1148'de (Şubat-Mart 1736) piyade mukabelecisi oldu. Başka görevlerde bulunduktan sonra 1155'de (1742) Anadolu muhasebecisi, 1156'da (1743) şıkk-ı sâlis defterdarı olup 1157'de (1744) vefat eylemiştir. Eğrikapı'ya defnedildi. Şair, Nakşibendî tarikatında halifeydi. (I. 248/49)

Ahmed Efendi (Merkezzâde) Eyüp'de Şah Sultan Tekkesi şeyhi olup 1228'de (1813) vefat eyledi. Âlim, sâlih bir adam olup tekkelerin çekişmelerini hallederdi. Yerine halifesi Şeyh Ubeyd geçmiştir. (I. 283)

Ahmed Efendi (Miftâhîzâde) Babası Narlıkapı kapıcısı İbrahim b. Abdullah'dır. Kocamustafapaşa Tekkesi müridi olup Eyüp Camii vâizi ve Şah Sultan Tekkesi şeyhi oldu. 1072'de (1662) hacca giderken Şam'da vefat etti. Ermiş sayılanlardan olup güzel ahlâklıydı. Yerine kızının oğlu İsmail Efendi(→) geçti. (I. 220)

Ahmed Efendi (Mîrî) Kapdan Gazi Hasan Paşa'nın kâtiplik hizmetinde bulunduğundan hâcegânlık verilmişti. 1199'da (1785) kalyonlar kâtibi olup 1205'de (1790/91) yeniçeri kâtibi oldu. Sonra maliye tezkirecisi olup vefat eyledi. (I. 270)

Ahmed Efendi (Mollacık) Terzi Hüsâm Efendi'nin oğludur. Sirozlu olup babası gibi kadı oldu. Cemaziyelevvel 1032 de (Mart 1623) vefat etti. Hezargrad'da defnedildi. Eserleri: *Tefsir-i Şerife*, *Hidâye*'ye ve *Telvih*'e risaleleri, *Fetvâ-yı Kadihanî Tenkihi*. (I. 211)

Ahmed Efendi (Muallimzâde) Muslihiddin Bursevî'nin oğludur. 910'da (1504/05) doğdu. 933'de (1526/27) babası vefat eyledi. Öğrenimden sonra 963'de (1555/56) Manisa müftüsü, Zilhicce 967'de (Eylül 1560) Haleb kadısı ve Şa'bân 968'de (Nisan-Mayıs 1561) Bursa kadısı oldu. Hoca Atâullah Efendi ile akrabalığı yüzünden Cemaziyelevvel 974'de (Kasım-Aralık 1566) Anadolu kazaskeri ve o sene Ramazan'da (Mart 1566) Rumeli kazaskeri oldu. 979'da (1571) Atâullah Efendi'nin hastalığında azledildi ve emekli edildi. Rebiyülevvel 980'de (Temmuz 1572) 70 yaşında vefat etmiştir. Cenazesi Bursa'ya götürülüp babasının yanına defnedilmiştir. Âlim, cömert ve merhametliydi. Zeynîye Zaviyesi yakınında bir camii, evi yakınında bir medresesi ve bazı hayır eserleri vardır. (I. 201)

Ahmed Efendi (Muharremzâde) Bafralı Muharrem Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve molla olup emekli olmuştur. 1077'de (1666/67) vefat edip Keskindede'ye defnedildi. Oğlu Sâlih Mehmed Efendi'dir. (I. 221; IV. 99)

Ahmed Efendi (Muhaşşî Sinanzâde) Kethüdâ Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve üç sene Medine mollası olup daha sonra Mısır'da yerleşti. 1035'de (1625/26) vefat etti. Fâzıl, şairdir. (I. 210; IV. 386)

Ahmed Efendi (Muhsinzâde) Cidde valisi Muhsinzâde Mehmed Paşa'nın oğludur. Müderris, Mısır mollası ve Muharrem 1163'de (Aralık 1749) Medine pâyesi, Muharrem 1164'de (Aralık 1750) Mekke kadısı oldu. Ramazan 1168'de (Haziran 1755) İstanbul pâyesi ve Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) Anadolu pâyesi olup Muharrem 1177'de (Temmuz 1763) Anadolu kazaskeri oldu. Azledilmiş iken Zilhicce 1181'de (Nisan-Mayıs 1768) vefat eyledi. Oğlu Mustafa Efendi olup onun kızını İbrahim Hanzâdelerden Halil Bey nikâhladı ki aile arasında akrabalık meydana gelmiştir. (I. 261)

Ahmed Efendi (Muk'ad) Balıkesirlidir. Hüdâî Mahmud Efendi'nin müridlerinden olup, Bulgurlu'da halife ve şeyh oldu. Sonra Bursa zaviyesine gönderildi. Hüdâî Efendi'nin vefatı günü ansızın gelip, şeyhin işareti üzerine boşalan şeyhliğe geçti. 1049'da (1639/40) vefat eyledi. (I. 214)

Ahmed Efendi (Müfettiş) Müderris, Selânik mollası olup 1057'de (1647) azledilmiş olarak vefat etti. (I. 215)

Ahmed Efendi (Müftîzâde) Mevâlîden Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Ramazan 1172'de (Mayıs 1759) Yenişehr-i Fenâr mollası olup Rebiyülevvel 1174'de (Ekim 1760) Mekke pâyesi oldu. Muharrem 1189'da (Mart 1775) İstanbul kadısı oldu ve azilden sonra Zilka'de 1193'de (Kasım 1779) Anadolu kazaskeri oldu. 6 Zilka'de 1194'de (3 Kasım 1780) vefat eylemiştir. Emir Buharî'de medfundur. Seçkin âlimlerlerdendi. Oğulları İbrahim Efendi(→), Mehmed Efendi(→) ve Ömer Efendi'dir(→). Torunlarından biri Mustafa Efendi'dir(→). (I. 267)

Ahmed Efendi (Müftîzâde) Dârendelidir. Müderris olup dersiâm iken Cemaziyelevvel 1195'de (Mayıs 1781) vefat eyledi. Topkapı'ya defnedildi. Seçkin âlimlerdendi. (I. 267)

Ahmed Efendi (Müftîzâde) Babası Gelibolu müftüsüdür. Zilka'de 1181'de (Mart-Nisan 1768) Galata mollası, Muharrem 1187'de (Nisan 1773) ordu kadısı ve 15 Şevvâl 1191'de (16 Kasım 1777) Mekke pâyesi olup 1192'de (1778) (?) mükâlemesine memur oldu. Şa'bân 1197'de (Temmuz 1783) İstanbul kadısı olup 1198'de (1784) azledilmiş, Şa'bân 1199'da (Haziran 1785) Anadolu pâyesi olup Ramazan'da (Temmuz) Anadolu kazaskeri olmuştur. 10 Rebiyülâhir 1200'de (10 Şubat 1786) şeyhülislâm oldu. 13 Safer 1202'de (24 Kasım 1787) hasta olunca azlolundu. Rebiyülevvel 1206'da (Kasım 1791) vefat eyledi. Üsküdar'da Havuzdibi'nde medfundur. Kararlı, dindar, fâzıldı. Rusya savaşını açmaya hayli yardımı oldu. Oğulları İbrahim Selim Efendi ile Mehmed Sâlim Efendi'dir(→). Kardeşleri Abdullah Efendi ve Abdürrahim Efendi'dir. Abdürrahim Efendi'nin oğlu Osman Kâmil Efendi'dir. Torunları Mehmed Emin Efendi(→) ile Ahmed Efendi'dir(→). (I. 271/72)

Ahmed Efendi (Müftîzâde) Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin torunlarındandır. 4 Safer 1281'de (98 Temmuz 1864) Eyüp mollalığından azledilmiş olarak vefat etmiştir. (I. 272)

Ahmed Efendi (Müftîzâde) (Seyyid) İzmirlidir. Müderris, 1198'de (1784) Bursa mollası oldu. Bu senelerde (1790'lar) vefat etti. (I. 271)

Ahmed Efendi (Mükennâ) Saray gılmanı ve sonra sefer-li hocası oldu. Müderris iken 1117'de (1705/06) Kadırga'da Mehmed Paşa Zaviyesi şeyhi oldu. 13 Rebiyülevvel 1128'de (8 Mart 1716) vebadan vefat etti. Fâzıl, âlimdi. Yerine oğlu İbrahim Efendi(→) geçti. (I. 239)

Ahmed Efendi (Müneccimbaşı) Karaman Ereğlili Lutfullah'ın oğludur. Tefsir ve hadisten mezun olmuş ve sonra Kasımpaşa (Mevlevîhanesi) şeyhi Halil Dede hizmetinde 15 sene kadar bulunmuş ve Müneccimek Mehmed Çelebi'den riyazi ilimler öğrenmiştir. 1078'de (1667/68) müneccimbaşı ve 1086 (1675) padişah musâhibi oldu. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) azledilmiş olarak Mısır'a gönderildi. 1102'de (1690/91) hacca gitti ve orada mevlevîhane şeyhi oldu. 1105'de (1693/94) Medine'ye hicret etmiş, 1112'de (1700/01) Mekke'ye gelmiş ve Ramazan 1113'de (Şubat 1702) vefat eylemiştir. Mekke'de medfundur. Fâzıl, âlim, şair ve edipdi Eserleri: *Hâşiye-i Beyzâvî*, *Zeyl-i Sadreddinzâde*, *Risale-i Fârisiye-i İsâmiye*'nin metin ve şerh olarak *Gâyetü'l-Beyân* ismin-

de Arapça tercümesi, *Ahlâk-ı Adudiye* şerhi, astronomi, geometri, tıp, mûsikî risâleleri ve 1089 (1678) tarihine kadar Arapça *Tarih, Divan...* (I. 232)

Ahmed Efendi (Müstecib) Müderris ve saray hocası olup 1224'de (1809) vefat eyledi ve Mahmutpaşa'ya defnedildi. (I. 279)

Ahmed Efendi (Müşemmelzâde) (Şemlelizâde) Ahmed Gülşenî'nin halifesidir. Bursa'da Ali Mert Zaviyesi'nde şeyh iken 1089'da (1678) vefat etmiştir. (I. 222)

Ahmed Efendi (Mütevellizâde) Müderris ve molla oldu. 1011'de (1602/03) vefat eylemiştir. Hasköy'de defnedildi. Saf ve sessiz biriydi. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (I. 206)

Ahmed Efendi (Müvezzi) Abdülcebbar Efendi oğludur. Şeyhülislâm Bahâî Efendi'ye fetvâ emini, sonra Diyarbekir mollası oldu. Safer 1089'da (Nisan 1678) vefat etti. (I. 222)

Ahmed Efendi (Müzellef) (Küçük Gürcü) Ahıskalıdır. Müderris, 1253'de (1837/38) Selânik mollası oldu. Sonra İstanbul ve Mekke pâyelerini elde eyledi. 27 Muharrem 1272'de (9 Ekim 1855) vefat edip Sedefçiler'e defnedildi. Fâzıl ve âlimdi. Oğlu mevâlîden Mehmed Rızâ Efendi'dir. (I. 298)

Ahmed Efendi (Nâfizzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Muharrem 1219'da (Nisan-Mayıs 1804) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (I. 417)

Ahmed Efendi (Nakibzâde) Müderris, molla ve sonra Edirne mollası, 1211'de (1796/97) Mekke mollası, Cemaziyelâhir 1212'de (Kasım-Aralık 1797) İstanbul kadısı oldu. 1213'de (1798/99) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. Oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). (I. 275)

Ahmed Efendi (Nalbantzâde) Müderris olup 1135'de (1722/23) vefat etmiştir. (I. 242)

Ahmed Efendi (Nâli kaynı) (Seyyid) Müderris ve 1185'de (1771/72) Üsküdar mollası oldu. Sonra vefat etti. (I. 264)

Ahmed Efendi (Nesimîzâde) Şeyhlerden olup 1135'de (1723) vefat etti. Akrabasından Molla Feyzullah'ın yanına Üsküdar'a defnedildi. Abdülhay Efendi'nin damadıdır. (I. 243)

Ahmed Efendi (Nişlizâde) Nişli Hasan Çavuş'un oğludur. Süvari mukabelesi başhalifesi iken 16 Şevvâl 1207'de (27 Mayıs 1793) vefat eyledi. Topkapı'da defnedildi. (I. 271)

Ahmed Efendi (Örekezâde) Öreke Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke kadısı oldu. Cemaziyelevvel 1096'da (Nisan 1685) İstanbul pâyesi, Cemaziyelevvel 1099'da (Mart 1688) Anadolu ve Cemaziyelâhir 1100'de (Mart-Nisan 1689) Rumeli pâyesi oldu. Şa'bân 1109'da (Şubat 1698) vefat etti. Fâtih'de medfundur. Oğlu Beliğ Mustafa Efendi'dir(→). (I. 231)

Ahmed Efendi (Pârepârezâde) Bursalıdır. Müderris ve Tırhala kadısı oldu. 968'de (1560/61) vefat eylemiştir. Osmanlı ülkesinde bunun gibi bir kadı gelmemiştir. Tırhala'ya gidişinde halk karşılamaya çıktı. Elbisesi eski olduğundan kendisinden kadıyı sordular. O da "evet, geliyor." diye geçip gitti ve mahkemeye yalnızca girdi. Ahâli, durumu sonradan öğrendi. Nazma muktedir, ermişlerden bir zat idi. Şehname tarzında Osmanlı tarihi yazmıştır. (I. 199)

Ahmed Efendi (Pervânezâde) Edirnelidir. Kadı olup 1114'de (1702/03) vefat etti. Usta şairdir. (I. 233)

Ahmed Efendi (Pirîzâde) (Hacı) Yeniçeri kaleminde halife olup 1141'de (1728/29) vefat ile Kocamustafapaşa'ya defnedilmiştir. (I. 244)

Ahmed Efendi (Postalcızâde) Müderris olup Rebiyülevvel 1104'de (Kasım 1692) vefat etmiştir. Ulemâdandı. (I. 228)

Ahmed Efendi (Ramazanzâde) Mehmed Bey'in oğlu ve İmam Ali Efendi'nin kızının oğludur. Müderris ve Rebiyülâhir 971'de (Kasım-Aralık 1563) Mekke kadısı oldu. Cemaziyelevvel 974'de (Kasım-Aralık 1566) azledildi. Rebiyülâhir 985'de (Haziran-Temmuz 1577) Medine kadısı oldu. Devlet erbâbının mağduru olduğunu padişaha arzında azledilmiş ve İstanbul dışına çıkış emrini alıp hacca gitmiştir. Safer 986'da (Nisan 1578) Şam'a iki merhale kalınca vefat eylemiştir. Âlim, şiir ve inşada mâhirdir. Eserleri: Sûre-i A'raf'a kadar *İ'râb-ı Kur'ân*, *Tefsir-i Beyzâvî*'nin bazı yerlerine ta'likat, *Hidâye Şerhi*, *Miftâh Şerhi*, *Mevâkıf Şerhi*, *Şerh-i Hırz-ı Hazret-i Ali*. Oğulları Kudsî Efendi ve Mehmed Efendi'dir. (I. 201/02)

Ahmed Efendi (Recebzâde) Galata ve Filibe mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. Oğlu Mehmed Ârif Efendi'dir. (I. 245)

Ahmed Efendi (Reislizâde) Bâbıâlî kâtiplerinden olup serhalife olduktan sonra sadâret mektupçusu oldu. 1178'de (1764/65) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. O sene akrabasından Reislizâde İsmail Ağa da vefat edince yanına defnedildi. (I. 258)

Ahmed Efendi (Resûlzâde) Resûl Efendi'nin oğludur. (I. 237)

Ahmed Efendi (Saçlı) (Hacı) Boğazhisarlıdır. Nakşibendî şeyhlerinden olup 1184'de (1770/71) vefat edip Tersane ardına defnolunmuştur. Oğlu veya torunu Ahmed Efendi'dir(→). (I. 263)

Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) (Hacı) (Seyyid) Müderris ve 1211'de (1796/97) Kudüs mollası, sonra Mısır mollası oldu. Oradan Medine'ye giderken 1218'de (1803) boğularak vefat eyledi. Âlim ve kâmildi. Büyük oğlu Mustafa Râşid Efendi(→), ortanca oğlu nakibüleşraf Es'ad Efendi, küçük oğlu mîrlivâ Fazlullah Paşa'dır. (I. 276)

Ahmed Efendi (Salbaşzâde) Kastamonuludur. Müderris, Üsküdar mollası ve sonra Medine pâyesi oldu. 15 Şa'bân 1106'da (31 Mart 1695) vefat etti. Sırttekke'de medfundur. Oğlu Feyzullah Efendi'dir(→). (I. 229)

Ahmed Efendi (Samsunîzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 944'de (1536/37) Bursa, 945'de (1538/39) İstanbul kadısı oldu. 949'da (1542) azl edildi ve 100 akçe ile sultan müderrisi oldu. 952'de (1545) Bâyezid müderrisi, 954'de (1547) Anadolu, Irak-ı Arab ve Acem müfettişi olup günlük 400 akçe tayin edildi. 955'de (1548) Şam valisi Hadım Sinan Paşa'nın zulümlerini teftişe memur oldu. Bazı fesatçılar, açıkça yalan söyledi diyerek biçâreyi azlettirdiler ve emekli maaşını güççe verdirdiler. 960'da (1553) yine Bâyezid müderrisi oldu. 968'de (1560/61) fakirliği yüzünden Haleb kadısı oldu. 970'de (1562/63) azlolundu. Zilhicce 978'de (Mayıs 1571) emekli olarak vefat

etti. Fâzıl, hakim, keskin, mağrurdu. Kazaskerliğe çok istekli ise de nâil olamadı. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (I. 200)

Ahmed Efendi (Saray Hocası) Müderris olup Eski Saray muallimiydi. 15 Muharrem 1120'de (6 Nisan 1708) vefat eyledi. (I. 236)

Ahmed Efendi (Sârbân) Aksaraylı Pîr Ali Efendi'ye mürid olup sılasından dönerek 17 sene irşadda bulundu. 952'de (1545) vefat etmiştir. Mürşid-i kâmildi. Zevcesi, ayıplarını söylediğinde özür dilerdi. (I. 198)

Ahmed Efendi (Sarı) Üsküplüdür. Müderris olup 1099'da (1687/88) vefat etti. (I. 224)

Ahmed Efendi (Sarı) Tirelidir. Müderris, Konya mollası oldu. Azledilmiş olarak Receb 1103'de (Mart-Nisan 1692) vefat etti. (I. 227)

Ahmed Efendi (Seyyid) İzmirlidir. İstanbul'da vâiz olup Fâtih ve Bâyezid camileri vâizi oldu. 1089'da (1678) hacca gitti ve Rebiyülevvel 1090'da (Nisan 1679) vefat etti. Muhaddis ve müfessirdi. Ermiş sayılanlardandır. (I. 222/23)

Ahmed Efendi (Seyyid) Ârif müderrislerden olup lâkabı "Ebû'l-mevâhib" idi. Hoşsohbetti. Şevvâl 1121'de (Aralık 1709) vefat etti. (I. 236)

Ahmed Efendi (Seyyid) Kayserilidir. Nu'man Paşa'nın hocası olmakla müderris, molla ve Mekke pâyesi oldu. Muharrem 1138'de (Eylül 1725) vefat etti. Âlim, fâzıl, alçakgönüllüydü. (I. 244)

Ahmed Efendi (Seyyid) Müderris, sonra Haleb mollası olup, halkla geçinemediğinden Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) Konya'ya sürüldü. Daha sonra vefat etti. (I. 258)

Ahmed Efendi (Seyyid) Sadâret mektûbî kalemi halifesi iken hâcegânlık rütbesiyle başhalife olmuştur. 14 Receb 1193'de (28 Temmuz 1779) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 267)

Ahmed Efendi (Seyyid) Çetelidir. Müderris, Şevvâl 1206'da (Haziran 1792) Galata mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası oldu. Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) Mekke pâyesi verildi. 12 Zilhicce 1211'de (8 Haziran 1796) vefat etti. Fâzıl ve engin bilgiliydi. *Kadı Beyzâvî Tefsiri*'ni hatmetti. (I. 274)

Ahmed Efendi (Seyyid) Kastamonuludur. Müderris ve dersiâm olup Arabzâde Atâullah Efendi'nin şeyhülislâmlığında müfettiş ve sonra şer'îyatçı oldu. Receb 1211'de (Ocak 1797) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 274)

Ahmed Efendi (Seyyid) Müderris ve fetvâ emini olup Receb 1211'de (Ocak 1797) Selânik mollası, sonra bilâd-i hamse mollası oldu ve Mekke pâyesi alıp 1223'de (1808) vefat eyledi. (I. 279)

Ahmed Efendi (Seyyid) Bâbıâlî'den yetişip 1224'de (1809) rikâb-ı hümâyûnda defterdar mektupçusu oldu. Bu senelerde (1810'lar) vefat eyledi. (I. 283)

Ahmed Efendi (Seyyid) Diyarbekirlidir. Anbar emini ve hâcegândan oldu. 1237'de (1821/22) İstanbul mukataacısı ve 1238'de (1822/23) maliye tezkirecisi oldu. 14 Receb 1240'da (1824/25) eshâm mukataacısı tayin edilmiştir. Daha sonra vefat etti. (I. 286)

Ahmed Efendi (Seyyid) Boluludur. Devriye mollası olup bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (I. 293)

Ahmed Efendi (Seyyid) Kadirî şeyhlerindendir. 26 Safer 1247'de (7 Ağustos 1831) vefat edip Tophane'de Karabaş Tekkesi Mezarlığı'na defnedilmiştir. (I. 291)

Ahmed Efendi (Seyyid) Çerkeşlidir. Müderris olup 5 Ramazan 1252'de (14 Aralık 1836) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (I. 293)

Ahmed Efendi (Seyyid) Muhallefat halifesi, sonra kalyonlar kâtibi ve 1246'da (1830/31) ruznâme-i sânî oldu. Sonra iplikhane nâzırı olup 23 Rebiyülâhir 1255'de (6 Temmuz 1839) vefat etmiştir. Kasımpaşa'da medfundur. (I. 291)

Ahmed Efendi (Seyyid) Bağdad evkaf nâzırı olup, Şevvâl 1263'de (Eylül-Ekim 1847) mahrec pâyesi olmuştu. Bu senelerde (1840'lar) vefat etti. (I. 297)

Ahmed Efendi (Seyyid) Sivrihisarlıdır. Vâsıf Paşa'nın hocası ve müderrisdir. 15 Ramazan 1265'de (5 Ağustos 1849) vefat etti. (I. 297)

Ahmed Efendi (Seyyid) (Kara Kethüdâ) Ağa Paşa lâkaplı Hüseyin Paşa'nın kethüdâsı olup 21 Muharrem 1262'de (19 Ocak 1846) vefat etti. Topkapı'da Silahdar Ocağı kethüdâsı İbrahim Ağa'nın yanına defnedildi. (II. 226)

Ahmed Efendi (Seyyid) (Medenî) Tevkîî Mustafa Paşa'nın şâtırbaşı olup 1182'de (1768/69) vefat etti. Oğlu Halil Efendi'dir(→). (II. 304; II. 442)

Ahmed Efendi (Seyyid) (Muradzâde) Kara Murad Efendi'nin(→) torunu, İbrahim Efendi'nin oğludur. 1174'de (1760/61) Galata, Şa'bân 1181'de (Ocak 1768) Bursa kadısı oldu. 1184'de (1770/71) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Said Mehmed Efendi'dir(→). (I. 263; IV. 358)

Ahmed Efendi (Seyyidî) Zübâb Seyyid Ali'nin oğludur. Bursalı bir müderris ve şairdir. Rebiyülevvel 1095'de (Şubat-Mart 1684) vefat etti. (I. 224)

Ahmed Efendi (Sıddîkîzâde) Halil Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1169'da (1755/56) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (II. 295)

Ahmed Efendi (Siyahî) Yükselerek hâcegândan oldu. 1222'de (1807) topçular kâtibi, sonra cebeciler kâtibi ve 1225'de (1810) küçük evkaf muhasebecisi, sonra başmukataacı olup 1232'de (1817) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (I. 284)

Ahmed Efendi (Siyahîmelekzâde) (Seyyid) Eyüp'de Mustafa Paşa Dergâhı şeyhi Mustafa Efendi'nin vefatında 1146'da (1733/34) şeyh olup Rebiyülâhir 1179'da (Eylül-Ekim 1765) vefat eylemiştir. Halefi Ahmed Hüdâverdi Efendi'dir. (I. 260)

Ahmed Efendi (Sûfîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Bursa'da Şeyh Ahmed Gazzî'nin halifelerinden olup yaşı 100'ü aşmış iken 1207'de (1792/93) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (IV. 154)

Ahmed Efendi (Surre Eminizâde) (Hacı) Surre emini Hacı Hâfız İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Vâlide Sultan Camii kâtibi ve Okçular şeyhi oldu. 1164'de (1751) vefat eyledi. Oğlu Süleyman Efendi ise Zilka'de 1169'da (Ağustos 1756) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundurlar. (I. 124/25)

Ahmed Efendi (Şa'bânzâde) Âzim Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Mü-

derris, molla olup Receb 1174'de (Şubat 1761) Medine kadısı olmuştu. Yaşlılığından gidemeyip kısa süre sonra vefat etti. (I. 257; IV. 193)

Ahmed Efendi (Şâtırzâde) (Hacı) (Hafız) Trabzonludur. İstanbul'a gelip dersiâm ve müderris oldu. 19 Receb 1200'de (18 Mayıs 1786) vefat eyledi. Üsküdar'da Miskinler'e defnedildi. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir. Onun oğlu Şeyhülislâm (Meşrebzâde) Ârif Efendi ile Mehmed Es'ad Efendi'dir(→). (I. 269/70)

Ahmed Efendi (Şehlâ) Kengırılıdır. Haseki hekimbaşısı, sonra saray tabibi oldu. 1106'da (1694/95) II. Mustafa'nın vâlidesi hekimbaşısı, sonra Yenişehir mollası olup 26 Cemaziyelâhir 1127'de (30 Haziran 1715) vefat etti. (I. 238)

Ahmed Efendi (Şeyh Hızır Efendizâde) Hüseyin Efendi'nin(→) oğludur. Ayasofya vâizi olup 1194'de (1780) vefat etti. Tokmaktepe'de medfundur. (II. 151)

Ahmed Efendi (Şeyhzâde) Kızanlıklı Zâhid Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam, Mekke, Bursa ve Edirne mollası oldu. Safer 1032'de (Aralık 1622) ansızın vefat etti. Keskin Dede Mezarlığı'nda medfundur. Âlim olduğundan bütün ömrü ilim konuşmakla geçmiştir. Eserleri: *Şerh-i Miftâh*'a ta'likatı, *Tefsir-i Şerif*e, *Telvih*'e kelimâtı, *Hâşiye-i Keşşâf*ın istiare bahsine risalesi. (I. 211)

Ahmed Efendi (Şeyhzâde) İstanbulludur. Müderris ve Mısır bâb nâibi olup Muharrem 1128'de (Ocak 1716) vefat etti. Oğlu Yümnî Süleyman Efendi'dir(→). (I. 238)

Ahmed Efendi (Şeyhzâde) Müderris, Selânik kadısı ve Mekke pâyesi oldu. 1162'de (1749) vefat eylemiştir. Eğrikapı'da defnedildi. Oğlu Mehmed Refî' Efendi'dir. (I. 251)

Ahmed Efendi (Tabib) Müderris, 1143'de (1730/31) Galata mollası olmuştur. Daha sonra vefat etti. (I. 246)

Ahmed Efendi (Tâhâzâde) Haleb eşrafından olup faziletine binaen kendisine Kudüs mevleviyeti ve oğlu Mehmed Efendi'ye İzmir pâyesi verilmişti. Oğlu Edirne'ye ikamete gönderilince bırakılmasına çalışırken 1180'de (1766/67) kendi de gönderildi. 1185'de (1771/72) pâyesi iade olunup sonra vefat eyledi. (I. 265)

Ahmed Efendi (Taşköprîzâde) Hâmid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Cemâziyelevvel 1017'de (Ağustos 1608) vefat eylemiştir. (III. 471)

Ahmed Efendi (Tatar) Kırımlıdır. Şeyh Murad Efendi'nin halifelerinden olup Emir Buharî Tekkesi şeyhi oldu. 1156'da (1743) vefat eylemiştir. (I. 248)

Ahmed Efendi (Topçular İmamızâde) Şeyh olup, 1205'de (1790/91) vefat edip Sütlüce'ye defnedilmiştir. (I. 271)

Ahmed Efendi (Tuğcuzâde) Saray müezzinbaşısı olup Rebiyülâhir 1207'de (Kasım-Aralık 1792) vefat etti. Süleyman Paşa Hanı civarındaki camiye defnedildi. (I. 273)

Ahmed Efendi (Vıhvıhek) Seyfullah Efendi'nin oğludur. 970'de (1562/63) doğdu. Müderris, Edirne ve Bursa mollası oldu. Cemaziyelâhir 1022'de (Temmuz-Ağustos 1613) İstanbul kadısı oldu. 1023 başlarında (Şubat-Mart 1614) vefat etmiştir. Yumuşak huylu ve güzel ahlâk sâhibiy-

di. Keramet iddiasıyla da dünyalığını arttırırdı. (I. 208/09)

Ahmed Efendi (Yağcızâde) (Seyyid) Üsküdar'da İsfendiyar Mescidi'nin imam ve müezzini Sa'dîye'den bir zat idi. Sonra o mescidi tekke yapıp şeyh oldu. 1191'de (1777) vefat etti. Orada medfundur. (I. 266)

Ahmed Efendi (Yahyâzâde) Bostanzâdelerden Yahyâ Efendi'nin oğlu Ahmed Efendi'nin oğludur. 1058'de (1648) doğdu. Müderris, Mekke kadısı olup Zilhicce 1128'de (Kasım-Aralık 1716) İstanbul pâyesi oldu. 6 Cemaziyevvel 1129'da (18 Nisan 1717) İstanbul kadısı olup Rebiyülâhir 1130'da (Mart 1718) azledildi. 29 Şevvâl 1135'de (2 Ağustos 1723) Anadolu kazaskeri oldu. Şevvâl 1136'da (Temmuz 1724) azlolundu. 15 Rebiyülevvel 1138'de (21 Kasım 1725) vefat etti. Maariften hissedar, derviş-meşrepdi. Oğlu İbrahim Efendi(→) ve Yahyâ Efendi(→) ile İstanbul kadısı Hüseyin Efendi'dir. Torunları İbrahim Efendi(→) aynı adlı diğer İbrahim Efendi(→), İstanbul kadısı Ahmed Efendi ile onun oğlu sudûrdan Said Efendi'dir. (I. 243)

Ahmed Efendi (Yalınzâde) Müderris, 1001'de (1593) dili belasından İran'a kaçıp orada müftü olmuş, 1019'da (1610) dönünce Bağdad mollalığı verilmiştir. Receb 1027'de (Temmuz 1618) vefat etti. Âlim ise de kimse yardımcı olmamıştır. (I. 209)

Ahmed Efendi (Yekçeşm) Alâiyelidir. Murad Paşa imamı olup bu sayede müderris oldu. Sonra Eyüp mollası olup Cemaziyelâhir 1110'da (Aralık 1698) vefat eylemiştir. (I. 231)

Ahmed Efendi (Yusuf Efendizâde) Şeyhü'l-kurrâ olup 1217'de (1802/03) vefat etti. (III. 378)

Ahmed Efendi (Yusufzâde) Müderris, mahrec mollası olup Cemaziyelevvel 1182'de (Eylül-Ekim 1768) Edirne mollası oldu. Daha sonra vefat eyledi. (I. 262)

Ahmed Efendizâde *bak.* Said Mehmed Efendi

Ahmed el-Aynî Tunusludur. Orada müftü ve müderris oldu. 978'de (1570/71) Trablusgarb'da vefat etti. Fâzıldır. (I. 200)

Ahmed Emir Efendi Giresunludur. Müderris ve Mahmudpaşa Mahkemesi nâibi olup 27 Şa'bân 1125'de (17 Eylül 1713) vefat etti. (I. 236/37)

Ahmed Fevzî Paşa (Fırarî) Girit'te Suda limanında Nefsisuda köyündendir. İstanbul'a gelip hemşehrisi İbrahim Ağa'ya, Çengelköy kayıkçılarındanken intisap eylemiştir. Vefatında onun kardeşi Silahdar Ali Ağa'ya hizmetkâr oldu ve sofalı yazılıp tebdil hasekisi oldu. 1241'de (1826) Vak'a-i Hayriye'de hizmette bulunup Bostancıbaşı Osman Paşa'ya ve sonra Serasker Husrev Paşa'ya bağlandı. Bu sayede Enderûn'dan nizâmiye askerliğine girerek binbaşı ve miralay oldu. 1246'da (1830/31) hassa feriki, 26 Muharrem 1248'de (25 Haziran 1832) vezir ve ilk hassa müşiri oldu. 1249'da (1833) Rusya donanmasının Osmanlı Devleti hizmetine memuren Beykoz'a gelişinden dolayı fevkalâde elçilikle Cemaziyelâhir'de (Ekim-Kasım 1833) Rusya'ya gönderildi. Sonra dönerek Tâhir Paşa'nın Akdeniz'e gidişinde iki defa kapdanlık vekâletinde bulundu. 1 Şa'bân 1252'de (11 Kasım 1836) kapdan-ı deryâ oldu ve o sene ilâveten Bursa valisi oldu. 1255 (1839) başlarında Mısır üzerine memur donanma ile Akdeniz'e çıktı O

sırada II. Mahmud vefat edip Abdülmecid tahta çıktı. Padişahın kendisine gücenmiş olduğu düşüncesiyle donanma ile İskenderiye'ye gidip Mehmed Ali Paşa'ya sığındı. Muharebe zaferle bitip donanma geri döndü ama o Mısır'dan dönmedi. 1257 (1841) sonlarında odalıklarından bir iki cariye vasıtasıyla vefat ettirüldü. Mağrur ve kibirliydi. 1250'de (1834/35) Üsküdar Mevlevîhanesi'ni tamir ettirdi. Oğulları Ahmed Gâlib Bey(→) ile Yahyâ Bey'dir(→). Kölesi ferik Rüstem Paşa, damadıydı. Bir damadı da müşir Ârif Mehmed Paşa'dır. (I. 294/95)

Ahmed Fikrî Efendi Kastamonulu Resûl'ün oğludur. Müderris, Galata kadısı olup 1063'de (1653) vefat etti. Sak ilminde yegâneydi. (I. 217)

Ahmed Gilanî II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) yaşadı. *Ayasofya Tarihî*ni Rumcadan Farsçaya tercüme etti. (I. 192)

Ahmed Giray (Boğdan Giray) III. Mehmed Giray Han'ın oğludur. Annesi Boğdanlı bir cariye idi. Babasının hanlığında İstanbul'da rehin olup hanzâdelerin kıdem sırası usûlüne uyma konusunda Hüsâm Giray ile çekiştiler. Babasının vefatında Kırım'a gitmişti. Suçsuz olarak Bahâdır Giray tarafından 1050'de (1640/41) katledildi. (I. 214)

Ahmed Gülâbî Efendi Edirnelidir. Müderris olarak Rebiyülâhir 1141'de (Kasım 1728) vefat etmiştir. (I. 244)

Ahmed Hamdî (Derviş) Yahyâ b. Süleyman b. Âşık Paşa oğludur. Kalem erbâbından olup II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ricâlindendir. İlk Osmanlı tarihini bu zat yazdı. Aynı devirde yaşamış Ahmed Gilânî de Rumcadan Farsçaya çevrilen *Ayasofya Tarihî*ni yazdı. Birbiri ardından vefat etmişlerdir. (I. 192)

Ahmed Han Gilan emiri iken 1001'de (1592/93) İran'dan kaçıp Osmanlı Devleti'ne sığındı. İstanbul'da padişahın bol nimetlerine mazhar olarak 1009'da (1600/01) vefat eylemiştir. (I. 205/06)

Ahmed Hayâlî Şeyh İbrahim Gülşenî'nin oğludur. Babasının yerine şeyh oldu. Ümmî ve keşfi açıktı. 977'de (1569/70) vefat eyledi. Yerine oğlu Safvetî Ali Efendi(→) geçti. (I. 200; I. 93)

Ahmed Hayrî Efendi Müderris olup, 1176'da (1762/63) vefat etti. Tersane ardına defnedildi. (I. 256)

Ahmed Hâzim Efendi (Safâyîzâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1235'de (1819/20) piyade mukabelecisi, 1237'de (1821/22) piskopos mukataacısı ve başka görevlerde bulunduktan sonra Zabtiye Meclisi'nin açılışında aza olup nihayet emekli olmuştur. Rebiyülevvel 1280'de (Ağustos-Eylül 1863) vefat eyledi. (I. 300)

Ahmed Hüdâverdi Efendi Hoca olup Edirnekapı dışında Mustafa Paşa Dergâhı'na şeyh oldu. 1225'de (1810) vefat eyledi. "Kutub" diye meşhur olup ermiş sayılanlardandı. Tekkede medfundur. Sonra Velîyeddin Efendi şeyh olup 1236'da (1820/21) vefat eyledi. Yerine Silistreli Mustafa Efendi şeyh olup 15 Receb 1248'de (8 Aralık 1832) vefatında onun oğlu Ahmed Efendi şeyh olmuştur. 3 Muharrem 1265'de (29 Kasım 1848) vefat eyledi. Sonra Hoca Yahyâ Efendi şeyh olup 25 Muhar-

rem 1291'de (14 Mart 1874) vefat eyledi. Hepsi dergâhda medfundurlar. (I. 280/81)

Ahmed Hüseynî (Emir Buharî) (Seyyid) Şeyh Mehmed Buharî'nin oğludur. Şeyh Abdullah Semerkandî ve Abdullah İlâhî ile görüştü. Ailesini Buhara'da terk ederek Şeyh Abdullah İlâhî ile İstanbul'a geldi. Şeyh sağ tarafını buna tahsis edip herkese takdim eyledi. Simav'da bulundukça imamete bunu geçirirdi. Şeyh İlâhî, "6 sene müddetle Seyyid Buharî sabah namazını yatsı abdestiyle kıldırdı" demiştir. Şeyh İlâhî'nin vefatında İstanbul'a geldi ve bir mescid ve zaviye yaptı. Burada Nakşibendîliği yaydı. 922'de (1516) vefat etti. Mescidinde medfundur. Yaşı 73 olup Farsça beyitleri vardır. Damadları Abdüllâtif Çelebi ve Hekim Çelebi ile Mahmud Efendi'dir. Kızlarından Mahmud Efendi'nin eşi Şerife Hanım, 12 Rebiyülevvel 921'de (26 Nisan 1515) vefat eylemiştir. Halifelerinden biri de Kütahyalı Şemseddin Efendi'dir. (I. 195/96)

Ahmed İlâhî Nakşibendî şeyhlerindendir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) Bursa'ya geldi. Defterdar Derviş Efendi, ona bir zaviye yapmıştır. Orada vefat eyledi. Ermiş sayılanlardandır. (I. 192/93)

Ahmed İshak Efendi Sa'dîye tarikatından Fındıkîzâde Dergâhı'na şeyh oldu. 17 Safer 1226'da (13 Mart 1811) vefat eyledi. Tekkede medfundur. (I. 282/83)

Ahmed İzz Efendi Ayasofya Camii'nde reisü'l-muhaddisîndi. 1179'da (1765/66) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. (I. 260)

Ahmed İzzeddin Sayyâd Rıfaî hazretlerinin torunu olup 670'de (1271/72) Hanşebhun civarında Minkin köyünde vefat eylemiştir. Orada medfundur. Üzerine I. Selim (Yavuz) bir mezar ve dergâh yaptırdı. Rıfaî halifelerinden İbrahim el-A'zeb, pek meşhur olup ermişlerdendir. Rıfaî tarikati ona mensuptur. Sudûrdan Ebûlhedy Mehmed Efendi ve babası Şeyh Hasan Vâdî Efendi, Basra nakibi Seyyid Mehmed Said Efendi ve Haleb'de meşâyih-i Rıfaîye şeyhi Ali Efendi, soyundan olarak hayattadırlar. (I. 189/90)

Ahmed İzzet Bey Silahdar Abdullah Ağazâde Hakkı Bey'in oğludur. Müderris, İzmir pâyesi ve sonra Mısır mollası ve Muharrem 1274'de (Eylül 1857) Mekke mollası oldu. Sene sonunda orada vefat eylemiştir. (I. 298)

Ahmed İzzet Paşa Kütahya'da Germiyanoğullarındandır. İstanbul'a gelip teşrifatçı Âkif Bey'in hademesinden oldu. O sâyede okuyup teşrifat kalemine çerağ olundu. Yetişerek teşrifat halifesi oldu. Kısa sürede teşrifatçı ve hâcegândan oldu. Rebiyülâhir 1178'de (Ekim 1764) çavuşbaşı, Cemaziyelâhir 1178'de (Aralık 1764) sadrazam kethüdâsı oldu. 14 Şevvâl 1178'de (6 Nisan 1765) defter emini olarak hemen ardından Limni'ye ikamete memur oldu. 1179'da (1765/66) serbest bırakıldı. Sonra başmuhasebeci oldu. Muharrem 1180'de (Haziran 1766) tersane emini olup Şa'bân 1180'de (Ocak 1767) azledildi. Sonra tophane emini olarak bir aralık memuren Mısır'a gitti. Şa'bân 1184'de (Kasım-Aralık 1770) ikinci defa sadâret kethüdâsı oldu. 7 Zilka'de 1184'de (22 Şubat 1770) vezir rütbesiyle Ruscuk seraskeri oldu. Zilka'de 1185'

de (Şubat 1772) Vidin seraskeri olup sefer bitimine kadar yiğitlik göstermiştir. Sonra Vidin valisi, 1188'de (1774) Kars ve ardından Aydın ve 1189'da (1775) Mısır ve 1191'de (1777) Haleb valisi oldu ve Vehhâbilerin ayaklanmasının başlangıcında Aydın valiliği ile Medine'de ikamet etmesi emrolundu. Gidemeyince Kudüs sancağı verildi. Cemaziyelevvel 1192'de (Haziran 1778) Diyarbekir ve 1193'de (1779) Haleb valisi oldu. Sonra vezirliği kaldırıldıysa da 1194'de (1780) geri verilip Köstendil mutasarrıfı ve ardından Silistre valisi ve 1195'de (1781) Hotin muhafızı oldu. 3 Zilka'de 1196'da (10 Ekim 1782) orada vefat etti. Kethüdâlığında efendisi Âkif Bey tekrar teşrifatçı olunca âdet üzere el öpme töreninde her ikisi ağlaştılar. (I. 268)

Ahmed İzzet Paşa (Turnacızâde) (Tiryaki) Boynu eğri olduğundan bu lâkapla da anılır. Hezargradlıdır. Yeniçeri olup savaşta iyi hizmetinden dolayı kul kethüdâsı olmuştur. Zilhicce 1189'da (Şubat 1776) yeniçeri ağası oldu. Rebiyülâhir 1190'da (Mayıs-Haziran 1776) vezir rütbesi verildi. Cemaziyelâhir 1190'da (Temmuz-Ağustos 1776) Tırhala valisi olup 1193'de (1779) Ohri sancağı verildi. Sonra vefat eyledi. Oğulları Silahdar Ali Paşa ve Fenrî Bey'dir. (I. 267)

Ahmed Kalibî Efendi Bursa'da Ahmed Paşa Tekkesi şeyhi olup 1077'de (1666/67) vefat etmiştir. (I. 221)

Ahmed Kâmil Bey (Hasan Paşazâde) 1275'de (1858/59) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedildi. (I. 299)

Ahmed Kâmil Efendi Müderris, Haleb mollası, Cemaziyelevvel 1175'de (Aralık 1761) Mısır mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (I. 258)

Ahmed Kâmil Paşa Belgradlıdır. Defterhane kaleminden yetişip hâcegândan oldu. Ordu defterdarı olup 1160'da (1747) sipahi kâtibi, sonra tersane emini oldu. 10 Zilka'de 1163'de (11 Ekim 1750) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Rebiyülevvel 1164'de (Şubat 1751) azledilip sürgüne gönderildi. Geri döndükten sonra 1165'de (1752) süvari mukabelecisi, Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) cizye muhasebecisi ve Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) reisülküttab, 19 Muharrem 1169'da (25 Ekim 1755) sadâret kethüdâsı oldu. 5 Rebiyülevvel 1169'da (9 Aralık 1755) vezirlikle Selânik valisi, 1172'de (1758/59) Hanya ve sonra Bosna valisi olup azledildi. Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) Mısır valisi ve sonra Kandiye valisi oldu. Receb 1176'da (Ocak-Şubat 1763) azledildi ve vezirliği kaldırılarak Resmo'ya gönderildi. 1176 sonlarında (Mayıs-Haziran 1763) vezirliği iade edilip tekrar Hanya valisi oldu. Gemiye binip hareket eylediyse de hava muhalefetinden Limni'ye geldi. Rebiyülâhir 1177'de (Ekim 1763) orada vefat etti. Kalem hulefalığından vefatına kadar seccade, hırka ve tesbihi bir yerde durup gecelerde zikir ve tevhidle meşgul olurdu. Gayet iri ve uzun boylu olup şeklinden ahmaklık ve kabalık umulurken vücudunda asla ağırlık yoktu. Akıllı, idrakli ve olgundu. Kibirli olmakla "Sopa salan" dendi. Son derece edepli olduğundan III. Osman "Kâmil" mahlasını verdi ve menşûrunda yazılmasını ferman buyurdu. Oğlu Hakkı Paşa ve damadı ricâlden Hasan Efendi'dir. Hakkı Paşazâde İzzet Paşa'nın oğlu Beyrut valisi Aziz Paşa'dır. (I. 257)

Ahmed Kâmilî Efendi (Hâfız) Kırımlıdır. Küçük yaşta Enderûn'a girip çavuş oldu. Güzel sesinden dolayı hanende ve usûlbend olarak maharetinden Kemanî Hızır Ağa ve A'mâ Corcizâde ile arkadaş oldu. Bu suretle müezzin ve biraz süre geçince müezzinbaşı oldu. I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) imam-ı sânî ve müderris olmuştur. 1210'da (1795/96) Edirne pâyesi, 7 Cemaziyelevvel 1223'de (1 Temmuz 1808) imam-ı evvel-i sultanî olmuş ve Mekke ve İstanbul pâyelerini de bu seneler içinde almıştır. 1224'de (1809) Anadolu kazaskeri olup 1226'da (1811) imamlıktan azledilmiştir. Rebiyülevvel 1226'da (Nisan 1811) Rumeli kazaskeri oldu. Ramazan 1228 (Eylül 1813) başlarında azledildi. 1234'de (1819) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 1235'de (1819/20) ayrıldı. Ömrünün uzun olmasından dolayı reisülulemâ dahi olmuştur. 3 Cemaziyelevvel 1236'da (6 Şubat 1821) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Kazaskerlik günleri şiddetli bir vebaya rastladı ve pek çok para kazanıp hacca gitti. Safdil, lâtifeye düşkün, 80'lik bir pîrdi. Damadı, müderris Hasan Efendi, 1234'de (1819) sürülerek orada vefat etmiştir. Oğlu mollalardan Sâlih Besim Efendi'dir. Torunu Ahmed Nurî Bey'dir(→). (I. 285/86)

Ahmed Kapdan Cihangirlidir. Tersane beylerinden riyâle olup 1122'de (1710) vefat etmiştir. (I. 237)

Ahmed Kebir-i Rıfaî (Sâhib-i hal) b. Tâceddin b. Kutbeddin Ahmed b. Şemseddin Muhammed Rıfaî'dir. Annesi tarafından Seyyid Bilâl Kâzımî torunlarındandır. Göç ederek Amasya civarında yerleşti. 748'de (1347/48) vefat eyledi. Yaşı 62 olup 40 yılını seyahatle geçirmiş ve bin kere hatmedip 40 yıl erbain çıkarmıştır. Oğulları, Mehmed, Ali, Mehmed, Kasım, İzzeddin Hasan, Abdullah, Abdürrahim, Yahyâ, Necmeddin, Muhyiddin, Hızır, Sâlih, Osman, Ömer, Abdüssemî' idi. Bunlardan Yahyâ, Necmeddin sülâlesinden Seyyid Hasan Rıfaî, Tokat'da meşhur olup 992'de (1588) vefat eylemiştir. Babası Tâceddin b. Şemseddin Rıfaî Betâyih'de Ümmü Ubeyde köyünde Ahmedîye şeyhi iken 704'de (1304/05) vefat eylemiştir. (I. 190)

Ahmed Kelimî Efendi Şeyh Abdülgani'nin halifesidir. Bursa'da Ali Paşa Tekkesi şeyhi olup 1057'de (1647) vefat eylemiştir. (I. 216)

Ahmed Kethüdâ Has Murad Paşa'nın (v. 1474) kethüdâsıdır. Cerrahpaşa'da bir mescid yapıp vefatında oraya defnedilmiştir. (I. 192)

Ahmed Küfrî Ricâlden olarak içki ve tütünden gümrük resmi alınmasına sebep olduğundan 1101'de (1689/90) katledildi. (I. 225/26)

Ahmed Muhtar Bey (Yekçeşm) Hazine kethüdâsı Halil Paşa'nın oğludur. Babasının vefatında kardeşi İsmail Bey'le kimsesiz kalıp III. Mustafa zamanında (1757-1774) saraya alındılar. Şehzâde Selim hizmetine memur oldular. 1187'de (1774) I. Abdülhamid tahta çıkınca kardeşi saraydan çıkartılıp bu hizmette kaldı. Şehzâde Selim 1203'de (1789) tahta çıkınca mabeyinci oldu. Padişahın gözde adamı olup Rebiyülevvel 1222'deki (Mayıs 1807) ayaklanmaya değin makamını muhafaza eyledi. O gün bir tarafa savuşmak emelindeyken tutulup Soğukçeşme kapısında parçalanmıştır. Tek gözlü, esmer

renkli, tatlı dilli, işgüzârdı. Biraz ileri giderdi. Kadıköy'e defnedildi. Oğlu Mehmed Bey'dir(→). (I. 278/79)

Ahmed Necib Efendi Tıp tahsil edip Cerrahhane müdürü oldu. Şevvâl 1252'de (Ocak 18237) rütbe-i sâlise ile ser-etıbbâ-yı padişahî oldu. Rebiyülevvel 1255'de (Mayıs-Haziran 1839) ayrıldı. 1259'da (1843) vüzerâ kapı kethüdâsı olup Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1845) vefat eylemiştir. (I. 296)

Ahmed Necib Efendi (Kalyonîzâde) Müderris ve Edirne mollası olup 1214'de (1799/1800) vefat eyledi ve Emir Buharî'ye defnedildi. Oğulları Mehmed Efendi ve Mecid Efendi, mevâlîdendir. Torunu Hasan Efendi'dir(→). (I. 275)

Ahmed Necib Efendi (Samakovîzâde) Müderris, 1212'de (1797/98) İzmir mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası ve Mekke pâyesi oldu. Muharrem 1227'de (Ocak-Şubat 1812) vefat eyledi. (I. 283)

Ahmed Nurî Efendi (Seyyid) Serlevha-i yemin kadılardan iken 1220'de (1805) vefat eylemiştir. (I. 276)

Ahmed Paşa Çerkes İskender Paşa'nın oğludur. Beylerden olup sonra Lahsa beylerbeyi oldu. Azledilmiş olarak İran savaşlarında bulunup Tiflis'de Acemlere galip geldi, ancak yaralandı. Sonra Rakka beylerbeyi olup 987'de (1579) vefat eylemiştir. (I. 202)

Ahmed Paşa İstanköylüdür. Kaya Paşa'nın damadı olup 981'de (1573) Tunus beylerbeyi oldu. Yahyâ adında bir şakî "Mehdî kethüdâlığı" yalancı unvanıyla türemekle 10 sene kadar defetmeye çalıştı. Hain 998'de (1590) barut mahzenini tutuşturunca paşa havaya uçtu. Ancak adamları bu habisi yok ederek oğlu Güzelce Ali Bey'i yerine geçirdiler (I. 204)

Ahmed Paşa Mihalıçlıdır. Çavuş iken Galata emini oldu. 999'da (1591) Basra beylerbeyi, sonra Çıldır ve sonra Karaman, 1001'de (1593) Bosna beylerbeyi oldu. Harbe memur olarak başbuğlukta bulundu. Sonra Temeşvar, 1006'da (1598/99) Budin ve tekrar Temeşvar ve ilâveten 1007'de (1598/99) Maraş beylerbeyi olup 1009'da (1600/01) vefat eyledi. Doğru, tedbirliydi. (I. 205)

Ahmed Paşa Seyyid Hasan Niksarî'nin oğludur. Maliye hizmetlerinde ve defterdarlıklarda bulundu. 1001'de (1592/93) Mısır defterdarı oldu. 1003'de (1594/95) Tunus beylerbeyi olup 1005'de (1596/97) azledildi. Sonra iki defa Kıbrıs beylerbeyisi olup 1010'da (1601/02) orada şehid oldu. (I. 206)

Ahmed Paşa Lala Hüseyin Paşa'nın oğludur. Yükselerek paşa oldu. 1014'de (1605/06) Şirvan beylerbeyi olup İranlılarla muharebede şehid oldu. (I. 207)

Ahmed Paşa Bostancı, bostancıbaşı ve azilden sonra beylerbeyi oldu. Nihayet Kanije beylerbeyi olarak 1017'de (1608/09) vefat eyledi. Yalıköy'de mektep, Demirkapı'da cami, Beykoz'da çeşme ve pazar kayığı ihdas etmiş bir hayır sâhibidir. (I. 207)

Ahmed Paşa Selâniklidir. Kâtib Mahmud Çelebi'nin oğludur. Müderris, kadı, sonra maliyede defterdar, sonra da Anadolu beylerbeyi oldu. Azilden sonra 1015'de (1606/07) Balıkesirli Hüseyin Paşa ile Kalenderoğlu Mehmed üzerine memur olmuşlardı. Başarılı olamayınca gözden düştü.

Nihayet 1020'de (1611) vefat etti. Hilekâr ve beceriksizdi. (I. 208)

Ahmed Paşa Kör Hüseyin Paşa'nın kardeşi olup beylerbeyiliği elde etti. 1032'de (1623) kardeşiyle birlikte şehid oldu. Sert, cesur ve yiğitti. (I. 210)

Ahmed Paşa Çerkesdir. Yükselerek 1032'de (1623) Musul beylerbeyi oldu. Acemlerle birkaç kere çarpışıp şöhret aldıysa da oradan savuştu. Sonra başka görevlerde bulunarak iki defa Konya beylerbeyi oldu. 1050'de (1640/41) Kars muhafızı oldu. 1051'de (1641/42) vefat etti. (I. 214)

Ahmed Paşa Kürttür. İbşir Paşa'nın adamlarından olup 1061'de (1651) Konya beylerbeyi olduysa da zapta muvaffak olmamıştır. Sonra 1064'de (1654) Mora valisi olup 1065'de (1655) İbşir Paşa ile İstanbul'a gelip Receb'de (Mayıs 1655) paşası vefat edince gözden düşerek vefat eylemiştir. (I. 218/19)

Ahmed Paşa Askerlikten yetişip sipahiler ağası oldu. 1085'de (1674/75) Silistre beylerbeyi olmuş ve kısa süre sonra vefat etmiştir. (I. 221)

Ahmed Paşa Şatırlıktan yetişip Saruhan ve Isparta mutasarrıfı oldu. 1094'de (1683) Viyana önünde şehid oldu. (I. 223)

Ahmed Paşa Damad Ferhâd Paşa'nın torunlarındandır. Beylerden olup Bolu mutasarrıfı olmuştur. 1096'da (1685) katledilmiştir. Rüşvetçi ve zâlimdi. Oğlu Mustafa Paşa'dır. (I. 224)

Ahmed Paşa Ayazmalıdır. Haseki olup 1094'de (1683) bostancıbaşı oldu. 1095'de (1684) Akşehir ve Kırşehir mutasarrıfı olup 1099'da (1688) Kars beylerbeyi oldu. Orada vefat eyledi. (I. 225)

Ahmed Paşa Çerkes Kara Mustafa Paşa'nın kaynı olmağla Musul beylerbeyi olup 1094'de (1683) vezirlikle Haleb valisi, 1095'de (1684) Adana valisi olup 1097'de (1686) azledildi. 1098'de (1687) Şehrizor valisi olup harpde bulundu. 1101'de (1689/90) Silistre valisi ve ardından Ruscuk seraskeri oldu. 1101 sonlarında (Ağustos-Eylül 1690) hasta iken düşman hücumunda, düşmana at sürmüş, yedisini kesmiş, sekizincisi şakağına bir kurşun sıkmakla şehid olmuştur. Adamları kimse duymadan götürüp Cebeciler yanına defneylemişlerdir. Cesur ve kahramandı. (I. 226)

Ahmed Paşa Canikli Osman Paşazâde Hüseyin Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 1087'de (1676) Sivas beylerbeyi, sonra Niğbolu muhafızı, 1091'de (1680) Anadolu beylerbeyi olup azilden sonra 1094'de (1683) Maraş ve sonra Eğri, 1095'de (1684) Bosna beylerbeyisi oldu. 1096'da (1685) Yanova muhafızı oldu. Harpden firarından dolayı o sene Pozega muhafızlığına gönderilmiştir. Ardından Ösek ve sonra vezirlikle Budin valisi, Muharrem 1097'de (Aralık 1685) ikinci defa Sivas, Muharrem 1098'de (Aralık 1686) Rumeli, 1099'da (1688) Diyarbekir ve o sene Van, 1101'de (1689/90) Hanya ve azilden sonra o sene Basra valisi oldu. 1103'de (1691/92) Basra'da harpde şehid olmuştur. Tedbirli ve güçlüydü. (I. 227/28)

Ahmed Paşa Ahıskalıdır. Ömer Paşa'nın kethüdâsı olup Haleb muhassılı oldu. 1103'de (1691/92) vezirlikle Bağdad valisi olup Mani üzerine harpde muvaffak olamadı. 5 Cemaziyelevvel 1105'de (2 Ocak 1694) vefat etmiştir. İmam-ı A'zam'ın yakınında medfundur. (I. 228)

Ahmed Paşa Mısır beylerinden olup 1108'de (1696/97) şeyhülharem ve Cidde beyi oldu. Birkaç sene sonra o kutsal topraklarda vefat eylemiştir. (I. 231)

Ahmed Paşa Nişlidir. 1109'da (1697/98) Beyşehir beyi olarak Niş Kalesi muhafazasına memur edilmişti. Kaleyi harpde iyi muhafaza edemeyişi yüzünden azledilmiş ve katledilmiştir. (I. 231)

Ahmed Paşa Arab Sâlih Paşa'nın oğludur. Babasının hac emirliğinde Nablus beyi ve babası Şam valisi olunca da Kudüs mutasarrıflığıyla hac emiri oldu. Babası tekrar Kudüs'e gelince yine Nablus mutasarrıfı oldu. Babasının gözden düşmesinde o da azledildi. 1106'da (1694/95) Maraş ve 1107'de (1695/96) Hamid ve Saruhan mutasarrıfı oldu. 1109'da (1697/98) firar eyledi. Sonra affedilerek 1109'da (1697/98) Trablusşam mutasarrıfı ve hac emiri olup Şa'bân 1110'da (Şubat 1699) katledilmiştir. (I. 231/32)

Ahmed Paşa Kürttür. Vezir ağalarından olup 1106'da (1694/95) silahdar ağası, 1107'de (1695/96) Rakka beylerbeyi oldu. 1109'da (1697/87) Bursa mutasarrıfı olmuştur. 1110'da (1698/99) eşkıya elinde şehid oldu. (I. 231)

Ahmed Paşa Gedikli çavuşlardan olup 1103'de (1691/92) silahdar ağası, 1106'da (1694/95) sipahiler ağası olup 1107'de (1695/96) Menteşe beyliği ile Özi muhafızı, 1109'da (1697/ 98) Niğbolu muhafızı ve 1112'de (1700/01) Maraş beylerbeyi oldu. 1115'de (1703/04) azl edilmiş ve sonra vefat etmiştir. (I. 234)

Ahmed Paşa Turicanlıdır. 1115 başlarında (Mayıs-Haziran 1703) vezirlikle bir tarafa savuşmayı, nüfuz elde ederek denediyse de başarılı olamayıp mîrimîranlıkla o sene Rebiyülevvelinde (Temmuz-Ağustos 1703) Sivas ve 1116'da (1704/05) Van beylerbeyi olup sene sonunda (Şubat-Mart 1705) katledildi. (I. 234)

Ahmed Paşa Yeniçeri silahdar ağalığından 1111'de (1699/1700) mîrimîranlıkla Kavala sancağı mutasarrıfı ve 1115'de (1703/04) Temeşvar muhafızı oldu. Yönetim işlerine aklının ermemesi azline sebep oldu. 1116'da (1704/05) katledilmiştir. (I. 234)

Ahmed Paşa Çelebi Yusuf Paşa'nın oğludur. Beylerbeyi pâyesi olarak 1127'de (1715) bir müddet İnebolu muhafızı oldu. Daha sonra vefat etti. (I. 240)

Ahmed Paşa Dramalıdır. Mîrimîran olup 1127'de (1715) Özi beylerbeyi oldu. Daha sonra vefat etti. (I. 240)

Ahmed Paşa Köse Ali Paşa'nın ikinci oğludur. Mîrimîran rütbesiyle 1129'da (1717) Bozcaada muhafızı olmuştur. Daha sonra vefat etti. (I. 240)

Ahmed Paşa Mirza Ağa'nın kardeşidir. Müteferrikabaşı olup Şevvâl 1127'de (Ekim 1715) beylerbeyi pâyesiyle İnebolu muhafızı olmuştur. Sonra Mora muhassılı olarak Cemaziyelâhir 1136'da (Mart 1724) vefat etti. Bazen sert davranmışsa da orasını güzel idare eylemiştir. (I. 243)

Ahmed Paşa Beylerden olup 1136'da (1723/24) Arapgir mutasarrıfı, Cemaziyelâhir 1139'da (Şubat 1727) Teke mutasarrıfı ve 1145'de (1731/33) Telve [Teluh (?)] mutasarrıfı olup sonra vefat etmiştir. (I. 245)

Ahmed Paşa Deryâ beylerinden olup 1152'de (1739) Tuna kumanda-

nı oldu. Savaş sonuna kadar orada hizmette bulunmuş ve sonra vefat eylemiştir. Damadı Ebûbekir Bey' dir(→). (I. 248)

Ahmed Paşa Kefe seraskeri Mehmed Paşa'nın kethüdâsı olup 1152'de (1739) mîrimîran rütbesiyle Kefe beylerbeyi oldu. O tarafta vefat eylemiştir. (I. 248)

Ahmed Paşa Damad İbrahim Paşa'nın başbaki kulu ve kapıcılar kethüdâsı olup Zilhicce 1130'da (Kasım 1718) kapıcıbaşılıkla mîrahûr-ı sani ve sonra gümrük emini ve Şa'bân 1140'da (Mart-Nisan 1728) silahdar ağası ve tekrar mîrahûr-ı sani ve Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım 1730) kapıcılar kethüdâsı ve sonra çavuşbaşı olup Receb'de (Ocak 1731) ayrılmış ve sonra mîrahûr-ı evvel olup 1151'de (1738/39) vezirlikle Aydın muhassılı olup 1154'de (1741) ayrıldıktan sonra vefat eylemiştir. "Gavuroğlu" diye meşhurdur. (I. 248)

Ahmed Paşa Karamanlıdır. Trablusgarb'a gidip orada sivrilmiştir. Cemaziyelâhir 1123'de (29 Temmuz 1711) Trablusgarb'da bey oldu. Gûya şeriata bağlılık ile bir cemiyet-i ilmiye toplayıp Halil Bey'i katlettirmiştir. Tahkike Canım Hoca Mehmed Paşa gitmişse de onun yanına kimseyi uğratmadığından doğru bir haber alamıyarak dönmüştür. Bu adam kendi aleyhinde bulunan aşiretleri cezalandırmış ve 6 Şevvâl 1158'de (1 Kasım 1745) vefat etmiştir. Sahabeden Amr b. As'ın mescidini camiye çevirdi. Osmanlı Devleti paşalık vermediğinden kendi kendine "paşa" demiştir. Yerine oğlu Mehmed Paşa geçti. (I. 249/50)

Ahmed Paşa Humbaracılık hizmetinde ustalık kazanmış topçu zâbitidir. Cemaziyelevvel 1146'da (Ekim 1733) mîrimîranlık verildi. 2 Rebiyülevvel 1160'da (14 Mart 1747) vefat eyledi. Galata Mevlevîhanesi'ne defnedilmiştir. Fransız olup sonradan Müslüman olmuş ve eski adının Bonöva (Bonneval) olduğu öğrenilmiştir. (I. 246; II. 441)

Ahmed Paşa Eyyûbî Hasan Paşa'nın oğludur. Babasının Bağdad valiliğinde meşhur olmasından dolayı 1127'de (1715) mîrimîran oldu. 1129'da (1717) vezir rütbesiyle Konya, ardından Haleb, 1133'de (1720/21) Basra ve sonra Şehrizor valisi ve 1136'da (1723/24) babasının vefatında Bağdad valisi oldu. Rebiyülâhir 1146'da (Eylül 1733) Basra ilâve edildi. 1147'de (1734/35) ikinci defa Haleb valisi ve ardından Rakka valisi olup sonra İran üzerine seraskeı oldu. 1149'da (1736/37) ikinci defa Bağdad valisi olmuştur. Zilka'de 1160'da (Kasım 1747) vefat eyledi. Akıllı, olgun ve cesur olup Bağdad'daki iki valiliği 22 yıl tutar. Annesi Mûsâhib Mustafa Paşa'nın kızıdır. Bağdad'daki köle valiler, onun kölesinden gelmiştir. (I. 250)

Ahmed Paşa Mısırlıdır. Mîrimîran olup İnebahtı muhafızı oldu. 1172'de (1758/59) Maraş beylerbeyi olup sonra vefat eyledi. (I. 256)

Ahmed Paşa Tuz Mehmed Paşa'nın oğludur. Cemaziyelâhir 1180'de (Kasım 1766) mîrimîran rütbesiyle Van muhafızı olmuştur. Bir hayli müddet sonra vefat etmiştir. (I. 260)

Ahmed Paşa Çelik Mehmed Paşa'nın oğlu olup 1180'de (1766/67) mîrimîran olmuştur. Gençliğinde vefat etti. (I. 260)

Ahmed Paşa Babanlı hânedandandır. Kardeşi Süleyman Paşa'nın fira-

rında 1176'da (1762/63) Baban mutasarrıfı oldu. Bir aralık kardeşleri Mahmud Paşa ve Mustafa Paşa'ya memleketi teslim edip bir yere gidişinde Süleyman Paşa gelip yönetime el koydu. Kardeşinin elinden memleketini tekrar aldıysa da bu kere de Bağdad valisi Ömer Paşa gücendiğinden azletti. Bir sene geçince 1179'da (1765/66) Köysancak mutasarrıflığı verildi. 1190'da (1776) da kardeşlerinden Mehmed Paşa galip gelerek bunu hapsedip 1191'de (1777) tekrar Baban mutasarrıfı oldu. 1192'de (1778) Köysancak ilâve olarak verildiyse de her ikisini de kaybetti ve sonra vefat etti. Oğlu İbrahim Paşa'dır. Gaddardı. (I. 266)

Ahmed Paşa Ohrilidir. Kapıcıbaşı oldu. 1197'de (1783) bir askerî birlikte bulunup cesaret göstermesinden dolayı vezir rütbesiyle Boğdan başbuğu ve Ohri mutasarrıfı oldu. 1198'de (1784) Haleb valiliği eklendi. Zulüm ve adaletsizliği duyulunca Yanya vilayetinin eklenmesiyle Hotin muhafızı oldu ve 1 Ramazan 1198'de (19 Temmuz 1784) idam olundu. Karacaahmet'e defnedildi. Oğulları Mehmed Paşa ve Mahmud Paşa'dır. (I. 268/69)

Ahmed Paşa Hüdâverdi Paşa'nın(→) oğludur. 1176'da (1762/63) İlbasan, Zilhicce 1183'de (Nisan 1770) Dukagin mutasarrıfı olup 1200 (1786) tarihlerinde vefat etti. (II. 270; I. 263)

Ahmed Paşa İşkodra mutasarrıfı Mehmed Paşa'nın oğludur. Kardeşi Mahmud Paşa'nın tavsiyesiyle mîrimîran olup 1198'de (1784) Ohri mutasarrıfı oldu. Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) idam edilmiştir. (I. 270)

Ahmed Paşa Kesriye'de â'yândan Sâdık Ağa'nın oğludur. 1114'de (1702/03) İstanbul'a gelip 1126'da (1714) akrabasından Surre emini Hüseyin Ağa ile hacca gitti. Onun orada vefatıyla İstanbul'a gelip Sarı Mustafa Efendi'ye yanaşarak Sakız muhassılı oldu. 1143'de (1730/31) Mora muhassılı, Ramazan 1144'de (Mart 1732) şehremini, sonra matbah ve arpa emini oldu. Safer 1148'de (Haziran-Temmuz 1735) ruznâme-i evvel olup azilden sonra 1154'de (1741) ikinci defa ruznâmeci oldu. Muharrem 1157'de (Şubat-Mart 1744) Kars Ordusu defterdarı oldu. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) üçüncü defa ruznâmeci oldu. 7 Zilka'de 1159'da (21 Kasım 1746) vezir rütbesi ve Sivas vilayetiyle İran büyükelçisi oldu. Zilka'de 1160'da (Kasım 1747) dönüşte Basra valisi, Rebiyülevvel 1161'de (Mart 1748) Bağdad valisi, Zilhicce'de (Kasım-Aralık 1748) azledilip Maraş valisi olup Rebiyülâhir 1162'de (Mart-Nisan 1749) vefat eylemiştir. Akıllı, edip, siyasetçiydi. Kırkçeşme Camii'ni ve Şeyh Murad Tekkesi'ni ve bir çeşme yaptı. Kesriye'de bir medrese, dershane, kütüphane ve Medine'de bazı hayrât yaptı. Oğlu ricâlden Ebûbekir Beydir. Damadının biri Abdurrahman Bey'dir. Diğeri, kendi yeğeni Seyyid Mehmed Ağa'dır(→). Bunun kızı Şerife Emine Hanım'dır ki, 1179'da (1765/66) vefat eylemiştir. Bunların oğulları Seyyid Mustafa Bey, 1173'de (1759/60) vefat etmiştir. Bunların diğer oğlu, ricâlden Nu'man Bey ve oğlu Es'ad Bey'dir. Ahmed Paşa'nın bir oğlu da Enderûnî, şehzâde lalası Osman Bey olup bunun oğlu müderris Şefik Bey, III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. Diğeri Mehmed Sâdık Bey'dir(→). Paşanın bir oğlu da Hamdul-

lah Bey olup bunun oğlu Şükrullah Bey'dir(→). (I. 251/52)

Ahmed Paşa Moralıdır. Oranın ileri gelenlerinden olduğundan 1200'de (1786) Mora muhassılı olup 26 Safer 1202'de (7 Aralık 1787) vezirlikle Mora valisi oldu. Bir-iki sene sonra vefat eylemiştir. (I. 271)

Ahmed Paşa Karahisarlıdır. İbrahim Paşa'nın mensuplarından ve kapıcıbaşılardan olup gureba-i yesâr ağası ve 1193'de (1779) topçubaşı ve azilden sonra 1199'da (1785) ikinci defa topçubaşı olup birkaç ayda taşraya sürülmüş ve serbest bırakıldıktan sonra 1202'de (1787/88) silahdar ağası olup sonra vezirlikle orduya memur edilmiştir. 1205'de (1790/91) Kili muhafızı iken kötü hizmeti yüzünden vezirliği kaldırıldıktan sonra yine vezirlikle Köstendil mutasarrıflığına gönderilmiştir. Ramazan 1207'de (Nisan 1793) vezirliği tekrar kaldırıldı, isyan tasavvurunda iken vefat etti. 70'lik bir adamdı. Kibirli, hiddetli ahmak, zâlimdi. (I. 272)

Ahmed Paşa Serebreniçelidir. Gayret ve hizmetlerine karşılık kapıcıbaşı ve mîrimîran olmuştur. Sonra Vidin muharebesine memur oldu. 1210'da (1795/96) aldığı yaradan vefat etti. Galata Mevlevîhanesi'nde medfundur. (I. 273)

Ahmed Paşa Yükselip mîrimîranlıkla Van valisi olmuştur. 1205'de (1790/91) vezirlik verildi. Zilka'de 1210'da (Mayıs 1796) vefat eylemiştir. Yerine oğlu Mehmed Paşa geçmiştir. (I. 273)

Ahmed Paşa Bağdadlıdır. Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîranlıkla Resmo mutasarrıfı, 1208'de (1793/94) Sultanönü ve sonra Kili muhafızı ve 1212'de (1797/98) Niğde mutasarrıfı oldu. Başka yerlerde mutasarrıflık yaptıktan sonra 1222'de (1807) Aksaray ve Çorum, 1223'de (1808) Eskişehir mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 280)

Ahmed Paşa Abdülcelilzâdelerden birinin divan efendiliğinden yetişerek Bağdad ve havalisinde hizmet etmiştir. 1224'de (1809) mîrimîran rütbesiyle Musul valisi oldu. Lâkin Abdülceliloğulları bunu çekemeyip üzerine Es'ad Bey'i mûsâllat eylemişler ve bu da onunla münakaşa edince 1224'de (1809) vurularak vefat etmiştir. Sâdıkdı. (I. 280)

Ahmed Paşa İşpozlu Abdullah Paşa'nın kardeşinin oğludur. Mîrimîran olarak 1212'de (1797/98) Ada-i kebir muhafızı oldu. Bu senelerde (1800-1810 arası) vefat eylemiştir. (I. 278)

Ahmed Paşa İpsalalıdır. Kapıcıbaşı, Ramazan 1222'de (Kasım 1807) yeniçeri silahdar ağası olup sonra Kırcalı askeri başbuğu oldu. 3 Cemaziyelevvel 1223'de (27 Haziran 1808) vezirlikle Anadolu valisi ve başbuğ olarak Tulça muhafızı oldu. Rebiyülevvel 1224'de (Nisan-Mayıs 1809) Karahisar-ı Sâhib sancağı ve sonra İzmit sancağı arpalık verildi. Bu sene Rusya'ya esir oldu. Kurtulduktan sonra Rebiyülevvel 1226'da (Nisan 1811) maden-i hümâyûn emini oldu. 1228'de (1813) Kayseri mutasarrıfı oldu. Receb 1229'da (Haziran-Temmuz 1814) vezirliği kaldırılarak Limni'ye gönderildi. Sonra orada vefat eylemiştir. (I. 284)

Ahmed Paşa Lâzdır. Yükselerek kapıcıbaşı ve İbrail nâzırı oldu. Safer 1226'da (Mart 1811) orduya gönderilip mîrahûr pâyesi verilmiş ve asker sevki memuriyetiyle Edirne'ye gelmiştir. Kabiliyetini, Hacı Mustafa Ağa

adında bir zat devlet müsteşarı İbrahim Re'fet Efendi'ye hatırlatmış, o da padişaha arzederek 23 Rebiyülevvel 1226'da (17 Nisan 1811) birden vezirlikle sadrazam ve serdâr-ı ekrem olmuştur. Şa'bân 1227 sonlarında (Eylül 1812 başları) azlolunup emeklilikle Bursa'da oturdu. Sonra 1229'da (1814) Anadolu, Şevvâl 1231'de (Eylül 1816) Haleb ve sonra Erzurum valisi oldu. Cemaziyelevvel 1234'de (Mart 1819) vefat etti. Cesur, sabırlı ve saftı. Bursa'da iken Emir Sultan Türbesi'ni yeniden bina ve ihya eyledi. (I. 285)

Ahmed Paşa Şeyh-i Ahlat ve Adilcevaz beyi olup 1242'de (1826/27) mîrimîran rütbesiyle Muş mutasarrıfı oldu. Sonra bu senelerde (1820'ler) vefat eylemiştir. (I. 289)

Ahmed Paşa Kırımlıdır. Önce Anapa muhafızı olup mîrimîran olmuştur. Safer 1240'da (Ekim 1824) azledilip Sivas'a sürüldü. 1242'de (1826/27) sürgün yeri Gelibolu'ya çevrildi. 1243'de (1827/28) 500 kuruş maaşla kabâil nâzırı olarak Çerkesistan'a gönderildi. 1244'de (1828/29) geri çağrılıp İstanbul'da oturmaya memur oldu. Sonra vefat eylemiştir. Oğlu Alyanak Mustafa Paşa'dır. (I. 291)

Ahmed Paşa Selim Paşa'nın kethüdâsı olup İpsilanti Ordusunu perişan ettiğinden 1237'de (1821/22) mîrimîran rütbesiyle Ruscuk muhafızı oldu. Buralarda beylerbeyilik verilmiştir. Azilden sonra Yergöğü muhafızı olup sonra Edirne'de oturdu. 1245'de (1829/30) vezir rütbesiyle Selânik valisi oldu. 1246'da (1830/31) vezirliği kaldırılarak kapıcıbaşılıkla kalmış ve bu suretle vefat eylemiştir. (I. 290/91)

Ahmed Paşa Livadyalı Hasan Paşa'nın oğludur. Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) mîrimîran rütbesiyle Ağrıboz muhafızı oldu. Sonra emekli olarak II. Mahmud devri (1808-1839) başlarına yetişti ve Livadya'da vefat eyledi. Oğlu Hasan Bey'dir. (I. 279)

Ahmed Paşa Kolonyalıdır. Nizâmiye askerliğine ilk girenlerdendir. Yükselerek 1. Alay miralayı olarak Mısır harplerinde bulunmuştur. 1256'da (1840) mîrlivâ olmuştur. Sonra vefat etti. (I. 295)

Ahmed Paşa Acaralıdır. Memişzâde Selim Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup 1243'de (1827/28) Rusya harbinde hizmeti görülmekle mîrimîran rütbesiyle Çıldır mutasarrıfı olmuştur. 1244'de (1828/29) Rusya'ya esir olup 1245'de (1829/30) serbest bırakıldı. Sonra Kars ve 1248'de (1832/33) ikinci defa Çıldır muhafızı oldu. 1252'de (1841) vefat eyledi. Yetenekli ve savaşçıydı. Oğlu Mehmed Ali Bey, sâyesinde kapıcıbaşı olmuştur. (I. 292)

Ahmed Paşa Tersane beylerinden olup İclâliye süvarisi ve sonra mîrlivâlıkla Bahriye Meclisi üyesi oldu. 1 Zilka'de 1261'de (1 Aralık 1845) vefat eyledi. Çamlıca'da Selâmî Efendi Dergâhı'nda medfundur. (I. 296)

Ahmed Paşa Tunus valisi Mustafa Paşa'nın büyük oğludur. Şa'bân 1253'de (Kasım 1837) babasının vefatında ferik rütbesiyle Tunus valisi olmuştur. Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) Tunus vilayetinde vezirlik rütbesine ilk defa olarak nâil olmuştur. Kırım harbinde fiilen, bağlılık göstererek beylerinden Menlikli Ahmed Paşa kumandasında bir fırka asker göndermiştir. Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) harp sırasında vefat eylemiştir. Tunuslu Hazinedar Mustafa Paşa müdir-i Umûru idi. Hayreddin Paşa, Rüs-

tem Paşa, Hüseyin Paşa ile liman reisi Dilâver Paşa bunun köleleridir. Hayreddin Paşa müdiran reisi iken Rüstem Paşa harbiye ve Hüseyin Paşa maarif müdürü idiler. Sâdık Paşa'nın zamanında Tunus'u terk ederek taşrada vefat eylediler. Hatta Hüseyin Paşa'nın na'şı 1305'de (1887/88) İtalya'dan getirilip Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedilmiştir ki, Hayreddin Paşa'nın damadıdır. (I. 297/98)

Ahmed Paşa İzmirlidir. Tersaneden yetişerek mîrlivâ, 1294'de (1877) Batum ciheti deniz kumandanı olup iyi hizmet etmiş ve döndükten sonra feriklikle Bahriye Meclisi reisi olmuştur. Ancak hasta olduğundan makamına oturamayıp 1295'de (1878) vefat eylemiştir. Doğru, sâdık, hayırlı, cesurdu. (I. 304)

Ahmed Paşa Kayserilidir. Tersane-i Âmire neferliğinden yetişerek riyâle, 1261'de (1845) patrone, livâ, kapdan ve sonra bahriye feriki oldu. Kırım savaşında Karadeniz kumandanı olmuş ve Sivastopol'un fethinde Mahmudiye ile hazır bulunmuştur. Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) vezir rütbesi verilmiştir. 1272'de (1856) sulh olunca İstanbul'a geldi. Cemaziyelevvel 1273'de (Ocak 1857) Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi, Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) İzmir, Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) Sayda, Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) ikinci defa Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi oldu. Rebiyülâhir 1290'da (Haziran 1873) bahriye nâzırı olup Zilhicce 1291'de (Ocak 1875) Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Cemaziyelevvel 1292'de (Haziran 1875) ikinci defa İzmir, Receb'de (Ağustos) Bursa ve 14 gün geçince üçüncü defa İzmir, 12 Zilhicce 1292'de (9 Ocak 1876) Adana valisi olarak kısa süre sonra ayrıldı. 11 Rebiyülevvel 1293'de (6 Nisan 1876) ikinci defa bahriye nâzırı olup Cemaziyelevvel'de (Haziran) unvanı yeniden kapdan-ı deryâ oldu. 15 Zilhicce 1293'de (1 Ocak 1877) azlolunup Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Â'yân Meclisi'ne aza oldu. Savaş çıkınca Tuna valisi ve kumandanı oldu. Oradan hastalanarak döndü ve 2 Zilka'de 1295'de (28 Ekim 1878) vefat etti. Süleymaniye'ye defnedilmiştir. Ümmî, cesur, zengin, hoşa gidecek tarzda konuşur ve iyi yöneticiydi. Halk, uğursuz olduğuna inanırdı. (I. 304)

Ahmed Paşa Tâcirli Halil'in oğludur. Askerliğe neferlikle girip kolağası olmuş, Trablusgarb'da iken Aşkar Ali Paşa'nın valiliğinde eşkıya takibinde yiğitlik göstererek onların kötülüklerini yok etmeyi başarmış, kısa sürede mîrlivâ olup haylice para dahi kazanmıştır. 1262'de (1846) feriklik ile Anadolu Ordusu'na gönderilip 1265'de (1849) Anadolu Ordusu reisi olarak orada nâm almıştır. Savaş çıkınca Kars'a memur olup Gümrü mevkiini savaşarak aldı. Bu hizmetine karşılık Rebiyülevvel 1270'de (Aralık 1853) vezirlikle Anadolu Ordusu müşiri oldu. Sonra bazı hali İstanbul'a çağrılarak yargılanmasını gerektirdi ve Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) vezirliği kaldırılarak Kıbrıs'a sürgüne gönderildi. Beş sene sonra affolunup Cemaziyelevvel 1275'da (Aralık 1859) mîrimîran rütbesiyle Adana mutasarrıfı oldu. Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) azledildi. Rebiyülâhir 1281'de (Eylül 1864) Sivas valisi olup 1282 başlarında (1865 ortaları) azledildi. Şevvâl 1283'de (Şubat 1867) Rumeli

pâyesiyle Yemen mutasarrıfı oldu. Receb 1285'de (Ekim-Kasım 1868) azledildi. Muharrem 1301'de (Kasım 1883) vefat eylemiştir. Eğrikapı'ya defnedildi. Ümmî, sadedil, cesur, hiddetli ve sertti. Hatta Adana'da mîrimîran bir mutasarrıfı dövmesi ve azarlaması azline sebep oldu. (I. 305)

Ahmed Paşa Anadoluludur. 1251'de (1835/36) doğdu. 1266'da (1850) mektepten çıkmış, binbaşı ve 1285'de (1868/69) miralay olmuştur. Kânî Paşa'nın kardeşi Osman Paşa'yı Mısır'dan dönüşünde koleradan hasta iken izinsiz İstanbul'a getirmesi ve şehre bulaştırması üzerine 1282'de (1865/66) tevbih cezası verilmişse de cezasını affettirmiştir. Sonra mîrlivâ, ferik ve Mekteb-i Tıbbiye ders nâzırı oldu. Gözleri görmez olmuşsa da yine memuriyetine devamdan kalmamıştır. 29 Rebiyülevvel 1305'te (14 Ocak 1888) vefat eylemiştir. Usta tabiplerden, eli sıkı, tedbirliydi. *Müfredât-ı Tıb* gibi eserleri de vardır. (I. 306/07)

Ahmed Paşa 6. Ordu topçu mîrlivâsı olup Zilka'de 1306'da (Temmuz 1889) vefat eylemiştir. (I. 307)

Ahmed Paşa Zarif Mustafa Paşa'nın yakın adamlarındandır. Mülkiye hizmete girip mîrimîran ve 1299'da (1882) beylerbeyi pâyesini aldı. Şehremâneti'nde aza ve sonra Üsküdar daire-i belediyesi reisi ve Remzî Efendi'nin vefatı üzerine Şehremâneti Meclisi reisi oldu. 20 Cemaziyelâhir 1308'de (31 Ocak 1891) vefat etti ve Nakkaş'a defnedildi. Hayır sâhibi, fakat ilmi azdı. (I. 307/08)

Ahmed Paşa Gürcüdür. Koca Ferhâd Paşa'nın kölesi olup Tırnakçı Hasan Paşa'ya kethüdâ oldu. Sonra Yemen beylerbeyi olup giderken Mısır â'yânı gösterişli halini görünce orada kalmasını istediler. Bayram Paşa o sebepten hemen memuriyetine gönderip ecel-i kaza ile vefat etti. Zengin, orta boylu, kaba sakallı, mutaassıp bir zat idi. (I. 212)

Ahmed Paşa (Abdülcelilzâde) Musul'da oturmakta iken 1225'de (1810) vali bulunan Ahmed Paşa vefat ettirülünce vezir rütbesiyle Musul valisi olmuştur. 1233'de (1818) Dâvud Paşa'nın isteği üzerine azledilmiş, vezirliği kaldırılmış ve Haleb'e gönderilmiştir. Ancak Haleb'e gitmek yerine Bağdad'a giderek hasmına sığınmış ve orada oturmuştur. Çok geçmeyerek vezirliği ve görevi geri verilmiştir. Cemaziyelevvel 1238'de (Ocak-Şubat 1823) Rakka ve Receb'de (Mart-Nisan) ilâveten Maraş valisi oldu. 1239'da (1823/24) vezirliği kaldırılıp bir yere gönderildi. Orada vefat etmiştir. Kardeşinin oğlu Mehmed Emin Bey'dir(→). (I. 287)

Ahmed Paşa (Ahaveyn) Haydar Paşa'nın oğlu ve Ali Paşa'nın kardeşi olup kardeşiyle aynı zamanda beylerbeyi olduğundan bu adı aldılar ve İran'da Cağalazâde ile harpde bulundular. 1014'de (1605/06) ondan izinsiz İranlılarla savaşıp şehid olmuştur. (I. 207)

Ahmed Paşa (Altıpoğaça) Maliye memurlarından olup defterdar ve nihayet orta defterdar olmuştur 1013'de (1603/04) Yemişçi Hasan Paşa'ya mensup olduğu bahanesiyle azledilmiştir. Kısa süre sonra vefat etti. Yaptırdığı camide medfundur. (I. 207)

Ahmed Paşa (Ankebut) Enderûn'dan yetişip mîrahûr olmuştur. Azilden sonra 1054'de (1644) Amasya livâlığıyla Girit'e gönderildi. Sonra

beylerbeyi ve 1060'da (1650) vezir olup Boğaz muhafızlığına memur oldu. Orada Şa'bân 1067'ye (Mayıs-Haziran 1657) kadar muhafız olarak kaldı. O ayda sadâret kaymakamı oldu. Kara Hasanzâde Hüseyin Ağa'nın hilesine kanıp sadrazamlık isteyince Muharrem 1068'de (Ekim 1657) Konya valisi olmuştur. Sonra Girit serdârı olup senelerce orada kaldı. 1082'de (1671/72) Girit valisi olup 1091'de (1680) orada vefat eyledi. Tedbirli, güçlü, yöneticilikte ustaydı. (I. 223)

Ahmed Paşa (Arab) Tersaneden yetişerek tersane kethüdâsı olmuştur. 965'de (1558) Rodos beyi olup 968'de (1560/61) azledildi ve sonra Kıbrıs beylerbeyi oldu. 983'de (1575/76) uşakları tarafından vefat ettirülmüştür. Yaptırdığı Hatuniye Mescidi'ne defnolunmuştur. Bir de çeşme yaptı. (I. 201)

Ahmed Paşa (Babanlı) Süleyman Paşa'nın oğludur. İrsen Süleymaniye Sancağı'na mutasarrıf olmuştur. Osmanlı Devleti sonradan böyle ocaklıkları kaldırınca İstanbul'a çağrılmış ve yerine kardeşi Abdullah Paşa gönderilmiştir. Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) Yemen beylerbeyi oldu. 1280'de (1863/64) azilden sonra 1281'de (1864/65) Van mutasarrıfı olmuştur. 17 Rebiyülâhir 1282'de (9 Eylül 1865) vezir rütbesiyle ikinci defa Yemen valisi oldu. Şevvâl 1283'de (Şubat 1867) azledildi. Şa'bân 1284'de (Aralık 1867) Erzurum valisi olup 1285'de (1868/69) azledildi. Rebiyülevvel 1286'da (Haziran 1869) Haleb valisi olup 1290'da (1873) azledildi. Cemaziyelâhir 1292'de (Temmuz 1875) Adana valisi oldu ve 2 Zilka'de 1292'de (30 Kasım 1875) orada vefat eyledi. Akıllı, âlim, tedbirli, dil bilir, iffetli ve kimseye baş eğmezdi. Oğulları eski Tahran sefiri Hâlid Bey ve Mustafa İzzet Bey'dir. Kardeşlerinden Mehmed Paşa, Basra valisi ve Mustafa Bey İstanbul'dadır. (I. 302; IV. 893)

Ahmed Paşa (Başağazâde) Tersanelidir. Yükselerek riyâle, patrone, liman reisi ve kaptudâne olup sonra emekli oldu. 1282'de (1865/66) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda Şehidlik'e defnedildi. (I. 300)

Ahmed Paşa (Behleli) (Kehleli) Sırasıyla yükselip beylerbeyilik rütbesini elde eylemiştir. Kıbrıs muhafızı olup Seyyid Ahmed Paşa başkaldırdığında onun üstüne gönderilmiştir. 1065'de (1655) dönüşünde Anadolu beylerbeyi olup bir-iki sene sonra vefat etmiştir. (I. 218)

Ahmed Paşa (Bezirgân) Tâcir ve sonra âmir oldu. Zilka'de 1101'de (Ağustos 1690) birden vezir rütbesi verilerek Bağdad valisi oldu. Mani üzerine harbederek muvaffak olamayınca 1102'de (1690/91) azledildi. 2 Şevvâl 1103'de (17 Haziran 1692) vefat etmiştir. İdarede beceriksizdi. (I. 227; IV. 893)

Ahmed Paşa (Bulgar) Küçük Ahmed Paşa'nın mensuplarından olup Trablusşam beylerbeyi idi. Zâlim olduğundan 1048'de (1638/39) katlolundu. Cesurdu. (I. 213)

Ahmed Paşa (Burunsuz) Arnavutdur. Yeniçeriden yetişme olarak bir defa kul kethüdâsı ve iki defa sekbanbaşı oldu. Viyana seferine karşı olduğundan emekli oldu. 1095'de (1684) Kandiye valisi olup düşmana zahire vermek yasak iken zamanında kilesi birer frenk altınına 40.000 kile

buğday sattığından o sene katledilmiştir. Padişah bu hainliği öğrenince sadrazama "ben onu sekbanbaşılıktan tekaüd eyledim, sen hâlime komadın, işte ihaneti aşikâr oldu" diye hakkıyla azarlamıştır. (I. 223/24)

Ahmed Paşa (Celep) (Damad-ı Şehriyârî) "Sürücü" de denmiştir. Enderûn'dan yetişip silahdar oldu. Rebiyülevvel 1043'de (Eylül 1633) Haleb valisi oldu. Bir aralık Yusuf Paşa'nın atanması üzerine azlolunduysa da tekrar aynı göreve getirildi. 1047'de (1637/38) kubbe veziri oldu. 1050'de (1640/41) Şam valisi olup 1051'de (1641/42) azledildi. 1052'de (1642/43) yine Şam valisi oldu. 1053'de (1643) kubbe veziri olup Ramazan 1054'de (Kasım 1644) vefat eyledi. Daha önce Hâfız Ahmed Paşa ile evlenen Ayşe Sultan'ın son eşiydi. Edepli ve tedbirliydi. (I. 215)

Ahmed Paşa (Cezzar) Bosnalıdır. Hekimzâde Ali Paşa ile Mısır'a gidip hizmetinde bulundu. Sonra Mısır'da kalıp kölemenler elbisesini giyerek ve meşhur Ali Bey'in kölesi Abdullah Bey'e intisap ederek askerlik öğrendi. Abdullah Bey'in katlinde Buheyre kâşifi Ali Bey cesaretini beğenip beyler arasına dahil eyledi. Sonra hizmetinde bulunduğu Sâlih Bey'i vefat ettirmekle görevlendirildi. Ali Bey'den korkusundan Cezâyirli kıyafetiyle Anadolu'ya kaçtı. Bir aralık Buheyre'ye dönüşünde Hunadî aşiretinden kız alıp Ali Bey aleyhinde savaşta hazır bulunmuştur. Sonra Şam'a gitti. 1187'de (1773) mîrimîran olup sahil muhafızı oldu. 1189'da (1775) beylerbeyi pâyesi verildi. Tâhir Ömer'in yok edilmesiyle, o senenin Zilhiccesinde (Şubat 1776) vezirlikle Sayda valisi olup Cemaziyelâhir 1199'da (Nisan 1785) hac emirliği ile Şam valisi olup 1201'de (1786/87) yine Sayda valisi olarak çekildi. Safer 1205'de (Ekim 1790) yine Şam valisi oldu. 1210'da (1795/96) Gazze mütesellimi Seyyid Ali Ağa'yı emirsiz idam etmesi üzerine oradan azledilip yine Sayda valisi kaldı. Receb 1213'de (Aralık 1798) hac emirliği ile Şam ve Trablus ve Kudüs ilâvesiyle Mısır valisi ve seraskeri oldu. Muharrem 1214'de (Haziran 1799) bunlardan istifa ederek Sayda'ya çekildi. 1218'de (1803/04) dördüncü defa Şam valisi olup Vehhâbiler üzerine memur ve serasker oldu. Verem hastası olduğundan gidemeyip kölesi Süleyman Paşa'yı gönderdi. Muharrem 1219'da (Mayıs 1804) vefat eyledi. Valiliği 30 yıldır. Fransızların Mısır'ı istila edip oradan Beriyyetü'ş-Şam'a hücumlarında Akkâ'da kapanarak şanlı bir savunma ile düşmanı yenip geri çekilmeye mecbur etmiş ve Suriye'ye zarar vermelerini önlemişti. Gayet kan dökücü, gaddar, mütecessis ve dikkatliydi. Hatta cifir bilir ve ermişlerden zannedilirdi. Yaşı 80'e yakındı. (I. 277)

Ahmed Paşa (Çalık) Enderûn'dan çıkıp zağarcıbaşı oldu. 1106'da (1694/95) kul kethüdâsı olarak sonra azledilmişti. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) sekbanbaşı olarak 8 Rebiyülâhir 1115'de (21 Ağustos 1703) yeniçeri ağalığı ile vezirlik verildi. Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim 1703) Kıbrıs muhafızlığına gönderilmiş, orada katledilmiştir. Hain ve kötüydü. Oğlu Hacı Mustafa Bey 1155'de (1742), bunun oğlu Ahmed Bey 1157'de (1744) vefat ile İstanbul'da Yüksekkaldırım'da defne-

dildiler. Bir oğlu da ricâlden Râcih Bey'dir. (I. 234)

Ahmed Paşa (Çaparzâde) (Hacı) Ömer Ağa'nın oğludur. Çorum â'yânı olup Cemaziyelevvel 1147'de (Ekim 1734) mîrimîranlıkla Sivas valisi oldu. Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) zulüm ve zorbalığı açığa çıkınca idam olundu. Oğlu Mustafa Bey(→) yerine geçti. (I. 258)

Ahmed Paşa (Çil) Enderûn'da yetişip Receb 1066'da (Mayıs 1656) silahdar oldu. Daha sonra vezirlikle Diyarbekir valisi oldu. Bir gün sonra kubbe veziri oldu. Bir aralık emekli olarak İzmit muhafızlığına gönderildi. Zilka'de 1076'da (Mayıs 1666) vezirlikle Musul valisi olduysa da bir ay sonra Zilhicce'de (Haziran) vefat eylemiştir. (I. 221)

Ahmed Paşa (Çorazâde) Kütahya'da Çakallı aşiretinden bir fırka zâbiti olup kapıcıbaşı olmuştu. Zilka'de 1203'de (Ağustos 1789) mîrimîran olup 1204'de (1789/90) vezir rütbesiyle Anadolu valisi ve İsmail seraskeri oldu. Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) vezirliği kaldırıldı. 1206'da (1791/92) idam edildi. Zâlim ve yörük takımından olup valilerin yanında cesaret gösterdiği halde harpde düşmana karşı cesaretinin yok olduğu görülmüştür. (I. 272)

Ahmed Paşa (Çöteli) Beylerden olup 1106'da (1694/95) Trabzon beylerbeyi oldu. Muharrem 1107'de (Ağustos 1695) Maraş beylerbeyi olup 9 Muharrem 1108'de (8 Ağustos 1696) katledilmiştir. Adaletsiz ve acımasızdı. (I. 230)

Ahmed Paşa (Çufutoğlu) Boşnak ise de Haleb'de yerleşmiş olduğundan Halebli dendi. 1096'da (1685) Rakka beylerbeyi oldu. 1098'de (1687) Maraş beylerbeyi, sonra Aydın muhassılı oldu. 1101'de (1689/90) Kıbrıs valisi olup 1102'de (1690/91) Bolu mutasarrıfı oldu. O sene orada katledildi. Zâlim ve baskıcıydı. (I. 226/27)

Ahmed Paşa (Dalgıç) (Dalgıç) Çavuşluktan yetişip su nâzırı ve mimarı olmuştur. 1007'de (1598/99) Erzurum, sonra Şam, Haleb ve Silistre beylerbeyiliklerinde bulundu. Kalenderoğlu şakîsi Bursa üzerine yürüyünce harbe gönderildi. Şevvâl 1016'da (Ocak-Şubat 1608) Manyas Gölü harbini kaybedip kendisi yaralanmış ve birkaç gün sonra vefat eylemiştir. (I. 207)

Ahmed Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Enderûn'dan yetişerek 1021'de (1612) çukadar-ı şehriyârî, hasodabaşı, 1022'de (1613) yeniçeri ağası oldu. Birkaç ay geçince 1023 (1614) başlarında vezirlikle Rumeli valisi oldu ve III. Murad'ın 7 kızından biri ile nikâhlandı. 1025'de (1616) ikinci defa Rumeli valisi oldu. 1026'da (1617) Şam valisi olup 1027'de (1618) azledilmiş olarak vefat eyledi. (I. 209/10)

Ahmed Paşa (Damad-ı Şehriyârî) (Seyyid) Damad Süleyman Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 1194'de (1780) mîrimîran rütbesiyle Bozok mutasarrıfı oldu. Receb 1195'de (Temmuz 1781) Mora muhassılı olup Şevvâl 1196'da (Eylül 1782) vezirlikle Girit valisi oldu. 8 Cemaziyelâhir 1198'de (29 Nisan 1784) Hadice Sultan ile nikâhlandı ve Receb'de (Mayıs-Haziran 1784) Anadolu valisi ve İsmail seraskeri oldu. Cemaziyelevvel 1199'da (Mart 1785) Silistre seraskeri oldu. Rebiyülâhir 1201'de (Ocak-Şubat 1787) Konya, Şevvâl'de (Tem-

muz-Ağustos 1787) Erzurum valisi olup Muharrem 1202'de (Ekim 1787) Hadice Sultan ile düğün töreni yapıldı. Sonra Sofya seraskeri olup giderken Rebiyülevvel 1204'de (Kasım-Aralık 1789) Rumeli valisi oldu ve ardından tekrar Mora valisi olup Ramazan 1205'de (Mayıs 1791) Boğaz muhafızlığıyla Hünkârîskelesi'nde oturdu. Sonra Sivas valisi ve sonra Kırşehir mutasarrıfı, 1211'de (1796/97) Yenişehir mutasarrıfı, 1212'de (1797/98) ikinci defa Sivas valisi olup 1213'de (1798/99) Kıbrıs'a memur olarak Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı oldu. 1213'de (1798/99) Erzurum valisi oldu. Oralarda vefat eyledi. Zeki, akıllı ve tedbirli idi. Oğulları, Alâeddin Paşa ve Osman Paşa'dır. (I. 275)

Ahmed Paşa (Debbağ) Mûsâ Paşa'nın kethüdâsı olup Zilhicce 1057'de (Ocak 1648) Haleb beylerbeyi oldu. Şa'bân 1058'de (Ağustos-Eyül 1648) azledilip sonra Antakya beyi oldu. 1067 (1657) senesine doğru vefat etmiştir. (I. 218)

Ahmed Paşa (Defterdar) İstanbulludur. Çivizâde Mehmed Efendi'nin dairesinden yetişerek cebecibaşı ve 1072'de (1661/62) başdefterdar olmuştur. 22 Muharrem 1076'da (4 Ağustos 1665) vezirlik verildi. 5 Cemaziyelâhir 1086'ya (27 Ağustos 1675) kadar hizmetinde devam edip o gün Mısır valisi oldu. 27 Safer 1087'de (11 Mayıs 1676) Mısır halkı para tahsilinde gösterdiği şiddetten dolayı bunu hapsedince azledilmiştir. Muharrem 1088'de (Mart 1677) Diyarbekir valisi olup 1089'da (1678) azledildi. 1090'da (1679) Bosna valisi olup Kamaniçe Kalesi'nin tahririne memur oldu. 1093'de (1682) Temeşvar valisi oldu. Vilayet askeriyle Viyana kuşatmasında hazır bulundu ve orada 1094'de (1683) eceliyle vefat etmiştir. Akıl ve rüşd sâhibiydi. Oğulları Ömer Paşa ile Mehmed Bey'dir(→). Küçükmustafapaşa'daki Molla Husrev Mescidi'ne minber koymuştur. (I. 223)

Ahmed Paşa (Deli) Belgrad'ın ileri gelenlerinden olup mîrimîran olmuştur. Safer 1206'da (Ekim 1791) ihanetinden dolayı idam edilmiştir. (I. 271)

Ahmed Paşa (Deli) Talihin yardımıyla beylerbeyi pâyesini aldı. 1015'de (1606/07) Konya beylerbeyi oldu. Zamanında Damköylü Mustafa isyan edip onu, kadı Çalıkzâde Abdurrahman Efendi'yi ve nâibi Halil Efendi'yi şehid eyledi. O şakî de kısasen katledildi. (I. 207)

Ahmed Paşa (Derviş) Arnavut beylerinden olup 1157'de (1744) Prizren ve 1158'de (1745) Dukagin mutasarrıfı olup birkaç sene sonra vefat eylemiştir. (I. 249)

Ahmed Paşa (Dizdarzâde) Boşnakdır. Bosna Valisi Mehmed Paşa'nın kethüdâsı olup Hersek mutasarrıfı oldu. Rebiyülevvel 1109'da (Eylül-Ekim 1697) Bosna beylerbeyi oldu. O sene düşman Bosna'ya sarkıntılık eylemekle yanına bazı paşalar tayin olunarak harbetmiş ve o sene sonunda (1698 ortaları) Hersek beylerbeyi olmuştur. 1114'de (1702/03) Yanova ve 1116'da (1704/05) İnebahtı muhafızı olup vezirlik verildi. 1123'de (1711) ikinci defa Bosna valisi, 1125'de (1713) Avlonya sancağıyla Hotin muhafızı, 1126'da (1714) Yanya ve İşkodra, sonra Özi valisi, sene sonunda Rumeli ve 1127'de (1715) üçüncü defa Bosna valisi oldu. 1128'de (1716) azledip Bihke'ye

gönderilmiş ve Muharrem 1129'da (Aralık 1716/Ocak 1717) vefat etmiştir. (I. 240)

Ahmed Paşa (Doğancı) (Hacı) Kızıl Ahmed Paşa'nın torunlarından ve İsfendiyar sülâlesindendir. Enderûn'da yetişerek çakırcıbaşı olmuştur. Ramazan 963'de (Temmuz 1556) büyük mîrahûr ve Rebiyülâhir 965'de (Ocak-Şubat 1558) Konya, sonra Rumeli beylerbeyi, 971'de (1563/64) Şam ve 979'da (1571/72) ikinci defa Konya valisi oldu. II. Selim ve III. Murad'a nedim oldu. 996'da (1588) vefat eylemiştir. Yaşı 100'ü aşkınken padişahla ava gider, doğancılıkta usta bir zat idi. 930'da (1524) türbesinin bulunduğu Doğancılar meydanı yanındaki hamamı yaptırmıştır. (I. 204)

Ahmed Paşa (Dukaginzâde) "Duka" Arnavutça "Bey" karşılığıdır. Menebor dukasının benzersiz iki oğlu olduğunu II. Mehmed (Fâtih) işitmiş ve şunlar İslâm olsalar diye hatırlarına gelmiştir. Manevî nüfuzunun etkisiyle İstanbul'a kaçıp Müslüman oldular ve isimleri Ahmed ve Mahmud konup mâbeyne alındılar. Mahmud vefat eyledi ve Ahmed Bey, beylerden oldu. I. Selim (Yavuz) devrinde vezirazam oldu. 920'de (1514) Amasya kışlağında katledilerek vefat etmiştir. Âlim ve fâzıldı. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (I. 195)

Ahmed Paşa (Ekmekçizâde) Edirnelidir. Cizyedar, mukataacı, defterdar oldu. 1007'de (1598/99) Satırcı Mehmed Paşa'nın azlinde ayrılarak malları müsâdere olundu. Az vakitte defterdar vekili oldu. I. Ahmed devri (1603-1617) başlarında vezirlikle başdefterdar oldu. 1021'de (1612) Rumeli ve sonra Haleb valisi oldu. 1024'de (1615) sadâret kaymakamı oldu. 1026'da (1617) sadâret değişiminde fazlaca üzülüp vefat etti. Bin yük akçesi çıktı. Şehzâdebaşı'nda bir medrese yaptırmıştı ki, orada defnolundu. Ereğli'de tamamlanmamış bir hanı vardır. 10 seneden fazla defterdar olup Murad ve Nasûh Paşalar, azlettirmeyi başaramadılar. Çok yalancı olması sadrâzam olmasına engel oldu. Hesap işlerinden anlardı. (I. 209)

Ahmed Paşa (Emir) Yükselerek Silifke paşası oldu. Muharrem 1113'de (Haziran 1701) katledildi. Kötü yönetimi şikâyete sebep olmuştu. (I. 232)

Ahmed Paşa (Emir) (Seyyid) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip zağarcıbaşı, Safer 1163'de (Ocak 1750) kul kethüdâsı, 14 Cemaziyelevvel 1163'de (21 Nisan 1750) yeniçeri ağası, Safer 1164'de (Ocak 1751) vezir rütbesiyle Sayda valisi ve ardından Haleb valisi, Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) Kars ve Şevvâl'de (Ağustos-Eylül) Sayda valisi olmuştur. Muharrem 1167'de (Kasım 1753) vefat eyledi. (I. 254)

Ahmed Paşa (Evliya) (Sarhoş) (Hacı) Hasekilikten yetişip 26 Safer 1171'de (9 Kasım 1757) bostancıbaşı oldu. 2 Safer 1172'de (5 Ekim 1758) ayrıldı. Receb 1180'de (Aralık 1766) surre emini oldu. Döndükten sonra kapıcılar kethüdâsı oldu. Zilka'de 1181'de (Mart-Nisan 1768) çavuşbaşı, Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) mîrahûr-ı evvel ve Şevvâl'de (Şubat 1769) sadâret kethüdâsı oldu. Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos 1769) hastalık bahanesiyle orduyla gitmeyip İstanbul'da kaldı. Harp çıkınca Edirne'ye asker sevkine memur edildi. 1184'de (1770) vezirlikle asker sürücüsü oldu. Şa'bân 1184'de (Kasım-Aralık 1770)

sadrazam değişiminde sadâret kaymakamı oldu. Birkaç gün geçip sadrazam gelince Tulça'ya ve sonra Silistre'ye memur oldu. Receb 1184'de (Ekim-Kasım 1770) orduya memur edildi. Şevvâl 1184'de (Ocak-Şubat 1771) Niğbolu muhafızı ve Muharrem 1185'de (Nisan-Mayıs 1771) Vidin muhafızı oldu. Zilka'de 1185'de (Şubat 1772) vefat etti. Niğbolu'da defnedildi. Makama münasip söz bulur, temiz dilliydi. (I. 264; IV. 893)

Ahmed Paşa (Fâzıl) Köprülü Mehmed Paşa'nın büyük oğludur. 1045'de (1635/36) doğmuştur. Karaçelebizâde Abdülaziz Efendi'den mülâzim olup müderris oldu. 1061'de (1651) sahn müderrisi olup birden Zilhicce 1069'da (Ağustos-Eylül 1659) vezirlikle Erzurum valisi, 1071'de (1660/61) Şam valisi oldu. O sene Zilka'desinde (Temmuz 1661) İstanbul kaymakamı oldu. Muharrem 1072'de (Eylül 1661) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. O sene 7 Rebiyülevvel'de (31 Ekim 1661) babasının vefatında sadrazam oldu. 26 Şa'bân 1087'de (3 Kasım 1676) vefat eyledi. Âlim, fâzıl, cömert, iyiliksever, savaşçı, marifet ve himmet sâhibiydi. Na'şı İstanbul'a getirilip babasının yanına defnedildi. Hastalığı 24 gün sürüp Ergene'de Karabiber Çiftliği'nde yatağa esir olmuştur. Dikilitaş'da (Çemberlitaş) cami, kütüphane ve Vezir Hanı bunundur. Kandiye'de de camii vardır. Girit ve Nemçe üzerine serdârlığında büyük hizmet ve fetihlerde bulundu. Bir ayıbı, çok içmesiydi. (I. 222)

Ahmed Paşa (Fenarîzâde) Şeyhülislâm Şemseddin Fenarî'nin oğludur. Tahsil görüp devlet hizmetine girdi ve Otlukbeli savaşında esir oldu. Sonra oradan da Hind'e kaçıp buradan Osmanlı ülkesine döndü. Kısa süre sonra başdefterdar olup 880'de (1475/76) nişancı oldu. 887'de (1482) azledilip 890'da (1485) vezir oldu. 902'de (1496/97) ayrılıp Bursa'da oturdu. Kısa süre sonra vefat eyledi. Fâziletli ve tedbirliydi. (I. 194)

Ahmed Paşa (Frenk) Enderûn'dan yetişerek bostancıbaşı ve sonra beylerbeyi oldu. Bir aralık Tunus beylerbeyi dahi olmuştur. Başka görevlerde bulunduktan sonra 958'de (1554) vefat eylemiştir. (I. 198)

Ahmed Paşa (Frenk) Tersaneden yetişip tersane kethüdâsı olmuştur. Ayyaş olduğundan 1070'de (1659/60) gemisindeki esirler zincirlerinden boşanıp zâbitleri katlederek bunu esir etmişler ve gemi kapdanı kendisini denize atınca donup vefat etmiştir. (I. 219)

Ahmed Paşa (Gedik) Yeniçeridir. Yiğitliğiyle yükseldi. İshak Paşa'ya damad olarak savaşlardaki hizmeti, vezirlik ve serdârlık makamlarına ulaştırdı. Bosna, İşkodra ve Konya muharebelerinde yararlık gösterdi. 878'de (1473/74) sadrazam oldu. 882'de (1477/78) azledilip hapsedildi. 884'de (1479) kapdan-ı deryâ olup sonra yine serdâr oldu. 887'de (1482) katledildi. II. Mehmed (Fâtih) fetihleri çok olduğundan suçlarını affederlerdi. Sâdık ve gayretliydi. İstanbul'da adıyla anılan bir mahalle vardır. (I. 193)

Ahmed Paşa (Genç) Ca'fer Paşa'nın oğlu ve Topal Yusuf Paşa'nın yeğenidir. Beylerden oldu. Amcasının vefatında 1128'de (1716) Sayda beylerbeyi oldu. 1130'da (1718) vezirlikle Selânik ve 1133'de (1721) Konya valisi oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 241)

Ahmed Paşa (Hacı Beyzâde) Babasının vefatında Lahsa beyi ve 987'de (1579) Tiflis beylerbeyi olup 988'de (1580) azledildi ve daha sonra vefat etti. (I. 203)

Ahmed Paşa (Hacı Eyvadzâde) Beylerdendir. 1054'de (1644) Teke mîrlivâsı oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 215)

Ahmed Paşa (Hacı) İshak Paşa'nın oğludur. 1161'de (1748) babasının vefatında mîrimîranlıkla Çıldır valisi oldu. Zilka'de 1161'de (Kasım 1748) vezirlik verildi. 1168'de (1755) Van valisi oldu. Sonra tekrar Çıldır valisi olup eşkıyalığa kalkışması yüzünden Rebiyülâhir 1173'de (Kasım-Aralık 1759) azledildi. Anadolu'ya çıkması emrine uymayıp firar eylemesi üzerine o sene içinde idam olundu. (I. 256)

Ahmed Paşa (Hacı) Başmuhasebe kesedarı iken Safer 1169'da (Kasım 1755) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Muharrem 1170'de (Ekim 1756) azledildi ve sürgüne gönderildi. Rebiyülâhir 1170'de (Ocak 1757) geri dönüp Cemaziyelevvel'de (Şubat 1757) ikinci defa defterdar oldu. Ramazan 1171'de (Mayıs 1758) azledilip Cemaziyelâhir 1172'de (Şubat 1759) mîrimîranlıkla Alâiye mutasarrıfı oldu. Receb 1173'de (Şubat-Mart 1760) isteği üzerine hâcegânlığa iade olundu. 2 Zilhicce 1173'de (16 Temmuz 1760) üçüncü defa defterdar oldu. 30 Cemaziyelevvel 1174'de (7 Ocak 1761) vezirlik verildi. Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) Mora valisi ve 1176'da (1762/63) Ağrıboz ve sonra Mısır valisi oldu. Rebiyülevvel 1178'de (Eylül 1764) orada vefat eylemiştir. Tedbirli, idareciydi. Oğlu Ali Bey'dir(→). (I. 258/59)

Ahmed Paşa (Hacı) Bolu ahâlisinden ve servet ve şöhret sâhiblerindendi. Surre eminliğini talebi sırasında Muharrem 1200'de (Kasım 1785) vezir rütbesiyle Cidde valiliğine atanıp câizesi dahi ricası üzerine affedilmiştir. Receb 1201'de (Nisan-Mayıs 1787) vefat eyledi. (I. 270)

Ahmed Paşa (Hacı) Boluludur. Kapıcıbaşı ve Bolu voyvodası olup orada meşhur oldu. Sonra vezirlikle Cidde valisi oldu. Gitmeden önce 1 Şevvâl 1211'de (30 Mart 1797) vefat eyledi. Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda defnedildi. (I. 274)

Ahmed Paşa (Hacı) Taşra adamıdır. Kapıcıbaşı, sonra mîrimîran olup Kaza-i erbaa mutasarrıfı oldu. Kısa süre sonra görevden alındı. 14 Ramazan 1274'de (28 Nisan 1858) vefat etti. Hüdâî Dergâhı'nda medfundur. (I. 298)

Ahmed Paşa (Hafız) (Damad-ı Şehriyârî) Küçük Osman Paşa'nın oğludur. Babası sâyesinde kapıcıbaşı ve mîrimîran olmuştur. Safer 1135'de (Kasım 1722) Sayda beylerbeyi olup 1136'da (1723/24) vezirlik verildi, Hadice Sultan'la nikâhlanıp kubbe veziri oldu. 1140'da (1727/28) Yenişehir sancağı arpalık verilip, Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) kapdan-ı derya olduysa da Rebiyülâhir'de (Ekim-Kasım 1730) tekrar Sayda valisi olmuştur. 1145'de (1732/33) Hamid mutasarrıfı olup 1146'da (1733/34) Rumeli valisi, 1147'de (1734/35) Ağrıboz muhafızı ve 1148'de (1735/36) Hanya muhafızı oldu. Receb 1148'de (Kasım-Aralık 1735) vefat eylemiştir. (I. 246)

Ahmed Paşa (Hain) Arnavutdur. Haremde terbiye görüp yetişerek yeniçeri ağalığı ile çıkarılmıştır. Belgrad'ın fethinde Rumeli beylerbeyi ol-

du. 927'de (1521) üçüncü vezir oldu. 929'da (1523) sadrazamlığın İbrahim Paşa'ya verilmesini çekemeyip Mısır valiliğine talip olmakla oraya gönderildi. Rebiyülâhir 930'da (Şubat 1524) isyan eyledi. Bu sebepten saltanat bağlıları, bunu 12 gün sonra Mısır'dan kaçırdılar. 13 gün sonra katledildi. Bu kötü hareketi "hain" lakabı almasına sebep olmuştur. Kibirli, haset, divane-meşrep ve kötü bir şahıstı. Kethüdâsı İskender Ağa, devlete sâdık olmakla bunun isyanında Trabzonlu Mehmed Bey'le birleşerek adı geçeni yok eylediler. (I. 196)

Ahmed Paşa (Hamalızâde) Bağdad Valisi Ahmed Paşa'nın kethüdâsıdır. Mîrimîran olmuştu. 1144'de (1731/32) vezirlik verildi ve Hemedan muhafazasına memuren Rakka valisi oldu. 1145'de (1732/33) Basra valisi olup 1146'da (1733/34) azledildi. 1147'de (1734/35) tekrar Rakka valisi olup 1148'de (1735/36) İran seraskerinin maiyetine memur oldu. Sonra Kars ciheti seraskeri oldu. 1157'de (1744) hastalığından dolayı istifa etmekle Erzurum muhafazasına memur oldu. Sonra Rakka valisi oldu. Harpden dönüşte zulmü meşhur olunca Safer 1158'de (Mart 1745) azledildi ve Rodos'da ikamet etmesine emir gönderildi. Mübaşiri mîrahûr ağayı avenesi yardımıyla savup Mercidabık'da firar eyledi. Çıkması beklenen bir gaile o sene Cemaziyelevvel'de (Haziran 1745) vefatıyla yok oldu. Oğlu Ömer Paşa ve damadı ricâlden Selim Ağa'dır. (I. 249)

Ahmed Paşa (Hamamcızâde) Tersaneden yetişip riyâle olmuştu. 1201'de (1786/87) azl ve hapsedilip sonra tersane kethüdâsı oldu. O sene Rusya'ya savaş açılmakla 1202'de (1787/88) Tuna donanması başbuğu olup Şevvâl 1205'de (Haziran 1791) vezirlik verildi. 1206'da (1791/92) Silistre valisi ve buradan Edirne valisi olup dağlı eşkıyasını cezalandırmaya memur oldu. Buradan da Belgrad muhafızı ve 1207'de (1792/93) Tırhala valisi oldu. Cemaziyelevvel 1208'de (Aralık 1793) vefat eyledi. Sâdık ve gayretliydi. (I. 273)

Ahmed Paşa (Hasağası) Sivaslıdır. Hasağalığından yetişip mîrimîran olarak Kıbrıs nizamına memur oldu ve Teke mutasarrıflığı verildi. 1177'de (1763/64) vezir rütbesiyle Konya valisi olup Rebiyülevvel 1178'de (Eylül 1764) Kilis ve Az'az sancakları verilmiştir. Orada vefat etti. Oğlu İsmail Bey'dir. (I. 259)

Ahmed Paşa (Hazinedarzâde) (Hacı) Osman Paşa'nın akrabasından olup damadı olmuştur. Bu suretle mîrimîran olup bazı yerlere kaymakam oldu. 1269 (1852/53) ve 1273'de (1856/57) iki defa Lâzistan mutasarrıfı ve Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Sivas mutasarrıfı oldu. 1277'de (1860/61) azledildi ve İstanbul'a geldi. 1284 (1867/68) yılına doğru vefat etmiştir. Yumuşak huylu ve dürüsttü. (I. 300)

Ahmed Paşa (Hersekzâde) Hersek hâkiminin oğludur. Esir düştü ve Müslüman oldu. Sarayda terbiye olunup mîrialem ve 889'da (1484) Anadolu beylerbeyi oldu ve düşmana esir olup kurtulduktan sonra kapdan-ı deryâ oldu. 894'de (1489/90) yine Anadolu beylerbeyi oldu. Sonra vezir oldu. 902'de (1496/97) sadrazam olup 903'de (1497/98) azlolundu. 910'da (1504/05) ikinci defa sad-

razam oldu. 913'de (1507/08) kapdan olup 917'de (1517) üçüncü defa sadrazam oldu, o sene azledildi. 918'de (1512) dördüncü defa sadrazam olup 920'de (1514) azledildi ve Bursa muhafızı oldu. 922'de (1516) vefat eyledi. Bursa'da medfundur. Tedbirli, âlim, akıllı ve cesurdu. (I. 195)

Ahmed Paşa (Hezârpâre) Tavşantaşı'nda bir sipahinin oğludur. Kalemi çabuk kâtip olmakla defterdar Ömer Efendi'nin yardımıyla Kara Mustafa Paşa'ya bağlanıp büyük tezkireci olmuştur. Mehmed Paşa'nın sadrazamlığında çokça mal verip mevkûfatî olarak sonra defter emini oldu. 1056'da (1646) vezirlikle başdefterdar olup 1057'de (1647) sadâret kaymakamı oldu. Bir ay sonra 16 Şa'bân 1057'de (16 Eylül 1647) sadrazam olup Beyhan Sultan ile nişanlanmıştır. Receb 1058'de (Ağustos 1648) oğlu Bâkî Bey'i evlendirmek için düğün töreninde iken muhaliflerinin önde gelenlerince tutulup Sofu Mehmed Paşa'nın konağı ahırına kapatıldı. 17 Receb 1058'de (7 Ağustos 1648) boğduruldu. Eşkıya ve hainler, ölüsünü hırslarından "pâre pâre" etmeleriyle o adı almıştır. Zeki, güzel konuşur, zamanın mizacına hâdimdi. Baltalimanı'nda bir çeşmesi vardır. Oradaki dut ağaçlarını diktirmiştir. Kardeşi İbrahim Paşa ve oğlu devlete hizmet etmişlerdir. (I. 216)

Ahmed Paşa (Hıramî) Dugalıdır. Sadrazam Siyâvuş Paşa'ya damad olduğundan Şevvâl 1003'de (Haziran 1595) Yeniçeri ağası oldu. Cemaziyelâhir 1004'de (Şubat 1596) azledildi. Sonra da Bosna beylerbeyi oldu. Azilden sonra 1009'da (1600/01) Tebriz beylerbeyi olup 1010'da (1601/02) azledildi. 1011'de (1602/03) İstanbul'da vefat etmiştir. Savaklar'da medfundur. Fethiye'de cami yaptırdı. (I. 206)

Ahmed Paşa (Hızır Beyzâde) İstanbul kadısı Hızır Bey'in oğludur. Sinan Paşa ve Ya'kub Paşa'nın kardeşidir. Yaşı 20'ye varmadan sahn müderrisi olmuştur. Kardeşinin gözden düşüşünde azledildi. Bir aralık Üsküp kadısı ve müderrisi oldu. 886'da (1481) sahn müderrisi ve sonra Bursa müftüsü oldu. 927'de (1521) vefat eyledi. Kabri Bursa'da Emir Sultan'ın yanındadır. Fâzıl. yumuşak huylu ve fakir dostuydu. Orada Müftü Medresesi'ni yaparak kitaplarını vakfeyledi. Oğlu Hızır Bey'dir(→). (I. 196)

Ahmed Paşa (Kabakulak) Boşnaktır. Yükselerek çavuşbaşı oldu. 1095'de (1684) Rumeli pâyesiyle Kastamonu valisi, sonra 1101'de (1689/90) vezirlikle Boğaz muhafızı ve oradan Anadolu valisi oldu. 1102'de (1690/91) harpde topla şehid olmuştur. (I. 227)

Ahmed Paşa (Kalaylıkoz) Kayseri'de bir köyde doğdu. Saraya girerek baltacı oldu. Sonra dârüssaâde ağasıyla yakınlık kurarak Cidde valisi oldu. 1099'da (1688) kapdan-ı deryâ olup 1101'de (1689/90) azledilip Limmi muhafızı oldu. 1102'de (1690/91) Trabzon, 1103'de (1691/92) Sivas, 1104'de (1692/93) Kıbrıs valisi olup 1105'de (1693/94) İstanbul kaymakamı oldu. Kısa süre sonra Diyarbekir, yine o sene Bağdad valisi, 1108'de (1696/97) Adana ile Azak muhafızı olup aynı yıl oradan firar eyledi. 12 Şevvâl 1114'de (1 Mart 1703) vezirliği geri verilerek Kandiye muhafızı oldu. 28 Cemaziyelevvel 1116'da (28 Eylül 1704) sadrazam oldu. 23 Şa'bân 1116'

da (21 Aralık 1704) azlolunup Limni'ye sürüldü. 1117'de (1705/06) Hanya muhafızı, Rebiyülâhir 1118'de (Temmuz 1706) İnebahtı muhafızı olup Ramazan'da (Aralık 1706) emekli edildi. Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) Kandiye, 1125'de (1713) İnebahtı, 1126 (1714) başlarında Trabzon valisi oldu. Aynı yıl Zilhicce'de (Aralık 1714) vefat eyledi. Yaşı 70'di. Safdil, süs ve gösterişe düşkündü. Lâkabı sarıklara yeni bir düzen vermeye uğraşmasından gelir. (I. 237/38)

Ahmed Paşa (Kara) Arnavutdur. Rüstem Paşa'nın kardeşidir. Enderûn'da eğitim görüp kapıcıbaşılıkla çıktıktan sonra yeniçeri ağası olup 936'da (1530) ayrılmış ve sonra Rumeli beylerbeyiliğine gönderilmiş ve Fatma Sultan ile evlenmesinin ardından vezirlik verilmiştir. Senelerce ikinci vezir iken 960'da (1553) sadrazam oldu. 962'de (1555) katledildi. Camiinde defnedildi. Gazi, gayretli, herkese haddince riayet eder, insaflı bir zat idi. Bir defa İran şahının ordusuna gece baskını yapıp perişan etmiş ve Temeşvar'da dahi serdâr olup harbi kazanmıştı. Topkapı'da bir cami yapıp vefatında eksik kalınca kethüdâsı Husrev Bey 967'de (1559/60) tamamlamıştır. (I. 198)

Ahmed Paşa (Kara) Kayserilidir. Yükselerek 1040'da (1630/31) kapıcılar kethüdâsı, 1042'de (1632/33) mîrahûr-ı evvel ve 1043'de (1633/34) vezirlikle Mısır valisi oldu. 1045'de (1635/36) azledilip zâlimliğinden dolayı katledildi. Gözü kara ve cesurdur. (I. 212/13)

Ahmed Paşa (Kara) Yükselerek Bosna'da Kilis (Klis) mutasarrıfı oldu. 1133'de (1721) emekli oldu ve sonra vefat etti. (I. 241)

Ahmed Paşa (Kara) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı oldu. 4 Cemaziyelevvel 1199'da (15 Mart 1785) yeniçeri ağası oldu. 8 Zilka'de 1199'da (12 Eylül 1785) vezirlikle Hotin valisi, Ramazan 1200'de (Temmuz 1786) Bender muhafızı oldu. Bir aralık azledildiyse de 1201'de (1786/87) tekrar Bender muhafızı oldu. Bender'i iyi muhafaza edemeyişinden dolayı 13 Cemaziyelevvel 1204'de (29 Ocak 1790) idam olundu. (I. 271)

Ahmed Paşa (Kara Mütesellim) (Seyyid) Moralıdır. Orada bir hayli zaman mütesellim oldu. Mîrimîran olarak 1176'da (1762/63) Varna muhafızı olmakla Yenişehir mutasarrıflığı verildi. Receb 1189'da (Eylül 1775) beylerbeyi pâyesiyle Hanya muhafızı ve 1190'da (1776) Mora valisi olup vezirlik verildi. 1191'de (1777) azledildi. Sonra ikinci defa Girit yani Hanya valisi, 1195'de (1781) ikinci defa Mora valisi, 1196'da (1782) üçüncü defa Hanya valisi, o sene Kandiye ve 1198'de (1784) Vidin valisi oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 269)

Ahmed Paşa (Karaca) II. Mehmed'in (Fâtih) beylerinden olup beylerbeyi pâyesi verildi. Belgrad savaşlarında bulundu. 893'de (1488) katledilerek vefat etti. Oğlu İskender Bey'dir(→). (I. 193)

Ahmed Paşa (Karacinoğlu) I. Selim'in (Yavuz) sâdık adamlarından olarak savaşlarda bulundu. Mükafat olarak Kemah muhafızı oldu ve 927'de (1512) beylerbeyi pâyesi verildi. Sonra Maraş beylerbeyi oldu. 930 (1524) tarihinde vefat eylemiştir. Oğlu Mahmud Ağa'dır(→). (I. 196/97)

Ahmed Paşa (Kavanos) (Söhrabî) Rus asıllıdır. Silahdar Hüseyin Pa-

şa'nın kölesi olup Enderûn'dan yetişti. Hasoda'dan sırkâtibi ve güğümbaşı ve 1090'da (1679) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. 1099'da (1688) vezirlikle Basra valisi, ardından Musul valisi ve 1101'de (1689/90) Boğaz muhafızı, 1102'de (1690/91) Sakız muhafızı, 1103'de (1691/92) Sayda valisi, 1106'da (1694/95) Bozcaada muhafızı ve o sene Diyarbekir valisi olup 1107'de (1695/96) vezirliğinin kaldırılmasıyla emekli olmuştur. 1109'da (1697/98) vezirliğinin geri verilmesiyle Hanya muhafızı ve 1110'da (1698/99) nişancı olup 1114'de (1702/03) ayrılıp emekli olarak Kadıköy'de oturdu. 11 Rebiyülevvel 1115'de (25 Temmuz 1703) sadâret kaymakamı olup 9 Rebiyülâhir 1115'de (22 Ağustos 1703) sadrâzam oldu. O sene 9 Receb'de (18 kasım 1703) azledilip Sakız'a sürüldü. 1116'da (1704/05) İnebahtı muhafızı olup 9 Cemaziyelâhir 1117'de (28 Eylül 1705) vefat etmiştir. Yaşı 50'yi aşkın, kısa, şişman, iyi bir adamdı. Amcazâde Hüseyin Paşa'nın damadıydı. (I. 235)

Ahmed Paşa (Kel) Yeniçeridir. Yükselerek silahdar ağası olup 1130 (1718) yılından 1143 (1730/31) yılına kadar bölük ağalıklarında bulunmuştur. Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım 1730) Başbaki kulu olup Receb'de (Ocak 1731) çavuşbaşı, Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) sadâret kethüdâsı olup Zilka'de'de (Mayıs 1732) de ayrıldı. 1145'de (1732/33) ikinci defa sadâret kethüdâsı oldu. Muharrem 1147'de (Haziran 1734) vezirlikle şeyhülharem ve Cidde valisi oldu. 1150 (1737/38) yılında vefat etmiştir. Tedbirli ve ileri görüşlüydü. Beyoğlu'nda Ağa Mahallesi'nde çeşme yaptı. Oğlu Ali Paşa ile ricâlden Feyzî Bey ve ulemâdan Velîyeddin Bey'dir. Bir oğlu da İsmail Bey'dir(→). (I. 247)

Ahmed Paşa (Kel) Topçu beylerinden olup 1246'da (1830/31) mîrimîranlıkla Karadeniz muhafızı oldu. Sonra mîrlivâ olarak Tophane'de görev aldı. Sonra Galata zabıta memuru oldu. 1260'da (1844) yaşlı olduğundan ayrıldı. 12 Ramazan 1268'de (30 Haziran 1852) vefat eyledi. Taksim'de bir camiyi yeniden yapmış ve oraya defnedilmiştir. (I. 295/96)

Ahmed Paşa (Kızıl) İsfendiyar Bey'in evlâdındandır. Kardeşi İsmail Bey'i azlettirip Osmanlı Devleti'nin Kastamonu ve Sivas valisi oldu. Sonra kendisine Mora eyaleti ve paşalık verildi. Orada vefat etti. (I. 192)

Ahmed Paşa (Kirli) (Hacı) Bostancı Ocağı'ndan haseki ağa oldu. Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) bostancı, 11 Zilka'de 1123'de (21 Aralık 1711) vezirlikle kapdan-ı deryâ ve 22 Zilhicce'de (31 Ocak 1712) İstanbul kaymakamı oldu. Rebiyülevvel 1124'de (Nisan 1712) tekrar kapdan-ı deryâ oldu. 1125 (1713) başlarında Musul muhafızı, 1126'da (1714) Rodos muhafızı olup 1127'de (1715) katledildi. (I. 238)

Ahmed Paşa (Kocabaş) Küçük İbrahim Efendi'nin mühürdarı olup bu sâyede hâcegân oldu. 1203'de (1788/89) matbah emini ve Beyhan Sultan kethüdâsı oldu. 26 Muharrem 1207'de (13 Eylül 1792) çavuşbaşı olarak o sene mîrimîranlıkla Köstendil mutasarrıfı oldu. Azilden sonra Niğde mutasarrıfı oldu. 1211'de (1796/97) tekrar Köstendil mutasarrıfı oldu. Sancaklarda dolaşarak vefat eylemiştir. (I. 274/75)

Ahmed Paşa (Köprülüzâde) (Hafız) Nu'man Paşa'nın oğludur. Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) kapıcılar kethüdâsı oldu. 12 Şevvâl 1143'de (20 Nisan 1731) vezir rütbesiyle kubbe veziri ve ardından tevkîî oldu. Zilka'de 1145'de (Nisan-Mayıs 1733) Vidin muhafızı, Cemaziyelâhir 1148'de (Ekim-Kasım 1735) ikinci defa tevkîî, 1150'de (1737/38) Rumeli valiliğiyle Sofya'ya memur oldu. Savaşlarda bulunduktan sonra 1153 (1740) tarihinden sonra Selânik valisi oldu. Receb 1157'de (Ağustos 1744) Kandiye, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) ek olarak Girit ve Zilka'de'de (Kasım-Aralık) Yanya, Rebiyülâhir 1161'de (Nisan 1748) Ağrıboz, Cemaziyelâhir 1164'de (Mayıs 1751) Belgrad, Rebiyülâhir 1165'de (Şubat-Mart 1752) Bosna, Rebiyülâhir 1166'da (Şubat 1753) Özi muhafızlığıyla Silistre ve sonra Ağrıboz, Cemaziyelâhir 1167'de (Nisan 1754) yine Belgrad, sonra üçüncü defa Ağrıboz, 1174'de (1760/61) Vidin, Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) Haleb ve Şevvâl 1179'da (Mart-Nisan 1766) Bosna, 1180'de (1766/67) yine Özi, o sene tekrar Selânik ve 1182'de (1768/69) Mısır valisi oldu. 1183'de (1769/70) orada vefat eyledi. Akıllı, fâzıl, olgun ve cesurdu. Kazgancı Mahallesi'ne bir çeşme yaptı. Oğlu Abdülbâkî Bey'dir(→). Bir de Mehmed Tayyib Bey vardır. Köprülü torunlarından Feyzullah Bey, 1208'de (1793/94) vefat etmiştir. Bunlardan biri de Abdülhamid Bey'dir(→). Onun damadı mevâlîden Mehmed Âsım Bey ve bu Âsım Bey'in torunu müderrislerden diğer Âsım Bey'dir. (I. 262/63)

Ahmed Paşa (Küçük) Sipahilerden olup cesurluğundan dolayı 1033'de (1623/24) 500 atlı ile Acemlerle birkaç defa çarpışarak Musul'u geri aldı. Yeğeni Süleyman Bey oraya tayin olundu. Bu sebepten şöhret alıp 1038'de (1628/29) Şam valisi, 1039'da (1629/30) Anadolu beylerbeyi ve 1043'de (1633/34) ikinci defa Şam valisi oldu. 1046 başlarında (1636 ortaları) İran harbinde şehid oldu. Na'şı Şam'a götürülüp defnedildi. Kısa boylu, cesur ve hamiyet sâhibiydi. (I. 213)

Ahmed Paşa (Küçük Çavuş) Ca'fer Çavuş'un oğludur. Küçüklüğünde dergâh-ı âlî çavuşu olduğundan bu adı aldı. Bir saraylı musâhibe ile evlenerek haseki sultanlardan birine kethüdâ oldu. Onun sâyesinde Zilhicce 1057'de (Ocak 1648) yeniçeri ağası oldu. Safer 1058'de (Mart 1648) vezirlikle Anadolu beylerbeyi oldu. Şakî Haydaroğlu tarafından şehid edilmiştir. (I. 216)

Ahmed Paşa (Melek) Antakyalıdır. Hamalızâde Ahmed Paşa'nın divitdarı olup mîrimîran oldu. Bir aralık Adana beylerbeyi oldu. 1172'de (1758/59) Sayda valisi oldu. Sonra azledilip Rebiyülâhir 1178'de (Ekim 1746) Maraş beylerbeyi ve Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) Haleb beylerbeyi oldu. Cemaziyelâhir 1179'da (Kasım-Aralık 1765) vezirlik verildi. Şevvâl 1180'de (Mart 1767) Konya ve sonra Cidde valisi olup orada vefat eyledi. Akıllı ve olgun bir vezirdi. Oğullarından Abdurrahman Bey, III. Selim devri (1789-1807) sonlarına yetişti. Diğerleri Abdullah Paşa ve Osman Paşa'dır. (I. 260)

Ahmed Paşa (Mîrahûr) (Damad-ı Şehriyârî) III. Mehmed'in mîrahûru iken tahta çıkmaları üzerine mîrahûr-ı sânî, sonra çukadar-ı şehriyârî

olmuş ve daha sonra Musul beylerbeyi ve padişah damadı olmuştur. 1010 (1601/02) tarihinden sonra vefat etti. (I. 206)

Ahmed Paşa (Mîrahûr) (Damad-ı Şehriyârî) Abazadır. Yükselerek küçük mîrahûr ve sonra Zilhicce 1061'de (Kasım-Aralık 1651) büyük mîrahûr olmuştur. 1064'de (1645) azledildiyse de ardından vezirlikle kubbe veziri olarak Ümmügülsüm Sultan'la evlendi. 1065'de (1655) Bozcaada muhafızlığına gönderilmiştir. 1066'da (1656) orayı muhafazaya muktedir olmamasından geri çağrıldı ve 25 Muharrem 1067'de (13 Kasım 1656) katledildi. Na'şı Selimiye'de medfundur. (I. 218)

Ahmed Paşa (Muytabzâde) Yeniçeri kâtibi ve Zilhicce 967'de (Eylül 1560) başdefterdar oldu. 8 Safer 968'de (29 Ekim 1560) azledildi. Başka görevlerde bulunduktan sonra 985'de (1577) Maraş, sonra Haleb ve Diyarbekir beylerbeyi olmuştur. 990 (1582) yılından sonra vefat eyledi. Kabiliyetliydi ve hesap bilirdi. (I. 203)

Ahmed Paşa (Müfettiş) (Seyyid) Yükselerek 1103'de (1691/92) cebecibaşı, 1104'de (1692/93) Trablusşam beylerbeyi, 1106'da (1694/95) Aydın ve sonra Saruhan ve tekrar Aydın muhassılı oldu. 1113'de (1701/02) Alâiye muhassılı ve sonra Adana valisi ve oradan Teke ve tekrar Kıbrıs muhassılı ve 1126'da (1714) Maraş beylerbeyi olup orada vefat etti. Tedbirli ve güçlüydü. (I. 237)

Ahmed Paşa (Müftîzâde) Babası Silifke müftüsüdür. İçel'de doğup ilim öğrendi. Sonra emirliğe heves edip İçel mütesellimi oldu. Yusuf Ziyâ Paşa, Mısır seferine giderken Cemaziyelevvel 1217'de (Eylül 1802) mîrimîran rütbesiyle İçel sancağıyla Dimyat muhafızı atadı. Sene sonunda vezir rütbesiyle Medine muhafızı ve Cidde valisi oldu. Ancak yollar kapalı olduğundan İçel'de kaldı. Sonra Haleb valisi ve 1221'de (1806) Konya valisi ve ardından Karadeniz Boğazı muhafızı oldu. 1222'de (1807) İçel ve İzmit ek olarak verildi. Ardından Maçin muhafızı oldu. 1223'de (1808) istifa ederek İçel'e gitti. Ardından yine orduya memur olup Tırnova ve Misivri muhafızı oldu. 1225'de (1810) Adana ve Tarsus sancaklarıyle asker sevkine memur oldu. 1226'da (1811) Bozok mutasarrıfı, 1227'de (1812) Diyarbekir vilayetiyle maden emini, o sene Şa'bân'da (Ağustos 1812) Mora valisi, 1232'de (1817) Bursa ve Kocaeli valisi ve daha sonra Haleb valisi olup Rebiyülevvel 1233'de (Ocak 1818) kapdan-ı deryâ oldu. Şevvâl'de (Ağustos) istifa ederek Bursa mutasarrıfı olup Şevvâl 1234'de (Ağustos 1819) Bozok ve İzmit, 1235'de (1819/20) Diyarbekir, 1236'da (1820/21) Haleb ve ardından Urfa, 1237'de (1821/22) Aydın ve Saruhan, Cemaziyelevvel 1239'da (Ocak 1824) Kars ve hemen ardından Şam valisi oldu. Giderken Humus'da, Ramazan 1239'da (Mayıs 1824) vefat eyledi. Zengin, insaflı ve cesurdu. Kardeşinin oğlu Ali Bey, kapıcıbaşı olmuştur. Kethüdâsı Mehmed Naim Ağa'dır(→). Mora'da iken kethüdâsı Seyyid Osman Ağa'ya dahi kapıcıbaşılık verildi. (I. 286/87)

Ahmed Paşa (Nâzır) Mekteb-i Harbiye'nin ilk yetiştirdiği erkânı- harp talebesindendir. Hızla yükselerek miralay ve mîrlivâ oldu. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) ferik ve Mek-

teb-i Harbiye nâzırı oldu. Kırım savaşında serdâr-ı ekrem Ömer Paşa Ordusu erkânı- harp reisi oldu. Safer 1271'de (Kasım 1858) vezir rütbesi verildi. Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) Kırım Ordusu kumandanı oldu. Barış yapılışının ardından dönüp o sene Şevvâl'de (Haziran 1856) Arabistan Ordusu müşiri ve Şa'bân 1276'da (Mart 1860) ilâveten Şam valisi oldu. Zilhicce'de (Haziran-Temmuz 1860) azledilmiş ve İstanbul'a gelince görevini kötüye kullandığı anlaşılıp rütbesi kaldırılarak yargılanması için Şam'a gönderilmiş, yargılama sonunda Cemaziyelâhir 1277'de (Aralık 1860-Ocak 1861) katledilmiştir. (I. 299)

Ahmed Paşa (Nişancı) İstanbulludur. Yeniçeri kâtibi, Mısır defterdarı ve mîrahûr-ı sânî, sonra Yeniçeri ağası ve 1024'de (1615) Mısır beylerbeyi oldu. Zilhicce 1026'da (Aralık 1617) azledilmiş ve bir müddet sonra vezirlikle nişancı olmuştur. 1030 (Ekim-Kasım 1621) sonunda İstanbul muhafızı ve kaymakamı oldu. Beşinci ayın sonunda çaresiz kalıp gizlendi. Tenhalarda yaşayarak 1032'de (1623) vefat etti. (I. 210)

Ahmed Paşa (Osmi) 1150'de (1737/38) Dağıstan beyi olup 1151'de (1738/39) harbde Osmanlı Devleti'ne bağlanınca o sene kendisine vezirlik rütbesi ve oğlu Mehmed Han'a mîrimîranlık verildi. Sonra İran'a meyletmeleriyle cezalandırıldılar. Rütbeleri kaldırılıp esenlikleri mahvoldu. (I. 249)

Ahmed Paşa (Öküz vefat ettiren) Sancakbeyi olup 1099'da (1687/88) vezirlikle Hersek valisi oldu. Muharebede düşmana esir düşüp 1105'de (1693/94) kurtuldu ve Gazze sancağı verildi. Bir-iki sene sonra vefat eylemiştir. (I. 230)

Ahmed Paşa (Pabuççu) Rizelidir. İstanbul'a geldiğinde Vefa Hanı'nda bir müddet dikici oldu. Sonra tersaneye girip tayfa oldu. Seyyid Ali Kapdan'ın Boğaz muharebesinde yararlığı görülüp 15 sene tersane çavuşu oldu. 1241'deki (1826) yeniçeri vak'asında sadakat göstererek tersane başağası oldu. 1243'de (1827/28) tersane kethüdâsı ve ardından kapıcıbaşılıkla Galata nâzırı olup Ramazan 1244'de (Mart 1829) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu ve ardından vezirlik verildi ki, düşmanın Boğaz'a düşen bir gemisini tutmuştu. Hafakan hastalığından 6-7 ay hasta yatıp 12 Zilka'de 1245'de (5 Mayıs 1830) vefat eylemiştir. Yaşı 70'e varmış, gayretli, sâdedil bir cesur bir adamdı. Eyüp'de Mihrişah Sultan Türbesi bahçesine defnedildi. (I. 289)

Ahmed Paşa (Pırasa) Mora'da Arhos (Arhoz) müderrisi Ali Efendi'nin oğludur. Arhosluların pırasayı sevmelerinden bu adı kazanmıştır. Babası yerine müderris, sonra voyvoda ve mütesellim olup kapıcıbaşılık verildi. 1158'de (1745) vezirlikle Mora valisi oldu. Sonra bir-iki yere memur edilmişse de emekli oldu. 1170 (1757) yılından sonra vefat eyledi. Âlimdi. (I. 254)

Ahmed Paşa (Pirinççizâde) Yeniçeridir. Turnacıbaşı, sekbanbaşı oldu. 1055'de (1645) kul kethüdâsı ve Şevvâl 1055'de (Kasım-Aralık 1645) yeniçeri ağası, Zilhicce 1055'de (Ocak-Şubat 1646) Biga mutasarrıfı ve ardından üçüncü vezir oldu. 1056'da (1646) Eceâbâd muhafızı ya-

pılarak sürgün edildi. 1057'de (1647) vefat etmiştir. Tarihçiler getirildiği görevlerin adamı olmadığını belirtirler. (I. 215)

Ahmed Paşa (Pulad) Arabdır. Beylerden olup Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) Sivas beylerbeyi, Muharrem 1146'da (Haziran-Temmuz 1733) Adana beylerbeyi oldu. Sonra vefat eyledi. Oğlu Çelik Mehmed Paşa'dır. (I. 246)

Ahmed Paşa (Rum) Selâniklidir. Nüzûl emini ve cebecibaşı oldu. 24 Zilhicce 1104'de (26 Ağustos 1693) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle başdefterdar oldu. Ramazan 1105'de (Mayıs 1694) vezir rütbesiyle rikâb kaymakamı oldu. Sadâret değişiminde ayrıldı ve hapsedildi. 1106'da (1694/95) Midilli muhafızı olup o sene Ramazan'da (Nisan-Mayıs 1695) katledildi. (I. 229)

Ahmed Paşa (Salbaş) Moralıdır. Enderûn'dan yetişip çukadar ve 1194'de (1780) silahdar oldu. 1195'de (1781) vezirlikle İnebahtı, Ramazan 1199 (Temmuz 1785) ortalarında Bosna, 1202'de (1787/88) Yanya valisi olup sonra vezirliği kaldırıldı ve senelerce Yenişehr-i Fenâr'da oturdu. 1212'de (1797/98) vezirlikle İnebahtı ve 1213'de (1798/99) Mora ve sonra Bender muhafızı oldu. 1216'da (1801/02) Ağrıboz muhafızı olduysa da tekrar Bender'e nakledildi. 1222'de (1807) İbrail'i muhafaza edemediği suçlamasıyla idam olundu. Oğlu ricâlden Ali Zülfikâr Bey'dir. (I. 278)

Ahmed Paşa (Salık) Enderûn'dan yetişme olup 1095'de (1684) çavuşbaşı, 1099'da (1687/88) vezirlikle Tarblusşam valisi olup 1100'de (1688/89) vezirliği kaldırıldı. 1102'de (1690/91) vezirliği geri verilip Bağdad valisi olup 1103'de (1691/92) Basra ve ardından Şam valisi olarak orduya memur edilmiştir. 1104'de (1692/93) vefat etti. (I. 228)

Ahmed Paşa (Sarhoş) Bosnalıdır. Kara Mehmed Paşa'nın kethüdâsı olup 1085'de (1674) Özi beylerbeyi, sonra Konya ve 1088'de (1677) Anadolu ve sonra Eğri ve Özi, sonradan yine Eğri beylerbeyi oldu ve 1095'de (1684) vezirlik verildi. Muharrem 1096'da (Aralık 1684) Yanova muhafızı ve ardından kapdan-ı deryâ, Muharrem 1097'de (Aralık 1685) Haleb valisi ve Engürüs seraskeri oldu. Zilhicce'de (Ekim-Kasım 1686) Anadolu sağ kol sürücüsü, sonra Budin seraskeri, 8 Zilka'de 1098'de (15 Eylül 1687) Bağdad valisi ve Zilka'de 1099'da (Eylül 1688) Anadolu müfettişi oldu. 1101'de (1690) Mısır valisi oldu. Receb 1102'de (Nisan 1691) vefat eyledi. Acele etmez ve inceden inceye araştırır olduğundan işleri kolaylıkla yürütemezdi. (I. 226)

Ahmed Paşa (Sarhoş) Yükselerek Yenişehir beyi olup 1115'de (1703/04) Maraş beylerbeyi olmuştur. Kısa süre sonra vefat etti. (I. 234)

Ahmed Paşa (Sarhoş) 1133'de (1721) Dukagin mutasarrıfı oldu. Cemaziyelâhir 1140'da (Ocak-Şubat 1728) beylerbeyi pâyesiyle Bosna valisi olup 1142'de azledilip Seddülbahir muhafızı ve 1145'de (1732/33) Vidin beylerbeyi olup sonra Dukagin mutasarrıflığıyla gözden uzak kaldı. 1148'de (1735/36) vefat eylemiştir. Oğlu Hüdâverdi Paşa'dır(→). (II. 270; I. 245)

Ahmed Paşa (Sarı) Kadı iken meslek değiştirerek 998'de (1590) Diyar-

bekir defterdarı oldu. Sonra yükselerek Sivas beylerbeyi olup 1012'de (1603/04) Van beylerbeyi oldu. 1013'de (1604/05) birkaç gün hastalıktan sonra vefat etti. Savaşçı ve cesurdu. (I. 207)

Ahmed Paşa (Sarı) Boşnaktır. Beylerden olup Muharrem 1123'de (Şubat-Mart 1711) Özi muhafızı, 1127'de (1715) Rumeli beylerbeyi ve sonra Bosna beylerbeyi oldu. Silahdar Ali Paşa şehid olunca orduya başbuğ atandı ve Şevvâl'de (Ekim 1715) vezir rütbesiyle Belgrad muhafızı olup Belgradlıların kaleyi düşmana vereceklerini hissederek buna karşı koyup bağlılığını göstermiş ve Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) şehid olmuştur. (I. 239)

Ahmed Paşa (Sarı) Yükselerek Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim 1703) çavuşbaşı olmuştur. Şevvâl 1116'da (Şubat 1705) azledildi. Şevvâl 1124'e (Kasım 1712) kadar çeşitli görevlerde bulunup yine çavuşbaşı olmuştur. 1128'de (1716) Trablusşam beylerbeyi, 1129'da (1717) Sakız muhassılı oldu. Cemaziyelâhir 1130'da (Mayıs 1718) vezir rütbesi ve Konya vilayetiyle İran Ordusuna memur oldu. Sonra Diyarbekir vilayetiyle Revan seraskeri olup 1137'de (1724/25) Revan valiliği ilâve olarak verildi. 1143'de (1730/31) Rakka valisi oldu. 1151'de (1738/39) buradan Aydın'da Sarı Beyzâde'nin cezalandırmasına memur olmuş, ancak görevi başaramadan dönüşü ayrılmasına sebep olmuştur. Sonra gene aynı görevle, anılan şakîyi yakalayıp vefat ettirterek namus ve vakarını korumuş ve 1152'de (1739/40) Boğdan tarafında harbe memur olarak orada vefat etmiştir. Doğru ve cesurdu. (I. 247/48)

Ahmed Paşa (Sarı) (Hacı) Köse Ali Paşa'nın kethüdâsı iken tersane beylerinden olup yetişerek kapudâne-i hümâyûn oldu. Azilden sonra 1106'da (1694/95) hapsedilmiş ve sonra vefat etmiştir. (I. 230)

Ahmed Paşa (Sarı) (Tarhuncu) Bosnalıdır. Saraydan bölüğe sipahilikle çıkıp Mûsâ Paşa'ya, sonra Hezârpâre Ahmed Paşa'ya kethüdâ oldu. Ahmed Paşa'nın vefat ettirüldüğü olay öncesi evine çekildi. Zilhicce 1058'de (Aralık 1648/Ocak 1649) Diyarbekir valisi ve vezir oldu. 21 Safer 1059'da (5 Şubat 1649) Mısır valisi oldu. Safer 1061'de (Şubat 1651) azledildi. Sonra Yanya valisi oldu ve Receb 1062'de (Haziran 1652) sadrazam oldu. Rebiyülâhir 1063'de (Mart 1653) katledildi. Üsküdar'a defnedildi. Mağrur olmayan, sâlih, dindar bir adamdı. Kimseye bir kuruş yedirmez oldu. Mal tahsilinde bazı güzel yollar bularak masraftan haylice kıstı. (I. 217)

Ahmed Paşa (Semiz) Arnavutdur. I. Süleyman (Kanunî) devrinde mâbeynden kapıcıbaşılıkla çıkmıştı. Sonra Mihrimâh Sultanzâde Ayşe Hanım Sultan'la evlendi. Bu sebepten 965'de (1558) Yeniçeri ağası oldu. 971'de (1563/64) Anadolu beylerbeyi, sonra Rumeli beylerbeyi olmuştur. Sonra vezir oldu. Sırasıyle ikinci vezirliğe kadar yükseldi. Şa'bân 987'de (Eylül-Ekim 1579) sadrazam oldu. Rebiyülevvel 988'de (Nisan-Mayıs 1580) vefat eylemiştir. Edirnekapı'da medfundur. Tedbirli, akıllı bir vezirdi. Hanım sultandan olan oğulları Osman Bey(→), Mehmed Bey(→), Abdurrahman Bey(→) ve Mustafa Paşa'dır. (I. 202)

Ahmed Paşa (Seydi) Kara Ahmed Paşa'nın Çerkes kölesidir. Cündî

olup mâbeynde bir iç ağasını oyunda hançerle vefat ettirünce gazaba uğrayarak kovuldu. Mîrlivâ, sonra Maraş beylerbeyi ve 1065'de (1655) vezirlikle Anadolu valisi olup Cemaziyelâhir'de (Nisan 1655) azledildi. O sene Haleb valisi oldu. Zilhicce 1065'de (Ekim 1655) Sivas valisi olup 1066'da (1656) Silistre valisi ve 21 Ramazan 1066'da (13 Temmuz 1656) kapdan-ı deryâ oldu. 24 Safer 1067'de (12 Aralık 1656) katledilmiştir. Cesur, kan dökücüdür. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (I. 219/20)

Ahmed Paşa (Seyyid) Yükselerek mirâhûr-ı sânî olarak bir aralık Mısır'a gitti. 18 Receb 1173'de (7 Mart 1760) kapıcılar kethüdâsı ve sonra mîrahûr-ı evvel, Safer 1176'da (Ağustos-Eylül 1762) ikinci defa mîrahûr-ı evvel oldu. 20 Ramazan 1176'da (4 Nisan 1763) vezirlikle Selânik valisi ve sonra Ağrıboz muhafızı oldu. 1179'da (1765/66) Cidde valisi olup 1180'de (1766/67) istifa eyledi. 1181'de (1767/68) Mısır'dan hac emiri Sâlih Bey'le beraber çıkıp Ağrıboz muhafızı oldu. Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) Selânik valisi oldu. Sonra vefat eyledi. Doğru tavırlıydı. (I. 262)

Ahmed Paşa (Seyyid) Çeteci Abdullah Paşa'nın torunudur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup sonra Tulça mutasarrıfı oldu. 1185'de (1771/72) vezirlik verildiyse de bu sırada bir harbi kaybedince azledilerek yerine Moralı Ahmed Ağa vekil oldu. Sonra yine Niğbolu mutasarrıfı olup 1187'de (1773) Adana valisi oldu. 1188'de (1774) ayrıldı ve vezirliği kaldırıldı. Sonra vefat etti. (I. 265)

Ahmed Paşa (Seyyid) Hurşid Ahmed Paşa'nın silahdarı ve sonra kethüdâsı olarak kapıcıbaşı olmuştur. Muharrem 1236'da (Ekim 1820) vezir rütbesiyle Selânik ve Kavala ve sonra Köstendil valisi oldu. 1239'da (1823/24) çok borcu olduğundan Dimetoka'ya gönderildi. 1244'de (1828/29) vezirliği verilerek Silistre valisi oldu. 1245'de (1829/30) oranın istilâsında esir oldu. Esirlikten dönüşte vezirliği kaldırılarak kapıcıbaşılık verildi. Gözden düşmüş olarak vefat eylemiştir. (I. 290)

Ahmed Paşa (Seyyid) (Kemankeş) Serçeşme olup 1099'da (1688) sancakbeyi pâyesiyle Bolu mutasarrıfı oldu. 1100'de (1688/89) Konya ve o sene Kastamonu beylerbeyi, 1101'de (1688/90) vezir rütbesiyle Diyarbekir ve 1102'de (1690/91) Anadolu valisi olup muharebede bulunmuştur. 1103'de (1691/92) Köprülüzâde Mustafa Paşa'nın bozgununa sebep olduğu bahane edilip Arabacı Ali Paşa'nın gadriyle Edirne'ye getirilip boğulmuştur. Seyyidlerden, sâdık ve mücâhid bir zat idi. (I. 227)

Ahmed Paşa (Siyahî) 1267'de (1851) mîrlivâ olmuş, daha sonra vefat etmiştir. (I. 296)

Ahmed Paşa (Solakzâde) Deryâ beylerinden olup 1106'da (1694/95) üzerine esirler boşanarak gemisinde şehid eylediler. (I. 229)

Ahmed Paşa (Şehlâ) (Kör) 1123'de (1711) maktül olan Osman Ağa'nın akrabasından Ca'fer Ağa'nın oğlu olup Foça'da doğdu. Amcası Alâiyeli Hacı Ebûbekir Paşa'ya bağlanıp Cidde valiliğinde kethüdâsı olmuştur. Sonra kapıcıbaşı ve kapıcılar kethüdâsı ve çavuşbaşı olup Şa'bân 1150'de (Aralık 1737) sadâret kethüdâsı oldu. 23 Zilka'de 1150'de (14 Mart

1738) vezirlikle sadâret kaymakamı oldu. Cemaziyelâhir 1151'de (Eylül-Ekim 1738) Aydın mutasarrıfı oldu. Zilhicce 1151'de (Mart 1739) rikâb kaymakamı oldu. Ordunun dönüşünün ardından Şa'bân 1152'de (Kasım 1739) nişancı oldu. 27 Rebiyülevvel 1153'de (22 Haziran 1740) sadrazam oldu. 15 Safer 1155'de (21 Nisan 1742) azlolundu. Ardından Rakka valisi ve 1156'da (1743) azledilip kısa süre sonra Sayda valisi, Muharrem 1157'de (Şubat-Mart 1744) Kars seraskeri ve Zilka'desinde (Aralık) Haleb valisi, Rebiyülevvel 1158'de (Nisan 1745) Anadolu eyaletiyle ikinci defa Kars seraskeri olup Zilka'desinde (Aralık) ikinci defa Haleb valisi, Zilka'de 1159'da (Kasım-Aralık 1746) Kandiye ve Zilhicce'de üçüncü defa Haleb, Cemaziyelâhir 1160'da (Haziran 1747) Diyarbekir ve Zilhicce'de (Aralık 1747) Bağdad valisi oldu. Rebiyülevvel 1161'de (Mart 1748) istifa ederek İçel mutasarrıfı oldu. 19 Ramazan 1161'de (12 Eylül 1748) Mısır valisi oldu. Cemaziyelevvel 1163'de (Nisan 1750) Adana, Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) dördüncü defa Haleb valisi olmuş ve Rebiyülâhir 1166'da (Şubat 1753) vefat eylemiştir. Maarifperverse de hırs, kıskançlık ve rüşvet ile meşhurdur. Ayakapısı'ndaki Ahmed Çelebi Mescidi'ni tekrar ihya eyledi ve Bandırma Tekkesi ile sebil ve medrese ihya ve imar etti. (I. 253)

Ahmed Paşa (Şeyhzâde) İsmail Paşa'nın oğludur. Ümerâdan olup 1094'de (1683) Tire mutasarrıfı iken vezirlik rütbesiyle İstolni-Belgrad muhafızı oldu. 1105'de (1693/94) Musul, sonra Diyarbekir valisi oldu. Yeni usûller icadıyla halka zulmetmiştir. Halk zulüm ve baskısına dayanamayarak ayaklanınca Malatya'ya gelmiştir. Kapıcıbaşı Hüseyin Ağa gelip orduya memuriyetini kendisine söylemiş ve Ramazan 1106'da (Nisan-Mayıs 1695) vehmine tâbi olarak göbeği üzerinden tabancasını boşaltıp intihar etmiştir. (I. 229)

Ahmed Paşa (Tayyârzâde) Tayyâr Mehmed Paşa'nın oğludur. Beylerden olup sonra vezir oldu. Muharrem 1065'de (Kasım 1654) Haleb, 1066'da (1655/56) Diyarbekir valisi olup azledildi. Rebiyülevvel 1067'de (Aralık 1656/Ocak 1657) yine Diyarbekir ve sonra Şam valisi oldu. 1069'da (1658/59) Abaza Hasan Paşa'nın isyanına katıldığı için onunla beraber katlolundu. Cesur, mağrur ve çok hareketliydi. Köprülü Mehmed Paşa'ya başkaldırdı. Bu sebepten can korkusuna düşüp Abazalarla küçükten beri ülfeti olduğundan onlara bağlanıp âsi oldu. (I. 219)

Ahmed Paşa (Türk) Yükselerek Aydın ve sonra Adana beylerbeyi oldu. 1127'de (1715) harbe memur olup ardından vezirlikle Anadolu valisi oldu. Ramazan 1128'de (Ağustos-Eylül 1716) şehid oldu. Üsküdar'da mektebi vardır. İhtişamı mükemmel bir zat idi. Oğlu Nu'man Bey olup onun oğlu hâcegândan Affân Bey'dir. (I. 239)

Ahmed Paşa (Velîyeddinzâde) Kazasker Velîyeddin Efendi'nin oğludur. Edirne kadısı ve sonra kazasker olmuştur. II. Mehmed'in (Fâtih) dikkatini çekip vezir ve nedim oldu. Sonra vezirlikten azledilip Muradiye ve Orhaniye külliyeleri mütevelliliği göreviyle Bursa'ya gönderildi. Sonra Bursa ve Ankara valisi oldu. 903'de (1497/98) vefat eyledi. Şair, âlim, cö-

mert, kerim, kısırlıkla itham edilmişti ve bekârdı. Bir rivayette saray cariyelerinden Tûtî Kadın'ı alıp ondan bir kızı bile olmuş ve 8 yaşında vefat etmiştir. (I. 193/94)

Ahmed Paşa (Voynuk) Hezargradlı veya Bosnalıdır. Hasbahçede bahçıvan iken yükselip bostancıbaşı oldu. Rebiyülevvel 1053'de (Mayıs-Haziran 1643) yeniçeri ağası ve Şevvâl'de (Aralık 1643) Bosna valisi oldu. Zilhicce'de (Şubat 1644) hapsedildi. Rebiyülâhir 1054'de (Haziran 1644) Adana valisi oldu. 1057'de (1647) azledilip gelince Boğaz Hisarı muhafızı olmuştur. Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) kapdan-ı deryâ oldu. Girit seferine gitti. Foça'da yiğitçe hareket ettiyse de serdâr Deli Hüseyin Paşa ile geçinemedi. Tek başına hareket edip Suda'yı almak fikrinde iken Receb 1059'da (Temmuz 1649) deniz savaşında bir top güllesiyle şehid oldu. Cesur, bencil ve dik kafalıydı. (I. 216)

Ahmed Paşa (Yeğen) Beylerden olup Kamaniçe muhafızı oldu. 1103'de (1691/92) kale müstahfızları elinde şehid oldu. (I. 228)

Ahmed Paşa (Yeğen) Mehmed Ali Paşa'nın yeğenidir. Bu sebepten yükselip Mısır'da miralay, livâ ve ferik oldu. Mehmed Ali Paşa'nın vefatında Mısır'ı terk edip İstanbul'a geldi. 1265'de (1849) vezir rütbesiyle Meclis-i Vâlâ azası olup 1266'da (1850) tekrar Mısır'a dönerek birkaç sene sonra orada vefat eylemiştir. Oğlu Mansûr Paşa, Hıdiv İsmail Paşa'ya damad olduğundan vezirliğe nâil olmuştur. Mehmed Ali Paşa'nın eniştesi Ahmed Bey, II. Mahmud devrinde (1808-1839) kapıcıbaşı olmuştur. (I. 297)

Ahmed Paşa (Zaim) Zeamet sahiplerindendir. Sonra kapıcıbaşı olarak silahdar ağası oldu. Sonra Kırlıca başbuğu olup 1221'de (1806) vezir rütbesiyle Tulça muhafızı oldu. 1224'de (1809) Edirne'de ikamete memur olarak orada vefat eylemiştir. (I. 281)

Ahmed Paşazâde *bak.* Velîyeddin Bey

Ahmed Paşazâde Vezirlerden bazılarının evlâdıdır ki, Karahisarî Ahmed Paşa, Türk Ahmed Paşa ve Gazi Ahmed Paşa gibi, asrımız ortalarına kadar isimleri işitilmiştir. Gazi Ahmed Paşa'nın evlâdından ferik İsmail Paşa vardır. (IV. 680)

Ahmed Pîr Bey (Sultanzâde) II. Murad'ın kızının oğlu ve Karaman emiri İbrahim Bey'in ikinci oğludur. Kardeşi İshak Bey'in yerine buna Konya eyaleti verildi. Ancak kötü idaresi ve kardeşi Kasım Bey'in aldatması yüzünden Konya, Gedik Ahmed Paşa marifetiyle Osmanlı ülkesine katılmış ve bu da kahrından 875'de (1470/71) vefat etmiştir. (I. 192)

Ahmed Pîr Çelebi Maliyeden yetişme olup defterdar olmuştur. 931'de (1525) vefat etti. Sofular'da defnedildi. Lütfüpaşa'da camii ve medresesi vardır. Oğlu Azmî Efendi'dir. (I. 197)

Ahmed Pîr Çelebi (Leyszâde) Nureddin Hamza Efendi'nin oğludur. Müderris, Üsküp kadısı, sonra sahn müderrisi ve iki kere Mısır mollası oldu. 952'de (1545) vefat eyledi. Fâzıl, dindar ve kerimdi. Oğlu Ahmed Çelebi'dir(→). (I. 198)

Ahmed Pîr Efendi (Pîrî Reis) Karamanî Ahmed'in oğlu olup Lârende'de doğdu. Kapdan Hayreddin Paşa'nın hocası olduğundan onun Midilli'deki

medresesine müderris oldu. 960'da (1553) Hayreddin Paşa'nın o sene biten Beşiktaş Medresesi'ne müderris oldu. 963'de (1556) azledildi. Safer 967'de (Kasım 1559) Galata mollası, sonra Eyüp mollası oldu. 973'de (1565/66) vefat eylemiştir. Sâlih bir zat idi. *Vikaye*'yi tercüme eylemiş ve bazı risaleler yazmıştır. (I. 200)

Ahmed Râzî Efendi (Surre Eminizâde) (Hacı) Silahdar Ocağı'nda serhalife olup 1201'de (1786/87) vefat eyledi. Topkapı'ya defnedildi. (I. 269)

Ahmed Re'fetî Bey (Aşçıbaşızâde) (Hacı) (Seyyid) Kalemden yetişip 1198'de (1784) küçük evkaf muhasebecisi oldu. 1202'de (1788) piskopos mukataacısı oldu. Sonra başka görevlerde bulunarak Şevvâl 1218'de (Ocak-Şubat 1804) vefat eyledi. Zeyneb Sultan Camii'nde medfundur. (I. 276/77)

Ahmed Reşid Bey Bâbiâli'den yetişerek hâcegândan olmuştur. Ruznâme-i sânî, 1234'de (1818/19) teşrifatçı ve 1236'da (1820/21) süvari mukabelecisi oldu. Azledilmişken 1239'da (1823/24) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 286)

Ahmed Reşid Bey (Torun) Enderûn'da yetişerek I. Abdülhamid'in buyruğuyla şehzâdesi Mustafa'ya lala olmuştur. Şehzâdenin tahta çıkışına (IV. Mustafa) kadar bu hizmette kalıp derhal rikâbdâr ve 17 Rebiyülâhir 1222'de (24 Haziran 1807) silahdar oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) ayrılmıştır. 5 Zilka'de 1234'de (26 Ağustos 1819) vefat eylemiştir. Hamidiye Türbesi'nin bahçesinde medfundur. Kardeşi Mustafa Bey'dir(→). (I. 285)

Ahmed Reşid Efendi Sadrazamlardan birinin kethüdâsının oğludur. Bâbıâlî'ye girerek hâcegândan ve ricâlden oldu. 14 Zilka'de 1214'de (9 Nisan 1800) vefat eyledi. Edirnekapı'ya defnedildi. (I. 275)

Ahmed Reşid Efendi Balıkesirli Osman Efendi'nin oğludur. Usta kâtiplerden olmakla Bâbıâlî'de yükselip hâcegândan oldu. 1222'de (1807) tezkire-i sânî, 1224'de (1809) tezkire-i evvel, sonra çavuşbaşı oldu. 1225'de (1810) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. 23 Zilka'de 1225'de (20 Aralık 1810) vefat eyledi. Süleymaniye'de babasının yanına defnedildi. (I. 282)

Ahmed Rıdvan Bey Beylerden olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (I. 198)

Ahmed Rif'at Bey İbrahim Sârim Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1199'da (1785) İstanbul mukataacısı oldu. Sonraları çeşitli divan görevlerinde bulunup 1230'da (1815) vefat eyledi. Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Oğlu Mehmed Emin Bey'dir(→). (I. 284)

Ahmed Rif'at Bey Istabl-ı Âmire'de kefçe nâzırı olup 1248'de (1832/33) vefat edip Selimiye'ye defnedildi. (I. 291)

Ahmed Rif'at Bey Dârendeli Mehmed Paşa'nın torunu Ahmed Bey'in oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1240'da (1824/25) çavuşbaşı da olmuştur. Durumuna uygun görevlerde bulunduktan sonra terk edilmiş halde 25 Safer 1258'de (7 Nisan 1842) vefat eylemiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 294)

Ahmed Rif'at Bey Teşrifat kaleminden yetişerek kesedar oldu. Safer 1273'de (Ekim 1856) ûlâ sınıf-ı evveli ve teşrifatçı olmuştur. 25 Rebiyülevvel 1284'de (27 Temmuz 1867) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. Doğru ve şişmandı. (I. 300)

Ahmed Rif'at Bey (Hanım Sultanzâde) Lalazâde Nurî Bey'in oğludur. Annesi Rukiye Hanım Sultan'dır. 1218'de (1803/04) vefat edip Yeni Cami haziresine defnedilmiştir. (I. 276)

Ahmed Rif'at Paşa Mısır valisi İbrahim Paşa'nın büyük oğludur. Mîrlivâ ve ferik oldu. Ramazan 1274'de (Nisan-Mayıs 1858) kardeşleri İsmail Paşa ve Fâzıl Paşa ile bir günde vezir oldular. Bir-iki sene sonra İskenderiye'den Mısır'a gitmek üzere Halim Paşa ve Mısır bahriye müdürü Hayreddin Paşa ile birlikte bindikleri trenin kazaen köprüden uçmasıyla Hayreddin Paşa ile boğularak vefat eylemişler ve Halim Paşa'yı kölesi kurtarmıştır. Güzel huyluydu. Oğlu İbrahim Paşa vezir rütbesiyle amcası İsmail Paşa'ya damad olmuştur. (I. 298/99)

Ahmed Saatî Efendi Edirnelidir. Müderris, Belgrad mollası olup emekli oldu. Zilhicce 1122'de (Ocak-Şubat 1711) vefat eyledi. İffetli ve sâlih olup şairdir. Mahlası "İffetî" olup *Divan* sâhibidir. (I. 237)

Ahmed Sâdık Efendi Mansıp sahiplerinden ve hâcegândandır. 1 Safer 1151'de (21 Mayıs 1738) vefat etmiştir. Karacahmet'de medfundur. (I. 244)

Ahmed Sâdık Hüseynî 953'de (1546) Buhara'da vefat eden Mehmed Abdüssemî'nin oğludur. O diyarda tahsil görüp Nakşibendî şeyhlerinden el aldı. 980'de (1572) haccdan sonra İstanbul'a geldi. Ebûssuûd Efendi'nin meclisine kabul olunup ev ve maaş ihsan buyuruldu. III. Murad'ın sevgisini kazandı ve tekrar hacca gitti. Şa'bân 994'de (Temmuz-Ağustos 1586) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Zâhir ve bâtın ilimlerinde mâhirdir. Oğlu Hoca Ziyâeddin Ahmed'dir. (I. 203/04)

Ahmed Said Efendi (Bolevîzâde) Ali Efendi'nin oğludur. (I. 244)

Ahmed Seydî Abdullah Kırımî'nin oğludur. Anadoluya göçerek Merzifon'da müderris oldu. 864'de (1460) İstanbul'da vefat eylemiştir. *Şerhu Lübbü'l-Elbâb*'ı yazdı. (I. 192)

Ahmed Şemseddin Efendi (İbn Kemâl) Kemâl Paşazâde Süleyman Bey'in oğludur. Edirne'de doğdu. Önce beylerden olup sonra öğrenimini tamamlayarak ulemâdan oldu. Sahn müderrisi ve sonra Edirne kadısı ve buradan da Anadolu kazaskeri oldu. I. Selim (Yavuz) Mısır'dan dönünce azleyledi. Sonra Edirne'de Dârülhadis medresesi ve sonra Bâyezid Medresesi verildi. 932'de (1526) şeyhülislâm oldu. 2 Şevvâl 940'da (16 Nisan 1534) vefat etti. Şehir dışında Mahmud Çelebi Zaviyesi'nde defnedildi. Arab âlimleri müşküllerini halletmek için buna müracaat ederlerdi. Telifleri: Tamamca *Tefsir*, *Keşşâf*'a eksik bir hâşiye, *Hidâye Şerhi*, *Islah–ı Miftâh*, *Şerh-i Miftâh*, *Yusuf u Züleyha*, Farsça *Dakaiku'l-Hakaik*, *Tarih-i Osmanî*, 200 kadar risale. Fâzıl, şair, edip, araştırıcı, Allah korkusu olan bir zat idi. (I. 197)

Ahmed Şeyhî Efendi Birgilidir. Müderris, Manisa mollası oldu. Azledilmiş olarak 1051'de (1641/42) vefat etti. Hattatdı. (I. 214)

Ahmed Şeyhî Efendi (Kadızâde) Ahmed Şemseddin Efendi'nin torunlarındandır. Müderris, Filibe, Kudüs, Selânik, Şam, tekrar Kudüs mollalıklarında bulundu. Şevvâl 1048'de (Şubat 1639) vefat eyledi. Bilgiliydi. Oğlu İsmail Efendi'dir(→). (I. 213)

Ahmed Tevfik Bey (Şerif) Evrenoszâdelerden ve Selânik hânedanından olup çavuşbaşı olmuştu. Bosna ricâlindendir. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (I. 290)

Ahmed Vâkıf Efendi Hadice Sultan'ın masraf kâtipliğinde bulunmakla Receb 1203'de (Nisan 1789) hâcegânlıkla kethüdâ olmuştu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (I. 270)

Ahmed Vefik Paşa Divan-ı Hümâyûn Tercümanı Yahyâ Nâcî Efendi'nin oğlu Ruhiddin Efendi'nin oğludur. Küçük yaşta öğrenime başlamış ve Paris'de Fransızca öğrenmiştir. Döndükten sonra tercüme kalemine girip İzmir'e ve 1264 (1848) tarihlerinde Bükreş'e memur olarak mühim hizmetlerde bulunmuştur. Şa'bân 1267'de (Haziran 1851) Encümen-i Dâniş azalığına, Şevvâl'de (Ağustos) ulâ sınıf-ı sânîsiyle Tahran elçiliğine, Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) ûlâ evveli ile Meclis-i Vâlâ azalığına ve Receb 1273'de (Mart 1857) bâlâ ile ek olarak deâvî nâzırlığına memur oldu. Muharrem 1274'de (Ağustos-Eylül 1857) ayrılıp azalıkta kaldı. Receb 1276'da (Ocak 1861) Paris büyükelçisi olup Şa'bân 1277'de (Şubat 1861) Meclis-i Vâlâ azalığı ile geri çağrıldı. 23 Cemaziyelevvel 1278'de (26 Kasım 1861) evkâf nâzırı ve 2 Zilhicce 1278'de (31 Mayıs 1862) Divân-ı Muhasebat komisyon-ı muvakkati reisi, kısa süre sonra Meclis-i Vâlâ azası ve 1 Şevvâl 1279'da (22 Mart 1863) Anadolu sağ kolu müfettişi oldu. Bursa, Karasi taraflarını dolaşıp Cemaziyelâhir 1281'de (Kasım 1864) dönüp konağına çekildi. 11 Receb 1288'de (26 Eylül 1871) rusûmat emini, 15 Zilka'de 1288'de (26 Ocak 1872) sadâret müsteşarı, 10 Rebiyülevvel 1289'da (18 Mayıs 1872) maarif nâzırı ve 4 Şevvâl'de (5 Aralık 1872) Şûrâ-yı Devlet azası olup 1290'da (1873) ayrıldı. Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) â'yândan ve Meclis-i Meb'usan reisi olup 12 Rebiyülevvel 1294'de (27 Mart 1877) vezirlik verildi. Ardından Edirne valisi olup 3-4 ay sonra dönmüştür. Muharrem 1295 (Ocak 1878) başlarında ikinci defa maarif nâzırı olup 25 gün sonra "Başvekil" olmuştur. O senenin Rebiyülevveli (Mart) ortalarında ayrılıp ardından Bursa valisi oldu. 1299 sonlarında (Eylül-Ekim 1882) ayrılarak Muharrem 1300'de (Kasım 1882) ikinci defa "Başvekil" olduysa da bir-iki gün zarfında ayrılıp Rumelihisarı'ndaki konağına çekilmiştir. 22 Şa'bân 1308'de (2 Nisan 1891) vefat eyledi. Doğru, iffetli, sert, sâdık, Doğu ve Batı dillerini hakkıyla bilir bir fâzıl ve engin bilgili olup azil günlerinde daima kitap okumuş ve yazmakla meşgul olmuştur. Lûgat, coğrafya ve tarih gibi ilimlerde derin bilgisi olup *Lehçe-i Osmanî* ve *Fezleke-i Tarih*'i yazmış, *Makamat-ı Harirî* ve Fransızcadan bazı eserler tercüme etmiştir. Kitâbeti, ifadesi eski Türkçe tarzında iken imlâ ve inşası başkaydı. Çok kitabı vardı ve boş günlerinde kütüphanesinde kitap okumakla meşgul olurdu. (I. 308/09)

Ahmed Vesim Efendi (Çavuşbaşızâde) (Hacı) Müderris, 1188'de (1774) Üsküdar mollası, yükselerek 1198'de (1784) Medine kadısı ve 23 Rebiyülevvel 1201'de (13 Ocak 1787) İstanbul kadısı oldu. Müddetini tamamlayıp bu senelerde (1790'lar) vefat eylemiştir. (I. 272/73)

Ahmed Vesim Efendi (Hacı) Hâcegândan ve mansıp sahiplerindendi. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (I. 270)

Ahmed Yaiş Efendi Müderris, Şa'bân 1167'de (Haziran 1754) Yenişehr-i Fenâr kadısı, Muharrem 1173'de (Eylül 1759) Şam mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 257)

Ahmed Yunus Efendi Gümülcinelidir. Müderris, Lefkoşe mollası olup Rebiyülâhir 1136'da (Ocak 1724) vefat etmiştir. (I. 242)

Ahmed Zeynî Efendi Divan kaleminde yetişerek rüûs kesedarı oldu. 1201'de (1786/87) vefat eyledi. Kâşgarî Dergâhı yakınında medfundur. (I. 269)

Ahmedî Sivaslıdır. Mısır'da öğrenim görerek dönüşte Germiyanoğlu'na hoca oldu. Timurleng ile görüşüp yakınlığını kazandı. Hatta Timur hamamda iken "bana bir baha kes" demekle "seksen akçe" deyip, Timur, "peştemalımın bahasıdır" deyince Ahmedî, "kendiniz, çarşıda bir mangır değmezsiniz" demiş. Bu cevap Timur'un hoşuna gitmiş ve ihsanda bulunmuştur. 815'de (1412/13) 80 yaşında vefat eylemiştir. Usta şairdir. Emir Süleyman Çelebi adına yazdığı *Süleymanname* ile tıptan bir risalesi vardır. (I. 191)

Ahmedî (Elagöz) I. Bâyezid'in (Yıldırım) beylerinden olup 805 (1402) vak'asında vefat etmiştir. (I. 191)

Ahsen Efendi Dahiliye kaleminden yetişip serhalife olmuştur. Mâbeyn başkâtibi Bursalı Emin Bey'in kaynı olmasından dolayı altı-yedi sene Feshane-i Âmire müdürü olmuş ve 1290'da (1873) vefat eylemiştir. (I. 189)

Ahterî *bak.* Mustafa Efendi

Ak *bak.* Kemâleddin; Mahmud Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Efendi; Şemseddin Mehmed Efendi

Ak Mahmudzâde *bak.* Zeynelâbidîn Mehmed Efendi

Ak Şemseddinzâde II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) şeyhlerinden Göynüklü Mehmed Şemseddin Efendidir. Evlâdı yarım asır kadar şeyhlikle ve ilimle tanındılar. (IV. 682)

Ak Şemseddinzâde *bak.* Mehmed Efendi

Akbaba *bak.* Mehmed Efendi

Akbabazâde *bak.* Mustafa Efendi

Akbaş *bak.* Mahmud

Akbaş Orhan Gazi devri (1326-1361) ricâlindendi. Savaşlarda yararlığı görülmüştür. (I. 392)

Akbaşzâde *bak.* Hasan Ağa

Akbıyık Sultan *bak.* Muhyiddin

Akça *bak.* Koca Bey

Akçaylı *bak.* Mehmed Bey

Akhâşiye *bak.* Mustafa Efendi

Âkif Ahmed Efendi (Köse) Çelebi Hâlet Efendi mühürdarı İbrahim Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî ve sonra âmedî halifelerinden olup Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) reis kesedarı oldu. Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) piyade mukabelecisi

ve âmedî olup sonra tezkire-i evvel oldu. 1248'de (1832/33) sadrazamı Rumeli'den davete memur edildi. 1250'de (1834/35) Bosna muhaddidi, 18 Zilka'de 1252'de (24 Şubat 1837) mülkiye kâtibi, 23 Zilhicce 1253'de (20 Mart 1838) Şûrâ-yı Bâbıâlî azası, Zilka'de 1256'da (Ocak 1841) Meclis-i Muhasebe reisi ve Zilka'de 1257'de (Aralık 1841/Ocak 1842) Viyana sefiri olup Şevvâl 1258'de (Kasım 1842) azledildi. Cemaziyelâhir 1259'da (Temmuz 1843) ikinci defa Meclis-i Muhasebe reisi, Safer 1262'de (Şubat 1846) ûlâ sınıf-ı evveli ve Rebiyülâhir 1264'de (Mart 1848) teşrifatçı oldu. 13 Safer 1267'de (18 Aralık 1850) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. Akıllı, tedbirli, eşsiz bir kâtipdi. (III. 288)

Âkif Bey Sakızlıdır. Sadrazam Es'ad Paşa'nın büyük kardeşi olup 1276'da (1859/60) erkânı- harb olarak mektepten çıkmıştır. Miralaylığa kadar terfi edip Rebiyülâhir 1308'de (Kasım-Aralık 1890) vefat eylemiştir. (III. 289)

Âkif Efendi (Damadzâde) Murad Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1188'de (1774) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 359)

Âkif Halil Paşa Sudûrdan Ağrıbozlu Mehmed Bey'in oğludur. Rumeli beylerbeyi pâyesine kadar yükselmiş zengin bir zat olup 1 Zilka'de 1271'de (16 Temmuz 1855) vefat etmiştir. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (III. 288)

Âkif Mahmud Bey Ricâlden Nâfi' Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek rüsûmata geçti. Tuna rüsûmat nâzırı ve sonra Galata gümrüğü ve sonra emtia-i dahiliye gümrüğü nâzırı, iki defa cemiyet-i rüsûmiye nâzırı olmuş ve Zilka'de 1309'da (Haziran 1892) rütbesi bâlâya çıkmıştır. 8 Receb 1314'de (13 Aralık 1896) vefat eyledi. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. İffetli ve doğru idi. (IV. 861/62)

Âkif Mehmed Bey Mîrimîrandan Ebûbekir Paşa'nın oğludur. Mezarında "Ebûbekir Beyzâde" yazılıdır. Bâbıâlî'den yetişerek teşrifatçı oldu. 1156'da (1743) azledilerek taşraya gönderildi. Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) küçük evkaf muhasebecisi ve sonra başka görevlerde bulunup 1168'de (1754/55) ikinci defa teşrifatçı oldu. 1176'da (1762/63) ek olarak çavuşbaşı, 1177'de (1763/64) ve 1178'de (1764/65) ek olarak süvari mukabelecisi oldu. Cemaziyelevvel 1180'de (Ekim 1766) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Salacak Mescidi'ni bina eyledi. Birkaç senelik bir *Tarih* yazdı. İnşası ve kitâbeti vardı. (III. 287)

Âkif Mehmed Bey İbrahim Ağa'nın (v. 1257/1841)(→) oğludur. Ruznâmçe kâtiplerinden olup Rebiyülâhir 1253'de (Temmuz 1837) vefat eylemiştir. Bu kitabın yazarının dayısıdır. (I. 158)

Âkif Mehmed Paşa Yozgatlıdır. 1202'de (1787/88) doğdu. Cebbarzâde Süleyman Bey'in kâtipliğinde bulunup sonra İstanbul'a geldi. Âmedî kalemine girip 1236'da (1820/21) kâğıd-ı bîrûn emini oldu ve 1238'de (1822/23) ikinci defa aynı göreve getirildi. 1240'da (1824/25) silahdar kâtibi, ardından âmedî, 1242'de (1826/27) beylikçi oldu. 12 Zilka'de 1247'de (13 Nisan 1832) reisülküttab olup 23 Zilka'de 1251'de (12 Mart 1836) müşir rütbesiyle hariciye nâzırı oldu. 2 Rebi-

yülevvel 1252'de (17 Haziran 1836) azledildi. 11 Cemaziyelâhir 1253'de (12 Eylül 1837) dahiliye nâzırı olup 4 Muharrem 1254'de (30 Mart 1838) azledildi. 3 Şa'bân 1255'de (12 Ekim 1839) İzmit valisi olup Safer 1256'da (Nisan 1840) Edirne'ye, sonra Bursa'ya gönderildi. 1263'de (1847) hacca gidip dönüşünde, o senenin Zilhiccesinde (Kasım 1847) İskenderiye'de vefat eylemiştir. Âlim, fâzıl, şair, bilgili, vakarlı ve hiddetliydi. *Münşeat*'ı ve *Tabsıra*'sı meşhurdur. (III. 287/88)

Âkif Mehmed Paşa Arnavutluk hânedanından Receb Paşa sülâlesinden Velî Bey'in oğludur. 2 Muharrem 1238'de (19 Eylül 1822) doğmuştur. Küçüklüğünde hâcegândan olup 1265'de (1849) sadâret kalemine girmiştir. Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Üsküp mutasarrıflığıyla mîrimîran olmuştur. Safer 1275'de (Eylül 1858) vezirlikle Bosna, bir ay sonra Selânik, yine o sene Rebiyülâhir'de (Kasım 1858) Yanya, Şa'bân 1279'da (Şubat 1863) Selânik, Zilka'de 1285'de (Şubat 1869) Tuna ve Zilka'de 1287'de (Şubat 1871) Bosna valisi olup Cemaziyelevvel 1288'de (Temmuz 1871) ayrılmıştır. Safer 1289'da (Nisan 1872) Prizren, Rebiyülevvel'de (Mayıs) yine Selânik valisi olup Şa'bân 1290'da (Ekim 1873) azledilmiş ve 15 Muharrem 1291'de (4 Mart 1874) adliye nâzırı, 8 Cemaziyelevvel 1292'de (12 Haziran 1875) Yanya valisi olup 7 Şevvâl'de (6 Kasım 1875) azledilmiştir. 1293 (1876) başlarında Edirne valisi olup 13 Cemaziyelâhir 1293'de (6 Temmuz 1876) azledilmiş, Rebiyülevvel 1294'de (Mart-Nisan 1877) Bosna valisi olup Rebiyülâhir 1295'de (Nisan 1878) azledilmiş ve Cemaziyeâhir'de (Haziran) Konya valisi olmuş, 1296'da (1879) İstanbul'a gelip Receb 1298'de (Haziran 1881) Şûrâ-yı Devlet reisi olup 1300'de (1883) bir-iki gün ayrılıp tekrar göreve dönmüş, 10 Zilhicce 1302'de (20 Eylül 1885) azledilmiş ve 15 gün sonra Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi olmuştur. Cemaziyelevvel 1311'de (Kasım 1893) azledilerek İstanbul'a dönmüş ve kısa süre sonra 29 Cemaziyelâhir 1311'de (7 Ocak 1894) vefat etmiştir. Fâtih'e defnolunmuştur. Münşî, şair, âlim, güçlü, tedbirli, Rumca ve Fransızca bilir, cömert ve mükrim bir zat idi. Oğlu Şûrâ-yı Devlet azasından Reşid Bey'dir. (III. 288/89)

Âkif Mehmed Paşa (Hacı) Askerlikten yetişip livâ ve ferik oldu. Necd mutasarrıfı olmuş ve Ramazan 1308'de (Nisan 1891) Basra taraflarında vefat eylemiştir. (III. 289)

Âkif Mustafa Ağa (Çil Emin Ağazâde) Silahşor ve sonra kapıcıbaşı olmuştur. 1232'de (1817) ulûfeciyân-ı yesâr ağası oldu. Sonra tersane emini ve tophane nâzırı ve sonra 1244'de (1828/29) mîrialem olup 1246'da (1830/31) bu unvan lağvolunarak maaş tahsis kılındı. 25 Cemaziyelevvel 1250'de (29 Eylül 1834) vefat ederek Vefa'da babasının civarına defnedilmiştir. Oğulları Emin Efendi ile Ahmed Bey'dir. (IV. 472)

Âkif Paşa Mekteb-i Tıbbiye'den ilk çıkanlardan olup 1259'da (1843) miralay, sonra mîrlivâ, sonra ferik olarak sıhhiye dairesi ikinci reisi oldu. 1305'de (1887/88) 77 yaşında vefat etmiştir. Sarışın ve tabâbette mâhirdi. (III. 288)

Âkif Paşa Mekteb-i Harbiye'de okuyup 1267'de (1851) zâbit çıktı. 1283'

de (1866/67) miralay, sonra süvari livâsı ve feriki oldu. Erzincan'da Cemaziyelâhir 1306'da (Şubat 1889) vefat eylemiştir. (III. 289)

Akkaftan *bak.* Kemâleddin Efendi (Seyyid)

Akkaftanzâde *bak.* Gınâyî Abdülgafur Efendi

Aklî Ali Efendi (Tablîzâde) Bursalıdır. Öğrenimden sonra Halvetî oldu. 1085'de (1674) Bursa'da Narlı Tekkesi şeyhi oldu. 1113'de (1701/02) Fenarî Ahmed Paşa Zaviyesi şeyhi oldu. 17 Şa'bân 1118'de (24 Kasım 1706) vefat etti. Sözeri, zarif, şairdi. (III. 485)

Aklî Mehmed Efendi İştiplidir. Kadı olup Yeğen Osman Paşa'nın Ordusuna kadı olmuştu. 1099'da (1688) vefat etti. Şairdir. (IV. 189)

Aklî Mehmed Efendi Yeğen Osman Paşa serdâr iken hâcelikle nişancı oldu. Cemaziyelâhir 1100'de (Mart-Nisan 1689) vefat etti. (III. 485; IV. 901)

Aklî Mehmed Efendi Vâlide kethüdâsı Mehmed Paşa'nın kardeşi Yusuf Ağa dairesinde terbiye görüp hâcegândan oldu. 1144'de (1731/32) baruthane nâzırı oldu. 1147'de (1734/35) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. Âlim, şairdir. (IV. 229)

Akmolla *bak.* Ömer Dede; Ömer Efendi

Akovalızâde *bak.* Hâtem Ahmed Efendi

Aksak *bak.* Şeyhî Efendi

Aksarayî *bak.* Emin Mehmed Ağa

Aksungur Orhan Gazi devri (1326-1361) beylerinden cesur bir zat idi. (I. 392)

Akşeyh Müderrisdi. Muharrem 1001'de (Ekim 1952) Trabzon müftüsü iken Sinop mollası olarak vefat etti. Âlim ve sâlihdi. (I. 392)

Alaca *bak.* Mehmed Ağa

Alaca atlı *bak.* Hasan Paşa

Alaca illi *bak.* Hasan Paşa (Alaca atlı)

Alacacızâde *bak.* Sâdık Mehmed Efendi

Alâeddin Sühreverdî ve Halvetî tarikatı ricâlinden Seyyid Yahyâ Şirvanî halifelerinden bir şeyhtir. Haleb'de tarikatını yaydıysa da o zamanki hükümet oradan çıkarılmasına emir verdi. Sonra Osmanlı ülkesine gelip burada 866'da (1462) vefat etti. Ehl-i hâl, kâmil bir zat idi. (III. 486)

Alâeddin Nakşibendî olup I. Süleyman'ın (Kanunî) şeyhidir. Balıkesir'de a'sâsıyla su çıkarıp Bursa'ya gidişinde orada vefat eylemiştir. Başçı Tekkesi'nde medfundur. (III. 489)

Alâeddin (Çelebioğlu) Alaca Mescid'in bânîsi olup minberini Mehmed Ağa koydu. (III. 489)

Alâeddin (Yetim) Aydınlıdır. Veba salgını akrabasını tamamen yok edip bir hala elinde bırakınca bu adı kazanmıştır. Sahn-ı seman medresesinde bir hücrede kalıp geçim derdinde olmayarak yalnız yaşadı. 908'de (1502/03) vefat etti. Âlim ve kâtipti. Yaşı 90'ı geçtiği hâlde hiçbir dişi dökülmemişti ve ince yazıyı okurdu. (III. 488)

Alâeddin Ağa Enderûn'dan yetişerek mâbeynci ve sonra kapıcıbaşı olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) başlarında vefat eylemiştir. (III. 490)

Alâeddin Ali Aslen Semerkandlıdır. Lârende'de doğmuş ve 840'da (1436/

37) vefat eylemiştir. Yaşı 150'ye ulaşmıştı. Âlim ve fâzıldı. (III. 486)

Alâeddin Ali Muslihiddin Hanefî'nin oğludur. Seyyid Şerif ve Taftazanî'den okudu. Anadolu'ya ve Mısır'a seyahat edip şöhret aldı. 840'da (1436/37) vefat eyledi. Konuşmayı sever ve hiddetliydi. (III. 485/86)

Alâeddin Ali Koçhisarlıdır. Seyyid Şerif ve Taftazanî'den ders gördü. Anadolu'ya geldi ve II. Murad devri (1421-1451) sonlarında vefat etti. *Keşfü'r Rumûz* ve *Kenzü'd-Dakâik* eserleridir. (III. 486)

Alâeddin Ali (Fenarîzâde) Şemseddin Fenarî'nin oğludur. Tahsil için Herat ve Buhara'ya gitti. O diyarda müderris oldu. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) döndü ve Bursa'da Manastır Medresesi verildi. Sonra Bursa kadısı, sonra İnegöl kazası ekiyle kazasker oldu. Sekiz sene sonra emekli oldu. Haftada beş gün ders okuturdu, bunu asla terk etmedi. 903'de (1497/98) bir öğle vakti hastalanıp ikindi üzeri vefat etti. Riyâziyat, usûl, fürû, kelâm ve belâgatta mâhirdi. Farsça beyitlerin çoğu ezberindeydi. Hacı Halife müridi olup bir kiliseyi mescide çevirdi. *Şerh-i Kâfiye* ve hesapta *Tahmisî Şerhi* vardır. (III. 487/88)

Alâeddin Ali (Kuşî) Uluğ Bey Mirza'nın kuşçubaşısı Mehmed'in oğludur. Tahsili Semerkand ve Kirman'dadır. Uluğ Bey'le Kadızâde'den ders gördü. Riyâziyâtı öğrenip Uluğ Bey'in *Zîç*'ini ikmâl eyledi. Uzun Hasan'a yakınlaşıp elçilikle II. Mehmed'e (Fâtih) geldi. Fâtih Anadolu'da kalmasını isteyince elçilik görevinden sonra gelmeye söz verdi. Sözünü yerine getirmek için Anadolu'ya yöneldiğinde her konakta yol masrafına 1000 akçe verilmesine padişah buyruğu çıktı ve Hocazâde'nin kızını, torunu ve Kadızâde Şemseddin'in oğlu Mehmed'e alıp kızını da Hocazâde'nin oğluna verdi. Zira Ali Tûsî buna Hocazâde'den ötürü "Köse ile mubâhese olunmaz" demiştir. 879'da (1474/75) vefat eyledi. Matematikte *Muhammediye*, astronomide *Fethiye*, *Unküdü'z-Zevâhir fi Nazmi'l-Cevâhir*, *Mahbubü'l-Hamâil fi Keşfi'l-Mesâil*, *Meserretü'l-Kulûb fi Defi'l-Kerûb*, *Tarih-i Farisî*, şerhler, hâşiyeler, ta'likat eserleridir. (III. 486/87)

Alâeddin Ali (Manav) Müderris olup 966'da (1558/59) vefat eyledi. (III. 489)

Alâeddin Ali (Musannifek) Fahreddin Razî evlâdından Mecdeddin Muhammed'in oğludur. Herat'da Şahrud köyünde 803'de (1400/01) doğdu. Herat'da tahsil ile Anadolu'ya gelip ulemânın meşhurlarından oldu. 875'de (1470/71) vefat etti. Sağır bir fâzıldı. *İrşâd*, *Misbâh*, *Lübâb*, *Mutavvel*, *Miftâh*, *Telvih*, *Keşşâf*, *Sadrü'ş-Şeria*, *Vikâye* vs.'ye şerhler yazdı. II. Mehmed'e (Fâtih) takdim eylediği Farsça tefsiri ve Mahmud Paşa'ya verdiği *Tuhfe-i Mahmudî*sinden başka *Envarü'l-Ahlak*, *Hadâiku'l-İman*, *Tuhfetü's-Selâttin*'i vardır. (III. 486)

Alâeddin Ali (Yegânî) Müderris, sultan ve sahn müderrisi ve Bursa müftüsü olup orada 909'da (1503/04) vefat etti. Devrin tek insanıydı. Oğlu Sinaneddin Yusuf Efendi'dir. (III. 488)

Alâeddin Ali Arabî (Molla Arab) Şeyhü'ş-şuyûh Seyyid Muhammed Arabî oğlu Seyyid Muhammed'in oğludur. Muhammed Arabî 800 (1397/

98) tarihinde Haleb'de vefat etmiştir ki, silsilesi: b. Seyyid Ebûbekir b. Abdüssemi' b. Ahmed Şemseddin b. Sadreddin Ali b. Seyyid Ahmed İzzeddin es-Sayyad er-Rıfaî'ye ulaşır ki, bu suretle Rıfaî ve Sayyadî nesebindendir. Molla Arab Haleb'de Bilermun köyünde doğdu. İmam Sufrî'den okuyup babası Seyyid Muhammed'den Rıfaî ve Alâeddin Halvetî'den Sühreverdî olup şeyhiyle beraber Haleb'den çıkarak Manisa'ya gelmiş ve Şehzâde Mustafa'ya bağlanmıştır. Medrese verilip İstanbul'a getirildi. Bir aralık görevine son verildiyse de sonra arttırılarak yenilendi. 893'de (1488) şeyhülislâm oldu. Şevvâl 901'de (Temmuz 1496) vefat eyledi. Eyüp'de İdrisköşkü'nde medfundur. Her gün evinde yüz rekât namaz kılardı. 99 oğluna esma-i hüsna sayısınca isim koydu, 15'i hayatta kaldı. Bursa'da camii vardır. *Telvih* ezberinde olan fâzıl bir insandı. Oğullarından Abdülbâkî'nin kızının oğlu Sabrî Mustafa Efendi'dir(→). Oğullarından Abdurrahman Efendi parlayabildi. Amcasının oğlu olup kardeşi diye tanınan Mahmud Efendi'dir. (III. 487)

Alâeddin Ali Bey Karaman emiri Yahşi Bey'in oğlu olup babasının yerine bey oldu. I. Murad devrinde (1361-1389) vefat eylemiştir. Damadı Turgutluoğlu Hasan Bey, kötü huylu bir adamdı. (III. 485)

Alâeddin Ali Cemâlî (Zenbilli) Cemâleddin Aksarayî evlâdından Ahmed b. Mehmed'in oğludur. Hocası ve kayınpederi Muslihiddin Hüsâm'dır. Müderris ve sonra İbn Vefa'ya mürid oldu. Sonra Amasya ve buradan sahn müderrisi oldu. Hacca gittiği sırada 908'de (1503) şeyhülislâm olmuştur. Sultan Bâyezid medresesi bitince müderrisliği ilâve edildi ve şeyhülislâmlık görevine elli akçe zamla iki yüze çıkarıldı. I. Selim (Yavuz) iki kazaskerliği birden meşihate ilâveten verilmesini buyurmuşlarsa da affını rica eylemiştir. Zilhicce 931'de (Eylül-Ekim 1525) vefat eyledi. Zeyrek'de medfundur ki, orada bir mektep yapmıştı. Cemaate devam eder, alçak gönüllüydü. Bazan evinin penceresinden zenbil sarkıtır, fetvâ isteyenler müşkülünü yazıp ipini oynatırdı. Efendi zenbili çekip ve cevabını derhal yazıp indirirdi. Bu hali "zenbilli" lâkabını almasına sebep oldu. *Muhtârat* adlı fıkha ve II.Bâyezid için yazdığı ahlâka dair bir kitabı vardır. Şeyhülislâmlık makamı, zamanında kazaskerlerin ve vezirlerin önüne geçti. Oğulları Cemâleddin Efendi, Fuzayl Çelebi ve Muhyiddin Mehmed Efendi'dir. Kardeşi Kıvâmeddin Kasım'dır. Kızı Sitti Hatun bir mescid inşa eyledi. (III. 488/89)

Alâeddin Ali Efendi Kastamonuludur. Müderris olup 907'de (1501/02) vefat etti. Kırâat-ı seb'ayı talebesine öğretirdi. (III. 488)

Alâeddin Ali Efendi Sâlih Efendi'nin oğludur. Sahn müderrisi, Bursa kadısı olup 950'de (1543/44) vefat etti. Emir Sultan Camii'ne defnedildi. Güzel huy sâhibidir. *Hümâyûnname*'yi tercüme etti. (III. 489)

Alâeddin Ali Efendi Aydınlıdır. Müderris olup 958'de (1551) vefat etti. (III. 489)

Alâeddin Ali Efendi (Manav) Ebû'l-leys Efendi'nin kız kardeşinin oğlu olduğundan "Ebû'l-leys Alisi" de denir. Ayasofya müderrisi, 964'de (1556/57) Bağdad kadısı olup 969'da

(1561/62) azledildi ve 974'de (1566/67) vefat etti. İffetli, doğru idi. (III. 489)

Alâeddin Ali Efendi (Müeyyedzâde) Hacı Halife Abdürrahim Efendi'nin(→) oğludur. Sahn müderrisi olup 944'de (1537/38) vefat etmiştir. Zeki, kâmil ve şairdi. Arapça kasideleri, kitaplara ve münşeata ta'likâtı vardır. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 489; III. 328)

Alâeddin Ali Efendi (Nasuhzâde) Nasûh Efendi'nin (v. 1098/1687)(→) oğludur. Babasının yerine Bursa'da Hisar Tekkesi'ne şeyh olup 1107'de (1695/96) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 556)

Alâeddin Ali Komanatî Tokatlıdır. II. Murad devri (1421-1451) sonlarında vefat etti. Âlim ve fâzıldı. (III. 486)

Alâeddin Bey Karaman beyi İbrahim Bey'in oğludur. Sultanzâdedir. 872'de (1467/68) Konya savaşında kardeşi Nure Sûfi ile birlikte vefat etti. (III. 487; I. 91)

Alâeddin Efendi Kadı olup 1000'de (1592) vefat etti. Çingene Fırını Mescidi'nin bânîsidir. (III. 489)

Alâeddin Efendi Alâiyelidir. Müderris, 1012'de (1603/04) Trablusşam mollası oldu. 1015'de (1606/07) azledilmiş olarak vefat etti. Câhil ve tavrı garip bir adamdı. (III. 489)

Alâeddin Efendi Halvetîdir. Bursa'da Nasûhî Tekkesi şeyhi oldu. 1107'de (1695/96) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (III. 489)

Alâeddin Efendi Nasûhî Efendi'nin oğludur. Babasından el alıp onun yerine Üsküdar'da Nasûhî Tekkesi'ne şeyh olmuştur. 1165'de (1752) vefat eylemiştir. Sulûk erbâbından, soyu temiz bir zat idi. Annesi 1147'de (1734/35) vefat eylemiştir. (III. 489/90)

Alâeddin Efendi Hasan Necmeddin Efendi'nin oğludur. 1016'da (1607/08) doğdu. 1051'de (1641/42) Kocamustafapaşa Tekkesi şeyhi oldu. 1062'de (1652) hacca gitti. Receb 1091'de (Ağustos 1680) vefat etti. Vâiz, muhaddis, müfessir ve âbiddi. Oğlu ve halefi Nureddin Efendi'dir. Bunun oğlu Seyyid Fatireddinzâde Seyyid Mehmed'in oğlu Alâeddin Efendi, şeyhliğinin kırkıncı günü 1175'de (1761/62) vefat etmiştir. (III. 489)

Alâeddin Fenarî Fenarîzâdelere mensuptu. Ali Tûsî'den ders gördü. Sahn müderrisi, Bursa kadısı, sonra Anadolu kazaskeri oldu. Sonra emekli oldu. 905'de (1499/1500) vefat etti. Fâzıldır. Arapça inşası ve *Miftâh-ı Ulûm*'a hâşiyesi vardır. (III. 488)

Alâeddin Paşa Seyyid Ahmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup 1216'da (1801/02) vezirlikle Karaman valisi ve Hibetullah Sultan'ın eşi oldu. Cemaziyelevvel 1217'de (Eylül 1802) Sivas ve Şevvâl'de (Şubat 1803) Erzurum, Cemaziyelevvel 1218'de (Ağustos-Eylül 1803) Anadolu valisi ve sonra Karahisar-ı sâhib mutasarrıfı ve Rebiyülahîr 1222'de (Haziran 1807) tekrar Anadolu valisi olarak Sofya'ya memur oldu. 1224'de (1809) Üsküdar'da oturup Muharrem 1228'de (Ocak 1813) vefat etti. (III. 490)

Alâeddin Paşa Sivaslıdır. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olarak Yergöğü muhafızı ve Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) Ohri ve sonra Silistre muhafızı, Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) Niğde mutasarrıfı, 1229'da (1814) Alâiye ve ardından vezirlikle Sivas valisi ve Rebi-

yülâhir 1233'de (Şubat 1818) Anadolu valisi olup Cemaziyelevvel 1233'de (Mart 1818) Sivas'ta ikamete memur edildi. 1236'da (1820/21) dönerek Diyarbekir valisi ve 1237'de (1821/22) Niğde, sonra Kayseri ve Bozok mutasarrıfı ve o sene Erzurum valisi olup 1238'de (1822/23) Sivas'a gönderildi. 1246'da (1830/31) ikameti Malatya'ya çevrilip orada vefat etti. Kardeşi Nu'man Ağa, kapıcıbaşıdır. (III. 490)

Alâeddin Paşa Mahmud Sâbit Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olarak Görice, Hersek ve Lâzistan mutasarrıflığında bulundu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat etti. Oğlu Besim Mehmed Bey'dir(—). (III. 490; IV. 331)

Alanyalızâde *bak.* Rüşdî Ali Efendi

Alâüddevle Dulkadırlı beyi Süleyman Bey'in oğludur. Osmanlı Devleti sâyesinde Maraş valisi oldu. Ancak kardeşi Budak Bey ve Şahsüvar Bey'le uğraşıp onları yok ederek orada yerleşti. 921'de (1515) vefat etti. (III. 490)

Alaybeyizâde *bak.* Sabrî Hüseyin Efendi

Albaklızâde *bak.* Ali Ağa

Aldülfettah Efendi (Cerrahzâde) Müderris olup Rebiyülâhir 1134'de (Ocak-Şubat 1722) vefat etti. (III. 343)

Aldülganî Efendi Alişarlıdır. Müderris ve molla olup Zilhicce 1056'da (Ocak 1647) vefat etti. Yumuşak huylu ve sâkindi. (III. 341)

Alemdar *bak.* Hasan Baba; Mehmed Ağa; Süleyman Baba

Alemşah Bey Ali Şîr Bey'in oğludur. Orhan Gazi devrinde (1326-1361) Kütahya beyi idi. (III. 490)

Alev *bak.* Ali Paşa

Ali Osman b. Makamis'in oğludur. Yenbu beyi olup 827'de (1424) Mekke'ye sahip oldu. 829'da (1426) Şerif Berekât Mekke'ye sahip oldu. 845'de (1441/42) bu zat tekrar Mekke'ye sahip olup kısa süre sonra vefat etmiştir. (III. 493)

Ali (Lan) (Hacı) 1084'de (1673) Tunus beyi olup o sene Cemaziyelâhirinde (Eylül 1673) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (III. 516)

Ali (Seyyid) Mesnevîhân olup Konya'da bu senelerde (1630'lar) vefat etti. Şairdir. (III. 511)

Ali (Şerif) Mekke emiri Şerif Katâde'nin [v.628 (1230/31)] oğludur. Emirlikte bulunmamıştır. Ancak evlâdından şerifler gelmiştir. (III. 492)

Ali (Şerif) Mübârek b. Rümeyse'nin oğludur. 811'de (1408/09) Mekke emiri oldu. Bir-iki sene sonra ayrıldı ve vefat etti. (III. 493)

Ali Acemî Semerkandlı bir seyyiddir. Seyyid Şerif'in öğrencisidir. II. Murad devrinde (1421-1451) Anadolu'ya göçtü. Kastamonu valisi İsmail Bey'e bağlandı. Sonra Edirne'de II. Murad ile görüşmek şerefine nâil oldu. II. Mehmed (Fâtih) devrinde bir imtihan ve sohbette ilmî meziyeti anlaşıldı. Sonra Bursa'ya gidip 860'da (1456) vefat eyledi. Emir Sultan civarında medfundur. Âbid, zâhiddi. *Şerh-i Mevâkıf*'a hâşiye yazdı. (III. 493)

Ali Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) (hd. 1451-1481) ekmekçibaşısı olup Beşiktaş ve İstanbul'da iki mescid yaptı. (III. 494)

Ali Ağa Enderûn'dan yetişerek hazinedarbaşı olup sonra ayrılmıştı. Mısır'ın fethi harbinde [923 (1517)] şehid oldu. (III. 495)

Ali Ağa II. Selim'in şehzâdeliklerinde hizmetkârlarından olup 960'da (1553) çavuşbaşı oldu. 968'de (1560/01) İran'a elçilikle gönderildi. Döndükten sonra vefat etti. (III. 498)

Ali Ağa Yeniçeridir. Sekbanbaşı olup Şehzâde Bâyezid (v. 1561) ile İran'a gitti. Sonra Anadolu'ya döndüyse de ikbâl yüzü görmedi ve sonra vefat eyledi. (III. 498)

Ali Ağa Çerkesdir. Sipahiler ağası ve iki defa çavuşbaşı oldu. Muharrem 990'da (Şubat 1582) vefat etti. (III. 502)

Ali Ağa Silahdar kâtibi, çaşnigir, 1000'de (1591/92) silahdar ağası ve kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1590'lar) vefat etti. (III. 504)

Ali Ağa Yeniçeridir. 1006'da (1596/97) yeniçeri kethüdâsı olup sonra vefat etti. (III. 504)

Ali Ağa Gazanfer Ağa'nın damadıdır. Sırasiyle mîrialem oldu. Eğri gazasının fetihnamesini İstanbul'a ulaştırmaya ve Kırım hanını davete memur olup kapıcıbaşılık verildi. Zilka'de 1010'da (Mayıs 1602) yeniçeri ağası oldu. Rebiyülevvel 1011'de (Ağustos-Eylül 1602) azledildi ve sonra vefat etti. (II. 505)

Ali Ağa Çavuşbaşı olup 1035'de (1625/26) yeniçeri ağası oldu. Şevvâl 1036'da (Haziran-Temmuz 1627) Haleb'de vefat eyledi. (III. 510/11)

Ali Ağa Bostancı olup ocakta kethüdâ ve 1058'de (1648) bostancıbaşı oldu. Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) büyük bir kabahat işlemesi üzerine idam edildi. (III. 513)

Ali Ağa Receb 1060'da (Temmuz 1650) başbaki kulu ve sonra sipahiler ağası oldu. 1065'de (1655) vefat etti. (III. 514)

Ali Ağa Deryâ beylerinden ve çekdiri kapdanlarından olup 1078'de (1667/68) vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'nde medfundur. (III. 516)

Ali Ağa Harputludur. Sekbanbaşı olup 1099'da (1688) yeniçeri ağası oldu. Bu senenin Rebiyülâhirinde (Şubat 1688) vefat etti. (III. 518)

Ali Ağa Ocaktan yetişip 1099'da (1688) topçubaşı olmuş ve 1103'de (1691/92) azledilmiştir. (III. 522)

Ali Ağa Edirne bostancıbaşı olup 1107'de (1695/96) bostancıbaşı oldu. Bu senelerde (1690'lar) vefat etmiştir. (III. 521)

Ali Ağa Kasapbaşı olup bu senelerde (1690'lar) vefat etti. (III. 521)

Ali Ağa Ocakta kethüdâ iken 1106'da (1694/95) cebecibaşı olup 1108'de (1696/97) gazaba uğrayarak azlolundu. Bu senelerde (1690'lar) vefat etti. (III. 521)

Ali Ağa Enderûn'dan yetişerek çukadar-ı şehriyârî oldu. Saraydan çıkarak 1103'de (1691/92) topçubaşı oldu. 1107'de (1695/96) azledildi. Zilhicce 1108'de (Haziran-Temmuz 1697) ikinci defa topçubaşı olup 1109'da (1697/98) Sentene'de şehid oldu. (III. 521/22)

Ali Ağa Vezir kapı kethüdâsı olup 1110'da (1698/99) silahdar ağası oldu. 1112'de (1700/01) sekbanbaşı iken vefat edip Kasımpaşa'da gureba kabristanına defnolunan Ali Ağa bu zat olmalıdır. (III. 522)

Ali Ağa Divan çavuşlarından olup Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) çavuşbaşı oldu ve Cemaziyelâhir'de (Ekim) azledildi. Bu senelerde (1700-1710 arası) vefat eyledi. (III. 525)

Ali Ağa Ocaktan yetişip cebecibaşı oldu. Rebiyülâhir 1130'da (Mart 1718) azledildi ve Gazi Hüdavendigar mütevelliliği ile Bursa'ya gitti. Orada vefat etmiştir. (III. 529)

Ali Ağa Niğdelidir. 1107'de (1695/96) kapıcıbaşı olmuştur. Başka hizmetlerde çalıştıktan sonra 1128'de (1716) çavuşbaşı, sonra Sivas beyi, 1129'da (1717) sipahiler ağası, 1130'da (1718) cebecibaşı ve 1131'de (1719) ikinci defa sipahiler ağası oldu. Sonra başka görevlerde bulundu. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) sadâret kethüdâsı olup Cemaziyelevvel'de (Kasım-Aralık) azledildi ve oğlu Mehmed Bey ile Bursa'ya gönderildi. Orada vefat etmiştir. (III. 533)

Ali Ağa Kavaklıdır. Edirne bostancıbaşısı olup Muharrem 1146'da (Haziran-Temmuz 1733) azlolundu. Bu senelerde (1730'lar) vefat etmiştir. (III. 533)

Ali Ağa Draçlıdır. Enderûn'dan yetişip hasodabaşı oldu. Cemaziyelevvel 1151'de (Ağustos-Eylül 1738) vefat etmiştir. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 535)

Ali Ağa Kapıcıbaşı ve Edirne bostancıbaşısı olup Muharrem 1151'de (Nisan-Mayıs 1738) hırsı yüzünden azledildi. Gözden düşmüş olarak vefat etmiştir. (III. 535)

Ali Ağa Enderûn'dan yetişerek sarıkçıbaşı olup 1151'de (1738/39) vefat etmiştir. (III. 535)

Ali Ağa Enderûnludur. Yükselerek hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup 22 Receb 1159'da (10 Ağustos 1746) silahdar oldu. Kısa süre sonra azledilmiştir. Daha sonra vefat etti. (III. 537/38)

Ali Ağa Padişah musâhibidir. Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) azledildi ve Mısır'a gönderilip orada vefat etti. (III. 535)

Ali Ağa III. Ahmed'in mîrialemi olup 1163'de (1750) vefat etmiş ve Karacaahmet'e defnolunmuştur. (III. 536)

Ali Ağa Kasapbaşı olup Kızıl Mescid'e minber koymuştu. Bu senelerde (1750'ler) vefat etti. (III. 538)

Ali Ağa Sırasıyle çukadar olup 1163'de (1750) silahdar oldu. 23 Zilhicce 1164'de (12 Kasım 1751) yaşlı olması yüzünden emekli olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 538/37)

Ali Ağa Kapıcıbaşı olup 1165'de (1752) vefatla Üsküdar'a defnolunmuştur. (III. 538)

Ali Ağa Tophaneden yetişip 1128'de (1716) topçubaşı olup sonra vefat eyledi. Oğlu piyade mukabelecisi halife-i sânîsi iken 1165'de (1752) vefat etti. (III. 529)

Ali Ağa Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı oldu. Sonra sekbanbaşı olarak 1165'de (1752) vefat etti. Eğrikapı'ya defnedildi. (III. 537)

Ali Ağa Sertahtırevânî-i hassa olup 1166'da (1753) vefat etti ve Nuhkuyusu'na defnedildi. (III. 538)

Ali Ağa Saraydan yetişip dârüssaâde ağası oldu. 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Atik Ali Paşa'da medfundur. (III. 540)

Ali Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı olmuş ve Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim-Kasım 1768) azledilmiştir. Bu senelerde (1770'ler) vefat etti. (III. 543)

Ali Ağa Hasoda'da eğitilip oraya kethüdâ olarak sonra kapıcıbaşılıkla sa-

raydan çıktı. Bu senelerde (1770'ler) vefat etti. Oğlu İsmail Bey 1203'de (1788/89) vefat etti ve Üsküdar'a defnedildi. (III. 543)

Ali Ağa Yeniçeridir. Yükselerek zağarcıbaşı, Şa'bân 1181'de (Aralık 1767/Ocak 1768) kul kethüdâsı oldu. Yeniçeri ağası ile geçinemediğinden kısa süre sonra ayrıldı. Bu senelerde (1770'ler) vefat etti. (III. 543)

Ali Ağa Vidinli Mustafa Ağa'nın oğludur. Safer 1160'da (Şubat 1747) bostancıbaşı, Rebiyülevvel 1162'de (Şubat-Mart 1749) azledilip kapıcıbaşı oldu. 1184 (1770/71) tarihine kadar başka görevlerde bulundu. Bu senelerde (1770'ler) vefat etmiştir. (III. 543)

Ali Ağa Çelik Mehmed Paşa'nın hazinedarlığından kapı kethüdâsı olmuş ve kapıcıbaşılık verilmiştir. Şevvâl 1166'da (Ağustos 1753) arpa emini ve 1170'de (1756/57) çavuşbaşı ve azilden sonra o sene Şevvâl'de (Haziran-Temmuz 1757) tersane emini ve Cemaziyelâhir 1178'de (Aralık 1764) tekrar çavuşbaşı oldu. Azilden sonra gümrükçü ve tekrar arpa emini olup 3 Receb 1186'da (30 Eylül 1772) vefat etti. Selimiye'de medfundur. (III. 544)

Ali Ağa Adanalıdır. Kapıcıbaşı ve Kili nâzırı olup 1188'de (1774) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (III. 545)

Ali Ağa Yükselip kapıcıbaşı ve arpa emini oldu. Cemaziyelâhir 1193'de (Haziran-Temmuz 1779) cebecibaşı olduysa da bir işe muvaffak olmayıp İsmail Ordusu ağası oldu. Daha sonra orada idam edildi. Fakir mücâhidlere dağıtılmak üzere gönderilen 1000 akçe üstünden çıktı. (III. 546)

Ali Ağa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı, 1194'de (1780) kul kethüdâsı ve Rebiyülevvel 1195'de (Mart 1781) yeniçeri ağası olup Şa'bân 1196'da (Temmuz 1782) azlolundu ve sonra vefat etti. (III. 547/48)

Ali Ağa Topçu Ocağı'nda kethüdâ olup 1199'da (1785) topçubaşı oldu ve birkaç ayda azledildi. Yerine getirilen diğer ocak kethüdâsı Ali Ağa birkaç gün içinde vefat edince Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) ikinci defa topçubaşı olup 1201'de (1786/87) vefat etti. Çubukçular içinde medfundur. (III. 549)

Ali Ağa Enderûn'dan yetişip kilâr-ı âmire kethüdâsı oldu. Saraydan çıktıktan sonra kapıcıbaşı olarak I. Abdülhamid devri (1774-1789) sonlarında vefat etti. Oğlu hâne-i hassadan İsmail Bey, 1203'de (1788/89) vefat etti. (III. 549)

Ali Ağa İstanbulludur. Kapıcıbaşı ve sipahiler ağası oldu. Azilden sonra 1205'de (1790/91) vefat etti. Kocamustafapaşa'da medfundur. (III. 550)

Ali Ağa Sadâret başkethüdâsı olup 1206'da (1791/92) vefat etti. (III. 550)

Ali Ağa Râgıb Paşa çelhiscisi olup kapıcıbaşı oldu. 7 Safer 1208'de (14 Eylül 1793) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 550)

Ali Ağa Rüzgar Velî Ağa oğludur. Babası 1161'de (1748) vefat etmiştir. Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebecibaşı olmuştur. 1175'de (1761/62) vefat eyledi. Oğlu Mehmed Ağa'ya "Ağazâde" dendi. 1211'de (1796/97) vefat eyledi. Hepsi Üsküdar'da medfundurlar. (III. 540)

Ali Ağa Ahıskalıdır. İstanbul ağası olup azledilmiş olarak 13 Zilhicce 1221'de (19 Şubat 1807) vefat etti. Sur dışında medfundur. (III. 553)

Ali Ağa Ünyelidir. Teberdar ve sonra zülüflü baltacı kethüdâsı ve nihayet çaşnigir-i pâdişâhî oldu. 1224'de (1809) vefat ederek Beyoğlu Mezarlığı'na defnedildi. (III. 555)

Ali Ağa Kaymakam Osman Paşa'nın hazinedarı olup kapıcıbaşı olmuştu. Bu senelerde (1800-1810 arası) vefat etti. (III. 553/54)

Ali Ağa Cezâyirlidir. Saray ağalarından olup Şevvâl 1229'da (Eylül-Ekim 1814) Eski Saray ağası oldu. Muharrem 1232'de (Kasım-Aralık 1816) vefat edip Hamidiye Türbesi bahçesine defnedildi. (III. 556)

Ali Ağa Hayme-i hassa mehterbaşısı olup 21 Şa'bân 1217'de (7 Aralık 1802) vefat etti. Oğlu İbrahim Ağa, 1 Zilhicce 1233'de (2 Ekim 1818) vefat etti. Nuhkuyusu'nda medfundurlar. (III. 553)

Ali Ağa Karamanlıdır. Silahşor, has ağası ve maden-i hümâyûn emini olup azledilmiştir. 21 Şevvâl 1234'de (13 Ağustos 1819) vefat etmiştir. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 557)

Ali Ağa Kul kethüdâlığından Cemaziyelâhir 1239'da (Şubat 1823/24) yeniçeri ağası olup bu senenin içinde ayrıldı. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 559)

Ali Ağa Ocaktan yetişip turnacıbaşı, sonra sekbanbaşı olup 1235'de (1819/20) kapıcıbaşı oldu. 1238'de (1822/23) gureba-yı yemin ağası olup sonra azledildi. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 559)

Ali Ağa Toparabacıbaşılığına 1237'de (1821/22) tayin olunmuştu. Azilden sonra vefat etti. (III. 560)

Ali Ağa Sırasıyla kul kethüdâsı olup Rebiyülâhir 1238'de (Aralık 1822/Ocak 1823) yeniçeri ağası oldu. 1239'da (1823/24) azledildi. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 559)

Ali Ağa Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebecibaşı oldu. Bazı sebeplerden dolayı azlini isteyince Zilhicce 1239'da (Ağustos 1824) azledildi. 1241'de (1826) Anadolu'da yeniçeriler üzerine memur olup kapıcıbaşı olmuştur. 25 Şevvâl 1241'de (2 Haziran 1826) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 559/60)

Ali Ağa Cebeciler kethüdâsı iken Zilhicce 1239'da (Ağustos 1824) cebecibaşı olup 1241 (1825/26) yılına yetişti. Daha sonra vefat etti. (III. 560)

Ali Ağa Padişah okçusu olup 1242'de (1826/27) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. (III. 560)

Ali Ağa Topçular kethüdâsı Abdülkerim Ağa'nın oğludur. Bu da Topçu Ocağı'ndan yetişip 1202'de (1787/88) rikâb-ı hümâyûnda topçubaşı olmuştur. 1207'de (1792/93) oğlu Mehmed Sâdık Ağa vefat edince kederlendi. Sonra topçubaşı ve Mısır seferinde rikâb-ı hümâyûn topçubaşısı olup 8 Zilhicce 1217'de (1 Nisan 1803) vefat eyledi. Beyoğlu Mezarlığı'nda defnolunmuştur. Kardeşi Hacı Mustafa Bey, 1179'da (1765/66), kendi oğlu Çorbacı Abdülkerim Ağa 1220 (1805) tarihlerinde vefat etmiştir. Kızı olup 1241'de (1826/27) vefat eden Zübeyde Hanım'ın eşi olması muhtemel Seyyid Osman Ağa(→) da yanına defnedildi. (III. 552/53)

Ali Ağa Ünyelidir. Serçeşnigir-i padişahî olup Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) vefat etti ve Gümüşsuyu Mezarlığı'na defledildi. (III. 563)

Ali Ağa Bilanlı Mûsâ Ağa'nın oğlu olup kapıcıbaşı ve Kütahya müteselimi oldu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 564)

Ali Ağa Eğinlidir. Pirlepe voyvodası ve kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 564)

Ali Ağa Kıbrıslıdır. Enderûn'dan yetişerek hazine-i hümâyûn kesedarı oldu. 21 Receb 1245'de (16 Ocak 1830) vefat etti. (III. 563)

Ali Ağa Enderûnludur. Yükselerek peşkir ağası olup azledilmiş ve 1251'de (1835/36) vefat etmiştir. Tunusbağı'nda medfundur. Oğulları İzzet Bey ile Abdullah Bey'dir(→). (III. 564)

Ali Ağa Giritlidir. Enderûn'dan yetişerek berberbaşı oldu. Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) silahdâr-ı şehriyârî oldu. 3 Cemaziyelevvel 1247'de (10 Ekim 1831) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Padişahın gözdesiydi. Evlâdına pek çok servet bıraktıysa da oğulları yok eylediler. Torunları vardır. Kızı ricâlden Ârif Efendi'nin zevcesi olup birkaç sene evvel vefat etmiştir. Oğullarından biri Tevfik Mehmed Bey'dir(→). Diğeri Mehmed Emin Bey ise 17 Rebiyülevvel 1265'de (10 Şubat 1849) vefat etti. Bir oğlu da Hasan Bey olup o da gençliğinde vefat etmiştir. Ali Ağa'nın kardeşi Hacı Hasan Efendi'dir(→). Hepsi Eyüp'de medfundurlar. (III. 563)

Ali Ağa Matbah-ı âmire müdürü olup 9 Safer 1279'da (6 Ağustos 1862) vefat etti. Kayalar'da medfundur. (III. 571)

Ali Ağa Ocaktan yetişerek kul kethüdâsı olup sonra katledildi. (III. 509)

Ali Ağa (Acem) Yükselerek Sâliha Sultan'a kethüdâ oldu. Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) duhan gümrüğü emini olup Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) Lâleli Camii bina emini oldu. Zilka'de 1174'de (Haziran 1761) Kıbrıs muhassılı olup Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) matbah-ı âmire emini oldu. Ramazan 1176'da (Mart-Nisan 1763) vefat etmiştir. (III. 541)

Ali Ağa (Albaklızâde) Ürgüplüdür. Köse Bâhir Mustafa Paşa'nın(→) kethüdâsı olup Zilhicce 1174'de (Temmuz 1761) vefat etti. Üsküdar'a defnolundu. (IV. 441)

Ali Ağa (Benlizâde) Benli Mustafa Ağa'nın oğludur. Silahşor, sonra kapıcıbaşı olup Muharrem 1202'de (Ekim 1787) Edirne bostancıbaşısı oldu. Sonra Galata voyvodası olup Şevvâl 1202'de (Temmuz 1788) aniden vefat etti. (III. 549)

Ali Ağa (Burnaz) Enderûn'dan yetişmiştir. 1079'da (1668/69) hazine kethüdâsı oldu. Şevvâl 1080'de (Mart 1670) vefat etti. (III. 516)

Ali Ağa (Çoban) Bostancılardan olup Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) bostancıbaşı olup o sene Cemaziyelâhir'de (Ekim-Kasım 1703) azledildi. Bu senelerde (1700-1710 arası) vefat eyledi. (III. 525)

Ali Ağa (Derviş) (Kâvîzâde) Sinop â'yânından olup kapıcıbaşı oldu ve 1219'da (1804/05) İstanbul'da vefat etti. Beykoz'da medfundur. (III. 553)

Ali Ağa (Dev) Yeniçeridir. 1115'de (1703/04) kul kethüdâsı oldu. O senenin Recebinde (Kasım 1703) ayrıldı. Bu senelerde (1700-1710 arası) vefat eyledi. (III. 525)

Ali Ağa (Devec) Ocaktan yetişip 1031'de (1622) yeniçeri ağası oldu.

Kısa süre sonra istifa etti. Daha sonra vefat etti. (III. 509)

Ali Ağa (Dökmecizâde) Topçu Ocağı'ndan yetişip 1150'de (1737/38) ocak kethüdâsı olmuştur. Onbeş sene kadar bu hizmete bulunarak 1166'da (1752/53) topçubaşı oldu. Azledildikten sonra kapıcıbaşı olup senelerce yaşadı. 1 Safer 1178'de (31 Temmuz 1764) vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Emin Ağa, 1203'de (1788/89) vefat etti. İkisi de Beyoğlu Mezarlığı'na defnolundular. (III. 545)

Ali Ağa (Ekmekçi) Tophane'de mescidi vardır. (III. 511)

Ali Ağa (Evkanlızâde) Kapıcıbaşı olup 1184'de (1770/71) vefat etti. Oğlu Süleyman Bey ile Üsküdar'a defnedildiler. (IV. 543)

Ali Ağa (Hacı) Topçu Ocağı'ndan yetişerek topçubaşı oldu. 1086'da (1675) muharebede vefat etti. Topçu Odaları Camii'ni bina eyledi. (III. 516)

Ali Ağa (Hacı) Kapıcıbaşılardan olup Zilhicce 1193'de (Aralık 1779) vefat etti. Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 546)

Ali Ağa (Hacı) Eski Saray kethüdâsı olup 1200'de (1786) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 549)

Ali Ağa (Hacı) Koçhisarlıdır. Hasekibaşı olup azilden sonra Cemaziyelevvel 1218'de (Ağustos-Eylül 1803) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 553)

Ali Ağa (Hacı) Kıbrıslıdır. Kapıcıbaşı, 1198'de (1734) arpa emini, Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) gümrük emini ve sonra kasapbaşı oldu. Senelerce bu görevde kalarak sonunda tersane emini oldu. 25 Ramazan 1219'da (28 Aralık 1804) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu imam Ârif Efendi'dir ki, bunun oğlu Ali Rızâ Efendi'dir. (III. 553)

Ali Ağa (Hacı) Bağdadlıdır. Tebdil hasekisi olup 12 Cemaziyelâhir 1224'de (25 Temmuz 1809) vefat etti. (III. 555)

Ali Ağa (Hadım) Üsküplüdür. 1061'de (1651) miftâh gulâmı iken saray ağası, Safer 1062'de (Ocak-Şubat 1652) kilercibaşı ve Şevvâl'de (Eylül) hazinedarbaşı ve sonra padişah musâhibi oldu. İbşir Paşa nezdine gönderildi. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) bâbüssaâde ağası oldu. 1068'de (1657/58) emekli oldu ve sonra vefat etti. (III. /514)

Ali Ağa (Hâfız) Enderûn'a girerek çantacı oldu. 1223'de (1808) çukadar-ı şehriyârî olup 1226'da (1811) silahdarlık başkasına verilince ümitsizliğe kapıldı. 1227'de (1812) çerağ olunup hacca gitti. Döndükten sonra kapıcıbaşılıkla bir hayli zaman Kıbrıs muhasssılı oldu. Azilden sonra 25 Rebiyülevvel 1243'de (16 Ekim 1827) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Damadı Gümüşhane emini İbrahim Ağa'dır. (III. 561)

Ali Ağa (Hazinedar) Saraydan yetişerek musâhip ve hazinedar-ı şehriyârî oldu. Bir aralık azledildiyse de 1082'de (1671) ikinci defa hazinedar oldu. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) dârüssaâde ağası oldu. Rebiyülevvel'de (Ocak 1688) azledilerek Mısır'a gönderildi. 1125 (1713) yılından sonra orada vefat etmiştir. Hırslıydı. (III. 527)

Ali Ağa (Hazinedar) Fatma Sultan'ın kethüdâsı olup 1142'de (1729/

30) vefat etti. Sinan Paşa Medresesi'ne defnedildi. Damadı Uzun İbrahim Bey'dir. (III. 532)

Ali Ağa (Hoca) Zengin bir bostancı olup 1066'da (1656) kapıcılar kethüdâsı, Şevvâl'de (Temmuz-Ağustos 1657) yeniçeri ağası oldu. Cemaziyelâhir 1068'de (Mart 1658) azlolundu ve sonra vefat etti. (III. 514)

Ali Ağa (İmam) Saray ağalarından olup iç hazinedar ve 1106'da (1694/95) mûsâhip olarak ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (III. 521)

Ali Ağa (Kara) Şehzâde Süleyman'ın (II. Süleyman) vâlidesi kethüdâsı olup 1065'de (1655) vefat etti. (III. 514)

Ali Ağa (Kara) 1030 (1621) sonlarında yeniçeri ağası olmuştur. Kısa süre sonra katledildi. (III. 509)

Ali Ağa (Karaçelebizâde) Kethüdâlardan olup 1065'de (1655) vefat etti. (III. 514)

Ali Ağa (Karakethüdâzâde) Kapıcıbaşı olup 1199'da (1785) Râif İsmail Paşa üzerine memur olup mükafaten Kıbrıs muhassılı oldu. Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) idam edildi. (III. 549)

Ali Ağa (Kebeci) Ocaktan turnacıbaşı, Safer 1062'de (Ocak 1652) kul kethüdâsı oldu. Şa'bân 1062'de (Temmuz 1652) azledilmiştir. Bu senelerde (1650'ler) vefat etti. (III. 513)

Ali Ağa (Kırkbir) Yeniçeridir. Ocaktan yetişip Zilhicce 1235'de (Eylül 1820) yeniçeri ağası oldu. 1236'da (1820/21) ayrıldı. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 559)

Ali Ağa (Kız) Edirne bostancıbaşısı olup 1140 (1727/28) yılından sonra vefat etti. (III. 532)

Ali Ağa (Kilerci) Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı oldu. 1075'de (1664/65) azledildi. Sonra vefat etti. (III. 516)

Ali Ağa (Küçük) Sarıyerlidir. Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı oldu. 8 Cemaziyelâhir 1223'de (1 Ağustos 1808) ayrıldı. Şevvâl'de (Kasım-Aralık 1808) humbaracıbaşı oldu. 1224'de (1809) vefat etti. (III. 555)

Ali Ağa (Macar) Husrev Paşa'nın kethüdâsıdır. Sonra Tabanıyassı Mehmed Paşa'ya sadrazamlığında (1632-1637) kethüdâ oldu. Paşanın azlinden sonra vefat etmiştir. (III. 512)

Ali Ağa (Macuncu) Okçularbaşı olup 1129'da (17[illegible]7) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. (III. 529)

Ali Ağa (Mucûrî) Sipahiler kethüdâsı olup hacdan sonra 16 Rebiyülâhir 1174'de (25 Kasım 1760) vefat etmiştir. Kocamustafapaşa'da medfundur. (III. 540)

Ali Ağa (Nakkaş) Bostancı ve sonra bostancıbaşı olup 1107'de (1695/96) azledildi. Bu senelerde (1690'lar) vefat etti. (III. 521)

Ali Ağa (Potur) 1061'de (1651) bostancıbaşı olup sonra azledildi. Bu senelerde (1650'ler) vefat etmiştir. (III. 513)

Ali Ağa (Rum) Uzuncaova Camii'nin banisidir. (III. 511)

Ali Ağa (Samurkaş) Rikâb-ı hümâyûn solaklarındandı. Pirî Paşa'nın mescidine minber koyarak cami yaptı. (III. 511)

Ali Ağa (Saraylı) Enderûnludur. 1096'da (1685) hazine kethüdâsı olup kısa süre sonra ayrıldı ve vefat etti. (III. 518)

Ali Ağa (Saraylı) Enderûnludur. 1096'da (1685) hazine kethüdâsı olup kısa süre sonra ayrıldı ve vefat etti. (III. 518)

Ali Ağa (Sarı) Süleymaniye Camii mütevellisi olup Yemişçi Hasan Paşa'ya bağlıydı. Bu senelerde (1600-1610 arası) vefat etti. (III. /506)

Ali Ağa (Sarı) Tersânede yedek reisi ve sonra tersane kethüdâsı oldu. 1059'da (1649) bir fırkate ile Akdeniz'e memur olup sonra vefat etti. (III. 513)

Ali Ağa (Sarı) Mütevelli olup 1101'de (1689/90) silahdar ağası ve sonra sipahiler ağası oldu. (III. 518)

Ali Ağa (Seyyid) Harputludur. Kapıcıbaşı olup 1241'de (1825/26) vefat etti. Kadıköy'e defnedildi. (III. 559)

Ali Ağa (Sungur) Yükselerek kapıcıbaşı ve cizye başbaki kulu olup Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım-Aralık 1730) azledildi. Bu senelerde (1730'lar) vefat etti. (III. 533)

Ali Ağa (Şatır) Serdâr-ı ekrem ağası olup 1101'de (1689/90) çavuşbaşı oldu. 1102'de (1690/91) ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (III. 518)

Ali Ağa (Şehrî) Sipahiler kethüdâsı iken Rebiyülâhir 1123'de (Mayıs-Haziran 1711) sipahiler ağası olup Şevvâl'de (Kasım 1711) emekli edildi. 1125'de (1713) çavuşbaşı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 528)

Ali Ağa (Şeyh İmamzâde) (Hacı) (Seyyid) Kapıcıbaşı olup Cemaziyelevvel 1194'de (Mayıs 1780) vefat etti. Yedikule'de medfundur. (III. 546)

Ali Ağa (Taşyatır) Saray ağalarından olup Mısır'a gönderildi. 1054'de (1644) çağrıldı ve dârüssaâde ağası oldu. 1055'de (1645) azledilip Mısır'a gönderildi. 1065'de (1655) padişah buyruğuyla Mısır'dan İstanbul'a dönüp yine padişah musâhibi oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 514)

Ali Ağa (Turunçzâde) Karahisarlıdır. Istabl-ı âmire pâyesi olup 1274'de (1857/58) vefat ederek Süleymaniye'ye defnedildi. (III. 570)

Ali Ağa (Yapraksız) Enderûn'dan yetişerek oda lalalığından Mısır'a gönderilmiştir. 1106'da (1694/95) dârüssaâde ağası olarak İstanbul'a geldi. Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) azledilip Mısır'a gönderildi. Orada vefat eylemiştir. (III. 524)

Ali Ağa (Yazıcı) Enderûn'dan hasodaya girip Cemaziyelevvel 1063'de (Nisan 1633) çeşnigirbaşı oldu. Cemaziyelâhir 1072'de (Şubat 1662) emekli oldu ve sonra vefat etti. (III. 516)

Ali Ağa (Yeğen) Saraya mensup olup kapıcılar kethüdâsı oldu. 1173'de (1759/60) vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. (III. 540)

Ali Alâeddin Efendi Mustafa Muslihiddin b. Abdülkostantin Kefevî'nin oğludur. Babası sultan hizmetinde olup kendisi Molla Arab'dan çalışmıştır. İstanbul'a gelip Sinan Efendi'den icazet aldı. Sofular'da bir mescid ve zaviye yaptı, sonra da Kefe'de Kasım Paşa Tekkesi'nin şeyhi oldu. 970'de (1562/63) vefat etti. Vâiz, muhaddis, müfessir, âlim ve kâmildi. (III. 498)

Ali Alâeddin Efendi Cemâl Efendi'nin oğludur. 1246'da (1830/31) Savaklar Tekkesi şeyhi olup 1251'de (1835/36) vefat etti. Yerine Şeyh Ubeyd Efendi geçti. (III. 565)

Ali Alâeddin Efendi (Serçe) Şeyh Mehmed Sinobî'nin oğludur. Müderris iken 971'de (1563/64) vefat etti. Fâzıldı. (III. 501)

Âlî Ali Efendi Kadı olup 1056'da (1646) vefat etti. Şairdir. (III. 513)

Ali Âlî Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1239'da (1823/24) cebeciler kâtibi oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 560)

Âlî Ali Efendi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn ve mühimme odası halifelerinden olup 1260'da (1844) Şam'a kâtiplikle gidip dönüşünde Ceridehane'de kâtip oldu. 1272'de (1855/56) vefat eyledi. Usta şair, kâtip ve münşî idi. (III. 290)

Ali Âlî Paşa (Hekimzâde) Ser-etıbbâ Nuh Efendi'nin oğludur. 1110 yılı Berat gecesinde [15 Şa'bân 1110 (16 Şubat 1699)] doğdu. Kardeşlerinin seçkini olup III. Ahmed devrinde silahşor, kapıcıbaşı, Türkmen ağası, sonra Zile voyvodası ve 1134'de (1721/22) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Adana ve Safer 1137'de (Ekim-Kasım 1724) Haleb valisi, Safer 1138'de (Ekim 1725) vezir rütbesiyle Anadolu valisi ve Zilka'de'de (Temmuz (1726) Şehrizor'un eklenmesiyle Tebriz seraskeri, 1140'da (1727/28) Tebriz, 1142'de (1729/30) Diyarbekir valisi, 1143'de (1730/31) tekrar Tebriz valisi ve seraskeri oldu ve Tebriz ile Rumiye'yi fethetti. Ramazan 1144'de (Mart 1732) sadrazam olup Safer 1148'de (Temmuz 1735) azledilerek Midilli'ye gönderildi. Ardından Kandiye valisi ve 1149'da (1736/37) Bosna valisi olup savaş sırasında fevkalâde yiğitlik gösterip düşmanı perişan eyledi. Rebiyülevvel 1153'de (Haziran 1740) Mısır valisi ve Receb 1154'de (Eylül 1741) ikinci defa Anadolu valisi olup Safer 1155'de (Nisan 1742) ikinci defa sadrazam oldu. "Şeyhü'l-vüzerâ" tarihidir. İran seferini ertelemesinden dolayı 4 Şa'bân 1156'da (23 Eylül 1743) azledilerek Midilli'ye gönderildi. Kısa süre sonra Kandiye valisi ve Ramazan 1157'de (Ekim 1744) Bosna, Şa'bân 1158'de (Eylül 1745) Haleb valisi olup eşkıyayı ortadan kaldırdı. Zilka'de 1159'da (Kasım-Aralık 1746) Kars seraskeri, üçüncü defa Anadolu valisi, ardından üçüncü defa Bosna valisi, Safer 1161'de (Şubat 1748) Tırhala, Cemaziyelâhir'de (Haziran) Bender muhafızlığıyla Özi, Safer 1164'de (Ocak 1751) Vidin, Cemaziyelevvel'de (Nisan) Trabzon, Rebiyülevvel 1168'de (Aralık 1754/Ocak 1755) dördüncü defa Anadolu valisi olup 4 Cemaziyelâhir 1168'de (18 Mart 1755) üçüncü defa sadrazam oldu. 7 Şa'bân 1168'de (19 Mayıs 1755) azledilip Magosa'ya gönderilmiş, sürgün yeri sonra Rodos'a çevrilmiştir. Muharrem 1169'da (Ekim 1755) affedilerek ikinci defa Mısır valisi olmuş ve Cemaziyelevvel 1170'de (Ocak-Şubat 1757) azlinden sonra beşinci defa Anadolu valisi olup 9 Zilhicce 1171'de (14 Ağustos 1758) vefat eylemiştir. Sufi huylu, cömert, asil, himmeti yüceydi. Dairesi fakirler ve dervişlerle dolu olup her yerde adalet göstererek hukuka uyar ve zamanın vezirleri hatırına saygı gösterirdi. İlâhîleri ve şiirleri vardır. Oğullarından Hasan Bey ve Süleyman Bey vasiyeti üzerine 1172'de (1758/59) sünnet edildiler. Na'şı Kütahya'da defnedilmişken sonra İstanbul'a getirilip türbesine defnedilmiştir. Adına camii, kütüphanesi ve zaviyesi vardır. Zaviyede şeyh olanlara cuma vâizliğini vakfeyledi. Kabataş'ta büyük bir çeşme yaptı. Oğullarından Mustafa Bey 1145'de (1732/33), Hasan Bey ve Kasım Bey 1146'da (1733/34) ve Mehmed Bey, 1154'de (1741), Gâlib Mehmed

Bey 1179'da (1765/66) ve diğer Hasan Bey 1184'de (1770/71) vefat etmişlerdir. Bir oğlu da İsmail Ziyâ Bey olup bunun oğulları Abdullah Bey, Sa'dullah Bey ve Ali Rızâ Bey'dir. Damadı, Kaymakam Abdullah Paşa'dır. Kaynı zeamet sahiplerinden Mehmed Bey bazı hizmetlerde istihdam edilip 1164'de (1751) vefat etti. Paşanın eşi Muhsine Hanım 1183'de (1769) vefat edip yanına defnedildi. Türbesinde, oradaki eski zaviyenin bânîsi Abdal Ya'kub ve halifesi medfundurlar. (III. 539/40)

Ali Ârif Efendi Vekilharc-ı sultanî olup 15 Safer 1273'de (15 Ekim 1856) vefat etti. Mahmutpaşa'da medfundur. (III. 570)

Ali Aşkar Paşa Önceleri Enderûn ağaları tâlimine memur ve yüzbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1243'de (Kasım-Aralık 1827) binbaşı ve o sene Şevvâlinde (Nisan-Mayıs 1828) süvari miralayı olup Bağdad'a memur edildi. 1249'da (1833/34) mîrlivâ oldu. Şa'bân 1251'de (Kasım-Aralık 1835) vezir rütbesiyle Şehrizor valisi oldu. 1253'de (1837/38) azledildi ve Cemaziyelevvel 1254'de (Temmuz-Ağustos 1838) Trablusgarb valisi olup Rebiyülevvel 1258'de (Nisan 1842) azledildi. Safer 1260'da (Şubat-Mart 1844) Sivas valisi ve Zilka'de'de (Kasım 1844) Musul valisi oldu. Muharrem 1262'de (Ocak 1846) şeyhülharem, Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1846) ikinci defa Sivas, Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) Musul valisi olup Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) azledildi. Safer 1269'da (Kasım-Aralık 1852) Şam valisi olup Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) azledildi. Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Meclis-i Vâlâ'ya aza olup Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) azledildi ve emekli oldu. 24 Safer 1285'de (16 Haziran 1868) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Askerî bilgisi ve yiğitliği, idareciliğinden üstündü. Trablusgarb'da hizmeti görüldü. (III. 571/72)

Ali Azmî Bey Kanbur Ârif Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. İkinci mâbeynci olup 1277'de (1860/61) azledilmiş ve 1294 (1877) tarihlerinde vefat etmiştir. (III. 277)

Ali b. Abdullah (Yamalı) Tophane'de Yamalı Hamamı'nın bânîsidir. 899'da (1493/94) vefat edip oraya defnedilmiştir. (III. 494)

Ali b. Hasan (Hacı) Galata'nın fethinde dizdar oldu. Bereketzâde Mescidi bunundur. (III. 494)

Ali b. Sûfî Hattatdır. Fâtih Camii'nin yazılarını yazmıştır. Bu devirde (1451-1481) vefat eyledi. (III. 494)

Ali Baba (Hacı) Sinanîye tarikatinden Hilâlci Dergâhı şeyhi olup 1 Receb 1274'de (15 Şubat 1858) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. (III. 570)

Ali Baharî Efendi Tırhalalıdır. Kadı olup 958'de (1551) vefat etti. Şairdir. (III. 498)

Ali Behcet Ağa Kapıcıbaşı ve su nâzırı olup 1249'da (1833/34) azledildi ve daha sonra vefat etti. (III. 564)

Ali Behic Bey Mudanyalızâdelerden Küçük Ayasofya Tekkesi şeyhi iken 7 Muharrem 1267'de (12 Kasım 1850) vefat eden Abdullah Felâhî Efendizâde, mollalardan Mehmed Necmeddin Efendi'nin oğlu olup 1246'da (1830/31) Üsküdar'da doğdu. Sonra tahsille divan kalemine çerağ buyurulmuş ve oradan Kapdan Mehmed Ali Paşa'ya mühürdar olup adı geçe-

nin vefatında maliye tahsilat ve sonra kavâim-i nakdiye komisyonlarına aza olmuş ve nihayet Âdile Sultan'a kethüdâ olarak ûlâ rütbesi sınıf-ı sânîsi ve ikinci rütbeden Mecidiye nişanı verilmiştir. Sonra azledilmiş ve 14 Şa'bân 1312'de (10 Şubat 1895) vefat eylemiştir. Ertesi gün Karacaahmet'de anne tarafından büyük babası Cevherî Ali Efendi sofasında annesi Fatma Hanım'ın yakınına defnedilmiştir. Uzun boylu, iffetli, güler yüzlü, hoşsohbet, meclis erbâbı, yumuşak huylu, doğru ve Mevlevî muhiplerindendi. Eşi Hüsâm Efendi'nin kızı olup 1256'da (1840) doğan Fatma Zehra Mürşide Hanım, 19 Receb 1306 (21 Mart 1889) çarşamba günü vefat edip Bahariye Mevlevîhanesi bahçesine defnolunmuştur. Mevlevî muhibbelerinden olup dindar, hayır sever ve iffetliydi. (III. 576)

Ali Bey Alâeddin Bey'in oğludur. Babası'nın yerine Karaman beyi oldu. I. Murad'a kızını vererek beyliğini güçlendirdi. Sonra isyan edince suçu affolundu. 792'de (1390) tekrar isyan edince hak ettiği cezayı gördü. Oğlu Mehmed Bey'dir(→). (III. 492)

Ali Bey Alemşah Bey'in oğludur. Babasının yerine Kütahya beyi oldu. Kızını I. Bâyezid (Yıldırım) (hd 1389-1402) nikâhladı. Sonra vefat eyledi. (III. 493)

Ali Bey Beylerden olup Avlonya beyi olmuştur. Teke beyi Bâlî Bey ile beraber Rodos'un fethinde [1 Safer 929 (20 Aralık 1522)] şehid oldular. (III. 496)

Ali Bey Defterdar, sonra sancakbeyi olan Ahmed Bey'in oğludur. Velî Ağa'nın ağalığında yeniçeri kâtibi olup sonra cizye emini, sonra Anadolu ve Rumeli muhasebecisi oldu. Bu senelerde (1590'lar) vefat eylemiştir. (III. 505)

Ali Bey Sadrazam Nasûh Paşa'nın oğludur. 1052'de (1642) vefat etti. (III. 512)

Ali Bey Cebecibaşı olup 1038'de (1628/29) Van beylerbeyi oldu. Uzun süre orada kalıp 1054 (1644) tarihlerinde vefat eyledi. (III. 512; IV. 901)

Ali Bey Cerce beyi olup Haseki Mehmed Paşa'nın Mısır valiliğinde Ahmed Bey'in yerine hac emiri oldu. Güç sâhibi olup Said'e giderek oradan cevher çıkarttı ve Avrupa'dan cevhertıraş getirdi. 1065'de (1655) vefat etti. Sonra Cerceli Mehmed Bey de cevher çıkardıysa da sonraları bu iş bırakıldı. (III. 514)

Ali Bey Murad Bey'in oğludur. Zilhicce 1091'de (Ocak 1681) Tunus beyi oldu. Rebiyülevvel 1100'da (Ocak 1689) vefat etti. (III. 518)

Ali Bey Yükselip kapıcıbaşı olmuştur. 15 Muharrem 1172'de (18 Eylül 1758) vefat edip Karacaahmet'e defnedilmiştir. Silahdâr-ı şehriyârîlerden birinin eniştesiydi. (III. 540)

Ali Bey Köse Halil Paşazâde Seyyid Derviş Ömer Bey'in oğludur. Kitabhane mütevvellisi olup 15 Receb 1171'de (25 Mart 1758) dârüssaâde ağası kâtibi oldu. Rebiyülevvel 1176'da (Eylül-Ekim 1762) vefat eyledi. Bahariye'de medfundur. (III. 540)

Ali Bey Defterdar Hacı Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. 1181'de (1767/68) vefat ederek Ağayokuşu'na defnedildi. Oğlu Mehmed Said Bey'dir(→). (I. 259)

Ali Bey İvâz Mehmed Paşa'nın oğludur. Babasının sâyesinde kapıcıbaşı

oldu. Rebiyülevvel 1168'de (Aralık 1754/Ocak 1755) başbaki kulu, sonra arpa emini, Zilhicce 1171'de (Ağustos 1758) mîrahûr-ı sânî vekili, Cemaziyelâhir 1177'de (Aralık 1763) çavuşbaşı olup Şevvâl 1179'da (Mart-Nisan 1766) silahdar ağası, 1181'de (1767/68) arpa emini, 1182'de (1768/69) sipahiler ağası olup 9 Muharrem 1184'de (5 Mayıs 1770) orduda iken vefat eylemiştir. Tevekkülhamamı'nda defnedildi. Damadı mektûbî serhalifesi Abdülhamid Efendi, kendinden evvel vefat edip oraya defnolundu. Yaşı 45-50 arasındaydı. (III. 544)

Ali Bey Çerkesdir. Yükselip Mısır'da şeyhülbeled olup sözü geçer oldu. Rebiyülevvel 1187'de (Haziran 1773) Ebû'z-zeheb Mehmed Bey ile savaşta dört yerinden yaralanıp ardından vefat etmiştir. Cüretli ve cesurdu. (III. 545)

Ali Bey Soğanyemez Mahmud Mâcid Paşa'nın(→) oğludur. Tersanede yetişip hacca gitmiş ve sonra tersane kethüdâsı olmuştur. Ayrıldıktan sonra 21 Receb 1187'de (8 Ekim 1773) vefat etti. Tersane ardına defnedildi. (III. 545; IV. 326)

Ali Bey Bosnalı Receb Paşa'nın(→) oğludur. Silahşor olup Safer 1190'da (Nisan 1776) vefat etti. Silivrikapı'ya defnedildi. (II. 373)

Ali Bey Mihrimâh Sultan Vakfı mütevellisi olup bu senelerde (1780'ler) vefat etti. Hayrât ve çeşme ile ismini bıraktı. (III. 546/47)

Ali Bey Hazinedar-ı şehriyârî olup 5 Receb 1196'da (16 Haziran 1782) vefat etti. Üsküdar'da Koşuyolu'nda medfundur. (III. 547)

Ali Bey Damad İbrahim Paşa'nın kardeşi Genç Ali Paşa'nın(→) torunu, Hulûsî Bey'in oğludur. Enderûnlu olup 1221'de (1806) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 533)

Ali Bey Enderûn'dan yetişip kapıcıbaşılık ile şahincibaşı olmuştur. 19 Zilka'de 1223'de (6 Ocak 1809) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde defnedilmiştir. (III. 554)

Ali Bey Zâdegândan olup kapıcıbaşı ve mîrialem oldu. 22 Muharrem 1234'de (21 Kasım 1818) vefat edip Murad Paşa Camii'ne defnedildi. (III. 556/57)

Ali Bey Arnavut olup surre emini oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 561)

Ali Bey Şah Sultan çerağlarından olup Enderûn'da yetişti. Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) sarıkçıbaşı yani tülbend ağası, Safer 1233'de (Aralık 1817) seferli kethüdâsı olup Rebiyülâhir 1234'de (Şubat 1819) emekli oldu. 1241'de (1825/26) vefat eyledi ve Üsküdar'a defnedildi. (III. 560)

Ali Bey Boynueğri Abdullah Paşa'nın(→) torunu ve Ahmed Bey'in oğludur. Silahşor olup 1243'de (1827/28) vefat etmiştir. "Ağabey" diye anılırdı. (III. 383)

Ali Bey Mekteb-i Harbiye muallimlerinden ve miralaydır. 1266'da (1850) vefat etmiştir. (III. 569)

Ali Bey Babası ipçi esnafındandı. Yetim kalınca Enderûn'a girmiş, berberliği yüzünden padişah hizmetine alınarak kurenâdan olmuş, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) serkurenâ olup Zilka'de'de (Ağustos) ayrılmıştır. 1280'de (1863/64) ikinci defa kurenâ olup birkaç gün sonra Ramazan'a (Şubat 1864) yakın serkurenâ oldu. 1283'de (1866/67) azledildi. Ra-

mazan 1289'da (Kasım 1872) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. İşini iyi bilir, zengin ve Nakşibendî idi. Oğlu Nâhid Bey'dir. Kaynı Zenneci Kadrî Ağazâde Ahmed Efendi'dir(→). (III. 572/73)

Ali Bey Mûsâ Safvetî Paşa'nın yeğenidir. Bâbıâlî'den yetişip Safer 1275'de (Eylül 1858) Meclis-i Vâlâ ikinci kâtibi oldu. Cemaziyelevvel 1277'de (Kasım-Aralık 1860) Meclis-i Vâlâ başkâtibi, Muharrem 1280'de (Haziran-Temmuz 1863) Divan-ı Muhasebat azası, Zilka'de'de (Nisan 1864) maliye mektupçusu olup 1285'de (1868/69) azledildi. Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) sadâret mektupçusu olup Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs 1873) azledildi. 1292'de (1875) adliye mahkemeleri müfettişi, Receb 1293'de (Ağustos 1876) muhâkemat azası oldu. Bu aralık hastalanınca hava değişimine Beyrut'a gitti. 1294'de (1877) orada vefat etmiştir. Bilgili, eli açık, zevk ehliydi. Oğlu Tercüme hulefâsından Rif'at Bey, kendisinden sonra 10 sene kadar hayatta kalmıştı. (III. 575)

Ali Bey Hidâyetullah Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Tercüme kaleminde senelerce mümeyyiz olarak emekli olup 1300'de (1883) vefat etti. (IV. 628)

Ali Bey Sırkâtibî Mustafa Nurî Paşa'nın oğludur. Mektepten yetişip itfaiye alayına miralay olmuştu. 23 Cemaziyelevvel 1310'da (13 Aralık 1892) vefat etti. Göksu'da babasının yanında medfundur. (III. 579)

Ali Bey Teşrifat kaleminden yetişmiş ve 1274'de (1857/58) teşrifat muavini olarak birkaç sene sonra azledilmiş ve taşra memuriyetlerinde, Hicaz vali kaymakamlığında bulunup Receb 1315 (Aralık 1897) sonlarında vefat etmiştir. (IV. 865)

Âlî Bey Yusuf Cemil Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip taşra mutasarrıfı olmuş, sonra Trabzon valisi olup 1313'de (1895/96) azledilmiş ve Düyûn-ı Umumiye müdürü olarak 22 Ramazan 1316'da (3 Şubat 1899) vefat etmiştir. Anadoluhisarı'na defnedildi. (IV. 862)

Ali Bey Beylerden olup Kayseri beyi olmuştu. Sonra Maraş'ı Alaüddevle oğlundan alıp topraklarına katınca Maraş da verildi. Daha sonra vefat etti. (III. 495)

Ali Bey Dulkadırlı Mehmed Han'ın kardeşidir. (III. 496)

Ali Bey Evrenos Bey'in oğludur. (III. 493)

Ali Bey Nasûh Paşa'nın oğludur. (III. 528)

Ali Bey Şehzâde Cem'in dayısı olup beylerdendi. Şehzâdenin yanında vefat etti. (III. 494)

Ali Bey (Boğukoğlu) Deryâ beylerinden olup 1010'da (1601/02) Deli Hasan Paşa bunun gemisiyle Bosna'ya giderken boğularak şehid oldu. (III. 505)

Ali Bey (Cebe) Beylerden olup 845'de (1441/42) Bursa muhafızı, 857'de (1453) İstanbul'un fethinde bulunup memur olduğu kapıya adı verildi. Sonra Bursa'da vefat eyledi. (III. 493/94)

Ali Bey (Fazlî Paşazâde) Enderûn'dan yetişip kiler kethüdâsı olduktan sonra hâcegânlıkla saraydan çıktı. 1170'de (1756/57) piyade mukabelecisi, 1171'de (1757/58) şehremini oldu. 1173'de (1759/60) surre

emini olmuştur. Döndükten sonra 1180'de (1766/67) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 542)

Ali Bey (Hacı) 1139'da (1726/27) Tunus beyi oldu. 1145'de (1732/33) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (III. 534)

Ali Bey (Hacı) Kapıcıbaşı ve Karasi mütesellimi oldu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 564)

Ali Bey (Hacı) Bostancıbaşı Vidinli Gümüşservi Osman Ağazâde, Enderûn'dan kireççibaşılığıyla ihraç olunan ve III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eden Said Bey'in oğludur. Enderûn'da yetişerek baştebdil ve Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) bostancıbaşı oldu. 29 Safer 1231'de (30 Ocak 1816) azledildi. Sonra kapıcıbaşı olup 1237'de (1821/22) lağımcıbaşı, 1238'de (1822/23) Topçu Kışlası bina emini ve ardından mirâhûr-ı evvel olup Zilka'de 1241'de (Haziran 1826) azlolundu. 1243'de (1827/28) humbaracıbaşı olup 1244'de (1828/29) azledildiyse de ardından tophane nâzırı ve Şevvâl'de (Nisan 1829) tersane emini olup Cemaziyelâhir 1249'da (Ekim-Kasım 1833) azledildi. Rebiyülevvel 1250'de (Temmuz 1834) masarifat nâzırı olup Ramazan 1250'de (Ocak 1835) vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde medfundur. Akıllı, sâdık doğru idi. Oğlu Sâdık Rif'at Paşa'dır. (III. 564/65)

Ali Bey (Hacı) Livadyalı Hasan Paşa'nın torunu ve Yusuf Bey'in oğludur. Kalemden yetişerek 1223'de (1808) hâceganlıkla İstanbul mukataacısı oldu. 1227'de (1812) çavuşbaşı, sonra surre emini, sonra zahire nâzırı, Cemaziyelâhir 1238'de (Şubat-Mart 1823) tersane emini olup Şevvâl 1238'de (Haziran 1823) azledildi. 1240'da (1824/25) defter emini, Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) ruznâme-i evvel, 1245'de (1829/30) ikinci defa çavuşbaşı ve 1247'de (1831/32) tevkiî vekili olup azilden sonra 1255'de (1839) vefat etti. Doğru ve işbilirdi. Kardeşi Dâvud Bey(→), oğlu Hacı Mehmed Said Bey'dir(→). Üçü de Karacaahmet'e defnedildi. (III. 566)

Ali Bey (Hacı) Nizâmiye miralaylarından olup Cemaziyelâhir 1279'da (Aralık 1862) vefat etmiştir. (III. 571)

Ali Bey (Hacı) Bahriyeden yetişip dökmecibaşı oldu. 55 sene hizmet ettikten sonra miralay olarak emekli olmuştu. 28 Muharrem 1307'de (24 Eylül 1889) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (III. 580)

Ali Bey (Hacı) (Vavcızâde) Kastamonuludur. Kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 564)

Ali Bey (İbrahim Hanzâde) Mehmed Bey'in oğludur. 1107'de (1695/96) harbe memur olmuştu. 1127'de (1715) hummadan vefat etti. 63 yaşındaydı. Haramdan uzak dururdu. Oğlu Bâhir İsmail Bey'dir(→). (III. 528; I. 99)

Ali Bey (Kara) Osmanlı beylerinden cesur bir zat olup olup Aydos'un fethinde [726 (1326)] gözüne ok saplanınca eliyle çıkarmıştır. Oğlu Timurtaş Paşa'dır. (III. 492)

Ali Bey (Kara) Bosnalı Şahoğlu sülâlesinden ve Lala Mehmed Paşa'nın akrabasından olup on beş sene İstolni-Belgrad beyi oldu. 1004'de (1595/96) Usturgot harbinde de bulunmuştur. Sonra vefat etti. (III. 505)

Ali Bey (Kara) Kara İsmail Paşa'nın oğlu olup Bostancı Ocağı'ndan yetişip

1189'da (1775) haseki, 1191'de (1777) bostancıbaşı, 1194'de (1780) mirâhûr-ı evvel olup Rebiyülâhir 1195'de (Nisan 1781) azledilmiş, sonra ikinci defa bostancıbaşı olup 1198'de (1784) surre emini olmuştur. Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1786) Edirne bostancıbaşısı olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. (III. 549)

Ali Bey (Karaca) Bosnalıdır. Deryâ beylerinin pek cesurlarındandı. Hatta Kılıç Ali Paşa'ya Çeşme'de cesaret verdi. (III. 501)

Ali Bey (Karakulakzâde) Mabeyinci olmuş ve Muharrem 1232'de (Aralık 1816) vefat ederek Hamidiye Türbesi bahçesine defnedilmiştir. (III. 556)

Ali Bey (Kıblelizâde) Kıbleli Mustafa Paşa'nın oğludur. Gedikli müteferrikadan olup 1109'da (1697/98) kapıcılar kethüdâsı ve 1112'de (1700/01) mîrahûr-ı evvel olup 1113'de (1701/02) azledildi. 1114'de (1702/03) idam edildi. Akıllı ve sözü geçerdi. Oğlu Mehmed Bey ve onun oğlu Mahmud Bey'dir. (III. 525)

Ali Bey (Malkoçoğlu) II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) Silistre valisi oldu. Uzun yıllar bu görevde kalıp sonra Sofya valisi oldu. Mücâhid, gayretli olup 920'de (1514) Çaldıran savaşında şehid oldu. Yaşlı ve cesurdu. Ali Tur bunun küçük kardeşidir. (III. 495)

Ali Bey (Mihalzâde) II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) Semendire beyi oldu. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) başlarında vefat etti. (III. 495)

Ali Bey (Minkarî) Meşhur kemankeş ve silahşordür. Zilhicce 1250'de (Nisan 1835) vefat etmiştir. (III. 565)

Ali Bey (Râtib Ahmed Paşazâde) Kapıcıbaşı ve mîrialem oldu. Receb 1223'de (Eylül 1808) vefat etti. Zeyrek'de medfundur. (III. 554)

Ali Bey (Seydî) Canberd Gazalî'nin yetiştirmesi olup efendisini Şam'da ayaklandığı sırada yakalayıp Ferhâd Paşa'ya getirdiği için 936'da (1529/30) sancakbeyliği verildi. Daha sonra vefat etti. (III. 496)

Ali Bey (Seydi) Rumlu Mustafa Bey, 935'de (1529) Yemen'den hareketinde bunu vekil eylemişti. Birkaç ay sonra meşhur İskender Bey gelip bunu Yemen'den kovdu. Sonra vefat etmiştir. (III. 496)

Ali Bey (Şahsüvarzâde) Dulkadırlılardandır. Babası Şahsüvar'ın vefatında Osmanlı Devleti'ne sığınıp I. Selim'in (Yavuz) hizmetinde bulundu. Ferhâd Paşa'nın maiyetinde iken vefat etti. Kardeşi Abdürrezzâk Bey ve evlâdı bu sırada vefat etmişlerdir. (III. 496)

Ali Bey (Tayfur Paşazâde) Babasının vefatında Enderûn'a alınıp yetişerek Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) mabeyinci oldu. Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 556)

Ali Bey (Tırnakçızâde) Tırnakçı Mustafa Ağa'nın(→) torunu, İbrahim Bey'in oğludur. Mektûbî-i defterî halifelerinden olup Muharrem 1253'de (Nisan 1837) vefat etti. Miskinler'de defnedilmiştir. (IV. 450)

Ali Bey (Uzunetek) Süleyman Paşa'nın oğludur. Halil Şerif Bey'e damad olup Bâbıâlî'den yetişerek mâbeyn-i hümâyûn kâtibi oldu. Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) de Meclis-i Vâlâ azası olup Zilka'de 1284'de

(Mart 1868) Tırnova mutasarrıfı, Cemaziyelevvel (?)'de Tırhala mutasarrıfı, Ramazan 1291'de (Ekim 1874) Kudüs ve Beyrut mutasarrıfı olmuş ve bâlâ rütbesini elde etmiştir. Sonra azledilip 18 Rebiyülevvel 1294'de (2 Nisan 1877) vefat eylemiştir. Kâşgarî yakınında medfundur. Edip ve yumuşak huyluydu. (III. 574/75)

Ali Bey (Yahyâ Paşazâde) Yahyâ Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 1200'de (1786) başbaki kulu oldu. Bazı görevlerde bulunup 1223'de (1808) ikinci defa başbaki kulu olmuş ve 2 Rebiyülevvel 1233'de (10 Ocak 1818) vefat edip Eyüp'de dedesi Hatib Mustafa Efendi'nin yanına defnedilmiştir. (III. 556)

Ali Beyzâde *bak.* İbrahim Efendi; Mahmud Bey; Mehmed Şah Efendi

Ali Beyzâde Tersane emini Hacı Ali Bey'in oğlu Re'fet Paşa'nın oğullarıdır. (IV. 699)

Ali Birrî Paşa Çerkesdir. 1224'de (1809) doğdu. 1244'de (1828/29) askerliğe girip yükselerek livâ, 1274'de (1857/58) ferik oldu. Hassa Ordusu erkânından iken 21 Receb 1292'de (23 Ağustos 1875) vefat etmiştir. Hâfız Paşa'nın küçük kardeşidir. (III. 573)

Ali Cenâb Efendi Kalemden yetişti ve 1239'da (1823/24) hâcegândan olup silahdar kâtibi oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 560)

Ali Çavuş II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) Sofular'da bir mescid yaptı. Vefatında kardeşi Kasım Çavuş'un(→) Ağaçayırı'nda yaptırdığı mescide defnedildi. (III. 494)

Ali Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Ali Çelebi Umûr Paşa'nın oğludur. II. Mehmed'in (Fâtih) oğlu Şehzâde Mustafa Çelebi'ye defterdar oldu. Onun vefatına (1474) kadar hizmette bulunup sonra vefat etmiştir. (III. 494; I. 402)

Ali Çelebi Tirelidir. Mihallı, Yahyâlı beylerine ve kadılara nedim oldu. 950'de (1543) vefat etti. Şairdir. Muammaları meşhurdur. (III. 497)

Âlî Çelebi Muhasebeci şâkirdi olup III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 290)

Ali Çelebi Memi Bey'in(→) oğludur. Beylerden olup 1050'de (1640/41) Sisam önünde Perviz Bey'le düşmana esir düşüp mahvedilmiştir. (IV. 515)

Ali Çelebi (Camcı) Camcı Mescidi'nin bânîsidir. Buna İmamzâde Sâhib Efendi bir minber koyarak cami eyledi. (III. 511)

Ali Çelebi (Hoca) Tâcir olup adına mescidi vardır. Vefatında oraya defnedildi. (III. 511)

Ali Çelebi (Lâm) Koca Sinan Paşa'nın divan kâtibi ve sonra tezkirecisi oldu. 989'da (1581) İran harbinde reisülküttab oldu. 990'da (1582) azl ve hapsedildi. Sinan Paşa yeniden göreve gelince 999'da (1591) ikinci defa reisülküttab oldu. 1002'de (1593/94) Anadolu defterdarı olup 1003'de (1594/95) azledildi. 1004'de (1595/96) üçüncü defa reisülküttab oldu. O sene nişancı olup Safer 1005'de (Ekim 1596) Cağalazâde Sinan Paşa'ya tevkîî oldu. Onun ayrılışında azlolundu. 1007'de (1598/99) defterdar ve nişancı vekili olup vefat etti. (III. 505)

Ali Çelebi (Mal Eşeği) 1054'de (1635/36) gümrük emini oldu. Zilhicce 1056'da (Ocak 1647) vefat etti. Zengin ve hesap bilir bir adamdı. (III. 512)

Ali Çelebi (Natta'zâde) 948'de (1541) vefat etti. Usta şairdir. Âşık Çelebi'nin babasıdır. (III. 497)

Ali Çelebi (Niksarîzâde) Muslihiddin Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Hacca gidip oradan Hindistan'a geçerek Selim Şah'a hizmet etti. Çunpur diyarı has kılınıp sadrululemâ ve müftü oldu. 1045 (1635/36) tarihlerinden sonra vefat etmiştir. (IV. 493)

Ali Çelebi (Seyyid) Hz. Mevlânâ soyundan olup Konya'da atasının seccadesine oturmuştur. 1190'da (1776) vefat eyledi. Şairdir. (III. 545)

Ali Çelebizâde *bak.* Abdullah Efendi

Ali Dede Seyyid Mehmed Dede'nin oğludur. Kasımpaşa Mevlevîhanesi'nde 32 sene şeyhlik yaptıktan sonra 1243'de (1827/28) vefat eylemiştir. (III. 561)

Ali Dede (Torlak) Rumelihisarı'nda bir mescid yapmış bir hayır sâhibidir. (III. 496)

Ali Denî Efendi Müderris, Haleb müftüsü oldu. 978'de (1570/71) vefat eyledi. İffetli, fakihdi. Haleb kadısı Ahîzâde buna, "Ali Şerif Efendi" dediğinden Arablar seyyid zannettiler. Sonra oğlu Mazhar Efendi seyyidler gibi yeşil sarınmıştır. (III. 500)

Ali Durbayî Ni'me'l-ceyşdendir. Vefatında Kasaplar'da yaptığı mescidinde defnedildi. (III. 494)

Ali Efendi *bak.* Alâeddin Efendi

Ali Efendi II. Mehmed'in (Fâtih) (hd. 1451-1481) cerrahbaşısı olup Eyüp'de Demirciler'de mescidi vardır. (III. 494)

Ali Efendi Şeyh İbn Vefa'nın halifesi olup 910'da (1504/05) vefat etti. (III. 495)

Ali Efendi Çorumludur. II. Bâyezid Amasya'da iken imamı olup tahta çıktığında Ankara kadısı olup Akmedrese müderrisi oldu. Buradan elçilikle Mısır'a gidip barış imzalamaya muvaffak olarak İstanbul'a geldi. 897'de (1492) Anadolu kazaskeri oldu. 907'de (1501/02) azl ve emekli edildi. 927'de (1527) kör olarak vefat eyledi. Tatlı dilli ve hayırseverdi. (III. 496)

Ali Efendi Haleblidir. İbrahim Halebî'nin talebesidir. Tarikata girip âlim, tecvid, kıraatte eşsiz olmuştur. Tercüman Yunus Camii imamı iken 956'da (1549) Fâtih Camii imamı ve Sa'dî Efendi Dârülkurrâsı'nın şeyhi oldu. 977'de (1569/70) vefat eyledi. Yerine sultan imamı İznikîzâde Mehmed Efendi geçmiştir. Âlim, edip, alçak gönüllü, âbiddi. Hikmet ve mevâizi içeren şiirleri vardır. Haseki Sultan'ın medfeninde ulemâ ile bahsedip tahrir eylemiştir. *Mülteka'l-Ebhâr* tercümesi ve kâfir çocukları hakkında risalesi vardır. (III. 499/500)

Ali Efendi Emir Ali Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Çelebi'nin(→) oğludur. Müderris olup 985'de (1577) vefat etti. Oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (III. 497)

Ali Efendi Kilislidir. Müderris olup 994'de (1586) vebadan vefat etti. Âlimdi. (III. 502)

Ali Efendi Yenişehirli İlyas Efendi'nin oğludur. Kadı, müderris olup Bosna, Yenişehr-i Fenâr ve tekrar Bosna mollası oldu. Ramazan 1002'de (Mayıs-Haziran 1594) azledilmiş olarak vefat etti. *Şerh-i Mevakıf*'a ta'likatı vardır. (III. 503)

Ali Efendi Muhaşşî Sinan Efendi'nin oğludur. 943'de (1536/37) doğdu.

982'de (1574/75) Haleb, 986'da (1578) Şam ve 988'de (1580) Medine kadısı olup iki ay sonra azledildi. 989'da (1581) Mısır, 991'de (1583) Şam ve o sene Bursa kadısı olup 993'de (1585) yine azledildi. Zilka'de 994'de (Ekim-Kasım 1586) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 995'de (Nisan 1587) azledildi. Rebiyülevvel 997'de (Ocak-Şubat 1589) ikinci defa İstanbul kadısı, Şa'bân 998'de (Haziran 1590) Anadolu kazaskeri olup Receb 999'da (Mayıs 1591) azledildi. Şevvâl 1001'de (Temmuz 1593) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1003'de (Ocak 1595) azille Cemaziyelevvel 1004'de (Ocak 1596) Rumeli kazaskeri olup 1 Cemaziyevvel 1005'de (21 Aralık 1596) vefat etmiştir. Ceddinin Sarıgerz Mescidi'nde medfundur. Fâzıl, doğru, ahlâk sağlamlığında eşsizdi. (III. 503)

Ali Efendi Antakyalıdır. 960'da (1553) müderris, Bosna ve Hezargrad müftüsü oldu. Bostanzâde'nin şeyhülislâmlığında fetvâ emini olup sonra Baba kasabasındaki Sultan Bâyezid müderrisliği ömür boyu sürmek kaydıyla verildi ve bilâd-ı selâse dışında bütün yerlerde iftâya mezun oldu. 1008'de (1599/1600) vefat etmiştir. Orada medfundur. Âlim ve fâzıldı. *Mülteka* tercümesiyle, edeb ve kazada müdevven kitabı, *Mecma-ı Fetvâ*'sı vardır. (III. 505)

Ali Efendi Bursalıdır. Zeynî şeyhi Ali Efendizâde Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Kütahya, Yenişehir, Diyarbekir mollası oldu. 1013'de (1604/05) nakibüleşraf oldu. Cemaziyelevvel 1025'de (Mayıs-Haziran 1616) vefat etti. Sağlam ahlâklı, gerçek bir seyyiddi. Seyyidlerin nesep ispatı için 40 şahit istemeyi kaide eyledi. Sonra bu sert uygulama yumuşadı ve alâmeti kaldırılan seyyidler yine yeşil sarındılar. (III. 508)

Ali Efendi Müderris olup Cemaziyelevvel 1029'da (1620) vefat etti. Çoğu fenlerde ve riyâziyatta üstündü. *Şerh-i Sirâciye-i Molla*'ya hâşiyesi, ferâizde müstakil metni vardır. (III. 508/09)

Ali Efendi Akkermanlıdır. Müderris ve memleketinde 30 sene müftü oldu. 1030'da (1621) vefat etti. Fâzıl ve fetvâları sağlamdı. Mecmualarda yazılıdır. Gazi Giray adına beş dalda risalesi vardır. Eserleri makbuldü. (III. 509)

Ali Efendi Menteşelidir. 1031'de (1622) vefat etti. İlim tâlibiydi. (III. 509)

Ali Efendi Zengibarlı Abdürraûf Efendi'nin oğludur. Aydın Çavuş ile Aydınzâde ve sonra dârüssaâde ağası Mehmed Ağa'nın hizmetinde bulundu. Müderris, Galata, Bursa, 1027'de (1618) Edirne mollası oldu. 1028'de (1619) sikkenin yenilenmesi ferman olunduğunda Edirne'de hizmet gördü ve karşı koyanları cezalandırıldı. Cemaziyelâhir 1029'da (Mayıs 1620) azille Ramazanın Kadir gecesinde (25/26 Ağustos 1620 gecesi) İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1030'da (Mayıs 1621) Anadolu kazaskeri olup Şevvâl'de (Ağustos-Eylül 1621) Rumeli kazaskeri oldu. Bir süre her ikisini birden idare eyledi. Receb 1031'de (Mayıs 1622) ikisinden de azledildi. Şa'bân'da (Haziran) Mekke kadısı olduysa da gidemeyip 1033'de (1623/24) vefat etti. Sultan Bâyezid kabristanında medfundur. Fâzıl, temiz, doğru idi. Hükümlerinde halk veya

seçkin eşitdi. Mahmudpaşa nâibliği ve evkaf müfettişliğinde hayli şöhret kazandı. Fakir ve sâlihlere ihsanı boldu. Üstadı Taşköprîzâde Kemâl Efendi'dir. Üstadıyla Şerif Efendi kazasker iken bu kadı idi. Onlarla bir cihet tevcihi hususunda tartışmış, şikâyet edince Şerif Efendi azledilmiş ve bu Anadolu kazaskeri olmuştu. Sonra hocasının elini öpüp barıştı. (III. 510)

Ali Efendi Bursa'da bir imamın oğludur. Nakşibendî olup Alâeddin Zaviyesi'nde şeyh oldu. 1040'da (1630/31) vefat etti. Bursa'da medfundur. Oğlu Tefsirî Mehmed Efendi'dir. (III. 511)

Ali Efendi Nureddin-i Halebî'nin oğludur. 1041'de (1631/32) vefat eylemiştir. Ulemâdan olup *İnsanü'l-Uyûn fi Sireti'l-Me'mûn*'un yazarıdır. (III. 511)

Ali Efendi Gümülcinelidir. Müderris, Bosna kadısı olup azledilmiş olarak 1042'de (1632/33) vefat etti. Fâzıl, dindardı. (III. 512)

Ali Efendi Tâceddin Efendi'nin (v. 1009/1600)(→) oğludur. Müderris olup 1068'de (1657/58) vefat etmiştir. (II. 47)

Ali Efendi Anadoluludur. Elmas Ağa'nın hocası olup müderristi. 1092'de (1681) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 516/17)

Ali Efendi Ricâlden ve Haremeyn mukataacısı olup 1093'de (1682) vefat etti. Mahmud Paşa Camii önünde medfundur. (III. 517)

Ali Efendi Arnavutdur. Ricâlden olup arpa emini ve şıkk-ı sânî defterdarı ve 1098'de (1687) Âsitâne defterdarı olup 1099'da (1688) azledildi ve vefat etti. Gedikpaşa'da bir mescid bina eden Ali Efendi bu zat olmalıdır. Bu mescide Sâlih Ağa minber koyarak cami etti. (III. 517/18)

Ali Efendi Yeniçeri fodla kâtibi olup 1101'de (1689/90) vefat etti. Okmeydanı'na defnedildi. (III. 518)

Ali Efendi Amasya Lâdiklidir. Ayasofya Camii imamı olup Vâlide Sultan Camii bitiminde oraya hatip oldu. 1079'da (1668/69) padişahın ikinci imamı olup 1086'da (1675) hacca giderek istifa eyledi. Dönüşünde hatiplik ve Ayasofya imamlığı verildi. 1101'de (1689/90) padişah imamı ve İstanbul pâyesi oldu. Hatiplik, kız kardeşinin oğlu Hasan Efendi'ye verildi. 18 Rebiyülâhir 1103'de (8 Ocak 1692) vefat etti. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (III. 519)

Ali Efendi Erzurum'a bağlı İspirli Sâlih b. Dâvud'un oğludur. Trabzon'a göçtü. İstanbul'a geldikde kürsü şeyhi olup nihayet Ayasofya vâizi oldu. Cemaziyelâhir 1103'de (Şubat-Mart 1692) vefat etti. Fâzıl ve dindardı. Oğlu İspirîzâde Ahmed Efendi'dir(→). (III. 519)

Ali Efendi Çatalcalıdır. Babası aslen Alâiyeli olup Çatalca'ya giderek tekke şeyhi olan Şeyh Mehmed b. Kadı Hasan'dır. 1041'de (1631/32) Çatalca'da doğdu. Müderris, Selânik ve Girit seferlerinde ordu kadısı oldu. Sonra Mısır mollası olup yoldayken davet olunarak Şevvâl 1081'de (Şubat 1671) Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 1084'de (Haziran-Temmuz 1673) ayrıldı. 14 Zilka'de 1084'de (20 Şubat 1674) hocası Yahyâ Efendi'nin yerine şeyhülislâm oldu. Zilka'de 1097'de (Eylül-Ekim 1686) ayrılıp Bursa'ya ikamete gönderildi. Zilhicce 1097'de (Ekim-Kasım 1686) Rodos'a gönderi-

lip Cemaziyelâhir 1099'da (Nisan 1688) tekrar Bursa'ya getirildi. Şevvâl 1101'de (Temmuz 1690) affedilerek İstanbul'a geldi. Cemaziyelâhir 1103'de (Şubat-Mart 1692) şeyhülislâm oldu. 2 Şa'bân 1103'de (19 Nisan 1692) vefat eyledi. Zehirimar Mescidi'nde medfundur. Fâzıl, vakûr, hoş, şeyhlere yakınlık duyardı. Kardeşi Nümayî Mehmed Efendi'dir(→). (III. 519/20)

Ali Efendi Bolevî Mustafa Efendi'nin kardeşidir. Müderris, molla, İstanbul pâyesi ve Cemaziyelevvel 1101'de (Şubat 1690) İstanbul kadısı olup Rebiyülevvel 1102'de (Aralık 1690) ayrıldı. Rebiyülevvel 1106'da (Ekim-Kasım 1604) Anadolu pâyesi ve Rebiyülevvel 1111'de (Eylül 1699) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülevvel 1112'de (Ağustos-Eylül 1700) ayrıldı. O sene 18 Rebiyülâhir'de (2 Ekim 1700) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Âlim, sâlih, çoğu zaman oruçluydu. Yaşı 78'di. Oğlu Ahmed Seyyid Efendi'dir(→). (III. 524)

Ali Efendi Alâiyelidir. Müderris olup 9 Ramazan 1113'de (7 Şubat 1702) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. (III. 524/25)

Ali Efendi Kıbrıslıdır. Müderris olup Ramazan 1113'de (Şubat 1702) vefat etmiştir. (III. 525)

Ali Efendi Yenipazarlı Mustafa b. Ahmed'in oğludur. Tavukçubaşı Mustafa Ağa'nın imamı olmakla o şöhreti aldı. Müderris, Üsküdar, Edirne ve Mekke mollası oldu. Çatalcalı Ali Efendi'nin şeyhülislâmlığında evkaf müfettişi oldu. 9 Safer 1116'da (13 Temmuz 1704) vefat etti. (III. 525)

Ali Efendi Kütahyalıdır. Müderris olup 7 Cemaziyelevvel 1119'da (6 Ağustos 1707) vefat etmiştir. (III. 526)

Ali Efendi Niyâzî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Şeyh İzzî Efendi'nin halifesi olup 1125'de (1713) vefat etmiştir. Bursa'da Zeynîler'de medfundur. Oğlu Mısrîzâde Mustafa Efendi'dir. (III. 194)

Ali Efendi Selâmî Efendi'nin halifesi olup Emir Sultan Tekkesi şeyhi oldu ve 1125'de (1713) vefat etti. Emir Efendi yakınında medfundur. (III. 528)

Ali Efendi Kürttür. Müderris olup Hısnmansûr'a giderken Safer 1134'de (Kasım-Aralık 1721) vefat etti. (III. 530)

Ali Efendi Tekfurdağlıdır. Müderris olup 23 Safer 1134'de (13 Aralık 1721) vefat etti. (III. 530)

Ali Efendi Edirnelidir. Güzel sesi olduğundan IV. Mehmed'e imam-ı sâlis, 1086'da (1675) imam-ı sânî, 1099'da (1688) imam-ı evvel-i şehriyâri olduysa da sonra azledildi. Defalarca mevleviyete nâil oldu. Dördüncü defa Filibe kadısı iken Edirne'de Ramazan 1134'de (Haziran-Temmuz 1722) vefat etti. (III. 530)

Ali Efendi Boluludur. Müderris olup Rebiyülâhir 1138'de (Kasım 1725) vefat etti. (III. 532)

Ali Efendi İstanbulludur. Padişah imamı olup Şa'bân 1138'de (Nisan 1726) vefat etti. (III. 532)

Ali Efendi Babadağlıdır. Müderris, 1140'da (1727/28) Revan mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 533)

Ali Efendi Alâiyelidir. Müderris, 1142'de (1729/30) Üsküdar mollası olup azledilmiş olarak vefat etti. (III. 533)

Ali Efendi Amasyalıdır. Sultan Ahmed Camii cuma vâizi olmuştur. 1146'da (1733/34) vefat eyledi. (III. 533)

Ali Efendi Kilislidir. Şeyh Murad Efendi'nin halifelerinden olup vefatında yerine şeyh olmuştur. 1147'de (1734/35) vefat eylemiştir. (III. 534)

Ali Efendi Kadirî olup Aşkî Dede halifelerindendi. Bu senelerde (1740'lar) vefat eyledi. Hekimoğlu Ali Paşa'nın türbesi içine defnolundu. (III. 536)

Ali Efendi Şam yeniçeri kâtibi olup 1157'de (1744) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (III. 535)

Ali Efendi Bostancıbaşı kâtibi olup 1164'de (1751) vefat etti ve Eğrikapı'ya defnolundu. (III. 537)

Ali Efendi Sâhib-i ayar olmakla hâcegândan oldu. Cebehane kâtibi iken 1164'de (1751) vefat edip Miskinler'e defnedilmiştir. (III. 537)

Ali Efendi Karslıdır. Müderris ve sadâret müfettişi olup Muharrem 1167'de (Kasım 1753) vefat etmiştir. (III. 538)

Ali Efendi Müderris, Filibe mollası olup Receb 1166'da (Mayıs 1753) Kudüs mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 538)

Ali Efendi Ahmed Said Efendi'nin oğludur. Dersiâm ve müderris olup 1168'de (1754/55) vefat etmiştir. *Süllem* üzerine hâşiye yazdı. (III. 538)

Ali Efendi Nevşehirlidir. Damad İbrahim Paşa'nın mensuplarındandır. Müderris ve molla olup 1171'de (1757/58) Medine mollası olmuştur. 20 Şevvâl 1181'de (11 Mart 1768) vefat eyledi. Oğullarından Hacı Mehmed Said Efendi, 15 Şevvâl 1169'da (13 Temmuz 1756) vefat etti. Diğeri müderris Şeyh Hacı Abdullah Efendi'dir(→). Damadı Ömer Efendi'dir(→). Hepsi Damad İbrahim Paşa'nın Üsküdar Mezarlığı'na defnedildi. (III. 541/42)

Ali Efendi Kadı olup 1185'de (1771/72) vefat edip sur dışına defnedildi. Fâzıldı. (III. 544)

Ali Efendi Müderris, Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) Yenişehr-i Fenâr kadısı oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 545)

Ali Efendi Çallıdır. Müderris, Eyüp mollası oldu. 1195'de (1781) vefat eyledi. Taşlıburun Tekkesi civarında medfundur. (III. 547)

Ali Efendi Hâcegândandır. Fodla kâtibi olup 1201'de (1786/87) vefat etti. Tersane ardına defnedilmiştir. (III. 549)

Ali Efendi Meydankapılıdır. Ocakda başyazıcı olup 5 Zilka'de 1201'de (19 Ağustos 1787) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 549)

Ali Efendi Mucudludur. Müderris, 1213'de (1798/89) İzmir mollası olup sonra vefat eyledi. (III. 551)

Ali Efendi Müderris, Kudüs mollası oldu. 1207'de (1792/93) azledildi. Eğrikapı'da medfundur. Meşhur hattatdır. (III. 550)

Ali Efendi Erzurumludur. 23 Muharrem 1210'da (30 Temmuz 1795) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 551)

Ali Efendi Tosyalıdır. Müderris, Haremeyn müfettişi, Haleb mollası, Şa'bân 1209'da (Şubat-Mart 1795) Edirne pâyesi, 1212'de (1797/98) Medine mollası oldu. Orada vefat eyledi. (III. 551)

Ali Efendi Moralıdır. Maliyeden yetişip defterhane kesedarı olup 1209'da (1794/95) Berlin elçiliği verildiyse de

gidişi ertelendi. Rebiyülevvel 1211'de (Eylül 1796) üç sene müddetle Paris büyükelçisi oldu. 1218'de (1803/04) dönüp şıkk-ı salis defterdarlığıyla tersane defterdarı oldu. Muharrem 1221'de (Mart-Nisan 1806) azlolunup 25 Cemaziyelevvel 1222'de (31 Temmuz 1807) defter emini, sonra tophane nâzırı ve 19 Receb 1223'de (10 Eylül 1808) yine umûr-ı bahriye nâzırı oldu. O sene Ramazan (Ekim-Kasım) sonunda kendi arzusuyla köşesine çekildi. 23 Cemaziyelevvel 1224'de (6 Temmuz 1809) vefat etti. Siyasî işlere vâkıf, tedbirliydi. Mahmutpaşa Mezarlığı'nda medfundur. (III. 554)

Ali Efendi Enderûn'dan yetişip Lâleli vakıf kâtipliğiyle çerağ buyurulup hâcegândan olmuş ve 1224'de (1809) cebeciler kâtipliğine tayin edilmiştir. Bu senelerde (1810'lar) vefat etti. (III. 555)

Ali Efendi Padişahın serberberi olup hâcegânlıkla saraydan çıktı. 1202'de (1787/88) cizye muhasebecisi, 1203'de (1788/89) Haremeyn muhasebecisi, defalarca Anadolu muhasebecisi ve süvari mukabelecisi oldu ve başka görevlerde bulunup 1223'de (1808) Haremeyn muhasebecisi oldu. 1224'de (1809) azledilip 19 Zilhicce 1226'da (4 Ocak 1312) vefat etti ve Haydarpaşa'ya defnolundu. Oğlu, Hacı Mehmed Nurî Bey'dir(→). (III. 555)

Ali Efendi Yabanâbâdlıdır. Müderris ve Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) fetvâ emini oldu. 1243'de (1827/28) azledildi ve sonra vefat etti. Oğlu Seyyid Mehmed Gâlib Efendi'dir(→). (III. 560)

Âlî Efendi Nakşibendî şeyhi Mehmed Atâ Efendi'nin oğlu olup 1199'da (1784/85) doğdu. Vüzerâya ve Said Efendi'ye divan kâtibi ve sonra darbhane başkâtibi ve cebeciler kâtibi oldu. Daha sonra emekli olmuştur. Muharrem 1249'da (Haziran 1833) vefat eylemiş bir usta şairdir. (III. 290)

Ali Efendi Ankaralıdır. Müderris ve dersiâm olup 1249'da (1833/34) İzmir mollası oldu. 1252'de (1836/37) vefat eyledi. Kardeşinin oğlu Hâfız Reşid Efendi'dir. (III. 565)

Ali Efendi Koçhisarlıdır. Süleymaniye vâizi olup 1259'da (1843) vefat eyledi. (III. 567)

Ali Efendi Balçıklıdır. Müderris, dersiâm ve 1251'de (1835/36) Bosna mollası, 1256'da (1840) Edirne mollası ve 1262'de (1846) Mekke pâyesi oldu. 10 Ramazan 1266'da (20 Temmuz 1850) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Fâzıldı. Torunu Mehmed Said Efendi'dir. Evlâdından biri Tevfik Bey'dir(→). (III. 569)

Ali Efendi Mâbeyn-i hümâyûn kapı çukadarı olup 1266'da (1850) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 569)

Ali Efendi Evkaf kassâmı olup Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Eyüp mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 570)

Ali Efendi 1284'de (1867/68) padişah ikinci imamı oldu. Sonra azledildi. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (III. 571)

Ali Efendi Seyiddir. Bağdad nakibi olup 1280 (1863/64) tarihine doğru mevleviyet verilmiştir. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (III. 571)

Ali Efendi Birgilidir. Müderris ve 1275'de (1858/59) Selânik mollası oldu. Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) vefat eyledi. (III. 571)

Ali Efendi Seydişehirlidir. Müderris, 1256'da (1840) devriyeden Erzurum

mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. Oğlu Ahmed Râkım Efendi, 1279'da (1862/63) Kudüs mollası oldu. (III. 569)

Ali Efendi Yakovalıdır. Müderris, dersiâm olup Cemaziyelâhir 1293'de (Temmuz 1876) vefat etti. Fâzıldı. (III. 573)

Ali Efendi Ahıskalıdır. Müderris olup 1299'da (1882) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 577)

Ali Efendi Karinâbâdlıdır. Müderris ve dersiâm olup huzûr derslerinde mukarrir ve imtihan meclisinde aza olarak iltifâten Mekke pâyesi verilmişti. Bu fâzıl 7 Receb 1301'de (3 Mayıs 1884) vefat eylemiştir. (III. 580)

Ali Efendi Ceyb-i hümâyûn kalemi kâtiplerinden olup 1306'da (1888/89) ceyb-i hümâyûn kâtibi oldu. 7 Receb 1307'de (27 Şubat 1890) vefat etti. (III. 581)

Ali Efendi Evkaf-ı hümâyûndan yetişip Cemaziyelevvel 1303'de (Şubat 1886) Evkaf-ı Hümâyûn İdare Meclisi reisi olmuştu. 7 Şevvâl 1307'de (27 Mayıs 1890) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (III. 581)

Ali Efendi İmamlardandır. Ak Şemseddin'in akrabasından ve ni'me'l-ceyşdendi. Nallı Mescidi'ni yaptı. (III. 494)

Ali Efendi Şeyhtir. Haydarhane'yi yapmıştır. "Alâeddin Rûmî-i Halvetî" diye meşhurdur. (III. 496)

Ali Efendi (Acem Alisi) Mimar Mescidi'nin bânîsidir ki, vefatında mihrap önünde defnedildi. (III. 511)

Ali Efendi (Ali Paşa İmamızâde) Müderris, molla olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. (III. 550)

Ali Efendi (Alyanak) Bursalıdır. Kalemden yetişerek 1234'de (1819) kefçe-i hümâyûn nâzırı ve sonra şehremini ve 1237'de (1821/22) yeniçeri kâtibi ve 1239'da (1823/24) Anadolu muhasebecisi ve 1241'de (1825/26) Tophane Camii bina emini, 1243'de (1827/28) başmuhasebeci, 1247'de (1831/32) defter emini, ardından çavuşbaşı ve 1248'de (1832/33) Hibetullah Sultan kethüdâsı olup 1250'de (1834/35) azledildi. 1251'de (1835/36) tevkiî, Şa'bân 1252'de (Kasım 1836) ruznâme-i evvel olup azilden sonra 17 Rebiyülâhir 1257'de (8 Haziran 1841) vefat eyledi. Muhasip ve hizmet ehliydi. Bostan İskelesi'nde medfundur. Yeğeni Damad Said Paşa'dır. (III. 566)

Ali Efendi (Amasyalızâde) Şeyhlerden olup 1148'de (1735/36) vefat eyledi ve Haydarpaşa'ya defnolundu. (III. 534)

Ali Efendi (Âmidî Molla) Rumîye şeyhinin damadıdır. IV. Murad devrinde (1623-1640) birden sahn müderrisi ve sonra Şam mollası oldu. Senelerce azledilmiş olarak kaldıktan sonra Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) vefat etti. Fâzıldı. Hadis-i şerifften ve hey'etten birer risale yazabildi. (III. 514)

Ali Efendi (A'rec) Erzincan'da Gercanislidir. Müderris olup Muharrem 1100'de (Kasım 1688) İstanbul kadısı, Cemaziyelevvel 1101'de (Şubat 1690) Anadolu kazaskeri ve Muharrem 1103'de (Ekim 1691) Rumeli kazaskeri oldu. Şa'bân'da (Nisan-Mayıs 1692) azledildi ve Erzincan'a gönderildi. 1106'da (1694/95) affedildi. Receb 1108'de (Şubat 1697) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Şa'bân'da

(Mart) ayrıldı. Zilhicce 1110'da (Haziran 1699) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. 27 Cemaziyelâhir 1112'de (9 Aralık 1700) Divan-ı Hümâyûn'a gitmeye hazırlanırken aniden vefat etti. Âlim ve servet sâhibiydi. Oğulları İbrahim Efendi(→) ile sudûrdan Zeynelâbidîn Efendi'dir. Bir başkası Mustafa Efendi'dir. Torunlarından biri, sudûrdan Nureddin Efendi'dir. Kardeşi Mustafa Efendi, 1108'de (1696/97) vefat etti. (III. 524)

Ali Efendi (Aşçıbaşızâde) (Hafız) (Seyyid) Müderris, molla, Mekke kadısı oldu. Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) Şam'da vefat etti. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 549)

Ali Efendi (Bakkalzâde) Mora-Anapoluludur. Kadı olup 1041'de (1631/32) vefat etmiştir. (III. 511)

Ali Efendi (Bakkalzâde) Müderris, 1197'de (1783) Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1201'de (1786/87) azledildi. 1204'de (1789/90) ikinci defa şeyh oldu. 1205'de (1790/91) vefat etti. (III. 550)

Ali Efendi (Bâlîğzâde) Maliyeden yetişip II. Selim devri (1566-1574) başlarında şıkk-ı sânî defterdarı oldu. Bu devirde vefat eylemiştir. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (III. 501/02)

Ali Efendi (Bekrîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Müderris olup 52 yaşında iken Rebiyülevvel 1095'de (Şubat-Mart 1684) vefat etmiştir. (I. 235)

Ali Efendi (Bekrîzâde) Mekke mollası Ahmed Efendi'nin kardeşidir. Müderris olup Rebiyülevvel 1098'de (Ocak-Şubat 1687) vefat etti. (III. 518)

Ali Efendi (Bıyıklı) Yükselerek dârüssaâde ağası yazıcısı, sonra Galata voyvodası ve sonra Haremeyn muhasebecisi olup taşraya gönderilerek Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) affolundu ve sonra vefat eyledi. (III. 529)

Ali Efendi (Bostancı) 1214'de (1799/1800) vefat etti. Küçük Emir Efendi'de medfundur. Hattatdı. (III. 551)

Ali Efendi (Bostanî) Enderûn'dan yeşitip bâbüssaâde ağası kâtibi olup 1 Rebiyülevvel 1211'de (4 Eylül 1796) vefat etmiştir. (III. 551)

Ali Efendi (Câbirîzâde) Haleb hânedanından olup Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Sonra memleketine dönerek orada vefat etti. (III. 572)

Ali Efendi (Cânibî) Tersanede yetişip cânib oldu. Senelerce kalıp Rebiyülevvel 1145'de (Ağustos-Eylül 1732) defterdar-ı şıkk-ı evvel, o sene Şevvâl'de (Mart-Nisan 1733) defter emini ve sonra ruznâme-i evvel, 1153'de (1740) Rumeli pâyesiyle Viyana elçisi olup döndükten sonra Şevvâl 1154'de (Aralık 1741) tersane emini ve 2 Cemaziyelevvel 1155'de (5 Temmuz 1742) de ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 5 Safer 1156'da (31 Mart 1743) vefat etti. Muhasip, tedbirliydi. Damadı, ricâlden Ali Efendi'dir. (III. 535)

Ali Efendi (Cânibî damadı) Kalemden yetişip hâcegândan olup masraf-ı şehriyârî oldu. 1171'de (1757/58) Edirne tamirat müdürü oldu. Bu senelerde (1760'lar) vefat etmiştir. (III. 541)

Ali Efendi (Cevherî) (Hacı) Bozokludur. Cevherî diye tanınan zengin biri olup Receb 1235'de (Nisan-Mayıs 1820) vefat etti. Karacaahmet'e

defnedilmiştir. Cevherîzâde Ömer Efendi, 1237'de (1821/22) ve Hacı Süleyman Kâmil Efendi Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) vefat ettiler. Ticaretle uğraşırlardı. Torunu, Ali Behic Bey'dir. (III. 557)

Ali Efendi (Çalık) Müderris ve kadı oldu. 973'de (1565/66) Konya'da kadı iken vefat eyledi. Yumuşak huylu ve sâlihdi. Ferâizden *Sirâce* şerhlerine, *Kitabü'l-büyû* başlarına ta'likâtı vardır. Oğlu Mehmed Mânî Efendi'dir(→). (III. 499)

Ali Efendi (Çavuşzâde) Müderris olup Zilhicce 1028'de (Kasım 1619) vefat etti. Müdekkikdi. (III. 508; II. 101)

Ali Efendi (Çelebi Kethüdâzâde) Mehmed Ağa'nın oğlu olup müderris iken 19 Zilka'de 1127'de (16 Kasım 1715) vefat etti. (III. 528; IV. 195)

Ali Efendi (Çelebizâde) Küçük Çelebi Mehmed Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Toparabacıları kâtibi ve 1165'de (1752) küçük evkaf muhasebecisi ve mansıpları devrederek 1176'da (1762/63) sipah kâtibi, sonra Anadolu muhasebecisi olup 1179'da (1765/66) vefat eyledi. Taşkasap'da kardeşi İsmail Âsım Efendi'nin yanında medfundur. (III. 542)

Ali Efendi (Çelebizâde) Maraşlıdır. Enderûn'dan yetişip hâcegândan oldu. Masraf-ı şehriyârî olmuş, azledilmiş olarak 27 Ramazan 1231'de (21 Ağustos 1816) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. Oğlu Ahmed Necib Bey'dir. (III. 556)

Ali Efendi (Çivizâde) Defterdar Abdî Efendizâde Bitlice Mustafa Efendi'nin oğludur. 930'da (1524) doğdu. Müderris, 993'de (1585) Bursa kadısı olup 994'de (1586) azledildi. Şa'bân 998'de (Haziran 1590) İstanbul kadısı olup Receb 999'da (Mayıs 1591) azledildi. Şa'bân 1000'de (Mayıs-Haziran 1592) vefat etti Mehmed Ağa Camii yakınında annesi Şerife Kadın'ın yaptığı mescide defnedildi. Her fende mâhirdi. Zevcesi Fatma Kadın, Bitlice Mescidi'ni yaptı ve oğlu sudûrdan Abdullah Efendi ve torunu Ali Nazmî Efendi ile oraya defnedildi. (III. 503)

Ali Efendi (Debbağzâde) 1150'de (1737) vefat eden Debbağ Mustafa Çavuş'un oğlu olup 1163'de (1750) vefat eden silahdar ocaklı Mehmed Ağa ve 1173'de (1759/60) vefat eden Hüsnî Ağa'dan birinin oğludur. Silahdar Ocağı'nda başhalife olup sonra hâcegânlıkla süvari mukabelecisi oldu. 1201'de (1786/87) vefat edip Silivrikapı'ya defnedildi. . (III. 549)

Ali Efendi (Demirkazık) Konyalı Hacı Hasan'ın oğludur. Müderris ve Galata mollası olup sudûr tezkireciliğinde ve nâiblikle bulundu. Zilhicce 1123'de (Ocak 1712) aniden vefat etti. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (III. 527)

Ali Efendi (Derdbend) Yeniçeri kâtiplerinden olup serhalife olmuştu. 1150'de (1737/38) vefat edip Eğrikapı'ya defnolundu. (III. 534/35)

Ali Efendi (Derviş) Meşhur hattatdır. 1126'da (1714) vefat etti. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. /528)

Ali Efendi (Dırağmanî) Caniklidir. Müderris olup Muharrem 1063'de (Aralık 1652) vefat etti. (III. 513)

Ali Efendi (Emir) Seyyid Celâleddin Kirmanî soyundan Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris, emekli oldu.

Haleb'de Şeyh Nasûh'tan el aldı ve Tâceddin Tekkesi'ne şeyh oldu. 938'de (1531/32) vefatında Bursa'da Zeynîye Zaviyesi'nde defnolundu. Kerim, fukaraya yardımcı, cemaatle namaza devam ederdi. Beş oğlundan birincisi Emir Hüseyin Çelebi'dir(→). İkincisi Mehmed Çelebi(→), üçüncüsü Ahmed Çelebi(→), dördüncüsü Abdullah Efendi(→), beşincisi Ni'metullah Efendi'dir(→). (III. 496/97)

Ali Efendi (Emir) Müderris ve Kayseri mollası olmuştur. 1000'de (1591/92) vefat etmiştir. Sâlihdi. (III. 503)

Ali Efendi (Emir) Bursalıdır. Müderris ve 1033'de (1623/24) Kütahya mollası oldu. Sonra Sakız ve Manisa mollası oldu. Cemaziyelâhir 1044'de (Aralık 1634) vefat etti. Âlim, güzel huyluydu. (III. 512)

Ali Efendi (Enişte) Amcazâde Hüseyin Paşa'nın eniştesi ve kethüdâsı olup sonra hâcelik ile başmuhasebeci oldu. 1115'de (1703/04) azil ve tevkif edildi. Sonra affedilerek yine görev verildi. 1123'de (1711) sadâret kethüdâsı olup azilden sonra 1128'de (1716) ruznâme-i evvel, 1129'da (1717) tekrar başmuhasebeci, Cemaziyelâhir 1133'de (Nisan 1721) yeniçeri kâtibi olup Cemaziyelevvel 1135'de (Şubat 1723) azledildi. 1136'da (1723/24) başmuhasebeci ve bir ay sonra ruznâme-i evvel, Şevvâl 1138'de (Haziran 1726) yine başmuhasebeci ve sonra defter emini ve 1140'da (1727/28) Mısır defterdarı olup orada vefat eyledi. (III. 532; IV. 901)

Ali Efendi (Eyyûbî) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 11 Şevvâl 1217'de (4 Şubat 1803) vefat etti. Eyüp sırtlarında medfundur. (III. 553)

Ali Efendi (Gedayî) Bosnalıdır. Müderris olup Ramazan 1094'de (Eylül 1683) vefat etti. Şairdir. (III. 517)

Ali Efendi (Gümüşayak) Müderris, 1013'de (1604/05) Trablus, Maraş, Erzurum mollası oldu ve 1015 sonlarında (1607 başları) vefat etti. İlmi azdı. (III. 507)

Ali Efendi (Hacı) Kürttür. Erzurumlu Hacı Hasan'ın oğludur. Muharrem 1098'de (Kasım-Aralık 1686) müderris, evkaf müfettişi ve Mekke mollası olup Zilhicce 1108'de (Haziran-Temmuz 1697) vefat eyledi. (III. 521)

Ali Efendi (Hacı) Yeniçeri keşedarı olup sonra serhalife oldu. 1150'de (1737/38) vefat edip sur dışına defnedildi. (III. 535)

Ali Efendi (Hacı) Kalyonlar defterdarı Hacı Süleyman Efendi'nin oğludur. Sipahiler Ocağı halifesi oldu. 1162'de (1749) vefat edip Samatya'ya defnedildi. (III. 537)

Ali Efendi (Hacı) Hâcegândan olup 1164'de (1751) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 537)

Ali Efendi (Hacı) Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan olarak kethüdâ kâtibi olmuştur. Cemaziyelâhir 1175'de (Ocak 1762) vefat ile Eyüp'e defnolundu. Oğlu ricâlden Sâdık Mehmed Efendi'dir. (III. 541)

Ali Efendi (Hacı) Kadı olup Çelebizâde İsmail Âsım Efendi'nin(→) hazinedarıydı. Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) vefat edip Eğrikapı'ya defnedildi. (I. 366)

Ali Efendi (Hacı) Nakşibendî şeyhi Kumkapılı Kâğıdî Mehmed Efendi'nin müridiydi. 1157'de (1761/62) Oluklubayır Tekkesi'ni yaparak oraya şeyh oldu. I. Abdülhamid devri

(1774-1789) sonlarında vefat eyledi. Babası Abdürrahim Efendi, ermiş sayılanlardan olup davetle saraya getirilirken aniden vefat etmiştir. (III. 548)

Ali Efendi (Hacı) Enderûn'dan yetişme olup Sultan Mehmed ruznâmeciliğiyle çıkışında hâcelik verildi. 11 Muharrem 1218'de (3 Mayıs 1803) vefat etti. (III. 553)

Ali Efendi (Hacı) Kayserili Ömer Efendi'nin mezunlarından bir dersiâm olup 1226'da (1811) vefat etti. İnadiye'de medfundur. (III. 555)

Ali Efendi (Hacı) Kurna kâtibi olup Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) vefat etti. Oğlu Hacı Osman Efendi 1227'de (1812) vefat etmiştir. Silivrikapı'da medfundur. (III. 554)

Ali Efendi (Hacı) Şa'bânîye'den Savaklar Tekkesi şeyhi ve Sultan Ahmed Camii vâizi olup 1258'de (1842/43) vefat eylemiştir. Yerine oğlu Mehmed Emin Efendi(→) geçti. Kâşgarî Tekkesi yakınında medfundur. (III. 567)

Ali Efendi (Hacı) İzmirlidir. Şeyh olup harem-i hümâyûn vâizi olmuştu. 1260'da (1844) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 567/68)

Ali Efendi (Hâfız) Şeyhülislâm Kâmil Efendi'nin imamı olup müderris ve molla idi. 1221'de (1806) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (III. 554)

Ali Efendi (Hâfız) Ankaralıdır. Şeyhülkurrâ olup 15 Şevvâl 1247'de (18 Mart 1832) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 564)

Ali Efendi (Hâfız) Hüsâmeddin Uşşakî'nin evlâdından ve Behcet Ali Efendi'nin halifelerindendir. 1279'da (1862/63) vefat etti ve Eyüp'e defnedildi. (III. 571)

Ali Efendi (Hafız) (Hacı) Şeyhülislâm Kâmil Efendi'nin imamı olduğundan müderris ve Üsküdar mollası olmuştu. 1232'de (1816/17) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. (III. 556)

Ali Efendi (Hâfız) (Kitapçızâde) Müderris ve Eyüp mollası oldu. Ramazan 1216'da (Ocak 1802) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Hattatdı. (III. 553)

Ali Efendi (Hâlisâzâde) Osman Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1160'dan (1747) 1170'e (1756/57) kadar birkaç defa küçük evkaf muhasebecisi oldu. 1178'de (1764/65) nevkûfatçı ve 1182'de (1768/69) maliye tezkirecisi olup 1185'de (1771/72) savaşta vefat etti. (III. 544)

Ali Efendi (Hammamîzâde) Tahtakale hamamcısı olup 1136'da (1723/24) vefat eden Hacı Mustafa Ağa'nın damadı, 1144'de (1731/32) vefat eden Velî Ağa'nın oğludur. İlme çalışıp, müderris, vezir ve Haremeyn müfettişi olup 1189'da (1775) Selânik mollası oldu. Orada vefat eylemiştir. Oğullarından Ahmed Es'ad Efendi 1176'da (1762/63) ve Mehmed Râşid Hamideddin Efendi 1187'de (1773) vefat eyledi ve Üsküdar'a defnedildiler. Bir oğlu da sudûrdan Râşid Efendi'dir. (III. 545)

Ali Efendi (Hammamîzâde) (Hafız) Ricâlden Ömer Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1223'de (1808) kalyonlar kâtibi oldu. 3 Şa'bân 1224'de (13 Eylül 1809) vefat edip Çamlıca'da Selâmi Efendi Türbesi'ne defnedildi. (III. 554/55)

Ali Efendi (Hoca Ahmedzâde) Tırnovalıdır. Müderris ve dersiâm olup

Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) vefat edip Çamlıca'da Selâmi Efendi'nin yanına defnedildi. (III. 554)

Ali Efendi (İncekara) Kalemden yetişerek başmukataacı ve cizye muhasebecisi, 1140'da (1727/28) silahdar kâtibi, sonra Haremeyn mukataacısı ve ruznâme-i evvel oldu. 1147'de (1734/35) vefat edip Seyitahmet-deresi'ne defnedildi. Oğlu Ali Efendi'dir(→). (III. 534)

Ali Efendi (İncekarazâde) İncekara Ali Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândandı. 1176'da (1762/63) tarihçi olarak vefat eylemiştir. Oğlu Abdullah Sâdık Bey'dir(→). (III. 534)

Ali Efendi (İpekçi) (Hacı) Babası ve kendisi ipekçi esnafından olup sonra Mûsâ Safvetî Paşa'ya kethüdâ olmuştu. Sonra Mekke tamirat müdürü olup sonra hanesinde oturdu. Şa'bân 1299'da (Haziran-Temmuz 1882) yaşı 100'e yakınken vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Oğlu Hacı Nurî Efendi'dir(→). Her ikisi de servet sâhibi olup babası cömert ve oğlu eli sıkı olup sâlih idiler. (III. 577)

Ali Efendi (Kara) Hacı Halife'nin müridi olup sonra münzevî oldu. 929'da (1523) vefat etti. (III. 496)

Ali Efendi (Karabaş) Arapgirlidir. Kastamonu'ya göç ederek Halvetî Şa'bân Efendi'ye mürid oldu. Sonra halife olup sonra da Üsküdar'da Rum Mehmed Paşa Camii'nde karar eyledi. 1085'de (1674) Atik Vâlide Sultan Tekkesi şeyhi oldu. Şa'bân 1090'da (Eylül 1679) Limni'ye gönderildi. 1096'da (1685) hacca niyetlenip Medine'ye giderken 1097'de (1686) vefat etti. Fâzıldı. *Şerh-i Füsûs, Tarikatname, Tabirname*'si vardır. Karabaş Mescidi'nin bânîsi Ali Efendi bu zat olmalıdır. Oğlu Mustafa Manevî Efendi'dir. (III. 517)

Ali Efendi (Karadağî) Bursa şeyhlerinden ve Kadirî ricâlinden Kara Ali Efendi'nin halifesi olup kâmil bir şeyh ve keşf sâhibiydi. Bunun halifesi Şeyh Ali Mardinî olup bir halifesi de Bursalı Mehmed Efendi'ydi. 1120'de (1708) vefat eyledi. Halifesi, Halvetî şeyhlerinden Süleyman Efendi, Şa'bân 1113'de (Ocak 1702) vefat eyledi. (III. 513)

Ali Efendi (Karakızzâde) İstanbullu bir kadı oğludur. Müderris, Kütahya mollası ve sonra Medine pâyesi oldu. Zilhicce 1038'de (Ağustos 1629) vefat etti. Evi civarında medfundur. Hadımlar arasında iki cinsli olmasıyla meşhurdu. (III. 511)

Ali Efendi (Karnaz) Muallim-i sultanî Mustafa Efendi'nin oğludur. Molla olup Şa'bân 1060'da (Ağustos 1650) İstanbul kadısı oldu. Muharrem 1061'de (Şubat 1651) vefat etti. Eyüp'de Defterdar Camii'nde medfundur. Hiddetli, gayretli ve hoşsohbetdi. (III. 513)

Ali Efendi (Kasapzâde) Müderris, Konya, Medine, Bursa, Edirne mollası oldu. Cemaziyelâhir 1044'de (Aralık 1634) vefat etti. İlmi orta derecedeydi. (III. 512)

Ali Efendi (Kazerunî) [Kazvanî] Seyyid Ali b. Meymun Endülüsî'nin hizmetindeydi. İbn Meymun ona gazap edip halifelerinden kimse kabul etmedi. Bunun vefatından sonra Şeyh ibn Arefe ihvanına mektup yazıp nasihat eyledi. Şeyh Ulvan irşad edip Anadolu'ya geldi. Sonra hâccedip 952'de (1545) Medine'de vefat eyledi. Cezbe sâhibidir. (III. 497)

Ali Efendi (Kestanecizâde) (Hafız) Müderris olup Receb 1209'da (Ocak-Şubat 1795) Selânik mollası olup sonra vefat etti. (III. 551)

Ali Efendi (Kınalızâde) 967'de (1559/60) vefat eden Emrullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam, Mısır mollası oldu. Cemaziyelâhir 978'de (Kasım 1570) İstanbul kadısı olup Muharrem 979'da (Haziran 1571) Anadolu kazaskeri oldu. 6 Ramazan 979'da (22 Ocak 1572) vefat eyledi. Âlim, riyâziyat ve tefsir ve hadiste mâhirdi. Kitâbet ve inşası makbul olup üç dilde akıcı şiirleri vardır. *Tecrid*, *Mevâkıf*, *Dürer*'e eksik hâşiyeler, *Hidâye*'den kitâb-ı kerâhate kadar ta'likat, *Ahlâk-ı Alâî*, *Risâle-i Seyfiye* ve *Kalemiyye* bunundur. Kardeşi Müslimî Efendi'dir(→). Ali Efendi'nin oğulları Hasan Efendi(→), Mehmed Fehmî Efendi(→), Abdürrahim Kirâmî Efendi'dir(→). (III. 501)

Ali Efendi (Kız) Müderris, Haleb mollası oldu. Receb 1083'de (Kasım 1672) vefat etti. Yeğeni şair Cûdî Efendi'dir. (III. 516)

Ali Efendi (Koca) Maliye memurlarından olup Anadolu muhasebecisi ve 1001'de (1592/93) defter emini oldu. 1004'de (1595/96) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (III. 504/05)

Ali Efendi (Köse) Hamidlidir ve Sinan'ın oğludur. Müderris ve 1029'da (1620) Mısır'da Garbiye mollası oldu. Dilini akrep sokarak vefat etti. Sâlih ve derviş-meşrepdi. (III. 508)

Ali Efendi (Kûsec) Sahhaf olup müderris ve Van mollası olarak Rebiyülevvel 1140'da (Ekim-Kasım 1727) vefat etti. (III. 532)

Ali Efendi (Luhumî) Alâiyelidir. Tâcir Hacı Mehmed'in oğludur. Akhisar'da doğdu. Müderris, molla ve nihayet Medine pâyesiyle Lefkoşe nâibi olup 9 Zilhicce 1111'de (28 Mayıs 1700) vefat etti. Şişmandı. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (III. 522)

Ali Efendi (Madrubzâde) Madrub Yusuf Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Bosna kadısı olup Cemaziyelevvel 1141'de (Aralık 1728) vefat etmiştir. (III. 532; IV. 660)

Ali Efendi (Magribî) Müderris, Cezâyir ve Trablusgarb kadısı olup ders ve fetvâ vermeye mezun oldu. Ramazan 1022'de (Ekim-Kasım 1613) Tunus mevleviyeti verildi. Sene sonunda vefat etti. Fâzıl ve zâhiddi. (III. 508)

Ali Efendi (Makdisî) Ganim Efendi'nin oğlu olup 920'de (1514) Mısır'da doğdu. Kahire'de Hanefî âlimlerinin en üstünü ve Hanefî müftüsü oldu. 18 Cemaziyelâhir 1004'de (18 Şubat 1596) vefat etti. Fâzıl, şairdir. Simya ve kimya ilmine vâkıftı. Hadım Hâfız Paşa'ya bir simya oyunu gösterdi. Kendi oğluna bu ilmi öğrettiyse de bazı adamın haremine tasallut eylemekle onu Dâru'l-emare'de şer'an cezalandırdı. *Nebrü'l-faik fi Şerhi Kenzi'd-Dakâik* ile çeşitli ilimlerde tasnifatı vardır. (III. 503)

Ali Efendi (Mamazâde Alisi) Müderris olup Cemaziyelevvel 1031'de (Mart-Nisan 1622) Trablusşam, sonra Bosna mollası oldu. Cemaziyelevvel 1035'de (Şubat 1626) vefat etti. Sâlih, âbiddi. (III. 510)

Ali Efendi (Mantıkî) Müderris, Şam müftüsü olup Rebiyülâhir 1006'da (Kasım 1597) vefat etmiştir. (III. 504)

Ali Efendi (Muradzâde) Müderris ve Cemaziyelevvel 1259'da (Haziran

1843) Maraş mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 567)

Ali Efendi (Muradzâde) Şeyh Mehmed Efendi'nin oğludur. Mustafa Paşa bunun için bir tekke yapmıştır. Bu senelerde (1760'lar) vefat etti. (III. 541)

Ali Efendi (Nakkaş) Maliyeden yetişip Irak ve Acem defterdarı oldu. 940'da (1533/34) İskender Çelebi'nin vefatına sebep olup 950'de (1543) vefat etti. (III. 497)

Ali Efendi (Natta'zâde) Seyyid Zeynelâbidîn Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Haleb kadısı ve Müeyyedzâde Abdurrahman Efendi'ye damad oldu. 941'de (1534/35) vefat eyledi. Oğlu Âşık Pîr Mehmed Çelebi'dir(→). (IV. 559)

Ali Efendi (Noktacı) Midillilidir. Mısır'da Şeyh Üveys-i Halvetî'nin müridi olup şeyhlerdendir. 985'de (1577) vefat etti. Âlim ve derviş huyluydu. (III. 501)

Ali Efendi (Paşmakçı) Mehmed Efendi'nin oğludur. Zilhicce 1048'de (Nisan 1639) doğdu. Seyyid Alizâde Seyyid Efendi'nin torunudur. Müderris ve Kudüs mollası olup Ramazan 1101'de (Haziran 1690) nakibüleşraf ve Şevvâl'de (Temmuz 1690) İstanbul pâyesi oldu. Şa'bân 1102'de (Mayıs 1691) Anadolu pâyesi olmuş, Şa'bân 1103'de (Nisan-Mayıs 1692) Rumeli kazaskeri olup Rebiyülevvel 1105'de (Kasım 1693) azledilmiştir. Cemaziyelevvel 1106'da (Ocak 1695) nakibüleşraflıktan azledilerek Bulak arpalığıyla Mısır'a gönderildi. Döndükten sonra Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Zilhicce 1113'de (Mayıs 1702) azlolundu. 1115'de (1703) Edirne'de teklif edilen şeyhülislâmlığı kabulden kaçındı. Ramazan 1115'de (Ocak 1704) şeyhülislâm olup Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) azledildi. Muharrem 1119'da (Nisan 1707) Sinop'a sürüldü. Muharrem 1122'de (Mart 1710) döndü. Cemaziyelevvel'de (Temmuz) ikinci defa şeyhülislâm oldu. 4 Muharrem 1123'de (22 Şubat 1711) vefat etti. Kemâl Paşazâde'nin kabri karşısında defnedildi. Âlim, fâzıl, muhakkık, hazırcevap, edip, güzel ahlâk sâhibi, Nakşibendî, cömert ve mürüvvetliydi. Fıkıhta *Mecmua*'sı vardır. Oğlu Abdullah Efendi'dir. (III. 527; IV. 901)

Ali Efendi (Samgîzâde) Şeyh Ahmed Efendi'nin müridi ve Bursa'da Mısrî Dergâhı şeyhi idi. 1180'de (1766/67) vefat etti. Fakih ve fâzıldı. (III. 542)

Ali Efendi (Sandalcızâde) İstanbulludur. Müderris, Üsküdar ve Bağdad mollası oldu. Şa'bân 1118'de (Kasım 1706) vefat etti. Dindardı. (III. 526)

Ali Efendi (Sarı) Mehmed Efendi'nin oğlu ve Hoca Ömer Efendi'nin kardeşidir. Müderris, 1028'de (1619) Mekke mollası olup sonra Edirne pâyesiyle arpalık verildi. Rebiyülevvel 1038'de (Kasım 1628) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Sertdi. Beş vakitte Fâtih Camii'ne giderdi. Muhsin, mükrimdi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 511)

Ali Efendi (Sarı) Dârüssaâde yazıcısı olup 1099'da (1688) Edirne'de vefat etti. (III. 518)

Ali Efendi (Sarı) Kayserilidir. Kalemden yetişip kethüdâ kâtibi, 1160'da (1747) ruznâme-i sânî, 1165'de

(1752) ikinci defa kethüdâ kâtibi, 1170'de (1756/57) cizye muhasebecisi ve Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) şehremini oldu. Azilden sonra 1175'de (1761/62) silahdar kâtibi olup 24 Zilka'de 1176'da (6 Haziran 1763) vefat etti. Atik Ali Paşa kabristanına defnedildi. (III. 541)

Ali Efendi (Seyyid) Erzurumludur. Müderris olup 1192'de (1778) vefat etmiştir. Merkezefendi'de medfundur. (III. 546)

Ali Efendi (Seyyid) Mehmed Paşa'nın imamı olup müderris, Edirne mollası ve 1198'de (1784) Mekke mollası olup sonra vefat eylemiştir. (III. 548)

Ali Efendi (Seyyid) Yetişip hâcegândan olmuş ve kasapbaşılık etmiştir. Receb 1238'de (Mart-Nisan 1823) Arabacılar Kışlası bina emini, Şevvâl'de (Haziran 1823) piyade mukabelecisi oldu. 11 Rebiyülâhir 1243'de (1 Kasım 1827) vefat edip Şehzâde Türbesi'ne defnedildi. (III. 561)

Ali Efendi (Silahdarzâde) Silahdar-ı şehriyârîlerden birinin oğludur. Hâcegândan olup 1224'de (1809) mevkûfatî olmuştur. Bu senelerde (1810'lar) vefat etti. (III. 555)

Ali Efendi (Sofçu Şeyhzâde) Ayaşlıdır. Müderris, Kayseri ve Tire mollası oldu. 1032'de (1623) vefat etti. Ulemâdandır. (III. 510)

Ali Efendi (Şem'îzâde) Müderris olup 1263'de (1847) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 569)

Ali Efendi (Şerif) Şerif Gâlib Efendi'nin oğludur. Babasının vefatından sonra İstanbul'a geldi. İltifata mazhar olarak 1250 (1834/35) yılına kadar hayatta kalıp sonra vefat eylemiştir. (III. 564)

Ali Efendi (Şerifzâde) Müderris, Edirne kadısı ve Muharrem 1160'dan (Ocak 1747) başlamak üzere Mekke mollası oldu. Tevcihinden 4 gün sonra Muharrem 1159'da (Şubat 1746) vefat etti. (III. 536)

Ali Efendi (Tırpan) Maliyeden yetişip defterdarlıkla taşraya gitti. 1000'de (1591/92) yeniçeri kâtibi olup sonra yine defterdarlıkla kayrıldı. 1012'de (1603/04) Ekmekçizâde akçe tahsiline gidince ordu defterdarlığı vekâletinde bulundu. Sonra vefat etti. (III. 506)

Ali Efendi (Türbe Şeyhi) Serhadden çıkıp İstanbul'a geldi. Nureddinzâde'den kalbini temizleyip hacca gitti. Sigetvar'daki Süleymaniye türbe ve zaviyesine şeyh oldu. 1006'da (1597/98) davetle Satırcı Mehmed Paşa'nın Ordusuna gelip ikindi namazının dördüncü rekâtında vefat etti. Mürşid-i kâmildi. *Es'iletü'l-Hikem*, risalaler ve ta'likat gibi eserleri vardır. (III. 504)

Ali Efendi (Uryânî) İzmit'de Lokmanlar köylüdür. Bağdad'da okudu, Bursa'da sultan müderrisi olup Muharrem 1112'de (Haziran-Temmuz 1700) vefat etti ve Pınarbaşı'na defnedildi. Fâzıl ve aklî ilimlerde mâhir bir pîrdi. Oğlu Uryânîzâde Mehmed Efendi'dir(→). Torunlarından Mustafa Efendi ile Mehmed Ârif Efendi(→) vardır. Aziz Efendi, Vahid Efendi, Hayrullah Efendi ve Mehmed Efendi de torunlarındandır. (III. 523)

Ali Efendi (Uzun) Müderris, Galata, 1088'de (1677) Bursa mollası oldu. Muharrem 1089'da (Mart 1678) vefat etti. Orada mahkeme yakınında medfundur. Bütün ilimlerde söz sâhibi olduğundan fâzıl denmiştir. Eseri yok-

tur. Yaşı 72 idi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 516)

Ali Efendi (Uzun) Fâtih Camii dersiâmlarından olup müderris olmuştu. Dilinin uzunluğu yüzünden kendisiyle arkadaşı dersiâm Evliya Efendi Alâiye'ye ve memleketine gönderilip (1810'larda) orada vefat ettiler. Ali Efendi'nin oğlu mevâlîden Mehmed Zihnî Efendi'dir. (III. 556)

Ali Efendi (Ümmüveledzâde) Aziz Efendi'nin oğlu olup 930'da (1524) doğdu. Müderris ve Safer 980'de (Haziran-Temmuz 1572) Haleb mollası oldu. O sene Zilhiccesinde (Nisan 1573) vefat eyledi. Fâzıl, Arapça ve Türkçede münşî idi. *Risale-i Seyfiye*, *Risale-i Kalemiye*, *Risale-i Şem'iye*'yi yazmıştır. (III. 501)

Ali Efendi (Vâsi Alisi) 950'de (1543) vefat etti. Âlim ve şairdir. (III. 497)

Ali Efendi (Velî) İzmirlidir. Müderris, Trabzon müftüsü oldu. Zilka'de 972'de (Haziran 1565) vefat etti. (III. 499)

Ali Efendi (Velî Efendizâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Yeniçeri kalemi başhalifesi olup 1202'de (1787/88) vefat etti. (I. 405)

Ali Efendi (Yedekçizâde) Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1136'da (1723/24) Tophane sarnıcı binasına memur oldu. Şevvâl 1140'da (Mayıs 1728) sipah kâtibi ve sonra başmuhasebeci oldu. 15 Safer 1146'da (28 Temmuz 1733) vefat etti. Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir. Torunlarından Tâhir Efendi 1201'de (1786/87), Mehmed Nazif Efendi 1208'de (1793/94) vefat eyledi ve yanına defnedildi. (III. 533)

Ali Efendi (Zeytunîzâde) Kadılardan Zeytunî Kasım Efendi'nin oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 979'da (Ekim 1571) vefat etti. Fâzıldı. (III. 500)

Ali Efendizâde *bak.* Es'ad Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Muhyiddin Efendi (Seyyid); Sinanî Abdülbaki Efendi

Âlî Emin Efendi Kalemden yetişip 40 sene memuriyetlerde bulundu. İzmir'de emlâk memuru ve ûlâ evveli iken 12 Receb 1311'de (19 Ocak 1894) vefat etti. (III. 292)

Ali Emir Efendi Adanalıdır. Müderris, Trabzon müftüsü, sonra Tebriz mollası oldu. Gence, Tebriz ve Nahcıvan'a ikişer defa molla oldu. 1015'de (1606/07) azledildi ve ardından vefat etti. Âlimdi. (III. 507)

Ali Emir Efendi (Sâhib-i Tac) Müderris ve Amasya müftüsü olup Rebiyülevvel 1014'de (Temmuz-Ağustos 1605) vefat eyledi. (III. 506)

Ali Enver Efendi Hacı Enverî Sa'dullah Efendi'nin(→) oğludur. Mektûbî kaleminden yetişip hâcegândan ve Divan-ı Hümâyûn beylikçisi olmuştur. 1225'de (1810) Haremeyn muhasebecisi oldu. Sonra başka görevlerde bulunup 7 Rebiyülevvel 1235'de (24 Aralık 1819) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 441)

Ali Es'ad Paşa Kapıcıbaşı ve cerde başbuğluğuyla Trablus mutasarrıfı ve sonra mîrimîran oldu. 1242'de (1826/27) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 562)

Ali Eşref Efendi Tâhir Mehmed Efendi'nin(→) oğlu, sudûrdan Abdürrahim Efendi'nin torunudur. Müderris olup 1206'da (1791/92) vefat eyledi. Fâtih'de dedesinin yanına defnedildi. (III. 242)

Ali Fâiz Efendi Kütahyalıdır. Devriye mollası olarak 1264 (1848) yılına doğru vefat etti. (III. 569)

Ali Fakih II. Mehmed'in (Fâtih) (hd. 1451-1481) çobanbaşısı olup bir mescid yaptı. (III. 494)

Ali Fâzıl Bey İzniklidir. Husrevzâde Bâlî'nin torunlarındandır. Zeâmet sahiplerinden olup Belgrad ve Bağdad seferlerinde bulunduktan sonra tarikata girdi ve memleketinde yalnızlığa çekildi. III. Mehmed devri (1595-1603) sonlarında İstanbul'a gelip Sütlüce'de oturdu. Vezirler ve ulemâ ziyaretine gitti. Birçok defa saraya davet olunup meclisinde önemli hikmet ve kelâm konuları tartışılırdı. 1012'de (1603) I. Ahmed'in kılıç kuşanma törenini icra eyledi. 1018'de (1609) vefat eyledi. Eyüp'de türbe hariminde medfundur. *Su'lûkiye Şerhi, Kaza ve Kader Risalesi*, anlaşılması güç meseleler hakkında risalesi vardır. (III. 507/08)

Ali Fâzıl Efendi Zenbilli Ali Efendi'nin oğlu Fuzayl Efendi'ye nisbeti dolayısıyla "Fuzayl Alisi" denirdi. Müderris olup Şa'bân 1014'de (Aralık 1605) vefat eyledi. Fâzıldı. (III. 506)

Ali Fehim Efendi Edirne müderrislerinden olup 1276'da (1859/60) Beyrut ve 1280'de (1863/64) Kürdistan mollası olmuştur. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (III. 571)

Ali Fuad Bey Âlî Mehmed Emin Paşa'nın ilk oğludur. Mektûbî-i hariciye ve âmedî kalemlerine çerağ olunarak Şa'bân 1285'de (Kasım-Aralık 1868) mütercim-i evvel oldu. Rebiyülâhir 1286'da (Temmuz 1869) mektûbî-i hariciye olup Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) azledilip 1289 (1872) ortalarında ikinci defa atandı. Rebiyülâhir 1291'de (Mayıs-Haziran 1874) Divan-ı Hümâyûn âmedcisi olup Ramazan 1292'de (Ekim 1875) Şûrâ-yı Devlet azası, Receb 1293'de (Ağustos 1876) azalığa ek olarak şûrâ başkâtibi oldu. Rebiyülâhir 1295'de (Nisan 1878) bâlâ ile mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi, Zilka'de'de (Kasım) Şûrâ-yı Devlet azası, Şa'bân 1296'da (Temmuz-Ağustos 1879) ikinci defa mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi olup Şa'bân 1297'de (Temmuz 1880) Şûrâ-yı Devlet azası, 1299 (1882) başlarında maarif-i umumiye nâzırı, senenin sonlarında vergi emini oldu. 16 Şevvâl 1302'de (29 Temmuz 1885) vefat eyledi. Süleymaniye'de babasının yanında medfundur. Âlim, fâzıl, Fransızca bilir ve siyasete vâkıftı. Babası gibi alçak gönüllü olup sesi ince ve titrekti. (III. 578)

Ali Gâlib Paşa (Babanlı) Süleyman Paşa'nın oğludur. Topçu Mektebi'nde okuyarak zâbit çıkmıştı. Yükselerek hassa topçu livâsı olup bir hayli sene bulundu. 14 Şa'bân 1307'de (5 Nisan 1890) vefat eyledi. İyi huylu ve yumuşaktı. Yaşı 60'ı geçmiştir. (III. 581)

Ali Hâbî Efendi Bursalıdır. Müderris iken 22 Cemaziyelâhir 1021'de (20 Ağustos 1612) vefat etti. Güzel ahlâk ve salâh ile meşhurdu. Bursa'da seyyidlere saygıyı görünce, "Bu gece rüya gördüm" diyerek yeşil sarınıp meydana çıktı. (III. 508)

Ali Hâdi Bey Yükselerek Bolu mütesellimi olup 1244'de (1828/29) Boğazın Anadolu ciheti muhafızı oldu. Ardından vefat eyledi. (III. 563)

Âlî Hasan Efendi Trabzon'da Görele ulemâsından Ömer Efendi'nin oğlu-

dur. Divan kalemi hulefâlığında, İzmir İdare Meclisi başkâtipliğinde buluduktan, Âlî Paşa, Süleyman Paşa ve Sâmî Bekir Paşa'ya divan kâtibi olduktan sonra İstanbul'a gelerek Kavâim Komisyonu başkâtibi, Bursa'da Divan-ı Temyiz reisi ve telgraf ve posta nezâreti muavini olmuş ve 11 Ramazan 1305'de (22 Mayıs 1888) posta ve telgraf nâzırı ve balâ olup 26 Cemaziyelevvel 1313'de (14 Kasım 1895) vefat eylemiştir. Mevlânâkapı'da defnedilmiştir. Arapça, Farsça, Fransızca ve İtalyanca'ya vâkıf, kâtip, tedbirli ve zengindi. Oğullarından Rif'at Bey adliye memurlarından iken kendinden evvel ve Mazhar Bey telgraf memurlarından iken babasından 15 gün sonra vefat eylemişlerdir. Oğlu Enver Bey, Beyoğlu mutasarrıfıdır. (III. 292)

Ali Hasib Efendi (Derviş) Tiryaki Mehmed Paşazâde Seyyid Hâşim Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan oldu. Cebeciler kâtibi, sonra mektûbî-i sadr-ı âlî oldu. 12 Ramazan 1209'da (2 Nisan1795) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Mehmed Hâşim Bey'dir(→). (III. 551)

Ali Haydar Bey (Melek Paşazâde) Abdülkadir Bey'in oğludur. Müderris, Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) Galata kadısı, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Filibe mollası, 1271'de (1854/55) Mekke, 1279'da (1862/63) İstanbul pâyesi ve 1 Şevvâl 1284'de (26 Ocak 1868) İstanbul kadısı olup 1287'de (1870/71) vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'nde medfundur. Bilgili, alçakgönüllü, yumuşak huylu, senli benli konuşur, ta'lik hattında ustaydı. (III. 572)

Ali Haydar Paşa Balıkesirlidir. 1235'de (1819/20) doğdu. 1841'de (1825/26) askere girmiş, 1281'de (1864/65) ordu miralayı, livâ ve ferik olduktan sonra Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) Dâr-ı Şûrâ reisi ve sonra hassa reisi oldu. O sene Zilhicce'de (Şubat 1873) tekrar Dâr-ı Şûrâ reisi ve sonra 1291'de (1874) İşkodra valisi olup 1295'de (1878) orada aniden vefat etmiştir. İyi bir idareciydi. (III. 575)

Ali Hilmî Efendi Mavrokordato ailesinden olup Müslüman olduktan sonra Ağa Hüseyin Paşa'nın dairesinde yetişmiştir. Zengin olduğundan Şirket-i Hayriye'nin kuruluşunda müdür olmuş, bir aralık azledilmişse de tekrar getirilmiş ve senelerce bu müdürlükte bulunup 1295 (1878) yılına doğru vefat eylemiştir. Kanbur ve akıllıydı. (III. 575)

Ali Hilmî Efendi Şeyh olup 1 Receb 1295'de (1 Temmuz 1878) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 575)

Ali Hilmî Paşa Mısır beylerinden olup Mısırlı Mehmed Ali Paşa'ya kethüdâ olmuştur. Mîrimîran olup 1274'de (1857/58) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. (III. 570)

Ali Hoca Çelebi Tâcirdir. Bir mescid bânîsidir. Minberini II. Selim (hd. 1566-1574) koydu. (III. 495)

Ali İlhâmî Bey (Çelebi Mustafa Paşazâde) Çelebi Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. 1255'de (1839) Yenişehir ve 1262'de (1846) Edirne mollası olup Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) vefat etti. Oğlu Hasan Tahsin Bey'dir(→). (III. 569; IV. 466)

Ali İlmî Efendi Sadâret mektûbî kalemi halifelerinden olup 1240'da (1824/25) hacelikle büyük kale tezkirecisi oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 560)

Ali Kâbil Efendi Müderris, Maraş ve Atranos mollası oldu. Ramazan 1023'de (Ekim 1614) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibi ve saf kalbliydi. (III. 508)

Ali Kâmil Efendi Tırhalalıdır. Kardeşi Ca'fer Kemâl Efendi'den okuyup Halvetî oldu. Molla Güranî Zaviyesi'nde şeyh oldu. 1010'da (1601/02) Ayasofya vâizi oldu. Âlim, fâzıldır. (III. 506)

Ali Kapdan Tersane beylerinden olup 1184'de (1770/71) Çeşme'de deniz savaşında şehid oldu. (III. 543/44)

Ali Kemâlî Paşa Şair Timur Fennî Efendi'nin oğludur. Trabzon'da Hazinedarzâde Osman Paşa ve Abdullah Paşa ve sonra Damad Halil Paşa'ya divan kâtibi olmuştur. Sonra sadâret mektûbî kalemine girip 1268'de (1851/52) İzmir ticaret reisi, 1271'de (1854/55) âmedî hulefâsı, 1274'de (1857/58) şehremini muavini, 1276'da (1859/60) Muhacirîn Komisyonu azasından, 1278'de (1861/62) mîrimîranlıkla Aydın, 1279'da (1862/63) Sinop, 1282'de (1865/66) Erzincan, 1283'de (1866/67) Bâyezid, 1286'da (1869/70) Van, 1289'da (1872) Edirne, 1290'da (1873) Bingazi, 1293'de (1876) Bâyezid mutasarrıfı olmuş, sonra Erzurum'da idare-i askeriye reisi olup Rumeli beylerbeyi pâyesi olmuştur. 1294'de (1877) Trablusgarb valisi, 1295'de (1878) Anadolu muhacirîn iskân memuru, sonra Bingazi valisi, 1301'de (1883/84) Yanya, 1302'de (1884/85) Manastır, sonra Musul valisi olup sonra Zekiye Sultan'a ve Esmâ Sultan'a kethüdâ oldu. 1307'de (1889/90) İntihab-ı Memurîn Komisyonu reisi olup 1310'da (1892/93) Konya valisi olmuş ve 23 Ramazan 1315'de (15 Şubat 1898) vefat etmiştir. İlim ve fazilet sâhibi, güzel konuşan, afif bir zat idi. (IV. 864/65)

Ali Kethüdâ Gelibolu Tersanesi kethüdâsı olup Venedik seferinde şehid oldu. Yerine kethüdâ olan Bostanzâde dahi elçilikle giderken Venedikliler tarafından 944'de (1537/38) şehid edilmiştir. (III. 497)

Ali Kethüdâ Sarıyer'de bir mescid yaptı. (III. 511)

Ali Koç Ağa Kars'ta yeniçeri ağası olarak kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 564)

Ali Mahvî Efendi Unkapanı'nda bir kurukahvecinin oğludur. Arapça ilimleri ve özellikle Farsçayı öğrendi. Farsçadaki derin bilgisinden dolayı "Acem" lakabı verildi. Enderûn'a Farsça hocası olup sonra şehzâdelere de Farsça hocası olmuştu. II. Abdülhamid'in tahta çıkmasından (1876) sonra mükâfâten müderris, molla ve sonra Mekke, İstanbul, Anadolu ve Rumeli pâyelerini elde etmiş ve 14 Şa'bân 1300'de (30 Haziran 1883) vefat eylemiştir. Yahyâ Efendi Tekkesi'nde medfundur. Âlim, alçakgönüllü, yumuşak, zarif ve şairdi. (III. 577)

Ali Mansûrî Efendi Mısırlıdır. Köprülüzâde Mustafa Paşa'ya beyliğinde intisapla sadrazamlığında imamı oldu. Kütüphanede hâfız-ı kütüb ve muhaddis olup 1102'de (1690/91) II. Süleyman'ın annesi Sâliha Sultan için Süleymaniye Türbesi'nde kurrâ şeyhliği verildi. 1128'de (1716) şeyhülkurrâ oldu. 1134'de (1722) vefat etti. Üsküdar'da Harmanlık'ta medfundur. Muhaddis, nahvî idi. Eseri, bin beyitli *Elfiye*'dir. (III. 530/31)

Ali Mecdur Efendi Müderris ve Trablusşam mollası olup 1045'de (1635/36) vefat etti. Fâzıldır. (III. 512)

Ali Mehdi (Şerif) Seyyidlerden olup Mekke emiri kaymakamı iken Zilhicce 1308'de (Temmuz 1891) orada koleradan vefat eylemiştir. (III. 582)

Ali Mehmed Bey Giritli Mustafa Nâilî Paşa'nın beşinci oğlu olup küçük yaşta binbaşı ve sonra tercüme ve âmedî halifesi olup babasıyla Girit'de bulundu. Cemaziyelevvel 1291'de (Haziran-Temmuz 1874) Divan-ı İstinâf'a aza olup 1293'de (1876) vefat eylemiştir. Yakışıklı ve gençti. (III. 574)

Ali Mehmed Bey (Mahrukîzâde) Nasûhzâde Ali Paşa'nın oğlu olup babasının yanmasından dolayı bu nâmı almıştı. Muhasebe-i Maliye azası, ebniye müdürü ve tekrar muhasebat azası olarak 1290'da (1873) vefat eyledi. Yumuşak huylu ve olgun bir zat idi. Oğlu Ca'fer Bey ve Şefik Bey, damadı Girit vali müşaviri İsmail Bey'dir. (III. 573)

Ali Mehmed Efendi Trabzonludur. Uzun diye meşhur fâzıl bir dersiâm ve müderris idi. 1250'de (1834/35) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Oğlu Mehmed Zihnî Efendi'dir(→). (III. 565)

Ali Mehmed Efendi Şumnuludur. Mekteb-i İrfaniye ve Divan kalemiyle Serasker ve Tophane kalemlerinde bulundu. 1265'de (1849) Mühendishane başkâtibi ve sonra istihkâm memurluğuyla Tulca'ya gidip dönüşte Esliha Komisyonu kâtibi, 1287'de (1870) Edirne rüsûmat ve sonra Erzurum rüsûmat nâzırı, 1295'de (1878) Cemile Sultan kethüdâsı ve ûlâ sınıf-ı evveli ve 1306'da (1889) ilâveten rüsûmat azası olup 3 Cemaziyelâhir 1309'da (4 Ocak 1892) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Eski tavra bağlıydı. (III. 578)

Âlî Mehmed Emin Paşa Mısırçarşılı Ali Rızâ Efendi'nin oğlu olup 23 Rebiyülevvel 1230'da (3 Mart 1815) Mercanağa Mahallesi'ndeki evinde doğdu. 4 Zilka'de 1245'de (27 Nisan 1830) Divan-ı Hümâyûn ve 1247'de (1831/32) mühimme ve 1252'de (1836/37) tercüme kalemlerine girip bu sene içinde rütbe-i râbia ile Viyana Elçiliği ikinci kâtibi, Şa'bân 1253'de (Kasım 1837) rütbe-i sâlise ile Divan-ı Hümâyûn tercümanı olup ardından rütbe-i sânîye verildi. 1254'de (1838) rütbe-i mütemâyiz ile Londra Elçiliği müsteşarlığı vekâleti ve maslahatgüzarlığı, 1255'de (1839) ûlâ sınıf-ı sânîsi ile hariciye müsteşarlığı vekâleti, Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) ûlâ rütbesi sınıf-ı evveli ile hariciye müsteşarı, Zilka'de 1257'de (Aralık 1841/Ocak 1842) Londra büyükelçisi, Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Meclis-i Vâlâ azası ve 23 Şevvâl 1261'de (25 Ekim 1845) hariciye nâzırı vekili, 15 Zilhicce 1261'de (15 Aralık 1845) beylikçilik eklenerek hariciye müsteşarlığı ve 7 Şevvâl 1262'de (28 Eylül 1846) bâlâ rütbesiyle hariciye nâzırı olup Muharrem 1264'de (Aralık 1847) vezir oldu. O sene 18 Cemaziyelevvel'de (22 Nisan 1848) azledilip 26 Receb'de (28 Haziran 1848) Meclis-i Vâlâ reisi, 13 Ramazan'da (15 Temmuz) ikinci defa hariciye nâzırı olup 19 Şevvâl 1268'de (26 Haziran 1852) de sadrazam olmuş ve o sene 19 Zilhicce'de (3 Ekim 1852) azledilmiştir. 7 Rebiyülâhir 1269'da (18 Ocak 1853) İzmir valisi olup Ramazan'da (Haziran 1853) istifa eyledi. 21 Receb 1270'de (19 Nisan 1854) Bursa valisi olup 5 Muharrem 1271'de (28 Eylül 1854) valilikle birlikte yeniden açılan Meclis-i Tanzi-

mat'a reis olmuş ve 3 Rebiyülevvel' de (24 Kasım 1854) bu memuriyetlerle birlikte üçüncü defa hariciye nâzırı ve Receb'de (Nisan 1855) Viyana Konferansı'na memur ve 16 Şa'bân'da (4 Mayıs 1855) ikinci defa sadrazam olup 10 Şevvâl'de (26 Haziran) Viyana'dan geldi. 25 Cemaziyelevvel 1272'de (2 Şubat 1856) Paris Kongresi'nde murahhas-ı evvel olup 25 Şevvâl'de (29 Haziran 1856) döndü. 4 Rebiyülevvel 1273'de (2 Kasım 1856) azledilip 8 Rebiyülevvel'de (6 Kasım) dördüncü defa hariciye nâzırı olduysa da istifa ederek 16 Rebiyülevvel'de (12 Kasım) Mecâlis-i Âliye'ye memur edildi. 12 Zilhicce 1273' de (3 Ağustos 1857) beşinci defa Hariciye nâzırı olup 25 Cemaziyelevvel 1274'de (11 Ocak 1858) üçüncü defa sadrazam oldu. Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) azlolunup o sene 1 Cemaziyelâhir'de (26 Aralık 1859) Meclis-i Tanzimat reisi olup 15 Zilka'de 1276'da (4 Haziran 1860) ilâveten sadâret kaymakamı, 26 Rebiyülevvel 1277'de (12 Ekim 1860) kaymakamlıktan ayrılıp iki gün sonra ilâveten hariciye nâzırı vekili oldu. 6 Muharrem 1278'de (14 Temmuz 1864) altıncı defa hariciye nâzırı olarak riyâsetten ayrıldı. 29 Muharrem'de (6 Ağustos 1861) dördüncü defa sadrazam oldu. O sene 19 Cemaziyelevvel'de (22 Kasım 1861) sadâretten azledilip yedinci defa hariciye nâzırı oldu. 5 Şevvâl 1283'de (10 Şubat 1867) beşinci defa sadrazam oldu. Cemaziyelâhir 1284'de (Ekim 1867) Girit tarafına memur oldu. Şevvâl 1284'de (Şubat 1868) dönerek Zilka'de'de (Mart) ilâveten ve sekizinci defa hariciye nâzırı oldu. 1288 (1871) başlarında hastalanıp 2-3 ay hastalık devam etti ve 21 Cemaziyelevvel 1288'de (8 Ağustos 1871) vefat eyledi. Süleymaniye' de annesinin yanına defnedilmiştir. Siyasî işleri iyi bilir, yumuşak huylu, afif ve doğru idi. Oğullarından Ali Fuad Bey, vefat etmiştir. Diğer oğlu Reşid Bey, defter-i hakanî nezâreti muavini, küçük oğlu Rızâ Bey, padişah yaveri olarak binbaşıdır. Damadları Salâhaddin Bey'le piyade dairesi ikinci reisi İsmail Paşazâde mîrlivâ Nâzım Paşa'dır. Mercan'da olup evvelce yanmış olan Ya'kub Ağa Camii' ni ve Girit vilayetinin merkezi olan Hanya'da Hünkâr Meydanı adlı yerde kârgir bir muvakkithane inşa eylemiştir. Türkçe ve Fransızca resmî yazışmalardaki ustalığı herkesçe kabul edilmiştir. E yazısı da güzeldi. Secili ve kafiyeli yazar, şiir dahi söylerdi. (III. 290/91)

Ali Mehmed Nurî Efendi Ispartalıdır. Müderris, Girit, Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) Mekke, Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) Mekke mollası oldu. Orada vefat etmiştir. (III. 571)

Ali Mest Sultan I. Bâyezid (Yıldırım) zamanında (1389-1402) İran'dan Bursa'ya göçmüştür. Orada zaviye yaptı. Vefatında tekkesinde defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (III. 493)

Ali Meşhedî 825'de (1427) Baysungur Mirza zamanında bulunan nesta'lik hattının üstadlarının en meşhurlarından ve mucitlerinden olup İstanbul'da bu tür yazı yazanların üstadı olmuştur. 925'de (1519) vefat eyledi. 64 yaşındaydı. (III. 495/96)

Ali Meşreb Efendi (İlmî yeğeni) Dayısı sudûrdan İlmî Ahmed Efendi'nin yardımıyla müderris, sonra molla, Mekke kadısı olup 13 Muhar-

rem 1189'da (16 Mart 1773) İstanbul kadısı oldu. Azilden sonra 1190'da (1776) vefat etti. Oğlu Meşrebzâde Abdurrahman Efendi ve torunu Ali Râif Efendi, sudûrdandır. Kızının oğlu Şeyhülislâm Mehmed Ârif Efendi'dir. (III. 546)

Ali Mîr (Tebrîzî) Nesta'lik hattını bulan kişi olup 858'de (1454) vefat etti. (III. 494)

Ali Muhlis Bey Hâfız Nurî Mustafa Paşa'nın(→) torunu, Tâhir Ömer Bey'in(→) oğludur. 1227'de (1812) doğdu. Enderûn'da hazine kâtibi, sonra Niş ve Konya defterdarı olup 1268'de (1852) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 464)

Âlî Mustafa Çelebi Geliboluludur. Mülâzimîn-i ilmiyeden olup sonra sipahi, sırasıyla sipahi kâtibi ve sonra Erzurum defterdarı ve Cidde beyi oldu. 1008'de (1599/1600) Cidde'de vefat eyledi. Âlim, şairdir. Eserleri: *Tuhfetü'l-Uşşak, Mihr ü Vefa, Ravzatü'l-letâif, Enîsü'l-Kalb, Sad Kıssa ve Hisse, Râhatü'n-Nüfûs, Nâdirü'l-Meharib, Heft Meclis, Sigetvar Fethi, Tuhfetü's-Sulehâ, Zübdetü't-Tevârîh, Menâkıb-ı Hünerverân* ki, Türkçe ve Farsça 34 eseri vardır. (III. 290)

Ali Mücib Efendi (Hâfız) Âşir Efendi'nin kethüdâsı ve kadı idi. Ramazan 1226'da (Eylül-Ekim 1811) vefat etti. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (III. 555)

Ali Müstakim Çelebi Sipahiler kâtibi, 1006'da (1597/98) Rumeli muhasebecisi olup sonra vefat eyledi. (III. 505)

Ali Nakkaş Timurleng bunu küçükken İran'a götürmekle nakış öğrenip Anadolu'ya döndü. Nakışlı eyeri ilk bulan budur. Sanatında mâhirdi. Oğlu, defterdar Osman Efendi'dir. (III. 494)

Ali Nâzım Paşa Askerlikten yetişerek mîrlivâ oldu. 1270'de (1853/54) Rus savaşında Köstence'de yaralandı ve şehid oldu. (III. 569; IV. 901)

Ali Necib Paşa Ricâlden Hüsnî Bey'in küçük kardeşidir. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1237'de (1821/22) kalyonlar kâtibi ve kardeşi Mora'ya gidince vekâleten çavuşbaşı ve Şa'bân 1240'da (Mart-Nisan 1825) cebehane nâzırı ve sonra ilâveten vüzerâ kapı kethüdâsı, 1243'de (1827/28) tophane nâzırı, Muharrem 1244'de (Nisan 1829) defterdar-ı şıkk-ı evvel ve Şevvâl'de (Nisan 1829) sadâret kethüdâsı ve 1246'da (1830/31) ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı evvel olup Cemaziyelâhir 1251'de (Ekim 1835) memuriyeti kaldırıldı ve kendisi de 10.000 kuruşla ayrıldı. Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) mühimmat-ı harbiye nâzırı ve Rebiyülâhir 1255'de (Haziran-Temmuz 1839) vezir rütbesiyle vâlide sultan kethüdâsı, Cemaziyelâhir'de (Ağustos) hazine-i hassa nâzırı oldu. Sene sonunda azledildi. 1256 sonunda (1841 başı) Meclis-i Vâlâ azası ve Rebiyülâhir 1257'de (Mayıs-Haziran 1841) ikinci defa mühimmat-ı harbiye nâzırı oldu. 11 Rebiyülevvel 1261'de (20 Mart 1845) vefat eyledi. Eyüp'e defnedildi. Tedbirli, güçlü, iffetliydi. (III. 568)

Ali Neş'et Efendi (Gülzemanîzâde) Ârif Efendi'nin oğludur. Müderris iken 14 Ramazan 1252'de (23 Aralık 1836) vefat etmiştir. Akrabasından Mehmed Sâlim Efendi müderris idi. Oğlu Mustafa Re'fet Efendi'dir(→). (III. 565)

Ali Niyaz Efendi (Karabaş) Anadolu'da Aksaraylı Şa'bân'ın oğludur. Vâ-

iz ve müderris oldu. Otuz sene kadar ilim öğretti, sonra Kayseri'de Şifaiye müderrisi ve müftü oldu. Hakkında isnatlarda bulunulduğundan Edirne'ye çağrıldı. İsnatların iftira olduğu anlaşılınca İstanbul'da oturmasına izin verildi. 1111'de (1699/1700) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Muhaddis ve müfessir olup bazı *Kur'an* âyetlerine ve diğer ilimlere dair müstakil risaleler yazmıştır. Torunu meşhur Torun Mehmed Efendi'dir. (III. 522/23)

Ali Niyâzî Efendi (Kara) Kengırılıdır. Müderris ve dersiâm olup reisü'l-mukarrirîn olmuştu. 5 Cemaziyelâhir 1299'da (24 Nisan 1882) vefat eylemiştir. Kâşgarî Tekkesi yakınına defnedildi. Fâzıldır. (III. 577)

Ali Niyâzî Efendi (Karabaş) Kayseri müftüsü ve müderris olup Safer 1188'de (Nisan-Mayıs 1774) İstanbul'da vefat etti. Topkapı'ya defnedildi. (III. 545)

Ali Nizâmi Paşa 1237'de (1821/22) Niğde'de doğmuştur. Mekteb-i Harbiye'den 1255'de (1839) çıkıp Viyana'da öğrenimini tamamlayarak livâ ve ferik olarak bir hayli zaman Belgrad ve başka yerlerde komiserlik etmiştir. 1294 (1877) ortalarında Mekteb-i Mülkiye ve ardından Mekteb-i Sultanî'ye müdür olarak kısa süre sonra ayrılmış, 1297'de (1880) vezir rütbesi elde ederek Teftiş-i Askerî Komisyonu'nda ve askerî hizmette 9 Muharrem 1311'de (23 Temmuz 1893) ömrünü tamamlamıştır. Sultan Mahmud Türbesi bahçesinde medfundur. (III. 578)

Ali Nurî Efendi Müderris, iki kere Filibe ve Bosna mollası olup 15 Rebiyülâhir 1272'de (25 Aralık 1855) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (III. 570)

Ali Nutkî Dede (Seyyid) 1190'da (1776) Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi olup 1219'da (1804/05) vefat eyledi. Şairdir. Oğlu Abdürrahim Dede'dir. (III. 553)

Ali Paşa Timurtaş Paşa'nın oğludur. Timurleng'e babasıyla birlikte esir olup kurtulduktan sonra bey oldu. Sonra beylerbeyi ve vezir oldu. 830'da (1426/27) vefat eyledi. (III. 493)

Ali Paşa Kapdan Hayreddin Paşa'nın oğullarındandır. 979'daki (1571/72) savaşta Çorum, Karahisar, Ankara, Niğbolu, İnebahtı, Sakız, Midilli, Sığacık, Biga ve İskenderiye beyleri, Gülabi Ahmed Bey, Mimarzâde Ahmed Bey, Firdevsî Bey, Abdülcebbar Bey, Hızır Bey, Karabatak Bey, Ali Bey ve Şavlak Bey'le, tersane emini, kethüdâsı ve meşhur kapdanlardan Domdom Mehmed, Ali ve Süleyman ile birlikte şehid olmuştur. (III. 500/01)

Ali Paşa II. Selim'in nedimlerinden olup çavuş olmuş, sonra görevle İskenderiye'ye gidip gelmiş ve güç sâhibi olarak mîrimîran, Budin ve sonra Rumeli beylerbeyi ve daha sonra İsmihan Sultan'la evlenerek padişah damadı olmuştur. Şevvâl 992'de (Ekim 1584) vezir olup sonra yine Budin valisi oldu. 995'de (1587) azlolunduysa da haberin ulaşmasından önce vefat etmiştir. (III. 502)

Ali Paşa Subaşı, İstanbul ağası ve Kocaeli beyi, sonra Kars, Revan ve Nahcıvan beylerbeyi olup 990'da (1582) İran taraflarındaki savaşlarda bulundu. 995 (1587) yılına doğru vefat etmiştir. (III. 502)

Ali Paşa Haydar Paşa'nın oğludur. Bu da kardeşi gibi beylerden olup yükselerek beylerbeyi oldu. Serdâr-

dan izinsiz Sefer Paşa ile İranlılarla harbedip 1014'de (1605/06) şehid oldu. (III. 507)

Ali Paşa İstikamet Efendi'nin damadı idi. Şevvâl 1025'de (Ekim 1616) yeniçeri ağası oldu. Kısa süre sonra Bosna beylerbeyi oldu. Bosna'da harpde ağzından vurulup şehid oldu. (III. 508)

Ali Paşa Keskinlidir. Yenişehir mîrlivâsı olup Bağdad seferinde 1044'de (1635) vefat etti. İhtiyardı. (III. 512)

Ali Paşa Şehid Arslan Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 1046'da (1636/37) Temeşvar beylerbeyi oldu. 1047'de (1637/38) Rumeli beylerbeyi olup sonra kubbe veziri oldu. Kısa süre sonra emekli olup 1048'de (1638/39) vefat etti. (III. 512)

Ali Paşa Kayseri hânedanındandır. Bu senelerde (1690'lar) Kayseri mutasarrıfı olmuş ve sonra da vefat eylemiştir. Torunu Ebûbekir Paşa'dır. (III. 521)

Ali Paşa Niğdelidir. Enderûn'a girip çukadar iken kapıcıbaşı ve 1094'de (1683) Ankara beyi oldu. 1095'de (1684) Trablusşam valisi, 1098'de (1687) Konya, 1100'de (1688/89) ikinci defa Ankara, 1101'de (1989/90) Musul valisi olup 1103'de (1691/92) azlolundu ve sonra vefat etti. (III. 521)

Ali Paşa Arnavut Rüstem Paşa'nın kardeşidir. 1106'da (1694/95) Hersek mutasarrıfı olmuştur. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (III. 521)

Ali Paşa Rodosludur. Gedikli müteferrikalardandır. Zilka'de 1107'de (Haziran 1696) Karesi sancağıyle Azak muhafızı olup oralarda vefat etti. (III. 521)

Ali Paşa Arnavutdur. Koca Halil Paşa'nın akrabasından olup Maraş beylerbeyi oldu. 1103'de (1691/92) harpte yaralanınca paşalığı kaldırılmıştır. Sonra yeniden paşa yapılıp 1109'da (1697/98) İlbasan mutasarrıfı olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (III. 522)

Ali Paşa Tunus dayılarından olup 1108'de (1696/97) Cezâyir beylerbeyi oldu. Zilhicce 1115'de (Nisan 1704) azledildi. Yerine Acem Ali Paşa geçti. (III. 526)

Ali Paşa Çorluludur. Kara Bayram Ağa vasıtasıyla Enderûn'a girdi. Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) silahdar olup 1115'de (1703/04) vezirlikle saraydan çıkıp Emine Sultan ile evlendi. Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim 1703) kubbe veziri ve beşinci vezir, ardından Haleb valisi ve Şa'bân'da (Aralık 1703) kubbe veziri oldu. Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) Trablusşam valisi olup Şa'bân'da (Aralık 1704) kubbe veziri ve Muharrem 1117'de (Mayıs 1705) Teke sancağı has verildi. 1118'de (1706) sadrazam oldu. Rebiyülâhir 1122'de (Haziran 1710) azlolunup Kefe eyaleti verildi ve yolda Midilli adasına çevrildi. 1123'de (1711) vefat etti. Yaşı 40'ı aşkındı. Zeki, olgun, sonunu gören, temkinli, vakûr ve sabırlıydı. Atik Ali Paşa'da "Hırka-i Şerife" dairesini yaptı. Simkeşhane'ye naklolunan darbhane yerine cami, medrese, imaret ve kütüphane yaptı. Tersane sahilinde de cami, hamam, şadırvan ve üç çeşme yapıp sefer mühimmatını hazırladı. Oğlu İbrahim Bey 1134'de (1722) vefat ederek babasının kütüphanesi önüne defnedildi. (III. 526)

Ali Paşa Zülfikâr Efendi'nin kardeşidir. 1127'de (1715) Sivas beylerbeyi olup orduya katıldı. Mora Kesteli ku-

şatmasında 1127'de (1715) şehid oldu. (III. 528)

Ali Paşa Pazarköyü yakınında Arnavut Gölü kenarında Soloz köyünde oturan bazı paşaların kethüdâlığından emekli Hacı Hasan Ağa'nın oğludur. Küçüklüğünde Enderûn'a girip yetişerek sırkâtibî, Şevvâl 1115'de (Şubat 1704) rikâbdar olup Zilhicce'de (Nisan) çukadar ve Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) silahdar oldu. 1121'de (1709) ikinci vezir ve Kıbrıs valisi oldu. Muharrem 1123'de (Şubat-Mart 1711) Kıbrıs'dan istifa etti. 1125'de (1713) rikâb kaymakamı iken Rebiyülâhir 1125'de (Mayıs 1713) sadrazam oldu. Zilka'de'de (Kasım-Aralık 1713) III. Ahmed'in kızı Fatma Sultan ile evlendi ve Mora'yı fethetti. Sonra Nemçe üzerine sefer çıkınca o tarafa da serdâr-ı ekrem olarak gitti. Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) şehid oldu. Bilgili, şair, sözeri, güzel ve güler yüzlü ve cesurdu. Ayvansaray'da Çınarlı Mescidi'ni ihya eyledi ki, yakınındaki kabrin sâhibinin, rüyasında yapılmasını istediği rivayet edilir. Varadin seferine çıktığı gece Yatağanoğlu Camii imamı Vâsık İbrahim Efendi, rüyasında bu mısraı söyledi: "Bu kabri eyledi ihyâ, Şehid Ali Paşa". Üvey babası İsmail Safâ Paşa ve yeğeni ricâlden Hâşim Ali Bey'dir. (III. 528/29; IV. 901)

Ali Paşa Serasker Hacı Mustafa Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 1127'de (1715) mîrimîranlıkla Kars muhafızı oldu. Bu senelerde (1720'ler) vefat etmiştir. (III. 532)

Ali Paşa Rumeli'de Menlik'te doğup II. Mustafa'ya başçukadar oldu. 1115'de (1703/04) kapıcıbaşı ve Çorlulu Ali Paşa'nın sadrazamlığında çavuşbaşı, 1120'de (1708) Yenişehir sancağı ve sonra Benefşe muhafızı, Şevvâl 1128'de (Eylül-Ekim 1716) Rumeli beylerbeyi olmuş ve Şevvâl 1130'da (Eylül 1718) Anadolu valisi ve Zilhicce 1134'de (Eylül 1722) Cidde valisi ve şeyhülharem oldu. Zilka'de 1135'de (Ağustos 1723) Cidde'de vefat etti. Sâlih, dindar ve ağırbaşlıydı. Bulunduğu eyaletlerde hareketi beğenilmiş olup Cidde'de eşkıyayı cezalandırdı. (III. 531)

Ali Paşa Eyyûbî Hasan Paşa'nın oğludur. Nihavend mutasarrıfı ve mîrimîran oldu. 1138'de (1725/26) Musul beylerbeyi oldu. 1141'de (1728/29) Şehrizor valisi olup orada vefat eyledi. (III. 532)

Ali Paşa Selim Giray'ın yetiştirmesi olup Kırım hanlarına vezir ve müşavir oldu. 1141'de (1728/29) mîrimîran rütbesiyle Yenikale muhafızı oldu. Orada vefat etmiştir. (III. 532/33)

Ali Paşa Moralıdır. Eski Saray baltacılarından olup yükselerek Cemaziyelevvel 1116'da (Eylül 1704) mirâhûr-ı sânî, 1117'de (1705/06) kapıcılar kethüdâsı. Cemaziyelevvel 1123'de (Haziran-Temmuz 1711) ikinci defa mîrahûr-ı sânî, 1124'de (1712) çavuşbaşı, 1126'da (1714) mîrahûr-ı evvel, 1127'de (1715) üçüncü defa mîrahûr-ı sani, Rebiyülevvel 1129'da (Şubat 1717) ikinci defa mirâhûr-ı evvel, Receb'de (Haziran) vezir rütbesiyle rikâb kaymakamı ve Zilhicce'de (Kasım 1717) kubbe veziri oldu. Cemaziyelâhir 1130'da (Mayıs 1718) Anadolu valiliğiyle orduya gönderildi. 1131'de (1719) Haleb, o sene Kandiye, 1132'de (1720) Van, 1133'de (1721) Musul, sonra Ağrıboz, Şa'bân 1737'de (Nisan-Mayıs 1725) tekrar

Kandiye, Safer 1138'de (Ekim 1725) Mısır ve Cemaziyelâhir'de (Şubat 1726) tekrar Kandiye valisi olup Şa'bân 1138'de (Nisan 1726) azledildi. Sonra Resmo mutasarrıfı olup Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) Özi valisi oldu. Azledildikten sonra İstanköy'de ikamete memur oldu. Sonra tekrar Hanya, oradan yine Kandiye ve 1147'de (1734/35) Adana valisi olup bu sırada vefat eyledi. Kabiliyetliydi. (III. 534)

Ali Paşa Trabzonludur. Tersane beylerinden olup 1149'da (1736/37) mîrimîranlık ile kapudan-ı deryâ olmuştur. O sene içinde vefat eyledi. Kasımpaşa'da yaptırmış olduğu mektebinde defnedildi. (III. 534)

Ali Paşa Sarı Mustafa Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı oldu. Zilka'de 1158'de (Aralık 1745) mîrimîranlıkla Akşehir mutasarrıfı olup daha sonra vefat etmiştir. (III. 536)

Ali Paşa Seyyid Hâşim Efendi'nin kardeşidir. Çavuşlar kâtibi, Rebiyülâhir 1140'da (Kasım-Aralık 1727) tezkire-i sânî oldu. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) süvari mukabelecisi olup 1144'de (1731/32) Tiflis defterdarı, Rebiyülevvel 1145'de (Ağustos-Eylül 1732) tophane nâzırı, Muharrem 1147'de (Haziran 1734) ikinci defa tezkire-i sânî ve ardından tezkire-i evvel, 1150'de (1737/38) rikâb reisülküttabı oldu. Ordunun dönüşünde 1153'de (1740) defter emini olup azledildikten sonra 1155'de (1742) ikinci defa defter emini, 1156'da (1743) yine reis vekili, sonra yeniçeri kâtibi Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) süvari mukabelecisi, Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) cizye mukabelecisi olup Muharrem 1163'de (Aralık 1749) tevkiî oldu. 1165'de (1752) vefat eyledi. Bilgili bir zat idi. (III. 537; IV.901)

Ali Paşa Bağdad valisi Süleyman Paşa'nın kölesi ve sonra kethüdâsı oldu. Zilhicce 1175'de (Temmuz 1762) vezirlikte Bağdad ve Basra valisi oldu. Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) vefat etti. Râgıb Paşa bunu sadakatinden dolayı seçmişti. Akıllı, olgun, cömert ve cesur olup iyi hizmet umulurdu. (III. 541)

Ali Paşa Tersanede yetişip tersane kethüdâsı olmuştur. Karabağî Süleyman Paşa'nın yaşlılığından dolayı kapdanlık işlerine baktığı sırada bazı kötü halleri işitilince 1177'de (1763/ 64) adı geçen kapdanlıkdan azlolunmuş ve bu da idam edilmiştir. (III. 541)

Ali Paşa Topal Osman Paşa'nın damadı Sarı Mehmed Paşa'nın oğludur. 1140'da (1727/28) doğdu. Babasıyla gezip vefatında İstanbul'a geldi ve buradan Yenişehir'e gidip yerleşti. Zilhicce 1168'de (Eylül 1755) kapıcıbaşı olup Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) mîrimîran rütbesiyle Selânik mutasarrıfı oldu. Azilden sonra 1179'da (1765/66) derbendler başbuğu oldu. 1180'de (1766/67) azledildi ve rütbesi alındı. Muharrem 1181'de (Haziran 1767) paşalığı geri verildi ve eski görevine döndü. 1182'de (1768/ 69) vezir rütbesiyle Selânik valisi ve 1185'de (1771/72) İnebahtı ve 1186'da (1772/73) Mora ve sonra Tırhala valisi oldu. 17 Safer 1191'de (27 Mart 1777) orada vefat etti. İyi ahlâk sahiplerindendir. (III. 545/46)

Ali Paşa Dağıstanlıdır. Yükselip 1182-1183 (1768-69) tarihlerinde zahire mübaşiri olduğundan meşhur olup yarar asker tedarikiyle bazı yer-

lerde zahire nakline memur oldu. İsakçı'da anbar emini olarak kapıcıbaşılık verilmiştir. Cemaziyelevvel 1184'de (Eylül 1770) vezirlikle İsakçı seraskeri ve Cemaziyelâhir 1184'de (Ekim 1770) Silistre valisi, Muharrem 1185'de (Nisan-Mayıs 1771) Tutrakan muhafızı ve Zilka'de'de (Şubat 1772) Silistre valisi ve Ruscuk seraskeri, Cemaziyelevvel 1187'de (Ağustos 1773) ordu çarhacısı ve o sene Recebinde (Eylül-Ekim 1773) Karasu seraskeri, sonra 1187'de (1773/74) Bosna, Şevvâl 1188'de (Aralık 1774) Rumeli, 1190'da (1776) Anadolu, 1191'de (1777) ikinci defa Bosna, Cemaziyelâhir 1192'de (Temmuz 1778) Vidin, 1193'de (1779) üçüncü defa Bosna ve sonra Sivas valisi oldu. 1194 (1780) sonlarında vefat eyledi. Murad Paşa Camii'nde medfundur. Gayet dindardı. (III. 547)

Ali Paşa Çatalcalıdır. Muhsinzâde Mehmed Paşa'nın yanında yiğitlik gösterip binbaşılıkla orduya memur oldu. Sonra kapıcıbaşı ve Balya muhafızı ve Şevvâl 1185'de (Ocak 1772) vezirlikle Ağrıboz muhafızı ve Mora valisi oldu. Sonra Haleb valisi oldu. Kötü hallerinden dolayı cezalandırılıp vezirliği kaldırılarak Kayseri'ye gönderildi. 1189'da (1775) vezirliği geri verilip Köstendil ve Hüdavendigar valisi olarak Özi muhafızı oldu. Sonra Dobruca eşkıyasını cezalandırmakla görevlendirildi ve Silistre valisi olup oradan Vidin muhafızı oldu. 24 Zilhicce 1196'da (30 Kasım 1782) vefat etti. Çoğu zaman oruçlu, teheccüd namazı kılar ve şeyhlere çok itibar ederdi. (III. 547)

Ali Paşa Çerkesdir. Bağdad valisi Süleyman Paşa'nın kethüdâsı ve damadı oldu. 1212'de (1797/98) Lahsa'da harp edip 14 Receb 1219'da (19 Ekim 1804) vezir rütbesiyle Bağdad ve Basra valisi oldu. 14 Cemaziyelâhir 1222'de (19 Ağustos 1807) vefat etti. 45 yaşında olup edip, zeki, cesur ve vakûrdu. Bir medrese inşa edip oraya defnedildi. Bu sırada eski vali kethüdâsı Nasif Ağa ile bunun kardeşi Abbas Ağa da vefat ettiler. (III. 554)

Ali Paşa İzniklidir. Hayreddin Paşa'nın torunlarından olup Halil Hamid Paşa onu oradan getirterek 1198'de (1784) başbaki kulu yaptı. Receb 1199'da (Mayıs 1785) azledildi, İznik'e gittikten sonra yine getirtilip mirâhûr-ı sânî ve sonra kapıcılar kethüdâsı, 12 Ramazan 1206'da (5 Mayıs 1792) vezirlikle sadâret kaymakamı olup 17 Şevvâl'de (8 Haziran 1792) Anadolu valisi oldu. Cemaziyelevvel 1208'de (Aralık 1793) Konya valisi olup Kütahya'dan hareket ettikten az sonra vefat etti. Akıllı, tedbirli, sonunu düşünürdü. Oğlu Nurî Bey, 3 Cemaziyelâhir 1223'de (27 Temmuz 1808) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 550)

Ali Paşa Dârendelidir. Hurşid Paşa'nın silahdarı olup mîrimîran rütbesiyle İzmit mutasarrıfı ve 1222'de (1807) Niğde mutasarrıfı olup 1224'de (1809) vezirlikle Konya valisi oldu. Oradan ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (III. 556)

Ali Paşa İzvorniklidir. Eşraftan olduğu için 1223'de (1808) mîrimîran rütbesiyle İzvornik mutasarrıfı ve 1228'de (1813) Bosna valisi olup 1230'da (1815) azledildi. Orada vefat etmiştir. (III. 556)

Ali Paşa Gürcüzâde Seyyid Halil Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimî-

ran olduktan sonra 1223'de (1808) vezir rütbesiyle Erzurum valisi ve sonra Sivas valisi oldu. 1232 (1817) yılından sonra vefat eylemiştir. (III. 556)

Ali Paşa Bosna beylerinden olup mîrimîran olmuş ve bir aralık serkeşane hareketlerde bulunup affedilmişti. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 559)

Ali Paşa Benderlidir. Gençliğinde orada bir suç işleyince Hotin'e gidip eşraftan Ali Ağa'ya bağlanmıştı. Sonra Lâz Ahmed Paşa'ya İbrail'de iken silahdar oldu ve birlikte Erzurum'a gidip kapıcıbaşı oldu. Onun vefatında dönerek Gümülcine mübayaacısı ve sonra mîrimîran olup ardından Rebiyülâhir 1227'de (Nisan-Mayıs 1812) Edirne mutasarrıfı ve ordu çarhacısı oldu. Ardından vezir olarak Çıldır valisi oldu. Cemaziyelâhir 1236'da (Mart 1821) sadrazamlığa getirildi. 1 Receb'de (4 Nisan) İstanbul'a geldi ve idareyi ele aldı. 9 Receb 1236'da (12 Nisan 1821) azledilerek Rodos'a sürülmüş ve orada vefat etmiştir. Cenazesi Karacaahmet'e defnedildi. Yaşı 50'yi aşkın, işgüzar ve cesurdu. Kardeşi, kapıcıbaşı Halil Bey'dir. (III. 557/58)

Ali Paşa Maraşlıdır. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup 1223'de (1808) Hanya muhafızı, 3 Şevvâl 1227'de (10 Ekim 1812) vezir rütbesiyle Rumeli valisi, 1231'de (1816) Belgrad muhafızı, sonra Niş valisi oldu. 1236'da (1820/21) vefat etmiştir. Hazinedarı Mehmed Ağa ve vekilharcı Ali Ağa kapıcıbaşı oldular. (III. 557)

Ali Paşa Tepedelen â'yânı Velî Bey'in oğludur. Babasının vefatında Ohri â'yânına, sonra Kurt Paşa'ya bağlanıp oralarda cesaret gösterince Kurt Paşa'nın tavsiyesiyle mîrimîranlık ile Yanya mutasarrıfı oldu. Kurt Paşa'nın vefatında oğlu İbrahim Paşa onun yerini tutamadı. Ali Paşa onu yanında tutarak kendisi Yanya, Yenişehir, Manastır ve Selânik valisi olmuş ve 200'den fazla çiftlik edinip Fransızlarla harpde galip gelince Cemaziyelevvel 1225'de (Haziran 1810) mükâfaten vezirlik verilmiştir. Zilhicce 1226 (Aralık 1811/Ocak 1812) Rumeli valisi ve seraskeri oldu. Sonra Rumeli valisi diğeri olup derbendât nezâreti unvanı verildi. Receb 1236'da (Nisan-Mayıs 1820) derbendât nezâretinden azledilip Yanya valiliğinde bırakıldı. 1237'de (1821/22) vefat etti. Silivrikapı'da evlâdıyla medfundur. Savaşlarda hizmet etti. Yaşı 80'i aşkındı. Muhtar Paşa, Velî Paşa, Mehmed Paşa ve Sâlih Paşa, Muhtar Paşa'nın oğlu Hüseyin Paşa ve Velî Paşa'nın oğulları Selim Paşa ve İsmail Paşa bunun evlât ve torunlarıdır. (III. 558)

Ali Paşa Lâz Ahmed Paşa'nın silahdarı olup 1234'de (1819) mîrimîranlıkla Çıldır ve 1239'da (1823/24) Çorum mutasarrıfı oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 559)

Ali Paşa Rusçuklu İzzet Ahmed Paşa'nın oğludur. Enderûn'da yetişerek tülbend ağası olmuştur. 26 Ramazan 1226'da (4 Ekim 1811) birden silahdâr-ı şehriyârî oldu. 23 Safer 1233'de (2 Ocak 1818) azlolunup 25 Cemaziyelâhir 1238'de (9 Mart 1823) vezirlikle sadrazam oldu. Ancak işlerini Ağa Hüseyin Paşa'ya bırakarak vakit geçirip istifa etmesiyle 8 Rebiyülâhir 1239'da (1 Aralık 1823) azledildi ve Tekfurdağı'na gönderilip Şevvâl'de (Haziran 1824) Konya valisi oldu. 1243'de (1827/28) vezirliği kaldırılarak Maltepe'de çiftliğinde oturdu.

1244'de (1828) padişahın huzuruna çıkıp iltifat buyuruldu. Cemaziyelâhir 1244'de (Aralık 1828) vezirlikle Akdeniz Boğazı muhafızı oldu. Kısa süre sonra orada aniden vefat etti. Yumuşak, iyi huylu, asil, akıllı, cömert, zekiydi. Babasından kalma 300 kese geliri olup silahdarlıktan azlinde dahi ma'zullere mahsus senelik yüz bin kuruş tutar tayinat ile Ortaköy'de sahilhanesinde oturmuştu. Yaşı 60'a yakındı. Oğulları olup torunlarından biri Ferik İsmail Paşa'dır ki, mabeyinci ve yaver olmuştur. Kızı Afif Bey'in zevcesi Behiye Hanım, 1306'da (1888/89) vefat etti. Ondan torunları, Cemiyet-i Rüsumiye azasından Afif Beyzâde Ahmed Bey'dir. Ali Paşa'nın kardeşi Abdurrahman Bey, 1229'da (1814) vefat eyledi ve Vefa kabristanına defnedildi. (III. 561/62)

Ali Paşa Karslıdır. 1212'de (1797/98) Küçük Hüseyin Paşa maiyetiyle Pasbanzâde muharebesinde bulundu. Mükâfâten mîrimîranlıkla Aksaray mutasarrıfı, 1221'de (1806) Köstendil ve 1223'de (1808) Ohri mutasarrıfı olup 1224'de (1809) vezirlik verildi. O senenin Şevvâlinde (Kasım 1809) tekrar Aksaray ve sonra Çirmen mutasarrıfı olup muharebede sekiz yerinden yaralandı. 1 Rebiyülâhir 1226'da (25 Nisan 1811) ordu kaymakamı olup sonra Şehirköyü muhafızı oldu. 1232'de (1817) vezirliği kaldırılarak Edirne'de oturması emrolundu. Orada 1246'da (1830/31) vefat etmiştir. Yeğeni Silahşor Mehmed Ağa'ya 1226'da (1811) kapıcıbaşılık verildi. Kaynı Memiş Bey'e de kapıcıbaşılık verilmişti. Savaşmayı bilir ama idarede yeteneksizdi. (III. 563)

Ali Paşa Yükselerek hassa mîrlivâsı oldu. Sonra Tuna sevâhili memuru olup Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) vefat etmiştir. (III. 569)

Ali Paşa Topçu beylerinden olup mühendishane livâsı oldu. 1265'de (1849) vefat etti. (III. 569)

Ali Paşa İstoliçelidir: Arnavut beylerinden olup mîrimîran olmuştu. Rebiyülâhir 1248'de (Eylül 1832) vezirlik verildi. Şa'bân 1248'de (Ocak 1833) Hersek valisi olup Receb 1267'ye (Mayıs 1851) kadar orada kaldı. Bağımsız hareket etmeye başladığını serdâr-ı ekrem Ömer Paşa görünce o ay idam edildi. Oğlu şairlerden Rüstem Rif'at Bey kapıcıbaşı olarak babasından sonra 5-10 sene kadar yaşadı. Diğeri Hâfız Rıdvan Paşa'dır. (III. 569)

Ali Paşa 1229'da (1814) doğup 1242'de (1826/27) askere girmiş, 1279'da (1862/63) livâ olmuş 1286'da (1869/70) levazım reisi olmuştur. Daha sonra vefat eyledi. (III. 573)

Ali Paşa 1226'da (1811) doğmuş, orduya girmiş ve 1271'de (1855) livâ olmuştur. Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) vefat eylemiştir. (III. 573)

Ali Paşa Beşinci Kolordu mîrlivâlarından olup 3 Rebiyülevvel 1299'da (23 Ocak 1882) vefat etti. (III. 576)

Ali Paşa Bahriyeden yetişip 1286'da (1869/70) miralay ve sonra mîrlivâ olmuştu. 8 Rebiyülevvel 1299'da (28 Ocak 1882) vefat etti. Yaşı 60'a yakındı. (III. 576)

Ali Paşa Gosinelidir. Arnavut olup geçen savaşta (1877-78 Osmanlı-Rus savaşı) yiğitlik göstermiştir. Bu sâyede mîrimîran ve askerliğe geçerek mîrlivâ oldu. Cemaziyelâhir 1305'de (Şubat-Mart 1888) ecel-i kaza ile vefat etti. Hamiyetli bir zat idi. Hizmeti takdir olunarak üzerine türbe yapılması fermân buyuruldu. (III. 580)

Ali Paşa Şam'da vefat eden miralay Üsküdarlı Hasan Bey'in oğlu olup kardeşi livâ Mahmud Paşa ile 1268'de (1851/52) askerliğe girip hayli müddet padişah maiyetinde çavuş ve yaver olduktan sonra livâlığa kadar yükselmiştir. Jandarma kumandanı ve nihayet levâzım reisi ve ferik olarak 1305'de (1887/88) vefat eyledi. Hizmet ehliydi. "Merdaneci" diye lâkap almıştır. (III. 579)

Ali Paşa Örfî Paşa'nın oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âli'ye girerek Kapdan Mehmed Ali Paşa'ya divan kâtibi oldu. Sonra âmedî hulefâsından olup Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Altıncı Daire reis vekili ve Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. 1286'da (1869/70) nâfia müsteşarı, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) zabtiye müsteşarı ve o sene Recebinde (Eylül-Ekim 1871) Rumeli pâyesiyle Erzurum ve Ramazan'da (Kasım-Aralık 1871) Trabzon valisi olup Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) azledildi. Sonra Kudüs mutasarrıfı olup Cemaziyelâhir 1289 (Ağustos 1872) sonlarında şehremini ve Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) Paris elçisi olup Ramazan 1292'de (Ekim 1873) azledildi. O sene Zilka'desinde (Aralık 1875) Şûrâ-yı Devlet azası, ardından icraat azası, Zilhicce 1294'de (Aralık 1877) vezir rütbesiyle Hersek valisi, döndükten sonra 1295 (1878) başlarında Şûrâ-yı Devlet reisi olup, Receb 1297'de (Haziran 1880) azledildi ve 1299'da (1882) İzmir valisi oldu. 1301'de (1883/84) ayrılmıştır. 1306 başlarında (1888 sonları) Beyrut valisi olup 1 Receb 1306'da (3 Mart 1889) orada vefat etti. Na'şı getirilip Erenköyü'ne defnedildi. Dil bilir, zeki ve tedbirliydi. (III. 580)

Ali Paşa Topçu Mektebi'nden yetişerek sanayi alayı miralayı iken birkaç sene önce mîrlivâ oldu. Cemaziyelâhir 1307 sonlarında (Ocak-Şubat 1890) vefat etti. Uyanık bir adamdı. Kâşgarî'ye defnedildi. (III. 581)

Ali Paşa (Abul) Mehmed b. Ali'nin oğludur. Tunus'un ileri gelenlerinden olup dayı tarafından tevkif edilmişti. 1145'de (1732/33) kurtulup Tunus beyi oldu. 1175 (1761/62) yılına doğru vefat eylemiştir. (III. 538/39)

Ali Paşa (Alev) Cezâyirli Hasan Paşa'nın adamlarındandır. Mîrimîran, sonra vezirlikle Anadolu valisi oldu. İsmail harbinde çarhacı olup Rebiyülevvel 1204'de (Kasım-Aralık 1789) Adakale'ye yardıma memur oldu. Sonra Vidin valisi oldu ve 1208'de (1793) azlolunup Çirmen sancağı ile dağlar eşkıyasını cezalandırmaya memur oldu. Cemaziyelevvel'de (Aralık 1793) Konya eyaleti ilâveten verildi. Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) Anadolu valisi oldu. Ancak Gelibolu'da durması emrine uymayıp Anadolu'ya geçmesi yüzünden vezirliği kaldırıldı ve Balıkesir'de ikamet ettirildi. Bu halinden pişman olup vezirliğinin iadesini istemekle affolundu. 1210'da (1795/96) Diyarbekir valisi oldu. 1212'de (1797/98) Pasbanoğlu üzerine, orduda görevlendirildi. 3 Cemaziyelevvel 1213'de (13 Ekim 1798) kötü halinden dolayı idam edildi. Karacaahmet'e defnedildi. Cesurdu. (III. 551)

Ali Paşa (Arab) Enderûn'da kilercibaşı olup 1091'de (1680) azledilerek Rodos, sonra paşalıkla Hamid mutasarrıfı oldu. 1094'de (1683) harbe gitti ve sonra Şehrizor, 1097'de (1686) Musul beylerbeyi oldu. 1103'de (1691/92) Kırkkilise mutasarrıfı olup sonra vefat etti. (III. 520)

Ali Paşa (Arabacı) Ohrilidir. Bahadırzâde'nin oğludur. Medresede okuyup icazet aldı. Vâlide Sultan kethüdâsı Şahin Ağa'ya imam oldu. Hemşehrisi Halil Paşa'nın yanına varıp Lefke kadısı oldu. Sonra mesleğini değiştirip Kamaniçe defterdarı oldu. Daha sonra Köprülüzâde Mustafa Paşa'nın dairesine girip sadrazamlığında kethüdâsı oldu. Rebiyülevvel 1101'de (Aralık 1689) yeniçeri ağası, Şa'bân 1102'de (Mayıs 1691) vezirlikle sadâret kaymakamı oldu. 6 Ramazan'da (3 Haziran 1691) sadrazam oldu. Receb 1103'de (Mart-Nisan 1692) azledilerek Gelibolu'ya, bir ay sonra oradan Rodos'a gönderildi. 16 Şa'bân 1103'de (3 Mayıs 1692) vefat etti. Şiddet, hiddet, ilim ve fazilet sâhibiydi. Kötü bildiği adamları araba ile göndermesi, böyle isimlenmesine sebep olmuştur. (III. 520)

Ali Paşa (Atlı Beyzâde) Mehmed Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 1102'de (1690/91) Basra valisi olmuş ve 1115'de (1703/04) azledilmiş, halefi Aşçı Mehmed Paşa'nın vefatında o senenin sonunda ikinci defa Basra valisi olmuştur. 1117'de (1705/06) azledilmiş ve Bağdad'a bir merhale kaldığında vefat etmiştir. (III. 525)

Ali Paşa (Bayrakdar) Beylerden olup 1126'da (1714) emekli oldu. 1129'da (1717) vefat etmiştir. (III. 528)

Ali Paşa (Baytaroğlu) Besnilidir. İran savaşlarında işe yarayıp 1044'de (1634/35) eşkıya Rum Mehmed'i elde eylemekle ödüllendirilerek Maraş beylerbeyi oldu. 1045'de (1635/36) vefat etti. (III. 512)

Ali Paşa (Benefşe) Tersane beylerinden olup 1096'da (1685) İşkodra sancağıyla ikinci kapdan oldu. Deniz hizmetlerinde bulunduktan sonra vefat etti. (III. 520)

Ali Paşa (Berber) Enderûn'dan yetişmiştir. İbrik gulâmı iken Şevvâl 1080'de (Mart 1670) Tunus beylerbeyi oldu. 1084'de (1673/74) oradan azledildi. Sancakbeyliklerinde bulunup 1094'de (1683) Bursa beylerbeyi oldu. Sonra vefat etti. (III. 517)

Ali Paşa (Beyzâde) Firarî Mustafa Paşa'nın yeğenidir. Enderûn'dan yetişme olup silahdar-ı şehriyârî oldu. 1102'de (1690/91) ikinci vezirlikle saraydan çıkarıldı. 1103'de (1691/92) rikâb kaymakamı ve ilâveten Trablusşam valisi olup 1105'de (1693/94) Van ve sonra Basra valisi oldu. 1106'da (1694/95) Bağdad valiliğiyle Basra harbine memur olup Şerif Sa'd ile birlikte çalıştıysa da savaşamadı. 1110'da (1698/99) Rakka valisi, Zilka'de 1111'de (Nisan-Mayıs 1700) Haleb valisi ve 1112'de (1700/01) ilâveten Basra valisi, 1115'de (1703) Bağdad valisi ve o sene Cemaziyelâhir'de (Ekim 1703) üçüncü defa Basra valisi, 1116'da (1704/05) Karaman ve sonra dördüncü defa Basra valisi oldu. Cemaziyelâhir 1117'de (Ekim 1705) azlolunup o sene Recebinde (Ekim-Kasım 1705) Bağdad'da vefat etmiştir. İmam-ı Azam Ebû Hanife'nin yakınında medfundur. Bilgisi ortaydı. (III. 525)

Ali Paşa (Bıyıklı) Boşnaktır. Tersaneden yetişip Tuna cihetlerinde kumandan olup haydutları cezalandırdı. Bir aralık Semendire'de mahpus kaldıysa da yine o taraflarda eşkıyanın takibinde bulundurulmuş, 1103'de (1691/92) Boğaz muhafızı olup 1107'de (1695/96) Azak'ta Kerç muhafızı olarak orada vefat etmiştir. (III. 521)

Ali Paşa (Bıyıklı) İstanbulludur. Ayasofya kâtibi Mehmed Efendi'nin yardımıyla teberdar, sonra müezzin tahsilinden sonra Hasodaya alınıp yetişerek çukadar ve 23 Zilhicce 1164' de (12 Kasım 1751) silahdar oldu. Sadrazamlığa getirilmesi düşünüldüğünde devlet işlerini öğrensin ve sakal bıraksın diye Şa'bân 1168'de (Mayıs 1755) vezirlikle tevkiî olarak saraydan çıktı. 16 Zilka'de 1168'de (24 Ağustos 1755) sadrazam olup 19 Muharrem 1169'da (25 Ekim 1755) azledilmiş ve ardından vefat etmiştir. Seyitahmetderesi'ne defnedildi. İri yapılı, heybetli ve uzun boyluydu. Oğulları, Ahmed Bey, Aziz Bey ve Mustafa Bey'dir. (III. 538)

Ali Paşa (Bîcanzâde) Yeniçeridir. Emekli edildikten sonra Faş muhafızının azlinde onun yerine mîrimîran olmuştu. Ferruh Ali Paşa'nın vefatında 1199'da (1785) Ankara eklenerek Anapa muhafızı oldu. Bazı sebeplerden dolayı 1200'de (1785/86) oradan çekilmeye, Sinop'da ikamete mecbur oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vezirlikle Trabzon valisi olup sonra vezirliği kaldırıldı. 1211' de (1796/97) yeniden vezirlikle yine Faş mutasarrıfı olup 1212'de (1797 /98) vefat eyledi. (III. 551)

Ali Paşa (Biko) (Kılağuz) Derviş Paşa'nın sadrazamlığında 1063'de (1653) sadâret kethüdâsı, Rebiyülevvel 1065'de (Ocak 1655) başdefterdar olup yıl sonunda ayrıldı. Sonra ikinci defa defterdar oldu. Şevvâl 1066'da (Ağustos 1656) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı oldu ve bir ay sonra valiliğe gitti. Rebiyülevvel 1069'da (Aralık 1658) kapdan-ı deryâ oldu. 1071'de (1660/61) Rumeli valisi oldu. Sonra vefat etti. Tedbirli, zeki ve güçlüydü. (III. 515)

Ali Paşa (Binbaşıoğlu) Beylerden ve sonra beylerbeyilerden olup 1035' de (1625/26) İran harbinde şehid oldu. (III. 510)

Ali Paşa (Bostancı) Bostancı ve sonra bostancıbaşı oldu. Daha sonra Maraş beylerbeyi oldu. 1000'de (1591/ 92) Haleb, 1001'de (1592/93) Şam, sonra Kıbrıs, 1002'de (1593/94) Konya ve ardından Rakka beylerbeyi oldu. 1004'de (1595/96) Govişte muharebesinde esir düşüp düşman elinde şehid olmuştur. (III. 504)

Ali Paşa (Cankozzâde) Arnavut beylerindendir. 1132'de (1720) Delvine mutasarrıfı olup sonra vefat etti. (III. 532)

Ali Paşa (Canpuladzâde) Kilis sancağı ocaklık olarak Canpuladzâde aşiretinin en yaşlılarına tahsis edildiğinden amcası Hüseyin Paşa'nın yerine beyliğe geçti. Eşkıyalığa başladıysa da Kuyucu Murad Paşa'ya yenilince amcası Hamza Bey ve yeğeni Mustafa Bey'le itaat etti. Sonra vali olarak 1017'de (1608/09) vefat etti. Kardeşi Hızır Bey, Sultan İbrahim devri (1640-1648) sonlarında vefat etmiştir. (III. 507)

Ali Paşa (Celepoğlu) Taşralarda serbest büyüyüp talihinin yardımıyla Konya valisi oldu. 1044 sonlarında (1635 ortaları) vefat etti. (III. 512)

Ali Paşa (Cin) (Hacı) Arnavut beylerindendir. Hersek mutasarrıfı oldu. 1105'de (1693/94) düşmana esir oldu. Sonra kurtuldu. 1114'de (1702/ 03) Karasi mutasarrıfı, sonra Köstendil paşası, 1116'da (1704/05) Niğbolu ve Zilhicce'de (Nisan 1705) İnebahtı

muhafızı olup 1123'de (1711) emekli olarak Midilli'de yerleşmiş ve sonra vefat etmiştir. Oğlu tersane beylerinden İbrahim Paşa'dır. (III. 530)

Ali Paşa (Çalık) (Hacı) Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'ya mensup olup sadrazamlığında kapıcılar kethüdâsı oldu. 1095'de (1684) Viyana seferi dönüşünde hacca gitmiştir. 1096'da (1685) çavuşbaşı olup 1097'de (1686) vezirlikle Sakız muhafızı oldu. 1099'da (1688) Hanya ve Safer 1100'de (Aralık 1688) Kandiye, Receb'de (Nisan-Mayıs 1689) Erzurum valisi ve Zilka'de 1101'de (Ağustos 1690) İstanbul kaymakamı, 1102'de (1690/91) Diyarbekir valisi ve Receb 1103'de (Mart-Nisan 1692) sadrazam oldu. Receb 1104'de (Mart 1693) azledilip emekliye ayrılarak Bursa'ya gitmiştir. 1106'da (1694/95) Bozcaada muhafızı ve ardından Hanya ve 1107'de (1695/96) Kandiye valisi olup Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) vefat etmiştir. Dindar, tedbirli, işbilir olup insaflı ve doğru idi. Oğlu Hüseyin Bey'dir(→). (III. 523/24)

Ali Paşa (Çandarlızâde) Hayreddin Paşa'nın oğludur. 770'de (1368/69) kazasker, 788'de (1386) babasının vefatında sadrazam oldu. 804'de (1402) Edirne'ye, Şehzâde Süleyman Çelebi ile Timur harbinden döndü. 810'da (1407/08) orada vefat etmiştir. Edirne'ye defnedildi. Giyecek ve yiyecekte gösteriş ve süse düşkün, bununla beraber tedbir ve tasarrufa kadir, âlim ve ârifdi. (III. 493)

Ali Paşa (Çarhacı) (Hacı) Konyalıdır. Vezir dairelerine girerek, okuyup yazma öğrendi. Yusuf Ziyâ Paşa ile Mısır'a gidip Hurşid Paşa'ya mühürdar oldu. 1219'da (1804/05) mîrimîran rütbesiyle Yenbu'l-bahr muhafızı olup 1220'de (1805/06) Hurşid Paşa'nın dönüşünde İstanbul'a geldi. Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) vezir rütbesiyle ordu çarhacısı ve Silistre valisi, 1222'de (1807) Ağrıboz muhafızı oldu. Karaloş'da düşman saflarını yarıp perişan etmesiyle meşhur oldu. Zilka'de 1223'de (Aralık 1808/Ocak 1809) sadâret kaymakamı olup Safer 1224'de (Mart-Nisan 1809) kapdan-ı deryâlık ilâve edildi. 23 Receb 1224 (3 Eylül 1809) azledilip Alâiye mutasarrıfı olduysa da ardından vezirliği kaldırılıp Limni'ye gönderildi. Sene sonunda vezirliğinin iadesiyle Trabzon valisi olup Rusya'nın saldırılarını önledi. 1225 (1810) sonunda azledilip bir müddet Ankara'da oturup sonra Konya valisi oldu. Muharrem 1229'da (Ocak 1814) Tekeli İbrahim Bey üzerine seraskerliğinde başarılı olamayınca vezirliği kaldırılarak yine Limni'ye gönderildi. Sonra Keşan'a çevrildi. Oradan Kars muhafızı ve birkaç sene sonra Sivas valisi, Rebiyülevvel 1233'de (Ocak 1818) Karahisar valisi ve 1234'de (1819) Alâiye ve İçel, 1236'da (1820/21) ikinci defa Ağrıboz valisi olup 1237'de (1821/22) azledilip vezirliği kaldırılarak Tokat'a gönderildi. Muharrem 1239'da (Eylül 1823) orada vefat etmiştir. Yiğit ve hırslıydı. Akrabasından Ali Ağa kapıcıbaşı olmuştur. Yeğeni Mustafa Ağa'dır(→). (III. 558/59)

Ali Paşa (Çatrapatrazâde) 1074'de (1663/64) Delve mutasarrıfı olup sonra 1086'da (1675) Köstendil mutasarrıfı olmuştur. Sonra vefat eyledi. 1101'de (1689/90) çavuşbaşı vekili olan Çatra-patrazâde Ali bu zatın akrabasındandır. (III. 515/16)

Ali Paşa (Çelebi) (Güzelce) Tunus beylerbeyi İstankoylü Ahmed Paşa'nın oğludur. Babasının vefatında, genç olduğu halde vali olup kötüleri cezalandırdı. 15 sene vali olduktan sonra davet edilerek İstanbul'a getirilip Yemen beyliği verildiyse de affını isteyerek Kıbrıs valisi oldu. Azilden sonra tekrar Tunus valisi olup bu defa iki sene oturup bir cami inşa etti. Sonra yine Kıbrıs'a vali oldu. 1028'de (1619) kapdan-ı deryâ oldu. 16 Muharrem 1029'da (23 Aralık 1619) sadrazam oldu. Lehistan seferine sebep olup gitmek üzereyken 15 Rebiyülâhir 1030'da (9 Mart 1621) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Türbesi civarında medfundur. 45 yaşındaydı. İstanbul'da Yeniköy'de, Sakız'da bir mescidi vardır. Kasımpaşa'da Emir Efendi Zaviyesi'ne su getirtti. Tedbirli ve akıllıydı. (III. 509)

Ali Paşa (Çengizâde) Bosna alaybeyi olup Zilhicce 1060'da (Aralık 1650) Hersek mutasarrıfı oldu. Zilka'de 1062'de (Ekim 1652) ayrıldı. Sonra bazı sancakların mutasarrıfı oldu. 1070'de (1659/60) Bosna valisi oldu. 1074'de (1663/64) orada iken bazı hatalarından dolayı idam edildi. (III. 515)

Ali Paşa (Çeşteci) Yeniçeridir. Zağarcı, sonra kul kethüdâsı, Şevvâl 1032'de (Ağustos 1623) yeniçeri ağası ve sene sonunda vezirlikle Mısır valisi oldu. Önceki vali Kara Mustafa Paşa bunu Mısır'a koymayıp dönmüş ve kubbe veziri olmuştu. Sonra Anadolu'ya asker sürmeye memur olup kötü halinden dolayı 1036'da (1626/27) katledildi. (III. 511)

Ali Paşa (Çomar) Tunus dayılarından olup 1117'de (1705/06) Trablusgarb beylerbeyi oldu ama bu görevde fazla kalamadı. (III. 526)

Ali Paşa (Dellak) Ömer Paşa'nın kethüdâsı olup 1114'de (1702/03) sipahiler ağası, ardından sadâret kethüdâsı, Zilhicce'de (Nisan-Mayıs 1703) vezirlikle yeniçeri ağası oldu. Safer 1115'de (Haziran-Temmuz 1703) Belgrad, Zilka'de'de (Mart 1704) Temeşvar ve 1117'de (1705/06) Rumeli valisi olup Rebiyülevvel 1118'de (Haziran 1706) azledildi. Üç gün sonra sadâret kaymakamı olup ardından Temeşvar valisi, Cemaziyelevvel'de (Ağustos 1706) Mısır valisi ve sonra Cemaziyelâhir 1121'de (Ağustos 1709) Erzurum valisi olup Muharrem 1123'de (Şubat-Mart 1711) Azak'a memur oldu. 1125'de (1713) Trabzon'a gönderildi. 1126'da (1714) Kandiye, 1129'da (1717) tekrar Mısır valisi olup Receb 1132'de (Mayıs 1720) azlolunmuş, Zilhicce 1132'de (Ekim 1720) idam edilmiştir. Doğancılar'da medfundur. Tedbirli ve güçlüydü. (III. 530)

Ali Paşa (Doğancı) Enderûn'da doğancıbaşı olup Zilhicce 1026'da (Aralık 1617) Konya valisi oldu. 1029'da (1620) Lehistan seferine gitti ve orada 1030'da (1621) şehid oldu. (III. 509)

Ali Paşa (Doğancı) Nişlidir. Enderûn'dan yetişerek ikinci doğancı oldu. Muharrem 1081'de (Haziran 1670) Eğri beylerbeyi olup sonra Ankara, 1083'de (1672/73) Konya, sonra Kandiye, 1086'da (1675) Rumeli valisi oldu ve vezirlik verildi. 1089'da (1678) azledildi. 1090'da (1679) Anadolu valisi ve 1094'de (1683) Kastamonu valisi oldu. 1096'da (1685) orada vefat eyledi. (III. 517)

Ali Paşa (Efrâsiyâboğlu) IV. Murad devrinde (1623-1640) Basra valisi oldu. 30 yıl kadar vilayeti idare edip 1062'de (1652) vefat etmiştir. İranlı-

larla savaş senelerinde Basra'yı güzel muhafaza etmekle itibar kazanmıştır. Oğlu Hüseyin Paşa'dır. (III. 513)

Ali Paşa (Elvendzâde) Beylerden olup 982'de (1574) Bağdad beylerbeyi oldu. Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'in türbesini padişahın buyruğuyla tamir etti. Hz. Abdülkadir Geylâni'nin türbesini dahi yaptı. 999'da (1591) ayrıldı. Sonra Necd ve Lahsa valisi oldu. 1101'de (1592/93) oradan azledilince Haleb'de oturdu. Rebiyülâhir 1007'de (Kasım 1598) ikinci defa Bağdad valisi oldu. İki ay sonra Cemaziyelâhir'de (Ocak 1599) vefat etti. Cenazesini adamları Haleb'e getirdiler. 80'lik, övülmeye lâyık bir ihtiyardı. (III. 504)

Ali Paşa (Fedaî) Bosnalıdır. 1243'de (1827/28) mîrimîran olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 561)

Ali Paşa (Garu) Enderûn'dan yetişip mîrialem ve yeniçeri ağası oldu. 948'de (1541/42) azledildi ve sonra beylerden oldu. 956'da (1549) Bağdad beylerbeyi oldu. Basra'da harb edip galib geldikten sonra Bağdad'a geldi. 959'da (1552) azledildi. 961'de (1554) Konya, 968'de (1560/61) Şam, 976'da (1568/69) Sivas, 977'de (1569/70) ikinci defa Şam valisi olup 978'de (1570/71) vefat eyledi. Şeyh-i Ekber Türbesi'ne defnedilmiştir. Tokat'da camii ve hamamı vardır. Hayır sâhibi, dindar, cimriydi. (III. 500)

Ali Paşa (Gedik) 1229'da (1814) doğup 1243'de (1827/28) askere girdi ve 1282'de (1865/66) miralay, sonra süvari livâsı ve 1293'de (1876) ferik oldu. Geçen savaşta (1877-78 Osmanlı-Rus savaşı) fevkalâde yiğitlik göstermiş ve 25 Safer 1298'de (27 Ocak 1881) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. (III. 576)

Ali Paşa (Genç) Damad İbrahim Paşa'nın kardeşi olup 1123'de (1711) vefat eden Halil Ağa'nın oğludur. Rebiyülâhir 1136'da (Ocak 1724) vezir rütbesiyle tevkif ve Ümmügülsüm Sultan'nın eşi oldu. 1140'da (1727/28) Karahisar sancağı eklendi. 1141'de (1728/29) Haleb eyaleti ilâveten verildi. 1143'de (1730/31) azledilerek İstanbul'dan taşraya gönderilip orada vefat etmiştir. Oğulları Hâfız Mehmed Bey(→) ile Hacı Mustafa Bey'dir(→). Bir oğlu da Hulûsî Bey'dir ki bunun oğlu Ali Bey'dir(→). (III. 533)

Ali Paşa (Genç) Küçük Osman Paşa'nın oğludur. Babasının yardımıyla 1130'da (1718) mîrimîran olup Kudüs mutasarrıfı oldu. İran harplerinde bulunup Revan işlerini yoluna koymayı başarınca Revan valisi oldu. Sonra Kefe ve 1140'da (1727/28) Özi valisi olup ardından vezir oldu. 1144'de (1731/32) Kars ve sonra Gence, Zilhicce 1148'de (Nisan-Mayıs 1736) Konya, 1149'da (1736/37) Anadolu, o sene Diyarbekir valisi olup Rebiyülâhir 1150'de (Ağustos 1737) Bender seraskeri ve Rumeli valisi oldu. 1151'de (1738) başarısızlığından dolayı azledilerek Akkerman muhafızı, Şa'bân 1151'de (Kasım-Aralık 1738) ilâveten Maraş valisi, sonra yine Özi valisi oldu. 1154'de (1741) kötü hizmeti yüzünden idam edildi. 1149'da (1736/37) vefat eden Ali Paşazâde Mehmed Bey bunun oğludur. (III. 535)

Ali Paşa (Gevranlızâde) Mîrimîran olup 1236'da (1820/21) vezirlikle Diyarbekir valisi, 1237 sonunda (1822 başı) Kayseri ve Bozok mutasarrıfı, 1238'de (1822/23) Maraş valisi olup 1242'de (1826/27) azledildi ve sonra vefat etti. İşleri yoluna koymada ba-

şarısızdı. Kardeşi Mehmed Paşa'dır. (III. 561)

Ali Paşa (Güleç) Koca Abdî Paşa'nın oğludur. Beylerden iken mîrimîran ve kısa bir süre sonra vezirlikle Mora muhafızı olmuştur. Receb 1147'de (Aralık 1734) Ağrıboz muhafızı ve sonra Sâliha Sultan'ın eşi oldu. 1150'de (1737/38) Diyarbekir valisi ve asker sürücüsü olup 1151'de (1738/39) Belgrad muhafızı, sonra Rumeli valisi, daha sonra yine Belgrad muhafızı ve Cemaziyelâhir 1153'de (Eylül 1740) Şam valisi oldu. 1154'de (1741) azledilmiş, 1155'de (1742) Diyarbekir valisi olup 1156'da (1743) İran seraskeri olmuş ve Rebiyülevvel 1157'de (Nisan-Mayıs 1744) vefat eylemiştir. Oğlu Abdî Paşa'dır. (III. 535/36)

Ali Paşa (Gürsuyolcu) Enderûn'dan yetişip hassa çukadarı iken 1075'de (1664/65) vezirlikle Erzurum valisi oldu. 1076'da (1665/66) Bosna valisi oldu. 1078'de (1667/68) azledilip 1083'de (1672/73) Anadolu valisi, sonra Eğri muhafızı, 1086'da (1675) Budin valisi olup bir müddet sonra azledildi. 1094'de (1683) Niğbolu ve Vidin muhafızı, o sene Kandiye ve 1095'de (1684) Hanya ve oradan ikinci defa Erzurum valisi oldu. 1099'da (1688) kubbe veziri olup oradan Boğaz muhafızı oldu. 1100'de (1688/89) vefat etti. Tedbirli ve kabiliyetliydi. (III. 518)

Ali Paşa (Hacı) Haseki, 1091'de (1680) bostancıbaşı olup 1094'de (1683) emekli oldu. 1095'de (1684) İstanköy mutasarrıfı olup 1096'da (1685) Anadolu müfettişi ve 1097'de (1686) yine İstanköy mutasarrıfı oldu. 1101'de (1689/90) Rize muhafızı ve sonra Bursa mutasarrıfı olup 1102'de (1690/91) vefat etti. (II. 518)

Ali Paşa (Hacı) Ziştovilidir. Orada voyvoda olup Cemaziyelevvel 1158'de (Haziran 1745) başbaki kulu oldu. Şevvâl'de (Kasım 1745) sipahiler ağası olup Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) azledilmiş ve sonra bu gibi hizmetlerde bulunarak kapıcılar kethüdâsı olmuştur. 20 Rebiyülâhir 1170'de (12 Ocak 1757) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı oldu. O sene Receb'de (Mart-Nisan 1757) Haleb ve sonra Vidin valisi olup 25 Rebiyülevvel 1174'de (4 Kasım 1760) Silistre valisi olarak Cemaziyelevvel 1174'de (Aralık 1760) vefat etmiştir. Tedbirli ve güçlüydü. (III. 540)

Ali Paşa (Hacı) Kel Ahmed Paşa'nın oğludur ve Çorlulu Ali Paşa'nın kızının oğludur. Enderûn'dan yetişip kapıcıbaşı, mîrahûr-ı sânî ve kapıcılar kethüdâsı oldu. Cemaziyelevvel 1168'de (Şubat Mart 1755) vezirlikle Rumeli valisi ve o sene kapdan-ı deryâ oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) padişahın sadrazam yapmak istediği gece bazı sebeplerden dolayı kapdanlıktan azledilerek İstanköy'e sürülmüştür. Receb 1173'de (Şubat-Mart 1760) vezirliği iade edilerek İçel ve Cemaziyelâhir 1174'de (Ocak 1761) Vidin ve 1176'da (1762/63) Cidde valisi oldu. Mekke emiri ile babası gibi geçinememekle Adana'ya vali olup sonra Diyarbekir ve Şevvâl 1180'de (Mart 1767) Haleb valisi oldu. Zilka'de 1181'de (Mart-Nisan 1768) istifa etmiş ve Kars valisi olup Zilhicce 1181'de (Nisan-Mayıs 1768) İçel ve Safer 1183'de (Haziran 1769) Sivas valisi olup Bender seraskeri oldu. Cemaziyelâhir 1183'de (Ekim 1769) orada vefat eyledi. Yaşı 65'di. Orta boylu, güzel yüzlü, edip, vakûr, bilgili, akıllı,

âdil, zengin ve dairesi mükemmeldi. Bender'in iç kalesinde medfundur. Vâsıf Efendi'den *Makâmât-ı Harîrî* okumuştur. Zevcesi, Emetullah Sultan'ın kızı Hibetullah Hanım Sultan'dan olan oğlu 1187'de (1773) vefat etti ki, 21 yaşındaydı. Bunun oğlu Rif'at Ali Bey de 22 yaşında iken 1209'da (1794/95) vefat eylemiştir. Kızı Fatma Hanım 1216'da (1801/02) vefat eylemiştir. Torunu Rif'at Ali Bey'in kızı Hibetullah Hanım 1236'da (1820/21) vefat eylemiştir. (III. 543)

Ali Paşa (Hacı) Caniklidir. Kapıcıbaşı Fıddalı Ahmed Ağa'nın oğlu olup 1123'de (1711) doğdu. Gençliğinde kardeşi Süleyman Paşa'nın yerine Canik müsellimi olup Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) Boğdan seraskeri maiyetine memur oldu. Savaşta eşkıyanın defedilmesinde ustalık gösterince o sene vezir rütbesiyle Erzurum valisi ve Kars seraskeri oldu. 1190'da (1776) Sivas valisi ve 1191'de (1777) Kırım seraskeri ve 1192'de (1778) Erzurum ve Cemaziyelâhir 1193'de (Haziran-Temmuz 1779) Trabzon valisi oldu. Şevvâl'de (Ekim 1779) azledilip harpden sonra Kırım'a gidince vezir rütbesi kaldırıldı. Şa'bân 1195'de (Ağustos 1781) affolunup vezirliği verilip tekrar Trabzon ve 1198'de (1784) yine Erzurum valisi olup Şa'bân 1199'da (Haziran 1785) vefat etti. Muktedir, işbilir ve müşkülleri hallederdi. Oğulları Battal Paşa ile Mikdad Paşa'dır. Oğlu Ali Bey 1211'de (1796/97) vefat eyledi ve Eyüp'de Yahyâzâde Tekkesi'ne defnedildi. (III. 548/49)

Ali Paşa (Hacı) Mevâlîden Osman Efendizâde Mehmed Efendi'nin oğlu olup 1205'de (1790/91) doğdu. Babası 18 yaşında iken işlerini buna bırakarak hacca gitmiş, bu da Pazarcık'da derebeyi Aziz Paşa'yı kovarak göze girmiş ve bu hizmeti karşılığında kapıcıbaşılıkla Kirmastı mütesellimi olmuştur. Üç sene sonra Balıkesir ve Teke mütesellimi oldu. Zilhicce 1240'da (Temmuz-Ağustos 1825) mîrimîran rütbesiyle İstanköy mutasarrıfı, 1244'de (1828/29) vezir rütbesiyle Biga ile Boğaz muhafızı oldu. 1245'de (1829/30) Bursa ve Cemaziyelâhir 1247'de (Kasım 1831) Şam, Muharrem 1249'da (Mayıs-Haziran 1832) Konya ve 1255'de (1839/40) ikinci defa Şam valisi ve 1257'de (1841) şeyhülharem olup Medine'ye varışının 40. günü 20 Ramazan 1257'de (5 Kasım 1841) vefat etti. Kadirî şeyhi Hâşim Efendi'nin halifesi olup gayet dindar, âdil, padişah ve devlete sâdık, asla lekedar olmamış, iffetli ve doğru idi. Kardeşi Mehmed İzzet Bey'dir(→). (III. 567)

Ali Paşa (Hacı) Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girip Konya miralayı ve sonra livâlıkla Tophane memuru olup Cemaziyelevvel 1253'de (Ağustos 1837) ferik oldu. Zilka'de 1254 (Ocak-Şubat 1839) ortalarında Boğaz muhafızı oldu. 1255'de (1839) azledildi, sonra redif-i mansûre feriki oldu. Sonra 1259'da (1843) mîrimîranlıkla mülkiyeye nakledilmiş, Bozok ve Kayseri mutasarrıfı dahi olmuştur. 1261'de (1845) azledilmiş olarak vefat edip Eyüp'e defnedildi. (III. 566)

Ali Paşa (Hacı) Kütahyalıdır. Yükselerek kapıcıbaşı ve müsellim olmuştur. Ramazan 1259'da (Ekim 1843) mîrimîranlıkla Bozok, Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) Kudüs mutasarrıfı, Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Şam ve Rebiyülevvel 1262'de (Mart

1846) Harput muhafızı olup Rebiyülâhir'de (Nisan) azledildi. Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) vezir rütbesiyle Harput valisi olup Zilhicce 1263'de (Kasım 1847) azledildi. Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) Şehrizor ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Şam ve Cemaziyelâhir 1275'de (Ocak 1859) Cidde valisi olup Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) azledildi. Safer 1279'da (Ağustos 1862) Rumeli vali kaymakamı olup Rebiyülevvel 1282'de (Ağustos 1865) Trabzon, Safer 1284'de (Haziran 1867) Ankara valisi olup Rebiyülâhir 1286'da (Temmuz 1869) azledildi. Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) Haleb, Cemaziyelâhir 1290'da (Ağustos 1873) Kastamonu ve Receb 1292'de (Ağustos 1875) Konya valisi olup Rebiyülevvel 1293'de (Nisan 1876) azledildi ve emekli olup Kütahya'da oturdu. 6 Ramazan 1296'da (24 Ağustos 1874) vefat etmiştir. Yumuşak huylu, sâkin, tedbirli, güçlüydü. Oğlu Abdurrahman Nureddin Paşa'dır. (III. 575/76)

Ali Paşa (Hacı) Tokatlıdır. 1240'da (1824/25) doğup Mekteb-i Harbiye'den süvari çıkmış, Kırım ve Karadağ ve başka savaşlarda bulunarak ferik ve 6. Ordu kumandanı olmuş, 1306'da (1888/89) hacdan sonra İstanbul'a gelmiş ve 1309 başlarında (1891 sonları) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 582)

Ali Paşa (Hacıpirli) (Pehlivan) Beylerden olup 1076'da (1665/66) Musul ve 1078'de (1667/68) Rakka valisi olup bu senelerde vefat etti. (III. 516)

Ali Paşa (Hadım) II. Bâyezid'in has adamlarından olup tahta çıkışında Konya ve sonra Semendire ve ardından Rumeli beylerbeyi oldu. 892'de (1487) vezir olup 896'da (1491) Mora'yı fethetti. Sonra ikinci vezir oldu. 907'de (1501/02) sadrazam olup 909'da (1503/04) azledildi. 912'de (1506/07) ikinci defa sadrazam oldu. 917'de (1511) Şeytankulu savaşında galip geldikten sonra vefat etti. Düşüncesi ve tedbirleri kabul olunur, cesur ve cömertti. Ulemâyı ve faziletli insanları severdi. Yazısı güzeldi. Hayır işlerine düşkün olup Ali Paşa Camii ve Kariye Camii ile Silivri Camii'ni yaptı. (III. 495)

Ali Paşa (Hadım) Rumeli kethüdâlığından 944'de (1537/38) Diyarbekir valisi oldu ve 947'de (1540/41) azledildi. 959'da (1552) Bosna beylerbeyi, Receb 966'da (Nisan 1559) Mısır valisi olup Zilhicce 967'de (Eylül 1560) vefat eyledi. Karafe'de medfundur. Adalet ve insaf üzerine hareketinden Mısır beylerinin çoğunun isimlerini sildi. Kerem ve cömertliği bol olup vefatında hazinesinde 400 altını bulundu. Müşfik, merhametliydi. (III. 498)

Ali Paşa (Hâfız) Amasyalıdır. Kalemden yetişme olduğundan hâcegândan olmuş ve küçük ruznâmeci ve 1222'de (1807) şehremini olmuştur. Zilhicce 1224'de (Ocak 1810) vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. 2 Zilhicce 1226'da (18 Aralık 1811) Hanya valisi ve birkaç gün sonra Rumeli sürücüsü ve Tırnova mutasarrıfı, 3 Şevvâl 1227'de (10 Ekim 1812) Silistre, Niş, sonra Vidin valisi, Cemaziyelâhir 1231'de (Mayıs 1816) Şam valisi, Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) Teke ve Hamid mutasarrıfı, sonra Haleb valisi, 1233'de (1818) Çıldır, 1234'de (1819) Erzurum ve Kars, 1235'de (1819/20) Ankara ve Kengırı, 1236'da

(1820/21) Diyarbekir valisi olup 1237'de (1821/22) azledilmiştir. Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) Trabzon, Cemaziyelevvel'de (Ocak-Şubat 1823) Maraş, Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) Rakka, 1241'de (1825/26) Kayseri ve 1243'de (1827/28) Boğaz seraskerliğiyle Biga mutasarrıfı oldu. Cemaziyelevvel 1244'de (Kasım 1828) Boğaz muhafızlığında emir almadan, bazı asker firarilerine aracı olanları cezalandırması yüzünden azledilerek Gelibolu'da ikamete memur edildi. Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) orada vefat eyledi. Tedbirli, güçlü, sâdıkdı. Oğulları, Mikdad Paşa ve Ahmed Paşa ile Hasan Tahsin Bey'dir(→). Kethüdâsı Rüstem Ahmed Ağa kapıcıbaşı olmuştur. (III. 562)

Ali Paşa (Hazinedar) Moralıdır. Ahmed Paşa'ya kethüdâ oldu. 1102'de (1690/91) paşası Mısır valiliğinde vefat edince vali kaymakamı olup bir sene kadar bu görevi yürüttü. Dönünce sipahiler ağası oldu. Sonra Rumeli beylerbeyi pâyesiyle cebecibaşı olup sonra Aydın muhassılı oldu. Sonra Ağrıboz muhafızı oldu. Muharrem 1106'da (Eylül 1694) vezirlikle Mısır valisi olup Zilka'de'de (Haziran 1695) ikinci defa Ağrıboz muhafızı oldu. 1107'de (1695/96) emekli edilip ve vezirliği geri alındı, ama o sene Trabzon valisi olarak vezirliğini elde eylemiştir. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Belgrad muhafızı oldu. 1110'da (1698/99) hudut belirleme işine memur olup 1112'de (1700/01) veba salgını çıkınca karantina usûlünü, yâni dışardan kimseyi salıvermemek ve içerden kimseyi çıkarmamak gibi bir tedbiri icra niyetinde iken vefat etti. Akıllıydı. Oğlu Ahmed Bey'dir(→). (III. 523)

Ali Paşa (Hire) Beylerden olup 1106'da (1694/95) Şehrizor, 1109'da (1697/98) Teke mutasarrıfı oldu. Başka yerlerde sancakbeyliği yaptıktan sonra 1122'de (1710) Bursa mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etti. (III. 526)

Ali Paşa (Hüsâm Beyzâde) Deryâ beylerinden Hüsâm Bey'in oğludur. Rodos'da doğdu. Tersaneden yetişerek Rodos mutasarrıfı oldu. 5 Şevvâl 1060'da (1 Ekim 1650) kapdan-ı deryâ oldu. Safer 1061'de (Şubat 1651) vezirlik verilip Şevvâl 1062'de (Eylül 1652) azledildi. Şa'bân 1070'de (Nisan 1660) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup Cemaziyelâhir 1072'de (Şubat 1662) vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'nde medfundur. Denizcilik bilgisi mükemmeldi. Oğlu Abdülkerim Paşa'dır. (III. 515)

Ali Paşa (Kadızâde) Kuyucu Murad Paşa'nın damadıdır. Yetişip beylerden oldu. 998'de (1590) Bağdad valisi olup azilden sonra Budin valisi, 1012'de (1603/04) Silistre, 1014'de (1605/06) Budin valisi oldu. 1020'de (1611) kayınpederinin vefatında Nasûh Paşa arzıyla 1021'de (1612) Vize sancağı verilerek azledildi. 1023'de (1614) üçüncü defa Budin valisi oldu. 1030'da (1621) ayrıldı. 1032'de (1623) vefat etti. Sâdık, dindar ve akıllıydı. (III. 509)

Ali Paşa (Kahraman Paşazâde) Mîrimîran olup 1202'de (1787/88) Kırşehir, Şevvâl'de (Nisan 1796) Niğde mutasarrıfı oldu. Daha sonra vefat etti. (III. 552)

Ali Paşa (Kalın) Filibe nâzırı, 1101'de (1689/90) silahdar ağası, 1102'de (1690/91) sipahiler ağası olup 1103'de (1691/92) ikinci defa silahdar ağası ve 1104'de (1692/93) şıkk-ı evvel

defterdarı olup 8 günde azledilmiştir. 1105'de (1698/94) Rumeli pâyesiyle Temeşvar nâzırı oldu. 1107'de (1695/96) orada vefat etmiştir. (III. 521)

Ali Paşa (Karakaş) Çavuşbaşı, Cemaziyelevvel 1078'de (Ekim-Kasım 1667) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Silistre valisi ve Cemaziyelevvel 1079'da (Ekim 1668) vezirlikle Mısır valisi oldu. Şa'bân 1080'de (Ocak 1670) vefat etti. (III. 516)

Ali Paşa (Karamanlıoğlu) Mehmed Paşa'nın oğludur. 1167'de (1753/54) babasının vefatı üzerine Trablusgarb valisi oldu. 1210'da (1795/96) Trabluslu Seydî Ali Paşa, Cezâyir valisinin kardeşinin oğluna gelip kuvvet kullanarak vali oldukda Karamanlıoğlu Tunus'a sığındı. Tunus valisi Hammûde Paşa, bununla oğulları Ahmed Bey'i ve Yusuf Bey'i sahiplenerek sene sonunda gönderip Seydî Ali Paşa'yı oradan çıkardı ve 1213'de (1798/99) Ahmed Bey vali oldu. 8 ay sonra o da azledilerek Yusuf Bey vali olmuş ve Ali Paşa ihtiyarlığı yüzünden köşesine çekilip vefat etmiştir. Ali Paşa'nın büyük oğlu Hasan Bey daha önce vefat etmişti. (III. 552)

Ali Paşa (Karamanlızâde) Yusuf Paşa'nın oğludur. Babasının istifası üzerine 1248'de (1832/33) Trablusgarb valisi oldu. 1249'da (1833/34) padişah tarafından paşalık fermanı gönderildi. 1251'de (1835/36) donanmayla Ferik Necib Paşa oraya varınca bu ailenin idaresine son verilmiş ve Karamanlı evlâdıyla Ali Paşa İstanbul'a getirilmiştir. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (III. 566)

Ali Paşa (Karanfilzâde) Maliyeden yetişerek rikâb-ı hümâyûnda defterdar vekili ve sonra ordu defterdarı olmuş ve sonra azledilmiştir. Bir aralık mevkufatî olup Ramazan 1106'da (Nisan 1695) beylerbeyi pâyesiyle nişancı oldu. Şa'bân 1109'da (Şubat 1698) emekli olup ardından vefat etmiştir. (III. 522)

Ali Paşa (Karayılanoğlu) Yükselerek Edirne bostancıbaşısı oldu. 1115'de (1703/04) vezirlik verilip kubbenişîn oldu. Rebiyülevvel 1118'de (Haziran 1706) Temeşvar valisi, Belgrad muhafızı, 1122'de (1710) Bosna valisi olup 1124'de (1712) azledildi. Sonra Konya valisi olup orduya memur olduysa da dairesi perişan bir halde olduğundan Cemaziyelevvel 1127'de (Mayıs 1715) vezirliği kaldırılarak Golos'a gönderilmiş ve orada vefat etmiştir. (III. 528)

Ali Paşa (Kasımzâde) Yeniçeridir. Sekbanbaşı olup 1063'de (1653) Ohri mîrlivâsı oldu. Hamid mutasarrıfı iken 1072'de (1661/62) vefat etti. (III. 515)

Ali Paşa (Kazak) Kazak ileri gelenlerinden olup ahaliyi toplamaya memur oldu. Rebiyülevvel 1135'de (Aralık 1722) mîrimîranlık verildi. Sonra vefat etti. (III. 531)

Ali Paşa (Kejdehan) Divan çavuşu, mirâhûr-ı sânî ve 1003'de (1594/45) defterdar oldu. Sonra beylerbeyi oldu. 1013'de (1604/05) Anadolu eşkıyası üzerine memuren Anadolu beylerbeyi oldu. 1014 ortalarında (1605 sonları) Nasûh Paşa, eşkıyadan kaçtığını gizlemek için kusuru buna yükledi. Sonra vefat eyledi. (III. 507)

Ali Paşa (Kekozâde) Arnavut beylerinden ve mîrimîrandan olup Dukagin mutasarrıflığında uzun yıllar bulunmuştur. 1158 (1745) tarihine doğru vefat etti. Oğulları, İsmail Paşa,

Seyfullah Paşa ve İlyas Paşa'dır. (III. 536)

Ali Paşa (Kemankeş) Kazasker Bostanzâde Mehmed Efendi'nin damadıdır. Saraydan yetişerek çıkışında 1030'da (1621) Diyarbekir beylerbeyi oldu. 1031'de (1622) kubbe veziri oldu. Zilka'de 1032'de (Eylül 1623) sadrazam oldu. 14 Cemaziyelâhir 1033'de (3 Nisan 1624) vefat etti. Tedbirliydi. (III. 510)

Ali Paşa (Kethüdâ) Vezir kethüdâlığından yetişerek Tire ve 1096'da (1685) Rakka mutasarrıfı olup sonra vefat etmiştir. (III. 518)

Ali Paşa (Kılıç) Turgut Paşa'nın adamı olup "Uluç" derlerdi. 961'de (1554) tersane kapdanlığı verildi. Cemaziyelâhir 979'da (Ekim-Kasım 1571) Çeşme savaşının ardından kapdan-ı deryâ oldu. 15 Receb 995'de (21 Haziran 1587) kendi camiinde namaz kılıp akşamı vefat etti. Daha önce 20 gün kadar hasta olduysa da iyileşmişti. Yaşı 90'ı aşkındır. Tophane'de camiinde medfundur. Gazi, mücâhid olup kapdanlığı senesi yeniden bir donanma meydana getirip Sokollu Mehmed Paşa ile himmetleri saygıyla anılır. Tophane'de büyük bir cami, medrese, hamam ve Beşiktaş'da bir mescid yaptı. Evlâdı ve vârisi olmadığından malının vakfına katılması ferman buyurulmuştur. Sade nakdi 60 bin kese akçeydi. Zevcesi Selime Hatun, deniz seferindeyken vefat eyledi. Tophane'de bir mescidi vardır. (III. 502/03)

Ali Paşa (Kıncı) (Kılıç) Kâtip olup Anadolu muhasebecisi oldu. Muharrem 1096'da (Aralık 1684) başdefterdar oldu. Muharrem 1098'de (Kasım-Aralık 1686) vezirlikle kubbenişîn oldu. 1099'da (1688) Trabzon valisi ve Azak muhafızı oldu. Oradan çağırılıp kubbe veziri ve defterdar oldu. 1100'de (1688/89) Boğaz Hisarı muhafızı ve sonra İstanbul iane memuru oldu. Cemaziyelâhir 1100'de (Mart-Nisan 1689) sadâret kaymakamı oldu. 1101'de (1689/90) Trablusşam, 1102'de (1690/91) Kıbrıs valisi olup 1103'de (1691/92) idam edilmiştir. Lefkoşe'de yaptırdığı camiinde medfundur. Hesap işlerini iyi bilirdi. (III. 519)

Ali Paşa (Kıptî) İzmitlidir. Serçeşme iken Ramazan 1114'de (Ocak-Şubat 1703) Niğbolu mutasarrıfı, sonra vezirlikle Belgrad muhafızı, 1120'de (1708) Temeşvar, 1124'de (1712) tekrar Belgrad, 1126 da (1714) Sivas ve o sene Silifke valisi olup Muharrem 1128'de (Ocak 1716) Bihke'ye gönderildi. 1129'da (1717) Ağrıboz muhafızı oldu. 1132'de (1720) Yenişehir'de oturmak üzere emekli olup sonra vefat etti. Kardeşi Ahmed Ağa'dır. (III. 529/30)

Ali Paşa (Kitapçı) (Darbende) Çorlulu Ali Paşa'nın babalığı olmakla Divan-ı Hümâyûn hâcelerinden olup Rebiyülâhir 1122'de (Haziran 1710) birkaç gün sadâret kethüdâlığı verildi. Azilden sonra 1123'de (1711) Maraş beylerbeyi olup sonra vefat etti. (III. 527)

Ali Paşa (Koç) Berküşad mutasarrıfı idi. 1145 (1732/33) tarihinden sonra vefat etti. (III. 53[illegible])

Ali Paşa (Konakçı) (Tutsak) Silahdar ve sipahi ağası oldu. 1068'de (1657/58) Anadolu beylerbeyi, 1069'da (1658/59) Halep valisi ve 1071'de (1660/61) Kıbrıs muhafızı oldu. Sonra Peçuy beylerbeyi olup 1076'da (1665/66) vefat eyledi. (III. 515)

Ali Paşa (Köse) Ruznâmeci İbrahim Efendi'ye ve sonra Bayram Paşa'ya kethüdâ olup 1051'de (1641/42) Kıbrıs beylerbeyi, 1053'de (1643) Tire ve 1055'de (1645) tekrar Kıbrıs beylerbeyi oldu ve 1056 (1646) tarihinden sonra vefat etti. (III. 512/13)

Ali Paşa (Köse) Yükselerek Mora beyi oldu. 1082'de (1671/72) Cezâyir beylerbeyi pâyesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 1086'da (1675) donanmanın şiddetli bir fırtınaya tutulmasından dolayı çok üzüldü ve kederinden vefat etti. Gayretli ve hamiyetliydi. Oğulları Mehmed Paşa ve Ahmed Paşa'dır. (III. 516)

Ali Paşa (Kûsec) Kapıcıbaşı, Safer 1148'de (Temmuz 1735) kapıcılar kethüdâsı, sonra çavuşbaşı ve Receb 1148'de (Kasım-Aralık 1735) başbaki kulu olup 1150'de (1737/38) ikinci defa bu hizmete geçti. Şevvâl 1151'de (Ocak 1739) silahdar ağası, 1153'de (1740) üçüncü defa başbaki kulu ve Cemaziyelevvel'de (Temmuz-Ağustos) sipahiler ağası ve Şevvâl'de (Aralık) cebecibaşı oldu. Muharrem 1154'de (Mart-Nisan 1741) vezirlikle Diyarbekir valisi olup ayrıldıktan sonra Ağrıboz muhafızı ve Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Hanya, Cemaziyelâhir 1160'da (Haziran 1747) Resmo, Ramazan 1161'de (Eylül 1748) İçel ve 1162'de (1749) Karahisar-ı Sâhib valisi olup Safer 1164'de (Ocak 1751) vefat etti. Yaşlı olup sakalından fazla parası vardı. Oğlu kapıcıbaşı Abdülkadir Bey, III. Selim devri (1789-1807) başlarına yetişmiş ve bunun oğlu Ali Aziz Bey, 19 Şevvâl 1227'de (26 Ekim 1812) vefat ederek Üsküdar'a defnolunmuştur. (II. 536/37)

Ali Paşa (Kutrî) Taşra mutasarrıflığıyla Musul'da bulundu. 1292 (1875) tarihlerinde Yemen taraflarında vefat eylemiştir. (III. 576/77)

Ali Paşa (Küçük) Ca'fer Paşa'nın oğludur. Babası gibi cesur olmakla Bosna beylerinden oldu ve 1126'da (1714) Bosna valisi oldu. Kısa sürede ayrılıp sonra vefat eyledi. (III. 528)

Ali Paşa (Lala) Yükselerek yeniçeri kâtibi, sipahiler ağası ve 993'de (1585) şehzâde iken III. Mehmed'in lalası olup tahta çıkmasıyla mîrahûr-ı evvel oldu. Sonra Nahcıvan ve Tebriz beylerbeyi oldu. İdareye nizam verdi. 1012'de (1603/04) İranlılarla cesurâne savaşarak galip geldi ve orada şehid oldu. (III. 506)

Ali Paşa (Maktulzâde) Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın oğludur. Babasının vefatında çocuktu. Şevvâl 1112'de (Mart 1700) vezir rütbesiyle Kandiye valisi, 1113'de (1701/02) Özi ve sonra Azak muhafızı oldu. 1114'de (1702/03) Ağrıboz, 1117'de (1705/06) Van, 1119'da (1707/08) Konya, 1120'de (1708) Silifke, Zilka'de 1120'de (Ocak 1709) Adana ve Rebiyülâhir 1122'de (Haziran 1710) Safiye Sultan'la evlenip Diyarbekir valisi oldu. 1125'de (1713) azledilip Bozcaada'ya gönderildi. 1126'da (1714) Maraş, Ramazan 1127'de (Eylül 1715) Erzurum ve 1128'de (1716) Haleb valisi olup orduya katıldı. Görev yeri Rakka'ya ve sonra Konya'ya çevrildi. Muharrem 1129'da (Aralık 1716) tevkiî olup 11 Muharrem'de (26 Aralık) Anadolu valisi olarak harbe memur oldu. Cemaziyelâhir 1130'da (Mayıs 1718) rikâb kaymakamı ve sonra yine Rakka valisi, 1134'de (1722) Şam valisi olup sonra yine Rakka eklenmiş, Safer 1135'de (Kasım 1722) Mekke-Medine arasında Bereke menzilinde vefat et-

miştir. Hoş, uyanık, levendâne, ünlü bir vezirdi. Hatta bir aralık sadrazamlığa getirilmesi düşünülmüştü. Yaşı 43 idi. (III. 531)

Ali Paşa (Malkoç) Üveys Paşalı Ali Çavuş denmekle maruf olup maliyeden yetişip taşralarda defterdarlıklarda bulundu. Rebiyülevvel 996'da (Şubat 1588) Rumeli defterdarı oldu. Sonra şıkk-ı sânî pâyesiyle nüzûl emini oldu. Sonra başdefterdar olup 1006'da (1597/98) Segedin paşası oldu. Sonra vezir oldu. 1011'de (1602/03) Tuna sevâhili muhafızı oldu. 1012'de (1603/04) Saatçi Hasan Paşa'nın vefatında İran serdârı olmuştur. Kısa süre sonra vefat eyledi. Ali Çavuş Camii bunundur. (III. 505/06)

Ali Paşa (Maryolzâde) Deryâ beylerinden olup Receb 1136'da (Nisan 1724) Azak Kalesi memurlarına başbuğ olarak oraya gönderildi. Orada vefat etti. Oğlu Said Bey'dir(→). (III. 531/32)

Ali Paşa (Mirza) Mîrimîrandan olup 1135'de (1722/23) Kayseri mutasarrıfı oldu ve birkaç sene orada kalıp sonra vefat etti. (III. 532)

Ali Paşa (Moldovanî) Kastamonu'da Sorkun köyündendir. İstanbul'a gelip bostancı oldu. Cesur olup Bursa'da bazı muamelelerinden dolayı "Moldovanî" lakabını kazandı. Sonra haseki olarak Filibe'ye memur edildi. Şa'bân 1174'de (Mart 1761) dönüşte bostancıbaşı oldu. Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) vezir rütbesiyle Rumeli valisi ve 1176'da (1762/63) Bosna valisi olup 1178'de (1764/65) azledildi. 1180'de (1766/67) Diyarbekir ve ardından Anadolu ve Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) Konya valisi, 1182'de (1768/69) Adana ve sonra Maraş valisi oldu. Savaşın başında orduda bulunup sonra Bender seraskeri oldu. Rebiyülevvel 1183'de (Temmuz 1769) Hotin başbuğu olup 9 Rebiyülâhir 1183'de (12 Ağustos 1769) sadrazam ve serdâr-ı ekrem olmuştur. Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) azledilip ordudan ayrıldı. Muharrem 1184'de (Mayıs 1770) Seddülbahir muhafızı, sonra Boğaz seraskeri oldu. Zilka'de 1186'da (Şubat 1177) affedildi. Tekfurdağı'nda oturdu. 1187'de (1773/74) orada vefat etmiştir. Cesurdu. (III. 544/45)

Ali Paşa (Mollacıkzâde) Mollacık Mehmed Ağa oğludur. Kapıcıbaşı, 1151'de (1738/39) arpa emini ve sonra başbaki kulu olmuş ve bir aralık memuren Mısır'a gönderilmiştir. Döndükten sonra 1156'da (1743) yine arpa emini oldu. 1157'de (1744) mahzen yanınca kendisi ve cânib Sâlih Efendi mahzen kâtiplerinin ihmalinden dolayı sürüldüler. Kısa süre sonra affedildi. Cemaziyelevvel 1157'de (Haziran 1744) tersane emini olup azledildi. Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Edirne'ye sürüldü. Döndükten sonra Şevvâl 1160'da (Ekim 1747) matbah emini olup sonra yine sipahiler ağası ve sonra ikinci defa tersane emini ve 1171'de (1757/58) çavuşbaşı olup 50 güne varmadan azledildi. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) Filibe'ye gönderildi. Kısa süre sonra dönüp başbaki kulu oldu. 1173'de (1759/60) tekrar sürüldü. Ramazan 1174'de (Nisan 1761) serbest bırakılıp Receb 1176'da (Ocak-Şubat 1763) çavuşbaşı oldu. Muharrem 1177'de (Temmuz 1763) azledildi. Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) üçüncü defa arpa emini oldu. Muharrem 1180'de (Nisan 1766) mîrimîran rütbesiyle

İnebahtı valisi olup Zilhicce 1181'de (Nisan-Mayıs 1768) vefat eylemiştir. Kirazlı Mescid minberini koydu. Oğlu hâcegândan Abdülfettâh Efendi' dir. (III. 542)

Ali Paşa (Muradhanlı) Trabzon'da vali olup beylerbeyi olmuştur. Kardeşi Mustafa Paşa ve Abdurrahman Bey'le ayaklanınca 1017'de (1608/09) katledildiler. (III. 507)

Ali Paşa (Müezzinzâde) Enderûn'dan çıkarak mîralem ve sonra yeniçeri ağası oldu. 975'de (1567/68) kapdan-ı deryâ oldu. 979'da (1571/72) Pertev Paşa serdârlığıyla donanmayla Çeşme önünde bulunarak şehid olmuştur. Denizciliği bilmediğinden hayli yetişmiş tersane beyinin de birlikte şehid düşmelerine sebep olmuştur. (III. 500)

Ali Paşa (Nasuhzâde) Arnavutluk sahillerinde yetişerek tüccar gemilerine kapdan oldu. Denizcilik bilgisi yüzünden Küçük Hüseyin Paşa zamanında tersaneye alınıp yetişerek 1225'de (1810) kapdan oldu. Arnavutluk sularını koruması için Preveze'ye gönderildi. Senelerce denizde bulunup 19 Safer 1237'de (15 Kasım 1821) vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. 28 Receb 1237'de (20 Nisan 1820) Sakız'da bindiği gemi ateş alınca şehid oldu. Sakız'da defnedilmiştir. Tedbirli, cesur ve deniz işlerinden anlardı. (III. 558)

Ali Paşa (Sarı) İstanbulludur. Ruznâmeci İbrahim Efendi mensuplarından olup hâcegândan oldu. 1046'da (1636/37) ve 1053'de (1643) başmuhasebeci de olmuştur. 1060'da (1650) üçüncü defa başmuhasebeci oldu. 1061'de (1651) İzmit kereste memuru oldu. 1064'de (1654) defterdar olup kısa süre sonra azledildi. Receb 1066' da (Mayıs 1656) ikinci defa başdefterdar olup Ramazan'da (Temmuz) azledildi. 1068'de (1657/58) vefat etti. Hesap işlerini bilirdi. Oğlu Muhlis Mehmed Paşa'dır. (III. 514)

Ali Paşa (Semin) İvracalıdır. Devşirmelerden olup Frenk İbrahim Paşa' nın kethüdâsı Çöte Bâlî Bey'in akrabasından olmakla sarayda yetişti. 952' de (1545) mîrialem, 953'de (1546) yeniçeri ağası, 957'de (1550) Rumeli beylerbeyi, 959'da (1552) Mısır beylerbeyi olup 960'da (1553) azledildi. Muharrem 961'de (Aralık 1553) üçüncü vezir, sonra ikinci vezir, 968'de (1560/61) sadrazam oldu. Zilka'de 972'de (Haziran 1565) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Gayet şişman olduğundan kendisini çekecek at bulamazdı. Lâtifeleri, güzel sözleri vardır. Hatta bir fakir arzuhal verirken afyon kutusunu düşürmekle "Efendi, kıblenümânız düştü, alınız" deyip, adam kutuyu alırken kapak açılıp afyonlar saçılınca "tesbih koptu, toplayınız" der. Ali Paşa vergisi ona isnat olunur. Babaeski'de bir camii ve Zincirlikuyu'da bir medresesi olup Edirne'deki Ali Paşa Çarşısı da ona nisbet olunur. Kethüdâsı Ferruh Ağa'dır ki Balat Camii ile tekkesini yaptı. Vefatında oraya defnedildi. (III. 499)

Ali Paşa (Seydi) Trablusludur. Cezâyir beylerbeyi Mehmed Paşa'nın kölesi olup Cezâyir'de yalı vekilharcı olmuştu. Tedarik eylediği gemiyle Trablus'a gidip Karamanlı Ali Paşa'dan beylerbeyliği aldı. Ancak Tunus tarafından gelen yardım üzerine oradan Mısır'a geçip 1213'de (1789/99) orada karar eyledi. Sonra Mekke' ye gidip oradan tekrar Mısır'a dön-

müştür. Yusuf Ziyâ Paşa, serdâr-ı ekrem olunca orduya gelip mîrimîran ve Safer 1218'de (Mayıs-Haziran 1803) vezir rütbesiyle Mısır valisi oldu. O sene Zilka'desinde (Şubat 1804) vefat etti. Cesur ve gayretliydi. (III. 553)

Ali Paşa (Seydi) Gürcüdür. Mısır'da Elfî Bey'in kölelerinden olup Cezâyiri Garb Ocağı'nda kendini gösterip cesaretiyle bazı gemilere kaptan oldu. Sonra İstanbul'a gelip Tersane-i Âmire hizmetine girdi ve kapıcıbaşı ve donanma başbuğu oldu. 1222'de (1807) vezir rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 1 Receb 1223'de (23 Ağustos 1808) Silistre valisi olduysa da istifası üzerine vezirliği kaldırılarak Bursa'ya sürüldü. 3 Şevvâl 1223'de (22 Kasım 1808) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup vezirliği geri verilerek ödüllendirildi. 24 Safer 1224'de (10 Nisan 1809) azledildi ve vezirliği kaldırılarak Karahisar'a sürüldü. 1236'da (1820/21) orada vefat etmiştir. Yiğitlik ve cesarette benzeri az ise de davranışı hoş değildi. Oğlu Hamdî Paşa'dır. (III. 557)

Ali Paşa (Seyyid) Sipahiler ağası olup 1106'da (1694/95) Şehrizor ve 1109'da (1697/98) Teke mutasarrıfı olup nihayet 1122'de (1710) Bursa mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 526)

Ali Paşa (Seyyid) Ispartalıdır. Vezirlerin ve özellikle Ali Paşa'nın dairesinde bulunduktan sonra kapıcıbaşı oldu. 1231 (1816) tarihlerinde vezir rütbesiyle Mora valisi, Şevvâl 1234'de (Ağustos 1819) Hüdâvendigâr valisi ve 19 Rebiyülevvel 1235'de (5 Ocak 1820) sadrazam olup 24 Cemaziyelâhir 1236'da (29 Mart 1821) azledildi. Birkaç gün geçince Karadeniz seraskeri, Karaburun muhafızı ve sonra tekrar Mora valisi olup 6 Şevvâl 1237'de (26 Haziran 1822) azledilip ordu maiyeti göreviyle birlikte Ankara ve Kengırı sancakları verildi. Muharrem 1238'de (Eylül-Ekim 1822) bu sancaklardan azledildi. Rebiyülevvel 1240'da (Kasım 1824) vezirliği kaldırılarak Filibe'de oturması emredildi ve sonra Konya valisi olup Maltepe'de ikamet ettirildi. 5 Cemaziyelâhir 1242'de (4 Ocak 1827) vefat etti. Na'şı Üsküdar'a nakledilerek Karacaahmet'e defnedildi. Sâdıktı. Oğlu sudûrdan Aziz Bey'dir. Mustafa Reşid Paşa'nın enîştesiydi. (III. 560)

Ali Paşa (Sofî) (Geylânî) Bosnalıdır. Enderûn'dan yetişip bazı sancaklara mutasarrıf olduktan sonra Şehzâde Selim'e lala oldu. 964'de (1557) mîrahûr-ı evvel olup Rebiyülevvel 965'de (Ocak 1558) Maraş beylerbeyi oldu. 967'de (1559/60) azledilip asker kumandanı oldu ve adı geçen şehzâdenin maiyetinde bulunup İran'a elçilikle gönderildi. Döndükten sonra 971'de (1563/64) Mısır valisi olup Ramazan 973'de (Nisan 1566) azledildi. 977'de (1569/70) Bağdad beylerbeyi olup 979'de (1571/72) vefat eyledi. Âdil, boş isteklerden kaçınır, sâlih ve dindardı. (III. 500)

Ali Paşa (Sürmeli) Dimetokalıdır. Kâtipti. Tersane emini, Safer 1100'de (Kasım 1688) defterdar-ı şıkk-ı evvel olup Safer 1101'de (Kasım-Aralık 1689) azledildi. Şa'bân'da (Mayıs 1690) darbhane emini oldu. 1102'de (1690/91) rikâb-ı hümâyûn defterdarı olup 1103'de (1691/92) ikinci defa başdefterdar oldu. Cemaziyelâhir'de (Şubat-Mart 1692) vezirlik verildi. Ramazan'da (Mayıs-Haziran 1692) Kıbrıs, Cemaziyelâhir 1105'de (Şubat

1694) Trablusşam valisi oldu. 1105' de (1694) sadrazam oldu. Ramazan 1106'da (Nisan-Mayıs 1695) azledildi ve Malkara'ya sürüldü. Şevvâl'de (Mayıs-Haziran 1695) Edirne'de vefat etti. Tunca yakınında Evliya Kasım Çelebi Camii'ne defnedildi. Akıl ve tedbir sâhibiydi. Oğlu Mehmed Bey olup onun kızı Ayşe Hanım 1141'de (1728/29) vefat eyledi ve Üsküdar'a defnedildi. (III. 520)

Ali Paşa (Şatır) Sirozludur. Yükselerek çavuşbaşı oldu. 1124'de (1712) azledildi. 1127'de (1715) Mora tahririne memur olup Koron mutasarrıfı oldu. 1128'de (1716) mîrimîran rütbesiyle Mora muhafızı oldu. Şevvâl' de (Eylül-Ekim 1716) vezirlikle Mora valisi, 1129'da (1717) Belgrad muhafızı, o sene Özi muhafızlığıyla Adana ve 1130'da (1718) Anadolu valisi olup orada vefat etti. (III. 529)

Ali Paşa (Şerif) Muhammed b. Avn Efendi'nin ikinci oğludur. Babasının vefatından sonra İstanbul'a getirtilerek Ramazan 1278'de (Mart 1862) Rumeli pâyesiyle Meclis-i Vâlâ azası ve 1284'de (1867) vezir rütbesiyle Mecâlis-i Âliye memuru, Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) tekrar Meclis-i Vâlâ azası oldu. 6 Rebiyülâhir 1291'de (23 Mayıs 1874) vefat etti. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedilmiştir. İtibarlı, soylu, alçakgönüllü ve yumuşak huylu bir zat idi. Oğulları Abdullah Bey ve Hüseyin Bey'dir. (III. 573; IV. 901)

Ali Paşa (Şeyhoğlu) Yükselerek sipahiler ağası, 1091'de (1680) Eğri beylerbeyi, 1093'de (1682) Rumeli beylerbeyi oldu. 1094'de (1683) Uyvar valisi olup 1095'de (1684) vefat etmiştir. (III. 517)

Ali Paşa (Tat) Yükselip 990'da (1582) Habeş beylerbeyi oldu. On sene kadar orada kalıp sonra Şehrizor beylerbeyisi olup 1004'de (1595/96) ayrıldı ve sonra vefat etti. (III. 504)

Ali Paşa (Tayru) Arnavut beylerinden olup Güle ve Varat beylerbeyisi olmuştur. 1099'da (1688) harpde şehid oldu. (III. 518)

Ali Paşa (Türk) Haleb zeamet sahiplerinden olup kapıcıbaşı oldu. 1096'da (1685) beylerbeyi pâyesiyle Van valisi oldu. Azilden sonra 1100' de (1688/89) Boğaz muhafızı olarak vezir rütbesi verildi. 1101 başlarında (1689 sonları) İstanbul kaymakamı ve o sene Ramazanında (Haziran 1690) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. Azilden sonra ikinci vezir iken Muharrem 1102'de (Ekim 1690) Mısır valisi oldu. 1106'da (1694/95) ayrılıp 1107'de (1695/96) Hanya ve 1109'da (1697/98) Anadolu valisi olup istifa etmiş, yine Boğaz muhafızı ve o sene Van valisi olup 1111'de (1699/1700) vefat eylemiştir. Tedbirli, güçlü bir vezirdi. (III. 522)

Ali Paşa (Uzun) Siyâvuş Paşa'nın telhisciliğinden yetişerek sipahiler ağası oldu. 1099'da (1688) beylerbeyi pâyesiyle Midilli muhafızı, sonra 1106' da (1694/95) Limni muhafızı olup 1107'de (1695/96) Ankara, sonra Kastamonu valisi olup Konya valisiyken 1114'de (1702/03) vefat etti. (III. 525)

Ali Paşa (Vardar) Bosnalıdır. Ünlü beylerden olup Bolu, Anadolu ve Rumeli beylerbeyi oldu. 1053'de (1643) ikinci defa Anadolu beylerbeyi oldu. 1054'de (1644) Van ve sonra Bosna valisi oldu. 1055'de (1645) azledildi. 1056'da (1646) Kıbrıs ve 1058'de (1648) Sivas valisi oldu. 1058'de

(1648) yaşlı iken İbşir Paşa'ya uyarak başkaldırması üzerine katledilmiştir. (III. 513)

Ali Paşa (Vardar) Arnavut beylerindendir. 1071'de (1660/61) Bosna valisi oldu. 1074'de (1663/64) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 515)

Ali Paşa (Yavuz) Bosnalıdır. Enderûn'dan yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. 1011'de (1602/03) vezirlikle Mısır valisi oldu. 2 sene 5 ay valilik yaptı. 1013'de (1604/05) Hasan Paşa'nın vefatında sadrazamlığa davet edildi ve Receb'de (Aralık) İstanbul'a döndü. Orduyla serdâr-ı ekrem sıfatını taşıyarak sefere çıktı. 8 Safer 1013'de (6 Temmuz 1604) Belgrad'da vefat eyledi. Orada medfundur. Cesur ve heybetliydi. (III. 506)

Ali Paşa (Yeğen) Yedekçi Mehmed Paşa'nın kardeşinin oğludur. Kapıcıbaşı olup 1153'de (1740) arpa emini, Ramazan 1156'da (Ekim-Kasım 1743) çavuşbaşı, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) cebecibaşı ve Şa'bân 1160'da (Ağustos 1747) sadâret kethüdâsı olup Zilhicce 1161'de (Aralık 1748) vezir rütbesiyle Mora valisi ve bir aralık Mısır valisi olduysa da 5-10 gün sonra yine Mora'da bırakıldı. Cemaziyelâhir 1164'de (Mayıs 1751) Rumeli valisi, Şevvâl 1165'de (Ağustos 1752) Aydın, Receb 1166'da (Mayıs 1753) Anadolu valisi ve Rebiyülevvel 1168'de (Aralık 1754/Ocak 1755) Trabzon valisi oldu. Sonra vefat etmiştir. Güçlü, tedbirli, ağırbaşlıydı. Oğlu hâcegândan Hüseyin Necib Bey'dir. (III. 538)

Ali Paşa (Yeğen) Yükselip orduda kasapbaşı oldu. Servet kazanarak Safer 1186'da (Mayıs 1772) silahdar ağası oldu. Muharrem 1187'de (Nisan 1773) vezirlikle Erzurum valisi ve sonra Kars canibi seraskeri oldu. Savaştan sonra 1191'de (1777) Konya, sonra İnebahtı, 1195'de (1781) Tırhala, sonra Aydın ve en sonra Cidde valisi oldu. Receb 1198'de (Mayıs-Haziran 1784) vefat etti. Gayretli ve dindardı. Oğlu Üsküdar Mevlevîhanesi şeyhi Nu'man Bey'dir. Bir oğlu da Hüseyin Necib Bey'dir. (III. 548)

Ali Paşa (Zincirkıran) Beylerden olup 1006'da (1597/98) Rakka beylerbeyi, sonra Sivas, 1013'de (1604/05) Van beylerbeyi oldu. 1015'de (1606/07) azledildi ve ardından vefat etti. (III. 507)

Ali Paşazâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülhay Mehmed Bey; Hasan Bey; Hasan Efendi; Nu'man Bey; Osman Bey

Ali Paşazâde Sadrazam Hacı Ali Paşa'nın oğullarıdır ki geçen asır ortalarına kadar ulemâdan olarak gelmişlerdir. III. Ahmed'in (hd 1703-1730) damadı Nişancı Ali Paşa'nın oğullarına da Ali Paşazâde denmiştir. Sadrazam Tevkiî Ali Paşa'nın ailesine de dendi. Bunlardan başka Köse Ali Paşa evlâdı vardır. (IV. 699)

Ali Paşa İmamızâde *bak.* Ali Efendi

Ali Paşa Kethüdâsı *bak.* Ahmed Efendi

Ali Pîr Efendi Nasûh'un oğludur. Ruscuk köylerinden İvâzfakih'te mağarada yaşardı. Orada medfun olan Emir Efendi anadan dedesiydi. Bâyezid-i Rumî-i Halvetî'ye mürid oldu. Malkara'da Turhan Bey Camii'ne imam ve hatip ve sıbyan muallimi oldu. 952'de (1545) vefat etti, mektep sahasında defnedildi. Zâhirî ve bâtınî ilimlere vâkıf ve şairdi. Oğlu Nev'î Efendi'dir. (III. 497/98)

Ali Pîr Efendî (Mirza) Sinopludur. Halvetî Ömer Çelebi'nin müridi olup şeyh oldu. 990'da (1582) vefat eyledi. Ehl-i hal idi. (III. 502)

Ali Rahikî Meşhur kemankeş olup "Tozkoparan-ı sânî" denmiştir. 1129'da (1717) vefatında Okmeydanı'na defnolundu. Oğlu Ahmed Ağa ve torunları olup 1182'de (1768) vefat eden Mehmed Tâhir Ağa ve Selim Ağa yanında medfundurlar. Bunlar da Rahikîzâdelerdendir. (III. 529)

Ali Râif Efendi (Haleblizâde) Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan olarak mektûbî-i sadr-ı âlî oldu ve azilden sonra başka görevlerde bulunup 1238'de (1822/23) humbarahane nâzırı olmuştur. Sonra 1246'da (1830/31) Anadolu muhasebecisi ve sonra başmuhasebeci olup Şa'bân 1249'da (Aralık 1833) şıkk-ı sânînin eklenmesiyle Haremeyn muhasebecisi oldu. Zilhicce 1253'de (Mart 1838) Şûrâ-yı Bâbıâlî azasından olup 1258'de (1842) vefat etmiştir. (III. 567)

Ali Râik Bey Bâbıâlî'den yetişip tezkire-i sânî olarak azledilmişti. Rebiyülevvel 1248'de (Ağustos 1832) tevkiî oldu. 1263 (1847) sonunda vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 569)

Ali Râik Efendi (Meşrebzâde) Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, 1257'de (1841) İzmir mollası, Cemaziyelâhir 1260'da (Haziran-Temmuz 1844) Mekke pâyesi, Zilka'de 1263'de (Ekim 1847) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1266'da (Ağustos 1850) İstanbul kadısı, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Anadolu pâyesi, Zilka'de 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) Anadolu kazaskeri, Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) Rumeli pâyesi oldu. 1276'da (1859/60) vefat eyledi. İlmi orta, servet sâhibi ve eli sıkıydı. Oğlu Es'ad Mehmed Efendi'dir(→). Diğer oğulları Mümtaz Efendi ve Nâfiz Efendi'dir. Damadı sudûrdan Şem'î Efendi'dir. (III. 570/71)

Ali Râik Efendi (Rahikî) Bozoklu Mustafa Paşa'nın kölesidir. Enderûn'a girip mabeyinci, sonra hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Azilden sonra hâcegândan olup 1188 (1774), 1193 (1779) ve 1198 (1784) senelerinde üç kere başmuhasebeci, Rebiyülâhir 1201'de (Ocak-Şubat 1787) tersane emini olup Şevvâl'de (Temmuz-Ağustos 1787) azledildi. 1202'de (1787/88) dördüncü defa başmuhasebeci, 1203'de (1788/89) ruznâme-i evvel olup Şa'bân 1204'de (Nisan-Mayıs 1790) defterdar-ı şıkk-ı evvel olup Rebiyülevvel 1205'de (Kasım 1790) hırsı yüzünden yine ruznâmeci oldu. 1206'da (1791/92) tevkiî, 1208'de (1793/94) baruthane nâzırı olup Ramazan 1208'de (Nisan 1794) azlolunup Şevvâl 1208'de vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 550/51)

Ali Râtib Bey Seyyid Mustafa Paşazâde Abdülkerim Bey'in büyük oğludur. Müderris, Zilka'de 1255'de (Ocak 1840) Yenişehr-i Fenâr mollası, Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) Edirne, Muharrem 1262'de (Ocak 1846) Medine mollası, Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) İstanbul kadısı, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Anadolu pâyesi ve o sene Meclis-i Maarif reisi oldu. 1272'de (1855/56) vefat etti. Eyüp'de medfundur. İlmen ve hâlen orta, zengin ve kibardı. Oğulları, Abdülkerim Bey, Mahmud Bey ve Ahmed Tâhir Bey'dir(→). (III. 570)

Ali Rebî' Efendi (Câbîzâde) Mostarlıdır. Fâtih dersiâmlarından olup 11 Muharrem 1226'da (6 Şubat 1811) vefat etti . (III. 555)

Ali Reis Midillilidir. Hamamcı olup 1001'de (1592/93) Anadolukavağı'nda bir mescid yaptı. Orada medfundur. (III. 503)

Ali Remzî Efendi Borluludur. Müderris, Receb 1233'de (Mayıs 1818) İzmir mollası, sonra Bursa kadısı ve 1239'da (1823/24) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 560)

Ali Reşid Efendi Kilislidir. Babası Velîyeddin Efendi'dir. Müderris olup 1195'de (1781) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 547)

Ali Rızâ Bey Edhem Paşa'nın(→) oğludur. Topçu kaymakamı iken 21 Cemaziyelevvel 1293'de (14 Haziran 1876) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 316)

Ali Rızâ Bey Askerlikten yetişip yâver-i harb ve miralay oldu. 11 Şa'bân 1297'de (19 Temmuz 1880) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 576)

Ali Rızâ Bey Azmî Mehmed Emin Efendi'nin(→) oğludur. Mektûbî-i maliye halifelerinden iken 1295'de (1878) vefat eyledi. (III. 466/67)

Ali Rızâ Bey Yabancı dilleri öğrenerek mektûbî-i hariciye kaleminden yetişmişti. Sonra teşrifat-ı hariciye muavini olup Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) birden nâfia müsteşarı oldu. Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) ûlâ evveli ile şehrimini, Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) zabtiye müsteşarı, Cemaziyelâhir 1290'da (Ağustos 1873) hariciye teşrifatçısı, Rebiyülâhir 1291'de (Mayıs-Haziran 1874) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilka'de 1292'de (Aralık 1875) ticaret reis-i sânîsi ve Rebiyülâhir 1294'de (Nisan-Mayıs 1877) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilka'de 1295'de (Kasım 1878) Konya iskân-ı muhâcirîn memuru oldu. 1303'de (1885/86) orada vefat etti. "İngiliz Ali Bey" diye meşhur olmuştur. O dili çok iyi bilirdi. (III. 579)

Ali Rızâ Bey Niyâzî Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Tercüme odası halifelerinden olup Bîcan Paşa'ya damad olmuştu. Muharrem 1305'de (Eylül-Ekim 1887) sevda hastalığından vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (IV. 597)

Ali Rızâ Bey Mutasarrıf olup Isparta'dan azledilerek Zilka'de 1306'da (Temmuz 1889) vefat etmiştir. (III. 580)

Ali Rızâ Bey İşkodralı Mustafa Paşa'nın küçük oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî kalemine devam ile Zilhicce 1283'de (Nisan 1867) Mehmed Ali Paşa'nın kızı Hayriye Hanım Sultan ile evlenmiş ve âmedî hulefası ve sonra Şura-yı Devlet azası olmuş ve orada pek çok seneler kalıp bâlâ olmuştu. 4 Rebiyülâhir 1316'da (22 Ağustos 1898) vefat etti. Fâtih Camii'ne defnedildi. Değerli kitapları toplamaya meraklı, liyâkatli ve hamiyetli bir zat idi. Yaşı 60'a yakındı. (IV. 865)

Ali Rızâ Bey (Hacı) Eski askerlerden olup miralay olmuştu. 1294'de (1877) Zağra'da harpde şehid oldu. (III. 575)

Ali Rızâ Bey (Hekimzâde) İsmail Ziyâî Bey'in evlâdındandır. Müderris, 1216'da (1801/02) Üsküdar, Rebiyülâhir 1226'da (Mayıs 1811) Bursa mollası, Zilka'de 1231'de (Ekim 1816) Mekke pâyesi, Ramazan 1236'da

(Haziran 1821) İstanbul pâyesi, 1242'de (1826/27) Anadolu pâyesi, 1243'de (1827/28) Anadolu kazaskeri olup 1251'de (1835) Rumeli pâyesi oldu. 10 Cemaziyelevvel 1251'de (3 Eylül 1835) vefat etti. Dedesinin türbesine defnedildi. Oğlu Mustafa Kâmil Bey 1271'de (1854/55) vefat etti. Diğer oğulları Hüseyin Hüsnî Bey ve Mehmed Sâbit Bey'dir. (III. 565)

Ali Rızâ Bey (Mısırlı) Firarî İsmail Paşa'nın oğludur. 1235'de (1819/20) mimarbaşı olup azilden sonra 1239'da (1823/24) lağımcıbaşı oldu. Sonra unvan değişikliği ile ebniye-i hassa müdürü oldu. 1 Cemâziyelahir 1253'de (2 Eylül 1837) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 565)

Ali Rızâ Bey (Osman Kethüdâzâde) Müderris, molla olup 2 Cemaziyelâhir 1255'de (13 Ağustos 1839) vefat etmiştir. (III. 566; I. 365)

Ali Rızâ Bey (Silahdarzâde) Silahdar Halil Paşa'nın evlâdındandır. Müderris, 1237'de (1821/22) İzmir mollası, sonra ilerleyerek 1246'da (1830/31) Mekke mollası oldu. Orada vefat etmiştir. (III. 564)

Ali Rızâ Efendi Âgâh Mehmed Emin Efendi'nin kardeşi olup hâcegândan ve ricâlden olmuştur. 1 Cemaziyelevvel 1198'de (23 Mart 1784) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 548)

Ali Rızâ Efendi Maliyeden yetişip muhasebeci ve defterdar olmuş ve Suriye defterdarlığından azledilmiş olarak 1305'de (1887/88) vefat etmiştir. Topkapı'da, kapıcıbaşılardan su mübayaacısı Yeğen Hüseyin Ağa'nın akrabasından olup 1260'da (1844) vefat eden eshâm mümeyyizi Hâfız Ömer Efendi'nin yanına defnedilmiştir. İhtimal ki, babası veya dedesidir. (III. 579/80)

Ali Rızâ Efendi Müderris ve Fetvâhane'de müsevvid idi. 28 Cemaziyelevvel 1278'de (1 Aralık 1861) vefat etti. Kilise Camii'nde medfundur. (III. 571)

Ali Rızâ Efendi Mustafa Nurî Efendi'nin(→) oğludur. Kadı iken Halvetî olarak 15 Receb 1283'de (23 Kasım 1866) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (I. 272)

Ali Rızâ Efendi Bâb Mahkemesi kâtibi olup 1283'de (1866/67) 105 yaşında vefat etmiştir. Mustafa Paşa Tekkesi karşısında medfundur. (III. 571)

Ali Rızâ Efendi Ankaralıdır. Şehzâdelere Arapça muallimi olup müderris olmuştu. Şevvâl 1300'de (Ağustos 1883) vefat edip Çamlıca'da Selâmi Tekkesi'ne defnedildi. (III. 577)

Ali Rızâ Efendi (Arabzâde) Abdurrahman Bâhir Efendi'nin(→) oğludur. Yenişehir mollası olarak Rebiyülâhir 1184'de (Ağustos 1770) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (III. 320; III. 544)

Ali Rızâ Efendi (Baltacızâde) Baltacızâde Emin Mehmed Efendi'nin(→) torunu, Emin Efendi'nin oğludur. Mevâlîden olup 1263'de (1847) Erzurum mollası olup vefat etmiştir. (III. 569; I. 415)

Ali Rızâ Efendi (Derviş) Adliye mesleğinde yetişip Edirne adliye müdürü ve istinâf reisi olup Ramazan 1301'de (Temmuz 1884) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (III. 579)

Ali Rızâ Efendi (Hacı) Yozgatlıdır. Mekteb-i İ'dâdîye-i Harbiye Arapça hocası ve müderristi. Yükselerek Galata mollası, sonra Manisa ve Medine nâibi ve Mekke pâyesi olup 8 Receb

1304'de (2 Nisan 1887) vefat etti. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. Fâzıldı. (III. 579)

Ali Rızâ Efendi (Hâfız) Babakalelidir. Müderris, 1281'de (1864/65) Sofya mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası ve sonra Mekke pâyesi olup bu senelerde (1870'ler) vefat eylemiştir. Fâzıl ve âlimdi. (III. 574)

Ali Rızâ Efendi (Hammamîzâde) Râşid Efendi'nin oğludur. Müderris, 1263'de (1847) Haleb, Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) Şam, 1271'de (1854/55) Mekke mollası, Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) İstanbul pâyesi, Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Anadolu pâyesi ve Meclis-i Tedkikat-ı Şer'îye azası oldu. 2 Ramazan 1289'da (3 Kasım 1872) Bebek'teki sâhilhanesine hırsızlar girerek biçareyi şehid eylediler. Emir Buharî'de medfundur. Âlim ve eli sıkıydı. (III. 572)

Ali Rızâ Efendi (Kıbrısîzâde) Ârif Efendi'nin oğludur. Müderris ve Sofya mollası olup 11 Şevvâl 1274'de (25 Mayıs 1858) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 570)

Ali Rızâ Efendi (Küçük) Maliyeden yetişip hâcegândan olmuştur. Bir aralık mektûbî-i defterî olup 1197'de (1783) azledildi. 1199'da (1785) maliye tezkirecisi ve 1202'de (1787/88) cizye muhasebecisi, sonra Anadolu muhasebecisi vekili olup Şa'bân 1205'de (Nisan 1791) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı olup 1206'da (1791/92) ayrıldı. 1207'de (1792/93) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 550)

Ali Rızâ Efendi (Mektûbîzâde) Dürrîzâde Hacı Mustafa Efendi'nin mektupçusu Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve Muharrem 1226'da (Şubat 1811) İstanbul pâyesi oldu. 1226'da (1811) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Oğlu Şemseddin Efendi'dir. (III. 555)

Ali Rızâ Efendi (Mihterzâde) Yükselerek dârüssaâde yazıcısı olup servet sâhibi oldu. 1154'de (1741) Haremeyn muhasebecisi olup 1164'de (1751) azlinin dördüncü günü ruznâme-i evvel ve ardından defter emini oldu. Cemaziyelevvel 1165'de (Mart-Nisan 1752) vefat etmiş ve Atik Ali Paşa kabristanına defnolunmuştur. Tekerlek Camii'ni yeniden yaptırmıştır. (III. 537)

Ali Rızâ Mehmed Paşa İstanbulludur. 1218'de (1803/04) Enderûn'a çerağ olunmuştur. 1241'de (1825/26) askerliğe girip nefer, çavuş, sancakdar olduktan sonra 1242'de (1826/27) imtihan ile süvari kaymakamı olup muharebede bulundu. Sonra miralaylıkla Bağdad'a memur olup 1254'de (1838/39) oradan dönerek mîrlivâ oldu. 1256'da (1840) Harput'a gitti. 1257'de (1841) Dâr-ı Şûrâ üyesi ve 1259'da (1843) Dersaâdet Ordusu erkânından oldu. 1260'da (1844) kiğalık ıslahatına memur olup 1262'de (1846) Bedirhan Bey tahkikine gitti. 1264'de (1848) ferik olup redif kumandanı oldu. Şa'bân 1266'da (Haziran 1850) vezirlikle Şehrizor valisi ve Ramazan'da (Temmuz) Vidin valisi olup Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) azledildi. Safer 1268'de (Aralık 1851) Yanya valisi olup 1269'da (1853) azledildi. Safer 1270'de (Kasım 1853) Sofya kumandanı olup ardından Üsküp valisi, Cemaziyelevvel'de (Şubat 1854) Tırhala valisi ve Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) Ankara valisi olup Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857/

Ocak 1858) azledildi. Şevvâl 1275'de (Mayıs 1857) Diyarbekir valisi, Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) Adana valisi oldu. Şa'bân (?)'de ayrılıp 20 gün sonra Sivas valisi oldu. 3 Safer 1283'de (17 Haziran 1866) azledilip emekli oldu. Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) vefat eylemiştir. Sâlih ve iffetliydi. (III. 574)

Ali Rızâ Paşa Usturumcalıdır. Yükselerek kapıcıbaşı ve silahdar ağası oldu. Sonra Galata nâzırı olup 1245'de (1829/30) İstanköy muhafızı ve mîrimîran oldu. Sonra Ankara mutasarrıfı ve daha sonra da kapıcıbaşı oldu. 1248'de (1832/33) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedilmiştir. Oğlu Sa'dullah Cemilî Bey'dir. (III. 564)

Ali Rızâ Paşa Trabzonludur. Lâz Ahmed Paşa'nın akrabasından olup Manisa müsellimi, sonra İzmir gümrükçüsü ve azilden sonra Menemen voyvodası oldu. 1244'de (1828/29) ıstabl-ı âmire pâyesiyle Haleb valisi Raûf Paşa'ya kethüdâ oldu. 1245'de (1829/30) vezirlikle Haleb valisi oldu. 1246'da (1830/31) Diyarbekir valisi oldu. Bağdad'a memur olup Dâvud Paşa'yı oradan çıkararak devlete hizmet etti ve Bağdad valisi oldu. 1253'de (1837/38) ilâveten Şehrizor valisi olup 1256'da (1840) ek olarak Cidde valisi oldu. Rebiyülevvel 1258'de (Nisan 1842) Şam valisi olup Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) ayrılmıştır. Ramazan 1262'de (Eylül 1846) vefat eylemiştir. Akıllı, şair, kâmil, tedbirli, gayretliydi. Bağdad'ı kölemen idaresinden kurtarmak gibi unutulmaz bir hizmette bulunmuştur. Şam'da Hz. Bilâl-i Habeşî'ye kabir arkadaşı oldu. Damadı İzzet Ahmed Paşa'dır. (III. 568/69)

Ali Rızâ Paşa Askerlikten yetişme olup Hassa Meclisi azası ve sonra Rumeli Ordusu mîrlivâsı oldu. 1269'da (1852/53) emekli olmuş ve sonra vefat etmiştir. (III. 569/70)

Ali Rızâ Paşa Mühendishane hocalarından olup mîrlivâ ve 1255'de (1839) Hassa Dar-ı Şûrâsı reisi oldu. 1256'da (1840) azledilip sonra ferik oldu. Bir aralık Meclis-i Bahriye reisi oldu. 1264'de (1848) Anadolu Ordusu reisi oldu. Sonra azille erkânından oldu. Harp çıkınca Bâyezid tarafına gidip başarılı olamayınca Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) muhâkeme sonucu rütbesi kaldırıldı. Affedildikten sonra mîrimîranlıkla mutasarrıflığa gönderildi. Bu suretle vefat eylemiştir. (III. 571)

Ali Rızâ Paşa 1235'de (1819/20) doğup 1242'de (1826/27) askere girmiş ve 1283'de (1866/67) livâ olmuştur. Daha sonra vefat etti. (III. 573)

Ali Rızâ Paşa Cezâyirli Hamdan Efendi'nin oğludur. Mustafa Reşid Paşa'nın yardımıyla Paris'te askerî eğitim görüp dönerek Tophane'ye zâbit oldu. Az vakitte livâ olup Akdeniz Boğazı'na gidip dönüşünde ihtiyat alayına mîrlivâ oldu. Sonra ferik olup Rebiyülevvel 1281'de (Ağustos 1864) Belgrad muhafızı oldu. Zilka'de 1283'de (Mart 1867) döndü. Safer 1284'de (Haziran 1867) vezirlikle Tarblusgarp valisi, Muharrem 1287'de (Nisan 1870) Bursa valisi ve Receb 1288 sonlarında (Ekim 1871) tophane mühimmat nâzırı, 7 Ramazan 1288'de (20 Kasım 1871) 2. Ordu müşiri ve 8 Safer 1289'da (17 Nisan 1872) Şûrâ-yı Devlet azası, Cemaziyelâhir 1291'de (Temmuz-Ağustos 1874) Tanzimat-ı Askerî azası, Zilhicce 1291'de (Ocak

1895) ikinci defa Bursa valisi, Cemaziyelâhir 1292'de (Temmuz 1875) Hersek valisi, Rebiyülâhir 1293'de (Mayıs 1876) üçüncü defa Bursa valisi olup kısa süre sonra azledilmiş ve Şevvâl 1293'de (Ekim-Kasım 1876) vefat eylemiştir. Dil bilir, güçlü, zekiydi. Oğlu yâver-i harb Mehmed Bey, Trablus'da vefat etmiştir. Damadı livâ Osman Bey'dir. (III. 573/74)

Ali Rızâ Paşa Yükselip livâ ve ferik oldu. 1304'de (1886/87) Harput'ta vefat etmiştir. (III. 579)

Ali Ruhî Bey Hacı Darbaz Ağazâde Veysî Paşa'nın(→) küçük oğludur. Zekî ve nadir yetişir şairlerden olup tezkire-i şuara hazırlama emelindeydi. Seyahat arzusuyla Ertuğrul gemisiyle Japonya'ya giderek 1308'de (1890/91) Osman Paşa'ya ahiret yoldaşı olmuştur. (II. 422; IV. 620)

Ali Ruhî Efendi Yükselerek Kıbrıs muhassılı olup 1245'de (1829/30) azledildi. 1 Ramazan 1246'da (13 Şubat 1831) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. Oğlu Mehmed Abdülhamid Bey'dir(→). (III. 562/63)

Ali Safvet Efendi Şeyhdir. 1245'de (1829/30) vefat eyleyip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 563)

Ali Sâib Paşa Kayseri'ye bağlı Talaslıdır. 1256'da (1840) Mekteb-i Harbiye'ye girip erkân-ı harp olarak çıkmış ve terfi ederek miralay, 1284'de (1867/68) livâ ve 1286'da (1869/70) ferik olmuştur. Dâr-ı Şûrâ azalığında bulunup Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) bir müddet Dâr-ı Şûrâ reisi ve sonra Vidin kumandanı ve Şa'bân 1289'da (Ekim 1872) zabtiye nâzırı olup 25 gün sonra azledildi. Muharrem 1290'da (Mart 1873) İşkodra valisi ve 29 Rebiyülevvel 1290'da (27 Mayıs 1873) tophane nâzırı ve 5 Cemâziyelahir'de (1 Temmuz) vezir rütbesiyle 3. Ordu müşiri ve Cemaziyelevvel 1291'de (Haziran-Temmuz 1874) ilâveten Manastır valisi, 3 Zilka'de 1291'de (12 Aralık 1874) serasker kaymakamı ve 19 Rebiyülevvel 1292'de (25 Nisan 1875) serasker olmuştur. 24 Receb 1292'de (26 Ağustos 1875) tophane müşiri olup 4-5 günde azledildi. 19 Şa'bân'da (20 Eylül) ikinci defa 3. Ordu müşiri ve Manastır valisi oldu. Cemaziyelâhir 1293'de (Temmuz 1876) azledilerek Niş kumandanı olup 4 Rebiyülevvel 1294'de (19 Mart 1877) 3. Ordu müşiri, İşkodra ve Niş kumandanı olmuştur. 7 Safer 1296'da (31 Ocak 1879) ikinci defa tophane müşiri olup 11 Zilhicce 1302'de (21 Eylül 1885) ikinci defa serasker olmuştur. 15 Muharrem 1309'da (21 Ağustos 1891) kalp hastalığından aniden vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defolundu. Bilgili ve iyi bir idareci, yumuşak huylu ve mücâhiddi. Tarlabaşı'nda bir cami ve hayrât yaptı. İşkodra'dan İstanbul'a gelirken haremiyle oğullarından biri ve zevcesi boğulmuşlardır. Oğulları Sa'dî Paşa, yâver-i harbdir. (III. 581/82)

Ali Said Paşa Mîrimîrandan olup 1210'da (1795/96) İçel mutasarrıfı oldu. Daha sonra vefat etti. (III. 552)

Ali Sârim Paşa Askerlikten yetişip mîrlivâ olmuştu. 23 Cemaziyelâhir 1308'de (3 Şubat 1891) vefat etmiştir. Eyüp'de defnedildi. Yaşı 80'e yakındı. (III. 581)

Ali Sâtı' Efendi (İlmî damadı) İlmî Ahmed Efendi'nin damadı olmakla şöhret aldı. Mekke payelilerden Ke-

zûbî biraderzâdesi Mustafa Efendi'nin oğlu olup 1101'de (1689/90) doğdu. 1139'da (1726/27) müderris, sonra Galata mollası, 1171'de (1757/58) Mısır mollası, 1185'de (1771/72) Mekke pâyesi ve o sene İstanbul kadısı, 1191'de (1777) Anadolu kazaskeri olup 1192'de (1778) azledildi. 7 Muharrem 1194'de (14 Ocak 1780) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğulları Şuayb Efendi(→) ile Nedim İbrahim Efendi'dir(→). (III. 546)

Ali Sâtı' Efendi (Zilelizâde) Hacı Es'ad Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Şevvâl 1254'de (Ocak 1839) Edirne mollası oldu. Sonra Mekke pâyesi olup 13 Rebiyülevvel 1258'de (24 Nisan 1842) vefat etmiştir. Sudûrdan Mehmed Kadrî Bey'in babasıdır. Eyüp'de medfundur. *Hadîkatü'l-Cevâmî*'ye zeyl yazmıştır. Torunu Ali Sâtı' Bey'dir(→). (III. 567)

Ali Sâtı' Bey (Zilelizâde) Ali Sâtı' Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup Rebiyülevvel 1294'de (Mart-Nisan 1877) vefat etmiştir. Eyüp'de dedesinin yanında medfundur. (III. 567)

Ali Satı'zâde *bak.* Kadrî Mehmed Bey; Nedim İbrahim Efendi; Şuayb Efendi

Ali Sedid Efendi Müderris, Eyüp mollası olup Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) vefat etti. Bahariye'de medfundur. (III. 548)

Ali Seyyid Emir Nasûh'un halifesidir. Muallimzâde olup Bursa'da Zeynîler Tekkesi şeyhi olarak 938'de (1531/32) vefat etti. (III. 496)

Ali Seyyid b. Meymûn (Endülüsî) İbn Arafe ile Şeyh Debbas'ın mürididir. Şam'dan Bursa'ya gelip sonra yine Şam'a gitti. Kimseden bir şey almazken 20 adamı beslerdi. Soyu Hz. Hasan'a ulaşır. 971'de (1563/64) vefat eyledi. (III. 495)

Ali Şah Efendi Nakkaş Kasım Bey'in oğludur. Bu sebepten Babanakkaş'da oturdu. Öğrenimden sonra İbn Vefa, Emir Buharî ve Sünbül Sinan'a hizmet edip nakşibendî oldu. 15 akçe ile Ayasofya'da ve mescidlerde vaaz ve ders verirdi. Yaşı 65'e varınca da bu âdeti terk etmedi. Sonra zaaf gelmekle hacca gidip 960'da (1553) vefat etti. Yaşı 80'i geçmiş, Anadolu şeyhlerinin dayanağı, fukaraperverdi. Uzun boylu, zayıf, seyrek sakallı olup 40 sene sabah namazını Ayasofya'da kıldı. Kitaplarını vakfedip hâfız-ı kütüb tayin eyledi. (III. 498)

Ali Şâkiri Efendi (Ferâizîzâde) Müderris ve kadı olup 1178'de (1764/65) vefat eyledi. Duvardibi'nde medfundur. (III. 541)

Ali Şefik Bey İstanbul pâyeli Ağrıbozlu İsmail Bey'in oğludur. Bâbıâlî'de kaleme devam ile Şûrâ-yı Devlet'te kâtip muavini ve evrak müdürü olduktan sonra Cemaziyelevvel 1286'da (Ağustos 1869) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilka'de 1288'de (Ocak 1872) Islahat Komisyonu azası, 1289'da (1872) yine Şûrâ azası, 1293'de (1976) Tırnova tahkik reisi ve o sene Recebinde (Temmuz-Ağustos) yine Şûrâ azası ve sonra bâlâ rütbesiyle muhâkemat reisi oldu. 14 Cemaziyelevvel 1301'de (12 Mart 1884) vefat eyledi. Merkezefendi'de medfundur. Münşî, tedbirli, cömert, akıllıydı. Önce vükelâdan Ârif Paşa'nın kızı ve sonra Yâsincizâde Râgıb Efendi'nin torunuyla evlenmiş, evvelkinden Zor mutasarrıfı Zühdî Beyefendi ve ikincisinden âmedî halifelerinden Safî Bey doğmuştur. (III. 577/78; IV. 901)

Ali Şefik Paşa Trabzonludur. Lâz Ahmed Paşa'nın kethüdâsı olduğundan onun yardımıyla hâcegândan olarak Gümüşhane emini oldu. 1236'da (1820/21) mîrimîranlıkla Akdeniz Boğazı muhafızı oldu. 1242'de (1826/27) Varna muhafızı ve sonra Hamid mutasarrıfı oldu. 1244'de (1828/29) azilden sonra Köstendil, 1245'de (1829/30) Hamid ve sonra Alâiye mutasarrıfı ve Silivri muhafızı, sonra Kayseri mutasarrıfı oldu. 1246'da (1830/31) vezirlikle Erzurum valisi olup o sene azledildi ve hemşehrisi Lâz Ali Paşa ile Bağdad'a harbe memur olup sonra Amasya'da oturma emrini aldı. Unutulmuş bir halde iken Rebiyülevvel 1258'de (Nisan 1842) Bolu valisi olup 1259'da (1843) azledilmiş ve bir müddet sonra vefat etmiştir. (III. 568)

Ali Şîr Bey Germiyan Bey'in oğludur. Babasının vefatında Kütahya beyi oldu. Etrafa gazalar edip topraklarını genişletti. Osman Gazi devrinde (1299-1326) yaşadı. *Zahîretü'l-Mülûk* bunun eseridir. (III. 492)

Ali Şîr Dede Molla Fenarî'nin [v.834 (1431)] ahbabındandır. Bursa'ya su akıttı. Orada medfundur. (III. 493)

Ali Şükrî Efendi (Hâfız) (Gömeçoğlu) Süleyman Bey'in oğludur. Katar şeyhliğinden yetişerek Ayasofya şeyhi olmuştur. 10 Şevvâl 1306'da (9 Haziran 1889) vefat edip Eyüp'e defnedildi. 80 yaşında Nakşibendî bir pîrdi. (III. 580)

Ali Tâhir Efendi Hassa saraçbaşısı olup Zilhicce 1226'da (Aralık 1811/Ocak 1812) vefat etti ve Kadıköy'e defnedildi. (III. 555)

Ali Tevfik Efendi (Recaîzâde) Bâbiâliden yetişerek 1241'de (1825/26) hâcegân rütbesiyle gurebâ-yı yesâr kâtibi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 562)

Ali Tur Bey (Malkoçoğlu) Ali Bey'in(→) küçük kardeşidir. I. Selim'in (Yavuz) sâdık adamlarından olup yanından ayrılmazdı. Tahta çıkınca Silistre valisi oldu. 920'de (1514) kardeşiyle birlikte Çaldıran Savaşında şehid oldu. (III. 495)

Ali Tûsî Acem ulemâsındandır. Şeyh Ubeydullah'ın müridi olup bütün ilimlere vâkıf oldu. II. Murad devrinde Anadolu'ya (1421-1451) gelip bir köy verilci ki, "Müderris Köyü" denir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) İran'a döndü. Anadolu'da ulemâya olan saygıyı görmekle İran'a dönüşüne üzülürdü. 887'de (1482) vefat etti. *Tehâfüt-i Felâsife* bunun eseridir. (III. 494)

Ali Ulyâ Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1022'de (1613) reisülküttab oldu. 1023'de (1614) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 508)

Ali Vâhid Efendi Piyâlepaşalıdır. Muabbir ve Kadirî olup ün kazanarak Akarca'da Muabbir Tekkesi şeyhi ve Kadirîhane şeyh vekili olmuştur. 1177'de (1763/64) vefat eyledi. (III. 541)

Ali Vasfî Efendi Enderûn hocası olup 1253'de (1837/38) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Meşhur hattatdır. (III. 565)

Ali Yâr Efendi Sivaslıdır. Müderris olup Şa'bân 1062'de (Temmuz 1652) vefat etti. (III. 513)

Ali Yâver Paşa Musulludur. Yükselerek mîrimîran oldu ve kaymakamlıklarda bulunup Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) Rumeli pâyesiyle Yemen

mutasarrıfı oldu. Azilden sonra yine taşraya gönderilip Şevvâl 1284'de (Şubat 1868) Muş mutasarrıflığında vefat eyledi. İşbilirdi. Oğlu, İsmail Hakkı Paşa ile Ziver Paşa'dır. (III. 571)

Ali Zekî Efendi Bosnalıdır. Çatalcalı Ali Paşa'nın ["Efendi" olmalı] kethüdâsı olup Haremeyn mukataacısı oldu. Başka görevlerde bulunduktan sonra 1123'de (1711) vefat eylemiştir. Uzun yaşayanlardandı. Muamma ve tarih düşürmekte eşsiz olup Arapça ve Farsça bilirdi. *Tuhfe-i Şahidî* şerhi vardır. (III. 527)

Ali Zülfikâr Bey Salbaş Ahmed Paşa'nın oğludur. Yetişerek hâcegândan oldu. 21 Cemaziyelâhir 1243'de (19 Ocak 1828) vefat edip Küçük Ayasofya'ya defnedildi. (III. 561)

Âlim Efendi (Çirecizâde) Mevâlîden Hüsnî Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb mollası oldu. 1158'de (1745) vefat etti. Şair ve kâtiptir. (III. 289) [II.148'de babasının adı "Hasan" olarak geçmektedir.]

Âlim Paşa Taşra memurlarının eskilerinden olup kapıcıbaşı ve ıstabl-ı âmire pâyesi ve mîrimîran olarak kaymakam ve mutasarrıf olup 40 seneden fazla taşralarda bulunmuş ve Ramazan 1306'da (Mayıs1889) vefat eylemiştir. (III. 289)

Aliş Paşa Edirne'de hamamcı iken Ağa Hüseyin Paşa ile Sâmîmi dostluk kurmuştu. Cesur olduğundan başıbozuk sergerdesi oldu. 1224'de (1809) Rusya muharebesinde mîrimîranlık ile Hamid sancağı verildi. Aydos seraskeri olup Rebiyülâhir 1244'de (Ekim 1828) vezirlikle ordu çarhacısı oldu. Muharrem 1245'de (Temmuz 1829) Edirne valisi ve seraskeri olup ardından Karahisar-ı Sâhib ve Menteşe mutasarrıfı ve 1247'de (1831/32) Konya valisi oldu. Ramazan'da (Şubat 1832) Mısır Ordusuna memur oldu. Muharrem 1248'de (Haziran 1832) cerde başbuğu ve Trablusşam mutasarrıfı oldu. Sonra vezirliği kaldırıldı, Gelibolu'da, sonra Zağra-i Atik'de oturdu. 1268 (1852) yılından sonra vefat etti. (III. 582)

Aliş Paşa Silistre kaymakamı İbrahim Paşa'nın oğlu olup mîriümerâ ve mîrimîran olmuştu. İstanbul'da iken 25 Şevvâl 1313'de (7 Nisan 1896) vefat eyledi. Doğru idi. (IV. 864)

Alizâde *bak.* Âsaf Mustafa Efendi; Emin Mehmed Ağa; Mustafa Efendi; Nureddin Mehmed Efendi; Zeynelâbidîn Efendi (Eftas)

Alizâde III. Mustafa devri (1757-1774) âlimlerinden Erzincanlı Ali Efendi oğullarıdır ki, şeyhülislâm ve kazasker olanları vardır. (IV. 699)

Allâme *bak.* Mehmed Efendi; Mustafa Efendi (Hafız)

Allâme Şeyhi *bak.* Mehmed Efendi

Allâmek *bak.* Mehmed Efendi

Allâmezâde *bak.* Abdullah Efendi

Alp Giray Devlet Giray Han'ın oğludur. Mehmed Giray ve İslâm Giray'a kalgay olmuştur. İslâm Giray'in hanlığının üçüncü ayında firar eyledi. Sonra Saâdet Giray'ın yanında harbe memur olup galip geldi. Makamında kalıp Gazi Giray, Kırım hanı olunca azledilmiştir. İstanbul'a gelip 1010'da (1698/99) vefat etti. (I. 394)

Altıncı *bak.* Mustafa Ağa

Altıparmak *bak.* Abdullah Efendi; Abdülfettâh Efendi; İbrahim Efendi; Mehmed Efendi

Altıparmakzâde *bak.* Abdülaziz Efendi; Abdülbaki Efendi; Feyzullah Efendi

Altıparmakzâde Abdülfettâh efendi ve oğulları böyle tanınmışlardır. zâdegânlıkları uzun sürmedi. (IV. 682)

Altıpoğaça *bak.* Ahmed Paşa; Mahmud Efendi

Altuncuk *bak.* Mehmed Ağa

Altuncuzâde *bak.* Abdullah Efendi; Said Mehmed Efendi

Altuncuzâde II. Mehmed'in (Fâtih) hizmetinde bulunmuş, zâhid, kurrâ ve usta bir tabiptir. O devirde (1451-1481) vefat eyledi. (I. 395)

Altunizâde *bak.* İsmail Paşa

Alûsizâde *bak.* Mahmud Efendi

Alyanak *bak.* Ali Efendi; Mustafa Paşa

Alyanakzâde *bak.* Mehmed Paşa

A'ma *bak.* Hüseyin Efendi; Nâmî Ca'fer

A'ma Kasımzâde *bak.* Mehmed Efendi

Amasyalızâde *bak.* Ali Efendi

Amcazâde *bak.* Hüseyin Paşa

Âmedci *bak.* Abdullah Efendi

Âmedî *bak.* Süleyman Efendi

Âmidî *bak.* Ömer Efendi

Âmidî Molla *bak.* Ali Efendi

Âmir Mehmed Efendi (Arabzâde) Hamdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1255'de (Ocak 1840) İzmir mollası, sonra bilâd-ı hamse ve Mekke pâyesi ve Safer 1266'da (Aralık 1849/Ocak 1850) İstanbul pâyesi ve Zilka'de 1276'da (Haziran 1860) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelâhir 1280'de (Kasım 1863) Rumeli pâyesi oldu. Muharrem 1286'da (Nisan 1869) Rumeli kazaskeri oldu. 1288'de (1871) vefat edip Hüdâî Tekkesi'ne defnedildi. Asâlet ve servet sâhibiydi. (III. 292)

Âmir Ömer Bey İstanbul'da doğup Defterhane'de kâtip oldu. Sonra âmedî kalemine girip 1222'de (1807) Divân-ı Hümâyûn âmedcisi ve vak'anüvis olup 1223'de (1808) tezkireci oldu. 1224'de (1809) silahdar kâtibi ve 1225'de (1810) tezkire-i sânî, 1227'de (1812) ikinci defa maliye tezkirecisi oldu. 1230'da (1815) vefat etti. Kâtip, şairdir. (III. 292)

Ammar (Köprülüzâde) 1172'de (1758/59) vefat eylemiştir. (III. 583)

Ammar Mustafa Bey Resmî Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Kalemden yetişip hâcegânından olmuş ve gençliğinde 1185'de (1771/72) haslar mukataacısı olup 1192'de (1778) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 583; II. 381)

Ammarzâde *bak.* Mehmed Paşa

Amrî Abdülkerim Efendi Meşhur şairlerden olup 1020'de (1611) vefat etti. *Divan*'ı vardır. (III. 605)

Amrî Ömer Bey Sadrazam Nasûh Paşa'nın oğludur. Kardeşi Hüseyin Paşa'nın suç işlemesinde gazaba uğrayıp mevkuf olduysa da aftan sonra kapıcıbaşı olmuştur. Sonra Uyvar seferinde nişancı oldu. Azilden sonra 1086'da (1675) vefat etti. Âlim, şairdi. (III. 587)

Anber Ağa Padişah musâhiplerinden olup III. Murad devrinde (1574-1595) vefat eyledi. Divanyolu'nda bir sebili vardır. (III. 606)

Anber Ağa Hadımlardandır. Sarayda musâhip olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) idam edildi. (III. 606)

Anber Ağa Saray ağalarından olup 1222'de (1807) şeyhülharem oldu. Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) ayrılıp sonra vefat etti. (III. 606)

Anber Mehmed Ağa Padişah musâhibi ve hazinedar ve 1125'de (1713) dârüssaâde ağası olmuştur. 1129'da (1717) azlolunup Mısır'a gönderilmiş ve orada vefat eylemiştir. (III. 606)

Anber Mehmed Ağa Lala-i sultanî iken 1223'de (1808) II. Mahmud'un tahta çıkışıyla hazinedar-ı şehriyârî oldu. 28 Şevvâl 1223'de (24 Ekim 1813) dârüssaâde ağası oldu. 9 Şevvâl 1230'da (14 Eylül 1815) azledilerek Şam'a gönderildi. 1238'de (1822/23) şeyhülharem olup 1242 (1826/27) yılından sonra vefat eylemiştir. Sâdık ve doğru idi. (III. 606)

Anber Mustafa Ağa Enderûn'da yetişerek rikâbdar-ı şehriyârî olmuştu. Köprülü Mehmed Paşa'nın nüfuzuna karşı durmakla Cemaziyelâhir 1067'de (Mart-Nisan 1657) kapıcıbaşılıkla çıkarıldı. Bu senelerde vefat etmiştir. (IV. 395)

Andelibî (Hafız) İstanbulludur. III. Mehmed devri (1595-1603) şairlerindendir. (III. 606)

Andelibî Çelebi Kastamonuludur. İmam olup III. Mehmed devri (1595-1603) şairlerindendir. (III. 606)

Ânî Fatma Hanım Hasancan'ın soyundandır. Emir Ağa adında birine zevce olmuş ve 1122'de (1710) vefat eylemiştir. Şairdir. Oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (I. 442)

Ankâ Hüseyin Molla Şirazlıdır. 1023'de (1614) vefat etti. Türkçe ve Farsça'da şairdir. (III. 606)

Ankâ Süleyman Efendi Şamlıdır. İstanbul'a gelip 1225'de (1810) vefat etti. Şairdir. (III. 606)

Ankaravî *bak.* Mehmed Efendi

Ankaravîzâde *bak.* Hasan Efendi

Ankaravîzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) âlimlerinden sudûrdan Es'ad Efendi damadıdır ki, yarım asır kadar sürmüştür. (IV. 683)

Ankebut *bak.* Ahmed Paşa

Antakyalızâde *bak.* Nâilî Abdullah Efendi

Arab *bak.* Ahmed Paşa; Ali Paşa; Hasan Paşa; Mahmud Efendi; Mehmed Paşa; Mehmed Paşa; Mûsâ Paşa; Ömer Paşa; Receb Paşa; Sâlih Paşa; Süleyman Efendi

Arab Alizâde *bak.* Sâmî Mehmed Efendi; Ziyâeddin Abdürrahim Efendi

Arab Çelebi *bak.* Şemseddin Ahmed Efendi

Arab Hekim Arab diyarından Anadolu'ya gelip Üsküp'de bulunan Emir İsâ Bey'e yakınlaştı. Sonra İstanbul'a gelip saraya tabip oldu. 890'da (1485) vefat eylemiştir. Garipleri korurdu. (III. 453)

Arab İmamzâde *bak.* Hasan Efendi

Arab Memi *bak.* Siyahî

Arab Oklu *bak.* Mustafa Ağa

Arab Şeyh Selânik'de yerleşerek ömrünü tamamlamış bir pîrdi. 1030'da (1621) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (III. 453)

Arab Tezkireci *bak.* Mehmed Efendi

Arab Yahyâzâde *bak.* Reşid Mehmed Efendi

Arabacı *bak.* Ali Paşa

Arabacıbaşı II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) kağnıbaşı idi. "Kağnı bir nevi arabadır." Bugünkü Kağnı Mescidi bunun binasıdır. (III. 453)

Arabacıbaşızâde *bak.* Ârif Ağa (Hacı)

Arabacızâde *bak.* İbrahim Nesim Efendi

Arabzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülvehhâb Efendi; Ahmed Ağa; Ali Rızâ Efendi; Âmir Mehmed Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Atâullah Ahmed Efendi; Atâullah Mehmed Efendi; Bâhir Abdurrahman Efendi; Behcet Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi (Hacı); Hamdullah Mehmed Efendi; Hasan Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Müttakî Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Sa'dullah Mehmed Efendi; Sâlih Efendi; Tâhir Mehmed Efendi

Arabzâde Kadı olup Rodos ve Kudüs'de senelerce kadılık yaptı. 990'da (1582) vefat etti. Fâzıldı. (III. 453)

Arabzâde IV. Mehmed devrinden (1648-1687) beri cami imamlığı ve sonra padişah imamlığı dolayısıyla ilmiye ricâlinden olarak gelen birtakım âlimlerdir ki, şeyhülislâm, kazasker ve imam olanları vardır. Bunlardan Neş'et Beyefendi vardır. (IV. 698)

Arapgirîzâde *bak.* Ahmed Ağa

Ar'ar Ağa Hadım ağalarının itibarlılarındandır. 1034'de (1624/25) vefat etti ve Karacaahmet'e defnolundu. (III. 454)

A'rec *bak.* Abdullah Efendi; Abdullah Keşşâf Efendi; Ali Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Ağa; Mustafa Efendi; Ömer Efendi; Seydî Efendi; Tâhir Efendi; Ünsî Hasan Efendi

A'reczâde *bak.* Abdullah Efendi

Arıkzâde *bak.* Mehmed Efendi

Ârif Ağa (Arabacıbaşızâde) (Hacı) Serarabacıyân-ı hassa iken Rebiyülevvel 1241'de (Ekim-Kasım 1825) vefat eden Hacı Ahmed Ağa'nın oğludur. Sultanahmet'de sâkin olup turuk-ı aliyyeye sülûkle şöhret kazanmış ve bütün meczuplar, hatta Düğümlü Baba kendisine bağlanmış ve bu yüzden meskeni bir tekke olmuştu. 1259'da (1843) vefat eyledi. Ermiş sayılanlardandır. Oğlu Muhyiddin Efendi Zilka'de 1286'da (Şubat 1870) vefat etmiş, diğer oğlu Rıfaî tarikatinden Hacı Mehmed Râgıb Efendi tekkesini uyandırıp Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) vefat eylemiştir. Hepsi Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 276) [IV. 900'deki yanlış-doğru cetvelinde 1259 tarihi yanlış olarak gösterilmiş, ancak doğrusu yazılmamıştır.]

Ârif Ağa (Civan) Enderûn'dan yetişme olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) seferli kethüdâsı olarak sonra vefat etti. (III. 268)

Ârif Ağa (Civan) Enderûn'dan yetişme olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) seferli kethüdâsı oldu. Sonra şahincibaşı ve kapıcıbaşı olmuştur. 13 Rebiyülâhir 1242'de (12 Ocak 1827) vefat etti Üsküdar'da defnedilmiştir. (III. 270)

Ârif Ağa (Koyunyemez) Enderûnludur. Yetişip 1232'de (1817) peşkir ağası, sonra miftâh ve tülbend ağası, Rebiyülâhir 1233'de (Şubat 1818) rikâbdar ve 1238'de (1822) çukadar olarak o sene Şihâbeddin tevliyeti ile çerağ olundu. Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) zifaf gecesi vefat etti. Şairdir. (III. 269/70)

Ârif Ahmed Ağa Bayram Paşazâde olup kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 270)

Ârif Ahmed Efendi Hazine-i hassa ceyb-i hümâyûn kâtibi olup hâcegân-

dan olmuştu. 1258'de (1842) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. (III. 273)

Ârif Ahmed Efendi Vak'anüvis Recâî Efendi'nin kardeşidir. Bâb-ı Seraskerî'den yetişerek harbiye mektupçusu oldu. Zilhicce 1262'de (Aralık 1864) tophane mektupçusu olup 1277'de (1860/61) ayrılmış ve 1283 (1866/67) tarihlerinde vefat eylemiştir. Oğulları Sedad Bey ve Vedad Bey'dir. (III. 277)

Ârif Ahmed Efendi Şeyhülislâm Refik Mehmed Efendi'nin(→) damadıdır. Mevâlîden olup Cemaziyelevvel 1291'de (Haziran-Temmuz 1874) vefat etmiştir. Eyüp'de Mustafa Paşa Tekkesi'nde medfundur. (III. 277/78; II. 415)

Ârif Ahmed Efendi (Ağa İmamızâde) Müderris, molla, Mekke pâyesi olup 1226'da (1811) İstanbul kadısı oldu. 1227'de (1812) vefat eyledi. Üsküdar'da Akağalar kabristanında medfundur. (III. 268)

Ârif Ahmed Efendi (Hacı) Maliyeden yetişip defterdar kesedarı oldu. 1223 (1808) ve 1228 (1813) yıllarında maliye tezkirecisi olup sonra zahire nâzırı olmuş ve başka memuriyetlerde bulunmuştur. 1242'de (1826/27) zimmeti görünmekle Sivas'a sürüldü. Döndükten sonra 1243'de (1827/28) defterdar-ı şıkk–ı evvel olmuştur. 1244'de (1828/29) Tuna Ordusu defterdarı ve sonra Şumnu Ordusu defterdarı ve Zilka'de'de (Mayıs 1829) ordu nüzûl emini olup dönüşte azledildi. Cemaziyelâhir 1248'de (Kasım 1832) Mısır üzerine hareket eden orduya defterdar oldu. 1248'de (1832/33) büyük ruznâmeci, 1251'de (1835/36) başmuhasebeci olarak sonra azledilmiş ve 1259'da (1843) defter emini olup Zilka'de'sinde (Aralık 1843) azledilmiş ve 6 Receb 1262'de (30 Nisan 1846) vefat eylemiştir. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. Hesap işlerini iyi bilirdi. (III. 273)

Ârif Ali Bey (Benli) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1196'da (1782) cizye muhasebecisi ve başka görevlerde bulunduktan sonra 1203'de (1788/89) defter emini vekili oldu. 1211'de (1796/97) vefat eylemiştir. İbrahim Hanzâdeler'in akrabasıdır. (III. 267)

Ârif Bey IV. Mustafa'nın tahta çıkışında (29 Mayıs 1807) sırkâtibi oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) vefat etti. (III. 268)

Ârif Bey Erzurumlu Rüşdî Paşa'nın akrabasından Ali Bey'in oğludur. 1248'de (1832/33) doğdu. Bâb-ı Seraskerî'de yetişip tahrirat kâtibi oldu. Bu senelere (1850'ler) yetişmiştir. Şairdir. (III. 274)

Ârif Bey Hicaz miralayı olup 1276'da (1859/60) vefat eylemiştir. (III. 275)

Ârif Bey Önce kaymakamlıklarda, sonra adliye memuriyetlerinde bulunmuş, sonra Beyoğlu mutasarrıfı olmuş ve bâlâ rütbesini kazanmıştır. Şa'bân 1306'da (Nisan 1889) vefat etti. (III. 278/79)

Ârif Bey (Hacı) Mekteb-i Tıbbiye'den yetişip miralay ve senelerce nâzır muavini olmuş ve Receb 1279'da (Ocak 1863) tıbbiye nâzırı olup 5 Rebiyülâhir 1282'de (28 Ağustos 1865) ayrılmış ve ardından Meclis-i Sıhhiye reisi olarak ûlâ evveli ve Zilhicce 1294'de (Aralık 1878) bâlâ olmuş ve 1311'de (1893/94) ilâveten surre emini olup yine hacca gitmiştir. 28 yıl karantina işlerinde sâdıkâne hizmetin-

de ve Hilâl-ı Ahmer heyetinde dahi senelerce reislikten sonra 7 Şevvâl 1312'de (3 Nisan 1895) vefat eylemiştir. Karacaahmet'e defnolundu. İffetli, doğru ve yaşı 80'i aşkın muhterem bir zat idi. Torunu Servet Beyzâde Ali Nazimâ Bey, Mekteb-i Mülkiye'de müdür muavinidir. (III. 279)

Ârif Bey (İki Yapraklızâde) Nesib Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Âmedî halifelerinden olup 1229'da (1814) vefat etti. (IV. 551)

Ârif Bey (Nesibâ Yeğeni) Yükselerek 1239'da (1823/24) mevkufatçı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 269)

Ârif Çelebi (Ulu) Bahâeddin Ahmed Veled Efendi Hz.lerinin oğludur. Babasının vefatında 712'de (1312/13) Hz. Mevlânâ postuna oturdu. 719'da (1319) vefat eyledi. (III. 264)

Ârif Dede Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi olup 1137'de (1724/25) vefat etti. Şairdir. (III. 265)

Ârif Efendi Kadı olup Eskişehir kadısı olarak 1100'de (1689) vefat etti. Şairdir. (III. 265)

Ârif Efendi Siyâhî Mustafa Dede'nin oğludur. Mısır Mevlevîhanesi ve sonra Lefkoşe Mevlevîhanesi'nde şeyh olup 1138'de (1725/26) vefat etti. Şairdir. (III. 265)

Ârif Efendi Hasancan soyundandır. Müderris olup 1176'da (1762/63) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 266)

Ârif Efendi Yapı işlerinde ustalık kazanarak bir-iki defa mimarbaşı olmuş ve 1210'da (1795/96) tekrar mimarbaşı tayin edilmiştir. 1223'de (1808) vefat etti. Ağayokuşu'nda medfundur. (III. 268)

Ârif Efendi Enderûnludur. Mâbeynci olup 1226'da (1811) hâcelikle eshâm mukataacısı, sonra Vâlide Camii mütevellisi, 1228'de (1813) masraf-ı şehriyârî olarak sonra vefat etmiştir. (III. 269)

Ârif Efendi Nesibâ Efendi'nin torunudur. Âmedî halifelerinden iken 1229'da (1814) vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 269)

Ârif Efendi Müderris olup 24 Safer 1245'de (25 Ağustos 1829) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. İlim sâhibiydi. (III. 271)

Ârif Efendi (Hacı) Enderûn'dan yetişme olup kurşuncubaşı, sonra kahvecibaşı oldu. Azilden sonra 1226'da (1811) cebeciler kâtibi olup sonra vefat etti. Usta şairdir. "Oldu adli Han Mahmud'un cülûsunda ıyân" tarihini söylemiştir. (III. 269)

Ârif Efendi (Hacı) Maliye memurlarından olup pek çok seneler taşralarda muhasebecilik ve defterdarlık etmiş ve nihayet 1311'de (1893/94) bâlâ rütbesini ve Şûrâ-yı Maliye azalığını elde eylemişti. 21 Şevvâl 1313'de (5 Nisan 1896) vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. Uzun boylu ve eski tarzda edipdi. (III. 279)

Ârif Efendi (Mütevellizâde) Hâcegândan ve tersane memurlarından olup 3 Zilhicce 1233'de (4 Ekim 1818) gençken vefat etti. Topkapı'da medfundur. Âlimdi. (III. 269)

Ârif Efendi (Seyyid) (Çelebi) Yorganîzâde Ali Ağa'nın oğludur. Hâcegândan olup çeşitli görevlerde bulundu. 5 Zilhicce 1234'de (25 Eylül 1819) vefat etti. Karaacahmet'e defnedildi. (III. 269)

Ârif Efendizâde *bak.* Recâî Mehmed Emin Efendi

Ârif Es'ad Ahmed Efendi Mahrec pâyesi olup 8 Zilka'de 1304'de (29

Temmuz 1887) vefat eyledi. Kocamustafapaşa'da medfundur. (III. 278)

Ârif Hikmet Ahmed Bey Râif İsmail Paşazâde sudûrdan İbrahim İsmet Bey'in oğludur. 1200'de (1786) doğmuştur. 1211'de (1796/97) müderris, Ramazan 1231'de (Ağustos 1816) Galata, 1236'da (1820/21) Mısır ve 1239'da (1823/24) Medine mollası, 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi, 1244'de (1828/ 29) İstanbul pâyesi, 1246'da (1830/31) nakibüleşraf, 1248'de (1832/33) Anadolu pâyesi oldu. Safer 1250'de (Haziran 1834) nakiblikten azledildi. 1254'de (1838) Rumeli pâyesi olup Ramazan 1255'de (Kasım 1839) Meclis-i Vâlâ azası oldu. Muharrem 1259'da (Şubat 1843) Rumeli cânibi müfettişi ve o sene Dâr-ı Şûrâ müfettişi oldu. 2 Zilhicce 1262'de (21 Kasım 1846) şeyhülislâm olup 11 Cemaziyelâhir 1270'de (11 Mart 1854) azledildi. Şa'bân 1275'de (Mart 1859) vefat edip Üsküdar'da aile kabristanında defnedilmiştir. Âlim, edip, şair, zeki ve güzel konuşurdu. Mekke'de bir kütüphane inşa eyledi. Oğlu Mûti' Bey'dir. (III. 274/75)

Ârif İbrahim Efendi (Yahyâ Mollazâde) Müderris, 1198'de (1784) Haleb mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 266/67)

Ârif Mehmed Ağa Gediklilerden olup İran elçisine mihmandar ve kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 270)

Ârif Mehmed Ağa İmam-ı evvel Kâmilî Ahmed Efendi'nin eniştesi ve kethüdâsı Mehmed Es'ad Efendi'nin oğludur. Enderûn'dan yetişip sırasıyla rikâbdâr-ı şehriyârî oldu. 19 Şevvâl 1253'de (16 Ocak 1838) azledilmiş olarak vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. (III. 271)

Ârif Mehmed Ağa (Eminzâde) Babası Bursa'da beytülmal eminiydi. Saatçi Mehmed Paşa'ya mensup ve nedimdi. 1088'de (1677) İstanbul'da vefat etti. Şair ve mûsikîde ustadır. (III. 264)

Ârif Mehmed Ağa (Kurşuncubaşızâde) Enderûnludur. Seferli kethüdâlığına kadar yükseldi. Sonra emekli edildi. Cebbarzâde Süleyman Bey'in damadı olup kapıcıbaşı oldu. Rebiyülevvel 1243'de (Ekim 1827) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (III. 270)

Ârif Mehmed Bey Siyâvuş Paşa sülâlesinden Abdülkerim Bey'in oğludur. Müderris olup 19 Zilka'de 1197'de (16 Ekim 1783) vefat etti. Eyüp'te medfundur. (III. 266)

Ârif Mehmed Bey İstanbulludur. Âmedî hulefâsından olup Arapça mütercimiydi. 1238'de (1822/23) memuren Kayseri'de bulunduğu sırada vefat eyledi. Usta şairdir. (III. 269)

Ârif Mehmed Bey Abdî Paşalı Hüseyin Ağa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişti. (II. 219)

Ârif Mehmed Bey Halil Hamid Paşa'nın büyük oğludur. Müderris, 1215'de (1800/01) Eyüp mollası, 1222'de (1807) Mısır mollası, Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) Medine mollası, Cemaziyelevvel 1229'da (Mayıs 1814) İstanbul kadısı, Cemaziyelevvel 1230'da (Nisan 1815) İstanbul pâyesi, Cemaziyelâhir 1231'de (Mayıs 1816) Anadolu pâyesi, 1232'de (1817) Anadolu kazaskeri, 1237'de (1821/22), Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825), Cemaziyelâhir 1247'de (Kasım 1831) ve Muharrem 1254'de (Nisan 1838) dört defa birer sene

Rumeli kazaskeri olmuştur. Reisülulemâ iken 19 Cemaziyelevvel 1255'de (31 Temmuz 1839) vefat etti. Babası sofasında medfundur. Âlim ve iyi huyluydu. Oğullarından Hamid Mehmed Bey, hâcegândan olup 1237'de (1821/22) vefat etti. Diğeri Mehmed Râşid Bey, mevâlîdendir. Bunun oğlu sudûrdan Atâ Bey'dir. Diğeri Mehmed Âsım Bey ve dördüncüsü Abdülkadir Mehmed Bey'dir(→). Kızının oğlu, sudûrdan Mustafa Nazif Bey'dir. Torunlarından biri de Mehmed Şefik Bey'dir. Diğer torunlarından Meclis-i Vâlâ eski azasından Nurullah Bey'le Râif Bey, hayattadırlar. Kızı Fatma Zehra Hanım, Mehmed Ali Paşa'nın oğlu İsmail Paşa'nın zevcesi olduğundan "Mısırlı Hanım" diye şöhret almıştır. Receb 1274'de (Şubat 1858) vefat etti. Babası yanında medfundur. (III. 272)

Ârif Mehmed Bey Erzurum topçu miralayı Ömer Bey'in oğludur. 1261'de (1845) orada doğmuştur. Orada adliye işlerinde kullanıldıktan sonra 1294'de (1877) divan-ı temyiz-i vilâyet başkâtibi oldu. Bu esnada ordu müşiri Muhtar Paşa'ya dahi divan kâtibi olmuştu. Birlikte İstanbul'a gelip 1296'da (1879) onunla Rumeli'ye gitti. Dönüşte İstanbul'da adliye dairesine müeyyiz olup 1297'de (1880) bidâyet müdde-i umumisi, 1298'de (1881) birinci hukuk azası, 1300'de (1883) istinaf mahkemesi azası, o sene Kastamonu adliye müfettişi, 1303'de (1885/86) ilâveten Mısır komiseri başkâtibi oldu. Müfettişliğin kaldırılması üzerine maaşına zam yapıldı. Şa'bân 1305'de (Nisan-Mayıs 1888) ûlâ olup hastalanmakla İstanbul'a gelip 11 Safer 1315'de (12 Temmuz 1897) vefat etti ve Merkezefendi'ye defnedildi. (IV. 861)

Ârif Mehmed Bey (Meşrebzâde) Sudûrdan Meşreb Ali Efendi'nin torunu ve müderrislerden Şâtırzâde Emin Efendi'nin oğludur. 1206'da (1791/92) doğdu. Müderris, 1233'de (1818) Selânik, 1241'de (1825/26) Mısır mollası, sonra Mekke pâyesi, Rebiyülevvel 1242'de (Ekim 1826) Mekke kadısı ve fetvâ emini, 1251'de (1835/36) İstanbul pâyesi, Ramazan 1256'da (Kasım 1840) Anadolu müfettişi ve o sene Anadolu pâyesi, Rebiyülâhir 1263'de (Mart-Nisan 1847) Anadolu kazaskeri, 1264 (1848) sonlarında Meclis-i Vâlâ müfettişi, Ramazan 1268'de (Haziran-Temmuz 1852) Rumeli kazaskeri olup 11 Cemaziyelâhir 1270'de (11 Mart 1854) şeyhülislâm oldu. 20 Cemaziyelevvel 1275'de (26 Aralık 1858) vefat etti. Sur dışında Mustafa Paşa Tekkesi'nde medfundur. Fakih, âlim ve fâzıldı. *Camiü'l-İcâreteyn*'i yazdı. Oğlu Sıddîk Bey ve damadı sadrazam Hamdî Paşa'dır. (III. 275)

Ârif Mehmed Çelebi (Hacı) Celâleddin Çelebi'nin oğludur. 1124'de (1712) amcazâdesi Sadreddin Çelebi'nin yerine Konya'da Hz. Mevlânâ postuna oturdu. 1159'da (1746) vefat eyledi. (III. 265)

Ârif Mehmed Efendi Şair Visalî'nin oğludur. Mülâzimîn-i ilmiyeden olup 1068'de (1657/58) vefat etti. Derviş ve şairdir. (III. 264)

Ârif Mehmed Efendi 1126'da (1714) vefat etti. Birçok ilimde ve sanatta usta, şair ve münşî idi. (III. 265)

Ârif Mehmed Efendi Kazasker Abdürrahim Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Reşid Efendi'nin oğludur. Mü-

derris olup 1192'de (1778) vefat etmiştir. Fâtih'de medfundur. (III. 332)

Ârif Mehmed Efendi Receb 1113'de (Aralık 1701) doğup üvey babası elinde büyümüştür. Paşmakçızâde Abdullah Efendi'den mülâzim olup Süleymaniye Tıp Medresesi'nde Vâsıf Efendi'nin himmetiyle okumuştur. Sonra iki sene müddetle Safiye Sultan'a tabip olmuştur. Zamanın padişahı kız kardeşinin sarayına geldiğinde buna müderrislik verdiler. Sonra mâbeyn-i hümâyûn tabipleri arasına katılıp Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) ser-etıbbâ-i padişâhî oldu. O sene Zilka'desinde (Temmuz 1758) Gelibolu'ya sürüldü. Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) Üsküdar kadısı olup Zilhicce 1187'de (Şubat-Mart 1774) ikinci defa sertabib oldu. Sonra Edirne ve Rebiyülevvel 1188'de (Mayıs 1774) Mekke ve Cemaziyelevvel'de (Temmuz 1774) İstanbul pâyeleri verildi. Zilhicce 1189'da (Şubat 1776) azledilmiş ve Zilhicce 1190'da (Ocak 1777) üçüncü defa ser-etıbbâ olmuştur. 1192'de (1778) Anadolu kazaskeri olup 1193'de (1779) azledilmiş ve 1195'de (1781) Rumeli kazaskeri olup ertesi sene azledilmiş ve 1197'de (1783) vefat etmiştir. Sultanselim'e defnedildi. Sözünü sakınmaz, tıpda işinin ehliydi. (III. 266)

Ârif Mehmed Efendi Zeyneb Sultan'ın masraf kâtibi olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 267)

Ârif Mehmed Efendi Ricâlden Ebûbekir Vahdetî Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip 1199'da (1785) küçük evkaf muhasebecisi ve Cemaziyelâhir'de (Temmuz-Ağustos 1785) şehremini, 1200'de (1786) yeniçeri kâtibi, 1203'de (1788/89) küçük ruznâmeci oldu. 1204'de (1789/90) vefat eyledi ve Mevlânâkapı'ya defnedildi. (III. 267)

Ârif Mehmed Efendi Mühimme serhalifesi olup Ramazan 1217'de (Ocak 1803) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (III. 268)

Ârif Mehmed Efendi Mektûbî-i sadr-ı âliden yetişip hâcelikle gedikler kâtibi olmuş ve 1 Cemaziyelâhir 1230'da (11 Mayıs 1815) vefat eylemiştir. Galata Mevlevîhanesi'nde medfundur. (III. 269)

Ârif Mehmed Efendi Nuruosmaniye ruznâmçecisi ve hanım sultan kethüdâsı İsmail Efendi'nin oğludur. Sadâret mektûbî kaleminden çıkarak bazı görevlerde bulundu. İki defa memuren Rumeli'ye gitmiştir. 1222'de (1807) orduyla çıkıp Silistre'ye varıldığında Rebiyülevvel'de (Mayıs) tezkire-i sânî, 1223'de (1808) tezkire-i evvel oldu. Ordunun ikinci defa çıkışında reis vekili ve 1226'da (1811) sadâret mektupçusu oldu. 1227'de (1812) reisülküttab olup ordu Edirne kışlağına geldikde azledildi. Şevvâl 1228'de (Ekim 1813) defter emini olup ertesi sene aynı görevde kaldı. 1231'de (1816) arpa emini, Şevvâl 1233'de (Ağustos 1818) başmuhasebeci olup Zilka'de'de (Eylül) İzmir'e gönderildi. Döndükten sonra 1237'de (1821/22) ikinci defa muhasebe-i evvel, 1238'de (1822/23) üçüncü defa defter emini, Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) ruznâme-i evvel, 1242'de (1826/27) dördüncü defa defter emini olup 1245'de (1829/30) azledildi. 1246'da (1830/31) üçüncü defa muhasebe-i evvel olarak Bağdad'a gönderildi. Dönüşte zahire nâzırı oldu.

Şa'bân 1250'de (Aralık 1834) dördüncü defa muhasebe-i evvel olup 1251'de (1835/36) azledildi. 20 Zilka'de 1254'de (4 Ocak 1839) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Orta hâlli ve talihi açık adamdı. Oğlu Hüseyin Bey, Şakşakî Kadı Osman Paşa'ya damad olmuştu. (III. 271/72)

Ârif Mehmed Efendi Denizlilidir. Müderris olup 1259'da (1843) vefat etmiştir. (III. 272)

Ârif Mehmed Efendi Dramalıdır. 1241'de (1825/26) Mısır'a gidip mîrlivâ oldu. Mısır Dâr-ı Şûrâ azalığında ve Buheyre müdürlüğünde, 1270'de (1853/54) Mısır Dâr-ı Şûrâsı başkitâbetinde bulunup sonra vefat etti. Şairdir. (III. 274)

Ârif Mehmed Efendi Başmuhasebeye 1231'de (1816) girerek yetişip taşra defterdarlıklarında ve muhasebe meclisi azalığında bulunmuş ve 6 Zilhicce 1272'de (8 Ağustos 1856) vefat eylemiştir. Şehzâde Camii'nde medfundur. (III. 274)

Ârif Mehmed Efendi Müderris, Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) Sofya, Ramazan 1278'de (Mart 1862) Bursa mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 276)

Ârif Mehmed Efendi Defterhaneden yetişerek kesedar oldu. Muharrem 1277'de (Ağustos 1860) defter emini oldu. Rütbesi bâlâya kadar yükseldi. 15 Safer 1291'de (3 Nisan 1874) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedilmiştir. Âlim, Mesnevîhân, kâmildi. (III. 277)

Ârif Mehmed Efendi 19 Cemaziyelevvel 1250'de (23 Eylül 1834) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedilen Ankaralı Hacı Hasan Efendi'nin oğludur. Gençliğinde kaleme girip Silahdar Ali Ağa'ya damad olmuştur. Yükselerek Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) tophane müdürü, Cemaziyelâhir 1259'da (Temmuz 1343) ûlâ rütbesiyle hassa müsteşarı ve ardından serasker müsteşarı oldu. Safer 1262'de (Şubat 1876) Meclis-i Vâlâ azası ve Zilka'de 1266'da (Eylül 1850) Viyana sefiri oldu. Muharrem 1272'de (Eylül 1855) bâlâ, Safer'de (Ekim) tersane müsteşarı, 1275'de (1858/59) ticaret nâzırı vekili ve Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Meclis-i Vâlâ azası ve Şevvâl'de (Mayıs 1860) Refia Sultan kethüdâsı ve Muharrem 1281'de (Haziran 1864) dahvî nâzırı, Safer 1284'de (Haziran 1867) Meclis-i Vâlâ azası ve 4 Şa'bân 1287'de (30 Ekim 1870) evkaf nâzırı vekili, 3 Zilka'de 1287'de (25 Ocak 1871) icra reisi, 7 Ramazan 1288'de (20 Kasım 1871) Şûrâ-yı Devlet azası olup Receb 1293'de (Ağustos 1876) ayrıldı. 9 Rebiyülâhir 1295'de (12 Nisan 1878) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Akıllı, tedbirli, cömertdi. Oğlu Şûrâ-yı Devlet azasından Kemâl Bey'dir. (III. 278)

Ârif Mehmed Efendi Niğdelidir. Müderris, Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) Eyüp mollası olup sonra bilâd-ı hamse mollası oldu. 1295 (1878) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 278)

Ârif Mehmed Efendi (Arabzâde) Atâullah Efendi'nin oğludur. Zilka'de 1151'de (Şubat 1739) doğdu. 1175'de (1761/62) müderris, Şa'bân 1199'da (Haziran 1785) Yenişehr-i Fenâr mollalığı ile Mekke pâyesi oldu. Muharrem 1204'de (Ekim 1789) İstanbul kadısı ve Anadolu pâyesi, 25 Safer 1208'de (2 Ekim 1793) ikinci defa İstanbul kadısı, Muharrem 1210'da

(Temmuz-Ağustos 1795) Anadolu kazaskeri, 1213'de (1798/99) Rumeli pâyesi, 1215'de (1800/01) Rumeli kazaskeri ve 1220'de (1805) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup 22 Cemaziyelâhir 1223'de (15 Ağustos 1808) azledildi. 17 Şevvâl 1241'de (25 Mayıs 1826) vefat eyledi. Sinan Paşa Medresesi önünde medfundur. Âlim, iffetli, yumuşak huylu, vakûr, iffetli hurde yazıyı gözlüksüz yazardı. Her sene bir Mushaf-ı Şerif yazıp Ravza-i Mutahhara'ya gönderirdi. Oğulları Hamdullah Efendi ile Sa'dullah Efendi, sudûrdan oldular. Oğullarından müderris Es'ad Mehmed Efendi, 1218'de (1803/04) vefat eyledi. Kızı Hadice Hanım, uzun yaşayarak 1282'de (1865/66) vefat etti. Kızının oğlu Erib Mehmed Efendi, sudûrdandır. Kethüdâsı Mehmed Efendi'dir(→). (III. 270)

Ârif Mehmed Efendi (Arabzâde) Zekî Efendi'nin oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1277'de (Kasım-Aralık 1860) Selânik mollası, sonra bilâd-ı hamse ve Mekke pâyesi olmuştur. Şa'bân 1305'de (Nisan-Mayıs 1888) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Zararsız bir zat idi. (III. 278)

Ârif Mehmed Efendi (Çelebizâde) Şeyhülislâm Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Üsküdar mollası olup 1246'da (1830/31) vefat etti. Taşkasap'da babasının yanında medfundur. (III. 271; II. 435) [II. 435'de vefat tarihi 1240 (1824/25) olarak verilmiştir.]

Ârif Mehmed Efendi (Damadzâde) Sudûrdan Murad Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1214'de (1799/1800) Yenişehir, 1223'de (1808) Bursa, Zilka'de 1231'de (Ekim 1816) Mekke mollası ve Şevvâl 1236'da (Temmuz 1821) İstanbul pâyesi ve 1241'de (1825/26) Anadolu pâyesi oldu. Sonra Güzelhisar'a sürüldü. Orada vefat eyledi. Şeyhülislâm Mekkî Mehmed Efendi'nin kızı, zevcesiydi. (III. 271)

Ârif Mehmed Efendi (Debbağzâde) Sudûrdan Mustafa Efendi'nin oğlu olup müderris ve koyun halifesi Mehmed Sâdık Efendi'ye damad oldu. Cemaziyelevvel 1258'de (Haziran 1842) Kudüs ve Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) Bursa ve Muharrem 1270'de (Ekim 1853) Medine mollası oldu. Orada vefat etmiştir. Damadı Hasağası Mustafa Ağazâde Mehmed Şâkir Bey'dir. (III. 274)

Ârif Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Şeyhülislâm Mustafa Efendi'nin oğludur. 1153'de (1740) doğdu. 1167'de (1753/54) müderris, 1180'de (1766/67) Yenişehir mollası, 1187'de (1773) Mekke pâyesiyle Bursa mollası, 1194'de (1780) İstanbul kadısı, 5 Şevvâl 1196'da (13 Eylül 1782) nakibüleşraf, 1198'de (1784) Anadolu kazaskeri ve ardından Rumeli kazaskeri oldu. 17 Şevvâl 1199'da (23 Ağustos 1785) şeyhülislâm oldu. 10 Rebiyülâhir 1200'de (10 Şubat 1786) azledildi. 22 Zilka'de 1206'da (12 Temmuz 1792) ikinci defa şeyhülislâm oldu. Muharrem 1213'de (Haziran-Temmuz 1798) azledildi. 19 Cemaziyelevvel 1215'de (8 Ekim 1800) vefat eyledi. Eğrikapı'da defnedildi. Asîl, usûl bilir, fasîh, belîğ ve edipti. Dânişmendlerin her 6 ayda ikisi ihraç olunmak eski âdetini değiştirip her 3 ayda ihracını âdet eyledi. Oğulları Emin Mehmed Efendi(→) ile Râşid Mehmed Efendi'dir(→). Diğeri, Şeyhülislâm Abdullah Efendi'dir. Bunun oğlu Ârif Efendi'dir(→). Torunlarından biri

Es'ad Mehmed Efendi'dir(→). Diğer torunu Kirâmeddin Mehmed Efendi'dir(→). Kethüdâsı Mustafa Efendi'dir(→). (III. 267)

Ârif Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Şeyhülislâm Dürrîzâde Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1223'de (1808) vefat etmiştir. (III. 396)

Ârif Mehmed Efendi (Hacı) Nakşibendî şeyhi olup 1183'de (1769/70) vefat etti. Üsküdar'da defnedildi. (III. 186)

Ârif Mehmed Efendi (Hacı) Kaba Halil Efendi'nin(→) yeğeni Hacı İbrahim Efendi'nin oğludur. Kadı olup 1219'da (1804/05) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 290)

Ârif Mehmed Efendi (Hacı) Dârüssaâde ağası yazıcısı olup 1240 (1824/25) yılından sonra azledilmiş ve 1250 (1834/35) tarihlerinde bir-iki sene evkaf müdürü olarak sonra azledilmiş ve 25 Cemaziyelâhir 1267'de (27 Nisan 1851) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 274)

Ârif Mehmed Efendi (Hâfız) Esmâ Sultan'ın imamı olup müderris ve Üsküdar mollası oldu. 11 Muharrem 1256'da (15 Mart 1840) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 272)

Ârif Mehmed Efendi (Hocazâde) Es'ad Efendi'nin oğludur. Süleymaniye müderrisi olup Ramazan 1031'de (Temmuz 1622) vefat etti. "Ârifî" mahlasıyle şair ve fâzıldı. (III. 264; I. 331)

Ârif Mehmed Efendi (İrfanzâde) Kalemden yetişip hâcelik rütbesini aldı. 1222'de (1807) masraf-ı şehriyârî, 1226'da (1811) arpa emini, 1227'de (1813) cebehane nâzırı, sonra yine arpa emini ve sonra cizye muhasebecisi, 1239'da (1823/24) zahire nâzırı, 1242'de (1826/27) mühimmat-ı harbiye nâzırı olup 1243'de (1827/28) azledildi. Sonra defter emini, 1247'de (1831/32) tophane nâzırı, sonra yine defter emini oldu. 15 Zilka'de 1251'de (4 Mart 1836) vefat etti. Sultan Bâyezid Mezarlığı'nda medfundur. Oğlu Mustafa Safvet Bey'dir(→). (III. 271)

Ârif Mehmed Efendi (İsâzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1186'da (1772) vefat etti. Selimiye'ye defnedildi. Şairdir. (III. 266; III. 380)

Ârif Mehmed Efendi (İsâzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Safer 1201'de (Aralık 1786) İzmir mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. Şairdir. Oğlu Rızâ Mehmed Efendi'dir(→). (III. 267; III. 380)

Ârif Mehmed Efendi (İshakzâde) Karabâğî İshak Efendi'nin evlâdından Mehmed Sâlih Zuhurî Efendi'nin oğludur. 1064'de (1654) doğdu. Müderris, Galata kadısı ve Şam mollası oldu. 1120'de (1708) vefat etti. Şiirde mahlası "Ârifî" idi. Âlim, şuh-meşrep ve lâtifeci idi. Oğlu Mislî Ali Efendi'dir(→). (III. 265)

Ârif Mehmed Efendi (Keçecizâde) Sâlih Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 21 Şa'bân 1226'da (10 Eylül 1811) vefat eyledi. Tunusbağı'nda medfundur. (III. 209)

Ârif Mehmed Efendi (Kethüdâzâde) Sâdık Efendi'nin oğludur. Müderris, Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) Haleb, sonra Bursa mollası olup yükselerek İstanbul pâyesi, Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) Anadolu pâyesi olarak Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) vefat etti.

Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnolundu. Aklî ve naklî ilimlerde söz sâhibi olup herkesle senli benli görüşür ve gösterişe önem vermezdi. Pek çok öğrenci yetiştirdi. Kardeşi Hamdî Ahmed Muhtar Efendi dahi fâzıl ve şair olup müderrisliği terk ile derviş olarak kendisinden on sene sonra vefat eyledi. (III. 273)

Ârif Mehmed Efendi (Kıbrısîzâde) Tersane emini Kıbrıslı Hacı Ali Ağa'nın oğludur. 1211'de (1796/97) müderris, 11 Ramazan 1231'de (5 Ağustos 1816) imam-ı sânî ve Receb 1236'da (Nisan 1821) imam-ı evvel-i sultanî ve o sene Eyüp mollası ve 1237'de (1821/22) Mekke pâyesi, 1241'de (1825/26) İstanbul pâyesi ve 1242'de (1826/27) Anadolu pâyesi oldu. Muharrem 1243'de (Ağustos 1827) imametten ayrıldı. 1244 Ramazanının Kadir gecesinde (1/2 Nisan 1829) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 271)

Ârif Mehmed Efendi (Kütahyalızâde) Kütahyalı Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası, 1247'de (1831/32) Mekke ve sonra İstanbul pâyesi, 1254'de (1838) Anadolu pâyesi, sonra Rumeli pâyesi oldu. 19 Rebiyülâhir 1259'da (19 Mayıs 1843) vefat eyledi. Selimiye'de medfundur. Fakih, fâzıl bir zat idi. (III. 273)

Ârif Mehmed Efendi (Müderrizâde) 1171'de (1757/58) doğdu. Saraya girip öğrenim görerek 1218'de (1803/04) müderris, 1230'da (1815) Yenişehir, 1237'de (1821/22) Edirne ve 1239'da (1823/24) Mekke mollası oldu. 1242'de (1826/27) İstanbul pâyesi olup 12 Şevvâl 1243'de (27 Nisan 1828) vefat eylemiştir. Âlim ve şairdir. Oğlu Dânişi Efendi'dir. Oğullarından biri de Hayr Ahmed Efendi'dir(→). (III. 270)

Ârif Mehmed Efendi (Recebzâde) Müderris, Receb 1186'da (Ekim 1772) Haleb, 1189'da (1775) Şam, 1195'de (1781) Medine mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 266)

Ârif Mehmed Efendi (Seyyid) "Ondokuz" denir. Başyazıcı ve Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran-Temmuz 1812) sekbanbaşı oldu. Azilden sonra 1236 (1820/21) yılından sonra vefat etti. Nüfuzlu ve kalem sâhibi olup Yeniçeri Ocağı'nın nizamsızlığı hakkında makbul bir lâyihası vardır. (IV. 283)

Ârif Mehmed Efendi (Tâhir Ömerzâde) Tercüme kaleminden Telgrafhane'ye girip muavin olmuş, 1278 ortalarında (1861 sonları) birkaç ay telgraf müdürlüğünde bulunmuş ve sonra Orman Meclisi'ne aza ve bir aralık reis olarak azledilmiş ve Şa'bân 1308 başlarında (Mart 1891 ortası) oğlu dahiliye hulefâsından iken vefat eden Ziyâ Bey'in üzüntüsüyle vefat eylemiştir. (III. 279)

Ârif Mehmed Efendi (Ulu) Kastamonuludur. İstanbul'a gelip Melek Mehmed Paşazâde Ahmed Bey'in dairesine girdi. Neş'et Efendi'den Farsça okuyup sonra dârüssaâde ağalarına yazıcı yamağı olup sonra İdris Ağa'ya yazıcı oldu. Sonra hâcelik ile 1206'da (1791/92) da tezkire-i sânî, 3 Cemaziyelâhir 1209'da (14 Aralık 1794) tezkire-i evvel oldu ve Beyhan Sultan kethüdâlığı ilâve edildi. 1213'de (1798/99) tezkirecilikten azlolunup Şevvâl 1214'de (Mart 1800) büyük ruznâmeci oldu. 1215 sonunda (1801 başları) buradan rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. 1216'da (1801/

02) ordunun dönüşünde çavuşbaşı olup 1217'de (1802/03) kethüdâlıktan azledildi. Sonra yeniçeri kâtibi olup Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) ikinci defa çavuşbaşı oldu. 25 Cemaziyelevvel 1222'de (31 Temmuz 1807) reisülküttab, Şa'bân ayında (Ekim 1807) üçüncü defa çavuşbaşı, birkaç ay geçince 1223'de (1808) defter emini, sonra tevkiî, o sene sonunda reis vekili oldu. Ordu ile İstanbul'a geldikde azledildi ve ordunun yeniden hareketinde vekâleten atandı. Ordunun varmasından önce azlolundu. Şevvâl 1225'de (Kasım 1810) nişancı, Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) defter emini oldu. 1228 (1813) başlarında 72 yaşında vefat etti. Zeyneb Sultan Camii'nde medfundur. İnşâda orta halliydi. Usta şairdir. Oğlu sudûrdan Râif Bey ve oğullarından biri de Recâî Mehmed Efendi'dir. (III. 268/69)

Ârif Mehmed Efendi (Uryânîzâde) Uryânî Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Üsküdar mollası olup Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) inme inmiş olarak vefat etti. (III. 269; III. 523)

Ârif Mehmed Emin Efendi Bursalı bir kadı'nın oğludur. Kendisi de kadı idi. 1186'da (1772/73) vefat edip Selimiye'ye defnedilmiştir. Şairdir. (III. 266)

Ârif Mehmed Hilmî Efendi İstanbulludur. Müderris, Zilhicce 1259'da (Ocak 1844) Eyüp mollası, Zilka'de 1263'de (Ekim 1847) Mekke pâyesi, Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) İstanbul pâyesi, 1277'de (1860/61) İstanbul kadısı ve Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Anadolu pâyesi oldu. Ramazan 1284'de (Ocak 1868) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. Âlim, fâzıldı. (III. 277)

Ârif Mehmed Paşa Yeniçeridir. Mûsâ Paşa'nın hizmetinde bulundu. 1221'de (1806) sekbanbaşı ve ağa vekili oldu. Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) azledilerek Bursa'ya gönderildi. Sonra mîrimîran olup muhafızlıkla ve Akşehir sancağı eklenerek Akkerman'a gönderildi. 1223'de (1808) orada vefat etti. (III. 268)

Ârif Mehmed Paşa İrfanzâde Ârif Efendi'nin kapı kukadarı İsmail Rif'at Efendi'nin oğlu olup 9 Zilhicce 1222'de (7 Şubat 1808) doğmuştur. İstanbulludur. Mîrialem Topuzcu Mustafa Ağa ile evlenme yoluyla akraba olmuştur. Mâlikâne kaleminden asâkir kâtibi olup yükselerek miralay ve 1261'de (1845) livâ ve Receb 1264'de (Haziran 1848) Dersaâdet Ordusu feriki oldu. 1270'de (1853/54) zabtiye müşir kaymakamı, Zilhicce'de (Eylül 1854) vezirlikle Arabistan müşiri ve Şam valisi oldu. Safer 1272'de (Ekim 1855) Harput valisi, Cemaziyelâhir 1273'de (Şubat 1857) Erzurum valisi olup Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) azledildi. 1277'de (1860/61) Silistre valisi ve Receb 1281'de (Aralık 1864) Edirne valisi oldu. 9 Şa'bân 1282'de (28 Aralık 1865) vefat etmiştir. Tedbirli, bilgili ve yakışıklı bir zat idi. Yeniçerilere dair resimli bir kitap yazmıştır. Oğlu Ali Bey 1276'da (1859/60) vefat etti ve Vefa'ya defnedildi. (III. 277)

Ârif Mehmed Paşa Ramazanoğullarındandır. Yazıcı Divriğili Mehmed Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî ve sonra âmedî kalemine girip 1228'de (1813) hâcegândan olarak sonra sadâret mektupçusu oldu. Muharrem 1240'da (Eylül 1824) Hâdî Efendi ile beraber azlolundu. 1241'de

(1825/26) eshâm mukataacısı, 1243'de (1827/28) cizye muhasebecisi, Muharrem 1244'de (Temmuz 1828) cebehane nâzırı, 1246'da (1830/31) mevkufatî olup 1247'de (1831/32) azledildi. Şevvâl 1247'de (Mart 1833) tophane nâzırı oldu, sonra asâkir-i muntazama nâzırı unvanıyla Reşid Paşa Ordusuna gidip geldi. Şevvâl 1248'de (Mart 1833) azledildi. 23 Zilhicce 1253'de (20 Şubat 1838) Şûrâ-yı Bâbıâlî azası olup 1255 (1839) ortalarında meclis lağvedildi. Ramazan 1255'de (Kasım 1839) ticaret müsteşarı, o sene Zilhiccesinde (Şubat 1840) mühimmat-ı hıyamiye nâzırı, Safer 1257'de (Mart 1841) sadâret müsteşarı, Rebiyülâhir 1257'de (Ağustos 1841) Meclis-i Vâlâ reisi olup Cemaziyelâhir 1258'de (Temmuz 1842) azledildi. Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) Meclis-i Vâlâ azası, Safer 1262'de (Ocak 1846) ticaret nezâreti vekâletiyle ziraat nâzırı, Cemaziyelevvel'de (Mayıs) Meclis-i Vâlâ azası, Receb 1264'de (Haziran 1848) evkaf nâzırı, o sene Şevvâlinde (Eylül) yine Meclis-i Vâlâ azası, Cemaziyelâhir 1265'de (Nisan-Mayıs 1849) ikinci defa Meclis-i Vâlâ reisi olup Cemaziyelevvel 1266'da (Mart-Nisan 1850) azledildi. Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) Mecâlis-i Âliye âzası olup Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) vefat eylemiştir. Akıllı, tedbirli, vakûr, münşî, cesurdu. Oğlu Âtıf Bey'dir. Damadı Cihanzâde Âtıf Bey ve Ali Şefik Bey'dir. Divan-ı Muhasebat reisi Zühdî Beyefendi, torunudur. (III. 275/76)

Ârif Mehmed Paşa Saraydan yetişip hazine-i hümâyûn vekili oldu. Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) dârüssaade ağası oldu. Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) vezirlik verilerek şeyhülharem oldu. Ramazan'da (Mayıs-Haziran) azledilip İstanbul'da kaldı. 5 Receb 1280'de (16 Aralık 1863) vefat etmiştir. Doğancılar'a defnedildi. Dirâyet ve liyâkat sâhibiydi. (III. 276)

Ârif Mehmed Paşa Anadoluludur. Zabtiye müşiri Mehmed Paşa'nın hizmetinden tomruk müdürü ve Beyoğlu zabıta müdürü olup Rebiyülâhir 1287'de (Temmuz 1870) Rumeli pâyesiyle Bingazi mutasarrıfı olmuştur. 30 Muharrem 1291'de (19 Mart 1874) Üsküdar ve Safer'de (Mart-Nisan 1874) Tekfurdağı ve Şa'bân'da (Eylül-Ekim) yine Beyoğlu mutasarrıfı oldu. 7 Muharrem 1295'de (11 Ocak 1878) vezirlikle zabtiye nâzırı olup 1296 (1879) başlarında azledildi. O sene Cemaziyelevvelinde (Mayıs 1879) şehremini olup 27 Ramazan 1296'da (14 Eylül 1879) vefat etti ve Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedildi. Zabıta işlerini iyi bilir, sâdık bir zat idi. (IV. 304)

Ârif Mehmed Paşa Ürgüplü Mehmed Ağa'nın oğludur. Mekteb-i Harbiye'den 1267'de (1851) erkân-ı harp çıkmıştır. Savaşlarda bulunup ferik olmuş ve zabtiye nâzırı ve Şûrâ-yı Askerî reisi ve merkez kumandanı olmuş ve Şa'bân 1301'de (Haziran 1884) vezirlik verilmiştir. Sonra Trablusgarb valisi ve 1316'da (1898) Musul valisi olup varışında Receb 1316'da (Kasım-Aralık 1898) vefat eyledi. (IV. 861)

Ârif Mehmed Paşa (Kanbur) Taşralıdır. Bazı hizmetlerde, zabtiye azalığı ve İzmit kaymakamlığı gibi memuriyetlerde bulunmuş, mîrimîran olarak 1270'de (1853/54) Amasya mutasarrıfı olmuş ve azilden sonra

1276'da (1859/60) fener memuru ve 1278'de (1861/62) Karasi mutasarrıfı olup azledilmiş ve 3 Zilhicce 1282'de (19 Nisan 1866) vefat eylemiştir. Oğulları Nurî Paşa ile Neş'et Bey'dir. Büyük oğlu Ali Azmî Bey'dir(→). Mühürdarı Râif Efendi de damadı olup mîrimîran olmuştur. (III. 276/77)

Ârif Mehmed Şîrîn Ağa Mûsikîşinas olmakla sarayda musâhib olmuştur. Ramazan 1259'da (Ekim 1843) vefat eyledi. Mevlevîydi. (III. 273)

Ârif Mustafa Efendi Topçu Ocağı yoklama kâtibi olup hâcelik verildi. 23 Cemaziyelevvel 1238'de (5 Şubat 1823) vefat etti ve Tophane'de Defterdar Camii'nde defnedildi. (III. 269)

Ârif Mustafa Efendi Mustafa Efendi'nin (v. 1225/1810)(→) oğlu ve ricâlden Lebib Efendi'nin damadıdır. Tophane yoklama halifelerinden ve hâcegândan olmuştur. 1238'de (1822/23) vefat ederek babasının yakınında defnedildi. Oğlu Mehmed Sâlim Bey 1275'de (1858/59) vefat etti. (IV. 461)

Ârif Mustafa Efendi Soğukçeşmeli Bekir Efendi'nin akrabasından olup Enderûn'dan yetişerek çıktığında taşra memuriyetlerinde ve sonra defterdarlıklarda bulunmuş, 1266'da (1850) Bağdad defterdarlığında ûlâ sınıf-ı evveli rütbesini alıp sonra mutasarrıflık yoluna dökülüp İslimye mutasarrıfı olarak azledilmişti. 16 Cemaziyelevvel 1285'de (4 Eylül 1868) yaşlı iken vefat edip Üsküdar'da babası İshak Efendi'nin(→) yanına defnedilmiştir. Oğlu Ali Sa'deddin Bey ise 1283'de (1866/67) vefat eylemiştir. (IV. 479)

Ârif Mustafa Efendi (Çalkandızâde) Atâullah Efendi'nin(→) oğludur. Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) İzmir mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (III. 266; III. 371)

Ârif Paşa Askerlikten yetişip mîrlivâ ve sonra ferik olmuştur. Ramazan 1259'da (Ekim 1843) Akdeniz Boğazı muhafızı olup Rebiyülâhir 1260'da (Nisan-Mayıs 1844) azledildi. Receb 1261'de (Temmuz 1845) mîrimîranlıkla Adana mutasarrıfı oldu. 1266'da (1850) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 274)

Ârif Paşa Tophaneden yetişerek livâ olmuştur. 1280'de (1863/64) vefat etti. Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 276)

Ârif Paşa 1226'da (1811) doğdu. Tophane'de yetişti. Ruscuk miralayı iken 1286'da (1869/70) livâ olmuştur. 1287'de (1870/71) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Kars'ta hizmeti geçmiştir. (III. 278)

Ârif Paşa Tersanelidir. 1253'de (1837/38) askere girip 1284'de (1867/68) miralay ve sonra livâ, 1293'de (1876) ferik olup Tuna kumandanlığında bulunmuş ve sonra İstanbul'a gelip vefat etmiştir. (III. 278)

Ârif Paşa Yenişehirlidir. Erzurum vilayetinde bazı ufak memuriyetlerde bulunduktan sonra Meclis-i Vâlâ mazbata odasına girmiş ve buradan mîrimîranlıkla Menteşe, Resmo, Saruhan mutasarrıflıklarında, 1302'de (1884/85) Bitlis, 1305'de (1887/88) Diyarbekir, 1306'da (1888/89) Trabzon ve 1307'de (1889/90) Haleb valiliklerinde bulunmuş ve 1309'da (1891/92) ayrılarak 7 Rebiyülâhir 1311'de (18 Ekim 1893) vefat eylemiş ve Silivrikapı dışında Seyyid Nizam Türbesi civarında defnedilmiştir. Rumeli pâyesini hâiz olup idarecilikte iktidarı görülmüş zengin biriydi. (III. 279)

Ârif Süleyman Bey Bâbıâlî'den yetişip tezkire-i sânî, Şevvâl 1176'da (Nisan 1763) tezkire-i evvel, Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) silahdar kâtibi, Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim 1768) defter emini olup 1183'de (1769/70) İsakçı'da vefat etti. Âlim, edib ve *Divan* sâhibi şairdir. Herkesle senli benli görüşürdü. (III. 266)

Ârif Zekî Efendi Voyvoda Mehmed Hulûsî Ağa'nın büyük oğludur. Kalemden yetişip tersane zimmeti, 1244'de (1828/29) Rumeli muharriri, 1248'de (1832/33) muhallefât halifesi, 1252'de (1836/37) Bağdad defterdarı ve 1253'de (1837/38) serasker kethüdâsı olup sonra azledildi. Cemaziyelâhir 1255 sonlarında (Eylül 1839 başları) tophane müdürü olup Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) azledilmiş ve Ramazan 1262'de (Eylül 1846) Dâr-ı Şûrâ azası, Receb 1264'de (Haziran 1848) ticaret muavini, Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan 1859) ûlâ sınıf-ı evveliyle defter emini olup Rebiyülevvel 1267'de (Ocak 1851) vefat eyledi. Kasımpaşa Mevlevîhanesi'nde defnedilmiştir. Damadı Es'ad Muhlis Paşa'dır. (III. 273/74)

Ârifî Ahmed Efendi Kavalalıdır. Kadı olup 1057'de (1647) vefat etti. Şairdir. (III. 264)

Ârifî Ahmed Efendi (Peçevîzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Peçuy Mevlevîhanesi şeyhi olup 1126'da (1714) Yenikapı şeyhi oldu. Rebiyülâhir 1137'de (Aralık 1724/Ocak 1725) vefat eylemiştir. Şair ve usta münşîdir. (I. 243)

Ârifî Ahmed Paşa Topal Yusuf Paşa'nın mühürdarı ve divan efendisi olup sonra hâcegândan oldu. 1122'de (1710) sadâret mektupçusu ve aynı yıl Ramazan'da (Kasım 1710) reisülküttab oldu. 1124'de (1712) azlolundu. Başka görevlere nakledilerek Ramazan 1130'da (Ağustos 1718) vezirlikle Teke sancağı mutasarrıfı ve sınır belirleme memuru oldu. Sonra Vidin muhafızı olarak Rebiyülevvel 1132'de (Ocak 1720) Haleb valisi, 1135'de (1722/23) İran seraskeri ve Şevvâl 1137'de (Nisan 1725) Van ciheti seraskeri oldu. Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) Haleb ve Rebiyülevvel 1141'de (Ekim 1728) Sivas ve Rebiyülâhir 1143'de (Ekim 1730) Erzurum valisi olup bu vakte kadar seraskerlik görevini de sürdürdü. 1144'de (1731/32) Haleb'de Taşlıbakır'da ikamet eyledi. Bir müddet sonra Teke sancağı mutasarrıfı oldu. Cemaziyelevvel 1145'de (Ekim-Kasım 1732) kaza sonucu vefat etti. Şiir, inşâ ve kitâbeti mükemmel ve kendisi sertti. Damadı ricâlden Süleyman Efendi'dir. (III. 265)

Ârifî Ahmed Paşa Şekib Paşa'nın oğlu olup 1246'da (1830/31) doğmuştur. 1261'de (1845) divan kalemine, 1263'de (1847) Viyana Sefâreti kâtipliğine, 1265'de (1849) tercüme kalemine, 1271'de (1854/55) âmedî kalemine memur olmuştur. 1272'de (1855/56) Paris Konferansı'na başkâtip olup Şa'bân'da (Nisan 1856) mütercim-i evvel, Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) Divan-ı Hümâyûn tercümanı olmuş ve ûlâ evveline kadar yükselip 4 Cemaziyâhir 1286'da (11 Eylül 1869) ilâveten beylikçi, 27 Cemaziyelâhir 1288'de (13 Eylül 1871) hariciye müsteşarı, on beş gün sonra bâlâ ile tercüman ve ikinci günü tophane müsteşarı, 7 Ramazan 1288'de (20 Kasım 1871) icra reisi, o sene 27 Zilhic-

ce'de (9 Mart 1872) hukuk reisi, 30 Receb 1289'da (3 Ekim 1871) Viyana sefiri, 9 Rebiyülevvel 1290'da (7 Mayıs 1873) üçüncü defa tercüman, 12 Muharrem 1291'de (1 Mart 1874) üçüncü defa hariciye müsteşarı, 29 Rebiyülevvel 1291'de (16 Mayıs 1874) hariciye nâzırı, 9 Zilhicce 1291'de (17 Ocak 1875) maarif ve 8 Cemaziyelevvel 1292'de (18 Haziran 1875) adliye nâzırı olup 20 Receb 1292'de (22 Ağustos 1875) azledilmiş ve 10 Şevvâl 1292'de (9 Kasım 1875) Viyana sefiri olup 3 Cemaziyelâhir 1293'de (26 Haziran 1876) yine azledilmiştir. O sene sonunda Kavâim Komisyonu reisi olup 3 Receb 1294'de (14 Temmuz 1877) ikinci defa hariciye nâzırı oldu. 15 gün sonra istifa etmiş ve Şa'bân 1294'de (Ağustos 1877) Paris sefiri olup 1296'da (1876) azledilmiş iken Sicill-i Ahval Komisyonu reisi olarak 9 Şa'bân 1296'da (29 Temmuz 1879) başvekâlet makamına nâil olmuştur. O sene 3 Zilka'desinde (19 Ekim) Şûrâ-yı Devlet reisi olup Şevvâl 1297'de (Eylül 1880) ayrılmıştır. Ardından Paris sefiri olmuş ve Muharrem 1298'de (Aralık 1880) tekrar hariciye nâzırı olmuştur. Muharrem 1300'de (Kasım 1882) ayrılarak 7 Zilhicce 1302'de (18 Eylül 1885) Şûrâ-yı Devlet reisi olup 7 Zilhicce 1309'da (3 Temmuz 1892) azledilmiş ve Cemaziyelevvel 1313'de (Kasım 1895) Meclis-i Has azası olup 18 Cemaziyelâhir 1313'de (1 Aralık 1895) vefat eylemiştir. Eyüp'de babasının yanına defnedilmiştir. Arapça, Farsça ve Fransızcaya, devletler hukuku, tarih, inşa ve kitâbete âşinâ, hüsn-i hat sâhibi, afif, doğru, yumuşak huylu ve siyasete vâkıf, edip ve zayıf bir zat idi. Oğulları Mehmed Bey ve Ali Bey kendisinden önce vefat eylemişlerdir. Şekib Bey hayattadır. (III. 279/80)

Ârifî Hüseyin Çelebi (Silahdar) İstanbulludur. Kapıkullarından iken tezkereci, defterdar, beytülmal kâtibi oldu. 959'da (1552) vefat etti. Şairdir, "Gül Kasidesi"ni yazmıştır. (III. 264)

Ârifî Hüseyin Efendi Ricâlden ve hâcegândan olup 1169'da (1755/56) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 265/66)

Ârifî Mehmed Efendi (Helvacızâde) Müderris, İzmir, Kudüs ve Eyüp mollası olup 1032'de (1623) vefat etti. Her fende vakıf, şair, münşî idi. Eyüp kadısı olduğunda şeyhülislâm Mehmed Efendi'yi ziyaretinde "Eyüp İstanbul'un şehinşehidir" demiş, hoşuna gidip imzalarına "el-kadı be-şehinşehîn-i Kostantiniyye" diye yazmıştır. Tiryâki olup bir ulemâ meclisinde Nefeszâde Şemsî Molla bir hikâye söylerken bu da uyuklamış. Rüyasında bir kıssahan meclisine dahil olup nakilde hatalarını bulunca hiddetle uyanıp "yalan söyler" deyince molla hiddet eder. Bu da rüyasını söyleyince meclistekiler gülüşürler. Damad Mahmud Efendi'dir(→). (IV. 149)

Ârifî Mustafa Efendi Sinopludur. Kadı olup 1018'de (1609/10) vefat etti. Şairdir. (III. 264)

Ârifi Damadı *bak.* Süleyman Efendi

Armudizâde *bak.* Mehmed Efendi (Lala)

Arnavut *bak.* Hasan Paşa; Mûsâ Paşa; Osman Paşa

Arnavutzâde *bak.* Ahmed Ağa; Ahmed Bey

Arpa Emini *bak.* Mustafa Efendi

Arpa Eminizâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Süheyl Mehmed Efendi

Arpa Ruznâmecisizâde *bak.* Ahmed Efendi

Arpacı *bak.* Hayreddin

Arpacızâde *bak.* Mehmed Efendi; Râgıb Mehmed Efendi

Arslan Ağa Müteferrika olup iki defa şahincibaşı oldu. Sonra müteferrika olarak 1048'de (1638/39) Hind'e elçilikle gönderilmiştir. Nihayet yaşlı iken vefat eylemiştir. (I. 319)

Arslan Ağa Seydişehirli Kurt Ağa'nın oğludur. Vâlide kethüdâsı Behrâm Ağa'nın kethüdâsı iken 1056'da (1646) efendisinin vefatında Kösem Vâlide Sultan'a kethüdâ oldu. 1060'da (1650) vefat eyledi. Üsküdar'da Şeyh Camii'ne defnedildi. Zengin ve hayır sâhibiydi. (I. 319)

Arslan Bey Dulkadıroğlu Süleyman b. Mehmed'in oğludur. 858'de (1454) Maraş ve Elbistan beyi oldu. Mısırlıların adamı olduğundan defalarca İran hükümdarı Uzun Hasan'la savaştı. 870'de (1465/66) katledildi. (I. 318)

Arslan Bey Nizâmiye askerliğinin kuruluşunda ilk alınan adamlardandır. Az müddette süvari miralayı olup 1248 (1832/33) yılından sonra vefat etmiştir. (I. 321)

Arslan Bey (Kılıç) Selçuklu soyundan ve Alâiye beyi Lâtif Bey'in torunlarından olarak oraya bey olmuştu. Gedik Ahmed Paşa üzerine gönderilip 870'de (1465/66) mülkü elinden alınarak toprakları Osmanlı ülkesine katıldı. (I. 318)

Arslan Giray Tatar yiğitlerinden olup 1202'de (1787/88) Hudey'de bulunduruldu. 1203'de (1788/89) Şehbaz Giray tarafından azarlanınca kendi çiftliğine çekilmiş ve orada ömrü son bulmuştur. (I. 320)

Arslan Giray Han Hacı Selim Giray'ın oğlu Devlet Giray'ın oğludur. Nureddin ve sonra kalgay oldu. Cemaziyelâhir 1161'de (Haziran 1748) Kırım hanı olup 1168'de (1754/55) azledildi. 13 Şevvâl 1180'de (14 Mart 1767) ikinci defa Kırım hanı oldu. 1181'de (1767/68) vefat eyledi. (I. 320)

Arslan Mehmed Paşa Kars muhafızı Sefer Paşa'nın oğludur. 1062'de (1652) babasının vefatında amcası vali olunca karşı çıktı. Hatta hiddetinden Gürcü Nebi'ye bağlandı. Sonra sâkinleşti ve 1073'de (1662/63) amcasının oğlu Rüstem Paşa'nın vefatında vezirlikle Kars muhafızı oldu. 1091'de (1680) rüşvetle itham edilerek katledilmiştir. (I. 319)

Arslan Mehmed Paşa Ahıskalıdır. 1137'de (1724/25) Kırşehir mutasarrıflığıyla mîrimîran oldu. Sonra Trabzon beylerbeyi, 1146'da (1733/34) Rumeli pâyesiyle Musul valisi oldu. Sonra vezirlik verilerek o taraflarda vefat etmiştir. (I. 320)

Arslan Mehmed Paşa Silahşor, sonra Müderris Osman Paşa'ya kethüdâ olmuştur. Rebiyülâhir 1186'da (Temmuz 1772) mîrimîran oldu. Sancaklarda dolaşıp Hanya muhafızı, sonra Tombasar'da oturmak üzere 4000 askere başbuğ oldu. 1197'de (1783) vezirlik verildi. Sonra Konya valiliği ile Bucak muhafızı oldu. Rebiyülevvel 1199'da (Ocak 1785) Bender muhafızı ve Zilka'de'de (Eylül 1785) İnebahtı muhafızı oldu. Rusya harbinde bulunup 1203'de (1788/89) Bosna valisi, 1205'de (1790/91) İbrail muhafızı oldu. Bu senenin Şevvâlinde (Hazi-

ran 1791) Maçin'de Rusya'ya esir olup 1206'da (1791/92) Silistre valisi oldu. Bir-iki ay geçince vefat etti. Gayretli ve cesurdu. (I. 320/21)

Arslan Mehmed Paşa (Mataracıoğlu) Trablusşam'da Cebele sâkinlerinden olup oranın ahâlisi isyan edince yola getirmek için 1105'de (1693/94) mîrimîran rütbesiyle Trablusşam beylerbeyi oldu. 1108'de (1696/97) hac emirliği, 1112'de (1700/01) vezirlikle Şam eyaleti ilâve edildi. 1114'de (1702/03) Şam'dan azlolundu. 1115'de (1703) Kudüs ilâve edildi. O sene ikinci defa Trablusşam ilâve edildi ve 7 Şevvâl 1115'de (13 Şubat 1704) vefat etti. Arabları disiplin altına almada eşi benzeri yoktu. (I. 320)

Arslan Mehmed Paşa (Şâtır) Hamid mutasarrıfı olup 1094'de (1683) Estergon'da kötü hareketinden dolayı katledilerek vefat etti. (I. 320)

Arslan Paşa Yahyâ Paşazâde Mehmed Paşa'nın oğludur. Sancakbeylerinden olup 944 (1537/38) yılından 973 (1565/66) yılına kadar eyâlet ve sancaklarda beylerbeyilik yapmıştır. Ara sıra bazı işlere muvaffak oldu. 972'de (1564/65) Budin beylerbeyi oldu. 974'de (1566/67) Sigetvar'da Afaka Kalesi'nin düşman eline geçmesine sebep olmasından dolayı sefere gidilirken otağ-ı hümâyûn önünde boynu vurulmuştur. Cömert, nüfuzlu olup Budin'de baruthane kurdu. Lâübâlimeşrep olduğundan mecnunların bile yapamadığı hareketleri yapmasından dolayı babasının bedduasını almıştır. (I. 318/19)

Arslan Paşa Hatvan beyliğinde nice yıl bulundu. 1002 (1593/94) savaşında yiğitlik gösterdi. Sonra nice yıl Tırhala beyi olup 1026'da (1617) Rumeli valisi olarak İran muharebelerinde şehid oldu. (I. 319)

Arslan Paşa Nogayzâde Kaplan Paşa'nın oğludur. 1044'de (1634/35) Aydın mütesellimi oldu. 1048'de (1638/39) Maraş beylerbeyi olup sonra Şam valisi oldu Sonra vezir olup vilayetleri devrederek Zilka'de 1059'da (Kasım 1649) Bağdad valisi olup Ramazan 1060'da (Eylül 1650) azledildi. Receb 1061'de (Haziran-Temmuz 1651) vefat eyledi. Cesur ve akıllıydı. (I. 319)

Arslan Paşa Kürttür. Dersim kaymakamıydı. Cesur olduğundan 1281'de (1864/65) mîrimîran rütbesiyle Kozan mutasarrıfı oldu. O havâlide hizmet ederken az müddette vefat eylemiştir. (I. 321)

Arslan Paşa (Can) Mâbeynden çıkıp doğancıbaşı, 1060'da (1650) çakırcıbaşı, sonra Ankara ve 1069'da (1658/59) Silistre valisi oldu. Beş-altı ay orada kalıp 1076 (1665/66) tarihlerinde Eflâk beyinin göğsüne tepme ile vurması Eflâklilerin hiddetle isyanına sebep olunca ayrılmak zorunda kaldı ve gözden düşmüş olarak vefat etti. Oğlu Hüseyin Paşa'dır. (I. 319)

Arslan Paşa (Numan Paşazâde) Arnavut beylerinden olup 1240'da (1824/25) mîrimîran rütbesiyle Dukagin mutasarrıfı olarak 1242'de (1826/27) azledildi ve sonra vefat etti. (I. 321)

Arslan Paşazâde *bak.* Mehmed Paşa

Arslan Paşazâde IV. Mehmed devri (1648-1687) valilerinden Can Arslan Paşa evlâdı Hüseyin Paşa ve Selim Paşa'dır. (IV. 680)

Arslanzâde *bak.* Abdülbaki Dâniş Efendi; Mustafa Efendi

Arslanzâde Geçen asır sonlarında, Mustafa Efendi ve Abdülbâkî Efendi' ye denilmiştir. (IV. 680)

Arşî Çelebi Tirelidir. Dânişmend ve sonra Mevlevî oldu. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat eyledi. Şairdir. (III. 453)

Arşî Mehmed Efendi (Mimarzâde) Yenipazarlıdır. Dânişmendken 978'de (1570/01) vebadan vefat etti. Şairdir. Eski mahlası "Çâkî" idi. (III. 453)

Arzî Mehmed Dede Ayntablıdır. Tahsil gördü ve Mevlevî oldu. Âdem Dede'nin vefatında Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu ki, "Değildir devr-i Âdem geçti, bu devr-i Mehmed'dir" tarihidir. Zilka'de 1075'de (Mayıs-Haziran 1665) vefat etti. Zaviyede medfundur. Üç dilde konuşur, *Divan* sâhibi şairdi. Yerine Derviş Efendi geçti. (III. 453/54)

Âsaf Bey Sa'dullah Paşa'nın(→) oğludur. Berlin Sefâreti'nde başkâtip iken Safer 1313'de (Ağustos 1895) vefat eylemiştir. Cenazesi İstanbul'a getirilerek Rumelihisarı Mezarlığı'na defnedildi. (II. 25)

Âsaf Bey (Tepedelenlizâde) İsmail Paşa'nın oğludur. Babası sâyesinde mîrimîrar oldu. Babasının vefatından sonra Üsküdar daire-i belediyesine reis olarak Rumeli pâyesi, sonra bâlâ oldu. 8-9 sene riyâsetten sonra emekli oldu. 8 Şa'bân 1305'de (20 Nisan 1888) vefat etti. Kanlıca'da defnolunmuştur. Servetle dünya isteklerine kavuşmuş, yüzü ve huyu güzeldi. (I. 391)

Âsaf Mehmed Bey Tersane emini Moralı Ali Efendi'nin oğlu olduğundan "Tersane Eminizâde" dendi. 1210'da (1795/96) doğdu. Babasının hemşehrisi Moralı Ebûbekir Paşa'ya damad oldu. Müderris, 1248'de (1832/33) Üsküdar mollası ve 1253'de (1837/38) evkaf müfettişi ve 1254'de (1838) Mekke pâyesi ve 1256'da (1840) İstanbul pâyesi olup Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) vefat etti. Âlim ve şairdi. (I. 391)

Âsaf Mehmed Emin Efendi 1236'da (1820/21) Diyarbekir'de doğmuştur. Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiştir. Usta şairdir. (I. 391)

Âsaf Mehmed Paşa Gazi Mehmed Paşa'nın(→) torunu, Mustafa Paşa'nın oğludur. İstanbul'a getirilerek Enderûn'da terbiye edilip silahşor olmuş ve sonradan mîrimîranlıkla Ohri mutasarrıflığına gönderilip III. Selim devri (1789-1807) sonlarında vefat eylemiştir. Oğlu meşhur İşkodralı Mustafa Paşa'dır. (IV. 258)

Âsaf Mehmed Paşa (Sarığı güzel) Topal Osman Paşazâde Râtib Ahmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı, 1171'de (1757/58) mîrimîranlıkla Köstendil mutasarrıfı, sonra Ağrıboz, 1180'de (1766/67) Hotin muhafızı olup sonra orduya memur oldu. 1182'de (1768/69) vezirlikle Selânik valisi, Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) Haleb, Zilhicce 1183'de (Nisan 1770) Vidin, Şevvâl 1185'de (Ocak 1772) Belgrad, 1189'da (1775) İnebahtı, 1190'da (1776) Hotin valisi, 1192'de (1778) ikinci defa Haleb valisi ve Bender muhafızı, 1193'de (1779) Belgrad ve 1194'de (1780) Rumeli valisi oldu. Safer 1195'de (Şubat 1781) vefat etti. Fazilet ve kemâl sâhibi ve şairdi. (IV. 259/60)

Âsaf Mustafa Efendi (Alizâde) Sudûrdan Nureddin Efendi'nin oğludur.

Müderris, molla, Mekke ve İstanbul pâyesi olmuş ve 24 Şevvâl 1258'de (28 Kasım 1842) vefat eylemiştir. (I. 391)

Âsafî Çelebi I. Selim'in (Yavuz) bendegânından ve bölük halkındandı. 923'de (1517) vefat etmiştir. Usta şairdir. (I. 391)

Asamm *bak.* Abdünnebî Efendi

Asamm Mektûbî *bak.* Derviş Efendi

Âsım Ahmed Efendi Ayntablıdır. Müderris, 1222'de (1807) vak'anüvis oldu. Rebiyülâhir 1229'da (Haziran 1814) Selânik mollası olup 9 Safer 1235'de (27 Kasım 1817) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. Fâzıl, bilgisi engin, şair, edip, kâmil, münşî idi. III. Selim devrinde (1789-1807) meşhurdu. *Kamus*'u tercüme ile üç kat genişletmiştir. Farsçadan *Burhân-ı Kâtı' Tercümesi*, *Tarih*'i ve başka eserleri vardır. Oğulları, ricâlden Hâmid Mehmed Efendi ile İsmail Nevres Efendi'dir(→). (III. 283)

Âsım Bey (Siyavuş Paşazâde) Abdurrahman Paşa'nın oğludur. 1198'de (1784) vefat eyleyerek Eyüp'e defnedildi (III. 321)

Âsım Mehmed Bey Defterdar Ahmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan olup ve tersane anbarları nâzırı oldu. Birkaç sene sonra III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (III. 382)

Âsım Mehmed Bey Sârim İbrahim Paşa'nın torunu, Rif'at Ahmed Bey'in(→) oğludur. Yaş yemiş gümrükçüsü olup 1249'da (1833/34) Üsküdar'da babasının yanına defnedildi. (II. 404)

Âsım Mehmed Bey (Halil Hamid Paşazâde) Ârif Bey'in oğludur. Mektûbî-i sadâret halifelerinden iken amcası Nurullah Paşa'ya damad ve kethüdâ oldu. Silahşor-i hassa olup kapıcıbaşılık verildi. Sonra hâcegandan olarak Avlonya mukataacısı olmuştu. 1251'de (1835/36) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 383)

Âsım Mehmed Bey (Köprülüzâde) Yine bu aileden Abdülhamid Bey'in damadıdır. Müderris, 1231'de (1816) Üsküdar mollası olduysa da zaptetmeden önce Cemaziyelevvel 1231'de (Nisan 1816) vefat etmiştir. Atasının kütüphanesine bir hayli kitap vakfeylemiştir. Torunu Âsım Mehmed Bey, Yâsincizâde Râgıb Efendi'nin damadı ve müderris idi. 12 Ramazan 1252'de (31 Aralık 1836) vefat etti. İkisi de Zülâlîçeşmesi'ne defnolunmuşlardır. Bunun kızı Tevhide Hanım, ricâlden Ali Şefik Bey'in eşidir ki, oğlu âmedî hulefâsından Sâfi Bey'dir. Köprülüzâdelerden Mehmed Râşid Bey 1262'de (1846), Mehmed Şükrî Bey 1257'de (1841) ve Said Bey 1269'da (1852/53) vefat eylemişlerdir. Ataları yanında medfundurlar. (III. 282/83; IV. 900)

Âsım Mehmed Efendi Geyvelidir. Nakşibendî şeyhi Muhyiddin Efendi'nin oğludur. Müderris olup 10 Rebiyülevvel 1077'de (10 Eylül 1666) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 382)

Âsım Mehmed Efendi (Seyrekzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1068'de (1657/58) [doğrusu 1086 (1675)] vefat etti. *Divan*'ı ve *ez-Zübde* adlı *Zübdet'l-Eş'ar*'a zeyli vardır. (III. 315)

Âsım Mehmed Paşa Ricâlden Mehmed Nurî Efendi'nin oğludur. Tercüme kalemine girerek oradan Paris Sefâreti başkâtibi oldu. 1278'de (1861/62) ticaret birinci meclis reisi ve Zil-

ka'de 1280'de (Nisan 1864) Karasi mutasarrıfı, Cemaziyelevvel 1282'de (Ekim 1865) Divan-ı Muhasebat azası, Cemaziyelevvel 1284'de (Eylül 1867) Divan-ı Muhâkemat reisi, Rebiyülâhir 1285'de (Ekim 1868) Divan-ı Muhasebat reisi, 17 Muharrem 1286'da (29 Nisan 1869) vezirlikle Edirne ve Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) Bosna valisi olup Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) ayrıldı. O sene Zilka'desinde (Ocak 1873) Kastamonu, Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs1873) Trabzon valisi olup Zilhicce 1290'da (Şubat 1874) azledildi. 1292'de (1875) Tuna, Şa'bân 1293 sonlarında (Eylül 1876 başları) ikinci defa Edirne valisi ve 21 Muharrem 1294'de (4 Şubat 1877) adliye nâzırı olup 14 Şa'bân 1294'de (24 Ağustos 1877) azledildi. Safer 1295'de (Şubat 1878) Şûrâ-yı Devlet reisi ve hariciye nâzırı vekili olup Rebiyülâhir 1295'de (Nisan 1878) azledildi. 7 Şevvâl 1297'de (12 Eylül 1880) hariciye nâzırı olup Cemaziyelâhir 1298'de (Mayıs 1881) azledildi. Şevvâl 1298'de (Eylül 1881) ikinci defa hariciye nâzırı oldu. Muharrem 1299'da (Aralık 1881) evkaf nâzırı ve ardından ikinci defa adliye nâzırı, iki gün sonra ikinci defa evkaf nâzırı ve birkaç ay sonra üçüncü defa hariciye nâzırı olmuştur. Zilhicce 1302'de (Eylül 1885) ayrıldı. Rebiyülâhir 1303'de (Ocak 1886) Trabzon valisi olup orada Cemaziyelâhir başlarında (Mart 1886) vefat eylemiştir. Yusuf Paşa'nın yanına defnedilmiş ve ikisine birden türbe yapılması ferman buyurulmuştur. Siyasî işlere vâkıf, sessiz, yumuşak huylu, namuslu, doğru, edipdi. Büyük oğlu Suad Bey, tercüme kaleminde mümeyyiz ve Server Paşa'ya damad olmuştur. Diğer oğlu Ali Reşad Bey, anılan kalemin hulefâsından yetenekli ve edip gençlerdir. (III. 284/85)

Âsım Mustafa Bey Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azası ve miralay olup Cemaziyelâhir 1279'da (Aralık 1862) vefat eylemiştir. Oğlu Cevad Paşa'dır. (IV. 478)

Âsım Mustafa Efendi Rizelidir. Drama nâzırı İsmail Ağa'ya damad oldu. Şa'bân 1265'de (Temmuz 1849) Kürdistan mollası ve sonra Bosna Meclisi azası olup Zilka'de 1266'da (Eylül 1850) Mekke pâyesi, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) İstanbul kadısı, Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Anadolu pâyesi, 1 Zilka'de 1281'de (28 Mart 1865) Anadolu kazaskeri ve Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) Rumeli pâyesi oldu. 1 Safer 1283'de (15 Haziran 1866) vefat eylemiştir. Karacahmet'de medfundur. Âlim, fâzıl, tedbirliydi. Oğlu Ahmed Bey'dir. Diğer oğlu eski Galata kadısı Sa'deddin Efendi'dir. (III. 383/84)

Âsım Mustafa Efendi (Hammamîzâde) Râşid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Şevvâl 1228'de (Ekim 1813) vefat etti. (II. 353)

Âsım Mustafa Efendi (Mekkîzâde) Şeyhülislâm Mekkî Efendi'nin oğludur. Müderris, mahrec, bilâd-ı hamse, Mekke pâyesi olmuştur. 11 Zilhicce 1223'de (28 Ocak 1809) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran 1812) Anadolu kazaskeri olmuştur. Rebiyülâhir 1229'da (Nisan 1814) Rumeli kazaskeri oldu. 19 Rebiyülevvel 1233'de (27 Ocak 1818) şeyhülislâm oldu. 13 Zilhicce 1234'de (3 Ekim 1819) azledildi. 9 Muharrem 1239'da (15 Eylül 1823) ikinci defa şeyhülislâm oldu. 13 Rebiyülâhir 1241'de (25

Kasım 1825) azledildi. 17 Ramazan 1248'de (28 Ocak 1834) üçüncü defa şeyhülislâm oldu. 2 Zilhicce 1262'de (21 Kasım 1846) vefat etmiştir. İleri görüşlü, kavrayışlı, zeki, zengindi. Evlâdı olmamıştır. Fâtih'de babasının yanına defnedildi. (III. 283)

Âsım Mustafa Paşa Giritlidir. Askerlikten yetişip livâ ve ferik oldu. Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) İşkodra valisi, Safer 1289'da (Nisan-Mayıs 1872) Dâr-ı Şûrâ reisi ve hassa müşiri kaymakamı olup Cemaziyelâhir 1289'da (Ağustos 1872) vezirlikle Bosna valisi, dördüncü günü tophane müşiri, haftasında Yenişehir valisi ve iki günde zabtiye müşiri ve Şa'bân 1289'da (Ekim 1872) tekrar Bosna valisi olup Ramazan 1290'da (Ekim-Kasım 1873) azledildi. Şevvâl 1290'da (Kasım-Aralık 1873) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilka'desinde (Aralık 1873-Ocak 1874) Yanya valisi, Ramazan 1291'de (Ekim-Kasım 1874) Trablusgarb valisi, Rebiyülevvel 1292'de (Nisan 1875) Yemen valisi ve 7. Ordu müşiri, 1297'de (1880) Bağdad valisi, 1306'da (1888/89) Suriye valisi olup Cemaziyelevvel 1309'da (Aralık 1891) Suriye'de vefat etti. Çalışkan, gayretli ve işbilirdi. (IV. 487)

Âsım Mustafa Paşa Mülkiye memurlarından olup Cemaziyelâhir 1275'de (Ocak 1859) Amasya mutasarrıfı olmuştu. Mîrimîran iken daha sonra vefat etmiştir. (III. 283)

Âsım Paşa Mühendishane nâzırı Bekir Paşa'nın oğludur. Mühendishaneden yetişerek hassa topçu alayında miralay olduktan sonra 1287 (1870/71) tarihlerinde ihtiyat mîrlivâsı olmuş ve sonra ferik ve 1299'da (1882) Çatalca kumandanı olup 4 Safer 1309'da (9 Eylül 1891) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. Doğru ve sâkindi. (III. 285)

Âsım Ya'kub Efendi (Kütahyalızâde) Kütahyalı Halil Rüşdî Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) Trabzon mollası, Muharrem 1274'de (Eylül 1857) Mısır mollası, 1277'de (1860/61) Medine mollası, Ramazan 1280'de (Şubat 1864) İstanbul pâyesi, 1 Şevvâl 1287'de (25 Aralık 1870) İstanbul kadısı, Ramazan 1291'de (Ekim 1874) Anadolu pâyesiyle Meclis-i Meşâyih reisi oldu. Birkaç sene sonra Kütahya nâibi olup ayrıldıktan sonra 1301'de (1884) vefat eyledi. Şiir ve inşası, ilim ve marifetinin ölçütü olup rindmeşrepti. Oğullarından Mehmed Cemâl Efendi 1291'de (1874), Mehmed İsâmeddin Efendi 1302'de (1884/85) vefat eylediler. Babasıyla Karacaahmet'e defnedilmişlerdir. (III. 284)

Âsiye Hanım I. Süleyman'ın (Kanunî) kızı Mihrimâh Sultan'ın dâyesidir. Çeşnigirbaşı Camii'ni yaptı. Bu cami, Rüstem Paşa'nın hademelerinden Çeşnigir Ali Çelebi'nin odaları üstüne yapıldığından bu adı aldı. (I. 388)

Askerî Çelebi Yenice-i Vardarlıdır. Askerden olup Selânik'de yerleşti. [I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) şairlerindendir.] Usta şairdir. (III. 470)

Astarcı *bak.* Sinan Efendi

Astarcı Sinanzâde *bak.* Mehmed Efendi

Aşçı *bak.* Hasan Ağa; İbrahim Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa

Aşçıbaşızâde *bak.* Ahmed Re'fetî Bey; Ali Efendi; Mehmed Efendi; Meylî Mehmed Efendi

Aşçızâde *bak.* Hasan Efendi; Mehmed Paşa; Nurî Mehmed Efendi (Hafız)

Âşık Ali Paşa Muhlis Paşa b. Baba İlyas'ın büyük oğlu olup 670'de (1271/72) doğmuş, 733'de (1332/33) Kırşehir'de vefat etmiştir. Şairdir ve ermiş sayılanlardandır *Maarifname*'si ve *Divan*ı vardır. Oğlu Elvan Çelebi Amasya'da vefat etti. *Etvâr-ı Mülûk*'ü manzum olarak tercüme eylemiştir. (III. 281/82)

Âşık Mehmed Efendi Edirne köylerinden Ahur köylüdür. Gülşenî müridi olup Edirne'de Şahmelek Zaviyesi'ne şeyh oldu. 975'de (1567/68) vefat eylemiştir. Keşf sahiplerindendi. Yerine Abdülkerim Efendi(→) geçti. Ekmekçizâde Ahmed Paşa bu zaviyeyi yeniden tamir etti. (III. 282)

Âşık Pîr Mehmed Çelebi Filibe kadısı Seyyid Natta'zâde şair Seyyid Ali Efendi'nin oğlu olup 924'de (1518) Bursa'da doğmuştur. Babası 948'de (1541/42) vefat etmiştir. Bu, çalışıp müderris ve kadı oldu. Üsküp kadısı iken Şa'bân 979 sonlarında (Ocak 1572 ortaları) vefat etmiştir. Cömertti ve lâtifeleri çoktu. Kasideleri makbuldü. Eserleri: İki kıt'a *Ebâdis-i Erbaîn*, *Ravzatü'ş-Şühedâ Tercümesi*, *et-Tibrü'l-Mesbûk* unvanıyla *Nasâyıh-ı Mülûk Tercümesi*, *Mecmua-i Sukûk*, Arapça *Zeyl-i Şakâyık*, *Tezkire-i Şuarâ*, *Divan*. Kardeşi şair Hâlî Mehmed, dânişmend iken vefat etmiştir. (III. 282)

Âşir Bey Taşra kaymakamlıklarında bulunmuştur. Tekfurdağı'dan azledilmiş iken 1269'da (1852/53) ûlâ sânîsiyle gümrük emini oldu. Rebiyülevvel 1271'de (1854/55) azledilip sonra vefat etmiştir. (III. 281)

Âşir Mustafa Efendi Devriye müderrisi ve Beyrut mollası ve Zilka'de 1279'da (Mayıs 1863) Trablusgarb mollası olmuştur. Sonra bilâd-ı hamse, Mekke pâyesi ve 1299'da (1882) İstanbul pâyesi olmuştur. 1302'de (1884/85) İstanbul kadısı olup sonra bir müddet Meclis-i Emvâl-ı Eytâm azası oldu. 9 Zilka'de 1306'da (7 Temmuz 1877) vefat etmiştir. Ceddi yanına defnedildi. Yaşı 80'i aşkındı. Edip, güzel konuşur, ilmi yeterli, muhterem bir zat idi. Oğlu Nehiceddin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 281)

Âşir Mustafa Efendi (Reiszâde) Reisülküttab Tavukçu Mustafa Efendi'nin oğlu olup 1142'de (1729/30) doğmuştur. Zilka'de 1157'de (Aralık 1744) müderris, 1182'de (1768/69) Yenişehr-i Fenâr mollası, Zilka'de 1195'de (Ekim-Kasım 1781) Bursa, Muharrem 1197'de (Aralık 1782) Mekke mollası, 19 Şa'bân 1200'de (17 Haziran 1786) İstanbul kadısı, Zilka'de'de (Eylül) Anadolu pâyesi ve birkaç gün sonra Anadolu kazaskeri ve Receb 1202'de (Nisan 1788) Rumeli pâyesi ve Muharrem 1204'de (Ekim 1789) Rumeli kazaskeri olup 9 Şevvâl'de (22 Haziran 1790) azledilip Kastamonu'ya gönderildi. Kısa sürede döndü. 1207'de (1792/93) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 1208'de (1793/94) ayrıldı. 18 Rebiyülevvel 1213'de (30 Ağustos 1798) şeyhülislâm olup Safer 1215'de (Temmuz 1800) azledilip Bursa'ya gönderildi. Birkaç ay sonra döndü. 25 Şa'bân 1219'da (29 Kasım 1804) vefat etti. Bahçekapı'daki kütüphanesinde mefdundur. Salâh ve takvâ, ilim ve edep ve hüsn-i hat ile meşhurdu. Bir kütüphane yaptı, kendi ve oğlu Hafid Efendi hayli kitap vakfeylediler. Di-

ğer oğlu Tâceddin Efendi ve Bahâeddin Efendi'dir. Torunlarından biri Muhyiddin Mehmed Efendi, diğeri Tâceddin Efendi'dir. (III. 281)

Âşir Paşa Tercüme kaleminden yetişip bir hayli yıl mümeyyiz olduktan sonra Sunne kaymakamı ve Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Belgrad muhafızı oldu ve Cemaziyelâhir 1280'de (Kasım 1863) Maraş mutasarrıfı oldu. 1283'de (1866/67) orada vefat etmiştir. Dil bilir ve tedbirliydi. (III. 281)

Âşirzâde *bak.* Mecdeddin Mehmed Efendi

Aşkar *bak.* Kasım Efendi

Aşkî Ahmed Efendi Zağralıdır. Kadı idi. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat ettti. Şairdir. (III. 471)

Aşkî Efendi Tirelidir. Sinaneddin Efendi'nin müridi olup müderris oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 470)

Aşkî Hasan Efendi Müderris ve Eyüp mollası oldu. 7 Safer 1072'de (2 Ekim 1661) vefat etti. Farsçada ve Türkçede şairdir. (II. 138)

Aşkî İlyas Ahmed Çelebi İstanbul/Yenihisarlıdır. Yeniçeri ve derviş oldu. 985'de (1577) vefat etti. Şairdir. (III. 470/71)

Atâ Çelebi Müderris bir şairdir. 960'da (1553) vefat eyledi. (III. 474)

Atâ Çelebi Üsküplüdür. Nakşibendî olup ahlâkını düzeltmiştir. 960 (1553) yılından sonra vefat eyledi. Usta şairdir. (III. 474)

Atâ Efendi Hekim Sinan Efendi'nin(→) oğludur. 960'da (1553) vefat etti. Şair olup içkiye düşkündü. (III. 474; III. 105)

Atâ Efendi Darbhaneden yetişip mümeyyiz ve sergi müdürü olup 3 Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) hazine-i hassa muhasebecisi oldu ve birkaç sene sonra azledilerek bir aralık Maliye Meclisi'ne aza oldu. Sonra emekliliği seçmiştir. Receb 1310'da (Ocak-Şubat 1393) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (III. 482)

Atâ Efendi (Hacı) Hâcegândan oldu. 1244'de (1828/29) kâğıd-ı enderûn emini ve 1248'de (1832/33) Divan-ı Hümâyûn kalemi mühimmenüvisi olup bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 480)

Atâî Mehmed Efendi (Hâfız) İstanbulludur. Muallimhane müdür muavini, sonra molla, Mekke pâyesi oldu. Sonra Medine kadısı olup oradan Harem-i Şerif müdürü olarak Rebiyülevvel 1301'de (Ocak 1884) vefat etmiştir. Eyüp'de Niyetkuyusu'nda medfundur. Âlimdi. (III. 482/83)

Atâullah Ahmed Bey Enderûnî Tayyâr Efendi'nin oğludur. 1225'de (1810) doğmuştur. Enderûn'da yetişip Dâr-ı Şûrâ kâtibi ve sonra Giritli Mustafa Nâilî Paşa'nın divan kâtibi, mektûbî-i seraskerî muavini, Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) serasker mektupçusu, Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) Dâr-ı Şûrâ azası, sonra sâlise ile Adana mal müdürü, 1263'de (1847) Haleb mal müdürü, Safer 1266'da (Aralık 1849/Ocak 1850) İstanbul muhasebecisi, 1271'de (1854/55) Rumeli Harb Ordusu müsteşarı olup 1271'de (1854/55) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) Cezâyir-i Bahr-i Sefid mutasarrıfı olup Ramazan 1279'da (Mart 1863) azledildi. Sonra Karahisar-ı Sâhib, Zilka'de 1291'de (Aralık 1874) Kütahya ve son-

ra Karasi mutasarrıfı, 1293'de (1876) bâlâ rütbesiyle Harem-i Şerif müdürü oldu. Zilhicce 1294'de (Aralık 1877) vefat eyledi. Beş ciltlik *Tarih-i Atâ*'yı yazmış münşî ve eski tavırlı, vakûr, edip, şairdi. Oğlu Mehmed Nezih Bey, ûlâ ricâlinden olup Niğde mutasarrıflığından ayrılmadır. (III. 481/82)

Atâullah Ahmed Bey Hâmid Mehmed Bey'in(→) oğludur. Mektûbî halifesi iken 1295'de (1878) vefat etti. Babasının yanına defnedilmiştir. (II. 106)

Atâullah Ahmed Bey Mısırlızâde Hâlid Efendi'nin oğludur. Lisan Mektebi'nden yetişip tercüme kalemine girmiş ve gazete yazarlığında bulunarak tercümede şöhret kazanmıştır. Hariciye Nezâreti'nde mühürdarlık makamında bulunup tercüme kalemine mümeyyiz, mütercim muavini ve umûr-ı şehbenderî müdürü olmuş ve ûlâ evveli rütbesini hâiz iken 24 Zilhicce 1311'de (28 Haziran 1894) vefat etmiştir. Eyüp'e defnedilmiştir. Fransızcayı bilir ve yetenekli olup yaşı 40'a varmıştı. (III. 482)

Atâullah Ahmed Efendi (Arabzâde) Sudûrdan Abdurrahman Efendi'nin ikinci oğludur. 1132'de (1720) doğdu. 1150'de (1737/38) müderris olup nâibliklerde gezdi. 1176'da (1762/63) Halep mollası, Şevvâl 1182'de (Şubat 1760) Şam ve Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) Mekke mollası oldu. 1194'de (1780) İstanbul kadısı ve 1196'da (1782) Anadolu kazaskeri ve 1197'de (1783) Rumeli pâyesi ve 1198'de (1784) Rumeli kazaskeri, 14 Şa'bân 1199'da (22 Haziran 1785) şeyhülislâm oldu. 18 Şevvâl 1199'da (24 Ağustos 1785) vefat etti. Sedefçiler'de babasının yanına defnolundu. Dindar, insaflı, yumuşak huylu, alçakgönüllü, devrin lisanına vâkıf idi. Kısa şeyhülislâmlığında Hüdâî Tekkesi şeyhi Rûşen Efendi'yi İstanbul'a getirmiştir. Küçük oğlu Abdullah Efendi(→), diğer oğlu Ârif Efendi'dir. (III. 477)

Atâullah Ahmed Efendi (Ebû İshakzâde) Şeyh Mehmed Said Efendi'nin oğludur. Müderris, 1181'de (1767/68) Yenişehr-i Fenâr mollası, bilâd-ı hamse mollası, Mekke kadısı, Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) İstanbul pâyesi oldu. 1203'de (1788/89) vefat eylemiştir. Sultanselim'de İbrahim Ağa Camii'nde medfundur. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 478)

Atâullah Ahmed Efendi (Muradzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. 1262'de (1846) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (I. 263)

Atâullah Atâî Ahmed Efendi Birgilidir. Müderris, 954'de (1547) Rüstem Paşa'nın medresesi bitiminde oraya müderris oldu. 957'de (1550) Şehzâde Selim'e (II. Selim) muallim oldu. 974'de (1566) padişah hocası olmuştur. 11 Safer 976'da (5 Temmuz 1571) vefat etti. Namazını Ebûssuûd Efendi kılıp vezirler cenazesinde hazır bulundular. Şeyh Vefa Türbesi'ne defnedildi. Ziyaret gününde evlâdına ve elli kadar adamına üst görevler verildi. Âlim, şairdi. Ebûssuûd Efendi'ye tahkir etme maksadıyla rüyasında bir şeyh gelip bunu meclisten atar ki tahkikinde Ebûssuûd'un babası olduğu söylenir. Uyanınca hastalanıp yataktan kalkmaz. Oğlu Abdülhay Hâlis Efendi'dir(→). Diğer oğlu sudûrdan Şemseddin Efendi'dir. *Hidâye*'ye ta'lîkatı, *Tefsir-i şerif*e ve *Miftâh*'a kelimatı vardır. (III. 474/75)

Atâullah Atâî Efendi (Nev'îzâde) Yahyâ Nev'î Efendi'nin oğludur. Müderris ve kadı oldu. Lofça, Varna, Tekfurdağı, Tırnova ve Tırhala gibi yerlere birer ikişer defa kadı oldu. Azledilmiş olarak İstanbul'da iken Cemaziyelevvel 1045'de (Ekim-Kasım 1635) vefat etti. İffetli, temiz, münşî, şairdir. Eserleri: *Hadâyıku-l-Hakâyık fî Tekmileti'ş-Şakâyık*, *Hamse-i Atâî*, fıkıhtan *el-Kavlü'l-Hasen fî Cevabı kavli li-men*, *Divan*. Oğlu Mehmed Bîdârî Efendi'dir. (III. 475)

Atâullah Atâî Efendi (Nevalîzâde) Nasûh Nevalî Efendi'nin oğludur. Müderrislikten emekliydi. 1027'de (1618) vefat etti. Şairdir. *Divan*'ı vardır. (III. 475; IV. 555)

Atâullah Bey Yusuf Beyzâde olup kapıcıbaşıdır. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 481)

Atâullah Bey Abdülkerim Efendi damadı Mehmed Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip 1224'de (1809) çavuşlar kâtibi, 1226'da (1811) top arabacıları kâtibi, 1228'de (1813) topçu kâtibi, sonra Rumeli kapı kethüdâsı, sonra kalyonlar kâtibi ve 1238'de (1822/23) süvari mukabelecisi, sonra yeniçeri kâtibi ve beş-on gün sonra 1241'de (1825/26) cizye muhasebecisi, 1245'de (1829/30) Haremeyn muhasebecisi, 1246'da (1830/31) şıkk-ı sâlis defterdarı olup 1249'da (1833/34) bu görev kaldırılmış ve sonra vefat etmiştir. (III. 480)

Atâullah Bey Sadrazam Dârendeli İzzet Paşa'nın büyük oğludur. Mektûbî-ı sadr-ı âlî ve âmedî hulefası olup Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) deâvî muavin–i sânîsi Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) deâvî muavin-i evveli ve Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) Musul mutasarrıfı, Zilka'de 1279'da (Nisan-Mayıs 1863) Canik mutasarrıfı, Receb 1282'de (Kasım-Aralık 1865) Amasya mutasarrıfı, Cemaziyelevvel 1284'de (Eylül 1867) Divan-ı Muhasebat azası, Şa'bân 1286'da (Kasım 1869) Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı olup Rebiyülâhir 1292'de (Mayıs 1875) azl ile Rebiyülevvel 1294'de (Mart-Nisan 1877) ikinci defa Amasya mutasarrıfı oldu. Azilden sonra 14 Şubat 1294'de (26 Şubat 1879) vefat etti. Babasının yanında medfundur. Edip ve zekiydi. Oğlu vardır. (III. 482)

Atâullah Efendi Kastamonuludur. Müderris ve Diyarbekir mollası oldu. Cemaziyelâhir 1096'da (Mayıs 1685) vefat etti. İhtişamlı ve vakûrdu. (III. 475)

Atâullah Efendi Çırçırlıdır. Aksaray sıbyan mektebi muallimi Abdullah Efendi'nin oğludur. 1165'de (1751) doğdu. 1198'de (1784) Sa'dî dervişi ve voyvoda ve müsellim kâtibi oldu. 1231'de (1816) vefat etti. Kilise Camii'nde medfundur. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 479)

Atâullah Efendi (Çalkandızâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Safer 1125'de (Mart 1713) vefat etti. Oğulları Mustafa Efendi(→) ve Ârif Mustafa Efendi'dir(→). (III. 371)

Atâullah Efendi (Çivizâde) Sudûrdan Mehmed Efendi'nin oğludur. 1048'de (1638) doğdu. Müderris, molla, Mekke kadısı oldu. Cemaziyelevvel 1124'de (Haziran 1712) İstanbul kadısı olup Muharrem 1125'de (Şubat 1713) ayrıldı. Rebiyülevvel 1129'da (Şubat-Mart 1717) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülevvel 1130'da

(Şubat 1718) azledildi ve Cemaziyelevvel'de (Nisan) arpalığına gönderildi. Muharrem 1131'de (Aralık 1718) dönüp 25 Safer 1134'de (15 Aralık 1721) Rumeli pâyesi oldu. 1 Şevvâl 1136'da (23 Haziran 1724) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup senesinde ayrıldı. 3 Rebiyülâhir 1138'de (9 Aralık 1725) vefat etti. Eyüp'de türbesine defnedildi. Güzel ahlâkla tanınmış, kalbi temiz bir pîrdi. (III. 476)

Atâullah Efendi (Sadreddinzâde) Müderris, mektûbî-i fetvâ, Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran 1812) bilâd-ı erbaa pâyesi, Muharrem 1229'da (Ocak 1814) Medine mollası olup orada vefat eyledi. Oğlu Mehmed Sadreddin Efendi'dir(→). Torunlarından biri de Medine mollası Abdullah Efendi'dir. (III. 478)

Atâullah Efendi (Seyyid) Yenişehirlidir. 1230'da (1815) vefat eyledi. Şairdir. (III. 479)

Atâullah Efendizâde *bak.* Osman Efendi

Atâullah Mehmed Bey Ebûbekir Râsim Paşa'nın oğlu olup mektûbî-i sadr-ı âlî'ye girdi. Şa'bân 1176'da (Şubat-Mart 1763) hâcelik verildi. 1178'de (1764/5) gurebâ-yı yemin kâtibi, 1180'de (1766/67) cebeciler kâtibi, 1182'de (1768/69) Fâtih Camii bina emini ve cebeciler kâtibi vekili, 1184'de (1770/71) piyade mukabelecisi, Zilka'de 1185'de (Şubat 1772) silahdar kâtibi, Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) mektûbî-i sadr-ı âlî olup 1188'de (1774) Büyükçekmece'de azlolundu. Şevvâl'de (Aralık 1774) matbah emini, Cemaziyelevvel 1189'da (Temmuz 1775) küçük tezkireci, 1190'da (1776) yeniçeri kâtibi, Zilka'de 1193'de (Kasım 1779) büyük tezkireci oldu ve 1194'de (1780) azlolunup Mısır darbhanesine memur oldu. 1195'de (1781) dönüşünde arpa emini, 1196'da (1782) başmuhasebeci, Cemaziyelevvel 1197'de (Nisan 1783) tersane emini olup 1196'da (1785) azledildi. Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1786) ikinci defa tersane emini olup 20 Şa'bân 1200'de (18 Haziran 1786) reisülküttab oldu. 10 Rebiyülâhir 1201'de (30 Ocak 1787) Edirne Sarayı tamir memuru oldu. 12 Rebiyülâhir 1202'de (21 Ocak 1788) tevkiî ve ardından ruznâme-i evvel olduysa da istifa edip 29 Rebiyülâhir 1202'de (7 Şubat 1788) vefat etti. Eyüp'de Küçük Emir'de medfundur. Hesap işlerini bilen, edip, tavırları gönül alıcı, dürüst, münşî ve kâtip, Divanî yazıda üstün, zarif olup mizah ve hezele düşkündü. (III. 477/78)

Atâullah Mehmed Bey Sadrazam İzzet Mehmed Paşa'nın torunu, Said Mehmed Bey'in(→) oğludur. Silahşor ve kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiştir. (III. 480/81; III. 37)

Atâullah Mehmed Bey (Halil Hamid Paşazâde) Mehmed Ârif Beyzâde Râşid Bey'in oğludur. 1224'de (1809) doğdu. 1239'da (1823/24) müderris, Zilhicce 1257'de (Ocak-Şubat 1842) Mısır mollası olup döndükten sonra Mekke mollası oldu. 15 Şevvâl 1263'de (26 Eylül 1847) İstanbul pâyesi ve Meclis-i Maarif azası ve Safer 1266'da (Aralık 1849/Ocak 1850) Anadolu pâyesi oldu. 3 Muharrem 1268'de (29 Ekim 1851) vefat etti. Şair, fasih, beliğ, iyi huyluydu. (III. 481)

Atâullah Mehmed Efendi Anadolu kadılarından Eyyûbî İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, 1093'de (1682)

fetvâ emini oldu. Azilden sonra 1098'de (1686/87) ikinci defa fetvâ emini oldu. Sonra Şam mollası olup 1113'de (1701/02) üçüncü defa fetvâ emini oldu. Muharrem 1114'de (Haziran 1702) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir'de (Kasım) azledildi. Aynı ayda Anadolu pâyesi olup Zilhicce 1115'de (Nisan 1704) Anadolu kazaskeri oldu. 1116'da (1704/05) azledildi. Şa'bân 1118'de (Kasım 1706) Rumeli kazaskeri oldu. Senesinde azl ile Cemaziyelevvel 1124'de (Haziran 1712) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1125'de (Mart 1713) şeyhülislâm oldu. Cemaziyelâhir'de (Temmuz) azl ile Rumelihisarı'ndaki yalısında ikamet eyledi. 1126'da (1714) Sinop'a sürüldü. 1 Şa'bân'da (12 Ağustos 1714) gemisi batınca zorlukla Sinop'a çıkabildi. Orada 1127'de (1715) vefat etti. Her zaman ilimle meşgul ve fıkıhda devrinin en seçkiniydi. *Fıkh-ı Atâî* onun eseridir. Oğulları Ahmed Efendi(→) ile Mustafa Efendi'dir(→). Kardeşi Abdurrahman Efendi'dir(→). Mevâlîden Atâullahzâde Osman Efendi ve Ni'metullah Efendi bunun torunlarındandır. (III. 475/76)

Atâullah Mehmed Efendi Müderris olup Receb 1202'de (Nisan 1788) vefat etti. (III. 478)

Atâullah Mehmed Efendi Nakşibendî şeyhi olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. Kanlıca'da tekkesi vardır. Oğlu Âlî Efendi'dir. Ermiş sayılanlardandı. (III. 478)

Atâullah Mehmed Efendi Sürmeneli İbrahim Efendi'nin (v. 1216/1802)(→) oğludur. Müderris olup 15 Şevvâl 1226'da (2 Kasım 1811) vefat eyledi. Nuhkuyusu'nda medfundur. (I. 145)

Atâullah Mehmed Efendi Raûf Paşa'nın akrabasından olup Bâbıâlî'den yetişip 1223'de (1808) kethüdâ kâtibi ve 1224'de (1809) Haremeyn mukataacısı oldu. Başka görevlerde bulunduktan sonra 19 Şevvâl 1233'de (22 Ağustos 1818) taşraya gönderildi. 1234'de (1819) dönerek 1235'de (1819/20) baruthâne nâzırı, 4 Cemaziyelâhir 1236'da (9 Mart 1821) darbhane emini ve 7 Receb'de (10 Nisan) defterdar-ı şıkk-ı evvel, 14 Rebiyülevvel 1237'de (9 Aralık 1821) Şark Ordusu defterdarı olup Cemaziyelâhir 1238'de (Şubat-Mart 1823) döndü. Şevvâl'de (Nisan 1823) tophane nâzırı, 25 gün geçince tersane emini, Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) nişancı, Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) Rumeli Ordusu defterdarı olup 1243'de (1827/28) azledildi ve çavuşbaşı oldu. 21 Cemaziyelevvel 1245'de (18 Kasım 1829) azlolunup 10 Şa'bân 1245'de (4 Şubat 1830) vefat etti. Eyüp'de medfundur. İşbilir, doğru, iffetliydi. Enderûn'dan yetişme Osman Bey adında bir şişman kardeşi vardı. "Atâzâde Derviş Efendi" bunun oğludur. Hâcegândan olmuştur. (III. 480)

Atâullah Mehmed Efendi Ahmed Reşid Efendi'nin oğludur. Müderris, 1262'de (1846) Sofya mollası olup sonra vefat etti. (III. 481)

Atâullah Mehmed Efendi Sırrî Halil Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 4 Rebiyülevvel 1292'de (10 Nisan 1875) vefat etti. Şem'î Efendi'nin damadıydı. (IV. 289)

Atâullah Mehmed Efendi Hekimbaşı Behcet Efendi'nin torunu ve mevâlîdendir. (III. 481)

Atâullah Mehmed Efendi (Abdürrahim hafidi) Müderris, Rebiyülev-

vel 1281'de (Ağustos 1864) Kudüs mollası oldu. Sonra bilâd-ı hamse mollası olup 1295 (1878) yılından sonra vefat etti. (III. 481)

Atâullah Mehmed Efendi (Arabzâde) Sudûrdan Hamdullah Efendi'nin ikinci oğludur. Müderris, molla, Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) Mekke, Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) İstanbul ve Şa'bân 1284'de (Aralık 1867) Anadolu pâyesi olup Zilka'de 1289'da (Ocak 1873) Anadolu kazaskeri oldu. 3 Cemaziyelâhir 1295'de (4 Haziran 1878) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. Zeki, zarif, eğlenceye düşkündü. (III. 482)

Atâullah Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Şeyhülislâm Mustafa Efendi'nin ikinci oğludur. 1142'de (1729/30) doğup 1148'de (1735/36) müderris, 1172'de (1758/59) Selânik mollası, 1176'da (1762/63) Mekke pâyesi, Rebiyülevvel 1183'de (Temmuz 1769) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel'de (Eylül) istifa eyledi. Rebiyülâhir 1188'de (Haziran 1174) Anadolu kazaskeri olup Safer 1189'da (Nisan 1775) azledildi. 25 Cemaziyelâhir 1193'de (10 Nisan 1779) birinci ve 1197'de (1783) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 17 Cemaziyelâhir 1197'de (20 Mayıs 1783) şeyhülislâm oldu. 18 Cemaziyelevvel 1198'de (9 Nisan 1784) azlolunarak hacca gitmek üzere kethüdâsı Osman Efendi ile Gelibolu'ya gönderildi. Orada hastalanıp 6 Receb 1199'da (15 Mayıs 1785) vefat etti. Yazıcızâde Mehmed Efendi'nin yanına defnedildi. Sadedil, yumuşak huylu, alçak gönüllü, kalp kazanmaya çalışır ve dedikodudan uzaktı. Zevcesi Feyzullahzâdelerden Azize Hanım olup bundan doğan oğlu Hâmid Mehmed Efendi'dir(→). Torunu Atâullah Mehmed Efendi'dir(→). (III. 476/77)

Atâullah Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Şeyhülislâm Atâullah Mehmed Efendi'nin(→) torunu, Hâmid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1231'de (1816) Yenişehr-i Fenâr, sonra Bursa mollası, 1239'da (1823/24) Mekke kadısı olup orada vefat eylemiştir. Oğlu Said Mehmed Efendi'dir(→). (III. 477)

Atâullah Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Şeyhülislâm Şerif Mehmed Efendi'nin oğludur. 12 Cemaziyelevvel 1173'de (1 Ocak 1760) doğdu. Tokadî Mustafa Efendi'den okuyup 1185'de (1771/72) müderris, 1196'da (1782) Kudüs mollası, 1204'de (1789/90) Edirne pâyesi, Şa'bân 1205'de (Nisan 1791) Mekke kadısı, Şevvâl 1208'de (Mayıs 1794) İstanbul pâyesiyle nakibüleşraf, 1213'de (1798/99) Anadolu pâyesi, 1 Receb 1221'de (14 Eylül 1806) şeyhülislâm oldu. Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) bir gün azledilip ertesi gün yeniden atanmıştır. 17 Cemaziyelevvel 1223'de (11 Temmuz 1808) azledilerek Kızanlık'a sürüldü. Sonra Güzelhisar'a nakledildi. 26 Ramazan 1236'da (27 Haziran 1821) orada vefat etti. Âlim, şair, Türkçe ve Arapça yazmaya gücü yeter ve susması konuşmasına ve yumuşaklığı kızgınlığına galip, dindar ve insanların kalblerini kazanmaya çalışırdı. Vak'anüvis Âsım Efendi, bu halinin riya olduğunu yazar. Hikemî ilimlerle ilgilenmez, şer'î meselelerle uğraşırdı. Mürettep *Divan*, takrîzât ve münşeâtı olup Vahhabîliğin reddine dair Alizâde risalesine şerh yazmış, *Behçetü'l-Fetâvâ* ve Feyzullah Efendi'nin *Fetâvâ*'sıyla *Neticetü'l-Fe-*

tâvâ'yı kısaltmaya başlayıp tamamlayamamış ve *Tefsir-i Beyzâvî*'ye Türkçe hâşiye yazdıysa da bunu da bitirememiştir. Kızını, Mûsâ Paşa'nın oğlu Sâlih Bey'e vermiştir. (III. 479)

Atâullah Mehmed Efendi (Halilzâde) Mevâlîden olup 25 Şa'bân 1251'de (16 Aralık 1835) vefat etti. (III. 480)

Atâullah Mehmed Efendi (Hâmidzâde) Moralızâde Hâmid Efendi'nin oğludur. 1260'da (1844) Selânik mollası olup 1266 (1850) tarihlerinde vefat etmiştir. (III. 481)

Atâullah Mehmed Efendi (Mektûbîzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. 7 Zilhicce 1248'de (27 Nisan 1833) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 389)

Atâullah Mehmed Efendi (Mollacıkzâde) İshak Efendi'nin ikinci oğludur. 1155'de (1742) doğdu. 1171'de (1757/58) müderris ve Safer 1200'de (Aralık 1785) Yenişehir mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası, 1205'de (1790/91) Medine mollası, sonra hububat nâzırı, pâye olarak Ramazan 1215'de (Ocak-Şubat 1801) İstanbul kadısı ve o sene Anadolu pâyesi, 1219'da (1804) Anadolu kazaskeri, 1223'de (1808) Rumeli pâyesi ve 1 Şa'bân 1225'de (1 Eylül 1810) Rumeli kazaskeri oldu. 8 Safer 1227'de (22 Şubat 1812) vefat etti. Rumelihisarı'nda medfundur. Hoş sözlü, hoş sohbet ve afyona aşırı düşkündü. (III. 478)

Atâullah Mehmed Efendi (Müftîzâde) Tekfurdağlıdır. Müderris, Ayntab, 1258'de (1842) Erzurum mollası oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat eylemiştir. (III. 481)

Atâullah Mehmed Efendi (Seyyid) Şeyhülislâm Hacı Halil Efendi'nin(→) oğludur. Mahrec mollası iken 15 Şa'bân 1252'de (25 Kasım 1836) vefat etmiştir. (II. 304)

Atâullah Mehmed Efendi (Seyyid) (Hacı) Yeniçeri kâtibi Velîyeddin Efendi'nin torunlarından olup kalemden yetişip hâcegândan oldu. Şumnu bina emini olarak Şevvâl 1247'de (Mart 1832) defter emini oldu. Ayrıldıktan sonra 19 Şa'bân 1249'da (1 Ocak 1834) vefat etti. Eyüp'de defnedildi. Annesi Râbia Hanım, 1250'de (1834/35) vefat eyledi ve Topkapı'da ceddinin sofasına defnedildi. (III. 480)

Atâullah Mehmed Efendi (Şâmîzâde) Şâmî Seyyid Hüseyin Efendi'nin(→) oğludur. Müderrislerden olup 1193'de (1778) vefat eyledi. Nuhkuyusu'nda medfundur. (III. 476)

Atâullah Mehmed Efendi (Şanîzâde) Sâdık Efendi'nin oğludur. 1208'de (1793/94) müderris, Muharrem 1230'da (Aralık 1814/Ocak 1815) Eyüp kadısı, Safer 1235'de (Kasım-Aralık 1819) vak'anüvis, Muharrem 1237'de (Ekim 1821) Mekke pâyesi ve vezir müfettişi olup 15 Safer 1240'da (9 Ekim 1824) azlolundu. Safer 1242'de (Eylül 1826) Tire'ye gönderilmiş, ardından dönmesi için haber gitmiş ise de orada kalp çatlamasından vefat eylemiştir. Âlim ve fâzıl, inşâya ve şiir söylemeye gücü yeter, tıp ve tarihte usta olup teşrih, hesap, hey'et, resim ve mûsikîye dahi âşinâ olup dört cilt *Tarih*'i ve *Teşrih*'i vardır. (III. 479/80)

Atâullah Mehmed Efendi (Tefsircizâde) Tefsirci Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Şam mollası, Mekke pâyesi, Muharrem 1125'de (Şubat 1713) İstanbul kadısı oldu, Rebiyülâhir 1125'de (Mayıs 1713) azledildi. 24

Şa'bân 1129'da (3 Ağustos 1717) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Tarih bilir, üç dilde konuşur ve şiir söylerdi. Sâlih bir pîrdi. (II. 476)

Atâullah Mehmed Efendi (Yesârîzâde) İzzet Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1283'de (1866/67) İzmir mollası olmuştu. 1295'den (1878) sonra vefat eylemiştir. (I. 335; III. 459)

Atâullah Mustafa Bey İsmet İbrahim Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 1219'da (1804/05) vefat etti. (III. 472)

Atâullah Paşa Sadrazam Şahin Ali Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 3 Şevvâl 1199'da (9 Ağustos 1785) sipah kâtibi ve sonra mîrimîran oldu. Receb 1203'de (Nisan 1789) vezirlikle Adana valisi oldu. Çok geçmeden orada vefat eyledi. (III. 478)

Atâullah Paşa Mülkiye memurlarından olup mîrimîran, beylerbeyi pâyesi ve Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) İşkodra mutasarrıfı olup Şa'bân 1273'de (Nisan 1857) azledildi. Sonra Aydın kaymakamı olup Safer 1278'de (Ağustos 1861) orada vefat etmiştir. (III. 481)

Atâyî Çelebi Genç olup bir aralık İstanbul'dan taşraya gidip II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında vefat eylemiştir. Şair idi. (III. 474)

Atâzâde *bak.* Derviş Efendi

Atçeken Ağasızâde *bak.* Mehmed Efendi; Re'fet Abdurrahman Efendi

Ateş *bak.* Sâlih Mehmed Paşa

Âtıf Ahmed Bey (Cihanzâde) Ârif Paşa'nın damadı olup Zabtiye Meclisi'nde aza iken Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat eylemiştir. (II. 157)

Âtıf Ahmed Bey (Çavuşzâde) Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. 1209'da (1794/95) doğdu. Mektûbî-i sadâret kalemine girip 1237'de (1821/22) hâcelikle sergi nâzırı, 1241'de (1825/26) gurebâ-yı yemin kâtibi ve sonra aynı kalemin serhalifesi, 1246'da (1830/31) mektûbî-i sadr-ı âlî, Şevvâl 1248'de (Mart 1833) tezkire-i sânî olup Ramazan 1251'de (Ocak 1836) azledildi. Zilka'de 1253'de (Şubat 1838) Şûrâ-yı Bâbıâlî başkâtibi, bir ay sonra ilâveten takvim nâzırı olup Muharrem 1254'de (Nisan 1838) nezâretten azledildi. Ramazan 1255'de (Kasım 1839) Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) bahriye müsteşarı, 9 Muharrem 1257'de (3 Mart 1841) ticaret müsteşarı, o sene Rebiyülevvelinde (Mayıs) ûlâ evveliyle Hüdâvendigâr defterdarı, Cemaziyelevvel'de (Temmuz) maliyede Anadolu defterdarı, Şa'bân'da (Eylül-Ekim) masârifat-ı askeriye nâzırı olup 10 Muharrem 1263'de (29 Aralık 1846) vefat etti. Bostan İskelesi yanında babasının yanına defnedilmiştir. Cömert ve şairdir. (III. 286)

Âtıf Ahmed Efendi Üsküdar'da Attar Kengırılı Derviş Osman'ın oğludur. Lâlelili Mustafa Efendi dairesine devam ederek hazine kâtibi olup kethüdâ kalemine memur oldu. Sonra âmedî kalemine girip 1202'de (1787/88) Âmedî-i Divan-ı Hümâyûn oldu. 15 Ramazan 1212'de (3 Mart 1798) reisülküttab oldu. 9 Zilka'de'de (25 Nisan) rikâb-ı hümâyûn reisi olarak İstanbul'da kaldı. Sonra hastalanınca vekâletten ayrıldı. Sağlığı yerine gelince zahire nâzırı, 6 Zilhicce 1216'da (9 Nisan 1802) sadâret kethüdâsı olup 12 Safer'de (3 Haziran 1803) az-

ledildi. Şevvâl 1219'da (Ocak 1805) çavuşbaşı olup Zilhicce 1220'de (Mart 1806) ayrıldı. 3 Muharrem 1221'de (23 Mart 1806) vefat etmiştir. Üsküdar'da Şerifkuyusu'nda sofada defnedildi. Haysiyet sâhibi olup inşa ve kitâbete âşinâ, zarif, nüktedan, hezel ve istihzaya düşkünmüş. Oğulları Osman İsmet Bey(→) ile Mehmed Behrâm Bey'dir(→). Torunlarından biri Âtıf Süleyman Bey'dir(→). (III. 286)

Âtıf Bey (Yazıcızâde) Ârif Paşa'nın oğludur. Sadâret mektûbî hulefasından olup 1247'de (1831/32) hâcegândan olmuş ve 1256'da (1840) âmedî kalemine girmiştir. Cemaziyelâhir 1257'de (Ağustos 1841) hariciye kâtibi vekili olup 1258'de (1842) vekâletten düştüyse de Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) tekrar vekâlete getirildi. Şevvâl 1260'da (Ekim-Kasım 1844) asâleten hariciye kâtibi olup, Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) deâvî muavin-i sânîsi olmuş ve 1262'de (1846) azledilmiştir. Rebiyülevvel 1266'da (Ocak-Şubat 1850) Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. Azilden sonra 1283'de (1866/67) Zabtiye Meclisi'ne aza olup birkaç sene sonra vefat eyledi. Orta halliydi. (III. 287)

Âtıf Mehmed Bey Ricâlden Hacı Said Efendi'nin oğlu olup kalemden yetişip Zabtiye Tahkik Meclisi'ne aza ve Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) Zabıta Meclisi reisi olmuştur. 3 Ramazan 1287'de (27 Kasım 1870) vefat edip babasının sofasına defnedildi. (III. 287)

Âtıf Mehmed Efendi Selânikli Seyyid Mustafa Paşa'nın torunu, Feyzî Abdurrahman Bey'in oğludur. Müderris olup 1239'da (1823/24) vefat etti. (IV. 42)

Âtıf Mehmed Efendi Kuyucaklızâde Abdurrahman Nâfiz Efendi'nin oğludur. Dersiâm ve müderris ve molla olarak evkaf müfettişi ve sonra evkaf meclis-i idaresi reisi olmuştur. Rebiyülâhir 1316'da (Ağustos-Eylül 1898) vefat etti. Fâzıl, tedbirli ve güçlüydü. (IV. 861)

Âtıf Mehmed Efendi (Kuyucaklızâde) Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, 1238'de (1822/23) İzmir mollası, sonra bilâd-ı hamse ve Mekke pâyesi, 1254'de (1838) İstanbul pâyesi, 14 Rebiyülâhir 1262'de (11 Nisan 1846) İstanbul kadısı olup 11 Rebiyülevvel 1263'de (27 Şubat 1847) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. İlim sâhibiydi. Oğlu, Abdurrahman Efendi'dir. (III. 287)

Âtıf Mehmed Emin Efendi İstanbulludur. İzzet Ali Paşa'nın defterdarlığında kaleme girip defterdar mektupçusu ve hâcegândan oldu. Rebiyülâhir 1150'de (Ağustos 1737) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1151'de (1738/39) azledilip Şehirköyü'ne gönderildi. Sürgün yeri sonra Gelibolu'ya çevrildi. Muharrem 1152'de (Nisan 1739) ikinci defa başdefterdar oldu. 5 Receb 1154'de (26 Eylül 1741) ayrıldı ve o sene hacca gitti. Dönüşte Rebiyülâhir 1155'de (Haziran 1742) üçüncü defa başdefterdar oldu. 22 Cemaziyelevvel 1155'de (25 Temmuz 1742) vefat etti. Haydarpaşa'da 1135'de (1722/23) vefat eden Ömer Zühdî Efendi'nin yanına defnolunmuştur. Âlim ve üç dilde şairdir. *Divan*'ı olup Vefa'da mükemmel bir kütüphane yaptı. Nazmîzâde Mescidi'ni yıkarak tekke yapıp tevhidhaneye minber koydu. "Âtıfzâdeler" bunun evlâdıdır. Bir Âtıfzâde daha vardır ki, müderris, Şam mollası olup Receb 1177'de (Ocak 1764) vefat etmiştir. Bunun oğlu olmalıdır. (III. 285)

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

2

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Kültür Bakanlığı ile
Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı'nın
Ortak Yayınıdır

Yıldız Sarayı Arabacılar Dairesi
Barbaros Bulvarı
80700 Beşiktaş/İstanbul
Tel: (0212) 227 37 33 - Faks: (0212) 227 37 32

Kitap Tasarımı
Haluk Tunçay

Baskı
Numune Matbaacılık
(0212) 629 02 02

Genel Dağıtım
DADA Ltd. Şti.
(0212) 249 51 10

İstanbul, Mayıs 1996

ISBN 975-333-038-3 (Takım)
ISBN 975-333-040-5 (2. Cilt)

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

2

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Âtıf Mehmed Emin Efendi Damad Hasan Paşa imamı, mollalardan Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 1141'de (1728/29) Haremeyn müfettişi oldu. Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) İzmir, 1167'de (1753/54) Şam ve Safer 1173'de (Eylül 1759) Mekke, Muharrem 1176'da (Ağustos 1762) İstanbul kadısı oldu. 2 Rebiyülâhir 1184'de (26 Temmuz 1770) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül 1771) azledilmiş ve o sene içinde vefat etmiştir. Âlim, şairdir. Çiftehamam'da tekkesi olup Seyyid Ahmed Rıfâî hulefâsından Şeyh İsmail'in müridi olduğundan oraya vakıf yaptı. (III. 285/86)

Âtıf Mehmed Emin Efendi (İmamzâde) Hacı Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup 1156'da (1743) vefat eyledi. Şairdi. (IV. 230)

Âtıf Paşa Mektepten yetişip livâ olarak Plevne ve Lofça cihetlerinde hayli yararlıklar göstermiş ve sonra ferik olarak 18 Muharrem 1311'de (1 Ağustos 1893) aniden vefat etmiştir. (III. 287)

Âtıf Süleyman Bey Âtıf Ahmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. Müderris iken sâlise rütbesiyle meslek değiştirdi. Divan kaleminden yetişip beylikçi kisedarı, Receb 1256'da evâmir-i maliye müdürü olup 25 Ramazan 1260'da (8 Ekim 1844) vefat etti. Dedesinin yanında medfundur. (III. 286)

Âtıfzâde *bak.* Ahmed Efendi; Celâleddin Mehmed Efendi; Celâleddin Mehmed Efendi; Cemâleddin Abdullah Efendi; Cemâleddin Mustafa Efendi; Cerviş Mehmed Efendi; Hüsâmeddin Ömer Efendi; Ömer Vahid Efendi; Râif Efendi; Süleyman Fahreddin Efendi; Tâhir Mehmed Efendi; Vahid Mehmed Efendi; Velîyeddin Efendi

Âtıfzâde I. Mahmud devrinde (1730-1754) defterdar-ı şıkk-ı evvel olan Âtıf Efendi oğullarıdır ki önceleri ricâlden, sonraları ulemâdan oldular. Şeyhülislâm ve kazasker yetişmiştir. Yakın zamanda üç kardeşten ikisi evlenmediğinden soyları erkek tarafından kesilmiştir. III. Selim devri (1789-1807) ricâlinden Âtıf Ahmed Efendi oğullarına da "Âtıfzâde" denmiştir. (IV. 697)

Atife (Uteyfe) (Şerif) Ebû Nümey'in oğludur. Babasının vefatından sonra 719'da (1319) Mekke emiri oldu. 720'de (1320) Şerif Rümeyse ile ortak oldu. 731'de (1331) Bâdiye'de vefat etti. (III. 483)

Atinalı *bak.* Osman Efendi

Atinalızâde *bak.* Ahmed Efendi; Emin Mehmed Efendi

Atinalızâde III. Ahmed devri (1703-1730) ricâlinden Atinalı Osman Efendi ile oğullarıdır. (IV. 680)

Atiyye Kapdan İskenderiyelidir. Tersane beylerinden olup 1232'de (1817) vefat etti. Oğlu Seyyid Ahmed Kapdan da 1238'de (1822/23) vefat etti. Kasımpaşa'da medfundur. (III. 483)

Atiyyetullah Tâceddin-i Hindî'nin oğludur. Ârif ve Nakşibendî idi. 1011'de (1602/03) vefat etti. (III. 483)

Atlı *bak.* Dâvud Efendi

Atlıbeyzâde *bak.* Ali Paşa; Mehmed Paşa; Zülfikâr Paşa

Atpazarî *bak.* Ahmed Efendi; Osman Fazlî Efendi (Seyyid)

Attarzâde *bak.* İsmail Efendi; Mustafa Ağa; Mustafa Efendi; Nasûh Çelebi;

Ömer Efendi; Sâdık Mehmed Paşa; Sânîî Çelebi; Tayyib Çelebi

Atûfî Mehmed Efendi Ağraslıdır. Müderris; Konya, Diyarbekir, Gelibolu mollası oldu. 1014'de (1605/06) şuuru bozulunca dâr-ı şifâya konuldu. Sebebi, afyon, tütün ve diğer keyif verici şeylere düşkünlüğüydü. Sonra tövbe etti ve 1016'da (1607/08) vebadan vefat etti. Hoş sohbet ve kimyaya meraklıydı. Şiirleri ve *Dürer ü Gurer*'e ta'likatı vardır. (III. 483)

Avadancı *bak.* Mustafa Ağa

Avarezâde *bak.* Selisî Mustafa Efendi

A'ver *bak.* Murad Paşa; Saâdet Giray Han III

Avnî Ahmed Çelebi Divân-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1082'de (1671/72) vefat etti. Şairdir. (III. 608)

Avnî Ahmed Efendi İstanbulludur. 1078'de (1667/68) doğdu. Müderris olup Safer 1139'da (Ekim 1726) vefat etti. (III. 608)

Avnî Efendi Şerif Paşa'nın torunudur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1238'de (1822/23) Rodos mukataacısı olup sonra vefat etmiştir. (III. 609)

Avnî Efendi Muhasebeci olup Otakçılar yakınında bir mektep inşa eylemiştir. Silivrikapı'da medfundur. (III. 608)

Avnî Mehmed Efendi Filibelidir. Kadı olup 1075'de (1664/65) vefat etti. Şairdir. (IV. 175)

Avnî Mehmed Efendi Bursalıdır. Kadı olup 1093'de (1682) vefat etti. Şairdir. (III. 608)

Avnî Mehmed Efendi Mektûbî-i sadâretten yetişerek Zilka'de 1155'de (Ocak 1743) Kör Ahmed Paşa'nın hizmetinde olduğu için serhalife-i sadâret oldu. Zilka'de 1160'da (Kasım 1747) beylikçi oldu. Muharrem 1167'de (Kasım 1753) tezkire-i sânî, 5 Rebiyülevvel 1169'da (9 Aralık 1755) reisülküttab olup 21 Receb 1170'de (11 Nisan 1757) azledildi. Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) ruznâme-i evvel ve Şevvâl'de (Haziran 1758) defter emini. Rebiyülevvel 1174'de (Ekim 1760) başmuhasebeci oldu. Şevvâl'de (Mayıs 1761) buradan ikinci defa defter emini ve Safer 1178'de (Ağustos 1764) defterdar-ı sıkk-ı evvel oldu. Muharrem 1180'de (Haziran 1766) tembellik ve gevşeklik isnadıyla azlolundu. Cemaziyelevvel 1181'de (Ekim 1767) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Bilgili ve olgundu. Kardeşi Ali Efendi, 1182'de (1768/69) vefat edip Vefa Mezarlığı'na defnedilmiştir. (III. 608)

Avnî Mehmed Efendi Bâbıâlî'ye devam edip İffet Mustafa Bey'in kızı Züheyha Hanım'la evlenmiş olduğundan Ziştovi mükâleme kâtibi ve sonra Divan-ı Hümâyûn kesedarı oldu. Cemaziyelâhir 1209'da (Ocak 1795) tezkire-i sânî ve Receb 1213'de (Aralık 1798) tezkire-i evvel oldu. Azilden sonra Şa'bân 1220'de (Kasım 1805) Anadolu muhasebecisi ve Şa'bân 1221'de (Ekim-Kasım 1806) ikinci defa tezkire-i evvel olup 27 Rebiyülevvel 1222'de (4 Haziran 1807) defterdar-ı sıkkı-ı sâlis oldu. 1227'de (1812) ayrılıp başka görevlerde bulunduktan sonra 10 Şevvâl 1235'de (21 Temmuz 1820) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. İşbilir ve doğru idi. Oğlu Mehmed Hamid Efendi'dir. (III. 608/09)

Avnî Mehmed Efendi (Yağcızâde) Bursalıdır. Nakşıbendî dervişlerinden olup 1242'de (1826/27) vefat etti. Şairdir. (III. 609)

Avnî Paşa Enderûn'dan yetişip kuruluşunda Nizâmiye Ordusuna girip ilk defa askerî elbiseyi bu zat giymiştir. Bu sebepten biraz Bursa'da ikamet etmesi emrolunup ahâli bu elbiseye alışmaya başlayınca 1243'de (1827/28) mükâfâten miralay oldu. Sonra mîrlivâ oldu. Sonra Dâr-ı Şûrâ'ya aza oldu. 1261'de (1845) ferik oldu. Ordularda bulunup Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 609)

Avnî Yusuf Efendi Tırnovalıdır. Müderris olup 1121'de (1707) vefat etti. Şairdir. (III. 608)

Avnîzâde *bak.* Hamid Mehmed Efendi

Avnullah Abdülfettâh'ın oğludur. Toklu Dede hüdelâsı olup orada medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (III. 608)

Avnullah Efendi Müderris olup 1055'de (1645) vefat etti. (III. 608)

Avnullah Efendi (Eşrefzâde) Şeref Mehmed Efendi'nin oğludur. Babasının yerine 1146'da (1733/34) Bursa'da Eşrefiye Tekkesi şeyhi olup 1155'de (1742) vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. Âlim, kâmil, şairdi. (I. 388/89; III. 608)

Avnullah Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Hidâyetullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 9 Cemaziyelevvel 1215'de (28 Eylül 1800) vefat etti. Babasının civarında medfundur. (IV. 627)

Ayaklı Kütüphane *bak.* Emin Mehmed Efendi

Ayanî *bak.* Iyanî Çelebi

Ayardı Paşa Arnavutluk beylerinden olup 1005'de (1596/97) Bosna beylerbeyi olmuştur. O sene azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (I. 446)

Ayas Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) mimarıdır. 928'de (1522) vefat eyledi. Saraçhane'de mescidi vardır. (I. 446)

Ayas Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı olmuş ve azilden sonra II. Osman devrinde (1618-1622) dârüssaâde ağası Süleyman Ağa'ya babalık makamında bağlı olmakla nüfuz sâhibi olmuştur. 1031'de (1622) münzevî olarak vefat etmiştir. (I. 447)

Ayas Bey Şehzâde Cem'in beylerindendi. 901'de (1495/96) şehzâdenin vefatında Avrupa'dan dönmüş ve gözden düşmüş olarak vefat etmiştir. (I. 446)

Ayas Bey Beylerden olup Çaldıran muharebesinde, 920'de (1514) şehid olmuştur. (I. 446)

Ayas Efendi Mahmud Paşa ve Abdülkerim Efendi ile birlikte devşirme olarak gelmiş ve Müslüman olup Enderûn'da eğitimden sonra Hızır Bey'den okumuştur. Şehzâdeliğinde II. Mehmed'e (Fâtih) muallim tayin olunduktan sonra mutasavvıflar zümresine girmiştir. Ahlâkını temizleyerek kutub denecek derecede ermiş sayılanlardan olmuştur. 875'de (1470/71) vefat eyledi. *Muhtasar* ve *Mutavvel*'i tashih etmiş bir fâzıldı. (I. 446)

Ayas Efendi Müderris, Trabzon müftüsü olarak emekli oldu. Zilhicce 1003'de (Ağustos 1595) vefat etti. Sâlih, vakûr, dindardı. Fâzıl olup Zekeriyâ Efendi ile birlikte imtihan edilmiştir. (I. 447)

Ayas Mehmed Paşa Avlonyalıdır. I. Selim (Yavuz) zamanına kadar Enderûn'da bulunup eğitim gördü. 923'de (1517) yeniçeri ağası oldu. 925'de

(1519) Kastamonu beylerbeyi, 926'da (1520) Anadolu, 927'de (1521) Şam ve ardından Rumeli beylerbeyi oldu. 929'da (1523) üçüncü vezir ve sonra ikinci vezir oldu. Ramazan 942'de (Mart 1536) vezirazam oldu. Receb 944 (Aralık 1537) başlarında vefat etti. Eyüp'de medfundur. Akıllı ve adaletli ise de tedbirsizdi. Çok hayrâtı vardır. Kadınlara düşkündü, hatta konağında bir defada 45 beşik sallandığı oldu. "Ayas Paşa karakola çıktı" deyimine sebeb olmuştur. Vefatında 20 kadar erkek ve kız evlâdı kaldı. Soyundan gelenler vakıflarını yönetmektedirler. Oğullarından Ahmed Bey, II. Selim devri (1566-1574) başlarında vefat etmiştir. Diğeri Süleyman Bey'dir(→). Bir diğeri Mahmud Bey, Kıbrıs muharebesinde Kıbrıs'ta şehid olmuşlardır. Torunlarından biri Hakanî Mehmed Bey'dir(→). (I. 446/47)

Ayas Mehmed Paşazâde I. Süleyman'ın (Kanunî) (hd 1520-1566) sadrazamı olup evlâdı halen tevliyetine mutasarrıftırlar. İsimleri bir asır kadar tarih sayfasında görülenleri olmuştur. Bir de Koca Sinan Paşa'nın kardeşinin evlâdına Ayas Paşazâde denir. Ancak bu devam etmedi. (IV. 683)

Ayas Paşa Arnavutdur. Enderûn'da yetişip beylerbeyi oldu. 952'de (1545) Bağdad valisi olarak Basra'ya sefer eyledi ve vezirlik verildi. 956'da (1549) Diyarbekir valisi oldu. Şehzâde Bâyezid'in isyanında Erzurum valisi olup onun askerine nal ve mıh vermesinden dolayı bir tür yardımı ve meyli anlaşıldığından azlolunmuştur. 967'de (1559/60) vefat etti. Haremde yetişmiş olduğundan cömertliği ve inceliği kemâlde, kapısı mükemmeldi. Oğulları Mahmud Paşa ve Mustafa Paşa'dır. Kardeşi Koca Sinan Paşa'dır. (I. 447)

Ayas Paşa (Lala) Enderûn'dan yetişip II. Mehmed (Fâtih) ile Manisa'da bulunmuştur. Fâtih'in tahta çıkmasında beylerbeyilik ve ardından vezirlik rütbesine nâil olmuştur. Sonra Şehzâde Bâyezid'e lala oldu. Şehzâde Cem vak'asında Bursa muhafızı olup onun üzerine serdâr oldu. Muharebede şehzâdeye esir olmuş ve elinde 888'de (1483) katledilmiştir. Tedbirli, doğru idi. (I. 446; IV. 894)

Ayas Paşazâde *bak.* Hakanî Mehmed Bey; Süleyman Bey

Ayasluğ Çelebisi *bak.* Mehmed

Aydın Bey Selçuklu ricâlinden olup Güzelhisar beyiydi. Selçuklu Devleti'nin yıkılışında bağımsız oldu, Rumlarla muharebe edip şöhret kazandı ve vilayet adıyla anılır oldu. İzmir'e kadar sahip ve malik oldu ve umumuna "Aydın ili" dendi. Orhan Gazi devrinde (1326-1361) vefat etti. (I. 447)

Aydın Beyzâde *bak.* Hasan Ağa

Aydın Kethüdâ Sadrazam Dâvud Paşa'nın kethüdâsıydı. Çarşıkapı Camii'ni yaptı. Vefatında Davutpaşa'da bir türbede defnolundu. (I. 448)

Aydın Paşa Abaza Mehmed Paşa'nın Kayseri muharebesinde bölük ağasıydı. Sonra Habeş beylerbeyi ve sonra Yemen beylerbeyi oldu. Zeydîye imamlarını itaat altına almaya çalıştıysa da bir taraftan da Yemen'de ne kadar zengin adam varsa yok etmeye uğraşmasından dolayı azledildi. 1038'de (1628/29) Maha'ya çekilip oturdu. Kansu Paşa bu adamı vefat ettirterek günaha girmiştir. (I. 448)

Aydın Paşa Gürcü Osman Paşa'nın delilbaşısı olup Şevvâl 1212'de (Mart-

Nisan 1798) mîrimîran olmuştur. Sancakbeyliklerinde bulunup 1223'de (1808) harbe memur oldu. 1227'de (1812) muharebede üç yerinden yaralanması üzerine vezirlik verilmiş ise de şehid olmuştur. Cesur, gayretli ve sâdıkdı. (I. 448)

Aykud Alp Osmanlı beylerinin eskilerinden olup 701'de (1301/02) İnönü valisi olmuştur. Nice sene hizmetten sonra kaldedilerek vefat etmiştir. (I. 445)

Aynacızâde *bak.* Mehmed Efendi

Ayn-ı ekber *bak.* Mehmed Efendi

Ayn-ı ekberzâde *bak.* Neş'et Ahmed Efendi

Aynî Hasan Efendi Ayntablıdır. 1170'de (1756/57) doğdu. 1205'de (1790/91) İstanbul'a gelip müderris ve sonra emekli oldu. 1247'de (1831/32) Bâbıâlî Farsça hocası olup Safer 1253'de (Mayıs 1837) vefat etti. Galata Mevlevîhanesi'nde medfundur. *Divan*'ı ve *Cevâhir* isminde lûgati vardır. Oğlu Gâlib Efendi'dir(→). (III. 613)

Aynî Mehmed Emin Efendi 1195'de (1781) vefat eden gümrük kâtibi Hacı Mehmed Efendi'nin oğlu olup büyük gümrükte ikinci kâtip olmuştu. 1 Safer 1229'da (23 Ocak 1814) vefat eyledi. Okmeydanı'nda, gümrük başkâtibi akrabasından Es'ad Efendi yakınında medfundur. Yine bunlardan Hasan Rüşdî Efendi, 11 Zilka'de 123[illegible]'de (3 Ekim 1816) vefat etti. (III. 613)

Aynî Sâlih Mehmed Efendi Sudûrdan Abdülkadir Efendi'nin kız kardeşinin oğludur. Kadı olup 1073'de (1662/63) vefat eyledi. Şairdir. *Tezkire-i Şuara* yazdıysa da tamamlayamadı. (III. 202)

Aynîzâde *bak.* Basirî Abdülgani Bey; Tayfur Ali Bey

Ayntabîzâde *bak.* Râşid Ali Efendi

Ayşe Hatun III. Mustafa'nın dâyesidir. 22 Ramazan 1173'de (8 Mayıs 1760) vefat edip Ayazma'ya defnedilmiştir. (III. 262)

Ayşe Hatun Karabağî Mescidi'nin bâniyesidir. Yanınca, Ayşe Sultan kethüdâsı Hüseyin Ağa yeniden yaptırmıştır. (III. 262)

Ayşî Çelebi Kazvin'den göç etti. Divan-ı Hümâyûn'a kâtip olup 984'de (1576/77) vefat etti. Şairdir. (III. 613)

Ayşî İsâ Efendi Aydınlı Hacı Himmet'in oğludur. Müderris, Üsküdar mollası, Mekke pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1061'de (Nisan-Mayıs 1651) vefat eyledi. Emir Buharî'de defnedildi. Yaşı 80'i geçmişti. Şairdir. (III. 611)

Ayşî Mehmed Efendi Tirelidir. Müderris, Tire'de vâiz ve muhaddis oldu. 1016'da (1607/08) vefat etti. Oğlu Nüvişti Efendi, Tire müftüsü oldu. Kendisi müfessir ve muhaddis fâzıldı. Eserleri: Yarısına kadar Tefsir usûlünden bir metin, meânîden *Münakkahât-ı Meşrûha*, *Mültekal-Ebhâr muhtasarı*, *Gülistan Şerhi*, *Tarikat-ı Muhammediye muhtasarı*, *Sıhah lûgati muhtasarı* ve diğerleri. (III. 613)

Azakî *bak.* Mehmed Efendi

Azamet Giray I. Selâmet Giray'ın oğludur. Kalgay oldu. 1040'da (1630/31) vefat etti. (III. 483)

Azamet Giray I. Selim Giray'ın (v.1704) oğludur. (III. 483)

Azeb Paşa II. Murad'ın mûsâhiplerinden bir bey olup Varna muharebesinde (1444) Mısır'a elçi olarak gönderildi. Sonra paşalık verildi. Bur-

sa'da Azeb Paşa Mescidi bunun eseridir. (III. 455)

Âzerî İbrahim Çelebi (Bostanzâde) Istabl-ı Âmire hizmetlilerinden olup 1052'de (1642) vefat eylemiştir. Usta şairdir. (I. 318)

Âzerî İbrahim Efendi (Muallimzâde) Muallimzâde Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup Hama kadısı iken 993'de (1585) vefat eylemiştir. Şair, âlim, cömert olup *Divan*'ı vardır. (IV. 374) [Metinde mahlası (اوزی) biçiminde yazılmış ve Mimarzâde Mustafa Efendi'nin oğlu olarak gösterilmiştir.]

Âzim Efendi I. Mahmud devri (1730-1754) şairlerindendir. (III. 280)

Âzim Mehmed Efendi (Şa'bânzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1124'de (Haziran 1712) vefat etti. Şairdir. (III. 380)

Aziz Ahmed Bey Sadrazam Seyyid Ali Paşa'nın oğludur. Babasının sadâretinde Cemaziyelevvel 1235'de (Şubat-Mart 1820) müderris oldu. Dayısı Mustafa Reşid Paşa'nın sadâretinde Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) Selânik mollası, Cemaziyelâhir 1267'de (Nisan 1851) Mekke pâyesi ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) İstanbul pâyesi olup Zilka'de 1286'da (Şubat 1870) Anadolu kazaskeri ve 1293'de (1876) Rumeli kazaskeri oldu. Reisülulemâ iken Za'feranbolu'ya gidip orada 1302'de (1884/85) vefat eylemiştir. Uzun boylu, hassas bünyeli, zevk ve safâya düşkündü. (III. 470)

Aziz Ahmed Efendi Babakalelidir. Müderris, molla, Mekke pâyesi oldu. 1297 (1880) yılına doğru vefat eyledi. (III. 470)

Aziz Ahmed Efendi (Ebûbekirzâde) Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin(→) torunu, Hâmid Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Muharrem 1200'de (Kasım 1785) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedildi. (I. 261)

Aziz Ahmed Paşa Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1211'de (1796/97) matbah emini oldu. 9 Zilka'de 1213'de (14 Nisan 1799) Şah Sultan kethüdâsı oldu. 1220'de (1805) şıkk-ı sâlis defterdarı ve tersane emini olup Zilhicce 1221'de (Şubat 1807) azledildi. 19 Cemaziyelâhir 1223'de (12 Ağustos 1808) Balçık'a gönderildi. Sonra İsmail nüzûl emini, 1225'de (1810) cebehane nâzırı, Zilhicce 1226'da (Aralık 1811/Ocak 1812) vezirlikle Trabzon, sonra Hüdavendigar ve İzmit valisi oldu. 6 Muharrem 1229 (30 Aralık 1813) gecesi vefat eyledi ve Bursa'da atalarından Karaçelebizâde Abdülaziz Efendi'nin yanına defnedildi. Atasının camiini bedeninden yaptı ve Bursa'da ne kadar harap çeşme varsa tamir eyledi. (III. 468/69)

Aziz Ali Efendi Hâcegândan oldu. Çeşitli görevlerde bulunarak 1197'de (1783) vefat etti. Selimiye'ye defnedildi. (III. 468)

Aziz Ali Efendi Giritlidir. Tahmisci Mehmed Efendi'nin oğlu olup Belgrad'da emlâk satımına memur oldu. 1211'de (1796/97) Berlin elçisi oldu. 1213'de (1798/99) orada vefat eyledi. Kitâbet ve edebi vardır. *Muhayyelât* bunundur. (III. 468)

Aziz Âzim Mehmed Efendi (Nefeszâde) Abdurrahman Vâlî Efendi'nin(→) büyük oğludur. Müderris, Medine mollası oldu. Kardeşi Mehmed Refî' Efendi'den(→) üç gün önce 19 Ramazan 1131'de (5 Ağustos 1719)

vefat etti. 40 yaşındaydı. Şairdir. (III. 316; III. 468)

Aziz Bey Tıbbiye-i Askeriye'den yetişip kaymakam olmuştu. Türkçe tıp öğretimini başlatıp Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'nin kuruluşunda olağanüstü hizmeti geçmiştir. 1293'de (1876) vefat eyledi. *Kimyâ-yı Tıbbî* eserlerindendir. Hayli talebe yetiştirdi. (III. 470)

Aziz Bey Nizâmiye askerliğinden yetişip miralaylıktan emekli olmuştur. Cemaziyelâhir 1312'de (Aralık 1894) 111 yaşında vefat eylemiştir. (III. 470)

Aziz Bey (Şeyhzâde) Babası Kadirî şeyhlerinden Mehmed Efendi'dir. Bahriyeden yetişip Yalıköşkü Fabrikası müdürü ve miralay olmuştur. 1284'de (1867/68) vefat etti. Gureba Mezarlığı'nda medfundur. (III. 469)

Aziz Efendi Bektâşî ve Mevlevî olup Vodina'da şeyh oldu. 1140'da (1727/28) vefat etti. Şairdir. (III. 468)

Aziz Efendi Müderris ve şair Hıfzî Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1144'de (1731/32) vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 468; II. 234)

Aziz Efendi Kadirî şeyhlerinden olup 1210'da (1795/96) vefat etti. (III. 468)

Aziz Efendi Kâmilîzâde'nin damadı olup 1250'de (1834/35) Haleb mollası ve Rebiyülevvel 1261'de (Mart 1845) Edirne mollası oldu ve sonra vefat etti. (III. 469)

Aziz Efendi (Hasan Efendizâde) Müderris, 1141'de (1728/29) Üsküdar mollası olup vefat etti. (III. 468)

Aziz Efendi (Ketânîzâde) Mahmud Efendi'nin oğludur. Rebiyülevvel 1277'de (Eylül-Ekim 1860) Kudüs mollası olup 1284'de (1867/68) Edirne mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 469; IV. 564)

Aziz Efendi (Mısırlızâde) (Hacı) Emin Mehmed Efendi'nin oğludur. Vâridat muhasebesinden yetişip bazı işlerde bulunarak 21 Cemaziyelevvel 1274'de (7 Ocak 1858) vefat etmiştir. Büyük oğlu Mahmud Bey'dir(→). (I. 428)

Aziz Mahmud Bey Selim Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 1270'de (1853/54) vefat etmiştir. (III. 61)

Aziz Mahmud Efendi Şeyhülislâm Hacı Halil Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 25 Zilka'de 1222'de (24 Ocak 1808) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. (II. 304)

Aziz Mahmud Efendi (Dürrîzâde) Reşid Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (II. 396)

Aziz Mahmud Efendi (Gelenbevîzâde) Said Efendi'nin oğludur. Müderris, Rebiyülevvel 1274'de (Ekim-Kasım 1857) Kudüs mollası, Receb 1282'de (Kasım-Aralık 1865) Mekke pâyesi ve sonra İstanbul pâyesi olup 1297'de (1880) vefat eyledi. Cömert, vakûr ve zevk ehliydi. (III. 470)

Aziz Mehmed Efendi Karahisarlıdır. Müderris, Filibe kadısı oldu. 9 Cemaziyelevvel 1182'de (21 Eylül 1768) vefat etti. Damadı Rizevî Ali Efendi 1185'de (1771) vefat etti. Yanına defnedildi. Oğlu, Nurî Mehmed Efendi'dir(→). (III. 468)

Aziz Mehmed Efendi Müderris, mahrec mollası ve 1260'da (1844) Edirne mollası, Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1846) Mekke pâyesi oldu.

1272 (1856) tarihinden sonra vefat eyledi. Hattat idi. (III. 469)

Aziz Mehmed Efendi İstanbulludur. Halvetî şeyhlerinden olup 17 Ramazan 1279'da (8 Mart 1863) vefat etti ve Beşiktaş yakınında defnedildi. (III. 469)

Aziz Mehmed Efendi Başmuhasebeden yetişip vâridat mümeyyizi, Şevvâl 1262'de (Ekim 1846) eshâm, Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1846) Anadolu vâridat muhasebecisi, sonra Anadolu masârifat muhasebecisi, Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) tahsilat muhasebecisi, Rebiyülâhir 1269'da (Ocak-Şubat 1853) malikâne ve eshâm muhasebecisi, 16 Safer 1281'de (21 Temmuz 1864) Divan-ı Muhasebat azası, Rebiyülâhir 1282'de (Eylül 1865) masârifat muhasebecisi, Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Hakem Komisyonu reisi, Safer 1284'de (Haziran 1867) vilâyet kapı kethüdâsı oldu. 1291 (1874) yılına doğru vefat eylemiştir. Oğlu ticaret ve nâfia nâzırı Mahmud Celâleddin Paşa ve onun oğlu da, Paris elçisi Sâlih Münir Beyefendi'dir. (III. 469/70)

Aziz Mehmed Efendi (İsâzâde) Sudûrdan İsâ Efendi'nin (v. 1093/1682)(→) oğludur. Müderris olup Cemaziyelâhir 1110'da (Aralık 1689) vefat eyledi. Zeki, yumuşak huylu ve şairdi. (III. 468; III. 611)

Aziz Mehmed Efendi (Kahvecibaşızâde) Nurullah Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1265'de (1849) Eyüp mollası oldu. 1272 (1855/56) tarihinden sonra vefat etti. (III. 469)

Aziz Mehmed Efendi (Şehlâzâde) Şehlâ Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris ve Tebriz mollası oldu. 1150 (1737/38) yılına doğru vefat etti. Şairdir. (III. 468)

Aziz Mehmed Efendi (Uryânîzâde) Bursalı Uryânî Efendi'nin evlâdındandır. Müderris, Rebiyülâhir 1239'da (Aralık 1823) Kudüs mollası, 1245'de (1829/30) Medine kadısı, 1252'de (1836/37) İstanbul pâyesi, 1254'de (1838) Anadolu pâyesi ve Muharrem 1258'de (Şubat-Mart 1842) Anadolu kazaskeri olup azilden sonra Medine'ye göçmüş, oradan Mekke'ye gelmiş ve Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) orada vefat etmiştir. Dindar, sâlihdi. (III. /469)

Aziz Paşa Koca Yusuf Paşazâde Nazif Bey'in oğludur. 1230'da (1815) doğdu. Nizâmiye askerliğinden yetişip mîrlivâ ve sonra emekli olup Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) ortalarında vefat etti. (III. 469)

Aziz Yahyâ Efendi (Sırre Eminizâde) Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1199'da (1785) Kudüs ve sonra Filibe mollası oldu. Emekli olarak 15 Muharrem 1226'da (9 Şubat 1811) vefat etti. Üsküdar'da Atik Vâlide Camii'nde medfundur. (III. 468; I. 125)

Aziz Yusuf Efendi Kandillilidir. Ricâlden ve vezirazam kapı kethüdâlarından olup 2 Rebiyülâhir 1270'de (2 Ocak 1854) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 469)

Azizî Mustafa Bey İstanbulludur. Yedikule müstahfızlarının kethüdâsıydı. 993'de (1585) vefat etti. Yedikule dışında medfundur. Şairdir. (III. 468)

Azizzâde *bak.* Emin Efendi

Azmî Ahmed Efendi Giritlidir. Resmî Ahmed Efendi'nin kaynı olmağla Bâbıâlî'ye devam eylemiş ve yükselip Rebiyülevvel 1202'de (Aralık 1787)

Fas elçisi olmuştur. O senenin Recebinde (Nisan 1788) dönerek rikâb-ı hümâyûn mektupçusu oldu. 1205'de (1790/91) Haremeyn muhasebeciliğiyle Berlin elçisi, Şa'bân 1206'da (Nisan 1792) dönüşünde sadâret mektupçusu oldu. Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) başmuhasebeci, Receb 1209'da (Şubat 1795) Boğaz nâzırı ve Ramazan 1210'da (Mart 1796) şıkk-ı sâlis defterdarlığıyla hubûbat nâzırı olup Safer 1213'de (Ağustos 1798) azledildi. Sonra başka görevlerde bulunarak şıkk-ı sânî defterdarı oldu. 3 Cemaziyelevvel 1222'de (9 Temmuz 1807) Beyhan Sultan kethüdâsı olup Cemaziyelâhir 1224'de (Temmuz-Ağustos 1309) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı dahi oldu. 1227'de (1812) ayrıldı. Sonra bazı divanî görevlerde bulunarak 7 Receb 1236'da (10 Nisan 1821) vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde medfundur. Önceleri aldığı görevler daha parlak olup siyasî işleri bilirdi, ancak talihi uygun değildi. (III. 466)

Azmî Efendi Gelibolu Mevlevîhanesi şeyhi İzzet Efendi'nin oğludur. 1261'de (1845) babasının yerine Gelibolu Mevlevîhanesi şeyhi oldu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eyledi. Fârisihân ve şairdi. (III. 467)

Azmî Mahmud Bey Evkaf memurlarından olup Evkaf İdare Meclisi'ne aza olmuştu. 17 Receb 1302'de (2 Mayıs 1883) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. (IV. 337)

Azmî Mehmed Bey Ömer Lutfî Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî ve sonra âmedî kalemine girdi. Ramazan 1272'de (Mayıs 1856) Bâbıâlî evrâk müdürü, Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857/Ocak 1858) deâvî muavin-i sânîsi ve 1283'de (1866/67) kapıcılar kethüdâsı oldu. Safer 1284'de (Haziran 1867) Kıbrıs'a gönderildi. Birkaç sene sonra döndü ve evinde otururken 10 Safer 1294'de (24 Şubat 1877) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Oğulları vardır. Bir oğlu Hasan Bey, Rebiyülevvel 1298'de (Şubat 1881) vefat eylemiştir. (III. 467)

Azmî Mehmed Efendi Cennet Mehmed Efendi'nin oğludur. 1245'de (1829/30) doğmuştur. Bu senelerde (1860'lar) vefat eylemiştir. Usta bir şairdir. (III. 467)

Azmî Mehmed Emin Efendi Kara gümrüğü nâzırı Hasan Ağa'nın oğludur. Kalemden yetişip 1236'da (1820/21) İstanbul mukataacısı oldu. Sonra dikimhane nâzırı oldu. 1245'de (1829/30) hâcegânlığı kaldırılarak Kütahya'ya sürüldü. 1247'de (1831/32) Trablusgarb maliye memuru olup babası bu aralık vefat etmiştir. 1252'de (1836/37) Fuad Paşa ile birlikte Tâhir Paşa'nın yanından İstanbul'a gelmişlerdir. 1258'de (1842) ikinci defa Trablusgarb defterdarı olup 1261'de (1845) dönmüştür. Sonra Vidin ve 1265'de (1849) Bosna defterdarı olup 1266'da (1850) vefat eyledi. Yetenekli, tedbirli, cömertti. Kendisi merhum babamın sütbabası ve zevcesi Hadice Hanım, büyükbabamın amcasının kızıdır. Oğlu Ali Rızâ Bey'dir(→). Diğer oğlu Behcet Bey'dir. Damadı Hayrî Bey, 1308'de (1890/91) vefat etti. Diğer damadı Aziz Efendi, Telgraf Nezâreti'nde muhaberat başmüdürü iken birkaç sene önce vefat etmiştir. (III. 466/67)

Azmî Mustafa Efendi İstanbulludur. Yedikule müstahfızlarının ket-

hüdâsı idi. 993'de (1585) vefat etti. Yedikule dışında medfundur. Şairdir. (III. 466) [Azizî Mustafa Bey(→) maddesiyle karıştığı görülüyor. Aynı yıl vefat etmiş "Azmî" mahlaslı bir şair yoktur.]

Azmî Paşa Askerlikten yetişip livâlıkla Dâr-ı Şûrâ azası ve Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) ferik oldu. Uzun yıllardan sonra emekli oldu. 1280 (1863/64) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 467)

Azmî Pîrî Mehmed Efendi Defterdar Pîr Ahmed Çelebi'nin oğlu olup 984'de (1576) Kıbrıs müftüsü, 987'de (1597) Süleymaniye müderrisi, Şevvâl 988'de (Kasım 1580) Şehzâde Mehmed muallimi olup Receb 990'da (Ağustos 1582) vebadan vefat etti. Eyüp'de medfundur. Fâzıl, merhametli, yumuşak huylu, cömert ve şiir ve inşası akıcıydı. Hoca Muhammed Attâr'ın *Mihr ü Müşterî*'sini tercüme edip bin beyit kadar yazdıysa da tamamlayamadı. Oğlu sudûrdan Hâletî Efendi, 500 beyit daha tercüme etti. (III. 466)

Azmîzâde *bak.* Hâletî Mustafa Efendi

Azmîzâde Pîr Ahmed Çelebi'nin oğlu Azmî Efendi oğlu sudûrdan Hâletî Mustafa Efendi'den ileri geçmeyip sönmüştür. (IV. 698)

Azmzâde *bak.* Abdullah Paşa; Es'ad Paşa; Halil Paşa; İbrahim Paşa; İsmail Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa; Nasûh Paşa; Süleyman Paşa; Yusuf Paşa

Azmzâde İlki IV. Mehmed devri (1648-1687) ricâlinden İbrahim Paşa olup aileden birçok vezir ve mîrimîran yetişmiştir. Bugün bunlardan Mezid Paşa vardır ki yakın zamanda beylerbeyi pâyesini aldı, evlâdı çoktur. (IV. 698)

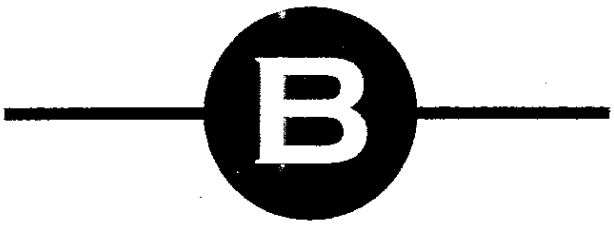

Baba Efendi *bak.* Hamid Müştak Mehmed Efendi

Baba Giray I. Mehmed Giray Han'ın oğludur. Kardeşi Gazi Giray ile Kırım'da babalarını katlettiklerinden Gazi Giray hanlığı ve bu hâin de kalgaylığı ele geçirmiştir. Receb 930'da (Mayıs 1524) ayrılmış ve o sene Şevvâlinde (Ağustos 1524) katledilmiştir. (II. 2)

Baba Halilzâde *bak.* Mehmed Efendi

Baba Nahhasî *bak.* Bedreddin

Baba Nakkaş *bak.* Mehmed

Baba Paşa *bak.* Pehlivan İbrahim Paşa

Baba Yeşilzâde *bak.* Rızâî Mahmud Efendi

Babadağı *bak.* Mahmud Efendi

Babakuş *bak.* Abdurrahman Efendi

Babakuşî *bak.* Ahmed Efendi

Babanlı *bak.* Abdullah Musib Paşa; Abdullah Paşa; Abdülfettâh Paşa; Abdülkadir Paşa; Ahmed Paşa; Ali Gâlib Paşa; İbrahim Paşa; Mahmud Paşa; Mehmed Paşa; Osman Paşa; Süleyman Bey; Süleyman Paşa

Babanlızâde Bağdad'da Baban diye meşhur eski bir ailedir. İlkleri IV. Mehmed devrinde (1648-1687) Süleyman Bey olup evlâdı zamanımıza kadar geldi. Bunlardan biri de Babanlı Ahmed Paşa'nın oğlu Halil Hâlid Bey'dir. Mekteb-i Harbiye'den yetişip kolağası olmuşken sonra mülkiyeye geçmiş ve bâlâdan olmuştur. (IV. 683/84)

Babazâde *bak.* Abdülkadir Senâyî Efendi; Mehmed Efendi

Bâbek Çelebi *bak.* Abdurrahman Efendi

Bâbî *bak.* Mustafa Efendi

Bâbîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Bâbîzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) ulemâsından Bâbî Mustafa Efendi olup oğlu ve torunu meşhur olmuş, ancak bir asır içinde sönmüşlerdir. (IV. 684)

Bacaksız *bak.* Şükrî Ahmed Paşa

Badincanî *bak.* Mehmed Efendi

Bağcızâde *bak.* Nurî Ahmed Efendi

Bağçevanzâde *bak.* Ahmed Bey; Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Şehrî Ali

Bağdadizâde *bak.* Mehmed Efendi (Seyyid)

Bahâ Bey Sakızlı Sâdık Efendi'nin oğludur. Gençliğinde tercüme kalemine girmişti. Sonra şehbenderlik ve sefâret kâtipliği gibi hizmetlere tayin olundu. Nihayet Bükreş sefâretine başkâtip ve Köstence başşehbenderi olmuş ve İstanbul'da hastalanarak 12 Rebiyülevvel 1311'de (23 Eylül 1893) vefat edip Merkezefendi'ye defnedilmiştir. Güzel huyu, kitâbeti ve dil bilmesiyle kendisinden hizmet umulurdu. (II. 28)

Bahâ Mustafa Bey Afif Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup Cemaziyelevvel 1283 (Eylül-Ekim 1866) ortalarında vefat etti. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. (III. 484)

Bahâdır Giray II. Devlet Giray'ın oğludur. 1120'de (1708) doğup 1125'de (1713) vefat eylemiştir. (II. 29)

Bahâdır Giray Safâ Giray Han'ın oğludur. 1128'de (1716) kalgay olup 1129'da (1717) ayrıldı. Sonra irtihal eylemiştir. (II. 29)

Bahâdır Giray Cengiz Han soyundandır. 1223'de (1808) kalgaylık rütbesiyle Halim Giray maiyetinde Tuna seraskeri oldu. İsmail'de yararlığı görülmekle 1232'de (1817) Bucak kalgaylığı unvanıyla oralara gönderilip vefat eylemiştir. (II. 29)

Bahâdır Giray Han II Şahin Giray Han'ın büyük kardeşi olup 1196'da (1782) 7 ay kadar Kırım hanı olmuştur. Sonra Şahin Giray'ın gadriyle hapsedilmiş ve sonra Kuban'a kaçmıştır. 1204'de (1789/90) İstanbul'a geldi ve Tekfurdağı'nda kendisine bir çiftlik verildi. 1206'da (1791/92) orada vefat etmiştir. (II. 29)

Bahâdır Rezmî Giray Han I I. Devlet Giray'ın oğlu I. Selâmet Giray'ın oğludur. Kardeşleriyle İstanbul'a geldi ve Yanbolu'da oturdu. 1047'de (1637/38) Kırım hanı olmuştur. Receb 1051'de (Ekim 1641) vefat etti. Kırım'da "Mansûrî"leri yok etti. Hanlığı 4,5 ve ömrü 40 yıldır. Kâtip ve şairdir. Oğlu, I. Selim Giray Han'dır. Diğer oğlu Âdil Giray olup amcasına nureddin olmuş ve Mehmed Giray zamanında ayrılmıştır. Bir oğlu da Selâmet Giray olup 1081'de (1670/71) kalgay olarak azledilmişti. Büyük oğlu Gazi Giray olup 1051'de (1641/42) nureddin ve sonra kalgay olarak azledilmiştir. Bunun oğlu Şahin Giray olup amcası Giray'a nureddin olarak 1110'da (1698/99) vefat etmiştir. (II. 28/29)

Bahâeddin Ahmed Bey Türbedarzâde Mehmed Efendi'nin oğludur. Enderûn'dan yetişip II. Mahmud'un kurenâsından olmuştur. 1255'de (1839) ayrılmıştır. 1278'de (1861/62) Gümüşhane kaymakamı olup azledildikten sonra bir müddet taşrada kalmıştır. Bir aralık Harem-i Şerif müdürü oldu. Nihayet Kadıköy daire-i belediyesi reisi oldu. 7 Şevvâl 1302' de (20 Temmuz 1885) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Yumuşak ve iyi huylıydu. (II. 28)

Bahâeddin Ahmed Efendi Hafidi *bak.* Nazmî Mustafa Efendi

Bahâeddin Efendi Hacı Bayram Velî halifelerinden Lutfullah Efendi'nin oğludur. Kendisi de Bayramî idi. Müderris ve Sahn müderrisi oldu. Nihayet Edirne müderrisi oldu. 895'de (1490) vefat eyledi. Vefatına kadar başından Bayramî tacını çıkarmadı. Oğlu Muhyiddin Mehmed Efendi'dir. Evlâdına "Bahâeddinzâdeler" denir. (II. 27)

Bahâeddin Efendi Bursalı Şeyh Hakkı Efendi'nin oğludur. 1138'de (1725/26) vefat eyledi. İsmail Hakkı Tekkesi'ne defnedilmiştir. (II. 27)

Bahâeddin Mehmed Bey (Kaftan Ağasızâde) 1217'de (1802/03) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedildi. (IV. 273)

Bahâeddin Mehmed Bey (Melek Paşazâde) Sâlih Bey'in ve Âtıfzâde Ömer Vahid Efendi'nin kızı olup 1216'da (1801) vefat eden Süveydâ İsmet Hanım'ın oğludur. Müderris, mahrec ve bilâd-ı hamse mollası olduktan sonra 1249'da (1833/34) Mekke pâyesi, 1254'de (1838) İstanbul pâyesi oldu. 4 Zilhicce 1258'de (6 Ocak 1843) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Hekimzâde Abdullah Bey'e damad olmuştur. (I. 27)

Bahâeddin Mehmed Efendi Şeyh İsmail Hakkı Efendi'nin oğludur. Bursa'da Tuzpazarı Tekkesi'nde şeyhdi.

1138'de (1725/26) vefat eyledi. Şairdi. (II. 27)

Bahâeddin Mehmed Efendi (Tatarcıkzâde) Abdullah Efendi'nin(→) torunudur. Müderris, Safer 1262'de (Şubat 1846) Yenişehr-i Fenâr mollası oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (II. 27; III. 391)

Bahâeddin Mehmed Efendi (Uşşakîzâde) Müderris ve 1254'de (1838) Yenişehir mollası olmuştur. Sonra vefat etti. (II. 27)

Bahâeddin Mehmed Ferid Efendi (Reiszâde) Âşir Efendi'nin oğludur. 1213'de (1798/99) müderris, 1237'de (1821/22) Haleb, 1241'de (1825/26) Mısır ve 1249'da (1833/34) Mekke mollası oldu. 18 Zilka'de 1253'de (13 Şubat 1838) vefat etmiştir. (II. 27)

Bahâeddin Ömer Şeyh Kutbeddin'in oğludur. Ulemâdan olup II. Murad devrinde (1421-1451) fetvâ vermeye mezun olmuştu. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eylemiştir. (II. 27)

Bahâeddinzâde *bak.* Abdullah Bahâî Efendi; Abdullah Efendi; Abdullah Mâdih Efendi; Ahmed Efendi; Fâik Ahmed Efendi; Hüsâmeddin Efendi; İzzet Mehmed Efendi; Rıfkî Abdülmecid Efendi

Bahâeddinzâde III. Murad devri (1574-1595) âlimlerinden Bahâeddin Efendi evlâdına denir. Bir asır kadar devam edebildi. (IV. 684)

Bahâî Hasan Çelebi "Fikrî"den dönüştürülerek "Küfrî" denmekle ad değiştirdiyse de "Bahâî-i Küfrî" diye adaşından ayırt edilmiştir. Ramazan 1060'da (Eylül 1650) müneccimbaşı oldu ve Safer 1071'de (Ekim 1660) vefat etti. Şair ve alaycı, hicivciydi. (II. 28)

Bahâî Mehmed Efendi Hoca Sa'deddin Efendizâde Abdülaziz Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Rebiyülevvel 1055'de (Mayıs 1645) İstanbul kadısı oldu ve Şevvâl'de (Kasım-Aralık) azledildi. Rebiyülevvel 1056'da (Nisan-Mayıs 1646) Anadolu kazaskeri olup o sene Recebinde (Ağustos 1646) Rumeli kazaskeri oldu. Zilka'de'de (Aralık) ayrıldı. Cemaziyelevvel 1057'de (Haziran 1647) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu ve Şevvâl'de (Kasım) ayrıldı. Receb 1059'da (Temmuz 1649) şeyhülislâm oldu. Cemaziyelevvel 1061'de (Mayıs 1651) Balyos meselesinden ayrıldı ve Midilli'ye sürüldüyse de Gelibolu'da tutulup Ramazan'da (Ağustos-Eylül) serbest bırakıldı. 12 Ramazan 1062'de (17 Ağustos 1652) ikinci defa şeyhülislâm oldu. 12 Safer 1064'de (2 Ocak 1654) boğaz hastalığından vefat etti. Fâtih'de evi yakınında medfundur. Yumuşak huylu, cömert, kerim, şairdi. Arapça ve Farsça kitaplarda ta'likâtı, fetvâları ve *Divan*'ı vardır. (II. 28)

Bahâîzâde *bak.* Sa'deddin Yahyâ Efendi

Bahar Ali Efendi Şirazlıdır. İran âlimlerinden olup İstanbul'a gelmiştir. Receb 1205'de (Mart 1791) Yahyâ Tevfik Efendi buna müderrislik verince "Buharî" diye kaydolunmuştur. Hatta Şair Sürûrî "Çünki var bunda o çingene Kara Abdullah/Hey Efendi ne olur bir de kızılbaş olsun" hicviyesini yapmıştır. Çeşitli ilimlerde ve riyaziyede derin bilgisi vardı. Kimyagerlikde dahi ustaydı. Mühründe "bâdâ hemîşe gülşen-i ömr alâ bahar" kazılı olduğundan bazıları "bunu mührünüzde kabul etmeniz bir tür takiyyedir" demişlerdir. 1220 (1805)

yılında vefat etmiştir. Hendeseye dair bir risalesi vardır. Oğlu Sâib Efendi'dir. (II. 29/30)

Bahar Dede Bursa'da ermiş sayılanlardan bir zat olup vefatında Kocamusalla'ya defnedildi. Toprağı sıtmaya faydalıydı. (II. 29)

Bâhir Abdurrahman Efendi (Arabzâde) Arab Abdurrahman Efendizâde Abdülvehhâb Efendi'nin oğlu veya kardeşi Şehzâde Camii imamı Ali Efendi'nin oğludur. Sesi gayet güzel olduğundan 1122'de (1710) imam-ı sultanî ve müderris ve 1132'de (1720) Mekke pâyesiyle Yenişehir mollası oldu. 1137'de (1724/25) İstanbul pâyesi oldu. 1138'de (1725/ 26) İstanbul kadısı olarak 1139'da (1726/27) ayrıldı. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) imametten azledilip Sakız'a gönderildi. Şa'bân 1151'de (Kasım-Aralık 1738) Anadolu kazaskeri oldu. Cemaziyelâhir 1158'de (Temmuz 1745) Rumeli kazaskeri oldu. 7 Receb 1159'da (26 Temmuz 1746) vefat eyledi. Sinan Paşa Medresesi haziresinde medfundur. Yumuşak huylu, alçakgönüllü, şairdi. Arabzâdelerin atasıdır. Oğulları Sâdık Efendi, Atâullah Efendi ve Ali Rızâ Efendi'dir(→). Abdurrahman Bâhir Efendi'nin kardeşleri Erib Ahmed Efendi ve Mehmed Ziyâeddin Efendi'dir. Erib Efendi'nin oğulları Sâmih Efendi ve Sânih Efendi'dir. Bunlara Arab Alizâde denir. (III. 320)

Bâhir Abdülkerim Efendi (Kâtibzâde) Refî' Mehmed Efendi'nin oğludur. İlmiye mülâzimlerinden iken 1152'de (1739/40) vefat etti. Edirnekapı'ya defnedilmiştir. Şairdir. (II. 6; II. 412)

Bâhir Abdürrezzâk Efendi Hâlet Efendi'nin mensuplarından olmakla Reşid Paşa ile çok eskiden dostluk peyda etmişti. Reşid Paşa'nın ikbâlinde Nâfia Meclisi başkâtibi, sonra Ziraat Meclisi azasından olarak birkaç sene orada kaldı. Zilhicce 1262'de (Aralık 1846) deâvî muavin-i sânîsi oldu ve Safer 1266'da (Aralık 1849/ Ocak 1850) dahiliye kâtibi oldu. Ramazan 1276'da (Mart-Nisan 1860) vefat etti. İffetli ve doğru idi. (II. 6)

Bâhir Abdürrezzâk Paşa Reisülküttab Tavukçu Hacı Mustafa Efendi'nin oğludur. 1143'de (1730/31) İstanbul'da doğdu. Mektûbî-i sadr-ı âlî'den yetişerek 1165'de (1752) hâcegân rütbesiyle ulûfeciyân-ı yesâr kâtibi oldu. Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) baruthane nâzırı, 1170'de (1757) küçük ruznâmçeci, 1173 (1759/60) ve Safer 1175'de (Eylül 1761) bu görevde yine bulundu. Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) mevkûfatçı ve Zilhicce 1178'de (Haziran 1765) sadâret mektupçusu oldu. Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim 1768) tezkire-i sânî ve Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) ikinci defa mektupçu ve 15 Şevvâl 1185'de (21 Ocak 1772) reisülküttab olup Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) Rusya mütarekesine murahhas olarak harpde hizmet etti. Sonra Mısır darbhane eminliğiyle Mısır'a gönderildi. Dönüşte 1190'da (1776) birinci, 1192'de (1778) ikinci defa defter emini oldu ve Rusya ile görüşmelere memur oldu. 11 Rebiyülevvel 1193'de (29 Mart 1779) ikinci defa reisülküttab olup 1193'de (1779) vezirlikle Aydın valisi oldu. Oradan Urfa valisi olup 1194'de (1780) vefat etmiştir. Geyet uyanık, güzel huylu, yazısı ve kitâbeti düzgündü. Kısa boylu olup *Nevabigü'l-Kelim*'i, *Şümûs* ismiyle

şerhetmiştir. Mahlasını "Nâşir" iken "Bâhir" olarak değiştirmişti. Damadı Ebûbekir Paşazâde Sa'dullah Bey olup Abdürrezzâk Nâşir adındaki torunu 1208'de (1793/94) vefat etmiştir. Kendi oğulları Himmet Bey ve Şemseddin Bey'dir. (III. 335/36)

Bâhir Halil Efendi (Emrudcuzâde) Kasımpaşalıdır. Kâtipdi. 1130'da (1718) vefat etti. Şairdir. (II. 6)

Bâhir İsmail Bey (İbrahim Hanzâde) Sokollu Mehmed Paşa'nın torunlarından Ali Bey'in(→) oğludur. 1164'de (1751) vefat etmiştir. Şair ve hattatdı. (II. 6; I. 99/100)

Bâhir Mehmed Efendi Enderûn'da ta'lik hocası olup 1182'de (1768/69) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Devrinin şeyhü'l-hattatîniydi. (II. 6)

Bâhir Mustafa Paşa (Köse) Sofu Abdurrahman Paşa'nın oğludur. Silahşor olup Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) mirâhûr-ı sânî ve 1163'de (1750) mirâhûr-ı evvel oldu. 18 Şa'bân 1165'de (1 Temmuz1752) vezir rütbesiyle sadrazam oldu. 4 Cemaziyelevvel 1168'de (16 Şubat 1755) azledilip Midilli'ye gönderildi. Sonra Mora valisi oldu. 1 Receb 1169'da (1 Nisan 1756) ikinci defa sadrazam olup 3 Şa'bân'da (3 Mayıs) İstanbul'a geldi. 20 Rebiyülâhir 1170'de (12 Ocak 1757) azledilip Rodos'a gönderildi. Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) Mısır valisi ve Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) Cidde ve sonra Haleb, Cemaziyelevvel 1175'de (Aralık 1761) ikinci defa Mısır valisi oldu. 24 Rebiyülâhir 1177'de (1 Kasım 1763) üçüncü defa sadrazam oldu. O sene 2 Cemaziyelâhir'de (8 Aralık 1763) geldi ve 7 Şevvâl 1178'de (30 Mart 1765) azledilip Midilli'ye sürüldü. Zilka'de 1178'de (Nisan-Mayıs 1765) orada katledildi. Akıllı ve şair bir zat olup hayır eserlerine meyli vardı. Mescid ve mabetler tamir eyledi. Şeyh Muradzâde Mehmed Efendi'nin irşadiyle Yeraltı Camii'ndeki Emeviler devrinde Mesleme ile gelen üç zatı bulmuştur. Orasını cami şekline getirdi. Eyüp'de Mehmed Paşa Mahallesinde Nakşibendî fukarasına bir tekke yaptı. Orada medfundur. Tama, hırs ve yalan ile şöhreti vardır. Oğlu Mehmed Bey, 4 Safer 1179'da (23 Temmuz 1765) vefat edip o tekkeye defnolundu. Bir oğlu da Mûsâ Bey'dir. Torunlarından biri Es'ad Mehmed Bey'dir(→). Kaynı Hasan Bey, ricâldendir. Hazinedarı Mustafa Bey'dir(→). Kethüdâsı Albaklızâde Ali Ağa'dır(→). (IV. 440/41)

Bâhir Mustafa Paşazâde *bak.* Halil Bey

Bahrî Ağa Hizmette yükselip kapıcıbaşı olmuş ve III. Ahmed devrinde (1703-1730) vefat eylemişti. Oğlu Abdî Bey, 1178'de (1764/65) vefat etmiştir. (II. 8)

Bahrî Efendi Edirnelidir. Kâtiplikle geçimini sağlardı. İzmir'de iken Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiştir. Usta şairdir. (II. 8)

Bahrî Mehmed Paşa Geliboluludur. Enderûn'da terbiye edilip peşkir gulâmı ve sonra sırkâtibi olmuştu. Ramazan 1098'de (Temmuz 1687) mîrimîran rütbesiyle Kastamonu valisi oldu. 1099'da (1688) Van valisi olduysa da az müddet sonra azledildi. O sene Karahisar-ı Şarkî mutasarrıfı ve 1100'de (1689) Çardak muhafızı oldu. 1105'de (1693/94) tevkiî ve sonra Seddülbahir muhafızı oldu. 1109'da (1697/98) ikinci defa tevkiî oldu.

Azilden sonra cizye muhasebecisi olup itibarı düşürülmüştür. 22 Rebiyülevvel 1112'de (6 Eylül 1700) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Şair ve münşî idi. (II. 8)

Bahrî Paşa Askerlikten yetişip livâlığa kadar yükselmiştir. 1259'da (1843) mülkiyeye geçip mîr-i ümerâ ve sonra mîrimîran olmuş, Urfa ve 1264'de (1848) Kudüs mutasarrıfı olmuştu. 1266'da (1850) ayrıldıktan sonra vefat etmiştir. (II. 8)

Bahrî Süleyman Paşa Çerkes asıllıdır. Hâfız Paşa ile Enderûn'a girip nizâmiye Ordusunun kuruluşunda askerliğe geçmiştir. Az vakitte rütbe alarak livâ ve ferik oldu. 1262'de (1846) vezir rütbesiyle Erzurum valisi oldu. O sene Zilhiccesinde (Kasım-Aralık 1846) Erzurum'a ulaşmış ve ahâlinin karşılaması sırasında kazâen bir tüfenk boşalmış, kurşun kendine rastlayınca vefat eylemiştir. Cesur bir zat idi. (II. 8)

Bahsî Mehmed Efendi Ispartalıdır. Yusuf Efendi'nin oğlu olup müderris, müftü ve Edirne mollası oldu. Muharrem 1023'de (Şubat 1614) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir'de (Temmuz) ayrılmıştır. Şa'bân 1028'de (Temmuz-Ağustos 1619) Anadolu kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 1029'da (Nisan 1620) azledildi. Şa'bân 1032'de (Haziran 1623) Bursa'ya ikamete memur olduysa da az vakitte serbest bırakılmış ve 1033'de (1623/24) vefat etmiştir. Keskindede kabristanında medfundur. Âlim, fâzıl, edip, fakih, fasih, şair ve sert mizaçlıydı. Oğlu Abdülkadir Kadrî Efendi'dir(→). (II. 7/8)

Bahşi Halife Amasya köylüsüdür. Âlim ve mutasavvıf idi. 930'da (1524) vefat etti. Âlim, müfessir, fakih olup tefsirlerin çoğu ezberindeydi. Tasavvufa inançlı ve zâhiddi. (II. 9/10)

Bahşi Halife Karasi'de Kızılcatuzlalıdır. Müderris olup Zilhicce 944'de (Mayıs 1538) Trablusşam ve sonra Kudüs kadısı oldu. Receb 946'da (Kasım 1539) Dürzîler yolunu keserek şehid eylediler. Âlim ve üç dilde şair olup derviş-meşrep ve afyona müptelâydı. (II. 9)

Bahşi Halife Bakırkürelidir. Müderrislerden olup II. Selim'e şehzâdeliğinde muallim olmuştu. 951'de (1544) vefat etti. (II. 10)

Bahşî Mehmed Efendi Selâniklidir. Mehmed Nâdirî Efendi'nin kâtibi ve müderrisdi. 1038'de (1628/29) vefat etti. Fâzıl ve şairdir. (IV. 152)

Bahşilü Kara Ertuğrul Gazi ve Osman Gazi devri (1299-1326) beylerinden cesur ve gayretli bir zattır. (II. 9)

Baht Giray Âdil Giray'ın oğludur. Gazi Giray bunu nureddin yapmış ve sonra Feth Giray'a kalgay olmuştur. Birkaç ay sonra ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (II. 9)

Baht Giray (Deli) II. Devlet Giray Han'ın oğludur. 1120'de (1708) nureddin ve o sene kalgay olmuş ise de yine bu senede babasıyla birlikte azledilmiş ve Kırım'dan kaçıp o halde vefat etmiştir. (II. 9)

Baht Giray Han Kırım Giray'ın büyük oğludur. 1182'de (1768/69) harpde bulunarak babasının hanlığında Yedisan kabilesinde serasker, sonra Kaplan Giray'a nureddin ve Maksûd Giray'ın ikinci hanlığında kalgay olmuştur. Sonra azledilip 1203'de (1788/89) buna Kırım hanlığı, kardeşi Mehmed Giray'a kalgaylık ve Ba-

hadır Giray'a nureddinlik tevcih olunduysa da Kırım'a giremiyerek 1206'da (1791/92) İstanbul'a gelmişlerdir. Bu zat Kandiye ve oradan Midilli ve Sakız, Gelibolu ve Tekfurdağı'na ve nihayet Midilli'ye sürülmüş ve 13 Ramazan 1215'de (28 Ocak 1801) orada vefat etmiştir. "Biz bahtiyar idik evvel" sözleri halini anlatır. Akıllı, dirayetli, tarih bilirdi. Yaşı 56'ya ulaşmış ve hanlığı ise 3 sene 8 ay kadar sürmüştür. (II. 9)

Bahtî Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris olup 1168'de (1754/55) vefat etti. Âlim ve şairdir. (II. 9)

Bahtiyar Okmeydanı'na taş diken okçuların en eskisidir. Bundan sonra Molla Husrev, Kuli Hüsâm, Tozkoparan Bâyezid adlı yeniçeri ve sonra II. Bâyezid devrinde (1481-1512) Şüca ve reisü'l-hattatîn Şeyh Hamdullah ve I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) Silahdar Ahmed Bey, taş dikmişlerdir. (II. 9)

Bâkır Mehmed Efendi (Dökmecizâde) Dökmecibaşı Hasan Bey'in oğludur. Çalışıp ulemâdan olmuş ve Sokollu Mehmed Paşa'nın kızlarına muallim tayin edilmiştir. Müderris olup Şa'bân 987 de (Ekim 1597) Edirne kadısı oldu. Zilhicce 989'da (Ocak 1581) İstanbul kadısı olup Receb'de (Temmuz-Ağustos) azledilmiştir. Cemaziyelevvel 996'da (Nisan 1588) Anadolu kazaskeri olup 12 Rebiyülevvel 997'de (29 Ocak 1589) vefat etti. Âlim, kanaatkâr, mütevvekkil, doğru idi. (II. 2)

Baki Ağazâde *bak.* Burhan Efendi

Bâkî Çelebi (Dellâkzâde) Bir hatibin oğludur. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Şair ve kâtipdi. (II. 2)

Bâkî Efendi Topkapılı Ahmed Efendi'nin oğludur. Şam'dan azledilmiş olarak vefat eden Hâşimzâde'ye damad oldu. Hacızâde Camii'ne hatip olarak I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat eyledi. Şair ve hattatdı. (II. 3)

Bâkî Efendi (Hacı) Meşhur fâzıllardan olup 1141'de (1728/29) vefat eylemiştir. (II. 3)

Bâkî Mehmed Efendi (Kepenekçizâde) İstanbulludur. Müderris ve kadı olup 1057'de (1647) vefat etti. Şairdir. (IV. 162; III. 107)

Bâkî Paşa (Abdülbâkî) Asıl adı Abdülbâkî'dir. Edirnelidir. Yeniçeri Ocağı'nda yetişip muhassıl ve sonra defterdar oldu. 1016'da (1607/08) orta defterdar ve 1022'de (1613) başdefterdar oldu. 1023'de (1614) azledilmiş ve 1024'de (1615) Bosna valisi olup 1026'da (1617) ikinci defa başdefterdar olmuştur. 1028'de (1619) azledilip Cezâyir'e sürgüne gönderilmiştir. 1030'da (1621) üçüncü defa başdefterdar olup vezirlik pâyesi verildi. 1036'da (1626/27) ordu Tokat'ta iken vefat eylemiştir. Cenazesi İstanbul'a getirilip Merkez Efendi civarındaki dârülkurrâsına defnedildi. Lâtifeci, nüktedan, araştırmacı ve zamanın mizacını bilirdi. Yaşı 60'dı. Edirne'de Ekmekçizâde ve başka birkaç dost bir yerde bulunurken bunlara yakın oturan bir dervişe ikramda bulunmuşlar. Bir gün bu derviş: "Yahû biz gidiyoruz, dileyiniz" deyince toplantıda bulunanlardan her biri bir şey istemiş, bu da "kırk bin altınım olsa yetişir" demiştir. Derviş, Ekmekçizâde'ye hitaben: "Sen gönlünü yüksek tut. İsm-i hümâyûna sah çek" demekle bunlar gülüşmüşlerdi. Zamanla orada bulunanların istekleri

yerine gelmiş ve bu zat da ne vakit kırk bin altına mâlik olduysa kaza ve belâdan kurtulamamıştır. Ekmekçizâde ise 14 sene I. Ahmed'e defterdar olarak sah çekmiştir. (II. 2/3)

Bâkîzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Es'ad Fâizî Efendi; Mehmed Efendi; Remzî İsmail Efendi; Şeyh Mahmud Efendi

Bâkîzâde III. Murad devri (1574-1595) sudûrundan şair Bâkî Efendi evlâdına denir ki, birbuçuk asır sürmüştür. (IV. 684)

Bakkalzâde *bak.* Ali Efendi; Bostan Hilmî Efendi; Edibî Ali Efendi; Emin Ağa (Hacı); Mustafa Ağa; Mustafa Efendi; Tab'î Mehmed Efendi

Bakkalzâde Müderris olup 1003'de (1594/95) vefat eyledi. (II. 22)

Baklacı *bak.* Kemâleddin

Bâlâ *bak.* Süleyman Ağa

Balaban Ağa Yeniçeridir. 857'de (1453) İstanbul'un fethinde sekbanbaşı olup o görevde vefat eylemiştir. Bir kiliseyi mescide çevirmişti. (II. 25)

Balaban Paşa Enderûn'dan yetişip Menteşe ve sonra Tokat beylerbeyi olup 850 (1446) tarihinde vefat eyledi. Cesur ve gayretliydi. Gelibolu'da medresesi vardır. Şam'da da bir mescid inşa ettirmiştir. (II. 24)

Balaban Toyca I. Murad'ın emirlerinden olup askere serdâr olurdu. 791'de (1389) Kosova savaşında hazır olup bir-iki sene sonra vefat eyledi. (II. 24)

Balabancık Osmanlı beylerinden bir muhterem zat idi. Oğlu da devlet hizmetinde bulundu. (II. 25)

Balat Kadısı *bak.* Abdüllâtif

Balat Şeyhi *bak.* Hasan Nurî Efendi

Balcızâde *bak.* Afif Mustafa Efendi

Baldırzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Derviş Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Said Efendi; Said Mustafa Efendi; Sâkî Çelebi; Selisî Mehmed Efendi

Bâlî Abdullah Efendi II. Bâyezid devri (1481-1512) ulemâsındandır. Eyüp'de şeyhülkurrâ vazifesini vakfederek adının vefatından sonra da kalıcı olmasını sağlamıştır (II. 5)

Bâlî Ağa Enderûn'dan yetişip 927'de (1521) yeniçeri ağası oldu. 931'de (1524/25) defterdar Abdüsselâm Efendi fesadında katledilmiştir. (II. 4)

Bâlî Ağa Enderûnludur. Çeşnigirbaşı idi. Cemaziyelâhir 951'de (Ağustos-Eylül 1544) kapıcılar kethüdâsı olmuştu. Sonra vefat etti. (II. 4)

Bâlî Ağa Topçubaşı olarak I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eylemiştir. Tophane'de Tomtom Camii'nin banisidir. (II. 4)

Bâlî Bey Enderûn'da yetişip ümerâdan olmuş ve İşkodra beyi olarak hakkında şikâyet olunca 934'de (1527/28) katledilmiştir. (II. 4)

Bâlî Çelebi (Küçük) Maliye işlerinde bulunup Diyarbekir, Şam ve Konya defterdarı oldu. 1010'da (1601/02) vefat etti. (II. 5)

Bâlî Çelebi (Tâczâde) Ca'fer Çelebi'nin oğludur. Müderris ve şair olup afyona müptela olması yüzünden 941'de (1534/35) vefat etti. Çünkü günlük 7 dirhem afyon kullanmaya başlamıştı. Şairdir. (II. 4) [II. 69'da vefat tarihi 945 (1538/39) olarak verilmiştir]

Bâlî Efendi Kasım Efendi'nin mürididir. Sofyada sâkin olup I. Süleyman (Kanunî) ile bazı seferlerde bulunup

dua ederdi. Safer 960'da (Ocak-Şubat 1553) vefat etti. Kadılardan Abdurrahman Efendi, buna bir cami, bir türbe ve tekke inşa eylemiştir. Zâhid ve âlimdi. İbn Kemâl'in "Kader" hakkındaki risâlesine reddiye olarak bir risâle yazıp Çivizâde'ye göndermiştir. Tefsirlerdeki anlaşılması zor konulara dair risâlelerle *Füsus*'a dair risale yazmıştır. (II. 4/5)

Bâlî Efendi Bosnalıdır. Çalışıp ulemâdan oldu. İki defa Bosna mollası olmuştur. 993'de (1585) vefat eylemiştir. Âlim ve sâlihdi. Bayramî tarikatinden Hamza'nın müridleri tarikat adına şer'î örtüsünü kaldırıp yasak şeylerin mübah olduğunu iddia eylemişlerdi. Bu zata, Bosna kadılığında teftişleri emri gelip Memlihateyn kazasında 12 neferini bularak şer'an başlarını kesti. Orada bu mülhitler o zamanca eksik değildi. Oğlu Mustafa Efendi'dir. (II. 5)

Bâlî Efendi Gaferyadlıdır. Müderris olup Ramazan 1026'da (Eylül 1617) vefat etti. Sâlihdi. (II. 5)

Bâlî Efendi Bosnalıdır. Müderris, molla olup Ramazan 1075'de (Mart-Nisan 1665) İstanbul kadısı oldu. Receb 1076'da (Ocak 1666) ayrılıp Cemaziyelevvel 1077'de (Kasım 1666) ikinci defa kadı olmuştur. Daha sonra ayrıldı. Zilka'de 1080'de (Nisan 1670) üçüncü defa kadı olup Rebiyülâhir 1081'de (Ağustos-Eylül 1670) yine ayrılmıştır. Cemaziyelevvel 1087'de (Temmuz 1676) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülâhir 1088'de (Haziran 1677) azledildi. Rebiyülevvel 1095'de (Şubat-Mart 1684) vefat eyledi. Sâlih ve iyilikseverdi. Oğlu Rıfkî Abdullah Efendi'dir(→). (II. 6)

Bâlî Efendi (Kara) Aydınlıdır. Müderris ve Sahn müderrisi olup sonra emekli oldu. Attan düşüp iki ay yatakta kalarak dersi terk etti. Bir mescid ile hücreler yapıp ulemâya vakfeyledi. 920'de (1514) vefat etmiştir. Hamidî ve Seydî *Es'ile*'sine cevap yazmıştır. (II. 3)

Bâlî Efendi (Uzun) 901'de (1496) doğmuştur. Müderris ve kadı olup 977'de (1569/70) Budin kadısı iken vefat etti. İbn Kemâl'in öğrencisi bir fâzıl olup hocasının bütün eserlerine hâşiye yazmış ve tashih eylemiştir. Riyâziye ve kelâma dair güzel sözler yazmıştır. Oğlu Ali Cevherî Efendi'dir. (II. 5)

Bâlî İlhâmi Efendi (Sarhoş) Tahsilden sonra Şeyh Ramazan'dan el alıp Kurşunlu Tekkesi şeyhi oldu. Buradayken 980'de (1572/73) vefat eyledi. Muhaddis, müfessir ve şairdi. (II. 5)

Bâlî Mehmed Efendi Enderûn'dan yetişip padişahın sırkâtibi oldu. Şehzâde Korkud'un (1470-1513) kızı Ferruhşâd Hanım Sultan'la evlenmekle itibarı yüksekti. Kızıltaş'da mektep ve mescid yaptı. Vefatında oraya defnedilmiştir. (II. 5)

Bâlî Paşa Antalyalıdır. Enderûn'da yetişip ümerâdan oldu. II. Bâyezid devri (1481-1512) başlarında kubbe veziri olmuş ve Hümâ Sultan'la nikâhlanmıştır. 900'de (1494/95) vefat etti. Antalya'da bir cami inşa ettirdi. İstanbul'da dahi bir cami inşasına başladıysa da vefat edince oraya defnedildi. Camiyi eşi tamamlamıştır. Sultan da vefatında oraya defnedildi. (II. 3)

Bâlî Paşa Enderûn'dan yetişip ümerâdan olmuş ve 935'de (1528/29) Anadolu beylerbeyi olup azilden sonra 951'de (1544) Diyarbekir valisi olmuştur. 952'de (1545) azledilmiş ve sonra

Budin valisi olmuştur. 960 (1553) yılına yakın vefat etmiştir. (II. 4)

Bâlî Paşa (Kızan) Enderûn'dan yetişip ümerâdan olmuştur. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) Silistre beylerbeyi olarak pek çok harpde bulunmuştur. 920 (1514) tarihlerinde vefat eyledi. Savaşçı yiğitlerdendir. Oğulları Ali Bey ve Tur Ali Bey de kendisi gibi yiğit ve sâdıklardandı. Kethüdâsı Mustafa Bey'dir(→). (II. 3)

Bâlî Paşa (Koca) Yahyâ Paşa'nın büyük oğludur. Babası sâyesinde ilim ve binicilik öğrenip senelerce Semendire beyi olmuştur. 926'da (1520) ilâve olarak Belgrad muhafızı oldu. Bir-iki sene sonra Bosna beylerbeyi oldu. Ancak lüzumuna mebni az vakitte yine Belgrad muhafızı oldu. 932'de (1525/26) vefat eyledi. Gazi, gayretli ve sâdıkdı. Oğlu Derviş Bey'dir(→). (II. 4)

Bâlî Şemsî Efendi (Manav) Alâiyelidir. Müderris, Âmid ve Bağdad kadısı olup 999'da (1591) vefat etti. Afif ve dindar, vakûr ve edipdi. (II. 5)

Bâlî Voyvoda Gazi ve cesur bir zat idi. İran seferinde ince karakolda bulunarak düşmandan kelle ve esir alarak namdâr olmuş ve savaşlarda ömrünü tüketmiştir. (II. 4)

Bâlî Zihnî Çelebi (Kara) Müteferrikadandır. Sonra arpa ve matbah emini olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarından III. Murad devri ortalarına kadar hizmette bulunarak 992'de (1584) Şehzâde Mehmed'in (III. Mehmed) sünnetinde sûr-ı hümâyûn emini olmuştur. Daha sonra vefat etti. (II. 5)

Bâliğzâde *bak.* Ali Efendi; İbrahim Efendi

Bâlîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdullah-Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Rif'atî Abdullah Efendi

Bâlîzâde Hatip Bâlî Efendi'nin oğlu Mustafa Efendi'ye denir ki, şeyhülislâm oldu. Oğlu mevâlîden olmuştur. Ancak aile devam etmedi. (IV. 684)

Ballı *bak.* Mehmed Paşa

Baltacı *bak.* Hüseyin Ağa (Hacı); İbrahim Ağa; Mehmed Paşa; Mustafa Ağa; Osman Ağa; Süleyman Paşa

Baltacızâde *bak.* Ali Rızâ Efendi; Emin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Fehmî Abdullah Efendi; Mahmud Paşa; Mehmed Efendi; Mustafa Paşa

Baltacızâde Bu asrın başlarında ulemâdan Emin Efendi ile oğluna denmiştir. Devam etmemiştir. (IV. 684)

Baltaoğlu *bak.* Süleyman Bey

Balyemez *bak.* Osman Bey

Bandırmalızâde *bak.* Enis Efendi

Barbaros *bak.* Hayreddin Hızır Paşa

Barutçubaşızâde *bak.* İbrahim Ağa; Süleyman Ağa

Basirî Abdülganî Bey (Aynîzâde) Haleb alaybeyi olup Kanije seferinde 1008'de (1599/1600) vefat etti. Şairdir. (II. 21)

Basirî Çelebi Horasanlıdır. II. Bâyezid'e, Câmî ve Nevayî'nin mektuplarıyla geldi. Önce Şehzâde Ahmed ve sonra İskender Çelebi'ye nedim oldu. Ayasofya'dan ulûfesi vardı. 940'da (1533/34) vefat etti. Lâtifeleriyle meşhur şairdir. (II. 21)

Basrî Hasan Efendi 1241'de (1825/26) doğmuş, gençliğinde Enderûn'a girmiş, sonra hane-i hassaya alınmış ve kurenâdan olmuştur. Sul-

tan Abdülaziz devrinde (1861-1876) vefat eylemiştir. Şairdi. (II. 21)

Basrî Mustafa Efendi (Hasirîzâde) Taşlıburun'da Lagarî Tekkesi şeyhi olup 1239'da (1823/24) vefat edip oraya defnedilmiştir. Sütlüce'de bir zaviye yaptırmıştır. Oğulları Sa'deddin Efendi, Nureddin Efendi ve Cemâleddin Efendi vefatında yanına defnolunmuşlardır. Vefatında oğlu Süleyman Sıdkî Efendi(→) şeyh oldu. (IV. 467)

Baş *bak.* Hasan Efendi

Başağazâde *bak.* Ahmed Paşa

Başbakikuluzâde *bak.* Ahmed Efendi

Başı Dumanlı *bak.* İsmail Paşa

Başkesen *bak.* Muslihiddin Efendi

Battal *bak.* Hüseyin Paşa

Bayburdîzâde *bak.* Mustafa Efendi

Bayburdluzâde *bak.* Mahmud Efendi

Bâyezid (Hacı) Meşhur kemankeş olup "Tozkoparan" nâmına lâyıktı. Hacda vefat etti. Tozkoparan'da bir mescid yaptırmıştır. (II. 7)

Bâyezid Ağa II. Mehmed (Fâtih) zamanında (1451-1481) sekbanbaşı olmuştur. O görevde vefat etti. Bir mescid yaptırmıştır. (II. 7)

Bâyezid Bey (Kötürüm) Kastamonu beyi Âdil Bey'in oğludur. Babasının vefatınca beyliğe nâil oldu. Meşhur olunca I. Bâyezid tarafından fethedilen yerlerin beyleri buna sığındı. Gizlice Eflâk beyi ile dahi ittifak etti. Senelerce yaşayıp I. Bâyezid devrinin (1389-1402) sonlarında savaş hazırlığında iken vefat etmiştir. Ülkesi Osmanlı Devleti tarafından zaptedildi. İhtiyatlı ve tedbirliydi. (II. 7)

Bâyezid Efendi Müderris ve Bağdad mollası olup Cemaziyelevvel 1058'de (Haziran 1648) azledilmiş olarak vefat etti. (II. 7)

Bâyezid Halife Çelebi Halife'nin müridîdir. Edirne'de oturup Dakikpazarı'nda bir zaviye yapmış ve bir köy vakfeylemiştir. Vefatında oraya defnolundu. (II. 7)

Bâyezid Paşa Enderûn'dan yetişip Çelebi Mehmed'e Amasya hükümranlığında hizmette bulunmuştur. 816'da (1413) velinimeti padişah olunca, Rumeli beylerbeyi tayin edilmiştir. Sonra vezir oldu. Bir rivayete göre İbrahim Paşa'dan evvel sadrazam dahi olmuştur. İbrahim Paşa bunun yükselmesini çekemeyip Düzme Mustafa harbinde esir olmasına sebep oldu. O da bunu vezir tayin eylediyse de sadakatsiz olduğunu sezince Sazlıdere'de iken 824/825'de (1421/22) şehid eylemiştir. Cesur ve tedbirliydi. Kardeşi Hamza Bey dahi ümerâdan olup bu harpde birlikte bulunmakla kaybolmuştur. Paşanın oğlu İsâ Bey'dir ki Bursa'da mescid ve imâret yapıp orada vefat eylemiştir. (II. 6)

Bâyezid Sûfî I. Mehmed'in (Çelebi) muallimiydi. O zamanda (1413-1421) vefat eylemiştir. (II. 7)

Bâyezidzâde *bak.* Halil Ağa (Hacı)

Bayrakdar *bak.* Ali Paşa; Hüseyin Efendi

Bayram (Hacı) II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) kaftancıbaşısıdır. Bir mescid yaptırmıştır. (II. 36)

Bayram Abdî Efendi Haleblidir. Kadı idi. 1100'de (1688/89) vefat etti. Şairdir. (II. 37)

Bayram Abdî Efendi Sudûrdan Mülakkab Mustafa Efendi'nin(→) kız kardeşinin oğludur. Müderris, Kayseri ve Konya mollası olarak Rebiyülâ-

hir 1122'de (Haziran 1710) vefat etmiştir. (II. 37; IV. 391)

Bayram Ağa (Hacı) Silahdar Mustafa Paşa'nın kethüdâsı olup 1049'da (1639/40) paşasıyle birlikte gözden düşmüş ve vefat etmiştir. (II. 37)

Bayram Ağa (Kara) Kapıcıbaşı olup 1110'da (1698/99) mîrahûr-ı sânî oldu. Şehrizor valisi Hasan Paşa'nın imhasına memuren gönderildi. Paşa durumu sezince 1114'de (1702/03) bunu katledip İran'a kaçmıştır. Bu yolda haylice mal sâhibi olmuştu. (II. 37)

Bayram Efendi Anadoluludur. Müderris ve iki defa Manisa müftüsü olup Şevvâl 1013'de (Şubat-Mart 1605) vefat etmiştir. İyi bir zat idi. Sâlihdi. (II. 36)

Bayram Paşa Arnavutdur. Orada harpde yararlık göstermekle beylerden olup 1021'de (1612) Bosna beylerbeyi olmuştur. O sene azledilmiş ve sonra oralarda kullanılıp 1034'de (1624/25) ikinci defa Bosna valisi olarak 1036'da (1626/27) vefat etmiştir. (II. 36)

Bayram Paşa İstanbulludur. Haremde terbiye görüp çukadar-ı şehriyâri olmuştur. Sonra Hanzâde Sultan'la nikâhlanınca damad-ı şehriyârî oldu. 1031'de (1621/22) yeniçeri ağalığı ile çerağ olunduysa da bir gün sonra tenzilen turnacıbaşı ve sonra kul kethüdâsı olmuştur. Zilka'de 1032'de (Eylül 1623) tekrar yeniçeri ağası olup 1033'de (1623/24) vezirlikle kubbenişîn oldu. Ramazan 1035'de (Haziran 1626) Mısır valisi olup Zilhicce 1037'de (Ağustos 1628) azledilip kubbenişîn oldu. Ramazan 1046'da (Şubat 1637) sadrazam olup Rebiyülevvel 1048'de (Ağustos 1638) vefat eylemiştir. Bağdad seferinde olduğundan cenazesi İstanbul'a getirilip tekkesi civarında defnedilmiştir. Tedbirli, gayretli, padişaha sâdık ve doğru idi. (II. 36)

Bayram Paşa Arnavutdur. Beylerden olup 1156'da (1743) Delvine mutasarrıfı, 1176'de (1762/63) Alacahisar, 1184'de (1770/71) Ohri ve Kılburun muhafızı olmuştur. Sonra vefat etti. (II. 37)

Bayram Velî (Hacı) Ankara'nın Solfasol köyünde doğdu. Müderris oldu. Sonra Hâmid-i Kayserî'den el alıp mutasavvıf oldu. 833'de (1429/30) Ankara'da vefat eyledi. Bayramî tarikatinin pîri ve mürşididir. (II. 36)

Baytaroğlu *bak.* Ali Paşa

Bebek Ağa II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) bölükbaşı olup fetih sırasında Rumeli Hisarı ve civarı zâbiti oldu ve bu hizmette vefat etti. Bebek köyü adıyla anılır oldu. (II. 7)

Bedevî *bak.* Meramî Çelebi

Bedi'î Çelebi (Miskî Emirzâde) Edirnelidir. Kadı olup II. Murad devri (1421-1451) şairlerindendi. (II. 14)

Bedirhan Paşa Hâlid b. Velid sülâlesinden ve Kürdistan'ın seçkin beylerinden Abdülhan'ın (Abdullah Han) oğludur. 1217 (1802/03) tarihinde Cezire-i İbn-i Ömer'de doğup babası yerine yurtluk suretiyle bey oldu. 1264'de (1848) İstanbul'a göçmüş ve bir aralık Girit'te bulunarak orada bir meselede iyi hizmeti ve sadakati görülünce İstanbul'a çağrılıp mîrimîranlık verilmiştir. 10 sene kadar ikametten sonra Şam'a göçerek 1284'de (1867/68) orada vefat eyledi. Sâlihiye'de medfundur. Erkek ve kız olarak 95 evlâdı doğmuş ise de vefa-

tında 22'si erkek ve 21'i kız olarak 43 evlât bırakmıştır. Oğullarının çoğu rütbe almıştı. En büyükleri Şam'da bulunan Hâmid Bey'dir. (II. 13)

Bediüzzaman Mirza Timur soyundan Hüseyin Baykara'nın oğludur. I. Selim'e (Yavuz) (hd 1512-1520) itaat ile İstanbul'a geldi ve tayinat verildi. Az müddette vefat eyledi. Eyüp'de defnedildi. (II. 13/14)

Bedreddin Şeyh Abdullah İlâhî'nin bağlılarındandır. Şeyhin vefatında Edirne'de yerleşip bir hayli adam yararlandı. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eylemiştir. (II. 11)

Bedreddin (Baba Nahhasî) Bayramîdir. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) başlarında vefat etti. (II. 11)

Bedreddin (Hüdhüd) Tıbba merak sarınca saray tabiplerinden oldu. İlmi de yeterliydi. 950'de (1543) vefat etmiştir. Dindar, sâlih, yumuşak huyluydu. (II. 12)

Bedreddin Ali Efendi Babası Sadrî Efendi(→) yerine Bursa'da Enarî Tekkesi şeyhi olup 20 sene inziva eyledi. 1216'da (1801/02) vefat eyledi. (II. 13; III. 224)

Bedreddin Ali Efendi Arzuhalci Kadrî Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1246'da (1830/31) tahrir memuru oldu. Sonra Galata mollası olarak 16 Rebiyülâhir 1256'da (1 Mart 1850) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (II. 13)

Bedreddin Bey Çekdiri beyi olarak 915'de (1509/10) vefat etti. Kayalar'da medfundur. Adına mescidi vardır. (II. 11)

Bedreddin Efendi Tahsilden sonra selâtîn camilerinde vâiz oldu. 989'da (1581) vefat etti. Mutasavvıf, vâiz, muhaddis ve müfessirdi. Ricâlden Mollacık oğludur. (II. 12)

Bedreddin Halife Cüneyd tarikindendi. Şeyh Sinan'a hizmet eyleyip İstanbul'da bir zaviye yaptı. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. (II. 11)

Bedreddin Mahmud Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) (hd. 1451-1481) çizmecibaşısıdır. 904'de (1498/99) Çizmeciler Mescidi'ni bina eyledi. Tevliyeti çizmecibaşılara aittir. Kabataş'da bir namazgâh yaptı. Vefatı, II. Bâyezid devri (1481-1512) sonlarına yakındır. (II. 11)

Bedreddin Mahmud b. Mustafa Silsilesi şeyhlerdendi. Emir Buharî bunun halifesi olup Ak Şemseddin arkadaşlarındandı. 855'de (1451) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda Şehidlik'te medfundur. (II. 11)

Bedreddin Mahmud Efendi Simavna Kadısı İsrail b. Abdülaziz'in oğludur. Ataları Selçuklu Devleti vezirlerindendi. I. Murad devrinde (1361-1389) atası Simavna Kalesi'ni fetheylemişti. Babası oraya âmil ve kadı oldu. Kendisi gençliğinde Mekke'ye ve Mısır'a gidip tahsille şeyhliğe icâzet aldı. Şeyh Hüseyin Ahlatî'nin vefatında 6 ay kadar şeyh olup sonra Haleb ve Konya'ya geldi. Sakız valisi Müslüman olacağını bildirerek Sakız'a davet eyledi. Oradan da Edirne'ye geldi. Baba ve annesi hayatta idiler. Mûsâ Çelebi, bunu kazaskerliğe getirdi. Onun vefatında İznik'de hapsolundu. Buradan firar ile İsfendiyar Bey'in yanına gitti. Oradan da Zağra'ya geldi. Serkeşçe hareketi yüzünden padişah buyruğuyla yakalanıp 825'de (1421/22) şer'an ömrü sona erdirilmiştir. *Unkûdü-l Cevâhir*, *Meserretü'l-Kulûb*, *Vâridat* adında meşhur risâleler yazmıştır. (II. 10/11)

Bedreddin Mahmud Efendi Şeyh Mehmed'in oğludur. Muarrifzâde'nin yetiştirmesidir. İmam Ali Efendi'den sonra imam-ı sultanî olup azledildi. 915'de (1509/10) vefat eyledi. Âlim, sâlihdi. *Muhammediye*'nin naziresi *Mahmudiye*'yi telif eyledi. (II. 11)

Bedreddin Mahmud Efendi Sadrazam Hadım Ali Paşa'nın kölesidir. Sahn müderrisi, sonra Edirne ve Haleb kadısı oldu. 930'da (1524) vefat eyledi. Bütün ilimlere vâkıf, hâkim, âdildi. Edirne'de bir mescidi vardır. Kazasına "el-hayra fih" denip o sene vefatıyla "Lâ hayra fih" denmiştir. (II. 11)

Bedreddin Mahmud Efendi İlim tahsil edip Sahn müderrisi olmuştu. 937'de (1530/31) vefat etti. Ömrünün sonunda kör olmuştu. Yumuşak huyluydu. (II. 11/12)

Bedreddin Mahmud Efendi İneciklidir. Ayasofya müderrisi olarak emekli olmuştur. 946'da (1539/40) vefat etti. Tavassufa hevesli, muhaddis ve aklî ilimlerle fazlaca meşgul olurdu. Bazı kitaplara hâşiyeler yazmıştı. (II. 12)

Bedreddin Mahmud Efendi Aydınlıdır. Sofu Mehmed Paşa'nın yaptırdığı medreseye müderris oldu. 950'de (1543) vefat etmiştir. Muhaddis ve müfessir olup usûlde çok bilgiliydi. Tefsirde telifi vardır. (II. 12)

Bedreddin Mahmud Efendi Bosnalıdır. Müderris, Süleymaniye vakıflarının tahrir memuru oldu. Bu sırada, 974'de (1566/67) Mısır mollası oldu. Muharrem 977'de (Haziran-Temmuz 1569) vefat etti. Güler yüzlü, alçakgönüllü, cömert ve saf kalpliydi. (II. 12)

Bedreddin Mahmud Efendi Sirozludur. Müderris ve Mısır'da bazı yerlere kadı oldu. 979'da (1571/72) vefat etti. Âlimdir. (II. 12)

Bedreddin Mahmud Efendi Müderris, molla ve yükselerek İstanbul kadısı olmuştur. 1165 (1752) tarihlerinde vefat eylemiştir. Oğlu Mehmed Said Efendi'dir(→). (II. 12)

Bedreddin Mahmud Efendi (Köse) Aydınlıdır. Müderris, iki defa İzmir ve Gelibolu mollası oldu. Sonra Nif kazasıyla emekli olup orada emlâk ve akar sâhibi oldu. 1032'de (1622/23) vefat etti. Âlim ve güzel ahlâk sahiplerindendi. Hoca Sa'deddin Efendi'ye şiddetli bağlılığı vardı. (I. 12)

Bedreddin Mahmud Efendi (Köse) (Hâlî) (Benli) Lârendelidir. Müderris olup 978'de (1570/71) vefat etti. İlmi zayıf, âbiddi. (II. 12)

Bedreddin Mehmed Efendi (Hammamîzâde) Müderris, Şa'bân 1281'de (Ocak 1865) Selânik mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 13; II. 353)

Bedrî Ahmed Efendi 1232'de (1817) doğmuştur. Maliye ve hazine-i hassada kâtiplikle geçinirdi. Sultan Abdülaziz devri (1861-1875) başlarında vefat eylemiştir. Şairdi. (II. 13)

Bedrî Çelebi Kürt beylerinden olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) yaşamıştır. (II. 13)

Bedrî Efendi Yanyalı Es'ad Efendi'nin oğludur. İlmiye mülâzimlerinden iken 1146'da (1733/34) vefat etti. Şairdir. (II. 13; I. 332))

Bedrî Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Sonra Kandiye Kalesi bina emini olarak Cemaziyelevvel 1232'de (Mart-Nisan 1817) katledilmiştir. (II. 13)

Bedrî Mehmed Efendi Ayntablıdır. Müderris olup Rebiyülevvel 1065'de (Ocak 1655) vefat etti. Şairdir. (II. 13)

Behcet Ahmed Efendi (Tete) Kalemden yetişip hâcegânlıkla çavuşlar kâtibi olmuştu. Senelerce bu hizmette bulunup 17 Zilhicce 1273'de (8 Ağustos 1857) vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. (II. 31)

Behcet Ali Efendi Musulludur. Seyyid Abdullah Neşatî Efendi'nin oğludur. Orada müftü Fahreddin'in akrabasından olmakla Irak'da ilim tahsil eyledi. 1171'de (1757/58) İstanbul'a gelip Râgıb Paşa'nın himmetiyle müderris oldu. Şer'î hizmetlerde çalışarak Haremeyn müfettişi oldu. 2 Şevvâl 1191'de (3 Kasım 1777) vefat eyledi. Üç dilde nazma ve nesre muktedirdi. Kardeşi Es'ad Mehmed Efendi'dir(→). (II. 30)

Behcet Ali Efendi Nakşibendî şeyhi olup 7 Receb 1238'de (20 Mart 1823) vefat eyledi. Selimiye'de tekkede medfundur. Güzel hal sâhibi olup Pertev Paşa ile Hâlet Efendi'ye bağlıydı. (II. 31)

Behcet Efendi Müderris olup 1183'de (1769/70) vefat etti. Şairdi. (II. 30)

Behcet Mehmed Bey Enderûn'da yetişip saraydan çıkışında silahşor olmuştu. 1229'da (1814) vefat etti. Kemankeşlikte meşhurdur. (II. 30)

Behcet Mehmed Bey Ali Nâmık Paşa'nın oğludur. Selânik'de doğdu. Mektupçu odasına girip 1254'de (1838) mazbata odasına geçti. Sonra Zabtiye Meclisi'ne aza oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 31; IV. 539)

Behcet Mehmed Efendi Ricâlden Acem Kılıcı Mustafa Efendi'nin büyük oğludur. Tahsilden sonra İzzet Ali Paşa'ya kâtip oldu. Sonra 13 sene defterdar mektupçusu oldu. 7 Cemaziyelâhir 1159'da (27 Haziran 1746) defterdar-ı şıkk-ı evvel olup 4 Ramazan 1162'de (18 Ağustos 1749) azledildi ve sürüldü. Cemaziyelâhir 1163'de (Mayıs 1750) serbest kalıp gelince tersane emini ve 4 Receb 1163'de (9 Haziran 1750) ikinci defa defterdar oldu. 10 Zilka'de'de (11 Ekim) azledilip iki tuğla Behcet Paşa olarak Alâiye mutasarrıfı oldu. Rebiyülevvel 1164'de (Şubat 1751) hâcegânlığı tekrar verilerek İzmir'de ikamet ettirildi. Şa'bân 1164'de (Temmuz 1751) Siroz'a muhafız oldu. Cemaziyelevvel 1165 (Mart-Nisan 1752) ortalarında serbest bırakıldı. Şevvâl'de (Temmuz) ruznâme-i evvel olup azilden sonra Şevvâl 1167'de (Temmuz-Ağustos 1754) ikinci defa ruznâme-i evvel oldu. 7 Şa'bân 1168'de (19 Mayıs 1755) üçüncü defa defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 14 Zilka'de 1168'de (22 Ağustos 1755) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda İsmail Ağa Mektebi'nde medfundur. İlmi orta, hattat, şiir ve inşa sâhibidir. Bir mescide minber koydu. Gurbetinde meşhur bir gazeli vardır. Bir beyti: "Erbaîn içre yine çille-i gam çekmekteyiz/Behcetâ meskenimiz şimdi de Siroz oldu". (II. 30)

Behcet Mehmed Efendi (Arabzâde) Mehmed Zekî Efendi'nin oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) ilk Hanya mollası oldu. Sonra mektûbî-i fetvâpenâhî olup 1273'de (1856/57) vefat eyledi. Sinan Paşa Medresesi önünde medfundur. (II. 31)

Behcet Mustafa Efendi Müderrislerden ve Muameleci şeyhin akraba-

sından olup Zilhicce 1181'de (Nisan-Mayıs 1768) sevda yüzünden canına kıydı. (II. 30)

Behcet Mustafa Efendi Sudûrdan Hayrullah Efendi'nin torunu ve hâcegândan Mehmed Emin Şükûhî Efendi'nin oğludur. 1188'de (1774) doğdu. 1206'da (1791/92) müderris, Safer 1218'de (Haziran 1803) reis-i etıbbâ-yı sultanî oldu. 1221'de (1806) İzmir mollası oldu ve Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) sertabâbetten azledildi. 1226'da (1811) Mısır mollası, 1227'de (1812) Mekke pâyesi, Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) İstanbul pâyesi ve Şevvâl 1232'de (Ağustos-Eylül 1817) ikinci defa ser-etıbbâ ve Ramazan 1235'de (Haziran 1820) Anadolu pâyesi oldu. 1 Zilka'de 1236'da (31 Temmuz 1821) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülâhir 1237'de (Ocak 1822) Keşan'a sürüldü. Serbest bırakıldıktan sonra o sene Şevvâl'de (Haziran-Temmuz 1822) üçüncü defa ser-etıbbâ oldu. Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) Rumeli pâyesi, 1240'de (1824/25) birinci ve Cemaziyelâhir 1247'de (Kasım 1831) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 20 Zilhicce 1249'da (30 Nisan 1834) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Nasûhî Tekkesi'ne defnedildi. Şair, akıllıydı. Tıpda bir risalesi vardır. (II. 31)

Behcet Paşa Çerkesdir. Mustafa Reşid Paşa'nın mühürdarı olup Cemaziyelâhir 1273'de (Şubat 1857) Rumeli pâyesiyle Karasi mutasarrıfı oldu. Receb 1276'da (Şubat 1860) avda tüfeğinden kazâen biri ölünce azledilip rütbesi kaldırılmıştır. Senelerce gözden düşmüş olarak kaldı. 1301'de (1883/84) vefat etti. Kocamustafapaşa'ya defnedilmiştir. (II. 31)

Behcetî Hasan Efendi Ayntablıdır. İstanbul'a geldi ve kadı olup Kara Halilzâde Said Efendi'ye mektupçu oldu. 1189'da (1775) vak'anüvis dahi olup 1190'da (1776) azledildi. Sonra vefat eylemiştir. Tarih bilgisi ve şiiri vardır. (II. 32)

Behcetî Hüseyin Efendi İstanbulludur. Divan kâtibi olup 1095'de (1684) vefat etti. Şairdir. *Divan*'ı vardır. (II. 32)

Behcetzâde *bak.* Cevdet Mustafa Efendi; Emin Mehmed Efendi

Behic Mehmed Bey Muhtar Efendi'nin(→) oğludur. Adliye mümeyyizlerinden iken Rebiyülâhir 1298'de (Mart 1881) vefat etti. (IV. 350)

Behic Mehmed Efendi Bâbıâlî kalemlerinden yetişip hâcegân rütbesini elde etti. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra Zilhicce 1221'de (Şubat 1807) başmuhasebe pâyesiyle Tuna yalısı mübâyaacısı oldu. Alemdar Mustafa Paşa ile yakınlık kurup 23 Şa'bân 1222'de (26 Ekim 1807) başmuhasebeci oldu. 16 Rebiyülevvel 1223'de (12 Mayıs 1808) şıkk-ı evvel defterdarı ve 23 Şaban'da (14 Ekim) cihadiye nâzırı oldu. Alemdar olayında kaçmayı başardı, ancak 24 Rebiyülevvel 1224'de (9 Mayıs 1809) bulunarak katledildi. Zeki, yetenekli ve Nizâm-ı Cedid'e taraftardı. (II. 35)

Behiştî Mustafa Sa'deddin Efendi Edirnelidir. Bektaşî olup 1178'de (1764/65) vefat etti. Şairdir. (II. 34)

Behiştî Ramazan Efendi Vizeli Abdülmuhsin Efendi'nin oğludur. İlim tahsili ile Merkez Efendi'ye mürid olup Çorlu'da imam, hatip ve vâiz oldu. 979'da (1571) vefat etti. Orada zaviyede medfundur. *Divan*'ı vardır.

*Şerh-i Akaid-i Hayâlî*ye ve *Mes'ud-ı Rûmî*ye hâşiyeler ve *Taftazânî Şerhi*ne ta'likât ve *Câmî*ye bazı kelimât yazmıştır. (II. 34)

Behleli *bak.* Ahmed Paşa (Kehleli)

Behlûl (Seyyid) Seyyidlerdendir. I. Bâyezid (Yıldırım) devrinde (1389-1402) Bursa'da yaşadı. Vefatında üzerine türbe yapılmıştır. Ermiş sayılanlardandır. (II. 34)

Behlûl Çelebi İstanbulludur. Hâfız olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eylemiştir. Şairdi. (II. 34)

Behlûl Paşa Kürd âyânındandı. Yurtluk suretiyle Bâyezid'e bey olarak mîrimîran dahi olmuştur. 1236'da (1820/21) azledilmiş, 1250 (1834/35) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 35)

Behrâm Ağa Üsküdarlıdır. Kösem Sultan'a kethüdâ oldu. 18 Cemaziyelâhir 1056'da (1 Ağustos 1646) vefat etti. Büyük güç sâhibiydi. Efendisinin işlerine ve hayrâtına nâzırdı. (II. 33)

Behrâm Ağa Eski Saray ağası olup Şa'bân 1062'de (Temmuz 1652) dârüssaâde ağası olup güç kazandı. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) katledildi. Müstebid, kerimdi. (II. 33)

Behrâm Ağa (Hâfız) Saray ağalarından olup başmusâhip ve sonra hazinedar-ı şehriyârî olmuştu. 1297'de (1880) Nureddin Ağa'nın vefatında dârüssaâde ağası olup 1305 (1888) ortalarında vefat eylemiştir. Nişantaşı'nda medfundur. (II. 34)

Behrâm Bey Beylerden olup Tavaşî Süleyman Bey'in yerine Yemen valisi olmuştur. 943'de (1536/37) Ahmed Bey'in katledilmesinde azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (II. 32)

Behrâm Çavuş Divan-ı Hümâyûn çavuşlarından olup Sokollu Mehmed Paşa'nın sadrazamlığında (1565-1579) çavuşbaşı da olmuştur. Bir mescid inşasına muvaffak olduktan sonra vefat etmiştir. (II. 33)

Behrâm Mehmed Bey Âtıf Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup, 25 Muharrem 1215'de (18 Haziran 1800) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (III. 286)

Behrâm Mehmed Paşa Taşra adamıdır. Kapıcıbaşı, mîrimîran, III. Selim devrinde (1789-1807) vezir rütbesiyle bazı vilayetlere ve sonra Trabzon'a vali olmuş ve Şa'bân 1223'de (Eylül-Ekim 1808) Diyarbekir valisi ve 1224'de (1809) Erzurum valisi olup 1225'de (1810) azledilmiştir. Sonra Diyarbekir valisi ve sonra Rumeli, 1234'de (1819) Rakka valisi olmuştur. 1235'de (1819/20) Sivas ve sonra Aydın valisi olmuş ve 1237'de (1821/22) Serfiçe'ye gönderilmiştir. Birkaç ay sonra vezirliği geri verilerek Maraş ve Rakka valisi olmuş ve 1237'de (1821/ 22) Haleb valisi olup 1238'de (1822/ 23) tekrar Diyerbakir'e gönderilmiştir. Sonra Sivas'a nakledilmiştir. Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) vezirliği geri verilerek Haleb valisi oldu. 1245'de (1829/30) azledilip sürülmüş ve 1248 (1832/33) tarihine doğru vefat eylemiştir. Gayretli ve cesurdu. Oğlu Hasan Bey ve kardeşi Osman Bey ve Mehmed Bey, kapıcıbaşı olup vefat eylemiştir. Hazinedarı Mehmed Ağa da kapıcıbaşılık almıştı. (II. 33)

Behrâm Mehmed Paşa Necib Paşa dairesi adamlarından olup yetişip oğulları Mahmud Paşa ve Ahmed Beye kethüdâ olmuş ve Mahmud Nedim Paşa sadârete gelince buna mîri-

mîranlık rütbesini sağlamıştır. 15 Receb 1289'da (18 Eylül 1872) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Oğlu Bâbıâlî evrak müdürlüğünden ayrılma Rızâ Bey'dir. (II. 34)

Behrâm Paşa Enderûn'dan yetişip oradan yeniçeri ağalığı ile çıktı. Sonra Rumeli beylerbeyi oldu. Engürüs yani Macar seferinde 930'da (1524) iç oğlanları ittifak edip katledilerek ölmesine sebep oldular. (II. 32)

Behrâm Paşa Enderûn'da terbiye edilip padişahın gözüne girdiğinden gençliğinde yükselmiş ve beylerbeyilikle Diyarbekir'e gönderilmiştir. 957'de (1550) Bağdad beylerbeyi olup az vakitte azledilmiştir. Sonra Rumeli beylerbeyi oldu. Sonra vefat etmiştir. (II. 32)

Behrâm Paşa Rûm Bey'in oğludur. Bolu beyi olup 1001'de (1592/93) Kefe beylerbeyi oldu. 1005'de (1596/97) Kıbrıs beylerbeyi olup 1010'da (1601/02) vefat etmiştir. (II. 33)

Behrâm Paşa Mîrimîrandandı. 1145'de (1732/33) İmâdiye hâkimi olup sonra vefat etmiştir. (II. 33)

Behrâm Paşa Kapıcıbaşı olup sonra mîrimîrandan olarak 1244 (1828/29) harbinde bulunmuş ve firar edince gözden düşmüş ve sonra azledilmiştir. (II. 34)

Behrâm Paşa (Halhallı) Beylerden olup 972'de (1564/65) Diyarbekir beylerbeyi oldu. 975'de (1567/68) azledilip 976'da (1568/69) Yemen valisi oldu. 980 (1572/73) tarihine kadar orada kalıp fetihlerde bulundu. O senelerde vefat etmiştir. Yemende cami ve medrese yapmış ve orada İmamlar arasındaki savaşı sona erdirmiştir. Âdil bir adamdı. (II. 32)

Behrâm Paşa (Sağır) Enderûn'da yetişip 969'da (1561/62) orada serdefterî olmuştur. Sonra saraydan çıkıp beylerden oldu. 977'de (1569/70) Sivas, 978'de (1570/71) Erzurum ve 985'de (1577) Diyarbekir beylerbeyi olmuştur. 987'de (1579) ayrılıp Tiflis'e sürgün edilmiştir. Orada vefat eyledi. (II. 32)

Behrûz Ağa Enderûn'da yetişip hasodabaşı olmuştur. 970'de (1562/63) vefat eyledi. Macuncu'da mescid ve mektep ve çeşme inşa etti. Bunlar 970'de (1562/63) bitti. (II. 34)

Behzâd Ağa II. Selim'in dairesi hademelerinden idi. 976'da (1568/69) kapıcıbaşılıkla çerağ olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (II. 34)

Behzâd Bey Mektûbî-i sadâret kaleminden yetişip Bâbıâlî telgraf müdürü ve ûlâ rütbesi ricâlinden iken 26 Ramazan 1311'de (2 Nisan 1894) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (II. 34)

Behzadzâde *bak.* Abdullah Efendi; Mustafa Ağa

Bekaîzâde *bak.* Ahmed Efendi

Bekâyî (Hatibzâde) Asıl adı Abdülbâkî'dir. Kefelidir. Mesnevîhândı. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 21/22)

Bekâyî (Macuncuzâde) Asıl adı Abdülbâkî'dir. "Hicrî Çingene" diye tanınan İznikli bir macuncunun oğludur. Müderris, iki defa Galata ve Üsküdar mollası ve sonra Mekke mollası oldu. 3 Cemaziyelevvel 1003'de (14 Ocak 1595) vefat etti. Şair ve münşî idi. İçkiye düşkün olduğundan mangal başında sızdığı sırada eşi tarafından vefat ettirilmiştir. (II. 22)

Bekâyî Çelebi Şam Mevlevîhanesi'nde Mesnevîhândı. 1015'de (1606/07) vefat etti. Şairdir. (II. 22)

Bekçizâde *bak.* Said Mehmed Ağa

Beke Reşeh (بکه رشح) Ertuğrul Gazi ve Osman Gazi devri (1299-1326) beylerinden yiğit bir adamdı. (II. 23)

Bekir Ağazâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

Bekir Çelebizâde *bak.* Mehmed Efendi

Bekir Sâmî Bey Hulûsî Ahmed Paşa'nın(→) kız kardeşinin oğludur. Şûrâ-yı Devlet muavinlerinden olup Zilka'de 1296'da (Ekim-Kasım 1879) vefat eylemiştir. (II. 282)

Bekrî *bak.* Mustafa Paşa

Bekrî Muhammed Ramazan b. Hamûde b. Murad Bekrî'nin oğludur. Cemaziyelâhir 1084'de (Eylül 1673) Tunus beyi olup o sene Recebinde (Ekim) azledildi. 1100'de (1688/89) tekrar bey tayin edildiyse de az müddette azledildi. (IV. 191)

Bekrîzâde *bak.* Ahmed Efendi; Ali Efendi; Halil Mehmed Efendi

Bekrîzâde Hz. Ebûbekir'in soyundan Ahmed Said Efendi'nin evlâdıdır. İçlerinden Halil Efendi, İstanbul kadılığında meşhur oldu. 50 sene içinde adları unutuldu. (IV. 684)

Bektaş Ağa Arnavutdur. Kasım Ağa'ya damad oldu. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip 1047'de (1637/38) zağarcıbaşı ve ardından kul kethüdâsı ve azilden sonra sekbanbaşı ve Zilka'de 1051'de (Şubat 1642) yeniçeri ağası olup Rebiyülâhir 1053'de (Haziran-Temmuz 1643) emekli oldu. Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) imkân bulup birkaç sene dünyadan zevk aldı. 1061 (1651) sonlarında ortaklarıyla gözden düşüp Bursa'ya beylerbeyi olmuştu. Varışının arad ndan orada katledildi. Şeyh Sivasî Abdülmecid Efendi'nin müridi, mutasavvıf bir adamdı. (II. 23)

Bektaş Ağa III. Selim'in musâhiblerinden olup 1204'de (1790) vefat eylemiştir. Ayazma'ya defnedildi. (II. 23)

Bektaş Efendi I. Süleyman'ın (Kanunî) imamıydı. 933'de (1526/27) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. Orada bir zaviye inşa eyledi. Selânik valisi Zihnî Paşa torunlarından olmakla mezarını tamir eylemiştir. (II. 22)

Bektaş Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olmuştu. 27 Zilka'de 1167'de (15 Eylül 1754) ulûfeciyân aynî kâtibi iken vefat eylemiştir. (II. 23)

Bektaş Han Acem beylerinden olup Bağdad'ı Osmanlılara karşı müdafaa eyledi. 1048'de (1638/39) Bağdad'ın Osmanlılara tesliminde orduya geldiğinde aniden vefat etti ki aşırı üzüntüsünden fazlaca afyon yemişti. (II. 23)

Bektaş Mehmed Paşa Arnavut olup Bosna'da beylerden olmuştu. Birkaç sene Yalova'da muhafazada kalıp 1108'de (1696/97) Yanya valisi olmuş ve 1109'da (1797/98) Sentine harbinde şehid olmuştur. Cesur ve gayretliydi. (II. 23)

Bektaş Paşa Enderûn'dan çıkıp Sanlık beyi olmuştu. 1005'de (1596/97) Eğri'de rehin bırakıldı. Sonra beylerbeyi olup 1007'de (1598/99) Eğri beylerbeyi oldu. 1012'de (1603/04) Budin valisi olup vezirlik verildi. 1016'da (1607/08) vefat etti. Tedbirli, cesur, doğru idi. (II. 23)

Bektaş Paşa Bosnalıdır. Beylerden olup 1115'den (1703/04) 1170'e (1756/57) kadar Bosna sancaklarında mutasarrıf oldu. Bir müddet Kilis mutasarrıflığında bulunmuştu. 1180

(1766/67) tarihlerinde oralarda vefat eylemiştir. (II. 23; IV. 894))

Bektaşoğlu *bak.* Mehmed Ağa

Bektaşzâde *bak.* Mehmed Ağa

Beliğ Abdullah Efendi (Kirişçizâde) (Hâfız) Mısır kadılarından olup 1128'de (1716) vefat eylemiş ve Silivrikapı'ya defnedilmiştir. Şairdi. (II. 25)

Beliğ Abdullah Efendi (Nisarîzâde) (Hâfız) Kayseri müftüsü Karabaş Ali Efendi'nin oğludur. Orada müderris iken 1157'de (1744) vefat etti. Şairdir. (II. 25)

Beliğ Efendi Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup âmedî-i divan kalemine alınmış ve hâcegânlıkla Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) Divan-ı Hümâyûn âmedcisi olarak orduyla Mısır'a gitmiş ve 1215 (1800/01) tarihlerinde orada vefat etmiştir. (II. 25)

Beliğ İsmail Efendi Bursa'da doğup orada muaccelat nâzırı oldu. 1243'de (1827/28) vefat etti. *Vefeyât* isminde ve tezkire şeklinde eserler yazmış bir şairdi. (II. 25)

Beliğ İsmail Efendi (Şahin Emirzâde) Bursalıdır. İmaret ve evkaf kâtibi oldu. 22 Ramazan 1142'de (10 Nisan 1730) vefat etti. Orada Çatalfırın'da medfundur. Şairdi. Bursa'nın ulemâ ve şeyhlerini yazıp *Dânişverân-ı Nâdiredân* diye isimlendirilmiştir. (II. 25)

Beliğ Mehmed Emin Efendi Yenişehirlidir. Şair Hâtem Efendi'nin çırağı idi. Rumeli kadılarından olup Zağra-i atîk'e nâib olmuştu. 1172'de (1758/59) vefat eyledi. *Divan*'ı vardır. Şiirde kendisini çağdaşı Râgıb Paşa'ya üstün sayardı. (II. 25)

Beliğ Mustafa Efendi (Örekezâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. 1086'da (1675) doğdu. 17 Ramazan 1117'de (2 Ocak 1706) vebadan vefat eyledi. Emir Buharî'de medfundur. Şairdi. (II. 25; I. 231)

Beliğî I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) şairlerindendir. 970 (1562/63) yılına doğru vefat eylemiştir. (II. 26)

Beliğî İran'da Şahkulu denirdi. İran'dan gelip İstanbul'a yerleşmiştir. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) nakkaşbaşı oldu. Bu devrin sonlarında vefat etti. Şiir söylerdi. (II. 25)

Bendereklizâde *bak.* Said Mehmed Efendi

Benefşe *bak.* Ali Paşa

Benli *bak.* Abdülganî Efendi; Ahmed Ağa; Ârif Ali Bey; Bedreddin Manmud Efendi (Köse) (Hali); Beşir Ağa (Naim); Emin Mehmed Efendi; Hasan Paşa; Hüseyin Ağa; Hüseyin Paşa; İbrahim Efendi; Mustafa Ağa; Mustafa Paşa

Benli Memi *bak.* Nâmî

Benli Muhyiddin *bak.* Mehmed (Ebi Şâme)

Benlizâde *bak.* Ali Ağa; Es'ad Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Muhyiddin Mehmed Efendi; Râşid Ahmed Efendi; Sâbit Efendi

Benlizâde Sudûrdan Râşid Efendi ile evlâdına denmiştir. Eskiden vezir Hacı Mustafa Paşa'yı ve ricâlden Ârif Bey'e "Benli" dendiğinden oğullarına "Benlizâde" denmiştir. Ancak bunun evlâdı meşhur olup Benli Abdülganî Efendi, bunun torunlarından olmalıdır. (IV. 684)

Bera'î Efendi Bâhir Mustafa Paşa sâyesinde kethüdâ kalemine çerağ oldu. 1187 (1773) tarihlerinde vefat etmiştir. Şairdir. (II. 24)

Berber *bak.* Ali Paşa; Osman Ağa

Berberzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi (Hacı); İbrahim Efendi; Mehmed Efendi; Zihnî Mehmed Efendi

Berekât (Şerif) Şerif Hasan b. Aclân'ın oğludur. Babasının vefatında Mekke emirliğine nâil olup 859'da (1455) vefat etti. Güler yüzlü, akıllı, edip, cesurdu. Medine ve Yenbu'da dahi hükmü geçerli oldu. 612'de (1215/16) Medine'de ayrıca bir emirlik kurulmuş, ancak bunun zamanında son bulmuştur. Bu şeriflerden Şerif Hicaz, Şerif Hibetullah ve Şerif Atiyye meşhur olmuşlardır. (II. 14)

Berekât (Şerif) Şerif Muhammed'in oğludur. 903'de (1497/98) Mekke emiri oldu. I. Selim (Yavuz), Haremeyn-i Muhteremeyn'e sahip olduklarında itaat eylemişlerdi. 931'de (1525) vefat etti. Tedbirli, akıllı ve ileri görüşlüydü. (II. 14)

Berekât (Şerif) İsmail b. Berekât'ın oğludur. 1010'da (1601/02) doğup 1050'de (1640/41) Mekke emiri oldu ve 1070'de (1659/60) vefat etti. (II. 14)

Bereket Mollazâde *bak.* Es'ad Mehmed Efendi

Berkî Çelebi İstanbulludur. 940 (1533/34) tarihlerinde vefat etti. Şairdir. (II. 14)

Berkofçalı *bak.* Yusuf Paşa

Berkzâde *bak.* Bostan Efendi

Besim Bey Hassa alayı kâtibi Mehmed Servet Efendi'nin oğludur Yükselip karin-i sultanî olarak ûla sınıf-ı evveline kadar nâil olmuştu. 1308'de (1890/91) vefat eylemiştir. (II. 19)

Besim Bey Ali Rızâ Paşa'nın oğludur. Mektûbî-i sadâret ve sonra âmedî kalemlerine çerağ buyurulmuştu. Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) hariciye mektupçusu ve 1271'de (1854/55) deâvî muavin-i evveli, 1272'de (1855/56) ûlâ sınıf-ı evveli ile Meclis-i Vâlâ azası ve Rebiyülevvel 1277'de (Eylül-Ekim 1860) Divan-ı Hümâyûn beylikçisi olmuş ve Muharrem 1278'de (Ağustos 1861) ayrılmıştır. Muharrem 1281'de (Haziran 1864) yine Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. 1288'de (1871) bâlâ rütbesi verilmiş ve Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) şehremini olup Cemaziyelâhir'de (Ağustos) Kudüs mutasarrıfı olmuş ve Receb'de (Eylül) azledilip Ramazan'da (Kasım) Şûrâ-yı Devlet azası olmuş ve 1294'de (1877) orada dahiliye reisi olmuştur. 1304'de (1886/87) emekli olup senelerce ma'lûl kalmış, 8 Zilhicce 1309'da (4 Temmuz 1892) vefat eylemiştir. Babasının yanına defnedildi. İnşa, kitâbete ve düzgün konuşmaya malik, eğlenceye düşkündü. (II. 19)

Besim Mehmed Ağa Gençliğinde saray hademelerinden olup musâhib ve sermusâhib ve hazine vekili olmuştur. Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) dârüssaâde ağası oldu. O senenin Zilka'desinde (Temmuz-Ağustos) azledildi. Sonra nâibülharem olup Zilka'de 1285'de (Şubat 1869) ûlâ sınıf-ı evveli olmuştur. Şevvâl 1287'de (Ocak 1871) şeyhülharem oldu. 1288'de (1871) orada vefat etti. (II. 19)

Besim Mehmed Bey Dramalı Mahmud Sâbit Paşazâde Alâeddin Paşa'nın oğludur. Evkaf-ı Hümâyûn'da senedât müdürü olup 29 Ramazan 1289'da (30 Kasım 1872) vefat etti. Eyüp'de defnedildi. (II. 19; IV. 331)

Besim Mehmed Efendi İstanbulludur. Muharrem 1231'de (Aralık 1815)

Yenişehr-i Fenâr mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (II. 18)

Besim Mehmed Efendi Kastamonulu Halil Efendi'nin oğlu olup müderrisdi. 1250'de (1834/35) vefat etti. (II. 18; II. 302)

Besim Mehmed Efendi Şeyhülislâm Âşir Efendi'nin yeğeni olup müderris ve 1243'de (1827/89) Kudüs mollası oldu. 1246'da (1830/31) tahrir-i emlâk memuru olup sonra bilâd-ı hamse pâyesi oldu. 1 Şa'bân 1258'de (7 Eylül 1842) vefat etti. Şairdi. (II. 18)

Besim Mehmed Paşa Fethî Paşa'nın büyük oğludur. Gençliğinde mîrlivâ olup Mekteb-i Seraskerî'de tahsilde iken 1267'de (1851) vefat ile Karacaahmet'e defnedildi. (II. 18)

Besim Mehmed Paşa Tophane-i Âmire'den yetişerek miralay ve mîrlivâ olmuştur. Safer 1267'de (Aralık 1850) mîrimirân rütbesiyle Rumeli mutasarrıfı oldu. Rebiyülevvel 1268'de (Ocak 1852) Niş mutasarrıfı, Şevvâl'de (Temmuz-Ağustos) Belgrad muhafızı, Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) ikinci defa Rumeli mutasarrıfı ve Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) vezirlikle Yanya valisi olup Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) ayrıldı. Safer 1272'de (Ekim-Kasım 1855) Trabzon ve Safer 1274'de (Eylül-Ekim 1857) Kürdistan valisi olup Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) Diyarbekir'de vefat eylemiştir. Tedbirli, sağlam fikirli, sert tabiatlıydı. (II. 18; IV. 894)

Besim Mehmed Sâlih Efendi Dârendeli Hacı Mehmed Ağa'nın damadı olup 1216'da (1801) vefat eden Dârendeli Mehmed Said Ağa'nın oğludur. Mektûbî hulefâsından ve sonra hâcegândan oldu. 1238'de (1822/23) kâğıd-ı enderûn emini olup o senenin 9 Zilhiccesinde (17 Ağustos 1823) vefat etmiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Damadının oğlu mevkufat kesedarı Hüseyin Hüsnî Efendi'dir. (II. 18)

Besim Mustafa Efendi Müderris olup 1178'de (1764/65) vefat etti. Arapçada usta, Farsça ve Türkçede şairdir. (II. 17)

Besim Ömer Efendi Kırımlıdır. Kethüdâ kaleminden yetişip hâcegândan oldu. Silahdar kâtibi ve başka memuriyetlerde bulunup 27 Cemaziyelevvel 1196'da (10 Mayıs 1782) vefat etti. Eyüp'de türbe ardında defnolundu. Arapça ve Türkçede şairdi. (II. 17/18)

Besim Ömer Efendi Maliyeden yetişip muhasebeci ve defterdar olup Selânik'ten azledilmiş olarak 3 Ramazan 1283'de (9 Ocak 1867) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (II. 18)

Besim Sâlih Efendi Kâtip olup İzmit valisi Hasan Paşa'ya divan kâtibi olmuştur. 1242'de (1826/27) vefat etti. Şairdi. (II. 18)

Besim Sâlih Efendi İmam-ı şehriyârî Kâmilî Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1248'de (1832/33) Galata mollası oldu. Sonra Bursa mollası olup 1258'de (1843) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 215)

Besmele *bak.* Mahmud Paşa

Beşe *bak.* Muslî Ağa

Beşiktaşî *bak.* Süleyman Efendi

Beşir Ağa IV. Mehmed devrinde (1648-1687) musâhib ve sonra hazinedar-ı şehriyârî oldu. Hat muallimiydi. 1066'da (1656) Çınar civarında katledildi. (II. 19)

Beşir Ağa Musâhib ve sonra hazinedar-ı şehriyârî olmuştur. 1080 (1669/70) tarihlerinde vefat etmiştir. Üsküdar'da Kavak İskelesi Mescidi'ni yaptırmıştır. (II. 19/20)

Beşir Ağa Mora muhassılı Ahmed Paşa'nın kölesidir. Daire-i hümâyûnda çerağ olunca şehzâdelerden Mahmud'a (I. Mahmud) hizmet etti. Tahta çıkışında 1143'de (1730) musâhib ve 1144'de (1731/32) hazinedar-ı şehriyârî oldu. 13 Cemaziyelevvel 1159'da (3 Haziran 1746) dârüssaâde ağası oldu. Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) azledilerek vefat etmiştir. Üsküdar'da Doğancılar'da defnedildi. Kalenderhane Camii'ni yeniden inşa eylemiştir. Hattatdı. (II. 20)

Beşir Ağa Mâbeyn-i hümâyûndan yetişip musâhib ve sırasıyla hazinedar-ı şehriyârî oldu. Şa'bân 1165'de (Haziran/Temmuz 1752) dârüssaâde ağası oldu. Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) ayrılmakla Mısır'a gönderildi. Orada vefat etmiştir. (II. 20)

Beşir Ağa Saray yetiştirmelerinden olup 1171 ortalarında (1758 başları) musâhiblikten dârüssaâde ağalığına yükselmiştir. Muharrem 1182'de (Mayıs-Haziran 1768) imamı Giritli İbrahim Efendi vasıtasıyla getirilmiş sahte bir tabibin yanlışlıkla verdiği ilacı içince ölmüş ve ilaç tahlilinde tabibin cehâleti anlaşılınca imam ve tabip sürülmüştür. Hz. Eyyûb Türbesi ardında defnolunmuştur. Yumuşak huyluydu. (II. 20/21)

Beşir Ağa Saraydan yetişip hazine vekâletinde iken azledilerek Medine'ye gönderilmişti. 1198'de (1784) çağrılıp hazinedar-ı şehriyârî oldu. Receb 1203'de (Nisan 1789) azledilerek Mısır'a gönderilmiştir. Orada vefat etti. (II. 21)

Beşir Ağa Saray ağalarının seçkinlerinden olup hazinedar-ı şehriyârî olmuştu. Muharrem 1223'de (Mart 1808) vefat eyledi. (II. 21)

Beşir Ağa (Hacı) Bayraksız Ali Ağa'nın çırağı olup musâhib-i padişâhî oldu. Rebiyülâhir 1119'da (Temmuz 1707) hazinedar-ı şehriyârî oldu. 1125'de (1713) Kıbrıs'a ve sonra Mısır'a ikamete gönderilmiştir. Sonra şeyhülharem nasbedildi. Yine İstanbul'a getirilerek 1129'da (1717) dârüssaâde ağası oldu. 13 Cemaziyelevvel 1159'da (3 Haziran 1746) vefat eyledi. Eyüp'de türbesine defnedildi. Sâlih ve dindardı. Güvenilir bir danışman olup ilim sahiplerini himaye ederdi. İlmi meselelerden haberdardı. Eyüp'de medresesi ve Bâbıâlî civarında cami, medrese, tekke, sebil, kütüphanesi, Emir İmam mahallesiyle Sarıyer'de çeşmeleri vardır. (II. 20)

Beşir Ağa (Küçük) Saraydan yetişip musâhib ve 1234'de (1819) hazine-i hümâyûn vekili ve 1 Rebiyülâhir 1241'de (13 Kasım 1825) hazinedar-ı şehriyârî oldu. Ayrıldıktan sonra 16 Ramazan 1258'de (21 Ekim 1842) vefat etti. Üsküdar'da Ayazma Camii'nde medfundur. (II. 21)

Beşir Ağa (Naim) (Benli) Saray ağalarından olup hazinedar-ı şehriyârî oldu. 1232'de (1817) vefat etti Hamidiye'de medfundur. (II. 21)

Beşir Ağa (Sarıkçı) Saray ağalarından olup efendisi I. Abdülhamid'in tahta çıkışında musâhib olmuştur. Zilhicce 1187'de (Şubat 1774) dârüssaâde ağası olup aşırı ahmaklığından dolayı işleri birbirine karıştırınca Receb 1193'de (Temmuz-Ağustos 1779) azledilip Harem-i Nebevî'de bir hizmetle Medine'ye gönderildi. Orada vefat etmiştir. (II. 21)

Beşir Bey I. Bâyezid (Yıldırım) devri (1389-1402) beylerinden olup Timur olayında kayboldu. (II. 19)

Beşli ağası *bak.* Mehmed Paşa

Beyanî Çelebi Kastamonuludur. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat etti. Genç bir şairdir. (II. 35)

Beyanî Çelebi Yanboluludur. Şeyh Kemâl'in oğludur. 960 (1553) yılından sonra vefat etti. Şairdir. (II. 35)

Beyanî Mehmed Bey İstanbulludur. Sipahi olup 1038'de (1628/29) vefat etti. Şairdir. (II. 35)

Beyanî Mustafa Efendi (Cârullahzâde) Rusçukludur. Müderris olup Ekmelzâde'den el aldı. 985'de (1577) onun yerine şeyh oldu. 1006'da (1597/98) vefat etti. Zaviyede medfundur. Şiir ve inşada mâhir ve Arapça şiirde nadir olup güzel hatta malikti. (IV. 379)

Beyazî Mehmed Bey Edirnelidir. Bir sipahi olup 1034'de (1624/25) vefat etti. Şairdir. (II. 35)

Beyazî Mehmed Efendi Vardarlıdır. Müderris olup 1036'da (1626/27) vefat etti. Şairdir. (IV. 152)

Beyazîzâde *bak.* Ahmed Efendi; Hâmid Efendi; Hasan Efendi; Mahmud Efendi

Beyazîzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) âlimlerinden Hasan Efendi evlâdıdır ki, yarım asır kadar ayakta kalabilmiştir. (IV. 685)

Beylânlızâde *bak.* Mustafa Ağa

Beyler Hocası *bak.* Ahmed Efendi

Beylerbeyi *bak.* Mehmed Paşa

Beylikçi *bak.* Mustafa Efendi

Beypazarlı *bak.* Hüseyin Efendi

Beyzâde *bak.* Ali Paşa; Husrev; Lutfullah Abdî Çelebi; Mahmud Efendi; Mehmed Efendi; Murad Bey; Muhyiddin Mehmed Efendi

Bezenzâde *bak.* Mahmud Efendi

Bezirgân *bak.* Ahmed Paşa; Halil Paşa

Bezirgânbaşı Hocası *bak.* Ahmed Efendi

Bezirgânbaşızâde *bak.* Ebûbekir Efendi; Râsih Mustafa Efendi

Bezirgânzâde *bak.* Halil Ağa

Bezmî Abdullah Çelebi Derviş Çelebi'nin oğludur. "Topal Kadı" denir. Kadı ve III. Murad devri (1574-1595) şairlerindendi. (II. 16)

Bezmî Ahmed Çelebi (Kör) İstanbulludur. Korucuydu. 1026'da (1617) vefat etti. Şairdir. (II. 16)

Bezmî Çelebi İlmiyeden mülâzim olup III. Murad devri (1574-1595) ortaları şairlerindendir. (II. 16)

Bezmî Çelebi İstanbulludur. Yenikapı Mevlevîhanesi'nin bânîsi Malkoç Mehmed Efendi'nin torunu olup yeniçeri koruculuğundan emekli edilmişti. 1094 (1683) Viyana seferinde bulunarak bir humbara isabetiyle şehid olmuştur. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 16)

Bezmî Efendi Tekfurdağlıdır. 1149'da (1736/37) vefat eyledi. Şairdir. (II. 16)

Bezmî Halil Efendi Kumkapılıdır. Müezzin İsâ'nın oğlu ve Sakızlı İlyas'ın müridiydi. Vezirlere imam ve nedim olmuştur. 1136'da (1723/24) Sakız'da vefat etti. Şairdir. (II. 16)

Bezzazzâde *bak.* Nutkî Hüseyin Çelebi

Bezzâzzâde Nâib olup Menemen nâibi iken 1046'da (1636/37) zulmünden dolayı idam edilmiştir. (II. 16)

Bıçakçı *bak.* Hayreddin; İbrahim Paşa

Bıçakçılar İmamı *bak.* Abdullah Efendi

Bıçakçızâde *bak.* Mehmed Efendi (Kara); Mustafa Efendi

Bıçkı *bak.* Mehmed Efendi

Bıdık Çelebi *bak.* Yusuf Efendi

Bıyıklı *bak.* Ali Efendi; Ali Paşa; Hasan Paşa; Husrev; Mahmud Ağa; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa; Osman Paşa; Ömer Efendi

Biatî Çelebi Kalender meşrep olmakla III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 37)

Biber *bak.* Mehmed Paşa

Biber Biraderizâde IV. Murad devri (1623-1640) âlimlerinden "Biber Biraderi" diye meşhur Hasan Efendi'nin oğlu ve torunu olup yarım asır kadar sürebilmiştir. (IV. 684)

Bîcan Ahmed Paşa Enderûn'dan yetişme olup sonra rızâmiye askerliğine geçti ve mîrimîranlığa kadar yükseldi. Sonra Dâr-ı Şûrâ'ya aza oldu. 1259'daki (1843) ayıklamada Tophane'ye nakledilip istihkâm livâsı ve sonra da Arabistan Ordusu meclisine aza olmuştur. Rebiyülâhir 1264'de (Mart 1848) mîrimîranlıkla Çıldır kaymakamı ve sonra beylerbeyi pâyesi olmuştur. Azilden sonra Tırnova mutasarrıfı olduktan sonra Receb 1276'da (Şubat 1860) Edirne mutasarrıfı olmuş ve 1277'de (1860/61) ayrılmıştır. 1278'de (1861/62) Karasi mutasarrıfı olup 1280'de (1863/64) ayrıldı. 1291'de (1874) vefat ile Eyüp'de Kâşgarî Dergâhı'na defnedildi. Oğlu Bahâ Bey de mutasarrıf olmuştur. Damadı, Uryânîzâde Es'ad Efendi'dir. (II. 35/36)

Bîdârî Çelebi Dergezinlidir. Sehabî-i Acem'in kardeşidir. Sarraftı. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eylemiştir. Şairdi. (II. 36)

Bîdarî Mehmed Efendi (Nev'îzâde) Atâullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Yenişehir mollası olup sonra azledilmiş olarak hacca gidip 1069'da (1658/59) yolda vefat eyledi. Bilgili ve üç dilde şair olup zengin, kibirli, hicivci ve hezelciydi. Çağdaşlarının gönlünü yaralamıştı. Oğlu Mehmed Sâlih Efendi'dir. (IV. 171)

Bîkes *bak.* Hüseyin Efendi

Biko *bak.* Ali Paşa (Kılağuz)

Bilâl Ağa Sarayın seçkin kişilerinden olmakla Cemaziyelevvel 1159'da (Mayıs-Haziran 1746) hazinedar-ı şehriyârî olup birkaç sene sonra azledilerek vefat eylemiştir. (II. 24)

Bilâl Ağa (Büyük) III. Selim dairesinin seçkin adamlarından olup tahta çıktığında mûsâhib ve hazine-i hümâyûn vekili ve sonra hazinedar-ı şehriyârî olmuştur. 1204'de (1790) İdris Ağa yerine dârüssaâde ağası tayin edilmiştir. Ancak hastalıklı olduğu için işleri idare edemez durumdaydı. Bu hâlde 1206'da (1791/92) vefat etmiştir. (II. 24)

Bilâl Ağa (Hoca) Sarayın seçkin ağalarından olup ilim ve dirayet sâhibi de olduğundan mûsâhib olmuştu. 1106'da (1694/95) katledildi. Sultanahmet civarında medfundur. (II. 24)

Bilâl Ağa (Küçük) İvâz Mehmed Paşazâde Halil Paşa'nın kölesi olduğundan sarayda "Halil Paşalı" denmişti. III. Mustafa devrinde (1757-1774) saraya alındı. III. Selim'in tahta çıkışında (1789) mûsâhib ve hazine-i hümâyûn vekili oldu. 1212'de (1797/98) hazinedar-ı şehriyârî olup 17 Rebiyü-

levvel 1213'de (29 Ağustos 1798) Hâlid Ağa'nın vefatında dârüssaâde ağası oldu. 17 Muharrem 1222'de (27 Mart 1807) vefat etti. Eyüp'de Vâlide Sultan Türbesi'nin bahçesine defnedildi. Hayrı sever ve hayrâtı imara çalışır, sâlih, dindar bir zat idi. Çeşmesi vardır. (II. 24)

Bilâl Efendi Ermiş sayılanlardan kâmil bir şeyhti. 1171'de (1757/58) vefat eyledi. Halıcılar'da defnedildi. (II. 24)

Bilâl Efendi (Hacı) Rıfâî şeyhlerinin büyüklerinden olup 1269'da (1852/53) vefat etti. Beyoğlu kabristanında medfundur. (II. 24)

Billûrî *bak.* Mehmed; Mehmed Efendi

Bina Emini *bak.* Yusuf Efendi

Bînamaz *bak.* Halil Paşa

Binbaşıoğlu *bak.* Ali Paşa

Bincanzâde *bak.* Ali Efendi

Binzâde *bak.* Mehmed Efendi

Biraderzâde *bak.* Mustafa Efendi; Ya'kub Efendi

Birgivî *bak.* Mehmed Efendi

Birgivîzâde III. Murad devri (1574-1595) ulemâsından Birgivî Mehmed Efendi'nin oğullarıyla torunu sudûrdan İzzetî Efendi'ye denir. Bir asırdan fazla sürmedi. (IV. 684)

Birrî Abdullah Efendi Abdî Efendi'nin yeğeni Hacı Mustafa Efendi'nin oğludur. 1156'da (1743) doğdu. Annesinin babası Bıçakçılar imamı Abdullah Efendi'dir. Mektûbî-i sadr-ı âli'ye girip 1182'de (1768/69) mühimmenüvis, sonra Nahifî Efendi'nin yerine serhalife oldu ve ordunun gelmesinde azledilip sonra ikinci defa nasbedildi. Cemaziyelâhir 1192'de (Temmuz 1778) mektûbî-i sadr-ı âlî oldu. 1198'de (1784) naklen beylikçi, Muharrem 1204'de (Ekim 1789) reisülküttab ve 1205'de (1790/91) Avusturya ve sonra Rusya mütareke ve mûsâlahalarında birinci murahhas olmuştur. Muharrem 1207'de (Ağustos-Eylül 1792) reisülküttablıktan azledildi. Sonra ruznâme-i evvel ve muhasebe-i evvel olup 1209'da (1794/95) Beyhan Sultan kethüdâsı ve 14 Cemaziyelevvel 1209'da (7 Aralık 1794) kethüdâ-yı sadr-ı âlî oldu. 28 Cemaziyelevvel 1210'da (10 Aralık 1795) hastalığı sebebiyle azledildi ve Şevvâl'de (Nisan 1796) tevkiî oldu. Rebiyülevvel 1211'de (Eylül 1796) azledilip Bursa'ya ikamete gönderildi. Birkaç ay geçince döndüyse de oğlu Süleyman Efendi'nin vefatının üzüntüsüyle Şa'bân 1212'de (Ocak-Şubat 1798) 56 yaşında vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Âlim, fâzıl, akranına üstün şair, dürüst, sâdık idi. Meşhur Hacı İbrahim Efendi'nin kız kardeşi, zevcesiydi. Lâleli'de mektebi ve evkafı vardır. *Mevrîdü'l-ukûd* adında bir eseri vardır. (III. 391)

Bodur *bak.* Hüseyin Ağa; Hüseyin Paşa; Mehmed Efendi; Mustafa Paşa; Süleyman Paşa

Boğazlıyanlızâde *bak.* Mehmed Paşa

Boğdan Giray *bak.* Ahmed Giray

Boğuk *bak.* Abdullah Efendi

Boğukoğlu *bak.* Abdülbâkî Çelebi; Ali Bey

Bolevîzâde *bak.* Ahmed Said Efendi; Emin Mehmed Efendi; Said Efendi

Bolevîzâde Bolulu Mustafa Efendi'nin kardeşinin oğullarına dendi. Şerefleri ancak bir asır kadar sürebildi. (IV. 685)

Bolpaça *bak.* Ahmed Ağa

Bolu Nâibi *bak.* Mehmed Efendi

Bolulu Çelebi *bak.* Muhyiddin Mehmed Efendi

Bonaparta *bak.* Mustafa Paşa

Bor Müftüsüzâde *bak.* Hüseyin Paşa

Bora *bak.* Gazi Giray Han II

Bostan *bak.* Mustafa Efendi; Receb Paşa

Bostan Çelebi Divânî Mehmed Muhyiddin Efendi'nin vefatında Konya'da Mevlânâ'nın postuna oturdu. 1016'da (1607/08) vefat etmiştir. (II. 17)

Bostan Çelebi Abdülhalim Çelebi'nin oğlu olup 1057'de (1647) doğdu. 1091'de (1680) babasının vefatında Konya'da Mevlânâ'nın postuna oturdu. 1106'da (1694/95) hacca gidip dönmüş ve 1116'da (1704) şikâyet üzerine azledilerek Kıbrıs'a gönderilmiştir. Yerlerine li-ümm amcası Celâleddin Çelebi tayin olunmuş, bir süre sonra oğlu Sadreddin Çelebi'ye meşihat verilmekle Ramazan'da (Ocak 1705) izin alarak Konya'ya gitmiştir. Oğluna meşihati bırakarak i'tikâfa çekildi. Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) vefat etti. Vakûr, ihtişamlı, cömert, nezihdi. (II. 17)

Bostan Efendi Kütahyalıdır. Müderris olup Receb 1020'de (Eylül 1611) vefat etti. Temiz kalpliydi. (II. 17)

Bostan Efendi 1034'de (1624/25) Hüseyin Lâmekânî'nin(→) yerine Eyüp'de Şah Sultan Tekkesi şeyhi oldu. 1040'da (1630/31) vefat eylemiştir. (II. 17; II. 188)

Bostan Efendi Muabbir Tekkesi şeyhidir. O tekkenin bânîsi Mehmed Çelebi'nin vefatında 1020'da (1611) şeyh olup 1065'de (1655) vefat eyledi. (II. 17)

Bostan Efendi (Berkzâde) Bursalıdır. Müderris iken Ramazan 1046'da (Şubat 1637) vefat etmiştir. (II. 17)

Bostan Efendi (Terzizâde) Bursalıdır. Müderris olup 1043'de (1633/34) vefat etti. Âbiddi. (II. 17)

Bostan Hilmî Efendi (Bakkalzâde) Bursalıdır. Müderris olup 1004'de (1595/96) Şam'da emekli iken vefat etti. Şairdir. (II. 16; II. 240) [II. 240'da 1014'de vefat ettiği yazılıdır.]

Bostan Mehmed Efendi Rumeli devşirmelerindendir. Müderris oldu. 20 Rebiyülâhir 1120'de (9 Temmuz 1708) vefat etti. Sâlih ve dervişti. (II. 17)

Bostancı *bak.* Ali Efendi; Ali Paşa

Bostancıbaşızâde *bak.* Abdurrahman Enver Bey; Edhem İbrahim Bey (Hacı); Reşid Mehmed Paşa

Bostancızâde *bak.* Osman Efendi

Bostanî *bak.* Ahmed Efendi; Ali Efendi

Bostanzâde *bak.* Abdülkerim Mehmed Efendi; Ahmed Efendi; Âzeri İbrahim Çelebi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Yahyâ Efendi

Bostanzâde I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sudûrundan Bostan Mustafa Efendi evlâdıdır ki, şeyhülislâm ve sudûrdan olarak birbuçuk asır kadar sürmüştür. Sonra, evlâdından Yahyâ Efendi'nin oğullarına "Yahyâzâdeler" denilmiş ve başka bir kol türemiştir. (IV. 684)

Boşnak *bak.* İbrahim Bey; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa; Osman Paşa

Boşnakzâde *bak.* Mehmed Paşa

Boyacı *bak.* Hasan Ağa

Boyalı *bak.* Mehmed Paşa

Boynueğri *bak.* Abdullah Paşa; Durak Mehmed Paşa; Mustafa Ağa

Boynuyaralı *bak.* Durak Mehmed Paşa (Boynueğri)

Bozacızâde *bak.* İbrahim Efendi

Bozoğlan *bak.* İbrahim Efendi

Bozoğlanzâde Şehid Ali Paşa zamanında defterdar İbrahim Efendi'nin oğlu Râkım Paşa ve torununa denir. Ailesi bir asra yakın şerefini koruyabildi. (IV. 684/85)

Bozoklu Mustafa Paşazâde *bak.* Hüseyin Bey

Börekçizâde *bak.* Fâizî Mustafa Efendi; Hasan Efendi

Börklüce *bak.* Mustafa

Budak Bey I. Mehmed'in (Çelebi) (hd. 1413-1421) beylerinden olup savaşlarda ömrünü tüketti. (II. 10)

Budak Bey Süleyman Bey'in oğludur. Kardeşi Arslan'ı katledince Memlûkler tarafından bütün Maraş ve Elbistan bölgesine bey atandı. Ondan sonra devlet tarafından azledildi ve 876'da (1471/72) kardeşi Şehsüvar'ı yenip yine Maraş'a sahip oldu. Az müddette Osmanlı Devleti tarafından Alâüddevle gönderilip orası yine ele geçince bu da Mısır'a savuşmuş ve orada hapse atılmıştır. Bir müddet sonra kurtulup Osmanlı Devleti'ne sığınınca Vize sancağı verildi. Alâüddevle'nin isyanında üzerine sevk olunmuş ise de esir düşmekle Mısır'a gönderilmiş ve orada katledilmiştir. (II. 10)

Budak Bey İran'da Büruce beyi iken 961'de (1554) itaat ederek hizmetlerde bulunmuş ve bu hâlde vefat etmiştir. (II. 10)

Budak Efendi (Can-ı Âlem) Azizlerin nazarına mazhar olmuş bir derviş-ti. Fâtih Camii'nde ders okuturdu. İksir fennine merak salınca "Garazım, kesb-i ma'rifettir" diye özür dilerdi. 1026'da (1617) vefat eylemiştir. (II. 10)

Budakzâde *bak.* Mehmed Ağa

Buharîzâde *bak.* Abdülkerim Efendi; Ahmed Efendi; Itri Mustafa Efendi

Bulgar *bak.* Ahmed Paşa; Mehmed Paşa

Bulgarzâde *bak.* Nâcî Yahyâ Efendi

Burak Reis İnebahtı seferinde Dâvud Paşa ile bulunmuş ve düşman gemilerinden dördünü tutuşturup kendi gemisiyle beraber yakmış ve 899'da (1493/94) gemisinde bulunan Yenişehirli Kemâl Bey'le birlikte şehid olmuştur. Cesur bir adamdı. (II. 14)

Burdur Müftüsüzâde *bak.* Fahreddin Ahmed Efendi

Burhan Efendi Kürdistanlıdır. Müderris olup Muharrem 1036'da (Eylül-Ekim 1627) vefat etti. Âlimdi. Oğlu, İbrahim Efendi'dir(→). (II. 15)

Burhan Efendi (Bâkî Ağazâde) Müderris iken 1226'da (1811) vefat etmiştir. (II. 15)

Burhan Mehmed Efendi (Müftîzâde) Müderris olup II. Mahmud devrinin (1808-1839) son yıllarına yetişti. Şairdi. (II. 16)

Burhaneddin Ahmed Erzincan ahalisinden olup Haleb'de öğrenim görerek vatanına dönmüş ve orada kadı olmuştur. Oranın beyi ile akraba olmuştur. Sonra şehri zapt eylemiş ve Mısır askeri üzerine gelince 800'de (1397/98) vefat etmiştir. Cesur ve şairdir. *Telvih*'e *Tercih* adında bir şerh yazmıştır. Oğlu Zeynelâbidîn'dir. (II. 14/15)

Burhaneddin Efendi Eğirdir'de şeyh olan Mehmed b. Hacı Hüseyin'in oğludur. Soyu Berdaî'ye ulaşır. Eğirdir'de tahsilden sonra İstanbul'a gelip Nasûh Efendi'den el aldı. Tefsir

ve hadis okurdu. 970'de (1562/63) vefat etti. Ârif, kâmil bir mürşid olup ermiş sayılanlardandı. (II. 15)

Burhaneddin Haydar Herevî Mehmed'in oğludur Sa'deddin Teftazanî'nin talebesindendi. Göç ederek Osmanlı ulemâsından olmuştur. Simavna kadısı Bedreddin'in katline fetvâ vermiştir. 830'da (1426/27) vefat etti. Kâfiyeci ve Molla Husrev bundan okudular. Bazı hâşiyeler ve *Ferâiz-i Sirâciye*'ye şerh yazmıştır. (II. 15)

Burhaneddin Paşa Maliyeden yetişerek bazı hizmetlerde bulunup 994'de (1586) başdefterdar oldu. O sene Zilhiccesinde (Kasım-Aralık 1586) azledildi. 995'de (1587) Tuna Ordusuna defterdar olup hemen ardından orta defterdar olmuştur. 996'da (1588) Anadolu defterdarı oldu. 1001'de (1592/93) azledilip 1002'de (1593/94) yine orta defterdar oldu. 1004'de (1595/96) paşalıkla ikinci defa başdefterdar oldu. Sonra Anadolu defterdarlığına nakledildi. 1007'de (1598/99) üçüncü defa başdefterdar olup az vakitte azledilerek Üsküp'e mal tahsiline gönderildi. 1008'de (1599/1600) vefat etti. Hırslıydı. Oğlu ricâlden Mehmed Çelebi'dir. (II. 15)

Burinar *bak.* İbrahim Ağa

Burini *bak.* Hasan Efendi

Burnaz *bak.* Ahmed Bey; Ali Ağa; İbrahim Ağa; İbrahim Efendi; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa

Bursalızâde Bursalı Abdülhâdî Efendi evlâdıdır ki geçen asır âlimlerindendiler. (IV. 684)

Bursavî *bak.* Mustafa Efendi

Burunsuz *bak.* Ahmed Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Ağa

Buzağı *bak.* Mahmud Efendi

Buzağızâde *bak.* Mehmed Efendi

Bükaizâde *bak.* Ahmed Efendi

Bülbül *bak.* Sâib Ahmed Paşa

Bülbül Efendi Dersiâm olup müderris ve sonra mevâlîden oldu. Sonra emekli olmuş ve 1227'de (1812) vefat eylemiştir. (II. 25)

Bülbül Hâfız *bak.* Feyzullah Efendi

Bülbülcü *bak.* Münif Mustafa Efendi

Bülbülcüzâde *bak.* Fethî Abdülkerim Efendi; Nurî Seyyid İsmail Efendi

Bülbülî *bak.* Mustafa Efendi

Bülbülzâde *bak.* Abdullah Efendi; İzzeddin Fikrî Efendi; Mehmed Efendi

Büyük *bak.* Bilâl Ağa; Ca'fer Paşa; Süleyman Paşa

Büyük Gürcü *bak.* Ahmed Efendi

Büyük Tezkirecizâde *bak.* Abdülkadir Bey

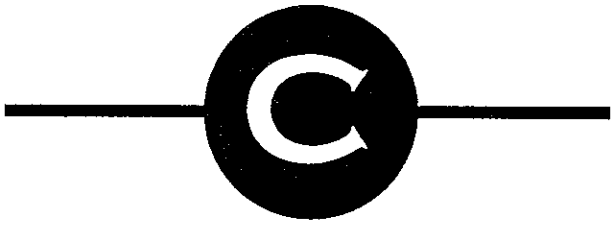

Câbî Dede *bak.* Hasan Dede

Câbîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Ali Rebi Efendi; Fâiz Halil Efendi; İbrahim Efendi; İbrahim Efendi (Sarı); Mehmed Efendi; Tâib Mehmed Çelebi

Câbir Mustafa Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olarak bazı hizmetlerde bulunmuş ve sonra emekli olmuştur. 28 Cemaziyelevvel 1273'de (24 Ocak 1857) vefat etti. Topkapı'da Neş'et Efendi yakınında defnedildi. (II. 65)

Câbir Paşa Şerif Abdülmuttalib Efendi'nin oğludur. Mîrimîranlık verilmiştir. 1297'de (1880) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. 25 yaşlarında necip ve nahif bir zat idi. (II. 65)

Câbirîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Ali Efendi

Cadı *bak.* Yusuf Paşa

Ca'fer (Seyyid) Buharalıdır. Ni'me'l-ceyşdendir. Fâtih'deki türbesinde medfundur. "Yedi Emirler" diye tanınanlardan biridir. Seyyid Hamza ve Seyyid Ukayl bu cümledendir (II. 68)

Ca'fer (Seyyid) Abdülkadir evlâdındandır. Bursa hisarında medfundur. (II. 68)

Ca'fer (Şerif) Rebiyülevvel 1172'de (Kasım 1758) Mekke emiri oldu. 1184 (1770/71) yılına kadar emirliği devam ettikten sonra vefat eyledi. Şerif Mesâid'in küçük kardeşidir. (II. 75)

Ca'fer Ağa I. Süleyman (Kanunî) zamanında bâbüssaâde ağası oldu. Zilhicce 964'de (Ekim 1557) vefat eyledi. Kadıköy'de cami ve medrese yaptırmıştır. (II. 69)

Ca'fer Ağa Toparabacıbaşısı olup Cemaziyelevvel 965'de (Şubat-Mart 1558) vefat etti. (II. 69)

Ca'fer Ağa Sarayda 1021'de (1612) hasodabaşı ve sonra bâbüssaâde ağası olup o aralık vefat etti. Mürekkepçiler Mescidi'ni yaptırdı. Bâhir Mustafa Paşa, bunu camiye çevirdi ve onun kesik başı oraya defnedildi. (II. 72)

Ca'fer Ağa Saraydan yetişip saray ağası olup 1099'da (1688) kilercibaşı oldu. 1104'de (1692/93) hazinedar-ı şehriyârî olup 1108'de (1696/97) kapı ağası oldu. 1113'de (1701/02) vefat eyledi. (II. 75)

Ca'fer Ağa Saraydan yetişip mûsâhib-i şehriyârî oldu. Ramazan 1238'de (Mayıs 1823) vefat etti. Hamidiye Türbesi'nde medfundur. (II. 76)

Ca'fer Ağa Enderûnlu olup III. Mehmed şehzâdeliğinde Manisa'da sancakbeyi iken hizmetinde çavuşbaşı olmuştu. Orada vefat etmiştir. (II. 71)

Ca'fer Ağa Subaşı olup Camcı Mescidi'ni yaptırmıştır. (II. 73)

Ca'fer Ağazâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Ramazan Efendi

Ca'fer Bey İzvörnik beyi olup 950 (1543) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 69)

Ca'fer Bey (Seyyid) Saloneli Abdullah Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 27 Şa'bân 1222'de (30 Ekim 1807) vefat eyledi. Murad Paşa Camii'nde medfundur. (II. 76)

Ca'fer Çelebi Arakiyeci esnafından olup Takyeci Mescidi'nin bânîsidir.

Minberini Kâtip Mehmed Efendi koymuştur. Veledikarabaş Mahallesi'nde mektep yaptı. Dâye Hatun civarında da bir çeşmeyi yaptırmıştır. (II. 73)

Ca'fer Çelebi Ceneviz deniz beylerinden ve Cezâyir-i garb kapdanlarından olup Sicilya hâkiminin oğlunu esir edip gemisine el koydu. Daha sonra vefat etti. (II. 73)

Ca'fer Çelebi Menteşelidir. Müderris olup Şehzâde Bâyezid'e muallim oldu. Hacca giderken 964'de (1557) vefat etti. Âlim, sabırlı ve fakirleri severdi. Oğlu Muhlis Çelebi, şairdir. (II. 69)

Ca'fer Çelebi (Tâczâde) Tâc Bey'in oğludur. Babası sâyesinde ilim tahsil eyledi. Mahmud Paşa Medresesi müderrisi iken nişancı olmuştur. I. Selim (Yavuz) devrinde ikinci defa nişancı oldu. Oradan Anadolu kazaskeri oldu. 8 Receb 921'de (18 Ağustos 1515) vefat etti. Kabri Balat'ta camii önündedir. İstanbul, Simav ve Bursa'da üç cami ve İstanbul'da bir medrese yaptı. Menşur ve fermanlara yeni kurallar getirdi. Ona gelinceye kadar defterdarlar, nişancılardan önce geliyorlardı. Bu nişancı olunca padişahın huzurunda vezirlerin solunda oturtulup "Nişancı Paşa" unvanını aldı. Fâzıl ve üç dilde şairdi. İdamından önce dilinde uğursuzluk başladı. "Beni şehid-i aşk oldukda râh-ı yârda/Yumadın defn eyleyinüz tenden gubârı gitmesün". Eserleri: *Hevesname* ve *Kitab-ı Ahlâk*'dır. Oğlu Bâlî Çelebi'dir(→). (II. 68/69)

Ca'fer Dede Halıcılar'da sâkin meczup bir zat idi. Safer 1129'da (Ocak-Şubat 1717) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Yaşı 100'e yakın olup ermiş sayılanlardandı. (II. 75)

Ca'fer Dem Paşa Askerlikten yetişip miralay ve mîrlivâ olmuştur. 1276 ortalarında (Aralık 1859/Ocak 1860) İstanbul'da boğularak vefat etmiştir. (II. 77)

Ca'fer Efendi Ebûssuûd Efendi'nin amcası Abdünnebî Efendi'nin oğludur. Müderris ve 950'de (1543) Manisa müftüsü oldu. 955'de (1548) Şehzâde Selim'e muallim, Muharrem 958'de (Ocak 1551) Şam kadısı ve Şevvâl'de (Ekim) Anadolu kazaskeri olmuştur. Şevvâl 964'de (Ağustos 1557) emekli olup hacca gitti. Dönüşünde Üsküdar'da bahçesinde sâkinken 985'de (1577) vefat eylemiştir. Eyüp'de Kasım Paşa Camii'nde medfundur. Yaşı 80'e yakın olup âlim ve sâlihdi. Kardeşi Lutfî Lutfullah Efendi'dir(→). (II. 70)

Ca'fer Efendi Kastamonuludur. Müderris ve Lârende müftüsü ve sonra Kastamonu müderrisi olup 988'de (1580) vefat etmiştir. Orada yaptırdığı camide medfundur. (II. 70)

Ca'fer Efendi Manastırlıdır. Müderris iken 990'da (1582) vefat etti. Âlim ve iyi huyluydu. (II. 70)

Ca'fer Efendi Aydınlıdır. Müderris olup Ramazan 1011'de (Şubat 1603) Kudüs ve sonra Mekke mollası oldu. Felç geçirince emekliye ayrıldı. 1021'de (1612) Tire mollası olup 1029'da (1620) vefat etti. Edip, vakûr, sabırlıydı. (II. 72)

Ca'fer Efendi Karahisarlıdır. Müderris, Kudüs, İzmir, Medine ve Eyüp mollası oldu. Cemaziyelâhir 1035'de (Mart 1626) azledildi ve haftasında vefat etti. Sâlihdi ve az konuşurdu. (II. 73)

Ca'fer Efendi Saçlı Hâşim Efendi'nin oğludur. 1003'de (1594/95) babası-

nın yerine şeyh olmuş ve 1040'da (1630/31) vefat eylemiştir. (II. 73)

Ca'fer Efendi Hamid'de Burmalı Kemâleddin'in oğludur. 1091'de (1680) müderris olup Bursa pâyesiyle nakibüleşraf oldu. Cemaziyelevvel 1097'de (Nisan 1686) azledildi. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) İstanbul pâyesiyle Mısır mollası oldu. Rebiyülevvel 1099'da (Ocak 1688) ayrıldı. Zilhicce 1100'de (Eylül-Ekim 1689) Anadolu pâyesi ve Cemaziyelevvel 1106'da (Aralık 1694/Ocak 1695) Rumeli pâyesi oldu. Zilhicce 1108'de (Haziran-Temmuz 1697) vefat etti. Sûfî meşrep ve 80'lik bir pirdi. Damadı, Murad Efendi'dir ki, "Muradzâdeler"in atasıdır. (II. 74)

Ca'fer Efendi Tekfurdağlıdır. Orada Mehmed Paşa Camii müezziniydi. 1149'da (1736/37) vefat etti. Şairdir. (II. 75)

Ca'fer Efendi Seyyid Kemâleddin'in Zihgirci Mescidi'ni genişleterek yenileyip vakfını yapmıştır. Daha sonra vefat etti. (II. 73)

Ca'fer Efendi (Kara) Aydınlıdır. Müderris ve Lutfî Paşa'ya muallim ve musâhib oldu. Nihayet Sahn müderrisi olup Zilhicce 966'da (Eylül 1559) vefat etti. *Sadru'ş-Şeria*'ya ve başkalarına hâşiyeler yazmıştır. (II. 69/70)

Ca'fer Efendi (Keşfî) Sünbülî tarikatine mensup Fındıklı Tekkesi'ni yapmıştır. 1053'de (1643) vefat etti. Orada medfundur. Yerine Receb Efendi şeyh olup 1055'de (1645) vefat etti. Yerine Fazlullah Efendi geçti. 1065'de (1655) vefat eyledi. Yerine A'mâ Hüseyin Efendi geçip 1118'de (1706/07) vefat eylemiştir. Yerine Fazlullah Efendi'nin ikinci halifesi Mustafa Efendi geçip 1140'da (1727/28) vefat eylemiştir. Yerine Mehmed Efendi şeyh olup 1149'da (1736/37) vefat eylemiştir. Yerine İbrahim Efendi geçip 1178'de (1764/65) vefat etti. Yerine Mehmed Nebi Efendi geçip 1189'da (1775) vefat etti. Fındıklı'da medfundur. Bu tekkenin son şeyhlerinden Yunus Efendi, haylice şöhret almıştır. (II. 73)

Ca'fer Fevzî Bey Ricâlden Büyük Râşid Efendi'nin oğludur. 1196'da (1782) doğdu. 1203'de (1788/89) müderris ve Zilhicce 1222'de (Şubat 1808) İzmir mollası, 1230'da (1815) Şam mollası, 1233'de (1818) Medine mollası, Receb 1237'de (Nisan 1822) İstanbul pâyesi, 1238'de (1822/23) İstanbul kadısı, 1241'de (1825/26) Anadolu pâyesi ve Muharrem 1243'de (Ağustos 1827) Rumeli pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1248'de (Kasım-Aralık 1827) vefat etti. Babasının yanında medfundur. Satranç oyununda usta ve saftı. Satrançta tırnağını kanatmak âdeti olduğundan uşağı bir miktar pamuk taşıyıp kanayınca derhal yapıştırırdı. (II. 76)

Ca'fer Kâmilî Efendi Tırhalalıdır. Kardeşi Şeyh Ali Kemâlî'dir. Nureddinzâde'den el alıp dünyaya meyletmemiştir. Defalarca hacca gidip sılasına dönerek Halvetî usûlünü ihya eyledi. Safer 1026'da (Şubat 1617) vefat etti. Türbesinde medfundur. Cömert, iyi huylu ve keşif sâhibiydi. Garibe: Seyahati sırasında rüyasında nebilerden biri görünüp "kabrim suya gark olmağla ızdırap veriyor, beni halâs eyle" deyince seher vaktinde tabutunu arayıp saklanmış buldu ve o yerden selâmete nakleyledi. (II. 72)

Ca'fer Paşa Beylerden olup sonra beylerbeyi ve daha sonra kubbe vezîri olmuştur. I. Mehmed (Çelebi) dev-

ri (1413-1421) başlarında vefat eylemiştir. (II. 68)

Ca'fer Paşa Beylerden olup 927'de (1521) kapdan-ı deryâ olmuştur. 928'de (1522) bazı uygunsuz hareketlerinin doğruluğu anlaşılınca idam edildi. (II. 69)

Ca'fer Paşa Bursalıdır. Emir Gazi'nin oğlu olduğundan orada bir zaman nakibüleşraf olmuştur. Sonra Pîrî Mehmed Paşa üç tuğ verip Karaman'a beylerbeyi tayin etmiştir. Azilden sonra Bursa'da emekli edilerek I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eylemiştir. Bursa'da Pınarbaşı'nda medfundur. (II. 69)

Ca'fer Paşa Enderûn'dan yetişerek silahdar-ı şehriyârî olmuştur. Hattı, padişah hattı idi. Sokollu Mehmed Paşa buna riayetle II. Selim'in tahta çıkışında başkapıcıbaşı yaptı. Ardından yeniçeri ağası olup kendine damad eylemiştir. 976'da (1568/69) İstanbul yangınında ağalıktan azlolunduysa da ardından Rumeli beylerbeyi oldu. Daha sonra vezirlikle kubbenişîn oldu. 11 Safer 995'de (21 Ocak 1587) vefat etti. Eyüp'de Kızıl Mescid yakınındaki türbesinde medfundur. Gayet vakûrdu. Bir medrese ve mektebi vardır. Eşi vefatında hamile olmakla ikiz çocuğu doğmuş, Mehmed ve Ca'fer isimleri verilmiştir. (II. 70/71)

Ca'fer Paşa Rus dönmelerindendir. Enderûn'dan çıkıp bazı sancaklara ve Ruha'ya bey olmuştur. Sonra Kıbrıs ve Tunus beylerbeyi olup hiç azledilmemiş ve 995 (158[illegible]) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 70)

Ca'fer Paşa Kıdemli beylerden ve İran serhaddini iyi bilenlerden olduğundan Göle ve Sigetvar'a beylerbeyi olmuştur. Orayı, 500 atlı ile kendisinden 4 kat fazla düşmandan kurtarmıştır. 988'de (1580) Kefe beylerbeyi, 991'de (1583) Şirvan valisi olmuş ve orada kalarak bir aralık Tebriz beylerbeyi ve sonra da vezir olmuştur. Boğdan beylikten vilâyete dönüştürülünce vali atanmıştır. Sonra yine Tebriz valisi olarak 1009'da (1600/01) vefat etmiştir. Cesur, gayretli, muktedirdi. (II. 71)

Ca'fer Paşa Sarayda yetişip çeşnigirbaşı, kapıcılar kethüdâsı ve mirâhûr-ı evvel olarak sonra Zilhicce 1015'de (Nisan 1607) Habeş beylerbeyi olmuş, 9 sene orada kalmış ve 1027'de (1618) Mısır valisi olup 9 ay sonra azledilmiştir. 1032'de (1623) vefat eyledi. Âlim, fâzıl, sâlihdi. (II. 72)

Ca'fer Paşa Saraydan yetişip haseki ve bostancıbaşı olmuştur. Zilhicce 1041'de (Haziran-Temmuz 1632) kapdan-ı deryâ ve vezir oldu. İkinci seferinde bir iş göremeyip 1044'de (1634/35) Budin valisi olmuş ve 1045'de (1635/36) vefat etmiştir. (II. 73)

Ca'fer Paşa Enderûn'dan yetişerek rikâbdâr-ı şehriyârî oldu ve vezirlik verilip padişah damadı oldu. Sonra Rumeli'ne gönderilip Zilka'de 1057'de (Aralık 1647) vefat etti. Eşi Atike Sultan, Rikâbdar Ken'an Paşa'ya nikâhlandı. (II. 74)

Ca'fer Paşa Saray adamlarından olup Yemen beylerbeyliği ile çerağ edilmiştir. 1062'de (1652) vefat etti. (II. 74)

Ca'fer Paşa İkinci Gürcü Mehmed Paşa'nın kardeşidir. Bölük ağalığından yetişerek 1043'de (1633/34) Kıbrıs beylerbeyi ve sonra Adana beylerbeyi olmuş ve 1048'de (1638/39) az-

ledilmiştir. Nihayet Şehrizor valisi, sonra 1061'de (1651) Şam valisi ve bu senenin Zilka'desinde (Ekim-Kasım 1651) Adana valisi olmuş ve Muharrem 1064'de (Aralık 1653) Diyarbekir valisi olup 1065'de (1655) azledilmiş olarak Adana'da oturmuş ve orada vefat eylemiştir. Vilayet idaresine vâkıftı. (II. 74)

Ca'fer Paşa Enderûn'dan yetişip iç kilâr kethüdâsı oldu ve sonra kapıcıbaşılıkla çerağ edildi. Ramazan 1066'da (Temmuz 1656) mîrialem oldu. 18 Muharrem 1072'de (13 Eylül 1661) nişancı ve 1073'de (1662/63) beylerbeyi pâyesi olup Receb 1074'de (Şubat 1664) vezirlik verilmiş ve Muharrem 1080'de (Haziran 1699) vefat eylemiştir. Âlim, tedbirli, muktedirdi. (II. 74)

Ca'fer Paşa Deryâ beylerinden olup kapudâne iken Muharrem 1184'de (Mayıs 1770) kapdan-ı deryâ oldu ve o sene azledildi. 1185'de (1771/72) Tulca mutasarrıfı ve 1187'de (1773) Balyabadra muhafızı olup 1188'de (1774) vefat eyledi. (II. 75/76)

Ca'fer Paşa Kaplan Paşa'nın oğlu olup Arnavutluk beylerinin meşhurlarındandır. Rebiyülevvel 1210'da (Eylül-Ekim 1795) Selânik mutasarrıfı olup 1212'de (1797/98) Karlıili mutasarrıfı olmuştur. O sene vefat eylemiştir. (II. 76)

Ca'fer Paşa Mîrimîran olmuş ve 1201'de (1786/87) Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı olarak III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (II. 76)

Ca'fer Paşa (Büyük) Enderûn'dan olup Kars mutasarrıfı, sonra Erzurum ve Van beylerbeyi olup 1096'da (1685) vezirlikle Sivas valisi ve 1097'de (1686) Canik mutasarrıfı, sonra Anadolu müfettişi olup ardından Diyarbekir, 1099'da (1688) Temeşvar valisi ve ordu seraskeri, 1102'de (1690/91) Bosna valisi, 1103'de (1691/92) Adana valisi, sonra Belgrad muhafızı ve 1107'de (1695/96) Haleb valisi oldu. Sekiz-on sene harplerde bulunup valilikleri mütesellimleri idare ediyordu. Hatta bu sırada Temeşvar muhafazasına gönderildi. 1108'de (1696/97) Haleb'den ayrılmakla ağır has verilerek muhafazada kaldı. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) meşhur Sentine harbinde bulunarak şehid oldu. Zamanın en cesaretli, tedbirli, gayretli ve kadirbilir veziriydi. Oğlu Küçük Ca'fer Paşa'dır(→). Diğer oğlu Genç Ahmed Paşa'dır. Kardeşi de Topal Yusuf Paşa'dır. (II. 74/75)

Ca'fer Paşa (Damad) Enderûn'dan yetişme olup çukadar-ı şehriyârî olmuştur. 994'de (1586) yeniçeri ağalığı verilmiştir. 996'da (1588) Anadolu beylerbeyi ve 998 (1590) tarihlerinde Rumeli beylerbeyi olup 1003'de (1594/95) kubbe vezirlerinden olmuştur. Şevvâl 1006'da (Mayıs 1598) Mısır valisi olup 3 yıl 2 ay orada kalmıştır. Muharrem 1010'da (Temmuz 1601) azledilmiş ve yine kubbe veziri olmuştur. Daha sonra Fatma Sultan'la nikâhlanarak Tuna muhafızı ve bir aralık sadâret kaymakamı dahi olmuştur. 1018'de (1609/10) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. Akıllı ve doğru bir zat idi. (II. 72)

Ca'fer Paşa (Frenk) Kapdan Kılıç Ali Paşa'nın kölelerinden olup sonra donanmaya tayin edildi. 1001'de (1592/93) Trablusgarb muhafızı olduğundan 1002'de (1593/94) donanma ile gitti. Sonra Kıbrıs beylerbeyi oldu.

1005'de (1596/97) ikinci defa Trablusgarb ve 1008'de (1599/1600) tekrar Kıbrıs valisi olmuştur. 1012'de (1603/04) kapdan-ı deryâ oldu. 1014'de (1605/06) azledildi ve üçüncü defa Kıbrıs'a vali oldu. 1015'de (1606/07) ikinci defa kapdan olmuş ve Avarin'i muhafaza eylemiştir. 1016'da (1607/08) azledilip az bir müddette vefat eylemiştir. Denizciliğe vukufu olup cesur ve doğru idi. (II. 71/72)

Ca'fer Paşa (Hadım) Saray ağalarından olup çıktıktan sonra beylerbeyi oldu. 982'de (1574) Şam beylerbeyi olmuş ve 985'de (1577) ayrılıp 987'de (1579) Anadolu ve 990'da (1582) Rumeli beylerbeyi olarak 993'de (1585) vezir olmuş ve 8 sene Tebriz'de vali olup 1001'de (1592/93) Bağdad valiliğine tayin edilmiştir. 1003'de (1594/95) azledilip sonra vilâyetleri devrederek 1006'da (1597/98) Temeşvar valisi olmuştur. 1008 (1599/1600) tarihlerinde orada vefat etti. Doğru ve tecrübeliydi. (II. 71)

Ca'fer Paşa (Küçük) Arnavutdur. Bir hayli sene savaşlarda bulunarak mîrimîran olmuş ve bir hayli sene Avlonya mutasarrıflığında bulunmuştur. 1102'de (1690/91) Rumeli beylerbeyi olup 1103'de (1691/92) Köstendil sancağı verildi. 1108'de (1696/97) yine Rumeli valisi oldu. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine muharebesinde şehid oldu. Her harpte cesaret göstermiş benzersiz bir zat idi. Oğlu Ali Bey'dir. (II. 75)

Ca'fer Paşa (Küçük) Büyük Ca'fer Paşa'nın(→) oğludur. Mîrimîran olup Arapgir ve başka sancaklarda mutasarrıflık yapmış ve 1158'de (1745) Yenişehir sancakbeyi iken İran savaşında bulunmuş ve sonra vefat etmiştir. (II. 75)

Ca'fer Paşa (Lala) Enderûn'dan yetişip silahdar-ı şehriyârî ve Yeniçeri ağası oldu. 941'de (1534/35) azledildikten sonra Şam ve Bağdad beylerbeyi oldu. Daha sonra Tuna'da demir kapılara muhafız ve nâzır olarak I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eylemiştir. Kanaatkâr ve sabırlıydı. Oğlu Mustafa Paşa'dır. (II. 70)

Ca'fer Sâdık Efendi Bursalıdır. Müderris olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat etti. (II. 76)

Ca'fer Sıdkî Paşa Pekinli Süleyman Paşa'nın oğludur. 1238'de (1822/23) mîrimîran olmuştur. Oralarda kullanılıp 1243'de (1827/28) Maçin, Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) İnebahtı ve Karlı mutasarrıfı olup muharebelerde bulunmuş ve 1249'da (1833/34) İstanbul'a gelip iltifata mazhar olmuştur. Bundan sonra vefat etti. (II. 76)

Ca'ferzâde *bak.* Abdülbâkî Efendi; Ebûbekir Paşa

Ca'fî Ahmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan ve ricâlden olmuştur. Zilhicce 1150'de (Mart-Nisan 1738) emekli olup birkaç sene sonra vefat etmiştir. (II. 77)

Cağalazâde *bak.* Abdülkerim Bey; Halil İbrahim Bey; Mahmud Bey; Mahmud Paşa; Mustafa Ağa; Râgıb Mustafa Bey; Sinan Yusuf Paşa; Süleyman Sâlim Bey; Tâhir Mehmed Bey

Cağalazâde Sadrazam Sinan Paşa'nın evlâdına denir ki, içlerinden yükselenler olmuştur. Bunlar halen vardır. Tevliyetlerine mutasarrıf olarak devam etmektedirler. (IV. 687)

Cağalzâde *bak.* İbrahim Bey

Camcı *bak.* Ali Çelebi

Câmî Çelebi (Habibzâde) Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Kadı olup 1109'da (1697/98) vefat etti. Fâzıl ve şairdi. (II. 66)

Câmî Efendi Camcı esnafından olarak mûsâhhihlik ile Takvimhane'ye girdi. 1270'de (1853/54) vefat etti. Şairdir. (II. 66)

Câmî Mehmed Efendi (Hacı Hasanzâde) Balıkesirlidir. Hacı Hasan oğlu Mustafa'nın oğludur. Dedesi Hasan, Bergama'da cami yaptı. Bu, Molla Yegân'dan ders görüp Sahn müderrisi, sonra Gelibolu ve sonra Bursa kadısı oldu. Sonra tekrar Sahn müderrisi oldu. Ardından İstanbul kadısı olup 886'da (1481) Anadolu kazaskeri oldu. 892'de (1487) Rumeli kazaskeri oldu. 18 sene bu hizmette kaldı. 911'de (1505/06) vefat eylemiştir. Yaşı 90'ı geçmişti. Görünüşü güzel, boyu uzun, sakalı büyük, ulemâ ve şeyhlere muhabbeti vardı. Şairdir. Adına camii olup oraya defnedildi. *Kadı Beyzâvî*ye Sûre-i En'am'a kadar hâşiyesi, takrizleri, eksik *Garaib Lûgati*, başka eserleri vardır. Oğulları Mehmed Efendi ve Mehmed Vahidî Paşa ile genç yaşta vefat eden Hızır Şah Efendi'dir ki, bunun oğlu Mehmed Efendi'dir. (IV. 106/07)

Câmî-i Mısrî Dâvudpaşalıdır. II. Selim'in (hd. 1566-1574) mûsâhibi ve atmacacıbaşısıydı. Sonra Mısır'da sancakbeyi oldu. Mısır'da vefat eyledi. Meşhur şairdir. (II. 66)

Câmî-i Rûmî İranlı olup seyahatle Osmanlı ülkesine gelmiştir. Münzevî olduğu halde I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eyledi. Şiiri güzel değildir. (II. 66)

Can *bak.* Arslan Paşa

Can Arslan Paşazâde *bak.* Hüseyin Paşa

Cânan Paşa Enderûn'dan yetişerek beylerden ve sonra beylerbeyi oldu. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eylemiştir. (II. 66)

Canbazzâde *bak.* Ahmed Efendi; Osman Efendi

Canbek Giray Han Mübarek Giray b. Devlet Giray'ın oğludur. Nureddin ve sonra kalgay olup Rebiyülevvel 1019'da (Haziran 1610) Kırım hanı oldu. Cemaziyelevvel 1032'de (Mart 1623) azlolundu. Şa'bân 1033'de (Mayıs 1624) ikinci defa han oldu. Zilka'de 1035'de (Ağustos 1626) azledildi. Şevvâl 1038'de (Haziran 1629) üçüncü defa han oldu. Cemaziyelâhir 1044'de (Kasım-Aralık 1634) vefat etti. Toplam 20 seneden fazla han oldu. (II. 66; IV. 895)

Canberd Gazalî Paşa Çerkes asıllıdır. Orada beylerden olup I. Selim'e (Yavuz) itaat etmekle 922'de (1516) Şam valisi oldu. 926'da (1520) isyan edince Haleb'den Şam'a gönderilmiştir. Ferhâd Paşa ile Şehsüvarzâde Ali Bey bunun üzerine memur edilmişlerdir. Sonra katledilerek cezasını görmüştür. (II. 66)

Canfeda Hatun III. Murad'ın annesi Nurbânû Sultan'ın en gözde cariyesi olduğundan vâlide sultan oğluna tavsiye etmiş, kendi vefatında hareme nâzır olmasını vasiyet eylemiştir. Bundan dolayı "kethüdâ hatunluk" makamında şöhret bulmuştur. III. Mehmed zamanında (1595-1603) Eski Saray'a gönderildi. Dolgun emeklilik maaşı verilip saraylıların evlendirilmelerine memur oldu. Sonra maaşı bir misli artırıldı. Saygı gösterilir, el

üstünde tutulur halde vefat eylemiştir. Tedbirli ve akıllıydı. Biri Akbaba'da, diğeri Gümrükönü'nde (Karagümrük) iki mescidi ve Akbaba'da hamam ve sebili vardır. (II. 67)

Canfeda Sâliha Hatun III. Ahmed'in (hd 1703-1730) harem kethüdâsıdır. Kethüdâ Kadın Camii'ni yaptırmıştır. (II. 67)

Can-ı Âlem *bak.* Budak Efendi

Canım Ağazâde *bak.* Mahmud Efendi

Canım Hoca *bak.* Mehmed Paşa

Canım Hocazâde III. Ahmed devri (1703-1730) kapdan-ı deryâlarından Hacı Mehmed Paşa'nın evlât ve torunlarına denmiştir. Ancak bu da yarım asır devam edebilmiştir. Kızının oğlu Hüsâmeddin Paşa'dır. (IV. 686)

Cânib Efendi *bak.* Sâlih Mehmed Besim Efendi

Cânibî *bak.* Ahmed Efendi; Ali Efendi

Cânibî damadı *bak.* Ahmed Efendi; Ali Efendi

Cankozzâde *bak.* Ali Paşa

Cankurtaranzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülkadir Efendi; Mahmud Efendi

Canmirza Ali Paşa Karahisar beyi olup 1064'de (1654) donanmaya memur oldu. Sonra Ankara beylerbeyi olup Abaza Paşa ile 1069'da (1658/59) vefat etmiştir. (II. 67)

Canpulad Bey Kürtlerden Kasım Bey'in oğludur. Küçüklüğünde saraya alınıp eğitilerek Kilis beyi oldu. Haleb'de haramilerin kökünü kazımakla şöhret aldı. 976'da (1568/69) Kıbrıs muharebesinde de hazır bulundu. 980 (1572/73) tarihlerinde vefat etmiştir. "Canpuladzâde"lerin atasıdır. (II. 67)

Canpuladzâde *bak.* Ali Şahin; Hızır Bey; Hüseyin Paşa; Mustafa Paşa

Canpuladzâde hocası *bak.* İbrahim Efendi

Carullahzâde *bak.* Beyanî Mustafa Efendi

Câvid Ahmed Bey Topal Osman Paşazâde Râtib Ahmed Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan yetişip III. Selim'in tahta çıkışında (1789) kurenâdan olmuştur. 1204'de (1789/90) vefat eyledi. Gönül adamıydı. (II. 67)

Câvid Bey Kasapbaşı Şâtırîzâde Şâkir Efendi'nin kâtibi olup 1250'de (1834/35) vefat etti. Şairdir. (II. 67)

Câvid Bey Sırkâtibi Mustafa Paşa'nın en büyük oğludur. Askeriyeden yetişip miralay olmuş ve yaşı 70'i geçmiş olduğu halde Bâb-ı Seraskerî'de hizmete devam etmiştir. 3 Rebiyülevvel 1313'de (24 Ağustos 1895) vefat eyleyip Küçüksu'da babasının yanına defnedildi. (II. 68)

Câvid Mustafa Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişip sırasıyla mîrlivâ olarak geçen savaşta (1877/78 Osmanlı-Rus Savaşı) Anadolu cihetinde bulunmuştu. Sonra ferik olarak bir müddet 4. Ordu'da kalmış, 14 Zilhicce 1311'de (18 Haziran 1894) vefat eylemiştir. (II. 68)

Câzim Efendi İstanbul'da başmuhasebe kaleminde yetişip 1265'de (1849) Ankara mal müdürlüğünden başlayarak Erzurum ve Trabzon vilâyetlerinde defterdar dahi olmuştur. 1286 (1869/70) tarihlerinde vefat etti. Kâtip ve şairdir. (II. 65)

Câzim Mehmed Efendi (Seyrekzâde) Abdurrahman Efendi'nin torunlarındandır. Müderris iken 8 Şevvâl 1138'de (9 Haziran 1726) vefat etti.

Keskindede'de medfundur. Şair ve iffetliydi. (II. 65)

Câzim Mustafa Efendi Maktul Beşir Ağa'nın dârüssaâde ağalığında yazıcısı olmuştur. 1165'de (1752) azledildi. Sonra hâcegânlık ile Haremeyn muhasebecisi olup 1170'de (1756/57) vefat etti ve Üsküdar'a defnolundu. (IV. 434)

Cebbarzâde *bak.* Abbas Hilmî Paşa; Abdülfettâh Bey; Celâleddin Mehmed Paşa; Hamdî Bey; Mahmud Bey; Süleyman Bey

Cebe *bak.* Ali Bey; Mehmed Ağa

Cebeci *bak.* Osman Paşa

Cebecizâde *bak.* Mehmed Paşa

Cebeleoğlu I. Bâyezid'in (Yıldırım) beylerinden olup Timur olayında (1402) Çelebi Mehmed'in yanında kaldı. Anbaloğlu muharebesinde şehid oldu. (II. 68)

Cedid *bak.* Ahmed Efendi

Cedzâde *bak.* Feyzî Efendi

Cefâyî II. Bâyezid devrinde (1481-1512) sarayda hoca olup bir hayli müddet seyahatten sonra vefat etmiştir. Şair ise de şiirleri tatsızdır. (II. 77)

Cefâyî Çelebi Filibelidir. Babası fistancıydı. Kendisi okuyup kadı olmuştur. İki defa sarhoş yakalanmakla kovulmuştur. Sonra imamet ve hitabetle geçinmiş ve 950'de (1543/44) vefat eylemiştir. Münşî, şair ve muhasip olup yaşı 70'e ermişdi. Yaşlı bir kadının hilesiyle ömrüne hâtime çekmiştir. (II. 77)

Celâl Ahmed Paşa Mustafa Reşid Paşa'nın ikinci oğludur. Sadâret mektûbî kalemine, oradan âmedî kalemine girdi. Receb 1270'de (Nisan 1854) ûlâ evveliyle Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) bâlâ rütbesiyle babasının Viyana'ya memuriyetinde müsteşar olduysa da kısa süre sonra bu memuriyet kaldırıldığından meclise devam eyledi. Receb 1273'de (Mart 1857) vezirlikle Meclis-i Tanzimat azası oldu. Babasının vefatında 1274'de (1857/58) ayrılmıştır. Senelerce sâhilhanesinde kaldı. Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) Meclis-i Vâlâ azası olup icraat komisyonuna memur oldu. 1289'da (1872) yine ayrıldı. 1294'de (1877) İntihâb-ı Memurîn Komisyonu'na reis oldu. 1304 başlarında (1886 sonları) memuriyetindeyken ansızın vefat eyledi. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Babasından hissesine düşen mirası güzel kullanarak zaruret çekmemiştir. Az konuşur, gayretli, mültefit, doğru, iffetliydi. Yüzü babasına benzer, orta boylu ve şişman idi. Yaşı 56 idi. İlk eşi Rif'at Paşa'nın kızı olup onu boşadı. Evlâdı olmadı. (I. 306)

Celâl Paşa Askerlikten yetişip Sinop redif livâsı olmuştu. Yunan muharebesinde (1897) Lasfaki tepesinde şehid olmuştur. Cesur ve gayretli olup Osmanlının zafer bayrağını bizzat tepeye dikerek yiğitliğini göstermişti. Yaşı 50'yi aşkındı. (IV. 850)

Celâleddin Pozaklıdır. Kalendermeşrep olduğundan sâde-dilâne muzafferiyetle hayli nâm almış ve Şehsüvarzâde Ali Bey üzerine memuren gidip 925'de (1519) ömrüne son vermiştir. (II. 78)

Celâleddin Ali Paşa (Seyyid) Kilislidir. Diyarbekir taraflarında tahsil eyledi. İstanbul'a gelip Divan-ı Hümâyûn kalemine girip bazı zevata divan kâtibi oldu. Şevvâl 1230'da (Eylül

1815) Anadolu muhasebecisi oldu ve sonra Niş defterdarı unvanıyla oraya gönderildi. Biçarenin o esnada han köşesinde sefaletle ömrünü geçirdiği padişah tarafından duyulunca ilim ve fazlına hürmeten 19 Zilhicce'de (22 Kasım 1815) vezirlikle Niş muhafızı oldu. 1231'de (1816) Vidin ve Niğbolu valisi olup Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) Edirne ve buradan Bosna valisi olmuştur. Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) Rumeli valisi ve serasker olduysa da 5 Rebiyülâhir 1238'de (20 Aralık 1822) vefat etti. Her konuda bahse kadir, emsâli nâdir, şair, münşî idi. Gayet sert dilli olup arkadaşlarıyla geçinemediğinden ilerleyememişti. Şeriata hizmet edenlere saygı gösterir, cahil nâiblere hakaret ederdi. Bosna'da eşkıyayı cezalandırarak padişahın güvenini kazanmıştı. İdam ettirdiği adamların içinde ermiş sayılanlardan biri olup "hareket edemeyip perde içine konulmadıkça can vermesin" diye beddua eyledi. Hareket edemeyip bir kapı perdesi içine bacakları konulmuş ve öylece ruhunu teslim etmiştir. Hastalığı ve vefatı Bosna'da olduğundan orada defnedilmiştir. (II. 79/80)

Celâleddin Bey Şehzâde Cem'in yakınlarından olup birlikte Avrupa'da bulunmuştur. Şehzâde'nin vefatından sonra (1499'da) cenazesinin kapıcıbaşı Sinan Bey ve Ayas Bey'le Bursa'ya nakli hizmetinde bulunmuştur. Bu tarihte köşesine çekilerek ömrü son bulmuştur. (II. 78)

Celâleddin Bey İlim ve hat tahsiliyle meşhur olmuştur. Kadı ve müderris olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında emekliliği seçmiş ve ardından vefat eylemiştir. Meşhur bir hattatdır. (II. 78)

Celâleddin Çelebi Bostan Çelebi'nin oğludur. 1106'da (1694/95) Konya'da Mevlânâ'nın postuna oturdu. Ancak iki-üç ay o hizmette bulunarak yerine yeğeni Sadreddin Çelebi geçti. Sonra vefat eyledi. (II. 78)

Celâleddin Efendi Ramazan Efendi'nin(→) oğludur. 1025'de (1616) onun yerine Bezirgân Tekkesi şeyhi olup 1026'da (1617) vefat etti. (II. 78; II. 419)

Celâleddin Efendi Bursalıdır. Eşrefzâdelerden o tekkeye şeyh oldu. 1223'de (1808) vefat etti. (II. 79)

Celâleddin Efendi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup hâcegândan oldu. 1243'de (1827/28) Bursa mukataacısı olmuştu. Sonra vefat eyledi. (II. 80)

Celâleddin Hüseyin Bey Manastırlıdır. Enderûn'dan yetişip timar sahiplerinden olmuş ve şehzâde iken II. Selim'e lala tayin edilmiştir. Onun tahta çıkışında (1566) mükâfat olarak Anadolu timar defterdarı oldu. Sonra mîrialem olduysa da Manastır'a ikamete memur edilmiştir. 982'de (1574/75) vefat etti Şair olup şiirleri mutasavvıfânedir. (II. 78)

Celâleddin Mehmed Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip sırasıyla zağarcıbaşı ve 21 Cemaziyelâhir 1240'da (10 Şubat 1825) kul kethüdâsı ve 25 Muharrem 1241'de (9 Eylül 1825) yeniçeri ağası oldu. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) Vak'a-i Hayriye'de ağalık makamı kaldırıldığında vezirlikle seraskerlik teklifinde zamanın nazikliğini ileri sürerek affını istedi ve mîrahûr pâyesiyle kapıcıbaşılık verildi. 1243'de (1827/28) başbaki kulu olup sonra Gemlik kereste nâzırı olarak

1250'de (1834/35) ayrıldı. Unutulmuş halde kalıp Sa'deddin Efendi'nin şeyhülislâmlığında bir dâva için meşihat odasında "bir vakit biz de burada oturduksa da hükmümüz gayr-ı âdilâne idi" deyince soruşturulup kimliği ortaya çıkınca 5000 kuruş maaşla Meclis-i Has'ca ödüllendirilmiş. 1280' de (1863/64) vefat etmiştir. Vak'ada hizmet ve sadakati görülmüştü. Söz anlardı. (II. 81)

Celâleddin Mehmed Bey Ricâlden Kethüdâ Mehmed Recâî Efendi'nin oğludur. Kethüdâ kâtibi kaleminden yetişip Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) kaymakam paşa mühürdarı iken kethüdâ kâtibi, sonra teşrifatçı ve küçük tezkireci olmuş ve 1226'da (1811) yine kethüdâ kâtibi olmuştur. Sonra ayrılıp dimağına halel geldi ve o günlerde merdivenden düşerek sağ ayağı yaralanıp 1227'de (1812) vefat etti. Bilgiliceydi. Oğlu Şefik Bey'dir. (II. 79)

Celâleddin Mehmed Bey İstanbul'da 1236'da (1820/21) doğmuştur. 1254' de (1838) kaleme girip mektûbî-i hariciyede iken Safer 1271'de (Kasım 1854) Tanzimat Meclisi kâtib-i refiki, 1273'de (1856/57) ikinci kâtibi, Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Divan-ı Zabtiye meclis reisi, Receb 1278' de (Ocak 1862) ûlâ evveli ile zabtiye müsteşarı, Safer 1280'de (Temmuz-Ağustos 1863) serasker müsteşarı, Muharrem 1285' de (Mayıs 1868) Divan-ı Ahkâm-ı Adliye azası, Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) Muhâkemat-ı Cezaiye Meclisi reisi, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) hukuk dairesi azası, 1292'de (1875) Şûrâ-yı Devlet azası, 1298'de (1881) dahiliye müsteşarı olmuş ve 1306'da (1888/89) emekli olup 12 Safer 1309'da (17 Eylül 1891) vefat eylemiştir. Süleymaniye Türbesi bahçesinde medfundur. Doğru, iffetli, cömert, güler yüzlü bir zat idi. (IV. 850)

Celâleddin Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan olmuştur. 1228'de (1813) İran elçisi olup birkaç sene sonra dönerek 1232 (1817) tarihlerinde vefat etti. Münşî ve doğru idi. (II. 79)

Celâleddin Mehmed Efendi Sakız nakibinin oğludur. Müderris ve Ramazan 1274'de (Mart-Nisan 1858) Girit mollası, Receb 1282'de (Kasım-Aralık 1865) Filibe mollası, Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Medine mollası, sonra İstanbul pâyesi, Rebiyülâhir 1294'de (Nisan-Mayıs 1877) İstanbul kadısı, sonra Anadolu pâyesi ve Receb 1295'de (Temmuz 1878) emvâl-i eytâm reisi olarak 3 Receb 1302'de (18 Nisan 1885) vefat etti. Süleymaniye'de bir sene önce vefat eden kardeşi Ahmed Hulûsî Efendi'nin yanına defnedilmiştir. Güzel konuşur, ilmi orta ve bekârdı. (II. 81)

Celâleddin Mehmed Efendi (Âtıfzâde) Ömer Vahid Efendi'nin oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1211'de (Kasım 1796) Galata mollası ve sonra bilâd-ı hamse mollası olmuştur. 1222'de (1807) Mekke pâyesi ve o sene Zilka'desinde (Ocak 1808) İstanbul pâyesi oldu. 5 Şevvâl 1229'da (20 Eylül 1814) Anadolu pâyesi oldu. Sonra felçli olarak epey zaman hanesinde kalmış ve 17 Receb 1237'de (9 Nisan 1822) vefat edip Karacaahmet'de ailesi Mezarlığı'na defnedilmiştir. Oğulları, Mekke pâyeli Râif Efendi ve Süleyman Ferideddin Efendi olup bir oğlu da müderris Cemâleddin Efendi'dir ki, bunun oğlu Şeyhülislâm Hüsâmeddin Ömer Efendi'

dir. Torunlarından biri müderris Celâleddin Mehmed Efendi'dir(→). (II. 79)

Celâleddin Mehmed Efendi (Âtıfzâde) Celâleddin Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup 1261'de (1845) vefat etti. (II. 79)

Celâleddin Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Mes'ud Efendi'nin oğludur. Müderris ve Yenişehir mollası olup 1197'de (1783) vefat etti. Ceddinin kabristanında medfundur. (II. 78/79; I. 360)

Celâleddin Mehmed Paşa Diyarbekir valisi Seyyid Alâeddin Paşa'nın oğlu olup mîrimîranlık ile ödüllendirilmiştir. 1274'de (1857/58) vefat edip Duvardibi'nde defnolundu. (II. 80/81)

Celâleddin Mehmed Paşa Karasili Şerif Paşa'nın oğlu olduğundan kalemde ve sonra taşra kaymakamlıklarında ve mutasarrıflıklarda bulunmuş ve Hille'den ayrılmış olarak 6 Şevvâl 1312'de (2 Nisan 1895) vefat edip Şehzâdebaşı'na defnedilmiştir. (II. 81)

Celâleddin Mehmed Paşa (Cebbarzâde) Bozok a'yanı Süleyman Bey'in oğludur. 14 Muharrem 1220'de (14 Nisan 1805) babasının sâyesinde vezirlik verildi. Sivas, 1223'de (1808) Diyarbekir, Muharrem 1228'de (Ocak 1813) Haleb, Şevvâl 1231'de (Eylül 1816) Erzurum ve Receb 1232'de (Mayıs-Haziran 1817) Adana valisi olup 1236'da (1820/21) vezirliği kaldırıldı. Sonra vezirliği geri verilerek Erzurum'da İran'la savaşta bulunup Cemaziyelâhir 1242'de (Ocak 1827) Maraş valisi olup Rusya savaşında bulundu. 1244'de (1828/29) Niğbolu muhafızı iken yine vezirliği kaldırıldı ve Tekfurdağı'nda ikamet ettirildi. 1260'da (1844) haline merhameten mîrimîranlık ile Sivas valisi ve Muharrem 1261'de (Ocak 1845) Maraş valisi oldu. Zilka'de 1262'de (Ekim-Kasım 1846) vefat etti. Derebeyi tarzında olarak rütbesini kaybetmişti. Haleb valiliğinde hazinedarı Rüstem Ağa'ya kapıcıbaşılık vermiştir. (II. 80)

Celâleddin Mustafa Efendi (Ebûbekirzâde) Müderris, molla, 1255'de (1839) Şam mollası, 1259'da (1843) Medine mollası ve Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) ikinci defa Medine mollası oldu. Orada vefat eylemiştir. İlim sâhibiydi. (IV. 475)

Celâlî *bak.* İbrahim Ağa

Celâlî Efendi Yıldız Abdullah Efendi'nin büyük oğlu olup Anadolu kadılarındandı ve III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eyledi. Şairdi. (II. 81)

Celâlzâde *bak.* Sâlih Efendi

Celep *bak.* Ahmed Paşa; Hasan Efendi; Hüseyin Efendi; Mehmed Efendi; Mûsâ Efendi; Mustafa Efendi; Receb Efendi

Celepoğlu *bak.* Ali Paşa

Celepsamanîzâde *bak.* Hüseyin Efendi

Celilî Bursalıdır. Danişmend olup II. Bâyezid devrinde (1481-1512) aklına bozukluk gelip o halde vefat etti. Şairdir. Eserleri: Manzum *Husrev u Şîrîn*, manzum *Leylâ vü Mecnûn*. (II. 81)

Celilî Bursalıdır. İstanbul'a geldi. Farsça bildiğinden *Şehname*'yi Türkçeye çevirmiştir. I. Selim (Yavuz) (1512-1520) zamanında vefat eylemiş, usta şairlerdendir. (II. 81/82)

Celilî Edirnelidir. Sanat erbâbından olup I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat etmiştir. Şairdir. (II. 82)

Celilî Sanat erbâbından olup I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat etti. Şairdir. (II. 82)

Celilî Abdülcebbar Çelebi Abdülganî'nin kardeşidir. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Şairdir. (II. 82; III. 341)

Celladzâde *bak.* Abdülfettâh Efendi; Hüsâmeddin Efendi

Cem Sa'dîsi *bak.* Sa'dî Bey

Cemâl Halife *bak.* Cemâleddin İshak Efendi

Cemâleddin Abdullah Efendi (Âtıfzâde) Ömer Vahid Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1202'de (1787/78) vefat eyledi. Karacaahmet'de ailesi mezarlığında defnolunmuştur. (II. 83; III. 595)

Cemâleddin Ahmed Bey Hekimbaşı Behcet Efendi'nin torunu Tebriz başşehbenderi Behcet Bey'in oğludur. 1268'de (1851/52) doğdu. 1283'de (1866/67) mektûbî-i sadârete ve birkaç sene sonra nafia mektûbî kalemine çerağ edilip orada sermümeyyiz ve müdür olduktan sonra Safer 1308'de (Eylül-Ekim 1890) ûlâ evveliyle nafia mektupçusu olmuş ve 11 Receb 1315'de (6 Aralık 1897) vefat etmiştir. Rumelihisarı'na defnedildi. İffetli, doğru ve sâdıkdı. (IV. 851)

Cemâleddin Ali Paşa Hıdiv İsmail Paşa'nın oğludur. Genç olarak mîrimîran olmuştu. Öğrenimini tamamlamak için Avusturya'da bulunurken orada Rebiyülâhir 1310 ortalarında (Kasım 1892 başları) vefat edip cenazesi Mısır'a nakledilerek ailesi yanına defnedilmiştir. (II. 85)

Cemâleddin Bey Askerden yetişip miralay olmuş ve hassa redif miralayı iken Cemaziyelevvel 1277'de (Kasım-Aralık 1860) vefat etmiştir. (II. 83)

Cemâleddin Efendi Şeyhülislâm Zenbilli Ali Efendi'nin oğludur. Müderris ve sonra kadı oldu. Mısır, Mansûre ve Reşid kadılıklarında bulundu. 968'de (1560/61) vefat etti. Âlim, edipdi. (II. 83; III. 488/89)

Cemâleddin İbrahim Bey (Ispanakçızâde) Mustafa İzzet Bey'in oğludur. Müderris, Şa'bân 1281'de (Ocak 1865) Galata mollası, sonra Mekke ve İstanbul pâyesi olarak 22 Rebiyülevvel 1306'da (26 Kasım 1888) vefat edip Eyüp'e defnolundu. Bilgilice, edipdi. Erkek evlâddan mahrum olduğundan bu âilenin sonuncu üyesi olmuştur. (II. 85)

Cemâleddin İshak Efendi (Cemâl Halife) Karamanlıdır. Hattı güzel olduğundan II. Mehmed'e (Fâtih) *Kâfiye* yazdırıp hediye eylediler. Sonra Molla Kestelli bir kitap bahasını çok görünce bu da âlim olup da böyle olmayayım diye Şeyh Habib'in hizmetine girdi. İcazet alınca Pîrî Paşa buna bir tekke yapıp meşihatini vermiştir. Halka tefsir ve vaaz ederdi. 940'da (1553/54) vefat etti. Kabri Sütlüce'dedir. Vâiz Molla Arab'ın raks hakkındaki mektubuna cevap yazıp halini beyân eyledi. Arapça kasideleri vardır. Eserleri: *Hâşiye-i Tefsir-i Kadî, Nevabig-i Sarf,* Sûre-i Mücâdele'den aşağı *Tefsir, Şerh-i Hadîs-i Erbaîn.* Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (II. 82/83)

Cemâleddin Mehmed Ali Bey Keban madeni kaymakamı Muhtar Efendi'nin oğludur. 1264'de (1848) İstanbul'da doğmuştur. Gençliğinde Şûrâ-yı Devlet kalemine girip Kitapçı Necib Efendi'ye damad oldu. Mümeyyiz, muavin, aza ve nihayet müdde-i umumi olarak o dairede yetişmiş ve ûlâ evveliyle Sicil-i Emvâl Komisyonu azalığıyla daire-i şûrâdan ayrılarak orasının feshedilmesiyle boşta

kalmış ve 11 Şevvâl 1314'de (15 Mart 1897) vefat etmiştir. Yahyâ Efendi Tekkesi kabristanına defnedilmiştir. Yumuşak huylu, doğru ve ehliyetliydi. (IV. 850)

Cemâleddin Mehmed Efendi (Karsîzâde) Babası Karslı Mehmed Efendi'dir. Müderris, 1253'de (1837/38) Selânik mollası, 1255'de (1839) *Takvim-i Vekâyi* Mûsâhhihi ve 1261'de (1845) Bursa mollası oldu. Göreve başlamadan Cemaziyelâhir 1261'de (Haziran 1845) vefat etti. Şair ve âlimdi. Vak'anüvislerin tezkiresini kaleme almıştır. (II. 83)

Cemâleddin Mehmed Efendi (Seyyid) Bağdadlı Mehmed Hamdî'nin halifesidir. 1158'de (1745) Edirne'den İstanbul'a gelip Mehmed Efendi'nin yerine Uşşâkîye'den Savaklar'da Hıramî Ahmed Paşa Tekkesi'ne şeyh oldu. Uşşâkîyede "pîr-i sânî" denir. Hüsâmeddin Uşşâkî'nin 10. derecede halifelerindendi. 1164'de (1751) vefat eylemiştir. Yaşı 60'ı geçmiştir. Ârif, şair ve ermiş sayılanlardandı. *Divan*'ı vardır. Bunun oğlu Mehmed Efendi, Edirneli Yazıcı Mehmed Efendi'nin vefatıyla oğlu kayboldığunda Uşşâkî Tekkesi şeyhi olup 1193'de (1779) vefat etti. Yerine Savaklar Tekkesi şeyhi olan oğlu Cemâleddin Efendi geçip kısa süre sonra vefat etti. Yerine oğlu Nizameddin Efendi geçip 10 Zilka'de 1199'da (14 Eylül 1785) vefat eylemiştir. Sonra Seyyid Mehmed Efendi b. Cemâleddin'in vefatında oğlu Cemâlî Efendi geçmiştir. (II. 83)

Cemâleddin Mehmed Efendi (Zeynîzâde) İmam-ı sultanî Zeynelâbidîn Efendi'nin ikinci oğludur. Müderris, Safer 1257'de (Nisan 1841) İzmir, Şevvâl 1262'de (Ekim 1846) Bursa mollası ve ardından Mekke pâyesi oldu. Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) İstanbul pâyesi oldu. 1266'da (1850) zabtiye müftüsü ve Cemaziyelâhir 1268'de (Nisan 1852) Meclis-i Vâlâ azası olup Ramazan 1269'da (Haziran 1853) tıbbiye nâzırı olup Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Anadolu pâyesi, Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) Anadolu kazaskeri, Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Rumeli pâyesi ve Zilka'de 1275'de (Haziran 1859) reis-i etıbbâ olmuştur. 1278 başlarında (1861 ortaları) ayrıldı. Receb 1278'de (Ocak 1862) birinci, Muharrem 1285'de (Mayıs 1865) ikinci, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) üçüncü ve 1296'da (1879) dördüncü defa Rumeli kazaskeri olup reisülulemâ iken 18 Receb 1301'de (14 Mayıs 1884) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Güzel konuşur, tıbba âşinâ, eli sıkı ve tedbirliydi. Oğullarından müderris Hikmet Efendi ondan sonra, yani 22 Rebiyülâhir 1311'de (2 Kasım 1893), diğer oğlu müderris Muhyiddin Efendi vefat etmişlerdir ki bunlar ikiz olarak doğduklarından 30'ar yaşlarında yetenekli zatlardı. Büyük oğlu Şemseddin Efendi, mevâlîden ve tabiptir. (II. 84/85)

Cemâleddin Mehmed Paşa Halil Hamid Paşazâde Nurullah Paşa'nın oğludur. Enderûn'da silahşor ve sonra kapıcıbaşı olmuştur. 1242 (1826/27) tarihlerinde mîrahûr-ı sânî ve Zilhicce 1244'de (Haziran 1829) kapıcılar kethüdâsı oldu. O makamın kaldırılmasından sonra mütesellimlikle taşraya gidip mîriümerâ ve sonra mîrimîran olmuştur. Muharrem 1267'de (Kasım 1850) Tırhala, Rebiyülâhir 1268'de (Şubat 1852) Rumeli ve Ra-

mazan 1269'da (Haziran 1853) Biga ve Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) Kıbrıs mutasarrıfı olmuştur. Muharrem 1271'de (Eylül-Ekim 1854) vezir rütbesi verilmiştir. O sene Recebinde (Mart-Nisan 1855) ikinci defa Biga mutasarrıfı olup Cemaziyelevvel 1274'de (Ocak 1858) Harput valisi oldu. Şevvâl 1275'de (Mayıs 1859) azledilmiştir. Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) Trabzon valisi olup Şa'bân 1278'de (Şubat 1862) azlolundu. Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi oldu ve Şa'bân 1283'de (Aralık 1866) ayrıldı. Ramazan 1287'de (Aralık 1870) şeyhülharem olduysa da gitmeden azledildi. 2 Safer 1297'de (15 Ocak 1880) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Orta boylu, güzel yüzlü, dindar ve gayretliydi. Oğlu Müşir Âsaf ve beylerbeyi pâyeli Halil Paşa'lardır. (II. 84)

Cemâleddin Muhammed Aksarayî İmam Fahreddin Râzî'nin evlâdından Muhammed b. Muhammed'in oğludur. Anadolu Aksaray'ında Zincirli Medresesi müderrisi olup talebesi pek çoktu. Şemseddin Fenârî ondan tahsil eyledi. Eserleri: *Şerh-i Beyzâvî* ki, *Gayetül'l-kusva*, *Mecma risalesi* şerhinde itirazatı vardır. Vefatı [791'de (1389)] oradadır. Evlâdına "Cemâlî" denir ki, Zenbilli Ali Efendi bunlardandır. (II. 82)

Cemâleddin Muhammed Efendi İran asıllı olup İran hükümeti memurlarından olmuş ve sonra Afganistan'a, oradan Avrupa yoluyla 1286'da (1869/70) İstanbula gelip Darülfünun-ı Osmânî muallimliği ve Meclis-i Maarif azalığı ederek sonra yine Avrupa'ya geçmiştir. Sonra uzun bir süre Mısır'da bulunarak birkaç sene önce tekrar gelmiş, 5 Şevvâl 1314'de (9 Mart 1897) vefat ederek Nişantaşı'nda Şeyh kabristanına gömülmüştür. Yabancı dillere vukufu Arapça bilgisi kadar genişti. Siyasi ve fenni bir adamdı. "Afgânî" diye meşhurdur. (IV. 850)

Cemâleddin Mustafa Efendi (Âtıfzâde) Ömer Vahid Efendi'nin(→) torunu Celâleddin Efendi'nin oğlu olup müderris iken 11 Safer 1242'de (14 Eylül 1826) vefat etti. Kabri Üsküdar'da aile mezarlığındadır. Oğulları Hüsâm Efendi, Vâhîd Efendi ve Âtıf Efendi'dir. (II. 83)

Cemâleddin Paşa 1270'de (1853/54) vefat eden Hacı Ahmed Bey'in oğludur. Enderûn'dan yetişip Sultan Abdülmecid'in kurenâsından olmuştur. 1267'de (1851) ferik rütbesiyle Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azası oldu. 1278'de (1861/62) emekli olmuştur. 1283 (1866/67) tarihlerinde Üsküdar'da vefat eyledi. (II. 84)

Cemâleddin Paşa Enderûn'da yetişip Sultan Abdülmecid'in kurenâsından olmuştur. 1274'de (1857/58) miralaylıkla Tophane'ye gönderildi. Senelerce orada mecliste aza oldu ve mîrlivâ ve sonra ferik olup Kal'a-i Sultaniye muhafızı oldu. Senelerce memuriyette kalıp 1302'de (1884/85) vefat eylemiştir. Güçlü bir idareciydi. (II. 85)

Cemâleddin Yusuf Paşa (Dâyezâde) Enderûn'da eğitilip askerliğe geçmiş ve 4. Ordu'da bulunarak miralay ve Zilka'de 1263'de (Ekim 1847) mîrlivâ olmuş, sonra Dersaâdet Meclisi azası olmuş ve 3 Cemaziyelevvel 1266'da (17 Mart 1850) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (II. 83)

Cemâlî Karamanlıdır. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) İstan-

bul'a geldi. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat etti. Şairdir. Sultan Bâyezid adına *Hümâyûnname*'yi kaleme almıştır. (II. 85)

Cemâlî Ahmed Çelebi İstinyelidir. Bir defterdarın oğludur. 991'de (1583) vefat etmiştir. Lâtîfeleri ve *Divan*'ı vardır. (II. 85)

Cemâlî Çelebi Amasyalı Celâlzâde Muhyiddin'in kardeşidir. Yazısı güzeldi. Hattatlar arasında dördüncü addolundu. I. Süleyman (Kanunî) zamanında (1520-1566) kardeşiyle buna 15'er akçe vazîfe verildi. Bu halde vefat etti. Şeyhzâde çağdaşı Hattat Köse Muhyiddin, Celâlzâde'den başkadır. Cemâl ve Celâl diye meşhur bu iki kardeşin yeğeni Abdullah Çelebi de Şeyhzâde'nin çağdaşı meşhur bir hattatdır. (II. 85)

Cemâlî Efendi Seyyid Mehmed Nizâmeddin'in oğludur. Babasının vefatında Hüsâmeddin Uşşâkî ve Savaklar Tekkesi'ne şeyh oldu. 1246'da (1830/31) vefat etmiştir. Kardeşi Mehmed Nurî Efendi'dir(→). (II. 85/86) [Metinde babasının adı Mehmed b. Cemâleddin olarak yazılmıştır.]

Cemâlî Mehmed Efendi (Hanımzâde) Pîrî Paşa'nın torunlarındandır. Müderris, İzmir mollası oldu. 1085'de (1674/75) vefat etti. Silivri'de dedesinin yanında medfundur. 15 kadar genç, hançerli, kemerli hizmetkâr ile gezerdi. (IV. 182)

Cemâlîzâde *bak.* Fuzayl Çelebi; Mustafa Ağa

Cem'î Efendizâde *bak.* Refik Mehmed Efendi (Seyyid); Said Mehmed Efendi

Cem'î Mehmed Efendi İstanbulludur. Kadı olmuştur. 1070'de (1659/60) vefat etti. Şairdir. (IV. 172)

Cemil Hüseyin Paşa Mehmed Nâmık Paşa'nın oğludur. Mekteb-i Harbiye'de öğrenim gördü. Sultan Abdülaziz'in tahta çıkışında yâver-i harp ve silahşor bölüğü kaymakamlığına memur ve sonra o bölüğün miralayı, seryaver ve 1283'de (1866/67) serkurenâ oldu. Şevvâl 1285'de (Ocak-Şubat 1869) serasker bulunan babasıyla birlikte azledilmiş ve Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî'ye memur ise de ondan dahi azledilmiştir. Bir müddet boşta kalıp sonra ferik olarak ordularda bulundu. 1294'de (1877) Edirne valisi olup 1295'de (1878) azledilip 5. Ordu'ya gitti. 1297'de (1880) Haleb'e vali olup Zilhicce 1300'de (Ekim 1883) vezirlik verildi. 1304'de (1886/87) Hicaz valisi olup 1305'de (1887/88) azl ile yaver-i ekrem unvanıyla selâmlık resm-i âlîsinde bulunmuştur. 26 Şevvâl 1307'de (15 Haziran 1890) yaşı 60'a yakın iken vefat eylemiştir. Karacaahmet'e defnolundu. Akıl, tedbir ve servete malikti. (II. 87)

Cemil Mehmed Bey Necib Paşa'nın ikinci oğludur. Mektûbî-i sadârete ve sonra âmedî kalemine girdi. Ramazan 1265'de (Temmuz-Ağustos 1849) Bâbıâlî evrak müdürü olup Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) azledildi. Rebiyülâhir 1287'de (Temmuz 1870) Divan-ı Muhâkeme-i Maliye azası ve Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) Bosna kapı kethüdâsı olup 8 Şa'bân 1298'de (6 Temmuz 1881) vefat eyledi. Kayalar'da medfundur. Oğlu Sâlim Bey de evkafta mektupçu iken kendinden evvel vefat eylemiş, sâkin, mutedil bir zat idi. Diğer oğlu Bahriye zâbitânından Hüseyin Bey, hayattadır. (II. 87)

Cemil Mehmed Paşa Mustafa Reşid Paşa'nın oğludur. Mektûbî-i sadr-ı

âlî'ye girerek babasıyla Avrupa'yı gezdi. Sonra âmedî kalemine ve 1264'de (1848) mâbeyn-i hümâyûn kitâbetine memur olmuştur. Üçüncü kâtip iken Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) bâlâlıkla Paris büyükelçisi oldu. 1272 (1856) kongresinde ikinci murahhas oldu. Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) Meclis-i Âlî-i Hazâin azası ve Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Meclis-i Vâlâ kavânin dairesi azası ve 20 gün sonra hariciye nâzırı vekili ve beylikçi olup Rusya imparatorunun tahta geçişini tebrik için Livadya'ya gidip gelmiştir. Cemaziyelevvel'de (Kasım 1861) vekâleti sona erdi. Zilka'de'de (Mayıs 1862) vezir rütbesiyle ikinci defa Paris elçisi ve Meclis-i Vâlâ azası oldu. Şevvâl 1281'de (Mart 1864) elçilikten ayrılarak meclise devam etmiştir. Cemaziyelevvel 1282'de (Ekim 1865) Meclis-i Hazâin azalığına nakledildi. Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) meclisin feshinde iki ay kadar açıkta kalıp Rebiyülevvel'de (Temmuz-Ağustos 1866) Meclis-i Vâlâ azası ve Rebiyülâhir'de (Ağustos-Eylül 1866) üçüncü defa Paris elçisi oldu. 6 Cemaziyelâhir 1289'da (11 Ağustos 1872) hariciye nâzırı olup Receb'de (Eylül) yine Rusya imparatorunun tahta geçişini tebrik için Livadya'ya gitti. Bükreş yoluyla dönüşte, yani 20 Receb 1289'da (23 Eyül 1872) trende aniden vefat etmiştir. Cenazesi İstanbul'a getirilerek Okçularbaşı'nda babasının türbesine defnedilmiştir. Yaşı 45'e yakın olup siyasî işlere vâkıf, edip, akıllı ve tedbirliydi. Kapdan Mehmed Ali Paşa'nın kız kardeşini nikâhlayıp ondan Mustafa Reşid Bey dünyaya gelmiştir ki, bugün Şûrâ-yı Devlet azasındandır. Annesi hanımı, babası Reşid Paşa boşadıktan sonra Seraskер Hacı Reşid Paşa nikâhlamış ve ondan bir kız kardeşi olmuştur ki, bu da Reşid Paşazâde eski seryaver Halil Paşa'nın zevcesidir. (II. 86/87)

Cemil Paşa Silahdar Emin Paşa'nın kethüdâsı Hacı Hüseyin Efendi'nin(→) torunu, Sıdkî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Mâbeyn-i hümâyûnda müdür ve azlinde mîrimîran ve sonra emekli olarak 1272 (1855/56) tarihlerinde Kütahya mutasarrıflığında vefat eylemiştir. (II. 217)

Cemileddin Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Feyzî Efendi'nin oğlu olup müderris iken 14 Muharrem 1192'de (12 Şubat 1778) vefat etmiştir. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. (II. 86)

Cemilî Türkistanlıdır. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) şairlerindendi. Şiirleri Nevâyî tarzındaydı. (II. 87)

Cemşid *bak.* Ahmed Ağa

Cemşîd Sipahi olup 1016'da (1607/08) Kuyucu Murad Paşa bunu Adana'dan kaçmaya mecbur etmiş ve bu halde vefat etmiştir. (II. 86)

Cenâb Ali Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1236'da (1820/21) büyükkâle tezkirecisi ve Şevvâl 1242'de (Mayıs 1826) başmukataacı olmuştur. Sonra Sâdık Efendi ile Bağdad'a gidip onun kötü duruma düşmesi üzerine hastalanarak dönüşten sonra 1247'de (1831/32) vefat eylemiştir. (II. 88)

Cenâbî Mustafa Efendi Bursalı Emir Ali Efendi'nin oğlu Emir Hasan'ın oğludur. Müderris ve Receb 995'de (Haziran 1587) Haleb kadısı oldu. 997'de (1589) vefat etti. Âlim, fâzıl ve şairdi. *Cenâbî Tarihi* ve Batı tarihlerine dair

kitabı, manzum ve mensur eserleri vardır. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (II. 88)

Cenaze *bak.* Hasan Paşa

Cenderecizâde *bak.* Muhyiddin Şemsî Ahmed Efendi

Cennet Efendi (Lâgarî) Bayramî şeyhlerinden olup Taşlıburun Tekkesi'ni yaptı. 1140'da (1727/28) vefat etti. Yerine Sa'dîye'den Gözoğlu Hasan Efendi şeyh oldu. 1151'de (1738/39) vefat ile yerine Rıfaîye'den Nizâmî Efendi geçip 1153'de (1740/41) hacda vefat eyledi. Yerine oğlu Abdürrahim Efendi geçip 1159'da (1746) vefat edip Bahariye'ye defnedilmiştir. Yerine geçen Abdülkadir Efendi 1162'de (1749) vefat etmiştir. Yerine geçen Mehmed Dede 1167'de (1753/54) vefat etti. Sonra Çelebi Şeyhzâde Abdurrahman Efendi geçip 1191'de (1777) vefat eylemiş ve yerine oğlu Hekim Çelebi Tekkesi şeyhi Mehmed Emin Efendi geçip onun yerine babasının halifelerinden Süleyman Efendi geçip 1204 (1790) tarihlerinde vefat etmiştir. Yerine Ahmed Eyyûb Efendi geçip 1210'da (1795/96) vefat etti. Yerine oğlu İsmail Necâtî Efendi geçip 1214'de (1799/1800) vefat eyledi. Yerine oğlu şeyh olmuştur. Buna halefen Basrîzâde Mustafa Efendi şeyh olmuştur. (II. 88/89)

Cennet Mehmed Fenâî Efendi Tophaneli Kâtip İshak Çelebi'nin oğludur. Babası mesleğindeyken terkle Hüdâyî Mahmud Efendi'ye mürid oldu. Bir aralık Simav Zaviyesi'ne şeyh oldu. Şeyhinin vefatında Tophane'de inzivaya çekildi. 1067'de (1656/57) Me'sud Efendi'nin vefatında Hüdâyî Dergâhı'na şeyh oldu. 23 Cemaziyelevvel 1075'de (12 Aralık 1664) vefat etti. Türbesinde medfundur. 90'lık bir pîrdi. Riyâzât ve mücâhedât sâhibi ermiş sayılanlardan olup ilâhîleri ve şiirleri vardır. (II. 88) [Başlıkta adı yanlışlıkla "Fennî" biçiminde yazılmıştır.]

Cercis Bey Vidin valisi kethüdâsı olup 1243 (1827/28) muharebesinde yiğitliği görülmekle müderris olmuştur ve Sofya müftüsü oğlu Mustafa Efendi'ye de kapıcıbaşılık verilmiştir. Sonra vefat etmiştir. (II. 68)

Cerrah *bak.* Kasım Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa; Şâkir Paşa

Cerrah Şeyhi *bak.* İbrahim Efendi

Cerrahbaşızâde *bak.* Mustafa Bey

Cerrahî *bak.* Nureddin Efendi

Cerrahzâde *bak.* Abdülfettâh Efendi; Mehmed Efendi; Muslihiddin Efendi

Cevdet Ahmed Efendi Dahiliye kalemi hulefâsından olup 1247'de (1831/32) vefat eyledi. Şairdir. *Nevâdirü'l-âsâr*'ı telif eylemiştir. Kardeşi Sâmil Mustafa Efendi'dir(→). (II. 89)

Cevdet Ahmed Paşa Lofçalıdır. Hacı İsmailzâde denmekle meşhurdu. İstanbul'da öğrenim gördü. Reşid Paşa'nın çocuklarına muallim olduğundan müderris, Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) vak'anüvis olup Receb 1273'de (Mart 1857) Meclis-i Tanzimat'a aza oldu. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Meclis-i Tanzimat, Meclis-i Vâlâ ile birleşerek kavânin dairesine aza oldu. Muharrem 1280'de (Haziran-Temmuz 1863) Anadolu pâyesiyle Bosna ve Hersek müfettişi oldu. Döndükten sonra Cemaziyelâhir 1282'de (Ekim-Kasım 1865) Meclis-i Hazâin azalığına nakledildi. 21 Şa'bân 1282'de (9 Ocak 1866) Adana ve Haleb vilayeti teşekkülünde vezir-

likle vali oldu. 21 Zilka'de 1284'de (15 Şubat 1868) Ahkâm-ı Adliye reisi olup Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) riyâset nezârete çevrildi. Muharrem 1287' de (Nisan 1870) Bursa valisi olduysa da haftasında ayrıldı. Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) Şûrâ-yı Devlet azalığı ile teşekkül eden adliye dairesine reis oldu. Zilka'de 1288'de (Ocak 1872) Islahat Komisyonu azası oldu. Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) Maraş valisi olup Cemaziyelâhir'de (Ağustos 1872) azledilmiş ve o sene Zilka'desinde (Ocak 1873) Şûrâ-yı Devlet azası olmuştur. 18 Zilhicce 1289'da (16 Şubat 1873) evkaf, 19 Safer 1290'da (18 Nisan 1873) maarif nâzırı olup Safer 1291'de (Mart-Nisan 1874) Şûrâ-yı Devlet azalığıyla riyâsete muavin oldu. O sene Ramazanında (Ekim 1874) Yanya valisi, Cemaziyelevvel 1292'de (Haziran 1875) ikinci defa maarif nâzırı, 3 Zilka'de'de (1 Aralık 1875) ikinci defa adliye nâzırı, Rebiyülâhir 1293'de (Mayıs 1876) Suriye valisi, haftasında üçüncü defa maarif nâzırı, Ramazan 1293'de (Eylül-Ekim 1876) üçüncü defa adliye nâzırı, Zilhicce 1293'de (Aralık 1876/ Ocak 1877) azledilip Şûrâ-yı Devlet reis vekili, Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) dahiliye nâzırı, Safer 1295'de (Şubat 1878) Suriye valisi, Zilhicce 1295'de (Aralık 1878) ticaret nâzırı, Zilhicce 1296'da (Kasım-Aralık 1879) birkaç gün sadâret makamına vekil olmuştur. Hey'et-i vükelâ yenilenince adliye nâzırı olup Receb 1299' da (Mayıs-Haziran 1882) ayrılmış ve Server Paşa'nın vefatında Ramazan 1303'de (Haziran 1886) dördüncü defa adliye nâzırı olup Ramazan 1307'de (Nisan-Mayıs 1890) Meclis-i Hass'a memur olmuştur. 5 Zilhicce 1312'de (30 Mayıs 1895) vefat eyledi. Yaşı 80'e yakın olup âlim, fâzıl, nesre ve nazma muktedir, mûsânnif ve müellifdi. 12 ciltlik *Tarih*'i, Türkçe kavaidleri ve başka eserleri herkesçe makbuldur. Mecelle Komisyonu riyâsetinde bulunduğundan fıkıhda dahi hizmetleri olmuştur. (II. 90/91)

Cevdet Efendi Bursalıdır. Mısır'a gidip Tab'hane-i Mısriye nâzırı oldu. Orada Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 89)

Cevdet Efendi İstanbulludur. 1223' de (1808) doğdu. 1270'de (1853/54) divan kalemine girdi. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 89/90; IV. 896)

Cevdet Efendi İstanbulludur. Maarif mektûbî kalemi halifelerinden olup yoluyla mektupçu muavini olmuştu. Bir hayli sene hizmette bulundu. 28 Ramazan 1310'da (14 Nisan 1893) vefat etmiştir. Doğru ve güzel ahlâk sâhibiydi. (II. 90)

Cevdet Efendi Taşralıdır. Dârülmuallimîn'den yetişti. Bir aralık Paris'te öğrenim görüp dönüşünde Maarif Nezâreti'nde ve ibtidâî müdürlüğünde bulunduktan sonra hasta olduğundan 1305'de (1887/88) ayrılıp 1306 sonlarında (1899 ortaları) vefat eylemiştir. Bazı fünûna intisabı vardı. (II. 90)

Cevdet Efendizâde *bak.* Mustafa Efendi (Derviş)

Cevdet Halil Efendi Galata kadısı Derviş Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Damadzâde Feyzullah Efendi'ye damad ve onun şeyhülislâmlığında mektupçusu olmuştur. 1190 (1776) tarihlerinde İzmir, 1199' da (1785) Edirne ve Rebiyülâhir

1201'de (Ocak-Şubat 1787) Mekke mollası oldu. Zilka'de 1206'da (Haziran-Temmuz 1792) İstanbul kadısı olup sonra azledilmiş ve 26 Rebiyülâhir 1209'da (20 Kasım 1794) vefat etmiştir. Gönül adamı ve şairdir. (II. 89)

Cevdet Mustafa Efendi (Behcetzâde) Babası defterdar Behcet Efendi'dir. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Arabacılar kâtibi, Zilka'de 1185'de (Şubat 1772) mevkufatçı, 1188'de (1774) sipahiler kâtibi oldu. Sonra bu gibi görevleri devredip 1198'de (1784) birinci ve 1200'de (1786) ikinci defa süvari mukabelecisi olup 27 Rebiyülâhir 1201'de (16 Şubat 1787) vefat etti. Babasının yakınında medfundur. Oğlu Emin Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 450)

Cevher Ağa Saray ağalarından olup hazinedar-ı şehriyârî, Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) dârüssaâde ağası oldu. 26 Zilka'de 1187'de (8 Şubat 1774) Mısır'a gönderilmiştir. Sonra Medine'ye gidip oradan çağrılıp tekrar hazinedar-ı şehriyârî olmuştur. Receb 1193'de (Temmuz-Ağustos 1770) dârüssaâde ağası olarak Cemaziyelâhir 1197'de (Mayıs 1783) ayrılmış ve Medine'de birkaç sene sonra vefat eylemiştir. (II. 92)

Cevher Ağa Sarayda bulunarak musâhib-i padişahî olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) idam cezasına uğradı. (II. 92)

Cevher Ağa Saray ağalarından olduğundan hazine vekili oldu ve yedi sene sonra Receb 1234'de (Mayıs 1819) istifa edip Şam'a gönderildi. Orada vefat etmiştir. (II. 92)

Cevher Ağa Sultan Abdülaziz'in vâlidesinin başağası olup tahta çıkışının ardından 1277'de (1861) mûsâhib ve vâlide sultan başağası oldu. Şa'bân 1291'de (Eylül 1874) hazinedar-ı şehriyârî olup 1293'de (1876) dârüssaâde ağası oldu. Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) Lala Süleyman Ağa tayin edilince bu zat hanesine çekildi. 15 Zilhicce 1304'de (4 Eylül 1887) vefat etti. Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedildi. Tedbirli ve haysiyet sâhibiydi. (II. 92)

Cevher Paşa Serhatlerde bulunup mîrimîran olmuştur. 1158'de (1745) Karasi sancağıyla İran harbine memur oldu. Sancaklarda dolaşıp 1176'da (1762/63) Amasya mutasarrıflığından ayrılarak vefat eylemiştir. (II. 91/92))

Cevherî *bak.* Ali Efendi (Hacı)

Cevherî Ali Efendi Uzun Bâlî Efendi'nin oğlu olup 932'de (1526) doğdu. Müderris, Manisa müftüsü ve Maraş kadısı oldu. Receb 992'de (Temmuz 1584) vefat etti. Arapça kasideleri ve kıt'aları vardır. Eserleri: *Şerh-i Miftâh*'a hâşiyesi, *Dürer ü Gurer*'i ayıklayıp değiştirerek hâmişinde kelimatı, sarfda bir metin ve bir şerhi, *Nisabü'l-İntisab tercümesi, ed-Dürrü'l-Manzûm [el-Ikdu'l-Manzûm]* adında *Zeyl-i Şakâyık, Nâdiretü'z-Zemen fî Ahvâli'l-Yemen.* (III. 502)

Cevrî Ahmed Efendi Kız Ali Efendi'nin kardeşinin oğludur. Müderris iken vazgeçip Mekke'de yerleşti. Rebiyülâhir 1112'de (Eylül-Ekim 1700) vefat etmiştir. Şair ve mûsikîşinasdı. (II. 91)

Cevrî İbrahim Efendi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup güzel yazı yazardı. 1065'de (1655) vefat eyledi. Şairdir. Eserleri: *Divan, Cezire-i Mesnevî*'ye beşer be-

yitle terkibi, Hakanî'yi tezyilen *Hilye-i Çâryâr-i Güzin*, manzum *Melhame*. (II. 91)

Cevrî Usta Sarayda II. Mahmud dairesi câriyelerinden iken 1223'de (1808) efendisinin yolunda büyük bir hizmet eylemekle hazinedar olmuştur. 1240 (1824/25) yılından sonra vefat eylemiştir ki fazlasıyla gözde ve nüfuzluydu. Mektep ve çeşme gibi hayrâtı vardır. İyiliği severdi. Kız kardeşinin oğlu Mehmed Bey kurenâdan olmuştur. (II. 91)

Cevzak *bak.* Süleyman Paşa

Cezbî İbrahim Efendi Tırhalalıdır. Kadı olup Ziştovi'ye sürüldü. Bırakıldıktan sonra 1161'de (1748) yaşlı iken vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Şairdi. (II. 68)

Cezbîzâde *bak.* Es'ad Ahmed Efendi; Necmeddin Hasan Efendi

Cezerîzâde *bak.* Kasım Sâfî Paşa (Koca); Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi

Cezerîzâde Şemseddin Mehmed Cezerî evlâdıdır. Bunlardan Kasım Paşa I. Süleyman'ın (Kanunî) (hd 1520-1566) vezirlerinden olmuştur. Sonra evlâdından parlayan olmadı. (IV. 686-87)

Ceziz *bak.* Nesimî Ahmed Efendi

Cezmî Çelebi Divan kâtiplerinden olup Yemişçi Hasan Paşa aleyhinde arkadaşı Hüseyin Halife ve diğerleriyle 1011'de (1602/03) idam edilmiştir. (II. 68)

Cezzar *bak.* Ahmed Paşa

Cıbıl Attarzâde *bak.* İbrahim Bey

Cihan Giray Kırım Giray'ın oğludur. 1102'de (1691) kalgay olup 1103'de (1691/92) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (II. 92)

Cihangirî *bak.* Hasan Burhaneddin Efendi

Cihanşah Bey İran beylerinden olup Urman beyiydi. 961'de (1554) Osmanlı Devleti'ne bağlandı. Sonra vefat etti. (II. 92)

Cihanzâde *bak.* Âtıf Ahmed Bey; Hasan Bey; Hüseyin Bey; Şemseddin Mehmed Bey (Hatmanzâde)

Cihanzâde Geçen asırda Hasan Bey evlâdına denmiştir ki, asrımıza kadar yetişebildi. Bunlardan bir genç vardır. (IV. 687)

Cin *bak.* Ali Paşa (Hacı)

Cin Ali Paşazâde *bak.* İbrahim Paşa

Cinânî (Rıdvanzâde) Amasyalıdır. Ümenadan bir zat olup I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat etti. Şairdir. (II. 88)

Cinânî Mustafa Efendi Bursalıdır. Müderris olup Muharrem 1004'de (Eylül 1595) vefat eyledi. Üç dilde nazma ve nesre muktedirdi. *Bedâyiu'l-Âsâr*ı telif eylemiştir. Hoş sohbet, lâtifeci ve gözü zayıftı. (IV. 379)

Cinci *bak.* Hüseyin Efendi

Cincizâde *bak.* Abdurrahman Efendi

Cism-i Lâtif *bak.* İsmail Efendi

Civan *bak.* Ârif Ağa

Civan Kapıcıbaşı *bak.* Mehmed Paşa

Civan Kapıcıbaşızâde *bak.* Süleyman Bey

Civanî Çelebi Külâhçı esnafından olup 950 (1543) yılına doğru vefat eyledi. Şairdir. (II. 89)

Civanî Çelebi Tırhalalıdır. İbn Kemâl'den okudu. Vize kadısı olup 950 (1543) yılından sonra vefat etti. Şairdir. (II. 89)

Civanî Mustafa Efendi Mehmed'in oğludur. Müderris ve Şam müftüsü,

sonra Kütahya, Bosna ve Kayseri mollası oldu. Şa'bân 1027'de (Ağustos 1618) vefat etti. Maariften hissedar, derviş huyluydu. (IV. 384)

Cizyedar *bak.* Abdullah Paşa; Emin Efendi

Cizyedarzâde *bak.* Âgâh Hüseyin Efendi; Hüsâmeddin Efendi (Bahâeddinzâde); İzzet Mehmed Efendi (Bahâeddinzâde); Tâhir Mehmed Efendi

Coğrafyacı *bak.* Ebûbekir Efendi

Cûdî Efendi Dâyezâdedir. I. Mahmud devrinin (1730-1754) usta şairlerindendir. Bu devrin sonlarında vefat eyledi. Meşhur Hoca Neş'et Efendi bunun öğrencisi olduğundan Arapça ve Farsça'da ustaydı. (II. 91)

Cûdî Mehmed Efendi Bâbıâlî kâtiplerinden olup âmedî kaleminde başhalife olmuştu. 15 Zilhicce 1209'da (3 Temmuz 1795) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da defnedildi. (II. 91)

Cûdî Mustafa Efendi (Hâfız) Müderris ve mevleviyetle Üsküdar pâyesi olup 27 Rebiyülevvel 1247'de (5 Eylül 1831) vefat ederek Vefa'ya defnedildi. (IV. 471)

Cuhud *bak.* Yahyâ Efendi

Cuma Efendi Tosyalıdır. Bir müderris olup 972'de (1664/65) vefat etti. Dersiâmdı. (II. 86)

Cûşî Efendi Kâtip olup süvari mukabelecisi olmuştu. 1014'de (1605/06) Şahbaz Ağa vefat edince o da üzüntüsünden vefat etti. (II. 91)

Cüce *bak.* Nasûh Ağa

Cündî *bak.* Hamza Bey; Ömer Ağa; Selim Ağa

Cündîzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

Cüneyd Bey Canik beyi olup I. Bâyezid (Yıldırım) devrinde (1389-1402) yaşadı. Alpaslanzâde Hüseyin Bey bunun vefatından sonra yerine bey oldu. (II. 89)

Cüneyd Bey Aydın beyi İsâ Bey'in oğludur. Babasının yerine geçti. Babası Aydın sancağını I. Bâyezid'e (Yıldırım) teslim eyledi. Kendisi ise Timur olayında (1402) Aydın beyi oldu. 830 (1427) yılında Kurt Hasan Bey'le beraber yakalanıp büyük oğluyla idam edildi. Küçüğü Hamza Bey, Osmanlı Devleti'ne bağlıydı. (II. 89)

Cüzhan *bak.* İdris Efendi

Çadırcızâde *bak.* Mehmed Ağa; Mehmed Efendi

Çağırgan *bak.* Mehmed Paşa (Saçbağı)

Çâker Ağa Askeriyeden yetişip sipahiler ağası olarak IV. Mehmed devrinde (1648-1687) vefat etmiştir. Oğlu mevâlîden Halil Efendi'dir. (II. 92)

Çâkerî Efendi Diyarbekirlidir. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat eyledi. Usta şairdir. (II. 93)

Çakır *bak.* Hüseyin Ağa

Çakır Ağa II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ricâlindendir. Üsküblü'de ve başka yerlerde 6 mescidi vardır. (II. 92)

Çalık *bak.* Ahmed Ağa; Ahmed Paşa; Ali Efendi; Ali Paşa (Hacı); Ya'kub Efendi

Çalık damadı *bak.* Mehmed Efendi (Hâfız)

Çalkandızâde Ârif Efendi'den başlar bir ailedir. Geçen asır sonlarında bazı mevâlî görülmüştür. (IV. 687)

Çalkandızâde *bak.* Abdullah Efendi; Ârif Mustafa Efendi; Atâullah Efendi; Mustafa Efendi

Çandarlı *bak.* İsâ Paşa

Çandarlızâde *bak.* Ali Paşa

Çandarlızâde Edebâlî'nin akrabasından Çandarlı Halil Hayreddin Paşa'nın torunlarına denir ki, eski hânedandan olup içlerinden sadrazamlar ve vezirler yetişmiştir. Torunları halen tevliyetine mutasarrıftırlar. (IV. 687)

Çaparzâde *bak.* Ahmed Paşa (Hacı); Mustafa Bey

Çaparzâde Yozgat'da türeyen beylere denir ki, Ahmed Paşa, Mustafa Bey ve Süleyman Bey gibi ün salanları vardır. Gönüllerini kazanabilmek için birine vezirlik ve birine de kazaskerlik verilmiştir. Halen torunları vardır. (IV. 687)

Çapkın Dede *bak.* Sâlih Dede

Çaprastılı damadı *bak.* Süleyman Efendi

Çarhacı *bak.* Ali Paşa (Hacı)

Çariçezâde *bak.* Râmiz Mehmed Efendi

Çarşambalızâde *bak.* Said Mehmed Efendi

Çarşambavîzâde Sudûrdan Mehmed Efendi evlâdıdır. (IV. 687)

Çaşnigirzâde *bak.* İsmail Ağa

Çatak *bak.* Mehmed Paşa

Çatalbaş *bak.* İbrahim Paşa; Mustafa Paşa

Çatra-patrazâde *bak.* Ali Paşa

Çavuş *bak.* İbrahim Paşa

Çavuşbaşızâde *bak.* Ahmed Vesim Efendi (Hacı)

Çavuşoğlu *bak.* Hasan Ağa

Çavuşzâde *bak.* Ahmed Ağa; Ahmed Efendi; Ali Efendi; Âtıf Ahmed Bey; Emin Mehmed Ağa; Emin Mehmed Efendi; Fâhir Efendi (Hacı); Hüseyin Efendi; İbrahim Efendi; Kurd Mehmed Efendi; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa; Mustafa Efendi; Necib Ömer Ağa; Said Revnak Mehmed Efendi

Çayırzâde *bak.* Ahmed Bey; İbrahim Ağa

Çayırzâde III. Selim'in (hd 1789-1807) mîrahûru İbrahim Ağa'nın ev-

lâdı ve torunlarıdır. Bunlardan Hakkı Bey vardır. (IV. 687)

Çeçenzâde *bak.* Hasan Paşa

Çekirdek Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Çelebi *bak.* Ali Paşa (Güzelce); Ârif Efendi (Seyyid); Emin Mehmed Ağa; Emin Mehmed Efendi; Hüseyin Paşa; İbrahim Paşa; İsmail Ağa; İsmail Paşa; Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Ağa; Mustafa Efendi; Mustafa Paşa; Ömer Paşa; Yusuf Paşa

Çelebi Ağazade *bak.* Zeynelâbidin Bey

Çelebi Duman *bak.* Süleyman Ağa (Seyyid)

Çelebi Efendi *bak.* Râsim Mehmed Efendi

Çelebi Efendi Maliyeden yetişip 1161'de (1748) haremeyn kesedarı oldu. Uzun süre devam edip III. Mustafa devri (1757-1774) başlarında vefat eylemiştir. (II. 94)

Çelebi Halife *bak.* Mehmed Cemâlî

Çelebi Kadı *bak.* Mehmed Efendi

Çelebi Kethüdâ *bak.* Mustafa Paşa

Çelebi Kethüdâ Beyzâde *bak.* Abdülbâkî Ağa

Çelebi Kethüdâzâde *bak.* Ali Efendi

Çelebi Mustafa Paşazâde *bak.* Ahmed Bey; Ali İlhâmî Bey; Ebûbekir Rıfkî Bey; Hasan Tahsin Bey

Çelebi Şeyh *bak.* Mehmed Efendi

Çelebioğlu *bak.* Alâeddin; Derviş

Çelebizâde *bak.* Ali Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; Eşref Mehmed Efendi (Hacı); Hasan Paşa (Şerif); Hüseyin Ağa; İsmail Âsım Efendi; Şerif Mehmed Ağa; Şevkî Ahmed Efendi; Zeynelâbidîn Mehmed Efendi

Çelebizâde "Yirmisekiz Çelebi", "Küçük Çelebi" ve "Yenibahçeli Çelebi" diye meşhur üç Mehmed Efendi'nin evlâdlarına denir ki, öncekinden sadrazam Said Paşa, ikincisinden şeyhülislâm İsmail Âsım Efendi ve üçüncüsünden birtakım kürsü şeyhleri gelmiştir. (IV. 687)

Çelik *bak.* Mehmed Paşa; Mustafa Paşa

Çelik Mehmed Paşazâde *bak.* İbrahim Paşa

Çene *bak.* Mehmed Efendi; Şuhûdî Mehmed Efendi

Çengelzâde *bak.* Tâhir Mehmed Paşa

Çengizâde *bak.* Ali Paşa

Çepcizâde *bak.* Halil Ağa

Çerağ Bey Muhyiddin Arabî evlâdındandır. Bursa hisarında mescidi ve hayır eserleri vardır. Pınarbaşı kabristanında medfundur. (II. 93)

Çerçinzâde *bak.* Hasan Efendi

Çerkes Beyzâde *bak.* Es'ad Mehmed Bey

Çerkes Beyzâde I. Abdülhamid'in (hd 1774-1789) rahûru Çerkes Mehmed Bey'in evlâdıdır ki, oğlu sudûrdan olmuştur. (IV. 687)

Çeşmî *bak.* Mehmed Efendi

Çeşmî Hüseyin Efendi Gözleri güzel olduğundan bu adı almıştır. Enderûn'dan yetişip sırkâtibi oldu. Sonra surre emir olarak 1135'de (1722/23) Hicaz'da vefat eylemiştir. 1132'de (1720) Sormagir Camii'ni yaptırdı. Hâfız Osman Efendi'nin öğrencisi usta bir hattatdı. (II. 94)

Çeşmî Mehmed Efendi Aydın'da, Geğri'de (ككرى) tüccardan Hacı Sü-

leyman'ın oğludur. Çalışıp müderris oldu. Kuyucu Murad Paşa'ya intisapla ordu kadısı oldu. Sonra Haleb, Bursa, Edirne mollası olmuştur. Receb 1031' de (Mayıs 1622) İstanbul kadısı oldu. Rebiyülâhir 1032'de (Şubat 1623) azlolundu. Şa'bân'da (Haziran 1623) ikinci defa kadı oldu. Zilka'de 1032'de (Eylül 1623) ayrıldı ve Muharrem 1036'da (Eylül-Ekim 1626) Anadolu pâyesi verildi. Muharrem 1041'de (Ağustos 1631) Anadolu kazaskeri oldu. Receb' de (Ocak-Şubat 1632) Rumeli kazaskeri olduysa da haftasında sürüldü. Cemaziyelâhir 1044'de (Kasım-Aralık 1634) vefat eylemiştir. Âlim ve şairdi. Oğlu Mustafa Efendi' dir(→). Bunun oğlu Abdürrahim Efendi, Safer 1065' de (Aralık 1654) ve onun oğlu Mehmed Efendi, 1093'de (1682) müderris iken vefat etmiştir. Diğer oğlu Sâlih Efendi olup onun oğlu Emin Mehmed Emin Efendi'dir(→). Emin Efendi'nin oğlu müderris Abdülhalim Efendi, 15 Safer 1122'de (15 nisan 1710) vefat etmiş ve bu Abdülhalim Efendi'nin oğlu da Mekke kadısı iken vefat etmiştir. Onun oğlu Reşid Mustafa Efendi' dir(→). Çeşmî Efendi'nin oğlu Mustafa Efendi'nin ikinci oğlu Abdülkerim Efendi'dir(→). Bunun oğlu İsmail Efendi, Cemaziyelevvel 1124'de (Haziran 1712) vebadan vefat etmiştir. Çeşmîzâdelerden Said Efendi, beytülmal kâtibi olup sürgünde iken adalardan birinde vefat etmiştir. Oğlu Mes'ud Mehmed Efendi, müderris olup Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Diğer oğlu Süleymaniye müderrislerinden Es'ad Mehmed Efendi, 7 Zilhicce 1226'da (23 Aralık 1811) vefat eyledi. Onun oğlu Hâlis Mehmed Efendi'dir. (II. 93/ 94) [Aynı kişinin soyu *Mehmed Efendi (Çeşmî)*(→) maddesinde daha farklıdır].

Çeşm-i Siyah *bak.* Mustafa Efendi

Çeşmîzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Es'ad Mehmed Bey; Halil Efendi; Halis Mehmed Efendi; Mes'ud Efendi; Mustafa Efendi; Naimî Ni'metullah Efendi; Reşid Mustafa Efendi; Said Efendi; Sâlih Mehmed Efendi

Çeşmîzâde IV. Murad devri (1623-1630) sudûrundan Çeşmî Efendi evlâdıdır ki, bir asır kadar sürebilmiştir. (IV. 687)

Çeşmîzâde tabii *bak.* Hasan Efendi

Çeşmisiyah Paşa Karagöz Paşa dahi denir. Harem ağalarından olup II. Mehmed'in (Fâtih) vefatında II. Bâyezid'e sekbanbaşı ve yeniçeri ağası oldu. Sonra Kastamonu ve sonra Anadolu beylerbeyi olup 917'de (1511) şehid olmuştur. Cesur, sâdık ve gayretliydi. (II. 93)

Çeşteci *bak.* Ali Paşa

Çete *bak.* Hasan Efendi

Çeteci *bak.* Abdullah Paşa

Çetecizâde *bak.* Tayyibî İsmail Efendi

Çetin *bak.* Hasan Ağa

Çetrefilzâde *bak.* Hüseyin Paşa; Yusuf Paşa

Çetrezâde *bak.* Ahmed Ağa

Çevgânîzâde *bak.* İbrahim Efendi

Çıkın *bak.* Hasan Ağa

Çıkrıkçı *bak.* Kemâleddin

Çıracızâde *bak.* Hüseyin Efendi; Mehmed Efendi

Çırakçı *bak.* Hasan Paşa

Çiçekçibaşızâde *bak.* Feyzullah Efendi; Tâhir Mehmed Efendi

Çiçekli *bak.* Şerif Efendi

Çiftelerli *bak.* Osman Paşa

Çiğzâde *bak.* Mehmed Ağa

Çil *bak.* Ahmed Paşa; Emin Ağa; Haydar Efendi; Osman Ağa; Osman Efendi

Çil Emin Ağazâde *bak.* Âkif Mustafa Ağa; Emin Mehmed Efendi

Çilağaç Bey Çerkes olup 1014'de (1605/06) Tırhala beyi oldu. Sonra vefat etti. (II. 94)

Çilesiz *bak.* İbrahim Efendi

Çirecizâde *bak.* Âlim Efendi; Hasan Efendi

Çivicizâde *bak.* Ahmed Efendi

Çivizâde *bak.* Abdî Çelebi; Ali Efendi; Atâullah Efendi; Mahmud Paşa; Mehmed Efendi; Muhyiddin Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Ümmügülsüm Hatun

Çivizâde Şeyh İlyas adlı zatın oğullarıdır ki, şeyhülislâm ve sudurdân oldular. Hânedanları iki asır kadar devam etmiş ve birbuçuk asır önce sönmüştür. (IV. 687)

Çivizâde Hısmı *bak.* Abdullah Efendi

Çoban *bak.* Ali Ağa; Kasım Ağa; Mustafa Paşa; Süleyman Ağa

Çoban Giray III. Mehmed Giray'ın kardeşidir. 1031'de (1622) vefat etmiştir. (II. 94)

Çoban Giray Cengiz soyundan olup 1205'de (1790/91) İsmail muharebesinde şehid oldu. (II. 94)

Çolak *bak.* Hasan Ağa; Hüseyin Paşa; İbrahim Paşa; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa; Mustafa Efendi

Çomar *bak.* Ali Paşa

Çorapsız *bak.* İbrahim Paşa

Çorazâde *bak.* Ahmed Paşa

Çorumîzâde *bak.* Hasib Efendi

Çömezzâde *bak.* İsmail Efendi

Çömlekçizâde *bak.* Kemâleddin Çelebi; Mehmed Efendi

Çörekçizâde *bak.* Nüzhet Ahmed Efendi

Çöteli *bak.* Ahmed Paşa

Çötelizâde *bak.* Hasan Bey; İbrahim Paşa; İshak Paşa

Çufutoğlu *bak.* Ahmed Paşa; Mehmed Paşa

Çukacızâde *bak.* Abdürrahim Efendi; Ahmed Efendi; Fehmî İbrahim Efendi; İbrahim Efendi; Mehmed Efendi

Çukacızâde Geçen asırda mevâlîden olan bir ailedir ki, Mehmed Efendi ve oğlu İbrahim Efendi'den başlar. (IV. 687)

Çukadarzâde *bak.* Resmî Ahmed Efendi

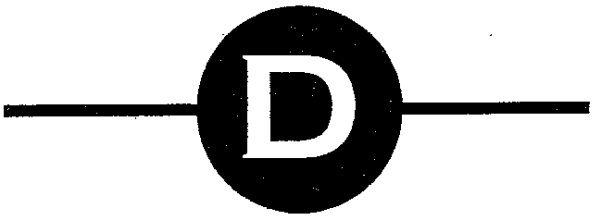

Dağdevirenoğlu *bak.* Ahmed Ağa; Mehmed Ağa

Dağıstanîzâde *bak.* İsâ Efendi

Dağî *bak.* Mehmed Efendi

Dâî Kastamonuludur. Orada camide muarrif olup II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. Şairdir. (II. 322)

Dâî Abdurrahman Çelebi Ayas Paşazâde Ahmed Beyin dâyezâdesi olup Mısır'da Menife kadısı olmuştu. 996'da (1588) Vâiz Arab ile birlikte boğularak vefat etmiştir. Şairdir. (II. 322)

Dâî Mehmed Efendi Beykozludur. Oraya imam ve hatip oldu. 1070'de (1659/60) vefat etti. Şairdir. (IV. 172)

Dâî Şemseddin Tüsterlidir. 1060'da (1650) vefat eyledi. Şairdir. (II. 322)

Dâîzâde *bak.* Kasım Efendi

Dal *bak.* Mehmed Efendi

Dalgıç *bak.* Ahmed Paşa (Dalgılıç)

Dalkılıç *bak.* Mehmed Ağa

Daltaban *bak.* Mustafa Paşa

Damad *bak.* Ca'fer Paşa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Ağa; Mustafa Paşa; Râsih Mustafa Efendi

Damad-ı Padişahî *bak.* Hasan Paşa

Damad-ı Şehriyârî *bak.* Ahmed Paşa; Ahmed Paşa (Celep); Ahmed Paşa (Hafız); Ahmed Paşa (Mîrahûr); Ebûbekir Paşa (Hacı); Edhem Mahmud Paşa; Hasan Paşa; İbrahim Bey; İbrahim Paşa; İbrahim Paşa (Melek); İbşir Mustafa Paşa; İsmail Paşa; Melek Ahmed Paşa; Osman Paşa; Râtib Ahmed Paşa; Said Mehmed Paşa; Sinan Paşa; Süleyman Paşa; Zağanos Mehmed Paşa

Damadzâde *bak.* Abdülbâkî Efendi; Âkif Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Ebûlhayr Ahmed Efendi; Feyzullah Efendi; Hamid Efendi; Muhib Efendi; Murad Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Mustafa Ağa; Mehmed Paşa

Damadzâde Sudûrdan Damad Mehmed Efendi'nin oğluna dendiği gibi bu aile söndükten sonra Minkarîzâde Yahyâ Efendi damadı Mustafa Efendi'nin evlâdına denmiştir. Şeyhülislâm ve kazasker olarak II. Mahmud devrine (1808-1839) kadar devam etmiştir. (IV. 690/91)

Dâniş Abdülkadir Bey Asâkir-i Mansûre mektûbî serhalifesi iken 1252'de (1836/37) vefat eyledi. Eyüp'e defnedildi. (II. 322)

Dâniş Abdülvehhâb Efendi (Seyyid) Sirozîzâde Kâmil Efendi'nin oğludur. Mahrec mevâlîsinden olup 1295 (1878) yılından sonra vefat etti. (II. 323)

Dâniş Ağa Mâbeyn-i hümâyûn müdürlüğünde bulunmuş ve Sultan Abdülmecid devrinde (1839-1861) vefat etmiştir. (II. 323)

Dâniş Ahmed Ağa (Hatibzâde) Galata'da Nişancı Camii hatibinin oğludur. Râgıb Paşa dairesine girmiş ve onun sadrazamlığında kapıcılar kethüdâsı olmuştur. Kapıcıbaşı, Zilka'de 1170'de (Temmuz-Ağustos 1757) çavuşbaşı oldu. Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) azledildi. Sonra kapıcılar kethüdâsı ve Bostancı Kışla-

sı bina emini oldu. Bölük ağalığına nâil olup hizmetlere gönderildi. 1184 (1770/71) ve 1190'da (1776) iki defa sipahiler ağası oldu 1191'de (1777) Midilli'ye ikamete gönderildi. 1192'de (1778) orada vefat eyledi. Şairdir. Hayatında Pîrî Paşa Mescidi'ne minber koymuş ve vefatından sonra 1194'de (1780) bir çeşme inşa edilmiştir. (I. 266)

Dâniş Ali Dede (Nevalîzâde) Abdullah Efendi'nin torunudur. Tahsilden sonra Âdem Dede'den el alıp Mevlevî oldu. Kıbrıs Mevlevîhanesi ve Kudüs Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1095'de (1684) vefat etti. Şairdir. Yaşlıydı. (III. 517)

Dâniş Bey Divan kaleminden yetişip 17 Ramazan 1245'de (12 Mart 1830) 25 yaşında vefat etti. Üç dilde nazma ve nesre muktedir olup *Divan*'ı ve eserleri vardır. Âkif Paşa ve Pertev Paşa'nın eserlerine satırı satırına ekler yapmış, Pertev Paşa'nın bir kasidesini ele geçirip ondan üstün bir nazîre yapmıştır. (II. 322)

Dâniş Hasan Bey Selânikli Mûsâ Paşa'nın oğludur. 1249'da (1833/34) doğdu. Taşra kaymakamlıklarında bulunup Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) sonlarında vefat etti. Şairdir. (II. 323)

Dâniş Mehmed Bey Safiye Sultanzâde Mehmed Rezmî Bey'in torunudur. Hâcegân-ı Divan-ı Hümâyûn' dan olarak iki defa Rumeli Ordusuyla savaşlarda bulunmuş ve mevâcib dağıtımı memuriyetiyle Bağdad'a gitmişti. Kerbelâ, Necef ve diğer mübarek yerleri ziyaret edip döndükten sonra bir müddet gümrük muâmelatının teftişinde, basma ihdasında, emânetinde ve damga zuhurunda ilk defa memuriyetinde bulunmuş, Mevlevî olduğundan ömrünün sonunda Konya'ya gidip Hz. Mevlânâ'yı ziyaret etmiş ve dönüşünden sonra 1253'de (1837/38) vefat etmiş, Beşiktaş'da Köprübaşı denilen yerde bulunan büyükbabasının makberesine defnedilmiştir. Acıçeşme'de 8-10 parça müsakkafattan oluşan bir vakıf tertip ederek ecdadının vakfına ilâve edip evlâdına tahsis eylemiştir. Zarif, nahif, şair, hazırcevap, gayetle fukaraperverdi. Torunlarından Salâhaddin Bey, Matbaa-i Âmire müdürü ve Hasan Hilmî Bey, Şehremâneti muhasebe kalemi halifelerindendir. (II. 322/23)

Dâniş Mehmed Efendi (Seyyid) Müderriszâde Ârif Efendi'nin oğludur. Müderris, Receb 1272'de (Mart 1856) Yenişehir, Şevvâl 1279'da (Mart-Nisan 1863) Edirne ve Muharrem 1282'de (Haziran 1865) Medine mollası olup sonra vefat etti. (II. 323)

Dâniş Süleyman Efendi İstanbulludur. Müderris ve kadı olup sonra mesleğini terk ederek remmâl olmuş ve 1060'da (1650) vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 322)

Dâniş Süleyman Efendi III. Ahmed'in oğlu Şehzâde Mehmed'in dâyesinin oğluydu. Bu sebepten Enderûn'da yetişip peşkir ve miftâh ağalıklarında bulunup sırkâtibi olmuştur. 1165'de (1752) saraydan çıkıp hâcegândan olarak mevkufâtî, 1167'de (1753/54) kalyonlar kâtibi, 1171'de (1757/58) masraf kâtibi, birkaç sene sonra azille 1179'da (1765/66) cebeciler kâtibi, sonra başka görevlerde bulunarak 1186'da (1772/73) hazine muhasebecisi oldu. 1189'da (1775) vefat etmiştir. Şair Hâtem Efendi'nin şâkirdi maarifperver bir şairdir. (II. 322)

Dârâ Bey Uzun Hasan'ın adamlarından iken Karahisar-ı Şarkî'nin fethindeki hizmetine karşılık 873'de (1468/69) Çirmen yani Edirne sancağı mutasarrıflığı verilmiştir. Orada vefat eyledi. (II. 321)

Darbende *bak.* Ali Paşa (Kitapçı)

Darbhaneci *bak.* Hüseyin Paşa (Hacı)

Darbhor *bak.* Reşid Mehmed Paşa

Darbûne *bak.* Ebûbekir Paşa

Darbûnezâde *bak.* Nu'man Ağa; Ömer Paşa

Dârendelizâde *bak.* İzzet Mustafa Efendi

Dârendelizâde I. Abdülhamid devri (1774-1789) sadrazamı Dârendeli Mehmed Paşa'nın torunlarına denmiştir. Bir-ikisi yükselmiştir. (IV. 690)

Dârıb *bak.* Muhyiddin Efendi

Dârülkurrâ Şeyhi *bak.* Mehmed Efendi

Dâsenî Mirza Kürt beylerindendir. Musul valisi olmuştur. Azilden sonra 1060'da (1650) Malatya'da vefat eyledi. (II. 321)

Dâver Mehmed Bey Fâtih zabtiye kaymakamı Abdullah Kâmil Efendi'nin oğludur. 1261'de (1845) doğdu. Mühendishane'den yetişip zâbit olmuştur. Sonra yükselerek miralay olup Tophane Meclisi azası iken Zilka'de 1307 başlarında (Haziran 1890 sonları) vefat etti. Karacaahmet'de amcası mevâlîden müftü Şükrî Efendi kabrine defnedilmiştir. (II. 326)

Dâver Mustafa Efendi Kalemden yetişip Bosna mektupçusu oldu. İstidadı görülünce 1243'de (1827/28) hâcegânlık rütbesi verilip bazı küçük görevlerde bulunmuş ve sonra vefat etmiştir. (II. 326)

Dâvud II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) meş'alecileri ve seyisleri şeyhidir. Mescidi vardır. (II. 323)

Dâvud Abdülkerim Efendi Kengırılıdır. Müderris, molla ve Mekke pâyesi oldu. 1295 (1878) yılından sonra vefat etti. (II. 326)

Dâvud Ağa Kapı ağası olup 962'de (1555) vefat etti. Eyüp'de bir mescid yaptı. Orada medfundur. (II. 325)

Dâvud Ağa I. Süleyman (Kanunî) devri sonlarında bostancıbaşı olarak II. Selim devri (1566-1574) başlarında vefat etti. (II. 325)

Dâvud Ağa Kapıcıbaşı olup 1007'de (1598/99) vebadan vefat etti. (II. 325)

Dâvud Ağa Mehmed Ağa Camii'nin mimarı olup 1028'de (1619) vefat etti. Sanatında ustaydı. (II. 325)

Dâvud Ağa Muharrem 1072'de (Eylül 1661) peşkir gulâmı, sonra iç kiler kethüdâsı, daha sonra hazinedarbaşı ve Zilka'de 1075'de (Mayıs-Haziran 1665) bâbüssaâde ağası oldu. Cemaziyelâhir 1090'da (Temmuz 1679) emekli olup sonra vefat eyledi. (II. 325)

Dâvud Ağa (Gerçek) Fransalıdır. On kadar ailesiyle İstanbul'a gelip Müslüman oldu. Cevahirci Marşan adında bir Fransız, Fransa elçisine şikâyet ederek iknaya çalışmış ise de başaramamıştır. Bu zat tersanelerde çalışıp yararlık göstermiş ve İstanbul'da yangın tulumbasını icat ederek tulumbacıbaşı olmuştur. 1146'da (1733/34) vefat ederek Taşkasap'da defnedilmiştir. Kabrinde 1154 (1741), 1173 (1759/60) ve 1174 (1760/61) tarihlerinde vefat eden tulumbacıbaşılardan Sâdık Ali Ağa, Büyük İbrahim Ağa ve Küçük İbrahim Ağa ile 1222'de (1807) vefat eden Tulumbacıbaşı İsmail

Yümnî Ağa orada medfundurlar. (IV. 853) [Bu kişinin biyografisi II. 326'da Küçük Dâvud Ağa adıyla eksik biçimde bir kez daha yer almıştır.]

Dâvud Ağa (Hacı) I. Süleyman (Kanunî) zamanı (1520-1566) ricâlinden olup Ayazma Kapısı Mescidi'ni yaptı. Azepler'de medfundur. (II. 324)

Dâvud Ağa (Küçük) *bak.* Dâvud Ağa (Gerçek)

Dâvud Bâlî Bey I. Bâyezid (Yıldırım) devri (1389-1402) beylerindendir. 804'de (1402) harpde kayıp oldu. (II. 323)

Dâvud Bey Alacahisar beyi olup Girit seferinde vefat etti. (II. 325)

Dâvud Bey b. İbrahim b. Mehmed b. Ulvan b. Osman b. Ramazan'dır. O ailede çekişme çıkınca sonunda bu zat Adana'yı zapteyledi. Hayli zaman hüküm sürüp 885'de (1480) bir harpde yok oldu. (II. 323)

Dâvud Bey Hadak beyi olup II. Selim'e (hd 1566-1574) bağlılığını bildirdi. Beraberinde Felek adında bir Kürt beyi de bağlandı ve bu halde vefat etti. (II. 325)

Dâvud Bey Livadyalı Hasan Paşa'nın torunu, Yusuf Bey'in oğlu ve Hacı Ali Bey'in(→) kardeşidir. Karaağaç mübayaacısı olup 1238'de (1822/23) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (III. 566)

Dâvud Dede Buhara'dan Ali Mest Sultan'la Anadolu'ya geldi. I. Bâyezid (Yıldırım) devrinde (1389-1402) yaşadı. Ferhâd Paşa üzerine türbe yaptı. (II. 323)

Dâvud Efendi Mudurnuludur. Halvetî olup tasavvuf hakkında Kızıl Ahmed'e *Gülşen-i Tevhid* isminde bir risalesi vardır. Ermiş sayılanlardandır. 933'de (1526/27) vefat etti. (II. 324)

Dâvud Efendi (Atlı) Kastamonulu Bâyezid'in oğludur. Şam mollası olup azledilmiş olarak 1054'de (1644) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (II. 325)

Dâvud Efendi (Kara) Kemâl Efendi'nin oğludur. Müderris ve ikişer defa Sahn müderrisi ve Bursa kadısı olarak emekli oldu. Safer 948'de (Haziran 1541) vefat etti. Cömertlik ve kerem sâhibi ve âdildi. Eserleri: *Hâşiye-i Seyyid Şerif, Hâşiye-i Metâli'.* Oğlu Mustafa Efendi ve onun oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. Oğullarından Süleyman Çelebi'nin oğlu Vâhidî Çelebi(→) şairdir. (II. 324)

Dâvud Paşa Arnavutdur. Bostancıbaşı iken beylerbeyi oldu. Cüret ve cesaret sâhibi ve kerimdi. (II. 324)

Dâvud Paşa Beylerden olup beylerbeyi ve sonra II. Murad'a vezir oldu. 848'de (1444) vefat eyledi. (II. 323)

Dâvud Paşa II. Mehmed'in (Fâtih) seçkin adamlarından olup 878'de (1473/74) Bosna beyi olup 880'de (1475/76) azledildi. Sonra Anadolu beylerbeyi ve 888'de (1483) vezirazam olarak 902'de (1496/97) emekli olup 4 Rebiyülevvel 904'de (20 Ekim 1498) vefat eyledi. Adına bir cami inşa edip oraya defnedildi. Tedbirli ve muktedirdi. Oğlu Mustafa Paşa'ya II. Bâyezid'in kızı nikâhlandı. Kethüdâsı Aydın Ağa, Yayla Mescidi'ni yaptırmıştır. Davutpaşa'da bir türbede medfundur. (II. 323/24)

Dâvud Paşa Hadım akağalarındandır. Zilka'de 944'de (Nisan 1538) Mısır valisi oldu. Portekizlilerle harp edip yendi. Adalet ve insafla hareket

edip vezirlik verildi. Şa'bân 956'da (Eylül 1549) Mısır'da vefat etti. Karafe'de medfundur. Valilik müddeti 11 sene 4 aydır. (II. 324/25)

Dâvud Paşa Yeniçeri silahdar ağası olup Zilhicce 998'de (Ekim 1590) Gence beylerbeyi ve Şa'bân 1002'de (Nisan-Mayıs 1594) Van, Zilka'de 1003'de (Temmuz 1595) Şirvan, 1004'de (1596) Şehrizor valisi olup sonra vefat etti. (II. 325)

Dâvud Paşa Bağdad valisi Süleyman Paşa'nın kölesi ve damadı olup 1 Muharrem 1231'de (3 Aralık 1815) vezirlikle Bağdad ve Basra, Safer 1249'da (Haziran-Temmuz 1833) Bosna valisi oldu. Rebiyülevvel 1251'de (Temmuz 1835) azilden sonra, Zilhicce 1253'de (Mart 1838) Şura-yı Bâbıâlî reisi, Cemaziyelâhir 1255'de (Ağustos 1839) Ankara valisi olup Rebiyülâhir 1256'da (Haziran 1840) azledildi. Rebiyülâhir 1262'de (Nisan 1846) şeyhülharem olarak Cemaziyelevvel 1266'da (Mart-Nisan 1850) azledilmiş ve Muharrem 1267'de (Kasım 1850) ikinci defa şeyhülharem olup bu senenin Ramazanında (Temmuz 1851) Medine'de vefat eylemiştir. Âlim, kâmil, fâzıl, tedbirli ve muktedirdi. Birçok öğrenci yetiştirdi. Oğlu Yusuf Bey, 1260 (1844) tarihlerinde kapıcıbaşı olduğu gibi diğer oğlu Hasan Bey'e 1249'da (1833/34) kapıcıbaşılık verildi. (II. 326)

Dâvud Paşa (Kara) Bosnalıdır. Enderûn'da çukadar-ı şehriyârî olup 1009'da (1600/01) başkapıcıbaşı, Cemaziyelevvel 1013'de (Ekim 1604) mîrimîran ve haftasında kubbe veziri olup III. Mehmed'e damad oldu. Bir aralık Rumeli beylerbeyi ve 40 gün kadar kapdan-ı deryâ olup sonra Rumeli beylerbeyi oldu. Receb 1031'de (Mayıs 1622) sadrazam oldu ve 26 gün sonra azlolup 7 Rebiyülevvel 1032'de (9 Ocak 1623) vefat etti. Murad Paşa Camii'ne defnedildi. (II. 325)

Dâvud Paşa (Kara Nişancı) II. Mehmed'in (Fâtih) adamlarındandır. 899'da (1493/94) nişancı, 903'de (1497/98) sancak paşası, 908'de (1502/03) kapdan-ı deryâ ve Gelibolu beyi oldu ve aynı sene kubbe veziri olup sonra emekli oldu. 911'de (1505/06) Gebze'de vefat etti ve oraya defnedildi. Üsküdar'da camii vardır. Üsküp'de de cami ve imaret yaptı. Padişah damadı olmuştur. (II. 324)

Dâvud Paşa (Sânî) Beylerden olup 888'de (1483) Gelibolu sancağıyla kapdan-ı deryâ olarak o sene azledildi. Sonra İnebahtı beylerbeyi olup 897'de (1492) ikinci defa kapdan oldu ve 912'de (1506/07) vefat etti. (II. 324)

Dâvud-ı Kayserî Mahmud b. Muhammed'in oğludur. Sadreddin Konevî'nin mürididir. Osmanlı Devleti'nin ilk müderrisi olarak 737'de (1336/37) İznik'de Orhan Gazi imareti ile medresesi bitince müderris olup 745'de (1344/45) vefat etti. Eserleri: *Âb-ı Hayat Risalesi, İbn Fâriz kasidesi şerhi.* (II. 326)

Dâvudzâde *bak.* Ahmed Efendi; İbrahim Efendi; Mehmed Efendi

Dâye Hatun I. Süleyman'ın (Kanunî) sütannesiydi. 937'de (1530/31) Mahmutpaşa'da bir cami inşa eylemiştir. Vefatında Eyüp'de Yâvedûd'a defnedildi. Kanunî'nin şehzâdesi Mehmed'in dâyesi, 951'de (1544) Kağıthane'de bir cami inşa eylediği gibi bir Dâye Hatun da Arakiyeci Mescidi civarında bir çeşme yapmıştır. (II. 326)

Dâye Hatun Öksüzce Camii'nin bâniyesidir. (II. 326)

Dâyezâde *bak.* Abdullah Ağa; Cemâleddin Yusuf Paşa; Hasan Bey; Hasan Efendi; Hüseyin Bey; Mustafa Ağa; Mustafa Efendi; Ömer Ağa

Dayı *bak.* Karaca Paşa; Ömer Ağa

Dayızâde *bak.* Mustafa Efendi

Debbağ *bak.* Ahmed Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Efendi

Debbağzâde *bak.* Ahmed Efendi; Ahmed Efendi; Ali Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Necib Ahmed Efendi (Seyyid); Nu'man Efendi; Ömer Efendi; Sâlih Mehmed Efendi; Şerif Mehmed Efendi

Debbağzâde Şeyhülislâm Mehmed Efendi'nin evlâdıdır. Çoğu molla olarak sönük bir halde uzun süre devam etmiştir. I. Abdülhamid devri (1774-1789) kazaskerlerinden Rizeli Mustafa Efendi dahi "Debbağ oğlu" olduğundan böyle anıldı. Ancak bu, eski "Debbağzâde"lerden değildir. (IV. 691)

Dede *bak.* Hıfzî Mustafa Paşa

Dede Çelebi *bak.* Sabûrî Mehmed Efendi

Dede Efendi *bak.* Mehmed Efendi

Dede Efendi Boyâbâdlıdır. Halvetî tarikatinden olup Cebel-i gar'da bir zaviye yapmıştır. 971'de (1563/64) vefat eyledi. Vâiz, muhaddis, müfessir, mürşid-i kâmil ve zâhiddi. Vazife ve sadaka kabul etmeyip ziraatle fakir ve gariplere ziyafet ederdi. (II. 327)

Dede Efendi Gaferyadlıdır. Müderris olup Rebiyülâhir 1015'de (Ağustos 1606) vefat etti. İlim talibi bir ihtiyardı. (II. 327)

Dedecik Lâdiklidir. Kıraât-i aşereye kadir ve kani imamdı. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eyledi. (II. 327)

Dedezâde *bak.* Abdullah Efendi

Defterdar *bak.* Ahmed Paşa

Defterdarzâde *bak.* Abdurrahman Çelebi; Feyzî Mehmed Efendi; Hâiz Ahmed Efendi; İbrahim Paşa; Kemâlî Mehmed Çelebi; Leâlî Çelebi; Mehmed Paşa; Muhlis Mehmed Paşa; Süleyman Bey; Süleyman Efendi

Değirmencioğlu *bak.* Mustafa Paşa

Deli *bak.* Ahmed Paşa; Baht Giray; Derviş Paşa; Dilâver Paşa; Ebûbekir Paşa; Emin Efendi; Ferhâd Paşa; Hasan Paşa; Hayrî Efendi; Husrev Çelebi; Husrev Paşa; Hüseyin Paşa; İbrahim Efendi; İbrahim Paşa; Kasım Halimî Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Ağa; Mustafa Paşa; Nasûh Paşa; Osman Efendi; Ömer Paşa; Pîrî Paşa; Refî' Efendi; Velî Paşa; Yusuf Ağa; Yusuf Paşa; Zülfikâr Paşa

Deli Baltazâde *bak.* Mahmud Paşa

Deli Bekirzâde *bak.* Mehmed Paşa

Deli Bey *bak.* Ebûbekir Bey

Deli Birader *bak.* Ahmed Ağa; Gazalî Mehmed Efendi

Deli Emir *bak.* Mehmed Paşa

Deli Hasanzâde *bak.* Hasan Ağa

Dellak *bak.* Ali Paşa

Dellakzâde *bak.* Bâkî Çelebi; Osman Paşa (İşaretçi)

Dem'î Ankaralıdır. I. Ahmed devri (1603-1617) şairlerindendir. (II. 340)

Demircikulu *bak.* Yusuf Efendi

Demirkazık *bak.* Ali Efendi

Derdbend *bak.* Ali Efendi

Dersiâm Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Dersiâm Hafidi *bak.* Said Mehmed Efendi

Derûnî Ali Efendi Müderrislerdendi. 1200'de (1786) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (II. 327)

Derûnî Çelebi İzniklidir. Terzi esnafından olup ümmi iken tahsil görüp şair oldu. [950'de (1543) vefat etti] (II. 327)

Derûnî Çelebi Manisalıdır. II. Selim'in (hd 1566-1574) nedimi olup sonra azledildi. 976'da (1568/69) vefat eyledi. Manisa'da bir tekkede medfundur. Şair idi. (II. 327)

Derûnî Çelebi Vardar Yenicelidir. Sîneçâk'in şâkirdiydi. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 327)

Derûnî Çelebi (Mısra) Vardar Yenicelidir. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat etti. Şairdir. (II. 327)

Derviş *bak.* Ahmed Hamdî; Ahmed Paşa; Ali Ağa (Kavizâde); Ali Efendi; Ali Hasib Efendi; Ali Rızâ Efendi; Hasan Ağa; Hasan Efendi (Hacı); İsmail Efendi; Mehmed; Mehmed Efendi; Muhyiddin Mehmed; Mustafa Efendi; Sabrî Mustafa Efendi; Süleyman Halife; Şehrî Ali (Bağçevanzâde)

Derviş (Çelebioğlu) III. Murad devrinin (1574-1595) meşhur hattatıdır. (II. 328)

Derviş Abdülkadir Efendi Kazasker Abdürrahim Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Emin Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Ramazan 1223'de vefat ederek Fâtih'de defnedildi. Damadı mevâlîden Tâhir Efendi'dir. (II. 332)

Derviş Ağa Turnacıbaşı olup devşirme askerlerini götürmeğe memur olarak 1048'de (1638/39) vefat etti. (II. 330)

Derviş Ağa Emtia gümrüğü sandık eminiydi. Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) vefat etti. (II. 336)

Derviş Ağazâde *bak.* Mehmed Paşa

Derviş Ahmed Dede Tekfurdağlıdır. 1157'de (1744) vefat etti. Yabancı dil bildiğinden her dilde şiiri varsa da tatsızdır. (II. 332)

Derviş Ali Bir mescid yaptırmıştır. (II. 331)

Derviş Ali Efendi Hattat Hâlid Efendi'nin şâkirdi olup 1084'de (1673) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (II. 331)

Derviş Ali Efendi (Hocazâde) Sa'deddin Efendi'nin soyundan Abdülaziz Efendi'nin(→) torunu, Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Receb 1067'de (Nisan-Mayıs 1657) vebadan vefat etti. Oğlu Mehmed Mukim Efendi'dir. (III. 338; II. 331)

Derviş Ali Paşa I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında Basra ve Lahsa beylerbeyi oldu. Hayli seneler orada bulundu ve 981'de (1573/74) Bağdad valisi olup 982'de (1574/75) orada vefat eyledi. (II. 328)

Derviş Bey Yahyâ Paşazâde Bâlî Paşa'nın oğludur. 956'da (1549) Segedin beyi olup 957'de (1550) vefat etti. (II. 327; II. 4)

Derviş Bey Ramazanoğlu Pîrî Mehmed Paşa'nın oğludur. 970'de (1562/63) babasına halefen Adana valisi olup 6 ay sonra vefat etti. (II. 328)

Derviş Bey Mısır beylerinden olup benzersiz bir nakkaştı. Kalemkâr Kuyumcu İbrahim Bey'le III. Murad'a bir taht yaptılar. Bu devirde (1574-1595) vefat etti. (II. 329)

Derviş Bey Şeyh Şüca' müridlerinden ve divan çavuşlarından olup Sa-

fed beyi olarak 1005'de (1596/97) vefat etti. (II. 329)

Derviş Bey Yenişehr-i Fenâr hânedanından Hacı Nazif Bey'in oğludur. Oranın hânedanından ve ûlâ ricâlinden olmuştu. 25 Şevvâl 1313'de (9 Nisan 1896) vefat eyledi. (IV. 853/54)

Derviş Beyzâde *bak.* Ahmed Bey

Derviş Çelebi Şeyh Baba Nakkaş'ın oğludur. Ziraatla meşgul olup bölük ulûfesiyle yetinirdi. Sultan Süleyman o tarafa ava çıktıkça padişahın iltifatına mazhar olurdu. Yükselerek divan kâtiplerine reis ve sonra defter emini ve sonradan Anadolu defterdarı ve ardından başdefterdar olup Zilhicce 965'de (Eylül-Ekim 1558) azlolundu. Safer 968'de (Ekim-Kasım 1560) ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı evvel olup sonra yine ordu defterdarı olarak o sene sonunda (1561 ortaları) vefat etti. Fakih ve doğru idi. (II. 328)

Derviş Çelebi Âşıkpaşalıdır. Güzelce Kasım Paşa'ya divan kâtibi, sonra Şehzâde Mustafa'ya başkâtip oldu. Sonra yalnızlığa çekilip I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat etti. Şairdi. (II. 328)

Derviş Çelebi Konyalıdır. Kasım Paşa ve Lala Mustafa Paşa ve Şişman Ali Paşa'ya divan kâtibi olup sonra Divan-ı Hümâyûn'da kâtip oldu. 980'de (1572/73) vefat etti. Şöhreti "Kasım Paşa Dervişi"dir. Şam Mevlevîhanesi'ni yaptırdı. (II. 328)

Derviş Çelebi Piriştinelidir. Kâtiplikten yetişip 987'de (1579) reisülküttab oldu. Kısa süre sonra ayrıldı ve vefat etti. İktidarsızdı. (II. 328)

Derviş Çelebi Maliye memurlarından olup tersane emini ve sonra şıkk-ı sânî defterdarı oldu. Muharrem 1007'de (Ağustos 1598) azledildi ve sonra vefat eyledi. (II. 329)

Derviş Çelebi Hz. Mevlânâ evlâdındandır. Pîrîzâde Pîr Hasan Çelebi zamanında seyahat eyledi. Ahyolu Pazarcığı'nda 1083'de (1672) vefat eyledi. Şairdir. (II. 331)

Derviş Dede (Yayabaşızâde) Mevlevî şairlerindendir. 1000 (1591/92) tarihinde vefat eyledi. (II. 329)

Derviş Efendi Tatardır. Halvetî olup Zeyrek'de Koruklu Tekkesi şeyhi ve Süleymaniye vâizi iken Muharrem 1148'de (Haziran 1735) vefat etti. İlâhîleri meşhurdur. (II. 332)

Derviş Efendi Elçi Mustafa Paşa'nın(→) damadıdır. Sadâret mektûbî halifelerinden olup 1171'de (1757/58) vefat etti. Topkapı'ya defnedildi. (IV. 432)

Derviş Efendi Derviş Efendizâde denir. Enderûn'dan yetişip 1200'de (1786) tülbend ağası ve sonra rikâbdar-ı şehriyârî oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında çerağ olarak vefat eyledi. (II. 334)

Derviş Efendi Moralı Osman Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândan olarak bazı küçük görevlerde bulundu ve 1247'de (1831/32) vefat etti. (II. 336; III. 441)

Derviş Efendi (Asamm Mektûbî) Hamidlidir. Kazasker Kemâl Efendi'nin mektupçusuydu. Müderris, Safer 1035'de (Kasım 1625) Kütahya, sonra Ruscuk ve Diyarbekir mollası olup Rebiyülâhir 1048'de (Ağustos 1638) vefat etti. Yüce ahlâklıydı. (II. 330)

Derviş Efendi (Atâzâde) Hâcegândan olarak maden muhasebecisi olmuştu. 1242'de (1826/27) Haremeyn tercümanı olup 1252 (1836/37) yılından sonra vefat etti. (II. 336)

Derviş Efendi (Talevîzâde) Müderris ve 1012'de (1603/04) Şam müftüsü olarak Rebiyülevvel 1015'de (Temmuz 1606) vefat etti. Fâzıl ve edip olup Arapça şiirleri güzeldi. (II. 329)

Derviş Efendi (Tatar) Molla Güranî Zaviyesi'nde şeyh ve Süleymaniye Camii'nde vâizdi. 1031'de (1622) vefat etti. (II. 330)

Derviş Efendizâde *bak.* Said Efendi

Derviş Es'ad Mehmed Bey (Kerim Beyzâde) Müderris ve 1229'da (1814) İzmir mollası olarak sonra vefat etti. Oğlu Hacı Mehmed Said Bey'dir(→). (II. 335)

Derviş Fehmî Efendi (Sakazâde) Köstendillidir. Müderris ve Sofya pâyesi oldu. 1078'de (1667/68) vefat etti. (II. 331)

Derviş Fikrî Efendi (Mâşîzâde) 992'de (1584) vefat etti. Âlim ve şairdir. (II. 329)

Derviş Hasan Çelebi İnebahtılı bir seyyahtı. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat etti. Şairdir. (II. 328)

Derviş Hasan Paşa Mîrimîranlıkla Eskişehir mutasarrıfı, 1209'da (1794/95) Çorum, 1210'da (1795/96) Maraş ve 1213'de (1798/99) vezirlikle Haleb vali kaymakamı oldu. Sonra tekrar Maraş ve sonra İzmit valisi olup hayli zaman orada kaldı. 1221'de (1806) Karasi, 1223'de (1808) Edirne ve Bolayır, 1227'de (1812) Bolu ve Sultanönü valisi olarak sonra vefat etti. (II. 334/35)

Derviş İbrahim Paşa Lofça â'yânından Genç İbrahim Ağa'nın oğludur. Askere girerek 1252'de (1836/37) binbaşı, sonra kaymakam, miralay olmuş ve sonra bir hayli zaman Serdâr-ı Ekrem Ömer Paşa'ya yaverlikte bulunmuştur. Sonra mîrlivâ ve Kırım muharebesinde ferik oldu. Sonra ordularda erkân reisi olarak Karadağ harbine memur olmuş ve 28 Şevvâl 1278'de (28 Nisan 1862) müşirlik verilmiştir. Harpten dönüşte 1280'de (1863/64) Yanya valisi ve aynı yıl 4. Ordu müşiri oldu. Ramazan 1281'de (Şubat 1865) 5. Ordu müşiri olup Receb 1282'de (Kasım-Aralık 1865) Kürdistan valisi ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) yine 4. Ordu müşiri olup Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) azledildi. O sene Şa'bânında da (Kasım 1869) İşkodra valisi olup Cemaziyelevvel 1287'de (Ağustos 1870) azledildi. Bir aralık Kozan'a memur edilmiş ve ıslahatla dönüşünde Zilka'de 1288'de (Ocak-Şubat 1872) Bosna valisi, Cemaziyelâhir 1289'da (Ağustos 1872) 3. Ordu müşiri, Cemaziyelâhir 1290'da (Ağustos 1873) Tanzimat-ı Askeriye reisi, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) yine Bosna valisi ve Receb 1292'de (Ağustos 1875) 3. Ordu müşirliği ile Manastır valisi, Zilka'de 1292'de (Aralık 1875) mühimmat-ı harbiye nâzırı, o ayın 15'inde (13 Aralık 1875) bahriye nâzırı ve 25 Rebiyülevvel 1293'de (20 Nisan 1876) serasker olmuş ve 11 Rebiyülâhir 1293'de (6 Mayıs 1876) azledilmiştir. 15 gün sonra Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 4 Cemaziyelevvel 1293'de (28 Mayıs 1876) 3. Ordu müşiri ve Manastır valisi ve İşkodra kumandanı ve 20 Cemaziyelâhir 1293'de (13 Temmuz 1876) Bosna umum kumandanı oldu. Şa'bân 1293'de (Ağustos-Eylül 1876) İşkodra kumandanı, Zilka'de 1293'de (Kasım-Aralık 1876) Niş kumandanı, Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) sade Manastır'dan azille birkaç gün sonra Selânik valisi, Cemaziyelevvel 1294'de (Mayıs-Haziran 1877) Batum ku-

mandanı olmuş 1295 (1878) başlarında erkân-ı harbiye nâzırı, 1295 (1878) sonlarında hassa müşiri, 1296'da (1879) Rumeli ciheti umum kumandanı olmuş ve 1298'de (1381) İstanbul'a dönüşünde bu unvanla 1299'da (1882) Mısır komiseri tayin edilmiştir. Döndükten sonra yaver-i ekrem ve umum Rumeli kumandanı olarak İstanbul'da istirahate çekilmiş ve 10 Muharrem 1310'da (4 Ağustos 1892) vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi kabristanına defnedildi. Cesur, zeki, güzel konuşur ve savaşlarda bulunmuş, servet ve talih sâhibiydi. Yaşı 90'a yakındı. Oğulları, damad-ı şehriyârî Hâlid Paşa ile Ahmed Paşa'dır. (IV. 854)

Derviş Mehmed Bağdad valisi Bekir Paşa'nın oğludur. 1034'de (1624/25) vefat etti. Babasına karşı ihaneti İran ile savaşa sebep olmuştu. (II. 330)

Derviş Mehmed Ağa Şam valisinin kethüdâsı olup 1099'da (1688) azledildi ve adı unutuldu. (II. 331)

Derviş Mehmed Ağa İstanbul ağası ve 1122'de (1710) İzmit mutasarrıflığıyla Derviş Paşa olduysa da Ramazan 1127'de (Eylül 1715) tekrar kapıcıbaşılıkla Mora tahrir memuru oldu. Senelerce İran'da mîriale'nlikle memur olup Ramazan 1138'de (Mayıs 1726) sınır belirlemek için Şirvan'a gidip 1140'da (1727/28) orada iken sipahiler ağası oldu. Sonra yine bu gibi hizmetleri devredip 1149'da (1736/37) çavuşbaşı oldu. Rebiyülâhir 1153'de (Temmuz 1740) ayrılıp İran elçisine mihmandar oldu ve sonra vefat etti. (II. 332)

Derviş Mehmed Ağa Enderûn'dan yetişip rikâbdar-ı şehriyârî oldu ve III. Osman devrinde (1754-1757) vefat etti. Oğlu Rikâbdarzâde züamâdan Mustafa Bey 1207'de (1792/93) ve torunu Mustafa Bey'in oğlu Derviş Mehmed Bey, 1232'de (1817) vefat etti ve Üsküdar'da 1183'de (1769/70) vefat eden Karakulak Ali Bey'in yanına defnedildi. (II. 332)

Derviş Mehmed Bey Alâiyeli Bekir Paşa torunlarındandır. Muharrem 1265'de (Aralık 1848) vefat eyledi. Aksaray'da aile mezarlığında medfundur. (II. 336)

Derviş Mehmed Bey Mülkiye memuriyetlerinde bulunarak 40 seneyi aşkın kaymakamlık ve mutasarrıflık etmişti. En son Burdur'dan azledilmiş ve emekli iken 15 Zilka'de 1313'de (28 Nisan 1896) vefat eyledi. (IV. 854)

Derviş Mehmed Bey (Şehsüvarzâde) Hamdullah Paşa'nın oğludur. Yetişerek silahşor ve 1239'da (1823/24) bostancıbaşı olarak Cemaziyelâhir 1240'da (Ocak-Şubat 1825) azledildi. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) kapıcılar kethüdâsı ve mîrahûr-ı evvel, Zilhicce 1241'de (Temmuz 1826) kapıcıbaşı, 1245'de (1829/30) surre emini, 1248'de (1832/33) Tırnova mütesellimi olup 1254'de (1838) vefat etti. Kocamustafapaşa'ya defnedildi. (II. 336)

Derviş Mehmed Çelebi b. Abdurrahman b. Mehmed b. Ömer Çelebi' dir. Müderris ve Kefe kadısı olup 938'de (1531/32) vefat etti. Şairdir. İstanbul'da bir dârütta'lim yapıp 500 kitabını vakfeyledi. (II. 327)

Derviş Mehmed Çelebi 1005'de (1596/97) Kıbrıs ve sonra Şam defterdarı olarak vefat etti. (II. 329)

Derviş Mehmed Efendi Hoca Sinan Paşa'nın kızının oğludur. Müderris olup 962'de (1555) vefat eyledi. Derviş huyluydu. (II. 328)

Derviş Mehmed Efendi Şeyhülislâm Sun'ullah Efendi'nin oğludur. Babasının vefatında müderris olduysa da Rebiyülâhir 1022'de (Mayıs-Haziran 1613) vebadan vefat etti. Babasının yanına defnedildi. 22 yaşındaydı. (II. 330)

Derviş Mehmed Efendi Abdülcebbâr-ı Acemî'nin oğludur. Müderris, Yenişehir, Kudüs, Mekke ve Mısır mollası oldu. Şa'bân 1021'de (Ekim 1612) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir 1022'de (Temmuz-Ağustos 1613) emekli oldu. 1023'de (1614) vefat etti. Meşhur âlimlerdendir. Eserleri: *Hidâye Şerhi*, *Şerh-i Miftâh*, *Havâşî-i Tecrid*'e ilâvesi vardır. Zekeriyâ Efendi'nin damadı olduğundan *Sadru'ş-şeria*'ya ve *Miftâh*'a yazdıkları hâşiyeleri toplayıp bir kitap haline getirmiştir. (II. 330)

Derviş Mehmed Efendi İzzet Ali Paşa'nın mühürdarlığından yetişerek çavuşlar kâtibi, Şevvâl 1166'da (Ağustos 1753) küçük ruznâmeci, Rebiyülevvel 1168'de (Aralık 1754-Ocak 1755) Leh elçisi olup Zilka'de'de (Ağustos 1755) döndü. Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) cizye muhasebecisi, Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) süvari mukataacısı, Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) sipah kâtibi ve 1178'de (1764/65) Rusya elçisi olup dönüş sırasında Bender'de vefat etti. Siyasî işlerden anlardı. Oğulları, ricâlden Said Efendi, Mehmed Efendi, Râmiz Efendi ve Tâhir Efendi'dir. (II. 333)

Derviş Mehmed Efendi Müderris ve kassâm başkâtibi olup 1199'da (1785) vefat etti ve Muratpaşa'ya defnedildi. (II. 333)

Derviş Mehmed Efendi Bursalı İsmail Hakkı'nın halifesi, Çorlu'da sâkin Pertev Efendi'nin halifelerinden ve devri şeyhlerindendi. Siyatik hastalığından 18 Şa'bân 1209'da (10 Mart 1795) vefat etti. Yaşı 78'di. Görevlerini oğulları arasında bölüştürüp şeyhliği üçüncü oğlu Şihâbeddin Efendi'ye bıraktı. (II. 334)

Derviş Mehmed Efendi Başmuhasebe serhalifesi olup 21 Cemaziyelevvel 1211'de (22 Kasım 1796) vefat etti. (II. 334)

Derviş Mehmed Efendi Enderûn'dan yetişip Şa'bân 1193'de (Ağustos-Eylül 1779) imam-ı sânî, 1195'de (1781) imam-ı evvel-i sultanî, Zilhicce 1202'de (Eylül 1788) Üsküdar mollası, sonra Mekke, 1210'da (1795/96) İstanbul, 1214'de (1799/1800) Anadolu pâyesi, 1217'de (1802/03) Anadolu kazaskeri, 1218'de (1803) Rumeli pâyesi, 1223'de (1808) Rumeli kazaskeri oldu. O sene 27 Cemaziyelevvel'de (11 Temmuz 1808) imamlıktan ve Muharrem 1224'de (Şubat-Mart 1809) kazaskerlikten azlolundu. 3 Cemaziyelevvel 1213'de (1 Nisan 1816) vefat etti. Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Dergâhı'nda medfundur. Yüzücü olduğundan "Aygır İmam" dendi. Bayağı tabiatli olup güzel bir huya mâlik değildi. (II. 335)

Derviş Mehmed Efendi (Âtıfzâde) Ömer Vahidî Efendi'nin mühürdarlığından ve Bâbıâlî'den ilerleyip âmedî kalemine girdi ve hâcegândan olarak 1202'de (1787/88) ulûfeciyân kâtibi oldu. Daha sonra çeşitli görevlerde bulunarak 27 Zilhicce 1210'da (3 Haziran 1796) vefat etti. Miskinler'de medfundur. (II. 334)

Derviş Mehmed Efendi (Baldırzâde) Şeyh Selisî Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Trablusşam mollası olup azledilmiş olarak 1079'

da (1668/69) Bursa'da vefat etti. Abdal Mehmed Camii'nde medfundur. (II. 331; IV. 164)

Derviş Mehmed Efendi (Eflâtunzâde) Kırk sene Bursa'da kadılıkta bulundu. 935'de (1528/29) vefat etti. Pınarbaşı'nda medfundur. (IV. 110)

Derviş Mehmed Efendi (Kemankeş) Kalemden yetişip hâcegânlık verildi. 1238'de (1822/23) haslar mukataacısı ve 1239'da (1823/24) sergi nâzırı olup sonra vefat etti. (II. 335)

Derviş Mehmed Efendi (Mihr-i Kebirzâde) Reisülettibbâ Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) damadı olup kadı idi. Safer 1228'de (Şubat 1813) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. (II. 334; III. 192)

Derviş Mehmed Efendi (Sefer Ağazâde) Devlet ricâlinden olup 1050'de (1640) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 330)

Derviş Mehmed Efendi (Seyyid) Feyzullahzâdelerden Abdullah Efendi'nin oğlu olup Ebû İshakzâde Es'ad Efendi'nin damadıydı. Müderris, İzmir, Receb 1186'da (Ekim 1772) Edirne mollası ve sonra Mekke pâyesi, 17 Şevvâl 1199'da (23 Ağustos 1785) nakibüleşraf, 27 Ramazan 1199'da (3 Ağustos1785) İstanbul kadısı olarak 19 Şa'bân 1200'de (17 Haziran 1786) azledildi. 22 Cemaziyelevvel 1202'de (1 Mart 1788) ikinci defa nakibüleşraf ve Rumeli kazaskeri olup 27 Cemaziyelevvel 1204'de (12 Şubat 1790) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Saf idi. Zevcesi, şaire, edibe ve ilmen kendisinden üstün Fıtnat Hanım'dır. (II. 334)

Derviş Mehmed Efendi (Seyyid) Müderris ve Diyarbekir müftüsü, 1254'de (1838) devriye mollası olarak 1265 (1849) yılına doğru vefat etti. Fâzıl ve âlimdi. (II. 337)

Derviş Mehmed Emin Efendi (Nuruosmâniye Hatibizâde) (Seyyid) Müderris, Haremeyn müfettişi, Üsküdar mollası, sonra Edirne pâyesi, 1239'da (1824) Medine mollası olup orada vefat eyledi. (II. 335)

Derviş Mehmed Es'ad Bey (Tezkireci) Siyâvuş Paşazâdelerden Abdülkerim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1227'de (Mayıs-Haziran 1812) Tatarpazarcığı'na gönderilip ertesi sene döndü. 1229'dan (1814) geçerli olmak üzere İzmir mollası olduysa da 1228 sonlarında (Kasım-Aralık 1813) vefat ederek Selimiye'ye defnedildi. Oğulları Mehmed Said Bey(→) ile Abdülkerim İzzet Bey'dir(→). (III. 355/56)

Derviş Mehmed Naîmâ Efendi (Hacı) Hâcegândan olarak 1167'de (1753/54) ve 1173'de (1759/60) iki defa sipah kâtibi olup sonra vefat eyledi. (II. 333)

Derviş Mehmed Paşa Bosnalıdır. Sarayda bostancıbaşı ve 9 Ramazan 1014'de (18 Ocak 1606) vezirlikle kapdan-ı deryâ, Muharrem 1015'de (Mayıs 1606) sadrazam olarak Şa'bân'da (Aralık 1606) vefat etti. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. İnatçı, hileci ve güçsüzdü. (II. 329)

Derviş Mehmed Paşa Akşehirli Dîvâne Bey'in oğludur. Ramazan 1063'de (Ağustos 1653) Konya valisi olup bu senelerde (1650'ler) vefat etti. (II. 331)

Derviş Mehmed Paşa Çerkesdir. Tabanıyassı Mehmed Paşa, Küçük Ahmed Paşa ve Silahdar Mustafa Paşa'ya kethüdâ, 1046'da (1636/37) vezirlikle

Şam, 1048'de (1638/39) Diyarbekir ve Bağdad'ın fethinde Bağdad, 1052'de (1642) ikinci defa Diyarbekir, 1053'de (1643) Musul, 1054'de (1644) Haleb, 1055'de (1645) Anadolu, 1058'de (1648) Bosna, 1059'da (1649) Silistre, 1061'de (1651) ikinci defa Anadolu valisi, Cemaziyelâhir 1062'de (Mayıs 1652) kapdan-ı deryâ, Rebiyülâhir 1063'de (Mart 1653) sadrazam oldu. Zilhicce 1064'de (Ekim 1654) felçli olunca azlolunup Rebiyülevvel 1065'de (Ocak 1655) vefat etti. Atik Ali Paşa Mezarlığı'nda medfundur. Akranına üstün, gayretli ve tedbirliydi. (II. 331)

Derviş Mehmed Paşa Yağlıkçı Kadrî Ağa'nın oğlu olup 1142 (1729/30) veya 1148'de (1735/36) doğdu. Behcet Efendi'ye mühürdar yamağı ve sonra sadrazamlıklarında Ali Paşa ve Said Paşa'ya divitdar, sonra defterdar kesedarlığıyla hâcegândan oldu. Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül 1771) maliye tezkireciliği ilâve edildi. 7 Zilka'de 1185'de (11 Şubat 1772) şıkk-ı evvel defterdarı olup 1188'de (1774) ordunun dönüşünde azledildiyse de 21 gün sonra, yani Ramazanın 21'inde (25 Kasım 1774) ikinci defa defterdar, 3 Safer 1189'da (5 Nisan 1775) sadâret kethüdâsı ve 8 Cemaziyelevvel 1189'da (7 Temmuz 1775) vezir rütbesiyle sadrazam olup 25 Zilka'de 1190'da (5 Ocak 1777) azilden sonra 2 Muharrem 1191'de (10 Şubat 1777) Hanya sancağı verildi. Yolda hava muhalefetinden dolayı Sakız'a çıkmış ve hastalanarak 7 Rebiyülâhir 1191'de (15 Mayıs 1777) vefat edip Sakız'da İbrahim Paşa Camii'ne defnedilmiştir. Yaşı 50'ye varmamıştı. Bursa Mevlevîhanesi'ni tamir ve Mısır'da seyyidü's-sâdât türbe ve camiini bina ve Eyüp'de büyük iskele yakınında bir çeşme inşa, Üsküdar'da Nasûhîzâde Tekkesi'ni tamir etmiş ve pek çok hayır eseri bırakmıştır. (II. 333)

Derviş Mehmed Paşa Hac emiri Osman Sâdık Paşa'nın oğludur. Babası zamanında mîrimîrân olup cerde başbuğu olmuş ve onun azlinde Niğde sancağı verilmiştir. Cemaziyelevvel 1197'de (Nisan 1783) tekrar cerde başbuğu ve Trablusşam mutasarrıfı olmuştur. Birkaç ay geçince vezirlikle Şam valisi, Rebiyülevvel 1199'da (Ocak 1785) İçel ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Karasi ve Niğde valisi oldu. Azledildikten sonra Şam'a gidip vefat etti. Yumuşak huyluydu. (II. 333)

Derviş Mehmed Paşa Abdurrahman Paşa'nın yeğeni olup 1212'de (1797/98) mîrimîran rütbesiyle Van muhafızı olup ayrıldıktan sonra vefat etti. (II. 334)

Derviş Mehmed Paşa Bekir Paşa'nın mühürdarlığından mîrimîran, 1223'de (1808) Eskişehir ve 1224'de (1809) Rumeli pâyesiyle Kırşehir mutasarrıfı oldu ve sonra vefat etti. (II. 334)

Derviş Mehmed Paşa Mora-Anapalı Rüstem Ağa'nın oğludur. Moralı Salbaş Ahmed Paşa'ya mühürdar ve o sayede mîrimîran olup Balıkesir mutasarrıfı, sonra vezirlikle Anadolu valisi ve 21 Safer 1233'de (31 Aralık 1817) sadrazam oldu. 11 Rebiyülevvel 1235'de (28 Aralık 1819) Şam ve Kudüs valiliğiyle emir-i hac ve aynı yılın Recebinde (Nisan-Mayıs 1820) ikinci defa Anadolu valisi olup 3 Zilhicce 1240'da (19 Temmuz 1825) azledilip 42.500 kuruş maaş verildi. 13 Muharrem 1253'de (19 Nisan 1837) şeyhülharem olup Recebinde (Ekim) Yen-

bu'da vefat etti. Yaşı 70'e ulaşmış ve zayıf bünyeliydi. Bursa'da hayrâtı ve İstanbul'da bir çeşmesi vardır. Oğlu Ömer Lutfî Bey'dir(→). Bir oğlu da Mehmed Bey'dir ki, bunun oğlu Nevres Mehmed Bey'dir(→). (II. 336)

Derviş Mehmed Paşa Van'ın ileri gelenlerinden olup 1221'de (1806) mîrimîranlıkla Van muhafızı olarak 1234'de (1819) Kırşehir'e nakledildiyse de yine Van'a dönüp 1234'de (1819) vefat etti. Ehliyetsiz ve ahlâksızdı. (II. 335)

Derviş Mehmed Paşa Filibelidir. Rusya muharebesinde bulunarak mîrimîran olmuş ve 1240'da (1824/25) Balkan muhafızlığına memur edilip tembelliğinden dolayı azledilmiştir. Sonra Filibe'de vefat etti. (II. 336)

Derviş Mehmed Paşa Travnikli Mustafa Bey'in oğludur. "Tezkirecizâde" diye meşhurdur. 1285'de (1868) Şûrâ-yı Devlet'e aza olup sonra Rumeli beylerbeyi pâyesi verildi. 3 Safer 1295'de (7 Ocak 1878) vefat eyledi. Sultanahmet'e defnedildi. (II. 337)

Derviş Mehmed Paşa (Kimyacı) Mühendishane muallimi olup miralay ve mîrlivâ, Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) ferik olarak Safer 1275'de (Eylül 1858) Meclis-i Vâlâ azalığıyla İran hududuna gönderildi. Rebiyülâhir 1276'da (Kasım 1859) maarif reisi, Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) maarif müsteşarı, 11 Cemaziyelâhir 1284'de (10 Ekim 1867) mekâtib-i askerîye nâzırı, 9 Muharrem 1285'de (2 Mayıs 1868) Şûrâ-yı Devlet azası, 6 Şevvâl 1286'da (9 Ocak 1870) vezirlikle Haleb valisi, 23 Şevvâl 1288'de (5 Ocak 1872) maarif nâzırı, 7 Rebiyülevvel 1289'da (15 Mayıs 1872) Islahat Meclisi azası, 28 Receb 1290'da (21 Eylül 1873) Ankara valisi oldu ve azilden sonra Ramazan 1291'de (Ekim 1874) Tahdid-i Hudud Komisyonu'na memur oldu. 11 Muharrem 1296'da (5 Ocak 1879) aniden vefat etti. Yaşı 63'dü. 45 sene hizmet etmiştir. İlm-i hikmette söz sâhibiydi. (II. 337)

Derviş Mehmed Sâdık Bey (Mîrialemzâde) Mîrialem Ebûbekir Paşa'nın(→) torunudur. Kadı olup Ramazan 1228'de (Eylül 1813) vefat etmiştir. (I. 183)

Derviş Mirza Baba Babasının adı Ömer'dir. Ni'me'l-ceyşden olup Etyemez Camii'ni kiliseden camiye çevirmiştir. 886'da (1481) vefat eylemiştir. (II. 327)

Derviş Mustafa Efendi Edirnelidir. Âlim ve şairdi. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat etti (II. 329)

Derviş Mustafa Efendi Müderris ve Galata mollası oldu. I. Mahmud devrinde (1730-1754) vefat etti. Oğlu Halil Cevdet Efendi'dir. (II. 332)

Derviş Mustafa Efendi Dârüssaâde ağası yazıcısı olup Şa'bân 1162'de (Temmuz-Ağustos 1749) Haremeyn muhasebecisi oldu. O sene Şevvâlinde (Eylül-Ekim 1749) silahdar kâtibi ve 1169'da (1755/56) tekrar Haremeyn muhasebecisi ve 1170'de (1756/57) sadâret kethüdâsı olup 2 Ramazan 1170'de (21 Mayıs 1757) vefat eyledi. Bâyezid kabristanında medfundur. (IV. 434/35)

Derviş Mustafa Efendi (Kara Çelebizâde) Babası Kara Çelebi, mevâlîdendi. Kendisi Kazâbâdî Ahmed Efendi'ye damad olarak müderris, Haleb ve Bursa mollası olup Rebiyülevvel 1174'de (Ekim 1760) vefat etti. Eyüp'de türbe ardında medfundur.

Şairdir. Zevcesi Safiye Hanım, Debbağ Yunus Camii minberini koydu. Oğlu Ahmed Reşid Efendi, 22 Receb 1207'de (5 Mart 1793) vefat etti ve atası yanına defnedildi. (II. 332)

Derviş Mustafa Efendi (Mefluçzâde) 1103'de (1691/92) vefat eden Kadı Ahmed Efendi'nin oğludur. Serlevha-i yemin ma'zulü iken 1156'da (1743) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 332)

Derviş Mustafa Kulu Ergenelidir. 1032'de (1623) vefat etti. Şairdir. (II. 330)

Derviş Mustafa Paşa Filibeli Şinikzâde Mustafa Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı, 1230'da (1815) Adakale muhafızı, 1231'de (1816) mîrimîran, Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) vezirlikle Bosna, 1234'de (1819) Vidin valisi olup 1236'da (1820/21) Eflâk harbine memur oldu. 14 Receb 1239'da (15 Mart 1824) Mora valisi ve seraskeri ve Çirmen mutasarrıfı olarak Rebilülahir 1240'da (Aralık 1824) azledildi ve ardından vefat etti. Yetenekli ve tedbirli idi. Oğlu Hüseyin Bey'e Vidin'de kapıcıbaşılık verildi. (II. 335)

Derviş Osman (Sîneçâk) İlbasanlı bir zaimin oğludur. Babasının servetini kabul etmeyip Mevlevî oldu ve inzivaya çekildi. Kardeşi sadrazam Kara Mustafa Paşa kendisini görmek istediyse de bu kabul etmedi. 1050'de (1640) vefat etti. Şairdir. (II. 330/31)

Derviş Paşa Beylikte kıdem kazanıp 976'da (1568/69) Şam, 978'de (1570/71) Haleb beylerbeyi ve 983'de (1575/76) Diyarbekir valisi olup 985'de (1577) azledildi ve ardından vefat etti. Oğlu Mehmed Bey, 1001'de (1592/93) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 328)

Derviş Paşa Mostarlıdır. Saraydan yetişerek 1004'de (1595/96) şahincibaşı, 1007'de (1598/99) Bosna valisi olup 1010'da (1601/02) azledildi. 1012'de (1603/04) Belgrad karşısında Koyunova'da şehid oldu. Şairdir. (II. 329)

Derviş Paşa İnegöllüdür. Orada sâkinden Receb 1116'da (Kasım 1704) Bursa sancağı verilip Şa'bân'da (Kasım) azledilerek mîrimîranlıkla çeşitli görevlerde bulundu 1127'de (1715) Kayseri sancağıyla Bender muhafızı, 1131'de (1719) ikinci defa Bursa muhafızı olup orada vefat etti. (II. 332)

Derviş Paşa (Deli) Doğancıydı. 1031'de (1622) silahdar-ı şehriyârî ve bir-iki gün sonra da yeniçeri ağası oldu. Az müddet sonra Bayram Ağa bunun yerine atandıysa da azledildi ve yine bu getirildi. İki ay sonra Budin valiliği ile vezirlik verilip ardından Temeşvar valisi oldu ve 1032'de (1623) vefat etti. (II. 330)

Derviş Reis Tersane kapdanlarından olup bir mescid yaptı ve vefatında oraya defnolundu. Bir de Derviş-i Rûmî olup manzum bir *Çengname*'si vardır. (II. 329)

Derviş Tâlib Efendi Sultan Selim Camii muvakkiti olup Sultanzâde Mehmed Bey'e bağlı olmakla müneccimbaşı olarak 1055 (1645) yılından sonra vefat etti. (II. 331)

Dervişzâde *bak.* Vecdî Abdurrahman Efendi

Dervişzâde Derviş Mehmed Paşa'nın oğullarıdır ki az bir süre devam edebildi. Bir de ulemâdan Mustafa Efendi oğullarına dendi. Bu asrın ortalarına kadar yetişmişlerdir. (IV. 691)

Deştî İsmi Abdülmecid veya Abdülhay'dır. Konyalı olup İran ve Hindis-

tan'a yaptığı seyahatlerden dolayı bu adı aldı. Nihayet Konya Mevlevîhanesi'nde 1040'da (1630/31) vefat etti. Mevlevî şairlerdendir. (II. 338/39)

Dev *bak.* Ali Ağa; Süleyman Paşa

Devatı güzel *bak.* Feyzullah Efendi

Deveci *bak.* Ali Ağa; Mehmed Ağa

Devlet Giray Canbek Giray'ın kardeşinin oğludur. I. Selâmet Giray'ın hanlığında (1608-1610) kalgay oldu. Çünkü annesi Fetih Giray'a ve sonra Selâmet Giray'a vardığından onların üvey oğluydu. Bu hizmette vefat etti. (II. 340)

Devlet Giray I. Fetih Giray'ın oğlu diye şöhret bulmuş ve Mehmed Giray'a nureddin olarak azlinde yok olmuştur. Buna Çoban Giray denir. Bunun oğlu Fetih Giray olup onun oğlu da Devlet Giray'dır ki, 1076'da (1665/66) kalgay olmuş ve 1081'de (1670/71) azledilmiş olarak vefat eylemiştir. (II. 340/41)

Devlet Giray Han I Mengli Giray'ın oğlu Mübarek Giray'ın oğludur. Babası 30 yaşındayken dedesinden 6 ay önce vefat etmiştir. Annesi, amcası Mehmed Giray'a ve sonra diğer amcası Saâdet Giray'a vardığından bu da onların himayesinde bulundu. Gazi Giray ölünce kalgay olarak Saâdet Giray'ın azlinde birlikte İstanbul'a geldi. Safâ Giray'ın vefatında Kazanlılara han atamayı Sâhib Giray istediyse de o aralık Sâhib Giray ölünce 958'de (1551) Kırım hanı olup 985'de (1577) vefat etti. Bahçesaray'da türbesinde medfundur. Ömrü 67 ve hanlık müddeti 20 yıldır. Oğullarından Mehmed Giray, İslâm Giray, Gazi Giray ve Fetih Giray, han oldular. (II. 340)

Devlet Giray Han II I. Selim Giray'ın çocuklarının en ergenidir. Nureddin ve 1094'de (1683) kalgay olup 1103'de (1691/92) azlolundu. Ramazan 1110'da (Mart 1699) babası yerine Kırım hanı olup Şa'bân 1114'de (Ocak 1703) azledildi. Ramazan 1120'de (Kasım-Aralık 1708) ikinci defa Kırım hanı olup Safer 1125'de (Mart 1713) azlolunarak Rize'de oturdu ve Şevvâl 1137'de (Haziran 1725) vefat etti. Cesur ve sertti. Hanlık müddeti iki defada 8 sene 5 aydır. Oğlu Bahadır Giray, 1120'de (1708) nureddin olup 1125'de (1713) vefat etti. Diğer oğlu Hacı Giray da 1143'de (1730/31) kalgay olup sonra ayrıldı ve daha sonra da vefat etti. (II. 341)

Devlet Giray Han III I. Selâmet Giray'ın oğlu Safâ Giray'ın oğlu Âdil Giray'ın oğludur. 1103'de (1691/92) kalgay ve Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) Kırım hanı oldu. Safer 1129'da (Ocak-Şubat 1717) azledilmiş ve Rebiyülevvel'de (Şubat-Mart) vefat etmiştir. Saltanat müddeti üç ay ve ömrü 70 yıldır. Ilımlıydı. Oğlu Maksûd Giray, 1128'de (1716) nureddin oldu. 1129'da (1717) azledilmiştir. (II. 341)

Devlet Giray Han IV Selâmet Giray'ın oğludur. Zilka'de 1182'de (Mart 1769) Kırım hanı olarak 1183'de (1769/70) azledildi. 1188'de (1774) tekrar han olup her iki defada da kardeşleri Şahbaz Giray ve Mübarek Giray'ı kalgay ve nureddin etti. 1190'da (1776) azledilmiştir. Vize'de oturdu. 1194'de (1780) orada vefat etti. Ayas Paşa Camii'ne defnedildi. (II. 341)

Devletî Ahmed Efendi Abdî Paşa'nın hazinedarı Hüseyin Ağa'nın kölesidir. IV. Mehmed tarafından saraya alınmıştı. Sonra müderris oldu. 18 Ramazan 1117'de (3 Ocak 1706) vefat etti. Şairdir. (I. 235)

Dıhkî Mustafa Efendi Sirozludur. Receb 1011'de (Aralık 1602-Ocak 1603) doğdu. Müderris, molla olup Zilka'de 1070'de (Temmuz 1660) İstanbul kadısı oldu. Rebiyülâhir 1071'de (Aralık 1660) azledildi. Receb 1076'da (Ocak 1666) ikinci defa İstanbul kadısı olup o sene Zilhiccesinde (Haziran 1666) Rumeli kazaskeri oldu. Receb 1081'de (Kasım-Aralık 1670) azledildi. Zilhicce 1090'da (Ocak 1680) vefat etti. Mollagürani'de medfundur. Hâfız, âlim, fâzıl ve güzel konuşurdu. Hareketine çok dikkat eder, karşılama ve uğurlamada adımını kırat ile atardı. Vüzerâ ve ulemâ meclisinde hademeleri çizmelerini silip öyle otururdu. (IV. 401)

Dıhkî Mustafa Efendi Bursalıdır. Müderris olup Zilhicce 1135'de (Eylül 1723) vefat etti. (III. 237)

Dırakî Mehmed Ağa (Sipahizâde) Tophanelidir. Enderûn'dan yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. 1019'da (1610) yeniçeri ağası olup 1021'de (1612) ayrılmış ve ardından vefat eylemiştir. (IV. 143/44)

Dibâcızâde *bak.* İbrahim Paşa

Dilâver Ağa Eski Saray ağası iken Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) dârüssaâde ağası olup Rebiyülâhir 1068'de (Ocak 1658) azledildi. Mısır'a gidip sonra vefat etti. (II. 339)

Dilâver Ağa Enderûn'dan yetişti. Baş silahşor oldu ve 1104'de (1692/93) mîrahûr-ı sânî olup sonra vefat etti. (II. 339)

Dilâver Mehmed Paşa Askerlikten yetişerek kaymakam, Zilka'de 1245'de (Mayıs 1830) miralay, 1247'de (1831/32) mîrlivâ, 1249'da (1833/34) Varna ve ayrıldıktan sonra Safer 1256'da (Nisan 1840) Niş muhafızı, Rebiyülevvel'de (Mayıs) vezirlikle Rumeli valisi olup 1257'de (1841) ayrıldı. Muharrem 1258'de (Şubat 1842) Hüdavendigâr valisi olup Ramazan 1259'da (Ekim 1843) azledildi ve sonra vefat etti. Oğlu Muhtar Bey'dir. (II. 340)

Dilâver Paşa Hırvattır. Enderûn'da yetişip çeşnigirbaşı, sonra Kıbrıs ve daha sonra Bağdad valisi, 1024'de (1615) Diyarbekir, 1027'de (1618) Rumeli, 1028'de (1619) ikinci defa Diyarbekir valisi, Ramazan 1030'da (Temmuz-Ağustos 1621) sadrazam olup Receb 1031'de (Mayıs 1622) vefat etti. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. (II. 339)

Dilâver Paşa Enderûn'dan yetişip 1065'de (1655) vezir olarak 1067'de (1656/57) vefat etti. (II. 339)

Dilâver Paşa Alay Bey'in oğludur. 1089'dan (1678) 1095'e (1684) kadar Kayseri ve Bozok beyi olup 1099'da (1688) Vidin muhafızlığıyla Birecik sancağı verildi. 1101'de (1689/90) Şehrizor valisi olup oralarda vefat eyledi. (II. 339)

Dilâver Paşa Çerkesdir. Tunus valisi Ahmed Paşa'nın kölesi olduğundan Tunus'da yetişerek miralay olmuş ve memuriyetle İstanbul'a gelmişti. 1271'de (1854/55) Osmanlı Devleti'nin hizmetine girerek Tersane-i Âmire'ye memur olup sonra livâlıkla Tuna'ya gönderildi. 1278'de (1861/62) azledilip senelerce evinde kaldı. 1293'de (1876) tekrar tersaneye alınıp ferik ve liman reisi oldu. 1314'de (1896/97) emekli edilmiş ve 4 Şevvâl 1316'da (15 Şubat 1899) vefat etmiştir. Eyyûb Sultan Türbesi'ne defnedildi. Vakûr ve çalışkandı. Oğlu, ûlâdan Mehmed Bey'dir. (IV. 855)

Dilâver Paşa (Deli) Yükselip beylerbeyilerden olarak 1077'de (1666/67) Rakka beylerbeyi oldu. 1078'de (1667/68) Basra harbinde bulunup sonra adı unutuldu. (II. 339)

Dilâver Paşa (Hafız) Hadımdır. Esmâ Sultan'ın başağası olup sonra nâibülharem ve Ramazan 1271'de (Mayıs-Haziran 1855) vezirlikle şeyhülharem olup Ramazan 1272'de (Mayıs 1856) vefat etti. (II. 340)

Dilâver Paşa (Koca) Çerkesdir. Sipahiler ağası olup 1040'da (1630/31) Trablusşam, 1041'de (1631/32) Konya, 1042'de (1632/33) Sivas, 1043'de (1633/34) Anadolu, 1044'de (1634/35) Van ve 1051'de (1641) Kars valisi olup azilden sonra uzun müddet boşta kalarak Rebiyülevvel 1069'da (Aralık 1658) vefat etti. (II. 339)

Dilâverzâde *bak.* Ömer Vahid Efendi

Dilsiz *bak.* Tavşan Ağa (Küllü)

Dimetokalızâde *bak.* Ahmed Efendi; Necib Ahmed Efendi (Seyyid)

Dindarzâde *bak.* Ahmed Paşa

Dinkoz *bak.* Şemseddin Ahmed Efendi

Dişlenk *bak.* Hüseyin Paşa

Divan Efendisizâde *bak.* Ahmed Efendi; Nurî Mustafa Efendi

Divâne *bak.* Hızır Paşa

Divâne Paşa Arnavut beylerinden olup İzvornik mutasarrıfı oldu ve 1242'de (1826/27) azledilmiş olarak vefat etti. (II. 341)

Divânî *bak.* Semâî Mehmed Çelebi

Divdest oğlu *bak.* Sihrî Mehmed Çelebi

Divitçi *bak.* İsmail Hakkı Paşa; Mustafa Efendi

Divitçizâde *bak.* Tâlib Mehmed Efendi

Divitdar *bak.* Emin Mehmed Paşa

Dizdarzâde *bak.* Ahmed Efendi; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Efendi

Dizveren *bak.* Hüseyin Paşa

Doçe *bak.* Mehmed Paşa

Doğan Ağa Saraç esnafından olup bir mescid yaptırdı. III. Murad zamanında (1574-1595) idi. Mescidinde medfundur. (III. 252)

Doğan Bey (Kazancı) Sekbanbaşı olup II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) başlarında azledilmiş olarak vefat etmiştir. (III. 252)

Doğan Bey (Türk) Beylerden olup bazı uygunsuz hallerinden dolayı Mihaloğlu Mehmed Bey tarafından cezalandırıldı. Daha sonra vefat etmiştir. (III. 252)

Doğan Bey (Yaralı) I. Murad'ın beylerinden olup bir miktar askerle Kosova'yı yağmaladı. Sonra I. Bâyezid (Yıldırım) zamanında (1389-1402) Niğbolu muhafızı oldu ve daha sonra da vefat etti. (III. 251/52)

Doğancı *bak.* Ahmed Paşa (Hacı); Ali Paşa; Hasan Paşa; Hüseyin Dede; Hüseyin Paşa

Doğramacı *bak.* Mehmed Paşa

Doğramacızâde *bak.* Abdullah Efendi; İzzet Mehmed Bey; Nurî Mehmed Efendi; Mehmed Bey

Doğramacızâde I. Abdülhamid devri (1774-1789) ricâlinden Abdullah Efendi ve oğlu Hâmid Bey'e denir. Bir aile teşkil etmiştir. (IV. 697)

Dokuz *bak.* Mehmed Efendi

Dokuzzâde *bak.* Ahmed Efendi

Dolamacı *bak.* Mehmed Dede

Dökmecizâde *bak.* Ali Ağa

Dragmanî *bak.* Ali Efendi

Duâyî Bursalıdır. Babası ve kendisi cami muarrifi idiler. II. Mehmed (Fâtih) zamanında (1451-1481) vefat eyledi. Şairdir. (II. 339)

Duhanî *bak.* Abdî Ağa

Duhânî Kuloğullarından olup kimyâgerlik ile şöhret aldı. Tahsili İran'da olup II. Bâyezid devri (1481-1512) başlarında dönmüştür. I. Selim'e (Yavuz) (hd 1512-1520) silahdar kâtibi olup Diyarbekir'in fethinde defterdar oldu. Ancak vali Mehmed Paşa ile geçinemeyip İstanbul'a geri döndü. 927'de (1521) gelirken yolda hırsızlar elinde şehid oldu. Ünlü şairdir. (II. 327)

Dukaginzâde *bak.* Ahmed Paşa; Mehmed Paşa; Osman Bey

Dukaginzâde I. Selim'in (Yavuz) (hd 1512-1520) vezirlerinden Ahmed Paşa oğullarıdır. Vezir ve ümerâ olarak bir asrı geçmiş ve sonraları sönmüştür. (IV. 691)

Dulkadırli *bak.* Abdürrezzâk Bey; Lutfî Lâtif Bey

Durak Ağa Edirnelidir. II. Selim'in nedimi ve tahta çıkmadan önce mîrahûru idi. Elçilikle İran'a gönderilmiştir. 973'de (1565/66) vefat etti. Cömert ve şairdi. Mahlası "Nihânî" idi. (III. 253)

Durak Çelebi Ricâlden olup 1032'de (1623) reisülküttab oldu. 1034'de (1624/25) ayrıldı ve sonra vefat etti. (III. 253)

Durak Mehmed Paşa Şair Durak Ağa'nın torunlarından ve deryâ beylerinden İbrahim Paşa'nın oğludur. Enderûn'da ataları gibi eğitim görüp Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) başbaki kulu olmuştur. Zilka'de 1159'de (Kasım-Aralık 1746) mîrahûr-ı evvel olup Zilka'de 1162'de (Ekim 1749) vezirlikle Konya valisi oldu. Cemaziyelâhir 1163'de (Mayıs 1750) memuriyeti Kars'a çevrilmişse de yine Konya'da bırakılmıştır. Safer 1164'de (Ocak 1751) kapdan-ı deryâ oldu. Zilhicce 1165'de (Ekim 1752) İnebahtı valisi, Safer 1166'da (Aralık 1752) Kandiye valisi olup azilden sonra Resmo'da ikameti ferman buyuruldu. Safer 1169'da (Kasım 1755) orada vefat etmiştir. Dirayetli, doğru, iffetliydi. Oğulları, Hassa silahşorlerinden Abdullah Bey ve Said Bey'dir. Torunu İbrahim Bey'dir. (III. 253/54)

Durak Mehmed Paşa (Boynueğri) (Boynuyaralı) Caniklidir. Demirkazık Halil Paşa'ya intisap ederek kethüdâ oldu. Paşası ile Bağdad'da muharebede dahi bulundu. Kırk yerinden yaralanınca bu lakabı aldı. Sonra Silahdar Mustafa Paşa'ya kethüdâ olup sonra arpa emini ve defaatla çavuşbaşı oldu. Bir aralık Kastamonu beylerbeyi olduysa da, sonra yine çavuşbaşı oldu. Padişah, Haleb'de bir kasır yapımını ferman edip bitiminde mükâfâten 1052'de (1642) vezirlikle Haleb valisi tayin etti. Az müddetle azille Haleb'de yerleşti. 1053'de (1643) Şam valisi olup 1054'de (1644) azledildi. 1058'de (1648) Anadolu valisi olup Katırcıoğlu üzerine serasker oldu. Sonra başına buyruk hareket ediyor diye cezalandırılması emrolununca Köprülü Mehmed Paşa'nın nasihatiyle İstanbul'a gelerek affa mazhar oldu. Sonra Diyarbekir ve oradan Kanije ve buradan Şam valisi oldu. Receb 1066'da (Mayıs 1656) sadrazam

oldu. Zilka'de'de (Eylül) azledilip Malkara'ya sürüldü. Sonra Aydın ve tekrar Kanije valisi oldu. Sonra emekli edildi. 24 Receb 1076'da (30 Ocak 1666) vefat etti. Eyüp'de hamamı karşısında medfundur. Diyarbekir'de zengin birinin zevcesini alıp onun eski zevcinden olan Ali Bey adındaki oğlu "Vezirzâde" diye şöhret bularak 1100 (1688/89) tarihine kadar yaşadı. Akıllı, cesur, tecrübeli, işbilir, olgun ve cesurdu. (IV. 175/76)

Durbâlî İsmail Ni'me'l-ceyşdendir. Vefatında Kavukçular'da defnedildi. Bir mescidi vardır. (II. 340)

Durmuş (Ahî) Horasan'dan gelip II. Bâyezid'e (hd 1481-1512) sekbankabaşı oldu. Camhanı Mescidi'ni yaptırdı ve vefatında oraya defnedildi. (III. 256)

Durmuş Bey I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) beylerinden arta kalan bir ihtiyardı. 1042 de (1632/33) vefat etti. (III. 256)

Durmuş Çelebi Ricâlden olup Anadolu muhasebecisi iken Zilhicce 948'de (Mart-Nisan 1542) vefat etti. (III. 256)

Durmuş Dede Akkerman tarafında bir mezcup iken bir gemi reisi getirip Rumelihisarı'na bırakmıştır. Giderek gemi erbâbı adaklar ve sadakalar ile çerağını aydınlatmaya başladılar. 20 sene tayfaların ma'nen bağlandığı kişi olup şöhret aldı. 1021'de (1612) vefat etti ve üzerine türbe yapıldı. Halen gemiler geçtikçe oraya odun ve benzeri şeyler bırakırlar. (III. 256)

Durmuş Efendi Hâcegândan olup şehremini olmuştur. 1117 (1705/06) tarihine kadar hayatta kalmıştır. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (III. 256)

Durmuş Paşa Arnavut beylerinden olup 1129'da (1717) İşkodra mutasarrıfı olmuştur. Birkaç yıl sonra vefat etti. (III. 256)

Durmuşzâde *bak.* Ahmed Efendi; Ömer Paşa

Dursunzâde *bak.* Abdülbâkî Bekayî Efendi; Mehmed Efendi

Dülgeroğlu *bak.* Şemseddin Habib Efendi

Dülgerzâde *bak.* Mehmed Efendi; Seyfî Mustafa Efendi

Dülgerzâde I. Mahmud devri (1730-1754) şeyhi ve şair Beşiktaşlı Mustafa Rızâeddin Efendi ve oğullarıdır. Bunlardan biri kazasker ve fuzalâdan olmuştur. (IV. 691)

Dünbekoğlu *bak.* Muhyiddin Mehmed Efendi

Dürrî Abdülbâkî Efendi Bahrî Hasan Efendi'nin oğludur. 990'da (1582) doğdu. Müderris olup Ramazan 1025'de (Eylül 1616) vefat etti. Üç dilde şair ve maarif ehliydi. (II. 337)

Dürrî Ahmed Efendi Vanlıdır. Kalemden yetişerek Divan-ı Hümâyûn hâcesi, 1125'de (1713) Anadolu muhasebecisi, 1127'de (1715) sipah kâtibi, sonra süvari mukabelecisi ve cizye muhasebecisi, Safer 1134'de (Kasım-Aralık 1721) şıkk-ı sânî pâyesiyle İran orta elçisi olup 2 Rebiyülevvel 1135'de (11 Aralık 1722) vefat etti. Vefa'da medfundur. Kâtip ve şair olup *Divan*'ı vardır. Şiirde mahlası "Vâfî" dir. Kardeşi Feyzî Sâlih Efendi'dir(→). (II. 337/38)

Dürrî Çelebi Bursalıdır. Erbâb-ı cihet'den olup II. Mehmed (Fâtih) zamanında (1451-1481) İstanbul'a geldi ve bu sultanın son yıllarında vefat etti. Şairdir. (II. 337)

Dürrî Çelebi Üsksüplüdür. İshak Çelebi'nin mûsâhibi ve çağdaşıydı. 900'den (1495) sonra vefat eyledi. Şairdir. (II. 337)

Dürrî Efendi III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (II. 338)

Dürrî Mehmed Efendi Bolulu Ali Gıyaseddin'in oğludur. Müderrisdi. 14 Rebiyülâhir 1098'de (27 Şubat 1687) vefat etti. Şairdir. (II. 337)

Dürrî Mehmed Efendi Eğrikapılı Nakkaşbaşı Mustafa Ağa'nın oğludur. 1165'de (1752) divan kalemine girip 1182'de (1768/69) mükâleme kâtibi, sonra Divan-ı Hümâyûn kesedarı, Ramazan 1197'de (Ağustos 1783) tezkire-i sânî ve sonra mektupçu, 1205'de (1790) murahhas-ı sâlis ve piyade mukabelecisi, Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) ruznâme-i evvel ve sonra defter emini, 23 Muharrem 1209'da (20 Ağustos 1794) reisülküttâb oldu ve 13 Cemaziyelâhir 1209'da (5 Ocak 1795) ansızın vefat etti. Divan işlerinde bilgili, doğru, sâkindi. Yaşı 60 vardı. Oğlu Enis İbrahim Efendi'dir(→). (II. 338)

Dürrî Mehmed Efendi (Şeyh) Ankaralıdır. Müderris ve sudûrdan Abdülkadir Efendi'ye damad oldu. 1126'da (1714) Mısır mollası, 1129'da (1717) Mekke kadısı, Muharrem 1133'de (Kasım 1720) İstanbul kadısı oldu. 1134'de (1721/22) azilden sonra 1139'da (1726/27) Anadolu kazaskeri olarak 1140'da (1727/28) ayrıldı. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) Rumeli kazaskeri olup senesinde azledildi. Cemaziyelevvel 1147'de (Ekim 1734) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 3 Cemaziyelâhir 1147'de (31 Ekim 1734) şeyhülislâm olup Zilhicce 1148'de (Nisan-Mayıs 1736) hasta olunca ayrıldı ve 1149'da (1736/37) vefat etti. Miskinler'de medfundur. Âlim, fâzıl, güzel tabiat sâhibiydi. Oğlu Mustafa Efendi'dir. "Dürrîzâdeler" buna mensuptur. Diğer oğlu Nureddin Mehmed Efendi'dir(→). (II. 338)

Dürrî Süleyman Efendi Şumnuludur. Müderris Tayyib Efendi'nin oğlu olup 1236'da (1820/21) doğdu. Tophane ve sonra sadâret mektûbî kalemine girdi. Sultan Abdülmecid devrinin (1839-1861) son yıllarına yetişti. *Tuhfe-i Vehbî*'ye nazîre olarak *Güher-rîz* isminde bir eseri vardır. Şairdir. (II. 338)

Dürrîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdürrahim Efendi; Âbid Mehmed Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Atâullah Mehmed Efendi; Avnullah Mehmed Efendi; Aziz Mahmud Efendi; Ebûlberekât Mehmed Nureddin Efendi; Emin Mehmed Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; Hâmid Mehmed Efendi; Hidâyetullah Mehmed Efendi; İlyas Mehmed Efendi; İsâmeddin Mehmed Efendi; Kirâmeddin Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Mustafa Efendi (Seyyid); Nureddin Mehmed Efendi; Nurullah Mehmed Efendi; Râşid Mehmed Efendi; Reşid Ahmed Efendi; Said Mehmed Efendi; Sâlim Mehmed Efendi; Şerif Mehmed Efendi; Tâhir Mehmed Efendi

Dürrîzâde Şeyhülislâm Ankaralı Dürrî Mehmed Efendi oğullarıdır ki, Nurullah Efendi, Atâullah Efendi, Ârif Efendi'den kollara ayrılmış ve birbuçuk asırdan beri devam etmiştir. Âbidzâdeler dahi bundan doğmadır. Mehmed Dürrî Efendi bunlardan olup 1230'da (1815) doğmuş, müderris ve daha sonra sırasıyla Rumeli kazaskeri olmuştur. (IV. 691)

Ebe *bak.* Selim Ağa

Ebe Damadı *bak.* İbrahim Efendi; Mehmed Ağa

Ebezâde *bak.* Abdullah Efendi; Hüseyin Efendi; İbrahim Efendi; Ma'ruf Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Muslihiddin Mustafa Efendi; Mustafa Bey; Refî' Mehmed Efendi; Reşid Ahmed Efendi; Sa'dullah Efendi; Sıddîk Mehmed Efendi

Ebezâde IV. Mehmed devri (1648-1687) âlimlerinden Mehmed Efendi evlâdı olup Abdullah Efendi şeyhülislâm olmuştu. Yarım asır öncesi sudûrdan Sıddîk Mehmed Efendi dahi torunlarındandır. Bazı "Ebezâde"ler varsa da bu aileyle bağları kestirilememiştir. (IV. 680)

Ebi Şâme *bak.* Mehmed

Ebras *bak.* Süleyman Paşa

Ebrû *bak.* İbrahim Efendi

Ebû Abdullah *bak.* Mehmed

Ebû İshak *bak.* İsmail Naim Efendi

Ebû İshakzâde *bak.* Atâullah Ahmed Efendi; Celâleddin Mehmed Efendi; Lutfullah Lutfî Efendi; Mehmed Efendi

Ebû İshakzâde *bak.* Atâullah Mehmed Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; Feyzullah Efendi; Fıtnat Zübeyde Hanım; Lutfullah Efendi; Sa'dullah Mehmed Efendi; Said Şeyhî Mehmed Efendi; Şerif Mehmed Efendi

Ebû İshakzâde III. Ahmed devri (1703-1730) şeyhülislâmı Alâiyeli Ebû İshak İsmail Efendi evlâdıdır. Bunlardan birkaçı şeyhülislâm ve bir haylisi de sudûrdan ve mevâlîden olmuşlardır. Bundan Şeyhîzâde, Lutfullahzâde, Es'adzâde ve İshakzâde diye dört oğlunun kolu yürümüştür. (IV. 679)

Ebû Kavuk *bak.* Mehmed Paşa (Yeğen)

Ebû Merak *bak.* Mehmed Paşa

Ebû Muhammed *bak.* Abdullah

Ebû Müeyyes *bak.* Mahmud Dayı

Ebû Nümey Muhammed I (Şerif) Hasan Ebû Said b. Ali b. Katâde'nin oğludur. 652'de (1254) Mekke ortak emiri oldu. 669'da (1270/71) müstakilen emir oldu. 701'de (1301/02) vefat eyledi. Evlâdından Rümeyse, Humeyse, Ebûlgays emir olmuşlardır. (I. 188)

Ebû Nümey Muhammed II (Şerif) Şerif Berekât'ın oğludur. Babasının vefatında Mekke emiri olmuştur. 27 sene hükümetten sonra oğlu Şerif Ahmed ile 961'de (1554) onun vefatında diğer oğlu Şerif Hasan'la ortak oldu. Muharrem 991'de (Şubat 1583) vefat eyledi. Emirliği 60 ve yaşı 132 yıldır. Bir tarihte vefatı 981 (1573/74) ve oğlunun vefatı 983 (1575/76) olarak gösterilmiştir. Evlâdından Şerif Râcih, Nâsır ve Sürûr vefatında İstanbul'a geldiler. (I. 188)

Ebû Said *bak.* Hasan (Şerif)

Ebû Said Efendi Şeyh Sun'ullah Tebrizî'nin oğludur. Seçkin bir âlim olup İran şahı hapse atarak malını müsadere etti. Etlerini ditmek üzere iken kaçıp hacca gitmek niyetiyle Diyarbekir'e geldi. Amcası Aziz Efendi orada vefat eyledi. Kendisine I. Süleyman (Kanunî) ikram edip 100 akçe ulûfe ihsan buyurdu. 971'de (1563/64) haccedip döndü. Cemazi-

yelevvel 980'de (Eylül 1572) vefat eyledi. Vefa'da medfundur. Temizliği ve dindarlığı ziyade olup taharette mübalağa ederdi. Bekâr ve ermiş sayılanlardan olup *Tabakâtü'l-Müfessirîn*'i telif eyledi. (I. 186/87)

Ebû Said Mehmed Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) Es'ad Efendi'nin oğludur. 1003'de (1594/95) doğdu. Çocuk yaşta hızla yükselip müderris, molla ve mekke pâyesi olarak 1034'de (1624/25) İstanbul kadısı oldu. 1035'de (1625/26) azlolundu. Cemaziyelevvel 1036'da (Ocak-Şubat 1627) ikinci defa kadı oldu. Ramazan 1038'de (Mayıs 1629) Anadolu kazaskeri ve Zilka'de 1039'da (Haziran 1630) Rumeli kazaskeri oldu. Muharrem 1041'de (Ağustos 1631) azledildi. Zilka'de 1049'da (Mart 1640) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1053'de (Temmuz-Ağustos 1643) azledildi. Bu senenin Zilhiccesinde (Şubat 1644) şeyhülislâm oldu. Zilhicce 1055'de (Ocak-Şubat 1646) azledildi. Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) ikinci defa şeyhülislâm oldu. Ramazan 1062'de (Ağustos 1652) azledildi. Safer 1064'de (Ocak 1654) üçüncü defa şeyhülislâm oldu. Receb 1065'de (Mayıs 1655) azledilip Gelibolu'da ikamete memur oldu. Şa'bân'da (Haziran) Fındıklı bahçesindeki yalısına gelmekle derhal Rusçuk'a sürüldü. Oradan Medine mollası oldu. Sadrazam Boynuyaralı Mehmed Paşa yolda rastlayınca Kudüs mollalığına tahvil etti. Bir hafta geçince Şam mollası oldu. Lâkin bulunduğu Kurtkulağı menzilinden geçmeyip Konya kadısı oldu. Yardımını görmüş olanlar sâyesinde tekrar İstanbul'a döndü. Rebiyülevvel 1073'de (Ekim-Kasım 1662) istiska hastalığından vefat etti. Babasının yanına defnedildi. Fâzıl, Arapça takrize muktedir ve "Said" mahlasıyla üç dilde şairdi. Zevcesi Ankaralı Es'ad Efendi'nin kız kardeşidir. Oğlu Feyzullah Efendi, şeyhülislâm olmuştur. (I. 187)

Ebû Said Mehmed Efendi (İmâdzâde) Müderris, Selânik mollası oldu. 1143'de (1730/31) nakibüleşraf olup 13 Cemaziyelâhir 1144'de (13 Aralık 1731) azledilip Edirne'ye sürüldü. Sonra Edirne kadısı olup 1147'de (1734/35) vefat etti. Oğlu, meşhûr Mahmud Efendi'dir. (IV. 228)

Ebû Saidoğlu *bak.* Mehmed Paşa

Ebû Şezeb *bak.* İbrahim Bey

Ebû Talib I (Şerif) Şerif Hasan b. Muhammed Ebû Nümey'in oğludur. 983'de (1575/76) babası yerine Mekke emiri olmuştur. 997'de (1589) vefat eyledi. (I. 187)

Ebû Talib II (Şerif) Şerif Hasan b. Hüseyin b. Ebû Nümey'in oğludur. 965'de (1557/58) doğdu. Mekke emirliğine nâil olup Cemaziyelâhir 1012'de (Kasım 1603) vefat eyledi. (I. 187)

Ebû Vukuf *bak.* Ahmed Ağa

Ebûbekir (Hacı) Hayır sahiplerinden olup Kurbağî [Kurban] Nasûh Mescidi'ni yeniden inşa edip bir mektep ilâve eyledi. Karacaahmet'de medfundur. (I. 174)

Ebûbekir Ağa Kapıcıbaşı, sipahiler ağası, 1130'da (1718) çavuşbaşı, sonra şehremini oldu. 1137'de (1724/25) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 177)

Ebûbekir Ağa Enderûn'dan yetişip çukadar-ı şehriyârî oldu. Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) kapıcılar

kethüdâlığıyla ihraç olunduğu günün ertesinde Bâyezid Camii'ne yıldırım inmesinden ödü patlayarak aniden vefat etmiştir. (I. 177)

Ebûbekir Ağa Kapıcıbaşı olup 1164'de (1751) vefat etti. Silivrikapı'da defnedildi. (I. 260)

Ebûbekir Ağa Yükselerek kapıcıbaşı ve başbaki kulu oldu. Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) çavuşbaşı olmuş ve azilden sonra vefat eylemiştir. (I. 179)

Ebûbekir Ağa Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı olup 1183 (1769/70) harbinde ordu ağası Süleyman Ağa ile şehid oldular. (I. 180)

Ebûbekir Ağa Enderûn'dan yetişip çukadar-ı şehriyârî ve saraydan çıktıktan sonra kapıcıbaşı oldu. 1185'de (1771/72) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. 180)

Ebûbekir Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdası olup azledilmişti. 1204'de (1789/90) yeniçeri ağalığı vadedilmiş iken nâil olamadı. Bu senelerde (1790'lar) vefat eyledi. (I. 182)

Ebûbekir Ağa Gediklilerden ve Tokat voyvodasıydı. Ramazan 1223'de (Ekim-Kasım 1808) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (I. 184)

Ebûbekir Ağa Hadice Sultan'ın başkapı gulâmı olup Enderûn'a alınmış ve orada dahi başkapı gulâmı olmuştur. Şevvâl 1230'da (Eylül 1815) hazinedar-ı şehriyâri oldu. 13 Muharrem 1239'da (19 Eylül 1823) dârüssaâde ağası oldu. 1 Rebiyülâhir 1241'de (13 Kasım 1825) vefat etti. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. Akıllı ve sâlihdi. (I. 184/85)

Ebûbekir Ağa Muhzır olup zengin olmuştur. Yanan Ayvansaray Mescidi'ni yeniden yaptırdı (1830'larda) ve kazandığından bu suretle faydalandı. (I. 185)

Ebûbekir Ağa Vezir karakulağı ve 1204'de (1789/90) bostancıbaşı oldu. Sonra kapıcıbaşı olup II. Mahmud devrinde (1808-1839) vefat eylemiştir. Oğlu, ricâlden Hacı Edhem Bey'dir. (I. 184)

Ebûbekir Ağa Enderûn'da yetişip hasoda kethüdâsı oldu. Rebiyülâhir 1280'de (Eylül-Ekim 1863) vefat etti ve Üsküdar'a defnedildi. (I. 186)

Ebûbekir Ağa (Karaosmanzâde) Hacı Eyyûb Ağa'nın akrabasıdır. Kapıcıbaşı ve Türkmen voyvodası olup bu senelerde (1840'lar) vefat eylemiştir. (I. 450)

Ebûbekir Ağa (Küçük) Kapıcıbaşı olarak Fethülislâm muhafazasında bulunmuş ve sonra (1830'larda) vefat eylemiştir. (I. 185)

Ebûbekir Bey İran harbinde bulunan beylerden olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eylemiştir. (I. 172)

Ebûbekir Bey Sadrazam Maraşlı Halil Paşa'nın(→) oğludur. Hasodada eğitim görüp 1059'da (1649) kapıcıbaşı olmuş ve IV. Mehmed devrinde (1648-1687) vefat eylemiştir. (II. 286)

Ebûbekir Bey Deryâ beylerinden Tuna kumandanı Ahmed Paşa'nın(→) damadıdır. 1157'de (1744) vefat ederek Kasımpaşa'da 1131'de (1718/19) vefat etmiş Gazi Osman Kapdan'ın yanına defnedilmiştir. (I. 248)

Ebûbekir Bey Karagöz Mehmed Paşa'nın oğludur. Enderûn'da yetişip çukadar-ı şehriyârî oldu. II. Mustafa zamanında (1695-1703) hâcegân rütbesiyle mevkufâtî olmuştur. Sonra 13

defa tevkiî ve 18 kere yeniçeri kâtibi, 7 defa defter emini, birkaç defa Anadolu muhasebecisi ve diğer divanî hizmetleri 70 sene devretti. Defter eminliğinden azledilmiş olarak 10 Şa'bân 1181'de (1 Ocak 1768) vefat eylemiştir. Silivrikapı'da babasının yakınına defnedildi. Yaşı 100'ü aşkın olup vakti refahla geçmiş, olgun ve akıllı bir adamdı. (I. 180)

Ebûbekir Bey Ahmed Râtib Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup sudûrdan Murad Efendi'ye damad olmuştu. 1199'da (1784) vefat edip Tokludede'ye defnedilmiştir. (I. 255)

Ebûbekir Bey Tersaneden yetişip kapudâne oldu. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) düşmana esir olarak şehid oldu. (I. 184)

Ebûbekir Bey Tokatlı Ebûbekir Efendi'nin(→) torunu, Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Aynı zamanda Melek Paşa'nın kız torununun oğludur. Müderris olup 25 Rebiyülâhir 1230'da (6 Nisan 1815) vefat eyledi. Zeyneb Sultan Camii'ne defnedildi. (I. 180)

Ebûbekir Bey Sirozî Hasan Ağa'nın oğludur. Miralay olup 1268'de (1851/52) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (I. 186)

Ebûbekir Celâleddin Efendi Gümülcinelidir. Müderris, Muharrem 1281'de (Haziran 1864) Galata mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 186)

Ebûbekir Çelebi Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin torunlarındandır. 1016'da (1607/08) Mevlânâ'nın postuna oturdu. IV. Murad'ın Konya'ya gelişinde hakkında şikâyet olunmakla azledildi ve 1047'de (1637/38) İstanbul'a gönderildi. Rebiyülevvel 1048'de (Temmuz 1638) vefat eyledi. Yenikapı Mevlevîhanesi'ne defnedildi. (I. 173/74)

Ebûbekir Dede Mesnevîhân Mehmed Dede'nin yerine 1159'da (1746) Yenikapı Mevlevîhanesi'ne şeyh olup 5 Receb 1189'da (1 Eylül 1775) vefat etmiştir. Orada medfundur. *Merâtib-i İnsaniye ve Menâkıb-ı Kudsiye*'si vardır. Oğlu Abdülbâkî Dede'dir. (I. 181)

Ebûbekir Dede Galata Mevlevîhanesi dervişlerindendi. 1218'de (1803/04) vefat etmiştir. Vefatını 6 gün evvel "Kendi tarih-i zehâbım söyledim/ Şaklabani gitti dergehden didim" beytini söyleyerek bildirmiştir. (I. 183)

Ebûbekir Efendi Simavlıdır. Hacı Halife'nin müridi olup vefatında yerine şeyh oldu. 935'de (1528/29) vefat eyledi. Sabırlı ve alçak gönüllüydü. (I. 172)

Ebûbekir Efendi Kefe ulemâsından Hacı Hayreddin Efendi'nin oğludur. Kefe'de öğrenimden sonra Mısır'a gidip orada şeyhlerden el aldı. Bir kiliseyi tamir ederek tekke yaptı. 970'de (1562/63) vefat etti. Zaviyede medfundur. Hâl ehliydi. (I. 172)

Ebûbekir Efendi Akça Kestellidir. Müderris oldu ve Ramazan 1013'de (Ocak-Şubat 1605) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Fâzıldı. (I. 172)

Ebûbekir Efendi Anadoluludur. Müderris, Hadım Hasan Paşa'ya muallim oldu. 1006'da (1597/98) Bosna mollası oldu. 1007'de (1598/99) paşayla birlikte o da gözden düştü. Sonra Siroz ve Selânik müftüsü olarak 12 sene sonra 1032'de (1623) vefat etti. Âlîm ve sâlihdi. (I. 173)

Ebûbekir Efendi Bursalıdır. Müderris, Bağdad mollası olup 1032'de (1623) azledilmiş olarak vefat etti.

Basiret ve güzel muâmele sâhibiydi. (I. 173)

Ebûbekir Efendi Edirnelidir. Müderris ve Manisa mollası olup 1112'de (1700/01) vefat eyledi. (I. 175)

Ebûbekir Efendi Ahmed Efendi'nin (v. 1115/1703)(→) oğludur. Müderris olup Kestel'e sürülmüş ve 1115'de (1703/04) orada vefat etmiştir. (I. 234)

Ebûbekir Efendi Tokatlıdır. Müderris, fetvâ emini oldu ve sonra Edirne pâyesi ve huzûr dersi mukarriri oldu. Sonra Mekke pâyesi olup Şa'bân 1177'de (Şubat 1764) İstanbul kadısı oldu. Rebiyülâhir 1179'da (Eylül-Ekim 1765) vefat etti. Eyüp'de Murad Efendi Tekkesi'ne defnedildi. Fâzıl, kâmildi. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (I. 180)

Ebûbekir Efendi Bursa'da reisülkurrâ olup 1187'de (1773) vefat eyledi. *Kürretü'l-Ayn* adında bir eseri vardır. (I. 181)

Ebûbekir Efendi Mektûbî-i sadâret ve âmedî kalemlerine girmiş ve Fâtih Camii ruznâmecisi dahi olmuştur. Nihayet Cemaziyelevvel 1192'de (Haziran 1778) âmedî-i divan olup 1194'de (1780) vefat eyledi. Kocamustafapaşa'da medfundur. (I. 181)

Ebûbekir Efendi Kürttür. Dersiâm ve müderris iken Zilka'de 1200'de (Eylül 1786) vefat eyledi. Bülbülderesi'nde medfundur. Yaşı 100'ü geçmiş sâlih bir zat idi. (I. 181)

Ebûbekir Efendi Dersiam, müderris ve mutasavvıfeden olup 1202'de (1787/88) vefat edip Kasımpaşa'ya defnedildi. Fâzıldı. (I. 181)

Ebûbekir Efendi Dârüssaâde ağası imamı olup Rebiyülevvel 1200'de (Ocak 1786) dârüssaâde yazıcısı oldu. Sonra hâcegânlıkla çıkarak küçük kale tezkirecisi ve kubbe-i hümâyûn bina emini oldu. Muharrem 1208'de (Ağustos 1793) vefat etmiştir. Silivrikapı'da medfundur. (I. 182)

Ebûbekir Efendi Bursalıdır. Muhaddis olup 1217'de (1802/03) vefat eyledi. İki günde bir hatmeder, fâzıl bir zat idi. Vefatını iki gün evvel haber vermiştir. (I. 183)

Ebûbekir Efendi Bâbıâlî'den yetişip âmedî-i Divan-ı Hümâyûn oldu. 1203'de (1788/89) azledilmiş ve hacdan sonra 1213'de (1798/99) Anadolu muhasebecisi olmuştur. Başka görevlerde bulunduktan sonra 1219'da (1804/05) vefat etti. (I. 183)

Ebûbekir Efendi Taşralı olup darphane hamallığı sırasında ismini okuyacak kadar yazıyı öğrendi. Orada memurlara yaranıp hizmetlerde istihdam ile kepçe kâtibi ve sâhib-i ayar oldu. 1216'da (1801/02) damadı Şâkir Ahmed Efendi yerine darphane nâzırı oldu. 8 Rebiyülevvel 1222'de (16 Mayıs 1807) katledildi. Karacaahmat'de medfundur. Sofu, ikiyüzlü, nabza göre şerbet veren bir ihtiyardı. (I. 183/84)

Ebûbekir Efendi Seyyid Bilâl evlâdından Lâdik'de medfun Seyyid Ahmed torunlarından Silahdar Abdullah Ağa'nın kardeşi Merzifonlu Seyyid Mehmed Ağa'nın oğludur. Enderûn'a girerek hazine-i hümâyûnda başkullukcu ve 1233'de (1818) Ömer Ağa'nın vefatında başçukadar oldu. Şevvâl 1243'de (Nisan-Mayıs 1828) bu hizmetten affedilerek hizmetsiz olarak mâbeyn-i hümâyunda bulundu. Rebiyülevvel 1244'de (Eylül 1828) kahvecibaşı ve 21 Receb 1245'de (6 Ocak 1830) hazine-i hümâyun kethüdâsı olup 1247'de (1831/32) silahdar-

lık makamının kaldırılmasında enderûn nâzırı oldu. Ramazan 1251'de (Ocak 1836) vefat eylemiştir. Âlîm, akıllı ve sâdıktı. Oğlu Süheyl Bey' dir(→). Eyüp'de medfundurlar. Büyük kızı Emetullah Hanım'ı, Yâsincizâde İlmî Molla Efendi nikâhlamıştır. Merzifon'da, Erzurum'da, Hasankale'de birer cami ve mektep ve Balat'da bir çeşme yaptı. (I. 185/86)

Ebûbekir Efendi (Bezirgânbaşızâde) 1192'de (1778) vefat eden Bezirgânbaşı Hasan Ağa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Şeyhülislâm muhasebecisi iken 21 Zilka'de 1224'de (28 Aralık 1809) vefat etti. Üsküdar'da defnedildi. (I. 184)

Ebûbekir Efendi (Coğrafyacı) Dımışkî Behrâm'ın oğludur. Müderris, Haleb mollası oldu. Azledilmiş olarak Cemaziyelâhir 1102'de (Mart 1691) vefat etti. Riyâzî ilimlerde mâhir olup Köprülüzâdelerin önayak olmasıyla padişahın buyruğu üzerine *Coğrafya-yı Atlasî* adlı kitabı Latin dilinden tercüme eylemekle o adı almıştır. (I. 174/75)

Ebûbekir Efendi (Hekimzâde) Hekimbaşı Nuh Efendi'nin oğludur. Müderris, 1132'de (1720) Selânik ve sonra Edirne mollası oldu. Ardından Mekke pâyesi olup Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım 1730) İstanbul kadısı olmuştur. 25 Receb 1144'de (23 Ocak 1732) vefat edip Kocamustafapaşa'da babasının yanına defnedildi. Oğlu, Hüdâdâd Mehmed Efendi' dir(→). (I. 177)

Ebûbekir Efendi (İzmir Mollasızâde) Serlevha-i yesâr olup 1178'de (1764/65) vefat etti. (I. 180)

Ebûbekir Efendi (Kâmî damadı) Müderris ve Üsküdar mollası olup 1141'de (1728/29) ayrıldı ve daha sonra vefat etti. (I. 177)

Ebûbekir Efendi (Kara) Güzelhisarlı Ahmed Efendi'nin oğludur. Tire'de doğdu. Müderris, molla ve Mekke pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1114'de (Ekim 1702) İstanbul kadısı olup Zilka'de'de (Mart-Nisan 1703) azledildi. Receb 1116'da (Kasım 1704) Anadolu pâyesi olup Şa'bân'da (Aralık) Anadolu kazaskeri oldu. 17 Şevvâl 1116'da (12 Şubat 1705) vefat eyledi. Fâtih'de medfundur. Fâzıl, zekî, her fende mâhirdi. Oğulları Şeyhülislâm Ahmed Efendi ile sudûrdan Osman Efendi'dir. (I. 175)

Ebûbekir Efendi (Kara) Tavaslı Hızır'ın oğludur. Bezirgân Seyyid Abdülkerim adlı zatın damadıydı. Müderris olup Birgi nâibi iken Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) vefat etti. (I. 175)

Ebûbekir Efendi (Kara) Şirvanlıdır. Babası Rüstem Bey'dir. Ahmed b. Mahmud ile Hicaz'a gidip sonra Mısır'a geldi. Mısır valisi Şişman İbrahim Paşa'ya muallim oldu. 1083'de (1672/73) İstanbul'a geldi. Fâzıl Ahmed Paşa akrabasından Hüseyin Çelebi'ye ve o sayede Amcazâde Hüseyin Paşa'ya intisap edip hâcegân rütbesiyle hazine-i bîrûn kâtibi oldu. 1090'da (1679) Kara Mustafa Paşa'ya yakınlaşıp hasılar ve maden hâcesi ve Anadolu muhasebecisi oldu. 1093'de (1682) süvari mukabelecisi ve Viyana kuşatmasında yeniçeri kâtibi olup 1095'de (1684) azledildi. 1101'de (1689/90) reisülküttab oldu. Köprülüzâde Mustafa Paşa'nın sadâretinde İlbasan beylerbeyiliğiyle Ebûbekir Paşa olarak Mora'ya gitti. Elmas Mehmed Paşa'nın sadâretinde hâcegânlığı iade olunup

bir-iki defa ruznâme-i evvel olmuştur. 1114'de (1702/03) tevkiî, 1115'de (1703/04) ikinci defa reisülküttâb, Rebiyülevvel 1118'de (Haziran-Temmuz 1706) ikinci defa tevkiî, Zilhicce 1122'de (Ocak-Şubat 1711) üçüncü defa reisülküttâb olup az müddette azledildi. Sonra başmuhasebeci ve darbhane emini, tekrar yeniçeri kâtibi, ruznâme-i evvel ve 1125'de (1713) dördüncü defa reisülküttâb ve birkaç ay sonra defter emini, 1130'da (1718) ikinci defa darbhane emini ve nihayet defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu ve çoğu hâcegânın önüne geçti. 28 Ramazan 1135'de (2 Temmuz 1723) vefat eyledi. Süleymaniye'de evi civarında medfundur. Âlîm, akıllı, fâzıl, münşî, şairdir. *Tarih-i Vassâf*'ın ilk cildine güzel bir şerhi vardır. (I. 176)

Ebûbekir Efendi (Kınalı) Maraşlıdır. Müderris olup Receb 1107'de (Şubat 1696) vefat etti. (I. 175)

Ebûbekir Efendi (Köse) Müderris olup 1062'de (1652) vefat etti. (I. 174)

Ebûbekir Efendi (Köse) Erdebilîzâde Ahmed Efendi'nin torunu ve Tokadî Ali Efendi'nin oğludur. Ayasofya vâizi Ahmed Efendi'ye damad oldu. Müderris ve Kudüs mollası olup 1101'de (1689/90) vefat etti. (I. 174)

Ebûbekir Efendi (Köse) Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Edirne mollası, sonra Mekke pâyesi oldu. 14 Cemaziyelâhir 1115'de (25 Ekim 1703) vefat eyledi. (I. 175)

Ebûbekir Efendi (Seyyid) Çorumludur. Dersiâm ve sonra müderris vekili olmuş, 1203'de (1788/89) vefat eylemiştir. Eğrikapı'ya defnedildi. Fâzıldı. (I. 182)

Ebûbekir Efendi (Seyyid) (Osmanzâde) Ahmed Tâib Efendi'nin(→) torunu, Hüseyin Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup, Unkapanı naibi ve serlevha-i yemin dahi olmuştu. Şa'bân 1230'da (Temmuz 1815) vefat etmiştir. (I. 242/43)

Ebûbekir Firdevsî Efendi Bâbıâlîden yetişip hâcegândan oldu. 1134'de (1721/22) Anadolu muhasebecisi olarak birkaç sene devam eyledi. Sonra atlı mukabelecisi, Şa'bân 1144'de (Şubat 1732) ruzname-i evvel ve sonra defter emini oldu. Rebiyülevvel 1145'de (Ağustos-Eylül 1732) vefat eyledi. Söz söylemeye bile muktedir değildi. (I. 177)

Ebûbekir Hıfzî Efendi Endurûndan hâcegânlıkla çıkıp 1196'da (1782) masraf-ı şehriyârî oldu ve 1198'de (1784) vefat etti. Emin Nureddin Camii'ne defnedildi. (I. 181)

Ebûbekir Hilmî Efendi Rıfaî şeyhlerinden Mehmed Can halifesi Simavlı bir şeyhtir. 1295'de (1878) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (I. 186)

Ebûbekir Niyâzî Efendi İmamzâdelikle meşhur olup 1199'da (1785) Maraş mollası olmuştur. Sonra vefat etti. (I. 182)

Ebûbekir Paşa Manisalıdır. Atlı mukabelesinde halife ve şâkird olup Eğri ve Macar muharebelerinde mukabeleci ve sonra küçük ve orta defterdar oldu. Sikkeyi tashih eylemesiyle 1027'de (1618) darbhane nâzırlığı verildi. 1036'da (1626/27) İstanbul defterdarı olup sonra orduya başdefterdar oldu. Şa'bân 1037'de (Nisan 1628) vezirlikle sadâret kaymakamı olup sonra Rumeli valisi oldu. Rebiyülâhir 1039'da (Kasım-Aralık 1629) katledildi. Başı Topkapı'da medfundur. Yaşı 60'dan fazla, dindar ve yumuşak huy-

luydu. Konağı yakınında camii vardır. Sikkenin ıslâhı hizmetinde bulunmuştur. (I. 173)

Ebûbekir Paşa Yükselip büyük mîrâhur oldu. 1040'da (1630/31) Musul ve sonra Temeşvar beylerbeyi ve 1046'da (1636/37) Bosna valisi oldu. Orada katledilerek vefat eyledi. Yaşlı ve tecrübeli adamdı. (I. 173)

Ebûbekir Paşa Tersaneden yetişip Rodos paşası oldu. 1050'de (1640/41) Akdeniz kumandanı oldu. Muharrem 1054'de (Mart 1644) kapdan-ı deryâ oldu. Ramazan 1055'de (Ekim-Kasım 1645) vefat eyledi. Yetişmiş bir oğlu olup 1055'de (1645) Tunus beylerbeyi oldu. (I. 174)

Ebûbekir Paşa Sakızlıdır. Derya beylerinden olup 1098'de (1687) donanma kumandanı oldu. Sonra vefat etti. (I. 174)

Ebûbekir Paşa Malatyalıdır. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı olmuştu. 1099'da (1687) Midilli muhafızı oldu. 1101'de (1689/90) yeniçeri ağası oldu. Rüşvetçiliği ve iktidarsızlığı yüzünden kısa sürede azledilip Niğbolu muhafızı oldu. 1102'de (1690/91) Anadolu valisi olup harpde bulundu ve Lipova muhafızı olduğunda düşmana esir oldu. Kendini fidye ile kurtarıp 1103'de (1691/92) Maraş sancağı verildi. Orada vefat eyledi. (I. 175)

Ebûbekir Paşa Divriklidir. Beylerden olup 1116'da (1704/05) Adana valisi ve 1126'da (1714) Maraş valisi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 176)

Ebûbekir Paşa Tersaneden yetişip tersane kethüdâsı olmuştur. 1126'da (1714) Trablusgarb beylerbeyi ve 1132'de (1720) Tunus beylerbeyi olup orada vefat etmiştir. (I. 176)

Ebûbekir Paşa Bosnalıdır. Zeamet sahiplerinden ve sonra beylerden olup 1145'de (1732/33) mîrimirân rütbesiyle orada asker başbuğu oldu ve sonra Almanya ve Rusya harbine de memur oldu. 1151'de (1738/39) düşmana esir düştü. Kurtulduktan sonra 1158'de (1745) Karahisâr-ı Sâhib mutasarrıfı dahi oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 178)

Ebûbekir Paşa Enderûn'da yetişip 1140'da (1727/28) silahdâr-ı şehriyârî oldu. 1143'de (1730/31) ayrılıp 1146'da (1733/34) vezirlikle Ağrıboz ve 1147'de (1734/35) Mısır valisi oldu. Azilden sonra çeşitli vilayetlerde bulunup Zilhicce 1158'de (Ocak 1746) İzmit, 1159'da (1746) Adana, sonra Vidin, Cemaziyelâhir 1162'de (Mayıs-Haziran 1749) Konya valisi olup 25 Zilka'de 1162'de (6 Kasım 1749) vefat eyledi. Bilgili ve tedbirliydi. (I. 178)

Ebûbekir Paşa Kayserili Ali Paşa torunu olup İvâz Mehmed Paşa'ya kethüdâ ve damad oldu. Bu sayede başbaki kulu olup Rebiyülevvel 1153'de (Haziran 1740)' ayrıldı. Sonra Kıbrıs muhassılı ve bir aralık Edirne bostancıbaşısı olup sonra mîrimîran olmuş ve sancaklarda dolaşıp 1165'de (1752) Amasya, 1167'de (1753/54) Alâiye mutasarrıfı olup o taraflarda vefat eylemiştir. (I. 178)

Ebûbekir Paşa Yeniçerilerin 53. bölüğünden yetiştiğinden "Elliüç" dendi. Sırasıyla kul kethüdâsı, Cemaziyelâhir 1193'de (Haziran-Temmuz 1779) yeniçeri ağası olup 63. günü azledilerek mîrimîranlıkla Kars muhafızı oldu. Sonra vezir rütbesi verildi. Sonra Rumeli'ye geçirilip 1198'de (1784) Boğdan kazalarından Niçe'de vefat etmiştir. (I. 181)

Ebûbekir Paşa Askerlikten yetişip mîrlivâ rütbesiyle Trablusgarb'a ve sonra Arabistan Ordusu'na gönderilmiş, 1268'de (1851/52) vefat eylemiştir. (I. 186)

Ebûbekir Paşa Topçu miralayı, 1265'de (1849) Mühendishane livâsı ve ferik oldu. 1274'de (1857/58) vefat eyledi. (I. 186)

Ebûbekir Paşa Çolak ve Filibeli olarak taşra â'yânları askere alındıkları sırada 1254'de (1838) mîrlivâ olmuştu. 1263'de (1847) mülkiye sınıfına nakledilip mîrimîranlık verilmekle memleketinde Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat eylemiştir. Hacı Ahmed Paşa adında bir oğlu kaldı. (I. 186)

Ebûbekir Paşa 1241'de (1826) kuruluşunda orduya girip rütbe alarak 1284'de (1867/68) Arabistan Ordusu'nda meclis azası ve mîrlivâ oldu ve birkaç sene sonra vefat etti. (I. 186)

Ebûbekir Paşa (Ca'ferzâde) Kapıcıbaşı, sonra mîrimîran oldu. 1209'da (1794/95) Karahisar ve Kırşehir mutasarrıflıklarında bulundu. Sonra Çirmen mutasarrıfı olup bu senelerde (1790'lar) vefat etmiştir. Oğlu kapıcıbaşı İbrahim Bey, II. Mahmud devrinin (1808-1839) sonlarına yetişmiştir. (I. 183)

Ebûbekir Paşa (Dâmad-ı Şehriyârî) (Hacı) Alâiyelidir. Kel Yusuf Efendi'nin akrabasından olup yükselerek gümrükçü ve kapıcıbaşı oldu. Birkaç sene göz ağrısına yakalanıp ayrı kaldıysa da Cemaziyelevvel 1130'da (Nisan 1718) çavuşbaşı ve Şa'bân 1134'de (Mayıs-Haziran 1722) darbhane emini ve Receb 1135'de (Nisan 1723) ikinci defa çavuşbaşı oldu. Rebiyülevvel 1137'de (Kasım-Aralık 1724) vezirlikte Cidde ve Habeş valisi olup Muharrem 1140'da (Ağustos-Eylül 1727) Mısır valisi, Zilhicce 1141'de (Temmuz 1729) ikinci defa Cidde valisi, Rebiyülâhir 1144'de (Ekim 1731) Anadolu valisi, 1145'de (1732/33) kapdan-ı deryâ ve Zilka'de'de (Nisan-Mayıs 1733) tevkîî, 1147'de (1734/35) Rumeli valisi, 1153'de (1740/41) Mora valisi ve sonra Konya, Ramazan 1156'da (Ekim-Kasım 1743) tekrar Cidde valisi oldu ve Rebiyülevvel 1160'da (Mart 1747) azledilmiş olarak Şam'a gelip oradan Kıbrıs muhassılı oldu. Rebiyülâhir 1161'de (Nisan 1748) Kıbrıs sadârete has olmakla boşta kaldıysa da Şevvâl'de (Ekim) Ağrıboz muhafızı oldu. Cemaziyelâhir 1162'de (Mayıs-Haziran 1749) Bosna valisi, Zilka'de'de (Ekim-Kasım) ikinci defa kapdan-ı deryâ oldu. Muharrem 1164'de (Aralık 1750) Cidde valiliğiyle azlolunduysa da Rebiyülevvel'de (Şubat 1751) istifa etmekle 6000 kuruş maaş verilerek zevcesi Safiye Sultan'ın sarayında oturdu. Kısa süre sonra Cidde valisi oldu. Şa'bân 1165'de (Temmuz 1752) sadrazam değişikliğinde Gelibolu'ya ve sonra Alâiye'ye sürüldü. Cemaziyelevvel 1168'de (Şubat 1755) ihtiyarlığından ötürü zevcesi sultanın sarayında oturmak üzere İstanbul'a çağrıldı. Cemaziyelevvel 1172'de (Ocak 1759) vefat etti. Aksaray'da yaptığı mektebe defnedildi. Yaşı 90'a varmıştı. Edepli, tedbirli ve doğru idi. Oğulları, İskender Bey, Hacı Mehmed Bey ve Süleyman Bey'dir. Oğullarından müderris Nu'man Bey, 1153'de (1740) ve diğer oğlu Mehmed Emin Bey, 1196'da (1782) ve yine Hacı Mehmed Beyzâde İbrahim Bey 1192'de (1778) ve yine Hacı Beyzâde

Mehmed Emin Bey 1196'da (1782) ve torunlarından Derviş Mehmed Bey 1265 (1849) senelerinde vefat eylemişlerdir. Vezirlerden Sâlih Paşa da evlâdındandır. Torunlarından 1290'da (1873) vefat eden Sâlih Rif'at Bey'in oğlu İzzet Bey hayattadır. (I. 178/79)

Ebûbekir Paşa (Darbune) Yeniçeridir. Kul kethüdâsı olup Ramazan 1127'de (Eylül 1715) yeniçeri ağası oldu. Safer 1128'de (Şubat 1716) azl ile Erzurum'da emekliliği seçti. Sonra Erzurum beylerbeyi oldu. Azilden sonra 1137'de (1724/25) vefat etti. Atik Ali Paşa Mezarlığı'na defnolundu. Oğulları Ömer Paşa ve Nu'man Paşa'dır. (I. 177)

Ebûbekir Paşa (Deli) Kaplan Mustafa Paşa'nın kethüdâsı olup yükselerek 1092'de (1681) vezirlikle Haleb valisi ve Usturgon muhafızı oldu. 1094'de (1683) Usturgon'u vermesiyle katledildi. (I. 174)

Ebûbekir Paşa (Deli) Arnavutdur. Yeniçeri silsilesinde kul kethüdâsı olup emekli edilmiş ve 1123'de (1711) sekbanbaşı tayin olunmuştur. 28 Cemaziyelâhir 1125'de (22 Temmuz 1713) yeniçeri ağası olup 3 Şevvâl 1125'de (23 Ekim 1713) mîrimîranlıkla Köstendil sancağına mutasarrıf oldu. 1126'da (1714) Kilis sancağı verildi. 1127'de (1716) Bihke'de katledildi. Oğlu Ömer Paşa'dır. (I. 176)

Ebûbekir Paşa (Hamid Paşazâde) Beylerden olup Kars muhafızı ve 1137'de (1724/25) Ordubad mutasarrıfı olmuştur. İran savaşlarında vefat eyledi. (I. 177)

Ebûbekir Paşa (Hamiszâde) Sancak beyliğinden Cemaziyelâhir 1136'da (Mart 1724) Trabzon beylerbeyi olmuş ve o senenin Şevvâlinde (Temmuz) azledilmiştir. Sonra Sivas valisi olup 1140'da (1727/28) Karahisar ve Kırşehir sancaklarıyla Hemedan seraskeri maiyetine memur edildi ve İran savaşlarında vefat eyledi. (I. 177)

Ebûbekir Paşa (Kara) Beylerden olup Basra ve sonra Musul beylerbeyi oldu. 1046 (1636/37) senesinden sonra vefat etti. (I. 175)

Ebûbekir Paşa (Kara) Yükselerek 1088'de (1677) vezirlikle Bosna valisi oldu. Sonra vilayetleri devrederek 1095'de (1684) Viyana önünde şehid düşmüştür. (I. 174)

Ebûbekir Paşa (Lokmacı) (Hacı) Kapıcıbaşı oldu. 1204'de (1789/90) İsmail Ordusu'na defterdar olup Rusya generaline elçilikle gönderildi. 8 Rebiyülevvel 1208'de (14 Ekim 1793) Rakka'ya memuren gönderildiği sırada Üsküdar'dan döndürülüp sadâret kethüdâsı oldu. 14 Cemaziyelevvel 1209'da (7 Aralık 1794) azledildi. Ardından vezirlikle Anadolu valisi ve Şevval 1210'da (Nisan 1796) Mısır valisi olup 1213'de (1798/99) muhafaza edememesi, azledilmesine ve gözden düşmesine sebep oldu. Sonra vefat etmiştir. Ilımlı ve doğru idi. (I. 183)

Ebûbekir Paşa (Memiş Paşazâde) Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran oldu. 1176'da (1762/63) Kengırı mutasarrıfı olarak Bender seraskeri maiyetine memur olmuştur. 1183'de (1769/70) Rusya'ya esir oldu. Sultan sonra kurtuldu. Sonra sancakbeyi olarak Kengırı mutasarrıfı oldu. 1198'de (1784) orada belde müftüsü Mahmud Efendi'yi haksız yere katletmekle mübaşir gönderilip hapsedilmiş ve kısasen idam edilmiştir. (I. 181)

Ebûbekir Paşa (Mîrîalem) Yeniçeridir. Yükselip kul kethüdâsı olarak 1196'da (1782) yeniçeri ağası olmuştur. Az müddette azledilip ardından mirimîran rütbesiyle Bender muhafızı oldu. Muharrem 1198'de (Aralık 1783) vezirlikle Özi muhafızı ve Silistre valisi, 1201'de (1786/87) Diyarbekir ve ardından Rumeli ve o sene Ramazanında (Haziran-Temmuz 1787) Hanya ve 1202'de (1787/88) Bosna valisi oldu. Sonra başka vilayetlerde bulunup 1209'da (1794/95) ikinci defa Diyarbekir valisi ve 1210'da (1795/96) Haleb valisi olup sonra şeyhülharem oldu. O kutsal topraklarda vefat eyledi. Torunu Derviş Mehmed Sâdık Bey'dir(→). (I. 182/83)

Ebûbekir Paşa (Subaşı) Bağdad'ı 1032'de (1623) ele geçirme davasında iken kötü düşüncesinde muvaffak olmak için İran şahına yanaşarak ondan "Atâ Han" nâmını aldı. Şah Abbas'ın Bağdad hanı olduğu sırada Osmanlı Devleti de paşalıkla Bağdad'ı kendisine ihsan eylemekle İranlılara Bağdad'ı vermemişti. Şah ise oğlu Derviş Mehmed'i kandırıp Bağdad kapısını açtırıp askerini içeri sokmuş, bunu, kardeşini ve kadıyı şehid edip Bağdad'ı almıştır. Bağdad, 15 sene sonra IV. Murad zamanında kılıçla tekrar fetholunmuştur. IV. Murad'ın "Bağdad fatihliği" bu sebeptendir. Yoksa Bağdad, I. Süleyman (Kanunî) zamanında (1520-1566) Osmanlı topraklarına katılmıştır. (I. 172/73)

Ebûbekir Paşazâde III. Ahmed'in damadı Alâiyeli Ebûbekir Paşa'nın da evlâdından yükseleni olmuştur. Evladından İzzet Bey adında bir zat maden memurlarındandır. (IV. 680)

Ebûbekir Paşazâde III. Mustafa devri (1757-1774) vezirlerinden ve reis Hacı Mustafa Efendi'nin damadı olup evlâdı da ilerledi. (IV. 680)

Ebûbekir Râsim Paşa Edirnelidir. Reisülküttab Hacı Mustafa Efendi'nin duhancısı olup sefâretle Nemçe'ye gittiğinde cirit oyununda attan düşüp iki ayağı üzerine durmuş ve ecnebilere düşüşünü sezdirmeyerek hüner icrası tarzında görünmüş olmakla Mustafa Efendi, bunun dahi bir hüner olduğunu imparatora beyan etmiş, efendisi bu hareketinden rüştünü anlamakla itibar ederek kendisine damad eylemiştir. Okuyup yazmaya heveslenerek kaleme girmiş ve sâyesinde hâcegânlığa nâil olmuştur. 1159'da (1746) maliye tezkirecisi olup, Zilka'de 1160'da (Kasım 1747) kayınpederiyle birlikte azledilip Edirne'ye sürülmüşse de az müddette affedilmiştir. Sonra yeniçeri kâtibi, Muharrem 1166'da (Kasım 1752) tersane emini ve Receb 1170'de (Mart-Nisan 1757) reisülküttab, o sene Şevvâl'de (Haziran-Temmuz) sadâret kethüdâsı olup 27 Rebiyülevvel 1171'de (9 Aralık 1757) azledilmiş ve 1171'de (1758) Mısır'a memur olup izinsiz dönüşü yüzünden 1172'de (1758/59) geri gönderilmiştir. Şevvâl 1173'de (Mayıs-Hizaran 1760) matbah emini olup Receb 1174'de (Şubat 1761) vezir rütbesiyle Haleb valisi ve ardından Mısır valisi oldu. Muharrem 1176'da (Temmuz-Ağustos 1762) vefat eyledi. Bilgili, cömert, kerim, gösterişe düşkündü. Vezir oldukda her takımı hazır bulundukdan başka bin keselik altını vardı. Matbah emini oldukda sadrazama, yüksek devlet ricâline küçük görevler verilmesinin hakaret anlamına geleceğini işaret etmekle vezirlik almayı başarmış, ancak yerine yine eski sa-

dâret kethüdâsı İbrahim Bey'in getirilmesi garip düşmüştür. Oğulları Atâullah Bey, Hamdullah Bey, Sa'dullah Bey'dir. (I. 179/80)

Ebûbekir Rıfkî Bey (Çelebi Mustafa Paşazâde) Sadrazam Çelebi Mustafa Paşa'nın oğludur. Müderris olup Mekke pâyesine kadar yükseldi. 2 Receb 1254'de (21 Eylül 1838) vefat etti. Çamlıca'da Selâmî Efendi Tekkesi'ne defnedildi. Oğlu Emin Mehmed Bey'dir(→). (I. 186; IV. 466)

Ebûbekir Sıdkî Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1045'de (1635/36) reisülküttâb oldu. Azilden sonra 1057'de (1647) ikinci defa tayin edilip 1059'da (1649) tekrar azledildi ve vefat etti. (I. 173)

Ebûbekir Sıdkî Efendi Kırımlıdır. Enderûn'da sırkâtibi olup müderrislikle saraydan çıkmıştır. Bu senelerde (1780'ler) vefat eyledi. (I. 182)

Ebûbekir Sıdkî Paşa Moralıdır. Kapıcıbaşı ve 1221'de (1806) surre emini oldu. Bu hizmeti kendisinden alınması için vâlide kethüdası buna 50.000 kuruş vadederek deruhte ettirmişti. Sonra dönüşte çavuşbaşı oldu. 1222'de (1807) mîrahûr-ı sânî ve sonra mîrahûr-ı evvel oldu. 1226'da (1811) azledilmiş yine çavuşbaşı oldu ve memuren Mora'ya gönderildi. Döndükten sonra 1227'de (1812) arpa emini, Cemaziyelâhir 1228'de (Haziran 1813) vezirlikle Selânik valisi oldu. 1232'de (1817) Diyarbekir valisi olup 1233'de (1818) azledildi. Receb 1236'da (Nisan 1821) Karaman, sonra Anadolu valisi olup İbrail muhafızı oldu. 1237'de (1821/22) azledilerek Bursa mutasarrıfı ve 1238'de (1822/23) Bolu valiliğiyle tekrar İbrail muhafızı oldu. 1239'da (1823/24) Bolu ve Viranşehir üzerinde kalarak Rumeli'nde bulunması uygun görüldü. O senenin Recebinde (Mart 1824) Tırhala valisi ve 1240'da (1824/25) Karahisar-ı Sâhib sancağı verildi. 1242'de (1826/27) oradayken vezirliği kaldırılarak 1500 kuruş ma'zuliyet maaşı verildi. Sonra vezirliği geri verildi ve Emirgân'daki yalısında oturdu. 10 Zilhicce 1249'da (20 Nisan 1834) vefat eylemiştir. Torunu, ricâlden Ahmed Tevfik Bey'dir. (I. 185)

Ebûbekir Zâkirî Efendi Bursalıdır. Şeyh Ya'kub Halvetî'ye mürid olup zâkir oldu. Bursa'da Zağferanlık Mahallesi Mescidi'nde şeyh ve imam oldu. 1077'de (1666/67) vefat etti. Zikirde ve seste zamanın üstadıydı. O mescidi cami eyledi. Yakınında medfundur. (I. 174)

Ebûbekirzâde *bak.* Ahmed Efendi; Aziz Ahmed Efendi; Celâleddin Mustafa Efendi; Hâmid Efendi

Ebûlaceb *bak.* Receb Efendi (Hâfız)

Ebûlbeka *bak.* Eyyûb Efendi

Ebûlberekât (Şerif) Şerif Zeyd'in oğludur. 1085'de (1674/75) Mekke emiri oldu. Kardeşi Şerif Ahmed bununla dört kere harp eylediyse de muvaffak olamamıştır. Zilhicce 1093'de (Aralık 1682) vefat eyledi. (I. 167)

Ebûlberekât Mehmed Nureddin Efendi (Dürrîzâde) Şeyhülislâm Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1179'da (1765/66) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (IV. 445)

Ebûlcevâd Efendi Abdurrahman b. Muhammed el-Ulvânî'nin oğludur. Haleb ulemâsından olup 1016'da (1607/08) müderris oldu. 30 sene Haleb'de müftü ve reisülulemâ oldu. Sonra mevleviyet pâyesi verildi.

1039'da (1629/30) vefat eyledi. Karaağaç'da medfundur. Kardeşi Ebûlyümn Efendi'dir(→) (I. 167)

Ebûles'ad *bak.* Ahmed Efendi

Ebûlfazl *bak.* Mahmud Efendi

Ebûlfazl el-Meklî Ulemâdandır. 1030'da (1621) vefat etti. Şairdir. (I. 172)

Ebûlfazl Mehmed Efendi Kazasker İdris-i Bitlisî'nin oğludur. Müderris, Manisa, Trablusgarb'a kadı oldu. Sonra Anadolu defterdarı, daha sonra başdefterdar oldu. 33 sene defterdarlıklarda bulunup Tophane'de deryâya nâzır bir tepede mesken ve bahçe yaptı. Vaktini ilim ve ibadete sarfetti. Hacca niyet ederdi. Ancak gidemeyip 982'de (1574/75) vefat etti. Tophane'de adına mensup yokuşta cami ve mektebi vardır ki, "hayrü'l-cevâmi'" yapılış tarihidir. Orada defnolundu. Âlîm, münşî, kâmil, edipti. Yetişmiş iki oğlu Akıntıburnu'nda denizi seyrederlerken boğulunca çok üzülmüştü. Eserleri: *Tercüme-i Tefsir-i Hüseyin Vâiz*, *Tercüme-i Zahire-i Harezmşah*, *Tercüme-i Muhsin*, *Zeyl-i Târih-i İdris-i Bitlisî*, Türkçe *Tarih-i Osmanî*, *Kısas-ı Enbiyâ*, üç dilde *Divan*. (I. 171/72)

Ebûlfeth Emir Seyyid İsâmeddin'in öğrencilerinden olup seyyidlerdendir. Mâverâünnehir'de tahsil eyledi. 976'da (1568/69) vefat eyledi. İlim ve hikmet sâhibi olup tasnifatı vardır. (I. 171)

Ebûlgays (Şerif) Mekke emiri Ebû Nümey'in oğludur. Babasının vefatında kardeşleriyle emirlikte ortak ve ihtilaflı oldu. 704'de (1304/05) emir olduysa da sonra kardeşlerine mağlup oldu. 713'de (1313/14) ikinci defa emirliğe geçirildiyse de 714'de (1314/15) kardeşi Humeyse (Hamise) tarafından katledildi. (I. 171)

Ebûlgays el-Gaşşaş Tunusludur. Orada öğrenip görüp tefsir ve hadiste mahir oldu. Sonra ilâhî cezbeye erişip Şeyh Muhammed Cedidî'den el aldı. Şeyhinin vefatında Mekke'ye gitti ve ibadette bulundu. Receb 1031'de (Mayıs 1622) vefat etti. Yaşı 50'yi aşkındı. Âlîm, fâzıl ve keramet sâhibiydi. *Kitab-ı Buharî* getirenlere sevgi gösterirdi. Ne tür kitap getirilse satın alırdı. Sayısız kitap biriktirdi. Hatta bin nüsha Buharî vardı. Halifesi Seyyid Muhammed de 1036'da (1626/27) vefat eyledi. (I. 171)

Ebûlhayr Ahmed Efendi (Damadzâde) Minkarîzâde Yahyâ Efendi'nin damadı sudûrdan Mustafa Râsih Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Şa'bân 1118'de (Kasım 1706) İstanbul kadısı oldu ve 1119'da (1707/08) ayrıldı. Ramazan 1122'de (Kasım 1710) Anadolu kazaskeri olup 1123'de (1711) ayrıldı. Rebiyülâhir 1127'de (Nisan 1715) birinci, 1131'de (1719) ikinci ve 1137'de (1725) üçüncü defa birer sene Rumeli kazaskeri oldu. 27 Şa'bân 1144'de (24 Şubat 1732) şeyhülislâm oldu. 12 Cemaziyelevvel 1146'da (23 Ağustos 1733) azledildi. Büyükdere'de ve sonra Sütlüce'de oturdu. Zilhicce 1154'de (Şubat 1742) vefat eyledi. Eyüp-Nişanca'da Şeyh Murad Efendi Tekkesi'nde defnedildi. Baba-ı âlem, sofuydu. Bu tekkeyi, orada medfun olan babası medrese olarak yaptı, ancak kendisi tekkeye çevirdi. Uluç Hasan Paşa Mescidi'ne minber koydu. Oğlu Şeyhülislâm Feyzullah Efendi, torunu Mehmed Murad Efendi ve onun oğlu Mehmed Ârif Efendi'dir. (I. 168)

Ebûlhayr Hasan Efendi Müderris ve Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) Galata mollası olup 1191'de (1777) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (I. 168)

Ebûlhayr Mehmed Efendi Şerif Mollazâde Şeyhülislâm Mehmed Efendi'nin oğludur. 1188'de (1774) doğdu. Küçük yaşta müderris olup 1219'da (1804/05) Selânik mollası, 1229'da (1814) Şam, Rebiyülâhir 1231'de (Mart 1816) Medine mollası, 1235'de (1819/20) İstanbul kadısı ve 10 Rebiyülevvel 1237'de (5 Aralık 1821) nakibüleşraf oldu. 2 Receb 1238'de (15 Mart 1823) vefat eyledi. Eyüp'de Küçük Emir Efendi yakınında medfundur. Konuşma güçlüğü vardı. Ârif, dindar, tıp, coğrafya, muhazarat gibi çoğu ilimlerden haberdardı. Kızı Fatma Hanım, 1272'de (1855/56) vefat eyledi. Yanında medfundur. (I. 168/69)

Ebûlhayr Mehmed Efendi Nakibüleşraf Abdürrahim Efendi'nin oğlu olup müderris, molla, Mekke ve Safer 1293'de (Mart 1876) İstanbul pâyesi oldu. Edirne ve Kıbrıs nâibliklerinde bulunup 19 Şa'bân 1308'de (30 Mart 1891) Kıbrıs'da vefat eyledi. (I. 169)

Ebûlihlâs *bak.* Hasan Efendi

Ebûlirşâd Mehmed Efendi (Kabakulakzâde) Şeyh Ali'nin oğludur. Müderris, molla olup Cemaziyelevvel 1049'da (Ağustos 1639) İstanbul kadısı oldu. Azilden sonra Şa'bân 1058'de (Ağustos-Eylül 1648) Anadolu kazaskeri olup Şa'bân 1059'da (Ağustos 1649) azlolundu. Safer 1060'da (Şubat 1650) Rumeli kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1061'de (Mayıs 1651) azlolundu. 5 Şevval 1061'de (21 Eylül 1651) vefat etti. Koğacıdede'de medfundur. Sukûk ilminde mâhir, müfessir ve riyâzî ilimlerden anlardı. Tefsir-i şerifin birçok yerine ta'likatı vardır. (IV. 165)

Ebûlleys Efendi Manavgatlıdır. Sahn müderrisi, Haleb ve Şam mollası oldu. 944'de (1537/38) vefat etti. Doğru, dindar ve edipti. Kız kardeşinin oğlu Alâeddin Ali Efendi'dir. Torunlarından biri "Leysîzâde" Mehmed Efendi'dir. (I. 172)

Ebûlmeâlî *bak.* Ahmed Efendi; İbrahim Efendi

Ebûlmeâlî (Hâfızzâde) Hâfız-ı Acem'in(→) oğludur. 990'da (1582) Filibe kadılığından azledilmiş olarak vefat etti. (II. 97)

Ebûlmeyâmin *bak.* Mustafa Efendi

Ebûlubud *bak.* Emin Mehmed Paşa (Seyyid)

Ebûlvefâ Muarrif Hamavî'nin oğludur. Halvetî ve Şâfiî büyüklerinden olup 1016'da (1607/08) vefat eyledi. 80 yaşındaydı. (I. 172)

Ebûlvefâ el-Arzî Ömer Halebî'nin oğludur. Haleb Şâfiî müftüsü iken 1071'de (1660/61) vefat eyledi. (I. 172)

Ebûlyümn Efendi Halebî Ebûlcevad Efendi'nin kardeşidir. Ders vekili iken ağabeyinden (v. 1629/30) birkaç sene sonra vefat eylemiştir. (I. 167; I. 172)

Ebûssuûd Efendi Mehmed Halebî-i Güranî'nin oğludur. 1056'da (1646) vefat etmiştir. Şairdir. (I. 170)

Ebûssuûd Efendi 20-30 sene müddetle Kefe müftüsü olup mevleviyet pâyesi verildi. 1142'de (1729/30) Kaplan Giray üçüncü defa han olunca sürülmüş, rütbesi kaldırılmış ve bir-iki sene sonra da vefat etmiştir. (I. 170)

Ebûssuûd Efendi İleri gelen kadılardan olup Ramazan 1169'da (Haziran

1756) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (I. 170)

Ebûssuûd Efendi Hasodadan çıkıp sarıkçıbaşı olmuştur. 1168'de (1754/55) küçük evkaf muhasebeciliği ile saraydan çıkıp çeşitli görevlerde bulunduktan sonra masraf kâtibi iken 1192'de (1778) vefat eyledi. Kabataş'ta medfundur. (I. 170)

Ebûssuûd Efendi Kudüslüdür. Arab şeyhlerinden olup 112 yaşında olduğu halde Dürrîzâde Abdullah Efendi'nin şeyhülislâmlığında İstanbul'a getirildi. Yolculuk zorluklarına dayanamayıp güçsüz kalmıştı. Ödüllendirilmek için saraya getirildiyse de padişahın huzuruna çıkarılamamıştır. 18 Safer 1228'de (20 Şubat 1813) vefat eylemiştir. Nakşibendî idi. Bostan İskelesi'nde medfundur. (I. 170)

Ebûssuûd Efendi (Muradîzâde) Şam ulemâsından olup Zilka'de 1274'de (Haziran 1858) İzmir pâyesi oldu. Bu sırada Şamlı Hasibîzâde Ahmed Efendi ve Bağdad ulemâsından Mehmed Sâlih Efendi'ye bu pâye ihsan buyurulmuştur. Sonra vefat etti. (I. 171)

Ebûssuûd Efendi (Serbendîzâde) Serbendî İsmail Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 25 Safer 1106'da (15 Ekim 1694) vefat eyledi. Âlîm ve dini bütündü. (I. 170; I. 214)

Ebûssuûd Efendi (Şa'rânîzâde) Abdurrahim Şa'rânî'nin oğludur. Müderris ve molla olup 1067'de (1656) İstanbul kadısı oldu. Safer 1067'de (Kasım-Aralık 1656) Anadolu pâyesiyle emekli oldu. 1082'de (1671/72) vefat etti. Muhaddis ve fâzıldı. Oğulları Mehmed Efendi(→) ile mevâlîden Abdülvehhâb Efendi'dir. (I. 170)

Ebûssuûd Mehmed Efendi Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi Abdülhay Efendi b. Mehmed'in oğludur. Hüdâî Mahmud Efendi torunlarındandır. Müderris ve Bursa pâyesiyle Ankara kadısı oldu. Receb 1100'de (Nisan-Mayıs 1689) vefat etti. Güzel ahlâklıydı. (I. 170)

Ebûssuûd Mehmed Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) Es'ad Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Bursa mollası oldu. 1093'de (1682) vefat eyledi. Emir Buharî'de medfundur. Oğlu Abdürrahim Fâiz Efendi'dir. (I. 170; I. 331)

Ebûssuûd Mehmed el-İmâdî Efendi Müderrisköylü Mustafa'nın oğludur. 17 Safer 896'da (30 Aralık 1490) doğdu. 922'de (1516) müderris, Şevvâl 932'de (Temmuz 1526) Bursa mollası ve buradan Rebiyülâhir 940'da (Ekim-Kasım 1533) İstanbul kadısı, bu makamdan Rebiyülevvel 944'de (Ağustos 1537) Rumeli kazaskeri ve bu makamdan da Şa'bân 955'de (Eylül 1548) şeyhülislâm oldu. 5 Cemaziyelevvel 983'de (12 Ağustos 1575) vefat eyledi. Yaşı 87, şeyhülislâmlığı 27 yıl 9 ay ve kadılıklarının toplamı 51 yıldır. Namazını Muhaşşî Sinan Efendi kılmıştır. Eba Eyyûb Caddesi'nde mektepleri sahasına defnedildi. Haremeyn-i Şerifeyn ulemâsı vefatlarını işittiklerinde "gaib" namazı kılmışlardır. Osmanlı kanunlarını şeriata hakkıyla tatbik eylemiştir. Bir günde 1413 ve diğer bir günde 1412 fetvâ verdiği meşhurdur. Zamanında şeyhülislâmlık vazifesi 200 akçe iken 500'e yükseltildi. Telif eylediği tefsirinin bitiminde 100 akçe daha zammolundu. Tefsiri, *Kadı Beyzâvî* ve *Keşşâf*'tan makbuldür. İki nüshası Haremeyn-i Şerifeyn'e gönderilip talebelere istinsah için izin verildi. Çivizâde nakit vakıflarının kaldırılması gereğini şer'an

ileri sürmüşse de bu zat devamına şer'an rıza verdi. Mülâzemet usûlü kazaskerliği zamanında konuldu. Uzun boylu, ince yanaklı, uzunca yüzlüydü. Edip, hoş, heybetli, zâhid olup huzurunda kimse söze kadir olamazdı. Eserleri: *İrşadü'l-Akli's-Selim* adlı tefsiri, *Mecmua-i Fetvâ*, *Hidâye*'den *Kitab-ı Büyû'* hâşiyesi. Oğulları Ahmed Efendi(→), Mehmed Çelebi ve sudûrdan Mustafa Efendi'dir. Kardeşi Şeyh Nasrullah Efendi'dir ki, onun oğlu Abdülfettâh Efendi'dir(→). (I. 169)

Ebûssuûd tâbii *bak.* Mehmed Efendi

Ebûssuûdzâde *bak.* Abdülbâkî Efendi; Abdülkerim Çelebi; Abdülvâsi' Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Sâdık Mehmed Efendi

Ebûssuûdzâde I. Süleyman'ın (Kanunî) (hd 1520-1566) şeyhülislâmı Ebûssuûd Efendi'nin evlâdıdır. Sudûr ve mevâlîden olarak III. Ahmed devrine (1703-1730) kadar yükselenleri olmuştur. Sonra tarih sayfasında adları kalmamıştır. (IV. 680)

Ebûttedbir *bak.* Şemseddin Bey

Ebûttevfik *bak.* Eyyûb Efendi

Ebûttevfik Efendi Şemseddin Sivasî Tekkesi'nde uzun yıllar şeyh olmuştu. 27 Receb 1311'de (3 Şubat 1894) vefat eyledi. Yaşı 80'i geçkindi. (IV. 844)

Ebûzzeheb *bak.* Mehmed Bey

Ece Bey Karasi emiri Aclân Bey'in hizmetinde bulunarak Evrenos Bey'le Orhan Gazi'ye (hd 1326-1361) bağlanıp Osmanlı beyi olarak vefat eylemiştir. (I. 188)

Ece Sultan Karamanlıdır. Emir Sultan ile Bursa'ya gelmiştir. Orada vefat edip yanına defnedildi. (I. 188)

Ecezâde *bak.* Fahreddin Mehmed Efendi; Muhyiddin Mehmed Efendi

Edâyî Bekir Çelebi Kazzâz esnafından olup 955'de (1548) vefat eyledi. Şairdir. (I. 309)

Edâyî Receb Efendi İstanbulludur. Müderris, kadı olup 1057'de (1647) vefat etti. Yumuşak huylu, fasih, şairdi. Farsçayı çok iyi bilirdi. (II. 371)

Edebâlî Konya ulemâsının meşhurlarından olup Osman Gazi mutekidi idi. Tarikatte dahi eli vardır. Osman Gazi şehzâdeliğinde dergâhına devam edip şeyhin sevgisini kazandı ve kızı Malhun Hatun'u nikâh eyledi. 726'da (1326) padişahdan 4 ay evvel vefat eylemiştir. Müfessir, muhaddis, fakih, ermiş sayılanlardandı. (I. 312)

Edhem Ağa (Sekbanbaşızâde) Şerif Halil Bey'in kardeşidir. Nurullah Paşa'nın kethüdâsıydı. Kapıcıbaşı olup Muharrem 1259'da (Şubat 1843) vefat etmiştir. Oğlu Osman Nurî Bey'dir(→). (III. 145)

Edhem Bey Padişahın kurenâsından olup 1256'da (1840) vefat etti. Beyoğlu mezarlığına defnedilmiştir. (I. 313)

Edhem Dede Şeyhoğludur. Kardeşi Ferruh Dede ile beraber İstanbul'un fethinde (1453) Ak Şemseddin ile beraber bulundular. Vefatlarında Hayreddin Mescidi'ne defnedildiler. (I. 312)

Edhem Efendi Mesud Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Zengin ve hâcegândandı. Istabl kâtibi olup 1262'de (1846) vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde medfundur. (IV. 367)

Edhem Efendi Askerî kâtiplerden olup mümeyyiz ve ûlâ ile Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) Dâr-ı Şûrâ azası olmuştu. Sonra emekliliği seçti. 17 Receb 1313'de (3 Ocak 1896) vefat eylemiştir. (IV. 845)

Edhem Efendi (Kapıcıbaşı) Aydın mütesellimi ve Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) humbaracı ve lağımcı kâtibi olup 1244'de (1828/29) azledildi. Bazı hizmetlerde bulunarak Filibe nâzırı olmuş ve 1254'de (1838) Filibe hânedanından müderris İzzet Bey'le bir yere ikamete gönderilip bu suretle vefat eylemiştir. (I. 313)

Edhem İbrahim Bey (Bostancıbaşızâde) (Hacı) Bostancıbaşı Ebûbekir Ağa'nın oğludur. Kâtib efendi kalemine devamla 1242'de (1826/27) hâcegân rütbesiyle küçük kale tezkirecisi, sonra kethüdâ kâtibi olup Muharrem 1248'de (Haziran 1832) Mısır Ordusu'yla gitti. Şa'bân 1249'da (Aralık 1833/Ocak 1834) mevkufatî ve vüzerâ kethüdası, 1250'de (1834/35) zecriye muhassılı olup 1253'de (1837/38) azlolundu. Zilhiccesinde (Mart 1838) hariciye mektupçusu ve ardından hariciye kâtibi, 22 Rebiyülâhir 1254'de (15 Temmuz 1838) evâmir-i âliye kâtibi, 29 Rebiyülevvel 1255'de (12 Haziran 1839) ticaret müsteşarı ve Cemaziyelevvel'de (Temmuz-Ağustos 1839) serasker müsteşarı, Safer 1257'de (Nisan 1841) ûlâ evveli ile Sayda defterdarı, 1258'de (1842) Meclis-i Vâlâ azası, Safer 1262'de (Şubat 1846) ikinci defa serasker müsteşarı, Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) sadâret müsteşarı ve Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. Birkaç ay sonra vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Abdurrahman Enver Bey'dir(→). Akıllı, kâtip ve şişmandı. Kızı Âdile Hanım'ın oğlu, Bingazi mutasarrıfı ferik Hacı Reşid Paşa'dır. (I. 313/14)

Edhem İbrahim Efendi Nice seneler tuğrakeş olup Rebiyülâhir 1287'de (Temmuz 1870) vefat eylemiştir. Yaşı 80'i aşkın bir ihtiyardı. Oğlu hâlen tuğrakeştir. (I. 315)

Edhem İbrahim Efendi Taşra gümrükçülerinden olup Rüsumat Meclisi'nin açılışında bir müddet reis oldu. 1289'da (1872) vefat eyledi. Oğulları, vergi müdürü Rüşdî Bey'le tabip kaymakam Abdülvâhid Bey, birbiri ardından 1306 başlarında (1888 sonları) vefat eylediler. Emir Buharî'ye defnedildiler. (I. 315)

Edhem İbrahim Efendi (Seyyid) Bâbıâlî'den yetişip mâbeyn-i hümâyûn kâtibi oldu. Cemaziyelevvel 1264'de (Nisan 1848) ûlâ sânîsiyle Meclis-i Vâlâ azası oldu. 26 Şa'bân 1270'de (24 Mayıs 1854) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 314)

Edhem İbrahim Paşa Sakızlıdır. Müslüman olduktan sonra sadrazam Husrev Paşa dairesinde eğitilmiş ve o sayede askerliğe girip öğrenim için Fransa'ya gönderilmiştir. 1255'de (1839) dönüşünde miralaylıkla erkân-ı harbiye dairesine memur oldu. Sonra müdürlükle Gümüşhacıköy ve Keban madenlerine gönderildi. Döndükten sonra livâlıkla mâbeyn-i hümâyûna alınıp bir müddet sonra ferik oldu. Sonradan Sırbistan'a gitmiş ve Kırım harbinde nişan dağıtımı göreviyle Sivastopol'a gönderilmiştir. Muharrem 1271'de (Ekim 1854) Meclis-i Âli-i Tanzimat'a aza olup 12 Rebiyülevvel 1273'de (10 Kasım 1856) vezir rütbesiyle hariciye nâzırı oldu. 8 Ramazan 1273'de (2 Mayıs 1857) azille azalığa iade edildi. 1276'da (1859) Meclis-i Vâlâ azalığına nakledilip Rebiyülevvel'de (Ekim 1859) Rusya imparatorunu karşılamak için Hocabey'e gönderildi. Döndükten sonra

Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) ticaret nâzırı olup 9 Muharrem 1278'de (17 Temmuz 1861) azlolunduysa da 19. günü Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. 21 Şa'bân 1279'da (11 Şubat 1863) ikinci defa ticaret nâzırı olup 25 Ramazan 1279'da (16 Mart 1863) ilâveten maarif-i umûmiye nâzırı oldu. Zilhicce 1279'da (Mayıs-Haziran 1863) maarif, nâfia ve Bank-ı Osmanî nâzırlığında bırakılarak ticaretten ayrıldı. 1281'de (1864/65) Bâbîali'de Meclis-i Maarif başkanlığı ilâve edilmiştir. Şevvâl 1281'de (Mart 1865) üçüncü defa ticaret nâzırı olarak maarif nâzırlığından alınıp 4 Safer 1283'de (18 Haziran 1866) nâfia nezâretinden ve haftasında da ticaret nezâretinden azledilmiştir. 6 Cemaziyelevvel 1283'de (16 Eylül 1866) Tırhala ve Safer 1284'de (Haziran 1867) ilâveten Yanya valisi, Zilka'de 1284'de (Mart 1868) Şûrâ-yı Devlet azası ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Şûrâ-yı Devlet nâfia dairesi reisi, 16 Cemaziyelevvel 1287'de (14 Ağustos 1870) ahkâm-ı adliye nâzırı ve 16 Rebiyülâhir 1288'de (5 Temmuz 1871) nâfia nâzırı olup 18 Zilhicce 1289'da (16 Şubat 1873) azledildi. Şevval 1290'da (Aralık 1874) Şûrâ-yı Devlet azası olup Receb 1292'de (Ağustos 1875) azledilmiş ve Rebiyülevvel 1293'de (Nisan 1876) Berlin sefiri olmuştur. 13 Zilhicce 1293'de (30 Aralık 1876) Şûrâ-yı Devlet reisi oldu. Bu aralık İstanbul'da Düvel-i Muazzama Konferansı'nda ikinci murahhaslıkla bulundu. 18 Muharrem 1294'de (2 Şubat 1877) sadrazam oldu. 5 Muharrem 1295'de (9 Ocak 1878) azledilmiştir. 9 Rebiyülevvel 1297'de (3 Mart 1879) Viyana sefiri olup 1299'da (1882) dâhiliye nâzırı olmuş ve Zilhicce 1302'de (Eylül-Ekim 1885) ayrılmıştır. 2 Ramazan 1310'da (20 Mart 1893) vefat etti ve Üsküdar'da Mihrimâh Sultan Camii'ndeki türbesine defnedildi. Rumca ve Fransızcayı bilir, tabii ilimlere ve felsefeye vâkıf, doğru, iffetli, sert mizaçlı, edip olup nâfia işlerinde hizmeti görülmüştü. Oğullarından büyüğü Osman Hamdî Bey, Müze-i Hümâyûn müdürü ve küçüğü Halil Edhem Bey onun muavinidir. Diğer oğulları, mütevellî İsmail Gâlib Bey ve Mustafa Bey'dir. (IV. 844)

Edhem Mahmud Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Kapdan-ı deryâ ve sadrazam Mehmed Ali Paşa'nın oğlu olup 1266'da (1850) mirliva olarak öğrenim için Mekteb-i Harbiye'ye girdi. Rebiyülevvel 1270'de (Aralık 1853) Refia Sultan ile nişanlandı. Şevval 1273'de (Haziran 1857) düğün yapılarak ferik oldu. 1274'de (1857/58) vezir rütbesiyle Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. 1275 başlarında (1858 ortaları) ayrılıp Rebiyülâhir'de (Kasım 1858) tekrar aza oldu. 1284'de (1867/68) Meclâlis-i Âliye'ye memur oldu. 1288'de (1871) tekrar Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. 3 Cemaziyelevvel 1303'de (7 Şubat 1886) bir-iki seneden beri yatmakta olduğu hasta yatağından kalkamayarak vefat eyledi. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedilmiştir. Küçük oğlu Mehmed Ali Bey, 1305'de (1887/88) vefat etti. Bir kızı kaldı. (I. 316)

Edhem Mehmed Efendi (Nu'manzâde) Ordu kadısı Nu'man Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve 1212'de (1797/98) Mısır molası oldu. Sonra vefat etti. (I. 313)

Edhem Paşa Arnavut beylerinden olup 1156'da (1743) İlbasan beyi oldu. Sonra vefat etti. (I. 313)

Edhem Paşa Bahriyeden yetişti. Riyâle, patrone olarak Ramazan 1261'

de (Eylül 1845) kapıdâne oldu. Daha sonra vefat etti. (I. 313)

Edhem Paşa Bahriyeden yetişip beylerden oldu. Liman reisi olarak Ramazan 1261'de (Eylül 1345) ferik oldu ve Bahriye Meclisi teşekkülünde oraya reis oldu. 1263'de (1847) azlolundu. Daha sonra vefat etti. (I. 313)

Edhem Paşa Mısır beylerinden olup Abbas Paşa'nın valiliğinde İstanbul'a geldi. Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) Kudüs mutasarrıfı oldu. Receb 1269'da (Nisan 1853) Lâzistan mutasarrıfı olmuştur. Azledildikten bir süre sonra vefat etmiştir. (I. 315)

Edhem Paşa Gümrükçü Osman Paşa'nın oğludur. Gençliğinde kapıcıbaşı olmuştur. Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) Rumeli pâyesiyle Hersek mutasarrıfı, 1273'de (1856/57) Sofya ve Rebiyülevvel 1274'de (Ekim-Kasım 1857) Filibe mutasarrıfı oldu. 1276 başlarında (1859 ortaları) vezir rütbesiyle Erzurum valisi olup Şevvâl 1277'de (Nisan 1861) azledildi. Receb 1279'da (Ocak 1863) Ankara valisi olup Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) azledildi ve bir ay sonra Ramazan'da (Şubat 1864) orada vefat eyledi. Orta halli, orta boylu ve güler yüzlüydü. (I. 315)

Edhem Paşa Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girip yükselerek miralay ve livâ, 1280'de (1863/64) ferik olup 4. Ordu'ya reis ve Ramazan 1282'de (Ocak-Şubat 1866) Anadolu Ordusu müşir kaymakamı oldu. Ayrıldıktan sonra vefat eyledi. (I. 315)

Edhem Paşa Topçu sınıfından yetişip İhtiyat mîrlivâsı oldu. 1286'da (1869/70) vefat eylemiştir. (I. 315)

Edhem Paşa 1237'de (1821/22) Topçu Ocağı'na girip yükselerek mîrlivâ olmuştu. Bir aralık Belgrad'a memur oldu. 1277'de (1860/61) mühimmat-ı harbiye livâsı ve 1279'da (1862/63) ferik oldu. Yükselip Bâb-ı Seraskerî'de topçu dairesi reis-i sânîsi oldu. 29 Muharrem 1292'de (7 Mart 1875) vefat eyledi. Bektaşî, dil bilir ve tedbirliydi. Oğlu Ali Rızâ Bey'dir(→). İkisi de Üsküdar'da medfundurlar. (I. 316)

Edhem Paşa 1253'de (1837/38) askerliğe girip miralay, livâ, ferik, ve Meclis-i Bahriye reisi oldu. 1288'de (1871) Şûrâ-yı Devlet azası olup Cemaziyelâhir 1289'da (Ağustos 1872) ikinci defa Meclis-i Bahriye reisi ve Rebiyülâhir 1290'da (Haziran 1873) Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Bir ay sonra üçüncü defa Meclis-i Bahriye reisi olup 1292'de (1875) vefat eyledi. Tedbirli ve vukufluydu. (I. 315)

Edhem Paşa Tophane'den yetişip mîrlivâ olarak 1304'de (1886/87) vefat eylemiştir. (I. 316)

Edhem Paşa Bahriyeden yetişip miralay ve Şûrâ-yı Bahriye'ye aza olmuştur. Yaşı 100'ü aşkın olarak 1 Cemaziyelâhir 1309'da (2 Ocak 1892) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (I. 316)

Edhem Paşa (Hacı) Maliyeden yetişerek hâcegândan olup bazı divanî görevlerde bulunarak 1242'de (1826/27) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu ve 1243'de (1827/28) azledilip Sirozlu İsmail Bey'in muhallefatını kabza memur oldu. Dönüşünde Şevval'de (Nisan-Mayıs 1828) tophane nâzırı oldu. Birkaç sene sonra azledilip 1248'de (1832/33) Mısır Ordusu defterdarı ve ardından tevkiî oldu. Şa'bân 1249'da (Aralık 1833/Ocak 1834) defter eminliği ilâveten verildi. Cemaziyelevvel 1252'de (Ağustos-Eylül 1836) Hare-

meyn evkaf nâzırı oldu. Rebiyülevvel 1254'de (Haziran 1838) azledilip Dâr-ı Şûrâ-yı Bâbıâlî azası olup ayrıldıktan sonra Receb 1255'de (Eylül 1839) hazâin-i âmire defterdarı oldu. Zilka'de'de (Ocak 1840) azille Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. Receb 1256'da (Eylül 1840) maliye reisi, Zilka'de'de (Ocak 1841) Sayda defterdarı oldu ve istifa eyledi. Receb 1257'de (Ağustos-Eylül 1841) tekrar Meclis-i Vâlâ azası oldu. Receb 1258'de (Ağustos 1842) masârıfat nâzırı olup Zilka'dede (Aralık 1842) ayrıldı. Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) ikinci defa maliye nâzırı oldu. Safer 1265'de (Ocak 1849) azledildi. Muharrem 1268'de (Kasım 1851) vezir rütbesiyle şeyhülharem oldu. Muharrem 1269'da (Ekim-Kasım 1852) vefat haberi geldi. Yaşlı, zekî ve çok zengindi. Oğulları, Hacı Ali Bey ve Trabzon valisi İbrahim Kadrî Bey'dir. (I. 314)

Edhem Rahmî Efendi Bâbıâlî'den yetişip âmedî hulefasından olup sonra âmedci oldu. Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) tezkire-i sânî oldu. Sonra vefat etti. (I. 313)

Edhem Şerif İbrahim Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Muhallefat halifesi iken 2 Muharrem 1261'de (11 Ocak 1845) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (I. 313)

Edhemzâde *bak.* Mustafa Efendi; Şeyhî Efendi

Edib Ağa Köstendil â'yânı olup Pilaslızâde İsmail Paşa, 1224'de (1809) gizli bir emirle günahsız olarak bunu idam eylemiştir. (I. 317)

Edib Ahmed Bey Serdâr Abdî Paşa'nın damadıdır. Miralay olup attan düşerek 1302'de (1884/85) vefat eyledi. Yahyâ Efendi türbesine defnedildi. (I. 306)

Edib Efendi Kalemden yetişip telgraf muavini ve adliye memuru olmuştu. Nakşibendî tarikatına mensuptu. Bu senelerde (1880'ler) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (I. 318)

Edib Halil Bey (Tayyârzâde) Tayyâr Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Istabl-ı âmire pâyeli olup ikinci haccında Zilhicce 1271'de (Ağustos-Eylül 1855) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 259)

Edib İbrahim Efendi İshak Nureddin Efendi'nin oğlu olup 1248'de (1832/33) doğmuştur. Maliyeden yetişip Yemen defterdarı, Vidin ve Tuna defterdarı oldu. Rebiyülevvel 1284'de (Temmuz 1867) Tuna defterdarı ve azilden sonra Yemen defterdarı, Şa'bân 1289'da (Ekim 1872) maliye müsteşarı, 1290'da (1873) Şûrâ-yı Devlet azası, sonra Bulgaristan tahkik memuru ve defter-i hakanî nâzırı, 1294'de (1877) Dîvân-ı Muhasebat reisi, 1296'da (1879) maliye nâzırı ve bâlâ oldu. Birkaç ayda istifa edip rüsûmat emini oldu. Muharrem 1300'de (Kasım 1882) birkaç gün kadar ikinci defa maliye nâzırı olduysa da affını istirham ile yine rüsûmat emini oldu. 10 Şa'bân 1306'da (11 Nisan 1889) vefat eyledi. Sultan Mahmud Türbesi'ne defnolundu. Hesap işlerini bilir, düzenli, iffetli ve gayretliydi. (I. 318)

Edib İsmail Efendi Ayasofya türbedarı Mûsâ Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i sadârete ve 1252'de (1836/37) âmedî kalemine girdi. Kardeşinin elçiliğinde Viyana Elçiliği başkâtibi olup Cemaziyelâhir 1264'de (Mayıs 1848) hariciye kâtibi oldu. Şevvâl'de (Eylül 1848) azledildi. 16 Zilka'de 1269'da (21 Ağustos 1853) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 317)

Edib İsmail Efendi Mûsâ Safvetî Paşa'nın kethüdâsı Bilâl Necib Efendi'nin oğludur. Sıhhiye Meclisi azası ve ûlâ rütbesini hâizdi. 20 Safer 1302'de (9 Aralık 1884) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Divân-ı Hümâyûn tercümanı Mahmud Münir Paşa, bunun küçük kardeşidir. (I. 318)

Edib Mahmud Efendi Haleblidir. Kadı oldu. 1079'da (1668/69) vefat etti. Şiiri vardır. (IV. 321)

Edib Mehmed Efendi Damad İbrahim Paşa'nın kitapçısıdır. 1134'de (1721/22) vefat eyledi. Şairdir. (I. 317/18)

Edib Mehmed Efendi Diyarbekirlidir. Eyüp kadısı iken 1149'da (1736/37) vefat etti. Şairdir. (I. 317)

Edib Mehmed Emin Efendi Ali Bey'in oğludur. Yetişip hâcegândan olup teşrifatçı vekili oldu. 1202'de (1787/88) rikâb-ı hümâyûnda vak'anüvis olup Şevval 1206'da (Haziran 1792) teşrifatçı ve tekrar vak'anüvis olmuştur. 1209'da (1794/95) vak'anüvislik başkasına verildi. 1216'da (1801/02) vefat eyledi. Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda medfundur. Birkaç senelik *Tarih* yazdı. Oğlu Süleyman Necib Efendi'dir. (I. 317)

Edib Mustafa Efendi Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan olmuştur. İvâz Paşa'nın sadrazamlığında tezkire-i evvel oldu. 1152'de (1739/40) vefat etmiştir. Cezerî Kasım Paşa Camii'nde medfundur. Hasan-Hüseyin Mescidi'ne minber koyarak cami eyledi. (I. 317)

Edib Mustafa Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olmuştur. Divanî görevlerde bulunarak 4 Zilka'de 1188'de (6 Ocak 1775) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 317)

Edib Mustafa Efendi (Şerifzâde) Şeyhülislâm Mehmed Molla'nın torunudur. Cemaziyelevvel 1210'da (Kasım 1795) Yenişehir mollası oldu. Sonra bilâd-ı hamse mollası ve Mekke pâyesi oldu. Şevvâl 1226'da (Ekim-Kasım 1811) İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelevvel 1231'de (Nisan 1816) Anadolu pâyesi, Şevvâl'de (Eylül) Anadolu kazaskeri ve sonra Rumeli pâyesi oldu. Zilka'de 1234'de (Ağustos-Eylül 1819) Rumeli kazaskeri oldu. 21 Zilka'de 1235'de (30 Ağustos 1820) vefat etti. Üsküdar'da Emin Camii'ne defnedildi. Oğlu Şemseddin Efendi'dir. (I. 317)

Edib Ömer Efendi Damat Mustafa Ağa'nın(→) oğludur. Mektûbî halifelerinden iken 1206'da (1791/92) vefat eyledi. (IV. 448)

Edibî Ali Efendi (Bakkalzâde) Bursalıdır. Müderris olup 1027'de (1618) vefat eyledi. Usta şairdir. Oğulları Tab'î Mehmed Efendi(→) ile Mustafa Efendi'dir(→). (I. 316)

Edibîzâde *bak.* Mustafa Efendi

Efdalzâde *bak.* Hamideddin Efendi; Salâhaddin Mûsâ Efendi

Efkârî *bak.* Mehdî Efendi

Eflâtunzâde *bak.* Abdüllâtif Efendi; Derviş Mehmed Efendi

Efrâsiyâb Paşa Ali Paşazâde Hüseyin Paşa'nın oğludur. Babasının istifasından sonra 1077'de (1666/67) Basra beylerbeyi oldu. Salyaneyi veremeyince 1078'de (1667/68) azledildi ve cezalandırıldı. Sonra vefat etmiştir. (I. 392)

Efrâsiyâboğlu *bak.* Ali Paşa

Efrâsiyâbzâde Basra'da kendi oğlu ve torunu uzun yıllar valilik etmiş Ef-

râsiyâboğlu Ali Paşa'dır ki torunu da Efrâsiyâb Paşa'dır. (IV. 682)

Eftas *bak.* Molla Çelebi; Şeyhî Mehmed Efendi; Zeynelâbidîn Efendi

Eğercizâde *bak.* Hasan Efendi

Eğinlizâde *bak.* Nedim Mahmud Bey

Eğri *bak.* Abdî Efendi

Eğriboyun *bak.* Ömer Ağa

Eğriceoğlu *bak.* Halil Paşa

Eğrikapılızâde *bak.* Reşid Mehmed Efendi

Ehli Ağacık *bak.* İbrahim Ağa

Ehlî Mehmed Efendi (Tayyibzâde) Enderûnludur. Abdürrahim Efendi'nin(→) kardeşidir. Müderris ve sonra kadı olup Rodos kadısı iken 1010'da (1601/02) ölmüştür. Âlîm ve şair olup *Hüsn-i Dil* adlı bir eseri vardır. (I. 445/46; III. 329)

Ehlice *bak.* Muhyiddin Efendi

Ehlicezâde Bursalıdır. Kadılardan Ehlice Muhyiddin Efendi'nin(→) oğludur. Kefe kadısı iken 1010'da (1601/02) vefat etti. Âlîmdi. (I. 446; IV. 346) [IV. 346'da "Kefe" değil "Kete" kadısı olduğu yazılıdır.]

Ekmekçi *bak.* Ali Ağa

Ekmekçizâde *bak.* Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; Mehmed Bey; Mehmed Efendi; Muhyiddin Efendi; Vâsıf Ahmed Efendi

Ekmel Efendi Ayas Paşa'ya mensup olup sâyesinde ilim tahsil etti. Halvetî olup Şeyh Süleyman Efendi Zaviyesi'ne şeyh olmuştur. 985'de (1577) vefat etti. Sofular hamamı yakınında zaviyesinde medfundur. Ârif-i billah bir pîrdi. (I. 394)

Ekmeleddin Efendi Ayas Paşa'nın kölesidir. Tahsil görüp müderris oldu. Sultan Selim Medresesi müderrisi iken Rebiyülâhir 983'de (Temmuz 1575) vefat eylemiştir. Fâzıldı. Bir oğlu olup iki defa Kıbrıs'a müftü oldu. Rebiyülâhir 1025'de (Nisan-Mayıs 1616) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. (I. 394)

Ekmeleddin Efendi Uşaklıdır. Hoca İsmail Efendizâde diye meşhurdur. Dersiâm ve müderris olup Şa'bân 1260'da (Ağustos-Eylül 1844) vefat etti. (I. 394)

Elâgöz *bak.* Ahmed Ağa; Ahmedî

Elçi *bak.* İbrahim Paşa; Mustafa Paşa

Elif Ahmed Dede Kadızâde Mustafa Ağa'nın oğludur. Kadı ve Mevlevî idi. 1186'da (1772/73) kadı iken vefat etmiştir. Şairdir. (I. 399)

Elif Efendi Bâbıâlî'den yetişip âmedî hulefâlığına ve hâcegânlığına nâil olmuş, 1228'de (1813) âmedî-i Divan-ı Hümâyun olarak ordada bulunmuş ve bir-iki sene sonra orada vefat etmiştir. (I. 399/400)

Elifîzâde *bak.* Feyzullah Efendi

Elliiki *bak.* Hasan Paşa

Elmas Ağa Mâbeyn-i hümâyûndan yetişip Harem-i Nebevî hazinedarı olup İdris Ağa'nın vefatında Receb 1211'de (Ocak 1797) şeyhülharem oldu ve o hizmette vefat eyledi. (I. 395)

Elmas Mehmed Paşa Kastamonuludur. Hazine-i hümâyûna girerek hasodaya çerağ oldu. Sırasıyle silahdar-ı şehriyârî olup mirâhûrlukla çıkıp 1101'de (1689/90) nişancı olarak 1102'de (1690/91) azlolundu. Cemaziyelâhir 1106'da (Ocak-Şubat 1695) ikinci defa nişancı olup Receb'de (Şubat-Mart) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı ve Ramazan'da (Nisan-Mayıs) sadrazam oldu. Nemçe seferinde

serdâr-ı ekrem sıfatıyla bulunmuştur. 25 Safer 1109'da (12 Eylül 1697) Zenta bozgununda asker tarafından öldürüldü. Genç, akıllı ve zekîydi. Oğlu ricâlden Mustafa Bey, kardeşi Mustafa Paşa ve kardeşinin oğlu mevâlîden İsmail Bey'dir. Mühürdarı Müteferrika İbrahim Ağa 1146'da (1733/34) vefat etmiştir. (I. 395)

Elmas Paşa İmamızâde *bak.* Ahmed Efendi; Emin Mehmed Efendi

Elmas Paşazâde *bak.* Abdürrahim Bey; Sâdık Mustafa Bey

Elmas Paşazâde II. Mustafa'nın (hd 1695-1703) sadrazamı Elmas Mehmed Paşa ve kardeşi Mustafa Paşa'nın oğulları ile İmamlarının evlâdı da "Elmas Paşa İmamızâde" diye ün alarak mollalıkla yarım asırdan fazla istihdam olunmuşlardır. (IV. 682)

Elmas Sultan Ermiş sayılanlardan ve Bursa ricâlindendir. Bursa'da bahçeler arasında medfundur. (I. 395)

Elvan Bey I. Mehmed'in (Çelebi) çeşnigiri ve mukbili idi. O devirde (1413-1421) vefat eyledi. (III. 492)

Elvan Çelebi Âşık Paşa'nın oğludur ki, Amasya'da vefat etmiştir. (III. 491)

Elvan Efendi Müderris ve sonra Seyyid Ali b. Meymûn'a intisap etti. Güzel ahlâk sâhibi olup Şâfiî mezhebinde fetvâ verirdi. 922'de (1516) vefat etti. Oğlu Tâceddin Hamavî-i Şâfiî Şâzelî tarikatinden İbn Hacer'in öğrencilerindendi. 927'de (1521) vefat etti. *İbn Fârız Şerhi*, Abdülkadir'in kasidesi şerhi eserleridir. (III. 492)

Elvendzâde *bak.* Ali Paşa

Emânî Çelebi İstanbulludur. Hazine-i hümâyûn kâtiplerinden olup Selânik'de mütevelli iken 999'da (1591) vefat eyledi. Şairdir. (I. 400)

Emin Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip yoluyla kul kethüdâsı olup Şevvâl 1203'de (Temmuz 1789) yeniçeri ağası oldu. 1203'de (1789) yeniçerilerin şikâyetiyle azledilmiş ve bir yerde ikamete memur olarak vefat etmiştir. (I. 413)

Emin Ağa Enderûnludur. Yetişerek 1191'de (1777) rikâbdar-ı şehriyarî, sonra çukadar-ı şehriyârî oldu. Receb 1193'de (Temmuz-Ağustos 1779) azledilip sonra vefat etmiştir. (I. 414)

Emin Ağa Topçu Ocağı'ndan yetişip sırasıyla topçubaşı olmuştur. Orduda iken 1223'de (1808) vefat eyledi. (I. 418)

Emin Ağa Fereciklidir. Orada â'yân ve sâdık adamlardan olmakla kapıcıbaşı ve Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) cebecibaşı olmuştu. Birkaç sene sonra bu hizmetin kaldırılmasıyla Boğaz muhafızlığına gönderilmiştir. 1249'da (1833/34) hendeseyi bilmemesi, azline sebep olmuştur. 1250 (1834/35) yılından sonra vefat etti. Gayretli ve tedbirliydi. (I. 429)

Emin Ağa Mısır kale binbaşılarından olup Osmanlı Devleti'ne sığınarak kapıcıbaşı olmuştu. 1250-1260 (1834-1844) arasında vefat etmiştir. (I. 428)

Emin Ağa Enderûnludur. Okçubaşı olup 1286'da (1869/70) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (I. 435)

Emin Ağa (Bakkalzâde) (Hacı) Silahşorân-ı hassadan olup Şa'bân 1232'de (Haziran-Temmuz 1817) vefat etmiştir. Kadıköy'de defnedildi. (I. 426)

Emin Ağa (Çil) Dairelerde bulunarak kapıcıbaşılığı elde etmiştir. 1199'da (1785) başbaki kulu, Cemaziyelâhir 1200'de (Nisan 1786) tütün gümrükçü-

sü, Şevval'de (Ağustos 1786) arpa emini ve Rebiyülâhir 1201'de (Ocak-Şubat 1787) kasapbaşı ve 1203'de (1788/89) tersane emini oldu ve ayrıldıktan sonra bir müddet boşta kaldı. Şevvâl 1212'de (Mart-Nisan 1798) yine tersane emini oldu. Sonra başka görevlerde bulunup 1222'de (1807) orduya kasapbaşı olup orada vefat eylemiştir. Yaşlı ve gayretliydi. Oğlu Ârif Mustafa Ağa olup bunun oğlu Ahmed Bey'dir. Torunlarından biri de ricâlden Mehmed Emin Efendi'dir. (I. 418)

Emin Ağa (Hacı) Silahşor olup sonra kapıcıbaşı ve 1239'da (1823/24) gurebâ-yı yemin ağası oldu. Şa'bân 1240'da (Mart-Nisan 1825) vefat edip Hamidiye Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 426)

Emin Ağa (Piç) Meddahlıkta gayet usta olduğundan yaygın şöhreti kendisini padişah nedimi eylemiştir. Zilhicce 1249'da (Nisan 1834) vefat etmiştir. Çağdaşı Kız Ahmed de bu meslekte ilerlemekle şu mısra haklarında söylenmişti: "Doğurur Piç Emini Kız Ahmed". (I. 429)

Emin Ağazâde I. Mahmud devri (1730-1754) ricâlînden Mehmed Emin Ağa evlâdıdır ki, bir asır kadar ricâl ve alimler gelmiştir. (IV. 683)

Emin Bey II. Bâyezid, camiini yaparken bina emini olduğundan bu lâkapla meşhur olmuş ve ismi bilinememiştir. Bir mescid yapmış ve 919'da (1513) vefat etmiştir. (I. 403)

Emin Bey Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girmiş ve miralay olarak 1281'de (1864/65) emekli olmuştur. Yaşlı olarak bu senelerde (1870'ler) vefat etmiştir. (I. 436)

Emin Bey Husrev Paşa kethüdâsı Yahyâ Bey'in oğludur. Bâb-ı Seraskerî kalemlerinden yetişip amcası Hamdî Paşa Suriye'de vali olunca oraya mektupçu olmuştur. Zika'de 1286'da (Şubat 1870) serasker mektupçusu oldu. Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs 1873) icra cemiyeti azası ve Cemaziyelevvel'de (Temmuz) ikinci defa serasker mektupçusu ve 1295'de (1873) Dîvân-ı Muhasebat kısm-ı sânîsi reisi oldu. 15 Safer 1302'de (4 Aralık 1884) vefat etti. Eyüp'te atasının yanında medfundur. Kâtip ve münşî idi. (I. 438)

Emin Bey Baban hânedanından Süleyman Paşa'nın oğullarındandır. Bağdad vilayetinde kaymakamlık ve İdâre-i Nehriye riyâseti gibi hizmetlerde bulunmuş ve 1309'da (1891/92) orada vefat eylemiştir. 55 yaşında doğru bir zat idi. Oğullarından biri Mehmed Tevfik Bey'dir(→). Diğer oğlu Hamdî Bey, âlâ ricâlinden ve Musul vilayeti vali muavinlerindendir. (IV. 848)

Emin Bey (Habeşî) Esmâ Sultan kethüdâsı Ömer Ağa'nın oğludur. Bu sayede kapıcıbaşı olmuştur. 1226'da (1811) vefat eylemiştir. (I. 419)

Emin Bey (Hacı) Çorlulu Ali Paşa'nın torunlarındandır. Maliyeden yetişip defterdarlıkla taşrada gezdi. Receb 1276'da (Şubat 1860) sergi muhasebecesi olup Cemaziyelâhir 1277'de (Aralık 1860/Ocak 1861) vâridat muhasebecisi ve Zilhicce 1281'de (Mayıs 1865) Dîvân-ı Muhasebat azası oldu. 1284'de (1867/68) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedilmiştir. (I. 434)

Emin Bey (Hacı) Maliyeden yetişip Divan-ı Muhasebat a başhalife olmuş ve 5 Zilka'de 1284'de (28 Şubat 1868) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (I. 434)

Emin Bey (Mehmed Paşazâde) Babası Trabzon beylerbeyi olmuştur. 1224'de (1809) Batum'da bulunduğundan kapıcıbaşılıkla Gönye mutasarrıfı olmuş ve orada vefat etmiştir. (I. 419)

Emin Bey (Ramazanzâde) Ramazanoğullarının tevliyeti mütevellisi olup Receb 1307 (Şubat-Mart 1890) vefat etmiştir. Atası Hacı Ahmed Paşa'nın Doğancılar'daki türbesine defnedilmiştir. (I. 439)

Emin Bey (Tavîl) Kapıcıbaşı olup Muharrem 1307'de (Eylül 1889) vefat etmiştir. Yaşı 110'u aşkın olup dinç ve lâtifeci bir zat idi. Oğlu Ma'şûk Bey'dir. (I. 439)

Emin Efendi Şair olup 1174'de (1760/61) vefat ederek Üsküdar'a defnolunmuştur. (I. 408)

Emin Efendi İzmirlidir. Müderris, Filibe mollası oldu. Rebiyülevvel 1203'de (Aralık 1788) vefat etti. (I. 413)

Emin Efendi Halvetî şeyhlerinden olup 1219'da (1804/05) vefat eylemiştir. Tophane'de Karabaş Camii'nde medfundur. (I. 417)

Emin Efendi Kerküklüdür. Nakşibendî şeyhi olup İstanbul'a geldi. III. Selim devri (1789-1807) ricâlinin makbulü olduğundan Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) birkaç şeyhle Bursa'ya gönderildi. Orada 1228'de (1813) vefat eyledi. Bursa'da Habib Efendi Zaviyesi yakınında inşa eylediği tekkeye defnedilmiştir. İstanbul'da yüksek tabaka arasında muteber olmasına dayanarak padişahla görüşmeye memurum diye o şerefe nâiliyeti arzu eylemişse de nâil olamamıştır. Ancak devlet ricâli, tekkesinde hizmet etmek derecesinde saygı gösterirlerdi. Hakkında şu beyit söylenmişti: "Şeyh Eminî Müslüman olsun derim meşreb bu ya/Ben zemini asmân olsun derim meşreb bu ya". Bursalı Pîr Kadızâde Seyyid Mustafa Efendi bunun halifelerinden olup 1217'de (1802/03) Bursa'da vefat etmiştir. Nakşibendî şeyhlerinden Süleymaniyeli Abdülkadir Efendi, 1253'de (1837/38) vefat etmiş ve Çürüklük'e defnedilmiştir. Bu tarikat ricâlinden Şeyh Tâhir Mehmed Efendi, 25 Safer 1291'de (13 Nisan 1874) vefat edip Karacaahmet'e defnedilmiştir. Kadirî sülâlesinden ve Nakşibendî şeyhlerinden Şeyh Mahmud Efendi, Rebiyülevvel 1208'de (Ekim 1793) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 420/21)

Emin Efendi Kastamonuludur. Şeyh olup 1222'de (1807) vefat eyledi. (I. 418)

Emin Efendi Kalemden yetişip mâlikâne halifesi olmuştur. 1229'da (1814) azledildi ve sürülüp orada vefat eyledi. (I. 422)

Emin Efendi Kethüdâ kitâbeti kaleminden yetişip halife yamağı iken 1236'da (1820/21) tersane reis vekili olarak hâcegândan olmuş ve 1240 (1824/25) tarihlerinde vefat etmiştir. (I. 425)

Emin Efendi Bursalı Abdülhâdî Efendi'nin oğlu olup kadı idi. 1259'da (1843) vefat eyledi. (I. 431)

Emin Efendi Müderris olup Nurî Mustafa Paşa'nın(→) kitapçılığında bulunmuştu. 17 Rebiyülâhir 1260'da (6 Mayıs 1844) vefat etmiştir. İlim sâhibiydi. (IV. 483; I. 431)

Emin Efendi İstanbulludur. Devriye müderrisi ve mollası olarak Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) Kudüs pâyesi oldu. Şa'bân 1273'de (Nisan 1857)

Şam mollası ve Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) Medine mollası olup 14 Ramazan 1280'de (22 Şubat 1864) vefat etti. Sur dışında medfundur. (I. 433)

Emin Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1284'de (1867/68) mütemayiz rütbesiyle ticaret ve nafia mektupçusu oldu. Sonra ayrıldı ve vefat eyledi. (I. 434)

Emin Efendi Çavuşbaşı Uzun Sâlih Efendi'nin büyük oğludur. Meclis-i Vâlâ mazbatası halifelerinden olup serhalife olmuş ve Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) mütemâyiz ile Meclis-i Vâlâ ikinci kâtibi ve Safer 1269'da (Kasım-Aralık 1852) Rumeli kısmı ikinci kâtibi ve Receb 1270'de (Nisan 1854) Meclis-i Vâlâ başkâtibi, Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) deâvî nâzırı, Receb 1278'de (Ocak 1862) yine Meclis-i vâlâ azası, 4 Zilhicce 1278'de (2 Haziran 1862) maliye müsteşarı, Muharrem 1279'da (Temmuz 1862) Divan-ı Muhasebat reisi, Rebiyülâhir 1281'de (Eylül 1864) Meclis-i Vâlâ azası ve 6 Zilka'de 1284'de (1 Mart 1868) Umûr-ı Bahriye Nezâreti muavini olup Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) azledilmiştir. Birkaç gün sonra Ahkâm-ı Adliye'ye aza ve ardından muhâkemat-ı cezâiye kısmına reis olup Cemaziyelevvel 1285'de (Ağustos-Eylül 1868) vefat etmiştir. Hızlı yazar, tedbirli, içkiye ve sohbete düşkündü. Eyüp'de babasının yanında medfundur. Besim Bey adında bir oğlu vardır. (I. 434)

Emin Efendi Maliye mektûbî kaleminde muavin olduktan sonra Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) mektupçu ve Zilhicce 1280'de (Mayıs 1864) Divan-ı Muhasebat azası ve sonra taşra defterdarı olup Safer 1288'de (Mayıs 1871) tahrir-i emlâk nâzırı ve Rebiyülevvel'de (Haziran) maliye müsteşarı oldu. 18 Rebiyülevvel 1291'de (28 Nisan 1874) vefat etti. (I. 435)

Emin Efendi Avusturya'nın Bohemya bölgesinden olup askerî okulda okuyup orada bir karışıklık bulunmakla firar ederek Londra'ya gitmiş, burada ve Paris'te muallimlik ederek 1268'de (1851/52) İstanbul'a gelmiş ve Damad Halil Paşa dairesine girerek Müslüman olmuş ve onunla İzmir'e gitmiştir. Sonra dönüşünde tercüme odasına çerağ edilip Fransızca, Almanca ve İngilizce muallimi olmuş ve bu suretle "hoca" lakabını kazanıp 1290 (1873) tarihinde adliyeye geçip istinaf-ı cinayet kısmına aza ve ûlâ sânîsi olmuş, Hukuk Mektebi'nin açılışında oraya müdür tayin edilmiş, 1306'da (1888/89) müdürlükten azl ve 1308'de (1890/91) azalıktan emekli edilmiş, Rebiyülâhir 1310'da (Ekim-Kasım 1892) vefat eylemiştir. Batı ilimlerine ve dillerine, özellikle yabancı kanunlara vukufu belli olup çok kitap toplamış ve garip tavırlı, ama doğru bir adamdı. (I. 439)

Emin Efendi (Azizzâde) Mustafa Naim Efendi'nin oğludur. Mülâzim ve kadı olup Balyabadra'da 1164'de (1751) vefat etti. Şairdir. (I. 406)

Emin Efendi (Cizyedar) Tahsil görüp cizyedar ve hacêgândan olup 1199'da (1785) başbaki kulu olduysa da o sene Şevvâlinde (Ağustos 1785) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (I. 413)

Emin Efendi (Deli) Dersiâm Osman Efendi'nin oğludur. İlme hevesli olduğundan az vakitte olgunluk kaza-

nıp şöhret sâhibi olmuştur. Müderris ve 1228'de (1814) Haleb mollası oldu. Ancak mizacının sertliğinden dolayı müftünün başını yaralamakla Cemaziyelâhir 1229'da (Mayıs-Haziran 1814) azledildi ve Tosya'ya sürüldü. Aftan sonra 1233'de (1818) Şam mollası oldukda orada da müftüyü dövmesinden halk aleyhine ayaklandı. Bu hadise, İstanbul'da, kendisi Medine mollası edildiği sırada ulaştığında rütbesi kaldırılıp meslekten çıkarılarak Cisr-i Ergene kazası arpalığı verilmiş ve Rebiyülevvel 1234'de (Ocak 1819) Tarsus'a sürülmüştür. Kısa süre sonra orada vefat etmiştir. Fâzıl ve muhakkık ise de şiddet ve hiddeti şöhretine sebep oldu. (I. 423/24)

Emin Efendi (Hacı) Kadı olup Kadızâde Tâhir Mehmed Efendi'nin(→) kethüdâlığında bulunmuştu. 1 Cemaziyelâhir 1261'de (7 Haziran 1845) vefat etti. (III. 246)

Emin Efendi (Hacı) Kadızâde Tâhir Efendi'nin kethüdâsı olup 1 Cemaziyelâhir 1261'de (7 Haziran 1845) vefat eyledi. (I. 431)

Emin Efendi (Kadızâde) (Hacı) Müderris, 1251'de (1835) Ayntab, 1257'de (1841) Bağdad, 1265'de (1849) Filibe, 1270'de (1853/54) Bosna ve sonra Trablusgarp mollası olup Rebiyülevvel 1283'de (Temmuz-Ağustos 1866) Mekke pâyesi oldu. 1284'de (1867/68) vefat eyledi. Fâtih'te medfundur. Oğlu mevâlîden Süleyman Râsim Efendi'dir. (I. 434)

Emin Efendi (Kadid) IIII. Selim devri (1789-1807) başlarında Enderûn kütüphanecisi ve sonra şehzâde lalası olmuştu. Zilka'de 1233'de (Eylül 1818) hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup 1236'da (1820/21) emekli olmuş ve 1 Zilka'de 1237'de (20 Temmuz 1822) vefat eylemiştir. Ulemâdan, temiz yaradılışlı ve iyilikseverdi. (I. 424/25)

Emin Efendi (Mengenecizâde) Kalemden yetişip hâcegândan olarak 1238'de (1822/23) cebehane kâtibi olmuştu. Bu senelerde (1830'ların başı) vefat etmiştir. Haremeyn kesedarlığından ayrılarak 1 Ramazan 1234'de (24 Haziran 1819) vefat eden ve Üsküdar'da medfun bulunan Mengeneci İsmail Efendi bu zatın babası olup bunun diğer oğlu Said Efendi de babası yerine Haremeyn kesedarı iken babasından 3 ay önce vefat etmiştir. (I. 427)

Emin Efendi (Muradzâde) Müderris, Sofya mollası, Ramazan 1279'da (Mart 1863) Filibe mollası ve 1284'de (1867/68) Mekke pâyesi olmuştur. Biriki sene sonra vefat etmiştir. (I. 434)

Emin Efendi (Şâtırzâde) Trabzonludur. Hacı Hâfız Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Dersiâm olup sadrazam müfettişi ve müderris olup Muharrem 1226'da (Şubat 1811) vefat etmiştir. Miskinler'de medfundur. Oğlu Ârif Efendi, şeyhülislâm oldu. Kayınpederi, sudûrdan Ali Meşreb Efendi olduğundan oğlu Ârif Efendi, "Meşreb Efendi hafidi" diye şöhret almıştır. (I. 420; I. 269/70)

Emin Efendi (Şehrî Hâfız) Meşhur âlimlerden olup Sultan Abdülmecid'e muallim olarak Hassa Ordusu'na müftü tayin edilmişti. 1263'de (1847) mahrec pâyesi verilip bununla yetindi. 13 Şevvâl 1283'de (1 Mart 1866) vefat eyledi. Süleymaniye Camii'ne defnedilmiştir. Oğulları, Mehmed Kâmil Efendi ve Mehmed Fuad Efendi'dir. (I. 433)

Emin Efendi (Uzun) Enderûn'dan yetişme olup hünkâr lalası olmuştu. Şa'bân 1238'de (Nisan 1823) rikâbdar-ı şehriyârî oldu. Cemaziyelâhir 1244'de (Aralık 1828) emekli olup sonra vefat etmiştir. (I. 427)

Emin Efendi (Za'feranbolîzâde) Müderris ve 1228'de (1812) Haleb mollası olmuştur. Bu pâyede vefat eyledi. (I. 421)

Emin Giray I. Sâhib Giray Han'a Ahmed Giray'dan sonra kalgay oldu. I. Devlet Giray, han olunca (1551) bunu idam etti. (I. 403)

Emin Hilmî Efendi Trabzonludur. Trabzon'da tahrir hizmetlerinde bulunarak İstanbul'a gelmiş ve Bahriye Nezâreti'nde mümeyyiz olmuştu. Zilhicce 1300'de (Ekim 1883) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Münşî ve şairdir. (I. 438)

Emin Mehmed (Emin Padişah) 997'de (1589) vefat etti. *Tarih-i Suyûtî*'yi telhis eyledi. (IV. 127)

Emin Mehmed (Uzun) Sadâret mektûbî kaleminden yetişip hâcegândan oldu. 1200'de (1786) küçük evkaf muhasebecisi olup ordunun sefere çıkışında sadâret mektupçusu olmuştur. Şevvâl 1203'de (Temmuz 1789) gazaba uğrayıp azledilerek İstanbul'a getirildi. Rebiyülâhir 1204'de (Ocak 1790) katledildi. (I. 414)

Emin Mehmed Ağa Aksarayî diye meşhur olup kapıcıbaşı olmuştur. Receb 1177'de (Ocak 1764) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 408)

Emin Mehmed Ağa Kapıcıbaşı ve topçubaşı olup 1174'de (1760/61) ayrıldı. 1182'de (1768/69) ordunun çıkışında topçubaşı olarak Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) asâleten topçubaşı olarak orduya gitmiş ve sonra azledilerek o taraflarda vefat etmiştir. (IV. 255)

Emin Mehmed Ağa Kırım'da Kefelidir. Tophane Ocağı'ndan yetişip 1176'da (1762/63) topçıbaşı olmuştur. Zilhicce 1177'de (Haziran 1764) azledildi ve Bursa'da ikamete memur edildi. Döndükten sonra 1183'de (1769/70) topçubaşı vekili oldu. 1188'de (1774) orduya varışında ayrılmış ve 12 Cemaziyelevvel 1193'de (28 Mayıs 1779) vefat etmiştir. Tophane'de Firûzağa'da yapmış olduğu mektep önünde medfundur. (I. 41[illegible]/12)

Emin Mehmed Ağa Hezârfen Mustafa Ağa'nın(→) oğludur. Ocaktan yetişerek topçubaşı ve kapıcıbaşı olup 14 Receb 1194'de (16 Temmuz 1780) vefat eylemiştir. Defterdar Camii'nde medfundur ki, 1189'da (1775) topçubaşı olan Mısırkoçu Ağa'nın bu zat olması muhtemeldir. Bu Emin Ağa'nın kızını tahmishane emini Seyyid Abdullah Ağa nikâhlamıştır. O seneler ricâlindendir. (IV. 443)

Emin Mehmed Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip 1203'de (1788/89) kul kethüdâsı olmuştur. Ramazan 1203'de (Haziran 1789) harpde şehid oldu. (I. 413)

Emin Mehmed Ağa Hamza Paşa'nın kethüdâsı olup kapıcıbaşı olmuştur. Rebiyülâhir 1190'da (Mayıs-Haziran 1776) çavuşbaşı olup azilden sonra bölük ağalıklarında bulundu. 1200'de (1786) silahdar ağası ve 1201'de (1786/87) sipahiler ağası oldu. Rebiyülevvel 1202'de (Aralık 1787) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı, Cemaziyelâhir'de (Mart 1788) rikâb çavuşbaşısı ve sonra tersane emini oldu. 1206'da (1791/92) vefat etti. Şeyh Vefa saha-

sında medfundur. Tedbirli ve güçlüydü. (IV. 267/68)

Emin Mehmed Ağa Siyâvuş Paşazâde Abdülmecid Bey'in damadı ve Hacı Mustafa Efendi'nin oğludur. Sâhibi ayar olup Şevvâl 1208'de (Mayıs 1794) vefat etti. Eyüp'de aile kabristanına defnedildi. (I. 414)

Emin Mehmed Ağa Çatalcalıdır. Haseki İbrahim Ağa'nın oğludur. Bostancı, tereke:ibaşı ve haseki oldu. 16 Receb 1210'da (26 Ocak 1796) vefat etmiştir. Murad Paşa Camii'nde medfundur. (I. 415)

Emin Mehmed Ağa Enderûn'dan yetişip çıkışında kapıcıbaşılık ve lağımcıbaşılık ile ç:rağ edilmiş ve Cemaziyelevvel 12)9'da (Aralık 1794) serbest bırakılmıştır. Sonra şahincibaşı olup 1 Cemaziyelâhir 1217'de (29 Eylül 1802) vefa: etti. Edirnekapı'da medfundur. (I. 4:6)

Emin Mehmed Ağa Enderûn'dan yetişerek padişa ı hizmetine alınmış ve sırasıyla tülbe:d ağası ve rikâbdar ve çukadar-ı şehriyârî olmuş ve görevden alındıktan sonra 1236'da (1820/21) vefat edip Kadıköy'de defnedilmiştir. (I. 424)

Emin Mehmed Ağa Enderûn'dan yetişme olup çukadarlardan olmuştu. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) nizâmiye askerliği kurulunca Enderûn binbaşısı olup 1242'de (1826/27) Kütahya'ya binbaşı oldu. Zilhicce 1242'de (Temmuz 1827) İstanbul'da bulunduğu halde vefat eylemiştir. Selimiye'de medfundur. (I. 426)

Emin Mehmed Ağa Kıbrıslıdır. Enderûn'dan yetişerek 1241'de (1825/26) hazine kethüdâsı oldu. 1245'de (1829/30) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi kabristanında medfundur. (IV. 287)

Emin Mehmed Ağa Ferecik â'yânı olup kapıcıbaşı ve azilden sonra 1249'da (1832/33) Kastamonu mütesellimi olup sonra azledildi. Daha sonra vefat eyledi. (IV. 288)

Emin Mehmed Ağa Meczuplardan ve ermiş sayılanlardan olup "Mutasarrıf-ı Bâbıâlî" diye nâm almıştır. 2 Ramazan 1248'de (23 Ocak 1833) vefat etti. (I. 427)

Emin Mehmed Ağa Enderûn'dan yetişip 1242'de (1826/27) sarıkçıbaşı olup tülbend ağalığının 1243'de (1827/28) kaldırılması dolayısıyla açıkta kaldı. 7 Cemaziyelâhir 1259'da (15 Temmuz 1843) vefat eyledi. Üsküdar'da defnedildi. (I. 431)

Emin Mehmed Ağa Köprülü â'yânı olap kapıcıbaşı rütbesi almıştı. 1250-1260 (1834-1844) arasında vefat etmiştir. (I. 428)

Emin Mehmed Ağa Sadrâzam Raûf Paşa Erzurum valisi iken kethüdâsı olup kapıcıbaşılık verilmişti. 1250-1260 (1834-1844) arasında vefat etmiştir. (I. 428)

Emin Mehmed Ağa Silahşorlerden olup sonra kapıcıbaşılıkla Diyarbekir mütesellimi oldu. 1250-1260 (1834-1844) arasında vefat etmiştir. (I. 428)

Emin Mehmed Ağa Şehirköyü â'yânı olup kapıcıbaşı olmuştu. 1250-1260 (1834-1844) arasında vefat etmiştir. (I. 428)

Emin Mehmed Ağa (Aksarayî) Kapıcıbaşı olarak 5 Receb 1177'de (9 Ocak 1764) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 247)

Emin Mehmed Ağa (Alizâde) (Hacı) Mâbeyn-i Hümâyûn bekçiliğin-

den ihraç olunmuş ve yükselip kapıcıbaşı ve İzmit kereste emini olmuştur. 1255'de (1839) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (I. 429)

Emin Mehmed Ağa (Çavuşzâde) Çalışarak kapıcıbaşı ve tütün gümrükçüsü oldu. Şevvâl 1199'da (Ağustos 1785) başbaki kulu olup 1201'de (1786/87) sipahiler ağası oldu. Azilden sonra vefat eylemiştir. (I. 413)

Emin Mehmed Ağa (Çavuşzâde) Enderûn'dan yetişip rikâbdar-ı şehriyârî oldu. I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) çerağ olunup kapıcıbaşı olmuştur. 9 Şa'bân 1229'da (27 Temmuz 1814) vefat eyledi. Silivrikapı'da medfundur. (IV. 280)

Emin Mehmed Ağa (Çelebi) Hacı Çelebi Mustafa Ağa'nın(→) oğludur. Ocakta zâbit olup 16 Ramazan 1218' de (30 Aralık 1803) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (IV. 446)

Emin Mehmed Ağa (Çelebi) Turnacıbaşı Sarı Seyyid Osman Ağa'nın oğludur. Yükselerek sırasıyla sekbanbaşı oldu. Azilden sonra 7 Şa'bân 1230' da (15 Temmuz 1815) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Oğlu Abdülkadir Bey, yanında medfundur. (IV. 280)

Emin Mehmed Ağa (Hacı) Hacı Hüseyin Ağa'nın oğludur. Mukataat iltizâmından dolayı büyük servet sâhibi oldu. Kapı kethüdâlıklarında bulunup 1134'de (1721/22) başbaki kulu olup 1142'de (1729/30) ayrılmış ve o sene yine kapı kethüdâsı olmuştur. 1145'de (1732/33) tophane nâzırı, sonra 1147'de (1734/35) yine kapı kethüdâsı, 1153'de (1740) sipahiler ağası, sonra silahdar ağası, tekrar sipahiler ağası olup 1156'da (1743) vefat eylemiştir. Kabataş'da sebili içinde medfundur. Bezzâziye Mescidi'ne minber ve Deve Hanı'na bir çeşme yapmıştır. Hayratı bol olup oğlu Hüseyin Ağa ve Sâdık Ağa'dır. Mehmed Eminzâdeler buna mensuptur. (I. 405)

Emin Mehmed Ağa (Hacı) Enderûn'da yetişip 1240'da (1824/25) peşkir ağası oldu. Sırasıyla rikâbdar ve Safer 1242'de (Eylül 1826) çukadar-ı şehriyârî olup o senenin Ramazanında (Nisan 1827) Şehzâde Camii tevliyetiyle affedilmiştir. Sonra Sultan Bâyezid ruznâmçecisi olup Ramazan 1246'da (Şubat-Mart 1831) vefat etti. (I. 428)

Emin Mehmed Ağa (Hacı) Enderûn'dan yetişip kiler kethüdâsı ve Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) silahdar-ı şehriyârî oldu. 1226'da (1811) ayrıldı. Sonra hacca gidip 3 Rebiyülâhir 1252'de (18 Temmuz 1836) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Es'ad Mehmed Efendi'dir(→). (I. 429)

Emin Mehmed Ağa (Hâfız) Enderûn'dan yetişip Cemaziyelevvel 1238' de (Ocak-Şubat 1823) peşkir ağası, Muharrem 1239'da (Eylül 1823) miftâh ve Zilhiccesinde (Temmuz 1824) tülbend ağası olup Ramazan 1240'da (Nisan-Mayıs 1825) rikâbdar ve Zilhicce'de (Temmuz-Ağustos 1825) çukadar-ı şehriyârî oldu. Receb 1241'de (Şubat 1826) vefat etmiştir. Hamidiye Türbesi'nde medfundur. Uzun boylu, elbisesi zarifti. Silahdar Ali Ağa hastalandığında vekil olmuş ve vefatını bekler iken o iyileşip bu biçare vefat eylemiştir. (I. 425/26)

Emin Mehmed Ağa (Seyyid) Enderûn'dan yetişme olup çukadar-ı şehriyârî ve sonra 1182'de (1768/69) de silahdar-ı padişahî oldu. 1185'de (1771/

72) o hizmette vefat eylemiştir. Üsküdar'da Ayazma'da medfundur. Bilfiil bu hizmette vefat edenlerin ilkidir. Hatta mezartaşı resmî kalensüva iledir. Kadırga'da taş mektebi yapmıştır. (IV. 253)

Emin Mehmed Azmî Efendi Abdülkadir Zarif Efendi'nin(→) oğludur. Enderûn'dan müderrislikle çıkarılıp 1184'de (1770/71) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. Şairdir. (III. 348)

Emin Mehmed Bey Baltacı Mehmed Paşa'nın kızı Fatma Hanım'ın oğludur. Hâcegândan olup 1192'de (1778) vefat etti. Aksaray'da Katip Camii kabristanında medfundur. (I. 411; IV. 209)

Emin Mehmed Bey Alâiyeli Ebûbekir Paşa'nın oğlu olup 1196'da (1782) vefat eyledi. Yeğeni Emin Mehmed Bey b. Hacı Ahmed Bey b. Bekir Paşa dahi 1194'de (1780) vefat etti. İkisi de ataları mektebinde medfundurlar. (I. 412)

Emin Mehmed Bey Sinek Mustafa Paşa'nın(→) torunudur. Müteferrika olup 21 Şa'bân 1198'de (10 Temmuz 1784) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (IV. 439)

Emin Mehmed Bey İvâz Mehmed Paşa'nın oğludur. Babası sâyesinde kalemden yetişip hâcegândan ve mansıp erbâbından oldu. 1182'de (1768/69) vefat eylemiştir. Oğlu Ahmed İhsan Bey, 1207'de (1792/93) vefat eylemekle yanına defnedilmiştir. (I. 409)

Emin Mehmed Bey Yenişehirli İsmail Paşa'nın oğludur. Müderris ve Muharrem 1202'de (Ekim 1787) Galata pâyesiyle Filibe kadısı oldu. 1208' de (1793/94) vefat eylemiştir. Sinan Paşa Medresesi'nde medfundur. (I. 415)

Emin Mehmed Bey Divitdar Mehmed Emin Paşa'nın(→) kızı Fatma Hanım'ın oğludur. Hâcegândan olup 1192'de (1778) vefat etti. Aksaray'da Kâtip Camii'ne defnedildi. Oğlu Nu'man Beyzâde Mustafa Necib Bey 41 yaşında 11 Rebiyülevvel 1227'de (25 Mart 1812) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (IV. 239)

Emin Mehmed Bey İbrahim Sârim Paşa'nın torunu, Ahmed Rif'at Bey'in(→) oğludur. 1249'da (1833/34) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 284)

Emin Mehmed Bey Çelebi Mustafa Paşa'nın(→) torunu, Ebûbekir Rıfkî Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 25 Rebiyülâhir 1253'de (29 Temmuz 1837) vefat etti. Çamlıca'da Selâmî Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (IV. 466)

Emin Mehmed Bey Abdurrahman Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişti. (III. 324)

Emin Mehmed Bey Kaymakam Salih Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan çıkma olup Zilhicce 1244'de (Haziran 1828) mirâhûr-ı sânî oldu. Sonra kapıcıbaşı olarak 1256'da (1840) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 290)

Emin Mehmed Bey Maraş Valisi Ahmed Paşa'nın kardeşinin oğlu olarak kapıcıbaşı olmuştur. 1250-1260 (1834-1844) arasında vefat etmiştir. (I. 428)

Emin Mehmed Bey Niğdeli Abdurrahman Paşa'nın oğlu olup kapıcıbaşı olmuştu. 1250-1260 (1834-1844) arasında vefat etmiştir. (I. 428)

Emin Mehmed Bey Hulûsî Ahmed Paşa'nın(→) büyük oğludur. Müderris olup 1274'de (1857/58) vefat eylemiştir. (II. 282)

Emin Mehmed Bey Ken'an Efendi'nin(→) kızından torunu Harirîzâde Ömer Nesib Efendi'nin oğludur. Mâbeyn anbar müdürü olup Cemaziyelevvel 1280'de (Ekim-Kasım 1863) vefat etti. Yanına defnedilmiştir. (IV. 84)

Emin Mehmed Bey İbiş İbrahim Ağa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı iken Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) vefat edip babasının yanına defnedildi. (I. 188)

Emin Mehmed Bey Maliyeden yetişip vâridat-ı umumiye muhasebe müdürü olduğu halde 20 Rebiyülâhir 1290'da (17 Haziran 1873) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 435)

Emin Mehmed Bey Bursalıdır. Hüsrev Paşa dairesinde yetişip sadâret mektûbî odasına çerağ edildi. 1270'de (1853/54) mâbeyn-i hümâyûn kâtibi olup 1271'de (1854/55) beşinci kâtip iken bir defada ikinci kâtip olmuştur. Cemaziyevvel 1278'de (Kasım 1861) ûlâ sınıf-ı evveli ile mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi oldu. 14 Receb 1279'de (3 Ocak 1863) Meclis-i Vâlâ azası, 15 Ramazan'da (7 Mart) Divan-ı Hümâyûn beylikçisi olup Şevvâl'de (Mart-Nisan) Bosna ciheti müfettişi olduysa da Bosna'ya gitmekten affedilmiştir. 15 Rebiyülevvel 1281'de (18 Ağustos 1864) ikinci defa mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi olup Şaban 1288'de (Ekim-Kasım 1871) ayrılmış ve ardından Kıbrıs'a ikamete gönderilmiştir. Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) dönüş için emir aldı. Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Meclis-i Ayan'a memur olup Muharrem 1295'de (Ocak 1878) başvekâlet müsteşarı oldu. Bir ay sonra istifa ederek İntihab-ı Memurîn Komisyonu'na aza olmuştur. 1303'de (1885/86) vefat eyledi. Kâtipliği orta dereceli ise de tedbirli ve devrin haline vâkıftı. (I. 438)

Emin Mehmed Bey (Abdülcelilzâde) Ahmed Paşa'nın(→) kardeşinin oğludur. Kapıcıbaşı olarak Abdülmecid devri (1839-1861) başlarında vefat etti. (I. 287)

Emin Mehmed Bey (Feyzî Beyzâde) Kel Ahmed Paşazâde Feyzullah Bey'in oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1199'da (1785) ve 1201'de (1786/87) iki defa cebeciler kâtibi olup sonra başka görevlerde bulunup 9 Zilka'de 1213'de (14 Nisan 1799) defter emini ve 1221'de (1806) ruznâme-i evvel, Safer 1222'de (Nisan 1807) vekâleten, hemen ardından asâleten defterdar-ı şıkk-ı evvel ve Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) Edirne'de mühimmat-ı harbiye nâzırı ve Şevvâl'de (Aralık) gelip şıkk-ı râbi' defterdarlığıyla zahire nâzırı olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) Ankara'ya gönderildi. O sene sonunda affedilerek 1224'de (1809) defter emini ve azilden sonra 1226'da (1811) yine defter emini ve 1228'de (1813) ruznâme-i evvel oldu. 1229'da (1814) azledilerek 4 Cemaziyelâhir 1231'de (2 Mayıs 1816) vefat eylemiştir. Çorlulu Ali Paşa Medresesi önünde medfundur. *Kaside-i Bürde*'yi şerhedip vasiyeti gereği beraberce defnedildi. Oğulları Feyzî Bey ve kapıcıbaşı Ahmed Bey'dir. (IV. 281)

Emin Mehmed Bey (Hacı) Ayas Paşa'nın torunlarından olup bostancı ve haseki olmuştu. 26 Cemaziyelevvel 1201'de (16 Mart 1787) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. 413)

Emin Mehmed Bey (Hacı) Silahşor-ı hassadan olup 9 Ramazan 1199'

da (16 Temmuz 1785) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. III. Osman'ın başkadını Leylâ Kadın, 1209'da (1794/95) vefatında bunun yanına defnolunmuştur ki, zevcesi olmuştu. Oğlu silahşor Feyzullah Bey, 23 Zilhicce 1206'da (12 Ağustos 1792) vefat ederek yanına defnedilmiştir. (IV. 262)

Emin Mehmed Bey (Köprülüzâde) Enderûn'dan yetişip 1230'da (1815) çukadar-ı has ve sonra emekli olmuş ve 1272'de (1855/56) vefat eylemiştir. Atasının türbesine defnedilmiştir. (I. 432)

Emin Mehmed Bey (Mîrialemzâde) Mîrialem Mustafa Ağa'nın oğlu olup kapıcıbaşı olmuştur. 1250-1260 (1834-1844) arasında vefat etmiştir. (I. 428)

Emin Mehmed Bey (Nurî Beyzâde) Nazif biraderzâdesi Nurî Bey'in oğludur. Devriye müderrisi ve 1276'da (1859/60) Trabzon mollası olup Safer 1282'de (Temmuz 1865) Mekke mollası oldu ve o senenin Ramazanında (Ocak-Şubat 1866) vefat etti. Gönül adamı, kâtip, iffetliydi. (I. 433)

Emin Mehmed Bey (Sarızâde) Mehmed Paşa'nın oğlu ve Zaralızâde Mehmed Paşa'nın torunudur. Babasının mansıbı olan Sivas alaybeyliği üç yaşında iken buna verilmişti. Harbe gelmemekle 1198'de (1784) idam edildi. Akıllı ve edipdi. (IV. 261)

Emin Mehmed Bey (Yağlıkçı Emin Paşazâde) Babası Sadrazam Emin Paşa'dır. 27 Ramazan 1171'de (5 Haziran 1758) doğdu. Alâiyeli Kadızâde Mehmed Efendi, Karamânî Âbid Efendi, Çatalcalı Ahmed Efendi, Gelenbevî İsmail Efendi ve Enver Efendi'den ilimleri, hey'eti ve edebiyatı, Tatarcık, Ni'met ve Benlizâde'den nücûm, istihrâc-ı düstur ve âlât-ı irtifâiye'yi ve Yesârî'den ta'lîk hattını öğrenmiş ve 1182'de (1768/69) ehliyetsiz olarak aldığı müderrisliğin, 1206'da (1791/92) Galata mollalığında hakkını vermiştir. Rebiyülevvel 1210'da (Eylül-Ekim 1795) Edirne pâyesi, Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) Mekke pâyesi ve Cemaziyelevvel 1215'de (Eylül-Ekim 1800) İstanbul kadısı olmuştur. Bitiminde Cemaziyelevvel 1216'da (Eylül 1801) Anadolu pâyesiyle ödüllendirilmiş, Zilhicce 1218'de (Mart 1804) ikinci defa İstanbul kadısı olmuş ve Rebiyülâhir 1220'de (Temmuz 1805) Anadolu kazaskeri olup ayrıldıktan sonra Receb 1223'de (Eylül 1808) Rumeli pâyesini almıştır. 8 Rebiyülevvel 1224'de (23 Nisan 1809) vefat etti. Eyüp'de Cemaziyelevvel 1209'da (Ocak 1795) vefat eden annesi Hâfize Hanım yanına defnedilmiştir. Muhakkık, dindar, fakih, fâzıldı. Oğlu, sudûrdan Abdülkadir Bey'dir. (I. 419)

Emin Mehmed Çelebi (Hacı) İsmail Çelebi'nin oğludur. 1192'de (1778) Konya'da Hz. Mevlânâ'nın postuna oturdu. 1230'da (1815) vefat eyledi. Vefatından üç gün önce meşihati küçük oğlu Said Hemdem Çelebi'ye bırakmıştı. Alçakgönüllü, yumuşak huylu ve hâfız-ı Mesnevî idi. Büyük oğlu Rif'at Hüseyin Çelebi'dir(→). (IV. 281)

Emin Mehmed Efendi İran'da Ebherlidir. Anadolu'ya göçüp I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 117)

Emin Mehmed Efendi Karabağlıdır. Müderris olup 979'da (1571/72) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Münşî ve şairdi. Bazı mevzularda ta'likatı vardır. (IV. 120)

Emin Mehmed Efendi Tireli Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris olup Zilhicce 1101'de (Eylül 1690) vefat etti. Fâzıldı. (IV. 191)

Emin Mehmed Efendi Hekim Sâlih Efendi'nin(→) oğlu olup mahkeme kâtibiydi. Şam'da iken 1121'de (1709) vefat etti. Şairdir. (I. 404; III. 203)

Emin Mehmed Efendi Sofya müftüsü Es'ad Efendi'nin oğlu olup Fethiyeli idi. Müderris, Haremeyn evkaf müfettişi, Bursa ve Mekke mollası oldu. 1123'de (1711) vefat eylemiştir. İffetli ve sâlihdi. (I. 404)

Emin Mehmed Efendi Vanî Mehmed Efendi'nin torunu ve Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1132'de (1720) vefat etmiştir. (I. 404)

Emin Mehmed Efendi Küçük Bolevî Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Filibe mollası oldu. Azledilmiş olarak 6 Şevvâl 1138'de (7 Haziran 1726) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. Fâzıldı. (I. 404)

Emin Mehmed Efendi Üsküdarlıdır. Müderris iken 1148'de (1735/36) vefat etmiştir. *Fethiye*'ye hâşiyesi vardır. (I. 405)

Emin Mehmed Efendi Abdülhâdî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1139'da (1726/27) Trablusşam, sonra Kayseri ve Belgrad mollası olup Galata pâyesi verilmiştir. 1156'da (1743) vefat etti. Âlîm ve şairdir. Oğlu Abdülaziz Efendi'dir(→). (III. 406; I. 405)

Emin Mehmed Efendi Mahmud Efendi'nin (v. 1172/1759) damadıdır. Mektûbî-i sadaret halifelerinden olup Rebiyülevvel 1167'de (Ocak 1754) vefat etmiştir. (IV. 326)

Emin Mehmed Efendi Şeyh Yahyâ Efendi'nin oğludur. 1110'da (1698/99) babasının vefatında Eyüp'de Abdülkadir Tekkesi'ne şeyh olmuştur. 1169'da (1755/56) vefat etti. Yerine oğlu Sa'deddin Efendi geçmiştir. (I. 407)

Emin Mehmed Efendi Nureddin Cerrahî'nin üçüncü halifesi sertarik Abdullah Efendi'nin oğludur. Şeyh Murad Tekkesi yakınında bir zaviye yapıp babası sertarik iken oraya şeyh olmuştur. Sonra Hafız Paşa Camii yakınında babasının tekkesine 1169'da (1755/56) şeyh oldu. 1172'de (1758/59) vefat eyledi. Yerine, Sertarik Tekkesi'ne Seyyid Mustafa Efendi şeyh olup 1171'de (?) (1757/58) vefat etmiştir. Bunun yerine Fâzıl Ali Efendizâde Abdullah Efendi şeyh olup bir hayli yıl şeyhlik eylemiştir. (I. 407)

Emin Mehmed Efendi Müderris, Mısır mollası ve Muharrem 1173'de (Eylül 1759) Mekke mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 408)

Emin Mehmed Efendi Vezir müfettişi Küçük Hâfız'ın oğlu ve müderris olup 1175'de (1761/62) vefat eylemiştir. Eğrikapı'da defolunmuştur. (I. 408)

Emin Mehmed Efendi Bursalıdır. Müderris ve Üsküdar mollası olup 1176'da (1762/63) vefat eyledi. Üsküdar'da Emin Camii'nde medfundur. Ermiş sayılanlardan olup kabri ziyaretgâhdır. Şairdir. *Divan*'ı vardır. (I. 408)

Emin Mehmed Efendi Bezirgân Tekkesi şeyhi Hamidî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Babasının 1131'de (1719) vefatı üzerine şeyh olarak 1179'da (1765/66) vefat etti. (III. 365)

Emin Mehmed Efendi Pazar Tekkesi şeyhi olup 1179'da (1765/66) vefat eylemiştir. (I. 408)

Emin Mehmed Efendi Damadzâde Feyzullah Efendi'nin şeyhülislâmlı-

ğında kethüdâsı olup müderrisdi. 1180'de (1766/67) vefat eylemiştir. Sütlüce'de defnolunmuştur. (I. 408; I. 321)

Emin Mehmed Efendi Aşçılar yazıcısı iken 1151'de (1738/39) vefat eden İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris ve Filibe mollası olup 1182'de (1768/69) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 408)

Emin Mehmed Efendi Bayramî tarikatinden olup bir tekkeye şeyh olmuştur. Bu senelerde (1770'ler) vefat edip yerine oğlu Es'ad Efendi şeyh olmuş, o da 9 Ramazan 1202'de (13 Haziran 1788) vefat eylemiştir. (I. 410)

Emin Mehmed Efendi Mehmed Gânim Efendi'nin oğludur. Müderris iken 15 Şa'bân 1184'de (29 Kasım 1770) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (I. 409)

Emin Mehmed Efendi Kazasker Abdürrahim Efendi'nin(→) oğludur. Haleb mollası olup 1185'de (1771/72) vefat eyledi. Fâtih'de medfundur. Oğlu Derviş Abdülkadir Efendi'dir(→). (III. 332)

Emin Mehmed Efendi Sudûrdan Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris ve Haleb mollası olup 1185'de (1771/72) vefat etti. Fâtih civarında babasının yanında medfundur. (I. 410)

Emin Mehmed Efendi Tıp tahsil edip Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) reis-i etıbbâ olmuştur. O senenin Zilhiccesinde (Nisan 1769) İzmir mollası olup Zilka'de 1187 (Ocak-Şubat 1774) ayrıldı. Sonra vefat eylemiştir. (I. 410)

Emin Mehmed Efendi Kalemde yetişip sadâret kethüdâlarından birine damad olduğundan "Kethüdâ Bey Damadı" diye şöhret almıştır. Sonra hâcegândan dahi oldu. Bazı görevlerde bulunarak 1189'da (1775) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (I. 410)

Emin Mehmed Efendi Kâtip Şükrî Efendi'nin kardeşidir. Darphanede kefçe kâtibi iken 1192'de (1778) vefat etmiştir. Şairdir. (I. 411)

Emin Mehmed Efendi Müderris ve mahrec mollası olup 22 Rebiyülevvel 1193'de (9 Nisan 1779) vefat eylemiştir. Eğrikapı'da medfundur. (I. 411)

Emin Mehmed Efendi Enderûn'dan yetişme olup Şehzâde Camii'nde vakıf kâtipliğiyle çerağ olmuştur. 1197'de (1783) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Kadirî tarikatine mensuptu. (I. 412)

Emin Mehmed Efendi Kesedar Yusuf Efendi'nin oğlu olup 1199'da (1785) Bursa mukataacısı oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 414)

Emin Mehmed Efendi Kesedar Yusuf Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişti. Beylikçi Abdullah Efendi'nin kaynı olup hâcegândan olarak 30 Zilka'de 1199'da (4 Ekim 1785) vefat etti. (IV. 261/62)

Emin Mehmed Efendi Şeyhülislâm Kara Halilzâde Said Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup 1 Şa'bân 1200'de (30 Mayıs 1786) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 29)

Emin Mehmed Efendi Diyarbekirlidir. Şâfiî olup müftü olmuştu. Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) vefat etti. Seyyidlikle meşhur bir fâzıldı. (I. 412/13)

Emin Mehmed Efendi Kâtip olup Hacı İspir Ağa'nın mühürdarı oldu. 1199'da (1785) hâcegânlıkla Kefe

mukataacısı ve 1202'de (1787/88) küçük evkaf muhasebecisi oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 414)

Emin Mehmed Efendi Ergenelidir. Oraya müftü olmuştu. I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat eylemiştir. Şairdi. (I. 410)

Emin Mehmed Efendi Hâfız-ı Kur'an ve ilim meraklısı olup müderris olmuş ve Eyüp mollası olarak Rebiyülevvel 1208'de (Ekim 1793) vefat etmiştir. (I. 414/15)

Emin Mehmed Efendi Müderris olup Melek Mehmed Paşa'nın(→) kitapçılığında bulunmuştu. 3 Ramazan 1208'de (4 Nisan 1794) vefat etmiştir. (IV. 510)

Emin Mehmed Efendi Kandiyelidir. Ulemadan olarak Çelik Mehmed Paşa'ya kitapçı olmuştu. Müderris iken, 23 Ramazan 1208'de (24 Nisan 1794) vefat etti. (I. 415)

Emin Mehmed Efendi Yamak Sâlih Efendi'nin oğludur. Yeniçeri Ocağı'nda yazıcı olup 11 Safer 1211'de (16 Ağustos 1796) vefat etti. Davutpaşa'da defnedildi. (I. 415)

Emin Mehmed Efendi Şerbetçizâde damadı olup 1159'da (1746) başmuhasebe kalemine çerağ oldu. Defalarca zimmet ve mâlikâne halifesi olup 27 Şaban 1209'da (19 Mart 1795) şıkk-ı evvel defterdarı oldu. 2 Ramazan 1210'da (11 Mart 1796) yaşlılığından dolayı istifa etti. Ardından ruznâme-i evvel olup Rebiyülevvel 1211'de (Eylül 1796) tevkiî ve 1212'de (1797/98) defter emini oldu. 23 Şa'bân 1213'de (30 Ocak 1799) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. Hesap işlerine âşinâ olup yaşı 70'i geçmişti. (I. 416)

Emin Mehmed Efendi Derviş Mustafa Efendi'nin kardeşi Hacı Süleyman Ağa'nın oğludur. Kâtip olup yazıcı başhalifesi olmuştu. 3 Rebiyülevvel 1215'de (25 Temmuz 1800) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. 416)

Emin Mehmed Efendi Kâtip olup gümrük emini Hüseyin Efendi'ye damad olarak hâceganından olmuş ve sergi nezâretinde bulunmuştu. 1215'de (1800/01) vefat etti. Eyüp'de kayınpederi yanına defnedildi. Kızını, Koca Mustafa Paşa mütevellisi İbrahim Bey nikâhlamıştı (I. 416)

Emin Mehmed Efendi Kâtip olup Selim Sırrî Paşa'ya kapı kethüdâsı olmuş ve hâcegân rütbesini elde ederek bir aralık enfiye emini olup Ramazan 1215'de (Ocak-Şubat 1801) vefat etmiştir. Kaşgarî yolunda medfundur. (I. 416)

Emin Mehmed Efendi Enderûn'dan yetişip Abdüsselâm tevliyeti ile çerağ olarak hâceganından ve 1199'da (1785) ulûfeciyân-i yesâr kâtibi oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (I. 414)

Emin Mehmed Efendi Kadı olup Arabzâde Ârif Mehmed Efendi'nin(→) kethüdâlığında bulunmuştur. Şa'bân 1222'de (Ekim 1807) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 270)

Emin Mehmed Efendi Mahmudpaşalıdır. Kâtip olup yetişerek hâceganından oldu. 1202'de (1787/88) tophane nâzırı oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (I. 414)

Emin Mehmed Efendi Seyyidlerdendi. Mimar Tekkesi meşihatini Sarı Osman Efendi ve Ahmed Vecdî Efendi elde ettikten sonra bu zat 1114'de (1702/03) şeyh olmuştur. 1174'de (1760/61) vefat edip Mevlânâkapı'ya

defnedilmiştir. Yerine kardeşi İsmail Efendi şeyh olmuştur. III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eylemiştir. (I. 407)

Emin Mehmed Efendi Meşhur Hacı Selim Ağa'nın oğlu ve Nazif Efendi'nin kardeşidir. I. Abdülhamid'in tahta çıkmasıyla babası ve kardeşiyle yükseldi ve hâcegân rütbesiyle masraf kâtibi oldu. Sonra sadâret mektupçusu vekili olup 1188'de (1774) kethüdâ kâtibi olmuş ve genelerce bu hizmette kalıp 1199'da (1785) arpa emini ve 1200'de (1786) Anadolu muhasebecisi ve 1202'de (1787/88) başmuhasebeci olmuştur. 1203'de (1788/89) babası ve kardeşini kaybetmekle beraber gözden düşmüş ve Receb 1223'de (Ağustos-Eylül 1808) II. Mahmud'un tahta çıkışına kadar bu hali devam etmiştir. O tarihte cizye muhasebecisi olup kısa süre sonra orduda vefat eylemiştir. Oğlu Nurî Efendi ve onun oğlu Emin Mehmed Efendi'dir ki, "Nazif Biraderzâdeliği" ile meşhur oldular. (I. 418)

Emin Mehmed Efendi Kalemden yetişip maden başhalifesi olmuş ve 9 Rebiyülevvel 1224'de (24 Nisan 1809) vefat etmiştir. Silivrikapı'da medfundur. (I. 419)

Emin Mehmed Efendi Enderûn'dan yetişerek Selimiye kâtibi olmuştur. 15 Rebiyülâhir 1227'de (28 Nisan 1812) vefat etti. Damadı Mehmed Ali Efendi'dir(→). (IV. 279)

Emin Mehmed Efendi Enderûn'dan yetişip Nuruosmaniye tevliyeti ile çıkmıştır. Sonra hâcegândan olup 1222'de (1807) Anadolu muhasebecisi ve sonra cebeciler kâtibi olmuş ve 1228'de (1813) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (I. 420)

Emin Mehmed Efendi Müderris ve Receb 1229'da (Haziran-Temmuz 1814) Haleb mollası oldu. Bu pâyede vefat eyledi. (I. 421)

Emin Mehmed Efendi Sâlihzâde'nin kethüdâsı olup müderris olmuştu. Sırasıyla Haleb mollası oldu. 11 Zilka'de 1229'da (25 Ekim 1814) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (I. 421)

Emin Mehmed Efendi Kalemden yetişip Damat Seyyid Mustafa Paşa'ya divan kâtibi olmuştu. 1 Safer 1231'de (2 Ocak 1816) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. (I. 422)

Emin Mehmed Efendi Cebecibaşı Kürt Mehmed Ağa'nın oğludur. Mektûbî-i sadârete girdi. 1227'de (1812) hâcelikle başmukataacı oldu. Sonra mektûbî-i sadâret başhalifesi oldu. 1233'de (1818) vefat etti. Küçükayasofya'da babasının yanına defnolundu. (IV. 282)

Emin Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olmuş ve sergi nâzırı olarak 1235'de (1819/20) vefat eylemiştir. Eyüp'de Kasapbaşı Hacı Mehmed Ağa yanında medfundur. (I. 424)

Emin Mehmed Efendi Yükselip gedikler kâtibi olmuştur. 1235'de (1819/20) vefat eyledi. (I. 424)

Emin Mehmed Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan ve sergi nâzırı oldu. 1235'de (1820) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 282)

Emin Mehmed Efendi Tersane zimmeti Ârif Efendi'nin oğlu olup kalemden yetişerek tersane kereste kâtibi ve hâcegândan olmuştur. 1236'da (1820/21) vefat ederek Fâtih-Nişanca'da defnedilmiştir. (IV. 283)

Emin Mehmed Efendi Sûfiye ricalinden olup Nureddin Cerrahî Tekke-

si'ne şeyh olmuştur. 1237'de (1821/22) vefat etti. (I. 425)

Emin Mehmed Efendi Abdülhak Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 29 Ramazan 1240'da (17 Mayıs 1825) vefat etti. Yahyâ Efendi Tekkesi'nde medfundur. (III. 310)

Emin Mehmed Efendi Necib Efendi'nin kaynıdır. Kalemden yetişip 1237'de (1821/22) gedikler kâtibi ve Haleb kapı kethüdâsı oldu. 1242'de (1826/27) mevkufatî olup sonra vefat etmiştir. (IV. 288)

Emin Mehmed Efendi Mısır kadısı Seyyid İbrahim Efendi'nin(→) oğlu olup müderrisken 1 Zilhicce 1243'de (14 Haziran 1828) vefat etmiştir. Müftühamamı'nda medfundur. (I. 426; I. 147) [I. 147'de vefat tarihi 1 Zilhicce 1242 (26 Haziran 1827) olarak verilmiştir.]

Emin Mehmed Efendi Sırasıyla hassa mimarı olup 1244'de (1828/29) vefat eylemiş ve Şehzâdebaşı'na defnedilmiştir. (I. 427)

Emin Mehmed Efendi Kıbrıslıdır. 1240'da (1824/25) vefat eden Seyyid Mehmed Ağa'nın oğludur. Enderûn'da yetişip başyazıcı olmuş ve ayrıldıktan sonra Receb 1236'da (Nisan 1821) hazine-i hümâyûn kethüdâlığına memur edilmiştir. 21 Receb 1245'de (16 Ocak 1830) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi'nde babasının yanına defnedilmiştir. Akıllı ve olgun bir zat idi. Yeğeni sadrazam Mehmed Paşa'dır. (I. 427)

Emin Mehmed Efendi Enderûnludur. Sesi güzel olmakla müezzin olmuştu. Sonra peşkir ağası, Safer 1237'de (Kasım 1821) miftâh ağası ve Muharrem 1239'da (Eylül 1823) rikâbdar-ı şehriyârî oldu. O senenin Zilka'desinde (Temmuz 1824) çukadar-ı şehiriyârî olup 1240'da (1824/25) Bâyezid ruznâmçeciliği ile çerağ edilmiştir. Sonra hâcegânlık ile Haremeyn muhasebecisi oldu. 18 Zilhicce 1248'de (8 Mayıs 1833) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (I. 428)

Emin Mehmed Efendi Kütahyalıdır. Kalemden yetişip mukataat zimmeti olup 12 Zilka'de 1247'de (13 Nisan 1832) hâcegân rütbesiyle mukataat nâzırı olmuştur. 9 Receb 1249'da (22 Kasım 1833) ayrılıp Şa'bân 1252'de (Kasım 1836) ruznâme-i evvel oldu. Ayrıldıktan sonra 5 Zilhicce 1252'de (13 Mart 1837) vefat etmiştir. Bostan İskelesi'ne defnedildi. Dirayetliydi. (I. 429)

Emin Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris ve Ramazan 1250'de (Ocak 1835) Selânik mollası olup 1 Cemaziyelevvel 1256'da (1 Temmuz 1840) vefat etti. (I. 430)

Emin Mehmed Efendi Taşlıburun Tekkesi şeyhi Ahmed Efendi'nin halifelerinden olup 1245'de (1829/30) vefat eden Şeyh Sâlih Efendi'nin mürididir. 1243'de (1827/28) Balçık Tekkesi'nde Sa'dî şeyhi ve Ebâ Eyyûb türbedarı oldu. Zilka'de 1257'de (Aralık 1841-Ocak 1842) vefat etmiştir. Tekke, zamanında yenilendi. (I. 430)

Emin Mehmed Efendi Kurşunlu Mahzen başkâtibi olup 23 Rebiyülevvel 1258'de (4 Mayıs 1842) vefat eyledi. Gümüşsuyu Mezarlığı'nda medfundur. (I. 431)

Emin Mehmed Efendi Pertev Paşa'nın büyük kardeşidir. Bâbıâlîden yetişip 1237'de (1821/22) kâğıd-ı bîrûn emini oldu. 1240'da (1824/25) tezkire-i sânî ve Şevvâl 1241'de (Ma-

yıs 1826) tezkire-i evvel, Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) asâkir-i mansûre nâzırı, 1244'de (1828/29) rikâb-ı hümâyun defterdarı ve 1245'de (1829/30) mühimmat-ı harbiye nâzırı oldu. Cemaziyelâhir 1253 de (Eylül 1837) kardeşiyle birlikte azledilerek Kütahya'ya sürüldü. Cemaziyelâhir 1254'de (Eylül 1838) serbest bıraklıdı. Zilka'de 1256'da (Ocak 1841) Adana defterdarı olup 1257'de (1841) Ankara defterdarı oldu. Şa'bân 1258'de (Eylül 1842) orada vefat eyledi. Sert mizaçlı ve devlete sâdıktı. (I. 430)

Emin Mehmed Efendi Avarinlidir. Kalyoncu olup 1260'da (1844) vefat eyledi. Usta bir şairdir. (I. 431)

Emin Mehmed Efendi Trabzonlu muhaddis Ömer Said Efendi'nin(→) oğludur. Katar şeyhlerinden olup 1264'de (1848) Ayasofya şeyhi olmuştur. 10 Receb 1266'da (22 Mayıs 1850) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu Said Ömer Efendi'dir(→). (I. 431) [III. 596'da babası Harputlu olarak verilmiş, vefat tarihi de 10 Receb 1265 (6 Haziran 1849) olarak kaydedilmiştir.]

Emin Mehmed Efendi Silahdar Ali Ağa'nın imamı olup o sayede müderris, Haleb ve Edirne mollası ve Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Mekke pâyesi oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat etmiştir. (I. 433/34)

Emin Mehmed Efendi Za'feranboluludur. Devriye müderrisi, 1278'de (1861/62) Kürdistan ve sonra Beyrut mollası oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (I. 433)

Emin Mehmed Efendi Müderrislerin fâzıllarından olup 5 Rebiyülâhir 1282'de (28 Ağustos 1865) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (I. 433)

Emin Mehmed Efendi Hemşinli İbrahim Efendi'nin oğludur. 1268'de (1852) padişah ikinci imamı ve müderris ve Rebiyülâhir 1275'de (Kasım 1858) Eyüp mollası oldu. 1283'de (1866/67) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (I. 433)

Emin Mehmed Efendi Güzel sesli olmakla 1282'de (1865/66) imam-ı sânî olmuş ve müderris, Bağdad ve 1286'da (1869) Girit mevleviyetiyle ayrılmış olarak bu senelerde (1870'ler) vefat etmiştir. (I. 437)

Emin Mehmed Efendi Trabzon'da Çarşambalı tüccardan Said Efendi'nin oğludur. İstanbul'a gelerek Rızâ Paşa'ya divan kâtibi oldu. Dahiliye mektûbî kalemden yetişip sonra Tophane'ye geçerek mektûbî muavini olmuş ve Şevvâl 1292'de (Kasım 1875) tophane mektupçusu olarak 1296'da (1879) vefat eylemiştir. Münşî, edipdi. Oğlu Meclis-i Maarif başkâtibi Mustafa Nâil Bey'dir. (I. 437)

Emin Mehmed Efendi Vidinli Hoca Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, mahrec ve bilâd-ı hamse mollası olup 1296'da (1879) vefat etmiştir. (I. 437)

Emin Mehmed Efendi Yâsincizâde Abdülvehhâb Efendi'nin kethüdâsının oğlu olup gümrükte mümeyyiz olmuş ve Kânî Paşa'nın ilk rüsumât eminliğinde muavin olmuştu. Sonra emekli olarak 15 Safer 1297'de (28 Ocak 1880) vefat etmiştir. Anadoluhisarı'nda defnedilmiştir. (I. 437)

Emin Mehmed Efendi Savaklar Tekkesi şeyhi Hacı Ali Efendi'nin(→) oğludur. Babasının 1258'de (1842) vefatı üzerine şeyh oldu. 15 Şa'bân 1298'de (13 Temmuz 1881) vefat eyledi. Kâşgarî yakınında medfundur. (III. 567)

Emin Mehmed Efendi Maliyeden yetişip masârifat mümeyyizi olmuştur. Zilka'de 1256'da (Ocak 1841) vâridat muhasebecisi olup Receb 1257'de (Ağustos-Eylül 1841) Haremeyn muhasebecisi ve Ramazan 1259'da (Ekim 1843) Dersaadet muhasebecisi ve Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) nizâmiye muhasebecisi oldu. Zilka'de 1277'de (Mayıs 1861) emekli olup 1299'da (1882) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (I. 437)

Emin Mehmed Efendi Şeyh Mehmed Efendi'nin oğludur. Yahyâzâde Tekkesi şeyhi olup 1303'de (1885/86) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (I. 438)

Emin Mehmed Efendi İstanbulludur. Babası Ankaralı olduğundan "Ankaralızâde" denir. Müderris ve dersiâm olup yine mevleviyette Mekke pâyesini elde etmiş ve Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî müftüsü olduktan sonra İstanbul pâyesi verilmiştir. 1296'da (1879) Konya naibi olup Cemaziyelevvel 1305'de (Ocak-Şubat 1888) vefat etmiştir. (I. 438/39)

Emin Mehmed Efendi Eskişehirlidir. Süleyman Paşa'nın kitapçısı olup müderris ve Cemaziyelevvel 1280'de (Ekim-Kasım 1863) Selânik mollası oldu. Sonra nâiblikte gezip 25 Cemaziyelevvel 1306'de (27 Ocak 1889) vefat etti. İlim sâhibiydi. (IV. 306)

Emin Mehmed Efendi İçellidir. Ermenak'da Nedre köyünde medfun Şeyh Hevâî sülâlesindendir. Dârülmaarif mektebine muallim olmuş, Meclis-i Maarif azalığında da bulunmuş ve mollalığa yükselip bilfiil Mekke mollası olmuştur. 18 Muharrem 1308'de (3 Eylül 1890) vefat eyledi. Yaşı 80'i aşkın, güzel konuşurdu. (IV. 306)

Emin Mehmed Efendi Bağdadlıdır. Bağdad'a müftü ve Mekke pâyesi olmuştu. 1284'de (1867/68) taşradan Şûrâ-yı Devlet'e aza tayini sırasında bu zat da getirildi. 1294'de (1877) buradan Meclis-i Â'yân'a, sonra ilâveten İntihab-ı Memurîn Komisyonu'na aza olmuştur. 1309'da (1891/92) Anadolu pâyesini hâiz olup aynı yıl vefat etmiştir. Yumuşak huylu, fâzıl, yaşlı ve servet sâhibi bir zat idi. (I. 439)

Emin Mehmed Efendi (Arabzâde) Hacı Hasan Efendi'nin(→) kardeşidir. Sultan Ahmed Camii imamı ve devrinin şeyhülkurrâsı idi. 10 Zilhicce 1171'de (15 Ağustos 1758) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 407; IV. 218)

Emin Mehmed Efendi (Arabzâde) (Hacı) Sultan Ahmed Camii imamı olup uzun yaşamış bir zat idi. 5 Cemaziyelevvel 1247'de (12 Ekim 1831) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu mevâlîden Mustafa Efendi'dir. (I. 427; IV. 218)

Emin Mehmed Efendi (Atinalızâde) Ricalden Ahmed Bey'in oğlu olup şeyhlerden olmuştu. Bu senelerde (1840'lar) vefat etmiştir. (I. 430)

Emin Mehmed Efendi (Baltacızâde) Müderris idi. 1209'da (1794/95) vefat edip Topkapı'ya defnedildi. Oğlu Emin Efendi dahi mevâlîden ve Mekke kadısı oldu. Onun oğlu Ali Rızâ Efendi'dir(→). (I. 415)

Emin Mehmed Efendi (Baltacızâde) Emin Efendi'nin oğludur. Müderris ve Haleb mollası olup Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) Mısır mollası oldu. 1240'da (1824/25) Mekke kadısı olup 1243'de (1827/28) vefat eylemiştir. (I. 426)

Emin Mehmed Efendi (Behcetzâde) Cevdet Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Receb 1192'de (Ağustos 1778) vefat ederek Kayalar'a defnedildi. (I. 411; IV. 450)

Emin Mehmed Efendi (Bekir Ağazâde) Babası Erderûnî musâhib Ebûbekir Ağa olduğundan bu da Enderûn'da çalışıp müderrislikle mesleğe çıkmıştır. Zilka'de 1200'de (Eylül 1786) Üsküdar mollası, Rebiyülâhir 1210'da (Ekim-Kasım 1795) Edirne pâyesi, 1 Muharrem 1217'de (4 Mayıs 1802) Mekke mollası, 17 Zilka'de 1227'de (22 Kasım 1812) İstanbul kadısı ve Cemaziyelâhir 1228'de (Haziran 1813) Anadolu kazaskeri olup 7 Şevvâl 1228'de (3 Ekim 1813) birdenbire azledilmiştir. 12 Cemaziyelevvel 1233'de (20 Mart 1818) vefat etmiştir. Eyüp'de Kaşgarî yolunda medfundur. Masumane mizacı, kazaskerliğin ağırbaşlılığına ve vakarına aykırıydı. (I. 422)

Emin Mehmed Efendi (Benli) Kalemden yetişip süvari mukabelesi başhalifesi oldu. 22 Zilka'de 1218'de (5 Mart 1804) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (I. 416)

Emin Mehmed Efendi (Berberzâde) (Hacı) Müderris ve 1227'de (1812) Haleb mollası oldu ve 21 Receb 1235'de (4 Mayıs 1820) vefat etti. Üsküdar'da Seyitahmetderesi'nde medfundur. Paşakapısı yakınında zaimlerden sadrazam Emin Paşa'nın berberbaşısı olup 1212'de (1797/98) vefat eden Hacı İbrahim Ağa ile Paşakapısı'nda Sedefli berber dükkânının sâhibi 1220'de (1805) vefat eden Hacı Ali Ağa medfundurlar ki, bunlardan biri babasıdır. (I. 424)

Emin Mehmed Efendi (Bolevîzâde) Şeyhülislâm Bolevî Mustafa Efendi'nin kardeşi Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası, 1142'de (1729/30) Mekke mollası olup 13 Cemaziyelâhir 1144'de (13 Aralık 1731) nakibüleşraf oldu. Üç ay sonra ayrıldı. 1145 başlarında (1732 ortaları) Edincik'e sürüldü. Rebiyülâhir 1146'da (Eylül 1733) serbest bırakılıp Ramazan 1156'da (Ekim-Kasım 1743) Anadolu kazaskeri oldu. 1157'de (1744) ayrılıp Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) ikinci defa nakibüleşraf oldu. Cemaziyelevvel 1161'de (Mayıs 1748) Rumeli pâyesi oldu. 29 Şa'bân 1161'de (24 Ağustos 1748) vefat eyledi. Torunlarından Said Efendi, 1252'de (1836/37) Galata mollası oldu. (I. 406)

Emin Mehmed Efendi (Ca'fer Ağazâde) Edirneli Ramazan Efendi'nin oğludur. Müderris, Belgrad, Kütahya mollası olup Şa'bân 1130'da (Ağustos 1718) vefat etmiştir. (I. 404; II. 420)

Emin Mehmed Efendi (Cündîzâde) Şam'da Ma'arretünnu'manlı olup öğrenimden sonra bir aralık Şam'a müftü olmuştu. 1284'de (1867/68) Şûrâ-yı Devlet azalığıyla birkaç sene sonra Şam'a dönmüş, orada Mekke pâyesini hâizken İstanbul'a çağrılmış ve 1296 (1879) yılına doğru vefat eylemiştir. Âlîm, fâzıl ve şairdi. (I. 437)

Emin Mehmed Efendi (Çavuşzâde) Babası divan çavuşlarından olup 1140'da (1727/28) doğdu. Hâfız ve imam olup Safer 1170'de (Kasım 1756) sesini III. Osman beğenip imam-ı sânî tayin buyurdular. 1171'de (1757/58) imam-ı evvel vekili ve 1172'de (1758/59) imam-ı evvel oldu. Zilka'de 1184'de (Şubat-Mart 1771) Selânik mollası olup 1188'de (1774) Edirne mollası ve ardından Mekke pâyesi, Cemaziyelevvel 1189'da (Temmuz

1775) İstanbul pâyesi ve o senenin Şa'bânında (Ekim) Anadolu pâyesini elde etmiştir. Cemaziyelevvel 1191'de (Haziran 1777) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1192 (Haziran 1778) oradan ayrılmıştır. Şa'bân 1194'de (Ağustos 1780) imamlıktan ayrıldı. 17 Zilka'de 1196'da (Ekim 1782) felçli olarak vefat eyledi. Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 412; IV. 894)

Emin Mehmed Efendi (Çavuşzâde) Maliyeden yetişip hâcegân zimmet halifesi olmuştur. 11 Rebiyülâhir 1222'de (18 Haziran 1807) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 16 Rebiyülevvel 1223'de (12 Mayıs 1808) azledildi. Sonra Sofya nüzûl emini ve 1224'de (1809) matbah emini olup 24 Zilka'de 1224'de (31 Aralık 1809) sadâret kethüdâsı oldu. Safer 1225'de (Mart 1810) azledilerek sürüldü. Serbest bırakıldıktan sonra 1228'de (1813) tophane nâzırı ve o sene Esmâ Sultan kethüdası olup 26 Şa'bân 1230'da (3 Ağustos 1815) vefat eylemiştir. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. İdareli, muktedir ve hesap işlerinde ustaydı. Oğlu Hacı Süleyman Bey olup 10 Muharrem 1275'de (20 Ağustos 1858) vefat eyledi. Üsküdar'a defnedildi. (I. 421/22)

Emin Mehmed Efendi (Çelebi) Kıbrıslıdır. Mukabele başhalifesi olup 2 Rebiyülevvel 1229'da (22 Şubat 1814) vefat etti. Kocamustafapaşa'da medfundur. (IV. 281)

Emin Mehmed Efendi (Çeşmîzâde) Sâlih Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 17 Safer 1105'de (18 Ekim 1693) vefat etmiştir. Oğlu Abdülhalim Efendi'dir. (I. 403; II. 93; III. 203; IV. 157)

Emin Mehmed Efendi (Çeşmîzâde) Müderris olup 1184'de (1770/71) vefat etti. Kayalar'da medfundur. (I. 409; II. 94; IV. 157)

Emin Mehmed Efendi (Çil Emin Ağazâde) Kalemden yetişip 1238'de (1822/23) Avlonya mukataacısı, 1242'de (1826/27) tarihçi, 1246'da (1830/31) salyâne ve 1247'de (1831/32) hassa mukataacısı oldu. Birkaç sene bu hizmette bulunduktan sonra vefat eylemiştir. (I. 429)

Emin Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Ârif Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1195'de (1781) vefat etmiştir. Eğrikapı'da medfundur. (I. 412; III. 267)

Emin Mehmed Efendi (Ebûbekirzâde) Tireli Ebûbekir Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb mollası, Cemaziyelâhir 1166'da (Nisan 1753) Mısır mollası ve Muharrem 1167'de (Kasım 1753) Mekke mollası oldu. 1171'de (1757/58) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (I. 407)

Emin Mehmed Efendi (Elmas Paşa İmamızâde) İshak Efendi'nin oğludur. Müderris ve Şam mollası olup Muharrem 1185'de (Nisan-Mayıs 1771) Medine mollası olmuştu. Zilhicce 1185'de (Mart 1772) orada vefat etti. (I. 410; I. 326)

Emin Mehmed Efendi (Feyzullahzâde) Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin torunlarından olup müderris, molla ve Mekke kadısı oldu. Azledilmiş olarak 1212'de (1797/98) vefat etmiştir. Küçük Emir Efendi yakınında medfundur. (I. 415)

Emin Mehmed Efendi (Feyzullahzâde) Sudûrdan Abdullah Efendi'nin oğludur. 1182'de (1768/69) müderris, Ramazan 1211'de (Mart 1797) Yenişe-

hir mollası oldu. Sonra bilâd-ı hamse mollası olup Rebiyülevvel 1220'de (Haziran 1805) Mekke pâyesini alarak Zilka'de 1227'de (Kasım 1812) İstanbul kadısı oldu. Ramazan 1228'de (Eylül 1813) nakibüleşraf olup 1229'da (1814) kadılıktan ayrıldı. 13 Rebiyülevvel 1231'de (12 Şubat 1816) nakiblikten azledilerek sürüldü ve birkaç ay sonra affedildi. Muharrem 1232'de (Kasım-Aralık 1816) Anadolu pâyesi olup Rebiyülâhir 1233'de (Şubat 1818) vefat etti. Tunusbağı'nda medfundur. Oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (I. 423)

Emin Mehmed Efendi (Gülzemanîzâde) Müderris olup 1170'de (1756/57) vefat etmiştir. (I. 407)

Emin Mehmed Efendi (Gürcü) (Hacı) Ahıskalıdır. Enderûn'da yetişip orada iken hazine-i hümâyun kâtibi olmuş ve müderrislikle çerağ olunmuştur. 1198'de (1784) Galata mollası, sonra Medine mollası, 1213'de (1789/99) Mekke ve sonra İstanbul, Anadolu pâyesi olup 1224'de (1809) Anadolu kazaskeri olmuş ve 13 Şa'bân 1226'da (2 Eylül 1811) vefat etmiştir. Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 420)

Emin Mehmed Efendi (Hacı) Sergi başhalifesi Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris ve İzmir mollası olup azledilmiş olarak 11 Receb 1166'da (14 Mayıs 1753) vefat etti. Üsküdar'da babasının yanına defnedildi. (I. 406/07)

Emin Mehmed Efendi (Hacı) Çarşambalıdır. Ayaklı Kütüphane'den ve başka hocalardan okuyup dersiâm oldu. Müderris, Yenişehir mollası, 1235'de (1819/20) Şam mollası ve o sene Mekke mollası oldu. Sonra İstanbul pâyesi ve 1239'da (1823/24) Anadolu kazaskeri oldu. 27 Rebiyülâhir 1242'de (28 Kasım 1826) vefat etti. Seyitahmetderesi'nde üstadı yanında medfundur. Âlîm, fâzıl, mütebahhirdi. Oğlu sudûrdan Said Efendi'dir. (IV. 286/87)

Emin Mehmed Efendi (Hacı) Dârüssaâde ağasının imamı olup müderris ve Bosna mollası oldu. Sonra mahrec pâyesi ve 1255'de (1839) Mekke pâyesi olup 11 Muharrem 1261'de (20 Ocak 1845) vefat etmiştir. (I. 431)

Emin Mehmed Efendi (Hacı) Hâfız olarak sesi güzel olduğundan Zilhicce 1259'da (Ocak 1844) imâm-ı sânî-i sultanî olup sırasıyla müderris, molla ve Mekke pâyesi olmuş ve 11 Muharrem 1261'de (20 Ocak 1845) vefat etmiştir. (I. 431)

Emin Mehmed Efendi (Hacı) İstanbulludur. Devriye müderrisi ve Kürdistan ve 1269'da (1852/53) Bağdad ve 1276'da (1859/60) Erzurum mollası olmuştur. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (I. 433)

Emin Mehmed Efendi (Hacı Mollazâde) Bursalıdır. Müderris ve Kudüs mollası olup 7 Rebiyülevvel 1239'da (11 Kasım 1823) vefat etti. Murad Paşa Camii'nde medfundur. (I. 425)

Emin Mehmed Efendi (Hacı Yahyâzâde) Müderris olup Zilhicce 1238'de (Ağustos 1823) vefat etmiştir. Fâtih civarında medfundur. (I. 425)

Emin Mehmed Efendi (Haffafzâde) Tahsille taşra müderrisliği alıp devriye mollası olmuştur. Zarif kişiliğiyle Yusuf Ağa gibi büyük adamlarla yakınlık kurup Receb 1209'da (Şubat 1795) mahrecten Galata mollası oldu ve Mihrişah Vâlide Sultan'ın imaretine tayin edildi. Bu sayede Mekke pâyesi aldı. 1222'de (1807)

azledilmiş olarak sürüldü. Bir müddet sonra serbest bırakıldı. 1226'da (1811) İstanbul pâyesi ve Ramazan 1229'da (Ağustos-Eylül 1814) Anadolu pâyesi oldu. 7 Şevvâl'de (22 Eylül) bilfiil Anadolu kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 1233'de (Ocak 1818) vefat eyledi. Yaşı 80'i geçkindi. Gayet zekî olduğundan "şeytancık" diye lâkaplanmıştı. Yusuf Ağa'ya ömür satın aldırmak gibi hal bu adı kazandırdı. Bir gün Seyyid Zeynelâbidîn Efendi'yi ziyaret edip dönüşünde ev sâhibi uğurlarken Şerife adında bir meczube "Efendim, sen seyyid iken bu şeytanın önüne düşüp böyle tazim yakışır mı?" deyince o saatte hastalanıp üç gün sonra vefat eylemiştir. Bununla beraber olgundu ve benzerlerine tercih edilirdi. (I. 422/23)

Emin Mehmed Efendi (Hâfız) III. Osman'ın kahvecibaşısı Abdullah Ağa'nın(→) oğludur. 1206'da (1791/92) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 388)

Emin Mehmed Efendi (Hâfız) Kabakulak Ahmed Bey'in oğludur. Gazanfer Ağa mütevvellisi olup 1221'de (1806) vefat etmiştir. Meşhur hattatdır. (I. 417)

Emin Mehmed Efendi (Hâfız) Hendese ilmindeki derin bilgisinden mimar olup bu sayede hâcegândan olmuştu. Sonra hassa mimarı olup 1 Cemaziyelâhir 1230'da (11 Mayıs 1815) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda defnedildi. (I. 422)

Emin Mehmed Efendi (Hâfız) Başmuhasebe kaleminden yetişmişti. "Kel" diye tanınırdı. Sonra kalem serhalifesi olup 3 Şa'bân 1230'da (11 Temmuz 1815) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (I. 422)

Emin Mehmed Efendi (Hâfız) Üsküdarlıdır. Müderris ve 1235'de (1819/20) Eyüp kadısı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat eyledi. (I. 425)

Emin Mehmed Efendi (Hâfız) Şeyhülislâm Ârif Hikmet Bey'in kethüdâlığından yetişip mevâlîden olmuştu. 14 Rebiyülâhir 1285'de (4 Ağustos 1868) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. 435)

Emin Mehmed Efendi (Hâfız) (Hacı) Mektûbî-i sadâret hulefâsından olup 1199'da (1785) vefat etti. Üsküdar'da defnedildi. (III. 232)

Emin Mehmed Efendi (Hâfız) (Hacı) Müderris olup İzzet Mehmed Paşa'nın(→) dairesi imamıydı. 19 Ramazan 1218'de (2 Ocak 1804) vefat etti. (III. 456)

Emin Mehmed Efendi (Hâfız) (Hacı) Beypazarlıdır. Süleymaniye müderrislerindendi. 1295'de (1878) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (I. 438)

Emin Mehmed Efendi (Hafidzâde) Mevâlîden Hafid Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olup Zilka'de 1223'de (Ocak 1809) Mekke pâyesi olmuştur. Muharrem 1229'da (Ocak 1814) vefat etti. (I. 421)

Emin Mehmed Efendi (Hammamîzâde) Ricalden Ömer Efendi'nin oğludur. Sadâret mektûbî kaleminden yetişip hâcegân ve başhalife olmuştur. 1228'de (1813) piyade mukabelecisi ve sonra cebeciler kâtibi olup 27 Cemaziyelâhir 1229'da (16 Haziran 1814) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Haydar Paşa Camii'ni babası ruhuna yeniden tamir eylemiştir. (I. 421)

Emin Mehmed Efendi (Hasan Efendizâde) Müderris iken 1137'de (1724/25) vefat etmiştir. Murad Molla

Tekkesi'nin karşısında medfundur. Tabip ve Nakşibendî dervişiydi. (I. 404)

Emin Mehmed Efendi (Hâşimzâde) Babası kadılardan şair Hâşim Efendi'dir. Müderris, Bağdad ve Filibe mollası oldu. Azledilmiş olarak 1145'de (1732/33) vefat etmiştir. Oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (I. 405)

Emin Mehmed Efendi (Hatibzâde) Mevâlîden Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1210'da (Mayıs 1796) İzmir mollası, sonra bilâd-ı hamse, Mekke mollası ve İstanbul pâyesi olup 19 Şevvâl 1227'de (26 Ekim 1812) vefat etti. Oğulları Sa'dullah Efendi ve Hamdullah Efendi'dir. (I. 420)

Emin Mehmed Efendi (Hayatîzâde) Hekimbaşı Mustafa Feyzî Efendi'nin oğlu Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Yenişehr-i Fenâr mollası ve 1147'de (1734/35) Şam mollası oldu. Kardeşi nikrise yakalanınca yerine 2 Zilka'de 1148'de (15 Mart 1736) reis-i etıbbâ oldu. Zilka'de 1150'de (Şubat-Mart 1738) İstanbul kadısı ve ardından Anadolu pâyesi oldu. 13 Zilka'de 1152'de (11 Şubat 1740) Rumeli kazaskeri oldu. 13 Rebiyülevvel 1159'da (5 Nisan 1746) şeyhülislâm olmuştur. 10 Şevvâl 1159'da (26 Ekim 1746) azledildi ve Bursa'ya sürüldü. Muharrem 1163'de (Aralık 1749) Mekke kadısı olup Ramazan'da (Ağustos 1750) azledilmiş ve Bursa'dan Şam'a kadar gidince hastalanıp ardından Şevvâl 1163'de (Eylül 1750) Şam'da vefat etmiştir. Tıpta mâhir ve hezele düşkün, sûfi-meşrep ve nazikti. (I. 406)

Emin Mehmed Efendi (Hekimbaşızâde) Hekimbaşı Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası, Şa'bân 1186'da (Kasım 1772) Edirne pâyesi olup sonra vefat eyledi. (I. 252; I. 410)

Emin Mehmed Efendi (Hısnmansurîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 17 Şevvâl 1128'de (4 Ekim 1716) vefat etmiştir. (I. 241; I. 404; IV. 894) [I. 404'de 17 Şevvâl 1120 olarak verilen vefat tarihi IV. 894'de 17 Şevvâl 1130 (13 Eylül 1718) olarak düzeltilmiştir]

Emin Mehmed Efendi (Hocapaşalızâde) Kalemden yetişip süvari mukabelecisi ve serhalifesi olmuştu. 1234'de (1819) vefat etmiştir. Avratpazarı'na defnedilmiştir. (I. 424)

Emin Mehmed Efendi (Hocazâde) Boluludur. Müderris ve Zilka'de 1284'de (Mart 1868) Trabzon mollası olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (I. 434)

Emin Mehmed Efendi (Hüseyin Efendizâde) Müderris ve saray tabiplerindendi. 1177'de (1763/64) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 408)

Emin Mehmed Efendi (İmam Mahmudzâde) Gebzelidir. Müderris, 1262'de (1846) Maraş ve sonra üç defa Bağdad mollası oldu. 1287 (1870/71) tarihlerinde vefat etmiştir. (I. 435)

Emin Mehmed Efendi (İmamzâde) (Hacı) İmam Ebûbekir Efendi'nin oğlu olup Müderris ve 1198'de (1784) Yenişehr-i Fenâr mollası olup sonra bilâd-ı hamse ve Mekke mollası olmuştur. Sırasıyla İstanbul ve Anadolu pâyelerini elde etmiş ve 1222'de (1807) vefat eylemiştir. Eyüp'de Küçük Emir Efendi yakınında defnedildi. Büyük kardeşi Mehmed Sâdık Efendi'dir. (I. 418)

Emin Mehmed Efendi (İsâzâde) Kadı ve müderris olup 1198'de (1784) vefat eyledi. Eyüp'de Defterdar'da medfundur. (I. 412; III. 380)

Emin Mehmed Efendi (İzzetzâde) Ağa Kapısı kassâmı İzzet Efendi'nin oğludur. Müderris ve Haleb mollası olup 1228'de (1813) vefat etmiştir. (I. 421)

Emin Mehmed Efendi (Kadı Abbaszâde) Ebû İshakzâdelerden Şeyhî Said Molla'nın kitapçısı olup kadı idi. Sonra kâtip olup kalemde kesedar ve hâcegândan olmuştu. 1181'de (1767/68) vefat eyledi ve Galata'da Kulekapısı yakınındaki bir camiye defnedildi. Şairdi. Bu camiyi, torunlarından Kesedarzâde Hacı Ali Efendi tamir eyledi. Bu zat, 28 Muharrem 1201'de (20 Kasım 1786) vefat eyledi. Haydarpaşa'ya defnedilen Şeyh Kasım Efendi'nin bu Emin Efendi'nin oğlu olması gerekir. (I. 408; III. 30)

Emin Mehmed Efendi (Kadızâde) Lutfullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 6 Şevvâl 1226'da (24 Ekim 1811) vefat etmiştir. (IV. 89)

Emin Mehmed Efendi (Kadızâde) Bursalıdır. Müderris olup 1235'de (1819/20) Kudüs mollası olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat eyledi. (I. 425)

Emin Mehmed Efendi (Kara Halilzâde) Müderris olup Şa'bân 1200'de (Haziran 1786) vefat etti. (I. 412)

Emin Mehmed Efendi (Karabekirzâde) Sudûrdan Osman Efendi'nin oğludur. 1187'de (1773) İzmir mollası olup sonra bilâd-ı hamse, Mekke ve İstanbul pâyelerini elde etmiş ve 1216'da (1801/02) Anadolu kazaskeri olmuş ve 1217'de (1802/03) azledilmiş ve 1222'de (1807) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. Edip ve şairdi. (I. 417)

Emin Mehmed Efendi (Kebecizâde) Edirnelidir. Hacı Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Gence mollası oldu. Azledilmiş olarak 15 Receb 1140'da (26 Şubat 1728) vefat etmiştir. (I. 404/05)

Emin Mehmed Efendi (Kesedar Biraderi) (Hâfız) Müderris ve Galata mollası olmuştur. Azledilmiş olarak 1220'de (1805) vefat etti. Fatih Nişancasında medfundur. Oğlu Abdullah Es'ad Efendi, 1225'de (1810) vefat eylemiştir. Onun oğlu Refî' Mehmed Emin Efendi'dir(→). (I. 417)

Emin Mehmed Efendi (Kesedar Biraderzâdesi) Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Receb 1273'de (Mart 1857) Girit mollası olup sonra vefat etmiştir. (I. 432)

Emin Mehmed Efendi (Kevâkibîzâde) Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1279'da (1862/63) İzmir mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 433; IIII. 44)

Emin Mehmed Efendi (Kezûbîzâde) Şeyhülislâm İmam Kezûbî Mehmed Efendi torunlarından Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve 1196'da (1782) Bursa mollası ve 1207'de (1792/93) Mekke kadısı oldu. 1208'de (1793/94) orada vefat etmiştir. (I. 414)

Emin Mehmed Efendi (Küçük Torunzâde) Müderris, 1215'de (1800/01) Haleb mollası ve sonra Şam mollası olup 1229'da (1814) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Bunun kızının oğlu Ketânîzâde Mustafa Tevfik Efendi'dir ki, 1236'da (1820/21) vefat etmiştir. (I. 421)

Emin Mehmed Efendi (Külâhîzâde) Müderris, mahrec ve Mısır mollası oldu. 1212'de (1797/98) vefat etti. Oğulları Abdülhalim Efendi(→) ile Tâhir Mehmed Efendi dir(→). (I. 415)

Emin Mehmed Efendi (Mehmed Emin Ağazâde) Tâhir Ağa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegânlık ile masraf-ı şehriyârî olmuştur. 1209'da (1794/95) Karaburun tamirat müdürü oldu. 1213'de (1798/99) bina emini oldu. Sonra çeşitli görevlerde bulunup 1222'de (1807) matbah emini olup 1223'de (1808) ayrılmış ve ömrünü tamamlamıştır. (I. 418/19)

Emin Mehmed Efendi (Melih) (Hâfız) Mehmed Sâlih Hamavî'nin damadı olup Drağman'da Tercüman Tekkesi'ne şeyh oldu. 1184'de (1770/71) vefat etti. Yerine oğlu Mehmed Sâlih Efendi geçti. (I. 409)

Emin Mehmed Efendi (Meşreb Efendi hafidi) Şâtırzâde Es'ad Efendi'nin oğludur. Müderris ve Ramazan 1262'de (Eylül 1846) Maraş mollası olup Receb 1266'da (Mayıs 1850) İzmir payesi, Zilhicce 1271'de (Ağustos-Eylül 1855) Bursa pâyesi ve ardından Mekke pâyesi oldu. 6 Ramazan 1273'de (30 Nisan 1857) vefat eyledi. (I. 432)

Emin Mehmed Efendi (Mısırlızâde) (Hacı) Başmuhasebe kaleminden yetişip oraya başhalife olmuştur. 1249'da (1833/34) vefat etti. Oğlu Hâlid Efendi ve Hacı Aziz Efendi'dir(→). (I. 428)

Emin Mehmed Efendi (Müftîzâde) Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. 1227de (1812) Yenişehir mollası olup daha sonra vefat etmiştir. (I. 421; I. 272)

Emin Mehmed Efendi (Müftîzâde) Tekfurdağı müftüsü Osman Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1248'de (1832/33) Sofya mollası oldu. Safer 1260'da (Şubat-Mart 1844) Mısır mollası ve Şevvâl'de (Ekim-Kasım) Medine mollası oldu. Cemaziyelevvel 1266'da (Mart-Nisan 1850) İstanbul pâyesi oldu. Şevvâl 1272'de (Haziran 1856) İstanbul kadısı olup Şevvâl 1273'de (Haziran 1857) müddetini tamamlamış ve 1274'de (1857/58) vefat eylemiştir. Âlîm, fâzıldı. Oğlu Osman Zekî Efendi'dir(→). Bir oğlu da Mustafa Münib Efendi'dir. (I. 432)

Emin Mehmed Efendi (Nâfizzâde) Sudûrdan Nâfiz Feyzullah Efendi'nin torunu olup müderris ve sırasıyla Mekke kadısı oldu. 1221'de (1806) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (I. 417)

Emin Mehmed Efendi (Nâfizzâde) Sudûrdan Nâfiz Feyzullah Efendi'nin torunlarındandır. Müderris olup 11 Muharrem 1235'de (30 Ekim 1819) vefat eyledi. Şeyhülislâm Şerifzâde Mehmed Molla'nın kızlarından birinin oğlu olduğundan Eyüp'de o aile yanına defnedilmiştir. (I. 425)

Emin Mehmed Efendi (Nazirîzâde) Selâniklidir. Bazı hizmetlerde bulunup 1124'de (1712) vefat etti. Şairdir. (I. 404)

Emin Mehmed Efendi (Nemlizâde) (Hacı) Hâşim Efendi'nin(→) oğludur. Tüccar olup sânîye rütbesiyle tüccarbaşı olmuştu. 3 Şa'bân 1274'de (19 Mart 1858) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. Cömert ve zevk ehliydi. (IV. 626)

Emin Mehmed Efendi (Ömer Kethüdâzâde) Sadâret kethüdâlarından Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris ve Zilka'de 1209'da (Mayıs-Haziran 1795) İzmir mollası olup sonra vefat eylemiştir. (I. 415)

Emin Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Sadreddin Şirvânî'nin oğludur.

Babası gibi her fende önder ve dersiâm oldu. Arkadaşları olan ehl-i sünnet ile Haleb ve Diyarbekir'e geldi ve Nasûh Paşa kendisine muallim tayin etti. Müderris olup Şâfiî iken Hanefî oldu. Sonra sahn pâyesiyle iftâya mezun oldu. Nasûh Paşa'nın sadâretinde İstanbul'a gelip Sahn müderrisi ve sonra Haleb mollası ve Mekke pâyesi oldu. Ramazan 1027'de (Eylül 1618) Sultan Ahmed Dârülhadisi bitiminde İstanbul pâyesiyle ilk müderrisi olmuştur. Receb 1036 ortalarında (Nisan 1627 başları) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Arab ve Acem ulemâsının önderi olup aklî ve naklî ilimlerde tekdi. *Tefsir-i Şerif*'e hâşiyesi ve her fenden eserleri vardır. Oğulları Ruhullah Mehmed Efendi(→), Ni'metullah Efendi(→)ve Feyzullah Efendi'dir(→). (I. 403)

Emin Mehmed Efendi (Seyyid) Dimetokalıdır. Müderris, fetvâ emini, 1214'de (1799/1800) Galata, sonra Bursa kadısı ve Cemaziyelâhir 1221'de (Ağustos-Eylül 1806) Mekke pâyesi ve 1222'de (1807) ordu kadısı olup sene sonunda vefat etti. Fâzıldı. Oğlu Seyyid Râşid Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 274)

Emin Mehmed Efendi (Seyyid) Kasapbaşı olup azilden sonra 1235'de (1819/20) Limni'ye sürülmüştür. Bırakıldıktan sonra 1239'da (1823/24) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (I. 425)

Emin Mehmed Efendi (Seyyid) Enderûn'da yetişerek hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup sonra hâcegânlıkla çerağ olunarak baruthane nâzırı oldu. 1196'da (1782) maliye tezkirecisi, sonra şehremini, Receb 1203'de (Nisan 1789) Anadolu muhasebesi vekili, tekrar şehremini, başmuhasebeci ve ruznâme-i evvel olup 1209'da (1794/95) Bozcaada'ya ikamete gönderildi. O sene Valide Sultan şefaatiyle affedilerek başmuhasebecisi, 1211'de (1796/97) ruznâme-i evvel, 1212'de (1797/98) defter emini, 1213'de (1798/99) başmuhasebeci, Rebiyülâhir 1217'de (Ağustos 1802) hububat nâzırı, Zilhicce 1221'de (Şubat 1807) Karadeniz Boğazı'nın Anadolu cânibi bina emini ve Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) darbhane emini olup 1223'de (1808) azlolundu. 1225'de (1810) tersane emini, 1226'da (1811) Esmâ Sultan kethüdâsı ve 1228'de (1813) Nakşıdil Valide Sultan kethüdâsı oldu. Sonra başka görevlerde bulunup 1240'da (1824/25) vefat eylemiştir. Miskinler'de medfundur. Oğlu Said Bey'dir. Gün görmüş, işbilir, övgüye değer bir zat idi. (IV. 285)

Emin Mehmed Efendi (Seyyid) Âtıfzâde Süleymar Ferid Efendi'nin damadı Osman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 26 Rebiyülevvel 1277'de (12 Ekim 1860) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 447)

Emin Mehmed Efendi (Seyyid) (Ayaklı Kütüphane) (Müftîzâde) Antalya müftüsünün oğludur. 1112'de (1700/01) doğup 1168'de (1754/55) imtihanla müderris oldu. İmtihanda soran Kazâbâdî Ahmed Efendi'ye gerekli cevapları vermesiyle bu lâkabı almıştır. 1193'de (1779) Yenişehir mollası, sonra bilâd-ı hamse pâyesi, 1200'de (1786) Mekke pâyesi, 1205'de (1790/91) İstanbul pâyesi ve Receb 1209'da (Şubat 1795) Anadolu kazaskeri oldu. Safer 1212'de (Ağustos 1797) vefat etti. Dünya işleriyle ilgilenmeyip ilim öğretmeye gayret eylemiş, her fende mahir ve devrinde eşsiz bir âlim olmuştur. Çağdaşı meşhur-

lar, huzurunda şâkirdi makamında bile değildi. Teklifsiz ve derviş-huyluydu. Sâlih ve âbiddi. Akranı yok olduktan sonra şâkirdleri Tatarcıkzâde ve Gelenbevî gibilerin arkasını almıştır. Bundan sonra bu çapta adam görülmedi. III. Selim'in huzûr derslerinde kimsenin bir diyeceği kalmamak üzere bulunmaya memurdu. Eseri yoktur. Oğlu Reşid Mehmed Efendi'dir(→). İkisi de Üsküdar'da Seyitahmetderesi'nde medfundur. (IV. 270)

Emin Mehmed Efendi (Seyyid) (Hacı) Konyalıdır. Sesi güzel olduğundan şeyhülkurrâ olmuştur. Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) imam-ı sânî-i sultanî, Rebiyülevvel 1168'de (Aralık 1754) imam-ı evvel olup Muharrem 1169'da (Ekim 1755) azledilerek Konya mollası oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) ikinci defa imam-ı evvel oldu. Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) azille Muharrem 1174'de (Ağustos 1760) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. Kızının oğlu müderris Mustafa Efendi'dir ki, Halil Efendi'nin de kardeşinin oğludur. (IV. 245)

Emin Mehmed Efendi (Sıddîkîzâde) Halil Efendi'nin oğludur. Müderris ve Selânik mollası olup azledilmiş olarak 2 Ramazan 1206'da (24 Nisan 1792) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (I. 414; I. 295)

Emin Mehmed Efendi (Silahdarzâde) Ayazma'da medfun Silahdar Seyyid Mehmed Efendi'nin oğludur. Enderûn'da yetişip 1206'da (1791/92) müderrislikle çıkmıştır. Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) havass-ı refia kadısı olup 1237'de (1821/22) Mekke mollası oldu. 1242'de (1826/27) İstanbul pâyesi olmuş ve 13 Zilhicce 1243'de (26 Haziran 1828) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Ayazma'da babasının yanına defnedilmiştir. (I. 426)

Emin Mehmed Efendi (Sinanzâde) Erzincanlı Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Hâfız olup devriye müderris ve mollası, 1264'de (1848) ve 1268'de (1852) iki defa Erzurum mollası oldu. Sonra Trablusgarb ve Zilhicce 1274'de (Temmuz 1858) Kürdistan mollası oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (I. 433)

Emin Mehmed Efendi (Sinanzâde) (Hâfız) Erzincanlıdır. Ârif Hikmet Bey'in kethüdâsıydı. Müderris ve 1284'de (1867/68) Beyrut mollası oldu. 14 Rebiyülâhir 1285'de (4 Ağustos 1868) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedilmiştir. (IV. 298)

Emin Mehmed Efendi (Sivasîzâde) Abdülbâkî Efendi'nin(→) oğludur. Bosna ve Sofya mollası olup 21 Receb 1119'da (18 Ekim 1707) vefat etti. Nişanca'da medfundur. Güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 297)

Emin Mehmed Efendi (Sivasîzâde) Şeyh Abdülmecid Sivasî'nin oğlu Abdülbâkî Sivasî'nin oğludur. Müderris, Bosna, Sofya mollası oldu. 1119'da (1707/08) vefat eyledi. Güzel ahlâk sahibidir. Nişanca'da medfundur. (I. 404; IV. 894)

Emin Mehmed Efendi (Sun'îzâde) Kara Sun'ullah Efendi oğludur. Annesi tarafından Emir Sultan torunlarındandır. Müderris, sonra molla oldu. Receb 1059'da (Temmuz 1649) İstanbul kadısı olup 1060'da (1650) ayrıldı. Zilkade 1064'de (Eylül 1654) Anadolu kazaskeri olup Şevvâl 1065'de (Ağustos 1655) azledildi. Şa'bân 1067'de (Mayıs-Haziran 1657) Rumeli kazaskeri oldu. Receb 1068'de (Nisan 1658) azledildi. Cemaziyelâhir 1072'de (Ocak-Şu-

bat 1662) şeyhülislâm olup Rebiyülâhir 1073'de (Kasım 1662) ayrıldı. Muharrem 1076'da (Temmuz-Ağustos 1665) Beşiktaş'da yalısında vefat eyledi. Hüdâî Mahmud Efendi Dergâhı'na defnedildi. Sâlih, âlim, iffetliydi. Şeyhülislâmlık tarihi, "Ketebehü'l-fakîr Mehmed Emin"dir. (IV. 175)

Emin Mehmed Efendi (Süleyman Efendizâde) Müderris ve Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) Maraş, Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) Bağdad, 1276'da (1859/60) ikinci defa Bağdad mollası olmuştur. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (I. 433)

Emin Mehmed Efendi (Şehrîzâde) Kâtip olup 1202'de (1787/88) piskopos mukataacısı ve hâcegândan oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (I. 414)

Emin Mehmed Efendi (Tevfikîzâde) Geylânî Tevfik Efendi'nin oğludur. Müderris, Bağdad, Trablusşam, Sakız, tekrar Bağdad, Diyarbekir, Trablus ve İzmir mevleviyetlerine nâil oldu. 1143'de (1730/31) Murtaza Paşa'nın garazıyla katledilmiştir. Âlîm ve kabiliyetliydi. (I. 403)

Emin Mehmed Efendi (Tokadî) Diyarbekir ahalisinden olup gençliğinde Tokat'a gelip uzun süre orada kaldığından bu nâmı almıştır. Nakşibendî şeyhi Ahmed Yekdestî'den icazetli olarak İstanbul'a gelince Ebâ Eyyûb-i Ensârî hazretlerine türbedar oldu. 1156'da (1743) Emir Buharî Tekkesi şeyhi olup 1158 senesi Berat gecesinde (12 Eylül 1745) vefat eylemiştir. Zeyrek'de Pîrî Paşa Camii'nde medfundur. Fâzıl, şair ve ârif-i billahtı. (I. 405/06)

Emin Mehmed Efendi (Topkapılızâde) İmam-ı sultanî Topkapılı Sâlih Efendi'nin oğludur. 1114'de (1702/03) doğup 1132'de (1720) müderris, 1160'da (1747) Selânik mollası, 1166'da (1753) Şam ve 1170'de (1756/57) Medine mollası olup Receb 1172'de (Mart 1759) İstanbul pâyesi olmuştur. Rebiyülevvel 1174'de (Ekim 1760) İstanbul kadısı olup müddetini tamamlamıştır. Muharrem 1182'de (Mayıs-Haziran 1769) Anadolu kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 1183'de (Temmuz 1769) azledilmiş ve Ramazan 1184'de (Aralık 1770/Ocak 1771) Rumeli kazaskeri olup Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül 1771) müddeti son bulmuştur. Şevvâl 1188'de (Ocak 1775) ikinci defa Rumeli kazaskeri olmuş ve reisülulemâlığı da bu sırada elde etmiştir. Cemaziyelâhir 1189'da (Temmuz 1775) şeyhülislâm oldu. Şevvâl 1190'da (Kasım 1776) ayrılıp Bursa'ya ikamete gönderildi. 4 Muharrem 1191'de (12 Şubat 1777) orada vefat eylemiştir. Namazını Eşrefzâde Abdülkadir Efendi kıldırdı. Cömert ve fukarâya müşfik, temiz kalpliydi. Murad Molla Tekkesi'ne nânbahâ ve hatm-i hâcegân vakfeyledi. Topkapı'da evi civarında Ahmed Paşa Camii hizmetlilerine zamimeten beşer akçe vazife tayin edip o medrese hücrelerine birer nânpâre vakfeyledi. Oğlu Es'ad Efendi'dir. Eşi Fatma Hanım, Topkapı'da camiinde medfun kadılardan Mahmud Efendi'nin kızıdır. Kethüdâsı Saatçi Hâfız Ali Efendi, 28 Receb 1202'de (4 Mayıs 1788) vefat etti. Sur dışında medfundur. (I. 411)

Emin Mehmed Efendi (Tuğrakeş) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1179'da (1765/66) kale duvarları bina emini olup sonra Ayşe Sultan kethüdâsı oldu. 1188'de (1774) ruznâme-i

evvel ve rikâb çavuşbaşısı olup ardından rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. Ordunun gelişinde tabii olarak ayrıldı. 25 Muharrem 1189'da (28 Mart 1775) vefat etti. Selimiye'de medfundur. (IV. 256/57)

Emin Mehmed Efendi (Uncuzâde) Anadolu kalemi başhalifesi olup Safer 1226'da (Mart 1811) vefat eylemiştir. Babası Ahmed Efendi de Anadolu halifesi olmuştu. Kardeşi İsmail Hâlis Efendi kendisinden 14 sene evvel vefat etmiş ve oraya defnedilmiştir. (I. 419)

Emin Mehmed Efendi (Velî Efendizâde) Yeniçeri başhalifeliğinden Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) yeniçeri kâtibi oldu. Cemaziyelâhir'de (Aralık 1730) piyade mukabelecisi olup dili bölâsı olarak Ramazan 1144'de (Mart 1732) sürüldü. Döndükten sonra emekli kalıp 1160 (1747) tarihlerinde vefat etmiştir. Oğlu Ali Efendi'dir(→). (I. 405)

Emin Mehmed Efendi (Velî Efendizâde) Şeyhülislâm Velîyeddin Efendi'nin oğludur. Babasının sâyesinde müderris olup babasının şeyhülislâmlığında 1181'de (1767/68) Edirne pâyesiyle Üsküdar kadısı olmuştur. Rebiyülâhir 1188'de (Haziran 1774) Şam mollası olup sonra Mekke pâyesi oldu. Şa'bân 1200'de (Haziran 1786) İstanbul pâyesi, Cemaziyelevvel 1201'de (Şubat-Mart 1787) Anadolu pâyesi, Cemaziyelevvel 1203'de (Şubat 1789) Anadolu kazeskeri ve 1207'de (1792/93) birinci, 1211'de (1796/97) ikinci defa ve 1217'de (1802/03) üçüncü defa birer sene Rumeli kazaskeri olmuştur. Reisülulemâ olduğu halde 22 Şa'bân 1220'de (15 Kasım 1805) vefat eylemiştir. Murad Molla Tekkesi'nde babasının yanında medfundur. "Deli Efendi" diye meşhur, ayak takımıyla zevk u safâya düşkün, zengin, güç sâhibi, saf ve saltanat-ı seniyyeye sâdıktı. Lâtifeleri bir kitap olur. (I. 417)

Emin Mehmed Paşa Enderûn'dan yetişip Sultan Bâyezid mütevellisi oldu. İki defa Rumeli muhasebecisi ve Şam defterdarı, 1008'de (1599/1600) Şam valisi, 1014'de (1605/06) Adana ve sonra Haleb valisi olup 1020'de (1611) vefat eylemiştir. (IV. 142)

Emin Mehmed Paşa Aydınlı Şemsî Paşa'nın oğludur. Ocak kudemalarına çatıp Rebiyülevvel 1060'da (Mart 1650) Aydın vilayetini aldı. Ancak koruyucuları yeniçeri ağaları gitmekle Bolu sancağına gönderildi. 1062'de (1652) oradan da azledildi. Yerine Mehmed Zaman Bey adında biri gönderildi. Sonra vefat etti. (IV. 165/66)

Emin Mehmed Paşa Topçubaşı Hezârfen Mustafa Ağa'nın oğludur. Tophane'den yetişip kapıcıbaşı olmuştur. 14 Receb 1194'de (16 Temmuz 1780) vefat etti. Tophane'de Defterdar Camii'nde defnedilmiştir. (I. 412)

Emin Mehmed Paşa Enderûn'dan yetişip mâbeyn-i hümâyûnda peşkir ağası olarak sırasıyla rikâbdar ve çukadar-ı şehriyârî olduktan sonra 1187'de (1773) silahdar-ı şehriyârî olmuştur. 4 Muharrem 1189'da (7 Mart 1776) vezirlikle Tırhala valisi oldu. Ardından Silistre, 1190'da (1776) Kandiye, 1191'de (1777) Hanya, 1192'de (1778) ikinci defa Kandiye, 1196'da (1782) Selânik, o sene Rumeli ve 1197'de (1783) İnebahtı valisi olup 1198'de (1784) vezirliği kaldırılmış ve Filibe'de ikamete memur olmuştur. 1200'de (1786) vezirliği geri verilip

Hanya valisi oldu. Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) Niğde valisi olup Zilhicce 1200'de (Ekim 1786) Kütahya'ya bir konak kalınca vefat eylemiştir. Bu sırada oğlunu Numan Bey'in kızıyla evlendirerek mürüvvetini görebilmişti. Terbiyeli ve idareli bir zattır. (I. 413)

Emin Mehmed Paşa Vezir Celâl Ali Paşa'nın dairesinden yetişerek kethüdası olmuş ve sonra kapıcıbaşı olarak hizmetlerde kullanılmış, 1243'de (1827/28) mîrimirân rütbesiyle Kars muhafızı olup Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) orayı teslim hususunda ahâlinin ittifakında kaçarak kurtulmuştur. Bundan sonra düşkün olarak vefat etti. (I. 426)

Emin Mehmed Paşa Çerkesdir. Mısır'da Kölemenlerden olup sivrilerek Elfîlerin meşhurlarından oldu. Mehmed Ali Paşa, Kölemen Ocağı'nı imha ettiğinde atıyla beraber Mısır Kalesi'nden atılıp vucudu hurdahaş olduysa da can tende kaldığından firara ve Osmanlı Devleti'ne sığınmaya muvaffak olmuştur. Geldiğinde kapıcıbaşılık verilip bazı hizmetlerde kullanılmış, 1237'de (1821/22) gureba-yı yemin ağası olup 1242'de (1826/27) mîrimîranlık ile cerde başbuğu ve Trablusşam beylerbeyi olmuştur. 1243'de (1827/28) vezirlikle Konya valisi olup 1244 (1828/29) muharebesinde hazır bulunmuş ve 1245'de (1829/30) Konya'dan ayrılışının ardından vefat eylemiştir. Cesur, gayretli ve sâdık bir yiğitdi. (I. 427)

Emin Mehmed Paşa Çerkes Reşid Paşa'nın oğludur. Babasının sadâretinde kapıcıbaşı ve Ramazan 1242'de (Nisan 1827) mîrimîran olup Rumeli vali kaymakamı ve Delvine mutasarrıfı oldu. 26 Muharrem 1248'de (25 Haziran 1832) vezir rütbesiyle ilâveten Yanya valisi olup Şa'bân'da (Ocak 1833) Rumeli kaymakamlığından azledildi. 3 Receb 1252'de (14 Ekim 1836) Tırhala, Yanya'ya bağlandı. Rebiyülâhir 1253'de (Temmuz 1837) Edirne valisi, Ramazan 1255'de (Kasım 1839) Selânik valisi olup Cemaziyelevvel 1256'da (Temmuz 1840) azledildi. Şevvâl 1257'de (Kasım-Aralık 1841) vefat eyledi. Çok içerdi ve cesurdu. Oğlu İbrahim Bey de çok geçmeden vefat eylemekle bıraktığı mallar babasının efendisi Husrev Paşa'ya irsen intikal eyledi. (I. 430)

Emin Mehmed Paşa Anadoluludur. Kuruyemişçi esnafından olup nizâmiye askerliğinin kuruluşunda askere girmiş ve miralay olmuştu. 1256'da (1840) askerlikten çıkan İskefserli İsmail Paşa'nın yerine hassa piyade livâsı olmuştur. 1259'da (1843) ferik olup ardından Hassa Meclisi reisi oldu. Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) vefat etmiştir. Bostan İskelesi'nde defnedilmiştir. (I. 431)

Emin Mehmed Paşa Nizâmiye Ordusu'nun kuruluşunda askerliğe girerek mîrlivâ ve ferik olmuş ve Hassa Ordusu reisi iken 1262'de (1846) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (IV. 291)

Emin Mehmed Paşa Kartallıdır. Maliyeden yetişerek taşra defterdarlığıyla gezdi. Rebiyülevvel 1285'de (Temmuz 1868) Selânik defterdarlığından bahriye muhasebeciliği ile çağrıldı. Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) masarifat muhasebecisi olup o sene Zilka'desinde (Ocak 1872) maliye müsteşarı ve 11 Rebiyülevvel 1289'da (19 Mayıs 1872) bâlâ ile maliye nâzırı olarak Rebiyülâhir 1290'da (Haziran

1873) vezirlik verildi. 16 Cemaziyelâhir 1290'da (11 Ağustos 1873) İzmir valisi olup Receb'de (Eylül) oradan ayrılmıştır. Rebiyülevvel 1291'de (Nisan-Mayıs 1874) Kastamonu valisi ve bir ay sonra Canik mutasarrıfı olup az müddette azledilmiştir. Zilka'de 1292'de (Kasım-Aralık 1875) İcraat Komisyonu reisi olup Rebiyülâhir 1293'de (Mayıs 1876) azledilerek 3 Cemaziyelâhir 1293'de (26 Haziran 1876) Haleb valisi olmuş ve Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) azledilmiştir. 3 Rebiyülâhir 1296'da (27 Mart 1879) vefat eyledi. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. Mahmud Nedim Paşa'nın yakınlığını kazanmakla onun yükselişinden ve düşüşünden payını almıştır. Tedbirli ve ilimliydi. (I. 436/37; IV. 894)

Emin Mehmed Paşa (Abdülcelilzâde) Babası Hasan Paşa'dır. Bu sayede kapıcıbaşı olup Rebiyülâhir 1172'de (Aralık 1758) mîrimirân rütbesiyle Musul mutasarrıfı olmuş ve o sene vezirlik rütbesi ihsan buyurulmuştur. 1173'de (1759/60) Van valisi olup sonra yine Musul valisi, 1182'de (1768/69) Diyarbekir valisi olmuş ve 1183'de (1769/70) orduya memur olup Bender seraskeri maiyetine gönderilmiştir. Savaştan sonra yine Musul valisi oldu. 1190'da (1776) orada vefat etti. Sâdık, doğru ve tedbirliydi. Oğulları Mehmed Paşa ve Süleyman Paşa'dır. (I. 410)

Emin Mehmed Paşa (Divitdar) Aşçızâde Mehmed Paşa'nın oğludur. Damat İbrahim Paşa'ya intisap ederek kendine divitdar ve damadı Mehmed Paşa'ya damad oldu. Sonra paşaya divan kâtibi olup İstanbul mukataacılığı ile hâcegâna dahil oldu. 1143 (1730/31) yılından sonra bir hayli müddet boşta kaldı. Nihayet 1156 (1743) tarihlerinde şehremini, 1158'de (1745) yeniçeri kâtibi, 22 Zilhicce 1159'da (5 Ocak 1747) tersane emini ve Şevvâl 1160'da (Ekim 1747) ikinci defa şehremini oldu. 3 Şevvâl 1162'de (16 Eylül 1749) sadâret kethüdâsı olup 23 Muharrem 1163'de (2 Ocak 1750) vezirlikle sadrazam oldu. 18 Şa'bân 1165'de (1 Temmuz 1752) azledilerek Resmo'ya sürgün edildi. Sonra 1166'da (1753) Mısır valisi oldu. Mısır'a ayak bastığı gün Receb 1166'da (Mayıs 1753) vefat etti. Sakalı gür, vakûr, bilgili, tedbirli ve yakışıklıydı. Kayınpederi kabrine sebil ve çeşme yaptı. Hayrâtı vardır. Oğlu Hacı Abdî Bey'dir. Kızı Fatma Hanım'dır. Kızının oğlu Emin Mehmed Bey'dir(→). Paşanın mühürdarı Hacı Ahmed Efendi, 1178'de (1764/65) vefat eylemiştir. (IV. 239/40)

Emin Mehmed Paşa (Hacı) Babası, 1277'de (1860/61) vefat edip Nişantaşı'nda medfun bulunan Anadolulu Hacı Ahmed Ağa'dır. Sarayda bazı hizmetlerde bulunarak odun anbarına emin olmuştur. Kızını, Sultan Abdülaziz dairesi ileri gelenlerinden Yâver Bey nikâhlamakla Zilhicce 1277'de (Haziran 1861) mîrahûr ve Safer 1278'de (Ağustos 1861) serkurenâ ve Cemaziyelâhir 1278'de (25 Aralık 1861) ilâveten hazine-i hassa nâzırı olmuştur. Muharrem 1279'da (Temmuz 1862) vezirlikle şeyhülharem oldu. O senenin Recebinde (Ocak 1863) dönerek ikinci defa hazine-i hassa nâzırı olup Safer 1280'de (Temmuz-Ağustos 1863) serkurenâ damadı Yâver Bey'le birlikte ayrılmışlardır. Muharrem 1283'de (Mayıs-

Haziran 1866) Medine muhafızlığı ile ikinci defa şeyhülharem olmuştur. 1287'de (1870/71) ayrılıp 26 Zilka'de 1291'de (4 Ocak 1875) vefat eyledi. Sâdık ve hayırseverdi. Hazine-i hassa nâzırlığında israfın önünü almıştı. Oğlu, mîrlivâ Vehbî Paşa'dır. (I. 436)

Emin Mehmed Paşa (Müftîzâde) Mahlası Muhlisî'dir. İzmirlidir. Babası ulemâdan Bayındırlızâde Mustafa Hasib Efendi'nin oğludur. Fransızcayı öğrenerek tercüme kalemine girip 1253'de (1837/38) hâcegân rütbesiyle Viyana elçiliği ikinci kâtibi oldu. Döndükten sonra Fuad Paşa'nın yerine mütercim-i evvel oldu. Rebiyülevvel 1262'de (Mart 1846) Dîvân-ı Hümâyûn tercümanı oldu. 1267'de (1851) hariciye katibi olup rahatsızlanınca Sayda'ya gitti ve kitâbetten azledildi. Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) dönerek Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. 1277 başlarında (1860 ortaları) 6. Daire reisi olup o sene Safer'de (Ağustos-Eylül 1860) vezirlikle Şam valisi olmuştur. Şa'bân 1278'de (Şubat 1862) Trabzon valisi olup havasıyla uyum sağlayamadığından biraz sonra istifa eylemiştir. Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Şûrâ-ı Devlet'e aza olup ticaret dairesine reis oldu. 8 Receb 1287'de (23 Eylül 1871) ayrılıp 9 gün geçince Trabzon valisi olmuştur. Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) azlolunup 19 Ramazan 1291'de (30 Ekim 1874) ansızın vefat eylemiştir. İnsaflı ve doğruydu. Oğlu Şefik Bey, tercüme kaleminden Viyana sefâretine ikinci kâtip olup Zilhicce 1302 sonlarında (Ekim 1885 başları) vefat edip Selimiye Caddesi'ne defnedilmiştir. Kızını mühürdarı Enis Paşa'ya vermiştir ki, halen mutasarrıftır. Küçük kardeşi Paris elçisi Es'ad Paşa'dır. (I. 435/36)

Emin Mehmed Paşa (Mühendis) Tophane'den yetişip öğrenim için Avrupa'ya gönderilmiş ve dönüşünde 1255'de (1839) mîrlivâ olmuştur. Sonra ferik olup Rebiyülâhir 1262'de (Nisan 1846) Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî reisi, Cemaziyelâhir de (Haziran) ilâveten Meclis-i Maarif reisi, Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) vezir rütbesiyle Rumeli müşiri olup Şa'bân 1265'de (Temmuz 1849) Arabistan Ordusu müşiri oldu. Orada ilk defa kur'a çekilişinde muvaffak olup 1267'de (1851) Encümen-i Dâniş azasından olarak Zilhicce 1267 de (Ekim 1851) vefat etmiştir. Şam'da Muhyiddin Arabî Türbesi yakınında medfundur. Âlîm ve akıllı, Fransızcayı bilir, askerlikte usta, idareci ve sâdıkdı. (I. 432)

Emin Mehmed Paşa (Seyyid) (Ebûlübud) Hurşid Paşa ve Ali Paşa'ya kethüdâ olmuştur. Rebiyülevvel 1227'de (Mart-Nisan 1812) mîrimîranlıkla Akşehir sancağı mutasarrıfı oldu. Sancakları devrederek 1236'da (1820/21) vezirlikle Selânik, İnebahtı ve o sene sonunda Mora valisi oldu. Cemaziyelâhir 1237'de (Mart 1822) Teke ve Hamid valisi, Cemaziyelâhir 1238'de (Şubat-Mart 1823) tekrar Selânik, Zilhicce'de (Ağustos) Rumeli ve 1239'da (1823/24) üçüncü defa Selânik valisi oldu. Sonra Kesendire ve Ayvalık'ı cezalandırmaya memur olup kötü hizmet ile 1240'da (1824/25) vezirliği kaldırılarak Dimetoka'ya sürüldü. 1241'de (1825/26) vezirliği geri verilerek Diyarbekir valisi oldu. 1243'de (1827/28) vezirliği kaldırılarak Tokat'da ikameti ferman buyurulmakla Bağdad'a gidip Dâvud Paşa'ya sığındı. Orada ecel-i kazaya uğramıştır. Selânik'de kethüdâsı Şerif Ağa'ya

ve Mora'da oğlu Mehmed Sâdık Bey'e kapıcıbaşılık verildi. (IV. 287)

Emin Mehmed Paşa (Yağlıkçızâde) Hind elçisi Yusuf Ağa'nın oğludur. 1136'da (1723/24) doğdu. Babasının sefaretinde Hind'e birlikte gitmişti. Döndükten sonra sadâret mektûbî kalemine girdi. Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) serhalife olup Safer 1175'de (Eylül 1761) mektupçu ve Safer 1178'de (Ağustos 1764) reisülküttab oldu. Zilhicce'de (Haziran 1765) vezirlikle tevkiî ve Mora valisi, 1180'de (1766/67) kapdan-ı deryâ vekili, o sene Aydın valisi ve tevkiî olmuştur. Şa'bân 1181'de (Ocak 1768) Şah Sultan'a namzet olunup Şevvâl'de (Mart 1768) ilâveten Haleb valisi oldu. 8 Rebiyülevvel 1182'de (23 Temmuz 1768) sadâret kaymakamı olup 8 Cemaziyelâhir 1182'de (20 Ekim 1768) sadrazam olmuştur. O sene Şevvâlinde (Şubat 1769) serdâr-ı ekremlik verilerek harbe memur oldu. 9 Rebiyülâhir 1183'de (12 Ağustos 1769) azledilmiş olarak Dimetoka'ya sürüldü. Edirne'ye varınca katlolundu. Orada, saray arkasında boş bir yerde medfundur. Sadâretten birkaç defa istifa ederek alışık olmadığı harp işinden kurtulmak istediyse de isteğine müsaade olunmamıştı. Yazısının güzelliği meşhur olup ilimlerden anlar, uyanık, zekî, vakûr ve rahatına düşkündü. Beytülmalde tutumlu olduğundan bu cihetten halk hoşnut olmadı. Oğlu sudûrdan Emin Bey olup damadı Süfyan Ağa'dır. (I. 409)

Emin Mehmed Paşa (Zaimzâde) Üsküdarlıdır. Koca Yusuf Paşa'ya kethüdâ olup harplerde beraber bulundu. 1205'de (1790/91) vezir rütbesi verilip harp sırasında esir olup orada vefat etti. (IV. 267)

Emin Mehmed Raûf Efendi Bursalıdır. Hâfız ve güzel sesli olduğundan Sâlihzâde Es'ad Efendi'ye imam oldu. 10 Ramazan 1228'de (6 Eylül 1813) imâm-ı sânî-i padişâhî olup Ramazan 1231 başında (Temmuz 1816 sonu) imam-ı evvel oldu. Receb 1236'da (Nisan 1821) vefat eyledi. Üskadar'da Duvardibi'nde medfundur. (I. 424)

Emin Mehmed Sıdkî Efendi Maliyeden yetişip mukataat kesedarı ve 1246'da (1830/31) defterdar mektupçusu ve Şevvâl 1247'de (Mart 1832) küçük ruznâmçeci oldu. Daha sonra çeşitli görevlerde bulunup 1252'de (1836/37) mukataat muhasebecisi olup Muharrem 1254'de (Nisan 1838) eshâm muhasebecisi olmuştur. 1257'de (1841) vefat eyledi. (I. 430)

Emin Nureddin *bak.* Osman Efendi

Emin Padişah *bak.* Emin Mehmed

Emin Paşa Şerif Hasan Paşa'ya kethüdâ olup sonra mîrimîran olmuştur. 1193'de (1779) İnebahtı muhafızı olup başka sancaklarda bulundu. 1204'de (1789/90) Şerif Hasan Paşa'nın sadâretinde vezirlik verildi ve 1205'de (1790/91) Livâ-yı Şerif kaymakamı oldu. Paşanın vefatında vezirliği kaldırılarak gözden düşmüştür. 1213'de (1798/99) Van valisi olarak vezirliği iade edildi. Kısa süre sonra vefat etti. (I. 416)

Emin Paşa Erzurum tarafı ileri gelenlerinden olmakla mîrimîranlık ile Muş mutasarrıfı ve muhafızı olmuşsa da genç ve mecnun olduğundan 1244'de (1828/29) azledilmiş ve ardından dünyadan da geçmiştir. (I. 426)

Emin Paşa Askerlikten yetişip 4. Ordu miralay ve livâsı olmuş ve 1263 (1847) sonlarında ferik olmuştur.

1265'de (1849) hastalandığından İstanbul'a getirilip Hassa Ordusu'na nakledilmiş ve 1256'da (1851) Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azası olup sonra Hicaz kumandanı olmuş ve Safer 1271'de (Kasım 1854) vefat etmiştir. (I. 432)

Emin Paşa Anadolulu olup kıdemli askerlerdendi. 1264'de (1848) miralay ve sonra mîrlivâ olarak emekli olmuştur. 1295'de (1878) vefat etmiştir. (I.436)

Emin Paşa (Veysîzâde) Erzurum ağasından olup orada gümrükçü olmuştu. 1225 (1810) sonlarında vezir rütbesiyle Şark seraskeri ve Erzurum valisi oldu. Azilden sonra 1229'da (1814) Diyarbekir valisi olup 1230'da (1815) ayrılmış ve ardından vefat etmiştir. Oğlu Abdurrahman Bey'dir(→). (I. 423)

Emin Paşazâde *bak.* Abdülkadir Bey; Kerim Mehmed Bey

Emin Süleyman Çelebi (Selimzâde) Divan efendiliğiyle geçinip Firarî Hüseyin Paşa'nın divan kâtibi iken 1110'da (1698/99) vefat etmiştir. Güzel yazı yazar ve şair bir zat idi. (I. 403/04)

Emine Kadınzâde *bak.* Hasan Efendi

Eminî Mehmed Efendi Bursalı Mûsâ Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla oldu. Sonra emekliliği seçerek Anadoluhisarı'nda oturmuştur. 1076'da (1665/66) vefat eyledi. Yaşı 70'i geçmiş olup *Divan* sâhibi şairdi. (I. 439)

Eminî Mustafa Bey Kağıthane emini Hızır Çelebi'nin oğludur. Sâî idi. 1008'de (1599/1600) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Şairdir. (I. 439)

Eminzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Ârif Mehmed Ağa; Saî Abdülkerim Efendi

Emir *bak.* Ahmed Paşa; Ahmed Paşa; Ali Efendi; Ali Efendi; Hüseyin Hüseynî; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa; Şerif Mustafa Paşa

Emir Ağazâde *bak.* Mehmed Efendi; Tâhir Mehmed Ağa

Emir Ahmedzâde *bak.* Nesimî Çelebi

Emir Buharî *bak.* Ahmed Hüseyni

Emir Buharîzâde Seyyid Ahmed Buharî'nin kız torununun oğlu Fazlullah Efendi oğullarına denir ki, şeyhdirler. (IV. 683)

Emir Çelebi Maliyeden yetişip defterdarlıkla gezdi. Haleb'de emvâl muhassılı iken 1036'da (1626/27) katledildi. (I. 402)

Emir Çelebi Tıp tahsil ederek seretıbbâ ve padişah musâhibi oldu. 1048'de (1638/39) Silahdar Mustafa Paşa kasıtlı olarak bol miktarda afyon yediğini arz edince, bol miktarda afyon yedirilmiş ve hanesine geldikde "bu silahdar sağ iken bana hayat olmaz" deyip üzerine buzlu su içerek hastalanıp vefat etmiştir. Nedim, edipti. (I. 402)

Emir Fâzıl (Küçük Emir) Tirelidir. Tahsil görüp ilmiye mesleğine girdi. Güzel yazısı geçim kaynağıydı. Seyyâh olup diyar diyar gezdi. Her şehirden ayrılırken evrakını yakmayı alışkanlık eyledi. 987'de (1579) vefat etti. Arab âlimleri fazlını itiraf etmişlerdi. *Câmî Hâşiyesi*'ni telif eylemiştir. (I. 402)

Emir Gisûdar *bak.* Muhyiddin Mehmed Efendi (Saçlı Emir)

Emir Gûneoğlu *bak.* Yusuf Paşa

Emir Halife *bak.* Mustafa Efendi

Emir Hasanzâde *bak.* Ahmed Efendi

Emir Hâşimîzâde *bak.* Muhtarî Çelebi

Emir İbrahimzâde *bak.* İbrahim Efendi

Emir Pîr Bursa'da Emir Sultan akrabasından olup âlim ve sâlihlerdendi. II. Murad zamanında (1421-1451) vefat eyledi. Zeynîle dairesinde medfundur. (I. 402)

Emir Sultan *bak.* Şemseddin Mehmed Buharî

Emir Şah *bak.* Kutbî Çelebi

Emir Şah Bey Beyşehir beyi olup eşkıya ve zâlimdi. Murad Paşa ile harplerde bulundu. 1017'de (1608/09) eşkıya ortadan kaldırılırken bu da katledilmiştir. (I. 402)

Emir Şücâeddin *bak.* Süleyman Paşa

Emir-i Rûmî *bak.* Hüseyin Çelebi

Emirî *bak.* Mahmud Efendi

Emirî Emrullah Çelebi Diyarbekirlidir. Ticaretle meşgulken Şa'bân 1137'de (Nisan-Mayıs 1725) vefat etti. Yaşlı ve şairdi. (I. 401)

Emirî Mehmed Bey İstanbulludur. Hâşimî Çelebi'nin oğlu ve Muhtarî'nin kardeşidir. Mısır muhasebecisi iken III. Murad devrinde (1574-1595) vefat etti. Şairdir. (I. 402; IIII. 622)

Emirî Mustafa Paşa (Sâlih Paşazâde) I. Süleyman (Kanunî) devri beylerinden olup 946'da (1539/40) vefat etti. Şairdi. (IV. 372/73)

Emirzâde *bak.* Abdullah Efendi

Emnî Mehmed Ağa Diyarbekirlidir. Bazı vezirlere ve sonra Ahmed Paşa'ya kethüdâ oldu. 1104'de (1692/93) Azebler muharebesinde şehid oldu. Şairdir. (I. 401)

Emnî Mehmed Bey Kalemden yetişip hâcegândan oldu ve çeşitli görevlerde bulunup ruznâme-i evvel ve 1151'de (1738/39) defter emini ve 1153'de (1740) paşalık ile Rusya elçisi olup dönüşte yine efendilikle defter emini oldu. 1156'da (1743) muhâsebe-i evvel ve Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) cizye muhasebecisi ve Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) yeniçeri kâtibi oldu. 1163'de (1750) vefat etmiştir. Tedbirli ve güçlü bir zat idi. (I. 401)

Emrudcuzâde *bak.* Bâhir Halil Efendi

Emrullah Ağa Sadrazam Selim Paşa'nın dayısı olduğundan ikbâlinde kapıcıbaşı olup II. Mahmud devrinin (1808-1839) son yıllarına doğru vefat etmiştir. (I. 401)

Emrullah Çelebi Âmidlidir. Fukaradan olup 983'de (1575/76) vefat etti. Şiirleri çoktu. (I. 400)

Emrullah Çelebi Nakşibendî şeyhi olup 1026'da (1617) vefat etti. Sâlih bir pîr, bekâr ve kemâl ehliydi. (I. 400)

Emrullah Efendi Ak Şemseddin'in oğludur. Emir Sultan ve Sultan Murad vakfı mütevellisi olup bir eli ve bir ayağı tutuldu. 919'da (1513) vefat etti. (I. 400)

Emrullah Efendi Müderris ve Âmid kadısı oldu. Şa'bân 992'de (Ağustos 1584) vefat etti. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (I. 400)

Emrullah Efendi Rizelidir. Müderris olup Zilhicce 1013'de (Nisan-Mayıs 1605) vefat etti. Âlîm ve derviş huyluydu. (I. 400)

Emrullah Efendi Kütahyalıdır. 1019'da (1610) Maraş kadısı olup Safer 1021'de (Nisan 1612) vefat etti. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (I. 400)

Emrullah Efendi Lârendelidir. Müderris ve Haleb mollası oldu. Cemazi-

yelevvel 1114'de (Ekim 1702) vefat etti. Âlîm ve şairdir. (I. 401)

Emrullah Efendi Emrullah Mehmed Efendi'nin(→) soyundan ve Abdurrahman Efendi'nin torunlarındandır. Müderris olup 8 Şevvâl 1138'de (9 Haziran 1726) vefat etti. Keskindede' de medfundur. Şair ve iffetliydi. (I. 400)

Emrullah Mehmed Efendi Seyrek Muhyiddin Efendi'nin oğludur. 5 Zilka'de 945'de (25 Mart 1539) doğdu. Müderris, Bağdad, Manisa, Selânik, Gelibolu ve İzmir mollası oldu. İstanbul'da 1008'de Berat gecesi (1 Mart 1600) vefat etti. Âlîm ve fâzıldı. Tarikat mensuplarından nefret ettiğinden cenazesi Fâtih'e getirilmemiş ve tabutuna mücevveze konulmamasını vasiyet eylemiştir. *Şakâyık-ı Numaniye Zeyli*, *Eşbah* ve *Nazair*'e ta'likatı, Ebûssuûd Efendi tefsirine kelimâtı vardır. Oğlu sudûrdan Yunus Efendi'dir. Diğer oğlu müderris Ahmed Efendi'dir ki, gençliğinde vefat etmişti. Oğlu sudûrdan Abdurrahman Efendi'dir. Torunlarından biri Emrullah Efendi'dir(→). (I. 400)

Emrullah Paşa Prizren hânedanından olup Şevvâl 1184'de (Ocak-Şubat 1771) mîrimîranlık ile Ada-i kebir muhafızı oldu. Savaşın sonlarına kadar oralarda bulunup vefat etmiştir. (I. 401)

Emrullahzâde *bak.* Mehmed Efendi

Enbâl Bey Çerkesdir. Mısır'da yetişerek beylerden olmuş ve Mısır'ın fethinde Osmanlı Devleti'ne itaat eylemişti. 929'da (1523) ayaklanmaya kalkışınca katledilerek cezasını bulmuştur. (I. 440)

Enderûnî *bak.* Râsih Osman Efendi

Endülüsî *bak.* Ali Seyyid b. Meymûn

Enfî *bak.* Ahmed Beyani Efendi

Enis Efendi (Bandırmalızâde) Halvetî şeyhlerinden olup I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) vefat eylemiştir. Akıllı ve şairdi. (I. 442)

Enis İbrahim Efendi Reisülküttab Dürrî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândan olup 15 Receb 1217'de (11 Kasım 1802) vefat eyledi ve babasının yanına defnedildi. (I. 145; II. 338)

Enis Mehmed Efendi (Gülmezzâde) Reisülküttab Gülmez İsmail Efendi'nin(→) oğlu olup Haleb'de muhassıl kâtibiydi. 1105'de (1693/94) vefat etti. Kâtip ve şairdi. (I. 442; I 352)

Enis Mehmed Efendi (Müftîzâde) Filibelidir. Tahsil görüp müderris olmuştur. Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) Bosna mollası, iki defa Erzurum ve 1275'de (1853/59) Kürdistan mollası oldu. Bir-iki sene sonra vefat eylemiştir. Filibe ayanü'l-â'yânıydı. (I. 442)

Enis Mustafa Dede Edirne'de Şeyh Enis Efendi'nin mürididir. Sonra Mısır'da Mevlevî şeyhi oldu. 1140'da (1727/28) vefat eylemiştir. Şairdir. (I. 442)

Enis Receb Dede Kasımpaşa Mevlevîhanesi'nde çilekeş olup sonra Edirne Mevlevîhanesi'ne şeyh olmuştur. 50 sene şeyhlik edip 1147'de (1734/35) vefat etmiştir. Şairdir. *Divan*'ı vardır. (I. 442)

Enişte *bak.* Ali Efendi

Enver Efendi Bursalıdır. Nakşibendî tarikatine girerek şeyh olmuştur. Bir defa Seyyid Gazi Zaviyesi bunlara verilip sonra terk etmiş ve sonra orada Sultan Orhan Tekkesi'ne şeyh olmuştur. 973'de (1565/66) vefat eyledi.

Geçimi gayb hazinesinden olup tekkenin gelirini fukaraya dağıtırdı. Arapça ilimleri bilir ve nuranî yüzlüydü. (I. 440)

Enver Mustafa Bey Nâfi' Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Bilâd-ı hamse mollası olup Receb 1312'de (Ocak 1895) vefat eyledi. Babasının kabrine defnedildi. (IV. 537)

Enverî Ahmed Efendi İstanbul'a gelip başmuhasebe kalemine girdi. Buradan ihtisâb başkâtibi oldu. Sonra sadâret mektupçusuna girip tahrirat kâtipliğiyle Şam'a gitti. 1277'de (1860/61) Meclis-i Rüsûmat kurulduğunda reis olmuş ve ûlâ sınıf-ı evveli rütbesini almıştır. Muharrem 1280'de (Haziran-Temmuz 1863) Divan-ı Muhasebat'a aza ve Zilhicce'de (Mayıs 1864) vâridat muhasebecisi oldu. Zilhicce 1283'de (Nisan 1867) yine Divan-ı Muhasebat'a aza oldu. Safer 1284'de (Haziran 1867) Hüküm Komisyonu'na reis oldu ve ayrıldıktan sonra Divan-ı İstinaf reisi oldu. Azilden sonra Safer 1291'de (Mart-Nisan 1874) ikinci defa Divan-ı İstinaf reisi oldu. Sonra emekli olmuştur. 5 Ramazan 1301'de (29 Haziran 1884) vefat eylemiştir. Üsküdar'a defnedildi. Kâtip ve şairdi. (I. 441)

Enverî Çelebi İstanbulludur. Mürekkepçi esnafından olduğundan kethüdâ olmuştu. Ateşbâzlıkta ustalığı olduğundan humbaracı olmuş ve sünnet düğünü eğlencelerinde mahâret göstermiş ve 954'de (1547) vefat eylemiştir. Şairdir. (I. 440)

Enverî Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan ve ricâlden oldu. 1138'de (1725/26) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (I. 440)

Enverî Sa'dullah Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip bazı vezirlere ve özellikle Selim Mehmed Paya'ya divan kâtibi ve kaleminde mühimmenüvis oldu. 1246'da (1830/31) küçük kale tezkirecisi ve hâcegândan olmuştur. 1248'de (1832/33) âmedî hulefâsından olup Şa'bân 1253'de (Kasım 1837) hariciye kâtibi ve Zilka'de'de (Şubat 1838) hariciye mektupçusu ve Rebiyülevvel 1255'de (Mayıs-Haziran 1839) ikinci defa hariciye kâtibi ve Zilhicce'de (Şubat 1840) ticaret müsteşarı olmuş ve Muharrem 1257'de (Mart 1841) ûlâ sınıf-ı evveline yükselmiştir. 1259'da (1843) Meclis-i Vâlâ azalığıyla Erzurum'da İran murahhası ile görüşmeye memur olup dönüşünün ardından azalıkdan azledilmiştir. 1262'de (1846) yine Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) ticaret nâzırı vekili oldu. 1265'de (1849) vefat eylemiştir. Âlîmdi. İnşâsı, edipler arasında makbuldür. (I. 441)

Enverî Sa'dullah Efendi (Hacı) Trabzonludur. İstanbul'a gelip Bâbıâlî'ye devam eylemiştir. 1184'de (1770/71) teşrifatçı olup sonra orduda vak'anüvis olmuştur. 1187'de (1773) azledilip hâcegânlıkla cebeciler kâtibi oldu ve 1190'da (1776) ikinci defa teşrifatçı ve vak'anüvis oldu. 1193'de (1779) başmuhasebeci oldu. Şevvâl 1196'da (Eylül 1782) mevkufatçı oldu. 1197'de (1783) vak'anüvislikten azledilip tezkire-i evvel oldu. 11 Ramazan 1197'de (10 Ağustos 1783) ilâveten Anadolu muhasebecisi olup Zilka'de'de (Ekim) tezkirecilikten ayrılmıştır. Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) yine Anadolu muhasebecisi oldu. 1202'de (1787/88) orduda asâleten vak'a-

nüvis oldu. Dönüşte 3 Şevvâl 1206'da (25 Mayıs 1792) vak'anüvis ve Anadolu muhasebecisi oldu. Sonra Şevvâl 1208'de (Mayıs 1794) dördüncü defa Anadolu muhasebecisi oldu. 11 Rebiyülevvel 1209'da (6 Ekim 1794) vefat etmiştir. Dürüst, iffetli, sâlih, münşî, Arapça ve Farsça'da bilgili olup yaşı 60'ı aşkındı. 3-4 cilt *Tarih* yazmıştır. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu Ali Enver Efendi'dir(→). (I. 440/41)

Erdebilîzâde *bak.* Ahmed Efendi

Erib Ahmed Bey Erib Ahmed Paşa'nın(→) torunudur. Dedesinin sâyesinde müderris olup Şevvâl 1279'da (Mart-Nisan 1863) Sofya, sonra bilâd-ı hamse mollası olarak vefat etmiştir. (I. 322)

Erib Ahmed Efendi Damadzâde Feyzullah Efendi'nin kethüdâsı müderris Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kadılardan olup sudûrdan Murad Efendi'nin dairesinde bulunmuştur. 1194'de (1780) Tırhala kadısı iken vefat eyledi. Hoşsohbet, usta şairdi. (I. 321)

Erib Ahmed Paşa Sarayın ekmekçi Ocağı eskilerinden Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur. 1192'de (1778) Divan-ı Hümâyûn kalemine çerağ olunmuştur. Râsih Efendi'ye mühürdar olup Fransızlardan Mısır'ı kurtarmak için yapılan seferde hâcegânlık verildi. Bu münasebetle divanî küçük görevlerde bulunup 1227'de (1812) Haremeyn muhasebecisi, 1228'de (1813) yeniçeri kâtibi, sonra arpa emini ve tophane nâzırı ve 1232'de (1817) çavuşbaşı ve birkaç ay sonra sadâret kethüdâsı oldu. Ramazan 1233'de (Temmuz 1818) azledilip Zilhicce 1234'de (Eylül-Ekim 1819) Midilli'ye sürüldü. Kısa süre sonra serbest bırakılıp 1235'de (1819/20) tersane emini ve Receb 1236'da (Nisan 1821) ikinci defa sadâret kethüdâsı oldu. 5 Muharrem 1237'de (2 Ekim 1821) Hâlet Efendi'nin hilesine uğrayıp azlolundu. Ertesi günü Selânik'e gönderildi. Oradan vezir rütbesiyle Niğde, Kırşehir ve Beyşehir sancaklarıyla Mora seraskeri maiyetine memur oldu. Mahmud Paşa'nın vefatında Mora seraskeri kaymakamı olarak askerin ulûfe ve tayinatından sıkılıp şiddetli hummaya tutuldu. Can çekişmesi sırasında Hâlet Efendi'nin idamıyla Hurşid Paşa'nın vefatı haberi verilmesiyle memnuniyetinden "hak" deyip Rebiyülâhir 1238'de (Aralık 1822-Ocak 1823) vefat eyledi. Bilgili tedbirli ve güçlüydü. Annesi Nefise Hanım, Ramazan 1252'de (Aralık 1836) vefat etmiştir. Torunu Erib Ahmed Bey'dir(→). (I. 321/22)

Erib Mehmed Efendi (Kara Halilzâde) Ahmed Necib Efendi'nin oğludur. Arabzâde Ârif Efendi'nin kızının oğlu olduğundan "Arabzâde hafidi" diye tanınmıştır. Müderris, Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) Eyüp mollası, Şevvâl 1263'de (Eylül 1847) Mekke pâyesi, sonra İstanbul pâyesi, Receb 1276'da (Şubat 1860) Anadolu pâyesi, Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) Anadolu kazasker olup süresini tamamladıktan sonra Rumeli pâyesi oldu. 15 Zilhicce 1290'da (3 Şubat 1874) vefat eyledi. Eyüp'de anne ve babasının kabrine defnedildi. Alçak gönüllü ve zengindi. İhtiyarlığında titreme getirdi. Oğlu Mısır mevleviyetinden ma'zul Necib Efendi'dir. (I. 322)

Erib Mustafa Efendi Arabzâde Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, Galata mollası, 1155'de (1742) Şam mollası

olup 1161'de (1748) Medine mollası oldu. Rebiyülevvel 1161'de (Mart 1748) orada vefat eyledi. Âlîm, şair, keyif ehliydi. Oğlu Sâmih Efendi, Haremeyn başkâtibi oldu. Diğer oğlu Mehmed Sânih Efendi'dir. (I. 321)

Ermenak Şeyhizâde *bak.* Kadrî Seyyid Mehmed Dede

Ermeni *bak.* Hasan Ağa; Mehmed Efendi; Mustafa Ağa

Erşed Abdülhamid Efendi Madrub Yusuf Efendi'nin torunu, Vâsık Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1175'de (1761/62) 28 yaşında vefat eyledi. Şairdir. (I. 321; IV. 660) [I. 321'de Yusuf Efendi'nin oğlu olarak gösterilmektedir.]

Erzincanîzâde *bak.* Mustafa Efendi

Erzurumî *bak.* Hüseyin Paşa

Es'ad Ağa I. Süleyman (Kanunî) zamanında (1520-1566) topçubaşı olmuştur. 966'da (1558/59) vefat eyledi. Topçular'da mescidi vardır. (I. 330)

Es'ad Ahmed Efendi Medine ahalisinden ve seyyidlerdendir. Ferâşet-i şerife-i padişahî vekâletini kazandığından padişahın tahta çıkışında sarayda bulundurulmuş, mevleviyet ve sonra İstanbul, Anadolu ve Rumeli kazaskerliği pâyelerini elde eylemiştir. 7 Ramazan 1314'de (9 Şubat 1897) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Tekkesi'nde medfundur. Oğulları, İstanbul pâyeli Seyyid İbrahim Efendi ve Seyyid Ebûssuûd Efendi'dir ki, İbrahim Efendi o şerefli hizmette halefi olmuştur. (IV. 846)

Es'ad Ahmed Efendi (Cezbîzâde) Hasan Cezbî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1273'de (1856/57) İzmir mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 342; II. 166)

Es'ad Ahmed Efendi (Kadrîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1 Zilhicce 1157'de (5 Ocak 1745) vefat eyledi. (I. 242)

Es'ad Ahmed Efendi (Sâlihzâde) Şeyhülislâm Emin Efendi'nin oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1174'de (Aralık 1760) İzmir mollası ve sırasıyla Mekke pâyesi oldu. 1201'de (1786/87) İstanbul kadısı, Receb 1202'de (Nisan 1788) Anadolu pâyesi, Zilhicce 1204 (Ağustos 1790) sonlarında Anadolu kazaskeri olup 1206 başlarında (1791 sonları) azledildi. 1209'de (1794/95) birinci ve 1212'de (1797/98) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup birer sene bu görevde bulundu. 30 Muharrem 1218'de (22 Mayıs 1803) şeyhülislâm oldu. 1 Receb 1221'de (14 Eylül 1806) ayrıldı. 22 Cemaziyelevvel 1223'de (16 Temmuz 1808) ikinci defa şeyhülislâm olup 10 Şevvâl 1223'de (29 Kasım 1808) azilden sonra Manisa'ya sürüldü. Serbest bırakıldıktan sonra 1230'da (1815) vefat eyledi. Yaptığı Müftü Hamamı yakınında medfundur. Civarında çeşme ve medrese vardır. İşten anlar ve nizâm-ı cedide taraftar resmî ulemânın büyüklerindendi. O zamanca bu tavrı şeyhülislâmlıktan ayrılmasına ve gözden düşmesine hizmet etti. Oğulları, Sâlih Bey, Hüsâmeddin Bey ve Rüşdî Bey'dir. (I. 336)

Es'ad Ahmed Efendi (Uryânîzâde) Mevâlîden Said Efendi'nin oğludur. 1223'de (1808) doğdu. Müderris, Eyüp mollası, Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Edirne mollası oldu. Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Medine mollası oldu. Harem-i Şerif tamirat müdürlüğü ilâve kılındı. O hizmetine mükâfâten İstanbul pâyesi

oldu. Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) kassâm-ı askerî ve Şa'bân 1281'de (Ocak 1865) sadreyn müsteşarı ve 1283'de (1866/67) İstanbul kadısı, süresini tamamladıktan sonra Bursa müfettiş-i hükkâmı olmuştur. Memur olduğu hizmetlerde güzel davranışı görüldüğünden Anadolu pâyesi verildi. Meclis-i İntihâb-ı Hükkâm ve Tedkikat-ı Şer'îye reisi, ardından Rumeli pâyesi oldu. 12 Zilhicce 1295'de (7 Aralık 1878) şeyhülislâm oldu. Sırasıyla murassa Osmanî, Mecidî ve sonra İmtiyaz nişânları ihsan buyuruldu. Padişahın çeşitli teveccühlerine mazhar olarak 6 Cemaziyelevvel 1306'da (8 Ocak 1889) vefat etti. Hastalığı birkaç ay sürmüştü. Eyüp'de padişahın buyruğuyla üzerine güzel bir türbe yapıldı. Güzel konuşur, iyi huylu, cana yakın, alçakgönüllü, doğru ve tatlı dilliydi. Nakkaş'taki yalıları önünde ufak bir cami inşa eyledi. İlk zevceleri Bîcan Paşa'nın kızından bir oğlu ile iki kızı kaldı. Oğlu sudûrdan Mehmed Hâlid Bey olup birbuçuk sene sonra vefat ettiğinde babasının türbesine defnedildi. Damadı, şair Süleyman Celâl Efendi, 18 sene felçli yattığı halde Muharrem 1309'da (Ağustos 1891) ölmüştür. Bunun oğulları mevâlîden Said Bey ve Cemil Bey, torunlarıdır. (I. 344)

Es'ad Ahmed Paşa Sakızlıdır. Mekteb-i Harbiye'den erkân-ı harp çıkıp kolağası olarak Şam'a giderken Fuad Paşa'ya yâver olmuştur. Fuad Paşa sadârete gelince bunu binbaşılıkla Paris'de Mekteb-i Harbî-i Osmanî müdürü ve askerî ataşe olarak göndermiştir. Rütbe atlayarak miralay oldu. Padişahın seyahatinde mîrlivâ olarak dönüşü ferman buyurulmuştur. Gelişinde 1284'de (1867/68) Dâr-ı Şûrâ azası olup Cemaziyelâhir 1285'de (Eylül-Ekim 1868) ferik ve Hersek ve Bosna kumandanı ve Ramazan'da (Aralık 1868-Ocak 1869) İşkodra valisi oldu. Az müddette ayrıldı, yoldayken hassa reisi, Şa'bân 1286'da (Kasım 1869) Dâr-ı Şûrâ reisi ve 29 Cemaziyelevvel 1287'de (27 Ağustos 1870) vezir rütbesiyle hassa müşiri oldu. Rebiyülâhir 1288'de (Haziran-Temmuz 1871) Yemen valisi olarak çıkarıldıysa da Kal'a-i Sultaniye'den döndürülüp 4 gün sonra ayın 24'ünde (13 Temmuz 1871) serasker olmuş ve Ramazan'da (Kasım-Aralık) topçu müşirliği ilâve edilmiştir. Zilka'de'de ayrılıp 4. Ordu müşirliği ile Erzurum valisi olmuştur. Bir gün sonra Ankara valisi ve Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) Sivas valisi olup 26 Cemaziyelevvel'de (1 Ağustos) bahriye nâzırı ve 10 Şa'bân'da (13 Ekim) ikinci defa serasker ve 17 Zilhicce 1289'da (15 Şubat 1873) sadrazam olmuştur. 17 Safer 1290'da (16 Nisan 1873) azille ertesi günü Konya valisi oldu. 2 Şa'bân 1291'de (14 Eylül 1874) 5. Ordu müşirliği ile Suriye valisi, 19 Zilhicce 1291'de (27 Ocak 1875) ikinci defa bahriye nâzırı ve 19 Rebiyülevvel 1292'de (25 Nisan 1875) ikinci defa sadrazam oldu. 24 Receb'de (26 Ağustos 1875) azledildi ve ertesi günü şûrâ-yı nâfia nâzırı ve 19 Şa'bân'da (20 Eylül) Aydın valisi oldu. Vilayeti dolaşıp Sakız'a gidip İzmir'e dönüşünün ardından ateşli hummaya yakalanıp birkaç günde 1 Zilhicce 1292'de (29 Aralık 1875) vefat eylemiştir. Yaşı henüz 40'ı geçmişti. Dil bilir, zekî, iyilikseven, çalışkan, iffetli, iyi huylu ve güzel yüzlü iyi bir askerdi. Yaşı ilerleyip tecrübesi artsaydı varlığından devletçe çok istifade mümkündü. Tecrübesizliği yüzünden sadâretlerinde işçe gösterdiği heves

neticesiz kalmış ve azline sebep olmuştur. Büyük kardeşi erkân-ı harp miralayı Âkif Bey, 26 Rebiyülâhir 1306'da (30 Aralık 1888) vefat etmiştir. Diğer kardeşi İstanbul merkez kumandanı Kâzım Paşa'dır. Bir küçük oğlu kaldı. (I. 342/43)

Es'ad Ali Paşa Şam'da kabile reislerinden olup Akkâ meselesinde hizmeti görülünce Rebiyülâhir 1240'da (Aralık 1824) mîrimîran rütbesiyle Trablusşam mutasarrıfı oldu. Bir-iki sene geçince vefat etmiştir. (I. 337)

Es'ad Bey Uzun Hüseyin Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1227'de (1812) vefat etti. La'lîçeşmesi'nde babasının yanında medfundur. (II. 220)

Es'ad Bey Şerif Paşa'nın(→) oğludur. İstanbul pâyesini hâiz olup Defter-i Hakanî Nezâreti seneedat-ı şer'îye memuru iken 1303'de (1885/86) vefat etti. (III. 146)

Es'ad Bey (Şehsüvarzâde) Enderûnludur. Yükselerek 1212'de (1797/98) mîrahûr-ı sânî oldu. Azilden sonra III. Selim devri (1789-1807) ortalarında vefat eylemiştir. (I. 335)

Es'ad Efendi Ankaralı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Safer 1061'de (Şubat 1651) İstanbul kadısı oldu. Receb'de (Haziran-Temmuz) azledildi. Şevvâl 1065'de (Ağustos 1655) Anadolu kazaskeri oldu. Ramazan 1066'da (Haziran-Temmuz 1656) azledildi. O sene Zilka'de'de (Ağustos-Eylül) vefat eyledi. Sertlik ve kabalığıyla bilinirdi. Hatta enistesi Şeyhülislâm Ebû Said Efendi kabalığından üzülüp falakaya yatırmıştı. Ulemâ bu hareketini padişaha şikâyetle şeyhülislâmlıktan azlettirmişlerdir. Oğlu, sudûrdan Said Efendi'dir. (I. 331)

Es'ad Efendi Yanyalıdır. Müderris, 1139'da (1726/27) Galata mollası, matbaanın kuruluşunda musahhih oldu. 1142'de (1729/30) vefat eylemiştir. Âlîm, hakîm, şairdir. *Divan*'ı ve *Şâhidiye Tercümesi* vardır. Oğlu Bedrî Efendi'dir(→) (I. 332)

Es'ad Efendi Dersiâm ve müderris olup 1159'da (1746) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Miskinler'e defnedilmiştir. (I. 332)

Es'ad Efendi (Hamzazâde) Hamza Efendi'nin(→) oğludur. Kazasker tezkirecisi ve 1174'de (1760/61) İzmir mollası olup 14 Zilhicce 1180'de (13 Mayıs 1767) vefat etti. Âlîm, şair ve hattatdır. (I. 334; II. 254)

Es'ad Efendi (Kethüdâzâde) Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Haleb, Bursa mollası ve Mekke pâyesi olup III. Mustafa devri (1757-1774) başlarında vefat etmiştir. Oğlu Sâdık Mustafa Efendi'dir(→). (I. 334; IV. 421)

Es'ad Efendi (Mekkîzâde) Mekkî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Selânik mollası olup Muharrem 1128'de (Ocak 1716) vefat etti. Sâlih ve iffetliydi. (I. 331; IV. 507)

Es'ad Fâizî Efendi (Bâkîzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Edirne mollası olup Cemaziyelâhir 1076'da (Aralık 1665) 51 yaşında vefat etti. Ceddi Nişancı Mehmed Paşa'nın camiine defnedildi. Cömert, kerim, şairdi. Oğlu İsmail Remzî Efendi'dir. (I. 331; III. 295)

Es'ad Mahmud Paşa İzmirlidir. Bayındırlızâde Mustafa Hasib Efendi'nin oğludur. İzmir'de doğdu. 1266'da (1850) divan kalemine ve 1270'de (1853/54) tercüme kalemlerine girdi. 1271'de (1854/55) Paris'e tahsile gidip

1274'de (1857/58) Petersburg Sefâreti kâtibi olup 1276 başlarında (1859 ortaları) istifa eylemiş ve 1278'de (1861/62) Paris ikinci kâtibi, 1284'de (1867/68) başkâtibi olup 1285 ortalarında (1868 sonları) mütercim-i sânî ve 1286'da (1869/70) Peşte başşehbenderi ve 1288 sonlarında (1872 başları) ûlâ ile Atina orta elçisi olup 1290 (1873) sonunda azledilmiştir. Cemaziyelâhir 1293'de (Temmuz 1876) Roma elçisi olup 1294'de (1877) bâlâ ile Viyana büyükelçisi ve Rebiyülevvel 1296'da (Mart 1879) hariciye müsteşarı olmuş ve 3-4 ay sonra azledilmiştir. 1297'de (1880) Paris büyükelçisi olup 5 Safer 1298'de (7 Ocak 1881) vezirlik verilmiştir. Rebiyülevvel 1311'de (Eylül-Ekim 1893) hasta olarak ayrılmış ve 16 Şevvâl 1312'de (12 Nisan 1895) vefat etmiştir. Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedilmiştir. Sefâret işlerini bilirdi. Yaşı 60'ı aşkın ve yumuşak huyluydu. (IV. 846)

Es'ad Medhî Efendi (Şîrînzâde) Kapıcıbaşı ve başbaki kulu, 1223'de (1808) silahdar ağası, 1224'de (1809) mîrahûr-ı evvel vekili oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 336)

Es'ad Mehmed Ağa Mümeccimbaşı Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Sarayda görevli olup hattatdı. 1186'da (1772/73) vefat eyledi. (III. 387)

Es'ad Mehmed Ağa Enderûnludur. Yetişerek peşkir ağası ve rikâbdar, Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) çukadar-ı şehriyarî olmuştur. 2 Safer 1232'de (22 Aralık 1816) azlinin ardından ansızın vefat etmiştir. Hamidiye Türbesi kabristanına defnolunmuştur. (I. 336)

Es'ad Mehmed Bey Yenişehirli İsmail Paşa'nın(→) torunu, Abdullah Bey'in(→) oğludur. Müderris iken 1215'de (1800/01) vefat etti. (I. 369)

Es'ad Mehmed Bey Köse Bâhir Mustafa Paşa'nın(→) torunlarındandır. Mevâlîden olup 7 Cemaziyelâhir 1250'de (11 Ekim 1834) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (IV. 441)

Es'ad Mehmed Bey Balıkesirli Şerif Paşa'nın büyük oğludur. Başlarda tahsil görüp icâzet almakla müderris olmuştu. İlmî rütbesi Mekke ve İstanbul pâyelerine kadar yükselip senedat-ı hakanîye memurluğunda hayli seneler bulundu. 30 Şevvâl 1313'de (13 Nisan 1896) vefat eyledi. Şehzâdebaşı'nda medfundur. Laübâlî-meşrep, ilim ve edep sâhibi, bekâr bir zat idi. (IV. 846)

Es'ad Mehmed Bey (Çerkes Beyzâde) Sudûrdan Rahmî Mehmed Bey'in(→) oğludur. Yenişehir mollası olup 1 Safer 1259'da (3 Mart 1843) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (I. 339; II. 376)

Es'ad Mehmed Bey (Çeşmîzâde) Maliyeden yetişip Van defterdarlığından azledilmişti. 3 Şevvâl 1314'de (7 Mart 1897) vefat eyledi. (IV. 846)

Es'ad Mehmed Bey (Eyyûb Ağazâde) Devriye mevâlîsinden olup bu senelerde (1840'lar) vefat eyledi. (I. 340)

Es'ad Mehmed Bey (Kesriyelizâde) Nu'man Bey'in oğludur. Mektubî-i sadâretten yetişerek 1236'da (1820/21) gureba-i yesâr kâtibi ve sonra 1241'de (1825/26) reis vekili oldu. 1244'de (1828/29) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 337/38)

Es'ad Mehmed Bey (Meş'alecizâde) Meş'aleci İbrahim Hıfzî Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 23 Cemaziyelâhir 1203'de (21 Mart 1789)

vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. Oğlu Hamdullah Mehmed Bey'dir(→). (I. 137)

Es'ad Mehmed Bey (Seyyid) (Hacı) Meşalecî biraderi Kaymakam Mustafa Paşa torunlarından olup Moralı Osman Efendi'nin üvey oğluydu. Müderris, 1220'de (1805) Eyüp mollası, Şevvâl 1238'de (Haziran 1823) Mekke mollası ve 1242'de (1826/27) İstanbul pâyesi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 338)

Es'ad Mehmed Efendi Mirzazâde damadıdır. Müderris ve 1143'de (1730/31) Selânik mollası olup sonra vefat eylemiştir. (I. 332)

Es'ad Mehmed Efendi Şair Lebib Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Edirne mollası ve Mekke pâyesi oldu. Muharrem 1179'da (Haziran-Temmuz 1765) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (I. 334)

Es'ad Mehmed Efendi Ebû İshakzâde Es'ad Mehmed Efendi'nin(→) torunu, Şerif Efendi'nin oğludur. Müderris olup Receb 1192'de (1778) vefat etmiştir. Atası yanına defnedilmiştir. (I. 333)

Es'ad Mehmed Efendi "Üsküp nâzırı" diye tanınan zarif bir şair olup 1192'de (1778) vefat edip Ayrılıkçeşmesi'ne defnedilmiştir. (I. 335)

Es'ad Mehmed Efendi Abdurrahman Sâdık Efendi'nin oğludur. 1214'de (1799/1800) vefat eyledi. Nuhkuyusu'nda medfundur. (I. 335)

Es'ad Mehmed Efendi Sadrazam Said Paşa'nın mühürdarıdır. Yetişerek hâcegândan ve divanî mansıp erbâbından oldu. 19 Ramazan 1218'de (2 Ocak 1804) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 335)

Es'ad Mehmed Efendi Müderris, Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Belgrad mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (I. 335)

Es'ad Mehmed Efendi Seyyid Abdullah Neşatî Efendi'nin oğlu, Behcet Ali Efendi'nin(→) kardeşidir. Bağdad'da Ömer Paşa'ya divan kâtibi oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. Şairdir. (II. 30)

Es'ad Mehmed Efendi Ricalden İbrahim Nazif Efendi'nin oğludur. Kethüdâ kâtibi halifelerinden olup hâcegânlık verilmiştir. 1202'de (1787/88) gurebâ-yı yesâr kâtibi ve sonra başka görevlerde bulunarak 1213'de (1798/99) Berlin elçisi olup döndükten sonra surre emini de olmuştur. 1221'de (1806) kethüdâ kâtibi ve 1223'de (1808) teşrifatçı oldu. 1224'de (1809) azledildi ve sonra vefat etti. İşbilirdi. (I. 335)

Es'ad Mehmed Efendi İbrahim Sârim Efendi'nin oğludur. Defterdar mektûbî odasından yetişti. 1227'de (1812) başhalife oldu. Sonra mâlikâne halifesi olup 6 Cemaziyelâhir 1238'de (18 Şubat 1823) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) darbhane nâzırı oldu. 1241'de (1825/26) humbarahane nâzırı ve Şevvâl'de (Mayıs 1826) ikinci defa darbhane nâzırı, 1242'de (1826/27) matbah emini, sonra mukataat nâzırı, 1243'de (1827/28) ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı evvel ve Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) ordunun sefere çıkışında defterdar vekili olup ardından azledildi ve Cemaziyelevvel'de (Kasım 1828) ikinci defa mukataat nâzırı oldu. 1245'de (1829/30) zevcesinin iffetsizliğin-

den dolayı lekelenmiş olduğundan azledilerek haremiyle birlikte Karahisar'a sürülmüştür. 1247'de (1831) bırakılıp dönüşünün ardından 5 Şa'bân 1247'de (9 Ocak 1832) vefat etmiştir. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. Zekî ve muhasipti. Evce kayıtsızlığı, gözden düşmesine sebeptir. (I. 338)

Es'ad Mehmed Efendi Gümrük kâtibi Mehmed Efendi'nin oğlu ve Aynî Efendi'nin kardeşidir. Gümrük başkâtibi olup 1249'da (1833/34) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. Bu zat babamın li-ümm dayısının dayısıdır. Oğlu, Mehmed Hayreddin Efendi 1245'de (1829/30) vefat etmiştir. Diğeri İsmail Rif'at Efendi'dir(→). (I. 338)

Es'ad Mehmed Efendi Hâcegândan olup simkeşhane eminiydi. 11 Şa'bân 1253'de (10 Kasım 1837) vefat etti. 1252'de (1836/37) vefat eden oğlu Ahmed Efendi'nin yanına defnedilmiştir. Damadı mevkufat kesedarı Süleyman Efendi'dir. (I. 339)

Es'ad Mehmed Efendi İlmî yeğeni olup müderristi. 17 Cemaziyelâhir 1255'de (28 Ağustos 1839) vefat eylemiştir. (I. 339)

Es'ad Mehmed Efendi Bolulu Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Şa'bân 1252'de (Kasım 1836) Galata mollası, Receb 1265'de (Mayıs-Haziran 1849) Şam mollası ve Muharrem 1267'de (Kasım 1850) Medine mollası olup senenin (1851) ortalarında vefat eyledi. (I. 341)

Es'ad Mehmed Efendi Silahdar-ı şehriyârî Hacı Emin Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Müderris ve Yenişehr-i Fenâr mollası olmuştu. 5 Cemaziyelevvel 1270'de (3 Şubat 1854) vefat edip Üsküdar'da babasının yanına defnedilmiştir. (I. 342; I. 429)

Es'ad Mehmed Efendi Manisa müftüsünün oğludur. Hoca Neş'et Efendi ve Abdürrahim Efendi'den ders görmüştür. 1252'de (1836/37) Manisa müftüsü oldu. 1269'da (1852/53) Kudüs mollası oldu. 1272 (1855/56) yılından sonra vefat eylemiştir. Fâzıl ve şairdir. *Nasîhatü'l-mülûk*'u telif ve *Tuhfe-i Arabiye-i Âsım*'ı yarısına kadar şerh eylemiştir. (I. 342)

Es'ad Mehmed Efendi Karahisarlı Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. 1276'da (1859/60) İzmir mollası olup daha sonra vefat etmiştir. (I. 342; I. 294)

Es'ad Mehmed Efendi Hazine-i hassadan yetişip sergi mümeyyizi, Receb 1269'da (Nisan 1853) hazine-i hassa muhasebecisi, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) o dairede sergi muhasebecisi olup 13 Şa'bân 1280'de (22 Ocak 1864) vefat eylemiştir. Küçük Emir Efendi'de defnedildi. Oğlu İrfan Paşa ve damadı hariciye mektûbî muavini Münir Bey'dir. (I. 342)

Es'ad Mehmed Efendi Bâb-ı Seraskerî Nizâmiye kalemi müdürü olup 21 Şa'bân 1293'de (11 Eylül 1876) vefat eylemiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 343)

Es'ad Mehmed Efendi Hırka-i Şerife şeyhlerindendir. (I. 335)

Es'ad Mehmed Efendi Hırka-i Şerife şeyhlerindendir. (I. 339)

Es'ad Mehmed Efendi (Ali Efendizâde) Mevâlîdendi. 1296 (1879) tarihlerinde vefat etmiştir. (I. 344)

Es'ad Mehmed Efendi (Benlizâde) Râşid Efendi'nin oğludur. Müderris, 1237'de (1821/22) Haleb mollası, 1244'de (1828/29) Medine mollası ve

1247'de (1831/32) Mekke mollası oldu. Bu göreve gidemeyince Sofya kadısı olmuştur. Sonra İstanbul pâyesi ve ardından Anadolu pâyesi oldu. 6 Şevvâl 1254'de (23 Aralık 1838) vefat eyledi. Sultanselim'de babasının yanına defnedilmiştir. Ulemâ-yı resmiyedendir. (I. 339)

Es'ad Mehmed Efendi (Benlizâde) Devriye mevâlîsinden olup bu senelere (1840'lar) yetişmiştir. (I. 340; II. 352)

Es'ad Mehmed Efendi (Bereket Mollazâde) 1225'de (1810) Eyüp mollası ve 1231'de (1816) Edirne mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 336)

Es'ad Mehmed Efendi (Çelebizâde) İsmail Âsım Efendi'nin(→) oğludur. Rebiyülâhir 1189'da (Haziran 1775) Edirne mollası olup orada vefat etmiştir. (I. 334; I. 366)

Es'ad Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Nurullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve mahrec mollası olup Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) Edirne mollası oldu. Orada vefat eylemiştir. (I. 336; IV. 586)

Es'ad Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Ârif Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Müderris ve 1 Receb 1259'da (28 Temmuz 1843) Yenişehr-i Fenâr mollası olup daha sonra vefat etti. (III. 267; I. 339)

Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Şeyhülislâm İsmail Ebû İshak Efendi'nin ikinci oğludur. Zilka'de 1096'da (Ekim 1685) doğdu. Babasından ve Mutavvelci Mehmed Efendi'den okudu. Müderris, Selânik mollası, evkaf müfettişi, fetvâ emini ve Edirne pâyesi olup Zilka'de 1145'de (Nisan-Mayıs 1733) Mekke pâyesi ve Belgrad seferinde ordu kadısı, Zilka'de 1150'de (Şubat-Mart 1738) Anadolu pâyesi ve sonra Rumeli pâyesi oldu. Muharrem 1157'de (Şubat-Mart 1744) Rumeli kazaskeri oldu ve 17 ay sonra 1158'de (1745) azledildi. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 1160'da (1747) ayrıldı. 24 Receb 1161'de (20 Temmuz 1748) şeyhülislâm oldu. 27 Şa'bân 1162'de (12 Ağustos 1749) azledildi ve Gelibolu'ya sürüldü. 16 Cemaziyelevvel 1165'de (1 Nisan 1752) serbest bırakıldı. 10 Şevvâl 1166'da (10 Ağustos 1753) vefat eyledi. Sultanselim'de babasının yanına defnedildi. Mirzazâde Mehmed Efendi'nin damadıdır. Fâzıl, devrin tek adamı, çeşitli ilimlerde, edebiyat ve mûsikîde, şiir ve inşada ustaydı. Babasının camiine medrese ve mektep, şadırvan ve pek çok dersiyeler yaptı. Eserleri: *Lehçetü'l-Lûgat*, *Yâsîn ile Âyetü'l-Kürsî* tefsirleri, Zemahşerî'nin *Et-vâk*'ına naziresi, *Bülbülname*, *Tezkire-i Hânendegân*, beste ve semaî, kâr ve nakşı vardır. *Hamriye*, *Dimyatiye*, *Mısriye*, *Bürde* kasidelerini tahmis, müstakilen *Kaside-i Hemziye*, *Lâmiye* nazmetti. Oğlu Şerif Efendi, kızı meşhur şaire Fıtnat Hanım'dır. (I. 332)

Es'ad Mehmed Efendi (Hacı) Zeyrek imamı ve şeyhülkurrâ Abdülbâkî Efendi'nin(→) oğludur. 1164'de (1751) vefat ederek Eğrikapı'da babasının yanına defnedildi. (III. 299)

Es'ad Mehmed Efendi (Hâdîzâde) Abdülaziz Efendi'nin(→) oğludur. Devriye müderrisi ve Filibe mollası oldu. Cemâziyelâhir 1202'de (Mart 1788) taşraya gönderildi. Orada vefat etmiştir. (I. 335; IV. 893; III. 406)

Es'ad Mehmed Efendi (Hazinedarbaşızâde) Maktul Tâhir Ağa'nın toru-

nu ve Hazinedarbaşı Mustafa Ağa'nın oğludur. Mektûbî ve âmedî kalemlerine girdi. 1226'da (1811) Divan-ı Hümâyûn âmedcisi olup azilden sonra maliye tezkirecisi oldu. Şevvâl 1238'de (Haziran 1823) tezkire-i sânî olup Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) azledildi. 1240'da (1824/25) Bağdad'a memur olup 1241'de (1825/26) bir iş göremeyerek geldi. O senenin Şevvâlinde (Mayıs 1826) süvari mukabelecisi olup 27 Rebiyülevvel 1242'de (29 Ekim 1826) vefat eyledi. Bilgisi ortaydı. Müftühamamı'nda, atasının yanında medfundur. (I. 337)

Es'ad Mehmed Efendi (Hocazâde) Şeyhülislâm Hoca Sa'deddin Efendi'nin ikinci oğludur. 10 Muharrem 978'de (14 Haziran 1570) doğdu. Müderris ve Edirne mollası oldu. Zilka'de 1004'de (Temmuz 1596) Anadolu pâyesiyle Edirne'den azledildi. Muharrem 1007'de (Ağustos 1598) İstanbul kadısı oldu. Şevvâl 1008'de (Nisan-Mayıs 1600) azledilip Safer 1010'da (Ağustos 1601) Anadolu kazaskeri oldu. Receb 1011'de (Aralık 1602-Ocak 1603) azlolunarak Ramazan 1012'de (Şubat 1604) Rumeli kazaskeri oldu. Muharrem 1017'de (Nisan-Mayıs 1608) azlolundu. 1023'de (1614) hacca gitti. Cemaziyelâhir 1024'de (Temmuz 1615) gelirken Konya'da kardeşi Mehmed Efendi'nin vefatiyle şeyhülislâmlığa tayini haberi geldi. Vazifelerine 60.000 akçe ile Kalkandelen zeameti verildi. 1030'da (1621) Leh seferine padişah ile birlikte gitti. Boğdan'da hastalanınca döndü ve iyileşti. Receb 1031'de (Mayıs 1622) yalnızlığa çekildi. Zilhicce 1032'de (Ekim 1623) ikinci defa şeyhülislâm oldu. 14 Şa'bân 1034'de (22 Mayıs 1625) vefat eyledi. Eyüp'de babasının yanında medfundur. Büyük bilginlerdendi. Hacca gidişinde fukaraya çok in'am eylemiştir. Kızını II. Osman nikâh buyurmuşlardır. Bu durum ailesinin şereflerinin artmasına sebep olmuştur. Üç dilde şiirleri ve *Kaside-i Bürde*'ye tahmisi vardır. Oğlu Ebû Said Mehmed Efendi'dir. Diğer oğlu Ârif Mehmed Efendi'dir(→). Bir diğer oğlu Ebûssuûd Mehmed Efendi'dir(→). Onun oğlu Abdürrahim Fâiz Efendi, Abdülbâkî Ârif Efendi'ye damad olmuştu. Bunun oğlu, Şerif Mehmed Efendi'dir(→). Fâiz Efendi'nin diğer oğlu, Mehmed Efendi'dir(→). Ebûssuûd Efendi'nin bir oğlu da sudûrdan Mustafa Efendi'dir ki "Biraderzâde" denir. Diğer oğlu Seyyid Yahyâ Vâkıf Efendi'dir(→). (I. 330/31)

Es'ad Mehmed Efendi (İmamzâde) Zeyrek Camii imamı Konyalı bir zatın oğludur. Dersiâm ve müderris olup Ramazan 1232'de (Temmuz-Ağustos 1817) Küdüs mollası, Rebiyülâhir 1239'da (Aralık 1823) Mısır mollası, 1243'de (1827/28) Medine kadısı, 1245'de (1829/30) Halep kadısı, o sene Mekke pâyesi ve sonra evkaf müfettişi oldu. Azilden sonra İstanbul pâyesi olup 1254'de (1838) Edebiye ve İrfaniye mekteplerinin açılışında nezâretlerine, "maarif-i adliye nâzırı" unvaniyle ve Anadolu pâyesiyle memur olmuştur. 1256'da (1840) Rumeli pâyesi alıp Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) nezâret, mekâtib müdürlüğü olarak değiştirilince kendisi Meclis-i Vâlâ'ya aza olmuştur. Cemaziyelevvel 1267'de (Mart 1851) bir gece Meclis-i Vâlâ reisi Rif'at Paşa'nın konağında hastalanıp evine dönüşünde vefat eylemiştir. Süleymaniye Camii'ne defnedildi. Büyük bilginlerinden olup doğru sözlü, güzel konuşur,

sözünü saklamazdı. Hatta Sârim Paşa beylikçiliğinde "nazzamü'l-âlem" diye menşuru teşdîd ile okumasında kesr ile olacağını alenen söylemiştir. İşitilmiştir ki, zamanında Tokat müftüsü fuzâladan Ahmed Efendi İstanbul'a geldiğinde, Es'ad Efendi imtihan için *Mutavvel*'i önüne sürmüş, o da kitabı açmayarak zor sorularına ikna edici cevaplar vermiş ve onun suallerine Es'ad Efendi cevap veremeyip dili dolaşmış ve kendisine üstünlüğü görülmüştür. *Dürr-i Yektâ*'yı ve şerhini telif eylemşitir. Oğlu Mes'ud Mehmed Efendi'dir(→). (I. 341)

Es'ad Mehmed Efendi (İspirîzâde) Yahyâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1 Ramazan 1192'de (23 Eylül 1788) vefat ederek yanına defnedilmiştir. (IV. 642)

Es'ad Mehmed Efendi (İsrailzâde) Müderris olup 1217'de (1802/03) vefat eylemiştir. (I. 335)

Es'ad Mehmed Efendi (Kadrîzâde) Müderris olup, 1 Zilhicce 1257'de (14 Ocak 1842) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (I. 339)

Es'ad Mehmed Efendi (Kebirîzâde) Müderris, molla, ilerleyerek Medine mollası, sonra İstanbul pâyesi oldu. 7 Safer 1247'de (27 Eylül 1857) vefat eylemiştir. Rind-meşrep, bilgiliydi. Eğrikapı'da, Kebirîzâde Abdurrahman Efendi'nin yanına defnedildi. Oğlu, mevâlîden Mahvî Efendi'dir. (I. 342)

Es'ad Mehmed Efendi (Mehmed Emin Ağazâde) Mevâlîden olup bu senelere (1840'lar) yetişmiştir. (I. 340)

Es'ad Mehmed Efendi (Meşrebzâde) Ali Râik Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve tezkireci olup Cemaziyelâhir 1265'de (Mayıs 1849) vefat eyledi. (III. 570/71)

Es'ad Mehmed Efendi (Muhyîzâde) (Seyyid) Fetvâ emini Muhyiddin Efendi'nin oğlu olduğundan "Fetvâ eminizâde" de denir. Önce müderris ve 1211'de (1796/97) Yenişehr-i Fenâr mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası, 1222'de (1807) Mekke pâyesi, 1228'de (1813) İstanbul kadısı, Cemaziyelâhir 1229'da (Mayıs-Haziran 1814) İstanbul pâyesi oldu. Ramazan 1231'de (Ağustos 1816) Anadolu pâyesi ve Zilka'de 1234'de (Ağustos-Eylül 1819) Anadolu kazaskeri olup 1235 sonlarında (1820 ortaları) azledilmiştir. 27 Cemaziyelevvel 1236'da (2 Mart 1821) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Hezârfendi. Oğlu sudûrdan Ferid Efendi'dir. Diğer oğlu Eşref Ali Efendi'dir(→). (I. 337)

Es'ad Mehmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) Mevâlîden Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Hâlet Efendi'ye bağlandı. Muharrem 1241'de (Ağustos-Eylül 1825) vak'anüvis oldu. Sonra molla olup Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) ordu kadısı olarak o sene azledilmiştir. 1247'de (1831/32) *Takvim-i Vakâyi*'nin yayına başlamasında başmuharrirliğiyle takvimhane nâzırı oldu. 1248'de (1832/33) İstanbul pâyesi verildi. 1 Cemaziyelevvel 1250'de (5 Eylül 1834) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir (Ekim) ortalarında Anadolu pâyesiyle İran sefâretine memur kılındı. Döndükten sonra nezârette bırakıldı. 1253'de (1837/38) azledildi. 1254'de (1838) Rumeli pâyesi aldı. Ramazan 1255'de (Kasım 1839) Meclis-i Vâlâ azası olup 1257'de (1841) nakibüleşraf ve Cemaziyelevvel 1260'da (Mayıs-Haziran 1844) Rumeli kazaskeri oldu. Süresini tamamladıktan sonra

Muharrem 1263'de (Ocak 1847) ilk kuruluşunda maarif-i umûmiye nâzırı oldu ki, ilk defa "maarif nâzırı" unvanını alan bu zattır. 1264 (1848) başlarında nezâretten azille Meclis-i Maarif reisi oldu. Nezâret unvanı "mekâtib müdüriyeti"ne çevrildi. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) vefat eylemiştir. Âlîm, kâmil, kâtip ve şairdir. Hatta Ârif Hikmet Bey şeyhülislâm olunca üzüntüsünü belirten bir şiir söylemiştir: "Benim hakkım iken cây-ı meşîhat/ Hüdâ'nın hikmeti Ârif Bey oldu" beyti ondandır. *Divan*'ı ve bazı eserleri ve *Üss-i Zafer* adıyla Vak'a-i Hayrîye tarihi vardır. Yerebatan'da inşa eylediği kütüphanesinde medfundur. Oğlu, Ziyâeddin Ahmed Efendi'dir(→). Kızlarından birisi hayattadır. (I. 339/40)

Es'ad Mehmed Efendi (Seyyid) Tatarcıkzâde Reşid Efendi'nin damadıdır. Devriye müderrisi olup Bağdad ve Trablusgarp mollası oldu. 1265 (1849) yılından sonra vefat eylemiştir. (I. 340)

Es'ad Mehmed Efendi (Suyolcuzâde) (Hacı) Müderris olup 17 Zilhicce 1237'de (28 Ağustos 1822) vefat etmiştir. Karacaahmet'e defnedildi. İlim sâhibiydi. (I. 337)

Es'ad Mehmed Efendi (Şâtırzâde) Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Müderris iken 15 Cemaziyelâhir 1250'de (19 Ekim 1834) vefat eylemiştir. Oğlu mevâlîden Mehmed Emin Efendi'dir. (I. 270)

Es'ad Mehmed Efendi (Şehrîzâde) Reşid Efendi'nin oğludur. Müderris ve Sofya mollası, 1273'de (1856/57) Edirne mollası, Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) Mekke pâyesi, sonra İstanbul pâyesi, Safer 1282'de (Temmuz 1865) evkaf müfettişi ve sonra Anadolu pâyesi olarak 1286'da (1869/70) vefat eylemiştir. Âlîm, dindar ve güler yüzlüydü. (I. 342)

Es'ad Mehmed Efendi (Şerifzâde) Şerif Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1204'de (1789/90) vefat etti. Fâtih'e defnedildi. (III. 143)

Es'ad Mehmed Efendi (Vassâfzâde) Abdullah Vassâf Efendi'nin oğludur. 1119'da (1707) doğdu. 1143'de (1730/31) müderris, Zilka'de 1167'de (Ağustos-Eylül 1754) Galata mollası, Cemaziyelevvel 1168'de (Şubat 1755) Edirne mollası ve babası şeyhülislâm olunca Mekke pâyesi oldu. Şa'bân 1171'de (Nisan 1758) İstanbul pâyesi, Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) Anadolu kazaskeri olup 1183'de (1769/70) ayrılıp Ramazan 1186'da (Aralık 1772) Rumeli kazaskeri oldu. Süresini tamamlayınca azledildi. 19 Şevvâl 1190'da (1 Aralık 1778) şeyhülislâmı oldu. 25 Cemaziyelâhir 1192'de (21 Temmuz 1778) sağlığının bozukluğu yüzünden azledildi. O sene 3 Receb'de (28 Temmuz 1778) vefat eyledi. Senelerce İstanbul pâyesinde kalmış iken dünya işinde kimseye boyun eğmedi ve bıkmadan evinde oturdu. Eyüp'de Siyâvuş Paşa Türbesi bahçesinde defnolundu. Tasavvufa bağlı, güzel akide sâhibi bir âlimdi. Oğlu Said Mehmed Efendi'dir(→). Emirgüneoğlu yalısı babasından kendisine intikal eylemiş ise de vefatında sahipsiz kalıp bir köy olması hakkında irâde çıkmış ve Mirgûn (Emirgân) III. Selim zamanında şeref bulmuştur. "Hindî Molla" diye meşhurdu. Hatta selefi Emin Efendi'yi ziyaretinde "bu sene hindilerin sesi çıkmıyor" diye lâtife ve kinayesine de "vakti gelince çıkar" deyip az müddette üzerine müftü olmuştur. Torun-

larından biri Said Mehmed Efendi'dir(→). (I. 334)

Es'ad Mehmed Efendi (Yesârî) Hat sanatında, özellikle "ta'lik"de meşhur olmuştur. Devrinin hattatlarının önüne geçip sağ eli çolak olduğundan sol eliyle yazı yazarak bu lakabı kazandı. Hatta Velîyeddin Efendi, bunun hattını görünce "Cenâb-ı Hak, bunu bizim kibrimizi kırmak için gönderdi" derdi. Kendisi kadılardan olup ekmeğini eli emeğiyle çıkarırdı. 11 Receb 1213'de (19 Aralık 1798) vefat eyledi. Fâtih'de Tûtî Abdüllâtif'in yanına defnedildi. Oğlu, sudûrdan Mustafa İzzet Efendi'dir. Bunun oğlu Mehmed Atâullah Efendi'dir. Diğer torunları Hayrullah Efendi ile Necib Paşa'dır. (I. 335)

Es'ad Mehmed Efendi (Zilelizâde) İmam-ı sânî Zileli Osman Efendi'nin oğludur. 15 yaşında iken müderris, 1215'de (1800/01) İzmir mollası ve sonra Edirne mollası ve 1228'de (1813) Medine mollası olup o senenin Zilhiccesinde (Aralık) 53 yaşında vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. Oğlu Ali Sâtı Efendi, onun oğlu sudûrdan Kadrî Bey'dir. (I. 336)

Es'ad Mehmed Medhî Bey Bâbıâlî'den yetişip teşrifat kesedarı oldu. 1224'de (1809) teşrifatçı oldu. Bir aralık azledildiyse de tekrar teşrifatçı oldu. 1238'de (1822/23) ilâveten sipahiler kâtibi oldu. 1242'de (1826/27) teşrifatçılıktan azledildi. 1244'de (1828/29) Anadolu muhasebecisi olup 1247'de (1831/32) süresini tamamlayarak vüzerâ kapı kethüdâsı oldu. Zilhicce 1249'da (Nisan 1834) vefat etti. (I. 338)

Es'ad Mehmed Muhlis Paşa Ayaş müftüsü Hasan Efendi'nin oğludur. Başlarında Ayaş voyvodası olup silahşor pâyesi oldu. 1221'de (1806) kapıcıbaşı olup sonra İstanbul'a çağrılmış ve mîrahûr-ı sânî olmuştur. Bir aralık Dramalı Mahmud Paşa'nın muhallefatını kabza memur oldu. 1234'de (1819) humbaracıbaşı ve 1237'de (1821/22) başbaki kulu oldu. Sonra Drama nâzırı olup 14 Receb 1239'da (15 Mart 1824) vezirlikle Edirne valisi olmuş ve 1243'de (1827/28) orduya memur olup 1244'de (1828/29) vezirliği kaldırarak Dimetoka'ya sürülmüştür. Bırakıldıktan sonra o sene Adana valisi, 1245'de (1829/30) Konya ve 1246'da (1830/31) Erzurum valisi oldu. 1252'de (1836/37) kurulan Erzurum redif-i mansure müşirliği unvanını da aldı. 1254'de (1838) ayrıldı. Zilhicce 1254'de (Şubat-Mart 1839) Şûrâ-yı Bâbıâlî'ye aza oldu. Reis Dâvud Paşa'nın öne geçmesini çekemeyip çekişmeye başlayınca 1255 (1839) başlarında ayrıldı. O sene Cemaziyelevvelinde (Temmuz 1839) Boğaz muhafızı, Receb'de (Eylül) Sivas, Receb 1256'da (Eylül 1840) Haleb, Şa'bân 1258'de (Eylül 1842) Sayda, Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) ikinci defa Erzurum, 1262'de (1846) Sivas, Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1846) Musul ve Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) Kürdistan valisi olmuştur. Cemaziyelevvel 1267'de (Mart 1851) Diyarbekir'de vefat eyledi. O zaman vezirlere "atûfetlû" ve vükelâya "devletlû" yazılırdı. Bunun şahsını yüceltmek için devletlû yazılması emrolunmuştu. Âlîm, fâzıl, şair, vakûr, azametle tanınmış, iffetli ve sertti. Kardeşi Mes'ud Ağa'dır. Oğullarından Râgıb Mehmed Bey 1274'de (1857/58), şair Nusret Mehmed Bey, mektûbî-i sâdaret hulefâsından olarak bir-iki sene sonra ve Viyana Sefiri Sa'dullah Paşa, 1308'de

(1890/91) Viyana'da vefat etmişlerdir. Diğer oğlu halen senedât müdürü Said Bey'dir. Damadı Ken'an Paşa'dır. Mühürdarı Şâkir Efendi Muharrem 1240 (Eylül 1824) sonunda vefat eylemiştir. Şiir ve inşadaki gücü herkesçe kabul edilmişti. (I. 340/41)

Es'ad Paşa Köprülüzâde Mustafa Paşa'nın üçüncü oğludur. Büyük kardeşi Nu'man Paşa'nın terbiyesi altında büyüdü. Bir süre Seydî Ahmed Paşa'nın eşi olan halasının evinde ikamet etti. Kaymakam Silahdar Ali Paşa'yı ziyaretinde kendisinden nefret edince İstanbul'da hazinedarının evinde, sonra Kütahya ve Bursa taraflarında kayboldu. Nihayet Kadıköy'le Üsküdar'da ikamet etmek, İstanbul'a geçmemek üzere dönmesine izin verildi. Kardeşi Nu'man Paşa'nın sadâretinde ortaya çıktı. Ayrılışında diğer kardeşi Abdullah Paşa'nın yanına gitti. 1129'da (1717) vezir rütbesiyle Ağrıboz ve 1131'de (1719) Hanya valisi oldu. Kapı kethüdâsıyla olan yazışmaları ve gönderdiği şiirleri, halktan gizlenmesi dolayısıyla vezirliğe liyâkatsizliğini kardeşi dahil tasdik ettiğinden 1138'de (1726) vezirliği kaldırılarak Resmo sancağı arpalık verilmiştir. Muharrem 1139 (Eylül 1726) sonlarında Resmo'da vefat eylemiştir. İlmi aklına galip, tabiatı karışık, bazen ârif ve bazen tutucu zâhid, gayet güzel, cömert, yüce himmetli, genç yaşına yakışmayacak derecede fazilet ve kemâl ile meşhurdu. Sadece şiirleri vardır. *Yusuf ü Züleyha*'yı tercüme eylemiştir. Mahlası "Hicrî"dir. (I. 332)

Es'ad Paşa Damad İlhâmî Paşa kethüdalığından servet sâhibi olarak mîrimîran olmuştu. Paşanın vefatından sonra İstanbul'da kalıp beylerbeyi pâyesi ve 1284'de (1867/68) Ruscuk merkez mutasarrıfı, sonra Sofya mutasarrıfı oldu. Receb 1289'da (Eylül 1872) nâfia müsteşarı olup Muharrem 1290'da (Mart 1873) Kıbrıs mutasarrıfı ve 1292'de (1875) Aydın mutasarrıfı olmuştu. 22 Zilhicce 1292'de (19 Ocak 1876) vefat eylemiştir. Dil bilir ve tedbirliydi. (I. 343)

Es'ad Paşa Kalkandelenli Receb Paşa'nın(→) torunu, Hasan Paşa'nın oğludur. Mîrimîran olup 11 Cemaziyelâhir 1312'de (10 Aralık 1894) vefat eyledi. (II. 374)

Es'ad Paşa (Abdülcelilzâde) Yahyâ Paşa'nın kardeşi ve kethüdâsı olup mîrimîran olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etmiştir. Oğlu Timur Paşa'dır. (I. 337)

Es'ad Paşa (Azmzâde) İsmail Paşa'nın oğludur. Babasının sâyesinde mîrimîran rütbesiyle Hama mutasarrıfı oldu. 1156'da (1743) amcası Süleyman Paşa'nın vefatında vezirlikle Şam valisi olup 1169'da (1755/56) ayrıldı. 1170'de (1756/57) Sivas valisi oldu. Şam'da Mekkîzâde Hüseyin Paşa hadisesi buna isnat olununca 1171'de (1757/58) Ruscuk'a sürülüp Sivas'dan hareketinden sonra yolda katlolunmuş ve o sene Şa'bân 1171'de (Nisan 1758) kesik başı İstanbul'a getirilmiştir. Soyu günümüze kadar gelmiştir. Şam'da adına mensup hanı, Hama ile Ma'arretünnu'man'da ve Hanşeyhûn'da büyük su havuzuyla hamamı ve Hama hükümet konağıyla Hicaz yolunda su havuzları ve kuleler ile Haremeyn-i Muhteremeyn'de diğer hayır eserleri vardır. (I. 333)

Es'ad Seyyid İbrahim Efendi Devrin ricâlinden olup 1030'da (1621) vefat etmiş ve Şehzâdebaşı'na defnedilmiştir. (I. 331)

Es'ad Süleyman Bey Ahıskalı Kethüdâ Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Hâcegândan olarak Safer 1176'da (Ağustos-Eylül 1762) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (I. 334; IV. 249)

Es'ad Süleyman Paşa Mühendishane'den yetişerek 1279'da (1862/63) miralay, sonra mîrlivâ olup küçük zâbitliklerinde Mühendishane'de birçok sene muallimlik etmiş ve nihayet Tophane Meclisi'ne aza olarak ihtiyar olmuştur. Hacca giderek Şevvâl 1305'de (Haziran 1888) Mekke'de vefat eyledi. (I. 344)

Es'adzâde *bak.* Abdürrahim Fâiz Efendi; Kâşif Mehmed Sa'deddin Efendi; Mehmed Efendi; Mes'ud Efendi; Said Mehmed Efendi; Şeref Mehmed Efendi

Esedî *bak.* İbrahim Efendi

Esîf Mehmed Dede Kütahya'da Tavşanlı Mevlevîhanesi'ne şeyh olup 1245'de (1829/30) vefat etmiştir. Şairdi. (I. 388)

Esir *bak.* Kemâleddin; Mustafa Paşa

Esircizâde *bak.* Hüseyin Efendi

Esirî *bak.* Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Esirî Efendi Anadoluludur. Meşhur bilginlerden olup uzun müddet düşman ülkelerinde esir olmasından bu adı almıştır. Ağrıboz'a yerleşip I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında orada vefat etmiştir. (I. 388)

Esirî Hocası *bak.* Mustafa Efendi

Esirîzâde *bak.* Refî' Mehmed Efendi

Eski *bak.* Hüseyin Ağa; Murad Dayı; Yusuf Paşa

Eskici *bak.* Hasan Dede; Mehmed Dede

Esrâr Efendi Enderûnludur. Sesi güzel olduğundan hanendelere çavuş oldu. Sonra saraydan çıkarıldığında tarikatte eli olduğundan Aydınoğlu Tekkesi şeyhi oldu. 1259'da (1843) vefat eyledi. (I. 330)

Esrâr Halil Efendi Lisan bilir olmasıyla tercüme odasına girdi. 1244'de (1828/29) Divan-ı Hümâyûn tercümanı olup 1246'da (1830/31) Rodos mukataacılığı ile hâcegânlık verildi. 3 Cemaziyelevvel 1247'de (10 Ekim 1831) vefat eyledi. Eyüp'de defnedildi. (I. 330)

Esrâr Mehmed Dede Galata Mevlevîhanesi dervişlerinden ve Gâlib Dede'nin yakın arkadaşlarındandı. 1211'de (1796/97) vefat edip Fasih Dede'nin yanına defnedildi. Şairdir. *Divan*'ı ve Mevlevî şairleri hakkında tezkiresi vardır. (I. 329/30)

Esved *bak.* Muhyiddin Efendi; Sinan Efendi

Eş *bak.* Mehmed Paşa

Eşekarısı *bak.* Tâceddin Efendi

Eşref Abdullah Rûmî Ermiş sayılanlar ve büyük şeyhler cümlesinden olup İznik'te sâkin olmuştu. 899'da (1493/94) orada vefat eyledi. Kabri ziyaretgâhdır. İlâhîleri meşhurdur. Oğlu Mehmed Efendi, Hocazâde şâkirdânından olup sonra tarikate girdi. 900'de (1495) vefat etti. Eşrefzâde Ahmed Efendi, III. Murad devri (1574-1595) şeyhlerindendi. Bunlardan Ali Efendi, 1050 (1640) tarihinden sonra vefat etmiştir. Yerine damadı Mehmed Efendi şeyh olup 1060'da (1650) vefat etti. Bunlardan Eşref Efendi, ermiş sayılanlardan olup IV. Mehmed devrinde atasının tekkesinde şeyhdi. 1104'de (1692/93) vefat eyledi. Oğlu

Şeref Mehmed Efendi, 1080'de (1669/70) Bursa'da doğdu ve 1104'de (1692/93) şeyh oldu. 1145'de (1732/33) hacca gidip döndükten sonra 1146'da (1733/34) vefat eyledi. Ahmed Gazzî'den el alıp Bursa'da Şerefiye Tekkesi'ni yaptırmıştır. Âlîm ve şairdi. Oğlu Avnullah Efendi'dir(→). Diğer oğlu Fahreddin Mehmed Efendi'dir(→). Bu aileden Abdülkadir Efendi, babası Eşrefzâde Abdullah Efendi ve amcası Abdî Efendi şeyhlerden olduğundan onların terbiyesini görmüş ve İznik'de Eşref-i Rûmî Tekkesi'ne şeyh olmuştu. 1180'de (1766/67) vefat eyledi. Fârisihan ve şairdi. Bu Eşrefzâdelerden İzzedddin Ahmed Efendi, misafir olarak İstanbul'a gelip burada 1152'de (1739/40) vefat eyledi. Kadirîhane'de medfundur. *Tefsir*'i ve *Divan*'ı vardır. Oğlu Abdülkadir Efendi de şeyh olup 49 yıl şeyhlikten sonra 1203'de (1788/89) Bursa'da vefat eylemiştir. Ermiş sayılanlardan olup 1199'da (1785) padişah buyruğuyla İstanbul'a davet olunmuştur. Yerine oğlu Fahreddin Efendi şeyh olup III. Selim devri (1789-1807) ortalarında vefat edip yerine Ziyâeddin Ahmed Efendi şeyh olmuştur. 1224'de (1809) vefat eylemiştir. *Bursa Vefeyatı*'na zeyl yazmıştır. Bu aileden Celâleddin Efendi de şeyh olup 1223'de (1808) vefat eylemiştir. Bu aileye nisbetle "Emirler damadı" diye meşhur olan Ahmed Efendi'nin oğlu Abdullah Efendi, müderris olduğu halde, 29 Rebiyülâhir 1126'da (14 Mayıs 1714) ölmüştür. Bu sülâleden İzzeddin Ahmed Efendi de Bursa'da Nu'maniye Dergâhı şeyhi olup Rebiyülâhir 1207'de (Kasım-Aralık 1792) vefat eylemiştir. (I. 388)

Eşref Ahmed Efendi (Paşmakçızâde) Hacı Abdullah Râşid Efendi'nin oğludur. Müderris iken 17 Cemaziyelevvel 1271'de (5 Şubat 1855) vefat etti. (I. 390; I. 159; III. 397) [I. 159'da Abdullah Efendi'nin oğlu İbrahim Efendi'nin oğlu olarak gösterilmiştir. III. 397'de de vefat tarihi 17 Cemaziyelâhir 1271 (7 Mart 1855) olarak verilmiştir.]

Eşref Ali Efendi (Muhyîzâde) Sudûrdan Es'ad Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Rebiyülâhir 1254'de (Temmuz 1838) Haleb kadısı olup 7 Safer 1256'da (10 Nisan 1840) vefat eyledi. (I. 390; I. 337)

Eşref Efendi (Hacı) Taşra adamıdır. Baltacılıktan sultan kethüdâsı ve sonra Sıhhiye Meclisi azası olup senelerce orada kalmış ve 1309'da (1891/92) vefat etmiştir. (I. 390)

Eşref Efendi (Hacı) Enderûn'dan yetişip bazı hizmetlerde bulunduktan sonra hazine-i hümâyûn kethüdası olmuş ve senelerce o hizmette bulunduktan sonra 7 Safer 1310'da (31 Ağustos 1892) vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi'nde medfundur. (I. 390)

Eşref Halil Efendi Maliye vâridat muhasebesinde yetişip taşra defterdarlıklarında bulunduktan sonra Divan-ı Muhasebat'a aza olmuş ve 24 Receb 1293'de (15 Ağustos 1876) vefat etmiştir. Eğrikapı'da medfundur. Şairdir. (I. 390)

Eşref İbrahim Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olmuş ve Şam kapı kethüdalığında ve 1222'de (1807) masraf-ı şehriyârîlikte bulunarak sonra vefat etmiştir. (I. 390)

Eşref Mehmed Bey Vanlı Mehmed Paşa'nın yeğeni Kürt Ahmedzâde

Mustafa Ağa'nın oğlu, Mahmud Aziz Efendi'nin(→) küçük kardeşidir. Evâmir-i maliye mümeyyizi iken 17 Zilhicce 1292'de (14 Ocak 1876) 61 yaşında vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (IV. 336)

Eşref Mehmed Bey (Kasapzâde) Ali Rızâ Bey'in oğlu olup Bursalıdır. Orada kalemden yetişip ticaret riyâsetinde bulunmuş ve 1307 (1889/90) tarihinde vefat eylemiştir. Şairdir. (I. 390)

Eşref Mehmed Efendi İstanbulludur. Kürsü şeyhi oldu. Sırasıyla Sultan Ahmed Camii şeyhi iken 1197'de (1783) vefat eylemiştir. Mevlânâkapı'da medfundur. (I. 389)

Eşref Mehmed Efendi Kâşgarî Tekkesi'nin ilk şeyhi Abdullah Efendi'nin(→) torunudur. Lâtif Efendi'nin(→) 1216'da (1801/02) azledilmesi üzerine 14 yaşında iken şeyh oldu. Uzun yıllar bu makamda bulunup 1258'de (1842) vefat etti. (III. 382)

Eşref Mehmed Efendi Asâkir-i şâhâne ruznâmecisi olup 1278'de (1861/62) vefat eyledi, Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (I. 390)

Eşref Mehmed Efendi (Çelebizâde) (Hacı) İsmail Âsım Efendi'nin torunu ve Surre Eminizâde Ömer Tâhir Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1 Muharrem 1206'da (31 Ağustos 1791) vefat etti. Taşkasap'da atasının yanında medfundur. (I. 389; I. 125)

Eşref Mehmed Efendi (Külâhîzâde) Servet Efendi'nin oğludur. Müderris olup 22 Zilhicce 1202'de (23 Eylül 1783) vefat etmiştir. Sur dışında medfundur. (I. 389)

Eşref Mehmed Efendi (Melek Hocazâde) Süleymaniye Camii kürsü şeyhi olup 1266 (1850) yılında vefat etti. (I. 390)

Eşref Mehmed Efendi (Sâlihzâde) Sâlih Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olup Rebiyülâhir 1252'de (Temmuz-Ağustos 1836) İstanbul pâyesini elde eylemiştir. 23 Şa'bân 1255'de (1 Kasım 1839) vefat etmiştir. Ailesi yanına defnedildi. (I. 390)

Eşref Mehmed Paşa Tersaneden yetişip miralay ve mîrlivâ olduktan sonra uzun müddet Mekteb-i Bahriye müdürü olmuş ve 1295'de (1878) vefat eylemiştir. Okmeydanı'nda medfundur. Zekî ve lisan bilirdi. (I. 390)

Eşref Mehmed Paşa Bursalıdır. Asker sınıfından yetişip miralay, livâ, ferik olmuş ve 6. Ordu reis-i erkânlığından Şevvâl 1288'de (Aralık 1871) Tahran sefaretine gönderilmiştir. 1291'de (1874) İstanbul'a gelerek 1293'de (1876) Selânik valisi olmuş ve Rebiyülevvel 1293'de (Nisan 1876) vezirlik verilmiştir. 1293'de (1876) azlolunup 1294'de (1877) Ruscuk kumandanı olmuştur. 1295'de (1878) dönerek selâmlık resm-i âlîsine memur olmuş, 8 Cemaziyelâhir 1312'de (7 Aralık 1894) vefat etmiş ve kayınpederi Kânî Paşa yanına Merkezefendi'ye defnedilmiştir. Şair ve kâtipti. Küçük oğlu Nazım Bey, Mekteb-i Mülkiye'den mezun olup idadî dairesi kâtiplerindendi. Kendisinden bir sene önce vefat eylemiştir. Büyük oğlu hayattadır. (IV. 848)

Eşrefzâde *bak.* Avnullah Efendi; Fahreddin Mehmed Efendi; Şeref Mehmed Efendi; Ziyâeddin Ahmed Efendi

Eşrefzâde II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ricâlînden İznik'de medfun Şeyh Eşref Abdullah evlâdıdır. İçlerinden bir haylisi ermiş sayılanlar-

dandan fazilet ve edeb sahiplerindendi. Bursa'da halen ailesi mevcuttur. (IV. 681)

Et Kâtibi *bak.* Ahmed Efendi

Evcî Mehmed Efendi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerindendi. 1054'de (1644) vefat eyledi. Şairdir. (I. 442)

Evkanlızâde *bak.* Ali Ağa; Süleyman Bey

Evliya *bak.* Ahmed Paşa (Sarhoş) (Hacı); Mehmed Efendi; Yusuf Efendi

Evliyâ Çelebi İsmi Hâfız Mehmed Hoca olup Sağrıcılar Camii mütevellisi olup II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat etmiştir. İstanbul fethine ve ahvaline dair tarihi olup ancak birtakım efsane yazmıştır . (I. 444)

Evliyazâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Ahmed Efendi; Fâiz Ali Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Zeynelâbidîn Efendi

Evliyazâde IV. Murad'ın (hd 1623-1640) imamı Evliya Mehmed Efendi evlâdına denir. Birkaçı mevâlîden olarak birbuçuk asır kadar sürmüştür. Hekimbaşı Nuh Efendi'nin oğlu Evliya Yusuf Efendi de "Evliyazâde" diye lâkaplanmıştır. (IV. 683)

Evrenos Dede Ermiş sayılanlardan ve ni'me'l-ceyş'den bir zat olup vefatında Eyüp'e defnedilmiştir. (I. 443)

Evrenos Gazi Ni'me'l-ceyş'dendir. II. Mehmed (Fatih) devri (1451-1481) ricâlinden olup vefatında Edirnekapı Nişancası'nda Keskin Dede yanına defnedilmiştir. (I. 443)

Evrenos Mehmed Bey (Gazi) Karasi yani Aclân Bey'in adamlarından olup Şehzâde Süleyman Paşa'ya bağlanmıştır. I. Murad'ın tahta çıkmasıyla (1361) onun hizmetine girip Rumeli'nin batısında bulunan vilayetlerin çoğu eliyle fethedilmiştir. Bir müddet Gümülcine ve bir müddet Siroz'da sâkin olup sonra Vardar Yenicesi'ne gitti. Her yerde han ve imaret yaparak vakfeyledi. 819 (1416) veya 820 (1417), 815 (1412) ve 816 (1413) fetret günlerinde büsbütün yalnızlığa çekilmiş ve hatta kör gibi görünmesi üzerine Mûsâ Çelebi yemeğe davet ederek kurbağa yedirmiş ve bu şekilde hastalıktan kurtulmuştur. Cesur ve gayretli ve çok sâdık olup padişahça yazılan yazılarda "Emirü'l-mü'minîn" diye iltifat olundu. Soyu günümüze kadar gelmiştir. Oğullarından Ali Bey de yiğitlikte benzersiz olup Selânik'i fetheylemiştir. 840 (1436/37) tarihinden sonra vefat etmiştir. Diğeri İsâ Bey, bu ayarda yiğit bir bey olup hayli muharebelerde bulunarak II. Murad devrinde (1421-1451) vefat eylemiştir. Torunlarından İsâ Bey, 890 (1485) tarihlerine kadar savaşlarda bulunmuştur. Torunlarından Süleyman Bey de 892'de (1487) Mısır muhasarasında esir oldu. Torunlarından Gazi Ahmed Bey ise Semendire beyi olarak 905'de (1499/1500) vefat etmiştir. Bir torunu da Mehmed Bey olup I. Selim (Yavuz) Mısır'ı fethederken, Kudüs sancakbeyi ile hizmette bulundu. Sonra Bosna valiliğinde vefat etti. Torunlarından Abdî Bey ise 950 (1543) tarihlerinde sancakbeylerindendi. (I. 443)

Evrenoszâde *bak.* Abdî Bey; Ahmed Bey

Evrenoszâde I. Murad devri (1361-1389) ricâlinden Evrenos Bey'in evlâdıdır ki, önceleri bir hayli hizmette bulunmuşlardır. Sonraları sönmüş ve asırlarca tevliyet işleriyle kalmışlarsa da yakın zamanda bir-ikisi vezir rüt-

besine nâil olmuşlardır. Bunlar, Selim Paşa ve Yusuf Paşa'dır. (IV. 683)

Eyüplü *bak.* Hasan Paşa

Eyyûb Ağa Sırasıyla musâhib-i şehriyarî olup Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) hazinedar-ı şehriyârî olmuştu. Rebiyülâhir 1119'da (Temmuz 1707) seyhülharem oldu. Birkaç sene sonra Medine'de vefat eyledi. (I. 449)

Eyyûb Ağa Enderûn'dan yetişip I. Mahmud devrinde (1730-1754) musâhib-i padişâhî oldu. Cemaziyelevvel 1159'da (Mayıs-Haziran 1746) Mısır'a ikamete gönderilmiştir. Orada vefat etti. (I. 450)

Eyyûb Ağa Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı olmuş, 1212'de (1797/98) yeniçeri ağası olup 21 Cemaziyelevvel 1213'de (31 Ekim 1798) ayrılmıştır. Sonra vefat eyledi. (I. 450)

Eyyûb Ağa (Hacı) Silahdar Ocağı'ndan yetişip ocak kethüdâsı olmuştu. 1201'de (1786/87) vefat eylemiştir. Sur içinde bir camide defnedilmiştir. (I. 450)

Eyyûb Ağa (Hacı) Karaosmanoğullarından Hacı Hüseyin Ağa'nın oğludur. Ya'kub Paşa'nın kardeşidir. Aydın eyâletinde sivrilerek Saruhan mütesellimi olup 1253'de (1837/38) ayrıldı. O senenin Zilhiccesinde (Mart 1838) Drama muhassılı oldu. Muharrem 1261'de (Ocak 1845) vefat eyledi. İstanbulda Haydar Camii'ni yeniden tamir eyledi. Vefatında rütbe ve nişanı oğlu Sâdık Bey'e ihsan olundu. (I. 450)

Eyyûb Ağazâde *bak.* Es'ad Mehmed Bey; Hüseyin Hüsnî Efendi

Eyyûb Ahmed Paşa Mekteb-i Harbiye'ye girip 1275'de (1858/59) erkân-ı harblikle çıktı. Yüzbaşı, iki senede kolağası, beş senede binbaşı ve bir senede kaymakam olup 1286'da (1869/70) mîrlivâ olmuştur. Sonra ferik oldu. 15 Rebiyülâhir 1290'da (12 Haziran 1873) müşir rütbesiyle 7. Ordu müşiri ve Yemen valisi oldu. 1291'de (1874) istifa eylemiş ve ardından 2. Ordu müşiri olarak Sırp ve Rusya savaşlarında bulunmuştur. Ardından 5. Ordu müşiri olup 1296'da (1879) 3. Ordu müşiri ve Manastır valisi olmuş, 5 sene sonra 1301'de (1883/84) Yanya valisi ve bir müddet sonra Yunan hududu umum kumandanı olup güzel hizmet eylemiştir. 1306'da (1888/89) Manastır ve ardından Kosova valisi olmuştur. 1307'de (1889/90) ayrılarak İstanbul'a gelmiş ve selâmlık resm-i âlîsine memur olmuştur. 1309'da (1891/92) Mısır hıdivi Abbas Hilmî Paşa'ya ferman götürmeye memur olmuştur. Dönüşünden sonra padişah yâveri olmuştur. 12 Zilhicce 1310'da (25 Haziran 1893) vefat etmiştir. Tabutu bir sancağa sarılı olduğu halde Sultan Mahmud Türbesi bahçesine getirilerek defnedilmiştir. Sâdık, gayretli, fâzıl, sessiz ve savaş inceliklerini bilir, kâmil ve bulunduğu savaşlarda Osmanlı sancağını muhafazada eşsiz yiğit ve akıllı bir adamdı. Oğlu Mahmud Kerim Bey'dir(→). (I. 451)

Eyyûb Bey (Hacı Osman Beyzâde) Çorluludur. Müderris olarak 1249'da (1833/34) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 450)

Eyyûb Efendi Karamanlıdır. Hüdâî Mahmud Efendi'den el alıp halifesi olmuştu. Bursa'da Setbaşı'nda Eşrefî Tekkesi adına inşa olunmuştur. 1030'da (1621) vefat eylemiştir. O tekkede medfundur. (I. 449)

Eyyûb Efendi Kadı olup azledilmiş olarak 1172'de (1758/59) vefat eylemiştir. (I. 450

Eyyûb Efendi (Ebûlbeka) Kefe müftüsü Mûsâ Efendi'nin oğludur. 1028'de (1619) doğmuştur. Müderris ve Filibe mollası olarak şikâyet üzerine ayrılmış ve Kefe'ye ikamete gönderilmiştir. Bırakıldıktan sonra İstinye'de oturmuş ve Safer 1095'de (Ocak-Şubat 1684) vefat eylemiştir. Âlîm ve fâzıldı. (I. 449)

Eyyûb Efendi (Ebûttevfîk) Uşşakîzâde kethüdâsı Mısır kadılarından Receb Efendi'nin oğludur. Müderris ve kadı olup 1157'de (1744) vefat eylemiştir. Babasının vasiyeti üzerine Sarmaşık Mescidi'ne minber koymuştur. Her ikisi de Keskindede kabristanına defnedildi. Oğlu Şeyhülislâm Tevfik Yahyâ Efendi'dir. (I. 450)

Eyyûb Hâlid Paşa Mühendishane'den yetişip zâbit, sonra livâ ve ferik olmuş ve 20 sene kadar muhafızlıklarda ve bir bu kadar sene de Tophane Meclisi reisliğinde bulunmuştur. 12 Şevvâl 1313'de (27 Mart 1896) vefat etti. Sultan Mahmud Türbesi kabristanına defnedildi. Yaşı 100'e yakındı. İffetli, dürüst, tecrübeli ve işbilir bir zat idi. (IV. 848)

Eyyûb Paşa Arnavutdur. Koca Halil Paşa'ya intisapla kethüdâsı ve kapıcıbaşı olmuştu. Sonra mîrimîranlık verildi. 1109'da (1697/98) hizmeti takdir olunduğundan vezirlikle Mora seraskeri ve Selânik valisi oldu. 1111'de (1699/1700) Anadolu valisi olup, 1112'de (1700/01) Konya valisi olmuştur. 1113'de (1701/02) orada vefat etmiştir. Cesur ve gayretliydi. (I. 449)

Eyyûb Paşa Tatardır. Güç kazanarak mîrimîranlıkla Özi'ye vali olmuştu. 1131'de (1719) zulmünden ahâli şikâyet edince azledilmiş ve gözden düşmüş olarak vefat etmiştir. (I. 449)

Eyyûb Paşa Enderûn'dan yetişerek IV. Murad'ın dadısını nikâh eylemekle saraydan çıkışında nişancı tayin edildi. 1040 (1630/31) tarihlerinde vezir pâyesi verilip 1049'da (1639/40) gözden düşmüştü. 14 Safer 1054'de (22 Nisan 1644) Mısır valisi oldu. 18 Safer 1056'da (5 Nisan 1646) ayrıldı. 1057'de (1747) vefat eylemiştir. Kâtip ve münşî ise de hayır eseri yoktur. (I. 449)

Eyyûb Paşa Yükselip kapıcıbaşı ve mîrimîran oldu. 1243'de (1827/28) İsâkçı muhafızı olmuştur. Sonra vefat eylemiştir. (I. 450)

Eyyûb Paşa (Hocazâde) Mehmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve Almanya savaşlarında hazır bulunduğundan mîrimîran olmuştur. 1107 (1695/96) tarihinde savaşlarda ömrünü tamamlamıştır. Cesur ve yiğitti. (I. 449)

Eyyûb Sabrî Bey (Hacı) Askerlikten yetişip piyade miralayı oldu ve Zilka'de 1283'de (Mart 1867) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. (I. 450)

Eyyûb Sabrî Paşa Mustafa Efendi adlı zatın oğludur. Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girmiştir. Avrupa'ya tahsile gönderildi. Dönüşte miralay oldu. 1255'de (1839) mîrlivâ olarak Konya'da bulundu. Ardından ferik ve 1250'de (1834/35) Konya valisi olup 1257'de (1841) ayrıldı. Sonra Dersaâdet Ordusu erkânına dahil olup 1259'da (1843) ordıların teşükkülünde Dersaâdet Ordusu'na reis oldu. Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) Zabtiye Müşiriyeti kaymakamlığı ilâve edildi. 1278'de (1861/62) riyâsetten ayrılarak emekli edilmiştir. 17

Safer 1301'de (18 Aralık 1883) vefat etti. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. Sonradan kulaklarına sağırlık geldiğinden merâmını yazarak anlatırdı. O zaman ordu müşiri Reşid Paşa da sağır ve ümmî olduğundan bir dairede bulunmaları garip tesadüflerdendir. Zekî ve kavrayışlıydı. (I. 450/51)

Eyyûb Sabrî Paşa Tersaneden yetişip kaymakam, miralay ve uzun süre Haremeyn-i Muhteremeyn'de memuren bulunup döndükten sonra mîrlivâ ve muhasebat-ı bahriye reisi olmuştu. 15 Safer 1308'de (30 Eylül 1890) vefat eylemiştir. Haremeyn-i Muhteremeyn hakkında mufassal *Mir'ât* adıyla bir tarih kaleme almış kalem ve ilim erbâbından bir zat idi. (I. 451)

Eyyûbî *bak.* Ahmed Ağa; Ahmed Bey; Ali Efendi; Mehmed Efendi

Eyyûbîzâde III. Ahmed devri (1703-1730) vezirlerinden Eyyûbî Hasan Paşa oğulları ve köleleri, yani kethüdâ kethüdâları, II. Mahmud devrine (1808-1839) kadar Bağdad valileri olmuşlardır. İlkleri Süleyman Paşa ve sonuncuları da Dâvud Paşa'dır. (IV. 683)

Eyyûbzâde *bak.* Mehmed Efendi

Ezelizâde *bak.* Abdurrahman Efendi

Ezharî Molla Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Ezherî Nureddin II. Murad devri (1421-1451) şairlerindendir. (I. 322)

Fahâm İbrahim Bey (Tepedelenlizâde) Mehmed Paşa'nın oğludur. Küçükken İstanbul'a getirildi. Büyüyünce mektûbî-i sadr-ı âlî ve sonra âmedî kalemlerine girdi. Ricâlden Nâfi' Efendi'ye damad oldu. 1273'de (1856/57) vefat etmiştir. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. (IV. 10)

Fahd (Şerif) Hasan b. Hüseyin b. Ebû Nümey'in oğludur. Mekke emiri olup 1020'de (1611) vefat eylemiştir. (IV. 29)

Fahd Paşa Şerif Abdülmuttalib Efendi'nin oğludur. Mîrimîran olup genç-

ken 1295 (1778) tarihinde vefat eylemiştir. (IV. 29)

Fâhim Efendi Başyazıcılıktan turnacıbaşı olan Kahraman Ağa'nın oğludur. Kâtip olup I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 7)

Fâhir Ahmed Efendi Kastamonuludur. Musıla-i Süleymaniye müderrisi iken geçici olarak Üsküdar mollası oldu. Göreve başlamadan önce 1174'de (1760/61) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. Şair ve münşî idi. (IV. 4)

Fâhir Efendi (Çavuşzâde) (Hacı) Kadı Hasan Efendi'nin oğludur. 1221'de (1806) doğdu. Rüûs ve tophane kalemlerine girip 1240'da (1824/25) Hicaz'a gitti. 1254'de (1838) tophane nuznâmçecisi, sonra başkâtibi ve elbisehane nâzırı oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. (IV. 4)

Fahreddin Acemî İranlıdır. Seyyid Şerif'in şâkirdidir. Anadolu'ya geldikde Fenârîzâde'den muid oldu. Müderris ve II. Murad devrinde (1421-1451) 30 akçe ile şeyhülislâm oldu. 870'de (1465/66) vefat etti. Edirne'de medfundur. Fetvâsı 30 seneye yakındır. Gayretli ve hakkı söylemekte benzersizdi. Hurufiye'den Fazlullah'a bağlı olanların yakılmaları için fetvâ vererek icrasına emir almış ve hatta bu ateşi sakalı yandığı halde üflemekten vazgeçmemiştir. (IV. 10)

Fahreddin Ahmed Efendi Şarköylüdür. Zâtî Efendi'nin müridi olup İstanbul'a geldi. Şeyh olup 1214'de (1799/1800) vefat ederek Kasımpaşa'da defnolunmuştur. Şairdir. *Divançe*'si vardır. (IV. 11)

Fahreddin Ahmed Efendi (Burdur Müftüsüzâde) (Seyyid) Müderris, Rebiyülâhir 1263'de (Şubat 1852) Trablusgarp mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 11)

Fahreddin Âzerî Şeyhlerden olup 866'da (1461/62) 82 yaşında vefat eylemiştir. Meşhur şairdir. (IV. 10)

Fahreddin Bey Hacı Hüsâm Efendi'nin oğludur. Tercüme kaleminden yetişerek sefâret kâtiplikerinde ve Paris Sefâreti başkitâbetiyle Tulça ve Varna mutasarrıflıklarında bulundu. 1294'de (1877) Tahran sefiri ve bâlâ oldu. 1301'de (1883/84) hariciye müsteşarı ve 1302'de (1884/85) azledilip Midilli mutasarrıfı oldu. 12 Receb 1307'de (4 Mart 1890) orada aniden vefat etti. (IV. 12)

Fahreddin Bey (Maanzâde) Arab emiri olup 1022'de (1613) Fransa'ya kaçmıştı. Dürzîlerin tahrikçisi olmakla 1044'de (1634/35) Küçük Ahmed

Paşa elinde cezasını gördü. Yerine Ali Bey adında büyük oğlu Arab emiri olup babasının ihtiyarlığında yönetimi eline almıştı. 1043'de (1633/34) esir olup İstanbul'a getirildi ve 1044'de (1634/35) vefat etti. Küçük oğlu Hüseyin Bey Enderûn'da terbiye görüp uzun yaşayanlardan olmuştur. (IV. 11)

Fahreddin Çelebi Said Çelebi'nin oğludur. Uzun müddet Manisa Mevlevîhanesi şeyhliğinde bulundu. 1300'de (1883) kardeşi Sadreddin Çelebi'nin vefatında Hz. Mevlânâ'nın postuna oturmak üzere Konya'ya gitti. Birkaç ay geçince vefat etti. Yakışıklı ve dirayetliydi. (IV. 12)

Fahreddin Efendi Bandırmalı Tekkesi şeyhlerinden olup Muharrem 1311'de (Temmuz-Ağustos 1893) vefat eyledi. (IV. 12)

Fahreddin Efendi (Hacı) Evkaf kâtiplerinden olup oraya mümeyyiz olmuştu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Şairdir. (IV. 11)

Fahreddin Efendi (Hüsâmzâde) Müderris, 1202'de (1787/88) Eyüp mollası oldu. Receb 1203'de (Nisan 1789) kötü hali görüldüğünden Bursa'ya sürüldü. Serbest kaldıktan sonra 1211'de (1796/97) Bursa mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 11; II. 115)

Fahreddin Efendi (İsrafilzâde) Müderris ve iki defa Şam mollası oldu. Akıl hastalığına tutulup 943'de (1536/37) vefat etti. Zekî, fâzıl, bilgiliydi. (IV. 10/11)

Fahreddin Mehmed Bey Bâbıâlî'den yetişip âmedî halifelerinden oldu. Sonra Tulça mutasarrıfı olmuştur. Azilden sonra Muharrem 1292'de (Şubat 1875) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. Nâzik, yumuşak huyluydu. Babası gümrük başkâtibi kudemâdan Kara Emin Efendi olup kendinden sonra vefat etmiştir. (IV. 12)

Fahreddin Mehmed Efendi (Ecezâde) Ya'kub Efendi'nin oğludur. Babası I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) Kefe kadısı olduğundan Trabzon'da doğdu ve I. Süleyman'a (Kanunî) annesi dâye olmakla sütkardeşi oldu. Bu sebepten müderris ve I. Süleyman'ın tahta çıkışının ardından Bursa kadısı oldu. 932'de (1525/26) vefat etti. Âlîm ve şairdir. (IV. 10)

Fahreddin Mehmed Efendi (Eşrefzâde) Şeref Mehmed Efendi'nin oğludur. 1127'de (1715) doğdu. Eşrefzâde İzzeddin Efendi'nin el alıp halifesi oldu. 1155'de (1742) Bursa'da Salı Tekkesi'ne, 1161'de (1748) Emir Sultan Zaviyesi'ne şeyh oldu. 1176'da (1762/63) vefat etti. Şairdir. (IV. 11; I. 389)

Fahreddin Rûmî Mudurnu kasabasında münzevi ve müteşerri bir fakihti. Selefin "ücret mekruhtur" fikrine dayanarak ücretli imamlara uymazdı. 846'da (1442/43) orada vefat etti. (IV. 10)

Fahreddin Yahyâ Efendi Yazısının güzeliği ve kıdemiyle reisü'l-hattatîn olmuştu. 1169'da (1755/56) vefat eyledi. Eyüp'de Murad Molla Tekkesi civarında medfundur. (IV. 11)

Fahreddin Yahyâ Efendi Kâtip olup 1251'de (1835/36) vefat eden Yahyâ İhya Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i sadâret hulefasından olup yükselerek serhalife ve Muharrem 1265'de (Aralık 1848) zabtiye mektupçusu oldu. Kırım Savaşı'nın başında Batum

Ordusu defterdarı ve müsteşarı oldu. Döndükten sonra Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Meclis-i Vâlâ azası oldu. Sonra kapı kethüdâlıkları kurulunca kapı kethüdâsı olmuştur. 1 Muharrem 1289'da (11 Mart 1872) vefat eyledi. Beyazıt'da babasının yanında defnedildi. Kâtip, hiddetli ve şiddetliydi. (IV. 11)

Fahreddinzâde *bak.* Râşid Mehmed Efendi

Fahrî Bey Yükselerek Rumeli defterdarı kethüdâsı oldu. 1055'de (1645) Girit'te bulunduğundan Hanya fethi hakkında tarih yazdı. Sonra vefat etti. (IV. 12)

Fahrî Hüseyin Efendi Kalemden yetişip rüûs kesedarı oldu. Şa'bân 1284'de (Aralık 1867) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 11)

Fahrî Mehmed Ağa Üsküdar'da bir cami inşa eylemiş hayır sahiplerindendir. (IV. 12)

Fahrî Mehmed Efendi Çorumludur. Yanyalı Arslan Paşazâde Ali Paşa'nın dairesinde müezzin ve kâtip olup evlenerek imam oldu. 1055'de (1645) vefat etti. Şairdir. (IV. 12)

Fahrî Mehmed Efendi Nakşibendî şeyhlerinden olup 1192'de (1778) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 12)

Fâik Abdülkerim Efendi Müzehhip olup 1270'de (1853/54) İran'a gidip sonra vefat etti. Şairdir. (IV. 3)

Fâik Ahmed Efendi Hacı Rif'at Efendi'nin(→) kardeşidir. Tercüme kalemi halifeliğinden yetişip maliye tercüme odası mümeyyizi iken 1303'de (1885/86) aniden vefat etmiştir. (II. 409)

Fâik Ahmed Efendi Şeyhülislâm Ömer Lutfî Efendi'nin oğlu olup müderris, mahrec mollası ve iltifaten Mekke pâyesi oldu. 19 Şevvâl 1307'de (8 Haziran 1890) vefat eyledi. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedilmiştir. (IV. 4)

Fâik Ahmed Efendi (Bahâeddinzâde) Râkım Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1282'de (1865/66) Selânik mollası olmuştur. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (IV. 3; II. 115)

Fâik Bey Su nâzırı Gâlib Paşa'nın oğludur. Kalemden serkurenâ Ali Bey zamanında ceyb-i hümâyûn kâtipliğine tayin olunup 20 seneyi aşkın bu hizmette bulunmuş ve rütbesi bâlâlığa kadar çıkmıştır. 1306'da (1888/89) vefat etti. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnolunmuştur. Servet sâhibi olmuştu. (IV. 4)

Fâik Bey 1308 ortalarında (1891 başları) vefat etmiş, üstad bir hanende olup besteleri, şarkıları ve *Mecmua*'sı vardır. (IV. 4)

Fâik Emin Efendi Ruscuk gümrük emini olup 1240'da (1824/25) vefat eden Ruscuklu Abdî Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup Hurşid Paşa'nın divan kâtibi oldu. 1244'de (1828/29) büyük kale tezkirecisi ve ihtisap memuru olup sonra nezâret unvanıyla ilk defa ihtisap nâzırı oldu. Ramazan 1248'de (Ocak-Şubat 1833) azlolunup 1251'de (1835/36) memuriyetle taşraya gönderildi. Zilhicce 1253'de (Mart 1838) Meclis-i Vâlâ azası oldu. 1257'de (1841) Sayda defterdarı olup Rebiyülâhir 1261'de (Nisan 1845) ûlâ sınıf-ı evveli oldu. Azledilmiş olarak 28 Safer 1262'de (25 Şubat 1846) vefat etti. Babasının yanına Eyüp'e defnedildi. (IV. 3)

Fâik Mehmed Efendi (Yâsincizâde) Râgıb Efendi'nin oğludur. Müderris olup Zilka'de 1274'de (Haziran 1858) Trabzon, sonra Mısır mollası ve Mekke pâyesi oldu. 1301'de (1883/84) vefat eyledi. Edirnekapı'da defnedildi. Cömert ve rind-meşrepdi. Mehmed İlmî adında bir küçük oğlu kaldı. (IV. 3)

Fâik Mehmed Paşa Askerlikten yetişip hayli seneler livâ ve ferik olmuş ve geçen savaşta (1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı) rütbesini haklı olarak kaybederek bir müddet memleketten uzak kalmış ve aftan sonra Rebiyülâhir 1308'de (Aralık 1890) vefat etmiştir. (IV. 4)

Fâik Mustafa Bey Taşra mutasarrıflarındandı. Karesi mutasarrıflığından azledilmiş olarak 14 Rebiyülevvel 1302'de (1 Ocak 1885) vefat etmiştir. (IV. 3)

Fâik Mustafa Efendi Harputludur. Müderris, nihayet Mekke mollası oldu. Hayli nâiblıklerde gezdi ve müzmin bir hastalıktan Cemaziyelâhir 1305'de (Şubat-Mart 1888) vefat edip Kaşgarî yolunda defnedildi. Âlîm, tedbirli ve muhakkikdi. Mutasarrıflardan dört oğlu olup biri ricâlden Ahmed Ârifî Bey'dir. (IV. 3/4)

Fâik Mustafa Efendi Kalemden yetişip Havyarcı Hüseyin Paşa'ya damad oldu. Maliye hizmetlerinde, azalığında ve pek çok zaman ebniye müdürlüğünde bulundu. Nihayet Selânik A'şâr Komisyonu reisi olup azledilmiş olarak 1306 başlarında (1888 sonları) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Yaşı 80'e varmış bir ihtiyardı. (IV. 4)

Fâik Ömer Efendi Vezirlere divan kâtibi ve mühürdar ve sonra hâcegândan olup sipah kâtibi ve şıkk-ı sâlis defterdarı oldu. 1245'de (1829/30) vefat eyledi. Şairdir. (III. 599)

Fâik Paşa Turhan Bey'in sülâlesinden olup zengindi. Mora tahririne gönderilip 1053'de (1643) paşalıkla Rumeli valisi oldu. 10 Zilka'de 1053'de (20 Ocak 1644) vefat etti. Zorbaydı. Hatta bu halinden dolayı Husrev Paşa'dan bin değnek yemiş ve yaşı 70'i geçmiş iken yolsuzluktan vazgeçmemiştir. Sonra Kara Mustafa Paşa'nın himmetiyle terfi ettiyse de sonu gelmedi. (IV. 3)

Fâik Sâlih Bey Manastırlıdır. 1266'da (1850) İstanbul'a geldi. Sonra Siverek kaymakamı olup Sultan Abdülmecid devrinin (1839-1861) sonlarında vefat etti. (IV. 3)

Fâik Süleyman Efendi (Hacı) Samatya Mescidi'nin bânîsidir. (IV. 3)

Fâiz Ali Ağa Şamlıdır. Kapıcıbaşı olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. Kara Mustafa Paşa Dârülhadisi'ne defnedildi. Şairdir. (IV. 2)

Fâiz Ali Efendi (Evliyazâde) Evliya Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Kudüs, Şam, Medine mollası oldu. Rebiyülevvel 1139'da (Kasım 1726) vefat etti. Derviş ve şairdi. (III. 532; IV. 202)

Fâiz Bey (Hammamîzâde) Ali Efendi'nin oğludur. 1250'de (1834/35) doğdu. Küçük yaşta Bâb-ı Seraskerî'ye girmiş ve Dâr-ı Şûrâ muhâkemat dairesi başkâtibi, sonra Teftiş-i Askerî Meclisi başkâtibi ve Cemaziyelevvel 1300'de (Mart 1883) ûlâ evveli olmuş ve 15 Şevvâl 1300'de (19 Ağustos 1883) vefat etmiştir. (IV. 2)

Fâiz (فائض) Halil Efendi (Câbîzâde) Mustafa b. İsâ'nın oğludur. 1090'da (1679) doğdu. İlim tahsil ey-

ledi. Nihayet sevda galebisiyle 1130'da (1718) evinde kendini asarak vefat etti. Üç dilde konuşabilir, nücûmda usta bir şairdi. Sûre-i Yûnus'un başlangıcına risalesi vardır. (IV. 2)

Fâiz Mehmed Efendi Bıçakçılar İmamı Abdullah Efendi'nin torunudur. Müderris ve Kesriyelizâde Ebûbekir Bey'e damad oldu. 1190'da (1776) Üsküdar mollası, sonra bilâd-ı hamse ve Medine pâyesi oldu. 8 Receb 1205'de (13 Mart 1791) İstanbul pâyesiyle nakibüleşraf oldu. 1208'de (1793/94) vefat etti. Tersane ardında medfundur. Oğlu Süleyman Şefik Efendi olup, oğlunun damadı Seyyid Abdullah Tevfik Efendi, 7 Zilhicce 1250'de (6 Nisan 1835) vefat etti. Diğer oğlu Seyyid İbrahim Edhem Efendi'dir(→). (IV. 12)

Fâiz Mehmed Efendi Mustafa Efendi'nin oğlu olup 1239'da (1823/24) doğdu. 1261'de (1845) Bolu'da vefat etti. Şairdir. (IV. 2)

Fâiz Mehmed Efendi Râif Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Dahiliye kâtiplerinden olup Ramazan 1290'da (Ekim-Kasım 1873) vefat etmiştir. Selimiye'ye defnedildi. Bağdad mollası Fâiz Efendi'ye damad olmuştu. (IV. 295)

Fâize Fatma Molla Kadın (Kametîzâde) Mehmed Efendi'nin kızı ve Sıdkî Emetullah Kadın'ın kız kardeşi olup 1177'de (1763/64) vefat etti. Yaşı 70'i geçmişti. Kız kardeşinin ve babasının yanına defnedildi. Şairdir. (IV. 3; III. 225)

Fâizî Abdullah Efendi (Sa'dîzâde) Seyfullah Efendi'nin oğludur. Mekke mollası olup Cemaziyelâhir 1079'da (Kasım 1668) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 368; III. 123)

Fâizî Abdülhay Efendi (Kafzâde) Feyzullah Efendi'nin oğludur. Anne tarafından dedesi Ma'lulzâde Mehmed Efendi'dir. 980'de (1572/73) doğdu. Müderris, Selânik, ve Şam mollası olup azledilmiş olarak 1031'de (1622) vefat etti. Dedesinin mektebine defnedildi. Şairdir. *Divan*'ı, *Leylâ vü Mecnun*'u, eksik *Sakînamе*'si vardır. (III. 307)

Fâizî Mehmed Efendi (Yirmisekiz Çelebi) Süleyman Ağa'nın oğludur. Yeniçerilikten ilerleyip çorbacı, muhzır ağa oldu. Olumuş olduğundan hâcelikle yeniçeri efendisi, sonra tophane nâzırı, Rebiyülevvel 1130'da (Şubat 1718) Nemçe ile barış görüşmelerinde ikinci murahhas ve defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Safer 1131'de (Ocak 1719) başmuhasebeci ve Zilka'de 1132'de (Eylül 1720) Fransa sefiri olup 16 Zilhicce 1133'de (8 Ekim 1721) dönüşte defter emini oldu. Cemaziyelevvel 1135'de (Şubat 1723) ruznâme-i evvel, Şevvâl 1137'de (Haziran-Temmuz 1725) başmuhasebeci olup Zilka'de 1138'de (Temmuz 1726) Mısır'a memur oldu. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) tekrar ruznâme-i evvel olup Şevvâl 1143'de (Nisan 1731) azledilmiş olarak Lefkoşe'ye sürüldü. 1145'de (1732/33) vefat eyledi. Şair, münşî ve muktedirdi. *Sefâretname*'si vardır. Oğlu sadrazam Said Paşa'dır. (IV. 226)

Fâizî Mustafa Efendi (Börekçizâde) Edirnelidir. Müderris Hasan Efendi'nin oğlu olup yükselerek Edirne mollası oldu. Cemaziyelevvel 1129'da (Nisan-Mayıs 1717) vefat eyledi. Âlîm, şair, münşîdir. *Divan*'ı vardır. (IV. 417/18)

Fakihzâde *bak.* Hâşim Çelebi

Fakir ü Hakir *bak.* Abdurrahman Efendi

Fakirî Çelebi Kalkandelenlidir. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat etti. Edebçe zengin, paraca fakir usta bir şairdir. (IV. 25)

Fâmî Efendi Kalemden yetişip rüûs kesedarı vekili iken 1247'de (1831/32) hâcegânlıkla Avlonya mukataacısı oldu. Sonra asâleten rüûs kesedarı olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiştir. (IV. 7)

Fâmî İsmail Efendi Diyarbekirlidir. İstanbul'a gelip sonra Diyarbekir mahkemesi başkâtibi oldu. Şair, âlim olup Türkçe *Feraiz*'i üç bin beyit kadar tanzim eyledi. 1105'de (1693/94) vefat etmiştir. (IV. 7)

Fârig Abdürrahim Çelebi Kütahyalıdır. Şair Şehrî'nin yetiştirmesidir. 1097'de (1668/69) vefat etti. Şairdir. (IV. 4)

Fâris Ahmed Efendi Beyrutludur. Senelerce *el-Cevâib* gazetesini Arapça yayınladı. *Sırru'l-Leyâl* gibi lûgat ve edebiyatça yararlı eserler yazdı ve neşretti. 1305 ortalarında (1888 başları) vefat etti. Cenazesi Beyrut'a gönderildi. İlim ve fazl ile meşhur ve Arapça yazı yazmada ustaydı. (I. 307)

Farukî *bak.* Süleyman Efendi

Fas Melikizâde *bak.* Mutahhar Efendi (Seyyid)

Fasih Ahmed Dede Kâtip olup Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa'nın hazine kâtibi olmuştu. Sonra daireyi terk edip Gavsî Dede'ye bağlanarak Mevlevî olmuştur. Ta'lik hattında İmâd-ı sânî olduğundan arzu edenlere tâlim ederek yaşardı. 1111'de (1699/1700) vefat eyledi. Üç dilde mükemmel *Divan*'ı olup *Münazara-i Gül ü Mül, Münazara-i Şeb ü Rûz, Husrev ü Şîrîn, Mahmud ü Ayaz* ve *Tenbâkûnâme* adlarında lâtif risaleleri vardır. Şâkirdleri Fasihî ve Şinâsî Dede'den ikisi de divan sâhibi şairdir. (IV. 21)

Fasih İbrahim Efendi Bağdadlıdır. Müderris, Molla, Mekke pâyesi ve Meclis-i Maarif azası oldu. Azledilerek 1295 (1878) yılından sonra vefat etti. İlim ve fazilet sâhibi ise de hırsı çoktu. (IV. 21)

Fasih Mehmed Bey (Hacı) Çandarlı Hayreddin Paşa sülâlesinden olup 15 Rebiyülevvel 1302'de (2 Ocak 1885) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (IV. 21)

Fasihî Efendi Müderris olup 1156'da (1743) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 21)

Fasîhî Mehmed Efendi (Uşşakîzâde) Abdülaziz Efendi'nin oğludur. Müderris, Kudüs mollası oldu. Azledilmiş olarak gelirken Cemaziyelevvel 1065'de (Mart 1655) vefat etti. Kerim, yumuşak huylu, *Divan* sâhibi şairdir. Oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (IV. 167)

Fasihî Mustafa Efendi Niğbolulu-dur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup vezirlere divan efendisi ve Hacı Ali Paşa sadâretinde defter emini oldu. 1106'da (1694/95) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 21)

Fâtih Efendi Şirvanlıdır. İstanbul'a gelip Divan-ı Hümâyûn kalemine girdi ve sonra Mısır'a gitti. 1250'de (1834/35) vefat etti. Şairdir. (IV. 4)

Fâtih Efendi Mevâlîden Ahmed Zihnî Efendi'nin oğludur. 1242'de (1826/27) doğdu. Maliye mektûbî halifelerinden olup Sultan Abdülaziz

devri (1861-1876) başlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 4)

Fatin Efendi İstanbulludur. Bâbıâli kâtiplerinden bir zat olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat etti. Şair olup *Tezkire-i Şuarâ*'sı vardır. (IV. 25)

Fatma Hanım Tersane emini maktul Hüseyin Efendi'nin kızı, Elmas Mehmed Paşa imamı İbrahim Efendi'nin(→) eşidir. 1117'de (1705/06) Bağodaları Mescidi'ni yaptı. (IV. 6; I. 123)

Fatma Hanım Abdüllâtif Râzî Efendi'nin(→) kız kardeşidir. 1148'de (1735/36) Molla Aşkî Mescidi'ne minber koydu. (IV. 6; III. 360)

Fatma Hanım 1172'de (1758/59) Tomtom Camii minaresini yaptı. (IV. 6)

Fatma Hatun Bitlice Ali Efendi'nin zevcesidir. Bir mescid yaptırıp "Bitlice" dendi. Oğlu sudûrdandı. (IV. 6)

Fatma Hatun Damat İbrahim Paşa'nın kızıdır. Mehmed Çelebi Mescidi'ni yeniledi. (IV. 6)

Fatma Hatun III. Selim'in dâyesidir. 1188'de (1774) vefat ile Ayazma Camii'ne defnedildi. (IV. 6)

Fatma Hatun Mirzazâde Abdullah Efendi'nin zevcesidir. Vefatında malından Tophane'de Karabaş Camii'ni yeniden bina ve inşa eyledi. (IV. 6)

Fatma Hatun Üsküdar'da bir mescid yaptırmıştır. (IV. 6)

Fatma Hatun Üsküdar'da mescidi vardır. Yanınca Zülüflü Sırmabıyık Hacı Mustafa Bey yeniden tamir etti ve solakbaşı Samurkaş Hacı Mehmed Ağa, minberini koydu. (IV. 6)

Fatma Hatun (Hâcce) Samatya'da Hatuniye Mescidi'nin bânîyesidir. (IV. 6)

Fâzıl *bak.* Ahmed Paşa; Süleyman Efendi

Fâzıl Ahmed Bey Hariciye kâtibi Raûf Bey'in oğludur. Bâbıâlî'den yetişip mâbeyn-i hümâyûn kâtibi oldu. Genç iken 18 Cemaziyelâhir 1273'de (13 Şubat 1857) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 5)

Fâzıl Ahmed Paşa Askerlikten yetişip mîrlivâ ve ferik oldu. Anadolu savaşlarında yaralanıp Kars'da hastahanede iken 1295 (1878) başlarında şehid olmuştur. Cesur ve yiğitti. (IV. 5)

Fâzıl Bey Karesi Beyi Aclân Bey'in adamlarından olup sonra Osmanlı Devleti'ne bağlanarak Şehzâde Süleyman Paşa ile Gelibolu fethinde bulundu. Şavaşlarda vefat etti. (IV. 5)

Fâzıl Bey Tırnova hânedanından olup 1284'de (1867/68) Şûrâ-yı Devlet'e azalıkla getirildi. Sonra iki defa Bulgaristan'da komiserlik etti. Zilka'de 1306 (Temmuz 1889) sonlarında azalığında İstanbul'da vefat etti. Orta halli, nâzik, edipdi. (IV. 6)

Fâzıl Gazzî 1040'da (1630/31) vefat etti. Manzum tefsiri vardır. (IV. 5)

Fâzıl Hüseyin Bey Tâhir Ömer'in oğludur. Babasının vefatında kardeşleriyle getirilip Enderûn'a çerağ olundu. III. Selim devrinde (1789-1807) Rodos tevliyetiyle saraydan çıkıp Haleb defterdarı ve maden-i hümâyûn emini oldu. 1214'de (1799/1800) Rodos'a gönderildi. Râtib Efendi'nin vefatında orada bulunup korkusundan hasta oldu. Affedilerek İstanbul'a gelip Eyüp ve Beşiktaş'da 7 sene hastalık geçirdi. Sonra kör oldu. Sonra gözü açılarak 3 Zilhicce 1225'de (30 Aralık 1810) vefat etti. Eyüp'de Nakşibendî tekkesinde medfundur. Âlîm, şairdir. *Divan*'ı ve

Hûbânname ve *Zenânname*'si vardır. Diline perhizi yoktu. Oğlu Şair Kâmil Bey 1221'de (1806) vefat etti. Fâzıl Bey, kendi vefatına şu tarihi söylemiştir. "Sihhatimde Fâzılâ lafzen dedim tarihini/ Bin iki yüz yirmi beşde eyledi lâhût-ı cinân". (IV. 5)

Fâzıl Mehmed Efendi Yozgatlıdır. Müderris, dersiâm ve huzur dersleri muhatabı olup Şevvâl 1286'da (Ocak 1870) Girit mollası oldu. Sonra bilâd-ı hamse mollası ve Mekke pâyesi olmuştur. 1297 (1880) yılından sonra vefat etti. (IV. 5/6)

Fâzıl Mehmed Efendi (Kebecizâde) Hayrîye tüccarından Mehmed Ârif Ağa'nın oğludur. Rızâ Paşa'nın divan efendisi ve Bursalı Rızâ Efendi'nin kız kardeşinin kocası ve gazhane müdürüydü. 1290'da (1873) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. (IV. 5)

Fâzıl Mehmed Paşa Ebûlbeka Kefevî sülâlesinden Ahmed Şerif Efendi'nin torunu ve Sofya kadısı Mustafa Nureddin Efendi'nin oğludur. Bosnalıdır. 1239'da (1823/24) müderris, 1242'de (1826/27) Bosna nakibüleşraf kaymakamı, 1249'da (1833/34) Belgrad mollası, sonra Bosna müteselliimi oldu. 1250'de (1834/35) rütbe-i sâliseye ve 1257'de (1841) mîrlivâlığa meslek değiştirdi. Sonra İstanbul'a gelip Âlî Paşa'ya, şiir ve dirayetiyle bağlanıp 1280'de (1863/64) İzmit mutasarrıfı olmuştur. Sonra Bosna'ya gitti ve 1295'de (1878) yine döndü. 14 Muharrem 1300'de (25 Kasım 1882) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Fâzıl, usta şairdir. Yaşı 80'i geçmişti. Oğlu mevâlîden Mustafa Hayreddin Efendi'dir. (IV. 6)

Fâzıl Mustafa Efendi (Seyyid) Müderris ve Galata mollası olup 26 Zilka'de 1256'da (19 Ocak 1841) vefat etti. (IV. 473)

Fâzıl Mustafa Paşa Mısırlı İbrahim Paşa'nın ikinci oğludur. 1245 (1829/30) tarihlerinde doğmuştur. 1262'de (1846) Mısır'dan İstanbul'a gelip sânîye ile sadâret mektûbî kalemine çerağ olundu. Sonra Mısır'a gidip Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) tekrar gelmiş ve ûlâ evveli ile Meclis-i Vâlâ'ya aza olmuştur. Şa'bân 1274'de (Mart-Nisan 1858) vezirlik ihsan buyuruldu. Rebiyülâhir 1275'de (Kasım 1858) Meclis-i Tanzimat azası olup Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Meclis-i Vâlâ'ya nakledildi. O sene Cemaziyelevvelinde (Kasım 1861) maarif nâzırı, Receb'de (Ocak 1862) maliye nâzırı, Şevvâl 1279'da (Mart-Nisan 1863) Mecâlis-i Âliye'ye memur, Cemaziyelevvel 1282'de (Eylül-Ekim 1865) yeni kurulan Meclis-i Hazâin'in reisi olup Şevvâl'de (Şubat-Mart 1866) azledilmiş olarak Avrupa'ya gitti. 21 Cemaziyelevvel 1284'de (20 Eylül 1867) İstanbul'a gelip 15 Rebiyülâhir 1286'da (25 Temmuz 1869) Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. Muharrem 1287'de (Nisan 1870) ikinci defa maliye nâzırı olup 24 Ramazan 1287'de (18 Aralık 1870) ayrıldı. Receb 1288 sonlarında adliye nâzırı olup o sene Zilka'desinde (Ocak-Şubat 1872) ayrıldı. 4 Zilka'de 1292'de (2 Aralık 1875) vefat eylemiştir. İlim, fazilet, cömertlik ve keremi ve doğruluğu ve cerbezesi vardı. Doğuştan tek gözlü olup fark edilmez surette camdan göz kullanırdı. Oğulları vezir Osman Paşa ile Mehmed Ali Paşa ve İbrahim Paşa'dır. (IV. 481)

Fâzıl Osman Paşa Mısırlı Fâzıl Mustafa Paşa'nın en büyük oğludur. Kü-

çük yaşında mîrimîran ve Cemaziyelâhir 1293'de (Haziran 1876) rütbe-i sânîye-i vezirlik verilmiştir. Ramazan 1314'de (Şubat 1897) Mısır'da attan düşerek vefat eyledi. Yaşı 50'yi bulmuştu. (IV. 863)

Fâzıl Paşa Maglaylıdır. Beylerden olup 1061'de (1651) Bosna valisi oldu ve 1062'de (1652) azledildi. 1063'de (1653) ikinci defa tayin edildi ve yine azlolundu. 1067'de (1656/57) oraya üçüncü defa vali olup 1068'de (1657/58) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (IV. 5)

Fazlî Ağa Topçu zâbiti olup Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine muharebesinde şehid olmuştur. (IV. 23)

Fazlî Beyzâde *bak.* Osman Paşa

Fazlî Çelebi Şehzâde Mehmed'e ve sonra Şehzâde Mustafa'ya kâtip olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat etti. *Nahlistan* adında bir eseri ve başka eserleri olup şairdir. (IV. 23)

Fazlî Fazlullah Paşa Bosnalıdır. Enderûn'dan yetişip 1055'de (1645) vezirlikle Anadolu valisi oldu. O sene Şevvâlinde (Kasım-Aralık) padişah musâhibi olup 1057'de (1647) kapdan-ı deryâ ve Cemaziyelevvel'de (Haziran 1647) azledilip Rumeli'ye asker sürücüsü oldu. Dönüşte yine kubbe veziri olup 1058'de (1648) taşraya gönderildiyse de az müddette yine kubbe veziri oldu. 1058'de (1648) Temeşvar valisi, 1060'da (1650) Bosna valisi olup düşmana galebe eyledi. Sonra tekrar Temeşvar valisi olup 1068'de (1657/58) vefat etti. Cimri ve hırslı olup lâübâlî-meşrep ve sadedildi. Bugün Binbirdirek denilen yerde sarayı olduğundan orada adı kaldı. (IV. 23)

Fazlî Mehmed Ağa Enderûn'dan çıkma olup Bekir Efendi damadı olmakla onunla meşhur oldu. Çıkıp kapıcıbaşı olarak II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etmiştir. (IV. 24)

Fazlî Mehmed Efendi İstanbulludur. Tavşantaşı'nda İshak Baba Dergâhı'nda Rıfâî şeyhi olup seçkinler arasında meşhur olmuş, 50 seneyi aşkın şeyhlikten ve yaşı 70'i geçtikten sonra Muharrem 1316 ortalarında (Haziran 1898 başları) vefat ederek tekkeye defnedilmiştir. Güzel konuşur ve hoş-sohbet bir zat idi. (IV. 866)

Fazlî Paşa Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1105'de (1693/94) başbaki kulu, 1106'da (1694/95) yeniçeri başkâtibi, 1107'de (1695/96) sadâret kethüdâsı, 1108'de (1696/97) Adana ve Trablus beylerbeyi olup Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine'de şehid oldu. (IV. 23)

Fazlî Paşa 1228'de (1813) doğdu. Tophane'de yetişip 1284'de (1867/68) mîrlivâ olmuş ve Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) sonlarında vefat eylemiştir. (IV. 24)

Fazlî Paşa (İsfenahî) Enderûn'da seferli odasından yetişip çukadar-ı şehriyârî oldu. 1112'de (1700/01) Çirmen beylerbeyi oldu. 1123'de (1711) Eskişehir, 1126'da (1714) Ankara valisi oldu. Bir-iki sene sonra orada vefat etmiştir. Oğulları, ricâlden Mehmed Bey, Ali Bey ve Mustafa Bey'dir. (IV. 23)

Fazlî Paşa (Koca) Yükselerek hayli müddet cebecibaşı oldu. 1094'de (1683) azledilip 1095'de (1684) yine

cebecibaşı, 1097'de (1686) sipahiler ağası ve o sene surre emini, 1098'de (1687) üçüncü defa cebecibaşı oldu. 1099'da (1688) azledildi ve sonra vefat etti. (IV. 23)

Fazlî Paşazâde *bak.* Ali Bey; Mehmed Bey; Mustafa Bey

Fazlî Paşazâde Ispanakçı Fazlî Paşa oğulları olsa gerektir. Oğulları kapıcıbaşılıkla parladılar. "Ispanakçızâdeler" bundan türemiştir. (IV. 699)

Fazlullah Efendi Ak Şemseddin'in oğludur. (IV. 21)

Fazlullah Efendi Birgivî Mehmed Efendi'nin oğludur ki ulemâdandır. Sultan Selim Camii vâizi iken 1032'de (1623) vefat etmiştir. Bir mübarek pîrdi. Oğlu sudûrdan İsmetî Efendi'dir. (IV. 21; IV. 121)

Fazlullah Efendi Sivaslıdır. Müderris olup 1037'de (1628) vefat eyledi. Sâlihdi. (IV. 21/22)

Fazlullah Efendi Hoca Abdullah'ın oğlu Mehmed Abdüssemî'nin torunu olup 990'da (1582) Taşkent'de vefat eden Mehmed Said b. Mes'ud'un oğludur. Amcası Ahmed Taşkendî'den el alıp İstanbul yoluyla hacca gitti. Döndükten sonra 1016'da (1607) Emir Buharî Tekkesi şeyhi oldu. Zilka'de 1046'da (Nisan 1637) vefat etti. Eyüp'de Baba Haydar Nakşibendî Dergâhı'nda medfundur. Ehl-i haldi. Yerine oğlu Abdullah Efendi şeyh oldu. Bunun annesi, Şerife Hidâyetullah binti Ayşe binti Fâtıma binti Ahmed Buharî'dir. Şevvâl 1080'de (Mart 1670) 80 yaşında vefat etti. Cezbesi galipti. Babasının yanında medfundur. Oğlu ikinci Fazlullah Efendi olup Emir Buharî Tekkesi'ne ve sonra Hekim Çelebi Tekkesi'ne şeyh olmuştur. Hacca giderek dönüşte Mısır'da 1121' de (1709) vefat etmiştir. 72 yaşındaydı. Üç dilde şair, edipdi. Oğlu Abdülkebir Efendi, 1122'de (1710) Emir Buharî Tekkesi şeyhi olup 25 Receb 1131'de (13 Haziran 1719) vefat etti. Baba Haydar'da defnedildi. Oğlu Mehmed Refi' Efendi, yerine şeyh olduysa da 1132'de (1720) vefat edip kardeşi Abdurrahman Efendi şeyh oldu. 1188'de (1774) vefat etti. Yerine oğlu Hamdullah Efendi şeyh olup 8 Ramazan 1212'de (24 Şubat 1798) 43 yaşında vefat eyledi. Orada medfundurlar. (IV. 22)

Fazlullah Efendi Keşfî Ca'fer Efendi Tekkesi'ne 1055'de (1645) şeyh olup 1065'de (1655) vefat etmiştir. (IV. 22)

Fazlullah Efendi Tophanelidir. Müderris olup Zilka'de 1120'de (Ocak 1709) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Nakşibendî ve sâlihti. (IV, 22)

Fazlullah Efendi (Hatvanîzâde) Müderris olup 1161'de (1748) vefat eyledi. (IV. 22)

Fazlullah Mehmed Bey Seyyid Hasan Paşa'nın soyundan Hacı Hüseyin Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 2 Ramazan 1245'de (25 Şubat 1830) vefat etti. Kayalar'a defnedildi. (IV. 23; II. 219)

Fazlullah Mehmed Efendi Yenişehirli Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, sonra Mekke pâyesi oldu. 11 Şevvâl 1181'de (2 Mart 1768) vefat etti. Kanlıca'da babasının yanında medfundur. (IV. 22)

Fazlullah Mehmed Efendi Şeyh Nasûhî Efendizâde Alâeddin Efendi'nin oğludur. Babasının vefatında yerine şeyhliğe geçti. 1218'de (1803/04) vefat eylemiştir. İlim, fazilet ve hakikati câmî idi. (IV. 22)

Fazlullah Mehmed Efendi Ergirilidir. Kâtip ve sonra hâcegândan oldu. Maden mukataacısı ve sonra Ergiri voyvodası oldu. 1219'da (1804/05) İstanbul'da vefat etti. Sofular'da medfundur. Oğlu Halil Bidarî Efendi olup 1214'de (1799/1800) vefat ile oraya defnolunmuştur. (IV. 23)

Fazlullah Mehmed Efendi (Kametîzâde) Abdülcelâl Nureddin Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) sonlarında vefat etti. (III. 301)

Fazlullah Mehmed Efendi (Kametîzâde) Kadı olup 27 Ramazan 1208'de (28 Nisan 1794) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 22)

Fazlullah Mehmed Paşa (Sahhaflar Şeyhizâde) Sudûrdan Es'ad Mehmed Efendi'nin kardeşidir. Enderûn'dan başta askere girip miralay olduysa da bir-iki defa rütbesi kaldırılmış ve sonra Tophane'ye mîrlivâ dahi olabilip sonra emekli edilmiştir. 1277 (1860/61) yılına doğru vefat etmiştir. (IV. 23)

Fazlullah Paşa I. Mehmed (Çelebi) devrinde (1413-1421) Gebze kadısı olup tıptaki bilgisiyle saraya alındı. II. Murad ve II. Mehmed'e (Fâtih) nedim ve vezir oldu. Fâtih devri (1451-1481) başlarında vefat eylemiştir. Fakihdi. (IV. 21)

Fedaî *bak.* Ali Paşa

Fedayî Çelebi Ayntablıdır. Bu senelerde (1600-1610 arası) vefat etmiştir. III. Mehmed devri (1595-1603) şairlerindendir. (IV. 12)

Fedayî İsmail Bey İstanbulludur. Kilâr-ı âmire kâtibi olup Peşte'de 1015'de (1606/07) şehid oldu. Şairdir. (IV. 12)

Fehim Bey Ser-etıbbâ Sâlih Efendi'nin oğludur. Tercüme hulefası ve mâbeyn-i hümâyûn kâtibi ve sonra Ankara ve Mamuretülaziz mektupçusu oldu. 1299'da (1882) vefat etti. (IV. 31)

Fehim Bey Arnavutdur. Ferhâd Efendi'nin oğlu olup Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) tüfengî-i padişâhî olup sonra kaymakamlık ve mîrimîranlık ile kayrıldı. Cidde vali kaymakamı da olduktan sonra 22 Şevvâl 1307'de (11 Haziran 1890) vefat eylemiştir. (IV. 31)

Fehim Hüseyin Efendi (Hâfız) Şeyhülkurrâ Hacı Hüseyin Efendi'nin(→) torunu, Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Rüûs kalemi kâtiplerinden olup 17 Muharrem 1234'de (16 Kasım 1818) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 209)

Fehim İbrahim Bey Ricalden Şerif Halil Bey'in oğludur. Bâbıâlî'den yetişip Receb 1277'de (Ocak 1861) Bâbıâlî evrak müdürü olmuştur. 3 Şevvâl 1285'de (17 Ocak 1869) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 30)

Fehim İbrahim Efendi Hanyalıdır. 1228'de (1813) doğdu. Mısır'a gitti. Sonra Yakova müdürü olup sonra Küçük Mehmed Ali Paşa'ya kethüdâ olmuştur. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 30)

Fehim Mahmud Efendi Trabzon'da Hatuniye müderrisi olup 1172'de (1758/59) vefat eylemiştir. Beyoğlu'nda medfundur. (IV. 30)

Fehim Mahmud Efendi Tekfurdağlıdır. 1220'de (1805) doğup İstanbul'a geldi. Sonra Musul tahrirat kâtibi oldu. 1269'da (1852/53) azledildi. Şairdir. (IV. 30)

Fehim Mehmed Emin Paşa (Müftîzâde) Erzurumludur. Mîrimîran ve 1270'de (1853/54) Kars mutasarrıfı olmuştur. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. (IV. 30)

Fehim Mehmed Fârig Efendi Babası Akşehir müftüsüdür. Kendisi meşhur şairlerden olup 1225 (1810) yılından sonra vefat etti. *Divan*'ı vardır. (IV. 30)

Fehim Mustafa Efendi Defterhane kesedarı olup 1176'da (1762/63) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 30)

Fehim Mustafa Efendi Yusuf Paşa'nın mühürdarı olup kapı kethüdâsı ve hâcegânda'ı olup 3 Rebiyülâhir 1233'de (10 Şubat 1818) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 465)

Fehim Paşa Lofçalı Genç Ağa'nın ikinci oğludur. Taşra kaymakamlıklarında bulunup mîrimîran olmuştur. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) sonlarında vefat eyledi. Edepliydi. Büyük kardeşi merhum İbrahim Derviş Paşa'dır. (IV. 30/31)

Fehim Süleyman Efendi 1203'de (1788/89) doğup divan kalemine girdi. Sonra darbhane kâtibi, voyvoda ve müsellim olup sonra Karagümrük'de evinde emekli oldu. 15 Rebiyülevvel 1262'de (13 Mart 1846) vefat etmiştir. *Sefineti'ş-Şuarâ* ve *Gazeliyat-ı Sâib şerhi* bunundur. Meşhur şairdir. (IV. 30)

Fehmî Abdullah Efendi (Baltacızâde) Kasımpaşalıdır. Baltacı kadılardan Hüseyin Efendi'nin oğludur. Baltacı Ocağı'nda müezzindi. 1139'da (1726/27) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 29)

Fehmî Abdurrahman Efendi İstanbulludur. Evkaf müfettişliği kâtibi olup 1138'de (1725/26) vefat etti. Şairdir. (IV. 30)

Fehmî Efendi Anadolu kadılarından olup İstanbul'a gelip 1265'de (1849) memleketine gitti. Birkaç sene sonra vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 30)

Fehmî Efendi (Hacı) Erzincanlıdır. "Terzi Baba" demekle meşhur Şeyh Hayatî'den el almıştı. Güzel konuşur ve edip olup İstanbul'da bile ağırlanmıştı. Buradan Mekke'ye gidip 1299'da (1882) vefat eylemiştir. (IV. 30)

Fehmî İbrahim Efendi (Çukacızâde) Bursalıdır. Müderris olup 1189'da (1775) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 29)

Fehmî Mehmed Efendi (Kınalızâde) Ali Efendi'nin oğludur. Müderris olup 32 yaşında iken 28 Şevvâl 1004'de (25 Mayıs 1596) vefat etmiştir. Âlîm, zekî ve şairdi. İmtihan risalesi vardır. Kayınpederi Nişancı Mehmed Paşa'nın camiine defnedildi. (IV. 132; III. 501)

Fehmî Mustafa Efendi (Uncuzâde) İstanbulludur. Eyyûb Paşa ile Mısır'a giderken vebadan 1050'de (1640) vefat etmiştir. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 30)

Felekeddin Hamid'in oğludur. Selçuklulardan ayrılan beylerden olup Eğridir şehrini kurup adını "Felekâbâd" koydu. Sahip olduğu sancak Hamid Sancağı diye ünlü oldu. Sultan Osman Gazi'nin (hd 1299-1326) çağdaşıdır. Evlâdından Hüseyin Bey zamanında bu sancak Osmanlı ülkesine katıldı. (IV. 26)

Fenârî *bak.* Şemseddin Mehmed

Fenârîzâde *bak.* Abdülbâkî Efendi; Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; Âlâeddin Ali; Hasan Çelebi; Lâtif Efendi; Mahmud Efendi; Mehmed Efendi;

Mehmed Şah; Muhyiddin Efendi; Muhyiddin Mehmed Efendi; Şeyhî Mehmed Efendi; Yusuf Efendi

Fenârîzâde II. Murad'ın (hd 1421-1451) şeyhülislâmı Şemseddin Fenârî oğullarıdır. Şeyhülislâm, kazasker ve molla olmuşlardır. Geçen asır ortalarına kadar mollalardan torunları görülmüştür. (IV. 699)

Fenâyî Ali Efendi Selâmî Ali Efendi'nin halifelerinden olup Selâmî Tekkesi'ne 1126'da (1714) şeyh oldu. 1158'de (1745) vefat eyledi. Üsküdar'da tekkesi vardır. (III. 536)

Fenâyî Mustafa Efendi (Odabaşı Şeyhi) Şumnuludur. Yeniçeri kollukçularından olup sonra Halvetî tarikatine girdi. Sonra Şeyh Selâmî Efendi'ye bağlanıp feyz aldı. Şeyhlerin büyüklerinden iken 1115'de (1703/04) vefat eylemiştir. Ermiş sayılanlardan olup ilâhîleri vardır. Torunu İbrahim Efendi'dir(→). (IV. 413)

Fennî Bey Hezargradlı İzzet Ahmed Paşa'nın oğludur. Saraya alınıp yetişerek IV. Mustafa'ya sırkâtibi oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) vefat etti. Şairdir. (IV. 26)

Fennî Efendi Kibar dairelerinde büyüyüp hâcegândan olmuştur. 1185'de (1771/72) hacdan döndükten sonra vefat eyledi. Şairdir. (IV. 26)

Fennî Efendi Hakkâkbaşı olup 1248'de (1832/33) vefat etmiştir. Hakk sanatında ustaydı. Bu sanatta Azmî İsmail Efendi ve Vefa Efendi ve Sâmî Efendi haylice şöhret bulup Azmî Efendi 20 sene evvel, Vefa Efendi ve Sâmî Efendi yakın zamanda vefat ettiler. (IV. 26)

Fennî Hüseyin Dede 1062'de (1652) Bezirgân Tekkesi şeyhi olup 1085'de (1674) vefat etti. (IV. 26)

Fennî Mehmed Dede İstanbulludur. Cihangirî Hasan Efendi ile Bursalı Sâlih Dede'den Halvetî ve Mevlevî oldu. Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa'ya bir kaside takdim etti. Karşılığında cizye kâtibi ve padişah musâhibi oldu. Sonra Rumelihisarı'ndaki yalısına çekilip 1120'de (1708) vefat etti. Âlîm ve şair olup *Divan*'ı vardır. (IV. 26)

Fennî Timur Mehmed Efendi Erzurumludur. 1244'de (1828/29) Erzurum'dan Trabzon'a gelip Gümüşhane, Karahisar-ı Şarkî ve Canik mütesellimliklerinde bulundu. 1261'de (1845) vefat eylemiştir. Usta şair olup oğulları da kendisine benzemiştir. Küçüğü Pertev Paşa olup vefat etmiştir. Büyüğü Ali Kemâlî Paşa'dır. (IV. 26)

Ferâgî Mehmed Çelebi Edirnelidir. Yeniçeri olup Bursa'da sâkindi. 1014'de (1605/06) vefat etti. Şairdir. (IV. 12)

Ferâgî Osman Paşa (Abdülbâkî Beyzâde) (Koca) "Hoca Hısımı" denmesi, Hoca Sa'deddin Efendi'ye yakınlığındandır. Yetişerek Trablusşam defterdarı, 999'da (1591) İçel mutasarrıfı, sonra Gence muhafızı oldu. 1004'de (1595/96) azlolundu. 1006'da (1597/98) Şirvan, 1007'de (1598/99) Sivas valisi oldu. Sonra 1013'de (1604/05) Diyarbekir ve o sene Şam valisi oldu. 1014'de (1605/06) harpde vefat etti. Şairdir. (III. 417)

Ferah Ali Paşa Gürcü ve köledir. Koca Abdî Paşa'ya divan kâtibi olup sonra mîrimîran rütbesiyle Bursa mutasarrıfı oldu. Bazı Çerkes kabilelerini dine davete memur olup Zilhicce 1195'de (Kasım-Aralık 1781) Soğucak muhafızı oldu. Şevvâl 1198'de (Ağustos-Eylül) Ankara eyaletinin eklenmesiyle vezirlik verildi. Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) vefat eyledi. Türbesini

yapıp vefatından 40 gün evveli o türbede geceledi. Vefatına iki gün kala zikir ve tevhide başlayıp o hal ile dünyayı terk eyledi. Zevcesi de üç gün geçince vefat edip yanına defnedildi. Tarikatten el almış olup Çerkeslerin Müslümar olmasına hayli hizmet eylemiştir. (IV. 13)

Feraizci *bak.* Sâlih Efendi

Feraizîzâde *bak.* Ali Şâkirî Efendi; Said Mehmed Efendi

Feraşelizâde *bak.* Mehmed Paşa

Ferdî Çelebi İstanbulludur. III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat etti. Şiire yetenekli, güzel yüzlü, gençliğinde vefat etmiş acınacak bir şairdir. (IV. 15)

Ferdî Hüseyin Efendi Bazı vezirlere kethüdâ olup Mısır'da mukabeleci ve sonra hâcegândan olarak sipah kâtibi ve maliye tezkirecisi oldu. 1120'de (1708) vefat etti. Şairdir. (IV. 15)

Ferecullah Efendi İranlıdır. Orada Kasım Mirza'nın kitapçısıydı. Sonra İstanbul'a geldi. 1268'de (1852) vefat eyledi. Yûşa Dağı'nda medfundur. Türkçe ve Fransızcayı bilir ve şairdi. (IV. 13)

Fergad Baba (Hacı) Mısırlıdır. Şeyh ve sahih nesepli seyyid olup 1278'de (1861/62) vefat ile Yusufpaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 15)

Ferhâd Kardeş Hacı Mehmed ile Valide Nurbânû Sultan Camii yapılırken enkazını istemişler ve ihsan buyurulmakla o enkaz ile 995'de (1587) bir mescit yapmışlardır. Vefatında Seyitahmetderesi'ne defnedildiler. (IV. 16/17)

Ferhâd (Hacı) Kasım Paşa'nın azatlı kölesidir. Karaîlık Camii'ni yaptırdı. (IV. 15)

Ferhâd Ağa II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) sekbanbaşı oldu. Bir kiliseyi camiye çevirip Sekbanbaşı Camii adını aldı. Görevinde vefat eylemiştir. (IV. 15)

Ferhâd Ağa Kilâr-ı âmireden yetişti. Kuloğlu Camii yanında bir mektep inşa eyledi. (IV. 17)

Ferhâd Bey Beylerden olup II. Bâyezid devrinde (1481-1512) Mısır serhaddinde muhafızdı. 889'da (1484) şehid oldu. (IV. 15)

Ferhâd Bey Yükselip Malta beyi oldu. 979'da (1571) Kıbrıs muharebesinde şehid oldu. (IV. 16)

Ferhâd Efendi Serdârlar kâtibi olup Zilhicce 1231'de (Ekim-Kasım 1816) vefat etti ve Cerrahpaşa'ya defnedildi. (IV. 18)

Ferhâd Hoca II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) saray hizmetlilerinden olup Asmalı Mescid'i yapmıştır. Vefatında mihrabı önüne defnedilmiştir. (IV. 15)

Ferhâd Mehmed Bey (Hacı) Siroz hânedanından olup 3 Şevvâl 1238'de (13 Haziran 1823) İstanbul'da vefat etti. Üsküdar'a defnedilmiştir. (IV. 18)

Ferhâd Paşa I. Bâyezid'in (Yıldırım) (hd 1389-1402) hazinedarı olup sonra vezir oldu. Bursa'da vefat eylemiştir. Şeyhi Dâvud Dede yanına defnedildi ve Dâvud Dede'nin üzerine türbe yaptı. (IV. 15)

Ferhâd Paşa Arnavutdur. Saraydan yetişip yeniçeri ağası oldu. 922'de (1516) Rumeli beylerbeyi, 927'de (1521) Şam beylerbeyi ve 930'da (1524) üçüncü vezir oldu. 931'de (1524/25) Semendire sancağı ile azledildi. 4 Muharrem 932'de (19 Ekim 1525) Edirne'ye getirilip orada vefat etti. Hırslıydı. (IV. 15/16)

Ferhâd Paşa Mustafa Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan yetişip çıkışında ikinci kapıcıbaşı, 960'da (1553) yeniçeri ağası olup 965'de (1557/58) Kastamonu sancağı ile beylerbeyi oldu. 972'de (1564/65) üçüncü vezir olup 974'de (1566/67) Hümâşah Sultan binti Şehzâde Mehmed nikâhlandı. Kendisine Sultan Bâyezid Camii haremine bakan bir saray inşa eyledi. 24 Şevvâl 982'de (6 Şubat 1575) vefat etti. Tabibin bilgisizliği vefatına sebep oldu diye iddia olunmuştur. Eyüp'de medfundur. Hattat olup ekseriya Mushaf-ı Şerif yazar ve 100 altına satardı. Teçhiz ve tekfinini helâl maldan vasiyet etti. Bir mushafı Sultan Bâyezid Türbesi'nde mevcuttur. Hanım Sultan'dan beş oğlu ve bir kızı olmuştur. Büyük oğlu Mustafa Bey(→), diğer oğlu Osman Bey'dir(→). Dördüncü oğlu İbrahim Paşa ve beşinci oğlu Hüsnî Bey'dir. Mustafa Bey'in oğlu müderris Süleyman Bey, 1065'de (1655) vefat eyledi. Bunun oğlu Ahmed Paşa, onun oğlu Mustafa Paşa ve bunun oğlu da İsmail Paşa'dır. (IV. 16)

Ferhâd Paşa Beylerden ve sonra beylerbeyilerden oldu. 995'de (1587) Gence beylerbeyi olup 998'de (1590) vefat etti. (IV. 16)

Ferhâd Paşa Arnavutdur. Enderûn'da yetişip kapıcıbaşı, mîrahûr ve sonra yeniçeri ağası oldu. 992'de (1584) ayrıldı, sonra Rumeli valisi ve ardından İran seraskeri oldu. Güzel hizmetinden dolayı vezirlik verildi. İran savaşlarını galip gelerek sona erdirmekle meşhur olup 999'da (1591) sadrazam oldu. Sekiz ayda 1000 başlarında (1591 sonları) azledildi. Sonra sadâret kaymakamı ve ikinci vezir oldu. Cemaziyelâhir 1003'de (Şubat 1595) ikinci defa sadrazam olmuştur. Şevvâlinde (Haziran 1595) azledildi ve 1004'de (1595/96) vefat eyledi. Eyüp'de kolluk karşısında defnedildi. Gayretli, akıllı, tedbirli ve cesurdu. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (IV. 17)

Ferhâd Paşa Çerkesdir. Yetişerek Özdemirzâde Osman Paşa'ya kethüdâ oldu. Cemaziyelevvel 996'da (Nisan 1588) Kefe, sonra Revan beylerbeyi, 1004'de (1595/96) Diyarbekir ve o sene Gence valisi oldu. O taraflarda vefat etmiştir. Yiğitlerdendi. (IV. 17)

Ferhâd Paşa Maliyeden yetişip 1002'de (1593/94) Anadolu defterdarı oldu ve hayli müddet bu hizmette bulundu. Sonra beylerbeyi olarak 1025'de (1616) Diyarbekir ve 1027'de (1618) Haleb beylerbeyi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 17)

Ferhâd Paşa Deryâ beylerinden olup paşa olmuştu. 1067'de (1656/57) kötü hizmeti dolayısıyla cezalandırıldı. Birlikte suçlandıkları Tophaneli Sipahizâde Mehmed, Pusulacızâde Mehmed ve Arab Kasım kapdanlar da cezalandırıldılar. (IV. 17)

Ferhâd Paşa Bostancı Ocağı'ndan yetişip haseki, Cemaziyevvel 1200 (Mart 1786) sonlarında bostancıbaşı, 8 Muharrem 1204'de (28 Eylül 1789) vezir rütbesiyle Rumeli sürücüsü, sonra Hotin valisi ve 1205'de (1790/91) Diyarbekir valisi oldu. 1207'de (1792/93) azledildi. 1209'da (1794/95) Adana eklenmesiyle Silistre muhafızı, bir-iki ayda Selânik valisi, Cemaziyelevvel 1210'da (Kasım 1795) İnebahtı, ardından Hanya ve Rebiyülevvel 1211'de (Eylül 1796) Kandiye valisi oldu. Cemaziyelevvel 1213'de (Ekim 1798) vefat etmiştir. (IV. 18)

Ferhâd Paşa Yükselerek beylerbeyilerden olmuş ve Zilhicce 1224'de (Ocak 1810) vezirlikle Erzurum valisi ve Şark seraskeri olup 1226'da (1811) azledilmiş ve daha sonra vefat etmiştir. (IV. 18)

Ferhâd Paşa Husrev Paşa'nın kölesidir. Nizâmiye askerliğinin kuruluşunda kapı yoldaşlarıyla askere girdi. Terfi ederek livâ oldu. 1279'da (1862/63) emekli edilmiştir. 1292'de (1875) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 18)

Ferhâd Paşa (Deli) Bostancı Ocağı'ndan yetişip 1003'de (1594/95) bostancıbaşı oldu. O sene padişahın vefatında gizlice Manisa'da Şehzâde Mehmed'i davete, Gazanfer Ağa tarafından gönderilmiştir. Mükâfaten Mısır vilayeti ihsan olunup gitmemekle mansıbı açık bırakılarak 7000 altın verilmiştir. Rebiyülâhir 1011'de (Eylül-Ekim 1602) bu hizmetten yeniçeri ağası olup Ramazan'da (Şubat-Mart 1603) azledildi. 1012'de (1603/04) Şam valisi, 1014'de (1605/06) Haleb ve sonra Rumeli valisi oldu. 1015'de (1606/07) vezirlikle Anadolu seraskeri olup o sene hizmet edemeden vefat etmiştir. Haddini bilmez, sinirli ve kötü dilliydi. (IV. 17)

Ferhâd Paşa (Deli) Beylerden olarak beylerbeyiliğe gönderilmişti. 1069'da (1658/59) oğlu Yahyâ Bey'le birlikte Abaza Hasan'a bağlı olduğundan idam edildiler. (IV. 17/18)

Ferhâd Paşa (Solak) Enderûn'da terbiye edilip I. Selim (Yavuz) ile harpde bulunmuş ve Teke beyi olmuştur. Sonra yükselerek Yemen beylerbeyi oldu. Sonra oradan çağrılıp 951'de (1544) Bağdad beylerbeyi olmuş ve 952'de (1545) ayrılmıştır. Sonra 967'de (1559/60) Karaman beylerbeyi olup harpde yaralandı. Sonra tekrar Bağdad valisi olup orada vefat eyledi. Kâmil, bilgili, tarih bilir, perhizkârdı. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (IV. 16)

Ferhâd Paşa Şeyhi *bak.* Mehmed Efendi

Ferhâd Paşazâde *bak.* İsmail Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Ağa; Mustafa Paşa; Süleyman Efendi

Ferhâd Paşazâde I. Süleyman'ın (Kanunî) oğlu Şehzâde Mehmed'in damadı Ferhâd Paşa oğullarıdır ki, 1200 (1786) yıllarına kadar devam etmiştir. (IV. 699)

Ferid Abhülhamid Paşa İstanbulludur. Mektûbî-i sadârete girip Lebib Efendi'ye damad oldu. 1255'de (1839) âmedî hulefâsından olup Sultan Abdülmecid devri başlarında mâbeyn-i hümâyun başkâtibi oldu. Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) bâlâ rütbesiyle serasker müsteşarı, Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülâhir 1280'de (Eylül-Ekim 1863) evkaf nâzırı, Cemaziyelevvel 1282'de (Eylül-Ekim 1865) yine Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülevvel 1283'de (Temmuz-Ağustos 1866) Âdile Sultan kethüdâlığı ile ikinci defa evkaf nâzırı, 20 Zilka'de 1284'de (15 Mart 1868) sadâret müsteşarı ve Cemaziyelâhir 1286'da (Eylül 1869) mahkeme-i nizâmiye reisi, Rebiyülâhir 1287'de (Temmuz 1870) icra cemiyeti reisi ve 15 Şevvâl 1287'de (8 Ocak 1871) vâlide sultan kethüdâsı olup 3 Zilka'de 1287'de (25 Şubat 1871) riyâsetten azledildi. 29 Rebiyülevvel 1288'de (18 Haziran 1871) vezir rütbesiyle kethüdâlığa ilâveten hazine-i hassa nâzırı, 25 Cemaziyelâhir'de (11 Eylül 1871) kethüdâlığa ilâveten

bahriye nâzırı ve yine 4 Ramazan'da (17 Kasım) kethüdâlığa ilâveten ikinci defa hazine-i hassa nâzırı ve 21 Zilhicce 1291'de (29 Ocak 1875) ilâveten bahriye nezâreti vekili oldu. 29 Muharrem 1292'de (7 Mart 1875) vefat etti. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Akıllı, edip, münşî, tedbirliydi. Büyük oğlu, ricâl-i bâlâdan Ahmed İzzeddin Bey, Şûrâ-yı Devlet tanzimat dairesi reisi ve diğeri Sa'deddin Bey, taşra mektupçusudur. Bir oğlu da Şâdân Bey'dir. (IV. 19)

Ferid Çelebi İstanbulludur. III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (IV. 18)

Ferid İbrahim Bey Hâcegândan İsmail Efendi'nin oğludur. 1203'de (1788/89) saraya girip hazine-i hümâyun kâtibi ve sonra Mihrimâh Sultan evkafı mütevellisi oldu. 12 Şevvâl 1257'de (27 Kasım 1841) surre emini iken Şam'da vefat etti. Şairdir. (IV. 18)

Ferid İbrahim Efendi (Muhyîzâde) Said Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve 1275'de (1858/59) Mekke pâyesi, Cemaziyelevvel 1277'de (Kasım-Aralık 1860) İstanbul pâyesi ve Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) Anadolu pâyesi oldu. Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) icra cemiyeti azası olup 28 Zilhicce 1292'de (25 Ocak 1876) vefat etti. Rumelihisarı'na defnedildi. Sâlih, orta halliydi. Damadı Sa'deddin Efendi ve oğlu Reşad Bey'dir. (IV. 19)

Ferid Mehmed Bey (Seb'azâde) Tahran maslahatgüzarı Ali Nâmık Efendi'nin oğlu ve sadrazam Mehmed Said Paşa'nın küçük kardeşidir. Kalemden yetişerek tahrir-i emlâk hizmetlerinde bulunarak nihayet tahrir-i emlâk müdürü oldu. 4 Cemaziyevvel 1300'de (13 Mart 1883) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Türbesi'nde medfundur. İşe elverişli ve kabiliyetliydi. (IV. 19)

Ferid Mehmed Efendi Gülşenî şeyhi Abdülhamid Efendi'nin oğlu olup maliyeden yetişerek defterdarlıklarda bulundu ve Meclis-i Maliye azası oldu. 2 Şevvâl 1279'da (23 Mart 1863) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 18)

Ferid Mehmed Efendi Maliyeden yetişip Bağdad defterdarı oldu. 9 Ramazan 1281'de (5 Şubat 1865) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (IV. 297)

Ferid Mehmed Efendi (Hacı) Maliye defterdarlarından olup Bağdad'dan azledilmiş olarak 25 Şa'bân 1282'de (13 Ocak 1866) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (IV. 18)

Ferid Paşa Topçu livâlarından olup Receb 1308'de (Şubat 1891) Şam'da vefat etmiştir. (IV. 19)

Feride Hanım Kastamonuludur. Hamamcı Reşid Efendi'nin kızı olup kâtip Râif Efendi'nin eşidir. 1270'de (1853/54) İstanbul'a gelip şiir ve inşa ile şöhret bulmuştur. Sonra vefat etmiştir. (IV. 19)

Feridî Mehmed Efendi Kadı olup 1092'de (1681) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 20)

Feridun Ahmed Paşa Başdefterdar Çivizâde Abdullah Çelebi'nin yanında yetişti. Sonra Divan-ı Hümâyun kâtiplerinden olup Sokollu Mehmed Paşa'ya intisap etti. Safer 974'de (Ağustos-Eylül 1566) bizzat Mehmed Paşa harbe girdikte "Mir. ba'd sen kendin asıl ma'rekeye varmayıp, umûr-ı din ü devlet ve nizam-ı adlü intizâm-ı saltanat bâbında kaim ve daim olasın ve

nûr-ı didem Selim Han'ı ve asker-i İslâmı ve seni Hüda'ya ısmarladım ve kâtibin Feridun zeametine terakki ile dergâh-i âlî müteferrikalarından olsun" hatt-ı hümâyunun gelişi yükselmesine sebep oldu. 981'de (1573/74) nişancı olup 983'de (1575/76) Semendire beyi oldu. Muharrem 989'da (Şubat 1581) ikinci defa nişancı olup paşasının eşi İsmihan Sultan nikâhlandı. Safer 991'de (Mart 1583) vefat etti. Eyüp'de türbesi vardır. Nazım ve nesre muktedir, münşî ve evi şair ve zariflerin toplantı yeri olup *Münşeât*'ı vardır. Oğlu Halil Bey'dir(→). (IV. 20)

Feridun Efendi Kâtip olup I. Mustafa ve IV. Murad devri başlarında sözü geçerdi. 1033'de (1624) Bağdad'a memur oldu ve sonra vefat etti. (IV. 20)

Feridun Paşa Mahpeyker Kösem Valide Sultan'a 1061'de (1651) paşalıkla kethüdâ oldu. Sultanın katledilmesinden sonra azledildi ve daha sonra vefat eyledi. (IV. 20)

Feridun Paşa İran hânedanından olup Osmanlı Devleti'ne bağlanarak 1137'de (1724/25) Bulak beylerbeyi oldu. Birkaç sene sonra o taraflarda vefat etmiştir. (IV. 20)

Feridun Şîr Ali Çelebi Bosnalıdır. Evkaf kâtibi olup 1069'da (1658/59) vefat etti. Şairdir. (IV. 20)

Ferrî Mehmed Efendi Tatarpazarlıdır. Mültezim olup 1220 (1805) yılından sonra vefat etti. Şairdir. (IV. 18)

Ferruh Abdülganî I. Süleyman (Kanunî) devri beylerinden ve oğlu Şehzâde Bâyezid'in maiyeti erkânından olup 967'de (1559/60) vefat etti. (IV. 13)

Ferruh Ağa Şişman Ali Paşa kethüdası ve Balat Camii ve Tekkesi bânîsidir. Orada medfundur. (IV. 13)

Ferruh Bey (Molla) Kalemden yetişip 1000'de (1591/92) tezkireci ve sonra reisülküttab olup 1001'de (1592/93) defter emini oldu. 1004'de (1595/96) azledildi ve sonra vefat etti. (IV. 13)

Ferruh Dede Şeyh oğlu olup İstanbul'un fethinde bulunmuştur. Kardeşi Edhem Baba'dır. (IV. 13)

Ferruh Efendi Karamanlıdır. Hoca Hayreddin mülâzimi olmakla gençliğinde faziletle tanınıp Sahn müderrisi oldu. Ömrünün sonunda ise cehaletle itham edildi. 963'de (1556) vefat eylemiştir. (IV. 13)

Ferruh İsmail Efendi (Ortaköylü) Kırımlıdır. Tersane anbar emini olup Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) süvari mukabelesi pâyesiyle Londra sefiri oldu. Bir hayli müddet sefârette kalıp döndükten sonra çeşitli görevlerde bulunarak 1240'da (1824/25) defterdar-ı şıkk-ı sâlis oldu. 1242'de (1826/27) bazı sebeplerden dolayı sürülmüş ise de yazmakta olduğu tefsiri tamamlaması için Kadıköy'de oturmasına izin verildi. 1256'da (1840) vefat eyledi. Fâzıl, âlim, şairdi. *Tefsir*'i ve *Mesnevi-i Şerif Tercümesi* vardır. Büyükdere Mescidi'ni yeniden yaptı. Oğlu Ziver Efendi'dir(→). (IV. 14)

Ferruh Paşa İranlıdır. Sonra Osmanlı Devleti'nin hizmetine girip 1137'de (1724/25) beylerbeyilikle Meraga ve 1139'da (1726/27) Megri valisi oldu. Oralarda vefat eylemiştir. (IV. 13/14)

Ferruhî Çelebi Akhisarlı olup II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) başlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 13)

Ferruhî Çelebi Kastamonuludur. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 13)

Ferruhşâd Bey Bayındırlılardan olup I. Selim (Yavuz) ile Mısır harbin-

de bulunmuştur. 932'de (1526) sûr-ı hümâyûnda da bulunup sonra vefat etmiştir. (IV. 13)

Fethî Abdülkerim Efendi (Bülbülcüzâde) Karamanlı tâcir Abdüllâtif'in oğludur. Babası İstanbul'a göçerek oğlunu okuttu. Kürsü şeyhleri katarına girip 1103'de (1691/92) Ayasofya vâizi oldu. 6 Rebiyülâhir 1106'da (24 Kasım 1694) vefat etti. Şeyhi Abdülahad Efendi'nin türbesine defnedildi. Şiirleri ve ilâhîleri vardı. (III. 354)

Fethî Ahmed Efendi Kalemden yetişerek divan kâtibi oldu ve sonra bazı görevlerde kullanıldı. 1225'de (1810) defterdar-ı şıkk-ı sâlis olup 26 Şevvâl 1240'da (13 Haziran 1825) vefat etti. Üsküdar'da Duvardibi'nde medfundur. Yaşı 90'a ulaşıp yaşlılığında bir oğlu olduysa da küçük yaşta vefat etti. (IV. 8)

Fethî Ahmed Paşa (Rodosîzâde) Hâfız Ahmed Ağa'nın oğludur. Babasının 1216'da (1801/02) vefatında ana rahminde bulunup birkaç ay sonra doğdu. 1224'de (1809) Enderûn'a alınıp 1241'de (1826) askerliğe girerek tâlim öğrendi. 1244'de (1828/29) kolağası, ardından binbaşı olup muharebede bulunarak kaymakam ve Safer 1246'da (Temmuz-Ağustos 1830) miralay olup Cebehane Kışlası askerine zâbit oldu. O sene mâbeynci ve başçukadar olup Şevvâl 1246'da (Mart-Nisan 1831) hassa feriki oldu. Safer 1251'de (Haziran 1835) Avusturya imparatorunu tebrike memuren Viyana geçici elçisi oldu. Receb'de (Ekim-Kasım) dönüp Rebiyülâhir 1252'de (Temmuz-Ağustos 1836) asâleten Viyana elçisi oldu. Rebiyülâhir 1253'de (Temmuz 1837) vezir rütbesiyle Aydın valiliği ilâve olundu ve Receb'de (Ekim) elçilikten azledildi. Zilka'de'de (Şubat 1838) Londra elçisi ve Muharrem 1254'de (Nisan 1838) Paris elçisi oldu. İngiltere kraliçesinin taç giyme merasiminde, Londra'da Osmanlı Devleti temsilcisi sıfatıyla bulundu. 1255'de (1839) İstanbul'a gelip Meclis-i Vâlâ azası olup o senenin 3 Zilka'desinde (8 Ocak 1840) ticaret nâzırı ve Atiye Sultan'ın nişanlısı oldu. Ardından düğün icra olunup makâm-ı seraskerî değişikliğinde serasker kaymakamlığını da ifa eyledi. Safer 1256'da (Nisan 1840) nezâretten azledildi. Rebiyülevvel 1258'de (Nisan 1842) Meclis-i Vâlâ azası olup 15 Şevvâl 1259'da (8 Kasım 1843) Meclis-i Vâlâ reisi oldu. 1 Zilka'de 1260'da (12 Kasım 1844) azledildi. 11 Rebiyülevvel 1261'de (20 Mart 1845) mühimmat-ı harbiye nâzırı ve 6 Şa'bân 1261'de (10 Ağustos 1845) ilâveten Tophane müşiri oldu. 7 Şevval 1268'de (25 Temmuz 1352) azledildi. 17 Cemaziyelevvel 1269'da (26 Şubat 1853) ticaret nâzırı ve 29 Receb'de (8 Mayıs) ikinci defa Tophane müşiri olup 19 Muharrem 1274'de (9 Eylül 1857) azlolunup aynı yılın 3 Rebiyülevvelinde (22 Ekim 1857) üçüncü defa Tophane müşiri oldu. 29 Cemaziyelâhir 1274'de (4 Şubat 1858) vefat eyledi. Sultan Mahmud Türbesi civarına defnedildi. İlim ve aklı, güzel konuşma ve edebi kendinde toplamış olup padişahın teveccühünü üzerinden eksik etmedi. Şişman ve göğüs darlığı hastalığından muzdaripti. Karacaahmet kabristanında camii ve Rodos'da kütüphane, mektep ve saat kulesi vardır. Oğullarından büyüğü Mehmed Besim Paşa ve Mahmud Paşa'dır. Damatları, Said Paşa ile Sırkâtibizâde Bekir Bey'dir. Sultandan olan

hanım sultanların kocaları da Hüseyin Hüsnî Paşa ile Mahmud Paşa'dır. Kardeşi Mehmed Şâkir Bey, 17 Receb 1289'da (20 Eylül 1872) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (IV. 9/10)

Fethî Efendi (Seyyid) Maliyeden yetişip Şam defterdarı oldu. Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) kötü halinden dolayı idam edilmiştir. (IV. 8)

Fethî Mehmed Ali Efendi (Osman Beyzâde) Rusçukludur. 1219'da (1804/05) doğdu. 20 yaşında İstanbul'a gelip 1245'de (1829/30) Rusçuk'a dönmüştür. 1251'de (1835/36) müderris ve sonra İstanbul'da Mekteb-i Adliye hocası oldu. 1263'de (1847) istifa ederek Fâtih'de ders okuttu. 1266'da (1350) Meclis-i Maarif azası, sonra Halep mollası oldu. Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) vefat eylemiştir. Fazıl, şairdi. *Hayru'l-Hasen fî Şerhi'l-Müsteşâri'l-Mü'temen*, *Hilye-i Saâdet tercümesi*, *Hilye-i Sultanî*, *Sernâye-i Necât*, *Tabakat-ı İlm-i Arz* eserlerindendir. (IV. 8)

Fethî Mehmed Efendi (Halim Mollazâde) Fetvâ emini Abdülhalim Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1249'da (1833/34) Filibe mollası oldu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat eylemiştir. (IV. 8)

Fethîzâde *bak.* Mustafa Efendi

Fethullah Şirvanlıdır. Seyyid Şerif ve Kadızâde'den okumuştur. Kastamonu'da yerleşip 85[illegible]'de (1453) vefat etti. *Riyaziye Şerhi Eşkâl*, *Şerh-i Çağmînî*, *Hâşiye-i Hâlhîyat-ı Mevâkıf* eserleridir. (IV. 7)

Fethullah Ârifî Efendi Babası İranlı olup annesi İbrahim Gülşenî'nin kızıdır. Türkçe ve Farsça nazımda güç kazanıp Elkas Mirza'ya şehnameci, sonra Osmanlı Devleti'ne sığınıp gazâ ve fetihleri nazmetmekle şehnameci oldu. 969'da (1561/62) vefat eyledi. Şair, ta'lik hattatı ve güzel sanatlarda söz sâhibiydi. (IV. 8)

Fethullah Efendi Şeyh Üveys Halvetî'nin oğludur. I. Süleyman (Kanunî) zamanında Anadolu'ya gelip Rüstem Paşa'nın ikramına mazhar oldu. 969'da (1561/62) vefat etmiştir. Fâzıl, dindar, alçak gönüllüydü. (IV. 8)

Fethullah Efendi Otakçılar Mescidi bânîsidir. Oraya defnolundu. (IV. 8)

Fethullah Efendi Seyyid Feyzullah Efendi'nin büyük oğludur. Müderris, Şevvâl 1107'de (Mayıs 1696) babasının şeyhülislâmlığında birden Mekke pâyesiyle Yenişehir kadısı, Zilka'de'de (Haziran) İstanbul pâyesi, Şa'bân 1109'da (Şubat 1698) Anadolu kazaskeri, Cemaziyelâhir 1110'da (Aralık 1698) Rumeli pâyesiyle nakibüleşraf olup Ramazan 1113'de (Şubat 1702) şeyhülislâm pâyesi verildi. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) babasıyla beraber azledildi ve İslimye'ye gönderildi. Rebiyülâhir'de (Ağustos-Eylül 1703) Edirne'ye gönderildi. Cemaziyelevvel'de (Eylül-Ekim 1703) İstanbul'a getirildi ve 1116'da (1704/05) vefat etti. İhtişama düşkün olup gençti. (IV. 8)

Fethullah Efendi İlim tahsiliyle Fetvâhane'de çalışıp başmüsevvid oldu. 1243 (1827/28) tarihinden sonra vefat etmiştir. (IV. 8)

Fethullah Efendi (Koca Beyzâde) Ankaralıdır. Müderris ve Kayseri mollası oldu. 1123'de (1711) vefat etti. (IV. 8)

Fethullah Fethî Efendi Arabacı Ali Paşa'ya mensup olup 1106'da (1694/95) vefat etti. Şairdir. (IV. 8)

Fetih Giray Han I Devlet Giray Han'ın oğludur. Kardeşi Gazi Giray'a hanlığında kalgay oldu. 1005 (1596/97) Eğri seferinde Kırım hanı tayin edildi. Ancak birkaç ay sonra azledilip tekrar Gazi Giray han olunca bunu 9 evlâdıyla şehid eyledi. Müddeti üç ay ve ömrü 39 yıldır. Cesur, akıllı, güzel ve gönüllerin sevgilisiydi. Çoban Devlet Giray, bunun oğlu olup Mehmed Giray Han'a nureddin olmuştur. Ancak Cengiz soyu bunu reddeylediler. Çoban kendi oğluna Fetih Giray demiştir. Bu Fetih Giray da 1051'de (1641/42) kalgay olup 1054'de (1644) azledilerek Rodos'a götürülmüş ve orada vefat etmiştir. Bunun da Gazi Giray adında bir oğlu 1076'da (1665/66) nureddin olup 1081'de (1670/71) azledilmiştir. Bir Fetih Giray da II. Saâdet Giray'ın oğlu olup 1102'de (1690/91) nureddin olarak 1103'de (1691/92) azledilmiştir. (IV. 7)

Fetih Giray Han II Hacı Selim Giray Han'ın oğlu II. Devlet Giray Han'ın oğludur. 1146'da (1733/34) nureddin ve kalgay olup Rebiyülâhir 1149'da (Ağustos 1736) Kırım hanı olmuştur. Rebiyülâhir 1150'de (Ağustos 1737) ayrıldı ve sonra vefat etti. (IV. 7)

Fettâh Ağa Saray ağalarından olup 1048'de (1638/39) hac emiri Ferruh Ağa'nın vefatında hac emiri olmuştur. O yüce makamda vefat eyledi. (IV. 7)

Fettâhzâde *bak.* Abdülbâkî Efendi (Altıparmakzâde); Hüseyin Said Efendi

Fetvâ Eminizâde *bak.* Zühdî Mehmed Efendi

Fetvâcı *bak.* Hüseyin

Fevzî Ahmed Efendi Ferhâd Paşa'nın kethüdâsı Pulad'ın kölesi olup 17 yaşındayken Müslüman olmuştur. Sonra Lutfî Paşa ve Bâlî Paşa'ya da köle oldu. Sayelerinde tahsil yaparak müderris oldu. 977'de (1569/70) Şam müftüsü olup Zilka'de 978'de (Nisan 1571) vefat etti. Üç dilde şairdir. *Dürer ü Gurer*'e hâşiyesi, risale ve ta'likâtı vardır. I. Süleyman'ın (Kanunî) *Divan*'ını tertip eylemiştir. İlk tesdis ve tahmisi bu zat yapmıştır. (IV. 28)

Fevzî Ahmed Efendi Kırımlı Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1158'de (1745) vefat etti. Şairdir. (IV. 28; IV. 236)

Fevzî Ahmed Efendi (Gergerîzâde) Gergerî Ahmed Efendi'nin oğludur. Devriye mollası olup 1151'de (1738/39) vefat etti. Şairdir. (IV. 28; I. 233)

Fevzî Efendi Müderris olup 1155'de (1742) vefat etti. Sur dışında medfundur. (IV. 28)

Fevzî Efendi Kara Murad Efendi'nin(→) damadıdır. Ahi Çelebi naibiydi. 1170'de (1757) vefat etti. Şairdir. (IV. 28; IV. 358)

Fevzî Efendi Mekteb-i Harbiye'den zâbit çıkmıştır. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 29)

Fevzî Efendi Bâb-ı Seraskerî kâtiplerinden olup nizâmiye muhasebe mümeyyizi, Şa'bân 1277'de (Şubat 1861) ûlâ ile nizâmiye ve Safer 1278'de (Ağustos 1861) hassa muhasebecisi ve azilden sonra zabtiye ve buradan maliye mektupçusu olup azilden sonra Aydın defterdarı, Cemaziyelâhir 1290'da (Ağustos 1873) bahriye mektupçusu ve sonra yine Aydın defterdarı oldu. 1293'de (1876) vefat eyledi. Münşî ve edip olup *Haber-i Sa-*

hîb adıyla birkaç cilt tarih yazmıştır. (IV. 29)

Fevzî Efendi (Kebecizâde) (Hacı) Tüccardan Mehmed Ârif Ağa'nın oğludur. 1254'de (1838) muhasebe-i maliye ve sonra sadâret mektûbî odası hulefalığında bulunmuş, sonra Fethî Paşa'ya divan kâtibi olmuştur. 1274'de (1857/58) Meclis-i Vâlâ Komisyonu'na aza olarak 1275'de (1858/59) Sıhhiye azası ve sonra Divan-ı Muhâkemat-ı Maliye azası ve Hicaz defterdarı ve Şehremâneti Meclisi azası olup 1288'de (1871) tekrar Sıhhiye azası oldu. 1290 (1873) ve 1305'de (1887/88) iki defa Hicaz sıhhiye reis-i muvakkati ve 1294'de (1877) ûlâ evvel olmuştur. 18 Muharrem 1314'de (25 Haziran 1896) yaşı 90'a yakınken vefat eylemiş ve Eyüp'de ailesi yanına defnedilmiştir. Kâtip, güzel konuşan ve vaktini hoş geçirmiş bir zat idi. (IV. 29)

Fevzî Mehmed Ağa İstanbulludur. Musâhib Mustafa Paşa'ya nedim oldu. 1090'da (1679) Mekke'de vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 28)

Fevzî Mehmed Çelebi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup Halvetî dervişiydi. 1084'de (1673/74) vefat eyledi. Hoş tabiatlı, nedim ve şairdir. (IV. 28)

Fevzî Mustafa Efendi Kethüdâ kaleminden yetişip hâcegândan oldu. 1236'da (1820/21) Ağrıboz mukataacısı, 1238'de (1322/23) gurebâ-yı yemin kâtibi olduktan sonra dahiliye kalemine serhalife oldu. Cemaziyelevvel 1258'de (Haziran 1842) vefat etmiştir. (IV. 29)

Fevzî Paşa Sadrazam Derviş Paşa'nın akrabasındandır. Sadâreretinde mîrimîran olmuştur. 1238'de (1822/23) Maraş beylerbeyi oldu. Cemaziyelevvel 1240'da (Ocak 1825) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 28/29)

Feyyaz Bey Dulkadırlı Mehmed Bey'in oğludur. Maraş'ı alıp burada oturdu. Sonra Mısırlılara esir oldu. Daha sonra babasının ricasıyla serbest bırakıldı. 840 (1436/37) tarihinden sonra ve babasından önce vefat etmiştir. (IV. 31)

Feyyazî Ahmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan ve erbâb-ı menâsıbdan oldu. Divan-ı Hümâyûn mühimmenüvislerden iken 26 Muharrem 1258'de (9 Mart 1842) vefat etti. Kabataş'a defolundu. (IV. 31)

Feyyumî Efendi IV. Mehmed devri (1648-1687) sonlarında Feyyûm'da doğmuştur. Orada hatip olarak âlim ve fakih oldu. III. Ahmed'in cülûs fermanını Feyyûm'da okumuş ve torununun saltanatına yetişmiş mübarek bir zat olmakla İstanbul'a getirilmişti. Şa'bân 1223'de (1808) Manisa'da ikamet emrini alıp kısa süre sonra orada vefat etmiştir. Yaşı 130'a yakın olup bu yaşta kıyam, kuûd, rükû ve sücûda muktedir bir zat idi, gece gözlüksüz okuyabilirdi. İlmiyle ve yaşıyla İstanbul'da bir zaman el üstünde tutulmuştur. (IV. 44)

Feyzî Abdullah Bey Billûrî Mehmed Efendi'nin yeğenidir. Onun himmetiyle tercüme odasına girdi. 1271'de (1854/55) Telgrafhane'nin kuruluşunda oraya memuriyetini nakletti. Yükselerek müdür muavini ve Rebiyülevvel 1285'de (Haziran-Temmuz 1868) telgraf müdürü oldu. Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) azledildi. Cemaziyelevvel 1289 (Temmuz 1872) sonlarında posta ve telgraf nâzırı ve

Rebiyülâhir 1290'da (Haziran 1873) bâlâ olup o sene Ramazanın 8'inde (30 Ekim) şehremini oldu. Zilhicce'de (Şubat 1873) azledilmiştir. Sonra Tırnova ve 5-6 sene kadar İzmit mutasarrıfı olarak emekli olmuştur. 27 Ramazan 1303'de (29 Haziran 1886) vefat etti. Bilgisi orta, dil bilir ve nabza göre şerbet verirdi. Şirvanîzâde Rüşdî Paşa'ya sonradan yakınlık peyda etmişti. (IV. 43)

Feyzî Abdullah Efendi Dursun Efendi'nin oğludur. Müderris, Kudüs mollası oldu. Bağdad, Eyüp, Üsküdar mollası da oldu. Cemaziyelevvel 1019'da (Temmuz-Ağustos 1610) vefat etti. Fâzıl ve üç dilde şair ve kâtipdi. Muammada usta olup yüz isim çıkar bir muamma yazmıştır. Muamma şudur: "Derde derman olurdu olsa ger ey serv-i kad/ Derde gayet derde gayet derde gayet derde had" Tezhib-i cild ve cedvel-i bedî tertibinde rengîn tasarrufatı vardır. Eserleri: *Kâfiye şerhi*, *Camî*ye Vukuât'a kadar hâşiye, *Tefsir-i Şerif*e ta'likât, *Şerh-i Hidâye* ve *Miftâh*'a kelimât, *Feraiz-i Muhsin-i Kayserî*ye Türkçe şerh ve nazm, *Mu'cizât-ı Enbiyâ'ya dair risale*, *Fethu'l-Gâza'ya dair risale*. (IV. 40/41)

Feyzî Abdurrahman Bey Selânikli Seyyid Mustafa Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1224' de (1809) nişancı ve 1225'de (1810) baruthane nâzırı ve 1228'de (1813) tersane emini ve 1229'da (1814) darbhane nâzırı oldu. Zilka'de 1234 başlarında (Ağustos 1819 sonları) sadâret kethüdâsı oldu ve ayın 17'sinde (5 Eylül 1819) azledilerek Dimetoka'ya sürüldü. 2 Rebiyülevvel 1235'de (19 Aralık 1819) orada vefat eylemiştir. Eyüp'de kayınpederi Köse Kethüda Mustafa Reşid Efendi'nin yanına defnedildi. Aşırı ihmalinden dolayı darphane işlerini karıştırmış olduğundan Düzoğuları da kabahatine ortak edildiler. Akıllı, kibirliydi. Oğlu Âtıf Mehmed Efendi'dir(→). Diğerleri Ahmed Bey ve Abdükadir Bey'dir. Biri de Râşid Mehmed Bey'dir(→). (IV. 42)

Feyzî Ağa Yükselip kapıcıbaşı ve başbaki kulu oldu. 1194'de (1780) Erzurum'da Mikdad Paşa ve İbrahim Paşa'nın mallarına hiyâneti ortaya çıkınca cezalandırılmıştır. (IV. 41)

Feyzî Ahmed Paşa Askerlikten yetişip mîrlivâ olmuşken seryâver-i pâdişâhî oldu. Receb 1290'da (Eylül 1873) ikinci mabeyinci, bir-iki gün sonra da başmâbeynci oldu. Zilka'de'de (Ocak 1874) ayrıldı. Safer 1291'de (Mart-Nisan 1874) ikinci defa başmabeyinci olup Zilka'de'de (Aralık) ayrılıp mîrimîran rütbesiyle Havran mutasarrıfı oldu. Sonra Tırhala ve sonra da Musul valisi olup sonra Zilka'de 1297'de (Ekim 1880) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. İşlere vâkıf ve tedbirliydi. (IV. 43)

Feyzî Bey Bursalıdır. Zeamet sahiplerinden olup 1094'de (1683) Viyana seferinde vefat etti. Şairdir. *Divan*'ı vardır. (IV. 41)

Feyzî Bey (Feyzî Beyzâde) Ricâlden Mehmed Emin Bey'in oğlu ve Kel Ahmed Paşa'nın torunudur. Kalemden yetişip 1223'de (1808) topçular kâtibi ve 1228'de (1813) piskopos mukataacısı ve başka görevlerde bulunup 1236'da (1820/21) sergi nâzırı ve 1237'de (1821/22) Haremeyn muhasebecisi oldu. Zilhicce 1242'de (Temmuz 1827) Rusya muhaddidi olup orada vefat etmiştir. Köstence

muhafızı Hüseyin Paşa'ya damad olmuştu. (IV. 42)

Feyzî Bey (Gümrükçüzâde) Hâcegândan olup 1228'de (1813) salyâne mukataacısı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 42)

Feyzî Bey (Halil Paşazâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1198'de (1784) cebeciler kâtibi olup sonra vefat etti. (IV. 41/42)

Feyzî Beyzâde *bak.* Emin Mehmed Bey; Feyzî Bey; Râşid Bey

Feyzî Efendi Kefeli bir şeyh olup 1025'de (1616) vefat etti. Şairdir. Feyzî ve irfanı kâmildi. (IV. 41)

Feyzî Efendi Hâcegândan olup 1177'de (1763/64) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 41)

Feyzî Efendi Mektûbî-i fetvâ ve sonra Feyyûm kadısı oldu. 1178'de (1764/65) vefat etti. Şairdir. (IV. 41)

Feyzî Efendi (Cedzâde) Kefelidir. 1023'de (1614) vefat etti. Şairdir. (IV. 41)

Feyzî Efendi (Küçük Kadızâde) Rumeli kadılarından olup Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1786) vefat etti. Şairdir. (IV. 42)

Feyzî Efendi (Seyyid) Bursalıdır. Vaiz olup 1185'de (1771/72) vefat etti. Şairdir. (IV. 41)

Feyzî Emin Efendi Ayaşlıdır. Velîyeddin Rüşdî Efendi'nin oğlu olup 1222'de (1807) doğdu. Divan kâtibi, sonra Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) bahriye mektupçusu ve Receb 1270'de (Nisan 1854) Bahriye Meclisi kâtibi oldu. O hizmette vefat etti. Şairdir. (IV. 42)

Feyzî Feyzullah Bey (Kel Ahmed Paşazâde) Enderûn'dan yetişip çukadar-ı şehriyârî oldu. Şa'bân 1169'da (Mayıs 1756) saraydan ayrıldı. Sonra kapıcıbaşı, 1181'de (1767/68) sipahiler ağası ve 1183'de (1769/70) mîrahûr-ı sânî olup 1184'de (1770/71) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. Enderûn'da iken silahdar Cihangirli Mehmed Paşa ile geçinemeyip azline sebep olmuştu. Sonra Mehmed Paşa Sivas valisi iken Feyzî Bey, bir memuriyetle gittiğinde 100 keseden fazla ikramla gönlünü almıştır. Oğulları Mehmed Bey ve Ahmed Bey'dir. (IV. 41)

Feyzî Halil Efendi Edirnelidir. 1208'de (1793/94) doğdu. Kalemden yetişip 1248'de (1832/33) Karantina memurlarından oldu. Senelerce orada bulunup ömrünü tüketti. Şairdir. (IV. 43)

Feyzî Hasan Efendi (Simkeşzâde) 1036'da (1626/27) doğdu. Halvetî ve Mevlevî oldu. Kürsü vâizi ve sonra Emir Buharî şeyhi olmuştur. Kırk sene vaaz ve tefsir etti. Safer 1102'de (Kasım 1690) vefat etti. Üç dilde şairdir. *Divan*'ı, tefsirden risaleleri, *Gamze-i Dil*, *Mi'racname* ve *Hâbname*'si vardır. Oğlu Şeyh Mehmed Efendi'dir. (IV. 41)

Feyzî İbrahim Efendi İstanbulludur. Koca Mustafa Paşa Camii imamıydı. 1136'da (1723/24) vefat etti. Şairdir. (IV. 41)

Feyzî Mehmed Efendi Mukabele serhalifesi olup 16 Rebiyülevvel 1174'de (26 Ekim 1760) vefat etti. Sur dışında medfundur. (IV. 41)

Feyzî Mehmed Efendi (Defterdarzâde) Defterdar vekili Cânibî lâkaplı Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. İzmir mollası olup 2 Rebiyülâhir 1142'de (25 Ekim 1729) vefat eylemiştir.

Ulûm-ı nâfiadan hissedardı. (IV. 224; I. 233)

Feyzî Mehmed Efendi (Zehavî) Babanlı ailesinden Mîr Ahmed b. Hasan b. Husrev b. Emir Süleyman'ın oğludur. Dedesi Hasan Bey bir müddet Zehâva'da oturmakla bu şöhreti almıştır. Tahsil görüp 1257'de (1841) Bağdad'a gelmiş ve 38 sene Bağdad müftüsü olup Mekke pâyesini elde eylemiştir. Cemaziyelevvel 1308'de (Aralık 1890) vefat eylemiştir. Yaşı 90'a yaklaşmış olarak birkaç bin talebe yetiştirmiş ve devrin âlimlerinin hepsinden fâzıl, edip, şair bir zat idi. (IV. 306/07)

Feyzî Mehmed Paşa Behrâm Paşa'nın kethüdâsı olarak 1235'de (1819/20) kapıcıbaşı ve 1236'da (1820/21) ulûfeciyân-ı yemîn ağası ve sonra mîrimîran oldu. 1237'de (1821/22) isyancılarla birlik olmuş ve hüsran içinde vefat etmiştir. (IV. 283)

Feyzî Mehmed Paşa Macardır. Orada zâbit olup 1264'de (1848) onların Avusturya'ya karşı harplerinde rüesâden olmakla General Yem yani Murad Paşa ve diğerleriyle Osmanlı Devleti'ne sığınmıştır. Müslüman olarak Feyzî Paşa adını almış, livâ ve az vakitte ferik olmuştur. Uzun yıllar erkân-ı harp hizmetinde ve Anadolu erkân-ı harp riyâsetinde ve sonra Tensikat-ı Askeriye Komisyonu'nda bulunmuş ve Zilka'de 1306 (Temmuz 1889) başlarında vefat edip Karacaahmet'e defnedilmiştir. Sağlam yürekli ve gayretli, sâdık ve zekî bir yiğitti. Yaşı 80'i geçmişti. Kazaklardan ve Macarlardan (Yâver Paşa, Sâdık Paşa, Rüstem Paşa ve Safer Paşa) gibi Müslüman olmuş ve olmamış askerler gelmiş ve hatta (Yâver Paşa, Müşavir Paşa, Hubart Paşa ve Vilyams Paşa) gibi İngilizler dahi hizmette bulunmuşsa da bunun hizmet ve sadakati hepsine üstündü. Nadir Paşa, Liman Paşa, Beyker Paşa, General Moltke gibi Almanlar ve İngilizler de son yıllarda askerî hizmetimizde bulunmuşlardır. Bunlardan Yâver Paşa, Sultan Abdümecid devri (1839-1861) başlarında, Vilyams Paşa Kırım meselesinde, Müşavir Paşa bahriyemizde, Sâdık Paşa ve Sefer Paşa süvarimizde Sultan Abdülmecid devrinde hizmet ederek vefat etmişlerdir. Rüstem Paşa, Muhlis Paşa ve Nadir Paşa Tophane'de bulunup vefat ettiler. Liman Paşa, geçen savaşta devlet uğrunda can feda etti. Beyker Paşa da o aralık yararlık gösterdi. General Moltke ise daha eski hizmette bulunarak II. Mahmud'un son yıllarında memleketine dönerek Alman erkân-ı harbiye reisi oldu. Macarlardan Hekim Atâ Bey ve daha birçok Müslüman olmuş zâbit de memleketimizin ötesinde berisinde hizmette bulunarak gayret etmişlerdir. Askerî hizmetimizde bulunan yabancılardan Vilyams Paşa ile Hubart Paşa ve Drayse Paşa müşir, Liman Paşa ve Nadir Paşa livâ ve diğerleri ferik oldular. (IV. 43/44)

Feyzî Mustafa Çelebi (Topkapılızâde) İstanbulludur. Yeniçeri kâtibi olup 1058'de (1648) vefat etti. Şairdir. (IV. 41)

Feyzî Mustafa Efendi Bosnalıdır. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Şevvâl 1165'de (Ağustos-Eylül 1752) kâğıd-ı hîrûn emini olup bu gibi hizmetleri devrederek 1177'de (1763/64) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 439)

Feyzî Mustafa Efendi İçel köylülerinden olup 1242'de (1826/27) doğ-

muştur. 1270'de (1853/54) Mekteb-i Edebiye muallimi oldu. Senelerce bu görevde bulunup ömrünü tüketti. Şairdir. (IV. 42/43)

Feyzî Mustafa Efendi (Hayatîzâde) Yahudi dönmesidir. Etıbbâ-yı hassadan olduğundan 1080'de (1669/70) reis-i etıbbâ-yı sultanî olmuştur. 1095'de (1684) İstanbul pâyesi verildi. 1100'de (1689) Anadolu pâyesi oldu. 1103'de (1691/92) azledilerek sene sonunda vefat eyledi. Sevda-yı merâkîye üç risâle yazmıştır. Oğlu, Ahmed Efendi'dir(→). (IV. 408)

Feyzî Mustafa Efendi (Hayatîzâde) Müderris ve Cemaziyelevvel 1136'da (Şubat 1724) sertabib-i padişahî olup 1140'da (1727/28) Yenişehir mollası oldu. Sonra ilerleyerek Mekke, İstanbul ve 1146'da (1733/34) Anadolu pâyelerini aldı. 21 Zilka'de 1148'de (3 Nisan 1736) müzmin hastalıktan dolayı azledilerek yerine kardeşi Emin Efendi tayin edildi. 1151'de (1738/39) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. (IV. 426/27)

Feyzî Paşa Kapıcıbaşı ve yükselip Van muhafızı oldu. 1221'de (1806) orada şehid olmuştur. (IV. 42)

Feyzî Paşa 1225'de (1810) doğdu. 1242'de (1826/27) askere girip 1283'de (1866/67) hassa miralayı ve sonra mîrlivâ oldu. 1291'de (1874) vefat eylemiştir. Duvardibi'nde medfundur. (IV. 43)

Feyzî Râsim Efendi (Şa'bânzâde) Âzim Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1170'de (1756/57) vefat etti. Şairdi. (IV. 193)

Feyzî Sâlih Efendi Vanlıdır. Dürrî Ahmed Efendi'nin(→) kardeşidir. 1127'de (1715) Divan-ı hümâyûn kâtiplerinden olup vefat etti. Şairdir. (IV. 41; II. 338)

Feyzîzâde *bak.* Abdülaziz Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Şerif Ahmed Efendi

Feyzullah (Hindî) Fuzalâdandır. 938'de (1531/32) vefat etmiştir. Noktasız *Tefsîr-i Hindî* bunundur. (IV. 32)

Feyzullah Ağa Enderûn'dan yetişip çukadar-ı şehriyârî ve sonra silahşor olmuştur. Azledilmiş iken 1184'de (1770/71) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 37)

Feyzullah Ağa Genç Osman Ağa'nın(→) damadı olup kapıcıbaşıydı. 1212'de (1797/98) vefat etmiştir. Üsküdar'da defnedildi. (IV. 39; III. 437)

Feyzullah Bey Hacı Emin Mehmed Bey'in (v. 1199/1785)(→) oğludur. Silahşor olup 23 Zilhicce 1206'da (12 Ağustos 1792) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (IV. 2627

Feyzullah Bey (Köprülüzâde) Hâfız Ahmed Paşa'nın(→) torunlarındandır. 1208'de (1793/94) vefat etmiştir. (I. 263)

Feyzullah Efendi Kırımlıdır. Müderris, Sakız mollası oldu. 6 Safer 1127'de (11 Şubat 1715) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 34)

Feyzullah Efendi Bağdadlıdır. Bağdad mahkemesi başkâtibi olup 1140'da (1727/28) Hemedan mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 34)

Feyzullah Efendi Karamanî Mülakkab Yahyâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1140'da (1727/28) vefat etti. (IV. 639)

Feyzullah Efendi Şeyhülislâm Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müder-

ris olup 1150'de (1737/38) vefat etti. (IV. 325)

Feyzullah Efendi Kalemden yetişip hâcegândan ve ricâlden oldu. (1740'larda vefat etti.) Karacaahmet'de medfundur. (IV. 35)

Feyzullah Efendi Hekimbaşızâde Arab Yahyâ Efendi'nin oğludur. Ebû Saidzâde Feyzullah Efendi'ye damad olmuştur. Müderris ve Mısır mollası olup Muharrem 1130'da (Aralık 1717) ordu kadısı olmakla Mekke, sonra İstanbul pâyesi oldu. 1134'de (1721/22) Anadolu kazaskeri olup 1135'de (1722/23) ayrıldı. Safer 1139'da (Ekim 1726) Rumeli kazaskeri olup 1141'de (1728/29) ayrılmıştır. Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) Midilli'ye ve Cemaziyelâhir'de (Aralık) Kal'a-i Sultaniye'ye gönderildi. 1155'de (1742) affedilerek emekli oldu. 1160'da (1747) vefat eylemiştir. Cağaloğlu'nda yanık Sarraf İskender Camii Mezarlığı'na defnedilmiştir. Sadrazam Hasan Paşa'nın çorbacılığında, bunun bir ağasına soğuk muamelesinden efendi hiddete gelmiş, elinden güçlükle kurtulmuştu. Sadâretinde ona müracaatla af emrini alması garip bir tesadüftür. Oğulları Hasan Efendi(→) ile Abdülaziz Efendi'dir(→). (IV. 35)

Feyzullah Efendi Ebezâde Hüseyin Efendi'nin damadı olup kadı olarak mektûbî-i fetvâpenâhi oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) ortalarında vefat etmiştir. Oğlu Reşid Ahmed Efendi'dir(→). (IV. 35)

Feyzullah Efendi Bozoğlan İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândan olup Avlonya mukataacısı ve 1168'de (1754/55) surre emini oldu. Orada kalmıştır. (IV. 36; I. 127)

Feyzullah Efendi Üsküdar'da Yeni Vâlide Camii hatibi olup şeyhülkurrâ oldu. Zilka'de 1193'de (Kasım 1779) vefat ederek Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 38)

Feyzullah Efendi Mîrî dellalbaşısı Mustafa Ağa'nın oğludur. Başmuhasebeden yetişip 1182'de (1768/69) kesedar oldu. 1188'de (1774) ordunun dönüşünde azlolunup 1192'de (1778) defterdar kesedarı ve 25 Zilhicce 1196'da (1 Aralık 1782) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel ve Cemaziyelevvel 1198'de (Nisan 1784) reisülküttab oldu. 1199 (1785) ortalarında azledildi ve Istanköy'e sürüldü. O sene affedilerek çavuşbaşı olup 1 Safer 1200'de (4 Aralık 1785) ikinci defa reisülküttab oldu. 11 Rebiyülevvel'de (11 Şubat 1786) azledildi. 1202'de (1787/88) Mısır Darphanesi memuru olup Receb'de (Nisan 1788) geri çağrılarak çavuşbaşı ve Muharrem 1203'de (Ekim 1788) birkaç gün üçüncü defa reisülküttab olup hemen ardından tevkiî ve ardından defter emini, Şevvâl 1203'de (Temmuz 1789) ikinci defa defterdar, Şa'bân 1204'de (Nisan-Mayıs 1790) ikinci defa defter emini ve Ramazanın 15'inde (29 Mayıs) sadâret kethüdâsı olup Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) azledilerek Kıbrıs'a sürgün edildi. Affedildikten sonra ikinci defa tevkiî olup 1208'de (1793/94) Karadeniz Boğazı tamirine memur oldu. Receb 1209'da (Ocak- Şubat 1795) hacca gidip sonra Mekke civarında Şeyh Mahmud'da Muharrem 1210'da (Temmuz-Ağustos 1795) hummadan vefat etmiştir. Defter tutma usûlüne ve hesap işlerine vâkıf, inşa ve kitâbeti ise bilmez olup, görme ve duyma zayıflığı fazlaydı. Hele riyâsete gelmesinin sebebi-

nin, Halil Hamid Paşa'nın kendisini göstermek için olduğu söylenir. Güzel ahlâk sahibi görünür ise de aslında gammaz ve münafık imiş. Oğlu Sâlim Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 38/39)

Feyzullah Efendi Müderris olup 3 Rebiyülevvel 1212'de (26 Ağustos 1797) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Fâzıldı. (IV. 39)

Feyzullah Efendi Çarşambalıdır. Müderris ve dersiâm olup Cemaziyelevvel 1282'de (Eylül-Ekim 1865) vefat eylemiştir. (IV. 40)

Feyzullah Efendi Selânik müftüsü olup Trabzon mollası olmuştur. 9 Şa'bân 1284'de (6 Aralık 1867) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 40)

Feyzullah Efendi Selimiye Tekkesi şeyhi idi. Rebiyülevvel 1286'da (Haziran 1869) vefat edip tekkesine defnolundu. (IV. 40)

Feyzullah Efendi Müderris, molla ve Medine kadısı oldu. Zilka'de 1307'de (Haziran-Temmuz 1890) vefat eylemiştir. (IV. 44)

Feyzullah Efendi Sadrazam Mehmed Reşid Paşa'nın dairesi hademesinden olup sonra Nakşibendî ve Halıcılar Tekkesi'ne şeyh oldu. Güzel halle meşhurdur. (IV. 40)

Feyzullah Efendi (Altıparmakzâde) Altıparmak Abdülfettâh Efendi'nin(→) torunlarındandır. Müderris olup 1156'da (1743) vefat etti. Şairdir. (IV. 35; III. 342)

Feyzullah Efendi (Bülbül Hâfız) Enderûn'da yetişip kahveci-i sânî oldu. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) dârüssaâde ağası yazıcısı ve sırkâtibi oldu. 1223'de (1808) azledildiyse de Cemaziyelâhir'de (Ağustos) yine makamına döndü. Musâhib-i padişahî dahi oldu. 1225'de (1810) vefat eyledi. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. (IV. 39)

Feyzullah Efendi (Çiçekçibaşızâde) Müderris ve Rebiyülâhir 1182'de (Ağustos-Eylül 1768) Yenişehir mollası oldu. Sonra vefat etti. Kardeşi Mehmed Tâhir Efendi'dir(→). (IV. 37)

Feyzullah Efendi (Damadzâde) Ebûlhayr Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 1140'da (1727/28) Galata mollası, 1142'de (1729/30) Bursa mollası, sonra Mekke ve İstanbul pâyesi, Rebiyülevvel 1152'de (Haziran 1739) Anadolu kazaskeri olup Zilka'de'de (Şubat 1740) Rumeli pâyesi olup 1163 (1750) ve 1167'de (1754) iki defa birer sene Rumeli kazaskeri oldu. 27 Şa'bân 1168'de (8 Haziran 1755) şeyhülislâm oldu. 28 Şevvâl 1168'de (7 Ağustos 1755) ayrıldı. 28 Cemaziyelevvel 1170'de (7 Şubat 1757) ikinci defa şeyhülislâm olup 16 Cemaziyelevvel 1171'de (16 Ocak 1758) ayrıldı. Cemaziyelevvel 1175 (Aralık 1761) sonlarında Sütlüce'de vefat edip orada yaptırdığı zaviyesine defnedildi. İlm-i ebdânda mâhir ve ilm-i riyaziyeye ve mûsikîye âşinâ idi. Beste yapardı. Dedesi Bursa kadısı iken babası ve babası Bursa mollası iken de kendisi doğdu. Oğlu Murad Efendi'dir. (IV. 36)

Feyzullah Efendi (Devâtı güzel) Devâtı güzel Peksimetçibaşı Ahmed Ağa'nın oğludur. Başmuhasebede Pepegî Hasan Efendi kardeşi Ahmed Efendi'nin yanında yetişti. Onun vefatında yerine arpa kâtibi oldu. Sonra zimmet halifesi ve başmuhasebe kesedarı olup Yusuf Ziyâ Paşa'nın Mısır'a gidişinde 1216'da (1801/02) orduda defterdar-ı şıkk-ı evvel olup

1217'de (1802/03) dönerek tevkiî ve Safer 1218'de (Mayıs-Haziran 1803) ikinci defa defterdar oldu. 13 Rebiyülevvel 1220'de (11 Haziran 1805) irâd-ı cedid defterdarı olup o sene Recebinin 3. günü (27 Eylül) azledilerek özel görevle Mısır'a gönderildi. Döndükten sonra vefat etti. Oğlu Süleyman Râşid Efendi'dir. (IV. 39)

Feyzullah Efendi (Ebû İshakzâde) Lutfullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Diyarbekir mollası olup 1219'da (1804/05) vefat etti. Mutâyebe ve muhavere sanatında benzeri yoktu. Oğlu Lutfullah Efendi'dir(→). (IV. 39; IV. 89)

Feyzullah Efendi (Elifîzâde) Banaluka kadısı iken Muharrem 1179'da (Haziran-Temmuz 1765) vefat etti. Yaşı 50'yi aşkın olup şairdir. (IV. 36)

Feyzullah Efendi (Fındıkzâde) İbrahim Efendi'nin oğludur. 1146'da (1733/34) Kayseri, 1151'de (1738/39) Üsküdar mollası olup daha sonra vefat eyledi. Oğlu, Hacı İbrahim Efendi'dir(→). (IV. 35; I. 120)

Feyzullah Efendi (Hâfız) Müderris ve Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) Selânik mollası olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 37/38)

Feyzullah Efendi (Hâfız) Murad Molla Tekkesi şeyhi olup Mesnevîhân ve reisülkurrâ idi. 2 Cemaziyelâhir 1284'de (1 Ekim 1867) vefat etmiştir. Tekkede medfundur. (IV. 40)

Feyzullah Efendi (Hekimzâde) Nuh Efendi'nin küçük oğludur. Kalemden yetişip kardeşi Ali Paşa'nın sevkiyle 1144'de (1731/32) küçük evkaf muhasebecisi, o sene Zilhiccesinde (Haziran 1732) arpa emini, 1147'de (1734/35) matbah emini olup 1152'de (1739) başmuhasebeci ve sonra şehremini ve ruznâme-i evvel olup 1161'de (1748) vefat etmiştir. Kapdan İbrahim Paşa Camii kabristanında medfundur. 1135'de (1722/23) Kasımpaşa'da Nallı Mescid'i camiye çevirmiştir. (IV. 35/36)

Feyzullah Efendi (İshakzâde) Nur Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Üsküdar mevleviyetinden azledilmiş olarak 25 Cemaziyelevvel 1181'de (19 Ekim 1767) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 36; IV. 580)

Feyzullah Efendi (Kevâkibîzâde) Velîyeddin Efendi'nin torunlarındandır. I. Abdülhamid devri (1774-1789) sonlarına yetişti. Şairdir. (IV. 38; IV. 613)

Feyzullah Efendi (Köse) Mengenlidir. Müderris olup Ramazan 1049'da (Ocak 1640) vefat etti. (IV. 33)

Feyzullah Efendi (Mahmud Çavuşzâde) İbrahim Efendi'nin oğlu ve Vefa şeyhi Mustafa Efendi'nin damadıdır. Müderris, Eyüp vâizi ve Vefa Camii mütevellisi idi. 15 Cemaziyelâhir 1181'de (8 Kasım 1767) vefat etti. Vefa kabristanında medfundur. Sarı Mûsâ Mescidi'ne minber koydu. Oğlu, sudûrdan Şemseddin Efendi'dir. (IV. 36)

Feyzullah Efendi (Muhibzâde) Ankaralıdır. Ankara müftüsü ve müderris olup 1162'de (1749) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 36)

Feyzullah Efendi (Osmanzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Haleb mollası oldu. Muharrem 1079'da (Haziran 1668) vefat etti. İhtişama düşkündü. (IV. 32/33)

Feyzullah Efendi (Sadreddinzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 6 Rebiyülevvel

1068'de (12 Aralık 1657) vefat etti. Üsküdar'da babasının yanında medfundur. Şairdi. Oğlu şeyhülislâm Sâdık Efendi'dir. (I. 403; IV. 32)

Feyzullah Efendi (Sadreddinzâde) Kassâm Mehmed Efendi'nin(→) oğlu olduğundan Kassâmzâde dahi denir. Mevâlîdendir. 1187'de (1773) Yenişehir mollası olup 1192'de (1778) vefat etti. Şairdir. (IV. 37; IV. 234)

Feyzullah Efendi (Salbaşzâde) Edirnelidir. Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Zilhicce 1124'de (Ocak 1713) vefat etmiştir. Oğlu Mûsâ Efendi'dir(→). (IV. 34; I. 229)

Feyzullah Efendi (Seyyid) Şemseddin Tebrizî'nin torunlarından Erzurum müftüsü Mehmed b. Pîr Mehmed b. Ahmed b. Şeyh Cüneyd'in oğludur. Tahsilden sonra İstanbul'a gelip 1074'de (1663/64) Mehmed Vânî'ye damad olmuştur. 1078'de (1667/68) hacca gidip geldi. Padişah Yenişehir'de iken huzurda kayınpederi ile derste bulunmuştur. Receb 1080'de (Aralık 1669) Şehzâde Sultan Mustafa muallimi olup müderris oldu. 1084'de (1673/74) İstanbul pâyesiyle Süleymaniye Dârülhadisi müderrisi ve Cemaziyelevvel 1086'da (Ağustos 1675) Anadolu pâyesiyle Sultan Ahmed Medresesi müderrisi oldu. Receb 1089'da (Ağustos-Eylül 1678) Şehzâde Sultan Ahmed'e de muallim olunca Rumeli pâyesini aldı. Cemaziyelâhir 1097'de (Mayıs 1686) sultan bahçelerinden bir atı alması yüzünden muallimlikten azledildi. 5 gün sonra arpalıkla Eyüp kadısı oldu. Zilhicce 1098'de (Ekim 1687) nakibüleşraf olup Muharrem 1099'da (Kasım 1687) ilâveten ikinci defa Eyüp kadısı oldu. 8 Rebiyülâhir 1099'da (11 Şubat 1688) şeyhülislâm olup ayın 28'inde (3 Mart) her ikisinden azledildi. Bir hafta sonra Kuzguncuk'daki yalısından Erzurum arpalığına gönderildi. 8 Cemaziyelâhir 1106'da (24 Ocak 1695) affolunup Ramazan'da (Nisan-Mayıs 1695) İstanbul'a gelmiştir. Şevvâl 1106'da (Mayıs-Haziran 1695) ikinci defa şeyhülislâm oldu. Şevvâl 1113'de (Mart 1702) maaşına bin kuruş zam ile taltif edildi. 13 Rebiyülevvel 1115'de (27 Temmuz 1703) azledilip İslimye'ye gönderilmiş ve 14 Rebiyülâhir'de (27 Ağustos) Edirne'ye çağrılarak tevkif olunmuş ve 6 gün sonra da vefat etmiştir. Âlîm, fâzıl, edip hoş, heybetli, şerefli, müfessir, nükteciydi. Erzurum'da bir medrese ve bir cami, Şam'da bir dârülhadis, Medine'de bir medrese, kütüphane ve muallimhane inşa etmiştir. *Tefsîr-i Beyzâvî* hâşiyesi üzerine ta'likatları, *Nesayih-i Mülûk*'u vardır. Evlat ve kayınlarıyla damadlarına ve diğer akrabasına ilmiye ve seyfiye ve kalemiye mesnetlerinin tamamını hasra çalışmış idi. Oğulları Mehmed Efendi, Fethullah Efendi, İbrahim Efendi, Ahmed Efendi, Mustafa Efendi ve Murtaza Efendi ile damadları Abdullah Paşa, Dede Mehmed Efendi, Mahmud Efendi kardeşi Ahmed, torunlarından Mehmed Refî' Efendi, Sa'deddin Efendi, Mehmed Emin Efendi, Hamid Efendi, İsmail Efendi, Mehmed Selâm Efendi ve Şerif Ahmed Efendi'dir. Oğullarından Ali Efendi, müderris iken Şa'bân 1129'da (Temmuz 1717) vebadan Bursa'da, müderris Ömer Efendi de Üsküdar'a çekilip Şa'bân 1124'de (Eylül 1712) ve torunlarından müderris Mustafa Efendi 1146'da (1733/34), Ahmed Efendi Belgrad kadısı iken 1169'da

(1755/56) vefat etmiştir. Torunlarından Mustafa Efendi b. Osman Efendi de müderris iken 1181'de (1767/68) vefat etmiştir ve Üsküdar'da Eski Menzilhane'de medfundur. (IV. 33)

Feyzullah Efendi (Seyyid) Seyyid Vahyî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Babasının yerine 1130'da (1718) Şeyhülharem Tekkesi şeyhi olup 1142'de (1729/30) vefat etmiştir. Oğlu İbrahim Efendi'dir. (IV. 607)

Feyzullah Efendi (Şekerzâde) Müderris, 1200'de (1786) Selânik mollası, sonra bilâd-ı hamse ve 1218'de (1803/04) Mekke mollası oldu. Cemaziyelâhir 1219'da (Eylül 1804) orada vefat etti. (IV. 39)

Feyzullah Efendi (Zeyrek İmamızâde) Şeyhülkurrâ Zeyrek imamı Abdülbâkî Efendi oğludur. Müderris, Muharrem 1178'de (Temmuz 1764) Haleb mollası, sonra Bursa kadısı oldu. 1197'de (1783) vefat edip Eğrikapı'ya defnedilmiştir. 1191 (1777) ve 1192 (1778) tarihlerinde Mehmed Emin ve Abdülbâkî adlarında yetişmiş iki oğlu vefat etmiştir. (IV. 38)

Feyzullah Efendizâde *bak.* Sa'deddin Efendi; Süleyman Râşid Efendi (Seyyid)

Feyzullah Feyzî Ağa Kapıcıbaşı ve Tırnova voyvodası oldu. 1239'da (1823/24) silahdar ağası olup 1244'de (1828/29) Rusya harbinde bulundu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat eyledi. (IV. 39/40)

Feyzullah Feyzî Efendi (Abdülhâdîzâde) Beypazarî Abülhâdî Efendi'nin oğludur. Müderris, Erzurum mollası oldu. 16 Zilhicce 1128'de (1 Aralık 1715) vefat etti. Niyabet ve şer'îatçılıkta uzun yıllar bulunmuştur. Üç dilde şairdir. Nezih ve iffetliydi. (IV. 34/35)

Feyzullah Feyzî Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) Ebû Said Efendi'nin oğludur. 12 Cemaziyelevvel 1040'da (17 Aralık 1630) doğdu. Müderris, molla, Safer 1064'de (Ocak 1654) İstanbul kadısı olup Receb'de (Mayıs) azille Gelibolu'ya ve oradan da Tekfurdağı'na gönderildi. Sonra dönerek Muharrem 1077'de (Temmuz 1666) Anadolu kazaskeri olup Muharrem 1079'da (Haziran 1668) Rumeli pâyesiyle ayrıldı. Zilka'de 1095'de (Ekim 1684) ikinci defa Anadolu kazaskeri oldu. Muharrem 1097'de (Aralık 1685) Rumeli kazaskeri oldu. Ramazan 1098'de (Temmuz 1687) azledilerek o senenin Zilhiccesinde (Ekim) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülâhir 1099'da (Şubat 1688) azledildi. Rebiyülevvel 1100'de (Ocak 1689) şeyhülislâm olup Cemaziyelâhir 1103'de (Şubat-Mart 1692) ayrıldı. O sene Şa'bân'da (Nisan-Mayıs) ikinci defa şeyhülislâm oldu. Zilka'de 1105'de (Haziran-Temmuz 1694) azledilerek Sakız'a sürüldü. 1106'da (1694/95) Sakız'a Frenkler gelmekle İstanbul'a döndü. 15 Rebiyülâhir 1110'da (21 Ekim 1698) vefat eyledi. Eyüp'de ceddi yanında medfundur. Âlîm, fâzıldı. Kitapların hâmişinde notları ve şiiri vardır. *Fetâvâ-yı Kaidiye*'nin Farsça kısımlarını Arapçaya tercüme ettiyse de tamamlayamadı. Oğlu, Reşid Mehmed Efendi'dir(→). Onun oğlu Abdullah Bükaî Efendi'dir(→). Debbağzâde Ahmed Efendi'nin damadı olduğundan buna da "Debbağzâde" dendi. (IV. 33)

Feyzullah Feyzî Efendi (Subhîzâde) Şair Subhî Ahmed Efendi'nin oğludur. Şehremini ruznâmçecisiydi.

1152'de (1739/40) vefat eylemiştir. Usta bir şairdi. Oğullarından Ahmed Efendi 1168'de (1754/55), Mehmed Said Efendi 1161'de (1748) vefat ederek Eyüp üzerinde defnedildiler. (IV. 35; III. 219/20)

Feyzullah Feyzî Mustafa Efendi (Kafzâde) Mevâlîden "Kaf Çelebi" lakaplı Şemseddin Ahmed Efendi'nin oğludur. 950'de (1543/44) doğdu. Müderris, Haleb, Mekke, Şam, Mısır, Edirne, Galata mollası oldu. Cemaziyelevvel 1012'de (Ekim 1603) İstanbul kadısı olup Zilhicce 1012'de (Mayıs 1604) azledildi. 15 Cemaziyelevvel 1013'de (9 Ekim 1604) Anadolu kazaskeri ve 22 Şa'bân'da (13 Ocak 1605) Rumeli kazaskeri oldu. 28 Zilhicce 1013'de (17 Mayıs 1605) azledildi. Zilka'de 1019'da (Ocak-Şubat 1611) ikinci defa Anadolu kazaskeri oldu. 30 Cemaziyelevvel 1020'de (10 Ağustos 1611) vebadan vefat etmiştir. Zincirlikuyu'da kayınpederi Malûlzâde Mehmed Efendi'nin yanına defnedildi. Müfessir, fâzıl, edip, üç dilde şairdir. *Kadîhân*'a fihrist yazdı. Oğlu, Abdülhay Efendi'dir. (IV. 32)

Feyzullah Hamdî Efendi (Hatvanîzâde) Müderris, molla oldu ve 1220'de (1805) vefat eyledi. Sultanselim'de medfundur. (IV. 39)

Feyzullah Mollazâde *bak.* Hamid Efendi

Feyzullah Nâfiz Efendi (Lâzikizâde) Şeyhülislâm İmam Mehmed Efendi'nin oğludur. 1130'da (1718) müderris ve 1144'de (1731/32) Tebriz mollası oldu. İstilada dönerek 1146'da (1733/34) Filibe mollası, 1153'de (1740) Diyarbekir mollası, Rebiyülâhir 1162'de (Mart-Nisan 1749) Mekke pâyesi, Muharrem 1164'de (Aralık 1750) Mekke kadısı ve Muharrem 1167 (Kasım 1753) sonlarında İstanbul kadısı olup 8. ayda azledildi. Muharrem 1177'de (Haziran 1763) Anadolu kazaskeri olup senesinde azledildi. Rebiyülâhir 1181'de (Eylül 1767) Rumeli kazaskeri oldu. 55. gün, yani 25 Cemaziyelevvel 1181'de (19 Ekim 1767) vefat eyledi. Eyüp'de Küçük Emir Efendi karşısında medfundur. Selâsetsiz şiirleri vardır. Ev idaresinde şaşkın olduğundan büyük borç ve sıkıntıya düşmüştü. Eşi Fatma Hanım, Kızıl Mescid'e minber koymuştur. Oğlu Abdülhamid Efendi'dir. Diğeri Abdülaziz Mehmed Efendi'dir(→). Torunu Emin Efendi'dir. Oğullarından biri de Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 36/37)

Feyzullah Paşa Abaza Mehmed Paşa'nın hazinedarı olup paşasının ölümünde Nasûhoğlu'na kapılanmıştı. Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) orduya gelip mîrimîran oldu. Silistre'de harpde birkaç yerinden yaralandığı halde birkaç düşman katledip şehid oldu. (IV. 37)

Feyzullah Paşa Çerkesdir. Hemşiresi padişah kadınlarından olup bu şereften mülkiye kaymakamı oldu. 1270'de (1853/54) mîrimîranlık ile Çıldır kaymakamı, Receb'de (Nisan 1854) yolda iken vezir rütbesiyle Erzurum valisi ve Şevvâl'de (Temmuz) Sivas valisi oldu. Receb 1272'de (Mart 1856) şehid olmuştur. Talihli ve iyi idareciydi. (IV. 40)

Feyzullah Paşa 1235'de (1819/20) doğdu. 1255'de (1839) askerliğe girerek 1281'de (1864/65) 6. Ordu'ya miralay ve sonra 1290 (1873) tarihlerinde mîrlivâ oldu. Geçen savaşta (1877/78 Osmanlı-Rus Savaşı) Tuna ciheti-

ne yararlık gösterip yaralı olarak İstanbul'a getirilmiş ve 1295 (1878) başlarında ameliyat sırasında şehid olmuştur. Gayretli ve cesurdu. (IV. 40)

Feyzullah Paşa (Zaralızâde) Osman Paşa'nın oğludur. Yükselip Sivas muhassılı oldu. Sonradan mîrimîran olmuş ve levendât eşkıyasını cezalandırması üzerine mükâfâten 1171'de (1757/58) vezirlikle Sivas valisi, Cemaziyelevvel 1174'de (Aralık 1760) Diyarbekir, Safer 1175'de (Eylül 1761) Van, sonra Sivas, 1176'da (1762/63) tekrar Van, Rebiyülâhir 1181'de (Eylül 1767) Konya, Zilhicce'de (Nisan-Mayıs 1768) Alâiye, Muharrem 1182'de (Mayıs-Haziran 1768) Hanya ve Cemaziyelevvel'de (Eylül) Anadolu valisi oldu. Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos 1769) orduya gelip Cemaziyelevvel'de (Eylül) Bağdad seraskeri maiyetine memur oldu. Gitmekte ayak sürümesi üzerine Receb 1183'de (Kasım 1769) vezirliği kaldırılarak Dimetoka'ya sürgün edilmiştir. Orada vefat etti. (IV. 37)

Feyzullah Sermed Efendi (Şekerzâde) Meşhur hattat Seyyid Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 1191'de (1777) Selânik mollası oldu. 22 Muharrem 1202'de (3 Kasım 1787) vefat etti. Şair ve hattatdır. Oğlu Abdülvehhâb Efendi'nin oğlu Re'fet Süleyman Efendi'dir(→). (IV. 38)

Feyzullah Şükrî Efendi Katar şeyhlerinden olup Ayasofya vâizi ve reisülkurrâ oldu. 15 Cemaziyelâhir 1229'da (4 Haziran 1814) vefat etti. Oğlu Reşid Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 39)

Feyzullahzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdullah Efendi; Abdullah Efendi; Emin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Hâlis Mehmed Efendi; İsmail Efendi; Nâfi' Seyyid Mehmed Efendi; Osman Efendi; Refî' Mehmed Efendi

Feyzullahzâde Vânî damadı Erzurumî Feyzullah Efendi oğullarıdır ki, pek çok şeyhülislâm ve kazasker yetiştirmiş bir ailedir. Çeyrek asırdır ortadan yok olmuş bir haldedir. (IV. 700)

Fezayî Mehmed Efendi Edirnelidir. Derviş ve seyyah olup 1151'de (1738/39) vefat etti. Şairdir. (IV. 20)

Fıkhî *bak.* Mehmed Efendi

Fındık *bak.* Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Efendi; Mustafa Paşa

Fındık Emir *bak.* Ahmed Efendi

Fındıkzâde *bak.* Ahmed Ağa; Feyzullah Efendi; İbrahim Efendi; İbrahim Halil Efendi; İshak Ahmed Efendi

Fındıkzâde Konyalı Fındık Mustafa Efendi oğullarıdır ki, iki asırdan beri içlerinden biri kazasker ve geri kalan molla olarak devam ediyor. Sa'dîye şeyhlerinden bir "Fındıkzâde" ailesi daha vardır. (IV. 699/700)

Fıtnat Zübeyde Hanım (Ebû İshakzâde) Said Efendi'nin kızı ve sudûrdan Derviş Efendi'nin zevcesidir. 1194'de (1780) vefat eylemiştir. Kitâbet ve inşa, şiir ve imlâda seçkin olup matbu *Divan*'ı vardır. Râgıb Paşa ve Haşmet ile çağdaş olup karşılıklı lâtifeleri vardır. (IV. 24/25)

Figânî Çelebi II. Bâyezid'in (hd 1481-1512) kâtiplerinden olup Şehzâde Abdullah'ın kitâbet hizmetinde bulunmuştur. Sonra vefat etti. Şairdir. *İskendername*'yi yazdı. (IV. 25)

Figânî Ramazan Çelebi Trabzonludur. Frenk İbrahim Paşa'yı "Dü İbrahim âmedend bedir-i cihan/ Yekî büt şiken yekî büt nişân" diye hicvetmiş

ve 938'de (1531/32) şehid olmuştur. Şairdir. (IV. 25)

Fikrî Ahmed Çelebi Anadolu/Aksaraylıdır. 1062'de (1652) İstanbul'da vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 25)

Fikrî Efendi Müderris ve nâib olup 1210'da (1795/96) evkaf müfettişi oldu. Süleymaniye müderrisi iken 1214'de (1799/1800) vefat eyledi. Âlîm ve fâzıldı. Oğlu Hacı Ahmed Râşid Efendi'dir(→). (IV. 25)

Fikrî Mehmed Efendi (Müezzinzâde) Müderris, molla olup 1050'de (1640/41) vefat etti. (IV. 160)

Fikrî Mehmed Emin Efendi Teşrifat kaleminden yetişip teşrifat kesedarı oldu. Safer 1259'da (Mart 1843) vefat eyledi. Üsküdar'da Tunusbağı'nda medfundur. (IV. 25)

Fikrî Paşa Taşralıdır. İstanbul'a geldikde kapı çukadarı İhtiyar Kâmil Efendi'ye yamak oldu. Güzel imlâsıyla Hasan Paşa dairesine girip kâtibi olmuş ve efendisi zabtiye müşiri olunca 1285'de (1868) zabıta müdürü ve Safer 1286'da (Mayıs 1869) Beyoğlu mutasarrıfı ve Muharrem 1288'de (Mart-Nisan 1871) ûlâ sınıf-ı evveliyle zabtiye muavini olup Cemaziyelevvel'de (Temmuz-Ağustos) azledildi. Receb'de (Ağustos-Eylül) Acarateyn kazası kaymakamlığına gönderildi. Sonra mutasarrıflıkla taşralarda gezip Zilhicce 1296'da (Aralık 1879) Rumeli pâyesiyle Dersim valisi ve 1298'de (1881) Hakkari valisi olup 1305 başlarında (1887 sonları) vilâyetin lağviyle boşta kalmış ve Şevvâl 1305 (Haziran 1888) ortalarında vefat eylemiştir. Vilayet idaresine kadirdi. (IV. 25)

Fil *bak.* Ya'kub Paşa

Filibe Nâzırızâde *bak.* Ziyâeddin Efendi

Filibeli *bak.* Mustafa Paşa

Firâkî Dede İstanbulludur. Mevlevî fukarasından olup 1155'de (1742) vefat etti. Şairdir. (IV. 12)

Firarî *bak.* Ahmed Fevzî Paşa; Hasan Paşa; İbrahim Paşa; Mustafa Paşa (Kara)

Firari Yeğeni *bak.* Mustafa Efendi

Firarîzâde *bak.* Said Mehmed Bey

Firarîzâde II. Mustafa devri (1695-1703) vezirlerinden Hasan Paşa hânedanıdır ki, oğlu Abdullah Paşa sadrazam olmuştur. (IV. 699)

Firdevsî Ahmed Efendi Hâcegândan olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etmiştir. Mahmud Paşa hariminde medfundur. (IV. 14)

Firdevsî Çelebi I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) Mizistre kadısı iken vefat eylemiştir. Şairdi. (IV. 14)

Firdevsî Çelebi (Uzun) Bursalıdır. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) şairlerindendir. İran'a gidip orada vefat etmiştir. *Süleymanname* unvanıyla 380 cilt bir kitap yapıp 80'i seçilerek gerisi yakıldı. (IV. 14)

Firdevsî Mehmed Efendi Halil Paşa'nın torunu Nesib Bey'in oğlu olup 1265'de (1849) müderris olmuştur. Ceridehanede gazete başmuharriri olup 1285 (1868/69) tarihlerinde vefat eylemiş olan Firdevsî Mehmed Emin Efendi, bu zat olmalıdır. (IV. 15)

Firdevsî Mehmed Emin Efendi Tezkire-i evvel İbrahim Vâhib Efendi'nin akrabasındandır. Rüûs kalemine girip 1182'de (1767/68) harpde bulundu. Sonra kalemine kesedar oldu. Safer 1202'de (Kasım 1787) küçük tezkireci olup Ziştovi ve sonra Yaş sulhunde murahhas oldu. Abdullah

Birrî Efendi'nin görüşmelere memuriyetinde reis vekili oldu. 1207'de (1792/93) tezkire-i evvel olup, 13 Cemaziyelâhir 1209'da (3 Ocak 1795) reisülküttab olup 7 Zilka'de 1209'da (26 Mayıs 1795) azledildi. 1210 Cemaziyelevvelinin sonunda (1795 Aralık başı) ruznâme-i evvel, Şevvâl'de (Nisan 1796) defter emini, Safer 1211 (Ağustos 1796) ortalarında eyâletli nâzırı ve sonra matbah emini ve ikinci defa defter emini ve tekrar ruznâme-i evvel olup Şevvâl 1219'da (Ocak 1805) vefat eyledi. Edirnekapı dışında medfundur. Bu kadar yüksek göreve geçtiyse de "mümkün olsa da kesedar olsam" diye gözü o makamda kaldı. Gücü reisülkütttablığa yeterli değilse de diğer görevlere yeterdi. (IV. 14)

Firûz Ağa Ahmed Paşa'ya sadâretinde kethüdâ olup o hizmette vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Bey'dir(→). (IV. 32)

Firûz Ağa I. Bâyezid'in (Yıldırım) emirlerinden olup bir aralık Mûsâ Çelebi ile bulundu ve ona vezir oldu. 816'da (1413) vefat etmiştir. (IV. 31)

Firûz Ağa Hadım ağalardan olup kapı ağası oldu. 918'de (1512) vefat eyledi. Şeyh Hamdullah'ın çırağı olup hattatlığı meşhurdur. Tophane'de, Atmeydanı'nda ve Kırkçeşme'de birer cami yaptırmıştır. Kendisi Sultanahmet'de medfundur. Dindar ve hayırseverdi. (IV. 31)

Firûz Bey I. Murad'ın (hd 1361-1389) beylerinden olup savaşlarda ve Kosova harbinde bulunduktan sonra Vidin muhafızı oldu. 804'de (1402) Timur harbinde şehid olmuştur. Oğlu Ya'kub Bey'dir(→). (IV. 31)

Firûz Bey I. Mehmed (Çelebi) devrinde beylerden olup Antalya beyi de olmuştur. II. Murad zamanında (1421-1451) vefat eylemiştir. Oğlu Hamza Bey'dir. (IV. 31)

Firûz Bey Meşhur beylerden olup Silistre muhafızı oldu. 848'de (1444) Varna muharebesinde şehid olmuştur. Oğlu Mehmed Bey de serhat beylerinden olup II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) hizmetlerde bulundu. (IV. 31)

Firûz Bey I. Süleyman (Kanunî) sancakta iken sarayda hoca olup sonra nişancı oldu. Tahta çıktığında (1520) görevinde bırakıldıysa da kötü idaresi ve cepharleri görememesi emekliliğine sebep oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 32)

Firûz Bey Sivas valisi İsmail Hakkı Paşa'nın kethüdâsı ve kapıcıbaşıydı. II. Mahmud devrinde (1808-1839) vefat eyledi. (IV. 32)

Firûz Paşa Beylerden olup Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Rakka valisi ve vezir olmuştur. 1202'de (1787/88) Diyarbekir valisi oldu. 1203'de (1788/89) ayrılıp Yedikule'de tevkif edildi. Sonra Midilli'ye gönderildi ve orada vefat etmiştir. (IV. 32)

Fodla Kâtibi *bak.* Mehmed Efendi (Seyyid)

Fodlacızâde *bak.* Râsim Ahmed Efendi

Fosfor *bak.* Mustafa Paşa

Frenk *bak.* Ahmed Paşa; Ahmed Paşa; Ca'fer Paşa; Mehmed Ağa; Mustafa Paşa; Osman Paşa

Frenk Beyzâde *bak.* Mehmed Bey

Fuad Bey Mahlûlat kâtibi Hasan Efendi'nin oğludur. Enderûn'dan yetişip kurenâ-yı padişahîden oldu.

1288'de (1871) serkurenâ olup 1289'da (1872) azledilerek uzun yıllar evinde sâkin olmuştur. 1301'de (1883/84) vefat eyledi. Doğruydu. Enistesi de kurenâdan Fuad Bey olup hizmette çağdaş olmalarıyla büyük-küçük diye ayrılırlardı. (IV. 28)

Fuad İbrahim Efendi (Nasûhîzâde) İbrahim İffet Efendi'nin oğludur. Müderris ve Rebiyülevvel 1275'de (Ekim 1858) Kudüs mollası, 1287'de (1870/71) Mısır mollası olup 1291'de (1874) vefat etmiştir. (IV. 28)

Fuad Mehmed Paşa (Keçecizâde) İzzet Efendi'nin büyük oğludur. 1230'da (1815) doğdu. Mekteb-i Tıbbiye'ye girerek tıp tahsil etti. 1250'de (1834/35) Tâhir Paşa ile Trablusgarb'a gidip sonra döndü. 1253'de (1837/38) sâlise ile tercüme kalemine girerek 1256'da (1840) mütercim-i evvel, Safer 1260'da (Şubat-Mart 1844) Madrid sefiri, Receb 1260'da (Temmuz-Ağustos 1844) tercüman, Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) âmedî olup Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) Memleketeyn'e ve buradan Petersburg'a memur oldu. Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) bâlâ rütbesiyle sadâret müsteşarı olup Cemaziyelevvel'de (Mart-Nisan 1850) döndü. 20 Şevvâl 1268'de (7 Ağustos 1852) hariciye nâzırı olup 20 Cemaziyelevvel 1269'da (1 Mart 1853) Rusya maslahatgüzarı Menşikof'un gelişinde kendisini ziyaret etmemesi üzerine istifa etti. Cemaziyelevvel 1270'de (Mart 1854) Yunan üzerine başkumandan olarak Yanya'ya gitti. 15 Muharrem 1271'de (8 Ekim 1854) Meclis-i Tanzimat azası olup 16 Şa'bân 1271'de (4 Mayıs 1855) vezir rütbesiyle Tanzimat riyâseti eklenmesiyle ikinci defa hariciye nâzırı oldu. 12 Zilka'de 1271'de (27 Temmuz 1855) riyâsetten ayrıldı. 3 Rebiyülevvel 1273'de (1 Kasım 1856) nezâretten azille beşinci günü Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. Muharrem 1274'de (Ağustos-Eylül 1857) ikinci defa Meclis-i Tanzimat reisi ve 23 Cemaziyelevvel 1274'de (9 Ocak 1858) üçüncü defa hariciye nâzırı olup Ramazan'da (Nisan-Mayıs 1858) Paris Kongresi'ne murahhaslık ile memur oldu. Rebiyülevvel 1275'de (Ekim 1858) nezârete döndü. Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) askerî sıfatla Şam murahhası oldu. 6 Muharrem 1278'de (14 Temmuz 1861) Meclis-i Vâlâ riyâseti, Tanzimat riyâseti ile birleştirilerek ihsan buyuruldu. Ayın 29'unda (6 Ağustos) dördüncü defa hariciye nâzırı olup 19 Cemaziyelevvel 1278'de (22 Kasım 1861) serkurenâ Şam'a gönderilerek sadârete davet edildi ve Kâmil Paşa kaymakam oldu. 18 Cemaziyelâhir'de (21 Aralık) gelerek askerî sıfatı ihsanla sadrazamlık görevine başladı. O sene sonunda padişahın Bursa seyahatinde beraberinde bulundu. 9 Receb 1279'da (31 Aralık 1861) istifa etti. 5. günü sadârete başkası tayin edilince haftasında Meclis-i Vâlâ reisi, 31 gün sonra serasker, Şevvâl'de (Mart-Nisan 1863) Mısır seyahatinde yâver-i ekrem ve o sene 15 Zilhicce'de (3 Haziran 1863) döndükten sonra ilâveten sadrazam oldu. 21 Muharrem 1283'de (5 Haziran 1866) azledildi. 6 Şevvâl 1283'de (12 Mart 1867) beşinci defa hariciye nâzırı olup 4 Cemaziyelâhir 1284'de (3 Ekim 1867) sadâret kaymakamı oldu. 5 Zilka'de'de (28 Şubat 1868) Sadrazam Âlî Paşa Girit'ten gelmekle kaymakamlıktan ayrıldı. Cemaziyelevvel 1285'de (Temmuz-Ağustos 1868) has-

talanıp Yakacık'a ve Cemaziyelâhir'de (Eylül-Ekim) İtalya'da Nis'e hava değişimi için gitti. 30 Şevvâl 1285'de (13 Şubat 1869) kalp hastalığından orada vefat eylemiştir. Na'şı İstanbul'a getirilip Fazlîpaşa'da Üçler Camii'ne defnedildi. Akıllı, zekî, Fransızcaya ve siyasî işlere ve tıp ilmine vâkıf olup kerem ve cömertliğiyle beraber büyük serveti kalmış, cesur, becerikli, güzel konuşur, hazırcevap, uzun boylu ve müzellefti. Bir-iki yerde konağı yanıp iki oğlu Kâzım Bey ve Nâzım Bey de aniden vefat etmiş olduğundan elemine sebep olmuştur. Oğlunun küçüğü Kâzım Bey, binbaşı iken 1276'da (1859/60), 23 yaşında iken Beyoğlu kışlasında ansızın düştü ve babası ölüm haberini Şam'da işitti. Nâzım Bey'in oğlu Reşad Bey, bâlâ rical'inden olup Şûrâ-yı Devlet maliye dairesi azasındandır. Adı geçen camii yenilemiş ve bir de medrese yapmıştır. (IV. 26/28)

Fuddalızâde III. Mustafa devrinde (1757-1774) Ahmed Ağa adında bir kapıcıbaşının oğulları Süleyman Paşa ve Canikli Ali Paşa'dan başlayıp IV. Mustafa devrine (1807-1808) kadar devam etmiştir. Ali Paşa kethüdâsı Sarı Abdullah Paşa'nın oğullarından biri birkaç sene önce vefat etti. (IV. 699)

Fuzayl Çelebi (Cemâlîzâde) Zembilli Ali Efendi'nin oğludur. 920'de (1514) doğdu. Müderris olup Çivizâde ile Ebûssuûd Efendi'ye damad olmak isteyip bunlar Ebûssuûd'u tercih eyleyince Çivizâde gücenip yükselmesini engelledi. Sonra Ebûssuûd Efendi'ye ikbâl gelince, bu da Bağdad, Haleb ve Mekke mollası oldu. Sonra emekli edildi. 982'de (1574) kazaskerlik kabul etmeyip ara sıra in'am ve âtıfete mazhar oldu. Hâmid Efendi'nin vefatında fetvâ hizmeti teklifinde affını istedi ve vazifesine zam yapılarak taltif edildi. 3 Muharrem 991'de (27 Ocak 1583) vefat eylemiştir. Zeyrek'de babasının yanına defnolundu. Defni sırasında babasının ayakları görünmüş ve vefatından 59 sene geçmiş iken asla değişmediği fark edilmiştir. Âlîm, dindar, şair, iyi huyluydu. Kitaplarını Fâtih Kütüphanesi'ne vakfeyledi. Verdiği muskaları tesirliydi. Eserleri: *Tenvîü'l-usul fî ilmi'l-usûl*, metin ve şerh olarak *Avnü'r-Râiz fî ilmi'l-ferâiz*, *Şerh-i Şerîfiye* ve hâşiye, *Hâşiye-i Vâfiye*, *Muhtasar Kâfiye*, *Sahih-i Buharî* üzerine ta'lîkat, el kitaplarına hâşiyeler, *Câmiü'l-Fusûleyn* akvâline cevap, 4 cilt *Zımanât*, *Mesâil-i Evsıyâ*. (IV. 24)

Fuzûlî Mahmud Çelebi Bağdad'da Hilleli Süleyman'ın oğludur. I. Süleyman (Kanunî) erkânına kasideler takdim ederdi. 963 (1556) veya 966'da (1558/59) vefat eylemiştir. "Geçti Fuzulî" vefat tarihidir. *Divan*'ı ve *Hadikatü's-Süedâ*'sı makbuldür. Şairlerin meşhurlarındandır. (IV. 24)

Fürûgî Ahmed Efendi Bursalıdır. Kadı idi. 1033'de (1623/24) vefat etti. Şairdir. (IV. 15)

Fürûgî Çelebi Kırımlıdır. Kethüdâ kalemi hulefâsından olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. Üç dilde şairdir. (IV. 15)

Fürûgî Hibetullah Efendi Şam müftüsü Abdülfettâh Efendi'nin kız kardeşinin oğludur. Kadı olup 1023'de (1614) vefat etti. Şairdir. (IV. 15)

Füsunî Çelebi Saruhanlıdır. İlmiyeden olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 21)

Fütûhî Abdülaziz Efendi Kadı olup 1054'de (1644) vefat etti. Şairdir. (III. 339)

Füyûzî Mehmed Efendi Müderris, Diyarbekir mollası olup 13 Cemaziyelevvel 1135'de (19 Şubat 1723) vefat etti. Şairdir. (IV. 219)

Füzûnî Mehmed Çelebi Göynüklüdür. Sarayda terbiye edilip müteferrikalıkla çıktı. Sipah ve yeşil bayrak ağası olup 1068'de (1657/58) vefat etti. Şairdir. (IV. 21)

Gafûrî Mahmud Efendi Gelibolulu-dur. Müderris iken Celvetî tarikatine girdi. Gelibolu'da halife olup sonra Molla Zeyrek vâizi oldu. Oradan Fâtih Camii vâizi ve 1075'de (1664/65) Hüdâî Tekkesi şeyhi olup Cemaziyelâhir 1078'de (Kasım-Aralık 1667) vefat etti. Fâzıldı. İlâhîleri ve gazelleri vardır. (IV. 321)

Gal Mihmâd (Mahmud) Eski beylerden cesur bir zattır. Osman Gazi devrinde (1299-1326) yaşadı. (III. 613)

Galat *bak.* Şa'bân Efendi

Gâlib Abdurrahman Paşa Arnavutluk hânedanından Priştineli Yaşar Paşa'nın oğlu olup Priştine, sonra Berat ve daha sonra Siroz mutasarrıflıklarında bulunmuştu. Mîrimîran rütbesini hâiz, muktedir, güzel huylu, fevkalâde cesur, idareli, fukarasever bir zat idi. Memuriyeti terk ederek memleketi olan Priştine'de oturmakta iken vefat eyledi. Hayrat ve hasenatı ve bunlar arasında Priştine'de kârgir olarak inşa ettirdiği iri yapılı rüşdiye mektebi meşhurdur. (III. 617)

Gâlib Abdülhalim Paşa (Türk) İstanbulludur. Topal İzzet Paşa, Ağa Hüseyin Paşa ve Mâbeynci Hamdî Paşa ile Hüseyin Bey'e divan kâtibi ve mühürdar olup sonra Akşehir kaymakamı ve Ankara defterdarı oldu. Sonra sancaklarda dolaşıp mîrimîran olmuş ve Tırnova mutasarrıflığından azledilmiş olarak 20 Şa'bân 1293'de (10 Eylül 1876) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. Türklerin şive ve ıstılahatına hevesle inşa ve şiirlerini ekseriya o yolda kullanıp kaba Türkçe bir *Divan* yâdigâr bırakmıştır. (III. 617)

Gâlib Ahmed Bey Firarî Ahmed Fevzî Paşa'nın(→) oğludur. Sadâret mektûbî kalemi halifelerinden olup 1271'de (1854/55) vefat etmiştir. (I. 295)

Gâlib Ahmed Efendi Harem-i Nebevî ruznâmecisi olup Şa'bân 1297'de (Temmuz 1880) vefat eylemiştir. Üsküdar'da defnedilmiştir. (I. 305)

Gâlib Ali Paşa Mustafa Reşid Paşa'nın oğludur. Mektûbî-i sadâret ve sonra âmedî halifelerinden oldu. Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) Fatma Sultan'a nâmzet olup Mecâlis-i Âliye ve Meclis-i Vâlâ azalığıyla vezirlik rütbesi ihsan buyuruldu. Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Meclis-i Vâlâ'dan affolundu. Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) damadlık şerefiyle Meclis-i Vâlâ azalığı iade buyuruldu. Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) nikâh ve Zilka'de'de (Ağustos) düğünleri icra olundu. Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) Meclis-i Tanzimat azası, Ramazan 1273'de (Mayıs 1857) hariciye nâzırı ve Zilhicce'de (Ağustos) evkaf nâzırı, Ramazan 1274'de (Nisan-Mayıs 1858) ticaret nâzırı olup Cemaziyelâhir 1275'de (Ocak 1859) Beykoz'dan Baltalimanı'ndaki yalısına kayıkla gelirken bir vapura çarpıp boğularak vefat etmiştir. Na'şı bulunup babasının türbesine defnolundu. Kısa boylu, babasına benzer, yakışıklı, nazik, akıllıydı. Yaşı 30'a henüz ulaşmıştı. (III. 616)

Gâlib Bey Sadrazam Edhem Paşa'nın ikinci oğludur. Gençliğinde Şûrâ-yı Devlet kalemine girdi. Yükselip muavin ve sonra aza oldu. 1312'de

(1894/95) bâlâ rütbesiyle Girit müşaviri olup bir hastalığa yakalanınca döndü. 28 Cemaziyelevvel 1313'de (16 Kasım 1895) bu hastalıktan vefat eyledi. Babasının türbesinde medfundur. Yaşı 40'ı geçkin, yumuşak huylu ve bilgili bir zat idi. Eski sikkeler hakkında bir-iki eseri vardır. (IV. 866)

Gâlib Efendi Aynî Hasan Efendi'nin(→) oğludur. Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişme olup yaşlı iken 1285 (1868/69) tarihlerinde vefat eylemiştir. Beliğ ve fasihdi. (III. 613)

Gâlib Efendi Nureddin Cerrahî Tekkesi şeyhi olup Rebiyülâhir 1315'de (Eylül 1897) vefat eyledi. (IV. 866)

Gâlib Efendi (Hâfız) Müderris ve dersiâm olup ilim ve faziletle meşhurdu. 1286'da (1869/70) vefat eyledi. (III. 617)

Gâlib Efendi (Şerif) Şerif Sa'd'ın oğludur. Kardeşi Şerif Sürûr'un vefatında 2 Rebiyülâhir 1202'de (11 Ocak 1788) Mekke emiri oldu. Muharrem 1229'da (Ocak 1814) ayrıldı ve 3 oğluyla İstanbul'a gelip Selânik'te ikameti emrolundu. Rebiyülevvel 1232'de (Ocak-Şubat 1817) orada vefat eyledi. Oğullarından Şerif Abdülmuttalib Efendi ile Şerif Ali Efendi şöhret aldılar. (III. 615)

Gâlib Halil Bey İsmail Râif Paşa'nın oğludur. Müderris iken 1192'de (1778) vefat etti. (III. 615; I. 371)

Gâlib Hasan Bey (Mühürdarzâde) Nurî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Adliye temyiz mümeyyizlerinden olup 3 Cemaziyelevvel 1302'de (18 Şubat 1885) vefat etti. Amcası Hüseyin Hüsnî Efendi'ye(→) damad olmuştu. (IV. 595)

Gâlib İsmail Bey Hacı Mustafa Ağa'nın(→) torunu, İzzet Bey'in(→) oğludur. Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) ortalarında vefat etti. Şairdir. (IV. 474)

Gâlib Mehmed Bey (Hekimzâde) Ali Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve Cemaziyelâhir 1168'de (Mart-Nisan 1755) mirâhûr-ı sânî oldu. Az müddette azledilip sonra vefat eyledi. Babasının yanında medfundur. (III. 615)

Gâlib Mehmed Efendi Bâb-ı Seraskerî'den yetişip tahrirat müdürü ve 1263'de (1847) Dersaâdet muhasebecisi oldu ve 55 sene o dairede hizmet edip umum yoklama müdürü iken 26 Rebiyülâhir 1295'de (29 Nisan 1878) vefat edip Selâmî Efendi Türbesi'ne defnedildi. (III. 617/18)

Gâlib Mehmed Efendi (Seyyid) Yabanâbâdlı Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup bilâd-ı hamse mollası oldu. 1295 (1578) tarihlerinde hayattaydı. (III. 560)

Gâlib Mustafa Bey Leskovikli İsmail Paşa'nın oğludur. 1245'de (1829/30) doğup İstanbul'a geldi. Mektûbî-i sadâret hulefâsından olup divan kâtibi, sonra Banaluka kaymakamı ve ordu kâtibi, sonra rüsûmat azası ve Rebiyülevvel 1284'de (Temmuz 1867) rüsûmat muhasebecisi oldu. O sene 14 Şa'bân'da (11 Aralık 1867) vefat etti. Şair ve kâtipdi. (III. 616/17)

Gâlib Paşa (Sarı) 1241'de (1825/26) doğdu. 1250'de (1834/35) askere kaydoldu. Erkân-ı harb çıkıp miralay olarak Mekteb-i İ'dadi-i Askerî müdürü olmuş ve sonra mîrlivâ olarak 18 Zilka'de 1277'de (28 Mayıs 1861) serkurenâ-yı padişâhî olmuştur. 1278 başlarında (1861 sonları) ayrılıp tekrar mektebe müdür oldu. 1280'de

(1863/64) ferik olup Safer 1286'da (Mayıs 1869) mekâtib-i askeriye nâzırı olmuştur. Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) Prizren valisi olup 1 Receb 1289'da (4 Eylül 1872) ikinci defa mekâtib nâzırı oldu. 10 Zilhicce 1292'de (7 Ocak 1876) vefat eyledi. Tedbirli, askerî ilimlere vâkıf, mektep idaresinde mâhirdi. Askeri rüşdiyelerin kuruluşuna muvaffak olmuştur. Sudûrdan Kadrî Bey'in damadıdır. (III. 617)

Gâlib Said Mehmed Dede Mevlevîhane kapısında sâkin kâtip Mustafa Reşid Efendi'nin oğludur. 1171'de (1757/58) doğdu. Arapça ve Farsça'da üstad olup Konya'ya gitti. Döndükten sonra Yenikapı Mevlevîhanesi'nde çile çıkardı. Seyyid Ali Dede'den el alıp Şevvâl 1205'de (Haziran 1791) Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1210'da (1795/96) tekke yeniden inşa edildi. 26 Receb 1213'de (3 Ocak 1799) vefat eyledi. Tekkede medfundur. Fâzıl, şair, edip, zarif idi. *Divan*'ı, manzum *Hüsn ü Aşk*'ı ve Mevlevî şairlere mahsus tezkiresi, tasavvufa ait bir risalesi ve Sineçâk'in *Cezîre-i Mesnevî*sine şerhi vardır. (III. 615)

Gâlib Said Mehmed Paşa Sadâret mektupçusu serhalifesi Seyyid Ahmed Efendi'nin oğludur. 1177'de (1763/64) doğdu. Mektûbî-i sadârete girip 1202'de (1787/88) orduyla gitmekle hâcelik verildi. 1205'de (1790/91) mütarekede mükâleme meclisi kâtibi olup 1206'da (1791/92) dönüşte serhalife olup bir aralık cebeciler kâtibi ve 15 Ramazan 1212'de (3 Mart 1798) âmedî oldu. Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) âmedî vekili olup 1216 sonlarında (1802 başları) Fransa'ya memur olup Mısır mükâlemesini tanzim etti. 1217'de (1802/03) dönüşte tezkire-i evvel ve Şa'bân 1221'de (Ekim-Kasım 1806) reisülküttab oldu. Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) Refik Efendi ile Ruscuk'a gidip ayrıldı ve az müddette Fransa ile mükâlemeye memur olup 19 Safer 1223'de (16 Nisan 1808) ikinci defa reisülküttab oldu. 1226'da (1811) Rusya ile antlaşmayı tanzim ve Memleketeyn'deki memuriyetini tamamlayarak İstanbul'a döndü. Ardından sadâret kethüdâsı olup tekrar Bükreş'e memur oldu. Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) dönüp Muharrem 1229'da (Ocak 1814) üçüncü defa reisülküttab oldu. Ordunun İstanbul'a dönüşünün ardından azledilip Kütahya'ya gönderildi. Şa'bân'da (Temmuz-Ağustos 1814) vezirlikle Bolu ve 1230 (1815) başlarında Sivas, 1232'de (1817) Niğde ve sonra Ankara, Kengırı ve ikinci defa Bolu ve Kastamonu valisi oldu. Ramazan 1236'da (Haziran 1821) vezirliği kaldırılarak Konya'ya gönderildi. 2 Rebiyülâhir 1238'de (27 Aralık 1822) vezirliği geri verilip Bozok ve Kayseri valisi ve sonra İzmit ve Bursa eklenerek Boğaz muhafızı oldu. 20 Safer 1239'da (26 Ekim 1823) sadrazam oldu. Muharrem 1240'da (Eylül 1824) azledildi ve Gelibolu'ya vezirliği alınıp sürgün edildiyse de yolda vezirliği geri verilerek Erzurum valisi ve Şark seraskeri oldu. 1244'de (1828/29) vezirliği kaldırılıp Gelibolu'da ve sonra Balıkesir'de ikamete memur edilmiş ve oraya varışının ardından vefat eylemiştir. Akıllı, ileri görüşlü ve hariciyede bilgi sâhibiydi. Kitâbet ve inşa ve hızlı yazmada mâhir olup kısa boylu ve güzel yüzlüydü. Mal mülk edinmeye muvaffak olamayıp bıraktıkları borcuna yetme-

miş ve evlâdı olmamıştır. Kasım Çavuş Mescidi'ni yeniden tamir etmiştir. (III. 615/16)

Gamî Mahmud Efendi Konyalıdır. Yazıcı Yahyâ oğludur. 984'de (1576) vefat eyledi. Şairdir. (III. 620)

Ganîzâde *bak.* Nadirî Mehmed Efendi

Gânim Efendi Bağdadlıdır. Müderris olup 1030'da (1621) Bekir Subaşı vasıtasıyla şehid oldu. Fakih, fâzıl, sâlih ve ermiş sayılanlardandı. Zımanât meselelerini toplamış, *Melceü'l-Kudât* ile nahivden bir kitap yazmıştır. (III. 618)

Gânim Mehmed Efendi Seyyid ve müderris olup Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) İzmir mollası, sonra Edirne mollası ve Muharrem 1189'da (Mart 1775) İstanbul pâyesi olup 17 Muharrem 1194'de (24 Ocak 1780) vefat etmiştir. Üsküdar'da Tunusbağı'na defnedildi. Âlîm ve fâzıldı. Oğullarından müderris Sâlih Efendi, 8 Safer 1181'de (Temmuz 1767) ve Es'ad Mehmed Efendi, 12 Cemaziyelâhir 1183'de (13 Ekim 1769), müderris Emin Mehmed Efendi 17 Şa'bân 1184'de (6 Aralık 1770), Sâdık Mehmed Efendi, 1197'de (1783) ve müderris Ârif Mehmed Efendi Zilhicce 1226'da (Aralık 1811/Ocak 1812) vefat etmişler ve hepsi babalarının kabrine defnedilmişlerdir. (III. 618)

Ganizâde Molla Abdürrahim Efendi'ye denir. 50 sene kadar kız kardeşinin oğlu ve onun oğlu bu unvanı taşımışlardır. Sonra söndü. (IV. 699)

Garamî Mehmed Efendi Karaferyelidir. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. 60'ından sonra seyyidlik iddia eylemiştir. Şairdir. (III. 618)

Garib Mehmed Efendi (Timarhanecizâde) Salkımsöğüt'te Aydınoğlu Tekkesi şeyhi idi. 1150 (1737/38) yılından sonra vefat etti. (III. 619)

Garibî Ebûbekir Çelebi Ârif Çelebi'nin oğludur. 1159'da (1746) Konya'da Mevlânâ Dergâhı'na şeyh oldu. 1189'da (1775) vefat eyledi. Şairdir. (I. 181)

Garibî Mehmed Çelebi Yenice-i Vardarlıdır. Seyyah olup 952'de (1545) vefat etti. İstanbul'da medfundur. Şairdir. (III. 619)

Garikzâde *bak.* Abdullah Efendi

Garseddin Ahmed Şihâbeddin Haleblidir. Şam ve Mısır'a gidip şeyhlerden icazetler almıştır. Bütün ilimlerde üstad olup Mısır beylerinin oğullarına muallim olmuştu. Mısır fethedilince talim eylediği emirzâdeler de esir edilip İstanbul'a getirildi. Burada ilim öğreterek 971'de (1563/64) vefat eylemiştir. Tıp, hikmet, hendese, usturlab, zayiçe, nücûm, rub-ı dâire, hesap, edebiyat, şer'îyat ve fünûn-ı garibeye vâkıftı. Kanaatle geçinip kimseye müracaat etmemiş ve tarikatten el tutmuştu. Eserleri: Hesapda tezkiresi, ferâize dair metin ve şerhi, *Mevâkıf*ın hikemiyatına şerhi, *Câmî*ye hâşiyesi, zayiçe ilminde kitabı, Ebûssuûd'un *Kaside-i Mîmiyye*'sine şerhi. (III. 618)

Garu *bak.* Ali Paşa

Gavsî Ahmed Dede İstanbulludur. Bursa'ya göçerek Mevlevî oldu. 1087'de (1676) Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1108'de (1696/97) vefat eyledi. Hoşsohbet, güzel yazı yazar ve şairdi. *Divan*'ı vardır. (I. 230)

Gavsî Ahmed Efendi Bâkî torunu olup Mevlevî oldu. 1219'da (1804/05) vefat etti. Şairdir. (III. 620)

Gavsî Efendi Bursa'da Çarşamba Zaviyesi şeyhidir. 1161'de (1748) vefat etti. (III. 620)

Gavsî Efendi Bursavî Hacı Mustafa Efendi'nin(→) halifesidir. 1120'de (1708) onun yerine Bursa'da Çarşamba Zaviyesi şeyhi olup 1161'de (1748) vefat etti. Tekkede medfundur. (IV. 415)

Gavsî Mustafa Efendi Şeyhlerden olup 1170'de (1756/57) vefat etti. Şair olup ilâhîleri vardır. (III. 620)

Gâvur *bak.* Hasan Ağa

Gâyir Mehmed Efendi (Gülzemanîzâde) Hâmid Efendi'nin oğludur. Müderris iken 1212'de (1797/98) vefat etti. (III. 613) [II. 105'de adı "Aziz Mehmed Efendi" olarak yazılmıştır]

Gayretî Mehmed Çelebi Ulama Paşa evlâdından İskender Bey'in oğludur. Zeamet sâhibi olup 950'de (1543/44) vefat etti. Şairdir. (III. 621)

Gazâlî Mehmed Efendi (Deli Birader) Bursalı Durmuş Çelebi'nin oğludur. Önceleri Şehzâde Korkud'a musâhib ve sonra müderris oldu. Emekli olunca Mekke'ye gidip mücavir oldu. 942'de (1535/36) vefat etti. Şiirleri selis ve zarif olup *Dâfiü'l-Humûm* adında bir hezelname yazdı. Beşiktaş'ta bir ev, bir cami ve bir zaviye yaptı. (III. 619)

Gazâlî-i Tûsî İran bilginlerindendir. 907'de (1501/02) vefat etti. İstanbul'da medfundur. Şairdir. (III. 619)

Gazalîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülmu'tî Efendi; Mehmed Efendi

Gazanfer Ağa Ca'fer Ağa adında bir de kardeşi olup sancakta iken II. Selim'in hizmetine girdiler. Padişahın yakınlığına mazhar olup başlarda hadımlığa razı oldular. Cerrahbaşı Abdülgani bunları hadım edince Ca'fer Ağa o yaradar vefat etti. Gazanfer Ağa yaşayıp II. Selim, II. Murad ve III. Mehmed'e 30 sene kadar bâbüssaâde ağası oldu. Bura 20 sene müddet hasodabaşılık etti. 1011'de (1602/03) vefat etti. Büyük vakıfları ve hayratı vardır. Adına bunca risaleler yazıldı ve her birinin müellifine in'am eyledi. Âlîm, fâzıl, âlimleri severdi. Bu sebepten uzak ülkelerden âlimler kendisine gelirlerdi. (III. 619)

Gazanfer Ağa Enderûn'da yetişip 1091'de (1680) saray ağası oldu. 1099'da (1688) azledilip tevkif edildi. Sonra vefat etti. (III. 619)

Gazanfer Ağa (Küçük) Enderûnludur. Hasodabaşı olup 1058'de (1648) hazinedar oldu. Sonra ayrıldı ve daha sonra vefat etti. (III. 619)

Gazanfer Efendi Debbağ iken Alâeddin Efendi'ye mürid olup sonra şeyh oldu. 974'de (1566/67) vefat etti. Ümmî ve tasavvuf bilgisine vâkıftı. Bir defa ahvali teftiş olununca Ebûssuûd Efendi şeyh olmasını men ederek rençber olmasını tavsiye edip cezalandırılmasına fetvâ vermemiştir. (III. 619)

Gazanfer Efendi Dayısı İbrahim Efendi yerine Saçlı Emir Efendi Tekkesi şeyhi oldu. 1122'de (1710) vefat etti. (III. 620; I. 110)

Gazanfer Paşa Enderûn'dan yetişip Şehzâde Bâyezid'e damad olunca beylerbeyilerden oldu. 967 (1560) tarihinden sonra boşta kalıp sonra vefat etti. (III. 619)

Gazaz *bak.* Hasan Ağa

Gazazzâde *bak.* Ahmed Ağa

Gâzî Abdülkerim Efendi Kadı olup 1076'da (1665/66) vefat etti. Şairdir. (III. 353)

Gazi *bak.* Ahmed Ağa; Evrenos Mehmed Bey; Hasan Paşa; Kasım Paşa; Mahmud Ağa; Mehmed Bey; Mehmed Paşa; Umûr Bey

Gazi Bey Kürttür. Salmas Beyi iken buraya ve sonra İran devletine geçmiş sözü geçer bir Kürt beyi idi. Ancak hizmeti ceza ile oldu. (III. 614)

Gazi Giray Bahadır Giray'ın oğludur. (III. 614)

Gazi Giray Han I I. Mehmed Giray Han'ın oğludur. 929'da (1523) babasından hanlığı aldı. Kardeşi Baba Giray'ı kalgay yapıp 930'da (1524) Osmanlı Devleti Saâdet Giray'ı han atayınca o da gönül almak için bunu kalgay eylediyse de o sene Şevvâlinde (Ağustos 1524) vefat etti. (III. 613/14)

Gazi Giray Han II (Bora) Devlet Giray Han'ın oğludur. İran savaşlarında bir aralık esir oldu. Kurtulduktan sonra 996'da (1588) Kırım hanı oldu. Kardeşi Fetih Giray'ı kalgay ve Saâdet Giray'ın oğlunu nureddin yaptı. 1004'de (1595/96) azledildi ve üçüncü ayda ikinci defa han oldu. Nureddin Selamet Giray'ı kalgay ve Saâdet Giray'ın oğlu Devlet Giray'ı nureddin ve Ahmed Ağa'yı başağa yani vekil yaptı. Sonra Devlet Giray'ı yok ederek kalgay ve nureddinliğe oğulları Tohtamış Giray ve Sefer Giray geçtiler. Şa'bân 1016'da (Kasım-Aralık 1607) vefat etti. Bahçesaray'da türbesine defnedildi. Hanlığı 19 sene, bir ay ve ömrü 55 yıldır. Şair, kâtip, cesur, kan dökücü ve zalimdi. Matbahında senelik 1500 koyun ve 500 tüfenkçi mevâcibi adıyla cerâyim ve vergiler icat etti. 7 oğlundan Sefer Giray, Tohtamış Giray 1016'da (1607) vefat ettiler. İnayet Giray sonra han ve Saâdet Giray nureddin, Pehlivan Hüsâm Giray ise kalgay olup 1046'da (1636/37) vefat ettiler. İvâz Giray, babasından sonra vefat etti. Kırım Giray, Safâ Giray'dan sonra nureddin olup babasının vefatından sonra Yanbolu'ya çekilip orada vefat etmiştir. (III. 614)

Gazi Giray Han III Hacı Selim Giray'ın oğullarındandır. 1111'de (1699/1700) nureddin olup 1114'de (1702/03) kalgay oldu. 1116'da (1704/05) Kırım hanı olup Zilka'de 1116'da (Mart 1705) ayrıldı ve Rumeli'de iskân olundu. Muharrem 1119'da (Nisan 1707) vefat eyledi. (III. 614)

Gazi Mehmed Paşa (Şehsüvarzâde) Kengırılıdır. Şehsüvar Bey'in oğludur. Enderûn'da terbiye görüp Musul sancağıyla çıkmıştır. Rebiyülevvel 1065'de (Ocak 1655) vezirlikle Şam ve 1067'de (1656/57) Mısır valisi olmuştur. Azilden sonra 1070'de (1659/60) Şam'da vefat eyledi. İlim ve maarifle meşhur, şairdir. (III. 614)

Gazi Paşa (Seyyid) 1148'de (1735/36) mîrimîran rütbesiyle İspir sancağı mutasarrıfı oldu. Orada vefat etmiştir. (III. 614)

Gazzî *bak.* Ahmed Efendi

Gazzîzâde *bak.* Ömer Efendi

Gedâî *bak.* Ahmed Ağa (Karagöz)

Gedâyî *bak.* Ali Efendi

Gedik *bak.* Ahmed Paşa; Ali Paşa; Hasan Ağa; Mehmed Paşa; Nasûh

Gelenbevîzâde *bak.* Aziz Mahmud Efendi; Rif'at İsmail Efendi; Said Mehmed Efendi; Tevfik Ahmed Bey

Gelenbevîzâde III. Selim devri (1789-1807) ünlü âlimlerinden Gelenbevî İsmail Efendi oğullarıdır ki, kazasker ve molla sınıfından idiler. Bunlardan İsmail Efendi oğlu Said

Efendi oğlu Mustafa Hayrullah Efendi mesleğin eskilerinden olduğundan bir-iki sene önce Anadolu kazaskeri pâyesini alıp ve hazine-i hassa-i şahâneye memur oldu. (IV. 703)

Gencî Mustafa Çelebi İstanbullu olup 1060'da (1650) Belgrad'da vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 83)

Genç *bak.* Ahmed Paşa; Ali Paşa; Halil Ağa; Mehmed Bey; Mehmed Paşa; Osman Ağa; Osman Bey; Yusuf Paşa

Geniş *bak.* Ahmed Ağa

Gerçek *bak.* Dâvud Ağa

Gerdankıran *bak.* Ömer Hulûsî Efendi

Geredeli Çelebi 988'de (1580) vefat ile Üsküdar'a defnedildi. Kızıl Mescid'in bânîsidir. (IV. 75)

Gergerî *bak.* Ahmed Efendi

Gergerîzâde *bak.* Fevzî Ahmed Efendi; Mustafa Efendi

Germiyan Bey Kütahya mutasarrıfı bulunduğu sırada Selçuklu Devleti'nin parçalanmasıyla bağımsızlığını ilân eyledi. Tedbirli ve güçlü olup Osman Gazi (hd 1299-1326) ile çağdaştı. (IV. 76)

Germiyanzâde *bak.* Mehmed Ağa

Gevranlızâde *bak.* Ali Paşa; Mehmed Paşa

Gevranlızâde Mehmed Paşa ve Ali Paşa'dır ki, Diyarbekir tarafı hânedanındandı. (IV. 704)

Gevrekzâde *bak.* Ahmed Efendi; Hasan Efendi (Hâfız); Mustafa Efendi

Geyikçi Baba *bak.* Abdüllâtif Efendi

Geyikli Baba Bursa'da geyiğe binerek gezerdi. Kendisine Orhan Gazi (hd 1326-1361) tarafından bazı köy temlik olunduğunda çoğunu reddederek bir miktarını odun kesmek için seçti. Vefatında, Orhan Gazi ona bir türbe yaptı. Civarında bir tekke ve cami vardır. (IV. 86)

Geylânî *bak.* Ali Paşa (Sofî); Hakimî Mehmed Çelebi; Mehmed Efendi

Geylânîzâde *bak.* Ya'kub Efendi

Geyvelizâde *bak.* Mehmed Efendi

Gınalızâde *bak.* Hilmî Abdullah Çelebi

Gınâyî Abdülgafûr Efendi (Akkaftanzâde) İstanbulludur. 1056'da (1646) vefat etti. Şairdir. (III. 620; IV. 80)

Gınâyî Ahmed Çelebi Sipahi olup 1105'de (1693/94) vefat etti. Şairdir. (III. 620)

Gınâyî Ali Çelebi İstanbulludur. Piyâle Paşa'nın divan kâtibi ve sonra Divan-ı Hümâyûn kâtibi olup III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. (III. 620)

Gıyaseddin Mehmed (Paşa Çelebi) Ak Şemseddin'in yeğenidir. Müderris ve mutasavvıf olup Sahn müderrisliğinden Eyüp medresesiyle emekli oldu. Sonra Amasya müderrisi ve müftüsü olup yine emekli oldu. Nihayet Kudüs müderrisliğini isteyip ihsan buyurulduysa da gidemeyip 927'de (1521) vefat etti. Bütün fenlerde sualleri hazırlayıp birçok risale yazdıysa da mükemmel bir eser yapmadı. Şairdir. Ağakapısı'nda Mehmed Paşa Mescidi'nin bânîsidir. (III. 620/21)

Giridî *bak.* Nâilî Mustafa Paşa

Giridîzâde *bak.* Mehmed Paşa

Girihgîr *bak.* İbrahim Efendi

Gisûdar *bak.* Karî Ahmed Efendi

Göde *bak.* Ahmed Bey (Sultanzâde)

Göden *bak.* Tâceddin Efendi

Gökderelizâde *bak.* Ahmed Efendi

Göl *bak.* Hüseyin Çelebi (Kül)

Göleli *bak.* Mehmed Paşa

Gölelizâde *bak.* Mehmed Paşa

Gömeçoğlu *bak.* Ali Şükrî Efendi (Hâfız)

Gönül *bak.* Osman Paşa

Gözlüklü *bak.* Reşid Mehmed Paşa

Gözoğlu *bak.* Hasan Efendi

Gözügüzel *bak.* İzzet Mehmed Paşa

Gözüm *bak.* Mustafa Paşa

Gubârî Abdurrahman Efendi Akşehirlidir. Nakşibendî tarikatına girip hacca gitti. Sonra Şehzâde Bâyezid'in oğlu Orhan Bey'e muallim, şehzâdeye nedim oldu. Sonra ayrıldı. Sonra hacı kafilesi kadısı oldu. Mekke'de birkaç sene oturduktan sonra 982'de (1574) vefat etti. Şairdir. Manzum kitabı ve Sürûrî ile karşılıklı lâtifeleri vardır. (III. 311)

Gubârî Mahmud Çelebi (Kerestecizâde) III. Murad devri (1574-1595) âlim ve şairlerindendir. (III. 618)

Gudde *bak.* Mehmed Ağa

Gulâm Efendi Ergirilidir. Şâzelî dervişi olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) başlarında vefat etti. Şairdir. (III. 620)

Gulâmî Çelebi Kul oğludur. Mülazim ve kadı olup III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat etti. Şairdir. (III. 620)

Güftî Ahmed Efendi Hâcegândan olarak maliye tezkirecisi oldu. 1154'de (1741) vefat ederek Şeyh Vefa Türbesi civarında defnedildi. (IV. 77)

Güftî Derviş Mustafa Edirnelidir. 1063'de (1653) vefat etti. Şairdir. (IV. 76)

Güftî Efendi Edirnelidir. Müderris olup 1088'de (1677) vefat etti. Maarifte ve özellikle ilm-i feresde (atçılıkta) mâhirdir. Hicivci şair olup hezel şeklinde *Tezkire-i Şuarâ*'sı vardır. (IV. 76)

Güğümbaşızâde *bak.* Mustafa Ağa

Gülâbî Paşa Kapıcılar kethüdâsı ve 975'de (1567/68) Şehrizor beylerbeyi olup sonra yalnızlığa çekilerek vefat etti. (IV. 77)

Gülcü *bak.* Mustafa Ağa

Güleç *bak.* Ali Paşa

Gülfem Hatun Saray cariyelerindendir. Üsküdar'da cami ve mektep yaptı. 969'da (1561/62) vefat etti. Mektebi önünde medfundur. (IV. 77)

Gülinesrin Kalfa III. Selim'in dâyesi olup 1186'da (1772/73) vefat etti. Eyüp üzerine defnedilmiştir. Orada hayratı vardır. (IV. 77)

Gülmez *bak.* İsmail Efendi

Gülmezzâde *bak.* Enis Mehmed Efendi

Gülnûş Kadın Saray kethüda kadını olup III. Ahmed devrinde (1703-1730) vefat etti. Vâlide Sultan Türbesi dışına defnedildi. Esirliğinde pazarda iken orada bir mescid yapmayı adamış ve Enderûn'dan satın alınıp Şehzâde dâyesi olunca o adağını yerine getirerek Esir Pazarı'na bir mescid yaptırmıştır. (IV. 77)

Gülşenî *bak.* İbrahim Efendi; İsmail Efendi

Gülşenizâde *bak.* Hasan Efendi; Safvetî Ali Efendi; Said Mehmed İnsan Efendi; Süleyman Efendi

Gülşenîzâde Büyük velilerden İbrahim Gülşenî oğullarıdır. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) 60-70 sene kadar devam etmiştir. (IV. 703)

Gülümzâde *bak.* Süleyman Rüşdî Efendi

Gülzar Baba Edirnekapı Camii'nde 1236'da (1820/21) cesedi uzuvları tam olarak çıkmış bir zattır ki, ziyaretgâh oldu. (IV. 58)

Gülzemanîzâde *bak.* Ali Neş'et Efendi; Emin Mehmed Efendi; Gâyir Mehmed Efendi; Hamid Efendi; Mehmed Efendi; Re'fet Mustafa Efendi

Gülzemanîzâde III. Ahmed devrinden (1703-1730) müderris olarak gelen bir aileydi. (IV. 703)

Gümrükçü *bak.* Hüseyin Paşa; Osman Paşa

Gümrükçü Hüseyin Paşazâde *bak.* Şâkir Hüseyin Bey

Gümrükçüzâde *bak.* Feyzî Bey; Halil Ağa; Râif Mehmed Bey

Gümrükçüzâde Hüseyin Paşa oğullarına denir ki, bunlar ilmiye sınıfından oldular. Bunlardan bir-ikisi asrımız başlarında ricâlden olarak görülmüştür. (IV. 703)

Gümüş *bak.* Mehmed Ağa; Süleyman Ağa

Gümüş Divit *bak.* Mustafa Efendi

Gümüşayak *bak.* Ali Efendi

Gümüşayakzâde *bak.* Mehmed Efendi

Günahî Hasan Çelebi Yenice-i Vardarlıdır. Hayretî'nin kardeşi olup 987'de (1579) vefat etti. Şairdir. Şairlerden Sineçâk ile münasebeti vardır. (IV. 83)

Gündüz Alp Akyazı bölgesinin kalan kısmını fetheylemiş ve Gebze valisi olmuştu. 729'da (1329) vefat etti. (IV. 85)

Gürcü *bak.* Emin Mehmed Efendi (Hacı); İsmail Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa

Gürcüzâde *bak.* Halil Paşa; Mustafa Bey

Gürgür *bak.* Mehmed Efendi

Gürsuyolcu *bak.* Ali Paşa

Güvâhî Çelebi Geyvelidir. Ticaret erbâbından olup 926'da (1520) vefat etti. Şairdir. I. Selim (Yavuz) adına *Kenzü'l-Bedâyî*'yi tercüme eyledi. (IV. 85)

Güveyi *bak.* Sinan Paşa (Damad-ı Şehriyarî)

Güzelce *bak.* Ali Paşa (Çelebi); Kasım Bey; Mahmud Paşa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Rüstem Paşa

Habeş *bak.* Hilmî Mehmed Emin Bey

Habeşî *bak.* Emin Bey; Mehmed Ağa

Habeşîzâde *bak.* Abdürrahim Bey

Habib Efendi Ayaşlıdır. Müderris ve sonra Ankara mollası olup azledilmiş olarak 1027'de (1618) vefat etti. Âlîm ve salihdi. (II. 109)

Habib Efendi Bosnalıdır. Husrev Paşa dairesine imam olduğundan müderris olmuştur. 1042'de (1632/33) Bosna mollası oldu. Azledilmiş olarak Rebiyülâhir 1047'de (Eylül 1637) vefat etti. (II. 109)

Habib Efendi Mukabele kaleminde ikinci halife olup 1203'de (1788/89) muharebede vefat eyledi. Üsküdar'da adına taş dikildi. (II. 109)

Habib Efendi (Kara) Alâiyelidir. Müderris ve bazı nahiyelere molla oldu. Azledilmiş olarak 1030'da (1621) vefat etti. Cahildi. (II 109)

Habib Mehmed Efendi (Seyyid) Babası Himmetzâde damadı Seyyid Abdülhalim Efendi'nin vefatında şeyh oldu. Kürsü şeyhliğinden de Süleymaniye vâizi olmuştur. 1184'de (1770/71) vefat eyledi. Âlîm ve kâmildi. (II. 109)

Habib Ömerî Karaman'da Niğdelidir. Babasından Hz. Ömer'e ve annesinden Hz. Ebûbekir'e ulaşır. Akaid'e kadar ders gördükten sonra Yahyâ-yı Şirvânî'den hilâfet alarak sûfiye ricâlinden olmuştur. (II. 109)

Habib Paşa Taşra adamlarından olup taşrada yetişerek kapıcıbaşı, sonra mîriümerâ, İzmit ve Kaza-i erbaa kaymakamı ve mîrimîran olmuş ve 1285 (1868/69) tarihlerinde vefat etmiştir. Nükteci ve zamane adamıydı. (II. 109)

Habibî Badralıdır. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) şairlerindendir. (II. 109)

Habibî Çelebi II. Bâyezid zamanında İran'dan geldi ve o devirde (1481-1512) vefat etti. Farsça söyleyen bir şairdir. (II. 109)

Habibî Dede Bosnalıdır. Mevlevî fukarasından olup 1053'de (1643) İstanbul'da vefat etti. Fasih ve şairdir. (II. 109)

Habibzâde *bak.* Câmî Çelebi

Hâbil Efendi Bursalıdır. Müderris ve kadı olup uzun yıllar Budin kadısı oldu. 1016'da (1607/08) Almanya devletiyle musalahaya vasıta olduğundan Bursa pâyesiyle Belgrad mollası oldu. 1020'de (1611) azledilip 1023'de (1614) ikinci defa atandı. 1031'de (1622) orada vefat etti. Hayır sâhibi bir ihtiyardı. Oğlu Hâbilzâde Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 621)

Hâbil Efendi (Hâbilzâde) Mehmed Efendi'nin(→) torunu, Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris iken Safer 1111'de (Ağustos 1699) vefat eylemiştir. Sâlihdi. (IV. 621)

Hâbilzâde *bak.* Hâbil Efendi; Mehmed Efendi

Hâcce *bak.* Fatma Hatun

Hâce-i fısk *bak.* Ömer Efendi

Hâcegî *bak.* Abdullah Paşa

Hâcegîzâde *bak.* Mustafa Efendi

Hacı Ahmed Efendizâde *bak.* Kâzım Hüseyin Efendi

Hacı A'ver Yeniçeşme Mescidi'nin bânîsidir. (II. 96)

Hacı Bektaşî *bak.* Mehmed Efendi

Hacı Bey Turhan Bey'in oğlu olup beylerdendi. II. Mehmed (Fâtih) zamanında (1451-1481) Uzun Hasan muharebesinde esir oldu ve bu şekilde vefat etti. (II. 94)

Hacı Bey I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1560) haremden çıkmış yarar ve nimeti bol bir kişiydi. Şam'da Safed ve Aclun müsellimi olup eşkıyayı yola getirmiş ve vefatına kadar senelerce orada kalmıştır. Oğulları Ahmed Paşa ve Mehmed Bey'dir. (II. 95)

Hacı Beyzâde *bak.* Ahmed Paşa

Hacı Darbaz Ağazâde *bak.* Veysî Paşa

Hacı Ebûbekir Ağazâde *bak.* Ahmed Efendi (Hacı)

Hacı Ebûbekirzâde *bak.* Abdülkadir Bey

Hacı Efendi Anadoluludur. Müderris ve Gelibolu mollası oldu. Zilhicce 1039'da (Temmuz 1630) azledilmiş olarak vefat etti. Sessiz, hayırsever ve alçakgönüllüydü. (II. 96)

Hacı Efendi (Hâfız) İstanbul ağası olup vefat eyledi. Oğlu Mustafa Ağa, 1165'de (1752) vefat etti. (II. 96)

Hacı Evhad Şeyhi *bak.* Hasan Efendi

Hacı Eyvad *bak.* Süleyman Paşa

Hacı Eyvadzâde *bak.* Ahmed Paşa

Hacı Giray Devlet Giray Han'ın oğludur. 1143'de (1730/31) nureddin oldu. Sonra ayrıldı ve daha sonra da vefat etti. (II. 96)

Hacı Giray Han Cûci b. Cengiz Han evlâdındandır. Gıyas Han'ın oğludur. Giray kabilesinden Devlet Sofî terbiye eylediğinden o kabileye nisbetle "Giray" denmiştir ki, bu evlâdına alem olmuştur. Babasının vefatında Kırım hanı olup 871'de (1466/67) vefat eyledi. Bahçesaray'da Salacık'da türbesine defnedilmiştir. Vefatında Kırım'da kalmadı. Nihayet Osmanlı Devleti Gedik Ahmed Paşa'yı gönderip Kefe ve Menkub alındı. Oğullarından Mengli Giray sığındı ve Kırımlıların talebi üzerine han atandı. Kırım da uzun süre Osmanlı ülkesinin bir parçası oldu. (II. 94/95)

Hacı Giray Han Selâmet Giray Hanzâde Kırım Giray Han'ın ikinci oğludur. Viyana kuşatmasında Osmanlı sancağını kurtarması sadrazam tarafından görülünce Şevvâl 1094'de (Eylül-Ekim 1683) Kırım hanı atandı. Selim Giray evlâdından Devlet Giray kalgay ve Azamet Giray da nureddin oldu. Receb 1095'de (Haziran-Temmuz 1684) azledilerek Rodos'a gönderildi. Ramazan 1100'de (Haziran-Temmuz 1689) vefat etti. Hanlık müddeti 9.5 ay ve ömrü 40 yıldır. (II. 96)

Hacı Halife *bak.* Abdullah Bey (Hacı Hilye); Abdürrahim Efendi; Mustafa Halife

Hacı Hasanzâde *bak.* Mehmed Câmî Efendi; Mehmed Efendi; Mehmed Şah Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Vahidî Mehmed Paşa

Hacı Hasanzâde II. Bâyezid devri (1481-1512) sudûrundan Mehmed Efendi evlâdıdır. Yarım asır sürmüştür. (IV. 688)

Hacı Hekim Usta tabip olduğundan II. Bâyezid'e (hd 1481-1512) reis-i etıbbâ oldu. Bir defa padişahın hastalığında tabipler tedbirden âciz olduklarında bunun ilaçla tedavisiyle sıh-

hat bulmuş ve el üstünde tutulmuş olarak vefat etmiştir. (II. 95)

Hacı Hilye *bak.* Abdullah Bey (Hacı Halife)

Hacı Hoca *bak.* Mustafa Efendi (Seyyid Baba)

Hacı İvâzoğlu *bak.* Hasan Ağa

Hacı Kadrîzâde *bak.* Osman Paşa

Hacı Mahmudzâde *bak.* Seydî Efendi

Hacı Mehmed Ağazâde *bak.* Tâhir Mehmed Efendi

Hacı Mehmed Efendizâde *bak.* Said Mehmed Efendi

Hacı Mehmed Giray Cengiz soyunun son temsilcilerinden olup II. Mahmud devrinde (1808-1839) vefat eylemiştir. Oğlu Maksûd Giray Şahım Efendi'dir(→). (II. 96)

Hacı Mollazâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Sâlih Mehmed Efendi

Hacı Mûsâzâde *bak.* Mehmed Efendi

Hacı Mü'minzâde *bak.* Nazif Seyyid Abdullah Çelebi

Hacı Osman Beyzâde *bak.* Eyyûb Bey

Hacı Paşa İsmi Hızır b. Ali'dir. Mısır'da Mübarekşah'tan tıp ilmini tahsil eylemiş ve Mısır hastahanesine reis olmuştur. 820 (1417) tarihlerinde vefat eyledi. *Şifâname* eserini Aydınoğlu Mehmed Bey adına yazdı ve *Metalî Şerhî*ni tasnif etti. (II. 94)

Hacı Paşa Ferhâd Paşa'nın Hümâşah Sultan'dan olan oğlu olduğundan "Sultanzâde" denmiştir. Müteferrika olup Kalenderoğlu'nun tenkilinde mîrimîran ve Saruhan mutasarrıfı olmuştur. Pek çok zaman idarede bulundu. 1036'da (1626/27) vefat etmiştir. Zâlim ve insafsızdı. İhtiyar olmuştu. Oğlu (Hacı Paşazâde) ricâlden olmuş ve Muharrem 1062'de (Aralık 1651) sürülerek vefat eylemiştir. (II. 95/96)

Hacı Paşa Beylerden olup 1079'da (1668/69) İstolni-Belgrad paşası oldu. Sonra vefat etti. (II. 96)

Hacı Paşa Akşehirlidir. Beylerden olup I. Mahmud devrinde (1730-1754) vefat etti. Ahmed Paşa ile Mustafa Paşa'nın babasıdır. (II. 96)

Hacı Reis Turgud Paşa'nın adamlarından olup bir kapdandı. Baştarde reisi iken Cağaloğlu Sinan Paşa bile sözüyle iş görürdü. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat eyledi. (II. 95)

Hacı Safiyeddin Efendizâde *bak.* Sa'deddin Mehmed Efendi

Hacı Serasker Ordubâdlı bir Acem olup kasap denir. Osmanlı Devleti'ne bağlandı ve emirlik verildi. Sonra Şah Abbas'a, Bayındırî ile birlikte bağlandığından ikbâl nimetinden ebediyen mahrum olarak vefat etti. (II. 95)

Hacı Şa'bânzâde *bak.* Osman Ağa; Ömer Ağa

Hacı Velîyeddin Beyzâde *bak.* Sa'dullah Mehmed Bey

Hacı Yahyâzâde *bak.* Mehmed Efendi

Hacı Zorluzâde *bak.* Mehmed Ağa

Hacıkıran *bak.* Hasan Paşa

Hacıoğlu *bak.* Mehmed Bey; Mehmed Dayı

Hacıpîrli *bak.* Ali Paşa (Pehlivan); Osman Paşa

Hacızâde *bak.* Mehmed Paşa; Mustafa Paşa; Sâlih Mehmed Efendi

Hâcibzâde *bak.* Ruhî Mehmed Efendi

Hacr Bey Tersaneden yetişip tersane kethüdâsı olup 1066'da (1655/56)

Ken'an Paşa'nın vak'asında gemisi ile düşmana esir olup orada vefat etmiştir. (II. 110)

Hadım *bak.* Ali Ağa; Ali Paşa; Ca'fer Paşa; Hâfız Ahmed Paşa; Hasan Paşa; Haydar Paşa; Husrev Paşa; İbrahim Paşa; Mehmed Paşa; Osman Paşa; Sinan Paşa; Süleyman Paşa; Şihâbeddin Paşa; Ya'kub Paşa; Yusuf Paşa

Hadım-ı beyazî *bak.* Abdurrahman Paşa

Hadımoğlu *bak.* Osman Bey

Hâdî Ahmed Efendi (Memezâde) Edirnelidir. Kadı ve şairdi. 1018'de (1609/10) vefat etmiştir. (I. 208)

Hâdî Mehmed Efendi Şa'bân 1237'de (Nisan-Mayıs 1822) vefat eden Hâfız Emrullah Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip beylikçi kesedarı oldu. Şevvâl 1237'de (Haziran-Temmuz 1822) beylikçi olup 2 Muharrem 1240'da (27 Ağustos 1824) azledildi. O sene Şevvâlinde (Mayıs-Haziran 1825) Anadolu muhasebecisi ve 1241'de (1825/26) Akkerman görüşmelerinde birinci murahhas oldu. 14 Receb 1243'de (31 Ocak 1828) çavuşbaşı olup Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) reis vekili oldu. 1246'da (1830/31) sadâret kethüdâsı, sonra tophane nâzırı olup 1247'de (1831/32) Mısır'a gönderilen orduya memur oldu. Rebiyülevvel 1248'de (Ağustos 1832) tevkiî ve orduda sadrazam kethüdâsı oldu. O senenin Cemaziyelâhirinde (Kasım) azledildi. Şa'bân 1250'de (Aralık 1834) zahire nâzırı olup 1252'de (1836/37) azledildi. 27 Receb 1253'de (27 Ekim 1837) vefat etti. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. Siyasî işlerden anlar ve akıllı bir zat idiyse de zevk u safâya düşkündü. (IV. 622)

Hadice Hatun Üsküdar'da bir mescid yaptırdı. III. Mehmed devrinde (1595-1603) vefat etti. (II. 270)

Hadice Usta Dârüssaâde ağası Genç Beşir Ağa'nın ustalarından olup sarayda kethüdâ kadın oldu. Yahnikapan Camii'ni yeniden yaptırdı. 1179'da (1765/66) vefat ederek Ayazma Camii'ne defnedildi. (II. 270)

Hadidî II. Bâyezid devri (1481-1512) ricâlinden olup manzum bir tarih kaleme aldı. *Tâcü't-Tevârih*'in kaynağı budur. (II. 110)

Hadidî Çelebi Fereciklidir. El emeği ile geçinir ulemâdandı. 940'da (1533/34) vefat etti. Kaside ve gazelde mâhirdir. (II. 110)

Hadidî Mehmed Efendi Kâtip olup 1000 (1591/92) tarihinden sonra vefat etti. Bir tarih yazmıştır. (II. 110)

Hâdimî *bak.* Mehmed Efendi

Hâdîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdullah Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi

Hâdîzâde Bursalı Abdülhâdî Efendi oğullarıdır ki, geçen asırda mevâlîden olmuşlardır. (IV. 710)

Hafacî *bak.* Şihâbeddin (Muhaşşî)

Haffaf *bak.* İbrahim Efendi

Haffafzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Hüseyin Efendi; İbrahim Efendi; Mehmed Efendi

Haffafzâde Geçen asır ulemâsından birkaç zatın lakabı oldu. Nesillerinde bir haffaf (kavaf) vardır. (IV. 689)

Hâfız *bak.* Abdullah Efendi (Hacı); Abdülkerim Efendi; Abdürrahim Veysî Efendi; Ahmed Ağa (Rodosîzâde); Ahmed Efendi; Ahmed Efendi (Hacı); Ahmed Efendi (Şâtırzâde); Ahmed Kâmilî Efendi; Ahmed Paşa; Ahmed

Paşa (Köprülüzâde); Ali Ağa; Ali Efendi; Ali Efendi (Hacı); Ali Efendi (Hammamîzâde); Ali Efendi (Kestanecizâde); Ali Efendi (Kitapçızâde); Ali Mücib Efendi; Ali Paşa; Ali Rızâ Efendi; Ali Şükrî Efendi; Andelibî; Ârif Mehmed Efendi; Atâî Mehmed Efendi; Behrâm Ağa; Beliğ Abdullah Efendi (Kirişçizâde); Beliğ Abdullah Efendi (Nisarîzâde); Cûdî Mustafa Efendi; Dilâver Paşa; Emin Mehmed Ağa; Emin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi (Kesedar Biraderi); Emin Mehmed Efendi (Melih); Emin Mehmed Efendi (Sinanzâde); Fehim Hüseyin Efendi; Feyzullah Efendi; Gâlib Efendi; Hacı Efendi; Halil Efendi; Halil Efendi (Medenizâde) (Seyyid); Hasan Efendi; Hasan Efendi (Hacı); Haşmet Mustafa Efendi; Hayrullah Mehmed Efendi; Hilmî Efendi; Hilmî Mehmed Efendi; Hilmî Mustafa Efendi; Hüseyin Bey; Hüseyin Efendi; Hüseyin Efendi (Seyyid); Hüseyin Kâzım Efendi; İbrahim Efendi; İbrahim Paşa; İlyas Efendi; İsâ Ağa; İsâ Efendi; İsmail Bey; İsmail Efendi; İsmail Paşa; İzzet Efendi; Kadimî Hamdî Çelebi; Lutfî Halil Efendi; Mahmud Efendi; Mehmed Ağa; Mehmed Bey; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mes'ud Mehmed Efendi; Mustafa Ağa; Mustafa Efendi; Mustafa Efendi (Seyyid); Mustafa Paşa; Nu'man Efendi; Nur Mehmed Ağa; Nureddin Mehmed Efendi; Nurî Mehmed Efendi; Nurî Mustafa Paşa; Osman; Osman Ağa; Osman Efendi; Osman Efendi (Seyyid); Ömer Efendi; Ömer Fâizî Efendi; Râsim Mustafa Efendi; Râzî Mustafa Efendi; Recâî Yahyâ Efendi; Receb Efendi; Reşid Efendi; Reşid Mehmed Efendi; Rıdvan Paşa; Rızâ Ahmed Efendi; Rif'at Efendi; Sâdık Mehmed Ağa; Sâdık Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi (Kethüdâzâde); Said Efendi; Said Mehmed Efendi (Yazıcızâde); Sâlih Ağa; Sâlih Efendi; Sâlih Hakkı Efendi; Sâlih Vehbî Efendi; Süleyman Efendi; Süleyman Rüşdî Efendi; Şefkatî Edhem Efendi; Şerif Mehmed Efendi; Vasfî Mehmed Efendi; Vehbî Efendi; Velîyeddin Efendi; Velîyeddin Paşa; Yahyâ Efendi; Ya'kub Efendi; Yusuf Efendi; Yusuf Rızâ Efendi

Hâfız Mevlevîdir. 1198'de (1784) vefat etti. Şairdir. Eyüp'de medfundur. (II. 98)

Hâfız Ağa Hasan Paşa'nın kethüdâsı olup Bursa ihtisap ağası ve sonra mütesellimi oldu. Surre emini olup 1251'de (1835/36) yolda vefat etmiştir. (II. 99)

Hâfız Ahmed Paşa Saray'da Lağımcı Ocağı'ndan yetişerek ocak kethüdâsı olmuştur. Nizam-ı Cedid'in kuruluşunda Mühendishane'ye memur olup 1247 (1831/32) tarihlerinde miralay olup 1249'da (1833/34) livâlıkla Boğaz muhafızı oldu. Birkaç sene sonra mülkiyeye naklederek mîrlivâ olmuş ve Ruscuk defterdarı olduktan sonra Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) vezirlikle Edirne valisi olmuştur. O sene Ramazanında (Ekim) Niş, Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) Belgrad ve Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) Yanya valisi olup Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) azledildi. Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) Belgrad muhafızı olup Zilhicce'de (Kasım 1848) azlolundu. Ramazan 1266'da (Temmuz 1850) Kıbrıs muhafızı ve Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) Kudüs muhafızı oldu. Safer 1270'de (Kasım 1853) orada vefat eyledi. Mühendisliğe vilâyet işlerinden fazla âşinâ idi. (II. 99)

Hâfız Ahmed Paşa Mühendishane'de yetiştikten sonra Belçika'da öğrenimini tamamladı. Dönerek miralay olup bir müddet Sofya demiryolu komiseri olmuş ve geçen savaşta yararlık göstermiştir. Sonra Sırp ve Karadağ asilerinin birleşmemesi için Arnavutluk'da bulunarak güzel hizmeti görüldü ve livâ ve ardından ferik oldu. 1294'de (1878) Bosna kumandanı olup 1295'de (1878) Bosna'da vali sıfatıyla kalmış ve sonra dönmüştür. Cemaziyelevvel 1296'da (Nisan-Mayıs 1879) zabtiye nâzırı olup 1297'de (1880) ayrıldı. Sonra Dâr-ı Şûrâ levazım reisi olup 1298'de (1881) tekrar zabtiye nâzırı oldu ve 1299'da (1882) Teftiş-i Askerî Komisyonu azalığıyla azledildi. Sonra hastalanarak 1303'de (1886) vefat etti. Askerî ilimlerde mâhir ve dil bilirdi. Doğru, cesur ve meşhurdu. (II. 101)

Hâfız Ahmed Paşa (Hadım) Arnavutdur. Enderûn'da yetişip kilercibaşı olmuştur. Buradan Kıbrıs beylerbeyiliği ile çıkmıştır. 998'de (1590) vezirlikle Mısır valisi olmuştur. 1003'de (1594/95) Bosna valisi oldu. 1005'de (1596/97) bir savaşta iki bin düşmanı telef eylediyse de 1006'da (1597/98) Tuna'da bir savaş hilesi ile yenilince azledildi. Sonra vezir olup 1008'de (1599/1600) sadâret kaymakamı oldu. On ay sonra azlolunup Anadolu muhafazasına gönderildi. 1012'de (1603/04) Yedikule'de hapsedildi. Muharrem 1013'de (Haziran 1604) ikinci defa kaymakam oldu. Azilden sonra 1016'da (1607/08) hacca gidip emekli oldu. 23 Ramazan 1022'de (6 Kasım 1613) İstanbul'da vefat etti. Fâtih'de Küçük Karaman Camii'nde medfundur. Cami, medrese ve darükkurrâsı vardır. 1004'de (1595/96) inşa eyledi. Sesi güzel olmakla *Kur'an* okuduğunda, halk okuyuşunu dinlemek için istek gösterirdi. Akıllı, mutedildi. (II. 97)

Hâfız Ahmed Paşa (Müezzinzâde) Filibelidir. Sarayda doğancıbaşı olup padişah nedimi oldu. 18 Şevvâl 1016'da (5 Şubat 1608) vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. 1018'de (1609/10) Şam valisi olup 1020'de (1611) azledildi. Sonra Ayşe Sultan'la nikâhlandı. Sonra Bağdad valisi olup azilden sonra da 1032'de (1623) Diyarbekir valisi oldu. 1033'de (1623/24) azledildi. Rebiyülevvel 1034'de (Aralık 1624) sadrazam olmuştur. Rebiyülevvel 1036'da (Kasım-Aralık 1626) azledilerek ikinci vezir oldu. Rebiyülevvel 1041'de (Ekim 1631) ikinci defa sadrazam olup 3 ay sonra şehid oldu. Karacaahmet'de medfundur. Tedbirli, güçlü, şairdi. (II. 98)

Hâfız Baba Melâmî olup 28 sene Zâlpaşa'da inzivaya çekildi. 1238'de (1822/23) vefat etmiştir. (IV. 276)

Hâfız Çelebi Sirozludur. Ulemadan iken mesleğini bıraktı. 940'da (1533/34) vefat etti. Usta şairdir. (II. 97)

Hâfız Çelebi Konyalıdır. Mesnevîhan olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. (II. 97)

Hâfız Efendi Meşhur okçu olup "binyüzcü" oldu. II. Mahmud'un okçuluk öğrenmesi sırasında hizmette bulundu. Kabza aldıklarında nimetlerine mazhar olup Okmeydanı Tekkesi'ne şeyh tayin edildi. Ramazan 1237'de (Mayıs-Haziran 1622) piştovla intihar ederek vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (II. 99)

Hâfız Efendi Galatalıdır. 1157'de (1744) vefat eyledi. Şair ve tarih dü-

şürmede mâhirdi. "Serîr-i pâk-i firdevs ola Sultan Ahmed'e me'vâ" bunundur. (II. 98)

Hâfız Efendi Usta mühendislerden olup mimar olmuştur. 1200 (1786) tarihlerine doğru vefat eylemiştir. (II. 98/99)

Hâfız Efendi Salıpazarı'nda Keşfî Cafer Efendi Tekkesi şeyhi olup 45 sene sonra 1234'de (1819) vefat eyledi. Yerine Yunus Efendi geçti. (II. 99)

Hâfız Hasan Efendi Nevşehirlidir. Sarayda yükselerek padişahın seccadecisi oldu. 60 yaşlarında iken 6 Cemaziyelâhir 1311'de (15 Aralık 1893) vefat etmiştir. (II. 101)

Hâfız Hasan Paşa Divriklidir. Alaydan yetişme olup az müddette miralay ve sonra livâ ve ferik oldu. Uzun yıllar levazım reisi oldu. Zilka'de 1291'de (Aralık 1874) hassa reisi oldu. 17 Rebiyülevvel 1293'de (12 Nisan 1876) vefat etmiştir. Becerikliydi ve herkesle iyi geçinirdi. Birçok mal ile Nâil Bey ile Said Bey adında iki oğul ve bir kız bırakmıştır. (II. 100)

Hâfız Mehmed Ağa (Hasırîzâde) Ayntablıdır. "Hasırîzâde" denmekle meşhur oranın hanedanından bir zarifti. Bir aralık İstanbul'a gelmişti. Fuad Paşa'ya "Hâk-i pâye ferş-i ruy etmekliğe âmâdeyim/ Muktezâ-yı tînetimdir ben Hasırcızâdeyim" diye kendisini tarif eylemiştir. 1307'de (1889/90) vefat eylemiştir. Devrin seçkin şairlerindendi. (II. 101)

Hâfız Mehmed Efendi Sultan imamı olduğundan Diyarbekir kadısı olmuştur. 1189'da (1775) vefat etti. (II. 98)

Hâfız Mehmed Efendi Edirnelidir. Güzelhisar Mevlevîhanesi şeyhi olup 1212'de (1797/98) vefat etti. Şairdir. (II. 99)

Hâfız Mehmed Paşa Çerkesdir. Kuvvetli olduğundan pehlivanlıkla şöhret aldı. Saraydan yetişerek tebdil hasekisi oldu. Nizâmiye Ordusu'nun kuruluşunda binbaşı, Şevvâl 1243'de (Nisan-Mayıs 1828) miralay ve sonra süvari livâsı oldu. Cemaziyelâhir 1249'da (Ekim-Kasım 1833) feriklikle İşkodra mutasarrıfı oldu. Ayrıldıktan sonra da Kütahya feriki oldu. Şaban 1252'de (Kasım 1836) vezirlikle Kürdistan ve Sivas valisi olup 1254 sonlarında (1839 başları) Mısır üzerine gönderilen orduya kumandan oldu. Nizip olayı çıktığında azledilmesi umulurken 1255'de (1839) Diyarbekir mahrumiyetiyle Sivas valiliğinde kaldı. Receb 1255'de (Eylül 1839) Erzurum valisi olup Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) azledilmiştir. Muharrem 1258'de (Şubat 1842) serasker kaymakamı olup o yılın Zilhiccesinde (Ocak 1843) seraskerliğin lağvedilmesinde tabii olarak azledilmiştir. Rebiyülevvel 1259'da (Nisan 1843) Belgrad muhafızı olup Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) Musul valisi ve Muharrem 1262'de (Mart 1846) teşekkül eden zaptiye müşiri oldu ve Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) azledildi. Cemaziyelevvel'de (Nisan-Mayıs) Yanya valisi, Rebiyülâhir 1264'de (Mart 1848) Üsküp ve Şa'bân 1265'de (Haziran-Temmuz 1849) Bosna ve Zilka'de'de (Eylül-Ekim) Edirne valisi olup Ramazan 1267'de (Temmuz 1851) azlolundu. Cemaziyelâhir 1268'de (Nisan 1852) Konya ve Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) Trabzon valisi oldu. 1271 ortalarında (1855 başları) Erzurum ve Kars imdadına vilayet askeriyle gidip, Erzurum'un kurtarılmasına çalıştı. Dönüşte yardımcılarının hizmet etmemesi ve Trabzon ile-

ri gelenlerinin kabahati ortaya çıkınca bunlar azarlanarak sürülmüş ve kendisi de 1272'de (1855/56) azledilmiştir. 1276'da (1859/60) Çerkeslerin göçmeleriyle teşekkül eden Muhacirîn Komisyonu'na reis oldu. Cemaziyelâhir 1279'da (Aralık 1862) şeyhülharem olmuştur. Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) azledildi ve Medine'de kaldı. 17 Zilhicce 1282'de (3 Mayıs 1866) orada vefat eylemiştir. Dindar ve doğru idi. Top ve tüfek yapmakla uğraşırdı. Oğlu Sâmî Bey, Bağdad'a giderken 1275'de (1858/59) kaybolmuştur. Diğer oğlu İzmit redif kumandanı ferik Sadeddin Paşa'dır. Kızını serdâr-ı ekrem Ömer Paşa nikâhlamıştır. (II. 99/100)

Hâfız Mehmed Paşa (Hacı) Askerlikten yetişip miralay ve livâ ve ferik olmuştur. 1294'de (1877) Hassa Meclis reisi olarak 1295 (1878) ve 1297 (1880) tarihlerinde birer sene zabtiye nâzırı olmuştur. Ayrılmış olarak 1301'de (1884) vefat eyledi. Yaşlı ve mutedil bir zat idi. (II. 100/01)

Hâfız Mustafa Çelebi Şair Haylî Bey'in yetiştirmesi olduğundan "Haylî Hâfızı" denir. 1065'de (1655) vefat etti. Bilgili, lâtifeci bir şairdi. (II. 98)

Hâfız Paşa Yükselerek beylerden olup Selânik mutasarrıfı oldu. 1089 (1678) ve 1090 (1679) tarihlerinde harplerde bulunarak vefat eylemiştir. (II. 98)

Hâfız Paşa Eğinlidir. Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girerek yetişip miralay ve Kırım meselesinde süvari mîrlivâsı oldu. Kars'da keşif sırasında esir olup kurtulduktan sonra ferik ve 6. Ordu'ya reis olmuştur. 1282 (1865/66) tarihlerinde gözden düşmüş ve rütbesi kaldırılmıştır. Senelerce böyle kaldıktan sonra rütbesi geri verildi ve 1288 (1871) tarihlerinde vefat etti. Hoşsohbet, gayretli bir adamdı. (II. 100)

Hâfız Paşa Askerlikten yetişip miralay ve livâ oldu. Şam levazım reisi iken Cemaziyelâhir 1307'de (Şubat 1890) vefat eyledi. (II. 101)

Hâfız Post *bak.* Mehmed Efendi

Hâfız-ı Acem İsmi Hâfızeddin Muhammed b. Ahmed b. Âdil Çelebi'dir. Berdea'da doğup Tebriz'de okudu. Orada şîîlik çıktığında göçerek Amasya'ya yerleşti ve I. Selim (Yavuz), Ali Paşa medresesini ihsan eyledi. Sonra İstanbul'a gelip Sahn müderrisi oldu. 957'de (1550) vefat etti. Kitap yazmada eşsiz olup bir ayda *Sadrüş-Şeria* yazmıştır. Eserleri: *Hâşiye-i Şerh-i Mevâkıf, Heyûlâ*'ya dair bir risale, *Medinetü'l-ilm Noktatü'l-ilm, Fihristü'l-ulûm, Maarîku'l-kitab, Seb'a-i Seyyâre, Tuhfetü'l-Masdûr, Tercüme-i Timurname*, ta'likât ve diğerleri. Şiiri güzeldi. Kardeşine Kukla Acem derler. Oğlu Ebûlmeâlî'dir(→). (II. 97)

Hâfızî *bak.* Hasan Ağa

Hâfızzâde *bak.* Ebûlmeâlî; Mehmed Efendi; Nurî Efendi; Sa'dî Mehmed Efendi; Sâlih Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi

Hafid Mehmed Efendi Reisülküttab Mustafa Efendizâde Şeyhülislâm Mustafa Âşir Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1203'de (Ağustos 1789) Eyüp mollası, Rebiyülâhir 1212'de (Eylül-Ekim 1797) Bursa mollası, Muharrem 1213'de (Haziran-Temmuz 1798) Mekke ve Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) İstanbul pâyesi oldu. 1 Şa'bân 1222'de (4 Ekim 1807) Anadolu kazaskeri olup 11 Rebiyülevvel 1223'de (7 Mayıs 1808) azledildi. O senenin

Recebinde (Ağustos-Eylül) Kastamonu'ya sürüldü. Alemdar Mustafa Paşa'ya bir cariye takdim edince az müddette serbest bırakıldı. 1226'da (1811) Rumeli kazaskeri olup 5 Zilhicce 1226'da (21 Aralık 1811) hummadan vefat eylemiştir. Babasının kütüphanesinde medfundur. İlimlerden hissedardı. *Galatât-ı lûgat* ile sular hakkında bir risale kaleme almıştır. (II. 235)

Hafid Mehmed Efendi Maliyeden yetişip defterdarlıklarda bulundu. Maliye muhasebe müdürü iken 11 Cemaziyelevvel 1295'de (13 Mayıs 1878) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (II. 235)

Hafid Mehmed Paşa Müderris, molla oldu. Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) Medine kadısı oldu. 22 Safer 1188'de (4 Mayıs 1774) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Âlîmdi. Oğulları Sâdık Mustafa Efendi(→) ile Mehmed Emin Efendi'dir. (II. 235)

Hafid Mustafa Efendi Kâtip ve kethüdâ kalemi halifelerinden olup 1241'de (1825/26) hâcelik ile tarihçi olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (II. 235)

Hafid Mustafa Efendi Seyyid İbrahim Efendi'nin oğlu olup Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Eyüp, Şevvâl 1285'de (Ocak-Şubat 1869) bilâd-ı hamse ve 1295'de (1878) Mekke pâyesi olup bir-iki sene sonra vefat eylemiştir. (II. 235)

Hafidzâde *bak.* Sâdık Mustafa Efendi; Said Mehmed Efendi

Hafidzâde III. Mustafa devri (1757-1774) ulemâsından Hafid Mehmed Efendi evlâdıdır. Mevâlîdendi. (IV. 688)

Hafsa Mehmed Paşa Deryâ beylerinden olup 1087'de (1676) Tunus beylerbeyi oldu. Azilden sonra yine Tersane beylerinden oldu. 1097'de (1686) Akdeniz kumandanı oldu. 1100 (1689) tarihinden sonra vefat etmiştir. (II. 233)

Haftancı *bak.* Mehmed Paşa (Burnaz)

Hain *bak.* Ahmed Paşa

Hâiz Ahmed Efendi (Defterdarzâde) Müderris, İzmir mollası olup 1143'de (1730/31) vefat etti. Şairdir. (I. 244)

Hak Mehmedzâde *bak.* Abdullah Afifeddin Efendi

Hakanî Mehmed Bey (Ayas Paşazâde) Müteferrika ve sancakbeyi oldu. 1015'de (1606/07) vefat etti. Şair olup, *Divan*'ı vardır. (II. 264; I. 447)

Hâkî Kastamonuludur. İsfendiyarlı İsmail Bey'e mensuptu. I. Bâyezid (Yıldırım) devrinde (1389-1402) vefat etti. Şairdir. (II. 264)

Hâkî Üsküplüdür. I. Bayezid (Yıldırım) devrinde (1389-1402) vefat etti. Şairdir. (II. 264)

Hâkî Efendi İsfahanlıdır. "Ruhalı" diye meşhur oldu. Maliye'den yetişip defterdar mektupçusu oldu. Zilhicce 1179'da (Mayıs 1766) vefat etti. Usta şairdir. Defterdar kapısı binasındaki "Ketebe koysa sezâ Sultan Mahmud" tarihini söylemiştir. (II. 265)

Hâkî Mehmed Efendi Buhara hânedanındandır. Seyyah olup Arab ve Acem şeyhleriyle görüşüp sohbetler ettikten sonra hacca gitti. III. Mehmed'in (hd 1595-1603) son yıllarında İstanbul'a gelip defalarca ikram ve in'ama mazhar oldu. 1026'da (1617) vefat etti. Yüce gönüllü bir dervişti. Daima baş ve ayağı açık olup temiz elbise giyerdi. Kimseden bir şey kabul eylemezdi. Vefatında musâhibi

Derviş Hasan, o yolu tutayım dediyse de nezleden hali harap oldu. Yerine Derviş Nevruz Dede geçti. (II. 264)

Hâkî Mehmed Efendi Hasköylü bir Yahudi olup IV. Mehmed devrinde (1648-1687) Müslüman oldu ve gümrükten yüz akçe vazife ve tayinat ihsan olundu. 1078'de (1667/68) vefat eyledi. Bilgili, zarif bir şairdi. (II. 264)

Hâkî Mustafa Çelebi Sun'î'nin akrabasından olup I. Mehmed (Çelebi) devrinde (1413-1421) vefat etti. Şairdir. (II. 264)

Hakikîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülaziz İzzî Efendi; Osman Efendi

Hakikîzâde Osman Hakikî Efendi adında bir şeyhin ailesine denmiştir. Geçen asır içinde yarım asır kadar devam etmiştir. (IV. 688)

Hakim *bak.* Kutbeddin Ahmed

Hâkim Abdüşşekûr Efendi (Şeyhîzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. 1218'de (1803/04) divan kalemine girip bazı hizmetlerde bulunmuş ve 1220 (1805) tarihlerinde münzevî olarak birkaç sene sonra vefat etmiştir. Usta şairdir. (II. 102)

Hâkim Mehmed Efendi İstanbulludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1173'de (1759/60) cebeciler kâtibi ve 1174'de (1760/61) sipah kâtibi, 1176'da (1761/62) maliye tezkirecisi ve vak'anüvis, 1180'de (1766/67) ikinci defa cebeciler kâtibi ve sonra ruzname-i sânî olmuştur. 1185'de (1771/72) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'ne defnedilmiştir. *Tarih*'i vardır. Arapça, Farsça bilir ve şairdi. 1168'de (1754/55) Sütlüce ile Eyüp arası donduğunda söylediği tarihtir: "Buz üstünden bir kimse geldi dedi tarihin/ Deniz altmışsekizde dondu, bendeniz geçtim". (II. 101)

Hakimî Çelebi Ebherlidir. Beylerbeyi Mehmed Paşa'nın hocası olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. (II. 239)

Hakîmî Mehmed Çelebi (Geylânî) Lahcanî Süleyman b. Mehmed oğludur. Hind şahına intisap edip sonra Anadolu'ya geldi. Müderris, üç defa Kayseri, iki defa Trablusşam, Kudüs ve ordu kadısı olup Muharrem 1026'da (Ocak 1617) vefat etti. Türkçe, Farsça şair, kâtip olup sakalını kına ile boyardı. (IV. 146)

Hakirî Mehmed Efendi Sandıklılıdır. Bursa'ya göçüp Halvetî oldu. 1186'da (1772/73) vefat eyledi. Şairdir. (II. 239)

Hakkâk *bak.* Mustafa Efendi

Hakkâkzâde *bak.* Osman Bey

Hakkı Bey Mirza Said Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Binbaşı olup 1282'de (1865/66) vefat eyledi. Babasının yanında medfundur. (III. 48)

Hakkı Bey Hasib Paşa'nın oğludur. Hariciye mektûbî halifelerinden olup 1282'de (1865/66) beytülmal müdürü oldu. Azilden sonra bu senelerde (1870'ler) vefat etti. (II. 238)

Hakkı Bey Hasib Paşa'nın damadıdır. 1275'de (1858/59) evkaf mektupçusu ve sonra taşra defterdarı ve ûlâ oldu. 1290 (1873) yıllarında vefat etti. Nakkaş'da medfundur. (II. 238)

Hakkı Bey Dâyezâdelikle meşhur olup Ali Gâlib Paşa'ya kethüdâ olmuştu. Sonra Maliye Meclisi azası ve ûlâ sânîsi oldu. Sonra emekli olup senelerce Fındıklı'da evinde kaldı. 1301'de (1883/84) vefat etti. (II. 238)

Hakkı Bey Giritlidir. Kalemden yetişip evkâf-ı hümâyûnda vâridat mü-

dürü, ûlâ evveli oldu. 29 Şevvâl 1311'de (5 Mayıs 1894) vefat ederek Mevlânâkapı'ya defnedilmiştir. Ahmed Vefik Paşa'ya damad olmuş sâdık bir zat idi. (II. 238)

Hakkı Bey Sadrazam Sokullu Mehmed Paşa torunlarındandır. Vakfının mütevellisi iken Receb 1314'de (Aralık 1896) vefat eyledi. (IV. 852)

Hakkı Bey (Yekçeşm) Misivri muhafızı İsmail Paşa'nın oğludur. 1238'de (1822/23) doğmuştur. 1259'da (1843) evkaf muhasebe kalemine çerağ olunmuştur. 1267'de (1851) evkaf mektûbî kalemine nakledilmiştir. Ancak kalemi terk edip az bir maaşla geçinmiş ve Asîr fethindeki kasidesine karşılık maaşı artırılmıştır. Sonraları gözleri körlük derecesinde hasta olduğu halde 20 Safer 1312'de (23 Ağustos 1894) vefat eyledi. Çamlıca'da Selâmî Efendi merkadi civarında defnedilmiştir. Arapça, Farsça ve Türkçe nazma ve nesre ve şiirde Nef'î'yi taklide muktedirdi. *Divan*'ı ve bazı eserleri vardır. (II.239)

Hakkı Efendi Beşiktaş'da Dülgerzâde Dergâhı şeyhi oldu. 1257'de (1841) vefat eyledi. Orada medfundur. Oğlu Tevhid Bey'dir. (II. 237)

Hakkı Hasan Efendi Köse Emir Seyyid Hacı Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1176'da (1762/63) vefat ederek babasının yanına defnedildi. Müfessir, muhaddis ve vâiz olup devrin seçkiniydi. (IV. 247)

Hakkı İbrahim Efendi Eğinlidir. Şeyhülislâm Ömer Lutfî Efendi'den icâzet alıp müderris ve huzûr derslerinde muhatap ve mukarrir olmuş, 1307 başlarında (1889 sonları) İstanbul pâyesiyle şeyhülislâm müsteşarı olmuş ve sonra Anadolu pâyesini elde etmiştir. 28 Zilhice 1311'de (2 Temmuz 1894) vefat etmekle Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Dergâhı'na defnedilmiştir. İlim ve fazilet sahibiydi. (II. 238)

Hakkı İsmail Bey Sadrazam Safvet Paşa'nın kethüdâsının oğlu olup o sayede tercüme ve sonra maarif muhasebe kalemlerine girip maaş kâtibi iken 1305'de (1887/88) ibtidaiye müdürü olmuş ve 21 Receb 1309'da (20 Şubat 1892) vefat etmiştir. Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. Yumuşak huyluydu. (II. 238)

Hakkı İsmail Bey Sadrazam Divitdar Mehmed Paşa'nın torunlarından ve ruznâme-i bâb-ı seraskerî hulefâsından İbrahim Bey'in oğludur. 1260'da (1844) doğdu. 1275'de (1858/59) Dârülmaarif'i bitirip mektûbî-i hariciyeye çerağ olmuştur. 1285'de (1868/69) tercüme kalemine mümeyyiz-i sânî, 1288'de (1871) mütercim-i sânî ve 1289'da (1872) mütercim-i evvel oldu. 1296'da (1879) hariciye müsteşarı ve bu zamana kadar ûlâ evveli olmuş ve 10. ayda 1297'de (1880) azledilmiştir. 1298'de (1881) Mekteb-i Sultanî'ye müdür olup ardından bâlâ olmuştur. 7 Şa'bân 1312'de (3 Şubat 1895) mektepde ansızın vefat eylemiştir. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. Fransızca, Almanca ve Latince bilir, mütercim, muktedir, kâtip, sâdık, doğru ve iffetli bir zat idi. (II. 238)

Hakkı İsmail Bey Ağrıboz muhacirlerinden Şeyh Osman Efendi'nin oğludur. Rüsûmat kaleminden yetişerek 1286'da (1869/70) Meclis-i Maarif'e kâtib-i sânî, 1296'da (1879) rüşdiye dairesi başkâtibi, 1302'de (1884/85) ikinci defa meclise katib-i sânî olup

1307'de (1889/90) ûlâ sânîsi oldu. 1315 başlarında (1897 ortaları) başkâtip ve Şevvâl 1315'de (Mart 1898) ilâveten Maarif Meclisi'ne aza olmuştur. 26 Zilka'de 1315'de (18 Nisan 1898) vefat edip Kadıköy'e defnedildi. (IV. 853)

Hakkı İsmail Efendi Nâib Ahıskalı Osman Efendi'nin oğludur. Müderris olup Ereğli naibi iken 1261'de (1845) vefat etti. Şairdir. (II. 237)

Hakkı İsmail Efendi (Hacı) Maliyeden yetişip mümeyyiz, Rebiyülâhir 1279'da (Ekim 1862) mütemayiz ile maliye muhasebecisi ve Safer 1280'de (Temmuz-Ağustos 1863) ûlâ ile masârifat muhasebecisi oldu. 22 Rebiyülâhir 1282'de (14 Eylül 1865) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Güzel ahlâk sâhibidir. Oğlu Sadi Bey'dir. (II. 237)

Hakkı İsmail Paşa Yükselerek mîrimîran olmuştu. Yergöğü muhafızı olarak Şevvâl 1237'de (Haziran-Temmuz 1822) vezirlik verildi ve ardından Sivas valisi oldu. Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) vezirliği kaldırılarak sürüldü. 1240'da (1824/25) vezirliği iade edilerek Van, Rebiyülevvel 1242'de (Ekim 1826) Şam valisi olup Şa'bân 1243'de (Şubat-Mart 1828) vezirliği kaldırılarak Amasya'ya sürülmüştür. 1244'de (1828/29) vezirliği iade edilerek Sivas valisi olup harbe memur edildi. 1245'de (1829/30) Rusya'ya esir oldu ve sonra da vefat etti. Kethüdası Firûz Bey, Sivas'da iken kapıcıbaşı olmuştur. Tedbirli ve güçlü bir vezirdi. (II. 236/37)

Hakkı İsmail Paşa Ricalden Uzun Sâlih Efendi'nin oğludur. Sadâret mektubî odasından yetişip 1266'da (1850) mâbeyn-i hümâyûn kâtibi oldu. Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) ûlâ evveliyle başkâtip olmuştur. Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) bâlâ rütbesiyle sadâret müsteşarı, Zilhicce'de (Haziran 1862) evkaf-ı hümâyun ve Safer 1280'de (Temmuz-Ağustos 1863) mâbeyn-i hümâyûn nâzırı olup Rebiyülevvel 1281'de (Ağustos 1864) vezirlik verildi. Zilka'de 1283'de (Mart 1867) ilâveten bahriye nâzırı oldu. 18 Zilka'de 1284'de (13 Mart 1868) veremden vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Çelebi, nahîf, yumuşak huylu, devlet işlerine vâkıf, usta kâtiptir. Oğulları vardır. Damad baş müdde-i umumî Lebib Efendi'dir. (II. 237)

Hakkı Mehmed Bey Silahdar Abdullah Ağa'nın(→) oğludur. Müderris olup 3 Receb 1210'da (13 Ocak 1796) vefat etti. Haydarpaşa'da annesinin babası Çayırzâde İbrahim Ağa'nın yanında medfundur. (III. 390; II. 236)

Hakkı Mehmed Bey Ricalden Yusuf Rızâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Safer 1260'da (Mart 1844) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (II. 237; IV. 672)

Hakkı Mehmed Efendi Nazillilidir. Ali b. İbrahim oğlu olup tahsilden sonra Mısır'a giderek tahsilini tamamladı ve oradan Mekke'ye gidip yerleşti. Bu senelerde (1880'ler) vefat etti. Yaşı 60'a ulaşmış ve fâzıl ve geniş bilgili bir zat olup *Nusretü'l-Cünûd, Uhdetü'ş-Şuhûd, Hizbü'l-Ebrar maa Şerh, Sünûhâtü'l-Mekkiye, Künûzu'l-Esrâr* adlarında eserler yazmıştır. (IV. 305)

Hakkı Mehmed Paşa Kâmil Ahmed Paşa'nın oğludur. Bâbıâlî'den yetişip hâcelik verildi 1196'da (1782) Haremeyn muhasebecisi, 1198'de (1784)

yeniçeri kâtibi, Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1786) matbah emini, Şevvâl 1202'de (Temmuz 1788) rikâb-ı hümâyûn defterdarı olup Cemaziyelevvel 1203'de (Şubat 1789) azlolundu. Şevvâl'de (Temmuz) nişancı, sonra orduda reisülküttab vekili, Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) kethüdâ-yı sadr-ı âlî olup Şa'bân'da (Nisan 1791) azledilerek İbrail'e memur oldu. 1206'da (1791/92) defter emini ve 23 Şa'bân 1207'de (5 Nisan 1793) ikinci defa kethüdâ-yı sadr-ı âlî olup 8 Rebiyülevvel 1208'de (14 Ekim 1793) azledildi. Sonra Rumeli timar ve zeâmet nâzırı oldu. 19 Cemaziyelâhir 1210'da (31 Aralık 1795) vezirlikle Rumeli valisi oldu. Çok sert bir şekilde asileri cezalandırmaya başladı. 1211 sonlarında (1797 başları) Haleb valisi oldu. Bolu Söğütlü kasabasına uğrayıp ahâlinin kabul etmemesine bakmayıp kasabaya girerek ateş salması haberi üzerine vezirliği kaldırılarak İstanköy'e sürüldü. 1213'de (1798/99) vezirliği iade olunarak Hanya, sonra Ağrıboz ve Zilka'de 1215'de (Mart-Nisan 1801) Bosna valisi, sonra Rumeli valisi oldu. 5-6 ay sonra 1216'da (1801/ 02) rütbesi kaldırılıp Sakız'a sürüldü. 1222'de (1807) vezirliği iade edilerek Erzurum ve ardından Akdeniz Boğazı muhafızı ve seraskeri oldu. 1223'de (1808) Konya ve sonra Diyarbekir valisi olup 1224'de (1809) azledilip vezirliği kaldırılarak İstanköy'e sürüldü. 11 Şa'bân 1226'da (31 Ağustos 1811) vefat eyledi. Ârif, kâtip, yönetimde sert, tedbirliydi. Hatta vâlide sultan kethüdâsı Yusuf Ağa, bir gün "vefatımı bilsem ne iyi olurdu" dediğinde Seyyidâ Efendi, "Hakkı Paşa'yı sadârete sevk buyurunuz" demişti. Oğlu İzzet Ahmed Paşa'dır. Onun oğlu Hakkı Paşa'dır(→). Hazinedarı Ya'kub Ağa'ya kapıcıbaşılık verilmiştir. (II. 236)

Hakkı Paşa Fuad Paşa'nın bacanağıdır. Maliyeden yetişip Biga muhasebecisi oldu. Rebiyülâhir 1279'da (Ekim 1862) mîrimîran rütbesiyle oraya mutasarrıf oldu. Şevvâl 1282'de (Şubat-Mart 1866) orada vefat etti. (II. 237)

Hakkı Paşa Hakkı Mehmed Paşa'nın(→) torunu, İzzet Ahmed Paşa'nın oğludur. Mîrimîran ve Bihke mutasarrıfı olup 1294'de (1877) vefat eyledi. (II. 236)

Hakkı Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişip mîrlivâlığa kadar ulaşmış ve Sinop redif kumandanı ve hassa Ordusu teftişat-ı hesabiyesi komisyonu reisi olduğu halde Cemaziyelâhir 1310'da (Ocak 1893) vefat eylemiştir. (II. 238)

Hakkıoğlu *bak.* Mustafa Efendi

Halebî *bak.* İbrahim Efendi

Halebîzâde *bak.* Ahmed Efendi; İsmail Hakkı Efendi; Mustafa Ağa

Haleblizâde *bak.* Ahmed Ağa; Ali Râif Efendi; Re'fet Mehmed Efendi

Halef Mehmed Efendi İstanbullu bir kadı'nın oğludur. Kadirîyeden el alıp Fâtih'de Kubbe Tekkesi şeyhi olmuştur. 9 Zilhicce 1176'da (21 Haziran 1763) vefat eylemiştir. Maariften hissedar, âlim, fâzıl ve şairdir. (II. 281)

Hâlet Bey Maliye nâzırı Hâlid Efendi'nin ikinci oğludur. Hariciye mektûbî odasından çıkıp rüsûmatta ve sonra Haleb mektupçuluğunda bulundu. Safer 1285'de (Haziran 1860) Ahkâm-ı Adliye başkâtibi ve azası oldu. Şevvâl 1286'da (Ocak 1870) adliye mektupçusu ve azilden sonra Safer 1293'de (Mart 1876) maarif mek-

tupçusu oldu. Rebiyülâhir 1295'de (Nisan 1878) vefat etti. Gönül adamı, şair ve münşî idi. (II. 102/03)

Hâlet Bey Maliyeden yetişip muhasebecilik ve sonra defterdarlıklarda bulunmuştur. Nihayet Konya defterdarlığından azledilmişti. Receb 1295'de (Temmuz 1878) vefat etti. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde defnolunmuştur. (II. 103)

Hâlet Mehmed Paşa Kapdan Abdülkadir Paşa'nın oğludur. Bâbıâlî'den yetişip bir aralık tersanede bulunmuş, Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) bahriye mektupçusu olup 1264 (1848) tarihlerinde ayrılmış ve taşraya gidip Şam defterdarı olmuştur. Sonra Receb 1270'de (Nisan 1854) Anadolu Harp Ordusu defterdarı oldu. Barıştan sonra dönerek Bursa harir nâzırı, 1280'de (1863/64) Kıbrıs mutasarrıfı ve Rebiyülâhir 1281'de (Eylül 1864) Divan-ı Muhasebat reisi, Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) serasker müsteşarı, 17 Zilhicce 1286'da (20 Mart 1870) vezirlikle Trablusgarb valisi, Cemaziyelâhir 1289'da (Ağustos 1872) Edirne ve Ramazan'da (Kasım) Sivas valisi olup Şa'bân 1291'de (Eylül 1874) ayrıldı. 7 Safer 1292'de (15 Mart 1875) vâlide sultan kethüdâsı ve Şûrâ-yı Devlet azası, aynı yılın 19 Şa'bânında (9 Eylül 1875) şehremini, 22 Zilhicce'de (19 Ocak 1876) nâfia nâzırı, 17 Muharrem 1293'de (13 Şubat 1876) Şûrâ-yı Devlet azası ve 7 Rebiyülevvel'de (2 Nisan) Meclis-i Âliye azası olup saltanat değişikliğinde tabii olarak kethüdâlıktan azledildi. 28 Ramazan 1293'de (17 Ekim 1876) ticaret nâzırı oldu. Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) azledilmiş olarak Ayan Meclisi'ne aza oldu. 30 Ramazan 1294'de (8 Ekim 1877) Cidde valisi olup 1296'da (1876) vefat eyledi. Yumuşak huylu, dindar, gayretli, cömert ve dervişmeşrep idi. Oğlu Bahâeddin Bey'dir. (II. 103)

Hâlet Mehmed Said Efendi Ebû İshakzâde Şerif Efendi'nin hademesinden ve kadılardan Hüseyin Efendi'nin oğludur. Şerif Efendi ve oğlu Atâullah Efendi'nin terbiyesiyle ilim ve kitâbet tahsil eylemişti. Büyük Râşid Efendi'ye mühürdar yamağı olup sonra Ebûbekir Sâmî Paşa ve Ohrili Ahmed Paşa ile Yenişehir mollasına kethüda olmuştur. Gâlib Dede'ye bağlanarak nazım ve nesirde ilerledi. Râsih Efendi ve Kasapbaşı Mehmed Ağa ile Tercüman Kalimakioğlu'nun kitâbet hizmetlerinde dahi bulunmuştur. Zevk ve safâ ehli olarak Köse Kethüdâ Reşid Efendi'ye bağlanıp beylikçi kesedarı maiyetinde istihdam olunmak üzere hâcegândan oldu. Çok geçmeden 1217'de (1802) başmuhasebe pâyesiyle Paris elçisi olup Muharrem 1222'de (Mart 1807) dönünce beylikçi oldu ve aynı yılın Rebiyülevvelinde (Mayıs 1807) azledilerek Kütahya'ya sürüldü. Sonra affolundu ve gelişinin üçüncü ayında Bağdad'a gönderildi. Görevini tamamlayıp dönüşünde meşhur İbrahim Efendi'ye yanaşmış ve vefatında 1225'de (1810) rikâb-ı hümâyun kethüdâsı olup gizli haberleşmeye memur edilmiştir. 1229 (1814) tarihinde kethüdâlıktan ayrıldı. 1230'da (1815) ve birkaç yıl sonra ikinci defa nişancı oldu. 25 Safer 1238'de (11 Kasım 1822) Bursa'ya ve oradan da Konya'ya sürgüne gidip arkasından koru-i hümâyûn ağası Ârif Ağa gönderilerek katledilmiştir. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedilmiş ve

Galata Mevlevîhanesi'ne de bir taş dikilmiştir. 13 sene kadar siyasî işlerde müsteşar ve büyük ve küçük herkesin başvurduğu kişi oldu. Büyükleri çekemez ve taraftarlarına ikram eder ve büyük görevlerin verilmesinde bile görüşüne başvurulurdu. Önceleri biraz hizmet etmiş ve sonra kin ve düşmanlık gütmüştür. Bununla birlikte akıllı, bilgili ve şairdi. (II. 102)

Hâletî Abdullah Efendi (Abdullah Çelebi) Köstendilli bir kadı oğludur. Kendi de kadı oldu. 973'de (1565/66) vefat eyledi. Şairdir. (III. 363)

Hâletî Mustafa Efendi (Azmîzâde) Azmî Efendi'nin oğludur. 15 Şa'bân 977'de (23 Ocak 1570) Berat gecesi doğdu. Kudüs, Şam ve Mısır mollası oldu. Zamanında Mısırlılar valiyi yok edince 1013'de (1604/05) bunu vali kaymakamı ettiler. Cemaziyelâhir'de (Kasım) itham edilerek azledildi. Sonra Bursa mollası oldu. Kalenderoğlu şehri kuşattı. Oradan Edirne, Şam ve 1027'de (1618) yine Mısır mollası oldu. 11 ayda azledildi. Rebiyülâhir 1030'da (Mart 1621) Anadolu pâyesi olup Zilhicce'de (Ekim-Kasım) Anadolu kazaskeri oldu. Zilka'de 1032'de (Eylül 1623) azledildi. Rebiyülevvel 1037'de (Kasım 1627) Rumeli kazaskeri olup Ramazan 1038'de (Mayıs 1629) azledildi. 1040'da (1630/31) Süleymaniye Dârülhadisi müderrisi oldu. 26 Şa'bân 1040'da (30 Mart 1631) vefat etti. Mektebi sahasında medfundur. Şair, âlim, fâzıl, zarif, nâzik ve sâlihdi. Eserleri: *Menâr-ı İbn Melek* hâşiyesi, *Dürer ve Gurer* hâşiyeleri, *Muğni'l-Lebîb Şerhi*, *Hidâye* ve *Miftâh* şerhlerine ta'lîkat, *Divan*, *Sâkînâme*'si, *Münşeât*'ı, padişaha iki manzum *Arzuhal*'i, babasının *Mihr ü Müşterî*'sine ek olarak 2000 beyit eseri (yine tamam olmamıştır). (II 103/04)

Hâletîzâde *bak.* Nurî Mehmed Bey

Halhal *bak.* Mehmed Kuli Paşa

Halhalî *bak.* Nasrullah

Halhallı *bak.* Behrâm Paşa

Halıcızâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Ahmed Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa

Halıcızâde Mustafa Paşa damadı ve oğlu defterdar olmuşlardır. "Halıcıoğlu" iskelesi bunların adını taşır. (IV. 689)

Hâlî *bak.* Bedreddin Mahmud Efendi (Köse) (Benli)

Hâlî Mahmud Efendi Filorinalıdır. Müderris olup Muharrem 984'de (Nisan 1576) vefat etti. Ulemadandır. (IV. 314)

Hâlî Mehmed Âşık Çelebi'nin küçük kardeşidir. Danişmend iken vefat etti. Şairdir. (II. 269)

Hâlîsazâde *bak.* Ali Efendi

Hâlid Ağa Saray'da yükselerek hazinedar-ı şehriyârî oldu. 1206'da (1791/92) dârüssaâde ağası olup 17 Rebiyülevvel 1213'de (29 Ağustos 1798) vefat etti. Eyüp'de vâlide türbesi bahçesinde medfundur. (II. 265)

Hâlid Ağa Kapıcıbaşı ve yaş yemiş gümrükçüsü olup 1222'de (1807) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 265)

Hâlid Ahmed Efendi (Yusufzâde) Sudûrdan Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris, Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) Diyarbekir mollası oldu. Sonra mahrece geçip Şa'bân 1277'de (Şubat 1861) Şam mollası, sonra Mekke pâyesi, Re-

biyülâhir 1283'de (Ağustos 1866) kassâm-ı askerî ve İstanbul pâyesi oldu. Rebiyülâhir 1293'de (Mayıs 1876) İstanbul kadısı, sonra Anadolu pâyesi ve idare-i emvâl-i eytâm reisi oldu. Receb 1295'de (Temmuz 1878) tedkikat-ı şer'îye ve intihab-ı hükkâm reisi olup Şevvâl 1299'da (Ağustos-Eylül 1882) vefat eyledi. Fatih'te babasının yanına defolundu. Âlîm, vakûr, tedbirliydi. Oğulları, şeyhülislâmlık makamında bulunan Mehmed Cemâleddin Efendi ile İstanbul pâyeli Mustafa Neş'et Efendi'dir. (II. 268)

Hâlid Bey Kürt beylerinden olup Hacı Rüstem Bey'le I. Selim'e (Yavuz) (hd 1512-1520) geldiyse de tavırlarından ikiyüzlü olduğu anlaşıldığı için katledilmiştir. (II. 265)

Hâlid Bey Sultan Abdülaziz'in dairesi seçkinlerinden olup hacca gittikten sonra tahta çıkışlarında ikinci mabeyinci oldu. Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) 10 gün kadar serkurenâ-yı padişahî oldu. Kulağında sağırlık olduğundan yine ikinci mâbeynciliğe nakledilerek 1290 (1873) yılına kadar bu hizmette kalmış ve ömrünün çoğu hizmette geçmiştir. 1291'de (1874) irtihal eyledi. Padişahın mizacına vâkıf bilgili bir adamdı. Aynı devirde kurenâdan diğer Hâlid Bey olduğundan ona küçük, buna büyük Hâlid Bey derlerdi. (II. 267)

Hâlid Efendi Erzurumlu İsmail Efendi'nin torunu olup Şeyh Hamdullahzâdelerin şâkirdi Üsküdarî Hasan Efendi'nin şâkirdidir. 1050'de (1640/41) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Usta hattatdır. (II. 265)

Hâlid Husrev Paşa Askeriyeden yetişip miralay ve mîrlivâ oldu. 1250'de (1834/35) Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî reisi oldu. Sonra ferik olarak ordularda gezdi. Zilka'de 1276'de (Mayıs-Haziran 1860) Irak ve Hicaz Ordusu erkânından oldu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat etti. (II. 267)

Hâlid Hüseyin Efendi Mısırlızâde Emin Efendi'nin oğludur. Maliyeden yetişip ceride mümeyyizi oldu. 1259'da (1843) ceride muhasebecisi oldu. 1276'da (1859/60) muhasebeciliğin lağvında Meclis-i Maliye'ye aza oldu. Sonra azledildi. 1283'de (1866/67) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Zevke düşkün ve eli açıktı. Oğlu ceride kaleminde mümeyyiz Emin Bey, kendisinden 10 sene evvel vefat eylemiştir. Diğeri Kozan muhasebecisi Nurî Bey, orada 1302'de (1885) vefat eylemiştir. Bir diğeri Atâ Bey'dir. Hayatta olan oğlu hatab anbarı müdürü İsmail Âsaf Bey'dir. Kızlarından torunları vardır. (II. 267)

Hâlid Mehmed Bey Hassa 1. alayında miralay iken 11 Şevvâl 1304'de (2 Temmuz 1887) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (II. 267)

Hâlid Mehmed Bey (Melek Mehmed Paşazâde) Süleyman Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 3 Muharrem 1262'de (1 Ocak 1846) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (II. 266; IV. 510) [IV. 510'da vefat tarihi 13 Muharrem 1262 (11 Ocak 1846) olarak verilmiştir.]

Hâlid Mehmed Efendi Maliye kalemlerinden yetişip ceride başkâtibi ve 1248'de (1332/33) mansure zimmeti olup sonra vâridat muhasebesi mümeyyiz-i evveli ve Receb 1256'da (Eylül 1840) vâridat muhasebecisi olup Zilka'de 1256'da (Ocak 1841) azlolundu. 1257'de (1841) ikinci defa muhasebeci oldu. Şa'bân 1262'de

(Ağustos 1846) vâridat muhasebeciliği ikiye ayrılınca Rumeli vâridatında muhasebeci kaldı. Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1347) Rumeli defterdarı olup Receb 1265'de (Haziran 1849) azlolunmuş ve Zilka'de'de (Eylül-Ekim) ikinci defa defterdarlığa getirilmiştir. Receb 1266'da (Mayıs 1850) bâlâ rütbesiyle maliye nâzırı ve Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) evkaf-ı hümâyûn nâzırı olup Cemaziyelâhir 1268'de (Mart-Nisan 1852) azlolundu. Rebiyülâhir 1269'da (Mart 1853) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Hesap işlerini bilir ve gayet zengindi. Oğullarından Neş'et Bey, adliye azasındandır. (II. 266)

Hâlid Mehmed Efendi (Uryânîzâde) Ahmed Es'ad Efendi'nin oğludur. Müderris olup babası şeyhülislâm oldukda molla, Mekke, İstanbul, Anadolu pâyelerini almış ve Şûrâ-yı Devlet azalığı ihsan buyurulmuştur. 1306'da (1888/89) Şûrâ-yı Devlet tanzimat dairesine reis-i sânî oldu. 21 Ramazan 1307'de (11 Mayıs 1890) vefat eylemekle Eyüp'de babasının türbesine defnedildi. Bilgili olup güzel konuşur, yumuşak, mu'tedil ve cömertdi. Es'ad Ahmed adında bir oğlu küçük yaşta vefat ettiğinden soyu kalmamıştır. Yaşı 40'a yaklaşmıştı. (II. 268)

Hâlid Mehmed Ziyâeddin Efendi 1197'de (1783) Süleymaniye'de Karadağ'da doğmuştur. Şeyh Abdullah Dehlevî halifelerinden Şeyh Abdülkerim Berzencî'den Nakşibendî tarikatini ikmâl eylemiştir. Bağdad tarafından İstanbul'a gelip buradan Şam'a hicret eyledi. 4 Zilka'de 1242'de (30 Mayıs 1827) 45 yaşında vefat eylemiştir. Şam'da tekkesinde medfundur. Eserleri vardır. Oğullarından Bahaeddin Efendi ile Abdurrahman Efendi kendinden evvel vefat eylemişlerdir. Şehabeddin Efendi, Urfa'da vefat eyledi. Necmeddin Efendi 1270'de (1853/54) ve kızı Fatma Hanım 1286'da (1869/70) 47 yaşında vefat eylemiştir. Halifeleri çoktur. Halifelerinden Ahmed Erbilî "el-Hatib" diye meşhur olup Şam'da halifesi idi. 1250'de (1834/35) Erbil'de vefat etti. Mehmed Firâkî İstanbul'da vefat etti. Emin Nureddin Camii'nde medfundur. Mehmed b. Abdullah b. Mustafa, "Hânî" diye meşhurdur. 1251'de (1835/36) vefat eylemiştir. Abdullah el-Ferdi de bunun halifesidir. Şam'da halen postnişîn olan Mehmed Efendi, Necmeddin Ahmed Efendi'nin oğludur. (II. 265/66)

Hâlid Paşa Babanlı ailesinden olup 1145'de (1732/33) Baban mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etti. (II. 265)

Hâlid Paşa Arnavut beylerinden olup 1167'de (1753/54) mîrimîran ve Köstendil mutasarrıfı oldu. Birkaç sene sonra vefat etti. (II. 265)

Hâlid Paşa Babanlı Ahmed Paşa'nın oğludur. 1220'de (1805) Baban mutasarrıfı olup 1223'de (1807) Köy ve Harir sancaklarına nakledildi. 1232'de (1817) oradan da azledildi. Birkaç sene sonra vefat eylemiştir. Oğulları vardır. (II. 266)

Hâlid Paşa Askerlikten yetişip mîrlivâ olup 1256'da (1840) vefat etmiştir. (II. 266)

Hâlid Paşa Askerlikten yetişip Arabistan Ordusu'nda bulunmuş, mîrlivâ olup 1277 başlarında (1860 ortaları) hizmette bulunduğundan feriklikle Haleb fırkasına kumandan olmuş ve 1278'de (1861/62) orada vefat etmiştir. (II. 267)

Hâlid Paşa Livâ ve ferik olarak Zilhicce 1279'da (Mayıs-Haziran 1863) emekli oldu. Livâlığı Receb 1256'da (Eylül 1840) 2. Ordu piyade miralaylığından olup emekliliğinin de orada olması garip tesadüftür. Safer 1288'de (Nisan-Mayıs 1871) Medine muhafızı olup Ramazan'da (Kasım-Aralık) şeyhülharem oldu. Az sonra ayrıldı. Zilhicce 1294'de (Aralık 1877) İane Komisyonu reisi olup 1296'da (1879) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (II. 267)

Hâlid Paşa (Şehsüvarzâde) Mehmed Paşa'nın oğlu veya yeğenidir. Beylerden ve mîrimîrandan olup İçel mutasarrıfı oldu. Rusya ve Almanya harplerinde bulunduktan sonra Ankara mutasarrıfı oldu. 1160 (1747) tarihinden sonra vefat etti. (II. 265)

Hâlid Süleyman Efendi Müderris ve Rebiyülâhir 1268'de (Şubat 1852) Galata mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 266)

Halife *bak.* İsmail

Halifezâde *bak.* Ahmed Efendi; Mustafa Efendi; Tab'î Kasım Çelebi; Tâhir Efendi

Halil Ağa İbrahim'in oğludur. Kasapbaşı olup 954'de (1547) vefat etti. Bir mescid yaptırmıştır ki Kasapbaşı Mescidi denir. (II. 284)

Halil Ağa Saray'da terbiye edilerek bostancıbaşı oldu. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat etti. Bostancı Kulesi'nin bânîsidir. (II. 284)

Halil Ağa Müteferrikadan olup 991'de (1583) cebecibaşı olup 993'de (1585) vefat eyledi. (II. 285)

Halil Ağa Hasodalı olup Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) hasodabaşı oldu. Muharrem 1067'de (Ekim-Kasım 1656) azledildi ve gözden düşmüş olarak vefat etti. (II. 287)

Halil Ağa Eski Saray ağası olup malına elkoyma hiyânetiyle 1074'de (1663/64) azledilip sürüldü. Gözden düşmüş olarak vefat etti. (II. 287)

Halil Ağa Yeniçeri Ocağı meşhurlarından olup Silahdar Ocağı kethüdâ yeri olmuştu. 1089'da (1687) gözden düşmüş olarak vefat etti. (II. 289)

Halil Ağa Haseki olup 1129'da (1717) bostancıbaşı oldu. Kısa sürede ayrıldı. Bu zat 1130'da (1718) Kızılminare Mescidi'ni yeniden yaptırmıştır. Ardından vefat eylemiştir. (II. 292)

Halil Ağa Enderûn'dan çıkıp rikâb ağalıklarını devretmiş ve 1122'de (1710) silahdar-ı şehriyârî olmuştur. Kısa süre sonra azledildi ve emekli oldu. 1144 (1731/32) tarihlerinde vefat eylemiştir. Oğlu ricâlden Mehmed Bey'dir. (II. 293)

Halil Ağa Baltacılardan olmakla baltacılar kethüdâsı olmuştur. 1145 (1732/33) yılına doğru vefat eyledi. Oğlu İzzî Efendi'dir. (II. 293)

Halil Ağa Enderûn'dan yetişip rikâbdar-ı şehriyârî oldu. Cemaziyelâhir 1161'de (Haziran 1748) sipahiler ağası olup defterdar Behcet Efendi'ye damad oldu. Selefi Sâlih Ağa'nın konağı, mefrûşatıyla birlikte verilmiştir. Kısa süre sonra vefat eylemiştir. (II. 293)

Halil Ağa Sarayda yükselip dârüssaâde ağası olup yaşlı olmakla emekli oldu. Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) vefat etti. Yaşı 100'ü geçmişti. (II. 296)

Halil Ağa Ziştovilidir. Cemaziyelevvel 1187'de (Temmuz-Ağustos 1773) sipahiler ağası olup sonra vefat etti. (II. 297)

Halil Ağa Sipah Ocağı kethüdâsı olup 1195'de (1781) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (II. 298)

Halil Ağa Haseki ve bostancabışı olup azilden sonra 27 Safer 1201'de (19 Aralık 1786) vefat eylemiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (II. 300)

Halil Ağa Nevşehirli Hüseyin Ağa'nın oğlu olup kuyumcubaşı olarak 1203'de (1788/89) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 300)

Halil Ağa Topçu Ocağı'ndan yetişip topçubaşı oldu. Azilden sonra 1203'de (1788/89) vefat eyledi. Oğlu Abdî Selimî Efendi'dir(→). İkisi de Tophane'de Defterdar Camii'ne defnolundular. (II. 300)

Halil Ağa Divriklidir. Kapıcıbaşı olarak 1199 (1785) tarihinde iki defa başbaki kulu oldu ve bölük ağalıklarında bulundu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. (II. 300)

Halil Ağa Kara gümrüğü nâzırı olup 1228'de (1813) vefat eyledi ve Üsküdar'a defnedildi. (II. 303)

Halil Ağa Karinâbâd â'yânı olup bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (II. 305)

Halil Ağa Kara gümrüğü nâzırı olup 13 Rebiyülevvel 1238'de (28 Kasım 1822) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 304)

Halil Ağa Baştebdil olup Rebiyülevvel 1233'de (Ocak 1818) bostancıbaşı ve o sene Ramazan'da (Temmuz) mîrahûr-ı evvel olup Ramazan 1235'de (7 Şubat 1823) sipahiler ağası oldu. Azilden sonra 1241 (1825/26) yılına doğru vefat etti. (II. 305)

Halil Ağa Enderûn'dan yetişip müezzinbaşılıktan 1210'da (1795/96) peşkir ağalığına çıkıp sırasıyla çukadar olup İslâm Ağa'nın azlinde III. Selim zamanında silahdar-ı şehriyârî oldu. 1218'de (1803) ayrıldı. 19 Safer 1242'de (22 Eylül 1826) vefat etti. Sultan Bâyezid Mezarlığı'nda medfundur. (II. 305)

Halil Ağa Enderûn'dan yetişip Zilhicce 1239'da (Ağustos 1824) peşkir ağası, Ramazan 1240'da (Nisan-Mayıs 1825) miftâh ve Zilhicce'de (Temmuz-Ağustos 1825) tülbend ağası, Muharrem 1241'de (Ağustos-Eylül 1825) rikâbdar ve Zilhicce'de (Temmuz 1826) çukadar olup 8 Safer 1242'de (11 Eylül 1826) azledildi ve sonra vefat etti. (II. 305)

Halil Ağa Baştebdil olup 5 Cemaziyelâhir 1256'da (4 Ağustos 1840) vefat etti. Miskinler'de medfundur. (II. 306)

Halil Ağa Hamamcı esnafından olup Şeyhülislâm Ebûssuûd Efendi'nin hamamını kiralamıştı. Bir sebepten dolayı çıkarılınca bitişiğindeki mektep arsasında kendi malından bir hamam yapıp ateşini söndürdü. Bu sebepten "İnadiye" hamamı dendi. (II. 285/86)

Halil Ağa (Ağababasızâde) 1188'de (1774) bostancıbaşı olup 1191'de (1777) ayrıldı ve sonra kapıcıbaşı olup 1197'de (1883) vefat etti. Kendisinden 8 sene evvel vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilen kardeşi seroda-i sadr-ı âlî Mehmed Emin Ağa'nın yanına defnedilmiştir. Çubuklu Mescidi'ne minber koydu. Oğlu Ferhâd Paşa'dır. (II. 298)

Halil Ağa (Bâyezidzâde) (Hacı) İleri gelenlerden ve kapıcıbaşılardandır. 1234'de (1819) vefat eyledi. Selimiye'de medfundur. (II. 303)

Halil Ağa (Bezirgânzâde) Binyüzcü olmakla ok atıcılıkta usta bir silahşör-

dü. Musâhib-i padişahî olup 1219'da (1804/05) vefat eyledi. Okmeydanı'nda defnedildi. (II. 302)

Halil Ağa (Çepcizâde) Kapıcıbaşılardandı. 1173'de (1759/60) Hicaz haftan ağası olup Mekke'de Şerif Mesâid'in ibka menşurunu götürdü. 1174'de (1760/61) vefat etti. (II. 295)

Halil Ağa (Genç) Yükselerek kapıcıbaşı, 1193'de (1779) silahdar ağası ve azilden sonra Receb 1199'da (Mayıs 1785) başbaki kulu olmuş ve 21 Cemaziyelâhir 1202'de (29 Mart 1788) azledilmiş olarak vefat eylemiştir. Zeyneb Sultan Camii'nde medfundur. Oğlu Tufunç Mustafa Ağa'dır(→). (II. 300)

Halil Ağa (Gümrükçüzâde) Gümrükçü Hacı Mustafa Ağa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup 1179'da (1765/66) tophane nâzırı iken vefat eyledi. Miskinler'de medfundur. (II. 296)

Halil Ağa (Hacı) Kapıcıbaşı ve başbaki kulu olup 1124'de (1712) vefat etti. Aksaray'da Murad Paşa Mezarlığı'nda medfundur. (II. 291)

Halil Ağa (Hacı) Bostancı Ocağı'ndan yetişip Rebiyülâhir 1164'de (Mart 1751) bostancıbaşı olmuştur. Zilka'de 1165'de (Eylül 1752) azledilmiş ve kısa süre sonra vefat etmiştir. (II. 294)

Halil Ağa (Hacı) Matbah emini olup azlolunmuş ve 1190'da (1776) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda medfundur. (II. 297)

Halil Ağa (Hacı) Yükselerek kasapbaşı oldu, sonra gümrük emini olarak 1189'da (1775) azloldu ve sonra surre emini oldu. Sonra yaş yemiş gümrükçüsü olarak Muharrem 1197'de (Aralık 1782) vefat etti. (II. 299)

Halil Ağa (Hacı) Serfiçelidir. Silahşor ve sonra kapıcıbaşı olup 11 Safer 1249'da (30 Haziran 1833) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (II. 305)

Halil Ağa (Hoca) Attar olup Arabacılar Mescidi'ni yaptı. Minberini Cemşid Çavuş koydu ki, Yenibahçe Mescidi de bunundur. (II. 285)

Halil Ağa (Kadı) Türkmen olup teberdar olmakla sırasıyla mîrialem olmuştur. Sonra kapıcıbaşılıkla 1110'da (1698/99) çavuşbaşı oldu. 18 defa sipahi ve silahdar ocakları ağası olup çabuşbaşılıkla mîrialemlikde dahi tekrar etmiş ve 1141'de (1728/29) iki sene başbaki kulu olup nihayet son defa sipahiler ağası olduğu halde 19 Rebiyülâhir 1164'de (17 Mart 1751) vefat eylemiştir. Yaşı 100'ü geçmişti. 1144'de (1731/32) mîrialemliğinde Humbaracı Yokuşu'nda bir çeşme yaptırmıştır. Kendisi de orada medfundur. (II. 294)

Halil Ağa (Koca Tahtırevan) Sarayda musâhib ve iç hazinedar olup 1094'de (1683) hazinedarlıkdan azledilmiş ve 1099'da (1688) emekli olarak sonra vefat etmiştir. (II. 288)

Halil Ağa (Pehlivan) Defterdar Mehmed Paşa'nın hazinedarı kapıcıbaşı Ali Ağa'nın kardeşi olup yeniçeri zâbitiydi. Cemaziyelâhir 1143'de (Aralık 1730) eşkıyanın defedilmesinde gayreti görülünce kul kethüdâsı oldu. Ramazan'da (Mart 1731) azledilerek Bursa'ya gönderilmiştir. Orada vefat eyledi. (II. 293)

Halil Ağa (Seyyid) Sırasıyla bostancıbaşı olup 25 Receb 1196'da (6 Temmuz 1782) vefat etti. Oğlu Hüseyin Bey'dir(→). Diğer oğlu Mehmed Sâdık Bey 1219'da (1804) vefat eyledi.

Hüseyin Bey'in oğlu Mehmed Rif'at Bey 1245'de (1829/30) ve dahiliye halifelerinden Halil Bey, 1265'de (1849) vefat eylediler. Hepsi Karacaahmet'de medfundurlar. (II. 298)

Halil Ağa (Şîrînzâde) Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) silahdar ağası olup kapıcıbaşılıkla memuriyetlerde bulundu. Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) sipahiler ağası olup 1179'da (1765/66) ayrıldı. Oğlu, ricâlden Es'ad Medhî Bey'dir. Bu senelerde vefat etti. (II. 296)

Halil Ağazâde *bak.* Ahmed Bey

Halil b. Hibetullah (Hacı) 1180 (1766/67) yılında Odunyarıcı Mescidi'ne minber koyarak camiye çevirdi. Sonra vefat eyledi. (II. 297)

Halil Bey Karaca b. Dulkadır'ın oğludur. 756'da (1355) babası katlolundukda Maraş ve Elbistan beyi oldu. Sonra Malatya ve Trabzon'a da sahip oldu. 790'da (1388) Mısır'da vefat eylemiştir. (II. 283)

Halil Bey Ramazanoğlu Dâvud Bey'in oğludur. Babasının vefatında Adana beyi oldu. 34 sene hükümetle 919'da (1513) vefat etti. Adana'da cami ve medresesi vardır. Camiinde medfundur. Oğlu Mahmud Bey'dir(→). (II. 283/84)

Halil Bey Feridun Ahmed Paşa'nın oğludur. Receb 1001'de (Nisan 1593) Eskişehir beyi olup sonra vefat etti. (II. 285; IV. 20)

Halil Bey Nişancı Ali Paşa'nın oğlu olup kapıcıbaşı, 1193'de (1779) mîrahûr-ı evvel vekili ve 1195'de (1781) sipahiler ağası olup sonra vefat eyledi. (II. 299)

Halil Bey Hâcegândan olup kalemden yetişerek 1201'de (1786/87) kalyonlar kâtibi oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 301)

Halil Bey III. Osman'ın kahvecibaşısı Abdullah Ağa'nın(→) torunudur. Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 388)

Halil Bey İbrahim Hanzâdelerden olup mütevelli iken 1222'de (1807) vefat etti. Sokullu Mehmed Paşa Türbesi dışında medfundur. Yanına bu aileden 1224'de (1809) vefat eden Mehmed Bey ve 1277'de (1860/61) vefat eden Ahmed Rif'at Bey defnolundular. (II. 302)

Halil Bey Benderli Ali Paşa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı olup bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (II. 306)

Halil Bey Velî Paşa'nın amcasıdır. Kapıcıbaşı olup bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (II. 306)

Halil Bey Sadrazam Selim Paşa'nın kardeşidir. Hâcegândan olup 1240'da (1824/25) küçük ruznâmçeci ve Tokat voyvodası olarak 1245'de (1829/30) Kıbrıs muhassılı ve sonra Tahmishane müdürü olup 1250'de (1834/35) vefat etti. Eski Menzilhane'de medfundur. (II. 305)

Halil Bey Kalafat Mehmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve bir aralık haseki başı ve sonra sipahiler ağası olarak bölük ağalıklarında bulundu. 1211'de (1796/97) yine sipahiler ağası oldu. 1212'de (1797/98) azledilip II. Mahmud devrinde (1808-1839) vefat etti. (II. 303)

Halil Bey (Abdî Paşazâde) Hâcegândan olup 1187'de (1773) vefat eyledi ve Mollagüranî'ye defnedildi. (II. 297)

Halil Bey (Bâhir Mustafa Paşazâde) Müteferrikabaşı iken 1 Safer 1250'de (9 Haziran 1834) vefat etti. Eyüp'de ceddi tekkesinde medfundur. (II. 306)

Halil Bey (Hacı) Köprülüdür. Müderris, ders vekili, 1196'da (1782) Üsküdar mollası ve sonra bilâd-ı hamse, 1200 (1786) sonunda Mekke pâyesi ve III. Selim devri (1789-1807) başlarında İstanbul pâyesi oldu. 5 Şevvâl 1207'de (16 Mayıs 1793) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Ulemanın meşhurlarındandır. (II. 301)

Halil Bey (Hacı) Akdeniz Boğazı Topçu 2. Alayı miralayı olup Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) vefat etti. (II. 306)

Halil Bey (İzmirli) Kapıcıbaşı ve 1176'da (1762/63) sipahiler ağası oldu. Bu senelerde (1760'lar) vefat etti. (II. 296)

Halil Bey (Kara) Mûsâ Çelebi yanında bulunan beylerindendi. Serdengeçtilerin komutanı olup yenildi ve 816'da (1413/14) yok edildi. (II. 283)

Halil Bey (Kiremitçizâde) Cebecibaşı Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Hâcegândan olarak cebehane halifesi olup 1187'de (1773) vefat eyledi. Beşiktaş Camii'ne defnedildi. (II. 297; IV. 206)

Halil Bey (Şîrînzâde) Es'ad Bey'in oğludur. Kapıcıbaşı ve sonra lağımcıbaşı olup ayrıldıktan sonra II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (II. 306)

Halil Bey (Vizelizâde) Vizeli Hacı Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Husrev Paşa'ya hazinedar ve bazı vükelâya da kethüdâ olmuştu. Yaşlı iken 1301'de (1883/84) vefat eyledi. (IV. 284)

Halil Birrî Bey Sâib İbrahim Paşa'nın(→) oğludur. Müderris, Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) İzmir pâyesi oldu. 9 Zilhicce 1269'da (13 Eylül 1853) vefat etti. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. (II. 306; III. 185)

Halil Dede (Seyyid) Abdî Dede'nin oğludur. Sülâlesi Müberred Şirazî'ye ulaşır. Annesi tarafından seyyidliği vardır. 1024'de (1615) doğdu. 1042'de (1632/33) babasının vefatında tekkeye şeyh olan İbrahim Dede 1048'de (1638/39) vefat edince Kasımpaşa Mevlevîhanesi'nde şeyh oldu. 2 Zilka'de 1088'de (27 Aralık 1677) vefat eyledi. Oğlu Mehmed Sâlik Dede yerine şeyh olup 1130'da (1718) vefat eyledi. Cömert ve şairdi. Yerine bunun oğlu Halil Sâlik Dede şeyh olup 11 Şevvâl 1135'de (15 Temmuz 1723), genç yaşta çocuksuz olarak vefat eyledi. Şairdir. Yerine Atinalı Mûsâ Dede şeyh olmuştur. 1147'de (1734/35) Yenikapı Mevlevîhanesi'ne tayin olunca yerine oğlu Mehmed Şemseddin Dede Kasımpaşa şeyhi oldu. 1157'de (1744) bu da Yenikapı Mevlevîhanesi'ne gidip 17 sene sonra 1174'de (1760/61) Arabzâde Ali Dede şeyh olup 1182'de (1768/69) vefat edince Hekim Derviş Ali Dede şeyh oldu. 1190'da (1776) vefat eyledi. Ömer Semâhat Dede geçip azilden sonra tekrar şeyh olmuş ve 1210'da (1795/96) ayrılınca Molla Dede şeyh olup az müddette ayrılmış ve Seyyid Mehmed Dede şeyhliğe geçmiştir ki zikri gelir. (II. 287/88)

Halil Defterî Bey Çandarlı torunlarından Nişancı İsâ Paşa'nın oğludur. Müderris ve sonra Şeyhülislâm Sa'dî Çelebi'ye damad oldu. Sonra meslek değiştirerek Şehzâde Orhan'a lala olmuştur. Adı geçenin vefatından sonra Budin defterdarı oldu. 976'da (1568/69) vefat etti. Yumuşak huylu ve bilgili bir şairdi. (II. 284)

Halil Efendi Tireli Ali Efendi'nin oğludur. Halvetî'ye'den el alıp bazı mes-

cidlerde imamı oldu. 924'de (1518) vefat etti. Hadis ve tefsir naklederdi. (II. 284)

Halil Efendi Halvetî tarikatinden olup Ayvansaray Tekkesi şeyhi oldu. 995'de (1587) vefat etti. Orada medfundur. (II. 284)

Halil Efendi Alâiyelidir. Müderris olup Safer 1023'de (Mart 1614) vefat etti. Âlîm, sâlih, güzel ahlâk sâhibiydi. (II. 286)

Halil Efendi Sahih nesep seyyid olup 1053'de (1643) İsmail Rûmî yerine Kadirîhane'de şeyh olmuştur. 1064'de (1654) vefat etmiştir. Buna "Şerif-i evvel" denir. Küçük oğlu Mehmed Efendi'dir(→). Büyük oğlu Seyyid Mehmed Efendi, 1080'de (1669/70) vefat eylemiştir. (II. 287)

Halil Efendi Sipahiler ağası Çâker Ağa'nın oğludur. Eski mollalardan olup Safer 1089'da (Nisan 1678) Üsküdar mevleviyetinden azledilmiş olarak vefat eylemiştir. Fıkıhda mâhir bir pîrdi. Fıkıhdan bir mecmuası vardır. (II. 288)

Halil Efendi Anadolu'da Aksaraydandır. Antak mülâzimlerinden olup müderris ve Lefkoşe mollası oldu. Azledilmiş olarak 15 Rebiyülâhir 1116'da (17 Ağustos 1704) yolda vefat eyledi. (II. 290)

Halil Efendi Edirnelidir. Sarayda terbiye edilip çıkışında müderris, sonra Edirne ve Mekke mollası oldu. 16 Şevvâl 1128'de (3 Ekim 1716) vefat etti. İlim ve servet sahibiydi. (II. 292)

Halil Efendi Erzurumludur. Sadrazam Süleyman Paşa'nın muallimi olup müderris oldu. Şevvâl 1129'da (Eylül 1717) vefat etti. (II. 292)

Halil Efendi Kâtip olup dârüssaâde ağası kâtibi oldu. Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) Haremeyn muhasebecisi oldu. Ayrıldıkdan sonra vefat eylemiştir. (II. 292)

Halil Efendi Kadirîhane şeyhi Abdurrahman Efendi'nin oğludur. 1126'da (1714) tekkeye şeyh olup 1145'de (1732/33) vefat etmiştir. (II. 292)

Halil Efendi Kâtip olup Damat İbrahim Paşa'nın himmetiyle kethüdâ kâtibi oldu. 1145'de (1732/33) vefat edip Okmeydanı'na defnedilmiştir. Deveoğlu Çeşmesi Mescidi'ne minber koymuştur. (II. 292)

Halil Efendi Ağa İmamı diye meşhur olup müderris ve Selânik mollası olmuştur. 1160'da (1747) vefat etti. İsmail Ağa Camii'nde medfundur. (II. 293)

Halil Efendi Tokatlı Emin Efendi'nin vefatında 1159'da (1746) Emir Buharî Tekkesi şeyhi olmuştur. 1163'de (1750) vefat eyledi. Zeyrek'de medfundur. Yerine küçük oğlu İbrahim Efendi(→) geçti. (II. 294)

Halil Efendi Şeyh olup Aksaray'da Toklu Dede Camii'ne imam olmuş ve şeyhülkurrâ dahi olmuştu. Hattatdı. 1167'de (1754) vefat edip Toklu Dede'de defnedildi. Buna Savaklar Tekkesi şeyhi bir köy vakfetmiştir. (II. 294)

Halil Efendi Vehhâb-ı Ümmî halifelerinden kâmil bir şeyhti. Nalçacı Mescidi'ni inşa ettirmiştir. I. Mahmud devri (1730-1754) ortalarında vefat edip o mescide defnedilmiştir. (II. 293)

Halil Efendi Eğrikapı imamı olup Şeyh Halil Efendi'nin(→) 1167'de (1754) vefatı üzerine şeyhülkurrâ olmuştu. 1170'de (1756/57) vefat edip Eğrikapı'da defnedilmiştir. (II. 294)

Halil Efendi Kadı olup Sinop'dan azledilmiş olarak 1170'de (1756/57) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (II. 294)

Halil Efendi Hasan Paşa'nın divan efendiliğinden yetişmiştir. Hâcegândan olarak 1165'de (1752) Bursa mukataacısı, 1167'de (1753/54) küçük ruznâmeci, 1171'de (1757/58) arpa emini ve Rebiyülâhir 1173'de (Kasım-Aralık 1759) darbhane emini olup Rebiyülâhir 1174'de (Kasım 1760) vefat etmiştir. (II. 295)

Halil Efendi Nasûhîzâde Kemter Ali Efendi'nin(→) oğlu ve Ahmed İzzî halifesi olup Bursa'da Hisar Tekkesi'nde şeyh iken 1173'de (1759/60) vefat etmiştir. (II. 294; IV. 556)

Halil Efendi Müneccim-i sânî iken Şa'bân 1159'da (Ağustos-Eylül 1746) müneccimbaşı olup Zilhicce 1186'da (Mart 1773) vefat etti. Felekiyâtta mahâret sahibidir. (II. 297)

Halil Efendi Köprülüdür. Dersiâm ve ünlü müderris olup 1191'de (1777) vefat etti. Kadı Beyzavî'yi okutarak hatmeyledi. Fâzıl, âlimdi. (II. 298)

Halil Efendi Geredeli olup dersiâm olarak Rebiyülevvel 1203'de (Aralık 1788) vefat eyledi. (II. 301)

Halil Efendi Nazif Efendi mühürdarı olup hâcegândan ve kâğıd-ı enderûn emini, Safer 1203'de (Kasım 1788) kethüda kâtibi olarak Ramazan'da (Haziran 1789) azledilmiş ve gözden düşmüş olarak vefat etmiştir. (II. 301)

Halil Efendi Çamlıca'da Selâmî Efendi Tekkesi şeyhi olup 1214'de (1799/1800) vefat eyledi. Orada medfundur.

Halil Efendi Yenişehirlidir. Yükselerek hâcegândan oldu. Emtia gümrüğü nâzırı ve 1209'da (1794/95) gümrük emini olup 1218'de (1803/04) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Bu zat Galata Kulesi tamiri için bina eminliğinde de bulundu. (II. 302)

Halil Efendi Yeniçeri ruznâmçecisi olup 1228'de (1813) vefat etti. Hekimoğlu Ali Paşa Camii civarında medfundur. (II. 303)

Halil Efendi Ulemâdan olup şeyhülislâm arzuhalcisi olmuştu. 21 Cemaziyelevvel 1235'de (7 Mart 1820) vefat eyledi ve Topkapı'da Ahmed Paşa Camii'ne defnolundu. Oğlu İbrahim Ağa, 1250'de (1834/35) vefat etti. (II. 303)

Halil Efendi Başmukataa kesedarı olup 11 Rebiyülâhir 1241'de (23 Kasım 1825) vefat etti. (II. 304)

Halil Efendi Matlabcızâde Abdülkadir Efendi'nin(→) damadıdır. Kadı olup 2 Cemaziyelevvel 1245'de (30 Ekim 1829) vefat etmiştir. Eğrikapı'da medfundur. (III. 349)

Halil Efendi Dramalıdır. Müderris ve Zilka'de 1250'de (Mart 1835) Yenişehr-i Fenâr mollası olup Muharrem 1259'da (Şubat 1843) vefat etti. (II. 306)

Halil Efendi Yenişehirlidir. Devriye müderrisi, 1248'de (1832/33) Erzurum mollası oldu. Mollalıklarda dolaşıp 1265 (1849) yılına doğru vefat etti. (II. 306)

Halil Efendi Mektûbî-i hariciyeden yetişerek Londra Sefâreti başkâtibi oldu. Sonra hariciye serhalifeliğinde bulunup Cemaziyelevvel 1291'de (Haziran-Temmuz 1874) mektûbî-i hariciye, Cemaziyelâhir 1293 (Temmuz 1876) ortalarında Bâbıâlî evrak müdürü, 10 Receb 1294'de (21 Temmuz 1877) ikinci defa mektupçu, Re-

biyülevvel 1295'de (Mart 1878) evkaf mektupçusu, Rebiyülâhir 1295'de (Nisan 1878) Mekteb-i Sultanî müdürü olarak sonra vefat etti. (II. 308)

Halil Efendi Dersiâm ve Hamidiye müderrisi olarak 14 Cemaziyelâhir 1295'de (15 Haziran 1878) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 308)

Halil Efendi Ulemadan ve Bolu müftüsü olup Cemaziyelevvel 1306'da (Ocak 1889) 110 yaşında vefat etti. (II. 310)

Halil Efendi (Çeşmîzâde) Nakşibendî şeyhlerinden olup 1178'de (1764/65) Bursa'da vefat eyledi. (II. 296; II. 94)

Halil Efendi (Hacı) Başmuhasebeden yetişip halife-i evvel oldu. 1147'de (1734/35) birden başdefterdar olup Şevval 1148'de (Şubat-Mart 1736) azlolunmuştur. Rebiyülevvel 1149'da (Temmuz 1736) ikinci defa başdefterdar oldu. Muharrem 1150'de (Mayıs 1737) azlolundu ve Rebiyülâhir'de (Ağustos 1737) vefat eylemiştir. Hesap işlerini bilir ve sözü geçerdi. (II. 293)

Halil Efendi (Hacı) Kapı ağası kâtibi olup 1170'de (1756/57) vefat etti. Haydarpaşa'da defnedilmiştir. (II. 294)

Halil Efendi (Hacı) Karaca Ahmed Tekkesi şeyhi iken 1173'de (1759/60) vefat edip Karaca Ahmed Türbesi'ne defnedilmiştir. (II. 294)

Halil Efendi (Hacı) Kethüdâ-yı sadrı âlî halifelerinden olup 1188'de (1774) vefat eyledi. Edirnekapı'ya defnedildi. (II. 297)

Halil Efendi (Hacı) Uşşakî şeyhlerinden olup 1196'da (1782) vefat eyledi. Suriçinde medfundur. (II. 298)

Halil Efendi (Hacı) Seyyid Hasan Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândan olup kethüdâ kalemi serhalifesiydi. 1198'de (1784) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (II. 154)

Halil Efendi (Hacı) Kastamonuludur. Müderris, molla ve sonra Medine mollası olup III. Selim devri (1789-1807) ortalarında vefat etti. Topkapı'da medfundur. Oğlu İsmet Mehmed Bey(→), torunu Besim Mehmed Efendi'dir(→). (II. 302)

Halil Efendi (Hacı) Çerkesdir. Annesi III. Mustafa'nın kızı Hibetullah Sultan'ın dâyesi idi. I. Abdülhamid'in tahta çıkışında (1774) hazine-i hümâyûna girdi. 1203'de (1788/89) hazine-i hümâyûn kethüdâsı ve 1213'de (1798/99) azilden sonra müderris oldu. 1217'de (1802/3) Mekke pâyesiyle Galata kadısı, 2 Muharrem 1221'de (22 Mart 1806) İstanbul, Muharrem 1224'de (Şubat-Mart 1809) Anadolu ve Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran 1812) Rumeli pâyelerini aldı. 1 Rebiyülâhir 1229'da (23 Mart 1814) birinci ve Zilka'de 1233'de (Eylül 1818) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 13 Zilka'de 1234'de (3 Eylül 1819) şeyhülislâm olup 24 Cemaziyelâhir 1236'da (29 Mart 1821) azledildi. 3 Zilka'de 1236'da (2 Ağustos 1821) Karahisar-ı Sâhib'de vefat eyledi. Orada Gedik Ahmed Paşa Camii'ne defnedildi. Oğulları Aziz Mahmud Efendi(→) ile Seyyid Atâullah Mehmed Efendi'dir(→). (II. 304)

Halil Efendi (Hacı) Yetişip hâcegândan olarak kışla bina emini, 1227'de (1812) küçük ruznâmçeci, sonra sermimar-ı hassa olup 7 Ramazan 1237'de (28 Mayıs 1822) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. Oğlu İbrahim

Efendi, 1225'de (1810) vefat etmiştir. (II. 304)

Halil Efendi (Hacı) Dersiâm olup 1241'de (1825/26) vefat etti. (II. 305)

Halil Efendi (Hacı) Filibelidir. Müderris, huzur derslerinde muhatap, sonra mukarrir oldu. Bir gün muhatapları toplayıp derste zor meselelerle uğraştırıp hepsini güzelce cevapladığından Sultan Abdülmecid birden mevleviyet ihsan buyurdular. İlerledikten sonra Rebiyülevvel 1279'da (Eylül 1862) Medine mollası, Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) fetvâ emini, 1283'de (1866/67) ders vekili, Şa'bân 1284'de (Aralık 1867) İstanbul pâyesi, Zilka'de 1284'de (Mart 1868) Meclis-i İntihâb-ı Hükkâm reisi oldu. Sonra Anadolu ve sonra Rumeli pâyeleri, 1295'de (1878) bilfiil Anadolu kazaskeri oldu. 1299'da (1882) ders vekâletinden istifa ederek hacca gitti. 1300'de (1883) vefat eylemiştir. Âlîm, fakih ve fâzıl olup pek çok talebe yetiştirmiştir. Talebelerinin talebeleri icazet verdiğini gördü. Yaşı 90'a yakın olup oğlu Hayreddin Efendi halen Mekke pâyesidir. (II. 309/10)

Halil Efendi (Hâfız) (Şer'îyatçı) Dersiâm ve huzûr dersleri mukarrirlerinden fâzıl bir zat olduğundan şer'îyatçı ve senelerce fetvâ emini oldu. Sonra Yenişehir mollası oldu. 1149'da (1736/37) Edirne pâyesi verilmiştir. 7 Receb 1155'de (7 Eylül 1742) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. (II. 293)

Halil Efendi (İmamzâde) Müfettiş ve müderris olup 1201'de (1786/87) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. (II. 300)

Halil Efendi (Kaba) İzmitlidir. Hâfız ve güzel sesli olduğundan Safer 1086'da (Mayıs 1675) padişaha ikinci imam ve müderris oldu. 1086'da (Mayıs 1675) Yenişehir kadısı oldu. Sonra Mekke mollası ve Cemaziyelâhir 1114'de (Ekim-Kasım 1702) İstanbul pâyesi ve Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 1118'de (Ağustos 1706) azledildi. Safer 1120'de (Nisan-Mayıs 1708) vefat etti. Şişman bir zat idi. Yeğeni Hacı İbrahim Efendi'nin oğlu Hacı Ârif Mehmed Efendi'dir(→). (II. 290)

Halil Efendi (Kaba) Geredelidir. Müderris, molla ve Meleke kadısı oldu. 1 Ramazan 1168'de (11 Haziran 1755) İstanbul kadısı olup sonra Anadolu pâyesini elde etti. Azledilmiş olarak 28 Cemaziyelevvel 1181'de (22 Ekim 1767) vefat eyledi. Zincirlikuyu'da yaptırdığı mektepde medfundur. Âlîm ve fâzıldı. (II. 296)

Halil Efendi (Kaltakçızâde) Mutasavvıf ve müderris olup Nakşibendî idi. Bursa fuzalâsındandır. 1203'de (1788/89) orada vefat eyledi. (II. 300)

Halil Efendi (Kara) Alâiyelidir. Müderris olup Gelibolu ve Sakız mollası oldu. 1039'da (1629/30) Yenişehir'e varışının haftasında vefat etti. Güzel davranış sâhibi, derviş ve safdı. (II. 286)

Halil Efendi (Kara) Birgili Hasan b. Mehmed'in oğludur. Müderris, molla oldu. 1113'de (1701/02) Mekke kadısı ve Ramazan 1115'de (Ocak 1704) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) azlolunarak Anadolu pâyesi ve Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) Anadolu kazaskeri oldu. Rebiyülâhir 1119'da (Temmuz 1707) azlolunmuş ve Receb 1119'da (Ekim 1707) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Şa'bân 1120'de (Ekim-Kasım

1708) Rumeli pâyesiyle azledilmiş ve 15 Şa'bân 1123'de (28 Eylül 1711) Kanlıca'daki sahilhanesinde vefat etmiştir. Çok bilgili ve fazilet sâhibi olup fenn-i fürûda yegâneydi. Âdâbda Taşköprülü'ye hâşiyeleri, mantıkta Kara Ahmed'e ve Kara Dâvud ve Fenarî'ye, hikmette Lârî'ye ve *Şerhu Hikmeti'l-ayn*'a ve isbat-ı vâcibde *Muhtasar Müntehâ*'ya ve *Tevâlî-i İsfehânî*'ye hâşiyeleri ve *Ahkâb* risalesi ve Tebâreke suresine iki risale, Fıkıhda *Hidâye* ve *Dürer*'in bazı yerlerine risaleleri vardır. Oğlu Şeyhülislâm Said Efendi'dir. Yeğeni Hacı İbrahim Efendi'dir(→). Kethüdâsı Abdurrahman Efendi'dir(→). (II. 290/91)

Halil Efendi (Kara) (Hacı) Amasyalıdır. Müderris, Fetvâhane'ye devamla başmüsevvid, Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) kassâm-ı askerî, Ramazan 1282'de (Ocak-Şubat 1866) Yenişehir mollası, Rebiyülevvel 1283'de (Temmuz-Ağustos 1866) fetvâ emini ve Edirne, 1284'de (1867/68) Mekke pâyesi, Muharrem 1285'de (Nisan-Mayıs 1868) İstanbul pâyesi ve ondan az evvel Meclis-i Ahkâm-ı Adliye azası, Anadolu, sonra Rumeli pâyesi ve ve 15 Receb 1294'de (26 Temmuz 1877) şeyhülislâm olup Rebiyülevvel 1295'de (Mart 1878) ayrıldı. 27 Muharrem 1298'de (30 Aralık 1880) vefat etti. Fâtih'de türbe bahçesine defnolundu. Yaşı 80'e yakın fâzıl, fakih, dindardı. (II. 309)

Halil Efendi (Kelân) Denizlili Ahmed b. Abdülfettâh'ın oğludur. Müderris olup 16 Cemaziyelâhir 1115'de (27 Ekim 1703) vefat etti. (II. 290)

Halil Efendi (Keskin) Ahıskalıdır. Müderris, 1212'de (1797/98) Haleb mollası, sonra Şam kadısı, Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) Mekke pâyesi olup 5 Safer 1225'de (12 Mart 1810) vefat etti. Hekimoğlu Ali Paşa Camii'nde medfundur. Âlîm, fâzıl bir dersiâmdı. (II. 303)

Halil Efendi (Mardinî) Ayasofya şeyhi olup 8 Receb 1215'de (25 Kasım 1800) vefat etti. Miskinler'de defnedildi. (II. 301)

Halil Efendi (Medenîzâde) (Seyyid) (Hâfız) Maliyeden yetişip defterdar mektupçusu olmuş, sonra azledilip 17 Cemaziyelevvel 1239'da (19 Ocak 1824) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu İrfan Paşa'dır. Kardeşi meczuplardan İsmail Efendi, 1255'de (1839) vefat etmiş ve yanına defnedilmiştir. Babası Medenî Seyyid Ahmed Efendi'dir(→) (II. 304; II. 442)

Halil Efendi (Seyyid) Müderris olup 2 Muharrem 1124'de (10 Şubat 1712) vefat etti. (II. 291)

Halil Efendi (Seyyid) Müderris olup Muharrem 1124'de (Şubat 1712) vefat etti. (II. 290)

Halil Efendi (Seyyid) Maliyeden yetişip hâcegândan olarak mektûbî-i defterî oldu. 1176'da (1762/63) vefat eyledi. Atikalipaşa Mezarlığı'nda medfundur. (II. 296)

Halil Efendi (Seyyid) Dârüssaâde ağası yazıcısı olup 1167'de (1753/54) küçük ruznâmeci, Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) arpa emini, 1174'de (1760/61) mevkufatçı, 1176'da (1762/ 63) Anadolu muhasebecisi ve sonra süvari mukabelecisi olup 1181 (1767/ 68) yılından sonra vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'nde medfundur. (II. 296)

Halil Efendi (Seyyid) Sultan Selim Tekkesi şeyhi olup Yayla Mescidi'ne minber koyarak camiye çevirmiştir. 1

Cemaziyelâhir 1184'de (22 Eylül 1770) vefat eyledi. Üsküdar'a defnedildi. (II. 297)

Halil Efendi (Seyyid) Hâcegândan olup silahdar ağası baş halifesiydi. 1191'de (1777) Limni'ye gönderilip orada vefat etti. (II. 299)

Halil Efendi (Seyyid) Hâcegândandır. Tophane mühimmat nâzırı olup ayrıldıktan sonra 20 Zilka'de 1228'de (14 Kasım 1813) vefat etti. Rumelihisarı'nda Şehitlik'de tekke önüne defnedildi. (II. 303)

Halil Efendi (Seyyid) Cebeci Osman Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 1240'da (1824/25) vefat etti. (II. 305; III. 439) [III. 439'da adı Halil Bey olarak verilmiştir.]

Halil Efendi (Seyyid) Kilislidir. Müderris ve 1235'de (1819/20) Kudüs mollası olup 1240'da (1824/25) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (II. 305)

Halil Efendi (Seyyid) (Hacı) Kalemden yetişip silahdar kaleminde ikinci halife olup sonra surre emini olarak hâcelik rütbesi verildi. 3 Cemaziyelâhir 1204'de (18 Şubat 1790) vefat etti. Selimiye'de medfundur. (II. 301)

Halil Efendi (Solakzâde) Müderris ve Manisa mollası oldu. Rebiyülâhir 1095'de (Mart-Nisan 1684) vefat etti. (II. 288)

Halil Efendizâde *bak.* Kâzım Mûsâ Efendi

Halil Eyyûbî Şah İsmail Safevî'nin kız kardeşinin oğludur. Hasankeyf Kalesi zâbitiydi. Kaynı bunu 5 sene müddetle hapseyledi. Çaldıran savaşının (1514) ardından gelip I. Selim'e (Yavuz) itaat eyledi. Sonra vefat eyledi. (II. 284)

Halil Fehmî Efendi Divan-ı Hümâyun kaleminden yetişip hâcegândan olmuş ve Divan-ı Hümâyûn beylikçisi olarak III. Ahmed devri (1703-1730) ortalarında vefat eylemiştir. Oğlu *Tarih* sâhibi Subhî Efendi'dir. (II. 290)

Halil Hâlid Efendi (Seyyid) Devriye müderrislerinden olup Muharrem 1267'de (Kasım 1850) Beyrut mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 307)

Halil Halilî Efendi Germiyanlı Mahmud Efendi'nin oğludur. Kütahya'da müderris, sonra Sahn müderrisi, 914'de (1508/09) İstanbul kadısı ve 918'de (1512) Rumeli kazaskeri oldu. Yumuşak huylu ve alçakgönüllüydü. (II. 284)

Halil Hamdî Paşa Dağıstanlıdır. Göçüp İstanbul'a gelerek bazı işlerde bulunduktan ve mîrimîran olduktan sonra Yenbu'l-bahr muhafızlığında pek çok seneler bulunmuştur. Nakşibendî olduğundan 50 sene kadar Mekke'de oturarak şeyhlik eylemiş ve Cemaziyelâhir 1313'de (Kasım-Aralık 1895) 97 yaşında orada vefat eylemiştir. (II. 321)

Halil Hamid Paşa Burdurludur. Babası Polad Paşa'nın kölesi ve hazinedarı ve Çelik Mehmed Paşa kapı kethüdâsı Gürcü Hacı Mustafa Ağa'dır. Gençliğinde İstanbul'a gelip divan kalemine girerek Eflâk kapı kethüdâsına kâtip oldu. Râif İsmail Paşa himmetiyle âmedî kalemine girip âmedci olarak beylikçi Mustafa Re'fet Efendi'ye vekâlet eyledi. Doğruluk ve dürüstlüğünden dolayı Cemaziyelevvel 1193'de (Mayıs-Haziran 1779) büyük tezkireci, Zilhiccesinin son gününde (7 Ocak 1780) reisülküttab, 3 Şevval 1194'de (2 Ekim 1780) sadâret kethü-

dası olup 27 Cemaziyelâhir 1195'de (20 Haziran 1781) azlolundu. Şevvâl'de (Eylül-Ekim) tersane emini, 16 Ramazan 1196'da (25 Ağustos 1782) ikinci defa kethüdâ-yı sadr-ı âlî ve 25 Muharrem 1197'de (31 Aralık 1782) vezirlikle sadrazam oldu. 20 Cemaziyelevvel 1199'da (31 Mart 1785) ayrılarak Cidde valisi olmuş ise de 15 Cemaziyelâhir'de (6 Mayıs 1785) azledilmiş ve azlinin 27. günü vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Güler yüzlü, lâtifeci, cömert, edip, yazıcılıkta ustaydı. Dâvudpaşa iskelesinde bir tekke, Bâbıâlî yakınında bir sebil yaptı. (II. 299)

Halil Hamid Paşazâde *bak.* Abdülkadir Mehmed Bey; Âsım Mehmed Bey; Atâullah Mehmed Bey; Hamid Bey; Nazif Mustafa Bey; Râşid Mehmed Bey; Şefik Mehmed Bey

Halil Hilmî Efendi Balıkesir kazalarındandır. Zekâsından ve dilinin şiddetinden "Mutezile" denmişti. Molla ve Mekke pâyesini aldıktan sonra memleketine çekildi. 1310 (1892/93) tarihlerinde orada vefat etti. İlmi var ise de dilinden korkulurdu. (IV. 853)

Halil Himmetî Efendi Köprülüzâde Mehmed Tayyib Bey'in damadı olup hâcelik rütbesiyle Rodos mukataacısı oldu. 1236'da (1820/21) vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. (II. 303)

Halil İbrahim Bey Horasanlı veya Diyarbekirlidir. II. Mehmed (Fâtih) zamanında (1451-1481) İzmir'e geldi. Bir meczuba gönül verip *Firaknâme-i Halil*'i nazmeyledi. Sonra İznik'e gelip bir zaviye yaparak vefatına kadar orada oturdu. Usta şairdir. (II. 284)

Halil İbrahim Bey (Cağalazâde) Sinan Paşa'nın soyundandır. Mütevelli olup Cemaziyelevvel 1307'de (Ocak 1890) vefat etmiştir. (I. 141)

Halil İbrahim Efendi İskeçelidir. Müderris ve Ramazan 1250'de (Ocak 1835) Eyüp mollası olup 16 Ramazan 1251'de (5 Ocak 1836) vefat etti. (II. 305)

Halil İbrahim Paşa Kastamonu'da Taşköprülüdür. Mühendishane hulefâsından olarak 1248'de (1832/33) miralay olup fabrika işlerinde ustalık kazanınca fabrikalar ve imâlat nâzırı, livâ ve ferik oldu. 1276'da (1859/60) Tophane Meclisi reisi, 11 Receb 1276'da (3 Şubat 1860) vezirlikle Tophane müşiri olup Zilhicce'de (Haziran-Temmuz 1860) Serasker kaymakamlığı ilâve edildi ve mühimmat-ı harbiye nâzırı oldu. Safer 1280'de (Temmuz-Ağustos 1863) Tophane müşirliği dışındaki görev azlolundu. Muharrem 1282'de (Haziran 1865) Tophane imalat nâzırlığına ilâveten kapdan-ı deryâ oldu. Zilhicce'de (Nisan-Mayıs 1866) kapdanlıktan azlolunup Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) Tophane imâlat nâzırlığından istifa eyledi. Safer 1283'de (Haziran-Temmuz 1866) nâfia ve haftasında ticaret nâzırı olup Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) imalat-ı harbiye nâzırı unvaniyle Tophane'ye tayin olundu. 19 Receb 1288'de (4 Ekim 1871) Trabzon valisi olup bir hafta sonra Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) Mekteb-i Sanayî nâzırı, 8 Ramazan 1289'da (9 Kasım 1872) üçüncü defa Tophane müşiri oldu. 26 Rebiyülevvel 1290'da (24 Mayıs 1873) evinde duvar yaptırırken üzerine duvar yıkılınca o anda vefat etti. Kılıç Ali Paşa Camii bahçesinde medfundur. Tophane-i Âmire'nin ilerlemesine çalış-

mış ve Mekteb-i Feyzîye ve akarâtını vücuda getirmiştir. Doğru, sâdık, gayretli, bünyesi kuvvetliydi. Hatta Tophane'den Zeytinburnu'na kadar yaya olarak giderdi. Oğlu miralay Sâlih Bey'dir. Amcası Kaymakam İsmail Bey, 1286'da (1869/70) vefat etti. Yedikule'de defnedildi. Damatları, Ferik Sa'deddin Paşa ile Cemâl Paşa'dır. (II. 307/08)

Halil İzzet Efendi Gülşenî damadı Halil Efendi'nin torunu olup sultan kethüdası oldu. Azledilmiş olarak 11 Cemaziyelevvel 1206'da (6 Ocak 1792) vefat etti. Cerrahpaşa'da medfundur. (II. 301)

Halil İzzet Efendi Gümüşhanelidir. Hüseyin b. Halil'in oğludur. Dersiâm ve müderris olup 23 Zilka'de 1304'de (13 Ağustos 1887) vefat etti. İlm-i ferâizle çok uğraşırdı. (II. 310)

Halil Mâhir Efendi Bâbıâlî'den yetişip âmedî hulefası ve Divan-ı Hümâyûn âmedîsi olup 1219'da (1804/05) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Mevlevî ve katipdi. (II. 302)

Halil Mehmed Efendi Vâlide Sultan Camii mütevellisi olup maliye tezkirecisi, Şevvâl 1151'de (Ocak 1739) süvari mukabelecisi, 1156'da (1743) başmuhasebe vekili, Receb 1156'da (Eylül 1743) Anadolu muhasebecisi, Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) sipah kâtibi, Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) başmuhasebeci, Şevvâl 1166'da (Ağustos 1753) defter emini vekili, Şa'bân 1168'de (Mayıs 1755) defter emini ve yüksek görevlerde bulunup tekrar defter emini olup 1178'de (1764/65) o hizmette vefat etti. Oğlu, Mehmed Sâdık Bey'dir(→). Eyüp'de medfundurlar. (II. 296)

Halil Mehmed Efendi Bursalıdır. Genç Osman Ağa'nın oğlu olup Cemaziyelevvel 1259'da (Haziran 1843) Bursa mollası, Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) Mekke ve Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) İstanbul pâyesi oldu. 1274 (1857/58) tarihine doğru vefat etti. (II. 307)

Halil Mehmed Efendi (Bekrîzâde) (Sıddîkîzâde) Hz. Ebûbekir evlâdından ve Hz. Hüseyin soyundan olduğundan "Sıddîkîzâde" de denir. Babası mevâlîden Ahmed Efendi'dir. Şam'da ilim tahsiliyle müderris oldu. Kudüs, Şam mollası olup sonra Mekke pâyesi verildi. 1171'de (1757/58) İstanbul kadısı olup güzel hizmeti padişahın takdirine mazhar olarak in'am ve iltifata nâil oldu ve Anadolu pâyesi ihsan edildi. 20 Cemaziyelâhir 1172'de (18 Şubat 1759) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Esnafı korkutmuştu. Akıllı ve fâzıldı. Oğulları Ahmed Efendi(→), Abdurrahman Efendi(→), Sa'deddin Efendi(→), Emin Mehmet Efendi(→), Tâhir Efendi(→) ve Abdullah Efendi'dir(→). (II. 295)

Halil Mehmed Rif'at Paşa Gürcüdür. Husrev Paşa'nın hazinedarı olup 1243'de (1827/28) mîrimîran olarak Niğde, Kırşehir ve Beyşehir mutasarrıfı oldu. 1244'de (1828/29) ordunun hareketi günü vezirlikle serasker kaymakamı, Asâkir-i Mansûre kumandanı ve Livâ-yı şerif kaymakamı oldu. 1245'de (1829/30) Petersburg elçisi olup döndükten sonra o sene Zilka'desinde (Mayıs 1830) kapdan-ı deryâ oldu. Cemaziyelâhir 1248'de (Kasım 1832) Tophane müşiri oldu. Zilka'de 1249'da (Mart 1834) Sâliha Sultan'la nişanlanıp Muharrem 1250'de (Mayıs 1834) düğün töreni icra edildi. 1 Şa'bân

1252'de (11 Kasım 1836) serasker olup Zilka'de 1253'de (Şubat 1838) ayrıldı. 29 Rebiyülevvel 1255'de (12 Haziran 1839) ticaret nâzırı oldu. 19 Rebiyülevvel 1255'de (2 Temmuz 1839) ikinci defa serasker olup 13 Rebiyülevvel 1256'da (15 Mayıs 1840) azledildi. Rebiyülevvel 1258'de (Nisan 1842) Meclis-i Vâlâ azası, Receb'de (Ağustos) Meclis-i Vâlâ reisi, 9 Muharrem 1259'da (9 Şubat 1843) kapdan-ı deryâ olup Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) ayrıldı ve ardından ticaret nâzırı, Safer 1262'de (Şubat 1846) Trabzon valisi olup Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) azledildi. Cemaziyelâhir'de (Mayıs-Haziran) Mecâlis-i Âliye'ye memur, 6 Şa'bân'da (30 Temmuz) üçüncü defa kapdan olup 16 Rebiyülâhir 1264'de (11 Mart 1848) azledildi. 23 Cemaziyelevvel 1264'de (27 Nisan 1848) ikinci defa Meclis-i Vâlâ reisi olup 23 Receb'de (25 Haziran) azlolundu. 1265'de (1849) Aydın, Ramazan 1267'de (Temmuz 1851) Cezayir-i Bahr-i Sefid, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Bursa valisi, 8 Rebiyülevvel 1270'de (9 Aralık 1853) Mecâlis-i Âliye'ye memur ve 3 Ramazan'da (30 Mayıs 1854) dördüncü defa kapdan oldu. 17 Zilhicce 1271'de (31 Ağustos 1855) azlolunup 25 Cemaziyelâhir 1272'de (4 Mart 1856) vefat etti. Eyüp'deki türbesinde medfundur. Adı geçen sultandan 2 Zilka'de 1250'de (2 Mart 1835) Hamid Bey adında bir oğlu olup bir-iki yaşında vefat etti. 1250'de (1834/35) Kasımpaşa Mevlevîhanesi'ni inşa eyledi. Diğer zevcesinden olan oğlu Mahmud Paşa, Seniha Sultan'a eş oldu. Kızları Ayşe Hanım, Server Paşa'nın eşidir. (II. 306/07)

Halil Paşa I. Murad'ın (hd 1361-1389) beylerinden olup beylerbeyilik pâyesine nâil olmuştu. 804'de (1401/02) şehid oldu. (II. 283)

Halil Paşa Çandarlı Halil Hayreddin Paşa'nın torunlarından olup Ali Paşa'nın oğludur. Babası gibi kazasker olup 832'de (1428/29) sadrazam olmuştur. 857'de (1453) İstanbul'un fethinin ardından gazaba uğrayarak hapsolunup katledildi. Sur dışında defnolunmuştur. Tedbirli, güçlü, âlim ise de Bizans Devleti ile siyasî ilişkisi 80 senelik aile ocağının ikbâline son vermiştir. (II. 283)

Halil Paşa Saraydan beylikle çıkıp terfi ederek Rumeli beylerbeyi olmuştur. 894'de (1489) ayrıldı. 898'de (1492/93) Mora valisi olup İnebahtı seferinde hazır bulunduktan sonra orada vefat eylemiştir. (II. 283)

Halil Paşa Beylerden olup 500 adamla Mardin'i I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) İranlılardan geri aldı. Sonra beylerbeyilerden olup bazı vilayetlere gitti. 947'de (1540/41) katledildi. (II. 284)

Halil Paşa Rumeli beylerinden olup Yanık beylerbeyisi oldu. 1004'de (1595/96) harpde şehid oldu. (II. 285)

Halil Paşa Bosnalıdır. Saraydan yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. 999'da (1591) yeniçeri ağası, Cemaziyelâhir 1000'de (Mart-Nisan 1592) Konya valisi, 1001'de (1592/93) Anadolu valisi ve 1003'de (1594/95) kapdan olup deryâya çıktı. 1006'da (1597/98) vezir ve 1007'de (1598/99) kaymakam-ı sadr-ı âlî oldu. 1008'de (1599/1600) azledildikden sonra ikinci defa kaymakam olmuştur. 19 Receb 1012'de (23 Aralık 1603) ikinci vezir iken vefat eylemiştir. Atik Ali Paşa Camii kapısının önünde medfundur. 1002'de (1593/ 94) Fatma

Sultan ile nikâhlanmıştır. Bundan bir oğlu olup 1006'da (1597/98) vebadan vefat etti ki o günlerde Şehzâde Selim b. Sultan III. Mehmed'in annesi Haseki Sultan da vefat etmiştir. Tedbirli ve bahtı açıktı. (II. 285)

Halil Paşa Kayserilidir. Enderûn'dan yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. Şevvâl 1000'de (Temmuz 1592) yeniçeri ağası, 1001'de (1592/93) Şam beylerbeyi ve Zilka'de 1002'de (Temmuz-Ağustos 1594) Kastamonu valisi oldu. Azilden sonra Şevvâl 1009'da (Nisan 1601) vefat eyledi. (II. 285)

Halil Paşa Saraydan yetişip bostancıbaşı oldu. Bir aralık İzmir'e gönderilip sonra Ağça beylerbeyi oldu. 1012'de (1603/04) İran savaşlarında şehid oldu. (II. 285)

Halil Paşa Maraşlıdır. Maktul Beylerbeyi Mehmed Paşa'nın kardeşi olduğundan haremde eğitilerek doğancıbaşı oldu. Sonra çakırcıbaşı oldu. Rebiyülevvel 1016'da (Temmuz 1607) yeniçeri ağası oldu. 1017'de (1608/09) kapdan-ı deryâ ve vezir oldu. 1019'da (1610) azlolundu. 1022'de (1613) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup Trablusgarb tarafına memur oldu ve zorba Sefer Dayı'yı defeyledi. Muharrem 1026'da (Ocak 1617) sadrazam oldu. Safer 1028'de (Ocak-Şubat 1619) İran üzerine serdârlığını iyi idare edemediğinden dolayı azledildi. 17 Muharrem 1029'da (24 Aralık 1619) üçüncü defa kapdan olup 1030 başlarında (1620 sonları) azledilmiş, 6 ay sonra dördüncü defa kapdan olmuş ve 1032'de (1623) ayrılmıştır. Rebiyülevvel 1036'da (Aralık 1626) ikinci defa sadrazam olup Receb 1037'de (Mart 1628) azledilmiş ve Hüdâî Dergâhı'nda inzivaya çekilmiştir. 1039 (1629/30) veya 1040'da (1630/31) vefat eyledi. Orada, türbede medfundur. Ilımlı, yumuşak huyluydu. Oğlu Mahmud Bey, vefatında yanına defnedilmiştir. Diğer oğlu Ebûbekir Bey'dir(→). (II. 286)

Halil Paşa Beluludur. Dârüssaâde ağası Hacı Mustafa Ağa'nın hademelerinden olup Rumeli'de terbiye görmekle "Çatak" diye nâm almıştır. Süvari mukabelecisi olup sonra sipahiler ağası oldu. 1036'da (1626/27) yeniçeri ağası olup 1037'de (1627/28) azledildi ve 1038'de (1628/29) Sivas beylerbeyi oldu. Abaza Mehmed Paşa'nın hizmetinde bulunduğundan "Demirkazık" nâmını aldı. 1039'da (1629/30) Diyarbekir valisi olup 1040'da (1630/31) vezirlikle birlikte Erzurum valisi oldu. 1044'de (1634/35) katledilmiştir. (II. 286/87)

Halil Paşa Enderûn'dan yetişip mîrahûr-ı evvel olmuştu. 1048'de (1638/39) vezirlik verilerek Bağdad'ın fetih müjdesini İstanbul'a getirmiştir. Ardından saltanat değişikliği dolayısıyla gözden düşmüş olarak vefat etmiştir. (II. 287)

Halil Paşa Enderûn'da "Cündî" diye süvarilikte şöhret aldı. Bu hüneriyle musâhib-i şehriyârî olup 1053'de (1643) Temeşvar valiliğiyle saraydan çıkarıldı. 1054'de (1644) Tirebolu beyi olup 1055'de (1645) azledilmiştir. 1057'de (1647) Alâiye'de katledildi. (II. 287)

Halil Paşa Adanalıdır. Osmanoğlu Nasûh Paşa'ya kethüdâ oldu. 1120'de (1708) Cidde beylerbeyi olup 1127'de (1715) vefat etti. (II. 291)

Halil Paşa Damad-ı şehriyârî Moralı Hasan Paşa'nın oğludur. Enderûn'da

terbiye görüp 1162'de (1749) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. 17 Zilhicce 1165'de (26 Ekim 1752) vezirlikle Tırhala valisi oldu. Sonra Ağrıboz ve sonra Belgrad valisi olup Muharrem 1169'da (Ekim 1755) Hotin muhafızı ve Safer'de (Kasım) ilâveten Özi valisi oldu. Oradayken Cemaziyelevvel 1172'de (Ocak 1759) vefat etti. Maan b. Zâide gibi cömert olup hüner ve edepden hissedardı. Vezirliği ihtişamla yürütürdü. Oğulları ricâlden Feyzî Bey, Yekçeşm Ahmed Bey ve İsmail Bey'dir. (II. 294/95)

Halil Paşa Ispanakçı Mustafa Paşa'nın kethüdâsı olup 1186'da (1772/73) vezirlik elde edip harpde bulunmuş ve sonra mazul kalıp 1191'de (1777) Adana valisi olmuşsa da az vakitte vefat eylemiştir. (II. 300)

Halil Paşa Sadrazam İvâz Mehmed Paşa'nın oğludur. 1138'de (1725/26) İstanbul'da Macuncu'da doğdu. Babası zamanında haylice önemli hizmetlerde bulunarak kapıcıbaşı ve mîrahûr-ı sânî, Muharrem 1170'de (Ekim 1756) mîrahûr-ı evvel olup Safer 1170'de (Ekim-Kasım 1757) azlolundu. Muharrem 1174'de (Ağustos 1760) çavuşbaşı, azilden sonra Şa'bân 1176'da (Şubat-Mart 1763) duhan gümrüğü emini, 1177'de (1763/64) ikinci defa mîrahûr-ı evvel olup 1178'de (1764/65) azledilmiştir. Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) rikâb-ı sadâret kethüdâsı, 1183'de (1769) üçüncü defa mîrahûr-ı evvel, sonra vezirlikle Rumeli valisi, Hotin muhafızı ardından 13 Şa'bân 1183'de (12 Aralık 1769) sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu. Şa'bân 1184'de (Ekim-Kasım 1770) azlolunarak Belgrad muhafızı olup Şevvâl 1185'de (Ocak 1772) Karadeniz seraskeri oldu. Azilden sonra Safer 1189'da (Eylül 1775) Selanik ve Receb 1191'de (Ağustos 1777) Sivas valisi oldu. Yolda Nallıhan'da 7 Ramazan 1191'de (9 Ekim 1777) aniden vefat etti. (II. 297)

Halil Paşa Amasyalıdır. Mîrimîran rütbesiyle 1185'de (1771/72) Tutrakan muhafızı, sonra çeşitli görevlerde bulunup 1194'de (1780) Van muhafızı, 1198'de (1784) Gönye muhafazasıyla Faş muhafızı olup 1199'da (1785) orada vefat eyledi. (II. 299)

Halil Paşa Karavezir Mehmed Paşa'nın kardeşidir. Enderûn'dan yetişip sırasıyla silahdar-ı şehriyârî, 1197'de (1783) vezirlikte Belgrad muhafızı, sonra Aydın'ın eklenmesiyle Özi valisi ve Rebiyülevvel 1200'de (Ocak 1786) Alâiye ve Ramazan'da (Temmuz) Rakka valisi olduktan sonra vefat etti. Oğlu Mehmed Râsih Bey'dir(→). Bunun oğlu Enderûnî Necib Bey, oğullarından biri tülbend ağası Hasan Bey ve diğeri Ali Rızâ Bey'dir. (II. 300)

Halil Paşa Küçük Ali'nin oğludur. Adana'da vali olup 1202'de (1787/88) mîrimîranlık verildi ve birkaç sene sonra vefat etti. (II. 301)

Halil Paşa Bozcaadalıdır. Cezâyirli Hasan Paşa'ya silahdar olup sonra sipah ağası ve Yusuf Paşa'nın sadâretinde vezirlikle Ağrıboz muhafızı, 1217'de (1802/03) İnebahtı ve sene sonunda Karahisar ve Sultanönü valisi olup 1218'de (1803/04) vefat etti. (II. 302)

Halil Paşa Koşanicelidir. Mîrimîran ve 7 Şevvâl 1222'de (8 Aralık 1807) vezirlikle İsâkçı muhafızı ve Muharrem 1224'de (Şubat-Mart 1809) ilâveten Adana valisi oldu. 15 Şa'bân

1225'de (15 Eylül 1810) Rusya harbinde şehid oldu. Kethüdâsı Sâlih Ağa'ya kapıcıbaşılık verildi. (II. 302)

Halil Paşa İzmitlidir. Yeniçeri zâbiti olup kul kethüdâsı, Zilhicce 1221'de (Şubat 1807) yeniçeri ağası, 1222 (1807) ortalarında ayrılarak İzmit'e gönderildi. 3 Rebiyülevvel 1225'de (8 Nisan 1810) vezirlikte sadâret kaymakamı oldu. 11 Receb 1225'de (12 Ağustos 1810) ayrıldı ve bin kuruş emeklilik verildi. 5 Cemaziyelevvel 1227'de (17 Mayıs 1812) Varna muhafızı oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 303)

Halil Paşa Mehmed Bey'in(→) oğludur. Mîrlivâ olup Trablusgarb'da Fizan'a memur olmuştu. 1300'de (1883) orada şehid olmuştur. (IV. 298)

Halil Paşa Köle Reşid Paşa'nın oğlu ve sadrazam İbrahim Hilmî Paşa'nın torunudur. Gençliğinde asker ve miralay olmuş ve sonra mülkiyeye geçmiş ve bir müddet hizmetsiz kalmıştır. Bir aralık Hacı Reşid Paşa'ya damad olup enistesi Cemil Paşa yanında Paris'de bulunmuş ve nihayet 1290 (1873) tarihlerinde miralaylıkla yâver ve padişah seryâveri olarak livâ ve ferik olmuştur. 1300'de (1883) emekli olarak senelerce Bandırma'da çiftliğinde oturmuş, bir-iki sene evvel İstanbul'a gelip 18 Ramazan 1313'de (3 Mart 1896) vefat ederek Üsküdar'da dedesi İbrahim Paşa yanına defnedilmiştir. Güzel konuşur, bahadır ve kerimdi. (II. 321)

Halil Paşa (Azmzâde) Abdullah Paşa'nın oğludur. Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) mîrimîranlıkla Trablusşam valisi ve cerde başbuğu olup bir-iki sene sonra vefat etmiştir. Büyük kardeşi Hüseyin Bey, kapıcıbaşı olmuştur. (II. 302)

Halil Paşa (Bezirgân) Ticaret erbâbındandı ve bu sebepten nâm aldı. Sonra sancağa çıktı. 1100'de (1688/89) vezirlikle Basra valisi oldu. 1105'de (1693/94) Diyarbekir valisi oldu. Sene sonunda yine Basra valisi oldu. 1109'da (1697/98) Maraş valisi ve sonra Menteşe valisi oldu. 1111'de (1699/1700) dağlı Kürtlerin yola getirilmesi sırasında bir kurşun isabetiyle vefat etti. (II. 289)

Halil Paşa (Bînamaz) Beylikten yetişip 1094'de (1683) Sivas beylerbeyi oldu. 1096'da (1685) Ciğerdelen muharebesinde bulundu. Sonra Erzurum valisi oldu. 1103'de (1691/92) vefat etmiştir. "Esir" lakabıyla da tanınmıştır. (II. 289)

Halil Paşa (Eğriceoğlu) Başmuhasebeci Hasan Efendi'nin hazinedarlığından Galata voyvodası oldu. 1096'da (1685) Bursa sancağıyla Hanya beylerbeyi oldu. Sonra İstanköy muhafızı oldu. 1103'de (1691/92) Konya valisi olup az müddette azledilmiştir. 1104'de (1692/93) Selânik valisi olarak 1105'de (1693/94) vefat etmiştir. (II. 289)

Halil Paşa (Gürcüzâde) Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Beyşehir mutasarrıfı olup sonra vefat etti. Oğlu Seyyid Ali Paşa'dır. (II. 301)

Halil Paşa (Hacı) İlbasanlıdır. Büyük kardeşi Bostan Ağa'nın himmetiyle Bostancı Ocağı'na girdi. Haseki ve 1123'de (1711) bostancıbaşı oldu. 16 Muharrem 1126'da (1713) Erzurum beylerbeyi yapılarak Nemçe seferine memur oldu. Receb 1128'de (Haziran-Temmuz 1716) Diyarbekir valisi, bir ay sonra Belgrad muhafızı oldu ve vezirlik verildi. Ramazan 1128'de (Ağustos-Eylül 1716) Ali Paşa şehid

olunca sadrazam olmuştur. Ramazan 1129'da (Ağustos 1717) azledilip Selânik'e vali oldu. İki sene sonra Boğaz hisarı muhafızı oldu. 7 Rebiyülâhir 1140'da (22 Kasım 1727) Ağrıboz muhafızı oldu. Cemaziyelâhir'de (Ocak-Şubat 1728) Kandiye, Muharrem 1141'de (Ağustos 1728) Hanya ve Muharrem 1142'de (Ağustos 1729) tekrar Kandiye muhafızı oldu. 1146'da (1733/34) 80 yaşına yakınken vefat etmiştir. Cana yakın, dindar, cesur, derviş-meşrepti. Kızı Âsiye Hanım, 1185'de (1771) vefat edip Vefa'da defnedildi. Kardeşi Mustafa Ağa'dır(→). (II. 292/93)

Halil Paşa (Hacı) Kemahlıdır. Yeniçeri Ocağı'ndan zağarcıbaşı oldu. Azilden sonra Rebiyülevvel 1186'da (Haziran 1772) kul kethüdâsı olup Muharrem 1187'de (Nisan 1773) azledildi. 1190'da (1776) Diyarbekir ordusuna ağa olarak gönderilip 1191'de (1777) vezirlikle Diyarbekir valisi olup Cemaziyelevvel 1192'de (Haziran 1778) vefat etti. Hekim Çelebi Tekkesi'ni yapmış akıllı bir adamdı. (II. 298)

Halil Paşa (Kara) Çorluludur. Bostancı ve haseki olarak Muharrem 1172'de (Eylül 1758) bostancıbaşı oldu ve Safer 1174'de (Eylül 1760) azledildi. Receb'de (Şubat 1761) surre emini, döndükten sonra kapıcılar kethüdâsı, Zilka'de 1181'de (Mart-Nisan 1768) mîrahûr-ı evvel, Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) vezirlikle Bozok ve Yanya eklenmesiyle Hotin muhafızı ve Belgrad valisi olup sonra Karadeniz seraskerliği ile harpde bulundu. 1185'de (1771) Tutrakan muhafızı, 1187'de (1773) Mısır valisi, 1188'de (1774) Cidde valisi olup azledilmesinin ardından 1189'da (1775) vefatı haberi alındı. Akıllı, tedbirli, işinde basiretli, iffetli, dindar, hoşa gidecek söz söylemeye kadirdi. Oğlu Seyyid Mustafa Bey 1227'de (1812) vefat eyledi. Tunusbağı'nda medfundur. (II. 297)

Halil Paşa (Koca) Şâtır Hüseyin Paşa'nın kardeşidir. Köstendillidir. Kardeşine kethüdâ olmuştur. Onun vefatında kapıcıbaşı olup 1074'de (1663/64) Eğri beylerbeyi oldu. 1076'da (1665/66) Sivas, 1078'de (1667/68) Anadolu ve sonra Rumeli beylerbeyi oldu. Girit'ten dönüşte 1080'de (1669/70) vezirlikle Özi valisi olup Receb'de (Aralık 1669) Kamaniçe muhafızı oldu. 1082'de (1671/72) tekrar Özi valisi olup 1083'de (1672/73) Silistre valisi oldu. 1092'de (1681) emekli edildi. Fındıklı'da oturdu. 1095'de (1684) Tire haslarıyla Sakız muhafızı oldu. 1096'da (1685) Mora'ya serdâr oldu. Koron muharebesinde başına bir top güllesi isabet ederek yaralandı ve şiddetinden damla inerek üçüncü günü vefat eyledi. Mücâhid, tecrübeli, tatlı dilli olup yaşı 70'i geçmişti. Oğlu Tâib İbrahim Bey'dir(→). (II. 288)

Halil Paşa (Koca) Arnavutdur. Hânedandan olmakla mîrimîran olmuştu. Bosna'da uzun müddet asker kumandanı olup sonra Trablusşam beylerbeyi oldu. 1099'da (1688) vezirlikle Mora seraskeri oldu. 1101'de (1689/90) Haleb valisi ve 1102'de (1690/91) Engürüs serdârı oldu. 1103'de (1691/92) yine Mora seraskeri oldu. 1107'de (1695/96) emekli edilip dördüncü ayda vefat eyledi. (II. 289)

Halil Paşa (Köse) Başmuhasebe kalemine devamla üçüncü halife olmuştu. 1104'de (1692/93) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1106'da

(1694/95) ruznâmçeci oldu. 1107'de (1695/96) defterdar vekili olup ardından ikinci defa başdefterdar oldu. 1109'da (1697/98) vezir pâyesi verildi. 1114'de (1702) Bosna sınır belirlemesine memur oldu. O senenin Recebinde (Kasım-Aralık 1702) Hanya muhafızı, ardından Erzurum valisi, Zilhicce 1115'de (Nisan 1704) Gürcistan seraskerliği ile Van valisi, 1117'de (1705/06) Basra, azilden sonra 1118'de (1706/07) ikinci defa Basra, 1120'de (1708) Sayda ve Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) Mısır valisi oldu. Receb 1123'de (Ağustos-Eylül 1711) azledildi. 1125'de (1713) Sakız muhafızı oldu. 1126'da (1714) azledildi. 1127'de (1715) Yenikale ve ardından Belgrad muhafızı olup vefat etmiştir. Hesap işlerini bilir, tedbirli ve doğru idi. Oğlu Derviş Ömer Bey, 1141'de (1728/29) vefat eyledi ki, oğlu Ali Bey'dir. İkisi de Bahariye'de medfundurlar. Paşanın diğer oğulları, ricâlden Ahmed Bey ve Mustafa Bey, damadı, şairlerden ve muhasebe-i evvel halifelerinden İstanbullu Râgıb Mehmed Efendi'dir. (II. 291)

Halil Paşa (Mühürdar) Kalaylı Ahmed Paşa'ya mühürdar ve kethüdâ olmuştu. 1127'de (1715) Mora tahririne memur olup Muharrem 1128'de (Ocak 1716) mîrimîran rütbesiyle Mora muhafızı ve ardından Sayda beylerbeyi oldu. Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) vefat eylemiştir. (II. 292)

Halil Paşa (Rişvanzâde) Türkmen olup 1109'da (1697/98) Malatya mutasarrıfı ve sonra mîrimîran oldu. 1120'de (1708) Maraş mutasarrıfı oldu. Cemaziyelevvel 1123'de (Haziran-Temmuz 1711) vefat etmiştir. Oğlu Ömer Paşa, torunu Süleyman Paşa ve bunun oğlu Ömer Paşa'dır. (II. 290)

Halil Paşa (Seyyid) Hassa cerrahlarından olup mîrimîranlıkla sercerrah olarak 22 Rebiyülâhir 1300'de (28 Şubat 1883) vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedildi. (II. 309)

Halil Paşa (Teftişçi) Beypazarı voyvodası olup 1097'de (1686) mîrimîran rütbesiyle Kastamonu sancağıyla Anadolu müfettişi oldu. 1098'de (1687) Yenikale muhafızı olup varışında 8 Ramazan'da (7 Ağustos 1687) vefat etti. (II. 288)

Halil Paşazâde *bak.* Feyzî Bey

Halil Paşazâde III. Ahmed devri (1703-1730) vezirlerinden Köse Halil Paşa evlâdına denir ki, yarım asırdan fazla isimleri duyuldu. I. Abdülhamid'in (hd 1774-1789) sadrazamı Halil Hamid Paşa büyük bir aile bırakmıştır ki, halen sürmektedir. Torunlarından, bâlâ ricâlinden Âsım Bey halen Dersaadet Reji nâzırıdır. Râif Bey bunun amcası olup, âmedî halifeliğinden ayrılmadır. Halil Hamid Paşa'nın oğlu Nurullah Paşa oğlu Cemâl Paşa oğlu Halil Sâmî Paşa, Rumeli beylerbeyi pâyelilerden ve kardeşi Âsaf Paşa da müşir ve kıla-i hakâniye müfettişidir. (IV. 690)

Halil Rahmî Efendi Za'feranbolulu-dur. Müderris iken 1211'de (1796/97) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Hattatdı. (II. 301)

Halil Rüşdî Efendi Kütahyalıdır. Müderris, molla, Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) Edirne mollası ve 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi olup sonra vefat etti. Ulemâ-yı kâmilîndendir. Oğlu sudûrdar Âsım Efendi'dir. (II. 305)

Halil Sâlih Efendi Yusufcukzâde Şükrî Efendi'nin yeğenidir. 1284'de (1867/68) Beyrut mollası olup sonra vefat etti. (II. 307)

Halil Sâmî Paşa Sadrazam İzzet Mehmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip 1275'de (1858/59) maliye kâtibi, sonra Meclis-i Muhasebe kâtibi, 1281'de (1864/65) Bingazi mutasarrıflığıyla mîrimîran olup taşra memuriyetlerinde dolaşıp Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) İntihab-ı Memurîn komisyonu reisi ve Ramazan'da (Kasım-Aralık) Karasi mutasarrıfı oldu. Sonra azledilmiş olarak vefat etmiştir. Münşî ve tedbirliydi. (II. 308)

Halil Sırrî Efendi Fetvâ emini Gedusî Mehmed Efendi'nin yeğenidir. Müderris, Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) Maraş ve Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) Kürdistan mollası olup sonra vefat etti. (II. 307)

Halil Sırrî Efendi Büyük Gürcü Ahmed Efendi'nin talebesinden olup müderris ve Eyüp mollası olarak Cemaziyelevvel 1303'de (Şubat 1886) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 310)

Halil Şeref Efendi (Hayatîzâde) Elbistanlıdır. 1210'da (1795/96) doğdu. 1260'da (1844) müderris ve Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) Bağdad mollası olup 1267'de (1851) vefat etti. Fâzıl ve şairdir. Eserleri: *Nuhbe Şerhi* ve *Sırru'l-Melekût Tercümesi.* (II. 306)

Halil Tayyib Efendi Mehmed b. Abdülcebbâr'ın oğludur. 1026'da (1617) Kocamustafapaşa'da doğdu. Müderris ve Medine mollası olup 1095'de (1684) Şam'da vefat eyledi. İyi bir tabipdi. Oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (II. 239)

Halil Timur Paşa Koca Halil Paşa'nın torunu olup 1108'de (1696/97) İşkodra beylerbeyi oldu. Az bir müddet sonra vefat eylemiştir. (II. 289)

Halilî (Sarı) Bursalıdır. I. Ahmed devrinin (1603-1617) sonlarında vefat etti. Şairdir. (II. 285)

Halilî Şerif Paşa Mısır beylerinden Büyük Şerif Paşa'nın oğludur. Avrupa'da tahsil edip döndükten sonra 1275'de (1858/59) Atina sefiri, Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) ûlâ sınıf-ı evveli ile Petersburg sefiri ve sonra bâlâ ile Cemaziyelâhir 1285'de (Eylül-Ekim 1868) hariciye müsteşarı, 16 Cemaziyelevvel 1287'de (14 Ağustos 1770) Viyana sefiri, 24 Cemaziyelevvel 1288'de (11 Ağustos 1871) vezir, 22 Receb 1289'da (25 Eylül 1872) hariciye nâzırı olup 11 Muharrem 1290'da (11 Mart 1873) azlolundu. Cemaziyelâhir 1292'de (Temmuz 1875) Paris sefiri olup gidemiyerek azlolundu. 24 Cemaziyelevvel 1293'de (17 Haziran 1876) adliye nâzırı, 26 Ramazan 1293'de (15 Ekim 1876) Mecâlis-i Âliye azası olup Safer 1294'de (Şubat-Mart 1877) Paris sefiri oldu. Azledildikten sonra İstanbul'da 18 Muharrem 1296'da (12 Ocak 1879) vefat eyledi. Siyasî işlerde ve Fransızca'da mâhir, yabancı kanun ve muamelâta vâkıf ve sert mizaçlıydı. Ömrünün sonlarında Fâzıl Mustafa Paşa'nın büyük kızı Nazlı Hanım'la evlendi. (II. 309; IV. 897)

Halilzâde *bak.* Atâullah Mehmed Efendi; Hasan Efendi

Halim Bey II. Mahmud devri (1808-1839) şairlerinden olup 1246'da (1830/31) Enderûn'da câmeşûybaşı idi. Birkaç sene sonra vefat etti. (II. 243)

Halim Bey Maliyeden yetişip Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında maliye kâtibi olarak birkaç sene sonra azledilmiş ve imtidat ile ûlâ sânîsi ve emekli iken 1309 başlarında

(1891 sonları) vefat eylemiştir. (II. 243)

Halim Giray Cengiz soyundan olup Çatalca'da otururdu. 1239'da (1823/24) vefat eyledi. Orada Ferhâd Paşa Camii'nde medfundur. Şairdir. *Gülbün-i Hânân*'ı yazmıştır. (II. 243)

Halim Giray Han Mengli Giray'ın oğludur. Bucak seraskeri olmuştu. 1188'de (1774) Arslan Giray yerine Kırım hanı oldu. Cemaziyelâhir 1192'de (Temmuz 1778) ayrıldı. Sonra vefat etti. (II. 242)

Halim Mollazâde *bak.* Fethî Mehmed Efendi

Halimî Abdülhalim Efendi Kastamonulu Ali'nin oğludur. Alâeddin Arabî'den ders gördü. Arab ve Acem memleketlerine tahsile gitti. Şeyh Mahzumî'den icazet alıp vatanına döndü. Sultan Selim Trabzon valisi iken bununla görüşüp taltif buyurdu. Tahta çıkınca 200 akçe ile muallim-i padişahî oldu. O kadar yakınlık peyda eyledi ki, asla yanından ayrılmazdı. Bazı köyler temlik buyuruldu. 922'de (1516) Mısır seferi dönüşünde Şam'da vefat eyledi. Hastalığında padişah ziyaret edip vefatında namazında hazır oldu. Ulemâdan, dindar, cömert ve yumuşak huyluydu. (II. 241)

Halimî Ali Çelebi Anadoluludur. Kadı olup 1014'de (1605/06) vefat etti. Şairdir. (II. 242)

Halimî Çelebi Kastamonuludur. II. Selim'e muallim oldu. Tahta çıkmadan önce İran'a gitmiştir. 970 (1562/63) yılından sonra vefat etti. (II. 242)

Halimî Efendi Bâbıâlî'den yetişip mâbeyn-i hümâyûna kâtip oldu. İlerliyerek kâtib-i sânî oldu. Uzun yıllar sonra Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) bâlâ rütbesiyle başkâtip olmuştur. Şa'bân 1289 (Ekim 1872) ortalarında Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. 6 Zilhicce 1292'de (3 Ocak 1876) vefat etti. Karacaahmet'e defnolunmuştur. Yumuşak huylu, sâkin ve zararsız bir adamdı. (II. 243)

Halimî Lutfullah Çelebi Yusuf'un oğludur. Acem diyarından gelip Şehzâde Mehmed'e muallim oldu. 922'de (1516) vefat eyledi. *Bahrü'l-Garâib*'in musannifidir. (II. 241)

Halimî Mustafa Efendi Zilhicce 1221'de (Şubat 1807) vefat etti. Zeyneb Sultan Camii'ne defnedildi. Meşhur hattatdır. (II. 243)

Halimî Mustafa Efendi (Yumurta Vâizi) Müderris, Bosna, Trablus, Kudüs mollası, ordu kadısı oldu. Şa'bân 1020'de (Ekim 1611) azlinin ardından vefat etti. Âlîm, fâzıldı. (II. 242)

Halimî Mustafa Paşa Burmalı Mescid müezzininin oğludur. Babası Ali Efendi 23 sene ruznâmçe kesedarı olduğundan kendisi o kalemden yetişip 1146'da (1733/34) kesedar oldu. Rebiyülevvel 1164'de (Şubat 1751) birden başdefterdar oldu. Muharrem 1167'de (Kasım 1753) mîrimîranlıkla Sayda valisi oldu. Receb 1168'de (Nisan 1755) azledilerek hâcegânlıkla döndü. Zilka'de'de (Eylül 1755) ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Safer 1169'da (Kasım 1755) azledilerek Limni'ye sürüldü. Rebiyülevvel 1170'de (Aralık 1756) serbest bırakıldı. Cemaziyelevvel'de (Şubat 1757) ruznâme-i evvel, Şevvâl'de (Haziran-Temmuz) muhasebe-i evvel oldu. Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) azledilerek Gelibolu'ya sürüldü. Kısa sürede serbest bırakılıp Ramazan 1171'de (Mayıs 1758) üçüncü defa

defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Rebiyülevvel 1173'de (Ekim-Kasım 1759) vezirlikle Musul valisi oldu. 24 Cemaziyelâhir 1173'de (12 Şubat 1760) İzmit'de vefat etmiştir. İzmit mutasarrıfından senetle 100 altın borç almıştı. Defter fenninde usta olup mîrî defterler yok olsa yeniden icat etmeye kadirdi. Himmeti yüce, cömert, şairdir. Mensubatından Vanî Hüseyin Efendi Tâhir Ömer'e kaçıp sonra Mısır'da şeyhülbeled Ali Bey'i aldatarak itaatten çıkardı. Dairesi halkına mağlup oldu ve onlar kendisini kötü nâmla servet sâhibi eylediler. Na'şı Burmalı Mescid'de defnedildi. Konağı mescidinin karşısındaydı. (II. 242)

Halimzâde *bak.* Abdülhalim Efendi; Kudsî Mehmed Efendi; Said Efendi

Halimzâde Mevâlîden Abdülhalim Efendi'nin oğluna denmiştir. (IV. 688)

Hâlis Abdülhay Efendi Atâullah Atâî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Temeşvar defterdarı olup 979'da (1571/72) vefat etti. Şairdir. (III. 307; III. 475)

Hâlis Ahmed Dede Şeyh Sâkıb Mustafa Dede'nin(→) oğlu olup vefatında Kütahya Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1191'de (1777) vefat eyledi. Şairdir. (II. 268; II. 62)

Hâlis İbrahim Efendi Belgradlıdır. Müderris iken 1160'da (1747) vefat eyledi. (II. 268)

Hâlis İsmail Dede Galata Mevlevîhanesi'nde bulunup Gâlib Dede'ye aşçıbaşı olmuştur. 1213'de (1798/99) vefat eyledi. Zarif, edip, şairdi. (II. 269; III. 615)

Hâlis Mehmed Efendi Kasımpaşalıdır. Bıyıklı Mustafa Paşa'ya mensup olduğundan müderris ve nihayet Medine mollası oldu. Rebiyülâhir 1114'de (Eylül 1702) vefat etti. Şairdir. Keyif ehli, lâtifeci ve güler yüzlüydü. (II. 268)

Hâlis Mehmed Efendi İstanbulludur. Bâb-ı Askerî kâtiplerinden olarak 4. Ordu muhasebecisi olmuştur. Muharrem 1286'da (Nisan 1869) serasker mektupçusu, Zilhicce 1286'da (Mart 1870) evkaf mektupçusu ve Zilhicce 1291'de (Ocak 1875) Yemen defterdarı olup 1296'da (1876) vefat eyledi. Âlîm, kâtip, edip, alçakgönüllüydü. (II. 269)

Hâlis Mehmed Efendi (Çeşmîzâde) Es'ad Efendi'nin oğludur. Müderris ve arzuhâlî-i fetvâ olup 1268'de (1851/52) Beyrut, 1273'de (1856/57) Erzurum ve 1279'da (1862/63) Bosna mollası olarak mahrece geçip Mekke pâyesine kadar yükselmiş, 1292'de (1875) Bursa divan-ı temyiz reisi olarak sonra İstanbul pâyesi olmuş ve 1296'da (1879) vefat eylemiştir. Teşrifata fazla itina gösterirdi. (II. 269)

Hâlis Mehmed Efendi (Feyzullahzâde) Hekimbaşı Mehmed Efendi'ye damad oldu. Müderris ve Galata mollası oldu. 1201'de (1786/87) Bursa mollası, 1203'de (1788/89) Mekke mollası, sonra İstanbul pâyesi oldu. 1 Zilhicce 1209'da (19 Haziran 1795) vefat eyledi. Üsküdar'da Tunusbağı'nda medfundur. (II. 268/69)

Hâlis Yusuf Efendi (Tâhir Ömerzâde) 1220'de (1805) doğdu. Divan kalemine, sonra tercüme odasına çerağ oldu. Sonra sefâret ikinci kâtibi olup 1261'de (1845) memuriyetle Trablusşam'a gönderildi. Sonra mütercim-i sânî olup 20 sene sonra tam maaşla emekli edildi. 1300'de (1883) vefat etti. Dil bilir, şair, güzel konuşur, eli sıkıydı. İki eseri vardır. (II. 269)

Hâlisâ Osman Efendi Bâbıâlî'den yetişip Cemaziyelâhir 1143'de (Aralık 1730) sadâret mektupçusu oldu. Ramazan 1144'de (Mart 1732) azledilmiş olarak Şam'a gönderildi. Senesinde İstanbul'a dönerek Şevvâl'de (Mart-Nisan 1733) maliye tezkirecisi, 1146'da (1733/34) tezkire-i sânî olup Muharrem 1147'de (Haziran 1734) kethüdâ-yı sadr-ı âlî oldu. Rebiyülevvel 1150'de (Temmuz 1737) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. Oğlu ricâlden Ali Efendi'dir. Nüfuz sâhibiydi. (II. 269)

Hamal *bak.* Şerif Paşa

Hamalızâde *bak.* Ahmed Paşa

Hamalzâde *bak.* Mehmed Efendi

Hamamcı *bak.* Mehmed Paşa; Mustafa Paşa

Hamamcızâde *bak.* Ahmed Paşa; Makalî Mehmed Çelebi

Hamavîzâde *bak.* Ömer Paşa

Hamdan Efendi Cezâyirlidir. Reşid Paşa Paris'de iken birlikte bulunup fazilet ve dirayetini beğenerek İstanbul'a getirmiş ve evlâdına muallim ederek *Takvim-i Vekayî*'nin Arapça nüshasına muharrir ve musahhih olmuştur. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) başlarında vefat eylemiştir. Karantina'nın meşruiyetine dair *İthafü'l-Munsıfîn* adında bir risale kaleme almıştır. Oğlu Ali Rızâ Paşa'dır. (II. 245/46)

Hamdî Ahmed Efendi Diyarbekirlidir. Tüccardandı. 1115'de (1703/04) vefat eyledi. Şairdir. (II. 246)

Hamdî Ahmed Efendi Yenişehr-i Fenârlıdır. Müderris olup Zilhicce 1126'da (Aralık 1714) vefat eyledi. Gönül adamıydı. (II. 246)

Hamdî Ahmed Efendi Adanalıdır. Ulemadan olup 1252'de (1836/37) vefat etti. Usta şairdir. (II. 247)

Hamdî Ahmed Efendi Şirvanlıdır. Göçerek rüşdiye muallimliği ve tahrir memuriyeti gibi hizmetlerde bulundu. Sonra müderris, molla, maarif memuriyetlerinde ve bir-iki defa Encümen-i Teftiş ve Muayene memuriyetinde ve 1296'da (1879) tercüme ve fünûn müdürlüğünde bulunup Encümen-i Teftiş ve Muayene reisi olmuş ve 1305'de (1887/88) Meclis-i Maarif azası olup 12 Cemaziyelevvel 1307'de (4 Ocak 1890) ansızın vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Sert, cömert, ilmi ve fazlı kâfî idi. *Makamât-ı Harîrî* tercümesi, Afganistan'a memuriyeti hasebiyle *Afgan Seyahatnamesi* ve coğrafya gibi birkaç eseri yâdigâr kalmıştır. (II. 250)

Hamdî Ahmed Efendi (Nifî damadı) Menteşeli Hacı İbrahim b. Bedreddin'in oğludur. Müderris olup Ramazan 1123'de (Ekim 1711) vefat etti. Âlîm ve şairdi. (II. 246)

Hamdî Ahmed Muhtar Efendi (Kethüdâzâde) Sudûrdan Ârif Efendi'nin kardeşidir. Müderris iken terk edip derviş ve sonra meczup oldu. Senelerce bu halde kalıp 1270 (1853/54) yılından sonra vefat eyledi. Âlîm, fâzıl ve şairdi. (II. 248)

Hamdî Ahmed Paşa Husrev Paşa kethüdâsı Yahyâ Bey'in oğludur. Kaleme girip Meşrebzâde Ârif Efendi'ye damad oldu. Yükselerek mektûbî-i seraskerî muavini ve Dâr-ı Şûrâ başkâtibi ve Şa'bân 1278'de (Şubat 1862) Dâr-ı Şûrâ azası oldu. Rebiyülevvel 1285'de (Haziran-Temmuz 1868) ûlâ ile Ahkâm-ı Adliye azası olup Cemaziyelâhir'de (Eylül-Ekim) bâlâ ile ev-

kaf nâzırı, 17 Muharrem 1286'da (29 Nisan 1869) serasker müsteşarı, 29 Rebiyülevvel 1288'de (18 Haziran 1871) vezirlikle maliye nâzırı, 19 Receb'de (4 Ekim) Aydın valisi, 1290 (1873) başlarında tekrar maliye nâzırı oldu ve 15 Muharrem 1291'de (4 Mart 1874) azledildi. Bir hafta sonra Aydın valisi olup sonra Şûrâ-yı Devlet azası ve 1292'de (1875) Suriye valisi olup 13 Rebiyülâhir 1293'de (8 Mayıs 1876) azlolundu. Receb 1293'de (Temmuz-Ağustos 1876) Kavâim-i Nakdiye Komisyonu reisi ve birkaç gün sonra Şûrâ-yı Devlet mülkiye dairesi reisi, 6 Şa'bân 1293'de (27 Ağustos 1876) hazine-i hassa nâzırı, 3 Zilka'de 1294'de (9 Kasım 1877) dahiliye nâzırı, 5 Muharrem 1295'de (9 Ocak 1878) sadrazam olup 30 Muharrem'de (3 Şubat) azledildi. 2 Safer'de (5 Şubat) Aydın valisi olup aynı yıl Bağdad'a naklolunduysa da yine yerinde bırakıldı. Ramazan 1297'de (Ağustos 1880) Suriye valisi olup 1301'de (1884) orada vefat eyledi. Akıllı, zekî, tedbirli, sâdık, bilgiliydi. (II. 249/50)

Hamdî Ahmed Paşa Arnavutdur. Askere girip miralay, livâ ve ferik olarak Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) zabtiye müşiri kaymakamı olmuştu. Sonra ordularda bulunup Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs 1873) zabtiye nâzırı olup Rebiyülevvel 1291'de (Nisan-Mayıs 1874) Prizren valisi, 21 Rebiyülevvel 1292'de (27 Nisan 1875) ikinci defa zabtiye nâzırı olup Receb (Ağustos) Hersek'e memur olmuş, 22 Receb'de 1292'de (24 Ağustos 1875) vezirlik ihsan buyurulup Bosna valisi ve kumandanı olmuş, Ramazan 1292'de (Ekim 1875) Selânik valisi ve Şevvâl'de (Kasım) 4. Ordu müşiri olmuştur. Safer 1293'de (Mart 1876) üçüncü defa zabtiye nâzırı olup Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) azlolunmuş ve Zilka'de 1295'de (Kasım 1878) Selânik kumandanı olmuştur. Sonra Anadolu Muhacirîn Komisyonu reisi olmuş ve bu hizmette 23 Safer 1312'de (26 Ağustos 1894) Bursa'da vefat eylemiştir. Bursa'da medfundur. Cesur, tedbirliydi. (II. 250)

Hamdî Bey Selim Paşa ile 1244'de (1828/29) orduya memur olmuş bir kapıcıbaşıdır. Sonra vefat etti. (II. 247)

Hamdî Bey Asker olup Rumeli Ordusu'nda bulunarak miralay olmuş ve 1266'da (1850) vefat eylemiştir. (II. 247)

Hamdî Bey Kasapbaşı Şâkir Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Babasının servetini bitirdikten sonra Tekfurdağı mutasarrıfı olmuştu. Az müdette azledilip 1277'de (1860/61) vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde medfundur. İstanbul'da mirasyedilerin meşhurudur. (II. 248; III. 127)

Hamdî Bey Silahdar-ı şehriyârî Giridî Ali Ağa'nın oğlu Hasan Bey'in oğludur. Erkân-ı harp olarak mektepten çıkıp miralaylığa kadar terfi etmiş ve livâlık sırası geldiği günlerde aklına hafiflik gelip bu halde 14 Rebiyülâhir 1306'da (18 Aralık 1888) 52 yaşında vefat etmiştir. Eyüp'de Kâşgarî yolunda defnolundu. Mimariye vâkıf, iyi huylu, alçakgönüllüydü. Annesi, hazine kethüdâsı Bekir Efendi'nin kızı Hibetullah Hanım'dır. (II. 250)

Hamdî Bey (Cebbarzâde) Süleyman Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup harpde bulundu. 18 Muharrem 1245'de (20 Temmuz 1829) İstanbul'da vefat etti. Rumelihisarı'nda Ka-

yalar'a defnedildi. (II. 247; III. 93) [II. 247'de aile adı "Abdülcebbarzâde" ve babasının adı "Süleyman Bey" olarak verilmiştir.]

Hamdî Çelebi Ayasofya'da sâkin olup Sa'dî'ye nisbet iddiasındaydı. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat etti. Şairdir. (II. 246)

Hamdî Çelebi İstanbulludur. Mülâzim ve kadı olup 1095'de (1684) vefat etti. Şairdir. (II. 246)

Hamdî Efendi Maliye memurlarından olup başmuhasebeci oldu. 1109'da (1697/98) Almanya nezdinde sefârete tayin olunduğunda istifa edince Rodos'a sürüldü. 1115 (1703/04) tarihlerinde vefat etti. (II. 246)

Hamdî Efendi Câbî Remzî'nin oğludur. Mevâlîden Silahşorzâde'nin kethüdâsı olup 1164'de (1751) vefat eyledi. Şairdir. (II. 246)

Hamdî Efendi Gümrükçü Osman Ağa'nın akrabasından olup Galata gümrüğü nâzırı oldu. 1225'de (1810) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 247)

Hamdî Efendi Berberbaşının damadıdır. Hâcegândan olup 1226'da (1811) yeniçeri kâtibi olup çeşitli görevlerde bulunduktan sonra vefat eyledi. (II. 247)

Hamdî Efendi Sadrazam Hilmî İbrahim Paşa'ya damad ve divan kâtibi olup hâcelik verildi ve sipahiler kâtibi oldu. 1223'de (1808) yeniçeri kâtibi oldu. Sonra başka görevlerde bulundu. 1236'da (1820/21) tekrar yeniçeri kâtibi oldu. 1239'da (1823/24) cizye muhasebecisi oldu ve sonra vefat etti. (II. 247)

Hamdî Efendi Halil Kâmilî Paşa'nın kardeşidir. Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip hâcegândan olup Şevvâl 1245'de (Nisan 1830) tersane reis vekili ve sonra vüzerâ kapı kethüdâsı oldu. Muharrem 1264'de (Aralık 1847) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (II. 247)

Hamdî Efendi (Topal) Maliyeden yetişip mümeyyiz, Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) sergi muhasebecisi ve 1267'de (1851) Muhasebe Meclisi azası olup Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat etti. Yumuşak huyluydu. (I. 247)

Hamdî Mahmud Paşa Benderli Ali Paşa'nın silahdarıdır. Kapıcıbaşı, sonra mîrimîranlıkla Tırhala mutasarrıfı oldu. Recep 1244'de (Ocak 1829) vezirlikle Tırhala, Receb 1247'de (Aralık 1831) Bosna, Cemaziyelevvel 1249'da (Eylül-Ekim 1833) Yanya ve Rebiyülâhir 1250'de (Ağustos 1834) Rumeli valisi oldu. Sonra ayrılıp İstanbul'a geldi. Cemaziyelâhir 1252'de (Eylül-Ekim 1836) vefat etmiştir. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. Doğru, sâdık, cesur ve tedbirliydi. (IV. 333)

Hamdî Mahmud Paşa 1265'de (1849) iltica eden Macarlılardandır. Müslüman olarak zâbit olmuş ve Kırım muharebesinde serdâr-ı ekrem Ömer Paşa'ya yâver tayin edilmişti. Sonra livâ ve ferik olarak Receb 1293'de (Temmuz-Ağustos 1876) müşir rütbesiyle İşkodra'ya kumandan olmuşsa da Karadağlılara galebe edememesinden bir ayda azledilmiş, sonra Meclis-i Tedkikat-ı Askeriye Komisyonu'na aza olup yâver-i ekrem unvanını almış, Veysel Paşa'nın hastalığında birkaç sene 2. Ordu müşiri vekâletinde Edirne'de kalmış ve sonra İstanbul'a getirilmiştir. Hemşehrisi Mîrlivâ Osman Paşa'nın vefatından

bir ay sonra vefat ederek Macar mültecilerinin ardın alıştır. Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedildi. Maharet ve liyâkat sâhibiydi. (IV. 868)

Hamdî Mahmud Paşa Gürcü asıllıdır. Saray gulâmından olmuştur. Eğitilerek daire-i hümâyûnda müstahdem ve sırasıyla kurenâlığa nâil olmuştur. Receb 1258'de (Ağustos 1842) serkurenâ oldu ve 1264'de (1848) ayrıldı. 1265'de (1849) mîrimîranlıkla Bolu kaymakamı, Şa'bân 1266'da (Haziran 1850) Amasya mutasarrıfı, 7 Safer 1267'de (12 Aralık 1850) vezirlikle Kastamonu valisi, Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) Cezâyir-i Bahr-i Sefid ve Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) Konya valisi olup 1274'de (1857/58) ayrıldı. 1276'da (1859/60) Meclis-i Vâlâ azası olup 1277 sonlarında (1861 ortaları) ayrıldı. Safer 1283'de (Haziran-Temmuz 1866) Bursa, Rebiyülevvel 1283'de (Temmuz-Ağustos 1866) Kastamonu valisi olup 1284'de (1867/68) vilâyet teşkilinde ma'zul kalmıştır. Rebiyülâhir 1286'da (Temmuz 1869) Ankara valisi, sonra Şûrâ-yı Devlet azası ve Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) Bursa valisi olup sonra azledildi. 15 Safer 1294'de (1 Mart 1877) Sultan Abdülaziz dairesi nâzırı olup 3 Cemaziyelâhir 1295'de (4 Haziran 1878) ikinci defa serkurenâ-yı padişahî olmuştur. 11 Zilka'de 1299'da (24 Eylül 1882) vefat eyledi. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedilmiştir. Doğru, sâdık, bilgisi orta olup taşra işlerinde yetersizdi. (II. 249)

Hamdî Mehmed Bey Köprülüzâdelerdendir. Kâtip iken 1185'de (1771/72) vefat eyledi. (II. 247).

Hamdî Mehmed Efendi Karaçelebizâde Abdülaziz Efendi'nin sıhrî akrabasıdır. Müderris, Bağdad mollası olup Bağdad'da Safer 1040'da (1630) vefat etti. Sadece şiiri vardır. (II. 246)

Hamdî Mehmed Efendi İstanbulludur. Kadı olup 1106'da (1694/95) vefat eyledi. Şairdir. (II. 246)

Hamdî Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olup divanî görevlerde bulundu. 1172'de (1758/59) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 246)

Hamdî Mehmed Efendi Şeyhlerden olup 1237'de (1821-22) vefat etti. Sütlüce'de medfundur. (IV. 285)

Hamdî Mehmed Efendi (Hacı) Divriklidir. Müderris, Cemaziyelevvel 1255'de (Temmuz 1839) Kudüs kadısı, sonra bilâd-ı hamse mollası ve Şevvâl 1256'da (Aralık 1840) Mekke pâyesi oldu. 3 Cemaziyelevvel 1261'de (10 Mayıs 1845) vefat etti. Âlîm ve fâzıldı. Oğulları Hüseyin Tevfik Efendi ve mevalîden Hasan Tâib Efendi'dir. (II. 247)

Hamdî Mehmed Efendi (Hamamcızâde) Kadı olup 1107'de (1695/96) vefat etti. Şairdir. (II. 246)

Hamdî Mehmed Paşa Askere girip miralay, mîrlivâ ve ferik olarak Receb 1256'da (Eylül 1840) Sivas valisi olmuştur. Az müddette azledilerek ordular erkânlığına gönderilmiş ve 1264'de (1848) İstanbul'a getirilip 1265'de (1849) Anadolu reis-i erkânı olmuştur. 1268'de (1852) azledilip emekli olmuş ve bir-iki yıl sonra vefat eylemiştir. (II. 248)

Hamdî Mehmed Paşa Kapdan Seydî Ali Paşazâde'dir. Sadrazam Derviş Paşa'ya damad ve müderris olmuştur. 1240'da (1824/25) rütbesi alınmış ve bir aralık Bağdad valisi Ali Rızâ Paşa'

ya hazinedar olmuştur. 1250'de (1834/35) hâcegândan olup sonra İzmir muhassılı olmuş ve Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) vezirliklikle Konya valisi olup Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) Karahisar'a sürgün edilmiştir. Zilka'de 1262'de (Ekim- Kasım 1846) Diyarbekir valisi ve Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1846) Erzurum valisi olup az müddette ayrılmıştır. Receb 1267'de (Mayıs 1851) Sivas, Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) ikinci defa Diyarbekir ve Zilka'de 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) Bursa valisi olup Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) azledilmiştir. 1274'de (1857/58) Haleb valisi olup 1275'de (1858/59) azledildi ve senelerce ma'zul olarak kaldı. 1 Rebiyülevvel 1283'de (14 Temmuz 1866) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Şişman olup iktidarı az ise de servet sâhibi oldu. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (II. 248)

Hamdî Mehmed Paşa Askerî beylerden olup livâ ve ferik olmuştu. 1 Zilhicce 1291'de (9 Ocak 1875) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (II. 249)

Hamdî Mustafa Paşa Karamanlıdır. Müderris ve 1251'de (1835/36) Ayntab mollası olup mahrec pâyesi verildi. Receb 1265'de (Mayıs-Haziran 1849) Mısır mollası olarak 1270 (1853/54) yılından sonra vefat etmiştir. (II. 248)

Hamdî Paşa (Seyyid) Askerlikte yükselerek livâ ve ferik olarak Dâr-ı Şûrâ'ya aza olmuştur. Şevvâl 1279'da (Nisan 1863) Arabistan Ordusu reis-i erkânı olup 3 Muharrem 1286'da (15 Nisan 1869) vefat eylemiştir. (II. 248)

Hamdîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Hamdullah Bey Birecik muhassılı iken Cemaziyelevvel 1256'da (Temmuz 1840) vefat etmiştir. (II. 245)

Hamdullah Bey Sultan Bâyezid-i Velî vakıf kâtipliğiyle Enderûn'dan çerağ olmuştu. Cemaziyelevvel 1264'de (Nisan 1848) vefat eyledi. Sultan Bâyezid kabristanında medfundur. (II. 245)

Hamdullah Bey (Hacı) Edirneli Ebûbekir Râsim Paşa'nın oğludur. Müderris, 1198'de (1784) Üsküdar mollası oldu. Sonra bir aralık evkaf müfettişi, Mekke pâyesi ve 13 Cemaziyelâhir 1211'de (14 Aralık 1796) İstanbul kadısı olup senesinde azledilmiş ve 1215'de (1800/01) vefat eylemiştir. Eyüp'de Küçük Emir Efendi yakınında medfundur. Âlîm ve değerli bir zat idi. Oğlu Şükrullah Bey, Haydarpaşa'ya defnedildi. (II. 244)

Hamdullah Efendi Ak Şemseddin'in küçük oğludur. 926'da (1520) vefatında babasının yanına defnolundu. Zâhid, fâzıl, şairdi. Eserleri: *Mevlûd-i Nebevî*, manzum *Leylâ ve Mecnun*, *Muhammediye*, *Tuhfetü'l-Uşşak*, *Kıyâfetnâme*. (II. 243)

Hamdullah Efendi Hatip ve kurrâ idi. 943'de (1536/37) vefat etti. *Umdetü'l-İrfân fî Vasf-ı Cüzi'l-Kur'an*'ın yazarıdır. (II. 244)

Hamdullah Efendi Emir Buharî Tekkesi şeyhi Abdurrahman Efendi'nin oğludur. 1188'de (1774) şeyh olup Ramazan 1212'de (Şubat-Mart 1798) vefat etti. (II. 244)

Hamdullah Efendi Hacı Mustafa Efendi'nin (v. 1194/1780)(→) oğludur. Hâcegândan ve darbhane kâtibi olup Ramazan 1216'da (Ocak 1802) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (II. 244; IV. 447)

Hamdullah Efendi Kal'a-i kebir halifesi Abdullah Efendi'nin oğludur.

Müderris ve Zilka'de 1200'de (Eylül 1786) İzmir mollası, Şevvâl 1210'da (Nisan 1796) Bursa kadısı, 1212'de (1797/98) Filibe mollası, sonra Mekke ve İstanbul pâyesi oldu. 18 Rebiyülevvel 1217'de (19 Temmuz 1802) vefat etti. Eyüp'de Zâlpaşa'da medfundur. Resmî ulemâdandı. (II. 244)

Hamdullah Efendi Müneccimbaşızâde Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1 Şevvâl 1227'de (8 Ekim 1812) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (II. 245; III. 193)

Hamdullah Efendi (Hatibzâde) Emin Efendi'nin oğludur. Müderris, Kudüs mollası, Zilhicce 1265'de (Ekim-Kasım 1849) Bursa mollası, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Medine mollası, Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) İstanbul pâyesi oldu. 1276'da (1859/60) vefat eylemiştir. Bilgiliydi. (II. 245)

Hamdullah Efendi (Şeyh) Mustafa Efendi'nın oğludur. Hüsn-i hat ile şöhreti otuz akçe ile II. Bâyezid'in şehzâdelerine öğretmen olmasına sebep olmuştur. Musâhib-i padişahî olarak Sultan Bâyezid Camii yazılarını yazmıştır. Oğlu, damadı ve torunları da hattatdı. Oğlu Şeyhzâde Mustafa Dede'dir ki, 945'de (1538/39) vefat etmiştir. Damadı Şükrullah Çelebi, 950'de (1543) ve oğlunun oğlu Pîr Mehmed Çelebi, 988'de (1580) vefat etti. Kızının oğlu Pîr Mehmed ve onun oğlu Kâtibî Ahmed de meşhur hattatlardandır. Kâtibî, I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat etmiştir. Şeyhzâdenin şâkirdlerinden biri kâtip Hüsâm Çelebi olup III. Murad devrinde (1574-1595) vefat etmiştir. Hepsi Karacaahmet'de defnedildiler. Sülüs ve nesih hatlarının şimdiki kaidede yazılması Yakût-ı Musta'sımî ile başlar. Ondan evvel hatlara nokta konmuştu. Anadolu'da Ali b. Sûfî ve diğerleri daha önce Yakût yolunda ilerledilerse de Şeyh kendine mahsus tarzda herkese üstün olmuştur. *Tezkire-i Hattatîn*'de "Şeyh-i evvel" buna, "Şeyh-i sânî" adı Hâfız Osman'a verilmiştir. (II. 243/44)

Hamdullah Mehmed Bey (Meş'alecizâde) Meş'alecizâde Es'ad Mehmed Bey'in(→) oğludur. Hâcegândan olup Receb 1243'de (Ocak-Şubat 1828) vefat eyledi. Miskinler'de medfundur. (II. 245; I. 137)

Hamdullah Mehmed Efendi Tezkireci İbrahim Vâhib Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1176'da (1762/63) vefat etti. Üsküdar'da defnedildi. (II. 244; I. 131)

Hamdullah Mehmed Efendi (Arabzâde) Şeyhülislâm Ârif Efendi'nin oğludur. Müderris, 1222'de (1807) Galata mollası, 1232'de (1817) Bursa mollası, sonra Mekke pâyesi, 1240'da (1824/25) İstanbul kadısı, 1242'de (1826/27) Anadolu pâyesi, Şa'bân 1245'de (Şubat 1830) Anadolu kazaskeri, 1250'de (1834) Rumeli pâyesi ve Ramazan 1250'de (Ocak 1835) birinci defa, 1260'da (1844) ikinci defa ve Ramazan 1266'da (Temmuz 1850) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) reisülulemâ iken vefat eylemiştir. Sedefçiler'de Sinan Paşa Medresesi önünde medfundur. Oğulları, Âmir Efendi ve Atâullah Efendi'dir. Kızının oğulları, Halil Hamid Paşa torunlarından Atâullah Bey'in oğlu İstanbul pâyeli Mehmed Rızâ Bey ve Mehmed Nurullah Neş'et Bey'dir. (II. 245)

Hamdullah Paşa (Şehsüvar) Mâbeyn-i hümâyûnda yetişip Rebiyülâ-

hir 1190'da (Mayıs-Haziran 1776) mîrahûr-ı sânî oldu. 1195'de (1781) kapıcılar kethüdası, 1197'de (1783) silahdar ağası, Rebiyülevvel 1199'da (Ocak 1785) çavuşbaşı olup Receb'de (Mayıs) azledildi. 1201'de (1786/87) silahdar ağası, Cemaziyelâhir'de (Mart-Nisan 1787) başbaki kulu, Receb 1203'de (Nisan 1789) vekâleten çavuşbaşı, sonra yine bölük ağası ve tekrar çavuşbaşı oldu. Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) vezirlikle rikâb-ı hümâyûn kaymakamı olup 2 Cemaziyelâhir 1222'de (7 Ağustos 1807) azledilip 100 kuruş maaşla emekli oldu. 1224'de (1809) vefat etti. Kabiliyet ve liyâkati vardı. Bir oğlu ricâlden Derviş Bey ve diğeri Abdülvâhid Bey'dir(→). Akrabasından biri de Es'ad Bey'dir. (II. 244)

Hamdullah Re'fet Efendi Üsküdarlı İsmail Efendi'nin(→) torunudur. Müderris ve molla oldu. 1233'de (1818) vefat eyledi. (II. 245) [I. 365'de adı "Hamdullah Rif'at" olarak yazılmıştır.]

Hamdullah Re'fet Efendi Müderris, Zilka'de 1278'de (Mayıs 1862) Kudüs mollası olup birkaç sene sonra vefat eyledi. (II. 245)

Hâmî Ahmed Efendi Diyarbekirlidir. Derviş Âgâh'tan ilim ve fazilet tahsiliyle bazı vezirlere ve nihayet Köprülüzâde Abdullah Paşa'ya divan kâtibi olmuştur. 1160'da (1747) Diyarbekir'de vefat eylemiştir. Şair ve fâzıldı. (II. 108)

Hâmî Efendi Nakşibendî şeyhi olup Receb 1255'de (Eylül 1839) vefat etti. Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda medfundur. (II. 108)

Hâmî Efendi Selâniklidir. Divan kâtibiydi. 1258'de (1842) vefat etti. Şairdir. (II. 108)

Hâmî Mustafa Paşa Askerlikten yetişip miralay ve mîrlivâ olmuştur. 1290'da (1873) vefat eylemiştir. Değişik konulara dair 5-10 parça eser kaleme almıştır. (II. 108)

Hâmid Ahmed Efendi Konyalıdır. Konya'da bir tekke şeyhi olan Şeyh Turun (Duruz) oğlu Mehmed'in oğludur. 900'de (1494/95) doğdu. Müdürris, Manisa müftüsü, Şam, Mısır ve Bursa mollası oldu. Mısır'dan hacca gitti. 963'de (1556) İstanbul kadısı olup Şevvâl 964'de (Ağutos 1557) Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülâhir 974'de (Ekim-Kasım 1566) azledildi. Kazaskerlerin onar, bilâd-ı selâsenin beşer ve diğer taht kadılarının üçer mülâzim vermesi, zamanında kaide olmuştur. Cemaziyelevvel 982'de (Ağustos-Eylül 1574) şeyhülislâm oldu. 3 Şa'bân 985'de (16 Ekim 1577) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. Fâzıl, âlimdi. İstanbul'da bir mescid ve mülâzim odaları yapıp vazife tayin edildi. *Fetâvâ-yı Hâmidiye*'yi telif eyledi. Kardeşi Muhyiddin Mehmed Efendi, oğlu Mehmed Efendi'dir. Onun oğlu Abdullah Efendi'dir ki, "Martoloszâde"ler bunun torunlarıdır. (II. 104)

Hâmid Ahmed Efendi Eyyûbî Mustafa Efendi'nin oğlu ve Eyüp Sultan Camii müezzin ve türbedarbaşısı olup 1167'de (1753/54) vefat eden Ekserîzâde Şeyh İsmail Efendi'nin torunudur. Kâtip ve münşî olmakla Râkım Mehmed Paşa'ya mühürdar olmuştur. Zilhicce 1180'de (1766/67) vefat etti. Şairdir. (II. 105)

Hâmid Ahmed Efendi Hâcegândan Nazif Efendi'nin oğludur. Kethüdâ kaleminde bulunup hâcegândan oldu ve çeşitli divanî görevlerde bulundu. Sonra Mevlevî olup Yeniköy'de

evinde sâkin oldu. 1248'de (1833/34) vefat eyledi. Şairdir. *Divan*'ı vardır. (II. 107)

Hâmid Ahmed Efendi (İlmîzâde) Mûsâ Efendi'nin(→) oğludur. 1260'da (1844) Kudüs mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 525)

Hamid Ahmed Bey Abdürrezzak Bâhir Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan olmuştu. Tezkire-i sânî de oldu. 4 Rebiyülevvel 1194'de (10 Mart 1780) oturduğu ev yanınca ailesinin 19 ferdiyle yanarak vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 256)

Hâmid Bey Hanya hânedanından olup 1284'de (1867/68) ûlâ evveli ile Girit vali müsteşarı olmuştur. Sonra bâlâ olmuştur. Muharrem 1306'da (Eylül 1888) vefat eyledi. Sâdık, doğru idi. (II. 108)

Hamid Bey (Halil Hamid Paşazâde) Meclis-i Vâlâ azalığından ayrılma Nurullah Bey'in oğludur. Lisan Mektebi'nden çıkarak tercüme odasına girdi. Sonra Behice Sultan'la evlendi ve ûlâ evveli ile Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Sultanın vefatından sonra Avrupa'ya seyahat etti. Orada hastalanarak İstanbul'a geldi. 16 Rebiyülevvel 1306'da (20 Kasım 1888) vefat etti. Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi bahçesinde medfundur. Yaşı 30'a yetişmiş yetenekli bir gençti. (II. 257/58)

Hâmid Efendi Konya Aksaray'lı Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla oldu. Muharrem 1083'de (Mayıs 1672) İstanbul kadısı olup Receb'de (Kasım) ayrıldı. Rebiyülâhir 1088'de (Haziran 1677) Anadolu ve Şa'bân'da (Ekim) Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1091'de (Mart 1680) ayrıldı. Safer 1098'de (Aralık 1686/Ocak 1687) savaş görüşmesinde Kaymakam Receb Paşa'ya sert konuştuğundan Rodos'a ikamete gönderildi. Cemaziyelevvel'de (Mart-Nisan) Kıbrıs'a çevrildi. 5 Şa'bân 1098'de (16 Haziran 1687) vefat etmiştir. Orada Ayasofya Camii'ne defnedildi. Yaşı 80'i aşkın, sert ve fâzıldı. *Mir'at*'ı şerh etmiştir. (II. 105)

Hâmid Efendi Halvetî şeyhi olup 1139'da (1726/27) vefat etti. İnadiye'de defnedilmiştir. (II. 105)

Hâmid Efendi (Beyazîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) (v. 1098/1687) ortanca oğludur. Müderris ve Mısır mollası olup 1133'de (1720/21) vefat eyledi. İffetliydi. (I. 225; II. 105)

Hamid Efendi (Damadzâde) Murad Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1189'da (1775) vefat eyledi. Murad Molla Tekkesi'nde medfundur. (II. 256; IV. 359)

Hâmid Efendi (Ebûbekirzâde) Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1187'de (1773) Selânik mollası olup vefat etmiştir. Oğlu Ahmed Aziz Efendi'dir(→). (II. 105; I. 261)

Hamid Efendi (Feyzullah Mollazâde) Müderris, molla ve Mekke kadısı oldu. 1207'de (1792/93) vefat eylemiştir. Oğlu İsmail Efendi'dir. (II. 256)

Hâmid Efendi (Gülzemanîzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Selânik kadısı olup 27 Şa'bân 1194'de (28 Ağustos 1780) vefat etti. Edirnekapı civarında defnedildi. Oğulları Mehmed Aziz Efendi 1212'de (1797/98) ve Mehmed Molla 1210'da (1795/96) vefat eylemişlerdir. (II. 105/06)

Hamid Halil Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip 1230'da (1815) yeniçeri ağası olmuş ve Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) ayrılarak Tekfurdağı'na gönderilmiştir. Sonra kapıcıbaşı olarak Akdeniz muhafızı oldu ve 1245'de (1829/30) katledildi. (II. 256)

Hamid Hamûd Mehmed Paşa Halebli katar ağası İbrahim Paşa'nın oğludur. O tarafta asker sürücüsü olup şöhret almıştır. Babası zamanında 1219'da (1804/05) vezir rütbesiyle Haleb valisi olduysa da az müddette kabul etmemesinden orta sürücüsü oldu. 1221'de (1806) Diyarbekir valisi olup 1222'de (1807) azledilmiş, 1224'de (1809) Konya, aynı yıl Urfa valisi olup 1225'de (1810) vezirliği kaldırılmış ve Dimetoka'ya sürülmüştür. 1227'de (1812) katledildi. Zâlimdi. Oğlu Şerif Mehmed Bey kapıcıbaşı olmuştur. Torunlarından Tâhir Bey, 1306 (1888/89) tarihlerinde vefat etti. (II. 256/57)

Hâmid Hüseyin Efendi Hayâlî Borluludur. Müderris olup 1180'de (1766/67) vefat etti. Şair ve hattatdır. (II. 105)

Hâmid Hüseyin Efendi Münif Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 24 Şevvâl 1227'de (31 Ekim 1812) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 5197

Hâmid Hüseyin Efendi Ankaralıdır. Müderris ve Zilka'de 1274'de (Haziran 1858) İzmir mollası ve Ramazan 1282'de (Ocak-Şubat 1866) Bursa mollası ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Medine mollası olup o sene orada vefat eylemiştir. Dersiâm ve âlimdi. (II. 108)

Hâmid Hüseyin Paşa Gürcü Osman Paşa'nın hazine kâtibi olup o sayede mîrimîran olmuştur. 1198'de (1784) Kayseri ve 1201'de (1786/87) Kırşehir mutasarrıfı olup Rebiyülevvel 1202'de (Aralık 1787) harpde iken beylerbeyi pâyesiyle Prizren ve Akkerman muhafızı oldu Aynı yılın Recebinde (Nisan 1788) vezirlikle Özi muhafızı oldu. 1203'de (1788/89) Rusya'ya yaralı olarak esir oldu. Rusya'da iken sevdazede olup 1205'de (1790/91) orada vefat eylemiştir. Kendisine 25 bin ve birlikte esir olan Özi defterdarı İbrahim Efendi'ye 500 kuruş harçlık gönderildiyse de almak müyesser olmadı. Cesur ve gayretliydi. (II. 106)

Hâmid Mahmud Efendi Nevrekopludur. Müderris ve Fâtih dersiâmlarından olup 1300'de (1883) vefat etti. Zekî, kâtip ve şairdir. (II. 108)

Hâmid Mehmed Bey Mîrimîrandan Abdullah Kâmil Paşa'nın oğlu olup 1151'de (1738/39) doğdu. Enderûn'dan yetişip 1192'de (1778) vebadan vefat etti. Mûsikîde mâhirdi. (II. 105)

Hamid Mehmed Bey Halil Hamid Paşa'nın oğlu Ârif Bey'in oğludur. Enderûn'dan yetişip hâcegânlık ile çerağ edilmiştir. 1237'de (1821/22) vefat eyledi. Üsküdar'da ailesi mezarlığında medfundur. (II. 256; III. 272)

Hâmid Mehmed Bey Ricalden Doğramacızâde Abdullah Efendi'nin oğludur. 1190'da (1776) doğdu. Mektûbî ve âmedî kalemlerine girerek hâcegândan olmuştur. 1226'da (1811) başmuhasebe pâyesiyle Londra sefiri olup birkaç ay sonra sefâret kaldırıldığında gidemeyerek âmedî kaleminde kalmıştır. 1227'de (1812) küçük tezkireci olup 7 ay sonra sürülmüştür. Affedildikten sonra 1230'da (1815) silahdar kâtibi oldu. Birkaç ay sonra Viyana'ya sefârete memur oldu

ve birkaç sene ikamet etti. 1234'de (1819) memuriyetle Akkâ'ya gitti. Servetli olarak dönünce Rusya muahedâtını tanzime nişancı pâyesiyle ikinci murahhas oldu. Cemaziyelevvel 1236'da (Şubat 1821) reisülküttab olup 1237'de (1821/22) Sivas'a sürgün edilmiştir. 1238'de (1822/23) serbest bırakılıp gelişinin haftasında defter emini oldu. 1240'da (1824/25) muhasebe-i evvel, 1243'de (1827/28) ruznâme-i evvel olmuştur. 1245'de (1829/30) orduda şıkk-ı evvel defterdarı olup birkaç ayda rikâba dönerek ikinci defa reisülküttab oldu. 1246'da (1830/31) azledildi. 19 Ramazan 1248'de (9 Şubat 1833) vefat etmiştir. Koska'da Râgıb Paşa Kütüphanesi Mezarlığı'nda medfundur. Zevcesi Râgıb Paşa'nın torunudur. Kâtip, vakûr, liyâkatsizdi. Oğlu Atâullah Ahmed Bey'dir(→). (II. 106/07)

Hâmid Mehmed Efendi Vak'anüvis Âsım Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1236'da (1820/21) başmukataacı ve 1237'de (1821/22) gurebâ-yı yemin kâtibi olup bir aralık Ayntab'a gitti. Sonra dönerek Beşir Ağa Camii'nde Farsça okuttu. 1258'de (1842) vefat etti. (II. 107)

Hâmid Mehmed Efendi Selânik müftüsünün yeğeni olup müderris ve Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) Kudüs mollası olup birkaç sene sonra vefat eylemiştir. (II. 108)

Hamid Mehmed Efendi (Avnîzâde) Ricalden Avnî Efendi evlâdından olduğundan "Avnîzâde" denmiştir. Kalemden yetişip 1223'de (1808) Kili mukataacalığıyla hâcegândan oldu. 1237'de (1821/22) çavuşlar katibi, 1238'de (1822/23) gedikler kâtibi, 1241'de (1825/26) cebeciler kâtibi, Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) piyade mukabelecisi ve 1244'de (1828/29) mevkufatçı oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 256)

Hâmid Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Atâullah Efendi'nin oğludur. Müderris ve Yenişehir mollası olup azledilmiş olarak 1 Şa'bân 1220'de (25 Ekim 1805) vefat eyledi. Üsküdar'da Tunusbağı'nda ailesi yanında medfundur. Annesi Feyzullahzâdelerden Azize Hanım'dır. (II. 106; III. 477)

Hâmid Mehmed Efendi (Moralızâde) Trapoliçeli Ali Ağa oğlu Hüseyin Ağa oğlu Mekke pâyeli Yahyâ Efendi oğlu olup Şam mevleviyetinden azledilmiş olarak vefat eden Said Efendi'nin oğludur. Müderris, Rebiyülâhir 1220'de (Temmuz 1805) Galata kadısı, Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) Mısır mollası, Muharrem 1232'de (Aralık 1816) Mekke mollası, 1234'de (1819) İstanbul kadısı ve 1238'de (1822/23) Anadolu pâyesi oldu. Receb 1240'da (Şubat-Mart 1825) vefat etti. Tersane üzerinde medfundur. Hattı, inşası gibi selis olup Nakşibendî Buharalı Abdülaziz Efendi'den halifeydi. Hak sözlü olup Mısır'da Mehmed Ali Paşa'ya ahkâm-ı şer'îyeyi tebliğde kararlılık gösterdi. Torunu Yahyâ Mehmed Efendi, Cemaziyelâhir 1233'de (Nisan 1818) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. Oğulları Hâmidzâde Atâullah Mehmed Efendi(→) ile Nurullah Mehmed Efendi'dir(→). (II. 106)

Hamid Mehmed Efendi (Neylîzâde) Mirzazâde Ahmed Neylî Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1166'da (Eylül 1753) Selânik kadısı ve sonra bilâd-ı hamse ve Mekke mollası oldu. Receb 1179'da (Aralık 1765) İstanbul kadısı olup 1180'de (1766/67) azledildi ve Rebiyülevvel 1181'de

(Ağustos 1767) vefat etti. Üsküdar'da ailesi kabristanında medfundur. Tarihe âşinâ, kâmil, hoşsohbet, şairdi. Oğlu Mecid Ahmed Efendi, 1183'de (1769/70) vefat eyledi. Diğer oğlu Mustafa Efendi 1199'da (1785) vefat eyledi. (II. 256)

Hamid Mehmed Efendi (Osmanzâde) Devriye müderrisi olup 1272'de (1855/56) Beyrut, 1280'de (1863/64) Trablusgarb ve 1287'de (1870/71) diğer bir yer mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 257)

Hâmid Mehmed Efendi (Seyyid) (Osmanzâde) Devriye mollası olup Beyrut ve Trablusgarb mollalıklarında bulundu. 1290 (1873) yılından sonra vefat eylemiştir. (I. 243)

Hâmid Mehmed Efendi (Taşköprîzâde) İsâmeddin Efendi'nin küçük oğludur. Kazaya rıza gösterdi. Ruscuk, Tırhala ve Hama kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1005'de (Ocak-Şubat 1597) vefat etti. Maarif-i cüz'iyeden haberdar, kâtipti. (II. 105; III. 471)

Hamid Mehmed Efendi (Yazıcızâde) Rizelidir. Hemşehrisi sudûrdan Debbağzâde Mustafa Efendi'nin yanında yetişip müderris olmuş ve 1238'de (1822/23) vefatında Üsküdar'a, onun yanına defnedilmiştir. (II. 259)

Hâmid Mustafa Bey Musâhib-i şehriyârî Ahmed Ağa'nın oğludur. Enderûn'da bulunup su nezâretiyle çerağ edilmiştir. Safer 1249'da (Haziran-Temmuz 1833) vefat etmiştir. Galata Mevlevîhanesi'nde defnedildi. (II. 107)

Hâmid Mustafa Efendi Kudüslü Mûsâ Efendi'nin oğludur. Müderris ve Rebiyülevvel 1260'da (Mart-Nisan 1844) Kudüs mollası oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (II. 107/08)

Hâmid Mustafa Efendi (Sıdkîzâde) Ahmed Reşid Efendi'nin oğludur. Müderris, Cemaziyelâhir 1249'da (Ekim-Kasım 1833) Eyüp mollası oldu. Safer 1261'de (Şubat 1845) Mısır mollası oldu. Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) Mekke mollası oldu. 1266 (1850) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 107)

Hamid Müştak Mehmed Efendi (Baba Efendi) Şeyh olup Şevval 1298'de (Eylül 1881) vefat etti. Yusufpaşa'da medfundur. (IV. 305)

Hamid Paşazâde *bak.* Ebûbekir Paşa

Hamideddin Efendi (Efdalzâde) Efdaleddin Hüseyin'in oğludur. Molla Yegân'dan tahsil ile müderris, Sahn müderrisi ve sonra Edirne ve İstanbul kadısı oldu. Sonra şeyhülislâm olup 953'de (1546) vefat eyledi. Eyüp hariminde medfundur. Edirnekapı yolunda bir mescidi vardır. Fâzıl olup Tevâli'-i İsfehânî ve Seyyid Şerif'e hâşiye yazmıştır. Oğlu Salâhaddin Mûsâ Efendi'dir. (II. 256)

Hamidî *bak.* Yusuf Sinan

Hâmid-i Kayserî İsmi Hamideddin Mûsâ'dır. Bursa'da ekmekçilik ederdi ve ekmeğini kapışırcasına alırlardı. I. Bâyezid (Yıldırım) camiini yaptırınca vâizliğinde bulundu. Lâkin şâkirdi çok olduğundan Anadolu Aksaray'ına göç etti. Orada vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. Şeyh Safî hakkında "Tâife-i Erdebiliye şimdiye kadar müteverri' iken halen şeytan onların sadrına duhûl eyledi" demiştir. Sonra onlardan şîîlik zuhûr etti. (II. 104)

Hamidî Mehmed Efendi Osman Ma'nâ Efendi'nin(→) 1100'de (1688/89) vefatı üzerine Bezirgân Tekkesi şeyhi oldu. 1131'de (1719) vefat etti.

Yerine oğlu Mehmed Emin Efendi(→) geçti. (III. 365)

Hamidîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Mustafa Efendi

Hamidîzâde III. Mustafa devri (1757-1774) ulemâsından Hamidî Mehmed Efendi'nin oğlu şeyhülislâm Mustafa Efendi ve oğlu Abdullah Efendi'ye denir. (IV. 688)

Hâmidzâde *bak.* Abdullah Efendi; Atâullah Mehmed Efendi; Nurullah Mehmed Efendi

Hâmidzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) kazaskerlerinden Hâmid Efendi evlâdına denir ki, çok sürmemiştir. (IV. 688)

Hamîs Paşa Divriklidir. Taşrada yetişerek mîrimîran oldu. 1158'de (1745) İçel mutasarrıfı ve 1176'da (1762/63) Şehrizor beylerbeyi olup bir-iki sene sonra orada vefat eylemiştir. (II. 310)

Hamiszâde *bak.* Ebûbekir Paşa

Hammamî *bak.* Mehmed Efendi

Hammamîzâde *bak.* Abdülkayyum Efendi; Ahmed Efendi; Ali Efendi; Ali Rızâ Efendi; Âsım Mustafa Efendi; Bedreddin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Fâiz Bey; Mehmed Efendi; Muslî Bey; Mustafa Paşa; Ömer Efendi; Râşid Hamideddin Mehmed Efendi; Râşid Mehmed Efendi; Tâhir Mehmed Efendi

Hammamîzâde Haseki hamamcısı Mustafa Ağa evlâdına denir ki, birbuçuk asra yakın resmi ulemâdan olmuşlardır. İçlerinden bir-iki kazasker ve molla çıkmıştır. (IV. 688)

Hamûd (Şerif) Şerif Zeyd'in vefatında seyyidlik davası edip Şerif Sa'd'ın şerifliğini red ile Ebûlberekât b. Zeyd şerif oldu. Bunun üzerine kendisi elini çektiyse de bu kere de Şerif Sa'd ile kardeşleri arasındaki çekişmede bulundu. 1085'de (1674/75) vefat eyledi. (II. 255)

Hamûd Mahmud Paşa Tunus beylerinden olup 1203'de (1788/89) Tunus beylerbeyi oldu. Valiliği 1239 (1823/24) yılına kadar uzamış ve o sene vefat eylemiştir. Oğulları Hüseyin Paşa ile Mustafa Paşa'dır. (II. 256)

Hamza (Hacı) Debbağ ustası olup mescid yaptı. Orada medfun olan "Şeyh Hamza" bânî değildir. (II. 252)

Hamza (Seyyid) Seyyid Ca'fer'in arkadaşı olup ni'me'l-ceyşdendi. Fatih civarında onun yanında medfundur. (II. 251)

Hamza Ağa III. Murad devri (1574-1595) sonlarında muteber bir kapıcı olup III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat eylemiştir. (II. 252)

Hamza Ağa Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebecibaşı olmuştu. 1038'de (1628/29) katledilmiştir. (II. 253)

Hamza Ağa Yeniçeri olup yoluyla kul kethüdâsı olmuştur. 1065'de (1655) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (II. 253)

Hamza Ağa Yeniçeridir. İstanbul ağası olup 1199'da (1785) vefat etti. Nuhkuyusu'nda medfundur. (II. 255)

Hamza Ağa (Hacı) Kapıcıbaşı olup cizye başbaki kulu ve Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) İstanbul Baruthanesi nâzırı oldu. 1162'de (1749) ayrıldı ve vefat eyledi. (II. 254)

Hamza b. Hızır Sekbanlardan olup onlara kethüdâ olmuştu. 857'de (1453) İstanbul fethinde 18 arkadaşıyla Şehzâdebaşı ardında bir noktada şehid oldular. Orada defnolundular. "Onsekiz Sekbanlar" diye meşhurdur. (II. 251)

Hamza Bey Dulkadırlı Halil Bey'in oğludur. Maraş valisi oldu. Kardeşinin oğlu Feyyaz b. Mehmed kendi üzerine gelip onu uzaklaştırdı. Nihayet kardeşi Mehmed'in hapsine girip 840'da (1436/37) Celep Kalesi'nde vefat emiştir. (II. 251)

Hamza Bey Beylerden Bâyezid Paşa'nın kardeşidir. Savaşlarda bulunduktan sonra II. Murad devri (1421-1451) başlarında vefat eyledi. (II. 251)

Hamza Bey II. Mehmed'in (Fâtih) beylerinden olup çakırcıbaşı oldu. 865'de (1460/61) İran harbinde şehid oldu. (II. 252)

Hamza Bey Enderûn'da terbiye olunup Pojega ve başka sancaklara bey oldu. 965'de (1557/58) Bosna valisi olup 973'de (1565/66) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. Cesurdu. (II. 252)

Hamza Bey Cebbarzâde Süleyman Bey'in oğludur. Kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat eylemiştir. (II. 255)

Hamza Bey İzmir valisi Cüneyd Bey'in oğludur. Babası vilayetini kaybeyledikten sonra Osmanlı Devleti'ne sığınıp beylerden oldu ve devlete bağlı olarak vefat eyledi. (II. 251)

Hamza Bey Ramazanoğlu İbrahim Bey'in oğludur. Mısırlılar bunun halasını meliklerine almalarıyla kendilerine çekerek babası aleyhinde kullandılar ve Adana valisi tayin ettiler. Fakat orası da karıştı ve senelerce Ramazanoğulları mülkünde nefret hüküm sürdü. (II. 251)

Hamza Bey (Cündî) Beylerden olup savaşlarda yiğitlik gösterirdi. Bir defa gözden düştüyse de affa mazhar oldu. Yine sancakbeyi olup III. Murad devrinde (1574-1595) vefat eylemiştir. (II. 252)

Hamza Bey (Penceroğlu) Samsun ve İzmiroğlu savaşlarında 824 (1421) tarihlerinde hazır bulunan beylerdendir. Sonra vefat etti. (II. 251)

Hamza Bey (Şarabdar) 864'de (1459/60) Rumiye-i sugra valisi olup birkaç sene sonra orada vefat eyledi. (II. 252)

Hamza Beyzâde *bak.* Mustafa Paşa

Hamza Çelebi Üsküdar'daki "Toygar Tepesi" bunun adıyla anılır. II. Bâyezid devri (1481-1512) ricâlinden olup Üsküdar'da bir mescid bina eylemiş ve vefatında mescidi önünde defnedilmiştir. (II. 252)

Hamza Dede İzmit'de Göynüklüdür. Emir Şeyhi Lutfullah Efendi halifesi olup 1010'da (1601/02) vefat etti. Bursa'da medfundur. (II. 252)

Hamza Efendi Konya ulemâsından muhaddis ve müfessir bir zat idi. Ramazan 871'de (Nisan 1467) vefat eyledi. *Beyzâvî*'ye hâşiye kaleme almıştır. (II. 252)

Hamza Efendi Kayserilidir. Müderrisken Zilka'de 1035'de (Ağustos 1626) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibidir. (II. 253)

Hamza Efendi Bolulu Ali'nin oğludur. Kürsü şeyhlerindendi. 11 Şevvâl 1097'de (31 Ağustos 1686) vefat etti. Müfessir ve muhaddisdi. (II. 253)

Hamza Efendi Hacı Evhad Tekkesi şeyhi Hüseyin Efendi halifesi olup Halvetî şeyhi iken 1111'de (1699/1700) vefat etti. (II. 254)

Hamza Efendi Kastamonuludur. Müderris olup 24 Cemaziyelevvel 1120'de (11 Ağustos 1708) vefat etti. Üsküdar'da Harmanlık'ta medfundur. Oğulları Abdullah Efendi(→), Es'ad Efendi(→) ve İbrahim Efendi'dir(→). (II. 254)

Hamza Efendi Sadâret mektûbî kaleminden yetişip hâcegândan oldu. 1165'de (1752) haslar hocası olup kısa süre sonra vefat etmiştir. (II. 254)

Hamza Efendi (Yaycızâde) Çağdaşı Hamza Paşa'ya büyük ve buna küçük Hamza Efendi denir. Divan-ı Hümâyûn kâtipliğinden yetişerek 1008'de (1599/1600) reisülküttab olmuş, 1009'da (1600/01) ayrılmış, 1012'de (1603/04) ikinci ve azilden sonra 1015'de (1606/07) üçüncü defa atanmış ve birkaç sene sonra azledilip 1025'de (1616) dördüncü defa reisülküttab olmuştur. 1032'de (1623) vefat eylemiştir. Okçuzâde'nin çağdaşıdır. (II. 253)

Hamza Hâmid Paşa Niğde'ye bağlı Karahisar'da doğmuştur. İstanbul'a geldiğinde reis Süleyman Efendi dairesine girip mektûbî-i sadâret kalemine çerağ oldu. Çok geçmeden ona damat oldu. 1143'de (1730/31) serhalife olup Zilka'de 1153'de (Ocak-Şubat 1741) sadâret mektupçusu oldu. 19 Muharrem 1169'da (25 Ekim 1755) reisülküttab oldu. 5 Rebiyülevvel 1169'da (9 Aralık 1755) sadâret kethüdâsı olup sene sonunda azlolunarak defter emini oldu. Şa'bân 1171'de (Nisan 1758) ikinci defa sadâret kethüdası oldu. Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) ayrıldı. Şevvâl 1173'de (Mayıs-Haziran 1760) büyük ruznameci, Zilka'de'de (Haziran-Temmuz) çavuşbaşı, Muharrem 1174'de (Ağustos 1760) üçüncü defa kethüdâ ve Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) nişancı olup Rebiyülâhir 1176'da (Ekim-Kasım 1762) vezirlikle Selânik valisi ve 24 Ramazan 1176'da (8 Nisan 1763) sadrazam oldu. 24 Rebiyülâhir 1177'de (1 Kasım 1763) azille Kandiye, 1181'de (1767/68) Hanya, Muharrem 1182'de (Mayıs-Haziran 1768) Girit ve ardından 16 Rebiyülevvel 1183'de (20 Temmuz 1769) Cidde valisi olup Zilhicce 1183'de (Nisan 1770) Arafat'a çıktığında vefat etti. Vasiyeti üzerine gurebâ Mezarlığı'na defnolundu. Yaşı 70'e ulaşmıştı. İnşâda orta halli, yavaşlık ve gevşeklikle meşhursa da hakikatte kudret ve ağırlık sâhibiydi. Sormagir Mescidi'ni tamir eyledi. Oğlu Mekke mollası Şerif Mehmed Bey ve onun oğlu Hacı Hamdî Bey'dir. (II. 255)

Hamza Paşa Firûz Bey'in oğludur. Beylerden olup Antalya muhafızı oldu. Orada Karamanoğlu'na galip geldi ve ödül olarak Anadolu beylerbeyi oldu. 833'de (1429/30) ayrılınca Sofya sancağı kendine has tayin olunup birkaç sene geçince orada vefat etmiştir. (II. 251)

Hamza Paşa Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup bilgisiyle yükselmiştir. 988'de (1580) reisülküttab ve Şa'bân'da (Eylül) nişancı, 989'da (1581) Köstendil beyi, 990'da (1582) sûr-ı hümâyûn nâzırı ve 992'de (1584) ikinci defa reisülküttab oldu. Orduda Osman Paşa'nın vefatında mühr-i hümâyûnu İstanbul'a getirdi. Zamanın sadrazamı Mesih Paşa azlini isterdi. Padişah yerinde kalmasını ferman buyurmakla sadâret makamı değişti. 998'de (1590) istifa edip Şevvâl 1000'de (Temmuz 1592) nişancı oldu. 1003'de (1594/95) Anadolu beylerbeyi pâyesi ihsan buyuruldu ve defterdarın önüne geçememesinden 1005'de (1596/97) istifa eyledi. 1006'da (1597/98) tekrar nişancı oldu. 1012'de (1603/04) Kaymakam Cerrah Mehmed Paşa hastalığında vekâlet edip onun azline sebep oldu. 1013'de

(1604/05) nişancılıktan azledilmiş ve 1014 (1605/06) yılına doğru vefat etmiştir. Münşî ve istidatlıydı. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (II. 252/53)

Hamza Paşa Enderûn'da yetişerek IV. Mehmed'in vâlidesi sultana kethüdâ ve paşa olmuştu. Sultanın vefatından sonra 1094'de (1683) orduya davet olunup Muharrem 1095'de (Ocak 1684) vezirlikle Mısır valisi oldu. Cemaziyelevvel 1099'da (Mart 1688) Şam ve 1110'da (1698/99) Trablusşam valisi oldu. Oraya varışının ardından ansızın vefat eyledi. İdarecilikte beceriksizdi. Bir mescid yaptırdı. Oğlu Nu'man Bey, 1129'da (1717) vefat ederek Üsküdar'da defnedilmiştir. (II. 253)

Hamza Paşa Niğde'de Karahisar zenginlerinden Mehmed Ağa'nın oğludur. 1140'da (1727/28) doğdu. İstanbul'a gelip 1156'da (1743) sarayda helvahaneye girdi. 1162'de (1749) hane-i hassaya girip Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) peşkir ağalığından birden silahdar-ı şehriyârî oldu. Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) vezirlikle Mora valisi oldu ve Hibetullah Sultan'la nişanlandı. 1173'de (1759/60) Selânik, Şevvâl 1174'de (Mayıs 1761) Rumeli ve sonra Anadolu valisi olup 1175'de (1761/62) azledilmiş, Şevval 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) Vidin, sonra Özi ve Silistre, Cemaziyelevvel 1177'de (Kasım 1763) Hotin valisi olup Şa'bân 1178'de (Şubat 1765) vezirliği kaldırılarak Dimetoka'ya gönderilmiştir. Zilka'de'de (Nisan) vezirliği geri verilip Selânik, 1179'da (1765/66) Mısır, Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) Haleb, Şevvâl 1181'de (Şubat-Mart 1768) Aydın ve Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) Anadolu valisi olup 23 Rebiyülevvel 1182'de (7 Ağustos 1768) sadrazam oldu. İstanbul'da selâmındakilere altın dağıtarak arz odasına girdi. 15 Cemaziyelevvel 1182'de (27 Eylül 1768) Rusya savaşını ilan etti ve 5 Cemaziyelâhir'de (17 Ekim) azledilip Gelibolu'ya gönderildi. 3 gün geçince Hanya valisi olmuş ve Cemaziyelâhir 1183'de (Ekim 1769) orada vefat eylemiştir. İlim sâhibi, cömert, idareci ve münşî idi. Yeğeni Ârif Mehmed Bey, silahşor olup III. Selim devri (1789-1807) başlarına yetişmiştir. Oğlu Ahmed Celâleddin Bey, 3 Rebiyülâhir 1218'de (23 Temmuz 1803) vefat edip Haydarpaşa'ya defnolunmuştur. (II. 254/55)

Hamza Paşazâde *bak.* Mehmed Paşa

Hamzazâde *bak.* Abdullah Efendi; Es'ad Efendi; İbrahim Efendi; Mahmud Efendi; Râşid İshak Bey

Hamzazâde İbrahim Efendi evlâdı olup Mevâlîdendirler. Sadrazam Hamza Paşazâde Mehmed Şerif Bey ve oğlu mevâlîdendirler. Geçmişte Hamza Paşazâde Mehmed Paşa da vardır. (IV. 688)

Han *bak.* İbrahim Paşa; Kasım Paşa; Mehmed Paşa

Han Efendizâde *bak.* Nurullah Mehmed Efendi

Hanbelîzâde *bak.* Muhammed Efendi

Hand Hatun II. Mehmed'in (Fâtih) dâyesi ve Ahmed Bey'in kızı olup 9 Safer 891'de (14 Şubat 1486) vefat etti. Tarakçılar'da bir mescidi vardır. (II. 269)

Handan Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) hademelerinden olup Hasköy'de bir mescid yaptırmıştır. (II. 310)

Handan Ağa Sarayda terbiye edilerek kapıcıbaşı olmuş ve yükselip başkapıcıbaşı olduğu halde 997'de (1589) emekli edilerek müteferrikadan ulûfe verilmişti. Sonra 1004'de (1595/96) Kırım hanı Fetih Giray'ın teftişine Kırım'a gidip azlederek kardeşi Gazi Giray'ın ikinci defa hanlığa atanması hizmetini ifa eyledi. Sonra İran savaşlarında bulunup iki oğluyla birlikte 1013'de (1604/05) şehid olmuştur. Bir oğlu da (Handan Ağazâde) askerî hizmette İran savaşlarında bulunmuş ve 1049'da (1639/40) Almanya İmparatoru nezdine gönderilip döndükten sonra Sultan İbrahim devrinde (1640-1648) vefat eylemiştir. (II. 310)

Handan Efendi Köledir. Tahsille müderris ve Bağdad mollası olarak Şa'bân 1061'de (Temmuz-Ağustos 1651) azledilmiş olarak vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Sakta mâhirdi. Torunlarına "Handanzâde" denmiştir. Bunlar Abdülbâkî Efendi ve Yusuf Efendi'dir. (II. 310)

Handanzâde *bak.* Abdülbâkî Efendi; Yusuf Efendi

Handî Dede Mevlevî olup Lefkoşe Mevlevîhanesi'ne şeyh olmuştur. 1140'da (1727/28) orada vefat eyledi. Şairdir. (II. 310)

Hanefî Efendi Vardar Yenicelidir. Müderris olup 975'de (1565/66) Bosna müftüsü iken vefat etmiştir. (II. 258)

Hanefî Efendi Gördüslü Şeyh Osman'ın oğludur. 1036'da (1626/27) doğdu. 1083'de (1672/73) Rize müftüsü ve sonra Belgrad müftüsü oldu. 14 Ramazan 1111'de (5 Mart 1700) vefat etti. Her fende âlim, fakih, fâzıldı. (II. 258)

Hanefî Mehmed Efendi Nahcıvanlıdır. Göçtükten sonra müderris ve molla olup Muharrem 1058'de (Şubat 1648) Anadolu ve Ramazan 1061'de (Ağustos- Eylül 1651) Rumeli kazaskeri olup Ramazan 1062'de (Ağustos 1652) azledildi. Ramazan 1066'da (Temmuz 1656) şeyhülislâm olup Safer 1067'de (Kasım 1656) azledildi. 3 Muharrem 1069'da (1 Ekim 1658) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Âlîm, sert mizaçlı ve sağırdı. (II. 258)

Hanım Sultanzâde *bak.* Ahmed Rif'at Bey; Mehmed Bey; Mustafa Paşa; Sa'dullah Mehmed Bey; Ya'kub Bey

Hanımzâde *bak.* Cemâlî Mehmed Efendi; Mehmed Efendi

Hanîzâde *bak.* Mustafa Efendi

Hanif Efendi Haremeyn müfettişi olup Rebiyülevvel 1171'de (Kasım 1757) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (II. 258)

Hanif İbrahim Efendi İbrahim Paşa'nın (v. 1145/1733)(→) torunu, Ahmed Bey'in oğludur. 1180'de (1766/67) Galata ve 1185'de (1771/72) Bursa mollası olup 1190'da (1776) vefat etmiştir. Şairdir. (I. 126)

Hanif İbrahim Efendi Dârüssaâde ağası yazıcı olduktan sonra hâcegândan oldu. II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat etti. Şairdir. (II. 258)

Hanifeddin Efendi Mekke ve Medine'de müftü olup 1067'de (1656/57) vefat eylemiştir. Âlîmdi. (II. 258)

Hanzâde Hocası *bak.* Mustafa Efendi

Haraççı *bak.* Muhyiddin

Harimî Abdullah Çelebi Merzifonludur. 1066'da (1655/56) vefat etti. Şairdir. (II. 110)

Harimî Çelebi Eminlerden olup II. Selim devrinde (1566-1574) vefat etti. Şiiri varsa da tatsızdır. (II. 110)

Harirî Bursalı bir ipekçinin oğludur. Velîyeddin oğlu Ahmed Paşa'nın (v. 1497) çağdaşı bir şairdir. (II. 110)

Harirî Çelebi Kastamonulu olup 940'da (1533/34) vefat etti. Kaside ve gazelde ustadır. (II. 110)

Harirîzâde *bak.* Nesib Ömer Efendi

Harmuş *bak.* Mehmed Paşa

Has *bak.* Murad Paşa; Yunus Paşa

Hasağası *bak.* Ahmed Paşa

Hasan (Seyyid) Kasım b. Muhammed b. Ali Alevî oğludur. Yemen imamı olup 1011'de (1602/03) vefat etmiştir. (II. 126)

Hasan (Şerif) Ebû Nümey oğlu Rümeyse oğlu Aclân'ın oğludur. 780'de (1378/79) Mekke emiri oldu. 811'de (1408/09) azledilip sonra tekrar atanmış ve 827'de (1424) ayrılmıştır. 829'da (1426) üçüncü defa emir olduysa da az müddette vefat etmiştir. (II. 118)

Hasan (Şerif) Şerif Ebû Nümey'in oğludur. Kardeşi Şerif Ahmed'in vefatında babasına yardım eyledi. Babasının vefatında emirliği asâleten deruhte eylemiştir. 983'de (1575/76) veya 993'de (1585) vefat etti. İsimleri bilinen oğulları Ebû Talib, İdris ve Muhsin'dir. (II. 122)

Hasan (Şerif) (Ebû Said) Şerif Ali b. Katâde'nin oğludur. 630'da (1232/33) Mekke emiri oldu. Azilden sonra 648'de (1250/51) tekrar Mekke emiri olmuştur. 652'de (1254) vefat eyledi. (II. 117)

Hasan Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip sekbanbaşı olmuştur. 805'de (1402/03) Süleyman Çelebi ile Edirne'ye gelip 811'de (1408/09) muharebede sakalı traş olunmakla hiddetinden Mûsâ Çelebi'ye bağlandı. 816 (1413) tarihinde yok oldu. (II. 117)

Hasan Ağa II. Murad'ın (hd 1421-1451) sekbanbaşısı olup 857'de (1453) İstanbul fethinde şehid oldu. (II. 118)

Hasan Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) topçubaşısıdır. Cankurtaran Cami'ni yaptı. Vefatında oraya defnedildi. (II. 118)

Hasan Ağa I. Selim'in (Yavuz) (hd 1512-1520) saray ağası olup o hizmette vefat eyledi. (II. 119)

Hasan Ağa Saraydan çıkıp bâbüssaâde ağası olup 972'de (1564/65) vefat etti. Âşık Paşa evlâdından Şeyh Ahmed adına bir mescid inşa eyledi. (II. 120)

Hasan Ağa I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) hasodabaşı olup vefat eyledi. Gedikpaşa'da bir sebil yaptı. Orada medfundur. (II. 120)

Hasan Ağa Saraydan yetişip mîrahûr-ı sânî olup sonra azledildi. Şa'bân 992'de (Ağustos 1584) mîrahûr-ı evvel Hasan Ağa ümitsiz hasta olunca onun görevini sadrazamdan talep eylemiştir. Sadrazam da "belki sen ondan evvel ölürsün, bu bahis götürmez" demiş. Gerçekten bu zat, hastadan 4 gün evvel vefat eylemiştir. (II. 123)

Hasan Ağa Divan-ı Hümâyûn çavuşlarından olup III. Murad'a (hd 1574-1595) saltanatını haber vermeye memur olunca çavuşbaşı olmuştur. Birkaç sene hizmetten sonra vefat etti. (II. 122)

Hasan Ağa Enderûnludur. Yetişip III. Murad'a silahdar olmuştur. 1003'de (1595) saltanat değişiminde mîrahûr-ı evvel olarak az vakitte ayrılmış ve bir müddet sonra vefat eylemiştir. (II. 125)

Hasan Ağa Baltacılar kethüdâlığından 1044'de (1634/35) kapıcılar kethüdâsı oldu. Daha sonra vefat eyledi. (II. 133)

Hasan Ağa Endurunludur. Yükselip kiler kethüdâsı oldu. 1062'de (1652) kapıcılar kethüdâsı olup sonra azledildi. Bu senelerde (1650'ler) vefat eyledi. (II. 135)

Hasan Ağa Kapıcıbaşı ve Topkapı'da Ahmed Paşa Camii mütevellisi olup camiyi yeniden tamir etmiştir. Bu senelerde (1650'ler) vefat eyledi. (II. 135)

Hasan Ağa Bosnalıdır. Hazinedarbaşı, Receb 1059'da (Temmuz 1649) bâbüssaâde ağası olup Zilka'de 1061'de (Ekim-Kasım 165[illegible]) vefat etti. (II. 135)

Hasan Ağa Serdengeçti ve 1068'de (1657/58) İstanbul ihtisap ağası oldu. (II. 136)

Hasan Ağa Enderûnludur. Hasodabaşı olup saraydan çıktıktan sonra 1075'de (1664/65) mîrahûr-ı sânî olup sonra vefat etmiştir. (II. 139)

Hasan Ağa Yeniçeridir. Yükselerek silahdar ağası olup 1076'da (1665/66) azl ile Boğaz Hisarı'na sürülüp orada vefat eylemiştir. (II. 139)

Hasan Ağa Kara Mustafa Paşa'nın adamı olup sadâretinde kethüdâsı olmuştu. 70 kese rüşvetle açılışına ruhsat verdiği bozahaneler padişahın kulağına gittiğinde kabahat buna yükletilip 1090'da (1679) katledildi. (II. 140)

Hasan Ağa Koca Yusuf Efendi'nin kardeşi ve kapıcıbaşı olup 1096'da (1685) deryâ beyleri arasına katılmıştı. Daha sonra vefat eyledi. (II. 140)

Hasan Ağa Haseki, sonra kapıcıbaşı oldu. Mütevellisi olduğu Husrev Bey Camii'ni yenilemiştir. Bu senelerde (1690'lar) vefat eyledi. (II. 143)

Hasan Ağa Mekke kandillerini imâl eylemesi yüzünden kuyumcubaşı oldu. 1101'de (1689/90) kapıcıbaşı olmuştur. Daha sonra vefat eyledi. (II. 143)

Hasan Ağa Yeniçeridir. Yükselip 1114'de (1702/03) yeniçeri ağası oldu. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) eşkıya zorlamasıyla azledildi ve Rodos'a sürüldü. Sonra vefat etti (II. 144)

Hasan Ağa Cebeci kethüdâsı olup Şa'bân 1114'de (Ocak 1703) cebecibaşı oldu. 1115'de (1703/04) azledildi. Sonra vefat etti. (II. 144/45)

Hasan Ağa Yeniçeridir. Sırasıyla kul kethüdâsı, 1125 (1713) başlarında sekbanbaşı oldu. Azilden sonra 1127'de (1715) Kefe'de vefat etti. (II. 147)

Hasan Ağa Yeniçeridir. 1128'de (1716) kul kethüdâsı iken yeniçeri ağası oldu. Rebiyülâhir 1129'da (Mart-Nisan 1717) İnebahtı muhafızı oldu. Sonra vefat etti. (II. 147)

Hasan Ağa Tekfurdağlıdır. 1140'da (1727/28) vefat eyledi. Şairdir. (II. 150)

Hasan Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdâsı ve Rebiyülevvel 1136'da (Aralık 1723) yeniçeri ağası oldu. 18 Rebiyülevvel 1143'de (1 Ekim 1730) Patrona ayaklanmasında azledilip sürüldü. Sonra vefat eyledi. O devirde Sekbanbaşı Hasan Ağa da adaşının ayrılışında ağalık teklifini kabul etmeyip Ramazan 1143'de (Mart 1731) ayrılmıştır. (II. 150)

Hasan Ağa Uzun müddet gümrük emini olup 27 Ramazan 1145'de (13 Mart 1733) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 150)

Hasan Ağa Hacca gitmiştir. Sırasıyla bâbüssaâde ağası oldu. 1157'de (1744) vefat eyledi. Küçükayasofya'da medfundur. (II. 152)

Hasan Ağa 25 Safer 1163'de (3 şubat 1750) kul kethüdâsı olup aynı gün azledildi ve sürgüne gönderildi. Sürgün yerinde vefat etti. (II. 153)

Hasan Ağa Kerpeli Ahmed Paşa'nın hemşehrisidir. Bu senelerde (1750'ler) vefat etmiştir. Bir dârülhadis inşa etti. (II. 153)

Hasan Ağa Enderûn'dan yetişip çukadar-ı şehriyârî oldu. Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) sipahiler ağası ve 1165'de (1752) silahdar ağası olmuştur. 1166'da (1753) ayrıldı. Sonra vefat etti. (II. 153)

Hasan Ağa Yükselip haseki ve bostancıbaşı oldu. Azilden sonra 1175'de (1761/62) surre emini, 1176'da (1762/63) ulûfeciyân-ı yemin ağası olup sonra vefat etmiştir. (II. 154)

Hasan Ağa Aydosludur. 1186'da (1772/73) sipahiler ağası olup 1187'de (1773) vefat etti. (II. 156)

Hasan Ağa Sarayda miftah ağası ve Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) tülbend ağası oldu. Azilden sonra vefat etti. (II. 161)

Hasan Ağa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı, sonra Cemaziyelevvel 1213'de (Ekim 1798) kul kethüdâsı oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 162)

Hasan Ağa Silistrelidir. Enderûn'da hazinedar-ı şehriyârî olup 20 Şa'bân 1215'de (6 Ocak 1801) vefat etti. (II. 162)

Hasan Ağa Yükselip kapıcılar kethüdası olup 1218'de (1803/04) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (II. 163)

Hasan Ağa Dağıstanlı Ali Paşa'nın kethüdası olup kapıcıbaşı oldu. Sonra sipahiler ağası olarak bunda ve silahdar ağalığında tekrar tekrar bulundu. 1 Ramazan 1219'da (4 Aralık 1804) vefat etti. Cerrahpaşa'da medfundur. (II. 163)

Hasan Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişti ve bostancıbaşı oldu. Azledildikten sonra 1222'de (1807) humbaracıbaşı vekili oldu. Daha sonra vefat eyledi. (II. 163)

Hasan Ağa Gökçeağaçlı Ali Ağa'nın oğludur. Topçubaşı olup 1222'de (1807) vefat eyledi. Tophane'de Defterdar Camii'nde medfundur. (II. 163)

Hasan Ağa Selânikli Mehmed Ağa'nın oğludur. Zengin olduğundan ilerleyip gümrük emini, bina emini, matbah emini, kasapbaşı olmuştur. İki-üçünü bir arada idare ettiği oldu. Şa'bân 1210'da (Şubat 1796) kasapbaşılıkla karar aldı. 1213'de (1798/99) Mısır Ordusu nüzul emini oldu. Safer 1224'de (Mart-Nisan 1809) tersane emini olup ayağında çıkan çıbandan muztarip iken az vakitte ayrıldı. 2 Cemaziyelâhir 1224'de (15 Temmuz 1809) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Çok malı çıkınca bir miktarı ailesine terkle üst tarafı hazineye alındı. Bu kadar hizmetleri sessizce idare ederdi. 1206'da (1791/92) gümrük emini iken Arabî ayları Rûmîye çevirerek senede 11 gün içinde 35 bin kuruş fazla varidat gösterdi. Şarabın beher okkasına ikişer para zecriye koydurdu. Bir taraftan ticaret edip ticaretini defterdara teslimle kesesinden ziyan eylemezdi. (II. 164/65)

Hasan Ağa Yeniçeridir. Rebiyülâhir 1231'de (Mart 1816) kul kethüdâsı iken yeniçeri ağası oldu. 1232'de

(1817) azledildi. Tekfurdağı'na sürüldü. Sonra sürgün yerinde vefat etti. (II. 166)

Hasan Ağa Enderûn'dan yetişip 1238'de (1822) anahtar ağalığından tülbend ağası olduysa da aynı yılın Rebiyülevvelinde (Kasım-Aralık 1822) emekli oldu. Sonra vefat etti. (II. 166)

Hasan Ağa Kul kethüdâlığından 12 Cemaziyelâhir 1240'da (1 Şubat 1825) yeniçeri ağası olup 25 Muharrem 1241'de (9 Eylül 1825) azledildi ve sürgüne gönderildi. Sürgünde vefat etti. (II. 166)

Hasan Ağa Kul kethüdâlığından 23 Muharrem 1236'da (31 Ekim 1820) yeniçeri ağası oldu. Muharrem 1237'de (Ekim 1821) azledildi ve sürgüne gönderildi. 1241'de (1825/26) hayattaydı. Daha sonra sürgün yerinde vefat etti. (II. 166)

Hasan Ağa Kul kethüdâsı ve Muharrem 1238'de (Eylül-Ekim 1822) yeniçeri ağası olup 23 Safer 1238'de (9 Kasım 1822) azledildi ve sürgüne gönderildi. 1241'de (1825/26) hayattaydı. Daha sonra sürgün yerinde vefat etti. (II. 166)

Hasan Ağa Topçudur. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) topara'acıbaşı oldu. Sonra vefat etti. (II. 166)

Hasan Ağa Dârendelidir. Yusuf Âgâh Efendi'nin(→) kethüdâsı olup 9 Şevvâl 1244'de (14 Nisan 1829) vefat eylemiştir.

Hasan Ağa Dimyat gümrükçüsü olup güzel hizmetlerinden dolayı bu senelerde (1830'lar) kapıcıbaşı rütbesi verildi. Daha sonra vefat etti. (II. 1697

Hasan Ağa Kütahya hânedanından olup Anadolu seraskeri Osman Paşa'nın yanında bulundu. Güzel hizmetlerinden dolayı bu senelerde (1830'lar) kapıcıbaşı rütbesi verildi. Daha sonra vefat etti. (II. 169)

Hasan Ağa Kereste gümrükçüsü olup kapıcıbaşı olmuştur. 1270'de (1853/54) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (II. 170)

Hasan Ağa (Abaza) Enderûnludur. Yükselip hazine-i hümâyun kethüdâsı oldu. 20 Şevvâl 1060'da (16 Ekim 1656) mîrahûr-ı evvel oldu, sonra azledildi. Bu senelerde (1650'ler) vefat eyledi. (II. 135)

Hasan Ağa (Akbaşzâde) Haseki, Cemaziyelâhir 1215'de (Ekim-Kasım 1800) Edirne bostancıbaşısı oldu. Azilden sonra vefat etti. (II. 162)

Hasan Ağa (Aşçı) Aynî Hatun'la müştereken Abdüsselâm Mescidi'ne minber koydular. (II. 128)

Hasan Ağa (Aydın Beyzâde) Yükselerek 1059'da (1649) Kapıcılar kethüdâsı olmuştur. Bu senelerde (1650'ler) vefat eyledi. (II. 135)

Hasan Ağa (Boyacı) Kapıcıbaşı olup görevle Anadolu'ya giderdi. 1061'de (1651) meşhur Bektaş Ağa'yı katletmekle şöhret aldı. Kapıcılar kethüdâsı ve kul kethüdâsı olup 1062'de (1652) Temeşvar'da Göle sancağına gönderildi. Sonra surre emini oldu. Lâkin zulmü yüzünden Cemaziyelâhir 1063 (Mayıs 1653) veya 1065'de (1655) katlolundu. (II. 135)

Hasan Ağa (Çavuşoğlu) Yükselip 1099'da (1688) çavuşbaşı oldu. Sonra azledildi. Daha sonra vefat etmiştir. (II. 141)

Hasan Ağa (Çetin) Enderûnludur. 1227'de (1812) peşkir ağası, ardından anahtar ve tülbend ağası ve Rebiyülâhir 1228'de (Nisan 1801) rikâbdar-ı

şehriyârî olup Şa'bân'da (Ağustos) emekli oldu. Sonra vefat etti. (II. 165)

Hasan Ağa (Çıkın) Enderûn'dan yetişip peşkir ağası, 1227'de (1812) miftâh ağası, Rebiyülâhir 1228'de (Nisan 1813) tülbend ağası olup aynı yıl emekli oldu. Sonra vefat etti. (II. 165)

Hasan Ağa (Çolak) Arnavutdur. Ocaktan yetişip zağarcıbaşı, 1095'de (1684) kul kethüdâsı olup Zilhicce 1096'da (Kasım 1685) hastalığı yüzünden azledildi. 1097'de (1686) yeniçeri ağası oldu. 1098 başlarında (1686 sonları) emekli oldu. Sonra vefat etmiştir. (II. 141)

Hasan Ağa (Deli Hasanzâde) İki defa sekbanbaşı olup ikinci defası 1066 (1655/56) yılındadır. 1067'de (1656/57) azledilmiştir. (II. 136)

Hasan Ağa (Derviş) Cebeciler kethüdâsı olup 1176'da (1762/63) vefat etti. Babası Hacı Mehmed Ağa yanına, Üsküdar'a defnedilmiştir. (II. 154)

Hasan Ağa (Ermeni) Koyun ve gümrük emini olup 1066'da (1656) gümrük emini iken Çınar Vak'ası'nda katledildi. "Çınar Vak'ası"nı meydana getiren Rum Hasan adında bir sipahi olup ortakları Şamlı Mehmed, Arnavut Osman ve Yamak Ali ile birlikte bulundu. Bu şahıs o gün maktulleri bir çınara astığından "Çınar Vak'ası" dendi. Vak'a geçince elebaşı Hasan ele geçirilip 1066 (1656) sonlarında katledilmiştir. Arkadaşlarından Kör Hasan Ağa, 1068'de (1657/58) tutulup katledildi. (II. 136)

Hasan Ağa (Gâvur) 1115'de (1703) silahdar ağası, Şa'bân'da (Aralık 1703) sipahiler ağası oldu. Beş-on güç geçince Selânik beyi oldu. Receb 1116'da (Kasım 1704) vefat etti. (II. 145)

Hasan Ağa (Gazaz) Kara Mustafa Paşa'nın ağalarından olup 1091'de (1680) sipahiler ağası olmuştu. Daha sonra vefat eyledi. (140)

Hasan Ağa (Gedik) Çorlulu Ali Paşa'nın hazinedarıdır. Onun sadrazamlığında kapıcılar kethüdâsı olup 1120'de (1708) silahdar ağası oldu. Sonra mîrahûr-ı sânî ve mîrahûr-ı evvel olmuştur. Azilden sonra Bağdad defterdarı oldu ve sonra vefat etti. (II. 149)

Hasan Ağa (Hacı) 926'da (1520) vefat eyledi. Halıcı Mescidi'nin bânisidir. Minberini Testerecizâde Eyyûbî Mehmed Efendi koydu. (II. 119)

Hasan Ağa (Hacı) Saray baltacılar kethüdâsı olup 1146'da (1733/34) vefat eylemiştir. Musallataşı'nda medfundur. (II. 150)

Hasan Ağa (Hacı) Yeniçeridir. Kul kethüdâsı olup 25 Rebiyülevvel 1161'de (25 Mart 1748) yeniçeri ağası oldu. 25 Safer 1163'de (3 Şubat 1750) azledilip Manisa'ya sürüldü. Sürgün yerinde vefat etti. (II. 153)

Hasan Ağa (Hacı) Midilli nâzırı olup Muharrem 1169'da (Ekim 1755) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (II. 153)

Hasan Ağa (Hacı) Menemen voyvodası olup 4 Cemaziyelâhir 1183'de (5 Ekim 1769) vefat etti. Eğrikapı'ya defnedildi. (II. 155)

Hasan Ağa (Hacı) Gedikli barutha-ne emini olup 7 Şevvâl 1184'de (24 Ocak 1771) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 155)

Hasan Ağa (Hacı) Bekçi ve sakabaşı olup Arabzâde Hüseyin Efendi'nin damadıydı. 1. Rebiyülevvel 1187'de (2 Haziran 1773) vefat etti. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. (II. 156)

Hasan Ağa (Hacı) Kapıcıbaşı ve İbrail nâzırı olup 24 Muharrem 1204'de (14 Ekim 1789) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 159)

Hasan Ağa (Hacı) Bekçiler kethüdâsı olup Receb 1242'de (Şubat 1827) vefat etti. Beyoğlu'nda medfundur. (II. 166)

Hasan Ağa (Hacı) Damad İbrahim Paşa'nın kethüdâsı olup paşasının inşa eylediği Çukacı Hanı'na bir mescid yaptı. Bunun oğlu mevâlîden Mehmed Efendi ve onun oğlu mevâlîden Hasan Efendi'dir ki, buna "Hasan Kethüdâzâde" dediler. (II. 128)

Hasan Ağa (Hacı) Nalıncı olup adına bir mescid yaptı. (II. 128)

Hasan Ağa (Hacı) Sadrazam Frenk İbrahim Paşa'nın silahdarı olup Nahılbend Mescidi'ni yaptı. (II. 120)

Hasan Ağa (Hacı) Simkeşhane kethüdâsı olup Simkeş Mecidi'ni bina eyledi. (II. 128)

Hasan Ağa (Hacı İvâzoğlu) Kapıcıbaşı ve ulûfeciyân-ı yesâr ağası oldu. 1212'de (1797/98) vefat etti. (II. 161)

Hasan Ağa (Hâfızî) Hasodabaşı, Safer 1062'de (Ocak 1652) İlbasan beyi ve Şevvâl'de (Eylül) yine hasodabaşı oldu. Bu senelerde (1650'ler) vefat eyledi. (II. 135)

Hasan Ağa (Hindî) (Hacı) Zenginlerden olup 1191'de (1777) vefat ile Seyitahmetderesi'ne defnedildi. Oğulları, kâtiplerden Koç Rif'at Efendi, Hüseyin Talib Efendi(→) ve Mustafa Ağa, vefatlarında yanına defnedildiler. (II. 156)

Hasan Ağa (Kara) Yeniçeridir. Yükselerek sekbanbaşı oldu. 1029'da (1620) azledildi ve sonra vefat etti. Oğlu Kara Hasanzâde Hüseyin Ağa'dır. (II. 131)

Hasan Ağa (Kazgancı) Yeniçeridir. 1224'de (1809) kul kethüdâsı, sonra yeniçeri ağası oldu. Şa'bân 1225'de (Eylül 1810) ayrıldı. Sonra vefat etti. Yeğeni, nakkaş Memiş Ağa oğlu Hasan Ağa, 1234'de (1819) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (II. 165)

Hasan Ağa (Kazgancızâde) Silahdar Mehmed Paşa'nın kapı kethüdâsı olup Zilka'de 1171'de (Temmuz 1758) azledildi. Sonra Ayşe Sultan'a kethüdâ oldu. Rebiyülevvel 1172'de (Kasım 1758) kapıcıbaşılıkla matbah emini, 1175'de (1761/62) surre emini oldu. Ancak anbar emanetlerinde zulüm ve yolsuzluğu işitilmekle Şa'bân 1175'de (Mart 1762) katledildi. Üsküdar'da medfundur. Oğlu İsmail Bey, 1181'de (1767/68) vefat etti ve yanına defnedildi. (II. 154)

Hasan Ağa (Küçük) Mâbeyn-i hümâyûndan yetişip büyük mîrahûra kethüdâ olmuştu. 1099'da (1688) mîrahûr oldu. O sene azledildi. Daha sonra vefat etti. (II. 141)

Hasan Ağa (Malta) Baltacıbaşı olup 1061'de (1651) bostancıbaşı oldu. Abaza Hasan Paşa isyanında casuslukla itham edilip Zilhicce 1069'da (Ağustos-Eylül 1659) katlolundu. Kaledeki bostancıları silahlandırması suçlanmasının sebebidir. (II. 136)

Hasan Ağa (Mühürdar) Bosnalıdır. Amcazâde Hüseyin Paşa'ya mühürdarlık etti. Sonra 1121'de (1709) çavuşbaşı olup 1122'de (1710) azledilmiş, 1129'da (1717) rikâb çavuşbaşısı olup 1130'da (1718) sadâret kethüdâsı olmuş, sonra tophane nâzırı ve mîrahûr-ı evvel vekili olup 9 Zilhicce

1138'de (8 Ağustos 1726) vefat etmiştir. Miskinler'de medfundur. (II. 149)

Hasan Ağa (Nakkaş) Sipahiler serdengeçti ağası olup Bozcaada fethinde ihtisap ağası oldu. Köprülü Mehmed Paşa çok adamı katleyledi diye çadırında vurmaya niyet eylediği anlaşılınca Ramazan 1068'de (Haziran 1658) kendisi, hempası ve özellikle Silahdar ağası Mustafa Ağa tutulup boyunları vurulmuştur. (II. 136)

Hasan Ağa (Nemçe) Yeniçeridir. Turnacıbaşı olup Cemaziyelevvel 1128'de (Mayıs 1716) sekbanbaşı oldu. Şair Ahmed Tâib Efendi Kumkapı yangınından dolayı kaygısızlığına dair bir hicviye yazmış ve azline sebep olmuştur. Ramazan 1143'de (Mart 1731) ikinci defa sekbanbaşı olmuştur. Birkaç sene sonra azledilmiş olarak vefat etmiştir. (II. 150)

Hasan Ağa (Rus) Saray ağası ve kilercibaşı ve Zilka'de 1061'de (Ekim-Kasım 1651) hazinedar-ı şehriyarî oldu. 1062'de (1652) emekli olup sonra vefat eylemiştir. (II. 135)

Hasan Ağa (Salatacı) Sipahi olup sonra zülüflü baltacı oldu. 1098'de (1687) küçük mîrahûr ve 1103'de (1691/92) kapıcılar kethüdâsı olup 1104'de (1692/93) azledilmiş ve 1105'de (1693/94) tekrar bu hizmete tayin olmuştur. Sonra mîrahûr-ı evvel ve 1109'da (1697/98) yine mîrahûr-ı sânî oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 144)

Hasan Ağa (Saraylızâde) Enderûnludur. Yükselip Cemaziyelevvel 1243'de (Kasım-Aralık 1827) peşkir ağası, Ramazan'da (Mart-Nisan 1828) miftâh ve Şevvâl'de (Nisan-Mayıs 1828) tülbend ağası olup sonra emekli olmuş ve vefat etmiştir. (II. 168)

Hasan Ağa (Seyyid) Yeniçeridir. Kul kethüdâsı olduktan sonra İsmail ordusu ağası oldu. Zağra'da konağında, 1192'de (1778) vefat etti. (II. 156)

Hasan Ağa (Seyyid) Cebecibaşı olarak 1222'de (1807) ayrıldı. Daha sonra vefat etmiştir. (II. 163)

Hasan Ağa (Seyyid) Şemhane müdürü olup Cemaziyelâhir 1250'de (Ekim 1834) vefat etti. Selimiye'de Hoşabcıbaşı Karahisarî Hacı Hasan Ağa civarında defnedilmiştir. (II. 169)

Hasan Ağa (Toraman) I. Mustafa devrinde (1617-1618;1622-1623) bâbüssaâde ağası oldu. Şehzâdelere suikast azminde olmakla sarayda hattat Hasan Ağa, Deli Pîrî ve Sarı Velî birleşerek bu habisi öldürüp velinimetlerine sadâkat eylediler. (II. 131)

Hasan Ağa (Uzun) Sarayda kilercibaşı olup 1099'da (1688) hazinedar-ı şehriyârî olup 1104'de (1692/93) emekli oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 143)

Hasan Ağa (Zenceflioğlu) Kapıcıbaşı iken 1068'de (1657/58) kapıcılar kethüdası oldu. Padişahın ve serdâr-ı ekrem Köprülü Mehmed Paşa'nın Abaza Hasan'a mektuplarını ulaştırma hizmetinde bulunduruldu. Görevini tamamladıktan sonra haber duyulmasın diye aynı yıl Köprülü'nün gadrine uğrayıp katledildi. (II. 136)

Hasan Ağazâde *bak.* Mehmed Efendi

Hasan Ahî Orhan Gazi devrinde (1326-1361) yaşamış olup Bursa'da sâkin ve ermiş sayılanlardandı. (II. 117)

Hasan Ali Paşa İranlıdır. Devlete tâbi olmakla Selduz ve Lacan mutasarrıfı oldu. İran savaşlarında ömrünü tüketti. (II. 149/50)

Hasan Alp (Kara) Orhan Gazi devrinde (1326-1361) sancakların taksiminde Sultanönü valisi olmuştur. Bulunduğu bütün savaşlarda Osmanlı adını yüceltmiş olarak vefat eylemiştir. (II. 117)

Hasan Arzî Efendi Halvetî şeyhlerinden olup Safer 1255'de (Nisan-Mayıs 1839) vefat etti. Üsküdar'da Hüdâî Tekkesi'ne defnedildi. (II. 169)

Hasan b. Ali (Seyyid) Yemen imamı olup 1034'de (1624/25) vefat etti. (II. 131)

Hasan Baba 100'lük bir pîr olup Hasan Ünsî Efendi'ye bağlıydı. Ermiş sayılanlardandır. 1300'de (1883) vefat ederek yanına defnedilmiştir. (II. 173)

Hasan Baba (Alemdar) Bir mescid ile Ahî Çelebi mektebini yapmıştır. Zimmet vekili Mustafa Efendi ise bu mescide minber koymuştur. (II. 128)

Hasan Bey I. Bâyezid (Yıldırım) devrinde beylerden olup sonra paşa da olmuştur. Timur harbinde (1402) esir ve şehid olmuştur. "Hasan Beyzâde İsâ Bey ve Mustafa Bey" bunun oğulları olup İsâ Bey, Şehsüvar harbinde şehid olmuş ve Mustafa Bey ise II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eylemiştir. (II. 117)

Hasan Bey Han Kasım Paşa'nın oğludur. Mora beyi oldu. 920'de (1514) Çaldıran savaşında şehid olmuştur. (II. 119; IV. 46)

Hasan Bey Mahmudî diye meşhur bir aşiretin beylerinden olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) Hakkâri taraflarında meşhur olmuştur. Bu devirde vefat eylemiştir. (II. 120)

Hasan Bey Almanyalıdır. Esir düşünce Müslüman olmuş ve Ankara'da bir kadıya ihsan olunmakla ilim ve fazilet tahsil eylemiştir. Müderris olduktan sonra iki kere Şam, Bağdad ve Mısır kadısı olup Zilka'de 981'de (Mart 1574) İstanbul kadısı olarak Zilka'de 983'de (Şubat 1576) emekli oldu. 19 Muharrem 984'de (18 Nisan 1576) vefat etmiştir. Âlîm, güzel ahlâk sâhibi olup değerli kitap toplamayı severdi. Hatta İbn Kemâl'in elyazısıyla olan kitaplarını toplamıştır. Oğlu Ahmed Efendi'dir. (II. 122)

Hasan Bey Müderris olup Receb 996'da (Haziran 1588) Trablusşam kadısı iken vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. (II. 123)

Hasan Bey Arnavutdur. Köstendil beyi olup 1001'de (1592/93) İstolni-Belgrad beyi olup bu senelerde (1590'lar) vefat etmiştir. (II. 125)

Hasan Bey Enderûnludur. Yükselip kapıcılar kethüdâsı, sonra Yanya beyi oldu. Ramazan 1054'de (Kasım 1644) vefat etti. (II. 134)

Hasan Bey Maryol Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Derya beylerinden olup 1096 (1685) yılından sonra vefat etmiştir. (II. 141; IV. 390)

Hasan Bey Abazadır. Trablusgarb'a gidip orada sivrilerek 1098'de (1687) Timur Mehmed Dayı yerine vali ve dayı oldu. Her ne kadar kendisini halk sevmişse de bir sene sonra azl ve defeylediler. Bu suretle vefat etti. (II. 141)

Hasan Bey Akdeniz çekdiri beylerinden olup 1185'de (1771/72) vefat etti. Çürüklük'te medfundur. Oğlu İsmail Bey'dir(→). (II. 155)

Hasan Bey Cezâyirlidir. Kapudâne iken 25 Muharrem 1202'de (6 Kasım 1787) gazaba uğrayarak azledildi ve

sonra vefat etti. Kasımpaşa arkasında medfundur. (II. 158)

Hasan Bey Kaymak Mustafa Paşa'nın(→) kaynıdır. Kapıcıbaşı olup 1216'da (1801/02) vefat etti. Merzifonlu Mustafa Paşa Medresesi'nde defnedilmiştir. (IV. 423)

Hasan Bey Bâhir Mustafa Paşa'nın yeğenidir. Cemaziyelâhir 1199'da (Nisan 1785) sipahiler ağası oldu. Azilden sonra III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (II. 160)

Hasan Bey Maktul Bâhir Mustafa Paşa'nın kaynı olup kapıcıbaşısı olmuştur. 1199'da (1785) kapıcılar kethüdâsı vekili oldu. 19 Safer 1222'de (28 Nisan 1807) vefat edip Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'nde defnedildi. (II. 163)

Hasan Bey Askerlikten yetişip "Kuruçeşmeli" diye meşhur oldu. Miralay olarak Ramazan 1245'de (Mart 1830) oruç yemek töhmetiyle İzmir'e sürülmüştür. Sonra vefat etti. (II. 169)

Hasan Bey Aşağı Debrelidir. Görice hânedanındandı. Güzel hizmetlerine karşılık bu senelerde (1830'lar) kapıcıbaşı rütbesi verildi. Daha sonra vefat etti. (II. 169)

Hasan Bey Debreli Yusuf Bey'in oğludur. Güzel hizmetlerine karşılık bu senelerde (1830'lar) kapıcıbaşı rütbesi verildi. Daha sonra vefat etti. (II. 168/69)

Hasan Bey Miralay olup 1267'de (Aralık 1851) Şam'da vefat etti. Oğulları Ali Paşa ve Mahmud Paşa'dır. (II. 170)

Hasan Bey Livadyalı Hasan Paşa'nın torunu, Ağrıboz muhafızı Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) başlarına yetişmiştir. (I. 279)

Hasan Bey Bahriye sanayi miralayı olup Cemaziyelevvel 1282'de (Eylül-Ekim 1865) vefat eylemiştir. (II. 171)

Hasan Bey Çandarlı Hayreddin Paşa'nın soyundan olup tevliyeti nâzırıydı. Mevlevî olmakla 4 Cemaziyelâhir 1311'de (13 Aralık 1893) Bahariye Mevlevîhanesi'nde vefat eylemiştir. (II. 174)

Hasan Bey Turgutlu oğludur. Karamanoğlu Ali Bey'in damadıdır. Orada güç sâhibi olup düşmanlığı görülmüştür. Sonra Konya'da vefat etmiştir. (II. 117)

Hasan Bey (Ali Paşazâde) Mısır kadılarından olup bu senelerde (1750'ler) vefat etti. (II. 153)

Hasan Bey (Cihanzâde) Aydın muhassılı olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat etti. (II. 156)

Hasan Bey (Cihanzâde) Kapıcıbaşı olup 1203'de (1788/89) Aydın muhassılı, 1222'de (1807) ordu nüzûl emini, 1228'de (1813) silahdar ağası oldu. Sonra vefat etti. (II. 156/57)

Hasan Bey (Çötelizâde) İshak Paşa'nın(→) oğludur. 1261'de (1845) kapıcıbaşı olmuştu. Daha sonra Harput'da vefat eyledi. (I. 329)

Hasan Bey (Dâyezâde) II. Mahmud'un dâyesinin oğludur. Enderûnludur. Kapıcıbaşı ve mîrahûr-ı sânî, 1250'de (1834/35) kapıcılar kethüdâsı ve 1252'de (1836/37) mîrahûr-ı evvel olup 1253'de (1837/38) emekli oldu. 15 Cemaziyelâhir 1254'de (5 Ağustos 1838) vefat etti. Bostan İskelesi'nde medfundur. (II. 169)

Hasan Bey (Hasan Çavuşzâde) Şumnu ileri gelenlerindendi. Bu senelerde (1830'lar) güzel hizmetlerine

karşılık kapıcıbaşılık rütbesi verildi. Daha sonra vefat etmiştir. (II. 168)

Hasan Bey (Kara) Durmuş Reis'in kardeşidir. Deryâ beylerinden olup İnebahtı harbinde bulunarak 899'da (1493/94) şehid olmuştur. (II. 118)

Hasan Bey (Kurt) İzmir valisi Cüneyd Bey'in oğludur. Babasının İzmir'de Osmanlılarla harbinde yenilmiş ve katledilmiştir. (II. 117)

Hasan Bey (Küçük) Mesih Paşa'nın adamlarından olup 989'da (1581) reisülküttab oldu. 996'da (1588) azledildi. Reislik padişah tarafından başkasına verilince Mesih Paşa reddetti. Bu isteği kabul edilmeyince sadrazam Mesih Paşa sadrazamlıktan istifa eyledi. Az müddet sonra vefat etmiştir. Oğlu tarihçi Hasan Beyzâde'dir. (II. 123)

Hasan Bey (Mîrialemzâde) Mîrialem Hacı Mustafa Ağa oğullarındandır. Kapıcıbaşı, dikimhane nâzırı, sonra Drama muhassılı oldu. 1257'de (1841) vefat eylemiştir. (II. 170)

Hasan Bey (Seyyid) Silahdar Halil Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan yetişip tülbend ağası olmuştur. 1242'de (1826/27) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (II. 163)

Hasan Bey (Sultanzâde) Ferhâd Paşa ile Hümâşah Sultan'ın oğludur. Kapıcıbaşı, iki defa çeşnigirbaşı ve bir defa şahincibaşı oldu. 1012'de (1603/04) vefat eylemiştir. (II. 126)

Hasan Bey (Şiblîzâde) Kalemden yetişip hâcegânından oldu. 1224'de (1809) vefat edip Eğrikapı'ya defnedildi. (II. 164)

Hasan Bey (Vardiyanbaşızâde) (Hacı) Deryâ beylerindendir. 23 Rebiyülevvel 1162'de (13 Mart 1749) vefat etti. Doymazdere'de medfundur. (II. 153)

Hasan Beyâzî Efendi Müderris, molla olup Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) İstanbul kadısı oldu. Ramazan 1062'de (Ağustos 1652) azledilip 28 Ramazan 1063'de (22 Ağustos 1653) vefat etmiştir. Üsküdar'da Divitçi Zaviyesi'nde medfundur. Dindardı. Oğlu, sudûrdan Ahmed Efendi'dir. (II. 135)

Hasan Beyzâde *bak.* Mustafa Efendi

Hasan Burhaneddin Efendi (Cihangirî) Harputludur. Bursa'ya göç edip Celâlî istilasında İstanbul'a geldi. Eyüp'de Baba Haydar Nakşibendî Tekkesi'nde oturdu. Sonra Cihangir Camii'ne halife oldu. Bir zaman camide ibadetten sonra bir zaviye yaptı. 1073'de (1662/63) vefat edip orada defnolundu. Doğumu 970 (1562/63) denmekle yaşı 100'ü geçmiştir. Şeyhi, Ya'kub Efendi olup ona, yedi sene boynuna koyun postu geçirerek hizmet eyledi. 70-80 kadar halifesi vardı. Rençber iken şeyhine intisap etti. (II. 138)

Hasan Can I. Selim'in (Yavuz) (hd 1512-1520) nedimi olup o hizmette vefat etti. Oğlu Hoca Sa'deddin Efendi'dir. Damadı ve kız kardeşinin oğlu mevâlîden Kadızâde Pîrî Efendi'dir. (II. 119)

Hasan Cemâlî Bey Alacahisar beyi olup 1055'de (1645) Girit'de vefat etmiştir. (II. 134)

Hasan Cezbî Efendi Meşhur nâiblerden olup 1230'da (1815) vefat etmiştir. Oğlu Necmeddin Hasan Efendi'dir(→). (II. 165/66)

Hasan Çavuşzâde *bak.* Hasan Bey; Hüseyin Ağa

Hasan Çelebi Kalem ehlinden olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında Mehmed Bey'den sonra defterdar oldu. Azilden sonra müteferrika olarak 964'de (1557) vefat etti. (II. 120)

Hasan Çelebi Sirozludur. Hâcegândan olup şehremini ve sonra Haleb defterdarı oldu. 990 (1582) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 122)

Hasan Çelebi Maliyeden yetişip 974'de (1566/67) Anadolu defterdarı olmuştur. 976'da (1568/69) başdefterdar oldu. 980 (1572/73) tarihlerinde ayrılıp sonra müteferrika olarak emekli edildi. 995'de (1587) vefat etti. (II. 123)

Hasan Çelebi Sirozlu bir kadı oğlu olup Sultan III. Murad devri (1574-1595) sonlarında emekli iken vefat etmiştir. (II. 124)

Hasan Çelebi Çıkrıkçı Mescidi'ni yapıp bu senelerde (1600-1610 arası) hacda vefat etmiştir. (II. 128)

Hasan Çelebi Gümrük emini Ali Ağa'nın kethüdâsı olup onun vefatında Cemaziyelevvel 1056'da (Haziran-Temmuz 1646) gümrük emini oldu. 1058'de (1648) azledilmiştir. Sonra vefat etti. (II. 136)

Hasan Çelebi (Fenârîzâde) Mehmed Şah Efendi'nin oğludur. Molla Tûsî talebesinden âlim ve zâhid bir müderristi. Mısır'da hadisten icazet alıp dönüşte Sahn müderrisi oldu. Münzevi olarak 891'de (1486) vefat etti. *Mugni'l-Lebib*'i telif eyledi. (II. 118)

Hasan Dede Hızır b. Mehmed'in oğludur. Edirneli olup İbrahim Gülşenî'nin mürididir. 976'da (1568/69) vefat etti. Çok sessiz ve dalgın olup münzevî idi. (II. 121)

Hasan Dede Beşiktaş Mevlevîhanesi şeyhidir. 1071'de (1660/61) vefat eyledi. (II. 138)

Hasan Dede Meczup olup çocuklar arkasından dolaşırlardı. Bu adam, devrin meczubu Ca'fer Dede'nin vefatını işitince "Ben de Ca'fer'e giderim" diyerek durmayıp 1129'da (1717) vefat eylemiştir. Topkapı'da defnedildi. (II. 147)

Hasan Dede (Câbî Dede) Tatardır. Şeyh Sezaî müridlerinden olup İstanbul'a geldi ve Gülşenîhane'ye şeyh oldu. Safer 1180'de (Temmuz 1766) vefat edip bu tekkeye defnedildi. Tekkeyi Damad İbrahim Paşa yapmıştır. (II. 154)

Hasan Dede (Eskici) 40 seneden fazla Fâtih'de ibadetle meşgul olup Şevvâl 1048'de (Şubat 1639) vefat etmiştir. Ebûlmeyamin Mustafa Efendi civarında hücresinde medfundur. Salâh-ı hal ile meşhur keşif sâhibi bir meczuptu. (II. 133)

Hasan Dede (Hacı) Lâzdır. Aziz bendesi olup ermiş sayılanlardandır. 1201'de (1786/87) Bursa'da vefat etti. Pınarbaşı'nda medfundur. Yaşı 100'ü geçmiştir. (II. 158)

Hasan Efendi Yenişehirlidir. Müderris, Galata, Filibe, Selânik, Trablusşam ve Üsküp kadısı oldu. Kör olduğundan emekli edildi. 960'da (1553) vefat eyledi. Yumuşak huylu, dindar, fakihti. O devirde kaza kazançlı olup servet sâhibi olmuştu. Müftühamamı yanında bir medrese yaptı. Bunlar, hatta Medine bile o vakit mevleviyet olmayıp nâiblik idiler. (II. 120)

Hasan Efendi Karasilidir. Pîrî Paşa Medresesi müderrisi iken 966'da (1558/59) vefat etti. Namazını Ebûssuûd Efendi kılıp Emir Buharî'ye def-

nedildi. Âlîm ve Nakşibendî idi. (II. 120)

Hasan Efendi Ahîzâde Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Zilhicce 997'de (Ekim 1589) 30 yaşında vefat etmiştir. "Fazlullah" doğum tarihidir. Şiirleri vardır. (II. 123; IV. 117) [IV. 117'de vefat tarihi Zilhicce 977 (Mayıs 1570) olarak verilmiştir.]

Hasan Efendi Bağdad kadısı Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 960'da (Ekim 1553) Manisa müftüsü olup Ramazan 970'de (Mayıs 1563) azledilmiştir. Safer 980'de (Haziran-Temmuz 1572) nakibüleşraf olup Rebiyülevveel 984'de (Haziran 1576) yaşlılığından dolayı istifa eylemiştir. Muharrem 986'da (Mart 1578) vefat etti. Sahih nesep seyyiddi. (II. 122)

Hasan Efendi Amasyalıdır. Sokollu Mehmed Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa'nın muallimi olup 990'da (1582) vefat etmiştir. Eyüp'de Sokollu türbesi hariminde medfundur. *Miftâh* metnini özetledi. "Maânîci" diye şöhret almıştı. (II. 122)

Hasan Efendi Güzelhisarlıdır. Koca nâzır Mehmed Bey'in oğludur. Üveys Paşa ile Ramazan Paşa'nın kardeşidir. Müderris, Selânik, Mekke ve Edirne kadısı oldu. Safer 993'de (Şubat 1585) vefat etti. Âlîm, edip, alçakgönüllü ve zengindi. (II. 123)

Hasan Efendi Pîrlepelidir. Müderris olup sonra Gelibolu kadısı oldu. Azledilmiş olarak denizden gelirken 1003'de (1594/95) boğulmuştur. Fâzıldı. (II. 124)

Hasan Efendi Kürdistanlıdır. Müderris olup 1011 sonlarında (1603 başları) cariyeleri, evinde öldürmüşlerdir. Âlîm, fâzıl ve inaçıydı. (II. 126)

Hasan Efendi Alâiyelidir. Müderris olup bu senelerde (1600-1610 arası) vefat eyledi. (II. 126

Hasan Efendi Hüsâmeddin Ankaravî halifelerinden olup "Kabaduz" diye şöhret almıştır. Bu senelerde (1600-1610 arası) vefat etti. (II. 126)

Hasan Efendi Amasyalıdır. Hasan Necmeddin Efendi'nin(→) halifesidir. Ulemadan olup ekip biçerek geçinir, sadaka ve vazife kabul etmez, takva sahiplerindendi. 1020'de (1611) vefat etmiştir. (II. 129)

Hasan Efendi Üsküdarlıdır. Şeyh Hamdullahzâde Pîr Efendi ve Derviş Efendi'nin şâkirdi olup 1023'de (1614) vefat eyledi. Karacaahmet'de defnedildi. Meşhur hattatdır. (II. 130)

Hasan Efendi Müderris olup Safer 1027'de (Şubat 1618) vefat etti. Sâlihdi. (II. 130)

Hasan Efendi Amasyalıdır. Bayramzâde Pîr Mehmed Efendi'nin kardeşi olduğundan "Pîr biraderi" diye şöhret almıştır. Müderris, Mekke, Eyüp, Galata ve Edirne mollası oldu. Rebiyülâhir 1032'de (Şubat 1623) İstanbul kadısı olup Şa'bân'da (Haziran) azledilerek Bursa'ya sürüldü. Şevvâl 1035'de (Temmuz 1626) Anadolu kazaskeri oldu. Safer 1037'de (Ekim 1627) azledilerek Ramazan 1038'de (Mayıs 1629) Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1039'da (Eylül-Ekim 1629) azledildi. Sonra dârülhadis müderrisi oldu. Zilka'de 1046'da (Nisan 1637) vefat eylemiştir. Zincirlikuyu'da medresesi vardır. Oraya defnedildi. Fâzıl, iffetli, âdildi. Oğulları, sudûrdan Şeyh Mehmed Efendi ve şair Rızâî Efendi'dir. (II. 133)

Hasan Efendi Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Bosna mollası

oldu. 1069'da (1658/59) vefat eyledi. (II. 137)

Hasan Efendi Şârih-i Fusûs Bosnalı Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Kudüs mollası olup Şa'bân 1069'da (Nisan-Mayıs 1659) vefat etmiştir. (II. 137; III. 367)

Hasan Efendi Bosnalıdır. Müderris olup 2 Safer 1095'de (20 Ocak 1684) vefat etmiştir. (II. 140)

Hasan Efendi Çatalcalıdır. Sinop kadısı olup Receb 1096'da (Haziran 1685) vefat etmiştir. (II. 140)

Hasan Efendi Kayserilidir, Müderris ve Konya mollası oldu. Azledilmiş olarak Zilhicce 1098'de (Ekim 1687) vefat etmiştir. (II. 141)

Hasan Efendi Malatyalıdır. Müderris olup Şa'bân 1099'da (Haziran 1688) vefat etti. (II. 142)

Hasan Efendi İranlıdır. Müderris olup Şevvâl 1102'de (Temmuz 1691) vefat etti. (II. 142)

Hasan Efendi Semerkandlıdır. İshak'ın halifesi olup Bursa'da İncirli'de zâviyedardı. 1104'de (1692/93) vefat eyledi. Oraya defnedildi. (II. 142)

Hasan Efendi Kastamonulu Velîyeddin Efendi'nin oğludur. Müderris ve Kütahya mollası olup 1108'de (1696/97) vefat etti. Kalbi doğru adamdı. (II. 143)

Hasan Efendi Caniklidir. Keçeciler imamı damadı olup müderris iken Zilhicce 1116'da (Nisan 1705) vefat etti. (II. 145)

Hasan Efendi Diyarbekirlidir. İdris Ağa'nın damadı olup müderrisdi. Zilhicce 1116'da (Nisan 1705) vefat etti. (II. 145)

Hasan Efendi Mihalıçlıdır. Süleymaniye Darüşşifası hekimbaşısı olup Safer 1103'de (Kasım 1691) İstanbul pâyesiyle reis-i etıbbâ-yı sultanî oldu. 1104'de (1692/93) Rumeli pâyesi oldu. Cemaziyelâhir 1105'de (Şubat 1694) ayrıldı. Şa'bân 1118'de (Kasım 1706) vefat etti. Usta tabipdi. Oğlu Vâsıf Mehmed Efendi'dir(→). (II. 145)

Hasan Efendi Sirozludur. Müderris olup 1126'da (1714) vefat etmiştir. (II. 147)

Hasan Efendi Sahhaftır. Devşirme gulâmlarından olup müderris oldu. 9 Zilhicce 1129'da (14 Kasım 1717) vefat etti. (II. 147)

Hasan Efendi Kayserilidir. Müderris, Erzurum mollası oldu. Muharrem 1131'de (Aralık 1718) vefat etti. (II. 148)

Hasan Efendi Köse Halil Paşa'nın imamı olup bu sayede müderris, Lefkoşe mollası oldu. Cemaziyelâhir 1133'de (1721) vefat etmiştir. (II. 148)

Hasan Efendi Anadoluludur. Hasahur hocası olup müderris ve Trablusşam mollası oldu. Ramazan 1135'de (Haziran 1723) vefat etti. (II. 148)

Hasan Efendi Kibar-ı müderrisînden olup 1136'da (1723/24) vefat etti. (II. 147)

Hasan Efendi Haremeyn başhalifesi olup 14 Cemaziyelâhir 1142'de (4 Ocak 1730) vefat eyledi. Üsküdar'da defnedildi. Mevalîden oğlu Mehmed Emin Efendi'dir. (II. 150)

Hasan Efendi Karslıdır. Müderris ve molla oldu. 1143 (1730/31) yılından sonra vefat etti. (II. 150)

Hasan Efendi İmam-ı sultanî Lâdikli Ali Efendi'nin yeğenidir. 1103'de (1691/92) imam-ı evvel-i sultanî oldu. Tedricen müderrislikten Mekke ve İstanbul pâyelerini aldı. 1106'da

(1694/95) imamlıktan azledildi. Sonra Anadolu ve Rumeli pâyeleri olarak reisülulemâ dahi oldu. 15 Receb 1145'de (1 Ocak 1733) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğullarından Aziz Efendi, Üsküdar mollası olup kendinden az sonra vefat etmiştir. Diğeri Osman Efendi'dir(→). (II. 151)

Hasan Efendi Taşrada defterdarlıklarda bulunup Girit'den azledilmişti. Macar Mehmed Kethüdâ'nın yamağı ile cemiyet ediyor diye bahane ile Genç Mehmed Paşa'nın divan kâtibi nâmıyla 1145'de (1732/33) Selânik'e sürülerek uzaklaştırıldı ve orada vefat etti. (II. 151)

Hasan Efendi Ruznâmçe halifesi ve sonra hâcegânlıkla sergi nâzırı oldu. 1150'de (1737/38) vefat edip Silivrikapı civarında defnedildi. (II. 151)

Hasan Efendi Mustafa Efendi'nin oğludur. Meşhur hattat olup bu senelerde (1740'lar) vefat etmiştir. (II. 152)

Hasan Efendi Yükselip matbah emini, Şevvâl 1148'de (Şubat-Mart 1736) Anadolu muhasebecisi olup, çeşitli görevlerde bulunarak küçük evkaf muhasebecisi, 1155'de (1742) yeniçeri kâtibi, Rebiyülevvel 1157'de (Nisan-Mayıs 1744) defter emini, Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) nişancı olup 11 Ramazan 1161'de (4 Eylül 1748) vefat etmiştir. Kadırga'da Mehmed Paşa Camii'ne defnedildi. (II. 152)

Hasan Efendi Köstendillidir. İstanbul cizyedarı olup 1165'de (1752) başbaki kulu oldu. Şa'bân'da (Haziran-Temmuz 1752) vefat etti. (II. 153)

Hasan Efendi İslimyeli Mustafa'nın oğludur. Dersiâm bir müderristir. 1169'da (1756) vefat etti. *Feride* üzerine ta'likât yazmıştır. (II. 153)

Hasan Efendi İmam-ı sânî, Safer 1170'de (Kasım 1756) imam-ı evvel-i padişahî oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (II. 153)

Hasan Efendi Hekimbaşızâde Arab Yahyâ Efendi'nin torunu, Feyzullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1171'de (1757/58) vefat ederek Fâtih'de defnedildi. (IV. 35)

Hasan Efendi Alizâde damadıdır. Müderris, Selânik mollası oldu. 1174'de (1760/61) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (II. 154)

Hasan Efendi Samakoludur. Müderris ve 1178'de (1764/65) Kudüs mollası olup sonra vefat eyledi. (II. 154)

Hasan Efendi Akkermanî Mehmed Efendi mezunlarından fâzıl bir muhaddisti. 1191'de (1777) vefat etti. Sakabaşı'nda medfundur. (II. 156)

Hasan Efendi Tırhalalıdır. Kadı olup 1193'de (1779) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 156)

Hasan Efendi Yalvaçlıdır. Müderris olup Rebiyülâhir 1193'de (Nisan-Mayıs 1779) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (II. 156)

Hasan Efendi Halimî Mustafa Paşa'nın hazinedarı olup hâcelikle divanî görevlerde bulundu. 15 Zilka'de 1197'de (12 Ekim 1783) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 157)

Hasan Efendi Çavuşlar kâtibi olarak azledilip 3 Receb 1199'da (18 Mayıs 1785) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 157)

Hasan Efendi Agâh Mehmed Efendi'nin halifelerinden olup Türkmen kâtibiydi. 15 Zilhicce 1201'de (28 Ey-

lül 1787) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 158)

Hasan Efendi Kâmil Ahmed Paşa'nın damadıdır. Kalemden yetişip hâcelik verildi. Bir aralık Bendler bina emini, Şevval 1200'de (Ağustos 1786) teşrifatçı ve 1202'de (1787/88) vekâleten vak'anüvis ve teşrifatî oldu. 1204 (1789/90) yılından sonra matbah emini oldu. 1 Safer 1212'de (26 Temmuz 1797) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 161)

Hasan Efendi Viranşehirlidir. Müderris, molla, Rebiyülevvel 1211'de (Eylül 1796) Şam mollası olup 10 Şa'bân 1215'de (27 Aralık 1800) vefat eyledi. Devrin fâzılıydı. (II. 162)

Hasan Efendi Konyalıdır. Müderris, İzmir mollası olup. Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Oğlu sudûrdan Râşid Efendi'dir. (II. 163)

Hasan Efendi Muhsinzâde Mehmed Paşa'nın hazine kethüdâsı olup o sayede hacelik verildi. 1200'de (1786) haslar mukataacısı, 1201'de (1786/87) silahdar kâtibi oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (II. 160)

Hasan Efendi Nevşehirlidir. Müderris ve devriye mollası olup 1200'de (1786) Bağdad kadısı, sonra başka yerlerde bulunup 1 Cemaziyelâhir 1215'de (20 Ekim 1800) ordu kadısı oldu. Sonra bilâd-ı hâmse ve Medine mollası olup 1222'de (1807) vefat etti. (II. 163)

Hasan Efendi Enderûnludur. Yükselip çukadar-ı şehriyârî olup saraydan çıktıktan sonra 1228'de (1813) hâcegânlıkla silahdar katibi ve sonra masraf-ı şehriyârî oldu. 1237'de (1821/22) ve 1239'da (1823/24) iki defa Haremeyn muhasebecisi oldu. 1240 (1824/25) tarihinden sonra vefat etti. (II. 166)

Hasan Efendi Filibeli Boşnak Sâlih Ağa'nın oğludur. Başmuhasebe halifelerinden olup hâcegândan oldu. Sonra Tophane kâtibi olup Muharrem 1242'de (Ağustos 1826) vefat etti. Beylerbeyi'nde medfundur. (II. 167)

Hasan Efendi Kethüdâ İbrahim Efendi'nin mühürdarı olup o sayede hâcegândan olmuştur. Küçük görevlerde bulunup 4 Rebiyülâhir 1242'de (5 Kasım 1826) vefat eyledi. Emin Nureddin Camii'nde medfundur. (II. 167)

Hasan Efendi Seydîşehirlidir. Müderris ve dersiâm olup 15 Ramazan 1245'de (10 Mart 1830) vefat etti. Fâzıldır. (II. 169)

Hasan Efendi Kıbrıslıdır. Yeni Cami vâizi olup 1248'de (1832/33) vefat etti. (II. 169)

Hasan Efendi Konyalıdır. Müderris ve İzmir mollası olup 1252'de (1836) emekli oldu. 10 Receb 1254'de (29 Eylül 1838) vefat etti. Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (II. 169)

Hasan Efendi Rizelidir. Devriye mollalarından olup Ayntab mollası iken 1260 (1844) tarihlerinde vefat eyledi. (II. 169)

Hasan Efendi Enderûn'dan yetişip berberbaşı olmuştu. Sonra müderris oldu. Cemaziyelâhir 1264'de (Mayıs 1848) Kudüs mollası olup sonra vefat eyledi. (II. 170)

Hasan Efendi Ayasofya vâizi olup 9 Cemaziyelâhir 1269'da (20 Mart 1853/54) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (II. 170)

Hasan Efendi Haremeyn tercümanı olup 1292'de (1875) vefat eylemiştir. Karacaahmet'e defnedildi. (II. 172)

Hasan Efendi Pürtelaş diye meşhur bir kâtip olup Kılıç Ali Paşa Camii yapılırken binaya kâtip olmuştu. Kendi de Alçakdam'da bir mescid yaptırdı ve vefatında oraya defnedildi. (II. 124)

Hasan Efendi (Ali Paşazâde) Mısır kadılarından olup 1126'da (1714) vefat etmiştir. (II. 147)

Hasan Efendi (Ankaravîzâde) Şeyhülislâm Ankaravî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, molla olup Ankara kadısı iken Cemaziyelâhir 1104'de (Şubat 1693) vefat etti. Cömert, kerim, derviş, keyif ehliydi. (II. 142; IV. 188)

Hasan Efendi (Arab İmamzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Bursa mollası olup azledilmiş olarak 1065'de (1655) vefat etti. (II. 136)

Hasan Efendi (Arabzâde) (Hacı) Sultan Ahmed Camii vâizi ve Ayasofya hatibi oldu. 13 Cemaziyelâhir 1187'de (1 Eylül 1773) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Kardeşi Emin Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 218)

Hasan Efendi (Aşçızâde) Geliboluludur. Sahn müderrisi ve Bursa kadısı olup sonra medreseye geri verildi. Nikris (gut) hastalığına tutulup emekli edildi. 942'de (1535/36) vefat etti. Bursa'da Zeyniler Tekkesi'nde medfundur. Fâzıl, âlim, kavrayışlı, zekî bir şairdir. (II. 119)

Hasan Efendi (Baş) Maliyeden yetişerek Edirne defterdarı olup serdâr yanında 995'de (1587) harbe memur oldu. 999'da (1591) ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı sânî olarak mal tahsiline memur olmuş ve 1000'de (1591/92) başdefterdar olup 1001'de (1592/93) azledilmiş ve 1003'de (1594/95) yine başdefterdar olup Mısır beyliği ile emekli olup orada vefat etmiştir. 984'de (1576) Kasımpaşa'da Eminbey Camii'ni yaptı. Mektep ve mahallesi vardır. (II. 125)

Hasan Efendi (Beyazîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) (v. 1098/1687) küçük oğludur. Müderris iken 1 Şevvâl 1129'da (8 Eylül 1717) vefat etmiştir. (I. 225)

Hasan Efendi (Börekçizâde) Müderris olup Cemaziyelevvel 1071'de (Ocak 1661) vefat etti. Oğlu, mevâlîden Mustafa Fâizî Efendi'dir. (II. 137/38)

Hasan Efendi (Burinî) Kudüs'de zuhûr edip Şam'da Rûmiye Medresesi müderrisi oldu. 1040'da (1630/31) vefat etti. Fâzıl ve üç dilde şairdi. İbn Fâriz'in *Divan*'ını şerheyledi. Başka muteber eserleri vardır. (II. 132)

Hasan Efendi (Celep) Anadolu'da Za'feranbolu ahalisinden Ebûzer oğlu Hacı Ahmed'in oğludur. "Kadıköylü" diye meşhurdur. Müderris ve molla olup Receb 1116'da (Kasım 1704) İstanbul kadısı oldu ve azilden sonra Bursa'ya sürüldü. 23 Safer 1123'de (12 Nisan 1711) vefat etti. Âlîm, ihtişama düşkündü. (II. 146)

Hasan Efendi (Çerçinzâde) Ali b. Hasan'ın oğludur. Müderris ve Âmid'de müftü olup 976'da (1568/69) vefat etti. Âlîm ve fâzıldı. (II. 121)

Hasan Efendi (Çeşmîzâde tâbii) Müderris olup Zilhicce 1106'da (Temmuz-Ağustos 1695) vefat etti. (II. 143)

Hasan Efendi (Çete) Tâhir Ağa'nın(→) kethüdâsı olup Ramazan 1280'de (Şubat 1864) vefat etmiştir. (III. 247)

Hasan Efendi (Çirecizâde) Sun'ullah b. Hüseyin'in oğludur. Müderris, mahrec ve Bursa mollası oldu. 1135'de (1722/23) vefat eyledi. Oğlu Âlim Efendi'dir(→). (II. 148)

Hasan Efendi (Dâyezâde) Müderris ve Kudüs mollası oldu. 1143 (1730/31) yılından sonra vefat etti. (II. 150)

Hasan Efendi (Derviş) (Hacı) Maliye mümeyyizlerinden olup Şa'bân 1262'de (Ağustos 1846) sergi muhasebecisi oldu. Azilden sonra 15 Receb 1264'de (17 Haziran 1848) vefat etti. Selimiye'de medfundur. (II. 170)

Hasan Efendi (Ebûlihlâs) Müderris olup 1069'da (1658/59) vefat etti. *Dürer u Gurer*'i şerhetti. (II. 137)

Hasan Efendi (Eğercizâde) Bursalı Saraçzâde dendi. Bursa'da belâgat sahiplerinden olup müderristi. 1141'de (1728/29) Bağdad kadısı oldu. 1152'de (1739/40) vefat etti. Usta şairdir. (II. 152)

Hasan Efendi (Emine Kadınzâde) Müderris ve Maraş mollası oldu. Azledilmiş olarak 1086'da (1675) vefat etti. (II. 139)

Hasan Efendi (Gözoğlu) Sa'dîye'den Taşlıburun Tekkesi şeyhiydi. 1151'de (1738/39) vefat etmiştir. (II. 151/52)

Hasan Efendi (Gülşenîzâde) Ahmed Hayâlî Efendi'nin(→) oğludur. 1005'de (1596/97) şeyh olup 1010'da (1601/02) vefat etmiştir. (II. 125; I. 93)

Hasan Efendi (Hacı) Maden kalemi başhalifesi olup 28 Rebiyülâhir 1146'da (8 Ekim 1733) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 151)

Hasan Efendi (Hacı) Anadolu kalemi serhalifesi olup 1159'da (1746) vefat etti. (II. 152)

Hasan Efendi (Hacı) Horhor Tekkesi şeyhi olup 1230'da (1815) vefat eyledi. Şeyh Ekmeleddin Efendi'nin yanına defnedildi. Bu tekke şeyhlerinden torunu Mustafa Efendi de yakın zamanda vefatla Horhor'a defnedildi. (II. 166)

Hasan Efendi (Hacı) Girit defterdarı olup 1250'de (1834/35) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (II. 169)

Hasan Efendi (Hacı) Giritli Ali Ağa'nın(→) kardeşidir. Enderûn'dan çıkma olarak 15 Cemaziyelâhir 1263'de (31 Mayıs 1847) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 563)

Hasan Efendi (Hacı) Karahisarlıdır. Müderris, Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) Kudüs mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (II. 171)

Hasan Efendi (Hacı) Kırımlıdır. Dersiâm ve müderris olup rüşdiye mekteplerinde senelerce muallim-i evvel ve maarif müfettişi ve birkaç ay kadar Dârülmuallimîn müdürü olmuş ve 13 Şa'bân 1311'de (19 Şubat 1894) maarif dairesinde vefat etmiştir. İlim ve faziletiyle "Tatar Hoca" diye şöhret almıştır. (II. 174)

Hasan Efendi (Hacı Evhad Şeyhi) Kastamonu'da Yassıköylü Osman'ın oğludur. İstanbul'a gelerek tahsil gördü ve kürsü şeyhi oldu. Nihayet Süleymaniye vâizi iken Cemaziyelâhir 1105'de (Şubat 1694) vefat etti. Âlîm ve zâhid bir pîrdi. Eserleri: *Beyzâvî*'ye hâşiye, *Mecmuatü't-Tefâsîr ve'n-Nükûl*, *Ferâiz*'e Arapça, Türkçe şerhler, ilâhîler ve şiirler. (II. 143)

Hasan Efendi (Hâfız) III. Mustafa'nın devrhânlarından olup 1181'de (1767/68) vefat eyleyip Doymazdere'ye defnedildi. (II. 154)

Hasan Efendi (Hâfız) Nu'man Paşa'nın hocası ve sarayda bulunup müderris oldu. 15 Muharrem 1198'de (10 Aralık 1783) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. Fâzıl, hattatdı. (II. 157)

Hasan Efendi (Hâfız) Sultan kethüdâsı Osman Efendi'nin kardeşi olup 1205'de (1790/91) vefat etti ve kardeşinin yanına defnedildi. (II. 160)

Hasan Efendi (Hâfız) (Gevrekzâde) Tabip olup 1180'de (1766/67) ordu hekimbaşısı oldu. Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) yerine birisini koyup İstanbul'a geldi. 10 Rebiyülevvel 1200'de (10 Şubat 1786) sertabib-i padişahî oldu. Zilka'de 1203'de (Temmuz-Ağustos 1789) Haleb mevleviyeti verilerek azledildi. 1213'de (1798/99) Edirne mollası oldu. Sonra Mekke pâyesi oldu. 1216'da (1801/02) vefat etti. Eyüp'de Şerifzâde Mehmed Molla civarında medfundur. Tıptan *Hamse-i Düsturiye*'si vardır. (II. 162)

Hasan Efendi (Hâfız) (Hacı) Boyabatlıdır. Üsküdar'da Ahmediye'de sâkin dersiâmdandı. 1 Cemaziyelevvel 1203'de (28 Ocak 1789) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 158)

Hasan Efendi (Hâfız) (Hacı) Ayasofya şeyhi olup 1230'da (1815) vefat eyledi. Mahmudpaşa'da medfundur. (II. 166)

Hasan Efendi (Hâfız) (Müderrizâde) Köprülüdür. Dersiâm ve müderristi. 1167'de (1754) vefat eylemiştir. Miskinler'e defnedildi. (II. 153)

Hasan Efendi (Halilzâde) İran'dan gelmedir. Müderris olup Muharrem 1100'de (Ekim 1688) vefat etmiştir. (II. 142)

Hasan Efendi (Hasan Kethüdâzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Yenişehir, Galata, Haleb mollası olup Zilhicce 1048'de (Nisan 1639) Haleb'de vefat etti. (II. 133; IV. 142)

Hasan Efendi (Hattat) Sultan Selim Camii vâizi olup Muharrem 1259'da (Şubat 1843) vefat etti. (II. 169)

Hasan Efendi (Hatvanîzâde) Müderris olup 1213'de (1798/99) vefat etmiştir. (II. 162)

Hasan Efendi (Hoca) Emir Buharî Camii hatibi ve şeyhidir. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (II. 153)

Hasan Efendi (Irakîzâde) İki kardeşi daha olduğundan "Üçler" diye nâm aldılar. 950'de (1543) vefat etti. Üçü birlikte Fazlîpaşa'da bir cami yaptılar. Ona Üçler Camii dediler. (II. 120)

Hasan Efendi (İmam) Kayserilidir. Yükselip 30 Zilhicce 1166'da (28 Ekim 1753) başmukataacı olmuştur. Dokuz sene bu görevde kaldı. Yeniçeri kâtibi vekili iken Zilhicce 1185'de (Mart 1772) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (II. 156)

Hasan Efendi (İsmetî tâbii) Maraş'ta Karslıdır. Hasan b. Şeyh Mehmed oğlu olup sudûrdan İsmetî Efendi oğlunun muallimi olmağla müderris, sonra Mısır ve Mekke mollası olup 1094'de (1683) Medine yolunda vefat etmiştir. Fâzıldı. (II. 140)

Hasan Efendi (Kalyonîzâde) Ahmed Necib Efendi'nin(→) torunudur. Devriye mollası olup 12 Ramazan 1255'de (19 Kasım 1839) vefat eylemiştir. (II. 169; I. 275/76)

Hasan Efendi (Kenzî) Ayaşlıdır. Halvetî olup Manisa'da Ulucami vâiziydi. 1127'de (1715) vefat etti. Ârif,

şair ve alçakgönüllüydü. İlâhileri vardır. (II. 147)

Hasan Efendi (Kınalızâde) Ali Efendi'nin oğlu olup 953'de (1546) doğmuştur. Müderris, Haleb, Mısır, Edirne, Gelibolu ve Eyüp mevleviyetlerinde bulunmuştur. Şevvâl 1012'de (Mart 1604) vefat etti. Fâzıl, âlim ve usta şairdir. *Dürer ü Gurer* hâşiyesi, makbul risaleleri ve *Tezkire-i Şuarâ*'sı vardır. Oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). (II. 127)

Hasan Efendi (Kirli Hanımzâde) Civan Kapıcıbaşı Mehmed Paşa'nın akrabasındandı. Müderris, Mekke kadısı oldu. Şa'bân 1069'da (Mayıs 1659) vefat etti. (II. 137)

Hasan Efendi (Koca) Bosnalıdır. Bâbıâlî'den yetişti. 1033'de (1623/24) birinci defa, 1038'de (1628/29) ikinci defa, 1044'de (1634/35) üçüncü defa reisülküttab olmuştur. 1048'de (1638/39) mukabeleci olup 1054'de (1644) vefat etmiş ve 60 sene kadar divanî hizmetlerde bulunmuştur. *Bedayiü'l-Vekayi*'yi tercüme ve *Ahbâru'd- Düvel* tarihini yazıp IV. Murad'a takdim eylemiştir. Hasanzâde ki, başdefterdar olup 1060 (1650) yılında azledilmiş ve sonra vefat etmiştir, bunun oğlu olmalıdır. (II. 134)

Hasan Efendi (Kolluk İmamı) (Hacı) Elmalılıdır. Muslihiddin'in oğlu olup müderristi. 1169'da (1756) vefat eylemiştir. Üsküdar'da defnedildi. (II. 153)

Hasan Efendi (Köse) Maliyeden yetişip Haremeyn başhalifesi, 1128'de (1716) Haremeyn muhasebecisi, 1130'da (1718) maliye tezkirecisi oldu. 1140'da (1727/28) vefat etmiştir. (II. 150)

Hasan Efendi (Lata) Ulemadan olup bu senelerde (1800-1810 arası) vefat etti. Kardeşi meczuplardan Hâfız Baba da ardından vefat etti. İkisi de Evrenos dede Türbesi'ne defnolundu. (II. 163)

Hasan Efendi (Lâz) Lâleli Camii'nde meşhur vâizdi. 1244'de (1828/29) atiyye-yi şahâneye mazhar olup 5 Rebiyülâhir 1249'da (22 Ağustos 1833) vefat eyledi Sultan Bâyezid civarında defnedildi. 80'lik fâzıl bir pîrdi. (II. 169)

Hasan Efendi (Ma'na) Baltacılar Ocağı'ndan yetişip baltacılar ve 1099'da (1688) kapıcılar kethüdâsı olup sonra 1105'de (1693/94) hâcegânlıkla Haremeyn muhasebecisi olmuştur. 1106'da (1694/95) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. 1108'de (1696/97) vefat edip Sinan Paşa Türbesi'ne defnedilen emekli ricâlden Hasan Tahsin Efendi bu zat olmalıdır. (II. 143)

Hasan Efendi (Mezarcızâde) Müderris olup Üsküdar'da meşhur oldu. 1301'de (1883/84) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (II. 173)

Hasan Efendi (Muabbir) Mostarlıdır. Babası Alaybeyi Ömer Bey'dir. Tahsil görüp Fâtih medreselerinden birinde oturup Nakşibendî olmuştur. Sonra 20 sene müddetle Hekim Çelebi Zaviyesi'nde oturup sonra bir zaviye şeyhi ve Vefa Camii'nde vâiz oldu. 1091'de (1680) hacca gitti. 1097'de (1686) vefat eyledi. İffetli, sâlih, 40 sene muabbir olmakla rüya yorumunda benzersizdi. Viyana muhasarasına giderken Kara Mustafa Paşa'nın gördüğü rüyayı tabirde sağ gelmeyeceğini söylemiş, adı geçen bunu Edirne'den İstanbul'a sürmüş ancak kendisi de dönmemiştir. (II. 141)

Hasan Efendi (Müferrih Zat) Müderris, Bosna mollası oldu. Şevvâl 1139'da (Mayıs-Haziran 1727) vefat eyledi. (II. 150)

Hasan Efendi (Narhçı) Kara Mustafa Paşa'nın adamlarından olup başmuhasebeci, arpa emini ve Şevvâl 1053'de (Aralık 1643) tersane emini oldu. Muharrem 1054'de (Mart 1644) Rodos'a sürülüp orada katlolundu. Cesur, cebbar, işbilirdi. Bunun damadı Hasan Efendi dahi yeniçeri kâtibi olmuştur. Oğlu mevâlîden Kasım Efendi'dir. (II. 134)

Hasan Efendi (Nefâyisî) Karagümrük'de kethüdâ Canfedâ Kadın'ın yaptığı camiye vâiz ve şeyh oldu. 1020'de (1611) vefat etti. Nureddinzâde müridlerinden ve ermiş sayılanlardandı. (II. 129)

Hasan Efendi (Peykî) Maliyeden yetişip ruznâme-i sânî, 1185'de (1771/72) başmukataacı, sonra defter emini ve 1190'da (1776) şıkk-ı evvel defterdarı oldu. 16 Ramazan 1192'de (8 Ekim 1778) azlolundu. Şevvâl 1193'de (Ekim 1779) ikinci defa defter emini oldu. 1194'de (1780) surre emini olup Rebiyülevvel 1195'de (Mart 1781) ikinci defa defterdar oldu. 17 Ramazan 1196'da (26 Ağustos 1782) azledildi. 10 Şevvâl'de (18 Eylül) tersane emini, 1198'de (1784) üçüncü defa defter emini, Şevvâl 1199'da (Ağustos 1785) başmuhasebeci, Zilhicce'de (Ekim) dördüncü defa defter emini, 10 Receb 1200'de (9 Mayıs 1786) üçüncü defa defterdar olup Safer 1201'de (Kasım-Aralık 1786) azledildi. Rebiyülevvel 1201'de (Ocak-Şubat 1787) tevkiî, 12 Şa'bân'da (30 Mayıs) kethüdâ-yı sadr-ı âlî oldu. 19 Safer 1202'de (30 Kasım 1787) azledildi. Receb 1202'de (Nisan 1788) ruznâme-i evvel, Şa'bân 1203'de (Mayıs 1789) ikinci defa kethüda-yı sadr-ı âlî, Ramazan'da (Haziran) beşinci defa defter emini, 10 Rebiyülevvel 1204'de (28 Kasım 1789) üçüncü defa kethüdâ olup Cemaziyelevvel'de (Ocak-Şubat 1790) azledildi. Cemaziyelâhir 1206'da (Şubat 1792) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Esham icat eylemek gibi tasarruf ile mali işlerde muvaffak olduğundan herkes takdir etmişti. Gayet sert mizaçlıydı. (II. 161)

Hasan Efendi (Resûl Damadı) Kastamonulu Seyyid Şa'bân Efendi'nin oğludur. Cemaziyelevvel 1101'de (Şubat 1690) vefat etti. (II. 142)

Hasan Efendi (Saka) Kirmanlıdır. 1004'de (1595/96) maktul Ferhâd Paşa'nın inşa eylediği medreseye müderris oldu. 1033'de (1623/24) vefat etti. Sâlih ve dindardı. (II. 130)

Hasan Efendi (Salbaş) Müderris olup 1039'da (1629/30) vefat etti. Oğlu Salbaşzâde Abdurrahman Sabrî Efendi'dir(→). (II. 132)

Hasan Efendi (Samsunî) Abdüssamed'in oğludur. Molla Husrev'den okudu. Sahn müderrisi ve II. Mehmed'in (Fâtih) mualimi oldu. Bir aralık İstanbul kadısı da oldu. 891'de (1486) vefat etti. Hattat olup *Sıhah* lugatini padişaha yazdı. Bazı eserleri vardır. Oğlu Muhyiddin Mehmed Efendi'dir(→). (II. 118)

Hasan Efendi (Sayyâdîzâde) Haleb şeyhlerinden ve Seyyid Ahmed Rıfâî evlâdından olarak tekkesinde şeyh oldu. Bir aralık İstanbul'a gelip tekrar Haleb'e dönmüş ve 6 Muharrem 1312'de (10 Temmuz 1894) vefat eyle-

miştir. Seyyidlerden, ilim ve fazilet sâhibiydi. Oğulları, sudûrdan Ebûlhüdâ Mehmed Efendi ile Nureddin Efendi ve Abdürrezzak Efendi'dir. (II. 174)

Hasan Efendi (Seyyid) Yeniçeri kalemi büyük kesedarı olup 23 Ramazan 1172'de (20 Mayıs 1759) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. Oğlu Hacı Halil Efendi'dir(→). (II. 154)

Hasan Efendi (Seyyid) Serlevha-i yemin kadılardan olup Şevvâl 1198'de (Ağustos-Eylül 1784) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (II. 157)

Hasan Efendi (Seyyid) Şeyh olup 1207'de (1792/93) vefat eyledi. Miskinler'de medfundur. (II. 166)

Hasan Efendi (Seyyid) Muhsinzâde Mehmed Paşa'nın imamıdır. Müderris olup 1200'de (1786) Erzurum mollası olarak Filibe pâyesi verildi. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (II. 160)

Hasan Efendi (Şamdancı) Bir mescid ve oğlu Osman Çelebi, yakınında bir mektep yaptılar. Lâkin Malcı Mehmed Efendi minber koyunca bu mescide "Malcı" dendi. (II. 128)

Hasan Efendi (Şeyh Hızır Efendizâde) Ayasofya şeyhi ve vâizi olup 1145'de (1732/33) vefat etmiştir. (II. 151)

Hasan Efendi (Şeyh Hızır Efendizâde) Ayasofya şeyhi iken 1172'de (1758/59) vefat etmiştir. (II. 151)

Hasan Efendi (Şeyh Selâmîzâde) Defterdar vekili Dayı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Kudüs mollası olup 26 Ramazan 1141'de (25 Nisan 1729) vefat etti. Oğlu Şemseddin Mehmed Efendi'dir(→). (II. 150)

Hasan Efendi (Şeyhzâde) Şeyh Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup mevleviyetle ordu kadısı oldu. 15 Muharrem 1172'de (18 Eylül 1758) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 153)

Hasan Efendi (Terâkimezâde) Mîrimîran oldu. 1187'de (1773) Babadağı bozgunundan sonra vefat etmiştir. (II. 156)

Hasan Efendi (Tezkireci) Mora'da Anaboluludur. Müderris olup 15 Cemaziyelâhir 1139'da (7 Şubat 1727) vefat etti. (II. 150)

Hasan Efendi (Tophanelizâde) Mahmud Efendi'nin(→) torunlarındandır. Süvari halifesi olup Şa'bân 1222'de (Ekim 1807) vefat eylemiştir. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 326)

Hasan Efendi (Ukaylezâde) Hekimoğlu Ali Paşa'ya mensup olup Mekke'den geldi ve adı geçenin camii yapılmaktaydı. Vefatında (1730'lar) paşanın türbesi içine defnedildi. (II. 152)

Hasan Efendi (Uzun) Konya'da Payaklı İsmail'in oğludur. Müderris ve molla olup sonra İstanbul pâyesiyle emekli oldu. 24 Şevvâl 1081'de (6 Mart 1671) vefat etti. Fazilet ve kemâlinden dolayı "Fâzıl" lakabı verildi. Lâkin telif ve tasnifte bulunmadı. Oğlu Yahyâ Efendi'dir. (II. 139)

Hasan Efendi (Ümmî Sinanzâde) Şeyh Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kürkçübaşı Tekkesi şeyhi ve sonra Fâtih Camii vâizi oldu. Şevvâl 1088'de (Aralık 1677) vefat eyledi. Şehremini yakınında medfundur. Müfessir olup emiş sayılanlardandır. (II. 140; III. 110)

Hasan Efendi (Ümmî Sinanzâde) Ümmî Sinan evlâdının sonuncusudur. Zaviye şeyhi iken 1210'da (1795/96) vefat etti. Mürşid ve atasının yolunda olduğundan şeyhlerin çelebi-

siydi. Yerine Halvetîye'den Mustafa Efendi geçti. (II. 161)

Hasan Efendi (Voyvodazâde) 1152'de (1739/40) vefat eden Voyvada Hasan Ahmed Ağa'nın oğludur. Müderris ve kadı olup 1192'de (1788) vefat etmiştir. Kendi kardeşi olup 1183'de (1769) vefat eden İbrahim Molla'nın muallimi İbrahim Efendi, 1185'de (1771) vefat etmiştir. Hepsi Üsküdar'da medfundur. (II. 156)

Hasan Efendi (Yekçeşm) Yeniçeridir. Yetişip sekbanbaşı oldu. 1043'de (1633/34) ayrıldı. Daha sonra vefat eyledi. (II. 133)

Hasan Efendi (Zülâlî) Arnavuttur. Deli Hüseyin Paşa silahdarı Delviyeli Ali'nin oğludur. 1106'da (1694/95) müderris, 1125'de (1713) Yenişehir, 1130'da (1718) Bursa, sonra Mekke mollası oldu. Zilhicce 1141'de (Temmuz 1729) İstanbul kadısı olup 1142'de (1729/30) ayrıldı. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) Anadolu kazaskeri oldu. 1144'de (1731/32) azledilip Resmo'ya sürülerek ecel-i kazaya uğradı. Şairdir. (II. 151)

Hasan Efendizâde *bak.* Aziz Efendi; Emin Mehmed Efendi; Necib Ahmed Efendi

Hasan Emir Efendi Niksarî Sinan'ın oğludur. Müderris, Haleb, Mekke, Bursa ve Edirne kadısı oldu. 13 sene ayrılmadan görev yapıp Safer 971'de (Eylül-Ekim 1563) emekli oldu. 975 Kurban Bayramı gecesi (6 Haziran 1568) vefat etti. Âlîm, âbiddi. Hatta Mekke'de hediye olarak kendisine 20 bin filori arzolundukça reddeyledi. Oğlu Seyyid Ahmed Paşa'dır. Bir oğlu da Suûdî Mehmed Efendi olup onun oğlu Kadrî Çelebi'dir. (II. 121)

Hasan Fâhir Efendi Haremeyn müfettişi başkâtibi olup Haraççı Mescidi'ne minber koydu. Bu senelerde (1720'ler) vefat eyledi. (II. 150)

Hasan Fehmî Efendi Akşehirlidir. Vidinli Mustafa Efendi'den tahsil eyledi. Dersiâm ve müderris olup Yahyâ Efendi'nin yerine reis vekili oldu. Şehzâdeliğinde Sultan Abdülaziz'e muallim oldu. Zilhicce 1279'da (Mayıs-Haziran 1863) defaten Mekke pâyesi, Receb 1280'de (Aralık 1863) Anadolu pâyesi ve ardından Rumeli pâyesi olmuştur. 5 Muharrem 1285'de (28 Nisan 1868) şeyhülislâm oldu. Receb 1288'de (17 Eylül 1871) ayrıldı. 4 Cemaziyelâhir 1291'de (19 Temmuz 1874) ikinci defa şeyhülislâm oldu. 13 Rebiyülâhir 1293'de (8 Mayıs 1876) azledildi. 11 Zilka'de 1295'de (6 Kasım 1878) Medine'ye gidip orada 1298 (1881) ortalarında vefat eyledi. Âlîm, fâzıl, zengin ve uysaldı. Oğlu sudûrdan Ali Haydar Efendi'dir. (II. 172)

Hasan Ferdî Efendi Sivaslıdır. Silahdar Halil Paşa'nın mektupçuluğundan ve kethüdâ kaleminden yetişip başhalife ve Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1786) kethüdâ kâtibi oldu. 1202'de (1787/88) ruznâme-i evvel, sonra rikâb çavuşbaşısı ve Cemaziyelevvel 1204'de (Ocak-Şubat 1790) yine ruznâme-i evvel oldu. 1206'da (1794/95) Ali Paşa kethüdâsı olmakla mahpus oldu. Bırakıldıktan sonra yine Anadolu muhasebecisi ve 1217'de (1802/03) defter emini, sonra başka görevlerle kayrılıp 1223'de (1808) baruthane nâzırı olup 1230'da (1815) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. İşgüzardı. (II. 163/64)

Hasan Hakkı Paşa İşkodralı Mustafa Paşa'nın oğludur. Muharrem 1242' de

(Ağustos 1826) İşkodra'da doğmuştur. 1245'de (1829/30) mîrimîranlık ihsan olundu. 1262'de (1846) sânîye ile mektubî-i hariciye kalemine çerağ olunmuştur. 1272'de (1855/56) ûlâ sânîsi ve 1274'de (1857/58) ûlâ evveli olmuştur. 1278'de (1861/62) Midilli, 1280'de (1863/64) Rodos, 1282'de (1865/66) Biga ve o sene Varna, 1284'de (1867/68) Kütahya ve 1288'de (1871) İzmit, 1289'da (1872) Niğde, ardından Hersek, 1291'de (1874) Filibe ve 1292'de (1875) bâlâ ile Mamuretülaziz mutasarrıflıklarına atandı. Zilhicce 1293'de (Aralık 1876/Ocak 1877) vezirlikle Van valisi ve 1302'de (1884/85) Selânik valisi olup 1304'de (1886/87) Nâfia Komisyonu azası olmuştur. Muharem 1305'de (Eylül-Ekim 1887) Haleb valisi olup Receb 1307'de (Şubat-Mart 1890) azledilmiş, Zilhicce 1311'de (Haziran 1894) ikinci defa Haleb valisi olup Cemaziyelevvel 1313'de (Ekim-Kasım 1895) azledilmiş ve 4 Zilhicce 1313'de (17 Mayıs 1896) vefat eylemiştir. Arapça, Farsça ve Fransızca bilir, nesir ve nazma muktedir, şair, zekî, yumuşak huylu ve tedbirliydi. (IV. 851)

Hasan Hakkı Paşa (Kel) Tokatlıdır. Yükselip miralay, livâ ve ferik olmuştur. 1254'de (1838) Kıbrıs muhafızı, 1255'de (1839) Aydın ve sonra Teke ve Hamid feriki olup ordular teşekkülünde Anadolu erkânından oldu. Muharrem 1262'de (Ocak 1846) vezirlikle Adana valisi, Ramazan 1263'de (Ağustos 1847) Konya valisi oldu ve Zilhicce 1265'de (Ekim-Kasım 1849) azledildi. Yolda gelirken kaza müdürlerinden Velî Ağa'yı bir kusurundan dolayı dövünce vezirliği kaldırılarak Tokat'a sürüldü. Sürgün yerinde hânedanından biri "Hasan Ağa" demekle onu da dövünce sürgün yeri değiştirilmişti. 1270'de (1853/54) vezirliği geri verilerek Şumnu mevkii ikinci kumandanı oldu. 1271'de (1854/55) orada vefat eylemiştir. Sinirli, sert ve cesurdu. (II. 170/71)

Hasan Halife II. Bâyezid'in bina emini olup 919'da (1513) vefat etti. Yaptığı mescidine defnedildi. Bu mescide Eminbey Mescidi denirdi. (II. 119)

Hasan Halife Enderûnludur. Yükselip musâhib-i padişahî oldu. Olağanüstü bir teveccühe mazhar oldu. 1041'de (1631/32) yeniçeri ağası olup bir-iki ay geçince Hâfız Paşa'nın şehâdetinde eşkiya bunu da isteyip katlettiler. (II. 132/33)

Hasan Hamdî Efendi Beşiktaşlı Hasan Zühdî Efendi'nin oğlu olup dersiâm müderrislerindendi. 1302'de (1884/85) vefat edip Maçka'da defnolunmuştur. (II. 173)

Hasan Hayrî Paşa Mekteb-i Bahriye'ye 1261'de (1845) girmiş, çıktıktan sonra Tersane-i Âmire'de ve gemilerde bulunmuştur. 1289'da (1872) livâlıkla Girit'de Suda limanı kumandanı olup birkaç sene sonra Tersane'ye dönerek önemli hizmetlerde çalışıp 1300 (1883) tarihlerinde Şûrâ-yı Bahriye reisi olmuştur. 1 Zilhicce 1310'da (16 Haziran 1893) vefat etti. Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Tekkesi kabristanına defnedilmiştir. Lisan bilir ve mizaha düşkün, teknik konularda bilgiliydi. (II. 174)

Hasan Hayrî Paşa Yozgatlıdır. Mektepten yetişip asker zâbiti olmuş ve livâ ve ferik olarak geçen savaşta (1877/78 Osmanlı-Rus Savaşı) güzel hizmeti görülmüş ve sonra Selânik kumandanı olup 1307'de (1889/90) Erzu-

rum valisi olarak 1309'da (1891/92) ayrılmış ve 23 Zilhicce 1311'de (27 Haziran 1894) vefat eylemiştir. (II. 174)

Hasan Hilmî Efendi Nakşibendî şeyhi olup 1248'de (1832/33) vefat etti ve Unkapanı'na defnedildi. (II. 169)

Hasan Hoca Karasilidir. Emir Sultan yerine Bursa'da şeyh olup bir müddet sonra vefat eyledi. (II. 118)

Hasan Hüsnî Bey (Hekimzâde) Ali Rızâ Bey'in torunu olup müderris ve bilâd-ı hamse mollası oldu. 1296 (1879) tarihlerinde vefat eyledi. (II. 172)

Hasan Hüsnî Paşa Girit valisi Mustafa Nâilî Paşa'nın oğludur. Babasının sâyesinde mîrimîran olup Cemaziyelâhir 1273'de (Şubat 1857) Belgrad muhafızı, Muharrem 1274'de (Eylül 1857) Filibe mutasarrıfı ve sonra Kandiye, Rebiyülevvel 1275'de (Ekim 1858) Biga, 1278'de (1861/62) Kastamonu, sonra Rodos ve Canik mutasarrıfı oldu ve Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) azledildi. 3 Safer 1290'da (2 Nisan 1873) vefat etti. Kâşgarî Dergâhı'nda medfundur. (II. 171)

Hasan Kabaduz Ahmed Sârbân'ın halifesi bir şeyhtir. 1000'de (1592) vefat etti. Bursa'da medfundur. (II. 124)

Hasan Kâfî Efendi Akhisarlıdır. Müdderis ve kadı oldu. 1025'de (1616) vefat etti. Âlîm, fâzıl, şair ve dindardı. 30 sene kadar oruç tuttu. 20 sene kadar her üç günde bir iftar eyledi ve gömlek yerine kara deri giyip riyâzet ve ibadet eyledi. Gayet müteşerri idi. Zamane şeyhlerini kınardı. "İbadet ve riyâzetle kerâmet tahsili mümkün olsa biz ederdik" derdi. Nevâbâd diye bir kasaba kurup cami, mektep ve medrese yaptı. Camii hariminde medfundur. Dört cilt *Kudurî Şerhi*, usûl ilminde bir metin, *Meânî Şerhî*ne şerh ve metin ve çoğu ilimlerde müstakilen tasnifler ve risaleler yazmıştır. (II. 130)

Hasan Kâmî Bey Giritli Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur. Kırk sene kadar tercüme kalemi halifelerinden olup sonra pasaport müdürü ve mütemayiz olmuştu. 3 Şa'bân 1307'de (25 Mart 1890) vefat etti. Yetenekli, yumuşak huylu ve bekârdı. (II. 173)

Hasan Kapdan (Hacı) Liman reisi olup 1162'de (1749) vefat eyledi. Doymazdere'de medfundur. (II. 153)

Hasan Kâzım Paşa Hanım Sultanzâdelerdendir. Sultan Abdülmecid'e çavuş, yâver ve mabeyinci olmuştur. Sonra mâbeynci İzzet Paşa'ya damad olup askerlikten yetişerek erkân-ı harp mîrlivâsı oldu. 1301 (1883/84) yılında çağırıldığında şuurunu kaybederek kendisini gemiden atmış ve kurtulamayıp vefat etmiştir. Tabip kaymakamlıklarından Hüsnî Bey kendisinin büyük kardeşi olup haylice evvel vefat etmiştir. (II. 173)

Hasan Kelâmî Paşa Kapıcıbaşı ve mîrimîranlıkla Alâiye mutasarrıfı oldu. 1240'da (1824/25) vezirlikle Hamid sancağı ilâve edildi. 1244'de (1828/29) Boğaz ve civarı muhafızı olup 1245'de (1829/30) Bolayır'da vefat etti. Mansıbı, mütesellimliklere taksim edilip binlerce kese borcu kaldı. (II. 167)

Hasan Kethüdâzâde *bak.* Hasan Efendi

Hasan Molla Meşhur Karahisarî Ahmed Şemseddin'in kölesi bir Çerkesdir. Süleymaniye Camii yazılarını yazmıştır. Efendisini babası makamına koyup imzasını "Hasan b. Ahmed"

koymuştur. 1002'de (1593/94) vefat etti. Sütlüce'de medfundur. (II. 124)

Hasan Mutavvelî Efendi Trabzonludur. Müderris, İzmir mollası oldu. Zilhicce 1108'de (Haziran- Temmuz 1697) vefat etti. Yumuşak huylu, edip ve ilm-i maâni ile uğraşırdı. (II. 143)

Hasan Müftî Efendi Şeyhülislâm Yenişehirli Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 14 Rebiyülâhir 1127'de (19 Nisan 1715) vefat etti. (III. 377)

Hasan Nâzım Efendi Muhacirlerden olup Ağbal Mehmed sülâlesindendir. Müderris olup 1278'de (1861/62) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedildi. Fâzıldı. (II. 171)

Hasan Necmeddin Efendi Alacahisarlıdır. Bahadır Bey oğlu ve Sofyalı Bâlî Efendi halifesi Şeyh Mehmed'in oğludur. İstanbul'a gelip ilim öğrendi. Gülşenî şeyhi Hasan Zarifî'den el alıp Samako'da şeyh oldu. Sonra Mısır'a gitti. 985'de (1577) Koca Mustafa Paşa Zaviyesi'nde şeyh oldu. Birkaç defa hacca gidip oradan karayoluyla Mekke'ye ve Yemen'e gitti. 12 Rebiyülevvel 1019'da (4 Haziran 1610) İbrim menzilinde vefat etti. Âlîm, iyi bir vâizdi. Müfessir ve indirilen kutsal kitapların hepsi hatırındaydı. Hz. Muhammed'in doğduğu geceyi ihya mutadıydı. O gecede minarelerde kandil yakmayı III. Murad devrinde (1574-1595) bunlar başlatmış, padişah beğenince bütün Osmanlı ülkesine yayılmıştır. Ermiş sayılanlardandır. Sonra bu tekkeye oğlu Kirâmeddin Efendi şeyh olmuştur. 1051'de (1641/42) 38 yaşında vefat etmiştir. Diğer oğlu Alâeddin Efendi 1091'de (1680) vefatında oğlu Nureddin Efendi şeyh olup 1162'de (1749) vefatında oğlu Kutbeddin Efendi, 1175'de (1761/62) vefatında torunu Alâeddin Efendi 40 günde vefatıyla yerine Balat şeyhi Hâşim Efendi, 1199'da (1785) vefatında Şeyh Feyzullahzâde diğer Hâşim Efendi şeyh olup 1232'de (1817) vefat eyledi. Hasan Necmeddin Efendi'nin halifesi Amasyalı Hasan Efendi ulemâdan olup ziraatle geçinir, sadaka ve vazife kabul etmez takva sahiplerindendi. 1020'de (1611) ölmüştür. (II. 129)

Hasan Nurî Efendi (Balat Şeyhi) Eyüp türbedarı Abdülhâlikzâde Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Müderris olup Koca Mustafa Paşa Tekkesi şeyhi Necmeddin Hasan Efendi'nin kız kardeşinin kocası olduğundan orada bir hücrede münzevi olup Kirâmeddin Efendi'ye mürid oldu. 1074'de (1663/64) Balat'da Ferruh Kethüdâ Tekkesi şeyhi oldu. Muharrem 1100'de (Kasım 1688) vebadan vefat etti. Yâvedud'da medfundur. Yaşı 70'di. Kâmil bir şeyhti. İlâhî ve şiiri vardır. (II. 142)

Hasan Paşa II. Bâyezid'in beylerinden olup mîrimîran olmuştur. 917'de (1511) malını eşkıya gasbeyledi. Sonra vefat etti. (II. 119)

Hasan Paşa II. Bâyezid'in hizmetlilerinden olup sarayda yetiştikten sonra Konya beylerbeyi olmuştur. 909'da (1503/04) Anadolu, 911'de (1505/06) Rumeli beylerbeyi oldu. Bir aralık azledildiyse de yine aynı göreve getirildi. 920 de (1514) Çaldıran savaşında şehid olmuştur. Gayretli, akıllı ve edipdi. (II. 119)

Hasan Paşa Herseklidir. Arabistan, Mısır ve Yemen'e gidip silahşorlük öğrendi. 924'de (1518) Bosna mutasarrıfı oldu. 933'de (1526/27) Temeşvar beylerbeyi olup 940 (1533/34) ta-

rihlerinde vefat etmiştir. Gazâları çok olduğundan "Gazi" diye lâkaplanmıştı. Cesur, sâdık gayretliydi. (II. 119/20)

Hasan Paşa Kapıcıbaşı olup, Muharrem 969'da (Eylül 1561) yeniçeri ağası olup, 3 Zilhicce 970'de (24 Temmuz 1563) Rumeli valisi oldu. Zilhicce 973'de (Haziran-Temmuz 1566) vefat etti. Bir hizmete muvaffak olmadı. (II. 120/21)

Hasan Paşa Enderûnîdir. Çakırcıbaşı olup sonra çerağ olundu. Bu sırada İran sefiri olup döndükten sonra beylerden olmuştur. 969'da (1561/62) Şah Sultan'la evlendi. 971'de (1563/64) Bosna valisi olup 976'da (1568/69) ayrılmış, 978'de (1570/71) Rumeli beylerbeyi olup sonra kubbe veziri olmuştur. 20 Ramazan 981'de (13 Ocak 1574) ansızın vefat etmiştir. Silahşor, kerim, akıllı, cömert ve söz ustasıydı. Çakırcıbaşılığında yaptığı mescidi o nâmla meşhur oldu. (II. 121/22)

Hasan Paşa Rus diye meşhur oldu. Mısır taraflarında hizmette bulunduktan sonra Yemen'in yarısına vali olup Murad Paşa'dan sonra tamamını tasarruf eylemiştir. Bir aralık azledildiyse de Özdemiroğlu Osman Paşa'dan sonra ikinci defa vali oldu. Sonra azledilmiş ve 990 (1582) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 122)

Hasan Paşa Cerce beyliği ile Mısır'a gönderildiyse de oturmak nasip olmadı. 996'da (1588) Lahsa beylerbeyi olarak orada vefat eylemiştir. (II. 123)

Hasan Paşa Kaptan Hayreddin Paşa'nın oğlu olup annesi tarafından seyyidliği vardır. Babasıyla harplerde bulundu. Hadım Hüseyin Paşa'dan sonra Cezâyir beylerbeyi oldu. 971'de (1563/64) Fas şehirlerini zapteyledi. 979'da (1571/72) Çeşme Vak'ası'nda bulunup sonra kurtuldu. Sonra Şevvâl 995'de (Eylül 1587) Tunus valisi olup 1000'de (1592) vefat etti. Oğlu Mehmed Bey'dir. (II. 124)

Hasan Paşa Enderûnludur. Mîrahûr-ı sânî ve mîrahûr-ı evvel oldukdan sonra 1001'de (1592/93) Kefe beylerbeyi olmuştur. 1003'de (1594/95) Musul beylerbeyi ve nihayet Şam valisi olup 1010'da (1601/02) orada vefat eylemiştir. (II. 126)

Hasan Paşa Çerkesdir. Yiğitlerden olup bey ve sonra beylerbeyi oldu. 1034'de (1624/25) Karaman ve sonra Musul valisi oldu. 1035'de (1625/26) İran harbinde şehid oldu. (II. 131/32)

Hasan Paşa Rizeli Abdullah Paşa'nın oğludur. Maliyeden yetişip Haleb defterdarı oldu. 1022'de (1613) Habeş beylerbeyi oldu ve Haremeyn-i Muhteremeyn kisvelerini giydirmeye memur edildi. 1026'da (1617) başdefterdar oldu. 1027 (1618) başlarında azledilip az müddette ikinci defa atandı. 1028'de (1619) azledildi. 1030'da (1621) Anadolu beylerbeyi oldu. Sonra Trabzon beylerbeyi olup harpde bulundu. 1036'da (1627/28) İran'a esir oldu. Orada vefat etti. Tedbirliydi. (II. 132)

Hasan Paşa (پنتر) Beylerden olup 1068' de (1658) Ankara valisi oldu. (II. 136)

Hasan Paşa Murad Paşa silahdarı olup kapıcıbaşı ve mîrimîran oldu. 1078'de (1667/68) Rumeli valisi olarak o sene şehid oldu. (II. 139)

Hasan Paşa Enderûnludur. Yükselip çukadar-ı şehriyâri oldu. Sonra vezirlikle 1072'de (1661/62) Diyarbekir valisi oldu. 1074'de (1663/64) azledilmiş ve sonra Mora, 1078'de (1667/68) Cidde, Cemaziyelâhir 1079'da (Kasım

1668) Bolu ve Cemaziyelâhir 1082'de (Ekim 1671) ikinci defa Mora, ardından Diyarbekir, 1083'de (1672/73) Trabzon, 1084'de (1673/74) Bağdad, 1085'de (1674/75) Basra ve azledildikten sonra 1086'da (1675) ikinci defa Basra valisi oldu. 1088 (1677) tarihine doğru vefat eylemiştir. Güçlü bir idareciydi. (II. 139)

Hasan Paşa Arnavutdur. 1106'da (1694/95) İşkodra mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eyledi. Oğlu meşhur Mahmud Paşa'dır. (II. 143)

Hasan Paşa Boşnaktır. Topal Hüseyin Paşa'nın kethüdâsı olup 1108'de (1696/97) mîrimîranlıkla Şehrizor mutasarrıfı oldu. Bu senelerde vefat etti. (II. 144)

Hasan Paşa Bosnalıdır. Ocaktan yetişip 1114'de (1702/03) seksoncubaşı, Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) sekbanbaşı ve ardından yeniçeri ağası oldu. Receb 1115'de (Kasım 1703) azledildi ve Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) paşalıkla Bursa mutasarrıfı oldu. 1117'de (1705/06) emekli oldu ve sonra vefat etti. (II. 145)

Hasan Paşa Bosnalıdır. Beyazîzâde mektupçusu olarak müderris, sonra Bağdad mollası oldu. 21 Cemaziyelevvel 1121'de (29 Temmuz 1709) vefat etti. (II. 145/46)

Hasan Paşa Boşnaktır. Sırasıyla beylerbeyi pâyesi olmuş ve bir aralık itham edilerek Rodos'a sürülmüştür. 1127'de (1715) vefat etti. (II. 147)

Hasan Paşa Kürttür. Yeniçeriden yetişip kul kethüdâsı ve azilden sonra Cemaziyelâhir 1123'de (Temmuz-Ağustos 1711) sekbanbaşı, Şevvâl 1125'de (Ekim-Kasım 1713) yeniçeri ağası, 1127'de (1715) ağalıktan azledilip Moton muhafızı ve sonra 1129'da (1717) Niğbolu muhafızı olmuştur. Oralarda vefat etti. (II. 148)

Hasan Paşa Genç Ali Paşa'nın kethüdasıdır. 1130'da (1718) Rakka beylerbeyi olup sonra o görev tekrar paşasına verilmekle bu yine kethüdâ olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (II. 149)

Hasan Paşa Erzurumludur. Müteferrika olup 1127'de (1715) Cidde beyi olmuştur. 1131'de (1719) azledilmiş ve vefat etmiştir. (II. 148)

Hasan Paşa Abdî Paşa'nın kethüdâsı olup kapıcıbaşı, sonra Sakız muhassılı ve mîrimîran oldu. Safer 1136'da (Kasım 1723) Ohri muhafızı, o sene Cemaziyelâhirinde (Mart 1724) Mora muhafızı ve Şa'bân 1137'de (Nisan-Mayıs 1725) Ağrıboz muhafızı oldu. Sonra İşkodra eklendi. Sonra vefat etti. (II. 149)

Hasan Paşa Peçuyludur. Zilhicce 1140'da (Temmuz 1728) Kirman valisi oldu. Sonra orasını Aceme teslim etmekle Musul valisi, Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) Alâiye ve 1145'de (1732/33) Yenişehir mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eylemiştir. Cesurdu. (II. 151)

Hasan Paşa İshak Paşazâde Hacı Ahmed Paşa'nın oğludur. 1173'de (1759/60) babası katlolundukda kendisi hayatta bırakılmıştır. 1174'de (1760/61) mîrimîran rütbesiyle Çıldır valisi olup 1175'de (1761/62) vezirlikle Gürcistan seraskeri oldu. 1178'de (1764/65) azledildi. 1181'de (1767/68) Köstendil ve Selânik valisi olup 1183'de (1769) Özi ve Hotin muhafızı oldu. O senenin Rebiyülâhirinde (Ağustos) yaralanıp üçüncü gü-

nü, yani ayın 15'inde (18 Ağustos 1769) vefat eylemiştir. Terbirliydi. Oğulları İshak Paşa ve Mehmed Sâbit Paşa'dır. (II. 155)

Hasan Paşa Süleyman Paşa'nın kethüdasıdır. 1190'da (1776) Mardin voyvodası iken vezirlikle Şehrizor ve Rakka valisi olup Kürdistan taraflarında İran'la harbetti. Ramazan 1192'de (Eylül-Ekim 1778) Bağdad ve Basra valisi olup Rebiyülevvel 1193'de (Nisan-Mayıs 1779) Diyarbekir valisi oldu. Üç-dört ay sonra vefat etti. (II. 157)

Hasan Paşa İstanköylüdür. İstanbul'da okuyup Hâşim Ali Bey'e intisap eyledi. O zaman İmam Sarımsakçızâde Mustafa Efendi'ye kethüdâ olup sonra Moldovanî Ali Paşa'ya Kütahya'da kethüdâ oldu. Seraskerliklerinde Receb 1183'de (Kasım 1769) kapıcıbaşılıkla başbaki kulu oldu. Çok geçmeden paşanın azlinde Silistre mübayaasına memur oldu. Doğruluk ve bağlılık göstermekle Receb 1184'de (Ekim-Kasım 1770) mîrimîran rütbesiyle Teke mutasarrıfı oldu. Dağıstanlı Ali Paşa'nın maiyetine memur oldu ve ardından vezirlik verildi. Receb 1185'de (Ekim 1771) Silistre ve arpalıkla Bursa sancağı ve 1187'de (1773) Özi muhafızı olup Silistre muharebelerinde cesaret gösterdi. Sonra Belgrad valisi, 1190'da (1776) Mora valisi oldu ve 1191'de (1777) azilden sonra vezirliği kaldırıldı. 1192'de (1778) vezirliği geri verilerek Aydın ve aynı yıl Rakka, 1194'de (1780) İçel, Rebiyülevvel 1195'de (Mart 1781) Silistre valisi olup Zilhicce 1195'de (Kasım-Aralık 1781) vefat etti. Akıllı, hünerli, yiğit, insan-ı kâmildi. (II. 157)

Hasan Paşa Hac emiri Osman Sâdık Paşa'nın oğludur. 1197'de (1783) kardeşi Derviş Paşa'nın yerine Trablusşam mutasarrıfı oldu. Azilden sonra Şam'da vefat etmiştir. (II. 158)

Hasan Paşa Çerkesdir. Cesur olmakla Rusya savaşlarında fevkalâde yararlık gösterdi. Muharrem 1187'de (Nisan 1773) mîrimîranlık verildi. Cemaziyelevvel 1188'de (Temmuz 1774) hizmetleri artınca vezirlik verildi. Savaştan sonra vezirliği ibka olunanlar sırasında kalıp İçel sancağı, 1191'de (1777) Maraş, sonra A'zaz ve Kilis sancakları ve sonra Haleb ve Şevvâl 1193'de (Ekim 1779) Trabzon, Rebiyülevvel 1195'de (Mart 1781) Sivas ve buradan İçel mutasarrıfı olup 1196'da (1782) vezirliği kaldırıldı. Cemaziyelevvel 1197'de (Nisan 1783) Adana valisi, Ramazan 1198'de (Temmuz-Ağustos 1784) İçel eklenmesiyle Konya, Cemaziyelâhir 1199'da (Nisan 1785) Kandiye, Şevvâl'de (Ağustos) Adana, sonra Ohri, Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) Ağrıboz muhafızı olup 1202'de (1787/88) orduya memur olmuş ve savaşlarda cesaret gösterip güzel hizmeti görülmüş ve Cemaziyelâhir 1203'de (Mart 1789) vefat etmiştir. (II. 158)

Hasan Paşa Dağıstanlıdır. Cezâyir'de sivrilerek Cezâyir dayısı olup Şa'bân 1206'da (Nisan 1792) Dehran'ı fethetmekle Cezâyir beylerbeyi oldu. Muharrem 1213'de (Haziran-Temmuz 1798) vefat eyledi. Cesurdu. Yerine oğlu geçti. Kardeşi Ali Paşa'dır. (II. 161/62)

Hasan Paşa Zihnelidir. Yükselerek kapıcıbaşı oldu. Serveti olmakla ordu defterdarı ve kıla' tamiri memuru oldu. Sonra surre emini olup Şaban 1202'de (Mayıs 1788) vezirlikle İsâkçı muhafızı oldu. Sonra İsmail seraskeri

oldu. Savaşlarda bulunarak Rusya'ya esir düştü. 50 bin kuruş harçlık gönderildi. Savaştan sonra kurtulup dağlı eşkıyasının takibine memur oldu. 1208'de (1793/94) Silistre'ye dönüp 1209'da (1794/)95) Diyarbekir valisi olduysa da aynı yıl azledildi. 1210'da (1795/96) Kocaeli mutasarrıfı olarak Hakkı Paşa maiyetine memur olup sonra vezirliği kaldırıldı. Muharrem 1213'de (Haziran-Temmuz 1798) vezirliği verilerek Boğaz muhafızı, Edirne valisi ve Cemaziyelâhir'de (Kasım) ilâveten Rumeli valisi olup Zilka'de'de (Nisan 1799) Edirne'den ayrıldı. Safer 1214'de (Temmuz 1799) vefat eyledi. (II. 162)

Hasan Paşa Husrev Paşa'nın kapıcılar kethüdâsı iken 1216'da (1801/02) mîrimîran rütbesiyle Cerce hâkimi oldu. Daha sonra vefat etti. (II. 163)

Hasan Paşa Serebreniceli Ahmed Paşa'nın kardeşi olup 1210'da (1795/96) onun vefatında mîrimîran oldu. 1212'de (1797/98) İzvornik mutasarrıfı oldu. Bu senelerde (1800-1810 arası) vefat etti. (II. 162/63)

Hasan Paşa Taşra adamıdır. Yükselip kapıcıbaşı ve sonra mîrimîranlıkla Kayseri mutasarrıfı oldu. Cemaziyelâhir 1236'da (Mart 1821) vezirlikle İnebolu muhafızı oldu. Sonra İzmir valisi ve İne (ايته) adası muhafızı oldu. Sonra Edirne'de çiftliğine çekildi. Şa'bân 1242'de (Mart 1827) orada vefat etti. Külliyetli borcu kaldı. (II. 167)

Hasan Paşa Yeniçeridir. Yükselip kul kethüdâsı oldu. Zamanında ocak kaldırılınca Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) mîrimîranlıkla Boğaz muhafızı maiyetine gönderildi. 1244'de (1828/29) mîrimîranlığı alınıp Dimetoka'ya sürüldü. Orada katlolunmuştur. (II. 167)

Hasan Paşa Tersanelidir. Zâbit, 1256'da (1840) mîrlivâ olup Meclis-i Bahriye'nin açılışında reis oldu. 1260 (1844) yılından sonra vefat etti. (II. 170)

Hasan Paşa Yenişehirlidir. Hânedandan olmakla mîrimîran olmuştu. 1 Receb 1265'de (23 Mayıs 1849) vefat etti. Küçükayasofya'da defnedildi. (II. 170)

Hasan Paşa Babadağlıdır. Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran oldu. Muharrem 1265'de (Aralık 1848) Biga ve Safer 1266'da (Aralık 1849/Ocak 1850) Rumeli mutasarrıfı olup Safer 1267'de (Aralık 1850) vefat etmiştir. (II. 170)

Hasan Paşa Çeşmelidir. Tersaneden yetişip 1247'de (1831/32) riyâle, sonra patrone ve kapudâne oldu. 1252'de (1836/37) bahriye feriki olup Muharrem 1253'de (Nisan 1837) Trablusgarb valisi oldu. Cemaziyelâhir 1254'de (Ağustos-Eylül 1838) azledildi. Sonra sancaklarda dolaşarak mülkiyeye geçip beylerbeyi pâyesi oldu. Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) Belgrad muhafızı oldu. Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) vefat etmiştir. "Kato" diye lâkaplıdır. (II. 170)

Hasan Paşa Kapıcıbaşı, Üsküp nâzırı ve mîrimîran olmuştu. Kudemâdan iken bu senelerde (1850'ler) vefat etmiştir. Damadı Sâlih Paşa'dır. (II. 170)

Hasan Paşa 2. Ordu livâlarındandı. 1282'de (1865/66) emekli oldu. Sonra vefat etti. (II. 171)

Hasan Paşa Hassa Ordusu livâlarındandır. 1282'de (1865/66) emekli oldu. Sonra vefat etti. (II. 171)

Hasan Paşa Sadrazam Abdullah Paşa'nın oğludur. Enderûnludur. Kapıcıbaşı ve sonra Pepe Mehmed Paşa'ya damad oldu. Mîrimîran ve beylerbeyi

pâyesi ve Biga mutasarrıfı, 1279'da (1862/63) Filibe ve 1283'de (1866/67) Karasi mutasarrıfı oldu. Sonra çok vakit boşta kaldı ve 1298 (1881) başlarında Canik mutasarrıfı olup orada sene ortalarında vefat etti. Zekî ve tedbirliydi. Oğlu İzmir rüsumat nâzırı Muhyiddin Bey'di. Damadı, eski şehremini Mazhar Paşa'dır. (II. 172)

Hasan Paşa Tersane-i Âmire'de yetişip livâ ve ferik olarak liman kumandanı olmuştur. 8 Safer 1304'de (6 Kasım 1886) vefat etti Tersane ardında medfundur. (II. 173)

Hasan Paşa Arnavutdur. Bahriye livâlarından olup 1305'de (1887/88) vefat eyledi. Okmeydanı'nda medfundur. (II. 173)

Hasan Paşa Mısır hıdivi İsmail Paşa'nın üçüncü oğludur. Askerî okullarda okudu. Livâ ve ferik oldu. 1292'de (1875) kardeşleriyle müşir oldu. Savaşta Varna ciheti kumandanı ve Mısır cihadiye nâzırı olmuştur. 1296'da (1879) babasıyla Avrupa'ya gitti. Sonra dönerek padişah yâveri oldu. 9 Receb 1305'de (22 Mart 1888) 37 yaşında vefat etti. Akıllı, gayretli, cesurdu. Na'şı Mısır'a gönderilip defnedildi. Aziz Bey, İzzeddin Bey, Mehmed Ali Bey adında üç oğlu kaldı. (II. 174/75)

Hasan Paşa (Abaza) İbşir Paşa'nın adamlarından olup sadâretinde birlikte getirildi. 1061'de (1651) Türkmen ağası etmişti. Paşanın katlinden sonra isyan edip kendisine Şa'bân 1066'da (Haziran 1656) vezirlikle Diyarbekir valiliği verildi. Buradan Haleb valisi oldu. Sonra yine isyanla Haleb'den Anadolu vilayetine kadar yayıldı. Köprülü Mehmed Paşa Lehistan muharebesinde olmakla Sarı Ken'an Paşa ile Tayyâr Paşazâdeler ve bazı beyler isyanına ortak oldular. Nihayet Murtaza Paşa hileyle bunları çağırmış ve Şa'bân 1069'da (Mayıs 1659) bir top atarak cümlesini misafir oldukları evlerde idam ettirmiştir. Bunlardan başka Ferhâd Paşa, Canmirza Paşa, Mardin voyvodası Siyâvuş Ağa ve kethüdası Kefeli Ali Ağa ve kapıcılar kethüdası Mehmed Ağa, Ken'an Paşa imamı ve Tayyârzâde Mustafa Paşa kethüdâsı ve oğlu gibi adamlar vardır. Bu sırada hadım kardeşi Hasan Ağa da üç oğluyla katledilmiştir. Bu da Abaza'nın arkadaşlarından dişlice haindi. Ne bu Abaza, ne İbşir ve ne de büyük Abaza devlete sâdıktı. Her biri Celâlî olduysa da devlet bu alçakları birer suretle defetmiştir. Özellikle bu şaki, ordu Lehistan'da iken ayaklanarak seferi sona erdirmişti. Lâkin isabetli tedbirlerle kendisi ve özellikle şeref ve vezareti gözetmeyen Sarı Ken'an Paşa gibi damad olmuş, Tayyâroğulları gibi devlet nimetlerinden yararlanmış adamlar ele geçip mahvedilmişlerdir. (II. 137)

Hasan Paşa (Abdülcelilzâde) Hüseyin Paşa'nın torunlarındandır. 1233'de (1818) paşalıkla Musul valisi oldu. Az müddette ayrıldı ve daha sonra vefat etti. (II. 166)

Hasan Paşa (Acem) Enderûnludur. Mîrialem olup Cemaziyelâhir 1039'da (Ocak-Şubat 1630) vezirlikle Budin valisi oldu. Azledildikten sonra Temeşvar muhafızı oldu. 1048'de (1638/39) Konya valisi ve sonra Niğde mutasarrıfı olmuştur. Başka valiliklerde dolaşıp 1057'de (1647) Haleb valisi oldu. 1058'de (1648) ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (II. 134/35)

Hasan Paşa (Alaca atlı) (Alaca illi) Arnavutdur. Köstendil, 1001'de

(1592/93) Kanije, 1008'de (1599/1600) İstolni- Belgrad beyliklerinde ve savaşlarda bulundu. 1012'de (1603/04) Erzurum beylerbeyi olup evvelce gönderdiği mütesellimi halk şiddetle şehre komadıklarından Şirvan valisi oldu. 1013'de (1604/05) oraya varışından bir ay sonra vefat etmiştir. Cesur ve muharipti. (II. 128)

Hasan Paşa (Arab) Rıdvan Paşa'nın torunudur. Yükselip Trablusşam beylerbeyi oldu. Bir aralık azledildi. 1049'da (1639/40) ma'zulken Seyfoğulları'nın cezalandırılmasında hizmeti geçti. 1054'de (1644) vefat etmiştir. Oğlu Hüseyin Bey'dir(→). (II. 133/34)

Hasan Paşa (Arnavut) Tâhir Paşa'nın kardeşidir. 1219'da (1804/05) mîrimîran oldu. Sonra Girit'de Asâkir-i Mısriye kumandanı ve 1231'de (1816) Medine muhafızı olup 1240'da (1824/25) vefat etti. (II. 166/67)

Hasan Paşa (Benli) Canpuladzade'ye bağlıydı. Bu sebepten Bolu mutasarrıfı oldu. 1061'de (1651) tuğlarını çaldırdı ve hasta olmakla Abaza Hasan Paşa yanına yardımcı ile götürüldü. Orada vefat etmiştir. "Canpuladlı" da denir. (II. 135)

Hasan Paşa (Bıyıklı) Enderûn'dan yetişip kapıcıbaşı, 1012'de (1603/04) turnacıbaşı ve sonra 1017'de (1608/09) Erzurum beylerbeyi oldu ve bir aralık azledildi. 1023'de (1614) ikinci defa Erzurum valisi olup İran üzerine serdâr oldu. 1027'de (1618) muharebede şehid oldu ki, o gün Mehmed Paşa ve Mustafa Paşa da esir oldular. Cesur, işbilir ve gayretliydi. (II. 131)

Hasan Paşa (Cenaze) Çerkesdir. Kazıkçı Hasan Paşa'nın kölesi ve Dizlikçi Mehmed Paşa'nın hazine kâtibi ve sonra Melek Mehmed Paşa kethüdâsı oldu. 6 Rebiyülâhir 1202'de (15 Ocak 1788) efendisi yerine vezirlikle Vidin valisi, Şevvâl'de (Temmuz) ilâveten Sivas valisi ve seraskeri oldu. Harpde muzaffer olup 3 Ramazan 1203'de (28 Mayıs 1789) hasta iken sadrazam oldu ve mühr-i hümâyûnu yatağında alıp 22 gün geçince orduya geldi. Rebiyülevvel 1204'de (Aralık 1789) azledilerek Tırhala valisi olup Cemaziyelevvel'de (Ocak-Şubat 1790) vezirliği kaldırılıp Bozcaada'ya sürüldü. Zilka'de 1206'da (Haziran-Temmuz 1792) Mora, sonra Kandiye ve 1212'de (1797/98) tekrar Mora valisi olup 1213'de (1798/99) vezirliği kaldırılarak ikameti mahalli seçimine bırakıldı. Yenişehir'de oturdu. 1215'de (1800/01) vezirliği geri verilip Bender muhafız oldu ve 2 ay sonra Hotin muhafızı olup 1217'de (1802/03) emekli oldu. Sonra tekrar Bender muhafızı oldu ve 3 Ramazan 1221'de (14 Kasım 1806) Ruslar Bender'i ansızın alınca esir oldu. Zilka'de'de (Ocak 1807) bunu Rusya'ya götürdüler. Sonra dönerek Yenişehir'de emekli oldu. 1225 (1810) tarihlerinde orada vefat eyledi. Tedbirli, gayretli, savaşçıydı. Eşi, 1228'de (1813) İstanbul'da vefat edip Eyüp'e defnedildi. (II. 164)

Hasan Paşa (Çeçenzâde) Erzurum tarafı hânedanından olup 1238'de (1822/23) mîrimîranlıkla Bâyezid mutasarrıfı, o sene Recebinde (Mart-Nisan 1823) Kars muhafızı, Cemaziyelevvel 1239 (Ocak 1824) sonunda vezirlikle Faş muhafızlığıyla Trabzon valisi, 1242'de (1826/27) Anapa muhafızlığıyla Çerakise memuru ve 1245'de (1829/30) Şark seraskerliğiy-

le Sivas valisi olup Erzurum'un zaptına yetişememesi yüzünden 1246'da (1830/31) azledilip gözden düşerek vefat eylemiştir. Kars'da iken kethüdası Abdî Ağa'ya kapıcıbaşılık verilmiştir. (II. 168)

Hasan Paşa (Çırakçı) Mîrlivâlıktan Rebiyülevvel 1063'te (Şubat 1653) Konya valisi oldu. 1065'de (1655) ayrıldı ve sonra vefat etti. (II. 135)

Hasan Paşa (Damad-ı Padişahî) Moralıdır. Çukadar-ı şehriyârî oldu. 1095'de (1684) silahdar-ı şehriyârî oldu. 1099'da (1688) vezirlikle Mısır valisi oldu. 1101'de (1689/90) azledildi ve Bursa ve İzmit mutasarrıfı oldu. 1102'de (1690/91) IV. Mehmed'in kızı Hadice Sultan nikâh olunarak Boğaz muhafızı oldu. 1105'de (1693/94) Sakız muhafızı oldu ve 1106'da (1694/95) orasını düşmana teslim etmesiyle hapsedildi. Sonra Kefe sancağı verilip buradan beşinci vezir oldu. Sonra rikâb-ı hümâyûn kaymakamı olup 1107'de (1695/96) Haleb valisi oldu. 1108'de (1696/97) Konya valisi, 1110'da (1698/99) azilden sonra İstanbul kaymakamı oldu. Bir aralık azledildiyse de II. Mustafa'nın tahttan indirilmesi ve III. Ahmed'in tahta çıkması sırasında 1115'de (1703) tekrar kaymakam oldu. Bu sene sadrazam olup 28 Cemaziyelevvel 1116'da (28 Eylül 1704) azledildi ve eşi ile İzmit'de emekli olarak ikameti ferman buyuruldu. Cemaziyelevvel 1119'da (Ağustos 1707) ikinci defa Mısır valisi olup eşi İstanbul'a getirildi. Şa'bân 1120'de (Ekim-Kasım 1708) Trablusşam ve sonra Rakka valisi olmuştur. Zilhicce 1125'de (Aralık 1713/Ocak 1714) vefat etti. Kendisinden bir sene önce oğlu Abbas Bey vefat etti ve Murad Paşa Mezarlığı'na defnedildi. Oğlu Halil Paşa'dır. (II. 146)

Hasan Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Çatalcalı bir yeniçerinin oğludur. Çeşnigir Mehmed Ağa'ya hizmetle saraç şâkirdi oldu. Ağasının vefatında Saraçhane'ye alınıp sonra Hacı Mustafa Ağa'ya intisap etti. Ağa, dârüssaâde ağası olunca matbah emini, çavuşbaşı, 1024'de (1615) kapıcıbaşı ve mîrahûr-ı evvel oldu. 1030'da (1621) beylerbeyilikle kapdan-ı deryâ oldu. 1035'de (1625/26) azledilip vezir rütbesiyle kubbenişîn oldu. 1041'de (1631/32) Yenişehir'e asker sürmeye gidip o sene içinde vefat etti. Gedikpaşa'da bir mescid yapmış ve altına defnedilmiştir. Güzel hizmetlerde bulunmuştur. I. Ahmed'in sultanlarından birini nikâh eylemişti. (II. 132)

Hasan Paşa (Deli) Karayazıcı Abdülhalim'in kardeşi olup Karaman eyaletini ele geçirmişti. Anadolu Valisi Hâfız Paşa'yı Kütahya'da sıkıştırıp şehrin etrafını yakmıştı. Bu sebepten başındaki eşkıyayı dağıtmak üzere 1010'da (1601/02) avutulmak için Bosna beylerbeyi oldu. Orada düşmanla ittifakı işitilip Temeşvar'a nakledildi. 1014'de (1605/06) Tiryaki Hasan Paşa, bu haini yeğeni Küçük Bey'le beraber katleyledi. (II. 128)

Hasan Paşa (Doğancı) Doğancılıktan yetişip paşalıkla 1058'de (1648) Kengırı paşası oldu. Girit harbinde hazır bulunup oralarda ömrünü tüketti. (II. 134)

Hasan Paşa (Elliiki) Ocaktan yetişip kul kethüdâsı ve 16 Şevvâl 1200'de (12 Ağustos 1786) yeniçeri ağası oldu. 19 Safer 1202'de (30 Kasım 1787) vezirlik verildi. O sene 16 Cemaziyelevvelinde (23 Şubat 1788) rikâb kayma-

kamı olup 24 Zilhicce 1202'de (25 Eylül 1788) azledildi ve Ruscuk muhafızı oldu. Receb 1204'de (Mart-Nisan 1790) sadâret değişiminde kaymakam oldu. O sene Ramazanında (Nisan-Mayıs 1790) ikinci defa yeniçeri ağası olup 1205'de (1790/91) Pazarcık ve sonra Bender muhafızı oldu. 1212'de (1797/98) Haleb valisi, sonra 1214'de (1799/1800) rikâb kaymakamı, 1215'de (1800/01) Eflâk canibine memuren Niğbolu muhafızı, 1216'da (1801/02) Belgrad muhafızı, 1219'da (1804/05) Diyarbekir valisi olup 1220'de (1805) azledildi. Cemaziyelevvel 1224'de (Haziran-Temmuz 1809) tekrar rikâb-ı hümâyûn kaymakamı olup 25 Ramazan'da (3 Kasım) azledildi. Receb 1225'de (Ağustos 1810) vefat etti. Kadıköy'de Söğütlüçeşme'de medfundur. 97 yaşındaydı. Ekseriya sadâret değişiminde kaymakam olmakla kaymakamlığı 8 defaya ulaşmıştı. Saf dil, ümmî, tedbirli, güçlüydü. (II. 165)

Hasan Paşa (Eyüplü) Matlı Mustafa Bey'in oğludur. Eyüp'de oturduğundan o nâmı aldı. Kara Mustafa Paşa'nın Enderûn ağası olup buradan saraya çakırcıbaşı ve mîrialem olup 1105'de (1693/94) emekli edildi. II. Mustafa'nın tahta çıkışında 1106'da (1695) Rumeli pâyesiyle kapıcılar kethüdâsı oldu. 1109'da (1697/98) vezirlikle Bosna valisi olmuş ve sonra Babadağı'na memur edilmiştir. Sonra Edirne muhafızı oldu ve oradan 1110'da (1698/99) Haleb valisi, 1111'de (1699/1700) Rakka valisi, 1113'de (1701/02) Bağdad seraskeri, 1114'de (1702/03) Diyarbekir, Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim 1703) Şehrizor ve Basra ve sonra Kastamonu valisi oldu. Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) Bağdad valisi oldu ve urbânı cezalandırdı. 20 sene orada valilikle 1136'da (1723/24) vefat eyledi. Vakur, cesur, devletin temel direği ve güler yüzlüydü. Kirmanşahan'ı feth eyledi. Konya'da Hz. Mevlânâ Türbesi'ni inşa etti. Oğulları Ahmed Paşa, Abdurrahman Paşa ve Ali Paşa'dır. Ahmed Paşa'nın damadı Mızraklı Süleyman Paşa ve onun damadı Ali Paşa'dır. (II. 149)

Hasan Paşa (Firari) (Kesici) Kerküklüdür. Amcazâde Hüseyin Paşa'nın emekdarlarından olup kapıcılar kethüdâsı, 1109'da (1697) başbaki kulu ve o sene Rebiyülevvelinde (Eylül-Ekim 1697) Sadâret kethüdâsı, Rebiyülâhir'de (Ekim-Kasım 1697) vezirlikle Mısır valisi ve Rebiyülâhir 1111'de (Ekim 1699) Şam valisi ve 1113'de (1701/2) Şehrizor valisi oldu. Oğlu sadrazam Baynueğri Abdullah Paşa'dır. (II. 145)

Hasan Paşa (Gazi) (Palabıyık) Gelibolulu tâcir Hacı Mehmed'in kölesidir. Efendisinin oğulları ile münakaşa edip onları dövünce öteye beriye gönderildi. 1152'de (1739/40) yeniçeri olup yiğitlik göstermiş ve sonra Cezâyir'e gitmek üzere Cezâyir gemisi denize açıldığında tesadüf eylediği yabancı gemisine ranpa edip düşman gemisine atlamış, gemiler hava muhalefeti ile açıldığında bir başına 15 kadar tayfasını öldürüp kalanını kamaraya kapatmış ve kendisi yatağanıyla gemide ve deniz ortasında yalnız kalınca Cezâyirliler gelerek alıp Cezayir'e götürmüşlerdir. Dayı bu yiğitliğini işitince gemiyle bir de kahvehane bahşetmiş, dayılar arasına dahil eylemiştir. Az vakitte şöhret kazanıp Tlemsen beyi oldu. Sonra Cezâyir ileri gelenleri ile aralarında düşmanlık

çıkınca İspanya'ya göç etmiş ve İspanyalıların düşmanca davranışı üzerine Napoli'ye gelmiş ve oradan İstanbul'a ulaşmıştır. Cemaziyelâhir 1174'de (Ocak 1761) bir tersane gemisine kapdan edilip yiğitliği görülmüş, Muharrem 1184'de (Mayıs 1770) mîrimîranlıkla kapucâne olmuş ve Limni Adası'nı düşmandan kurtarıp "Gazi" unvanını elde etmiştir. O sene Cemaziyelâhirinde (Eylül-Ekim 1770) vezirlikle kapdan-ı deryâ olmuştur. Zilka'de 1186'da (Şubat 1773) Boğaz muhafızı olup Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) Anadolu eyaletiyle Ruscuk seraskeri oldu. Bu sene ikinci defa kapdan oldu. 1193'de (1779) Mora vilayeti ilâve olarak verildi. 1199'da (1785) sadâret kaymakamı olup sadrazamın gelişinin ardından bu memuriyeti son buldu. 24 Receb 1203'de (20 Nisan 1789) kapdanlıktan azlolunup Şa'bân'da (Mayıs) Özi seraskeri oldu ve İsmail'de düşmanı bozdu. Rebiyülevvel 1204 başında (19 Kasım 1789) sadrazam oldu. 29 Rebiyülevvel 1204'de (16 Aralık 1789) Şumnu'ya ulaşmış ve 14 Receb 1204'de (30 Mart 1790) vefat etmiştir. Şumnu'da yaptırdığı Bektaşî Tekkesi'ne defnedildi. Tersanede kalyoncular bir kışla yaptı. Cezâyir-i Bahr-i Sefid'de özellikle Midilli'de hayrâtı vardır. Midilli'ye 4 saat yerden su getirip çeşmeler yaptı. Bakla'da çeşmesi, Vize yakınında cami, hamam ve üç çeşmesi ve ada içinde paşa köşkü, bir mermer büyük havuz, Limmi, Sakız ve İstanköy adalarında çeşmeler inşa ve pek çok hayrât meydana getirmiştir. Devlete birçok hizmet görüp Mısır ve Beriyyetüş-Şam taraflarında harplerde muzaffer oldu. Aşırı cesaretle tanınmış, adaletli, dindar, tedbirliydi. Bir arslanı kendisine iliştirmişti. Tersanede bağsız gezer ve yanında yatırarak eğlenirdi. Yaşı 80'dir. Rusya harbinde binlerce kese yardımda bulundu. 70 bin keselik malikânesi olup irtikâbı varmış. Zevcesi Emine Hanım binti Hacı Osman 1224'de (1809) ve kızı Habibe Hanım 1202'de (1787/88) vefat eyledi. Silahdarı İbrahim Ağa'dır(→). (II. 159/60)

Hasan Paşa (Hacı) Yorgancı Hacı Mustafa'nın oğludur. Tophane'de yetişip livâ ve ferik ve sonra Tophane Meclisi reisi oldu. Birkaç sene sonra Dâr-ı Şûrâ azalığıyla azledildi. Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) Beyoğlu mutasarrıfı ve o senenin Şa'bânında (Eylül) Fırka-i Zabıta reisi ve sonra Çatalca topçu kumandanı oldu. 2 Şa'bân 1299'da (19 Haziran 1882) vefat etti. Doğru, tedbirliydi. Üsküdar'da medfundur. (II. 172/73)

Hasan Paşa (Hacıkıran) Çerkesdir. Enderûn'dan yetişip rikâbdar ve 1106'da (1694/95) silahdar oldu. Ardından o sene vezirlikle Şam valisi oldu. 1112'de (1700/01) azledilip Sakız'a sürülmüş ve kethüdâsı katledilmiştir. Bırakıldıktan sonra Hanya valisi, 1115'de (1703/04) Van valisi ve Zilka'de 1115'de (Mart 1704) Haleb, 1117'de (1705/06) Maraş, 1118'de (1706/07) Konya, Cemaziyelevvel 1119'da (Ağustos 1707) Anadolu, Zilka'de 1120'de (Ocak 1709) Basra ve Şevvâl 1121'de (Aralık 1709) Silifke sancağı verilmiş ve 16 Receb 1122'de (10 Eylül 1710) vefat etmiştir. Gayretli ve tedbirliydi. (II. 146)

Hasan Paşa (Hadım) Kapdan Hayreddin Paşa'nın meşhur gazilerinden olup ondan sonra Cezâyir beyi olmuştur. Bir hayli vakit İspanya do-

nanmasıyla harp eyledi. 960 (1553) tarihinde vefat eyledi. (II. 121)

Hasan Paşa (Hadım) Saray akağalarından olup hazinedarbaşı ve Cemaziyevvel 988'de (Haziran-Temmuz 1580) Mısır beylerbeyi oldu. 991'de (1583) azledilerek Yedikule'de hapsedildi. Bırakıldıktan sonra 996'da (1588) vezirlikle Şirvan, sonra Tebriz ve tekrar Şirvan valisi oldu. Zilka'de 1003'de (Temmuz 1595) kubbe veziri olup Eğri seferinde İstanbul kaymakamı oldu. 23 Rebiyülevvel 1007'de (24 Ekim 1598) sadrazam oldu. 6 Ramazan 1007'de (2 Nisan 1599) katledildi. Ayasofya semtinde medrese ve çeşmesi olup sebilinde defnolundu. Zulme düşkün olduğundan sadrazamlığında bazı ileri gelenlerin yok edilmesine çalışması kötü sonuna sebep oldu. (II. 125)

Hasan Paşa (Hattat) Toraman Hasan Ağa'yı katletmesi üzerine Enderun'da şöhret alıp mîrahûr-ı evvel olmuştur. Receb 1041'de (Şubat 1632) yeniçeri ağası olup az vakitte azledildi ve o sene 21 Şa'bânında (14 Mart 1632) Bosna valisi oldu. 1042'de (1632/33) katline ferman çıktığından Bosna'da kayboldu. Sonra İstanbul'a gelip yalnızlığa çekildiğinden kimse bilemedi. Bu halde ömrü son buldu. (II. 133)

Hasan Paşa (Hazinedar) Yusuf Paşa'nın kethüdâsıdır. Beylerbeyilikle Azak muhafızı oldu. 1108'de (1696/97) vefat etti. (II. 143)

Hasan Paşa (Hazinedarbaşızâde) Enderûnludur. Yükselip 1083'de (1672) Hasoda kethüdâsı oldu. Saraydan çıkarıldıktan sonra Eskişehir ve Hamid mutasarrıfı oldu. Sonra Varat muhafızı olup 1092'de (1681) o cihet kumandanı oldu. 1098'de (1687) Ösek'e memur edilip gitmeyince sürüldü. 1099'da (1688) Belgrad muhafızı, sonra Halep valiliğiyle Engürüs serdârı oldu. Ardından Boğaz muhafızı olup Safer 1100'de (Aralık 1688) vefat etti. Marifetli ve idareliydi. (II. 142)

Hasan Paşa (Hocazâde) Debrelidir. Beylerden olup savaşlarda yararlık göstermekle beylerbeyi pâyesiyle Uyvar muhafızı oldu. 1095'de (1684) Rumeli beylerbeyi olup Budin muhasarasında vezirlik rütbesi ihsan buyuruldu. Ramazan 1096'da (Ağustos 1685) evlâd ve akrabasıyla düşmanla çarpışarak şehid oldular. Yaşı 50'yi geçmemişti. Akıllı, tedbirli, sâdık, cesurdu. (I. 140/41)

Hasan Paşa (İvâzoğlu) Yükselerek mîrimîran, Zilka'de 1115'de (Mart 1704) Cebeliaclûn mutasarrıfı olup, Cemaziyelâhir 1119'da (Eylül 1707) hac emiri oldu. Orada vefat eyledi. (II. 145)

Hasan Paşa (Kara) Molla Alâeddin Ali Esved'in oğludur. Molla Fenârî'nin arkadaşı bir fâzıl müderris oldu. 826'da (1423) kazasker olup sonra vezir oldu. II. Murad devrinde (1421-1451) vefatında Bursa'da medresesine defnedildi. *Merâh*'ı şerhetmiştir. (II. 117/18)

Hasan Paşa (Kara) (Hacı) Maliyeden yetişip defterdar kaymakamı oldu. 1053 Kadir gecesi (9 Aralık 1643) başdefterdar olarak Muharrem 1054'de (Mart 1644) azledilip Trablusşam mutasarrıfı oldu. O sene azledildi. Sonra başka görevlerde bulunup 1064'de (1654) tekrar Trablusşam mutasarrıfı oldu. 1065'de (1655) azledildi ve başka görevlerde bulundu. 1072'de (1661/62) Diyarbekir valisi oldu ve 1073'de (1662/63) azledilip sonra vefat etti. (II. 138)

Hasan Paşa (Kesici Patna) Yükselip bostancıbaşı oldu. 1115'de (1703/04) zulmü görünce mîrimîranlıkla Avlonya mutasarrıfı oldu. 1117'de (1705/06) vefat etti. (II. 145)

Hasan Paşa (Kirli) Siyâvuş Paşa mensuplarından olup mîrialem ve başkapıcıbaşı olmuş, 995'de (1587) Temeşvar beylerbeyi olup Receb 998'de (Mayıs 1590) Anadolu beylerbeyi ve 1001'de (1592/93) Rumeli beylerbeyi ve Ramazan 1001'de (Haziran 1593) vezirlikle yine Temeşvar valisi oldu. 1002'de (1593/94) Şam valisi olmuş, 1003'de (1594/95) vefat eylemiştir. Değmeş kabristanında medfundur. Dürüst ve cesurdu. (II. 124)

Hasan Paşa (Kirli) Enderûnludur. Yükselip çakırcıbaşı oldu. Sonra beyler mesleğine girerek Sinan Paşa'ya damad oldu. 995 (1587) tarihlerinde Anadolu beylerbeyi olup 997'de (1589) Şehrizor valisi olduysa da istifa eyledi. 998'de (1590) Konya valisi, sonra 1001'de (1592/93) Trablusşam ve sonra Temeşvar valisi oldu. Telli Hasan Paşa'yı kurtaramadığından gözden düştü. Sonra Revan valisi ve 1006'da (1597/98) Erzurum valisi olup 1008'de (1599/1600) şehid olmuştur. (II. 125)

Hasan Paşa (Koca) Kalaylıkoz Ahmed Paşa'nın kethüdâsı olup 1110'da (1698/99) mîrimîranlıkla Basra valisi oldu. Zamanında Acemler Kerbelâ'ya girince azledildi. Sonra Bursa muhafızı oldu. Edirne olayları sırasında vezirlikle Bosna valisi olup 1116'da (1704/05) yeniçeri ağası oldu. Bir ayda tekrar Bursa paşası olup sonra Kastamonu ve sonra ikinci defa Basra valisi, 1122'de (1710) Anadolu valisi ve 1124'de (1712) Van ve 1125'de (1713) Niğbolu ve 1126'da (1714) Konya valisi oldu. Sonra vefat etti. Tedbirli ve güçlüydü. (II. 147/48)

Hasan Paşa (Koca) (Konakçı) Arnavutdur. Musâhib Mustafa Paşa'nın kethüdâsı olup 1092'de (1681) konakçı suretiyle Çirmen mutasarrıfı oldu. 1094'de (1683) Kanije beylerbeyi oldu. Sonra Sayda beylerbeyi oldu. 1098'de (1687) vefat eyledi (II. 141)

Hasan Paşa (Kolçak) Mîrimîrandan olup 1176'da (1762/63) Kengırı mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 154)

Hasan Paşa (Kör) Sancakbeylerinden olarak 1065'de (1655) Anadolu beylerbeyi ve Zilhicce'de (Ekim) Karaman ve 1067'de (1656/57) ikinci defa Anadolu valisi oldu. 1068'de (1657/58) vezirlikle İstanbul kaymakamı oldu. Şa'bân'da (Mayıs 1658) Edirne'ye çağrılarak Girit serdârı oldu. 1070'de (1659/60) katline ferman çıktıysa da fermanın varışından birkaç gün evvel eceliyle vefat etti. Hizmeti görülmedi. (II. 138)

Hasan Paşa (Küçük) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip sekbanbaşı, 1047'de (1637/38) yeniçeri ağası, Şa'bân 1048'de (Aralık 1638) Bağdad beylerbeyi, Muharrem 1049'da (Mayıs 1639) Van ve ardından Trablusşam ve 1050'de (1640) Erzurum valisi olup 1051'de (1641) Konya'ya sürüldü. Muharrem 1052'e (Nisan 1642) ikinci defa Bağdad, 1054'de (1644) Maraş ve 1055'de (1645) Rumeli valisi olup Girit'e harbe memur edilmiştir. 1058'de (1648) Girit'de bir top güllesiyle ayakları gitmiş ve yaradan dolayı vefat etmiştir. (II. 134)

Hasan Paşa (Küçük) Beylerden olup yiğitlik ve cesareti Trablusşam

mutasarrıflı ve sonra 1092'de (1681) bilfiil Rumeli beylerbeyi olmasına sebep olmuştur. 1094'de (1683) Viyana önünde şehid oldu. (II. 140)

Hasan Paşa (Küçük) Ocaktan yetişip silahdar ağası ve 1095'de (1684) Silifke paşası olmuştur. Daha sonra vefat etti. (II. 140)

Hasan Paşa (Küçük) Yükselip kapıcıbaşı, 1109'da (1697/98) küçük mîrahûr, sonra 1112'de (1700/01) silahdar ağası, 1116'da (1704/05) başdeftardar ve azilden sonra mîrimîran oldu. 1119'da (1707) ikinci defa defterdar oldu. 1121'de (1709) azledildi ve 1123'de (1711) vefat etti. (II. 146)

Hasan Paşa (Leh) (Pehlivan) Hasodadan yetişip 1067'de (1656/57) hazine kethüdâsı ve sonra padişah musâhibi oldu. 1073'de (1662/63) vezirlik umar iken mahrum olarak kapıcıbaşılıkla saraydan çıkarıldı. Ramazan 1074'de (Nisan 1664) ayrıldı. 1076'da (1665/66) Ankara, sonra Maraş ve sonra Özi ve Silistre valisi olup 1078'de (1667/68) teftiş edildi. Kaçıp saklanınca beylerbeyiliği kaldırıldı, sonra affedildi ve daha sonra vefat eyledi. (II. 138/39)

Hasan Paşa (Macar) (Kazıkçı) (Hacı) Yeniçeridir. Rübiyülevvel 1161'de (Mart 1748) zağarcıbaşılıktan kul kethüdası oldu. 25 Şa'bân 1161'de (16 Ağustos 1748) azledilerek Hezargrad'a sürüldü. Bırakıldıktan sonra 24 Şa'bân 1164'de (18 Temmuz 1751) yeniçeri ağası oldu. Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) ayrıldıktan sonra bir aralık mîrîmiran rütbesiyle Hotin mutasarrıfı oldu. 1167'de (1754) Tırhala mutasarrıfı olup Rebiyülevvel 1171'de (Kasım 1757) vezirlik verildi. Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) ilâveten Belgrad muhafızı oldu. Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) Tırhala, sonra yine Belgrad muhafızı ve 15 Receb 1174'de (20 Şubat 1761) kapdan-ı deryâ oldu. Cemaziyelevvel 1175'de (Aralık 1761) Edirne muhafızı oldukta reddedince vezirliği alınarak Resmo'ya sürüldü. 1176'da (1762/63) Kıbrıs, sonra Ağrıboz valisi, 1178'de (1764/65) Mısır valisi, 1179'da (1765/66) İçel mutasarrıfı ve Zilhicce 1180'de (Mayıs 1767) Van, Cemaziyelevvel 1181'de (Kasım-Aralık 1767) Maraş ve Şevvâl'de (Nisan-Mayıs 1768) Tırhala ve sonra Belgrad valisi oldu. Orada kısa süre sonra vefat eyledi. Tedbirli ve güçlüydü. Uzun boyludur. "Uzun Hasan Paşa" da denir. (II. 154/55)

Hasan Paşa (Mollacık) Baltacı Ocağı'ndan yetişip çıkarak hâcegânlıkla Haremeyn muhasebecisi oldu. Sonra Vâlide Turhan Sultan, Haseki Camii'nde güzel hizmetini görüp kendisine kethüdâ yaptı. Onun vefatında Gülnûş Emetullah Sultan'a haseki iken kethüdâ oldu. Cemaziyelevvel 1098'de (Mart-Nisan 1687) vezirlikle Mısır valisi oldu. 1099'da (1687/88) Bağdad valisi oldu. 1100'de (1688/89) azledildi. 1101'de (1689/90) ikinci defa Bağdad valisi ve 1103'de (1691/92) Şehrizor valisi oldu. 1107'de (1695/96) Rodos muhafızı iken emekli oldu. 1109'da (1697/98) vezirliği kaldırılarak İzmit sancağı ile Sakız'a gönderildi. 1110'da (1698/99) muhafızlığıyla vezirliği geri verildi. 1112'de (1700/01) vefat eyledi. (II. 144)

Hasan Paşa (Muhassıl) (Küçük) Vidin â'yânından olup 1104'de (1692/93) Vidin beylerbeyi oldu. 1108'de (1696/97) Teke mutasarrıfıydı. 1109'

da (1697/98) Sentine muharebesinde şehid oldu. (II. 144)

Hasan Paşa (Müezzin) Enderûn peşkir ağası ve dülbend ağası, sonra bostancıbaşı oldu. Rebiyülevvel 1099'da (Ocak 1688) yeniçeri ağası olup o sene vezirlik verildi ve ardından Van valisi olup ahâli ile geçinemediğinden 1101'de (1689/90) azledildi. 1104'de (1692/93) tahsilat memuriyetiyle Sofya'ya gönderilip orada 1105 (1693/94) yılından sonra vefat etti. (II. 142/43)

Hasan Paşa (Nakkaş) Enderûn'dan yetişmedir. 1005'de (1596/97) büyük mîrahûr olup Rebiyülâhir 1011'de (Eylül-Ekim 1602) yeniçeri ağası oldu. Zilka'de'de (Nisan 1603) azledilip kapıcıbaşı oldu. Zilka'de 1012'de (Nisan 1604) tekrar yeniçeri ağası oldu. 1013'de (1604/05) azledilerek Rumeli beylerbeyi oldu. 1014'de (1605/06) azledilip vezirlik verildi. 1015'de (1606/07) sadâret kaymakamı oldu. 1016'da (1607/08) Celâli üzerine serdâr olup galip gelemeden dönünce kubbe veziri oldu. Birkaç sene sonra emekli edildi. Ramazan 1032'de (Temmuz 1623) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Ne iyi hizmetle ve ne de kötü hizmetle şöhret almamıştır. Mutedil adamdı. (II. 131)

Hasan Paşa (Navluncu) Beylerden olup 1096'da (1685) Ehlevne muhafızı olmuş ve bir-iki sene sonra vefat etmiştir. (II. 141)

Hasan Paşa (Peçelizâde) Canik mîrlivâsı olup 1108'de (1696/97) vefat etti. (II. 143)

Hasan Paşa (Saatçi) Enderûn'dan yetişip çukadar-ı şehriyârî oldu. Şa'bân 992'de (Ağustos 1584) mîrahûr-ı sânî olup 997'de (1589) mîrahûr-ı evvel oldu. Muharrem 999'da (Kasım 1590) yeniçeri ağası oldu. O sene Rebiyülevvelinde (Ocak 1591) Rumeli beylerbeyi oldu. 1001'de (1592/93) azilden sonra Diyarbekir valisi olup 1002'de (1593/94) azlinin ardından kubbe veziri oldu. 1010'da (1601/02) sadâret kaymakamı oldu. Zamanında çoğunlukla üzücü haberler geldiğinden 1011'de (1602/03) azledilerek Trabzon'a nakledildi. 1012'de (1603/04) Erzurum serdârı olarak gitmiş ve 1012 sonlarında (1604 başları) vefat eylemiştir. III. Murad'ın bir müddet gözdesi ve Yemişçi Hasan Paşa'nın kıskandığı adam olmuştur. Ilımlıydı. (II. 127)

Hasan Paşa (Sarıkçı) Enderûn'da sarıkçıbaşı oldu. Sonra rikâbdar-ı şehriyâri olarak 1078'de (1667/68) Şehrizor beylerbeyi oldu. 1083'de (1672/73) Anadolu beylerbeyi olup 1086'da (1675) orada vefat eyledi. (II. 139)

Hasan Paşa (Selözzâde) 1157'de (1744) Tırhala mutasarrıfı olmuş bir mîrimîrandır. Safer 1164'de (Ocak 1751) vefat eden Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı Seyyid Hasan Paşa bu zat olmalıdır. (II. 152)

Hasan Paşa (Sencivan) Hayreddin Paşa mensuplarından ve deryâ beylerinden olup Kefe beylerbeyi oldu. 1000'de (1592) azledilmiş ve ardından vefat etmiştir. Oğlu Sencivanoğlu'dur(→). (II. 124)

Hasan Paşa (Seyyid) Şarkî Karahisar'da İskefser köylerinden Odunköylüdür. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek kul kethüdâsı olup, Rebiyülevvel 1151'de (Haziran-Temmuz 1738) yeniçeri ağası oldu. 1152'de (1739/40) vezirlik verildi. Şa'bân 1156'da

(Eylül-Ekim 1743) sadrazam olup 2 Receb 1159'da (21 Temmuz 1746) azledilerek Rodos'a sürüldü. Rebiyülevvel 1160'da (Mart 1747) İçel'e, Zilka'de 1161'de (Ekim-Kasım 1748) Diyarbekir'e vali oldu. Zilhicce 1161'de (Kasım-Aralık 1748) orada vefat eyledi. Safdil, yumuşak huylu, doğru, riyasız ve ümmî idi. Fenâyî Mescidi'ne minber koydu. Unkapanı'nda çeşme, Sultan Bâyezid civarında cami, sebil, han ve mektep yaptı. Oğlu Seyyid İsmail Bey'le kızı Rukiye Hanım, 1156'da (1743) vefat edip Sultan Bâyezid civarında Kapdanpaşa Mezarlığı'nda defnedildiler. Diğer oğlu sudûrdan Said Bey ve damadı Abdî Ağa'dır. (II. 152/53)

Hasan Paşa (Seyyid) Dimetokalı bir Pomakdır. Kapıcıbaşı ve kasapbaşı, 1224'de (1809) matbah emini, sonra yine kasapbaşı oldu. 22 Rebiyülâhir 1233'de (1 Mart 1818) vezirlikle Bursa valisi olup 12 Şevvâl'de (15 Ağustos 1818) kapdan-ı deryâ oldu. 2 Ramazan 1234'de (25 Haziran 1819) gemilere aklınca istihkâm inşasına kalkışması üzerine azledildi. Sonra Ağrıboz, Muharrem 1236'da (Ekim 1820) Karlıili ve sonra İnebahtı muhafızı, 1237'de (1821/22) Azak'a memuren Sivas valisi, Şevvâl'de (Haziran-Temmuz 1822) Ağrıboz valisi, 1238'de (1822/23) serasker vekili ve Rebiyülevvel 1240'da (Kasım 1824) Narda muhafızı olup sonra vezirliği kaldırıldı. 1244'de (1828) vezirliği geri verilip ordu maiyetinde istihdam olunup sonra Teke sancağıyla ordu seraskeri oldu. O sene Cemaziyelevvelinde (Kasım 1828) vezirliği kaldırılıp çiftliğine gönderildi. Az müddette orada vefat etti. Bir çeşmesi vardır. Kethüdâsı Mehmed Said Ağa, Bursa valiliğinde kapıcıbaşı oldu. Bu Hasan Paşa'nın kabzımalı Hasan Hulusî Efendi, 29 Ramazan 1237'de (19 Haziran 1822) vefat etmiştir ki, bunun oğlu Hacı Hüseyin Hüsnî Efendi, Cemaziyelâhir 1281'de (Kasım 1864) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundurlar. Bu Hacı Hüseyin Efendi'nin oğlu emekli vükelâdan eski dahiliye nâzırı Mehmed Said Efendi'dir. Hasan Efendi'nin bir torunu da hâcegândan Es'ad Ahmed Efendi'dir ki, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) vefat etmiştir. (II. 167/68)

Hasan Paşa (Seyyid) (Karslızâde) Adana â'yânıdır. Şevvâl 1183'de (Şubat 1770) Adana valisi ve harbe asker sevkine memur oldu. Muharrem 1184'de (Mayıs 1770) Çorum sancağı verildi. Sonra vefat etmiştir. (II. 155)

Hasan Paşa (Sokolluzâde) Sokollu Mehmed Paşa'nın büyük oğludur. Babasının sadrazamlığında beylerden olup 978'de (1570/71) Diyarbekir beylerbeyi oldu. Sonra dört defa Şam ve iki kere Bosna ve bir kere Erzurum, Anadolu, Rumeli, Temeşvar, Budin valisi oldu. 1004'de (1595/96) beşinci vezir oldu. 1005'de (1596/97) Belgrad muhafızı, 1006'da (1597/98) Bağdad valisi oldu. 1012'de (1603/04) azledildi. 1013'de (1604/05) Karayazıcı üzerine serdâr olarak Tokat'a gelmiş ve 25 bin kadar eşkıya kırmıştır. Eşkıya, kale dışında oturduğu yeri öğrenerek tüfenkle vurup şehid ettiler. Çelebi, cesur, azamet ve debdebeye düşkündü. Bağdad'da cami ve revak yaptı. Oturduğu yere gümüşten bir set yaptırıp ağaç ve çiçek resimleriyle doldurmuştu. (II. 127)

Hasan Paşa (Şerif) (Çelebizâde) Ruscuk â'yânından Çelebi Süleyman

Ağa'nın oğludur. Serdengeçti ağası olup Kırım Giray'la çapula giderek hayli yiğitlik gösterdi. Babasının vefatında mirasyedi olup kapıcıbaşı olarak sıkıntı zamanında Muhsinzâde'ye caizesini beğendirip Cemaziyelâhir 1187'de (Ağustos-Eylül 1773) vezirlikle Ruscuk muhafızı oldu. 1188'de (1774) barış yapılmasının ardından vezirliği kaldırıldı. Gümülcine, Ruscuk ve Selânik'de sürgün olarak senelerce oturdu. Silahdar Çelik Mustafa Paşa'nın ricasıyla Safer 1202'de (Kasım 1787) başlarınca vezirliği geri verilerek Misivri muhafızı, sonra Vidin ve Rahova muhafızı oldu. 1204'de (1789/90) sadrazam olup 1205'de (1790/91) vefat etti. Hüdâî Tekkesi'nde medfundur. Zekî, akıllı, dirayetliydi. Halkın mallarına el uzatması, gözden düşmesine sebep olmuştur. Hüdâî Tekkesi'nde hayrâtı vardır. Oğlu Ahmed Bey'dir. Kardeşi Seyyid Mehmed Ağa'dır. (II. 160)

Hasan Paşa (Şeyhoğlu) Mîrimîran ve İçel mutasarrıfı idi. 1109'da (1697/98) Sentine harbinde bulunarak kurtuldu. Bu senelerde vefat etti. (II. 144)

Hasan Paşa (Tatar) Topçu beylerinden olup mîrlivâ ve Karadeniz Boğazı muhafızı oldu. Safer 1276'da (Eylül 1869) Çerkes Hüseyin Paşa'nın hainliğini haber vermesinden dolayı ferik olduysa da az müddette kendisi de gözden düştü. Emekli olarak 1298'de (1881) vefat eyledi. (II. 172)

Hasan Paşa (Tırnakçı) Çerkesdir. Enderûn'da yetişip 1004'de (1595/96) büyük mîrahûr oldu. Safer 1005'de (Ekim 1596) yeniçeri ağası oldu. Zilhicce'de (Temmuz-Ağustos 1597) azledildi ve sonra kubbe veziri oldu. Oradan 1009'da (1600/01) Bağdad valisi oldu. 1010'da (1601/02) tekrar kubbe veziri olup 1011'de (1602/03) yine Bağdad valisi oldu. Gitmeden Yemişçi Hasan Paşa'nın gadriyle katledilmiştir. Gayet azametli olup seferde yeniçeri ağası iken Murad Paşa'nın ve Sofu Sinan Paşa'nın önüne geçerdi. Bir defa Lala Mehmed Paşa'nın da önüne geçmek hevesine düşdükde "haddini bil" demekle utandı. Hoş, şevket ve şan heveslisiydi. Kardeşi Hüseyin Paşa'dır. (II. 126)

Hasan Paşa (Tiryaki) Enderûn'dan yetişip III. Murad'ın tahta çıkmasıyla (1574) rikâbdar-ı şehriyârî olmuştu. Sonra saraydan çıkarak 20 sene kadar Sigetvar beyi ve sonra beylerbeyi oldu. Eflâk muharebesinde yalnız başına kaldığında harbe devam edip ağası zorla kemerinden tutup çıkardı. 1003'de (1594/95) Bosna ve sonra Kanije beylerbeyi ve 1006'da (1597/98) ikinci defa Bosna beylerbeyi oldu. 1007'de (1598/99) harpde Semendire beyi Mehmed Bey'le beraber yaralandılar. Sonra Kanije'ye gönderilip orada mahsur kaldı. Tatlı hilelerle düşman ordusunu perişan etmekle dördüncü vezir oldu. 1010'da (1601/02) üçüncü defa Bosna ve 1011'de (1602/03) Budin valisi olup azledildi. Receb 1014'de (Kasım 1605) Rumeli, 1016'da (1607) dördüncü defa Bosna ve Zilka'de'de (Şubat-Mart 1608) ikinci defa Rumeli valisi oldu. O sene Çelâlî Canpuladoğlu cengînde serdâr olup yararlık gösterdi. 1017'de (1608/09) ikinci defa Budin valisi olup 1019'da (1610) vezirlikle emekli olduysa da 1020'de (1611) üçüncü defa Budin valisi oldu. O senenin sonunda orada vefat eylemiştir. Hamiyetli, doğru, akıllı, tedbirli, sâdık ve köse bir zat idi. (II. 129/30)

Hasan Paşa (Tiryaki) Tersane zabitlerinden olup mîrlivâ olmuştu. Cemaziyelevvel 1272'de (Ocak 1856) vefat etti. (II. 171)

Hasan Paşa (Tokmak) Sadrazamın hemşerisi olduğundan 1105'de (1693/94) Maraş beylerbeyi ve 1109'da (1697/98) Amasya mîrlivâsı oldu. Bu senelerde vefat etti. Oğlu Ömer Paşa'dır. (II. 144)

Hasan Paşa (Tokmak) Yükselip mîrimîran oldu. 1176'da (1762/63) Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı oldu. Sonra Rusya harbine memur oldu. 1183'de (1769/70) vefat eyledi. (II. 155)

Hasan Paşa (Topal) Sancakbeyi olup 1068'de (1657/58) Bosna beylerbeyi oldu. 1069'da (1658/59) ayrılmıştır. Bu senelerde vefat eyledi. (II. 136/37)

Hasan Paşa (Uluç) Anadoluludur. Cezâyir'e gidip orada yetişmiştir. Sonra Cezâyir'den gelip deryâ beylerinden oldu. 996'da (1588) kapdan-ı deryâ olup Magrib'e sefer edip döndü. 998'de (1590) veya 999'da (1591) vefat etmiştir. Kızı Meryem Hatun yanında Gedikpaşa'da defnedilmiştir. Sarıyer'de, Okmeydanı'nda ve Sinan Paşa Mektebi avlusunda mektepleri vardır. (II. 123)

Hasan Paşa (Uzun) Fazlî Paşa kethüdâsı denir. Bostancıbaşı olup 1104'de (1692/93) Sofya muhafızı, sonra Basra valisi, 1108'de (1696/97) Musul, 1109'da (1697/98) ikinci defa Basra valisi olup sonra vefat etti. (II. 144)

Hasan Paşa (Velî) Mîrimîrandan olup 1152'de (1739/40) Tırhala mutasarrıfı oldu. O sene vefat etmiştir. (II. 152)

Hasan Paşa (Yarar) İlbasanlıdır. Beylerden ve sonra beylerbeyilerden oldu. 1030'da (1621) Leh harbinde bulundu. Sonra Musul muhafızı oldu. İranlılarla harpde 1035'de (1625/26) şehid oldu. (II. 132)

Hasan Paşa (Yaycıbaşı) Bostancılıktan yetişip 1016'da (1607/08) bostancıbaşı, 1022'de (1613) Sayda ve Safed beylerbeyi oldu. 1023'de (1614) Maanoğlu harbinde bulundu. O sene Şam'da vefat eylemiştir. (II. 130)

Hasan Paşa (Yemenli) Arnavut Ali oğludur. Beylerden olup 994'de (1586) Yemen beylerbeyi, Receb 1004'de (Mart 1596) oradan Mısır valisi ve Zilhicce 1006'da (Temmuz 1598) vezirlikle kubbenişîn oldu. Cemaziyelevvel 1017'de (Ağustos-Eylül 1608) veya 9 Receb 1017'de (19 Ekim 1608) vefat eyledi. Atik Ali Paşa kabristanında medfundur. Yemen'de Mehdî adlı şakiyi katleylemiştir. Cesur, yumuşak, cömert ve akıllıydı. (II. 128)

Hasan Paşa (Yemişçi) Arnavutdur. Zülüflü baltacı ve çeşnigirbaşı, 988'de (1580) kapıcılar kethüdâsı, 997'de (1589) kapıcıbaşı ve Zilka'de 1001'de (Ağustos 1593) yeniçeri ağası olup 1002'de (1593/94) azledildi. Şevvâl 1003'de (Haziran 1595) ikinci defa atanıp Cemaziyelâhir 1004'de (Şubat 1596) azlolundu ve o sene Recebinde (Mart 1596) vezirlikle zahire götürmeye Belgrad'a memur oldu. Sonra kubbe veziri oldu. Rebiyülevvel 1010'da (Eylül 1601) sadrazam oldu. Rebiyülevvel 1012'de (Ağustos 1603) azlolunup Cemaziyelevvel'de (Ekim) katledildi Üsküdar'da medfundur. Kethüdâsı Yemenli Hasan Ağa, azlinde gözden düştü. (II. 126/27)

Hasan Paşa (Yörük) Babası çavuş olduğundan "Çavuşzâde" dendi. Ka-

pıcıbaşı, sonra çakırcıbaşı oldu. Rebiyülâhir 1102'de (Ocak 1691) evlâd-ı fatihân zabiti olarak mîrimîran oldu. 1108'de (1696/97) vezirlikle Selânik ve Tırhala sancaklarıyla Mora seraskeri oldu. 1109'da (1697/98) Basra'ya sefere memur oldu. 1114'de (1702/03) Belgrad, Şevvâl 1115'de (Şubat 1704) Sayda, 1116'da (1704/05) Silistre ve ardından Temeşvar, 1117'de (1705/06) Belgrad, 1118'de (1706/07) Selânik, 1120'de (1708) ikinci defa Temeşvar, Şevvâl 1121'de (Aralık 1709) Ağrıboz, 1122'de (1710) Boğaz muhafızı ve o sene Özi muhafızı, sonra Rumeli valisi, 1123'de (1711) ikinci defa Ağrıboz, 1126'da (1714) Sakız muhafızı ve o sene Şehrizor ve ardından Basra ve Muharrem 1128'de (Ocak 1716) Musul valisi oldu. 14 Muharrem 1128'de (9 Ocak 1716) vezirliği kaldırıldı. Sonra geri verilip İnebahtı muhafızı oldu. 25 Receb 1135'de (1 Mayıs 1723) vefat etti. Çok yaşlıydı. (II. 148)

Hasan Paşa (Zaimzâde) (Livadyalı) Ağrıboz'da Livadyalıdır. Yükselerek mîrimîranlıkla Hanya muhafızı oldu. 17 Zilhicce 1187'de (1 Mart 1774) vezirlikle Köstendil valisi ve Rumeli sürücüsü oldu. Barıştan sonra 1189'da (1775) vezirliği kaldırıldı. 1192'de (1778) İnebahtı, 1193'de (1779) Vidin, 1195'de (1781) Tırhala, sonra Ohri ve Dukagin ve 1198'de (1784) Ağrıboz valisi oldu. Orada vefat eyledi. Tedbirli ve doğruydu. Oğlu Ahmed Paşa ile Yusuf Bey'dir. Yusuf Bey'in oğulları Hacı Ali Bey ve Dâvud Bey'dir. (II. 158)

Hasan Paşazâde *bak.* Ahmed Efendi; Ahmed Kâmil Bey; Said Mehmed Bey; Tâhir Mehmed Bey

Hasan Paşazâde Livadyalı Zaimzâde Hasan Paşa evlâdıdır. Torunlarından İsmail Bey'in oğlu Ali Şefik Bey'in oğlu Sâfî Bey, bâlâdan ve Divan-ı Hümâyûn âmedî halifelerindendir. (IV. 688)

Hasan Râsim Paşa Mısır'da yetişip beylerden oldu. Sonra Osmanlı Devleti'ne hizmeti emel edinip gelmekle Rumeli beylerbeyi pâyesi verildi. 1 Zilka'de 1299'da (14 Eylül 1882) vefat etti. Beylerbeyi'nde medfundur. (II. 173)

Hasan Rızâ Paşa (Seyyid) Darendelidir. Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîranlıkla Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı oldu. Cemaziyelâhir 1233'de (Nisan 1818) vezirlikte Anadolu valisi olup Beykoz'da çadır kurdu. Bir müddet sonra, Safer 1237'de (Kasım 1821) Boğaz muhafızı ve Biga mutasarrıfı ve o sene (1822) Anadolu valisi, Cemaziyelevvel 1238'de (Ocak-Şubat 1823) Haleb, Şa'bân'da (Nisan) Konya ve sonra Niş valisi ve 1241'de (1825/26) Niğbolu muhafızı olup sonra vefat eyledi. Oğlu silahşor ve kapıcıbaşı olan Mehmed Bey'dir. Hazinedarı Abdullah Ağa'ya kapıcıbaşılık verildi. (II. 167)

Hasan Salâhî Efendi Caniklidir. Müderris Divitçi Mehmed Efendi'ye damat oldu. Zilhicce 1080'de (Mayıs 1670) vefat etti. Sâlihdi. (II. 139)

Hasan Şah Efendi Yükselip hâcegândan oldu. 1158'de (1745) küçük evkaf muhasebecisi, sonra başka görevlerde bulunup Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) Anadolu muhasebecisi oldu. 8 Ramazan 1172'de (5 Mayıs 1759) vefat etti. Hekimoğlu Ali Paşa Camii'ne defnedildi. (II. 154)

Hasan Şükrî Efendi Dersiâm olup 6 Muharrem 1301'de (7 Kasım 1883) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (II. 173)

Hasan Tahsin Bey Hâfız Ali Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı iken 7 Şa'bân 1293'de (28 Ağustos 1876) vefat etmiştir. Topkapı'da medfundur. (III. 562)

Hasan Tahsin Bey (Çelebi Mustafa Paşazâde) Ali İlhâmi Bey'in(→) oğludur. Müderris, Eyüp mollası, ilerleyerek Mekke pâyesi oldu. 1295'de (1878) vefat eyledi. (II.172; IV. 466)

Hasan Tahsin Paşa Konya'da Hâfız Mehmed Efendi'nin oğludur. 1231'de (1816) doğmuş, 1235'de (1819/20) İstanbul'a gelip 1243'de (1827/28) fesli alayına gönüllü nefer kaydolunmuştur. 1244'de (1828/29) muharebede bulundu. 1247'de (1831/32) Mekteb-i Harbiye açılınca oraya girdi. 1248'de (1832/33) yüzbaşı, 1252'de (1836/37) kolağası, 1256'da (1840) binbaşı, 1260'da (1844) kaymakam ve 1264'de (1848) miralay ve 1271'de (1854/55) livâ oldu. Şumnu, Bükreş, Sohum muharebelerinde bulundu. Sonra Hassa Ordusu'na memur oldu. 1278'de (1861/62) feriklikle Haleb kumandanı ve sonra Girit'e memur oldu ve sonra Dâr-ı Şûrâ azası ve sonra İstanbul kumandanı oldu. 29 Zilka'de 1293'de (16 Aralık 1876) vezirlikle Batum kumandanı olup 1294 (1877) ortalarında ayrılarak Erzurum cihetine memur oldu. Sonra Anadolu Divan-ı Harbi'ne memur olup Dâr-ı Şûrâ'ya aza olmuştu. 1296'da (1879) Selânik vali kaymakamı olup 1297'de (1880) ayrıldı. A'şar iltizamı hususundan dolayı muhakeme edildi ise de beraat etti ama boşta kaldı. 21 Muharrem 1307'de (7 Eylül 1889) vefat edip Üsküdar'a defnolundu. Başlarında muharebelerde hizmeti görüldüyse de sonraları talihi uygun gitmedi. (II. 175)

Hasan Tevfik Efendi Kâtip, mümeyyiz, Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1846) tophane muhasebecisi oldu. 1278'de (1861/62) bu hizmetten azille emekli oldu. 19 Muharrem 1291'de (8 Mart 1874) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. Servetli ise de ayrılışında mahvetti. Feyzî Bey'le topçu feriklerinden Hacı Âsım Paşa damadlarıdır. (II. 171)

Hasan Tevfik Paşa Erkân-ı harp zabitlerindendir. Hassa erkân-ı harp reisi iken Receb 1304'de (Nisan 1887) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (II. 173)

Hasan Zühdî Efendi Sirozludur. Müderris, Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) İzmir mollası, Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Edirne pâyesi ve Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) Mekke pâyesi oldu. Daha sonra vefat etti. (II. 171)

Hasancanzâde *bak.* Sa'deddin Mehmed Efendi

Hasancanzâde I. Selim'in (Yavuz) nedimi Hasancan evlâdı olup şeyhülislâm ve âlim yetişmiş ve sonra "Biraderzâde" diye unvanı değiştirmiştir. Bunlara "Hocazâde" de denir. Zamanımızda torunları vardır. (IV. 688)

Hasanzâde *bak.* Şifayî Mehmed Efendi

Hasbî Ahmed Efendi Müderris, Eyüp mollası ve 1203'de (1788/89) Mekke mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etmiştir. (II. 117)

Haseki *bak.* Mehmed Paşa; Mehmed Paşa; Mûsâ Paşa; Mustafa Ağa; Selim Mehmed Paşa

Hasekizâde *bak.* Sâdık Mehmed Efendi

Hasîrpûş Dede Bursa'da, ermiş sayılanlardan bir zat idi. Vefatında Deveci kabristanına defnedildi. (II. 233)

Hasib Abdülhalim Efendi (Yedikulelizâde) Yedikuleli Seyyid Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1173'de (1759/60) vefat etti. Şair ve hattatdır. (II. 180; III. 374)

Hasib Ahmed Efendi İstanbulludur. Esirîzâde Abdülbâkî Efendi dairesinden çıkıp kadı oldu. Toyran'da 1182'de (1768/69) vefat etti. Şairdir. (II. 180)

Hasib Efendi (Çorumîzâde) Hayrabolu â'yânından ve Kanlıcalı Şeyh Atâ Efendi'nin dervişlerindendir. 1199'da (1785) vefat etti. Usta şairdir. (II. 180)

Hasib Efendi (İlyaszâde) İzmitlidir. 1252'de (1836/37) Üsküdar pâyesi olmuştu. Sonra vefat etti. (II. 180; I. 157) [I. 157'de "İzmirlidir" denmektedir]

Hasib Efendi (Yanyâzâde) Hoca Sa'deddin Efendi Dârülhadisi'nden çevrilme dergâha 1205'de (1790/91) şeyh oldu. Üvey babası Hacı İbiş Efendi Rıfaî olmakla Halvetî ve Rıfaî âyinlerini birlikte icra etti. 1250'de (1834/35) vefat eti. Tekke bu zatın adıyla anılır oldu. Ehl-i hal bir zat idi. (II. 180)

Hasib İbrahim Efendi (Uşşakîzâde) Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris ve İzmir mollası oldu. 2 Şevvâl 1136'da (24 Haziran 1724) vefat etti. Şair, fâzıl, âlim olup tarih sâhibidir. (II. 180)

Hâsib Mehmed Efendi Kastamonuludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1117'de (1705/06) başmukataacı olup 1118'de (1706/07) azlolunmuş, 1126'da (1714) Mısır mukabelecisi olup 1127'de (1715) Bozcaada'ya sürülmüş ve 1130'da (1718) vefat etmiştir. Şairdir. (II. 97)

Hasib Mehmed Efendi Seyyid Rızâ Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 18 Rebiyülevvel 1197'de (21 Şubat 1783) vefat etti. Nişancı Abdullah Efendi'nin damadıydı. (II. 398)

Hasib Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1222'de (1807) ruznâme-i evvel vekili de olarak bir-iki sene sonra vefat etti. (II. 180)

Hasib Mehmed Efendi Hâfız Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Sadrazam Gâlib Paşa'nın hazinedarı ve hâcegândan olup 7 Şevvâl 1245'de (1 Nisan 1830) vefat etti. Üsküdar'da babasının yanına defnedildi. (IV. 469)

Hasib Mehmed Efendi Sâib İbrahim Paşa'nın(→) kethüdâsı olup 28 Cemaziyelevvel 1271'de (16 Şubat 1855) vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. (III. 185)

Hasib Mehmed Efendi (Seyyid) İstanbulludur. Mısır'a gidip Mevlevî oldu. Nihayet İznik Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1121'de (1709) vefat etti. Ârif, şairdir. *Dîvan* sâhibidir. (II. 180)

Hasib Mehmed Paşa 1220'de (1805) vefat edip Mevlânâkapı'da defnolunan Mehmed Emin Efendi oğludur. Hazine-i hassa kâtiplerinden olup Nusretiye Camii inşasında bina memurlarından oldu. 1241'de (1825/26) hâcegân rütbesiyle topçular kâtibi ve sonra Bağdad kapı kethüdâsı oldu. 20 Şa'bân 1250'de (22 Aralık 1834) evkaf nâzırı ve 28 Ramazan 1252'de (6 Ocak 1837) vezir rütbesiyle hazine-i hassa nâzırı, 10 Muharrem 1254'de (5

Nisan 1938) ilâveten evkaf nâzırı oldu. 1255'de (1839) Abdülmecid'in tahta çıkmasından sonra azledilerek Recebinde (Eylül) Selânik valisi olup Zilhiccesinde (Şubat 1840) azledildi. Rebiyülâhir 1256'da (Haziran 1840) Meclis-i Vâlâ reisi olup 5 Muharrem 1257'de (27 Şubat 1841) azledildi. 1258 (1842) ortalarında Anadolu müfettişi oldu. Bir ay sonra Meclis-i Vâlâ'ya aza olup 23 Receb 1260'da (8 Ağustos 1844) üçüncü defa evkaf nâzırı, Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) Cidde valisi olup 1265'de (1849) azledildi. Receb 1266'da (Mayıs 1850) ikinci defa hazine-i hassa, Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) dördüncü defa evkaf, Zilhicce 1273'de (Ağustos 1857) maliye, Ramazan 1274'de (Nisan-Mayıs 1858) beşinci defa evkaf, Receb 1275'de (Şubat 1859) ikinci defa maliye nâzırı ve Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) Mecâlis-i Âliye'ye memur ve Şevvâl 1277'de (Nisan 1861) üçüncü defa hazine-i hassa nâzırı oldu. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) azledildi. 1282'de (1865/66) ma'zuliyet maaşı verildi. Zilhicce 1286'da (Mart 1870) şeyhülharem olup hasta olarak birkaç gün sonra 21 Zilhicce'de (24 Mart 1870) vefat etti. Hesap işlerini bilir, tedbirli, cömert ve gayet zengindi. Konağının kapısı fukaraya açık, sofralarca fukara duacısı olmuştu. Evlâdı çok olup ancak çoğu gençliğinde vefat etti. Erkeklerden Raûf Bey ve Şevkî Bey hayattadırlar. Büyük oğlu İsmail Hakkı Bey, 1296'da (1879) vefat edip yanına defnolundu. (II. 180)

Hasib Mustafa Efendi (İzmir Fakısızâde) Müderris, Maraş ve 1258'de (1842) Trablusgarb mollası oldu. Rebiyülevvel 1262'de (Mart 1846) vefat etti. Selimiye'de medfundur. Emin Muhlis Paşa ile Es'ad Paşa, oğullarıdır. (II. 180)

Hasib Paşa Mekteb-i Tıbbiye'ye 1266'da (1350) girip öğrenimini tamamlayarak az müddette binbaşı ve miralay olmuş ve sonra mîrlivâlıkla ordu sertabibi olup Plevne'de bulunmuş ve sonra Hassa Ordusu sertabibi ve 1303'de (1885/86) ferik olarak sıhhiye dairesi reisliğinde bulunmuş ve 28 Cemaziyelevvel 1311'de (7 Aralık 1893) vefat edip Erenköy'de Sahra-yı Kebir'de tabip Âkif Paşa'ya kabir arkadaşı olmuştur. (II. 181)

Hasibî Çelebi Gedüslüdür. Keşfî'nin küçük kardeşidir. Frenk İbrahim Paşa'nın sadrazamlığında bir suç işleyerek hapsedildi. Kurtulmak için paşaya kasideler verdiyse de 10 sene hapiste kaldı ve hiddeti yatıştı. Paşanın katledilmesinden sonra serbest bırakıldı. Şehzâde Mustafa'ya bağlandı. 960'da (1553) onunla birlikte katledildi. Usta şairdir. (II. 179)

Hasibî Mehmed Efendi (Ahîzâde) Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris, 1037'de (1627/28) Bursa, sonra Edirne mollası oldu. Rebiyülevvel 1042'de (Eylül-Ekim 1632) İstanbul kadısı olup Receb 1043'de (Ocak 1634) gazaba uğrayıp babasıyla beraber azledilerek Kıbrıs'a gönderildi. Receb 1044'de (Ocak 1635) orada vefat etti. Ârif, zarif, doğru ve şairdir. Oğlu Abdülhalim Efendi'dir(→). (IV. 157)

Hâsim İbrahim Efendi Müderris, İzmir müftüsü olup 1152'de (1739) vefat eylemiştir. Fakih, fâzıl, şairdi. (I. 128)

Hasirîzâde *bak.* Basrî Mustafa Efendi; Hâfız Mehmed Ağa; Süleyman Sıdkî Efendi

Hasirîzâde *bak.* Muhlis Efendi

Hassân Mehmed Bey (Recâîzâde) Süleyman Hâdî Bey'in(→) oğlu olup mektûbî-i sadâret halifelerinden iken Muharrem 1257'de (Mart 1844) vefat etti. Şairdir. (II. 117; III. 95)

Hastazâde *bak.* Abdullah Efendi

Hâşim (Şerif) Şerif Câzim b. Âzim b. Lâzim b. Ebû Nümey'in oğludur. 1054'de (1644) Mekke emiri iken vefat eyledi. Âlîm, fâzıl, cömertdi. (IV. 623)

Hâşim (Şerif) Şerif Sürûrzâde Şerif Abdullah'ın oğludur. 1266'da (1850) vefat eylemiştir. (IV. 625)

Hâşim Ahmed Sâtı' Efendi Hasan Ağa'nın oğludur. 1209'da (1794/95) doğmuştur. Hastahane müdürü olarak 21 Receb 1292'de (23 Ağustos 1875) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. (IV. 626)

Hâşim Ali Bey Şehid Silahdar Ali Paşa'nın yeğenidir. Kalemden yetişip 1159'da (1746) Gelibolu Baruthanesi nâzırı ve 1160'da (1747) kâğıd-ı bîrûn emini ve Şevvâl 1167'de (Temmuz-Ağustos 1754) tophane nâzırı oldu. Sonra Fâtih Camii vakıf kâtibi oldu. Safer 1169'da (Kasım 1755) şehremini ve 1172'de (1758/59) silahdar kâtibi, 1174'de (1760/61) yine şehremini, Ramazan 1175'de (Nisan 1762) Çifte Saraylar'ın, yani II. Mustafa'nın iki kızına saray yaptırmak arzusuyla satın alınan Cağaloğlu ve Köprülüoğlu konaklarıyla birtakım arsalardan meydana gelen mülkün bina emini oldu. Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) başmuhasebeci, 1177'de (1763/64) Edirne Sarayı tamirat müdürü oldu. O senenin Şevvâlinde (Nisan 1764) azl ile orada ikameti emrolundu. 1178'de (1764/65) muvakkaten başmuhasebeci, Zilhicce 1179'da (Mayıs 1766) Fâtih Camii bina emini ve Muharrem 1180'de (Haziran 1766) yine başmuhasebeci, 1181'de (1767/68) ruznâme-i evvel, 1182'de (1768/69) tersane emini oldu. Sonra sipah, silahdar ve yeniçeri kâtipliklerinde bulunarak 1194 (1780) ve 1196'da (1782) iki defa ruznâme-i evvel oldu. 2 Ramazan 1197'de (1 Ağustos 1783) vefat etti. Üsküdar'da Eski Menzilhane'de medfundur. Mağrur, kibirli, hırslı ve cesurdu. Biri mansıp sâhibi olsa kederinden hasta olurdu. Vezirlerin kapı kethüdâlıklarında da bulunmakla hanesi dedikoducuların toplandığı yer olup işbaşındakileri küçük görürdü. Bu sebepden son yıllarda kendine küçük görevler verilmeye başlamıştır. Oğlu Zeynelâbidîn Bey'dir(→). (IV. 623/24)

Hâşim Bey Yükselip zecriye muhassılı olup 1239'da (1823/24) azilden sonra vüzera kapı kethüdâsı ve başka hizmetlerde bulunarak vefat etmiştir. (IV. 625)

Hâşim Çelebi (Fakihzâde) Üsküdarlıdır. Kadı olup 1008'de (1599/1600) vefat etti. Şairdir. (IV. 623)

Hâşim Efendi Müderris olup 1199'da (1785) vefat eyledi. (IV. 624)

Hâşim Efendi Amasyalıdır. Müderris olup Râtib Efendi'ye yakınlığından dolayı 1211'de (1796/97) silahdar halifesi Mestan Efendi ile Hanya'ya sürgün edildiler. Orada vefat etti. (IV. 624)

Hâşim Efendi Teşrifat kaleminden yetişip 1261 (1845) tarihlerinde teşrifat kesedarı oldu. Birkaç sene sonra vefat etti. (IV. 625)

Hâşim Efendi Boşnak Hasan Ağa'nın oğludur. Kadirî şeyhi olup Şa'bân

1292'de (Eylül 1875) İstanbul'da vefat eyledi. (IV. 626)

Hâşim Efendi (Nemlizâde) (Hacı) Trabzonludur. Hayrîye tüccarının meşhurlarından olup tüccarbaşı olmuştu. Yaşlı iken 1268'de (1851/52) vefat eylemiştir. Servet ve hayır sâhibiydi. Oğlu Hacı Mehmed Emin Efendi'dir(→). Damadı ve kardeşinin oğlu Hacı Sa'dullah Mehmed Efendi'dir(→). Hepsi Süleymaniye'de medfundurlar. Bunun kardeşi Hacı Es'ad Efendi, Trabzon'da ortağı olup onun oğlu Mehmed Mes'ud Efendi'dir(→). (IV. 625)

Hâşim Efendi (Saçlı) Şeyh olup 1003'de (1594/95) vefat etti. Yerine oğlu Ca'fer Efendi geçip 1040'da (1630/31) vefat etti. (IV. 622)

Hâşim Hüseyin Efendi (Mezarcızâde) Âlîm müderrislerdendir. 1301'de (1883/84) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 626)

Hâşim Mehmed Bey Ali Hasib Efendi'nin(→) oğlu ve Bâlîzâde'nin torunudur. Müderris olup 1236'da (1820/21) vefat etti. Yahyâ Efendi Mezarlığı'na defnedildi. Oğlu Nebil Bey'dir. (III. 551)

Hâşim Mehmed Bey Mektupçu Derviş Ali Hasib Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1236'da (1820/21) vefat eylemiştir. Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedilmiştir. (IV. 625)

Hâşim Mehmed Efendi Bandırmalı Şeyh Yusuf Nizâmeddin Efendi'nin ortanca oğludur. Babası yerine Ahmediye Tekkesi'ne şeyh oldu. Halvetî idi. 1197'de (1783) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. *Divan* sahibi şairdir. (IV. 624)

Hâşim Mehmed Efendi Hattat Râkım Efendi'nin şâkirdi olup hattatdı. Sikke ressamlığında bulunarak hâcegândan olmuştu. 22 Cemaziyelâhir 1261'de (28 Haziran 1845) vefat etti. Râkım Efendi'nin yanına defnedilmiştir. (IV. 625)

Hâşim Mehmed Efendi Niğbolu müftüsü Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris ve Maraş mollası oldu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) ortalarına yetişti. (IV. 626)

Hâşim Mehmed Efendi (Kudsîzâde) Seyyid Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris olup Ramazan 1088'de (Kasım 1677) vefat etti. Bilgili ve şairdi. Eksik *Mir'âtü'ş-Şuarâ*'sı vardır. (IV. 623)

Hâşim Mehmed Efendi (Seyyid) Tırhala kadısı iken 1135'de (1722/23) vefat etti. Şairdi. (IV. 623)

Hâşim Mehmed Efendi (Seyyid) İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kaleminde yetişip âmedî oldu. Sonra orduda tezkire-i sânî olup bir aralık azlolunduysa da Cemaziyelevvel 1137'de (Ocak-Şubat 1725) ikinci defa atandı. 20 Rebiyülevvel 1138'de (26 Kasım 1725) vefat edip Atik Ali Paşa Camii'ne defnedilmiştir. Usta kâtip, kanunları iyi bilir, asil, kerim, iri yapılı, macun bağımlılığı ile itham edilirdi. (IV. 623)

Hâşim Mehmed Efendi (Seyyid) Müderris, Yenişehir mollası olup Cemaziyelevvel 1175'de (Aralık 1761) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 623)

Hâşim Mehmed Efendi (Seyyid) Bâbıâlî'den yetişerek 1152'de (1739/40) tezkire-i sânî, sonra Vidin defterdarı, 1156 (1743) başlarında ruznâmçe-i evvel pâyesiyle Acem şehzâdesi Safi Şah Ordusu defterdarı, sonra İstanbul baruthane nâzırı, Zilhicce

1160'da (Aralık 1747) cizye muhasebecisi ve Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) başmuhasebeci, 1168'de (1755) cizye muhasebecisi ve 1172'de (1758/59) Haremeyn muhasebecisi olup 1174'de (1760) yerinde bırakıldı. Fazla harç isteyince o sene nin Rebiyülevvelinde (Ekim 1760) azledilerek Bozcaada'ya sürgün edildi. Az vakitte bırakıldı ve 1175'de (1761/62) yeniçeri kâtibi oldu. 1177'de (1763/64) azledilmiş olarak vefat ey edi. Fâtih civarında medfundur. (IV. 623)

Hâşim Mehmed Efendi (Seyyid) Mehmed Vahyîzâde Feyzullah Efendi'nin dördüncü oğludur. Kocamustafapaşa Tekkesi şeyhi olup 1231'de (1816) vefat etmiştir. (IV. 625)

Hâşim Mehmed Efendi (Seyyid) (Şeyhülharemzâde) Seyyid Feyzullah Efendi'nin oğludur. 1142'de (1729/30) Balat Tekkesi şeyhi olup 1175'de (1761/62) Kocamustafapaşa Tekkesi şeyhi oldu. 24 Şevvâl 1199'da (30 Ağustos 1785) vefat etmiştir. (IV. 624)

Hâşim Mehmed Paşa (Seyyid) Ferik Hüseyin Paşa'nın oğludur. Askerlikten yetişip mîrlivâ oldu. 15 Rebiyülâhir 1301'de (13 Şubat 1884) vefat etti. Kadıköy'de medfundur. (IV. 626)

Hâşim Osman Paşa Erzincanlıdır. Kapu çukadarı Halil Efendi'nin oğludur. Önceleri başmuhasebeye devam edip Kapdan Hacı Mehmed Paşa'ya hazinedar oldu. Babasının, şehremini meşhur İbrahim Efendi'yle münasebeti eski olduğundan o sayede hâcegândan oldu. Sonra Hâlet Efendi'ye, rikâb kethüdâlığında kâtip oldu. Bazı vüzerânın kapı kethüdâlığıyla geçinmekte olduğu sırada sivari mukabelecisi olayım derken İstanbul'dan sürüldüyse de birkaç ayda serbest bırakıldı. 1224'de (1809) küçük ruznâmeci, 1227'de (1812) kethüdâ kâtibi, azilden sonra 1237'de (1821/22) mîrimîranlık ile Alâiye ve sonra Girit'de Resmo mutasarrıfı oldu. Hizmeti beğenilerek 1238'de (1822/23) vezir rütbesiyle Girit valisi ve seraskeri olmuştur. 1240'da (1824/25) vefat eylemiştir. Sâdık ve tedbirliydi. Oğlu Edirne valisi iken vefat eden İzzet Ahmed Paşa'dır. (IV. 625)

Hâşim Paşa Şerif Abdülmuttalib'in oğullarındandır. Mîrimîran oldu. Gençken 1298'de (1881) Hicaz'da şehid olmuştur. (IV. 626)

Hâşim Paşa Meclis-i Vâlâ odasından yetişip mektupçu, mutasarrıf ve mîrimîran olmuştur. 10 Receb 1305'de (23 Mart 1888) vefat etti. Maliye reisi Rızâ Bey'in damadıdır. (IV. 626)

Hâşimî Çelebi İranlıdır. Babası ile II. Bâyezid zamanında göçtü. Kendisi I. Selim'e (Yavuz) (hd 1512-1520) nedim ve sonra kadı oldu. Bu halde vefat eyledi. Şairdir. Oğlu Emirî Mehmed Bey'dir(→). Bunun kardeşi Muhtarî III. Murad devrinde (1574-1595) vefat eylemiştir. (IV. 622)

Hâşimî Çelebi Şair olup Bebek'de vefat etmiştir. Oğlu mevâlîden Mehmed Yetimî Efendi'dir. (IV. 622)

Hâşimî Seyyid Mehmed Çelebi Bursalıdır. Müderris ve kadı olup 1037'de (1627/28) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 623)

Hâşimîzâde *bak.* Yetimî Mehmed Efendi

Hâşimzâde *bak.* Abdullah Efendi; Emin Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Seyyid)

Hâşimzâde Yarım asır kadar devam etmiş bir ailedir. (IV. 710)

Haşmet Abdülkadir Efendi Maliyede mümeyyiz ve 1265'de (1846) muhasebeci oldu. Uzun müddet vâridat ve masârifat muhasebeciliği, Divan-ı Muhasebat azalığı ve bilahere uzun yıllar maliye muhasebecisi ve sandık emini olup nihayet Divan-ı Muhasebat'a aza olmuştur. 24 Safer 1308'de (9 Ekim 1890) vefat eylemiştir. Yaşı 80'i aşkın, gayretli, doğru ve halk dilinden korkmazdı. (II. 233)

Haşmet Bey Sadrazam Kıbrıslı Kâmil Paşa'nın ikinci oğludur. Mekteb-i Mülkiye'den birinci olarak çıkıp az vakitte Adalar kaymakamı ve sonra Gelibolu mutasarrıfı ve sonra rüsumat emaneti muavini oldu. 5 Safer 1312'de (8 Ağustos 1894) yaşı 30'a ulaşmadan vefat eylemiştir. Zekî, yetenekli ve cerbezeli bir gençti. (II. 233)

Haşmet Efendi Sudûrdan Abbas Efendi'nin oğludur. Râgıb Paşa'ya nedim ve musâhib olup müderris olmuştu. Dilinin bozukluğu ve arkadaşlarını kötülemesi sebebiyle Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) Bursa'ya ve sonra Rodos'a ikamete gönderildi. Sonra İzmir'e getirildiyse de sonra yine Rodos'a gönderildi. 1182'de (1768/69) vefat etmiştir. Murad Reis yanında medfundur. Hiciv ve lâtifeye fazlaca düşkündü. *Divan* sahibi şairdir. (II. 233)

Haşmet Mustafa Efendi (Hâfız) Kalemden yetişip hâcegândan ve mansıp sahiplerinden oldu. 15 Zilhicce 1255'de (19 Şubat 1840) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 233)

Hatabzâde *bak.* Mehmed Kapdan

Hâtem Ahmed Efendi Yenişehirli'dir. Orada 1268'de (1851/52) vefat etti. Şairdir. (II. 264)

Hâtem Ahmed Efendi (Akovalızâde) Babası Akovalıdır. İstanbul'a gelip çalışarak bilgi ve hüner sâhibi ve fâzıl oldu. 10 sene Mısır'da oturup sonra Mekke'ye gidip Nakşibendî Şeyh Ahmed Mekkî'ye halife oldu. 1171'de (1757/58) vefat etti. Şairdi. (II. 263/64)

Hâtem Bey Çerkes beylerinden olup Mısır'da isyan etti ve 929'da (1523) katledildi. (II. 263)

Hâtem Kadın Mehmed'in kızıdır. Beşiktaş'da bir mescid yaptı. 912'de (1506/07) vefat etti. (II. 263)

Hâtemî Efendi (Kara Kethüdâzâde) Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup birçok sene mümeyyiz ve serhalife olmuştu. Sonra adliyeye geçerek uzun müddet adliye mektupçusu oldu. Sonra hacca gidip orada 1304'de (1886/87) vefat eyledi. Yaşı 80'i aşkın, yumuşak huylu ve edipdi. (II. 264)

Hâtemî İbrahim Bey Bergos'da cami sâhibi Mehmed Bey'in torunlarından Divâne Mahmud Çelebi'nin oğludur. Sipahi defterdarı Durak Çelebi'ye nedim olarak I. Selim'in bendegânından oldu. 1004'de (1595/96) vefat eyledi. Şairdir. Eski mahlası "Mâtemî" idi. (II. 264)

Hâtemî Mustafa Paşa Ca'fer Paşa'nın oğludur. 972'de (1564/65) Maraş beylerbeyi oldu. Bir hayli müddet orada kalarak 986 (1578) tarihlerine doğru vefat eyledi. Şairdir. (IV. 377)

Hâtemî Sâlih Efendi Çorumludur. Kadı olup 970'de (1562/63) vefat etti. Şairdir. (III. 200)

Hatib *bak.* Kasım; Sinaneddin Yusuf; Zâkirî

Hatib İstanbul'un fethinde ilk olarak cuma namazını kıldırmıştır. Üsküb-

dar'da İnadiye'de evlâdıyla medfundurlar. İsmi İbrahim olmalıdır. "Hatibzâdeler" buna mensup olmalıdırlar. (II. 281)

Hatibzâde *bak.* Ahmed Efendi; Bekayi; Daniş Ahmed Ağa; Emin Mehmed Efendi; Hamdullah Efendi; İbrahim Efendi; İbrahim Tâceddin Efendi; Mahmud Efendi; Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Muhyiddin Efendi; Muhyiddin Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Mustafa Efendi; Sa'dullah Mehmed Efendi; Sâlih Mehmed Efendi; Yahyâ Paşa

Hatibzâde II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) âlimlerinden Mehmed Efendi evlâdıdır. Torunlarına kadar yükselenler görülmüştür. Kısa sürmüştür. Geçen asrın vezirlerinden Hekimzâde damadı Yahyâ Paşa'ya da Hatibzâde denir. Kardeşine ve oğluna kendisine nisbetle Yahyâ Paşa biraderi ve "zâdesi" denir. Geçen asırda ulemâdan da bir Hatibzâde kolu gelmiştir. Bir de Nur-i Osmâniye hatibinin oğlu vardır ki mevâliden oldu. (IV. 689)

Hâtif Efendi İstanbulludur. Mücellid olup I. Abdülhamid'e mücellidbaşı olmuştur. Sonra bir aralık tulumbacı olup Hoca Neş'et Efendi den okumuştur. 1223'de (1808) padişah musâhibi ve 1231'de (1816) başmusâhib oldu. 13 Cemaziyelevvel 1237'de (5 Şubat 1822) vefat etti. Şair ise de şiirleri bozuktur. Hakkında Vâsıf'ın bir hicviyesi vardır. "Ağarıp kabı dökülmüş zağra sanma Hâtifâ/Sen bir otçu bârgiri, kürkün çuval olmuş sana" beyti o hicviyedendir. (IV. 521/22)

Hâtif Hasan Efendi Bursalıdır. 1077'de (1666/67) doğdu. Müderris, 1140'da (1727/28) Gence mollası, sonra Kayseri ve Bağdad mollası oldu. 1157'de (1744) Tokat naibi iken vefat etmiştir. Âlîm ve şairdir. *Divan*'ı vardır. (IV. 621)

Hâtif Mehmed Efendi 21 Şa'bân 1224'de (1 Ekim 1809) vefat eylemiştir. Musikîşinas, neyzen ve şairdir. (IV. 621)

Hâtif Mehmed Efendi Manisa'da Demirci'ye bağlı Kılavuzlar köyündendir. 1232'de (1817) İstanbul'a gelip medreseye girdi. Safer 1266'da (Aralık 1849-Ocak 1850) vefat etmiştir. Arapça ve Farsçayı bilir ve şairdi. (IV. 622)

Hâtifî Abdurrahman Efendi (Şeyh Zâhidzâde) Edirnelidir. Derviş olup Bağdad'ın fethinden dönerken Kayseri'de vefat etti. Şairdir. *Zafername*'yi telif eyledi. (IV. 621)

Hâtifî Çelebi Ankaralıdır. Kadı olup 970'de (1562/63) vefat etti. Şairdir. (IV. 621)

Hâtifî Efendi Mevlânâ Câmî'nin kardeşidir. Ulemadandır. 926'da (1520) vefat etti. (IV. 621)

Hatmanzâde *bak.* Ahmed Ağa; Şemseddin Mehmed Bey

Hattâb b. Kasım Karahisarlıdır. Şam'da okuyup Karahisar'a dönerek ders vermekle meşgul oldu. 717'de (1317) vefat etti. (II. 280)

Hattat *bak.* Abdî Efendi; Hasan Efendi; Hasan Paşa; İsmail Paşa; Osman Ağa; Sâdık Mehmed Efendi

Hattî Mustafa Efendi Kalemden yetişip Çerkes Osman Paşa'ya divan kâtibi olup Taman muhaddidi oldu. Sonra kethüda bey kâtibi olup 1152'de (1739/40) mevkufatçı ve 1155'de (1742) kalyonlar kâtibi olup ikinci

defa mevkufatî oldu. Muharrem 1161'de (Ocak 1748) nişancı pâyesiyle Avusturya'ya orta elçi olup Muharrem 1162'de (Ocak 1749) dönerek başmuhasebeci oldu. Azilden sonra Şevvâl 1165'de (Ağustos 1752) yine başmuhasebeci oldu. Sonra başka hizmetlerde bulunup 1174'de (1760/61) vefat etti. Fındıklı'da defnedilmiştir. Şairdir. Yeğeni ricâlden Ahmed Visalî Efendi'dir. (II. 280/81)

Hatvanîzâde *bak.* Fazlullah Efendi; Feyzullah Hamdî Efendi; Hasan Efendi; Mehmed Efendi; Takiyeddin Abdullah Efendi

Hatvanîzâde Geçen asırda Fazlullah Efendi'den başlayan bu aileden çeyrek asır öncesine kadar müderris ve molla olanlar çıkmıştır. (IV. 689)

Haverî Ali Efendi Manastırlı bir kadı olup 972'de (1564/65) vefat eyledi. Şairdir. (II. 270)

Havyarcı *bak.* Hüseyin Paşa

Hayâlî *bak.* Said Mehmed Efendi

Hayâlî Abdülvehhâb Efendi Abdülkerim Efendi'nin oğludur. Müderris, sonra I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) başdefterdar ve sonra İzmir kadısı oldu. 930'da (1524) vefat etti. Babasının mektebinde medfundur. Fasih, zekî, şer'î ve aklî ilimlerde mâhir ve şairdi. Manzum *Leylâ vü Mecnûn*'u vardır. Oğlu Abdülkerim Çelebi'dir(→). (III. 404)

Hayâlî Efendi İsmi Şemseddin Ahmed b. Kadı Mûsâ olup Hızır Bey'den ders görmüştür. İznik müderrisi olup haccederek 885'de (1480) 33 yaşında ölmüştür. Bursa'da medfundur. Meşhur Hocazâde Mustafa Efendi'den daha âlim olmakla vefatında Hocazâde "rahat yatarım" demiştir ki, fazlının onun ilmine üstün olduğuna şahittir. Tasavvufta da kâmildi. *Kadı Beyzâvî*'ye hâşiye ve başka risaleler de yazmıştır. Üç dilde şairdir. Kardeşi Mehmed Efendi ve onun oğlu Haydar Efendi'dir. (I. 313)

Hayâlî Mehmed Çelebi Vardar Yenicelidir. "Bekâ'î Memi" diye şöhret alarak Frenk İbrahim Paşa'ya nedim olmuştur. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eyledi. Devrinin şairlerinin üstünü olup kasideleri güzeldi. Oğlu Ömer Bey'dir(→). (II. 313/14)

Hayatî Şuarâ tezkiresi sâhibi Lâtifî'nin dedesi olup Kastamonu'da doğmuştur. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) orada vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 258)

Hayatî Ahmed Efendi Elbistanlıdır. Müderris ve Bağdad ve sonra Kudüs pâyesi olup 1215'de (1800/01) vefat etti. Miskinler'de medfundur. (II. 259)

Hayatî Ahmed Efendi (Hacı) Elbistan müftüsü Ahmed Efendi'nin oğludur. 1165'de (1752) doğdu. Babasının vefatında müftü oldu. Sonra İstanbul'a gelip Ayasofya'da ders okuttu. 1224'de (1809) Bosna mollası ve sonra Irak-ı Arab mollası olup 10 Safer 1229'da (1 Şubat 1814) vefat etti. Üsküdar'da Seyitahmetderesi'nde medfundur. Âlim, şairdir. (II. 259)

Hayatî Çelebi İstanbulludur. Sipahi olup III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat etti. Şairdir. (II. 258)

Hayatî İbrahim Efendi (Seyyid) Konyalıdır. Vâiz ve sonra müderris olup 1172'de (1758/59) vefat etti. Şairdir. (II. 259)

Hayatî Mehmed Çelebi Muslihiddin Halife'nin oğludur. Arab diyarın-

da bazı hizmetlere mutasarrıf oldu. Bir civana âşık olup III. Murad devrinde (1574-1595) vefat etti. Şairdir. Kardeşi Ali Çelebi'ye "Memâtî" derlerdi. (II. 258)

Hayatîzâde *bak.* Ahmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Feyzî Mustafa Efendi; Feyzî Mustafa Efendi; Halil Şeref Efendi; Said Mehmed Efendi

Hayâtîzâde IV. Mehmed'in (hd 1648-1687) hekimbaşısı mühtedi Mustafa Feyzî Efendi evlâdına denir ki, sudûr ve mevâlîden olmuşlardır. (IV. 689)

Haydar Ağa II. Bâyezid'in (hd 1481-1512) hizmetinde bulunarak sonra vefat etmiştir. (II. 259)

Haydar Ağa I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) kul kethüdâsı olarak adına bir mescid yaptırmıştır. Kocamustafapaşa'da medfundur. (II. 260)

Haydar Ağa Sadrazam kethüdâlığında bulunup Zilhicce 1000'de (Eylül 1592) azlolundu. Sonra vefat etmiştir. (II. 260)

Haydar Ağa Lala Mehmed Paşa'nın zevcesine akrabalığı yüzünden Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip silahdar ağası ve ulûfecibaşı oldu. 1004'de (1695/96) vefat eyledi. Malı ona verildi. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (II. 261)

Haydar Ağa Saraydan yetişip kapıcıbaşı ve 1129'da (1717) mîrahûr-ı evvel oldu. Orduda nüfuzu vardı. Ramazan 1129'da (Ağustos 1717) ordudan çağrılarak Edirne'de çiftliğinde ikamet ettirildi. Az müddette vefat etmiştir. (II. 261/62)

Haydar Ağazâde *bak.* Mehmed Paşa

Haydar Ahmed Bey Ruscuklu Şerif Hasan Paşa'nın oğludur. Kesriyelizâde Nu'man Bey'e damad oldu. Müderris, 1240'da (1824/25) Selânik mollası ve bilâd-ı hamse ve 1246'da (1830) Mekke pâyesi olmuştu. Cemaziyelâhir 1246'da (Kasım-Aralık 1830) vefat etti. Hüdâî Tekkesi'nde medfundur. (II. 262)

Haydar Baba I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) ermiş sayılanlardan bir zat idi. Adına bir mescid yapıldı. Kendisi orada medfundur. (II. 260)

Haydar Bey Kocakayası'nda müstakil hâkimken II. Murad devrinde (1421-1451) Yörgüç Paşa muhasara ederek teslim almış ve kendisine timar verilerek bu halde vefat etmiştir. (II. 259)

Haydar Bey Sivrihisarlıdır. Şehzâde Cem'in defterdar ve nedimiydi. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat etti. Şairdir. (II. 259)

Haydar Bey Askerlikten yetişip süvari ikinci alayında miralay iken 1281 (1864/65) yılında vefat ederek Topkapı'ya defnedildi. (II. 262)

Haydar Efendi Mehmed Efendi'nin oğlu ve Hayâlî'nin yeğenidir. Annesi, Fenârîzâde Mehmed Şah Efendi'nin kızıdır. Mısır'da tahsil edip Bursa'ya döndü. Sultan Mehmed ve sonra Sultan Orhan camilerine mütevelli olup 925'de (1519) vefat etti. Muhaddis ve müfessirdi. Üç dilde nazma ve nesre kadir ve sohbeti tatlıydı. (II. 259)

Haydar Efendi Bâbıâlî'den yetişip reisülküttab oldu. 931'de (1524) vefat etmiştir. (II. 260)

Haydar Efendi Müftü Ahmed Paşa'dan ilim öğrendi ve Abdülkerim Efendi'den el aldı. 974'de (1566/67) vefat etti. Âlîm, âbiddi. (II. 260)

Haydar Efendi Müderris ve 992'de (1584) Şehzâde Mehmed'e muallim oldu. Şevvâl 998'de (Ağustos 1590) vefat etti. (II. 260)

Haydar Efendi Geliboluludur. Kalemden yetişip defterdar olmuşsa da İskender Çelebi kâtibi derecesinde kalmış ve sonra Gelibolu'ya gönderilip orada vefat eylemiştir. Sinan Paşa Tekkesi'nde harim duvarında medfundur. (II. 259)

Haydar Efendi Küçük Tâceddin'in oğludur. Müderris, Haleb, Üsküdar, Bursa ve Mısır mollası oldu. Muharrem 1013'de (Haziran 1604) İskenderiye'ye varışında vefat eyledi. Fâzıl, doğru, âbiddi. Ta'likatı vardır. (II. 261)

Haydar Efendi (Çil) Müderris olup Maraş mevleviyetini reddedip emekli olarak 1010'da (1601/02) vefat etti. Âlîm, sâlih bir pîrdi. (II. 261)

Haydar Efendi (Kara) Hamidlidir. Efdalzâde'den okuyup Sultan Bâyezid müderrisi oldu. Sonra Haleb kadısı olarak zulmedince azledilip emekli edildi. 936'da (1529/30) vefat etti. Evi yakınında bir mescid yaptı. Dünyaya sevgisi fazlacaydı. (II. 259)

Haydar Hasan Paşa Dramalıdır. Silahşor olup sonra Mısır'a gitti. Orada beylerden olup 1265'de (1849) İstanbul'a gelerek mîrimîran oldu ve ardından Biga mutasarrıfı oldu. 1269'da (1852/53) orada vefat eylemiştir. Şairdir. Oğlu Râşid Paşa'dır. (II. 262)

Haydar İbrahim Efendi Terzibaşızâde diye meşhurdur. Tercüme kaleminden yetişerek 1275'de (1858/59) Petersburg Sefâreti maslahatgüzârı oldu. 1276'da (1859/60) ûlâ ile Tahran sefiri olup Şa'bân 1281'de (Ocak 1868) bâlâ ile Viyana sefiri ve Cemaziyelevvel 1287'de (Ağustos 1870) şehremini oldu. Cemaziyelâhir 1288' de (Ağustos-Eylül 1871) azledildi ve Şa'bân'da (Ekim-Kasım) Midilli'de ikamete memur oldu. 1289 (1872) ortalarında döndü. Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) İcraât Meclisi azası ve Muharrem 1293'de (Şubat 1876) Posta İcraat Komisyonu reisi olup azilden sonra Zilka'de 1294'de (Kasım 1877) Ankara valisi, 1295 (1878) ortalarında hariciye müsteşarı ve azilden sonra 25 Muharrem 1297'de (8 Ocak 1880) posta ve telgraf nâzırı olup 1298'de (1881) ayrıldı ve emekli oldu. 10 Rebiyülâhir 1302'de (27 Ocak 1887) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Dil bilir, lâtifeci, bilgili adamdı. (II. 262/63)

Haydar Mehmed Paşa Kalemden yetişip adliye memuriyetlerinde bulunmuş ve Ankara Divan-ı Temyiz reisi, sonra 1290'da (1873) Kırşehir mutasarrıfı olmuştur. Sonra Tırnova ve 1293'de (1876) İslimye mutasarrıfı, 1297'de (1880) beylerbeyi pâyesi olup sonradan Selânik ve Bursa vilayetlerinde vali muavinliklerinde hayli müddet bulunmuş ve sonra Kütahya mutasarrıfı ve 1310 sonlarında (1893 ortaları) Erzurum valisi olmuş ve 6 Receb 1311'de (13 Ocak 1894) orada vefat etmiştir. İşten anlar, servetliydi. (II. 263)

Haydar Mirza İran şahı Muhammed Hüdâbende'nin oğlu Koçkapan Hamza Mirza'nın oğludur. Amcası Şah Abbas tarafından 997'de (1589) Osmanlı Devleti'ne rehin verilmiştir. Ferhâd Paşa teslim aldığından onun sarayında misafir edildi. 5 Rebiyülâhir 1004'de (8 Aralık 1595) genç yaşında vefat etti. Eyüp'de Beylerbeyi Türbesi'ne defnedildi. (II. 260)

Haydar Paşa Dulkadırlılardandır. 964'de (1557) Bozok ve Maraş beylerbeyi oldu. 968'de (1560/61) vefat etti. (II. 260)

Haydar Paşa Çerkesdir. Beylerden olarak sonra Basra ve Sivas valisi olup azilden sonra haspedilmiş, Zilka'de 1000'de (Ağustos 1592) serbest bırakılmış, 1002'de (1593/94) Haleb beylerbeyi olmuş ve sonra vefat eylemiştir. Oğulları "Ahaveyn" denilen Ahmed Paşa ve Ali Paşa'dır. (II. 260)

Haydar Paşa Mâbeyn'de yükselip Tunus beylerbeyliği ile çerağ edildi. 982'de (1574/75) Halku'l-vad seferinde hazır bulundu. III. Murad devrinde (1574-1595) vefat eyledi. (II. 442)

Haydar Paşa Encerûn'da eğitim görüp beylerbeyi payesiyle Kefe valisi oldu. Oradan İran'a memur olup 990'da (1582) Rumeli beylerbeyi ve 996'da (1588) Sivas ve sonra Maraş beylerbeyi oldu. 1004'de (1595/96) harpde batağa saplanıp vefat etmiştir. Çukur Hamam'ı ve mescidi bina etti. Beylerden Haydarpaşazâde bir bey vardır ki, 1012 (1603/04) tarihlerinde hizmet etti. Bu zatın oğlu olması muhtemeldir. (II. 261)

Haydar Paşa Beylerden olup bir aralık Yemen beylerbeyi oldu. Üç sene Yemen'de mahsur kalıp 1039'da (1629/30) kurtulmuş ve sonra vefat etmiştir. (II. 261)

Haydar Paşa Beylerden olup beylerbeyi rütbesiyle Viyana muhasarasında bulunmuştur. 1094'de (1683) şehid oldu. (II. 261)

Haydar Paşa Bosnalıdır. Beylerden olup 1108'de (1696/97) Pançova paşalığı verildi. Sonra vefat eyledi. (II. 261)

Haydar Paşa Askerlikten yetişip 1254'de (1838) mîrlivâ olmuş ve birkaç sene sonra vefat eylemiştir. (II. 262)

Haydar Paşa Husrev Paşa'nın kölesidir. Askerlikten yetişip 1247'de (1831/32) mîrlivâ ve sonra 1255'de (1839) Çanakkale Boğazı muhafızı olup 1257'de (1841) ferik olmuştur. Sonra Varna muhafızı olup 1260 (1844) yılından sonra vefat etmiştir. Oğlu Şâkir Bey'dir(→). (II. 262)

Haydar Paşa (Hadım) Akağalardandır. Sarayda yetişip kapı ağası oldu. Sonra vezirlikle kubbenişîn olup 960'da (1553) üçüncü vezir iken ayrıldı ve Hersek sancağıyla emekli edildi. 16 Cemaziyelevvel 971'de (1 Ocak 1564) vefat eyledi. Bilgili ve kerim bir zat idi. İstanbul'da cami, hamam ve medresesi vardır. (II. 260)

Haydar Resâ Efendi Belh ve Buhara tarafı emirzâdelerinden olduğundan "Şah Haydar Nakşibendî" dendi. Anadolu'ya gelip Üsküdar'da oturdu. Bülbülderesi'nde Nakşibendî zaviyesi ve mescidini inşa eyledi. 1112'de (1700/01) vefat ederek oraya defnolundu. Kemâlât sâhibi olup Farsça ve Türkçe şiir inşâdına muktedirdi. (II. 261)

Haydarî Çelebi İstanbulludur. Bektaşî olup III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 261)

Haydarî Hüseyin Ağa II. Mahmud devri (1808-1839) saray erkânından olup silahdar-ı şehriyârî olmuştu. Adıyla anılan tekkeyi yaptırmıştır. (II. 442)

Haylî Ahmed Efendi Bursalıdır. Sipahi Ocağı'ndan yetişip sipahiler kâtibi oldu. Bağdad muharebesinde 1040'da (1630/31) şehid olmuştur.

Bilgili, güler yüzlü bir zat idi. Şair olup *Divan*'ı vardır. (II. 321)

Haylî Çelebi Sipahilerdendir. Zabitandan olup II. Osman devrinde (1618-1622) vefat etti. (II. 321)

Haylî Efendi Kırkkiliselidir. Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa'ya, sonra Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'ya tezkireci olmuştur. 1094'de (1683) mevkufatçı olup 1097'de (1686) azledilmiş ve 1098'de (1687) ruznâme-i evvel olup o sene Belgrad'da vefat etmiştir. Orada Defterdar Camii'ne defnedildi. Kâtip ve şairdir. (II. 321)

Hayr Ahmed Efendi (Müderrizâde) Ârif Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb mollası olup 1268'de (1851/52) vefat etti. Mekteb-i Tıbbiye'de kâtiplik eyledi. (II. 319; III. 270)

Hayrbay Mısır beylerinden olup Haleb'e vali olduğundan Yunus Paşa vasıtasıyla itaat eyledi. Mısır'ın fethinin ardından onun yerine 924'de (1518) Mısır'a vali olmuş ve Zilka'de 928'de (Eylül-Ekim 1522) vefat eylemiştir. Âdil, sâlih, dindardı. (II. 319)

Hayreddin Hamal olup "Ebekadın Mescidi" adını alan mescidi yaptı. Sonra "Ayşe Ebe" Bender'den gelip orada sâkin olarak bu mescidi tamir edip minber koyunca adıyla anılıp öyle kaldı. (II. 316)

Hayreddin (Arpacı) Bir mescid yaptı. (II. 316)

Hayreddin (Bıçakçı) Ni'me'l-ceyşdendir. Mescidinde medfundur. (II. 314)

Hayreddin Ağa II. Bâyezid'in (hd 1481-1512) mimarıydı. Sinan Paşa Türbesi haricinde medfundur. Adına mescidi vardır. (II. 314)

Hayreddin Ağa Mâbeyn ağalarından olup hazine vekili ve hazinedarlıktan sonra 1274'de (1857/58) dârüssaâde ağası oldu. 1277'de (1860/61) azilden sonra Medine'ye gidip orada uzun müddet ikamet etmiş ve 1290 (1873) yılından sonra vefat eylemiştir. (II. 317)

Hayreddin Bey Malatya beyi olup II. Selim devri (1566-1574) başlarında Erzurum önünde Çerkes İskender Paşa'nın İranlılarla muharebesinde şehid oldu. (II. 316)

Hayreddin Câzim Efendi Müderris ve Şehzâde Cihangir'e muallim olarak 953'de (1546) vefat etti. (II. 316)

Hayreddin Çavuş 964'de (1557) vefat etti. Üsküdar'da bir mescidi vardır. (II. 316)

Hayreddin Çelebi Arpa emini olup 889'da (1484) vefat eyledi. Acem Ağa Camii'ni inşa eyledi ki, evvelce kiliseydi. (II. 314)

Hayreddin Çelebi Kâtip olup III. Murad devrinde (1574-1595) hattıyla meşhurdu. (II. 316)

Hayreddin Efendi Hızır Bey şâkirdidir. Müderris ve II. Mehmed'e (Fâtih) muallim oldu. 883'de (1478/79) vefat eyledi. Unkapanı'nda bir mescid ile bir medrese yaptı. Mescidine "Üç Mihraplı" denir. *Bânet Su'âd* kasidesini şerheylemiştir. (II. 314)

Hayreddin Efendi Anadoluludur. Müderris olup Muharrem 1040'da (Ağustos 1630) Tire mollası olup azledilmiş olarak 1041'de (1631/32) vefat eeti. Fâzıl, salihdi. (II. 316)

Hayreddin Efendi Remlelidir. Mısır ulemâsından Nureddin Ali b. Zeyneddin Abdülvehhâb Eyyûbî-i Fârûkî'nin oğludur. 993'de (1585) doğdu.

Bir aralık Mısır'da ikamet eylediyse de çoğu vakitlerini Remle'de geçirdi. 1081'de (1670/71) vefat eyledi. Fâzıldır. Eserleri: *Şerh-i Tenvîr*, *Şerh-i Kenz-i Aynî*, *Hâşiye-i Eşbâh* ve *Nezâir*, *Câmiü'l-Fusûleyn*'e ta'likat, *Silkü'l-İnsaf*, *el-Fevzü'l-Azim*, *Divan*. (II. 316/17)

Hayreddin Efendi Bursalıdır. Üftadezâde evlâdından olup orada tekkesine şeyh oldu. 1172'de (1758/59) vefat eyledi. (II. 317)

Hayreddin Efendi Şeyh Şa'bân halifesi Şeyh Osman'ın mürididir. Bursa'da Halvetî tarikatini ihya eyledi. Orada vefat eyledi. (II. 316)

Hayreddin Evhad Efendi Tosyalıdır. Müderris ve Haleb kadısı olarak emekli ve 950'de (1543) vefat etti. Yumuşak huylu, güzel tabiatlıydı. Bazı ta'likatı vardır. (II. 315)

Hayreddin Halife (Hayrî Ahmed Efendi) Bursalıdır. Müderris iken Cemaziyelevvel 1025'de (Mayıs-Haziran 1616) vebadan vefat etti. Âlîm, şair, güzel kâtipti. (II. 316)

Hayreddin Halil Efendi Kasım b. Hacı Safâ'nın oğludur. Kastamonu ulemâsından olup Molla Husrev ve Fahreddin Acemî'den ders gördü. 879'da (1474/75) vefat eyledi. (II. 314)

Hayreddin Halil Efendi İbrahim Tennûrî hânedanındandır. Müderris ve Kayseri müftüsüydü. 982'de (1574/75) vefat etti. (II. 316)

Hayreddin Hamza Bey Mısır'dan sancakbeyliği ile Cidde'ye gelmiştir. Sonra Selmân Bey'in yerine Yemen mutasarrıfı olup 935'de (1528/29) vefat etti. (II. 315)

Hayreddin Hızır Efendi Kastamonuludur. Babası Mahmud b. Ömer'dir. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) saray hizmetlilerine muallim olup cumalarda vaaz ve tefsir ederdi. 924'de (1518) vefat etti. Tefsir, edebiyat, maânîde nadir ve vâizdi. Eyüp'de medfundur. Eserleri: *Keşfü'l-Meşârık*, *Mir'âtü'r-Rüyâ*, tıbdan risale ve kelâmden risaleler. (II. 314)

Hayreddin Hızır Efendi Kastamonu'da Dadaylıdır. "Karakızoğlu" diye meşhurdu. Müderris ve I. Süleyman'a (Kanunî) muallim odu. Merhaba Çelebi, Ma'lûl Emir Efendi ve Sinan Çelebi gibiler bunun yetiştirmesidir. 953'de (1546) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Anadolu'da bir mescid ve bir mektep ve iki ribât yaptırdı. Bodrum Mescidi'ni bu yaptı. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (II. 315)

Hayreddin Hızır Efendi Müderris ve Şehzâde Mustafa'ya muallim oldu. 953'de (1546) vefat eyledi. Fâzıl, kâmil, selim olup ta'likat ve risaleleri vardır. (II. 316)

Hayreddin Hızır Efendi (Hızır Bâlî) Sirozludur. Kâtibzâde'ye mürid olarak Manastır'da bir cami ve zaviye yaparak irşâda başladı. 970'de (1562/63) vefat etti. Geçimini elleriyle kazanır, rüya yorumunda ustaydı. (II. 316)

Hayreddin Hızır Efendi (İcadî) İmam Ahmed Amasî'nin oğludur. 910'da (1504/05) doğarak Halvetî olup Cemâl Halife yerine şeyh oldu ve hacca gitti. 976'da (1568/69) vefat etti. Çoğu zaman oruçlu olup her gece yüzer rekât namaz kılardı. Keşif sâhibiydi. (II. 316)

Hayreddin Hızır Efendi (Küçük) Ankaralıdır. Müderris iken 945'de (1538/39) vefat etti. Üç dilde şairdir. (II. 315)

Hayreddin Hızır Paşa (Barbaros) Vardar Yenicesi'nden olup Midilli'de doğdu. Babası Ya'kub Ağa, sipahi olup 866'da (1461/62) Midilli'nin fethinde II. Mehmed'le (Fâtih) bulundu. Hayreddin, kardeşleri İlyas ve Oruç ile harplerde beraber bulundular. Kardeşi İshak Midilli'de kaldı. İlyas bir harplerde şehid olup kendisi esir düştü. Sonra kurtulup Şehzâde Korkud Antalya'da iken hizmetinde bulundu. Sonra Cezâyir'e gidip kardeşi Oruç ile fethetti ve Oruç oraya bey oldu. 922'de (1516) bir harpde kardeşleri İshak ve Oruç şehid düşünce beylik kendisine kaldı. Sonra beylerbeyi pâyesi verildi. Sonra İstanbul'a gelip 941'de (1534/35) kapdan-ı deryâ olarak pek çok zafer kazandı. Avrupalılar, çocuklarını "Barbaros (yani kırmızı sakallı) geliyor" diye korkuturlardı. Birçok deryâ beyi yetiştirmiştir. 953'de (1546) vefat etti. Âlîm, cesur ve fakihdi. Çinili Hamam onundur. Beşiktaş'da türbesine defnedildi. Türbe civarında çocuk ve torunları medfundur. Oğulları, Mehmed Paşa, Hasan Paşa ve Ali Paşa'dır. (II. 315)

Hayreddin Mehmed Paşa Husrev Paşa'nın kölesidir. 1248'de (1832/33) mîrlivâ oldu. Dâr-ı Şûrâ teşekkülünde ilk defa reis olup sonra ferik olarak savaşlarda bulundu. Safer 1261'de (Şubat 1845) vezirlikle Vidin valisi olup Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) azledildi. Şa'bân 1268'de (Mayıs-Haziran 1852) Erzurum valisi olup Ramazan 1269'da (Haziran 1853) azledildi. Şevvâl'de (Temmuz) zabtiye müşiri, Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) Selânik, Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857/Ocak 1858) Ankara, Zilka'de 1275'de (Haziran 1859) Sivas valisi olup Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) azledildi. Şevvâl 1277'de (Nisan 1861) ikinci defa Erzurum valisi olup Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) azledildi. 9 Cemaziyelâhir 1286'da (16 Eylül 1869) vefat etti. Merkezefendi'de medfundur. Askerî hizmetleri güzel ise de mülkî icraatı o nisbette değildi. Oğlu mîrimîrandan Mahmud Paşa'dır ki, çalışıp tabip oldu. (II. 317)

Hayreddin Paşa Çerkesdir. Tunus beylerinden olarak bir hayli seneler bahriye müdürü ve sonra başmüdür oldu. Azilden sonra Tunus'da oturur iken İstanbul'a çağrılarak Şevvâl 1295'de (1 Ekim 1878) vezirlikle Islâhat-ı Maliye Komisyonu reisi oldu. 11 Zilhicce 1295'de (5 Aralık 1878) sadrazam oldu. 9 Şa'bân 1296'da (29 Temmuz 1879) istifa ederek Kuruçeşme'deki sahilhanesinde ikamet eyledi. 9 Cemaziyelevvel 1307'de (1 Ocak 1890) vefat edip ertesi gün Eyüp'de Bostan İskelesi'nde defnedildi. Zengin, sözünde durur, cesur ve gayretliydi. (II. 317/18)

Hayreddin Paşa (Kara Halil) Çandarlıdır. Osman Gazi'nin kayınpederi Edebâlî'nin akrabasından ve Alâeddin Esved şâkirdânındandı. Bir gün Orhan Gazi, Alâeddin'in ziyaretine gelip talebesinden birini gaza günlerinde şer'î vazifeyi güzel yapması için talep edince hocası bunu göndermiştir. Rivayete göre Osman Gazi zamanında Bilecik kadısıydı. İznik fethinde oraya kadı ve sonra Bursa mollası ve I. Murad'ın tahta çıkmasıyla kazasker olup 770'de (1368/69) "Paşa" unvanı ve "Hayreddin" lakabıyla sadrazam oldu. 788'de (1386) vefat edip na'şı İznik'e nakledilerek Mermer

hücrede defnedildi. Âlîm, fâzıl, dindar, kâmil, hayrâtı bol bir zat idi. Oğlu Ali Paşa ve İlyas Paşa'dır. (II. 314)

Hayreddin Paşazâde Barbaros Hayreddin Paşa ve üç oğluyla torunu olup parlaklıkları evlâdından ileri geçmemiştir. (IV. 690)

Hayreddin Râgıb Paşa Battal Hüseyin Paşa'nın oğludur. 1205'de (1790/91) mîrimîranlıkla Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı oldu. 1206'da (1791/92) azledilmiş olarak vefat etti. Şairdir. (II. 317)

Hayreddinzâde *bak.* Mehmed Efendi

Hayret Efendi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1242'de (1826/27) vefat etti. Şairdir. (II. 263)

Hayret Mehmed Efendi Dârendelidir. Kalemden yetişip Ziyâ, Gâlib, Şâkir ve Celâl Paşalara divan kâtibi ve hâcegândan oldu. Sonra Mısır'a giderek Mehmed Ali Paşa'ya kâtib-i has oldu. 1240'da (1824/25) vefat etti. Şiir ve inşası makbuldur. *Se Zebân* adıyla manzum lûgatnamesi, nahivden *Elfiye*'si ve *Münşeât*'ı vardır. (II. 263)

Hayretî Mehmed Çelebi Vardar Yenicelidir. Sîneçâk'ın kardeşi olup Gülşenî dedegânındandı. Gözleri kör olarak 941'de (1534/35) vefat eyledi. Sütlüce'de medfundur. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 263)

Hayretî Mehmed Efendi Bursalıdır. Müderris olup 1039'da (1629/30) Bursa'da vefat etti. Şairdir. (IV. 154)

Hayretî Mehmed Efendi Müderris olup 1039'da (1629/30) vefat etti. Şairdir. Nef'i, İstanbul'a geldiğinde bunu dükkânda Fârisîhân olarak bulmuş ve bununla karşılıklı şiir söylemiştir. (II. 263)

Hayrî Ahmed Bey Nâşid Eyyûb Bey'in(→) oğludur. Hâcegândan olup 7 Şa'bân 1254'de (26 ekim 1838) vefat etti. Yanına defnedildi. (IV. 532)

Hayrî Ahmed Efendi *bak.* Hayreddin Halife

Hayrî Efendi Edirnelidir. Kâtiplikten yetişip Serdâr-ı ekrem Ömer Paşa'ya divan kâtibi, 1270'de (1853/54) Silistre defterdarı olup sonra vefat etti. Şair olup *Divan-ı Şevket Şerhi* bunundur. (II. 320)

Hayrî Efendi (Deli) Maliye mümeyyizlerinden olup Şa'bân 1262'de (Ağustos 1846) Anadolu vâridat muhasebecisi olarak 1265 (1849) tarihine kadar vâridat ve masarifat muhasebeciliklerinde ve Receb 1265'den (Haziran 1849) Zilka'de'ye (Eylül-Ekim) kadar Rumeli defterdarlığında bulundu. 1288'de (1871) Tuna defterdarı olup 1293 (1876) yılından sonra vefat etti. Doğru, iradeli ve sertti. Hatta muhasebeci iken oda arkadaşı diğer bir muhasebecinin hiddetle başına yazı takımını geçirmiştir. (II. 320)

Hayrî Mehmed Efendi Çavuşlar kâtibi Mustafa Efendi'nin oğludur. Mekke mollası Şevkî Hüseyin Efendi'ye damad olarak çavuşlar kâtibi oldu. Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 320)

Hayrî Mehmed Efendi Bolu'da Viranşehir'de Ömerköylü Kastamonu mütesellimi Seyyid Yahyâ Ağa'nın oğludur. 1147'de (1734/35) doğdu. Velî Kethüdâ'ya bir kaside ile intisab edip 1168'de (1754/55) İstanbul'a geldi. Sonra Hâmid Hamza Paşa'ya yakınla-

şarak kethüdâ kalemine girip Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) hâcegândan oldu. Cemaziyelevvel 1179'da (Ekim-Kasım 1765) başhalife olup Cemaziyevvel 1183'de (Eylül 1769) kethüda kâtibi, Receb 1185'de (Ekim 1771) ilâveten beylikçi olup 1 Zilhicce 1195'de (18 Kasım 1771) reisülküttab, 1197'de (1783) sadâret kethüdâsı olup 4 Receb 1199'da (13 Mayıs 1785) azledildi. 3 Şevvâl 1199'da (9 Ağustos 1785) çavuşbaşı, Zilka'de'de (Eylül) tersane emini, Rebiyülâhir 1200'de (Şubat 1786) ikinci defa reis, 20 Şa'bân'da (18 Haziran) ikinci defa kethüdâ olup 6 Safer 1202'de (17 Kasım 1787) azledildi. Şevvâl'de (Temmuz 1788) defter emini, ardından tevkiî, Safer 1203'de (Kasım 1788) üçüncü defa reisülküttab olup 4 Muharrem 1204'de (24 Eylül 1789) boğularak vefat etti. Âlîm, usta kâtip ve şair olup erbâb-ı sülûkdan el tutarak evini fukara tekkesi eyledi. İstenileni yerine getirir, yetenekli gençleri eğitmeye çalışır, iş için başvuranlara biraz da yalan söylerdi. (II. 320)

Hayrî Mehmed Efendi (Hacı) Mustafa Efendi'nin (v. 1150/1737)(→) oğludur. Çavuşlar kâtibi olup Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) vefat etti. (IV. 425)

Hayrî Paşa Karadeniz topçu miralayı iken Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) mîrlivâ olup 1274'de (1857/58) ferik iken Bağdad'da vefat eyledi. (II. 320)

Hayrî Sâlih Efendi Ayaşlıdır. 1256'da (1840) sıhhiye kâtibi olarak 1261'de (1845) hâcegândan olup bu senelerde (1850'ler) vefat etti. Şairdir. (II. 320)

Hayrullah Efendi Kalemden yetişip sâhib-i ayar oldu. Sonra hâcegândan olup 1228'de (1813) şehremini, Zilka'de 1234'de (Ağustos-Eylül 1819) darbhane emini, 4 Cemaziyelevvel 1236'da (7 Şubat 1821) çavuşbaşı, 1237'de (1821/22) surre emini, 1238'de (1822/23) ruznâme-i evvel ve 1241'de (1825/26) ikinci defa şehremini olarak azledildi ve Esmâ Sultan kethüdâlığına kavuştu. 1 Receb 1247'de (6 Aralık 1831) vefat etti. Oğlu Râgıb Mehmed Ağa'dır(→). (II. 318/19)

Hayrullah Efendi Abdülhak Efendi'nin oğludur. Müderris olup Mekteb-i Tıbbiye'de okuyarak tıp tahsil eyledi. 1258'de (1842) İzmir mollası, 1259'da (1843) Mekke pâyesi, Receb 1265'de (Mayıs-Haziran 1849) mesleğini değiştirerek ûlâ sınıf-ı evveli olup Meclis-i Maarif'e aza, Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) Meclis-i Vâlâ azası, 1270'de (1853/54) mekâtib-i umumiye nâzırı, 1273'de (1856/57) Maarif Nezâreti'nin kuruluşunda müsteşar, Zilka'de 1274'de (Haziran 1858) nâzır vekili, Zilka'de 1275'de (Haziran 1859) tıbbiye nâzırı, Receb 1278'de (Ocak 1862) Altıncı Daire reisi, Safer 1281'de (Temmuz 1864) Meclis-i Vâlâ azası ve Şa'bânın 23'ünde (21 Ocak 1865) Tahran sefiri olup Şa'bân 1283'de (Aralık 1866) Tahran'da ansızın vefat etti. Akıllı, zekî, tarih bilir, tabipdi. Eserleri: *Tarih*, *Beyt-i Dibkân*. (II. 319)

Hayrullah Hayrî Efendi İstanbulludur. Çavuşlar kâtibi olup 1135'de (1722/23) vefat etti. Şairdir. (II. 318)

Hayrullah Hayrî Efendi Viranşehirlidir. Bâbıâlî'den yetişip 1182'de (1768/69) kethüdâ kâtibi ve hâcegândan oldu. Sonra çeşitli görevlerde bulundu. Defterdar-ı şıkk-ı sânî olup 23 Rebiyülevvel 1197'de (26 Şubat 1783) vefat etti. Şairdir. (II. 318)

Hayrullah Mehmed Efendi Çarşamba Bolusundan bir şeyhin oğludur. Müderris olup 6 Muharrem 1123'de (24 Şubat 1711) vefat etti. Murad Molla Tekkesi civarında medfundur. (II. 318)

Hayrullah Mehmed Efendi Sünbülzâde Vehbî Efendi'nin oğludur. Kadı olup kaside caizesiyle geçinir fukaradandı. Zilka'de 1267'de (Ağustos 1853) vefat etti. Şairdir. (II. 319; IV. 618)

Hayrullah Mehmed Efendi (Hâfız) Hekimbaşı Said Efendi'nin dairesinde yetişip 1173'de (1759/60) müderris olmuş ve III. Mustafa devrinde (1757-1774) cerrahbaşı olmuştur. Sonra saray etıbbâsından ve Cemaziyelâhir 1197'de (Mayıs 1783) reis-i etıbbâ oldu. Ardından Selânik mollası olup 5 Cemaziyelevvel 1198'de (27 Mart 1784) Mekke, 1200'de (1786) İstanbul pâyesi olup 1206'da (1791/92) Anadolu kazaskeri olarak 1207'de (1792/93) azledildi. Receb 1209'da (Ocak-Şubat 1795) Rumeli kazaskeri olup azilden sonra 25 Ramazan 1210'da (3 Nisan 1796) evinden bindiği at Küçükpazar yakınında ürkmüş, efendi dizginı tuttuğu gibi at şahlanmış, yanında bulunan 10-15 kadar çukadar zaptedememiş ve arkası üstüne düşüp eğerin ön kaşı karnına batınca fena halde yaralanmış ve Ramazan'ın sonunda vefat eylemiştir. Tıpta mâhir, kendini beğenmiş ve eli sıkıydı. Yaşı 73 olup Üsküdar'da Nasûhî Tekkesi'ne defnedildi. Damadı, hâcegândan Mehmed Emin Şükûhî Efendi olup, bundan torunları Behcet Efendi, Abdülhak Efendi ve İlyas Efendi'dir. Torunlarından Mehmed Atâullah Efendi 1273'de (1856/57) Selânik mollası olmuştur. (II. 318)

Hayrullah Mehmed Efendi (Uryânîzâde) Vahid Efendi'nin oğludur. Müderris, 1277'de (1860/61) mahrec mollası, sonra yükselip Mekke pâyesi olup 1299'da (1882) vefat eyledi. Mevlânâkapı'da medfundur. (II. 319)

Hayrullah Mehmed Efendi (Yesarîzâde) Mustafa İzzet Efendi'nin torunudur. Mekke ve İstanbul pâyesi olup adliye memuriyetlerinde bulunmuş ve mahkeme-i bidayet reis-i evveli iken 1296'da (1879) vefat edip Zincirlikuyu'ya defnedilmiştir. (II. 319)

Hayrullah Paşa Moralı Şeyh Necib Efendi'nin oğlu ve Sâmî Paşa'nın kardeşidir. Mısır'da yetişip ümerâdan oldu. Sonra mîrimîran ve beylerbeyi pâyesi olup Şevvâl 1276'da (Nisan-Mayıs 1860) Kıbrıs mutasarrıfı olarak 1278'de (1861/62) azilden sonra vefat etmiştir. (II. 319)

Hayrullahzâde I. Abdülhamid'in (hd 1774-1789) hekimbaşısı sudûrdan Hayrullah Efendi'nin kızı tarafından gelen ailedir. Abdülhakzâdeler bunun koludur. Hayrullah Efendi damadı Emin Şukûhî Efendi oğlu Abdülhak Efendi oğlu Hayrullah Efendi oğlu Abdülhâlik Nasûhî Bey, tercüme kaleminden yetişip mutasarrıflıkta ve Beyrut valiliğinde bulunup, bâlâ ricâlinden halen Osmanlı Devleti'nin Bulgaristan komiseri ve kardeşi Abdülhak Hâmid Bey bâlâ ricâlinden ve şair olup Londra Sefâreti müsteşarıdır. (IV. 690)

Hazanî *bak.* Mustafa Efendi

Hâzık Mehmed Efendi Erzurumludur. Müderris olup 1188'de (1774) vefat etti. Şairdir. (II. 96)

Hâzık Mehmed Efendi (Seyyid) Erzurumludur. III. Selim devrinde

(1789-1807) vefat eyledi. Şiir ve edebiyatta meşhur olup *Divan* sâhibidir. (II. 96)

Hâzim Ahmed Efendi Nevşehirli müftîzâde olup meşhur dersiâmdır. Müderris ve Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Eyüp mollası oldu. 14 Safer 1281'de (19 Temmuz 1864) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. Ayntablı Hacı Emin Efendi'ye damad olmuştur. Fâzıldı. (II. 96)

Hazineci *bak.* Mustafa Paşa

Hazinedar *bak.* Ali Ağa; Ali Paşa; Hasan Paşa; İbrahim Paşa; Mehmed Ağa; Osman Ağa; Şahin Ali Paşa; Zeynel Paşa

Hazinedarbaşızâde *bak.* Es'ad Mehmed Efendi; Hasan Paşa; Necib Efendi; Said Efendi

Hazinedarzâde *bak.* Abdullah Paşa; Ahmed Paşa (Hacı); Nazirî Ahmed Efendi; Osman Paşa; Süleyman Bey; Süleyman Paşa; Şevket Mustafa Bey

Hazinedarzâde Bu asırda Trabzon hânedanından olup yükselerek vali olan Süleyman Paşa, Osman Paşa ve Abdullah Paşa ve evlâdına denmiştir. (IV. 689)

Hekim *bak.* İsâ; İsmail Paşa; Osman Çelebi; Osman Efendi; Sinan Efendi; Ya'kub Paşa

Hekim Çelebi *bak.* Mahmud Çelebi; Mehmed Efendi

Hekimbaşızâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Mes'ud Efendi; Said Mehmed Bey; Yahyâ Efendi; Yusuf Efendi (Evliya)

Hekimoğlu Ali Paşa İmamızâde *bak.* Sâdık Mehmed Efendi; Şemseddin Ahmed Efendi

Hekimzâde *bak.* Abdullah Bey; Ahmed Bey; Ali Âli Paşa; Ali Rızâ Bey; Ebûbekir Efendi; Feyzullah Efendi; Gâlib Mehmed Bey; Hasan Hüsnî Bey; Hüseyin Hüsnî Bey; İzzet Mehmed Bey; Kadrî Ahmed Bey; Mehmed Bey; Süleyman Efendi

Hekimzâde III. Ahmed'in (hd 1703-1730) sertabibi Nuh Efendi'nin evlâdıdır. Cerrahbaşızâde ve Evliyazâde diye kolları varsa da aslı halen Hekimoğlu Ali Paşa Camii'nin mütevellisidirler. Sudûrdan ve mevâlîden olanlar olmuştur. (IV. 688)

Hekimzâde Çelebi Muhyiddin Hekim'in oğludur. Kadı olup Medine kadısı oldu. 950'de (1543) vefat etti. Bir medresesi vardır. (II. 239)

Helvacı *bak.* Yusuf Paşa

Helvacızâde *bak.* Ârifî Mehmed Efendi

Helvayî *bak.* Hüseyin Hüseynî (Emir)

Hemdem Kethüdâzâde *bak.* Süheyl Çelebi

Hemdem Paşa Saraydan yetişip Şehzâde Ahmed'in yerine Konya beylerbeyi olmuştur. 920'de (1514) İran seferinden dönüşte katledildi. (IV. 629)

Hemdemî Çelebi Üsküplüdür. Mukataat sâhibi olup Vodina'da oturmuştur. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat etti. Şairdir. (IV. 629/30)

Hemdemî Mehmed (Miskalî Çelebi) (Solakzâde) İstanbulludur. Musikîde ustaydı. 1068'de (1657/58) vefat etti. Şairdi. Bir *Tarih*'i vardır. (IV. 171)

Hersekzâde *bak.* Ahmed Paşa

Hevâî *bak.* Muhyiddin Mehmed Efendi

Hevâyî Mustafa Efendi Bursa'da Abdülmü'min Camii hatibi olup 1017'

de (1608/09) vefat etti. Şairdir. (IV. 630)

Hezârfen *bak.* Mustafa Ağa

Hezârpare *bak.* Ahmed Paşa

Hıfzî Ahmed Efendi Eğrikapılı'nın şâkirdi bir hattatdır. 1181'de (1767/68) vefat etmiştir. (II. 234)

Hıfzî Ahmed Efendi Hekimbaşı Nu'man Efendizâde Mes'ud Efendi'nin oğludur. 1224'de (1809) doğdu. Müderris, molla, Mekke, İstanbul ve Rumeli pâyesi oldu. Rumeli kazaskerliğini kabul etmemiş ve 30 Ramazan 1307'de (20 Mayıs 1890) vefat eylemiştir. Terbiyeli, fazla kimselerle görüşmez ve bilgiliydi. Sonlarında büsbütün yalnızlığa çekilerek insanlarla ilişkisini tamamen kesmiştir. (II. 235)

Hıfzî Ali Paşa (Receb Paşazâde) Kapıcıbaşı ve Üsküp nâzırı oldu. 1242'de (1826/27) mîrimîran oldu. 1248 (1832/33) yılından sonra İstanbul'da ikameti uygun görüldü. 1267'de (1851) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Şûrâ-y Devlet reisi ve adliye nâzırı ve sonra Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi olan Mehmed Âkif Paşa, bunun damadıdır. (I. 234/35)

Hıfzî Ârif Mehmed Bey Hâfız olup tersane zimmet halifesi iken 28 Rebiyülevvel 1238'de (15 Aralık 1822) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. Yakınında medfun olan Seyyid İbrahim Efendi'nin(→) oğlu olması muhtemeldir. (II. 234)

Hıfzî Çelebi Köledir. Hâfız olup III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat etti. Şairdir. (II. 234)

Hıfzî Çelebi (Sarı Memi) Karaferye müderrisi olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat etti. Şairdir. (II. 234)

Hıfzî Efendi Ayaşlıdır. Mahkeme kâtibi olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 234)

Hıfzî Hasan Efendi (Müsevvid) Müderris, Diyarbekir ve nihayet Medine mollası oldu. 1145 (1732/33) yılından sonra vefat etmiştir. Oğlu Mustafa Bey'dir. (II. 234)

Hıfzî Mehmed Efendi İstanbulludur. Kadı olup uzun müddet Mahmudpaşa naibi oldu. Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) vefat eylemiştir. Usta şairdir. Oğlu Aziz Efendi'dir(→). (II. 234)

Hıfzî Mehmed Efendi İstanbulludur. Saraydan çıkıp emtia başkâtibi olup 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (II. 234)

Hıfzî Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Sonra sipahiler kâtibi ve 1226'da (1811) evkaf muhasebecisi oldu. Başka görevlerde de bulundu. Birkaç sene sonra vefat eyledi. (II. 234)

Hıfzî Mustafa Efendi Kilisli Mustafa Efendi'nin damadı olup Enderûn'da terbiye edildi. Sonra müderris ve Şam mollası oldu. Muharrem 1100'de (Kasım 1688) vefat etti. (IV. 405)

Hıfzî Mustafa Efendi Derviş olup İstanbulluydu. 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Şairdir. (II. 234)

Hıfzî Mustafa Paşa (Dede) Hâlet Said Efendi'nin karakulağı olup silahşor ve sonra kapıcıbaşı ve Menemen voyvodası oldu. Safer 1238'de (Ekim-Kasım 1822) efendisi sürüldüğünde Filibe nâzırı Mehmed Ağa gibi kapı yoldaşlarıyla beraber Kütahya'ya gönderildi. Sonra affolunup Cemaziyelevvel

1240'da (Ocak 1825) humbaracıbaşı oldu. Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) ilâveten ihtisâb memuru olup 1245'de (1829/30) azledilip kapıcıbaşılığı kaldırılarak sürüldü. 1247'de (1831/32) serbest bırakıldı. 1249'da (1833) İzmit muhassılı ve sonra Kastamonu mütesellimi oldu. 1253'de (1837) Sıhhiye Nezâreti kurulunca "Hıfzî Paşa" diye mîrimîran rütbesiyle tayin edildi. Birkaç sene sonra azledilip Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) ihtisâb nâzırı oldu. 10 Cemaziyelâhir 1263'de (26 Mayıs 1847) vezirlikle Selânik valisi olup Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) azledildi. Muharrem 1271'de (Ekim 1854) Meclis-i Tanzimat'a aza oldu. Receb 1276'da (Şubat 1860) vefat etti. Servet ve kudret sâhibi olup sonralarında istikamet ve sadakat gösterdi. (IV. 476/77)

Hıfzîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Mustafa Efendi; Ubeydullah Efendi

Hıramî *bak.* Ahmed Paşa

Hırka-i Şerif Şeyhi *bak.* Osman Efendi

Hırka-i Şerif Şeyhizâde Eskialipaşa'daki Hırka-i Şerife'yi getiren Şükrullah Efendi evlâdından olup oraya şeyh olanlardır. Osman Efendi'den başlar ve halen evlâdı vardır. (IV. 689)

Hısâlî Abdurrahman Efendi Seyyid Eyyûb'ün oğlu ve müderris olup Cemaziyelevvel 1087'de (Temmuz 1676) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 315)

Hısâlî Çelebi Bursalıdır. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat eyledi. Şairdir. (II. 277)

Hısım *bak.* Mehmed Ağa; Mehmed Paşa; Yahyâ Efendi

Hısımzâde *bak.* Abdülbâkî Efendi; Abdürrahim Efendi; İsmail Efendi; Yahyâ Efendi

Hısımzâde Müeyyedzâdelerden Yahyâ Efendi evlâdına denmiş ve yarım asır kadar devam etmiştir. (IV. 689)

Hısnmansurîzâde *bak.* Ahmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Necib Mustafa Efendi

Hızır Ağa 996'da (1588) çavuşbaşı olup Rebiyülâhir 999'da (Şubat 1591) vefat etti. Divan-ı Hümâyûn çavuşlarından Hızır Ağa Mescidi bunun veya çağdaşı bir adaşının olmalıdır. (II. 278)

Hızır Ağa Kapıcıbaşılardan olup 1020 (1611) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 279)

Hızır Ağa Kapıcıbaşılardan olup 1190'da (1776) silahdar ağası olarak sonra vefat etmiştir. (II. 280)

Hızır Ağazâde *bak.* Said Bey

Hızır Âlî *bak.* Hayreddin Hızır Efendi

Hızır Bey Yörgüç Paşa'nın(→) oğludur. Ünlü bey olup 848'de (1444) Varna muhârebesinde şehid oldu. (II. 277; IV. 652)

Hızır Bey Mihaloğlu Mehmed Bey'in oğludur. Serhadde yiğit beylerden olup II. Murad ile vefatına (1451) kadar savaşlarda bulundu. (II. 277)

Hızır Bey Nasreddin Hoca'nın torunlarından Sivrihisar kadısı Molla Celâleddin'in oğludur. Tahsil görüp sonra oraya kadı oldu. Sonra müderris ve Molla Mehmed Yegân'a damad oldu. Sonra Bursa'da Sultan müderrisi ve İstanbul'un fethinde kadı oldu. 863'de (1459) vefat etti. Devrindeki ulemânın seçkini olup pek çok öğ-

renci yetiştirmiştir. Hayatî, Hocazâde, Kestelli ve Ali Arabî öğrencilerindendir. Kısa boylu olduğundan "İlim dağarcığı" dendi. Üç dilde şairdir. Akaid'e dair bir "Kaside-i Nuniyye"si vardır. Oğulları Sinan Paşa, Ya'kub Paşa ve Ahmed Paşa vezir oldular. Hacıkadın Camii bunundur. Sonra bir hacı kadın o civarda çifte hamam yapınca onun adı kaldı. (II. 277)

Hızır Bey Hızır Beyzâde Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. Babasından tahsille Bursa'da müderris oldu. İstanbul'da Emir Buharî'ye mürid olarak Nakşibendî olmuştur. 924'de (1518) vefat eyledi. Dindar ve edipdi. "Hızrî" mahlasiyle şairdir. (II. 278; I. 196)

Hızır Bey Kadılardan Abdülkerim Efendi'nin oğludur. Müderris olup Zilka'de 970'de (Haziran-Temmuz 1563) vefat etti. Cinnete yakın durumları vardı. Çok küçük yazıp bir adamın bütün eserleri bir koz kabuğuna sığmalıdır, derdi. (II. 278)

Hızır Bey Mihal Beyzâdelerdendir. 958'de (1551) Segedin beyi oldu ve senelerce orada kaldı. II. Selim devri (1566-1574) başlarında vefat eyledi. (II. 278)

Hızır Bey (Canpuladzâde) Ali Paşa'nın kardeşidir. Kardeşinin yaptıklarında ortaklığı olmakla sonraları hizmette kullanılmamıştır. 1058 (1648) senesine doğru vefat eylemiştir. (II. 280)

Hızır Beyzâde *bak.* Ahmed Paşa; Mehmed Paşa

Hızır Beyzâde II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ulemâsından ve Nasreddin Hoca torunlarından Hızır Bey'in 3 oğlu ile 1 torunu olup, yarım asır kadar ünleri sürmüştür. (IV. 689)

Hızır Çelebi İstanbul'da Yenihisarlıdır. Taşköprîzâde'den danişmenddi. Sarhoş olduğundan yükselemeyip 950'de (1543/44) vefat etti. Şairdir. (II. 278)

Hızır Dede (Muk'ad) Hacı Bayram Velî halifelerinden olup şeyhlerdendir. 913'de (1507/08) vefat eyledi. Bursa'da Pınarbaşı'nda medfundur. Büyük velilerden olup Şeyh Üftâde bunun mürididir. (II. 278)

Hızır Efendi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup ricâlden olmuştur. Nasûh Paşa'nın sadrazamlığında nişancı oldu. Sonra bir hizmetle Anadolu'ya gönderilip orada vefat eyledi. Hak sözlü bir ihtiyardı. (II. 280)

Hızır Efendi (Hacı) Güranîdir. Sahhaf olup 1262'de (1846) vefat etti. Şairdir. (II. 280)

Hızır Efendi (Tepegöz) Edirnelidir. Müderris olup 970'de (1562/63) vefat etti "Hızrî" mahlasiyle şairdir. Oğlu Hulûsî Efendi'dir(→). (II. 278)

Hızır Efendi (Yayabaşızâde) İlyas b. Abdülvehhab'ın oğlu olup Eyüp'de doğdu. Yeniçeridir. Sonra Nakib Efendi'den okuyup Vişne Efendi'den tekmil-i tarikat etti. Yeniçerilerin Orta Mescidi'nde vâiz oldu. 980'de (1572/73) Şemsî Paşa'nın cami, dârülhadis ve tekkesi bitiminde vâiz, muhaddis ve şeyh oldu. III. Mehmed ile Eğri seferine beraber gitti. Gazanın faziletlerine dair vaaz ederdi. 28 Rebiyülevvel 1005'de (19 Kasım 1596) Tabur cenginde şehid oldu. Fukarası na'şını İstanbul'a getirirken gördükleri rüya üzerine Tatarpazarcığı'nda Tülbendzâde Camii haziresinde defneylediler. Benzersiz vâizdi. (II. 279)

Hızır Paşa Saraydan yetişip mîrahûr-ı şehriyârî oldu. 956'da (1549)

Köstendil beyliğiyle taşraya gidip 962'de (1555) Şam beylerbeyi, 968'de (1560/61) Bağdad beylerbeyi oldu. 975 (1567/68) yılından sonra vefat eylemiştir. Ilımlı, hırssızdı. (II. 278)

Hızır Paşa Enderûn'da kapıcıbaşı olup 996'da (1588) Erzurum beylerbeyi, sonra Van ve Bağdad valisi olup Zilka'de 999'da (Temmuz-Ağustos 1591) azledilmiş, 1001'de (1592/93) Çıldır muhafızı ve 1002'de (1593/94) Tebriz valisi olup 1006'da (1597/98) azledilmiş ve az müddet sonra vefat eylemiştir. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (II. 279)

Hızır Paşa Enderûn'dan kapıcıbaşılıkla çıkıp yeniçeri ağası olmuştur. 997'de (1589) Rumeli valisi olup 999'da (1590/91) kubbe veziri ve Zilka'de 1011'de (Nisan 1603) Bağdad valisi olup 1012'de (1603/04) orada vefat etmiştir. Tedbirliydi. (II. 279)

Hızır Paşa Saraydan 990'da (1582) Van beylerbeyiliğiyle çıktı. Sonra Konya ve 1000'de (1591/92) Temeşvar valisi olup vezir oldu. Uzun müddet kubbe veziri olup Zilhicce 1011'de (Mayıs 1603) Tuna muhafızı oldu. 1014'de (1605/06) Budin muhafızı olup 1016'da (1607/08) Üsküdar'a memur oldu. Bir müddet geçince vefat etti. (II. 279)

Hızır Paşa Müderris ve Amasya müftüsü olup 1032'de (1623) Konya mollası oldu. 1035'de (1625/26) vefat etti. Âbid, sâlihdi. (II. 280)

Hızır Paşa (Divâne) Sırasıyla beylerden olup Yemen beylerbeyi oldu. 999'da (1591) Haleb valisi olup 1006'da (1597/98) azledilmiş olarak vebadan vefat etti. Cömert olup malını yiğitlere vermekle iflas etti. (II. 279)

Hızır Paşa (Hacı) Sarayda terbiye görüp vâlide sultana kethüda oldu. 1082'de (1671/72) kapıcıbaşılık verilmiştir. Sonra vâlide sultanın vefatında haseki sultan kethüdâlığına memur oldu. 1093'de (1682) vezir rütbesiyle Bosna valisi olup 1094'de (1683) Viyana önünde ikinci hücumda şehid oldu. (II. 280)

Hızır Paşa (Mihalzâde) Kapıcıbaşı ve sonra beylerbeyi olup Vidin valisi oldu. 1031'de (1622) Lehistan seferinde bulunup sonra vefat etti. (II. 280)

Hızırşah Bey Manisa valisi İshak Bey'in oğludur. Sefih bir adam olduğundan mülkünü I. Bâyezid (Yıldırım) ele geçirdi. Nihayet I. Mehmed (Çelebi) Manisa'yı fethedip bunu 813'de (1410/11) idam eyledi ve Saruhanoğulları yok oldular. (II. 277)

Hızırşah Efendi Menteşelidir. Mısır'da tahsil eyledi. Dönüşte Osmanlı medreselerinde müderris oldu. 853'de (1449) vefat etti. *Tecrid* metnini şerhedip Mollazâde şerhine ta'likat yazmıştır. Oğlu Derviş Muhyiddin Mehmed'dir(—). (II. 277)

Hızırzâde *bak*. Hüseyin Efendi

Hibâb İsmail Efendi Asâkir-i mansûre başkâtibi Mehmed Servet Efendi'nin oğludur. Bâb-ı Seraskerî mektubî kalemine girerek yoluyla mümeyyiz ve müdür olduktan sonra Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) serasker mektupçusu, Rebiyülâhir 1269'da (Ocak 1853) sadâret mektupçusu, Cemaziyelâhir 1274'de (Ocak-Şubat 1858) sadâret müsteşarı vekili ve Rebiyülevvel 1275'de (Ekim 1858) bâlâ rütbesiyle sadâret müsteşarı olmuştur. Safer 1277'de (Ağustos-Eylül 1860) vefat ederek Eyüp'de Topmak-

tepe'de defnedilmiştir. İnşa ve kitâbeti selis, zevk u safâya düşkün, muktedir ve gayretli bir zat idi. Oğlu Paris Sefâreti başkâtibi Cemâl Bey'dir. Bir de kızı olup Müşir İzzet Paşazâde Resâ Bey'in zevcesidir. (II. 108/09)

Hibetullah Hatun Alibeyköyü'nün mescidini yapmıştır. Bu mescide III. Ahmed (hd 1703-1730) minber koyarak cami eylemiştir. (IV. 626)

Hibetullah Mehmed Efendi (Tâcî) Baalbeklidir. Fâzıl olup İstanbul'a gelip müderris, 1217'de (1802/03) Bağdad mollası, 1222'de (1807) Filibe mollası oldu. 17 Zilka'de 1224'de (24 Aralık 1809) vefat etmiştir. Seyitahmetderesi'nde medfundur. Fıkıh ve hadis'de mâhir olup padişahın in'amına ve âlimlerin saygısına mazhar olmuştur. *Eşbâh* ve *Nezâir*'i şerheyledi. (IV. 626)

Hicâbî Ahmed Efendi Kastamonu ulemâsından ve Hâlidî şeyhlerinden olup 1291'de (1874) vefat eden Sipahi Ahmed Efendi'nin oğludur. Hâzim Efendi, Müneccimbaşı Tâhir Efendi ve Şehrî Hâfız Efendi'den aklî ve naklî ilimleri öğrenerek Abdülfettâh Efendi'den Hâlidî tarikatinden el almıştır. Sonra Kastamonu'da yerleşerek üç defa talebesine izin verip babasının tekkesine şeyh oldu. Zilka'de 1306'da (Temmuz 1889) orada vefat eyledi. Aklî ve naklî ilimlerde fâzıl, mükemmel bir şeyhdi. (II. 110)

Hicabîzâde *bak.* Hüseyin Efendi (Seyyid)

Hicaz b. Katâde 651'de (1253) Mekke emiri olup 652'de (1254) ayrılmış ve yok olmuştur. (II. 110)

Hicrî Çelebi Konyalıdır. 1018'de (1609/10) vefat etti. Şairdir. (IV. 627)

Hidâyet Ağa Silahşor olup 1246'da (1830/31) tahrir memurlarından olmuştu. Sonra vefat etti. (IV. 628)

Hidâyet Çelebi 991'de (1583) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 627)

Hidâyet Paşa Yükselip mîrimîrandan oldu. Amasya mutasarrıfı olup 1183'de (1769/70) vefat etti. (IV. 627)

Hidâyet Paşa Siroz'da Zihne'ye bağlı Zelhova'da Yunus Ağa'nın oğludur. 1235'de (1820) doğmuştur. 1250'de (1834/35) neferlikle askere girip 1269'da (1852/53) mülazim olabilmiş ve sırasıyla rütbe alarak 1283'de (1866/67) kaymakam, 1284'de (1867/68) Beykoz Debbağhanesi'ne müdür olup 1285'de (1868/69) miralay olmuş, 1292'de (1875) asâkir-i muaveneyi talim eylemesi hasebiyle mîrlivâ, 1293'de (1876) ferik ve 1297'de (1880) 6. Ordu müşirliği ile müşir, 1302'de (1884/85) 4. Ordu müşiri, azilden sonra 1304'de (1886/87) Basra valisi olmuş, ayrılışından sonra Mardin'de iken Muharrem 1310'da (Ağustos 1892) vefat eylemiştir. Harplerde cesareti ve bulunduğu hizmetlerde gayret ve sadakati görülmüş, bilgisi sınırlı bir zat idi. (IV. 628)

Hidâyetullah Efendi Kayserilidir. İbrahim Tennurî'ye mensuptu. Sahn müderrisi olup 1027'de (1618) ansızın vefat etti. Eşsiz kâtipdi. (IV. 627)

Hidâyetullah Efendi Alâiyelidir. Müderris, Kudüs, Haleb, Yenişehir, Mekke, Edirne mollası oldu. Receb 1033'de (Nisan-Mayıs 1624) vefat etti. İlmi zayıf, kalbi kavî, kendini beğenmiş ve hırslıydı. *Tefsir-i Kadı* ile *Hidâye, Telvîh, Dürer u Gurer, Miftâh* ve *Ferâiz*'e hâşiyeleri varsa da hataları vardır. (IV. 627)

Hidâyetullah Efendi (Yâr Ali-i A'cemî) Müderris, Mekke mollası oldu. Gelirken Mısır'da 949'da (1542/43) vefat etti. Fıkıh ve ilm-i usûle âşinâydı. (IV. 627)

Hidâyetullah Mehmed Ağa Ermeni asıllı olup Müslüman olunca gümrük işlerinde çalışarak haylice müddet duhan ve İstanbul gümrükçüsü ve kapıcıbaşı oldu. Receb 1244'de (Ocak 1829) vefat etmiştir. Mollagüranî'de medfundur. Muhasip ve sâdıkdı. Ancak kalpağa kalem silmek âdetini terk edememiş, beyaz imâmeye de silmekle gümrükteki adamları tebeşirle beyazlatırlarmış. Ermeni zevcesinden olan bir oğlu ve bir kızı o mezhebde yaşamış ve hatta oğlu Meclis-i Zabtiye'de aza bile olmuştur. Müslüman olduktan sonra İslâm zevcesinden Ali Bey(→) ve Tevfik Bey olmuştur ki, Tevfik Bey de maliyede kâtipdi. (IV. 627/28)

Hidâyetullah Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Nurullah Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, sonra Medine mollası oldu. Rebiyülâhir 1224'de (Mayıs-Haziran 1809) İstanbul kadısı olup 7 Muharrem 1228'de (10 Ocak 1813) vefat etti. Ailesi Mezarlığı'na defnedilmiştir. Oğlu Avnullah Mehmed Efendi(→) ile Seyyid Mustafa Efendi'dir(→). Torunlarından biri Hidâyetullah Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 627)

Hidâyetullah Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Hidâyetullah Mehmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. Müderris, Cemaziyelâhir 1268'de (Mart-Nisan 1852) Haleb, Şa'bân 1276'da (Mart 1860) Filibe mollası olup orada vefat etti. (IV. 627)

Hikmetî Mehmed Efendi Tekirdağlıdır. İsmail Hakkı Efendi'nin halifesi olup şeyh olmuştur. Bursa'da 1165'de (1752) vefat etti. Oğlu veya torunu Hikmetzâde Efendi de Bursa'da İsmail Hakkı Tekkesi şeyhi oldu. 1232'de (1817) vefat etti. (II. 239; I. 361).

Hilâlî Çelebi Bursalıdır. II. Bayezid devrince (1481-1512) vefat etmiş şairlerdendir. (IV. 628)

Hilâlî Çelebi 931'de (1525) vefat etti. Türkistan şairlerindendir. Şiirlerini Çağataycа söylemiştir. (IV. 628)

Hilâlî Çelebi İstanbulludur. Takyedûz olup 950'de (1543/44) vefat etti. *Divan* sahibi şairdir. (IV. 628)

Hilâlî Mahmud Çelebi Karamanlıdır. 980 (1572) veya 982'de (574) vefat eyledi. Farsça söyler bir şairdir. (IV. 628)

Hilmî Abdullah Çelebi (Gınalızâde) Manisalıdır. 1055'de (1645) vefat etti. Şairdir. (II. 240)

Hilmî Abdullah Dede Kasımpaşa Mevlevîhanesi dervişlerindendir. 1183'de (1769/70) Arabistan'a seyahat edip dönüşünde boğuldu. Şairdir. (II. 240)

Hilmî Abdurrahman Efendi Eğrikapılı Râsim Efendi'nin şâkirdidir. Hattatdı. (II. 240)

Hilmî Abdülhalim Efendi Enderûn ricâlinden olup I. Mahmud devrinde (1730-1754) vefat eyledi. Şairdir. (II. 240)

Hilmî Abdülkadir Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Selânik Baruthanesi nâzırı olup 1212'de (1797/98) vefat etti ve Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (II. 240)

Hilmî Ahmed Efendi Tarsus müftüsü olup merhume vâlide sultan güzel halini işitip orada yaptırmış olduğu

hayratın bina emanetinde bulundurdu. Sonra davetli olarak İstanbul'a gelip hastalanınca 1292 (1875) ortalarında vefat etti. Sâlih, dindardı. Oğlu İsmail Hakkı Efendi mevâlîden olmuştur. (II. 240)

Hilmî Ahmed Efendi Kastamonuludur. Sudûrdan Zeynelâbidîn Efendi'nin dairesi imamı ve oğullarının muallimi olduğundan müderris olmuştu. 1275'de (1858/59) Galata mollası, 1282'de (1865/66) Sofya mollası ve sonra Mekke pâyesi, 1285'de (1868/69) Ahkâm-ı Adliye azası, sonra İstanbul pâyesi ve Ramazan 1292'de (Ekim 1875) Mahkeme-i Temyiz reisi ve sonra Anadolu pâyesi oldu. Ma'lûl olmakla Şa'bân 1305'de (Nisan-Mayıs 1888) emekli olup 6 Zilhicce 1305'de (14 Ağustos 1888) vefat eyledi. Fâtih Türbesi bahçesine defnedildi. Âlîm, fâzıl, hukuk bilirdi. (II. 241)

Hilmî Ahmed Paşa Askerlikten yetişerek ferik olmuş ve Kerkük'e memuren giderken Cizre'de 4 Rebiyülevvel 1313'de (25 Ağustos 1895) vefat eylemiştir. (II. 241)

Hilmî Bostan Efendi (Bakkalzâde) *bak.* Bostan Hilmî Efendi

Hilmî Efendi (Hâfız) Şeyhlik mesleğinde ilerleyerek Ayasofya kürsü şeyhi olmuşken 8 Receb 1311'de (15 Ocak 1894) 85 yaşında vefat eylemiştir. (II. 241)

Hilmî Hasan Efendi 1197'de (1783) doğdu. Çalışarak Kıbrıs müftüsü oldu. 1264'de (1848) vefat eyledi. Usta şairdir. Hatta II. Mahmud bunu "Melikü'ş-şuarâ" diye tavsif eylediler. (II. 240)

Hilmî İbrahim Paşa Giritli Mustafa Nâilî Paşa'nın en küçük oğludur. Askerlik mesleğine girerek binbaşı, miralay ve livâ ve ferik olmuş ve Teftiş-i Askerî Komisyonu'nda senelerce azalıkta bulunmuştur. 2 Zilka'de 1313'de (15 Nisan 1896) vefat eyledi. Sadrazam Fuad Paşa'nın kaynı Kâmil Bey'e damad olmuştu. Kendi kızı da Turhan Paşa ile evlenmiştir. Yaşı 55'i geçmişti. (IV. 852)

Hilmî Mahmud Efendi Kuruluşunda nizâmiye askerliğe girenlerden ve binbaşılarındandı. 12 Receb 1254'de (1 Ekim 1838) vefat etti. Hattatdır. (IV. 333)

Hilmî Mehmed Efendi Bursalı Ali Dede'nin oğludur. Müderris olup Safer 1133'de (Aralık 1720) vefat etti. (II. 240)

Hilmî Mehmed Efendi Çerkesdir. Mevâlîden olup Erzurum kazasından mazulken 1 Cemaziyelevvel 1241'de (12 Aralık 1825) vefat etti. Hoca ve hattatdı. (II. 240)

Hilmî Mehmed Efendi (Hacı) Mevâlîden olup Üsküdar Rüşdîyesi muallimi olmuş ve Şa'bân 1297'de (Temmuz 1880) vefat etmiştir. Karacaahmet'e defnolundu. Sâlih ve âlimdi. (II. 241)

Hilmî Mehmed Efendi (Hâfız) Şeyh olup 1252'de (1836/37) vefat etti. Yusufpaşa'da defnedildi. Hattatdır. (II. 240)

Hilmî Mehmed Emin Bey (Habeş) Ömer Ağa'nın(→) oğludur. Silahşor ve kapıcıbaşı olup 7 Rebiyülâhir 1226'da (1 Mayıs 1811) vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'nda medfundur. (III. 597)

Hilmî Mehmed Paşa Mülkiye hizmetlerinde bulunup mîrimîran oldu. Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) Bozok, Receb 1267'de (Mayıs

1851) Musul, Cemaziyelâhir 1273'de (Şubat 1857) Maraş ve Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Edirne vilayeti mutasarrıfı oldu. O senenin Şa'bânında (Şubat-Mart 1860) abdest almak üzere Meriç kenarında inince nehre düşüp boğuldu. Tedbirli ve güçlüydü. (II. 240)

Hilmî Mustafa Efendi Bosna'da senelerce müftü olmuş fâzıllardandı. Şa'bân 1310'da (Şubat-Mart 1893) 80 yaşında olarak vefat eyledi. Zamanın bilginlerinden olup 8 oğlu ulemâdandır. (IV. 489)

Hilmî Mustafa Efendi (Hacı) Müderris, Beyrut mollası ve Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) Kürdistan mollası olup Rebiyülevvel 1282'de (Ağustos 1865) vefat eylemiştir. Sur dışında medfundur. (IV. 479)

Hilmî Mustafa Efendi (Hâfız) Serlevha-i yemin kadı olup azledilmiş olarak Muharrem 1248'de (Haziran 1832) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (IV. 472)

Hilmî Mustafa Paşa Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girip livâ ve ferik oldu. 1254'de (1838) Tophane'ye memur olup sonra orada meclis reisi olmuştur. Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) vefat eyledi. Oğlu Mehmed Bey 22 Zilhicce 1310'da (7 Temmuz 1893) vefat eylemiştir. (IV. 475)

Hilmî Osman Efendi Yeniçeri kâtibi İsmail Efendi'nin oğludur. Yeniçeri kaleminden ilerleyip başhalife ve yeniçeri kâtibi olup hâcegândan oldu. Başka hizmetlerde de bulundu. 1132'de (1720) vefat eyledi. Usta şairdir. (II. 240)

Hilmî Osman Efendi 1255'de (1839) Karahisar-ı Sâhib'de doğdu. Bursa'da büyük bilginlerden Uşşakî İbrahim Efendi'den ders gördü. 1274'de (1857/58) Mısır'a giderek devrin meşhurlarından fıkıh ve hadis öğrenerek İstanbul'a döndü ve meşhur üstadlardan Gürcü Şerif Efendi'den dahi ulûm-ı âliye ve aliyye öğrendi. Tıp ve Farsçayı öğrenip ve bir müddet Fetvâhane'ye devamla 1290 (1873) tarihinde Kars'a nâiblikle gönderildi. 1294'de (1877) Muş naibi olup ayrıldıktan sonra vatanına dönerek ders okutmakla meşgul oldu. Bir müddet sonra İstanbul'a gelerek Bâyezid Camii'nde usûl kitapları ve tıp öğretimi ile meşgul olup kendisine emanet edilen Matbaa-i Âmire dinî kitaplar musahhihliği hizmetinde de bulundu. İkindiden sonra Ayasofya'da tefsir-i şerif tedris eylemekte iken 29 Şa'bân 1314 (2 Şubat 1897) salı günü vefat ederek Eyyûb Sultan türbesi civarına defnedildi. Mevlevî, sâlih, dindar, yumuşak huylu, birkaç defa hatmine muvaffak olmak suretiyle mesnevîhânlardandı. (III. 452)

Himmet Ahmed Ağa Hâzin-i sadr-ı âlî olup kapıcıbaşı olmuştur. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (IV. 629)

Himmet Efendi Anadoluludur. Müderris olup Şa'bân 1074'de (Mart 1664) vefat etti. Âlîmdir. (IV. 629)

Himmet Efendi Tirelidir. Müderris, molla olup üç defa Erzurum mollası olmuştur. 1096'da (1685) vefat etti. Köprülü hânedanına mensup bir ihtiyardır. (IV. 629)

Himmet Efendi Bolulu Hacı Ali'nin oğludur. Müderris olup sonra Bayramî tarikatine girdi. İbrahim Efendi, buna Yenibahçe'de bir zaviye yaptı ve Dâvud Paşa Camii'ne vâiz oldu. 16

Safer 1095'de (3 Şubat 1684) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. İlâhileri ve şiirleri vardır. Oğlu Abdullah Efendi, Yenibahçe şeyhi olup 1122'de (1710) Süleymaniye vâizi oldu. Sonra vefat etti. Sessiz ve muhaddisdi. Diğer oğlu Atâullah Efendi'dir. Bir oğlu da Himmetzâde Mehmed Efendi, müderris olup 1147 (1764/65) tarihlerinde vefat etti. Evladından ve müderris Abdülaziz Efendi 1157'de (1744), Hüseyin Efendi 1165'de (1752), Hasan Efendi 1184'de (1770/71) ve Abdülkadir b. Hüseyin Efendi 1205'de (1790/91) vefat edip Edirnekapı'ya defnolundular. Yine evlâdından müderris Nu'man Efendi 1189'da (1775) vefat etti. Himmetzâde Abdüssamed b. Abdullah Efendi, Ayasofya vâizi olup I. Mahmud devri (1730-1754) sonlarında vefat etti. Bir Himmetzâde de müderris olup 1216'da (1801/02) vefat etti. Himmetzâde damadı Abdülhalim Efendi ve oğlu Şeyh Mehmed Tabib Efendi'dir. Himmetzâde Hacı İbrahim Efendi, mevâlîden iken Ramazan 1269'da (Haziran 1853) vefat etmiştir. (IV. 629)

Himmetî Mehmed Efendi (Lâ'lîzâde) Lâ'lî Mustafa Efendi'nin torunlarındandır. Kadı olup 1227'de (1812) vefat etti. Horhor'da medfundur. (IV. 629)

Himmetzâde *bak.* Abdüssamed Efendi; Hüseyin Bey; İbrahim Efendi

Himmetzâde Şeyh Himmet Efendi torunlarıdır. Bir asır kadar devam etmiş, âlimlerden ve katar şeyhlerinden olanı çıkmıştır. (IV. 710)

Hindî *bak.* Feyzullah; Hasan Ağa (Hacı); Mehmed Efendi

Hindî Baba Hind'den hacca gidip oradan Anadolu'ya gelerek Bursa'da yerleşmiştir. 40 yıl para almadan Emir Sultan Türbesi'nde türbedarlık edip 1190'da (1776) vefat etti. Orada medfundur. Ermiş sayılanlardan ve güzel hal sahiplerindendi. (IV. 630)

Hindî Paşa Hayli müddet mîrimîranlıkla sancaklarda bulunup Şevvâl 1127'de (Ekim 1715) orduda iken yaşlı olmasından dolayı emekli olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 630)

Hindîzâde *bak.* Mehmed Ağa

Hindîzâde Yağlıkçı ve Hind Elçisi Yusuf Ağa oğullarıdır ki, "Yağlıkçızâdeler" de denir. Oğlu sadrazam ve torunu âlim oldu. (IV. 710)

Hinlizâde *bak.* Mehmed Paşa

Hire *bak.* Ali Paşa

Hiyazelci *bak.* Mehmed Paşa (Çelebi)

Hizmet Baba *bak.* Mehmed

Hoca *bak.* Abdullah; Afif Sâlih Efendi; Ahmed Dayı; Ali Ağa; Ali Çelebi; Bilâl Ağa; Halil Ağa; Hasan Efendi; Husrev; İzzet Efendi; Kasım; Kudsî Efendi; Mecid Efendi; Mehmed Efendi; Nusret Efendi; Ömer Efendi; Reşid Efendi; Sinan Paşa; Tâhir Mehmed Paşa; Tâibî Mustafa Efendi; Yahyâ Efendi

Hoca Ahmedzâde *bak.* Ali Efendi

Hoca Bey I. Bâyezid (Yıldırım) beylerinden bir emirdi. 804 (1402) harbinde şehid oldu. (II. 311)

Hoca Hâfız Kehkehi *bak.* Kemâleddin Mehmed Şaşi

Hoca Haydarzâde *bak.* Mehmed Ağa

Hoca Hayreddin kaynı *bak.* Mehmed Efendi

Hoca Koyun Bursalıdır. Ermiş sayılanlardan bir zat olmakla orada meşhur oldu. Külliyetli şey vakfederek vefatında Bursa'da Ulu Cami mihrabı önüne defnedilmiştir. (II. 311)

Hoca Paşa *bak.* Üveys Paşa

Hoca Sa'deddinzâde *bak.* Abdülkerim Mehmed Efendi; Ahmed Efendi; Ebû Said Mehmed Efendi; Ebûssuûd Mehmed Efendi; Feyzullah Feyzî Efendi; Vâkıf Yahyâ Efendi

Hocapaşalızâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

Hocazâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülaziz Efendi; Ârif Ahmed Efendi; Derviş Ali Efendi; Emin Mehmed Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; Eyyûb Paşa; Hasan Paşa; Hüseyin Efendi; İsmail Efendi; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mes'ud Efendi; Muhyiddin Mehmed Efendi; Mukim Mehmed Efendi; Muslihiddin Mustafa Efendi; Necib Mehmed Efendi; Osman Efendi; Ömer Efendi; Rahmî Abdürrahim Efendi; Reşid Mehmed Efendi; Rıfkî Mehmed Efendi; Safvetî Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi; Sâlih Mehmed Efendi

Hocazâde II. Selim'in (hd 1566-1574) hocası Atâullah Efendi ve evlâdı olup yarım asır kadar parlamıştır. I. Ahmed'in (hd 1603-1617) hocası Mustafa Efendi evlâdına da "Hocazâde" dendi. "Mes'udzâdeler" bunun oğlu şeyhülislâm Mes'ud Efendi'den ayrılan koldur. III. Osman'ın (hd 1754-1757) hocası Ömer Efendi'nin evlâdına da "Hocazâde" denmiştir ki, bu hânedan birbuçuk asır kadar devam etmiştir. (IV. 690)

Hocazâde Naibi *bak.* Mehmed Efendi

Holo Paşa Kürttür. Taşralarda kaymakamlık ve özellikle Suriye'de birçok zaman mutasarrıflık etmiş, mîrimîran ve 1294'de (1877) beylerbeyi payesi olmuştu. Nihayet mevkib-i hacc-ı şerif muhafızlığından ayrılarak emekli olmuş ve 1 Safer 1313'de (24 Temmuz 1895) vefat eylemiştir. Oğlu ricâlden Ahmed İzzet Bey'dir. (IV. 630)

Horoz *bak.* Mehmed Efendi

Horozoğlu *bak.* Ahmed Bey

Hubba Mollası *bak.* Vusûlî Mehmed Efendi

Hubbâ Ayşe Hatun Beşiktaşlı Yahyâ Efendi'nin torunu ve I. Süleyman'ın (Kanunî) muallimi Şemsî Çelebi'nin eşidir. II. Selim'e musâhibe olup kapısı herkesin merciiydi. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etmiştir. Gazel, kaside ve mesnevileri olup *Hurşîd u Cemşîd* adında bir eseri vardır. (II. 110)

Hubyâr Bey Hoca idi. 827'de (1424) vefat eyledi. Hocapaşa'da bir mescid yaptırmıştır. (II. 311)

Huffî Çelebi Haffaf esnafından ve II. Mehmed (Fatih) devri (1451-1481) şairlerindendir. *Divan*'ı vardır. (II. 281)

Huldî Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 3 Zilka'de 1236'da (2 Ağustos 1821) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 281)

Huldî Mustafa Efendi Bursalıdır. 1178'de (1764/65) doğup orada muhasebe kalemine girip 1238'de (1822/23) vefat etti. Şairdir. (II. 281)

Hulkî Hüseyin Bey Mülkî Mekteb-i Tıbbiye'nin yetiştirmiş olduğu tabiplerin yeterliklilerinden olduğundan eserleriyle ve kaleminin kuvvetiyle az vakitte öne çıkmıştı. Mesleki makalelerle istidadı anlaşılmıştı. 15 Zilka'de 1314'de (17 Nisan 1897) gençliğinde vefatı kayıptan sayıldı. Eyüp'de medfundur. (IV. 853)

Hulûsî Abdurrahman Efendi Kadı Abdurrahman Paşa'nın kızının oğludur. Kadıların kıdemlilerinden olup

Manastır kadısı iken 6 Rebiyülâhir 1300'de (12 Şubat 1883) vefat etti. 80'lik, güzel konuşur bir pîrdi. (II. 283)

Hulûsî Ahmed Ağa Yusuf Ziyâ Paşa hazinedarlığından yetişip silahşor, kapıcıbaşı ve 1223'de (1808) sipahiler ağası, 1224'de (1809) çavuşbaşı vekili ve sonra humbaracı ocağı nâzırı ve 1228'de (1813) kapıcılar kethüdâsı olmuştur. Sonra bu gibi görevlerde bulunmuş, 1241'de (1825/26) emekli olarak vefat eylemiştir. Langa'da medfundur. (II. 281)

Hulûsî Ahmed Ağa Kibar dairelerinde bulunarak kapıcıbaşı ve bazı hizmette memur olmuştur. 12 Şa'bân 1258'de (18 Eylül 1842) vefat eyledi. (II. 282)

Hulûsî Ahmed Efendi Şumnuludur. Müderris, 1278'de (1861/62) Yenişehr-i Fenâr, sonra bilâd-ı hamse mollası ve daha sonra Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat etti. (I. 303)

Hulûsî Ahmed Efendi (Şirvanîzâde) (Seyyid) Şirvanlı İsmail Efendi'nin oğlu ve Mehmed Rüşdî Paşa'nın kardeşidir. İstanbul'a gelip müderris oldu. Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Galata mollası, yıl sonunda Mekke pâyesi, sonra İstanbul pâyesi olup 1291'de (1874) İstanbul kadısı ve sonra Anadolu pâyesi oldu. 1294'de (1877) memuriyetle Afganistan'a gönderildi. Döndükten sonra 1295'de (1878) Diyarbekir naibi olup iki sene sonra doğum yeri Amasya'da oturdu. 15 Cemaziyelevvel 1306'da (17 Ocak 1889) orada vefat eylemiştir. Bilgiliydi. (I. 307)

Hulûsî Ahmed Paşa Anadoludandır. İstanbul'da kaleme çerağ olunup reisülküttab kesadarı olmuştur ve sonra tezkire-i sânî, 1238'de (1822/23) tezkire-i evvel, Zilka de 1239'da (Temmuz 1824) darbhane emini, Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) çavuşbaşı ve Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) sadâret kethüdâsı ve yine o sene mühimmat-ı harbiye nâzırı, 23 Muharrem 1244'de (5 Ağustos 1828) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı olmuş ve Ramazan 1248'e (Ocak-Şubat 1833) kadar sadrazamlar İstanbul'da olmadığından makamında kalıp, o sene mühr-i hümâyûn Raûf Paşa'ya verilmekle ayrılmıştır. Cemaziyelevvel 1249'da (Eylül-Ekim 1833) Menteşe mutasarrıfı oldu. 2 Rebiyülevvel 1252'de (17 Haziran 1836) hariciye nâzırı oldu. 6 Rebiyülevvel 1253'de (10 Haziran 1837) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Yumuşak huylu ve tedbirliydi. Çorum'da bir medrese inşa ettirmiştir. Büyük oğlu Emin Mehmed Bey(→), diğer oğlu İbrahim Es'ad Bey'dir(→). Üçüncü oğlu Mahmud Bey, zevk ve sefaya müptela olarak daha sonraları hayattaydı. Kız kardeşinin oğlu Bekir Sâmî Bey' dir(→). (II. 281/82)

Hulûsî Ali Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1199'da (1785) mevkufatçı ve 1200'de (1786) Mısır'da set inşasına memur olmuştur. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (II. 281)

Hulûsî Bey Askerlikten yetişip Rumeli Ordusu redif miralaylarından olmuştu. 1271'de (1854/55) vefat eylemiştir. (II. 282)

Hulûsî Efendi Tepegöz Hızır Efendi'nin(→) oğludur. 1020'de (1611) Banaluka kadısı iken vefat etti. (II. 278)

Hulûsî Efendi Arab olup kürsü şeyhi olmuştu. Vaaz ve nasihat ile halk arasında meşhur oldu. Soğukçeşme'deki evini tekke yapıp Sultan Ab-

dülaziz devri (1861-1876) ortalarında vefat eyledi. Orada medfundur. Yerine oğullarından Râşid Efendi şeyh olmuştur ki, elan kürsü şeyhlerinden ve huzûr dersleri mukarrirlerindendir. (II. 282)

Hulûsî Efendi Midillilidir. Taşra kaymakamlık ve mutasarrıflıklarında bulunmuştur. Nihayet Seniha Sultan'a kethüda olarak o hizmetten affedilip Avrupa'ya seyahat eylemişti. Döndükten sonra 1307'de (1889/90) vefat eyledi. Satranç üstadlarından zevk ehli bir adamdı. (II. 283)

Hulûsî Hasan Ağa Kilar-ı Âmire hademesinden olup "Burnaz" lakabını almıştı. Sonra emekli oldu. 1141'de (1728/29) vefat eyledi. (II. 281)

Hulûsî İsmail Dede Galata Mevlevîhânesi dedelerinden olup aşçıbaşı olmuştu. 1220'de (1805) vefat eyledi. Seçkin şairdir. (II. 281; III. 615)

Hulûsî Mahmud Efendi Emir Buharî sülâlesinden olup hacca gitmişti. Nusretiye Camii şeyhi iken 1291'de (1874) vefat eyledi. Mevlânâkapı'da medfundur. Şairdi. (II. 282)

Hulûsî Mehmed Efendi Müderris olup 45 sene müddetle Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhâne'de Arapça muallimliği etmiştir. 1298'de (1881) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Fazilet sâhibiydi. (II. 282/83)

Hulûsî Mehmed Efendi Hâdimlidir. Âlimler arasında "Lemyebak" diye şöhret almış dersiâm ve fasih dilli bir zat idi. Huzûr dersleri mukarrirlerinden olarak Mekke pâyesini elde eylemiş ve Zilhicce 1311'de (Haziran 1894) vefat eylemiştir. (IV. 307)

Hulûsî Mustafa Efendi Çarşambalızâdelerdendir. Müderris olup 2 Zilhicce 1290'da (21 Ocak 1874) vefat etti. (II. 282)

Hulvî *bak.* Mahmud Efendi

Humbaracızâde *bak.* Mehmed Efendi; Sâlih Bey

Hunnak *bak.* Mustafa Paşa

Hurrem Ağa Yükselip kapıcıbaşı olmuş, 996'da (1588) sipahiler ağası, sonra çavuşbaşı ve 1001'de (1592/93) tekrar çavuşbaşı, 1014'de (1605/06) tekrar sipahiler ağası olup Yakova muharebesinde seccade üzerinde şehid olmuştur. (II. 271)

Hurrem Cemâlî Efendi Cemâleddin Aksarayî evlâdından ve Zenbilli Ali Efendi akrabasından Süleyman Efendi'nin oğludur. Müderris iken nikrise (gut) yakalanıp 970'de (1562/63) vefat etti. Şair, tarih bilir, muhazarâta vâkıftı. (II 271)

Hurrem Çavuş Divan-ı Hümâyûn çavuşlarından olup 961'de (1554) cami, mektep ve çeşme yaptı. Sonra vefat etti. (II. 271)

Hurrem Efendi Sofu Mehmed Paşa'nın kölesidir. Müderris ve kadı olup Arabistan'da kadı iken 970'de (1562/63) vefat etti. Nakşibendî idi. Tophane'de Hurremiye adında bir medresesi ve Şam'da birçok vakfı vardır. (II. 271)

Hurrem Paşa Bosnalıdır. Enderûn'dan çıkıp sancakbeyi olduktan sonra Diyarbekir ve Şam beylerbeyi oldu. Dürzilere büyük muharebelerde bulundu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. Cesur ve tedbirliydi. (II. 271)

Hurrem Paşa İskender Paşa'nın oğludur. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) Karaman beylerbeyi oldu. Zünnûn adlı eşkıya ile muhare-

bede Kayseri beyi ve Kadı Muslihiddin ile beraber şehid oldular. (II. 271)

Hurşid Ahmed Bey Kıdemli bahriye zâbitlerindendir. 1280'de (1863/64) miralay oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (I. 301)

Hurşid Ahmed Paşa Gürcüdür. Önce bir Tatarın kölesi olup, sonra Selim Sırrî Paşa'ya sattı. Vefatında Reisülküttab Râşid Efendi'ye ve sonra Küçük Hüseyin Paşa'ya intisab eyledi. Mısır savaşlarında Hasan Paşa ile bulunup mîrimîranlık ile İskenderiye muhafızı ve Zilhicce 1218'de (Mart 1804) vezirlikle Mısır valisi olup Rebiyülevvel 1220'de (Haziran 1805) azledilmiş ve Cemaziyelevvel'de (Ağustos) dönmüştür. Şa'bân 1221'de (Ekim-Kasım 1806) Niş ilâvesiyle Mora valisi, Safer 1222'de (Nisan 1807) Niş ve Rumeli ilâvesiyle Sofya ciheti seraskeri ve Şa'bân 1227 sonlarında (Eylül 1812) sadrazam oldu. Rebiyülâhir 1230'da (1 Nisan 1815) azledilip bir müddet sonra Bosna, Safer 1231'de (Ocak 1816) Selânik, 1232'de (1817) Anadolu, Rebiyülâhir 1233'de (Şubat 1818) Haleb valisi, Ramazan 1235'de (Haziran 1820) Mora valiliğiyle Tepedelenli Ali Paşa üzerine serasker ve Cemaziyelevvel 1236'da (Şubat 1821) Rumeli valisi olup 1237'de (1821) Yanya valiliği ilâve olundu. Rebiyülâhir'de (Ocak 1822) sade Yanya'dan azledildi. Şevvâl'de (Haziran-Temmuz 1822) oradan Mora seraskeri olarak 5 Rebiyülevvel 1238 (20 Kasım 1822) gecesi vefat eyledi. Cesur, sâlih, cömert ve saf olup yaşı 60'dı. Hazinedarı Hasan Ağa'ya Rumeli valiliğinde ve kethüdâsı Sâlih Ağa'ya Mora'da kapıcıbaşılık verildi. Kapı çukadarı Yahyâ Ağa da kapıcıbaşı olmuştur. (II. 311)

Hurşid Bey Köstendil mutasarrıfı Mâlik Paşa'nın kardeşinin oğlu ve kapıcıbaşıydı. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (II. 312)

Hurşid Bey Hassa miralayı olup Hicaz'da Şevvâl 1278'de (Nisan 1862) vefat etti. (II. 312)

Hurşid Bey Çerkesdir. Mâbeynle ilişkisi olduğundan yükselerek senelerce kuşçubaşı, yani hadâik-ı şâhâne müdürü olmuştu. 1288'de (1871) serkurenâ olmuş ve 1289'da (1872) ayrıldıktan sonra taşraya mutasarrıf olmuştur. Drama mutasarrıflığında Zilhicce 1314'de (Mayıs 1897) vefat eylemiştir. Yetenekli, zekîydi. İhsan Bey adında bir oğlu olup Şeyhülislâm Hasan Fehmî Efendi'ye damad olmuştu. (IV. 853)

Hurşid Efendi Âdile Sultan dairesi kethüdâsı olup Safer 1272'de (Ekim 1855) ticaret muavini, 1273'de (1856/57) ebniye-i âliye müdürü ve Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857-Ocak 1858) ûlâ sınıf-ı evveli olmuş ve Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylemiştir. (II. 312)

Hurşid Mehmed Paşa Silahdar Ali Ağa'nın kölesidir. Sonra zâbit olup sonra livâ oldu. Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) mîrimîranlıkla Rumeli, Ramazan'da (Temmuz) Niş mutasarrıfı, Rebiyülâhir 1268'de (Şubat 1852) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Belgrad muhafızı, Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) vezirlikle Bosna, Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) Tırhala, Cemaziyelevvel'de (Ocak 1856) Bosna, Muharrem 1273'de (Eylül 1856) Rumeli ve Şevvâl 1273'de (Haziran 1857) Sayda valisi olup Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) azledildi. Cemaziyelevvel

1289'da (Temmuz 1872) Kütahya valisi olduysa da Receb'de (Eylül) ayrıldı. Yenişehir'de mukim olup Şevvâl 1293'de (Kasım-Aralık 1876) vefat etti. (II. 312)

Hurşid Mehmed Paşa Musullu Abdülcelilzâde Yahyâ Paşa'nın kölesidir. Mektûbî-i hariciyeye girip Fuad Paşa ile memuren Suriye'ye gitti. Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) Rumeli pâyesiyle Kudüs mutasarrıfı, Ramazan 1280'de (Şubat 1864) vezirlikle Sayda, sene sonunda Erzurum valisi ve İstanbul'a gelişinde, 14 Zilhicce 1280'de (21 Mayıs 1864) maliye nâzırı, Şa'bân 1282'de (Ocak-Şubat 1866) Edirne valisi, 17 Muharrem 1286'da (29 Nisan 1869) evkaf nâzırı, 16 Cemaziyelevvel 1287'de (14 Ağustos 1870) Hicaz valisi olup azilden sonra Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) Mamuretülaziz valisi, 27 Cemaziyelevvel'de (2 Ağustos) Sivas, 25 Safer 1290'da (24 Şubat 1873) evkaf nâzırı, 10 Rebiyülevvel'de (8 Mayıs) sadâret müsteşarı, 28 Receb'de (21 Eylül) ahkâm-ı adliye nâzırı olup 15 Muharrem 1291'de (5 Mart 1874) azlolundu. 7 Safer 1291'de (26 Mart 1874) Edirne valisi olup Ramazan 1292'de (Ekim 1875) azledildi. Zilka'de'de (Aralık) İzmir valisi olup 17 Receb 1293'de (8 Ağustos 1876) azledildi. Şa'bân'da (Eylül) Kavâim-i Nakdiye Komisyonu reisi, Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Haleb valisi, 21 Muharrem 1295'de (25 Ocak 1878) sadâret müsteşarı ve İntihâb-ı Memurîn Komisyonu reisi ve Muharrem sonunda adliye nâzırı olup Rebiyülâhir'de (Nisan) ayrıldı. Zilhicce'de (Aralık) adliye nâzırı ve haftasında Ankara valisi olup 1296'da (1879) vefat eyledi. Ilımlı, liyâkatli, uzun boylu ve güzel yüzlü olup yaşı 70'e varmıştı. Oğlu Süleyman Bey vefat eyledi. Diğeri Roma Sefâreti kâtibi Hâlid Bey'dir. Eşi, Çelebi Ağazâde kızı Esmâ Hanım, 1303'de (1885/86) vefat eyledi. (II 312)

Hurşid Paşa Mısır'da ümerâdan olup İstanbul'a gelerek feriklik ile Dâr-ı Şûrâ azası, 1285'de (1871) Selânik valisi, 1289'da (1872) azilden sonra Vidin mutasarrıfı, Cemaziyelâhir'de (Ağustos 1872) yine Dâr-ı Şûrâ'ya aza olmuştur. Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) nâfia müsteşarı ve bir ay sonra rüsûmat azası olmuş ve ayrıldıktan sonra bir müddet İzmir'de oturup 1299 (1882) yılına doğru vefat etmiştir. Zengindi. (II. 313)

Hurşid Paşa Gürcüdür. Başmabeyinci Hamdi Paşa'nın yeğeni olup mîrimîran olarak Muharrem 1274'de (Ağustos-Eylül 1857) Maraş, Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) Adana mutasarrıfı oldu. 1279'da (1862/63) ayrılıp bazı hizmetlerde bulunarak 1285'de (1868/69) ansızın vefat etti. Oğlu Beşir Fuad Bey, askerlikten yetişip meslek değiştirerek 1304'de (1886/87) intihar ederek vefat etti. (II. 312)

Hurşid Paşa (Kara) Mülkiye mutasarrıflarından olup Belgrad, 1278'de (1861/62) Hersek ve sonra Vidin mutasarrıflığında da bulunarak beylerbeyi pâyesini elde etti. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) sonlarında vefat eyledi. Esmer tenli, orta boylu, güçlüydü. Oğulları, Rif'at Bey ve Cemâl Bey'dir. (II. 312)

Hurşid Süleyman Ağa Enderûn'dan yetişerek 1201'de (1786/87) hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup 1203'de (1788/89) ayrıldı sonra vefat etti. (II. 311)

Hurşid Süleyman Efendi (Hacı) Kalemden yetişip hâcegândan olarak

1223'de (1808) başmuhasebeci, 1224' de (1809) Anadolu muhasebeci vekili, 1227'de (1812) ruznâme-i evvel olup 21 Şevvâl 1227'de (3 Kasım 1812) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. 70'lik bir pîrdi. (I. 311)

Husrev (Beyzâde) Savaşlarda ün kazanan Osmanlı beylerindendir. (II. 272)

Husrev (Bıyıklı) Sipahi çavuşlarından olup adına mescidi vardır. Çardaklıhamam'da medfundur. (II. 275)

Husrev (Hacı) Yenimahalle Mescidi'ni yaptırdı. Minberini Divitdar Mehmed Paşa koydu. Yapan, mescitte medfundur. (II. 275)

Husrev (Hoca) Bezzazistan kethüdâsı olup bir cami ve mektep inşa eyledi. (II. 275)

Husrev Ağa I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) bâbüssaâde ağası olup Üsküdar'da Ağa Mescidi'ni yaptı. Vefatında oraya defnolundu. (II. 272)

Husrev Ağa II. Selim'in tahta çıkışında (1566) başkapıcı ve mîrahûr oldu. 975'de (1567/68) azledilip 982'de (1574/75) emekli oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 273)

Husrev Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip Erzurum'un fethinde kul kethüdâsı ve sonra iki defa sekbanbaşı olmuş ve 1047'de (1637/38) azledilmiş olarak vefat eylemiştir. (II. 274)

Husrev Ahmed Ağa Hüseyin Hasib Bey'in(→) kethüdâsıydı. Aksaray'da Vâlide Camii mütevellisi iken Cemaziyelevvel 1298'de (Nisan 1881) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. Oğlu Mustafa Bey Şûrâ-yı Devlet kalemi serhalifesidir. (II. 229)

Husrev Bey Sadrazam Ahmed Paşa'nın kethüdâsı olup paşasının vefatından sonra Topkapı Camii'ni bina emini olarak tamamladı. Cami 967'de (1559/60) son buldu. Kendisi 985'de (1577) vefat etti. (II. 273; I. 199)

Husrev Bey I. Süleyman (Kanunî) devrinde maliyeden yetişip Rumeli muhasebecisi oldu. Sonra ilerleyerek 992'de (1584) Anadolu defterdarı ve sefere memur oldu. 993'de (1585) başdefterdar olup az müddette ayrıldı. Sonra vefat etti. (II. 274)

Husrev Bey (Hacı) Bir mescid yaptı ve minberini torunlarından Fatma Hanım koydu. (II. 274/75)

Husrev Bey (Sultanzâde) II. Bâyezid'in kızının oğludur. Babası Nasûh Bey'dir. 924'de (1518) Bosna beyi olup 927'de (1521) İşkodra, sonra Semendire ve 932'de (1526) ikinci defa Bosna beyi olmuş, bir aralık Ulama Paşa'nın atanmasıyla azledilmişse de az müddette üçüncü defa Bosna valisi tayin edilmiştir. 30 sene kadar valilikte bulunarak 948'de (1541/42) Bosna'da vefat eylemiştir. Oğlu Mahmud Bey de beylerden olup 944'de (1537/38) Bosna'da babasıyla harpde bulunmuştur. Kethüdâsı Murad Bey de sonradan Kilis ve 956'da (1549) Ösek mutasarrıfı olmuş ünlü bir beydir. (II. 272)

Husrev Çelebi Arpa emini olarak 960'da (1553) emekli olup sonra vefat etti. Zilka'de 1306'da (Temmuz 1889) Kasımpaşa'da Okmeydanı'nda mezarcı Ahmed Ağa rüyasında görmüş, açılan bir yerde vücudu bozulmamış ve kefeni toprak rengini almış, kır sakallı ve zayıf bünyeli bulunan bir ceset çıkmıştır. Lahdin kapağı üzerinde bir taşta Kelime-i Tevhid'den sonra "el-mü'minûne lâ yemûtûne bel yentekılûne min dâri'l-fe-

nâ ilâ dâri'l-bekâ sadaka Resûllah, mütevaffâ el-merhum el-muhtac Husrev Çelebi b. Hüseyin 960 (1553)" yazılı olduğundan padişah tarafından kabri üzerine bir türbe inşa ettirilmiştir. Bunun tarihi, bu Husrev Çelebi'nin vefatı tarihi olduğundan kabirdekinin bu zat olması muhtemeldir. (II. 272/73)

Husrev Çelebi Tüccardan olup 994'de (1586) vefat eylemiştir. Bezirgân Mescidi'nin bânisidir. (II. 273)

Husrev Çelebi (Deli) Karagöz Bey'in oğludur. İstanbullu bir yeniçeridir. 1004'de (1595/96) vefat etti. Şairdir. (II. 274)

Husrev Efendi Molla Yusuf Kirmastî'nin torunlarından olup İznik'de doğmuştur. Müderris, sonra Filibe ve Yenişehir ve Galata mollası oldu. 967 (1559/60) veya 974'de (1566/67) vefat eyledi. Diyanet ve takvada alemdi. *Sadrü'ş-Şeria*'ya hâşiyesi ve çeşitli risaleleri vardır. Oğlu müderris Mustafa Efendi olup bunun oğlu Husrev Efendi'dir(→). (II. 273)

Husrev Efendi (Husrevzâde) Husrev Efendi'nin(→) torunu, Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir, Kudüs, Trablusşam ve Eyüp mollası oldu. Rebiyülevvel 1020'de (Mayıs-Haziran 1611) vefat eyledi. Güzel ahlâk sâhibi, fâzıldı. (II. 273)

Husrev Mehmed Ağa Hasodadan çukadar-ı şehriyârî olup 1228'de (1813) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (II. 275)

Husrev Mehmed Bey Dramalı Halil İbrahim Ağa'nın oğludur. Mısır'a gidip başıbozuk zâbiti ve Mısır defterdarı oldu ve Sudan'ı zapteyledi. Mısır valisi Mehmed Ali Paşa'nın kızı Nazlı Hanım ile evlendi. 1249'da (1833/34) vefat etti. Şairdir. Yeğeni, *Tezkire-i Şuarâ* sâhibi Fatin Efendi'dir. (II. 275)

Husrev Mehmed Efendi Kürt Ferâmurz'un oğludur. Bir rivayette babası Frenk beylerinden olup Müslüman olmuştu. Husrev eniştesinin ismi olup buna "Husrev kaynı" dendi ve bu ilişkiden dolayı mahlas oldu. Burhaneddin Haydar-ı Herevî'den okuyup Anadolu'ya geldi, Müderris, sonra Edirne kadısı ve 847'de (1443/44) kazasker oldu. 849'da (1445/46) II. Mehmed'le (Fâtih) birlikte Edirne'ye gitti. 863'de (1459) İstanbul kadısı olup 867'de (1462/63) Bursa'ya gitti. 874'de (1469/70) davetle gelip şeyhülislâm oldu. 885'de (1480) İstanbul'da vefat eyledi. Na'şı Bursa'ya nakledilerek medresesine defnedildi. Fâzıl, kâmildi. Talebeleri pek çoktur. İstanbul'da bir mescidi vardır. *Dürer u Gurer*'i ve tefsir ve fıkıhtan başka eserleri vardır. (II. 271/72)

Husrev Mehmed Efendi Adanalıdır. Hâlet Efendi'nin (v. 1822) mensuplarından olup divan kâtipliklerinde bulundu. Sonra vatanına gidip vefat eyledi. Şairdir. (II. 275)

Husrev Mehmed Efendi (Hacı) Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi Hacı Mustafa Efendi'nin oğludur. Tekkeye şeyh olarak 1299'da (1882) vefat eyledi. Orada medfundur. (II. 277)

Husrev Mehmed Paşa Abazadır. Çavuşbaşı Said Efendi'nin kölesi olup Enderûn'a girip çıkarak Küçük Hüseyin Paşa'ya kapdanlığında mühürdar ve sonra kethüdâ oldu. 1215'de (1800/01) mîrimîran rütbesiyle Karahisar mutasarrıfı ve sonra İskenderiye muhafızı, Muharrem 1216'da (Mayıs-Haziran 1801) vezirlikle İzmit valisi

ve o sene Cemaziyelevvelinde (Eylül 1801) Mısır valisi, Muharrem 1218'de (Nisan-Mayıs 1803) Diyarbekir valisi olup 18 Zilhicce 1218'de (30 Mart 1804) azledildi. 12[illegible]9'da (1804/05) Selânik, 1221'de (1806) Bosna, 1223'de (1808) İbrail eklenerek ikinci defa Selânik valisi olup Şa'bân'da (Eylül-Ekim) azl ve Karahisar ve Bolu valisi olup Muharrem 1224'de (Şubat-Mart 1809) Silistre eyaleti ilâvesiyle Karahisar ve İzmit valisi ve Zilhicce 1226'da (Aralık 1811) kapdan-ı deryâ oldu. Rebiyülâhir 1233'de (Şubat 1818) Trabzon, ardından Erzurum, Kars, ikinci defa Bolu, sonra Ağrıboz valisi, bir müddet geçince Şark seraskeri ve Erzurum valisi oldu, 24 Rebiyülevvel 1238'de (9 Aralık 1822) ikinci defa kapdan oldu ve İbsara'yı fetheyledi. 22 Receb 1242'de (19 Şubat 1827) azledilerek Üsküdar'da oturdu. 11 Şevvâl 1242'de (19 Mayıs 1827) serasker olup Bolu, Kastamonu ve Kengırı valiliği ilâve edildi. 1 Şa'bân 1252'de (11 Kasım 1836) 60 bin kuruş maaşla azledildi. Zilhicce 1253'de (Mart 1838) Meclis-i Vâlâ reisi oldu. 19 Rebiyülâhir 1255'de (5 Temmuz 1839) sadrazam olup 7 Rebiyülâhir 1256'da (8 Haziran 1840) azledildi. Yargılandıktan sonra Tekfurdağı'na sürüldü. 18 ay sonra affedilerek İstanbul'a geldi. Muharrem 1262'de (Ocak 1846) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 1 Safer 1262'de (29 Ocak 1846) ikinci defa serasker oldu. 5 Muharrem 1263'de (24 Aralık 1846) Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. Muharrem 1264'de (Aralık 1847) emekli oldu. 13 Cemaziyelâhir 1271'de (3 Mart 1855) vefat etti. Eyüp'deki türbesinde medfundur. Orada kütüphane inşa eyledi. 1250'de (1834/35) Kocamustafapaşa Tekkesi'ni yeniden yaptırdı. Makam düşkünü, zengin, yumuşak huylu, cömert, işgüzar, tedbirli, alay derecesinde lâtifeci ve güler yüzlüydü. Orta boylu, tıknaz, güzel yüzlü olup evlâdı kalmadı. Orduyu düzenleme ve harpçe bazı hizmetleri görülmüştür. Yaşı 100'e yakındı. Birçok köleleri eğitip devlet hizmetine dâhil etmiştir. İçlerinden ikisi sadrazam ve biri serasker, dördü vükelâdan ve biri müşîrândan olarak 8 müşir olup livâ ve ferik olarak hayli kölesi görülmüştür. Tüfenkçibaşısı Ahmed Bey ve hazinedarı Rüstem Mehmed Ağa gibi nüfuzlu adamları kapıcıbaşı olmuşlardır. Mühürdarı Mehmed Reşid Efendi Safer 1270'de (Kasım 1853) vefat etti. Haydarpaşa'da defnolunmuştur. Kethüdâsı Yahyâ Bey, 3 Şevvâl 1257'de (18 Kasım 1841) ve onun oğlu İbrahim Hakkı Bey, 1270'de (1853/54) vefat eylediler. Eyüp'de medfundurlar. Diğer kethüdâsı Zamir Efendi 1271 (1854/55) tarihlerinde vefat etmiştir. Hazinedarlarından Mehmed Es'ad Efendi, 1260'da (1844) vefat ederek Okmeydanı'na defnedildi. (II. 275/77)

Husrev Paşa Cezâyir dayılarından olup oraya beylerbeyi oldu. 1035'de (1625/26) vefat etti. (II. 274)

Husrev Paşa Bosnalıdır. Enderûn'da yetişip çukadar ve sonra silahdar-ı şehriyârî oldu. 1033'de (1623/24) yeniçeri ağası, 1036'da (1626/27) azilden sonra Diyarbekir valisi olup İzmir'e gönderilmiş ve Şa'bân 1037'de (Nisan 1628) sadrazam ve serdâr-ı ekrem olmuştur. Bağdad savaşında bir işe muvaffak olamadı. Rebiyülevvel 1040'da (Ekim 1630) azlolunup Tokat'a gelmiş ve 29 Şa'bân 1040'da (2 Nisan 1631) orada vefat etmiştir. (II. 274)

Husrev Paşa Samakoludur. Miralaylık ile Samako nâzırı tayin edilmiş ve

1252'de (1836/37) mîrlivâlıkla Sofya mutasarrıfı olup sonra Kıbrıs muhassılı olarak Ramazan 1253'de (Aralık 1837) Niş mutasarrıfı olmuştur. 1254'de (1838) Niş feriki oldu. Safer 1255'de (Nisan-Mayıs 1839) Belgrad muhafızı, Zilka'de 1256'da (Ocak 1841) vezirlikle Bosna valisi ve Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) Edirne ve Rebiyülevvel 1260'da (Mart-Nisan 1844) Yanya valisi olup azledildi. Rebiyülâhir 1262'de (Nisan 1846) Harput valisi olup Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) vefat etti. Tedbirli ve güçlüydü. (II. 275)

Husrev Paşa (Deli) Sarayda eğitim görüp kapıcılar kethüdâsı, 922'de (1516) Konya, 928'de (1522) Diyarbekir ve 938'de (1531/32) Haleb beylerbeyi oldu. Sonra Şam ve Rumeli beylerbeyi oldu. 941'de (1534/35) Mısır valisi ve 22 ay sonra 943'de (1536/37) vezir olup İstanbul'a geldi. Sırasıyla ikinci vezir oldu. 951'de (1544) vefat eylemiştir. Yenibahçe'de medfundur. Çok sert ve pervasız idi. Lala Mustafa Paşa bunun küçük kardeşidir. Oğluna Husrevoğlu Kurd Bey(→) denir. Torunu beylerden Husrevoğlu Hüseyin Paşa'dır. (II. 272)

Husrev Paşa (Hacı) Askerliken yetişip livâ olup senelerce boşta kalmış ve nihayet emekli olup 1287'de (1870/71) surre eminliğine tayin edilmiştir. Bir-iki sene sonra vefat etmiştir. (II. 277)

Husrev Paşa (Hadım) Sarayda büyük bir makamı elde ederek kilercibaşı oldu. Sonra saraydan çıktı. 1000'de (1591/92) Şam beylerbeyi olup 1002'de (1593/94) Diyarbekir, 1003'de (1594/95) Sivas, 1004'de (1595/96) ikinci defa Şam, 1005'de (1596/97) Erzurum, 1007'de (1598/99) üçüncü defa Şam valisi oldu. 1010'da (1601/02) Diyarbekir valiliğiyle Karayazıcı üzerine memur oldu. 1012'de (1603/04) Bosna valisi olup azilden sonra 1015'de (1606/07) Kanije beylerbeyi olup o taraflarda vefat eylemiştir. Tedbirli ve doğru idi. (II. 274)

Husrev Paşa (Koca) Kapıcıbaşı iken 1035'de (1625/26) Diyarbekir valisi oldu. 1036'da (1626/27) Abaza Mehmed Paşa'ya esir düşmekle bir gece boğularak vefat etti. (II. 274)

Husrev Paşa (Köse) Haremden çıkıp 960'da (1553) Ayntab beyi, sonra beylerbeyi, damad-ı padişâhî ve defterdar oldu. 967 (1560) tarihlerinde İran sefiri oldu. 970'de (1562/63) Diyarbekir valisi olup 978'de (1570/71) ayrıldı. Sonra 988'de (1580) Erzurum, 990'da (1582) tekrar Diyarbekir, 992'de (1584) Haleb ve 994'de (1586) Van valisi olup 995'de (1587) İran harbinde şehid oldu. Emir vermesini bilir ve tedbirliydi, serhat işlerine vâkıfdı. (II. 273)

Husrevoğlu *bak.* Hüseyin Paşa; Kurd Bey

Husrevzâde *bak.* Abdullah Paşa; Husrev Efendi

Husrevzâde I. Süleyman'ın (Kanunî) (hd 1520-1566) vezirlerinden Deli Husrev Paşa ile kardeşi Lala Mustafa Paşa'nın evlâdıdır ki, yarım asır kadar devam etmiş ve sonra sönmüştür. (IV. 689)

Huzûrî Geliboludandır. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) şairlerindendir. (II. 233)

Hüdâdâd Mehmed Efendi Hekimbaşı Nuh Efendi'nin torunu ve Ebûbekir Efendi'nin oğludur. Müderris oldu ve 1167'de (1753/54) vefat etti. Kocamustafapaşa'da medfundur. (II. 270; I. 177)

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

3

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Kültür Bakanlığı ile
Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı'nın
Ortak Yayınıdır

Yıldız Sarayı Arabacılar Dairesi
Barbaros Bulvarı
80700 Beşiktaş/İstanbul
Tel: (0212) 227 37 33 - Faks: (0212) 227 37 32

Kitap Tasarımı
Haluk Tunçay

Teknik Hazırlık
Myra Yayıncılık
(0212) 511 44 49

Baskı
Numune Matbaacılık
(0212) 629 02 02

Genel Dağıtım
DADA Ltd. Şti.
(0212) 249 51 10

İstanbul, Haziran 1996

ISBN 975-333-038-3 (Takım)
ISBN 975-333-041-3 (3. Cilt)

TÜRKİYE
EKONOMİK VE TOPLUMSAL
TARİH VAKFI

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

3

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Hüdâî Efendi *bak.* Abdülhay

Hüdâî Mahmud Efendi Seferîhisarlıdır. Tahsille müderris olup Bursa'da Muhyiddin Üftâde Efendi'nin müridi oldu. Hilafetten sonra Üsküdar'da zaviye kurmuştur. 1002'de (1593/94) Fâtih Camii vâizi olup yüz akçe vazife verildi. Sonra zaviyeleri mescidini cami edip hâtipliğine kendi geçti ve Cuma vaazından vazgeçerek Üsküdar'da Mihrimâh Sultan Camii'nde perşembe günleri vaaz eyledi. Sultan Ahmed Camii bitince ayın ilk pazartesi günleri orada da vaaz etti. 1038'de (1628/29) vefat eylemiştir. Celvetî tarikinde pîr ve reisdir. Tarikate âgâh kâmil bir şeyh olup tefsirlere müracaat etmediği halde tefsirini yazmış, tamama yakın mecalis-i tefsir-i şerifi olup Türkçe ve Arapça manzum ve mensur risaleler, *Kader Risalesi*, *Mecmaü'l-Fazâil Risalesi*, ilâhîleri, *Divan'ı* vardır. Evlâdından Evliya Mehmed Efendi ile Mustafa Ebrâr Efendi 1004'de (1595/96), Ali Murtaza 1010'da (1601/02), Abdülvâhid Efendi 1020'de (1611), kızı Ayşe 1009'da (1600/01) ve Ümmügülsüm Hanım 1021'de (1612) vefat etmeleriyle evlâdının arkasını almıştır. Adı geçen evlâdıyla ve Mihrimâh Sultan'ın kızı Ayşe Hanım Sultan ve sadrazam Halil Paşa'nın oğlu ve oğullarının lalası ve birinci dervişi olup 1038'de (1628/29) vefat eden Şeyh Mustafa hepsi bir türbede medfundurlar. Damadı Üsküdarî Mehmed Efendi'nin oğulları ve mevâlîden Mustafa Efendi ile Şeyh Abdülhay Hevâî Efendi'dir. Hüdâî müridlerinden Abdürrahim Efendi Bursa'da Eminbey Mahallesi'nde mürşid ve şeyh olup 1054'de (1644) vefat ederek orada defnolundu. Hüdâî'nin vefatında müridlerinden Muk'ad Ahmed Efendi'nin 1049'da (1639/40) vefatında torunu Mes'ud Efendi, 1067' de (1657) vefatında Cennet Mehmed Efendi, 1075'de (1664/65) Gafûrî Mahmud Efendi, 1078'de (1667/68) Mehmed Efendi, 1080'de (1669/70) Mustafa Efendi, 1090'da (1679) Selâmî Efendi, sonra Halil Efendi, sonra yine Selâmî Efendi, sonra yine Mustafa Efendi, 1123'de (1711) Dede Mehmed Efendi ve 1137'de (1724/25) Üsküdarî Osman Efendi, 1140'da (1727/ 28) damadı Ya'kub Efendi, 1149'da (1736/37) Selâmî halifelerinden Fıstıklı Tekkesi şeyhi Bursalı Mehmed Efendi, 1158'de (1745) vefatında oğlu Mustafa Efendi, 1159'da (1746) Abdullah Rıfkî Efendi, 1184'de (1770) vefatında oğlu Nazif Efendi, sonra yine Mustafa Efendi, sonra Mudanyalı Rûşen Efendi ve azlinde Dülgerzâde, tekrar Rûşen Efendi ve sonraları Rûşen Efendi ve evlâdları şeyh olmuşlardır. (IV. 317/18)

Hüdaverdi *bak.* Zihnî Efendi

Hüdâverdi Paşa Beylerden olup Habeş beylerbeyi, 998'de (1590) Van beylerbeyi, 1003'de (1594/95) Kars ve 1005'de (1596/97) Bosna beylerbeyi olup 1006'da (1597/98) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (II. 270)

Hüdâverdi Paşa Hüdâverdi Paşa'nın(→) torunu, Sarhoş Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. Babasının vefatında Receb 1148'de (Kasım-Aralık 1735) Dukagin paşası oldu. 1183 (1790/70) tarihlerine kadar Arnavutluğa nâm saldı ve o sene vefat eyledi. Bunun oğlu Sarhoş Ahmed Paşa'dır(→). (II. 270)

Hüdâverdi Paşa (Mahmud Beyzâde) Herseklidir. 1106'da (1694/95)

Köstendil paşası olup 1109'da (1696/97) Sentine muharebesinde bulunarak kurtulunca İşkodra beylerbeyi oldu. 1115'de (1703/04) Kurt Paşa ile İstanbul'da bulunarak ordu ile Edirne'ye gitmişti. Sonra ayrılıp 1121'de (1709) İlbasan paşası oldu. 1133'de (1720/21) vefat eyledi. Oğlu Sarhoş Ahmed Paşa'dır(→). (II. 270)

Hüdâyî Çelebi (Sadâ Musallası) (Salâ Muslîsi) 991'de (1583) vefat etti. Mûsikî ilminde mâhir bir şairdi. (IV. 6287

Hüdâyî Mustafa Bey (Okçuzâde) İstanbulludur. Yeniçeri kâtibi ve yayabaşı oldu. 978'de (1570/71) vefat etti. Şairdir. (II. 270)

Hüdhüd *bak.* Bedreddin

Hükmî Mehmed Çelebi Geliboluludur. İlim tahsil etti. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 239)

Hümâmî İzniklidir. II. Murad devri (1421-1451) şairlerindendir. "Hümâm-ı Acemî"nin *Sîname*'sini tercüme eyledi. (IV. 629)

Hünkâr delisi *bak.* Ahmed Efendi

Hüsâm Beyzâde *bak.* Ali Paşa

Hüsâm Beyzâde Kalemden yetişip başruznâmeci ve III. Mehmed'e (hd 1595-1603) sancağa çıktıkta defterdarı olmuştur. Birkaç sene sonra Manisa'da vefat eylemiştir. (II. 112)

Hüsâm Çelebi Kâtiplerden olup Şeyh Hamdullahzâde Mustafa Dede'den hat sanatını öğrenmiştir. III. Murad devri (1574-1595) hattatlarındandır. (II. 112)

Hüsâm Giray II. Gazi Giray Han'ın oğludur. Babasının vefatında İstanbul'a gelip Yanbolu'da iskân edilmiştir. Kardeşi han olunca kalgay olmuştur. 1046'da (1636/37) vefat eyledi. Cesaretinden "Pehlivan" diye isimlendirilmiştir. (I. 114)

Hüsâmeddin (İbn Meddas) Tokatlıdır. Ulemadan olup 855 (1451) veya 860'da (1456) vefat etti. Camii vardır. Eserleri: *Şerh-i Avâmil, Reddiye-i Devrân-ı Sûfiye.* (II. 111)

Hüsâmeddin Çelebi Hz. Mevlânâ Celâleddin'in halifelerinden olup 671'de (1272/73) vefatında posta geçmiştir. 22 Şa'bân 683'de (3 Kasım 1284) vefat etmiştir. (II. 110)

Hüsâmeddin Çelebi 999'da (1591) vefat etmiştir. Etyemez Mescidi'ni yapmıştır. (II. 112)

Hüsâmeddin Çelebi Tülbendçi Mescidi'ni yapan hayır sahiplerinden bir zattır. (II. 114)

Hüsâmeddin Efendi Trabzon'da müderris ve müftü iken 934'de (1527/28) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. (II. 111)

Hüsâmeddin Efendi Anadoluludur. 961'de (1554) vefat eyledi. Edip, heybetli ve vakûrdu. Sultan Selim hamamı yakınında bir medrese ve mescid yaptı. Orada medfundur. Sakalının çokluğundan "papaz" adını almıştır. (II. 111/12)

Hüsâmeddin Efendi Germiyan'da Şeyhli kasabasındandır. Müderris ve iki defa Maraş kadısı oldu. Ramazan 1002'de (Mayıs-Haziran 1594) vefat etti. Oğlu Mevalîden İbrahim Efendi'dir(→). (II. 112)

Hüsâmeddin Efendi Ohrilidir. Müderris olup Ramazan 1008'de (Mart-Nisan 1600) vefat etti. Temiz kalpliydi. (II. 113)

Hüsâmeddin Efendi Menteşelidir. Müderris olup Rebiyülevvel 1010'da

(Eylül 1601) vefat etmiştir. *Sadru's-Şeria*'ya hâşiye yazmış bir fâzıldı. (II. 113)

Hüsâmeddin Efendi Ankaralıdır. Şeyh Ahmed Sârbân'ın mürididir. 952'de (1545) şeyhinin vefatında yerine geçmiştir. Cezbesi galip olmakla 964'de (1557) teftişine emir verildi. Müşahede için hapsedildiğinde ölü bulunarak zaviyesine defnedilmiştir. Halifesi Hasan Kabaduz 1010'da (1601/02) vefat etmiştir. (II. 112)

Hüsâmeddin Efendi Sinopludur. Müderris olup Safer 1018'de (Mayıs 1609) vefat etti. Âlîm ve sâlihdi. (II. 113)

Hüsâmeddin Efendi Müderris, sonra Sinop, Erzurum, Trablusşam, Kütahya mollası oldu. Azledilmiş olarak 1032'de (1623) vefat eylemiştir. Temiz dilli, sâdık ve hayırseverdi. Önce içkiye düşkün ise de sonradan düzeldi. (II. 113/14)

Hüsâmeddin Efendi "Hâce-i fesat Müsveddesi" adını almış bir müderris olup 1039'da (1629/30) vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (II. 114)

Hüsâmeddin Efendi Bursalıdır. Şeyh Alâeddin'in oğlu olup Şeyh Mehmed Efendi'den el alarak şeyh oldu. 1042'de (1632/33) vefat eyledi. Bursa'da zaviyesinde medfundur. *Mir'at-ı Kâinat*'ı telif eylemiştir. Oğlu Mustafa Efendi(→), damadı Muhyiddin Efendi'dir(→). (II. 114)

Hüsâmeddin Efendi Boluludur. Talebeliğinde Şehzâde Mehmed'in (III. Mehmed) sünnet düğününde bir katranlı tulum icat edip kalabalığı onunla defetmekle "Tulumcu" nâmını almış ve padişah tarafından mülâzemet ihsan buyrulmuştur. Sonra müderris ve molla olmuş, Muharrem 1035'de (Ekim 1625) İstanbul kadısı olarak Şevvâl'de (Temmuz 1626) ayrılmıştır. 20 sene daha yaşayıp 1055'de (1645) vefat eyledi. Yaşı 90'ı aşkındı. Mevlânâkapı'da medfundur. Mescidi vardır. (II. 114)

Hüsâmeddin Efendi Müderris olup 1186'da (1772/73) vefat eylemiştir. *İsâgûci*'yi şerh etmiştir. Oğlu Fahreddin Efendidir(→). (II. 115)

Hüsâmeddin Efendi Mesnevîhân olup Eyüp Camii'nde vaaz ve tefsir ederdi. Hacca gidip dönüşünde 1285 (1868/69) tarihinden sonra vefat etmiştir. Özel türbeye defnedilmiştir. Yerine şâkirdi Mustafa Efendi Mesnevîhân olup 1295 (1878) tarihlerinde vefat eylemiştir. (II. 116)

Hüsâmeddin Efendi (Bahâeddinzâde) (Cizyedarzâde) Bursalıdır. Bahâeddinzâde de denir. Müderris, İzmir mollası ve Şevvâl 1257'de (Kasım-Aralık 1841) Mısır mollası oldu. 1260 (1844) tarihlerinde vefat eylemiştir. Oğlu sudûrdan Agâh Efendi'dir. (II. 115)

Hüsâmeddin Efendi (Celladzâde) Eyüplüdür. İlim ve edep tahsil edip zâhid, sâlih ve nice seneler Fâtih Camiinde vâiz olmuştu. Sesi güzel olduğundan 1002'de (1593/94) imam-ı sultanî olup birkaç sene sonra azledildi. 1025'de (1616) vefat etmiştir. İçkiye düşkündü. Bu hali gözden düşmesine sebep olmuştur. Oğlu Abdülfettâh Efendi'dir(→). (II. 113)

Hüsâmeddin Efendi (Kara Çelebi) Karamanî Nişancı Mehmed Paşa'nın kardeşidir. Kadı olup 920'de (1514) kadılıktan dönüşte vefat etti. Oğlu Hicrî Mehmed Efendi'dir ki, Kara Çelebizâdelerin babasıdır. (II. 111)

Hüsâmeddin Efendi (Koca) Amasyalıdır. Müderrislerden olup 961'de (1554) vefat etti ve Eyüp'e defnolundu. *Menâr şerhi İbn Melek*'e hâşiye yazmıştır. (II. 112)

Hüsâmeddin Efendi (Sâlihzâde) Es'ad Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi olmuş ve 1222'de (1807) vefat eylemiştir. (II. 115)

Hüsâmeddin Efendi (Şaşı) Tebriz'de doğdu. II. Bâyezid zamanında Anadolu'ya geldi. Sonra Mekke'de oturup bir müddet okudu. 955'de (1548) dönerek müderris olup 964'de (1557) vefat etti. Şâfiî mezhebinden hadis ve fıkıhda mümtazdı. *Kaside-i Bür'e*'ye şerh yazmıştır. (II. 112)

Hüsâmeddin Hasan Bey Derya beylerinden olup IV. Murad devrinde (1623-1640) vefat eylemiştir. Bir mescid yaptı. Oğlu Ali Paşa'dır. (II. 114)

Hüsâmeddin Hasan Çelebi Karasili Mehmed'in oğludur. Sahn müderrisi olup Bursa, Edirne ve sonra 953'de (1546) İstanbul kadısı olup 954'de (1547) azlolunmuş ve Sahn müderrisliğine geri dönerek 957'de (1550) vefat etmiştir. Edip, kerimdi. Çameşuycu Mescidi ile Samatya Medresesi'ni yaptırmıştır. (II. 111)

Hüsâmeddin Hüseyin Hüseyin Tebrizî'nin oğludur. İran'dan Anadolu'ya gelip Sahn müderrisi oldu. II. Mehmed (Fâtih) Eyüp'e giderken, evi yol üzerinde olduğundan şerbet ikram eyledi. 880'de (1475/76) vefat etti. Kitabı çoktu. (II. 111)

Hüsâmeddin Hüseyin Çelebi Mehmed'in oğludur ki, Karasili Hasan Çelebi'nin kardeşidir. Ulemâdan olup Sahn müderrisi oldu. 947'de (1540/41) vefat eyledi. Zâhir ve bâtını mamurdu. (II. 111)

Hüsâmeddin Hüseyin Efendi Abdurrahman'ın oğludur. Müderris, Bursa kadısı oldu. 926'da (1520) vefat etti. *Şerh-i Tecrid* ve *Mevâkıf* ve *Sadrü'ş-Şeria* hâşiyeleri, *Zikr-i Cehrî Cevâzı risalesi* ve Hz. Peygamber'e dair bir risalesi vardır. (II. 111)

Hüsâmeddin Hüseyin Efendi Edirne taraflarından 1227'de (1812) Bâb-ı Defterî'de başmuhasebe kalemine çerağ olup 1232'de (1817) Divan-ı Hümâyûn kalemine nakleylemiş, çavuşbaşı kesedarı yamaklığına, yine bu senenin Şevvâlinde (Ağustos-Eylül 1817) çavuşbaşı kesedarlığına, Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) tuğrakeşlik memuriyetine, 1240'da (1824/25) hâcegânlık rütbesiyle ikinci defa çavuşbaşı kesedarlığına, 1241'de (1825/26) kethüdâ bey mühürdarlığına, Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) Hulûsî Paşa hazinedarlığına, 1249'da (1833/34) Balıkhane nezâretine, 1251'de (1835/36) tuz emânetine, 1253'de (1837/38) su nezâretine tayin edilmiş ve sâlise nişanı ihsan buyurulmuştur. 1258'de (1842) ağnam müdürlüğüne, Muharrem 1260'da (Ocak-Şubat 1844) Tophane-i Âmire müdüriyetine, Zilhiccesinde de (Aralık 1844) ûlâ sânîsiyle gümrük emini vekili tayin olundu. 1261'de (1845) Midilli, 1262'de (1846) Denizli kaymakamı, 1263'de (1847) ikinci defa ağnam müdürü, 1264'de (1848) ebniye-i mîriye müdürü ve Selimiye kışlası bina emini, 1269'da (1852/53) asâleten gümrük emini, Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) ûlâ sınıf-ı evveli rütbesiyle şehremini olmuş ve Zilhicce 1273'de (Ağustos 1857) bâlâ olup birinci rütbeden mecidiye nişanı ihsan buyurulmuştur. 1274'de (1857/58) Meclis-i

Vâlâ azası, Safer 1275'de (Eylül 1858) Refia Sultan kethüdâsı, 1280'de (1863/64) Bağdad Vilayeti kapı kethüdâsı oldu. 1298'de (1881) vefat eyledi. Vefa Türbesi'nde medfundur. Zengin ve yumuşak huyluydu. Reşid Paşa'ya bağlılığı fazla olup şair Nihad Bey'le karşılıklı lâtifeleri vardır. Oğlu Salâhaddin Bey Şehremâneti müfettiş-i umumîsi olup diğer oğlu Fahreddin Bey'dir. (II. 116/17)

Hüsâmeddin Mustafa Efendi Müneccimbaşı Mehmed Râkım Efendi'nin oğludur. Müderris ve Zilhicce 1275'de (Haziran 1861) Bursa mollası oldu. 1277'de (1860/61) azledilmiş olarak vefat etmiştir. Beyazıt'da babasının yanına defnedilmiştir. Oğlu Râkım Mehmed Efendi'dir(→). (II. 115; II. 366)

Hüsâmeddin Ömer Efendi (Âtıfzâde) Sudûrdan Celâl Efendi'nin torunudur. 1214'de (1799/1800) doğdu. 1246'da (1830/31) tahrir memuru oldu. Rebiyülâhir 1264'de (Mart 1848) Selânik mollası olup ardından bilâd-ı hamse, Mekke ve Safer 1266'da (Aralık 1849/Ocak 1850) İstanbul pâyelerini elde eylemiştir. Sonra Anadolu pâyesi ve Meclis-i Maarif azası olup Safer 1274'de (Eylül-Ekim 1857) Meclis-i Maarif reisi, Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) Anadolu kazaskeri oldu. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Rumeli pâyesi oldu. 11 Cemaziyelevvel 1280'de (24 Ekim 1863) şeyhülislâm oldu. 27 Rebiyülevvel 1283'de (9 Ağustos 1866) ayrıldı. 6 Cemaziyelevvel 1285'de (25 Ağustos 1868) Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. 25 Safer 1288'de (16 Mayıs 1871) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Âlîm, iyi huylu, halim, zarif, alçakgönüllüydü. Tarihle ilgilenirdi. Hayatını yalnızlıkla geçirmiştir. (II. 116)

Hüsâmeddin Paşa Kalem ehli olup başdefterdar ve sonra vezir olmuştur. Mısır'a giderken I. Selim (Yavuz), sefer hususunda niyetini açıkladığında, bu seferin müşkül olacağını belirtmesi gözden düşmesine sebep olmuş ve 922'de (1516) katledilmiştir. Safdı. (II. 111)

Hüsâmeddin Paşa Canım Hocazâde Mehmed Paşa'nın torunu olup "Mendilzâde" diye babası tarafından şöhret almıştır. Tersanede rütbe alarak tersane kethüdâsı olmuştur. Safer 1172'de (Ekim 1758) azledilip mîrimîran ve Midilli mutasarrıfı oldu. Zilhicce 1183'de (Nisan 1770) vezirlikle kapdan-ı deryâ olmuştur. Çeşme'de bozguna uğramış, bir beyaz entariyle kurtularak İzmir'e gelmiş ve bunun üzerine Muharrem 1184'de (Mayıs 1770) azledilip Gelibolu'da ikamete memur edilmiştir. Rebiyülevvel 1184'de (Temmuz 1770) üzüntüsünden vefat etti. Oğlu Hamdullah Bey çekdirme kapdanı olmuştur. (II. 114/15)

Hüsâmeddin Paşa Enderûnludur. III. Selim'in adamlarından olduğundan tahta çıkışında (1789) kahvecibaşı oldu. Yükselişini zamanın nüfuzluları çekemediğinden 2 Muharrem 1207'de (20 Ağustos 1792) vezir rütbesiyle Bosna valiliğine gönderilmiştir. 1211'de (1796/97) Hotin ve Selânik valisi olup Cemaziyelevvel 1212'de (Ekim-Kasım 1797) vefat eylemiştir. Tedbirliydi. Oğlu Mehmed Bey'dir(→). (II. 115)

Hüsâmeddin Paşa Fâzıl Mustafa Paşa evlâdındandır. Babası sâyesinde mîrimîran olmuştu. 19 Safer 1315'de (20 Temmuz 1897) vefat ederek

Eyüp'de babasının yanına defnedildi. (IV. 851)

Hüsâmeddin Uşşakî Tarikat sâhibi bir şeyh olup II. Selim devrinde (1566-1574) vefat eylemiştir. Kasımpaşa'da zaviyesi vardır. Oğulları ulemâdan Mustafa Efendi, Abdülaziz Efendi ve Abdürrahim Efendi'dir. Abdürrahim Efendi'nin oğlu Abdülbâkî Efendi ve onun oğlu 1136'da (1723/24) vefat eden Hasib Efendi'dir. Hüsâmeddin evlâdından bir Hamza Efendi olup genç yaşta vefat eylemiştir. Onun oğlu müderris İbrahim Efendi Şevvâl 1088'de (Aralık 1677) vefat etti. Hüsâmeddin evlâdından, kadılardan Mehmed Efendi 1155'de (1742) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. Bunun damadı İsmail Paşa'dır. Bunun oğlu Said Efendi'dir ki, 1196'da (1782) vefat etti. Onun oğlu İbrahim Mes'ud Efendi Zilhicce 1183'de (Nisan 1770) vefat etti. Bir Uşşâkîzâde de sudûrdan Abdullah Efendi'dir ki, oğlu Sadreddin Mehmed Efendi 1138'de (1725/26) Haleb ve 1148'de (1735/36) Şam mollası olup o sene Şam'da vefat etti. Uşşakîzâdelerden Yahyâ Tevfik Efendi müderrisdi. Kardeşi Sadreddin Sadrî Efendi ilmiyeden mülâzim iken 1158'de (1745) vefat etti. Şairdir. Torunlarından biri de müderris Derunî Ali Efendi'dir ki, 1200'de (1786) vefatla Eyüp'e defnedildi. Sudûrdan Abdullah Efendi'nin oğullarından Lâleci Abdullah Efendi kadı olup onun oğlu Bağdad mollası Osman Efendi'dir. Zilhicce 1122'de (Ocak-Şubat 1711) vefat eylemiştir. Torunlarından biri Abdülhâlik Efendi olup 1211'de (1796/97) Galata mollası olmuştur. Torunlarından biri Said Efendi, bir diğeri de Bahâeddin Mehmed Efendi'dir ki, 1254'de (1838) Yenişehr-i Fenâr mollası olarak vefat etmiştir. (II. 112).

Hüsâmzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Fahreddin Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Hüseyin (Fetvâcı) 1098 (1687) fesâdının elebaşılarından olduğundan başçavuş olmuştur. 1099'da (1688) katledildi. (II. 198)

Hüseyin Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) otağcıbaşı olup vefatında Çayırbaşı Mescidi'ne defnedildi. (II. 182)

Hüseyin Ağa Bâbüssaâde ağası olup II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. Küçük Ayasofya'yı kiliseden camiye çevirdi. Bir de mektep yaptı. Orada türbesinde medfundur. (II. 182)

Hüseyin Ağa Yükselerek cebeciler kethüdası ve 991'de (1583) kapıcılar kethüdası oldu. Sonra ayrıldı ve daha sonra vefat etti. (II. 184)

Hüseyin Ağa Hadımdır. Üsküdar'da bir mescid yaptı. 995'de (1587) vefatında oraya defnedildi. (II. 184)

Hüseyin Ağa Galata Sarayı ağası olup 1003'de (1594/95) vefat etti. Beyoğlu'ndaki Ağa Camii'nin bânîsidir. (II. 185)

Hüseyin Ağa Müteferrikadan olup Zâl Mahmud Paşa'nın kâtibi olmuştur. Sonra serdâr yanında nüzûl emini, Rebiyülâhir 1000'de (Ocak-Şubat 1592) Erzurum defterdarı oldu. 1003'de (1594/95) sipahiler ağası olup sonra vefat etti. (II. 185)

Hüseyin Ağa Kürkçübaşıdır. 1022'de (1613) Kürkçü Mescidi'ni yaptı. Minberini Fatma Hanım koydu. (II. 186)

Hüseyin Ağa Muslî Ağa'nın damadıdır. Ocakta ilerleyip kul kethüdâsı oldu. 1026'da (1618) yeniçeri ağası olup az müddette ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (II. 187)

Hüseyin Ağa Yeniçeridir. 1035'de (1625/26) kul kethüdâsı ve ardından sekbanbaşı oldu. Bir-iki sene sonra azledildi ve vefat etti. (II. 188)

Hüseyin Ağa Karahisarlıdır. Zilhicce 1053'de (Şubat 1644) sadrazam kethüdâsı oldu. 1055'de (1645) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (II. 191)

Hüseyin Ağa Baltacı olup musâhibe Makbule Hatun ile evlenince kapıcıbaşı ve Sultan İbrahim devrinin (1640-1648) gözde kişilerinden oldu. Sonra gözden düştü ve vefat etti. (II. 191)

Hüseyin Ağa Yükselerek mîrahûr-ı evvel olup Ramazan 1060'da (Eylül 1650) vefat etmiştir. Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda medfundur. Evlâdından biri İsmail Ağa'dır(→). (II. 191)

Hüseyin Ağa Yeniçeri silahdar ağalığından emekli ve sonra "Çınar Vak'ası"nı başlatmakla eşkıyadan oldu. Vak'adan sonra elde edilip 1066'da (1656) katlolundu. (II. 193)

Hüseyin Ağa Kara Hasan Ağa'nın oğlu ve Koca Muslihiddin Ağa'nın damadıdır. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişmiş ve 1054'de (1644) kayınpederi sekbanbaşılığı buna terk eylemiştir. Azilden sonra Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) yeniçeri ağası olup Zilhicce'de (Kasım-Aralık 1651) azledildi. Devlet müşaviri olarak Şevvâl 1067'de (Temmuz 1657) Köprülü Mehmed Paşa'nın azline çalışırken aniden vefat etmiştir. Akıllı ve tedbirliydi. Oğlu Mustafa Paşa'dır. (II. 193)

Hüseyin Ağa Enderûnludur. Yükselip kiler kethüdâsı olup 1084'de (1673/74) kapıcıbaşı olmuş, sonra vefat eylemiştir. (II. 195)

Hüseyin Ağa Yeniçeridir. Sırasıyla zağarcıbaşı olup 1094'de (1683) Usturgon'da kazaen vefat etmiştir. (II. 196)

Hüseyin Ağa Enderûn'da yetişip rikâbdar-ı şehriyârî olmuştur. 1102'de (1690/91) saraydan ayrıldı. Daha sonra vefat etti. (II. 200)

Hüseyin Ağa "Yalnız Kürek damadı" denir. Kapıcıbaşı olup deryâ beylerinden olmuştu. 1106'da (1694/95) vefat eylemiştir. (II. 200)

Hüseyin Ağa Subaşı olup 1115 (1703) karışıklığının reislerinden biriydi. Bu şakî tutulup Boğazkesen Kalesi'nde katledildi. (II. 202)

Hüseyin Ağa Haleblidir. Damad Hasan Paşa'nın adamıydı. Kapıcıbaşı iken Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) katlolunmuştur. Arkadaşı casus Cüce Hamza da vatanı olan Harput'a sürüldü. (II. 203)

Hüseyin Ağa Antalyalıdır. Kardeşi Osman Ağa'nın sadâret kethüdâlığında 1122'de (1710) sipahiler ağası ve sonra Tersane-i Âmire emini oldu. Ancak hainliği açığa çıkınca 1127'de (1715) Magosa'ya sürülüp katledilmiştir. Başı ibret için Harik Meydanı'na kondu. Dolmabahçe'de Çakır Dede Mescidi'ni yenileyerek bir cami yaptı. Kızı Fatma Hanım da hayrât sâhibiydi. (II. 205)

Hüseyin Ağa Köse Halil Paşa'nın kethüdâsı olup 1127'de (1715) Mora tahririne memur olup sonra vefat etmiştir. (II. 205)

Hüseyin Ağa Bedesten kethüdâlığından surre emini olmuştur. 29 Şa'bân 1139'da (11 Nisan 1727) vefat

etti. Damadı Hacı İsmail Ağa, 1151'de (1738/39) vefat etti. Üsküdar'a defnedildiler. (II. 207)

Hüseyin Ağa Yeniçeridir. İstanbul ağası, turnacıbaşı, sekbanbaşı oldu. 1167'de (1753/54) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Bir mescid inşa etti. (II. 209)

Hüseyin Ağa Râgıb Paşa'nın karakulağıdır. Muharrem 1172'de (Eylül 1758) haseki, Muharrem 1174'de (Ağustos 1760) bostancıbaşı oldu. Şa'bân'da (Mart 1761) azledildi. Sonra vefat eylemiştir. (II. 211)

Hüseyin Ağa Enderûn'da başçavuş, sonra silahşor olup 5 Zilka'de 1179'da (15 Nisan 1766) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 212)

Hüseyin Ağa Sarayda yetişip berberbaşı ve tırnakçıbaşı olarak emekliye ayrılmıştı. 1184'de (1770/71) vefat etti. Eyüp türbesi yakınına defnedildi. (II. 442)

Hüseyin Ağa Beşiktaşlıdır. Yeniçeri Ocağı'nda yetişip Muharrem 1187'de (Nisan 1773) kul kethüdâsı olarak o sene azledildi. Sonra vefat etti. (II. 215)

Hüseyin Ağa Kelleci Osman Paşa'nın damadıdır. Yeniçeri Ocağı'nda turnacıbaşı oldu. 1190'da (1776) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (II. 215)

Hüseyin Ağa Kırımlıdır. 1171'de (1757/58) mîrahûr ve sonra kapıcılar kethüdâsı oldu. Sonra başka görevlerde bulundu. 11 Zilka'de 1196'da (18 Ekim 1782) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 215)

Hüseyin Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişip 1168'de (1754/55) bostancıbaşı olarak Safer 1170'de (Kasım 1756) azledilmiştir. Başka görevlerde bulunup 1197'de (1783) vefat etti. Seyitahmetderesi'ne defnedilmiştir. (II. 215)

Hüseyin Ağa Enderûn'da yetişip çukadar-ı şehriyârî olup Rebiyülâhir 1195'de (Nisan 1781) mirâhûr-ı evvellik ile saraydan çıktı. 1197'de (1783) azledilmiş ve 1198'de (1784) silahdar bölüğü ağası olup 1199'da (1785) azledilmiş ve sonra vefat eylemiştir. (II. 215/16)

Hüseyin Ağa Rizelidir. Bostancı olup 1155'de (1742) bostancıbaşı oldu. Şa'bân 1159'da (Ağustos-Eylül 1746) azl ve emekli edildi. Vefatı taşradadır. Damadı haseki Mehmed Emin Ağa 20 Rebiyülâhir 1200'de (20 Şubat 1786) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 208)

Hüseyin Ağa Silistrelidir. Enderûn'da hazinedarbaşı olup Şa'bân 1215'de (Ocak 1801) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (II. 217)

Hüseyin Ağa Kadıköylüdür. Cebeci kethüdâsı olup 1227'de (1812) cebecibaşı oldu. Sonra vefat etti. (II. 220)

Hüseyin Ağa Karaosmanoğlu olup 1232'de (1817) vefat eyledi. (II. 220)

Hüseyin Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdâsı oldu. Sonra kapıcıbaşı ve gurebâ-yı yemin ağası olup sonra (1820'lerde) vefat eylemiştir. (II. 222)

Hüseyin Ağa Alâiyelidir. Kapıağası lalalığından Muharrem 1228'de (Ocak 1813) hasodabaşı, Cemaziyelâhir 1237'de (Mart 1822) bâbüssaâde ağası oldu. O senenin Zilka'desinde (Temmuz-Ağustos) azledildi. Sonra vefat etti. (II. 221)

Hüseyin Ağa Sipahiler kethüdâsı olup Şevvâl 1238'de (Haziran 1823) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 220)

Hüseyin Ağa Yeniçeridir. Yükselip kul kethüdâsı oldu. 1237'de (1821/22) yeniçeri ağası oldu. 25 Cemaziyelevvel 1238'de (7 Şubat 1823) azlolundu. Sonra vefat etti. (II. 221)

Hüseyin Ağa Enderûn'dan yetişip mabeynci ve Ali Ağa'nın yerine berberbaşı oldu. 1 Rebiyülâhir 1240'da (23 Kasım 1824) aniden vefat etti. (II. 222)

Hüseyin Ağa Vâlide-i Atik Külliyesi mütevellisi ve kapıcıbaşı olup 1245'de (1829/30) vefat etti ve oraya defnolundu. Yine kapıcıbaşılardan su mübayaacısı Yeğen Hüseyin Ağa bunun müveccihidir. (II. 222)

Hüseyin Ağa Balıkesirlidir. Bâbüssaâde ağası olup 3 Muharrem 1255'de (19 Mart 1839) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 224)

Hüseyin Ağa Kapıcıbaşı ve duhan gümrüğü nâzırı olmuştu. Bu senelerde (1850'ler) vefat etti. (II. 225)

Hüseyin Ağa Enderûn'da hasoda kethüdâsı olup 1273 (1856/57) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 225)

Hüseyin Ağa Saray ağalarından olup başmusâhib oldu. Zilka'de 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) dârüsaâde ağası olup Cemaziyelâhir 1273'de (Şubat 1857) azledildi. 1274'de (1857/58) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 227)

Hüseyin Ağa Kızıl Mescid'in bânisidir. (II. 186)

Hüseyin Ağa Kileci olup Fereli Mescidi'ni bina eylemiştir. Minberini tütün mukataacısı Hasan Ağa koydu. (II. 183)

Hüseyin Ağa Zeytinciler Mescidi'ni yaptırmıştır. (II. 186)

Hüseyin Ağa (Abdî Paşalı) Enderûn'da ilerleyerek rikâbdar ve çukadar-ı sultanî olarak azlolunmuştu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) valide sultan kethüdâsı oldu. Safer 1224'de (Mart-Nisan 1809) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. Oğlu Ârif Mehmed Bey'dir(→). (II. 219)

Hüseyin Ağa (Baltacı) (Hacı) Yükselip 1116'da (1704/05) mîrahûr-ı sânî olup azilden sonra vefat etti. (II. 204)

Hüseyin Ağa (Benli) Kapıcıbaşı ve sipahiler ağası ve 1122'de (1710) cebecibaşı oldu. Azilden sonra vefat etmiştir. (II. 204)

Hüseyin Ağa (Bodur) Bosnalıdır. Enderûn'da yetişip silahdar-ı şehriyârî olmuştur. Sonra saraydan çıkarıldı. Cemaziyelâhir 1172'de (Şubat 1759) kapıcılar kethüdâsı olup 10 gün içinde azledildi ve Edirne'ye sürüldü. Bırakıldıktan sonra 1175'de (1761/62) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Tunusbağı'nda medfundur. (II. 210)

Hüseyin Ağa (Çakır) Enderûnlu olup peşkir ağası, Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1826) miftâh ağası olup sonra ihraç edildi. (II. 222)

Hüseyin Ağa (Çelebizâde) Ahmed Ağa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup 1224'de (1809) cebecibaşı ve 1228'de (1813) humbaracıbaşı olup sonra vefat etti. (II. 220)

Hüseyin Ağa (Eski) Mâbeynden yetişerek mîrahûr-ı sânî ve evvel olup azledilmiş ve 992'de (1584) ikinci defa mîrahûr-ı evvel olup Şa'bân 992'de (Ağustos 1584) vebadan vefat etmiştir. (II. 184)

Hüseyin Ağa (Hacı) Bostancı Ocağı kethüdâsı olup Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) bostancıbaşı olmuştur. Receb 1116'da (Kasım

1704) azl ve emekli olup 1126'da (1714) vefat eylemiştir. Miskinler'de medfundur. (II. 205)

Hüseyin Ağa (Hacı) Sırasıyla topçubaşı olup azilden sonra Cemaziyelevvel 1145'de (Ekim-Kasım 1732) ikinci defa topçubaşı oldu. Birkaç sene geçince azledilip 1155'de (1742) toparabacıbaşı oldu. Azilden sonra 1171' de (1757/58) vefat etmiştir. İnadiye' de medfundur. (II. 209)

Hüseyin Ağa (Hacı) Haseki iken Rebiyülevvel 1161'de (Mart 1748) bostancıbaşı olmuştur. Rebiyülâhir 1164'de (Mart 1751) ayrıldı. Safer 1166'da (Aralık 1752) sipahiler ağası oldu ve sonra hacca gitti. Döndükten sonra 29 Ramazan 1177'de (1 Nisan 1764) vefat etmiştir. Üsküdar'da Tunusbağı'nda medfundur. (II. 211)

Hüseyin Ağa (Hacı) Köse Ali Paşa damadı olarak kapıcıbaşı olmuş ve hizmetleri devrederek hayli bir müddet gümrük eminliğinde bulunmuştur. Tedbir ve sadâkati görülmekle 1183'de (1769/70) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. Bir müddet sonra ayrıldı. Receb 1188'de (Eylül 1774) vefat eylemiştir. Oğulları Mustafa Bey(→) ve Rüşdî Ahmed Efendi(→) ile birlikte üçü de Üsküdar'da Miskinler'de medfundurlar. Diğer oğlu Rüşdî İbrahim Efendi'dir(→). (II. 213/14)

Hüseyin Ağa (Hacı) Hasodabaşı olup 3 Ramazan 1207'de (14 Nisan 1793) vefat etti. Miskinler'de medfundur. (II. 216)

Hüseyin Ağa (Hacı) Sinopludur. Bostancı Ocağı'ndan yetişip 1196'da (1782) bostancıbaşı olup 26 Cemaziyelevvel 1200'de (27 Mart 1786) azledildi. Sonra kapıcıbaşılık ve bölük ağalıklarında bulundu. Sonra mîrahûr vekili olup 17 Muharrem 1227'de (1 Şubat 1812) vefat etti. Üsküdar'da Tunusbağı'nda medfundur. (II. 219)

Hüseyin Ağa (Hacı) Azapkapı Mescidi'nin bânisidir. Minberini mescid imamı Ali Efendi koydu. (II. 186)

Hüseyin Ağa (Hasan Çavuşzâde) Kapıcıbaşı ve Viranşehir askeri başbuğuydu. Bu senelerde (1850'ler) vefat eyledi. (II. 225)

Hüseyin Ağa (İnekçi) Bostancı kethüdâlığından 1097'de (1686) bostancıbaşı olup 1098'de (1687) azledilmiş, sonra 1103'de (1691/92) cebecibaşı olup 1104'de (1692/93) azledilerek ve sonra vefat etmiştir. (II. 200)

Hüseyin Ağa (Kanlı Çavuş) Yeniçeridir. Zağarcıbaşı iken çok adam öldürmekle bu nâmı aldı. 1051'de (1641/42) kul kethüdâsı olup Azak'a gönderildi ve orada vefat etti. (II. 190/91)

Hüseyin Ağa (Kara Osmanzâde) (Hacı) Hacı Mehmed Ağa'nın(→) oğlu, Ömer Ağa'nın(→) kardeşidir. 1209' dan (1794/95) başlayarak Aydın'da müsellimlik yaptı. Ömer Ağa'nın vefatından sonra onun oğlu Hacı Mehmed Ağa'ya üstünlük sağladı. Rebiyülâhir 1233'de (Haziran 1808) vefat etti. Oğulları Ya'kub Paşa ile Eyyûb Ağa'dır. Bu aileden sonraları devlete bağlılıktan başka bir şey görülmemiştir. (IV. 436)

Hüseyin Ağa (Küçük) Yükselip kapıcıbaşı ve kapıcılar kethüdâsı, 1148'de (1735/36) sipahiler ağası olmuştur. 1156'da (1743) Şehzâde Safi Ordusu'na kethüdâ ve nüzûl emini oldu. Sonra vefat etmiştir. (II. 208)

Hüseyin Ağa (Mehmed Eminzâde) Sipahiler ağası Mehmed Emin Ağa'nın oğludur. Yükselip kapıcıbaşı

oldu. 1162'de (1749) matbah-ı âmire emini, Rebiyülâhir 1167'de (Şubat 1754) darbhane emini, 1169'da (1755/56) sadâret kethüdâsı olup Cemaziyelevvel 1170'de (Şubat 1757) azledildi. Zilhicce 1171'de (Ağustos 1758) ikinci defa darbhane emini olup Rebiyülâhir 1173'de (Kasım-Aralık 1759) azledildi. 1175'de (1761/62) Râmî Kışlası'nı bina emini olarak inşa ettirdi. O senenin Şevvâlinde (Mayıs 1762) sipahiler ağası oldu. Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) ikinci defa matbah emini, sonra tersane emini oldu. Şa'bân 1180'de (Ocak 1767) o hizmette vefat eyledi. Kabataş'da inşa ettirdiği sebiline defnolundu. Tedbirli ve doğruydu. Oğlu mevâlîden Abdurrahman Efendi'dir. Torunlarından Mehmed Said Efendi 1265'de (1849) Yenişehir mollası olmuştur. (II. 212)

Hüseyin Ağa (Mısırlı) (Hacı) Kapıcıbaşılık ile bölük ağalıklarında ve başka hizmetlerde bulunarak surre emini olmuştur. Döndükten sonra 15 Zilka'de 1186'da (7 Şubat 1773) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 213)

Hüseyin Ağa (Nâzır) Çanakçı Limanı Mescidi'ni yaptı. Sonra Kapdan Tokatlızâde İbrahim Ağa yeniledi. Sormagir Mescidi minberini Sultanzâde Mehmed Paşa hazinedarı Mehmed Ağa koydu. (II. 187)

Hüseyin Ağa (Nâzır) Çataklı Limanı Mescidi'ni yaptı. Bu senelerde (1690'lar) vefat etti. Bu mescidi, Kapdan Mehmed Paşa yalısına katarak yok etmiştir. (II. 200)

Hüseyin Ağa (Paşacık) Yükselip kapıcıbaşı ve mîrahûr-ı sânî oldu. 9 Cemaziyelâhir 1205'de (13 Şubat 1791) Şerif Hasan Paşa'nın Ruscuk'da imdadına memur oldu. Azilden sonra Bosna muhaddidi olup 1210'da (1795/96) başbaki kulu oldu. Sonra bu gibi hizmetlerde bulunup 15 Şevvâl 1219'da (17 Ocak 1805) vefat etti. Küçük Emir Efendi'de medfundur. (II. 218)

Hüseyin Ağa (Pehlivan) Peşkir gulâmı iken Receb 1066'da (Mayıs 1656) hazine kethüdâsı oldu. Azilden sonra vefat etti. (II. 193)

Hüseyin Ağa (Reiszâde) (Hacı) Bostancı, sonra bostancıbaşı ve sonra Yenikale bina emini oldu. 1205 (1790/91) yılından sonra orada vefat etti. (II. 216)

Hüseyin Ağa (Sağır) Hüseyin Efendi'nin(→) damadır. Enderûn'dan yetişerek 1068'de (1657/58) miftâh gulâmı ve sırkâtibi olmuştu. 1070'de (1659/60) kapıcıbaşılıkla çerağ olunarak sonra vefat eyledi. (II. 192)

Hüseyin Ağa (Şîrîn) Enderûnludur. Yükselip çukadar-ı şehriyarî olup sonra koru ağalığı ve kapıcıbaşılıkla saraydan çıktı. 1226'da (1811) vefat edip Haydarpaşa'ya defnolundu. Kayınpederi ricâlden Kanbur Mustafa İffet Bey'dir. (II. 219)

Hüseyin Ağa (Şişman) Topkapı Sarayı ağası olup Receb 1108'de (Şubat 1697) emekli oldu. Sonra vefat etmiştir. (II. 200)

Hüseyin Ağa (Tatar) Rebiyülevvel 1202'de (Aralık 1787) sipahiler ağası oldu. Sonra vefat etti. (II. 216)

Hüseyin Ağa (Tavlacı) Kapıcıbaşı ve 1144'de (1731/32) silahdar ağası olup 1145'de (1732/33) ayrıldı. 1146'da (1733/34) Serasker Osman Paşa'ya teşrifat getirip sonra sipahiler ağası oldu. 1150'de (1737/38) harpde bulunmuş ve sonra İhtisâb emini

olup Zilka'de 1152'de (Şubat 1740) vefat ile türbesine defnedilmiştir. (II. 207)

Hüseyin Ağa (Telbis) Yeniçeridir. Muhzırbaşı ve kapıcılar kethüdâsı oldu. 1058'de (1648) azledilip sonra vefat etti. (II. 191)

Hüseyin Ağa (Terzi) (Hacı) Bostancı Ocağı'ndan yetişip Zilka'de 1160'da (Kasım-Aralık 1747) haseki iken bostancıbaşı olmuştur. 1164'de (1751) azledildi. 1167'de (1753/54) sadâret kethüdâsı olup 1168'de (1754/55) azledildi. Muharrem 1169'da (Ekim 1755) kapıcılar kethüdâsı oldu. Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) sipahiler ağası, sonra silahdar ağası oldu. Muharrem 1173'de (Eylül 1759) cebecibaşı olup aynı yıl azledildi ve 1174'de (1760/61) ikinci defa cebecibaşı oldu. Receb 1179'da (Aralık 1765) vefat etmiştir. "Bir dikiş kaldı terzi Hüseyin ola vezir" ibaresi, hakkında söylenmiştir. İstidat ve liyakati vardı. Bir mescid ve mektep yaptı. Oğlu mevâlîden Mahmud Efendi'dir. Yeğeni Hâfız Mehmed Efendi'dir(→). (II. 211)

Hüseyin Ağa (Turşucuzâde) Hasköy'de Turşucu Mescidi'ni bina eyledi. (II. 187)

Hüseyin Ağa (Voniçeli) 1115 (1703) karışıklığının elebaşılarındandı. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) zağarcıbaşı olup 3 Zilka'de 1115'de (9 Mart 1704) azledildi ve memleketine sürülerek işi bitirildi. (II. 202)

Hüseyin Ağa (Yekçeşm) Yeniçeri olup kul kethüdâsı iken Safer 1179'da (Temmuz-Ağustos 1765) yeniçeri ağası oldu. Cemaziyelevvel 1181'de (Ekim 1767) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (II. 212)

Hüseyin Ağa (Zaim) Gedikliler emini olup 16 Rebiyülevvel 1242'de (18 Ekim 1826) vefat etti. Kayalar'da defnolundu. (II. 222)

Hüseyin Ağazâde *bak.* Mahmud Efendi

Hüseyin b. İskender-i Hanefî Ulemâdandır. 1073'de (1662/63) vefat etti. *Tenvîrü'l-Ebsâr*'ın yazarıdır. (II. 194)

Hüseyin b. Mehmed Diyarbekirli olup kadı idi. 946'da (1539/40) vefat etmiştir. *el-Hamis fi'l-Ahvâli'n-Nefis*'i telif eylemiştir. (II. 183)

Hüseyin Bey Isparta beyi Felekeddin Bey'in torunlarından olup I. Murad zamanında (1361-1389) orada beydi. Hatta Beyşehir ile birkaç kaleyi ona sattı. Vefatında kötü idaresi yüzünden mülkünün bir kısmı Karamanlılar eline geçti, birazı da Osmanlı Devleti tarafından zaptedildi. (II. 181/82)

Hüseyin Bey Alpaslan'ın oğludur. Cüneyd Bey'i katledip Canik beyi oldu. 831 (1427/28) senesinde orası II. Murad tarafından fethedilince bu da yok oldu. (II. 182)

Hüseyin Bey Sancakbeylerinden olup Ohri beyi olmuştur. II. Bâyezid devrindeki (1481-1512) muharebelerde bulunarak sonra vefat eyledi. (II. 182)

Hüseyin Bey Kürttür. Portekizlilerin 900'de (1494/95) Gucerat, Dekkan ve Yemen'i istilaya başladıkları sırada Mısır'dan Melik Gavri askerî bir kuvvet ile bunu göndermişti. Bu da 917'de (1511) Cidde Kalesi'ni yaptı. Portekizliler boğazı kesmekle Yemen

beyi Âmir'den zahire isteyip aldı ve Âmir'in muhâfızıyla birleşip muharebe ile 922'de (1516) Yemen'i zaptedip yine Cidde'ye geldi. Nihayet 923'de (1517) Mısır Osmanlı topraklarına katılınca verilen emre uyan Şerif Ebû Nümey'i "seni padişahın yanına göndereceğim" diyerek aldatarak ele geçirip katleyledi. Zâlim ve kan dökücüydü. Yerine I. Selim'le (Yavuz) Mısır'a giden diğer Hüseyin Bey(→) Cidde beyi olmuştur. (II. 182)

Hüseyin Bey 923'de (1517) Hüseyin Bey'in yerine Cidde beyi oldu. 926'da (1520) Yemen'i almak üzere hareketi sırasında saltanat değişimini işitince erteledi. 930'da (1524) Yemen'i Kemâl Bey elinden geri aldı. 932'de (1525/26) Yemen'de vefat eylemiştir. Fâzıl, kâmildi. (II. 182)

Hüseyin Bey Daha önce I. Selim'e (Yavuz) itaat eden Hacı Rüstem Bey'in oğludur. Bu da I. Süleyman (Kanunî) zamanında (1520-1566) itaat edip babasının sancağı ihsan buyuruldu. Bu saâdete ömrü son buldu. (II. 183)

Hüseyin Bey İmâdiye beyi olup 961'de (1554) Acem beylerine üstünlük sağlamakla sancakbeyliği verildi. 5-6 bin atlı ile daima harbe hazır olurdu. Cezire'nin beyi olmakla kendisine "Emâretmeâb" diye ferman-ı hümâyûnlar yazılırdı. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eyledi. (II. 183)

Hüseyin Bey İran savaşlarında yararlık gösterip 986'da (1578) Göri muhafızı oldu. Daha sonra vefat etmiştir. (II. 184)

Hüseyin Bey Arab Hasan Paşa'nın(→) oğludur. Gazze mütesellimi iken 1073'de (1662/63) vefat etmiştir. (II. 134)

Hüseyin Bey Sadrazam Çalık Ali Paşa'nın(→) oğludur. Müderris, Şam mollası olup Şa'bân 1125'de (Eylül 1713) vefat eyledi. Oğulları Osman Bey ile Abdullah Bey'dir. Abdullah Bey'in oğlu Abdülhay Bey'dir. (III. 524)

Hüseyin Bey Sadrazam Hacı Ali Paşa'nın oğludur. Şam mollalığından azledilmiş olarak 1125'de (1713) vefat etmiştir. (II. 204)

Hüseyin Bey Sadrazam Silahdar Cihangirli Mehmed Paşa'nin kardeşidir. Silahşor olarak Cemaziyelâhir 1172'de (Şubat 1759) kapıcılar kethüdâsı vekili oldu. Şevvâl 1173'de (Mayıs-Haziran 1760) başbaki kulu ve Receb 1176'da (Ocak-Şubat 1763) mîrahûr-ı sânî oldu. Sonra başka görevlerde bulunup voynuk beyliği ile emekli olmuştur. Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (II. 216)

Hüseyin Bey Sadrazam Bâhir Mustafa Paşa'nın kaynı olup kapıcıbaşı olmuştu. 1222'de (1807) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 218/19)

Hüseyin Bey Seyyid Halil Ağa'nın(→) oğludur. Haseki olup Rebiyülâhir 1226'da (Mayıs 1811) vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. (II. 298)

Hüseyin Bey 1230'da (1815) ulûfeciyân-ı yesâr ağası oldu. Sonra vefat etmiştir. (II. 220)

Hüseyin Bey Husrev Paşa'nın kölelerinden olup Nizâmiye Ordusu'nun kuruluşunda askere girmiştir. Hemen ardından miralay oldu. 1244'de (1828/29) askerden ihraç edildi. Şa'bân

1252'de (Kasım 1836) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (II. 223)

Hüseyin Bey Arabistan Ordusu piyade miralaylarından olup Zilka'de 1263'de (Ekim 1847) vefat eyledi. (II. 225)

Hüseyin Bey Süvari 3. Alayı miralayı olup Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) vefat eyledi. (II. 225)

Hüseyin Bey Altıkulaçzâde Mehmed Ağa'nın oğlu olup kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1850'ler) vefat eyledi. (II. 225)

Hüseyin Bey (Bozoklu Mustafa Paşazâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Şevvâl 1154'de (Aralık 1741) başmuhasebeci, Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) süvari mukabelecisi, 1157'de (1744) yeniçeri kâtibi, 1158'de (1745) ruznâme-i evvel, 1160'da (1747) tekrar yeniçeri kâtibi olup 1162'de (1749) tersane emini olduysa da birkaç günde istifa eyledi. 1167'de (1754) vefat etti. Atikalipaşa Mezarlığı'nda medfundur. (II. 209)

Hüseyin Bey (Cihanzâde) Aydınlıdır. Kapıcıbaşı olup silahdar ağalığından azledilmiş olarak 1230 (1815) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 219/20)

Hüseyin Bey (Dâyezâde) Enderûnludur. Yükselip mîrahûr-ı sânî, kapıcılar kethüdâsı ve 1250'de (1834/35) mîrahûr-ı evvel olup 1252'de (1836/37) vefat etmiştir. (II. 224)

Hüseyin Bey (Hacı) Hasan Paşazâde Said Bey'in oğludur. Müderris, 1210'da (1795/96) Kudüs mollası, sonra bilâd-ı hamse ve Mekke mollası oldu. 15 Rebiyülâhir 1223'de (11 Haziran 1808) vefat eyledi. Anadolu hisarı'nda babasının sofasında medfundur. Mevlevî tarikatindendi. Oğlu Fazlullah Mehmed Bey'dir(→). Diğer oğlu Mehmed Said Bey idi. (II. 219)

Hüseyin Bey (Hâfız) (Hacı) Sadrazam Mehmed Paşa'nın manevî babası olup Cemaziyelevvel 1198'de (Mart-Nisan 1784) vefat etmiştir. Selimiye'de medfundur. (I. 216)

Hüseyin Bey (Himmetzâde) Atâullah Efendi'nin oğludur. Müderristi. 1165'de (1752) vefat etmiştir. (II. 209)

Hüseyin Bey (Karabiber) Asker kaymakamlardan olup Muharrem 1301'de (Kasım 1883) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. (II. 230)

Hüseyin Bey (Maanoğlu) Fahreddin Bey'in oğludur. Küçükken saraya alınıp terbiye olundu. IV. Mehmed'e sırkâtibi olup Muharrem 1062'de (Aralık 1651/Ocak 1652) hazine-i hümâyûn kethüdâsı olmuştur. 1066'da (1655/56) kapıcıbaşılıkla azledildi. Sonra Hind elçisi olup dönüşte emekli oldu. 1102'de (1690/91) vefat eyledi. Âlim bir pîr olup alçakgönüllüydü. Muhâzarata dair *Temyîz* isminde eseri vardır. (II. 199)

Hüseyin Bey (Murad Paşazâde) Kalemden yetişip küçük evkaf muhasebecisi oldu. 1169'da (1755/56) vefat etti. Kadıköy'de medfundur. (II. 209)

Hüseyin Bey (Sekbanbaşızâde) Silahşor ve kapıcıbaşı olup 1245'den (1829/30) sonra vefat etmiştir. (III. 145)

Hüseyin Bey (Seyfoğlu) Trablusşam â'yân ve beylerinden olup 1016'da (1607) serdâr-ı ekrem Murad Paşa'nın yanında haylice hizmette bulunup sonra vefat etti. (II. 186)

Hüseyin Bey (Seyyid) Ken'an Efendi'nin(→) kardeşidir. 27 Zilka'de

1261'de (27 Kasım 1845) vefat etti. Haydarpaşa'da defnedildi. (IV. 84)

Hüseyin Bey (Turgutoğlu) Şehzâde Bâyezid'in hizmetinde bulunmaktan dolayı İran'a beraber kaçmıştı. Sonra Sivaslı Abdülgani ve Karamanlı Seyfeddin ile beraber saltanat eşiğine yüz sürüp affa mazhar oldular. Bu halde vefat eylemişlerdir. (II. 184)

Hüseyin Can Efendi Bursalıdır. Kâtip olup koyun halifesi oldu. 1107'de (1695/96) vefat eyledi. Usta şairdir. Yumurtadan yılan çıktı diye bir yalan halk arasında uzun zaman yumurta yenmemesine sebep olmuştur. Bu zat "Var kıyas eyle kim olsa gerektir bu sâl/Kim ana tarih ola çıktı yılan beyzâdan" demiştir. (II. 201)

Hüseyin Çavuş (Koca) Yükselerek 999'da (1591) çavuşbaşı olup o sene Zilhiccesinde (Eylül-Ekim 1591) vefat etti. (II. 185)

Hüseyin Çavuşzâde *bak.* Abdülbâkî Efendi

Hüseyin Çelebi Molla Mehmed Yegânî oğludur. 907'de (1501/02) başdefterdar olup 908'de (1502/03) ayrıldı. Sonra vefat etti. (II. 182)

Hüseyin Çelebi 960'da (1553) arpa emini olup senelerce bu hizmette devam etti. (II. 184)

Hüseyin Çelebi Hz. Mevlânâ evlâdındandır. Ârif Çelebi yerine Konya'da seccâdenişîn oldu. 1071'de (1660/61) vefat etti. Âlim, cömertdi. (II. 194)

Hüseyin Çelebi (Emir-i Rûmî) Emir Ali Efendi'nin oğludur. Müderris olup 940'da (1533/34) Edirne'de vefat etti. Her ilimde mâhirdi. *Ferâiz Şerhi*'ne, Mesûd-ı Rûmî'nin *Âdâb Şerhi*'ne ve *Telvih*'e hâşiyeler yazdı. Kardeşi Ahmed Çelebi'dir(→). (II. 183) [III. 497'de vefat tarihi 958 (1551) olarak verilmiş, "Fındıklı İskelesi bahçesiydi" ibaresi de yer almıştır.]

Hüseyin Çelebi (Kül) (Göl) Mukataacı, defterdar, sonra Basra muhâfızı oldu. 999'da (1591) ayrılmış ve daha sonra vefat eylemiştir. (II. 185)

Hüseyin Dâim Paşa Çerkesdir. Miralay, livâ ve ferik oldu ve 3. Ordu erkânından olarak 1276'da (1859/60) rütbesi kaldırılıp kalebend edildi. 1278'de (1861/62) aftan sonra rütbesi iade olunup Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) ortalarında vefat etti. (II. 228)

Hüseyin Dede Galata Mevlevîhanesi aşçıbaşısı ve 1192'de (1778) şeyhi oldu. Receb 1196'da (Haziran 1782) vefat etti. Tekkeye defnolundu. (II. 214)

Hüseyin Dede (Doğancı) Berkofçalıdır. Doğancılıktan Mevlevî oldu. 1011'de (1602/3) Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 30 seneye yakın şeyh olup *Mesnevî* okuttu. Zilka'de 1040'da (Haziran 1631) vefat etti. Dindar, eli açık, fukarâperverdi. Yerine Ahmed Sabuhî Dede, 1044'de (1634/35) vefatında Yedikuleli Hacı Ahmed Dede olup hacdan dönüşünde 1078'de (1667/68) vefat etti. Müttaki ve âbiddi. Yerine Ahmed Karî Dede, 1090'da (1679) vefatında Yusuf Nesib Dede, 1126'da (1714) vefatında Ahmed Ârifî Dede, sonra Mesnevîhân Mehmed Dede, 1148'de (1735/36) vefatında Mûsâ Safî Dede, 1157'de (1744) vefatında Mehmed Dede, 1159'da (1746) vefatında Ebûbekir Dede, 1189'da (1775) vefatında Seyyid Ali Nutkî Dede, 1219'da (1804/05) vefatında Abdülbâkî Dede,

1236'da (1820/21) vefatında Hüsnî Dede, 1245'de (1829/30) vefatında Abdürrahim Dede, 1247'de (1831/32) vefatında Osman Salâhaddin Dede ve 1304'de (1886/87) vefatında oğlu Celâleddin Dede geçmiştir. (II. 189)

Hüseyin Dede (Köstekçi) Kazdağlıdır. İstanbul'da Topkapı Medresesi'nde daima köstek yapardı ve kibara getirip onlar da teberrüken alırlardı. Halkın kendisine inandığı bir meczuptu. 1079'da (1668/69) vefat etti. (II. 194)

Hüseyin Efendi Bâbıâlî'den yetişip tezkire-i evvel ve 1001'de (1592/93) reisülküttab oldu. O sene Recebinde (Nisan 1593) vefat etti. Güzel huy sâhibiydi. (II. 185)

Hüseyin Efendi Kefelidir. Müderris ve Kudüs mollası oldu. Şa'bân 1010'da (Şubat 1602) azledilmişken Kudüs'de vefat etti. Ulûm-ı âliye ile riyâziye, hey'et, hendese ve hesâba vâkıf ve şairdi. (II. 185)

Hüseyin Efendi Vardar Yenicelidir. Müderris olup 1024'de (1615) Haleb pâyesiyle emekli oldu. 1025'de (1616) vefat etti. Yumuşak huyluydu. (II. 187)

Hüseyin Efendi Ricalden Anadolu muhasebecisiydi. 1026'da (1617) vefat etti. (II. 187)

Hüseyin Efendi Bosnalıdır. Enderûn'dan sipahilikle çıkarak Yayabaşızâde'den el alıp vâiz oldu. Gerdus'da yerleşti. 1030'da (1621) vefat etti. (II. 187)

Hüseyin Efendi Edirnelidir. Çukacızâde'nin hısımıdır. Müderris, Sofya, Belgrad mollası oldu, sonra ikinci defa Belgrad mollası olup Cemaziyelevel 1040'da (Aralık 1630) dönüşünde Hasanpaşa köyünde vefat etti. Doğru, sâlihdi. (II. 189)

Hüseyin Efendi Kara Şükrullah Efendi'nin(→) damadıdır. Müderris olup Rebiyülâhir 1050'de (Temmuz-Ağustos 1640) vefat etmiştir. Dindardı. (III. 154)

Hüseyin Efendi Kalemden yetişip hâcelikle yeniçeri kâtibi olmuş ve 1036'da (1626/27) azledilmişti. Sonra arpa emini ve 1041'de (1631/32) başdefterdar oldu. Sonra azledildi. 1048'de (1638/39) ruznâmeci ve 1054'de (1644) tersane emini, azilden sonra 1058'de (1648) Vâlide Hadice Turhan Sultan kethüdâsı oldu. Zilka'de 1061'de (Ekim-Kasım 1651) ayrıldı. Daha sonra vefat eyledi. (II. 192)

Hüseyin Efendi Sadrazam Sâlih Paşa'nın tezkirecesi olup sonra İstanbul tahrir memuru oldu. Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) muhasebeci oldu. Daha sonra vefat etti. (II. 194)

Hüseyin Efendi Dârüssaâde ağası Hüseyin Ağa'nın çerağı olup kapıcılar kâtibi, sonra hâcelikle 1059'da (1649) yeniçeri kâtibi olup Ramazan 1062'de (Ağustos 1652) azledilmiş, ardından vefat etmiştir. Damadı Sağır Hüseyin Ağa'dır(→). (II. 192)

Hüseyin Efendi Şeyh Muslihiddin Efendi'nin müridi olup 1068'de (1657/58) vefatında Emir Buharî Tekkesi şeyhi oldu. 1086'da (1675) vefat eyledi. (II. 195)

Hüseyin Efendi Yenişehirli olup müderristi. Zilhicce 1100'de (Eylül-Ekim 1686) vefat etti. (II. 198)

Hüseyin Efendi Zilelidir. Müderris iken Zilhicce 1116'da (Nisan 1705) vefat etmiştir. (II. 203)

Hüseyin Efendi Şarnlıdır. Şeyh Mehmed Cemâleddin'in oğludur.

Müderris ve Çatalcalı Ali Efendi'ye evkaf müfettişi oldu. Cemaziyelevvel 1100'de (Mart 1689) vefat etti. Oğlu müderris Ahmed Efendi, kayınpederi Hüseyin Efendi ile Mekke'den dönüşte 1117'de (1705/06) boğularak vefat etmiştir. (II. 198)

Hüseyin Efendi Sivaslıdır. Kadırga'da Mehmed Paşa Camii vâizi olup bir aralık Edirne Dârülhadisi vâizi oldu. Muharrem 1122'de (Mart 1710) müneccimbaşı oldu. 12 Zilka'de 1123'de (22 Aralık 1711) vefat etti. Sâlih ve ermiş sayılanlardandı. (II. 204)

Hüseyin Efendi Hacı Evhad Tekkesi şeyhi Hüseyin Efendi'nin halifesidir. 1098'de (1687) Karabaş Mustafa Ağa Tekkesi şeyhi olup sonra Kethüdâ Hatun Camii vâizliği verildi. 23 Zilka'de 1129'da (29 Ekim 1717) vefat eyledi. Tophane'de Karabaş Mezarlığı'nda medfundur. Vâiz ve müfessirdi. (II. 205)

Hüseyin Efendi Şeyhülislâm Debbağzâde Mehmed Efendi'nin kethüdâsı olup 1131'de (1719) vefat eyledi. Bir mescid yapmış ve "Debbağzâde" denmiştir. Yakınındaki çeşmeyi kızı Safiye Hanım ile annesi Âbide Hanım inşa eylemişlerdir. (II. 206)

Hüseyin Efendi Kastamonuludur. Şeyhülislâm Atâullah Efendi'nin kethüdâsı olup müderris, Haleb mollası oldu. 1 Rebiyülâhir 1134'de (19 Ocak 1722) vefat etmiştir. (II. 206)

Hüseyin Efendi Ahıskalıdır. Müderris, Lefkoşe mollası oldu. 13 Receb 1135'de (19 Nisan 1723) vefat etti. (II. 206)

Hüseyin Efendi Üsküdarlıdır. Müderris oldu. Zilhicce 1138'de (Ağustos 1726) vefat etti. (II. 206)

Hüseyin Efendi Çalık Ahmed Paşa'nın imamı olup müderris oldu. Safer 1141'de (Eylül 1728) vefat eyledi. (II. 206)

Hüseyin Efendi Yeniçeri başhalifesi olup azledilmiş olarak 1143'de (1730/31) vefat eylemiştir. Topkapı'da medfundur. (II. 207)

Hüseyin Efendi Zâbitân-ı aklâmdan olup 1158'de (1745) vefat etmiştir. (II. 208)

Hüseyin Efendi Başmukataa kesedarı ve hâcegândan olup 1163'de (1750) vefat etti. Doymazdere'de medfundur. (II. 208)

Hüseyin Efendi Konyalıdır. Müderris ve Receb 1167'de (Mayıs 1754) İzmir mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (II. 208)

Hüseyin Efendi Nakşibendî şeyhlerinden olup 1173'de (1759/60) vefat ederek Nuhkuyusu'na defnedildi. (II. 210)

Hüseyin Efendi Yenişehirli Bezirgânbaşı Ahmed Efendi'nin oğlu olup Ramazan 1181'de (Ocak-Şubat 1768) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. Hayır sahiplerindendir. (II. 212)

Hüseyin Efendi Hâcelik rütbesini hâiz olup şehremini ve defter emini olmuştur. 1155'de (1742) vefat ile Vefa Camii'nde defnedilmiştir. Oğlu Mehmed Sâdık Bey 1184'de (1770/71) vefatla Eyüp'e defnedildi. (II. 208)

Hüseyin Efendi Padişahın karakulağı olup 1187'de (1773) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'ne defnedilmiştir. (II. 213)

Hüseyin Efendi Şeyhlerden olup 2 Receb 1190'da (17 Ağustos 1776) vefat edip Duvardibi'ne defnolunmuştur. (II. 214)

Hüseyin Efendi Kırımlıdır. Süleymaniye Camii vâizi ve zay'a-i hümâyûn emini ve 1202'de (1787/88) ordu şeyhi oldu. Nihayet 11 Cemaziyelâhir 1212'de (1 Aralık 1797) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 217)

Hüseyin Efendi Halvetî şeyhlerinden olup 16 Receb 1188'de (22 Eylül 1774) vefat ederek Karabaş Mezarlığı'na defnedildi. Oğlu şeyh Hacı Mehmed Efendi 1212'de (1797/98) vefat edip yanına defnedildi. (II. 214)

Hüseyin Efendi Büyük İzzet Mehmed Paşa'nın mühürdarı olup hâcegândan oldu. Cemaziyelevvel 1206'da (Ocak 1792) başmukataacı oldu. Başka görevlerde bulunduktan sonra 1224'de (1809) küçük ruznâmeci oldu. Sonra vefat etti. (II. 219)

Hüseyin Efendi Çatalcalıdır. Müderris olup 1230'da (1815) vefat etti. Âlimdir. *Hadîkatü'n-nedbe fî Tarîkati Şerh-i Muhammediye* adlı eseri vardır. (II. 220)

Hüseyin Efendi Anadolu kadılarındandır. Aydın Yenişehri müftüsü olup 23 Cemaziyelâhir 1241'de (2 Şubat 1826) vefat etti. (II. 222)

Hüseyin Efendi Ahıskalıdır. Enderûn'dan yetişip rikâbdar, sonra Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) çukadar-ı sultanî oldu. Rebiyülâhir 1235'de (Ocak-Şubat 1820) Sultan Mehmed vakıf kâtibi ve Haremeyn muhasebesi pâyesiyle hâcegândan olarak saraydan çıkarıldı. 1 Zilka'de 1244'de (5 Mayıs 1829) vefat eyledi. Üsküdar'a defnolundu. (II. 222/23)

Hüseyin Efendi Ispartalıdır. Talebelikten yetişip Üsküdar Bâb Mahkemesi nâibi, devriye ve sonra mahrec mollası oldu. 1248'de (1832/33) vefat etmiştir. Fakihdi. (II. 223)

Hüseyin Efendi Ruscuk kadısı olup 1251'de (1835/36) vefat etti. Edirnekapı dışına defnedildi. (II. 224)

Hüseyin Efendi Konyalıdır. Meşhur âlimlerdendir. 1241'de (1826) Vak'a-i Hayrîye'de bulunup Enderûn hocası oldu. Zilka'de 1251'de (Şubat-Mart 1836) İzmir mollası oldu. Rebiyülevvel 1253'de (Haziran 1837) vefat eyledi. (II. 224)

Hüseyin Efendi Usta müneccimlerden olup müneccim-i sânî, Receb 1241'de (Şubat 1826) müneccimbaşı olup Rebiyülâhir 1254'de (Temmuz 1838) Selânik mollası olup 15 Şevvâl 1256'da (10 Aralık 1840) vefat etti. (II. 224)

Hüseyin Efendi Müderris olup 1262'de (1846) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (II. 225)

Hüseyin Efendi Tokatlıdır. Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) Galata mollası oldu. (II. 228)

Hüseyin Efendi Merkez Efendi Tekkesi şeyhi olup 16 Zilhicce 1279'da (4 Haziran 1863) vefat etti. Tekkesinde medfundur. (II. 228)

Hüseyin Efendi Priştinelidir. Müderris ve dersiâm olup 50 yaşında Receb 1306'da (Mart 1889) vefat etti. (II. 232)

Hüseyin Efendi Hazine-i hassa memurlarından olup erzak anbarına müdür olmuştu. 26 Şa'bân 1311'de (Mart 1894) vefat etti. Yahyâ Efendi Tekkesi'nde medfundur. (IV. 852)

Hüseyin Efendi (A'mâ) Keşfî Cafer Efendi Tekkesi'nde 53 sene şeyhlik edip 1118'de (1706/07) vefat etmiştir. (II. 203)

Hüseyin Efendi (Acemzâde) Bâbıâli'den yetişip hâcegândan olmuş ve

ruznâme-i evvel ve 1074'de (1663/64) reisülküttab olup 1076'da (1665/66) Girit seferine sadrazamla gitmiştir. İstanbul'a bazı ricâl ile dönüşünde azledildi. Sonra başka görevlerde bulunup defter emini oldu. 1096'da (1685) Budin valisi İbrahim Paşa'yı tahkike gitti. 1098'de (1687) Yeğen Osman Paşa'nın ayaklanmasında eşkıya elinde şehid edildi. İbrahim Paşa'nın düşmanla görüştüğü haberini tahkikteki aykırı hareketinin cezasını gördü. Kandiye'nin fethinde bir cami yapmıştır. İstanbul'da da Bezirgânbaşı Mescidi'ni yaptı. Minberini sudûrdan Şeyhzâde Mehmed Efendi koydu. (II. 198)

Hüseyin Efendi (Ahaveyn) Müderris, Sofya mollası oldu ve sonra Medine pâyesi verildi. Zilka'de 1109'da (Mayıs 1698) vefat etti. Ulemadandır. (II. 201)

Hüseyin Efendi (Bayrakdar) Zilelidir. Maliyeden yetişip mukabeleci olup Muharrem 1130'da (Aralık 1717) İstanbul'da defterdar vekili oldu. Orduya varışında ayrılıp bu senelerde (1720'ler) vefat etmiştir. (II. 206)

Hüseyin Efendi (Beypazarlı) Müderris olup Şa'bân 1099'da (Haziran 1688) vefat etmiştir. (II. 198)

Hüseyin Efendi (Bîkes) Geylânlıdır. Müderris, Gelibolu, Maraş kadısı oldu. 1012'de (1603/04) İstanbul'da vefat etti. Bu yolda hakkında bir hicviye yapıldı "Kara Âmidde bir mecnûn serkeş/Acem katırcısı kadı-i Mar'aş". Hicivde arkadaşı Fâhirzâde Diyarbekir mollası Şeyhî Efendi'dir. Bununla birlikte âlim, sâlih bir pîrdi. (II. 186)

Hüseyin Efendi (Celep) Ankaralıdır. Müderris olup Receb 1107'de (Şubat 1696) vefat etti. (II. 200)

Hüseyin Efendi (Celepsamanîzâde) Müderris, 1142'de (1729/30) Kudüs molası, sonra bilâd-ı hamse mollası ve sonra Medine kadısı olmuştur. Sonra vefat etti. (II. 207)

Hüseyin Efendi (Cinci) Za'feranboluludur. Şeyh Karabaş İbrahimzâde Mehmed'in oğludur. Afyonculukla meşhur oldu. Padişaha tesir etmekle birden müderris olup, Rebiyülevvel 1052'de (Haziran 1642) İstanbul pâyesiyle Galata kadısı oldu. Azilden sonra 1 Rebiyülevvel 1054'de (Mayıs 1644) Anadolu kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 1056'da (Nisan-Mayıs 1646) azledildi ve Ramazan'da (Ekim) ikinci defa atandı. Cemaziyelevvel 1057'de (Haziran 1647) azledilip dördüncü günü üçüncü defa atandı. 10. gün azledilip 1 Receb'de (2 Ağustos 1647) dördüncü defa atandı ve 12. günü azledilerek Şevvâl'de (Kasım) İzmit'e gönderildi. Bir hafta sonra affedildi ve birkaç günde Gelibolu'ya gitti ve ardından affedildi. Receb 1058'de (Ağustos 1648) mâbeyn hocalığından ayrılıp Şevvâl'de (Ekim-Kasım) vefat etti. (II. 191)

Hüseyin Efendi (Çavuşzâde) İbrahim Efendi'nin(→) torunudur. Sofya mollası olup Safer 1099'da (Aralık 1687) vefat etti. (II. 198; I. 101)

Hüseyin Efendi (Çavuşzâde) Mehmed Çavuş'un oğludur. Müderris ve Diyarbekir mollası oldu. Cemaziyelevvel 1141'de (Aralık 1728) vefat etti. Akrabasından Halil Efendi 1162'de (1749) vefat etmiştir. (II. 207)

Hüseyin Efendi (Çıracızâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Bursa mollası olup 13 Cemaziyelâhir 1135'de (21 Mart 1723) vefat etmiştir. (II. 206; IV. 177)

Hüseyin Efendi (Ebezâde) Ebezâde Abdullah Efendi'nin(→) kardeşi Hüseyin Efendi'nin torunu, Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Ramazan 1175'de (Nisan 1762) vefat etti. Nuhkuyusu'na defnedildi. (II. 210; III. 372)

Hüseyin Efendi (Ebezâde) Maliyeden yetişip hâcegândan oldu. Şevvâl 1199'da (Ağustos 1785) Haremeyn mukataacısı, sonra gümrük emini ve matbah emini oldu. 1 Safer 1211'de (6 Ağustos 1796) vefat etti. Haydarpaşa'da defnedildi. Oğlu İbrahim Efendi ve damadı Mehmed Emin Efendi'dir. (II. 216/17)

Hüseyin Efendi (Esircizâde) İstanbulludur. Şeyh Abdülahad Efendi'nin müridiydi. Onun vefatında Kemhacıbaşı Mehmed Ağa Mescidi'ne imam ve şeyh oldu. 40 sene mücahede ve riyâzet eyledi. 1102'de (1690/91) Mehmed Ağa Zaviyesi şeyhi oldu. 9 Şevvâl 1105'de (3 Haziran 1694) vefat etti. Eyüp'de şeyhi yanına defnedildi. Sâlih, dindardı. (II. 199)

Hüseyin Efendi (Hacı) Musâhib Mustafa Paşa'nın adamı olup Bolludur. Müderris ve Kayseri mollası olup azilden sonra Şevvâl 1094'de (Ekim 1683) vefat etti. (II. 196)

Hüseyin Efendi (Hacı) Şeyhülkurrâ ve Ayasofya imamı olup 1128'de (1716) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (II. 205)

Hüseyin Efendi (Hacı) Yükselip kapıcıbaşı ve şehremini oldu. 1108'de (1696/97) ağalıktan mîrimîran olarak Bozok mutasarrıfı oldu. Sonra tekrar hâcegândan olup defter emini vekili ve sonra Hadice Sultan kethüdâsı oldu. 1127'de (1715) vefat edip Eyüp'e defnedildi. Damadı Sâlih Efendi'dir(→). Yeğeni Ahmed Ağa 1141'de (1728/29) ve diğeri Mustafa Ağazâde Hasan Ağa 1146'da (1733/34) vefat ile Üsküdar'a defnolundular. (II. 205)

Hüseyin Efendi (Hacı) Şeyhülkurrâ ve Lâleli Camii hatibi olup 9 Şevvâl 1163'de (11 Eylül 1750) vefat etti. Oğlu Mahmud Efendi(→), bunun oğlu Hâfız Fehim Hüseyin Efendi'dir(→). (II. 208/09)

Hüseyin Efendi (Hacı) "Ferâizî" diye lâkaplı bir kadıydı. Ramazan 1177'de (Mart 1764) vefat etmiştir. Ferâizîzâde Abdülkerim Efendi, Emin Mescidi'ne minber koydu. Edirnekapı'da medfundur. (II. 211)

Hüseyin Efendi (Hacı) Üsküdarlıdır. Sultan Ahmed Camii şeyhi olup 5 Muharrem 1197'de (11 Aralık 1782) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 214)

Hüseyin Efendi (Hacı) Şeyhülislâm Ak Mahmudzâde Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'nin(→) dairesi imamı ve serlevha-i yemin olup Cemaziyelâhir 1207'de (Ocak-Şubat 1793) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 434)

Hüseyin Efendi (Hacı) Devrin şeyhülkurrâsı olup 1212'de (1797/98) vefat eyledi. Duvardibi'nde medfundur. (II. 217)

Hüseyin Efendi (Hacı) Silahdar Emin Paşa'nın kethüdâsı olup hâcegândan ve mansıp sahiplerinden oldu. 5 Şa'bân 1210'da (14 Şubat 1796) vefat edip Selimiye'ye defnedildi. Damadı Karakulak Süleyman Ağa'dır. Oğlu Hacı Ahmed Efendi 1227'de (1812) vefat edip yanına defnolunmuştur. Diğer oğlu Sıdkî Mehmed

Efendi'dir(→). Bunun oğlu Cemil Paşa'dır(→). Diğer oğlu Nazif Bey Bâb-ı Seraskerî mümeyyizlerindendir. Sıdkî Efendi'nin damadı Gebzeli Mustafa Bey'dir(→). Diğer damadı Yozgat mutasarrıflığında vefat eden ferik İzzet Paşa'dır. (II. 217)

Hüseyin Efendi (Haffafzâde) Yedikuleli Abdullah Efendi'nin şâkirdlerinden meşhur hattatdır. 1154'de (1741) vefat etti. (II. 207/08; I. 123)

Hüseyin Efendi (Hâfız) Damad Hasan Paşa'nın odacısı Hacı İsmail Ağa'nın oğludur. Tarikat mensubu olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat eylemiştir. *Hadîkatü'l-Cevâmi*'yi yazdı. (II. 215)

Hüseyin Efendi (Hâfız) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Menteşe mütesellimi ve kasapbaşı oldu. Muharrem 1231'de (Aralık 1815) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (II. 220)

Hüseyin Efendi (Hâfız) Mektûbî-i fetvâpenâhî olup molla ve nihayet Medine mollası oldu. 1247'de (1831/32) orada vefat etmiştir. (II. 223)

Hüseyin Efendi (Hızırzâde) Ayasofya vâizi olup Rebiyülâhir 1171'de (Aralık 1757) vefat etmiştir. (II. 209)

Hüseyin Efendi (Hocazâde) Osman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Muharrem 1130'da (Aralık 1717) vefat etti. (III. 422)

Hüseyin Efendi (Kara) Sudûrdan Muhaşşî Sinaneddin Yusuf Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Diyarbekir mollası olup Safer 983'de (Mayıs 1575) emekli oldu. Sonra gündeliği üçte bir arttırıldı. 992'de (1584) vefat etmiştir. Hattat, iffetli, sâlihdi. (II. 184; III. 109)

Hüseyin Efendi (Kedi) Kefelidir. Müderris ve Haremeyn müfettişi oldu. Şa'bân 1088'de (Ekim 1677) vefat etti. (II. 195)

Hüseyin Efendi (Kırımî) Meşhur Hâlet Efendi'nin babası ve kadılardan olup 1191'de (1777) vefat etti ve Eğrikapı'ya defnedildi. (II. 214)

Hüseyin Efendi (Kisve Nâzırızâde) Müderris olup mahrec mollası, 1253'de (1837/38) Mısır ve 1255'de (1839) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (II. 225)

Hüseyin Efendi (Köse) Halvetî şeyhlerinden Burhâneddin Berdaî evlâdından olduğundan "Şeyhzâde" dendi. Yetişip hâcegândan olup matbah emini olarak 1105'de (1693/94) vefat eylemiştir. Oğlu Abdî Efendi ve torunu Nuh Efendi de ricâldendirler. (II. 200)

Hüseyin Efendi (Küçük) Hâcegândan olarak cizye muhasebecisi ve 1154'de (1741) Sicilyateyn sefiri ve süvari mukabelecisi olup 1155'de (1742) vefat etti. Atik Ali Paşa'da medfundur. Oğlu Sa'dullah Bey'dir. (II. 207)

Hüseyin Efendi (Mekkî) Mâlikîdir. Kâ'be erkânındandı. 975'de (1567/68) Mekke'de Süleymaniye müderrisi oldu. Mihrimâh Sultan'ın Arafat suyunu akıtma işinde en son nâzırı bu idi ki, Zilka'de 978'de (Nisan 1571) suyu şehre akıttı. Bu hizmetine karşılık günlüğü 100 akçeye çıkartıldı. 982'de (1574/75) Medine kadısı olup 983'de (1575/76) azille medresesine geri döndü. 990'da (1582) vefat etmiştir. Kutbeddin Mekkî ile bir mahfilde medfundur. Adı geçen, *Tarih*'inde medheylemiştir. Âlimlerin en büyüklerindendir. (II. 184)

Hüseyin Efendi (Müsevvid) Kastamonulu Mehmed Efendi'nin kardeşidir. Fetvâhane'de müsevvid, müderris ve molla olup yükselerek Medine mollası oldu. Muharrem 1132'de (Kasım-Aralık 1719) vefat eylemiştir. (II. 206)

Hüseyin Efendi (Osmanzâde) Ahmed Tâib Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândan olup 1177'de (1763/64) görevde bulunuyordu. Oğulları Seyyid Ebûbekir Efendi(→) ile ricâlden İsmail Efendi'dir. (II. 211; I. 242)

Hüseyin Efendi (Rismanzâde) Giritlidir. Ulemadan olup 1185'de (1771/72) vefat etmiştir. Orada medfundur. (II. 211)

Hüseyin Efendi (Sâlihzâde) İmam-ı padişahî Sâlih Efendi'nin oğludur. Müderris, molla oldu. Şa'bân 1159'da (Ağustos-Eylül 1746) İstanbul kadısı olup azilden bir-iki sene sonra vefat eyledi. (II. 208)

Hüseyin Efendi (Sârikülbahr) Kapıcılar kethüdâsı olup bu senelerde (1690'lar) vefat etmiştir. Yalısı Fındıklı'da olup bir gece tahta perde çekerek denizden bir hayli yeri doldurup aldığından bu ad verildi. Mevalîden oğlu Mehmed Efendi'ye "Sârikülbahrzâde" dendi. (II. 200)

Hüseyin Efendi (Serçe) Kefelidir. Müderris ve Galata mollası oldu. 1056'da (1646) vefat etti. Oğlu Sun'ullah Efendi'dir(→). (II. 191)

Hüseyin Efendi (Seyyid) Hacı Evhad Camii vâizi ve şeyhi olup Cemaziyelâhir 1105'de (Şubat 1694) vefat etmiştir. Abdülahad Nurî Efendi'nin halifesiydi. Yerine halifesi Hamza Efendi olup 1111'de (1699/1700) vefat etti. Sonra haleflerinden Seyyid Abdullah Efendi bu camii büsbütün tekkeye çevirmiştir. Sonra zâkirbaşı Şikârîzâde şeyh olup meşhur oldu. 1241'de (1825/26) vefat etti. Sonra Mesnevîhân Abdullah Nidâî Efendi dahi şeyh olmuştur ki, Zilka'de 1281'de (Mart 1865) vefat etmiştir. Kocamustafapaşa'da medfundur. (II. 199)

Hüseyin Efendi (Seyyid) Müderris ve Tebriz mollası oldu. 1144 (1731/32) tarihlerinde vefat eyledi. (II. 207)

Hüseyin Efendi (Seyyid) Kudüslüdür. Hz. Hasan Şâzelî soyundan olup şeyh iken 1196'da (1782) vefat edip Üsküdar'a defnolundu. (II. 214)

Hüseyin Efendi (Seyyid) Hattat olup 10 Şevvâl 1201'de (26 Temmuz 1787) vefat etti. Edirnekapı'ya defnedildi. (II. 216)

Hüseyin Efendi (Seyyid) Kadırga'da Mehmed Paşa Dergâhı şeyhi olup Muharrem 1236'da (Ekim 1820) vefat etti. Orada Mehmed Paşa Camii'nde medfundur. Hacı Evhad neslindendi. Oğlu Hacı Mustafa Bey ve torunu Hacı Husrev Mehmed Efendi'dir. (II. 220)

Hüseyin Efendi (Seyyid) Ispartalıdır. Müderris, Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) Şam kadısı olup 7 Zilka'de 1254'de (22 Ocak 1839) vefat etmiştir. (II. 223)

Hüseyin Efendi (Seyyid) (Hacı) Şamlıdır. Hâcegândan ve mansıp sahiplerindendi. 1208'de (1793/94) vefat etti. Kâtip Camii'nde medfundur. (II. 216)

Hüseyin Efendi (Seyyid) (Hacı) Devriye mevâlîsinin kıdemasından olup Bağdad, Kudüs gibi yerleri gezmişti. 1265 (1849) yılından sonra vefat etti. (II. 226)

Hüseyin Efendi (Seyyid) (Hâfız) Mihalıçlıdır. Müderris, Zilhicce 1275'de (Temmuz 1859) Haleb mollası oldu. (II. 228)

Hüseyin Efendi (Seyyid) (Hicabîzâde) Besnilidir. Devriye müderrisi, sonra Bağdad ve 1237'de (1821/22) Erzurum mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 221)

Hüseyin Efendi (Seyyid) (Şâmî) Kalemden yetişip hâcelik verildi. 1175'de (1761/62) maliye tezkirecisi oldu ve 1178'de (1764/65) ikinci defa atandı. 1180'de (1766/67) cizye muhasebecisi oldu ve aynı yıl azledildi. Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim 1768) Anadolu muhasebecisi ve Ramazan'da (Ocak 1769) ikinci defa cizye muhasebecisi olup harpde hizmeti görüldü. Sonra hizmetleri devrederek 1195'de (1781) arpa emini olmuştur. Cemaziyelâhir 1196'da (Mayıs-Haziran 1782) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Yeğeni Seyyid Ahmed Efendi 1184'de (1770) vefat eylemiştir. Oğlu Şâmîzâde Atâulllah Mehmed Efendi'dir(→). (II. 215)

Hüseyin Efendi (Seyyid) (Yangın) (Hacı) Müderris olup 1232'de (1817) vefat etmiştir. İnadiye'de medfundur. (II. 220)

Hüseyin Efendi (Şâmîzâde) Süleymaniye Camii hatibi iken Şevvâl 1049'da (Şubat 1640) birden Anadolu pâyesiyle imâm-ı sultanî oldu. Safer 1056'da (Mart-Nisan 1646) azledildi. Safer 1057'de (Mart 1647) ikinci defa imâm-ı şehriyârî oldu. Rebiyülâhir'de (Mayıs) ayrıldı. Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) üçüncü defa imâm-ı padişahî oldu. 1061'de (1651) Rumeli pâyesi ihsan olundu. Cemaziyelevvel 1069'da (Şubat 1659) vefat etti. İlim ve marifetten haberdar 80'lik bir pîrdi. Oğlu İmamzâde Süleyman Efendi'dir(→). (II. 193)

Hüseyin Efendi (Şerbetçizâde) (Kedi) (Hacı) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1127'de (1715) tersane emini olup 1128'de (1716) azledildi ve orduya gönderildi. Sonra İstanbul'a çağrılıp defterdar oldu. Muharrem 1130'da (Aralık 1717) defter emini oldu. Azilden sonra başmuhasebeci olup 1 Rebiyülâhir 1133'de (30 Ocak 1721) vefat edip Üsküdar'da Koşuyolu'da defnedilmiştir. (II. 205/06)

Hüseyin Efendi (Şeyh Hızır Efendizâde) Ayasofya vâizi olup 1 Rebiyülevvel 1171'de (13 Kasım 1757) vefat etti. Tokmaktepe'de medfundur. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (II. 151)

Hüseyin Efendi (Tabakzâde) Anadolu kalemi halifesi olup 12 Muharrem 1232'de (2 Aralık 1816) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (II. 220)

Hüseyin Efendi (Telhisîzâde) Sadrazam Şehlâ-Kör Ahmed Paşa'nın(→) yeğeni, Ahmed Ağa'nın(→) oğludur. Silahşor olup 28 Rebiyülevvel 1165'de (14 Şubat 1752) vefat ederek Karacaahmet'e defnedildi. (I. 253/54)

Hüseyin Efendi (Uzun) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Selimiye ve Eyüp camileri bina emini oldu. Selimiye Camii'ni 1216'dan (1801/02) 1220 (1805) yılına kadar 4 senede inşa ettirdi. 1223'de (1808) şehremini, 1224'de (1809) Anadolu muhasebecisi, 1226'da (1811) Haremeyn muhasebecisi, 1227'de (1812) tophane nâzırı ve sonradan tevkiî oldu. 1 Cemaziyelâhir 1234'de (28 Mart 1819) vefat etmiştir. La'liçeşmesi'nde medfundur. Kardeşi Hacı Hasan Efendi 1240'da

(1824/25) vefat etti. Oğlu Es'ad Bey'dir(→). Yanında medfundurlar. (II. 220)

Hüseyin Efendi (Yahyâzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Filibe, Haleb, 1148'de (1735/36) Şam ve sonra Mekke mollası oldu. Şa'bân 1158'de (Eylül 1745) İstanbul kadısı olup senesinde azledildi. 1163'de (1750) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 208)

Hüseyin Efendi (Yekçeşm) Hamidlidir. Şa'bân 1114'de (Ocak 1703) Edirne mollası, 2 Rebiyülevvel 1115'de (16 Temmuz 1703) Anadolu kazaskeri ve 8 Rebiyülâhir 1115'de (21 Ağustos 1703) şeyhülislâm oldu. Bir gün sonra ayrılıp çavuşlar kâtibi odasına hapsedildi ve 11 Rebiyülâhir'de (24 Ağustos) Kıbrıs'a sürüldü. Şevvâl 1115'de (Şubat 1704) vefat eyledi. Güzel ahlâk sâhibi ve saf kalpliydi. (II. 203)

Hüseyin Efendizâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

Hüseyin Fehmî Efendi Kavalalıdır. Mahrec mevâlîsinden olup bu senelerde (1870'ler) vefat etti. (II. 230)

Hüseyin Gıyâseddin Paşa Silistre muhasarasında şehid olan topçu feriki Mûsâ Hulûsî Paşa'nın büyük oğlu olup askerlik mesleğinde yetişmiş, livâ ve ferik olarak yaşı 80'i aşkın ve muhâkamet dairesinde ikinci reis iken Şa'bân 1315 (Ocak 1898) başlarında vefat eylemiştir. (IV. 852)

Hüseyin Hâki Efendi Kandiyeli Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Mısır'a giderek Mehmed Ali Paşa'nın hizmetinde ve sonra kızı Zeyneb Hanım'a intisab ile kethüdâlık hizmetinde bulunmuş, Şirket-i Hayrîye'nin ilk kuruluşundan itibaren 40 sene kadar İdare Meclisi reisliğinde ve müdürlüğünde bulunmuş olarak 1305 (1887/88) tarihinde hâlâ rütbesini elde etmiş ve 5 Şa'bân 1312'de (1 Şubat 1895) vefat eylemiştir. Yaşı 90'ı aşkın olup büyük servet sâhibiydi ve hesap işlerini bilirdi. 1305'de (1887/88) vefat edip Üsküdar'da Fenâî Dergâhı'na defnedilen oğlu Mehmed Kâmil Bey'in yakınına defnedilmiştir. (II. 232/33)

Hüseyin Hamdî Efendi Şeyh olup 1257'de (1841) vefat etti. Fâtih'de medfundur. (II. 224)

Hüseyin Hâmî Paşa Yükselip livâ, ferik ve sonra Kars kumandanı olmuştur. Döndükten sonra askerî hizmetlerde çalışmış ve süvari komisyonu reisi iken Şevvâl 1308'de (Mayıs 1891) vefat eylemiştir. Cesur bir askerdi. (II. 232)

Hüseyin Hasib Bey Vâlide sultan kethüdâsı Tâhir Paşa'nın oğludur. 1250'de (1834/35) kapıcıbaşılıkla ihtisâb nâzırı oldu. 1255'de (1839) azledildi. Receb 1258'de (Ağustos 1842) ticaret nâzırı vekili, sonra posta nâzırı oldu. Ramazan 1261'de (Eylül 1845) vekâletten azledilip bir hafta sonra ihtisâb nâzırı olup Cemaziyelevvel 1262'de (Mayıs 1846) ihtisâbdan azledildi. Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) üçüncü defa ihtisâb nâzırı olup Rebiyülâhir 1266'da (Haziran 1851) ihtisâbdan azledilip Mecâlis-i Âliye ve Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. Receb 1268'de (Nisan-Mayıs 1852) dördüncü defa ihtisap nâzırı olup 1269'da (1852/53) kethüdâlık hizmetinden azledildi. Zilka'de 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) ihtisâb nezâretinden de azledildi. Zilka'de 1272'de (Temmuz 1856) Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu.

1274'de (1857/58) şehremâneti unvanıyla ihtisâba beşinci defa memur oldu. Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) emânetten azledildi. Zilhicce 1278'de (Ekim 1861) altıncı defa şehremini oldu ve Cemaziyelevvel'de (Kasım) Sultan Abdülaziz'in vâlidesine de kethüdâ oldu. Zilka'de 1284'de (Mart 1868) kethüdâlık uhdesinde kalarak emânetten ayrıldı. Muharrem 1285 başlarında (Nisan 1868 sonu) Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. 12 Şevvâl 1287'de (5 Ocak 1871) vefat etti. Eyüp'de medfundur. İhtisâb işlerini iyi bilir, esnaf adını duyunca titrerdi. Servetini babasının servetiyle birleştirerek güzel kullandı. Cömert ve kerim olup fukarası çoktu. Bir oğlu Ali Rızâ Bey'dir. Bir de kızı kaldı. Kethüdâsı Husrev Ahmed Ağa'dır. (II. 228/29)

Hüseyin Hasib Bey (Hacı) Kayserili Sâlih Paşa'nın oğludur. 1180'de (1766/67) doğdu. Mektûbî-i sadârete girip babası sâyesinde 1203'de (1788/89) hâcegândan oldu. Çeşitli görevlerde bulunup 1217'de (1802/03) Anadolu muhasebecisi, 1224'de (1809) cizye muhasebecisi ve 1227'de (1812) baruthane nâzırı ve sonra humbarahane nâzırı, 1234'de (1819) Haremeyn muhasebecisi olup vüzerâ kapı kethüdâlığında da bulundu. 5 Rebiyülevvel 1240'da (28 Ekim 1824) vefat etti. Derviş huylu, temiz inançlı, olgun, muhterem bir zat idi. Eyüp'de medfundur. (II. 22[illegible])

Hüseyin Hasibî Efendi Güzelce Rüstem Paşa'nın oğlu ve Ayas Paşa'nın kızının oğludur. Müderris ve Rebiyülâhir 999'da (Şubat 1591) Medine pâyesiyle emekli oldu. Mısır'da ikamet eyledi. 1033'de (1623/24) vefat eyledi. Âlim ve şairdi. Güzel muammâları ve lûgazları vardır. (II. 187)

Hüseyin Hâşim Paşa (Hacı) Hassa Ordusu'ndan yetişerek 1258'de (1842) livâ olup 1261'de (1845) ferik olarak Anadolu Ordusu erkânından oldu. Zilka'de 1263'de (Ekim 1847) hastalanıp İstanbul'a gelirken vefat etmiştir. (II. 225)

Hüseyin Hayrî Paşa 1270'de (1853/54) vefat eden Şumnulu Hacı Hasan Ağa'nın oğludur. Askerlikte livâlığa kadar çıkmış ve sonra emekli olmuştur. 11 Safer 1298'de (13 Ocak 1881) emekli olarak vefat etti. Üsküdar'da Duvardibi'nde medfundur. Oraya bir sebil yaptı. (II. 230)

Hüseyin Hıfzî Efendi Menteşelidir, Müderris, Muharrem 1239'da (Eylül 1823) Eyüp mollası oldu. Azilden sonra 1242'de (1826/27) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. (II. 222)

Hüseyin Hilmî Efendi Sıbgatullah Efendi'nin oğludur. Manisalıdır. Müderris, molla, Mekke pâyesi oldu. 5 Safer 1302'de (24 Kasım 1884) vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. Dersiâmdı. (II. 230)

Hüseyin Hulûsî Efendi (Hacı) Nusretiye Camii'nde muvakkit olmuştu. Müderris, Şevvâl 1260'da (Ekim-Kasım 1844) Galata mollası, sonra Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) Bursa mollası ve ardından Mekke pâyesi, Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) İstanbul pâyesi, Ramazan 1275'de (Nisan 1859) İstanbul kadısı ve Safer 1276'da (Eylül 1859) Anadolu pâyesi oldu. Bir müddet sonra vefat eylemiştir. İlim ve vakar sâhibi bir zat idi. (II. 227)

Hüseyin Hüdâî Efendi (Ahîzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Cema-

ziyelevvel 980'de (Eylül 1572) müderris, Şa'bân 1013'de (Ocak 1605) Bursa kadısı olup Cemaziyelevvel 1014'de (Eylül-Ekim 1605) azledildi. O sene Şevvâlinde (Şubat 1606) İstanbul kadısı olup 1015'de (1606/07) azledildi. Cemaziyelâhir 1017'de (Eylül 1608) ikinci defa İstanbul kadısı, Cemaziyelâhir 1020'de (Ağustos 1611) Anadolu kazaskeri oldu. Şa'bân 1021'de (Ekim 1612) azledildi. Ramazan 1023'de (Ekim 1614) üçüncü defa İstanbul kadısı oldu. Rebiyülevvel 1024'de (Nisan 1615) azilden sonra 20. günü Galata kadısı oldu. Cemaziyevvel 1025'de (Mayıs-Haziran 1616) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Zilhicce 1027'de (Kasım-Aralık 1618) azledildi. Safer 1032'de (Aralık 1622) Rumeli kazaskeri olup Zilhicce'de (Eylül 1623) azledildi. Şevvâl 1035'de (Temmuz 1626) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Rebiyülâhir 1037'de (Aralık 1627) azledildi. Muharrem 1041'de (Temmuz-Ağustos 1631) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. Bu senenin 26 Saferinde (23 Eylül 1631) karha (ülser) hastalığından vefatları arz olununca yerine başkası atandıysa da ertesi günü bu haberin yalan olduğu anlaşılınca görevinde kaldı. 21 Receb 1041'de (12 Şubat 1632) şeyhülislâm olup Receb 1043 (Ocak 1634) başında ansızın azledilip hacca gönderildi. Yolda boğuldu. Sütlüce'de defnedildi. Âlim, şair, hâfızası güçlüydü. Balat'da bir kiliseyi cami yaptı ki, Şüheda Camii dendi. Oğulları Ahmed Efendi(→) ile Mehmed Efendi'dir. (II. 189/90)

Hüseyin Hüseynî (Emir) (Helvâyî) Edirnelidir. Sipahilerden olup 1034'de (1624/25) vefat etti. Usta şairdir. (II. 188)

Hüseyin Hüsnî Bey Babası mevalîdendi. 1246'da (1830/31) tahrir memuru oldu. Sonra vefat eylemiştir. (II. 223)

Hüseyin Hüsnî Bey Koniçelidir. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1240'da (1824/25) Haremeyn muhasebecisi olup 1242'de (1826/27) ruznâme-i sânî oldu ve sonra bazı görevlerde bulundu. Azledilmiş olarak 3 Muharrem 1259'da (3 Şubat 1843) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 225)

Hüseyin Hüsnî Bey Nizâmiye miralaylarından ve debboy memuru olup 3 Rebiyülâhir 1302'de (20 Ocak 1885) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (II. 231)

Hüseyin Hüsnî Bey Selânik rüsûmat nâzırlığında bulunmuştu. 1305'de (1887/88) vefat etmiştir. (II. 232)

Hüseyin Hüsnî Bey (Hekimzâde) Ali Rızâ Bey'in torunudur. Müderris ve Şevvâl 1278'de (Nisan 1862) Sofya mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 228)

Hüseyin Hüsnî Efendi Mektûbî-i maliye halifelerinden olup Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) Rodos mukataacısı, Şevvâl 1254'de (Aralık 1838-Ocak 1839) maliye mektupçusu, Rebiyülevvel 1255'de (Mayıs-Haziran 1839) maliye Rumeli mektupçusu, Muharrem 1256'da (Mart 1840) umum maliye mektupçusu oldu. Receb 1257'de (Ağustos-Eylül 1841) vefat eyledi. Beylerbeyi'nde medfundur. (II. 225)

Hüseyin Hüsnî Efendi Meclis-i Vâlâ kaleminde mukayyid olup Cemaziyelevvel 1256'da (Temmuz 1840) Meclis-i Vâlâ kâtib-i sânîsi ve Cemaziyelevvel 1257'de (Haziran-Temmuz

1841) evrak müdürü oldu. 1265'de (1849) vefat etmiştir. (II. 225/26)

Hüseyin Hüsnî Efendi Çörekçi Mehmed Ağa'nın oğludur. Maliyeden yetişip mektupçu, Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) evâmir-i maliye müdürü, Zilka'de'de (Eylül-Ekim) ikinci defa mektupçu, Receb 1266'da (Mayıs-Haziran 1850) maliye Rumeli defterdarı ve Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) ûlâ evveli ile Meclis-i Muhasebe reisi olup Şevvâl'de (Haziran 1856) azledildi. Senelerce emekli kalıp 22 Zilhicce 1293'de (8 Ocak 1877) vefat etti. Oğlu Sârim İbrahim Bey'dir(→). Kadıköy'de medfundurlar. (II. 229)

Hüseyin Hüsnî Efendi Müderris, molla, Mekke kadısı oldu. Nücûm ilmini bildiğinden müneccim-i sânî, sonra müneccimbaşı oldu. 17 Şevval 1295'de (14 Ekim 1878) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (II. 229)

Hüseyin Hüsnî Efendi Taşralarda pek çok zaman defterdarlıklarda gezip sonra emekli olmuştur. 20 Cemaziyelâhir 1306'da (21 Şubat 1889) vefat eyledi. (II. 232)

Hüseyin Hüsnî Efendi İzmirlidir. Mansûrîzâde Mehmed Emin Efendi'nin ikinci oğludur. Küçük kardeşi Mustafa Paşa'nın maarif nâzırlığında orada maarif müdürü olmuş ve senelerce kalmıştı. Zaten ulemâdan olduğundan molla ve Mekke pâyesi oldu. Safer 1315'de (Temmuz 1897) İzmir'de vefat eylemiştir. Yaşı 80'e yaklaşmıştı. (IV. 852)

Hüseyin Hüsnî Efendi (Eyyûb Ağazâde) Müderris, Ayntab mollası, 1258'de (1842) Üsküdar pâyesi, 1264'de (1848) Medine mollası oldu. 1265'de (1849) vefat etti. (II. 226)

Hüseyin Hüsnî Efendi (Mühürdarzâde) Nurî Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Maliye hulefalığından emekli olup sudûrdan Ali Râtib Bey'e damad olmuştu. 8 Cemaziyelâhir 1301'de (5 Nisan 1884) vefat etti. (IV. 595)

Hüseyin Hüsnî Efendi (Yazıcızâde) Ricalden Yazıcı Münif Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve 1246'da (1830/31) tahrir memuru, 1252'de (1836/37) Şam mollası, sonra Mekke ve 1265'de (1849) İstanbul pâyesi olup 1266'da (1850) vefat eyledi. (II. 227)

Hüseyin Hüsnî Paşa Ağa Abdullah Paşa'nın üvey oğlu olduğundan bu sayede Yeniçeri Ocağı'nda yükselip 1169'da (1755/56) turnacıbaşı, sonra kul kethüdâsı olup Rebiyülevvel 1177'de (Eylül 1763) yeniçeri ağası olmuştur. Şa'bân 1178'de (Ocak 1764) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ olup ardından vezirlik verilmiş ve sene sonunda azledilmiştir. 1180'de (1766/67) Girit, Muharrem 1182'de (Mayıs-Haziran 1768) Mora ve 1183'de (1769/70) Kandiye valisi olup Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) Kandiye'de vefat eylemiştir. Şair ve kâtipti. "Şah Sultan müjdeci bir mehcebîn şehzâdeye" tarihi bunundur. Ardından III. Selim'in doğumu garip bir tesadüftür. Oğlu kapıcıbaşı Abdullah Bey olup onun oğulları Hüsnî Bey'le Ali Necib Paşa'dır. (II. 213)

Hüseyin Hüsnî Paşa İstanbulludur. 1245'de (1829/30) doğup 1265'de (1849) Mekteb-i Harbiye'ye girerek erkân-ı harpden yetişti ve 1281'de (1864/65) Bosna'da bir hayli müddet bulunup miralay, livâ ve ferik oldu. Sonra meclis reisi ve Zilhicce 1289'da

(Şubat 1873) Dâr-ı Şûrâ reisi olup azilden sonra 3. Ordu'ya gönderildi. Sonra İşkodra kumandanı oldu. Safer 1295'de (Şubat 1878) İşkodra valisi olup 1296'da (1879) İstanbul'a getirilmiş ve Şa'bân 1297'de (Temmuz 1880) vezir rütbesiyle harbiye nâzırı olup Zilhicce'de (Kasım) azledilerek padişah yâveri olmuştur. Muharrem 1299'da (Aralık 1881) ikinci defa harbiye nâzırı olduysa da iki gün sonra yine padişah yâverliği ile nezâretten ayrıldı. 5 Rebiyülâhir 1302'de (22 Ocak 1885) vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi'nde medfundur. Askerlikte bilgili ve tedbirliydi. (II. 231)

Hüseyin Hüsnî Paşa Tabip olup mîrlivâlığa kadar yükselmişti. Rebiyülâhir 1307'de (Kasım-Aralık 1889) vefat eylemiştir. (II. 232)

Hüseyin Hüsnî Paşazâde Kapdan-ı deryâ Hüsnî Paşa evlâdıdır ki, meşhur Hüsnî Bey ve Ali Necib Paşa bu ailedendir. (IV. 688)

Hüseyin Kâmil Efendi (Vanlızâde) Kalemden yetişip hâcegândan ve mansıp sahiplerinden oldu. Cemaziyelâhir 1246'da (Kasım-Aralık 1830) vefat etti. Kadıköy'de medfundur. (II. 223)

Hüseyin Kapdan Sakızlıdır. Meşhur kapdanlardan olup 1204'de (1789/90) vefat etmiştir. (II. 215)

Hüseyin Kapdan (Kör) Liman ağası, riyâle ve patrone olup 1194'de (1780) vefat etti. (II. 215)

Hüseyin Kâzım Efendi Kavalalıdır. Devriye müderrisi ve Beyrut, Ramazan 1275'de (Nisan 1859) Trablusgarb mollası olup Muharrem 1279'da (Temmuz 1862) Girit mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 228)

Hüseyin Kâzım Efendi (Hâfız) Devriye müderrisi ve mollası olup iki defa Filibe mollası da olmuştu. 1275 (1858/59) tarihinde vefat eyledi. Mevleviyeti 30 seneye yakındır. Emir Buharî'de medfundur. (II. 227)

Hüseyin Kethüdâ (Sarı) Sipahilerden olup Zilhicce 1058'de (Aralık 1648-Ocak 1649) vefat etti. (II. 191)

Hüseyin Lâmekânî Bayramî olup uzun yıllar Şah Sultan Camii'nde vâiz oldu. 1034 sonlarında (1625 ortaları) vefat etti. Zaviyesinde medfundur. Derviş ve bekârdı. Yerine Bostan Efendi(→) geçmiştir. (II. 188)

Hüseyin Lâtif Ağa Hayme-i hassa mehterbaşısı olup 7 Şevvâl 1236'da (8 Temmuz 1821) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 220)

Hüseyin Mîrhunî Mîr Ali Meşhedî'nin şâkirdidir. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) İstanbul'a gelip ona şehnâme yazdı. Ta'lik hattını burada yayarak vefat eyledi. (II. 183)

Hüseyin Necib Bey (Yeğen Ali Paşazâde) Kalemden yetişip hâcegândan olup 1200'de (1786) gurebâ-yı yemin kâtibi ve sonra ulûfeciyân kâtibi oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (II. 216)

Hüseyin Paşa Çandarlızâde 2. İbrahim Paşa'nın oğludur. 932'de (1525/26) Konya ve 935'de (1528/29) Haleb beylerbeyi oldu. Daha sonra Diyarbekir valisi olup 940 (1533/34) tarihinden sonra vefat etmiştir. Akıllı ve tedbirliydi. (II. 183)

Hüseyin Paşa Enderûnludur. Yükselerek mîrahûr-ı evvel olup 947'de (1540/41) Haleb beylerbeyi ve sonra Sivas beylerbeyi oldu. Zünnûn ile harbedip galip geldiyse de gafletle

baskına uğrayıp yaralı olarak Sivas'a savuşmuş ve bu yaradan Cemaziyelâhir 949'da (Eylül 1542) vefat etmiştir. (II. 183)

Hüseyin Paşa Balıkesirlidir. Beylerdendi. Ramazan 1015'de (Ocak 1607) Anadolu beylerbeyi oldu. Eşkıya harbinde yenildi ve sonra vefat etti. (II. 186)

Hüseyin Paşa Tırnakçı Hasan Paşa'nın kardeşidir. Enderûnludur. Yükselerek silahdar-ı şehriyârî oldu. 1014'de (1605/06) yeniçeri ağası, sonra Adana ve 1015'de (1606/07) Haleb beylerbeyi oldu. Yolda eşkıya Cemşid basıp bunu katleylemiştir. (II. 186)

Hüseyin Paşa Bostan Çavuş'un oğludur. Beylerden olup Sivas beylerbeyi oldu. 1017'de (1608/09) iki defa Kalenderoğlu ile çarpışıp bozguna uğradı. Gözden düşmüş olarak vefat etti. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (II. 186)

Hüseyin Paşa Ohrilidir. Sipahilikten yetişerek bostancıbaşı olup Nasûh Paşa'nın katline memur olmuştu. 1025'de (1616) yeniçeri ağası olup sonra vezir oldu. Kubbe veziri iken 1030'da (1621) sadrazam oldu. Lehistan seferine gidip o sene azledilerek ikinci vezir oldu. 1031'de (1622) vefat etmiştir. Yahyâ Efendi Dergâhı'nda medfundur. Beşiktaş'da bir mevlevîhane yapıp 1031'de (1622) bitirmiştir. Ancak vefatından sonra şeyhi orasını terk edince bir müddet boş kaldı. İdaresiz ve garazkârdı. Hatta Karakaş Mehmed Paşa gibi bir yiğitin şehadetine sebebiyet vermesi sadâretden ayrılmasına sebep oldu. (II. 187/88)

Hüseyin Paşa Enderûn'dan yetişerek silahdar-ı şehriyârî oldu. 1044'de (1634/35) Budin valisi ve vezir oldu. Ardından Bosna ve sonra Kastamonu valisi olup 1045'de (1635/36) azledilerek Akdeniz'e asker sevkine memur oldu. Sonra vefat etti. İdaresi vardır. (II. 190)

Hüseyin Paşa Müezzinzâdelikle meşhur olup beylerbeyilerdendi. Bu senelerde (1640'lar) vefat etmiştir. (II. 192)

Hüseyin Paşa Nasûh Paşa'nın oğludur. 1039'da (1629/30) kapıcıbaşı oldu ve sonra kapıcılar kethüdâsı oldu. 1044'de (1634/35) mîrahûr-ı evvel oldu. Sene sonunda vezirlikle Budin valisi, 1046'da (1636/37) Erzurum valisi ve sonra Haleb ve 1052'de (1642) Sivas valisi oldu. 1053'de (1643) vefat etmiştir. (II. 191)

Hüseyin Paşa Canikli Osman Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve sipahiler ağası olup zorbalardan Bıyıklı Mahmud'u katletmekle karşılığında 1058'de (1648) Konya beylerbeyi oldu. Azilden sonra vefat etmiştir. Oğlu Ahmed Paşa'dır. (II. 192)

Hüseyin Paşa Sarhoş İbrahim Paşa'nın oğludur. İlerleyerek kapıcıbaşı ve beylerbeyi oldu. 1053'de (1643) Temeşvar beylerbeyi olup 1054'de (1644) azledildi. 1058'de (1648) Bosna beylerbeyi olup 1060'da (1650) azledildi ve sonra vefat etti. Asildi. (II. 193)

Hüseyin Paşa Ali Paşa'nın oğludur. Babasının vefatında Basra müstakil valisi oldu. 1064'de (1654) Bağdad'a şikâyetçileri gelip, Murtaza Paşa Basra'ya gitmiş ve şikâyetçi olan amcaları Ahmed Bey ile Fethî Bey'i katledip bunu hareketinde serbest bırakmıştır. 1076'da (1665/66) Lahsa mutasarrıfı Mehmed Paşa ile aralarında düşmanlık çıkarmış, orasının Basra'ya ilâve-

siyle iş bittiyse de, bu da zulmü genişletmiştir. Üzerine Bağdad valileri asker gönderdilerse de iş bitmemiş, sonra eyaletin oğlu Efrâsiyâb Bey'e verilmesiyle Lahsa yine Mehmed Paşa'ya verilerek azledilebilmiştir. 1077'de (1666/67) Efrâsiyâb, salyâneyi veremeyince asker sevk olunarak bununla beraber idam edilmiştir. Hüseyin Paşa üzerine asker gittikçe Karne Kalesi'ne kapanarak İranlıların yardımıyla kendisini senelerce barındırmıştır. (II. 195)

Hüseyin Paşa Enderûn'dan yetişme olup çakırcıbaşı olmuştur. 1078'de (1667/68) Eğri beylerbeyi oldu. Oralarda birkaç sene sonra vefat etmiştir. (II. 195)

Hüseyin Paşa Kürttür. Hassa silahşorlerinden olup 1075'de (1664/65) kapıcılar kethüdâsı, sonra 1085'de (1674) Adana beylerbeyi oldu. 7-8 sene sonra 1093 (1682) yılına doğru vefat eylemiştir. (II. 196)

Hüseyin Paşa Demirkazık Halil Paşa'nın kethüdâsıdır. Yükselerek beylerbeyi rütbesini almıştı. 1095'de (1684) vefat edip Atik Ali Paşa kabristanına defnedilmiştir. 80'i aşkın bir pîrdi. (II. 197)

Hüseyin Paşa Maliyeden yetişip 1088'de (1677) başdefterdar olmuştur. 1091'de (1683) vezirlikle Trablusşam valisi oldu. 1095'de (1684) Şarköy'de katledilmiştir. Hesap işlerini bilir ve tedbirliydi. (II. 140)

Hüseyin Paşa Siyâvuş Paşa'nın oğludur. Kardeşinin sadâretinde ilerleyerek beylerbeyi olup IV. Murad'ın kızı Safiye Sultan ile evlenmiştir. 1069'da (1658/59) Kanije beylerbeyi ve oradan 1075'de (1664/65) vezirlikle Budin valisi olup bir aralık azledilip 1076'da (1665/66) ikinci defa Budin, 1077'de (1666/67) Haleb, sonra Basra ve 1078'de (1667/68) Kandiye, sonra Rumeli ve 1087'de (1676) Diyarbekir valisi oldu. 1088'de (1677) azledilip 1092'de (1681) ikinci defa Diyarbekir valisi oldu. 1098'de (1687) azledildi ve 1099'da (1688) vefat eyledi. Tedbirli ve güçlüydü. Sultandan oğlu Mehmed Paşa olmuştur ki, Safiye Sultanzâdelerin büyük atasıdır. (II. 197)

Hüseyin Paşa Kalaylı Ahmed Paşa kethüdâsı olup rütbesi kaldırılmıştı. 1115 sonlarında (1704 başları) paşası sadârete gelince vezirlikle Bursa muhafızı ve Receb 1116'da (Kasım 1704) yeniçeri ağası olup paşası ile azledildi. Cemaziyelevvel 1118'de (Ağustos 1706) Mısır valisi olup Cemaziyelâhir 1119'da (Eylül 1707) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. İşe elverişliydi. (II. 203)

Hüseyin Paşa Yanya beyi Mehmed Paşa'nın oğludur. Yanya beyi ve 1124'de (1712) Adana ve 1125'de (1713) Saruhan beylerbeyi oldu. 1126'da (1714) vefat eyledi. Hizmet ehliydi. (II. 204/05)

Hüseyin Paşa Bosnalıdır. 1126'da (1714) Yanya, 1130'da (1718) Mora Kesteli beylerbeyi oldu. Birkaç sene sonra vefat etti. (II. 206)

Hüseyin Paşa Kaplan Paşa'nın oğludur. Mîrimîran olup 1111'de (1699/1700) Avlonya sancağına kardeşi Zeynel Paşa'nın yerine getirilmiş ama idareciliği kötü diye halk istemeyince azledilerek terk olunmuştu. 1132'de (1720) Yanya mutasarrıfı oldu. Bir-iki sene sonra vefat etmiştir. (II. 206)

Hüseyin Paşa Tunus emirülümerâsı olup 1138'de (1725/26) Osmanlı

Devleti'nin fermanıyla Avusturya devletiyle musâlaha akdetmişti. Bu senelerde (1720'ler) vefat etti. (II. 206/07)

Hüseyin Paşa Mîrimîrandan olup Köprülüzâde Abdullah Paşa ile harpde bulunarak şehadetine sebebiyet vermekle suçlanmış, 1148'de (1735/36) idam edilmiştir. (II. 207)

Hüseyin Paşa Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı olmuştur. 1147'de (1734/35) vezirlikle Menteşe ve Saruhan sancakları verildi. Sonra Haleb ve daha sonra Musul valisi olmuştur. 1157'de (1744) Diyarbekir seraskeri olup Erzurum'dan hareketinde Zilka'de 1157'de (Aralık 1744) vefat eylemiştir. İktidar sâhibiydi. (II. 208)

Hüseyin Paşa Yeniçeridir. Yükselip Safer 1160'da (Şubat 1747) seksoncubaşılıktan kul kethüdâsı oldu. 25 Rebiyülevvel 1161'de (25 Mart 1748) yeniçeri ağası olup 25 Receb'de (21 Temmuz) azledilerek Bursa'ya sürüldü. Sonra Tekfurdağı'na gönderildi. 1167'de (1754) mîrimîran rütbesiyle Hotin ve Köstendil mutasarrıfı olup senelerce kaldı. Sonra azledilip 1176'da (1762/63) Amasya sancağı verildi. Bu suretle ömrü son buldu. (II. 210/11)

Hüseyin Paşa Çeteci Abdullah Paşa'nın yeğenidir. Yükselip Şevvâl 1180'de (Mart 1767) silahdar ağası ve sonra mîrahûr-ı evvel oldu. 2 Zilka'de 1181'de (21 Mart 1768) vezirlikle Konya, sonra Anadolu valisi ve Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) Aydın sancağıyla Bender muhafızı oldu. Muharrem 1183'de (Mayıs 1769) vefat etti. Liyâkat ve dirayet sâhibiydi. (II. 212/13)

Hüseyin Paşa Râgıb Mehmed Paşa'nın damadıydı. Başlarında Mardin voyvodası Mehmed Efendi'nin adamı olup ona Rakka'da intisap eylemişti. Diğer hizmetliler gibi öne çıkmaktan ve göze görünmekten kaçınması ve kabiliyeti, efendisinin dikkatini çekmiş ve dairesinde hazinedar ve kethüdâ olmuştur. Sadrazam olunca kapıcıbaşı, silahdar ağası ve Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) mîrahûr-ı evvel oldu. Zilhicce 1171'de (Ağustos 1758) vezirlikle Rakka valisi, Rebiyülâhir 1174'de (Kasım 1760) Aydın, 1176'da (1762/63) Ağrıboz muhafızı, az vakitte Anadolu, o sene Maraş, 1177'de (1763/64) Vidin, Şa'bân 1178'de (Şubat 1765) Ağrıboz, Şevvâl 1180'de (Mart 1767) Diyarbekir, Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) Musul, 1183'de (1769/70) Van, Şevvâl 1184'de (Ocak-Şubat 1771) Adana ve Cemaziyelâhir 1187'de (Ağustos-Eylül 1773) Van valisi oldu. 1188 (1774) senesinden sonra vefat etmiştir. (II. 214)

Hüseyin Paşa Giritlidir. Tersâne-i Âmire kapdanlarından olup 1202'de (1787/88) liman reisi oldu. 24 Receb 1203'de (20 nisan 1789) Rumeli beylerbeyiliği pâyesiyle kapdan-ı deryâ oldu. O senenin Şa'bânında (Mayıs) vezir rütbesi ihsan buyuruldu. 6 Receb 1206'da (29 Şubat 1792) azlolunup 1207'de (1792/93) Bender muhafızı oldu. Azilden sonra Trablusşam valisi ve Cerde başbuğu olup Rebiyülâhir 1209'da (Kasım 1794) vefat eyledi. Denizcilikte bilgiliydi. (II. 216)

Hüseyin Paşa Şenikli Mustafa Paşa'nın silahdarı olup 1212'de (1797/98) mîrimîranlıkla Çirmen mutasarrıfı oldu. Sonra vezir rütbesi verilmiştir. Az müddette vefat etmiştir. (II. 217)

Hüseyin Paşa Yeniçeridir. Kul kethüdâsı ve sonra yeniçeri ağası oldu. Azilden sonra 1212'de (1797/98) mîrimîranlıkla Niğbolu muhafızı oldu. Cemaziyelâhir 1213'de (Kasım 1798) Silistre valisi oldu ve vezirlik verildi. Rebiyülevvel 1216'da (Temmuz 1801) Niğbolu ilâve edildi. Sonra vefat etti. İdare işlerine vâkıfdı. (II. 218)

Hüseyin Paşa Çorumludur. Kapıcıbaşı, sonra İzmit mutasarrıfı ve 1213'de (1798/99) vezirlikle Karasi valisi olup 1215'de (1800/01) Diyarbekir valisi olarak 1216'da (1801/02) azledildi. Sonra Maraş valisi olup 1223'de (1808) azledilmiş olarak İstanbul'da vefat eyledi. (II. 219)

Hüseyin Paşa İzmitli olup 1221'de (1806) Bergos'a tayin edildi. Hizmetlerde bulunarak bu senelerde (1800-1810 arası) vefat etmiştir. (II. 219)

Hüseyin Paşa Viren Ömer Paşa'nın(→) oğludur. Cemaziyelâhir 1237'de (Şubat-Mart 1822) mîrimîranlık verilmişti. (II. 221; III. 599)

Hüseyin Paşa İvranyalıdır. Arnavut beylerinden olup 1236'da (1820/21) Tepedelenli Ali Paşa üzerine memur olarak Şa'bân'da (Mayıs 1821) Niş muhafızı oldu. Sonra Rahova muhafızı oldu. Zilhicce 1244'de (Haziran 1829) vefat etmiştir. (II. 223)

Hüseyin Paşa Tunus valisi Mahmud Paşa'nın oğludur. 1239'da (1823/24) Tunus beylerbeyi oldu. 1248'de (1832/33) vefat etmiştir. İdarede muktedirdi. (II. 223)

Hüseyin Paşa Cezâyir dayılarından olup nihayet Cezâyir beylerbeyi oldu. 1246'da (1830/31) Fransızlar gelerek bu müsrif ve tembel adamın elinden şehri aldılar. Kendisi de artık mahvoldu. Kızı Ayşe Hanım 1255'de (1839) İstanbul'da vefat ederek Eyüp'e defnedildi. (II. 223)

Hüseyin Paşa Gürcüdür. Rüstem Efendi'nin kölesidir. Enderûn'dan askere girip mîrlivâ oldu. 1253'de (1837/38) Dâr-ı Şûrâ reisi, sonra Sinop muhassılı, 1254'de (1838) Kastamonu valisi ve 1257'de (1841) ikinci defa Dâr-ı Şûrâ reisi oldu. Rebiyülâhir 1257'de (Haziran 1841) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Doğru ve dirâyetliydi. (II. 224)

Hüseyin Paşa 4. Ordu miralayı ve Cemaziyelevvel 1264'de (Nisan 1848) livâlıkla meclise aza oldu. 1267'de (1851) emekli oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 227)

Hüseyin Paşa Hassa Ordusu'nda miralay ve livâ oldu. 1267'de (1851) emekli oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 227)

Hüseyin Paşa Terfi ederek 5. Ordu miralayı ve Rebiyülâhir 1264'de (Mart 1848) livâ rütbesiyle Arabistan Meclisi azası olmuştur. 1267'de (1851) emekli oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 227)

Hüseyin Paşa Bozcaadalıdır. Bahriyede yetişip riyâle ve patrone oldu. Sonra Sinop'a bir fırka donanma ile gönderildi. 1270 başlarında (1853 sonları) deniz harbinde donanma kaybedildi ve bu da şehid oldu. Oğlu bahriye nâzırı Hasan Paşa'dır. (II. 227)

Hüseyin Paşa Askerlikten yetişip rütbe kazanarak 1279'da (1862/63) mâbeynde yâver olmuş, livâ ve sonra seryâver olarak ferik olmuştu. Azilden sonra Dâr-ı Şûrâ'ya aza oldu. 1293'de (1876) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. Mutedil adamdı. Yaşı 61 idi. (II. 229)

Hüseyin Paşa Şerifî Mustafa Paşa'nın(→) damadıdır. Mîrimîran ve Kütahya mutasarrıfı olarak 1300 (1883) yılına doğru vefat eylemiştir. (IV. 477)

Hüseyin Paşa Bahriyede yetişip 3 Cemaziyelevvel 1304'de (28 Ocak 1887) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. (II. 231)

Hüseyin Paşa Mekteb-i Tıbbiye'den yetişip miralay ve sonra İslimye Aba Fabrikası müdürü ve sonra da livâlıkla levazım reisi olup 8 Receb 1304'de (2 Nisan 1887) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Fenninde mâhirdi. (II. 231)

Hüseyin Paşa Süleymaniyelidir. Babanlı Ahmed Paşa'nın tâbilerinden olup bir aralık kethüdâlığını etmişti. Sonra oğlu Said Paşa, hariciye nâzırı olmakla mîrimîranlık ihsan buyuruldu. 22 Ramazan 1304'de (14 Haziran 1887) vefat edip Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedildi. İyi bir adamdı. (II. 231)

Hüseyin Paşa Çerkes olup Tunus valisi nezdinde yükselerek livâ ve ferik ve senelerce Tunus maarif müdürü olmuş ve sonra Osmanlı ülkesine gelip bir aralık Şûrâ-yı Devlet azalığı verilmişti. Hastalanıp 1305'de (1887/88) İtalya'da vefat etmiştir. Bilgili bir zat idi. Cenazesi İstanbul'a getirilip Sultan Mahmud Türbesi bahçesinde defnedilmiştir. (II. 231)

Hüseyin Paşa Giritlidir. Mekteb-i Bahriye'den yetişip livâ ve ferik oldu. 1293'de (1876) Tuna kumandanı ve sonra Akdeniz kumandanı oldu. Şa'bân 1306'da (Nisan 1889) Girit'de vefat eylemiştir. Denizcilikten anlar, sâdıkdı. Girit'de yapmış olduğu camiine defnedilmiştir. (II. 232)

Hüseyin Paşa Beylerden olup Habeş beylerbeyi oldu. Sonra Anadolu müfettişi olup vefat etti. (II. 186)

Hüseyin Paşa (Abdülcelilzâde) Musul hânedanındandır. Mîrimîran olup 1143'de (1730/31) Musul ve Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) Amasya mutasarrıfı oldu. Bir-iki sene sonra yine Musul beylerbeyi oldu. Safer 1148'de (Haziran-Temmuz 1735) vezir rütbesiyle Bağdad vali kaymakamı olup Rebiyülâhir'de (Ağustos-Eylül) Basra valisi oldu. Rebiyülâhir 1152'de (Temmuz 1739) Erzurum, Zilhicce'de (Mart 1740) üçüncü defa Musul valisi, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Kars, Rebiyülâhir 1161'de (Nisan 1748) ikinci defa Basra, Şevvâl 1164'de (Ağustos-Eylül 1751) Sivas, Rebiyülevvel 1165'de (Ocak-Şubat 1752) Van, Şevvâl 1166'da (Ağustos 1753) ikinci defa Kars ve Şa'bân 1171'de (Nisan 1758) dördüncü defa Musul valisi olup Rebiyülevvel 1172'de (Kasım 1758) vefat eyledi. İlim ve kemâlden nasipli, cesur, sâhib-i rey, beliğ ve güzel konuşurdu. Nadir Şah'la savaşlarda iyi kılıç atarak Musul'u İranlılara teslim etmemiş ve cesetleriyle hendekleri doldurmuştur. Adaletli davranır, zulmünden ağlayan ve varlığından şikâyetçi olan bulunmazdı. Oğulları Mehmed Emin Paşa, Abdülfettâh Paşa, Süleyman Paşa, torunları Nu'man Paşa, Yahyâ Paşa, Es'ad Paşa, Ahmed Paşa, Mehmed Paşa, Mehmed Emin Paşa, Murad Paşa, Abdurrahman Paşa, Sa'dullah Paşa, Hasan Paşa ve diğerleridir. (II. 209/10)

Hüseyin Paşa (Ağa Paşa) Ruscukludur. Yeniçeri ustalarından olup işe elverişli olduğu Silahdar Ali Paşa vasıtasıyla padişaha arzolunup maz-

har-ı iltifat olmuş ve Hâlet Efendi engel olduğundan orduya girmesine mâni görünmüştür. Sonra zâbit olup zağarcıbaşı iken kul kethüdâsı ve 14 Cemaziyelâhir 1238'de (26 Şubat 1823) yeniçeri ağası oldu. 1238 sonlarında (1823 ortaları) vezirlik verildi. 20 Safer 1239'da (26 Ekim 1823) yeniçeri taslakları ve hainlerini peyderpey ortadan kaldırmasından dolayı suikaste uğrayacağı sezilince İzmit ve Bursa sancaklarıyla Boğaz muhafızı oldu. 1241'de (1826) Vak'a-i Hayrîye'de bunun da büyük hizmeti görüldü. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) seraskerlik makamı kurulunca ilâveten tevcih olundu. Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) adı geçen sancaklarla Kıla'-ı tis'a uhdesinde kalarak seraskerlikten alındı. Sonra Edirne valisi oldu. Rusların Balkanlara yaklaşmasında Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) Şumnu ve Balkanlar muhafızı oldu. 1245'de (1829/30) ikinci defa Edirne valisi olup Şevvâl 1247'de (Mart 1832) Mısır üzerine sadâret pâyesiyle serdâr-ı ekrem oldu. Antakya harbini kazanamayınca Receb 1248'de (Aralık 1832) Edirne valiliğinden ve serdârlıktan azlolundu. 17 Rebiyülevvel 1249'da (4 Ağustos 1833) Vidin valisi oldu. Muharrem 1260'da (Şubat 1844) azlolunup Şevvâl 1262'de (Ekim 1846) ikinci defa Vidin valisi oldu. 2 Cemaziyelâhir 1265'de (25 Nisan 1849) vefat etmiştir. Devlete sâdık, saltanatın hizmetkârı ve zengindi. Sultan Abdülmecid huzurlarına kabul ettiğinde oturmalarını emrederek iltifat buyururlardı. Oğlu Ali Şevket Paşa ve damadı Gürcü Vâsıf Paşa'dır. Kethüdâsı Seyyid Ahmed Efendi'dir(→). (II. 226)

Hüseyin Paşa (Amcazâde) Köprülü Mehmed Paşa'nın küçük kardeşi Hasan Ağa'nın oğludur. Amcası ve amcaoğulları sayelerinde yükselerek 1095'de (1684) mîrimîran rütbesiyle Şehrizor valisi, sonra Çardak muhafızı oldu. 1100'de (1688/89) vezirlikle Boğaz muhafızı oldu. Şa'bân 1102'de (Mayıs 1691) rikâb-ı hümâyun kaymakamı oldu. Sonra kubbe veziri olup sonra yine Boğaz muhafızı oldu. Cemaziyelevvel 1105'de (Ocak 1694) ikinci defa rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. Cemaziyelevvel 1106'da (Aralık 1694/Ocak 1695) kapdan-ı deryâ olup az müddette azledilip Sakız muhafızı oldu. 1107'de (1695/96) Konya ve Adana valisi, 1108'de (1696/97) Belgrad muhafızı olup 2 Rebiyülevvel 1109'da (18 Eylül 1697) sadrazam oldu. Avrupa ile sulh akdeyledi. 12 Rebiyülevvel 1114'de (5 Eylül 1702) istifa eyledi. Sebebi, nüfuzlulardan Kıblelizâde Ali Bey'in Feyzullah Efendi'nin nüfuzuyla ansızın katledilmesidir. Boğaz Hisarı'na gönderildi. Bu ayın son günü (22 Eylül) orada vefat edip na'şı İstanbul'a nakledilerek medresesine defnedildi. Dindar, akıllı ve iradeliydi. Edirne'de bahçesine su getirip yanlarına çeşmeler yaptı. Taşlık Camii'ne bir şadırvan yaptı. Arabacılar Caddesi'nde bir çeşmesi vardır. İstanbul'da medrese ve kütüphane inşa etti. Malları ve yalısı devlet tarafından vakfedildi. Kızları vardır. Kızı Sulhiye Hanım 1123'de (1711) Mollagüranî'de bir şadırvan yaptırmıştır. Damadı sadrazam Ahmed Paşa'dır. Dairesi imamı Mehmed Efendi'dir(→). (II. 202)

Hüseyin Paşa (Battal) Canikli Ali Paşa'nın büyük oğlu olup babasının vefatında kapıcıbaşı oldu. 24 Şa'bân 1199'da (2 Temmuz 1785) vezirlikle

Erzurum valisi ve serasker oldu. Zilka'de 1200'de (Eylül 1786) Haleb, 1201'de (1786/87) Şam, 1202'de (1787/88) Trabzon valisi olup Rusya harbine memur oldu. Sarı Abdullah Paşa'ya gücenmesinden dolayı savaşmadan Rusya'ya teslim olup katledilmekten kurtuldu. 1213'de (1798/99) Rusya'nın şefaatiyle vezirliği iade edilerek Trabzon valisi oldu. Zilka'de 1215'de (Mart-Nisan 1801) vefat etti. Akıllı ve kâmildi. Oğlu Mahmud Tayyâr Paşa'dır. (II. 217/18)

Hüseyin Paşa (Benli) Arnavutdur. Sarayda kahvecibaşı ve 1095'de (1684) sipahiler ağası, 1098'de (1687) Trablusşam beylerbeyi, 1100'de (1688/89) Kengırı mutasarrıfı ve 1102'de (1690/91) Şehrizor beylerbeyi olmuştur. Sonra azledildi. Nüzûl emini Mûsâ Ağa ile beraber Cisr-i Ergene'ye sürüldü. 1106'da (1694/95) vefat eyledi. (II. 200)

Hüseyin Paşa (Bodur) Herseklidir. Enderûn'da yetişip çeşnigirbaşılıkla saraydan çıktı. Sonra sancakbeyi oldu. Sonra Van ve Budin beylerbeyi olup 979'da (1571/72) Bağdad, 989'da (1573/74) Mısır beylerbeyi oldu. Birbuçuk seneye yakın idare ettikten sonra 982'de (1574/75) azledildi. Sonra Haleb ve Rebiyülâhir 983'de (Temmuz 1575) Anadolu beylerbeyi olup vilâyetleri dolaştı. Sonra Şam beylerbeyi oldu. 1003 (1594/95) tarihinden sonra vefat etti. Adalete eğilimli, zulümden uzak dururdu. Praca'da bir cami yaptı. (II. 185)

Hüseyin Paşa (Bor Müftüsüzâde) (Hacı) Oranın hânedanından olup cesareti dolayısıyla vezirlikle Silistre valisi olup Rebiyülâhir 1233'de (Şubat 1818) zulüm ve baskısı görüldüğünden vezirliği kaldırılarak Dimetoka'ya sürüldü. Sonra yine vezirliği geri verilerek 1235'de (1819/20) Aksaray sancağı ve sonra Adana, 1236'da (1820/21) Alâiye, o sene Kayseri ve Bozok sancakları tevcih olundu. 1237'de (1821/22) ansızın vefat etti. Silistre'de iken kethüdâsı Mehmed Âdil Bey'e kapıcıbaşılık verilmiştir. Kayseri'de iken kethüdâsı olan diğer Hacı Mehmed Ağa'ya kapıcıbaşılık verilmiştir. (II. 220/21)

Hüseyin Paşa (Can Arslan Paşazâde) Beylerden olup İlbasan sancağı verildi. 1101'de (1689/90) harbe memur oldu. Orada yararlık gösterdi. Sonra sancakları ve eyaletleri devrederek 1122'de (1710) Kengırı mutasarrıfı, 1125'de (1713) Konya, 1127'de (1715) Trablusşam ve 1128'de (1716) Adana beylerbeyi oldu. O sene harpde şehid oldu. Cesur ve gayretliydi. Oğlu Selim Paşa'dır. (II. 205)

Hüseyin Paşa (Canpuladzâde) Meşhur Canpulad Bey'in oğludur. Kilis sancağı ocaklık verildi. 992'de (1584) Musul valisi, sonra Trablusşam beylerbeyisi olup 1000'de (1591/92) orada Üsküdarlı Mehmed Bey'le harbeyledi. Sonra o taraflarda sığınacak yer bularak 1014'de (1605/06) Haleb beylerbeyi olup vefat etti. Müneccimdi. (II. 186)

Hüseyin Paşa (Canpuladzâde) Mustafa Paşa'nın oğludur. Enderûn'da eğitilerek Cemaziyelâhir 1074'de (Ocak 1664) kapıcılar kethüdâsı, Muharrem 1075'de (Ağustos 1664) mîrahûr-ı sânî ve Şevvâl'de (Nisan-Mayıs 1665) mîrahûr-ı evvel oldu. Rebiyülevvel 1082'de (Temmuz 1671) vezirlikle Bosna valisi ve Zilhicce'de (Nisan 1672) Budin ve 23 Safer 1084'de

(9 Haziran 1673) Mısır valisi olup 20 Safer 1086'da (16 Mayıs 1675) azledildi. Sonra Van valisi olup 15 Muharrem 1091'de (16 Şubat 1680) vefat eyledi. Cesur, tedbirliydi. (II. 195)

Hüseyin Paşa (Çelebi) Beylerden olup ilerleyerek 1076'da (1665/66) Haleb beylerbeyi oldu. Sonra harbe memur olup 1080'de (1669/70) vezirlikle Musul valisi, 1082'de (1671/72) Basra valisi olup Cemaziyelevvel 1085'de (Ağustos 1674) azledildi, 1086'da (1675) Kamaniçe, sonra Temeşvar muhâfızı oldu. 1087'de (1676) ikinci defa Basra valisi olup azilden sonra 1092'de (1681) Erzurum'da vefat etti. Tedbirli, cesurdu. (II. 196)

Hüseyin Paşa (Çetrefilzâde) Gürcüdür. Enderûnludur. Yükselerek çukadar-ı şehriyârî oldu. 1061'de (1651) vezirlikle yeniçeri ağası oldu. Zilka'de'de (Kasım-Aralık) ayrıldı. Sonraları başka görevlerde bulunup Diyarbekir valisi oldu. Muharrem 1075'de (Ağustos 1664) harpde şehid oldu. (II. 194)

Hüseyin Paşa (Çolak) Beylerbeyilerdendir. 1058'de (1648) vefat etti. (II. 191)

Hüseyin Paşa (Darphaneci) (Hacı) Yükselerek başbaki kulu oldu. Şevvâl 1071'de (Haziran 1661) beylerbeyi pâyesiyle başdefterdar olmuştur. 1072'de (1661/62) Van beylerbeyi, 1074'de (1663/64) Silistre valisi olup 1076'da (1665/66) azledildi. Rebiyülevvel 1079'da (Ağustos 1668) Rumeli valisi olup sonra vefat eyledi. Kardeşi mevâlîden İbrahim Bey'dir. (II. 195)

Hüseyin Paşa (Deli) Anadolu'da Yenişehirlidir. Saraya girmiş, kolunun kuvvetiyle Acem elçisinin getirip kimsenin çekmediği yayı çekip kırmakla padişahın memnuniyetini kazanmış, böylece ilerleyerek az vakitte musâhib ve nedim-i padişahî olmuştur. Zilhicce 1041'de (Haziran 1632) kapdan-ı deryâ olup Muharrem 1042'de (Temmuz-Ağustos 1632) azledilerek kubbe veziri oldu. 1046'da (1636/37) Mısır valisi olup 1048'de (1638/39) azledildi. 1049'da (1640) saltanat değişiminde tekrar kapdan oldu. 1051'de (1641) Bosna valisi olup 1053'de (1643) azledilmiş ve 1054'de (1644) Bağdad valisi olup Receb 1054'de (Eylül 1644) ayrılmıştır. Sonra Girit'e Mehmed Paşa üzerine serdâr olmuştur. 1066'da (1656) sadâret mührü tarafına gönderilmişti. Bir ay sonra başkası sadâreti elde eylemekle mühür eline geçmeden geri getirildi. Şevvâl 1068'de (Temmuz 1658) serdârlıktan azl ile üçüncü defa kapdan-ı deryâ oldu. Rebiyülevvel 1069'da (Aralık 1658) azledilip Rumeli valisi oldu. 1070'de (1659/60) katledildi. Yedikule'de medfundur. Girit ve başka yerlerde hizmetleri görülmüş, Hanya, Resmo ve İnadiye'de cami, mektep ve hayır eserleri yapmış, gayet güzel hikâyeler bilir, nedim, muharip, gaziydi. (II. 193/94)

Hüseyin Paşa (Dişlenk) Sadrazam Siyâvuş Paşa'nın kardeşidir. Beylerden ve sonra beylerbeyilerden oldu. 1013'de (1604/05) Anadolu, 1016'da (1607/08) Haleb beylerbeyi oldu. Aydın'da türeyen Karaoğlu şakîsini katletmekle vezirlik verildi. Anadolu'ya asker sevki memuru oldu. Abaza Mehmed Paşa isyanında 1032'de (1623) üzerine memur olmuştur. Ahıska'da gafilâne harekette iken

Abaza tarafından basılıp katledildi. Sinirli ve sertti. Oğlu Mustafa Paşa'dır. (II. 188)

Hüseyin Paşa (Dizveren) (Sarı) Bosnalıdır. Meşhur beylerden olup beylerbeyi, Anadolu beylerbeyi, Bağdad ve Bosna valisi, 1102'de (1690/91) Silistre beylerbeyi ve 1103'de (1691/92) vezirlikle İstanbul kaymakamı oldu. 1104'de (1692/93) Kars ve ardından Trabzon valisi oldu. Katlolunacağı haberini alınca Kürdistan'a firar eyledi. Saltanat değişiminde meydana çıkıp 1105'da (1694/95) Kıbrıs muhafızı, 1108'de (1696/97) Sayda valisi, Rübiyülevvel 1109'da (Eylül-Ekim 1697) Mısır valisi olup Rebiyülâhir 1110'da (Ekim 1698) azledilip vezirliği kaldırılarak Rodos Kalesi'nde kalebend oldu. Aftan sonra Hamid sancağı verildi. Şevvâl 1115'de (Şubat 1704) Şam valisi olup 1117'de (1705/06) Kelib adlı şakî tarafından şehid edildi. Eşkıya üzerine hareketi yersiz ve fevriydi. Cesaretinden başka meziyeti yoktu. (II. 203)

Hüseyin Paşa (Doğancı) Boşnaktır. Başbaki kulu iken 1097'de (1686) ordu defterdarı olup o sene ortalarında vezirlik verildi. 1098'de (1687) başdefterdar oldu. 1099'da (1688) konağını eşkıya yağma eyledi ve azledilip hapsolundu. Sonra serbest bırakılıp muallim-i padişahînin şefaatiyle Basra valisi oldu. 1102'de (1690/91) azledilip Ağrıboz'a sürgün edildi. 1103'de (1691/92) katledildi. Oğlu ricâlden Mehmed Bey'dir. (II. 199)

Hüseyin Paşa (Erzurumî) Gürcü Mehmed Paşa'nın kardeşidir. Erzurum'da uzun müddet oturması o adı aldırmıştı. Beylerbeyilerden olup Abaza Mehmed Paşa buna damad olmuştu. Bu senelerde (1620'ler) Erzurum'da vefat etti. (II. 189)

Hüseyin Paşa (Gümrükçü) Küçük Hüseyin Paşa'nın kethüdâsıdır. 1094'de (1683) vâlide sultana kethüdâ olmuştur. Vefatında haseki sultana kethüdâ atanarak gümrük emini oldu. 1095'de (1684) vezirlik verildi. 1096'da (1685) Özi ve Silistre valisi, Receb 1097'de (Haziran 1686) Basra valisi olup 1098'de (1687) orada vefat eyledi. Kulaksız Mescidi'ne minber koydu. Oğulları Mustafa Bey(→) ile Mahmud Bey'dir(→). Torunu Şâkir Hüseyin Bey'dir(→). (II. 197)

Hüseyin Paşa (Hacı) Maliye memurlarından olup Rebiyülâhir 1088'de (Haziran 1677) defterdar vekili iken başdefterdar oldu. Bir müddet sonra müteferrika beyliği ile azledildi. Sonra beylerbeyi olarak 1103'de (1691/92) Anadolu beylerbeyi ve 1105'de (1693/94) Van valisi olup harplerde bulunduruldu. 1108'de (1696/97) vezirlikle Engürüs serdârı ve Belgrad valisi oldu. 1109'da (1697/98) azledildi. Çok geçmeden vefat etti. Muhasip ise de harp eri olamadı. (II. 201)

Hüseyin Paşa (Hacı) Çerkesdir. Topçu askerliğinden yetişip 1279'da (1862/63) ihtiyat livâsı olup sonra ferik olarak senelerce Akdeniz ve Karadeniz muhâfızlıklarından bulundu. 1294'de (1877) Karadeniz muhâfızı iken emekli oldu. 1296'da (1879) vefat eyledi. Sertti. (II. 229)

Hüseyin Paşa (Hacı) Ardahanlıdır. Erzurum hânedanlarının en seçkinlerinden olup oralarda yetişip Tanzimat'tan evvel yurtluk suretiyle Ardahan'a bey olmuştu. Kul sipahi ağalığıyla askerde bulunup sonra Arda-

han müdürü oldu ve Kırım savaşında yararlık gösterdi. Sonra Erzurum'da meclis azası, 1288'de (1871) mîrimîranlıkla Van mutasarrıfı, azilden sonra geçen savaşta (1877/78 Osmanlı-Rus Savaşı) o taraflarda hizmetle Bâyezid mutasarrıfı, birkaç ay Erzurum vali vekili, sonra Erzincan mutasarrıfı olup azledilmiş olarak 18 Rebiyülevvel 1312'de (19 Eylül 1894) İstanbul'da vefat eylemiştir. Oğlu Şevket Paşa'dır. (II. 232)

Hüseyin Paşa (Havyarcı) Topçu askeri olup miralay ve mîrlivâ olup Karadeniz Boğazı muhâfız vekili iken Ramazan 1263'de (Ağustos 1847) Akdeniz muhâfızı vekili oldu. O sene Zilka'desinde (Ekim) mîrimirân rütbesiyle Biga mutasarrıfı ve sonra Silistre defterdarı, Rebiyülevvel 1266'da (Ocak-Şubat 1850) Niş ve Ramazan 1266'da (Temmuz 1850) Biga mutasarrıfı oldu. 1267'de (1851) azledilmiştir. Sonra İstanbul'da vefat etti. (II. 227)

Hüseyin Paşa (Husrevoğlu) Beylerbeyilerden oldu. 1036'da (1626/27) Abaza Mehmed Paşa muharebesinde vefat etti. (II. 189)

Hüseyin Paşa (Kandilci) Dârendelidir. Bostancı Ocağı'ndan yetişip 1095'de (1684) Edirne bostancıbaşısı oldu. 1098'de (1687) İstanbul bostancıbaşısı olup o sene beylerbeyi pâyesi verildi. 1100'de (1688/89) vezir rütbesiyle orduya gönderilip Rumeli valisi oldu. 1101'de (1689/90) Sofya muhâfızı, 1102'de (1690/91) Temeşvar muhâfızı, sonra Kastamonu sancağıyla Selânik muhâfızı, 1104'de (1692/93) İstanbul kaymakamı, 1105'de (1693/94) Özi ve ardından ikinci defa Temeşvar muhâfızı ve 1106'da (1694/95) Sivas valisi olup 1107'de (1695/96) vezirliği kaldırılarak emekli olmuştur. 1109'da (1697/98) vezirliği geri verildi ve Özi, 1110'da (1698/99) Niş muhâfızı, 1112'de (1700/01) Rumeli valisi, 1114'de (1702/03) Yanova muhâfızı olup o sene yine emekli edildi. 1115'de (1703/04) tekrar Rumeli valisi oldu. Bir aralık padişah sadrazam Hasan Paşa'ya, kubbe vezîri kalmadığını îmâen "senden gayri vezir yok" buyurmasıyla mutedil diye bunu ikinci vezirlikle nişancı tayin etmiştir. Sadrazamlar bunu aşağılayınca nihayet 1117'de (1705/06) azledilmiş ve vezirliği alınarak İstanköy'e sürülüp hapsedilmiştir. Sonra hapisten kurtuldu, ancak vezirliği verilmeyerek İnebahtı'ya gönderildi. 1122'de (1710) vezirliği geri verilerek oraya muhâfız olmuştur. 1125'de (1713) Hanya muhâfızı olup Rebiyülevvel 1126'da (Mart-Nisan 1714) vefat etti. Devlete sâdık ve doğruydu. Torunu İbrahim Paşa'dır. (II. 204)

Hüseyin Paşa (Kasap) Askerlikten yetişip mîrlivâ oldu. Bir aralık aklına hafiflik geldi ve iyileşince ferik olarak Ardahan kumandanı oldu. Kötü hizmeti yüzünden rütbesi kanunen kaldırıldı. 1297'de (1880) vefat etti. (II. 230)

Hüseyin Paşa (Kavanozâde) Filibe Tatarpazarı hânedanından olup her ne vakit devletin savaş gailesi olsa orduya gelir ve görevini yapmaya gayret ederdi. Bu sebepten meşhur olarak mahalli malikânesine nâil oldu. Şevvâl 1234'de (Ağustos 1819) vezir rütbesiyle Rumeli valisi oldu. 1236'da (1820/21) Kavala, Selânik ve sonra Niş valisi oldu. Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) ek olarak Adana valisi, 1240'da (1824/25) ilâveten Teke

sancağı, Şevvâl 1248'de (Mart 1833) ikinci defa Rumeli valisi oldu. Şevvâl 1250'de (Şubat 1835) vefat etti. Tatarpazarı'ndaki konakları kışla kadar büyüktü. Maiyetinde birçok muhteşem bölükbaşı vardı. Vezirliğinden sonra â'yânlığını akrabaları idare ederlerdi. Hatta bunlardan İbrahim Bey, vezirliğinde kapıcıbaşılıkla â'yân olmuştu. Oğlu Ahmed Bey'dir(→). Yine bu aileden Kapıcıbaşı Hasan Bey vardır. II. Mahmud devrinde Yenipazar'da idi. Bu ve kardeşinin oğlu Mehmed Bey 1248'de (1832/33) kapıcıbaşı olmuştur. (II. 223)

Hüseyin Paşa (Kazıkçı) Maktulzâde Ali Paşa'nın kethüdâsıdır. Bir aralık beylerbeyi pâyesini hâiz olmuşken paşasının iltimasıyla rütbesi kaldırıldı. Safer 1136'da (Kasım 1723) mîrimîran rütbesiyle Musul, sonra Amasya ve Karahisar-ı Sahib mutasarrıfı oldu. Cemaziyelâhir 1140'da (Ocak-Şubat 1728) vezir rütbesiyle ikinci defa Musul valisi olup 1143'de (1730/31) azledildi. Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1737) Şam valisi olup eşkıya Sarıbeyoğlu'yla muharebede bozulduğundan 1151'de (1738/39) azledilerek Rodos'a sürüldü. Rebiyülevvel 1152'de (Temmuz 1739) bırakılıp vatanına gönderildi. Rebiyülâhir 1153'de (Temmuz 1740) vezirlikle Çıldır valisi oldu. 1155'de (1742) azledildi. 1156'da (1743) Diyarbekir, 1158'de (1745) Van, Cemaziyelâhir 1160'da (Haziran 1747) Haleb, sonra Adana, sonra İçel valisi oldu. Orada hayli vakit kaldı. 1176'da (1762/63) Anadolu valisi olup Kütahya'da vefat etti. Sâdık, tedbirliydi. Oğlu Ali Bey 21 Receb 1202'de (27 Nisan 1788) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Kölesi sadrazam Cenaze Hasan Paşa'dır. (II. 210)

Hüseyin Paşa (Kız) Hersek'de İstolçalıdır. IV. Murad devrinde (1623-1640) Enderûn'a girerek berberbaşı ve Şa'bân 1074'de (Mart 1664) silahdar-ı şehriyârî oldu. Ramazan'da (Nisan) Edirne, Galata Sarayı ve İbrahim Paşa Sarayı'ndaki odaların ve Topkapı Sarayı'nda büyük ve küçük odaların kapanmasına sebep olmuştur. 1080'de (1669/70) vezirlikle Haleb, ardından Erzurum, Zilka'de 1081'de (Mart 1671) Bağdad, sonra ikinci defa Erzurum, Diyarbekir, Cemaziyelevvel 1085'de (Ağustos 1674) Basra, 1087'de (1676) ikinci defa Diyarbekir ve 1088'de (1677) ikinci defa Basra valisi oldu. 1092'de (1681) azl ile Anadolu müfettişi oldu. 1094'de (1683) üçüncü defa Erzurum ve sonra Temeşvar ve ardından üçüncü defa Diyarbekir valisi olup Engürüs serdârı oldu. 1097'de (1686) Boğaz Hisarı muhâfızı oldu. Rebiyülâhir 1098'de (Şubat-Mart 1687) vefat etmiştir. Yumuşak huylu, çok cömert, hayır sever, nükteci ve 70'lik bir pîrdi. Rumeli'de kârgir dükkânlar, camiler, mektepler ve imâretler yaptı. Bağdad'da Şat nehrinde kemerleri vardır. Kethüdâsı İvâzî Ağa'yı Basra'ya sürerek malını müsadere edip Bağdad'da bir cami yaptı. Oğlu İbrahim Paşa'dır. (II. 197)

Hüseyin Paşa (Kör) Tek gözlü olmakla böyle lâkaplandı. Gazi Çil Paşa'nın Çerkes kölesidir. Yükselip beylerden oldu. Adana ve 1032'de (1623) Musul beylerbeyi olup İranlılarla harbetti ve esir olup o sene şehid edildi. Yiğit ve cesurdu. Kardeşi Ahmed Paşa'dır. (II. 187)

Hüseyin Paşa (Kör) Yeniçeridir. 1059'da (1649) sekbanbaşı olup sonra Girit'e asker kumandanı oldu. Orada iken beylerbeyi olup 1065'de (1655) Konya beylerbeyi oldu. Daha sonra vefat etti. Hizmet ehliydi. (II. 193)

Hüseyin Paşa (Kör) Abazadır. Sarı Hüseyin Paşa'nın kethüdâsı olup 1083'de (1672/73) Adana valisi, 1085'de (1674/75) vezirlikle Şam, 1086'da (1675) Anadolu valisi, 1088'de (1677) Leh serdârı, sonra Özi ve Kanije muhâfızı, 1092'de (1681) Niğbolu muhâfızı, 1094'de (1683) Eğri valisi ve serdârı oldu. O sene harpde şehid olmuştur. Cesur ve doğru idi. (II. 196)

Hüseyin Paşa (Kut) Anapalıdır. Hasekilikten yetişip bazı iltizamlarla Rumeli'de gezip şöhret kazanmış ve Edirne bostancıbaşısı olmuştur. Dağlı eşkıyasının tedibinde hayli iş gördüğünden vezirlikle 1220'de (1805) Anapa muhâfızı oldu. 15 sene orada kaldı. Sonra Kars, sonra Konya ve Diyarbekir valisi ve 1239'da (1823/24) ilâveten Rakka valisi olup Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) vezirliği kaldırılarak Bursa'ya sürüldü. O sene Zilka'desinde (Haziran-Temmuz) sürgün yerine gelirken Alacahan merhalesinde vefat etti. Yaşlı, muktedir, hırslıydı. Konya valiliğinde oğlu Mehmed Ârif Bey'e kapıcıbaşılık verildi. (II. 222)

Hüseyin Paşa (Küçük) Beylerden olup Adana beylerbeyi oldu. 1036'da (1626/27) vefat etti. (II. 188)

Hüseyin Paşa (Küçük) Çerkesdir. Silahdar İbrahim Paşa'nın kölesiydi. 1181'de (1767) III. Mustafa'ya takdim edilip Şehzâde Mehmed'in hizmetine tayin olundu. III. Selim'in tahta çıkışında hizmette bulunup mabeynci oldu. Muharrem 1204'de (Ekim 1789) başçukadar oldu. 15 Receb 1206'da (10 Mart 1792) kapdan-ı deryâ oldu. Tersane işlerine güzel nizam verdi. Cemaziyelâhir 1212'de (Kasım-Aralık 1797) Vidin seraskeri oldu. Döndükten sonra 23 Şa'bân 1218'de (8 Aralık 1803) vefat etmiştir. Esmâ Sultan'ın kocasıdır. Adaların intizamı ve Mısır'ın kurtulması hususunda hizmetlerde bulundu. Çok cömert olup borçlarına malı yetmemiştir. Eyüp'de Mihrişah Vâlide Sultan Türbesi bahçesinde medfundur. Yaşı 46 idi. III. Selim'in sütkardeşi olduğu rivayet edilir. Kız kardeşi Gülihir Hanım, Receb 1253'de (Ekim 1837) vefat ederek Lâleli mezarlığına defnedildi. Adamı Husrev Paşa'yı Mısır valisi ettirmesi halkın dil uzatmasına sebep olup kahrından hastalanmış ve ölüm döşeğinden kalkamamıştır. Silahdarı Hacı Mehmed Şâkir Ağa'dır. (II. 218)

Hüseyin Paşa (Lala) (Tütünsüz) Pertev Mehmed Paşa akrabasından ve saray çıkışlılardandır. Pojega beyi olup 958'de (1551) Budin beylerbeyi oldu. 967'de (1559/60) II. Selim'in şehzâdeliğinde lala ve vezir oldu. Tahta çıkışında 974'de (1566) Anadolu valisi ve 976'da (1568/69) Konya eyaletiyle Kıbrıs muhâfızı ve oradan Rumeli beylerbeyi oldu. Azilden sonra tekrar kubbe veziri oldu. 980 (1572/73) yılına doğru İstanbul'da vefat eylemiştir. Eğrikapı'da medfundur. Hasis ve hırslıydı. Oğlu Ahmed Paşa'dır. (II. 184)

Hüseyin Paşa (Mahmud Paşazâde) Arnavut beylerinden olup 1148'de (1735/36) Selânik mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etmiştir. (II. 207)

Hüseyin Paşa (Maryol) Enderûn'dan yetişerek 1010'da (1601/2)

kapıcılar kethüdâsı, sonra mîrahûr-ı evvel oldu. 1015'de (1606/07) yeniçeri ağası olup 1016'da (1607/08) Rumeli beylerbeyi oldu. Vilâyetleri devrederek 1025'de (1616) Bosna valisi oldu. 1036'da (1626/27) vezir oldu. 1042'de (1632/33) asker sevki için Sofya'ya memur olup orada vefat eylemiştir. Akıllı ve tedbirliydi. (II. 190)

Hüseyin Paşa (Maryol) (Hacı) Deryâ beylerinden olup Zilhicce 1143'de (Haziran 1731) kapdan-ı deryâ vekili oldu. Cemaziyelevvel 1144'de (Kasım 1731) vekâleten kapdan olup 1 Receb'de (30 Aralık) asâleten kapdan-ı deryâ olmuştur. Az müddette ayrılmıştır. Sonra vefat etti. (II. 207)

Hüseyin Paşa (Mekkîzâde) Dârüssaâde ağası Ebûvukuf Ahmed Ağa mensuplarından olup müsellim oldu. 1169'da (1755/56) mîrimîran rütbesiyle Gazze müsellimi ve sonra Kudüs mutasarrıfı olup hizmette bulundu. 1170'de (1756/57) vezirlikle Şam valisi oldu. Urbâna bozulmakla 1171'de (1757/58) azledildi. Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) Maraş valisi oldu. Sonra tekrar Gazze sancağı verildi. Receb 1179'da (Aralık 1765/Ocak 1766) Gazze'de urbânla muharebe edip yaralanarak vefat etmiştir. Cesur ve harpde talihsizdi. (II. 211)

Hüseyin Paşa (Merre) Arnavutdur. Satırcı Mehmed Paşa'nın aşçıbaşılığından hasoda aşçısı ve sonra sipahi oldu. Yükselerek başçavuş olup dârüssaâde ağasına intisapla koyun emini, çavuşbaşı, kapıcılar kethüdâsı, 1025'de (1616) mîrahûr-ı sânî ve sonra mîrahûr-ı evvel oldu. Şa'bân 1029'da (Temmuz 1620) Mısır valisi ve vezir oldu. Cemaziyevvel 1031'de (Mart-Nisan 1622) azledildi. Kara yoluyla İstanbul'a gelip 4 Şa'bân 1031'de (14 Haziran 1622) sadrazam oldu. Ayın 25'inde (5 Temmuz) azledildi. Rebiyülâhir 1032'de (Şubat 1623) ikinci defa sadrazam oldu. 1033'de (1623/24) vefat eyledi. (II, 188)

Hüseyin Paşa (Mezemorta) (Hacı) Deryâ beylerinden olup kalyonlar kapdanı ve sonra Cezâyir beylerbeyi oldu. 1101'de (1689/90) kapdan-ı deryâ olup az müddette azledilip Karadeniz, sonra 1102'de (1690/91) mîrî kalyonlarına kapdan olup Rodos sancağı verildi. Muharrem 1107'de (Ağustos 1695) ikinci defa kapdan-ı deryâ oldu. 14 Safer 1113'de (21 Temmuz 1701) o görevde vefat eyledi. Cesur ve gayretliydi. Oğlu Said Bey'dir(→). Kızı hanım Kaşgarî yolunda medfundur. Damadı Hacı İsmail Efendi'dir(→). Bunun oğlu Sâlih Mehmed Efendi'dir(→). (II. 201/02)

Hüseyin Paşa (Mısırlı) Askerlikten yetişip miralay, sonra Trablusgarb'da mîrlivâ oldu. Tâhir Paşa aleyhinde bulunmakla cezalandırılması sırasında İstanbul'a savuştu. Sonra (1840'larda) vefat etmiştir. (II. 224/25)

Hüseyin Paşa (Müderriszâde) Takiyeddin Mehmed Paşa'nın(→) kardeşidir. Haleb'de yükselerek beylerbeyi pâyesini almıştı. 1305'de (1887/88) orada vefat etmiştir. (II. 53)

Hüseyin Paşa (Sarı) Abazadır. Beylerden olup 1075'de (1664/65) Haleb ve 1082'de (1671/72) Şam valisi olup 1083'de (1672/73) azledilmiştir. 1084'de (1673/74) Rus üzerine serdâr oldu. Hotin'de görevini yaparken tedbirsizliği yüzünden vezirliği kaldırılıp Boğaz Hisarı'na sürüldü. Ramazan 1088'de (Kasım 1677) vezirliği geri

verilerek Anadolu eşkıyası üzerine serdâr oldu. 1089'da (1678) Anadolu valisi olup oradan Babadağı seraskeri oldu. 1090'da (1679) ikinci defa Şam valisi oldu. 1094'de (1683) Peşte muhâfızı olarak yolda gelirken o sene vefat eyledi. İdaresi kötü değildi. (II. 196)

Hüseyin Paşa (Sarı) Boşnaktır. Babadağı'nda Ordu defterdarı ve sonra arpa emini olup 1094'de (1683) Yanova, ardından Tarablusşam beylerbeyi ve sonra kubbe veziri oldu. 1097'de (1686) Kamaniçe muhafızı ve sonra Tuna muhâfızı oldu. 1100'de (1688/89) Vidin ve Fethülislâm kalelerini savaşmadan düşmana teslim etmesinden dolayı azledildi. 1101'de (1689/90) vezirliği kaldırılarak sürülüp sonra vefat eyledi. (II. 198/99)

Hüseyin Paşa (Sarı) Enderûnludur. Yükselerek kapıcılar kethüdâsı ve mîrahûr-ı evvel olmuştur. 1043'de (1633/34) vezirlikle kapdan-ı deryâ, 1045'de (1635/36) Mısır valisi ve sonra 1046'da (1636/37) Habeş valisi oldu ve orada mahsur kaldı. 1047'de (1737/38) Anadolu valisi oldu. Daha sonra vefat eylemiştir. Tedbirliydi. (II. 190)

Hüseyin Paşa (Seyyid) Yükselerek mîrimîran olmuş ve Zilka'de 1158'de (Aralık 1745) Alâiye mutasarrıfı tayin edilmiştir. Sonra vefat etti. (II. 208)

Hüseyin Paşa (Şâtır) Enderûnludur. Miftâh gulâmı olup 1058'de (1648) mîrahûr-ı evvel oldu. Şevvâl 1059'da (Ekim 1649) azlolunup ardından vezirlikle Haleb valisi oldu. Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) Bağdad valisi oldu. 1062'de (1652) vefat eyledi. İmam-ı A'zam türbesi yakınında medfundur. İşe elverişliydi. Kardeşi Koca Halil Paşa'dır. (II. 192)

Hüseyin Paşa (Şâtıroğlu) Tatarpazarı â'yânı olup 1129'da (1717) mîrimîran rütbesiyle Vidin ve Niğbolu muhâfızı oldu. Azilden sonra bu senelerde (1720'ler) vefat etmiştir. (II. 206)

Hüseyin Paşa (Şerif) Şerif Muhammed b. Avn Efendi'nin üçüncü oğludur. Kardeşi Abdullah Paşa'nın emirliğinde Mekke'de bulundu. İkinci kardeşi Ali Paşa'nın vefatında o ailenin halifesi olmakla İstanbul'a çağrılarak 17 Şa'bân 1291'de (29 Eylül 1874) vezir pâyesiyle Şûrâ-yı Devlet azası oldu ve 18 Zilhicce'de (26 Ocak 1875) Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. Rebiyülevvel 1294'de (Mart-Nisan 1877) Şurâ-yı Devlet azası, Rebiyülâhir'de (Nisan-Mayıs) mülkiye dairesi reisi ve 28 Cemaziyelâhir'de (10 Temuz 1877) Mekke emiri oldu. 1297'de (1880) Cidde'ye girişi sırasında bir fedai tarafından şehid edildi. Katil asıldı. İffetli, zarif, zekî, ince, temiz soyluydu. Emirliğinde yolların güvenliğini sağlamak maksadıyla koruma mevzileri yapmayı murat buyurmuştu. (II. 230)

Hüseyin Paşa (Telli) (Müneccim) Sarayda yetişip Siyâvuş Paşa'nın adamlarından oldu. Yükselerek Trabzon beylerbeyi oldu. 992'de (1584) İran'a esir düştü. Kurtulduktan sonra Rumeli beylerbeyi olup 1000'de (1591/92) Niğbolu muhâfızı, Rebiyülâhir 1001'de (Ocak 1593) Erzurum beylerbeyi, 1002'de (1593/94) Bosna valisi oldu. 1003'de (1594/95) Avusturya ile hudut anlaşmazlığından dolayı izinsiz savaşa girişti. 1004'de (1595/96) savaşta batağa saplanıp ve-

fat etti. İlm-i nucûm ile ilgilenirdi. (II. 185)

Hüseyin Paşa (Tepedenlizâde) Muhtar Paşa'nın oğludur Mîrimîran olup 1234'de (1819) Selânik'de ikamete memur edildi. Bu ailenin felaketinde hayatta bırakıldı. Ancak başka bir yere sürüldü. 1240'da (1824/25) yine Selânik'de ikamete memur oldu. Sonra vefat etti. (II. 222)

Hüseyin Paşa (Topal) Yükselip başbaki kulu olup sonra Türkmen voyvodası ve tahsilat memuru oldu. 1099'da (1688) vezirlikle Maraş valisi ve Anadolu müfettişi, sonra Bosna valisi, 1102'de (1690/91) Temeşvar ve Silistre valisi, 1103'de (1691/92) Belgrad muhâfızlığıyla Engürüs serdârı olup 1105'de (1693/94) ayrılarak orduya memur oldu. Sonra yine Temeşvar muhâfızı, 1107'de (1695/96) Diyarbekir valiliğiyle ordu çarhacısı olup 1108'de (1696/97) vefat etti. Cesur, gayretli, tedbirliydi. (II. 201)

Hüseyin Paşa (Topaloğlu) Beylerden olup 1095'de (1684) Sivas beylerbeyi oldu. 1096'da (1685) Kastamonu, 1097'de (1686) Şehrizor ve sonra Rakka valisi ve 1103'de (1691/92) Anadolu müfettişi oldu. 1107'de (1695/96) vezirlik ihsan olunup o sene Rakka'da vefat eylemiştir. Kabiliyetli ve vilâyet idaresine muktedirdi. (II. 200)

Hüseyin Paşa (Türkçebilmez) Eşkıyalık yaparken gönül almak için 1017'de (1608/09) Karahisar-ı Sâhib sancağı verildi. 1024'de (1615) Kars muharebesinde yaralanarak vefat etmiştir. (II. 187)

Hüseyin Paşa (Yenicelizâde) Enderûn'dan yetişme olup kahvecibaşı oldu. 24 Rebiyülevvel 1222'de (1 Haziran 1807) duhan gümrüğü emini oldu. 1223'de (1808) gümrükçü ve sonra matbah emini olup 1228'de (1813) vezir rütbesi verildi. Başka görevlerde bulunduktan sonra Trablusşam valisi olup 1239'da (1823/24) vefat etti. (II. 221)

Hüseyin Paşazâde *bak.* Mehmed Bey

Hüseyin Penâh Efendi Maliye memurlarının kudemasından ve Kule-i Zemin Komisyonu reisi olup 17 Muharrem 1294'de (1 Şubat 1877) vefat etti. Selimiye'de defnedilmiştir. (II. 229)

Hüseyin Râsih Efendi (Seyyid) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1183'de (1769/70) tezkire-i evvel vekili olmuştu. Bir-kaç sene sonra azledilip başka hizmete nakledilmiş, Cemaziyelâhir 1191'de (Temmuz 1777) bir kabahati yüzünden katledilmiştir. Üsküdar'da medfundur. (II. 214/15)

Hüseyin Refik Efendi (Merâkî) Kalemden yetişip hâcelik ile 1174 (1760/61) ve 1176'da (1762/63) iki kere maliye tezkirecisi ve sonra tophane nâzırı, Şevvâl 1180'de (Mart 1767) cizye muhasebecisi olup azilden sonra 1182'de (1768/69) vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 213)

Hüseyin Remzî Bey Mekteb-i Tıbbiye'den yetişmedir. Miralay ve mekâtib-i âliye muallimi iken 13 Receb 1214'de (18 Aralık 1896) vefat eylemiştir. Kasımpaşa'da bir tekkeye defnedildi. İlm-i hayvanatta geniş bilgisi olup telif eserleri vardı. Halinin düzgünlüğü ve güzelliğiyle şöhretinden "Evliya" dendi. (IV. 852)

Hüseyin Resim Efendi Kilislidir. Müderris, Receb 1167'de (Mayıs

1754) Haleb, 1174'de (1760/61) Edirne mollası ve sonra Mekke pâyesi olup 21 Safer 1179'da (9 Ağustos 1765) vefat etti. Üsküdar'da Eski Vâlide Camii'nde medfundur. Fâzıl, bilgiliydi. Şeyh Murad Mescidi'ne minber koydu. (II. 211)

Hüseyin Rızâ Efendi Hâcegândan ve mansıp sahiplerinden olup 1249'da (1833/34) vefat etmiştir. (II. 223)

Hüseyin Rif'at Bey (Melek Paşazâde) Müderris, Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat 1853) Haleb mollası, Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Filibe mollası ve Rebiyülevvel 1279'da (Eylül 1862) Mekke pâyesi oldu. 1296'da (1879) vefat eyledi. (II. 230)

Hüseyin Ruhî Efendi Berzencî şeriflerinden Seyyid Ali'nin halifelerinden ve Kadirî tarikati ricâlindendi. 4 Cemaziyelâhir 1288'de (21 Ağustos 1871) vefat edip Yusufpaşa'da defnedildi. (II. 229)

Hüseyin Sa'dî Çelebi Şehzâde saatçisi iken müneccimbaşı Mehmed Çelebi ile yakın ilişki kurdu. Ondan nücûm ilmini öğrenerek bir aralık cizye emini kâtibi oldu. Sonra 20 sene kadar müneccimbaşı oldu. 1060'da (1650) azledildi ve sonra vefat etti. (II. 192)

Hüseyin Sabrî Bey (Hacı) Tabib olup Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye müdürü iken haylice himmetleri görülmüştü. 1315'de (1897/98) Tesalya harbî heyet-i sıhhiyesinde iken vefat eylemiştir. (IV. 852)

Hüseyin Said Efendi (Fettâhzâde) İzmirlidir. Yeniçeri Ocağı imamı ve şeyhülkurrâ olup Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) imam-ı sânî-i sultanî ve 6 Safer 1161'de (6 Şubat 1748) imam-ı evvel olmuştur. 1168'de (1754/55) ayrıldı ve sonra Diyarbekir mollası oldu. 5 Receb 1186'da (2 Ekim 1772) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. Oğlu Abdülmün'im Efendi de Cemaziyelâhir 1192'de (Temmuz 1778) vefat ederek yanına defnedildi. (II. 213)

Hüseyin Senâyî Efendi Divan kalemi mümeyyizlerinden olup 20 Ramazan 1216'da (24 Ocak 1802) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 217)

Hüseyin Şah Bey Karlıili sancağı beyiydi. 950 (1543) yılına yakın vefat etti. (II. 183)

Hüseyin Şükrî Efendi (Hacı) Mektûbî-i maliye hulefâsından olup hâcelikle salyâne mukataacısı olmuştu. 1262'de (1846) Mekke'de vefat eylemiştir. (II. 225)

Hüseyin Tâlib Efendi Hindî Hacı Hasan Ağa'nın(→) oğludur. Kâtip olup 1229'da (1814) vefat eyledi. Seyitahmetderesi'nde babasının yanına defnedildi. (II. 156)

Hüseyin Tevfik Efendi Divrikli Mehmed Hamdî Efendi'nin oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1286'da (Ağustos 1869) Galata mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası ve 1296'da (1879) Mekke pâyesi oldu. 1305'de (1887/88) İmam Gazâlî'den tercüme eylediği bazı eserlerinden dolayı İstanbul pâyesiyle Mekke kadısı oldu. Zilka'de 1305'de (Temmuz 1888) oraya varışının üçüncü günü vefat eyledi. Âlim ve fâzıldı. (II. 231/32)

Hüseyin Vasfî Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişip Mütercim Rüşdî Paşa'ya damad olmakla miralay ve mîrlivâ oldu. Geçen savaşta (1877/78 Osmanlı-Rus Savaşı) cesaret gösterince ferik ol-

du. 1296'da (1879) vefat etti. Bilgiliydi. Oğlu Mükerrem Bey'dir. (II. 229)

Hüseyin Vehbî Efendi Ayasofya kürsü şeyhi olup 11 Rebiyülevvel 1288'de (21 Mayıs 1871) vefat etmiştir. (II. 229)

Hüseyin Zuhûrî Efendi Müderris olup Cemaziyelâhir 1012'de (Kasım 1603) vefat etti. (II. 185)

Hüseyin Zühdî Efendi Selâniklidir. Dersiâm olup 1265 (1849) yılından sonra vefat eylemiştir. (II. 225)

Hüseynî *bak.* Muhyiddin Mehmed Efendi; Velîyeddin Efendi

Hüsnî Bey 1238'de (1822/23) doğup 1273'de (1856/57) Bâb-ı Serasker-î'den yetişerek nizâmiye kâtibi olmuş ve uzun yıllardan sonra ordular kapı kethüdâsı olup Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) Dâr-ı Şûrâ azası oldu. 1295'de (1878) vefat eyledi. (II. 178)

Hüsnî Bey Kanlıcalı diye meşhur olup hariciye mektûbî ve mezâhib kalemlerinde bulundu. Bir aralık sefâretlerin, özellikle Paris Sefâreti'nin kapı kethüdâsı oldu. Sonra yalnızlığa çekilerek 11 Cemaziyelevvel 1311'de (20 Kasım 1893) vefat eylemiştir. Hoşsohbet olup "R" harfini "Ğ" diye telaffuzundan dolayı "Vığdığı" diye şöhret almıştır. (II. 179)

Hüsnî Bey Gazi Turhan Bey evlâdındandır. Yenişehr-i Fenâr hânedanından olmakla 1285'de (1868/69) Şûrâ-yı Devlet azası oldu. 15 Muharrem 1314'de (16 Haziran 1896) o hizmette vefat eyledi. Ûlâ rütbesini hâiz, iffetli ve doğru idi. Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (IV. 851)

Hüsnî Bey (Hacı) Maliyeden yetişip taşralarda bulundu. Sonra maarif muhasebeciliğinde birkaç sene bulunmakla ûlâ sınıf-ı evveli rütbesini aldı. 1299'da (1882) azledilip emekli oldu. 20 Rebiyülâhir 1306'da (24 Aralık 1888) vefat etti. (II. 178)

Hüsnî Dede Abdülbâkî Efendi'nin(→) oğludur. Babasının 1236'da (1820/21) vefatı üzerine Yenikapı Mevlevîhanesi'ne şeyh oldu. 1245'de (1829/30) vefat etti. (III. 300)

Hüsnî Efendi Kalemden yetişip Yahyâ Paşa'ya mektupçu oldu. Sonra taşralarda gezip 1182'de (1768/69) Bender Ordusu defterdarı oldu. Sonra vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 175)

Hüsnî Efendi (Köse) Maliyeden yetişip mansûre zimmeti ve 1248'de (1832/33) mukataat zimmeti ve Zilhicce 1253'de (Mart 1838) maliye müsteşarı oldu. Cemaziyelevvel 1255'de (Temmuz 1839) azledilip Konya defterdarı olmuştu. Taşrada gezerken ûlâ evveli olmuştur. Zilka'de 1260'da (Kasım 1844) Meclis-i Vâlâ azası ve sonra çiftlikat-ı hümâyûn nâzırı oldu. Rebiyülevvel 1265'de (Şubat 1849) bâlâ rütbesiyle maliye nâzırı oldu. Ramazan'da (Temmuz-Ağustos 1849) Mustafa Reşid Paşa'nın ziyafetinden dönüşte ansızın vefat etti. Padişaha aşırı bağlılığı, hesap işlerini çok iyi bilmesi, aşırı doğruluğu ve sözünün etkililiğinden dolayı ansızın vefatına o zamanca zehirlenme denmiştir. Eyüp'de defnedilmiştir. (II. 176/77)

Hüsnî Efendi (Küçük) Müderris olup Şevvâl 1303'de (Temmuz 1886) vefat etti. Sur dışında medfundur. (II. 178)

Hüsnî Efendi İstanbulludur. Divan kalemi halifelerinden olup Sivas'a memur olarak gitmişti. 1245'de

(1829/30) vefat etti. Meşhur şairdir. Dâniş Bey'in vefatına üzülmesi ölüm sebebi oldu. Hakkında "Gün olup vuslat-ı yâri bu gözlerim göre mi/ Yoksa engüşt-i kazâ defter-i ömrüm düre mi" demiştir. (II. 176)

Hüsnî Hasan Efendi Haraç ağası Hüseyin Efendi'nin oğludur. Maliye kâtiplerinden olup yükselerek müzâyede müdürü olmuştu. Sonradan emekli oldu. Nakşibendî halifesi olup 30 seneye yakın evinde şeyhlik eyledi. 9 Şevvâl 1307'de (29 Mayıs 1890) vefat eyledi. Selimiye Dergâhı'nda medfundur. Yaşı 70, cömert, kerim, dindar ve güzel konuşurdu. Büyük oğlu Râşid Bey 40 yaşını aşkınken 1305 sonlarında (1888 ortaları) vefat etmiştir. Yine böyle evinde meşihat ve inzivâ eden kâtiplerden Şeyh Necib Efendi de 1307 ortalarında (1890 başları) vefat etmiştir. Zenginlerden ve hasahur kâtipliğinden meşihata meslek değiştiren Talat Efendi bu zattan halife olmuştur. Necib Efendi hakkında Hüsnî Efendi gibi umumi hüsn-i zan vardır. (II. 178/79)

Hüsnî Hüseyin Bey Hüseyin Hüsnî Paşa'nın oğlu Abdullah Bey'in oğludur. 1186'da (1772/73) doğmuştur. Mektûbî-i defterîden yetişip serhalife olamadığına gücenerek kayınpederi Abdülkerim damadı Mehmed Efendi ile Bursa'ya gitti ve orada sürgünde bulunan Abdullah Birrî Efendi ile yakınlık kurdu. Sonra 10 sene müddetle irad kesedarı olup hâcelik rütbesiyle Tepedelenli Ali Paşa ve İşkodralı İbrahim Paşa'nın aralarını bulmak için Arnavutluğa gidip 1222'de (1807) orduda defterdar mektupçusu oldu. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) âmedci, 1226'da (1811) şıkk-ı evvel defterdarı olup 1227'de (1812) Eğridere palangasına sürüldü. Az müddette sürgün yeri İnoz'a çevrilerek İstanbul'a getirilmiş ve Bağdad'a teşrifatla gönderilip dönerek 1228'de (1813) reisülküttab olmuştur. Muharrem 1229'da (1814) başmuhasebeci oldu. 1230'da (1815) cebhane nâzırı olup Kâtiboğlu'nun mallarını getirmeğe İzmir'e gönderildi. O esnada İstanbul cizyedarlığı ilâve edildi. Kısa süre sonra azledilerek Şevvâl 1231'de (Eylül 1816) başmuhasebeci, Şevvâl 1234'de (Ağustos 1819) ruznâme-i evvel, 10 Zilka'de 1234'de (31 Ağustos 1819) çavuşbaşı, 4 Cemaziyelevvel 1236'da (7 Şubat 1821) tevkîî, Şevvâl'de (Temmuz) büyük ruznâmeci, 1237'de (1821/22) defter emini, ardından darbhane nâzırı, Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) tersane emini, Cemaziyelevvel 1240'da (Ocak 1825) Mora Ordusu defterdarı, Rebiyülevvel 1241'de (Ekim-Kasım 1825) çavuşbaşı ve Receb 1243'de (Ocak-Şubat 1828) mukataat nâzırı oldu. Oğlu âmedî hulefâsından Emin Bey'in vefatından dolayı üzüntüsünden 24 Cemaziyelevvel 1244'de (2 Aralık 1828) vefat etti. Eyüp'de türbe civarında medfundur. Yaşı 60'a yakındı. Dirâyetli ve zekî olup kimseye kötülük etmeyi sevmezdi. Padişahın teveccühüne mazhar olmuştu. Oğlu Abdî Bey hâcegândan ve mektûbî-i sadâret hulefâsından olup 1238'de (1822/23) gurebâ-yı yesâr kâtibiydi. Bir oğlu da Kâmil Bey'dir. Bu da mektupçu olup hâcegândandı. (II. 175/76)

Hüsnî Hüseyin Efendi Mevkufat kaleminden yetişip kalemde kesedar oldu. 17 Cemaziyelevvel 1249'da (1 Kasım 1833) vefat etti. (II. 176)

Hüsnî Hüseyin Efendi Maliye emeklilerinden ve Nakşîbendi şeyhlerinden olup Üsküdar'da otururdu. Şa'bân 1307'de (Mart-Nisan 1890) vefat etti. Nasûhî Tekkesi'ne defnedilmiştir. (II. 179)

Hüsnî Hüseyin Efendi Maliye kahvecilerinden Ali Ağa'nın oğludur. Kâtip olup muhasebat-ı atikada mümeyyiz olmuş ve sonra Edirne ve Haleb defterdarlıklarında bulunup maliyede Divan-ı Muhasebat azalığı ve muhasebat-ı atika muhasebeciliğinde dahi bulunmuş ve nihayet aza ve ûlâ evveli iken 22 Receb 1311'de (29 Ocak 1894) vefat etmiştir. Servet sâhibiydi. (II. 179/80)

Hüsnî Hüseyin Paşa Feshane kâtiplerinden olup Erzurum defter-i hakanî müdürlüğünden azledilmiş olarak ölen Mora muhacirlerinden Abdülkerim Efendi'nin oğludur. Başlarda Pepe Mehmed Paşa dairesine intisapla kâtibi, sonra Zaptiye Meclisi kâtibi ve sonra paşasının Yanya ve Tırhala valiliğinde Tırhala kaymakamı olup inhasıyla mîrimîran olmuş ve paşasının dönüşünde Rumeli pâyesiyle Tırhala'ya mutasarrıf atanmıştır. Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) vezirlikle Yanya, Rebiyülâhir'de (Kasım) Girit, Receb 1276'da (Şubat 1860) Selânik ve Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) Yanya valisi oldu. Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) Subhî Paşa müfettişliğinde şikâyet sebebiyle azledilmiş ve bir sene ma'zuliyetle kalması hükmolunmuştur. Şa'bân 1281'de (Ocak 1865) Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi, Safer 1284'de (Haziran 1867) Bursa valisi, Zilka'de 1285'de (Şubat 1869) zabtiye müşiri oldu. 25 Cemaziyelâhir 1288'de (11 Eylül 1871) azledilip muhakeme altına alındı. 5 Şaban'da (20 Ekim) vezirliği kaldırılarak serkâtip Emin Bey'le beraber Kıbrıs'a sürüldü. Cemaziyelâhir 1289'da (Ağustos 1872) bırakıldı ve 18 Muharrem 1290'da (18 Mart 1873) vezirliği geri verildi. O senenin Rebiyülevvelinde (Mayıs) Konya valisi ve Cemaziyelâhir'de (Ağustos) Bursa valisi olup Şevvâl'de (Aralık) azledildi. 1293'de (1876) üçüncü defa Yanya valisi olup 10 Cemaziyelâhir 1294'de (22 Haziran 1877) vefat etmiştir. Şişman, orta boylu, güler yüzlü, cömert, ilim, şiir ve kitâbete intisabı vardı. Memuriyeti işlerinde sert, dervişlere muhib, sarfiyatı fazlacaydı. (II. 177)

Hüsnî Hüseyin Paşa Askerlikten yetişip ferik rütbesine nâil olmuş ve Anadolu Divan-ı Harbi'ne aza olmuştu. Rebiyülâhir 1307'de (Aralık 1889) vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. (II. 178)

Hüsnî Mehmed Bey Yağlıkçılar kethüdâsı Hacı Mehmed Ağa b. İsmail'in oğlu olup 1237'de (1821/22) vefat eden Ahmed Efendi'nin oğludur. Babasının vefatında 40 günlüktü. Dedesi de 1254'de (1838) vefat etti ve ana bir amcası Mustafa Efendi ile Konya'ya gitti. Döndükten sonra Galata gümrüğü kâtibi, ikinci kâtibi, sonra sermüdürü ve Macarların ilticasında mihmandarı, 1267'de (1851) Zağra-i atik kaymakamı ve azilden sonra Zilka'de 1269'da (Ağustos 1853) Zaho ve 1270'de (1853/54) Ordu kaymakamı oldu. 1271'de (1854/55) Erzurum'a Çerkes Hâfız Paşa'ya yardıma gitti. Ramazan 1272'de (Mayıs 1856) Gümüşhane kaymakamı, Rebiyülevvel 1277'de (Eylül-Ekim 1860) ayrıldıktan sonra Rüsûmat Meclisi teşekkülünde aza, 1279'da (1862/63) Anadolu müfettiş

muavini, 1281'de (1864/65) İslimye bekayâ memuru ve 1283'de (1866/67) Harik Komisyonu azalığıyla Kule-i Zemin Komisyonu reisi oldu. Ayrıldıktan sonra Fâtih ciheti muhacirîn fahrî reisi olup hastalığı yüzünden istifa eyledi. 21 Ramazan 1297'de (27 Ağustos 1880) vefat eylemiştir. Karacaahmet'de medfundur. Zaho'da Kürtlerle ve Erzurum'da Ruslarla harbetmiş, cesur, sâdık, dindar, cömert ve güzel konuşurdu. Büyük oğlu Lutfî Ahmed Bey'dir(→). İkinci oğlu bu kitabın yazarıdır (Mehmed Süreyyâ Bey). Bu âcizden sonra üç kızı oldu. Büyüğü Naciye Fatma Hanım küçükken 1268'de (1851/52) vefat etmiştir. Damatları İzmir topçu miralayı Ahmed Bey'le Yâsincizâdelerden müderris Abdülvehhâb Efendi'dir. (II. 177/78)

Hüsnî Mehmed Efendi Sadrazam İbrahim Sârim Paşa'nın büyük kardeşidir. Kalemden yetişip Meclis-i Maliye azasından olmuştu. 1277'de (1860/61) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu maarif muhasebe memuru Nâşid Bey 1292 (1875) tarihlerinde vefat etti. Onun oğlu Memduh Bey Rüsûmât azasındandır. (IV. 296)

Hüsnî Paşa Topçu livâsı olup emekli olmuş ve bu senelerde (1860'lar) vefat etmiştir. (II. 177)

Hüsnî Paşa Askerlikten yetişip livâ ve ferik olup Zor mutasarrıflığında 1286'da (1869/70) vefat etmiştir. (II. 177)

Hüsnî Paşa 1225'de (1810) doğup 1242'de (1826/27) askere girmiş ve süvari zâbitliğinden 1278'de (1861/62) livâlığa kadar yükselerek 1288 (1871) tarihinden sonra vefat etmiştir. (II. 177)

Hüsnî Paşa Topçu beylerinden olup hayli müddet Tophane Meclisi'nde aza, sonra livâlıkla hassa topçu livâsı ve sonra feriklikle topçu dairesinde bulunup yaşı 70'e ulaşmış olduğu halde 20 Rebiyülevvel 1309'da (24 Ekim 1891) vefat eylemiştir. Oğlu Tahsin Bey yâver-i harb-i padişahî olup kendisinden haylice evvel vefat eylemiştir. (II. 179)

Hüsnî Paşa Sırkâtibi Mustafa Paşa'nın oğludur. Livâ, ferik ve 1276'da (1859/60) Atiye Sultanzâde Seniye Hanım Sultan'la evlendi. Sonra 1300'de (1883) müşir olarak Şevvâl 1316'da (Şubat-Mart 1899) vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Senelerce Dâr-ı Şûrâ azalık ve riyâsetinde bulunmuş, kabiliyetli ve temiz soylu bir zat idi. (IV. 851)

Hüvelizâde *bak.* Mustafa Efendi

Irakîzâde *bak.* Hasan Efendi; Mehmed Efendi

Irgatzâde *bak.* Mehmed Ağa

Ispanakçı *bak.* İsmail Paşa

Ispanakçızâde *bak.* Cemâleddin İbrahim Bey; İbrahim Yümnî Paşa; Mustafa İzzet Bey; Mustafa Paşa (Hâfız); Tâhir Mehmed Bey

Ispanakçızâde I. Abdülhamid devri (1774-1789) vezirlerinden Erzurum'lu Hâfız Mustafa Paşa evlâdıdır. Yakın zamanda Cemâl Bey'in vefatıyla hânedanı sona ermiştir. (IV. 681)

Ispartalızâde *bak.* İnayetullah Efendi; Tevfik Mehmed Efendi

Itrî Mehmed Efendi Şirazlıdır. Anadolu'ya gelip müderris ve kadı oldu. 1032'de (1623) Ergene kadısı iken vefat etti. Meşhur hattatdır. Şiir bilgisi şiirinden üstün olup âlim, derviş-meşrepdi. (III. 483)

Itrî Mustafa Efendi (Buhûrîzâde) İstanbulludur. İlm-i edvârda mâhir olup mûsikîye derin bağlılığı vardı. IV. Mehmed'e nedim oldu. Padişahın iltifatlarına mazhar olup esirciler kethüdâlığı ile çerağ edildi. 1123'de (1711) vefat edip Edirnekapı haricinde Mustafa Paşa Dergâhı karşısına defnedildi. Ârif ve şairdir. (III. 483)

Iyânî Çelebi Bursalıdır. I. Ahmed devri (1603-1617) şairlerindendir. (III. 609)

Iyânî Çelebi Manastırlıdır. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat etti. Şairdir. (III. 609)

Iyânî Muzaffer Efendi Haleb müftüsü Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Bursa ve Edirne mollası oldu. 1020'de (1611) vefat eyledi. Keskindede kabristanında medfundur. İlim ve maarifde hissesi olan bir pîrdi. Şair ve kurumluydu. *Makale-i Şücâiye*'si vardır. (III. 609)

Izâm Mehmed Bey Nâşid Eyyûb Bey'in(→) kardeşidir. Mühimmenüvis olup 7 Rebiyülâhir 1239'da (11 Aralık 1823) vefat etmiştir. Yanına defnedildi. (IV. 532)

Izârî Çelebi (Topal) Molla Izârî lâkaplı Kasım Efendi'nin(→) kardeşidir. Kadı iken 929'da (1523) vefat etti. Şairdir. (IV. 467)

Izârî Mehmed Efendi Divan-ı Hümâyun kaleminden yetişip oraya kesedar oldu. 1169'da (1755/56) vefat eyledi. Tophane'de Çivici Limanı Mektebi'nin bânîsidir ki, bugün "Çavuşbaşı Mektebi" denir. Orada medfundur. (III. 453)

Izârî Pîr Mehmed Efendi Edirnelidir. 995'de (1587) vefat etti. Âlim, şairdir. (III. 453)

İbâdî Tekfurdağlıdır. Halvetî olup Tekirdağ'da şeyh iken Ramazan 1078'de (Şubat-Mart 1668) vefat etmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (III. 292)

İbiş Ağa Küçük İbrahim Efendi'nin damadıdır. Kapıcıbaşı, Şevvâl 1202'de (Temmuz 1788) matbah emini oldu. Azilden sonra III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. Oğlu Ahmed İsmail Bey Zilhicce 1228'de (Aralık 1813) vefat eyledi. (I. 188)

İbiş Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı olup azledilmişti. 1244'de (1828/29) humbaracıbaşı olup biriki sene sonra vefat eylemiştir. (I. 188)

İbiş İbrahim Ağa III. Selim'in tebdili olup 1 Cemaziyelevvel 1241'de (12 Aralık 1825) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi'nde medfundur. (I. 188)

İbiş İbrahim Ağa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı olup 1241'de (1826) Vak'a-i Hayrîye'de kapıcıbaşı olmuştur. Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) vefat eyledi. Oğlu Emin Mehmed Bey'dir(→). (I. 188)

İbiş Mustafa Efendi Müderris olup 1 Şa'bân 1189'da (27 Eylül 1775) vefat etmiştir. Üsküdar'da Duvardibi'nde medfundur. (I. 188)

İbn Bezzaz *bak.* Mehmed Hâfızeddin

İbn Kemâl *bak.* Ahmed Şemseddin Efendi

İbn Manisa *bak.* Muhyiddin Mehmed Efendi

İbn Meddas *bak.* Hüsâmeddin

İbn Melek *bak.* İzzeddin Abdüllâtif

İbn Nüceym *bak.* Mehmed Efendi

İbn Temcîd II. Mehmed'e (Fâtih) muallim olup 855'de (1451) vefat eyledi. Üç dilde şairdir. *Beyzâvî*'ye hâşiyesi vardır. (I. 167)

İbn Vefa *bak.* Muslihiddin Mustafa Efendi

İbrahim (Şerif) 1093'de (1682) Mekke emiri olup Şevvâl 1095'de (Eylül 1684) ayrıldı ve Mısır'da oturdu. 1111'de (1699/1700) İstanbul'a çağrıldı. 1112 başlarında (1700 sonlarında) vebadan vefat edip Atik Ali Paşa mezarlığına defnedildi. (I. 114)

İbrahim (Şerif) Muharrem 1114'de (Haziran 1702) kardeşinin katlinde Tunus beyi oldu. 1121'de (1709) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (I. 117)

İbrahim Ağa Yeniçeri Ocağı zâbiti, yani sekbanbaşı olmuştur. 902'de (1496/97) katlolunmuştur. Kırkçeşme'de bir mescid inşa eyledi. (I. 92)

İbrahim Ağa III. Murad'ın bâbüssaâde ağası olup 988'de (1580) vefat eylemiştir. İbrahimağa Çayırı bunun adıyla anılır. Kendisi de orada medfundur. (I. 95)

İbrahim Ağa Yükselip kapıcıbaşı olup 999'da (1591) gurebâ-yı yesâr ağası, sonra çavuşbaşı, cebecibaşı, şehremini ve 1003'de (1594/95) silahdar ağası olup savaşlarda cesaret göstermesinden dolayı övgüye değer bir halde vefat etmiştir. (I. 96)

İbrahim Ağa Mâbeyn'den yetişip mîrahûr-ı evvel oldu. 1013'de (1604/05) azledildi. Sonra vefat eyledi. (I. 98)

İbrahim Ağa Enderûnludur. 1015'de (1606/07) kiler kethüdâlığından kapıcılar kethüdâsı olmuştu. Sonra mî-

rahûr-ı evvel olup 1017'de (1608/09) yeniçeri ağası oldu. 1019'da (1610) azledildi. Sonra vefat eyledi. (I. 98)

İbrahim Ağa Hadım olmakla sarayda yetişip 1049'da (1639/40) dârüssaâde ağası olmuştur. 1050'de (1640/41) azledilmiş olarak Arabistan'a gidip vefat eyledi. Harap Mescid'in bânisidir. (I. 102)

İbrahim Ağa Yeniçeri Ocağı'nda muhzır ağa olmuştur. Şevvâl 1055'de (Kasım-Aralık 1645) kul kethüdâsı olup sâdıkâne hizmetinden 1058'deki (1648) karışıklıkta azledilmiştir. Gözden düşmüş olarak vefat etti. (I. 103)

İbrahim Ağa Kapıcılar kethüdâsı olup 1060'da (1650) azledilmiş ve vefat etmiştir. (I. 103)

İbrahim Ağa Belgradlıdır. Enderûn'da yetişip rikâbdar-ı şehriyârî oldu. 1075'de (1664/65) çukadar-ı şehriyârî olup az müddette kapıcıbaşılıkla saraydan çıkarıldı. Daha sonra vefat eylemiştir. (I. 106)

İbrahim Ağa Enderûn'dan yetişip kiler kethüdâsı olup 1076'da (1665/66) vefat etmiştir.

İbrahim Ağa Enderûn'da yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. Cemaziyelâhir 1089'da (Temmuz-Ağustos 1678) azlolunmuş ve azledilmiş olarak vefat etmiştir. (I. 108)

İbrahim Ağa Sipahiler ağası olup harpde firar eylemek töhmetiyle 1102'de (1690/91) idam edilmiştir. (I. 111)

İbrahim Ağa Topçu kethüdâsı olup 1109'da (1697/98) Sentene'de şehid olmuştur. (III. 522)

İbrahim Ağa Cebeciler kethüdâsı iken Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) cebecibaşı olduysa da az müddette azledilerek vefat etmiştir. (I. 114)

İbrahim Ağa Tortumludur. Yeniçeri Ocağı'nda zağarcıbaşı iken 1116'da (1704/05) yeniçeri ağası olup birkaç ayda azl ile yerine yine Tortumlu olan kul kethüdâsı diğer İbrahim Ağa olmuştur. Sene sonunda bu da yeniçeri ağalığından emekli olarak azledilip Erzurum'da ikamete memur olmuştur. Sonra vefat etti. (I. 115)

İbrahim Ağa Hadımdır. Yükselip II. Ahmed'e bâbüssaâde, yani kapıağası olmuştur. Azledilmiş olarak Muharrem 1118'de (Nisan-Mayıs 1706) vefat etti. I. Ahmed Türbesi'nin bahçesinde medfundur. (I. 115)

İbrahim Ağa Evkaf câbiliği ve esnaf kâtipliği ederken Şehid Ali Paşa silahdar iken helvacısı Hüseyin Ağa'ya çatıp kardeşi Ahmed Bey'e kethüdâ olmuştur. Paşa sadrazam olunca kapıcılar kethüdâsı ve vekilharcı ve eşi sultana kethüdâ oldu. Nihayet fitne ve fesatla Hüseyin Ağa'yı gözden düşürüp yerine sadâret kethüdâsı tayin olundu. Şevvâl 1128'de (Ağustos 1716) paşa şehid olunca hapsedilip o sene Zilka'desinde (Ekim-Kasım) katledilmiştir. Hileci, gönül kıran, gaddardı. (I. 119)

İbrahim Ağa Enderûn'dan yetişip sırasıyla silahdar-ı şehriyârî oldu. 1129'da (1717) emekli oldu. Sonra vefat eyledi. Oğlu Said Efendi'dir. (I. 119)

İbrahim Ağa Topçu Ocağı'ndan yetişip topçubaşı oldu. Hayli müddet hizmette bulundu. Cemaziyelâhir 1137'de (Şubat-Mart 1725) vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedildi. Ocağın hâline vâkıf, hamiyetli bir zat idi. (I. 122)

İbrahim Ağa Sirozludur. Bostancı Ocağı'nda haseki olup sonra azledildi. 1135'de (1722/23) kapıcıbaşı olmuştur. 1150'de (1737/38) vefat eyledi. (I. 123)

İbrahim Ağa Serdengeçti ağası olup 1162'de (1749) vefat eylemiştir. (I. 129)

İbrahim Ağa Halimî Mustafa Paşa'nın(→) kardeşinin oğludur. Hattat olup 1167'de (1753/54) vefat etmiştir. (II. 242)

İbrahim Ağa Tokatlıdır. Yeniçeri zâbitanından olup sekbanbaşı olmuştu. Azilden sonra 1170'de (1756/57) vefat eyledi. Murad Paşa Camii kabristanında medfundur. Kırkçeşme'de bir mescid yaptı ki, minberini Gürcü Hüseyin Efendi koydu. Damadı Muhyîzâde Es'ad Efendi'dir. (I. 130)

İbrahim Ağa Abdullah Ağa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup Ramazan 1171'de (Mayıs 1758) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (I. 130; III. 370)

İbrahim Ağa Akkermanlıdır. Kapıcıbaşı ve 1164'de (1751) sipahiler ağası oldu. Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) mîrimîran olup 25 Cemaziyelevvel 1174'de (2 Ocak 1761) vefat eyledi. (I. 131)

İbrahim Ağa Ayasofya mütevellisi ve kapıcıbaşı olup 2 Cemaziyelâhir 1179'da (16 Kasım 1765) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. 133)

İbrahim Ağa 1151 (1738/39) yılından sonra toparabacıbaşı olup uzun yıllar bu hizmette bulunmuş ve 1180 (1766/67) yılına doğru vefat eylemiştir. (I. 133)

İbrahim Ağa Yeniçeridir. Yükselip kul kethüdâsı ve 1192'de (1778) yeniçeri ağası olup 1193'de (1779) azledilip Tekfurdağı'na sürüldü. Orada vefat eylemiştir. (I. 136)

İbrahim Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı olmuştur. Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) emekli oldu ve sonra vefat etti. (I. 143)

İbrahim Ağa Serteberdarân-ı hassa olup 1216'da (1801/02) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (I. 145)

İbrahim Ağa Cezâyirli Gazi Hasan Paşa'nın silahdarıydı. Debbağzâde'ye damad olmuştu. 1219'da (1804/05) vefat ederek Kabataş'a defnedildi. (II. 160)

İbrahim Ağa III. Selim'in musâhiblerinden ve giriftzendi. 1223'de (1808) saraydan çıkartıldı. Sonra vefat eylemiştir. (I. 149)

İbrahim Ağa Yeniçeri Silahdar Ocağı'nda kethüdâ olmuştur. Receb 1233'de (Mayıs 1818) vefat etti. 1227'de (1812) vefat eden oğlu kâtip Mehmed Emin Bey yanına Topkapı'ya defnedilmiştir. (I. 153)

İbrahim Ağa Bostancı ve haseki olup 20 Ramazan 1234'de (13 Temmuz 1819) bostancıbaşı oldu. Azilden sonra Safer 1240'da (Ekim 1824) sipahiler ağası olup sonra ayrıldı. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (I. 154)

İbrahim Ağa Gürcüdür. 1236'da (1820/21) başbaki kulu olup 1238'de (1822/23) mîrahûr-ı sânî oldu. Sonra ayrıldı. Bu senelerde (1820'ler) vefat eyledi. (I. 154)

İbrahim Ağa Giritlidir. Kardeşi silahdâr-ı şehriyârî Ali Ağa'nın sevkiyle hasodadan tüfenkçibaşı ve sonra 1228'de (1813) mâbeynci ve kahvecibaşı olmuştur. Zilka'de 1228'de (Kasım 1813) saraydan çıkarak kapıcıbaşı oldu. Sonra kapıcılar kethüdâsı olup Zilka'de 1238'de (Temmuz 1823) anıden vefat etmiştir. Bostan İskelesi'n-

de Vâlide Sultan Mektebi bahçesinde defnedildi. O gece Hâlet Efendi'nin damadı Ârif Bey'in ziyâfetinde bulunup hastalanmış ve döndüğünde vefat etmiştir. Sarıkçılıkla ustaydı. (I. 153)

İbrahim Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip sekbanbaşı oldu. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) tabiî olarak ayrılınca kapıcıbaşılık ihsan buyuruldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat eyledi. (I. 154)

İbrahim Ağa Hacı Osman Paşa'nın(→) hazinedarı olup kapıcıbaşı oldu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiştir.

İbrahim Ağa Yenişehirlidir. Haseki ve Zilka'de 1240'da (Haziran-Temmuz 1825) bostancıbaşı oldu. 1241'de (1825/26) azledilip kapıcıbaşı olup 15 Rebiyülâhir 1255'de (28 Haziran 1839) vefat etti. Üsküdar'da Şeyh Camii'ne defnedildi. (I. 157)

İbrahim Ağa Kazgancılar kethüdâsı Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur ki, annesi Trabzon valisinin kızıdır. Tersane çavuşlarından iken Küçük Hüseyin Paşa'yı denizden kurtarması yükselmesine sebep olup gençliğinde başçavuş olmuştur. Sonra Galata başağası ve Sakız vurgununda donanma başağası olup 10-15 gemisiyle hizmette bulunmuş ve gemilerinden en seçkini yanmıştır. Tersane beylerinin rekabetiyle azledilerek Vaka-i Hayrîye'de hizmet eylemiştir. Ancak iki gemisinin batması kötü etki yapınca felç geçirip 14 sene bu halde kalmıştır. 16 Muharrem 1257'de (10 Mart 1841) vefat eyledi. Babası da Hocapaşa yangınında 13 evinin yanmasıyla kör olarak vefat etmişti. Kendisi Tophane'de Defterdar Camii'nde medfundur. Oğlu Âkif Mehmed Bey'dir(→). Kızı bu kitabın yazarının annesidir. Cesur ve sâdıkdı. (I. 158)

İbrahim Ağa (Ağa Babasızâde) Yükselerek Rebiyülâhir 1168'de (Ocak-Şubat 1755) vâlide sultan kethüdâsı, mîrahûr-ı sânî ve Rebiyülâhir 1169'da (Ocak 1756) kapıcıbaşı oldu. Şa'bân 1180'de (Ocak 1767) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Kardeşi Halil Ağa ve oğlu Said Efendi'dir. (I. 133)

İbrahim Ağa (Baltacı) Tederdarân-ı Hassa'dan yetişip kapıcıbaşı oldu. Sonra mîrahûr-ı sânî olarak 1113'de (1701/02) vefat eyledi. (I. 114)

İbrahim Ağa (Barutçubaşızâde) Barutçubaşı Mehmed Ağa'nın (v. 1157/1744) torunu, Sâlih Ağa'nın oğludur. 1191'de (1777) vefat etmiştir. (IV. 236)

İbrahim Ağa (Burinar) Koçanalıdır. Sonra 1170 (1757) tarihlerinde Berkofça'da yerleşmiştir. Belgrad'dan Tuna yoluyla Vidin'e göç eden Müslümanların yok edilmesi için Tuna sahilinde pusu kuran ve top tabya eden Sırplıların önünden ahalinin bindiği gemiyi geçirmeyi ve ahaliyi kurtarmayı başaran Kuşancalı Halil Paşa ile birlikte bu hayırlı işte bulunmuştur. Kendisi Mora ve Rahova muharebeleri ve birçok savaşta bulunarak hayli yararlıklar göstermiş ve hususiyle iş gereği Sırbistan'a giderken Kocabalkan'da karşısına ansızın çıkmış olan Sırp eşkıyasıyla meydana gelen çarpışmada yalnız olduğu halde eşkıyaya meydan okuyarak hepsini dağıtmış yiğit ve gayretli bir adamdı. Sâlih, Mustafa ve Ârif adında üç oğlu olup büyük oğlu Sâlih Ağa Karahisar-ı Sâhib voyvodalığında ve Ayaş â'yânlığında bulunarak güzel hizmeti geçmiştir. (I. 146)

İbrahim Ağa (Burnaz) Dereseki Mescidi'nin bânisidir. IV. Mehmed devri (1648-1687) adamlarındandır. (I. 106)

İbrahim Ağa (Celâlî) Saray hadımlarından olup 1055'de (1645) dârüssaâde ağası olmuştur. 1057'de (1647) azledilip Mısır'a gönderildi. 1058'de (1648) çağrılarak ikinci defa o makama nâil oldu. Şevvâl 1059'da (Ekim 1649) sünnet yerini iyi tutamayıp çok kan akması garaza hamledilerek azledilip Mısır'a gönderildi. 1061'de (1651) Sultan İbrahim'e gadredenlerden olduğu sabit olunca katlolunmuştur. (I. 104)

İbrahim Ağa (Çayırzâde) Silahdar Abdullah Ağa'nın kayınpederidir. Kapıcıbaşı, gurebâ-yı yemin ağası, Rebiyülâhir 1202'de (Ocak 1788) mîrahûr-ı sânî, Rebiyülâhir 1204'de (Aralık 1789/Ocak 1790) kapıcılar kethüdâsı, sonra mîrahûr-ı evvel oldu. Rebiyülâhir 1210'da (Ekim-Kasım 1795) damadının azli üzerine ayrıldı. 21 Receb 1216'da (27 Kasım 1801) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu Ahmed Bey'dir. (I. 145)

İbrahim Ağa (Ehlî Ağacık) Sadrazam adamlarından olup kapıcıbaşı, Şevvâl 1179'da (Mart 1766) arpa emini, 1180'de (1766/67) kapıcılar kethüdâsı ve sonra kapıcıbaşı oldu. 1192'de (1778) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (I. 136)

İbrahim Ağa (Hacı) Boşnaktır. II. Mustafa devrinin sonlarında 1115'de (1703) cebecibaşı olduysa da, o senenin Rebiyülevvelinde (Temmuz-Ağustos 1703) de azledilmiş olarak Bağdad'a gönderildi. Oraya varışında katledildi. (I. 114)

İbrahim Ağa (Hacı) Enderûn'dan çıkıp şahincibaşı olmuştu. 7 Zilhicce 1185'de (12 Mart 1772) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (I. 134)

İbrahim Ağa (Hacı) Keban Madeni emini olup 1185'de (1771/72) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 134)

İbrahim Ağa (Hacı) Haseki ve sonra bostancıbaşı oldu. 1185'de (1771/72) azlolundu. Hacdan sonra 1189'da (1775) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (I. 135)

İbrahim Ağa (Hacı) Şehsüvarzâde Mustafa Paşa'nın(→) kethüdâsıydı. 1163'de (1750) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. Bunun oğullarından Mustafa Bey 1170'de (1756/57), Ahmed Bey 1176'da (1762/63) ve bu Ahmed Bey'in oğlu Mustafa Bey 1192'de (1778) vefat ederek yanına defnolunmuşlardır. Oğullarının beyliğine bakılırsa kethüdânın paşanın damadı olması muhtemeldir. (IV. 438)

İbrahim Ağa (Hacı) Baltacılar kethüdâsı olup 1206'da (1791/92) vefat ederek Silivrikapı'da baltacılar kethüdâsı Ali Ağa'nın yanına defnedilmiştir. (I. 142)

İbrahim Ağa (Hacı) Haseki ve 1212'de (1797/98) bostancıbaşı oldu. Safer 1213'de (Temmuz-Ağustos 1798) ayrıldı. Sonra kapıcıbaşı olarak bölük ağalıklarında bulundu ve sonra toparabacıbaşısı ve 1225'de (1810) başbaki kulu olup 29 Ramazan 1226'da (14 Ekim 1811) vefat etmiştir. Üsküdar'a defnedildi. (I. 150)

İbrahim Ağa (Hacı) Enderûn'dan yetişip hünkâr başlalası oldu. 1228'de (1813) peşkir ağası, sonra tülbend ağası, 1230'da (1815) rikâbdar, Safer

1232'de (Ocak 1817) çukadar ve Safer 1233'de (Aralık 1817) silahdar-ı şehriyârî olmuştur. Aynı yılın 16 Zilka'desinde (17 Eylül 1818) Şihâbeddin tevliyetiyle azlolundu. 1237'de (1821/22) Hicaz kaftan ağalığıyla hacca gitmiştir. Döndükten sonra 1238'de (1822/23) vefat eyledi. (I. 153)

İbrahim Ağa (Haffaf) (Hacı) Zenbilli Ali Efendi Camii'ne (1710'larda) minber koydu. Mektebini Hacı Ömer Ağa adında hayır sâhibi yapmıştır. (I. 118)

İbrahim Ağa (Kara) Velî Mehmed Paşa'nın(→) kethüdâsı olup 3 Rebiyülâhir 1129'da (17 Mart 1717) sipahiler ağası oldu. O sene vefat eylemiştir. (IV. 612)

İbrahim Ağa (Kara Hoca) Cağaloğullarındandır. Tersane kethüdâsı olup 1059'da (1649) vefat etmiştir. Rüstem Paşa Hanı'na evlâdiyetle mütevelli olmakla tamir edip minber koymuştu. (I. 103)

İbrahim Ağa (Karaca) Adana â'yânından olup bir hayli müddet sonra orada kapıcıbaşı ve mütesellim olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat eyledi. (I. 154)

İbrahim Ağa (Kaytas) Enderûn'da yetişti. 1075'de (1664/65) rikâbdar-ı şehriyârî oldu. Kısa süre sonra kapıcıbaşılıkla saraydan çıkarıldı. Şevvâl 1076'da (Nisan 1666) selâm yerinde gülünce sadrazama gönderilip 500 değnek vurularak cezalandırıldı. Daha sonra vefat eyledi. (I. 106)

İbrahim Ağa (Kemankeş) Daire-i hümâyûn ağalarından olup Muharrem 1239'da (Eylül-Ekim 1823) başmusâhib oldu. Zilka'de 1241'de (Haziran 1826) hazine-i hümâyûn vekili oldu. 1242'de (1826/27) vefat edip Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. (I. 154)

İbrahim Ağa (Kuru) Kapıcıbaşı ve sonra cebecibaşı oldu. Azilden sonra Zilhicce 1184'de (Mart-Nisan 1771) orduya hazine getirip silahdar ağası oldu. Muharrem 1186'da (Nisan 1772) azledildi. Sonra vefat eyledi. Âciz bir kimse idi. (I. 134)

İbrahim Ağa (Küçük) Oda kethüdâlığından 1074'de (1663/64) saray ağası, sonra başmusâhib ve hazinedar-ı şehriyârî ve 1092'de (1681) kapıağası olup 1097'de (1686) hacca gitti. Döndükten sonra Muharrem 1099'da (Kasım 1687) emekli oldu. 1104'de (1692/93) Mısır'da vefat etmiştir. (I. 111/12)

İbrahim Ağa (Küçük) Mâbeynde yetişip küçük mîrahûr, 1104'de (1692/93) mîrahûr-ı evvel ve 1105'de (1693/94) sadâret kethüdâsı oldu. O sene başbaki kulu, 1108'de (1696/97) çavuşbaşı olup 1110'da (1698/99) emekli olmuş ve sonra vefat etmiştir. (I. 113)

İbrahim Ağa (Mîrahûr Kethüdası) (Hacı) Kapıcıbaşı olup 1135'de (1722/23) vefat eylemiştir. (I. 123)

İbrahim Ağa (Mucurlu) Kapıcıbaşılardan olup bölük ağalıklarında, yani sipahiler ve silahdar ağalıklarında bulunmuş ve sonra emekli edilmiştir. 3 Safer 1208'de (10 Eylül 1793) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 142)

İbrahim Ağa (Raco) Kösem Vâlide Sultan'ın başağası olup 1066'da (1656) nüfuzlu olduğundan katledilmiş ve Mahmud Paşa Camii'ne defnedilmiştir. (I. 105)

İbrahim Ağa (Selâmcı Ağazâde) (Hacı) Yeniçeri olup Şa'bân 1171'de (Nisan 1758) zağarcıbaşı iken kul kethüdası oldu. 7 Safer 1173'de (30 Eylül 1759) azledilip Belgrad ağası oldu. Orada vefat eylemiştir. (I. 131)

İbrahim Ağa (Seyyid) Hassa hasekisi olup 16 Cemaziyelevvel 1220'de (12 Ağustos 1805) vefat etti. Üsküdar'da defnedildi. (I. 147)

İbrahim Ağa (Seyyid) Kapıcıbaşı ve toparabacıbaşısı oldu. 1221'de (1806) vefat etmiştir. Samatya yolunda medfundur. (I. 147)

İbrahim Ağa (Seyyid) Enderûnludur. Orada hazinedarbaşı olup Zilhicce 1238'de (Ağustos 1823) vefat etmiş ve Hamidiye Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 153)

İbrahim Ağa (Türk) Enderûn'dan yetişip 1234'de (1819) peşkir ağası, Safer 1238'de (Ekim-Kasım 1822) tülbend ağası olup Cemaziyelâhir'de (Şubat-Mart 1823) azledildi. Ramazan 1259'da (Ekim 1843) vefat etmiştir. Selimiye'ye defnedildi. Oğlu serasker İzzet Paşa'dır. (I. 158)

İbrahim Ağa (Yeğen) Kapıcıbaşı ve sipahiler ağası ve Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) çavuşbaşı olup Şa'bân'da (Ekim) ayrıldı. Sonra arabacıbaşı olup 1228'de (1813) vefat eyledi. Langa'da medfundur. Oğlu Said Efendi'dir. (I. 149)

İbrahim Ağa (Yorgancı) Kasap Hacı Ahmed Ağa'nın malından bir mescid yapmış (1660'larda) ve Yorganî Mescidi adını almıştır. Bu mescidin minberini ulemâdan Kilisli Hüseyin Efendi koymuştur. (I. 106)

İbrahim Ârif Efendi Alacacızâde Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup İstanbul mahkemesi naibi iken 1250'de (1834/35) vefat etmiştir. (III. 195)

İbrahim Baba Boluludur. Kaygusuz şeyhlerinden Şeyh Ömer Vasfî'nin oğludur. Ermiş sayılanlardan olup 1281'de (1864/65) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (I. 163)

İbrahim Bey Ramazanoğlu Ahmed Bey'in oğludur. Babası yerine 819'da (1416) Adana beyi olmuştur. 821'de (1418) Tarsus'u muhasara edip Karamanoğulları'ndan yardım almıştır. Bu sebepten Mısır'dan oğlu kendisine musallat edilip azline muvaffak olundu. Azledilmiş olarak vefat etmiştir. (I. 91)

İbrahim Bey Kastamonu beyi İsfendiyar'ın oğludur. Babasının vefatında (1440) beyliğe nâil oldu. Az müddette vefat etti. İsmail Bey'le Kızıl Ahmed Bey'in babasıdır. (I. 91)

İbrahim Bey Kürt beylerinden olup Erciş beyiydi. 966'da (1558/59) Acemlerle harpde onları semtine uğratmamakla yararlık gösterdi. Acemler, Kürtler arasında ihtilaf çıkararak istilaya muvaffak olduklarından bunu şehid eylediler. (I. 94)

İbrahim Bey Ramazanoğullarındandır. Kardeşi Pîrî Paşa yerine 970'de (1562/63) Adana beyi olup az müddette vefat eylemiştir. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (I. 95)

İbrahim Bey Dil bilir olduğundan 974'de (1566) Sigetvar seferinde ordu tercümanı olmuştu. Sonra vefat etti. (I. 95)

İbrahim Bey Kapıcılar kethüdâsı kâtipliğinden tersane emini oldu. III. Mehmed devrinde (1595-1603) vefat eyledi. (I. 97)

İbrahim Bey Babadağlı Yusuf Paşa'nın oğludur. Enderûn'da yetişti. Rebiyülevvel 1171'de (Kasım-Aralık 1757) mîrahûr-ı sânî vekili oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 132; IV. 663)

İbrahim Bey Şam kapı kethüdâsı olmuştur. 12 Rebiyülevvel 1189'da (13 Mayıs 1775) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. /135)

İbrahim Bey Topal Osman Paşa'nın damadı Sarı Mehmed Paşa'nın oğludur. 1141'de (1728/29) doğup 1169'da (1755/56) müderris oldu. Pîrîzâde Osman Molla'ya damad oldu. (Daha önce Kapdan Elçi Mustafa Paşazâde İsmail Bey'in kızı Rukiye Hanım'ı nikâh altına almıştı). 1189'da (1775) Galata, 1198'de (1784) Medine mollası, 1201'de (1786/87) Haremeyn müfettişi oldu. Receb 1203'de (Nisan 1789) İstanbul pâyesi ve 1205'de (1790/91) İstanbul kadısı olup Muharrem 1206'da (Eylül 1791) Anadolu kazaskeri oldu. Muharrem 1209'da (Ağustos 1794) azl ile 14 Receb 1209'da (4 Şubat 1795) Rumeli pâyesi oldu. 27 Ramazan 1210'da (5 Nisan 1796) felç gelerek vefat etti. Sultan Bâyezid mezarlığında medfundur. Giyimde ve sarık sarmada eskiyi taklide çalışırdı. Oğlu sudûrdan Yahyâ Bey, oğlu İbrahim İsmet Bey, onun oğlu Sâhib Beyefendi'dir ki, "Pîrîzâde" denir. (I. 143)

İbrahim Bey İvâz Mehmed Paşa'nın oğludur. 1127'de (1715) doğdu. 1146'da (1733/34) müderris, 1152'de (1739/40) Yenişehir mollası, 1159'da (1746) Bursa ve Muharrem 1163'de (Aralık 1749) Medine mollası oldu. 4 Şa'bân 1165'de (17 Haziran 1752) İstanbul kadısı olup Muharrem 1167'de (Kasım 1753) azledildi. 2 Cemaziyelâhir 1173'de (21 Ocak 1760) Anadolu pâyesiyle ikinci defa kadı oldu. 1174'de (1760/61) azledildi. Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) Anadolu kazaskeri olup Muharrem 1176'da (Ağustos 1762) ayrıldı. 6 Rebiyülâhir 1180'de (11 Eylül 1766) Rumeli kazaskeri oldu. 1181'de (1767/68) azille Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül 1771) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. O sene Şevvâlinin 15'inde (21 Ocak 1772) azledildi. 23 Receb 1188'de (29 Eylül 1774) şeyhülislâm oldu. 1 Cemaziyelâhir 1189'da (30 Temmuz 1775) Sadrazam İzzet Paşa ile bir uşaktan ötürü bozuşunca her ikisi de makamlarından azlolundular. 20 Cemaziyelevvel 1199'da (31 Mart 1785) ikinci defa şeyhülislâm oldu. O senenin Şa'bânının 14'ünde (22 Haziran 1785) azlolunup 9 Zilka'de'de (13 Eylül) Ankara'ya gönderildi. Bu defaki meşihati 83, azli ve sürülmesi arası da 83 gündür. Cemaziyelâhir 1200'de (Nisan 1786) Bursa'ya getirildi. III. Selim'in tahta çıkmasından sonra oğluyla beraber serbest bırakıldı. 2 Zilka'de 1212'de (18 Nisan 1798) vefat etti. Bâyezid Camii'nde mihrap önünde medfundur. Ulûm ve maariften habersiz olup gayet sert, cesur ve izzet-i nefsine düşkün ise de tavrı kibardı. Uzun boylu, sık sakallı ve heybetliydi. İkinci meşihatinde birçok adamdan rüşvet almıştır. Nefsaniyet ve kindarlıkla şöhretliydi. Oğlu sudûrdan Mustafa Bey'in vefatında onun oğlu Râşid Mehmed Bey(→) için müderrislik rütbesi ricasında "mültehi oldukta verilsin" diye irade çıkmıştı. Dairesi imamı Aşçızâde'yi, meşihatinde müderris rütbesine nâil etmekle mevâlîden olarak 1232'de (1817) vefat etmiştir. (I. 143/44)

İbrahim Bey Enderûn'dan yetişip çukadar-ı şehriyârî ve sonra mabeyinci olmuştur. 1213'de (1798/99) saraydan çıkmış ve sonra vefat etmiştir. (I. 146)

İbrahim Bey Muhsinzâde Mehmed Paşa'nın(→) telhisçisi olup 27 Receb 1219'da (1 Kasım 1804) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 256)

İbrahim Bey Mûsâ Râtib Bey'in(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup 15 Ramazan 1220'de (7 Aralık 1805) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (IV. 524)

İbrahim Bey Silahşor ve Sultan Selim Camii ruznâmecisi olup III. Selim devri (1789-1807) sonlarında kapıcıbaşı olmuştur. Daha sonra vefat eyledi. (I. 153)

İbrahim Bey Ali Bey'in oğludur. Kapıcıbaşı olup 1 Cemaziyelevvel 1237'de (24 Ocak 1822) vefat etmiştir. (I. 153)

İbrahim Bey Bâbıâlî'den yetişip kethüdâ kâtibi, sultan kethüdâsı ve 1243'de (1827/28) Anadolu muhasebecisi oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 155)

İbrahim Bey Durak Paşa'nın torunu, Said Mehmed Bey'in(→) oğludur. Müneccim-i sânî olup 5 Cemaziyelâhir 1248'de (30 Ekim 1832) vefat etti. Silivrikapı'da Seyyid Nizam Tekkesi civarında defnedildi. Fende mâhirdi. (III. 38)

İbrahim Bey Abdülfettâh Ağa'nın(→) oğludur. Silahşor ve kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişti. (III. 343)

İbrahim Bey Üsküb nâzırı olup II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında kapıcıbaşı oldu. Daha sonra vefat eyledi. (I. 153)

İbrahim Bey Topçu beylerinden olup İzmir topçu miralayı oldu. 1265'de (1849) vefat eyledi. (I. 160)

İbrahim Bey Topçu nizâmiye miralayı olup 1276'da (1859/60) vefat etmiştir. (I. 162)

İbrahim Bey Zabtiye nâzırı Hüsnî Paşa'nın kardeşinin oğludur. Zabtiyeye ve sonra adliyeye memur oldu. Yükselerek ceza mahkemesi, sonra istinaf azalık ve riyâsetlerinde bulundu. Nihayet Mahkeme-i Temyiz azasından olup ûlâ evvel'ne kadar ilerledi. 3 Ramazan 1314'de (5 Şubat 1897) vefat etti. Silivrikapı'da Seyyid Nizamedd'in Türbesi'ne defnedilmiştir. Yaşı 70'i geçmiş, gayretli, liyâkatli, edipdi. (IV. 843)

İbrahim Bey (Boşnak) Miralaylıktan emekli olup 21 Receb 1280'de (1 Ocak 1864) vefat eylemiştir. (I. 162)

İbrahim Bey (Cağalzâde) Sinan Paşa'nın torunlarındandır. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat ederek Üsküdar'da İskele Camii'ne defnedilmiştir. Bu aileden Hacı Hasan Bey de bu senelerde vefat etti. Bunlardan Süleyman Sâlim Bey(→) vardır. Bu aileden bir de Mahmud Bey(→) vardır ki, oğlu Râgıb Mustafa Bey'dir(→). Yine bunlardan Halil İbrahim Bey(→) vardır. (I. 141)

İbrahim Bey (Cıbıl Attarzâde) Zahire başkâtibi Nurî Bey'in oğludur. Bâbıâlî'de çalışıp 1271'de (1854/55) Tanzimat Meclisi açılışında kâtip mülazimi oldu. Sonra oraya ikinci kâtip olup 1273'de (1856/57) başkâtip oldu. 1278'de (1861/62) zabtiye mektupçusu olup Cemaziyelâhir 1281'de (Kasım 1864) muhasebecilik ilâve edildi. Azilden sonra adliye hizmetle-

rine girip Şevvâl 1288'de (Aralık 1871) İstanbul Bidayet Meclisi azası oldu. Zilhicce'de (Şubat 1872) Divan-ı Temyîz azası olup afdan sonra Zilka'de 1292'de (Aralık 1875) ticaret mektupçusu ve sonra muhasebecisi oldu. 23 Zilka'de 1293'de (10 Aralık 1876) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 163/64)

İbrahim Bey (Damad-ı Şehriyârî) Karaman beyi II. Mehmed Bey'in oğludur. 837'de (1433/34) babasının katlinde Konya'da vali ve hâkim oldu. Sonra II. Murad'a damad oldu. Lakin rahat durmayıp beyliği müddetince birçok defa isyan ve harb etti. Cezalandırılacağı sırada zevcesi sultanı şefaata gönderip affa mazhar oluyordu. Velhasıl bağlılık noktasında azca bulunup 869'da (1464/65) vefat eyledi. Mezarında da rahat olmadı. Çünkü oğulları anlaşmazlığa düşüp Karamanoğulları bu yüzden perişan oldu. Evladından ve sultanzâdelerden Alâeddin Bey, Karaman Bey, Nure Sofî Bey 872'de (1467) Konya muharebesinde vefat ettiler. Diğeri Kasım Bey ana-baba bir kardeşi Pîr Ahmed Bey'le baba bir kardeşi İshak Bey'in aralarını bozup 885 (1480) yılından sonra yok olmuştur. (I. 91)

İbrahim Bey (Ebû Şezeb) Mısır beylerinden ve kölemenlerden olup Mısır defterdarı ve reisülümerâsı olmuştur. Otuz-kırk sene kadar sözü geçer olup 1130'da (1718) vebadan vefat etmiştir. Malı mîrîden alındı. (I. 119)

İbrahim Bey (Hacı) Enderûnludur. Eyüp'deki Şa'bânî dergâhında 40 sene hizmet edip 1280'de (1863/64) vefat etti ve oraya defnedildi. Tasfiye-i zât etmişti. (I. 163)

İbrahim Bey (Hatibzâde) Yahyâ Paşa'nın kardeşidir. Silahşor ve kapıcıbaşı olup Sâliha Sultanzâde Fatma Hanım Sultan ile evlenmiştir. Safer 1172'de (Ekim 1758) memuren Şam'a gitti. Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) başbaki kulu olmuştur. Sonra vefat etti. (I. 131)

İbrahim Bey (Kuyumcu) Müteferrika olup sanattaki ustalığıyla kuyumcubaşı olmuştur. Arkadaşı Derviş Bey'le III. Murad'a gayet sanatlı bir taht yapmıştır. Yükselerek yeniçeri kethüdâsı ve müteferrikabaşı oldu. Zilka'de 1000'de (Ağustos 1592) vefat eyledi. (I. 96)

İbrahim Bey (Rüstem Beyzâde) Manastır'ın ileri gelenlerinden olup kapıcıbaşı olmuştu. II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat eyledi. (I. 153)

İbrahim Bey (Seyyid) Kapdan-ı deryâ Benli Hacı Mustafa Paşa'nın oğludur. Müderris, Mısır mollası, sonra Mekke, Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) İstanbul ve 1214'de (1799/1800) Anadolu pâyesi oldu. 12 Zilhicce 1217'de (5 Nisan 1803) vefat etmiştir. Eyüp'e defnedildi. Sadrazamlardan İzzet Paşa'nın amcazâdesi ve Yusuf Ziyâ Paşa'nın babasının yetiştirmesi olduğundan ikbâline sebep olmuşlardır. Saf idi. (I. 145)

İbrahim Bey (Uzun) Moralıdır. Canik mutasarrıfı ve 1063'de (1653) Mora müfettişi oldu. Oradaki zulmü ihbar ile hizmette bulunarak vefat etti. (I. 105)

İbrahim Bey (Uzun) Zülfikâr Efendi oğlu Kara Osman Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı, cizye başbaki kulu iken 20 Safer 1163'de (29 Ocak 1750)

çavuşbaşı, ardından sadâret kethüdâsı oldu. Şa'bân 1163'de (Temmuz 1750) azledilerek tersane emini oldu. Hemen ardından ayrıldı. Sonra başka görevlerde bulunup 1164 (1751) ve 1173'de (1759/60) iki defa silahdar ağası ve 1174'de (1760/61) matbah emini oldu. Muharrem 1181'de (Haziran 1767) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. Oğlu ricâlden Mehmed Bey'dir. (I. 133)

İbrahim Çavuş Balat Camii bânisi Ferruh Kethüdâ'nın oğludur. Yükselip koyun emini ve divitdar ve Anadolu muhasebecisi ve iki defa tersane emini olup 1010 (1601/02) tarihlerinde vefat etti. (I. 97)

İbrahim Çelebi Maliye kâtiplerinden olup Anadolu defterdarı olmuştur. Şa'bân 969'da (Nisan 1562) başdefterdar oldu. 970 (1562/63) yılından sonra azledilmiş ve vefat etmiştir. Doğru ve iyi huyluydu. (I. 95)

İbrahim Çelebi 1000'de (1591/92) vefat etmiş bir arakiyeci olup adına mensup bir mescid ve sebili vardır. Orada medfundur. (I. 96)

İbrahim Çelebi Evkaf muhasebecisi, Rumeli defterdarı ve şehremini oldu. III. Mehmed devrinde (1595-1603) vefat eyledi. (I. 96/97)

İbrahim Çelebi Galatalıdır. Mimarzâdedir. Kâtiplikten yetişip mevkufatçı ve Rumeli muhasebecisi ve mukataacısı, şehremini ve mukabeleci olup III. Mehmed devrinde (1595-1603) vefat eyledi. (I. 96)

İbrahim Çelebi (Müteferrika) Hıristiyan iken Müslüman olmuştur. Müteferrika olup Said Paşa ile ilk defa matbaayı icad eyledi ve Avrupa usûlüne uygun olarak Osmanlı huruflarını döktürüp I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında bazı kitaplar bastı. 1150'de (1737/38) vefat eyledi. Öğrencisi kadılardan İbrahim Efendi yerine geçti. Ancak ortağı Said Paşa Bâbıâlî'de yükselerek terk eylemesi yüzünden basım işinin devamı mümkün olamamış ve Kadı İbrahim Efendi de III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etmekle sanat terk edilmiştir. 1198'de (1784) Vâsıf Efendi ve Râşid Efendi'nin ortak çalışması ile tekrar sanat canlanmış ve III. Selim devrinde (1789-1807) haylice kitap daha basılmıştır. (I. 127)

İbrahim Çelebi (Şerbetçizâde) Bursalıdır. 940 (1533/34) yılından sonra vefat eyledi. Şeyh Hamdullah çağdaşı meşhur bir hattatdır. (I. 93)

İbrahim Dayı Ereğlilidir. Trablusgarb'da askerler arasında sivrilmiştir. 1119'da (1707/08) Mehmed Paşa'nın vefatından sonra damadı Halil Bey'e üstünlük kurdu ve ondan hükümetin idaresini alıp onu Mısır'a kaçmaya mecbur eyledi. 1124'de (1712) zulüm ve baskısı artınca kolları bağlanarak İskenderiye'ye gönderildi. Bunun üzerine Karamanlı Ahmed Bey'in evlâdı sivrildi. Bu eşkıya da mihnetle can verdi. (I. 118)

İbrahim Dayı (Terzi) 1095'de (1684) Arnavut Halil Paşa Trablusgarb valiliğiyle gittiğinde bu da seçilerek Trablus'a dayı oldu ve vilâyette güç kendinde kaldı. 1106 başlarında (1694 ortaları) İspanya devletiyle muahede akdine kalkışınca hem paşa ve hem de bu azledildiler. Bu halde vefat etti. (I. 113)

İbrahim Derviş Efendi Şeyh olup 1131'de (1719) vefat etti. Hattatdı. (I. 120)

İbrahim Ebû Şeydâ Dede (Toklu) Eğrikapı'da medfun bulunan sahabenin türbedarı olup keşif ve kerâmet erbâbındandı. Ermiş sayılanlardandır. Vefatında oraya defnedilmiştir. (I. 129)

İbrahim Edhem Bey Abdî Paşa'nın(→) oğludur. 1231'de (1816) vefat ederek Beylerbeyi'ne defnedildi. (III. 412)

İbrahim Edhem Bey Selânikli Numan Bey'in oğludur. Müderris, Şa'bân 1257'de (Eylül-Ekim 1841) Üsküdar mollası, Receb 1267'de (Mayıs 1851) Şam mollası, sonra Mekke pâyesi oldu. 23 Ramazan 1271'de (9 Haziran 1855) vefat eyledi. Doğancılar'a defnedildi. (I. 162)

İbrahim Edhem Efendi Başmuhasebe kalemi serhalifesi olup 29 Şevvâl 1233'de (1 Eylül 1818) vefat etti. Kayalar'da medfundur. (I. 151)

İbrahim Edhem Efendi Tuğrakeş olup Rebiyülâhir 1287'de (Temmuz 1870) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Yakınında yatan Sâlih Mehmed Efendi'nin (v. 1241/1825-26)(→) ailesinden olmalıdır. (III. 212)

İbrahim Edhem Efendi Müderris ve Edirne mollası olup 3 Şevvâl 1253'de (31 Aralık 1837) vefat eylemiştir. (I. 1577

İbrahim Edhem Efendi Hacı Mehmed Ağa'nın(→) damadıdır. Esham mukabelecisi olup 1259'da (1843) vefat eylemiştir. (IV. 288)

İbrahim Edhem Efendi Müderris, 1254'de (1838) Kudüs mollası ve yükselerek 1267'de (1851) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 161)

İbrahim Edhem Efendi Zahire Nezâreti sergi halifeliğinde bulunmuştur. 29 Cemaziyelevvel 1270'de (27 Şubat 1854) vefat etmiştir. Kasımpaşa'da Doymazdere'de defnedildi. (I. 163)

İbrahim Edhem Efendi İsmail Besim Efendi'nin(→) oğludur. 1277'de (1860/61) Trabzon mollası olup vefat etmiştir. (I. 380)

İbrahim Edhem Efendi Kengırılıdır. İstanbul kadısı şer'îyatçısı olup müderris, molla, Mekke pâyesi oldu. 8 Safer 1298'de (10 Ocak 1881) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. (I. 164/65)

İbrahim Edhem Efendi (Hacı) Hâcegândan ve divanî görev sahiplerinden olup 11 Zilka'de 1199'da (15 Eylül 1785) vefat etmiş ve Üsküdar'a defnedilmiştir. (I. 139)

İbrahim Edhem Efendi (Hacı) Darphaneden yetişip kesedar olmuş ve azilden sonra hâcegândan olarak 1238'de (1822/23) maliye tezkirecisi, 1244'de (1828/29) eshâm mukataacısı, Şevvâl 1245'de (Nisan 1830) piskopos mukataacısı, 1246'da (1830/31) tekrar maliye tezkirecisi olup sonra vüzera kapı kethüdâlığında bulunmuştur. Rebiyülevvel 1257'de (Nisan-Mayıs 1841) vefat etti. (I. 158)

İbrahim Edhem Efendi (Hacı) Müderris, müneccim-i sânî ve Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) müneccimbaşı oldu. Birkaç sene sonra vefat eyledi. (I. 163)

İbrahim Edhem Efendi (Râsihzâde) Reisülküttab Mustafa Râsih Efendi'nin küçük oğludur. Müderris, 1237'de (1821/22) Yenişehir mollası oldu. Sonra bilâd-ı hamse ve Mekke pâyesi, sırasıyla İstanbul ve Anadolu pâyesi olmuştur. 19 Rebiyülevvel 1258'de (30 Nisan 1842) vefat eyledi.

Eyüp'de Bostan İskelesi'ne defnedildi. Oğlu İsmail Fahreddin Efendi' dir(→). (I. 159)

İbrahim Edhem Efendi (Seyyid) Nakibüleşraf Fâiz Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Şa'bân 1227'de (Ağustos 1812) Galata mollası olup 27 Ramazan 1232'de (10 Ağustos 1817) vefat etti. (I. 151; IV. 2)

İbrahim Edhem Efendi (Seyyid) (Râşidzâde) Sudûrdan Râşid Mehmed Efendi'nin oğludur. Haleb, 1185'de (1771/72) Mısır mollası oldu. Daha sonra vefat eyledi. (I. 135; II. 351)

İbrahim Edhem Efendi (Yazıcızâde) Yazıcı Mehmed Münif Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1246'da (1830/31) tahrir memuru ve 1247'de (1831/32) Edirne mollası oldu. Bir işe yaramadığından Şevvâl'de (Mart 1832) azledilip Karahisar'a sürüldü. Bırakıldıktan sonra Bursa mollası oldu. Şa'bân 1253'de (Kasım 1837) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde babasının yanına defnedildi. (I. 157)

İbrahim Edhem Paşa Tersaneden yetişip riyâle ve 1256'da (1840) patrone olup sonra paşalıkla liman reisi oldu. 12 Muharrem 1262'de (10 Ocak 1846) vefat etti. Kasımpaşa Mezarlığı'nda medfundur. (I. 159)

İbrahim Edhem Paşa Mehmed Namık Paşa'nın oğullarındandır. Mekteb-i Harbiye'den yetişerek yâver-i harb-i sultanî olmuştu. Miralay iken Kars muharebelerinde bulundu. Sonra mîrlivâ ve Teftiş-i Askerî Komisyonu'na aza ve daha sonra ferik olmuştur. Sonra Girit Fırkası kumandanlığında bulunmuş ve hastalanınca istifa ederek dönmüştür. Bu hastalıktan kurtulamayıp 23 Muharrem 1315'de (24 Haziran 1897) vefat eyledi. Karacaahmet'de babasının yakınına defnedilmiştir. (IV. 843)

İbrahim Efendi Hüseyin'in oğludur. Sivaslıdır. Müderris ve sonra Ak Şemseddin müridi olup kendini bilmeyecek hale geldi. Evlâdını fark edemez idi. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında vefat eyledi. (I. 92)

İbrahim Efendi Babası İranlı seyyidlerdendir. Doğumu Amasya'da olup tahsili Bursa'da oldu. Orada Şehzâde Korkud'a muallim olup sonra Amasya'ya müftü oldu ve valisi II. Bâyezid'in sohbeti şerefine erişip onu avcılıktan meneyledi. İstifa etmekle yüz akçe ulûfe ile Eyüp'de I. Selim'in (Yavuz) ihsan buyurduğu bir hanede sâkin olup vefattan sonra evinin vakf olmasını vasiyet etti. 935'de (1528/29) vefat eyledi. Uzun boylu, çok sakallı, 90 yaşında bekâr bir zat idi. Yatağa yatmayıp otururken uyumak âdetindendir. Hattatdı. Bir aralık kör olduysa da sonradan bir gözü açılmıştır. (I. 92)

İbrahim Efendi Seydîşehirli Cündî Mahmud'un oğlu bir şeyhdir. Keşif ve kerameti açık olup 978'de (1570/71) vefat eylemiştir. (I. 95)

İbrahim Efendi Birgili olup müderrislerden bir zatın oğludur. III. Murad'ın şehzâdeliklerinde muallimi olmakla mevleviyet pâyesi verilmiştir. 981'de (1573/74) Manisa'da vebadan vefat etti. Yumuşak huylu, müşfik, dindardı. Oğlu Tophaneli Mahmud Efendi'dir. (I. 95)

İbrahim Efendi Halebli Kasım Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mol-

lası oldu. 983'de (1575/76) vefat etti. Arapça bilirdi. Baba Efendi'nin Arapça kasidesine bir şerhle bazı risaleler tasnif eylemiştir. (I. 95)

İbrahim Efendi Kürdistanlıdır. Müderris olup Zilhicce 984'de (Şubat-Mart 1577) vefat eyledi. Fâzıldı. (I. 95)

İbrahim Efendi Yoluk Çelebi lâkaplı Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Bosna ve Trablusşam kadısı olup Cemaziyelevvel 990'da (Haziran 1582) vefat etti. (IV. 135)

İbrahim Efendi Müderrislerden, ilim ve maarif mensuplarından olup 994'de (1586) vefat eylemiştir. (I. 96)

İbrahim Efendi Kırımlıdır. Tahsilden sonra Nureddinzâde'den el aldı. Küçük Ayasofya Zaviyesi'nde Halvetî şeyhi oldu. Camilerde vaaz ederdi. Şevvâl 1001'de (Temmuz 1593) vefat eyledi. Zâhir ve bâtını mamur olmakla padişahın iradesiyle Sûre-i Nûr'dan meşhur âyete kadar tefsir yazmıştır. (I. 96)

İbrahim Efendi Peçuyludur. Maliyeden yetişme olup ordu da hesap hizmetlerinde bulundu. 1014'de (1605/06) defterdar-ı şıkk-ı sânî ve sonra Bosna'ya defterdar oldu. Orada vefat eylemiştir. Dirâyetli ve hayır sâhibi bir zat idi. Temeşvar defterdarı iken İstanbul'da bir mescid yaptı. Mükemmel bir *Tarih* yazmıştır. (I. 101/02)

İbrahim Efendi Şîr Nesimîzâde denir. İlmiyeden yetişip Konya ve Erzurum mollası oldu. 1014'de (1605/06) Yalvaç'da sipahilerin kurşunuyla vefat etti. Lâtifeci ve kabiliyetliydi. (I. 98)

İbrahim Efendi Bir kasabın oğludur. Çıraklıktan ustalığa peştemal kuşanmak töreninde usûlen bir koyun kesmesi emrolunca acele ile başı yerine kuyruğunu kesmiştir. Hayvan ceylan gibi sıçramakla bunun kasaplığa yatkın olmadığı anlaşılıp ilim tahsil ettirilmiş, 1027'de (1618) Kayseri mollalığına nâil olmuştur. 1029'da (1620) vefat etmiştir. Kardeşi veya oğlu Ali Efendi'dir. (I. 99)

İbrahim Efendi Bursalıdır. Fâzıl bir müderris olup 1035'de (1625/26) vefat eyledi. (I. 100)

İbrahim Efendi Karamanlı olup Diyarbekir mollası olmuştur. 1036'da (1625/27) orada vefat eyledi. (I. 100)

İbrahim Efendi Müderris iken Manisa ve sonra Kütahya mollası olmuştur. Zilka'de 1038'de (Haziran-Temmuz 1629) vefat eyledi. Sâlih ve kâmildi. (I. 100)

İbrahim Efendi Rumiye şeyhi Mahmud Efendi'nin müridlerinden olup Bursa'ya göç etmiş, mücâhid ve riyâzetkâr kâmil bir zat idi. 1060'da (1650) vefat edip Pınarbaşı'na defnedildi. (I. 104)

İbrahim Efendi Kadı Şuayb Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olup Ramazan 1068'de (Haziran 1658) vefat etti. Keyif ehliydi. (I. 105)

İbrahim Efendi Bosnalıdır. Halvetî şeyhlerinden olup 1070'de (1659/60) orada vefat eyledi. Ermiş sayılanlardandır. (I. 105)

İbrahim Efendi Nakşibendî şeyhlerinden Mustafa Efendi'nin oğludur. 1076'da (1665/66) babasının yerine Bursa'da Emir Sultan Tekkesi şeyhi oldu. 1078'de (1667/68) babası gibi attan düşüp vefat eyledi. (I. 106)

İbrahim Efendi Burhan Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Kudüs mollası olup giderken yolda 1093'de (1682) vefat etti. Hiddetliydi. (II. 15)

İbrahim Efendi "Esirî tâbii" denir. Şeyhülislâm Esirî Mehmed Efendi'den mülâzim olup müderris olmuştur. 1095'de (1684) vefat etti. (I. 109)

İbrahim Efendi Trabzonludur. Şeyh Receb Efendi'nin oğlu olup müderris ve molla olarak kıdem kazanmış ve iki defa ordu kadısı olmuştur. İstanbul pâyesini elde etmiş olarak Muharrem 1095'de (Ocak 1684) vefat eyledi. Fâzıldı. Oğlu Trabzonîzâde Mehmed Efendi'dir(→). (I. 109)

İbrahim Efendi Vizeli olup müderris idi. 1095'de (1684) vefat eylemiştir. (I. 109)

İbrahim Efendi Darphaneci Hüseyin Paşa'nın küçük kardeşidir. Müderris ve İzmir mollası olup azledilmiş olarak Zilka'de 1097'de (Eylül-Ekim 1686) vefat etmiştir. Kocamustafapaşa'da medfundur. Yumuşak huyluydu. (I. 110)

İbrahim Efendi Mısır kadılarından Abdülmü'min Efendi'nin oğludur. Müderris iken Şevvâl 1097'de (Ağustos-Eylül 1686) vefat etti. (I. 110)

İbrahim Efendi Edirne'de bezzaz Hacı Mehmed'in oğludur. Sultan Selim Camii'ne imam olup sonra Bâyezid Camii'ne hatip oldu. 1073'de (1662/63) imam-ı sultanî olunca birden İstanbul pâyesi ihsan buyuruldu. Muharrem 1097'de (Aralık 1685) imamlıktan ayrılarak Anadolu kazaskeri oldu. Ramazan 1098'de (Temmuz 1687) Rumeli kazaskeri oldu. Zilhicce'de (Ekim) azledildi. Cemaziyelâhir 1097'de (Mayıs 1686) şehzâdeler hocası dahi olmuş olmakla 10 Muharrem 1099'da (16 Kasım 1687) azledilmiştir. Şa'bân 1102'de (Mayıs 1691) Kıbrıs'a gönderildi. O sene Zilhiccesinde (Eylül 1691) vefat etti. Pâyesi kıdemi ile reisülülemâ olduysa da güzel sesi ve mûsikîye mahareti bulunmasından başka meziyeti yoktu. (I. 111)

İbrahim Efendi Bosnalıdır. Müderris olup Ramazan 1106'da (Nisan-Mayıs 1695) vefat etmiştir. (I. 112)

İbrahim Efendi Anadoluludur. Müderris olup Şevvâl 1108'de (Mayıs 1697) vefat etti. Fâzıldı. (I. 112)

İbrahim Efendi Maliyeden yetişip başmuhasebeci oldu. Azilden sonra Mekke'nin tamiratına memur oldu. 1104'de (1692/93) gidip gelince yine divan görevlerinde bulunup 1110'da (1698/99) Anadolu muhasebecisi olarak Ali Paşa ile sınır belirlemeye memur olmuştur. Sonra vefat etti. (I. 114)

İbrahim Efendi Müderris iken Şevvâl 1110'da (Nisan 1699) vefat etti. Fâzıldı. (I. 112)

İbrahim Efendi Edirnelidir. Müderris, molla, sonra Medine mollası oldu. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) vefat etti. (I. 115)

İbrahim Efendi Semendirelidir. 1103'de (1691/92) Kadı Ali Paşa ve oğlu Mehmed Ağa'ya kethüdâ olmakla hapsolunmuş idi. Sonra bazı işlerde çalışıp 1116'da (1704/05) çavuşbaşı da oldu. Azilden sonra vefat etti. (I. 115)

İbrahim Efendi İstanbulludur. Bektâşî Süleyman Efendi'nin oğludur. Musâhib Mustafa Paşa'ya hoca olduğundan onunla nâmdar oldu. Selânik, Şam, Edirne mollası olup 5 Ramazan 1120'de (18 Kasım 1708) vefat etti. Kadırga'da defnedildi. Âlim, fâzıl, halim, âbid idi. Oğlu Pîr Mehmed Efendi'dir(→). (I. 116)

İbrahim Efendi Süvari mukabelesi serhalifesi olup 1120'de (1708) vefat etmiştir. (I. 119)

İbrahim Efendi Niflidir. Babası Hacı Mustafa'dır. Müderris, Galata mollası oldu. 27 Muharrem 1121'de (8 Nisan 1708) vefat etti. Fakirlere yardım eder bir ihtiyardı. (I. 116)

İbrahim Efendi Feyzullah Efendi'nin ikinci oğludur. Babası şeyhülislâm olduğundan müderris, molla, Ramazan 1113'de (Şubat 1702) İstanbul pâyesi ile Şehzâde Mahmud'a muallim oldu. Zilhicce 1114'de (Nisan-Mayıs 1703) Anadolu ve Muharrem 1115'de (Mayıs-Haziran 1703) Rumeli pâyelerini elde etti. Babasının ayrılmasında İslimye'ye gönderildi. Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim 1703) bir gemiye konulup Magosa'ya gönderilip kalebend oldu. 1120'de (1708) kardeşleriyle Bursa'ya getirildi. 1121'de (1709) arpalık ihsan buyuruldu. Şa'bân 1121'de (Ekim 1709) vebadan vefat etti. Bursa'da Mevlûdcü Süleyman Çelebi'nin yanına defnedildi. İlim, azamet ve vakar talibiydi. Amcazâde Hüseyin Paşa'ya damad olmuştur. (I. 116/17)

İbrahim Efendi Saçlı Emir Efendi Tekkesi'nin şeyhi olup 1099'da (1688) vefat eylemiştir. Meşihatı 59 yıldır. Yerine kız kardeşinin oğlu Gazanfer Efendi geçmiş, o da 1122'de (1710) vefat eylemiştir. (I. 110)

İbrahim Efendi Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1077'de (1666/67) babasının yerine Bursa'da Karaağaç Zaviyesi'ne şeyh oldu. Zilhicce 1122'de (Ocak-Şubat 1711) vefat eylemiştir. (IV. 648)

İbrahim Efendi Bosnalıdır. Müderris, Sofya mollası oldu. Receb 1132'de (Mayıs 1720) vefat etmiştir. Fakih ve dindardı. (I. 120)

İbrahim Efendi Fetvâhane müsevvidlerinden ve müderris olup Şa'bân 1132'de (Haziran 1720) vefat eyledi. (I. 120)

İbrahim Efendi Edirnelidir. Müderris iken Şa'bân 1138'de (Nisan 1726) vefat eyledi. (I. 122)

İbrahim Efendi Bosnalı Ali b. Abdurrahman'ın oğludur. Müderris olup Şa'bân 1139'da (Nisan 1727) vefat eyledi. (I. 122)

İbrahim Efendi A'rec Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1141'de (Aralık 1728) vefat eyledi. (III. 524)

İbrahim Efendi Dolab imamı ve müderris olup 3 Ramazan 1141'de (2 Nisan 1729) vefat eylemiştir. (I. 122)

İbrahim Efendi Bolulu Bekir'in oğludur. Sadrazam Elmas Mehmed Paşa'ya imam olup bu sayede müderris, Galata ve Edirne mollası oldu. Azledilmiş olarak 1142'de (1729/30) vefat etmiştir. Maktul tersane emini Hüseyin Efendi'nin kızı Fatma Hanım(→) zevcesi olup Bağodaları Mescidi'ni yaptırmıştır. Vefatında Üsküdar'a defnedildi. Oğlu Elmas Paşa İmamızâde diye meşhur Ahmed Efendi'dir(→). (I. 123)

İbrahim Efendi Cebeci ikinci halifesi olup Safer 1146'da (Temmuz-Ağustos 1735) vefat etmiştir. (I. 127)

İbrahim Efendi Yeniçeri Ocağı'nda başhalife olarak 1155'de (1742) vefat etti. Topkapı'ya defnedilmiştir. (I. 129)

İbrahim Efendi Yükselip dârüssaâde ağası yazıcısı oldu. Ramazan 1144'de (Mart 1732) Haremeyn mu-

hasebecisi olup sonra başka görevlerde bulundu. 1155'de (1742) mevkufatçı oldu. 1160'da (1747) vefat edip Okmeydanı'na defnedildi. (I. 129)

İbrahim Efendi Şeyhzâde'nin damadıdır. Müderris, Bursa ve Muharrem 1116'da (Kasım 1752) Medine mollası olup orada vefat eylemiştir. (I. 129)

İbrahim Efendi Emir Buharî Tekkesi şeyhi Halil Efendi'nin (→) oğludur. Babasının 1163'de (1750) vefatında yerine geçtiyse de yaşı küçük olduğundan Hasan Efendi vekil oldu. Onun 1167'de (1754) vefatı üzerine asâleten şeyh olmuşsa da 1169'da (1755/56) vefat eylemiştir. (II. 294)

İbrahim Efendi Demirkazık Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, molla olup 1170'de (1756/57) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 527)

İbrahim Efendi Enderûnludur. Çıktıktan sonra hâcegândan olup Şevvâl 1165'de (Ağustos 1752) İstanbul Baruthanesi nâzırı oldu. Mevkufâtî iken 1170'de (1756/57) vefat etti. (I. 129/30)

İbrahim Efendi Trabzon müftüsü olup Rebiyülevvel 1173'de (Ekim-Kasım 1759) vefat ederek Beyoğlu mezarlığına defnolundu. (I. 130)

İbrahim Efendi Hâcegândan olup küçük kale tezkirecesi ve 1165'de (1752) masraf-ı şehriyârî olmuş ve 1173'de (1759/60) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (I. 131)

İbrahim Efendi Toparabacıları başhalifesi olmuştur. 1176'da (1762/63) vefat eylemiştir. (I. 132)

İbrahim Efendi 1131'de (1719) vefat eden Bâkî Efendi'nin oğludur. Süvari mukabelecisi başhalifesi olup Zilhicce 1180'de (Mayıs 1767) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (I. 133)

İbrahim Efendi Enderûn'dan çıkmadır. Ayasofya Camii vakıf kâtibi olup Rebiyülevvel 1184'de (Temmuz 1770) vefat eylemiştir. (I. 133)

İbrahim Efendi Kadı olup ulemâdandı. "Feraizî Hoca" diye ünlenmişti. Rebiyülevvel 1188'de (Mayıs 1774) vefat etmiştir. Bahariye'ye defnedilmiştir. (I. 135)

İbrahim Efendi Müderris, Bursa ve sonra Medine mollası olmuştur. Bu senelerde (1780'ler) vefat etti. (I. 141)

İbrahim Efendi Kadılardan Osman Efendi'nin oğlu olup Karahisar-ı Şarkî'de doğdu. 1127'de (1715) İstanbul'a gelip amcası ve kayınpederi sudûrdan Zeynelâbidin Efendi'nin hizmetinde bulundu. 1142'de (1729/30) müderris, 1168'de (1754/55) Selânik, 1172'de (1758/59) Şam mollası oldu ve sonra Mekke pâyesi ve Receb 1181'de (Kasım-Aralık 1767) İstanbul kadısı olup süresini tamamladıktan sonra 28 Rebiyülâhir 1184'de (21 Ağustos 1770) nakibüleşraf ve 1185'de (1771/72) Anadolu pâyesiyle ikinci defa İstanbul kadısı oldu. Rebiyülâhir 1186'da (Temmuz 1772) azlolunduysa da hemen ardından Anadolu kazaskeri olup nakibüleşraflıktan azlolundu. Rebiyülâhir 1187'de (Haziran-Temmuz 1773) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1187'de (Ağustos-Eylül 1773) ikinci defa nakibüleşraf olmuştur. Cemaziyelâhir 1191'de (Temmuz 1777) Rumeli kazaskeri oldu. Süresini tamamladıktan sonra Ramazan 1193'de (Eylül-Ekim 1779) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Ramazan 1194'de (Eylül 1780) ayrıldı ve reisülulemâ oldu. 5 Şevvâl 1196'da (13 Eylül 1782)

şeyhülislâm oldu. 17 Cemaziyelâhir 1197'de (20 Mayıs 1783) karın hastalığından vefat eyledi. Sultanselim'de kayınpederi yanına defnedildi. Örfî ve şer'î hizmetlerden başka şeylere zihin yormadı. Fikrine danışılır, güvenilir ve ağırbaşlı, ihtiyatlı görüşler ileri sürerdi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (I. 138)

İbrahim Efendi Yeniçeri ikinci cemaati yazıcısı olup 1201'de (1786/87) vefat ederek Mehmed Paşa Tekkesi'ne defnedilmiştir. Meşhur hattatdır. (I. 140)

İbrahim Efendi Müderris, molla olup fetvâ emini oldu. Sonra Mekke mollası, Receb 1201'de (Nisan-Mayıs 1787) İstanbul pâyesi oldu. Ardından Anadolu pâyesi olmuş ve 1207'de (1792/93) bilfiil Anadolu kazaskeri olarak 28 Cemaziyelâhir 1208'de (31 Ocak 1794) vefat eylemiştir. Eyüp'de Bahariye Caddesi'nde defnedildi. Âlim, fazıl, fakihdi. (I. 142)

İbrahim Efendi Edirnelidir. Rıfâî şeyhi olup 1211'de (1796/97) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (I. 145)

İbrahim Efendi Kâtip olup yükselerek divanî görev sahiplerinden ve hâcegândan oldu. 1211'de (1796/97) vefat etti. Manzum üç ciltlik bir *Siyer*'i vardır. (I. 143)

İbrahim Efendi Haseki olup 12 Cemaziyelâhir 1199'da (22 Haziran 1785) dârüssaâde yazıcısı oldu. Rebiyülâhir 1200'de (Şubat 1786) azledilip mevkufatçı oldu. Esmâ Sultan ve sonra Şah Sultan kethüdâsı olup sonra arpa emini oldu. 1209'da (1794/95) başmuhasebeci ve sonra ordu defterdarı olup Rebiyülevvel 1213'de (Ağustos 1798) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Liyâkatli bir zat idi. (I. 144)

İbrahim Efendi Sürmenelidir. Müderris ve sonra Galata kadısı olup Zilhicce 1216'da (Nisan 1802) vefat eyledi. Nuhkuyusu'nda medfundur. Oğlu Atâullah Mehmed Efendi'dir(→). (I. 145)

İbrahim Efendi Uşaklıdır. Müderris olup Ramazan 1210'da (Mart 1796) Yenişehr-i Fenâr mollası oldu. 1218'de (1803/04) vefat etmiştir. (I. 145)

İbrahim Efendi Kudüslüdür. Sarayda kilâr-i hassa hâcesi ve müderris olup 22 Zilka'de 1218'de (4 Mart 1804) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. Fâzıldı. (I. 145/46)

İbrahim Efendi Kastamonuludur. Hassa tabibi ve müderris olup 1221'de (1806) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. "Hoca" lâkaplı bir fâzıldı. (I. 147)

İbrahim Efendi Dersiâm olup Muharrem 1203'de (Ekim 1788) Kudüs mollası ve 1212'de (1797/98) Şam mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) ortalarında vefat etti. (I. 144)

İbrahim Efendi Devriye mollası olup iki defa Filibe mollası olmuştur. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (I. 141)

İbrahim Efendi Enderûn'dan yetişip sırkâtibi olup çıkışında müderrislik ihsan buyurulmuştur. 1214'de (1799/1800) Üsküdar mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) ortalarında vefat eyledi. (I. 144/45)

İbrahim Efendi Bostancılar başyazıcısı olup 17 Zilka'de 1222'de (16 Ocak 1808) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (I. 149)

İbrahim Efendi Vâlide sultan kahvecibaşısı olup 1223'de (1808) vefat etmiştir. (I. 149)

İbrahim Efendi Bâbıâlî'den yetişip rikâb reisi kesedarı olmuştur. Sonra hâcegândan olup 1228'de (1813) Haremeyn evkaf muhasebecisi oldu, sonra vefat etti. (I. 151)

İbrahim Efendi Hâcegândan olup bina emini oldu. 1228'de (1813) vefat eylemiştir. (I. 151)

İbrahim Efendi "İngiliz" lâkaplı Mahmud Râif Efendi'nin(→) oğludur. Kâtip olup 1235'de (1819/20) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde babasının yanına defnedildi. (IV. 330)

İbrahim Efendi Geredelidir. 1225'de (1810) Üsküdar mollası olup sonra bilâd-ı hamseden bir mevleviyete nâil oldu. 1235'de (1819/20) Medine mollası olup müddetini bitirmeden vefat etmiştir. (I. 152)

İbrahim Efendi Velîyeddinzâde Emin Efendi'nin imamı olup müderris ve 1236'da (1820/21) Üsküdar mollası oldu. Sonra vefat etti. (I. 152)

İbrahim Efendi Diyarbekirli Hüseyin'in oğludur. Müderris olup bu senelerde (1830'lar) vefat etmiştir. Fâzıldır. *Velediye* risalesini telif eyledi. (I. 157)

İbrahim Efendi Abdülfettâh Efendi'nin(→) oğludur. Defterhane kesedarı olup 20 Rebiyülâhir 1247'de (28 Eylül 1831) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. (III. 343)

İbrahim Efendi Geredelidir. Şeyhlerden olup 1247'de (1831/32) İstanbul'da vefat etmiştir. (I. 156)

İbrahim Efendi Hacı Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup devriye mollası olduktan sonra Cemaziyelevvel 1251'de (Eylül 1835) vefat eyledi. (III. 41)

İbrahim Efendi Eğinlidir. Müderris olup hazine-i hümâyûn hâcesi olmuştu. 1254'de (1838) vefat etti. Fâzıldı. Oğlu mevâlîden Tâhir Efendi'dir. (I. 157)

İbrahim Efendi Sürmenelidir. Müderris, devriye mollası oldu. 20 Şevvâl 1255'de (27 Aralık 1839) vefat etti. (I. 157/58)

İbrahim Efendi Ahıskalıdır. Mahrec mollası olup 26 Zilhicce 1255'de (1 Mart 1840) vefat etti. (I. 158)

İbrahim Efendi Nevşehirlidir. Devriye mollalarından olarak Filibe mollası da oldu. 1259'da (1843) o mevleviyette tekrar eyledi. Bu senelerde (1840'lar) vefat etti. (I. 159)

İbrahim Efendi Yakovalıdır. Müderris ve huzûr dersleri mukarririydi. Zilka'de 1260'da (Kasım 1844) yükselerek Süleymaniye müderrisi olup 1271'de (1854/55) vefat eylemiştir. Vefa yakınında defnedildi. Oğlu İsmail Hakkı Efendi'dir(→). (I. 162)

İbrahim Efendi Beypazarlıdır. Müderris, 1256'da (1840) Eyüp mollası, 1263'de (1847) Mekke pâyesi ve Ramazan 1270'de (Haziran 1854) İstanbul pâyesi oldu. 1 Ramazan 1272'de (6 Mayıs 1856) vefat etti. Fâzıl bir zat idi. Oğulları Kâmil Ahmed Efendi(→) ile Ziyâeddin Mehmed Efendi'dir(→). Üçü de Üsküdar'a defnedildi. (I. 162)

İbrahim Efendi İmtihanla dersiâm olmuş bir müderris olarak yeniçeriliğin kaldırılmasında sarayda hazır bulunmuştur. Sonra mevleviyet ihsan olunup 1254'de (1838) Mekke pâyesi oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) başlarında vefat etti. (I. 158)

İbrahim Efendi Meşhur bir dersiâm olup müderrislikle yetindi. 24 Zilhicce 1295'de (19 Aralık 1878) vefat eyledi. Oğlu, eski mâbeyn kâtibi Ziyâeddin Bey'dir. (I. 164)

İbrahim Efendi (Abbaszâde) Kadı olup 18 Ramazan 1196'da (27 Ağustos 1782) vefat etti. Tunusbağı'nda medfundur. Âlimdi. (I. 137/38)

İbrahim Efendi (Ali Beyzâde) İznikli dir. Müderris ve 1014'de (1605/06) emekli olup Ramazan 1028'de (Ağustos 1619) İznik'de vefat eyledi. İffetli, sâlih, sabırlı ve heybetliydi. Yüksek sesle konuştuğundan "derbend-i tablî" denirdi. (I. 99)

İbrahim Efendi (Altıparmak) Bosnalı tâcir Hurrem'in oğludur. Müderris, Bursa mollası oldu. Azledilmiş olarak 1083'de (1772/73) vefat etmiştir. Murad Paşa Camii'nde medfundur. 95 yaşındaydı. Bursa'da pek çok cami tamir etmiştir. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir(→). (I. 107)

İbrahim Efendi (Bâliğzâde) Bâliğzâde Ali Efendi'nin(→) oğludur. Silistre ve Tırhala'da uzun zaman kadılık yaptı. 1003'de (1594/95) vefat etti. Âdil bir kadıydı. (I. 96; III. 502)

İbrahim Efendi (Benli) (Hacı) Hâcegândan olup süvari mukabelecisi başhalifesi oldu. 7 Şa'bân 1176'da (3 Mart 1763) vefat eyledi. Yusufpaşa Çeşmesi'nde medfundur. Hayır sahiplerindendir. Oğlu adı geçen kalem hulefâsından Mustafa Fethullah Efendi'ye "Benlizâde" denmiştir. (I. 131/32)

İbrahim Efendi (Berberzâde) Mehmed b. Hacı Fazlullah'ın oğludur. Müderris olup, Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) vefat etti. Tersane ardında medfundur. Mücahid, dindar ve sâlihdi. (I. 117)

İbrahim Efendi (Berberzâde) Edirnelidir. Müderris olup Rebiyülevvel 1129'da (Şubat-Mart 1717) vefat etti. (I. 117)

İbrahim Efendi (Bozacızâde) Yeniçeri başhalifesi olup 1149'da (1736/37) vefat etti. Topkapı'ya defnedilmiştir. (I. 127)

İbrahim Efendi (Bozoğlan) Şehid Ali Paşa'nın kethüdâsı Hüseyin Ağa'nın kâtibi olup paşanın şehâdetinden sonra Şevvâl 1128'de (Eylül-Ekim 1716) Belgrad'da haspedildi. Sonra Tulca'ya gönderildi. Bırakıldıktan sonra bir aralık hâcegânlıkla maliye tezkirecisi oldu. 1137'de (1724/25) büyük tezkireci olduysa da az müddette memuriyetine iade olundu. Rebiyülevvel 1139'da (Kasım 1726) tezkire-i sânî ve Rebiyülâhir 1140'da (Kasım-Aralık 1727) tezkire-i evvel ve o sene defterdar-ı şıkk-ı evvel olmuştur. 1143'de (1730/31) ayrıldı ve sonra muhasebe-i evvel oldu. Şa'bân 1145'de (Ocak-Şubat 1733) ruznâme-i evvel ve Şevvâl'de (Mart-Nisan) üçüncü defa defterdar oldu. 1147'de (1734/35) azlolunmuş ve ardından Boğazhisarı'na gönderildi. Muharrem 1148'de (Haziran 1735) defter emini olup Receb'de (Kasım-Aralık) üçüncü defa defterdar oldu. Rebiyülevvel 1149'da (Temmuz 1736) vefat eylemiştir. Hesap işlerinden anlardı. Kardeşi müderris Ahmed Efendi 1148'de (1735/36) evinin yanmasının ardından vefat etmiştir. İbrahim Efendi'nin oğlu Feyzullah Efendi'dir(→). Bunun oğlu Râkım Mehmed Paşa ve bunun oğlu hâcegândan Abdülganî Bey'dir. (I. 126/27)

İbrahim Efendi (Burnaz) Yoluk Mehmed Çelebi'nin oğludur. Müderris ve kadı olup Cemaziyelevvel 990'da (Haziran 1582) vefat etti. (I. 95)

İbrahim Efendi (Câbîzâde) Buldanlıdır. Okmeydanı şeyhi olup 15 Zilhicce 1272'de (17 Ağustos 1856) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (I. 162)

İbrahim Efendi (Canboladzâde Hocası) Müderris olup 17 Şevval 1060'da (13 Ekim 1650) vefat etmiştir. Akli ve nakli ilimlerde ve özellikle riyâziyede mâhirdi. Şairdir. Risaleler ve ta'likat ve Rum ve Frenk meliklerini kapsayan bir tarih yazdı. (I. 104)

İbrahim Efendi (Cerrah Şeyhi) Boluludur. Başlarında şöhreti yalan ileydi. Sonra İştipli Emir Efendi'den el alıp halini düzeltmiştir. İstanbul'da tahsilini tamamlayarak Kasımpaşa'da Piyâle Paşa Camii vâizi olmuştur. II. Osman'la Hotin seferine gidip geldi. Şevvâl 1041'de (Nisan-Mayıs 1632) vefat eyledi. Kasımpaşa'da medfundur. Yaşı 70'i geçmişti. Hâfıza kuvveti mükemmel olup Kadızâde Mehmed Efendi ile münakaşa etmişti. Fukahâdan olup *Tabirname*'si, cenaze meseleleriyle ilgili risalesi ve Ankaralı İsmail Dede'nin *Huccetü's-Semâ*'ını red için risalesi vardır. (I. 101)

İbrahim Efendi (Çavuşzâde) Babası Mehmed Çavuş olup müderris, Eyüp, Mısır ve Mekke mollası oldu. 1041'de (1631/32) 90 yaşında vefat eyledi. Kasımpaşa'da defnedildi. Fıkıh ve ferâize âşinâ idi. *Sâfiye-i Şâfiye*'yi telif eylemiştir. Oğlu Ali Efendi(→), torunu Hüseyin Efendi'dir(→). (I. 100/01)

İbrahim Efendi (Çevgânîzâde) Müderris olup 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 130)

İbrahim Efendi (Çilesiz) Bostancıbaşı Seyyid Mehmed Ağa'nın büyük kardeşidir. Bu sebepten haraç muhasebesici olarak hâcegândan olmuştur. 1133'de (1721) kardeşiyle birlikte azledildi. Gözden düşmüş olarak vefat etmiştir. (I. 120)

İbrahim Efendi (Çukacızâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Filibe mollası olup 6 Rebiyülevvel 1127'de (12 Mart 1715) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Dindar, iffetliydi. (I. 118; IV. 181)

İbrahim Efendi (Dâvudzâde) Atlı Dâvud Efendi'nin oğludur. 1037'de (1627/28) doğdu. Müderris, molla, Mekke pâyesiyle Edirne mollası ve Ramazan 1123'de (Ekim 1711) İstanbul pâyesiyle Filibe kadısı oldu. Zilka'de 1127'de (Kasım 1715) vefat etti. (I. 118)

İbrahim Efendi (Deli) Nasipsiz bir müderris iken 1143'de (1730) eşkıyanın zorlamasıyla birden İstanbul kadısı olmuştur. Derhal Kâğıthane'deki Sa'dâbad Kasrı ile müştemilâtının yıkımına fetvâ verdi. Akılsız bir mecnun olduğundan o sene Cemaziyelevvelinde (Kasım 1730) azil ve hapsedilip ahirete sefer etti. (I. 125)

İbrahim Efendi (Ebe Damadı) Yükselip küçük defterdar oldu. 4 Şevvâl 1053'de (16 Aralık 1643) başdefterdar olup 1054'de (1644) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (I. 102)

İbrahim Efendi (Ebezâde) Ebezâde Abdullah Efendi'nin(→) kardeşi Hüseyin Efendi'nin torunlarındandır. İbrail naibi iken Cemaziyelevvel 1224'de (Haziran-Temmuz 1809) şehiden vefat eyledi. (III. 372)

İbrahim Efendi (Ebezâde) Ebezâde Abdullah Efendi'nin(→) kardeşi Hüseyin Efendi'nin torunlarındandır. Müderris olup 16 Zilka'de 1261'de (16 Kasım 1845) vefat eylemiştir. (III. 372)

İbrahim Efendi (Ebezâde) Hüseyin Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişti. Kethüdâ kaleminde iken Şevvâl 1237'de (Haziran-Temmuz 1822) başmukataacı, sonra kalem başhalifesi, 1238'de (1822/23) kethüdâ kâtibi, 1248'de (1832/33) ihtisâb nâzırı olarak 1252'de (1836/37) azlolunmuş ve Rebiyülevvel 1257'de (Nisan-Mayıs 1841) ikinci defa ihtisâb nâzırı olarak Zilka'de'de (Aralık) ayrılmıştır. Bir aralık surre emini olup sonra Maliye Meclisi'ne aza oldu. 18 Receb 1277'de (30 Ocak 1861) vefat eylemiştir. Selimiye'ye defnolundu. (I. 163)

İbrahim Efendi (Ebru) Kadı olup 1109'da (1697/98) vefat etmiştir. Oğullarına "Ebruzâdeler" denir. Bunlardan Ahmed Efendi 1135'de (1722/23) ve Hasan Efendi 1138'de (1725/26) vefat eylediler. Edirnekapı'ya defnedildiler. (I. 113)

İbrahim Efendi (Ebûlmeâlî) Fenârîzâde'nin kızının oğludur. Bursalıdır. Müderris iken 10 Cemaziyelevvel 1131'de (31 Mart 1719) vefat etmiştir. (I. 120)

İbrahim Efendi (Emir İbrahimzâde) Bâbıâlî'den yetişip Adanalı Ömer Paşa'ya damad oldu. Sonra hâcegândan ve divanî görev sahiplerinden oldu. 27 Şa'bân 1206'da (20 Nisan 1792) vefat eyledi. Üsküdar'a defnedildi. (I. 141)

İbrahim Efendi (Esedî) Dersiâm ve müderris olup 19 Şa'bân 1255'de (28 Ekim 1839) vefat etti. (I. 157)

İbrahim Efendi (Fındıkzâde) Fındık Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Medine mollası olup 1134'de (1721/22) azledilmiş olarak vefat etmiştir. Hattatdır. Oğlu Feyzullah Efendi'dir(→). Bunun oğlu Hacı İbrahim Efendi'dir(→). Oğlu İshak Ahmed Efendi'dir(→). Bunun oğlu İbrahim Halil Efendi'dir(→). Bir Fındıkzâde de Sa'dîye şeyhlerinden Ahmed Efendi'dir. (I. 120/21)

İbrahim Efendi (Fındıkzâde) (Hacı) Feyzullah Efendi'nin(→) oğludur. Şam mollası, 1162'de (1749) Mekke mollası olup 1167'de (1754) vefat eyledi. Eğrikapı'da defnedildi. Oğlu İshak Ahmed Efendi'dir (→). (I. 120)

İbrahim Efendi (Girihgir) Müderris, molla oldu. Cemaziyelevvel 1057'de (Haziran 1647) vefat eyledi. (I. 103)

İbrahim Efendi (Gülşenî) Eski adı Hey'etî olup sonra "Gülşenî" diye meşhur oldu. Mehmed b. İbrahim b. Şihâbeddin b. Aydoğmuş b. Gündoğmuş b. Türkî, lûgat sâhibi Oğuz Ata'nın oğludur. 830'da (1426/27) Azerbaycan'da doğdu. Seyyidliği annesi tarafındandır. Seyyid Yahyâ-yı Şirvânî hulefâsından Ömer Ruşenî'nin müridi olup 922'de (1516) Mısır'ı fetihlerinde I. Selim'in (Yavuz) ihsanına mazhar olarak zaviyeleri bulunan yer temlik buyurulmuştur. 931'de (1524/25) tekkenin yapımı bitti. 935'de (1528/29) davetle İstanbul'a gelip I. Süleyman (Kanunî) ile görüşme şerefine nâil olmuş ve muazzezen Mısır'a dönmüştür. 940'da (1533/34) vefat eyledi. Müfessir ve muhaddisdi. "Gülşenî" tarikinin pîr ve reisidir. Mevlânâ Celâleddin Rûmî 300 sene önce şu beyti ile zuhûruna işaret buyurmuşlardır: "Dîdem ruh-ı

pâk-i Gülşenî râ / Ân çeşm u çerağ-ı Rûşenî râ". *Mesnevî* cevabı *Manevî* ile İbn Fâriz'in *Tâiye*'sine naziresi eserlerindendir. Oğlu Ahmed Hayâlî Efendi'dir(→). (I. 93)

İbrahim Efendi (Gülşenî) Manisalıdır. Semerci Dede'nin oğludur. Babası III. Mehmed'i nefes etmek üzere Eğri seferine davet olunmuştu. Bu zat da Edirne'de doğdu. 30 sene Edirne'de inzivada kalıp 1100'de (1688/89) 93 yaşında vefat eylemiştir. Ehl-i hal idi. (I. 111)

İbrahim Efendi (Hacı) Gülşenî şeyhlerinden olup 1123'de (1711) vefat eylemiştir. (I. 117)

İbrahim Efendi (Hacı) Rumeli kazaskeri Ömer Efendi'nin(→) oğludur. Galata, Bursa mollası, 1151'de (1738/39) Mekke pâyesi olup sonra vefat eyledi. (I. 126; III. 590)

İbrahim Efendi (Hacı) Sipahiler kaleminden yetişip serhalife olarak 7 Safer 1155'de (13 Nisan 1742) vefat etti. Kocamustafapaşa'ya defnedildi. (I. 129)

İbrahim Efendi (Hacı) Enderûn'dan Sultan Ahmed ruznâmçecisi oldu. 1158'de (1745) vefat ile Musallataşı'na defnedildi. Hayır sahiplerinden bir zat idi. (I. 129)

İbrahim Efendi (Hacı) Damadzâdenin telhiscisi olup kadı idi. 1170'de (1756/57) vefat etmiştir. (I. 130)

İbrahim Efendi (Hacı) Büyük gümrük başkâtibi olup 1178'de (1764/65) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. 133)

İbrahim Efendi (Hacı) Maliyeden yetişip Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) başmuhasebe kesedarlığından Haremeyn mukataacısı oldu. Maliye hizmetlerinde çalışıp 1182'de (1768/69) ordunun sefere çıkışında rikâb-ı hümâyûn defterdarı olmuş ve Muharrem 1183'de (Mayıs 1769) ihtiyarlığı sebebiyle azledilmiştir. 1186'da (1772/73) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Oğlu Abdullah Efendi 1176'da (1762/63) vefat etmekle oraya defnedildi. Diğeri ricâlden Abdurrahman Nazif Bey'dir. (I. 134)

İbrahim Efendi (Hacı) Haleblidir. Abdülganî Nablusî'nin öğrencilerinden olup Mısır'da Cami-i Ezher'de müderrislikte bulundu. İstanbul'a gelince Râgıb Paşa'ya bir hayli zaman muallim oldu. Musıla-ı Süleymaniye müderrisi olup 1190'da (1776) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Âlim, fâzıldır. *Dürr-i Muhtar*'a hâşiye yaptı ve başka risaleler yazdı. *Siyer-i Nebevî*'yi 63 beyitle tanzim ve sonra şerh eyledi. Bunu Âsım Efendi tercüme eyledi. Damadı Ahmed Hicazî de 1190'da (1776) vefat edip yanına defnedildi. Oğlu Halebîzâde İsmail Hakkı Efendi'dir(→). (I. 136)

İbrahim Efendi (Hacı) Nakşibendî şeyhlerindendir. 1193'de (1779) vefat edip sur dışına defnedildi. (I. 138)

İbrahim Efendi (Hacı) Kara Halil Efendi'nin(→) yeğenidir. Serlevha-i yemin olup 2 Zilka'de 1199'da (6 eylül 1785) İzmit'de vefat etti. (II. 291)

İbrahim Efendi (Hacı) Kapıkıran Mehmed Paşa'nın damadıdır. Hâcegândan ve divanî mansıp ricâlindendi. 9 Rebiyülevvel 1203'de (8 Aralık 1788) vefat eyledi. (I. 140)

İbrahim Efendi (Hacı) Dağıstanlıdır. Tahsilden sonra imtihana girip 1162'de (1749) müderris oldu. Fâtih Camii'nde mevleviyete nâil olunca

öğretimle meşgul kaldı. 1191'de (1777) Haleb mollası, 1197'de (1783) Şam mollası, Safer 1201'de (Aralık 1786) Mekke mollası, 1204'de (1789/90) İstanbul pâyesi, 1205'de (1790/91) Anadolu pâyesi ve Receb 1208'de (Şubat 1794) Rumeli pâyesi oldu. Yaşlılık ve görme zorluğundan dolayı yalnızlığa çekildi. 8 Cemaziyelâhir 1210'da (20 Aralık 1795) vefat eylemiştir. Taşkasap'da medfundur. Fâzıl olup devrinin tek adamıydı. (I. 142/43)

İbrahim Efendi (Hacı) Silahdar Ocağı başhalifesi olup 10 Cemaziyelâhir 1216'da (18 Ekim 1801) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (I. 146)

İbrahim Efendi (Hacı) Bozdoğan Kemeri mektebi hocası ve şeyhülkurrâ olup 1 Receb 1220'de (25 Eylül 1805) vefat etti. Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda defnedildi. (I. 147)

İbrahim Efendi (Hacı) 1202'de (1788) rikâb defterdarı olan İsmail Efendi'nin oğludur. Mektûbî kalemine devam edip reis Hacı Mustafa Efendi'ye damad olup serhalife oldu. 4 Receb 1199'da (13 Mayıs 1785) mektûbî-i sadr-ı âlî oldu. Azilden sonra sefer hengâmında ikinci defa mektûbî-i sadr-ı âlî oldu. Ordu Ruscuk kışlağına dönünce Cemaziyelâhir 1203'de (Mart 1789) ordudan rikâb kethüdâlığıyla çağrıldı. Rebiyülâhir 1204'de (Ocak 1790) orduda vücuduna lüzum görülmekle taleb edilip kendisi surre eminliğine talip olunca kurtuldu. Bu suretle de hacca gitti ve dönüşte başmuhasebeci oldu. Rebiyülevvel 1206'da (Kasım 1791) azledildi. 26 Muharrem 1207'de (13 Eylül 1792) sadâret kethüdası olup 1208'de (1793/94) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Buradan da tersane emini olup 7 Zilka'de 1209'da (26 Mayıs 1795) zahire nâzırı oldu. 2 Ramazan 1210'da (11 Mart 1796) ikinci defa defterdar oldu. 1211'de (1796/97) ruznâme-i evvel, 1212'de (1797/98) tersane emini, 8 Zilka'de 1213'de (13 Nisan 1799) irad-ı cedid defterdarı oldu. Muharrem 1220'de (Nisan 1805) azledildi. Muharrem 1221'de (Nisan 1806) tersane emini olup "umur-ı bahriye nâzırı" unvanı verildi. 21 Rebiyülevvel 1222'de (29 Mayıs 1807) şehid edildi. Kâtiplikte mâhir ve tedbirli iş görmekte benzeri nadir, zekî ve vakûr, temkinli, Nizam-ı Cedid'in tedbirli bir idarecisiydi. III. Selim'in teveccühüne mazhar olmuştu. Merhametsizlikle yerilmiştir. Zayıf bünyeliydi. Kâşgarî yolunda medfundur. "Gizli sıtma" denmekle Köse Kethüdâ'ya halef oldukda "Köse kethüdâyı gizli sıtma tuttu" denmesi mazmunludur. Büyük servet sâhibiydi. Oğlu İsmail Zühdî Bey'dir(→). Kızı Şerife Ayşe Hanım'ı Yusuf Ağazâde Sadık Bey'le evlendirdi. Kardeşi ricâlden Mehmed Efendi'dir. (I. 147/48)

İbrahim Efendi (Hacı) Ermiş sayılan şeyhlerden olup 1231'de (1816) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (I. 152)

İbrahim Efendi (Hacı) Karahisar-ı Sâhiblidir. Müderris, İzmir mollası olup 25 Şevvâl 1232'de (7 Eylül 1817) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 151)

İbrahim Efendi (Hacı) Enderûn'da yetişip dârüssaâde ağası yazıcısı oldu. Sonra hâcegânlık ihsanıyla 1222 (1807) ve 1227 (1812) senelerinde iki defa Haremeyn muhasebecisi olup başka görevlerde bulunduktan sonra 15 Ramazan 1237'de (5 Haziran

1822) vefat etmiştir. Eyüp'de türbe ardına defnedilmiştir. (I. 153)

İbrahim Efendi (Hacı) Seferihisarlıdır. Dersiâm ve müderris olup Damat Halil Rif'at Paşa'ya muallim olmuştu. Bu senelerde (1830'lar) vefat eyledi. (I. 1577

İbrahim Efendi (Hacı) Hazine-i hassadan yetişip orada başkâtip, 1248'de (1832/33) hâcegândan olup sonra hayli sene Istabl-ı Âmire başkâtibi olmuştur. Receb 1262'de (Temmuz 1846) vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde defnedildi. (I. 160)

İbrahim Efendi (Hacı) Rızâ Hasan Paşa'nın(→) mühürdarı olup 27 Cemaziyelevvel 1286'da (4 Eylül 1869) vefat eylemiştir. Rumelihisarı'nda Kayalar'da medfundur. (II. 400)

İbrahim Efendi (Hacı) Müderris ve kısmet-i askeriye başkâtibi olup Safer 1296'da (Ocak-Şubat 1879) vefat etmiştir. (I. 1647

İbrahim Efendi (Haffafzâde) İstanbulludur. Müderris, Eyüp mollası oldu. Receb 1140'da (Şubat 1728) vefat etti. Bir de Haffafzâde Mehmed Efendi(→) vardır. 1154'de (1741) vefat eden Hüseyin Efendi(→) de Haffafzâde'dir. Babası, kardeşi ve oğlu olmaları muhtemeldir. Sudûrdan Haffafzâde Emin Mehmed Efendi, torunlarındandır. (I. 123)

İbrahim Efendi (Hâfız) Müderris, Üsküdar mollası ve Şevvâl 1180'de (Mart 1767) Bursa mollası oldu. Azilden sonra vefat eyledi. (I. 133)

İbrahim Efendi (Hâfız) Odabaşı Tekkesi şeyhi Fenâyî Mustafa Efendi'nin(→) torunudur. Fetvâhane müsevvidlerinden olup mevleviyet sırası geldiğinde kabul etmedi. 24 Şevvâl 1200'de (20 Ağustos 1786) vefat eylemiştir. Fâzıl, kâmil, dindardı. (I. 139; IV. 413)

İbrahim Efendi (Hâfız) Müderris ve Yeniçeri Ocağı imamı olup 1205'de (1790/91) vefat eyledi. (I. 141)

İbrahim Efendi (Hâfız) (Hacı) Valide Sultan Camii kâtibi ve sonra surre emini olmuştur. 1155'de (1742) vefat eyledi. Oğulları Hacı Ahmed Efendi(→), İbrahim Efendi(→) ve Said Mehmed Efendi'dir(→). Said Mehmed Efendi'nin oğlu Şeyhülislâm Çelebizâde torunu Zeynelâbidîn Efendi ile Aziz Mahmud Efendi'dir(→). Bu aileden Hacı Eşref Mehmed Efendi(→) vardır. Zeynelâbidîn Efendi'nin oğlu mevâlîden Ârif Mehmed Efendi'dir. Bu aileye "Surre Eminizâdeler" dendi. (I. 124/25)

İbrahim Efendi (Halebî) Haleb'de bir cami imamı olup Mısır'a giderek öğrenim gördü. İstanbul'a geldikte Fâtih Camii'ne imam ve hatip oldu. Evinde yalnızlığa çekilmiş olup konuşmak ve görüşmek arzusunda olanlar ya camide ya yolda görürlerdi. 956'da (1549) vefat eyledi. Emir Buharî damadı Mahmud Çelebi'nin yanına defnedildi. Arapça ilimler, kıraat ve tefsir ve hadisde a'lem idi. *Minyetü'l-Musallî*, *Tabakât-ı Hanefîye*, *Şerh-i Hidâye* eserlerindendir. (I. 94)

İbrahim Efendi (Hamzazâde) Kastamonulu Hamza Efendi'nin(→) oğludur. Üsküdar mollası olarak 1184 (1770) tarihlerinde vefat etmiştir. (I. 132; II. 254)

İbrahim Efendi (Himmetzâde) (Hacı) Müderris ve molla oldu. Ramazan 1269'da (Haziran 1853) vefat etti. (I. 161)

İbrahim Efendi (Hocazâde) Kastamonuludur. Ayazma Camii şeyhi idi. 1197'de (1783) vefat eyledi. Üsküdar'da, İnadiye'de medfundur. Fâzıldı. (I. 138)

İbrahim Efendi (İlyaszâde) Müderris, sonra mahrec mollası olup 5 Şevval 1251'de (24 Ocak 1836) vefat etmiştir. (I. 157)

İbrahim Efendi (İmamzâde) Edirnelidir. Yedikuleli Râsim Efendi şâkirdlerinden meşhur bir hattatdır. 1175'de (1761/62) vefat eyledi. (I. 131)

İbrahim Efendi (Kara Kâtip) Hamidli yeniçeri Şa'bân'ın oğlu olup müderris oldu. Sonra cinnet getirip birkaç sene bu hali devamla 1114'de (1702/03) vefat etmiştir. (I. 112)

İbrahim Efendi (Karabâğîzâde) Müderristi. Bu senelerde (1750'ler) vefat eyledi. (I. 130)

İbrahim Efendi (Kasapbaşızâde) Kalemden yetişip 1201'de (1786/87) süratçi nâzırlığıyla hâcegâna katılmış, çeşitli görevlerde bulunduktan sonra şıkk-ı sâlis ve sonra şıkk-ı sânî defterdarı olmuş ve senelerce bu görevlerde kalmıştır. 19 Safer 1236'da (26 Kasım 1820) vefat eylemiştir. Galata Mevlevîhanesi'ne defnolundu. Doğru bir zat idi. (I. 152/53)

İbrahim Efendi (Kâtib-i Mim) Kâtiplikten yetişip Cerrah Mehmed Paşa'nın tezkirecisi ve o sayede reisülküttab oldu. Efendisinin vefatı kendisinin de yükselmesine engel oldu. 1016 (1607/08) tarihlerinde vefat etti. (I. 98)

İbrahim Efendi (Kevâkibîzâde) Haleblidir. Müderris, 1039'da (1629/30) Mekke mollası olup Receb 1040'da (Şubat 1631) Süveyş'de vefat eylemiştir. Harem-i Şerif'de bir duvarın selden yıkılmasından dolayı tamirine gönderilen mimar ağa ile yol refiki olup görüşme sırasında, bina işinde farklı görüşte olduğundan mimar ağa reddedince görüşme kavgaya dönüşerek birbirlerine kılıç çekerler. Kadı efendi mimarı yaralayıp arkasından kovalarken denize düşüp boğulur. Mimar da yarasından ölür. Fâzıl ve sinirliydi. Oğlu sudûrdan Mehmed Efendi'dir. Onun oğulları Ahmed Efendi ve Hüseyin Efendi'dir. Ahmed Efendi'nin oğlu Abdullah Efendi, Hüseyin Efendi'nin oğlu Ahmed Efendi'dir. (I. 100)

İbrahim Efendi (Kışlu) Yükselip hâcegândan olup Şevvâl 1165'de (Ağustos 1752) tophane nâzırı oldu. 1168'de (1754/55) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (I. 129)

İbrahim Efendi (Kirli) Kâtiplikten yetişip 1173 (1759/60) ve 1176 (1762/63) senelerinde iki defa şehremini olup vefat eylemiştir. (I. 132)

İbrahim Efendi (Konevîzâde) Konyalı Ali Efendi'nin oğludur. (I. 130)

İbrahim Efendi (Kuklazâde) Ergirilidir. Müderris olup 1229'da (1814) vefat eyledi. Sur dışında medfundur. (I. 151)

İbrahim Efendi (Kutb) Gergerlidir. Müderris ve Maraş mollası olup Ramazan 1066'da (Temmuz 1656) vefat eylemiştir. Zâhid bir pîrdi. Tophane'de mescidi vardır. (I. 105)

İbrahim Efendi (Küçük) Kalemden yetişip kethüdâ kalemi başhalifesi oldu. Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) kethüdâ kâtibi olup 1182'de (1768) azille Ramazan'da (Ocak 1769) Anadolu muhasebecisi oldu. Sonra çeşitli görevlerde bulun-

du. 1197'de (1783) arpa emini, 1198'de (1784) süvari mukabelecisi, 1200'de (1786) nüzûl emini, sonra Bağdad kapı kethüdâsı, Rebiyülevvel 1202'de (Aralık 1787) matbah emini ve sultan kethüdâsı oldu. 29 Muharrem 1207'de (16 Eylül 1792) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Derviş Mustafa Efendi 1211'de (1796/97) ve damadı İbiş Ağa'nın oğlu olan torunu Ahmed Es'ad Bey Cemaziyelevvel 1228'de (Mayıs 1813) vefat ederek yanına defnedildiler. (I. 141/42)

İbrahim Efendi (Lutfîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) vefat eyledi. (IV 201)

İbrahim Efendi (Mahmud Çavuşzâde) Babası Mahmud Çavuş'dur. Müderris olup 3 Şevvâl 1135'de (7 Temmuz 1723) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. Oğlu Feyzullah Efendi, onun oğlu sudûrdan Şemseddin Efendi'dir. (I. 121)

İbrahim Efendi (Mahmudzâde) Şeyhülislâm Mahmud Efendi'nin torunlarındandır. Müderris ve Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) Selânik mollası olup Şevvâl 1210'da (Nisan 1796) Edirne kadısı ve 1212'de (1797/98) Mekke kadısı oldu. III. Selim devri (1789-1807) ortalarında vefat etti. (I. 144)

İbrahim Efendi (Mezâkî) Müderris ve kadı olup 1060'da (1650) vefat etmiştir. Şairdir. (I. 104)

İbrahim Efendi (Müftîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Filibe mollası olup 1202'de (1787/88) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. (I. 140; I. 267)

İbrahim Efendi (Müvezzî) Müderris olup Zilhicce 1203'de (Ağustos-Eylül 1789) vefat eyledi. (I. 141)

İbrahim Efendi (Nakşî) Şehabeddin kasabalı Abdülhay'ın oğludur. Müderris, molla oldu. Rebiyülevvel 1090'da (Nisan 1679) İstanbul kadısı olup Şevvâl 1091'de (Kasım 1680) azledildi. Cemaziyelevvel 1097'de (Nisan 1686) Anadolu pâyesiyle ikinci defa kadı oldu. Ramazan 1098'de (Temmuz 1687) naklen Anadolu kazaskeri olup Zilhicce'de (Ekim) azlolunmuştur. 13 Ramazan 1099'da (12 Temmuz 1688) vefat etti. Fâtih civarında defnedildi. Fakih, iffetli idi. (I. 111)

İbrahim Efendi (Nalçacızâde) (Hacı) Eyyûb Sultan türbedarı olup 5 Cemaziyelâhir 1201'de (25 Mart 1878) vefat etmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (I. 139)

İbrahim Efendi (Narhçızâde) Kasım Efendi b. Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris iken Cemaziyelevvel 1130'da (Nisan 1718) vebadan vefat etmiştir. (I. 119; IV. 50)

İbrahim Efendi (Oğlan Şeyh) Eğriderelidir. Halvetî şeyhlerinden olup sadece ilâhîleri vardır. Aksaray'da 50 sene şeyhlik edip Rebiyülevvel 1064'de (Ocak-Şubat 1654) vefat eylemiştir. (I. 104/05)

İbrahim Efendi (Paşazâde) Babası Cezâyir paşasıdır. Kendisi müderris ve molla, 1135'de (1722/23) Mısır ve sonra Mekke mollası oldu. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) İstanbul kadısı ve 1148'de (1735/36) Anadolu kazaskeri olup Muharrem 1149'da (Mayıs 1736) azledildi. 1153'de (1740) vefat eyledi. Damadı İstanbul kadısı Yahyâ Efendi'dir. Üsküdar'da medfundur. (I. 128)

İbrahim Efendi (Paşazâde) Müderris ve Sofya mollası olup 1153'de

(1740) vefat etmiştir. Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda defnedilmiştir. (I. 128)

İbrahim Efendi (Paşmakçızâde) Müderris, 1213'de (1798/99) Mısır mollası ve sonra Mısır Ordusu kadısı olup Rebiyülevvel 1215'de (Temmuz-Ağustos 1800) Şam'da vefat eylemiştir. (I. 145)

İbrahim Efendi (Paşmakçızâde) (Hacı) Şam'da vefat eden Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve 1251'de (1835/36) Medine mollası oldu. 1254'de (1838) İstanbul pâyesi, 1260'da (1844) İstanbul kadısı ve süresini tamamlayarak Anadolu pâyesi oldu. 7 Zilka'de 1263'de (17 Ekim 1847) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. Oğlu Eşref Ahmed Efendi'dir(→). (I. 159)

İbrahim Efendi (Rıfkî mülâzimi) Rıfkî Mehmed Efendi'den mülâzim olup müderris iken Şa'bân 1132'de (Haziran 1720) vefat etmiştir. (I. 120)

İbrahim Efendi (Rodosîzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris iken Safer 1054'de (Nisan 1644) vefat etti. Oğulları Abdullah Efendi ile Mehmed Efendi'dir. (I. 102; IV. 147)

İbrahim Efendi (Rûşenîzâde) Nimetullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 971'de (1563/64) vefat etti. Edipdi. (IV. 574)

İbrahim Efendi (Ruznâmeci) Mostarlıdır. Sarayda ve hazine-i hassada terbiye görüp silahdar ve sipah kâtipliklerinde bulunmuş ve Hotin Seferinde hazır olmuştur. 1031'de (1622) mukabeleci ve sonra ruznâme-i evvel olmuştur. 4 Cemaziyelevvel 1047'de (24 Eylül 1637) vefat eyledi. Arapça ilimlere vâkıf, güzel rey ve tedbire sahipti. Müsteşar-ı devlet olup IV. Murad'a her sözü tesir ederdi. Pâyesi küçük iken bu derece yakınlık kimsede görülmemiştir. Zorbaların cezalandırılmaları hakkında padişahın huzurunda tedbirler ileri sürerdi. (I. 102)

İbrahim Efendi (Saçlı) İzmitlidir. Babası hünkâr solağı Abdurrahmanzâde Mustafa Çelebi'dir. Hüdâî Mahmud Efendi'nin müridi olup Edirne'de şeyh oldu. 1070'de (1659/60) namazda ikinci rekâtta ansızın vefat etti. İlâhileri vardır. Oğlu Abdülhay Efendi'dir. (I. 105)

İbrahim Efendi (Sahhaf) Müderris olup Zilhicce 1122'de (Ocak-Şubat 1711) vefat etti. (I. 117)

İbrahim Efendi (Sarı) (Câbîzâde) Maliyeden yetişip Zilhicce 1127'de (Aralık 1715) başdefterdar oldu. 1128'de (1716) Şehid Ali Paşa'yı harp için aldattığından dolayı gazaba uğrayarak ayrıldı ve gözden düşmüş olarak vefat etti. (I. 119)

İbrahim Efendi (Seyfîzâde) Seyfullah Efendi'nin oğludur. 1094'de (1683) doğdu. Müderris, Selânik ve Şam mollası olmuştur. Rebiyülâhir 1115'de (Ağustos-Eylül 1703) Mekke pâyesiyle nakibüleşraf olup 1116'da (1704/05) azledildi ve Bursa'ya sürüldü. 9 Zilhicce 1122'de (29 Ocak 1711) ansızın vefat etmiştir. Güzel ahlâk sâhibiydi. Damadı Ahmed Efendi'dir(→). (I. 117)

İbrahim Efendi (Seyyid) Meknî Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Babasının 1128'de (1716) vefatı üzerine Kadırga'daki Mehmed Paşa Tekkesi'ne şeyh oldu. 1142'de (1729/30) vefat etti. Tekkeye defnedilmiştir. (I. 239)

İbrahim Efendi (Seyyid) Yenişehirlidir. Kalemden yetişip 1170'de (1756/57) hâcegânlık ihsan olundu.

1176'da (1762/63) darbhane emini ve azilden sonra 1181'de (1767/68) matbah emini ve sonra 1190'da (1776) şehremini, 1192'de (1778) tekrar matbah emini olup 1194'de (1780) vefat etti. Duvardibi'ne defnedildi. Şairdir. (I. 137)

İbrahim Efendi (Seyyid) Tokatlıdır. 1195'de (1781) Selânik mollası olup sonra vefat eylemiştir. Oğlu Abdülaziz Efendi'dir. (I. 137)

İbrahim Efendi (Seyyid) Enderûn'da sırkâtibi olup I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) mevleviyetle çerağ olundu. Sonra bilâd-ı hamse ve Medine mollası oldu. 15 Cemaziyelâhir 1197'de (18 Mayıs 1783) vefat etti. Tunusbağı'nda defnedildi. (I. 138)

İbrahim Efendi (Seyyid) Saray kiler hocası olmuş bir müderrisdi. 1201'de (1787) vefat etti. Selimiye'ye defnedilmiştir. Fâzıldı. (I. 139)

İbrahim Efendi (Seyyid) Başmuhasebe kesedarlığından malikâne halifesi olmuştu. 28 Cemaziyelâhir 1206'da (24 Şubat 1792) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. Yakınında medfun olan Hıfzî Ârif Mehmed Bey'in(→) babası olması muhtemeldir. (II. 234)

İbrahim Efendi (Seyyid) Maden kalemi başhalifesi olup 11 Cemaziyelâhir 1215'de (30 Ekim 1800) vefat etmiştir. Murad Paşa Camii'nde medfundur. (I. 146)

İbrahim Efendi (Seyyid) Müderris, Mısır Kahire mollası olmuştur. 1220'de (1805) vefat eyledi. Oğlu Emin Mehmed Efendi'dir(→). (I. 146/47)

İbrahim Efendi (Seyyid) Bir defterdarın torunudur. 1212'de (1797/98) Kudüs mollası ve sonra Şam mollası olup 15 Receb 1227'de (25 Temmuz 1812) vefat eyledi. Sur dışında medfundur. (I. 150)

İbrahim Efendi (Seyyid) Bâbıâlî'den yetişip kethüdâ kâtibi oldu. 1224 (1809) ve 1226'da (1811) iki defa küçük ruznâmeci, 1227'de (1812) cebhane emini ve 1228'de (1813) ilâveten sipahiler kâtibi oldu. Zilka'de 1228'de (Kasım 1813) vefat etti. Vefa'da medfundur. (I. 151)

İbrahim Efendi (Seyyid) (Hacı) Kadı idi. Karavezir Mehmed Paşa'nın(→) kitapçılığında bulundu. Sonra şeyh oldu. 10 Receb 1220'de (4 Ekim 1805) vefat edip Selimiye'ye defnedildi. (IV. 259)

İbrahim Efendi (Seyyid) (Kadızâde) Müderris olup Galata Mahkemesi başkâtibi idi. Zilhicce 1195'de (Kasım-Aralık 1781) vefat etmiştir. Kasımpaşa'da medfundur. (I. 137)

İbrahim Efendi (Seyyid) (Sâmânîzâde) Şeyhlerden olup 1251'de (1835/36) vefat eyledi. (I. 156)

İbrahim Efendi (Seyyid) (Şerifî) Germiyanlı Hüsâmeddin Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, İzmir ve Haleb mollası olup 1016'da (1607/08) azledilmiş ve Rebiyülâhir 1020'de (Haziran 1611) vefat etmiştir. Yumuşak huylu ve kerimdi. (I. 98; II. 112)

İbrahim Efendi (Sirkezâde) Abdurrahman b. Hüsâm'ın oğludur. Müderris, Kudüs mevleviyeti pâyesi oldu. 1092'de (1681) vefat etti. Fâzıl ve tarihçi olup *Mefâtîhu'l-Fütûh fî Ahvâli'r-Rûh*'u telif eylemiştir. (I. 108)

İbrahim Efendi (Surre Eminizâde) Surre emini Hacı Hâfız İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Haleb mollası olup 1185'de (1771/72) vefat etmiştir. Ayrılıkeşmesi'nde medfundur. (I. 125)

İbrahim Efendi (Şânîzâde) Bir tarakçının oğludur. Kadıların ileri gelenlerinden olup Mahmudpaşa Mahkemesi kâtibi olmuştu. 1178'de (1764/65) vefat etti. Kardeşi Hacı Mustafa Efendi de 1183'de (1769/70) vefat eyledi. Bunlardan birinin oğlu Sâdık Efendi ve onun oğlu meşhur Atâullah Efendi'dir. (I. 132)

İbrahim Efendi (Şeyhzâde) Sünbül Efendi hulefâsından Kara Mustafa Efendi'nin oğlu olmakla böylece lâkaplanmıştır. Müderris olup Zilhicce 1014'de (Nisan 1606) hacda vefat etti. Zâhid ve dindardı. Eserleri metin ve şerh olarak *Nazmu'l-Ferâid fi Mesleki Mecmâ'i'l-Akaid*, tefsire dair risaleler ve ta'likatdır. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). Bunun oğlu Edirneli İbrahim Efendi'dir(→). (I. 98)

İbrahim Efendi (Şeyhzâde) Edirnelidir. Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Sofya mollası olup Receb 1104'de (Mart 1693) azledilmiş olarak vefat etmiştir. Tatlı dilliydi. (I. 98)

İbrahim Efendi (Taşköprülüzâde) Kemâleddin Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) İstanbul kadısı oldu. Receb 1059'da (Temmuz 1649) azledildi. 1063'de (1653) Anadolu kazaskeri olup Şevvâl'de (Eylül 1653) azledildi. Şevvâl 1065'de (Ağustos 1655) Rumeli kazaskeri olup Ramazan 1066'da (Temmuz 1656) azledilmiştir. Zilhicce 1067'de (Eylül 1657) hacda vefat eylemiştir. Yaşı 60'ı aşkın idi. Âlim ve fâzıldı. (I. 105)

İbrahim Efendi (Teberdar) Kayserilidir. Baltacılıktan yetişip Rebiyülevvel 1168'de (Aralık 1754/Ocak 1755) dârüssaâde yazıcısı oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) mevkufatçı olup bir-iki günde ayrıldı. Cemaziyelâhir 1172'de (Ocak 1759) surre emini olup Rebiyülâhir 1173'de (Kasım-Aralık 1759) Şam'a döndüğünde vefat etti. (I. 130/31)

İbrahim Efendi (Teknecizâde) Üsküdarlıdır. Hattat olup 1060'da (1650) Ayasofya Camii'nin yazılarını yazdı. 1084'de (1673/74) vefat eylemiştir. (I. 107)

İbrahim Efendi (Telhisî) Maliye memurlarından olup uzun müddet Belgrad defterdarlığında bulunmuş ve bu senelerde (1710'lar) vefat etmiştir. (I. 119)

İbrahim Efendi (Tuğrakeş) Bâbıâli'den yetişip hâcegândan olmuştur. 1237'de (1821/22) gurebâ-yı yesâr kâtibi olup sâhib-i ayar dahi oldu. 1246'da (1830/31) Bursa'ya tahrir memuru olup o sene vefat etti. (I. 156)

İbrahim Efendi (Türk) (Hacı) Maliyeden yetişip başmuhasebe kesedarı oldu. Cemaziyelevvel 1131'de (Nisan 1719) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1140'da (1727/28) vefat eyledi. Tedbirli ve hesap işlerinden anlardı. (I. 123)

İbrahim Efendi (Uşşakîzâde) Hamza Efendi'nin oğludur. (I. 107)

İbrahim Efendi (Uzun) Kalem sahiplerinden olup şehremini olmuş, sonra 993'de (1585) şıkk-ı sânî defterdarı olmuş, az müddette azledilmiş ve sonra vefat eylemiştir. (I. 95)

İbrahim Efendi (Üftâdezâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. (I. 108)

İbrahim Efendi (Ya'kubzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. (I. 117)

İbrahim Efendi (Yahyâzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Bosna

mollası olup 1151'de (1738/39) vefat etti. (I. 243)

İbrahim Efendi (Yahyâzâde) Ahmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. Müderris olup 1151'de (1738/39) vefat eyledi. Eğrikapı'ya defnedildi. (I. 243; I. 127)

İbrahim Efendi (Yahyâzâde) Ahmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. 1187'de (1773) Bursa mollası, sonra Mekke kadısı olup 1212'de (1797/98) vefat eylemiştir. (I. 243; I. 144)

İbrahim Efendi (Yamalı) Müderris olup Zilhicce 1126'da (Aralık 1714) vefat etti. (I. 117)

İbrahim Efendi (Ziftçi) (Hacı) Kazgancı Camii mütevvellisi olup bu camiye tuğla bir minare ve bir de mektep ilâve etti. 1124'de (1712) vefat edip oraya defnedildi. (I. 118)

İbrahim Es'ad Bey Hulûsî Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. Müderris, 1282'de (1865/66) İzmir mollası olup 1284'de (1867/68) vefat eyledi. (II. 282)

İbrahim Fâik Efendi Giritlidir. Dârüssaâde ağası Beşir Ağa'ya mensup bir müderrisdi. 1182'de (1768/69) ağanın vefatından sonra sürüldü. Orada vefat etmiştir. Oğlu ricâlden Mehmed Refî' Efendi'dir. (I. 133)

İbrahim Fehim Efendi (Abdullah Efendizâde) (Hacı) Sâhib-i ayar ve müderris olup Cemaziyelâhir 1237'de (Mart 1822) Eyüp mollası olmuştur. Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) vefat ederek Karacaahmet'e defnedilmiştir. (I. 155)

İbrahim Ferid Bey Surre emini olup 12 Şevvâl 1257'de (27 Kasım 1841) vefat etmiştir. (I. 158)

İbrahim Ferid Efendi Erzurumludur. Müderris ve 1249 (1833/34) ve 1255 (1839) senelerinde iki defa Filibe mollası oldu. Bu senelerde (1840' lar) vefat etti. (I. 159)

İbrahim Hakkı Efendi Hasankalelidir. Babası bir derviş olup 1115'de (1703/04) doğdu. Siirt'e gidip İsmail Tillovî Efendi'den el aldı. İlim öğretmekle meşgul olup 1186'da (1772/73) Erzurum'da vefat eyledi. Dindar, fâzıl ve şairdir. Eserleri: *Marifetnâme*, *Divan*. (I. 135)

İbrahim Hakkı Efendi Babası İsmail'dir. Evkafta yetişip vâridat müdürü oldu. Sonra emekliliği seçmişti. Vaktini boş geçirmeyip sahip olduğu ilim ve fazlını artırarak "Dârü't-talim" adıyla açmış olduğu Arapça mektebinden haylice istifade edilmiş ve Mekteb-i Mülkiye edebiyat muallimliğinde de bulunmuştur. 10 Rebiyülevvel 1307'de (4 Kasım 1889) yakıcı hummadan vefat edip Edirnekapı'ya defnedilmiştir. Ömrünün sonlarında senelerce kör olup ameliyatla gözü biraz açılmıştı. Âlim, şair, kâtip ve edip bir zat idi. (I. 165)

İbrahim Hakkı Paşa Askerlikten yetişme olup yâver-i harb-i padişahî oldu. Sonra seryâver olarak mîrlivâ ve ferik oldu. 1284'de (1867/68) Dâr-ı Şûrâ azası olup sonra emekli olmuştur. 4 Muharrem 1294'de (19 Ocak 1877) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. Alaydan yetişme, ümmî ve sâdıkdı. (I. 164)

İbrahim Halil Bey Tersane miralaylarından ve donanma kumandanı olup 1263'de (1847) vefat etmiştir. (I. 159)

İbrahim Halil Efendi Mevâlîden Velîyeddin Efendi'nin oğlu ve sudûrdan Zeynelâbidîn Efendi'nin kız kardeşinin oğludur. Müderris ve fetvâhanede müsevvid olarak Şa'bân 1267'de

(Haziran 1851) Kudüs ve Muharrem 1279'da (Temmuz 1862) Medine mollası oldu. 1285'de (1868/69) vefat eyledi. Haydarpaşa'ya defnedildi. Bu âilenin âlim ve fâzılıdır. (I. 163)

İbrahim Halil Efendi (Fındıkzâde) İshak Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Kudüs mollası, 1238'de (1822/23) Edirne mollası, 1242'de (1826/27) Medine pâyesi, 1244'de (1828/29) Haremeyn müfettişi, 1251'de (1835/36) Mekke kadısı, 1252'de (1836/37) İstanbul pâyesi, 1254'de (1838) Anadolu pâyesi, Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) Anadolu kazaskeri ve azilden sonra Rumeli pâyesi ve Ramazan 1267'de (Temmuz 1851) Rumeli kazaskeri oldu. 1269'da (1852/53) reisülulemâ olup Ramazan 1270'de (Haziran 1854) vefat eyledi. Bilgili ve eli sıkıydı. Oğlu Yahyâ Bey'dir. (I. 161/62)

İbrahim Hanif Efendi Kapıcılar halifesi olup 5 Receb 1202'de (11 Nisan 1788) vefat etti. Miskinler'de medfundur. (I. 140)

İbrahim Hanzâde *bak.* Bâhir İsmail Bey; Mehmed Bey

İbrahim Hanzâde İbrahim Han Paşa, sadrazam Sokollu Mehmed Paşa ile İsmihan Sultan'ın oğlu olduğundan evlâdına böyle denmiştir. Halen adı geçen sadrazamın tevliyetine mutasarrıf olan evlâdı vardır. (IV. 679)

İbrahim Hasanzâde *bak.* Ali Bey

İbrahim Hayranî Efendi Selimiye Tekkesi şeyhi Behcet Efendi hulefâsından olup Tâhir Ağa Tekkesi'ne şeyh oldu. 1260'da (1844) vefat edip Selimiye'ye defnedildi. (I. 159)

İbrahim Hıfzî Paşa (Meş'aleci) Serhad ağası Amasyalı Seyyid Ali Ağa'nın oğludur. 1135'de (1722/23) doğdu. Başmuhasebeye devam edip zimmet halifesi oldu. Cemaziyelevvel 1174'de (Aralık 1760) Bihke'ye gönderildi. Döndükten sonra yine zimmet halifesi oldu. 1179'da (1765/66) şehremini oldu. 1182'de (1768/69) başmuhasebeci ve Şevvâl'de (Şubat 1769) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Ramazan 1183'de (Ocak 1770) kethüdâ-yı sadr-ı âlî oldu. Şa'bân 1184 ortasında (Aralık 1770 başları) azlolundu. Çünkü Halil Paşa'nın hezimete uğradığı gece meş'ale ile asker çadırlarını gezip askere bahşiş verdi. Firâriler, ayıplarını örtmek için "kethüdâ bey bizi meş'ale ile düşmana gösterdi" diye azline sebep oldular. Silistre, Ruscuk ve Şumnu muhafızlarını teftişe memur edildiği yerde ikamete mezun oldu. Safer 1185'de (Mayıs-Haziran 1771) ruznâme-i evvel olup İstanbul'a dönüşünde nişancı vekili oldu. Rebiyülevvel 1188'de (Mayıs 1774) ruznâmeci olup sulhtan sonra azledildi. Cemaziyelevvel 1189'da (Temmuz 1775) ikinci defa kethüdâ-yı sadr-ı âlî olup 9 Zilka'de 1189'da (1 Ocak 1776) azledildi. Cemaziyelâhir 1190'da (Temmuz-Ağustos 1776) nişancı ve 25 Zilka'de 1190'da (5 Ocak 1777) üçüncü defa kethüdâ oldu. 8 Rebiyülevvel 1191'de (16 Nisan 1777) azledilip surre emini olmuş ve affını dilemekle Kars Ordusu maiyetine memur edilmiştir. 7 ay sonra, 11 Zilka'de 1191'de (11 Aralık 1777) vezirlikle Erzurum valisi oldu. Rebiyülevvel 1192'de (Mayıs 1778) Kars muhafızı, sonra Rakka valisi ve tekrar Erzurum valisi olup Şa'bân 1194'de (Ağustos 1780) vefat etti. Akıllı, tedbirli ve güçlüydü. Oğlu Es'ad Mehmed Bey'dir(→). Bunun oğlu Hamdullah Meh-

med Bey'dir(→). Torunlarından Es'ad Bey 1243'de (1827/28) vefat edip Duvardibi'ne defnedilmiştir. (I. 136/37)

İbrahim Hilmî Bey (Hacı) Genç Halil Ağa oğlu Mustafa Ağa'nın oğlu ve silahşor olup sadrazam Derviş Paşa'ya kethüdâ olmuş ve paşası Şam'da iken buna kapıcıbaşılık almıştır. 1254'de (1838) vefat etti. Üsküdar'da, Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Oğlu Enderûnî İzzet Mehmed Bey 1292'de (1875) vefat edip yanına defnedilmiştir. (I. 157)

İbrahim Hilmî Paşa Üsküdar'da Atik Vâlide Camii yakınında ocak beytülmalcisi Çiçekçi Mehmed Ağa'nın oğlu olup 1160'da (1747) doğdu. Bostancı, sonra turnacı olup 1210'da (1795/96) Kudüs ağası ve sırasıyla kul kethüdâsı oldu. 1220'de (1805) yeniçeri ağası olup 22 Safer 1221'de (11 Mayıs 1806) vezir rütbesiyle sadrazam oldu. Serdâr-ı ekremlikle orduya gidip orduda yeniçerilerin isyanı yüzünden firar eyledi. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) azledildi. Birkaç ay sonra Selânik valisi oldu. 1224'de (1809) Bosna valisi olup 1228'de (1813) azledildi, rütbesi kaldırılarak Gelibolu'ya gönderildi. Bir müddet sonra yeniden vezirlikle Kandiye ve sonra İçel valisi olup 1234'de (1819) vezirliği kaldırılarak İstanköy'e sürüldü. 1235'de (1819/20) vezirlikle oraya muhafız oldu. 1236'da (1820/21) ilâveten Adana valisi olup 1 Zilka'de 1240'da (17 Haziran 1825) İstanköy'de vefat etmiştir. Üsküdar'da adına taş dikilmiştir. Zekî, fukaraperver, hoşsohbet ve okur-yazardı. Saltanata bağlı olup ocaklıyı sevmezdi. Hafif sakallı ve zayıf bünyeli olduğu için "Keçiboynuzu" dendi. Sonra şişmanlayınca uzun sakallı ve iri cüsseli oldu. Dayısı Ahmed Vehbî Efendi 1233'de (1818) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Damadı Hamdî Efendi'dir. (I. 154)

İbrahim Hulûsî Efendi Müderris ve uzun yıllar şer'îyâtçı oldu. Molla ve nihayet Mekke mollası olup Zilhicce 1311'de (Haziran 1894) Mekke'de vefat eylemiştir. (IV. 843)

İbrahim İffet Efendi (Nasûhîzâde) Fetvâhane'de çalışarak vekayî kâtibi olmuş ve Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran 1812) Magosa'ya sürülmüştür. Bırakıldıktan sonra yine istihdam olunup mahmil-i şer'îyât kâtibi ve sonra mahrec ve bilad-ı hamse mollası olup 1241'de (1825/26) Rusya mütarekesinde murahhas-ı sânî oldu. 1247'de (1831/32) Mekke pâyesi olmuştur. 20 Şevvâl 1251'de (8 Şubat 1836) vefat etti. Nasûhî Tekkesi'ne defnedildi. Doğru ve siyasî işleri bilir bir fâzıldı. Oğlu Fuad Efendi olup diğer oğlu kâtip olup Kapdan Tâhir Paşa'ya mühürdarlık eden Râtib Efendi'dir. Kızının oğlu sudûrdan halen Meclis-i Maarif reisi Ali Haydar Efendi'dir. (I. 156/57)

İbrahim Kemâlî Efendi Hattat olup 1144'de (1731/32) vefat eyledi. Kasımpaşa'da medfundur. (I. 125)

İbrahim Keşfî Efendi (Hacı) Şeyh olup hacdan döndükten sonra 1144'de (1731/32) vefat etmiştir. Çorlulu Ali Paşa Medresesi'ne defnedildi. Oğlu Keşfîzâde Ahmed Efendi'dir ki, 1163'de (1750) vefat eyledi. (I. 125)

İbrahim Medenî Efendi Kastamonuludur. Mustafa Paşa Zaviyesi şeyhi Hasan Efendi'nin müridi olup Medine'ye göçerek 1010'da (1601/02) ve-

fat etmiştir. Kubbe-i Hz. Abbas yakınında medfundur. Âbid, mücahid olup fakir ve geçimi ceyb-i gaybe aitti. Kimseden sadaka ve hediye almazdı. Şeyhi üç senede bir gömlek gönderirdi, elbisesi o kadardı. (I. 97)

İbrahim Melek Efendi Boluludur. Babası Dâvud b. Mehmed'dir. Müderris ve Sofya mollası olup Safer 1113'de (Temmuz 1701) vefat etti. Her şeyden haberli, işgörür adamdı. (I. 114)

İbrahim Molla (Surre Eminizâde) Surre emini Hacı Hâfız İbrahim Efendi'nin(→) torunlarındandır. Müderris olup Cemaziyelâhir 1192'de (Temmuz 1778) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 125)

İbrahim Münib Efendi (Mühürdar) Defterdar Yusuf Efendi'nin kölesi olan Erzurum gümrükçüsü Hacı Yusuf'un oğludur. Babası gelirken boğulunca 3-4 yaşında yetim kaldı. Babasının kapı yoldaşı İvâz Mehmed Paşa'nın dairesinde eğitilip sadâretinde hazine kâtibi oldu. Sonra mektûbî-i sadâret kalemine girip onun damadı Bekir Paşa'nın Edirne bostancıbaşı olmasıyla kâtibi ve sonra Süleyman Paşa ve Râgıb Paşa'nın kethüdâ ve kâtibi oldu. Bu sebeple hâcegândan olup cebeciler kâtibi, Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) sadâret mektupçusu, Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) tezkire-i sânî oldu ve Cemaziyelâhir 1176'da (Ocak 1763) tezkire-i evvel olamamasından dolayı yalandan hastalanarak azlolundu. 1179'da (1765/66) maliye tezkirecisi, Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim 1768) tezkire-i evvel, Rebiyülevvel 1185'de (Haziran-Temmuz 1771) ilâveten başmuhasebe vekili, Cemaziyelâhir 1186'da (Eylül 1772) orduda reis vekili, Zilhicce 1187'de (Mayıs 1774) reisülküttab oldu. 1188'de (1774) Rusya harbine murahhas olup tek başına gitmekten çekinince murahhas-ı sânî oldu. Cemaziyelâhir 1188'de (Ağustos 1774) barış yaparak dönüşünde Küçükçekmece'de azledildi. 1189'da (1775) defter emini, sonra şehremini ve başmuhasebeci olmuştur. 1192'de (1778) Rusya ile görüşmeye memur edilip nihayet 1197'de (1783) şehremini olduysa da nüzûl inince felç oldu. 4 sene yatakta kalıp 3 Ramazan 1200'de (30 Haziran 1786) vefat etmiştir. Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. Hüner ve marifet sâhibi ve münşî idi. Hesap işlerinde bilgisizliği, siyasî işlerde güçsüzlüğü, barış antlaşmasında tazminat yükünün devlete yüklenmesine sebep olmuştur. Oğlu Abdülhamid Bey'dir. (I. 138/39)

İbrahim Münibâ Efendi Muhsinzâde mühürdarı Osman Naim Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Haremeyn muhasebeciliği gibi bazı görevlerde bulunarak Safer 1218'de (Haziran 1803) vefat etmiştir. Üsküdar'da babasının yanına defnedildi. Oğlu Rahmî Osman Bey'dir(→). (I. 146)

İbrahim Nâcî Efendi Edirnelidir. Müderris olup Şevvâl 1093'de (Ekim 1682) vefat eyledi. (I. 108)

İbrahim Nâilî Efendi 1176'da (1762/63) hâcegânlıkla kalyonlar kâtibi olmuştur. Sonra vefat eyledi. (I. 131)

İbrahim Nâtıkî Efendi Müderris ve Meclis-i Tedkikat-ı Şer'îye azasından olup molla ve Mekke pâyesi oldu. 1305'de (1887/88) vefat edip Eyüp'de Karlıkbayırı'na defnedildi. (I. 165)

İbrahim Nedim Efendi Ser-etıbbâ Said Mehmed Efendi'nin oğludur. 1180'de (1766/67) İzmir ve 1189'da (1775) Mısır mollası oldu. Ardından Mekke pâyesi oldu. 15 Şa'bân 1190' da (29 Eylül 1776) vefat eyledi. Fâtih' de medfundur. (I. 136; III. 29) [III. 29' da adı "İbrahim Edhem Efendi" olarak geçmektedir.]

İbrahim Nesim Efendi (Arabacızâde) Hotin serhaddinde bir cami imamının oğludur. Babasının vefatından sonra, Hotin arabacıbaşısı Mehmed Ağa, annesinin babası olduğundan ve onun yanında yetişmesinden "Arabacızâde" şöhretini kazandı. 1184'de (1770/71) annesiyle İstanbul'a gelip 1189'da (1775) sadâret mektûbî odasına girdi. Annesini diğer Arabacıbaşı Mehmed Ağa alınca "Arabacıbaşızâde"lik güçlendirilmiş oldu. Gayet zekî olduğundan 1203' de (1788/89) ordunun sefere çıkışında Hacı İbrahim Efendi'ye mühürdar oldu. Bir müddet sonra mektûbî-i sadâret serhalifesi oldu. 11 Cemaziyelevvel 1209'da (4 Aralık 1794) mektupçu oldu. 4 Safer 1213'de (18 Temmuz 1798) sadaret kethüdâsı olup Zilka'denin 9'unda (14 Nisan 1799) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. Bir aralık azlolunup 1215'de (1800/01) ikinci defa rikâb kethüdâsı oldu. Ordunun dönüşünden sonra 1218'de (1803/04) ikinci defa sadâret kethüdası oldu. Sonra Beyhan Sultan kethüdâsı olup bu vesile ile bazen padişahın huzuruna girme şerefine mazhar olmaktaydı. 23 Receb 1221'de (6 Ekim 1806) ayrıldı ise de ma'nen müsteşar ve makbuldü. Rusya seferi çıkışında mühimmat-ı seferiye nâzırı olup kavrayışlı iken Mûsâ Paşa'nın fesadını anlayamadı. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) Et Meydanı'nda şehit edildi. Aksaray'da Tevekkül Hamamı civarına defnedilmiştir. Hafif sakallı, devlet işlerine vâkıf, çabuk kavrayan, cömertlik ve servet sâhibiydi. Oğlu müderris Es'ad Bey 1230'da (1815) ve büyük oğlu müderris Abdülkadir Bey 1225'de (1810) vefat eylemişlerdir. Yüksekkaldırım'daki konağı, katledilmesi sırasında zaptolunduysa da bir sene sonra oğullarına ihsan buyurulmuştur. (I. 148)

İbrahim Paşa Çandarlı Hayreddin Paşa'nın veya oğlu Ali Paşa'nın oğludur. Timur olayından sonra Ali Paşa' nın Süleyman Çelebi ve bunun Mehmed Çelebi ile bulunması birinci rivayeti doğrular. Ali Paşa'dan sonra kazasker olmuştu. Fetret devrinde Amasya'da bulunması yükselmesine sebep oldu. Tahta çıktıktan sonra I. Mehmed'e (Çelebi) vezir ve sonra sadrazam olmuştur. 832 (1428/29) veya 833'de (1429/30) vebadan vefat eyledi. Dirayetli ve siyasetten anlar, sâdık bir vezirdi. (I. 91)

İbrahim Paşa Çandarlı İbrahim Paşa'nın oğlu Halil Paşa'nın oğludur. İlmiye sınıfından olup babasının katledilmesinde gözden düşmüştür. Sonra Yıldırım Bâyezid Han evkafına mütevelli oldu ve bu hizmetten Bursa muhtesibi oldu. Hacı Halife'den el alıp bir aralık Amasya kadısı oldu. Beldenin valisi olan II. Bâyezid ile yakınlık kurarak tahta çıkışında Şehzâde Ahmed'in lalalığına tayin buyuruldu. 890'da (1485) Rumeli kazaskeri oldu. Sonra kubbe veziri olup 903' de (1497/98) sadrazam olmuştur. İnebahtı seferinde iken 905'de (1499/ 1500) vefat eylemiştir. Orada defne-

dildi. Akıllı, edip ve cömertdi. Her gün sofrasında 600 adam doyururdu. Uzunçarşı'da camii vardır. Oğulları Hüseyin Paşa ve İsâ Paşa'dır. (I. 92)

İbrahim Paşa Maliye kâtiplerinden olup yükselerek I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) başdefterdar olmuştur. Vefatında Eyüp'de İdrisköşkü'ne defnedildi. Mehmed Ağa Camii yakınında cami ve medresesi vardır. İlk defa Karaağaç Yalısı'nı bu zat inşa eyledi. Doğru ve güzel ahlâk sâhibiydi. (I. 94)

İbrahim Paşa Kapıağası meşhur Gazanfer Ağa'nın kardeşidir. O sayede yükselerek beylerbeyi pâyesi almış ve 1023'de (1614) Karadeniz donanmasında bulunup Kefe harbinde şehid olmuştur. (I. 99)

İbrahim Paşa Mostarlıdır. Maliyeden yetişme olup Edirne defterdarı olmuş ve 1042'de (1632/33) başdefterdarlığa yükselmiştir. 3 Rebiyülevvel 1046'da (5 Ağustos 1636) orduda katlolundu. Sadrazam olma hırsı, kötü sonuna sebep olmuştur. Güzel hizmetle mal yetiştirmekte eşi ender olup güzel huyluydu. (I. 101)

İbrahim Paşa Sadrazam Sâlih Paşa'nın kardeşi olmakla 1054'de (1644) Cezayir beylerbeyi olmuş ve orada vefat eylemiştir. (I. 102/03)

İbrahim Paşa Enderûn'da yetişip silahdar-ı şehriyârî olmuştur. 1054'de (1644) vezir rütbesiyle Haleb valisi olup Cemaziyelâhir de (Ağustos) azledildi. 1055'de (1645) Şam valisi olup kötü idaresi yüzünden azledildiyse de üçüncü günde yeniden atanmış ve ancak yine bu hali o sene ebediyen azledilmesine ve bu halde vefatına sebep olmuştur. (I. 103)

İbrahim Paşa Sadrazam Sâlih Paşa'nın hazinedarı güzel bir genç iken onun sevkiyle 15 Şa'bân 1056'da (26 Eylül 1646) Bağdad valisi oldu. Zilka'de 1057'de (Aralık 1647) efendisinin katlinde isyan edince ele geçirilerek kethüdâsı ve bazı adamlarıyla katledilmiştir. İmam-ı A'zam civarında medfundur. İlim ve siyasetten habersiz idi. (I. 103)

İbrahim Paşa Gabelelidir. Boşnak beylerinden olmakla 1057'de (1647) Bosna ve 1058'de (1648) Silistre beylerbeyi olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (I. 103)

İbrahim Paşa Melek Ahmed Paşa mensuplarından olmakla 1060'da (1650) Ankara beylerbeyi yapmıştı. 1061'de (1651) Adana valisi oldu. Ahaliye zulmedince, halk usanıp 50 kadar adamıyla öldürmüşlerdir. (I. 104)

İbrahim Paşa Hezârpâre Ahmed Paşa'nın kardeşidir. Musâhibe Hûbyâr Hatun'la evlendi. Sadâretinde kardeşine kethüdâ olup içkiye düşkünlüğü yüzünden kötü hizmeti ve hareketi sabit olmuş ve nasihatlar tesir etmediğinden 1057'de (1647) azledilip tabanlarına 200 değnek vurulmuştur. Bir müddet sonra Bağdad beylerbeyi oldu. Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) azledildi. Şa'bân 1059'da (Ağustos 1649) vezir rütbesiyle başdefterdar oldu. 1060'da (1650) azledildi. 1062'de (1652) ikinci defa başdefterdar oldu. İkinci ayda çok içki içmekten karnı su toplamış ve vefat etmiştir. Tedbirli ve hesap işlerini bilirdi. (I. 104)

İbrahim Paşa Gürcüdür. Enderûn'dan yetişip tülbend ağası olmuştur. 1074'de (1663/64) kapıcıbaşı ve 1075'de (1664/65) kapıcılar kethüdâsı ve

ardından Musul beylerbeyi ve buradan Erzurum valisi oldu. Zilka'de 1076'da (Mayıs 1666) vefat etmiştir. (I. 106)

İbrahim Paşa Çavuşbaşı olarak 1080'de (1669/70) beylerbeyi pâyesi verilip sonra vefat etmiştir. (I. 107)

İbrahim Paşa Teşnelidir. Beylerden olup 1078'de (1667/68) Bosna beylerbeyi oldu. 1081'de (1670/71) vefat eyledi. (I. 107)

İbrahim Paşa Kürttür. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip 1109'da (1697/98) kul kethüdası ve o sene Şa'bânında (Şubat 1698) yeniçeri ağası oldu. Şevvâl 1112'de (Mart 1701) vezirlikle Musul valisi ve 1114'de (1702/03) Diyarbekir valisi olmuş ve o sene katledilmiştir. Cesur ve doğru idi. Oğlu Mustafa Paşa'dır. (I. 115)

İbrahim Paşa Hamza Bâlî adlı zatın oğludur. Nasûh Paşa'nın eniştesi olduğundan mîrimîranlık verilip Aydın muhassılı oldu. Sonra Nasûh Paşa bunu isteyince gönderildi. Orada 1121'de (1709) katledildi. (I. 117)

İbrahim Paşa Boğazhisarlıdır. Kapıcıbaşı, 1122'de (1710) cebecibaşı, sonra atlı mukabelecisi, Safer 1123'de (Mart-Nisan 1711) mîrahûr-ı evvel vekili ve sonra çavuşbaşı ve ardından da Adana beylerbeyi oldu. Sonra vefat eyledi. (I. 117/18)

İbrahim Paşa Divriklidir. Gazi ve meşhur beylerden olup 1109'da (1697/98) Divriği beyi, sonra çavuşbaşı ve 1114'de (1702/03) Şehrizor beylerbeyi, sonra Kıbrıs ve 1116'da (1704/05) Hamid mutasarrıfı, 1118'de (1706/07) vezirlikle Diyarbekir valisi, 1119'da (1707/08) Trablusşam valisi olup 1124'de (1712) vefat etmiştir. Oğulları Mehmed Bey(→) ile Mustafa Paşa'dır. (I. 118)

İbrahim Paşa Arnavutdur. Daltaban Mustafa Paşa'nın dairesinin kethüdâsı olduğundan 1114'de (1702/03) sadâret kethüdası oldu. Efendisi ile gözden düşüp 1116'da (1704/05) yeniden yükselip silahdar ağası, az müddette sipahiler ağası ve sene sonunda Selânik, 1119'da (1707/08) Sayda valisi oldu. 1122'de (1710) azledildi, 1127'de (1715) Şehrizor valisi olup orada vefat etmiştir. (I. 118/19)

İbrahim Paşa Babası ve ecdadı saray hizmetlerinde bulunmuş ve kendisi bahriyeden yetişip Tuna kumandanı ve mîrimîran olmuştur. 1129'da (1717) Belgrad harbinde şehid oldu. Sâdık ve doğru idi. Oğulları Durak Mehmed Paşa ve babamın ana tarafından atası İsmail Bey'dir. (I. 119)

İbrahim Paşa İrginlidir. Vüzera dairesinden yetişip 1131'de (1719) Cidde beylerbeyi olmuştur. Orada vefat eyledi. (I. 120)

İbrahim Paşa Bolu beyi ve 1139'da (1726/27) Kastamonu beylerbeyi oldu. O taraflarda vefat etmiştir. (I. 123)

İbrahim Paşa Erderûn'da yetişip Muharrem 1130'da (Aralık 1717) silahdâr-ı şehriyârî oldu. Sonra vezirlikle Erzurum valisi olup vilayetleri devrederek 1143'de (1730/31) Haleb valisi, 1145 başlarında (1732 ortaları) Revan seraskeri olup sene sonunda azledilmiş ve sonra vefat eylemiştir. (I. 126)

İbrahim Paşa Vüzerâ dairelerinde yetişip Receb Paşa'ya kethüdâ oldu ve mîrimîranlıkla Hoy tarafında muhafazaya memur oldu. Cemaziyelevvel 1138'de (Ocak 1726) vezirlikle

Konya valisi, Şa'bân 1141'de (Mart 1729) İçel mutasarrıfı, Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) Gence muhafızı, Rebiyülâhir 1144'de (Ekim 1731) Rumeli valisi ve Revan muhafızı oldu. 1145 sonlarında (1733 başları) vefat eyledi. Receb Paşa'nın yanına defnedildi. İran savaşlarında güzel hizmetlerde bulunmuştur. Oğlu Ahmed Bey Bağdad defterdarı Mustafa Efendi'ye damad olup onlardan Hanif İbrahim Efendi(→) adında bir torunu olmuştur. (I. 125/26)

İbrahim Paşa Beylerden olup Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) mîrimîran rütbesiyle Kayseri ve Niğde mutasarrıfı, sonra Maraş beylerbeyi olup Bağdad harbine memur olmuştur. 1143'de (1730/31) Sivas beylerbeyi olup 1145'de (1732/33) vezirlikle Konya valisi, sonra Adana valisi olup Cemaziyelevvel 1146'da (Ekim 1733) vefat eyledi. Cesur ve muharipdi. (I. 126)

İbrahim Paşa Kürttür. Türkmen ağası olup Safer 1128'de (Şubat 1716) mîrimîran rütbesiyle Mora kaleleri muhafızı oldu. Sonra Trablusşam ve Haleb, Maraş beylerbeyi olup Rebiyülevvel 1138'de (Kasım 1725) Şehrizor ve sonra vezir rütbesiyle Kürdistan valisi oldu. Sonra Konya, Şa'bân 1139'da (Nisan 1727) Adana, 1140'da (1727/28) ilâveten Diyarbekir valisi oldu. 1142'ye (1729/30) kadar orada bulunup sonra asıl görevine döndü. Şa'bân 1145'de (Ocak-Şubat 1733) Sayda, Rebiyülevvel 1146'da (Ağustos 1733) ikinci defa Konya, 1147'de (1734/35) Trablusşam, Cemaziyelâhir 1148'de (Ekim-Kasım 1735) Van valisi ve sonra Kal'a-i Cedide muhafızlığıyla Trabzon valisi oldu. 1152'de (1739/40) Kefe'ye memur edildi. O taraflarda vefat eylemiştir. Cesur ve gayretli olup İran'da güzel hizmetleri görülmüştür. Oğlu mîrimîrandan Mustafa Paşa'dır. (I. 127)

İbrahim Paşa Malatyalıdır. Yeniçerilikten yetişip kul kethüdâsı ve 27 Muharrem 1158'de (1 Mart 1745) yeniçeri ağası olup İran seferinden döndü. Zilhicce 1159'da (Aralık 1746/Ocak 1747) vezirlik ihsan edildi. 3 Safer 1160'da (14 Şubat 1747) Aydın mutasarrıfı olup Rebiyülâhir'de (Nisan) Malatya mutasarrıfı ve oradan Maraş valisi olmuştur. 1161'de (1748) Bağdad Kalesi'nin tamirine memur oldu. Zilhicce 1161'de (Kasım-Aralık 1748) Musul valisi, Şevvâl 1164'de (Ağustos-Eylül 1751) Sivas, ardından Hanya ve Şevvâl 1165'de (Ağustos 1752) Selânik valisi oldu. Bu esnada Bender muhafızlığına gönderildi. Cemaziyelevvel 1167'de (Mart 1754) Özi, Safer 1169'da (Kasım 1755) Tırhala valisi ve sonra Belgrad muhafızı olup Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) vefat etmiştir. Siyasî ve idarî işlere vâkıf olup oğlu Râif İsmail Paşa, torunu sudûrdan İbrahim İsmet Bey ve onun oğlu Ârif Hikmet Bey hep mükemmel zatlardır. Damadı Mustafa Ağa 1159'da (1746) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (I. 130)

İbrahim Paşa Arnavutdur. Beylerdendir. 1156'da (1743) Ohri mutasarrıfı olup 1160 (1747) tarihlerinde vefat eylemiştir. (I. 129)

İbrahim Paşa Cezâyir beylerbeyiliğinde bir hayli sene bulunmuştur. 1162'de (1749) vefat edip yerine Mehmed Dayı atanmıştır. (I. 129)

İbrahim Paşa Ağrıbozlu Osman Paşa'nın oğludur. Deryâ beylerinden

olup Rodos mutasarrıfı ve 1172'de (1758/59) tersane kethüdâsı oldu. Receb 1182'de (Kasım 1768) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ olup Zilka'de'de (Mart 1769) vezirlik verildi. Zilhicce 1183'de (Nisan 1770) Ağrıboz muhafızı olup 1184'de (1770/71) vefat eyledi. (I. 134)

İbrahim Paşa Ahıskalıdır. Yusuf Paşa'nın oğlu olup Enderûn'da yetişti. Şa'bân 1169'da (Mayıs 1756) çukadar-ı şehriyârî ve Zilhicce'de (Eylül) silahdâr-ı şehriyârî oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) azl ve emekli edildi. Şa'bân'da (Nisan 1758) hediye verenler geri isteyince Ahıska'ya sürüldü. Cemaziyelâhir 1172'de (Şubat 1759) serbest bırakıldı. Şevvâl 1180'de (Mart 1767) vezirlikle Anadolu valiliği eklenmesiyle Ahıska ve Çıldır valisi ve Cemaziyelâhir 1181'de (Kasım 1767) Erzurum valisi, Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) Anadolu valisi ve Muharrem 1184'de (Mayıs 1770) Kırım seraskeri oldu. Receb 1189'da (Eylül 1775) Mora ve 1190'da (1776) Selânik, 1191'de (1777) Hanya ve 1193'de (1779) ikinci defa Selânik ve 1194'de (1780) Konya valisi oldu. Orada az müddet sonra vefat eylemiştir. Ilımlı ve uyumluydu. (I. 137)

İbrahim Paşa Azmzâde Mehmed Paşa dairesinde büyüyüp kethüdâsı olmuştur. Bu sayede mîrimîranlık ile Kudüs mutasarrıfı oldu. Rebiyülâhir 1191'de (Mayıs 1777) vezir rütbesiyle Cidde valisi, 1192'de (1778) Ağrıboz ve Kilis mutasarrıfı, sonra Haleb valisi, Şevvâl 1196'da (Eylül 1782) Kars muhafızı olup 1198'de (1784) vezirliği kaldırılarak Niğde'ye sürüldü. Sonra Payas'da ikamet eyledi. 1200'de (1786) vezirliği geri verilerek ikinci defa Kars muhafızı olmuş ve orada vefat eylemiştir. Hareketleri adaletli değildi. (I. 139/40)

İbrahim Paşa Dârendeli Hüseyin Paşa'nın torunudur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran oldu. 1200'de (1786) vezir rütbesiyle Bender başbuğu ve 1201'de (1786/87) Köstendil mutasarrıfı olup 1202'de (1787/88) Eflâk'a memur olmuştur. 1203'de (1788/89) memur olduğu yerden dönmesi üzerine boğularak vefat etti. (I. 140)

İbrahim Paşa Kara Mahmud Paşa'nın kayınpederi olup mîrimîran olmuştu. Damadının zorbaca hareketi üzerine 1202'de (1787/88) oğlu Kahraman Bey'le beraber Osmanlı Devleti'ne sığındı. Sonra damadı ile gizli haberleşmede bulunduğu anlaşılınca 1203'de (1788/89) hapsedildi ve katledildi. (I. 140)

İbrahim Paşa Mîrimîranlık ile Pançova muhafızı olup 1202'de (1787/88) harpde bulundu. Sonra Boğdan cihetine başbuğ olarak 1203'de (1788/89) esir olmuştur. Orada vefat eyledi. (I. 140/41)

İbrahim Paşa Abaza Mehmed Paşa'nın kardeşidir. Mîrimîran ve Faş mutasarrıfı olmuştur. Azilden sonra Muharrem 1210'da (Temmuz-Ağustos 1795) tekrar oraya atandıysa da yararsız olmasından dolayı azledilmiş ve bu halde vefat etmiştir. (I. 143)

İbrahim Paşa Babanlı Ahmed Paşa'nın oğludur. Mîrimîranlıkla Köysancak'a mutasarrıf oldu. Osman Paşa'nın azlinde Baban'ı tasarruf etti. Oğlu Süleyman Bey adına "Süleymaniye" kasabasını kurdu. 1200'de (1786) Osman Paşa galip gelerek tekrar Süleymaniye'ye mutasarrıf olmuş-

tur. Onun vefatında kardeşi Abdurrahman Paşa'ya galip gelerek 1210'da (1795/96) tekrar Süleymaniye'yi ele geçirip Sincarlılarla muharebe etmiş ve döndüğünde Musul'da vefat etmiştir. (I. 140)

İbrahim Paşa Hacı Mehmed Paşa'nın oğludur. 1212'de (1797/98) babasının vefatında Köstendil mutasarrıfı olmuştur. Bir müddet sonra vefat eyledi. (I. 145)

İbrahim Paşa Babanlı Süleyman Paşa'nın oğludur. Bir aralık Baban mutasarrıfı oldu. 1224'de (1809) Abdurrahman Paşa bunu tutup hapsetti ve mahveyledi. (I. 149)

İbrahim Paşa Mısır harbinde cerde başbuğu olup Şevvâl 1217'de (Şubat 1803) mîrimîranlıkla Dimyat muhâfızı ve sonra Çorum mutasarrıfı olup bu senelerde (1800-1810 arası) vefat etmiştir. Oğlu kapıcıbaşı Edhem Bey'dir ki, Sultan Abdülmecid devrine (1839-1861) yetişmiştir. (I. 149)

İbrahim Paşa İşkodra valisi Mahmud Paşa'nın kardeşidir. Ramazan 1203'de (Haziran 1789) Ohri sancağı verilmiştir. 1211'de (1796/97) kardeşinin katlinde Rumeli pâyesiyle İşkodra mutasarrıfı oldu. 1213'de (1803/04) vezir rütbesi ihsan buyuruldu ve Rumeli seraskerliği ilâve olarak tevcih edildi. 1220'de (1805) Rumeli valisi oldu. Receb 1221'de (Eylül-Ekim 1806) İşkodra üzerinde kalarak Rumeli'nden azledildi. 1227'de (1812) vefat etmiştir. Oğlu Râgıb Paşa ve Tâhir Paşa'dır. Kılıç sahibi sâdık bir vezirdi. (I. 150)

İbrahim Paşa Kapıcıbaşı olarak Şa'bân 1230'da (Temmuz 1815) Şam Valisi Derviş Paşa maiyetine memur oldu. Sonra vefat etti. (I. 154/55)

İbrahim Paşa Tepedelenli'nin katlinde Avlonya'ya mîrimîranlıkla mutasarrıf oldu. 1231'de (1816) ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (I. 152)

İbrahim Paşa Toskalık meşhurlarından olup mîrimîranlıkla Avlonya mutasarrıfı olmuştur. 1205'de (1790/91) vezirlik verildi. Büyük kızını Tepedelenli Velî Paşa'ya, diğerlerini Muhtar Paşa'ya ve Ali Paşa'nın kız kardeşinin oğlu Âdem Bey'e vermiştir. 1221'de (1806) İlbasan görevine ilâve olundu. Nihayet Tepedelenli Ali Paşa, kendisini Yanya'ya getirip Koniçe'ye nakletti ve oğlu Süleyman Paşa ile göz hapsinde kaldı. 1235'de (1819/20) vefat eyledi. (I. 152)

İbrahim Paşa Kurd Paşa'nın damadıdır. Deryâ beylerinden olup 1221'de (1806) Avlonya sahilinde Rusya'nın bir harp gemisini ele geçirmişti. Sonra tersane işlerinde çalışarak 1241'de (1825/26) Tuna donanmasına başbuğ olmuştur. Az müddette o hizmette vefat etmiştir. (I. 155)

İbrahim Paşa Ispartalıdır. Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran olmuştur. 1232'de (1817) Silistre muhâfızı, 1234'de (1819) Bursa ve İzmit mutasarrıfı, 1237'de (1821/22) Karaburun muhâfızı, 1238'de (1822/23) tekrar Bursa ve İzmit sancaklarıyla Karadeniz Boğazı'nın Rumeli sahilleri muhâfızı ve Muharrem 1239'da (Eylül 1823) İbrail muhâfızı oldu. 1240'da (1824/25) azlolunduysa da sonradan Tulca muhâfızı oldu. 1243'de (1827/28) Hamid mutasarrıfı olup sonra vezirlik ihsan buyurulmuştur. 1244'de (1828/29) Haleb valisi olup 1245'de (1829/30) Tekfurdağı muhâfazasına memur oldu. Sonra Silistre muhâfızlığıyla Köprüköy muhâfızı olmuş ve sonra Ay-

dın'a memur edilmiştir. Memuriyetini yerine getirmeye muvaffak olamaması yüzünden vezirliği kaldırılıp Karahisar-ı Sâhib'e sürüldü. Sürgünde vefat etmiştir. Önceleri devlete hizmeti ve doğruluğu görülmüştür. Hatta hazinedarı Mehmed Rüstem Ağa'ya Bursa'da iken ve kethüdâsı Mehmed Ağa'ya sonraları kapıcıbaşılık pâyeleri verildi. (I. 155)

İbrahim Paşa Selim Paşa'nın silahdarı olup Yeniçeri Vak'ası'nda güzel hizmetle Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) kapıcıbaşı oldu. 1244'de (1828/29) mîrimîran rütbesiyle Eskişehir mutasarrıflığıyla Tulca muhâfazasına memur oldu. 1244'de (1828/29) harpde esir kalmış olmakla 1245'de (1829/30) döndü. Rütbesi kaldırılarak tekrar kapıcıbaşılık verilip gözden düşmüş ve azledilmiş olarak vefat etmiştir. (I. 155)

İbrahim Paşa Sayda valisi Abdullah Paşa'nın kethüdâsı olup Sayda'da bazı hizmetlerde bulunması dolayısıyla 1246'da (1830/31) mîrimîranlık ile taltif olunduysa da efendisinin Mehmed Ali Paşa vak'asına sebep olmasından dolayı sonraları gözden düşmüş olarak vefat etmiştir. (I. 155/56)

İbrahim Paşa Nizâmiye askerliğine başlarda girip binbaşı ve miralay ve 1256'da (1840) mîrlivâ oldu. Bu hizmette ömrünü tüketti. (I. 160)

İbrahim Paşa Siroz hânedanından olup 1246'da (1830/31) vezir rütbesiyle Bosna valisi oldu. Zilka'de 1247'de (Nisan 1832) Siroz mutasarrıfı olup 1250'de (1834/35) Selânik valisi, Şevvâl 1257'de (Kasım-Aralık 1841) Konya valisi ve tekrar Selânik valisi olup Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) vefat etti. Doğru tavırlıydı. (I. 159)

İbrahim Paşa Nizâmiye askerliğine başlarda girip 1256'da (1840) Hassa 6. Alayı'na miralay ve 1261'de (1845) mîrlivâ oldu. Bu hizmette ömrünü tüketti. (I. 160)

İbrahim Paşa Mısır valisi Mehmed Ali Paşa'nın oğludur. 1221'de (1806) İstanbul'a rehin olarak gönderildi. Muharrem 1222'de (Mart 1807) Mısır'a gidip defterdar oldu. 1230'da (1815) vezirlik ihsan buyuruldu. 1231'de (1816) Cidde valisi olup Vehhâbî meselesinde hizmette bulundu. Sonra Mora Vak'ası'nda oraya Mısır askeriyle 1239'da (1823/24) geldi. 1244 (1828/29) tarihlerinde geri çekildi. 1247'de (1831/32) Suriye ve Haleb cihetlerinde asker kumandanı olup Konya çatışmasından sonra 1248'de (1832/33) Beriyyetüşşam vali kaymakamı, Adana ve Cidde valisi oldu. 1255'den (1839) 1257'ye (1841) kadar savaşıp Akkâ'da yenilince elindeki eyaletler geri alınıp azledilmiş olarak Mısır'a gitti. 1263'de (1847) Avrupa ülkelerini gezip dönüşü ardından İstanbul'a çağrılarak 3 Şevvâl 1263'de (14 Eylül 1847) Mısır valiliğine atandı. Mısır'a varışından sonra hastalanıp Muharrem 1264'de (Aralık 1847) vefat etmiştir. Cesur, tedbirliydi. Oğulları Ahmed Paşa, Rif'at Paşa ve Mustafa Fâzıl Paşa'dır. Ortanca oğlu eski hıdiv İsmail Paşa'dır. Torunlarından, Ahmed Paşa oğlu vezir İbrahim Paşa, Fâzıl Mustafa Paşa oğlu vezir Osman Paşa, İbrahim Paşa ve Mehmed Ali Paşa ile İsmail Paşa'nın oğlu hıdiv Mehmed Tevfik Paşa, Hüseyin Kâmil Paşa ve İbrahim Paşa hayattadırlar. (I. 160/61)

İbrahim Paşa Nizam-ı Cedid'in kuruluşunda, III. Selim devrinde (1789-1807) yüzbaşı oldu. Sonra uzun müd-

det gözden uzak kaldı. 1241'de (1826) nizâmiye Ordusu'nun kuruluşunda binbaşı oldu. Ardından miralay oldu. 1254'de (1838) Bağdad'da mîrlivâ oldu. Sonra Arabistan Ordusu erkânından olup 1264'de (1848) vefat etmiştir. (I. 160)

İbrahim Paşa Askerlikten yetişip miralay ve serasker yâveri olmuştur. Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) mîrlivâ ve sonra İstanbul Ordusu feriki oldu. Şa'bân 1276'da (Mart 1860) eşinin Tütüncü Ali adında birisiyle hıyanetini hissetmesi üzerine adı geçenler birleşerek paşayı Fincancılar'daki evinde katlettiler. Katiller de kısâsen idam olundular. Paşanın oğulları da görevlerinden uzaklaştırıldı. (I. 162)

İbrahim Paşa Askerlikten yetişip 3. Ordu mîrlivâsı olmuştu. 1280'de (1863/64) vefat eylemiştir. (I. 162)

İbrahim Paşa Kandiye kumandanı ve mîrlivâ olup 1283'de (1866/67) vefat etti. (I. 162)

İbrahim Paşa Mora'da Anabolulu-dur. Mîrimîran rütbesiyle Resmo ve 1188'de (1774) İnebahtı muhafızı oldu. Sonra vefat etmiştir. Oğlu Mustafa Bey'in oğulları Mehmed Bey 1277'de (1860/61) ve Ahmed Celâleddin Bey 1287'de (1870/71) vefat edip Eyüp'e defnedildiler. (I. 138)

İbrahim Paşa 1232'de (1817) doğup Enderûn'a alınmış ve bu suretle yetişip Sultan Abdülmecid'e yâver olmuştur. Sonra Muzıka-yı Hümâyun'a zâbit oldu. 1283'de (1866/67) miralay ve Muzıka-yı Hümâyûn kumandanı ve sonra mîrlivâ oldu. Rebiyülâhir 1296'da (Nisan 1879) 60 yaşında vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Mûsikîde mâhir, alçakgönüllü ve iyi huyluydu. (I. 164)

İbrahim Paşa Mora hânedanından Tatarzâde Tâhir Bey'in oğlu olup 1233'de (1818) Mora'da doğdu. Küçük yaşında göç edip 1244'de (1828/29) Tersane-i Âmire'ye kaydedildi. Orada yetişip Kırım ve Girit vak'alarında askerî hizmetleri görüldü. Livâ ve ferik olarak Şevvâl 1284'de (Şubat 1868) Kumanda Meclisi reisi oldu. Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Bahriye Meclisi reisi olup 2 Zilka'de 1289'da (Ocak 1873) vezir rütbesiyle bahriye nâzırı oldu. 26 Cemaziyelevvel 1290'da (22 Temmuz 1873) azledilip Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. 1290'da (1873) Kıbrıs mutasarrıfı olup Zilhiccenin son gününde (17 Şubat 1874) Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi oldu. Ayrıldıktan sonra 1294'de (1877) â'yândan oldu. Rebiyülevvel 1295'de (Mart 1878) ikinci defa bahriye nâzırı olup Receb'de (Temmuz) ayrıldı. 7 Receb 1306'da (9 Mart 1889) vefat eylemiştir. Denizcilik işlerinde bilgili, dirayetli ve orta boyluydu. (I. 165)

İbrahim Paşa Evlad-ı Fâtihândandır. 1221'de (1806) doğdu. 1245'de (1829/30) askerliğe girmiş ve yükselerek 1283'de (1866/67) mîrlivâ, senelerce 3. Ordu'da bulunup ferik olmuştur. Cemaziyelevvel 1308'de (Aralık 1890) Manastır'da redif feriki iken vefat eylemiştir. Cesur, gayretli ve muharipdi. (I. 165)

İbrahim Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişip livâ ve ferik ve en sonra Jandarma Dairesi reisi olmuştur. 1310'da (1892/93) vefat eyledi. (IV. 843)

İbrahim Paşa Mısır valisi İbrahim Paşazâde Müşir Ahmed Rif'at Paşa'nın oğlu olup amcası Hıdiv İsmail Pa-

şa'ya damad olmuştur. 1289'da (1872) vezir rütbesine nâil olmuştu. 1309'da (1891/92) İstanbul'da bir sene kadar oturmuş ve 1311 başlarında (1893 ortaları) Mısır'da vefat eylemiştir. (IV. 843)

İbrahim Paşa Mekteb-i Tıbbiye'den yetişmiş ve binbaşı olduğu zaman Mahmud Nedim Paşa'nın bahriye nâzırlığında daire tabipleri arasına alınmış ve yükselip livâ, ferik ve senelerce Şûrâ-yı Bahriye levâzım reisi olmuş ve 30 Receb 1315'de (25 Aralık 1897) vefat etmiştir. Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedilmiştir. Tıbba ve idareciliğe vâkıfdı. (IV. 844)

İbrahim Paşa (Aşçı) (Hacı) Mora'da Trapoliçelidir. Küçükken İstanbul'a gelip Matbah-ı Âmire'ye girmiş ve koyun kâtibi ve pazarbaşı olup Çorlulu Ali Paşa'ya intisab ederek Trablusşam valiliğinde kethüdâsı olmuştur. Zilhicce 1118'de (Ekim 1707) vezirlikle kapdan-ı deryâ ve Şa'bân 1121'de (Ekim 1709) Mısır valisi oldu. Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) azledilip Boğaz Hisarı'na hapsedilmiş ve Sinop'a sürülmüştür. 1125'de (1713) affolundu. 1126'da (1714) Haleb valisi, Zilhicce'de (Aralık) Sayda valisi, 1128'de (1716) Kudüs, Şevvâl'de (Eylül-Ekim) Şam ve Muharrem 1129'da (Aralık 1716/Ocak 1717) ikinci defa Haleb valisi oldu. O senenin Rebiyülevvelinde (Şubat-Mart 1717) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup 4 Cemaziyelevvel 1130'da (5 Nisan 1718) azlolunup Azak muhafızlığına memur olmuştur. Sonra Kandiye muhafızı olup Şa'bân 1137'de (Nisan-Mayıs 1725) vefat eyledi. Akıllı, kâmil, âsâr-ı celileye düşkündü. İkinci defa kapdanlığında Venedik donanmasını perişan eylemiştir. Eski Saray karşısında bir cami, mektep, sebil ve hamamı vardır. Mora'da ve vali bulunduğu yerlerde cami ve mektep gibi hayrât yapmıştır. (I. 122)

İbrahim Paşa (Azmzâde) İsmail Paşa'nın oğludur. Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) mîrimîran rütbesiyle Trablusşam mutasarrıfı oldu. Sonra o civarlarda hükümet ederek vezirliğe nâil oldu. Bu senelerde (1730'lar) Ma'arretünnu'man'da vefat etti. Orada evkafı vardır. Oğlu Yâsin Bey, onun oğlu Abdürrahim Bey ve bunun oğlu da Süleyman Paşa'dır. (I. 126)

İbrahim Paşa (Babanlı) Süleyman Paşa'nın oğludur. 1179'da (1765/66) babasının vefatında Süleymaniye beyi oldu. 1182'de (1768/69) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (I. 134)

İbrahim Paşa (Bıçakçı) Beylerden ve sonra beylerbeylerden oldu. 1038'de (1628/29) Kars ve sonra Kefe beylerbeyi oldu. 1046'da (1636/37) İnayet Giray bunun üzerine gelerek biçareyi şehid eylemiştir. (I. 101)

İbrahim Paşa (Cin Ali Paşazâde) Tersaneden yetişerek liman reisi olup İskenderiye, Dimyat ve Reşid taraflarında muhafızlık etti. Zilhicce 1186'da (Mart 1773) mîrimîranlık verildi. Sonra vefat etmiştir. (I. 135)

İbrahim Paşa (Çatalbaş) Beylerden olup 1064'de (1654) donanmaya memur oldu. 1065'de (1655) Anadolu beylerbeyi oldu. Azledildikten sonra Safer 1069'da (Kasım 1658) Konya valisi oldu. 1070'de (1659/60) azledilip sonra vefat etmiştir. (I. 105)

İbrahim Paşa (Çavuş) Beylerden olup 1073'de (1662/63) Tunus beylerbeyi olduysa da yerli beylere mağ-

lup olup ömrü son buldu. Sipahilerden Yayla Mescidi bânisi İbrahim Çavuş, bu zat olmalıdır. (I. 106)

İbrahim Paşa (Çelebi) Ocaktan yetişip kul kethüdâsı oldu. 1088'de (1677) yeniçeri ağası olup Rebiyülâhir 1090'da (Mayıs 1679) vezirlik verildi. Cemaziyelevvel'de (Haziran) Erzurum valisi, 1 Cemaziyelâhir 1092'de (18 Haziran 1681) Bağdad valisi, azilden sonra 1095'de (1684) Şam valisi olup Muharrem 1096'da (Aralık 1684) azil ve hapsedilip vezirliği kaldırılmıştır. Sonra Tekfurdağı'na gönderildi. 1097'de (1686) vezirliği geri verilip Maraş vilâyetiyle İstanköy muhafızı oldu. 1098'de (1687) Temeşvar muhafızı olup kalede ahaliye eziyet etmesinden dolayı katl olundu. (I. 110)

İbrahim Paşa (Çelebi) (Kör) Gürcüdür. Sadrazam Kara İbrahim Paşa'nın dairesinden yetişip kethüdâsı oldu. Muharrem 1097'de (Aralık 1685) vezirlikle Şam valisi olduysa da az müddette azledildi. 1100'de (1688/89) Sofya muhafızı, 1101'de (1689/90) Ağrıboz muhafızı, 1106'da (1694/95) Mora seraskeri, 1107'de (1695/96) Engürüs serdârı ve Belgrad muhafızı olup Safer 1108'de (Eylül 1696) azledildi. Rebiyülevvel'de (Ekim) İstanbul kaymakamı, 1109'da (1697/98) yeniçeri ağası ve o sene Ramazanında (Mart 1693) Boğaz muhafızı, 1110'da (1698) Konya, Şa'bân'da (Şubat 1699) Erzurum ve 1112'de (1700/01) Van valisi oldu. Cemaziyelevvel 1113'de (Ekim 1701) vefat eyledi. Cesur ve tedbirliydi. (I. 114)

İbrahim Paşa (Çelik Mehmed Paşazâde) Babası sâyesinde kapıcıbaşı ve mîrimîran olmuştu. 1223'de (1808) Üsküdar'a gelmekle vezirlik rütbesi ihsanıyla Kayseri ve Alâiye, sonra İçel mutasarrıfı oldu. 1234'de (1819) vezirliği kaldırılarak İstanköy'e gönderildi. Sonra vefat etti. Oğlu Hacı Mahmud Bey'dir. (I. 152)

İbrahim Paşa (Çolak) İran savaşlarında bulunan beylerden olup 1158'de (1745) mîrimîrandan olarak Çorum mutasarrıfı olmuştur. 1174 (1760/61) tarihine kadar orada kalıp vefat eylemiştir. (I. 132)

İbrahim Paşa (Çorapsız) 40 sene kadar taşralarda askerî hizmetlerde bulunarak mîrlivâlıktan emekli olmuştur. 1304'de (1886/87) 104 yaşında vefat eyledi ve Karacaahmet'e defnedildi. (I. 165)

İbrahim Paşa (Çötelizâde) Harput hânedanındandır. Rebiyülevvel 1247'de (Ağustos 1831) vezir rütbesiyle Diyarbekir valisi olduysa da bir ay geçince vefat etti. Valilik yeğeni İshak Bey'e ihsan buyuruldu. (I. 156)

İbrahim Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Pojegalıdır. Frenk devşirmelerinden olduğundan Müslüman olarak bu ismi almış ve sâhibi Kefe'de I. Süleyman'a (Kanunî) takdim eylemiştir. Rüşd ve sadakat üzere hizmet etti. Padişahın tırnaklarını kestiği zaman ayaklarını yıkadıkları suyu içerdi. Padişahın hatırını fazlasıyla celbeyledi. Saray hizmetlilerine zâbit olup tahta çıkışının ardından hasodabaşı olmuştur. Bir gün Pîrî Paşa'ya "İbrahim'e bir âlî mesnet vermek isterim" buyuruldukda adı geçen hassas olduğu için derhal emekliliğini istemekle kabul edilip vezir rütbesiyle sadrazamlık ihsan buyurulmuştur. 930'da (1524) Mısır'ın tanzimine memur olup 2 ayda tamamlayarak döndü. 2 Ramazan 942 (24 Şubat 1536) gecesi.

zihninde yükselme düşüncesi olduğu hissolununca katlolunup Okmeydanı'na defnedildi. 930'da (1524) padişahın kız kardeşi Hadice Sultan'la evlenmiş ve sûr-i hümâyûn olmuştu. Oğlu Mehmed Bey, genç iken vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. Akıllı, cömert, cesur ise de kötü hareketinden dolayı nefsini tehlikeye attı. Hânende ve sâzendelerle vaktini hoş geçirmiştir. Kumkapı'da bir cami yaptı. Silahdarı Hacı Hasan Ağa Nahılbend Mescidi'ni yaptırmıştır. (I. 93/94)

İbrahim Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Bosnalıdır. Mâbeynde yetişerek silahdar-ı şehriyârî oldu. 987'de (1579) Diyarbekir, 989'da (1581) Şam, 991'de (1583) Mısır valisi oldu. Bir sene dört ay sonra Mısır defterdarı Sinan Efendi'yi vekil bırakarak İstanbul'a geldi. 992'de (1584) Ayşe Sultan ile evlendi ve Kılıç Ali Paşa sağdıç oldu. 995'de (1587) kapdan-ı deryâ, 996'da (1588) üçüncü vezir ve sonra ikinci vezir ve sadrazam kaymakamı oldu. 1004'de (1595/96) sadrazam oldu. 1005'de (1596/97) Eğri seferinde azledildiyse de az müddette ikinci defa atandı. 1006'da (1597/98) azledilmiş ve 9 Cemaziyelâhir 1007'de (7 Ocak 1599) üçüncü defa sadrazam olup 4 ay sonra serdâr-ı ekrem olmuştur. 9 Muharrem 1011'de (29 Haziran 1602) savaş yerinde vefat eyledi. Na'şı İstanbul'a getirilip Şehzâde Camii'nde defnedildi. Yanında oğluyla kızı medfundur. Gazi, âdil, iyiliksever, alçakgönüllü, kerem sâhibiydi. Tedbirli olduğundan savaşı kaybetmemiştir. Kardeşi Damad Mehmed Paşa'dır. Kapıağası Mustafa Ağa'dır(→). (I. 97)

İbrahim Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Kız Hüseyin Paşa'nın oğludur. Enderun'da yazıcı oldu. İlerleyerek hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup 7 Şevval 1115'de (13 Şubat 1704) silahdar-ı şehriyârî oldu. 12 Zilhicce 1115'de (17 Nisan 1704) azledildi ve sürüldü. 8 Cemaziyelâhir 1116'da (8 Ekim 1704) vezirlikle Şehrizor valisi oldu. 1117'de (1705/06) Haleb, 1119'da (1707/08) Erzurum, 1121'de (1709) ikinci defa Şehrizor, Şa'bân 1122'de (Ekim 1710) ikinci defa Haleb, 1123'de (1711) Musul ve 1125'de (1713) Diyarbekir valisi olup orduya memur olmuştur. 1126'da (1714) üçüncü defa Şehrizor valisi olup 1127'de (1715) rütbesi kaldırılarak sürülmüştür. Aynı yılın Cemaziyelâhirinde (Haziran 1715) vezirliği geri verilip İnebahtı muhafızı olup sonra 1129'da (1717) İstanköy, 1131'de (1719) Ağrıboz muhafızı, 1133'de (1721) Maraş ve Muharrem 1134'de (Kasım 1721) ikinci defa Erzurum valisi ve o cihet seraskeri oldu. Safer 1135'de (Kasım 1722) kötü hizmetten dolayı İçel mutasarrıflığına nakledilerek Gence ve Revan kumandanı oldu. Rebiyülâhir 1136'da (Ocak 1724) Tiflis'den İçel'e gitmek üzere Erzurum'a dönerken yolda vefat eyledi. Erzurum'a getirilip defnedildi. II. Mustafa'nın kızı Emine Sultan'ın zevcidir. Nazma ve nesre kadir, zekî, lâtifeye ve ulemâ ve zurefâya düşkündü. (I. 121)

İbrahim Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Ürgüp'e bağlı Muşkara'da doğdu. İzdin voyvodası Ali Ağa'nın oğludur. 1110'da (1698/99) İstanbul'a gelip akrabasından Eski Saray'da çalışan Mustafa Efendi'nin yardımıyla helvacı ve sonra baltacı oldu. Kabiliyetiyle sarayda evkaf kâtibi ve sonra dârüssaâde yazıcısı oldu. 11 Safer 1121'de

(22 Nisan 1709) Haremeyn muhasebecisi oldu. Damad Ali Paşa'nın sadâretinde azledilmiş ve gözden düşmüştür. Onun Mora'ya gidişinde mevkufatî olup 1128'de (1716) ilâveten Niş defterdarı olmuştur. O senenin Ramazanında (Ağustos-Eylül 1716) mîrahûr-ı evvel olup 16 Şevvâl 1128'de (3 Ekim 1716) vezir rütbesiyle rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. 6 Rebiyülevvel 1129'da (18 Şubat 1717) Silahdar Ali Paşa'dan dul kalan Fatma Sultan'la evlendi. 4 Cemaziyelâhir 1130'da (5 Mayıs 1718) sadrazam ve serdâr-ı ekrem olmuştur. III. Ahmed mübârek parmağındaki yüzüğü, sadâret mührü olarak ihsan buyurdular. 1143 Rebiyülâhirinin başlarında (Ekim 1730) katledildi. Şehzâdebaşı'nda medfundur. Orada kütüphanesi ve ilerisinde hamamı ve dârülhadisi vardır. Bir camiye minber koydu. Yaşı 70'e ulaşmış olup akıllı, olgun, alçakgönüllü, vakûr, kerim, cömert, ulemâya ve fuzalâya ve meşâyihe muhib, mûsikîye düşkündü. Şairler ve âlimler ve âriflerle görüşürdü. Ancak zevk u safada aşırıya vararak Sa'dâbâd'ı ihyâ etmesi, çiçeklere ve lâleye düşkün olması, israf kapılarını açması, İran'daki karışıklıklardan yararlanıp kılıçla fetihlerin zamanını idrak etmemeyi doğurmuş ve adamlarını görevlere getirmesi dahi aleyhine halkın dilini her surette açık bulundurmuş, velhasıl kötü hizmeti ve sefâhati, hem nefsini, hem ailesini ve hem de devlet ve efendisini zarara uğratmıştır. Bir kuruşa lâle almak modasından ve çerağan safâsından hayırlı sonuç görülmemiştir. Oğlu Genç Mehmed Paşa'dır. Damatları Mustafa Paşa ve Mehmed Paşa'nın eşleri, yani 1179'da (1765/66) vefat eden Fatma Hanım ve 1188'de (1774) vefat eden Hibetullah Hanım, yanında medfundurlar. Fatma Hanım, Mehmed Çelebi Mescidi'ni yeniden tamir eyledi. Oğullarından Mustafa Bey, 1135'de (1723) vefat etmiştir. Torunu İbrahim Bey uzun yaşayıp II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiştir. (I. 123/24)

İbrahim Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Serasker Rızâ Paşa'nın oğludur. Babası sâyesinde askerlikte yükselmiş ve gençliğinde mîrlivâ olmuştur. Cemaziyelâhir 1275'de (Ocak 1859) ferik oldu. Receb 1277'de (Ocak 1861) Münire Sultan ile evlendi. Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) Meclis-i Vâlâ azası olup 1279'da (1862) Münire Sultan vefat eylemiştir. Sonra beylerbeyilik rütbesiyle mülkiyeye çıkarıldı. Safer 1282'de (Temmuz 1865) tekrar ferik ve Dâr-ı Şûrâ azası, Safer 1289'da (Nisan 1872) Dâr-ı Şûrâ reis vekili oldu. Cemaziyelâhir 1290'da (Temmuz 1873) Rumeli pâyesiyle Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. 1292'de (1875) ferikliği iade olundu. Sonra Filibe kumandanı olup sonra da 4. Ordu erkânından oldu. 1297'de (1880) Trabzon'da vefat eyledi. Nazik ve zekîydi. Oğlu Alâeddin Beyefendi'dir ki, sultanzâdedir. (I. 164)

İbrahim Paşa (Damad-ı Şehriyârî) (Tırnakçı) Çerkesdir. Enderûn'dan çıkıp yoluyla 1107'de (1695) Adana beylerbeyi oldu. O sene Rebiyülevvel'de (Ekim 1695) vezirlikle Silistre valisi oldu. Bundan önce IV. Mehmed'in kızı Fatma Sultan ile evlenmişti. Receb 1108'de (Şubat 1697) zulüm ve baskısı yüzünden kethüdâsı Ahmed Paşa ile birlikte idam edildi. Evladından Hasan Bey 1164'de (1751),

Mehmed Bey 1179'da (1765/66), Hâfız Mehmed Bey (ki silahşor ve Enderûnîdir), 1180'de (1766/67) ve Seyyid Mustafa Bey, 1195'de (1781) vefat eylediler. Bunlara "Tırnakçızâde" denmiştir. (I. 112)

İbrahim Paşa (Defterdarzâde) Defterdar Mustafa Efendizâde Abdurrahman Çelebi'nin oğludur. Yükselerek Muharrem 1049'da (Mayıs 1639) başdefterdar oldu. 1051'de (1641/42) Kastamonu valisi olup Ramazan 1053'de (Aralık 1643) ikinci defa defterdar oldu. 7 gün sonra, yani Şevvâlin 4'ünde (16 Aralık 1643) vefat eyledi. (I. 102)

İbrahim Paşa (Deli) Kethüdâ Canfedâ Hatun'un kardeşidir. Bunun sâyesinde yükselip Diyarbekir valisi, sonra Sivas ve 1002'de (1593/94) ikinci defa Diyarbekir valisi oldu. 1003'de (1594/95) zulmünden dolayı azledilip hapse atıldı. Kız kardeşi de kendisinin bu halinden bezmişti. Sonra katlolundu. (I. 96)

İbrahim Paşa (Deli) Yükselip beylerbeyi oldu. 1022'de (1613) Silistre beylerbeyi olarak Boğdan eşkıyasını defeyledi. Sonra vefat etti. (I. 99)

İbrahim Paşa (Deli) Ocaktan yetişip 1101'de (1689/90) kul kethüdâlığından silahdar ağası oldu. 1103'de (1691/92) Manisa beyi, 1104'de (1692/93) Kastamonu beylerbeyi oldu. 1106'da (1694/95) şikâyetçileri gelince azledilerek Edirne'de hapsedilmiş, 1109'da (1697/98) Sığla sancağına mutasarrıf olup orada vefat etmiştir. (I. 113)

İbrahim Paşa (Dibâcızâde) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip Muharrem 1169'da (Ekim 1755) kul küthüdalığından yeniçeri ağası oldu. 1 Receb 1169'da (1 Nisan 1756) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı olup Şevvâl'de (Temmuz 1756) Konya valisi, 1170'de (1757) Rakka valisi, Zilhicce 1171'de (Ağustos 1758) Maraş ve Cemaziyelevvel 1172'de (Ocak 1759) İçel mutasarrıfı, 1176'da (1762/63) Semendire muhafızı oldu. Sonra vefat etmiştir. Mutedil ve doğru idi. (I. 132)

İbrahim Paşa (Elçi) Gürcü asıllıdır. Dâyezâde olduğundan Enderûn'da yetişerek çukadar-ı şehriyârî, 1110'da (1698/99) silahdâr-ı şehriyârî oldu. Şevvâl 1112'de (Mart 1701) hastalıklı olduğundan emekli oldu. Şevvâl 1124'de (Kasım 1712) nişancı oldu. 1125'de (1713) Rusya ile sınır belirlemesine memur oldu. 1126'da (1714) dönüp ikinci defa nişancı oldu. Rebiyülevvel 1130'da (Şubat 1718) Nemçe murahhası ve şıkk-ı sânî defterdarı olup Rebiyülâhir 1131'de (Şubat-Mart 1719) Avusturya'ya beylerbeyi pâyesiyle sefir oldu. Döndükten sonra 1133'de (1721) vefat eyledi. Atik Ali Paşa kabristanına defnedildi. Doğru davranışlı ve siyasî olaylardan haberdardı. (I. 120)

İbrahim Paşa (Elçi) (Hacı) Ağrıbozludur. Sadrazam Kara İbrahim Paşa dairesinden yetişip hazinedarı olmuştu. Sonra devlet hizmetine girip ilerleyerek Zilhicce 1105'de (Ağustos 1694) cebecibaşı oldu. Buradan vezirazam kethüdası olarak Ali Paşa'nın azlinde Telhisçi Abdullah Ağa ve kapıcılar kethüdâsı Mehmed Ağa ile birlikte hapse konuldu. Kurtulduktan sonra bir aralık Kara İbrahim Paşa'nın bahçesine gömdüğü altınlarını haseki Istrancalı Mustafa Ağa ile çıkardıklarından dolayı 1107'de (1695/96) ikisi de hapsedildiler. Sonra affo-

lunarak kendisine kapıcıbaşılık ve hasekiye emeklilik verildi. Sonra deryâ beyleri arasına katıldı. 1111'de (1699/1700) Avusturya nezdine elçi oldu. Döndükte Temeşvar ve sonra Yanova beylerbeyi oldu. 1114'de (1702/03) Sofya beylerbeyi olup oradan vezirlikle Rumeli valisi oldu. Şevvâl 1115'de (Şubat 1704) Ağrıboz, 1116'da (1704/05) Kandiye, 1117'de (1705/06) ikinci defa Ağrıboz ve buradan 1120'de (1708) Belgrad muhafızı oldu. Cemaziyelâhir 1120'de (Ağustos-Eylül 1708) vefat etti. İç ve dış siyasî işleri bilir ve işgüzar biriydi. Oğlu Osman Paşa ve onun oğlu İbrahim Paşa olup bir oğlu da Abdullah Bey'dir. (I. 115)

İbrahim Paşa (Firarî) II. Osman'ın silahdarı olup 1031'de (1622) Mısır valiliğiyle saraydan çıktı. 1032'de (1623) kubbe veziri oldu. Ancak Mısır hazinesini tam getirmediğinden sıkıştırılınca korkudan gizlendi. Sonra affa mazhar olarak vefat etmiştir. (I. 100)

İbrahim Paşa (Hacı) Kadı olup Tuna ve Haleb defterdarı olmuştu. 990'da (1582) başdefterdar olup 991'de (1583) azledilmiş, 993'de (1585) ikinci defa atanıp 996'da (1588) azledilmiştir. 1000'de (1591/92) üçüncü defa defterdar oldu. 1003'de (1594/95) Konya beylerbeyi olup harpde bulunmuştur. 1005'de (1596/97) azlolundu. 1007'de (1598/99) Haleb valisi, sonra altıncı vezir olup Karayazıcı üzerine serdâr oldu. 1009'da (1600/01) Karayazıcı ve Deli Hasan birlikte bunu bozguna uğrattılar. Azledilerek Konya'ya sürüldü. Receb 1012'de (Aralık 1603) Mısır valisi olup Cemaziyelâhir 1013'de (Aralık 1604) Mısırlılar isyanla Rum adlı yerde bunu katleylemişlerdir. Hakkına razı, mutedil bir adamdı. Ancak sert, tembel ve pinti olduğundan şu kazaya uğradı. (I. 98)

İbrahim Paşa (Hacı) Arapgirlidir. Kapıcıbaşı olup Cemaziyelevvel 1168'de (Şubat 1755) kapıcılar kethüdâsı oldu. 16 Muharrem 1169'da (22 Ekim 1755) çekemeyenlerin gammazlaması ile azledilip Rodos'a sürüldü. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) serbest bırakıldı. Uzun süre gözden düşmüş kaldı ve sonra bazı görevlerde bulundu. Şevvâl 1183'de (Şubat 1770) çavuşbaşı ve Şevval 1184'de (Ocak-Şubat 1771) silahdar ağası olup Zilka'de'de (Şubat-Mart) Tırnova taraflarına zahire sevki bahanesiyle uzaklaştırılmış ve 1185'de (1771/72) mîrimîranlıkla Selânik mutasarrıfı olup ordu sürücüsü olmuştur. Ardından vezir rütbesi ihsan olundu. Barıştan sonra görevine gitmeye memur olup Safer 1188'de (Nisan-Mayıs 1774) Kandiye muhafızı ve sonra Mısır valisi oldu. Receb 1189'da (Eylül 1775) vefat etmiştir. Tedbirli ve doğru idi. (I. 135)

İbrahim Paşa (Hacı) Sefer Paşa'nın (→) oğludur. Mîriümerâlık ve sonra mîrimîranlık verilmiştir. Satranç oyununda mahareti olduğundan ömrünü o yolda geçirmiş ve beş defa hacca gidip gelmiş ve 5 Muharrem 1310'da (30 Temmuz 1892) İstanbul'da vefat eylemiştir. (III. 51/52)

İbrahim Paşa (Hadım) Hadım olduğundan saraya girip makam sâhibi olarak taşraya çıkışında Anadolu beylerbeyi, 939'da (1532/33) Rumeli beylerbeyi olup 941'de (1534/35) ayrıldı. Sonra kubbe veziri oldu. Zamanla ikinci vezir ve taht-ı hümâyûn kaymakamı oldu ve Divan yerinde Fransa elçisine Osmanlının gücünü

azarlarcasına anlattı. Sonra emekli olup 5 Cemaziyelâhir 970'de (30 Ocak 1563) ve bir rivayette 958'de (1551) vefat eylemiştir. Hayâ ve vakarı galip bir zattır. Silivrikapı'da bir cami yapıp oraya defnedildi. (I. 94/95)

İbrahim Paşa (Hâfız) Miralay ve 1256'da (1840) mîrlivâ oldu. Askerlik hizmetinde ömrünü tüketti. (I. 160)

İbrahim Paşa (Han) İsmihan Sultanzâde olduğundan Sokullu Mehmed Paşa'nın önce gizlenip sonra açığa çıkarılan oğludur. Kapıcıbaşı oldu. Hatta bu sebepten diğer sultanların erkek evlâdına da müsaade olundu. Sonra beylerbeyi olup 1011'de (1602/03) Diyarbekir valisi ve azilden sonra 1018'de (1609/10) Bosna beylerbeyi oldu ve 1019'da (1610) azledildi. 1030'da (1621) ikinci defa Bosna'ya vali olup 1031'de (1622) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. Babasının türbesine defnedilmiştir. Oğlu Mehmed Bey'dir(→). Bunun oğlu Ali Bey'dir(→). Bunun oğlu Bâhir İsmail Bey'dir.(→) Oğlu Ahmed Bey 1196 (1782) tarihlerinde vefat etmiştir. (I. 99/100)

İbrahim Paşa (Hazinedar) Çakırcıbaşı Hasan Paşa'nın hazinedarı olup mîrlivâ olmuş, sonra Özi beylerbeyi ve sonra 1108'de (1696/97) vezirlikle Silistre valisi, Cemaziyelâhir 1112'de (Kasım-Aralık 1700) Selânik valisi, 1113'de (1701/02) Yanova muhafızı, 1114'de (1702/03) Rumeli, 1115'de (1703/04) Bosna valisi, 1117'de (1705) Ağrıboz ve aynı yılın Şevvâlinde (Ocak-Şubat 1706) Kandiye, 1118'de (1706/07) yine Ağrıboz ve 1119'da (1707/08) Belgrad muhafızı olmuştur. 1120 (1708) başlarında orada vefat eyledi. Haysiyetliydi. (I. 116)

İbrahim Paşa (Kabakulak) Karahisar halkından bir zatın oğludur. Kemahlı Mehmed Ağa hazinedarı Hasan Çelebi'ye, sonra Cağaloğlu kethüdâsı Kadrî Efendi'ye intisab eyledi. Sonra güzelliği yüzünden Köprülüzâde Mustafa Paşa'ya iç çukadarı ve divan kâtibi, şehâdetinde Firâri kardeşi Ali Paşa'ya hazine kâtibi, onun da vefatında Damat Mehmed Paşa sevkiyle Şehid Ali Paşa zamanında hâcegândan olup başmukataacı ve piyade mukalebecisi, 1128'de (1716) Bosna beylerbeyi ve sonra rütbesi kaldırılarak Nu'man Paşa'ya kethüdâ oldu. Sonradan İzmir'de ikamet edip bir aralık Köprülüzâde Abdullah Paşa ve sonra sadrazam Mehmed Paşa'ya kethüdâ oldu. Mısır'da Çerkes Mehmed Bey'i ve diğer eşkıyayı katilde hizmet etti. Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım 1730) kapıcılar kethüdası olup Cemaziyelâhir'de (Aralık) vezirlikle Haleb valisi ve 3 Receb 1143'de (12 Ocak 1731) sadrazam oldu. Herkesi ve özellikle ileri gelenleri tahkir ile İstanbul'da Cezâyir Ocağı'nı kurma gayretine düşmüş ve nihayet Hacı Beşir Ağa ile Defterdar İzzet Ali Paşa'ya galebeyi arzulamış ve onları sürmek için hazırladığı kayığa kendisini bindirilip 7 Rebiyülevvel 1144'de (9 Eylül 1731) Ağrıboz muhafızlığına gönderilmiştir. 1145'de (1732/33) Bosna valisi olup 1146'da (1733/34) azledilip vezirliği kaldırılarak Resmo'ya gönderilmiştir. Orada 1155 sonlarında (1743 başı) katledildi. Kesik başı Kocamustafapaşa'da medfundur. Garaz ehli olup garaz ettiğinin kötü olmasıyla teselli bulurdu. Yeğeni ricâlden Hacı Süleyman Bey'dir. (I. 128)

İbrahim Paşa (Kadızâde) Reisülküttab Şâmîzâde Mehmed Efendi'nin damadı ve kethüdâsı olup 1073'de (1662/63) Gelibolu muhafızlığıyla vezirliğe nâil oldu. Zulümde haddi geçmekle 1074 başlarında (1663 sonları) Bosna Ordusu'na memur iken kayınpederiyle katl ve idam edilmiştir. (I. 106)

İbrahim Paşa (Kara) Bosna'da Poçinlidir. Kâtip olup tersane emini ve hâcegândan olmuştu. 60 parça geminin bir defada inşasındaki gayreti Köprülü Mehmed Paşa'nın teveccühünü kazanmaya vesile olmuştur. Fâzıl Ahmed Paşa'nın sadâretinde kethüdası oldu. Rebiyülâhir 1079'da (Eylül 1668) vezirlikle Haleb valisi, Şa'bân 1080'de (Ocak 1670) Mısır, Safer 1084'de (Mayıs-Haziran 1673) Şam, 1085'de (1674/75) ikinci defa Haleb valisi ve Babadağı serdârı olup harple uğraştı. Cemaziyelevvel 1087'de (Temmuz 1676) Tuna karşısında Kartal'da vefat eylemiştir. İsâkçı'da defnedildi. Hakka meyilli olup tedbirli ve kerimdi. Hersek'de cami, medrese ve çeşmeleri, Çorlu, Gebze'de ve Hacıoğlu Pazarcığı'nda çeşmeleri vardır. (I. 107)

İbrahim Paşa (Kara) Bayburt'da Handeverklidir. Celâlî Hasan Vak'ası'nda levend eşkıyasından olup İran'a kaçtı. Nice yıllar orada oturdu. Sonra Firarî Mustafa Paşa'ya içağası olup sonra uşaklıkla vüzerâ kapılarını devreyledi. Daha sonra Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'ya kapılanıp yükselerek kethüdâsı oldu. Rebiyülâhir 1086'da (Ağustos 1672) mîrahûr-ı sânî ve hemen ardından mîrahûr-ı evvel oldu. Ramazan 1087'de (Kasım 1676) kapdan-ı deryâ olup ilâveten Muharrem 1089'da (Mart 1678) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. Rebiyülevvel 1090'da (Nisan 1679) azilden sonra kubbe veziri oldu. Muharrem 1095'de (Ocak 1683) ikinci defa rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. Muharrem 1095'de (Aralık 1683) sadrazam olmuştur. Muharrem 1097'de (Aralık 1685) azledilip Rodos'a gönderildi. Şa'bân 1098'de (Haziran 1687) katledilmiştir. Bencil, gaddar, kıskanç, eli sıkıydı. Azlinde hacca gitmek için emraldıysa da vücudu yok edilerek işi neticelenmiştir. Oğlu Süleyman Bey'dir. (I. 110)

İbrahim Paşa (Kara Cehennem) Topçu askerlerindendi. 1241'de (1826) topçu yüzbaşısı iken yeniçeri âsilerinin kışlalarını topla yerle bir eyledi. Bu hizmetine karşılık rütbe sâhibi olarak miralay, mîrlivâ ve Boğaz muhafızı olmuştur. Sonra mîrimîran rütbesiyle Biga mutasarrıfı olup 1265'de (1849) emekli oldu. 29 Rebiyülâhir 1269'da (9 Şubat 1853) vefat eylemiştir. Cesur, sâdık, esmer renkli, iri vücutlu, hamiyetli biriydi. (I. 161)

İbrahim Paşa (Katarağası) (Hacı) Yükselerek mîrahûr-ı evvel pâyesiyle Haleb muhassılı olmuştur. Muharrem 1213'de (Haziran-Temmuz 1798) vezirlikle Şam valisi, Rebiyülevvel'de (Ağustos) Mısır seraskeri olup 17 Receb 1213'de (25 Aralık 1798) azledildi. 1216'da (1801/02) Haleb, 1218'de (1803/04) ikinci defa Şam valisi ve hac emiri oldu. 1220'de (1805) Maraş, 1221'de (1806) Karahisar-ı Sâhib, 1222'de (1807) ikinci defa Haleb valisi olup sonra vezirliği kaldırıldı. Zilhicce 1224'de (Ocak 1810) vezirliği geri verilip Erzurum valisi olup 1225'de (1810) azledilmiş ve Tokat'da ika-

mete memur olmuştur. Az müddette vefat etti. Tedbirli ise de adaletsizdi. Oğlu Hamid Paşa'dır. Kardeşi Ahmed Bey'dir(→). Diğer kardeşi Mustafa Bey'dir ki, 1245'de (1829/30) kardeşi muhassıl olunca hapsetti, birlikte mahvoldu. (I. 149)

İbrahim Paşa (Kavanos) (Acem) Bostancı odabaşılığından bostancıbaşı ve sonra bölük ağası ve sonra çavuşbaşı olmuştur. IV. Murad devrinde (1623-1640) beylerbeyi pâyesiyle asker sürücülüğüne memur edildi. Bir aralık Vardar Ali Paşa'ya esir oldu. Asker sevkinde fukaraya zulmettiğinden çağrılıp hapsolundu. 1058'de (1648) Yedikule'de katledilmiştir. (I. 103)

İbrahim Paşa (Kavukçu) Dramalıdır. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip 1106'da (1694/95) kul kethüdâsı oldu. 1107'de (1695/96) kötü hali yüzünden azledilip Ağrıboz muhafızlığıyla beylerbeyi pâyesini aldı. 1108'de (1696/97) vezirlikle Diyarbekir valisi olarak Engürüs, yani Macaristan seferine memur olmuştur. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine harbinde şehid oldu. (I. 113)

İbrahim Paşa (Kayserilizâde) Yükselerek mîrimîrandan oldu. 1209'da (1794/95) Kars muhafızı olup Receb 1210'da (Ocak 1796) azl ve Şevvâl'de (Nisan) Aksaray mutasarrıfı, Muharrem 1211'de (Temmuz 1796) Karasi mutasarrıflığıyla Akkerman muhafızı, sonra Yenişehir ve 1219'da (1804/05) Kırşehir mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etti. (I. 146)

İbrahim Paşa (Kör Hazinedar) Abaza Mehmed Paşa'nın adamlarından cesur bir zat olmakla beylerden ve sonra beylerbeyilerden olup 1043'de (1633/34) Sivas valisi oldu. Sonra vilayetleri devrederek Nasûhzâde Hüseyin Paşa'nın isyanında harbine memur olup yenilmiş ve katledilmiştir. (I. 102)

İbrahim Paşa (Kurd) Saturcu Mehmed Paşa'nın kethüdâlığından yetişip Şa'bân 1024'de (Eylül 1615) çavuşbaşı oldu. Bir müddet sonra azledildi. Daha sonra vefat etmiştir. (I. 99)

İbrahim Paşa (Melek) (Damad-ı Şehriyârî) Önce "Şeytan" denirdi, sonra lakabı değiştirildi.. Divriklidir. Hemşerisi Defterdar Seyyid Mustafa Paşa'nın adamı olup o sayede başbaki kulu oldu. 1067'de (1656/57) başdefterdar olmuştur. Sonra vezirlik verildi. Ramazan 107[illegible]'de (Mayıs 1667) Mısır valisi olup 25 Ramazan 1075'de (11 Nisan 1665) azille Mısır hazinesini eksik getirmesi yüzünden hapsolunduysa da sene sonunda Diyarbekir, sonra Şam valisi olup 1079'da (1668/69) azledilmiştir. 1082'de (1671/72) kubbe veziri olarak 1083'de (1672/73) Kandiye muhâfızı, 1086'da (1675) ikinci defa Şam valisi, Cemaziyelevvel 1087'de (Temmuz 1676) Babadağı serdârı olmuş ve Zilhicce'de (Şubat 1677) harpden fetihsiz döndüğü için hapsedilmiştir. 1088'de (1677) Kandiye, sonra Mora, Erzurum ve 1094'de (1683) ikinci defa Diyarbekir valisi olup 1095'de (1684) Budin'e memur edilmiştir. 114 gün muhasarada büyük yararlıklar göstermiş, bu sırada muhâfız Kara Mehmed Paşa vefat etmekle Budin muhâfızı olmuştur. 1096'da (1685) Engürüs serdârı oldu. 5 Muharrem 1097'de (2 Aralık 1685) katledilmiştir. Katli Budin'in istilasına sebep olmakla bütün halk mahzun olarak katline sebep olan Kara İbrahim Paşa'ya sövmüşlerdir. Yaşı 90'ı

aşkın olup akranı nâdir, cömert, sezgisi eşsiz olup hilelerine akıl erişmezdi. Defterdarburnu Mescidi ve bitişiğindeki sarayın ilk bânisidir. Himmetzâde Zaviyesi'ni de yaptı. 1074'de (1663/64) Rukiye Sultan ile evlenmiştir. Kardeşi Koca İsmail Paşa'dır. (I. 109)

İbrahim Paşa (Mısırlızâde) Trablusgarp'da yetişti. 1085'de (1672/73) Mustafa Pehlivan yerine Trablus'a vali, yani bey olmuş ve İngilizlere haylice sıkıntı vermiştir. 1087'de (1676) Trablus ahalisi sufi diye aleyhine kıyam eylemeleriyle İskenderiye'ye kaçtı. Yerine gelen Moralı İbrahim Çelebi de üç günde azledildi. Mısırlıoğlu, İskenderiye'den İstanbul'a gelip bahriye mesleğine dahil edildi. Mîrî kalyonuyla kapdan-ı sânî, yani patrone oldu. Sonra Kıbrıs sancağıyla başkapdan, yani kapudâne olmuştur. Muharrem 1097'de (Aralık 1685) vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. 1099'da (1688) azledilip İstanköy ve sonra Ağrıboz muhafızı oldu. 1101'de (1689/90) çağrılarak ikinci defa kapdan-ı deryâ oldu. 1103'de (1691/92) tekrar Ağrıboz muhafızı, Safer 1107'de (Eylül 1695) Mora seraskeri ve Rebiyülevvel 1108'de (Ekim 1696) Anadolu valisi olup II. Mustafa ile savaşa gitmiştir. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine harbinde şehid olmuştur. Sâdık, cesur, dindar ve tedbirliydi. (I. 112/13)

İbrahim Paşa (Orsa-Poça) Tophanelidir. Kalyon hâcelerinden olup az vakitte kapudâne olmuştur. 18 Zilhicce 1124'de (16 Ocak 1713) vezirlikle kapdan-ı deryâ olup 8 Rebiyülevvel 1125'de (4 Nisan 1713) sadrazam olmuştur. 1 Rebiyülâhir 1125'de (27 Nisan 1713), yani sadâretinin 22. günü katledilmiştir. Sebebi Damad Ali Paşa'nın katlini istemesi oldu. Sözünü saklamaz, yiğit ve cesurdu. (I. 118)

İbrahim Paşa (Sansar) Beylerden ve sonra beylerbeyilerden olup bazı küçük vilâyetleri devreyledi. 1099 (1688) tarihlerinde vefat etti. (I. 111)

İbrahim Paşa (Sarhoş) Lala Mehmed Paşa'nın kız kardeşi ile Arnavut Gazi Memi Bey'in oğludur. Beylerden ve sonra beylerbeyilerden oldu. 1014'de (1605/06) Kanije, 1025'de (1616) Silistre ve 1032'de (1623) Bosna valisi oldu. 1035'de (1625/26) azledilmiş ve sonra yine tayin edilip 1043'de (1633/34) ikinci defa Bosna beylerbeyi olmuştur. 1045'de (1635/36) azledilmiş ve ardından vefat etmiştir. Tedbirli, cesur ve gayretli idi. Oğlu Hüseyin Paşa'dır. (I. 101)

İbrahim Paşa (Seyyid) Arnavut beylerinden olup Sivas beylerbeyi, sonra Kudüs, Maraş ve 1133'de (1721) Erzurum beylerbeyi olmuştur. Orada vefat etti. (I. 120)

İbrahim Paşa (Seyyid) Alâiyeli Mehmed Sâdık Paşa'nın oğludur. Yükselerek mîrimîran oldu. 1212'de (1797/98) Alâiye sancağı verilmiştir. Azilden sonra 29 Ramazan 1222'de (30 Kasım 1807) İstanbul'da vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (I. 149)

İbrahim Paşa (Seyyid) (Şeyhzâde) Diyarbekirlidir. Kapıcıbaşı olup Urfa müsellimi oldu. Moranlı Abdî Bey'in birçok malını çıkarmasına mükâfâten Cemaziyelevvel 1211'de (Kasım 1796) vezirlikle Rakka valisi, 1214'de (1799/1800) Diyarbekir valisi, Rebiyülâhir 1215'de (Eylül 1800) Medine muhafızlığıyla Cidde valisi ve 1223'de (1808) ikinci defa Diyarbekir vali-

si olup 1229'da (1814) vefat etmiştir. Sâdık, doğru, tedbirliydi. Oğlu Osman Paşa'dır. (I. 151)

İbrahim Paşa (Siyahî) Topçu beylerinden olarak yükselerek mîrlivâ ve Karadeniz muhafızı oldu. Şevvâl 1256'da (Aralık 1840) feriklikle Akdeniz muhafızı olmuştur. Sonra emekli olup bir hayli yıl Sütlüce'de oturdu. Muharrem 1286'da (Nisan 1869) vefat edip oraya defnolundu. Zenci, servet sâhibi ve sâdıkdı. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (I. 163)

İbrahim Paşa (Sofu) Diyarbekirlidir. Bostancıbaşı olup 1060'da (1650) Van beylerbeyi olmuştu. 1076'da (1665/66) Adana beylerbeyi olup 1080'de (1669/70) vefat etti. (I. 107)

İbrahim Paşa (Sultanzâde) Babası Damad Ferhâd Paşa'dır. Asaleti yardımıyla beylerbeyi oldu. Taşra görevlerinde dolaşıp 1010'da (1601/02) şehid oldu. Oğlu Mustafa Bey'dir. (I. 97)

İbrahim Paşa (Şa'bân Paşazâde) Kapıcıbaşı olup Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) mîrimîranlıkla Alâiye ve Kırşehir mutasarrıfı olmuştur. O taraflarda vefat etmiştir. (I. 123)

İbrahim Paşa (Şakşakî) Çanat mutasarrıfı ve Belgrad nâzırı oldu. 1024'de (1615) Karadeniz muhafızı olup Sinop'u Kazaklardan kurtardı. Sonra vefat etti. (I. 99)

İbrahim Paşa (Şarkan) Beylerden olup Niğbolu, sonra Manisa ve Saruhan mutasarrıfı oldu. Almanya muharebelerinde bulunarak 1108'de (1696/97) esir olup kurtulduktan sonra da Alâiye mutasarrıfı oldu. 1114'de (1702/03) buradan Niğde ve sonra Cezâyir, Şevvâl 1121'de (Aralık 1709) Yanya valisi olup sonra vefat etmiştir. (I. 117)

İbrahim Paşa (Şehlâ) (Kör) Çengellidir. Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı olmuştur. Ramazan 1235'de (Haziran 1820) mîrahûr-ı evvel oldu. Mora'nın ehemmiyeti dolayısıyla 11 Receb 1238'de (24 Mart 1823) vezir rütbesiyle Mora'ya memur edilmiş ve Zilhicce'de (Ağustos 1823) Selânik valisi olmuştur. 1239'da (1823/24) ilâveten Kastamonu valisi, 1240'da (1824/25) Vidin valisi oldu. Sonra Konya valisi olup 1248'de (1832/33) vezirliği kaldırılarak Bursa'ya sürülmüştür. Orada vefat etti. Kardeşi Ebûbekir Bey kapıcıbaşı ve 1248'de (1832/33) Esbkeşan voyvodası olup kardeşiyle beraber gözden düştü. (I. 156)

İbrahim Paşa (Şişman) Çavuşbaşı olup Muharrem 1075'de (Ağustos 1664) yeniçeri ağası oldu. O sene Zilka'de'sinde (Mayıs-Haziran 1665) vezirlikle Sivas valisi ve Şa'bân 1077'de (Şubat 1667) Mısır valisi oldu. Cemaziyelâhir 1079'da (Kasım 1668) vefat eyledi. Oğlu Mehmed Bey, 1101'de (1689/90) ve bunun oğlu Hasan Bey 1120'de (1708) vefatla Üsküdar'a defnedildiler. (I. 106/07)

İbrahim Paşa (Tavil) "Kadirullah" denir. Bostancıbaşı olup 1072'de (1661/62) vezirlikle İstanbul kaymakamı olup 1073'de (1662/63) azledilmiş, 1074'de (1663/64) tekrar İstanbul'a kaymakam olmuştur. Ardından Bosna ve Zilka'de'de (Haziran 1664) Bağdad valisi oldu. 1076'da (1665/66) Basra harbi üzerine serdâr oldu. 1077'de (1666/67) azlile Diyarbekir, 1079'da (1668/69) Şam ve 1082'de (1671/72) Girit valisi olup sonra kubbe veziri oldu. 1084'de (1673) ikinci defa Şam valisi olup o sene Şevvâl'de (Ocak 1674) üçüncü defa İstanbul'a

kaymakam oldu. Azilden sonra 1087'de (1676) Lehistan seraskeri ve 1088'de (1677) üçüncü defa Şam valisi oldu. Ayrıldıktan sonra vefat eylemiştir. Tedbirli ve uyanıktı. (I. 108)

İbrahim Paşa (Tezkireci) Ramazan Efendi'ye mensup olduğundan oğullarıyla çalışmıştı. Kaleme girip kethüdâ kâtibi, tezkire-i sânî ve tezkire-i evvel olmuş, 1222'de (1710) Baltacı Mehmed Paşa'nın sadâretinde kethüdâ olmuştur. 1127'de (1715) sipah kâtibi ve Ramazan'da (Eylül) Mora tahrir memuru oldu. Varadin vak'asında ruznâme-i evvel olup Halil Paşa'nın sadâretinde ikinci defa sadâret kethüdâsı oldu. 1129'da (1717) beylerbeyi pâyesiyle kapıcılar kethüdâsı olup ardından mîrahûr-ı evvel oldu. Şa'bân 1129'da (Temmuz 1717) vezirlikle rikâb-ı hümâyûn kaymakamı vekili oldu. Şevvâl'de (Eylül) Sofya muhafızı ve Zilka'de'de (Ekim) Hanya muhafızı oldu. Sonra emekliliğini isteyince izin verildi ve Tekfurdağı'na yerleşti. 1132'de (1720) Yenikale, Bender ve 1133'de (1721) Ağrıboz muhafızı olup 7 Şa'bân 1134'de (23 Mayıs 1722) orada vefat eylemiştir. İş yapmaya muktedir, devlet işlerinden anlar, yumuşak, sessiz, vakûr ve bilgili olup kusuru azdı. (I. 121)

İbrahim Paşa (Tiryaki) Enderûn'dan çıkıp ikinci doğancı oldu. 1067'de (1656/57) doğancıbaşı olup 1068'de (1657/58) Eğri beylerbeyi olup orada vefat etti. Sert tabiatlı oluşu, padişahın hizmetinden uzaklaştırılmasına sebep olmuştur. (I. 105)

İbrahim Paşa (Türkçebilmez) Sancakbeylerinden olup Menteşe mutasarrıfı oldu. 1102'de (1690/91) şikâyetçileri gelmekle katli murad olundukda firar eyledi. Aftan sonra o sene harpde şehid oldu. (I. 111)

İbrahim Paşa (Uzun) Arnavutdur. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı ve Zilka'de 1075'de (Mayıs-Haziran 1665) yeniçeri ağası olup Zilhicce 1078'de (Mayıs 1669) Girit'de harpde iken İstanbul'a çağrılarak vezirlikle İstanbul kaymakamı oldu. 1081'de (1670/71) Budin, 1082'de (1671/72) Bosna, 1084'de (1673/74) yine Budin valisi, 1085'de (1674/75) Kamaniçe muhâfızı, 1086'da (1675) ikinci defa Bosna ve 1089'da (1678) üçüncü defa Budin valisi oldu. 1093'de (1682) Avusturya muharebesinde yiğitlik göstermiştir. 1094 (1683) sonlarında suçsuz olarak katledildi. Çünkü Kara Mustafa Paşa Viyana muhasarasına giderken istişarede bulunmuş, adı geçen arkada düşmanın yardım alarak istila edebileceği bir savaş mevkii bırakmamayı tavsiye etmiş, Mustafa Paşa dinlememiş ve orasını düşman tutunca hezimete sebep olmuştu. Bu hak sözün padişahın kulağına gitmemesi için Mustafa Paşa haksız yere yok eyledi. Hoş, tedbirli, vakûr olup yaşı 90'a ulaşmıştı. (I. 108)

İbrahim Paşa (Uzun) Karslıdır. Levend, sonra delil ve sonra Azmzâdelerin delilbaşısı olup cesaret ve yiğitliğiyle Cemaziyelâhir 1199'da (Nisan 1785) cerde başbuğluğu ile Trablusşam mutasarrıfı ve sonra Karahisar ilâvesiyle Sinop muhâfızı, 1200'de (1786) Kars muhâfızı ve 1201'de (1786/87) tekrar cerde başbuğu oldu. Rebiyülâhir 1202'de (Ocak 1788) vezir rütbesiyle hac emiri ve Şam valisi oldu. Azilden sonra Safer 1205'de (Ekim 1790) Urfa, 1207'de (1792/93) Adana valisi ve ardından Niğde, Kay-

seri mutasarrıfı ve az müddette Sivas valisi oldu. Başıboş gezip dairesi halkıyla kazaları ve kasabaları vurup harap ederken Sivas'da Köprübaşı adlı yerde 1208'de (1793/94) katledilmiştir. Zâlim ve cebbar olmakla bir işe yaramamıştır. (I. 142)

İbrahim Paşa (Yazıcı) Yeniçeridir. Kul kethüdâlığından azledildikten sonra 1152 sonunda (1740 başları) yeniçeri ağası olmuştur. 26 Muharrem 1158'de (28 Şubat 1745) vezir rütbesiyle Erzurum valisi oldu. Cemaziyelevvel 1164'de (Nisan 1751) Diyarbekir, Rebiyülevvel 1165'de (Ocak-Şubat 1752) ikinci defa Erzurum, 1167'de (1753/54) Van, 1168'de (1754/55) ikinci defa Diyarbekir valisi oldu. 1171'de (1757/58) halk valilikten attı. Bir süre boşta kalıp Rebiyülâhir 1173'de (Kasım-Aralık 1759) Çıldır valisi ve Zilka'de 1174'de (Haziran 1761) üçüncü defa Erzurum ve Şa'bân 1176'da (Şubat-Mart 1763) Kars valisi olup 1178'de (1764/65) orada vefat eylemiştir. Doğru, sâdık, uysaldı. Oğlu Mustafa Paşa'dır. (I. 132)

İbrahim Paşa (Yeğen) Mehmed Ali Paşa'nın yeğeni olarak İstanbul'a gelmiş ve mektûbî-i sadâret odasına girip 1242'de (1826/67) hâcelik rütbesiyle salyâne mukataacısı olmuştur. Mısır'a dönüşünden sonra beylerden ve paşa olarak bu senelerde (1840' lar) vefat etti. Oğlu, Mısır hazine müdürü Dâvud Paşa ile Mehmed Bey' dir. Mehmed Ali Paşa mensuplarından ve Mısır Ordusu binbaşılarından İbrahim Ağa ve adı geçenin kaftancısı diğer İbrahim Ağa da II. Mahmud devrinde (1808-1839) kapıcıbaşı olmuşlardı. (I. 161)

İbrahim Paşazâde *bak.* Şehsüvar Paşa

İbrahim Paşazâde III. Murad devri (1574-1595) adamlarından Durak Ağa evlâdından olup tersane ümerâsından olmuştur. Durak Mehmed Paşa ve kardeşi İsmail Bey'in hânedanları vardır. İsmail Bey'in kolu devlet hizmetinde bulunmaktadır. (IV. 679)

İbrahim Paşazâde III. Ahmed'in (hd 1703-1730) damadı Nevşehirli İbrahim Paşa'nın evlâdıdır. Kızının soyundan hayatta olan vardır. (IV. 679)

İbrahim Paşazâde I. Mahmud devri (1730-1754) vezirlerinden Malatyalı İbrahim Paşa oğlu Râif İsmail Paşa'ya nisbet olunurlar. Evladından, sudûrdan Abdullah Re'fet Bey'in oğulları mevâlîden İsmet Bey ile İzzet Bey hayattadır. (IV. 679)

İbrahim Râşid Efendi Şeyh Nasûhî sülâlesinden ve müderrislerden olup 25 Şevvâl 1261'de (27 Ekim 1845) vefat edip Karacaahmet'e defnedilmiştir. (I. 159)

İbrahim Re'fet Efendi Gençliğinde okuyup yazmış ve hattat Zühdî Efendi'den hat öğrenmiştir. Bir aralık şehremini Câvid Ahmed Bey'e intisap edip maiyetinde bulunarak Enderûn'la ilgili işlerini görmüştür. Bu suretle itimada mazhar olup pek çok itibar buldu. Ondan sonra anbar kâtibi oldu. IV. Mustafa'nın tahta çıkışında meşk hocası olduğundan birden hâcegânlıkla başmuhasebeci ve Şevvâl 1222'de (Aralık 1807) çavuşbaşı olarak musâhibliğe nâil oldu. III. Selim'e bağlılığı açık olduğundan II. Mahmud'un da güvenini kazanıp 1224'de (1809) masraf-ı şehriyârî, 1226'da (1811) şehremini ve hakikatte saltanat emini olup daima kendisiyle gizlice haberleşilirdi. Bâbıâli'den takdim olunan ma'rûzata bunun görüşü alı-

narak cevap yazılır ve bu zat nüfûzunu gizleyerek istediği şeyi yaptırırdı. Meşk hocasının kardeşi Râkım Efendi'ye müderrisliğin aşağılarında iken def'aten İzmir mevleviyetini aldı. Rüşdî Paşa'nın kaymakamlığı ve Hâlet Efendi'nin yükselmesi hep bunun sayesindedir. 5 Cemaziyelâhir 1228'de (5 Haziran 1813) vefat etti. Kardeşi Mehmed Ağa, 1227'de (1812) vefat etmiştir. (I. 150/51)

İbrahim Rüşdî Efendi 7 Şevvâl 1267'de (5 Ağustos 1851) vefat ederek Karacaahmet'e defnedildi. Meşhur bir hattatdır. (I. 161)

İbrahim Sâlim Efendi Kemahlı Osman Ağa'nın oğlu, Hacı Tâhir Efendi'nin damadıdır. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden ve hâcegândandı. 1246'da (1830/31) vefat ederek Ramazanzâde Muhtar Ahmed Paşa'nın(→) makberesine defnedildi. Akrabasındandır. (IV. 350)

İbrahim Sârim Efendi (Seyyid) Maliyeden yetişip malikâne halifesi oldu. 1223'de (1808) rikâb-ı hümâyûn defterdarı oldu. 1227'de (1812) darbhane emini olup 1231'de (1816) saray bina emini olmuştur. 1 Cemaziyelâhir 1232'de (18 Nisan 1817) vefat etti. Hesap işlerinden anlar ve iktidar sâhibiydi. Pek çok malı ve 63 okka altını çıktı. Kardeşi Es'ad Efendi'dir. (I. 151)

İbrahim Sârim Paşa Acem Kılıcı Mustafa Efendi'nin oğlu ve Behcet Efendi'nin kardeşidir. Şu ibâre, hakkında söylenmiştir: "Babası seyf-i Acemdir anası gaddare/ Yatağan huyludur uşşaka cefalar kılıcı". Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) kardeşinin yerine defterdar mektupçusu, Şevvâl 1164'de (Eylül 1751) silahdar kâtibi, 1165'de (1752) piyade mukabelecisi, 1167'de (1753/54) maliye tezkirecisi, Cemaziyelevvel 1169'da (Şubat 1756) matbah emini, 1172'de (1758) başmuhasebeci, Rebiyülevvel 1172'de (Kasım 1758) defterdar-ı sıkk-ı evvel oldu. 2 Zilka'de 1174'de (5 Haziran 1761) sadrazamın Kıbrıs hassını mîrîye nakle çalışmasından dolayı azledilmiş ve biraz sonra emekli olmuştur. Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) atlı mukabelecisi, Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) ikinci defa başmuhasebeci ve sonra tersane emini, Muharrem 1180'de (Haziran 1766) ikinci defa başdefterdar, Cemaziyelevvel 1182'de (Eylül 1768) azledilip 1183'de (1769/70) vezirlikle Sivas valisi ve Silistre kumandanı oldu. Cemaziyelevvel 1184'de (Eylül 1770) boğaz hastalığından vefat etti. Defterdarların en sertlerinden olup defter fennine vâkıftı. Vezirliğinde her şeyi sadrazamdan sorup faydalı bir iş göremedi. Malını boş yere sarf ederek vârislerine ve beytülmale bir şey bırakmadı. Oğlu ricâlden Ahmed Rif'at Bey'dir. Biri de mevâlîden Mehmed Bey'dir. Torunları Sârim Bey ve Gâlib Bey'dir. (I. 133/34)

İbrahim Tâceddin Efendi (Hatibzâde) Hatibzâde Muhyiddin Efendi'nin(→) kardeşidir. Ağabeyinden mezun olup yumuşak huylu, münzevî bir müderristi. 921'de (1515) vefat etti. (I. 92; IV. 340)

İbrahim Vâhib Efendi Bâbıâlî'den yetişip tezkire-i sânî ve Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) tezkire-i evvel oldu. Cemaziyelâhir 1176'da (Aralık 1762/Ocak 1763) vefat eyledi. Atik Ali Paşa kabristanına defnedilmiştir. Oğlu Hamdullah Mehmed Efendi'dir(→). Diğer oğlu hâcegândan İsmail Selimâ Efendi'dir(→). (I. 131)

İbrahim Vehbî Efendi Hekimzâde Ali Paşa Camii'nin ilk vâizidir. Vefatında oraya defnedilmiştir. Oğlu Şeyh Mehmed Rızâ Efendi de vâiz olup vefatında yanına defnedildi. (I. 129)

İbrahim Vehbî Efendi Priştinelidir. Fâtih dersiâmlarından olup 22 Cemaziyelevvel 1304'de (16 Şubat 1887) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (I. 165)

İbrahim Yümnî Paşa (Ispanakçızâde) Mustafa Paşa'nın torunudur. Erzurum ileri gelenlerinden olup kapıcıbaşı oldu. Rebiyülâhir 1234'de (Şubat 1819) mîrimîran rütbesiyle Van muhafızı oldu. Van'a girişinde ansızın Derviş Paşa şehre girmiş ve bu da yeis ve gayretinden cephaneyi ateşe vererek kendisiyle adamlarını telef eylemiştir. (I. 152)

İbrahim Zâtî Efendi Müderris ve sarayda meşk hocası olmuştur. Hattatdı. 1178'de (1764/65) vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. (I. 133)

İbret Mehmed Efendi Bursalıdır. Mahkeme kâtibi olup 1230'da (1815) hacca gitti. 1236'da (1820/21) Şeyh Mehmed Hâlid Efendi'den el alıp yine Bursa'ya geldi. Ramazan 1261'de (Eylül 1845) vefat etti. Şairdir. (III. 414)

İbrîzâde Hatibzâde'nin öğrencisidir. O kadar tefsir ve tasnif ile meşgul idi ki Amasya'da bir satıhda tefsir okurken II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) ansızın vefat etti. Tefsir göğsüne düşüp kaldı. Okuduğu yer "Yasin-i Şerif" idi. Tasnifatı müsveddede kalmıştır. (III. 414)

İbşir Hasan Paşa Enderûn'da yetişip peşkir ağası olmuş, 1099'da (1688) hazine kethüdâsı, sonra kapıcıbaşı ve mîrialem olarak saraydan çıkmıştır. 1105'de (1693/94) Malatya mutasarrıflığıyla Niş muhafızı ve mîrimîran oldu. 1106'da (1694/95) Selânik muhafızı, 1107'de (1695/96) Muğla ve Menteşe mutasarrıfı olup 1108'de (1696/97) vezirlikle Silistre valisi oldu. Zilka'de 1108'de (Mayıs-Haziran 1697) vezirliği kaldırılarak malı müsadere edildi. 1109'da (1697/98) vezirliği geri verilip Aksaray, Arapgir ve Çorum sancaklarıyla Anadolu müfettişi oldu. Zulmü devam ettiğinden 19 Muharrem 1110'da (28 Temmuz 1698) katledildi. Sonra katliyle görevli olan mîrahûr-ı sânî katlinde acele eylediği için kapıcıbaşılığı kaldırılarak azledildi. (I. 166)

İbşir Hüseyin Paşa Enderûn'da yetişip çukadar-ı şehriyârî ve Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) silahdar-ı şehriyârî oldu. O senenin Şa'bânında (Aralık 1703) daha alt bir görevle mîrahûr-ı evvel olup 23 Receb 1117'de (10 Kasım 1705) emekli oldu. Sonra 1128'de (1716) vezirlikle İzmit valisi, Zilka'de'de (Ekim-Kasım 1716) Anadolu valisi ve 1129'da (1717) Adana ve ardından Sivas ile Niş seraskeri, 1130'da (1718) Niğbolu muhafızlığıyla Isparta valisi olup o sene Karşı Tuna muhafızı olmuş ve sonra rütbesi kaldırılarak İslimye'ye sürülmüştür. 1132'de (1720) vezirliği geri verilerek Edirne vali kaymakamı oldu ve bir müddet geçince ayrıldı. Sonradan Kefe valisi olup 1140'da (1727/28) Özi ve Kılburun valisi ve sonra Vidin muhafızı, Safer 1145'de (Ağustos 1732) Girit valisi olup 1148'de (1735/36) Selânik valisi oldu. Az sonra vefat eylemiştir. Dirâyetli ve sâdıkdı. (I. 166)

İbşir Mustafa Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Abaza Mehmed Paşa'nın kız kardeşinin oğludur. Sarayda terbiye

olundu. Yükselip mîrahûr-ı sânî ve mîrahûr-ı evvel oldu. 1047'de (1637/38) Budin beylerbeyi, sonra Silistre ve 1050'de (1640/41) Rumeli, 1052'de (1642) Maraş, 1054'de (1644) Van, adından Musul ve Konya, 1055'de (1645) ikinci defa Budin valisi oldu. 1056'da (1646) vezirlikle Şam, 1058'de (1648) Haleb, 1061'de (1651) Sivas ve sonra ikinci defa Haleb valisi oldu. Bir aralık isyan eylediyse de mesele büyümeden itaat etti. Zilhicce 1064'de (Ekim 1654) sadrazam oldu. Ayşe Sultan ile nişanlanıp İstanbul'a birkaç ay sonra geldi. Receb 1065'de (Mayıs 1655) idam edildi. Parmakkapı'da defnedildi. Levend yaradılışlı, cesur ve gayretli, saf, ümmî, zulme meyilli ve vilâyetleri yıkmaya kadirdi. Kahve içmeyip sıcak süt içerdi. Haleb'de bir hanı vardır. (I. 166)

İcadî *bak.* Hayreddin Hızır Efendi

İdris (Şerif) Hasan b. Katâde'nin oğludur. 651'de (1253) Mekke emiri oldu. Sonra yeğeni Ebû Nümey ile ortak oldu. 669'da (1270/71) katledilmiştir. (I. 309)

İdris (Şerif) Hasan b. Hüseyin b. Ebû Nümey'in oğludur. Babası Muhsin ile ortak olarak 997'de (1589) Mekke emiri oldu. Uzun müddet emirlikte kalarak ortaklıktan kurtuldu. 1036'da (1626/27) zulme meylinden uzaklaştırılıp sonra vefat etti. (I. 310)

İdris Ağa Mâbeyn hadım ağalarının seçkinlerinden olup 1012'de (1603/04) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (I. 310)

İdris Ağa Saray ağalarından olup 1033'de (1623/24) dârüssaâde ağası oldu. Şevvâl 1049'da (Şubat 1640) vefat eyledi. Başka işlere karışmaması süresini uzattı. (I. 310)

İdris Ağa Saraydan yetişip hazinedar-ı şehriyârî oldu. 2 Receb 1197'de (3 Haziran 1783) dârüssaâde ağası oldu. 1204'de (1789/90) azledildi. Rebiyülâhir 1208'de (Kasım 1793) şeyhülharem olup Cemaziyelâhir 1211'de (Aralık 1796) vefat eyledi. III. Selim'in tahta çıktığı gece amcası merhumun na'şı bulunan odaya uğratıp "efendim, ibret demidir" diye na'şı açmış sâdık ve dindar bir zat idi. (I. 311)

İdris Ağa (Hacı) Sarayda yükselerek padişah musâhibi oldu. Sonra hacca gidip döndü. 27 Ramazan 1254'de (14 Aralık 1838) vefat edip Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedilmiştir. (I. 311)

İdris Ağa Damadı Beylerden olup 1063'de (1653) Adana beylerbeyi olmuştur. Sonra vefat etti. İsmi bilinemedi. (I. 310)

İdris Ali Efendi Tırhalalıdır. İstanbul'a gelip Bayramî tarikatine girdi. Amcası Rüstem Paşa'nın terzibaşısı olmakla bu suretle "İdris" adını aldı. 60 sene şeyhlik edip 1024'de (1615) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. Cezbe sâhibiydi. Sultanselim Çarşısı semtinde evi olup "Hacı Ali Bey" derlerdi. Birkaç defa haccederek Yemen'e gitmişti. Önceleri ticaretle Bosna, Rumeli ve Tuna'ya sefer eyledi. Halk, hakkında iki fırka olup kimi sapık ve kimi de kerâmet sâhibi derdi. Hatta bazı kürsü şeyhleri kürsülerde dinsizliğinden bahsederlerdi. Lâkin bu zat gerçekten ermişlerden ve keşif sahiplerindendir. (I. 310)

İdris Efendi Vanlı Mûsâ Efendi'nin oğludur. Cihangirli Hasan Efendi'nin müridi oldu. Müderris, Haleb ve Üsküdar kadısı ve ders vekili oldu. 10 Receb 1117'de (28 Ekim 1705) Çatalca'da vefat etti. Fâzıl, sâlihdi. Oğlu

nakibüleşraf Mehmed Efendi'dir. Diğer oğlu Mustafa Efendi 22 Ramazan 1117'de (7 Ocak 1706) vefat etti. (I. 310/11)

İdris Efendi Müderris, dersiâm iken şeyhülislâm müfettişi ve huzûr dersleri mukarriri oldu. 1172 (1758/59) yılından sonra vefat eylemiştir. (I. 311)

İdris Efendi Tabutçular Tekkesi şeyhi olup Zilka'de 1203'de (Ağustos 1789) vefat eylemiştir. (I. 311)

İdris Efendi Enderûn'dan yetişip sırasıyla çukadar-ı şehriyârî oldu. 2 Zilhicce 1217'de (26 Mart 1803) vefat eyledi. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (I. 311)

İdris Efendi (Cüzhân) Müderris, Bursa mollası oldu. Azledilmiş olarak 1060'da (1650) vefat etti. (I. 310)

İdris Paşa Beylerden olup 1006'da (1597/98) Bosna valisi oldu. 1008'de (1599/1600) azledildi ve vefat etti. (I. 310)

İdris Paşa Askerlikten yetişip miralay, sonra mîrlivâ oldu. 11 Muharrem 1253'de (17 Nisan 1837) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 311)

İdris Paşa (Molla) Pasbanoğlu Osman Paşa'nın hazinedarıdır. 1218'de (1803/04) paşası vefat edince Vidin'i zapteyledi. 1222'de (1807) çaresiz vezir rütbesiyle valiliği tasdik edildi. 1227'de (1812) Ruscuk'u zapta teşebbüs edince azlolunmuş ve her ne kadar Vidin'i terk etmemeye davranmışsa da hastalığı yüzünden mecburi bırakmıştır. İstanbul'a gelip dârüssaâde yazıcısı Sopasalan Mehmed Efendi'nin evinde misafir edildi. 17 Şa'bân 1228'de (15 Ağustos 1813) vefat etti. Zâlimdi. (I. 311)

İdris-i Bitlisî Hüsâmeddin-i Bitlisî'nin oğludur. İran'da Uzun Hasan hâleflerinin divan hizmetlerinde bulunmuş idi. Safevî Devleti'nin ilk yıllarında Anadolu'ya göçtü. II. Bâyezid, vazife ihsan buyurdu. Siyasî görevlerde çalışıp Arabistan kazaskeri unvanını aldı. 927'de (1521) vefat etti. Birçok ilme vâkıftı. Üç dilde kasideleri vardır. Eyüp'deki "İdris Köşkü" onun adıyla anılır. *Heşt Behişt* adlı eseri nefis bir tarihtir. Eşi ve oğlu Ebûlfazl Mehmed Efendi'nin annesi Zeyneb Hatun bir mescid inşa eyledi. Oğlu Mustafa Çelebi'dir(—). (I. 309/10)

İdriszâde *bak.* Mehmed Efendi

İffet Mehmed Efendi Bursalıdır. Ali Behcet Efendi'nin müridi olup hâce olarak 1258'de (1842) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 484)

İffet Mehmed Efendi Yenişehirli Osman Paşazâde İzzet Bey'in oğludur. Müderris, 1237'de (1821/22) Yenişehir mollası oldu. 1241 (1825/26) görüşmesinde murahhas-ı sânî oldu. 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi, sonra İstanbul pâyesi olup 1263'de (1847) vefat etmiştir. (III. 484)

İffet Mustafa Bey Mirza Mehmed Paşazâde Abdurrahman Bey'in oğludur. Enderûn'a girip kurenâdan olmuştur. Hasetlerin çekememesiyle saraydan çıkarılıp taşraya sürülmüştür. Sonra affa mazhar olup hâcelik rütbesiyle hanım sultan kethüdası oldu. 1198'de (1784) sipahiler kâtibi, Rebiyülâhir 1201'de (Ocak-Şubat 1787) süvari mukabelecisi, 1202'de (1787/88) defter emini vekili, Rebiyülâhir 1204'de (Aralık 1789-Ocak 1790) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı, Zilhicce 1205'de (Ağustos 1791) ruznâme-i evvel, 1206'da (1791/92) matbah emini ve ardından darbhane emini oldu. 1 Zilka'de 1213'de (6 Nisan 1799) vefat etti. Hay-

darpaşa'da medfundur. Akl-ı selim erbâbından, iffetli, doğru, kanburdu. Oğlu Mahmud Bey 1211'de (1796/97) vefat eylemiştir. Diğer oğlu Selim Bey'dir(→). Damatları Şîrîn Hüseyin Ağa ile Avnî Efendi'dir. (IV. 456/57)

İffetî Mustafa Efendi Mehmed Abdülkerim'in oğludur. Müderris olup 27 Muharrem 1139'da (24 Eylül 1726) vefat etti. Şairdir. (IV. 421)

İffet Mustafa Efendi Müderris, Arabzâde Abdurrahman Efendi'ye mektupçu olup Kayseri kadısı ve 1172'de (1758/59) Kudüs mollası oldu, sonra vefat etti. Usta şairdir. (III. 484)

İffet Mustafa Efendi (Abdülkerimzâde) Refdî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1139'da (1726/27) vefat eyledi. Şairdir. (III. 484; IV. 217)

İhsan Bey Bâbıâlî'den yetişip âmedî kalemine çerağ olundu. Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) ûlâ sânîsiyle Berlin orta elçisi oldu. Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) ticarette birinci meclis reisi olarak az müddette vefat eylemiştir. (I. 189)

İhsan Bey Tercüme kalemine 40 sene kadar devam ile ûlâ sânîsiyle ikinci mümeyyiz olmuştu. 1307 Rebiyülevvveli sonlarında (1889 Kasım ortaları) vefat etmiştir. Halim, edipdi. (I. 189)

İhsan Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1226'da (1811) rikâb-ı hümâyûn mektupçusu olup sonra vefat etti. (I. 189)

İhsan Efendi Kalemden yetişip Neş'et Efendi'den okudu. Karavezir kardeşi Mustafa Paşa'nın divan efendisi oldu. Sonra vefat etmiştir. Şairdi. Mahlası Azizî iken hocasının isteğiyle değiştirmiştir. (I. 189)

İhtisâb Ağasızâde *bak.* Abdülkadir Efendi

İhyâ Bey Hastahane memuru olup miralay olmuştu. 1262'de (1846) emekliye ayrıldı. Sonra vefat eyledi. (I. 309)

İhyâ Yahyâ Efendi (Seyyid) Galata'da Arab Camii İmamı olup müderris oldu. 1228'de (1813) vefat eyledi. Ta'lik hattatıydı. (I. 309)

İkbâl Mehmed Efendi Şârih-i Mülteka Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olduysa da sonra alınarak kadı oldu. 1149'da (1736/37) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Nücûm ilminde mâhir olup âlim, şairdi. (IV. 230)

İki Yapraklızâde *bak.* Ârif Bey; Nesib Mehmed Efendi

İlâhî *bak.* Ya'kub Efendi

İlâhî Çelebi Şeyh oğludur. Vardar Yenicelidir. 940 (1533/34) yılından sonra vefat etti. Şairdir. (I. 396)

İlâhîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Mehmed Efendi; Nâzım Abdürrahim Efendi; Receb Efendi; Süleyman Efendi; Zeynelâbidîn Efendi

İlâhizâde Ulemâdan Receb Efendi'nin oğullarına denir. Oğulları yarım asır kadar mevâlîden oldular. (IV. 682)

İlbeyi (Hacı) Balıkesirlidir. Orada yetişip Karasi beyi Dursun Bey'in veziri olup 737'de (1336/37) Osmanlı Devleti'ne sığınıp beylerden olmuştur. Şehzâde Süleyman Paşa ile hizmetlerde bulunarak serasker oldu. Birçok harp kazandı. Hatta büyük bir kalabalık ile üzerine yürüyen düşmanı dağıttı. 766'da (1364/65) vefat eyledi. Bunu, Lala Şahin Paşa'nın hase-

dinden zehirlediği rivayet olunur. Cesur, gayretli ve sâdıkdı. (I. 448)

İlhâmî İbrahim Paşa Mısırlı Abbas Hilmî Paşa'nın oğludur. 1265'de (1849) mîrimîran, 1270'de (1853/54) Münire Sultan'a namzed olup mîrlivâ oldu. Sonra ferik olup 1273'de (1856/57) düğün töreni icra olundu. Şa'bân 1274'de (Mart-Nisan 1858) vezir rütbesiyle Meclis-i Vâlâ azası olup 1275'de (1858/59) bir-iki ay azledildiyse de hizmetine iade edildi. 23 Safer 1277'de (10 Eylül 1860) İstanbul'da vefat etti. Na'şı Mısır'a gönderilerek orada defnolunmuştur. Yaşı 25'i henüz geçmiş, orta boylu, tıknaz, esmer gözlüydü. Rumelihisarı'nda bir çeşme inşa eyledi. İhtişama düşkün ve cömert idi. Damadı Hıdiv Tevfik Paşa olup Mısır hıdivi Abbas Hilmî Paşa, kızının oğludur. (I. 395/96)

İlhâmî Mehmed Efendi Sirozludur. Şeyh İbrahim Gülşenî'nin müridi olup İstanbul'da Tercüman Yunus Camii'ne imam ve hatip oldu. *Mesnevî* okuttu. 980'de (1572/73) vefat etti. Müfessir, muhaddis, şairdir. (IV. 120)

İlmî Ahmed Çelebi Edirnelidir. Kadı olup 1008'de (1599/1600) kadı olduğu Baf'da vefat etti. Şairdir. Oğlu Seyyid Sabrî Mehmed Efendi'dir(→). (III. 490/91)

İlmî Ahmed Efendi Trabzonludur. Müderris, Haremeyn müfettişi, sonra Mısır mollası ve Muharrem 1136'da (Ekim 1723) Medine mollası oldu. 1148'de (1735/36) İstanbul kadısı olup 1149'da (1736/37) azledildi. 1150'de (1737/38) Anadolu pâyesiyle ikinci defa İstanbul kadısı oldu. 1151'de (1738/39) azledilerek Lârende'ye sürgün edilmiştir. Zilhicce 1151'de (Mart 1739) orada vefat etti. İlmi ve faziletiyle huzûr dersleri mukarrirliği şerefine dahi nâil olmuştur. Yeğeni Ali Efendi ve damadı Ali Efendi sudûrdandır. (III. 491)

İlmî damadı *bak.* Ali Satı Efendi

İlmî Mehmed Efendi Müeyyedzâde damadı Abdülhâdî Remzî Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Kudüs ve Bursa kadası oldu. 1006'da (1597/98) azledilmiş olarak vefat etti. Koğacı Dede Mezarlığı'nda medfundur. Âlim, zarifdi. (IV. 133/34)

İlmî Mehmed Efendi Kocamustafapaşalıdır. Müsevvid, müderris olup Safer 1134'de (Kasım-Aralık 1721) vefat etti. "Üsküdarî" diye meşhur bir şairdir. (III. 491)

İlmî Mehmed Efendi (Oğlum Mehmed) (Hacı) Mudurnuludur. Müderris, Bağdad mollası oldu. Azledilmiş olarak 11 Şevvâl 1108'de (3 Mayıs 1697) Edirne'de vefat eyledi. (III. 491)

İlmî Mehmed Efendi (Yâsincizâde) Abdülvehhâb Efendi'nin ikinci oğludur. 1236'da (1821) doğdu. Safer 1261'de (Şubat 1845) Yenişehr-i Fenâr mollası ve Zilka'de 1263'de (Ekim 1847) Mekke ve Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) İstanbul kadısı, Zilka'de 1272'de (Temmuz 1856) Anadolu kazaskeri, Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Rumeli pâyesi, Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) Meclis-i Vâlâ müftüsü, Safer 1276'da (Eylül 1859) Meclis-i Tanzimat müftüsü, Receb 1277'de (Ocak 1861) Rumeli kazaskeri, Zilhicce'de (Haziran) nakibüleşraf, Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu.

1287'de (1870/71) Tanzimat Meclisi'nden ayrıldı. 18 Cemaziyelâhir 1289'da (25 Ağustos 1872) vefat etti. Topkapı'da 17 Rebiyülâhir 1261'de (19 Nisan 1845) vefat eden annesi Zeyneb Hanım'ın yanına defnedilmiştir. Bilgili, tıbba müntesip, iyi huylu, kerim, cömert, güler yüzlü, ora boylu ve zayıf bünyeliydi. Kızlarından büyüğü Semiye Hanım, 1304'de (1886/87) Mekke de vefat eylemiştir. Giridîzâde Mustafa Paşa'nın haremiydi. Oğullarından Mekke pâyeli Sâbit Mehmed Efendi ile müderris Abdülvehhâb Efendi hayattadır. Mehmed Nurî Efendi vefat eylemiştir. (III. 491)

İlmî Mustafa Efendi Esmâ Sultan'ın imamı olup Cemaziyelâhir 1282'de (Ekim-Kasım 1865) Galata mollası ve sonra bilâd-ı hamse mollası olup bu senelerde (1870'ler) vefat etti. (IV. 482)

İlmî yeğeni *bak.* Ali Meşreb Efendi

İlmîzâde *bak.* Hâmid Ahmed Efendi; Mûsâ Efendi; Yusuf Efendi (Seyyid)

İlyas İbrahim Senâyî'nin oğludur. Bursa'da Sultan müderrisi olup 855'de (1451) vefat etti. Hattat ve müfessirdi. *Fıkh-ı Ekber*'i şerh etti ve bazı *Kur'ân* âyetlerini tefsir eyledi. (I. 396)

İlyas (Hacı) Mektep, mescid, medrese ve çeşme yaptı. Vefatında da hayratına defnedildi. (I. 398)

İlyas Abdullah Mimardı. 958'de (1551) vefat etti. Deniz Abdal Mescidi'nin bânisidir. Minberini sonra mevkufat halifesi Ahmed Efendi koymuştur. (I. 397)

İlyas Ağa Topçubaşı olup 857'de (1453) İstanbul'un fethinde bulundu. Vefatında, yaptığı Yatağan Camii'ne defnolunmuştur. (I. 397)

İlyas Ağa II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) mimar olup Şehremini'nde bir mescid yapmıştır. Vefatında oraya defnolundu. (I. 397)

İlyas Ağa Kale ağasıdır. 1012'de (1603/04) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (I. 398)

İlyas Ağa Enderûn'dan yetişip kaftancı iken Safer 1233'de (Aralık 1817) mâbeyncilik eklenerek hazine-i hümâyûn kethüdâsı ve 16 Zilka'de 1233'de (17 Eylül 1818) silahdar-ı şehriyarî olup 9 Rebiyülevvel 1238'de (24 Kasım 1822) azlolunmuş ve birkaç gün geçince vefat etmiştir. Üsküdar'da Seyitahmetderesi'nde medfundur. (I. 399)

İlyas Ahmed Ağa Kapıcıbaşı olup 1228 (1813) sonlarında Kuşadası muhafızı oldu. Sonra vefat etti. (I. 399)

İlyas Bey Saruhan oğludur. Babasının yerine Manisa beyi oldu. Güzel yola gidip çok hayır eserleri yaptı. Orhan Gazi (hd 1326-1361) ile aynı devirde yaşadı. (I. 396)

İlyas Bey I. Murad ve I. Bâyezid devri beylerinden olup Timur olayında (1402) vefat etmiştir. (I. 396)

İlyas Bey Ya'kub Bey'in oğludur. Babasının vefatında Menteşe beyi olmuştur. Sonra I. Bâyezid (Yıldırım) vilâyetini zaptedince bu da Timur'a sığındı. Sonra tekrar Menteşe'ye sahip oldu. Nihayet I. Mehmed'e (Çelebi) oğullarını rehin verip 824'de (1421) vefat etmiştir. (I. 396)

İlyas Bey Enderûn'dan yetişip sancakbeyi ve 870'de (1465/66) Bosna valisi olmuştur. 876'da (1471/72) vefat etmiştir. (I. 397)

İlyas Bey İstanbul'u fetheden askerlerden ve Kübrevîye'dendi. 887'de

(1482) vefat eyledi. Sarıkadı Mescidi'nde oğulları Mehmed, Mustafa ve İsâ Dede ile medfundur. (I. 397)

İlyas Bey Arnavutdur. II. Bâyezid'e (hd 1481-1512) mîrahûr olmuştu. Görice'de vefat eylemiştir. Orada imaret, mescid ve medresesi vardır. İstanbul'da Mîrahûr Mescidi'ni bina eylemiştir ki, hâlen tekkedir. (I. 397)

İlyas Bey Karahisar-ı Şarkî beyi olup Şehzâde Bâyezid'in firarında (1559) elçilikle İran'a gönderilmiştir. Sonra vefat etti. (I. 397)

İlyas Bey (Şarabdar) I. Bâyezid'in (Yıldırım) adamlarından olup fetret devrinde Çelebi Mehmed'in yanında kaldı. Harpde Emir Süleyman'a firar eyledi. Sonra affedildi ve Şehzâde Küçük Mustafa Çelebi'ye lala oldu. Şehzâdenin serkeşliğinde kandırıp kardeşi Sultan Murad'a teslim eyleyerek hizmette bulundu. Bir aralık Karaman beyi Ali Bey'e esir olup kurtulmuştur. 833'de (1429/30) Hamid mutasarrıfı iken orada vefat etmiştir. (I. 396)

İlyas Çelebi Yeniçeri yazıcısı olup 992'de (1584) taşra defterdarlığına gönderilmişti. O halde vefat etti. (I. 397)

İlyas Çelebi (Hacı) Kazgancı esnafından olup Yatağan'daki adaşı İlyas Ağa Mescidi'ne minber koydu. O sebepten oğlu Ömer Ağa ile oraya defnedilmiştir. (I. 398)

İlyas Efendi Güzelhisarlıdır. Müderris iken Şa'bân 1026'da (Ağustos 1617) vefat etti. Âlim bir pîrdi. (I. 398)

İlyas Efendi Ricâlden kalyoncu defterdarı olup bu senelerde (1630'lar) vefat etmiştir. Tophane'de Akarca Mescidi'nin bânisidir. (I. 398)

İlyas Efendi Sakızlı diye meşhur ise de Karaman Ereğlisi'nde doğmuştur. İstanbul'a gelip Halvetî oldu. Kabasakal Camii'nde oturdu. Sakızlı Abdurrahman Paşa, Sakız'da bir tekke yaptırdı ve oraya şeyh oldu. Sakız'ın istilasında Manisa'ya gitti. Sonra tekkesine döndü. 1118'de (1706/07) Sakız'da vefat etti. 117 yaşında bir pîr olup zâhid ve âbiddi. (I. 398)

İlyas Efendi Kalkandelenlidir. Dersiâm, müderris ve huzûr derslerinde mukarrir olarak Mekke pâyesi ihsan buyrulmuştur. 2 Receb 1307'de (22 Şubat 1890) vefat etmiştir. Fâtih'de türbe bahçesinde medfundur. İmtihan ve muhacirîn komisyonlarında bulunmuş, müfessir, fâzıl ve sâdıkdı. Yaşı 70'i geçmişti. (I. 399)

İlyas Efendi (Hâfız) Hekimbaşı Behcet Efendi'nin kardeşidir. Enderûn'dan yetişip müderrislikle çerağ olunmuştur. 1256'da (1840) devriye mollası olup Receb 1261'de (Temmuz 1845) mahrec pâyesiyle Sofya mollası olmuştur. Sonra bilâd-ı hamse ve Zilka'de 1266'da (Eylül 1850) Mekke pâyesi oldu. Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) İstanbul pâyesi ve hassa müftüsü oldu. 15 Muharrem 1281'de (20 Haziran 1864) vefat etti. Nasûhî Tekkesi'nde medfundur. Hattat ve kâtipdi. Enderûn'da bulunduğu müddetin vekayiînî kaleme almıştır. (I. 399)

İlyas Kasap İstanbul'un fethinde bulunmuştu. 900'de (1494/95) vefat etti. Aksaray'da mescidinde medfundur. (I. 397)

İlyas Medhî Bey Sipahi olup sonra tezkireci ve 1008'de (1599/1600) reisülküttab olup 1011'de (1602/03) gençken vefat etti. Güzel fetihnameler yazar, kâtip, edip, zekîydi. (I. 397)

İlyas Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Nurullah Mehmed Efendi'nin(→) oğ-

ludur. Receb 1230'da (Haziran 1815) İzmir mollası olup 22 Rebiyülevvel 1232'de (9 Şubat 1817) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (I. 399; IV. 586)

İlyas Paşa Çandarlı Hayreddin Paşa'nın oğludur. Babası sâyesinde sancakbeyi ve beylerbeyi oldu. Ancak vezir pâyesini elde etmeden evvel I. Bâyezid (Yıldırım) devrinde (1389-1402) vefat etmiştir. (I. 396)

İlyas Paşa Balıkesirli bir solak oğludur. Beylerden olup 1030'da (1621) Rumeli valisi olarak 1031'de (1622) azledilmiştir. Sonra sancakbeyliklerinde bulunup 1042'de (1632/33) Şam valisi olup o sene azledildi. Eşkıya takibi için Anadolu'ya gönderildiğinde isyan bayrağını kaldırınca arkasına asker saldırılıp yakalanarak katledilmiştir. (I. 398)

İlyas Paşa (Kekozâde) Arnavut beylerinden olup Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) mîrimîranlıkla Dukagin mutasarrıfı oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (I. 399)

İlyas Paşa (Kolçak) Hotin solkol ağası olup 1145'de (1732/33) mîrimîranlık ile Yanya sancağı, Hotin muhafazası şartıyla tevcih olundu. 1149'da (1736/37) vezir rütbesi verildi. 1152'de (1739/40) harp sırasında Hotin müstahfızlarının azlığından dolayı orayı düşmana teslim eyledi. Kendisinin de adı sanı unutuldu. Oğlu Selim Bey'dir(→). (I. 398/99)

İlyas Pîr Amasyalıdır. Ulemâdan olduğu için Timur bunu Şirvan'a götürmüştü. Sadreddin Şirvânî'nin halvetine girerek irşâd olup icâzet almıştır. Amasya'ya dönerek irşâda başladı ve II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) başlarında vefat eyledi. Amasya'da Ya'kub Paşa Zaviyesi'nde medfundur. Yerine halifesi Zekeriyâ şeyh olup bir müddet meşihat etti. Vefatında halifesi İlyas Pîr'in kızının oğlu Abdurrahman Çelebi b. Hüsâmeddin şeyh oldu. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat etmiştir. (I. 397)

İlyas-ı Rûmî Hamza oğludur. Merzifon'da müderris, kadı ve müftü olup Nakşibendî idi. 855'de (1451) vefat etti. (I. 396)

İlyaszâde *bak.* Hasib Efendi; İbrahim Efendi

İmâdeddin Mehmed Efendi (Zeynelâbidînzâde) İmam-ı şehriyarî Zeynelâbidîn Bey'in oğludur. Müderris olup Erzurum mollası oldu. Sonra mahrec pâyesi olup Safer 1263'de (Ocak-Şubat 1847) Mısır mollası ve Muharrem 1265'de (Aralık 1848) Mekke pâyesi olup Zilhicce 1272'de (Ağustos 1856) İstanbul pâyesi oldu. Şevvâl 1273'de (Haziran 1857) İstanbul kadısı, Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Anadolu pâyesi ve Zilka'de 1279'da (Nisan-Mayıs 1863) Anadolu kazaskeri olup Muharrem 1281'de (Haziran 1864) Rumeli kazaskeri oldu ve uzun yıllar Meclis-i Maarif azasından olup bir aralık reislik ve bir aralık maarif nâzırlığına vekâlet dahi etti. Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Rumeli müşâvir-i muvakkati oldu. 23 Muharrem 1294'de (7 Şubat 1877) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da babasının yanında medfundur. Nazik, alçakgönüllüydü. Oğlu sudûrdan Afif Efendi'dir. (III. 583)

İmâdeddin Paşa (Hacı) Yükselip şehremini oldu. 1075'de (1664/65) Cidde beyi olup hacdan dönüşünde vâlide sultan kethüdâsı olmuş ve Ru-

meli beylerbeyiliği pâyesi verilmiştir. 1084'de (1673/74) vefat eyledi. (III. 582)

İmâdî *bak.* Sun'ullah Mustafa Efendi

İmâdî Velî Çelebi (İmâdzâde) Kadı idi. 1004'de (1595/96) vefat etti. Şairdir. (III. 582)

İmâdzâde *bak.* Ebû Said Mehmed Efendi; İmâdî Velî Çelebi; Mahmud Efendi

İmam *bak.* Abdürrahim Efendi; Ali Ağa; Hasan Efendi; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Muhammed; Muslihiddin; Mustafa Efendi; Mustafa Paşa; Sâlih Efendi

İmam Ebûbekirzâde *bak.* Sâdık Mehmed Efendi

İmam Mahmudzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

İmamzâde *bak.* Ahmed Efendi; Âtıf Mehmed Emin Efendi; Emin Mehmed Efendi (Hacı); Es'ad Mehmed Efendi; Halil Efendi; İbrahim Efendi; Kadrî Mehmed Efendi (Şeyh); Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Mes'ud Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Sun'ullah Efendi; Süleyman Efendi; Şâkir Mehmed Efendi; Taibî Mustafa Efendi (Hoca); Vâsıf İsmail Çelebi; Vehbî Mustafa Efendi

İmamzâde Âlimlerden Sun'ullah Efendi, Zeyrek imamı Abdülbâkî Efendi oğlu Feyzullah Efendi, İmam Bekir Efendi oğlu Emin Efendi, Ali Paşa İmamızâde Sâdık Efendi, Ağa İmamızâde Ârif Efendi ve Konevî İmamzâde Es'ad Efendi gibi bazı zevâta denmiştir. (IV. 682)

İmamzâde Aydında yerleşik bir şeyh olup 915'de (1509/10) vefat eylemiştir. (I. 400)

İnâkî Efendi Kadı olup I. Ahmed devri (1603-1617) şairlerindendir. (III. 605)

İnâyet Giray Selâmet Giray'ın oğludur. 1114'de (1702/03) nureddin ve 1124'de (1712) kalgay olup 1130'da (1718) ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (III. 605)

İnâyet Giray Han II. Gazi Giray Han'ın oğludur. Babasının vefatında İstanbul'a gelip Yanbolu'da ikamet etti. 1044'de (1634/35) Kırım hanı olup Zilhicce 1046'da (Mayıs 1637) Kefe valisi İbrahim Paşa ile kadısı Hâmid Efendi'ye hakarete kalkışmasından dolayı azlolunmuş ve İstanbul'a getirilip 1048'de (1638/39) cezalandırılmıştır. İdaresi 2 yıl 3 ay olup ömrü 44 yıldır. Oğlu Kırım Giray'dır. (III. 605)

İnâyetullah Efendi (Ispartalızâde) Tlemsan kadısı olup 971'de (1563/64) vefat etti. Âlim ve şair olup Kadirî ricâlindendir. *Şerh-i Mimiye* hâşiyesi vardır. (III. 605)

İnce *bak.* Mehmed Paşa

İnce Bayrakdarzâde *bak.* Mehmed Efendi

İncebelli *bak.* Said Ağa

İncekara *bak.* Ahmed Ağa; Ali Efendi

İncekarazâde *bak.* Abdullah Sâdık Bey; Ali Efendi; Sâdık Abdullah Bey

İncekarazâde I. Mahmud devri (1730-1754) ricâlinden Ali Efendi evlâdıdır ki, yarım asır kadar sürmüştür. (IV. 683)

İncili Çavuş İsmi Mehmed veya Mustafa idi. Divan-ı Hümâyûn emekdarlarından komik ve nedim bir adam olmakla musâhib ve nedim-i sultanî olmuştu. Hatta bir aralık sefâ-

retle İran'a gönderilmişti. Sonra IV. Murad'a da nedim ve musâhib oldu. O devirde (1623-1640) vefat etti. Sultanahmet'de Firûz Ağa Camii yakınında medfundur. (I. 448)

İne Bey I. Murad'ın subaşısı idi. Kosova'dan (1389) Timur muharebesine (1402) kadar harplerde bulundu. Süleyman Çelebi ile Edirne'ye firar edip oradan da İsâ Çelebi yanına gitti. Şehzâdenin harbinde katledilmiştir. Yeğeni Firûz Bey'dir. (I. 448)

İne Bey (Mîrahûrzâde) Mîrahûr-ı şehriyârîlerden birinin oğlu olup servetinin tamamını camiine vakfetmiştir. Bu mescidin minberini de Balcızâde Hacı Ağa koymuştur. (I. 448)

İnekçi *bak.* Hüseyin Ağa

İngiliz *bak.* Mahmud Râif Efendi; Mustafa Paşa

İnsân-ı Kâmil Şuarâ-yı Rûm'dan tarfa-gûyâ bir zat idi. 1020'de (1611) vefat eylemiştir. (I. 440)

İpekçi *bak.* Ali Efendi (Hacı)

İpeklizâde *bak.* Mustafa Paşa; Nu'man Bey

İplikçizâde *bak.* Mustafa Efendi

İpşirli *bak.* Mehmed Ağa

İrfan Ahmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Gümrük mukâtaacısı iken 21 Receb 1221'de (4 Ekim 1806) vefat etti. Miskinler'de defnolundu. Oğlu Emin Bey, 1240'da (1824/25) vefat eylemiştir. (III. 454)

İrfan Ahmed Paşa (Medenîzâde) Hâfız Halil Efendi'nin oğludur. 1230'da (1815) doğdu. 1242'de (1826/27) defterdar mektupçusu hulefâsından olup sonra Necib Paşa'nın divan kâtibi, Ağa Hüseyin Paşa ve Ali Rızâ Paşa'nın mühürdarı ve 1253'de (1837/38) maliye mümeyyizi, 1257'de (1841) serhalife, 1265'de (1849) mütemayizle maliye mektupçusu ve birbuçuk ay sonra evâmir-i maliye müdürü, 1266'da (1850) ikinci defa maliye mektupçusu, 1272'de (1855/56) ûlâ evveliyle Anadolu defterdarı, 1275'de (1858/59) maliye müsteşârı, 1277'de (1860/61) Meclis-i Vâlâ azası, 1285'de (1868/69) Ahkâm-ı Adliye azası, icra reisi ve bâlâ, 1288'de (1871) vezirlikle Edirne valisi olup beş ayda istifa eyledi. 1290'da (1873) muhâkemat reisi ve 1292'de (1875) Şûrâ-yı Devlet reis vekili ve sonlarında temyiz reisi ve 1296'da (1879) Sicill-i Ahval Komisyonu reisi olup 1304'de (1886/87) istifa eyledi. 20 Rebiyülevvel 1306'da (24 Kasım 1888) vefat eyledi. Mizaha düşkün olup kâtip, şair, sâdık ve doğru idi. (III. 454)

İrfan Efendi Tarik-i tedrisden yetişip dava vekilliği ile şöhret kazandı. Arnavut Şehrî Efendi'nin vefatında evkâf-ı hümâyun hukuk müşaviri ve mevâlîden olmuştur. 26 Receb 1311'de (2 Şubat 1894) vefat etmiştir. Zekî ve akıllıydı. (IV. 863)

İrfanzâde *bak.* Ârif Mehmed Efendi; Safvet Mustafa Bey

İrfanzâde II. Mahmud devri (1808-1839) ricâlinden bir zattır ki, ailesine denir. (IV. 698)

İsâ (Hekim) İzmirli Hamza'nın oğludur. Meşhur tabip olmakla Edirne ve İstanbul darüşşifalarına ve sonra saraya tabip oldu. 951'de (1544) vefat etti. (III. 610)

İsâ Ağa (Hâfız) Saray ağalarından olup II. Mahmud'un tahta çıktığı gün Anber Mehmed Ağa ile büyük hizmet ve sadâkatleri görülmekle musâhib-i

padişahî ve sonra hazine vekili oldu. Sonra hazinedar oldu. 9 Şevvâl 1230'da (14 Eylül 1815) dârüssaâde ağası oldu. Muharrem 1239'da (Eylül 1823) Silahdar Ali Ağa ile arası bozulunca azledildi. 1242 (1826/27) yılından sonra şeyhülharem oldu. 1252'de (1836/37) ayrıldı ve daha sonra vefat eyledi. (III. 612)

İsâ Ağa (Seyyid) 1101'de (1689/90) cebecibaşı olup sonra vefat etti. (III. 611)

İsâ Bey Bâyezid Paşa'nın oğludur. Vefatı Bursa'dadır. Mescid ve imaret sâhibidir. (III. 610)

İsâ Bey Bozok beyiydi. Çerkes İskender Paşa ile Erzurum muharebesinde bulunarak şehid olmuştur. (III. 611)

İsâ Bey Evrenos Bey'in oğludur. (III. 610)

İsâ Bey Evrenos Bey'in torunlarındandır. (III. 610)

İsâ Bey Hasan Bey'in oğludur. Şehsüvar harbinde şehid oldu. (III. 610)

İsâ Bey I. Bâyezid'in beylerinden olup 804'de (1402) şehid oldu. (III. 610)

İsâ Bey Mehmed Bey'in oğludur. Babasının vefatında Aydın beyi oldu. Sonra Osmanlı Devleti'ne rızasıyla topraklarını teslim edince kendisine İzmit sancağı ihsan buyuruldu. I. Bâyezid (Yıldırım) devrinde (1389-1402) vefat etmiştir. İlim ehli bir zat olduğundan ulemâ orada toplanıp adına kitaplar te'lif eylediler. Hatta Hacı Paşa *Şifa*'sını adına yazmıştır. (III. 609/10)

İsâ Bey Karamanî Mehmed Bey'in oğludur. II. Murad'a (hd 1421-1451) damad oldu. Ancak kardeşi Konya'ya bey olup buna sancakbeyliği nasip oldu. Bu halde vefat etti. (III. 610)

İsâ Bey İshak Bey'in oğludur. Novaberde Kalesi'ni fethetmekle 870'de (1465/66) Bosna valisi oldu. Az müddet sonra vefat eylemiştir. (III. 610)

İsâ Dede Mûsâ Dede'nin oğludur. Kardeşi Şemsî Dede'nin vefatında Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1184'de (1170/71) tekke yanmış ve III. Mustafa'nın emriyle tekrar inşa olunmuştur. 1185'de (1771/72) vefat etmiştir. Yerine oğlu Sâdık Mehmed Dede(→) geçti. (III. 612)

İsâ Efendi Mehmed Abbasî'nin oğludur. Ulemadan olup kazasker oldu. 855'de (1451) azlolundu. Sonra vefat etti. (III. 610)

İsâ Efendi Bosnalıdır. Budin müftüsü iken Ruznâmeci İbrahim Efendi'nin yardımıyla müderris, molla oldu. Zilhicce 1046'da (Mayıs 1637) İstanbul kadısı olup Muharrem 1048'de (Mayıs-Haziran 1638) Anadolu kazaskeri ve Rebiyülevvel 1049'da (Temmuz 1639) Rumeli kazaskeri oldu. Muharrem 1050'de (Nisan-Mayıs 1640) azledilip o senenin Cemaziyelevvelinde (Ağustos-Eylül 1640) vefat eyledi. Âlim ve cömertdi. (III. 611)

İsâ Efendi Sakızlı Ali Efendi'nin oğludur. Kâtip ve tabip olup Safer 1057'de (Mart 1647) Edirne pâyesiyle hekimbaşı oldu. Rebiyülevvel'de (Nisan) azledildi. Cemaziyelevvel'de (Haziran) ikinci defa tayin olundu. 17. günü azledildi. Şa'bân 1057'de (Eylül 1647) Eyüp kadısı ve yine reis-i etıbbâ olup iki ay geçince azledilerek uzaklaştırılıp 6. günü affedilerek dördüncü defa hekimbaşı oldu. Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) az-

ledildi. Şa'bân 1059'da (Ağustos 1649) vefat etti. *Deva-i Maraz* adında bir kitap telif eyledi. (III. 611)

İsâ Efendi Bosnalıdır. Müderris, Selânik mollası, sonra Bursa mollası, sonra İstanbul pâyesi, sonra Edirne kadısı olup 1069'da (1659) Anadolu pâyesi oldu. Rebiyülâhir 1074'de (Kasım 1663) İstanbul kadısı olup Muharrem 1075'de (Ağustos 1664) azledildi. 1087'de (1676) Rumeli pâyesi oldu. 25 Ramazan 1093'de (27 Eylül 1682) vefat etti. Sâlih ve dindardı. Kara Çelebizâde Abdülaziz Efendi ile hısımlığı vardı. Oğlu Aziz Mehmed Efendi'dir(→). Diğer oğulları Abdullah Efendi ve Abdurrahman Efendi'dir. "İsâzâdeler" buna mensupturlar. (III. 611)

İsâ Efendi Bosnalıdır. Müderris, Bosna mollası olup Receb 1105'de (Mart 1694) vefat etti. (III. 611/12)

İsâ Efendi Ali oğludur. Tabip olup 1170'de (1756/57) vefat etti. *Dâ-i Emrâz*'ı telif eyledi. (III. 612)

İsâ Efendi Geylânlıdır. Kâşgarî imamı oldu. 1184'de (1770) şeyh olup 1209'da (1794/95) vefat eyledi. 90 yaşında bir pîrdi. (III. 612)

İsâ Efendi Geylânlıdır. Kâşgarî Tekkesi'nin imamı olup Abdullah (Ubeydullah) Efendi'nin(→) 1184'de (1770/71) vefatı üzerine şeyh oldu. 1209'da (1794/95) 90 yaşındayken vefat etti. Yerine Hacı İsmail Efendi(→) geçti. (III. 383)

İsâ Efendi Kasımpaşalıdır. Dersiâm olup 1229'da (1814) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 612)

İsâ Efendi (Dağıstanîzâde) Müderris, Cemaziyelevvel 1203'de (Şubat 1789) Galata mollası oldu. 1214'de (1799/1800) Edirne mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 612)

İsâ Efendi (Hâfız) (Hacı) Fâtih dersiâmlarından olup 1205'de (1790/91) vefat etti. İnadiye'de medfundur. (III. 612)

İsâ Efendi (Tatar) Küçük Ayasofya'da şeyh ve Fâtih'de vâiz oldu. Nureddinzâde hulefâsından olup 1031'de (1622) vefat etti. (III. 611)

İsâ Efendi (Tavil) Hamidli Ahmed'in oğludur. Müderris, Bağdad mollası oldu. 22 Muharrem 1116'da (27 Mayıs 1704) vefat etti. (III. 612)

İsâ Emânî (Hoca) Filibeli bir muallimdir. II. Selim devrinde (1566-1574) vefat eyledi. Şairdir. (III. 611)

İsâ Fenârî Bir mescid yapmıştır. Sonra Bayram Paşa minberini koydu. İsâ Mahvî burasını tekke yaptı. (III. 610)

İsâ Halife Kastamonuludur. Âlim ve vâiz olup tasavvufla meşgüldü. Fâtih Camii hatibi olduysa da yine terk ederek vâiz oldu. 927'de (1521) vefat eyledi. Müfessir, sâlih, zâhiddi. (III. 610)

İsâ Hocazâde *bak.* Mustafa Efendi

İsâ Paşa Uzgur oğludur. Beylerden olup II. Murad zamanından (1421-1451) beri hizmette bulunup sonra Anadolu valisi, sonra vezir oldu. 884'de (1479) muharebede şehid oldu. Oğlu Mehmed Bey'dir. (III. 610)

İsâ Paşa (Çandarlı) İbrahim Paşa b. Halil Paşa'nın oğludur. Müderris, Nişancı, sonra vali ve nihayet Şam valisi oldu. Azilden sonra 950'de (1543/44) vefat etti. Bütün ilimlerle ilgisi olup valiliğinde ilmin ilerlemesine çalışırdı. Oğlu Halil Bey'dir. (III. 610)

İsâ Ruhî Efendi Şirvanlıdır. Hasan Efendi'nin oğlu olup müderris, 1289'

da (1872) Maraş mollası, sonra mahrec olup Mekke pâyesi oldu. 1297'de (1880) vefat etti. (III. 612/13)

İsâmeddin Ahmed Efendi (Taşköprülüzâde) Mustafa Efendi b. Halil'in oğludur. 901'de (1495/96) doğdu. Sahn müderrisi, Bursa kadısı, tekrar Sahn müderrisi ve 17 Şevvâl 958'de (18 Ekim 1551) İstanbul kadısı oldu. 961'de (1554) gözleri kör olduğundan azledildi. 30 Receb 968'de (16 Nisan 1561) vefat etti. Âşıkpaşa'da Seyyid Velâyet türbesi haziresinde medfundur. Fâzıldır. *Şakayık-ı Nu'maniye* ile 30'dan fazla risale yazdı. Oğlu kadılardan Muhyiddin Efendi ve diğeri Zeyneddin Mehmed Efendi Zilhicce 968'de (Ağustos 1561) vefat etti. Bir oğlu da Ahmed Efendi'dir. Oğullarından sudûrdan Kemâleddin Mehmed Efendi olup bunun oğlu sudûrdan İbrahim Efendi'dir. En küçük oğlu Hâmid Mehmed Efendi'dir(→). Bunun oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (III. 471)

İsâmeddin Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Âbid Efendi'nin evlâdından ve mevâlîdendir. (III. 471)

İsâmeddin Mustafa Efendi Müderris, Üsküdar, Rebiyülevvel 1201'de (Ocak 1787) Edirne mollası olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (III. 471)

İsâzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdurrahman Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Aziz Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Rızâ Efendi; Rızâ Mehmed Efendi; Sa'deddin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Vehbî Efendi

İsâzâde Kara Çelebizâde damadı sudûrdan İsâ Efendi oğullarıdır ki, asrımıza kadar devam etmiştir. Ebûssuûd Efendi'ye de yakınlıkları vardır. (IV. 699)

İsâzâde Damad *bak.* Mehmed Efendi

İsfenahî *bak.* Fazlî Paşa

İsfendiyar Bey Kötürüm Bâyezid'in oğludur. Babasının vefatında sade Sinop'a vali oldu. Timur hadisesinde ona gidip Kastamonu'yu da aldı. Sonra II. Murad'a, kızıyla evlenerek bağlılığını yenilemiştir. II. Murad devrinde (1421-1451) vefat eyledi. Oğulları İbrahim Bey ve Murad Bey'dir. Murad Bey'i, hayatında hediyelerle Osmanlı padişahına göndermiştir. Kendisinden evvel vefat eyledi. (I. 344)

İshak Ağa Sarayda yetişip 1057'de (1647) dârüssaâde ağası oldu. Üç ay sonra Mısır'a gitmek üzere azlolundu. Birkaç günde tekrar ağalığa getirildiyse de 3-4 günde Mısır'a sürgün olarak gönderildi. Orada vefat eylemiştir. (I. 324)

İshak Ağa Haseki sultan başağası olup Receb 1105'de (Mart 1694) dârüssaâde ağası olmuştur. 1106'da (1694/95) azledilip ulûfe ile Mısır'a gönderilmiştir. Sonra vefat etti. (I. 325)

İshak Ağa Yeniçeridir. İlerleyerek 1171'de (1757/58) toparabacıbaşı iken seksoncubaşı ve 1 Receb 1172'de (28 Şubat 1759) zağarcıbaşı olup sonra azledilerek vefat etti. (I. 327)

İshak Ağa Kepenekçi Mescidi'nin bânisidir. (I. 324)

İshak Ağa (Seyyid) Yükselip imaret bina eminliğinde bulunarak 1150'de (1737/38) gümrükçü olmuştur. 1155'de (1742) azlolundu. Bazı görevlerde bulunarak 1166'da (1753) tekrar

gümrükçü oldu. Cemaziyelâhir 1168'de (Mart-Nisan 1755) hapsedildi. Behcet Efendi muhasebesine memur olduysa da az müddette yine gümrükçü oldu. 1171'de (1757/58) yine azlolundu. O sene sonunda Silahdar Mehmed Paşa'nın kapı kethüdâsı ve Ayazma Camii bina emini oldu. 1172'de (1758/59) dördüncü defa gümrükçü oldu. 16 Şa'bân 1176'da (2 Mart 1763) vefat etmekle yerine damadı Ahmed Efendi olmuştur. Karacaahmet'e defnedildi. 1178'de (1764/65) vefat eden kardeşi Seyyid Mahmud Ağa ve oğlu Murad Mehmed Efendi(→) yanına defnedildiler. Beykoz'da ve gümrük yakınında çeşmeleri vardır. Çok cömert olduğundan adamları da sâyesinde zengin olmuşlardı. Şeyhler ve saireye bağışta bulunur, sürgündeki devlet adamlarına, ikbale gelir diye hediye gönderirdi. Eğer dönerse verdiğinin bin mislini alırdı. Avrupa'dan mal getirtip ticaret eder ve yabancılardan politikaya dair haberler alıp devlet büyüklerine arzeylerdi. Namazı terk etmişti. Daima haram işlerle uğraşırdı ve eğlenceye düşkündü. (I. 326)

İshak Ahmed Efendi (Fındıkzâde) Hacı İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. 1213'de (1798/99) Selânik mollası olup daha sonra vefat eylemiştir. Oğlu İbrahim Halil Efendi'dir(→) (I. 328; I. 120/21)

İshak Bey İlyas Bey'in oğludur. Babasının vefatında yerine Saruhan beyi oldu. 790'da (1388) vefat eyledi. Akıllı, âlimdi. Manisa Mevlevîhanesi'ni yaptırdı ki o tarikatin en eski tekkesi budur. (I. 323)

İshak Bey Cesur beylerden olup 868'de (1463/64) Bosna'nın fethinde ilk vali olmuştur. 870'de (1465/66) vefat edince yerine oğlu İsâ Bey vali oldu. (I. 323)

İshak Bey Karamanî İbrahim Bey'in büyük oğludur. Annesi bir cariyedir. Babası, II. Mehmed'in (Fâtih) halasından doğma olan diğer oğullarını mahrum bırakarak bunu veliaht edinmiş ve halka büyüğünü tercih ettiğini söylemişti. Babasının vefatında yerine geçerek, İran hâkimi Uzun Hasan'a bağlanıp Konya'yı zaptetme teşebbüsünde bulundu. 872'de (1467/68) üzerine giden Osmanlı birlikleri bunu yendiler ve kaçmaya mecbur ettiler. Bu uğurda mahvolmuştur. (I. 323)

İshak Bey 1222'de (1807) doğdu. 1242'de (1826/27) askerliğe girip mekteb-i idadî müdürü olmuş ve 1280'de (1863/64) miralay olup 1290 (1873) tarihlerinde vefat etmiştir. İyi bir adamdı. (I. 329)

İshak Bey (Kralzâde) Karasi beyi oldu. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) Mısır muharebelerinde bulunup Karagöz Mehmed Paşa ile firar etmesiyle hapsedildi ve gözden düştü. Sonra vefat etti. (I. 324)

İshak Bey (Matrakçı) Beylerdendir. 906'da (1500/01) Mısır harbinde şehid olmuştur. (I. 324)

İshak Çavuş III. Murad devrinde (1574-1595) yeniçeri mukalebecisi olup bu hizmette vefat eylemiştir. (I. 324)

İshak Çelebi Cerrah olup bir mescid yaptı. Kölesi Yusuf Efendi minberini koymakla mescide Kazgancı Mescidi dendi. (I. 324)

İshak Çelebi (Saraç) Mescidi ve mahallesi vardır. (I. 324)

İshak Dede Habeşlidir. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ermişlerinden bir zat idi. Horhor'da Hindîler Tekkesi'nde sâkin olup vefatında oraya defnedildi. (I. 323)

İshak Efendi Üsküplü İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris ve 942'de (1535/36) Şam mollası olup 943'de (1536/37) vefat etti. Fasih ve lâtifeci ve şairdir. *İshaknâme* adlı tarihin yazarıdır. (I. 324)

İshak Efendi Tekelidir. Bursa'da Nakşibendîyeden Başçı Zaviyesi'ni yaptı. III. Murad devrinde (1574-1595) vefat edip tekke civarına defnedildi. (I. 324)

İshak Efendi Gaferyadlıdır. Müderris, dört kere İzmir ve iki defa Yenişehr-i Fenâr, Bosna ve Kütahya mollası olmuştur. Azledilmiş olarak 1010'da (1601/02) vefat eyledi. Âlim ise de geçimsiz ve tahammülsüz olduğundan şikâyetlerin gelmesiyle gittiği yerlerden azledilirdi. (I. 324)

İshak Efendi Acem Ali Efendi'nin oğludur. Babası Karabağlıdır. Müderris, Mekke mollası oldu. 1056'da (1646) vefat eyledi. *Eşbâh* ve *Nazâir*'in bazı yerlerine risaleler yazmıştır. Oğlu Karabağîzâde Sâlih Zuhûrî Efendi ve onun oğlu Ârif Efendi'dir. (I. 324/25)

İshak Efendi Köprülü Mehmed Paşa'ya ve oğluna tezkireci oldu. Sonra nedim ve padişahın gözdesi olup 1095'de (1684) azledildi ve tardedildi. Sonra vefat eyledi. İshak Hocası Ahmed Efendi, buna mensuptur. (I. 325)

İshak Efendi Bayburtludur. Kara İbrahim Paşa tâbii ve müderris olup Rebiyülevvel 1099'da (Ocak 1688) vefat etti. Bilgiliydi. (I. 325)

İshak Efendi Kayserilidir. Müderris ve molla olmuştur. 1143'de (1730/31) vefat eyledi. (I. 326)

İshak Efendi Şeyhülislâm Ebû İshak İsmail Efendi'nin büyük oğludur. Müderris, 1135'de (1722/23) İzmir mollası, ardından Mekke pâyesi, 1136'da (1723/24) İstanbul kadısı oldu. O sene matbaanın kuruluşunda musahhih oldu. 1137'de (1724/25) azledildi. 1142'de (1729/30) Anadolu kazaskeri olup 1143'de (1730/31) ayrıldı. Rebiyülevvel 1145'de (Eylül 1732) şeyhülislâm, yükselişini çekemeyince Kütahya'ya sürüldü. Rebiyülâhir 1146'da (Eylül 1733) serbest bırakıldı. Varışının ardından Rumeli pâyesi olmuştur. 12 Cemaziyelevvel 1146'da (21 Ekim 1733) şeyhülislâm oldu. 3 Rebiyülâhir 1147'de (2 Eylül 1734) vefat eyledi. Babasının camiinde medfundur. Fâzıl, iffetli ve ârifdi. Hırsı yoktu. Vesika ve sakların değil gelirini almak, kalem harcını kendi kesesinden verirdi. Azledilen veya tayin olunandan hediye kabul etmezdi. Şeyhülislâm bahçesinde bir konak verildi. Üç dilde şairdir. Paşmakçızâde Ali Efendi'nin kızını nikâhlayıp küçük oğlu ondan doğdu ki Zeyneddin Ahmed Efendi'dir(→). Büyük oğlu sudûrdan Yahyâ Efendi'dir. (I. 326)

İshak Efendi Kastamonu'da Hoşalaylıdır. Elmas Mehmed Paşa'ya imam olup bu sayede müderris oldu. Sonra Medine pâyesi ve Trablusşam mollası olmuştur. Rebiyülâhir 1161'de (Nisan 1748) vefat eyledi. Uzun yaşayanlardandır. Oğlu Emin Mehmed Efendi(→) de "Elmas Paşa İmamızâde" diye meşhurdur. (I. 326)

İshak Efendi Kürttür. Urmiyeli Yahyâ Efendi'nin oğludur. İstanbul'a ge-

lip müderris ve Edirne mollası oldu. Cemaziyelâhir 1082'de (Ekim 1671) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. Müfessirdir. Oğlu Kürt İshakzâde Nur Mehmed Efendi'dir. Onun oğulları da Yahyâ Efendi ile Feyzullah Efendi'dir. Torunlarından biri Şeyh Mehmed Efendi'dir(→). Oğullarından biri İshakzâde diye meşhur olup 1202'de (1787/88) Belgrad mollası ve sonra devriye mollası olarak vefat eylemiştir. (I. 325)

İshak Efendi Yanyalıdır. Sonradan Müslüman oldu. Dil bilir olup tersane tercümanı ve 17 Zilka'de 1239'da (14 Temmuz 1824) Divan-ı Hümâyûn tercümanı oldu. 1242'de (1826/27) ilâveten sergi nezâretiyle hâcegândan oldu. 1244'de (1828/29) azledilerek istihkâmat memuriyetiyle Balkan'a memuren gitti. 1246'da (1830/31) azledildi ve Hendesehane hocası olarak bu hizmette vefat eyledi. Ulûm-ı riyâzîyeye dair 4 ciltlik zamanına göre değerli bir eseri vardır. Tersane tercümanı iken 1221'de (1806) İstanbul'a İngiliz donanmasının gelişinde görüşmelere memur olarak büyük hizmeti görülmüştür. (I. 328)

İshak Efendi Kemankeşler şeyhi olup 1229'da (1814) vefat edip Okmeydanı'na defnedilmiştir. (I. 328)

İshak Efendi Hoca Paşa Camii imamı olup 1232'de (1817) vefat etti. Üsküdar'da defnedildi. Oğlu Ârif Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 479)

İshak Efendi Harputludur. Dârülmaarif rüşdiye mektebi muallimi ve Meclis-i Maarif azası olduktan sonra molla ve nihayet Mekke mollası, 1296'da (1879) İstanbul pâyesi ve sonra evkaf müfettişi olarak 40 sene kadar sağlam ahlâkla şöhret kazanmıştı. 13 Ramazan 1309'da (11 Nisan 1892) vefat etti. Fatih'e defnolunmuştur. *Şemsü'l-Hakika* ve bu gibi eserler telif etmiş, yaşı 90'ı geçmişti. (I. 329)

İshak Efendi (Hacı) İlerleyerek sipahiler ağası oldu. Sonra azledilip Boğaz Hisarı'na sürüldü. 1080 (1669/70) tarihine doğru vefat eyledi. (I. 325)

İshak Efendi (Mecdîzâde) Mecdî Mehmed Efendi'nin torunlarındandır. Müderris iken 1195'de (1781) vefat edip Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (IV. 97).

İshak Efendi (Mollacıkzâde) Ricâlden Mollacık Mehmed Efendi'nin oğludur. 15 Zilhicce 1120'de (25 Şubat 1709) doğdu. 1143'de (1730/31) müderris, 1170'de (1756/57) Yenişehr-i Fenâr mollası, Receb 1173'de (Şubat-Mart 1760) Edirne pâyesi, 1175'de (1761/62) Mısır mollası, Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) Mekke mollası, Cemaziyelâhir 1183'de (Ekim 1769) İstanbul kadısı ve Safer 1189'da (Nisan 1775) Anadolu kazaskeri olup süresini tamamladıktan sonra Cemaziyelâhir 1192'de (Temmuz 1778) Rumeli pâyesi, Ramazan 1194'de (Eylül 1780) Rumeli kazaskeri oldu. 14 Zilhicce 1194'de (Eylül 1781) azledilmiş olarak vefat eylemiştir. Beyazıt'da Kapdan İbrahim Paşa mezarlığında medfundur. Mezar taşlarındaki tarihi kendisi yazmıştır. Âlim, şair, düzgün, güzel söz söyler idi. Oğulları sudûrdan Muhtar Efendi ve Atâullah Efendi'dir. Oğullarından biri de Nureddin Efendi'dir(→). (I. 327/28)

İshak Efendi (Seyyid) Hakkı Paşa'nın mühürdarlığından yetişip hâcegândan oldu. Çeşitli görevlerde bulunarak 13 Receb 1216'da (19 Kasım 1801) vefat eyledi. Oğlu Osman Mehmed Ağa'dır(→). (I. 328)

İshak Efendi (Şeyh) Neccarzâde Rızâeddin Mustafa Efendi'nin(→) halifelerinden olup Rebiyülevvel 1166'da (Ocak 1753) vefat etti. Tekkeye defnolunmuştur. (IV. 429)

İshak Hocası *bak.* Ahmed Efendi

İshak Nureddin Efendi Yahudi iken Müslüman olmuştu. Başmuhasebeden yetişip 1270'de (1853/54) Cidde muhasebecisi ve Zilka'de'de (Ağustos 1854) Batum Ordusu defterdarı olmuştur. Barıştan sonra İstanbul'a döndü. Sonra vefat etmiştir. (I. 329)

İshak Paşa Paşa Yiğit'in kölesi ve oğulluğudur. Cesur beylerden olduğundan hizmetlerini II. Murad takdir ederek kendine nedim edip vezirlik ihsan buyurdu. Hatta Manisa'ya birlikte götürüp vefatlarına kadar vezirlik hizmetinde bulundurdu. II. Mehmed (Fâtih) devrinde Anadolu ve sonra Rumeli beylerbeyi oldu. 875'de (1470/71) sadrazam olmuştur. 877'de (1472/73) azledildi. 886'da (1481) II. Mehmed'in vefatında halkı yatıştırmak için ikinci defa sadrazam oldu. 888'de (1483) azledildi ve Selânik valisi oldu. 890'da (1485) orada vefat eyledi. Cesur, gayretli ve hileciydi. İstanbul'da bir mescid yaptı. Damadı Gedik Ahmed Paşa'dır. (I. 323/24)

İshak Paşa Kırşehir beyi olup Gürcü Nebî'yi katletmekle meşhur oldu. 1058'de (1648) Konya beylerbeyi, sonra Aydın ve Tire beylerbeyi oldu. 1062'de (1652) azlolunup sonra vefat eyledi. (I. 325)

İshak Paşa Çıldır hânedanındandır. 1114'de (1702/03) Çıldır mutasarrıflığıyla harbe memur olmuştur. Bir aralık azlolunduysa da sonra tekrar atandı. 13 Şevvâl 1136'da (5 Temmuz 1724) vezirlik ihsan buyuruldu. 1137'de (1724/25) ilâveten Tiflis valisi oldu. Sonra Tiflis İran'a geçince Çıldır'a geldiyse de 1145'de (1732/33) Tiflis tekrar fetholunup uhdesine verildi. Ramazan 1161'de (Eylül 1748) vefat eyledi. Yaşı 100'ü geçmişti. Gayretli ve uyanık bir zat idi. Oğlu Hacı Ahmed Paşa, bunun oğlu Hasan Paşa, kardeşi Yusuf Paşa ve bunun oğlu İbrahim Paşa'dır. Torunları da paşa olmuştur. (I. 326/27)

İshak Paşa Çıldırlı İshak Paşa'nın torunu ve Hasan Paşa'nın oğludur. Hanedandan olmakla 1205'de (1790/91) vezir rütbesiyle Çıldır ve Ahıska valisi oldu. 1206'da (1791/92) Şerif Paşa'nın azil sebebi olarak gözden düştü ve Hasankale'de ikamet eyledi. Orada vefat etmiştir. İdaresiz, ahmaktı. (I. 328)

İshak Paşa Van solkolağası olup 1241'de (1825/26) mîrimîran rütbesiyle Van valisi oldu. 1244'de (1828/29) azledilip sonra vefat eylemiştir. (I. 328)

İshak Paşa Meşhur Âsım Efendi'nin kardeşidir. Ayntab nakibüleşraf kaymakamı Emin Efendi'nin oğlu olup 1223'de (1808) doğmuştur. Ayntab'dan gelerek 1254'de (1838) Çerkes Hâfız Paşa'ya hazinedar ve sonra kapıcıbaşı oldu. 1267'de (1851) Istabl pâyesi ve Kıbrıslı Mehmed Paşa'ya kethüdâ oldu. Sonra Şam vali kaymakamı olup 1270'de (1853/54) mîrimîran rütbesiyle İzvornik kaymakamı oldu. Şevvâl 1272'de (Haziran 1856) Rumeli pâyesiyle Hersek mutasarrıfı ve Rebiyülevvel 1274'de (Ekim-Kasım 1857) Kıbrıs mutasarrıfı oldu. 1276'da (1859/60) vefat eyledi. Âlim ve şairdir. Oğulları Başvekil Kadrî Pa-

şa ile beylerbeyi pâyeli Râsim Paşa'dır. (I. 329)

İshak Paşa (Çötelizâde) Harputludur. Amcası İbrahim Paşa'nın vefatında Cemaziyelevvel 1248'de (Ekim 1832) vezir rütbesiyle Diyarbekir valisi olmuştur. Zilka'de 1249'da (Mart 1834) azledilmiş ve Safer 1250'de (Haziran 1834) vezirliği kaldırılıp Harput'da ikamet ettirilmiştir. Birkaç yıl geçince vefat eyledi. Oğlu Hasan Bey'dir(→). (I. 329)

İshak Paşazâde Çıldır valisi olup, I. Mahmud zamanından (1730-1754) II. Mahmud zamanına (1808-1839) kadar evlâdı vezir ve vali olmuştur. (IV. 681)

İshak Sa'di Çelebi Müneccimbaşı olup 947'de (1540/41) vefat eyledi. (I. 324)

İshakzâde *bak.* Ahmed Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Feyzullah Efendi; Mehmed Efendi; Mislî Ali Efendi; Nur Mehmed Efendi; Yahyâ Efendi

İshakzâde III. Ahmed devri (1703-1730) âlimlerinden Kürt İshak Efendi oğullarına denir ki, bir asırdan fazla sürdü. Ancak mevâlîden ileri gidemediler. (IV. 681)

İskemleci *bak.* Mustafa Ağa

İskender Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) ihtisâb ağası olup Kabakulak Mescidi'ni yaptı. Vefatında oraya defnolundu. Kabri üzerinde bir hançer resmi vardır. (I. 345)

İskender Ağa Sarraf olup bir mescid yapmıştır. (I. 347)

İskender Ağa Yayabaşı olup mescidi vardır. Kendi ve eşi orada medfundur. (I. 347)

İskender Ağa (Yekçeşm) Yeniçeridir. İlerleyerek Receb 1118'de (Ekim 1706) sekbanbaşı olmuştur. 1127'de (1715) azledilip vefat etti. (I. 348)

İskender Baba (Karabaş) Halvetî şeyhi ve ermiş sayılanlardan olup Tophane'de şeyh idi. 1077'de (1666/67) vefat eyledi. Karabaş Mezarlığı'nda medfundur. (I. 347)

İskender Bey Karaca Ahmed Paşa'nın oğludur. Savaşlarda bulundu. Savaşta hatası görüldüğünden bir aralık hapsedildiyse de sonraları yine görev verildi. 920'de (1514) Çaldıran savaşında şehid oldu. (I. 345; I. 193)

İskender Bey Barsbay kölelerinden olup 923'de (1517) Mısır'ın fetholunduğu sırada Zebid'e giderek Yemen'i zapteyledi. Sonra Osmanlı Devleti'ne bağlanıp padişah adına hutbe okutmuş ve kendi adını sonra zikrettirmiştir. 927'de (1521) vefat etti. (I. 345)

İskender Bey Karamanlıdır. Kemâl Bey'den sonra Yemen beyi olup Osmanlı Devleti'ne itaat etmiştir. 930'da (1524) Cidde beyi Hüseyin Bey bunu azletti. (I. 345)

İskender Bey Ahmed Reis'in yardımıyla Yemen beyi olup Osmanlı Devleti'ne itaat etti. 943'de (1536/37) vefat eyledi. Âlimleri sever ve halka iyi davranırdı. (I. 346)

İskender Bey Helvacıbaşıydı. 953'de (1546) vefat eyledi. Camii ve mektebi vardır. Mektebinde medfundur. (I. 346)

İskender Bey Dukaginzâdelerden olup Neslişah Hanım Sultan'ın zevcidir. 990'da (1582) vefat edip Eyüp'de defnedildi. Mektebi ve hayrâtı vardır. Oğlu Mustafa Sun'î Bey III. Mehmed devri (1595-1603) sonlarına yetişmiştir. Şairdir. Torunu Mehmed Bey 1032'de (1623) vefat eyledi. Torunlarından

Hasan Paşazâde Mustafa Bey 1041'de (1631/32) vefat etmiştir. (I. 347)

İskender Bey Alâiyeli Bekir Paşa'nın oğludur. 1153'de (1740) babası Cidde'den İstanbul'a dönünce mîrimîranlıkla Cidde valisi oldu. Birkaç ay geçince azledilip sonra paşalığı alınarak kapıcıbaşı oldu. 1169'da (1755/56) başbaki kulu olmuştur. Sonra bölük ağalıkları ve bazı görevlerde bulunup I. Abdülhamid devri (1774-1789) sonlarında vefat eylemiştir. (I. 348)

İskender Bey Mihal Beyzâdelerdendir. (I. 345)

İskender Bey Muammer Mehmed Paşa'nın(→) amcasının oğludur. Taşra mutasarrıflarından olup 1303'de (1885/86) emekliyken vefat etmiştir. Oğlu Kudüs mutasarrıflığından azledilmiş olan Reşad Paşa'dır. (IV. 503)

İskender Bey Erzurumlu Rüşdî Paşa'nın kardeşinin oğludur. Batum ve Kayseri gibi yerlerde hayli müddet mutasarrıflık etti. Nihayet Bozok mutasarrıfı iken kıtlık baş gösterdiğinde zahiresizlikten dolayı ahali baskı yaptı. Bu yüzden şuurunu kaybetti ve hayli müddet hasta kaldı. 1304'de (1886/87) vefat eyledi. Güzel konuşurdu. Mısırlızâde Hâlid Efendi'ye damad olmuştu. Oğlu Reşad Paşa Kudüs'den ma'zuldür. (I. 348)

İskender Beyzâde *bak.* Abdürrahim Efendi

İskender Çelebi Ağaçkakan Mescidi bânisi bir debbağ olup mescidinde defnedilmiştir. Minberini Kalaycızâde Mehmed Efendi koymuştur. (I. 347)

İskender Çelebi Maliyeden yetişip başdefterdar olmuştur. 921'de (1515) katledildi. Suçu, Ca'fer Çelebi olayını çıkarmasıydı. (I. 345)

İskender Çelebi Maliye işlerinde bilgili olduğundan I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında başdefterdar oldu. Frenk İbrahim Paşa sadrazam olunca müsteşarı yerinde olup saltanat işlerini iyi idare etti. Sonra araları bozuldu. İbrahim Paşa, İskender Çelebi'nin şöhret ve iktidarını çekemediği gibi, o da paşanın fetihten sonra gururlu tavrı ve uygunsuz davranışlarını tenkit ederdi. Rebiyülâhir 941'de (Ekim 1534) fetihten sonra Bağdad'da paşanın dedikodusuyla katlolundu. Akıl, zekâ, tedbir ve tasarruf sâhibiydi. Debdebe ve ihtişamı mükemmel olup 400 kölesi vardır. Bunlar saraya alındılar. Şişman Ali Paşa, Piyâle Paşa, Geylânî Ali Paşa, Behrâm Paşa, Hasan Paşa kölelerindendir. Hatta Ahmed Paşa, sadâretinde; "hâlâ rikâb-ı hümâyûnda yedi veziriz, yedimizin mal ve ihtişamı İskender Çelebi'ye varamaz" derdi. Bahçesi meşhurdu. Simkeşhane Mescidi bunun olmalıdır. (I. 345)

İskender Mehmed Bey Râşid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândan olup 1216'da (1801/02) vefat etti. Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (I. 348; II. 351)

İskender Paşa II. Mehmed'in (Fâtih) has adamlarından olup 880'de (1475/76) Bosna beyi oldu. 885'de (1480) Rumeli beylerbeyi olup 888'de (1483) vezir oldu. 890'da (1485) tekrar Bosna valisi ve 894'de (1489) tekrar vezir oldu. 904'de (1498/99) üçüncü defa Bosna valisi olup 912'de (1506/07) vefat etmiştir. Fetihleri çok olup cesur ve gayretliydi. Oğlu Mustafa Paşa ve Hurrem Paşa, torunu Mustafa Paşazâde Osman Bah Bey'dir. (I. 345)

İskender Paşa Bostancıbaşı, sonra beylerbeyi, ardından vezir olmuştur.

I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat etmiştir. Gayet obur olması kusur sayılmıştır. Galata Mevlevîhanesi'nin bânisidir. (I. 345)

İskender Paşa Bostancıbaşı ve azilden sonra kapıcıbaşı oldu. 962'de (1555) yeniçeri ağası olup sonra vezir oldu. Rebiyülâhir 963'de (Şubat-Mart 1556) Mısır valisi olup Receb 966'da (Nisan 1559) azledildi. Sonra Budin valisi oldu ve 972'de (1564/65) azledilip Anadolu valisi oldu. 974'de (1566) padişah Sigetvar'a gidince İstanbul kaymakamı oldu ve ordunun dönüşünde kubbe veziri kaldı. 978'de (1570/71) Kıbrıs'da Magosa'nın fethine memur olmuştur. Fetihten iki gün sonra göğüs hastalığından vefat eyledi. Kanlıca Camii'ni yapmıştır. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (I. 346)

İskender Paşa Çerkes olup Kabartay kabilesindendir. Diyarbekir valisi Husrev Paşa'nın kölesidir. Yükselip kapıcıbaşı, sonra çavuşbaşı ve azilden sonra Haleb defterdarı ve sonra Anadolu defterdarı oldu. 955'de (1548) Van Kalesi'nde kalmak gayet sakıncalı olduğundan kimse talip olmamışken o hizmeti rızasıyla üstlenmiş ve beylerbeyi pâyesiyle kalıp İranlılara büyük zarar vermiştir. Buradan Erzurum beylerbeyi olup İran şahının oğlunu perişan eyledi. 958'de (1551) Diyarbekir valisi oldu. 972'de (1564/65) azlolunduysa da 974'de (1566/67) Bağdad valisi olarak Urbânı itaat ettirmiştir. 977'de (1569/70) Mısır valisi oldu. Birbuçuk yıl sonra azledilerek İstanbul'a gelişinin ardından 979'da (1571/72) vefat etmiştir. Kanlıca Camii'ne defnedildi. Cami bitişiğindeki mektebi, medrese ve çifte hamamı inşa etti. Bağdad'da da bir cami yaptı. Akıllı, sâlih, kâmil, hakkı yerine getirir, âdil ve cesurdu. Oğlu Ahmed Paşa'dır. (I. 346/47)

İskender Paşa Tiryaki Hasan Paşa'nın kethüdâsıdır. Kanije'de paşasıyla bulunup fevkalâde gayret ve yiğitlik göstermiştir. Sonra Macar kralı refakatine memur oldu. Sonra sancakbeyi olup 1021'de (1612) Kanije mutasarrıfı ve 1022'de (1613) Bosna valisi olup 1024'de (1615) azl ile Ergiri mutasarrıfı oldu. 1025'de (1616) ikinci defa Bosna valisi olup eşkıyanın kökünü kuruttu ve rüstemâne cenkle meşhur oldu. Sonra harbe memur oldu ve vezir pâyesi ihsan olundu. Sonra Özi valisi oldu. 1028'de (1619) uşağının gadriyle şehid oldu. Akıllı, cömert, tedbirli ve gayretliydi. (I. 347)

İskender Paşa Enderûnludur. Kapıcıbaşı ve 1025'de (1616) mîrahûr-ı evvel oldu. 1028'de (1619) azilden sonra Habeş beylerbeyi oldu. Orada vefat etti. Yiğit ve gayretliydi. (I. 347)

İskender Paşa Gürcü hanlarından Zegem Han'ın oğludur. İran şahının enişteşi olup Lala Mustafa Paşa'ya bağlanıp Zegem beylerbeyi oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 345)

İskender Paşa Husrev Paşa kölelerindendir. Nizâmiye askerliğinin kuruluşunda mümtaz sınıfa girip az müddette binbaşı, miralay, 1247'de (1831/32) mîrlivâ, 1253'de (1837/38) Erzurum feriki ve Kars beylerbeyi oldu. Bir-iki sene geçince vefat etti. Cesurdu. (I. 348)

İskender Paşazâde II. Bâyezid devri (1481-1512) vezirlerinden İskender Paşa'nın evlâdıdır. I. Süleyman (Kanunî) zamanına (1520-1566) kadar gözde buldular. Ancak şerefleri sü-

rekli olmadı ve adları unutuldu. (IV. 681)

İskenderiyelizâde *bak.* Sâlih Mehmed Efendi

İslâm Bey I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) beylerindendir. Bir mescid inşa eylemiştir. (I. 348)

İslâm Efendi (Küçük) Boluludur. Kardeşine "Ağzıkara" denir. Müderris, Şam müftüsü olduysa da yalnızlığa çekilmeyi seçti. 1000'de (1591/92) vefat etmiştir. Dindar ve fakihdi. (I. 349)

İslâm Feyzî Efendi Boluludur. Müderris ve 1284'de (1867/68) Kudüs, sonra Edirne mollası olmuştur. 4 Rebiyülâhir 1299'da (23 Şubat 1882) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. İlim sâhibiydi. (I. 350)

İslâm Giray Saâdet Giray'ın kardeşinin oğludur. (I. 349)

İslâm Giray Cengiz sülâlesinden olup Canbek Giray'a kalgay olmuştu. Azilden sonra hapsedilmişti. Canbek'in üçüncü hanlığında yine kalgay gönderildi. 1040 (1630/31) tarihlerinde vefat etmiştir. (I. 349)

İslâm Giray Han I I. Mehmed Giray'ın oğludur. Kardeşi Gazi Giray'ın kanını istemek bahanesiyle amcası Saâdet Giray'a isyan eyledi. Şevvâl 938'de (Mayıs 1532) onun firarında kendiliğinden Kırım hanı oldu. Kardeşi Özbek Giray'ı kalgay yaptı. Hareketi, Osmanlı Devleti tarafından beğenilmedi ve Sâhib Giray'ın han olarak gönderilmesiyle itaat ederek ona kalgay oldu. Az müddet sonra Bâkî Bey hileyle bu serkeşi idam eylemiştir. Ömrü 31 sene, hanlığı 6 aydır. (I. 348)

İslâm Giray Han II Devlet Giray Han'ın oğludur. Kardeşi II. Mehmed Giray'ın katlinde, 993'de (1585) Kırım hanı olup yeğeni Saâdet Giray'ın isyanını bastırdı ve hanlığı elinden kurtardı. Cemaziyelevvel 996'da (Nisan 1588) vefat eyledi. Akkerman Camii'nde medfundur. Ömrü 54 ve hanlığı 3 senedir. Sonunu düşünür ve akıllıydı. Duada padişahın ismini önce ve Kırım hanlarının isimlerini sonra söylemek bunun güzel eseridir. (I. 348/49)

İslâm Giray Han III Selâmet Garay'ın oğludur. Kardeşi Bahadır Giray, han oldukda kalgay oldu. Vefatında küçük kardeşi Mehmed Giray han olunca azl ve hapsedilip Kal'a-i Sultaniye'de bir müddet oturdu ve oradan Rodos'a nakledildi. 64. günü çağrılarak 1054'de (1644) Kırım hanı olmuştur. 10 yıl 5 ay han olup 1064'de (1654) vefat eyledi. Ömrü 50 yıldır. Mutedildi. (I. 349)

İslâm Mehmed Ağa Enderûn'dan yetişip seferli kethüdâsı olup Cemaziyelevvel 1210'da (Kasım 1795) silahdar-ı şehriyârî oldu. 5-6 sene sonra azledildi. 1249'da (1833/34) vefat edip Ağayokuşu'na defnedilmiştir. Oğlu İsmet Mustafa Bey'dir(→). (I. 349/50)

İslâm Paşa Azak muhafızı iken birkaç parça kale alıp hizmet etti. Kefe'de, oğlu Çerkes Ağa'nın zulmü haber verildiğinde buna atfolunarak, Zilka'de 1053'de (Ocak 1644) katledildi. Kesik başı Karacaahmet'de medfundur. Cesur, gayretli ve dindardı. (I. 349)

İslâm Paşa Tatardır. Kırım hanı maiyetinde bulunarak 1103'de (1691/92) mîrimîranlık verilmiştir. 1107'de (1695/96) Niğbolu mutasarrıfı olup savaşlarda bulunarak Maraş ve sonra 1117'de (1705/06) Şehrizor ve Şa'bân 1122'de (Ekim 1710) Adana beyler-

beyi oldu. Muharrem 1123'de (Şubat-Mart 1711) vefat eylemiştir. (I. 349)

İslâm Paşa Nizâmiye Ordusu'nun kuruluşunda askere girenlerden olup yükselerek 1264'de (1848) 4. Ordu'ya piyade miralayı oldu. Sonra mîrlivâ olarak 3. Ordu'ya gönderilmişti. 1278 başlarında (1861 ortaları) vefat eylemiştir. (I. 350)

İsli *bak.* Abdî Efendi (Sisli)

İsmail (Halife) (Hacı) Tersane-i Âmire'de mimarbaşı olup 10 Cemaziyelâhir 1205'de (14 Şubat 1791) vefat etti. Doymazdere'de medfundur. (I. 373)

İsmail (Seyyid) Kasım b. Muhammed Alevî'nin oğludur. Yemen imamı olup 1087'de (1676) vefat etmiştir. (I. 354)

İsmail Ağa Enderûnludur. Mîrialem olup 936'da (1529/30) yeniçeri ağası oldu. 937'de (1530/31) ayrıldı. Sonra vefat etti. (I. 351)

İsmail Ağa Enderûn'dan yetişip 1020'de (1611) rikâbdar-ı şehriyarî oldu. 1021'de (1612) mîrialem olup sonra yeniçeri ağası oldu. 1022'de (1613) ayrıldı. Azledilmiş olarak vefat eylemiştir. (I. 351)

İsmail Ağa Serhad ağalarından olup 1026'da (1617) vefat eylemiştir. Aksaray civarında mescidi ve mahallesi vardır. Orada defnedildi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). Bunun oğlu Mustafa Efendi'dir(→). Bunun oğlu Sâdık Mehmed Efendi'dir(→). (I. 351)

İsmail Ağa Malatyalıdır. Sarayda yetişip bâbüssaâde ağası olmuştur. 1031'de (1622) dârüssaâde ağası oldu. 1032 başlarında (1622 sonları) azledilip Malatya'ya sürüldü. Orada 1045'de (1635/36) vefat eylemiştir. Akağalardan bu makama nâil olanların sonuncusudur. Üsküdar'da Ağa Mescidi ile Ayasofya'da bir tekke yapmıştır. (I. 352)

İsmail Ağa Kara Mustafa Paşa'nın telhiscisi olup başbaki kulu oldu. Silahdar ağası olarak 1094'de (1683) azledildi ve sonra vefat etti. (I. 354)

İsmail Ağa Türkmen ağası ve azilden sonra 1103'de (1691/92) cebecibaşı olup 1105'de (1693/94) katlolunmuştur. Edirnede Üç Şerefeli Cami'de defnedildi. (I. 355)

İsmail Ağa Yeniçeridir. Biri 1115'de (1703/04) olarak iki defa seksoncubaşı ve sekbanbaşı oldu. 1123'de (1711) vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. (I. 359)

İsmail Ağa Enderûn'dan yetişip çukadar-ı şehriyârî oldu. 1125'de (1713) mîrialem olup sonra vefat etti. (I. 359)

İsmail Ağa İzmirlidir. Damad-ı padişahî Hasan Paşa'nın(→) kethüdâsıydı. Zevk ve eğlenceye düşkündü. Paşanın vefatından sonra Sinop'ta kalebend edilip Muharrem 1127'de (Ocak 1715) katledildi. (II. 147)

İsmail Ağa Damad İbrahim Paşa'nın mensuplarından olup selâm ağası ve sonra kapıcılar kethüdâsı oldu. Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) çavuşbaşı oldu. 1143'de (1730) efendisinin iktidarının son bulmasıyla azledildi ve sonra vefat etti. (I. 361)

İsmail Ağa Şehid Ali Paşa'nın harem kethüdâsı ve kapıcıbaşı, Şevvâl 1127'de (Ekim 1715) sadâreti sırasında çavuşbaşı olmuştu. Şevvâl 1128'de (Eylül-Ekim 1716) azledildi ve sürüldü. Sonra yine bu hizmetlerde çalıştı. 20 Rebiyülâhir 1144'de (22 Ekim 1731) vefat edip Karacaahmet'e defnedilmiştir. (I. 361/62)

İsmail Ağa Topçu Ocağı'ndan yetişip 1143'de (1730/31) topçubaşı oldu. Uzun süre bu görevde kaldı. 1152'de (1739/40) Belgrad muharebesinde vefat etti. Tophane civarında iki çeşmesi vardır. (I. 363)

İsmail Ağa Yeniçeri olup zağarcıbaşı oldu. Rebiyülevvel 1151'de (Haziran-Temmuz 1738) kul kethüdâsı olarak Nemçe ve Rusya harplerinde bulundu. 1157'de (1744) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (I. 364)

İsmail Ağa Hüseyin Ağa'nın (v. 1060)(→) oğludur. Bostancı odabaşısı olup 1124'de (1712) vefat etmiştir. Bunun oğlu Haseki Ahmed Ağa 1162'de (1749), diğeri Hacı Mustafa Ağa 1168'de (1754/55) vefat ederek Üsküdar'da Nuhkuyusu'na defnolundular. (II. 191/92)

İsmail Ağa Sermeyve-i hassa olup 1178'de (1764/65) vefat etti. (I. 367)

İsmail Ağa Yeniçeri olarak sırasıyla sekbanbaşı ve 1188'de (1774) yeniçeri ağası olup Cemaziyelâhir 1189'da (Ağustos 1775) azledilerek Gelibolu'ya gönderildi. Orada vefat eylemiştir. (I. 368)

İsmail Ağa Enderûn'dan yetişip rikâbdar-ı şehriyârî makamını elde eylemiş, saraydan çıkışında kapıcıbaşılık verilmiş, sonra silahdar ağası olmuş ve 1 Ramazan 1197'de (31 Temmuz 1783) vefat etmiştir. Seyitahmetderesi'nde medfundur. Cânibî Ali Efendi'ye damad olmuş bir kemankeşdi. Eşi Hadice Hanım 1216'da (1801/02) vefat eylemiştir. (I. 369)

İsmail Ağa Muharrem Ağa'nın(→) oğludur. Cebeci Ocağı başhalifesi olup 1203'de (1788/89) vefat etti. Üsküdar'a defnedilmiştir. (IV. 99)

İsmail Ağa Nakkaşbaşı olup Rebiyülevvel 1205'de (Kasım 1790) vefat etti. Üsküplü'de medfundur. (I. 373)

İsmail Ağa Başçavuş iken Safer 1203'de (Kasım 1788) cebecibaşı oldu. Azilden sonra 1 Ramazan 1214'de (27 Ocak 1800) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 374)

İsmail Ağa Hasodadan çıkıp silahşor oldu. Cemaziyelevvel 1218'de (Ağustos-Eylül 1803) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (I. 374)

İsmail Ağa Cebehane Ocağı'nda ikinci kethüdâ olarak 1220'de (1805) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (I. 376)

İsmail Ağa Kayserilidir. Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebecibaşı olmuş ve 1221'de (1806) azledilip 1222'de (1807) ikinci defa cebecibaşı olup ayrıldıktan sonra 16 Cemaziyelevvel 1224'de (29 Haziran 1809) vefat edip Koşuyolu'nda defnedilmiştir. Oğlu Yakub Efendi'dir(→). (I. 376)

İsmail Ağa Kapıcıbaşıydı. Damad-ı şehriyârî Seyyid Ahmed Paşa'nın(→) kethüdâsı olup 1227'de (1812) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. 275)

İsmail Ağa Sivaslıdır. İlerleyerek kapıcıbaşı olarak Boğaz nâzırı ve 1223'de (1808) tersane emini olup kapdan kaymakamı oldu ve idaresizliği anlaşılıp Safer 1224'de (Mart-Nisan 1809) ayrıldı. Sonra Edirne bostancıbaşısı ve 1228'de (1813) başbaki kulu olmuştur. Azledilmiş olarak 1233'de (1818) vefat edip Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (I. 377)

İsmail Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı ve 1237'de (1821/22) yeniçeri ağası oldu. 23 Muharrem 1238'de (10 Ekim 1822) azledildi.

Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) Bâbıâlî'den kendisine seraskerlik arzolunduysa da kabul etmeyip boşta kaldı. Birkaç ay sonra vefat etmiştir. (I. 379)

İsmail Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip sekbanbaşı olmuştu. 1241'de (1825/26) kapıcıbaşı olmuş ve sonra vefat etmiştir. (I. 379)

İsmail Ağa Kavalalıdır. Kapıcıbaşı ve 1246'da (1830/31) Filibe muhassılı, sonra Drama nâzırı olup Muharrem 1259'da (Şubat 1843) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Damadı sudûrdan Mustafa Âsım Efendi'dir. Oğulları Mustafa Bey ve Âsım Bey mülteziımdiler. (I. 380/81)

İsmail Ağa Kadıköylüdür. Silahşorlükten haseki, sonra kapıcıbaşı olup 1242'de (1826/27) başbaki kulu olmuştur. Sonra bazı hizmetlerde bulunup azledilmiş olarak 3 Receb 1266'da (15 Mayıs 1850) vefat etmiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Yanında yatan kardeşi Ahmed Ağa, 1256'da (1840) vefat eylemiştir. (I. 381)

İsmail Ağa (Çaşnigirzâde) (Hacı) Kapıcıbaşı olup 1167'de (1753/54) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. 365)

İsmail Ağa (Çelebi) Şehrî İzzet Paşa'nın kaynı olup adı geçen paşanın ilk sadâretinde kapıcıbaşı olarak işler karıştırmış ve eniştesinin ayrılmasına sebep olmuştur. 1196'da (1782) ikinci sadâretinde arpa emini olup bu defa da eniştesiyle birlikte azledildi. Sonraları bazı bölük ağalığına nâil olup 1225'de (1810) humbaracıbaşı vekili ve 1227'de (1812) lağımcıbaşı ve 1228'de (1813) silahdar ağası olup harpde vefat etmiştir. (I. 377)

İsmail Ağa (Hacı) Arpacılar kethüdası idi. Çingenefırını'nda bir mektep yapmıştır. 1050'de (1640/41) vefat eden Diyarbekirli Seyyid Feyzullah Efendi, ki ilâhîyat sahibidir, bu mektebi zaviye yapmıştır. (I. 351/52)

İsmail Ağa (Hacı) Hadice Sultan'ın baltacılar kethüdâsı olup 1165'de (1752) vefat etti. Tokludede'ye defnedilmiştir. Orada hayrâtı vardır. (I. 364)

İsmail Ağa (Hacı) Duhânî olup 1180 (1766/67) tarihine doğru vefat etmiştir. Hacı Mehmed Efendi Mescidi yanında bir mektep inşa eylemiştir. (I. 367)

İsmail Ağa (Hacı) Kapıcıbaşı olup 1176'da (1762/63) veznedar olmuş ve 17 Muharrem 1189'da (20 Mart 1775) vefat etmiştir. Üsküdar'da defnedildi. (I. 367)

İsmail Ağa (Hacı) Yeniçeri Ocağından yetişip İstanbul ağası ve 1201'de (1786/87) surre emini ve 1203'de (1788/89) sekbanbaşı oldu. Bu hizmetten azilden sonra vefat etmiştir. (I. 372/73)

İsmail Ağa (Hacı) Cebeciler başkethüdâsı olup Muharrem 1218'de (Nisan-Mayıs 1803) vefat ederek Üsküdar'a defnolunmuştur. (I. 374)

İsmail Ağa (Hacı) Cebeciler Ocağı'ndan yetişip ocak kethüdâsı olmuştu. 1218'de (1803/04) vefat eylemiştir. (I. 376)

İsmail Ağa (Hacı) Sipahiler Ocağı'ndan yetişip ocağa kethüdâ olmuş ve 27 Receb 1222'de (30 Eylül 1807) vefat ederek Eğrikapı'ya defnedilmiştir. (I. 376)

İsmail Ağa (Hacı) Erzurumlu Abdürrahim Paşa'nın kethüdâsı olmakla kapıcıbaşılık verilmişti. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (I. 378)

İsmail Ağa (Hacı) İzmirli Sâlih Paşa'nın yeğeni olmakla kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (I. 378)

İsmail Ağa (Lala) Saraydan yetişip lala olmuştu. Sonra başmusâhib oldu. Rebiyülâhir 1119'da (Temmuz 1707) nâibülharem olarak çerağ edildi. Orada vefat eyledi. (I. 358/59)

İsmail Ağa (Mühürdar) (Hacı) Vüzerâ hizmetlerinde bulunup mühürdar olmakla bu adı aldı. Kapıcıbaşı olup 2 Receb 1238'de (15 Mart 1823) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. 378)

İsmail Ağa (Reislizâde) Kapıcıbaşı olup 1178'de (1764/65) vefat etti. (I. 367)

İsmail Ağa (Seyyid) (Şerifzâde) Oranın ileri gelenlerinden olarak Haleb muhassılı olmuş ve kapıcıbaşılık ihsan buyurulmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etmiştir. (I. 378)

İsmail Ağa (Şeyhzâde) Taşrada voyvoda olmuş ve kapıcıbaşı olarak 1200'de (1786) vefat etmiştir. Atik Ali Paşa'da medfundur. (I. 371)

İsmail Ağa (Taslak) Enderûn'da yetişip sırasıyla çukadar-ı şehriyârî oldu. 1101'de (1689/90) mîrahûr-ı evvel olup 1104'de (1692/93) ayrıldı ve sonra vefat etti. (I. 356)

İsmail Ağa (Tirsiniklioğlu) Ruscuk'da sivrilerek derebeyi oldu. 1206'da (1791/92) fermanlı olmakla firar etti. 1212'de (1797/98) kapıcıbaşılık verilip 1221'de (1806) Ruscuk'ta çiftliğinde çengi oynatırken hasımları fırsat bulup katleylediler. Meşhur zâlimlerdendi. Yerine Bayrakdar Mustafa Ağa kâim oldu ki, meşhur "Alemdar Mustafa Paşa" bu zattır. (I. 375)

İsmail Ağa (Uzun) Sarayda yetişip hazinedar olmuştur. 1102'de (1690/91) dârüssaâde ağası olup Receb 1103'de (Mart-Nisan 1692) azledildi. Zamanın sadrazâmı Ali Paşa'nın sürgünlere mahsus arabasını, saraya bunu sürgün için göndermesi edebe aykırı olduğundan padişah gazap buyurarak o araba ile Ali Paşa'yı sürmüştür. II. Mustafa'nın (hd 1695-1703) tahta çıkışının ardından bu ağadan bin kese geri alınmıştır. Sürgünde vefat etti. (I. 356)

İsmail Ağazâde *bak*. Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi

İsmail Âsım Efendi (Çelebizâde) Ricalden Küçük Çelebi Mehmed Efendi'nin oğludur. 1120'de (1708) müderris olup Şeyhülisâm İsmail Efendi'ye damad olmuştur. Rebiyülevvel 1145'de (Eylül 1732) Yenişehir mollası, 1152'de (1739/40) Bursa mollası, 1157'de (1744) Medine kadısı ve Zilka'de 1161'de (Ekim-Kasım 1748) İstanbul kadısı olup Şevvâl 1162'de (Eylül-Ekim 1749) azledilmiş, Muharrem 1169'da (Ekim 1755) Anadolu pâyesi, Ramazan 1171'de (Mayıs 1758) Anadolu kazaskeri ve 1172'de (1758/59) Rumeli pâyesi olmuştur. O sene Zilka'desi başlarında (Haziran 1759) şeyhülislâm oldu. 28 Cemaziyelâhir 1173'de (16 Şubat 1760) vefat etti. Namazını Ayasofya şeyhi kılıp İstanbul'da Yüksekkaldırım'da defnedilmiştir. Her fende mâhir, üç dilde nazım ve nesre kadir olup kitap toplamaya hevesliydi. Mevlevî ve *Divan* sâhibi şairdir. Oğlu Es'ad Mehmed Efendi dir(→). (I. 366)

İsmail Besim Efendi İstanbulludur. Devriye müderrisi ve mollası olduktan sonra Zilka'de 1251'de (Şubat-

Mart 1836) Selânik mollası olmuştur. Ardından vefat etti. Oğlu İbrahim Edhem Efendi'dir(→). (I. 380)

İsmail Bey Elmas Mehmed Paşa'nın kardeşi Mustafa Paşa'nın oğlu olup müderris ve 1138'de (1725/26) Üsküdar mollası olmuştur. 1145'de (1732/33) vefat etti. "Elmas Paşa Biraderzâdesi" diye meşhurdu. (I. 362)

İsmail Bey Sakızlıdır. Deryâ beylerinden olup bu senelerde (1760'lar) vefat etti. (I. 366)

İsmail Bey Kel Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. Rebiyülâhir 1185'de (Temmuz-Ağustos 1771) Kudüs mollası oldu. Daha sonra vefat etmiştir. (I. 368; I. 247)

İsmail Bey Akdeniz çekdiri beylerinden Hasan Bey'in(→) oğludur. Bu da beylerden olup 1191'de (1777) vefat etti. Çürüklük'e gömüldü. (II. 156)

İsmail Bey Hasağası Ahmed Paşa'nın(→) oğlu olup 1192'de (1778) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. (I. 259)

İsmail Bey Silahdar-ı şehriyârî Ali Ağa'nın oğludur. Hasodadan kapıcıbaşılıkla çerağ buyurulmuş ve 1203'de (1788/89) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (I. 371)

İsmail Bey Sirozludur. Beldenin eşrafından olduğundan 1202 (1787/88) harbinde bulunarak haysiyet, nüfuz, mal ve kudret ile Rumeli'de ayanu'l-â'yân oldu. 1223'de (1808) Alemdar Mustafa Paşa'nın sadâretinde â'yânların İstanbul'a davet edildiği sırada bu da gelip Kâğıthane mazbatasını imza eylemişti. O sene Selânik mutasarrıfı olup 1228'de (1813) vefat etmiştir. Sadık ve dindardı. Oğlu meşhur Yusuf Paşa'dır. Diğer oğlu Mehmed Tâhir Bey'dir(→). Abdullah Muhib Bey ve Nazif Bey torunlarındandır. (I. 377)

İsmail Bey Mektûbî-i sadâret hulefâsından olup hâcegândan olmuştu. Çeşitli görevlerde bulunup 1236'da (1820/21) Bursa mukataacısı olmuştur. Sonra vefat etti. (I. 378)

İsmail Bey Tosyalıdır. Bahriye mühendislerinden olup sermimar olmuştu. 11 Zilka'de 1288'de (22 Ocak 1872) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (I. 384)

İsmail Bey Sâdık Mustafa Bey'in(→) oğludur. Müderris olup Ramazan 1250'de (Ocak 1835) vefat etti. Atası İbrahim Efendi'nin yakınına defnedildi. (III. 195)

İsmail Bey Deryâ beylerinden İbrahim Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan yetişip cebecibaşı olmuştu. Şevvâl 1153'de (Ocak 1741) azledilip Gelibolu'ya sürüldü. Sonra affedilerek hâcegândan olup Gelibolu Baruthanesi nâzırı olup Şevvâl 1167'de (Temmuz-Ağustos 1754) piyade mukabelecisi oldu. Sonra vefat eylemiştir. Oğlu Mustafa Sâbit Bey gençken vefat etmiştir. Murad Paşa Camii'nde medfundur. Onun büyük oğlu Yekçeşm Ahmed Şevkî Bey, II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat eylemiştir. Oğlu Mehmed Nurî Bey bedestânî idi. 1257'de (1841) vefat edip Aksaray'da defnedilmiştir. Mustafa Bey'in küçük oğlu Abdülkerim Bey'dir. Kızı Nefise Hanım bu kitabın yazarının babasının annesidir. (I. 365/66)

İsmail Bey Eski süvari askerlerinden olup miralay iken 1258'de (1842) Kastamonu'da vefat etmiştir. (I. 380)

İsmail Bey Anadolu Ordusu meclis azası ve miralay olup Şevvâl 1277'de (Nisan 1861) vefat etmiştir. (I. 383)

ısmail Bey Anadolu Ordusu redif miralayı olup Receb 1277'de (Ocak-Şubat 1861) vefat etmiştir. (I. 383)

İsmail Bey İstanbulludur. Önceleri maliye kâtiplerinden olup Mısırlızâde Hâlid Efendi'ye damad ve zevcesinin vefatında Hasib Paşa'ya damad oldu. Bu akrabalıktan dolayı 1271'de (1854/55) Feshane müdürü olmuş ve 1273'de (1856/57) ulâ sânîsiyle Meclis-i Vâlâ azası olup 1274'de (1857/58) ulâ evvelî olmuş ve 1275'de (1858/59) meclis azalığından affedilmiştir. Sonra kapı kethüdâsı olup senelerce bu hizmette bulundu. Zilhicce 1305'de (Ağustos 1888) vefat eylemiştir. Yaşı 80'e yakın ve doğru bir adamdı. (I. 387)

İsmail Bey Maliyeden yetişip maliye müfettişi kadar olmuştu. 13 Cemaziyelâhir 1306'da (14 Şubat 1889) vefat etmiştir. (I. 387)

İsmail Bey Nâilî Mustafa Paşa'nın(→) damadıdır. Bâlâ ricâlinden ve Mahkeme-i Temyiz azasından iken 1315'de (1897/98) vefat etmiştir. (IV. 481)

İsmail Bey Kastamonu beyi İbrahim Bey'in oğludur. Babası yerine bey oldu. Ancak küçük kardeşi Kızıl Ahmed Bey, Osmanlı Devleti'ne sığınarak Mahmud Paşa kuvvetiyle bunu azlettirip yerine vali olmuştur. Buna yeteri kadar haslar ihsan edildi ve yerinde bırakıldı. Bir aralık Bolu beyliği verilmiş ve orada vefat eylemiştir. (I. 350)

İsmail Bey (Hacı) Livadyalı Hasan Paşa'nın oğlu Ağrıbozlu Ahmed Paşa'nın oğludur. Müderris olup Ağrıboz'a muharrir oldu. 1248'de (1832/33) Üsküdar pâyesi, ardından bilâd-ı hamse, Mekke pâyesi ve 1254'de (1838) İstanbul pâyesi oldu. Safer 1256'da (Nisan 1840) vefat edip Unkapanı'na defnedildi. Oğulları Ali Şefik Bey, Şevket Bey, Mehmed Bey ve İbrahim Bey'dir. Bunlardan Mehmed Bey ve İbrahim Bey Sofya taraflarında vefat etmişlerdir. Bunlardan torunları vardır. Mehmed Bey'in oğlu Nurî Paşa ve İbrahim Bey'in oğlu Mazhar Paşa ve damadı Kemâl Bey'dir. (I. 380)

İsmail Bey (Hâfız) Kalemden yetişip hâcegândan olmuş ve çeşitli görevlerde bulunarak 9 Cemaziyelevvel 1233'de (17 Mart 1818) vefat eylemiştir. Karacaahmet'de medfundur. (I. 377)

İsmail Bey (Karakaşzâde) Kapıcıbaşı olup 1114 (1702/03) tarihinden sonra vefat etmiştir. (I. 358)

İsmail Bey (Seyyid) Tersanede yetişip liman reisi olmuş ve birkaç sene sonra ayrılıp 1251'de (1835/36) vefat eylemiştir. Kasımpaşa'da Doymazdere'de medfundur. (I. 379/80)

İsmail Bey (Sultanzâde) Safiye Sultanzâde Mehmed Paşa'nın oğludur. 1151 Zilka'desinin 10. Çarşamba günü saat 10'da (19 Şubat 1739) doğup 1201 senesi o ayın o günü (24 Ağustos 1787) o saatinde vefat etmiştir. Beşiktaş'da dedesinin yanında medfundur. Kardeşi meczup Ahmed Bey, 7 Muharrem 1217'de (10 Mayıs 1802) vefat etmiştir. Beşiktaş'da aile mezarlığında medfundur. Oğlu Dâniş Mehmed Bey'dir. (I. 373)

İsmail Beyzâde *bak.* Nazif Ahmed Bey

İsmail Birrî Efendi (Osmanzâde) Hüseyin Efendi'nin oğludur. Sadaret mektûbî kalemine girip mümeyyiz

olmuştur. Hâcegânlık mesleğine girerek 1237'de (1821/22) küçük kale tezkirecisi, 1243'de (1827/28) haslar mukataacısı, 1244'de (1828/29) salyâne mukataacısı olmuştur. 1249'da (1833/34) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. (I. 379)

İsmail Dede Mevlevî âriflerinden olmakla II. Mahmud zamanında musâhib olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat etmiştir. Usûlü kadar sadâsı güzel olup mûsikîde hüner sâhibiydi. Beste ve şarkıları makbuldür. Kızının oğlu Rif'at Bey de dedesi gibi hünerli olarak sermüezzin-i padişâhî ve miralay olmuş, zamanın en meşhur mûsikî hocalarındandır ve hâlen hayattadır. (I. 381)

İsmail Dede (Şârih-i Mesnevî) Ankaralıdır. İstanbul'a geldi ve Mevlevî olup bir aralık Galata Mevlevîhanesi'nde Mesnevîhân oldu. Sonra Abdî Dede'nin yerine oraya şeyh olmuştur. 1040'da (1630/31) vefat eyledi. Tekkede medfundur. Bilgili, dindar, derviş ve edipdi. 1030'da (1621) ortaya çıkan *Mesnevî*nin yedinci cildi bunların tasdikiyle revaç bulmuştur. *Mesnevî*'yi şerhetti. Yerine Âdem Dede, 1063'de (1653) Arzî Mehmed Dede, sonra Derviş Dede, vefatında 1087'de (1676) Gavsî Mehmed Dede, 1108'de (1696/97) Nâyî Osman Dede, 1142'de (1729/30) oğlu Abdülbâkî Dede, 1164'de (1751) Şemseddin Mehmed Dede, 1184'de (1770/71) Agâh Mehmed Dede, o sene vefatında İsâ Dede, 1185'de (1771/72) vefatında oğlu Sâdık Dede, 1186'da (1772) Mûsâ Dede, 1191'de (1777) Kahire Mevlevîhanesi şeyhi Abdülkadir Dede, 1192'de (1778) Aşçıbaşı Hüseyin Dede, 1196'da (1782) vefatında Ömer Semâhat Dede, 1197'de (1783) müderrislerden Bakkalzâde Ali Dede, 1201'de (1786/87) azlinde ikinci defa Semâhat Dede ve 1203'de (1788/89) Nu'man Bey ve 1204'de (1789/90) tekrar Bakkalzâde Ali Dede ve 1205'de (1790/91) vefatında meşhur şair Gâlib Dede, 1212'de (1797/98) Ruhî Dede ve 1230'da (1815) vefatında Mahmud Ümid Dede, 1232'de (1817) vefatında Kudretullah Dede ve 1295'de (1878) vefatında oğlu Atâullah Dede Efendi tekkeye şeyh oldu. (I. 352)

İsmail Efendi Şirvanlıdır. Üstadı Celâleddin Devvanî ve şeyhi Abdullah Nakşibendî'dir. Şeyhinin vefatından sonra hacca gidip sonra Mekke'de yerleşti. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) Anadolu'ya gidip Nakşibendî tarikatini yaydı. Mekke'de *Beyzâvî*'ve *Buharî* okuttu. 961'de (1554) vefat eyledi. Vakur, alçakgönüllü olup herkesi eşit tutardı. (I. 351)

İsmail Efendi Amasyalıdır. Müderris, Diyarbekir, Bağdad ve Mekke mollası oldu. Şa'bân 1026'da (Ağustos 1617) vefat eyledi. Keskindede kabristanında medfundur. Dersiâm, fâzıl ve doğru idi. (I. 351)

İsmail Efendi Kızanlıklıdır. Alâeddin Hasan'ın oğludur. Hüdâyî Mahmud Efendi'nin müridiydi. Filibe'de babasının tekkesine şeyh oldu. 20 sene sonra hacdan dönüşünde İstanbul'a gelip padişahın iltifatına mazhar olarak Halil Paşa ve Küçük Ayasofya camilerine ve sonra Bayezid Camii'ne vâiz olmuştur. 1045'de (1635/36) Büyük Ayasofya vâizi oldu. 1052'de (1642) vefat eyledi. Ermiş sayılanlardandı. Çukurhamam'da medfundur. "Atpazarî" diye şöhret aldı. Oğlu Ümidî Ahmed Efendi, halifesi ve da-

madı diğer Ahmed Efendi vefatlarında yanına defnedilmişlerdir. (I. 352/53)

İsmail Efendi Erzurumlu Murtaza Efendi'nin oğludur. Müderris iken 1093'de (1682) vefat eyledi. Güzel ahlâk sahibidir. Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin dayısıdır. (I. 354)

İsmail Efendi Miftâhîzâde Ahmed Efendi'nin(→) kızının oğludur. Dedesinin 1072'de (1661/62) vefatı üzerine Şah Sultan Tekkesi'ne şeyh olup 1097'de (1686) vefat etti. (I. 220)

İsmail Efendi Kayserilidir. Müderris, Diyarbekir mollası oldu. Orada 1097'de (1686) vefat eylemiştir. (I. 354)

İsmail Efendi Lâz Mehmed Ağa'nın oğludur. Müderris olup Zilka'de 1099'da (Eylül 1688) evinde öldürülmüş olarak bulunmuştur. Güzel ahlâk sâhibiydi. (I. 354)

İsmail Efendi Müderris olup Zilhicce 1100'de (Eylül-Ekim 1689) vefat eyledi. (I. 354)

İsmail Efendi Ricalden olup yeniçeri kâtibi olmuştur. Azilden sonra 1101'de (1689/90) Bursa'da katledildi. (I. 355)

İsmail Efendi Vâiz İvâz Efendi'nin oğludur. Müderris, emekli oldu. 15 Zilhicce 1115'de (20 Mayıs 1704) vefat etti. (I. 358)

İsmail Efendi İzmirlidir. Müderris, Ünye, Manisa ve 1115'de (1703/04) İzmir mevleviyetlerinde bulunmuştur. 1118'de (1706/07) vefat etti. Fâzıl, vakûr, edipdi. (I. 358)

İsmail Efendi Bigadiçlidir. Bursa'da vâiz ve müderris olup 1122'de (1710) vefat eylemiştir. (I. 359)

İsmail Efendi Erzurumludur. Müderris iken 15 Cemaziyelevvel 1123'de (1 Temmuz 1711) vefat eylemiştir. (I. 359)

İsmail Efendi Müderris ve Selânik mollası olup Safer 1140'da (Eylül-Ekim 1727) vefat etti. Fâzıldı. (I. 361)

İsmail Efendi Zengin bir zat olup 1145'de (1732/33) vefat eylemiştir. Eyüp'de bir Nakşibendî dergâhı yapmakla adını bırakdı. (I. 362)

İsmail Efendi Hüseyin Paşa'nın kayını ve Süleymaniye ruznâmecisi olup 1150'de (1737/38) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (I. 363)

İsmail Efendi Kastamonu'da Karayüzü köylü Ali'nin oğludur. İstanbul'a gelerek sadâret mektupçu kalemine girdi. 1129'da (1717) sadâret mektupçusu ve 1143'de (1730/31) reisülküttab oldu. 10 Şa'bân 1149'da (14 Aralık 1736) sevkî oldu. 1151'de (1738/39) hacca gitmeye memur oldu. Orada bulunan su yollarının tamirine emir almıştı. Hacdan sonra Medine'ye gidip 1153'de (1740) 63 yaşında vefat eylemiştir. Bakî'de medfundur. Yumuşak huylu, sâlih, doğru idi. Kurşunlumahzen'de çeşme ve mektebi, Hocapaşa hariminde mezarlık ve bazı mescitlerde cihatı vardır. (I. 363/64)

İsmail Efendi Maliyeden yetişip defterdarlıkla taşralarda gezerdi. Bosna'dan azledilmiş olarak 1154'de (1741) vefat etmiştir. Nişantaşı'nda Şeyh mezarlığında medfundur. (I. 364)

İsmail Efendi Üsküdarlıdır. Mirzazâde Mehmed Efendi'nin kız kardeşinin oğludur. Müderris, molla olup Medine kadısı oldu. 1 Şa'bân 1160'da (8 Ağustos 1747) İstanbul kadısı olup Zilka'de'de (Kasım) ayrıldı. 1162'de (1749) vefat etti. Üsküdar'da dayısı-

nın yanına defnedilmiştir. Oğlu Sâdık Mehmed Efendi'dir(→). Torunlarından biri Hamdullah Re'fet Efendi'dir(→). (I. 365)

İsmail Efendi Mekke kadısı Ağazâde Mehmed Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan olup 1158'de (1745) küçük ruznâmeci ve 1161'de (1748) piyade mukabelecisi ve 1166'da (1753) ikinci defa piyade mukabelecisi olup sonra vefat etmiştir. (I. 365)

İsmail Efendi Kastamonuludur. Müderris ve dersiâmdı. Cemaziyelâhir 1180'de (Kasım 1766) vefat etmiştir. (I. 368)

İsmail Efendi 1132'de (1720) vefat eden Şeyhzâde Hacı İbrahim Ağa'nın oğlu olup hâcegândan oldu. 1181'de (1767/68) Haremeyn muhasebecisi ve yaşlılık döneminde şıkk-ı sâlis defterdarı olup 1185'de (1771/72) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 368)

İsmail Efendi Mukimzâde'nin damadı olup müderris ve İzmir mollası olmuş ve Rebiyülevvel 1186'da (Haziran 1772) Şam mollası olup azilden sonra vefat etmiştir. (I. 368)

İsmail Efendi Ebû İshakzâde Said Şeyhî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1192'de (1778) vefat etmiştir. (III. 30)

İsmail Efendi Şeyh Ahmed Efendi'nin oğlu bir şeyh idi. 1195'de (1781) vefat edip Sütlüce'ye defnedildi. (I. 369)

İsmail Efendi Tosyalıdır. Müderris, Lefkoşe ve 1200'de (1786) Sofya mollası olup bu senelerde vefat etmiştir. (I. 372)

İsmail Efendi Hâcegândan Ömer Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan küçük kale tezkirecisi ve 1201'de (1786/87) piskopos mukataacısı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 372)

İsmail Efendi Maliye kalemlerinden yetişip halife olmuştu. 1200'de (1786) hâcegânlıkla birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 28 Şevvâl 1200'de (24 Ağustos 1786) ayrıldı. 8 Rebiyülevvel 1201'de (29 Aralık 1786) rikâb-ı hümâyûn defterdarı oldu. Şevvâl 1202'de (Temmuz 1788) hasta olmasıyla azledildi. 1203'de (1788/89) tekrar rikâb-ı hümâyûna defterdar olup bir-iki ay içinde vefat etmiştir. Oğlu ricâlden meşhur Hacı İbrahim Efendi'dir. (I. 371/72)

İsmail Efendi Gelenbevîdir. Mestçizâde Osman Efendi ve Ayaklı Kütüphane Mehmed Efendi'den ders görmüştür. Hendese ve hikmet de tahsil edip mantıkdan ve diğer ilimlerden risâleler yazmıştır. 1204'de (1789/90) Yenişehir mollası oldu. Şeyhülislâmın bir tekdirnamesinden üzgün ve ayrılmış olarak 1205'de (1790/91) vefat etmiştir. Eserleri ve mantıkı makbuldür. Ulûm-ı riyâziyede mâhir olup bir Avrupalı mühendis, Şarkda riyâzîye kalmamış diye iddia edince bir gecede logaritma risalesini yazmış ve mühendis hayran olarak resmini almıştır. Biçare, ömrü müddetince fakirlikten yakasını kurtaramamış, resmi alınırken eski kürkü çıkarılıp divan kürkü giydirilmekle "Elhamdülillah kendimi kürk içinde gördüm" demiştir. Oğlu sudûrdan Said Efendi'dir. "Gelenbevîzâdeler" bu zatın torunlarındandır. (I. 372)

İsmail Efendi Giritli Refî' Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Mektûbî-i sadâret halifelerinden iken 1207'de (1792/93) vefat etti. (II. 412)

İsmail Efendi Enderûn'dan çıkma olup Ayasofya Camii evkafı kâtipliği ve hâcegânlıkla saraydan çıkıp piyade mukabelecisi oldu. Zilka'de 1197'de (Ekim 1783) vefat eyledi. Oğlu Abdülvehhab Efendi 1211'de (1796/97) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 369/70)

İsmail Efendi Enderûn'dan Vâlide Sultan Camii vakfı kitâbeti ile çıkıp hâcegândan olmuş ve Ramazan 1219'da (Aralık 1804) vefat edip Bahariye'ye defnedilmiştir. (I. 375)

İsmail Efendi Kırımlıdır. Müderris ve devriye mollası oldu. Bosna ve 1201'de (1786/87) Filibe mollası olarak III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (I. 371)

İsmail Efendi İstanbulludur. Enderûn'dan yetişip sırasıyla çukadar-ı şehriyârî oldu. 1203'de (1788/89) ayrılıp bu senelerde (1800-1810 arası) vefat etmiştir. (I. 375)

İsmail Efendi İlmiyeden yetişerek dersiâm ve hazine vekili hâcesi olmuştu. Rebiyülâhir 1233'de (Şubat 1818) Eyüp mollası ve Şa'bân 1239'da (Nisan 1824) Edirne mollası olmuştur. Sonra vefat etti. (I. 378)

İsmail Efendi Tersane kâtiplerinden olarak mümeyyiz ve Muharrem 1267'de (Kasım 1850) bahriye muhasebecisi olmuştur. Bir-iki yıl sonra ayrılmış ve vefat etmiştir. (I. 381)

İsmail Efendi Tophane'de "Yağlıkçı" diye tanınan bir dersiâmdı. 1274'de (1857/58) vefat eyledi. Firûzağa'da medfundur. (I. 381)

İsmail Efendi Ahıskalıdır. Dersiâm ve 1260'da (1844) Hâmise-i Süleymaniye müderrisi olmuş ve 15 Safer 1277'de (2 Eylül 1860) vefat eylemiştir. Fâtih Türbesi civarında medfundur. Devrin fâzıllarındandı. (I. 382)

İsmail Efendi (Attarzâde) Mustafa Efendi'nin(→) kardeşidir. Müderris olup Receb 1126'da (Temmuz-Ağustos 1714) vebadan vefat etmiştir. (IV. 416)

İsmail Efendi (Cism-i Latîf) Aksaray'da Hüseyin Ağa Camii imamı Mehmed Efendi'nin oğludur. İlim ve tıp tahsil edip sonra Halvetî oldu. Nihayet Aksaray Tekkesi şeyhi olup Safer 1106'da (Eylül-Ekim 1694) vefat eyledi. Merkez Efendi Zaviyesi'ne defnedildi. Ulemadan bir pîrdi. (I. 355)

İsmail Efendi (Çömezzâde) Müderris olup 1117'de (1705/06) vefat eyledi. (I. 358)

İsmail Efendi (Derviş) Malatyalı Mehmed'in oğludur. III. Ahmed'in kiler kethüdâsı olup 1118'de (1706/07) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (I. 358)

İsmail Efendi (Feyzullahzâde) Hamid Molla'nın oğludur. Müderris ve molla olup Mekke pâyesini elde etmişti. 1230 (1815) tarihlerine doğru hacda babası gibi vefat etmiştir. (I. 377)

İsmail Efendi (Gülmez) Trabzonludur. Divan-ı Hümâyûn'da kâtip olup ilerleyerek 1043'de (1633/34) reisülküttab oldu. Azilden sonra bazı divanî görevlerde bulunarak 1048'de (1638/39) Bağdad seferinde şehid oldu. İlim, marifet ve kitâbeti kâfiydi. Kırkçeşme'de bir mektebi vardır. Evi Mahmutpaşa'daydı. Oğlu Enis Mehmed Efendi'dir(→). (I. 352)

İsmail Efendi (Gülşenî) Haleblidir. Sûfîye ricâlindendir. 1080'de (1669/70) vefat eylemiştir. (I. 354)

İsmail Efendi (Gürcü) Abdülmü'min Efendi'nin damadıdır. Müderris olup Cemaziyelevvel 1101'de (Şubat 1690) vefat eyledi. (I. 354)

İsmail Efendi (Hacı) Müderris, Bursa kadısı ve Mekke pâyesi oldu. 12 Rebiyülâhir 1215'de (22 Ağustos 1700) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (I. 374)

İsmail Efendi (Hacı) Arpa emini Mustafa Efendi'nin kölesidir. Sonra damadı oldu. Kalemden yetişip hâcegândan ve maliye tezkirecisi oldu. Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım 1730) şehremini ve Ramazan'da (Mart 1731) mevkufatî ve Zilhicce'de (Haziran) tekrar maliye tezkirecisi ve sonra beylikçi oldu. 1145'de (1732/33) hacca gitti. 1148'de (1735/36) vefat eylemiştir. Silivrikapı'da medfundur. Kametîzâdeler bunun sülâlesindendir. (I. 363)

İsmail Efendi (Hacı) Mâbeynden yetişip dârüssaâde ağası yazıcısı olarak saraydan ayrıldıkdan sonra hâcegândan olarak birkaç defa sipah ve silahdar ocakları kâtipliği ve süvari mukabeleciliği ile kayrılmış ve 1160'da (1747) vefat eylemiştir. Eyüp'de Tokmaktepe'de medfundur. Oğlu Mehmed Said Efendi ve torunları Raûf Paşa ile Tâhir Bey'dir. (I. 364)

İsmail Efendi (Hacı) Haleblidir. Selâtîn camilerine vâiz olarak Fâtih Camii'ne vâiz olmuştur. 1161'de (1748) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (I. 364)

İsmail Efendi (Hacı) Trabzon ulemâsından müderris ve müftü olup 12 Rebiyülevvel 1174'de (22 Ekim 1760) burada vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'nda medfundur. (I. 366)

İsmail Efendi (Hacı) Müderris olup şeyhülislâm Mustafa Efendi'nin(→) kethüdâlığında bulundu. Ramazan 1175'de (Nisan 1762) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 429)

İsmail Efendi (Hacı) Ayasofya evkaf kâtibi olup 6 Şevvâl 1177'de (8 Nisan 1764) vefat ederek Üsküdar'da defnedilmiştir. (I. 366)

İsmail Efendi (Hacı) Fatma Sultan kethüdâsı olup Nuruosmaniye evkaf kâtipliğiyle ve hâcegânlıkla çerağ edilmiştir. Cemaziyelevvel 1178'de (Kasım 1764) vefat etmiştir. Üsküdar'a defnedilmiştir. (I. 367)

İsmail Efendi (Hacı) Mezemorta Hüseyin Paşa'nın(→) damadıdır. İstanbul kadısı muhasebe başkâtibi olup 1181'de (1767/68) vefat etti. Oğlu Sâlih Mehmed Efendi'dir(→) (II. 201/02)

İsmail Efendi (Hacı) İstanbulludur. Başmuhasebe kalemine memur olarak 23 sene sonra 1179'da (1765/66) zimmet halifesi oldu. 1185'de (1771/72) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel olarak 20 Zilka'de 1185'de (24 Şubat 1772) orduda vefat etti. (I. 368)

İsmail Efendi (Hacı) Konyalıdır. Dersiâm oldu. 1170'de (1756/57) huzûr dersleri muhatabı oldu. Kadı Beyzâvî tefsirine başlayıp birçok talebe yetiştirmekle Şehzâde Medresesi müderrisliğiyle yetindi. Nihayet Enderûn'da reisü'l-muallimîn oldu. Safer 1194'de (Şubat 1780) hacdan dönüşte Şam'da vefat etmiştir. Sâlihiye'de medfundur. Zâhid, müttakî ve fâzıldı. Oğlu Mehmed Şerif Efendi'dir. Şâkirdi meşhur Hoca Münib Efendi'dir. (I. 369)

İsmail Efendi (Hacı) Mukabele-i süvari başhalifesi olup Cemaziyelâhir

1205'de (Şubat 1791) vefat etti. (I. 372)

İsmail Efendi (Hacı) Kâşgarî Tekkesi'nde tekkenin ilk şeyhi Abdullah Efendi (v. 1760)(→) zamanında kahveciydi. 1209'da (1794/95) İsâ Efendi'nin(→) vefatı üzerine şeyh oldu. 1212'de (1797/98) vefat etti. Yerine Abdullah Nidaî Efendi(→) geçti. (III. 382)

İsmail Efendi (Hacı) Süleyman Râşid Efendi'nin hazine kitâbetinden hâcegânlık mesleğine girdi. 1209'da (1794/95) Adakale tamiratına memur olup sonra anbar emini oldu. 1216'da (1801/02) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (I. 374)

İsmail Efendi (Hacı) Enderûn'dan yetişip Sultan Bâyezid vakfı kitâbeti ile çerağ olunmuştur. Sonradan hâcegândan olup 1198'de (1784) şehremini olmuş ve bir sene sonra azledilmiştir. Safer 1205'de (Ekim 1790) surre emini oldu. Sonra hâcegânlık görevlerini devrederek 4 Ramazan 1219'da (7 Aralık 1804) vefat eylemiştir. Bâyezid kabristanında medfundur. "Hâfız Damadı" diye meşhurdur. (I. 375)

İsmail Efendi (Hacı) Eyüp Mahkemesi başkâtibi olup 1241'de (1825/26) vefat eyledi. Hayır sahiplerindendi. (I. 378)

İsmail Efendi (Hâfız) Başmuhasebe halifelerinin eskilerinden olup 1158'de (1745) vefat eylemiştir. (I. 363)

İsmail Efendi (Hâfız) Çavuşlar emini Tûtî Hasan Ağa'nın oğludur. 1194'de (1780) vefat ederek Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedilmiştir. Meşhur hattatdı. (I. 369)

İsmail Efendi (Hâfız) Hâfız-ı kütüb olup müderris ve Üsküdar mollası oldu ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Edirne mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 374)

İsmail Efendi (Hâfız) Enderûn'dan yetişip I. Abdülhamid'in oğlu Şehzâde Mehmed'e lala olmuş ve sonra hâcegândan olarak bazı görevlerde bulunmuştur. 1233'de (1818) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. (I. 377/78)

İsmail Efendi (Hâfız) Nuruosmaniye ruznâmecisi ve hanım sultan kethüdâsıdır (1780'lerde). Oğulları Nu'man Sâbit Efendi ve Ârif Efendi'dir. (I. 370)

İsmail Efendi (Hâfız) (Yaycıbaşızâde) Müderris ve 1186'da (1772/73) Üsküdar mollası olmuştur. Azilden sonra vefat eylemiştir. (I. 368)

İsmail Efendi (Hısımzâde) Yahyâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1141'de (1728/29) vefat etmiştir. Oğlu da İsmail Efendi'dir(→). Doğancılar'da medfundur. (I. 364; IV. 636) [IV. 636'da vefat tarihi 1148 (1735/36) olarak verilmiştir.]

İsmail Efendi (Hısımzâde) İsmail Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1160'da (1747) vefat eyledi. Doğancılar'da medfundur. (I. 364; IV. 636)

İsmail Efendi (Hocazâde) Mes'ud Efendi'nin oğlu Lutfullah Lutfî Efendi'nin oğludur. Diyarbekir ve bilâd-ı hamse mollası, 1159'da (1746) Mekke mollası olup orada vefat etti. Oğlu Sa'deddin Mehmed Efendi'dir(→). (I. 364; IV. 365/66)

İsmail Efendi (Kâtibzâde) (Hacı) Müderris, molla, 1198'de (1784) Şam mollası ve Ramazan 1201'de (Haziran-Temmuz 1787) Medine mollası olup 1205'de (1790/91) vefat eylemiştir. (I. 372)

İsmail Efendi (Kebirîzâde) Müderris, Safer 1201'de (Kasım-Aralık 1786)

Üsküdar mollası olup Şa'bân'da (Mayıs-Haziran 1787) sürüldü. Şevvâl 1209'da (Nisan-Mayıs 1795) Bursa mollası oldu. 1214'de (1799/1800) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 374)

İsmail Efendi (Köse) Kalemden yetişip hâcegândan olup 1155'de (1742) tophane nâzırı oldu. Ayrıldıktan sonra 1161'de (1748) ikinci defa atanmış ve sonra başka görevlerde bulunmuştur. Cemaziyelevvel 1169'da (Şubat 1756) vefat etmiştir. Ağayokuşu'nda medfundur. (I. 366)

İsmail Efendi (Kuyumcuzâde) Müderris, Bursa, Bosna mollası olmuştur. 19 Şa'bân 1109'da (2 Mart 1698) vefat eyledi. Miskinler'de medfundur. (I. 356)

İsmail Efendi (Mantıkîzâde) Mantıkî Efendi torunlarından olmalıdır ki, "Mantıkîzâde" diye şöhret almıştır. Müderris ve molla olup 1145'de (1732/33) vefat etmiştir. (I. 362)

İsmail Efendi (Muabbir) Köprülü Mehmed Paşa'nın imamı Halil Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1136'da (1723/24) Şam mollası olup azledilmiş olarak Cemaziyelâhir 1138'de (Şubat 1726) vefat etmiştir. Okmeydanı'nda medfundur. Âlim ve âbiddi. (I. 361)

İsmail Efendi (Mükehhal) Revanlıdır. Göçerek Halvetî oldu. Nihayet Bursa'da Ahmed Paşa Tekkesi şeyhi olup 1113'de (1701/02) vefat eylemiştir. Sâlihdi. (I. 357)

İsmail Efendi (Nefeszâde) Hattat Hâlid Efendi'nin şâkirdi olup meşhur bir hattat oldu. 1084'de (1673/74) vefat eylemiştir. (I. 354)

İsmail Efendi (Oğlan Şeyh) Bayramî tarikatinden Pîr Ali Efendi'nin oğlu olup 914'de (1508/09) doğdu. 934'de (1527/28) İstanbul'a gelip camilerde vaaz ve nasihat eyledi. Askerlerden kalabalık müridi oldu. 935'de (1528/29) İbn Kemâl fetvâsiyle katlolundu. Katledilmeden önce Çivizâde'ye gidip kalabalıktan şikâyet ederek teftiş edilmesini ve gereğinde katlolunmasını söylediği rivayet edilir. Atmeydanı'nda çeşme önünde 12 müridi de kendisiyle birlikte katledildi. O yere set üzerinde dostları bir mescid yaptılar. Babasının şeyhi Bünyamin katlini işaret etmiş ve babası ise, "Arslan eniğini yedirmez" deyip vefatına kadar muhâfaza eylemiştir. Gerçekte katlinde babası vefat etmişti. Halk hakkında zındık ve veli diye ikiye ayrılmışlardır ve ikinciler dine aykırı sözlerini tevil eylemişlerdir. Rumelihisarı'nda Kayalar'da medfundur. Bedeni ve başının birlikte gömülmesini vasiyet eylemesi üzerine böyle yapıldı. (I. 350)

İsmail Efendi (Osman Kethüdâzâde) Hâlisâ Osman Kethüdâ'nın veyahut başka birinin oğludur. Müderris ve Mısır mollası olup sonra Mekke ve İstanbul pâyesi oldu. Zilka'de 1150'de (Şubat-Mart 1738) ayrıldı. Zilka'de 1164'de (Eylül-Ekim 1751) Anadolu pâyesiyle ikinci defa İstanbul kadısı olup Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) azledilmiş ve 1166'da (1753) vefat etmiştir. Aksaray'da Bekir Paşa Mektebi'ne defnolunmuştur. Hattatdır. Torunlarından biri Ali Rızâ Efendi'dir(→). (I. 365)

İsmail Efendi (Rûmî) Şeyh İbrahim Burhaneddin halifelerinden olup Mısır'da bulunan Şeyh Ahmed b. Mustafa'nın halifesidir. Kadirî şeyhlerinden olup 1053'de (1643) vefat etti. Top-

hane'de Kadirîhane'yi 1041'de (1631/32) inşa eylemiştir. Orada medfundur. (I. 353)

İsmail Efendi (Serbendî) Kadızâde Ahmed Şeyhî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Kudüs mollası olup Rebiyülâhir 1075'de (Ekim-Kasım 1664) vefat eylemiştir. Lâkabı "Serbendî" olduğundan oğlu Ebûssuûd Efendi'ye(→) Serbendîzâde denmiştir. (I. 353; I. 213/14)

İsmail Efendi (Seyyid) Mirza tâbii olup müderris olmuştu. 22 Safer 1124'de (31 Mart 1712) vefat etti. (I. 359)

İsmail Efendi (Solak) Hayır sahiplerinden ve Atik Ali Paşa Camii imamı olup bu senelerde (1740'lar) vefat etti. Balat'da Şüca Mescidi'ne minber koydu. (I. 364)

İsmail Efendi (Sürmeli) Bursa'da Berdan köylüdür. Halvetî Şeyh Süleyman Efendi'den halife olup Bursa'da Fenârîzâde Ahmed Paşa Tekkesi şeyhi oldu. Elli sene şeyhlikle 1100'de (1688/89) vefat etti. Deveciler'de medfundur. Yaşı 100 idi. (I. 355)

İsmail Efendi (Tabl) Kâtiplikten ilerleyip hâcegânlıkla haraç muhasebecisi oldu. Sonra darbhane emini olup Şevvâl 1116'da (Şubat 1705) başdefterdar oldu ve az müddette azledildi. 1122'de (1710) Memleketeyn beyleri kapı kethüdâsı oldu. 1129'da (1717) katlolunmuştur. Oğlu Abdürrahim Efendi(→) ve onun oğlu Şükrullah Mehmed Efendi'dir(→). Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildiler. Mezar taşında "Dâvud İsmail Efendi" yazılması tevildir. (I. 360)

İsmail Efendi (Türâbîzâde) Türâbî Ali Efendi'nin oğlu, Mehmed Çelebi'nin(→) küçük kardeşidir. Müderris olup 1000'de (1591/92) vefat etti. Oğlu Mehmed Çelebi'dir(→) (I. 351; IV. 124)

İsmail Efendizâde Sadrazam Raûf Paşa'nın atasıdır. Raûf Paşa'nın oğlu İsmail Beyefendi olup uzun yıllar âmedî hulefası ve Bâbıâlî memurluğundan sonra birkaç yıldır Şûrâ-yı Devlet azasıdır ki, bâlâ ricâlindendir. Gürcü Necib Paşa'nın damadıdır. Selânik valisi Rızâ Paşa da bunun damadıdır. Oğlu, dahiliye müsteşarı Ahmed Refik Paşa'nın damadı bâlâ ricâlinden rüsûmat emâneti muavini Mehmed Ali Beyefendi'dir. (IV. 681)

İsmail Fahreddin Efendi (Kâtibzâde) İzmirlidir. Müderris, 1237'de (1821/22) Eyüp mollası, sonra kassâm-ı askerî ve Medine mollası olmuş ve 8 Zilhicce 1249'da (18 Nisan 1834) vefat etmiştir. (I. 379)

İsmail Fahreddin Efendi (Râsihzâde) İbrahim Edhem Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Rebiyülevvel 1248'de (Ağustos 1832) vefat etti. Nuhkuyusu'nda medfundur. Resmî ulemâdandı. (I. 159)

İsmail Fehim Efendi Kavalalı Süleyman Efendi'nin oğludur. Müderris ve Safer 1260'da (Şubat-Mart 1844) Haleb mollası, 1269'da (1852/53) Bursa mollası olup 1270 (1853/54) tarihinden sonra vefat etmiştir. (I. 381)

İsmail Hakkı Bey Hüsâmeddin Paşa'nın(→) oğlu Mehmed Bey'in(→) oğludur. Annesi Hacı Velî Ağa'nın kızıdır. Kuşadalı İbrahim Efendi'ye mürid olmuştu. Cemaziyelâhir 1273'de (Şubat 1857) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 115)

İsmail Hakkı Bey Kalemden yetişip taşra mektupçuluklarında bulundu

ve ûlâdan oldu. Ankara mektupçuluğundan ayrılmış olarak 18 Rebiyülevvel 1314'de (27 Ağustos 1896) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 847)

İsmail Hakkı Bey (Şirvanîzâde) Rüşdî Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Amedî halifelerinden iken 11 Safer 1291'de (30 Mart 1874) vefat eylemiştir. Üsküdar'da, Tunusbağı'nda medfundur. (II. 238; I. 385)

İsmail Hakkı Efendi Şumnuludur. İstanbul'da Atpazarî Osman Efendi'den el alıp Celvetî şeyhi oldu. Üsküdar'da Emin Camii yapıldığı zaman oraya vâiz olmuştur. Sonra Bursa'ya gönderilip orada kendisine bir tekke edinerek Zilka'de 1137'de (Temmuz 1725) vefat etti. Ermiş sayılanlardan olup fâzıldı. Abdülganî Nablusî ile münakaşaları geçmişti. Tasavvufda eserleri, risaleleri, *Divan*'ı ve ilâhîleri ve İbn Meşîşe'nin *Salât*'ına şerhi vardır. Müridlerinden oğlu Bahâeddin Efendi(→), babasına halef oldu. Buna halefen Tekfurdağlı Hikmetî Mehmed Efendi(→) şeyh oldu. Onun yerine de İsmail Hakkı Efendi'nin müridlerinden Ahaveyn adında bir zat şeyh olup 1176'da (1762/63) Bursa'da vefat etti. (I. 361)

İsmail Hakkı Efendi Müderris ve Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî'ye 1254'de (1838) müftü olmuştur. Bir-iki sene sonra vefat etmiştir. (I. 380)

İsmail Hakkı Efendi Yakovalı İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Mollalardan olup 1275'de (1858/59) vefat etmiştir. Babasının yanında medfundur. (I. 162)

İsmail Hakkı Efendi Trabzonludur. Müderris ve Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye'de muallim olmuştur. Receb 1273'de (Mart 1857) Galata mollası ve Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) Şam mollası olup 3 Zilka'de 1282'de (20 Mart 1866) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (I. 384)

İsmail Hakkı Efendi Tarsus müftüsü olup İstanbul'da vefat eden Ahmed Hilmî Efendi'nin oğludur. Müderris ve az müddette Mekke pâyesi olup 1295 (1878) yılından sonra vefat etti. (I. 387)

İsmail Hakkı Efendi Kadirî şeyhi olup 24 Receb 1299'da (11 Haziran 1882) vefat etti. Üsküdar'da Nakkaş'da medfundur. (I. 387)

İsmail Hakkı Efendi Karaağaçlıdır. Tahsil görüp memleketinde müftü olup müderris ve molla ve nihayet Mekke pâyesi olmuştur. 1306 ortalarında (1889 başları) vefat etti. Âlim ve münşî idi. (I. 387)

İsmail Hakkı Efendi Beypazarlıdır. Dârülmuallimîn ve camide tahsille senelerce Beşiktaş Rüşdîyesi'nde muallimi olmuştur. 1295'de (1878) Darülmuallimîn müdürü olmuştur ve mevâlîden olduğu halde 7 Receb 1311'de (14 Ocak 1894) vefat etmiştir. Merkezefendi'ye defnedilmiştir. Yaşı 70'e varmış, âlim ve hoşsohbet, edip bir zat idi. (I. 388)

İsmail Hakkı Efendi (Halebîzâde) Hacı İbrahim Efendi'nin (v. 1190/1776)(→) oğludur. Müderris olup 1216'da (1801/02) vefat eyledi. Topkapı'ya defnedildi. Oğlu ricâlden Ali Râif Efendi'dir. (I. 136)

İsmail Hakkı Efendi (Mühürdarzâde) Mektûbî-i sadâret odasından yetişerek 1237'de (1821/22) tarihçi oldu. 1242'de (1826/27) piskopos

mukataacısı, 1246'da (1830/31) büyük kale tezkirecisi, sonradan âmedî hulefâsı, Ramazan 1251'de (Ocak 1836) tezkire-i sânî, Muharrem 1254'de (Nisan 1838) deâvî muavini, Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) maliye nezâreti muavini, Cemaziyelevvel'de (Temmuz) maliye müsteşarı olup 1259'da (1843) ayrıldıktan sonra beylikçi ve Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) Meclis-i Vâlâ azası ve Zilka'de 1262'de (Ekim-Kasım 1846) maliyede Anadolu defterdarı olup Şevvâl'de azl ile Meclis-i Maarif azası ve Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Meclis-i Muhasebe-i Maliye reisi ve 1272'de (1855/56) maliye Rumeli defterdarı oldu. Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) emekli olmuştur. 15 Cemaziyelevvel 1280'de (28 Ekim 1863) hamamda kömür vurmasından hastalanarak vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Kâtip ve münşî ve tedbirliydi. Oğlu Nurî Efendi'dir. Diğer oğlu Rüşdî Hüseyin Hüsnî Efendi'dir(→). (I. 383/84)

İsmail Hakkı Paşa Askeriyeden olup livâ ve ferik ve Samsun redif kumandanı ve sonra divan-ı harb azası olmuştur. 17 Zilhicce 1307'de (4 Temmuz 1890) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. (I. 388)

İsmail Hakkı Paşa Kars beylerinden ve hânedanından Şerif Bey'in oğludur. 1234'de (1818/19) Kars'da doğdu. 1249'da (1833/34) Şüregel â'yânı ve müsellimi olup 1253'de (1837/38) redif binbaşısı olmuş ve 1257'de (1841) İran harbiyle 1261'de (1845) Çıldır ve 1262'den (1846) 1269'a (1853) kadar Muş, Van, Hakkari, Dersim ve Siirt ıslahatlarında bulunmuş, 1269'da (1853) Kırım harbinde kaymakam olup 1270'de (1853/54) piyade 5. Alayı'na miralay olmuştur. Ramazan 1273'de (Mayıs 1857) Diyarbekir'e memur olup aşiretler ıslahında senelerce bulunmuş ve Rebiyülâhir 1280'de (Eylül-Ekim 1863) livâ olmuştur. 4. Ordu erkânından olduğu halde Kozan, Maraş, Haleb, tekrar Kozan ve Cebel-i Bereket'e memur olarak yüz aklıklarında bulunmuştur. Maraş'da iken Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) vezirlikle Diyarbekir valisi oldu. 3 Muharrem 1293'de (30 Ocak 1876) Manastır vali kaymakamı olup, Zilka'de 1293'de (Kasım-Aralık 1876) Erzurum valisi olup savaşta vali ve sonra kumandan olarak cesareti görülmüş ve Rebiyülâhir 1296'da (Nisan 1879) Dâr-ı Şûrâ azası olup Muharrem 1297'de (Ocak 1880) Teftiş-i Askerî Komisyonu'na memur olmuş ve o sene 4 Şa'bân'da (12 Temmuz 1880) hassa müşiri ve yâver-i ekrem olup Zilhicce 1297'de (Kasım 1880) adı geçen komisyonun ikinci reisliğine memur olmuştur. 1303'de (1885/86) Irak ıslahatına memur olup döndüğünde aynı komisyonun reis vekili ve ikinci reisi ve sonra İâne ve Teshilât-ı Askeri Komisyonu reisi olmuş ve 20 Ramazan 1314'de (22 Şubat 1897) vefat ederek Üsküdar'da Yeni Cami'ye defnedilmiştir. Gazi ve gayretli, doğru, sâlih, dindar, tedbirli bir zat idi. Islahat işlerinde becerikliliğinden "Kurt" denmiştir. Oğlu Ahmed Zülküfl Paşa padişah damadıdır. Diğerleri, Mustafa Bey ve İbrahim Bey'dir. (IV. 847/48)

İsmail Hakkı Paşa (Divitçi) Trabzonludur. Askerlikten yetişip livâ ve ferik olmuştur. 11 Receb 1281'de (10 Aralık 1864) İşkodra'ya vali tayin edilmiştir. Rebiyülevvel 1285'de (Tem-

muz 1868) ilâveten Üsküp valisi olmuş, Cemaziyelâhir 1287'de (Eylül 1870) azledilmiş ve Şa'bân'da (Kasım) Trabzonda ikamete memur edilmiştir. Receb 1289'da (Eylül 1872) serbest bırakılıp 8 Rebiyülevvel 1290'da (6 Mayıs 1873) Yanya valisi oldu. 29 Şevvâl 1290'da (20 Aralık 1873) vefat etti. Uysal ve iyi huyluydu. (I. 385)

İsmail Hakkı Paşa (Şehsüvarzâde) (Hacı) Leskovik hânedanından "Şehsüvarzâde" diye meşhurdur. Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran olarak Çıldır kaymakamı olmuştur. Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) vezir rütbesiyle Kars muhafızı ve Zilhicce 1272'de (Ağustos 1856) Van valisi olup Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) azledildi. Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) Haleb valisi oldu ve 1277 sonlarında (1861 ortaları) ayrıldı. Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) Harput ve Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1762) Erzurum valisi olup 1280'de (1863/64) ayrılmış ve Receb 1282'de (Kasım-Aralık 1865) Üsküp ve Prizren valisi olarak Rebiyülevvel 1285'de (Haziran-Temmuz 1868) azlolunmuştur. 21 Receb 1289'da (24 Eylül 1872) Aksaray'da hamamda aniden vefat etmiştir. Orta boylu, etine dolgun ve güler yüzlüydü. Oğlu Ali Gâlib Bey kâtip ve şairdi. (I. 384)

İsmail Naim Efendi (Ebû İshak) Alâiyeli İbrahim Efendi'nin oğludur. Zilka'de 1055'de (Ocak 1646) Çarşamba Pazarında doğdu. Müderris, Bursa, Mekke mollası, Zilka'de 1120'de (Ocak 1709) İstanbul kadısı olup Safer 1122'de (Nisan 1710) azledildi. 6 Ramazan'da (29 Ekim 1710) Anadolu pâyesi olup Rebiyülevvel 1123'de (2 Mayıs 1711) Anadolu kazaskeri oldu. 25 Ramazan 1125'de (15 Ekim 1712) Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 1126'da (Mayıs-Haziran 1714) azlolundu. 18 Zilhicce'de (25 Aralık 1714) şeyhülislâm oldu. Cemaziyelâhir 1130'da (Mayıs 1718) azledilip Sinop'a sürüldü. Cemaziyelevvel 1133'de (Mart 1721) serbest bırakıldıktan sonra İstanbul'a geldi. 28 Zilka'de 1137'de (8 Ağustos 1725) vefat eyledi. Âlim, fâzıl, fakih, şairdi. Ender meselelerden bir mecmua yapıp Ankaravî mecmuasını biraz tashih eyledi. Sultanselim civarındaki doğduğu evi cami yaptı. Kendisi ve ailesi orada defnolundular. Mismarî Şücâ Mescidi ve Hacı Hasanzâde Mescidi'ne minber koydu. Oğulları İshak Efendi ve Es'ad Efendi şeyhülislâmlığı ve Şeyh Said Efendi ve Lutfullah Efendi kazaskerliği elde etmişlerdir. Damadı efendi 1142'de (1729/30) Selânik mollası olmuştur. Oğullarından üçüncüsü Mes'ud Efendi'dir(→). Onun oğlu Celâleddin Efendi'dir(→). Bu mollaya "Mes'udzâde" de denirdi. (I. 360/61)

İsmail Necâtî Efendi Taşlıburun Tekkesi şeyhi Süleyman Efendi'nin oğludur. Babasının halifesi ve halefi Ahmed Eyyûbî Efendi yerine şeyh olmuştur. Sonra cezbe getirip 1204'de (1789/90) vefat etti. (I. 372)

İsmail Nevres Efendi Âsım Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. 18 yaşında müderris iken 1235'de (1819/20) vefat ederek babasının yanına defnedildi. (III. 283)

İsmail Nizâmî Bey Sadrazam Mustafa Nâilî Paşa'nın akrabası olmakla "Giridî Damadı" diye meşhur olmuştu. Bazı hizmetlerde ve sonradan adliyede azalıkda bulunup ûlâ rütbesini ve Mahkeme-i Temyiz azalığını elde

etmişti. 25 Ramazan 1315'de (17 Şubat 1898) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. Sâlih ve tarikat mensubu, iffetli bir zat idi. (IV. 848)

İsmail Paşa Cüce Nasûh akrabasından olup o sayede ilerledi ve beylerbeyilerden oldu. 1004'de (1595/96) Bosna valisi olup 1005'de (1596/97) azledildi. 1006'da (1597/98) Temeşvar beylerbeyi olup köprüleri yapmıştır. 1008'de (1599/1600) azilden sonra vefat etmiştir. (I. 351)

İsmail Paşa Kara Murad Paşa'nın kethüdâsı olup 1067'de (1656/57) İran sefiri oldu. Sonra beylerbeyi olarak Bosna valisi oldu. Muharrem 1075'de (Ağustos 1664) yeniçeri ve sipahiler ağaları ile beraber harpde şehid olmuşlardır. (I. 353)

İsmail Paşa Yükselerek 1079'da (1668/69) Cezâyir beylerbeyi olup 1094 (1683) yılından sonra orada vefat eyledi. (I. 354)

İsmail Paşa Pulad Mehmed Paşa'nın oğludur. Hazine-i hümâyûnda eğitilerek 1105'de (1693/94) Özi beylerbeyi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 356)

İsmail Paşa Midillilidir. Vezir telhisçisi olup 1110'da (1698/99) Kıbrıs beylerbeyi oldu. 1111'de (1699/1700) orada vefat etmiştir. (I. 357)

İsmail Paşa Musulludur. Oranın nüfuz sahiplerinden olduğundan Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) mîrimîran rütbesiyle Musul valisi olmuştur. Birkaç sene sonra orada vefat eylemiştir. (I. 361)

İsmail Paşa Gürcüdür. Yeniçeri zabiti Türk Şa'bân Ağa'nın kölesi olup vefatında Arnavut Mustafa Ağa'ya hazinedar oldu. Bunların sâyesinde ocakta parlayıp kul kethüdâsı ve Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) yeniçeri ağası, Safer 1145'de (Ağustos 1732) vezirlikle Rumeli valisi, sonra İnebahtı muhafızı olup İran seraskeri maiyetine memur olmuştur. 1147'de (1734) Diyarbekir valisi ve Rebiyülevvel'de (Ağustos 1734) Bağdad valisi ve 28 Safer 1148'de (20 Temmuz 1735) sadrazam olmuştur. Varışında 2 ay 7 gün sadrazam oldu. 9 Şa'bân'da (25 Aralık 1735) azlolunup Sakız'a ikamete gönderildi. 1151'de (1738/39) İnebahtı muhafızı olup orada vefat etmiştir. Acımasız, kan dökücü, rüşvetçi, ancak idareye kadir, ümmî idi. Yaşı 70'di. Tepebaşı'nda bir çeşme yaptı. (I. 363)

İsmail Paşa Halebli Osman Paşa'nın oğludur. Kısa sürede mîrimîran ve sonra 1163'de (1750) vezirlikle Sayda valisi, ardından Haleb ve 1164'de (1751) Trablus, Şevvâl'de (Eylül 1751) Hanya ve ardından Sayda valisi oldu ve Zilka'de 1164'de (Ekim 1751) vefat etti. Akıllı ve doğru idi. (I. 365)

İsmail Paşa Edirne bostancıbaşısı olup 1183'de (1769/70) mîrimîranlıkla Mora valisi olmuş, muharebe yüzünden az müddette ayrılmış ve bu muharebe içinde vefat eylemiştir. (I. 368)

İsmail Paşa Yenişehirlidir. Abaza Mehmed Paşa hazinedarı olup cesaret göstererek mîrimîran olmuştu. Mora'da bulunarak güçlendiğinden 6 Cemaziyelâhir 1186'da (4 Eylül 1772) vezirlikle Tırhala valisi olarak orduya çağrıldı. Cemaziyelevvel 1187'de (Ağustos 1773) Ruscuk seraskeri olup sonra barışta Safer 1188'de (Nisan-Mayıs 1774) İnebahtı sancağı verildi. Sonra vezirliği kaldırıldı. 1191'de (1777)

Kandiye ve 1192'de (1778) Hanya muhafızı olup sonra vefat etti. Oğulları Mustafa Paşa ile mevâlîden Emin Efendi'dir. Bir oğlu da Abdullah Bey'dir(→). Bunun oğlu Es'ad Mehmed Bey'dir(→). Diğer oğlu sudûrdan Necib Ahmed Bey'dir(→). Torunlarından biri Şefik İsmail Bey'dir(→). (I. 368/69)

İsmail Paşa Priştinelidir. Rebiyülevvel 1187'de (Haziran 1773) muharebede hizmetine mukâfâten mîrimîran olmuş ve 1196'da (1782) Akşehir mutasarrıflığıyla Bağdad harbine de gönderilmişti. Sonra çeşitli görevlerde bulunup 1197'de (1783) Yanık Palanka muhafızı olup 1198'de (1784) Bursa, Karasi ve İzmit sancakları mutasarrıflığı ile Özi ve Pîrezen Adası muhafızı olmuş ve orada vefat eylemiştir. (I. 370)

İsmail Paşa Köledir. Trablusgarb'da yetişerek gayet cesur bir dayı oldu. Bu sebepten Cezâyirli Hasan Paşa'ya kethüdâ oldu. Paşası Mısır'dan döndüğünde orada bıraktı. Rebiyülevvel 1203'de (Aralık 1788) vezirlikle Mısır valisi olup müderris Meş'alecizâde Es'ad Bey'in kızıyla evlendi. Ramazan 1205'de (Mayıs 1791) Mora valisi olup zulmü yüzünden 1206'da (1791/92) azledildi ve vezirliği kaldırıldı. Malını Tunus'a ve yabancı memleketlere gönderip bir müddet kalebend oldu. Nihayet Toskana'ya gitti. Avusturya Devleti, vezirliği verilerek memuriyetine iadesine aracılık eylemiş ise de vezâretsiz dönüşüne emir gitmekle vefatına kadar orada kalmıştır. Oğlu Ali Bey'dir. (I. 373/74)

İsmail Paşa Bir Türkmenin oğludur. Abdî Paşa'nın delibaşısı olup Zilka'de 1205'de (Temmuz 1791) mîrimîran oldu. Sancaklarda dolaşıp 1216'da (1801/02) Akkerman muhafızı oldu. Sonra vefat etti. (I. 374)

İsmail Paşa Arnavutdur. Maraş Valisi Mustafa Paşa'ya intisap ederek kethüdâsı olmuştu. 1215'de (1800/01) vezir rütbesiyle Maraş valisi oldu. Ancak korkup Cezzar Ahmed Paşa'nın yanına gitmiş, o da bunun başbuğluğuyla 1216'da (1801/02) Yafa üzerine Süleyman Paşa ile birlikte asker göndermişti. 1217'de (1802/03) Ebûmerak Mehmed Paşa üzerine gönderildiğinde onun tarafına meylini hissedip hapsetti. 1219'da (1804/05) Cezzar'ın vefatında, dairesi seçkinlerinden Şeyh Taha bunu hapisten çıkardı ve bahşiş verip o sene valiliği tasdik edildi. 1220'de (1805) azledilip ele geçirildi ve katledildi. Kaypak, bozguncu ve cesurdu. (I. 375)

İsmail Paşa Vezir Ahmed Râtib Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olarak İzvornik ve sonra Yenipazar mutasarrıfı olmuştur. Azilden sonra 1223'de (1808) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (I. 376)

İsmail Paşa Mehmed Ali Paşa'nın oğludur. Babası tarafından Sudan muhafızı yapılmakla mîrimîran olmuştu. Safer 1238'de (Ekim-Kasım 1822) Sudanlılar bunu aldatarak avenesiyle yakmışlardır. (I. 378)

İsmail Paşa Serdâr Mahmud Paşa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı ve 1238'de (1822/23) mîrimîran olup bazı hizmetlerde bulunarak ömrünü tüketmiştir. (I. 378)

İsmail Paşa Nizâmiye askerliğinin kuruluşunda mesleğe girmiş ve süvari miralayı olmuştu. 1254'de (1838) mîrlivâ oldu. Daha sonra vefat etmiştir. (I. 380)

İsmail Paşa Nizâmiye askerliğinin kuruluşunda mesleğe girmiş ve timarlı miralayı olmuştu. 1256'da (1840) mîrlivâ oldu. Daha sonra vefat etmiştir. (I. 380)

İsmail Paşa Topçu askerinden yetişip hassa topçu livâsı olarak Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) vefat etmiştir. (I. 381)

İsmail Paşa Nizâmiye askerliğinin kuruluşunda mesleğe girenlerden olup Girit'de iken 1256'da (1840) miralay olmuş ve sonra mîrlivâ olarak Şa'bân 1268'de (Mayıs-Haziran 1852) Basra'ya mutasarrıf olduktan sonra vefat eylemiştir. (I. 381)

İsmail Paşa Topçu askerliğinden yetişip hassa topçu miralaylığından 1260'da (1844) 2. Ordu topçu livâsı oldu. 1272'de (1855/56) vefat ederek Eyüp'de Ebûssuûd Efendi yakınında defnedildi. (I. 381)

İsmail Paşa Palaslı Mehmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran olmuş ve 1223'de (1808) Köstendil mutasarrıfı olarak â'yândan Eyyûb Ağa'nın gizli emirle yok olması derebeylerin şikâyetine sebep olduğundan rütbesi kaldırılmıştır. Sonra rütbesi geri verilip 1237'de (1821/22) İnebahtı ve o sene Üsküp ve Avlonya muhafızı oldu. 1241'de (1825/26) vezirlik verilmiş ve 1242'de (1826/27) vezirliği kaldırılarak Dimetoka'ya sürülmüştür. 1244'de (1828/29) vezirliği geri verilerek harbe memur oldu. Sonra yine Dimetoka'ya gönderildi. Edirne'nin düşmana teslimi üzerine Silivri'ye gelip senelerce gözden düşmüş olarak kaldı. Safer 1257'de (Nisan 1841) rütbesi geri verilerek Ankara valisi oldu. Şa'bân 1258'de (Eylül 1842) Diyarbekir valisi oldu. 1259'da (1843) azledildi. Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) Üsküp, 1267'de (1851) Hersek ve Rebiyülâhir 1269'da (Ocak 1853) Sivas valisi, Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) Erzurum, Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) Harput, Receb 1272'de (Mart 1856) Kastamonu ve Zilka'de 1275'de (Haziran 1859) ikinci defa Ankara valisi olup Rebiyülâhir 1276'da (Kasım 1859) azledilmiş ve İstanbul'a gelmesinden sonra o sene Şevvâl'de (Nisan-Mayıs 1860) vefat etmiştir. Divanyolu'nda Sinan Paşa Medresesi'nde medfundur. Evvelleri sert ise de geçirdikleri kendisini yumuşatmış ve ihtiyarlığında idareli bir vali olmuştur. (I. 382)

İsmail Paşa Nizâmiye askerliğinden yetişip mîrlivâ olarak Cemaziyelâhir 1277'de (Aralık 1860/Ocak 1861) vefat eylemiştir. (I. 383)

İsmail Paşa Çerkesdir. İzzet Mehmed Paşa'nın kölesi olup askerliğe girerek miralay ve 1254'de (1838) Nizib'de mîrlivâ olmuştur. Sonra ferik ve Rumeli Ordusu reis-i erkânı olup Çatana ve diğer Tuna muharebelerinde yiğitlik gösterince Rebiyülâhir 1270'de (Mart 1854) vezirlik ihsan buyurulmuştur. O sene Zilhiccesinde (Eylül) Anadolu Ordusu müşirliği verilmişse de yine Rumeli cihetinde kumandan kalmıştır. 1272'de (1856) barışın ardından memuriyeti olan Erzincan'a gitti. Şevvâl 1273'de (Haziran 1857) Arabistan Ordusu müşiri olup Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) Rumeli Ordusu müşiri oldu. Bu arada Karadağ isyanı çıkınca gayretinden hasta olduğundan İstanbul'a getirilmiş ve birkaç gün sonra Zilhicce 1277'de (Haziran 1861) vefat eylemiştir. Cesur, gayretli ve sâdıkdı. Oğ-

lu Nâzım Bey erkân-ı harp zâbitânından olup Âlî Paşa'ya damad olmuştur. (I. 382/83)

İsmail Paşa Silahdar Ali Paşa'nın kölesi olup "Cündî" diye şöhret almıştır. Askerlikten yetişti. Sonra mülkiyeye geçip mîrimîran ve beylerbeyi pâyesi verildi. 1268'de (1852) Niş ve azilden sonra 1274'de (1857/58) Şehrizor mutasarrıfı oldu. Bir-iki ay sonra azledilmiş ve 1280 (1363/64) tarihinden sonra vefat etmiştir. (I. 383)

İsmail Paşa Taşra adamıdır. Mîrlivâ ve ferik olarak bir hayli sene Vidin kumandanlığında bulunmuş ve sonra emekli olarak 1280 (1863/64) yılından sonra vefat eylemiştir. Oğulları Berlin sefiri Tevfik Paşa ile Berlin müsteşarı Rif'at Bey ve tercüme evrak mümeyyizi Nurî Bey'dir. (I. 383)

İsmail Paşa Mîrlivâ ve 3. Ordu meclis reisi olmuş, 1277'de (1860/61) emekli edilmiş ve 1 Zilka'de 1281'de (28 Mart 1865) vefat ederek Süleymaniye'ye defnedilmiştir. İbrailli yaşlı bir zat idi. (I. 383)

İsmail Paşa Mehmed Ali Paşa oğlu İbrahim Paşa'nın ikinci oğludur. 1248'de (1832/33) doğmuştur. Mısır'da hizmetlerde bulunarak livâ ve ferik olmuştur. 7 Ramazan 1274'de (21 Nisan 1858) vezir rütbesi ihsan buyurulmuştur. 30 Receb 1279'da (21 Ocak 1863) Mısır hıdivi olarak sadâret pâyesi ihsan buyuruldu. 1296 (1879) ortalarında ayrıldı. 5 Ramazan 1312'de (2 Mart 1895) İstanbul'da vefat eyledi. Na'şı Mısır'da medfundur. Vefatından evvel "Şeyhülvüzerâ" olmuştur. Orta boylu, güzel yüzlü, orta halli ve dil bilir zat idi. Oğullarından Hüseyin Kâmil Paşa ve İbrahim Paşa vüzerâdan olup Fuad Paşa ferikdir. Diğer oğulları merhum Tevfik Paşa ve Hüseyin Paşa'dır. (IV. 846/47)

İsmail Paşa (Altunîzâde) Babası altıncı esnafından olup kendisi de nakkaş olmuştu. Bina işlerinde bulunarak tecrübesi arttığından mîrî binalarda bulundurulmuş ve husûsan Dolmabahçe Sarayı'nın inşasında bina emini olmuş ve mükafat olarak ûlâ sânîsi ile Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azalığına memur buyurulmuştur. 1277 (1860/61) tarihinden sonra hizmetten affedilerek ticaretle servetini arttırmış, âhiretini kazanmaya teşebbüs edip, fakir doyurmak ve hayır eseri yapmakla şöhret almıştır. Güzel ahlâkından dolayı 1294'de (1877) bâlâ rütbesi ve 1295'de (1878) vezir rütbesi ihsan buyurulmuş ve â'yân azası olup 2 Cemaziyelevvel 1305'de (16 Ocak 1888) vefat etmiştir. Na'şı Tophanelioğlu'nda kendi camiine defnedildi. Tophanelioğlu'nda büyük cami ve mektep ve hamam yapmış, başka yerlerde hayır eserleri meydana getirmiş ve 1877/78 Osmanlı-Rus savaşında bir-iki taburu giydirip yedirerek hamiyet göstermiştir. Sâlih, dindar, fakir babası bir zat idi. (I. 387)

İsmail Paşa (Azmzâde) Konyada "Azm" adlı kabilenin beylerinden İbrahim ve Kasım adlarından iki zat vardı. Bunlardan Ebû Ketf Kasım Bey cesaretiyle ünlü olup çocuksuz vefat etmiştir. İbrahim Bey ise gençliğinde IV. Murad zamanında (1623-1640) Bağdad'da bulunup parlamış ve vefatında oğulları İsmail Bey ve Süleyman Bey'i bırakmıştır. İsmail Bey ilerleyerek Hama'ya mutasarrıf ve mîrimîran olmuş ve Cemaziyelevvel 1136'da (Şubat 1724) Trablusşam vilayetiyle vezirlik ihsan buyurulmuştur. Rebi-

yülevvel 1137'de (Kasım-Aralık 1724) Şam valisi olup 1144'de (1731/32) vefat eylemiştir. Akıllı, tedbirli ve güçlüydü. Dört oğlu Şam'da Hayyatiye Çarşısı'nda cami, medrese ve mektep inşa etmiştir. Oğulları İbrahim Paşa, Sa'deddin Paşa, Es'ad Paşa ve Mustafa Paşa'dır. Bir de kızı vardır. (I. 362)

İsmail Paşa (Başı Dumanlı) Kör İbrahim Paşa'nın oğludur. Babası sayesinde kapıcıbaşı ve mîrimîranlıkla Karahisar mutasarrıfı oldu. 1110'da (1698/99) vezirlikle İnebahtı, 1112'de (1700/01) Kefe, Cemaziyelevvel 1115'de (Eylül 1703) Kars ve Zilka'de'de (Mart 1704) Trablusşam mutasarrıfı olup Ramazan 1116'da (Ocak 1705) azledildi. 1120'de (1708) vefat edip Üsküdar'da Tunusbağı'na defnedildi. Oğlu Ahmed Bey 1144'de (1731/32) ve Hasan Bey 1156'da (1743) vefat edip yanına defnolundular. (I. 359)

İsmail Paşa (Çelebi) Yeniçeri olup muhzır, yoluyla kul kethüdâsı oldu ve Budin muhfazasında 1095'de (1684) mîrlivâlıkla Köstendil sancağı verildi. 1096'da (1685) Rumeli beylerbeyi oldu. Muharebede düşmana esir olup fidye ile kurtuldu. Orduya dönüşte tekrar Köstendil mutasarrıfı oldu. Sonra vezirlikle Sayda valisi oldu. 1101'de (1689/90) Sakız muhafızı, 1102'de (1690/91) Konya ve 1103'de (1691/92) Anadolu valisi olup o sene İstanbul kaymakamı ve Zilka'de'de (Temmuz-Ağustos 1692) yeniçeri ağası oldu. 1104'de (1692/93) Şam, 1105'de (1693/94) Girit, 1106'da (1694/95) Mısır valisi ve Rebiyülâhir 1109'da (Ekim-Kasım 1697) Bağdad valisi oldu. Rebiyülâhir 1110'da (Ekim 1698) İranlıların Kerbelâ'yı almaları üzerine Zilka'de'de (Mayıs 1699) Basra'da iken Van valisi oldu. Şa'bân 1112'de (Ocak 1701) korkusundan İran'a kaçtı. Receb 1114'de (Kasım-Aralık 1702) İsfahan'da vefat eyledi. Tedbirli ve güçlüydü. Oğlu İbrahim Bey olup onun kızı Uşşakîzâde Mustafa Efendi'nin eşi Hadice Hanım Receb 1187'de (Eylül-Ekim 1773) vefat eylemiştir. (I. 357)

İsmail Paşa (Damad-ı Şehriyârî) (Müfettiş) Bosnalıdır. İhtisâb ağası ve kapıcıbaşı olmuştur. Sonra çavuşbaşı ve mîrahûr-ı evvel oldu. 1068'de (1657/58) vezirlikle İstanbul kaymakamı olup 1069'da (1658/59) meşhur sadrazam Köprülü Mehmed Paşa'nın sevkiyle Anadolu müfettişi oldu ve Âtike Sultan'la evlendi. Sonra Budin, sonra Bosna valisi ve Şa'bân 1073'de (Mart 1663) ikinci defa kaymakam oldu. Muharrem 1074'de (Ağustos 1663) Özi ve 1075'de (1664/65) Erzurum valisi oldu. Şevvâl 1076'da (Nisan 1666) Erzurum'da vefat eylemiştir. Tedbirli ve güçlüydü. Müfettişliğinde Anadolu eyaletinin ıslahına muvaffak olup eşkıyalığın çıkmasını engellemek için halktan ateşli silahları toplamıştır. Cinsel iktidarsızlıkla meşhur olup hatta kethüdâ kadın önüne bir öreke koymuştur. (I. 353/54)

İsmail Paşa (Ferhâd Paşazâde) Mustafa Paşa'nın oğlu veya torunudur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olmuş ve 1182 (1768/69) harbinde bulunmuş ve muharebe sürerken vefat etmiştir. (I. 368)

İsmail Paşa (Hacı) Maktulzâde Ali Paşa'ya bağlılığı ve hizmeti olduğundan Zilka'de 1125'de (Kasım-Aralık 1713) paşasının vefatında mîrimîranlıkla Cidde valisi olmuştur. Az müddette Bekir Paşa vali olmakla azledil-

miş ve adı unutularak vefat etmiştir. (I. 361)

İsmail Paşa (Hacı) Taşralıdır. Yükselip 1188'de (1774) gümrükçü ve matbah emini oldu. 1189'da (1775) surre emini, Şa'bân 1197'de (Temmuz 1783) cebecibaşı ve 1198'de (1784) ilâveten kasapbaşı ve 1201'de (1786) ilâveten tersane emini oldu. Rebiyülâhir 1201'de (Ocak-Şubat 1787) vezirlikle Anadolu valisi ve sonra Özi muhafızı oldu. 1202 ortalarında (1788 başları) Hocabey'e memur oldu. O sene Boğdan başbuğu olup Rebiyülâhir 1204'de (Aralık 1790) Bender'i tesliminden dolayı vezirliği kaldırılarak Bozcaada'ya sürüldü. Orada vefat etti. Servet sâhibiydi. 1189'da (1775) gümrükçü iken padişaha bir ziyafet vermekle ünlü olmuştur. (I. 373)

İsmail Paşa (Hâfız) Altın Nişanlı adında hasekinin oğludur. 1171'de (1757/58) doğmuş ve Bostancı Ocağı'na kaydolunmuştur. Yoluyla haseki ve sonra bostancıbaşı oldu. Şa'bân 1219'da (Kasım 1804) vezir rütbesiyle kapdan-ı deryâ ve 4 Muharrem 1220'de (4 Nisan 1805) sadrazam olmuştur. 1 Cemaziyelâhir 1221'de (16 Ağustos 1806) azlolunmuş ve 11 Rebiyülâhir 1222'de (18 Haziran 1807) Boğaz muhafızlığıyla Konya valisi olup 15 Şa'bân 1222'de (18 Ekim 1807) orada vefat eylemiştir. Gayretli, himmet ve gurur sâhibi bir adam ise de sadakatsizliğine, Çoru kasabasındaki kıtâle sebep olmasını şahit gösterirler. Oğullarından müderris Mehmed Bey 1219'da (1804) vefat eyledi. Diğerleri Mehmed Necib Bey ve Lâtif Bey'dir. Kardeşi Hacı Mustafa Bey'in oğlu Mehmed Nurî Bey 29 Safer 1270'de (1 Aralık 1853) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (I. 376)

İsmail Paşa (Hattat) İstanbullludur. Esnaftan birinin oğlu olup 1152'de (1739/40) doğmuştur. Hat sanatını öğrenmiş, yazısı padişaha arzolunmakla saray görevlilerine katılmıştır. Karavezir Mehmed Paşa'nın silahdarlığında duhanî ve kaftanî hizmetlerinde bulunarak büyük işlerde bununla istişareye başlamıştı. Mehmed Paşa'nın kardeşleri çekememeleriyle sırkâtibi yamaklığına nakledildi. Sonradan sırkâtibi ve Şehzâde Mehmed'e lala oldu. Muharrem 1195'de (Ocak 1781) hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup Muharrem 1196'da (Aralık 1781-Ocak 1782) silahdar-ı şehriyârî oldu. 4 Muharrem 1197'de (10 Aralık 1782) azlolunmuştur. 19 Zilka'de 1197'de (16 Ekim 1783) vezir rütbesiyle İnebahtı muhâfızı, ardından Muharrem 1198'de (Aralık 1783) Sofya'da oturmak şartıyla İsmail seraskeri, Şevvâl'de (Ağustos-Eylül 1784) Anadolu valisi ve Receb 1199'da (Mayıs 1785) Bosna valisi olmuştur. Ramazan 1199'da (Temmuz 1785) vebadan vefat etti. Hezârfen, tavırları güzel ve hizmeti umulurdu. Halil Hamid Paşa'yı sadâret makamına sevketmiş, o da karşılığında saraydan çıkarmaya çalışmıştır. (I. 370)

İsmail Paşa (Hekim) İzmirlidir. Rumdan dönmedir. Mekteb-i Tıbbiye'de yetişip cerrahlık ve eczacılıkta ustalaşıp yükselerek cerrahhane müdürü olup 1261'de (1845) sânîye rütbesiyle ser-etıbbâ olmuştur. 1263'de (1847) sûr-ı hümâyûnda sünnetçi vazifesini yapınca ûlâ-sınıf-ı evveli olmuştur. Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) vezirlikle Yanya valisi ve haftasında nâfia nâzırı ve Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) ticaret nâzırı olup Zilhic-

ce 1267'de (Ekim 1851) ayrıldı. Muharrem 1268'de (Kasım 1851) tıbbiye nâzırı, Ramazan 1269'da (Haziran 1853) İzmir ve Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) İşkodra valisi olup Receb'de (Mart-Nisan 1855) istifa eyledi. Zilka'de'de (Temmuz-Ağustos) Tanzimat Meclisi azası, Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) ikinci defa ticaret nâzırı olup Ramazan 1274'de (Nisan-Mayıs 1858) azl ile Şevvâl'de (Mayıs-Haziran) Tanzimat Meclisi azası ve Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) Meclis-i Hazâin azası ve Zilka'de 1277'de (Mayıs 1861) Girit valisi olmuştur. 1283 ortalarında (1866 sonları) Girit'de karışıklık çıkınca İstanbul'a çağrıldı. O senenin Şevvâlinde (Şubat 1867) zabtiye müşiri ve Zilka'de 1284'de (Mart 1868) İzmir valisi olup 1286'da (1869/70) azledildi. Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) Selânik valisi olup Muharrem 1289'da (Mart 1872) azledildi. O senenin Ramazanında (Kasım) ikinci defa zabtiye müşiri, 18 Zilhicce 1289'da (16 Şubat 1873) ikinci defa nâfia nâzırı, 11 Muharrem 1290'da (11 Mart 1873) Şûrâ-yı Devlet azası, 15 Cemaziyelevvel'de (21 Temmuz) şehremini, 8 Ramazan'da (30 Ekim) üçüncü defa nâfia nâzırı, Zilhiccenin son gününde (17 Şubat 1874) ikinci defa şehremini oldu. Tevcih gününde Bâbıâlî'de hariciye nâzırının odasında felç geçirince birkaç gün orada kalmış, sonra evine götürülmüş ve 24 Muharrem 1291'de (14 Mart 1874) hastalığının uzamasıyla azl ve emekli edilmiştir. 1297'de (1880) vefat eyledi. Dil bilir, siyasî işlere vâkıf, ılımlı, yumuşak huylu ve uyumluydu. Kadrî Paşa ve Sırrî Paşa'ya iki kızını vermekle onlardan torunları vardır. Oğlu bahriye zâbitlerinden Fuad Bey'dir. (I. 386)

İsmail Paşa (Ispanakçı) Karayılanoğullarındandır. Rikâb-ı hümâyûnda bostancıbaşı olmuştur. 1094'de (1683) bostancıbaşı oldu. Zilka'de 1095'de (Ekim 1684) vezirlikle Mora seraskeri oldu. 1096'da (1685) Sakız muhafızı olarak o sene Mora'ya memur oldu. 1097'de (1686) ikinci defa Mora seraskeri oldu. 1098'de (1687) azledildi. Sonra Selânik ve 1105'de (1693/94) Hanya ve ardından Kandiye valisi, 1107'de (1695/96) Boğaz, 1108'de (1696/97) Ağrıboz muhafızı, 1114'de (1702/03) ikinci defa Kandiye muhafızı ve o sene Yanova muhafızı oldu. Yenipazar'a vardığında vefat etmiştir. Bahtsızlık yüzü görmemesi güzel hizmetindendir. Oğlu Mehmed Paşa, kardeşi Ali Paşa ve Ahmed Bey'dir. (... 357/58)

İsmail Paşa (Kara) Avlonyalıdır. Yükselip mîrimîranlık ile Kilis mutasarrıfı olmuştur. Receb 1166'da (Mayıs 1753) Prizren mutasarrıfı olup sonra vezirlikle Yanya valisi oldu. Rebiyülevvel 1172'de (Kasım 1758) Vidin, ardından Belgrad ve Receb'de (Mart 1759) Avlonya valisi oldu. Rebiyülâhir 1173'de (Aralık 1759) zulmü dolayısıyla vezirliği kaldırılınca Arnavutluk'a firar eyledi. Sonra özür dileyince suçu affolundu. 1176'da (1762/63) Kilis sancağı verilip sonra yine vezirliği kaldırılmış ve isyancı olmuş olduğundan 1178'de (1764/65) katledilerek cezasını bulmuştur. (I. 367)

İsmail Paşa (Kara) Sarayda haseki ve sonra Edirne bostancıbaşısı ve buradan kapıcıbaşılıkla İsâkçı anbar emini oldu. 1178'de (1764) Arnavut

Kara İsmail Paşa'nın malını almaya gittikde mîrimîranlıkla Ohri mutasarrıfı oldu. O sene Cemaziyelâhirinde (Aralık 1764) vezirlikle Hotin muhafızı olup 1179 sonlarında (1766 ortaları) ayrıldı. 1180 (1766/67) tarihinden sonra vefat etmiştir. Varlıklı ve zorbaydı. Oğlu Ali Bey'dir. (I. 367)

İsmail Paşa (Keko Ali Paşazâde) Kapıcıbaşı olup sonra mîrimîranlıkla Ohrili Ahmed Paşa'yı katle memur olup muvaffak oldu ve yerine Hotin muhafızı oldu. Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) Tırhala valisi ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Delvine muhafızı oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (I. 371)

İsmail Paşa (Kethüdâ) Damad Hasan Paşa'nın eniştesi ve kethüdâsı olmakla sadâretinde Cemaziyelevvel 1116'da (Eylül 1704) vezirlikle kubbe veziri oldu. Cemaziyelâhir'de (Ekim) Kıbrıs muhafızı ve Ramazan'da (Ocak 1705) Trablusşam valisi olup Muharrem 1117'de (Mayıs 1705) dava edilip malı geri istendi. Sonra Boğaz Hisarı muhafızı oldu. Şevvâl'de (Ocak-Şubat 1706) Midilli muhafızı, 1119'da (1707/08) İnebahtı muhafızı, Cemaziyelevvel 1120'de (Temmuz-Ağustos 1708) Rumeli valisi, Receb 1121'de (Eylül 1709) Kırım seraskeri, sonra Özi muhafızı, Muharrem 1123'de (Şubat-Mart 1711) Bender muhafızı, o sene Haleb valisi ve Bender seraskeri oldu. 1125'de (1713) azledilip Sinop'a sürüldü. Sonra vefat etmiştir. (I. 359)

İsmail Paşa (Kirli) Maliyeden yetişip İstanbul'da defterdar vekili ve Receb 1100'de (Nisan-Mayıs 1689) cizye muhasebecisi olup 1101'de (1689/90) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1103'de (1691/92) azl ve hapsedildi. Sonra İstanbul'a gönderildi. Receb 1104'de (Mart 1693) ikinci defa defterdar olup Safer 1105'de (Ekim 1693) Rumeli pâyesi verildi. O sene Kilis mutasarrıfı oldu. Rebiyülevvel 1107'de (Ekim 1695) İstanköy muhafızı ve 1109'da (1697/98) Aydın muhassılı oldu. 1110'da (1698/99) orada vefat etti. Tedbirli ve hesap işlerinden anlardı. (I. 356/57)

İsmail Paşa (Koca) Divriklidir. Şeytan İbrahim Paşa'nın kardeşidir. Yükselip Edirne bostancıbaşısı oldu. 1087'de (1676) Adana beylerbeyi olup 1093'de (1682) vezirlikle Sayda valisi ve sonra İstanköy muhafızı oldu. 1101'de (1689/90) tekrar Sayda valisi oldu. Sene sonunda Diyarbekir, 1106'da (1694/95) Erzurum ve 1110'da (1698/99) Sivas valisi oldu. Zulmü dolayısıyla o sene orada katledilmiştir. (I. 356)

İsmail Paşa (Köse) Maliyeden yetişerek defter emini oldu. 1058'de (1648) vezirlikle başdefterdar oldu. Şa'bân 1059'da (Ağustos 1649) azledilip kubbe veziri olmuştur. 28. gün Sömbeki adasına sürüldü. 1060'da (1650) Kıbrıs valisi olup Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) vefat eyledi. Hesap işlerini bilir ve tedbirliydi. (I. 353)

İsmail Paşa (Kulaksızoğlu) Başlarda kapıcıbaşı olup 1248'de (1832/33) Midilli nâzırı olmuştu. Sonra mîrimîran olarak bir müddet taşra kaymakamlıklarını da dolaşmış ve 1280'de (1863/64) vefat etmiştir. (I. 383)

İsmail Paşa (Küçük) Gürcüdür. Mîrimîran olarak sancakbeyi olmuştu. Zenta muharebesinde çok vezir kaybedilmesi üzerine buna vezir rütbesiyle Sivas valiliği verildi. 1110'da

(1698/99) Niş'e yakın bir yerde katledilmiştir. İdaresizdi. (I. 357)

İsmail Paşa (Macuncu) Gürcüdür. Yusuf Ziyâ Paşa tâbilerinden olup Kilis ve A'zaz mütesellimi ve sonra Çirmen sancağıyla ordu konakçısı oldu. Cemaziyelevvel 1224'de (Haziran-Temmuz 1809) mîrimîran oldu. Cemaziyelevvel 1225'de (Haziran 1810) harpde Rusya'ya esir olarak vefat etmiştir. (I. 377)

İsmail Paşa (Nişancı) Enderûn'dan yetişip hasodadan 1078'de (1667/68) kiler kethüdâsı, sonra çukadar-ı şehriyari olup çıktıktan sonra beylerbeyi pâyesi verilmiştir. 1089'da (1678) nişancı olup 1091'de (1680) azlolunmuş ve 1092'de (1681) ikinci defa nişancı olmuştur. 1098'de (1687) vezirlikle sadâret kaymakamı vekili olmuştur. 1099'da (1688) bilfiil sadaret kaymakamı oldu. Siyâvuş Paşa'nın şehâdetinde sadrazam olmuştur. Cemaziyelâhir 1099'da (Nisan 1688) azledilip sürülmüştür. "Köprülü Mehmed Paşa zamân-ı sadâretinde etmediği kalmadı" diye söylemesi Fâzıl Mustafa Paşa'yı hiddetlendirip kız kardeşini, zevci Siyâvuş Paşa terekesinin gasbedilmiş mallarından dolayı davacı ettirmiş, katlettirdiği Zeynelâbidîn Paşa veresesi ise haksız olarak paşanın katlolunmasından dolayı aleyhine kalkışmış olduğundan Receb 1100'de (Nisan-Mayıs 1689) şer'an katlolunmuştur. Akıl ve şuur sâhibi ve hiddetliydi. (I. 354/55)

İsmail Paşa (Paşo) Yanya ileri gelenlerinden olup Tepedenlenli Ali Paşa'dan habersiz olarak oğlu Velî Paşa'ya bağlanmış ve ona kethüdâ olmuştur. Babasından suçunun affını talep eylediyse de babası gizlice idamını istemiştir. Bu sebebden oradan savuşup Drama nâzırı Mehmed Bey'e sığınmakla bazı devlet hizmetlerinde çalışıp 1225'de (1810) lağımcıbaşı oldu. Şevvâl 1235'de (Temmuz 1820) vezirlik verilip Yanya ve Delvine valisi olmuştur. Ancak Yanya Ordusu'nun karışıklığına sebep olmakla azledilmiş olarak Filibe'ye gelmesi emrolunmuş ve 25 Muharrem 1237'de (22 Ekim 1822) katledilmiştir. (I. 378)

İsmail Paşa (Pehlivanzâde) Mîrimîran olup 1109'da (1697/98) Sultanönü mutasarrıfı olmuştur. Sonra vefat eyledi. (I. 357)

İsmail Paşa (Seyyid) Ayaş müftüsünün oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olarak Ramazan 1226'da (Eylül-Ekim 1811) Bolu ve Viranşehir sancaklarıyla Misivri muhafızı olunca vezirlik ihsan buyurulmuş ve reâ'yânın teftişine memur edilmiştir. Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) yalnız Kastamonu sancağıyla kalıp diğerlerinden azlolunmuştur. Sonra ayrılarak rütbesi kaldırılmış ve 1244'de (1828/29) vefat ederek Üsküdar'da defnedilmiştir. Oğlu, silahşor ve kapıcıbaşı Ali Bey'dir. (I. 379)

İsmail Paşa (Seyyid) Sirozludur. Kapıcıbaşı olup 1223'de (1808) Boğaz nâzırı, 1225'de (1810) arpa emini ve 1227'de (1812) mîrahûr-ı evvel olmuştur. Sonra çeşitli görevlerde bulunup Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) vezir rütbesiyle Boğaz muhafızı, Bolu valisi ve 1240'da (1824/25) ilâveten Kastamonu valisi olup 1245 (1829/30) tarihlerinde ayrılmıştır. 3 Şevval 1253'de (11 Ocak 1837) vefat edip Mahmutpaşa'da ailesi yanına defnedilmiştir. Oğlu kapıcıbaşı Mahmud Bey'dir. (I. 380)

İsmail Paşa (Şeyhzâde) Beylerden olup Kanije beylerbeyi oldu. 1062'de (1652) vefat eylemiştir. Oğlu Ahmed Paşa'dır. (I. 353)

İsmail Paşa (Tebердar) Süleyman Paşa'nın kethüdâsı olup Rebiyülevvel 1116'da (Temmuz 1704) onun sâyesinde Cidde beylerbeyi oldu. Sonra paşalığı kaldırılıp efendisine kethüdâ olarak vefat eyledi. (I. 358)

İsmail Rahmî Efendi (Osmanzâde) İzmirlidir. Devriye müderrisi ve mollası olup Şa'bân 1236'da (Mayıs 1821) sürülmüştür. Afdan sonra mahrec ve bilâd-ı hamse pâyesi olup 1244'de (1828/29) Mekke pâyesi olmuş ve 6 Zilhicce 1245'de (29 Mayıs 1830) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. Eşi "Ahretlik Hanım" diye meşhurdu. Dürrişehvar Hanım'ın kızı Zeyneb Hanım'dır. Vefatından birkaç gün sonra Fener İskelesi'ndeki konağı yanmıştır. (I. 379)

İsmail Rahmî Paşa (Tepedenlizâde) Velî Paşa'nın oğludur. Tepedenli Ali Paşa'nın yok olmasından sonra kardeşi Selim Paşa ile İstanbul'a getirildi. Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) kapıcıbaşı olup harbe memur oldu. Sonra 1250'de (1834/35) mîrahûr-ı sânî olduysa da o makamın kaldırılmasıyla başbaki kulu oldu. 1264'de (1848) Tırhala mutasarrıfı oldu. O sene Rebiyülevvelinde (Şubat 1848) vezirlikle Trabzon, Zilka'de'de (Ekim) Edirne, Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) Yanya, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Cezayir-i Bahr-i Sefid ve Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1854) Haleb valisi olup azilden sonra Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) Edirne ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Silistre valisi olup 1275'de (1858/59) azledilmiş, Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Selânik, Cemaziyelâhir'de (Ocak 1860) Girit ve Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) Tırhala ve azilden sonra Safer 1283'de (Haziran-Temmuz 1866) Kastamonu ve Rebiyülevvel'de (Temmuz-Ağustos 1866) Bursa valisi olup ayrıldıktan sonra Rebiyülâhir 1286'da (Temmuz 1869) Prizren valisi, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) Şûrâ-yı Devlet azası ve ardından muhâkemat-ı cezaiye reisi olup 6 Zilhicce'de (16 Şubat 1872) Islahat Komisyonu azası ve 9 Rebiyülâhir 1289'da (16 Haziran 1872) tekrar Şûrâ-yı Devlet azası oldu. 23 Rebiyülâhir 1292'de (29 Mayıs 1875) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Zarif, ılımlı, cömert ve her bakımdan zevkine düşkündü. Oğlu Âsaf Bey'dir. (I. 385)

İsmail Râif Paşa Malatyalı İbrahim Paşa'nın oğlu olup 1138'de (1725/26) doğmuştur. Babası kethüdâ olup vefatında İstanbul'a gelerek hâcegân rütbesiyle taltif edildi. 1172'de (1758/59) sipahiler kâtibi ve 1174'de (1760/61) silahdar kâtibi oldu. Zarureti olduğunu meşhur Tâhir Ağa, padişaha arzedince 1176'da (1762/63) darbhane emini olmuştur. 1179'da (1765/66) ayrıldıkdan sonra ruznâme-i evvel olmuş ve 1182'de (1768/69) Rusya muharebesinde reis vekili olarak İstanbul'da kalmıştır. 1187 (1773) sonlarında ayrılarak ordu döndüğünde Cemaziyelâhir 1188'de (Ağustos 1774) asâleten reisülküttab olmuştur. Cemaziyelâhir 1190'da (Temmuz-Ağustos 1776) azlolunup ardından Kıbrıs'a sürüldü. 5 Şa'bân 1192'de (29 Ağustos 1778) vezirlikle Mısır valisi oldu. Ayrıldıktan sonra 1195'de (1781) Gi-

rit valisi, Şevvâl 1196'da (Eylül 1782) Mora valisi oldu. Rebiyülevvel 1198'de (Şubat 1784) Belgrad muhafızı ve buradan Ağrıboz muhafızı oldu. Cemaziyelevvel 1199'da (Mart 1785) Halil Hamid Paşa sadâretten ayrıldığı gün vezirliği kaldırılmış ve Lefkoşe'ye gönderilmiştir. Ardından katledilmiştir. Kesik başı Nuhkuyusu'nda medfundur. İffetli, âdil, kâtip, münşî idi. Oğlu sudûrdan İsmet Bey'dir. Diğeri Gâlib Halil Bey'dir(→). (I. 370/71)

İsmail Rif'at Efendi Es'ad Mehmed Efendi'nin (v. 1833/34)(→) oğludur. Emtia gümrüğü başkâtibi olup Cemaziyelevvel 1267'de (Mart 1851) vefat etti. Kızları vardır. (I. 338)

İsmail Rüşdî Efendi (Kıbrısîzâde) Tersane emini Kıbrıslı Ali Ağa'nın oğludur. 1220'de (1805) doğdu. Babası sâyesinde müderris olmuştu. Zilhicce 1258'de (Ocak 1843) Selânik mollası ve Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Bursa mollası olup Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Mekke pâyesi elde eylemiş ve 1275'de (1858/59) vefat eylemiştir. Hattat ve şairdir. (I. 381/82)

İsmail Sabrî Paşa Taşralıdır. Tophanede yetişip istihkâm mîrlivâsı ve 1276'da (1859/60) mühendishane nâzırı ve ferik oldu. Sonra Tophane Meclisi ikinci reisi olup 1295'de (1878) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (I. 386)

İsmail Safâ Paşa Silahdar Ali Paşa'nın üvey babasıdır. Oğulluğu sâyesinde paşalıkla Kıbrıs mutasarrıfı olmuştur. 1128'de (1716) paşasının şehadetinden sonra azledilmiş ve vefat etmiştir. 1137'de (1724/25) vefat edip Üsküdar'a defnolunan Hacı İsmail Ağa bu zat olmalıdır. (I. 360)

İsmail Sâib Efendi Erzurumludur. Devriye müderrisi olup 1201'de (1786/87) Ayntab ve sonra Filibe mollası oldu. 1 Zilka'de 1214'de (27 Mart 1800) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (I. 374)

İsmail Sâlih Efendi (İspirîzâde) Yahyâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Üsküdar mollası olup 13 Cemaziyelevvel 1212'de (3 Kasım 1797) vefat eylemiştir. Karacaahmet'e defnedildi. (I. 373; IV. 642)

İsmail Selimâ Efendi Ricâlden İbrahim Vâhib Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1202'de (1787/88) Selânik Baruthanesi nâzırı olup 5 Zilhicce 1204'de (16 Ağustos 1790) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (I. 372)

İsmail Sıddîk Paşa Mısır eski beylerinden olup pek çok zaman maliye müdürü olmuş ve 13 Receb 1290'da (5 Eylül 1873) vezir rütbesi ihsan buyrulmuştur. Ancak memuriyeti Mısır maliyesinin karışması zamanına kadar devam etmesiyle Şevvâl 1291'de (Kasım 1874) Dongola'ya sürülmüş ve 3 Zilka'de 1291'de (12 Aralık 1874) vefat etmiştir. Servet sahiplerindendi. (I. 385/86)

İsmail Ziyâeddin Bey Sadrazam Hekimzâde Ali Paşa'nın oğludur. Müderris, İzmir mollası, 1163'de (1750) Bursa mollası olup Mekke ve İstanbul pâyelerine nâil olmuş ve 29 Safer 1189'da (1 Mayıs 1775) vefat eylemiştir. Babası yanında medfundur. "Ziyâî" mahlasıyla şairdi. (I. 367)

İsmail Zühdî Bey Ricalden Hacı İbrahim Efendi'nin(→) oğlu olup müderris iken 1227'de (1812) vefat eyledi. Beyoğlu'nda medfundur. (I. 376; I. 148)

İsmail Zühdî Efendi Halil Hamid Paşa'nın dairesi imamı olup 17 Ramazan 1218'de (31 Aralık 1803) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 375; II. 299)

İsmailzâde *bak.* Mustafa Efendi; Sâdık Mehmed Efendi

İsmet Ahmed Efendi (Hacı) Divan kaleminden yetişip hâcegândan ve tahvil kesedarı oldu. 1244'de (1828/29) vefat eyledi. Selimiye'de medfundur. (III. 472/73)

İsmet Ali Efendi Mektûbî-i sadâret halifelerindendir. Kaymakam paşalardan birine divan kâtibi olmakla 1170'de (1756/57) hâcegândan olup sonra vefat etti. (III. 471)

İsmet Bey Askerlikten yetişip miralay ve Hassa Meclisi azasından oldu. 1269'da (1852/53) vefat ederek Karacaahmet'e defnolundu. (III. 473)

İsmet Efendi Diyarbekirlidir. 1231'de (1816) Mısır'a gidip 20 sene hizmetlerde bulundu. Sonra Anadolu'ya gelip vüzerâ ve voyvodalar ve defterdar kâtipliğinde ve maliye mektûbî kaleminde bulunmuş ve sonra vefat etmiştir. Şairdi. (III. 474)

İsmet İbrahim Bey Râif İsmail Paşa'nın oğlu Kesriyeli Ahmed Paşa'nın torunudur. 17 Muharrem 1164'de (16 Aralık 1750) doğdu. Tâib İsmail Efendi'den ilim öğrendi. 1202'de (1787/88) Haleb mollası, Cemaziyelâhir 1205'de (Şubat 1791) ordu kadısı ve ikinci murahhas ve Mekke pâyesi oldu. Zilka'de 1207'de (Haziran 1793) İstanbul kadısı olup 25 Safer 1208'de (2 Ekim 1793) Bursa'ya gönderildi. Az müddette geri çağrıldı. 1211'de (1796/97) meclis-i mükâleme memuru, Muharrem 1213'de (Haziran-Temmuz 1798) Anadolu pâyesi, 1213'de (1798/99) Rumeli pâyesi, 1215'de (1800/01) birinci ve 1219'da (1804/05) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 1 Receb 1221'de (14 Eylül 1806) nakibüleşraf olup 17 Muharrem 1222'de (27 Mart 1807) vefat eyledi. Nuhkuyusu'nda medfundur. Temiz soylu, fâzıl, âlim, heybetli, vakur, fasih, beliğ olup edebiyatla uğraşır, üç dilde şair olup takrizler ve makamat yazardı. Selimiye Tekkesi şeyhi Ni'metullah Efendi'den el aldı. Servet sâhibiydi. *İhtisar-ı İ'caz, Esasü'Belaga* muhtasarı, yani *İhtisar fi İktisari'l-Mecaz* eserleridir. Oğullarından biri Atâullah Mustafa Bey'dir(→). Diğerleri Ârif Hikmet Bey ve Abdullah Re'fet Bey'dir. (III. 472)

İsmet İbrahim Bey (Pîrîzâde) Yahyâ Bey'in oğludur. 1220'de (1805) doğdu. Müderris, Rebiyülâhir 1253'de (Temmuz 1837) Galata mollası, 1254'de (1838) Mekke pâyesi, Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) İstanbul pâyesi, Şa'bân 1264 (Temmuz-Ağustos 1848) ortalarında İstanbul kadısı, Receb 1265'de (Haziran 1849) Anadolu pâyesi, 1269'da (1852/53) Anadolu kazaskeri olup 1270'de (1853/54) Meclis-i Maarif reisi oldu. 4 Rebiyülâhir 1274'de (22 Kasım 1857) vefat etti. Beyazıt'da dedesinin yanına defnedildi. İlim ve maariften hissedardı. Oğlu Mehmed Sâhib Beyefendi'dir. (III. 473)

İsmet İbrahim Bey (Râif İsmail Paşazâde) Mutî' Mehmed Bey'in(→) oğludur. Müderris iken 29 Muharrem 1285'de (22 Mayıs 1868) çocuksuz olarak vefat etmiştir. Mallarını vakfetmiş ve bundan Vefa Camii ile başka binalar tamir edilmiştir. (IV. 499)

İsmet İbrahim Efendi Silahdar Mehmed Paşa'nın divan kâtibi ve hâcegândandı. 1194'de (1780) vefat etmiştir. (III. 472)

İsmet İsmail Efendi Husrev Paşa dairesi seçkinlerinden olup 1245'de (1829/30) hâcegân rütbesiyle Bursa mukataacısı olduktan sonra teşrifat kaleminde yetişip 1259'da (1843) yamaklıktan teşrifat kesedarı ve sonra muavini oldu. Bazı vüzerâya dahi kapı kethüdâsı olup 1 Zilka'de 1261'de (1 Kasım 1845) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Orta halli, zevk ehli ve kerim bir zat idi. Büyük oğlu Necib Bey teşrifat yamağı olup 1262'de (1846) vefat etmiştir. Diğer oğlu tercüme kalemi hulefasından Hasan Hamdî Bey halam hanımın zevcidir. 1290'da (1873) vefat etti. Bunun oğlu Mehmed Şükrî Bey'dir. İsmet Efendi'nin kız kardeşinin oğlu Abdullah Beyzâde Âtıf Bey, teşrifat kalemi serhalifesidir. Diğer oğlu Hakkı Bey Cemaziyelâhir 1308'de (Ocak 1891) teşrifat kalemi mülâzim-i evveli iken vefat eylemiştir. (III. 473)

İsmet İsmail Efendi Kemâl Paşa imamı Konyalı Ali Efendi'nin oğludur. Esham muhasebesinde bulunduktan sonra Trabzon tahrirat kâtibi ve postahane ve nafiada kâtip ve taşra kaymakamı ve nihayet İşkodra mektupçusu oldu. Ceridehane'de memurken Safer 1302'de (Kasım-Aralık 1884) vefat etmiştir. Şair ve münşîdir. (III. 473)

İsmet İsmail Efendi (Hacı) Hâcegândan olup şehremini olmuştur. Cemaziyelâhir 1199'da (Nisan 1785) surre emini oldu, ancak kabul etmediğinden Soğucak'a sürüldü. Aftan sonra 1201'de (1786/87) baruthane nazırı, sonra yeniçeri kâtibi, Muharrem 1206'da (Eylül 1791) Bosna muhaddidi, Şa'bân 1210'da (Şubat 1796) döndüğünde ruznâme-i evvel, 1212'de (1797/98) tevkiî oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 472)

İsmet İsmail Efendi (Yağlıkçızâde) Kâtip olup ziraat başkâtibi ve Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) tersane mektupçusu oldu. Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) vefat etmiştir. Üsküdar'da İskele Camii'nde medfundur. (III. 473)

İsmet Mehmed Bey Hacı Halil Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1237'de (1821/22) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (II. 302)

İsmet Mehmed Efendi İstanbulludur. "Hacı Efendi" diye meşhurdur. Müderris ve Nakşibendî idi. 2 Zilka'de 1160'da (5 Kasım 1747) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Âlim, şairdir. *Şahidî*yi şerh edip bir risale kaleme almıştır. (III. 471)

İsmet Mehmed Efendi (Hacı) İzzet Mehmed Paşa'nın muallimi olmakla müderris oldu. 1. Abdülhamid devri (1774-1789) sonlarında vefat etmiştir. (III. 472)

İsmet Mehmed Paşa Ramazanoğullarından Necib Bey'in oğludur. Enderûn'dan yetişerek kuruluşunda nizâmiye askerliğine girip binbaşı ve 1243'de (1827/28) miralay ve 1249'da (1833/34) mîrlivâ ve sonra Dukagin mutasarrıfı ve 1253'de (1837/38) ferik ve 1256'da (1840) Niş valisi oldu. Ayrıldıktan sonra ordulardan birine erkân olmuştur. 1264'de (1848) vezirlikle Filibe valisi olup Şa'bân 1266'da (Haziran 1850) azledildi ve Muharrem 1267'de (Kasım 1850) Anadolu

müfettişi oldu. Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) Trabzon valisi, Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) Tırhala valisi ve 1271'de (1854/55) ikinci defa Anadolu müfettişi, Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) Bursa valisi, ardından Kastamonu, Şa'bân 1273'de (Nisan 1857) Silistre, Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Vidin valisi olup Rebiyülâhir 1276'da (Kasım 1859) ayrıldı. 1277'de (1860/61) Haleb valisi olup 25 Ramazan 1279'da (16 Mart 1863) azledilmiş ve 28 Şa'bân 1282'de (16 Ocak 1866) vefat eylemiştir. Doğru, sâdık, sert ve iffetliydi. Oğlu Hüseyin Rızâ Paşa'dır. (III. 473/74)

İsmet Mustafa Bey İslâm Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Müderris olup Zilhicce 1227'de (Aralık 1812) vefat eyledi. Zeyneb Sultan Camii'nde medfundur. (I. 350)

İsmet Mustafa Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1212'de (1797/98) masraf-ı şehriyârî olup 17 Zilhicce 1213'de (22 Mayıs 1799) vefat etti. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. (III. 472)

İsmet Osman Bey (Lalazâde) Nurî Mehmed Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 13 Muharrem 1203'de (Ekim 1788) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 589/90)

İsmet Paşa Askerlikten yetişip livâ ve ferik oldu. Memuren Bağdad Ordusu'nu teftişe giderken yolda Rebiyülevvel 1308'de (Ekim-Kasım 1890) vefat etmiştir. (III. 474)

İsmet Paşa Tophaneden yetişip İzmir topçu miralaylığında 7-8 sene bulunmuş ve livâlıkla Manastır'a gidip hastalanmakla hava değişimi için geldiği Selânik'de 25 Muharrem 1311'de (8 Ağustos 1893) vefat eylemiştir. Kal'a-i Sultaniye muhafızı Cemâl Paşa'ya damad olmuştur. (III. 474)

İsmet Paşa Za'feranbolulu Mehmed Ağa'nın oğludur. Mekteb-i Tıbbiye'den yetişip mâbeyn-i hümâyûn tabiplerinden olmuş ve ferik ve 1314'de (1896/97) müşir olmuştur. 20 Şevvâl 1316'da (3 Mart 1899) aniden vefat eyledi. Yahyâ Efendi Tekkesi'nde medfundur. (IV. 864)

İsmet Süleyman Bey İstanbulludur. 1245'de (1829/30) doğup 1262'de (1846) sadâret mektûbî kalemine girdi. 1274'de (1857/58) mâbeyn-i hümâyûn kâtibi ve buradan sadâret mektûbî muavini ve 1278'de (1861/62) sadâret müsteşarı muavini oldu. 1288'de (1871) Şûrâ-yı Devlet evrak müdürü, 1297'de (1880) Şûrâ-yı Devlet kalemi serhalifesi, 1302'de (1884/85) Şûrâ-yı Devlet azası ve 1314'de (1896/97) bâlâ rütbesi, ilâveten başkâtibi olmuştur. 22 Rebiyülevvel 1315'de (21 Ağustos 1897) oğullarıyla bindiği arabadan düşerek yaralanmış ve vefat eylemiştir. Hacı Evhadeddin Tekkesi'ne defnedildi. İyi huylu, iffetli, doğru idi. (IV. 864)

İsmetî tâbii *bak.* Hasan Efendi

İsmeti Ali Efendi Defterdar kapısından yetişip defterdar mektupçusu oldu. Ramazan 1183'de (Ocak 1770) başdefterdar oldu. Safer 1185'de (Mayıs-Haziran 1771) ayrılmış ve az müddette vefat eylemiştir. (III. 472)

İspir Mehmed Ağa (Hacı) Haseki olup Safer 1176'da (Ağustos-Eylül 1762) bostancıbaşı oldu. Azilden sonra sipahiler ağası olup Rusya harbinde Akdeniz zahire mübaşiri ve mîrahûr pâyesi oldu. 1185'de (1771/72)

çavuşbaşı olup Cemaziyelevvel 1187'de (Temmuz-Ağustos 1773) Varna seraskeri maiyetine memur oldu ve Şa'bân'da (Ekim-Kasım) esir oldu. Barıştan sonra kurtulup 1189'da (1775) cebecibaşı oldu. Sonra 1193'de (1779) yine sipahiler ağası olup 1195 (1781) yılından sonra vefat etmiştir. Gayretli ve hamiyetliydi. (I. 323)

İspirîzâde *bak.* Ahmed Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; İsmail Sâlih Efendi; Yahyâ Efendi

İspirîzâde Ayasofya şeyhi İspirî Ali Efendi'dir. Evladı arasında âlimler çıkmıştır. Erkek evlâdından Refî' Efendi, kızından evlâdı ise Yâsincizâdelerdir. (IV. 681)

İsrafilzâde *bak.* Fahreddin Efendi

İsrailzâde *bak.* Es'ad Mehmed Efendi

İstanbul Ağasızâde *bak.* Ahmed Efendi

İstikamet Efendi Maliyeden yetişme olup Ekmekçizâde Ahmed Paşa yerine başdefterdar olmuştur. 1023'de (1614) ordu defterdarı oldu. 1025'de (1616) vefat etti. Damadı Ali Paşa'dır. (I. 323)

İşaretçi *bak.* Osman Paşa

İşkodralızâde Mustafa Paşazâdelerdir. Büyük oğlu Hasan Hakkı Paşa vefat etmiştir, küçüğü Ali Rızâ Bey, bâlâ ricâlinden olup, Şûrâ-yı Devlet azasındandır. Âdile Sultan'ın kızı Hayrîye Hanım Sultan'ı nikâhlamıştır ki, adı geçen babasından bir sene sonra vefat etmiştir. İkinci eşinden Celâl Bey adında bir oğlu vardır. (IV. 681)

İşretî Mustafa Efendi Hasan b. Abdullah'ın oğludur. Rumelihisarlıdır. Müderris, Mahmud Paşa Hasköyünde kadı ve 960'da (1553) Şehzâde Bâyezid'e Edirne muhafızlığında şiir söyleyerek intisap eyledi ve Eskişehir kadısı oldu. Nihayet İvraca'da kadı iken 974'de (1566/67) vefat eyledi. Şair ve usta münşîdir. (IV. 375)

İştibîzâde *bak.* Ahmed Efendi; Tâbiî

İvâz Ağa Kasap olup adına bir mescid yaptırmıştır. (III. 606)

İvâz Efendi Manavgatlıdır. Birçok defa Sahn-ı Seman müderrisi olup hatta "Sekiz sahnı İvâz dokuz dolandı" denmiştir. Sonra Bursa, Edirne kadısı olup Şa'bân 985'de (Ekim-Kasım 1577) İstanbul kadısı oldu. Şa'bân 987'de (Ekim 1579) azledildi. Cemaziyelevvel 988'de (Haziran-Temmuz 1580) ikinci defa kadı olup Zilhicce 989'da (Ocak 1581) Rumeli kazaskeri oldu. 991'de (1583) azlolunup Ramazan 993'de (Eylül 1585) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu ve Zilka'de 994'de (Ekim-Kasım 1586) vefat etti. Âlim, fâzıldı. Ahkâm-ı şer'îye ve akliyâtı galip, meclis-i kazası maden-i havadis ve acaib idi. İ'mal-i firâsete mâildi. Nasreddin Hoca huyunda olup tahtaya mıhlattığı bir *Hidâye* nüshasını mansıp tâliplerine göstererek "onu kara kitap bilir" derdi. Eğrikapı dışında bir camii vardır. Hariminde medfundur. Kitapları kendi hattiyle yazılmış olup oraya vakfetmiştir. Kendine göre bir hattı vardır. *Beyzâvî, Telvih, Hidâye, Miftâh* ve *Mevâkıf*'a hâşiyeleri vardır. Oğlu Yahyâ Efendi'dir(→). (III. 606/07)

İvâz Mehmed Ağa Kapıcıbaşı ve Bâyezid voyvodası olup Gümrükçü İshak Ağa adamlarından olmakla mukataat almış ve harplerde bulunarak sonra Sakız muhassılı olmuştur. Son-

ra Bayındır'da kötü hali görülmekle Kapdan Paşa gönderilip yeğeni Kara Hasan ile ele geçirilmiş ve 1189'da (1775) katledilmiştir. (III. 608)

İvâz Mehmed Paşa Mavodina sakinlerinden Nasrullah'ın oğludur. Nice evlâdının ivâzı olmakla bu lâkabı aldı. Kel Yusuf Efendi'ye intisap etti. Sonra Alâiyeli Ebûbekir Paşa kethüdâsı oldu. Gümrük emanâtinde Yeğen Mehmed Ağa ile halef-selef oldu. Sonra başbaki kulu olup 1145'de (1732/33) çavuşbaşı oldu. 22 Safer 1148'de (14 Temmuz 1735) vezirlikle kaymakam-ı sadr-ı âlî oldu. O sene Cemaziyelâhir'de (Ekim-Kasım) Vidin vali ve seraskeri olup 1151'de (1738/39) ayrılmasının ardından orduya halel gelmekle tekrar seraskerlik teklifinde reddedince ordu kadısı, kıyafet değiştirerek "ben giderim" deyince razı oldu. 12 Zilhicce 1151'de (23 Mart 1739) sadrazam ve serdâr-ı ekrem olup fütuhatla musalahayı akdeyledi ve İstanbul'a geldi. 27 Rebiyülevvel 1153'de (22 Haziran 1740) azledildi ve hemen ardından Cidde valisi ve Cemaziyelevvel 1153'de (Ağustos 1740) Hanya valisi oldu. 1156'da (1743) İnebahtı muhafızı olup az müddette vefat etti. Yaşı 60'dır. Cesaret, yiğitlik ve insaf sâhibiydi. Vefatından bir sene sonra mezarı açılmış ve cenazesi bozulmamış olarak çıkmıştır. Oğulları İbrahim Bey, Ali Bey ve Emin Bey'le Halil Paşa'dır. 1210'da (1795) vefat eden kızı Ayşe Hanım, Hacı Ebûbekir Paşa'nın eşiydi. Ondan Mehmed Said Bey adında torunu olup 1198'de (1784) vefat ederek Sinan Paşa Medresesi'nde annesi yanına defnedilmiştir. (III. 607/08)

İvâz Paşa (Hacı) Bursa subaşısı olup Karamanoğlu şehri muhasara eylediğinde akıllıca hareket ile onu def eyledi. Hizmetine mükâfâten Bursa valisi ve ardından vezir oldu. Ancak Molla Şemseddin Fenârî ile geçinemeyip 830 (1426/27) yıllarında azledildi. Hiddetinden "Fenârî vefat edersе namazını kıldıracağım" dedikte Fenârî "namaz kılmak ulemâya daha münasibdir" demiştir. Fenârî'den evvel 832'de (1428/29) vefat etmiştir. (III. 606)

İvâz Paşa (Pehlivan) Saray teberdarlarından olup şahincibaşı, 1112'de (1700/01) çakırcıbaşı, 1113'de (1701/02) Karasi mutasarrıfı ve paşa oldu. Azilden sonra Seydîşehri mutasarrıfı olup 1123'de (1711) harbe memur oldu. 1124'de (1712) Sivas valisi olup 1125'de (1713) azledilmiş, 5-6 ay tevkif olunmuş ve sonra idam edilmiştir. (III. 607)

İvâz Paşazâde *bak.* Abdullah Efendi; Mustafa Bey; Râşid Mehmed Efendi

İvâzoğlu *bak.* Hasan Paşa

İvâzzâde Sadrazam İvâz Paşa oğullarıdır ki yarım asırdan fazla devam etmiştir. (IV. 699)

İyâz Bey (Köprülüzâde) Abdullah Paşa'nın oğludur. Safer 1177'de (Ağustos 1763) vefat eyledi. (III. 609)

İzmir Fakısızâde *bak.* Hasib Mustafa Efendi

İzmir Mollasızâde *bak.* Ebûbekir Efendi

İzmirli *bak.* Halil Bey

İzmirli Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

İzzeddin Abdüllâtif (İbn Melek) Aydınoğlu Mehmed Bey'in muallimi

ve onun Tire'de yaptığı medresesi müderrisi oldu. 820'de (1417) vefat etti. *Mecmaü'l-Bahreyn* ve *Vikaye şerhi*, tasavvuftan bir kitap ve diğerlerini telif eyledi. Oğlu Abdülmecid, II. Murad'a lûgat-ı Kur'aniye'yi açıklâ'yân bir risale takdim eyledi. Bir oğlu da Mehmed'dir. (III. 454)

İzzeddin Efendi Cevahirci Tâhir Ağa'nın oğlu olup müderristi. 1239'da (1823/24) vefat etti. (III. 454)

İzzeddin Fikrî Efendi (Bülbülzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Gençken 1030'da (1620/21) vefat etti. (III. 366/67)

İzzeddin Şîr Paşa Bedirhan Paşa'nın kardeşinin oğlu olup 1271'de (1854/55) Cizre'den getirtilip Rumeli'nde bir müddet ikametten sonra mîrimîranlıkla Yanya taraflarına mutasarrıf oldu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) sonlarında vefat eylemiştir. (III. 454/55)

İzzet Ahmed Bey Ağrıbozludur. Sâmî Ebûbekir Paşa'nın hazinedarı olup sonra kethüdâ kalemine dahil oldu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında Serfiçe'de vefat etti. Şairdir. (III. 458)

İzzet Ahmed Bey Yükselip Istabl pâyesi ve Teke sancağı muhassılı oldu. 15 Şa'bân 1268'de (4 Haziran 1852) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (III. 460)

İzzet Ahmed Paşa Hakkı Mehmed Paşa'nın oğlu olup 1213'de (1798/99) doğdu. Kapıcıbaşı ve Yeniil voyvodası olup Selim Paşa ile Rusya harbinde bulunup mîrimîran oldu. Cemaziyelevvel 1253'de (Ağustos 1837) ferik ve Ankara'ya memur olup oradan Bağdad feriki ve Ali Rızâ Paşa'ya damad oldu. Sonra İzmit ve 1256'da (1840) Adana ilâvesiyle Cidde vali kaymakamı ve Muharrem 1258'de (Şubat 1842) Sayda valisi olup o sene Kıbrıs muhafızı ve Muharrem 1259'da (Şubat 1843) yine Adana valisi ve Muharrem 1260'da (Şubat 1844) Bolu ve 18 Ramazan 1261'de (20 Eylül 1845) vezirlikle Diyarbekir ve Zilka'de 1262'de (Ekim-Kasım 1846) Erzurum ve Zilhicce'de (Kasım-Aralık) Sivas valisi olup Zilhicce 1263'de (Kasım 1847) azledildi. Rebiyülâhir 1264'de (Mart 1848) Yanya ve Zilka'de'de (Ekim) Trablusgarb valisi oldu ve Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) azledildi. Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) Belgrad ve Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) ikinci defa Yanya ve Safer 1272'de (Ekim 1855) Trabzon ve Cemaziyelâhir'de (Şubat 1856) Şam valisi. Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Meclis-i Vâlâ azası ve Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) ilâveten Trabzon valisi olup Safer 1277'de (Ağustos-Eylül 1860) azledildi. Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) Cidde valisi olup Rebiyülâhir 1281'de (Eylül 1864) azledilmiş ve Rebiyülâhir 1282'de (Eylül 1865) Konya valisi olup Safer 1284'de (Haziran 1867) ayrılmıştır. 29 Receb 1285'de (15 Kasım 1868) Hüdâvendigâr valisi olup Muharrem 1287 (Nisan 1870) sonlarında azl ve emekli edilmiş ve 24 Muharrem 1293'de (20 Şubat 1876) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. İdare işlerine vâkıf, dindar, sâlih, cömert, mükrimdi. Oğulları Musul valisi Aziz Paşa ve Hakkı Paşa ile Süleyman Bey'dir. (III. 462)

İzzet Ahmed Paşa Hâşim Osman Paşa'nın oğludur. Erzincan'da 1213'

de (1798/99) doğdu. Nizâmiye Ordusu'nun kuruluşunda Enderûn'dan oraya geçip mîrlivâ ve ferik olmuş ve 15 Cemaziyelâhir 1265'de (8 Mayıs 1849) vezirlikle Hakkâri ve Van valisi olup Şevvâl 1266'da (Ağustos 1850) ayrılmıştır. Safer 1267'de (Aralık 1850) ve Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) Cidde valisi olup Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) azledildi. Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) Kürdistan valisi olup Muharrem 1273'de (Eylül 1856) azledilmiş ve Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) Trablus valisi olup Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) azledilmiş ve Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) Muhacirîn Komisyonu reisi olup Şa'bân 1278'de (Şubat 1862) Harput ve Safer 1284'de (Haziran 1867) Sivas valisi olup 1296 (1879) tarihinde ayrılmıştır. Bir müddet burada kalıp 1301'de (1883/84) Kadrî Paşa'nın vefatında Edirne valisi olup 14 Şevvâl 1310'da (1 Mayıs 1893) vefat eylemiştir. Edirne'de medfundur. Servet sâhibi, safâ erbâbı, tedbirli, güçlü, sâdıkdı. Tavırları garip, kâtip, şair, edip olup 1877/78 Osmanlı-Rus savaşında servetinin 10.000 lirasını orduya vermiş ve kendinden 40 sene önce vefat eden oğlu Hurrem Paşa'nın ruhu ve adının yaşatılması için Erzincan'da büyük bir cami inşa ettirip bazı hayrât yapmıştır. (III. 465)

İzzet Ali Bey Köse Ali Paşazâde Abdülkadir Bey'in oğludur. (III. 457)

İzzet Ali Paşa Defterdar Damad Mehmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip 1137'de (1724/25) defterdar mektupçusu olup 1141'de (1728/29) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 21 Rebiyülevvel 1144'de (23 Eylül 1731) vezirlik verildi. 15 Ramazan'da (13 Mart 1732) sadâret kaymakamı oldu. Zilka'denin başında (Nisan 1732 sonu) Anadolu valiliğiyle Revan'a memur oldu. Sonra Revan seraskeri oldu. Cemaziyelâhir 1147'de (Kasım 1734) orada vefat etti. Revan'da Saliha Sultan Camii'nde medfundur. Kasımpaşa'da Selkuyusu'nda bir çeşme yaptı. Şair ve münşîdir. Damadı ricâlden Rif'at Süleyman Bey'dir. Torunlarından biri silahdar-ı şehriyârî Mehmed Bey'dir. (III. 455)

İzzet Bey Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1236'da (1820/21) kâğıd-ı enderûn emini olup sonra vefat etti. (III. 457)

İzzet Bey Tepedelenli Ali Paşa'nın kız kardeşi Şah Hanım ile Âdem Bey'in oğludur. 1241'de (1825/26) vefat eylemiştir. (III. 457)

İzzet Bey Moralı Bekir Paşa'nın oğludur. Haleb mollası olmuştu. Sonra (1840'lar) vefat etti. (III. 458/59)

İzzet Bey Masarifat mümeyyizi ve Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) Dersaadet muhasebecisi, Muharrem 1263'de (Ocak 1847) hassa muhasebecisi olup bir-iki sene sonra vefat eyledi. (III. 460)

İzzet Bey Hacı Mustafa Ağa'nın (v. 1262/1846)(→) oğludur. Taşra kaymakamlıklarında bulunup Samako'dan azledilmiş olarak 1271'de (1854/55) vefat etti. Oğulları Gâlib İsmail Bey(→), Mazhar Mahmud Bey ve Nu'man Nazif Bey'dir. (IV. 474)

İzzet Bey Bahriye miralaylarından olup 5 Cemaziyelevvel 1278'de (8 Kasım 1861) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (III. 461)

İzzet Bey Nâil Mehmed Bey'in(→) oğludur. Mezâhib kalemi mümeyyizi ve

sonra müdürü olup 5 Receb 1286'da (11 Ekim 1869) vefat eyledi. (IV. 530)

İzzet Bey Peşkir ağası Ali Ağa'nın oğlu olup Enderûn'dan yetişti. Kurenâdan olup 1271'de (1854/55) serkurenâ-yı padişahî oldu. 1272'de (1855/56) azledildi. Ramazan 1299'da (Temmuz-Ağustos 1882) Süleymaniye'deki evinde vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (III. 463/64)

İzzet Bey (Kesriyelizâde) Bekir Bey'in oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1223'de (1808) sipahiler kâtibi, 1228'de (1813) sergi nâzırı, sonra sadâret mektupçusu ve azilden sonra 1238'de (1822/23) salyâne mukataacısı olup sonra vefat etmiştir. (III. 457)

İzzet Bey (Şîrînzâde) Kapıcıbaşı olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) silahdar ağası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 456)

İzzet Efendi Müderris olup Ağakapısı kassâmı oldu. 1179'da (1765/66) kaynı Çeşmîzâde Said Efendi ile birlikte sürgün edildi. Sonra vefat etti. (III. 455)

İzzet Efendi Yenişehr-i Fenârlıdır. Oranın müftüsü olup yaşı 40'a varmadan 1237'de (1821/22) vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 457)

İzzet Efendi Müderris ve mektûbî-i fetvâ olup 1240'da (1824/25) vefat etmiştir. Oğlu Abdülaziz Efendi'ye "Mektûbîzâde" denmiştir. (III. 457)

İzzet Efendi Mektûbî halifelerinden olup Şevvâl 1248'de (Mart 1833) Bursa mukataacısı ve 1249'da (1833/34) zimmet halifesi ve sonra zahire müdürü ve Zilhicce 1259'da (Ocak 1844) eshâm muhasebecisi, bir aralık Bursa defterdarı, 1264'de (1848) ikinci defa eshâm muhasebecisi olup bir-iki sene sonra vefat etti. (III. 459/60)

İzzet Efendi Ziver Paşa'nın kardeşidir. Defterhane kâtiplerinden olup 1268'de (1852) vefat etti. Şairdir. (III. 460)

İzzet Efendi Kasımpaşa Mevlevîhanesi dervişlerinden bir neyzenbaşının oğludur. Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye'den çıkarak 1275'de (1858/59) Telgrafhane'ye dahil olmuş ve Kastamonu ve Beyoğlu telgraf müdürlüğünde ve Tuna, Gelibolu, Kastamonu'da müfettişlikle bulunduktan sonra 1291'de (1874) nezâret muavini, 1292'de (1875) Rüsûmat Meclisi azası, 1293'de (1876) posta ve telgraf nâzırı olup 1295'de (1878) azledildi. 1296'da (1879) ikinci defa telgraf nâzırı olup 1304'de (1886/87) şuuruna halel gelince azl ve emekli edildi. 14 Safer 1309'da (19 Eylül 1891) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Sert dilli, telgraf işlerinde bilgili bir zat idi. (III. 465)

İzzet Efendi (Hacı) Divan kaleminde mühimmenüvis ve sonra hâcegân zümresine dahil olup 1248'de (1832/33) Avlonya mukataacısı olmuştu. Bu senelere (1830'ların sonları) yetişti. (III. 458)

İzzet Efendi (Hâfız) Ricalden Şevkî Efendi'nin imamı ve muhasebe odası halifelerindendi. 1268'de (1852) vefat eyledi. Şairdi. (III. 460)

İzzet Efendi (Hoca) Hâcegândan İsmail Efendi'nin oğludur. Enderûn'a ve hazine odasına girdi. Hat muallimi iken bu senelerde (1830'lar) vefat etti. Meşhur hattatdır. (III. 458)

İzzet Hasan Efendi Kalemden yetişip Bahriye Meclisi başkâtibi oldu. 4 Şevvâl 1280'de (13 Mart 1864) ûlâ sı-

nıf-ı evveliyle bahriye muhasebecisi, Zilka'de 1283 (Mart 1867) sonlarında tahsilat muhasebecisi ve Receb 1286'da (Ekim 1869) Divan-ı Muhasebat azası oldu. Sonra adliyeye nakl ile mahkeme-i ibtidaiye ve Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs 1873) divan-ı istinaf azası ve sonra Şûrâ-yı Devlet azası oldu. 12 Cemaziyelevvel 1295'de (14 Mayıs 1878) bahriye müsteşarı ve Şa'bân'ın (Ağustos) sonunda tekrar Şûrâ-yı Devlet azası olup 1299'da (1882) vefat etti. Bahariye'de medfundur. Oğlu padişah damadı Ferid Paşa'dır. Kardeşi bahriye mektupçusu Mehmed Ali Efendi'nin oğlu Feyzî Bey damadıydı. Bu Feyzî Bey de Bâbıâlî'de evrak müdür muavini ve Şirvânîzâde'ye mühürdar olarak amcasından birkaç sene önce vefat eylemiştir. (III. 464)

İzzet Hüseyin Efendi Karaferyelidir. 1245'de (1829/30) doğdu. Şairdir. (III. 461)

İzzet Mehmed Bey Kâtip olup hâcelik verildi. Gureba-yı yemin kâtibi oldu. 1212'de (1797/98) vefat eyledi. Süleymaniye'de sultan kethüdâsı Osman Efendi yanına defnedildi. (III. 456)

İzzet Mehmed Bey Durak Paşa'nın torunu, Said Mehmed Bey'in(→) oğludur. Enderûn ağalarından olup 15 Cemaziyelevvel 1218'de (2 Eylül 1803) vefat eyledi. Haydarpaşa'da babasının yanında medfundur. (III. 38)

İzzet Mehmed Bey Benli Ârif Bey'in oğludur. Mektûbî-i sadâret ve sonra âmedî odalarına girdi. Sonra âmedî-i divan oldu. Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) asâleten beylikçi oldu. Şa'bân 1224'de (Eylül 1809) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Şair ve kâtipdi. (III. 456)

İzzet Mehmed Bey Filibeli Küçük Hüseyin Bey'in oğludur. 40 yaşından sonra Filibe müftüsü Mehmed Râşid Efendi'den okuyup izin aldı. Ramazan 1263'de (Ağustos 1847) Edirne'ye padişahın gelişinde Bosna mevleviyeti ihsan buyuruldu. 1270'de (1853/54) vefat eyledi. Âlim, şairdir. (III. 460)

İzzet Mehmed Bey Mevâlîden Osman Efendizâde Mehmed Efendi'nin oğlu, Hacı Ali Paşa'nın(→) kardeşidir. Nâfia Meclisi azasından olup 27 Cemaziyelâhir 1283'de (6 Kasım 1866) vefat eylemiştir. Yahyâ Efendi Tekkesi'nde medfundur. (III. 567)

İzzet Mehmed Bey (Doğramacızâde) Abdullah Efendi'nin(→) torunudur. Dahiliye halifelerinden ve hâcegândan olup Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) vefat etti. Üsküdar'da dedesinin yanında medfundur. (III. 390)

İzzet Mehmed Bey (Hacı) İzzî Rif'at Efendi'nin(→) oğludur. Teşrifat serhalifesi olup 11 Rebiyülevvel 1287'de (11 Haziran 1870) vefat etmiştir. (III. 467/68)

İzzet Mehmed Bey (Hekimzâde) Ali Bey'in oğludur. 1253'de (1837/38) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (III. 458)

İzzet Mehmed Efendi Ömer Said Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1219'da (1804/05) vefat ederek Üsküdar'da defnedildi. (III. 596)

İzzet Mehmed Efendi Münif Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kâtip olup 1231'de (1816) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 519)

İzzet Mehmed Efendi Selâniklidir. Müderris olup bu senelerde (1820'ler) vefat etti. Âlimlerin meşhurlarındandır. (IV. 285)

İzzet Mehmed Efendi Zecriye başkâtibi ve hâcegândan oldu. 1263'de (1847) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 459)

İzzet Mehmed Efendi 18 Muharrem 1245'de (20 Temmuz 1829) vefat eden Beylerbeyi Camii hatibi Seyyid Ömer Efendi'nin oğludur. 1243'de (1827/28) Nusretiye Camii'ne hatip oldu. Sesi güzel olduğundan 1251'de (1835/36) ikinci imam-ı sultanî ve müderris ve Zilka'de 1256'da (Ocak 1841) Yenişehr-i Fenâr mollası oldu. Zilhicce 1259'da (Aralık 1843) imam-ı evvel, 1 Cemaziyelevvel 1260'da (19 Mayıs 1844) Bursa mollası ve ardından Mekke pâyesi ve Zilka'de 1260'da (Kasım 1844) İstanbul ve Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) Anadolu ve Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) Rumeli pâyelerini elde etti. Zilhicce 1265'de (Ekim-Kasım 1849) vefat eyledi. Beylerbeyi'nde babasının yanına defnedilmiştir. (III. 459)

İzzet Mehmed Efendi Raûf Mehmed Emin Paşa'nın(→) mühürdarı olup ıstabl pâyeliydi. Paşanın vefatından sonra Karasi mutasarrıflığına gitti. Azledildikten sonra Şa'bân 1278'de (Şubat 1862) vefat eyledi. Kayalar'a defnedildi. (II. 423)

İzzet Mehmed Efendi 1257'de (1841) vefat eden Mehmed Ağa'nın oğludur. Evkafdan yetişip senedat müdürü ve sonra muamelat memuru olarak 16 Cemaziyelevvel 1296'da (8 Mayıs 1879) vefat eyledi. Zengindi. (III. 463)

İzzet Mehmed Efendi (Bahâeddinzâde) (Cizyedarzâde) Bahâeddin Efendi'nin oğludur. Müderris, 1253'de (1837) Eyüp mollası oldu. 3 Şevvâl 1260'da (6 Ekim 1844) vefat eyledi. Murad Molla Tekkesi'nde medfundur. (III. 459; II. 115)

İzzet Mehmed Efendi (Keçecizâde) Sâlih Efendi'nin oğludur. 1200'de (1786) doğdu. 1212'de (1797/98) müderris, 1237'de (1821/22) Galata mollası olup Cemaziyelahir 1238'de (Şubat 1823) Keşan'a gönderildi. Bunun için Ârif Hikmet Bey "İzzet'de bile kalmadı eski hâlet" demiştir. Cemaziyelâhir 1239'da (Şubat 1824) döndü. 1241'de (1825/26) Mekke mollası oldu. 1242'de (1826/27) İstanbul pâyesi olup 1243'de (1827/28) Haremeyn müfettişi ve tenkih-i defâtir memuru oldu. 1244'de (1828/29) Sivas'ta ikamete memur oldu. 1245'de (1829/30) kazaen vefat eyledi. Şair, âlim, güzel konuşur ve zarifdi. *Bahar-ı Efkâr, Hazân-ı Âsâr* adında iki divanı ve *Mihnet-keşân* adında bir manzumesi vardır. Kendi evlâdı hakkında "Budur İzzet'e çâr bağ ola şâd/ Fuad u Murad u Reşad u Vedad" demiştir. Fuad Paşa sadrazam oldu. Ömer Murad Efendi(→) müderristi. Reşad Bey(→) kâtipti. Vedad Efendi küçükken vefat etti. (III. 458)

İzzet Mehmed Efendi (Mektûbîzâde) Abdülaziz Efendi'nin oğludur. 1241'de (1825/26) doğdu. 1251'de (1835/36) müderris olup Suriye müfettiş-i hükkâmı ve Mekke pâyesi oldu. Şevvâl 1288'de (Aralık 1871) hukuk dairesi azası ve 1 Muharrem 1291'de (18 Şubat 1874) evkaf müfettişi olup 1292'de (1875) azledildi. Sonra İstanbul pâyesi olup 1296'da (1876) vefat etti. Şair, şişman, zekî, âlimdi. Oğlu maarif müdürlerinden Mehmed Reşid Bey'dir. (III. 463)

İzzet Mehmed Paşa Rum Mehmed Paşa torunlarından Hüseyin Bey'in

oğlu olup 1136'da (1723/24) Bolu'ya bağlı Çarşamba'nın köylerinden Beylik köyünde doğdu. İstanbul'a gelip teberdar, kapı hasekisi, başhalife ve Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) dârüssaâde ağası yazıcısı oldu. Teberdarların kaldırılmasında o sene 15 Receb 1171'de (25 Mart 1758) azledildi. Zarurete uğrayıp kayınpederinin evinde kalmış olmasıyla padişah tarafından 7500 kuruş ihsaniyle tekrar yazıcı oldu. Şevval 1179'da (Mart 1766) darbhane emini, 1187 sonlarında (1774 başları) şehremini olup 26 Rebiyülâhir 1188'de (6 Temmuz 1774) vezirlikle sadâret kaymakamı ve 2 Cemaziyelahir 1188'de (10 Ağustos 1774) sadrazam oldu. 8 Cemaziyelevvel 1189'da (7 Temmuz 1775) azl ile Aydın valisi, 29 Ramazan 1189'da (23 Kasım 1775) Mısır, Şevvâl 1192'de (Ekim-Kasım 1778) İçel, ardından Sivas, 1193 (1779) sonlarında Erzurum ve tekrar Rakka, 2 Ramazan 1194'de, (1 Eylül 1780) ikinci defa Erzurum valisi ve 25 Safer 1195'de (20 Şubat 1781) ikinci defa sadrazam olup 55 günde geldi. 16 Ramazan 1196'da (25 Ağustos 1782) azledilip Filibe'ye sürüldü. 4 Safer 1197'de (9 Ocak 1783) Belgrad valisi olup Rebiyülevvel 1198'de (Şubat 1784) orada vefat eyledi. Akıl, şuur ve güzel ahlâk sâhibi, ağzı sıkı, mazbut lisanlı olup halk kendisine müteşekkirdi. Dairesi imamı Hafız Hacı Emin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 456)

İzzet Mehmed Paşa Za'feranboluludur. Zülüflü baltacılardan silahdar ağa kapıcısı İbrahim Ağazâde Ali Ağa'nın oğlu olup 1156'da (1743) doğdu. 1173'de (1759/60) İstanbul'a gelip amcası Benli Mustafa Paşa dairesine girdi. Amcazâdesi İbrahim Bey'le çalışıp kitâbet ve inşa ile meşgul oldu. III. Mustafa zamanında lağvolunan Baltacı Ocağı I. Abdülhamid zamanında tekrar açılınca oraya çerağ olundu. Karavezir Mehmed Paşa'ya mensubiyetle dârüssaâde ağası yazıcısı oldu. Sonra muhasebe-i evvel pâyesi verildi. Şa'bân 1192'de (Eylül 1778) darbhane emini olup iyi hizmeti görüldü ve Şah Sultan kethüdâsı oldu. Halil Hamid Paşa'ya damad olup 3 Receb 1193'de (17 Temmuz 1779) azledildi. Şevvâl'de (Ekim) şehremini, 25 Cemaziyelevvel 1200'de (26 Mart 1786) tersane emini, Ramazan'da (Temmuz) vezirlikle Hanya, Safer 1201'de (Kasım-Aralık 1786) Diyarbekir, Rebiyülevvel 1201'de (Ocak 1787) İçel, Rebiyülâhir'de (Şubat) Bender muhafızı, Receb'de (Mayıs) Cidde valisi, sonra Boğaz muhafızı, Receb 1205'de (Mart 1791) Mısır valisi ve Şevvâl 1207'de (Mayıs 1793) Anadolu valisi olup 25 Rebiyülevvel 1209'da (20 Ekim 1794) Üsküdar'a gelip sadrazam oldu. 18 Rebiyülevvel 1213'de (30 Ağustos 1798) azledilerek Sakız'a sürüldü, sonra Manisa'ya çevrildi. 12 Ramazan 1227'de (19 Eylül 1812) orada vefat etti. Balıkpazarı'nda bir cami yaptı. Kâtip, tedbirli ve güçlüydü. Yüce gönüllü ve kerim olup kimseyi incitmemiştir. (III. 456/57)

İzzet Mehmed Paşa Dârende hanedanından İbrahim Bey'in oğludur. 1207'de (1792/93) doğdu. Amcası Ali Paşa dairesinde mühürdar olup kapıcıbaşı ve mîrahûr pâyesi ve voyvoda oldu. Bir müddet Ispartalı İbrahim Paşa'nın kethüdâlığında dahi bulundu. 1236'da (1820/21) mîrimîranlıkla Bursa mutasarrıfı ve Boğaz muhafızı, 1237'de (1821/22) Menteşe ve Rebi-

yülevvel 1240'da (Kasım 1824) vezir rütbesiyle Anadolu valisi ve Zilka'de'de (Haziran-Temmuz 1825) Boğaziçi muhafızı ve 12 Receb 1242'de (9 Şubat 1827) kapdan-ı deryâ oldu. 1244'de (1828) Edirne ve Şumnu Ordusu'na memur olup 14 Rebiyülevvel 1244'de (24 Eylül 1828) sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu. 22 Receb 1244'de (28 Ocak 1829) azledildi ve Tekirdağ'da ikamete memur oldu. 26 Receb 1247'de (31 Aralık 1831) Vidin muhafızı olup 17 Rebiyülevvel 1249'da (4 Ağustos 1833) azledildi. O sene 3 Ramazan'da (14 Ocak 1834) Karahisar ve ardından Ankara ve Kengırı ilâvesiyle Kastamonu valisi oldu. 13 Cemaziyelâhir 1255'de (24 Ağustos 1839) Boğaz muhafızı, Receb 1256'da (Eylül 1840) Sayda, Beyrut, Trablusşam muhafızı ve Beriyyetüş-şam seraskeri olup muharebede ayağından yaralanınca İstanbul'a getirildi. 20 Şevvâl 1257'de (5 Aralık 1841) ikinci defa sadrazam oldu. 28 Receb 1258'de (4 Eylül 1842) azledilerek Edirne valisi oldu. 11 Receb 1259'da (11 Mayıs 1843) azledildi. Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) Hüdâvendigâr valisi olup Zilka'de'de (Eylül-Ekim) azledilip emekli oldu. 17 Cemaziyelâhir 1271'de (7 Mart 1855) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Sabırlı, doğru, vakûr, işbilir, cesur, sert ve katıydı. Ankara'da yanan bir camiyi inşa etti. 1241'de (1825/26) İstanbul'da ve 1245'de (1829/30) Tekirdağ'da büyük hizmeti görüldü. Oğulları Halil Paşa, Atâ Bey ve Mesrûr Bey'dir. Kethüdâsı Hacı Abdurrahman Ağa'dır(→). (III. 460/61)

İzzet Mehmed Paşa Giridîzâde Mehmed Paşa'nın ortanca oğludur. Mekteb-i Harbiye'de iken binbaşı olmuştur. Sonra livâ, ferik ve Vidin kumandanı oldu. 1296'da (1878) vezirlikle 6. Ordu müşiri olup 1299'da (1882) Yemen valisi ve 7. Ordu müşiri oldu. 1301'de (1883/84) vefat eylemiştir. Zengin ve mal sâhibiydi. Askerlikte hizmeti görülmüştür. Yesârîzâde Necib Paşa'ya damad oldu. (III. 464)

İzzet Mehmed Paşa İstanbulludur. 1240'da (1824/25) doğdu. 1251'de (1835/36) asker olmuş ve terfi ederek 1284 sonlarında (1868 başları) ferik olup Rebiyülâhir 1285'de (Temmuz-Ağustos 1868) Dâr-ı Şûrâ reisi ve 28 Şa'bân 1286'da (3 Aralık 1869) vezir rütbesiyle hassa müşiri, Cemaziyelevvel 1287'de (Ağustos 1870) 5. Ordu müşiri, Zilka'de 1289'da (Ocak 1873) hassa müşir vekili ve Dâr-ı Şûrâ reisi, Zilhicce'de (Şubat 1873) zabtiye müşiri, Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs 1873) Şûrâ-yı Devlet azası, Cemaziyelâhir'de (Ağustos) Tanzimat-ı Askeriye azası, Receb'de (Eylül) 5. Ordu müşiri, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) Şûrâ-yı Devlet azası, aynı yıl Bursa valisi, Zilhicce 1291'de (Ocak 1875) 5. Ordu müşiri olup bir-iki sene sonra azledilerek İstanbul'da iken Rebiyülevvel 1295'de (Mart 1878) serasker ve Cemaziyelevvel'de (Mayıs) azledilerek Kozan ve Diyarbekir taraflarına memuriyetle gidip sene sonunda Diyarbekir valisi olup birkaç sene ikametten sonra azlolunarak selâmlık resmine memur iken 8 Receb 1308'de (17 Şubat 1891) vefat edip Fâtih kabristanına defnedildi. Haremi hanım da 10 gün sonra vefat eylemiştir. Doğru ve sertti. (III. 464/65)

İzzet Mehmed Paşa (Gözügüzel) Boludandır. Babası Mehmed Ağa ile İstanbul'a gelip Enderûn'da yetişip

kurenâdan olmuş ve 1255'de (1839) serkurenâ olup 1259'da (1843) azledilip Cemaziyelevvel 1262'de (Mayıs 1846) ihtisap nâzırı, Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) vezir rütbesiyle Meclis-i Vâlâ azası ve Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) ticaret nâzırı olup 14 Zilhicce 1268'de (29 Eylül 1852) azledilmiştir. Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) zabtiye müşiri oldu. Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) vefat etti. Doğru, idarecilikte mutedildi. Oğlu Necib Bey mutasarrıf ma'zullerinden iken vefat etti. Diğeri Tâhir Bey'dir. Kardeşi Pertev Mehmed Bey ve Abdülkerim Bey ile Mekteb-i Harbiye'de binbaşı Râşid Bey'dir ki, 1295'de (1878) vefat etmiştir. (III. 461)

İzzet Mehmed Paşa (Zeybek) Nizamiye Ordusu'nun kuruluşunda dahil olanlardan olup yükselip livâ ve ferik oldu. Sonra hassa reisi, 1263'de (1847) İzmir kumandanı ve tekrar hassa reisi olup 1278 (1861/62) yılına doğru emekli oldu. 5 Cemaziyelâhir 1289'da (10 Ağustos 1872) vefat etti. Nasûhî Tekkesi'nde medfundur. Doğru, tedbirliydi. Oğlu zâbitandan Mehmed Nasfet Bey'dir. (III. 461)

İzzet Mustafa Bey Yenişehirli Osman Paşa'nın oğludur. 1181'de (1767/68) müderris, Receb 1203'de (Nisan 1789) Eyüp mollası, 1208'de (1793/94) Edirne mollası, 1209'da (1794/95) Mekke pâyesi, 1214'de (1799/1800) İstanbul pâyesi oldu. Rebiyülâhir 1223'de (Haziran 1808) Manisa'ya gönderildi. Sonra İzmir'e getirilip Şa'bân 1224'de (Eylül 1809) döndü. 1225'de (1810) Rumeli kazaskeri oldu. 21 Şa'bân'da (21 Eylül) azledilerek Konya'ya gönderildi. Sonra Bursa'ya çevrilip yine İstanbul'a getirildi. Rebiyülâhir 1230'da (Mart-Nisan 1815) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülâhir 1231'de (Mart 1816) azledilerek Tire'ye gönderildi ve oradan Gelibolu'ya getirildi. 1239'da (1823/24) affedildi. 14 Şa'bân 1242'de (13 Mart 1827) vefat etti. Kişizâde, zengin, nefis yemekleri boldu. Oğlu İffet Bey'dir. (III. 457/58)

İzzet Mustafa Efendi Tosyalıdır. Bostanzâde Mustafa Ağa'nın oğlu olup 1216'da (1801/02) doğmuştur. Annesi tarafından, Kadirîhane kurucusu İsmail Rûmî soyundandır. İlim öğrendikten sonra mûsikîye meyletmiş ve 1233'de (1818) Enderûn'a girerek neyzen, hanende ve hattat olmuştur. Hacca gidip Mehmed Can Efendi'den el alarak Nakşibendî olup sonra Mısır'a gidip derviş oldu. 7 ay sonra İstanbul'a geldi. Bâyezid Camii'nde sesinden tanınıp iltifat gördü ve yine hanende oldu. 1255'de (1839) evkaf kaymakamı ve sonra Eyüp hatibi, Muharrem 1261'de (Ocak 1845) imâm-ı sânî-i padişahî, Rebiyülevvel 1262'de (Mart 1846) Selânik ve Cemaziyelâhir'de (Haziran) Mekke pâyesi, sonra İstanbul pâyesi, Receb 1265'de (Haziran 1849) Anadolu pâyesi, o sene Zilhiccesinde (Ekim-Kasım 1849) imam-ı evvel-i padişahî, Rumeli pâyesi ve Şa'bân 1266'da (Haziran 1850) şehzâdelere hat muallimi oldu. 1269'da (1852) imametten ayrıldı. Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat 1853) Meclis-i Vâlâ azası olup 1275'de (1858/59) azalıktan azledildi. Şevvâl 1276'da (Nisan-Mayıs 1860) tekrar Meclis-i Vâlâ azası ve Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) Meclis-i Hass'a memur oldu. 1278'de (1861/62) reisülulemâ ve Şa'bân 1279'da

(Ocak-Şubat 1863) nakibüleşraf oldu. 1283'de (1866/67) birinci ve Receb 1284'de (Kasım 1867) ikinci ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. 14 Zilka'de 1294'de (20 Kasım 1877) vefat eyledi. Tophane'de Kadirîhane'ye defnedildi. Ulûm-ı Arabiye ve Farisiye'de orta derecede ve ulûm-ı mutasavvıfede üstad ve şairdi. Bir-iki eseri vardır. 11 *Kur'an* ve o kadar *Delâil* ve 200 kadar hilye yazdı. Ayasofya Camii'yle başka yerlerde celî hatları vardır. Orta boylu, nazik, edip, lehçesi tatlı ve kimyaya meraklıydı. Damadı mevâlîden Abdurrahman Efendi ve oğlu Bâb-ı fetvâ kâtiplerinden Tevfik Efendi'dir. Ta'likde üstadı Yesârîzâde, nesih ve sülüs hattında ise Çömez Mustafa'dır. Şâkirdleri bugün reisü'l-hattatîn Muhsinzâde Abdullah Bey ve merhum Şefik Efendi, Abdullah Zühdî Efendi, Burdurlu Osman Efendi ve Vahdetî Efendi'dir. (III. 462/63)

İzzet Mustafa Efendi (Dârendelizâde) Dârendeli Hacı Mustafa Efendi'nin oğlu olup müderris, Yâsincizâde Abdülvehhâb Efendi'nin şeyhülislâmlığında mektupçu, sonra molla ve 1247'de (1831/32) Medine mollası oldu. 3 Cemaziyelevvel 1250'de (7 Eylül 1834) vefat eylemiştir. (IV. 472)

İzzet Mustafa Efendi (Kevâkibîzâde) Müderris, Sofya mollası oldu. 1280 (1863/64) yılından sonra vefat eylemiştir. (III. 461)

İzzet Mustafa Efendi (Yesârîzâde) Yesârî Es'ad Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi, 1245'de (1829/30) İstanbul pâyesi, 1253'de (1837/38) Anadolu pâyesi, Receb 1255'de (Eylül 1839) Anadolu kazaskeri, 1256'da (1840) Rumeli pâyesi ve Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) Takvimhane nâzırı olup 1259'da (1843) azledildi. Safer 1262'de (Şubat 1846) Rumeli kazaskeri oldu. Azilden sonra 2 Şa'bân 1265'de (23 Haziran 1849) vefat eyledi. Fâtih'de babasının yanına defnedildi. Güzel konuşur, hüner ve marifet erbâbından ve büyük hattatlardan olup mûsikîde hâce-i zaman ve hatt-ı ta'lik'de İmâd-ı Rum idi. Yalanı hakkında "Yemin etse Yesârîzâde gerçektir, yalan söyler" denmiştir. Oğulları Rif'at Mehmed Efendi(→), Atâullah Mehmed Efendi(→) ve Necib Ahmed Paşa'dır(→). (III. 459)

İzzet Osman Efendi Bursalı Râşid Mehmed Efendi'nin oğludur. Hakkâk esnafından olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. Ebced hesabıyla isim koymaya dair bir eser yazdı. (III. 461)

İzzet Paşa Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girerek livâ ve ferik oldu. Sonra 1259'da (1843) mîrimîran rütbesiyle Ankara ve Bozok kaymakamı oldu. Cemaziyelevvel 1261'de (Mayıs 1845) vefat etti. (III. 459)

İzzet Paşa Askerlikten yetişip Hassa Ordusu'na redif livâsı olmuştu. 1270 (1853/54) yılından sonra vefat eylemiştir. (III. 461)

İzzet Paşa Maliye memurlarından olup Fuad Paşa ile Şam'a gidip 1280'de (1863/64) Rumeli pâyesiyle Kudüs mutasarrıfı oldu. 1285'de (1868/69) azledildi. Cemaziyelâhir 1291'de (Temmuz-Ağustos 1784) Bihke mutasarrıfı olmuş ve azilden sonra 1293'de (1876) yine tayin edilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 462)

İzzet Paşa Sandık emini ve Medine müdürü iken vefat eden Mehmed

Efendi'nin oğludur. Kalemden taşra kaymakamlıklarına ve mutasarrıflıklarına gidip mîrimîran olmuştu. 25 Cemaziyelahir 1311'de (3 Ocak 1894) vefat etti. Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedilmiştir. (III. 465)

İzzet Paşa Topçu Mektebi'nden yetişip terfi ederek topçu numune alayı miralayı olmuştu. 19 Cemaziyelâhir 1315'de (15 Kasım 1897) vefat eyledi. Yaşı 60'a yakın dirayetli bir zat idi. Kardeşi, tecrübe ve muayene reisi Cemâl Paşa'dır. (IV. 864)

İzzet Paşa (Ömer Ağazâde) Tevfik Bey'in oğludur. Müderris ve sonra mülkiye memuru ve mîrimîran olup Hudeyde mutasarrıflığından azledilmiş olarak 1292 (1875) yılına doğru vefat eyledi. Damadı bahriye nâzırı Hasan Paşa'dır. (III. 462)

İzzeteddin Mehmed Efendi Hekimbaşı Mehmed Said Efendi'nin torunudur. 1195'de (1781) Galata mollası, Cemaziyelevvel 1203'de (Şubat 1789) Şam mollası oldu. 16 Receb 1205'de (21 Mart 1791) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 456; III. 29)

İzzetî Mehmed Bey Diyarbekirlidir. Sipahi olup 1070'de (1659/60) vefat etti. Şairdir. (III. 455)

İzzetî Mehmed Efendi İlmiye mülâzimlerinden olup I. Ahmed devri (1603-1617) şairlerindendir. (III. 455)

İzzetî Mehmed Efendi Vanlıdır. 1105'de (1693/94) vefat etti. Kâtip, nedim, şairdi. (III. 455)

İzzetî Mehmed Efendi (Şeyh) (Vişnezâde) Zekeriyâ Efendi oğlu Lutfullah Efendi'nin oğlu olup 1039'da (1629/30) doğdu. Müderris, molla oldu. Muharrem 1073'de (Ağustos-Eylül 1662) İstanbul kadısı olup Safer 1074'de (Eylül 1663) azledildi. 1079'da (1668/69) Anadolu kazaskeri oldu. Rebiyülâhir 1080'de (Eylül 1669) Rumeli kazaskeri olup Receb'de (Aralık) ayrıldı. Cemaziyelevvel 1087'de (Temmuz 1676) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Şa'bân 1088'de (Ekim 1677) azledildi. Şa'bân 1092'de (Ağustos-Eylül 1681) vefat eyledi. Amcası Yahyâ Efendi yanında medfundur. Âlim, güzel ahlâk sâhibi ve *Keşfü'z-Zünûn*'a zeyli, *Tezkire-i Şuara*'sı ve *Divan*'ı vardır. (III. 455)

İzzetzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

İzzî Mehmed Emin Efendi (Reiszâde) Abdülkadir Efendi'nin oğludur. Şairdi. 1184'de (1770/71) vefat etti. (III. 467)

İzzî Nu'man Efendi Kastamonuludur. 1225'de (1810) İstanbul'a gelip İzmir'e giderken vefat eyledi. Şairdir. (III. 467)

İzzî Rif'at Efendi (Hacı) Teşrifat kaleminden yetişip 1259'da (1843) teşrifat yamağı ve 1262'de (1846) kesedarı ve 1274'de (1857/58) teşrifat muavini oldu. 19 Muharrem 1278'de (27 Temmuz 1861) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Oğlu Hacı İzzet Mehmed Bey'dir(→). (III. 467/68)

İzzî Süleyman Efendi Baltacılar kethüdâsı Halil Ağa'nın oğludur. Divan kalemine girip 1156'da (1743) vak'anüvis oldu. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) küçük evkaf muhasebecisi ve Zilka'de 1160'da (Kasım 1747) teşrifâtî oldu. Cemaziyelâhir 1168'de (Mart-Nisan 1755) vefat etti. Bilgili ve münşî idi. Nesri nazmına üstün olup Muradzâde'den el aldı ve yakınında defnini vasiyet etti. Mürettep *Divan*'ı ve *Tarih*'i vardır. (III. 467)

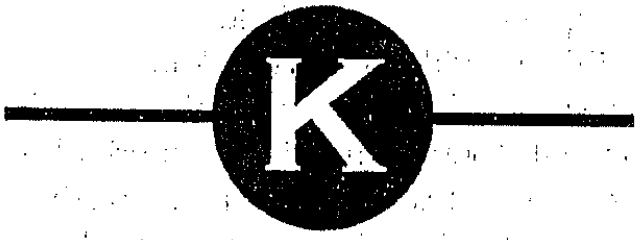

Kaba *bak.* Halil Efendi; Halil Efendi; Lutfî Lutfullah Efendi; Nezir Ağa (Solak); Receb Efendi; Şa'ban Efendi

Kabakçı *bak.* Mustafa Ağa

Kabakulak *bak.* Ahmed Ağa; Ahmed Paşa; İbrahim Paşa

Kabakulakzâde *bak.* Ebûlirşâd Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi

Kabakulakzâde Sudûrdan Ebûlirşad Mehmed Efendi'nin yeğeni bu nâmla şöhret bulmuştur. Bir asır kadar devam etmiştir. (IV. 700)

Kabasakal *bak.* Ahmed Efendi; Mehmed Efendi (Sahhaf); Mustafa Efendi; Sinan Ağa; Zeynelâbidîn Paşa

Kabasakalzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Mehmed Efendi

Kabız Molla İran'dan Anadolu'ya gelip tahsil yaptı. Hz. İsâ'nın bütün peygamberlerden üstün olduğuna inandığından Divan-ı Hümâyûn'a çağrılarak İbn Kemâl Şemseddin ve Sa'dî Çelebi tarafından sorgulanmış ve suçlu bulunduğundan bu iki zatın fetvâsıyla 934'de (1527/28) katledilmiştir. (IV. 45)

Kabilî Mehmed Efendi (Yâverîzâde) Ispartalı Abdülganî Efendi'nin oğludur. Müderris, 1038'de (1628/29) Galata mollası sonra Selânik mollası oldu. Şevvâl 1044'de (Mart-Nisan 1635) vefat etti. Fâzıl, şairdir. (IV. 45)

Kabûlî Çelebi Sirozludur. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 52)

Kabûlî İbrahim Çelebi Gedusludur. Kadı olup Mısır'dan gelirken 1000 (1591/92) yılında boğularak vefat etti. Şairdir. (IV. 52)

Kabûlî Mehmed Paşa Tahvil kalemi kâtiplerinden Emin Kabûlî Efendi'nin oğlu olup 1227'de (1812) doğmuştur. Divan kalemine, sonra Maarif-i Adliye Mektebi'ne ve 1256'da (1840) tercüme kalemine girdi. 1261'de (1845) Berlin Sefâreti kâtibi olup sonra Rumeli ve Anadolu'ya memuriyetle gitti. 1265'de (1849) Londra Sefâreti başkâtibi ve 1266'da (1850) Londra maslahatgüzarı ve Rebiyülevvel 1268'de (Ocak 1852) Atina sefiri, Safer 1269'da (Kasım-Aralık 1852) hariciye kâtibi, Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) Gelibolu Harb Komisyon-ı Muhteliti azası, Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) ticaret muavini ve o sene Divan tercümanı vekili, Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) asili ve Zilka'de 1274'de (Haziran 1858) ikinci defa hariciye kâtibi ve Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) hariciye müsteşarı olup Şa'bân 1278'de (Şubat 1862) bâlâ ile Beriyyetü'ş-Şam'a memur oldu. Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) vezirlikle Sayda valisi olup Ramazan 1280'de (Şubat 1864) İzmir valisi oldu. Receb 1281'de (Aralık 1864) istifa eyledi. Rebiyülâhir 1282'de (Eylül 1865) Meclis-i Vâlâ azası ve Safer 1284'de (Haziran 1867) ticaret nâzırı vekili olup Âlî Paşa ile Girit'e gitti ve döndü. Zilka'de (Mart 1868) de döndükten sonra asâleten ticaret nâzırı olup, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) azledildi. Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs 1873) Viyana sefiri ve 17 Rebiyülâhir 1291'de (3 Haziran 1874) şehremini ve 18 Cemaziye-

lâhir'de (2 Ağustos) ikinci defa ticaret nâzırı, 25 Ramazan 1292'de (25 Ekim 1775) Petersburg sefiri ve 1293'de (1876) â'yândan olup 8 Rebiyülâhir 1294'de (22 Nisan 1877) vefat etti. Kethüdâzâde Ârif Efendi'den ders görmüş, yabancı dile vukuf kazanmış, devlet işlerine vakıf, doğru tavırlı olup Fuad Paşa'nın bacanağıydı. (IV. 52)

Kaçar *bak.* Mehmed Paşa

Kadı *bak.* Abdurrahman Paşa; Halil Ağa; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa; Sâlih Efendi; Süleyman Efendi

Kadı Abbaszâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

Kadı Çelebi *bak.* Lutfullah Şeyhî Efendi

Kadı Çelebi Kadı olup bu nâm ile meşhur oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 51)

Kadı Fâzıl Aclân Bey'in hizmetinde muallimdi. Balıkesir'in fethinde I. Murad'ın (hd 1361-1389) hizmetinde bulunarak gazâlarda bulunmuş ve sâdıkan vefat etmiştir. (IV. 51)

Kadıoğlu *bak.* Mehmed Bey

Kadızâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdurrahman Efendi; Ahmed Efendi; Ahmed Şeyhî Efendi; Ali Paşa; Emin Efendi (Hacı); Emin Mehmed Efendi; İbrahim Efendi (Seyyid); İbrahim Paşa; Lutfullah Efendi; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Pîrî); Mehmed Efendi (Seyyid); Mustafa Efendi; Şemseddin Efendi; Şeyhî Efendi; Şeyhî Mehmed Efendi; Tâhir Mehmed Efendi

Kadızâde I. Murad devri (1361-1389) âlimlerinden Koca Mahmud Efendi torunu Mûsâ Paşa oğullarıdır ki, III. Murad devrine (1574-1595) kadar parlayıp sonra söndü. Diğer "Kadızâde" Şeyhülislâm Ahmed Şemseddin Efendi oğulları molla olarak bir asır kadar devam etmiştir. Başka bir kadı soyundan Kadızâde Tâhir Efendi şeyhülislâm olmuştur. (IV. 700)

Kadızâde-i Rumî *bak.* Mûsâ Paşa

Kadîmî Hamdî Çelebi (Hâfız) Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 995'de (1587) vefat etti. *Yusuf ü Züleyhâ* manzumesini telif eyledi. Şairdir. (IV. 58)

Kadîd *bak.* Emin Efendi; Yusuf Paşa

Kadîfecizâde *bak.* Mehmed Efendi

Kadirî *bak.* Süleyman Efendi

Kadirî Abdülkadir Efendi Hamidlidir. 940'da (1533/34) vefat etti. Şairdir. Oğlu Hasan Çelebi'dir. (IV. 45)

Kadrî Abdülbâkî Efendi (Şeyh Mustafa Selâmîzâde) Pravadilidir. Kadı olup 1082'de (1671/72) vefat etti. Şairdir. (IV. 55)

Kadrî Abdülkadir Efendi Ispartalıdır. 959'da (1552) vefat etti. Âlim ve şairdir. (III. 345)

Kadrî Abdülkadir Efendi Kayserilidir. Seyyidlerdendi. Kayseri'ye kadı oldu. Azilden sonra da nakibüleşraf oldu. Cemaziyelevvel 1013'de (Ekim 1604) vefat etti. Dindar, doğru ve şairdir. (III. 345/46)

Kadrî Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişip haseki oldu. Cemaziyelâhir 1236'da (Mart 1821) silahdar ağası olup Cemaziyelâhir 1238'de (Şubat-Mart 1823) humbaracıbaşı oldu. Sonra Sakız muhassılı ve sonra Gelibolu muhassılı oldu. İstanbula gelişinin ardından 1252'de (1836/37) vefat etmiştir. (IV. 55)

Kadrî Ağazâde *bak.* Mehmed Ağa

Kadrî Ahmed Bey (Hekimzâde) Saidâ Bey'in oğlu olup mevâlîdendir. (IV. 55)

Kadrî Bey (Abdî Paşazâde) Müderris, molla olup 1246'da (1830/31) tahrir memuru olup sonra vefat etti. (IV. 55)

Kadrî Çavuş Tersane çavuşlarından olup adına mescidi vardır. Küçükpiyalepaşa'da mektep ve çeşme yaptırdı. (IV. 55)

Kadrî Çelebi Bâbıâlî'den yetişip 1033'de (1624) reisülküttab olmuş ve azilden sonra 1042'de (1632/33) ikinci defa bu makama gelmiştir. 1049'da (1639/40) Tabanıyassı Mehmed Paşa'ya mensubiyetinden dolayı azlolunmuş, ancak 1051'de (1641) tekrar reisülküttab olmuş ve aralıkda başka görevlerde bulunup 1055 (1645) tarihlerinde vefat etmiştir. Bilgili ve tedbirliydi. (IV. 55)

Kadrî Çelebi (Abdülkadir) Niksarî Emir Hasanzâde Suûdî Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Zilhicce 1004'de (Ağustos 1596) vefat etti. Şair ve üç dilde söze kadirdi. Silahşorlükte meşhurdu. Edirnekapı'da hendek kenarından bir cirit atıp iki kat kapının üstünden geçip çarşı meydanına düşmüştür. Tefsir-i şerifden bazı surelere hâşiyeler yazdı. (IV. 54)

Kadrî Çelebi (Abdülkadir) Ayntablıdır. Ruznâmçe kâtibi ve bazı evkafa mütevelli oldu. 1082'de (1671/72) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 55)

Kadrî Çelebi (Zeynîzâde) Kayserilidir. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520- 1566) vefat etti. Şairdir. (IV. 54)

Kadrî Efendi (Abdülkadir) (Kudsîzâde) Haleblidir. "Kudsîzâde" diye meşhur olup orada belediye reisi olmuştu. Sonra İstanbul'a gelip bir aralık Bursa mektupçusu ve sonra kaymakamlık ve mutasarrıflık gibi hizmetlerde bulunarak 10 sene önce mâbeyn ikinci kâtibi olmuştur. Bâlâ rütbesine kadar elde edip 66 yaşında 20 Şevvâl 1309'da (18 Mayıs 1892) bağırsak veremi olarak vefat etmiştir. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. İlim, şiir ve inşası mükemmel ve eser yazmaya istekli olup edipdi. (IV. 56)

Kadrî Mehmed Bey (Ali Sâtı'zâde) Zileli İmamzâde Ali Sâtı' Efendi'nin oğludur. Müderris, 1258'de (1842) Bosna mollası, 1263'de (1847) İzmir pâyesi ve 1265'de (1849) Erzurum mollası, Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) Filibe mollası, sonra Mekke kadısı ve Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) evkaf müfettişi, Cemaziyelâhir'de (Aralık) İstanbul pâyesi, sonra Anadolu pâyesi ve Zilka'de 1293'de (Kasım-Aralık 1876) Anadolu kazaskeri ve ardından Rumeli pâyesi oldu. 12 Şubat 1301'de (24 Şubat 1886) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. Âlim ve cömertdi. Sultan Abdülaziz'e bağlılığı olup tahta çıkışında damadı Gâlib Paşa ile oğulları Emin Bey ve Hayrî Bey mabeyinci olmuşlardır. (IV. 55/56)

Kadrî Mehmed Efendi (Şeyh) (İmamzâde) İmam Hurpeşteli Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke, İstanbul pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1057'de (Haziran 1647) Anadolu kazaskeri oldu. Dördüncü gün azledildi ve on dört gün sonra tekrar atandı. Receb 1057'de (Ağustos 1647) azledilip on iki gün geçince üçüncü defa atandı ve Muharrem 1058'de (Şubat 1648) tekrar

azledildi. Şevvâl 1063'de (Eylül 1653) Rumeli pâyesiyle dördüncü defa Anadolu kazaskeri olup Zilka'de 1064'de (Eylül 1654) azledildi. Şevvâl 1067'de (Ağustos 1657) vefat etti. Zamanın dilini bilirdi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 170/71)

Kadrî Mehmed Paşa Mütercim-i Kamus Âsım Efendi'nin yeğeni İshak Paşa'nın oğludur. Tercüme kalemine girerek Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) ticaret-i bahriye reisi, Şevvâl 1281'de (Nisan 1865) posta nâzırı, Cemaziyelâhir 1282'de (Kasım 1865) Meclis-i Hazain başkâtibi, Rebiyülevvel 1283'de (Temmuz-Ağustos 1866) Meclis-i Vâlâ kavânin başkâtibi, Cemaziyelâhir 1284'de (Ekim 1867) Meclis-i İdare-i Bahriye reisi ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Şûrâ-yı Devlet azası, Şevvâl 1287'de (Ocak-Şubat 1871) 6. Daire reisi, Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) nafia müsteşarı ve bir ay sonra ilâveten Meclis-i Nafia reisi, Cemaziyelâhir 1291'de (Temmuz-Ağustos 1874) şehremini, 19 Şa'bân 1292'de (20 Eylül 1875) nafia nâzırı, Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) bahriye müsteşarı, Muharrem 1293'de (Şubat 1876) şehremini, 21 Muharrem 1294'de (5 Şubat 1877) vezir rütbesiyle Şûrâ-yı Devlet reisi, Muharrem 1295'de (Ocak 1878) Sivas valisi, ardından Bağdad valisi, 9 Zilhicce'de (3 Aralık 1878) dahiliye nâzırı, 3 Zilka'de 1296'da (19 Ekim 1879) ticaret nâzırı ve 1 Receb 1297'de (9 Haziran 1880) başvekil olup Şevvâl'in başlarında (Eylül 1880) azledildi. Ardından Edirne valisi oldu. 1302'de (1884/85) Edirne'de aniden vefat etmiştir. Tedbir ve tasarrufu olup lisan bilirdi. Hekim İsmail Paşa'nın kızıyla evlenmiş ve ondan evlâdı olmuştur. Oğlu İsmail Bey'dir. (IV. 56)

Kadrî Paşa Saraya bağlı olarak kapıcılar kethüdâsı olup 1067'de (1656/57) Silistre beylerbeyi olmuştur. Sonra 1068'de (1657/58) vezirlikle Şam valisi olup 1069'da (1658/59) azlolunmuş ve 1070'de (1659/60) vefat etmiştir. (IV. 55)

Kadrî Paşa Askerlikten yetişip mîrlivâ olup Fâik Paşa'ya damad olmuştur. Bursa redif mîrlivâsı iken Ramazan 1304'de (Haziran 1887) vefat etti. Şairdir. (IV. 56)

Kadrî Receb Efendi Bursalı tâcir Hacı Kadrî'nin oğlu olup "Abdülkadirzâde" denmiştir. Müderris ve Bursa mollası oldu. 1094'de (1683) vefat etti. Cömert, kerim, âlim, şairdi. (II. 371)

Kadrî Seyyid Mehmed Dede (Ermenak Şeyhizâde) Beşiktaş Mevlevîhanesi'ne 1234'de (1818/19) şeyh oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) başlarında vefat etti. (IV. 55)

Kadrîzâde *bak.* Abdülkadir Efendi; Ahmed Efendi; Es'ad Ahmed Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; Zeynelâbidîn Kerimî Efendi

Kafeszâde *bak.* Mustafa Ağa

Kafiroğlu *bak.* Ya'kub Paşa

Kâfiyeci *bak.* Muhyiddin Mehmed Efendi

Kaftan Ağasızâde *bak.* Bahâeddin Mehmed Bey

Kafzâde *bak.* Fâizî Abdülhay Efendi; Feyzullah Feyzî Mustafa Efendi; Reşad Mahmud Çelebi

Kâğıdî *bak.* Mehmed Efendi

Kahraman *bak.* Osman Efendi

Kahraman Paşa Devlet hizmetlerinde bulunarak Kamaniçe beylerbeyi olmuştu. Ahmed Paşa'nın vefatında 1101'de (1689/90) bunu muhafız tanımalarıyla tasdik olunmuş, Almanlara karşı güzel muhafaza etmiş ve şehiden vefat eylemiştir. (IV. 65)

Kahraman Paşa Mîrimîran ve Dukagin mutasarrıfı oldu. Azilden sonra Kavala'da tutuklu kaldı. 1183'de (1769) harbe memur olduğundan Hotin muhafızı vekili oldu. O senenin Rebiyülâhirinde (Ağustos 1769) harpde kusurlu davranınca orduya gelişinde cezalandırılarak vefat etti. Oğlu Nu'man Paşa'dır. (IV. 65)

Kahraman Paşa Beratlıdır. Hanedandan olup 1284'de (1867) Şûrâ-yı Devlet azası ve Rumeli beylerbeyi pâyesi oldu. Bir müddet sonra memleketine döndü ve az müddette vefat etti. Oğlu Ali Paşa'dır. (IV. 65)

Kahraman Paşazâde *bak.* Ali Paşa; Nu'man Paşa

Kahveci *bak.* Osman Dayı

Kahvecibaşızâde *bak.* Aziz Mehmed Efendi; Mustafa Ağa; Nurullah Mehmed Bey; Sâdık Mehmed Efendi; Sâhib Ömer Efendi

Kahvecibaşızâde Saray kahvecibaşısının oğlu Ömer Sâhib Efendi'nin oğullarıdır ki sudûrdan olmuşlardır. (IV. 702)

Kahvecizâde *bak.* Ahmed Efendi; Mehmed Efendi

Kail Mustafa Efendi İstanbulludur. III. Selim devri (1789-1807) şairlerindendir. (IV. 45)

Kaimî Hasan Efendi Bosnalıdır. Halvetî tarikatinden olup Bosna'da Silahdar Paşa Tekkesi'ne şeyh oldu. Sonra İzvornik'e seyahat ve ikamet eyledi. 1091'de (1680) vefat eyledi. Cifir bilirdi. İlâhî ve şiirde eşsizdi. *Divan*'ı vardır. (II. 140)

Kâkülü perişan *bak.* Şeyhî Efendi

Kalafat *bak.* Mehmed Paşa

Kalavun *bak.* Yusuf Paşa

Kalaycızâde *bak.* Osman Efendi

Kalâyî *bak.* Refî' Mehmed Emin Efendi

Kalâyîzâde *bak.* Münib Ahmed Efendi

Kalaylıkoz *bak.* Ahmed Paşa

Kalburcu *bak.* Ahmed Dede

Kalelizâde *bak.* Ağa Paşa

Kalender Bektaş-ı Velî evlâdındanım dedi. Babası İskender b. Balım Sultan b. Resûl Çelebi'dir ki, Hüseyin Habibzâde'dir. Hacı Bektaş Velî evlenmeyip bekâr kaldı, ancak çağdaşı Kadıncık Ana, Hüseyin Habib adında bir çocuk doğurdu ve gûya kerametlerinden olarak burun kanıyla hamile oldum diye ilan etmiştir. Bu Kalender haylice itibar bulup Anadolu'da 10 sene kadar yorgunluk verdi. 932'de (1525/26) vefat etti. Anadolu'da Bektaşî inancının yayıcısı olmuştur. (IV. 61)

Kalender Çelebi Germiyanlıdır. Kadı olup Bilecik'te kadı iken şuuruna halel gelip 1000'de (1591/92) vefat etti. Şairdir. (IV. 61)

Kalender Paşa Maliyeden yetişip 1022'de (1613) üçüncü defterdar oldu. Sonra ikinci defterdar olup I. Ahmed, camiini bina buyurduklarında bina emini oldu. Camiin bitiminde Şevval 1023'de (Kasım 1614) kubbe veziri oldu. Az müddette vefat eylemiştir. (IV. 61)

Kalender Paşa Maraşlıdır. Eşraftan olup mîrimîran rütbesiyle Maraş valisi oldu. Rebiyülâhir 1221'de (Haziran- Temmuz 1806) Trablusşam beylerbeyi ve cerde başbuğu olup 1222'de (1807) Rusya harbinde esir olup 1223'de (1808) kurtularak yine Maraş beylerbeyi oldu. 1227 (1812) tarihlerinde vezirlik ihsan buyurulup Diyarbekir valisi, 1231'de (1816) yine Maraş ve Rakka valisi oldu. 1234'de (1819) azledilip vezirliği kaldırılarak Ankara'ya sürüldü. Afdan sonra Kuşadası muhafızı olup Rebiyülâhir 1237'de (Ocak 1822) vefat etti. Oğlu Süleyman Paşa'dır. (IV. 61/62)

Kalenderoğlu *bak.* Mehmed Paşa

Kalenderzâde Vezir Kalender Paşa oğlu Süleyman Paşa ve torunları Ken'an Bey ve Osman Paşa'dır ki, Süleyman Paşa b. Kalender Paşa, uzun yıllar evvel mîrimîran ve sonra beylerbeyi pâyesi ve Dersim valisi olup ayrılmışlardır. (IV. 702)

Kalın *bak.* Ali Paşa

Kalınoğlu *bak.* Ahmed Ağa

Kaltakçızâde *bak.* Halil Efendi

Kalyoncuzâde *bak.* Ahmed Bey

Kalyonîzâde *bak.* Ahmed Necib Efendi; Hasan Efendi; Mecid Mehmed Efendi; Mehmed Efendi

Kalyonîzâde III. Mustafa devrinden (1757-1774) beri gelir mevâlîden bir ailedir. (IV. 700)

Kamalık *bak.* Siyâvuş Paşa

Kamer Hatun II. Selim'in dâyesi olup uzun yaşadı. 1027'de (1618) vefat eyledi. Beyoğlu'nda İngiltere Sefareti ardında defnedildi. Orada camii vardır. (IV. 65/66)

Kametîzâde *bak.* Abdülcelâl Nureddin Efendi; Fâize Fatma Molla Kadın; Fazlullah Mehmed Efendi; Fazlullah Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Reşid Ahmed Efendi; Rüşdî Ahmed Efendi; Şeyhî Mehmed Efendi

Kametîzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) âlimlerinden Kametî Abdurrahman Efendi oğlu Mehmed Efendi'ye denir ki, günümüze kadar devam etmiştir. (IV. 700)

Kamış *bak.* Mehmed Paşa

Kâmî Ahmed Derviş Efendi Manisalıdır. 1100'de (1688/89) vefat etti. Şairdir. (IV. 73)

Kâmî Ahmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Sipah başhalifesi olup azledilmiş olarak 25 Rebiyülâhir 1174'de (4 Aralık 1760) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (IV. 73)

Kâmî Ahmed Efendi Hazine-i hümâyûna 1200'de (1786) girip başyazıcı ve peşkir ağası ve 1238'de (1822/23) anahtar ağası, sonra tülbend ağası ve Zilhicce 1239'da (Ağustos 1824) rikâbdar-ı şehriyarî oldu. 1240'da (1824/25) tevliyetle kapıcıbaşı olup sonra vefat etmiştir. Liyâkat sahiplerindendi. (IV. 73/74)

Kâmî damadı *bak.* Ebûbekir Efendi

Kâmî Hasan Çelebi Enderûn'da terbiye gördükten sonra divan kâtibi oldu. 951'de (1544) vefat etti. Şairdir. (IV. 73)

Kâmî Mehmed Çelebi Zenbilli Ali Efendi'nin kardeşinin oğludur. 952'de (1545) vefat etti. Şairdir. Manzum *Yusuf ü Züleyhâ*'sı vardır. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (IV. 73)

Kâmî Mehmed Efendi Edirnelidir. Şeyh İbrahim Gülşenî'nin oğludur. Müderris, Galata kadısı, sonra evkaf müfettişi, sonra Mısır mollası ve Mek-

ke pâyesi oldu. Zilka'de 1136'da (Temmuz-Ağustos 1724) vefat etmiştir. Âlim, fâzıl, şairdir. Feyzullah Efendi'nin başladığı *Fetâvâ-yı Kaidiye*'nin Farsçadan Arapçaya tercümesini tamamladı ve fıkıhdan metalib ve saire zammetti. *Tuhfetü'l-Vüzerâ, Behetü'n-Naîmâ, Firûznâme* ve mükemmel *Divan*'ı vardır. (IV. 73)

Kâmî Şa'bân Efendi Diyarbekirlidir. Mısır'a gidip Kadirî olup evini tekke yaptı. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 74)

Kâmî Yahyâ Efendi Kayserilidir. Müderris, Diyarbekir mollası olup 1126'da (1714) fetvâ emini oldu. Rebiyülâhir 1128'de (Nisan 1716) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Âlim, şairdir. (IV. 639)

Kâmil Ağa (Hacı) Zağra ileri gelenlerinden olup kapıcıbaşı olmuştur. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (IV. 68)

Kâmil Ahmed Bey Matbah emini Hasan Efendi'nin akrabasından olup Enderun'dan yetişip çıkınca tüfenkçibaşı oldu. 15 Cemaziyelâhir 1247'de (21 Kasım 1831) vefat etti. Haydarpaşa'da onun yanına defnedildi. (IV. 68)

Kâmil Ahmed Efendi Beypazarlı İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1274'de (1857/58) vefat eyledi. Üsküdar'da defnedildi. (I. 162)

Kâmil Ahmed Efendi Silivrilidir. İsmail Hakkı Efendi'nin kardeşi olup 1262'de (1846) müderris oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 69)

Kâmil Ahmed Efendi Müderris, mahrec mollası ve nizâmiye mahkemesi reisi, hukuk azası ve 1288'de (1871) istinaf ikinci reisi oldu. 29 Zilhicce 1292'de (26 Ocak 1876) vefat etmiştir. (IV. 71)

Kâmil Bey Ricalden Hüsnî Bey'in oğludur. Mektûbî-i defterî halifelerinden olup 1240'da (1824/25) teşrifat kesedarı, 1243'de (1827/28) tersane reis vekili oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 68)

Kâmil Bey Büyükdereli olup kalemden yetişerek taşra kaymakamlıklarına gitmişti. Sonra mâbeyn kâtibi olup sonra Beyoğlu mutasarrıfı ve 1305'de (1887/88) zabtiye nâzırı oldu. 1308'de (1890/91) azlolunup sonra Manisa mutasarrıfı oldu. Rebiyülâhir 1309'da (Kasım 1891) vefat etti. Hizmet ehliydi. (IV. 73)

Kâmil Hasan Efendi (Seyyid) Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan oldu. 9 Şevval 1232'de (22 Ağustos 1817) vefat edip Haydarpaşa'da defnedilmiştir. (IV. 68)

Kâmil İsmail Paşa Yazıcı Kâmilî İsmail Efendi torunlarından olup kapıcıbaşı ve mîrimîrandan olup taşra kaymakamlıklarında bulundu. Sonra Rumeli pâyesi olmuştur. 1271'de (1854/55) Kudüs, Cemaziyelâhir 1273'de (Şubat 1857) Urfa ve Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) Canik mutasarrıfı olup 1280'de (1863/64) azledilmiştir. Rebiyülâhir 1282'de (Eylül 1865) Karasi mutasarrıfı olup 1283'de (1866/67) ayrılmış ve emekli olarak 1286 (1869/70) senesine doğru vefat etmiştir. Mutedil, yumuşak huylu ve edipdi. (IV. 70)

Kâmil Mehmed Bey Koca Yusuf Paşa'nın kardeşi Süleyman Bey'in oğludur. Müderris, molla, 1247'de (1831/32) Mekke pâyesi, 1250'de (1834/35) Mekke kadısı, 1254'de (1838) İstan-

bul pâyesi ve Cemaziyelevvel 1259'da (Nisan 1843) İstanbul kadısı ve Şevvâl 1260'da (Ekim-Kasım 1844) Anadolu pâyesi ve Rebiyülâhir 1267'de (Şubat 1851) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülevvel 1269'da (Aralık 1852) Rumeli pâyesi oldu. 7 Şa'bân 1274'de (23 Mart 1858) vefat edip Üsküdar'da Hüdâî Tekkesi'ne defnedildi. Üç defa hacca gitti. Dindar ve bilgiliydi. (IV. 69)

Kâmil Mehmed Bey Topçu miralayı ve Bâb-ı Seraskerî İstihkâmat Komisyonu azası olup 12 Muharrem 1293'de (8 Şubat 1876) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 71)

Kâmil Mehmed Bey Tercüme odası halifelerinden olup Muharrem 1263'de (Ocak 1847) hariciye teşrifatçısı olmuştur. Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) 6. Daire reisliği ilâve edilmiştir. Cemaziyelâhir 1279'da (Aralık 1862) telgraf müdürlüğü dahi ilâve edildi. O sene sonlarında (1863 ortaları) telgraftan azlolundu. Sonra daireden ve 1288'de (1871) teşrifatçılıktan azlolunmuştur. Rebiyülâhir 1291'de (Mayıs-Haziran 1874) tekrar hariciye teşrifatçısı oldu. 4 Zilhicce 1292'de (1 Ocak 1876) adliye müfettişliği eklendi. 29 Rebiyülevvel 1296'da (23 Mart 1879) vefat eyledi. Yenikapı Mevlevîhanesi dışına defnedildi. Keçecizâde Fuad Paşa'nın kaynı, kısa boylu, bünyesi güçlü ve sözü geçer bir zat idi. Oğulları Feridun Bey ve Aziz Bey, damadları Giritli Mustafa Paşazâde ferik Hilmî Paşa ve mutasarrıflardan ve mîrimîrandan Mehmed Reşid Paşa ve Kânî Paşazâde Rif'at Bey'dir. (IV. 72)

Kâmil Mehmed Efendi Karabağlıdır. Ağrıboz kadısı olup 1148'de (1735/36) vefat etti. Şairdir. (IV. 67)

Kâmil Mehmed Efendi İstanbulludur. Reis kalemi kâtiplerinden olup 1184'de (1770/71) vefat etti. İhtiyardı. Şairdir. (IV. 67)

Kâmil Mehmed Efendi Taşra mektupçusu olup 1283'de (1866/67) vefat edip Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedildi. Mevalîdendir. (IV. 70)

Kâmil Mehmed Efendi Maliyeden yetişip mümeyyiz olup Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) evkaf-ı hümâyûn muhasebecisi oldu. Bir hayli sene sonra felç geçirince azledildi. Az müddette 3 Mart 1299'da (15 Mart 1883) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 73)

Kâmil Mehmed Efendi (Hacı) Za'feranboluludur. Müderris ve Ayasofya'da dersiâmdı. Zilhicce 1305 (Ağustos 1888) sonunda vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 73)

Kâmil Mehmed Efendi (Karabeyzâde) (Hacı) Osman Efendi'nin oğlu olup 1142'de (1729/30) doğmuştur. Annesi Seyyid Feyzullah Efendi'nin kızıdır. 1157'de (1744) müderris, Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos (1769) Galata mollası, 1190'da (1776) Mısır mollası, 1192'de (1778) Medine mollası oldu. Sonra İstanbul pâyesi, 2 Şa'bân 1200'de (31 Mayıs 1786) nakibüleşraf, Zilhicce'de (Ekim) Anadolu pâyesiyle meclis-i mükâleme memuru oldu. 13 Cemaziyelâhir 1201'de (2 Nisan 1787) Anadolu kazaskeri ve 26 Cemaziyelevvel 1202'de (4 Mart 1788) şeyhülislâm olup 17 Zilhicce 1203'de (8 Eylül 1789) azledilerek Keşan'a gönderildi. 17 ayda dönmüştür. Zilhicce 1215'de (23 Nisan 1801) vefat etmiştir. Karacaahmet'e defnedildi. İlim ve marifet sahibi ve siyasete âşinâydı. Oğlu Muhib Mehmed

Efendi'dir(→). Kethüdası Hacı Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 67/68)

Kâmil Mehmed Efendi (Sirozîzade) Abdürrahim Efendi'nin oğlu olup mevâlîdendir. (IV. 69)

Kâmil Mehmed Efendi (Tatarcıkzâde) Reşid Efendi evlâdından olup 1276'da (1859/60) Haleb mollası, sonra fetvâhane mektupçusu, Ramazan 1283'de (Ocak 1867) Bursa mollası, sonra Mekke pâyesi ve İstanbul pâyesi oldu. 1291'de (1874) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 70)

Kâmil Mehmed Paşa 19 Cemaziyelâhir 1268'de (10 Nisan 1852) vefat ederek Eyüp'e defnedilen Musevîlikten dönme Ârif Mehmed Ağa'nın oğludur. Enderûn'dan askerliğe girip Avrupa'ya gönderilerek hendese tahsiliyle dönüşünde miralay ve ardından mühimmat-ı harbiye livâsı oldu. Ramazan 1253'de (Aralık 1837) Berlin orta elçisi olup 1255'de (1839) Mısır'a ferman-ı hümâyûnları götürdü. Zilka'de 1256'da (Ocak 1841) Belgrad muhafızı ve ferik oldu. Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) Dâr-ı Şûrâ azası olup 19 Şevvâl 1259'da (12 Kasım 1843) vezirlikle Bosna valisi oldu. Zilka'de 1260'da (Kasım 1844) ayrılarak Meclis-i Vâlâ'ya memur oldu. Cemaziyelevvel 1264'de (Nisan 1848) ticaret nâzırı, Receb'de (Haziran) Londra sefiri ve Şevvâl'de (Eylül) Meclis-i Vâlâ azası oldu. Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) Rumeli müfettişi olup döndükten sonra Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) Cidde valisi oldu. Rebiyülevvel 1270'de (Kasım 1855) azledilip Şevvâl 1273'de (Haziran 1857) Meclis-i Vâlâ azası ve 12 Zilhicce'de (3 Ağustos 1857) serasker oldu. 14. günü azille birkaç gün sonra Muharrem 1274 başlarında (1857 Ağustosu sonları) Haleb valisi oldu. Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) azledilerek o sene Cemaziyelevvelinde (Aralık 1858) İzmir valisi oldu. Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) vefat etti. Askerlikte bilgili, dürüst ancak ziyadesiyle sertti. Oğlu Sâmih Paşa'dır. (IV. 69)

Kâmil Mehmed Paşa Sâdık Ağa'nın oğludur. 1252'de (1836/37) mektûbî-i hariciyeden yetişip mezahib müdürü, Cemaziyelâhir 1284'de (Ekim 1867) hariciye mektupçusu, Cemaziyelâhir 1286'da (Eylül 1869) Rumeli pâyesiyle Kudüs mutasarrıfı ve Şevvâl 1287'de (Ocak 1871) Filibe mutasarrıfı olup 1288'de (1871) azledildi. 2 Cemaziyelâhir 1289'da (7 Ağustos 1872) sadâret müsteşarı olup aynı yılın Şa'bânında (Ekim 1872) azledildi. Zilhicce'de (Şubat 1873) Petersburg sefiri oldu. Receb 1293'de (Temmuz-Ağustos 1876) Şûrâ-yı Devlet azası oldu. Sonra Karadağ komiserliğine gidip, hasta dönmekle uzun süre yatakta kalıp 1296'da (1879) vefat eyledi. Lisan bilir, kâtip ve vakûrdu. Haydarpaşa'da medfundur. Afif Bey'e damad olmuştur. Kardeşi bâlâ rütbesi ricâlinden Ziver Bey halen mezahib müdürüdür. Kardeşi Yusuf Bey, kaymakam ve nafia mühendislerinden iken Ramazan 1310'da (Mart-Nisan 1893) vefat eylemiştir. (IV. 72/73)

Kâmil Mustafa Bey İbrahim Paşa'nın torunlarından Abdülkerim Bey'in oğludur. 1215'de (1800/01) doğdu. Başmuhasebe kaleminde hulefa ve silahşor iken dünya işlerini terk edip Nakşibendî tarikatinden halife oldu. 40 sene kadar münzevi ve âbid kalıp tesbih ve tehlil ile bir sa-

han yemeğe kanaat ile bir odada oturdu. 10 Zilka'de 1291'de (19 Aralık 1874) vefat eyledi. Karacaahmet'e, babasının yanına defnedildi. Sâlih ve ermiş sayılanlardandı. Üç defa evlendiyse de inzivasında yalnız yaşamıştır. Babamın dayısıdır. Oğlu Mehmed Rüşdî Bey'dir. (IV. 70/71)

Kâmil Mustafa Efendi Müderris, Topkapılı Sâlihzâde Emin Efendi'ye arzuhalci oldu. 1199'da (1785) vefat etti. Yaşlıydı. (IV. 67)

Kâmil Mustafa Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1200'de (1786) Haremeyn mukataacısı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 67)

Kâmil Osman Bey Yusuf Ağa'nın mühürdarı Râgıb Efendi'nin kardeşidir. Yetişerek Hulûsî Ahmed Paşa'ya mühürdar olmuştur. 1250'de (1834/35) hâcegândan oldu. 1252'de (1836/37) mâbeyn-i hümâyûn kâtibi oldu. 1255'de (1839) cizye muhassılı, 1256'da (1840) ûlâ rütbesiyle hassa müsteşarı, Cemaziyelâhir 1259'da (Temmuz 1843) tophane müdürü oldu. Muharrem 1260'da (Ocak-Şubat 1844) vefat etti. Zekî, gönül ehli, işe elverişliydi. Oğlu, Vecih Bey'dir. (III. 445)

Kâmil Osman Efendi (Abdülkerimzâde) Müftîzâde Ahmed Efendi'nin kardeşinin oğludur. Müderris, Şa'bân 1232'de (Haziran-Temmuz 1817) Üsküdar mollası, Receb 1238'de (Mart-Nisan 1823) Şam, 1240'da (1824/25) Medine mollası oldu. 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 68)

Kâmil Osman Efendi (Seyyid) Karslı Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1287'de (1870/71) Selânik mollası oldu. 1295 (1878) tarihlerinde hayattaydı. (IV. 70; IV. 334) [IV. 70'de adı "Kâmil Ömer Efendi" olarak verilmiştir.]

Kâmil Osman Efendi (Seyyid) (Kuyucaklızâde) Abdurrahman Efendi'nin torunlarındandır. Müderris, Kürdistan mollası olup 28 Rebiyülâhir 1265'de (23 Mart 1849) vefat eyledi. Çamlıca'da Selâmî Efendi Mezarlığı'na defnedildi. (IV. 68/69)

Kâmil Osman Efendi (Tarsusîzade) Müderris ve molla olduktan sonra müneccim-i sânî Tâhir Efendi'nin yerine müneccimbaşı oldu. Sonra İstanbul pâyesi, Anadolu pâyesi, Hâlid Efendi'nin vefatında İntihab-ı Hükkâm ve Tedkikat-ı Şer'îye meclislerine reis olmuş ve Rumeli pâyesini elde eylemiştir. 29 Şevvâl 1313'de (13 Nisan 1896) vefat eyledi. İdareciliği iyi, ilmi orta, yumuşak huyluydu. Yahyâ Efendi Dergâhı'nda medfundur. (IV. 866)

Kâmil Yahyâ Efendi (Vardarî Şeyhzâde) Müderris, molla ve 1240'da (1824/25) Mısır mollası oldu. 1242'de (1826/27) vefat eyledi. Üsküdar'da Nasûhî Tekkesi'nde medfundur. (IV. 68)

Kâmil Yusuf Paşa Gümrükçü Osman Paşa'nın kardeşinin oğludur. 1220'de (1805) doğup İstanbul'da biraz amcasının yanında kaldıktan sonra Mısır'a gitmiştir. Orada hazine-i Mısriyye kâtipliğinde bulunup bilgisi Mehmed Ali Paşa tarafından takdir edilerek maiyet kâtibi olmuş ve askere kaydedilerek 5 senede mîrlivâ olmuştur. 1260'da (1844) mîrimîran ve Mehmed Ali Paşa'ya damad olup 1265'de (1849) valilik değişiminde Said'e çekilip oradan hac yoluyla 1266'da (1850) İstanbul'a gelmiştir. Muhar-

rem 1867'de (Kasım 1850) Rumeli pâyesiyle Meclis-i Vâlâ azası olup Cemaziyelâhir'de (Nisan 1851) vezirlik verildi. Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) ticaret nâzırı, Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat 1853) Meclis-i Vâlâ azası, Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) ikinci defa ticaret nâzırı, Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) Meclis-i Tanzimat reisi, Rebiyülâhir'de (Aralık 1854-Ocak 1855) Meclis-i Vâlâ reisi olup o sene Şa'bânında (Nisan-Mayıs 1855) ayrıldı. Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup Zilka'de 1273'de (Haziran-Temmuz 1857) ikinci defa Meclis-i Vâlâ reisi oldu. Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) tekrar Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. 6 Muharrem 1278'de (14 Temmuz 1861) vekâleten ve 29'unda (6 Ağustos) asâleten meclis reisi oldu. 19 Cemaziyelevvel'de (22 Kasım 1861) sadâret kaymakamı oldu. 20. günde bu memuriyeti son buldu. 15 Receb 1279'da (5 Ocak 1863) sadrazam oldu. O sene 15 Zilhiccesinde (3 Haziran 1863) azlolunup bir hafta sonra dördüncü defa reis oldu. 6 Zilhicce 1282'de (22 Nisan 1866) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 6 Şevvâl 1283'de (11 Şubat 1867) beşinci defa reis oldu. 15 Zilka'de 1285'de (27 Şubat 1869) Şûrâ-yı Devlet'e reis oldu. 7 Şa'bân 1288'de (22 Ekim 1871) azl ve 15 Zilhicce'de (25 Şubat 1872) adliye nâzırı olup 26 Cemaziyelevvel 1289'da (1 Ağustos 1872) yine Şûrâ reisi oldu. Receb 1292 (Ağustos 1875) sonlarında ayrıldı. 23 Safer 1293'de (20 Mart 1876) Mecâlis-i Âliye azası, 6 Rebiyülevvel'de (1 Nisan) ikinci defa Şûrâ-yı Devlet reisi olup o sene 3 Cemaziyelevvel'de (26 Haziran) azledildi. Hasta olmakla 22 Ramazan 1293'de (11 Ekim 1876) vefat etmiştir. Üsküdar'da hastanesi yakınına defnedilmiştir. Birkaç sene geçince eşi Zeyneb Hanım da vefat ederek oraya defnedilmiştir. Fâzıl, şair, kâtip, tedbirli, cömert, kerim, zevk ehli, kısırdı. *Telemak*'ı tercüme eyledi. Üsküdar'da zevcesiyle birlikte hastane yaptırdılar. Her ikisi de zengin olup malları vârislerine kaldı. (IV. 71/72)

Kâmilî Halil Paşa Taşralıdır. Yetişip kapıcıbaşı olup Bursa mütesellimi, 1253'de (1837/38) surre emini ve Safer 1255'de (Nisan-Mayıs 1839) Istabl pâyesiyle Aydın mütesellimi, Rebiyülâhir 1256'da (Haziran 1840) Aydın redif feriki ve o sene Zilhiccesinde (Şubat 1841) vezir rütbesiyle Erzurum valisi olup Muharrem 1261'de (Ocak 1845) azledildi. Aynı yılın Zilhiccesinde (Aralık 1845) Bosna valisi olup Receb 1263'de (Haziran-Temmuz 1847) azledilerek Rebiyülâhir 1264'de (Mart 1848) Musul, Şevvâl'de (Eylül) Haleb ve Ramazan 1266'da (Temmuz 1850) Konya ve Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) Aydın valisi olup Rebiyülâhir 1269'da (Ocak 1853) azledildi. Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Şam valisi olup Şa'bân 1270'de (Mayıs 1854) azledildi. Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) Silistre valisi olup Ramazan 1277'de (Mart 1861) azledildi. 12 Safer 1283'de (26 Haziran 1866) vefat etti. Mülkî idareye vâkıf ve doğru idi. Damadı Hacı Abdülaziz Paşa'dır. Kardeşleri Hamdî Efendi ve Sâlih Hilmî Efendi'dir. (IV. 69/70)

Kâmilî Halil Paşa İskeçe hanedanından ve beylerbeyi pâyelilerden olup İstanbul'da yerleşmişti. 22 Cemaziyelevvel 1301'de (20 Mart 1884) vefat etti. (IV. 70)

Kâmilî İsmail Efendi Yükselip masraf-ı şehriyârî ve 1212'de (1797/98) dârüssaâde yazıcısı oldu. Azilden sonra vefat etti. Oğulları Nazif Efendi ve Şâkir Efendi'dir. Torunları Müfid Bey, Kâmil Paşa ve Salih Bey'dir ki, "Kâmilîzâde" denir. (IV. 68)

Kâmilî Mehmed Efendi (Sirozîzâde) Tâhir Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Devriyeden olup 1258'de (1843) Maraş, 1262'de (1846) ve 1266'da (1850) iki defa Trablusgarb mollası olmuştur. Sonra vefat etti. Bunun oğlu Abdülvehhâb Dâniş Efendi, mahrec mevâlîsinden olup 1300 (1883) tarihlerinde hayattaydı. (III. 249)

Kâmilîzâde *bak.* Müfid İsmail Bey; Naif Mehmed Bey; Nazif Mustafa Efendi; Sâlih Mehmed Efendi; Şâkir Mehmed Efendi

Kâmilîzâde I. Abdülhamid devri (1774-1789) ricâlinden Kâmilî İsmail Efendi oğullarıdır ki, ulemâ ve ricâlden olanları vardır. (IV. 702)

Kâmilzâde III. Osman devri (1754-1757) vezirlerinden Kâmil Ahmed Paşa oğullarıdır ki, torunlarından Aziz Paşa, eski mîrimîran ve mutasarrıflardan olup sonra Diyarbekir ve vezirlikle Yemen valisi olup başka yerlerde de valilik yaptı. Halen azledilmiş bulunmaktadır. (IV. 702)

Kâmîzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Mehmed Efendi

Kâmîzâde 1000 (1591/92) tarihinden sonra gelmiş olan ulemâdan Mehmed Efendi ve oğlu Abdurrahman Efendi'ye denir. (IV. 702)

Kanber Ağa Filibe koru ağası iken 1092'de (1681) Çirmen beyi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 62)

Kanbur *bak.* Ârif Mehmed Paşa; Mahmud Bey; Mustafa Paşa

Kandî Çelebi Bursalıdır. 962'de (1555) vefat etti. Şairdir. Hayatında her gün köpeklere ekmek doğramakla pek çok zaman kabrini beklemişlerdir. (IV. 62)

Kandilci *bak.* Hüseyin Paşa

Kânî Çelebi I. Ahmed devrinde (1603-1617) yeniçeri güruhundan zarif bir şairdir. (IV. 74)

Kânî Ebûbekir Efendi Tokatlıdır. Divan kaleminde, sonra vüzerâ divan kitabetinde bulunup hâcegândan oldu ve Yeğen Mehmed Paşa'nın vefatına kadar kâtiplik hizmetinde bulundu. Rebiyülevvel 1206'da (Kasım 1791) vefat etti. Eyüp'de Küçük Emir Efendi yakınında medfundur. Arapça, Farsça, Türkçe şiirleri, münşeatı, *Divan*'ı ve hezliyatı vardır. Mevlevî olup Hekimzâde Ali Paşa'ya kaside vermekle İstanbul'a getirmiştir. Lâübâli-meşrep ve hezliyata düşkündü. Üç dilde na'tları ve vâridat-ı evliyaullaha nazire ve tahmisleri vardır. Münşeatı, şiirlerinden üstündür. (IV. 74)

Kânî Mehmed Paşa Tatardır. Başlarda Kılıç Ali Paşa Camii avlusunda tesbihçi olup sonra dil bilir olmasından tercüme kalemine çerağ olundu. Oradan Mısır'a gidip beylerden oldu. 1265'de (1849) İstanbul'a gelip Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) mîrimîranlıkla Tırhala mutasarrıfı oldu. Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) azledildi. Cemaziyelâhir 1269'da (Mart 1853) Maliye Zimemat Komisyonu reisi olup Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) azledildi. Şevvâl 1272'de (Haziran 1856) Rumeli pâyesiyle Meclis-i Muhasebe reisi olup Cemaziyelevvel 1273'de (Ocak 1857) Kıbrıs mutasarrıfı, Rebiyülevvel 1274'de (Ekim-Kasım 1857) vezirlikle Bosna, Safer 1275'de

(Eylül 1858) Selânik, Rebiyülâhir'de (Kasım) tekrar Bosna ve Zilka'de'de (Haziran 1859) Üsküp valisi olup Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) azledildi. O sene Rebiyülevvelinde (Ekim 1859) gümrük emini, Receb 1278'de (Ocak 1862) umum rüsûmat emini, Şevvâl 1280'de (Mart 1864) maliye nâzırı, Şa'bân 1281'de (Ocak 1865) eshâm-ı umumiye emini, Şa'bân 1282' de (Ocak 1866) ikinci defa rüsûmat emini, Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) Şûrâ-yı Devlet azası, Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) defter-i hakanî nâzırı ve Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) nafia nâzırı olup Ramazan'da (Kasım 1873) azille Şevvâl'de (Aralık) Şûrâ azası ve Şevvâl 1292'de (Kasım 1875) üçüncü defa rüsûmat emini, Muharrem 1295'de (Ocak 1878) ikinci defa maliye nâzırı olup Şa'bân'da (Ağustos) azledildi. Safer 1296'da (Şubat 1879) üçüncü defa maliye nâzırı olup 17 Cemaziyelevvel 1296'da (9 Mayıs 1879) ayrıldı. 1299'da (1882) yeni kurulan tekaüd sandığı nâzırı oldu. Cemaziyelevvel 1302'de (Şubat-Mart 1885) vefat etmiştir. Merkezefendi'de defnedildi. Doğru, iffetli, akıllı, zekî, eli sıkıydı. Hesap işlerinde usta olduğundan gümrüklerin muamelatını tanzim ve gelirini artırmıştır. (IV. 74/75)

Kânî Mustafa Bey Enderûn'dan yetişip sarıkçıbaşı, Cemaziyelevvel 1233'de (Mart 1818) mâbeynci ve sonra kahvecibaşı olup 1234'de (1818/19) azledildi. 1236'da (1820/21) hâcelik verildi ve masraf-ı şehriyarî oldu. 1240'da (1824/25) cizye muhasebecisi ve başka görevlerde bulunup Şa'bân 1251'de (Kasım-Aralık 1835) eshâm mukataacısı, 1252'de (1836/37) duhan gümrükçüsü ve 1253'de (1837/38) Meclis-i Vâlâ azası, Cemaziyelevvel 1254'de (Ağustos 1838) başvekâlet muavini ve Safer 1255'de (Nisan-Mayıs 1839) Meclis-i Vâlâ azası olup az müddette azledildi. Sonra Bursa mütesellimi, Cemaziyelevvel 1258'de (Haziran1842) evkaf nâzırı, Zilka'de 1260'da (Kasım 1844) defter emini, Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Ziraat Meclisi reisi, 1262 (1846) başlarında ikinci defa duhan gümrüğü emini ve Rebiyülevvel 1265'de (Şubat 1849) ikinci defa defter emini olup Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) vefat etti. Kâtip, şair, doğru idi. Oğlu Fâzıl Beyefendi'dir. (IV. 74)

Kânî Mustafa Efendi Üsküdarlıdır. Divan-ı Hümâyûn'da kâtip olup sonra hâcelikle küçük ruznâmeci ve sonra tezkireci oldu. 1104'de (1692/93) vefat etti. Şairdir. (IV. 74)

Kaniî Ahmed Efendi (Müezzinzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Şeyh olup 1052'de (1642) Bursa'da Ulu Cami vâizi oldu. 1054'de (1644) vefat eyledi. Şair, ârif, doğru idi. *Ravzu'r-Riyazîn*'i tercüme etmiştir. (I. 214; IV. 145/46)

Kanlı Çavuş *bak.* Hüseyin Ağa

Kantemir Paşa (Mirza) Tatar beylerinden olup Osmanlı Devleti'ne sığındı ve Karahisar-ı Şarkî beyliği ihsan buyuruldu. 1028'de (1619) Silistre ve sonra Özi beylerbeyi oldu. 1048'de (1638/39) vefat eyledi. Cesur, bahadırdı. (IV. 51)

Kapan Çelebisi *bak.* Mehmed Efendi

Kapdan *bak.* Mehmed Paşa; Mustafa Paşa

Kapdanzâde *bak.* Mustafa Efendi

Kapıcıbaşı *bak.* Edhem Efendi

Kapıcıbaşızâde *bak.* Mehmed Ağa

Kapıcılar Kâtibi *bak.* Mustafa Efendi

Kapıcızâde *bak.* Ahî Ahmed Efendi

Kapıkıran *bak.* Mehmed Paşa

Kaplan Beyzâde *bak.* Mahmud Paşa

Kaplan Giray Kırım Giray Han'ın oğludur. 1183 (1769/70) muharebesinde hazır bulunarak Gözleve muharebesine katılmıştır. Kardeşi Mehmed Giray ise 1185'de (1771/72) Çerkes kabilelerini birleştirmeye gönderilmişti. 1202 (1787/88) harbinde tekrar çağrılıp diğer mirzalara başbuğ atanmış ve harpde mertlik edip Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) İsmail muharebesinde şehid olmuştur. (IV. 53/54)

Kaplan Giray Han I Hacı Selim Giray'ın oğludur. 1090'da (1679) doğdu. İstanbul'a geldi ve babasının kölesi Küçük Osman Paşa bunu Rodos'a gönderdi. 1116'da (1704/05) kalgay olup Zilka'de 1118'de (Şubat 1707) Kırım hanı oldu. 1120'de (1708) azlolundu ve Rumeli'ye sürgün edildi. Safer 1125'de (Mart 1713) ikinci defa han oldu. Zilhicce 1128'de (Kasım-Aralık 1716) azledilerek Gelibolu'ya getirildi. Rebiyülâhir 1142'de (Kasım 1729) üçüncü defa han oldu. Rebiyülâhir 1149'da (Ağustos 1736) ezledilerek Sakız'a gönderildi. 1151'de (1738/39) orada vefat etmiştir. 12 sene hanlık etmiş ve yaşı 60'ı geçmiş tedbirli, mutedil bir zat idi. (IV. 53)

Kaplan Giray Han II II. Selim Giray'ın oğludur. Nureddin ve kalgay olup Zilka'de 1183'de (Mart 1770) Kırım hanı oldu. Şa'bân 1184'de (Kasım-Aralık 1770) azlolunup sonra vefat etti. (IV. 53)

Kaplan Mehmed Paşa Arnavutdur. Avlonya muhafızı ve mîrimîran olup Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine harbinde şehid oldu. Oğulları Hüseyin Paşa ve Zeynel Paşa'dır. (IV. 53)

Kaplan Mustafa Paşa Enderûn'dan yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. 1060'da (1650) vezirlikle Bağdad valisi, sonra Van valisi oldu. 1072'de (1661/62) Konya ve sonra Şam valisi oldu. Ramazan 1076'da (Mart 1666) kapdan-ı deryâ oldu. Zilhicce 1082'de (Nisan 1672) Haleb valisi olup 1086'da (1675) Diyarbekir valisi oldu. 1089'da (1678) azledilip gelince ikinci defa kapdan oldu. Zilka'de 1091'de (Aralık 1680) İzmir'de vefat eyledi. Safdil ve evliya ziyaretine düşkündü. Bağdad'da Şeyh Muhammed Kudurî'nin cami ve türbesini tamir eyledi. (IV. 52/53)

Kaplan Paşa Arnavutdur. Mîrimîran olarak 1158'de (1745) Avlonya ve 1166'da (1753) İnebahtı muhafızı oldu. Sonra vefat eylemiştir. Oğlu Ca'fer Paşa'dır. (IV. 53)

Kaplan Paşa Akçahisarlıdır. Mîrimîran olup bir aralık rütbesini kaybeylediyse de 1205'de (1790/91) tekrar alarak harbe memur olmuştur. Bu suretle harpde ömrünü tüketti. (IV. 54)

Kaplan Paşa (Mastaracızâde) Arslan Paşa'nın kardeşi olup 1108'de (1696/97) kardeşine vekâleten hac emiri oldu. 1110'da (1698/99) asâleten Sayda valisi ve hac emiri olup sonra vefat etmiştir. (IV. 53)

Kaplan Paşa (Nogayzâde) Beylerden olup sonra beylerbeyilik verildi. IV. Murad devrinde (1623-1640) valilik gibi mülkî hizmetlerde kullanılıp vefat etti. Oğlu Arslan Paşa'dır. (IV. 52)

Kara *bak.* Abdullah Ağa; Abdurrahman Efendi; Ahmed; Ahmed Ağa (Tiryaki); Ahmed Bey; Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; Ali Ağa; Ali Bey; Ali Efendi; Ali Niyâzî Efendi; Bâlî Efendi; Bâlî Zihnî Çelebi; Bayram Ağa; Ca'fer Efendi; Dâvud Efendi; Dâvud Paşa; Ebûbekir Efendi; Ebûbekir Paşa; Habib Efendi; Halil Bey; Halil Efendi; Halil Efendi (Hacı); Halil Paşa; Hasan Ağa; Hasan Alp; Hasan Bey; Hasan Paşa; Hasan Paşa (Hacı); Haydar Efendi; Hurşid Paşa; Hüseyin Efendi; İbrahim Ağa; İbrahim Paşa; İsmail Paşa; Kasım Efendi; Mahmud Paşa; Mahmud Reis; Medhî Mahmud Efendi; Mehmed Ağa; Mehmed Bey; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Murad Efendi; Murad Paşa; Mûsâ Paşa; Mustafa Ağa; Mustafa Efendi; Mustafa Paşa; Mustafa Paşa (Lala); Mustafa Şahin Paşa; Nâzım Mehmed Efendi; Osman Ağa; Osman Efendi; Osman Paşa; Ömer Ağa; Ömer Bey; Rüstem; Said Efendi; Selim Paşa; Seydî Efendi; Sun'ullah Sun'î Hamidî Efendi; Süleyman Efendi; Süleyman Paşa; Şemseddin Ahmed Efendi; Şükrullah Efendi; Tâceddin Efendi; Yahyâ Efendi; Ya'kub Efendi

Kara Abalı *bak.* Mehmed Baba

Kara Abdurrahman *bak.* Abdî Efendi

Kara Ali Beyzâde Orhan Gazi (hd 1326-1361) ve I. Murad devri (1361-1389) emirlerinden Kara Ali Bey'in oğul torunlarıdır ki, oğluna nisbetle "Kara Timurtaş Paşazâdeler" de denir. II. Bâyezid devrine (1481-1512) kadar isimleri duyulmuştur. (IV. 701)

Kara Alizâde *bak.* Mehmed Çavuş

Kara Bekirzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Muhib Mehmed Efendi

Kara Cehennem *bak.* İbrahim Paşa

Kara Çavuş *bak.* Mehmed Bey; Mustafa Paşa

Kara Çelebi *bak.* Hüsâmeddin Efendi

Kara Çelebizâde *bak.* Abdülaziz Efendi; Ali Ağa; Derviş Mustafa Efendi; Mahmud Efendi (Ebûlfazl); ; Osman Efendi; Zuhurî Mehmed Efendi

Kara Çelebizâde Sadrazam Karamanî Mehmed Paşa ve oğludur. Kardeşi kadı Kara Çelebi Hüsâmeddin Efendi oğullarından bir ulemâ kolu gelmiştir ki, şeyhülislâm ve kazasker olanları vardır. 1100 (1689) tarihine kadar devam etmiştir. (IV. 700/01)

Kara Dâvudzâde *bak.* Mehmed Efendi

Kara Dâvudzâde Selef ulemâsından Kara Dâvud Efendi oğulları olup geçen asra kadar gelmiş, fakat bugün kalmamıştır. (IV. 701)

Kara Dede *bak.* Kemâleddin Efendi

Kara Ebûbekirzâde III. Ahmed devri (1703-1730) âlimlerinden Güzelhisarlı Ebûbekir Efendi'nin evlâdıdır. Oğlu Ahmed Efendi şeyhülislâm, Osman Efendi sudûrdan ve torunu mevâlîden oldular. (IV. 680)

Kara Gülmez *bak.* Mehmed Efendi

Kara Halil *bak.* Hayreddin Hızır Efendi

Kara Halilzâde *bak.* Abdürrahim Efendi; Ahmed Efendi (Hacı); Emin Mehmed Efendi; Erib Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Necib Ahmed Efendi; Said Mehmed Efendi

Kara Halilzâde II. Ahmed devri (1703-1730) kazaskerlerinden Birgivî Kara Halil Efendi oğullarıdır. Bunlardan şeyhülislâm, kazasker ve molla yetişmiştir. Halil Efendi'nin torunla-

rından Necib Efendi b. Erib Efendi "Arabzâde hafidi" diye meşhurdur. Çünkü babasının annesi Arabzâde Ârif Efendi'nin kızıydı. Mısır mollalığından azledilmişti. (IV. 701)

Kara Hasanzâde *bak.* Mustafa Paşa

Kara Hasanzâde I. Ahmed'in (hd 1603-1617) ağalarından sekbanbaşı Kara Hasan Ağa oğullarıdır ki, yarım asırdan fazla devam etmiştir. (IV. 701)

Kara Hoca *bak.* İbrahim Ağa

Kara Kâtip *bak.* İbrahim Efendi

Kara Kaymak *bak.* Mehmed Efendi

Kara Kethüdâ *bak.* Ahmed Efendi (Seyyid)

Kara Kethüdâzâde *bak.* Ali Ağa; Hâtemî Efendi

Kara Mehmed Paşazâde *bak.* Mahmud Bey

Kara Mehmed Paşazâde III. Ahmed devri vezirlerinden Amcazâde Hüseyin Paşa kethüdâsı Kara Mehmed Paşa oğlu Mustafa Paşa ve torunu Mahmud Bey'dir. Yarım asırdan fazla şereflerini koruldular. (IV. 701)

Kara Memi *bak.* Müdâmî Çelebi

Kara Mürsel Ertuğrul Gazi beylerinden olup Osman Gazi (hd 1299-1326) ile savaşlarda bulundu. Adına mensup bir kasaba vardır. (IV. 60)

Kara Müsellim *bak.* Süleyman Ağa

Kara Mütesellim *bak.* Ahmed Paşa

Kara Nişancı *bak.* Dâvud Paşa

Kara Osmanşah *bak.* Osman Paşa

Kara Osmanzâde *bak.* Ahmed Ağa; Ebûbekir Ağa; Hüseyin Ağa; Mehmed Ağa; Mustafa Ağa; Ömer Ağa; Ya'kub Paşa

Kara Osmanzâde Birincileri Hacı Mustafa Ağa olup İzmir, Aydın ve Manisa taraflarında ün saldılar. Ya'kub Paşa bunlardandır. Halen aile devam etmektedir. (IV. 701)

Kara Sa'dîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Kara Silahşor *bak.* Mehmed Ağa

Kara Tekin Osman Gazi (hd 1299-1326) ve Orhan Gazi devri (1326-1361) emirlerindendir. (IV. 59)

Kara Tekir Osman Gazi (hd 1299-1326) ve Orhan Gazi devri (1326-1361) beylerinden olup Kocaeli harbinde hazır bulunmuştur. (IV. 59)

Kara Timurtaş Orhan Gazi devri (1326-1361) beylerinden olup savaşlarda yararlık gösterdi. (IV. 59)

Kara Vezir Yeğenleri I. Abdülhamid'in (hd 1774-1789) silahdar ve sadrazamı Kara Vezir Seyyid Mehmed Paşa ve kardeşleri Mustafa Paşa ve Halil Paşa'dır. Halil Paşa'nın oğulları olmuş, ulemâdan olarak yarım asır kadar şerefleri görülmüştür. (IV. 701)

Kara Yahyâzâde *bak.* Ahmed Efendi

Karabağî *bak.* Süleyman Paşa; Yusuf Efendi

Karabağîzâde *bak.* İbrahim Efendi

Karabağlı *bak.* Ahmed Efendi

Karabaş *bak.* Abdurrahman Efendi; Abdurrahman Efendi; Ahmed Efendi; Ali Efendi; Ali Niyaz Efendi; Ali Niyâzî Efendi; İskender Baba; Mehmed Efendi; Mustafa Ağa; Mustafa Paşa

Karabaşzâde *bak.* Nutkî Mehmed Efendi

Karabatak *bak.* Mehmed Paşa (Minkarkuşu)

Karabatak Bey Deryâ beylerinden olup donanmada esir oldu. 1062'de (1652) sancakbeyi olup sonra vefat etti. (IV. 59)

Karabey Karamanlıdır. Meczub-ı ilâhî olup Bursa'da 1079'da (1668/69) vefat etti. Mevlevîhane'de medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 59)

Karabeyzâde *bak.* Ahmed Ağa; Kâmil Mehmed Efendi; Osman Efendi; Tayyib Mehmed Efendi

Karabıçak *bak.* Mehmed Efendi

Karabiber *bak.* Hüseyin Bey

Karaca *bak.* Ahmed; Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; Ali Bey; İbrahim Ağa

Karaca Ahmed *bak.* Şemseddin Ahmed

Karaca Bey Emir Süleyman'ın beylerinden olup zevk ve eğlenceye düşkündü. 811'de (1408/09) vefat etmiştir. (IV. 59)

Karaca Hoca Cezâyir'de Kılıç Ali Paşa'nın hizmetinde olup sonra deryâ beylerinin ileri gelenlerinden oldu. 1000 (1591/92) yılı başlarında vefat eyledi. (IV. 59/60)

Karaca Paşa Yiğit beylerden olup I. Mehmed'e (Çelebi) damad oldu ve Anadolu beylerbeyiliği ihsan buyuruldu. Varna harbinde merdane çalışırken 847'de (1443/44) şehid oldu. (IV. 59)

Karaca Paşa (Dayı) Beylerden olup Rumeli beylerbeyi olmuştur. 857'de (1453) İstanbul'un fethinde azil veya şehid oldu. Bir rivayette Belgrad fethine kadar hizmette bulunup o zaman şehid olmuştur. (IV. 59)

Karaca Solak Beylerden olup I. Bâyezid'e (Yıldırım) pek ziyade sâdıkdı. Padişaha Çandarlı Ali Paşa'nın kötü hali hakkında 804'de (1401/02) sâdıkane söz söylemiş ve iyi hizmet eylemiştir. (IV. 59)

Karaca Zeyneddin Bey Dulkadırlı taifesinin reisi ve birincisidir. Elbistan mutasarrıfı oldu. Soyunu Nuşirevan'a ulaştırmaya çalışırdı. Maraş ve Malatya'dan Harput'a kadar konup göçerdi. 740 (1339/40) yılına kadar Mısır ve Şam beyleri nezdinde seferlerde bulunup bu sene artık onları tanımadı. Savaşarak onları yenip Mısır beylerine düşman oldu. 756'da (1355) vefat etmiştir. Evlâdı Karacalar üreyip Maraş ve Elbistan taraflarında I. Selim (Yavuz) devrine (1512-1520) kadar yaşadılar. (IV. 59)

Karacı *bak.* Sa'dî Efendi

Karacin *bak.* Muhyiddin Efendi (Esved)

Karacinoğlu *bak.* Ahmed Paşa

Karadağ *bak.* Ali Efendi

Karagöz *bak.* Ahmed Ağa (Gedai); Mehmed Paşa

Karagöz Ağa II. Bâyezid zamanında sekbanbaşı olup 907'de (1501/02) Mesih Paşa ile çıkan yangını söndürmeye çalışırken yanarak şehid oldu. (IV. 60)

Karakaş *bak.* Ali Paşa; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa; Mustafa Çelebi; Süleyman Bey

Karakaş Velî Hasan Paşa'nın bölükbaşılarından olup Rumeli'ye geçince başındaki kalabalığa sergerde olmuştu. 1016'da (1607/08) idam edildi. (IV. 60)

Karakaş Paşa Beylerden olup 1012'de (1603/04) Çıldır beylerbeyi oldu. 1013'de (1604/05) İran muharebesinde çarhacı oldu. Orada vefat etti. (IV. 60)

Karakaşzâde *bak.* İsmail Bey; Nutkî Mehmed Pîr Efendi

Karakızzâde *bak.* Ali Efendi

Karakulak *bak.* Abdî Ağa; Osman Ağa

Karakulakzâde *bak.* Ali Bey; Mehmed Efendi

Karaman Bey Nûre Sûfi'nin oğludur. Babası odun yarıcısı olup kendisi, kardeşi Oğuz ile Selçuklu devletinde hizmette bulunup mîrahûr oldu. 660'da (1262) bu iki kardeş kuvvet bulmalarıyla Selçuklular tevkif eylediler. Sonra Muineddin Pervâne serbest bıraktı. Sonra oğlu Mehmed Bey, Konya beyi oldu. Hükümetine babasına nisbetle Karaman ve evlâdına Karamanoğulları dendi. Konya'ya "Karaman" denmesi, beylerden Kamereddin'e Selçuklular Ermenak'ı verdiklerinde "Kamereddinili" denmişti. Bunu Karamanoğulları kendi adlarına tahrif eylediler. Bir rivayette Karaman, mîrahûrlukta iken Selçuklular Konya'ya gelip Niğde, Lârende, Karahisar-ı Kayseriye, Yenişehir ve Seydîşehri ele geçirmiştir. Bunun evlâdı, II. Mehmed (Fâtih) zamanında Konya fethedilince sona erdi. Evlâdından Karaman Bey, İbrahim Bey'in II. Murad'ın kızından olan oğludur. 872'de (1467/68) Konya fethedilince kardeşleriyle yok oldu. (IV. 58)

Karamanî *bak.* Mustafa Bey

Karamanîzâde *bak.* Ahmed Bey; Ahmed Efendi; Mehmed Efendi; Necib Ahmed Efendi

Karamanlıoğlu *bak.* Ali Paşa

Karamanlızâde *bak.* Ali Paşa; Mehmed Paşa

Karamanlızâde III. Ahmed devrinde (1703-1730) Trablusgarb reisi ve sonra valisi olan Ahmed Paşa ailesidir ki, asrımız ortalarında hükümetleri yıkılmış ve halka karışmıştır. (IV. 700)

Karamanoğlu *bak.* Yusuf Ağa

Karamezak *bak.* Ahmed Ağa

Karanfilzâde *bak.* Ali Paşa

Karaoğlan Osman Gazi beylerindendir. Orhan Gazi zamanında (1326-1361) vefat eyledi. (IV. 59)

Karârî Efendi Ankaralıdır. Kadılardan olup 1243'de (1827/28) vefat etti. Şairdir. (IV. 58)

Karasi Bey Balıkesir beyi olup Selçukluların yıkılışında bağımsızlığını ilan eden beylerdendir. Osman Gazi (hd 1299-1326) ile çağdaştı. Vefatında oğlu Aclân Bey oldu. Karasi sancağı bunun adına mensuptur. (IV. 60)

Karavezir *bak.* Mehmed Paşa (Seyyid)

Karayazıcı *bak.* Abdülhalim

Karayılanoğlu *bak.* Ali Paşa

Karayılanzâde *bak.* Ahmed Bey

Karayılanzâde III. Ahmed devrinde (1703-1730) ve I. Mahmud devrinde (1730-1754) vezir olan birkaç paşadır ki, haylice meşhurlardı. (IV. 701)

Karenci *bak.* Ahmed Ağa

Kargazâde *bak.* Şeyhî Mustafa Efendi

Kargılı *bak.* Yahyâ Efendi

Karî Ahmed Efendi Ergirilidir. Ârif Çelebi'den el alıp ders okuduğundan bu adı aldı. 1078'de (1667/68) Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1090'da (1679) vefat etti. 30 seneden fazla şehre ayak basmayıp yalnız yaşadı. (I. 222)

Karî Ahmed Efendi (Gisûdar) Vodinalıdır. İlim tahsili ile Şerif Halil Efendi'den el aldı. Kadirî olup Bağdad'da Abdülkadir Geylânî'nin türbesini ziyaret etti. Dönüşte (Bursa'daki) Kasaplar Tekkesi'ne şeyh oldu. 20 Cemaziyelevvel 1086'da (12 Ağustos

1675) vefat etti. Karakilise'de defnolundu. Şair ve keşif erbâbındandı. (I. 222)

Karlıoğlu *bak.* Sinan Bey

Karnaz *bak.* Ali Efendi

Karsizâde *bak.* Cemâleddin Mehmed Efendi

Karslızâde *bak.* Hasan Paşa (Seyyid)

Kartal Baba Zilka'de 1203'de (Ağustos 1789) vefat etti. Şeyh olup ermiş sayılanlardandı. (IV. 58)

Kasap *bak.* Hüseyin Paşa

Kasapbaşı II. Mehmed (Fâtih) zamanında (1451-1481) Timurhan Mescidi'ni yapan zattır. (IV. 60)

Kasapbaşızâde *bak.* İbrahim Efendi; Rızâî Abdülkerim Efendi; Seyfullah Efendi

Kasapzâde *bak.* Abdülkerim Efendi; Ali Efendi; Eşref Mehmed Bey; Mahmud Bey

Kasım (Hatib) Amasyalı Ya'kub'un oğludur. Ahmed Kırımî'den ders gördü. Sultan Bâyezid, Amasya'da vali iken muallimi oldu. Padişah oldukda oğlu Amasya valisi şehzâde Ahmed'e hoca tayin edildi. 895'de (1490) vefat etti. Sufilere muhipdi. (IV. 46)

Kasım (Hoca) Hasan Hüseyin Mescidi'ni bina eyledi. (IV. 45)

Kasım (Kâtip) Ni'me'l-ceyşden ve İstanbul'un fethinde bulunan Divan-ı Hümâyûn kâtiplerindendir. Adına mensup cami vardır. (IV. 45)

Kasım Ağa Enderûn'da üçüncü doğancı olarak 1082'de (1671/72) kapıcıbaşılıkla saraydan çıktı. Daha sonra vefat etmiştir. (IV. 50)

Kasım Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdası olup orduyla harbe gitti. Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) yeniçeri ağası oldu. 1223'de (1808) ordunun İstanbul'a gelişinde aniden vefat etti. (IV. 50)

Kasım Ağa Sarayda yetişip 1223'de (1808) Küçük Mercan Ağa'nın yerine dârüssaâde ağası oldu. Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) şeyhülharem oldu. Rebiyülâhir 1238'de (Aralık 1822/Ocak 1823) o makamda vefat eylemiştir. Sâdıkdı. (IV. 50)

Kasım Ağa (Çoban) Yeniçeridir. 1067'de (1656/57) sekbanbaşı oldu. Yıl sonunda vefat etti. Kasım Ağa Mescidi, ya bunun veya Deli Kasım Ağa'nındır. (IV. 49)

Kasım Ağa (Deli) Yeniçeridir. Yükselip 1041'de (1631/32) sekbanbaşı olup aynı yıl azledildi. Sonra vefat etmiştir. Oğlu Ali Paşa'dır. (IV. 49)

Kasım Ağa (Koca) Mimarlık sanatında usta olmakla 1032'de (1622/23) mimarbaşı oldu. 1053'de (1643) azledildi. Yerine meremmetçi Mustafa Ağa geçtiyse de birkaç sene sonra yeniden mimarbaşı oldu. Zilka'de 1061'de (Ekim-Kasım 1651) vâlide sultan kethüdâsı oldu. Köprülü Mehmed Paşa'yı sadrazam yapmaya çalışması yüzünden sadrazam Gürcü Mehmed Paşa'nın gazabına uğramışsa da kısa sürede padişahın iltifatına nâil olmuş, Gürcü Mehmed Paşa gazaba uğramıştır. Köprülü Mehmed Paşa'nın sadakatini padişaha arzetmekten geri durmayarak nihayet maksadına ulaşmıştır. 1070 (1659/60) tarihlerinde vefat etmiştir. Köprülülerin hizmetleri bunun sâyesinde gerçekleştiğinden övülmeye lâyıktır. (IV. 49)

Kasım Ağa (Küçük) Yeniçeridir. Yükselip 1061'de (1651) kul kethü-

dâsı olup 1062'de (1652) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (IV. 49)

Kasım Baba Bursa'da ermiş sayılanlardan bir zat idi. I. Selim (Yavúz) devrinde (1512-1520) vefat etti. Abdal Mehmed yanına defnedildi. (IV. 46)

Kasım Bey Beylerden olup 986'da (1578) İran muharebelerinde bulunup o taraflarda vefat etti. (IV. 48)

Kasım Bey (Güzelce) Mısır beylerinden olup 929'da (1523) Mısır'da güzel hizmeti görülmüş bir zattır. (IV. 47)

Kasım Çavuş II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) Ağaçayırı'nda bir mescid yaptı. Vefatında kardeşi Ali Çavuş(→) ile birlikte mescide defnedildi. (III. 494; IV. 45)

Kasım Çelebi Çelebi Halife'nin müridi bir şeyhti. Ali Paşa Zaviyesi'nde iken 926'da (1520) vefat etti. (IV. 46; IV. 105)

Kasım Efendi II. Mehmed'in (Fâtih) kölesidir. II. Bâyezid dârüssaâde hizmetlilerine muallim tayin etti. 930'da (1524) vefat etti. Âlim, Şeyh İbn Vefa'nın müridi olup güzel ve hızlı yazmada eşsizdi. (IV. 46)

Kasım Efendi Niğdelidir. Müderris olup 970'de (1562/63) vefat etti. *Şerh-i Vikaye*'ye tatbikat yazdı. (IV. 48)

Kasım Efendi Acem nakkaşlarından olup kâtip oldu. Sipahiler mukabelecisi ve yeniçeri mukalebecisi ve Anadolu muhasebecisi oldu. 1005'de (1596/97) vefat etti. Üsküplü'de medfundur. (IV. 48)

Kasım Efendi Kütahyalıdır. Oraya müftü olup azilden sonra 1010'da (1601/02) vefat etti. Saf bir pîrdi. (IV. 48)

Kasım Efendi Kürttür. Müderris, molla ve 1048'de (1638/39) İstanbul kadısı oldu. Zilka'de 1049'da (Mart 1640) azledilerek Rebiyülevvel 1050'de (Haziran-Temmuz 1640) vefat etti. Oğlu Sâlih Mehmed Hilmî Efendi'dir(→). (IV. 49)

Kasım Efendi Yahyâzâde Tekkesi şeyhi olup 1135'de (1722/23) vefat etmiştir. (IV. 50)

Kasım Efendi Bursa'da Çarşamba Tekkesi şeyhidir. 1182'de (1768/69) vefat etti. (IV. 50; IV. 415)

Kasım Efendi Hâcegândan Mehmed Emin Bey'in oğludur. Kadirî şeyhiydi. (IV. 50)

Kasım Efendi (Aşkar) Müderris ve sonra emekli oldu. Edirne'de bir medrese yaptı. 945'de (1538/39) vefatında oraya defnedildi. Edip, akıllı, zikrullaha devam eder, namaza huşû üzere daim, lâtifeci bir zat idi. (IV. 47)

Kasım Efendi (Dâîzâde) Müderris, Yenişehir mollası olup azledilmiş olarak 1056'da (1646) vefat etti. (IV. 49)

Kasım Efendi (Kara) Müderris olup Cemaziyelevvel 982'de (Ağustos-Eylül 1574) vefat etmiştir. Kâmildi. (IV. 48)

Kasım Efendi (Kara) Rüstem Paşa'nın üstadı olup Cağaloğlu'nda bir tekke bina edip bitirmeye muvaffak olamadığından paşa ruhu için tamamlayıp bir de medrese eklemiştir. (IV. 48)

Kasım Efendi (Molla Izârî) Germiyanlıdır. Müftü Abdülkerim Efendi'nin şâkirdi ve Mevlânâ Şeyhî'nin kız kardeşinin oğludur. Sahn müderrisi iken 15 Ramazan 901'de (28 Mayıs 1496) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Zekî, âlimdi. Türkçe ve Farsça şiirleri vardır. *Şerh-i Mevakıf*'a hâşiyesi

vardır. Kardeşi Topal Izârî Çelebi'dir(→). Torunu Selâmî Mustafa Efendi'dir(→). Bunun oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 46)

Kasım Efendi (Narhçızâde) Narhçı Hasan Efendi'nin damadı, yeniçeri kâtibi Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris, Yenişehir mollası olup 22 Ramazan 1122'de (14 Kasım 1710) vebadan vefat etmiştir. Âlim ve âbiddi. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (IV. 50)

Kasım Efendi (Samsunîzâde) Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Şa'bân 1004'de (Nisan 1596) vebadan vefat etti. (II. 118)

Kasım Gubârî Efendi Diyarbekirlidir. Müderris olup Cemaziyelâhir 1027'de (Haziran 1618) nakibüleşraf oldu. Sonra Mekke ve İstanbul pâyelerini elde eyledi. Cemaziyelâhir 1034'de (Mart 1625) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Âlim ve tatlı dilliydi. Hattat olup Sultan Ahmed Camii'nin celî hatlarını yazdı. (IV. 48/49)

Kasım Halimî Efendi Çorluludur. Müderris, Aydos kadısı olup 1037'de (1627/28) vefat etti. Şairdir. Oğlu İbrahim Vehbî Efendi'dir(→). (IV. 49) [I. 103'de mahlası "Alimî" olarak verilmiştir.]

Kasım Mehmed Efendi Eğinli İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris ve dersiâmdı. Molla, Meclis-i Maarif azası, Mekke ve İstanbul pâyesi olmuştur. 1297'de (1880) vefat etti. Fâzıl ve uysaldı. (IV. 50/51)

Kasım Paşa Beylerden olup yükselip Rumeli beylerbeyi olup önemli hizmetlerde bulundu. 846'da (1442) harpde şehid oldu. (IV. 45)

Kasım Paşa İsfendiyar Bey'in oğludur. I. Mehmed'in (Çelebi) kızıyla evlendi. Babasının vefatında Kastamonu ve Kengırı valisi olup 848'de (1444) sultanın vefatında II. Murad'ın kızıyla evlendi. II. Murad devri (1421-1451) sonlarında vefat eylemiştir. Sâdık ve doğru idi. Oğlu Mustafa Bey savaşlarda bulunarak serdârlık etmiş bir yiğitti. (IV. 45)

Kasım Paşa Çerkesdir. Maliyeden yetişip şıkk-ı sânî defterdarı oldu. Sonra Kefe'ye vali olup Sokullu Mehmed Paşa'ya mensup olduğundan Sâhib Giray'ın bahtsızlık sebebi olan Ejderhan seferine yol açtı. Azak Denizi ile Hazar Denizi arasında açılacak olan kanalın (1569) ameliyatını icra ettirip o sırada vefat etti. (IV. 48)

Kasım Paşa Yükselip kapıcılar kethüdası, 1011'de (1602/03) mîrahûr-ı evvel oldu. O senenin Zilka'desinde (Mayıs 1603) yeniçeri ağası oldu. Rebiyülâhir 1012'de (Eylül 1603) kubbe veziri olup Yemişçi Hasan Paşa'nın azlinde sadâret kaymakamı oldu. Sadrazam Ali Paşa'nın gelişinde Bağdad valisi olup 1013'de (1604) bir gün kaymakam olup Rebiyülâhir 1013'de (Eylül 1604) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 48)

Kasım Paşa Arab Receb Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 1101'de (1689/90) Hamid, sonra Akşehir paşası oldu. Sonra ortadan kaybolup affedildikten sonra 1104'de (1692/93) Ankara, 1109'da (1697/98) Bursa mutasarrıfı oldu. Azledildikten sonra vefat etti. (IV. 50)

Kasım Paşa Askerliğe 1252'de (1836/37) girerek talihinin sevkiyle mîrlivâ ve 1283'de (1866/67) ferik oldu. Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) Cidde valisi olup 1289'da (1872) azledilmiştir. Cemaziyelevvel 1292'de

(Haziran 1875) Zor mutasarrıfı olup az müddette vefat etmiştir. Kabiliyetli ve dindardı. (IV. 51)

Kasım Paşa Yükselip kapıcıbaşı ve mîrimîran olup İsmail muhafızı oldu. Rusya'nın hücumunda şehri müdafaa ederek bozguna uğratmakla Zilka'de 1222'de (Ocak 1808) vezirlik ihsan buyuruldu. Az müddette vefat eyledi. Yiğit bir ihtiyardı. "Baba Paşa" diye anılan Pehlivan İbrahim Ağa bunun maiyeti erkânından olup ün salmıştı. (IV. 50)

Kasım Paşa Musulludur. Vali Abdurrahman Paşa'nın vefatında Musul'a beylerbeyi oldu. Az müddette Dâvud Paşa'nın arzıyla cezalandırılarak vefat etmiştir. (IV. 50)

Kasım Paşa (Cerrah) Mâbeynden yetişip rikâbdar ve bir hafta sonra çukadar-ı şehriyârî olup 1070'de (1659/60) Eğri ve 1074'de (1663/64) Yanova, 1075'de (1664/65) Temeşvar beylerbeyi oldu. 1076'da (1665/66) Erzurum valisi olup Rebiyülevvel 1081'de (Temmuz-Ağustos 1670) şikâyet üzerine teftiş edilip beraati görülmekle Kastamonu valisi, 20 Rebiyülevvel 1082'de (27 Temmuz 1671) İstanbul kaymakamı. Zilhicce 1082'de (Nisan 1672) ikinci defa Yanova, sonra ikinci defa Temeşvar valisi ve 1086'da (1675) ikinci defa Budin valisi olup 1087'de (1676) vefat etti. sâdık, doğru, tedbirliydi. (IV. 49/50)

Kasım Paşa (Gazi) Beylerden olup Mohaç ve Peçuy serhadlerinde mîrlivâ idi. 959'da (1552) Budin valisi olup sonra Temeşvar valisi oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında orada vefat etti. Cesur ve dindardı. (IV. 48)

Kasım Paşa (Güzelce) II. Bâyezid'in kölelerinden birinin oğludur. Saraydan yetişip rikâb ağalıklarında bulundu. 922'de (1516) Hama mutasarrıfı, sonra Adana ve ardından Anadolu ve Rumeli beylerbeyi oldu. 927'de (1521) üçüncü vezir oldu. 929'da (1523) Mısır valisi olup 27 Ramazan'da (9 Ağustos 1523) vararak 34. gün azledildi. 930'da (1524) ikinci defa Mısır valisi oldu. Zilhicce'de (Ekim) azledildi. Sonra Budin valisi olup 935'de (1528/29) tekrar üçüncü vezir oldu. 937'de (1530/31) Mora sancağıyla emekli olup 939'da (1532/33) vefat ederek Gelibolu'ya defnedildi. İstanbul karşısında cami, medresesi vardır. Bugün Kasımpaşa köyü denir. Kızı Nefise Hatun orada bir mektep yapıp oraya defnedildi. Kölesi Hacı Ferhâd, Karanlık Mescidi'ni yaptı. Hacda vefat etti. Bu mescidi Mirzazâde Mehmed Efendi camiye çevirmiştir. (IV. 46/47)

Kasım Paşa (Han) İranlıdır. II. Mehmed'e (Fâtih) geldi. Divan-ı Hümâyûn'da yetişip II. Bâyezid'in erkânından oldu. Tahta çıkışında 887'de (1482) nişancı ve 890'da (1485) vezir oldu. Az müddette vefat etmiştir. Oğlu Hasan Bey'dir(→). Torunu Şikârî Ahmed Bey'dir(→). (IV. 45)

Kasım Paşa (Zehirzâde) Haleb'den Basra'ya gidip mallarını ticaretle çoğaltı. Müntefik şeyhleri Nâzır Paşa ve Mansûr Paşa ile bazı sebeplerden dolayı muhakemeleri haylice sürdü. Nihayet İstanbul'da halledilip 1302'de (1884/85) Şûrâ-yı Devlet'e aza olmuş ve sonra beylerbeyilik pâyesi ihsan buyurulmuştur. 1305'de (1887/88) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (IV. 51)

Kasım Sâfî Paşa (Koca) (Cezerîzâde) Nişancı Mehmed Çelebi'nin oğ-

ludur. Kâtip olup Anadolu ve 910'da (1504/05) Rumeli defterdarı oldu. Azilden sonra Şehzâde Selim'e defterdar oldu. Sonra Silistre valisi olup şehzâdenin bu tarafa geçmesine yardımda bulundu. Tahta çıkınca Şehzâde Süleyman'a lala ve defterdar oldu. I. Süleyman'ın (Kanunî) tahta çıkışında dördüncü vezir oldu. Ancak yaşlı olduğundan Bursa'da emekliliği seçti ve 950 (1543) yılına doğru vefat eyledi. Bursa'da Emir Sultan dairesine defnedilmiştir. Şair, kâmil, kâtip, sâdıkdı. Eyüp'de camii ve medresesi vardır. Bursa'da da bir medrese ve hamam yaptı. (IV. 47)

Kasım Şah Efendi Mahdumî-i Tebrizi'nin oğludur. I. Selim (Yavuz) ile İran'dan geldi. Elli akçe vazife verildi. 945'de (1538/39) vefat etti. Edip, müfessir, muhaddis, münşî ve Farsçada şair olup Türkçe şiir inşadını vakarına yediremezdi. Padişah fermanıyla Osmanlı tarihi yazdıysa da tamamlıyamadı. Parçalarını takdim ile padişahın sevgisine mazhar oldu. (IV. 47)

Kasımzâde *bak.* Ali Paşa; Mehmed Efendi; Seyyid Mehmed Efendi

Kasımzâde Sultan İbrahim devri (1640-1648) âlimlerinden Kürt Kasım Efendi oğludur. (IV. 700)

Kasidecizâde *bak.* Nazif Ahmed Efendi; Nurî Mustafa Efendi; Zeynelâbidîn Efendi

Kassâm *bak.* Mehmed Efendi; Mehmed Efendi

Kastalanî *bak.* Muslihiddin (Mevlânâ)

Kâşgarîzâde III. Mustafa devri (1757-1774) şeyhlerinden Kâşgarlı Abdullah Efendi ve oğullarıdır. Bugün Eyüp üzerinde tekkeleri mevcut ve meşhurdur. (IV. 702)

Kaşıkçızâde *bak.* Sa'deddin Mehmed Efendi

Kâşif Ali Efendi Üsküdarlıdır. Mülazimin-i ilmiyeden olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etti. Şairdir. (IV. 66)

Kâşif Efendi Divan kaleminden yetişerek berat mümeyyizi olup 1243'de (1827/28) küçük kale tezkirecisi oldu. 1246'da (1830/31) sergi nâzırı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 46)

Kâşif Mehmed Emin Efendi (Şâtırzâde) Şâtır Yusuf Ağa'nın oğlu olup mektûbî-i sadr-ı âlî oldu. Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) reisülküttab olmuştur. Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) yerine Nurî Bey'in atanmasına irade çıkıp sadrazam bunun kalmasını isteyince ikisi de ayrılmak zorunda kalmıştır. 2 Zilka'de 1173'de (16 Haziran 1760) ikinci defa reis oldu. Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) kethüdâ-yı sadr-ı âlî olup Cemaziyelâhir 1177'de (Aralık 1763) azille Receb'de (Ocak 1764) şıkk-ı evvel defterdarı olup Safer 1178'de (Ağustos 1764) azledildi. Şevvâl 1178'de (Mart-Nisan 1765) defter emini olarak 6 gün geçince ikinci defa kethüdâ-yı sadr-ı âlî oldu. Cemaziyelâhir 1181'de (Kasım 1767) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Âlim, edip, vakûr ve fazilet ve kemâle çalışır, çoğu ilimlerden haberdar olup zor şeyleri hallederdi. Hasis olup kimseye bir şey vermezdi. (IV. 66)

Kâşif Mehmed Sa'deddin Efendi (Es'adzâde) Said Mehmed Efendi'nin oğlu olup müderris iken 19 Rebiyülâhir 1111'de (14 Ekim 1699) vefat etti. *Divan* sâhibi şair ve ta'lik yazıda usta bir hattatdı. (IV. 66; III. 27) [III. 27'de vefat tarihi 19 Rebiyülevvel

1111 (14 Eylül 1699) olarak verilmiştir.]

Kâşifî Çelebi I. Mahmud devrinde (1730-1754) vefat etmiş şairlerdendir. (IV. 66)

Kaşimîzâde *bak.* Şâkir Mustafa Efendi

Katâde (Şerif) b. İdris b. Mutain b. Abdülkerim b. Hüseyin b. Ali. Beni Hâşim'den Dâvud b. İsâ 590'da (1194) vefat eyledikde Mekke emiri olan Mikser b. İsâ'nın vefatıyla emirlik bu aileden çıkmış ve 600 (1203/04) yılına doğru Katâde emirliğe getirilmiştir. 627'de (1230) vefat eyledi. Evlâd ve torunu asrımıza kadar emirlikte bulunuyorlar. Şerif Abdülmuttalib Efendi ve evlâdı Şerif Katâde torunlarıdırlar. (IV. 54)

Katar Ağasızâde Vezir Katarağası İbrahim Paşa ve oğullarına denir. Bunlar Haleb'de halen mevcutturlar. (IV. 701)

Katarağası *bak.* İbrahim Paşa

Katırcıoğlu *bak.* Mehmed Paşa; Mehmed Paşa

Kâtib *bak.* Kasım; Mahmud Efendi; Muslihiddin Çelebi; Yusuf Efendi

Kâtib Çelebi *bak.* Mustafa Halife (Hacı Halife)

Kâtib-i Mim *bak.* İbrahim Efendi

Kâtibî Ahmed Şeyh Hamdullah'ın(→) kızının oğlu Pîr Mehmed Çelebi'nin(→) oğludur. Meşhur hattat olup I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat etmiştir. (II. 243)

Kâtibî Çelebi *bak.* Mustafa Efendi

Kâtibî Mustafa Bosnalıdır. Mevlevî olup 1078'de (1667/68) vefat etti. Hâttatlığı ve hızlı yazmasıyla ünü yayılmıştır. (IV. 399)

Kâtibî Mustafa Çelebi Bursalıdır. Kâtip olup 905'de (1499/1500) vefat etti. Şair ve türlü hatta mâhirdi. (IV. 66)

Kâtibîzâde *bak.* Mehmed Efendi (Hâfız)

Kâtibzâde *bak.* Abdülkadir Efendi; Ahmed Ağa; Bâhir Abdülkerim Efendi; İsmail Efendi; İsmail Fahreddin Efendi; Mustafa Efendi; Refî' Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi; Zeynelâbidîn Efendi

Kâtibzâde III. Mustafa'nın (hd 1757-1774) hekimbaşısı Mehmed Refî' Efendi oğulları olup ulemâdan oldular. (Iv. 702)

Kavakçızâde *bak.* Abdullah Efendi

Kavaklızâde *bak.* Mehmed Efendi

Kavalalızâde *bak.* Abdülvehhab Efendi

Kavanos *bak.* Ahmed Paşa(Sührablı); İbrahim Paşa

Kavanoszâde *bak.* Ahmed Bey; Hüseyin Paşa; Mehmed Bey

Kavanoszâde II. Mahmud devri (1808-1839) vezirlerinden Hüseyin Paşa oğullarıdır ki, Rumeli'de bulunurdu. (IV. 702)

Kavîzâde *bak.* Ali Ağa (Derviş)

Kavsarazâde *bak.* Mustafa Efendi

Kavsîzâde *bak.* Takiyeddin Mehmed Efendi

Kavukçu *bak.* İbrahim Paşa; Mustafa Paşa

Kavukçuzâde *bak.* Mustafa Efendi

Kaya *bak.* Ömer Efendi

Kaya Bey Köstendil beyi olup 1055' de (1645) Girit'de şehid oldu. (IV. 65)

Kayın Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Kayış *bak.* Mehmed Paşa

Kaymak *bak.* Mustafa Paşa

Kaymakçızâde *bak.* Mehmed Efendi

Kayserili *bak.* Recâî Osman Efendi

Kayserilizâde *bak.* İbrahim Paşa

Kaysunîzâde *bak.* Mehmed Efendi; Mahmud Efendi

Kaytas *bak.* İbrahim Ağa

Kaytas Ağa 958'de (1551) serhat gazilerinin serdârıydı. Sonra Sokollu Mehmed Paşa'ya kethüdâ oldu. O hizmette vefat etti. Oğlu Ahmed Bey'dir. (IV. 65)

Kaytas Paşa Enderûn'dan yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. Afdan sonra mîrahûr-ı evvel olup 983'de (1575/76) kapıcıbaşılıkla Niğde beyi ve Zilka'de 986'da (Ocak 1579) Saruhan beyi oldu. Sonra Erzurum beylerbeyi olup İran savaşlarında bulunmuş ve Zilka'de 987'de (Ocak 1580) şehid olmuştur. (IV. 65)

Kaytaszâde *bak.* Ahmed Bey

Kazak *bak.* Ali Paşa

Kazancı *bak.* Doğan Bey

Kazancıkulu *bak.* Sinaneddin Yusuf Efendi

Kazancızâde *bak.* Ömer Ağa

Kazerunî *bak.* Ali Efendi

Kazgancı *bak.* Hasan Ağa; Mustafa Ağa

Kazgancızâde *bak.* Hasan Ağa

Kazıkçı *bak.* Hasan Paşa (Hacı) (Macar); Hüseyin Paşa

Kâzım Hüseyin Efendi (Hacı Ahmed Efendizâde) (Hacı) Müderris ve Cemaziyelâhir 1267'de (Nisan 1851) Beyrut mollası olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 67)

Kâzım Mehmed Efendi Eyüplüdür. Müderris olup 1139'da (1726/27) vefat etti. (IV. 67)

Kâzım Mûsâ Efendi (Halil Efendizâde) Nevşehirlidir. Müderris, maarif müfettişi, sonra molla ve 1298'de (1881) Mekke pâyesi oldu. 2 Zilhicce 1306'da (30 Temmuz 1889) aniden vefat etmiştir. Rumelihisarı'nda medfundur. Bilgili ve yumuşak huyluydu. (IV. 67)

Kâzım Mûsâ Paşa Arnavutdur. Askere girerek miralay, mîrlivâ ve ferik olup Bâb-ı Serasker'de muhasebat dairesinde uzun müddet bulunmuş ve ikinci reis iken 17 Ramazan 1307'de (7 Mayıs 1890) vefat edip Hüdâî Tekkesi'ne defnedilmiştir. Edip, ateş dilli, beliğ bir şair ve hicivci olup *Divan*'ı ve bu kadar mizah ve hicviyesi vardır. Yaşı 80'i aşkındı. (IV. 67)

Kâzım Mûsâ Paşa Askerlikten yetişip ferik olmuş, 1303 (1885/86) tarihlerinde Bingazi valisi olup bir-iki sene sonra azledilmiştir. 23 Şevvâl 1310'da (10 Mayıs 1893) vefat ederek Selimiye'ye defnedilmiştir. (IV. 67)

Kâzım Mustafa Paşa Asker olarak livâ ve Bursa'da redif feriki olmuştur. Zilka'de 1310'da (Mayıs-Haziran 1893) vefat etti. (IV. 67)

Kazvinî *bak.* Muhammed Şah

Kebabçızâde *bak.* Ahmed Efendi

Kebeci *bak.* Ali Ağa

Kebecizâde *bak.* Fâzıl Mehmed Efendi; Fevzî Efendi (Hacı); Vasfî Mehmed Efendi; Vecdî Efendi

Kebirî *bak.* Mehmed Efendi

Kebirîzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Abdülhalim Efendi; Ahmed Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; İsmail Efendi; Mustafa Efendi; Nureddin Mehmed Efendi

Kebirîzâde IV. Murad devrinde (1823-1640) yaşamış olan Bursalı Ke-

birî Mehmed Efendi oğullarına denmiştir. Zamanımıza kadar kazasker ve molla olarak devam etmektedir. (IV. 703)

Kebûterî Mehmed Efendi III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (IV. 75)

Kecdehan *bak.* Ali Paşa

Kecdehan damadı *bak.* Abdullah Efendi

Keçeci *bak.* Mehmed Ağa

Keçecizâde *bak.* Ârif Mehmed Efendi; Fuad Mehmed Paşa; İzzet Mehmed Efendi; Mehmed Ağa; Münif Efendi; Nabil Abdurrahman Efendi; Nâzım Ahmed Bey; Ömer Murad Efendi; Sâlih Mehmed Efendi; Vehbî Hüseyin Efendi

Keçecizâde Şair Seyyid Vehbî Efendi'ye ve sudûr'dan Sâlih Efendi'ye denir ki, şair İzzet Efendi oğullarıdır. Fuad Paşazâdeler bunlardandır. Mâcid Bey, İzzet Paşa, Reşad Bey ve Hikmet Bey vardır. Mâcid Bey b. Reşad Efendi b. İzzet Efendi b. Sâlih Efendi askerlikten yetişip sonra tercüme kalemine girdi. Sonra mütercim oldu. Matbuat müdürü ve sonra paşalıkla mutasarrıf, daha sonra matbuat-ı ecnebiye müdürü ve sonra bâlâlıkla altıncı daire-i belediye reisi olup sonra Şûrâ-yı Devlet'e aza olmuştur. Amcası sadrazam Fuad Paşa'nın torunlarından İzzet Paşa b. Kâzım Bey yâver ve bâlâ ricâlinden Reşad Beyefendi b. Nâzım Bey Şûrâ-yı Devlet maliye dairesi azasından olup doğru ve mültefit zatlardır. (IV. 704)

Keçi *bak.* Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Muhyiddin Efendi

Keçimîrzâde *bak.* Yahyâ Emirî Efendi

Keçizâde *bak.* Râmî Çelebi

Kedi *bak.* Hüseyin Efendi; Hüseyin Efendi (Şerbetçizâde)

Kefçe Dede Hayrat sâhibi ve ermiş sayılanlardandı. 947'de (1540/41) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (IV. 77)

Kefeli *bak.* Mehmed Efendi

Kefelizâde *bak.* Mustafa Efendi (Seyyid); Ya'kub Ağa

Kefevîzâde *bak.* Reşid Mehmed Efendi

Kehleli *bak.* Ahmed Paşa (Behleli)

Kehribar *bak.* Mustafa Ağa

Keki *bak.* Abdî Paşa

Keklik *bak.* Mustafa Çavuş

Keko Ali Paşazâde *bak.* İsmail Paşa

Kekozâde *bak.* Ali Paşa; İlyas Paşa; Seyfeddin Paşa

Kel *bak.* Ahmed Paşa; Hasan Hakkı Paşa; Mehmed Ağa; Osman Paşa; Ömer Ağa; Ya'kub Paşa; Yusuf Efendi

Kel Ahmed Paşazâde *bak.* Feyzî Feyzullah Bey

Kel Ahmed Paşazâde III. Ahmed devri (1703-1730) vezirlerinden Kel Ahmed Paşa oğullarına denir ki, bunlardan vezir ve ricâlden olanı olmuşdur. Sonra bunlardan "Feyzî Beyzâdeler" türeyerek zamanımıza kadar gelmiştir. (IV. 703)

Kelâmî Ali Efendi Kalemden yetişip 1241'de (1825/26) gedikler kâtibi, sonra Divan Hümâyûn kesedarı, Şevvâl 1247'de (Mart 1832) piyade mukabelecisi ve Şa'bân 1252'de (Kasım 1836) mevkufatçı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 77)

Kelâmî Çelebi Kerbelâlıdır. Seyyah olup III. Mehmed devri (1595-1603)

başlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 77)

Kelâmî İbrahim Efendi Ergenelidir. Haremden sipahilikle çıkıp sonra Divan-ı Hümâyûn kâtibi ve sonra defter emini oldu. 1074'de (1663/64) vefat etti. Usta şairdir. (I. 106)

Kelan *bak.* Halil Efendi

Kelim Efendi (Sel) Müderris olup 1151'de (1738/39) vefat etti. Sadefçiler'de medfundur. Şairdir. (IV. 78)

Kelim Mehmed Efendi Kayserilidir. Büyük Râşid Efendi'nin yeğenidir. Divan kaleminde bulunup hâcegândan oldu. 13 Cemaziyelâhir 1219'da (19 Eylül 1804) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 78)

Kelimî Eyyûb Çelebi (Patburunzâde) Solak emeklilerinden olup 1098'de (1687) vefat etti. Nüktedan ve *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 78)

Kelimî Mûsâ Efendi (Seyyid) Kefelidir. Kadı ve Kefe'ye müftü oldu. Canbek Giray'ın azlinde uzaklaştırıldı. 1054'de (1644) katledildi. Bir cami inşa edip orada türbesine defnedildi. Usta şairdir. (IV. 521)

Kella *bak.* Mahmud Efendi

Kelleci *bak.* Osman Paşa; Osman Paşa

Kemâl Ahmed Paşa İstanbul'da 1223'de (1808) doğdu. 1241'de (1825/26) mektûbî-i defterîye ve 1246'da (1830/31) ceride kalemine girdi. Şeyhzâde Es'ad Efendi ile Tahran'a gidip geldikten sonra mektûbî-i sadârete girip 1256'da (1840) mümeyyiz ve ardından serhalife oldu. 1263'de (1847) maarif muavini, Muharrem 1264'de (Aralık 1847) mekâtib müdürü olup o senenin Şa'bânında (Temmuz 1848) mekâtib nâzırı oldu. Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) adliye nâzırlığı ilâve edildi. Bir müddet Avrupa mekteplerini görmek üzere Avrupa'ya gönderildi. O esnada Şa'bân 1270'de (Mayıs 1854) dil bilir ve şair 14 yaşındaki oğlu Mehmed Ziyâeddin Bey vefat eylemekle acısından Berlin sefaretini isteyip gitti. Zilka'de 1273'de (Haziran 1857) azlolunup Şevvâl 1275'de (Mayıs 1859) Tanzimat Meclisi'ne aza oldu. Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) Harem-i Hümâyûn masarifat nâzırı ve şehzâdelere Farsça hocası oldu. Cemaziyelevvel 1278'de (Aralık 1861) bâlâ rütbesiyle maarif-i umumiye ve takvim nâzırı, Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) Meclis-i Vâlâ azası, Zilka'de 1281'de (Nisan 1865) ikinci defa maarif nâzırı ve evkaf nâzırı vekili olup vekâletten az müddette düştü. Rebiyülâhir 1284'de (Ekim 1867) Meclis-i Vâlâ azası, 1285'de (1868/69) Şûrâ-yı Devlet dahiliye dairesi ikinci reisi olup Cemaziyelevvel 1287'de (Ağustos 1870) İran şahı Bağdad'a gelmekle mihmandar olarak vezirlikle oraya gönderildi. Şa'bânın 4'ünde (30 Ekim 1870) evkaf nâzırı olup Şevvâl'de (Ocak 1871) İstanbul'a geldi. 20 Receb 1288'de (5 Ekim 1871) üçüncü defa maarif nâzırı, 23 Şevvâl 1288'de (5 Ocak 1872) tekrar Şûrâ-yı Devlet azası, 10 Rebiyülevvel 1290'da (8 Mayıs 1873) ikinci defa evkaf ve 3 Rebiyülâhir 1294'de (17 Nisan 1877) ilâveten maarif nâzırı olup Zilka'denin 9'unda (15 Kasım 1877) maarifden azille evkafda kalmıştır. Muharrem 1295'de (Ocak 1878) â'yândan olarak evkafdan azledildi. O sene harem-i hümâyûn masarifat, şehzadegân ders ve Sultan Abdülaziz dairesi

nezâretleri ihsan buyurulmuştur. Rebiyülâhir 1304'de (Ocak 1887) vefat eylemiştir. Süleymaniye'de medfundur. Âlim, şair, dil bilir, iffetli, doğru ve alçakgönüllüydü. Oğulları Şûrâ-yı Devlet bidayet mahkemesi reis-i evveli ricâlden Said Beyefendi ve İbrahim Bey'dir. (IV. 81/82)

Kemâl Bey Beylerden olup Yenişehir beyiydi. 904'de (1498/99) İnebahtı muharebesinde şehid olmuştur. (IV. 79)

Kemâl Bey Yeniçeri olup Süleyman Reis'le Yemen'e gidip İskender Bey'i bertaraf ile I. Süleyman (Kanunî) adına hutbe okutmuştur. 927'de (1521) Zebid'de bir medrese yaptı ve "Kemâliye" ismini verdi. 930'da (1524) vefat etmiştir. Sâdık ve tedbirliydi. (IV. 79)

Kemâl Bey Ağrıbozlu İsmail Molla'nın evlâdından İbrahim Bey'in oğludur. Mazhar Paşa'ya damad olup ûlâ ve Cemiyet-i Rüsûmiye'ye aza olmuştu. Cemaziyelevvel 1310'da (Kasım-Aralık 1892) bir gece Aksaray'dan arabayla Beşiktaş'a giderken köprü açık bulunduğundan kaza ile arabası düşünce şehremâneti memurlarından Hilmî Bey adında bir arkadaşıyla boğularak vefat etmiştir. 30 yaşında yakışıklı bir adamdı. (IV. 82)

Kemâl Beyzâde *bak.* Mehmed Efendi

Kemâl Çelebi (Zor) Sadrazam Mahmud Paşa'nın mürebbisi olup kölelerine muallim olmuştur. 880'de (1475/76) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 78)

Kemâl İsmail Paşa Vecihî Paşa'nın oğludur. Mîrimîran ve Ramazan 1273'de (Mayıs 1857) Rumeli beylerbeyi pâyesi oldu. Kısa bir süre Meclis-i Maliye azalığında bulunarak çoğu ömrü yalısında geçti. 10 Safer 1310'da (3 Eylül 1892) vefat etti. Sultanahmet'de Düğümlü Baba Türbesi'nde defnedildi. Manzum hadis tercümesi vardır. Nazım ve nesre istidadı vardı. (IV. 82)

Kemâl Nâmık Bey Mîrimîrandan Abdüllâtif Paşa'nın torunu ve eshâm müdürü Mustafa Bey'in oğludur. Tercüme kaleminde ve gümrük kâtipliğinde bulunup bir aralık Avrupa'ya gitmiştir. 1289'da (1872) Gelibolu mutasarrıfı olup azilden sonra 1293'de (1876) Şûrâ-yı Devlet azası, sonra Midilli, Sakız ve Rodos mutasarrıfı olup bâlâ olmuş ve 28 Rebiyülevvel 1306'da (2 Aralık 1888) Sakız'da vefat etmiştir. Cenazesi nakledilerek Bolayır'da defnedilmiştir. Münşî, şair, güzel konuşur, zevk ehliydi. (IV. 82)

Kemâl Paşa II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) beylerindendi. İstanbul'da mescidinde defnedildi. Oğlu Süleyman Bey'dir. Torunu Şemseddin Ahmed Efendi "İbn Kemâl Paşa" diye meşhur oldu. (IV. 78)

Kemâl Reis Azepler reisi olup sonra kalita donatarak Avrupa sularına gitti ve Malta beyzâdesini 892'de (1487) esir edip şöhret aldı. Sonra gemisi batınca şehid oldu. (IV. 78)

Kemâleddin Meşhur mimardır. Koska'da Merdivenli Mescidi'nin bânisidir. Minberini Handan Ağazâde Ahmed Ağa koymuştur. (IV. 79)

Kemâleddin Tabip olup Tebriz'den Anadolu'ya gelip Kastamonu Beyi İsmail Bey'e intisab edip sonra İstanbul'a gelip Mehmedpaşa Çarşısı'nda dükkan açtı. Hassa tabipliği teklifinde özür beyan etti. 913'de (1507/08)

vefat etti. Oğlu Mahmud Efendi'dir. (IV. 79)

Kemâleddin (Ak) Ni'me'l-ceyşden olup Hırka-i Şerif Camii mahallinde bulunan Akmescid'i bina etmiştir. (IV. 78)

Kemâleddin (Baklacı) Bir mescidi vardır. Ni'me'l-ceyşden olup II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eylemiştir. (IV. 78)

Kemâleddin (Çıkrıkçı) 899'da (1494) vefat etti. Sarıgerz'de yaptığı mescidine defnolundu. (IV. 78)

Kemâleddin (Esir) Tatlıkuyu Mescidi'nin bânîsidir. Minberini kâtip Arnavut Osman Efendi koydu. Çağdaşı Yenişehir beyi Kemâl Bey'i bunu zannederek düşman donanması üşüntü ile Burak Reis'in gemisinde birlikte şehid olmuştur. (IV. 78)

Kemâleddin (Hacı) Hisar'da İskele Camii'nin bânisidir. Orada medfundur. Yanınca I. Mahmud (hd 1730-1754) yeniden yaptırmıştır. (IV. 79/80)

Kemâleddin (Seyyid) Zihgirci Mescidi'nin bânisidir. (IV. 78)

Kemâleddin Abdürrezzâk Ulemadandır. 883'de (1478) vefat eylemiştir. *Sâhib-i Matlâi's-Sa'deyn*'i telif eyledi. (IV. 78)

Kemâleddin Ağa Yedikule dizdarı olup Mısır'ın fethinde (1517) güzel hizmeti görülmekle yeniçeri ağası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 79)

Kemâleddin Çelebi (Çömlekçizâde) Müderris, Haleb kadısı ve 922'de (1516) bilâd-ı Arab defterdarı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 79)

Kemâleddin Efendi Cemâlî'nin kardeşidir. Yeniçeridir. III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat etti. Şair ve Mesnevîhândı. (IV. 79)

Kemâleddin Efendi Bursalı ve Zeynîdir. Kırk sene şeyhlik edip 20 Şa'bân 1076'da (25 Şubat 1666) vefat etti. Hüsn-i sülûk sâhibidir. (IV. 81)

Kemâleddin Efendi Niğdelidir. Müderris, Kayseri mollası olup 1129'da (1717) Medine pâyesiyle ordu kadısı oldu. 1130'da (1718) Bağdad kadısı olup 1136'da (1723/24) Limni'ye gönderildi. Muharrem 1140'da (Ağustos-Eylül 1727) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 81)

Kemâleddin Efendi Şeyhlerdendir. 1284'de (1867/68) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (IV. 81)

Kemâleddin Efendi (Kara Dede) Amasya'da Sonisalıdır. Müderris ve Kefe müftüsü olup azlolunmuştur. 975'de (1567/68) vefat etti. Müfessirdi. Izzî Sa'dî'sine "Dede Çöngi" adıyla bir hâşiyesi, fıkıhda manzumesi, *Tabakat-ı Nühat*'ı ve ta'likatı vardır. (IV. 79)

Kemâleddin Efendi (Seyyid) Lârendelidir. Celvetî olup Bursa'da zaviye şeyhiydi. Çelebi Mehmed Camii imamı olup 1067'de (1656/57) vefat etmiştir. Takvâ sâhibiydi. (IV. 80/81)

Kemâleddin Efendi (Seyyid) Celvetî şeyhi Rûşen Efendi'nin müridi olup sonra şeyh oldu. 1234'de (1819) vefat etti. Hattat ve şairdir. (IV. 81)

Kemâleddin Efendi (Seyyid) (Akkaftan) Kastamonuludur. Müderris, 1018'de (1609) Bağdad pâyesiyle emekli oldu. İbadetle meşgul iken Rebiyülevvel 1028'de (Şubat-Mart 1619) vefat etti. Beş vakitte cemaate müdavimdi. *Kâfiye*'ye Türkçe i'rabı, *Tercüme-i Makamat*'a dair bir-iki kitabı vardır. Sultan Ahmed Camii bi-

tince kasr-ı hümâyûnda cülûs buyurup izn-i âm oldukda Akkaftan, saçak öpeceği sırada, duadan sonra "Padişahım, bu denli zamandır selâtîn-i âlimakam huzurlarına el öpmek nâmıyla dahil olurum. Taliime hep dâmen ve âstîn (etek ve yen) gelir. 90 yaşında bir fakir duagûyum. Beni bu defa da mahrum gönderme" dedikde padişah şu cümleden hoşlanıp gülümseyerek maksuduna müsaade buyurdular ve mübarek ellerini verip öptürdüler. (IV. 79/80)

Kemâleddin İsmail Efendi Molla Husrev ve Hayâlî'den ders gördü. Müderris olup Müeyyedzâde'nin Edirne kadısı iken yanlışını çıkardı. Kazasker olunca bunu emekli etmiştir. 920'de (1514) vefat etti. Kanî' ve âbiddi. *Keşşâf, Kadı Beyzâvî, Şerh-i Akaid, Sadrü'ş-Şeria, Mevakıf* ve *Seyyid Şerif*e hâşiyeler yazdı. Oğlu Kara Dâvud Efendi'dir. (IV. 79)

Kemâleddin Mehmed Sivaslıdır. Hümameddin Abdülvâhid'in oğludur. 790'da (1388) doğdu. Mısır ulemâsındandır. Mısır beyleri riayet ederlerdi. Tarikat ehliydi. 861'de (1457) vefat etti. *Şerh-i Hidâye*'si ve *Usûl-i Fıkıh*'ı vardır. (IV. 78)

Kemâleddin Mehmed Efendi Üsküdar'da Atik Vâlide hücrelerinde sâkin münzevî bir zat idi. 1182'de (1768/69) vefat etti. Ermiş sayılanlardandı. (IV. 81)

Kemâleddin Mehmed Efendi Şâzelî şeyhi olup Rebiyülâhir 1250'de (Ağustos 1834) vefat etti. Tersane ardına defnedildi. (IV. 81)

Kemâleddin Mehmed Efendi (Mektûbîzâde) Sa'deddin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. (III. 20)

Kemâleddin Mehmed Efendi (Taşköprîzâde) İsâmeddin Efendi'nin oğlu olup 959'da (1552) doğdu. Müderris olup 999'da (1590/91) Selânik, Üsküdar, Haleb, Şam, Bursa, Mısır ve Galata mollalıklarında ve üçünde ikişer defa mevleviyetle bulunmuştur. Zilhicce 1011'de (Mayıs 1603) İstanbul kadısı, Cemaziyelevvel 1012'de (Ekim 1603) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1013'de (Ekim 1604) azledildi. O senenin Zilhiccesinde (Nisan-Mayıs 1605) ikinci defa atandı. Azilden sonra 1018 (1609) başlarında üçüncü defa Anadolu kazaskeri olup Zilka'de 1018'de (Şubat 1610) azledildi. Safer 1021'de (Nisan 1612) Rumeli kazaskeri olup Şa'bân'da (Ekim) azledildi. Ramazan 1025'de (Eylül-Ekim 1616) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülâhir 1026'da (Nisan 1617) azledildi. Safer 1030'da (Ocak 1621) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. Boğdan ve Leh seferinde hastalanıp İstanbul'a döndü. 4 Şevvâl 1030'da (22 Ağustos 1621) İsâkçı'da vefat etti. Kadırga ile na'şı İstanbul'a getirilip Âşıkpaşa'da babası yanına defnedildi. Fâzıl ve güzel ahlâk sâhibiydi. Üç dilde şairdir. "Kemâlî" mahlasıdır. *Sure-i Kehf Tefsiri*'ne hâşiyeleri, *Hidâye*'nin meselelerini yeniden ele alan *İdde* adlı eser ve Hüseyin Vâiz'in kitabının tercümesi bunundur. Oğulları İbrahim Efendi ve Ahmed Efendi'dir(→). Diğer oğlu Şeyh Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 80)

Kemâleddin Mehmed Şaşî (Hoca Hâfız Kehkehî) Ferhendlidir. Nakşibendî büyüklerinden olup İstanbul'a

gelerek Ayasofya'da sâkin oldu. Ebûssuûd Efendi, Ali Kuşçu ve bu da onun kardeşinin torunlarından olduğundan akrabasındandı. Padişahla görüşme şerefine nâil oldu. Tefsir, usûl, fürû, mantık, kelâmdan birer risale yazıp Sokollu Mehmed Paşa'ya verdi. 980'de (1572/73) vefat etti. Âlim, fâzıldı. (IV. 120)

Kemâlî Mehmed Çelebi (Defterdarzâde) 960 (1553) yılından sonra vefat etti. Arapça ve Farsçaya âşinâ, mesnevî yazardı ve şairdi. Yaratılıştan beri bir tarih kaleme almıştır. (IV. 79)

Kemankeş *bak.* Ahmed Bey; Ahmed Paşa (Seyyid); Ali Paşa; Derviş Mehmed Efendi; İbrahim Ağa; Mahmud Paşa; Mustafa Paşa; Mustafa Paşa (Kara)

Kemter Abdülkerim Efendi Kocamustafapaşalıdır. Nureddin Efendi'nin müridi olup III. Mustafa devri (1757-1774) sonlarında vefat etti. Yaşı 80'i aşkındı. Şairdir. (IV. 82/83)

Kemter Ali Efendi Nasûh Efendi'nin (v. 1007/1598)(→) soyundandır. Bursa'da Hisar Tekkesi şeyhi iken 1137'de (1724/25) vefat etti. Yerine oğlu Halil Efendi(→) şeyh oldu. (IV. 556)

Ken'an Bey Koca Sinan Paşa'nın akrabasından olup müteferrika oldu. Zilka'de 990'da (Aralık 1582) tevkif olunup sonra adı unutuldu. Şairdir. (IV. 83)

Ken'an Bey Maraşlı Kalenderzâde Süleyman Paşa'nın oğludur. İstanbul'a gelip mektûbî-i hariciyeye dahil oldu. Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) sadâret mektupçusu oldu. 22 Zilhicce 1285'de (5 Nisan 1869) dahiliye müsteşarı, 25 Rebiyülâhir 1291'de (12 Haziran 1874) Şûrâ-yı Devlet azası, 2 Ramazan 1291'de (13 Ekim 1874) âmedî-i Divan-ı Hümâyûn olup Zilka'de 1292'de (Aralık 1875) Şûrâ-yı Devlet azası oldu. 9 Receb 1293'de (31 Temmuz 1876) vefat etmiştir. Usta kâtip ve şair olup zevkine düşkündü. (IV. 85)

Ken'an Efendi III. Selim'in kölelerinden olup ikinci yazıcı oldu. 1208'de (1793/94) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 84)

Ken'an Efendi Enderûn'dan yetişip 1198'de (1784) hâcegânlıkla çıkıp mevkufatçı ve Şevvâl 1203'de (Temmuz 1789) yeniçeri kâtibi ve sonra başka görevlerde bulunup 1223'de (1808) süvari mukabelecisi ve 1226'da (1811) mevkufatçı olup 16 Zilhicce 1226'da (1 Ocak 1812) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Oğulları Râgıb Mehmed Bey(→) ile Nu'man Sâbit Bey'dir(→). Torunu Emin Mehmed Bey'dir(→). Torunlarından biri de Nazmî Yusuf Bey'dir(→). Ken'an Efendi'nin kardeşi Seyyid Hüseyin Bey'dir(→). (IV. 84)

Ken'an Efendi İstanbulludur. Kalemden yetişip vezirazamlara kapı kethüdâsı olmuştur. Sonra Medine müdürü olup orada 1275'de (1858/59) vefat eylemiştir. Oğlu ceza reisi Reşid Bey'dir. (IV. 84)

Ken'an Hüdayî Bey II. Bâyezid'in kölelerinden olup I. Süleyman'a (Kanunî) lala olmuştur. Vefatında Bâlipaşa'ya defnedildi. Şairdir. (IV. 83)

Ken'an Paşa Çerkesdir. Sarayda yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. Rebiyülevvel 1072'de (Kasım 1661) vezirlikle Diyarbekir valisi ve o sene sonunda (1662 ortaları) Şehrizor, 1074'de

(1663/64) tekrar Diyarbekir valisi ve 1075'de (1664/65) yine Şehrizor valisi oldu. Orada vefat etmiştir. İdareciliğe vâkıftı. (IV. 84)

Ken'an Paşa Arnavutdur. Mîrimîran ve Dukagin mutasarrıfı olmuştur. 1236'da (1820/21) Tepedenli Ali Paşa muharebesine memur olup o taraflarda vefat etti. (IV. 34)

Ken'an Paşa Ayaşlı Es'ad Paşa'nın damadıdır. Kapıcıbaşı ve mîrimîran oldu. Taşra kaymakamlıklarında bulunup Siirt ve Mardin gibi yerlerde defalarca mutasarrıf oldu. Sonra Rumeli pâyesi ve 1278'de (1861/62) Musul mutasarrıfı dahi oldu. Nihayet 1284'de (1867/68) Siirt mutasarrıfı oldu. 1286 (1869/70) yılına doğru vefat etmiştir. (IV. 84/85)

Ken'an Paşa (Koca) Gürcüdür. Saraydan yetişip 1039'da (1629/30) vezirlik ve Karadeniz serdârlığı ile çıkmıştır. 1043'de (1633/34) İstanbul kaymakamı olup Âtike Sultan ile evlendi. 1045'de (1635/36) Silistre valisi ve 1048'de (1638/39) Erzurum valisi olup sonra kubbe veziri oldu. Nihayet ikinci vezir iken 1062'de (1652) vefat eyledi. Doğru görüşlü, akıllı, kâmildi. (IV. 83)

Ken'an Paşa (Küçük) Yükselip sancak beylerinden olup 1027'de (1618) İran muharebesinde fevkalâde yararlık göstermiş ve az müddet sonra vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 83)

Ken'an Paşa (Sarı) (Topal) Rus asıllıdır. Bakırcı Ahmed Paşa'nın köle hizmetinden yetişip silahşorlüğüyle IV. Murad'a intisap edip saray erkânından oldu. Sultan İbrahim devri (1640-1648) sonlarında vezirliğe yükselerek padişah musâhibi oldu ve Âtike Sultan ile evlendi. 1063'de (1653) Budin valisi ve Rebiyülevvel 1066'da (Ocak 1656) Silistre valisi olup Receb'de (Mayıs) kapdan-ı deryâ oldu. Ramazan'da (Temmuz) tedbirsizliğinden dolayı azledildi. Şevvâl 1068'de (Temmuz 1658) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. Azilden sonra Abaza Hasan Paşa'nın yanına gitti. 1069'da (1658/59) vefat etmiştir. Güzel görünüşlü, yakışıklı ve iri kıyımdı. (IV. 83)

Ken'an Süleyman Paşa Gürcüdür. Enderûn'da yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. Muharrem 1064'de (Kasım-Aralık 1653) vezirlikle yeniçeri ağası oldu. Şevvâl 1065'de (Ağustos 1655) azledilerek kubbe veziri oldu. 1073'de (1662/63) Budin valisi oldu. Oraya varışının ardından sene sonunda vefat eylemiştir. Tedbirli, akıllıydı. (IV. 84)

Kenzî *bak.* Hasan Efendi

Kenzî Çelebi Antakyalıdır. 1119'da (1707) vefat etti. Şairdir. (IV. 83)

Kepenekçi Hoca *bak.* Sinan

Kepenekçizâde *bak.* Bâkî Mehmed Efendi; Mehmed Şah Efendi

Keremkaşzâde *bak.* Mehmed Efendi

Keresteci *bak.* Mehmed Paşa

Kerestecizâde *bak.* Abdullah Efendi; Gubarî Mahmud Çelebi; Mehmed Efendi

Kerim Beyzâde *bak.* Derviş Es'ad Mehmed Bey; Said Mehmed Bey

Kerim Mehmed Bey (Emin Paşazâde) Abdülkadir Bey'in(→) oğludur. Rebiyülevvel 1262'de (Mart 1846) Selânik mollası olup sonra vefat etmiştir. (IV. 76; III. 349) [IV. 76'da "Emin Bey'in oğlu" denmektedir.]

Kerimî Abdülkerim Efendi (Şeyhülharemzâde) Ya'kub Efendi'nin torunu, Sinaneddin Yusuf Efendi'nin(→) torunudur. Müderris ve Tuna taraflarında kadı oldu. 1044'de (1634/35) oralarda vefat etmiştir. Âlim, fâzıl, şair, mûsikîşinas olup besteleri vardır. (III. 353; III. 108)

Kerimî Süleyman Efendi Lefkelidir. 1229'da (1814) doğdu. Fârisîhân ve talib-i ilim oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 76)

Kerimzâde *bak.* Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi

Kerpiççizâde *bak.* Mehmed Efendi

Kesbî Mehmed Efendi Edirnelidir. Şâhidî'nin torunlarındandır. Sultan vakıfları mütevellisi olup 1049'da (1639/40) padişah hasları mukataacısı oldu. Rebiyülevvel 1051'de (Haziran 1641) vefat etti. Şairdir. (IV. 76)

Kesedar *bak.* Yusuf Efendi

Kesedar Biraderi *bak.* Emin Mehmed Efendi

Kesedar Biraderzâdesi *bak.* Emin Mehmed Efendi

Kesici *bak.* Hasan Paşa (Firarî)

Kesici Patna *bak.* Hasan Paşa

Keskin *bak.* Halil Efendi

Keskin Ağazâde *bak.* Nazif Ahmed Bey

Keskin Dede Ni'me'l-ceyşden olup Fâtih'de Nişancı Camii karşısında mezarlıkta defnedilmiştir. Civarı, ulemâya kabristan olmuştur. (IV. 76)

Kesriyelizâde *bak.* Ahmed Bey; Ebûbekir Bey; Es'ad Mehmed Bey; İzzet Bey; Nu'man Bey; Sâdık Mehmed Bey; Şükrullah Bey

Kesriyelizâde I. Mahmud devri (1730-1754) vezirlerinden Kesriyeli Ahmed Paşa oğullarına denir ki, hânedan bir asır kadar devam etmiştir. (IV. 703)

Kestânecizâde *bak.* Ali Efendi

Keşfî *bak.* Ca'fer Efendi; Osman Efendi

Keşfî Abdullah Efendi Boluludur. Müderris, Kudüs mollası olup 1171'de (1757/58) vefat edip Miskinler'e defnedildi. Sâlih, âbiddi. (IV. 76)

Keşfî Bey Edirnelidir. Danişmend, kâtip, imaret mutasarrıfı, sonra Divan-ı Hümâyûn kâtibi oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. (IV. 76)

Keşfî Çelebi Gedusludur. Hüseyin'in kardeşi olup Bâyezid Camii'nde ilk defa buhurcu olan budur. 950'de (1543) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 76)

Keşfî Çelebi Manastırlıdır. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat etti. Şairdir. (IV. 76)

Keşfî Muslihiddin Efendi Ermiş sayılanlardandır. Bu senelerde (1570'ler) Şam'da vefat eylemiştir. (IV. 495)

Keşfî Mustafa Efendi Akşehirlidir. Müderris olup 1181'de (1767/68) vefat etti. Kilise Camii'nde medfundur. (IV. 441)

Keşif Kâtibi *bak.* Ömer Efendi

Keşşâf Efendi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup Şevvâl 1142'de (Nisan-Mayıs 1730) Avlonya mukataacısı, 1144'de (1731/32) topçu ve arabacı kâtibi, 1152'de (1739/40) eshâm mukataacısı, Zilhicce 1155'de (Şubat 1743) deâvî muavin-i sânîsi, 1161'de

(1748) muavin-i evvel vekili ve Şevvâl 1162'de (Eylül-Ekim 1749) tevkîî olup Zilka'de 1172'de (Temmuz 1759) vefat etti. Haccetmiş, doğru bir zat idi. (IV. 76)

Keşşâfzâde *bak.* Abdülkerim Efendi; Nazif Ahmed Efendi

Ketağaç *bak.* Mustafa Paşa

Ketancızâde *bak.* Mehmed Paşa

Ketanîzâde *bak.* Aziz Efendi; Mahmud Efendi; Nazif Seyyid Ahmed Efendi

Ketânîzâde Mahmud Efendi oğullarıdır ki, resmî ulemâdır. Ketenci esnafından birinin oğludur. (IV. 702)

Ketenci *bak.* Ömer Paşa

Kethüdâ *bak.* Ali Paşa; İsmail Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Efendi

Kethüdâ Çerağı *bak.* Mehmed Ağa

Kethüdâ Hüseyin Ağazâde *bak.* Rüşdî İbrahim Efendi

Kethüdâzâde *bak.* Abdullah Efendi; Ahmed Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Es'ad Efendi; Hamdî Ahmed Muhtar Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Nazif Mehmed Efendi; Sa'dî Mehmed Münir Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Sâdık Mustafa Efendi; Said Mehmed Efendi; Süleyman Efendi

Kethüdâzâde İlmiye sınıfından birtakım kazasker ve molla efendilere denmiştir. Eskileri Hasan Efendi b. Mehmed'dir. Ancak bunlardan başka Hâmid Efendi kethüdâsının oğlu Mustafa Efendi ve onun oğlu Mehmed Münir Efendi'ye dahi "Kethüdâzâde" dendi. Kethüdâzâde Sâdık Efendi ve diğerleriyle zamanımıza kadar devam etmiştir. (IV. 703)

Kethüdâzâde Kirmanîdir. Celâleddin Devvânî dersini ve Anadolu'da ders gördü ve onun isbat-ı vâcibi'l-vücuda dair risalesini Molla Izârî'ye getirdi. O da memnuniyetle talebesine okuttu. Müderris ve kadı olup 940'da (1533/34) vefat eyledi. Bilgiliydi. (IV. 75)

Kevâkibîzâde *bak.* Abdülbâkî Efendi; Ahmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Feyzullah Efendi; İbrahim Efendi; İzzet Mustafa Efendi; Mehmed Efendi (Şeyh); Mustafa Efendi; Râcih Mustafa Efendi; Râşid Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi; Sârim İbrahim Efendi; Ubeydullah Efendi; Velîyeddin Efendi

Kevâkibîzâde IV. Murad devri (1623-1640) âlimlerinden Halebî İbrahim Efendi oğullarına denir. Zamanımıza kadar gelmişlerdir. Bunlardan Kevâkibîzâde Atâullah Paşa, resmî ulemâdan iken Bağdad vali muavini, daha sonra Lâzistan mutasarrıfı olmuş, ardından Anadolu kazaskeri olup 1314'de (1896/97) vezirlikle Bağdad valisi olmuştur. (IV. 703/04)

Kevserî Ali Çelebi İstanbulludur. Sipahi olup III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 85)

Keyfî Çelebi Çorumludur. Timarlılardan olup beyler yanında bulundu. III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat etti. (IV. 86)

Keyvan Bey Meşhur beylerden olup 906'da (1500/01) şehid oldu. (IV. 86)

Kezûbîzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

Kıblelizâde *bak.* Ali Bey; Mahmud Bey; Mehmed Bey; Nu'man Huldî Bey

Kıblelizâde IV. Mehmed devri (1648-1687) vezirlerinden Kıbleli

Mustafa Paşa oğullarıdır. Zamanımıza kadar devam etmektedir. (IV. 700)

Kıbrısîzâde *bak.* Ali Rızâ Efendi; Ârif Mehmed Efendi; İsmail Rüşdî Efendi; Mahmud Neş'et Efendi; Nurî Mustafa Paşa

Kıbrısîzâde III. Selim devri (1789-1807) ricâlinden tersane emini Ali Ağa oğullarıyla II. Mahmud (devri (1808-1839) ricâlinden Kıbrıs muhassılı Hacı Mehmed Ağa oğullarına denir. İlmiye sınıfından oldular. İkincisinden İbrahim Necib Bey b. Hasan Tahsin Bey b. Hacı Mehmed Ağa vardır ki, müderris ve molla olup Mekke pâyesini kazanmış ve erkek evlâddan ancak bu hayatta kalabilmiştir. (IV. 700)

Kılağuz *bak.* Ali Paşa (Biko)

Kılıç *bak.* Ali Paşa; Ali Paşa (Kıncı); Arslan Bey

Kıllı *bak.* Tavşan Ağa; Yusuf Ağa

Kınalı *bak.* Ebûbekir Efendi

Kınalıoğlu *bak.* Şâmî Mustafa Bey

Kınalıoğlu Paşa Hamidlidir. Babası Kalenderoğlu'na tâbi olduğundan cezalandırılmıştı. Bu da Aydın ve Teke'ye sahip olmuştu. Sonra Silahdar Mustafa Paşa'ya sığınıp padişahın affına mazhar olarak paşalık ihsaniyle 1048 (1638/39) tarihlerinde Maraş valisi olmuştur. 1051'de (1641/42) şikâyet gelmekle cezalandırılarak vefat etmiştir. (IV. 62)

Kınalızâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Ali Efendi; Hasan Efendi; Kirâmî Abdürrahim Efendi; Mehmed Efendi; Müslimî Efendi; Vasfî Mustafa Efendi

Kınalızâde I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) âlimlerinden Ali Efendi'nin oğullarıdır. 1100 (1689) yıllarına doğru ikbâlleri devam etmekteydi. (IV. 702)

Kıncı *bak.* Ali Paşa (Kılıç)

Kınık *bak.* Ya'kub Ağa

Kıptî *bak.* Ali Paşa

Kırım Giray Gazi Giray'ın oğludur. (IV. 60)

Kırım Giray I. Selâmet Giray'ın oğludur. (IV. 60)

Kırım Giray Han I. Selim Giray'ın torunlarındandır. 1168'de (1754/55) Kırım hanı oldu. 1176'da (1762/63) ilâveten Kırkkilise sancağı verildi. Rebiyülâhir 1178'de (Ekim 1764) ayrıldı. 7 Cemaziyelâhir 1182'de (19 Ekim 1768) ikinci defa Kırım hanı olup aynı yılın Şevvâlinde (Şubat 1769) de vefat etti. Sâdıkdı. Oğulları Baht Giray ve Kaplan Giray'dır. (IV. 60)

Kırımî *bak.* Abdurrahman Efendi (Tatar); Hüseyin Efendi; Şerefeddin Kemâl

Kırımîzâde *bak.* Mûsâ Ağa; Reşid Ahmed Efendi; Şükrullah Mustafa Efendi

Kırımîzâde II. Mahmud devri (1808-1839) âlimlerinden Kırımî Mehmed Efendi'nin oğullarıdır. Bunlardan Neş'et Efendi dava vekilidir. (IV. 702)

Kırk *bak.* Rüşdî Ali Efendi

Kırkayak *bak.* Sinan Paşa

Kırkbir *bak.* Ali Ağa; Mustafa Ağa

Kırkık *bak.* Selim Ali Dede

Kırtasîzâde *bak.* Muhyiddin Mehmed Efendi

Kışlu *bak.* İbrahim Efendi

Kıtlık şenliği *bak.* Mehmed Paşa (Fındık)

Kıvâmeddin Kasım Efendi Ahmed b. Mehmed Cemâl Aksarayî'nin oğlu-

dur. Ali Kuşî'den okudu. Müderris ve İstanbul kadısı olup 910'da (1504/05) vefat etti. Seyyid Şerif'in *Ferâiz*'ine hâşiye yazdı. (IV. 62)

Kıvâmeddin Kasım Efendi Taşköprülü Halil Efendi'nin oğludur. Müderris olup edebî ve aklî ilimlerde ustaydı. II. Bâyezid'e bir hayli kitap yazdı. 918'de (1512) vefat etti. (IV. 62)

Kıvâmeddin Yusuf Efendi Şirazlıdır. Bağdad kadısı olup Şiâ'nın zuhûrunda Mardin'e ve sonra Anadolu'ya döndü. Sahn müderrisi oldu. 918'de (1512) vefat etti. Tefsire dair bir kitabı ve hâşiyeleri vardır. Oğulları Hüsâmeddin Efendi ile Şemseddin Efendi'ye "Bağdadîzâde" dendi. (IV. 62)

Kıvâmî Çelebi Geliboludandır. I. Ahmed devri (1603-1617) sonlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 62)

Kıyamîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Kıyasî Çelebi Kastamonuludur. Sipahi ve sonra kadı oldu. III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 65)

Kız *bak.* Ali Ağa; Ali Efendi; Hüseyin Paşa; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Kız Alizâde *bak.* Süleyman Paşa (Damad-ı Şehriyârî)

Kız Memi *bak.* Sihrî Çelebi

Kızan *bak.* Bâlî Paşa

Kızıklızâde *bak.* Mehmed Efendi

Kızıl *bak.* Ahmed Paşa; Mûsâ Efendi

Kızıl Ahmedli *bak.* Mûsâ Paşa; Mustafa Paşa

Kızıl Ahmedlizâde İsfendiyar Bey'in torunu Kızıl Ahmed Paşa oğlu Mirza Paşa'nın oğullarıdır. Şemsî Paşa ve Yahşi Paşazâdeler bu koldandır. (IV. 701)

Kızıl Katır *bak.* Muslihiddin Mustafa Efendi

Kızıl Koca Oğulları Bunlar 4 kardeş, Türkmen reislerinden idiler. Halka zararları görülünce Yörgüç Paşa üzerlerine memur olarak yok edildiler. (IV. 60)

Kızıl Molla *bak.* Sâlih Abdülkerim Efendi

Kızılbaş *bak.* Ahmed Efendi; Murtaza Ağa (Seyyid)

Kızılca *bak.* Müslim Bey

Kızılca Hayreddinzâde *bak.* Abdullah Efendi

Kiçi Hatun Bir mescid sâhibidir. Vefatında mihrabı önüne defnedildi. (IV. 85)

Kilârî *bak.* Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi

Kilerci *bak.* Ali Ağa; Velî Ağa

Kilitçioğlu Sinopludur. Tecvid muallimi ve kıraat-i seb'aya kadir sâlih ve âbiddi. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat etti. (IV. 77)

Kimyacı *bak.* Derviş Mehmed Paşa

Kirâmeddin Efendi Hasan Necmeddin Efendi'nin oğludur. Kocamustafapaşa Tekkesi şeyhi olup 1051'de (1641/42) vefat etti. (IV. 75)

Kirâmeddin Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Müderris ve Şa'bân 1281'de (Ocak 1865) Eyüp mollası oldu. Sonra bilâd-ı hamse mollası oldu. 1295 (1878) yılından sonra hayattaydı. (IV. 75; III. 267)

Kirâmî Buharalıdır. 30 sene kadar İstanbul, Bursa, İzmir ve Kütahya'da sâkin oldu. 1245'de (1829/30) vefat eyledi. Usta şairdir. (IV. 75)

Kirâmî Abdürrahim Efendi (Kınalızâde) Kadılardandır. Yenişehir kadısı iken 982'de (1574) vefat etti. Fâzıl ve şairdir. (III. 329; III. 501)

Kirâmî Efendi Bâb-ı Seraskerî'den yetişip ordularda muhasebecilikde senelerce bulunmuştur. 23 Muharrem 1306'da (29 Eylül 1888) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (IV. 75)

Kiraz *bak.* Seydî Ahmed Efendi

Kiraz Seydîzâde *bak.* Mehmed Efendi; Mehmed Efendi

Kirazî *bak.* Mehmed Efendi

Kiremitçi *bak.* Süleyman Efendi

Kiremitçioğlu *bak.* Süleyman Çelebi

Kiremitçizâde *bak.* Halil Bey; Mehmed Ağa; Mehmed Ağa

Kirişçizâde *bak.* Beliğ Abdullah Efendi

Kirli *bak.* Ahmed Paşa; Hasan Paşa; İbrahim Efendi; İsmail Paşa; Mahmud Efendi

Kirli Hanımzâde *bak.* Hasan Efendi

Kirmastî *bak.* Yusuf Efendi

Kirpas *bak.* Mustafa Efendi

Kisve Nâzırızâde *bak.* Hüseyin Efendi

Kitapçı *bak.* Ali Paşa (Darbende); Ahmed Efendi

Kitapçızâde *bak.* Ali Efendi (Hâfız)

Koca *bak.* Abdî Paşa; Abdullah Ağa; Ahmed Ağa; Ali Efendi; Bâlî Paşa; Dilâver Paşa; Fazlî Paşa; Feragî Osman Paşa (Abdülbâkî Beyzâde); Halil Paşa; Hasan Efendi; Hasan Paşa; Husrev Paşa; Hüsâmeddin Efendi; Hüseyin Çavuş; İsmail Paşa; Kasım Ağa; Kasım Safi Paşa; Mahmud Efendi; Mahmud Paşa; Mehmed Paşa; Murad Paşa; Mustafa Ağa (Kara); Mustafa Bey; Mustafa Efendi; Mustafa Paşa; Sinan Paşa; Süleyman Paşa; Yusuf Paşa;

Koca Bey (Akça) Osmanlı beylerinin büyüklerinden olup İzmit ve havalisini fethetmekle "Kocaili" sancağı adıyla oranın valilik ve muhafazasına memur olmuştur. 728'de (1328) vefat eyledi. Bir oğlu olup o da Orhan Gazi'ye hizmetle beylerden olmuştur. (IV. 62/63)

Koca Beyzâde *bak.* Fethullah Efendi

Koca Halil Beyzâde *bak.* Muhlis Halil Bey

Koca Nişancı *bak.* Mustafa Paşa

Koca Tahtırevan *bak.* Halil Ağa

Kocabaş *bak.* Ahmed Paşa; Ömer Paşa

Kocavi *bak.* Muhyiddin Seydî Mehmed Efendi

Koç *bak.* Ali Paşa; Sâlih Ağa

Koç Emir *bak* Mustafa Efendi

Koçî Bey II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) beylerinden olup Şehzâde Mustafa'nın hizmetinde bulundu ve Develü Karahisarı'nı fetheyledi. Sonra vefat etti. (IV. 63)

Koçî Bey Beylerden olup 922'de (1516) Bursa beyi olarak Mısır muharebesinde bulundu. Sonra Amasya mutasarrıfı oldu. 930'da (1524) eşkıya harbinde şehiden vefat eyledi. (IV. 63)

Koçî Bey Beylerden olup III. Murad zamanında (1574-1595) Tırgovişte muharebesinde bulunmuş ve düşman tarafından şişe sancılup şehid edilmiştir. Gayretli ve cesurdu. (IV. 63)

Koçî Bey Göricelidir. Çocukluğunda İstanbul'a gelerek Enderûn'a girmiş ve zâbit olarak I. Ahmed'den IV. Mu-

rad zamanına kadar hizmette bulunmuş ve özellikle IV. Murad'a sırdaş olarak tedbir-i devlet ve umur-ı saltanata dair telhisler şeklinde bir risale kaleme alıp 1041'de (1631/32) takdim eylemiş ve hayli zaman yaşayarak Sultan İbrahim'e dahi diğer bir risale yazmış ve IV. Mehmed devri (1648-1687) başlarında vefat eylemiştir. Siyasi işlere vâkıf, kâmil ve akıllı bir zat idi. (IV. 63)

Koğacı Dede *bak.* Sevindik

Koğacı Müezzini *bak.* Mehmed Efendi

Koğacızâde *bak.* Mehmed Efendi

Kolçak *bak.* Hasan Paşa; İlyas Paşa

Kolçak *bak.* Mustafa Ağa

Kolluk İmamı *bak.* Hasan Efendi (Hacı)

Koloz *bak.* Süleyman Ağa

Konakçı *bak.* Ali Paşa (Tutsak); Hasan Paşa (Koca)

Konakçı *bak.* Osman Paşa

Konevî İmamzâde *bak.* Sâdık Mehmed Efendi

Konevîzâde *bak.* İbrahim Efendi; Râşid Mehmed Efendi (Seyyid); Sadreddin Hasan Efendi

Konevîzâde II. Mahmud devri (1808-1839) âlimlerinden Konevî Hasan Efendi'nin oğullarıdır. Bunlardan biri kazasker olmuştur. (IV. 702)

Konur Bey Beylerdendir. Akyazı taraflarını fethetmiş ve Göğre valisi olmuş ve 729'da (1329) vefat etmiştir. (IV. 65)

Korkmazoğlu *bak.* Mehmed Paşa

Korucubaşı *bak.* Mehmed Paşa

Koski *bak.* Mehmed Efendi

Koyun *bak.* Mûsâ Paşa

Koyun Nâibi *bak.* Mehmed Efendi

Koyunoğlu Kâtiplerdendi. 1055'de (1645) yeniçeri kâtibi olup sonra vefat etmiştir. (IV. 65)

Koyunyemez *bak.* Ârif Ağa

Kozbekçi *bak.* Yusuf Paşa

Köle *bak.* Şihâbeddin

Köprüceğizzâde *bak.* Sinaneddin Yusuf Efendi

Köprülü *bak.* Mehmed Paşa

Köprülüzâde *bak.* Abdülbâkî Bey; Abdülhamid Bey; Abdülvâhid Bey; Affân Bey; Ahmed Paşa; Ammar; Âsım Mehmed Bey; Emin Mehmed Bey; Feyzullah Bey; İyaz Bey; Mustafa Paşa; Nu'man Paşa; Râşid Mehmed Bey; Şâkir Mehmed Bey

Köprülüzâde IV. Mehmed'in (hd 1648-1687) sadrazamı Mehmed Paşa'nın oğullarıdır ki, şerefleri bir asırdan fazla sürmüştür. Aile halen mevcuttur. Bunlardan Afif Beyzâde Ahmed Ziyâ Bey, tercüme kaleminden yetiştikten sonra orada mühimme müdürü, sonra Bükreş sefiri olup, halen cemiyet-i rüsumiye azasıdır. (IV. 704)

Kör *bak.* Ahmed Paşa (Şehla); Bezmî Ahmed Çelebi; Hasan Paşa; Hüseyin Kapdan; Hüseyin Paşa; İbrahim Paşa (Çelebi); İbrahim Paşa (Şehla); Mustafa Efendi; Şa'bân Ağa; Yusuf Ziyâeddin Paşa

Kör Hazinedar *bak.* İbrahim Paşa

Körbey *bak.* Mustafa Paşa

Köse *bak.* Abdî Efendi; Ahmed Efendi; Âkif Ahmed Efendi; Ali Efendi; Ali Paşa; Bâhir Mustafa Paşa; Bedreddin Mahmud Efendi; Bedreddin Mahmud Efendi (Hali) (Benli); Ebûbekir Efen-

di; Feyzullah Efendi; Halil Paşa; Hasan Efendi; Husrev Paşa; Hüseyin Efendi; Hüsnî Efendi; İsmail Efendi; İsmail Paşa; Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Muhyiddin Çelebi; Murad Paşa; Mustafa Paşa; Sefer Paşa; Sinan Efendi; Süleyman Efendi; Zekeriyâ Ahmed Paşa

Köse Ali Paşazâde *bak.* Mehmed Paşa

Köse Emir *bak.* Mehmed Efendi (Seyyid)

Köse Halil Paşazâde *bak.* Ahmed Bey; Mustafa Bey

Köse Mihal *bak.* Abdullah Bey

Köstekçi *bak.* Hüseyin Dede

Kötürüm *bak.* Bâyezid Bey

Kralzâde *bak.* İshak Bey

Kubad Şeyh Rukayye-i Şirvanî halifesidir. Halvetî büyük şeyhlerinden olup 950'de (1543/44) vefat etmiştir. Bunun halifesi Şeyh Abdülhamid Şirvanî dahi 974'de (1566/67) vefat etti. (IV. 51)

Kubad Mustafa Paşa Deryâ beylerinden Kaya Paşa'nın oğludur. Bu da deryâ beylerinden olup Cağalazâde'nin İran'a gidişinde kethüdâ eylediği Perviz Ağa azlolunarak kaymakam-ı kapdan-ı deryâ oldu. Paşanın vefatında azledilip deryâ hizmetlerinde ömrünü tamamladı. (IV. 51/52)

Kubad Paşa Ramazanoğullarından Pîrî Paşa'nın kardeşidir. Trabzon, sonra Erzurum beylerbeyi, 965'de (1557/58) Basra ve ardından Haleb beylerbeyi olup 966'da (1558/59) Haleb'de vefat etti. Doğru ve pâk adamdı. Oğlu Süleyman Paşa'dır. Bâkî, "Kaside-i Lâmiyye"sini bunun hakkında söylemiştir. (IV. 51)

Kuburîzâde *bak.* Rahmî Abdurrahman Efendi

Kudretullah Dede Yenikapı Mevlevîhanesi aşçıbaşısı Hacı Seyyid Dede'nin oğludur. Babasını yeğeni Şeyh Abdülbâkî Dede hizmetinden çıkarmış, o da Macuncu yakınında oturup 1228'de (1813) vefat eylemiştir. Babasının muhibbi Hâlet Efendi onun üzerine bir türbe inşa etmiş, bunu da 1232'de (1817) Yenikapı Mevlevîhanesi'ne şeyh tayin ettirmiştir. 63 sene meşihat ile 1295'de (1878) vefat eyledi. Yerine oğlu Atâullah Dede şeyh oldu. Servet sâhibi, tarih bilir, mükrim, mültefitti. (IV. 54)

Kudretullah Mehmed Bey (Yağlıkçızâde) Yağlıkçı Hacı İbrahim Ağa'nın oğlu Hamdullah Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî ve sonra âmedî kalemlerine girmiştir. 18 Ramazan 1292'de (18 Ekim 1875) vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedilmiştir. (IV. 54)

Kuds Mehmed Çelebi (Pürîzâde) İstanbulludur. I. Ahmed devri (1603-1617) sonlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 57)

Kudsî Efendi Bâbıâlî'den yetişip âmedî halifelerinden oldu. 1242'de (1826/27) tarihçi, 1245'de (1829/30) İstanbul mukataacısı, 1247'de (1831/32) eshâm mukataacısı, 1249'da (1833/34) maliye tezkirecisi oldu. Daha sonra vefat eyledi. (IV. 57)

Kudsî Efendi Niğde'de Borludur. Şeyh ve seyyah olup 17 sene hacda mücavir oldu. Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 58)

Kudsî Efendi (Hoca) Müderris ve dersiâm olup 1219'da (1804/05) vefat etti. Âlim ve şairdir. (IV. 57)

Kudsî Mehmed Çelebi (Lutfî Beyzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris iken 995'de (1587) vefat etmiştir. Eksik *Şakayık* zeyli ve eksik tezkire-i şuarası olup şair ve münşîdir. (IV. 126)

Kudsî Mehmed Efendi Lutfî Bey'in(→) torunu, Mustafa Efendi'nin oğludur. Sivas defterdarlığından azledilmiş olarak I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat etmiştir. Şairdi. (IV. 91)

Kudsî Mehmed Efendi Süleyman Efendi'nin oğludur. Mehmed Bey'in dairesinden yetişip Bâbıâlî'de yükseldi. Hacca giderek Muharrem 1167'de (Kasım 1753) Divan-ı Hümâyûn beylikçisi oldu. Azledildikten sonra Cemaziyelâhir 1179'da (Kasım-Aralık 1765) vefat eyledi. Bilgili, olgun ve zengindi. (IV. 57)

Kudsî Mehmed Efendi Kilislidir. Müderris, 1231'de (1816) İzmir mollası ve 1232'de (1817) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat etti. Zamanın fâzıllarındandı. (IV. 57)

Kudsî Mehmed Efendi (Halimzâde) Ruha ulemâsından Hasan Efendi'nin oğludur. Ulûmda mâhir olduğundan birkaç defa İstanbul'a gelerek şöhret buldu. Bir defa memleketine müftü olduysa da geçinemeyip Rumkale'ye ikamete gönderildi. Selim Sırrî Paşa orada görüşünce İstanbul'a getirip müftü tayin ettirdi. Sonra İzmir naiblik ve nakibliği eklendi. 1210'da (1795/96) Erzurum mollası olup Mısır seferine 5-6 bin yardımcı askerle geldi. Mısır'ın fethinde kadı tayin edildiyse de şeyhülislâm uygun bulmadı. Muharrem 1221'de (Mart-Nisan 1806) Mekke kadısı oldu. İstanbul'a döndüğünde hasta olmakla 1221'de (1806) vefat etmiştir. Bâyezid kabristanına defnedilmiştir. Fâzıl ve üç dilde şair ve münşî olup hangi mecliste bulunursa bulunsun tek konuşan o olurdu. Meşrebi lâübaliyâne ve rindâne olduğundan bazı gülünç halleri görülmüştür. (IV. 57)

Kudsî Mehmed Efendi (Ramazanzâde) Nişancızâde Ahmed Efendi'nin oğludur. 982'de (1574/75) doğdu. Müderris, Selânik, Mekke, Bursa mollası, Cemaziyelevvel 1028'de (Nisan-Mayıs 1619) İstanbul kadısı olup Ramazan 1029'da (Ağustos 1620) azledildi. Şevvâl 1030'da (Ağustos-Eylül 1621) Anadolu kazaskeri oldu. Safer 1031 başlarında (Aralık 1621 ortaları) vefat etmiştir. Emir Buharî Tekkesi'ne defnedildi. Fâzıl ve fasihti. Oğlu sudûrdan Mehmed Şeyhî Efendi'dir. (IV. 57)

Kudsîzâde *bak.* Hâşim Mehmed Efendi; Kadrî Efendi (Abdülkadir); Mehmed Efendi; Şeyhî Mehmed Efendi

Kuduz *bak.* Mehmed Efendi

Kuğuzâde *bak.* Süleyman Paşa

Kuklazâde *bak.* İbrahim Efendi

Kula *bak.* Şahin Paşa

Kulaksız *bak.* Osman Bey

Kulaksızoğlu *bak.* İsmail Paşa; Mustafa Bey

Kulakzâde *bak.* Mahmud Paşa

Kuloğlu *bak.* Mehmed Ağa; Şehrî Mehmed Efendi

Kundakçızâde *bak.* Abdullah Efendi; Mustafa Paşa (Kanbur)

Kunduracı *bak.* Mehmed Paşa

Kurbağî *bak.* Nasûh

Kurban Ahmed Efendi Müderris, Diyarbekir müftüsü ve devriye molla-

sı oldu. 1292'de (1875) vefat etti. Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnolundu. (IV. 58)

Kurbî Çelebi (Emir Şah) İzmirlidir. Kemâl Paşa mülâzimlerinden olup 956'da (1549) vefat etti. Şairdir. (IV. 58)

Kurbî Mehmed Efendi Kapıcılar kâtibi olup 1171'de (1757/58) vefat etti. Şairdir. (IV. 58)

Kurd *bak.* Hasan Bey; İbrahim Paşa

Kurd Ahmed Paşa Arnavutdur. Delvine mutasarrıfı olup 1198'de (1784) Avlonya mutasarrıfı oldu. Cemaziyelevvel 1201'de (Şubat-Mart 1787) vefat etti. Damadı deryâ beylerinden İbrahim Paşa'dır. (IV. 64/65)

Kurd Ahmed Paşa Yakovalıdır. Mîrimîran olup o taraflarda bulunmuş ve sonra Keşan'a sürgün edilmiştir. 1243'de (1827/28) affolunup memleketine gidip orada vefat etti. Şairdir. (IV. 64)

Kurd Bey Sokullu Mehmed Paşa'nın oğludur. (IV. 63)

Kurd Bey (Husrevoğlu) Deli Husrev Paşa'nın(→) oğludur. Amcası Lala Mustafa Paşa sâyesinde II. Selim'e şehzâdeliğinde musâhib oldu. Sonra Niğde ve Safed beyi oldu. III. Murad devrinde (1574-1595) vefat eyledi. Kendisine bağlı adamı çok bir beydi. Elbisesi yakışır bir adamdı. Sancakbeyliğinde adaletli davranmazdı. (IV. 63; II. 272)

Kurd Çelebi Tersane beylerinden olup 1061'de (1651) tersane kethüdâsı oldu. Bu hizmette vefat etmiştir. (IV. 64)

Kurd Kapdan Deryâ beylerinden olup 1030'da (1621) vefat etti. Bir mescid yaptı. Sonra burası zaviye oldu. İlk defa Hâşimî halifesi Paşmakçı Ali Dede şeyh oldu. (IV. 64)

Kurd Mehmed Ağa Sarayda yetişip 1115'de (1703/04) hazinedar-ı şehriyârî olup Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) azledilerek Mısır'a gönderildi. Orada vefat etti. (IV. 64)

Kurd Mehmed Efendi Tatarpazarcıklıdır. Helvacı Ömer'in oğlu olup 931'de (1524/25) doğdu. İlim tahsil edip Sofyalı Bâlî Efendi'ye mürid oldu. Vefatında Sofya Tekkesi'ne şeyh oldu. 981'de (1573/74) Sokollu Mehmed Paşa'nın Nureddinzâde'ye yaptığı zaviyeye onun tayiniyle bu zat davetle şeyh oldu. Fâtih Camii ile Fethiye'de Mehmed Paşa Zaviyesi'nde çarşamba ve cuma günleri vaaz ederdi. 6 Şevvâl 996'da (29 Ağustos 1588) ziyaret maksadıyla gittiği Pazarcık'ta vefat edip babası yanına defnedildi. Zâhir ve bâtını mamur olup şeyhi dervişlikte Nureddinzâde'ye tercih ederdi. Halefleri ve halifeleri Emir Efendi "Dünyayı seyreyledim. Bunun gibi sâfî bir derviş görmedim" derdi. Eserleri: *Mürşidü'l-enâm ilâ Dâri's-Selâm* unvanlı *Şir'atü'l-İslâm* şerhi, Cezerî kıraatine Türkçe şerhi, *Kâfiye Camisi* şerhi, *Âdâb-ı Mülûk* risalesi, *İlm-i hal* ve *Tefsir-i Şerif* hâmişine hesapsız kelimât. (IV. 63/64)

Kurd Mehmed Efendi Müderris ve Tokat mollası oldu. Rebiyülevvel 1060'da (Mart 1650) vefat etti. (IV. 64)

Kurd Mehmed Efendi (Çavuşzâde) Müderris ve Müfettişzâde'ye damad oldu. 1069'da (1658/59) vefat etti. Oğlu Abdürrahim Efendi'dir. (IV. 64)

Kurd Mehmed Paşa Enderûn'dan kapıcıbaşılıkla çıkıp 990'da (1582)

mîrahûr ve 998'de (1590) mîrialem olup 1003'de (1594/95) Mısır beylerbeyi oldu. Şa'bân 1004'de (Nisan 1596) azledildi. 1005'de (1596/97) Haleb beylerbeyi olup oradan kubbe veziri oldu. Bundan bazen azledilir ve yeniden tayin edilirdi. 1014'de (1605/06) vefat eyledi. Atik Ali Paşa Mezarlığı'nda medfundur. Orta halli ve sâkindi. (IV. 64)

Kurd Mehmed Paşa Trablusgarb, Akşehir, Temeşvar ve 1128'de (1716) Adana beylerbeyi oldu. Sonra vefat etti. (IV. 64)

Kurd Mehmed Paşa Arnavutdur. Almanya savaşlarında bulunup mîrimîran olmuştur. Bozok sancağı arpalık verilmişti. 1115'de (1703/04) İstanbul'da bulunduğundan Manisa sancağı verildi. 1123'de (1711) Akşehir sancağıyla harbe memur oldu. 1127'de (1715) Koron muhafızı, Şa'bân 1128'de (Temmuz-Ağustos 1716) İlbasan mutasarrıfı, 1130'da (1718) İşkodra ve Ölgün mutasarrıflığıyla başbuğ oldu. Venedik'e galebe edip sonra İran cihetine harbe götürüldü. 1138'de (1725/26) Dukagin mutasarrıfı oldu. 1140 (1727/28) yılından sonra vefat eyledi. Devlete sadakat ve hizmet etmiş, cesur, gayretliydi. (IV. 64)

Kurd Paşa Beylerden olup 1074'de (1663/64) Uyvar muhafızı oldu. O taraflarda vefat etti. (IV. 64)

Kurd Paşalı *bak.* Mustafa Paşa

Kurdzâde *bak.* Vâlihî Efendi

Kurşuncu *bak.* Mehmed Paşa

Kurşuncubaşızâde *bak.* Ârif Mehmed Ağa; Mustafa Paşa

Kuru *bak.* İbrahim Ağa

Kuru Emir *bak.* Mehmed Efendi

Kûsec *bak.* Ahmed Efendi; Ali Efendi; Ali Paşa; Süleyman Efendi; Şa'bân Efendi; Yahyâ Efendi

Kusûrî Ömer Efendi Ayntap mahkemesi başkâtibi olup 1145'de (1732/33) vefat etti. Şairdir. (IV. 60)

Kuş *bak.* Yahyâ Efendi

Kuşakçı *bak.* Mehmed Dede

Kuşçu *bak.* Mustafa Paşa

Kuşî *bak.* Âlâeddin Ali

Kut *bak.* Hüseyin Paşa

Kutb *bak.* İbrahim Efendi

Kutbeddin Acemî Şirvanlıdır. İstanbul'a gelip müderris ve Pertev Paşa'ya muallim oldu. 976'da (1568/69) vefat etti. Âlim, fâzıl ve hikmet ve riyâzîyata müntesipti. (IV. 61)

Kutbeddin Ahmed (Hakim) İran vezirlerindendir. Ebû Said Gürganî erkânından olup Uzun Hasan'ın elinde katledilen Hâkim Kirmanî'nin oğludur. Babasının acısıyla Anadolu'ya göçüp II. Mehmed (Fâtih) ihsanda bulundu. 903'de (1497/98) vefat etmiştir. Eyüp'e defnedildi. (IV. 60)

Kutbeddin Efendi Merzifonludur. Trabzon müderrisi olup 935'de (1528/29) vefat etti. Fakihdi. *Şerh-i Miftâh* ve *Sadrü'ş-Şeria*'ya ta'likat yazdı. (IV. 61)

Kutbeddin Mehmed Efendi Kadızâde-i Rûmî'nin oğlu Şemseddin Mehmed'in oğludur. Genç yaşta 907'de (1501/02) vefat etti. İlim, salâh ve zühd ile tanınmıştır. Bursa'da medfundur. (IV. 61; IV. 309)

Kutbeddin Mehmed Efendi Mahmud Efendizâde Mehmed Efendi'nin oğludur. 1165'de (1752) müderris

olup şeyhülislâm Velîyeddin Efendi'ye mektupçu oldu. 1176'da (1762/63) vefat etti. Şairdir. (IV. 61)

Kutbeddin Yusuf Efendi Nureddin Efendi'nin oğlu olup 1088'de (1677) doğdu. 1161'de (1748) babasının yerine Kocamustafapaşa Dergâhı'na şeyh oldu. 1175'de (1761/62) vefat etti. Oğulları Seyyid Mehmed Efendi ve Seyyid Feyzullah Efendi'nin evvelce vefat eylemeleriyle pîşkadem olan torunu Alâeddin Mehmed Efendi şeyh olduysa da 40 gün geçince vefat eyledi. (IV. 61)

Kutb-ı Mekke *bak.* Muhammed Kutbî Efendi

Kutlu Bey (Kutlubuğa) I. Murad devri (1361-1389) beylerindendir. (IV. 62)

Kutlubuğa *bak.* Kutlu Bey

Kutrî *bak.* Ali Paşa

Kutub *bak.* Reşid Mehmed Efendi

Kutucu *bak.* Yusuf Paşa (Cadı)

Kuyucaklızâde *bak.* Abdurrahman Nâfiz Efendi; Âtıf Mehmed Efendi; Kâmil Osman Efendi (Seyyid); Râgıb Ahmed Efendi

Kuyucaklızâde I. Abdülhamid devri (1774-1789) âlimlerinden Kuyucaklı Abdurrahman Efendi oğullarıdır. Bunlardan Âtıf Efendi resmî ulemâdan iken derin bilgisiyle İstanbul pâyesi, evkaf müfettişi ve meclis-i idare-i evkaf reisi olmuştur. (IV. 702)

Kuyucu *bak.* Murad Paşa; Süleyman Paşa

Kuyumcu *bak.* İbrahim Çelebi

Kuyumcuzâde *bak.* İsmail Efendi

Küçük *bak.* Abdurrahman Ağa; Ahmed Ağa; Ahmed Paşa; Ali Ağa; Ali Paşa; Ali Rızâ Efendi; Bâlî Çelebi; Beşir Ağa; Bilâl Ağa; Ca'fer Paşa; Dâvud Ağa; Ebûbekir Ağa; Gazanfer Ağa; Hasan Ağa; Hasan Bey; Hasan Paşa; Hasan Paşa (Muhassıl); Hayreddin Hızır Efendi; Hüseyin Ağa; Hüseyin Efendi; Hüseyin Paşa; Hüsnî Efendi; İbrahim Ağa; İbrahim Efendi; İslâm Efendi; İsmail Paşa; Kasım Ağa; Ken'an Paşa; Lutfî Lutfullah Efendi; Mahmud Efendi; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa; Mercan Ağa; Mûsâ Paşa; Mustafa Ağa; Mustafa Efendi (Tosi); Mustafa Paşa; Mustafa Paşa (Sinek); Osman Ağa; Osman Paşa; Ömer Fevzî Paşa; Said Mehmed Ağa; Süleyman Ağa; Süleyman Efendi; Süleyman Paşa; Tâceddin İbrahim Efendi

Küçük Abaza Cebecibaşı olup 1040'da (1630/31) harpde topla şehid olmuştur. (IV. 85)

Küçük Bey (Abazalı) Yenişehir beyi iken 1048'de (1638/39) vefat etmiştir. (IV. 85)

Küçük Bostan *bak.* Mustafa Efendi

Küçük Çavuş *bak.* Ahmed Paşa; Şerif Mehmed Paşa (Seyyid)

Küçük Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Küçük Emir *bak.* Emir Fâzıl

Küçük Gürcü *bak.* Ahmed Efendi (Müzellef)

Küçük Hoca *bak.* Muslihiddin Efendi (Seyyid)

Küçük İmam *bak.* Mehmed Efendi

Küçük Kadızâde *bak.* Feyzî Efendi

Küçük Lutfîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Küçük Muhyiddin *bak.* Mehmed Efendi

Küçük Müderris *bak.* Muslihiddin Efendi

Küçük Müezzin *bak.* Mehmed Efendi

Küçük Pîr *bak.* Mehmed Efendi

Küçük Sipahi *bak.* Mustafa Paşa

Küçük Torun Efendizâde *bak.* Sâdık Mehmed Efendi

Küçük Torunzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

Küçük Yusuf Beyzâde *bak.* Abdurrahman Râtib Bey; Mustafa Bey

Kül *bak.* Hüseyin Çelebi

Külâhî *bak.* Abdülahad Dede

Külâhîzâde *bak.* Abdülhalim Efendi; Emin Mehmed Efendi; Eşref Mehmed Efendi; Servet Mehmed Efendi; Tâhir Mehmed Efendi

Külâhîzâde Emin Efendi'nin oğullarıdır ki, bunlar mevâlîden idiler. Ataları külâhçı esnafındandı. (IV. 703)

Kümlüoğlu Beylerdendir. Düzme Mustafa yanından II. Murad'a (hd 1421-1451) gelip bağlanarak vefat etmiştir. (IV. 85)

Künhî Osman Efendi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup sonra hâcegândan oldu. Bursa mukataacısı ve beylikçi vekili olup zeamet verildi. 1128'de (1716) vefat etti. Şairdir. (IV. 85)

Küpelizâde *bak.* Muhyiddin Mehmed

Kürkçübaşı *bak.* Süleyman Ağa

Kürkçüzâde *bak.* Mehmed Efendi

Kürşah Melik I. Bâyezid'in (Yıldırım) beylerinden olup Mûsâ Çelebi yanında vezir makamında bulundu. 819 (1413) tarihlerinden sonra ayrılarak vefat etmiştir. (IV. 85)

Kürt *bak.* Ahmed Efendi

Kürt Bayramoğlu *bak.* Mehmed Paşa

Kürt Hoca *bak.* Abdurrahman Efendi

Kürt İshakzâde *bak.* Şeyh Mehmed Efendi

Kürtzâde *bak.* Tâlib Mehmed Efendi

Küşterî *bak.* Muhammed Engüşterî

Kütahyalızâde *bak.* Ârif Mehmed Efendi; Âsım Yakup Efendi

Kütükçüzâde *bak.* Ahmed Efendi

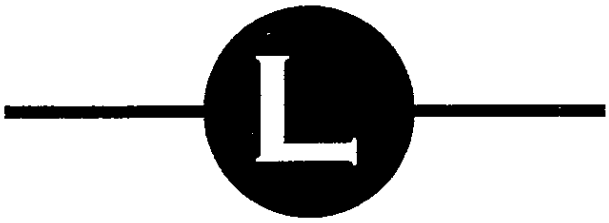

Lâdikîzâde Şeyhülislâm Lâdikî Mehmed Efendi'nin oğullarıdır. Yarım asır kadar devam eyledi. Bunlara "Kezûbîzâde" de denir. Soyu asrımız ortalarına kadar gelmiştir. (IV. 704)

Lafzî İbrahim Efendi Aydonatlıdır. Kadı olup 1076'da (1665/66) vefat etmiştir. Şairdir. (I. 107)

Lagari *bak.* Cennet Efendi

Lagoş *bak.* Ahmed Bey

Lala *bak.* Ali Paşa; Ca'fer Paşa; Hüseyin Paşa; İsmail Ağa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa; Ramazan Paşa; Süleyman Ağa; Şahin Paşa; Ya'kub Bey

Lala Paşazâde *bak.* Salih Paşa

Lalazâde *bak.* Abdullah İffet Bey; İsmet Osman Bey; Nuri Mehmed Bey

Lalazâde III. Mehmed'in (hd 1595-1603) sadrazamı Tekeli Mehmed Paşa oğluna Lalazâde dendiği gibi, diğer Lala Mehmed Paşa'nın kardeşinin oğlu ve oğlu da paşa olup bunlara da "Lala Paşa" ailesi dendi. Ancak bunlar devam edememiştir. Güğümbaş Mustafa Ağa oğlu Nurî Bey'e de "Lalazâde" denmiştir ki, oğulları olmuştur. (IV. 704)

Lâleli *bak.* Mustafa Efendi

Lâleli Meczuptu. I. Süleyman'ın (Kanunî) (hd 1520-1566) çağdaşıydı. Sâlih olup mezarının bulunduğu çeşmenin yerinde hasırdan bir kulübede oturduğundan semt "Lâleli" diye meşhur oldu. Bu sebepten civarında yapılan III. Mustafa Camii'ne de Lâleli Camii denmiştir. (IV. 86)

Lâlezâr *bak.* Mehmed Çelebi

Lâlezâr Çelebi Sipah çavuşlarından olup bir mescid yapmıştır. (III. 86)

Lâlezârzâde *bak.* Ahmed Efendi; Tahir Efendi

La'lî *bak.* Mehmed Efendi

Lâlî Ahmed Çelebi Saruhanlıdır. Kadı olup 971'de (1563/64) vefat etti. Fakihdir. Ferâizde bir kitap telif eyledi. (IV. 86)

La'lî Ahmed Efendi Yetişip güzel huylu bir şair olmuştur. 12 Şevvâl 1194'de (11 Ekim 1780) vefat etti. (IV. 93)

La'lî Çelibi *bak.* Mehmed Çelebi (Lâlezâr)

La'lî Çelebi Üsküplüdür. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat etti. Ayyaş bir şairdir. (IV. 92)

La'lî Mehmed Efendi Edirnelidir. Gülşenî ve Halvetî tariklerinden el aldı. Hacca gidip gelerek Edirne'de Gülşenî Tekkesi şeyhi oldu. Zilhicce 1112'de (Mayıs 1701) vefat etmiştir. Önceleri "la'l" yaptığından böyle meşhur oldu. 110 yaşındaydı. İffetliydi. (IV. 92/93)

La'lî Mehmed Efendi (La'lîn Kabazâde) Müderris, Erzurum, Sakız, Şam, Trablus, Tire, Konya ve Gelibolu mollası oldu. Azledilmiş olarak 1020'de (1611) vefat etmiştir. Edirnekapı dışında medfundur. Zarif, nüktedan şairdi. (IV. 142)

La'lî Mustafa Efendi İstanbulludur. Abdülkadir Efendi'nin oğlu olup müderris olmuş ve Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) vefat eylemiştir. Şiirleri vardır. (IV. 93)

La'lî Mustafa Efendi Hekimzâde Ali Paşa'nın divan kitâbetinden yetişip Mısır Darphanesi emini ve Anadolu muhasebecisi oldu. Muharem 1144'de (Temmuz 1731) azledilip 1145'de (1732/33) ruznâme-i evvel ve vâlide sultana kethüdâ oldu. 1147'de (1734/35) birinci ve 1151'de (1738/39) ikinci defa defter emini oldu ve birer sene sürdü. 1154'de (1741) tekrar Anadolu muhasebecisi olup az müddette, 1154'de (1741) vefat etti. Edirnekapı'da adına bir çeşme yaptırmış ve ardına defnedilmiştir. Kâtipdi. (IV. 93)

La'lin Kabazâde *bak.* La'lî Mehmed Efendi

La'lîzâde *bak.* Abdullah Efendip Abdülaziz Efendi; Abdülbâkî Efendi; Himmetî Mehmed Efendi; Mehmed Efendi

La'lîzâde Reis La'lî Efendi oğullarına dendi ki, ilmiye sınıfından olarak geçen asır ortalarına kadar devam edebilmişlerdir. (IV. 704)

Lam *bak.* Ali Çelebi

Lâmi Paşa Ayntablıdır. Ekâbir dairelerinde hizmetle kaymakamlık ve mutasarrıflık gibi görevlerde bulunmuş ve mîrimîran dahi olmuştur. Emekli edildikten sonra iki defa dünya seyahatine çıkıp Hindistan, Çin, Avrupa, Asya ve Afrika'yı görmüş ve yalnızlık içinde Beyoğlu'nda bir otelde iken 25 Cemaziyelevvel 1314'de (1 Kasım 1896) vefat etmiştir. Bilgili ve tavırları garip bir zat idi. (IV. 866)

Lâmi'î Ali Bey Giritli Refî' Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Divan kâtibi iken 1231'de (1815) vefat ederek babasının yanına defnedilmiştir. (II. 412)

Lâmi'î Mahmud Çelebi Bursalı Nakkaş Alizâde Osman Efendi'nin oğludur. Tahsilden sonra Emir Buharî'ye mürid oldu ve 30 akçe ile emekli oldu. 938'de (1531/32) 60 yaşında iken Bursa'da vefat eyledi. Babasının mescidinde medfundur. Şairdir. Eserleri: I. Selim'e takdim eylediği: *Hüsn-i Dil, Ferhâd ü Şîrîn, Vîs ü Râmin, Şevâhidü'n-Nübüvve, Nefahâtü'l-Üns, Şeref-i İnsan, İbretnümâ, Menkabe-i Üveysi'l-Karânî, Şerhi Dibâce-i Gülistan, Şerh-i Muammâ-yı Esmâ-i Hüsnâ, Bahâr ü Hazân, Münşeât, Mecmaü'l-Latâif,* manzum *Vâmık u Azrâ, Absal ü Salamân, Gûy ü Çevgân, Şem' ü Pervâne,* Farsça *Heft-Peyker, Şehr-engiz-i Bursa, Maktel-i Hazret-i İmam Hüseyin, Divan.* Oğlu Lem'î Çelebi'dir(→). (IV. 86/87)

Lâmi'î Mahmud Efendi Kilis müftüsü olup 1235 başlarında (1819 sonları) vefat eden Abdüsselâm Efendi'nin oğludur. Kilis'de doğdu. Dârülmuallimin-i Rüşdîye'den mezun olup 20 seneden fazla Haleb ve Birecik'de rüşdiye muallimi olmuş ve pâye-i mücerrededen Edirne pâyesini hâiz bulunmuş iken 1310'da (1892/93) Meclis-i Maarif azası olmuştur. Rütbesi bilâd-ı hamseye tashih olunarak 24 Cemaziyelevvel 1315'de (21 Ekim 1897) vefat etti ve Fâtih Camii Mezarlığı'na defnedildi. İyi huylu, cömert bir zat idi. Oğlu maliye müşavir muavini Mehmed Said Bey'dir. (IV. 867)

Lâmiî Mehmed Buharalıdır. Nakşibendî olup ermiş sayılanlardandı. Bursa'da vefat etti. Orada Ortapazar'da defnedilmiştir. (IV. 107)

Lampazâde *bak.* Şeyhî Efendi

Lan *bak.* Ali (Hacı)

Lârî *bak.* Muslihiddin Muhammed Efendi

Lata *bak.* Hasan Efendi

Lâtif Abdüllâtif Çelebi Kastamonuludur. Tahsilden sonra imaret kâtibi oldu. III. Murad devri (1574-1595) başlarında Mısır'da vefat eyledi. Tezkire-i şuarâ yazmış bir şairdir. (IV. 92)

Lâtif Bey Selçukluların parçalanmasında Alâiye beyi olup 700'de (1300/01) bağımsız olmuştu. Hanedanı orada az bir müddet devam etti. (IV. 92)

Lâtif Çelebi Bursa'da bir tâcirin oğludur. Bir medrese yapıp orada oturdu. 972'de (1564/65) vefat etti. Şairdir. (IV. 92)

Lâtif Efendi Kâşgarî Tekkesi şeyhlerinden İsâ Efendi'nin(→) oğludur. 1213'de (1798/99) Abdullah Nidaî Efendi'nin(→) vefatı üzerine şeyh olup 1216'da (1801/02) azledildi. 1220'de (1805) vefat etti. Yerine Mehmed Eşref Efendi(→) geçmiştir. (III. 382)

Lâtif Efendi (Fenârîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 23 Rebiyülevvel 1109'da (9 Ekim 1697) İzmir'de vefat etti. (IV. 197)

Lâtif Efendi (Pepegî) Kiraz Seydî Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası olup Cemaziyelevvel 987'de (Temmuz 1579) vefat etmiştir. Yumuşak huyluydu. Oğlu Kiraz Seydîzâde Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 92; III. 121)

Lâyîh Mehmed Efendi Kırımlıdır. Müderris, İzmir, 1141'de (1728/29) Edirne, Rebiyülevvel 1145'de (Eylül 1732) Mekke mollası, 1147'de (1734/35) İstanbul kadısı, 1153'de (1740) Anadolu pâyesiyle ikinci defa İstanbul kadısı oldu. 12 Şevvâl 1157'de (18 Kasım 1744) Anadolu kazaskeri oldu. 23 Zilka'de 1158'de (17 Aralık 1745) azledildi. 1159'da (1746) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Fâzıl, şairdi. Oğlu, mevâlîden Şükrullah Efendi'dir. Bir oğlu da Fevzî Ahmed Efendi'dir(→). (IV. 236)

Lâyihî Mustafa Efendi Sirozludur. Ulemâdan ve şeyhlerden olup Mısır'a gitti. O vakit Semin Ali Paşa'ya musâhib olup sadâretinde beraber geldi. Sonra paşanın gözünden düşerek memleketine gitti. 973'de (1565/66) vefat etti. İlmi orta olup imlâsı ve yazısı güzeldi. Üç dilde şairdir. Bozuk inancı ile meşhurdur. Tarih ve nevadiri ihtiva eden bir mecmuası vardır. (IV. 87)

Lâz *bak.* Hasan Efendi; Mahmud Efendi

Lâzım *bak.* Süleyman

Lâzikîzâde *bak.* Abdülaziz Mehmed Efendi; Feyzullah Nafiz Efendi; Mehmed Efendi

Leâlî Çelebi (Defterdarzâde) Saruhanlıdır. İbn Kemâl mülâzimi ve mürebbisi bir kadıdır. 950'de (1543/44) vefat etti. Şairdir. (IV. 86)

Lebib Abdülgafûr Efendi Diyarbekirlidir. Hâmî'nin şâkirdi olup 20 sene orada müftü oldu. 1185'de (1771/72) vefat etti. Çok yaşlı olup şairdi. (IV. 87)

Lebib Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1227'de (1812) Anadolu muhasebecisi olup sonra vefat etmiştir. (IV. 87)

Lebib Efendi Reisülküttab Vâsıf Efendi'nin oğludur. 1213'de (1798/99) müderris, 1243'de (1827/28) Kudüs, Zilhicce 1250'de (Nisan 1835) Bursa mollası olup 1252'de (1836/37) Mekke mollası oldu. 1253'de (1837/38) Tâif'de vefat eylemiştir. (IV. 87)

Lebib Hüseyin Efendi Diyarbekirlidir. Kadı olup Diyarbekir'de 1182'de (1768/69) vefat etti. Şairdir. (IV. 87)

Lebib Mahmud Efendi Erzurumludur. Şeyh olup 1149'da (1736/37) vefat etti. Şairdir. (IV. 87)

Lebib Mehmed Çelebi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1114'de (1702/03) vefat etti. Şairdir. Oğlu mevâlîden Es'ad Mehmed Efendi'dir. (IV. 87)

Lebib Mehmed Efendi Halil Hamid Paşa'nın kaynı olup hâcegândan oldu. Çavuşlar kâtibi olmuş ve azledilmiş olarak Receb 1217 (Kasım 1802) sonlarında vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 87)

Lebib Mehmed Efendi Tophane ruznâmecisi Mustafa Efendi'nin oğlu olup 1203'de (1788/89) doğdu. Babasının vefatında ruznâmeci oldu. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) Kütahya'ya gönderildi. Sonra ordu mühimmat müdürü, 1245'de (1829/30) piyade mukabelecisi, Şevvâl 1247'de (Mart 1832) mevkufatçı, aynı yıl zecriye muhassılı, sonra tersane müdürü olup 1252'de (1836/37) azledildi. Zilhicce 1253'de (Mart 1838) Şûrâ-yı Bâbıâlî azası, 1256'da (1840) Haleb defterdarı, sonra Rumeli defterdarı ve Rebiyülevvel 1262'de (Mart 1846) Meclis-i Muhasebe reisi, Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) Meclis-i Vâlâ azası ve Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) takvim nâzırı olup Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) azledildi ve 22 Şa'bân 1283'de (30 Aralık 1866) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Kâtip, şair, âlim, rind-meşreb olup evi ediplerin toplantı yeriydi. (IV. 87/88)

Leblebici *bak.* Said Mehmed Efendi (Seyyid)

Ledünnî Mustafa Efendi Bosnalıdır. Divan-ı Hümâyûn'da kâtip olup sonra Eflak voyvodasına divan kâtibi oldu. 1128'de (1716) Nemçelilere esir olup kurtulduktan sonra hâcegândan oldu ve İran'a memuriyetle gönderildi. Döndükten sonra 1133'de (1721) vefat etti. Şair ve Fârisihândı. (IV. 88)

Leh *bak.* Hasan Paşa

Lehne *bak.* MahmudEfendi

Lem'î Abdullah Çelebi Bursalı bir kadı idi. 960'da (1553) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 93)

Lem'î Çelebi Lami'î Mahmud Çelebi'nin(→) oğludur. Hoca Hayreddin Efendi mülâzimlerinden iken 960 (1553) yılından sonra vefat eyledi. Şairdir. (IV. 93; IV. 86/87) [IV. 93'de adı "La'lî" olarak verilmiştir.]

Levhî Çelebi Priştinelidir. Mutasavvıf olup III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 93)

Levhî Hasan Efendi Bursalıdır. Müderris olup 1165'de (1752) vefat etti. Şairdir. (IV. 93)

Leylâ Hanım Moralızâde Hâmid Efendi'nin akrabasından olup Keçecizâde İzzet Efendi'nin şâkirdi idi. Evlendiyse de bir haftada boşandı. 1264'de (1848) vefat eyledi. Galata Mevlevîhanesi'nde medfundur. Şair, zarif, edipdi. *Divan*'ı vardır. Şiirinin güzelliği, yüzünün güzelliğinden fazla olduğundan bülbüle benzetilmiştir. (IV. 93)

Leylek *bak.* Abdullah Ağa (Uzun)

Leys Çelebi *bak.* Nureddin Hamza Efendi

Leysîzâde *bak.* Mehmed Şeyhi Efendi

Leyszâde *bak.* Ahmed Pîr Çelebi; Yahyâ Efendi

Lezgi *bak.* Mehmed Ağa

Likani *bak.* İbrahim Efendi

Livadyalı *bak.* Hasan Paşa (Zaimzâde)

Lisânî Çelebi Maliyeden yetişme olup muhasebeci oldu. 918'de (1512) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 88)

Lisânî Yahyâ Çelebi İstanbulludur. Defter emini ve defterdar oldu. 1081'de (1670/71) vefat etti. Şairdir. (IV. 88)

Lokmacı *bak.* Abübekir Paşa (Hacı)

Lokman Çelebi Şehnâmeci yani 1004'den (1595/96) sonra birkaç sene bu unvanla vak'anüvis olmuştur. Sonra vefat etti. Bilgiliydi. (IV. 93)

Lonkazâde *bak.* Mustafa Efendi

Luhumî *bak.* Ali Efendi

Luhimîzâde *bak.* Mustafa Efendi

Lutfî Abdüllâtif Efendi Kırım'da Bahçesaraylıdır. Kadı idi. 1115'de (1703/04) Galata'dan Kasımpaşa'ya giderken bazılarıyla aralarında meydana gelen kavgada yaralanarak vefat etmiştir. Usta şairdir. (IV. 92)

Lutfî Ahmed Bey Mehmed Hüsnî Bey'in oğlu olup büyük kardeşimdir. Zilka'de 1259'da (Kasım-Aralık 1843) doğup mektûbî-i hariciyeye çerağ olundu. 22 Zilhicce 1282'de (8 Mayıs 1866) vefat etmiştir. Eyüp'e defnedildi. İlme çalışır, mûsikîye hevesli ve dindar bir gençti. (IV. 92; II. 178)

Lutfî Bey Saraydan zeametle çıkıp Rüstem Paşa'nın sadâretinde başdefterdar oldu ve bir hayli müddet kaldı. Onun vefatında (1561) sancakbeyi oldu. Sonra vefat etti. Oğulları mevâlîden oldular. Oğlu Mustafa Efendi'nin oğlu Kudsî Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 91)

Lutfî Beyzâde *bak.* Kudsi Mehmed Çelebi

Lutfî Efendi Ricalden ve tezkire-i sânî olup 1098'de (1687) vefat etmiştir. (IV. 91)

Lutfî Efendi Diyarbekirlidir. Oraya müftü ve sonra nüfus nâzırı oldu. 1263'de (1847) vefat etti. Şairdi. (IV. 92)

Lutfî Halil Efendi (Hâfız) Tırnovalıdır. 1255'de (1839) İstanbul'a geldi. 1261'de (1845) vefat etti. Şairdi. (IV. 92)

Lutfî Lâtif Bey (Dulkadırlı) Tanınmış beylerden olup 932'de (1526) sûr-ı hümâyûna davet edildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 91)

Lutfî Lutfullah Efendi Tokatlıdır. Sinan Paşa'dan ve Ali Kuşçu'dan ders gördü. Sinan Paşa vezir olunca Enderûn'a kitapçı ve müderris oldu. Çıktıktan sonra dilinin uzunluğundan dolayı zındıklıkla suçlanıp yapılan yargılamada ulemâdan Hatibzâde ve Molla Izârî katli mucip ve Efdalzâde ile Ahaveyn katli gayr-i mucip günah olduğu görüşünü ileri sürmüşler, çoğunluk zındık olduğuna kanaat getirince Rebiyülâhir 900'de (Ocak 1495) şer'an katledilmiştir. Vefatında göğsünden tevhid sadası işitildiği rivayet edilir. Âdâbdan risalesi ve bazı şerh ve hâşiyeleri vardır. (IV. 90/91)

Lutfî Lutfullah Efendi Ebûssuûd Efendi'nin amcası Abdünnebî Efendi'nin oğlu, Ca'fer Efendi'nin(→) kardeşidir. "Kaba Lutfî" diye meşhurdur. Manisa müftüsü olup Bursa'da Muradiye müderrisi iken 976'da (1568/69) vefat etti. Âlim ve kerimdi. (II. 70; IV. 91)

Lutfî Lutfullah Efendi (Kaba) Ebûssuûd Efendi'nin amcazâdesi ve

Ca'fer Efendi'nin kardeşidir. Manisa müftüsü olup 976'da (1568/69) vefat etti. (IV. 91; IV. 902)

Lutfî Lutfullah Efendi (Küçük) Mahmud Paşa müderrisi iken 962'de (1555) vefat etmiştir. Fâzıl olup risaleler yazdı. Oğlu Neylî Mehmed Efendi'dir. (IV. 91)

Lutfî Mehmed Efendi Bayram Çelebi evlâdından Nakşî Ali Efendi'nin oğludur. Babası yerine şeyh olup 1250'de (1834/35) vefat etti. Şairdir. (IV. 92)

Lutfî Mustafa Ağa Tokatlı Muslî Ağa'nın oğludur. Dedesi kethüdâ yeri olup babası yaya beyliği ile emekli oldu. Bu da bölük çorbacısı olduysa da sevda galebesiyle hizmeti terk eyledi. 1130'da (1718) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 92)

Lutfî Ömer Efendi Adanalıdır. "Mûsâ Bâlizâde" denir. 1233'de (1818) doğup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Şairdi. (IV. 92)

Lutfî Paşa Arnavutdur. Sarayda terbiye edilip sancakbeyliği ile çerağ edildi ve sonra Şah Sultan nişanlandı. Sonra beylerbeyi oldu. 936'da (1529/30) Şam beylerbeyi olup aynı yıl azledildi. 938'de (1531/32) ikinci defa Şam valisi olup 941'de (1534/35) kubbe veziri oldu. Sırasıyla ikinci vezir olup 944'de (1537/38) vezirazam olmuştur. 947'de (1540/41) azledilip akrabalıktan düşürülerek Dimetoka'ya sürülmüş ve 958'de (1551) hacca gitmiştir. Döndükten sonra yine Dimetoka'ya çekildi. 13 Şa'bân 971'de (27 Mart 1564) orada vefat etmiştir. Öfkeli ve sertti. Nahiv, sarf ve fıkıhda bilgili olup ilmine mağrurdu. Tavrı laubali olup *Lutfnâme*'yi telif etmiştir. Zevcesi saraylı "Şah-ı Hûban Hatun" mescid ve medrese bina eylemiştir. Vefatında Yenikapı'da defnolundu. (IV. 91)

Lutfî Paşa Beylerden olup Kastamonu valisi oldu. 1100'de (1688/89) harbe giden seyyidlere başbuğ olup muharebede bulunmuş ve gazi olarak vefat eylemiştir. (IV. 91)

Lutfî Süleyman Efendi Hâcegândan olup haslar halifesi olmuştu. 1119'da (1707) vefat etti. Şairdir. (IV. 92)

Lutfîzâde *bak.* Ahmed Efendi; İbrahim Efendi; Mehmed Efendi

Lutfullah Abdî Çelebi (Beyzâde) Ankaralıdır. Derviş ve seyyah idi. Kırım'a gidip Rezmî Bahadır Giray'a nedim oldu. Döndüken sonra 1056'da (1646) vefat etti. Şairdir. (IV. 89)

Lutfullah Ağa (Hacı) Hassa silahşorü olup 1228'de (1813) vefat etmiştir. Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 89)

Lutfullah Âtıf Efendi Kalemden yetişip hâcegândan ve Varna bina emini oldu. 1243'de (1827/28) küçük evkaf muhasebecisi, sonra başka görevlerde bulunup uzun yıllar matbah-ı âmire müdürü oldu. Azilden sonra emekli olup 21 Zilka'de 1277'de (31 Mayıs 1861) yaşlı iken vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Zengindi. (IV. 90)

Lutfullah Efendi Balıkesir'de Bayramî zaviyesi şeyhiydi. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) başlarında vefat eyledi. Orada medfundur. Oğlu Bahâeddin Efendi'dir. (IV. 88)

Lutfullah Efendi Hacı Halife müridlerinden olup bazı mabetlerde imamlık ederdi. II. Mehmed (Fâtih) devrin-

de (1451-1481) İstanbul'da vefat etti. Oğlu Dâvud Efendi'dir. (IV. 88)

Lutfullah Efendi Şücâeddin İlyas Rûmî'nin oğludur. Müderris olup 940'da (1533/34) vefat etti. *Şerh-i Akaid, Şerh-i Adâb-i İmâd, Şerh-i Akaid-i Kestelli* ve *Hidâyetü'l-Hikme*'ye hâşiyeler yazdı. (IV. 88)

Lutfullah Efendi Kırımlı Osman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1186'da (1772) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 430)

Lutfullah Efendi Sünbülzâde Vehbî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1210'da (1795/96) 26 yaşında vefat etti. (IV. 618)

Lutfullah Efendi Müderris ve dersiâm olup 28 Muharrem 1255'de (13 Nisan 1839) vefat eyledi. Murad Paşa Camii'nde medfundur. (IV. 89)

Lutfullah Efendi Zile müftüsü Çelebi Ahmed Necib Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1280'de (1863/64) Ayntab mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 90)

Lutfullah Efendi Şeyhülislâm Refik Mehmed Efendi'nin(→) kardeşinin oğludur. Müderris olup 2 Safer 1297'de (15 Ocak 1880) vefat eylemiştir. Eyüp'de Mustafa Paşa Tekkesi'nde(→) medfundur. (II. 415)

Lutfullah Efendi ve oğlu Abdurrahman Efendi ve bunun oğlu Lutfullah Efendi Bursa'da Emir Sultan şeyhlerindendir. İkincinin oğlu Mustafa Efendi ve onun oğlu Ali Efendi'dir. (IV. 88)

Lutfullah Efendi (Ebû İshakzâde) Feyzullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, İzmir mollası olup gitmeden önce 1259'da (1843) vefat etti. Dedesinin yanına defnedildi. (IV. 89)

Lutfullah Efendi (Kadızâde) Müderris ve Erzurum mollası olup 1225'de (1810) vefat etti. İsmail Müfid Efendi'nin damadı olduğundan yanına defnedilmiştir. Oğlu Emin Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 89)

Lutfullah Efendi (Manyasîzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Fetvâhane müsevvidi, müderris, başmüsevvid ve devriye mollası oldu. Şa'bân 1257'de (Eylül-Ekim 1841) Eyüp mollası, sonra bilâd-ı hamse pâyesi ve Safer 1274'de (Eylül-Ekim 1857) Mekke pâyesi oldu. 23 Cemaziyelâhir 1274'de (8 Şubat 1858) vefat etti. Fâtih'de medfundur. Âlim ve fâzıldı. Oğlu mevâlîden Ahmed Raûf Efendi'dir. (IV. 90)

Lutfullah Efendi (Ordu Şeyhizâde) Müderris ve Eyüp mollası oldu. 7 Ramazan 1261'de (9 Eylül 1845) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. (IV. 90)

Lutfullah Lutfî Efendi (Ebû İshakzâde) İsmail Efendi'nin oğludur. Müderris, 1142'de (1729/30) molla, sonra Mekke kadısı oldu. 1155'de (1742) İstanbul kadısı olup senesinde azledildi. 8 Zilka'de 1161'de (30 Ekim 1748) Anadolu kazaskeri oldu. Şa'bân 1166'da (Haziran 1753) Rumeli pâyesiyle ikinci defa Anadolu kazaskeri oldu. 1167'de (1753/54) vefat etti. Sultanselim'de babasının yanına defnedildi. Âlim ve kâmildi. Oğulları Sa'dullah Mehmed Efendi(→) ile Feyzullah Efendi'dir(→). Bunun oğlu Lutfullah Efendi müderris, İzmir mollası olup gitmeden önce 1259'da (1843) vefat etti. Dedesi yanına defnedildi. (IV. 89)

Lutfullah Lutfî Efendi (Hocazâde) Mes'ud Efendi'nin(→) oğludur. Mü-

derris, Eyüp mollası olup 8 Zilka'de 1113'de (6 Nisan 1702) vefat etti. Eyüp'de Defterdar Camii'nde medfundur. Yumuşak huylu ve şair olup ilâhîleri vardır. Oğlu Mes'udzâde İsmail Efendi'dir(→). (IV. 365)

Lutfullah Paşa (Zaralızâde) Vüzera zâdegânından olup mîrimîran olmuştur. 1225'de (1810) Bolu ve Viranşehir mutasarrıfı olarak vezir rütbesi elde etti. 1230'da (1815) vezirliği kaldırılarak Rodos'a sürgün edildi. Şevvâl 1231'de (Ağustos 1816) vezirliği geri verilip Çıldır ve sonra Karahisar-ı Sâhib ve Rebiyülevvel 1233'de (Ocak 1818) Sivas, 1237'de (1821/22) Hanya ve 16 Ramazan 1238'de (27 Mayıs 1823) Kandiye valisi oldu. 1242'de (1826/27) azledildi. Manisa'da ikamete memur olup orada vefat etmiştir. İdareciliğe vâkıftı. Oğlu Mehmed Said Bey kapıcıbaşı olarak kendisinden sonra vefat eyledi. Kethüdâsı Ahmed Ağa da kapıcıbaşı olmuştur. (IV. 89)

Lutfullah Reşid Efendi (Ahaveynzâde) Müderris ve nâib idi. 12 Zilhicce 1288'de (22 Şubat 1872) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (IV. 90)

Lutfullah Şeyhî Efendi (Kadı Çelebi) Şeyhülislâm Zekeriyâ Efendi'nin oğludur. 972'de (1564/65) doğdu. Üsküp, yedi kere Filibe kadısı, Ferhâd Paşa'nın serdarlığında ordu kadısı ve Eğri'nin fethinde Eğri mollası oldu. Son kere Filibe mollalığında Anadolu pâyesi verildi. 22 Zilhicce 1041'de (10 Temmuz 1632) vefat etti. Kerim, cömert, güler yüzlü, lâtifeci, şairdi. Oğlu İzzetî Efendi'dir. (IV. 88/89)

Maanî Mehmed Çelebi Mülazimîn-i ilmiyeden olup 1133'de (1721) vefat etti. Şairdir. (IV. 502)

Maanoğlu *bak.* Hüseyin Bey

Maanzâde *bak.* Fahreddin Bey

Macar *bak.* Ali Ağa; Hasan Paşa (Hacı)

Mâcid Mahmud Paşa (Soğanyemez) Enderûn'dan yetişip kitapçıbaşı ve miftah ağası oldu. 1140'da (1727/28) kapıcıbaşılıkla saraydan çıktı. 1158'de (1745) kapıcılar kethüdâsı olup Rebiyülevvel 1159'da (Nisan 1746) vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. Soğan yemediğinden kalyona soğan taşıyan askerleri cezalandırması üzerine Zilka'de 1159'da (Kasım-Aralık 1746) azledildi ve vezirliği kaldırılarak Midilli'ye sürüldü. Orada vefat etti. Şair, edipdi. Oğlu Ali Bey'dir(→). (IV. 326)

Mâcid Mehmed Emin Efendi Kalemden yetişip evkaf-ı hümâyûn mektupçusu oldu. 2 Rebiyülevvel 1274'de (21 Ekim 1857) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 93/94)

Macuncu *bak.* Ali Ağa; İsmail Paşa

Macuncuzâde *bak.* Bekayî

Maçur *bak.* Mehmed Paşa

Ma'den Dede Karagümrük'de sâkin münzevî bir abdaldı. 16 Cemaziyelevvel 1237'de (8 Şubat 1822) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Çoğu ilimlerden hissedar ve ermiş sayılanlardandır. (IV. 502)

Mâdih Ali Efendi Musâhib-i şehriyârî olup 1188'de (1774) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 94)

Mâdih Mustafa Efendi Karabıçak Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 12 Şa'bân 1130'da (11 Temmuz 1718) Mısır'da vefat etti. Hoşsohbetti. Şair olup *Divan*'ı vardır. (IV. 198)

Madrub *bak.* Yusuf Efendi

Madrubî *bak.* Ahmed Bey

Madrubzâde *bak.* Ali Efendi; Re'fet Mehmed Aziz Efendi

Madrubzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) âlimlerinden Yusuf Efendi'nin oğludur. Geçen asır sonlarına kadar devam eylemişlerdir. (IV. 706)

Magrav *bak.* Mehmed Paşa

Magribî *bak.* Ali Efendi; Mustafa Ağa

Mahdumî-i Câmî *bak.* Abdüllâtif

Mâhî Efendi Kengırılıdır. Ulemâdan olup 1210'da (1795/96) vefat etti. Şairdir. (IV. 95)

Mâhir Eşref Bey Pertev Paşa'nın kardeşi Emin Efendi'nin oğludur. Sadâret mektûbî kaleminden 1256'da (1840) âmedî kalemine çerağ olundu. 1264'de (1848) vefat etti. Eyüp'de, Bostan İskelesi'nde medfundur. Şairdi. Oğlu Behcet Paşa'dır. (IV. 95)

Mâhir Mehmed Efendi (Müftîzâde) Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'nin (v. 1255/1835)(→) yeğenidir. Kastamonulu olup müderris iken 1267'de (1851) vefat etti. (II. 435)

Mâhir Mustafa Efendi (Mes'udzâde) Müderris, molla ve Receb 1279'da (Ocak 1863) Filibe mollası oldu. Bu senelerde (1870'ler) vefat etmiştir. (IV. 431)

Mâhir Nu'man Bey Ağrıboz hanedanından Osman Reşid Bey'in oğludur. Göç edip 1238'de (1822/23) mektûbî-i sadârete girdi. Şevvâl 1247'de (Mart 1832) hâcegânlıkla Bursa mukataacısı olup 1248'de (1832/33) âmedî halifelerinden oldu. Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) hariciye kâtibi, Şa'bân'da (Kasım) takvim nâzırı, 23 Zilhicce 1253'de (20 Mart 1838) maruzat-ı hariciye kâtibi, 29 Rebiyülâhir 1255'de (3 Temmuz 1839) âmedî ve 20 Cemaziyelâhir 1256'da (19 Ağustos 1840) evkaf-ı hümâyûn nâzırı olup Cemaziyelevvel 1258'de (Haziran 1842) azledildi. Zilhicce 1259'da (Ocak 1844) vefat etti. Eyüp'de, Bostan İskelesi'nde medfundur. Fâzıl, kâtip, şairdir. Kız kardeşini, İstanbul pâyeli Ağrıbozlu İsmail Bey nikâhlamıştır. (IV. 94/95)

Mâhirzâde *bak.* Şâkir Mustafa Efendi

Mahmud *bak.* Gal Mihmad

Mahmud (Akbaş) Ertuğrul Gazi ve Osman Gazi devri (1299-1326) beylerinden olup hizmetlerde bulundu. (IV. 308)

Mahmud Ağa Bâbüssaâde ağası olup 961'de (1554) vefat eyledi. Ahırkapı Camii ile Demirkapı'da bir dârülhadis, çeşme, mektep ve medrese yaptı. (IV. 311)

Mahmud Ağa Karacinoğlu Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. Atmacacıbaşı olup 18 Cemaziyelâhir 971'de (2 Şubat 1564) vefat eylemiştir. (IV. 311; I. 197)

Mahmud Ağa I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında kapı ağası olup II. Selim devri (1566-1574) başlarında vefat eylemiştir. (IV. 311)

Mahmud Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı olmuştur. Receb 1000'de (Nisan-Mayıs 1592) ayrıldı ve sonra vefat etti. (IV. 314)

Mahmud Ağa II. Osman (Genç) devrinde (1618-1622) bostancıbaşı olmuştu. Sonra vefat etti. (IV. 317)

Mahmud Ağa Kapıcılar kethüdâsı, mîrahûr-ı sânî ve II. Osman'a (hd 1618-1622) çavuşbaşı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 317)

Mahmud Ağa Yeniçeridir. Girit adasında yükselip 1055'de (1645) sekbanbaşı oldu. 1058'de (1648) vefat etti. (IV. 319)

Mahmud Ağa Saray ağalarından başkapı gulâmı olup 1076'da (1665/66) saray ağası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 320)

Mahmud Ağa Gürcüdür. Saraydan yetişip 1099'da (1688) saray ağası ve sonra hazinedar-ı şehriyârî oldu. Muharrem 1103'de (Ekim 1691) bâbüssaâde ağası olup Şa'bân 1105'de (Nisan 1694) emekli oldu. Bu halde vefat etmiştir. (IV. 323/24)

Mahmud Ağa Haleblidir. Kapıcıbaşı olup 15 Safer 1159'da (9 Mart 1746) vefat etti. "Haleblizâdeler" buna mensuptur. Oğlu Seyyid Mehmed Re'fet Efendi'dir(→). Bir oğlu da Ahmed Ağa'dır. (IV. 326)

Mahmud Ağa Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı ve Şevvâl 1174'de (Mayıs 1761) yeniçeri ağası oldu. Safer 1175'de (Eylül 1761) azledilerek selefi gibi Tekfurdağı'na sürüldü. Orada vefat etmiştir. (IV. 326)

Mahmud Ağa Yeniçeriden yetişip 1194'de (1780) kul kethüdâsı olup az müddette azlolunmuştu. (IV. 328)

Mahmud Ağa Saray ağası olup 1204'de (1789/90) hasodabaşı olarak 1206'

da (1791/92) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 328)

Mahmud Ağa Tebdil ağalığından yetişme olup balıkhane kâtibi olmuştu. 1207'de (1792/93) vefat etmiştir. Üsküdar'da, Miskinler'de medfundur. (IV. 328)

Mahmud Ağa Kasapbaşı olup 1222'de (1807) ayrıldı. Daha sonra vefat etti. (IV. 330)

Mahmud Ağa Edirnelidir. Kapıcıbaşı ve Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) Başbaki olup 1223'de (1808) azledildi. Daha sonra vefat etti. (IV. 330)

Mahmud Ağa Bostancı ve sonra haseki oldu. 1223'de (1808) bostancıbaşı oldu. 15 Rebiyülevvel 1224'de (30 Nisan 1809) ayrıldı. Daha sonra vefat etti. (IV. 330)

Mahmud Ağa Saray başkapı gulâmı olup Rebiyülevvel 1240'da (Kasım 1824) vefat ederek Hamidiye Türbesi kabristanına defnedildi. (IV. 332)

Mahmud Ağa I. Süleyman (Kanunî) su bendleri bina eminiydi. Vefatında Üsküdar'a defnedildi. Abdî Subaşı mescidini yapıp vakfını tanzim edemeden vefat edince bu zat vakfını yaptı ve mescit bunun adını aldı. (IV. 311)

Mahmud Ağa Kılıç Ali Paşa'nın cerrahıydı. Sarıyer'de bir mescid yaptı. Bunu, Giritli Ali minber koyarak cami yapmıştır. (IV. 314)

Mahmud Ağa Korucu olup bir mescit yaptı. (IV. 318)

Mahmud Ağa (Bıyıklı) Selâniklidir. Girit'de sipahi başbuğu oldu. Fesat çıkarma suçuyla 1059'da (1649) katledildi. (IV. 319/20)

Mahmud Ağa (Gazi) Mîrialemdi. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eylemiştir. (IV. 310)

Mahmud Ağa (Hacı) İbrahim Hanzâde kethüdâsı olup Büyük İskele Mescidi'ni bina yaptı. (IV. 318/19)

Mahmud Ağa (Sarı) Tophanelidir. İbşir Paşa'nın sadâretinde çavuşbaşı olmuştur. 1065'de (1655) onun yok edilmesinde bu da azledilerek adı unutuldu. (IV. 320)

Mahmud Ağa (Topal) III. Selim devri (1789-1807) sonlarında Haydarpaşa'da bir kasır ve altına bir çeşme yaptı. Daha sonra vefat etti. (IV. 330)

Mahmud Aziz Efendi Vanlı Mehmed Paşa'nın yeğeni Kürt Ahmedzâde Mustafa Ağa'nın oğludur. 1225'de (1810) doğdu. Muhasebeye girdi. 1253'de (1837/38) kereste gümrüğü başkâtibi ve sonra zecriye ve buradan emtia gümrüğü başkâtibi oldu. 1261'de (1845) Galata gümrüğü nâzırı ve 1262'de (1846) Feshane müdürü olup 1270 sonunda (1854 ortaları) azledildi. 1272'de (1855/56) Galat gümrüğü sandık emini olup 1273'de (1856/57) tekrar Feshane müdürü olmuş, 1277'de (1860/61) azledilmiş ve sonra Fatma Sultan'a kethüdâ olmuştur. 8 Zilka'de 1286'da (9 Şubat 1870) vefat etti. Vakûr, tedbirli, kerim, yumuşak huyluydu. Küçük kardeşi Eşref Mehmed Bey'dir(→). Oğlu Suadâ Mehmed Bey'dir(→). Diğer oğlu Ahsen Bey hayattadır. Bu zatın annesi Nefise Hanım ana tarafından büyük babam İbrahim Ağa'nın kız kardeşi ve kendisi sütoğludur. (IV. 336)

Mahmud b. Sinan (Hacı) Başçı Mescidi'nin bânîsidir. 900'de (1494/95) vefat etti. Orada medfundur. (IV. 310)

Mahmud Baba Rumelihisarı'nda Bektaşî Tekkesi şeyhi olup yeniçerilerin ortadan kaldırılmasında Birgi'ye sürüldü. Bırakıldıktan sonra 1277'de (1860/61) vefat etti. Tekkesi önünde babalar yanında 1166'da (1753) vefat eden Abdülbâkî Baba yanına defnolunmuştur. Pîr, hazırcevap ve güzel konuşurdu. Oğlu Nâfi' Baba'dır. (IV. 335)

Mahmud Bey Karamanî Mehmed Bey'in oğludur. Babasının vefatında küçük olup büyüyünce Karamanlılar bunun başına toplandılar. Anadolu'da Tatar beyleriyle muharebelerde bulundu. 708'de (1308/09) Selçuklulardan Konya'yı zapt etti. 719'da (1319) Emir Çoban Anadolu'yu tanzime geldiğinde savaştı ve cezalandırılarak vefat etti. (IV. 308)

Mahmud Bey Arnavutluk beylerinden olup 927'de (1521) Hersek beyi olmuştu. İsferadin Kalesi'ni düşman elinden kurtardı. Sonra vefat etti. (IV. 310)

Mahmud Bey Sinan Paşa mensuplarından olup sadâretinde tezkirecisi olarak, sonra şehremini ve 998'de (1590) Anadolu defterdarı oldu. Diyarbekir ve başka yerlerde defterdarlık dahi aldı. III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat eylemiştir. (IV. 314/15)

Mahmud Bey Almanyalıdır. Esir olunca Husrev Paşa ve sonra Sokollu Mehmed Paşa'ya köle oldu. Çalışıp ilim öğrendi ve azad olduktan sonra müderris oldu. 983'de (1575/76) Bağdad mollası olup 985'de (1577) azledildi, 997'de (1589) vefat eylemiştir. Çok inatçıydı. İki oğlu olup biri Mısır kadılarından iken 1040'da (1630/31) vefat etmiştir. (IV. 314)

Mahmud Bey Alacahisar beyi olup 1055'de (1645) Girit muhasarasında şehid oldu. (IV. 319)

Mahmud Bey Hüseyin Paşazâde Mustafa Bey'in oğludur. Mevâlîdendir. Rebiyülevvel 1142'de (Eylül-Ekim 1729) vefat eyledi. (IV. 325; II. 198) [II. 198'de Hüseyin Paşa'nın oğlu olarak gösterilmektedir.]

Mahmud Bey III. Selim'in lalası olup Receb 1203'de (Nisan 1789) Mihrişah Vâlide Sultan'a kethüdâ oldu. 18 Safer 1205'de (27 Ekim 1790) vefat ederek Lâleli Türbesi bahçesine defnedildi. Baba-yı âlem, rüyeti müsellem, hayrâta çalışır bir pîrdi. İkbâlperestler etrafını alarak kendisini gözden düşürmüşlerdi. (IV. 328)

Mahmud Bey Sadrazam Yusuf Paşa'nın oğludur. Müderris olup Ahmed Nazif Efendi'nin kızı Atiyyetullah Hanım'la evlenmiştir. Muharrem 1222'de (Mart 1807) Eyüp mollası oldu. Sonra bilâd-ı hamse ve Mekke pâyesi oldu. 10 Muharrem 1240'da (4 Eylül 1824) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. Oğlu şeyhülislâm Molla Ahmed Muhtar Bey'dir. (IV. 331)

Mahmud Bey Kapdan-ı deryâ Kara Mehmed Paşa'nın oğludur. Halil Hamid Paşa'nın kızının oğludur. Hâcegândan ve mektûbî-i sadr-ı âlî halifelerindendir. 11 Rebiyülevvel 1257'de (3 Mayıs 1841) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 333)

Mahmud Bey Seyyid Ömer Ağa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup defterdar Tâhir Efendi'ye damad olmuştu. Safer 1264'de (Ocak 1848) vefat ederek Harem İskelesi'nde kayınpederine mezar arkadaşı oldu. (III. 597)

Mahmud Bey Çelik Mehmed Paşa'nın torunlarındandır. Hacdan sonra

1266'da (1850) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 334)

Mahmud Bey Tepedelenlizâde Muhtar Paşa'nın oğludur. Receb 1280'de (Aralık 1863) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. İlim ve marifet sâhibi, münşî ve meczuptu. Bazen ihtişamlı, bazen pejmürde gezerdi. Köle alıp azad eder ve sözünü esirgemeyip bazen akıllıca söylerdi. (IV. 335)

Mahmud Bey 4. Ordu süvari miralayı olup Cemaziyelevvel 1281'de (Ekim 1864) vefat etmiştir. (IV. 335)

Mahmud Bey Sudûrdan Ali Râtib Bey'in büyük oğludur. Müderris, Rebiyülevvel 1268'de (Ocak 1852) Ayntab mollası, Cemaziyelâhir 1272'de (Şubat 1856) İzmir mollası, Muharrem 1281'de (Haziran 1864) Mısır mollası ve Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Mekke mollası oldu. Rebiyülevvel 1285'de (Haziran-Temmuz 1868) orada vefat etmiştir. Mısır'da iken ümerâ vefatları sebebiyle çok fazla servet sâhibi oldu. (IV. 335)

Mahmud Bey Nişlidir. Taşra kaymakamlarından olup II. Abdülhamid devrinde (1876-1909) kurenâdan olmuştu. Senelerce o hizmette kalıp 9 Safer 1306'da (15 Ekim 1888) vefat etti. (IV. 337)

Mahmud Bey Sadrazam Selim Paşa'nın oğludur. Gençliğinde müderris olup mahrec ve bilâd-ı hamse mollası ve sonra Haremeyn pâyesi oldu. 6 Cemaziyelâhir 1309'da (7 Ocak 1892) vefat etti. Yaşı 95'e varmıştı. (IV. 334)

Mahmud Bey Gazi Hasan Bey'in oğludur. (IV. 310)

Mahmud Bey (Ali Beyzâde) Silahşor olup bu senelerde (1790'lar) vefat etti. (IV. 328)

Mahmud Bey (Cağalazâde) Sinan Paşa'nın soyundandır. 1229'da (1814) vefat edip Şehzâde Camii'ne defnedildi. Oğlu Râgıb Mustafa Bey'dir(→). (I. 141)

Mahmud Bey (Cebbarzâde) Kapıcıbaşı olup 1260'da (1844) vefat etti. Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 93)

Mahmud Bey (Kanbur) Askerlikten yetişip miralay, seryâver-i padişahî ve ferik oldu. 1275'de (1858/59) vefat eylemiştir. (IV. 335)

Mahmud Bey (Kara Mehmed Paşazâde) Kapıcıbaşı olup 1151'de (1738) kapıcılar kethüdâsı pâyesiyle asker sevkine memur oldu. Sonra bilfiil kapıcılar kethüdâsı olarak Erzurum ve İran harbine memur oldu. Sonra azledildi ve gözden düştü. Bir yangında konağına padişah teşrif edip 10 kese ihsan buyurdu. Rebiyülevvel 1171'de (Kasım 1757) mîrahûr-ı sânî ve Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) çavuşbaşı oldu. Safer 1172'de (Ekim 1758) azledildi. Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) mîrahûr-ı evvel oldu. Azilden sonra 1182'de (1768/69) vefat etti. Bir pîr-i muhteremdi. (IV. 327)

Mahmud Bey (Kasapzâde) II. Mehmed (Fâtih) zamanında (1451-1481) mâbeyn-i hümâyûn erkânından olup Karamanoğluna sefâretle gönderilip döndükten sonra vefat eylemiştir. (IV. 309/10)

Mahmud Bey (Kıblelizâde) Mehmed Bey'in oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Şevvâl 1166'da (Ağustos 1753) kalyonlar kâtibi, Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) küçük ruznameci, Şevvâl 1173'de (Mayıs-Haziran 1760) yine kalyonlar kâtibi ve Zil-

hicce 1179'da (Mayıs 1766) Tophane bina emini oldu. 1180'den (1766/67) sonra vefat etmiştir (IV. 326/27)

Mahmud Bey (Mısırlızâde) Aziz Efendi'nin(→) büyük oğludur. Rüsumât Meclisi azasından iken Zilhicce 1296'da (Kasım-Aralık 1879) vefat etti. İncirköylü Hasan Paşa'ya damad olmuştu. (I. 428)

Mahmud Bey (Ramazanoğlu) Halil Bey'in(→) oğludur. Beylerden olup Mısır'ın fethinde bulunarak 922'de (1516) şehid olmuştur. (II. 284; IV. 310)

Mahmud Bey (Turgutluoğlu) Karamanoğullarına mensup olduğundan 899'da (1494) Karamanî Kasım Bey'in vefatında İçel mutasarrıflığına gitti. Bir müddet sonra hareketi beğenilmeyip şehri elinden kurtarmaya adam gönderilince Haleb'e kaçtı. II. Bâyezid devri (1481-1512) başlarında vefat etmiştir. (IV. 310)

Mahmud Beyzâde *bak.* Hüdâverdi Paşa; Mahmud Paşa; Tâhir Paşa

Mahmud Çavuş Tophane'de ve Sarıyer'de birer mescid yaptı. Tophane'de Çivici Limanı yakınındaki mescidine Çavuşbaşı Mescidi dendi. Orada medfun Izârî Efendi bunu yeniledi. Sarıyer'deki mescidini, Osman Efendi cami yaptı. (IV. 319)

Mahmud Çavuşzâde *bak.* Feyzullah Efendi; İbrahim Efendi; Şemseddin Ahmed Efendi

Mahmud Çelebi Çandarlı ailesinden sadrazam İbrahim Paşa'nın oğludur. I. Mehmed'e (Çelebi) damad olmuştur. 846'da (1442) Varna muharebesinde esir olunca kardeşi Halil Paşa fidye ile kurtarmıştır. Sonra vefat etti. (IV. 309)

Mahmud Çelebi Matbah emini olup Muharrem 973'de (Ağustos 1565) emekli oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 313)

Mahmud Çelebi Murad'ın oğludur. Edirnelidir. Şeyh Hamdullah'ın şâkirdlerinden olup meşhur hattatdı. Bu senelerde (1570'ler) vefat etti. Piyâle Paşa Camii'nde bir mushafı mevcuttur. (IV. 313)

Mahmud Çelebi (Hekim Çelebi) Emir Ahmed Buharî'nin müridi ve Mevlânâ Kırîmî'nin evlâtlığıdır. Adı geçene damad olup sonra yerine şeyh oldu. Edirnekapı'da bir cami ve zaviye yaptı. 938'de (1531/32) vefat eyledi. Sâlihdi. Hekim Çelebi Zaviyesi'ne çoğunlukla kürsü vâizleri şeyh olmuştur. Bunlardan Şeyh Ahmed Efendi'nin küçük kardeşi Ömer Efendi, Eyüp vâizi olup ermiş sayılanlardandı. 1020'de (1611) vefat etti. 1074'de (1663/64) vefat eden Osman Efendi ve Muabbir Hasan Efendi ve Yâsinci Efendi oğlu Osman Efendi, Çelebi Şeyhzâde Abdurrahman Efendi ve oğlu Seyyid Mehmed Efendi şeyh iken Ayasofya vâizi idiler. Buranın şeyhlerinden biri de Ahmed Hakî Efendi'dir ki, 1122'de (1710) vefat etmiştir. (IV. 310/11)

Mahmud Dal Ertuğrul Gazi beylerinden olup Osman Gazi devrinde (1299-1326) vefat eyledi. (IV. 308)

Mahmud Dayı (Ebû Müeyyes) Trablus dayılarındandı. Ereğlili İbrahim'in vefatında Cinoğlu Mehmed Bey fırsat bulup Cezviye Camii imamı İsmail'i vali ettiyse de imamdan vali olmayacağı töhmetiyle iki ay geçince bu dayı Cin'i yok etti ve imamı camiye döndürmeye muvaffak olup 1123'de (1711) hizmet postuna geçtiyse de

25. günü bunu Karamanî Ahmed Bey azl ve yok ederek hükümeti ele geçirdi. Trablusgarb'da Karamanîler türedi. (IV. 324)

Mahmud Efendi Geylânî Hüseyin Sadık'ın oğludur. 940'da (1533/34) Anadolu'ya geldi. Görev kabul etmeyip sadakadan nasiplendi. Mısır'da medreseden azlinde Medine'ye yerleşti. 970'de (1562/63) vefat eylemiştir. Nakşibendî, dindar, Şâfiî idi. Kadı Beyzâvî'ye hâşiyesi vardır. (IV. 312)

Mahmud Efendi Akşehirlidir. Abdî Halife'nin müridi olup Bursa'da İshaklı köyünde zaviyenişîndi. 972'de (1564/65) vefat eyledi. Ermiş sayılanlardan bir ihtiyardı. (IV. 312)

Mahmud Efendi Niğdelidir. İlim öğrendikten sonra Hekim Mahmud Çelebi'den el alıp Nakşibendî oldu. Sonra Eyüp'de Mahmud Efendi Dârülhadisi'ne muhaddis olmuştur. 975'de (1567/68) vefat eyledi. Zâhir ve bâtını ma'murdu. (IV. 312)

Mahmud Efendi Kefe'de Süleyman'ın oğludur. Defalarca Kefe kadısı oldu. 988'de (1580) azledilmiş olarak gelip 990'da (1582) vefat etmiştir. Âlim, Arapça ve Türkçe'de şair, kâtipti. Hanefî ulemâsından olup *Ketâibî* telif etti, bazı risale ve tâ'likatı vardır. (IV. 314)

Mahmud Efendi Maliyeden yetişip 990'da (1582) şıkk-ı sânî defterdarı oldu. 993'de (1585) azledilip sonra başdefterdar oldu. 997'de (1589) cezalandırılarak vefat etmiştir. (IV. 314)

Mahmud Efendi Karabaş Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Şeyh olup uzun yaşadı ve 1000 (1592) tarihinden sonra vefat etti. Yaptırdığı mescid Veled-i Karabaş adıyla bilinir. (III. 311)

Mahmud Efendi Manisalıdır. Müderris ve 998'de (1590) Manisa müftüsü olup istifa ettikten sonra 1005'de (1596/97) vefat etti. Âlim ve sâlihdi. (IV. 315)

Mahmud Efendi Bazı selâtîn camilerine hatip ve Süleymaniye Dârülkurrâsı'na muallim oldu. Nihayet Ayasofya hatibi iken 1012'de (1603/04) vefat etti. Akranı nadirdir. (IV. 316)

Mahmud Efendi Mihalıçlıdır. Sahn müderrisi iken Şa'bân 1018'de (Kasım 1609) vefat etti. Dindardı. (IV. 316)

Mahmud Efendi Halvetî büyüklerinden Ya'kub Efendi'nin mürididir. Zeyrek Camii'nde vaaz ederdi. 1018'de (1609/10) vefat etmiştir. Mürşid-i âgâh idi. Vüzerâdan biri Eyüp'de buna bir mescid ve tekke yaptı. (IV. 316)

Mahmud Efendi Abdülkerim Efendi'nin oğludur. Müderris olup Ramazan 1020'de (Kasım 1611) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. (IV. 316/17)

Mahmud Efendi Selâniklidir. Elbisesinin pis olmasından "kirli" ve alçaklığından "ibrîz" denir. Amasya ve Filibe müftüsü, 1031'de (1622) Mansure kazasına molla oldu. 1033'de (1623/24) vefat etmiştir. Âlim, derviş huyluydu. (IV. 317)

Mahmud Efendi Helvacızâde Mehmed Ârifî Efendi'nin(→) damadıdır. Hamidlidir. Müderris olup Şa'bân 1043'de (Şubat 1634) vefat eyledi. Âlim ve cömertti. (IV. 149)

Mahmud Efendi Kesriyelidir. Müderris, Bursa mollası olup 1050'de (1640) vefat etti. (IV. 319)

Mahmud Efendi Ya'kubca Efendi'nin oğludur. Müderris ve Kütahya mollası oldu. Zilka'de 1054'de (Ocak 1645) vefat etti. (IV. 319)

Mahmud Efendi Molla Ahmedzâde'nin damadıdır. Müderris ve 1054'de (1644) Kütahya mollası oldu. 1055'de (1645) vefat eylemiştir. (IV. 319)

Mahmud Efendi Balçıklıdır. İstanbul'da Hekim Çelebi Tekkesi'nden el alıp sonra kadı olduktan sonra Hacıoğlupazarı Tekkesi şeyhi olup o adı aldı. Bir aralık müderrislik verilerek 1085'de (1674) vefat etti. Yumuşak huylu, kâmilcli. (IV. 321)

Mahmud Efendi Ankaralıdır. Hafsa'da Mehmed Paşa Camii vâizi oldu ki, Abdülahad Nurî Efendi'nin halifesiydi. 1088'de (1677) orada vefat etti. (IV. 321)

Mahmud Efendi Rumiye şeyhi Mahmud Efendi'nin(→) kardeşi Kasım Efendi'nin oğludur. 1077'de (1666) Bursa'da Açıkbaş Mahmud Efendi Tekkesi'ne şeyh olup Rebiyülevvel 1090'da (Nisan 1679) vefat etti. Yerine oğlu Mustafa Efendi(→) geçti. (IV. 319)

Mahmud Efendi Tirelidir. Müderris ve Bağdad mollası olup Şa'bân 1093'de (Ağustos 1682) vefat etti. İhtişama düşkündü. (IV. 321)

Mahmud Efendi Ermenaklıdır. Siyâvuş Paşa'nın imamı olup müderris olmuştur. Zilhicce 1099'da (Ekim 1688) vefat etmiştir. (IV. 322)

Mahmud Efendi Mostarî Halil Efendi'nin oğlu ve Beyazîzâde Ahmed Efendi'nin damadıdır. Müderris, Haleb mollası oldu. Orada 1 Zilhicce 1099'da (Ekim 1688) vefat eyledi. Âlim, meânî ve usûlde mâhir, vakûrdu. *Bedia* ile Molla Câmî *Mansubat'ı* şerhini yazdı. (IV. 322)

Mahmud Efendi Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1105'de (1693/94) vefat etti. (IV. 322)

Mahmud Efendi Manastırlıdır. "Beyler Hocası" lâkaplı Ahmed Efendi'nin(→) damadıdır. Müderris olup 24 Receb 1112'de (4 Ocak 1701) vefat etmiştir. (I. 236)

Mahmud Efendi Bursalıdır. Müderris, 1105'de (1693/94) hekimbaşı olup 1106'da (1694/95) azledildi. Şa'bân 1118'de (Kasım 1706) vefat etti. İlm-i tıbba mensupdu. (IV. 324)

Mahmud Efendi Gelibolulu Mahmud'un oğludur. Müderris, fetvâ emini ve sonra Galata mollası oldu. Ramazan 1115'de (Ocak 1704) yine fetvâ emini olup azledilmiş olarak Şevvâl 1121'de (Aralık 1709) vefat etti. Fakihdi. (IV. 324)

Mahmud Efendi Müderris ve fetvâhane müsevvidi olup 21 Receb 1122'de (15 Eylül 1710) vefat etti. (IV. 324)

Mahmud Efendi Anadoluludur. Müderris, molla, Medine kadısı oldu. Zilhicce 1131'de (Ekim-Kasım 1719) vefat etti. (IV. 325)

Mahmud Efendi Maliye kalemlerinden yetişip hâcegândan oldu. Vidin defterdarı ve Zilka'de 1135'de (Ağustos 1723) Erzurum defterdarı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 325)

Mahmud Efendi "Beyler Hocası" lâkaplı Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Şa'bân 1137'de (Nisan-Mayıs 1725) vefat etmiştir. (I. 236)

Mahmud Efendi Kızıl Mûsâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Hemedan mollası olup 1144 (1731/32) tarihlerinde vefat etti. Oğlu Tahir Mehmed Efendi'dir. (IV. 325) [IV. 523'de "1145 (1732/33) tarihinde" vefat ettiği yazılıdır.]

Mahmud Efendi Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin damadı olup mü-

derris ve molla oldu. 1115'de (1703) İstanbul kadısı olup Rebiyülevvelinde (Temmuz-Ağustos 1703) azledilip Bursa'ya ve 6 ay sonra Kıbrıs'a sürüldü. 20-30 sene orada zorlukla geçindi. 1143'de (1730/31) döndü. 1144'de (1731/32) nakibüleşraf oldu. Sonra Anadolu ve Rumeli pâyelerini aldı. 4 Cemaziyelevvel 1147'de (2 Ekim 1734) nakibüleşraflıktan azledilerek Rumeli kazaskeri oldu. 27 Cemaziyelâhir 1155'de (29 Ağustos 1742) yine nakibüleşraf olup 8 Zilka'de 1155'de (4 Ocak 1743) vefat etti. Âlim ve fâzıldı. (IV. 325)

Mahmud Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Büyük kale tezkirecisi olup Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) silahdar kâtibi ve cizye muhasebecisi, 1166'da (1753), 1168'de (1754/55) ve 1174'de (1757/58) üç defa maliye tezkirecisi olup 1172'de (1758/59) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Damadı Emin Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 326)

Mahmud Efendi Avcı Camii imamı ve mevlidhân-ı padişahî idi. 1182'de (1768/69) vefat etti. Sesi güzeldi. Eğrikapı'da Fındık Şeyh Mehmed Efendi yanına defnedildi. (IV. 327)

Mahmud Efendi Şer'îyyat serkâtibi olup müderrisdi. 1182'de (1768/69) vefat etti. Eğrikapı'da defnedildi. (IV. 327)

Mahmud Efendi Hacı Ebûbekir Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1186'da (1772) vefat etti. Hırka-i Şerife şeyhine damad olduğundan Edirnekapı'ya defnedildi. (IV. 327)

Mahmud Efendi Bursalı Hâşim Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Şam mollası oldu. 1250 Ramazanı Kadir gecesinde (26/27 Ocak 1835) vefat etti. Babası dahi 1188 Ramazanı Kadir gecesinde (30 Kasım/1 Aralık 1774) vefat etmiştir. (IV. 333)

Mahmud Efendi Muradzâde şeyhi Ali Efendi'nin mezunlarından olup Bursa'da Cizyedarzâde Tekkesi şeyhi idi. 1190'da (1776) vefat etti. (IV. 327)

Mahmud Efendi Karayakalıdır. Müderris olup 14 Şevvâl 1200'de (10 Ağustos 1786) vefat etti. (IV. 327)

Mahmud Efendi Şeyhülkurrâ Hacı Hüseyin Efendi'nin(→) oğludur. Lâleli Camii hatibi olup 1 Safer 1203'de (1 Kasım 1788) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğlu Hâfız Fehim Hüseyin Efendi'dir(→). (II. 209)

Mahmud Efendi Yalvaçlıdır. Müderris, Şa'bân 1203'de (Mayıs 1789) Yenişehir mollası oldu. Sonra Bursa kadısı olup 1211'de (1796/97) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (IV. 328)

Mahmud Efendi Enderûn'dan yetişip Receb 1203'de (Nisan 1789) kahvecibaşı ve ardından dârüssaâde ağası yazıcısı, sonra hâcegândan olarak çeşitli görevlerde bulundu. 1223'de (1808) vefat edip Galata Mevlevîhanesi'ne defnedildi. (IV. 330)

Mahmud Efendi Mektûbî-i sadâretten yetişip halife-i sânî oldu. 3 Muharrem 1224'de (18 Şubat 1809) vefat etti. (IV. 330)

Mahmud Efendi Ziyâ Yusuf Paşa'nın hazinedarı olup hâcegândan oldu. 1223'de (1808) küçük evkaf muhasebecisi oldu. 13 Cemaziyelevvel 1226'da (5 Haziran 1811) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 330)

Mahmud Efendi Uşşakî tarikatinden Balçık Tekkesi şeyhi oldu. 1128'de (1716) vefat etti. Oğlu Abdul-

lah Efendi Şemsîye tarikatinden iken babası yerine şeyh oldu. 1159'da (1746) vefat etti. Bu tekke şeyhlerinden Seyyid Ganî Baba Zilka'de 1202'de (Ağustos 1788) vefat etmiştir. Yerine Şemsîye tarikinden Abdurrahman Efendi geçip 10 Muharrem 1225'de (15 Şubat 1810) vefat etti. Yerine yine Şemsîyeden Kanbur Sâlim Efendi geçip 14 Rebiyülevvel 1234'de (11 Ocak 1819) vefat etmiştir. Yerine Emin Efendi geçmiştir. Sonra vefat etti. (IV. 324)

Mahmud Efendi Kırımlıdır. Mühendishane-i Hümâyûn hocası olup Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) mimarbaşı oldu. Sonra ebniye-i hassa müdürü unvanını alıp 1245'de (1829/30) azledildi ve Bursa'ya sürüldü. Orada vefat etmiştir. (IV. 332/33)

Mahmud Efendi Mardinlidir. Müderris ve dersiâm idi. 1254'de (1838) vefat etti. Oğlu Tâhir Efendi'dir. (IV. 333)

Mahmud Efendi Usta tabiplerdendir. 11 Cemaziyelâhir 1257'de (31 Temmuz 1841) vefat etti. Beyoğlu'nda medfundur. (IV. 333)

Mahmud Efendi Cihangirlidir. Gümrük hizmetlerinde ve sonra Galata gümrüğü nezâretinde bulundu. 1264'de (1848) Kağıthane'de arabadan düşüp vefat etti. (IV. 334)

Mahmud Efendi Karslıdır. Müderris ve Şa'bân 1268'de (Haziran 1852) Yenişehir mollası oldu. 13 Muharrem 1269'da (27 Ekim 1852) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Kâmil Osman Efendi'dir(→). (IV. 334)

Mahmud Efendi Maliyeden yetişip sergi muhasabesi mümeyyizi ve Zilhicce 1263'de (Kasım 1847) sergi muhasebecisi oldu. 1269'da (1852/53) vefat eylemiştir. (IV. 334)

Mahmud Efendi Malatyalıdır. Hüsrev Paşa'nın imamı ve sonra baştürbedarı olup Bursa müderrisi ve Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) Ayntab mollası ve Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Bağdad mollası oldu. 27 Rebiyülevvel 1274'de (15 Kasım 1857) vefat etti. (IV. 335)

Mahmud Efendi Bir hayli müddet Bahriye yoklamacısı olup 28 Muharrem 1302'de (17 Aralık 1884) vefat etti. (IV. 337)

Mahmud Efendi Sebzehane kâtibi olup Oymakapı Mescidi'ni yaptı. (IV. 318)

Mahmud Efendi (Açıkbaş) Rumiye şeyhi Mahmud Efendi'nin(→) kardeşi Ahî Mehmed'in oğludur. 15 Rebiyülâhir 1077'de (15 Ekim 1666) Bursa'da vefat eyledi. Dâye Hatun civarında medfundur. Ermiş sayılanlardandı ve şairdi. (IV. 319)

Mahmud Efendi (Ak) Manisalı Ali b. Şeyh Esedullah'ın oğlu olup Zilhicce 1026'da (Aralık 1617) doğdu. Cemaziyelâhir 1090'da (Temmuz 1679) Medine mollası ve 1094'de (1683) İstanbul kadısı olup Rebiyülevvel 1095'de (Şubat-Mart 1684) azledildi. Receb 1098'de (Mayıs-Haziran 1687) Anadolu kazaskeri olup Safer 1099'da (Aralık 1687) azledildi. Cemaziyelevvel 1100'de (Şubat-Mart 1689) Rumeli pâyesi ve 1104'de (1692/93) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Şa'bân 1104'de (Nisan 1693) ayrıldı ve 7 Ramazan 1105'de (2 Mayıs 1694) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Fâzıldı. Nakibzâde Said Efendi'nin kız kardeşiyle evlenmişti. Oğlu Zeynelâbidîn Efendi'dir. (IV. 323)

Mahmud Efendi (Altı Boğaca) Maliyeden yetişip 1044'de (1634/35) orta defterdar oldu. Sonra vefat eyledi. (IV. 318)

Mahmud Efendi (Alûsîzâde) Bağdad müftüsü olup 1257'de (1841) İzmir pâyesi oldu. Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) Erzurum mollası olup sonra vefat etti. Fâzıldır. (IV. 334)

Mahmud Efendi (Babadağî) Tuna yalılarından gelip Babadağı'nda yerleşmiştir. Bayramî şeyhi olup 1020'de (1611) vefat etti. Âbid, sâlihdir. (IV. 316)

Mahmud Efendi (Bayburdluzâde) Müderris ve Zilka'de 1212'de (Nisan-Mayıs 1798) Haleb mollası olup sonra vefat etti. (IV. 329)

Mahmud Efendi (Beyazîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) (v. 1098/1687) büyük oğludur. Müderris olup 32 yaşında iken Zilhicce 1099'da (Ekim 1688) vefat etmiştir. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (I. 225)

Mahmud Efendi (Beyzâde) Çatalcalıdır. Müderris olup 1044'de (1634/35) vefat etti. (IV. 318)

Mahmud Efendi (Bezenzâde) I. Selim'in (Yavuz) musâhibi Şemseddin Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Manisa müftüsü oldu. 983'de (1575/76) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Fâzıldı. Kitaplarını Fâtih Camii'ne vakfeyledi. Ebûssuûd Efendi'nin fetvâlarını topladı. Manisa'da III. Murad ile sohbetinde çekirgenin tarlaları istila eylemesiyle sultan "Müftü efendinin mahasinini çekirge otlamış" diye buyurmuştur. (IV. 313)

Mahmud Efendi (Buzağı) Bir kadı'nın oğludur. 1027'de (1618) doğdu. Müderris, molla ve Medine kadısı oldu. Muharrem 1100'de (Kasım 1688) vefat etti. Sâlihdi. Oğlu Buzağızâde Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 322)

Mahmud Efendi (Canım Ağazâde) 993'de (1585) başmukataacı ve sonra ruznâme-i sânî oldu. 1004'de (1595/96) vefat eyledi. (IV. 314)

Mahmud Efendi (Cankurtaranzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. 1159'da (1746) Eyüp'deki Şah Sultan Tekkesi'ne şeyh olup 1162'de (1749) vefat etmiştir. Yerine kardeşi Abdülkadir Efendi(→) geçmiştir. (III. 375)

Mahmud Efendi (Ebûlfazl) (Kara Çelebizâde) Mehmed Zuhûrî Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Safer 1044'de (Ağustos 1634) İstanbul kadısı oldu. Receb 1045'de (Aralık 1635) Anadolu kazaskeri olup 1046'da (1636/37) azledildi. Rebiyülevvel 1054'de (Mayıs 1644) Rumeli kazaskeri olup Şevvâl 1055'de (Kasım-Aralık 1645) ayrıldı. Zilka'de 1056'da (Aralık 1646) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 1058 (1648) başlarında azledildi. Şevvâl 1062'de (Eylül 1652) Galata kadısı oldu. Zilka'de 1063'de (Ekim 1653) reisülulemâ iken vefat etti. Şehzâdebaşı'nda mektebi sahasında medfundur. Âlim ve kitap toplamayı severdi. Medrese, mektep ve başka hayrâtı vardır. Oğlu Osman Efendi'dir(→). (IV. 320)

Mahmud Efendi (Emîrî) II. Bâyezid'in muallimi Abdullah Efendi'nin oğludur. Tasavvuf ilmine meyledip tahsil eyledi. Nesebi şerefine binaen II. Bâyezid zamanında (1481-1512) nakibüleşraf oldu. 943'de (1536/37) vefat eyledi. Dindar, cömert, sadakası çok, şair, teklifsiz, lâtifeciydi. (IV. 311)

Mahmud Efendi (Fenarîzâde) Pîrî Efendi'nin oğludur. Müderris, Maraş, Konya ve Trablusşam mollası olup Şevvâl 1007'de (Mayıs 1599) vefat etti. Güzel ahlâkla meşhurdur. Oğulları Şeyhî Mehmed Efendi(→) ile Mehmed Şah Efendi'dir(→). (IV. 315)

Mahmud Efendi (Hâfız) Maliyeden yetişip 1013'de (1604/05) başdefterdar oldu. 1014'de (1605/06) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 316)

Mahmud Efendi (Hâfız) Tophaneli Ahmed Ağa'nın oğludur. Muharrem 1106'da (Ağustos-Eylül 1694) imam-ı sânî olup müderris, molla ve Rebiyülevvel 1112'de (Ağustos-Eylül 1700) İstanbul pâyesi oldu. 7 Rebiyülevvel 1115'de (21 Temmuz 1703) Rumeli kazaskeri oldu. Ertesi gün azledilip Rebiyülevvel 1113'de (Haziran-Temmuz 1706) Anadolu kazaskeri oldu ve Receb 1119'da (Ekim 1707) ayrıldı. Şa'bân 1120'de (Ekim-Kasım 1708) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Zilka'de 1121'de (Ocak 1710) azledildi. Cemaziyelâhir 1125'de (Haziran-Temmuz 1713) şeyhülislâm olup Zilhicce 1126'da (Aralık 1714) azledildi. 2 Cemaziyelâhir 1130'da (3 Mayıs 1718) vefat etti. Fâtih'de evi yakınında defnolundu. Ulemâdan, vakûr, iffetli, dindar ve temizdi. Oğulları Feyzullah Efendi(→) ile Zekeriyâ Efendi'dir(→). Diğerleri sudûrdan Abdürrahim Efendi, Abdullah Efendi ve Yahyâ Efendi'dir. Torunları Said Efendi ve İbrahim Efendi'dir. (IV. 324/25)

Mahmud Efendi (Hâfız) Şeyhülkurrâ ve şeyh olup 1166'da (1753) vefat edip Eyüp'e defnedildi. Fâzıldır. (IV. 326)

Mahmud Efendi (Hâfız) (Arab) (Seyyid) Enderûn hâcesi idi. 1254'de (1838) vefat eyledi. Akağalar Mezarlığı'nda medfundur. (IV. 333)

Mahmud Efendi (Hamzazâde) Şam ulemâsından ve idare meclisi azasından olup müftü olmuştu. 1275'de (1858/59) İzmir pâyesi olup yükselerek Mekke ve İstanbul pâyesi olmuştur. Memuriyetine Suriye maarif müdürlüğü de ilâve edildi. Safer 1305'de (Ekim-Kasım 1887) vefat etti. Âlim, fâzıldı. (IV. 337)

Mahmud Efendi (Hatibzâde) Müderris ve 1200'de (1786) Bosna mollası olup sonra vefat etmiştir. Oğlu Emin Efendi ve diğeri Sâlih Mehmed Efendi'dir(→). Torunları Ahmed Efendi, Hamdullah Efendi ve Sa'dullah Efendi'dir. (IV. 328)

Mahmud Efendi (Hulvî) Saray helvacısı Ahmed'in oğlu olup 982'de (1574) doğdu. Divan çavuşu, sonra zaim ve sonra Davud Paşa Camii vâizi oldu. Nihayet babasının evini Gülşenî tekkesi yaptı. 1064'de (1654) vefat etti. *Lemezatname-i Meşâyih Silsilesi* ve *Hamse-i Aba*'ya naziresi ve şiirleri vardır. (IV. 320)

Mahmud Efendi (Hüseyin Ağazâde) Terzi Hüseyin Ağa'nın oğludur. Müderris, molla, nihayet Mekke kadısı oldu. Süresinin bitiminde dönüş sırasında Mekke'de Muharrem 1209'da (Ağustos 1794) vefat eyledi. (IV. 328)

Mahmud Efendi (İmâdzâde) Hüdâî Mahmud Efendi evlâdındandır. 1222'de (1807) Kudüs ve sonra Şam mollası oldu. 1226'da (1811) vefat etti. Hüdâî Dergâhı'nda medfundur. (IV. 330)

Mahmud Efendi (Kâtip) Selânikli dir. Müderris, Bağdad ve Âmid kadısı oldu. Zilka'de 983'de (Şubat 1576)

vefat etti. Yumuşak huylu, kerim, hattatdı. Birkaç cüz tarz-ı cedid hattıyla bir mushaf yazıp II. Selim'e verdi ki halen camiinde mevcuttur. Oğlu Ahmed Paşa'dır. (IV. 313)

Mahmud Efendi (Kaysûnîzâde) Şeyh Mehmed Kaysûnî-i Mısrî'nin oğludur. 700 (1300/01) tarihlerinden beri bu hânedan devam edip tabiplikte mâhirdiler. I. Selim (Yavuz), amcası Şeyh Alâeddin ile babasını Mısır'dan getirip reis-i etıbbâ yaptı. Nahcıvan seferinde vefat etti. Babası dahi etıbbâ-yı hassadan oldu. Mahmud, yaşının küçüklüğü dolayı Mısır'da kalmıştı. 954'de (1547) Ma'lul Emir Efendi, bunu Mısır'dan getirtti. O sırada Şehzâde Bâyezid ağır hasta olduğundan tedavi edip şifa bulmuştur. Sultan Selim'in nikrisini iyileştirdi. Yahudi Hamanoğlu saray tabiplerindendi ve ağrı ve sızıları afyonla geçirirdi. Bu zat afyonun zararlarını ve Yahudinin bilgisizliğini ortaya koydu. Yahudi, hasedinden vefat etti. Bu sebepden buna atiyye ve emlâk ihsan buyuruldu. 970'de (1562/63) Mehmed Çelebi'nin vefatında reis-i etıbbâ olmuştur. Sigetvar'da padişahın na'şını tebhir ile gasl ve tekfin ve namazını ifa eyledi. Nitekim bu hizmetleri, babası da I. Selim'e (Yavuz) ifa eylemiştir. Safer 976'da (Ağustos 1868) yaşı 60'a ulaşmadan vefat eylemiştir. Hâzık, âlim, fâzıl, kâmil, Arapça ve Türkçe şiir inşadına kadirdi. Türkçe, manzum, tıbba dair eseri vardır. (IV. 312)

Mahmud Efendi (Kella) Müderris, Yenişehir mollası olup azledilmiş olarak Cemaziyelâhir 1098'de (Nisan-Mayıs 1687) vefat etmiştir. (IV. 322)

Mahmud Efendi (Ketanîzâde) Müderris ve 1239'da (1823/24) Eyüp kadısı oldu. Sonra vefat etti. Oğlu Aziz Efendi'dir(→). (IV. 331; IV. 564)

Mahmud Efendi (Kirli) Konyalıdır. Müderris olup 1038'de (1628/29) Konya mollası oldu. Cemaziyelevvel 1044'de (Kasım 1634) vefat etti. Âlim, sâlihdi. (IV. 318)

Mahmud Efendi (Koca) Sultanönülüdür. Babası Mehmed adlı zattır. Ulemâdan olduğundan Orhan Gazi zamanında Bursa kadısı oldu. I. Murad (Hüdâvendigâr) zamanında (1361-1389) Germiyanoğlu'na giden heyete sefâret reisi oldu. 40 sene kadılık edip yaşlı iken vefat eylemiştir. Oğlu Mehmed gençken vefat eyledi. Torunu Mûsâ Paşa Kadızâde-i Rûmî diye meşhur olup İran'da şöhret almıştır. Oğlu Şemseddin Mehmed, Ali Kuşî'nin damadıydı. Bunun oğlu Kutbeddin Mehmed'dir(→). Diğer oğlu sudûrdan Mîrim Çelebi diye tanınan Mahmud Efendi ve Kutbeddin Mehmed'in oğlu Mîrim Kösesi Mehmed Efendi'dir ki, oğlu Sâlih Efendi ve onun oğlu Abdullah Efendi'dir. (IV. 309)

Mahmud Efendi (Küçük) Saruhanlıdır. Müderris, Amasya müftüsü ve sonra Manisa kadısı oldu. Receb 999'da (Mayıs 1591) vefat etti. Sâlihdi. Oğlu Abdullah Efendi'dir. (IV. 314)

Mahmud Efendi (Lâz) Vak'anüvis Enverî Efendi'nin damadıdır. Yetişip dârüssaâde ağası yazıcısı oldu. Sonra hâcegânlıkla 1228'de (1813) küçük evkaf muhasebecisi ve başka görevlerde bulunup 1236'da (1820/21) Hadice Sultan kethüdâsı, 1239'da (1823/24) süvari mukabelecisi ve sonra Beyhan Sultan kethüdâsı olup Cemaziyelevvel 1240'da (Ocak 1825) yeniçerilerin bir itaatsizliğinde eli olduğundan sürüldü ve katledildi. (IV. 331/32)

Mahmud Efendi (Lehne) Bosnalıdır. Müderris olup vebadan 1037'de (1627/28) vefat etti. Âlim, güzel ahlâk sâhibiydi. (IV. 317)

Mahmud Efendi (Manisalızâde) Kalemden yetişip yeniçeri kâtibi, 1094'de (1683) başdefterdar oldu. 1095'de (1684) azledilip birkaç gün sonra vefat etmiştir. (IV. 321)

Mahmud Efendi (Martoloszâde) Martolos Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Kudüs mollalığından azledilmiş olarak 1051'de (1641) vefat etti. Oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). (IV. 319; III. 364)

Mahmud Efendi (Menteşzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1063'de (Nisan 1653) Bursa'da vefat etti. Oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). (IV. 149)

Mahmud Efendi (Mîrim Çelebi) Şemseddin Mehmed b. Kadızâde'nin oğludur. Müderris ve II. Bâyezid'e şehzâdeliğinde muallim olup ulûm-ı riyaziyeyi okutmuştur. Sultanın tahta çıkışında (1481) Anadolu kazaskeri ve sonra 150 akçe ile emekli olup 931'de (1524/25) vefat etti. Âlim, tarihçi ve muhazarata vâkıf olup ulûm-ı riyaziyede eşi azdı. Yumuşak huylu olup bir kimsenin haline bakmayıp kendi nefsiyle meşgul olurdu. II. Bâyezid'in emriyle Uluğ Bey *Zîc*'ini Farsça şerheyledi. Ali Kuşî'nin *Fethiye*'sine şerh yaptı. *Kıblenümâ* risalesiyle bazı risaleleri vardır. (IV. 310)

Mahmud Efendi (Muallimzâde) Müderris olup 984'de (1576) nişancı oldu. 985'de (1577) azledilip 27 Cemaziyelâhir 987'de (21 Ağustos 1579) vefat etti. Genç, âlim, hattat, kâtipdi. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (IV. 313)

Mahmud Efendi (Muhaşşî Sinanzâde) Kethüdâ Mustafa Efendi'nin oğludur. Filibe, Yenişehir ve Selânik mollası olup Ramazan 1039'da (Nisan-Mayıs 1630) vefat eylemiştir. Büyük dedesi Sinan Efendi'nin müsveddelerini temize çekip *Hidâye* ve *Miftâh* şerhlerini tamamladı. (IV. 318; IV. 386)

Mahmud Efendi (Nazlı) Hattat Şeyh Hamdullah Efendi'nin çırağı olup maliyeden yetişmiş bir hattatdı. I. Süleyman (Kanunî) zamanında (1520-1566) başdefterdar oldu. Eyüp'de bir cami inşa edip 953'de (1546) vefatında oraya defnedildi. Orada bir dârülhadisi dahi vardır. (IV. 311)

Mahmud Efendi (Nevalîzâde) Ziyaeddin Efendi'nin oğludur. Müderris ve Manisa mollası oldu. Ramazan 1063'de (Ağustos 1653) vefat etti. (IV. 320)

Mahmud Efendi (Rumiye Şeyhi) Urmiyeli Seyyid Ahmed'in oğludur. Orada babasının yerine Nakşibendî şeyhi oldu. Meşhur olunca zaviyesi ziyaretçi ve tüccarın uğrak yeri olup Şevvâl 1048'de (Mart 1639) cezalandırılarak vefat etmiştir. Müridlerinin çokluğu kötü sonunu hazırlamıştır. Kerim, sâlih, kıraata vâkıf, nefesi etkiliydi. Kıraatte risalesi vardır. Kardeşi Ahî Mehmed'in oğlu Açıkbaş Mahmud Efendi'dir(→). Kardeşi Kasım Efendi'nin oğlu Mahmud Efendi(→), bunun oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 319)

Mahmud Efendi (Sadreddinzâde) Ruhullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Kudüs, Haleb mollası olup 3 Şevvâl 1133'de (28 Temmuz 1721) vefat etti. 62 yaşındaydı. (IV. 325; II. 421)

Mahmud Efendi (Samsunîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Haleb, Şam ve Mekke kadısı olup sonra Budin valisi Mustafa Paşa'yı teftişe memur oldu. Zilka'de 983'de (Şubat 1576) vefat etti. Namusluydu. Oğlu Kasım Efendi'dir(→). (II. 118; IV. 313) [IV. 313'de babası "Mehmed Efendi", I. 200'de "Ahmed Efendi" maddesinde oğlu "Mehmed Efendi" olarak verilmiştir.]

Mahmud Efendi (Seyyid) Ürgüplüdür. Müderris ve Kayseri mollası oldu. Zilka'de 1041'de (Mayıs-Haziran 1632) vefat etti. Uzun yaşamıştı. (IV. 318)

Mahmud Efendi (Seyyid) Saray hâcesi Hacı İsmail Efendi'nin kaynı olup müderrisdi. 20 Safer 1197'de (25 Ocak 1783) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 327)

Mahmud Efendi (Seyyid) Hâcegândan olup mahzende halife-i sânî idi. 3 Muharrem 1240'da (28 Ağustos 1824) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. (IV. 332)

Mahmud Efendi (Seyyid) Sudûrdan Alizâde Nureddin Efendi'nin oğludur. Devriye mollası olup 1274'de (1857/58) Bosna, 1276'da (1859/60) Bağdad mollası olmuştur. Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) vefat eylemiştir. (IV. 334; IV. 583)

Mahmud Efendi (Seyyid) (Hacı) Abdülkadir Geylanî soyundan ve Nakşibendî ricâlindendir. 10 Rebiyülevvel 1258'de (21 Nisan 1842) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 204)

Mahmud Efendi (Şeyh Molla) Kürttür. 1074'de (1663/64) vefat etti. Şam'da meşhur bir âlim ve hal sâhibiydi. (IV. 321)

Mahmud Efendi (Terzizâde) Manastırlıdır. Hoca Sa'deddinzâdelerin tezkireciliklerini edip sonra Manastır, Siroz, Üsküp'e kadı oldu. 1026'da (1617) vefat etmiştir. Fâzıldı. Tefsire dair risaleleri ve cihadın faziletleri hakkında risalesi vardır. (IV. 317)

Mahmud Efendi (Tezkirecizâde) Maliyeden yetişip 992'de (1584) Rumeli muhasebecisi, sonra taşra defterdarı ve 995'de (1587) Mısır defterdarı ve sonra ordu defterdarı ve 1007'de (1598/99) başdefterdar oldu. 1008'de (1599/1600) azledilip sonra vefat etmiştir. (IV. 315)

Mahmud Efendi (Tophaneli) III. Murad'ın muallimi Birgili İbrahim Efendi'nin oğludur. Kadı olup Tire ve Manisa kadısı oldu. Sonra defterdarlık hizmetine geçip bir-iki defa başdefterdar olarak ayrıldı. 1015'de (1666/67) vefat etmiştir. (IV. 316)

Mahmud Efendi (Tophanelizâde) Tophaneli Şeyh Velî Efendi'nin oğlu ve kazasker Feyzullah Efendi'nin damadıdır. Kâtip ve süvari halifesi olup 1156'da (1743) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). Diğeri Şeyh Ahmed Efendi 1172'de (1758/59) ve sonuncusu Şeyh Hacı Mehmed Efendi 1196'da (1782) vefat etmiştir. Torunlarından biri Hasan Efendi'dir(→). (IV. 325/26)

Mahmud Efendizâde *bak.* Ahmed Efendi; Said Efendi

Mahmud Hamud Paşa III. Selim devri (1789-1807) başlarında Tunus valisi oldu. 1209'da (1794/95) Trabluslu Ali Paşa buna iltica edilince o da Trablus'a asker sevk edip Trablus'u aldı. Bir müddet oraya da nüfuzu geçti. Sonra Tunus'da beka bulup

1232'den (1817) sonra vefat etti. (IV. 331)

Mahmud Hayrani Bursa'da Zeynîler Zaviyesi'nde müstağrık idi. Vefat gününü haber vermiştir. II. Bâyezid devri (1481-1512) ermişlerindendir. Zeynîler'de medfundur. (IV. 310)

Mahmud Kerim Bey Eyyûb Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. Mülâzim ve yâver-i harp idi. 15 yaşında iken 16 Şa'bân 1312'de (12 Şubat 1895) vefat eyledi. Fâtih Türbesi bahçesine defnedildi. (II. 441)

Mahmud Mes'ud Paşa İstanbulludur. 1236'da (1820/21) doğdu. Mekteb-i Harbiye'ye girerek 1253'de (1837/38) çıkmış ilk erkân-ı harp olduğundan yükselip miralay ve erkân-ı harbiye reisi oldu. Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) mîrlivâ ve sonra ferik olup 1295'de (1878) inşaat ve istihkâmât dairesi riyâsetiyle azlolunup Safer 1306'da (Ekim 1888) müşirlik rütbesiyle muhâkemat dairesi reisi olmuştur. Cemaziyelâhir 1308'de (Ocak 1891) vefat edip Fâtih'e defnedildi. İffetli, doğru idi. (IV. 337/38)

Mahmud Nedim Paşa Mehmed Necib Paşa'nın küçük oğludur. Mektûbî-i sadâret ve âmedî kalemlerine girip Bursalı Said Paşa'ya divan kâtibi oldu. Sonra mektûbî-i sadâret muavini olup Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) ûlâ sânîsiyle sadâret mektupçusu ve Receb 1265'de (Mayıs-Haziran 1849) Divan-ı Hümâyûn âmedî vekili ve Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) âmedî, 1270'de (1853) beylikçi, Cemaziyelevvelinde (Şubat 1854) bâlâ ile sadâret müsteşarı, Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) hariciye müsteşarı, Cemaziyelâhir 1271'de (Şubat-Mart 1855) vezirlikle Sayda valisi, Rebiyülâhir 1272'de (Aralık 1855) Şam, Muharrem 1273'de (Kasım 1856) İzmir valisi, Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) Meclis-i Tanzîmat azası, Ramazan'da (Nisan-Mayıs 1858) hariciye nâzırı vekili ve Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) ticaret nâzırı olup Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) azledildi. Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) Trablusgarb valisi ve Safer 1284'de (Haziran 1867) Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülâhir'de (Ağustos 1867) deâvî nâzırı ve Zîlka'de'de (Mart 1868) ikinci defa sadâret müsteşarı, haftasında bahriye nâzırı, 22 Cemaziyelâhir 1288'de (8 Eylül 1871) sadrazam olarak makamdan 25 Cemaziyelevvel 1289'da (31 Temmuz 1872) azledildi. Rebiyülâhir 1290'da (Haziran 1873) Kastamonu valisi olup Cemaziyelevvel (Temmuz) ortalarında azledilip Trabzon'da ikamete memur oldu. Şa'bân 1290'da (Ekim 1873) Adana valisi olup 23 Safer 1292'de (31 Mart 1875) azledildi. 19 Receb 1292'de (21 Ağustos 1875) Şûrâ-yı Devlet reisi ve ayın 25'inde (27 Ağustos) ikinci defa sadrazam olup 19 Rebiyülâhir 1293'de (14 Mayıs 1876) azledildi ve Çeşme'ye gönderildi. Oradan Sakız'a gitti. 1296 (1879) başlarında Musul valisi oldu ve hemen ardından İstanbul'a gelmesi için emir gitti. Zilhicce 1296'da (Kasım-Aralık 1879) dahiliye nâzırı olup 1299 (1882) sonlarında rahatsızlanınca ayrıldı. Receb 1300'de (Mayıs 1883) vefat etti ve Mahmudiye Caddesi'ndeki türbesine gömüldü. Cömert, zekî, şair, kâtipti. Kızını Vâmık Paşazâde Refik Bey ile evlendirdi ise de vefat etmiştir. Ondan torunları vardır. (IV. 336/37)

Mahmud Neş'et Efendi (Kıbrısîzâde) Ârif Efendi'nin torunu olup müderris, Muharem 1281'de (Haziran 1864) İzmir, sonra bilâd-ı hamse mollası olup, 1295 (1878) yılından sonra hayattaydı. (IV. 336)

Mahmud Paşa Şeyh Edebâlî'nin büyük oğlu olup 100 sene yaşamıştır. I. Murad devrinde (1361-1389) vefat eylemiştir. (IV. 309)

Mahmud Paşa Enderûn'dan yetişip beylerden olmuş ve bir aralık İran'a esir gidip oradan sefâretle II. Bâyezid'e gönderilmişti. Sonra Biga beyi olup I. Selim'e (Yavuz) bağlanarak bir-iki defa İran'a sefâretle gönderilmiştir. Sonra paşa olarak Konya beylerbeyi oldu. 933'de (1526/27) Kalender harbinde şehid oldu. (IV. 310)

Mahmud Paşa Sultan Mehmed devrinde Hakkâri ve senelerce Karahisar-ı Şarkî beyi olup paşalık verildi. 966'da (1559) Erzurum önünde bir İran harbinde şehid oldu. (IV. 311)

Mahmud Paşa Bosnalıdır. Maraş valisi Mehmed Paşa'nın kölesidir. Efendisinin vefatında Dâvud Paşa'ya hazinedar oldu. Sonra kethüdâ olup daha sonra da Mısır müteferrikalarından oldu. 968'de (1560/61) Yemen valisi olup azledildi. 973'de (1565/66) Mısır valisi oldu ve Şa'bân 975'de (Şubat 1568) alayla şehirde gezerken bir kurşun isabetiyle vefat eyledi. Bu kaza kurşunu, bazı Mısır beylerini yok etmesinden onların aile efradının garazındandı. Zâlim ve cebbardı. (IV. 312/13)

Mahmud Paşa Lala Mustafa Paşa'nın büyük kardeşidir. Beylerden olup 986'da (1578) Rumeli beylerbeyi oldu. 987'de (1579) azledilip sonra vefat etti. (IV. 314)

Mahmud Paşa Ayas Paşa'nın oğludur. Babasıyla Bağdad'da bulundu. Sonra amcası Sinan Paşa'nın sevkiyle 998'de (1590) Şehrizor beylerbeyi ve daha sonra Konya valisi olup vefat etmiştir. (IV. 314)

Mahmud Paşa Çerkesdir. Kethüdâ Canfedâ Hatun'un kardeşidir. Bu sebepten kapıcıbaşı ve gureba-yı yesâr ağası olup 1001'de (1592/93) Rakka beylerbeyi, 1102'de (1593/94) Haleb, 1004'de (1595/96) Şehrizor, 1005'de (1596/97) Budin valisi oldu. 1006'da (1597/98) Sivas valisi olup sonra vefat eylemiştir. (IV. 315)

Mahmud Paşa Şemsî Ahmed Paşa'nın oğludur. Babasının sâyesinde mîrlivâ olup 987'de (1575) Şehrizor ve sonra Kıbrıs beylerbeyi ve 1000'de (1591/92) Bolu valisi, sonra yine Kastamonu valisi oldu. Almanya muharebesinde Usturgon'da mahsur kalıp muhafaza etti. Sonra Nahcıvan beylerbeyi olarak 1011'de (1602/03) şehid oldu. Güzel hizmet etmiştir. (IV. 315/16)

Mahmud Paşa Muhaşşî Sinan Efendi'nin torunu ve Kara Hüseyin Efendi'nin oğlu olup kadı olmuş ve sonra meslek değiştirerek mîrlivâ olup Habeş beylerbeyi olup 1023 (1614) veya 1025'de (1616) orada halk tarafından öldürülmüştür. (IV. 317)

Mahmud Paşa Enderûn'dan yetişip çukadar-ı şehriyârî olmuştur. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) vezir rütbesiyle yeniçeri ağası oldu. O senenin Recebinde (Mayıs 1656) cezalandırılarak vefat etti. Mal düşkünlüğünden meydan ağalarına göz yumması kötü sonuna sebep oldu. (IV. 320)

Mahmud Paşa Maglaylıdır. Enderûn'dan yetişip çavuşbaşı olmuştur. Muharrem 1076'da (Temmuz-Ağustos 1665) vezirlikle kubbenişîn ve asker sevki memuru oldu. 1078'de (1667/68) Konya ve sonra Budin valisi oldu. 1081'de (1670/71) İstanbul kaymakamı olup aynı sene Bosna valisi olarak azilden sonra vefat eyledi. İş becerirdi. (IV. 321)

Mahmud Paşa Gaşlıdır. Mahmudoğlu damadıydı. Beylerden olup 1100'de (1688/89) Hersek paşası oldu. 1103'de (1691/92) Silistre ve Özi valisi olup 1104'de (1692/93) vefat etti. (IV. 322)

Mahmud Paşa Gaşlıdır. "Yakovalı" denir. Mîrimîran rütbesiyle 1107'de (1695/96) Dukagin ve Prizren mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etmiştir. Oğlu Süleyman Paşa'dır. (IV. 323)

Mahmud Paşa Bostancı Ocağı'ndan yetişip mîrimîranlıkla Özi beylerbeyi, 1102'de (1690/91) Bolu ve 1103'de (1691/92) Sivas valisi, azilden sonra 1107'de (1695/96) Sakız muhafızı 1108'de (1696/97) Amasya valisi olup 1109'da (1697/98) Sentine muharebesinde şehid oldu. (IV. 323)

Mahmud Paşa Mehmed Mevlûd Paşa'nın oğludur. 1109'da (1697/98) Maraş valisi olup sonra vefat etti. (IV. 323)

Mahmud Paşa Gürcü Mehmed Paşa'nın yeğeni ve Boyuneğri Ahmed Paşa'nın damadıdır. Yeniçeriden yetişip Edirne ağası ve Zilka'de 1196'da (Ekim 1782) zağarcıbaşı, o sene kul kethüdâsı, Receb 1197'de (Haziran 1783) yeniçeri ağası olup 1199'da (1785) azledildi. O sene mîrimîran ve ardından vezir ve Belgrad muhafızı oldu. Zilka'de 1200'de (Eylül 1786) Silistre muhafazasıyla Sivas valisi ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Adana valisi oldu. Harpde İsmail'e yakın muhafazada olup 1203'de (1788/89) vefat etti. Oğlu Cebeci Osman Paşa'dır. İktidar sâhibiydi. (IV. 327/28)

Mahmud Paşa Bosnalıdır. Fağlay kapdanı olup 1210'da (1795/96) mîrimîran oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 329)

Mahmud Paşa Ohrili Ahmed Paşa'nın oğludur. Cemaziyelevvel 1211'de (Kasım 1796) Rumeli pâyesiyle Ohri mutasarrıfı oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 329)

Mahmud Paşa Süleyman Paşa'nın oğlu olup mîrimîran olarak Receb 1210'da (Ocak 1796) Yenişehir mutasarrıfı oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 329)

Mahmud Paşa İşpozlu Abdullah Paşa'nın oğludur. 1202'de (1787/88) Akkerman muhafızı ve sancakları devrederek Ada-i Kebir muhafızı olup 1212'de (1797/98) vefat etti. (IV. 329)

Mahmud Paşa Said Paşa'nın kardeşidir. Prizrenlidir. 1224 (1809) harbinde bulundu. Sonra paşalıkla Prizren mutasarrıfı oldu ve senelerce kaldı. Sonra vefat etmiştir. (IV. 332)

Mahmud Paşa Mehmed Reşid Paşa'nın hazinedarı olup mîrimîranlık verildiyse de az müddette alınıp kapıcıbaşı olmuştur. Bu halde (1820'lerde) vefat etmiştir. (IV. 332)

Mahmud Paşa Boşnak beylerinden olup İzvornik kumandanı olarak 1242'de (1826/27) mîrimîranlıkla oraya mutasarrıf olmuştur. Az bir müddette vefat etti. (IV. 332)

Mahmud Paşa Nişlidir. 1247'de (1831/32) mîrimîranlıkla oraya mutasarrıf oldu. Sonra azledildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 332)

Mahmud Paşa Askerlikten yetişip hassa miralayı ve elbise memuru oldu. 1261'de (1845) hassa mîrlivâsı oldu. Sonra imâlât müdürü olup 1264'de (1848) açığa çıktı. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 333)

Mahmud Paşa Tersaneden yetişip Kurşunlu Mahzen memuru ve mîrlivâ olmuştu. 5 Zilhicce 1271'de (19 Ağustos 1855) vefat edip Beyoğlu Mezarlığı'na defnedilmiştir. (IV. 333)

Mahmud Paşa Kanburdur. Askerlikten yetişip hassa piyade livâsı ve mâbeyn-i hümâyûnda seryâver-i padişahî olmuştur. 1273 (1856/57) tarihlerinde vefat ederek Beyoğlu Mezarlığı'na defnedilmiştir. (IV. 333/34)

Mahmud Paşa Topçubaşı Mustafa Ağa'nın oğludur. Tophanede yetişip ihtiyat mîrlivâsı ve sonra 1260'da (1844) hassa livâsı, sonra ferik olup İzmir kumandanı, Zilka'de 1263'de (Ekim 1847) hassa reisi, 1264'de (1848) bahriye reisi, Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) vezirlikle hassa müşiri, Rebiyülâhir 1268'de (Şubat 1852) Meclis-i Vâlâ azası, 20 Şevvâl 1268'de (7 Ağustos 1852) Ankara valisi olup Zilka'de'de (Ağustos-Eylül) ayrıldı ve 19 Zilhicce 1268'de (4 Ekim 1852) kapdan-ı deryâ oldu. 17 Rebiyülevvel 1270'de (18 Aralık 1853) Sinop'da donanma yangını üzerine azledilip muhakeme altına alındı. Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) Bolu'ya sürüldü. 1273'de (1856/57) affedilerek dönüşünün ardından Receb 1273'de (Mart 1857) vefat eylemiştir. Ümmî ve cesurdu. Oğlu mîrlivâ Mustafa Paşa, babasının hâmîsi Mehmed Ali Paşa'ya damad oldu. Diğerleri Mehmed Ali Paşa ve Ahmed Râtib Paşa'dır. (IV. 334/35)

Mahmud Paşa Kürttür. Askerlikten yetişip livâ ve ferik oldu. Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) vezirlikle Yemen valisi olup Safer 1272'de (Ekim 1855) Cidde valisi oldu. 1273'de (1856/57) azledildi ve sonra Diyarbekir valisi oldu. Rebiyülâhir 1275'de (Kasım 1858) ikinci defa Cidde valisi olup aynı yılın Cemaziyelâhirinde (Ocak 1859) vefat etti. Tedbirli, oburdu. Oğlu Eşref Bey binbaşı kadar olmuştu. (IV. 335)

Mahmud Paşa İşkodralı Mustafa Paşa'nın birinci oğludur. 1240'da (1824/25) doğmuş, 1243'de (1827/28) mîrimîranlıkla taltif olunup 1271'de (1854/55) Menteşe, 1272'de (1855/56) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Lâzistan ve 1274'de (1857/58) Aydın, 1276'da (1859/60) Muş ve 1279'da (1862/63) İslimye, 1281'de (1864/65) Yenipazar ve 1284'de (1867/68) Hersek mutasarrıflıklarına memur olmuş ve 1286'da (1869/70) Hersek'de vefat etmiştir. Mostar'da Karagöz Camii'nde medfundur. (IV. 335/36)

Mahmud Paşa Eski askerlerden olup mîrlivâlıktan emekli olmuş ve surre emini olup 7 Muharrem 1295'de (11 Ocak 1878) vefat ederek Hüdâî Tekkesi'ne defnedilmiştir. (IV. 336)

Mahmud Paşa (Abdülcelilzâde) Mehmed Paşa'nın oğludur. 1225'de (1810) mîrimîran rütbesiyle Musul valisi olup o sene içinde vefat etti. (IV. 330)

Mahmud Paşa (Adnî) (Velî) Hırvat asıllı olup Alacahisarlıdır. Beylerden

Mehmed Ağa, Hıristiyan ülkesinden getirip II. Murad'a takdim etti. Müslüman olduktan sonra II. Mehmed'e bahş buyuruldu. Sarayda ilim ve hüner tahsili ile kapıcıbaşı olmuştur. 855'de (1451) II. Mehmed (Fâtih) tahta çıkınca vezir oldu. 857'de (1453) sadrazam oldu. 872'de (1467/68) azledilip 873'de (1468/69) kapdan-ı deryâ oldu. 877'de (1472/73) ikinci defa sadrazam olup 878'de (1473/74) düşmanlarının hilesiyle cezalandırılarak vefat etti. Adına yaptırdığı caminin mihrabı önünde medfundur. Bosna'yı fetheylemiştir. Âlim, şair, cesur, gazi, tedbirli, âdil olup sâlih ve dindardı. Camiinden başka medrese ve hamamı olup Hasköy'de dahi hayrâtı vardır. Hatta bu sebepten "Mahmud Paşa Hasköyü" dendi. Bir oğlu olup az müdette vefat ederek yanına defnedilmiştir. (IV. 309)

Mahmud Paşa (Babanlı) 1190'da (1776) Baban sancağını büyük kardeşi Mehmed Paşa'dan alıp diğer kardeşi Ahmed Paşa'ya teslim etti. 1194'de (1780) onlardan küçükken mutasarrıflığa kendisi geçti. 1197'de (1783) azledilince intikam için İran'a savuşup savaşa kalkışınca katledilmiştir. (IV. 327)

Mahmud Paşa (Babanlı) Abdurrahman Paşa'nın oğludur. 1228'de (1813) babasının yerine Baban ve Süleymaniye mutasarrıfı oldu. 1235'de (1820) Bağdad üzerine memur olup tebeddül-i vilâyet icraatında bulundu. Ancak kendisinin kötü hali görülmekle azledilip İstanbul'a getirildi. 1272'de (1855/56) vefat eylemiştir. Saraçhanebaşı'nda medfundur. (IV. 334)

Mahmud Paşa (Baltacızâde) Baltacı Mehmed Paşa'nın oğludur. Beylerden ve I. Süleyman (Kanunî) devrinde beylerbeyilerden oldu. Çeşitli görevlerde bulunup 1006'da (1597/98) Yanık beylerbeyi olup orada şehid oldu. Şairdir. (IV. 315)

Mahmud Paşa (Besmele) Ca'fer Paşa'nın tâbiidir. Mîrlivâ, sonra 1007'de (1598/99) Sivas valisi, sonra Van ve Nahcıvan valisi olup azledildi. 1011 (1602/03) tarihlerinde İran muharebesinde bulunarak esir ve şehid oldu. (IV. 316)

Mahmud Paşa (Cağalazâde) Sinan Paşa'nın oğludur. Mîrlivâ ve sonra beylerbeyi pâyesi olmuştur. Şirvan muhasarasında bulunarak firar etti. 1013'de (1604/05) Diyarbekir ve 1016'da (1607/08) Bağdad valisi oldu. Sonra rütbesi kaldırılmıştır. Sonra rütbesi geri verilerek 1023'de (1614) kubbe veziri oldu. 1032'de (1623) Abaza üzerine serdâr olup sonra yine kubbe veziri oldu. 1043'de (1633/34) sürülüp oradan hacca gitti. Döndükten sonra emekli oldu. Şevvâl 1052'de (Ocak 1643) vefat etti. Bir işe yaramadı. Uysal, başarısızdı. (IV. 319)

Mahmud Paşa (Çivizâde) Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Trablusşam kadısı, sonra I. Selim (Yavuz) ve I. Süleyman (Kanunî) evkafları mütevellisi, sonra Rumeli ve Mısır defterdarı, sonra mîrlivâlıkla Aydın ve Rodos beyi oldu. 978'de (1570/71) vefat etti. (IV. 313)

Mahmud Paşa (Deli Baltazâde) Yeniçeridir. Zağarcıbaşı olup 1105'de (1693/94) kul kethüdâsı olup 1106 başlarında (1694 ortaları) azille o sene sekbanbaşı olup ardından yeniçeri ağası oldu. 1107'de (1695/96) vezirlik ihsan buyuruldu. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697)

Sentine muharebesinde şehid oldu. Cesur ve gayretliydi. (IV. 323)

Mahmud Paşa (Güzelce) II. Selim'in bendelerinden olup Enderun'dan yetişti. Siyâvuş Paşa'nın gözde adamı olduğundan yeniçeri ağası olmuştur. 1002'de (1593/94) Kars muhafızı olup 1007'de (1598/99) yedinci vezir ve Tuna muhafızı oldu. 1009'da (1600/01) üçüncü vezir olup Mihal Voyvoda üzerine Eflâk'a memur olmuştur. Receb 1011'de (Aralık 1602) sadâret kaymakamı olup sonra Yemişçi Hasan Paşa'nın takibinden dolayı bir tekkede gizlenmeye mecbur oldu. Sonra ortaya çıkıp emekli oldu. 1013 sonlarında (1605 başları) vefat eyledi. Tedbirli, güçlüydü. Cerrahpaşa'da medfundur. Zevcesi, Sinan Paşa'nın eski nikâhlılarından olan bir hanım idi ki, II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Ahmed'in torunlarındandır. (IV. 316)

Mahmud Paşa (Kaplan Beyzâde) Yakovalıdır. Mîrimîrandan olup Receb 1148'de (Kasım-Aralık 1735) Ohri mutasarrıfı oldu ve 1173 (1759/60) yılına kadar kalıp sonra vefat etti. (IV. 326)

Mahmud Paşa (Kara) Gazi Mehmed Paşa'nın oğludur. Babasının vefatında İşkodra mutasarrıfı oldu. 1199'da (1785) isyan haberi alındıysa da Kapdan Cezâyirli Hasan Paşa'nın gidişinde yalan olduğunu beyanla affedildi ve yerinde bırakıldı. Ancak döndüğünde mütesellimi İbrahim Paşa'yı çıkarıp derbendât başbuğu bölükbaşılarıyla muharebe etti. Tepedelenli Ali Paşa ve Ohrili Ahmed Paşa dahi buna yardımda bulunmuşlardır. Bu sebepten rütbesi kaldırılarak eyaletler başkasına verilmiş ve cezalandırılmasına Abdî Paşa memur olmuştur. 1200'de (1786) sadrazam değişince bununla Ahmed Paşa affolunmuşlar ve gaile bertaraf edilmiştir. Ancak bu yine edepsizliğe başlamakla Aydoslu Mehmed Paşa gönderilmiş ve 1203'de (1788/89) özür dileyince suçu affolunmuştur. Şa'bân 1204'de (Nisan-Mayıs 1790) vezirlikle Yenipazar seraskeri ve Anadolu valisi oldu. 1205'de (1790/91) orduya gelip Vidin seraskeri oldu. Sonra azledilip yine serkeşliğe başlayınca vezirliği kaldırıldı. 19 Şa'bân 1209'da (11 Mart 1795) affolunarak vezirliği geri verilmiş, Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) Karadağ'a askeri kuvvetle girip askerini lâzım gelen yerlere dağıtmış, kendisi 50-60 kimse ile bir evde gecelemiş ve Karadağlılar o evi basıp bunu avenesiyle şehid eylemişlerdir. Başı Çetine'de bir kilisede mahfuz kalıp cesedi Podgoriçe'de medfundur. (IV. 328/29)

Mahmud Paşa (Kemankeş) Tokatlıdır. İstanbul'da bezirgân olup sonra Koca Mustafa Paşa'ya ağa oldu. 1089'da (1678) sipahiler ağası olup o sene Diyarbekir beylerbeyi oldu. 1093'de (1682) vezir rütbesiyle İstanbul kaymakamı olup Diyarbekir'den geldi. 1095'de (1684) Özi valisi ve sonra Kamaniçe muhafızı oldu. Harpde bulunarak soğuktan yüz kadar adamı donunca dönüp hisara girdiği sırada soğuktan donup vefat etti. Yaşı 45 olup sadedil ve mal sâhibiydi. (IV. 321/22)

Mahmud Paşa (Koca) Üsküplüdür. Yeniçeriden yetişip sekbanbaşı oldu. 1099'da (1688) yeniçeri ağası olup vezirlik ihsan buyurulmuştur. Sonra Sofya ciheti seraskeri oldu. Sonra Üs-

küp muhafızı oldu. 1106'da (1694/95) vezirliği kaldırılarak emekli edilip o halde vefat etti. Kendisinden umulan derecede hizmet görülmemiştir. (IV. 322)

Mahmud Paşa (Kulakzâde) Beylerden olup mîrimîranlıkla I. Mahmud devri ortalarında Yanya mutasarrıfı oldu ve 1156 (1743) tarihinden sonra vefat etti. (IV. 326)

Mahmud Paşa (Mahmud Beyzâde) İpekli Mahmud Beyzâde Hüsnî Bey'in oğludur. Beylerden olup 1096'da (1685) Mezistre beyi idi. Muharrem 1101'de (Ekim-Kasım 1689) Yeğen Osman Paşa ile avenesini babasıyla beraber padişah buyruğuyla idam eylemelerinden dolayı paşalıkla Prizren ve Dukagin sancağı mutasarrıflığı ihsan buyuruldu. 1103'de (1691/92) vezirlikle Yanya ve Rumeli valisi oldu. 1107'de (1695/96) Lugoş muharebesinde sağ böğründen vurularak şehid oldu. O gün Şahin Paşa da şehid olmakla her ikisinin na'şı otağ-ı hümâyûna getirilip II. Mustafa yüzlerini açarak "bihamdillah Tabur fethine muvaffak oldumsa da Şahinimle Mahmudumdan ayrıldım" buyurup bir yere yan yana definlerini ferman buyurdular. Ancak Mahmud Paşa dünya kelâmı etmekle gasil ve tekfin olunup Şahin Paşa etmemekle elbisesiyle gömülmüştür. Cesur, gayretli ve seferde rükn-i azamdan idi. Bugün şehid olan Pertev Hüseyin Bey de elbisesiyle defnedilmiştir. Oğlu Hüseyin Paşa Dukagin mutasarrıfı oldu ve senelerce bulunup 1126'da (1714) vefat etti. Bunun oğlu Tâhir Paşa 1126'da (1714) Dukagin mutasarrıfı ve 1152'de (1739/40) Delvine mutasarrıfı olarak sonra vefat etmişti. Oğlu Mahmud Paşa Dukagin mutasarrıfı olup 1150 (1737/38) yılından sonra vefat etmiştir. (IV. 322/23)

Mahmud Paşa (Mezbeleturpu) Maliyeden yetişip Sivas ve Tuna defterdarı oldu. 1006'da (1597/98) beylerbeyi pâyesiyle başdefterdar oldu. 1007'de (1598/99) azledildi. Sonra vefat eyledi. Hattatdı. (IV. 315)

Mahmud Paşa (Sert) Edirne ileri gelenlerindendir. 1224 (1809) sonlarında mîrmîranlıkla Tutrakan muhafızı, Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) Eskişehir mutasarrıfı olup 1225'de (1810) vezirlik verildi. 1226'da (1811) vezirliği kaldırıldı ve Muharrem 1228'de (Ocak 1813) tekrar verilerek Kars, sonra İçel, 1234'de (1819) ilâve olarak Van ve Muharrem 1240'da (Eylül 1824) Kars ve Niğde, Beyşehir ve Kırşehir valisi oldu. 1242'de (1826/27) azledilip vezirliği kaldırıldı. 1243'de (1827/28) tekrar verilerek Balkanlar muhafızı olup Muharrem 1245'de (Temmuz 1829) Silistre'de esir düşüp Petersburg'a götürüldü. Esaretten döndüğünde hastalanıp Edirne'ye ulaşınca 1245'de (1829/30) vefat eylemiştir. Cesur, tedbirliydi. Bir kızıyla haylice borcu kaldı. Oğlu Hasan Bey kapıcıbaşı oldu. (IV. 332)

Mahmud Paşa (Suhte) Adanalı Sevindik Mehmed Paşa'nın kethüdâsı olup mal kuvvetiyle Adana valisi ve Şa'bân'da (?) Karadeniz kumandanı olup Zilka'de 1068'de (Ağustos 1658) Haleb valisi oldu. 1069'da (1658/59) Abaza Hasan'a bağlanacağı işitilmekle cezalandırılarak vefat etti. (IV. 320)

Mahmud Paşa (Sürücü) Kapıcıbaşı ve mîrimîranlık ile asker sürücüsü oldu. Sonra Rakka valisi ve Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) vezirlikle Kon-

ya valisi olup birkaç sene sonra vefat etti. (IV. 330)

Mahmud Paşa (Tatar) Kırım'dan yetişip mîrimîran oldu. 1126'da (1714) Yenikale muhafızı ve sonra Bâyezid mutasarrıfı olarak 1148'de (1735/36) suçlanıp cezalandırılarak vefat etti. (IV. 325)

Mahmud Paşa (Ulu) Hasodalı acemi ağalığından paşa olup 1070'de (1659/60) Kerbelâ'da şehid oldu. (IV. 321)

Mahmud Paşa (Zogaoğlu) İlbasanlıdır. Tepedelenli Ali Paşa bulunduğu sırada devlete bağlamak için Safer 1227'de (Şubat-Mart 1812) mîrimîranlık verildi. Cemaziyelâhir'de (Haziran-Temmuz) İlbasan mutasarrıfı oldu. 1242'de (1826/27) vefat eyledi. Cesurdu. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (IV. 332)

Mahmud Paşazâde *bak.* Hüseyin Paşa

Mahmud Râif Efendi (İngiliz) Anbar emini İsmail Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî kalemine girip Londra sırkâtibi oldu. Rebiyülâhir 1213'de (Eylül 1798) donanma müsteşarı oldu. Dönüşte Korfu'nun bir güzel resmini yapıp takdim edince rikâb beylikçisi olup Cemaziyelevvel 1215'de (Eylül-Ekim 1800) Mısır'a çağrılarak reisülküttab oldu. Cemaziyelevvel 1220'de (Ağustos 1805) ayrıldı. Zilhicce 1221'de (Şubat 1807) Karadeniz Boğazı Anadolu ve Rumeli cânibi inşaat nâzırı oldu. 17 Rebiyülevvel 1222'de (25 Mayıs 1807) Boğazlarda yamaklara Nizam-ı Cedîd elbisesi giydireyim derken buna karşı çıkan askerler tarafından katledildi. Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Yabancı dilleri bilir, coğrafyaya vâkıf, mûsikîşinas, inşâ ve kitâbette benzersizdi. "Tanbûrî" de denir ki, çalmasında ustaydı. *Atlas Minor*'u tercüme eyledi. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (IV. 329/30)

Mahmud Reis (Kara) Donanma beylerinden olup 927'de (1521) Hereke kalesini düşmandan kurtarmıştır. Sonra vefat etti. (IV. 310)

Mahmud Ümid Dede Trablusludur. Beşiktaş Mevlevîhanesi şeyhi Yusuf Efendi'ye damad olup Ruhî ede'nin yerine Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1232'de (1817) kayınpederinin vefatında Beşiktaş Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 16 Şevvâl 1234'de (8 Ağustos 1819) vefat etti. (IV. 331)

Mahmudzâde *bak.* İbrahim Efendi

Mahmudzâde III. Ahmed devri (1703-1730) kazaskerlerinden Ak Mahmud Efendi oğlu Zeynelâbidîn Efendi bir ilim ocağı uyandırdılarsa da sonuçsuz kaldı. Ancak o zamanda şeyhülislâm Tophaneli Ahmed Ağa oğlu Mahmud Efendi oğulları bir devir kadar devam etmiştir. Bir de Mahmud Çavuş'un oğulları vardır ki, içlerinden müderris ve kazasker olanı olmuştur. Devrimiz ortalarına doğru gelmiştir. (IV. 705)

Mahremî Çelebi Nâib ve kâtip oldu. Bir aralık ailesiyle denizde düşmana esir oldu. Kendisini kefaletle kurtarıp gelip para biriktirdi. III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat eylemekle dostlarından Haydar Reis, ailesini düşman diyarından getirdi. Usta şairdir. (IV. 98)

Mahrukîzâde *bak.* Ali Mehmed Bey

Mahtûmî Ağa İstanbulludur. Silahşor olup İbrahim Paşa'ya karşı olduğundan 10-15 sene kadar taşralarda ve Selânik'de kaldı. Rebiyülâhir 1143'

de (Ekim-Kasım 1730) paşa ortadan kalkınca bırakıldı. 1145'de (1732/33) vefat etti. Usta şairdir. (IV. 352)

Mahvî Ahmed Çelebi Edirnelidir. 1089'da (1678) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 338)

Mahvî Çelebi Kastamonuludur. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 338)

Mahvî Efendi Hayraboluludur. Halvetî olup 1150'de (1737/38) vefat etti. Şair olup *Divan'ı* vardır. (IV. 338)

Mahvî Hasan Efendi Tebriz'de 1238'de (1822/23) doğdu. 1263'de (1847) İstanbul'a geldi. Ta'lik hattatıydı. 1270 (1854) tarihinden sonra vefat etti. Şairdir. (IV. 338)

Mahvî İsâ Efendi Boluludur. Ganîzâde Nâdirî Efendi'nin kız kardeşinin oğludur. Sukûkî Ali Efendi'nin oğludur. Bülbülcüzâde İsmail Halvetî'den el aldı. Kürsü şeyhleri sınıfında Süleymaniye vâizi olup hacca gitti. Döndükten sonra 1127'de (1715) 80 yaşında vefat etti. Hz. Muhyiddin Arabî Türbesi'ne defnedildi. Nefesi tesirli ve şairdi. Nahivde *Müfîdü'l-İ'rab*'ı telif eyledi. Oğlu, Mehmed Sâlih Mahvî Efendi'dir. (III. 612)

Mahzûlî İsmail Efendi Lofçalıdır. Filibe'de mücellit olup 1275 (1858/59) yılından sonra vefat etti. Şairdir. (IV. 352)

Makalî Mehmed Çelebi (Hamamcızâde) Alaşehirlidir. Mülâzim ve kadı oldu. 992'de (1584) vefat etti. Şairdir. (IV. 506)

Makalî Mustafa Bey Alaşehirlidir. Sazkâr olup 977'de (1569/70) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 506)

Makdisî *bak.* Abdüllâtif; Ali Efendi

Maksûd Efendi Tokatlıdır. İstanbul'a gelince Sünbül Sinan Efendi'ye mürid oldu. Hilafetle Hayrabolu ve sonra Siroz'a giderek şeyh oldu. 970'de (1562/63) vefat etmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 506)

Maksûd Efendi Kürdistan'dan gelip müderris, Diyarbekir, Erzurum mollası olmuştur. Azledilmiş olarak 1003'de (1594/95) vefat etti. Âlim ve sâlihdi. (IV. 506)

Maksûd Efendi Erzurumludur. Müderris iken Ramazan 1041'de (Mart-Nisan 1632) vefat etti. İyi huyluydu. (IV. 507)

Maksûd Giray Hacı Selim Giray'ın oğludur. (IV. 507)

Maksûd Giray Kara Devlet Giray'ın oğludur. (IV. 507)

Maksûd Giray Han Hacı Selim Giray'ın torunudur. Yetişip 1173'de (1759/60) kalgay ve 1178'de (1764/65) Kırım hanı oldu. 1182'de (1768/69) azledildi. 1185'de (1771) ikinci defa Kırım hanı oldu. Rebiyülevvel 1187'de (Mayıs-Haziran 1773) azledildikten sonra vefat etmiştir. Oğulları Selim Giray ve Mehmed Giray 1205 (1790/91) İsmail harbinde şehid oldular. (IV. 507)

Maksûd Giray Şahım Efendi Hacı Mehmed Giray'ın(→) oğludur. 1282'de (1865/66) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. (II. 96)

Maksûd Paşa Kapıcıbaşı ve sonra beylerbeyi oldu. 974'de (1566/67) Haleb beylerbeyi olup sonra vefat etmiştir. (IV. 506)

Maksûd Paşa Sipahi olup defterdar Ömer Efendi hizmetinden yetişip defterdar kethüdâsı, mîrahûr, sonra vezirlik ile 1050'de (1640/41) Diyar-

bekir valisi oldu. 1051'de (1641/42) azledildi. 9 Receb 1052'de (3 Ekim 1642) Mısır valisi oldu. 13 Safer 1054'de (21 Nisan 1644) azlolunup gelişinde Receb 1054'de (Eylül 1644) vefat etmiştir. Yumuşak huylu, kerim, bilgili ve mağrurdu. Kara Mustafa Paşa bunu kendine halef yetiştirmeyi arzu ederdi. (IV. 507)

Maktulzâde *bak.* Ali Paşa

Mal Eşeği *bak.* Ali Çelebi

Mâlî Mehmed Çelebi Diyarbekirlidir. 1085'de (1674) vefat etti. Şairdir. (IV. 94)

Mâlik Mehmed Efendi İbrahim Paşa nâibi denir. 1002'de (1593/94) Kıbrıs defterdarı olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 94)

Mâlik Nâilî Paşa Arnavutdur. Uzun yaşaması ve hânedanlığıyla hasebiyle Rumeli pâyesi olmuştur. Yaşı 85 vardığı halde Yanya'da 5 Ramazan 1309'da (23 Mart 1893) vefat etti. Zengindi. (IV. 94)

Mâlik Paşa Arnavutdur. Mîrimîran olup 1223'de (1808) Üsküp mutasarrıfı, Şevvâl 1236'da (Temmuz 1821) İçel sancağıyla Sofya mutasarrıfı, sonra Köstendil mutasarrıfı oldu. Oralarda vefat eylemiştir. Kardeşinin oğlu kapıcıbaşı Hurşid Bey'dir. (IV. 94)

Mâlikîzâde *bak.* Ahmed Efendi

Malkoç *bak.* Ali Paşa; Mehmed Efendi

Malkoç Ağa 1025'de (1616) kapıcılar kethüdâsı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 94)

Malkoç Bey I. Bâyezid'in (Yıldırım) beylerinden olup Sivas valisi olmuştur. 804'de (1401/02) harpde esir olmuş ve bırakıldıktan sonra az müddette vefat etmiştir. Cesur ve gayretliydi. Evlâdına "Malkoçoğulları" denir ki, Ali Bey ve Ali Tur Bey bunlardandır. (IV. 94)

Malkoç Bey Timar sahiplerinden olup alaybeyi idi. Rüstem Paşa'nın himmetiyle Duga beyi olup 960'da (1553) Bosna beyi oldu. 963'de (1556) azledildi ve 964'de (1557) Kilis beyi oldu. Orada vefat etmiştir. Bir defa harpde pek çok esir almıştı ki, bir tanesi bir kile şekere değişilmiş ve satılmıştır. Oğulları İbrahim Bey, Ömer Bey, Osman Bey'dir. (IV. 94)

Malkoçoğlu *bak.* Ali Bey; Ali Tur Bey

Malta *bak.* Hasan Ağa

Ma'lûl Emir *bak.* Mehmed Efendi

Ma'lûl Emirzâde *bak.* Mehmed Efendi

Ma'lûlzâde Abdülkadir Efendi oğlu Ma'lul Mehmed Efendi'nin oğullarıdır. Sürekli olmadı. (IV. 706)

Mamalızâde *bak.* Ömer Paşa

Mamazâde *bak.* Alisi Ali Efendi

Manastırlı Çelebi Manastır'da münzevî ve müderris oldu. 929'da (1523) vefat etti. Fâzıldı. (IV. 515)

Ma'na *bak.* Hasan Efendi

Manav *bak.* Ahmed Efendi; Alâeddin Ali; Alâeddin Ali Efendi; Bâlî Şemsî Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Seydî Efendi; Seyfullah Efendi

Manav Abdî *bak.* Abdülkadir Efendi

Manav İhtiyar Âlâiyelidir. Kefe ve Kıbrıs müftüsü olup Şevvâl 987'de (Kasım-Aralık 1579) vefat etti. İlimle meşhurdu. (IV. 515)

Manavîzâde *bak.* Tâceddin İbrahim Efendi

Manavzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Mecdî Mustafa Efendi

Manavzâde Geçen asır âlimlerinden Mehmed Efendi ve Abdurrahman Efendi'ye dendi. Ancak ilerleyemediler. (IV. 707)

Mandal *bak.* Ahmed Efendi

Mandaliyatîzâde *bak.* Said Efendi

Ma'nevî Mustafa Efendi Karabaş Ali Efendi'nin oğludur. Mehmed Ağa Tekkesi şeyhi oldu. Ünü, vaaz ve nasihati derecesinde olduğundan padişahla görüşme şerefine nâil olmuştur. 1105'de (1693/94) Edirne'den İstanbul'a gönderildi. Cemaziyelâhir 1114'de (Ekim-Kasım 1702) vefat edip Nasûhî Tekkesi'ne defnedilmiştir. Bilgeliği ile meşhur, muhaddis ve Arapça sanatlara vâkıf şairdi. (IV. 413)

Mânî Mehmed Efendi Çalık Ali Efendi'nin oğlu olup müderris iken 1008'de (1599/1600) vefat etmiştir. Usta şair, âlim ve fâzıldı. (IV. 134)

Mânî Mehmed Efendi Çalık Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1007'de (1598/99) orduyla gittiği Hezargrad'da 1008'de (1599/1600) vefat etmiştir. Âlim, fâzıl, şairdi. (IV. 134; III. 495)

Manisalızâde *bak.* Mahmud Efendi

Mansûr Ağa Saraydan yetişip sermuhasib-i padişahî oldu. Cemaziyelevvel 1192'de (Haziran 1778) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 516)

Mansûr Efendi Kalemden yetişip ruznâmeci olmuştur. 1040'da (1630/31) Bağdad harbinde şehid oldu. (IV. 516)

Mansûr Paşa Bağdad'da Müntefik aşireti şeyhi olup ekseriya Bağdad valilerini, isyankâr hareketleriyle rahatsız ederdi. Sonra taltifen mîrimîran olup sonra İstanbul'a getirilmiştir. Birkaç sene Şûrâ-yı Devlet'e aza edilmiştir. Mezunen Bağdad'a giderek 1300'de (1883) vefat etmiştir. (IV. 516)

Mansûrî Mehmed Efendi Tabip olup Süleymaniye Dârüşşifası'nda müdür olmuş ve müderrislikle ödüllendirilmişti. Muharrem 1187'de (Nisan 1773) vefat etti. (IV. 254)

Mansurî Mehmed Efendi (Seyyid) Müderris, 1180'de (1669/70) Edirne mollası oldu. Azledilmiş olarak 7 Zilka'de 1183'de (24 Mart 1778) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 516)

Mansurîzâde *bak.* Nurî Mustafa Paşa

Mantıkî *bak.* Ahmed Efendi; Ali Efendi; Mehmed Efendi; Yusuf Efendi

Mantıkîzâde *bak.* İsmail Efendi

Mantıkîzâde İsmail Efendi'nin ismi görülmüştür. Mantıkî Ahmed Efendi'ye mensup olmalıdır. (IV. 708)

Manyasîzâde *bak.* Lutfullah Efendi

Mardinî *bak.* Halil Efendi

Ma'rifetullah Efendi Müderris, 998'de (1590) Şam müftüsü, sonra Medine'de Sultan Mehmed Medresesi müderrisi, sonra yine Şam ve Kıbrıs müftüsü oldu. 1014'de (1605/06) azledilmiş olarak vefat etti. Edirnekapı dışında medfundur. Sâlih ve iffetliydi. (IV. 502)

Martolos *bak.* Abdullah Efendi; Mehmed Efendi

Martoloszâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Mahmud Efendi; Mustafa Efendi

Martoloszâde Şeyhülislâm Hâmid Efendi oğlu Abdullah Efendi'ye denip, onun oğlunda isimleri sönmüştür. (IV. 706)

Ma'rûf Ârifî Efendi Trabzonludur. Müderris, İzmir, Yenişehir, Diyarbekir, Şam, Bursa ve Mısır mollası oldu. Zilka'de 1002'de (Temmuz-Ağustos 1594) Mısır'da vefat etmiştir. Sinan Paşa'ya muallim olmuştu. Mutasavvıf ve şairdir. Hüseyin Vâiz'in *Reşâhat*'ini tercüme eylemiştir. (IV. 502)

Ma'rûf Mehmed Efendi (Ebezâde) Sa'dullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1206'da (1791/92) vefat etmiştir. Emir Buharî'de medfundur. (IV. 502; III. 372)

Maryol *bak.* Hüseyin Paşa; Hüseyin Paşa; Mustafa Paşa

Maryolzâde *bak.* Ali Paşa; Mustafa Paşa; Said Bey

Maryolzâde Tersane beylerinden Hüseyin Paşa evlâdına denir ki, geçen asır sonlarına kadar tersanede görüldüler. (IV. 705)

Masdar *bak.* Muslihiddin Efendi

Masrafzâde *bak.* Said Efendi; Şefik Mehmed Efendi

Mastaracızâde *bak.* Kaplan Paşa

Ma'sûm Efendi Horasan'da Merdşahcanlıdır. Osmanlı ülkesine gelip kadı oldu. Ağrıboz ve Tırhala'da bulunup defaatla müfettiş oldu. 1007'de (1598/99) ordu kadısı ve bir aralık İbrahim Paşa'ya tezkireci oldu. 1009'da (1600/01) Yenişehr-i Fenâr mollası oldu. Safer 1010'da (Ağustos 1601) azledildi ve 1010 sonunda (1602 ortaları) vefat etti. Fünûna âşinâ, Farsça ve Türkçe şairdir. (IV. 502)

Mâşîzâde *bak.* Derviş Fikrî Efendi

Ma'şûk Bey Uzun Emin Bey'in oğludur. Daire-i belediye reisi ve sonra Üsküdar mutasarrıfı oldu. 4 Şevvâl 1308'de (13 Mayıs 1891) vefat etti. Üsküdar'da Şeyh Camii'ne defnedildi. (IV. 502)

Ma'şûk Paşa Tersane-i Âmire'den yetişip livâ ve ferik olmuştur. Sonra Rodos, 1265'de (1849) Basra ve azilden sonra 1279'da (1862/63) İzmit mutasarrıfı oldu. Bir-iki sene sonra azledilmiş, senelerce evinde kalmış ve 1291'de (1874) surre emini olup döndükten sonra vefat etmiştir. (IV. 502)

Mataracı *bak.* Mehmed Ağa

Mataracıoğlu *bak.* Arslan Mehmed Paşa

Matlabcızâde *bak.* Abdülkadir Efendi

Matrakçı *bak.* İshak Bey

Mazhar Ahmed Paşa Kapı çukadarı Hacı Hasib Ağa'nın oğlu olup başlarında Meclis-i Vâlâ mazbata odasına girip istidadıyla ilerleyerek evrak müdürü ve Vâlâ ricâli olmuştu. Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) Gemlik kaymakamlığıyla müdür olup birkaç ayda Kaza-i erbaa ve Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) mîrimîranlıkla Sofya mutasarrıfı olmuştur. Sonra beylerbeyi pâyesi olup 14 Cemaziyelâhir 1293'de (7 Temmuz 1776) vezirlikle Sofya ve Niş valisi ve 1294 (1877) sonlarında Bosna valisi olup Şa'bân 1295'de (Ağustos 1878) döndü. Haleb komiseri ve sonra Muhacirîn Komisyonu reisi ve 1297 (1880) ortalarında şehremini olup Cemaziyelevvel 1308'de (Aralık 1890) azledilerek 22 Receb 1308'de (3 Mart 1891) vefat eylemiştir. Bey müddet tedavisi zor hastalıklarla evinde kalmıştı. Cömert, asil ve tedbir ve zevk ehliydi. (IV. 501)

Mazhar Mahmud Bey Surre Eminizâde İzzet Bey'in oğludur. Sadâret

mektûbî ve sonra âmedî kalemlerinde bulundu. Adliyenin ilk kuruluşunda eskilerden olduğundan oraya aza oldu. Nihayet Mahkeme-i Temyiz'e aza ve Safer 1291'de (Mart-Nisan 1874) ûlâ olmuştu. Rebiyülevvel 1310'da (Eylül-Ekim 1892) vefat eyledi. (IV. 502)

Mazhar Mehmed Bey Tophane yoklamacısı Mustafa Efendi'nin oğludur. Rüsûmat emanetinde çalışarak rüsûmat nezâretlerinde inhisar-ı duhan muhasebeciliğinde bulundu. 1299 (1882) ortalarında maarif muhasebecisi olup 25 Safer 1308'de (10 Ekim 1890) makamında aniden vefat etmiştir. Hesap işlerini bilir, iyi huylu, güzel konuşan bir zat idi. (IV. 501)

Mazhar Mustafa Efendi Yozgatlıdır. Bozok'da Cebbarzâde Süleyman Bey'in kâtibi olduktan sonra Salbaş Ahmed Paşa'ya mühürdar oldu. Sonra Selânikli Hacı Nu'man Bey'e İsmail'de kâtip oldu. Sonra İstanbul'a gelip mektupçu odasına girip reis Râşid Efendi'ye dahi kâtiplik etti. Bu sâyede âmedî odasına girip Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) âmedî olup Safer 1222'de (Nisan 1807) azledildi. O senenin Recebinde (Eylül 1807) tezkire-i evvel vekili olup sonra ordunun gelişinde azledildi. 1224 (1809) ortalarında reisülkuttab vekili, 1229'da (1814) ordunun gelişinde tabii ma'zul kalıp Şevvâl 1229'da (Eylül-Ekim 1814) çavuşbaşı ve Rebiyülevvel 1230'da (Şubat 1815) sadâret kethüdâsı olup Şevvâl 1231'de (Eylül 1816) azille 1232 (1817) başlarında defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Zilhicce 1233'de (Ekim 1818) ayrıldı. 7 Muharrem 1234'de (6 Kasım 1818) vefat etti. Selimiye'de medfundur. Akıllı, kâmil, kâtip, cesur, gayretli, asık suratlı ve cimriydi. Yeğeni Âkif Paşa'dır. Oğlu Mehmed Râşid Efendi, 1232'de (1817) vefat etti. Süleymaniye'ye defnedilmiştir. Yeğenzâdelerinden Ahmed Rif'at Efendi, 1279'da (1862/63) Maraş ve 1284'de Bosna mollası olmuştur. Kardeşinin oğlu Silahşor Ali Ağa Zilhicce 1239'da (Ağustos 1824) ve diğeri Fethullah Efendi Receb 1259'da (Ağustos 1843) vefat ettiler. Üsküdar'da medfundurlar. (IV. 500/01)

Mazhar Mustafa Paşa Sirozlu Yusuf Paşa'nın oğludur. Askerliğe girip 1253'de (1837) mîrlivâ ve sonra Sinop muhafızı oldu. 1254'de (1838) Hâfız Paşa ile Nizip muharebesinde bulunarak ferik olmuş ve sonra ordularda çalışıp Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Meclis-i Vâlâ'ya aza olmuştur. Receb 1262'de (Temmuz 1846) vezirlikle Haleb valisi olup Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) azledildi. Şa'bân 1266'da (Haziran 1850) Musul ve Receb 1268'de (Nisan-Mayıs 1852) Erzurum valisi oldu. 1268'de (1852) azlinin ardından vefat etmiştir. Asil, tedbirli, doğru idi. Oğlu Hacı İsmail Bey Safer 1296'da (Şubat 1879) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 502)

Mazhar Osman Paşa Arnavut beylerinden olup İşkodra mutasarrıfı oldu. 1265'de (1849) vezir rütbesi ihsan buyuruldu. Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) Selânik valisi olup Safer 1272'de (Ekim-Kasım 1855) Trablusgarb ve Safer 1275'de (Eylül-Ekim 1858) Üsküp valisi olup Receb 1277'de (Ocak-Şubat 1861) vefat etti. Tedbirli, güçlüydü. (III. 448)

Mazhar Süleyman Bey (Yorganîzâde) Tevfik Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip zabtiye mektupçusu

olarak 2 Ramazan 1292'de (2 Ekim 1875) vefat etti. Yahyâ Efendi Dergâhı'na defnedilmiştir. (IV. 502; II. 56)

Mazhar Yusuf Paşa Bağdadlıdır. Taşrada kaymakam ve mutasarrıf olup 45 sene müddetle beylerbeyi pâyesi olmuştu. 9 Şevvâl 1305'de (19 Haziran 1888) vefat etti. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. (IV. 501)

Mazlûm Ali Ağa Topçu Ocağı'nda kethüdâ olup 1116'da (1704/05) topçubaşı olmuştur. 1119'da (1707) azledilip 1124'de (1712) ikinci defa atanmış ve sonra vefat eylemiştir. (IV. 499)

Mazlûm Melekzâde *bak.* Ahmed Efendi

Mazlûm Mustafa Paşa Girit'de Osman Efendi'nin oğlu olarak doğdu. 1235'de (1820) annesi ile İstanbul'a gelip harir emini Ömer Lutfî Efendi'ye damad oldu. Yükselip 1253'de (1837) Tophane müdürü, o senenin Cemaziyelevvelinde (Ağustos 1837) bahriye müsteşarı, Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) Meclis-i Vâlâ azası, Safer 1258'de (Mart-Nisan 1842) Mısır kapı kethüdâsı ve Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) deâvî nâzırı oldu. Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) Mısır'a memuren gidip İbrahim Paşa'yı davet edip getirince bâlâ rütbesi verildi. 1265'de (1849) kethüdâlıktan ve Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) nâzırlıktan azledildi. Safer 1270'de (Kasım 1853) ticaret nâzırı vekili ve Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) serasker müsteşarı ve Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) Meclis-i Vâlâ azası ve Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) tersane müsteşarı ve Zilhicce 1277'de (Haziran 1861) valide kethüdâsı, Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) ilâveten hazine-i hassa nâzırı ve o senenin Rebiyülevvelinde (Eylül 1861) vezir oldu. Cemaziyelevvel'de (Kasım) azledilip Mecâlis-i Âliye'ye memur olduysa da birkaç günde oradan da azledildi. Receb 1278'de (Ocak 1862) Meclis-i Vâlâ azası oldu, ancak haftasında yine ayrıldı. 5 Zilhicce 1278'de (3 Haziran 1862) vefat eyledi. Eyüp'de Taşlıburun Tekkesi'nde medfundur. Güzel yüzlü, hoş, zekî, şairdi. İyi idareye malikse de Damad Mehmed Ali Paşa'nın çekememesinden dolayı hastalanmıştı. Büyük oğlu Tevfik Bey tevkiî ve küçük oğlu Mehmed Memduh Paşa dahiliye nâzırıdır. (IV. 499)

Mecd Hüseyin Efendi Bâb-ı Seraskerî'den yetişip tahrirat başkâtibi, 1251'de (1835/36) hâcegândan olup tahrirat müdürü, Ramazan 1259'da (Ekim 1843) serasker mektupçusu, Zilka'de'de (Aralık) Dâr-ı Şûrâ başkâtibi ve Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) Dâr-ı Şûrâ azası, Muharrem 1274'de (Ağustos-Eylül 1857) masarifat-ı askerî nâzırı ve Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) yine Dâr-ı Şûrâ azası ve Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) maliye müsteşarı ve Zilhicce'de (Haziran 1862) bâlâ rütbesiyle maliye nâzırı, Safer 1279'da (Ağustos 1862) Meclis-i Vâlâ azası, Cemaziyelâhir'de (Aralık 1862) Âdile Sultan kethüdâsı ve Ramazan 1279'da (Mart 1863) serasker müsteşarı, Safer 1280'de (Temmuz-Ağustos 1863) yine Meclis-i vâlâ azası, Cemaziyelevvel 1282'de (Eylül-Ekim 1865) rüsumat emini, Şa'bân'da (Ocak 1866) evkaf nâzırı olup Rebiyülevvel 1283'de (Temmuz-Ağustos 1866) yalısından vapura binip köprüye çıkarken aniden vefat etmiştir. Üs-

küdar'da medfundur. Ortanca oğlu Hacı Tevfik Bey 1293 (1876) yılına doğru aniden vefat etmiştir. İffetli, doğru, iyiliksever ve sâdıktı. Oğulları Vahid Bey Bâb-ı Seraskerî mümeyyizlerinden ve Refik Bey tercüme kalemi evrak müdürüdür. Vahid Bey'in oğlu Hüseyin Şekib Bey'dir. (IV. 95)

Mecd Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip tezkireci olduktan sonra 1015'de (1606) birinci ve azilden sonra 1024'de (1615) ikinci defa ve 1025'de (1616) azledilip 1026'da (1617) üçüncü defa reisülküttab olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (IV. 95)

Mecdeddin Mehmed Efendi (Âşirzâde) Şeyhülislâm Âşir Efendi'nin torunlarından olup müderris, molla ve Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) Mekke pâyesi oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (IV. 96)

Mecdî Mehmed Efendi Edirnelidir. Bazı beldelere kadı olup 999'da (1590/91) vefat etti. *Şakayık-ı Nu'maniye* ile *Risâle-i Şem'iyye* bunundur. Şairdir. (IV. 96)

Mecdî Mehmed Efendi Kalemden yükselerek Mevkufâtî Mehmed Efendi'ye damad olup arpa emini oldu. Şa'bân 1060'da (Ağustos 1650) başmuhasebeci olup Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) azledildi. Rebiyülâhir 1063'de (Mart 1653) cizye muhasebecisi olup Muharrem 1064'de (Aralık 1653) azledildi. 1065'de (1655) tutuklandıysa da kurtularak 1067'de (1656/57) vefat etmiştir. (IV. 96)

Mecdî Mehmed Efendi İstanbullu bir kadı'nın oğludur. Müderris, Edirne mollası, 1115'de (1703/04) Mekke pâyesi ve Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) İstanbul pâyesi oldu. 16 Şa'bân 1116'da (14 Aralık 1704) Anadolu kazaskeri olup 12. günü merdivenden düşüp yatalak olunca azledildi. Zilka'de 1120'de (Ocak 1709) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Muharrem 1122'de (Mart 1710) azledilmiş ve 9 Rebiyülâhir 1128'de (2 Nisan 1716) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Hasan Paşa Camii'ne defnedildi. Yaşı 81'e ulaşmış olup fâzıl, fakih, şair, güzel ahlâk sâhibi ve alçakgönüllüydü. *Şakâyık*'ı zeyl eden Şeyhî bunun yeğenidir. *Divan*'ı vardır. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). Diğer oğlu Mustafa Efendi 1084'de (1673) doğdu ve 29 Receb 1134'de (15 Mayıs 1722) vefat etti. Torunlarından biri Mecdîzâde İshak Efendi'dir(→). (IV. 96/97)

Mecdî Mustafa Efendi (Manavzâde) Bursalıdır. 1177'de (1763/64) doğdu. 1216'da (1801/02) müderris olup 1251'de (1835/36) vefat etti. Şairdir. (IV. 97)

Mecdîzâde *bak.* Ahmed Efendi; İshak Efendi

Mecdîzâde III. Ahmed devri (1703-1730) kazaskerlerinden Mecdî Mehmed Efendi oğullarına denir ki, hayli yıllar devam etmiştir. *Şakâyık*'a zeyl yazan Şeyhî, bu Mecdî'nin yeğenidir. (IV. 705)

Mecîd Efendi (Hoca) Amasyalıdır. İstanbul'a gelip ilim tahsil eyledi. Sonra kibar çocuklarını okutup hayli şâkird yetiştirdi. İlmiye rütbesi mülkiyeye çevrilerek ûlâ olmuş ve Meclis-i Maarif'e aza tayin edilmiştir. 1290 (1873) yılından sonra vefat etmiştir. Arapça ilimlerde ve özellikle Farsçada söz sâhibi, edip, alçakgönüllüydü, mûsikîye intisabı vardı. (IV. 97)

Mecid Ahmed Efendi (Neylîzâde) Hamid Efendi'nin(→) oğludur. 1183'de (1769/70) vefat eyledi. (IV. 97; II. 256)

Mecid Mehmed Efendi (Kalyonîzâde) Ahmed Necib Efendi'nin oğludur. Müderris, 1225'de (1810) Haleb mollası ve 1232'de (1817) Şam mollası olup orada vefat etmiştir. (IV. 97)

Medenî *bak.* Ahmed Efendi (Seyyid)

Medenî Mehmed Efendi (Şeyh) Süleymaniye müderrislerinden olup 15 Ramazan 1200'de (12 Temmuz 1786) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. Fakih, muhaddis, müfessirdi. (IV. 262/63)

Medenîzâde *bak.* Halil Efendi; İrfan Ahmed Paşa

Medhî İsâ Efendi Ereğlilidir. Kadılardan ve III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (IV. 353)

Medhî Mahmud Efendi (Kara) Müderris, Kefe müftüsü ve sonra Maraş, Kütahya ve Trablusşam kadısı oldu. 1006'da (1597/98) vefat etti. Âlim ve güzel ahlâk sâhibiydi. (IV. 315)

Medhî Mehmed Çelebi Geliboluludur. Kadı olup 1000'de (1591/92) vefat etti. Şairdir. (IV. 353)

Medhî Mustafa Efendi Bursalıdır. Müderris, kadı olup sonra terk ederek meddah oldu. 1091'de (1680) vefat etti. Şehnâmeci, temiz huylu bir şairdir. (IV. 402)

Medhî Mustafa Efendi Müderris, Şam, Medine mollası ve sonra Mısır ve 1245'de (1829/30) Mekke mollası olup sonra vefat etti. Oğlu Abdürrahim Efendi'dir(→). (IV. 353)

Medhîzâde *bak.* Abdürrahim Efendi

Medhîzâde Medhî Molla oğlu Abdürrahim Efendi'dir. (IV. 706)

Medihî Mehmed Efendi İstanbulludur. Kadı olup 1083'de (1672/73) vefat etti. Şairdir. (IV. 180)

Medihî Mustafa Çelebi Kadı olup III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 353)

Mefluçzâde *bak.* Derviş Mustafa Efendi

Meftûnî Efendi Sivaslıdır. İhtisâb Nezâreti kâtiplerinden olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişmiştir. Şairdi. (IV. 505)

Mehdî Efendi (Efkârî) Şirazlıdır. Müderris olup 957'de (1550) vefat etmiştir. Münşî, şair, hattat, belâgat ve beyânda ustaydı. *Keşşâf*'ile *Kadı Beyzâvî*, *Şerh-i Telhîs* ve *Hâşiye-i Tercîd*'e ta'likatı vardır. (IV. 527)

Mehib Mahmud Efendi III. Mustafa devri (1757-1774) sonlarında vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 528)

Mehmed Halvetî şeyhlerinden olup 783'de (1381) vefat etti. (IV. 100/01)

Mehmed Beşir Ağa'nın oğludur. II. Murad zamanında (1421-1451) dersiâm ve müderris olup Bursa'ya göçtü ve yine o devirde vefat etti. (IV. 102)

Mehmed Kiremitçibaşı olup vefatında Bursa'da defnedildi. Kızılminare Mescidi'nin bânîsidir. (IV. 103)

Mehmed (Ayasluğ Çelebisi) Babası Ayasluğ kadısı idi. Kendisi Agras müderrisi oldu. II. Murad devri (1421-1451) sonlarında vefat etti. Molla Ayas ile Hocazâde'nin muallimidir. (IV. 102)

Mehmed (Billurî) Hacı Halife'nin müridi olup şeyh oldu. 899'da (1493/94) vefat etti. (IV. 106)

Mehmed (Derviş) Meczup olup 1222'de (1807) vefat etti. Eyüp'de Mus-

tafa Paşa Tekkesi yanında medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 276)

Mehmed (Derviş) Meczup olup 1229'da (1814) vefat etti. Eyüp'de Mustafa Paşa Tekkesi yanında medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 276)

Mehmed (Ebi Şâme) (Benli Muhyiddin) Kastamonu dağında münzevî idi. Mezarı oradadır. Kerametleri zâhirdi. (IV. 110)

Mehmed (Ebû Abdullah) (Hacı) Cemaziyelevvel 1057'de (Haziran 1647) Tunus beyi olup 27 Şevvâl 1066'da (18 Ağustos 1656) vefat etti. (IV. 170)

Mehmed (Hacı) Meş'aleci bir Arab iken padişahın gözüne girip 1057'de (1647) kapıcılar kethüdâsı ve mîrahûr-ı evvel oldu ve 1058'de (1648) azledildi. Daha sonra vefat etti. (IV. 162)

Mehmed (Hizmet Baba) (Baba Nakkaş) Acem sünnisi olup II. Mehmed (Fâtih) zamanında geldi ve birkaç köle gönderilip bundan İran tarzı nakkaşlık öğrendi. Bunlardan biri Kasım Bey'dir ki, oğlu Şeyh Ali'dir. Haylice şâkird yetiştirip I. Süleyman (Kanunî) devrine (1520-1566) kadar yaşamıştır. Vefatında yapmış olduğu mescidine defnedilmiştir. Babanakkaş köyü buna mensuptur. Evlâdından biri Ömer Efendi'dir. Bu mescidi, Hasodabaşı Husrev Ağa minber koyarak cami yapmıştır. (IV. 113)

Mehmed (Şâribî) (Hacı) Zilhicce 1082'de (Nisan 1672) Tunus beyi olup 23 Zilka'de 1083'de (12 Mart 1673) azlolundu. Sonra vefat etti. (IV. 180)

Mehmed Abdal II. Murad zamanında (1421-1451) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. Bursa'da köy ve camii vardır. Eşref-i Rûmî ve Fenârî'nin mürşididir. (IV. 102)

Mehmed Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) (hd. 1451-1481) şâtırbaşısı olup Üsküplü Camii'ni yaptı ve oraya defnedildi. (IV. 103)

Mehmed Ağa I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) hazinedarbaşı olup muteber bir zat idi. O devirde vefat etti. (IV. 107)

Mehmed Ağa Arakiyeci olup 950'de (1543/44) vefat etmiştir. Bir mescid yaptırmış ve minberi önüne defnedilmiştir. Minberini Reis Abdullah Efendi koydu. (IV. 112)

Mehmed Ağa Enderûn'dan çıkarak çeşnigir ve kapıcılar kethüdâsı olup şakî Kalender'i elde etme gibi büyük hizmette bulundu. Sonra Mihrimah Sultan Camii bina emini olup 955'de (1548) vefat etti. Taşçılar Mescidi'ni yaptı ve mihrabı önüne defnedildi. (IV. 112)

Mehmed Ağa Yeniçeridir. İstanbul ağası olup 965'de (1557/58) ayrıldı ve sonra vefat etti. (IV. 115)

Mehmed Ağa Enderûnludur. Yükselip silahdar-ı şehriyârî oldu. 972'de (1564/65) kapıcıbaşılıkla saraydan çıkışının ardından yeniçeri ağası oldu. 973'de (1565/66) ayrıldı, sonra vefat etmiştir. (IV. 117)

Mehmed Ağa Çerkesdir. I. Ahmed'in kapı ağalarından olup bu senelerde (1610'lar) vefat etti. Sultanahmet'de türbede Bilâl Ağa yakınında defnolundu. (IV. 144)

Mehmed Ağa Cebecibaşı olup 1027'de (1618) İran'a musalâhanâmeyi götürmüştür. Sonra vefat etti. (IV. 147)

Mehmed Ağa Yeniçeridir. Yükselerek 1043'de (1633/34) yeniçeri ağası olup Ramazan 1044'de (Şubat-Mart 1635) azledildi. Daha sonra vefat etti. (IV. 156)

Mehmed Ağa Bâbüssaâde ağası, yani kapı ağası olup Şevvâl 1048'de (Şubat 1639) vefat etti. Sultanahmet'de medfundur. (IV. 160)

Mehmed Ağa Saray'da yetişip padişah musâhibi oldu. 1057'de (1647) dârüssaâde ağası oldu. Birkaç gün zarfında azille vefat etmiştir. Kasım Çavuş Mescidi bitişiğinde bir mektep ve Salıpazarı'nda bir çeşme inşa etti. (IV. 162)

Mehmed Ağa Bergamalı Hüseyin Ağa'nın oğludur. Sofu Koca Mehmed Paşa'nın(→) kethüdâsı olup Cemaziyelevvel 1059'da (Mayıs 1649) vefat etmiştir. (IV. 164)

Mehmed Ağa Eski Saray ağası olup 16 Şevvâl 1059'da (23 Ekim 1649) dârüssaâde ağası oldu. Şevvâl 1060'da (Ekim 1650) azilden sonra Mısır'a gönderildi. Orada vefat etmiştir. (IV. 166)

Mehmed Ağa IV. Mehmed'in aşçıbaşısıdır. 1062'de (1652) vefat etti. Üsküdar'da bir mescid yaptırıp tevliyetini aşçıbaşılara şart eyledi. Kendisi orada medfundur. Hindelçisi Mezarlığı'nda medfun olan III. Ahmed'in aşçıbaşısı Selim Ağa da bu mescide minber koyarak cami yapmıştır. (IV. 165)

Mehmed Ağa Kebeci Ali Ağa'nın bacanağı olup Safer 1062'de (Ocak 1652) turnacıbaşı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 168)

Mehmed Ağa Ases Mehmed Ağa'nın damadıdır. Yeniçeri olup Kara Mustafa Paşa'nın sadâretinde asesbaşı olmuştu. Sonra samsoncubaşı ve 1062'de (1652) yeniçeri kethüdâsı olup Rebiyülevvel 1063'de (Şubat 1653) azledildi. Cemaziyelevvel'de (Nisan) sekbanbaşı, Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) yeniçeri ağası oldu, üçüncü gün azledildi ve birkaç gün sonra şehid oldu. (IV. 168)

Mehmed Ağa Divriklidir. Sadrazam Sâlih Paşa'ya kethüdâ olup sonra bazı hizmetlerde bulundu. Şevvâl 1066'da (Ağustos 1656) başdefterdar olup 1067'de (1657) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 170)

Mehmed Ağa İstanbulludur. Sadrazam Civan Kapıcı Mehmed Paşa'nın hazinedarıdır. Paşası Girit'de vefat edince gelip Galata voyvodası İbrahim Ağa'ya damad oldu. Kayınpederi orduya memur olunca yerine voyvoda olup bu senelerde (1660'lar) vefat etti. Sormagir Mescidi'ne minber koydu. (IV. 174)

Mehmed Ağa Enderûn'da yetişerek hasodaya girmiş ve Şevvâl 1080'de (Şubat-Mart 1670) hazine-i hümâyûn kethüdâsı olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 179)

Mehmed Ağa Zağarcıbaşıdır. Muharem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1679) Sentine harbinde şehid oldu. (IV. 198)

Mehmed Ağa 1091'de (1680) Bulgurlu Mescidi'ni yaptı. Sonra Râgıb Paşa yeniden yapmıştır. (IV. 185)

Mehmed Ağa Arnavutdur. Yeniçerilikten yetişerek zağarcıbaşı oldu. Estergon'da muhafız iken kötü hizmetten dolayı 1094'de (1683) idam edildi. (IV. 186)

Mehmed Ağa Vodinalıdır. Saraydan yetişerek hasodabaşı olup 1099'da

(1688) kapı ağası oldu. O sene azledilince Medine'de yerleşti. O mübarek yerde vefat etmiştir. (IV. 190)

Mehmed Ağa Yeniçeridir. Sırasıyla İstanbul ağası olup 1099'da (1688) tevkif edilip azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 189)

Mehmed Ağa Arnavutdur. Yeniçeri Ocağı'ndan ilerleyerek seksoncubaşı oldu. 1106'da (1694/95) kul kethüdâsı olup o sene Misistre beyi olup sonra vefat etti. (IV. 195)

Mehmed Ağa Erzurumludur. Cebeciler kethüdâlığından 1108'de (1696/97) cebecibaşı olmuştur. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine harbinde şehid oldu. (IV. 198)

Mehmed Ağa Selâniklidir. Yeniçeriden yetişip 1109 başlarında (1697 sonları) zağarcıbaşı ve o sene kul kethüdâsı oldu. Bu senelerde vefat etmiştir. (IV. 198)

Mehmed Ağa Mehterbaşı olup 1109'da (1697/98) mîrialem oldu. Bu senelerde vefat etmiştir. (IV. 198)

Mehmed Ağa Filibelidir. Koru ağası iken mîrahûr oldu. Sonra 1103'den (1691/92) 1109'a (1697) kadar çeşitli hizmetlerde bulunup Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) cebecibaşı olmuştur. 1110'da (1698/99) azledilip sonra vefat etmiştir. (IV. 199)

Mehmed Ağa Edirnelidir. Haseki olup Şa'bân 1112'de (Ocak 1701) Edirne bostancıbaşısı oldu. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) azledildi. Cemaziyelâhir'de (Ekim-Kasım) Edirne'ye gidip orada vefat etmiştir. (IV. 202/03)

Mehmed Ağa Amcazâde Hüseyin Paşa'nın telhiscisi olup sipahiler ağası oldu. 1114'de (1702/03) sadâret kethüdâsı, 1115'de (1703/04) şehid oldu. Hayır sâhibidir. (IV. 202)

Mehmed Ağa Yeniçeridir. Ocaktan yetişerek kul kethüdâsı olup 1126'da (1714) azledildi ve Trabzon'a gönderildi. Daha sonra vefat etti. (IV. 209/10)

Mehmed Ağa Kasapbaşı olmuştu. 1129'da (1717) idam edildi. (IV. 213)

Mehmed Ağa Eğinlidir. Şâtırlıktan yetişip 1127'de (1715) mîrahûr-ı sânî ve Zilhicce 1130'da (Kasım 1718) kapıcılar kethüdâsı olup sonra ayrıldı ve vefat eyledi. (IV. 213)

Mehmed Ağa Doğramacı Mehmed Paşa'nın hizmetinde terbiye edilip 1128'de (1716) kul kethüdâsı, Şevvâl'de (Eylül-Ekim) ağa vekili ve Cemaziyelâhir 1129'da (Mayıs-Haziran 1717) yeniçeri ağası oldu. Sefer dönüşünde Safer 1130'da (Ocak 1718) azlolunup Tekirdağ'a sürüldü. Cemaziyelâhir 1131'de (Nisan-Mayıs 1719) çağrılarak ikinci defa yeniçeri ağası olup 20 Rebiyülevvel 1136'da (18 Aralık 1723) vefat eyledi. Ağayokuşu'nda Kurşunlu Türbe'de medfundur. Devletin hayrına çalışır, vakûr, himmet sâhibi, kerim, cömert, muktedir, tedbirli, akıllıydı. Lâkabı "Ermeni" idi. (IV. 220)

Mehmed Ağa Fındıklılıdır. Enderûn'dan yetişerek 1089'da (1678) zülüflü baltacı olarak, sonra has ve seferli odalarına girip tülbend ağası, Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) çukadar ve hemen ardından silahdar-ı şehriyârî oldu. 7 Şevvâl 1115'de (13 Şubat 1704) vezirlikle vilâyet tevcihinde affını isteyip 300 akçe ile emekli oldu. 1136'da (1723/24) vefat ederek Beyoğlu me-

zarlığına defnedilmiştir. Dünya ahvalinden haberdar ve iyilikseverdi. Mükemmel bir *Tarih* kaleme aldı. (IV. 220/21)

Mehmed Ağa Sâhib-i ayar olup 1146'da (1733/34) vefat ederek Nuhkuyusu'na defnedildi. (IV. 227)

Mehmed Ağa Sertahtırevanî-i hassa olup 1146'da (1733/34) vefat ederek Nuhkuyusu'na defnedilmiştir. (IV. 227)

Mehmed Ağa Hacı Hasan Ağa'nın oğludur. Enderûn'dan yetişme olup Haremeyn mütevellisi oldu. 1148'de (1735/36) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 229)

Mehmed Ağa Yükselerek kasapbaşı oldu. 1151'de (1738/39) vefat edip Yedikule'ye defnedildi. (IV. 232)

Mehmed Ağa Edirnelidir. Bazı bölük ağalığıyla kapıcıbaşılığa nâil olmuştur. 1152'de (1739/40) vefat etti. (IV. 232)

Mehmed Ağa Sirozludur. Kapıcıbaşı olup savaş sırasında Fransa sefirini Belgrad'a ulaştırmaya memur olmuştu. Şa'bân 1152'de (Kasım 1739) küçük mîrahûr ve Rebiyülevvel 1155'de (Mayıs 1742) çavuşbaşı olup Safer 1156'da (Nisan 1743) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 234)

Mehmed Ağa Barutçubaşı olup 1157'de (1744) vefat ederek Beykoz'a defnedilmiştir. Oğlu Süleyman Ağa'dır(→). Oğlu Hacı Sâlih Ağa'nın oğlu İbrahim Ağa'dır(→). Bunlara "Barutçubaşızâde" denmiştir. (IV. 236)

Mehmed Ağa Kapıcıbaşılardan Gümüşhane maden emini olup 1162'de (1749) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (IV. 236)

Mehmed Ağa Bosnalıdır. Enderûn'dan yetişme olup rikâbdar-ı şehriyârî oldu. Şevvâl 1163'de (Eylül 1750) kapıcıbaşılıkla çıkarak silahdar ağası oldu. Şa'bân 1164'de (Temmuz 1751) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 239)

Mehmed Ağa Kasapbaşı olup 1165'de (1752) vefat etti. Eyüp'de türbe ardına defnedilmiştir. (IV. 239)

Mehmed Ağa Hazîne-i hümâyûn kâtibi olup azilden sonra 22 Zilka'de 1169'da (18 Ağustos 1756) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 239)

Mehmed Ağa Ebû Vukuf Ahmed Ağa'nın yedekçisi olup onun sâyesinde kapıcıbaşı ve Türkmen voyvodası oldu. Rebiyülevvel 1171'de (Kasım-Aralık 1757) idam edildi. (IV. 244)

Mehmed Ağa Enderûn'da yetişerek çukadar ve sonra rikâbdar-ı şehriyârî oldu. 1170'de (1756/57) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Türbesi'nde medfundur. (IV. 242)

Mehmed Ağa Bergosludur. Enderûn'dan yetişerek serdestârî-i şehriyârî oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) ortalarında saraydan çıkıp kapıcıbaşı, mîrahûr-ı sânî, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) kapıcılar kethüdâsı ve Şevvâl 1160'da (Ekim 1747) silahdar ağası olup 1161'de (1748) Bosna'ya memur edilmiştir. Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) kapıcılar kethüdâsı olup 1168'de (1754/55) Kırım hanına memur oldu. Muharrem 1170'de (Ekim 1756) mîrahûr-ı sânî olup Safer 1172'de (Ekim 1758) silahdar ağası olmuş ve o sene azledilerek evinden çıkmaması emredilmiş ve sonra vefat etmiştir. Yaşlıydı. (IV. 245)

Mehmed Ağa Dağıstanlıdır. Kapıcıbaşı olup 1172'de (1758/59) vefat

ederek Vefa civarına defnedildi. (IV. 244)

Mehmed Ağa Yeniçeridir. İstanbul ağası olup 1172'de (1758/59) vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 244)

Mehmed Ağa Uncubaşı olup bu senelerde (1760'lar) vefat etti. Bir mescid yaptı. Ağayokuşu'nda hamam ve değirmeni vakfeyledi. (IV. 247)

Mehmed Ağa İstanbulludur. Kale ağası olup 1174'de (1760/61) vefat etti. (IV. 245)

Mehmed Ağa Tüfenkçibaşı olup 1174'de (1760/61) vefat etti. (IV. 245)

Mehmed Ağa Kapıcıbaşı ve kapıcılar kethüdâsı vekili olup Zilhicce 1173'de (Ağustos 1760) asil oldu. Şevvâl 1173'de (Mayıs-Haziran 1761) sipahiler ağası olup 1175'de (1761/62) vefat ederek Bebek'e defnedildi. Kadirîhane'ye minare koydu. (IV. 247)

Mehmed Ağa Arabacı Ocağı kethüdâsı olup azledilmiş olarak 1176'da (1762/63) vefat etti. Üsküdar'da Duvardibi'nde defnedildi. (IV. 247)

Mehmed Ağa Çağlayanlıdır. Enderûn'dan yetişme olup miftah ağası oldu. 1180'de (1766/67) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 248)

Mehmed Ağa Cebeci Ocağı kethüdâsı olup cebecibaşı oldu. 36. saatte Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) vefat etmiştir. (IV. 250)

Mehmed Ağa Kefelidir. Topçu Ocağı'ndan yetişip 30 sene kadar zâbitlikte ve bir hayli yıl topçubaşılıkta bulunmuştur. 1177'de (1763/64) ayrıldı. 8 Şevvâl 1182'de (15 Şubat 1769) vefat etti. Firûz Ağa Camii'nin minaresini yapmıştır. Oğlu Ya'kub Ağa'dır. (IV. 250)

Mehmed Ağa Toparabacı Ocağı başçavuşu olup Rebiyülâhir 1184'de (Ağustos 1770) adaşının azlinde arabacıbaşı olmuştur. Daha sonra vefat etti. (IV. 255)

Mehmed Ağa Musâhib-i padişahî olup 1184'de (1770/71) vefat etti. Ayazma Camii'nde medfundur. (IV. 250)

Mehmed Ağa Sandık emini, 1177'de (1763/64) gümrükçü ve kapıcıbaşı oldu. 1180'de (1766/67) azledildi. 1184'de (1770/71) vefat ederek Ağayokuşu'na defnedildi. (IV. 249)

Mehmed Ağa Toparabacı Ocağı kethüdâsı olup 1182'de (1768/69) toparabacıbaşı olup 1184'de (1770/71) azledilmiştir. Daha sonra vefat etti. (IV. 255)

Mehmed Ağa Yeniçeridir. Muhzır ağa olup bir senede hızla yükselerek kul kethüdâsı olmuştur. 1184'de (1770/71) yeniçeri ağası olup bir ayda azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 253)

Mehmed Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdâsı oldu. Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) azledildi. Daha sonra vefat etti. (IV. 256)

Mehmed Ağa Kapıcıbaşı olup Cebecizâde Mehmed Paşa'nın(→) hazinedarlığını yapmıştı. Cemaziyelevvel 1192'de (Haziran 1778) vefat edip Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (IV. 261)

Mehmed Ağa Cebeci Ocağı'ndan yetişip kethüdâ olarak sürgüne gönderilmişti. Afdan sonra 1194'de (1780) cebecibaşı olup 1195'de (1781) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (IV. 259)

Mehmed Ağa Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı olup 1194'de (1780) azl ve sürgün edildi. 1196'da (1782) ikinci defa tayin edildi ve Şa'bân 1196'da (Temmuz-Ağustos 1782) yeniçeri ağası olup Zilhicce 1196'da (Kasım 1782) azledildi. Daha sonra vefat etti. (IV. 260)

Mehmed Ağa İki defa kasapbaşı olup hırsı yüzünden yolsuzluk yapınca Muharrem 1197'de (Aralık 1782) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 260/61)

Mehmed Ağa Hocapaşalıdır. Sipahi-Ocağı kethüdâsı olup 1197'de (1783) vefat eyledi. Avratpazarı'nda medfundur. (IV. 260)

Mehmed Ağa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı ve 19 Zilka'de 1196'da (24 Ekim 1782) kul kethüdâsı olup Zilhicce'de (Kasım) yeniçeri ağası olmuş ve Zilka'de 1197'de (Ekim 1783) ayrılmıştır. Daha sonra vefat etti. Davranışları kötü ve çirkindi. (IV. 260)

Mehmed Ağa Başkapı gulâmı olup 1199'da (1785) vefat etti. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (IV. 261)

Mehmed Ağa Kürttür. Cebeci Ocağı'ndan yetişip 1184 (1770/71), 1190 (1776) ve 1196 (1782) tarihlerinde 10 defa kadar cebecibaşı olarak azledilmiş ve senelerce bu işte hizmetle Şa'bân 1197'de (Temmuz 1783) bazı mahlûlat işlerinden suçlanarak Bozcaada'ya sürülmüş ve bırakıldıktan sonra Muharrem 1201'de (Kasım 1786) vefat edip Küçük Ayasofya'ya defnedilmiştir. (IV. 263)

Mehmed Ağa Haleblidir. Yükselerek kapıcıbaşı ve 1200'de (1786) baruthane nâzırı oldu. Sonra Rebiyülevvel 1201'de (Ocak 1787) mîrimîranlıkla paşa olarak Rusya elçisine mihmandar olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 269)

Mehmed Ağa Hotinlidir. Topçu Ocağı'ndan yetişerek Mustafa Ağa'nın yerine 1201'de (1786/87) toparabacıbaşısı oldu. Daha sonra vefat etti. İbrahim Nesim Efendi'nin üvey babasıdır. (IV. 267)

Mehmed Ağa Musâhib-i şehriyârî ve dilsiz olup 9 Cemaziyelâhir 1204'de (20 Şubat 1790) vefat etti. (IV. 266)

Mehmed Ağa Yeniçeridir. İstanbul ağası oldu. 21 Cemaziyelevvel 1218'de (8 Eylül 1803) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 273)

Mehmed Ağa Kasapbaşı olup senelerce hizmetle 1219'da (1804/05) vefat etti. Yavedûd'da medfundur. Oğlu veya kardeşi Mustafa Ağa'dır. (IV. 272/73)

Mehmed Ağa Bağdadlıdır. Tüfenkçibaşı olup Safer 1222'de (Nisan 1807) vefat etti. Davardibi'nde medfundur. (IV. 273)

Mehmed Ağa Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı ve azilden sonra Edirne ağası oldu. 1222'de (1807) Pehlivan Paşa'nın katlinde yeniçeri ağası oldu. Ancak hasta olduğundan bir-iki gün geçince vefat etmiştir. (IV. 275)

Mehmed Ağa Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı oldu. 28 Ramazan 1223'de (17 Kasım 1808) yeniçeri ağası oldu. 1 Safer 1224'de (18 Mart 1809) azledilerek Tekfurdağı'na gönderildi. Orada vefat etti. (IV. 277)

Mehmed Ağa Hayraboluludur. Kırkbir bölüğündendi. Muhzır vekili olup Rebiyülevvel 1223'de (Mayıs 1808) sekbanbaşı olup 1224'de (1809) azle-

dildi. 1225'de (1810) ikinci defa sekbanbaşı oldu. Safer 1226'da (Mart 1811) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 277)

Mehmed Ağa Sakızlıdır. Kapıcıbaşı ve mîrahûr-ı sânî oldu. Rebiyülâhir 1202'de (Ocak 1788) azledildi. 1209'da (1794/95) yine mîrahûr-ı sânî olmuştur. Safer 1213'de (Temmuz-Ağustos 1798) yaşlı olduğundan azlolundu. Sonra sipahiler ağası olup 22 Rebiyülevvel 1217'de (23 Temmuz 1802) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. Oğlu Mehmed Zülfikâr Ağa 1227'de (1812) vefat ederek yanına defnedildi. (IV. 272)

Mehmed Ağa Erzurumludur. Kapıcıbaşı olup 1228'de (1313) cizye başbaki kulu oldu. Sonra vefat etti. (IV. 279/80)

Mehmed Ağa III. Ahmed'in müteferrikâbaşısı ve çukadar ağası Ahmed Ağa'nın oğlu ve Hamza Paşa'nın yeğenidir. Silahşor-i padişahî ve müteferrikabaşı olup 20 Şa'bân 1230'da (28 Temmuz 1815) beygirden düşüp vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. Yaşlıydı. (IV. 280)

Mehmed Ağa İsmail Paşa'nın karakulağı ve sonra telhisçisi olup kapıcıbaşı olmuştur. 21 Şa'bân 1230'da (29 Temmuz 1815) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 280)

Mehmed Ağa III. Selim'in berberbaşısıdır. 1235'de (1819/20) vefat edip Beylerbeyi'ne defnedildi. (IV. 276)

Mehmed Ağa Enderûn'dan yetişerek çukadar-ı sânî oldu. Rebiyülevvel 1234'de (Ocak 1819) kahvecibaşı olup Ramazan 1237'de (Mayıs-Haziran 1822) emekli oldu. Sonra vefat etti. (IV. 284)

Mehmed Ağa Cebeci Ocağı'nda yetişerek cebecibaşı oldu. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) Sancak-ı Şerif altına davete gelmeyince Bursa'ya sürüldü ve orada vefat etti. (IV. 284)

Mehmed Ağa Tekfurdağlıdır. Kapıcıbaşı ve tophane nâzırı olup 1236'da (1820/21) Boğaz'a memur oldu. Sonra Yergöğü bina emini olup 1241'de (1825/26) sipahiler ağası oldu. Vak'a-i Hayriye'deki hatasıyla 3 Şevvâl 1241'de (11 Mayıs 1826) idam edildi. (IV. 284)

Mehmed Ağa Serfiçelidir. Konya valisi Hasan Paşa'nın kethüdâsı olup kapıcıbaşı, İzmir gümrükçüsü, 1238'de (1822/23) lağımcıbaşı ve 1239'da (1823/24) cebecibaşı olup 1240'da (1824/25) azledildi. 1244'de (1828/29) Varna muharebesinde bulunmuştur. Daha sonra vefat eyledi. (IV. 288)

Mehmed Ağa Osmanpazarı â'yânı olup kapıcıbaşılık verilmiştir. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (IV. 288)

Mehmed Ağa Şam kilâr-ı hac emini ve kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (IV. 288)

Mehmed Ağa Filibelidir. Silahşor olup Edirne'de 1252'de (1836/37) vefat etti. (IV. 288)

Mehmed Ağa Babası sarayda kahvecibaşıydı. 1264'de (1848) vefat edip Kayalar'a defnolundu. (IV. 292)

Mehmed Ağa Hayli müddet veznedarbaşı olup 1272'de (1855/56) vefat etmiştir. (IV. 294)

Mehmed Ağa II. Mahmud'un okçubaşısı olup Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) vefat eylemiştir. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 294)

Mehmed Ağa Aşçıbaşı idi. Bir mescit bina eyledi. (IV. 129)

Mehmed Ağa Kemhacıbaşı olup Kemhacı Mescidi'nin bânîsidir. (IV. 136)

Mehmed Ağa Mumcubaşıdır. Üsküdar'da bir cami yapıp oraya defnedildi. (IV. 137)

Mehmed Ağa Sivaslıdır. Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı olmuştur. Azilden sonra Sivas'a gidip vefat etmiştir. Yeşil Kiremitli Mescidi'ne minber koymuştur. (IV. 147)

Mehmed Ağa Tomtom Mescidi'nin bânîsidir. (IV. 136)

Mehmed Ağa (Abaza) Enderûn'dan yetişme olup hasodalı olmuştu. 1106'da (1694/95) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Birkaç sene sonra vefat etti. (IV. 195)

Mehmed Ağa (Abbaszâde) Enderûn'dan yetişme olup çakırcıbaşı oldu. Çıktıktan sonra kapıcıbaşı olup Zilka'de 1171'de (Temmuz 1758) Limni'ye sürüldü. Sonra vefat etmiştir. Yaşlıydı. (IV. 244)

Mehmed Ağa (Abbaszâde) Silahşor ve kapıcıbaşı olup gümrükçü olmuştur. 1251'de (1835/36) vefat edip Seyitahmetderesi'ne defnedildi. (IV. 288)

Mehmed Ağa (Ağazâde) Baltacılarda bağcıbaşı ve odabaşı olup 1165'de (1752) haseki ağası olmuş ve Safer 1167'de (Aralık 1753) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. (IV. 239)

Mehmed Ağa (Alaca) İbrahim Paşa'nın güvenilir adamıydı. 1001'de (1592/93) sipahiler ağası olup senelerce onunla birlikte bulunmuş ve 1010 (1601/02) tarihinden sonra paşasının vefatında üzüntüsüyle vefat etmiştir. (IV. 316)

Mehmed Ağa (Alemdar) Yeniçeridir. Ocaktan yetişerek 1188'de (1774) sekbanbaşı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 256)

Mehmed Ağa (Altuncuk) Kapıcıbaşı ve su nâzırı olup bu seneler (1710'lar) ricalindendir. Oğlu ulemâdan Abdullah Efendi'dir. (IV. 213)

Mehmed Ağa (Bağçevanzâde) (Hacı) Enderûn'dan yetişerek silahdar-ı şehriyârî oldu. Çıktıktan sonra hacca gidip döndü ve 19 Muharrem 1167'de (16 Kasım 1753) vefat etti. Ailesinden biri ricâlden Mustafa Efendi'dir. Süleymaniye'de medfundur. Yeğeni Sâlih Ağa Muharrem 1222'de (Mart 1807) ve onun oğlu Ahmed Râşid Bey 1231'de (1816) vefat eylediler. Bunlar da orada medfundurlar. (IV. 239)

Mehmed Ağa (Bektaşoğlu) Yükselip 974'de (1566/67) çavuşbaşı olmuş ve azilden sonra vefat etmiştir. (IV. 118)

Mehmed Ağa (Bektaşzâde) Ocak ricâlinden olup harpde Şeyhoğlu Ali Paşa ile yaralanmıştı. Sonra Canik sancağıyla ödüllendirildi. 1101'de (1689/90) vefat etti. (IV. 191)

Mehmed Ağa (Bektaşzâde) Muslihiddin Ağa'nın oğludur. 1164'de (1751) turnacıbaşı olarak azledildi. Bu senelerde vefat etti. (IV. 238/39)

Mehmed Ağa (Boruzen) Padişah gılmanlarından olup 1112'de (1700/01) boruzen iken şahincibaşı oldu. Sonra vefat eyledi. (IV. 199/200)

Mehmed Ağa (Boşnak) Müteferrikalar emini olup 1129'da (1717) çavuşbaşı olup az müddette azledildi. Bu senelerde vefat etti. (IV. 213)

Mehmed Ağa (Budakzâde) Kara Murad Paşa'nın tâbii ve musâhibi

olup sadâretinde itibar buldu. Sonra piyade beyliği ile defedildi. Bu senelerde (1650'ler) vefat etti. (IV. 165)

Mehmed Ağa (Burnaz) Sipahi olup 1011'de (1602/03) vefat etti. (IV. 137)

Mehmed Ağa (Cebe) Zuâmadan kozbekçibaşı olup Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) vefat etti. Seyitahmet-deresi'nde medfundur. (IV. 269)

Mehmed Ağa (Çadırcızâde) Kapıcıbaşı olup 1182'de (1768/69) harpde yiğitlik gösterip meşhur oldu. 1202'de (1787/88) Tuna kumandanı olup Safer 1203'de (Kasım 1788) harpde bir gülle isabetiyle şehid oldu. (IV. 265)

Mehmed Ağa (Çavuşzâde) Sipah Ocağı kethüdâsı olup 1168'de (1754/55) vefat etti. (IV. 239)

Mehmed Ağa (Çelebi) Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı olup 1084'de (1673) o hizmette vefat etti. Eyüp'de Zalpaşa'da defnedildi. (IV. 181)

Mehmed Ağa (Çelebi) Muslihiddin Ağa'nın oğludur. Yeniçeri, yükselerek kul kethüdâsı oldu. 1104'de (1692/93) emekli olup sonra vefat etti. Oğlu Çelebi Kethüdâzâde Ali Efendi'dir(→) (IV. 195)

Mehmed Ağa (Çelebi) 1199'da (1785) gureba-yı yemin ağası ve 1202'de (1787/88) baruthane nâzırı oldu. Sonra sipahiler ağası oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 267)

Mehmed Ağa (Çelebi) (Sekbanbaşızâde) Zağarcıbaşı, Safer 1164'de (Ocak 1751) kul kethüdâsı olup Rebiyülâhir 1165'de (Şubat-Mart 1752) Zağra-i Atik'e sürüldü. Bu senelerde vefat etti. Vakûr, kâmil, güzel huylu bir zat ise de yeniçeri ağasının rekabetine uğramıştır. (IV. 238)

Mehmed Ağa (Çiğzâde) Vezirazam kethüdâsı oldu. Şa'bân 1102'de (Mayıs 1691) yeniçeri ağası olup o sene sonunda Varadin'de şehid oldu. (IV. 191)

Mehmed Ağa (Çolak) Yeniçeridir. Seksoncubaşı, Zilhicce 1118'de (Mart 1707) zağarcıbaşı ve Rebiyülâhir 1119'da (Temmuz 1707) kul kethüdâsı olup Ramazan 1120'de (Kasım-Aralık 1708) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 206)

Mehmed Ağa (Dağdevirenoğlu) Edirne â'yânı olup kapıcıbaşı oldu. Sonra silahdar ağası, 1221'de (1806) başbaki kulu, Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) sipahiler ağası ve o sene ikinci defa başbaki kulu ve 1224'de (1809) Edirne bostancıbaşısı olup sonra surre emini oldu. 1233'de (1818) hacdan dönüşünde emir-i hac tarafından idam edildi. Kardeşi Ahmed Ağa'dır(→). (IV. 282)

Mehmed Ağa (Dalkılıç) Yeniçeridir. Yükselerek sekbanbaşı oldu. 1160'da (1747) vefat etmiştir. (IV. 236)

Mehmed Ağa (Deveci) Yeniçeridir. Yetişip sekbanbaşı ve yeniçeri ağası vekili olup bir müddet sonra azledildi. Bu senelerde (1630'lar) vefat etti. (IV. 156)

Mehmed Ağa (Ebe Damadı) Saraydan çıkıp 1056'da (1646) büyük mîrahûr olup 1057'de (1647) azledildi. Bu senelerde (1640'lar) vefat etti. (IV. 162)

Mehmed Ağa (Fındık) Kilâr-ı âmire ağası olup azledilmiş olarak Ramazan 1181'de (Ocak-Şubat 1768) vefat etti. (IV. 249)

Mehmed Ağa (Frenk) Saray-ı Âmire'den yetişerek Saray-ı Cedid ağası

olup Muharrem 1068'de (Ekim 1657) hasodabaşı ve Rebiyülâhir'de (Ocak 1658) hazinedarbaşı oldu. Rebiyülâhir 1072'de (Aralık 1661) kapı ağası olup Zilka'de'de (Haziran-Temmuz 1662) azledildi. Sonra vefat etmiştir. Dilini tutamazdı ve siyasî işlere karışma ayıbı da vardı. (IV. 174)

Mehmed Ağa (Germiyanzâde) Yeniçeridir. 1102'de (1690/91) sipahiler ağası oldu. Sonra vefat etti. (IV. 191)

Mehmed Ağa (Gudde) Melek Ahmed Paşa'ya sadâretinde kethüdâ olmuştu. Azlinde vilâyetlerde beraber gezip sadâret kaymakamlığında yine kethüdâ oldu. Cemaziyelevvel 1065'de (Mart 1655) İbşir Paşa tarafından cezalandırılarak vefat etti. (IV. 166)

Mehmed Ağa (Gümüş) Yükselerek kapıcıbaşı olup 1102'de (1690/91) sipahiler ağası olmuş ve 1103'de (1691/92) azledilerek 1104'de (1692/93) silahdar-ı şehriyârî olup 1105'de (1693/94) Başbaki kulu oldu. Azilden sonra Girit'e memur olup sonra vefat etti. (IV. 195)

Mehmed Ağa (Habeşî) Sarayda terbiye edildi. O zamana kadar akağalar gözde iken bunun padişaha sıkı bağlılığıyla 990'da (1582) bâbüssaâde ağalığı üstünde olarak "dârüssaâde ağalığı" kurulmasını ve "evkaf-ı selâtîn" nâzırlığının da buna eklenmesini sağlamıştır. Rebiyülâhir 999'da (Şubat 1591) mide hastalığından vefat etmiştir. Çarşamba'da bir cami yapıp orada defnedildi. Çoğu çırakları vezir ve bey oldular. Tuna kenarında İsmail geçidinde kale ve kasaba inşasında hizmette bulundu. (IV. 128/29)

Mehmed Ağa (Hacı) Fâtih Camii vakıf kâtibi Mehmed Zeynî Efendi'nin yaptırdığı Mimar Mescidi'ni 1045'de (1635/36) yeniden yapıp minare ekleyince adına mensup kaldı. (IV. 159)

Mehmed Ağa (Hacı) Edirnelidir. Enderûn'dan yetişerek hasodabaşı olup bir aralık azledilmiş, 1081'de (1670/71) ikinci defa atanmış ve 1083'de (1672/73) emekli olup sonra vefat etmiştir. (IV. 181)

Mehmed Ağa (Hacı) Yükselerek 1099'da (1688) çavuşbaşı olup o sene azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 189)

Mehmed Ağa (Hacı) Kavak ustalarından olup 1108'de (1696/97) Şam'da vefat etti. Kavak Yeni Camii'ni yapmıştır. (IV. 195)

Mehmed Ağa (Hacı) Topçu Ocağı'ndan yetişip ocak kethüdâsı olmuştur. 1177'de (1763/64) Kefeli Mehmed Ağa'nın yerine topçubaşı oldu. 1183'de (1769/70) azledilip 5 Safer 1188'de (17 Nisan 1774) vefat etti. Tophane'de Çubukçular'da, 1143'de (1730/31) vefat eden babası Hâlid Ağa yanına defnedildi. Oradaki mektebi yapmıştır. (IV. 254/55)

Mehmed Ağa (Hacı) Cağalazâde Ocağı kethüdâsı ve Ayasofya mütevellisi oldu. Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) mîrahûr-ı evvel olmak maksadıyla Edirne'ye getirilip kaymakam paşaya kethüdâ olmuştur. 6 Cemaziyelevvel 1131'de (27 Mart 1719) kapıcılar kethüdâsı olup sonra ayrıldı. 1143'de (1730/31) damadı sadrazam Kabakulak İbrahim Paşa'ya kethüdâ olarak damadının, dârüssaâde ağası Hacı Beşir Ağa'yı idam ettirme düşüncesini kendisine ve o da daire imamı Sarıkçızâde Mustafa Efendi'ye açıklaması üzerine imam da keyfiyeti ağaya söylemiş, derhal

paşa sadâretten azledilerek bu sipahiler ağası ve imam, imam-ı sultanî olmuştur. 1148'de (1735/36) cebecibaşı oldu. 1151'de (1738/39) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Peykhane'de hayrâtı vardır. (IV. 231/32)

Mehmed Ağa (Hacı) Kayserilidir. Mimarbaşı olup 1148'de (1735/36) surre emini oldu. 1155'de (1742) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedildi. (IV. 233)

Mehmed Ağa (Hacı) İslambol ağası olup Safer 1167'de (Aralık 1753) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (IV. 239)

Mehmed Ağa (Hacı) Kahvecibaşı Ömer Ağa'nın oğludur. Yükselerek kapıcıbaşı olup 1172'de (1758/59) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. Oğlu Ömer Sâhib Efendi'dir. (IV. 244)

Mehmed Ağa (Hacı) Gediklilerden olup Hekimoğlu Ali Paşa'nın silahdarıydı. 11 Receb 1184'de (31 Ekim 1770) vefat etti. (III. 540)

Mehmed Ağa (Hacı) Sultan kethüdâsı olup 1161'de (1748) vefat etmiştir. Seyitahmetderesi'nde medfundur. Oğlu zaim Mustafa Ağa ve kardeşi müteferrika Kuşçu Osman Ağa 1167'de (1754) ve diğeri Enderûn'dan çıkma Velî Ağa 1164'de (1751), Ruhullah Efendi b. Osman 1182'de (1768/69) ve kardeşi Süleyman Ağa 1183'de (1769/70) vefat ederek yanına defnolundular. (IV. 236)

Mehmed Ağa (Hacı) Urfalıdır. Yeniçeri olup seksoncubaşı olmuştur. Azilden sonra Zilhicce 1184'de (Mart-Nisan 1774) vefat etti. Üsküdar'da Duvardibi'nde medfundur. (IV. 250)

Mehmed Ağa (Hacı) Bostancı Ocağı kethüdâsı olup 1185'de (1771/72) bostancıbaşı oldu. 1187'de (1773) azledildi. Kapıcıbaşı olup 1189'da (1775) çavuşbaşı olarak o sene vefat eylemiştir. (IV. 256)

Mehmed Ağa (Hacı) Soğancılar kethüdâsı olup 1194'de (1780) yarısı malından ve yarısı esnaf malından olarak Soğancılar Camii'ni yeniden yaptırmıştır. (IV. 259)

Mehmed Ağa (Hacı) Dârendelidir. Yükselerek kapıcıbaşı, 1190'da (1776) çavuşbaşı olup sonra azledilip sonra cizye başbaki kulu olup azilden sonra Rebiyülevvel 1197'de (Şubat 1783) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 260)

Mehmed Ağa (Hacı) Topçu Ocağı'ndan yetişip topçubaşı oldu. Azilden sonra 1199'da (1785) ikinci defa topçubaşı olup Cemaziyelâhir 1200'de (Nisan 1786) azledilip Şevvâl'de (Ağustos) sürgün edildi. Sonra vefat eyledi. (IV. 263)

Mehmed Ağa (Hacı) İki defa kasapbaşı olup hırs eseri yolsuzluk yapınca Muharrem 1198'de (Aralık 1783) azledildi. Sonra hacca gidip 1 Receb 1216'da (7 Kasım 1801) vefat etti. (IV. 272)

Mehmed Ağa (Hacı) Dârendelidir. Kapıcıbaşı ve Kıbrıs muhassılı, sonra 1189'da (1775) gümrük emini oldu. 1190'da (1776) azledilerek su nâzırı olup Şa'bân 1191'de (Eylül 1777) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Oğlu Mehmed Said Ağa 1216'da (1801/02) vefat eylemiştir. Onun oğlu ricâlden Mehmed Sâlih Besim Efendi'dir. (IV. 257)

Mehmed Ağa (Hacı) 1221'de (1806) sekbanbaşı olup Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) azledildi. Muharrem 1223'de (Mart 1808) ikinci defa sekbanbaşı olup az müddette azledildi ve sonra vefat etti. (IV. 277)

Mehmed Ağa (Hacı) Haseki emeklisi olup 20 Zilka'de 1224'de (27 Aralık 1809) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Kavarna'da Yeni Cami'yi yaptı. (IV. 275)

Mehmed Ağa (Hacı) Kapıcıbaşı ve sikke nâzırı oldu. Daha sonra bu senelerde (1810'lar) vefat etti. (IV. 277)

Mehmed Ağa (Hacı) Karslıdır. Yeniçeriden yetişip zağarcıbaşı ve sonra sekbanbaşı oldu. 1 Safer 1224'de (18 Mart 1809) yeniçeri ağası olup 3 Rebiyülâhir'de (18 Mayıs) azledildi. 21 Ramazan 1225'de (20 Ekim 1810) vefat etti. Üsküdar'da Kaymak Mustafa Paşa Camii'ne defnedildi. (IV. 277)

Mehmed Ağa (Hacı) Teke mütesellimi olup Kadı Abdurrahman Paşa'nın katlini icra etmişti. Malını gasbetmekle 29 ay muhasaraya dayanıp 1226'da (1811) kendisi ve evlâdı katledildiler. (IV. 277)

Mehmed Ağa (Hacı) Bostancı Ocağı'ndan haseki olarak emekli olmuştu. 1234'de (1818/19) vefat etti. Navarin'deki caminin bânîsidir. (IV. 283)

Mehmed Ağa (Hacı) Kapıcıbaşı ve Erzurum mütesellimi oldu. 1234'de (1818/19) vefat ederek Kocamustafapaşa'ya defnedildi. (IV. 283)

Mehmed Ağa (Hacı) Hacı Süleyman Paşa'nın(→) kethüdâsıydı. Kapıcıbaşı olup 11 Zilhicce 1240'da (27 Temmuz 1825) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. (III. 97/98)

Mehmed Ağa (Hacı) Vizelidir. Küçük Hüseyin Paşa'nın hazinedarlığından tersanede yükselip başçavuş ve başağa olmuştur. 1240 (1824/25) tarihlerinde vefat etti. Oğlu Halil Bey(→) "Vizelizâde" diye meşhurdur. (IV. 284)

Mehmed Ağa (Hacı) Silahşor olup sonra İzmir voyvodası olmuştur. Azledilmiş olarak 1243'de (1827/28) vefat ederek Selimiye'ye defnedilmiştir. (IV. 284)

Mehmed Ağa (Hacı) Bayındır voyvodası olup kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (IV. 288)

Mehmed Ağa (Hacı) Enderûn'da serberber-i padişahî olup kapıcıbaşılıkla çerağ edildi. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (IV. 288)

Mehmed Ağa (Hacı) Nizâmiye Ordusu'nun ilk binbaşılarından olup bu senelerde (1830'lar) vefat etti. Damadı İbrahim Edhem Efendi'dir(→). (IV. 288)

Mehmed Ağa (Hacı) Kıbrıslıdır. Silahşor ve kapıcıbaşı olup Tırnova ve sonra Kıbrıs mütesellimi oldu. Sonra mîrahûr-ı evvel pâyesi olmuştur. 1248'de (1832/33) azlolunup 1249'da (1833/34) ikinci defa Kıbrıs muhassılı olmuş ve birkaç sene sonra azledilerek 1262'de (1846) vefat eylemiştir. Bostan İskelesi'nde medfundur. Oğlu sudûrdan Hasan Tahsin Bey'dir. (IV. 291)

Mehmed Ağa (Hacı) Cağaloğlu Sinan Paşa'nın mîrahûrudur ki, Üsküdar'da Mîrahûr Camii'ni bina eyledi. (IV. 137)

Mehmed Ağa (Hacı Zorluzâde) Erzurumludur. Yeniçeri olarak 1165'de (1752) seksoncu ve zağarcıbaşı, sonra birkaç ay kul kethüdâsı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 238)

Mehmed Ağa (Hâfız) Devrinde saraya girip uzun yaşamasıyla Zilka'de 1232'de (Eylül 1817) peşkir ağası, 1233'de (1818) anahtar ağası ve Muharrem 1234'de (Kasım 1818) miftah

ağası olup emekli olmuş ve 26 Ramazan 1235'de (7 Temmuz 1820) vefat etmiştir. Beyoğlu Mezarlığı'nda medfundur. (IV. 282)

Mehmed Ağa (Hatibzâde) Yeniçeri Ocağı'ndan zağarcıbaşı olarak Rebiyülevvel 1171'de (Aralık 1757) Hotin ağası oldu. Sonra getirilip Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) seksoncubaşı ve Şa'bân'da (Nisan) zağarcıbaşı olup Receb 1172'de (Mart 1759) azledildi ve sonra vefat etti. (IV. 244)

Mehmed Ağa (Hazinedar) Defterdar Sarı Mehmed Paşa'ya kethüdâ olduğundan kasapbaşı, Zilhicce 1127'de (Aralık 1715) matbah emini olup azilden sonra tevkif ile Şevvâl 1128'de (Eylül-Ekim 1716) başbaki kulu oldu. Rebiyülâhir 1129'da (Mart-Nisan 1717) yine tevkif edilip sonra affolunmuş ve bir aralık sipahiler ağası da olmuştur. Bu senelerde vefat etti. (IV. 213)

Mehmed Ağa (Hısım) Kapıcıbaşı olup hizmetlerde bulundu. Sonra İbrahim Paşa'nın sadâretinde rütbesi kaldırılarak 5 sene kadar Kastamonu'da kaldı. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül 1730) engel kalkınca affedilerek Mısır'a memur oldu. Şevvâl 1144'de (Nisan 1732) sipahiler ağası ve 1145'de (1732/33) başbaki kulu oldu. Sonra vefat etti. (IV. 227)

Mehmed Ağa (Hindîzâde) Yeniçeridir. Zağarcıbaşı. Safer 1145'de (Ağustos 1732) kul kethüdâsı olup Şevvâl'de (Mart-Nisan 1733) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (IV. 227)

Mehmed Ağa (Hoca Haydarzâde) Çeşnigirbaşı ve sonra matbah emini ve 1003'de (1594/95) cebecibaşı olup sonra azledildi. Bu senelerde (1590'ların sonu) vefat eyledi. (IV. 133)

Mehmed Ağa (Irgatzâde) (Hacı) Galata voyvodası, matbah ve gümrük emini ve sultan kethüdâsı oldu. Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1786) vefat etti. Kabataş'da medfundur. (IV. 262)

Mehmed Ağa (İbşirli) İbşir Paşa'nın adamlarından arta kalıp surre emini olarak ricâl sırasında bulunmuştur. 1081'de (1670/71) vefat etti. Edirnekapı dışında medfundur. (IV. 179)

Mehmed Ağa (İmamzâde) Saray ağası ve kethüdâsı olup Cemaziyelâhir 1171'de (Şubat 1758) azledilmiş olarak vefat etti. Kasımpaşa'da Doymazdere'ye defnedildi. (IV. 244)

Mehmed Ağa (Kadrî Ağazâde) (Hacı) Cebecibaşı Abdülkadir Ağa'nın oğludur. "Kadrî Ağazâde" diye meşhur oldu. Ocaktan yetişip cebecibaşı oldu. 1171'de (1757/58) azille surre emini olup 1175'de (1761/62) ikinci defa cebecibaşı olup azilden sonra başka görevlerde bulunup 22 Cemaziyelâhir 1189'da (20 Ağustos 1775) vefat etti. Söğütlüçeşme'de medfundur. (IV. 256)

Mehmed Ağa (Kapıcıbaşızâde) Kapıcıbaşı Seyyid Ahmed Ağa'nın(→) oğludur. 1198'de (1783/84) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (I. 247)

Mehmed Ağa (Kara) Sadrazam Kara Mustafa Paşa'ya kethüdâ olarak haylice itibar bulmuştu. Zilhicce 1053'de (Şubat 1644) vefat etti. (IV. 160/61)

Mehmed Ağa (Kara) Yükselerek kasapbaşı, Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) cebecibaşı olup az müddette azledildi. Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) Edirne'ye gönderildi. Orada vefat etmiştir. (IV. 206)

Mehmed Ağa (Kara Osmanzâde) (Hacı) Hacı Mustafa Ağa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olarak Aydın'a ve Saruhan'a müsellim oldu. Rusya savaşında hizmet etti. Cemaziyelâhir 1211'de (Aralık 1796) vefat etti. Oğlu Ömer Ağa(→) ve Hüseyin Ağa'dır(→). (IV. 436)

Mehmed Ağa (Kara Silahşor) (Hacı) Cezâyirli Hüsnî Paşa'nın silahdarı olup kapıcıbaşı olmuştur. 23 Şa'bân 1223'de (14 Ekim 1808) vefat etmiştir. Oğlu Ömer Hulûsî Bey, 1245'de (1829/30) vefat etti. (IV. 275)

Mehmed Ağa (Karakaş) Yeniçeridir. 1038'de (1628/29) yeniçeri kethüdâsı oldu. Bağdad'da gevşek davranınca azledilmiş ve gözden düşmüş olarak vefat etmiştir. (IV. 153)

Mehmed Ağa (Keçeci) Hasköy'de bir mescid bânîsidir. Minberini Onuncu Halil Ağa koydu. Sonra bu camiyi I. Ahmed'in başkadını Emetullah Kadın yenilemiştir. (IV. 136/37)

Mehmed Ağa (Keçecizâde) Yeniçeri Ocağı'nda eskiyip zağarcıbaşı, 1063'de (1653) kul kethüdâsı oldu. Az müddette azille 1065'de (1655) tekrar o makama getirildi. Şa'bân 1066'da (Haziran 1656) azledilmiş ve az müddette vefat etmiştir. Cesur, nizamı bilirdi. (IV. 168)

Mehmed Ağa (Kel) Saray kethüdâlığından 1091'de (1680) saray ağası oldu. Sonra vefat etti. (IV. 185)

Mehmed Ağa (Kethüdâ Çerağı) Enderûn'dan yetişerek Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) tülbend ağası, ardından çukadar-ı şehriyârî oldu. 7 Şevvâl 1115'de (13 Şubat 1704) emekli olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 204)

Mehmed Ağa (Kilârî) Enderûn'dan yetişme olup rikâbdar ve çukadar-ı şehriyârî oldu. Muharrem 1197'de (Aralık 1782) silahdar-ı şehriyârî oldu. Birkaç sene sonra Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) emekli olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (IV. 266)

Mehmed Ağa (Kiremitçizâde) Cebeci Ocağı'ndan yetişip 1113'de (1701/02) cebecibaşı olup 1114'de (1702/03) azledildi. 1119'da (1707) vefat etti. Oğlu Mehmed Ağa'dır(→). (IV. 206)

Mehmed Ağa (Kiremitçizâde) Mehmed Ağa'nın (v. 1119/1707)(→) oğludur. Cebeci Ocağı'ndan yetişerek cebecibaşı oldu. Receb 1151'de (Ekim-Kasım 1738) vefat edip Beşiktaş'a defnedildi. Oğlu Halil Bey'dir(→). (IV. 206)

Mehmed Ağa (Köse) Zağarcıbaşılıktan kul kethüdâsı ve Ramazan 1041'de (Mart-Nisan 1632) yeniçeri ağası olup eşkıyayı cezalandırmada himmet eyledi. Cemaziyelâhir 1043'de (Aralık 1633) vefat etti. (IV. 156)

Mehmed Ağa (Köse) Bostancı olup sırasıyla 1218'de (1803/04) bostancıbaşı olup 1219'da (1804/05) azledildi. 1220'de (1805/06) ikinci defa bostancıbaşı olup 1221'de (1806) azledildi. 1225'de (1810) vefat edip Bahariye'ye defnedildi. (IV. 277)

Mehmed Ağa (Kuloğlu) Hasodadan çıkıp Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) seferli kethüdâsı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 272)

Mehmed Ağa (Küçük) Zülüflü baltacılardan olup dârüssaâde ağası Süleyman Ağa bunu mîrahûr-ı sânî etti. Kinci olduğundan ikbâli az oldu. Bu

senelerde (1650'ler) vefat etti. (IV. 165)

Mehmed Ağa (Lezgi) Silahşorlükten yetişme olup Kudüs mütevellisi oldu. 13 Safer 1242'de (16 Eylül 1826) vefat etti. Kadıköy'de medfundur. (IV. 284)

Mehmed Ağa (Mataracı) Yükselip sipahiler ağası olup defterdar İbrahim Paşa'nın dostlarından olmak töhmetiyle Rebiyülevvel 1046'da (Ağustos 1636) idam edildi. (IV. 159)

Mehmed Ağa (Mollacık) Kapıcıbaşı olup 1140'da (1727/28) şehremini oldu. 1142'de (1729/30) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. Oğlu Mollacıkzâde Ali Paşa'dır. (IV. 232)

Mehmed Ağa (Mühürdar) Kapıcıbaşı ve Gelibolu baruthanesi nâzırı, 1130'da (1718) tersane emini oldu. Cemaziyelevvel 1130'da (Nisan 1718) azledilerek bu senelerde vefat etti. Mühürdarzâde Süleyman Ağa bunun oğludur. (IV. 213)

Mehmed Ağa (Nemçezâde) Yeniçeri zâbitanından olup bu devir (1720'ler) adamlarındandı. Oğlu Feyzullah Ağa 1164'de (1751) vefat edip Üsküdar'da Nuhkuyusu'na defnedilmiştir. (IV. 221/22)

Mehmed Ağa (Öküz) Sipahi olup 1011'de (1602/03) vefat etti. (IV. 137)

Mehmed Ağa (Pabucubüyük) Arnavutdur. Zenbûrekçibaşı idi. Estergon'da muhafız iken 1094'de (1683) kötü hizmet suçlamasıyla idam edildi. (IV. 186)

Mehmed Ağa (Pehlivan) Enderûn'da yetişerek miftah ağası iken 1081'de (1670/71) kapıcıbaşılıkla saraydan çıktı. Sonra vefat etti. (IV. 179)

Mehmed Ağa (Pehlivan) (Hacı) Silahşor-i hassadan olup taşçıbaşı olmuştur. 10 Safer 1206'da (9 Ekim 1791) vefat etti. Nakşibendî, sâlih olup Üsküdar'da medfundur. (IV. 267)

Mehmed Ağa (Rast) Bir sipahinin oğludur. 1040'da (1630/31) bir mescid yaptırmıştır. Kız kardeşi Fatma Hanım 1075'de (1664/65) 15 hane vakfeyledi. (IV. 154)

Mehmed Ağa (Rum) Akağalardan olup Zilka'de 1061'de (Ekim-Kasım 1651) hazinedar-ı şehriyârî iken bâbüssaâde ağası, yani kapı ağası oldu. Şevvâl 1062'de (Eylül 1652) ayrıldı. Emekli olarak vefat etmiştir. (IV. 166/67)

Mehmed Ağa (Sağır) Kapıcıbaşı ve Gümüşhane emini olup 1181'de (1767/68) Kıbrıs muhassılı olarak o hizmette vefat etti. (IV. 249)

Mehmed Ağa (Salma) Kapıcıbaşı olup Şevvâl 1117'de (Ocak-Şubat 1706) mîrahûr-ı sânî olup azilden sonra 1122'de (1710) çavuşbaşı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 207/08)

Mehmed Ağa (Samurkaş) (Hacı) Solakbaşı olup 1178'de (1764/65) vefat etti. Evini cami yaptı ve bir-iki camiye minber koydu. (IV. 247)

Mehmed Ağa (Saraç) Yeniçerilere mensup ve nüfuz sâhibi olup Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) yeniçeri ağası oldu ve Cemaziyelevvel 1115'de (Eylül-Ekim 1703) vefat etti. Şiddetli cezalar verirdi. (IV. 202)

Mehmed Ağa (Saraç) Saraçhane'de esnaftan olup yeniçeri cemaatinden birine çorbacı oldu. Rebiyülevvel 1143'de (Ağustos-Eylül 1730) yeniçeri ağası oldu. 4 Cemaziyelevvel 1143'

de (15 Kasım 1730) idam edildi. Hain ve intikamcıydı. (IV. 225)

Mehmed Ağa (Saraylı) (Hacı) Haseki olup Rebiyülâhir 1239'da (Aralık 1823) bostancıbaşı oldu. 15 Cemaziyelâhir 1239'da (16 Şubat 1824) vefat etti. (IV. 284)

Mehmed Ağa (Sarı) Mihalıçlıdır. II. Osman zamanında (1618-1622) haseki olup sonra kul kethüdâsı ve sekbanbaşı oldu. 1035'de (1625/26) cezalandırılarak vefat etti. (IV. 151)

Mehmed Ağa (Sarı) Helvacı olup yükselip ihtisâb ağası, sonra voyvoda oldu. Sonra Konya defterdarı olup 1065'de (1655) İbşir Paşa gelirken cezalandırmış ve sonra vefat etmiştir. Sebebi, onun adamlarından Voyvoda Hadım'ın kardeşini Konya'dan çıkarmasıydı. (IV. 166)

Mehmed Ağa (Sarı) Yeniçeri Ocağı'ndandır. 1119'da (1707) zağarcıbaşı olup sonra ayrıldı. Sonra vefat etti. (IV. 206)

Mehmed Ağa (Sarıcazâde) Kapıcıbaşı olup Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) İstanbul baruthane nâzırı oldu. 1161'de (1748) vefat etti. (IV. 236)

Mehmed Ağa (Selâmî) (Hacı) Yancıklı emini Mehmed Bey'in kethüdâsı olup 1171'de (1757/58) kapıcıbaşılıkla Leh elçisi ve 1176'da (1762/63) Gelibolu Baruthanesi nâzırı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 247)

Mehmed Ağa (Serbestzâde) Bostancı Ocağı'ndan yetişip Edirne bostancıbaşısı oldu. 1203'de (1788/89) azledildi. Sonra ikinci defa o hizmete tayin olundu. Cemaziyelevvel 1216'da (Eylül 1801) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 272)

Mehmed Ağa (Serdengeçti) Enderûn'da yetişerek çukadar-ı şehriyârî iken 1102'de (1690/91) saraydan çıktı. Sonra vefat etmiştir. (IV. 191)

Mehmed Ağa (Seyyid) Sivaslıdır. Haseki iken 1130'da (1718) bostancıbaşı oldu. Nüfuz sâhibi olarak Damad İbrahim Paşa ile birleşip kendisini padişaha damad olmaya ve oğlunu paşanın sıhriyetine mazhar etmek gibi teşebbüse yeltenerek zulüm ve baskıya başlamakla 3 Cemaziyelâhir 1133'de (1 Nisan 1721) azl ve ihraç edildi. İstavroz'da münzevî olarak vefat etti. (IV. 217)

Mehmed Ağa (Seyyid) Tuz emini olup Zilhicce 1172'de (Ağustos 1759) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 244)

Mehmed Ağa (Seyyid) Cebeci Ocağı kethüdâsı olup 1201'de (1786/87) cebecibaşı oldu. Muharrem 1203'de (Ekim 1788) ayrıldı. Daha sonra vefat etti. Oğlu Abdülkadir Ağa'dır(→). (IV. 267)

Mehmed Ağa (Seyyid) Karayakalıdır. Saraydan yetişerek bâbüssaâde ağası oldu. 16 Şa'bân 1211'de (14 Şubat 1797) vefat eyledi. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. (IV. 270)

Mehmed Ağa (Seyyid) Velî Eyyûb Ağa'nın oğludur. Babası III. Mustafa'nın çukadarlarından olup katledilmesinde ekmek parası buna ihsan buyuruldu. Eyüp'de sâkinken 1221'de (1806) ordunun sefere çıkışında gurebâ-yı yesâr ağası oldu. Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) mîrahûr-ı evvel olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) vefat etmiştir. (IV. 275)

Mehmed Ağa (Seyyid) Kapıcıbaşı olup 1224'de (1809) kapıcılar kethüdâsı oldu. Sonra o sene vefat etmiştir. (IV. 277)

Mehmed Ağa (Seyyid) Sipah Ocağı kethüdâsı olup 1228'de (1813) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (IV. 280)

Mehmed Ağa (Seyyid) Yeniçeri Ocağı kâtiplerinden olup yazıcı ve sonra zâbit ve 1228'de (1813) yeniçeri ağası oldu. Birkaç çorbacı azlinde Rebiyülevvel 1230'da (Şubat 1815) yeniçeriler harekete gelip katledildi. Süleymaniye Camii'nde medfundur. Okuyup yazmış ve "Efendi" diye şöhret almış iyilikseverdi. (IV. 280)

Mehmed Ağa (Seyyid) Kastamonuludur. Bâbüssaâde ağası oldu. Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 291/92)

Mehmed Ağa (Seyyid Çelebi) Ruscuklu olup kardeşi Hasan Paşa vezir olunca bu da kapıcıbaşı oldu. Senelerce orada şöhret alıp 1204'de (1789/90) kardeşi sadrazam olunca mîrahûr-ı evvel pâyesi ve Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) çavuşbaşı oldu. O sene Cemaziyelâhir'de (Şubat 1791) katledilmiştir. (IV. 267)

Mehmed Ağa (Seyyid) (Hacı) Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebecibaşı oldu. 7 Rebiyülevvel 1157'de (20 Nisan 1744) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu Mahmud Ağa'dır. (IV. 234)

Mehmed Ağa (Seyyid) (Hacı) Sırasıyla bostancıbaşı olarak 3 Cemaziyelâhir 1235'de (18 Mart 1820) vefat eyledi. Hamidiye Mezarlığı'nda medfundur. (IV. 282)

Mehmed Ağa (Solak) Kapdan olup İğciler Mescidi'ne minber koyarak cami yaptı. (IV. 137)

Mehmed Ağa (Solak) Saraydan yetişerek musâhib-i şehriyârî oldu. 1066'da (1655/56) hazinedar-ı şehriyârî ve Rebiyülâhir 1068'de (Ocak 1658) dârüssaâde ağası oldu. Zilka'de 1073'de (Haziran 1663) azlolunup Mısır'a sürülmüştür. Orada vefat etti. Vakûr ve şuurlu olup Köprülü Mehmed Paşa'ya ikbâl vasıtası olmuştur. (IV. 174)

Mehmed Ağa (Şeyh) Enderûn'da tülbend ağası olup 1081'de (1670/71) mîrialem oldu. Sonra vefat etti. (IV. 179)

Mehmed Ağa (Telhisî) İşgüzâr adam olup Koca Sofu Mehmed Paşa'ya cezasını vermede hizmet ederek Malkara'dan gelince mîrahûr-ı sânî ve sonra kapıcıbaşı oldu. Sonra çavuşbaşı olup Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) şehiden vefat etti. (IV. 166)

Mehmed Ağa (Topkapılızâde) Cebeci Ocağı'ndan yetişerek 1110'da (1698/99) cebecibaşı, azilden sonra 1114'de (1702) sipahiler ağası olup o sene Şevvâlinde (Şubat-Mart 1703) ayrıldı. Başka görevlerde bulunup 1122'de (1710) silahdar ağası oldu. Sonra vefat etti. (IV. 207)

Mehmed Ağa (Tûba) (Tavilzâde) Bostancı kethüdâlığından yetişerek Ramazan 1138'de (Mayıs 1726) bostancıbaşı oldu. 1140'da (1727/28) ayrıldı. Sonra vefat etti. (IV. 225)

Mehmed Ağa (Tuğlu) Enderûn'dan yetişme olup Zilka'de 1228'de (Kasım 1813) peşkir ağası, Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) seferli kethüdâsı, sonra rikâbdar, Ramazan 1232'de (Temmuz-Ağustos 1817) çukadar-ı şehriyârî oldu. Rebiyülâhir 1236'da (Ocak 1821) emekli oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 284)

Mehmed Ağa (Tûtîzâde) Peksimethane nâzırı olup 1247'de (1831/32) vefat ederek Beykoz'a defnedilmiştir. (IV. 288)

Mehmed Ağa (Türkmenzâde) Kapıcıbaşı ve mülga bölük ağalıklarında bulunmuştur. Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 291)

Mehmed Ağa (Uzun) (Hacı) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek sekbanbaşı olmuştur. 19 Muharrem 1203'de (20 Ekim 1788) vefat etti. Oğlu Sekban Ocağı'nda başeski Mehmed Sâlih Ağa ile Üsküdar'da medfundurlar. (IV. 263)

Mehmed Ağa (Uzunzâde) (Hacı) Trabzonludur. Hânedandan olduğundan kapıcıbaşı ve mîrahûr pâyesi oldu. Gönye kaymakamlığından azledilmiş olarak Cemaziyelevvel 1265'de (Mayıs 1849) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (IV. 292)

Mehmed Ağa (Vefalı) Yeniçeridir. Zağarcıbaşı olup Rebiyülâhir 1171'de (Aralık 1757) kul kethüdâsı ve Şa'bân 1171'de (Nisan 1758) yeniçeri ağası oldu. 12 Muharrem 1172'de (15 Eylül 1758) vefat etti. Zarif biriydi. (IV. 244)

Mehmed Ağa (Vekilharç) Vezir ağalığından yetişip 1127'de (1715) mîrahûr-ı sânî ve sonra kapıcılar kethüdâsı olup Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) mîrahûr-ı evvel oldu. 1129'da (1717) azledildi. Bu senelerde vefat etti. (IV. 213)

Mehmed Ağa (Voynuk) Hasahır halifesi olup 1097'de (1686) mîrahûr-ı evvel olup 1099'da (1688) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 189)

Mehmed Ağa (Yavuz) Yükselip 882'de (1477) sekbanbaşı olup II. Bâyezid devri (1481-1512) başlarında vefat etti. Hoşkadem Mescidi'ni yaptırdı. (IV. 107)

Mehmed Ağa (Yeğen) Vezirazam ağalarından olup 1099'da (1688) çavuşbaşı olup o sene azledildi. Sonra İstanbul cizyedarı oldu. 1105'de (1693/94) Erzurum'a memur olup o taraflarda vefat etti. (IV. 195)

Mehmed Ağa (Yeğen) Bahriyeden yetişerek 1105'de (1693/94) Tuna kumandanı olup 1115'de (1703/04) mîrimîran rütbesiyle Basra kumandanı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 204)

Mehmed Ağa (Yeğen) Filibe nâzırı olup kapıcıbaşılık verilmişti. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (IV. 288)

Mehmed Ağa (Yekçeşm) Kapıcıbaşı olup orduda başbaki kulu oldu. Ramazan 1185'de (Aralık 1771) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 253)

Mehmed Ağa (Yeşilli) Enderûn'dan hasodaya girip küçük defterdar olarak çıktı. Bu senelerde (1660'lar) vefat etti. (IV. 177)

Mehmed Ali Ağa Kapıcıbaşı ve İstanbul ihtisâb ağası olup Receb 1185'de (Ekim 1771) vefat edip Üsküdar'da Atik Vâlide Camii'ne defnedildi. (IV. 253)

Mehmed Ali Ağa Küçük Hüseyin Paşa'nın silahdarı ve meşhur kemankeşlerdendir. 1217'de (1802/03) vefat etti. Kemankeş Süleyman Ağa'nın(→) yanına defnedildi. (III. 91)

Mehmed Ali Ağa Kapıcıbaşı ve Bursa mütesellimi olup sonra azledildi. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (IV. 288)

Mehmed Ali Ağa Sarayda yetişerek bâbüssaâde ağası oldu. 1250'de

(1834/35) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 289)

Mehmed Ali Ağa Sekbanbaşızâde Şerif Halil Bey'in(→) damadıdır. Karahisar kaymakamı olup Cemaziyelâhir 1281'de (Kasım 1864) vefat etmiştir. (III. 145)

Mehmed Ali Efendi Emin Mehmed Efendi'nin (v. 1227/1812)(→) damadıdır. Maliye kalemi ikinci mümeyyizi olup 1251'de (1835/36) vefat etti. Üsküdar'da defnedilmiştir. (IV. 2797

Mehmed Ali Efendi Vidinli Mustafa Efendi ve Gölpazarlı Şâkir Efendi'den okumuştur. Fetvâhanede müsevvid ve müderris olup sonra Eyüp ve Ramazan 1280'de (Şubat 1864) Filibe mollası oldu. 19 Cemaziyelevvel 1281'de (20 Ekim 1864) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Fâzıldı. (IV. 296)

Mehmed Ali Efendi Defter-i Hakanî senedât müdürü muavini olup 23 Zilhicce 1293'de (9 Ocak 1877) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (IV. 304)

Mehmed Ali Hâlid Efendi Kudüslüdür. Müderris, 1267'de (1851) Erzurum ve Rebiyülevvel 1282'de (Ağustos 1865) Maraş mollası olup sonra vefat etti. (IV. 296)

Mehmed Ali Paşa Kavala â'yânı Hüseyin Ağa'nın yeğeni ve derbend ağası İbrahim Ağa'nın oğludur. Hüseyin Ağa'nın oğlu Halil Ağa'nın serçeşmeliğiyle Mısır'a başıbozuk askeriyle gidip Halil Ağa havası ve suyuyla uyuşamayarak dönünce serçeşme olmuştur. Gittikçe güç kazanarak Husrev Paşa ve Hurşid Paşa'nın valilikleri sırasında sivrildi. 1220 (1805) başlarında vezirlikle Cidde valisi tayin edildiyse de uzaklaştırılması mümkün olamayıp Rebiyülevvel'de (Haziran) Mısır valisi olmuştur. 1221'de (1806) Selânik valiliğiyle alınarak Mûsâ Paşa tayin edildiyse de o da girmeye muvaffak olamayıp Şa'bân'da (Ekim-Kasım 1806) yeniden vali oldu. Vehhâbî meselesinin bitirilmesinde hizmeti görüldü. Yunan üzerine oğlu İbrahim Paşa'yı ve yeterli kuvvet gönderip devlete bağlılık gösterdi. Mora'dan askeri geri alması 1247'de (1831/32) Ağa Hüseyin Paşa'nın Mısır valiliğiyle serdâr-ı ekremliğini ve sonra Reşid Paşa'nın serdâr-ı ekremliğini doğurmuşsa da 1248'de (1832/33) Konya'da itaat ederek o sene Zilka'desinde (Mart-Nisan 1833) Beriyyetü'ş-Şam ve Haleb eyaleti ilâveten ihsan buyuruldu. Vilâyetlerin gelirlerini vermede yavaşlığı 1255'de (1839) Mısır'ın kopma arzusunu bir kez daha göstermiş, 1257'de (1841) Beriyyetüş-Şam, Adana ve Cidde eyaletlerinin Mısır'dan ayrılması ve Akkâ'nın ömür boyu verilmesiyle Mısır valiliğinin babadan oğla geçmesini ve ardından sadâret pâyesinin ihsanını doğurmuş, donanmanın iadesinden sonra 1262'de (1846) İstanbul'a gelerek padişahın ayağına yüz sürmüştür. Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) hastalığı ve yaşlılığı azline sebep olarak oğlu İbrahim Paşa Mısır valisi oldu. Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) vefat etmiştir. Mısır'da hayır eserleri, askeriyece tanzimat ve mülkî idarede ıslahat meydana getirmiş, ümmî, akıllı, zekî, tedbirliydi. Oğulları Tosun Paşa, İbrahim Paşa, İsmail Paşa, Said Paşa, Halim Paşa, Mehmed Ali Paşa ve kızları Nazlı Hanım ve Zeyneb Hanım'dır. Damadları defterdar Husrev Bey'le Yusuf Kâmil Paşa'dır. Oğullarından İskender Ali Bey ile kızı Zey-

neb Hanım 1238'de (1822/23) ve Halim Bey 1233'de (1818) vefat eylemişlerdir. Kaftancısı Selim Ağa, silahdarı Sâlih Bey, adamlarından Sâlih Koç Ağa, Kâşif Abdî Ağa, kethüdâsı Mehmed Ağa, divitdarı Silahşor Mehmed Bey, akrabasından Dramalı Mehmed Bey'e kapıcıbaşılık verilmişti. Kaynı serçeşme Mustafa Bey 1230'da (1815) ve akrabasından Gazi Bey ve Ali Bey 1238'de (1822/23) vefat etti. (IV. 292/93)

Mehmed Ali Paşa Askerlikten yetişme olup Irak Ordusu'na mîrlivâ olmuştur. Sonra mîrimîranlıkla Rebiyülâhir 1275'de (Kasım 1858) Basra mutasarrıfı oldu. 1276'da (1859/60) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (IV. 295)

Mehmed Ali Paşa Mısır valisi Mehmed Ali Paşa'nın oğullarının en küçüğüydü. Babasının vefatında İstanbul'a geldi. Feriklik ihsaniyle Dâr-ı Şûrâ-ya aza tayin edildi. Safer 1271'de (Ekim-Kasım 1854) vezirlikle Meclis-i Vâlâ azası, Zilhicce 1273'de (Temmuz-Ağustos 1857) Meclis-i Tanzimat azası oldu. 19 Zilhicce 1277'de (28 Haziran 1861) vefat eyledi. Cenazesi Mısır'a gönderildi. Şişman, nazik, cömert, zevkine düşkündü. Babasının mirasını tükettiğinden borçlarını kardeşi ödemişti. (IV. 296)

Mehmed Ali Paşa Hemşinlidir. Hacı Ali oğullarından fındık tâciri ve Galata başağası Hacı Ömer Ağa'nın oğlu olup 1228'de (1813) doğdu. Gençliğinde Pabuççu Ahmed Paşa'ya intisap edip 1243'de (1827/28) hademe-i hümâyûna alındı. Sonra üçüncü ve 1246'da (1830/31) ikinci mabeynci olup 1254'de (1838) Nizip'de Hâfız Paşa Ordusu'nu teftişe gönderildi. 1255'de (1839) ordunun ric'atinde hazine ile Malatya'ya gitti. Dönüşü, saltanat değişimine rastladığından mîrlivâlık ihsaniyle bahriyeye gönderildi. Ardından Dâr-ı Şûrâ azası ve Zilka'de 1256'da (Ocak 1841) tophane feriki oldu. 10 Muharrem 1260'da (31 Ocak 1844) vezir rütbesiyle tophane müşiri olup Rebiyülevvel 1261'de (Mart 1845) Âdile Sultan'la nişanlanıp o sene Recebinde (Temmuz 1845) düğünleri icra edilmiştir. 6 Şa'bân 1261'de (10 Ağustos 1845) kapdan-ı deryâ oldu. 6 Şa'bân 1263'de (20 Temmuz 1847) azlolunup haftasında Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. 7 Rebiyülevvel 1264'de (12 Şubat 1848) ikinci defa kapdan-ı deryâ ve 16 Rebiyülâhir 1265'de (11 Mart 1849) serasker oldu. 16 Receb 1267'de (17 Mayıs 1851) ayrıldı ve birkaç gün geçince Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. O sene 7 Şevvâl'de (5 Ağustos 1851) üçüncü defa kapdan-ı deryâ olup 19 Zilhicce 1268'de (4 Ekim 1852) sadrazam oldu. 6 Şa'bân 1270'de (4 Mayıs 1854) ikinci defa serasker olup 1 Cemaziyelevvel 1271'de (20 Ocak 1855) azlolundu. Receb'de (Mart-Nisan 1854) Kastamonu'ya gönderilip Şevvâl'de (Temmuz) döndü. 17 Zilhicce 1271'de (31 Ağustos 1855) dördüncü defa kapdan-ı deryâ olup 8 Muharrem 1275'de (18 Ağustos 1858) azledilmiş ve o sene 13 Rebiyülevvelinde (21 Ekim 1858) beşinci defa kapdan ve Zilhicce 1277 sonlarında (Temmuz 1861 başları) ilâveten mâbeyn-i hümâyûn müşiri, Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) ilâveten tophane ve mühimmat-ı harbiye müşiriyeti ilâvesiyle serasker kaymakamı oldu. Seraskerin gelişiyle kaymakamlığı sona erdiyse de sene sonunda hazine-i hassa nâ-

zırlığı dahi görevlerine eklendi. 13 Receb 1279'da (4 Ocak 1863) bütün görevlerinden azlolunmuştur. 1280 Ramazan Bayramı (10 Mart 1864) gecesi Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. Zilhicce 1282'de (Nisan 1866) Meclis-i Vâlâ reisi ve bir saat sonra altıncı defa kapdan-ı deryâ oldu ki o gece kızının düğünü dolayısıyla sâhilhanesine padişah da şeref vermişti. 6 Zilka'de 1283'de (12 Mart 1867) umûr-ı bahriye nâzırlığı Hakkı Paşa'ya tevcih olunduğundan kapdanlık hizmetinden istifa edip Zilhicce (Nisan 1867) başında Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. 8 Rebiyülevvel 1285'de (29 Haziran 1868) bir hayli hasta yattıktan sonra vefat eylemiştir. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde türbesine defnedildi. Sâdık, iyilikseven, cömert ve kerimdi. Âdile Sultan'dan Hayriye Hanım Sultan adında bir yetişmiş kızı oldu. Eski zevcesinden dahi Edhem Paşa ile bir kızı vardır. Gayet yakışıklı, balıketli, uzunca boylu, kimsesizlere yardımcıydı. Bir mektebi ve başka hayratı vardır. Mühürdarı Ali Behiç Bey olup bir hayli sene sonra Âdile Sultan'a kethüdâ olmuştur. (IV. 298/300)

Mehmed Ali Paşa Askerlikten yetişip miralay olmuştu. Aleksinaç harbinde bir yara alınca mîrlivâlık ihsan buyuruldu. Ramazan 1293'de (Eylül-Ekim 1876) yaranın etkisiyle şehid olmuştur. (IV. 302/03)

Mehmed Ali Paşa Prusyalı bir muzıkacının oğludur. Gençken İstanbul'a gelerek 1262'de (1846) Mekteb-i Harbiye'ye girip Müslüman oldu. Erkân-ı harp çıkıp hızla yükselerek livâ ve 1285'de (1868/69) ferik olarak Yanya kumandanı oldu. Güzel hizmetle Arnavutluk cihetine gönderilip uzun yıllar Yenipazar kumandanlığında bulunmuştur. Mühim muharebeleri kazanıp 1293'de (1876) vezir rütbesi ihsan buyurulmuş ve 1294 (1877) başlarında Tuna Garp Ordusu başkumandanı olmuştur. Birkaç muharebe kazandıktan sonra Sofya ve Yakova taraflarına memur oldu. Ramazan 1294'de (Eylül 1877) orada kazaen vefat etmiştir. Askerlikte bilgili, savaşçı, cesur ve gayretliydi. (IV. 303)

Mehmed Ali Paşa Sadrazam Koca Yusuf Paşa'nın torunlarındandır. Mülkî hizmetlerde bulunduktan sonra Mersin mutasarrıflığından emekli olmuş ve 1309'da (1891/92) beylerbeyi pâyesini hâiz olup 9 Rebiyülevvel 1314'de (18 Ağustos 1896) vefat eylemiştir. (IV. 308)

Mehmed Ali Paşa 1254'de (1838) Mühendishane'den mülâzimlikle çıkıp 1295'de (1878) miralay ve 1313'de (1895/96) mîrlivâ olmuştur. 27 Receb 1314'de (3 Ocak 1897) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (IV. 868)

Mehmed Ali Paşazâde Kavalalı Mehmed Ali Paşa oğullarıdır. Bir asırdır şöhretleri vardır. Bugün Hüseyin Paşa, İbrahim Paşa, Mansûr Paşa ile Mehmed Bey bunlardandır. Hüseyin Kâmil Paşa eski hıdiv, Mansûr Paşa vezir ve Mehmed Fâik b. İbrahim Paşa yeğeni Mehmed Ali Paşa Şûrâ-yı Devlet azasıdır. (IV. 705)

Mehmed b. Armağan (Molla Yegân) Aydın ulemâsından birinin oğludur. Fenârî'den sonra devrin ulemâsının en büyüğüdür. Müderris, sonra Bursa kadısı oldu. Hacdan sonra görev kabul etmedi. Fenârî'nin kızıyla evlenince aralarında akrabalık doğdu. 840'da (1436/37) vefat eyledi. Oğlu Mehmed Şah'dır(→). Bunun oğ-

lu defterdar Hasan Çelebi'dir. Molla Yegân'ın diğer oğlu Yusuf Bâlî olup bunun oğlu Şemseddin Ahmed Efendi'dir(→). Oğulları Mehmed Şah Riyâzî(→) ile Mehmed Şah Efendi'dir(→). Torunlarından biri "Paşa Çelebi" lâkaplı Mustafa Efendi(→), diğeri Alâeddin Ali Yegânî'dir(→). Bunun oğlu ulemâdan defterdar Sinaneddin Yusuf'dur. (IV. 102)

Mehmed b. Korkmaz Meşhur müfessirdir. 882'de (1477/78) vefat eylemiştir. (IV. 104)

Mehmed Baba (Kara Abalı) Bektaşî babalarındandır. I. Süleyman'dan (Kanunî) (hd. 1520-1566) Beşiktaş'da bir cami yapılmasını isteyince isteği kabul buyuruldu. Akova'daki servilerin çoğunu bu zat dikmiştir. Vefatında Dolmabahçe'de defnolundu. Bir müddet buraya Karabağı dendi. (IV. 115)

Mehmed Bey Karaman Bey'in oğlu olup Selçukluların parçalanmasında Konya'da kuvvet buldu. Selçuklulaın elinden Konya'yı bir aralık zaptetti. Kadı Fâzıl Urmevi, belde ileri gelenleri ile bunu çıkarınca Ermenak'a gitti. 678'de (1279/80) Tatar askeri bunu bir mahalde bastırıp kendisini ve kardeşi ile amcazâdelerini yok eylemişlerdir. (IV. 100)

Mehmed Bey Aydın Bey'in oğludur. Babasının vefatında Aydın iline bey oldu. Orhan Gazi ile (hd 1326-1361) çağdaş olup tedbirli hareket etti. Aydın Güzelhisarı'nda vefat etti. (IV. 100)

Mehmed Bey Karamanî Ali Bey'in oğludur. Babasının vefatında Timurleng'e sığındı. 10 seneyi aşkın Konya'dan uzak kalıp Timur'un yardımıyla 804'de (1402) Konya beyi oldu. Kargaşada Bursa'yı ele geçirmeye çalıştıysa da Hacı İvâz Paşa savundu. O aralık I. Bâyezid'in (Yıldırım) cenazesi gelince kaçtı. Hatta kaçarken, nedimlerinden birisi "Osmanlıların bir na'şı gelmekle böyle kaçıyoruz. Ya canlısı ile ne muamele edeceğiz?" demişti. Sonra Bâyezid Paşa'ya esir düştü. I. Mehmed (Çelebi) affetti. Nihayet Ramazanoğulları, Mısır emirini üzerine sevk ile esir oldu. Bu müddetde Konya'da kardeşi Mûsâ Bey vekil olmuştur. Kurtulunca etrafındaki Antalya ve Germiyan beyleriyle uğraşıp 830'da (1427) Antalya'ya yaklaştığında bir top danesi gelerek vefat etmiştir. (IV. 102)

Mehmed Bey İmam Cezerî evlâdından Ebûlhayr Mehmed Asfer'in oğludur. Fenârîzâde Ali Efendi'ye damad olarak ilim tahsil eyledi. Hatta fazlına binaen II. Mehmed (Fâtih) nişancılığa getirdi. Eğer vücudunu afyon gibi kötü alışkanlıklar harap etmeseydi, vücudundan devlet istifade edecek, yüksek mevkilere gelecekti. Ne çare ki, genç yaşında 869'da (1464/65) vefat etmiştir. (IV. 103/04)

Mehmed Bey II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) avcıbaşıydı. Eğrikapı Mescidi'ni yaptı. Vefatında oraya defnedildi. (IV. 103)

Mehmed Bey Trabzonludur. Yükselip sekbanbaşı oldu. 15 sene kadar bu görevde bulunup, 872'de (1467/68) Ankara beyi oldu. Vehimli olduğundan bir yenilgi üzerine Mekke'ye gitmiştir. 887'de (1482) döndüğünde vefat etmiştir. (IV. 105)

Mehmed Bey II. Bâyezid devrinde (1481-1512) muhtesibdi. O hizmette vefat etti. Karagöz Mescidi'nin bânîsidir. (IV. 107)

Mehmed Bey II. Bâyezid'in kız kardeşinin oğludur. Karasi beyliği ihsan buyurulmuştu. 920'de (1514) muharebede şehid oldu. (IV. 109)

Mehmed Bey Yörgüç Paşazâde olup 920'de (1514) İran harbinde şehid olmuştur. (IV. 107)

Mehmed Bey Yükselip Trabzon beyi olup İran harbinde 920'de (1514) şehid oldu. (IV. 107)

Mehmed Bey İsâ Paşa'nın oğludur. Babası gibi hizmetlerde bulunarak meşhur beylerden oldu. II. Mehmed'den (Fâtih) sonra bir müddet azledilmiş olarak kalıp sonra İlbasan beyi oldu. Senelerce orada kaldı. Mısır'ın fethi senesi (1517) Gazze beyi olup sonra o taraflarda vefat etti. (IV. 107)

Mehmed Bey Mısır'ın son emiri Kansu Gavri'nin oğludur. İstanbul'a getirilip burada oturdu. 932'de (1525/26) sûr-ı hümâyûna davet edildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 110)

Mehmed Bey Pîrî Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Babasının zamanında bey olup 932'de (1525/26) İçel beyi oldu. Sonra vefat etti. (IV. 110; II. 44)

Mehmed Bey Beylerden olarak Niğbolu beyiydi. 961'de (1554) Düzme Mustafa'yı tutup teslim eyledi. 964'de (1557) Totvan beyiydi. Serhadde ömrünü tüketti. (IV. 114)

Mehmed Bey Enderûn'dan yetişip 962'de (1555) sipahiler ağası olup 966'da (1558/59) azledilmiştir. (IV. 115)

Mehmed Bey Karaferyelidir. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) serhadlerin eski ağalarından ve gazilerinden olup Nograd (Novigrad) beyi oldu. Sobuska palankası harbinde üzerine cesurane çıkmıştı. Ancak Nogradlılar bunu şehid eylediler. Fâzıldı. (IV. 112)

Mehmed Bey Bosnalıdır. Başdevatdar, Anadolu muhasebecisi ve Haleb defterdarı oldu. Bu senelerde (1590'lar) vefat etti. (IV. 132)

Mehmed Bey Çaşnigirlikten saraydan çıkarak Şam ve Kıbrıs defterdarlıklarında bulundu. Bu senelerde (1590'lar) vefat eylemiştir. (IV. 132)

Mehmed Bey Semiz Ali Paşa'nın(→) oğludur. Annesi Mihrimâh Sultan'ın kızı Ayşe Hanım Sultan'dır. Özdemiroğlu Osman Paşa'nın İran seferinde vefatı üzerine mührünü getirmiştir. Sonra Niğbolu beyi olup 1001'de (1592/93) Bosna'da savaşta köprüyü geçerken şehid olmuştur. (I. 202)

Mehmed Bey Müderris olup 1011'de (1602/03) vefat etmiştir. (IV. 137)

Mehmed Bey Firûz Ağa'nın(→) oğludur. Müderris olup Rebiyülevvel 1018'de (Haziran 1609) vebadan vefat etmiştir. (IV. 103; IV. 32)

Mehmed Bey Deryâ beylerinden olup 1020'de (1611) Ayamavra beyi oldu. Bir-iki sene sonra vefat etmiştir. (IV. 144)

Mehmed Bey Beylerden olup bu senelerde (1620'ler) Amasya beyliğinde ve harpde bulunarak vefat etmiştir. (IV. 151)

Mehmed Bey Neslişah Sultan torunlarından İskender Bey'in oğludur. 1032'de (1623) vefat eyledi. (IV. 149; I. 347)

Mehmed Bey Mısır beylerinden olup Zilhicce 1068'de (Eylül 1658) Mısır hazinesiyle İstanbul'a gelmiş ve burada vefat etmiştir. Beyliği hasoda ağalarından Merzifonî Hasan Ağa'ya verildi. (IV. 171)

Mehmed Bey Çerkesdir. Mısır'ın nüfuzlu beylerinden olup Cerce beyi oldu. Orada askerî bir kuvvete sahip olunca sadık beylerden hac emiri Kaytas Bey ve Ahmed Bey marifetleriyle elde edilip 1069'da (1658/59) idam edildi. Cevahir madeni işletip haylice mal peyda eylemişti. (IV. 171)

Mehmed Bey Yalı ağası olup 1072 (1661/62) yılından sonra vefat etti. (IV. 174)

Mehmed Bey Şehid Zülfikâr Paşa'nın oğludur. Müderris, Manisa mollası oldu. Zilka'de 1117'de (Şubat-Mart 1706) vefat etti. (IV. 205)

Mehmed Bey Divrikli İbrahim Paşa'nın (v. 1124/1712)(→) oğludur. Müderris olup Zilka'de 1127'de (Kasım 1715) vefat etmiştir. (I. 118)

Mehmed Bey Defterdar Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. Uzun yaşamış olup 1169'da (1755/56) vefat etmiştir. (I. 223)

Mehmed Bey Silahdar Halil Ağa'nın oğludur. Enderûn'dan yetişme olup çukadar-ı şehriyârî oldu. Çıktıktan sonra kapıcıbaşı olup Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) silahdar ağası oldu. Rebiyülevvel 1174'de (Ekim 1760) tersane emini ve bir aralık kapdan vekili oldu. Azilden sonra 1177'de (1763/64) vefat etti. (IV. 248)

Mehmed Bey Hâcegândan olup 8 Safer 1187'de (1 Mayıs 1773) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (IV. 254)

Mehmed Bey Sadrazam Şahin Ali Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişerek hâcelikle 1199'da (1785) cizye muhasebecisi oldu. 1200'de (1786) azledildi. Bu senelerde vefat etmiştir. (IV. 267)

Mehmed Bey Çerkesdir. III. Ahmed devrinde (1703-1730) kurenâdan silahşor Kayın Ahmed Ağa'nın kardeşinin oğlu olup mâbeyn-i hümâyûnda yükselerek kapıcıbaşı olup 1171'de (1757/58) sürüldü. Bırakıldıktan sonra 1186'da (1772) silahdar ağası ve sonra kapıcılar kethüdâsı ve 1188'de (1774) sipahiler ağası, 1191'de (1777) mîrahûr-ı evvel ve azilden sonra ikinci defa mîrahûr-ı evvel oldu. Azilden sonra 17 Ramazan 1196'da (26 Ağustos 1782) çavuşbaşı olup 1197'de (1783) azledildi. 1199'da (1785) üçüncü defa mîrahûr-ı evvel olup 8 Rebiyülâhir 1202'de (28 Ocak 1787) azledildi. İhtiyar ve hasta olduğundan 5 Şevvâl 1202'de (9 Temmuz 1787) vefat etti. Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda medfundur. Eski tavırlı, dirayetli bir zat idi. Oğlu Mehmed Rahmî Bey'dir. (IV. 264)

Mehmed Bey Ricâlden Uzun İbrahim Bey'in oğludur. Gedikli ve sonra kapıcıbaşı oldu. Sonra başbaki kulu ve kuyumcubaşı oldu. 5 Rebiyülâhir 1204'de (23 Aralık 1789) vefat etti. Tersane ardında babasının yanına defnedildi. (IV. 266)

Mehmed Bey Yanyalıdır. Kapıcıbaşı olup 1206'da (1791/92) Kıbrıs muhassılı oldu. Orada vefat etmiştir. (IV. 267)

Mehmed Bey Sârim İbrahim Paşa'nın oğludur. Yenişehir mollası idi. 1219'da (1804/05) vefat etti. (IV. 273)

Mehmed Bey Divitdar Mehmed Paşazâde Abdî Bey'in oğludur. Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan oldu. Ortaköy Camii mütevellisi iken 1222'de (1807) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 274/75)

Mehmed Bey Enderûn'dan yetişerek çukadar-ı şehriyârî oldu. 7 Rebiyülâhir 1222'de (14 Haziran 1807) Kıbrıs'a

sürülmüştü. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 276)

Mehmed Bey İzzet Ali Paşa'nın torunu olup Enderûn'dan yetişerek çukadar-ı şehriyârî, 1222'de (1807) silahdar-ı şehriyârî oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) ikamete gönderildi. Sonra vefat eyledi. (IV. 276)

Mehmed Bey Kadı Abdurrahman Paşa'nın(→) büyük oğludur. Müderris olup Zilhicce 1223'de (Ocak-Şubat 1809) vefat etti. (III. 325)

Mehmed Bey Yekçeşm Ahmed Muhtar Bey'in(→) oğludur. Hazine-i hümâyûn ağalarından olup 1224'de (1809) vefat etti. Kadıköy'de babasının yanına defnedildi. (I. 279)

Mehmed Bey Dârendeli Mehmed Paşa'nın torunu olup kapıcıbaşı oldu. 1223'de (1808) başbaki kulu olup ertesi sene görevde kaldı. 1226'da (1811) mîrialem olup bir-iki sene sonra vefat etti. (IV. 279)

Mehmed Bey Geyvelidir. Hâcegândan olup 5 Zilhicce 1222'de (3 Şubat 1808) vefat etti. Yanında Haseki Ahmed Bey medfundur ki, 1229'da (1815) vefat eylemiştir. (IV. 275)

Mehmed Bey Tuzlalıdır. 1243'de (1827/28) kapıcıbaşı oldu. Daha sonra vefat eyledi. (IV. 285)

Mehmed Bey Hasan Paşazâde olup kapıcıbaşı ve Adana mütesellimi oldu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (IV. 288)

Mehmed Bey Velî Beyzâde olup Servi â'yânı ve kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (IV. 288/89)

Mehmed Bey Canikli Ali Paşa'nın kethüdâsı Sarı Abdullah Paşa'nın oğludur. Hâne-i hassadan yükselerek tüfenkçibaşı olarak çıkarıldıktan sonra kapıcıbaşı olup sonra Kuşadası mukataası verildi. 1246'da (1830/31) orada vefat etti. Oğulları Ahmed Bey(→) ile Abdülkerim Bey'dir(→). (IV. 286)

Mehmed Bey Hüsâmeddin Paşa'nın(→) oğludur. Enderûnludur. Kapıcıbaşı olup 1258'de (1842) vefat etmiştir. Oğlu İsmail Hakkı Bey'dir(→). (II. 115)

Mehmed Bey II. Mahmud devrinde (1808-1839) Enderûn'da yetişerek miftah ağası olarak emekli olmuştu. 27 Rebiyülâhir 1272'de (5 Aralık 1855) vefat etmiştir. Süleymaniye'de medfundur. (IV. 294)

Mehmed Bey Küçük Ali'nin oğludur. Bahriye kaymakamlarından olup 1271'de (1854/55) vefat etti. Doymazdere'de medfundur. (IV. 293)

Mehmed Bey Askerlikten yetişti. Kaymakam ve saraçhane nâzırı olup Cemaziyelâhir 1272'de (Şubat 1856) vefat etti. Çürüklük'e defnedildi. (IV. 293)

Mehmed Bey Mâbeyn-i hümâyûndan yükselerek senelerce mâbeyn-i hümâyûn müdürü oldu. Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) hazine-i hümâyûn kethüdâsı ve ûlâ sınıf-ı evveli oldu. Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) hırsızlığı ortaya çıkınca rütbesi kaldırılıp sürülmüş ve o halde vefat etmiştir. (IV. 296)

Mehmed Bey Arabistan Ordusu piyade miralayı iken Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) vefat etti. (IV. 295)

Mehmed Bey Askerlikten yetişerek miralay olup 1278'de (1861/62) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (IV. 295)

Mehmed Bey İbrahim Bey'in oğludur. Askerlikten yetişip yâver-i padişahî, sonra seryâver olmuştu. 1277'de (1860/61) Şam Ordusu'na gönderilmiş ve 1280 (1863/64) tarihinden sonra kazaen vefat etmiştir. Oğlu Halil Paşa'dır(→). (IV. 298)

Mehmed Bey Enderûn'dan yetişme olup mülkiye kaymakamlarından oldu. Karahisar'dan azledilmiş olarak 23 Safer 1283'de (7 Temmuz 1866) vefat etti. Sur dışında medfundur. (IV. 297)

Mehmed Bey Tophanelidir. Bahriye üçanbarlı süvarisi olarak 1299'da (1882) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnolundu. (IV. 304)

Mehmed Bey Sinopludur. Râşid Salih Ağa'nın oğlu olup miralay olarak kıdem kazanmıştı. 1300'de (1883) vefat ederek Karacaahmet'e defnedilmiştir. (IV. 304)

Mehmed Bey "Bahçıvanzâde" diye tanınmış, topçu mektebinden yetişmiş, istihkâm alayına miralay olmuş mutedil bir zat idi. Safer 1311'de (Ağustos-Eylül 1893) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. (IV. 307)

Mehmed Bey Ağrıboz muhafızı Ömer Paşa'nın oğludur. Selânik eşrâfından iken Ramazan 1314 (Şubat 1897) sonlarında orada vefat eyledi. Karababa Türbesi'nde medfundur. (IV. 867)

Mehmed Bey Enderûnludur. Sultan Abdülmecid'in kurenâsından olup 1277'de (1861) ayrıldı. Emekli olarak 28 Ramazan 1315'de (20 Şubat 1898) vefat eyledi. Topkapı'da, Erdebilîzâde Tekkesi'ne defnedildi. Hazinedar-ı şehriyârî Cevrî Usta'nın kız kardeşinin oğludur. (IV. 867/68)

Mehmed Bey Silahşordür. Eyüp'de Dibek Camii'nin bânîsi olup kendisi orada medfundur. (IV. 103)

Mehmed Bey Şam ileri gelenlerindendir. Beğceğiz Camii'ni yapan Mehmed Bey'in bu zat olması muhtemeldir. (IV. 110)

Mehmed Bey (Akçaylı) İstanbul muharebesinde bulunarak şehrin etrafını yakmış olan gayretli ve cesur bir beydir. İtibarlı olarak vefat etmiştir. (IV. 104)

Mehmed Bey (Doğramacızâde) Abdullah Efendi'nin torunudur. Muharrem 1236'da (Ekim 1820) vefat etti. Üsküdar'da dedesinin yanında medfundur. (III. 390)

Mehmed Bey (Ebûzzeheb) Mısır'da Ali Bey üzerine şeyhülbeled olup fazla nüfuz kazanıp Akkâ'dan Tâhir Ömer'i kaçırmıştı. Cemaziyelevvel 1189'da (Temmuz 1775) İstanbul'da vezir rütbesiyle Mısır valisi olduysa da ancak Akkâ'ya varışının 3. günü, yani 8 Cemaziyelâhir 1189'da (6 Ağustos 1775) vefat edince paşalık nasip olmamıştır. Ancak vezirliğe nâil olacağını haber almıştı. Vefatı iyi oldu. Çünkü ayrılık düşüncesi artmıştı. (IV. 257)

Mehmed Bey (Ekmekçizâde) Maliyeden yetişip 982'de (1574/75) Mısır defterdarı oldu. Mihmandaroğlu İbrahim Bey'le Arafat'a su getirmeye memur dahi olmuştu. Sonra vefat etti. (IV. 121)

Mehmed Bey (Fazlî Paşazâde) Babası Sen:ine harbinde şehid oldu. Kendisi kapıcıbaşı ve bölük ağası oldu. 1139'da (1726/27) sipahiler ağası olup azilden sonra 1145'de (1732/33) yeniden o göreve getirildi. 1148'de

(1735/36) mîrialem oldu. 1149'da (1736/37) vefat edip Üsküdar'a defnolundu. Edipdi. (IV. 230)

Mehmed Bey (Frenk Beyzâde) Mâbeynden fodla kâtibi, yeniçeri kâtibi, küçük ruznâmeci, Anadolu muhasebecisi ve 1002'de (1593/94) mukabeleci olup daha sonra vefat eyledi. (IV. 132)

Mehmed Bey (Gazi) Boşatlıdır. Avusturyalılara karşı hayli mücadele etmişti. Sonra İstanbul'a göçerek Cemaziyelevvel 1302'de (Şubat-Mart 1885) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 305/06)

Mehmed Bey (Genç) Lofça â'yânından olup Vidin miralayı oldu. 2 Cemaziyelevvel 1256'da (2 Temmuz 1840) vefat etti. (IV. 290)

Mehmed Bey (Hacı) 1099'da (1688) defterdar olan Doğancı Hüseyin Paşa'nın oğludur. Ricâlden olup küçük görevlerde bulundu. Şevvâl 1140'da (Mayıs 1728) Anadolu muhasebecisi ve sonra mevkufatçı oldu ve azilden sonra Zilhicce 1144'de (Haziran 1732) ikinci defa mevkufâtî oldu. 1145'de (1732/33) vefat etmiştir. Sinan Paşa Türbesi civarında medfundur. Usta şair, Arapça'dan tercümeye kadirdi. (IV. 226)

Mehmed Bey (Hacı) Âlâiyeli Ebûbekir Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup 1185'de (1771) Kırım hanına ibka menşurunu götürdü. 1195'de (1781) sipahiler ağası ve sonra başbaki kulu oldu. 1198'de (1784) mîrialem olup 1211'de (1796/97) vefat edip babasının mektebine defnedildi. Uzun yaşadı. (IV. 270)

Mehmed Bey (Hacı) Enderûn'dan yetişme olup senelerce müjdecibaşılık yaptı. Sonra iki defa surre emini oldu. Uzun süre emekli olarak evinde oturmuştu. 22 Şa'bân 1307'de (13 Nisan 1890) vefat etti. Üsküdar'da Nasûhî Tekkesi'nde medfundur. (IV. 306)

Mehmed Bey (Hacı) Eskilerden olup sanayi miralayı ve saraçhane müdürü iken Safer 1308'de (Eylül-Ekim 1890) vefat etti. Hastayken konağı yanmıştır. (IV. 306)

Mehmed Bey (Hacıoğlu) Tersaneden yetişip tersane kethüdâsı olmuştur. 1250'de (1834/35) vefat etti. Kasımpaşa mezarlığında medfundur. Damadı Ahmed Efendi 1270'de (1853/54) ve oğlu Mehmed Bey 1273'de (1856/57) vefat ederek yanına defnedildiler. (IV. 289)

Mehmed Bey (Hâfız) Damad İbrahim Paşa'nın kardeşi Genç Ali Paşa'nın(→) oğludur. 1177'de (1763/64) vefat ederek Hüdâî Tekkesi'ne defnedildi. Oğlu ricâlden Halil Bey'dir. (III. 533)

Mehmed Bey (Hâfız) Mekteb-i Tıbbiye'den yetişerek miralay olmuştur. 19 Zilhicce 1292'de (16 Ocak 1876) vefat edip Kocamustafapaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 302)

Mehmed Bey (Hanım Sultanzâde) Sadrazam Ahmed Paşa'nın oğludur. Niğbolu beyi iken 1001'de (1592/93) şehid oldu. Annesi, Mihrimâh Sultan'ın kızı Hâcce Ayşe Hanım Sultan'dır. Soyu halen "Cağalazâdeler" diye sürmektedir. (IV. 130/31)

Mehmed Bey (Hekimzâde) Abdullah Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 1217'de (1802/03) vefat etti. (III. 394)

Mehmed Bey (Hüseyin Paşazâde) (Hacı) Defterdar Hacı Hüseyin Pa-

şa'nın oğludur. Kalemden yükselerek 1101'de (1689/90) ruznâmeci ve maliye tezkirecisi oldu. 1103'de (1691/92) azledildi. Sonra başdeftardar vekili oldu. Sonra Hicaz tarafına memuren gitti. Dönüşte reisülküttab oldu. Sonra yine Mekke'de 5-6 sene kadar tamirat müdürlüğünde çalıştı. Zilka'de 1126'da (Kasım 1714) mîrimîran rütbesiyle Habeş valisi oldu. 1128'de (1716) gazaba uğradı, ancak sadrazamın o sırada harpde şehid olmasıyla affolundu. Sonra İstanbul'a çağrıldı. Paşalığı alınıp hâcegândan olarak 1130'da (1718) ruznâme-i evvel oldu. 1132'de (1720) vefat eyledi. Fındıklı Camii'ne defnedildi. Vefatı günü Harem-i Şerif'de "gâib namazı"nın kılınmasının iyi haline delil olduğu mektubatta görülmüştür. Liyâkat sâhibi şişman bir zat olduğundan "Kımıl kımıl" diye lâkap aldı. (IV. 216)

Mehmed Bey (İbrahim Hanzâde) Sokollu Mehmed Paşa oğlu İbrahim Han Paşa'nın oğludur. Ricâlden ve defter emini olup Muharrem 1077'de (Temmuz 1666) vebadan vefat etti. (IV. 176; I. 99)

Mehmed Bey (Kadıoğlu) Mısır valisi Ahmed Paşa'ya müsteşar ve müdür olmuştu. Onun isyanında paşayı Beriyye'ye kaçırıp cezasını vererek (1524) devlete hizmet eylemiş ve Mısır'da vefat etmiştir. (IV. 110)

Mehmed Bey (Kara) Üsküplü Mescidi'nin bânîsidir. Bu mescidin minberini gediklilerden Abdullah koymuştur. (IV. 150)

Mehmed Bey (Kara Çavuş) İbrail ve Akkerman cihetlerinde muharebede bulunmuşsa da İbrail'i muhafazada varlık gösterememiştir. Bu senelerde (1590'lar) vefat etti. (IV. 132)

Mehmed Bey (Kavanoszâde) Kapıcıbaşı olup 25 Cemaziyelâhir 1223'de (16 Ağustos 1808) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 275)

Mehmed Bey (Kıblelizâde) Ali Bey'in oğludur. Sirke Osman Paşa'ya kapı kethüdâsı olup hâcegândan oldu. 1132'de (1720) Tophane nâzırı ve 1133'de (1720/21) mîrîye çok çalışınca tersane emini oldu. Şevvâl 1139'da (Mayıs-Haziran 1727) azledildi. 1140'da (1727/28) başmuhasebeci ve 1141'de (1728/29) ruznâme-i evvel oldu. Muharrem 1142'de (Ağustos 1729) azlolunup 1143'de (1730/31) yine ruznâme-i evvel oldu. 1144'de (1731/32) vefat eyledi. Handan Ağa Mescidi'ni yeniden tamir eylemiştir. Kasımpaşa'da bir de çeşmesi vardır. Hizmet ve liyâkat erbâbıydı. (IV. 225)

Mehmed Bey (Menteşzâde) Kapıcıbaşı olup 1241'de (1825/26) başbaki kulu oldu. Daha sonra vefat eyledi. (IV. 285)

Mehmed Bey (Mîr) IV. Murad'a ve Sultan İbrahim'e nedim olmuştu. Bu senelerde (1640'lar) vefat etti. (IV. 161)

Mehmed Bey (Mihalzâde) Sonradan Müslüman olan Abdullah'ın (Mihal Bey) oğludur. Beylerden olduğundan Mûsâ Çelebi'ye vezir ve Kadı-i Simavna Bedreddin'e de arkadaş olarak Rumeli beylerbeyi oldu. Bu sebepden esaretinde Çartak'da hapsedildi. Düzmece Mustafa harbinde affedilip I. Murad'ın hizmetinde bulundu. 825'de (1422) Kadı Tâceddin elinde şehid oldu. Cesur ve tedbirliydi. Oğlu Hızır Bey dahi beylerden olup II. Murad'ın gazâlarında bulunmuştur. Bunun oğlu İskender Bey 903'de (1497/98) harpde şehid oldu.

Evlâdından Ali Bey, Mehmed Bey, Hızır Bey ve Süleyman Bey dahi ünlü olmuşlardır. Soyu halen mevcuttur. (IV. 101)

Mehmed Bey (Mihalzâde) Beylerden olup 910 (1504/05) yılından 950 (1543) yılına kadar 40 sene beylikte bulundu. 912 (1506/07) yılına kadar birinci ve sonra vefatına yakın ikinci defa Bosna beyi oldu. Başka sancaklarda dahi mutasarrıflık etti. 950'de (1543/44) vefat eyledi. Usta şairdir. (IV. 112)

Mehmed Bey (Muhsinzâde) Abdullah Paşazâde Said Bey'in oğludur. Kapıcıbaşı olup 1240'da (1824/25) başbaki kulu oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 286)

Mehmed Bey (Mustafa Paşazâde) Mustafa Paşa'nın oğlu olup Enderûn'dan yetişerek hâcegândan oldu. Tevkiî ve başka görevlerde bulunduktan sonra defterdâr-ı şıkk-ı sânî olup 1136'da (1723/24) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 220)

Mehmed Bey (Nâsıreddin Bey) Halil Bey'in oğludur. Onun yerine 822'de (1419) Maraş ve Elbistan beyi oldu. Önce Mısırlılara muhalefet ve sonra itaat eyledi. Kayseri ve Trablus'a mutasarrıf oldu. Bir aralık Mısır'a gidip Mısır emiriyle görünmüştü. 846'da (1442/43) vefat etti. Ömrü 63 yıldır. Karaman Mehmed Bey'i esir eden budur. (IV. 103)

Mehmed Bey (Palabıyık) Yenicelizâde Ahmed Paşa'nın damadıdır. Cemaziyelevvel 1237'de (Şubat 1822) gümrük emini olup 1242'de (1826/27) ayrıldı. Sonradan vüzerâ kapı kethüdâsı oldu. 1252'de (1836/37) zecriye muhassılı olup 1254'den (1838) sonra vefat etmiştir. Oğlu Abdüllâtif Bey 1278'de (1861/62) vefat edip İnadiye'ye defnedildi. (IV. 289)

Mehmed Bey (Receb Paşazâde) Enderûn'da yetişerek II. Mahmud'un şehzâdeliğinde lalası ve seferli kethüdâsıydı. 1223 (1808) tarihinde Cevrî Usta, Tatar İmam, Anber Ağa ve İsâ Ağa ile II. Mahmud'a pek büyük hizmette bulunmuştur. O sebepten Cemaziyelâhir 1223'de (Kasım-Aralık 1808) silahdar-ı şehriyârî oldu. Şevvâl 1223'de (Aralık 1809) azledilerek Kıbrıs'a gönderilmiştir. 1235'de (1819/20) orada vefat etti. (IV. 276)

Mehmed Bey (Rum) Hasan Paşa kethüdâlığından yetişip Niğde beyi olmuştu. Sonra vefat etti. (IV. 161)

Mehmed Bey (Seydî) Otakçıbaşı Hüseyin Ağa'nın kardeşi olup saraydan çıkmaydı. Vefatında, yaptırdığı mescidinin mihrabının önünde defnedildi. (IV. 103)

Mehmed Bey (Seyyid) Halil Hamid Paşa'nın damadı olup hâcegândan oldu. Ramazan 1227'de (Eylül 1812) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da zevcesi Fatma Hanım yanına defnedildi. 1222'de (1807) lağımcıbaşı olan Ağrıbozlu Mehmed Bey bu zat olmalıdır. (IV. 279)

Mehmed Bey (Seyyid) (Hacı) Elmalı Ahmed Paşa'nın torunu olup haseki ağası iken Receb 1192'de (Ağustos 1778) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 257)

Mehmed Bey (Sirke Osman Paşazâde) Kapıcıbaşı oldu. Sonra Köstendil mîrlivâsı olup Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) azledildi. Sonra yine kapıcıbaşılıkla kapıcılar kethüdâsı oldu. Sonra Köstendil, 1174'de

(1760/61) mîrimîranlıkla Bosna muhafızı oldu. 1175'den (1761/62) sonra beylikle kapıcılar kethüdâsı olup 1176'da (1762/63) paşalıkla Selânik mutasarrıfı olarak orada vefat etti. (IV. 247)

Mehmed Bey (Tavil) Bölükbaşıdır. Ahmed Tavil yok olunca 1013'de (1604/05) Bağdad'ı elde eyledi. Bunun ortadan kalkmasıyla, işlerin idaresi kardeşi Mustafa'ya intikal etti ve 1016'da (1607/08) Cağaloğlu Mahmud Paşa gidip Bağdad'ı ellerinden aldı. Mustafa da İran'a geçip vefat etmiştir. (IV. 140)

Mehmed Bey (Telvezâde) Enderûn'dan yetişerek Nizamiye Ordusu'nun kuruluşunda binbaşı ve Zilhicce 1244'de (Haziran 1829) miralay oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (IV. 288)

Mehmed Bey (Yusuf Paşazâde) Enderûn'dan yetişme olup I. Mahmud devrinde (1730-1754) miftah ağası olup silahşorlükle çıktı. Silahşor-i evvel iken 20 Safer 1189'da (22 Nisan 1775) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 257)

Mehmed Bey (Zehrimâr) Donanma serdârı olup 950'de (1543/44) vefat etmiştir. Adına bir mescid vardır. (IV. 112)

Mehmed Cemâlî (Çelebi Halife) Cemâleddin Aksarayî'nin evlâdındandır. Talebeden iken tasavvufa meyletti. II. Bâyezid ikramla vebanın defedilmesi için Mekke'ye gönderdi. Veba azaldı. 887'de (1482) yolda iken vefat eylemiştir. Müridi Kasım Çelebi'dir(→). Onun yerine halifesi Ramazan Efendi(→) şeyh oldu. Bir halifesi de Erdebilî Sinan Efendi'dir. (IV. 105)

Mehmed Çavuş İbraillidir. Sırasıyla gümrük emini oldu. Ancak yolsuzluğa meyilli olduğundan sipahilerin şikâyet etmeleriyle 1045'de (1635/36) cezalandırıldı. (IV. 158)

Mehmed Çavuş (Kara Alizâde) Konyalıdır. İstanbul'a gelip sırasıyla çavuşbaşı ve sonra ordu levazım memuru olmuştur. 1014'de (1605/06) şakî Nasûhoğlu'nun eline düşüp şehid olmuştur. (IV. 139)

Mehmed Çelebi Zeyrek Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup Kütahya'dan azledilmiş olarak Bursa'da emekliliği seçti. 925'de (1519) vefat etti. Yıldırım Camii'nde medfundur. (IV. 104)

Mehmed Çelebi Pîr Ahmed Çelebi'nin oğlu ve Nişânî'nin kız kardeşinin oğludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 925'de (1519) nişancı oldu. 926'da (1520) azledildi. Sonra vefat etmiştir. Asık suratlı ve liyâkatsizdi. (IV. 110)

Mehmed Çelebi Emir Ali Efendi'nin(→) oğludur. Mihalıç kadısı olup 950'de (1543/44) vefat etti. Oğlu Ali Efendi'dir(→). (III. 497)

Mehmed Çelebi Safiyeddin Bursavî'nin oğlu olup 900'de (1494/95) doğdu. Tahsilden sonra Şeyh Seyyid Ali hizmetinde tekmil-i tarikat eyledi. Şeyhi vefat edince meşihate geçti. 970'de (1562/63) vefat etti. Zeynî şeyhleri yanında medfundur. (IV. 115)

Mehmed Çelebi Hassa tabibi iken ser-etıbbâ-yı padişahî olup 970'de (1562/63) vefat etti. (IV. 117)

Mehmed Çelebi Eğri Abdullah Efendi'nin oğludur. 920'de (1514) doğdu. Kâtiplikten yetişip 952'de (1545) reisülküttab oldu. 961'de (1554) Diyar-

bekir defterdarı, sonra şıkk-ı sânî defterdarı, 964'de (1557) nişancı, 965'de (1557/58) başdefterdar oldu. 969'da (1561/62) istifa ederek Tırhala valisi olduysa da birkaç gün sonra ricasıyla Mısır'da sancak verildi. 974'de (1566) Sigetvar seferinde vefat eyledi. Peçuy'da medfundur. Âlim ve iffetliydi. Altımermer'de medresesi, Mudurnu'da camii ve mektebi vardır. Âşıkpaşa'da Tavaşî Hüseyin Ağa'nın mescidini camiye çevirdi. 5 oğlu ve 2 kızı olup ekserisi çocuksuz vefat etti. Birisi Ahmed Bey'dir(→). (IV. 117)

Mehmed Çelebi Muhaşşî Sinaneddin Yusuf Efendi'nin(→) oğludur. Süleymaniye müderrisi iken 987'de (1579) vefat etti. Münazarada güçlüydü. Zekîydi. *Şerh-i Miftâh, Şerh-i Hidâye*'ye ta'likatı, *Şerh-i Ferâiz*'de kelimâtı, Türkçe *Menâkıb-ı Ulemâ*'sı vardır. (IV. 122; III. 109)

Mehmed Çelebi Hüseyin'in oğludur. 999'da (1591) vefat ederek Tokmaktepe'de defnolundu. Ayvansaray'da bir mescid bina eyledi. (IV. 129)

Mehmed Çelebi Burhaneddin Paşa'nın oğludur. Yetişip 1003'de (1594/95) matbah emini olup 1005'de (1596/97) azledildi. Bu senelerde (1590'ların sonu) vefat etti. (IV. 132)

Mehmed Çelebi Şâmî halifesi olup Bursa Nakşibendî şeyhlerinden olarak 1010'da (1601/02) Bursa'da vefat etmiştir. (IV. 136)

Mehmed Çelebi Muabbir Tekkesi'ni bina edip oraya şeyh oldu. 1020'de (1611) vefat eyledi. Yerine Bostan Efendi şeyh olup 1065'de (1655) vefat eyledi. Yerine İbrahim Efendi olup 1130'da (1718) ve halefi Hüseyin Efendi 1132'de (1720), halefi Arabacızâde Mustafa Efendi 1146'da (1733/34), halefi Seyyid Mehmed Emin Efendi 1158'de (1745) vefat eylemişlerdir. (IV. 143)

Mehmed Çelebi Sun'ullah Mustafa Efendi'nin(→) büyük oğludur. Müderris olup 20 yaşında iken Rebiyülâhir 1016'da (Ağustos 1617) vefat etti. Atpazarı'na defnedilmiştir. (III. 233)

Mehmed Çelebi (Lâlezâr) (La'lî Çelebi) Yeniçerilerden Bâlî Çavuş'un oğludur. Maliyeden yetişip Budin defterdarı olmuş ve Rüstem Paşa'nın aleyhinde bulunduğundan azledilmişti. Rüstem Paşa'nın vefatından sonra görev verilerek 974'de (1566/67) reisülküttab olup Muharrem 978'de (Haziran 1570) azledildi. Sonra Haleb ve 980'de (1572/73) Anadolu defterdarı, 981'de (1573/74) başdefterdar olup 989'da (1581) azledildi. 991 (1583) tarihine doğru vefat etmiştir. Dindar, sâdık ve perhizkârdı. Oğlu Ahmed Efendi'dir. (IV. 122)

Mehmed Çelebi (Mumcuzâde) Pişmaniye Mescidi'ni bina eyledi. (IV. 137)

Mehmed Çelebi (Sancakdarzâde) Taşra defterdarlıklarında ve küçük kale tezkireciliğinde bulundu. Ruznâmeci dahi oldu. Bu senelerde (1590'lar) vefat etti. (IV. 132/33)

Mehmed Çelebi (Şahkulu) Hayır sahiplerinden olup 1147'de (1734/35) vefat eyledi. Vefa'da bir mektep inşa edip oraya defnedildi. (IV. 229)

Mehmed Çelebi (Tâczâde) Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup yükselip 987'de (1579) tezkireci, 995'de (1587) reisülküttab ve o sene nişancı oldu. Zilka'de 996'da (Eylül-Ekim

1588) vefat etti. Divanî hattında meşhur, cömert ve kerimdi. (IV. 127)

Mehmed Çelebi (Tat) Kalemden yetişip Trablus ve Haleb defterdarı oldu. Bu senelerde (1590'lar) vefat etti. (IV. 132)

Mehmed Çelebi (Türâbîzâde) İsmail Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup 1041'de (1631/32) vefat etmiştir. Fâzıldı. (IV. 124)

Mehmed Çelebi (Yavaş) Emir Ali Efendi'nin(→) torunu(→), Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup 980'de (1572/73) vefat etmiştir. (IV. 497)

Mehmed Çelebi (Yeşilce) (Ramazanzâde) Merzifonludur. Tahsilden sonra Divan-ı Hümâyûn kâtibi ve 960'da (1553) başdefterdar olup 961'de (1554) reisülküttab olarak 965'de (1557/58) nişancı ve sonra Haleb defterdarı oldu. Sonra Mısır muhafızlığına ve sonra Mora'nın tahririne memuren gönderilip nişancılık boşalınca "Mora muharriri Mehmed'e verdim" diye hatt-ı hümâyûn çıktı. 970'de (1562/63) emekli edildi. Cemaziyelevvel 979'da (Eylül-Ekim 1571) vefat etti. Fâzıl ve edipdi. *Nişancı Tarihî*ni kaleme almıştır. Oğlu Ahmed Efendi ve torunu Kudsi Mehmed Efendi'dir. (IV. 120)

Mehmed Dayı (Hacıoğlu) (Hacı) Orada yükselerek Tunus beyi olup 1081'de (1670/71) azledilip çıkarıldı. Bu yıllarda (1670'ler) vefat etti. (IV. 179)

Mehmed Dede Bursa Mevlevîhanesi şeyhi Sâlih Dede'nin(→) oğludur. Mısrî halifesi de olup 1073'de (1663) babasının yerine şeyh oldu. 1114'de (1702/03) vefat etti. Yerine oğlu Sâlih Sâhib (صاحب) Dede(→) geçti. (III. 202)

Mehmed Dede Yenikapı Mevlevîhanesinde 6 sene şeyhlik etti. Mesnevîhândı. 1148'de (1735/36) vefat eyledi. (IV. 229)

Mehmed Dede (Ağazâde) Anadoluludur. Çelebi Bostan Efendi'den el aldı. Gelibolu Mevlevîhanesi bu zat için inşa olunarak oraya şeyh oldu. Sonra Ohrili Hüseyin Paşa, Beşiktaş Mevlevîhanesi'ni yapınca 1030'da (1621) meşihate davet etti ve bu da geldi. 1031'de (1622) yine Gelibolu Mevlevîhanesi'ne gitti. 1063'de (1653) orada vefat etti. Âlim ve şairdir. Yerine kardeşinin oğlu Sâbir Pârsâ Dede şeyh olmuştur. (IV. 166)

Mehmed Dede (Dolamacı) Mevlevî dervişlerinden olup Eyüp'de bir mevlevîhane yaptı ve meşihatini aldı. Ancak devrin Mevlevî şeyhlerinin baskısı üzerine boşta kalıp 1240'da (1824/25) vefat eylemiştir. Kasımpaşa Mevlevîhanesi'ne defnedildi. (IV. 286)

Mehmed Dede (Eskici) Amasyalıdır. Bursa'da sâkin olup 1026'da (1617) vefat eylemiştir. Semerkand şeyhleri halifelerinden ve Abdülmü'min Efendi'nin damadı olup âbid ve ermiş sayılanlardandı. (IV. 146/47)

Mehmed Dede (Kuşakçı) Gazzî Ahmed Efendi'nin(→) halifelerindendir. Bursa'daki dergâhta 40 sene bevvâblık yapmıştır. 1152'de (1739/40) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (I. 247)

Mehmed Dede (Saçlı) Geliboluludur. Ezelîzâde'ye mürid oldu. Abdal gibi gezip 40 sene Unkapanı'nda bir mektep köşesinde kaldı. Gürcü Mehmed Paşa'nın zorlamasıyla elbise giymeye başladı. Ömrünün sonlarında

cebeciler kâtibi Tüfenkçizâde ile ülfet edip 10 seneden ziyade evinde oturdu. Cemaziyelevvel 1043'de (Kasım 1633) vefat etti. Adı geçen mektepte medfundur. Hayatında oraya "Baltacı", kendine "Yatağan Dede" derlerdi. Büyük ve küçük herkesin inandığı olup ulemâ ve vüzerâ yanında muazzez ve mükerremdi. Yaşı 100'e yakın olup padişahların hüsn-i nazarlarına mazhar olmuştur. (IV. 155/56)

Mehmed Dede (Sarı Kadı) Şeyh İlyas'ın oğludur. Alemdağı'nda mescidi vardır. Ni'me'l-çeyşdendir. 887'de (1482) vefat etti. Mustafa Dede ve İsâ adlarında oğulları vardır. Vefatlarında yanına defnedildiler. (IV. 105)

Mehmed Dede (Seyyid) Hz. Mevlânâ soyundandır. 1202'de (1787/88) Kasımpaşa Mevlevîhanesi'ne şeyh oldu. 1210'da (1795/96) hacca gidip Şam'da vefat eylemiştir. Yerine oğlu Ali Dede geçti. 1243'de (1827/28) vefat eyledi. Yerine oğlu Mehmed Şemseddin Dede oldu. 1268'de (1852) vefat eylemiştir. Şeyhlik büyük oğlu Ali Rızâ Dede'ye nasib olmuştur. Adı geçen halen şeyhtir. Diğer oğulları Nazif Dede ve Bahâeddin Dede'dir. Ali Dede'nin bir oğlu da Nazif Dede'dir(→). Dindar ve sâlih zatlardır. (IV. 269/70)

Mehmed Dede (Takyedûz) Bursalıdır. Vefatında Deveciler kabristanına defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 107)

Mehmed Derviş Ağa Yükselerek kapıcıbaşı ve Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) çavuşbaşı olup ardından mîrialem oldu. Cemaziyelevvel 1115'de (Eylül-Ekim 1703) katledildi. Kötü ahlâk sâhibidir. (IV. 202)

Mehmed Deşişî Mustafa'nın oğludur. 988'de (1580) vefat etti. *Tuhfetü's-Seniyye*'yi telif eylemiştir. (IV. 123)

Mehmed Ebû Abdullah Efendi (Vahyîzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. 941'de (1534/35) İznik'de doğdu. Ali Bey'in akrabası olup tekmil-i tarik eyledi. Üsküdar'da Atik Vâlide Dârülhadisi'nde müfessir, muhaddis ve vâiz oldu. 1018'de (1609/10) vefat etti. Fâzıldır. *Mugni'l-lebib*'e mufassal bir şerh ve tefsire dair bazı kelimat yazmıştır. (IV. 141)

Mehmed Efendi Minas kadısının oğludur. Edirne'de müderris iken II. Murad devri (1421-1451) sonlarında vefat etti. *Şerh-i Akaid-i Teftazânî, Kitab-ı Tılsımât* ve *Neyyir-i Necât* bunundur. (IV. 102/03)

Mehmed Efendi Abdullah'ın (Şeyh İlâhî)(→) oğlu ve halifesidir. 100 yaşını aşkınken II. Bâyezid devri (1481-1512) sonlarında vefat eyledi. Yoğurtlu Baba yakınındaki zaviyede medfundur. (III. 362)

Mehmed Efendi I. Süleyman (Kanunî) zamanında yeniçeri kâtibi olmuştur. 955'de (1548) vefat etti. Kaymakçı Tekkesi'ni bu yaptı. (IV. 112)

Mehmed Efendi Akyazılı İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris ve Amasya müftüsü olup Şehzâde Bâyezid tarafından Şeyh İcâdî ile sefâretle gelince İstanbul'da bir müddet tutuklu kaldılar ve Şeyh İcâdî ile suçsuzlukları ortaya çıkınca serbest bırakıldılar. 967'de (1559/60) emekli oldu. Cemaziyelâhir 969'da (Şubat 1562) vefat eyledi. Sâlih, fâzıldı. Teklifsiz ve uzun boylu bir adamdı. (IV. 115)

Mehmed Efendi Yusuf Hakkı Bey'in oğludur. Kadirî olup tahsilden sonra

İstanbul'a gelerek Ebûbekir Efendi'den iradet ile Şeyh Abdüllâtif'den icâzet aldı. 971'de (1563/64) vefat etti. Sûfiye sırlarına vâkıf ve âbiddi. (IV. 115)

Mehmed Efendi Mahmud Paşa imamının oğludur. Müderris ve 959'da (1552) Haleb kadısı olup 961'de (1553) azl ve emekli edildi. 972'de (1564/65) Amasya müftüsü olup hastalanınca o yıl azledilmiş ve 973'de (1565/66) vefat etmiştir. Okmeydanı'nda medfundur. Sâlih ve dindar olup Arapça ve Farsça şiir söylerdi. *Beyzâvî Tefsiri Hâşiyesi, Kâfiye, Misbâh* ve *Avâmil*'in Türkçe tercümeleri bunundur. Oğlu Mehmed Efendi(→), "Otluk arabası, İmamzâde" diye meşhurdur. (IV. 116)

Mehmed Efendi Kadı olup 974'de (1566/67) vefat etti. Yeniçeşme Mescidi'ni yaptırdı. (IV. 117)

Mehmed Efendi Kara Seydî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Rebiyülevvel 977'de (Ağustos-Eylül 1569) vefat etti. (IV. 119; III. 120)

Mehmed Efendi Mîrim Kösesi denilen Mehmed Efendi'nin(→) kız kardeşinin oğludur. Müderris olup 987'de (1579) vefat etmiştir. (IV. 113)

Mehmed Efendi Hacı Halife Abdürrahim Efendi'nin(→) torunu, Alâeddin Ali Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup 990'da (1582) vefat etti. Oğlu Hısım Yahyâ Efendi'dir. Onun çocuklarına "Hısımzâde" denmiştir. (III. 328)

Mehmed Efendi Vâiz Arab denilen Mehmed Molla'nın(→) oğludur. Müderris, 958'de (1551) Sahn müderrisi oldu. Ebûssuûd Efendi'yi gücendirip azledildi ve Bursa'ya gönderildi. 968'de (1560/61) Süleymaniye müderrisliğinden Mısır mollası olup denizde giderken 12 Cemaziyelevvel 968'de (29 Ocak 1561) gemisi batıp kendisi ve şair Dâniş Çelebi boğularak vefat ettiler. Yaşı 50'yi aşkındı. Tarikat ehline bu da karşıydı. *Hidâye Şerhi, Beyzâvî Hâşiyesi, Hidâye*'ye, *İnâye*'ye ve *İbn Hümâm*'a ta'likatı ve *Sadrü'ş-Şeria*'ya hâşiyeleri vardır. Mehmed adlı gayet güzel bir oğlu kalıp kadı iken 992'de (1584) vefat eylemiştir. (IV. 111)

Mehmed Efendi Sarıgerz'in torunu ve kadılardan birinin oğludur. Müderris, Medine ve Haleb kadısı oldu. 990 (1582) başlarında vefat etti. Fâzıl, yumuşak huylu, sabırlıydı. *Hidaye*'den Kitab-ı savm'a ta'likatı, *Şerh-i Miftâh*'a bir miktar hâşiyesi, *Şerh-i Mevâkıf* ve *İlâhiyat*'a hâşiyesi, risaleleri vardır. (IV. 123)

Mehmed Efendi Cemâleddin İshak Efendi'nin(→) oğludur. Kadı ve sonra nakşibendî olup Emir Buharî Tekkesi şeyhi oldu. 993'de (1585) vefat etti. Melek huyluydu. (II. 82/83)

Mehmed Efendi Selâmî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Süleymaniye müderrisi olup 998'de (1590) vefat etti. Tefsir, usûl ve kavaidle ilgilenmiş olup ta'likatı vardır. (IV. 46)

Mehmed Efendi Buharalıdır. İlim tahsili ile Nakşibendî şeyhlerinden tarikati tekmil edip İstanbul'a geldi ve sonra Silistre'ye gidip 1000'de (1591/92) orada vefat eyledi. Türbesinde medfundur. Dindar, yumuşak huylu ve ermiş sayılanlardandı. (IV. 129)

Mehmed Efendi Moralıdır. Koca Sinan Paşa'ya intisabı olduğundan medreseden ordu kadısı tayin edildi. Yanık seferi dönüşünde Receb 1003'

de (Mart 1595) vefat etti. Âlim ve dindardı. (IV. 131)

Mehmed Efendi Yenişehirlidir. Eflâk ve Boğdan zaptında 1003'de (1594/95) oraya defterdar oldu. 1007'de (1598/99) Semendire muhafızı oldu. Tiryâki Hasan Paşa ile harpde bulunarak yaralanıp vefat eyledi. (IV. 134)

Mehmed Efendi Toyran'a bağlı Külbastı köylüdür. Sofyalı Bâlî Efendi'den el alıp silasına gitti. 1010'da (1601/02) vefat etti. Zaviyesi sahasında medfundur. Ermiş sayılanlardandı. (IV. 136)

Mehmed Efendi Trabzonludur. Müderris, Erzurum, Nahcıvan mollası olarak Zilka'de 1011'de (Nisan 1603) vefat etti. Âlim ve dindardı. (IV. 137)

Mehmed Efendi Malkaralı imam Hasan Halife'nin oğludur. Şeyh Nureddinzâde'den el aldı. Tırhala'da Ali Çavuş bir Halvetî dergâhı yaparak bir şeyh isteyince bunları gönderdi ve Osmanşah Bey Camii'ne hatip ve vâiz oldu. 1013'de (1604/05) vefat etti. Zaviyeleri sahasında medfundur. Âlim, edip, dindar, fakihdi. (IV. 138)

Mehmed Efendi Cenâbî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Sahn müderrisi olup Zilka'de 1014'de (Mart 1606) vefat etti. İyi huylu ve sâlihdi. Oğlu Ahmed Efendi mevâlîdendir. (II. 88)

Mehmed Efendi Kırımlıdır. Nureddinzâde'nin halifelerinden olup Varna'da zaviyedâr idi. 1018'de (1609/10) vefat etmiştir. (IV. 140)

Mehmed Efendi İbrahim Paşa kethüdâsı Hasan Ağa'nın oğludur. Müderris, Haleb, Şam, Galata, Bursa, Selânik ve Gelibolu mollası oldu. Azledilmiş olarak 1020'de (1611) vefat etmiştir. Âşık Paşa Camii'nde medfundur. Âlim, fâzıl, güzel huylu bir ihtiyardı. Oğlu Hasan Efendi'dir(→). (IV. 142)

Mehmed Efendi İpeklidir. Müderris, İzmir mollası oldu. 1020'de (1611) azledilmiş olarak vefat etti. Sert tabiatlıydı. Oğlu Mehmed Çelebi 1039'da (1629/30) vefat etti. (IV. 142)

Mehmed Efendi Trablusgarblıdır. Şa'bân'ın oğludur. Magrib ulemâsının fâzılı olup 4 mezhepte fetvâ verirdi. 1016'da (1607/08) İstanbul'a gelip mevleviyet pâyesiyle Trablusgarb'a müftü ve müderris oldu. 1020'de (1611) vefat etti. Fetvâları Arap ve Acemde makbuldü. *Mecmâ-ı Behreyn*'i şerheyleyip *Teşnifü'l-Mesmâ fi Şerhi'l-Mecmâ* adını verdi. "Ebû'l-Gays Gaşşaşî" menkıbelerini toplayarak bir risale yaptı. (IV. 142)

Mehmed Efendi Emrullah Efendi'nin (v. 1584)(→) oğludur. Müderris ve Bağdad kadısı olup Şa'bân 1022'de (Eylül-Ekim 1613) vefat etti. (I. 400)

Mehmed Efendi Müderris ve Hüdâî Aziz Mahmud Efendi'nin bağlılarındandı. Ramazan 1022'de (Ekim-Kasım 1613) vefat eylemiştir. Zâhid ve âlimdi. (IV. 143)

Mehmed Efendi Hasan Zaifî Efendi'nin oğludur. Sahn müderrisi olup Safer 1023'de (Mart 1614) vefat etti. Şairdir. (IV. 144; II. 121)

Mehmed Efendi Hayreddin'in oğludur. Bursalıdır. Müderris olup Safer 1023'de (Mart 1614) vefat etti. Âlim ve salihdi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→) (IV. 144).

Mehmed Efendi Amasyalıdır. Müderris, Eyüp, Bursa ve Edirne mollası olup Zilhicce 1026'da (Aralık 1617)

vefat etti. İffetli, sâlih ve dindardı. (IV. 146)

Mehmed Efendi Bursalıdır. İmam ve hatip Subhî Efendi'nin oğludur. Fâtih Camii'nde vâiz olup Halvetî Mehmed Can Efendi'den el alıp Halvetî oldu. 1026'da (1617) vefat etmiştir. Fâzıl ve mutekid olup fakir iken gizli bilgilere vukuf iddiasındaydı. (IV. 146)

Mehmed Efendi Rodosludur. Müderris ve 1028'de (1619) Bağdad mollası olup Receb 1029'da (Haziran 1620) vefat eyledi. Zannı ilminden fazlaydı. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (IV. 147)

Mehmed Efendi Anadoluludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1031'de (Mart-Nisan 1622) vefat etti. Fâzıldı. (IV. 148)

Mehmed Efendi Receb Efendi'nin oğludur. Müderris ve Üsküdar mollası olup azilden sonra Zilhicce 1032'de (Ekim 1623) vefat eyledi. Güzel ahlâk sâhibidir. (IV. 149)

Mehmed Efendi Rumelilidir. Müderris, Mekke ve Medine kadısı oldu. Rebiyülâhir 1032'de (Şubat 1623) vefat etti. Âlim, sâlih, iffetliydi. (IV. 148)

Mehmed Efendi Mâveraünnehirlidir. İstanbul'a gelip Haraççı Mescidi'ne imam oldu. Fâtih Camii'nde vaaz ve ders verir ve zikrederdi. 30 sene bu halde devam edip Rebiyülevvel 1037'de (Kasım 1627) vefat etti. Müteşerri olup riyâzet mutadı idi. Nakşibendî olup her isteyene iyilik yapardı. (IV. 152)

Mehmed Efendi Konyalı Ömer Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Siroz ve Hezargrad'a kadı oldu. 1039'da (1629/30) vefat etmiştir. (III. 584)

Mehmed Efendi Ömer Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Siroz ve Hezargrad'a kadı oldu. 1039'da (1629/30) vefat etmiştir. (III. 583/84)

Mehmed Efendi Nasûh Efendi'nin(→) oğludur. Bursa'da Hisar Tekkesi'ne şeyh oldu. Şa'bânî idi. 1040'da (1630/31) vefat etti. Riyâzeti meşhurdur. Oğlu Nasûhzâde Nasûh Efendi'dir(→). (IV. 556)

Mehmed Efendi Üsküplüdür. Müderris olup Zilhicce 1040'da (Temmuz 1631) vefat etti. Fâzıl, hayır sâhibiydi. (IV. 154)

Mehmed Efendi Geliboluludur. Müderris, Yenişehir mollası oldu. 1042'de (1632/33) vefat etti. Fâzıl ve öfkeliydi. (IV. 155)

Mehmed Efendi Arnavutdur. 1054'de (1644) yeniçeri kâtibi olup birkaç ay içinde azledilmiştir. (IV. 161)

Mehmed Efendi Hayreddin'in oğlu Bursalı Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Şam mollası olup 12 Şa'bân 1056'da (23 Eylül 1646) vefat etti. Fâzıldı. (IV. 144)

Mehmed Efendi Mudurnuludur. Ebezâde tezkirecisi olup Rebiyülâhir 1120'de (Haziran-Temmuz 1655) vefat etti (IV. 207).

Mehmed Efendi Ya'kub Efendi'nin(→) oğludur. 1052'de (1642/43) babasının yerine Bursa'da Karaağaç Zaviyesi'ne şeyh olup 17 Cemaziyelâhir 1077'de (15 Aralık 1666) vefat etti. Yerine oğlu İbrahim Efendi(→) geçti. (IV. 648)

Mehmed Efendi Abdurrahman'ın oğlu olup Bağdadlıdır. 1078'de (1667/68) vefat etti. Şairdir. *Dîvân-ı İmrü'l-Kays*'ı tertip eylemiştir. (IV. 178)

Mehmed Efendi Tosyalıdır. Müderris, Galata, Haleb mollası oldu. Cemaziyelâhir 1084'de (Eylül-Ekim 1673) vefat etti. (IV. 181)

Mehmed Efendi Hasankeyflidir. Ali b. Mehmed Alâeddin'in oğludur. Müderris iken 1088'de (1677) vefat etti. *Bedrü'l-Mütteka fî Şerhi'l-Mülteka*'nın yazarıdır. (IV. 183)

Mehmed Efendi Tezkireci Ali Efendi'nin oğlu olup müderristi. 22 Rebiyülâhir 1097'de (13 Mart 1686) vefat eylemiştir. (IV. 187)

Mehmed Efendi Diyarbekirlidir. Şeyh Nâsır'ın oğlu olup müderris, Erzurum mollası olup azledilmiş olarak Şevvâl 1098'de (Ağustos 1687) vefat etmiştir. Fâzıldı. (IV. 188)

Mehmed Efendi Kadirîhane şeyhi Halil Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup Saray-ı Cedid hocasıydı. 1099'da (1688) vefat eylemiştir. (II. 287)

Mehmed Efendi Erzurumludur. Müderris, İzmir mollası oldu. Sonra hacca gitti. 1100'de (1688/89) vefat etti. Aklî ve naklî ilimlerde mâhirdir. (IV. 190)

Mehmed Efendi Masraf-ı hümâyûn kâtibi olup kötü hallerinden dolayı babası matbah emini Ahmed Efendi(→) ile birlikte 1101'de (1689/90) azledilmiş ve vefat etmiştir. (I. 226)

Mehmed Efendi Kefelidir. Mirza Mehmed Efendi'nin eniştesi ve müderris olup Receb 1102'de (Nisan 1691) vefat eyledi. (IV. 191)

Mehmed Efendi Hazinedar Ali Paşa'nın imamı olup müderris oldu. Zilka'de 1103'de (Temmuz-Ağustos 1692) vefat etmiştir. (IV. 192)

Mehmed Efendi Gümrükçü Mahmud Ağa'nın hocasıdır. Kazdağlı olup müderris, Tokat mollası oldu. Receb 1105'de (Mart 1694) azledilmiş olarak vefat etti. (IV. 193)

Mehmed Efendi Arnavutdur. Yükselerek hâcegândan olup 1102'de (1690/91) darbhane emini oldu. Azilden sonra 1105'de (1693/94) süvari mukabelecisi olarak 1106'da (1694/95) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (IV. 195/96)

Mehmed Efendi Medineli olup nakib Es'adzâde'ye imam olduğundan müderris olmuştu. Muharrem 1106'da (Ağustos-Eylül 1695) vefat etti. (IV. 195)

Mehmed Efendi Şâmî halifesidir. Nakşibendî şeyhi iken Bursa'da 1107'de (1695/96) vefat etti. Pınarbaşı'nda defnedildi. (IV. 197)

Mehmed Efendi Bursalıdır. Enarlı Zaviyesi'ni yapıp orada Halvetî âyinini icra ederdi. Sonra Fenarîzâde Ahmed Paşa Tekkesi şeyhliği verilmekle orada 1108'de (1696/97) vefat etti. Enarlı'ya kendinden sonra Talebîzâde Ali Efendi, Münzevî Sadrî Efendi ve oğlu Bedreddin Efendi şeyh olmuşlardır. (IV. 197)

Mehmed Efendi Kalemden yetişerek cizye muhasebecisi, 1108'de (1696/97) vekâleten sadâret kethüdâsı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 196)

Mehmed Efendi Trabzonludur. Eyyûb Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik mollası olup Rebiyülevvel 1109'da (Eylül-Ekim 1697) hac yolunda vefat etti. (IV. 198)

Mehmed Efendi Dağıstanlıdır. Müderris olup 1109'da (1697/98) vefat etti. Her fende mâhir bir fâzıldı. (IV. 198)

Mehmed Efendi Dağıstanlıdır. Nakşibendî olup göçerek İstanbul'a geldi.

Kadıçeşmesi'nde yerleşip tarikatini yaydı. Rebiyülâhir 1112'de (Eylül-Ekim 1700) vefat etmiştir. Fâzıl, dünya işlerini terk etmiş, riyâzetle meşgul, 80'lik bir pîr olup kimseden bir şey almayıp dostları yardımıyla geçinirdi. Aşr-ı Zilhicce ve aşr-ı Muharrem ve her hafta pazartesi ve cuma günleri oruçlu olurdu. Teheccüd, duhâ ve işrâk namazlarını edâ eder, Arapça ve Farsçadan hissedar olduğundan cifr, nücum, kırtasiye, vefk ve zayiçe bilirdi. Daima vücudu zindeydi. (IV. 199)

Mehmed Efendi Bursalıdır. Hacı İlyas Camii imamı olup müderrisdi. Rebiyülâhir 1114'de (Eylül 1702) vefat etti. (IV. 200)

Mehmed Efendi Teberdarlar kethüdâsı Nevşehirli Ali Ağa'nın oğlu ve Damat İbrahim Paşa'nın kız kardeşinin oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan hazret-i şehriyârî ve haraç muhasebecisi olup 1141'de (1728/89) vefat ederek Üsküdar'da dedesi İbrahim Paşa'nın babası olup 1085'de (1674/75) vefat eden Ali Ağa'nın yanına defnedilmiştir. İbrahim Paşa'nın annesi Fatma Hatun dahi 1114'de (1702/03) vefat ederek oraya defnedilmiştir. (IV. 222)

Mehmed Efendi Müderris olup Amcazâde Hüseyin Paşa'nın dairesi imamıydı. 21 Receb 1116'da (19 Kasım 1704) vefat etti. (II. 202)

Mehmed Efendi Aydınlıdır. Feyzullah Efendi'nin imamı olup müderris ve 1114'de (1702/03) Mekke mollası oldu. 1115'de (1703/04) azledilip Cemaziyelevvel 1117'de (Ağustos-Eylül 1705) vefat eylemiştir. (IV. 204)

Mehmed Efendi Ebû Saidzâde tâbiiyye meşhur Anadolulu bir müderristir. Ramazan 1116'da (Ocak 1705) vefat etti. (IV. 203/04)

Mehmed Efendi İzmir müftüsü Seyyid Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Edirne mollası olup 6 Şevvâl 1116'da (1 Şubat 1705) vefat etti. (IV. 204)

Mehmed Efendi Geliboluludur. Hacı Ramazan b. Bayram'ın oğludur. Müderris, 1099'da (1688) fetvâ emini, 1106'da (1694/95) Haleb, sonra Galata kadısı oldu. Rebiyülâhir 1115'de (Ağustos-Eylül 1703) ikinci defa fetvâ emini olup Ramazan'da (Ocak 1704) azledilip ve Kıbrıs'a sürgün edildi. Receb 1118'de (Ekim 1706) vefat etti. Fakihdi. (IV. 205/06)

Mehmed Efendi Yenişehir Tırnovalıdır. Dede Efendi denilen Mehmed Efendi'nin(→) damadıdır. Müderris olup Ramazan 1117'de (Aralık 1705/Ocak 1706) vefat etmiştir. (IV. 229)

Mehmed Efendi Atpazarî Seyyid Osman Fazlî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 3 Rebiyülâhir 1119'da (4 Temmuz 1707) vefat etti. (III. 421)

Mehmed Efendi Uzun Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 10 Receb 1121'de (15 Eylül 1709) vefat etti. Âlimdi. (III. 516)

Mehmed Efendi Kastamonuludur. Eyyûb Ağa hocası olup müderris oldu. 1 Safer 1122'de (1 Nisan 1710) vefat etti. (IV. 207)

Mehmed Efendi Beypazarlı Abdülkerim Efendi'nin oğludur. Müderris olup 8 Zilhicce 1122'de (28 Ocak 1711) vefat etti. (IV. 207)

Mehmed Efendi Kastamonu'da Boyalı kazasındandır. Mahmud b. Bahâeddin'in oğludur. Müderris, Muharrem 1106'da (Eylül 1694) fetvâ emini

oldu. 1110'da (1698/99) Sofya mevleviyetini kabul etmeyip inziva eyledi. Rebiyülâhir 1115'de (Ağustos-Eylül 1703) tekrar ortaya çıktı. 1118'de (1706/07) ikinci defa fetvâ emini, 1121'de (1709) Selânik mollası olup 8 Şevvâl 1123'de (19 Kasım 1711) vefat etmiştir. Fakihdir. (IV. 208)

Mehmed Efendi Bolulu Hacı Velî'nin oğludur. Müderris, Konya, Şam mollası oldu. Zilka'de 1123'de (Aralık 1711) vefat etti. Âlim, halûk idi. (IV. 208)

Mehmed Efendi Madenbaşı halifesi olup sonra emir-i hac Nasûh Paşa'ya kapı kethüdâsı oldu. Paşasının vefatında Magosa'ya gönderilip Cemaziyelevvel 1127'de (Mayıs 1715) orada vefat etti. (IV. 211)

Mehmed Efendi Beypazarlıdır. Paşmakçızâde Ali Efendi'ye tezkireci ve müderris oldu. Sonra Kudüs mollası oldu. Sonra Selânik mevleviyetini kabul etmeyince Murtazaâbâd arpalığına sürüldü. Cemaziyelevvel 1127'de (Mayıs 1715) Edirne kadısı oldu. O sene Ramazanında (Eylül 1715) vefat etmiştir. (IV. 210)

Mehmed Efendi Kastamonuludur. Müderris olup Muharrem 1128'de (Ocak 1716) vefat etti. (IV. 211)

Mehmed Efendi Trabzonludur. Müderris olup Bursa pâyesiyle emekli oldu. Receb 1128'de (Haziran-Temmuz 1716) vefat etti. Bursa'da medfundur. Ârifdi. (IV. 211)

Mehmed Efendi Kırımlıdır. Müderris ve Belgrad mollası oldu. Zilhicce 1128'de (Kasım-Aralık 1716) vefat etti. (IV. 211)

Mehmed Efendi Mısır kadılarından olup, şeyhülislâm Menteşzâde Abdürrahim Efendi'nin(→) kethüdâsıydı. 1128'de (1716) vefat edip Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (III. 331)

Mehmed Efendi Bosnalıdır. Atâullah Efendi'nin tezkirecisi ve müderrisdi. 8 Safer 1129'da (22 Ocak 1717) vefat etti. (IV. 212)

Mehmed Efendi Karahisar-ı Şarkîlidir. Süleyman oğludur. Müderris olup Muharrem 1129'da (Aralık 1716-Ocak 1717) vefat etti. (IV. 212)

Mehmed Efendi Müderris ve Köprülüzâde Nu'man Paşa'nın(→) dairesi imamı olup Muharrem 1131'de (Aralık 1718) vefat etmiştir. (IV. 569)

Mehmed Efendi Hamidlidir. 1100'de (1688/89) Bezirgân Tekkesi şeyhi olup 1131'de (1719) vefat eyledi. (IV. 215)

Mehmed Efendi Uşşâkî Receb Efendi'nin oğludur. Müderris iken Rebiyülâhir 1131'de (Şubat-Mart 1719) vefat etti. (IV. 215)

Mehmed Efendi İstanbulludur. Tophane'de sâkin olup Vâlide Sultan Camii vâizi ve şeyh-i kurrâ idi. 2 Şevvâl 1134'de (16 Temmuz 1722) vefat etti. Fâzıl ve muhaddisdir. (IV. 218)

Mehmed Efendi Galatalıdır. Müderris olup sadrazam Kavanos Ahmed Paşa'nın(→) dairesi imamıydı. Ramazan 1135'de (Haziran 1723) vefat etmiştir. (I. 235)

Mehmed Efendi İstanbulludur. Tabip olup Şa'bân 1119'da (Kasım 1707) hekimbaşı, Cemaziyelevvel 1121'de (Temmuz 1709) İstanbul pâyesi ve Ramazan 1123'de (Ekim 1711) Anadolu pâyesi olarak Safer 1127'de (Şubat 1715) ayrıldı. Sonra Kudüs ve ardından Basra kadısı oldu. Şa'bân 1128'de (Temmuz-Ağustos 1716) af-

fedildi. Safer 1134'de (Kasım-Aralık 1721) Mekke kadısı olup azlinde Şam'a gelince Safer 1136'da (Kasım 1723) vefat eyledi. Riyâzî ilimlere ve tıbba âşinâ, salih, iffetliydi. (IV. 220)

Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegân halifesi oldu. Muharrem 1139'da (Eylül 1726) vefat etti. (IV. 222)

Mehmed Efendi Şamlıdır. Müderris olup Muharrem 1139'da (Eylül 1726) vefat etti. (IV. 221)

Mehmed Efendi Cezâyirli Ahmed Efendi'nin damadıdır. Müderris olup Şevvâl 1139'da (Mayıs-Haziran 1727) vefat etti. (IV. 221)

Mehmed Efendi Kengırılıdır. Tatar damadı ve müderris olup Rebiyülâhir 1140'da (Kasım-Aralık 1727) vefat eyledi. (IV. 222)

Mehmed Efendi Lâdiklidir. Mustafa Efendi'nin oğlu olup Canpuladzâde Hüseyin Paşa'ya imam oldu. 1082'de (1671/72) imam-ı sâlis-i şehriyârî, 1086'da (1675) imam-ı sânî oldu. Safer 1092'de (Şubat-Mart 1681) İstanbul pâyesi, Zilhicce 1092'de (Aralık 1681) İstanbul kadısı olup Muharrem 1094'de (Ocak 1683) azledildi. Cemaziyelevvel 1095'de (Nisan-Mayıs 1684) Anadolu pâyesi ve Cemaziyelevvel 1099'da (Mart 1688) Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelâhir 1101'de (Mart 1690) azledildi. Zilka'de 1104'de (Temmuz 1693) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Şa'bân 1106'da (Mart 1695) şeyhülislâm olup Şevvâl'de (Mayıs) azledildi. 10 Rebiyülâhir 1115'de (23 Ağustos 1703) ikinci defa şeyhülislâm oldu. O sene Ramazanında (Ocak 1704) azledilip Bursa'ya sürüldü. Safer 1141 sonlarında (Eylül 1728 başı) vefat etti. İlim öğretmekle meşguldü. Oğlu Feyzullah Nâfiz Efendi, yeğeni ve damadı Mustafa Efendi, torunu Mekke mollası Emin Efendi'dir. Torunlarından biri Şerif Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 223)

Mehmed Efendi Bosnalıdır. Hâcegândan olup mevkufatî oldu. Cemaziyelevvel 1119'da (Ağustos 1707) 6 kıta kalyonun inşasını 40 bine taahhüt ederek bitirince mükâfâten tersane emini oldu. Devlete bağlı bu zat 1130'da (1718) azledildi. Ancak Cemaziyelevvel 1131'de (Mart-Nisan 1719) ikinci defa tersane emini oldu. 1133'de (1720/21) azlolundu. Sonra süvari mukabelecisi olup 1142 başlarında (1729 ortaları) başmuhasebeci oldu. 13 Cemaziyelevvel 1143'de (24 Kasım 1730) vefat etti. Akıllı, tedbirliydi. (IV. 224/25)

Mehmed Efendi Seyyid Osman Hâşimî Tekkesi şeyhi olup 1145'de (1732/33) vefat eyledi. Okmeydanı'nda medfundur. (IV. 227)

Mehmed Efendi Vâlide sultanın sertabibi olup 1147'de (1734/35) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 229)

Mehmed Efendi Keşfî Ca'fer Efendi Tekkesi şeyhi olup 1149'da (1736/37) vefat etti. (IV. 229)

Mehmed Efendi Tefsirî Ahmed Efendi'nin oğlu ve Çiçekçiler Tekkesi şeyhi olup 1149'da (1736/37) vefat etti. Lâlezâr Mescidi'nde medfundur. (IV. 229)

Mehmed Efendi Müderris olup 1152'de (1739/40) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedildi. (IV. 233)

Mehmed Efendi Dârendelidir. Müderris olup 1158'de (1745) vefat etti.

Atik Ali Paşa kabristanına defnedildi. (IV. 236)

Mehmed Efendi Müderris, Haremeyn müfettişi ve molla, sonra Edirne mollası olup Muharrem 1162'de (Ocak 1749) Mekke mollası oldu. Orada vefat etmiştir. (IV. 237)

Mehmed Efendi Üsküdarlıdır. 1164'de (1751) vefat etti. Hattatdı. (IV. 238)

Mehmed Efendi Yabanova kadısı olup 1164'de (1751) vefat etti. Hattatdı. (IV. 238)

Mehmed Efendi Arnavutdur. Dârüssaâde ağası kâtibi olup Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz (1752) idam edildi. (IV. 237)

Mehmed Efendi Trablusludur. Seyyid İbrahim Efendi'nin oğludur. 1165'de (1752) vefat etti. Hattatdı. (IV. 238)

Mehmed Efendi Müderris, fetvâ emini, sonra Edirne pâyesiyle Bursa kadısı oldu. Rebiyülevvel 1166'da (Ocak 1753) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 240)

Mehmed Efendi Semendirelidir. Müderris ve molla oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat eylemiştir. (IV. 225)

Mehmed Efendi Eyüp'de Şah Sultan Tekkesi'ne 1163'de (1750) şeyh olup 1168'de (1754/55) vefat etti. Yerine Şöhretî Mehmed Dede(→), onun yerine Ahmed Efendi(→), onun yerine Şöhretî Mehmed Dede'nin oğlu Abdürrahim Efendi(→), onun yerine de Buhûrîzâde Abdülkerim Efendi(→) geçti. Onun halefi Ahmed Efendi de birkaç sene şeyhlikten sonra vefat etmiştir. (IV. 241)

Mehmed Efendi Kesriyeli Ahmed Paşa'nın kethüdâsı olup sonra kapıcıbaşı oldu. Gelibolu Baruthanesi nâzırı, Rebiyülevvel 1164'de (Şubat 1751) şehremini ve 1165'de (1752) azille 1166'da (1753) ikinci defa şehremini ve 1167'de (1753/54) matbah emini oldu. Rebiyülevvel 1168'de (Aralık 1754-Ocak 1755) azledilip 1169'da (1755/56) mehterhane bina emini oldu. (IV. 242)

Mehmed Efendi Muhaddis ve kütüphane-i hümâyûn hâcesi bir müderris olup 1169 (1755/56) tarihlerinde vefat eyledi. Fâzıldı. (IV. 240)

Mehmed Efendi Nakşibendî ve İğci Tekkesi şeyhi olup 1170'de (1756/57) vefat etmiştir. Aksaray'da İğciler Camii'nde medfundur. (IV. 242)

Mehmed Efendi Yayabaşı Camii imamı olup ulemâdandı. 1170'de (1756/57) vefat etti. *Kâşifü'l-Enhâr fî şerh-i Mülteka'l-Ebhâr*'ı telif eyledi. (IV. 242)

Mehmed Efendi Abdülhay Efendi'nin(→) oğludur. Şeyh olup 12 Safer 1172'de (15 Ekim 1758) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (III. 307)

Mehmed Efendi Dârüssaâde ağası maktul Beşir Ağa'ya kâtip olmuştu. Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) azledildi. 1172'de (1758/59) vefat edip Seyitahmetderesi'ne defnedildi. (IV. 243)

Mehmed Efendi Tophanelidir. Kalemden yetişip 1160'da (1747) Haremeyn mukataacısı ve sonra kethüdâ kâtibi ve 1167'de (1753/54) matbah emini, 1168'de (1754/55) Anadolu muhasebecisi olup 7 Rebiyülâhir 1173'de (28 Kasım 1759) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 244)

Mehmed Efendi Akkermanlıdır. Kefevî Hacı Hamid Mustafa'nın oğludur.

Müderris, Receb 1166'da (Mayıs 1753) İzmir mollası, Muharrem 1172'de (Eylül 1758) Mısır mollası ve 1173'de (1759/60) Mekke kadısı oldu. Muharrem 1174'de (Ağustos-Eylül 1760) orada vefat eyledi. Meânî, bedî ve ulûm-ı âliyede çok bilgili iken fakirlik içindeydi. *Kadı Beyzâvî* ve *Buharî*'ye hâşiye yazdı. Garîbe: Âlem-i fakrda bir Bektaşî odasına gelip kahve ve afyon talebinde, olmadığını beyan eyledikte acı acı gülerek "ey saray-ı hümâyûn hocası Akkermanî, Ka'be'ye berşhâr (afyon macunu yiyen) olarak azimet edip orada kalacaksın" dedi. Sonra saray hâceliğinden Mekke'ye kadı oldukta Bektaşî'nin sözü telâşına sebep olmuş hükm-i kaza vâki olmuştur. (IV. 245/46)

Mehmed Efendi Hamidlidir. Müderris olup Ramazan 1172'de (Mayıs 1759) huzûr derslerine ilk defa alınan 5 muhataptan biriydi. Sonra Üsküdar kadısı olup hırs gösterince 1 Safer 1174'de (12 Eylül 1760) azl ve Gelibolu'ya sürgün edildi. Fazlına binaen Cemaziyelevvel'de (Aralık) affedildi. Sonra vefat etti. Oğlu Mustafa Efendi şeyhülislâm oldu. (IV. 247)

Mehmed Efendi Kütahyalı Osman Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1174'de (1760/61) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 246)

Mehmed Efendi Aziz Efendizâdedir. Bursa'da Üçkuzular (Üçkozlar) Tekkesi şeyhi olup 1175'de (1761/62) vefat etti. (IV. 415)

Mehmed Efendi Hâcegândan ve ricâlden olup 1175'de (1761/62) vefat ederek Üsküdar'da İnadiye'ye defnedilmiştir. (IV. 245)

Mehmed Efendi Kasımpaşalıdır. Sarayda yetişerek bâbüssaâde ağası oldu ve 1175'de (1761/62) Yafa tevliyeti ile çerağ edilip sonra vefat etti. (IV. 246/47)

Mehmed Efendi Bursa'da Açıkbaş Tekkesi şeyhi ve Nakşibendî olup 1176'da (1762/63) vefat etti. (IV. 247)

Mehmed Efendi Sultan Selim ruznâmçecisi olup 1176'da (1762/63) vefat etti. Gureba Mezarlığı'na defnedildi. (IV. 248)

Mehmed Efendi Şeyhülislâm İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1176'da (1762/63) vefat eyledi. Üsküdar'a defnedildi. (I. 138)

Mehmed Efendi Ahıskalıdır. Müderris, mahrec ve Edirne mollası oldu. 2 Razamazan 1178'de (23 Şubat 1765) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 248)

Mehmed Efendi Filibelidir. Silahdar Ocağı ikinci halifesi olup 1 Rebiyülevvel 1179'da (18 Ağustos 1765) vefat etti. Üsküdar'a defnedilmiştir. (IV. 251)

Mehmed Efendi Boyâbâdlıdır. Dersiâm olup 1182'de (1768/69) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Damadı Benderekli Ahmed Efendi'dir. (IV. 251)

Mehmed Efendi Müderris ve 1182'de (1768/69) Kudüs mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 254)

Mehmed Efendi Nâilî Abdullah Paşa masrafı olup 1182'de (1768/69) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 251)

Mehmed Efendi Şehzâde Camii kâtibi olup 13 Cemaziyelâhir 1183'de (14 Ekim 1769) vefat etti. Orada medfundur. (IV. 251)

Mehmed Efendi Ayntablıdır. Mustafa Efendi'nin oğlu olup müderris, Zil-

hicce 1182'de (Nisan 1769) Üsküdar mollası oldu. 1183'de (1769/70) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (IV. 251)

Mehmed Efendi Eğinlidir. Müderris olup 12 Şa'bân 1187'de (29 Ekim 1773) vefat etmiştir. Üsküdar'da Akağalar kabristanında medfundur. (IV. 254)

Mehmed Efendi Muğlavî Şa'bânîye'den Osman Efendi'nin müridi olup Halvetî şeyhlerinden olmuş ve Bursa'da 1186'da (1772/73) vefat etmiştir. (IV. 254)

Mehmed Efendi Padişah imamı Ali Efendi'nin(→) torunu, Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Ayasofya Camii hatibi iken 1186'da (1772/73) vefat ederek oraya defnedildi. (III. 519)

Mehmed Efendi Zuamâdan olup Haleb ve Şam kapı kethüdâsı olup Şevvâl 1186'da (Ocak 1773) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 254)

Mehmed Efendi Ayntablıdır. Müderris, Galata ve Safer 1188'de (Nisan-Mayıs 1774) Şam mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 256)

Mehmed Efendi Muğlalıdır. Müderris, 1176'da (1762/63) Galata ve bilâd-ı hamse ve Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) Mekke mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 256)

Mehmed Efendi Trabzonludur. Müderris, Rebiyülevvel 1188'de (Mayıs-Haziran 1774) Kudüs mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 256)

Mehmed Efendi Adanalıdır. Dersiâm ve müderris olup Cemaziyelevvel 1190'da (Haziran-Temmuz 1776) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (IV. 256)

Mehmed Efendi Kapdan Hasan Paşa'ya mühürdar olmuştu. Bu sâyede 1200'de (1786) hâcelikle topçular kâtibi oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 266)

Mehmed Efendi Maliyeden yetişip Belgrad defterdarı olmuş ve sonra hâcelik verilip 1200'de (1786) tersane reis vekili ve 1201'de (1786/87) Bursa mukataacısı oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 266)

Mehmed Efendi Derviş Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişerek hâcelik verilmiş ve 1202'de (1787/88) büyük kale tezkirecisi olmuştur. Daha sonra vefat etti. (IV. 266/67)

Mehmed Efendi Gümülcinelidir. Müderris, mahrec, Mısır mollası oldu. Receb 1201'de (Nisan-Mayıs 1787) İstanbul pâyesi ve Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) Anadolu pâyesi olup Cemaziyelevvel 1203'de (Şubat 1789) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Fâzıl ve âlimdi. (IV. 265/66)

Mehmed Efendi Karslıdır. Müderris, İzmir, Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) Şam mollası olup 1203'de (1788/89) gitmeden önce vefat edip İnadiye'de defnedilmiştir. (IV. 263)

Mehmed Efendi Tokatlıdır. Dersiâm ve müderris olup 1204'de (1789/90) vefat eyledi. Edirnekapı'ya defnedildi. (IV. 266)

Mehmed Efendi III. Selim'in *Kur'an* hocası olup silahşor olmuştur. Receb 1203'de (Nisan 1789) mîrahûr-ı evvel olup 1205'de (1790/91) vefat eylemiştir. (IV. 268)

Mehmed Efendi Sekbanbaşı Osman Ağa'nın oğludur. Sandık emini olup 1207'de (1792/93) vefat ederek Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (IV. 268)

Mehmed Efendi Gürcüdür. Yükselerek 1208'de (1793/94) dârüssaâde ağası yazıcısı olup 1209'da (1794/95) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (IV. 269)

Mehmed Efendi Arnavutdur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1198'de (1784) Anadolu muhasebecisi, sonra cizye muhasebecisi oldu. Receb 1199'da (Mayıs 1785) darbhane emini olup Rebiyülevvel 1200'de (Ocak 1786) azledildi. 1202'de (1787/88) Zeyrek'te Şebsafâ Kadın'ın yaptırdığı camiye bina emini oldu. Bu sebepden 1203'de (1788/89) Anadolu muhasebecisi vekili oldu. Azilden sonra tevkif edildi. Bir müddet sonra mübayaat mübaşirleri nâzırı olduysa da baskıda haddini aştı. 1210'da (1795/96) Haremeyn muhasebecisi ve 1211'de (1796/97) arpa emini oldu. Sonra vefat etti. (IV. 271)

Mehmed Efendi Hazreti Emir türbedarı olup Kadirî ve Eşrefî idi. Yaşlı olarak 1211'de (1796/97) vefat etti. Ermiş sayılanlardandı. (IV. 276)

Mehmed Efendi Bozokludur. Selâtin camileri vâizlerine dahil olup Ayasofya şeyhi oldu. Şa'bân 1212'de (Ocak-Şubat 1798) vefat etti. Yerine geçen Mardinî Halil Efendi 1213'de (1798/99) sürülünce Hızırzâde Mehmed Emin Efendi olup birkaç sene sonra vefat etti. (IV. 270)

Mehmed Efendi Ahıskalıdır. Müderris olup 1199'da (1785) Ahıska mollası olup mevleviyetleri devrederek 1211'de (1796/97) Üsküdar mollası olup 12 Receb 1217'de (8 Kasım 1802) vefat etti. Beykoz'da medfundur. (IV. 273)

Mehmed Efendi Manyaslıdır. Müderris, 1212'de (1797/98) Selânik mollası olup Cemaziyelevvel 1218'de (Ağustos-Eylül 1803) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (IV. 273)

Mehmed Efendi Reisli Mektebi muallimi olup Muharrem 1219'da (Nisan 1804) vefat etti. Meşhur hattatlardandır. (IV. 273)

Mehmed Efendi Devriye müderrisi olup Filibe mollası, Rebiyülevvel 1221'de (Mayıs-Haziran 1806) Haleb mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 278)

Mehmed Efendi Karahisarlıdır. Müderris. 1222'de (1807) Yenişehir mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 278)

Mehmed Efendi Boyâbâdlıdır. Müderris. 1224'de (1809) mahrec mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 278)

Mehmed Efendi Ankaralıdır. Müderris, Selânik mollası oldu. 1230 (1815) tarihinden sonra vefat etti. (IV. 280)

Mehmed Efendi Mehmed Paşa'nın imamı olup müderris, Receb 1230'da (Haziran 1815) Haleb mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 280)

Mehmed Efendi Kaymakam Abdullah Paşa'nın mühürdarı olup 1228'de (1813) hâcegândan olarak mesnede nâil oldu. Sonra İsakçı bina emini ve 1231'de (1816) İsakçı mütevellisi ve kale muhafızı oldu. Orada vefat etti. (IV. 281)

Mehmed Efendi Boyâbâdlıdır. Nakşibendî şeyhi olup 1235'de (1819/20) vefat eyledi. Haydar'da medfundur. (IV. 281)

Mehmed Efendi Kütahyalıdır. Müderris, Enderûn başhâcesi olup 1236'da (1820/21) Kudüs mollası olup 1237 sonlarında (1822 ortaları) vefat etti. Fâzıl, âlimdi. (IV. 283)

Mehmed Efendi Kırımlıdır. Müderris, 1225'de (1810) Kudüs mollası, Receb 1232'de (Mayıs-Haziran 1817) Mısır mollası, sonra Mekke pâyesi oldu. 1238'de (1822/23) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 284)

Mehmed Efendi Abdülkerim Efendi'nin oğludur. Yeniçeri kaleminde şâkirdler hâcesi olup 1240'da (1824/25) vefat etmiştir. (IV. 286)

Mehmed Efendi Mühendishane'de hâce-i sâlis olup 1240'da (1824/25) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. (IV. 286)

Mehmed Efendi Yalvaçlıdır. Müderris, Rebiyülevvel 1229'da (Şubat-Mart 1814) Selânik ve sonra Bursa mollası olup 1240'da (1824/25) Mekke pâyesi oldu. O sene içinde vefat etmiştir. (IV. 285)

Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olarak yeniçeri kâtibi oldu. Cemaziyelevvel 1241'de (Aralık 1825) azledildi, sürüldü ve idam edildi. (IV. 286)

Mehmed Efendi Caniklidir. Müderris, 1240'da (1825/26) Üsküdar mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 285/86)

Mehmed Efendi Hacı İbrahim Efendi'nin kardeşidir. Mektûbî-i sadâretten yetişerek hâcegândan oldu. 1231'de (1816) Belgrad bina emini, 1237'de (1821/22) cebehane kâtibi, 1238'de (1822/23) Haremeyn mukataacısı ve 1241'de (1825/26) salyâne muhasebecisi olup sonra vefat etti. (IV. 286)

Mehmed Efendi Hasan Efendi'nin oğludur. Yükselerek hâcegândan ve âmedî hulefâsından oldu. 1242'de (1826/27) vefat edip Bostan İskelesi'ne defnedildi. (IV. 288)

Mehmed Efendi Anadolu kalemi başhalifesi olup 7 Receb 1244'de (13 Ocak 1829) vefat etti. (IV. 288)

Mehmed Efendi Bozoklu Ali Efendi'nin oğludur. Devriye mollası olup bu senelerde (1840'lar) vefat etti. (IV. 290)

Mehmed Efendi Dârüssaâde ağasının imamı olduğundan müderris, molla ve 1256'da (1840) Mekke pâyesi oldu. Bu senelerde (1840'lar) vefat etti. (IV. 290)

Mehmed Efendi Yanyalıdır. Devriye mollası olup bu senelerde (1840'lar) vefat etti. (IV. 290)

Mehmed Efendi Taşralıdır. Hâcegândan olup dârüssaâde ağası yazıcısı olup sonra 1221'de (1806) Haremeyn muhasebecisi olup azilden sonra 1 Safer 1229'da (23 Ocak 1814) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğlu miralay Yahyâ Bey'dir. Yeğeni haseki gedikli Sâlih Ağa 1229'da (1814) ve damadı Seyyid Hacı Sâlih Ağa 1257'de (1841) vefat ederek yanına defnolunmuştur. (IV. 281)

Mehmed Efendi Uşaklıdır. 1190'da (1776) İstanbul'a gelip Palabıyık Mehmed Efendi'den okumuştur. Sonra müderris oldu. 1257'de (1841) vefat etti. Bektaşî ve şairdir. (IV. 290/91)

Mehmed Efendi Kozanlıdır. Müderris ve 1244'de (1828/29) padişahın atiyye ve iltifatına mazhar oldu. Sonra Ayasofya medresesiyle emekli oldu. 1259'da (1843) vefat eylemiştir. Fâzıldı. (IV. 291)

Mehmed Efendi Eğinlidir. Müderris ve Cemaziyelâhir 1271'de (Şubat-Mart 1855) Haleb mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 294)

Mehmed Efendi Beyrut müftüsü olup Zilka'de 1274'de (Haziran 1858)

İzmir mevleviyeti pâyesi verildi. Daha sonra vefat etti. (IV. 294)

Mehmed Efendi Geredelidir. Müderris ve İzmir mollası olup 1278'de (1861/62) vefat eyledi. Fâtih'de Keskindede'de medfundur. (IV. 296)

Mehmed Efendi Ünyeli Hacı İdris Kapdan'ın oğludur. Müderris olup 15 Şa'bân 1278'de (15 Şubat 1862) vefat eyledi. 1220'de (1805) vefat eden babasının yanına, Beyoğlu'na defnedilmiştir. (IV. 296)

Mehmed Efendi Bursa'da Karahisar-ı Nallıdır. Müderris, Trabzon ve Ramazan 1280'de (Şubat 1864) Bursa mollası olup Zilka'de 1281'de (Nisan 1865) Mekke pâyesi oldu. Şa'bân 1284'de (Aralık 1867) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 298)

Mehmed Efendi Kozanlıdır. Müderris olup 1285'de (1868/69) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. (IV. 298)

Mehmed Efendi Trabzonludur. Şevvâl 1282'de (Şubat-Mart 1866) Sofya mollası ve sonra bilâd-ı hamse mollası olup bu senelerde (1870'ler) vefat etti. (IV. 303)

Mehmed Efendi Taşlıca müftüsü olup Avusturyalılara haylice çabalamış bir muharipdi. Sonra İstanbul'a göçerek 4 Cemaziyelevvel 1304'de (29 Ocak 1887) vefat etti. Fâtih'de medfundur. (IV. 305)

Mehmed Efendi Urfalıdır. Dersiâm ve müderris olarak 8 Muharrem 1313'de (1 Temmuz 1895) vefat eyledi. İki defa icazet vermiş, tek gözlü, âlim ve fâzıl ve güzel konuşan bir zat idi. (IV. 307)

Mehmed Efendi Tütün tüccarı Alemdarzâde Ali Efendi'nin oğlu olup 1263'de (1847) doğdu. Maliyeden yetişerek 6. ve 7. dairelerde muhasebeci oldu. 1309'da (1891/92) Konya ve 1311'de (1893/94) Selânik ve 1312'de (1894/95) Edirne defterdarı olup ûlâ evveli ve 1312'de (1894/95) bâlâ olmuştur. 21 Şevvâl 1315'de (15 Mart 1898) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. Anadoluhisarı'nda bir mescid yapmıştı. Kardeşi ceyb-i hümâyûn kâtibi İbrahim Bey'dir. (IV. 867)

Mehmed Efendi Anadolu başhalifesiydi. Fındıklı Hamamı bânîsidir. (IV. 136)

Mehmed Efendi Defterdar Ahmed Efendi'nin divitdarı ve Avlonya halifesi olup Aynalıçeşme Mescidi'ni yapıp oraya defnedildi. (IV. 136)

Mehmed Efendi Gürcüdür. Müderris, vâiz ve dersiâm bir fâzıldı. Daha sonra vefat etti. (IV. 294)

Mehmed Efendi Halvetî şeyhi Sünbül Efendi'nin pîrdaşı idi. Vefatında Tophane'de Karabaş Mezarlığı'na defnedildi. (IV. 114)

Mehmed Efendi II. Mehmed'in (Fâtih) yetiştirmesi olarak silahdar-ı şehriyârî oldu. Vefatında Aksaray'da Hindîler Tekkesi'ne defnolunmuştur. (IV. 104)

Mehmed Efendi İstanbul gümrüğü başkâtibi olup Öksüzce Hatib Mescidi'nin ikinci bânîsidir. (IV. 136)

Mehmed Efendi Süleymaniye su yollarının bina eminiydi. Bir kiliseyi mescid yaptı ki, bunun vâkıfı Kâtib Husrev'dir. (IV. 111)

Mehmed Efendi (A'ma Kasımzâde) Halebli Ahmed b. Kasım'ın oğludur. Müderris olup Zilhicce 1057'de (Ocak 1648) vefat etti. Fâzıldı. (IV. 163)

Mehmed Efendi (A'rec) Müderris olup 1140'da (1727/28) Kayseri mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat eyledi. (IV. 225)

Mehmed Efendi (Abdülkerimzâde) Defterdar Abdülvehhâb Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Şam, Mısır, Bursa mollası olup Şevvâl 964'de (Ağustos 1557) Anadolu kazaskeri oldu. 27 Ramazan 975'de (26 Mart 1568) vefat etti. Edirnekapı'da İbn Kemâl yanında medfundur. Çok bilgili ve çok cömertdi. Hatta bir fakire 60 akçe getir diye uşağına emretmiş, uşak 60 altın getirmekle değiştirmeyip vermiştir. Bir sipahizâde bir kitap yazarak kendisine arzda 100 filori vermiştir. Kazaskerliği zamanında geliri 70 bin dinar olup vefatında 4.000 akçe borcu çıktı. Şairdir. Eserleri: *Beyzâvî*den Tâhâ suresine kadar hâşiyesi, Molla Celâl'in *Hâşiye-i Tecrîd*ine hâşiyesi, Harîrî tarzında *Makâmât*ı, faydalı kitaplar hâmişine ta'likat ve diğerleri. (IV. 118)

Mehmed Efendi (Abdürrahimzâde) Müftü Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, molla oldu. 1063'de (1653) İstanbul pâyesi, Receb 1068'de (Nisan 1658) Anadolu pâyesiyle İstanbul kadısı oldu. Pazarbaşıyı cezalandırınca yeniçerilerin talebiyle Şa'bân'da (Mayıs) azledilip Ramazan'da (Haziran) Tire'ye sürüldü. Üç ay sonra serbest bırakıldı. Cemaziyelâhir 1069'da (Mart 1659) Anadolu kazaskeri oldu. Receb 1071'de (Mart 1661) azlolunup Ramazan 1075'de (Mart-Nisan 1665) de Rumeli kazaskeri olarak Safer 1077'de (Ağustos 1666) azledildi. Receb 1080'de (Aralık 1669) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup seferde iken 14 Zilhicce 1080'de (5 Mayıs 1670) Selânik'de vefat etti. Fâzıl ve çok sertti. (IV. 179)

Mehmed Efendi (Abdürrahimzâde) Şeyhülislâm Abdürrahim Efendi'nin üçüncü oğludur. Müderris, molla ve Mekke kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1084'de (Eylül 1673) İstanbul kadısı olup Rebiyülâhir 1085'de (Temmuz 1674) ayrıldı. Şa'bân 1088'de (Ekim 1677) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülâhir 1090'da (Mayıs 1679) azledildi. Zilhicce 1098'de (Ekim 1687) ikinci defa Anadolu kazaskeri oldu. Rebiyülâhir 1099'da (Şubat 1688) azledilip 27 Şa'bân 1099'da (27 Haziran 1688) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Yumuşak huylu ve kerimdi. Oğlu sudûrdan Yahyâ Efendi'dir. Diğeri Ahmed Efendi(→), bir diğeri Şeyh Mehmed Efendi'dir(→). Torunlarından biri Said Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 189)

Mehmed Efendi (Acemzâde) İlm-i tecvid ve kıraatte mâhirdi. 987'de (1579) Atik Vâlide Dârülkurrâsı meşihatı verildi. Muharrem 1002'de (Ekim 1593) vefat etti. Fâzıl ve her fende kâmildi. Çeşitli fenlerde eserleri vardır. (IV. 131)

Mehmed Efendi (Acemzâde) reisülküttab Hüseyin Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Şevvâl 1138'de (Haziran 1726) Anadolu muhasebecisi, sonra süvari mukabelecisi ve daha sonra defterdar-ı şıkk-ı sâlis oldu. 2 Ramazan 1141'de (1 Nisan 1729) vefat etti. (IV. 224)

Mehmed Efendi (Acı Şurbe) Akşemseddin'in müridi olup "hayatımda insilâh vâki olsa gerektir, o zamandan üç gün sonra bedenimde intifah eserleri zuhûr ederse, defnediniz" buyururdu. 924'de (1518) aynen

dediği gibi vâki olup üç gün sonra vefat etti. (IV. 108)

Mehmed Efendi (Ağazâde) Vüzerâ ağalarından birinin oğludur. Müderris oldu. Sokollu Mehmed Paşa'nın Kadırga'da medresesinin bitiminde ilk müderrisliği buna verildi. Zilhicce 991'de (Aralık 1583/Ocak 1584) Edirne kadısı oldu. Azilden sonra 993'de (1585) vefat etmiştir. İlmi orta olup Siyâvuş Paşa'nın himmetini görmüştür. (IV. 125)

Mehmed Efendi (Ağazâde) Babası sipahi çavuşu Ali Ağa'dır. Müderris, Bursa ve Mekke kadısı oldu. Muharrem 1140'da (Ağustos-Eylül 1727) vefat etti. Oğlu ricâlden İsmail Efendi'dir. Onun oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 222)

Mehmed Efendi (Ahî Çelebi) Kemâleddin b. Tebrizî'nin oğludur. Tıpda maharet ve hazakatiyle İstanbul Darüşşifası'na reis oldu. II. Bâyezid'in tahta çıkışında (1481) mâbeyn tabibi ve bir aralık tıbba uygun yemek hazırlaması için matbah emini, sonra padişah musâhibi oldu. Tatlı dilli olmasından dolayı arkadaşları çekemeyip o hizmetten alındıysa da ardından hekimbaşı oldu. Bir aralık azlolunduysa da I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) ikinci defa seretıbbâ ve musâhib oldu. Padişah vefat edince azledildiyse de sadakati dolayısıyla az müddette üçüncü defa hekimbaşı oldu. 930'da (1524) hacca gidip dönüşünde Mısır'da vefat eyledi. İmam-ı Şâfiî yakınında medfundur. Yaşı 90'ı aşkın iken bir dişi bile eksik değildi. Yemiş İskelesi'nde bir cami ve Edirne'de bir medrese ve mektep yaptı. Çorlu ve Hayrabolu'da üçer ve adıyla anılan Ahiçelebi'de 23 ve Şile'de 11 ki, toplam 47 köyü vakfederek gelirini Medine'ye bıraktı. (IV. 109/10)

Mehmed Efendi (Ahîzâde) Konyalıdır. Babası Ahî Evran debbağlarının üstadı olduğundan bu sebepten lâkaplandı ve kardeşi Ahmed Efendi ile birlikte medreseden hareketle "Ahaveyn" dendi. Sadrazam Kara Ahmed Paşa'ya muallim ve müderris oldu. Rüstem Paşa tarafından azledildi. 971'de (1563/64) Süleymaniye müderrisi olup Muharrem 974'de (Temmuz-Ağustos 1566) vefat etti. Âlim ve güler yüzlüydü. Hoca Sa'deddin Efendi ile Abdülbâkî Mahmud Efendi bunun danışmendidirler. Kardeşi Ahmed Efendi'dir(→). Mehmed Efendi'nin oğlu Hasan Efendi'dir(→). (IV. 116/17)

Mehmed Efendi (Ahîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) torunu, Mahmud Çelebi'nin oğludur. Müderris olup Cemaziyelâhir 983'de (Eylül 1575) vefat etmiştir. "Allâme-i Şaşı" denirdi. (IV. 123)

Mehmed Efendi (Ahîzâde) Kadılardan Nurullah Efendi'nin oğludur. Anadan dedesi Muhaşşî Ahî Çelebi olduğundan ona mensup oldu. 930'da (1524) doğdu. Müderris, Haleb, Bursa ve Edirne kadısı oldu. Ramazan 979'da (Ocak-Şubat 1572) Anadolu kazaskeri olup Muharrem 981'de (Mayıs 1573) emekli oldu. Rebiyülevvel 983'de (Haziran 1575) Süleymaniye Darülhadisi müderrisi olup 24 Zilka'de 989'da (20 Aralık 1581) vefat etti ve Ahî Çelebi Mescidi'ne defnedildi. Oğulları Hüseyin Efendi ve Abdülhalim Efendi'dir. Diğeri Ahîzâde Mahmud Çelebi olup onun oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 123)

Mehmed Efendi (Ahîzâde) Mahmud Suzî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1050'de

(Ağustos-Eylül 1640) vefat etti. (III. 302)

Mehmed Efendi (Akbaba) II. Mehmed'le (Fâtih) (hd. 1451-1481) gelen gazilerdendir. Akbaba köyü ve mescidi bunundur. (IV. 103)

Mehmed Efendi (Ak Şemseddinzâde) Emrullah Efendizâde Ömer Efendi'nin oğludur. Tahsilden sonra şehzâde iken I. Selim'e muallim oldu. Hacca giderken 959'da (1552) vefat etti. Bütün ilimlere vâkıftı. Bazı ilimlere ta'likatı, durûb-ı emsâl ve *Tabakât-ı Hanefiyye*'si vardır. (IV. 113/14)

Mehmed Efendi (Ali Çelebi) Ali b. Abdullah'ın oğludur. Müderris, Manisa, Mekke mollası olup Cemayiyelevvel 1074'de (Aralık 1663) vefat etti. Kibirliydi. (IV. 174/75)

Mehmed Efendi (Ali Efendizâde) Arpacızâde Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, Edirne mollası olarak Kıbrıs'a gönderilmiş ve Cemaziyelevvel 1109'da (Kasım-Aralık 1697) vefat etmiştir. İffetliydi. (IV. 198; IV. 150)

Mehmed Efendi (Allâme) Bursa'da "Farâizî Hoca" diye meşhurdu. 1223' de (1808) vefat eyledi. Emir Sultan yakınında medfundur. (IV. 276)

Mehmed Efendi (Allâme Şeyhi) Şeyh Burhaneddin evlâdından Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, Kudüs, Mekke, Galata mollası oldu. 1038'de (1628/29) Anadolu pâyesi oldu. 1039'da (1629/30) nakibüleşraf oldu ve halefi ve amcazâdesi Şerif Mehmed Efendi'ye damad oldu. Receb 1043'de (Ocak 1634) azledilip Mekke'ye sürüldü ve Ramazan 1044'de (Şubat-Mart 1635) Cidde'de vefat etti. Âlim, şair, münşî olup *Divan*'ı vardır. Oğlu Allâmezâde Abdullah Efendi' dir(→). (IV. 158)

Mehmed Efendi (Allâmek) Bosnalıdır. Müderris olup Silahdar Mustafa Paşa'ya intisap etti. 1044'de (1634/35) Haleb mollası oldu. Ma'zulen 1046'da (1636/37) vefat etti. Rumelihisarı'nda medfundur. Âlim, bahisçi ve tartışmacı idi. *Molla Câmî*'ye hâşiyesi, *İsâm*'a itirazatı, *Şemsîyye Kutbu* hâşiyesi, Seydî *Miftâh*'ına hâşiyesi, *Kadı Beyzâvî* üzerine Zehrâvî tamamına değin hâşiyeleri vardır. (IV. 159)

Mehmed Efendi (Altıparmak) Üsküdbî Mehmed Efendi'nin oğludur. Bayramîyeden Ca'fer Efendi'nin müridi olup İstanbul'a gelerek vâiz oldu. Sonra Mısır'a gidip şöhret aldı. 1033' de (1623/24) vefat etti. Aziz, ârif, fâzıl ve mürşiddi. *Mutavvel*'i ve başka kitapları tercüme eyledi. (IV. 148/49)

Mehmed Efendi (Ankaravî) Ankaralı tâcir Hüseyin'in oğludur. Müderris, molla oldu. Safer 1082'de (Haziran 1671) İstanbul kadısı olup Muharrem 1083'de (Mayıs 1672) Anadolu kazaskeri ve Rebiyülevvel 1084'de (Haziran-Temmuz 1673) Rumeli kazaskeri oldu. Bu arada vekâleten şeyhülislâm oldu. Cemaziyelevvel 1096' da (Nisan 1685) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Zilka'de 1097'de (Eylül 1686) şeyhülislâm olup 26 Zilhicce 1098'de (2 Kasım 1687) yaşı 90'a yakınken vefat eylemiştir. Koğacıdede kabristanına defnedildi. Bütün ilimlerde söz sâhibi, zorlanmadan fetvâ vermeye kadir, iffetli, eşsiz, doğru idi. Ankara'da cami ve hücreleri bulunan bir dershane, 24 çeşme, bir hamam, bir kervansaray, bir mektep ve İstanbul'da bir medrese inşa eylemiştir. Fıkıhda mecmuası vardır. Oğlu Hasan Efendi'dir(→). (IV. 188)

Mehmed Efendi (Arab Tezkireci) Perviz Efendi'nin hizmetinden yetiş-

miştir. Müderris, Gelibolu ve Maraş mollası oldu. Zilka'de 1007'de (Haziran 1599) vefat etti. Sâlihdi. (IV. 134)

Mehmed Efendi (Arabzâde) Abdülvehhab Efendi'nin oğludur. Bâyezid Camii imamı ve hatibi olup 1122' de (1710) sesinin güzelliğinden imam-ı şehriyârî oldu. 1126'da (1714) büyük şehzâde Süleyman'a muallim oldu. 1129'da (1717) azledildi. 5 Muharrem 1135'de (16 Ekim 1722) vefat eyledi. Mevlânâkapı'da medfundur. Fâzıl bir pîrdi. Kemâl Mescidi'ne minber koydu. (IV. 218)

Mehmed Efendi (Arabzâde) Edirne'de Nakşibendî şeyhi olup 1165'de (1752) vefat eyledi. Beşiktaş'da medfundur. (IV. 2187

Mehmed Efendi (Arıkzâde) Edirnelidir. Kudüs, Edirne mollası olup 2 Muharrem 1115'de (18 Mayıs 1703) vefat eyledi. Güzel ahlâk sâhibi, hünerli ve zengindi. (IV. 201)

Mehmed Efendi (Arpacızâde) Kayserilidir. Müderris, Bağdad, Medine mollası oldu. 1034'de (1624/25) vefat etti. Sâlih, âlim ve münzevî idi. Oğlu Ali Efendi dahi müderris oldu. Bunun oğlu Mehmed Efendi(→), "Ali Efendizâde" diye meşhurdur. (IV. 150)

Mehmed Efendi (Astarcı Sinanzâde) Müderris, 1048'de (1638) Filibe mollası oldu. O senenin Ramazınında (Ocak 1639) vefat etti. Osman Paşa Medresesi tamir edilince buna verildi. (IV. 159/60)

Mehmed Efendi (Aşçıbaşızâde) Hâfız Ali Efendi'nin(→) oğludur. Mevâlîdendi. 1 Cemaziyelâhir 1232'de (19 Nisan 1817) vefat eyledi. (IV. 282; III. 549)

Mehmed Efendi (Atçeken Ağasızâde) Hâcelik rütbesini alıp 1202'de (1787/88) masraf-ı şehriyârî oldu. 1203'de (1788/89) azledildi. Daha sonra vefat etti. (IV. 266)

Mehmed Efendi (Ayn-ı Ekber) Mısrî halifelerinden olup 1134'de (1721/22) vefat etmiştir. (IV. 218)

Mehmed Efendi (Ayn-ı Ekber) Müderris olup Safer 1135'de (Kasım 1722) vefat eylemiştir. (IV. 218)

Mehmed Efendi (Aynacızâde) Hâcegândan olup 1109'da (1697/98) mevkufâtî oldu. Sonra vefat etti. (IV. 196)

Mehmed Efendi (Azakî) Deşt-i Kıpçak'dan olup Ebûssuûd Efendi'ye şakird oldu. Müderris ve iki defa Kefe müftüsü oldu. 1017'de (1608/09) vefat etti. Fâzıldı. Fetih Giray'la Gazi Giray arasında meydana gelen bir ihtilafı halletmiştir. (IV. 141)

Mehmed Efendi (Baba Halilzâde) Edirne'de bir şeyhin oğludur. Müderris, Sofya ve Belgrad mollası olup Safer 1045'de (Temmuz-Ağustos 1635) azledilmiş olarak vefat etti. Güzel ahlâk sâhibidir. Âlim ve kâmildi. (IV. 158)

Mehmed Efendi (Babazâde) Lârendelidir. Müderris ve emekli iken Eyüp müderrisi oldu. O sene orada oturdu ve Şa'bân 994'de (Temmuz-Ağustos 1586) vefat edip Ebâ Eyyûb el-Ensârî Türbesi yakınına defnedildi. Âlim ve dindardı. Sokollu Mehmed Paşa'nın mutekidi olup *Tefsir-i Şerif*e ve *Hidâye*'ye ta'likatı vardır. (IV. 125)

Mehmed Efendi (Bâbîzâde) Bâbî Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Mısır, Şam mollası oldu. 1136'da (1723/24) Medine kazası, bir hatt-ı hümâyûnla Mekke ile denk sayılınca buna tevcih edildi. 23 Receb 1136'da

(17 Nisan 1724) vefat etti. Güler yüzlü, âbiddi. Oğlu Abdullah Efendi'dir. (IV. 220)

Mehmed Efendi (Badincânî) Müderris olup Ramazan 1101'de (Haziran 1690) vefat etti. Oğlu Tâibî Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 191)

Mehmed Efendi (Bağçevanzâde) Müderris olup Rebiyülevvel 1127'de (Mart 1715) vefat etmiştir. (III. 179)

Mehmed Efendi (Bâkîzâde) Müderris olup 1142'de (1729/30) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (III. 295)

Mehmed Efendi (Bâlîzâde) Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Manisa mollası olup Şevvâl 1073'de (Mayıs 1663) vefat etti. (IV. 174; IV. 397)

Mehmed Efendi (Bâlîzâde) Mevâlîden Abdullah Efendi'nin oğludur. 1065'de (1655) doğdu. Müderris, Bursa, Mekke mollası oldu. 22 Cemaziyelâhir 1120'de (8 Eylül 1708) vefat etti. Âlim, nezihti. (IV. 207)

Mehmed Efendi (Baltacızâde) (Hacı) Müderris olup 2 Safer 1208'de (9 Eylül 1793) vefat etti. Damadı Süleyman Ağa'dır(→). (IV. 269)

Mehmed Efendi (Bekir Çelebizâde) Bursalı Ebûbekir Efendi'nin oğludur. Müderris olup Zilhicce 1102'de (Eylül 1691) vefat etti. (IV. 192)

Mehmed Efendi (Benlizâde) Benli Abdülganî Efendi'nin(→) torunu, Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris olup 15 Cemaziyelâhir 1128'de (7 Haziran 1716) vefat etti. (IV. 211; III. 341) [IV. 211'de vefat tarihi Muharrem 1128 (Ocak 1716) olarak verilmiştir.]

Mehmed Efendi (Berberzâde) Müderris olup Receb 1019'da (Eylül-Ekim 1610) vefat etti. (IV. 141)

Mehmed Efendi (Beyzâde) Beylerden birinin oğludur. Müderris, etıbbâ-yı sultanîden olup reis-i etıbbâ oldu. Tebdilen kapıcıbaşılık rütbesi verildi. Sonra 120 akçe ile emekli oldu. 1029'da (1620) vefat eylemiştir. Usta tabiplerden olup tıpda eserleri vardır. (IV. 147)

Mehmed Efendi (Bıçkı) Babası bıçkıcı olduğundan böyle lâkaplandı. Müderris ve dersiâm oldu. 1095'de (1684) vefat etmiştir. Fâzıldır. (IV. 187)

Mehmed Efendi (Billurî) Tercüme odası hulefâsından olup Âlî Paşa'ya mühürdar olmuştu. Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) telgrafhanenin ilk kuruluşunda müdür oldu. 1277'de (1860/61) ayrıldı. 3 Şa'bân 1281'de (1 Ocak 1865) hariciye kâtibi olup Cemaziyelâhir 1286'da (Eylül 1869) azledildi. Muharrem 1289'da (Mart 1872) şehremini muavini olup Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) yine hariciye kâtibi ve Cemaziyelâhir 1291'de (Temmuz-Ağustos 1874) mahkeme-i ibtidâiye azası olup 17 Zilhicce 1297'de (20 Kasım 1880) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 304)

Mehmed Efendi (Binzâde) Prizrenlidir. Müderris, Bağdad kadısı olup 12 Cemaziyelevvel 1098'de (26 Mart 1687) vefat etti. (IV. 187/88)

Mehmed Efendi (Birgivî) Babası Balıkesir'de bir müderris olup orada doğmuştur. Müderris ve sonra Karamanlı Şeyh Abdurrahman Bayramî'ye mürid oldu. Lâkin şeyhi, tamamen dersi bırakmasına rıza vermedi. Vaaz eylerdi. Hoca Atâullah Efendi Birgi'de yaptığı medreseyi buna verince

orada oturdu. Cemaziyelevvel 980'de (Eylül 1572) vebadan vefat etti. Yaşı 55'dir. Çok bilgili ve sertti. Ömrünün sonunda İstanbul'a gelip Sokollu Mehmed Paşa'ya nasihat eylemişti. Ulemâ ile tartışmalarına dair risaleleri olup fetvâ verdi. Ebûssuûd Efendi, bu risaleler vakfın iptali ve selefin eserlerinin küçültülmesine dair olduğundan hilafına fetvâ vermiştir. Ulemâdan Behlûlzâde "bu riyakâr" demiştir. Eserleri: *Hidâye Hâşiyesi, Sadrü'ş-Şeria*'ya ta'likat, nahvde *Şerh-i Lubb*, ferâizde metin ve şerhi, *Şerh-i Muhtasar-ı Kâfiye*, sarfda bir metin, *Maksûd*'a bir şerh, İlm-i tecvid'de bir risale, *Ta'dil-i Erkân-ı Salât Risalesi*, mev'izaya müteallik *Muhammediye*, *Seyf-i Sârim fi Adem-i Cevazi'l-Menkul ve'd-derâhim*. Oğlu Birgivîzâde Mustafa Efendi'dir(→). Diğer oğlu Fazlullah Efendi'dir(→). (IV. 121)

Mehmed Efendi (Bodur) Bâbıâlî'den ilerleyip kethüdâ kâtibi oldu. Azilden sonra Rebiyülevvel 1202'de (Aralık 1787) süvari mukabelecisi oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 267)

Mehmed Efendi (Bolu Nâibi) Bursalıdır. Müderris olup Şevvâl 1124'de (Kasım 1712) vefat etti. (IV. 208)

Mehmed Efendi (Bostanzâde) Sudûrdan Bostan Mustafa Efendi'nin oğlu olup 942'de (1535/36) doğdu. Müderris olup Şam, Bursa ve Edirne mevleviyetlerini üç sene ayrılmadan devr ile Şa'bân 984'de (Kasım 1576) İstanbul kadısı oldu. Şa'bân 985'de (Ekim-Kasım 1577) Anadolu kazaskeri, Rebiyülâhir 986'da (Haziran 1578) Rumeli kazaskeri oldu. Safer 989'da (Mart 1581) emekli oldu. Rebiyülevvel 990'da (Nisan 1582) Mısır mollası oldu. Ramazan 994'de (Ağustos-Eylül 1586) ayrıldı. Rebiyülevvel 995'de (Şubat 1587) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 997'de (Mart-Nisan 1589) şeyhülislâm olup Receb 1000'de (Mayıs 1592) 600 akçe ile emekli oldu. Safer 1001'de (Kasım 1592) üçüncü defa Rumeli kazaskeri ve Şevvâl'de (Temmuz 1593) ikinci defa şeyhülislâm oldu ve Ebûssuûd Efendi'ye mahsus olan 650 akçe vazife verildi. 24 Şa'bân 1006'da (1 Nisan 1598) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda medfundur. Âlim ve fâzıldı. Dilinde tutukluk vardı. Hakkında "Lükneti var deme sakın bî-vukûf/Ayrılmaz tatlı dilinden hurûf" denmiştir. Bir mescid yaptı. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). Diğer oğlu Mehmed Efendi'dir. (IV. 133)

Mehmed Efendi (Bostanzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. 972'de (1564/65) doğdu. Müderris, Selânik, Edirne, yine Selânik, Bursa, Mısır mollası oldu. Şa'bân 1013'de (Ocak 1605) İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1014'de (Ekim-Kasım 1605) azledildi. Ramazan 1017'de (Aralık 1608) Anadolu kazaskeri olup Şevvâl 1018'de (Ocak 1610) azledildi. Ramazan 1023'de (Ekim 1614) Rumeli kazaskeri olup senesinde ayrıldı. Receb 1031'de (Mayıs 1622) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Safer 1032'de (Aralık 1622) azledildi. Zilhicce 1032'de (Ekim 1623) üçüncü defa o makama nâil oldu. Cemaziyelâhir 1033'de (Mart-Nisan 1624) azlolunup 1035'de (1625/26) vefat etmiştir. Kayınpederi Nişancı Boyalı Mehmed Paşa Camii'ne defnedildi. Üç dilde şair ve münşî olup eşsiz takrizleri vardır. Cömert ve tatlı dilliydi. Yumuşaklığından dolayı boş vaatlerde bulunurdu.

Oğlu Mehmed Abdülkerim Efendi ve damadı Kemankeş Ali Paşa'dır. (IV. 151)

Mehmed Efendi (Buzağızâde) Buzağı Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 26 Rebiyülevvel 1118'de (8 Temmuz 1706) vefat etti. Hünerliydi. (IV. 205; IV. 322)

Mehmed Efendi (Bülbülzâde) Abdullah Efendi'nin şâkirdi olduğundan "Bülbülzâde emiri" dendi. Müderris, Kayseri, Diyarbekir mollası oldu. Ramazan 1049'da (Ocak 1640) vefat etti. Fâzıldı. (IV. 160)

Mehmed Efendi (Câbîzâde) Câbî Seyyid Osman Efendi'nin oğludur. Şamlıdır. 1264'de (1848) Bağdad mollası, Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) Kudüs pâyesi, sonra Bağdad Ziraat Meclisi azası, Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Mekke pâyesi ve sonra İstanbul pâyesi olarak sonra Şam'da yerleşti ve emekliye ayrıldı. 1291 (1874) yılından sonra orada vefat eylemiştir. Âlimdi. (IV. 302)

Mehmed Efendi (Celep) Arnavut Belgradlısıdır. Müderris, dört defa Bosna ve üç defa Gelibolu ve Kütahya mollası oldu. 1024'de (1615) vefat etti. İffetli, sâlih, sağlam ahlâklıydı. (IV. 145)

Mehmed Efendi (Celep) Yenibahçelidir. Tatlıkuyu Camii imamı ve Yavaşça Mektebi muallimiydi. 1109'da (1697/98) 96 yaşında vefat etti. Teravihi hatimle kılardı. Sâlih bir zat idi. (IV. 198)

Mehmed Efendi (Cerrahzâde) Müderris, Erzurum, Bosna, Diyarbekir ve başka mevleviyetlerde bulundu. Ramazan 1024'de (Ekim 1615) vefat etti. Fakih, güzel ahlâk sâhibi, kâtipdi. Sinan Paşa vakfiyelerini yazınca karşılığında bunlara şart etti. Nahcıvan'da esir olmuş, ilim ve adline hürmeten yakınlarıyla bırakılmıştır. *Kâzîhan*'ı değiştirdi, tekrarlardan temizledi ve bazı mecmualar yazdı. (IV. 145)

Mehmed Efendi (Cezerîzâde) Gelibolulu Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, 1127'de (1715) İzmir mollası, Edirne kadısı olup 1147'de (1734/35) Medine mollası oldu. Azilden sonra 1150'de (1737/38) vefat etti. (IV. 231)

Mehmed Efendi (Çadırcızâde) Müderris olup Receb 1130'da (Haziran 1718) vefat etti. (IV. 215)

Mehmed Efendi (Çekirdek Çelebi) II. Selim'in hocası Atâullah Efendizâde Şemseddin Efendi'nin oğludur. 980'de (1572) doğdu. Müderris ve 1024'de (1615) Şam mollası olup Rebiyülâhir 1026'da (Nisan 1617) azledildi. Ramazan'da (Eylül) vefat etti. İffetliydi. Cesaretine güvenip pençe tutuşurdu. (IV. 146)

Mehmed Efendi (Çelebi) Seyyid Feyzullah Efendi'nin oğullarındandır. Babasının şeyhülislâmlığında müderris, molla olmuştur. 1115'de (1703) kardeşleriyle Bursa'ya gönderildi. 1143'de (1730/31) bırakılıp Edirne mollası, sonra Mekke pâyesi, 1154'de (1741) İstanbul kadısı oldu. 1155'de (1742) azledildi. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) Anadolu pâyesi olup 7 Rebiyülâhir 1161'de (6 Nisan 1748) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Oğlu Şerif Mehmed Efendi 1174'de (1760/61) vefat ederek yanına defnedilmiştir. (IV. 236/37)

Mehmed Efendi (Çelebi) (Hacı) Lâlelili Mustafa Efendi'nin kardeşidir. Büyük Esmâ Sultan'a kethüdâ oldu. Bu sayede hâcegândan olup piyade mukabelecisi, 1187'de (1773) çavuşbaşı vekili ve bir gün sonra rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. 1188 (1774) başlarında azlolundu. 1189'da (1775) ruznâme-i evvel ve 1194'de (1780) başmuhasebeci, 1196'da (1782) tevkiî ve darbhane emini, Zilka'de 1197'de (Ekim 1783) tekrar nişancı, 1199'da (1785) ruznâme-i evvel, 1200'de (1786) başmuhasebeci oldu ve 1202'de (1787/88) sultanın vefatiyle kapı çukadarı Said Ağa ile tevkif olundular. Afdan sonra 1203'de (1788/89) orduya memur olup tercihan surre eminliğini kabul eyledi. Sonra yine yüksek görevlerde bulunup 1213'de (1798/99) ikinci defa rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. 15 Zilhicce 1214'de (10 Mayıs 1800) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. İşlerinde gayretli ve sözü geçer olup bir kusuru İşkodralı Mahmud Paşa'nın isyanına çiftlik işinde sebep olmasıdır. (IV. 271/72)

Mehmed Efendi (Çelebi Kadı) Ebû'l-Meyâmin Mustafa Efendi'nin küçük kardeşidir. Kadı olup defalarca Ankara kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1015'de (Ekim 1606) vefat etti. Yumuşak huyluydu. (IV. 140)

Mehmed Efendi (Çelebi Şeyh) (Hacı) Hasan Dede'nin oğludur. 1049'da (1639) Yenibahçe'de doğdu. Katar şeyhlerinden Sultan Ahmed Camii vâizi olup 27 Zilka'de 1128'de (12 Kasım 1716) vefat eyledi. Âlim, fâzıl, vakûr, edip, heybetli, ermiş sayılanlardandı. Kardeşi Abdurrahman Efendi'dir(→). Bunun oğlu Seyyid Mehmed Efendi(→), bunun oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). Bunların hepsi ilim ve güzel ahlâk sâhibi idiler. (IV. 212)

Mehmed Efendi (Çene) İpsalalı Kadı Mahmud Efendi'nin oğlu olup "Edirneli" şöhretini aldı. Müderris, Diyarbekir, İzmir, Yenişehir mollası olup 997'de (1589) vefat etmiştir. Sert idi. (IV. 127)

Mehmed Efendi (Çeşmî) Aydın'da Geğri'de (ككرى) tâcir Hacı Süleyman'ın oğludur. Tahsilden sonra müderris ve Kuyucu Murad Paşa'ya intisapla ordu kadısı oldu. Sonra Haleb, Bursa ve Edirne mollası oldu. Receb 1031'de (Mayıs 1622) İstanbul kadısı olup Rebiyülâhir 1032'de (Şubat 1623) azledildi. Aynı yılın Şa'bânında (Haziran) ikinci defa İstanbul kadısı olup Zilka'de 1032'de (Eylül 1623) azledildi. Muharrem 1036'da (Eylül-Ekim 1626) Anadolu pâyesi olup Rebiyülevvel 1037'de (Kasım 1627) Sâlih Efendi'ye Anadolu kazaskerliği tevcihinde mağduruyetini söylemekle Mekke'ye gitmesi emrolundu. 10 gün geçince affedilerek Muharrem 1041'de (Ağustos 1631) Anadolu kazaskeri oldu. Safer'de (Eylül) Ahîzâde Hüseyin Efendi'nin vefatı haberiyle Rumeli kazaskeri olduysa da haberin asılsızlığı ortaya çıkınca makamında kalmıştır. Haftasında azledilerek taşraya gönderildi. Cemaziyelâhir 1044'de (Kasım-Aralık 1634) vefat etmiştir. Âlim ve şairdir. Evlâdına "Çeşmîzâde" denmiştir. Oğlu Mehmed Sâlih Efendi ve diğeri Mustafa Efendi'dir ki, Şam mollası olup 19 Cemaziyelevvel 1059'da (30 Haziran 1649) vefat etmiştir. Bir oğlu da Abdürrahim Efendi olup Safer 1065'de (Aralık 1654) ve onun oğlu Mehmed Aziz Efendi

1093'de (1682) vefat ettiler. Sâlih Efendi'nin oğlu müderrislerden Mehmed Emin Efendi 17 Safer 1105'de (18 Ekim 1693) vefat etti. Bunun oğlu müderris Abdülhalim Efendi 15 Safer 1122'de (15 Nisan 1710) vefat etti. Oğlu Mekke kadısı iken vefat eyledi. Onun oğlu Mustafa Reşid Efendi müderris ve vak'anüvis oldu. Şa'bân 1184'de (Kasım-Aralık 1770) vefat etti. Şairdir. Şam Mollası Mustafa Efendi'nin oğlu Abdülkerim Efendi Haleb mollası olup Rebiyülevvel 1111'de (Eylül 1699) vefat etti. Safdildi. Bunun oğlu İsmail Efendi müderris iken Cemaziyelevvel 1124'de (Haziran 1712) vebadan vefat etti. Evlâdından Said Efendi beytülmal kâtibi olup dilini tutamamasından Şem'danîzâde ile bir adaya gönderildi. 1184'de (1770/71) vefat etti. Müftühamamı'nda medfundur. Bunun oğlu müderris Mehmed Mes'ûdî Efend, Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) vefat etti. Bunun oğlu Süleymaniye müderrislerinden Es'ad Mehmed Efendi 7 Zilhicce 1226'da (23 Aralık 1811) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. İstanbul pâyeli Mehmed Hâlis Efendi, evlâdındandır. Çeşmîzâdelerden ve Nakşibendî meşâyihinden Halil Efendi 1178'de (1764/65) Bursa'da vefat etti. Bu evlâddan müderris Mehmed Emin Efendi 1184'de (1770/71) vefat etti. Kayalar'da medfundur. (IV. 156/57) [*Çeşmî Mehmed Efendi*'ye de bakınız. Orada soyuna ilişkin bilgiler farklıdır.]

Mehmed Efendi (Çıracızâde) Kastamonuludur. Müderris, Eyüp mollası oldu. Rebiyülevvel 1077'de (Eylül 1666) vefat eyledi. İffetli, dindardı. Oğlu Hüseyin Efendi'dir(→). (IV. 177)

Mehmed Efendi (Çivizâde) Muhyiddin Mehmed Efendi'nin oğludur. 937'de (1530/31) doğdu. Müderris, 977'de (1569/70) Şam ve buradan Mısır, Bursa ve Edirne mollası olup 6 sene ayrılmadı. Buradan 4 Receb 983'de (9 Ekim 1575) İstanbul kadısı, 21 gün sonra Anadolu kazaskeri ve 985'de (1577) Rumeli kazaskeri oldu. Safer 987'de (Nisan 1579) Sokollu Mehmed Paşa'nın arzıyla azlolunup bir aralık Selimiye müderrisi olduysa da iki ayda istifa etmiştir. Safer 989'da (Mart 1581) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup aynı yılın Zilhiccesinde (Ocak 1582) şeyhülislâm oldu. 28 Cemaziyelevvel 995'de (6 Mayıs 1587) vefat eylemiştir. Yaşı 58'dir. Âlim, fâzıl, iffetli, dindardı. İlk defa sadrazamın şeyhülislâm ziyaretine gelmesi bunun zamanında başladı ki, ziyaret eden sadrazam, Osman Paşa'dır. Fetvada başkasını ortak etmemek için fıkıh kitaplarını karıştırmada bile yardımcı çalıştırmazdı. Müctehid derecesinde hata etmez bir müftüydü. Babasının doğumuna "hayru'l-veled" ve kendi doğumuna "İnnehu hayru'l-veled" tarihtir. Kızı Ümmügülsüm Hatun Çivizâde Mescidi'ni yapıp oraya defnedilmiştir. Bu mescide Çavuşzâde Mustafa Ağa minber koydu. (IV. 126)

Mehmed Efendi (Çivizâde) Şeyhülislâm Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olup Şevvâl 1041'de (Nisan-Mayıs 1632) İstanbul kadısı oldu ve Rebiyülevvel 1042'de (Eylül-Ekim 1632) azledildi. Rebiyülevvel 1049'da (Temmuz 1639) Anadolu kazaskeri olup Zilka'de'de (Mart 1640) azlolundu. Receb 1056'da (Ağustos 1646) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Şevvâl'de (Kasım) azledildi.

Şevvâl 1057'de (Kasım 1647) Rumeli kazaskeri olup Rebiyülevvel 1058'de (Nisan 1648) azledildi. 10 Cemaziyelevvel 1061'de (1 Mayıs 1651) vefat etti. Evi civarında medfundur. Zevkine düşkün bir ihtiyardı. Oğlu Atâullah Efendi'dir. (IV. 164/65)

Mehmed Efendi (Çömlekçizâde) Beşiktaş Mescidi'nin sâhibidir. Çeşme ve mektep Kösem Vâlide Sultan'ındır. (IV. 136)

Mehmed Efendi (Çukacızâde) Selâniklidir. Müderris, Selânik müftüsü, sonra Diyarbekir mollası oldu. Cemaziyelâhir 1031'de (Nisan-Mayıs 1622) vefat etti. Âlim ve fâzıldı. Oğlu Abdürrahim Efendi'dir(→). (IV. 148)

Mehmed Efendi (Çukacızâde) Edirneli Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke mollası oldu. Şa' bân 1084'de (Kasım 1673) vefat etti. Güzel yazı yazardı. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→) (IV. 181)

Mehmed Efendi (Dağî) Geliboluludur. Üçköprüde imamken Halvetî oldu. Bir defa Gelibolu ağası bunu yolda câm-ı aşk ile mest bulup hapsetmiş ve bir aya varmadan ağa cümle adamlarıyla vefat etmiştir. Şehir dışında dört saat mahalde bir dağda bir çeşmeyi mekân edip orada ibadet ederdi. III. Murad ve III. Mehmed devirlerinde defalarca mâbeyn-i hümâyûna aldırılıp inayete mazhar olmuştur. İbadet yeri tamir, ihya ve mescid, zaviye ve türbe yapılıp Üçbaşlar köyü temlik edildi. 1020'de (1611) vefat eyledi. Keşif ve hal ehliydi. Merkadi ziyaretgâhtır. (IV. 142/23)

Mehmed Efendi (Dal) Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup reisülküttab ve sonra yine tezkireci ve ikinci defa reis oldu. Şevvâl 1001'de (Temmuz 1593) azledildi. 1006 (1597/98) tarihine doğru vefat etmiştir. (IV. 133)

Mehmed Efendi (Damad) Mudurnuludur. Müderris olup musâhibe Râziye Hatun'u nikâhladı. Galata, Bursa kadısı olup Cemaziyelevvel 1003'de (Ocak 1595) İstanbul kadısı oldu. Zilhicce'de (Ağustos 1595) Anadolu kazaskeri, Receb 1004'de (Mart 1596) Mısır kadısı ve Ramazan'da (Mayıs) Rumeli kazaskeri oldu. Zilhicce 1005'de (Temmuz-Ağustos 1597) azledilerek 1007'de (1597/98) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Rebiyülâhir 1008'de (Ekim-Kasım 1599) azledildi. Safer 1011'de (Temmuz-Ağustos 1602) ikinci defa Galata kadısı ve o sene Zilhiccesinde (Mayıs 1603) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Ramazan 1012'de (Şubat 1604) Mekke kadısı olunca istifa eyledi. Muharrem 1017' de (Nisan-Mayıs 1608) üçüncü defa Rumeli kazaskeri olup Ramazan'da (Aralık) azledildi. Cemaziyelâhir 1020'de (Ağustos 1611) Ruscuk kazası arpalık verildi. Cemaziyelâhir 1022'de (Temmuz-Ağustos 1613) vefat etti. Yaptırdığı darülhadisde medfundur. Âlim, kâmil, riyadan kaçınır, cömert ve güzel kâtipdi. Oğlu Damadzâde Abdülbâkî Efendi'dir(→). (IV. 143)

Mehmed Efendi (Damad) Kassam kâtibi ve müderrisdi. 8 Rebiyülâhir 1139'da (3 Aralık 1726) vefat etti. (IV. 221)

Mehmed Efendi (Dârülkurrâ Şeyhi) Arab evlâdındandır. Göçerek Budin'de yerleşti. Kıraat ilmi öğreterek bu adı kazandı. Senelerce oralarda kalıp yaşı 100'ü aştığı halde 1025'de (1616) vefat etti. Fâzıl ve ermiş sayı-

lanlardandı. Orada "Mehdî"yim diye "Boçkay Emir" adıyla biri çıkarak manen Budin'i ele geçirmek azminde bulunup halkta kıpırdanma başlayınca toplantı yerine gelmiş, halkı azarlayarak Emir'i bağlatıp kaleye getirmiş ve yalnız başına büyük bir karışıklığı bastırarak Osmanlı topraklarının her köşesinde nice sâdık insanların olduğunu göstermiştir. (IV. 145)

Mehmed Efendi (Dâvudzâde) Mûsâ Paşa imamı Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup 15 Şa'bân 1102'de (14 Mayıs 1691) vefat etti. (IV. 191)

Mehmed Efendi (Debbağzâde) Yedikule debbağlarından Şeyh Mahmud'un oğludur. Tahsil görüp sudûrdan Zekeriyâzâde İzzetî Mehmed Efendi'ye damad oldu. Müderris, molla olup Rebiyülâhir 1085'de (Temmuz 1674) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 1086'da (Ağustos 1675) azledildi. Rebiyülâhir 1090'da (Mayıs 1679) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelâhir 1092'de (Haziran-Temmuz 1681) azledildi. Rebiyülevvel 1094'de (Mart 1683) Rumeli pâyesi, 5 Zilhicce 1098'de (12 Ekim 1687) Rumeli kazaskeri oldu. 23. günü de şeyhülislâm oldu. 8 Rebiyülâhir 1099'da (11 Şubat 1688) ayrıldı. 19 gün geçince ayın 27. günü (1 Mart 1688) ikinci defa şeyhülislâm oldu. Ramazan 1101'de (Haziran 1690) azledilerek Kayseri, sonra Konya arpalığı verildi. 15 Receb 1114'de (5 Aralık 1702) vefat etti. Fâzıl, fasîh, beliğ, fazla cömertti. Altay Camii'ni yaptı. Nahivde telifi, kitapların hâmişinde tahriratı vardır. Küçük kardeşi Ahmed Efendi'dir(→). Oğlu da Ahmed Efendi'dir(→). Evlâdından biri de Sâlih Mehmed Efendi'dir(→). Bunun oğlu Ahmed Efendi'dir(→). Torunlarından Nu'man Efendi(→) ile Ömer Efendi(→) vardır. Nu'man Efendi'nin oğlu Şerif Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 201/02)

Mehmed Efendi (Dede Efendi) Hz. Şemseddin Tebrizî torunlarından olup Şeyhülislâm Seyyid Feyzullah Efendi'ye damad oldu. Müderris, molla ve 1112'de (1700/01) İstanbul kadısı olup 1113'de (1701/02) azledildi. 1115 başlarında (1703 ortaları) Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) azledildi ve Bursa'ya sürüldü. Sonra orada Çelebi Mehmed medresesi ihsan buyuruldu. 1143'de (1730/31) affedilerek İstanbul'a gelmesinde serbest bırakıldı. Kendisi Bursa'da Sultaniye Medresesi'ni isteyerek emekliliği seçti. 1147'de (1734/35) Bursa'da vefat edip Oruçbey köyünde türbesine defnedildi. Türbe 1206'da (1791/92) yanmıştır. Âlim ve fâzıldı. *Dede Mevlidi* bunundur. Damadı Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 229)

Mehmed Efendi (Dersiâm Çelebi) Bâlî Paşa Camii şeyhi Ali Efendi'nin oğlu olup katar şeyhleri içinde Fâtih Camii vâizi oldu. Safer 1095'de (Ocak-Şubat 1684) vefat etti. Ulemâdan ve âbid bir adamdı. (IV. 187)

Mehmed Efendi (Derviş) Hintlidir. 1159'da (1746) vefat etti. Hattatdı. (IV. 236)

Mehmed Efendi (Dizdarzâde) Tırhalaladır. Müderris ve Nakşibendî oldu. 994'de (1586) Edirne'de Selimiye Camii vâizi olup sonra azl ve teftiş edildi ve tekrar oraya vâiz oldu. Muharrem 1008'de (Ağustos 1599) vefat etti. Âlim ve fâzıldır. (IV. 134/35)

Mehmed Efendi (Dokuz) Bursalıdır. Müderris iken 1004'de (1595/96) Erzurum kadısı oldu. 1005'de (1596/97) vefat etti. Güzel hal sâhibiydi. Oğlu Seyhî Mehmed Efendi'dir(→). Diğer oğlu Abdülvehhâb Efendi'dir. (IV. 132)

Mehmed Efendi (Dursunzâde) Abdûlbâkî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1012'de (1603/04) vefat etti. Temiz, soylu, iyi huyluydu. (III. 295)

Mehmed Efendi (Dursunzâde) Karamanlıdır. Müderris ve 5 sene Konya mollası oldu. Azledilmiş olarak 1039'da (1629/30) vefat etti. Seri hüküm verirdi ve fakihdi. (IV. 154)

Mehmed Efendi (Dülgerzâde) Dedesi Dülger Mehmed, Konya'dan gelip Saraçhane'de bir mescid yaptı ve burada ikamet eyledi. Babası Mehmed, Üsküp'e gidip orada bir mescid yapmıştır. Bu arada okuyup müderris, Sahn müderrisi oldu. Rebiyülâhir 969'da (Aralık 1561) Bağdad kadısı olup Muharrem 974'de (Temmuz-Ağustos 1566) emekli oldu. 977'de (1569/70) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Âlim, fâzıl, kerimdi. Türkçe ve Arapçada şair ve hattatdı. *Tefsir-i Ebûssuûd, Telvîh, Dürer u Gurer*'i hattıyla yazmıştır. Dedesinin camii külâhının yandığı haftasında vefatı garibedendir. (IV. 119)

Mehmed Efendi (Dülgerzâde) Yeniçeri beytülmal kâtibi olup hâcegândan idi. 1170'de (1756/57) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 242)

Mehmed Efendi (Ebezâde) Maliyeden yetişip Erzurum, Trabzon ve Mısır'a defterdar oldu. 1004'de (1595/96) İstanbul'da vebadan vefat etti. Kocamustafapaşa'da medfundur. (IV. 132)

Mehmed Efendi (Ebezâde) İstanbulludur. Esnaftan birinin oğludur. Müderris. Manisa'ya müftü oldu. 1042'de (1632/33) vefat etmiştir. Dindar, salih, âlimdi. (IV. 155)

Mehmed Efendi (Ebezâde) Müderris, molla olup 1092'de (1681) vefat etti. (IV. 184)

Mehmed Efendi (Ebû Abdullah) Semerkandlıdır. Hâcegân-ı Nakşibendîyeden olup 1116'da (1704/05) vefat ederek Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 204)

Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Atâullah Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1202'de (1787/88) vefat etti. (III. 478)

Mehmed Efendi (Ebûssuûd tâbii) Ebûssuûdzâdelere muallim olmasından dolayı böyle lâkaplandı. Ramazan 1065'de (Temmuz 1655) vefat etti. (IV. 167)

Mehmed Efendi (Ebûssuûdzâde) Ebûssuûd Efendi'nin oğlu Mustafa Efendi'nin oğludur. 997'de (1589) doğdu. 1019'da (1610) Kuyucu Murad Paşa Medresesi'ne ilk müderris oldu. Sonra Selânik ve 4 sene müddette Bursa mollası olduktan sonra üç sene boşta kaldı. Zilka'de 1046'da (Nisan 1637) birden Rumeli kazaskeri oldu ve Bağdad seferine gitti. Şevvâl 1048'de (Şubat 1639) hastalanıp Diyarbekir'de kalmış ve o sene Zilka'desinde (Mart 1639) vefat etmiştir. Lutuf ve kerem sahibi, zekî, fasih, beliğ ve fâzıldı. (IV. 160)

Mehmed Efendi (Ekmekçizâde) Seyyid Ali Efendi'nin oğludur. Müderris olup Muharrem 1113'de (Haziran 170[illegible]) vefat etti. (IV. 200)

Mehmed Efendi (Emir Ağazâde) Müderris, Bursa, 1140'da (1727/28) Mekke mollası oldu. Azledilmiş olarak 1144'de (1731/32) vefat eyledi. (IV. 225)

Mehmed Efendi (Emrullahzâde) Kütahyalı Emrullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Şam ve Filibe mollası oldu. Zilhicce 1060'da (Aralık 1650) vefat etti. (IV. 164; I. 400)

Mehmed Efendi (Ermeni) Yükselerek odun emini ve kasapbaşı olup 1099'da (1688) azl ve tevkif edildi. 1102'de (1690/91) orduya celbolundu. 1105'de (1693/94) ikinci defa çavuşbaşı olup az müddette azledildi ve vefat etti. (IV. 195)

Mehmed Efendi (Es'adzâde) (Seyyid) Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 9 Rebiyülâhir 1109'da (25 Ekim 1697) vefat etti. (III. 27)

Mehmed Efendi (Esirî) Erdebilî imam Abdülhalim Efendi'nin oğludur. Bursa'da yerleşti. Müderris ve Yahyâ Efendi'nin şeyhülislamlığında fetvâ emini oldu. 1054'de (1644) Mekke kadısı oldu. Denizden giderken Sünbül Ağa ile birlikte Maltalılara esir oldular. Kurtulduktan sonra 1059'da (1649) Mısır kadısı oldu. 1064'de (1654) azledilmiş iken Ebû Said Efendi şâkirdlerinden olduğundan Bozcaada'ya sürüldü. 1065'de (1655) affolup Şevvâl 1066'da (Ağustos 1656) İstanbul kadısı oldu. Receb 1067'de (Nisan-Mayıs 1657) ayrıldı. Şa'bân 1068'de (Mayıs 1658) Anadolu kazaskeri oldu. Cemaziyelâhir 1069'da (Mart 1659) şeyhülislâm oldu. Cemaziyelâhir 1072'de (Ocak-Şubat 1662) azl ve sürgün edildi. 1082'de (1671/72) affedildi ve hacca gitti. 22 Safer 1092'de (13 Mart 1681) vefat etti. Fıkhı çok iyi bilirdi. Köprülü Mehmed Paşa için vefatında, oğlu padişahın huzurunda iken "sefâk" (kan dökücü) demiş, Fâzıl Ahmed Paşa da "Siz fetvâ vermez miydiniz?" deyince "Korkar idim" demiş. "Cenâb-ı Hak'dan korkmaz mıydınız?" cevabını alınca susmuş ve bu sebepten fetvâ hizmetinden azlolunmuştur. Kardeşi sudûrdan Ali Efendi'dir. (IV. 184)

Mehmed Efendi (Evliya) Amasyalı Ca'fer b. İlyas'ın oğludur. Kıraatı tamam ederek bir mescid imamı olmuşken 1025'de (1616) imam-ı sultanî oldu ve aralıksız dört padişaha hizmet etti. 1044'de (1634/35) hastalanıp Zilka'de 1044'de (Nisan-Mayıs 1635) vefat etti. İnşa eylediği mescidinde medfundur. Asrının şeyhülkurrâsı olup hüsn-i hal ile meşhur, yumuşak huylu, şefkatli ve ermiş sayılanlardandır. (IV. 158)

Mehmed Efendi (Evliya) Sinopludur. Müderris, molla oldu. Şevvâl 1103'de (Haziran-Temmuz 1692) İstanbul kadısı olup Şa'bân 1104'de (Nisan 1693) azille Anadolu pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1108'de (Ocak 1697) ayrıldı. 16 Ramazan 1114'de (3 Şubat 1703) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Debdebe sâhibi olup övülmüş vâsıfları vardı. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). Diğer oğlu Fâizî Ali Efendi'dir(→). Torunlarından biri Hacı Ahmed Efendi'dir(→). (IV. 202)

Mehmed Efendi (Evliyazâde) Evliya Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Şa'bân 1115'de (Aralık 1703) vefat eyledi. Oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). (IV. 202)

Mehmed Efendi (Eyyûbî) Kalemden yetişerek hâcegândan oldu.

1144'de (1731/32) baruthane nâzırı, 1146'da (1733/34) mevkufatî, sonra matbah emini olup 1151'de (1738/39) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 232)

Mehmed Efendi (Eyyûbzâde) Alaşehirlidir. Müderris olup Cemaziyevvel 1108'de (Aralık 1696) vefat etti. (IV. 197)

Mehmed Efendi (Eyyûbzâde) İstanbulludur. Müderris olup 15 Cemaziyelâhir 1128'de (6 Haziran 1716) vefat etti. Âlim, kâtip, tarihçidir. (IV. 211)

Mehmed Efendi (Ezhârî Molla Çelebi) Hubba Mollası lâkaplı Mehmed Vusûlî Efendi'nin(→) torunu, Şemseddin Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Mekke mollası olup Cemaziyelâhir 1060'da (Haziran 1650) vefat etti. Çiçeğe merakı olduğundan "Ezhârî Molla Çelebi" denirdi. "Molla Çelebi Lâlesi" onun adıyla anılır. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 164; IV. 128)

Mehmed Efendi (Fenarîzâde) Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris ve Ruscuk mollası olup 1020'de (1611) vefat etti. Yumuşak huylu, fâzıl ve safçaydı. (IV. 142; IV. 654)

Mehmed Efendi (Fenarîzâde) Şeyhî Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Ramazan 1098'de (Ağustos 1687) İstanbul kadısı olarak Zilhicce'de (Kasım) azledildi. Zilka'de 1100'de (Ağustos-Eylül 1689) Anadolu pâyesi olup Şevvâl 1105'de (Nisan 1694) Anadolu kazaskeri olmuş ve Zilhicce'de (Haziran) Rumeli pâyesi olup Cemaziyelevvel 1106'da (Aralık 1694-Ocak 1695) nakibüleşraflık ilâve edildi. O sene Şa'bânında (Mart-Nisan 1695) iki görevden de azledildi. Rebiyülevvel 1108'de (Ekim 1696) vefat etti. Hoşsohbet, güzel ahlâklıydı. Oğlu Lâtif Efendi'dir(→). (IV. 196/97)

Mehmed Efendi (Ferhâd Paşa Şeyhi) İstanbulludur. Ramazan Efendi'nin müridiydi. Ondan bir kimse sonunu ve gizli işlerini sorsa buna gönderirdi. Ferhâd Ağa, akibetini sorunca yeniçeri ağası, damad ve vezir olacağını söyler. Bu hal vâki olunca Ferhâd Paşa da Yedikule'de tekke yapıp bunu iskân etti. 975'de (1567/68) vefat etti. Ümmî ve keşif sâhibiydi. (IV. 118)

Mehmed Efendi (Fıkhî) Müderris ve fetvâ emini olup Galata ve İzmir mevleviyetlerinde bulunup bu senelerde (1730'lar) vefat etmiştir. Fakihdi. (IV. 229)

Mehmed Efendi (Fındık) Kasımpaşalıdır. Müderris, Belgrad mollası olup Zilka'de 1119'da (Ocak 1708) vefat etti. Piyâlepaşa'da medfundur. (IV. 206/07)

Mehmed Efendi (Gazâlîzâde) Abdullah Efendi'nin kızının oğludur. Müderris, 1009'da (1600/01) Selânik müftüsü, sonra Erzurum ve Maraş mollası oldu. 1 Receb 1014'de (12 Kasım 1605) vefat etti. Ârif, yumuşak huyluydu. (IV. 139)

Mehmed Efendi (Geylânî) Bahçekapı'daki Bursalı Tekkesi'nin bânîsidir. Kendisiyle kardeşi Hâlî Ali Efendi orada defnolunmuşlardır. İmamlık ve şeyhlik evlâdına geçmiştir. (IV. 125)

Mehmed Efendi (Geyvelizâde) Müderris iken 1156'da (1743) vefat etti. Kardeşi şeyh Lutfullah Efendi de 1169'da (1755/56) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundurlar. (III. 282)

Mehmed Efendi (Gülzemanîzâde) Müderris olup Şevvâl 1219'da (Ocak

1805) vefat etti. Aile mezarlığında medfundur. (IV. 273)

Mehmed Efendi (Gümüşayakzâde) Gümüşayak Ali Efendi'nin torunudur. Müderris, Kütahya mollası olup azledilmiş olarak Cemaziyelâhir 1104'de (Şubat 1693) vefat etti. Pîr ve hoşsohbetti. (IV. 194)

Mehmed Efendi (Gürgür) Karahisar-ı Şarkîlidir. Yusuf'un oğludur. Müderris, Sofya, Manisa, Medine mollası oldu. 20 Safer 1121'de (1 Mayıs 1709) vefat etti. Çok sertti. (IV. 207)

Mehmed Efendi (Güzelce) Müderris olup 995'de (1587) vefat etmiştir. Fâzıldı. (IV. 125)

Mehmed Efendi (Hâbilzâde) Hâbil Efendi'nin(→) oğludur. Diyarbekir mollası olup azledilmiş olarak Bursa'ya geldiğinde 1049'da (1639/40) aniden vefat etmiştir. Oğlu Ömer Efendi, torunu Hâbil Efendi'dir(→). (IV. 160; IV. 621)

Mehmed Efendi (Hacı) Defterdarlıklarda gezmiş ve nihayet Bender defterdarı olmuştu. 1132'de (1720) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (IV. 216)

Mehmed Efendi (Hacı) Altmışlı müderrisi olup 1145'de (1732/33) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (IV. 227)

Mehmed Efendi (Hacı) Atinalı Osman Efendi'nin oğludur. Hâcegândan ve ricâlden oldu. 1145'de (1732/33) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Cezerî Kasım Paşa Mescidi'ne minber koydu. (IV. 225)

Mehmed Efendi (Hacı) İstanbulludur. Süleymaniye hatibi iken III. Ahmed devri başlarında imam-ı evvel-i sultanî olarak müderris, molla ve 1119'da (1707) İstanbul kadısı oldu. 1120'de (1708) kadılıktan ve 1122'de (1710) imamlıktan ayrıldı. Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım 1730) Anadolu pâyesi verildi. 1149'da (1736/37) vefat eyledi. I. Ahmed türbesi bahçesine defnedildi. Tarakçılar'da Dâye Hatun Mescidi'ne minber koydu. Oğlu Âtıf Mehmed Emin Efendi'ye "İmamzâde" dendi. (IV. 230)

Mehmed Efendi (Hacı) Çavuşlar kâtibi olup 1152'de (1739/40) vefat ederek Topkapı'ya defnedilmiştir. (IV. 233)

Mehmed Efendi (Hacı) Hâcegândan olarak haraç kesadarı oldu. 1152'de (1739/40) vefat ederek Vefa Türbesi civarına defnedildi. (IV. 233)

Mehmed Efendi (Hacı) Niksarî Mahmud Efendi'nin oğludur. Selâmî halifelerinden kâmil bir şeyh olup 1153'de (1740) vefat ederek şeyhi yanına defnedilmiştir. (IV. 233)

Mehmed Efendi (Hacı) Şeyhülislam Mustafa Efendi'nin (v. 1158/1745)(→) kethüdâsı olup 1154'de (1741) vefat etti. Sinan Paşa Medresesi'nde defnedildi. (IV. 428/29)

Mehmed Efendi (Hacı) Konyalıdır. Dârüssaâde ağası imamı olup 6 Safer 1161'de (6 Şubat 1748) imam-ı sânî oldu. Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) İzmir'e gönderilip Manisa mevleviyeti verilmiştir. Sonra vefat etti. (IV. 238)

Mehmed Efendi (Hacı) Şeyhülislâm Lâdikli Mehmed Efendi'nin hısımıdır. Müderris ve 1138'de (1725/26) Bursa mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat eyledi. (IV. 225)

Mehmed Efendi (Hacı) Yeniçeridir. Ocaktan yükselerek sekbanbaşı olup

1167'de (1753/54) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (IV. 239)

Mehmed Efendi (Hacı) Avlonya halifeliğinden Şevvâl 1160'da (Ekim 1747) İstanbul mukataacısı ve sonra tezkire-i evvel olarak 1171'de (1757/58) vefat eyledi. Üsküdar'da Yeni Vâlide Camii'nde medfundur. (IV. 244)

Mehmed Efendi (Hacı) Şamlıdır. Hâdim-i Hazret-i Nebevî olup Cemaziyelâhir 1175'de (Ocak 1762) vefat ederek Karacaahmet'e defnedildi. Ermiş sayılanlardandı. (IV. 246)

Mehmed Efendi (Hacı) Bosnalıdır. Niğdeli imamı ve müderris olup 1184'de (1770/71) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 253)

Mehmed Efendi (Hacı) Çanakkalelidir. 1176'da (1762/63) Şeyh Murad Tekkesi şeyhi olup 1198'de (1784) vefat etti. (IV. 261)

Mehmed Efendi (Hacı) Sadrazam hazine kâtibi olup 1192'de (1778) hâcegânlıkla küçük ruznâmçeci oldu. Sonra hizmetleri devrederek 1200'de (1786) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 262)

Mehmed Efendi (Hacı) Aydın-Güzelhisarlı olup Bursa'da münzevî idi. 1203'de (1788/89) vefat edip Bursa'da Mevlevîhane karşısında defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 265)

Mehmed Efendi (Hacı) Divriklidir. Enderûn'dan yetişme olup iki defa dârüssaâde ağası yazıcısı olup 1198'de (1784) azledilmiş, 1199'da (1785) hâcelikle Haremeyn muhasebecisi, 1202'de (1787/88) masraf-ı şehriyârî, sonra şehremini, 1203'de (1788/89) Anadolu muhasebecisi ve 1205'de (1790/91) üçüncü defa dârüssaâde ağası yazıcısı olup 1208'de (1793/94) azledilmiştir. 15 Cemaziyelâhir 1210'da (27 Aralık 1795) vefat etti. Selimiye'de medfundur. (IV. 269)

Mehmed Efendi (Hacı) Kadı olup Karabeyzâde Hacı Kâmil Mehmed Efendi'nin(→) kethüdâsıydı. 1223'de (1808) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (IV. 68)

Mehmed Efendi (Hacı) Ricâlden Abdülkerim Efendi'nin damadıdır. Kalemdan yetişip 1199'da (1785) kale tezkireciliği ile hâcegândan oldu. 1209'da (1794/95) mevkufatî, 1213'de (1798/99) tevkiî ve 1216'da (1801/02) Mısır defterdarı oldu. Döndükten sonra muhasebe-i evvel, 1222'de (1807) ruzname-i evvel vekili, 1223'de (1808) yeniçeri kâtibi ve 1224'de (1809) defterdar-ı şıkk-ı sâlis oldu. 17 Cemaziyelevvel 1225'de (20 Haziran 1810) vefat etti. Mahmutpaşa'da medfundur. Oğlu Atâullah Mehmed Efendi'dir. (IV. 276/77)

Mehmed Efendi (Hacı) Haremeyn tercümanı olup 1242'de (1826/27) vefat etti. (IV. 286)

Mehmed Efendi (Hacı) Gedusludur. Müderris, molla olup sonra fetvâ emini, Mekke ve İstanbul pâyesi oldu. 1248'de (1832/33) Anadolu pâyesi olup 1252'de (1836/37) Anadolu kazaskeri oldu. 27 Ramazan 1253'de (25 Aralık 1837) vefat etti. Murad Molla Tekkesi'nde medfundur. Hayır sâhibi ve fâzıldı. Yeğeni Sırrî Halil Efendi'dir(→). (IV. 289)

Mehmed Efendi (Hacı) Konyalıdır. Dersiâm olup Sultan Ahmed medresesiyle emekli oldu. 19 Zilka'de 1254'de (3 Şubat 1839) vefat etti. Fâzıldı. (IV. 289)

Mehmed Efendi (Hacı) Murad Molla Tekkesi şeyhi olup 1208'de (1793/94) vefat eyledi. Tekkeye defnedildi. Sonra Hasan Efendi ve Mehmed Efendi şeyh oldular. İkisi dahi azlolunduğundan bir müddet Hüseyin Efendi şeyh oldu. Bunun ardından Mehmed Sa'deddin Efendi şeyh olup 1248'de (1832/33) ve sonra Mehmed Es'ad Efendi şeyh olup 1260'da (1844) vefat eylemişlerdir. (IV. 269)

Mehmed Efendi (Hacı) Ömer Yesevî'nin torunu Resûlzâde Ahmed Efendi'nin torunlarındandır. Kadirî şeyhlerinin büyüklerindendir. 5 Rebiyülâhir 1285'de (26 Temmuz 1868) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 298)

Mehmed Efendi (Hacı) Sahhaf Resûl Efendi'nin oğludur. Mevâlîdendir. (IV. 216)

Mehmed Efendi (Hacı) Tenbeller Mescidi'nin bânîsidir. Minberini zuâmadan Mehmed Efendi koydu ki, kabri oradadır. (IV. 136)

Mehmed Efendi (Hacı) Tunusbağı ve Tülbentçi mescidlerinin bânîsidir. Yüreş kalesinde hamam sâhibidir. (IV. 136)

Mehmed Efendi (Hacı Bektaşî) 1054'de (1644) yeniçeri kâtibi olup 1055'de (1645) azledilmiştir. (IV. 161)

Mehmed Efendi (Hacı Hasanzâde) Hızır Şah Efendi'nin oğludur. Müderris olup Safer 976'da (Ağustos 1568) Medine ve Receb 977'de (Aralık 1569) Mekke kadısı olduğundan "Kadi'l-Haremeyn" dendi. Kendinden önce kimse buna nâil olamamıştır. Zilhicce 979'da (Nisan-Mayıs 1572) vefat etmiştir. Arafat suyunun Mekke'ye ulaştığı gün vefat etmiştir. Fâzıl, vakûr, hoş, heybetliydi. (IV. 120)

Mehmed Efendi (Hacı Mûsâzâde) İstanbullu Mûsâ Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip Anadolu muhasebecisi, Şevvâl 1148'de (Şubat-Mart 1736) sipah kâtibi olup senelerce kaldı. 1157'de (1744) şıkk-ı evvel defterdarı, Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) başmuhasebeci, Şevvâl 1160'da (Ekim 1747) Anadolu muhasebecisi oldu. 1166'da (1753) süvari mukabelecisi ve Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) ikinci defa süvari mukabelecisi oldu. 5 Zilhicce 1171'de (10 Ağustos 1758) vefat etti. Üsküdar'da İnadiye'de medfundur. (IV. 243)

Mehmed Efendi (Hacı Yahyâzâde) Müderris ve kassâm olup 9 Zilka'de 1238'de (18 Temmuz 1823) vefat etti. (IV. 284/85)

Mehmed Efendi (Hâdîzâde) Abdülhâdî Efendi'nin oğludur. Müderris, Filibe mollası oldu. 1146 (1733/34) tarihlerinde vefat etti. (IV. 228)

Mehmed Efendi (Hâdimî) Hâdim müftüsü olup 1169'da (1755/56) vefat etti. Fâzıldı. *Risâle-i Mantık*'ı vardır. Oğulları İstanbul'a gelmişlerdir. (IV. 240)

Mehmed Efendi (Haffafzâde) Üsküdarlıdır. Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Receb 1142'de (Ocak-Şubat 1730) vefat eylemiştir. (I. 123)

Mehmed Efendi (Hâfız) Kastamonuludur. Sesinin güzelliğinden şeyhülislâmların hizmetinde ve nâiblikklerde bulundu. Cemaziyelevvel 1069'da (Şubat 1659) imam-ı şehriyârî ve İstanbul pâyesi ve Şevvâl 1073'de (Mayıs 1663) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1076'da (Kasım 1665) azledildi. Receb 1080'de (Aralık

1669) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Receb 1082'de (Kasım 1671) ayrıldı. Receb 1083'de (Kasım 1672) vefat etti. İhtişamlı, lutûf ve kerem sahibiydi. (IV. 180)

Mehmed Efendi (Hâfız) Dersiâm ve müderrislerin büyüklerinden olup Receb 1153'de (Eylül-Ekim 1740) vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'nda medfundur. (IV. 233)

Mehmed Efendi (Hâfız) Hocazâde tilmizlerinden olup 1162'de (1749) vefat etmiştir. Hattatdır. (IV. 237)

Mehmed Efendi (Hâfız) Hane-i hassadan çıkıp müderris oldu. 2 Rebiyülevvel 1178'de (30 Ağustos 1764) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. (IV. 247)

Mehmed Efendi (Hâfız) Müderris ve 1181'de (1767/68) Diyarbekir mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 251)

Mehmed Efendi (Hâfız) Terzi Hüseyin Ağa'nın(→) yeğenidir. Hattat olup 1181'de (1767/68) vefat etti. Hisar'da defnedilmiştir. (II. 212)

Mehmed Efendi (Hâfız) Kalecikli-dir. Başmuhasebe kesedarı olup 1193'de (1779) vefat etti. Hayır eseri sâhibidir. (IV. 259)

Mehmed Efendi (Hâfız) Yükselerek sebzehane kâtibi olup hâcegândan oldu. 1204'de (1789/90) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (IV. 266)

Mehmed Efendi (Hâfız) Râşid Mehmed Efendi'nin(→) kethüdâsı olup 16 Ramazan 1215'de (31 Ocak 1801) vefat etti. Mahmud Paşa Camii Mezarlığı'na defnedildi. (II. 351)

Mehmed Efendi (Hâfız) Zeytunlu-dur. Müderris, Ramazan 1249'da (Ocak 1834) Selânik kadısı olup 7 Ramazan 1255'de (14 Kasım 1839) vefat etti. (IV. 289/90)

Mehmed Efendi (Hâfız) Bursalıdır. Raûf Paşa imamı olduğundan müderris ve 1260'da (1844) İzmir mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 291)

Mehmed Efendi (Hâfız) (Çalık damadı) Acemden gelip müderris oldu. Zilhicce 1102'de (Eylül 1691) vefat etti. Oğlu Hâfızzâde Sâlih Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 191/92)

Mehmed Efendi (Hâfız) (Hacı) Mâbeyn-i hümâyûn imamı olup Cemaziyelevvel 1266'da (Mart-Nisan 1850) Selânik mollası olup 1274'de (1857/58) Edirne ve Muharrem 1279'da (Temmuz 1862) Mekke mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 296)

Mehmed Efendi (Hâfız) (Hacı) Beypazarlıdır. Süleymaniye dersiâm ve müderrislerinden olup 12 Receb 1295'de (12 Temmuz 1878) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 303/04)

Mehmed Efendi (Hâfız) (Kitabîzâde) Müderris olup 1199'da (1785) vefat etti. Selimiye'de medfundur. (IV. 261)

Mehmed Efendi (Hâfız) (Nalınîzâde) (Hacı) Müderris, Yenişehr-i Fenâr mollası olup Ramazan 1187'de (Kasım-Aralık 1773) Edirne mollası oldu. 25 Rebiyülevvel 1190'da (14 Mayıs 1776) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (IV. 256)

Mehmed Efendi (Hâfız Post) İstanbullu-dur. İmam oğlu olup hâcegândan ve kağıd-ı bîrûn emini oldu. 1105'de (1693/94) vefat etti. Mûsikîde eşsiz ve şairdi. (IV. 194)

Mehmed Efendi (Hâfız) (Seyyid) Yenişehirlidir. Enderûn'dan yetişerek

hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. 9 Şa'bân 1182'de (19 Aralık 1768) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (IV. 251)

Mehmed Efendi (Hâfız) (Süpürgecizâde) Süleymaniye müderrisi iken 1216'da (1801/02) vefat etti. Hattatdı. (IV. 273)

Mehmed Efendi (Hâfızzâde) Tâcir Abdülhâfız'ın oğludur. Cami-i Kebir vâizi iken bu senelerde (1640'lar) vefat etti. Hâfız, müfessir, mukarrirdi. Yerine Müezzinzâde Ahmed Efendi geçmiştir. (IV. 160)

Mehmed Efendi (Hamalzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. İstanbulludur. Usta tabipdi. 1056'da (1646) reis-i etıbbâ oldu. Safer 1057'de (Mart 1647) azledildi ve Rebiyülevvel'de (Nisan) ikinci defa atandı. Cemaziyelevvel'de (Haziran 1647) azledilip 17. gün üçüncü defa atandı. Şa'bân'da (Eylül) azledilip Şevvâl'de (Kasım) dördüncü defa ve 6. günde azledilip Receb 1058'de (Temmuz-Ağastos 1648) beşinci defa atandı. 9 ayda 4 defa azledilip atanmıştır. Bu defa uzamış ve Şevvâl 1066'da (Temmuz-Ağustos 1656) vefat etmiştir. Oğlu Mes'ud Efendi'ye(→) "Hekimbaşızâde" denmişti. (IV. 169)

Mehmed Efendi (Hamdîzâde) Babası şeyhdir. Müderris ve Medine pâyesiyle Yenişehr-i Fenâr mollası oldu. Siroz'da Ramazan 1062'de (Ağustos 1652) vefat etmiştir. (IV. 165)

Mehmed Efendi (Hammamî) Müderris olup 1140'da (1727/28) Üsküdar mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat eyledi. (IV. 225)

Mehmed Efendi (Hammamîzâde) Hamamcı İsmail Ağa'nın oğlu, Hammamîzâde Abdülkayyûm Efendi'nin(→) kardeşidir. 1145'de (1732/33) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 351)

Mehmed Efendi (Hanımzâde) Kalemden yükselerek hâcegânlıkla sipahiler kâtibi, 1159'da (1746) silahdar kâtibi, Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) sipahiler kâtibi, sonra şehremini oldu. 1164'de (1751) vefat etti. Mahmutpaşa'da medfundur. (IV. 237)

Mehmed Efendi (Hasan Ağazâde) Yeni Vâlide Camii kâtibi olup 17 Muharrem 1197'de (23 Aralık 1782) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 259)

Mehmed Efendi (Hatibzâde) Muhyiddin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Fâzıl ve ilm-i hey'ete vâkıf ise de yoldan çıkarak kalender olmuştur. 940'da (1533/34) vefat etti. (IV. 340)

Mehmed Efendi (Hatvanîzâde) Müderris olup 1138'de (1725/26) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedildi. Oğulları müderris Fazlullah Efendi 1161'de (1748), diğeri müderris Feyzullah Efendi 1170'de (1756/57) ve üçüncüsü Atâullah Efendi 1178'de (1764/65) ve bu aileden Ahmed Efendi müderris olarak 1191'da (1777) vefat eylediler. Damadı müderris Ahmed Efendi, 1169'da (1756) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedilmiştir. Bu aileden müderris Hasan Efendi 1213'de (1798/99) vefat ederek Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda defnedildi. Oğlu Abdullah Takiyeddin Efendi mevâlîden oldu. Torunlarından Ahmed Efendi müderris olup hacca gidip döndükten sonra 1251'de (1835/36) vefat etmiştir. (IV. 221)

Mehmed Efendi (Hayreddinzâde) Kalemden yetişme olup İbşir Mustafa Paşa'nın adamı olduğundan sadâretinde tezkirecisi oldu. 1065'de (1655) onun vefatında azledilip sürülerek vefat etmiştir. (IV. 170)

Mehmed Efendi (Hekim Çelebi) Seydî Ahmed'in oğludur. İzmitlidir. Tahsilden sonra Nakşibendî oldu. Birçok defa haccedip Bursa'da oturdu. Zaviye kabul eylemediyse de sonradan fil damı yıkılarak zaviye yapıldı. Zilhicce 974'de (Haziran 1567) vefat etti. Yerine Nakşibendîzâde şeyh oldu. (IV. 117)

Mehmed Efendi (Hindî) Heratlıdır. Göçerek hâcegândan oldu. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) cizye muhasebecisi, Ramazan 1144'de (Mart 1732) süvari mukabelecisi olup 1146'da (1733/34) vefat eylemiştir. Eğrikapı'da defnedildi. Şairdir. (IV. 228)

Mehmed Efendi (Hinlizâde) Müderris olup Cemaziyelâhir 1096'da (Mayıs 1685) vefat etti. Hadisten *Nuhbe*'ye ta'likatı vardır. (IV. 187)

Mehmed Efendi (Hoca) Zağralıdır. Müderris olup Rebiyülevvel 1037'de (Kasım 1627) vefat etti. Sâlih, iffetliydi. (IV. 152)

Mehmed Efendi (Hoca Hayreddin kaynı) Aydınlı Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, Sahn müderrisi, 946'da (1539/40) Haleb kadısı, 957'de (1550) Mekke kadısı olup ayrıldıktan sonra 965'de (1557/58) ikinci defa Mekke kadısı, sonra Süleymaniye Dârülhadisi birinci müderrisi olup sonra iade satmak töhmetiyle azledildi. 968 Kurban Bayramı günü (22 Ağustos 1561) vefat etti. Âlim ve iyi huyluydu. (IV. 115)

Mehmed Efendi (Hocazâde) Hoca Sa'deddin Efendi'nin büyük oğludur. 28 Şa'bân 975'de (27 Şubat 1568) doğdu. Müderris, Mekke kadısı, Cemaziyelevvel 1004'de (Ocak 1596) İstanbul kadısı olup Receb'de (Mart 1596) Anadolu kazaskeri olarak Eğri seferinde bulunmuştur. Cemaziyelâhir 1005'de (Ocak-Şubat 1597) azlolunup Zilka'de 1007'de (Haziran 1599) Rumeli kazaskeri oldu. 20 Ramazan 1009'da (25 Mart 1601) azledildi. 2 Safer 1010'da (2 Ağustos 1601) şeyhülislâm oldu. 22 Receb 1011'de (5 Ocak 1603) azledildi. 20 Safer 1017'de (5 Haziran 1608) ikinci defa şeyhülislâm oldu. 60 bin akçe ile Kalkandelen hassı verildi. 5 Cemaziyelâhir 1024'de (2 Temmuz 1615) vefat eylemiştir. Fâtih'de namazını Hüdâî Mahmud Efendi kıldı. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. Âlim, fâzıl, güler yüzlü ve şairdi. Babası gibi li-vechillah ifta ederdi. İmzaları vezinli ve kafiyeliydi. *Kaside-i Bürde*'ye tahmisi vardır. Sarıyer'de bir çeşme yaptırmıştır. Damadı Mustafa Paşa'dır. (IV. 144/45)

Mehmed Efendi (Hocazâde) Osman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Şa'bân 1131'de (Ocak 1702) vefat etti. Oğlu Osman Efendi'dir(→). (III. 422)

Mehmed Efendi (Hocazâde) Abdürrahim Fâiz Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 3 Receb 1118'de (11 Ekim 1706) vefat eylemiştir. (I. 331)

Mehmed Efendi (Hocazâde Nâibi) Niksarlıdır. Müderris olup Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) vefat eylemiştir. (IV. 206)

Mehmed Efendi (Horoz) II. Mehmed'le (Fâtih) (hd. 1451-1481) gelen

gazilerdendir. Azepler'de defnedildi. (IV. 103)

Mehmed Efendi (Humbaracızâde) Cebehane başhalifesi olup 1175'de (1761/62) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (IV. 245)

Mehmed Efendi (Hüsâmzâde) Müderris olup Cemaziyelevvel 1061'de (Nisan-Mayıs 1651) vefat etti. (IV. 165)

Mehmed Efendi (Hüsâmzâde) Hoca Hüsâm Efendi'nin oğludur. Müderris, sonra devriye mollası oldu. Mekke'den azledilmiş olarak Şevvâl 1080'de (Mart 1670) vefat etti. *Kur'an-ı Kerim*'in baş tarafından Mâide Sûresi'ne kadar bir tefsir yazmıştır. (IV. 178/79)

Mehmed Efendi (Irâkîzâde) Çerkes beyleri soyundan olup cündî beyi iken Seyyid Ali b. Magribî'den el aldı. Keşif ve kerameti zâhir olup Medine'de otururken 922'de (1516) vefat etti. (IV. 107)

Mehmed Efendi (İbn Nüceym) Abdullah Arabî'nin oğludur. 985'de (1577) vefat etti. *Muinü'l-Müftî*'yi yazdı. (IV. 122)

Mehmed Efendi (İdriszâde) Mevâlîden İdris Efendi'nin oğludur. Müderris, molla oldu. Cemaziyelâhir 1172'de (Şubat 1759) nakibüleşraf oldu. Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) azledilmiş ve o sene içinde vefat etmiştir. (IV. 246)

Mehmed Efendi (İlâhîzâde) Bursalıdır. Yusuf b. Ya'kub'un oğludur. Orada reisülmüderrisîn olup sonra İzmir mollası oldu. 1086'da (1675) vefat etti. Babaeski'de medfundur. Zekîydi. Oğlu Zeynelâbidîn Efendi'dir(→). (IV. 182)

Mehmed Efendi (İlâhîzâde) İstanbullu Şeyh Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Medine kadısı oldu. Hacdan sonra yerine nâib bırakarak hacılar ile dönünce İstanköy'e sürüldü. Sonra affolunarak 1085'de (1674/75) Edirne mollası oldu. 1086'da (1675) İstanbul pâyesi verildi. Ramazan 1087'de (Kasım 1676) vefat etti. Koğacıdede'de medfundur. Oğulları Receb Efendi(→) ile Abdullah Efendi'dir(→). Torunlarından biri Süleyman Efendi'dir(→). (IV. 182)

Mehmed Efendi (İlâhîzâde) Babası Molla İlahî'den halife oldu. 100 yaşını aşkınken vefat etti. (IV. 107)

Mehmed Efendi (İmam) Şeyhlerden olup 1149'da (1736/37) vefat eyledi. Ağa Camii'nde medfundur. (IV. 230)

Mehmed Efendi (İmamzâde) Kestellidir. Müderris olup 1022'de (1613) vefat etmiştir. Sâlih ve dervişti. (IV. 143)

Mehmed Efendi (İmamzâde) Kadı Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Bursa mollası olup 2 Receb 1101'de (11 Nisan 1690) vefat etti. (IV. 191)

Mehmed Efendi (İmamzâde) Şeyh Kadrî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Muharrem 1105'de (Eylül 1693) vebadan vefat etti. (IV. 171)

Mehmed Efendi (İmamzâde) Edirnelidir. Müderris olup Rebiyülevvel 1127'de (Mart 1715) vefat etti. (IV. 210)

Mehmed Efendi (İmamzâde) (Hacı) Hacı Ömer Efendi'nin akrabasındandır. Kadı ve şeyhdi. 1178'de (1764/65) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (IV. 248)

Mehmed Efendi (İmamzâde) (Otluk Arabası) Mahmud Paşa imamı-

nın oğlu Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Üsküdar, Bağdad mollası olup Şevvâl 1004'de (Haziran 1596) azledilmiş olarak gelirken Haleb'de vefat eyledi. İffetli, sâlih, söz ustasıydı. (IV. 132; IV. 116)

Mehmed Efendi (İnce Bayrakdarzâde) Başlarda Kilis mütesellimi olup 1246'da (1830/31) mîrimîranlıkla Rakka mutasarrıfı oldu. 6 Receb 1247'de (11 Aralık 1831) vezirlikle Haleb valisi ve kuvve-i müfreze seraskeri oldu. Cemaziyelâhir 1248'de (Kasım 1832) Basra valisi olup Ramazan 1249'da (Ocak 1834) Şehrizor valisi oldu. Şa'bân 1251'de (Aralık 1835) azledilip Zilka'de'de (Şubat-Mart 1836) Musul valisi oldu. Muharrem 1260'da (Ocak-Şubat 1844) orada vefat etti. Seferlerde ve İran hududunda hizmeti geçmişti. Oğlu İsmail Bey'dir. (IV. 291)

Mehmed Efendi (İsâzâde Damadı) İstanbulludur. Müderris olup Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) vefat etti. (IV. 206)

Mehmed Efendi (İshakzâde) Karabağî İshak Efendi'nin torunu Mehmed Sâlih Zuhûrî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Zilka'de 1130'da (Ekim 1718) vefat eyledi. (III. 202)

Mehmed Efendi (İsmail Ağazâde) Babası Aksaray'da cami sâhibi İsmail Ağa'dır(→). Müderris olup Rebiyülevvel 1059'da (Mart-Nisan 1649) vefat etti. (IV. 163; I. 351)

Mehmed Efendi (İzmirli Çelebi) Mahmud Efendi'nin oğludur. Ebû Saidzâde Feyzullah Efendi mektupçusu ve kız torununun zevciydi. Müderris olup 1106'da (1694/95) vefat etti. Güzel yazı yazardı. (IV. 195)

Mehmed Efendi (Kabakulakzâde) Sudûrdan Mehmed Efendi'nin kardeşi çavuşbaşı Nurullah Ağa'nın oğludur. Müderris, molla, Mekke kadısı oldu. Receb 1083'de (Kasım 1672) vefat etti. Oğlu Said Mehmed Efendi'dir. (IV. 180)

Mehmed Efendi (Kabasakalzâde) Kabasakal Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 24 Şevvâl 1114'de (13 Mart 1703) vefat etti. Oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). (I. 228)

Mehmed Efendi (Kadızâde) Hamidlidir. Müderris olup Zilhicce 1040'da (Temmuz 1631) vefat eyledi. İffetliydi. (IV. 154)

Mehmed Efendi (Kadızâde) Sofyalıdır. Vâiz ve Emir Abdülkerim Efendi'nin müridi olup 1015'de (1606/07) onun yerine Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi oldu. 1033'de (1623/24) sırasıyla Ayasofya vâizi olup 1041'de (1631/32) vefat etti. Fâzıldı. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 154)

Mehmed Efendi (Kadızâde) Menteşelidir. Müderris olup Ramazan 1123'de (Ekim 1711) vefat etti. (IV. 207)

Mehmed Efendi (Kadızâde) Müderris olup Zilka'de 1183'de (Mart 1770) Haleb kadısı oldu. Sonra vefat etmiştir. Oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). Kadızâde Mehmed Efendi dahi mevâlîdendir. Şerif Mehmed Efendi de Kadızâdelerden olup 1174'de (1760/61) vefat eyledi. Kasımpaşa'da, akrabasından İbrahim Efendi'nin yanında medfundur. (IV. 252)

Mehmed Efendi (Kadızâde) Müderris, 1212'de (1797/98) Eyüp mollası, sonra Edirne pâyesi oldu. 1221'de (1806) vefat eyledi. Tersane ardında medfundur. (IV. 273/74)

Mehmed Efendi (Kadızâde) (Hacı) Rumeli kadılarından ve Nakşiben-

dî şeyhlerindendi. 27 Zilka'de 1230'da (31 Ekim 1815) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 280)

Mehmed Efendi (Kadifecizâde) Müderris olup 2 Safer 1029'da (8 Ocak 1620) vefat etti. Şairdir. (IV. 149)

Mehmed Efendi (Kâğıdî) Kumkapılıdır. Şeyh Mısrî ve Murad Efendi halifelerinden olup 1188'de (1774) vefat eyledi. Hal ehliydi. (IV. 256)

Mehmed Efendi (Kahvecizâde) Müderris olup Cemaziyelâhir 1098'de (Nisan-Mayıs 1687) vefat eyledi. (IV. 188)

Mehmed Efendi (Kalyonîzâde) Ahmed Necib Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve Receb 1228'de (Temmuz 1813) Edirne mollası olup sonra vefat etti. (IV. 280)

Mehmed Efendi (Kametîzâde) Kametî Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla oldu. Cemaziyelâhir 1078'de (Kasım-Aralık 1667) İstanbul kadısı olup azilden sonra Receb 1083'de (Kasım 1672) ikinci defa İstanbul kadısı olmuştur. O sene Zilka'desinde (Şubat-Mart 1673) ayrıldı. Rebiyülâhir 1089'da (Haziran 1678) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. İffetli, sâlihdi. Sarıtimur Mescidi'ni yaptı. Kızı Sıdkî Emetullah Hanım'dır. Torunlarından biri Abdülcelâl Nureddin Efendi'dir. (IV. 183)

Mehmed Efendi (Kametîzâde) Müderris olup 14 Şa'bân 1176'da (28 Şubat 1763) vefat ederek Abdülcelâl Nureddin Efendi'nin(→) yanına defnedildi. (III. 301)

Mehmed Efendi (Kâmîzâde) Müderris, Trablusşam, Erzurum, Eyüp, Yenişehir, Bosna, Bağdad mollası oldu. Diyarbekir'de Zilka'de 1009'da (Mayıs 1601) vefat etti. Âlim, sohbeti güzel olup yemek pişirirdi. Oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). (IV. 135)

Mehmed Efendi (Kapan Çelebisi) Hâcegândan olup tersane emini olarak 1089'da (1678) azl ve tevkif edildi. Senelerce uzak kalıp Şevvâl 1105'de (Haziran 1694) defterdar vekili olup sonra Edirne'ye çağrılarak sadâret kethüdâsı oldu. 1106'da (1694/95) azledildi. Safer 1108'de (Eylül 1696) arpa emini ve 1113'de (1701/02) Saraçhane bina emini oldu. Sonra vefat etmiştir. Arpa Mescidi'ni yaptı. (IV. 200/01)

Mehmed Efendi (Kara) Müstakim damadı olup müderris, Bosna, Sofya mollası oldu. Rebiyülâhir 1136'da (Ocak 1724) vefat eyledi. Salâhı ilmine galipti. (IV. 220)

Mehmed Efendi (Kara) Balıkesirlidir. Müderris olup 1139'da (1726/27) vefat etti. (IV. 221)

Mehmed Efendi (Kara) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Muharrem 1141'de (Ağustos 1728) vefat etti. (IV. 223)

Mehmed Efendi (Kara) (Bıçakçızâde) Edirnelidir. Yedikuleli kolundan meşhur bir hattatdı. 1188'de (1774) vefat etmiştir. (IV. 256)

Mehmed Efendi (Kara Dâvudzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. 970'de (1562/63) doğdu. Müderris, Şam ve Mekke mollası oldu. 1031'de (1622) azledilmiş olarak vefat etti. Sarf, nahiv, lugat ve tarihte bilgili olup bir mantık kitabı yazdı. (IV. 148)

Mehmed Efendi (Kara Gülmez) Hâcegîzâde damadıdır. Müderris, Bağdad, Diyarbekir ve Haleb mollası oldu. Cemaziyelevvel 1023'de (Hazi-

ran 1614) vefat etti. Âlim, zekîydi. (IV. 144)

Mehmed Efendi (Kara Kaymak) Ferhâd Paşa'nın kâtibi olarak sonra yeniçeri kâtibi ve mahrem-i divan oldu. 1003'de (1594/95) vefat etmiştir. (IV. 131)

Mehmed Efendi (Kara Sa'dîzâde) Karaca Sa'dî Efendi'nin oğludur. Müderris, Tebriz, Nahcıvan, Şirvan kadısı oldu. 1009'da (1600/01) yolda haramîler elinde şehid oldu. Güzel hal ile meşhur, teklifsizdi. (IV. 135)

Mehmed Efendi (Karabaş) Ermenaklıdır. Halvetî şeyhi ve Bursa'da Çelebi Sultan Mehmed Camii vâizi oldu. 1060'da (1650) vefat etti. Emir Sultan yakınında medfundur. Muhaddis ve müfessirdi. (IV. 164)

Mehmed Efendi (Karabaş) Muhyiddin Efendi'nin oğludur. Kastamonu'da Kürelidir. İstanbul'a gelip ilim tahsil ederek Kastamonu'ya gitti. Orada Kadirî şeyhi olup sonra yine İstanbul'a geldi. 1113'de (1701/02) Haramideresi'ndeki çiftliğinde vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Sâlih, âbiddi. (IV. 200)

Mehmed Efendi (Karabıçak) Anadoluludur. Babası hasahur hâcesi Murad Efendi'dir. Müderris, Filibe mollası oldu. 27 Muharrem 1109'da (15 Ağustos 1697) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Fakih, dindar, lâtifeci, doksanlık bir pîrdi. Oğlu Mâdih Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 198)

Mehmed Efendi (Karakulakzâde) Müderris olup Zilhicce 1128'de (Kasım-Aralık 1716) vefat etti. (IV. 211/12)

Mehmed Efendi (Karamanîzâde) Kestellidir. Müderris ve Kestel müftüsü oldu. 1021'de (1612) vefat etti. Fâzıl, şair, müverrih, hazırcevap bir pîrdi. *Dürer ü Gurer* hâşiyesi vardır. (IV. 143)

Mehmed Efendi (Kasımzâde) Bursalıdır. Müderris olup Safer 1130'da (Ocak 1718) vefat etti. (IV. 215)

Mehmed Efendi (Kassâm) Boşnak, yani Bosnalıdır. Merzifonlu Mustafa Paşa'ya imam olmasından müderris olup uzun yaşayarak Mekke mollası olarak ayrılmıştı. Cemaziyelâhir 1104'de (Şubat 1693) vefat etti. (IV. 194)

Mehmed Efendi (Kassâm) (Sadreddinzâde) Müderris ve senelerce kassâm-ı askerî olduğundan onunla lâkaplandı. Mahrec, Şam ve 1146'da (1733/34) Medine mollası oldu. Döndükten sonra İstanbul pâyesi olup 1157'de (1744) vefat eyledi ve Üsküdar'da Miskinler'e defnedildi. Oğlu Feyzullah Efendi, 1187'de (1773) Yenişehir mollası olup 1192'de (1778) vefat etti. Şairdir. Bunun oğulları Cemâleddin Mehmed Efendi ve Sadreddin Mehmed Efendi 1192'de (1778) vefat eylediler. Yanında medfundur. (IV. 234)

Mehmed Efendi (Kavaklızâde) Bursa'da tahsilden sonra kâtipliği, inşası ve Farsça muamması olduğundan Ali ve Ferhâd Paşazâdelere muallim olmuştu. Sonra Hekim Çelebi'den el alıp Emir Buharî Tekkesi'nde Nakşibendî şeyhi oldu. 1000'de (1591/92) vefat etti. (IV. 129/30)

Mehmed Efendi (Kayın Çelebi) Kadı Hüsâm'ın oğludur. Müderris iken Cemaziyelevvel 979'da (Eylül-Ekim 1571) vefat etti. Hoşsohbetti, âlimdir. (IV. 120)

Mehmed Efendi (Kaymakçızâde) (Hacı) İskender Baba Tekkesi'ne

şeyn oldu. Uzun müddet şeyhlikten sonra 1224'de (1809) vefat etti. Kâmil ve ermiş sayılanlardandı. Hatta derviş-lerinden Hasan 40 sene inziva etmiş ve 1205'de (1790/91) vefat etmişti. Hulefâsından ve ermiş sayılanlardan biri de Derviş Mustafa idi. (IV. 276)

Mehmed Efendi (Kaysunîzâde) Hassa tabiplerinden olup reis-i etıbbâ olmuştu. 920'de (1514) vefat etti. Tıptan bir mecmua yazdı. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (IV. 107)

Mehmed Efendi (Kebirî) Bosnalıdır. Müderris, Molla, Mekke mollası ve İstanbul pâyesi oldu. Safer 1062'de (Ocak 1652) vefat etti. 80'lik bir pîrdi. Oğlu sudûrdan Mustafa Efendi'dir. "Kebirîzâde"lerin atasıdır. (IV. 165)

Mehmed Efendi (Keçi) Arnavutdur. Dersiâm olup sarayda tahsil ile meşhurdu. Rebiyülevvel 1054'de (Mayıs 1644) vefat etti. Molla Câmî *Fevâid-i Ziyâiye*'sine, *Dinkoz*'a ta'likatı vardır. (IV. 161)

Mehmed Efendi (Kefeli) Hamid Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Şam mollası oldu. 1162'de (1749) Medine mollası olup 1168'de (1754/55) vefat etti. Fâzıl ve kâmildi. *Mîr Ebû'l-Feth* ile *Hüseynî*'ye ve *Ömer Halebî* ile *Âdâb-ı Birgivî* ve *Şerh-i İsâm*'a hâşiyeler yazdı. (IV. 240)

Mehmed Efendi (Kemâl Beyzâde) Müderris, Haleb, Medine, Mısır, Edirne ve iki defa Eyüp mollası oldu. 18 Şevvâl 1007'de (14 Mayıs 1599) vefat ederek Eyüp'de defnedildi. Fâzıl bir zat idi. Önceleri Muarrifzâde'nin ahbabı olduğundan "Dubaralar" dendi. (IV. 134)

Mehmed Efendi (Keremkaşzâde) Müderris, 1139'da (1726/27) Eyüp mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat eyledi. (IV. 225)

Mehmed Efendi (Kerestecizâde) Müderris olup Zilka'de 1059'da (Kasım 1649) vefat etmiştir. (IV. 163)

Mehmed Efendi (Kerimzâde) Tophaneli Abdülkerim Efendi'nin oğludur. Müderris, Konya, Kütahya, Lefkoşe mollası olup Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) vefat etmiştir. Oğlu Sâdık Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 203)

Mehmed Efendi (Kerpiççizâde) Eyüplüdür. Müderris, molla olup sonra Medine pâyesi oldu. Muharrem 1124'de (Şubat 1712) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 208)

Mehmed Efendi (Kethüdâzâde) 1194'de (1780) vefat etti. Samatya yolunda medfundur. (IV. 259)

Mehmed Efendi (Kıyamîzâde) Müderris olup Zilhicce 1048'de (Nisan 1639) vefat etti. (IV. 160)

Mehmed Efendi (Kız) Mekteb-i Tıbbiye-i Şahâne'den yetişerek 1270'de (1853/54) ser-etıbbâ-yı padişahî oldu. Safer 1272'de (Ekim 1855) ticaret muavini olup 15 Rebiyülâhir 1272'de (25 Aralık 1855) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (IV. 294)

Mehmed Efendi (Kızıklızâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup 23 Zilhicce 1137'de (2 Eylül 1725) vefat etti. (IV. 221)

Mehmed Efendi (Kilârî) Enderûn'dan çıkarak 993'de (1585) Rumeli muhasebecisi ve sonra Anadolu ve yine Rumeli muhasebecisi oldu. 1000'de (1591/92) vefat etmiştir. (IV. 129)

Mehmed Efendi (Kilarî) Padişah hizmetlilerinden olup Hotin seferi ta-

rihini yazmıştır. Bu senelerde (1620' ler) vefat etti.(IV. 150)

Mehmed Efendi (Kiraz Seydîzâde) Seydî Ahmed Efendi'nin oğludur. Babasından memede yetim kaldı. Çalışıp müderris olmuştur. Sonra Nişancı Celâlzâde Mustafa Bey'e damad oldu. Bağdad ve Medine mollası olup emekli olmuştur. 996'da (1588) vefat etmiştir. Kadıçeşmesi'nde babasının mektebinde medfundur. Âlim, riyaziyâne ârifti. (IV. 126/27)

Mehmed Efendi (Kiraz Seydîzâde) Pepegî Lâtif Efendi'nin(→) oğludur. Yenişehir mollası olup 1022'de (1613) vefat etti. Yumuşak huyluydu. (IV. 144; III. 121)

Mehmed Efendi (Kirazî) Kadı olup 1174'de (1760/61) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 246)

Mehmed Efendi (Koğacı Müezzini) Müderris ve Lefkoşe mollası oldu. Zilhicce 1128'de (Kasım-Aralık 1716) vefat etti. (IV. 212)

Mehmed Efendi (Koğacızâde) Halvetî olup Ekmelzâde Tekkesi'ne şeyh oldu. 1026'da (1617) vefat eylemiştir. Mûsikîde üstad olup okunan zikir ve besteler bunundur. (IV. 146)

Mehmed Efendi (Koski) Lala Mehmed Paşa'nın yanında ruznâmeci olup Şevvâl 1014'de (Şubat 1606) ordu defterdarı oldu. 1015'de (1606/07) paşasının vefatıyla ayrıldı ve sonra vefat etti. (IV. 139)

Mehmed Efendi (Koyun Nâibi) Belgradlıdır. Müderris ve 1039'da (1629/30) Şam mollası oldu. Zilka'de 1040'da (Haziran 1631) azledilmiş olarak vefat etti. (IV. 154)

Mehmed Efendi (Köse) Balıkesirlidir. Kürsü şeyhlerinden olup Ayasofya kürsüsü vâizi oldu. Ömrünün sonunda kör olup Zilka'de 1082'de (Mart 1672) vefat etti. (IV. 180)

Mehmed Efendi (Köse) Kırımlı olup "Yusufzâde" denir. İstanbul'da valide sultan kethüdâsı Mehmed Paşa'ya imam oldu. Bu sebepten müderris olup Zilhicce 1137'de (Ağustos-Eylül 1725) vefat etmiştir. (IV. 221)

Mehmed Efendi (Kudsîzâde) Şeyhî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 22 Şevvâl 1096'da (21 Eylül 1685) vefat etti. (IV. 182)

Mehmed Efendi (Kuduz) Hz. Ebûbekir soyundan Ârif Efendi'nin oğludur. Müderris ve Şevvâl 989'da (Kasım 1581) Konya mollası oldu. Kurban Bayramında, bayramlaşma töreninde bazı kişilerin önüne geçmek sevdasına düşmekle sürülmesi ferman olunduysa da merhameten azille Kabataş'da sâkin oldu. 990'da (1582) vefat etti. İlmi zayıf, kalbi kavî ve hiddetli olduğundan bu adı almıştır. Oğlu Veled Çelebi'dir. (IV. 124)

Mehmed Efendi (Kuru Emir) Musâhib-i şehriyârî olup 1187'de (1773) vefat etti. Beykoz'da bir tekkede medfundur. (IV. 249)

Mehmed Efendi (Küçük Çelebi) Bâbıâlî'den yetişerek tezkire-i sânî, 1101'de (1689/90) Haremeyn muhasebecisi, sonra maliye tezkirecisi, Receb 1108'de (Şubat 1697) reisülküttab, 1109'da (1697/98) başmuhasebeci ve sonra defter emini olup sonra bazı hizmetlerde çalışıp 1118'de (1706/07) vefat etti. Atik Ali Paşa'da medfundur. Güzel tavırlıydı. Oğlu, Şeyhülislâm İsmail Âsım Efendi ile Ali Efendi'dir. (IV. 205)

Mehmed Efendi (Küçük İmam) (Hacı) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Yükselerek şehremini ve Zilka'de 1136'da (Temmuz-Ağustos 1724) başmuhasebeci, Şevvâl 1139'da (Mayıs-Haziran 1727) darbhane emini ve sonra süvari mukabelecisi oldu. 10 Ramazan 1144'de (7 Mart 1732) vefat eyledi. Hizmet erbâbındandı. Büyük kızı Ayşe Hanım 1189'da (1775) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. (IV. 225)

Mehmed Efendi (Küçük Muhyiddin) Müderris, Akçakızanlık kadısı oldu. Kadılıktan ayrılınca yine orada müderris oldu. 975'de (1567/68) vefat etti. Sâlih ve kibirsizdi. (IV. 118)

Mehmed Efendi (Küçük Müezzin) Enderûn'da müezzin ve nedim-i padişahî olup 1107'de (1695/96) hâcegânlıkla Anadolu muhasebecisi oldu. Sonra vefat etti. (IV. 196)

Mehmed Efendi (Küçük Pîr) Bâyezid Camii'nin ilk hatibi budur. 932'de (1535/36) vefat etti. Müderris ve kurrâdan sâlih bir kimseydi. (IV. 112)

Mehmed Efendi (Kürkçüzâde) Abdülahad Nurî Efendi'nin halifelerinden olup 1088'de (1677) vefat etti. (III. 294)

Mehmed Efendi (Lala) (Armudîzâde) Enderûn'dan yetişme olup hâcelikle çıkmıştı. 1198'de (1784) birinci defa ve 1201'de (1786/87) ikinci defa maliye tezkirecisi, 1202'de (1787/88) ruznâme-i sâni ve 1203'de (1788/89) süvari mukabelecisi olup sonra vefat etti. (IV. 268)

Mehmed Efendi (La'lî) Bâbıâlî'den yetişip 1030'da (1621) reisülküttab oldu. 1037'de (1627/28) Tokat kışlağında vefat etti. Oğlu La'lîzâde Abdülaziz Efendi'dir(→). (IV. 152/53)

Mehmed Efendi (La'lîzâde) La'li Ali Efendi'nin oğlu İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve Muharrem 1110'da (Temmuz 1698) Mekke kadısı olup İstanbul pâyesi verilmiştir. Cemaziyelevvel 1113'de (Ekim 1701) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 1114'de (Eylül-Ekim 1702) azledildi. Zilhicce 1119'da (Mart 1708) Kıbrıs'a sürülüp Cemaziyelevvel 1119'da (Ağustos 1707) orada vefat eyledi. Oğulları sudûrdan Abdülbâkî Efendi ve Seyyid Abdullah Efendi'dir. (IV. 206)

Mehmed Efendi (Lâzikizâde) Şeyhülislam İmam Mehmed Efendi'nin torunu, Feyzullah Nâfiz Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1202'de (1787/88) vefat etmiştir. (IV. 37)

Mehmed Efendi (Lutfîzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Medine mollası, sonra Mahmudpaşa mahkemesi naibi olup 3 Cemaziyelevvel 1114'de (25 Eylül 1702) vefat etti. Hoşsohbetti. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (IV. 201)

Mehmed Efendi (Ma'lûl Emir) Abdülkadir Efendi'nin oğludur. Hoca Hayreddin'in mülâzimi olup Sahn müderrisi, Mısır kadısı, yine Sahn müderrisi oldu. 963'de (1556) vefat etti. Fâzıl ve zengindi. Mısır'da Kumla'da bir dârülilim ve Zincirlikuyu'da bir dârülkurrâ yaptı. Ziyâfetler verirdi. Oğlu şeyhülislâm Mehmed Efendi'dir. (IV. 114)

Mehmed Efendi (Ma'lûl Emirzâde) Sudûrdan Ma'lûl Emir Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Ebûssuûd Efendi'ye damad oldu. Haleb, Şam, Mısır ve Edirne mollalıklarını aralıksız devretmiştir. Muharrem 981'de (Mayıs 1573) Anadolu kazas-

keri oldu. Receb 983'de (Ekim 1575) ayrıldı. Ramazan 984'de (Aralık 1576) nakibüleşraf olup Safer 987'de (Nisan 1579) Rumeli kazaskeri oldu. Rebiyülâhir 988'de (Mayıs-Haziran 1580) şeyhülislâm oldu. Zilhicce 989'da (Ocak 1581) azledildi. Muharrem 992'de (Ocak-Şubat 1584) oğlu İshak Çelebi'nin vefatıyla mahzun olup 12 Muharrem 993'de (14 Ocak 1585) vefat etmiştir. Babasının dârülkurrâsında medfundur. Nakibüleşraflık hizmeti vefatına kadar uhdesindeydi. Âlim, cömert, kerim, âlî-himmetti. (IV. 125)

Mehmed Efendi (Malkoç) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek 1000'den (1591/92) 1045 (1635/36) yılına kadar birçok defa yeniçeri kâtibi oldu. İhtiyardı. Bu senelerde (1630'ların ikinci yarısı) vefat etti. Doğru ve iffetliydi. Sonları kâtipliği istememesine rağmen zorla atanmaktaydı. 1006'da (1597/98) Yenikapı Mevlevîhanesi'ni yaptı. (IV. 158/59)

Mehmed Efendi (Mantıkî) İstanköylüdür. Hacı Ahmed'in oğludur. Müderris iken Safer 1113'de (Temmuz 1701) vefat etti. Dindar ve mantıkta bilgiliydi. 110 yaşında vefat etti. (IV. 200)

Mehmed Efendi (Martolos) Muhyiddin Mehmed b. Şeyh Torod'un oğlu ve Hâmid Efendi'nin kardeşinin oğludur. Müderris, Rodos müftüsü ve sonra Bağdad kadısı oldu. Zilhicce 964'de (Ekim 1557) emekli oldu. Ramazan 976'da (Şubat-Mart 1567) vefat etti. Sâlih, edipdi. (IV. 118)

Mehmed Efendi (Memikzâde) Amasyalıdır. Müderris olup Nişancı Boyalı Mehmed Paşa'ya damad olmuştur. Evkaf-ı hümâyûn müfettişi oldu. Zilka'de 1009'da (Mayıs 1601) vefat etti. Kayınpederi camiinde medfundur. Güzel ahlâk sâhibidir. Oğlu Şeyhülislâm Mustafa Efendi'dir. (IV. 135)

Mehmed Efendi (Memikzâde) (Tezkireci) Şeyhülislâm Mustafa Efendi'nin kardeşinin oğludur. Müderris, molla, Bursa kadısı oldu. 1092'de (1681) İstanbul pâyesi, 1097'de (1686) Anadolu pâyesi, Safer 1099'da (Aralık 1687) Rumeli pâyesi oldu. Cemaziyelâhir 1100'de (Nisan 1689) vefat etti. Nişanca'da medfundur. Yemişlerle çiçeklerin türlerini saymakta ustaydı. (IV. 190)

Mehmed Efendi (Menteşzâde) Bursalıdır. Müderris, Trablusşam, Kayseri, Diyarbekir ve Sakız mollası oldu. 1033'de (1623/24) azledilmiş olarak vefat etti. Sâlih, bünyesi güçlü ve uzun sakallıydı. Oğlu Mahmud Efendi(→) ile Abdürrahim Efendi(→) Bursa'da vefat ettiler. Diğer oğlu Ahmed Efendi'dir(→). Mahmud Efendi'nin oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). Onun oğlu Şeyhî Mehmed Efendi'dir(→). Bu Mahmud Efendi'nin kız kardeşinin oğlu şeyhülislâm Abdürrahim Efendi'dir. (IV. 149)

Mehmed Efendi (Mesihpaşalı) Mütefernika, Trablusgarb ve Bağdad defterdarı oldu. 1002'de (1593/94) beytülmal emini olmuştur. Daha sonra vefat etti. (IV. 132)

Mehmed Efendi (Mestçizâde) (Sarı Kâtip) Yükselip koyun kâtibi oldu. Muhasebesinde mîrî mallar zimmetinde çıkınca 1045'de (1635/36) cezalandırıldı. Siyakat ve kâtiplikte benzeri nadirdi. (IV. 158)

Mehmed Efendi (Mevkufatî) Önceleri Silahdar Mustafa Paşa ile yakınlık

kurarak Kaya İsmihan Sultan'a kethüdâ oldu. 1056'da (1646) sultanı adı geçen paşayla evlendirmeyi başaramayınca kethüdâlıkdan azille Eyyûb Paşa'ya divan efendisi olup Mısır'a gitti. Döndüğünde mevkufatî ve Şa'bân 1060'da (Ağustos 1650) reisülküttab oldu. 19 Şa'bân 1061'de (7 Ağustos 1651) azledildi ve Muharrem 1062'de (Aralık 1651) Midilli'ye gönderildi. Yine 1062'de (1652) dönerek nişancı olup İbşir Paşa'nın sadâretinde Cemaziyelevel 1065'de (Mart 1655) azledildi ve katledildi. Âlim ve şairdi. *Mülteka'l-Ebher*'i telif eylemiştir. (IV. 167)

Mehmed Efendi (Mevkufâtî) Enderûn'dan yetişerek hazîne-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Çıktıktan sonra hâcegânlıkla Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) mevkufatçı ve 1172'de (1758/59) arpa emini oldu. Azilden sonra hacca gidip Muharrem 1174'de (Ağustos 1760) Mekke'de vefat etti. (IV. 245)

Mehmed Efendi (Mîr Eyyûbî) Seyyid Selâm'ın oğludur. Müderris ve kadı olup 1035'de (1625/26) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 152)

Mehmed Efendi (Mîrim Kösesi) Kadızâde-i Rûmî'nin torunu Kutbeddin Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Edirne mollası oldu. 945'de (1538/39) İstanbul kadısı ve oradan Anadolu kazaskeri oldu. 956'da (1549) Sahn müderrisi olarak hacca gidip döndü. 957'de (1550) vefat etti. Âlim, fâzıl, sûfilere muhipdi. İstanbul'da bir mescid ve mektep yaptırdı. İlim-i heyette bir metin, *Kâfiye şerhi* ve bir risalesi vardır. (IV. 113)

Mehmed Efendi (Mifraşîzâde) Mifraş kadısı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup 16 Zilhicce 1116'da (11 Nisan 1705) vefat etti. (IV. 204)

Mehmed Efendi (Mimarzâde) 1175'de (1761/62) Belgrad kadısı olmuştu. Bu senelerde vefat etti. (IV. 253)

Mehmed Efendi (Mirza) Uzakdoğulu Habib Bey'in oğludur. İstanbul'a gelip Bayram Paşa'ya yakınlaşarak saraya girmiş ve IV. Mehmed devri (1648-1687) başlarına kadar orada bulunmuştur. Sonra müderrislikle çerağ edilip molla ve yükselerek Muharrem 1092'de (Ocak-Şubat 1681) Anadolu pâyesiyle İstanbul kadısı oldu. Zilhicce 1092'de (Aralık 1681-Ocak 1682) azledilip 20 Rebiyülâhir 1093'de (28 Nisan 1683) vefat etti. Fâzıl, âlim, dindardı. Dostlarından birini şair Hâkî-i Mûsevî ile görüp ayıplayarak şer'an arkadaşlığını yasaklayınca Hâkî'ye hidâyet erişip Müslüman olmuştur. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 185)

Mehmed Efendi (Molla Ahmedzâde) Tezkireci Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Edirne mollası olup 1059'da (1649) vefat etti. Oğlu Üns Efendi'dir(→). (IV. 163)

Mehmed Efendi (Molla Ahmedzâde) Babası Acem tâcirlerindendir. Müderris olup Edirne'de Cemaziyelevvel 1116'da (Eylül 1704) vefat etti. Eşrefzâde İzzeddin Efendi'nin üstadı olduğundan na'şı Bursa'ya getirilip Eşrefzâde Tekkesi'ne defnedildi. Hattat, mahlassız şairdir. Hesapda *Bahâiye*'yi yazdı. (IV. 203)

Mehmed Efendi (Mollacık) Kalemden yetişip hâcegândan olarak cizye muhasebecisi oldu. 14 Zilhicce 1151'de (25 Mart 1739) vefat etti. Kapdan İbrahim Paşa Camii'nde medfundur.

Oğlu sudûrdan İshak Efendi'dir. Evlâdına "Mollacıkzâdeler" dendi. Kendisi bilgili zat idi. (IV. 232)

Mehmed Efendi (Muarrifzâde) Ankaralıdır. Müderris ve Kudüs mollası oldu. Emekli iken Ramazan 1003'de (Mayıs 1595) vefat etti. Koğacı Dede Mescidi'nde medfundur. İlim ve kemâl ile meşhur olup Zekeriyâ Efendi'ye denk idi. (IV. 131)

Mehmed Efendi (Mubassırzâde) Müderris olup Receb 1006'da (Şubat 1598) vefat etmiştir. (IV. 133)

Mehmed Efendi (Muğla Müftüsüzâde) Müderris olup Ramazan 1111'de (Mart 1700) vefat etti. Fâzıldı. (IV. 199)

Mehmed Efendi (Muhteşem) (Şa'bânzâde) Kalemden yetişip hâcegândan olmuştur. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) birkaç gün defterdar-ı şıkk-ı evvel olup sonra uzak kaldı. Nihayet defterdar-ı şıkk-ı sânî olarak vefat eylemiştir. Oğlu Vâsıf Abdullah Çelebi'dir(→). (IV. 203)

Mehmed Efendi (Muradzâde) Şeyh Murad Mehmed Efendi'nin oğludur. Babasının vefatından sonra Şam'da yerleşti. Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) babasının kabrini ziyaret maksadıyla İstanbul'a gelip bir müddet ikamet etti. Kurşunlu Mahzen'in vaktiyle cami olduğunu ve Emeviler zamanında yapıldığını beyan edip orasını 9 ayda bir camiye çevirdi. Yeraltı Camii vücud buldu. Bazı merkadlar dahi işaretiyle ihya edildi. Bu hayra Mustafa Bâhir Paşa vasıta oldu. 1168'de (1754/55) hacca gidip Hz. Muhammed'in babasının kabrini bulunca orası umumî ziyarete açılmış oldu. 1169'da (1755/56) Şam'da vefat etmiştir. Sarıyer'deki tekkeyi Said Paşa bunun işaretiyle yapmıştır. Oğlu Ali Efendi için Mustafa Bâhir Paşa, Hâşimî kardeşi Ali Efendi'nin bahçesini alıp bir tekke yapmış ve onu şeyh tayin etmiştir. 1180 (1766/67) yılına doğru bu da vefat eyledi. (IV. 240/41)

Mehmed Efendi (Mûsâzâde hafidi) Yükselip ricâlden oldu. 1167'de (1753/54) ulûfeciyân kâtibi ve sonra Haremeyn muhasebecisi oldu. 1174'de (1760/61) vefat edip Vefa'ya defnedildi. (IV. 243)

Mehmed Efendi (Muslîzâde) Müderris olup 1151'de (1738/39) vefat ederek Edirnekapı'da defnedildi. (IV. 233)

Mehmed Efendi (Mutavvelci) Akhisar-ı Geyvelidir. Baltacılar hâcesi olup çoğunlukla *Mutavvel* okuturdu. 21 Ramazan 1131'de (7 Ağustos 1719) vefat etti. Âlim, fâzıl, üstaddı. (IV. 215)

Mehmed Efendi (Mü'minzâde) Yenişehirlidir. Müderris, Yenişehir mollası oldu. 1085'de (1674/75) vefat etti. Zengindi. (IV. 182)

Mehmed Efendi (Mü'minzâde) Yeniçeri kethüdâsı Arpacı Mahmud Ağa'nın oğludur. Müderris, Yenişehir mollası olup Zilka'de 1100'de (Ağustos-Eylül 1689) vefat etti. Fürû'da mâhirdi. Üvey babası kadılardan Abdülmü'min Efendi'ye mensup olmuştur. (IV. 190)

Mehmed Efendi (Müderriszâde) Kadızâde'nin şeyhülislamlığında fetvâ emini oldu. Sonra Kütahya mollası olup Rebiyülevvel 999'da (Ocak 1591) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibidir. (IV. 128)

Mehmed Efendi (Müezzinzâde) Bursalıdır. Eşrefzâde Ahmed Efendi'nin müridi olup ermiş sayılanlardan kâmil bir şeyhdi. 1025'de (1616) vefat etmiştir. Müellif idi. Oğlu Kaniî Ahmed Efendi'dir(→). (IV. 145)

Mehmed Efendi (Müfettiş) Silistrelidir. Müderris ve molla oldu ve bu sırada tezkireci ve bâb nâibi ve Haremeyn müfettişi olup nihayet Medine kadısı oldu. 19 Zilhicce 1119'da (12 Mart 1708) Haremeyn arasında vefat etti. Fakihdi. (IV. 207)

Mehmed Efendi (Müftîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1119'da (1785) İzmir mollası olarak vefat eylemiştir. (I. 267)

Mehmed Efendi (Müftîzâde) Hâcegândan fodla kâtibi olup 1199'de (1785) vefat etti. Hekimoğlu Ali Paşa Camii'nde medfundur. (IV. 261)

Mehmed Efendi (Müftîzâde) Şeyhli müftüsü Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Eyüp mollası olup 27 Şevvâl 1134'de (10 Ağustos 1822) vefat eyledi. Sakda mâhirdi. Oğlu sudûrdan Ahmed Efendi'dir. (IV. 218)

Mehmed Efendi (Müftîzâde) Bartınlıdır. Müderris, 1239'da (1823/24) Kudüs mollası olup Muharrem 1255'de (Mart-Nisan 1839) vefat etti. (IV. 289)

Mehmed Efendi (Mükâşif) Halvetî şeyhlerinden olup Kara Şemseddin Efendi'nin halifesidir. Bu senelerde (1600-1610 arası) vefat etmiştir. Ermiş sayılanlardandır. Oğlu Pîr Mehmed Efendi'dir. (IV. 140)

Mehmed Efendi (Müneccim) İstanbulludur. Önceleri halk ile gezip dolaştı ise de ilm-i nücûmu dahi ikmal eyleyip Şehzâde Camii muvakkiti oldu. Sonra reisü'l-müneccimîn olup 1040'da (1630/31) vefat etmiştir. Takvimleri düstûru'l-amel olup fenninde ustaydı. (IV. 154)

Mehmed Efendi (Münşî) Akhisarlıdır. Kadı olup bir müddet Mısır'a kadı olduktan sonra Medine'de şeyhülharem oldu. 1000'de (1591/92) vefat etti. Üç dilde şair ve edebî ilimlerde ustaydı. Nakşibendî idi. Muhtasar, veciz tefsiri vardır. (IV. 130)

Mehmed Efendi (Müstakimzâde) (Hacı) Müstakim Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve dersiâm olup 1164'de (1751) vefat eylemiştir. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 364)

Mehmed Efendi (Müşemmilzâde) Ahmed Buharî Damadı halifelerinden bir Nakşibendî şeyhidir. Fenârî Zaviyesi'nde bulundu. 940 (1533/34) yılından sonra vefat etmiştir. (IV. 112)

Mehmed Efendi (Müteaccim) Süleymaniye müderrisi iken Şa'bân 1011'de (Ocak-Şubat 1603) vefat etmiştir. İlmi orta halli olup Farsça konuşma sevdasındaydı. (IV. 137)

Mehmed Efendi (Nâibzâde) Ankaralıdır. Müderris, molla olup Zilka'de 1105'de (Temmuz 1694) Mekke pâyesiyle Trablusşam kadısı oldu. Zilka'de 1111'de (Nisan-Mayıs 1700) vefat etti. Cömert, âlim, haşmetliydi. (IV. 199)

Mehmed Efendi (Nakibzâde) Ankaralıdır. Seyyid Mehmed Said Efendi'nin oğludur. Zilka'de 1057'de (Aralık 1647) nakibüleşraf oldu. Şa'bân 1058'de (Ağustos-Eylül 1648) azledildi. Cemaziyelâhir 1066'da (Nisan 1656) ikinci defa nakibüleşraf olup

Cemaziyelâhir 1067'de (Mart-Nisan 1657) azledildi. Zilka'de 1078'de (Nisan 1668) vefat etti. Davutpaşa'da medfundur. Güzel ahlâk sâhibidir. (IV. 178)

Mehmed Efendi (Nakşibendîzâde) Bursalıdır. Müderris, Sofya, Sakız mollası oldu. 1040'da (1630/31) azledilmiş olarak vefat etti. Kemâl ve güzel ahlâk sâhibidir. (IV. 154)

Mehmed Efendi (Nalbur) Bektaşî erenlerinden olup 1182'de (1768/69) vefat etti. Hisarfeneri Mescidi Türbesi'nde medfundur. (IV. 251)

Mehmed Efendi (Nalburzâde) Edirnelidir. Müderris olup Rebiyülevvel 1127'de (Mart 1715) vefat etti. Kardeşi Abdurrahman Efendi'dir(→). (IV. 210)

Mehmed Efendi (Nasûh Ağa İmamı) Kastamonuludur. Müderris, Bağdad, Medine mollası oldu. Ramazan 1135'de (Haziran 1723) vefat etmiştir. (IV. 219)

Mehmed Efendi (Nâzırzâde) Ramazan Efendi'nin oğludur. Müderris, 1012'de (1603/04) Yenişehir mollası olup Şa'bân 1020'de (Ekim 1611) vefat eylemiştir. Edip, güzel yüzlüydü. (IV. 142; II. 418)

Mehmed Efendi (Nâzırzâde) Rum Mehmed Paşa sülâlesinden olup bu senelerde (1700-1710 arası) vefat etti. Atasının camiine defnedildi. (IV. 201)

Mehmed Efendi (Neylîzâde) Mirzazâde Ahmed Neylî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1162'de (1749) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (I. 251)

Mehmed Efendi (Niksarîzâde) Niksarlı Muslihiddin Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 40 yaşında iken 11 Safer 981'de (12 Haziran 1573) vebadan vefat etti. Oğlu Abdülhay Efendi'dir(→) (IV. 121; IV. 493)

Mehmed Efendi (Niksarîzâde) Muslihiddin Mustafa Efendi'nin(→) küçük oğludur. Müderris ve sonra kadı olup Selânik ve Yenişehir kadısı oldu. 15 Ramazan 1025'de (26 Eylül 1616) vefat edip babasının yanına defnedildi. Bekâr, zevk sâhibi, usta şairdi. Hezele düşkündü. (IV. 493/94)

Mehmed Efendi (Nişancızâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. 962'de (1555) doğdu. Müderris, Mekke, Yenişehir, ikişer defa Üsküdar, Haleb, Bağdad mollası oldu. Safer 1031'de (Aralık 1621-Ocak 1622) Edirne yolunda vefat etti. Na'şı İstanbul'a getirilip Emir Buharî'ye defnedildi. Kâmil, fâzıl, sessiz, münzevi idi. *Câmiü'l-Fusûleyn*'i tekrarlarından ayıklayarak *Nurü'l-Ayn fi Islah-ı Câmi'l-Fusûleyn* adlı bir kitap yazdı. *Mir'at-ı Kâinat* adlı tarihi ve çeşitli kitaplara ta'likatı vardır. (IV. 148)

Mehmed Efendi (Nizarîzâde) Bedahşî Hoca Abdullah Semerkandî'nin ashâbından ve Nakşibendîye büyüklerindendir. Şam'da münzevi olup I. Selim (Yavuz) iki defa ziyaret buyurmuştur. Birincide bir konuşma olmayıp ikincide şeyh söze başlayarak vasiyetlerde bulunmuştur. Padişahtan susmasının sebebi sorulunca "rütbe-i velâyeti hasebinden sükût ile ibtidâ feth-i kelâm eylemedim. Çünkü Acem fethinde Bediüzzaman Mirza bana ilticada ibtidâ kelâmı vâki olmadı" buyurdular. 923'de (1517) vefat etti. Kabri Şam'dadır. Şeyh Kutbeddin'in *Şemsîyye*'sini tesvid eyledi. (IV. 107/08)

Mehmed Efendi (Osmanzâde) Kırbaç Osman Efendi'nin oğludur. Mü-

derris, Mısır, Şam mollası oldu. Cemaziyelâhir 1067'de (Mart-Nisan 1657) vefat etti. (IV. 170)

Mehmed Efendi (Ördek) Kasapbaşı Mescidi'nin bânîsidir. Topkapı'ya defnedildi. Bu mescide başyazıcı Mehmed Efendi minber koyup cami yaptı. (IV. 136)

Mehmed Efendi (Özbek) Buharalıdır. Nakşibendî'dir. Bursa'da Kavaklı Mescidi yakınında muallimhanede yerleşmişti. 1077'de (1666/67) vefat etti. Orada medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 177)

Mehmed Efendi (Palabıyık Müftüzâde) Müderris iken 1219'da (1804/05) vefat eylemiştir. Edirnekapı'da medfundur. Fâzıl ve âlimdi. Kardeşi Abdürrahim Efendi'dir. (IV. 273)

Mehmed Efendi (Paşmakçızâde) Paşmakçı esnafından Bursalı Hüseyin'in oğludur. 985'de (1577) doğdu. Müderris, molla oldu. 1055'de (1645) İstanbul kadısı olup Receb 1056'da (Ağustos 1646) azledildi. Menemen'e giderek 1065'de (1655) orada vefat etti. Âlim, ârifdi. Oğulları Mehmed Efendi(→), Şekib Efendi(→) ve Nuh Efendi'dir(→). Oğullarından biri de şeyhülislâm Ali Efendi'dir. (IV. 167)

Mehmed Efendi (Paşmakçızâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Üsküdar mollası olup 1094'de (1683) vefat etti. Sâlih ve şairdi. (IV. 167)

Mehmed Efendi (Paşmakçızâde) Şeyhülislâm Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Diyarbekir mollası, sonra Şam mollası olup Rebiyülevvel 1161'de (Mart 1748) Mekke ve sonra İstanbul pâyesi oldu. 1180'de (1766/67) Anadolu kazaskeri olup 1181'de (1767/68) azille Receb 1183' de (Kasım 1769) Rumeli kazaskeri olarak 16 Ramazan 1183'de (13 Ocak 1770) vefat etmiştir. Eğrikapı'da medfundur. Ulemâ-yı resmiyedendir. (IV. 251)

Mehmed Efendi (Pîr) İstanbulludur. Müderris ve Üsküp müftüsü oldu. 1020'de (1611) vefat etti. Fakih ve kenar müftülerin en kâmiliydi. İfta meselelerini hâvi bir mecmuası vardır. (IV. 142)

Mehmed Efendi (Pîrî) (Kadızâde) Birgilidir. Müderris olup Zilka'de 1122'de (Ocak 1711) vefat etti. (IV. 207)

Mehmed Efendi (Piyâde) Kastamonuludur. Müderris olup mevleviyet kabul etmedi. Şevvâl 1049'da (Şubat 1640) vefat etti. Sâlih, sâfiydi. "Hâne-i kabre piyâde geldi" vefat tarihidir. (IV. 160)

Mehmed Efendi (Pürkalemzâde) Müderris olup Zilka'de 1127'de (Kasım 1715) vefat etti. (IV. 210)

Mehmed Efendi (Rıfkî Nâibi) Boluludur. Müderris olup 2 Rebiyülevvel 1119'da (5 Mayıs 1707) vebadan vefat etti. (IV. 207)

Mehmed Efendi (Rodosîzâde) Ayasluğludur. Müderris olup 23 Muharrem 1113'de (30 Haziran 1701) vefat eyledi. Ulûm, meânî ve usûlde mâhirdi. Eyüp'te İdrisköşkü'nde medfundur. Eserleri: Kitapların hâmişinde tahrirât, İbn Hallikan'ın *Vefeyâtü'l-A'yân fi Enbâ-i Ebnâi'z-Zamân* adlı eserinin tercümesi, *Harac-ı Ebû Yusuf, Hamse-i Nizâmî, Acâîbü'l-Mahlûkât*'ın ikinci yarısının tercümeleri, *Divan-ı Örfî'den* dört kaside şerhi. (IV. 200)

Mehmed Efendi (Sabuncuzâde) (Hacı) Edirneli Hasan Efendi'nin oğ-

ludur. Müderris, Trablusşam mollası oldu. Zilhicce 1117'de (Mart-Nisan 1706) vefat etti. (IV. 205)

Mehmed Efendi (Saçaklızâde) Maraşlıdır. Müderrislerin övüncü idi. 1155'de (1742) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. *Takrîrü'l-Kavânîn*'i ve *Hayalî* üzerine hâşiyesi ve *Risale-i Velediye*'si ve başka eserleri olan bir fâzıldır. *Velediye*'sini çağdaşı Konevî Mehmed Efendi şerhetmiştir. Oğlu İbrahim Efendi 1149'da (1736/37) vefat eyledi. (IV. 233/34)

Mehmed Efendi (Sa'dîzâde) Kalecikli Sa'dî Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir, Bağdad, Üsküdar ve Medine mollası oldu. 22 Cemaziyelâhir 1018'de (22 Eylül 1609) vefat etti. Keskindede'de medfundur. Âlim ve doğru idi. (IV. 141)

Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Ruhullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Rebiyülevvel 1066'da (Ocak 1656) vefat etti. Oğlu Abdülhay Efendi'dir(→). (II. 421)

Mehmed Efendi (Safâlızâde) İstanbulludur. Tıpda mâhir olup Fâtih Dârüşşifası reisi ve saray tabibi oldu. 977'de (1569/70) vefat eyledi. (IV. 119)

Mehmed Efendi (Sahhaf) (Kabasakal) Âlâiyelidir. Müderris, molla, Medine mollası oldu. 1089'da (1678) vefat etti. Dindardı. (IV. 183)

Mehmed Efendi (Sahhaf İmam) Karasilidir. Firûz Ağa Mescidi imamı olup tıp ve riyaziyatta meşhur oldu. Sahhaflıkla geçinerek 1032'de (1623) vefat etti. (IV. 149)

Mehmed Efendi (Sahhaf Şeyhizâde) Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris ve Edirne kadısı olup Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) nakibüleşraf oldu. Muharrem 1118'de (Nisan-Mayıs 1706) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1119'da (Ocak 1708) İstanbul kadısı olup 1120'de (1708) ayrıldı. Zilhicce 1123'de (Ocak 1712) nakiblikten azledilerek Anadolu kazaskeri oldu. Safer 1125'de (Mart 1713) ayrıldı ve Rebiyülâhir 1128'de (Nisan 1716) Rumeli kazaskeri olup Rebiyülevvel 1129'da (Şubat 1717) azlolundu. Edirne'de hastalandığından gelirken Silivri'de vefat etti. Na'şı getirilip Zincirlikuyu'ya defnedildi. Sâlih, ârifdi. (IV. 212)

Mehmed Efendi (Sahhaf Şeyhizâde) Ünsî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Filibe mollası olup 1145 (1732/33) yılından sonra vefat etti. (IV 227; III. 314)

Mehmed Efendi (Saidzâde) Maraşlıdır. Âl-i Bektut neslinden Abdülaziz Efendi'nin oğludur. Ataları ulemâdandır. Rebiyülevvel 980'de (Temmuz 1572) Şam müftüsü ve 983'de (1575/76) Kudüs mollası oldu. O sene Zilhiccesinde (Mart 1576) vefat etmiştir. Fâzıldı. *Kadı Beyzâvî* ve *Keşşâf* arasında muhâkematı, *Hidâye*'ye ve *Miftâh*'a ta'likatı vardır. Oğlu Muidî Mehmed Efendi'dir(→). Küçük kardeşi Ahmed Çelebi seri kâtip idi. (IV. 121/22)

Mehmed Efendi (Samsunîzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir, Kudüs, Medine ve yine Kudüs mollası olup Receb 998'de (Mayıs 1590) azledilmiş olarak vefat etti. Güzel ahlâk sahibidir. Kudüs'de bazı hayrâtı vardır. (IV. 128)

Mehmed Efendi (Sarı) Kalem sahiplerinden olup dârüssaâde ağası yazıcısı, 1100'de (1688/89) Hare-

meyn muhasebecisi olup 1101'de (1689/90) Üsküdar'da medfundur. Bu sene vefat eden Kethüdâ Mehmed Efendi başka bir zattır. (IV. 191)

Mehmed Efendi (Sarı Alizâde) Hoca biraderi Sarı Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Yenişehir mollası olup 1064'de (1654) orada vefat etti. (IV. 167; III. 511)

Mehmed Efendi (Sârikulbahrzâde) Babası kapıcılar kethüdâsı Hüseyin Efendi'dir ki, Fındıklı'da bir gece yalısına tahta perde çektirip denizden bir miktar arsa katmakla o lâkabı almıştır. Müderris ve Şam mollası olup 5 Şa'bân 1128'de (25 Temmuz 1716) vefat etti. Sâlih, dindar bir adamdı. (IV. 211)

Mehmed Efendi (Semercizâde) Semerci Mustafa'nın oğludur. Kastamonuludur. Müderris olup 1095'de (1684) vefat etti. İlim sâhibiydi. (IV. 187)

Mehmed Efendi (Sertarîkzâde) Moralıdır. 16 sene Nureddin Cerrahî Tekkesi şeyhi olup 1209'da (1794/95) vefat eyledi. (IV. 269)

Mehmed Efendi (Seydîzâde) A'rec Seydî'nin oğludur. Müderris, İzmir, Konya, Kütahya mollası oldu. Zilhicce 1013'de (Mayıs 1605) azledilmiş olarak vefat etti. Eyüp'de medfundur. Güzel halle meşhur, derviş huyluydu. (IV. 138)

Mehmed Efendi (Seyyid) Emirler Tekkesi şeyhi olup 1114'de (1702/03) vefat etti. (IV. 200)

Mehmed Efendi (Seyyid) Konyalıdır. Fenârî Ahmed Paşa Zaviyesi'ne 1108'de (1696/97) şeyh oldu. 1112'de (1700/01) istifa eyledi ve iki defa hacceyledi. 3 Receb 1118'de (11 Ekim 1706) vefat etti. Meczup ve cömertti. Bir cami ve bir zaviye yaptı. (IV. 206)

Mehmed Efendi (Seyyid) İbrahim Hakkı'nın oğludur. Müderris ve mektûbî olup Şevvâl 1139'da (Mayıs-Haziran 1727) vefat etti. Ta'lik hattatıydı. (IV. 221)

Mehmed Efendi (Seyyid) Müderris olup 1145'de (1732/33) vefat etti. Muratpaşa'da medfundur. (IV. 227)

Mehmed Efendi (Seyyid) Şeyhülislâm Seyyid Feyzullah Efendi'nin torunu, Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1151'de (1738/39) vefat etti. Dedesinin yaptırdığı medresede medfundur. (IV. 428)

Mehmed Efendi (Seyyid) Çelebi şeyh Hacı Mehmed Efendi'nin(→) kardeşi Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. 1162'de (1749) babasının yerine Hekim Çelebi Tekkesi'ne şeyh olup 1167'de (1754) vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. Oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). (IV. 212)

Mehmed Efendi (Seyyid) Müderris, Zilhicce 1175'de (Temmuz 1762) Manisa mollası olup sonra vefat etti. (IV. 247)

Mehmed Efendi (Seyyid) Hısnmansurludur. Müderris olup Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) vefat eyledi. Bilgisi ile meşhur, aklî ve naklî ilimlere âşinâ bir fâzıldı. (IV. 249)

Mehmed Efendi (Seyyid) Müderris olup 1182'de (1768/69) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 251)

Mehmed Efendi (Seyyid) Müderris ve 1 Şa'bân 1184'de (20 Kasım 1770) Diyarbekir mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 253)

Mehmed Efendi (Seyyid) Yenişehirlidir. Enderûn'dan yetişerek hazine kethüdâsı oldu. Azilden sonra hâcegânlık verilip maliye tezkirecisi oldu. 1174'de (1760/61) birkaç gün Limni'

ye sürülüp döndükten sonra 1175' de (1761/62) hazine muhasebecisi, 1176 (1762/63) ve 1178'de (1764/65) iki kere Haremeyn muhasebecisi oldu. 1183'de (1769/70) vefat edip Vefa civarına defnedildi. (IV. 251)

Mehmed Efendi (Seyyid) Tokatlıdır. Müderris, Selânik kadısı olup 1200'de (1786) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 262)

Mehmed Efendi (Seyyid) İzmirlidir. Müderris olup 1238'de (1822/23) İzmir mollası oldu. Az müddette vefat etti. Yaşlı ve titrekdi. (IV. 284)

Mehmed Efendi (Seyyid) Tersane-i Âmire'de 15 seneden fazla başmühendis olup 1247'de (1831/32) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (IV. 288)

Mehmed Efendi (Seyyid) Serkehhâl-ı hassa olup 1255'de (1839) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 289)

Mehmed Efendi (Seyyid) İstanbulludur. Müderris ve Zilka'de 1260'da (Kasım 1844) Bağdad mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 291)

Mehmed Efendi (Seyyid) Kazdağlıdır. Müderris ve Zilka'de 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) İzmir mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 294)

Mehmed Efendi (Seyyid Alizâde) Ali Efendi'nin oğludur. Müderris ve Tire'ye müftü, kadı, Bosna ve Kayseri mollası olup azledilmiş olarak 1043'de (1633/34) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Âlim ve fâzıldı. (IV. 156)

Mehmed Efendi (Seyyid) (Bağdadîzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup 971'de (1563/64) Yusuf Paşa Medresesi'ni yaptırınca bunu müderris tayin etmiştir. Zilka'de 1004'de (Temmuz 1596) Rodos müftüsü iken vefat etti. Kabiliyetliydi. (IV. 132)

Mehmed Efendi (Seyyid) (Fodla Kâtibi) Enderûn'dan yetişme olup vekilharç ve Şehzâde Mustafa'ya lala olmuştu. Sonra fodla kâtibi ve hâcegânlıkla çerağ olunmuştur. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) hâcelikle arabacılar kâtibi olup ardından IV. Mustafa'nın vâlidesi sultana kethüdâ olmuştur. 1223'de (1808) azledildi. Yaşlı ve görme zorluğu olduğundan Muharrem 1227'de (Ocak-Şubat 1812) sokakta padişaha tesâdüfle bilememekten selâm verince padişahın hoşuna gidip kız kardeşine kethüdâ tayin ettiler. 8 Zilhicce 1236'da (6 Eylül 1821) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Oğulları Sâlih Mehmed Bey(→) ve Sâdık Mehmed Bey'dir(→). (IV. 283/84)

Mehmed Efendi (Seyyid Halil Efendizâde) Mevâlîden Halil Tayyib Efendi'nin oğludur. 1140'da (1727/28) Eyüp mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat eyledi. (IV. 225)

Mehmed Efendi (Seyyid) (Hâşimzâde) Müderris, Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım 1730) Kudüs ve sonra Şam mollası olup 1150 (1737/38) yılından sonra vefat etmiştir. Oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (IV. 231)

Mehmed Efendi (Seyyid) (Kadızâde) Müderris olup 1174'de (1760/61) vefat edip Kasımpaşa'da Doymazdere'ye defnedildi. (IV. 246)

Mehmed Efendi (Seyyid) (Köse Emir) (Hacı) Katar şeyhlerinden olup Ayasofya vâizi oldu. 12 Safer 1176'da (2 Eylül 1762) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Oğlu Hakkı Hasan Efendi'dir(→). (IV. 247)

Mehmed Efendi (Seyyid) (Müftîzâde) Milaslıdır. Müderris, molla, Cemaziyelâhir 1229'da (Mayıs-Haziran 1814) bilâd-ı erbaa pâyesi, Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) Mekke pâyesi ve Muharrem 1231'de (Aralık 1815) Medine mollası oldu. 8 Rebiyülevvel 1232'de (26 Ocak 1817) Şam'da vefat etti. (IV. 281/82)

Mehmed Efendi (Seyyid) (Şerifzâde) Mehmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. Müderris olup 5 Zilhicce 1239'da (1 Ağustos 1824) vefat etti. Üsküdar'a defnedilmiştir. (IV. 258)

Mehmed Efendi (Sipahi) Müderris, Sivas, Diyarbekir, Filibe, Üsküdar mollası oldu. 6 Şa'bân 1128'de (26 Temmuz 1716) vefat etti. Temiz niyetliydi. Oğlu Sipahizâde Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 211)

Mehmed Efendi (Sipahi) Bursalıdır. Müderris, Bursa mollası oldu. Receb 1142'de (Ocak-Şubat 1730) vefat etti. (IV. 224)

Mehmed Efendi (Sipahizâde) Bursalıdır. Müderris, Bağdad ve İzmir mollası oldu. Zilka'de 997'de (Eylül 1589) İzmir'de vefat eyledi. Riyâzîyat ve ilm-i kelâma vâkıftı. *Tecrid Hâşiyesi, Evzahu'l-Mesalik ilâ Marifeti'l-Büldan* ile fenden bir risale kaleme almıştır. (IV. 127)

Mehmed Efendi (Sipahizâde) Sipahi Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve dersiâm olup 1158'de (1745) vefat etti. Kasımpaşa'da Doymazdere'de defnedildi. (IV. 236; IV. 211)

Mehmed Efendi (Sivrikoz) Çalı Mescidi'ni bina eyledi. Minberini İbrahim Efendi koydu. (IV. 136)

Mehmed Efendi (Siyahî) Maliyeden yetişip taşra defterdarlıklarında ve Mora tahririnde bulundu. Rebiyülevvel 1128'de (Mart 1716) Mora defterdarı oldu. Sonra hâcegândan olup 1138'de (1725/26) mevkufatî ve sonra şehremini, Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım 1730) başmuhasebeci, Zilka'de 1144'de (Mayıs 1732) yeniçeri kâtibi ve sonra matbah emini olup 1154'de (1741) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. (IV. 233)

Mehmed Efendi (Sofu) Dramalıdır. Müderris, sonra Kayseri ve Bosna mollası oldu. Siroz müftüsü ve Draç kadısı olup 1030'da (1621) vefat etti. Âlim, salih, dindardı. (IV. 147/48)

Mehmed Efendi (Sofu Emir) Eğirdirlidir. Müderris, Yenişehir, Edirne, Medine mollası oldu. Şevvâl 1142'de (Nisan-Mayıs 1730) vefat etti. Fakihdi. (IV. 224)

Mehmed Efendi (Subaşızâde) Babası yeniçeri yayabaşısı idi. Müderris, Bağdad mollası olup Zilhicce 995'de (Kasım 1587) vefat etti. Âlim ve kâmildi. (IV. 126)

Mehmed Efendi (Sûfî) Evhadeddin Tekkesi şeyhi olup 1272'de (1855/56) vefat eyledi. Kocamustafapaşa'da mefdundur. (IV. 294)

Mehmed Efendi (Sûfîzâde) Emir Sultan ile Bursa'ya gelen Sûfî Sinan'ın torunlarındandır. Halvetî Hayreddin Efendi'nin halifelerinden olup Beşikçiler Camii'ne şeyh oldu. 1040'da (1630/31) vefat etti. Evlâdından biri Ahmed Efendi'dir(→). Bu aileden Seyyid Abdurrahman Efendi 1227'de (1812) vefat etti. Zeynîler'de defnedildi. (IV. 154)

Mehmed Efendi (Sürmelizâde) Mehmed b. Mehmed'in oğludur. Sürmeli olarak doğmuştur. Tahsilden

sonra kadı oldu ve Fâtih Camii'ne hatip olup 920'de (1514) vefat eyledi. Bir Arapça kasidede kırâat-ı seb'aya mülhak olup kırâat-ı selâse meşâyihini beyan etmiştir. (IV. 110)

Mehmed Efendi (Süvarizâde) Bursalıdır. Müderris olup Cemaziyelevvel 1111'de (Kasım 1699) vefat etti. (IV. 199)

Mehmed Efendi (Şa'bânîzâde) Kazasker Şa'bân Efendi'nin kardeşi Bostancı Hurrem Ağa'nın oğludur. Müderris, molla olup Rebiyülevvel 1094'de (Mart 1683) İstanbul kadısı olup Receb 1095'de (Haziran-Temmuz 1684) azledildi. 1098'de (1687) Anadolu pâyesiyle Şam kadısı olup Receb 1099'da (Mayıs 1688) azledildi. Şa'bân 1102'de (Mayıs 1691) Kıbrıs'a sürülüp 1103'de (1691/92) bırakıldı. Muharrem 1104'de (Eylül 1692) Anadolu kazaskeri oldu. 29 Safer 1104'de (9 Kasım 1692) Edirne'de vefat etti. Orada Selçuk Bey Medresesi'nde medfundur. Bilgili ve keyif ehliydi. Oğlu Âzim Mehmed Efendi'dir(→). Bunun oğulları Feyzî Râsim Efendi(→) ile Ahmed Efendi'dir(→). Ricâlden Şa'bânzâde Muhteşem Mehmed Efendi'nin bu sülâleden olması muhtemeldir. (IV. 193)

Mehmed Efendi (Şa'rânîzâde) Ebûssuûd Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1106'da (1694/95) vefat etti. Oğlu mevâlîden Mehmed Ramazan Efendi'dir. (I. 170)

Mehmed Efendi (Şâfiî) Müderris, 1177'de (1763/64) Şam ve Zilhicce 1182'de (Nisan 1769) Mekke mollası oldu. Sonra vefat etti. (IV. 253)

Mehmed Efendi (Şâmîzâde) Bâbıâlî'den yetişip 1057'de (1647) büyük tezkireci ve sonra beylikçi oldu. Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) reisülküttab olup Zilhicce 1062'de (Kasım 1652) azlolundu. Receb 1064'de (Mayıs-Haziran 1654) ikinci defa reis olup 1065 (1655) başlarında azledilerek hacca gitti ve İbşir Paşa'nın elinden cömertliği kurtardı. Zilhicce 1066'da (Eylül-Ekim 1656) üçüncü defa reis oldu. 1074'de (1663/64) damadı Kadızâde İbrahim Paşa ile birlikte vefat etti. Akıllı, tedbirli ve Enderûn'ca nüfuzlu olup bu durum sadrazamın rekabetine sebep oldu. (IV. 174)

Mehmed Efendi (Şârih-i Mülteka) Halebli Seyyid Mahmud Efendi'nin oğludur. İstanbul'a gelip müderris, Mısır ve Edirne mollası oldu. Cemaziyelevvel 1096'da (Nisan 1685) tarikten ismi silindiyse de 1100'de (1688/89) yeniden yazıldı. Safer 1103'de (Kasım 1691) İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelâhir'de (Şubat-Mart 1692) azledilip Muharrem 1104'de (Eylül 1692) vefat etti. Çok bilgili olup her ilimle ilgilenir, bazen asık suratlı, bazen güler yüzlü, bazen çok konuşan, bazen suskun olduğundan değişkendi. Eserleri: *Tarikat-ı Muhammediye Şerhi*, ilm-i edebde Taşköprîzâde kitabına şerhi, *Gâyetü'l-Gâye, Talebetü'l Hâkim ve Mebniyetü'l-Mehâkim*, fürûda bir ve tıbba âşinâ olduğundan ondan da bir risâle. (IV. 192/93)

Mehmed Efendi (Şekerzâde) (Hacı) İmam-ı sultanî Şeker Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1166'da (Mart 1753) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Meşhur hattatdır. Oğlu mevâlîden Feyzullah Sermedî Efendi'dir. (IV. 240)

Mehmed Efendi (Şemseddinzâde) Şemseddin Efendizâde Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris ve Mekke mollası olup 19 Şa'bân 1119'da (15 Kasım 1707) 70 yaşında vefat etmiştir. (IV. 206; III. 167)

Mehmed Efendi (Şemseddinzâde) Nefeszâde Şemseddin Efendi'nin(→) torunudur. Müderris, molla, Mekke kadısı olup 1155 (1742) yılına doğru vefat etti. (IV. 233; III. 167) [III. 167'de 1155 (1742) tarihinden sonra vefat ettiği yazılıdır.]

Mehmed Efendi (Şerifzâde) Yenişehir'de Halvetî şeyhi Mahmud Efendi'nin oğlu olup Bursa mollası olan Şerif Efendi'nin oğludur ve Şeyhülislâm Çatalcalı Ali Efendi'nin torunudur. 1115'de (1703/04) doğdu. 1133'de (1720/21) müderris olup Kevâkibîzâde Velîyeddin Efendi'ye damad oldu. 1159'da (1746) Yenişehir, 1165'de (1752) Bursa, sonra Mekke mollası ve Cemaziyelâhir 1169'da (Mart 1756) İstanbul kadısı oldu. Rebiyülâhir 1170'de (Ocak 1757) nakibüleşraf olup Cemaziyelâhir 1172'de (Şubat 1759) azledildi. Muharrem 1180'de (Haziran 1766) Anadolu kazaskeri oldu. 1181'de (1767/68) azledildi. Ramazan 1183'de (Ocak 1770) Rumeli kazaskeri oldu. 2 Rebiyülâhir 1186'da (3 Temmuz 1772) ikinci defa nakibüleşraf oldu. 1 Cemaziyelâhir 1187'de (20 Ağustos 1773) şeyhülislâm oldu. 15 Zilhicce 1187'de (27 Şubat 1774) azledildi. 16 Zilhicce 1193'de (25 Aralık 1779) vefat eyledi. Eyüp'te Çivizâde merkadine defnedildi. Sahihü'nneseb, hoşnüvis-i ta'lîkat idi. Ömrünün sonunda hasta olunca binbir güçlükle rükû ve secde ederdi. Üç oğlu kaldı ki, Mustafa Edib Efendi, Ebûlhayr Efendi ve Şerif Efendi'dir. Edib Efendi'nin oğlu Şemseddin Efendi ve Şerif Efendi'nin oğulları Mehmed Efendi ve Es'ad Efendi'dir. Birkaç da kızı olmuştur. Torunlarından biri Seyyid Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 257/58)

Mehmed Efendi (Şeyh) Ümmî Sinan Efendi'nin oğludur. Müderris, Galata, Medine mollası olup 1023'de (1614) vefat eyledi. Âlim ve dindardı. Oğlu Hasan Efendi'dir(→). (IV. 144; III. 110)

Mehmed Efendi (Şeyh) Gence müftüsü olup 1162'de (1749) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 237)

Mehmed Efendi (Şeyh Ca'ferzâde) Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Şa'bân 1100'de (Mayıs-Haziran 1689) İstanbul pâyesi, Muharrem 1105'de (Eylül 1693) Anadolu kazaskeri oldu. Zilka'de'de (Temmuz 1694) azledildi. Şa'bân 1108'de (Mart 1697) vefat edip Emir Buharî'ye defnedildi. Alçakgönüllü ve âlimdi. (IV. 197)

Mehmed Efendi (Şeyh) (Kevâkibîzâde) İbrahim Efendi'nin oğludur. 1030'da (1621) doğdu. Müderris, molla ve Mekke kadısı oldu. Şevvâl 1091'de (Kasım 1680) İstanbul kadısı oldu. Muharrem 1092'de (Ocak-Şubat 1681) azledildi ve Safer 1093'de (Şubat 1682) şîrpençeden vefat etti. Üsküdar'da Harmanlık'da medfundur. Sâlih ve dindardı. *Ferâidü's-Seniyye*'yi telif etti. Oğlu Ahmed Efendi'dir. (IV. 185)

Mehmed Efendi (Şeyh) (Mirzazâde) Ulemâdan Mirza Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup 1114'de (1702/03) İstanbul pâyesi,

1119'da (1707) Mekke kadısı, Safer 1122'de (Nisan 1710) İstanbul kadısı olup 16 ay sonra istifa eyledi. Safer 1128'de (Mart 1713) Anadolu kazaskeri olup 14 ayda azledildi. Rebiyülâhir 1129'da (Mart-Nisan 1717) Rumeli kazaskeri olup 1131'de (1719) azledildi. 1134'de (1721/22) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup 1135'de (1722/23) azledildi. 1143'de I. Mahmud'un tahta çıktığı gün (2 Ekim 1730) şeyhülislâm oldu. Görme zaafı hasebiyle o sene Şevvâlinde (Nisan 1731) istifa eyledi. 1147'de (1734/35) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Tunusbağı'nda babası yanında medfundur. Şeyhülislâm Seyyid Feyzullah Efendi'nin damadıydı. Gayet âbid ve nezih olup her üç günde bir hatmederdi. Kurrâ, bir müşkil hallinde kendilerine müracaat ederlerdi. Üsküdar'da bir camii vardır. Oğulları Said Efendi ve Ahmed Neylî Efendi'dir. Damadı, mevâlîden Mehmed Es'ad Efendi ve kız kardeşinin oğlu İsmail Efendi'dir. Kethüdâsı Hacı Mehmed Efendi, 1164'de (1751), telhisçisi Kadızâde Mustafa Efendi 1165'de (1752) vefat ederek Üsküdar'a defnolundular. (IV. 228)

Mehmed Efendi (Şeyh) (Taşköprîzâde) Kemâleddin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Rebiyülâhir 1015'de (Ağustos 1606) vebadan vefat etmiştir. (IV. 80)

Mehmed Efendi (Şeyhîzâde) Ebû İshakzâde Said Şeyhî Efendi'nin torunudur. Rebiyülâhir 1228'de (Nisan 1813) Bursa mollası olup orada vefat eyledi. (IV. 280; III. 30)

Mehmed Efendi (Şeyhzâde) 1032'de (1623) vefat eden Şeyh Sinan Efendi'nin oğludur. Müderris ve uzun müddet fetvâ emini olup meşhur oldu. Sonra birçok zaman mevleviyette gezip Şevvâl 1063'de (Eylül 1653) üç gün İstanbul kadısı ve sonra Anadolu pâyesi oldu. Şevvâl 1068'de (Temmuz 1658) vefat etti. Mimar Sinan Mescidi'nde medfundur. Fâzıldır. Oğlu Sâdık Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 171)

Mehmed Efendi (Şikârîzâde) Şikârî Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik, Şam mollası oldu. Muharrem 1146'da (Haziran-Temmuz 1733) Mekke mollası olup 1147'de (1734/35) vefat etmiştir. (IV. 229)

Mehmed Efendi (Şişman) Yeniçeri olup başyazıcı olarak turnacıbaşı pâyesiyle emekli oldu. Ördekkasap Mescidi'ni camiye çevirdi. Vefatında oraya defnedildi. (IV. 201)

Mehmed Efendi (Taşdizdarzâde) Müderris, Medine mollası olup azledilmiş olarak yolda gelirken Cemaziyelâhir 1103'de (Şubat-Mart 1692) vefat etti. (IV. 192)

Mehmed Efendi (Tefsirî) Sofular'da Alâeddin Tekkesi şeyhi Ali Efendi'nin oğlu olup 995'de (1587) doğdu. Müderris ve kadı oldu. Üsküp kadısı iken 1077'de (1666/67) vefat etti. Ünlü müfessir olup *Beyzâvî*'ye pek çok risale yazmıştır. Oğlu sudûrdan Atâullah Efendi'dir. (IV. 177)

Mehmed Efendi (Tefsirî) Ayntablıdır. Müderrisdi. Bir aralık İstanbul'a geldi ve sonra memleketine döndü. Rebiyülevvel 1111'de (Eylül 1699) vefat etti. Âlim, fâzıldı. Daima tefsir ile meşguldü. Nakşibendî ve sâlih olup talebesinden biri bir yere gitse harcırahını verirdi. Ramazanda talebesini iki kısma ayırarak evinde her gece bir kısmına iftar ettirirdi. (IV. 199)

Mehmed Efendi (Temrîzâde) Enderûn ağalarından olup III. Mustafa'

ya aşırı bağlılığı olduğundan tahta çıkınca (1757) Galata voyvodası oldu. Sonra hâcegânlıkla 1172'de (1758/59) arpa emini olup hazine-i âmireden para verildi. 3 Receb 1173'de (20 Şubat 1760) vefat etti. (IV. 244)

Mehmed Efendi (Terzizâde) Bir imamın oğludur. İstanbulludur. Müderris olup Receb 1108'de (Şubat 1697) vefat eyledi. (IV. 197)

Mehmed Efendi (Tevfikîzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Mısır ve Mekke mollası oldu. 1102'de (1690/91) Kıbrıs'a sürülüp 1103'de (1691/92) affolundu. Şa'bân 1104'de (Nisan 1693) İstanbul kadısı olup Muharrem 1105'de (Eylül 1693) azlolundu. Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) Anadolu pâyesi olup Rebiyülâhir 1115'de (Ağustos-Eylül 1703) Rumeli kazaskeri olup o sene Recebinde (Kasım) azledildi. 29 Receb 1121'de (4 Ekim 1709) vefat etti. Âşıkpaşa'da Çeşmîzâde Türbesi'nde medfundur. İffetliydi. (IV. 207)

Mehmed Efendi (Tezkireci) Kudsîzâde Şeyh Mehmed Efendi'nin tezkirecisi olduğundan böyle lâkaplandı. Müderris, molla, sonra Mekke kadısı, Rebiyülevvel 1089'da (Mayıs 1678) İstanbul kadısı olup Rebiyülâhir 1090'da (Mayıs 1679) azlolundu. Şuurunu kaybetti ve bu hali üç sene sürdü. Ramazan 1097'de (Temmuz-Ağustos 1686) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Vakûr, nezihti. (IV. 187)

Mehmed Efendi (Tosyavîzâde) Müderris olup 1197'de (1783) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 261)

Mehmed Efendi (Trabzonîzâde) Trabzonlu İbrahim Efendi'nin (v. 1095/1684)(→) oğludur. Müderris olup 29 Ramazan 1121'de (2 Aralık 1709) vefat eylemiştir. (I. 109)

Mehmed Efendi (Turşucuzâde) Müderris olup Safer 1141'de (Eylül 1728) vefat etti. Oğlu Abdürrahim Efendi'dir(→). (IV. 223)

Mehmed Efendi (Turunçzâde) Kadı olup 1205'de (1790/91) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 458)

Mehmed Efendi (Tülbendzâde) Kadı, sonra Erzurum defterdarı ve 993'de (1585) şıkk-ı sânî defterdarı olarak azledilmiş ve Şevvâl 998'de (Ağustos 1590) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 128)

Mehmed Efendi (Türâbîzâde) Türâbî Ali Efendi'nin oğludur. Akşehirlidir. Fâzıl olduğundan Budin müftüsü olup 990'da (1582) vefat etti. Küçük kardeşi İsmail Efendi(→), onun oğlu Mehmed Çelebi'dir(→). (IV. 124)

Mehmed Efendi (Uryânî) Yergögülüdür. Mukaddemat-ı ulûmu tahsille cezbe-i ilâhiyeye mazhar oldu. Uryân olarak Mısır'a varıp nice yıllar ot ve yaprakla tekmil-i riyazat eyledi. Sonra Gülşenîzâde Ahmed Efendi "hüner insan olmakdır, hayvan gibi otlamak değildir" diye halini keşfedip orada tekmil-i tarikat ederek Anadolu'ya geldi. Sılasında ikamet ederek *Mesnevî* okuttu. 999'da (1591) vefat etti. Yergöğü'de defnolundu. Âlim, zâhiddi. Yahyâ Bey, *Gülşen-i Envâr*'ında bunun hakkında bir fasıl nazmeyledi. Annesi Kadıncık Ana dahi keramet sâhibi olup yanında medfundur. (IV. 129)

Mehmed Efendi (Uryânîzâde) Uryânî Ali Efendi'nin(→) oğludur. Bursa'da reisü'l-müderrisîn olup 1163'de (1750) vefat eyledi. Babasının yanına defnedilmiştir. Fâzıldı. (III. 523)

Mehmed Efendi (Uzun Hâfız) Hâcegândan olup masraf-ı şehriyârî olarak 11 Rebiyülâhir 1222'de (19 Mayıs 1807) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Servet sâhibiydi. Oğullarına "Uzun Hâfızzâdeler" denir. Oğulları Hacı Mustafa Münib Efendi ve Said Efendi'dir. Mustafa Efendi'nin oğlu İzzet Mehmed Efendi ve bu aileden mazbata odası hulefâsından Hüseyin Hüsnî Bey b. Ahmed Necib Efendi 1281'de (1864/65) vefat ederek Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildiler. (IV. 275)

Mehmed Efendi (Üçanbarlı) Beyhan Sultan'ın baltacılar kethüdâsı Hacı Halil Ağa'nın oğlu olup 1084'de (1673/74) İstanbul'da doğdu. Gençliğinde Beyhan Sultan'a baltacı olup Damad İbrahim Paşa ile yakınlık kurarak o sayede kaleme girdi. 1124'de (1712) dârüssaâde yazıcısı olup Rebiyülevvel 1125'de (Nisan 1713) Haremeyn muhasebecisi oldu. Şehid Ali Paşa'nın sadâretinde azledildi. Şa'bân 1128'de (Temmuz-Ağustos 1716) nişancı vekili olup 5 Ramazan 1130'da (2 Ağustos 1718) reisülküttab oldu. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) azledildi. Rebiyülâhir'de (Ekim-Kasım) defter emini olduysa da hemen ardından Bozcaada'ya sürüldü. Ardından İstanbul'a çağrıldı. 27 Zilka'de 1144'de (23 Nisan 1732) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Rebiyülevvel 1145 (Ağustos-Eylül 1732) ortalarında vefat etti. Akıllı, olgun, benzersiz bir bilgindi. Sinan Paşa Medresesi'nde medfundur. Galata'da Kulekapısı'nda bir çeşme yaptı. Oğlu Abdülkadir Efendi'dir. (IV. 225/26)

Mehmed Efendi (Üftâdezâde) İbrahim Efendi'nin oğludur. 20 sene şeyhlik edip 1109'da (1697/98) vefat etti. (IV. 198)

Mehmed Efendi (Üstüvanî) Şamlıdır. Ahmed b. Mehmed'in oğlu olup 1017'de (1608/09) doğdu. Anadolu'ya göçünce düşmana esir oldu. Kurtulduktan sonra İstanbul'a gelip Ayasofya'da somaki direk yanında vaaz ettiğinden bu adı aldı. 1066'da (1655/56) Kıbrıs'a gönderildi. Sonra affedilerek Şam'a gitti ve Muharrem 1072'de (Eylül 1661) orada vefat etti. *Üstüvanî* adında namaza dair bir risalesi vardır. (IV. 173)

Mehmed Efendi (Vâiz Kapayî) Celvetî tarikatinden ve Bursa şeyhlerinden olup 1135'de (1722/23) orada 120 yaşında vefat etmiştir. (IV. 219)

Mehmed Efendi (Vankulu) Vanlıdır. Müderris, Manisa müftüsü, Selânik, Kütahya, Yenişehir ve Medine kadısı oldu. Receb 1000'de (Nisan-Mayıs 1592) vefat etti. Fakih, sâlih, nezihdi. Eserleri: *Dürer u Gurer Hâşiyesi*, tercih-i beyyinât ve tertib-i siyasete dair risaleler, *Sıhah-ı Cevherî Tercümesi*, *Kimya-yı Saâdet Tercümesi*. (IV. 130)

Mehmed Efendi (Vardarî Şeyhzâde) Babası Şeyh Mehmed Vardarî, Evrenos torunlarındandır. Müderris ve Bursa mollası olup Cemaziyelevvel 1055'de (Temmuz 1645) vefat etti. Fâzıl ve üç dilde şairdir. Sure-i Mâide'ye tefsiri, *Dürer u Gurer*'e hâşiyeleri, *Tefsir-i Beyzâvî* ve başka tefsirlere mebahis ve ta'likatı vardır. Oğlu, sudûrdan Abdülganî Efendi'dir. (IV. 161)

Mehmed Efendi (Vardarî Şeyhzâde) Hüsâmeddin Uşşakî evlâdından Abdülganî Efendi'nin oğlu olup müderris, Eyüp, 1131'de (1719) Edirne, 1137'de (1724/25) Medine, 1140'da (1727/28) İstanbul mollası olup 1141'

de (1728/29) azledilmiştir. Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) İstanbul kadısı oldu. 1145'de (1732/33) Anadolu kazaskeri olup 1146'da (1733/34) ayrıldı. Uzun müddet boşta kalıp 1158'de (1745) Papasoğlu Mescidi'ne minber koyarak ilk defa Cuma namazı kılınacağı gece, gece yarısında Kıbrıs'a sürülmüştür. O sene sonunda orada vefat eyledi. Âlim ve fâzıldı. Kasımpaşa'da Karanlık Mescid'de bir çeşme yaptı. Torunu, sudûrdan Mehmed Efendi'dir. (IV. 235)

Mehmed Efendi (Vardarî Şeyhzâde) Sudûrdan Mehmed Efendi'nin torunlarındandır. Müderris ve Rebiyülâhir 1201'de (Ocak-Şubat 1787) Selânik mollası, sonra Şam mollası, Şevvâl 1210'da (Nisan 1796) Mekke kadısı, sonra İstanbul pâyesi, Rebiyülâhir 1227'de (Nisan-Mayıs 1812) Anadolu pâyesi, ardından Anadolu kazaskeri ve 1232 (1817) başlarında Rumeli kazaskeri oldu. 4 Cemaziyelevvel 1232'de (22 Mart 1817) vefat etti. Çarşamba'da medfundur. Hezârfen bir zat idi. Oğulları Zekeriyâ Efendi(→) ile Şerif Mehmed Efendi'dir(→). Biri de mevâlîden Kâmil Yahyâ Efendi'dir(→). (IV. 282)

Mehmed Efendi (Vişne) Şa'bân Efendi ile Ezelîzâde'den tarikati alıp Balat'da Ferruh Kethüdâ Zaviyesi şeyhi oldu. Üsküdar'da Atik Vâlide Camii yapılınca vâizliği buna verildi. 992'de (1584) vefat etti. Oğlu Şemsî Paşa Camii muhaddisi bulunan Vişnezâde 1010'da (1601/02) vefat eylemiştir. (IV. 124/25)

Mehmed Efendi (Yağlıkçızâde) Müderris, Selânik mollası oldu. Muharrem 1136'da (Ekim 1723) vefat etti. Fâzıldır. (IV. 220/21)

Mehmed Efendi (Yahyâzâde) Sâriku'n-nücûm Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Ramazan 1172'de (Mayıs 1759) Edirne mollası, Muharrem 1176'da (Ağustos 1762) Mekke mollası oldu. 1178'de (1764/65) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 248)

Mehmed Efendi (Yamak) Şeyh Çelebi İsmail Dede'nin oğlu olup mimardı. Yamaklar Mescidi'ni yaptı. (IV. 136)

Mehmed Efendi (Yavaş) Abdullah b. Ali'nin oğludur. Müderris ve kadı olup 1012'de (1603/04) vefat etti. Nazmîzâde Tekkesi'nin bânîsi Yavaşça Mehmed Çelebi bu zattır. (IV. 137)

Mehmed Efendi (Yavuz Çelebi) Zeynî şeyhi Seyyid Ali Efendizâde Bursalı Ahmed Çelebi'nin oğludur. Müderris ve Safer 1013'de (Temmuz 1604) Eyüp kadısı ve Cemaziyelevvelde (Ekim) nakibüleşraf oldu. Şevvâl 1013'de (Mart 1605) vefat etti. Âlim, fâzıldır. Oğlu Mustafa Âlî Efendi'dir(→). (IV. 138)

Mehmed Efendi (Yazıcızâde) Gelibolu'da otururdu. Hacı Bayram Velî'nin halifelerinden olup 855'de (1451) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. 9119 beyti havi *Muhammediye*'si vardır. Kardeşi Ahmed Bîcan da Bayramîye halifesi ve ermiş sayılanlardandır. Kardeşinin yanında medfundur. *Envârü'l-Âşıkîn*'i yazmıştır. (IV. 103)

Mehmed Efendi (Yeğen) Bosnalıdır. Mehter Yusuf Ağa'nın oğlu olup 1142'de (1729/30) vefatında İstanbul'a geldi ve babasının iki yüz keselik mirasına nâil olduğundan bununla geçinip çalışıp okuryazar oldu. Sonra hâcelik verilip 1154'de (1741)

mukabele-i süvari oldu. 1157'de (1744) silahdar kâtibi, Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) Anadolu muhasebecisi olup Muharrem 1160'da (Ocak 1747) azl ve Ramazan 1160'da (Eylül 1747) ruznâme-i evvel oldu. Sonra defter emini olup azilden sonra ikinci defa ve 1167'de (1753/54) üçüncü defa defter emini oldu. 7 Şa'bân 1168'de (19 Mayıs 1755) sadâret kethüdâsı olup 7 Zilka'de 1168'de (15 Ağustos 1755) azledilerek Bursa'ya gönderildi. Cemaziyelevvel 1169'da (Şubat 1756) serbest bırakıldı ve evine geldiği gün vefat etti. Eyüp'de Tokmaktepe'ye defnedildi. Re'y ve tedbir sâhibiydi. (IV. 241/42)

Mehmed Efendi (Yeğen) Hâcegândan olup baruthane nâzırı iken 1171'de (1757/58) vefat edip Kayalar'da defnedildi. (IV. 242)

Mehmed Efendi (Yoluk Çelebi) Hamidlidir. İlim tahsil edip şeyhlerden el aldı. Kürsü şeyhi ve nihayet Ayasofya şeyhi oldu. Cemaziyelâhir 1009'da (Aralık 1600) Süleymaniye civarında evinin helasına girdiği sırada, yakınındaki timarhaneden kaçarak lağıma atılıp bu bacadan kurtulma niyetiyle çıkan bir delinin alât-ı süfliyesiyle izdira etmesiyle vefatı vukû bulmuştur. Evdekiler feryadına yetişip delinin elinden aldılarsa da kurtulması mümkün olamamıştır. Oğlu, İbrahim Efendi(→), kardeşi Sâniî Mahmud Efendi'dir(→). (IV. 135)

Mehmed Efendi (Yorgancı Emir) Geylânîdir. İranlı seyyidler gibi iki tarafına saç bırakmıştı. Başlarında Fâtih türbedarı olup 920'de (1514) Belgrad seferinde fetih gününü tayin eylemiştir. Bu sebepten halk kendisine inandığı için 150 akçe vazife verildi. Saraya girip çıkardı. 977'de (1569/70) vefat eyledi. Gül Camii yakınında zaviyesinde medfundur. Hayatında biri kuyu ve diğeri mezar olarak iki yeri kazdırıp vefatında yakınları kuyu yerine defnederler. Oğlu İsmail'e rüyasında cesedinin nakledilmesini ve o yerin kazılmasını emreder. Öyle edildikde o mahalden tatlı bir su çıkar. Oğlu yerine şeyh olduysa da kadınların yakınlığı Sokollu Mehmed Paşa'ya bildirilmekle azledildi. Büyüklerin yardımıyla geçindi. 1020'de (1611) vefat etmiştir. (IV. 119)

Mehmed Efendi (Zekeriyâzâde) Şeyhülislam Zekeriyâ Meylî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, İzmir mollası oldu. Rebiyülâhir 1018'de (Temmuz 1609) vefat etti. Bilgili ve saf huyluydu. (IV. 141; II. 427) [II. 427'de vefat tarihi Rebiyülevvel 1018 (Haziran 1609) olarak verilmiştir.]

Mehmed Efendi (Zeyrek) Hacı Bayram Velî'den el ve Hızır Şah'dan icazet aldı. Muradiye ve Sahn müderrisi oldu. Medresesinin bulunduğu yokuşa onun adı verilmiştir. Hocazâde ile bir tartışmada risalesi makbule geçmeyip medresesi Hocazâde'ye verilmiştir. Kendisi Bursa'ya gidip yerleşti ve hâcir Hasan geçimini sağladı. Sonra İstanbul'dan medrese verildiyse de gelmemiştir. Ömrünün sonunda yüz akçe ile Bursa'ya müftü oldu. 879'da (1474/75) vefat etti. Oğlu sudûrdan Rükneddin Efendi'dir. Evlâdından Paşa Çelebi, dârülhadis müderrisiydi. İstanbul'a ve buradan Edirne'ye gidip vefat etmiştir. Biri de Mehmed Çelebi'dir(→). (IV. 104)

Mehmed Efendi (Zülf-i nigâr) Birgivî Abdülkerim Efendi'nin oğludur ki, annesi Hızır Beyzâde müftü Ah-

med Paşa'nın kızı Emetullah Hatun'dur. Henüz 25 akçe müderrisi iken 964'de (1557) vefat etti. *Hâşiye-i Tecrîd*'i, *Hidâye*'den bir kitabı ve *Şerh-i Miftâh*'a kelimatı vardır. Bazı risaleler yazdı. (IV. 114)

Mehmed Emîn Kürttür. Şinavan beyi idi. 940'da (1533/34) kalenin anahtarını İbrahim Paşa'ya teslim etmişti. Sadık bir bey olarak muhterem vefat etti. (IV. 112)

Mehmed Emîn Ağazâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Es'ad Mehmed Efendi

Mehmed Eminzâde *bak.* Hüseyin Ağa

Mehmed Giray Cengiz Han soyundan olup Şumnu'da oturmaktaydı. Ancak rahatsız olduğundan ve husûsan o civar eşkıyasının cezalandırılmasını engellemesiyle, üzerine Yeğen Paşa gönderilip Selâmet Giray yanına firar ettiyse de, takibat üzerine kendisini gizlemiş ve bu halde vefat etmiştir. Kayınpederi, Tırnova â'yânından Osman Efendi, bu sebepten katledildi. (IV. 268/69)

Mehmed Giray Han I Mengli Giray Han'ın evlâdıdır. Babasına kalgay ve halef oldu. Zilhicce 918'de (Şubat 1513) Kırım hanı olmuştur. 927'de (1521) Ejderhan hanı Yağmurcu Han ile savaşıp mağlup ederek döndüğünde oğulları Gazi Giray'ın ve Baba Giray'ın müsamahasıyla vefat etti. Hanlık müddeti 8 ve ömrü 58 yıldır. Mücâhid ve gayretliydi. Baba Giray, kardeşine kalgay olduysa da, Receb 930'de (Mayıs 1524) azledildi ve Şevvâl'de (Ağustos) kardeşiyle birlikte vefat etti. Bir oğlu da İslâm Giray Han'dır. Dördüncü oğlu Emin Giray, Devlet Giray zamanında vefat etti. Beşinci oğlu Özbek Giray, kardeşi İslâm Giray'a kalgay olup birlikte azledilmiştir. (IV. 108/09)

Mehmed Giray Han II (Semin) I. Devlet Giray Han'ın oğludur. Kardeşi Ahmed Giray'ın vefatında kalgay oldu. Babasının vefatında 985'de (1577) Kırım hanı oldu. Kalgay Âdil Giray esir olunca Alp Giray'ı kalgay ve oğlu Saâdet Giray'ı nureddin eyledi ki, Kırım'da hanın ikinci halefi makamında bulunan bu makam bu sene icat olunmuştur. Sonra itaatten çıkmakla Özdemiroğlu Osman Paşa gidip 40 gün muhasaradan sonra 992'de (1584) cezalandırmıştır. Ömrü 52 ve hanlık müddeti 7 sene 3 aydır. Kızının oğlu 1030'da (1621) Leh muharebesinde hazır bulunmuştur. (IV. 124)

Mehmed Giray Han III II. Mehmed Giray Han'ın oğlu Selâmet Giray'ın oğludur. Büyük kardeşi Devlet Giray'ı, Gazi Giray yok edince bu kardeşi Şahin Giray'la kaçmıştı. Sonra yakalanarak Yedikule'de tevkif edildi. 1016'da (1607/08) Selâmet Giray Han'a kalgay oldu ve Tohtamış Giray'ı yok edince yine kaçtı. Bir aralık yakalanıp İstanbul'a tutuklu olarak getirildi. Cemaziyelevvel 1032'de (Mart 1623) Kırım hanı oldu. Şa'bân 1033'de (Mayıs-Haziran 1624) azledildi. Zilka'de 1035'de (Ağustos 1626) ikinci defa han oldu. 7 Şevvâl 1038'de (30 Mayıs 1629) serkeşçe hareketi dolayısıyla çatışmayla ele geçirilip cezalandırılarak vefat etti. Hanlığı 4 sene 9 aydır. (IV. 153)

Mehmed Giray Han IV Selâmet Giray Han'ın oğludur. Canbek Giray'ın üçüncü hanlığında nureddin, sonra kalgay olup Receb 1051'de (Ekim

1641) Kırım hanı oldu. Rebiyülâhir 1054'de (Haziran 1644) azledildi. 1064'de (1654) ikinci defa han olup 1076'da (1665/66) ayrılıp Kalmuk içinde firar etti. Cemaziyelâhir 1085'de (Eylül 1674) vefat etti. Oğlu Canbek Giray, babasının cenazesini Bahçesaray'a naklederek dedesinin türbesine defnetti. Gazi, mücâhid idi. Türkçe şiirleri vardır. (IV. 181)

Mehmed Hâfızeddin (İbn Bezzâz) Mehmed Kirderî oğludur. Molla Fenari ile çağdaştı. Mübahesede, fürûda Fenarî'ye ve diğerlerinde Fenarî buna galip oldu. 827'de (1424) vefat etti. *Fetavâ-yı Bezzâziye* ve *Menâkıb-ı İmam-ı A'zam*'ı telif eylemiştir. (IV. 101)

Mehmed Halife Hasodalıdır. Bir *Tarih* yazdı. Bu senelerde (1620'ler) vefat etti. (IV. 150)

Mehmed Han Kürt beylerinden olup Bağdad muharebelerinde bulundu. 1038'de (1628/29) Magrav Mehmed Paşa yedinde vefat etmiştir. (IV. 153)

Mehmed Kadı Kadılardan olup 873'de (1468/69) vefat eyledi. Üsküdar ilerisinde bir mescid yaptı ki, orası buna nisbetle "Kadıköyü" adını aldı. İstanbul'da da bir camii vardır. (IV. 103)

Mehmed Kapdan Riyâle-i hümâyûn olup bu senelerde (1760'lar) vefat etti. (IV. 249)

Mehmed Kapdan (Hatabzâde) Tersane-i Âmire'den yetişerek 1173'de (1750/60) liman reisi oldu. 24 Safer 1181'de (22 Temmuz 1767) vefat etti. Çürüklük'te defnolundu. (IV. 249)

Mehmed Kuli Paşa (Halhal) İran beylerinden olup Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) mîrimîran rütbesiyle Halhal mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 221)

Mehmed Külhanî (Seyyid) Ermiş sayılanlardan olup 1105'de (1693/94) vefat etti. Hacı Bahşâyiş Mescidi'ne defnedildi. (IV. 194)

Mehmed Memi Can Nakşibendî şeyhi olup Zilka'de 1008'de (Mayıs-Haziran 1600) vefat etmiştir. Emir Buharî'de medfundur. Kemâl ve irfanı vardı. Muasırı Hoca Kadı Mehmed Zâhid, Buhara'nın büyük Nakşibendî şeyhlerinden ve azizlerinden olup 1000 (1592) tarihinden sonra o taraflarda vefat eylemiştir. Kardeşinin oğlu "Derviş Velî" diye meşhur "Derviş Mehmed" dahi o taraflarda meşhur olmuştur. Mehmed Zâhid'in halifesi Hâce-i Kâşânî'dir ki, "Mahdum-ı a'zam" diye o tarikte meşhur olmuştur. Derviş Mehmed'in oğlu Mehmed Fânî, Hind'e gidip Dehli'de vefat eyledi. Mehmed Bâkî dahi bunun halifesi olarak o taraflarda şöhret almıştır. Bunun halifesi Hoca Ahmed Fârûkî ve bu zatın oğlu Mehmed Ma'sum ve bunun oğlu Mehmed Hâcegî'dir. (IV. 135)

Mehmed Molla (Vâiz Arab) Ömer b. Hamza'nın oğludur. Dedesi Sa'deddin Teftazânî'nin talebesindendir. Antakya'da doğdu. Orada, Diyarbekir ve Tebriz'de okuyup şöhret buldu. Vaazında II. Bâyezid hazır bulunmuştur. Zındık, mülhid ve Erdebilî yandaşlarını kötüledi. Sûfilere de karşıydı. I. Süleyman'la (Kanunî) birlikte Engürüs gazâlarında bulunup Üsküp'de 10 sene kadar tefsir okuttu. Ömrünün sonunda Bursa'da oturup büyük bir cami inşasına başladıysa da bitirmeye muvaffak olamayarak 14 Muharrem 938'de (28 Ağustos 1531) vefat etti. Ezberinden tefsir

ederdi. *Sıhâh* hadisleri tamamen ezberindeydi. Cuma günü hatibin okuduğu âyeti tefsir eylemek âdetiydi. Zamanın en bilgini ve en üstünü olup evliyadandı. *Tehzibü'ş-Şemail* ve kimyaya dair risaleleri vardır. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 111)

Mehmed Muineddin Bey Süleyman Bey'in oğludur. Vefatında Sinop beyi oldu. 796'da (1394) vefat etti. Kötü huyluydu. (IV. 101)

Mehmed Paşa Karamanlıdır. Hz. Mevlânâ'nın evlâdından olup yükselerek 869'da (1464/65) nişancı ve 10 ay sonra vezir oldu. 882'de (1477/78) sadrazam olup 886'da (1481) II. Mehmed (Fâtih) vefat edince hoşgörüsünden İshak Paşa ve Gedik Ahmed Paşa gibi devlet büyükleri II. Bâyezid gelinceye kadar işleri idare etmiş ve bu da vefat etmiştir. Kumkapı'da camiinde medfundur. "Nişânî" mahlasıyla şair ve fâzıldı. Oğlu Ali Bey ve bunun oğlu Mustafa Bey'dir. Kardeşi kadılardan Karaçelebi Hüsâmeddin Efendi olup "Karaçelebizâde"lerin atasıdır. (IV. 105)

Mehmed Paşa Amasyalıdır. I. Süleyman'ın (Kanunî) şehzâdeliğinde nişancısı olduğundan padişah olunca (1520) nişancılığa getirdi. Az müddette vefat etti. Orta halliydi. (IV. 108)

Mehmed Paşa Kapdan Hayreddin Paşa'nın oğludur. Müteferrika-ı deryâ ve sonra Sâlih Paşa'nın (v. 1556) yerine Cezâyir beylerbeyi ve sonra Tunus beylerbeyi olup oralarda şöhret alıp düşmana galebe çaldı. Sonra vefat etti. Âdildi. (IV. 114)

Mehmed Paşa Lala Mustafa Paşa'nın, Mısır emiri Kansu Gavri'nin kızından olan oğludur. Babası, yiğitlik ve cesurluğu yükselmesine sebep olup Musul ve Dulkadriye, yani Maraş beylerbeyi olduktan sonra Haleb beylerbeyi oldu. Şevvâl 982'de (Ocak-Şubat 1575) vefat eyledi. Babası çok acıdı. Hırsı olmaması ve zulümden uzak durması dolayısıyla Haleb halkı vefatına matem etmiştir. Yaşı 30 idi. (IV. 121)

Mehmed Paşa Solak Ferhâd Paşa'nın oğludur. Sancakbeylerinden olup Kastamonu beylerbeyi oldu. 985'de (1577) Kars beylerbeyi olup 987'de (1579) İran harbinde bulundu. 990'da (1582) Diyarbekir valisi olup Şa'bân 992'de (Ağustos 1584) İran seferinde şehid olmuştur. Cesur, sâdık, tedbirliydi. (IV. 124)

Mehmed Paşa Neşşâr Mustafa Paşa'nın oğlu olup Hümâ Sultan nikâh olunmuştur. Sonra Şehrizor beylerbeyi olarak 994'de (1586) vefat eyledi. Oğlu Mustafa Ağa'dır. (IV. 126)

Mehmed Paşa Köle Üveys Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 998'de (1590) Trablusgarb beylerbeyi olup az müddette vefat eyledi. (IV. 129)

Mehmed Paşa Sakızlıdır. Şevvâl 995'de (Eylül 1587) Trablusgarb beylerbeyi oldu. 998'de (1590) vefat eylemiştir. (IV. 127)

Mehmed Paşa İskender Paşa'nın oğludur. Beylerden olup Rebiyülâhir 1000'de (Ocak-Şubat 1592) Revan beylerbeyi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 130)

Mehmed Paşa Zâl Mahmud Paşa'nın oğludur. Yükselip Safer 1001'de (1593) Tunus beylerbeyi oldu. Orada vefat etti. (IV. 130)

Mehmed Paşa Koca Sinan Paşa'nın damadı olup yükselip beylerbeyi ol-

muştur. 999'da (1591) Bosna beylerbeyi olup 1000'de (1591/92) azledildi. Sonra Peçuy sancağı muhafızı oldu. 1006'da (1597/98) Yanık harbinde şehid oldu. (IV. 133)

Mehmed Paşa Sadrazam Ferhâd Paşa'nın oğludur. Babası sâyesinde valiler kervanına dahil olup 1000'de (1591/92) Kastamonu, sonra Haleb, sonra Maraş, 1002'de (1593/94) Sivas, sonra iki kere Diyarbekir beylerbeyi ve sonra Gence valisi olup 1007'de (1598/99) azlolundu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 134)

Mehmed Paşa Hızır Paşa'nın oğludur. Beylerden olup babasının sevkiyle Revan beylerbeyi oldu. 1013'de (1604/05) İran'a esir olduysa da kurtulup az bir müddette vefat etmiştir. (IV. 138)

Mehmed Paşa Koca Sinan Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 999'da (1591) yeniçeri ağası oldu. Sonra Ramazan 1000'de (Haziran 1592) Rumeli beylerbeyi, 1001'de (1592/93) Şam valisi ve 1002'de (1593/94) vezirlikle serdâr oldu. 1005'de (1596/97) babasının vefatında azledildi. Sonra Belgrad muhafızı olup buradan Konya ve 1013'de (1604/05) Şam valisi olup sene sonunda azledildi. Gelince kubbe veziri olup Cemaziyelevvel 1014'de (Eylül-Ekim 1605) vefat etti. Babası sâyesinde mesned sâhibi olup muharebeleri kazanmazdı. Kuruntuluydu. (IV. 139)

Mehmed Paşa Güzelhisarlı Üveys Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan yetişme olup kilercibaşı oldu. Şa'bân 1014'de (Aralık 1605) Şam valisi olduktan sonra Celâlî üzerine seraskerlik isteyerek Receb 1015'de (Kasım 1606) vezirlikle Aydın muhassıllığı ile Özi'ye gönderildiyse de gitmekte tereddüt etmiş ve 1016'da (1607/08) vefat eylemiştir. Oğlu Cezâyir beylerbeyi olup Şevvâl 1054'de (Aralık 1644) ayrıldı. (IV. 141)

Mehmed Paşa Çerkesdir. Enderûn'dan yetişip çıkadar-ı şehriyârî oldu. 1027'de (1618) vezir rütbesiyle Şam valisi ve 1028'de (1619) kubbe veziri oldu. Cemaziyelevvel 1033'de (Mart 1624) sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu. Abaza Mehmed Paşa'yı yola getirdi. Tokat'a gelince Rebiyülâhir 1034'de (Ocak 1625) hastalanıp vefat eyledi. Cenazesi İstanbul'a getirilip Bâyezid Camii harimine defnedilmiştir. Cesur, tedbirliydi. (IV. 150)

Mehmed Paşa Arnavutoğludur. Beylerden olup Musul valisi oldu. 1035'de (1625/26) Bağdad harbinde şehid oldu. (IV. 151)

Mehmed Paşa 1035'de (1625/26) kapıcıbaşı ve sonra Hâfız Paşa'nın sadâretinde kethüdâ oldu. Sonra Rumeli pâyesi verildi. 1041'de (1631/32) yalnızlığa çekilip sonra vefat etti. (IV. 155)

Mehmed Paşa Silahdar Mustafa Paşa'nın kardeşidir. 1048'de (1638/39) Musul beylerbeyi olup kardeşi gözden düşünce azledildi. Kötü halde vefat etti. (IV. 160)

Mehmed Paşa Mastici şâkirdi olup Enderûn'dan Şevvâl 1060'da (Ekim 1650) çıkışında Cezâyir beylerbeyi oldu. Birkaç sene oralarda kalıp sonra vefat etti. (IV. 170)

Mehmed Paşa Arnavutdur. Arabistan cihetine giderek orada ilerleyip Trablusşam beylerbeyi oldu ve güzel hizmetle bu görevde kaldı. 1062'de (1652) Malatya sancağı arpalık verilerek oralarda vefat etmiştir. (IV. 170)

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

4

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Kültür Bakanlığı ile
Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı'nın
Ortak Yayınıdır

Yıldız Sarayı Arabacılar Dairesi
Barbaros Bulvarı
80700 Beşiktaş/İstanbul
Tel: (0212) 227 37 33 - Faks: (0212) 227 37 32

Kitap Tasarımı
Haluk Tunçay

Teknik Hazırlık
Myra Yayıncılık
(0212) 511 44 49

Baskı
Numune Matbaacılık
(0212) 629 02 02

Genel Dağıtım
DADA Ltd. Şti.
(0212) 249 51 10

İstanbul, Haziran 1996

ISBN 975-333-038-3 (Takım)
ISBN 975-333-042-1 (4. Cilt)

TÜRKİYE
EKONOMİK VE TOPLUMSAL
TARİH VAKFI

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

4

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Mehmed Paşa Kürttür. Birecik beyinin hizmetinden yetişip kethüdâsı olmuştu. Efendisinin davranışlarından şikâyet etmiş, efendisi azledilmiş ve bu da İstanbul'a gelip 1059'da (1649) beyliği o zamanın güçlü yeniçeri ağalarının yardımıyla almıştı. Bu ağalar buna sahiplenerek az vakitte Mora paşası ettirdiler. Ağalar ölünce 1061' de (1651) bu da azledildi. Sonra İbşir Paşa'nın adamlarından oldu. Sadâretinde Bolu beylerbeyi oldu. Bir arkadaşı da Trabzon paşalığı aldı. 1065'de (1655) İbşir Paşa vefat edince bu da zalim olduğundan kaçtı ve artık adı bilinmedi. (IV. 166)

Mehmed Paşa Maktul Mûsâ Paşa'nın kardeşinin oğlu ve damadı olup Debbağ Mehmed Paşa'nın bacanağıydı. Enderûn'dan çıkma olduğundan o sâyede Safer 1064'de (Ocak 1654) mîrahûr-ı kebir oldu. 1065'de (1655) sekbanbaşı ve Şevvâl 1065'de (Ağustos 1655) yeniçeri ağası oldu. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) azledildi ve daha sonra vefat etti. (IV. 170)

Mehmed Paşa Senelerce Necd ve Lahsa mutasarrıfı olup paşa dahi olmuştu. 1076'da (1665/66) Basra valisi Hüseyin Paşa ile aralarında düşmanlık doğunca fermanla azledilip yeri Hüseyin Paşa'ya verildi. 1077'de (1666/67) affedilip yine Lahsa mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 177)

Mehmed Paşa Kara Mustafa Paşa'nın oğlu olup 1079'da (1668/69) Şehrizor beylerbeyi olarak sonra vefat etti. (IV. 178)

Mehmed Paşa Memi Can Paşa'nın(→) oğludur. Deryâ beylerinden olup 1079'da (1668/69) Girit Adası'nda harpde bulunup sonra vefat etmiştir. (IV. 515)

Mehmed Paşa 4. Ordu süvari mîrlivâsı olarak 1281'de (1684/85) emekli edilip sonra vefat etmiştir. (IV. 297)

Mehmed Paşa Ehlevnelidir. Yükselerek beylerden oldu. 1098'de (1687) Bosna valisi olup 1099'da (1688) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (IV. 189)

Mehmed Paşa Kadıköylüdür. Enderûn'dan yetişerek rikâbdar-ı şehriyârî oldu. 1087'de (1676) çavuşbaşı olup 1095'de (1684) azlinin ardından vezirlikle Rumeli valisi oldu. Sonra Varat muhafızı olarak 1099'da (1688) vefat etti. (IV. 188)

Mehmed Paşa Divriklidir. Yükselerek başbaki kulu oldu. Sonra Trablusşam beylerbeyi olup 1094'de (1683) Adana ve Rebiyülevvel 1095' de (Şubat-Mart 1684) vezirlikle başdefterdar oldu. 1096'da (1685) azledilerek Ösek seraskeri ve yoldayken Mora valisi ve 1098'de (1687) Mora seraskeri olup 1099'da (1688) Narda muhafızı oldu. 1100'de (1688/89) vefat etmiştir. (IV. 189)

Mehmed Paşa İzmirlidir. "İnebolulu Maryolzâde" diye meşhurdu. Tersanede yükselerek çekdiri beyi ve paşa oldu. 1100'de (1688/89) vefat eyledi. Kasımpaşa'da Gureba kabristanına defnedildi. (IV. 190)

Mehmed Paşa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı ve 1104'de (1692/93) kul kethüdâsı olup 1106'da (1694/95) Pançova muhafızı olup 1107'de (1695/96) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 196)

Mehmed Paşa Gazi Mehmed Paşa'nın(→) kethüdâsı olup onun yerine 1109'da (1697/98) mîrimîran rütbesiyle Bosna beylerbeyi oldu. 1110' da (1698/99) vefat eyledi. (IV. 199)

Mehmed Paşa Bozokludur. Mîrimîranlıkla Akşehir mutasarrıfı oldu. Bu senelerde (1710'lar) vefat etti. (IV. 209)

Mehmed Paşa Mısır beylerinden olup hazine-i Mısriye serdârı ve paşa olmuştu. İstanbul'a hazine ile geldiği sırada 1123'de (1711) vefat edip Üsküdar'a defnolunmuştur. (IV. 208)

Mehmed Paşa Çerkesdir. Mısır beylerinden olup Muharrem 1129'da (Aralık 1716) mîrimîran rütbesiyle Bursa ve Karasi muhafızı oldu. O sene Erzurum valisi olarak Demirkapı harbinde galip gelmiş ve sonra şehid olmuştur. (IV. 214)

Mehmed Paşa Çerkesdir. Yükselerek kapıcılar kethüdâsı oldu. 1099'da (1688) şuuru bozulduğundan kapıcıbaşılıkla azledildi. Sonra şuuru yerine gelince 1100'de (1688/89) asker sevkine memur oldu. 1107'de (1695/96) mîrahûr-ı sânî, 1109'da (1697/98) mîrahûr-ı evvel, 1112'de (1700/01) vezirlikle Haleb, 1114'de (1702/03) Kudüs, 1115'de (1703/04) ikinci defa Haleb, 1116'da (1704) Urfa, Receb 1116'da (Kasım 1704) Sivas, 1118'de (1706) Anadolu, Ramazan 1118'de (Aralık 1706) Musul, 1119'da (1707) Van, 1122'de (1710) Sivas valisi, 1123'de (1711) ikinci defa Anadolu eyaletiyle Bender muhafızı, 1124'de (1712) üçüncü defa Haleb, 1125'de (1713) Konya, 1126'da (1714) ikinci defa Rakka ve o sene Sayda valisi oldu. Rebiyülevvel 1127'de (Mart 1715) İstanbul kaymakamı oldu. Rebiyülâhir'de (Nisan) Belgrad muhafızı, sonra Hırşova muhafızı, Cemaziyelevvel 1128'de (Mayıs 1716) Belgrad, Şevvâl'de (Eylül-Ekim) Erzurum ve Rebiyülâhir 1129'da (Mart-Nisan 1717) Haleb valisi oldu. O sene vezirliği kaldırılarak Adana'da tevkif edilip sonra İstanköy'e sürülmüştür. 1129'da (1717) ikbâlinin iadesiyle Hanya muhafızı olduysa da hareketten önce İstanköy'de 1130 (1718) başlarında vefat etmiştir. Tedbirli, güçlüydü. (IV. 215/16)

Mehmed Paşa Seyyid Mehmed Ağa'nın(→) kardeşi olup nalbant iken 1129'da (1717) Sivas defter kethüdâsı olup 1131'de (1719) kardeşinin ikbâlinde mîrimîranlıkla Sivas beylerbeyi tayin edilmişti. Zulüm ve baskısı padişah tarafından duyulunca Zilhicce 1133'de (Eylül-Ekim 1721) idam edildi. Diğer kardeşi de mehterlikten hâcegândan ve cizye muhasebecisi olup kendisiyle azledilmekle Sivas'a savuşmuştu. Zilhicce'de (Eylül-Ekim) gizlendiği yerden bulunup idam edildi. Seyyid Mehmed Ağa, kendi oğlunu da 14 yaşında iken Amasya mîrlivâsı ettirmişti. Bu da bu sırada azledildi ve sürüldü. (IV. 217)

Mehmed Paşa Kayseri'de Ergendi köylü Mısır tüccarından Hac Ali'nin oğludur. Saray baltacılarından olup Süleyman Paşa vezirliğinde konakçılık ile ağalar arasına girdi. Sonra Bafra zâbiti ve sonra Teberdar Mehmed Paşa ve Süleyman Paşa'nın sadâretlerinde kethüdâ olup Mehmed Paşa'ya kapdanlığında da kethüdâlık etti. Sonra sipahiler ağası vekili oldu. Damad İbrahim Paşa ile yakınlık kurup Zilhicce 1128'de (Kasım-Aralık 1716) kapıcılar kethüdâsı vekili ve 6 Rebiyülevvel 1129'da (18 Şubat 1717) vezirlikle nişancı olup o sene Ramazanında (Ağustos 1717) sadrazam oldu. 8 Cemaziyelâhir 1130'da (9 Mayıs 1718) azledilerek Narda seraskeri ve Yanya valisi oldu. Receb 1131'de (Mayıs-Haziran 1719) Mısır valisi olup 1137'de (1724/25) azledildi. Ce-

maziyelevvel 1138'de (Ocak 1726) ikinci defa Mısır valisi olup azline sebep olan Çerkes Mehmed Bey'i Mısır'dan firara mecbur etti. 1140'da (1727/28) Cidde valisi olup 1141'de (1728/29) Mekke'de vefat eyledi. Yaşı 60 idi. İri yapılı, şişman, temkin sâhibiydi. Çerkes Mehmed Bey de 1141'de (1728/29) idam edilmiştir. (IV. 223/24)

Mehmed Paşa Memi Can Paşa'nın(→) torunu, Abdurrahman Paşa'nın(→) oğludur. Tersânede paşa olmuş ve 1115 (1703/04) tarihlerine kadar yaşamıştır. Oğlu Abdurrahman Paşa ise 1141'de (1728/29) vefat eylemiştir. Tersane ardında medfundur. (IV. 515)

Mehmed Paşa Köprülüzâde Abdullah Paşa'nın kethüdâsıdır. 1138'de (1725/26) mîrimîranlıkla Erdebil muhafızı oldu. İran havalisinde gezip Köysancağı'na mutasarrıf olmuştu. 1145'de (1732/33) uygunsuz tavırları sebebiyle İran'a gidip orada vefat etmiştir. (IV. 227)

Mehmed Paşa Boşnakdır. Enderûn'da yetişerek birkaç sene silahdar-ı şehriyârî oldu. 20 Safer 1137'de (8 Kasım 1724) vezirlikle Anadolu valisi, Safer 1138'de (Ekim 1725) Haleb valisi, Cemaziyelevvel 1138'de (Ocak 1726) İran seraskeri maiyetinde bulunmak üzere Diyarbekir valisi, sonra Adana, Maraş valisi, Şa'bân 1139'da (Nisan 1727) Konya valisi, 1140'da (1727/28) ilâveten Hemedan valisi ve Cemaziyelâhir 1140'da (Ocak-Şubat 1728) Basra valisi, Muharrem 1144'de (Temmuz 1731) Mısır valisi olup 1146'da (1733/34) vefat etti. Tedbirli ve güçlüydü. (IV. 227)

Mehmed Paşa İstanbul'da Hantal Haffaf'ın oğludur. Sarayda kiler odasında çavuş oldu. Sonra kiler kethüdâsı olup 20 Safer 1137'de (8 Kasım 1724) silahdar-ı şehriyârî oldu. Muharrem 1140'da (Ağustos-Eylül 1727) vezirlik verilip çıkarak Şevvâl'de (Mayıs 1728) kubbe veziri oldu. Sonra Ayşe Sultan nikâhlanıp Erzurum vilayeti has tayin kılındı. Rebiyülevvel 1143'de (1 Ekim 1730) sadrazam olup 13 Receb 1143'de (22 Ocak 1731) azledilerek Haleb valisi oldu. 1146'da (1733/34) Sayda valisi, Safer 1148'de (Haziran-Temmuz 1735) Bağdad ve sonra 1149'da (1736/37) ikinci defa Haleb valisi olup 1150'de (1737/38) vefat eylemiştir. Sağlam görüş sâhibi ve sâdıkdı. (IV. 231)

Mehmed Paşa Yanyalıdır. Mîrimîran olup 1145'de (1732/33) Yenişehir, 1146'da (1733/34) İzvornik, Şa'bân 1147'de (Ocak 1735) Bursa ve sonra Selânik mutasarrıfı olup 1151'de (1738/39) Bosna'da bulunarak harp etmiş ve yararlık göstermiştir. Bu senelerde vefat etti. Oğlu Mustafa Paşa'dır. (IV. 232)

Mehmed Paşa Cezâyir dayılarından olup 1160'da (1747) mîrimîran rütbesiyle oraya beylerbeyi olup senelerce kalıp vefat etti. (IV. 238)

Mehmed Paşa Bekir Paşa'nın kethüdâsı olup kapıcıbaşı ve sonra mîrahûr-i sânî, 1150'de (1737/38) Anadolu solkol asker sürücüsü, Muharrem 1151'de (Nisan-Mayıs 1738) kapıcılar kethüdâsı, 1152'de (1739/40) Bender seraskeri maiyet memuru, Safer 1154'de (Nisan-Mayıs 1741) vezirlikle Aydın, 1157'de (1744) Kandiye valisi, Ramazan'da (Ekim 1744) Trablusşam, Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) Sakız ve ardından İçel ve Zilka'de 1160'da (Kasım 1747)

tekrar Aydın valisi oldu ve Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) vefat etti. Adaletsiz ve zâlim olup fakirlerin beddua sına uğradı. (IV. 237)

Mehmed Paşa Ahıskalıdır. Yeniçeri olup kul kethüdâsı ve 1168'de (1754/55) yeniçeri ağası oldu. Bıyıklı Ali Paşa sadâretle müjdelendiğini işitip azline muvaffak olup Manisa'ya sürdü. Râgıb Paşa ile İran seferlerinde arkadaşlığı olduğundan 13 Muharrem 1172'de (16 Eylül 1758) ikinci defa yeniçeri ağası tayin ettirip getirtmiş ve Muharrem 1173'de (Eylül 1759) vezirlik verilmiştir. Ancak yine sadârete çalışmakla gizlice Kapıkıran Mehmed Ağa çağrılıp 1173 ortalarında (1760 başları) azledilerek kapdan olacağı zannında iken Midilli'ye sürüldü. Orada az müddette vefat etti. Liyâkatli ve tedbirli ise de hırsı emeline engel oldu. (IV. 246)

Mehmed Paşa Ahıskalıdır. Çıldır valilerine divan kâtibi olup sonra İshak Paşa'ya kethüdâ oldu. Sonra kapıcıbaşı ve başbaki kulu oldu ve 1170'de (1756/57) çavuşbaşı olup azilden sonra 1171'de (1757) ikinci defa çavuşbaşı oldu. Rebiyülâhir 1171'de (Aralık 1757) sadâret kethüdâsı, Şa'bân 1171'de (Nisan 1758) vezirlikle Rumeli, Receb 1172'de (Mart 1759) Vidin valisi, Cemaziyelevvel 1175'de (Aralık 1761) kapdan-ı deryâ, Muharrem 1176'da (Ağustos 1762) Mısır valisi, 1177'de (1763/64) Konya ve 1179'da (1765/66) Kars valisi oldu. Oradaki karışıklığı kolaylıkla bastırması üzerine halk sertlik ve kabalıkla Paşa'yı konağında taşa tutmuşlar ve kazaen biri kendisine isabet edince birkaç gün geçince üzüntüsünden Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) vefat etmiştir. Valiliğinde adaletli davranışı herkesçe kabul edilmiş, yazar çizer, yetmişlik bir zat idi. Oğlu Es'ad Süleyman Bey'dir(→). (IV. 249)

Mehmed Paşa Enderûn'dan yetişme olup miftah ağalığından çıkarak 1167'de (1753/54) Çirmen mutasarrıfı oldu. Sonra harp seneleri Rumeli pâyesiyle Sârim Paşa Ordusu'na çarhacı olmuş ve 1184 (1770/71) yılına doğru oralarda vefat etmiştir. (IV. 252)

Mehmed Paşa Nişlidir. Şahin Paşa damadı Hacı Hüseyin Paşa'nın kız kardeşinin oğlu olup dayısına kethüdâ oldu. 1172'de (1758/59) turnacıbaşı olup sonra benefşe ağalığına gitti. Sonra kul kethüdâsı olup Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) yeniçeri ağası, 24 Rebiyülâhir 1177'de (1 Kasım 1763) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı ve Cemaziyelâhir 1177'de (Aralık 1763) kapdan-ı deryâ oldu. O senenin Zilka'desinde (Mayıs 1764) Saliha Sultan nikâhlandı. Şa'bân 1178'de (Şubat 1765) Vidin valisi, Şevvâl'de (Nisan) Anadolu valisi, ardından Bosna valisi ve Şevvâl 1179'da (Mart 1766) Rumeli valisi olup Muharrem 1183'de (Mayıs 1769) Hotin seraskeri oldu. Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) vezirliği kaldırılarak Şumnu'ya gönderildi. 1184'de (1770/71) tekrar vezirlikle Eflâk seraskeri ve Haleb valisi oldu. Ancak yeniçerileri, bazı hareketleriyle gücendirip Yergöğü'nde iken onların elinde vefat etmiştir. Ordu yeniçeri zâbiti Ahmed Ağa dahi birlikte ölmüştür. Askeri yönetmede bilgisizliği ve gevşekliği olduğu ve mülk idaresine askerlikten daha çok vâkıf olduğu halinden anlaşılır. (IV. 251/52)

Mehmed Paşa Bağdad valisi Eyyûbîzâde Ahmed Paşa'nın oğullarından

olup kethüdâsı dahi oldu. O sâyede paşalık ihsan buyuruldu. Rumeli pâyesi dahi oldu. Paşasının vefatından sonra Maraş, 1164'de (1751) Musul, 1165'de (1752) Şehrizor ve 1166'da (1753) tekrar Musul, 1167'de (1753/54) yine Şehrizor ve 1168'de (1754/55) üçüncü defa Musul valisi olmuştur. III. Mustafa devri (1757-1774) başlarında vefat etti. Hizmet ehli ve gayretliydi. (IV. 241)

Mehmed Paşa Bosnalıdır. Mîrimîrandan olup 1158'de (1745) Kilis sancağı verildi. Rebiyülâhir 1164'de (Mart 1751) İnebahtı, 1165'de (1752) Bender ve 1166'da (1753) Bozcaada muhafızı oldu. III. Mustafa devri (1757-1774) başlarında vefat eyledi. Hizmet ehli ve gayretliydi. (IV. 241)

Mehmed Paşa Han Mehmed Paşa'nın oğludur. Babanlıdır. Amcazâdesi İbrahim Paşa'nın yerine Baban mutasarrıfı oldu. 1190'da (1776) hududda kötü hareketiyle azledildi. Ancak İranlılardan yardım görerek yerinde kalıp sonra yine Baban sancağı kendisine ve kardeşi Ahmed Paşa'ya Köysancağı verilince bu kere İran savaşlarında Osmanlı Devleti'ne hizmet etmiştir ve kardeşi Ahmed Paşa İranlılara meyilli görünmüştür. 1192'de (1778) Ahmed Paşa, buna galip gelmiş ve bu da kör olarak kalmış ve bu halde vefat etmiştir. (IV. 257)

Mehmed Paşa Emir-i hac Osman Sadık Paşa'nın oğlu olup anne tarafından Azmzâdelerdendir. Babasının valiliğinde mîrimîran rütbesiyle cerde başbuğu ve Trablusşam beylerbeyi oldu. Babası 1185'de (1771/72) azlolundukda bu da Akşehir mutasarrıfı oldu. 1188'de (1773) babasının vefatında vezirlik verilip babasının mîrîye borcu olan on bin kesenin tazminini taahhüt edip 1189'da (1775) Haleb valisi oldu. Lâkin borcunu ödemeyi hac emirliğine tehir ettiyse de gençliği dolayısıyla nâil olamadı. Sonra Urfa valisi ve sonra Sivas valisi olup Rebiyülâhir 1190'da (Mayıs-Haziran 1776) tutuklandı ve vezirliği kaldırıldı. 1193'de (1779) vezirliği geri verilerek Diyarbekir ve sonra İçel, 1194'de (1780) Maraş ve o sene ikinci defa Diyarbekir, 1195'de (1781) Rakka ve 1196'da (1782) Adana ve 13 Cemaziyelevvel 1197'de (16 Nisan 1783) emir-i hac ve Şam valisi oldu. Varışından bir ay sonra vefat eyledi. Seydî Hicaz makberesine defnedildi. Yaşı henüz 40'a varmamıştı. (IV. 260)

Mehmed Paşa Ali Paşa'dan sonra Cezâyir beylerbeyi oldu. 1206'da (1791/92) vefat eyledi. Cezâyir dayılarından işgüzâr bir adamdı. (IV. 267)

Mehmed Paşa Ohrili Ahmed Paşa'nın oğludur. Mîrimîran olup 1211'de (1796/97) Rumeli pâyesiyle Ohri mutasarrıfı oldu. Birkaç sene sonra vefat etti. (IV. 271)

Mehmed Paşa Palaslıdır. Mîrimîran olup mutasarrıflıklarda bulundu. 1210'da (1795/96) vezirlikle Çirmen mutasarrıfı olup âsilerden Hasköy eşrafından Hacı Emin Ağa'yı ele getirip cezalandırdı. 1212'de (1797/98) Pasbanoğlu üzerine memur olup Köstendil sancağı verildi ve oğlu Velî Bey dahi mîrimîran oldu. Sonra vezirliği kaldırıldı. 1217'de (1802/03) vezirliği geri verilerek Ağrıboz muhafızı olarak bu senelerde vefat etti. Kardeşi Kapıcıbaşı Halil Bey'dir ki, uzun yaşayanlardandı. (IV. 274)

Mehmed Paşa Vanlıdır. Silahdar Mustafa Paşa'nın kethüdâsı olup mî-

rimîran olmuş ve 13 Zilka'de 1213'de (18 Nisan 1799) vezirlikle Bosna valisi tayin edilmiştir. Cemaziyelevvel 1216'de (Eylül 1801) göz hastalığına yakalanınca azledilip Gelibolu'da ikamete memur oldu. 1217'de (1802/03) vezirlikle Selânik sancağı verildi. Sonra Rumeli ıslahatına memur olup 1218'de (1803) Rumeli valisi, Ramazan'da (Aralık) Mora valisi, sonra ikinci defa Bosna valisi oldu. 1221'de (1806) vefat eylemiştir. Tedbirli ve güçlüydü. Yeğeni Mustafa Ağa, ana tarafından büyük babamın kız kardeşinin eşidir. (IV. 274)

Mehmed Paşa Ahmed Paşa'nın oğludur. Babasının vefatında 1212'de (1797/98) mîrimîran rütbesiyle Van muhafızı olup azledilerek sonra o taraflara mîrimîran oldu. Yusuf Ziyâ Paşa'nın Rusya üzerine hareketinde vezir rütbesiyle Safer 1222'de (Nisan 1807) Kars muhafızı oldu. İleride harbe tutuşup Yusuf Ziyâ Paşa, İstanbul'dan padişahın değiştiği haberi gelmekle tedbirini şaşırıp askeri vakitsiz harpden almakla bunun yenilmesine sebep olmuş ve kabahati buna yükletip 18 Receb 1222'de (21 Eylül 1807) idam edilmiştir. (IV. 274)

Mehmed Paşa Abdî Paşa'nın kethüdâsı olup mîrimîran olmuş ve İsmail muhafızı olup Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) vezirlik verilmiştir. O günlerde esir olup harpten sonra kurtulup sancağıyla İsmail muhafızı oldu. 1210'da (1795/96) Adana eyaleti verilip maaş tahsisiyle senelerce İsmail'de kaldı. 1216'da (1801/02) Silistre valisi olup Karahisar sancağı arpalık verildi. 1223'de (1808) Midilli muhafızı oldu. 1224'de (1809) Diyarbekir valisi olup 1226 (1811) tarihlerinde vefat etmiştir. Serhadde vukûfu olup cesur ve gayretliydi. (IV. 278)

Mehmed Paşa İlbasanlıdır. Süleyman Paşa'nın oğludur. 1211'de (1796/97) mîrimîran rütbesiyle İlbasan mutasarrıfı olup 1227'de (1812) orada vefat etmiştir. (IV. 278)

Mehmed Paşa Kandıralıdır. Şöhret ve nüfuz kazanarak 1221'de (1806) mîrimîranlık verilip Zilka'de 1222'de (Ocak 1808) Râmiz Paşa ve İnce Mehmed Bey'le Alemdar Mustafa Paşa'nın hazine ve sarrafını araştırma memuriyetiyle Silistre'ye gitti. Sonra başka görevlerde bulunup Rumeli pâyesi oldu. Muharrem 1228'de (Ocak 1813) Çorum sancağı verildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 279)

Mehmed Paşa Tepedelenli Ali Paşa'nın üçüncü oğludur. Mîrimîranlıkla Delvine mutasarrıfı oldu. 1237'de (1821/22) Sâlih Paşa ile birlikte idam edilmiştir. (IV. 283)

Mehmed Paşa Lâzkiyelidir. Yirmiyedinci bölükten olup yükselerek kul kethüdâsı, Şa'bân 1226'da (Ağustos-Eylül 1811) yeniçeri ağası olup Zilhicce 1226'da (Aralık 1811-Ocak 1812) azlolunmuş ve Şam'da emeklilikle oturmuştur. 1237'de (1821/22) mîrimîranlık verilip 1239'da (1823/24) Trablusşam beylerbeyi oldu. Çok sürmeyip halka zulmeylemekle Sünnîler bunu Nusayrî zannedip akrabasından birkaç neferiyle vefatına sebep olmuşlardır. (IV. 285)

Mehmed Paşa Revandız beyi olup 1252'de (1836/37) azledilerek orası zulmünden kurtarılmış ve sonra vefat etmiştir. (IV. 289)

Mehmed Paşa Nizâmiye miralayı olup Girit'de iken 1257'de (1841)

mîrlivâ oldu. Sonra vefat etti. (IV. 293)

Mehmed Paşa Trabzonludur. Tophane erkânından olup Zilhicce 1263'de (Kasım 1847) İhtiyat livâsı oldu. Cidde, Girit ve Varna'da bulundu. Varna'dan dönüşte 1266'da (1850) vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'na defnedildi. Uzun boylu, yumuşak huyluydu. Müezzinbaşı Sa'deddin Efendi'ye damad olmuştu. (IV. 293)

Mehmed Paşa Arabistan Ordusu süvari mîrlivâsı olup 1268'de (1851/52) vefat etti. (IV. 293)

Mehmed Paşa Moralıdır. 1247'de (1831/32) vefat eden topçu zâbitanından Gazi Ahmed Ağa nın oğludur. Tophanede yetişip livâ, 1260'da (1844) ihtiyat livâsı ve Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) feriklikle Tophane Meclisi azası oldu. 1270'de (1853/54) Tophane Meclisi reisi olup 7 Zilhicce 1275'de (8 Temmuz 1859) vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'nda medfundur. Yumuşak huylu, doğru idi. Sadrazam Es'ad Paşa buna damad olmuştu. (IV. 295)

Mehmed Paşa Tunus valisi Mustafa Paşa'nın oğludur. Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) büyük kardeşi Ahmed Paşa'nın vefatıyla vezir rütbesiyle Tunus valisi oldu. Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) vefat etti. (IV. 295/96)

Mehmed Paşa Enderûn'dan olup mâbeyn-i hümâyûn kapı çukadarlığından yükselerek taşra kaymakamı ve mîrimîran olmuştu. Bu senelerde (1860'lar) vefat etmiştir. (IV. 297)

Mehmed Paşa 5. Ordu miralaylarından olup Cemaziyelâhir 1282'de (Ekim-Kasım 1865) vefat etti. (IV. 297)

Mehmed Paşa Kürttür. Askerlikte rütbe kazanarak mîrlivâ ve sonra ferik oldu. Savaşlarda ve özellikle Bağdad cihetinde bir hayli yara aldığından vücudu delik deşik olmuştu. Sonra emekli oldu. 1285'de (1868/69) vefat eylemiştir. Cesur, gayretli ve ümmî idi. (IV. 300)

Mehmed Paşa Kıbrıslıdır. Hazine kethüdâsı Mehmed Emin Ağa'nın kardeşi Hüseyin Efendi'nin oğlu olup 1228'de (1813) doğdu. Enderûn'da yetişerek 1244'de (1828/29) Hassa 2. taburuna yüzbaşı oldu. 1248'de (1832/33) Londra'ya ve sonra Paris'e gidip tahsilde bulundu. 1250'de (1834/35) dönerek kolağası ve sonra Hassa beşinci alayına binbaşı oldu. 1255'de (1839) miralay olarak Tophane'ye memur oldu. Ardından livâlıkla Tophane Meclisi'ne aza ve 1256'da (1840) Dâr-ı Şûrâ'ya aza oldu. Bir aralık redif celbi için Sinop ve Kastamonu'ya gitti. 1259'da (1843) tensikatta mîriümerâlıkla mülkiyeye naklolunup bir müddet evinde kaldı. Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) Akkâ muhafızı, Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Kudüs mutasarrıfı ve Cemaziyelevvel 1262'de (Mayıs 1846) mîrimîran ve Receb'de (Temmuz) Tırnova kaymakamı ve Şa'bân'da (Ağustos) Belgrad muhafızı olup Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) azledildi. O sene Şevvâlinde (Eylül) Tırhala mutasarrıfı oldu. 2 Zilka'de 1264'de (30 Eylül 1848) vezir rütbesiyle Londra sefiri, Zilhicce 1266'da (Ekim 1850) Haleb valisi, Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) Arabistan müşiri olup Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat 1853) azlolundu. Ramazan 1269'da (Haziran 1853) Edirne valisi, 1 Cemaziyelevvel 1270'de (30 Ocak 1854) kapdan-ı deryâ ve 3 Ramazan 1270'

de (30 Mayıs 1854) sadrazam oldu. 2 Rebiyülevvel 1271'de (23 Kasım 1854) azlolunup 12 Zilka'de 1271'de (27 Temmuz 1855) Meclis-i Tanzimat reisi ve 25 Cemaziyelevvel 1272'de (2 Şubat 1856) sadâret kaymakamı oldu. 25 Şevvâl 1272'de (29 Haziran 1856) kaymakamlıktan tabii olarak azledildiyse de Muharrem 1273'de (Eylül 1856) Petersburg fevkalâde sefiri oldu. Cemaziyelevvel'de (Ocak 1857) döndü. 12 Zilhicce 1273'de (14 Ağustos 1857) Meclis-i Tanzimat reisliğinden ayrıldı ve Mecâlis-i Âliye'ye memur edildi. 25 Cemaziyelevvel 1274'de (11 Ocak 1858) ikinci defa Meclis-i Tanzimat reisi olup 8 Muharrem 1275'de (18 Ağustos 1858) ikinci defa kapdan oldu. 21 Rebiyülevvel 1276'da (18 Ekim 1859) ikinci defa sadrazam olup 29 Cemaziyelevvel 1276'da (23 Aralık 1859) azlolundu. O sene 7 Zilka'desinde (27 Mayıs 1860) üçüncü defa sadrazam olup haftasında ilâveten Rumeli müfettişi oldu. Rebiyülevvel 1277'de (Eylül-Ekim 1860) döndü. 29 Muharrem 1278'de (6 Ağustos 1861) azledildi. O sene Rebiyülevvel'de de (Eylül 1861) Edirne valisi olup Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) ayrıldı. 11 Safer 1282'de (6 Temmuz 1865) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 23 Cemaziyelâhir 1288'de (9 Eylül 1871) vefat etti ve Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Bilgili, dil bilir, sâdık, iffetli, doğru ve sert tabiatlıydı. Vefatında yalısından başka bir şeyi kalmayıp tabip ve cenaze masrafı ihsan olunmuştu. Konağını hayatında borçluları zaptetmiştir. Bir kızı kaldı ve Tosun Paşazâde Mustafa Bey'e nikâhlandı. İlk haremini boşayıp Ali Rızâ Paşa'nın kızı ile evlendi. (IV. 300/01)

Mehmed Paşa Babası mîrimîrandandır. Sırkâtibi Mustafa Paşa'ya damad ve kethüdâ olmuştu. Bu sayede mîrimîran oldu. Sonra kethüdâlıktan çıkarılıp taşra kaymakamlığına gitmiş ve Bolu'ya mutasarrıf olarak 1287'de (1870/71) vefat eylemiştir. (IV. 300)

Mehmed Paşa Mora göçmenlerinden olup kurulduğu yıllarda nizâmiye askerliğine girip livâ ve ferik oldu. Senelerce Dersaâdet Ordusu erkânından karakollar memuru olmuş ve 1291'de (1874) emekliyken vefat edip Yenikapı'ya defnedilmiştir. (IV. 301)

Mehmed Paşa Eleşkirtlidir. 1284'de (1867/68) taşra hânedanının Şûrâ-yı Devlet'e aza olarak getirildiği sırada bu da çağrılmıştı ve mîrimîran olarak birkaç sene kaldı. Sonra Payas'a mutasarrıf gidip 1292'de (1875) çadırda iken üzerine bir yılan salıdırarak biçareyi sarıp şehid etmiştir. Saftı. (IV. 301)

Mehmed Paşa Tekfurdağlıdır. Bahriye mîrlivâlarından olup emekli oldu. 27 Cemaziyelevvel 1306'da (29 Ocak 1889) vefat etti. (IV. 306)

Mehmed Paşa Askerlikte ferik rütbesini hâiz olarak Safer 1307'de (Ekim 1889) vefat eyledi. (IV. 306)

Mehmed Paşa 1222'de (1807) doğup 1251'de (1835/36) askerliğe girmiş, livâ ve ferik ve sonra 3. ordu reisi olmuş ve nihayet emekli olarak 9 Rebiyülevvel 1307'de (3 Kasım 1889) İstanbul'da vefat eylemiştir. (IV. 306)

Mehmed Paşa Tersâne-i Âmire'den yetişip Bahriye Divan-ı Harbi'ne reis ve mirlivâ olmuştu. 3 Ramazan 1311'de (10 Mart 1894) vefat etti. (IV. 307)

Mehmed Paşa Cihangirli bir fakirin oğludur. Annesi hamam ustalığında bulunduğundan bunun tahsiline ça-

lışmış ve Mekteb-i Bahriye'den yetişip yetenekli olduğundan zırhlı gemilerde süvarilikte bulunarak nihayet zırhlı donanma komodoru, livâ ve ferik olmuş, hüsn-i nazarla vefatına kadar hatırı geçer bulunmuştur. 13 Receb 1313'de (30 Aralık 1895) vefat eyledi. Beşiktaş'ta Yahyâ Efendi Türbesi mezarlığında medfundur. (IV. 308)

Mehmed Paşa 1244'de (1829/29) Aksaray'da doğdu. 1254'de (1838) Mekteb-i Harbiye'ye girip 1264'de (1848) erkân-ı harp yüzbaşısı olmuş ve mektepte muallim kalmıştır. 1268'de (1851/52) kolağası, 1277'de (1860/61) binbaşı ve Karadağ erkân-ı harbiyesi reisi ve 1278'de (1861/62) kaymakam olup dönüşünde yine mektepte muallim oldu. Oradan miralaylık ile 2. Ordu'ya gitmiş, sonra livâlıkla İstanbul merkez kumandanı olmuş, ardından Yenipazar'a gidip buradan feriklik ile Necd mutasarrıfı ve kumandanı olmuştur. Birkaç sene sonra 3. Ordu reisi, sonra 5. Ordu reisi olup 1296'da (1879) süvari dairesi reisi, bir aralık ilâveten Prizren mutasarrıfı ve kumandanı olmuştur. Sonra muhâkemat dairesi reisi olup 10 Zilhicce 1311'de (14 Haziran 1894) müşir rütbesi ihsan buyurulmuş ve 11 Receb 1314'de (16 Aralık 1896) vefat edip Fâtih kabristanına defnedilmiştir. Dürüst, iffetli ve dirayetliydi. (IV. 867)

Mehmed Paşa Aksaraylıdır. 1259'da (1843) doğmuş ve Bahriye Mektebi'nden yetişmiştir. Tersanede seçkin hizmetlerde bulunduktan sonra birkaç defa Avrupa'ya gitmiş ve Şûrâ-yı Bahriye azalığıyla nizam ve muhakemat dairesinde reislik eylemiş ve ferik rütbesine kadar yükselmiştir. Rebiyülevvel 1314'de (Ağustos 1896) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. İngilizce, Fransızca ve Almanca bilir, doğru, zekî, güzel konuşurdu. (IV. 308)

Mehmed Paşa (Abaza) Gürcü Mehmed Paşa'nın kardeşi Erzurumlu Hüseyin Paşa'nın damadıdır. Paşa yanına alıp kapdanlıkla deryâ beylerinden oldu. Onun sadâretinde 1026'da (1617) Maraş beylerbeyi oldu. 1030'da (1621) Erzurum valisi ve 1037'de (1627/28) Bosna valisi olup 1042'de (1632/33) azledildi. 1043'de (1633/34) Özi valisi ve padişah musâhibi ve vezir oldu. 29 Safer 1044'de (24 Ağustos 1634) vefat etti. Murad Paşa Türbesi'nde medfundur. Biraz serkeşse de dili düzgün ve giyimi mükemmeldi. (IV. 156)

Mehmed Paşa (Abaza) Harpde bulunarak mîrimîran olmuştur. Sonra Sultanönü'ne mutasarrıf tayin edildi. Bu senelerde (1770'ler) vefat etti. (IV. 253)

Mehmed Paşa (Abaza) Hekimzâde Ali Paşa'nın Enderûn ağası olup Cemaziyelevvel 1168'de (Şubat 1755) Türkmen ağası oldu. Sonra mîrimîranlıkla Maraş beylerbeyi oldu. 1176'da (1762/63) Gönye mutasarrıfı olup Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos 1769) Bender muhafızı oldu. Cemaziyelevvel'de (Eylül) Boğdan seraskeri maiyetine memur olup Şevvâl'de (Mart 1770) İçel sancağı verildi. Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) vezirlik ihsan buyuruldu. Muharrem 1184'de (Mayıs 1770) İsmail muhafızı olup sonra Silistre muhafızı oldu. Şa'bân 1184'de (Kasım-Aralık 1770) vezirliği kaldırılıp Köstendil'e ikamete gönderildi. Şevvâl'de (Ocak-Şubat 1771) Kırım hanının ricasıyla vezirliği geri verilip orduya getirildi. 1185'de (1771/

72) katledildi. Vücudunun bir kısmı Üsküdar'da medfundur. Cesur ise de nizamsız hareketinden iyi ve kötü hizmeti görülmüştür. Kardeşi İbrahim Paşa'dır. (IV. 253)

Mehmed Paşa (Abdîoğlu) Vezir ağalarından olup 1097'de (1686) kapıcılar kethüdâsı olarak 1099'da (1688) azledildi. 1102'de (1690/91) Şam istikbalcisi olup 1105'de (1693/94) Van beylerbeyi, 1107'de (1695/96) Çorum ve Bozok mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 196)

Mehmed Paşa (Abdülcelilzâde) Mehmed Emin Paşa'nın oğludur. Mîrimîran olup 1191'de (1777) Hotin muhafızı oldu. Sonra başka sancaklarda bulundu. Ramazan 1198 (Temmuz-Ağustos 1784) Akşehir mutasarrıfı olup sonra vefat etti. (IV. 262)

Mehmed Paşa (Abdülcelilzâde) Süleyman Paşa'nın oğludur. 1198'de (1784) mîrimîran rütbesiyle Çorum mutasarrıfı oldu. Senelerce orada kalıp 1212'de (1797/98) vezir rütbesiyle Musul valisi oldu. Birkaç sene valilik yapıp orada vefat etmiştir. (IV. 273)

Mehmed Paşa (Ak) Saraydan yetişerek 1060'da (1650) vezirlikle Şam valisi oldu. Cemaziyelevvel'de (Mayıs) azledildi. Ramazan 1065'de (Temmuz 1655) Bağdad valisi olup Muharrem 1067'de (Ekim-Kasım 1656) ayrıldı. Valilik günleri hastalıkla geçti. Sonra Trabzon valisi ve Azak muhafızı oldu. Ramazan 1075'de (Mart-Nisan 1665) Ankara valisi olduysa da hareketten önce Kefe'de vefat eyledi. Binici, cesur, avlanmaya düşkün ve dünyadan gafildi. (IV. 175)

Mehmed Paşa (Alyanakzâde) Mustafa Paşa'nın oğludur. Mekteb-i Harbiye'den yetişerek livâ, ferik, İzmir kumandanı ve seryâver olmuş, sonra Sofya ve İstanbul kumandanlığında bulunarak Şam feriki olarak 5. Ordu'ya gitmiş ve 1296'da (1879) orada vefat etmiştir. Doğru, mert ve lâübalî meşrep bir zat idi. (IV. 304)

Mehmed Paşa (Ammarzâde) Bir mimarın oğludur. Tersaneden yetişip beylerden oldu. 1057'de (1647) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 1058 (1648) ortalarında vefat etti. (IV. 163)

Mehmed Paşa (Arab) Yükselip beylerbeyi pâyesini alarak 1126 (1714) yılına kadar hizmette bulunmuştur. Daha sonra vefat etti. (IV. 209)

Mehmed Paşa (Arab) Sipahi İbrahim Paşa'nın oğludur. 1232'de (1817) doğmuştur. 1251'de (1835/36) girdiği askerlikte yükselerek Tophane-i Âmire ve Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) istihkam mîrlivâsı oldu. 1281'de (1864/65) ferik olup Tophane Meclisi'ne aza oldu. 1285'de (1868/69) şeyhül-harem-i nebevî olup 1286'da (1869/70) azledildi. 1288'de (1871) Şûrâ-yı Devlet azası olup ayrıldıktan sonra 2 Ramazan 1291'de (13 Ekim 1874) vefat etti. Sütlüce'de babasının yanında medfundur. Doğru idi. (IV. 301/02)

Mehmed Paşa (Arslan Paşazâde) Mîrimîran olup sancaklarda bulundu. 1137'de (1724/25) Aksaray ve 1157'de (1744) Delvine mutasarrıfı olduğu görülmüştür. Sonra vefat etti. (IV. 234)

Mehmed Paşa (Aşçı) Abazadır. Tersaneden yetişip kul kethüdâsı oldu. Şa'bân 1114'de (Ocak 1703) kapdan-ı deryâ oldu. 28 Şevvâl 1115'de (5 Mart 1704) azille Safed sancağı verildi.

Sonra kalyonlar başkapdanı oldu. Şevvâl 1125'de (Ekim-Kasım 1713) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup o sene Zilhiccesinde (Aralık 1713-Ocak 1714) ayrıldı. Az müddette yine kapdan-ı hümâyûn oldu. 1126'da (1714) Trablusgarb valisi olup 1128'de (1716) orada vefat etti. (IV. 211)

Mehmed Paşa (Aşçızâde) Tersaneden yetişip patrona olup sonra kalyonlar başkumandanı oldu. 1113'de (1701/02) vezir rütbesiyle Sivas valisi ve ardından Van ve Safer 1115'de (Haziran-Temmuz 1703) Basra valisi olarak o senenin Zilhiccesinde (Nisan 1704) vefat etti. Oğlu Divitdar Mehmed Paşa'dır. (IV. 203)

Mehmed Paşa (Atlıbeyzâde) Derviş Paşa'nın oğludur. Bosna serhadinde muhafız iken 1095'de (1684) İstolni-Belgrad muhafızı oldu. 1097'de (1686) Bosna valisi olup 1098'de (1687) azledilerek selefi Siyâvuş Paşa'nın gadri üzerine hiddetle gittiği Egtiş kalesinde düşmana esir ve ellerinde yok olmuştur. Oğlu Ali Paşa'dır. (IV. 187)

Mehmed Paşa (Azmzâde) İsmail Paşa'nın kızının oğludur. Yükselerek mîrimîran ve sonra vezirlikle Sayda valisi olup oradan Cemaziyelevvel 1177'de (Kasım 1763) Haleb, 1178'de (1764/65) Rakka, Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül 1771) Şam valisi olup 1186'da (1772) azlolunmuş ve Cemaziyelâhir 1187'de (Ağustos-Eylül 1773) tekrar Şam valisi ve 1192'de (1778) ilâveten Kudüs valisi olmuştur. 11 Cemaziyelevvel 1197'de (14 Nisan 1783) vefat eyledi. Bilâl-i Habeşî civarında medfundur. Tedbirli, güçlü ve zengindi. Oğlu Abdullah Paşa'dır. (IV. 260)

Mehmed Paşa (Babanlı) Timur Paşazâde Mahmud Paşa'nın oğludur. 1216'da (1801/02) Köy ve Harir mutasarrıfı olup mîrimîran oldu. 1220'de (1805) akrabasından Abdurrahman Paşa elinde vefat etti. (IV. 273)

Mehmed Paşa (Babanlı) Hâlid Paşazâdedir. Mîrimîran olup orada mutasarrıf olmağa çalıştıysa da akrabasından Abdurrahman Paşa bunu 1224'de (1809) tevkif etmekle o halde vefat etmiştir. (IV. 278)

Mehmed Paşa (Ballı) Yeniçeridir. Zağarcı, seksoncubaşı olduktan sonra Receb 1118'de (Ekim 1706) kul kethüdâsı oldu. Zilhicce'de (Mart 1707) yeniçeri ağası oldu. Rebiyülâhir 1119'da (Haziran 1707) Niğbolu sancağı verilip emekli edildi. Sonra vezirlikle Erzurum valisi olup 1128'de (1716) orada vefat eyledi. (IV. 211)

Mehmed Paşa (Baltacı) Bosnalıdır. Enderûn'dan yetişip Antalya beyliği ve sonra Silistre ve İşkodra mirlivâsı, sonra Sivas, 956'da (1549) Bağdad, 957'de (1550) tekrar Sivas ve 959'da (1552) Bağdad beylerbeyi oldu. Harbederek Şehrizor'u fetheyledi. 968'de (1560/61) azledildi. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında İstanbul'da vefat eyledi. Sert sözlüydü. Bu sebepten lâkaplandı. Oğlu Mahmud Paşa, Musul valiliğinde bulundu. (IV. 115)

Mehmed Paşa (Baltacı) Saray Baltacı Ocağı'ndan yetişip beylerbeyi pâyesi verildi. 1031'de (1622) Bosna valisi olduysa da o sene ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (IV. 149/50)

Mehmed Paşa (Baltacı) (Pakça Müezzin) Kastamonu'da Osmancıklıdır. İstanbul'a gelip baltacı oldu.

Güzel sesli olduğundan mûsikîye heves etmiş ve müezzin olup "Mehmed Halife" namını kazanmıştır. Sonra kâtipliğe heveslenerek dârüssaâde ağası yazıcı halifelerinden olup yazıcı ve Şa'bân 1115'de (Aralık 1703) mîrahûr-ı evvel oldu. Receb 1116'da (Kasım 1704) vezirlikle kapdan-ı deryâ ve 23 Şa'bân 1116'da (21 Aralık 1704) sadrazam oldu. 19 Muharrem 1118'de (3 Mayıs 1706) azledilip Sakız'a sürüldü. Sürdürmeye çalıştığı dârüssaâde yazıcısı Nevşehirli İbrahim Efendi'nin (Paşa) yardımıyla Erzurum valisi olup yoldan çevrildi. Az vakitte bu makamlara, düzenbaz olduğundan hile ve aldatma geldi. Rebiyülevvel 1119'da (Haziran 1707) Sakız muhafızı oldu. Zilka'de 1120'de (Ocak 1709) Haleb valisi olup 22 Cemaziyelâhir 1122'de (18 Ağustos 1710) ikinci defa sadrazam oldu. Serdâr-ı ekremlikle harbe çıkıp Rusya imparatoru Deli Petro'nun ordusuyla etrafını sarmış ve esir etmesi kolaylaşmışken barış istemesi üzerine vazgeçti. Dönüşte Şevvâl 1123'de (Kasım 1711) azledilerek Midilli'ye ve sonra Limni'ye sürüldü. 1124'de (1712) orada vefat etti. Yaşı 50'yi aşkındı. Akıllı, tedbirli, cesur, vakûr, bunun yanında düzenbaz, gaddardı. Tarihçiler, Deli Petro'nun esirlikten kurtulmasına rüşvet ve İsveç kralına hiddet manasını verirler. Herhalde Rusya ordusunu imparator ile birlikte esir etse, tarihimizce şan aldıracak bir hizmetle iyi ün kazanmış olacaktı. Kızı Fatma Hanım'ın oğlu Emin Mehmed Bey'dir(→). (IV. 208/09)

Mehmed Paşa (Beşli ağası) Bölük ağalarından olup mîrimîranlıkla 1100'de (1688/89) Niş ve Köstendil muhafızı oldu. Sonra Yanya muhafızı olup vefat etti. Oğlu Hüseyin Paşa'dır. (IV. 190)

Mehmed Paşa (Beylerbeyi) Maraş köyleri Ermenilerinden birinin oğlu olup çocukluğunda Uzeyr beyi Beşoğlu Kaya Bey'e intisab ile Müslüman olmuş ve onun avcılıktaki şöhretinden istifade etmiştir. Kaya Bey bunu diğer birkaç gılmanla şehzâde II. Selim'e hediye eylemiştir. Amasya'da beraber bulunup tahta çıkışının ardından büyük mîrahûr olmuştur. 991'de (1583) yeniçeri ağası olup 992'de (1584) beylerbeyi pâyesi verilmiştir. 994'de (1586) ağalıktan azille yine Enderûn'a girdi. 995'de (1587) vezir pâyesiyle padişah musâhibi ve Osman Paşa'nın sefere gidişinde Enderûn müdir-i umûru oldu. Sonra padişahın mutemedi olup huzûrda iken vüzerâ taşrada bekler idiler. İbrahim Paşa aleyhinde bulunarak buna galebe eyledi. 997'de (1589) vefat etmiştir. Sikkenin ıslahına memuriyeti ve doğancılıkta ustalığı olup sadrazam ve vezirlerden daha nüfuzluydu. (IV. 127)

Mehmed Paşa (Bıyıklı) I. Selim'in (Yavuz) mutemedi ve mîrahûru olup tahta çıkışında Trabzon beylerbeyi oldu. 923'de (1517) Kürdistan fethedilince Diyarbekir valisi olup orada sadakatle hizmetinden dolayı vezirlik ihsan buyurulmuştur. 928'de (1522) vefat eyledi. Cesur ve gayretliydi. Kardeşi Üveys Paşa olup Oğlu Mustafa Paşa'dır. (IV. 109)

Mehmed Paşa (Bıyıklı) Mısırlıdır. Cesur beylerden olup Cidde beyi oldu. 1106'da (1694/95) vezirlikle Habeş valisi olup 1107'de (1695/96) hac emiri oldu. 1108'de (1696/97) Gazze mutasarrıflığıyla harbe memur oldu.

O sene Konya valisi olup Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Belgrad muhafızı oldu. 1110'da (1698/99) Şam valisi ve Fatma Hanım Sultan'ın zevci oldu. Ardından Anadolu valisi ve 1111'de (1699/1700) Diyarbekir valisi olup Muharrem 1113'de (Haziran 1701) Bağdad harbinde töhmet etmekle idam edildi. Oğlu Said Mehmed Bey olup Deli Hüseyin Paşazâde Mustafa Paşa'nın kızıyla evlenmiş ve bundan Seyyid Halil Bey adında bir oğlu olup 22 Rebiyülâhir 1196'da (6 Nisan 1782) vefat edip Yedikule'de ceddi Hüseyin Paşa'nın yanına defnedilmiştir. (IV. 200)

Mehmed Paşa (Biber) Bosnalıdır. II. Osman devrinde (1618-1622) Bostancı Ocağı'ndan yükselip bostancıbaşı olmuştur. Meyhaneleri teftiş edip hizmet yaptı. 1030'da (1621) Sivas beylerbeyi oldu. Leh seferine gidişinde vezir rütbesiyle İstanbul kaymakamı oldu. Dönüşte 1031'de (1622) Mısır valisi olup 75. günde azlolunup inzivaya çekildi. 1032'de (1623) Kemankeş Ali Paşa'nın dedikodusuyla cezalandırılıp vefat etti. Tedbirli ve güçlüydü. (IV. 150)

Mehmed Paşa (Boğazlıyanlızâde) Sivas â'yânından olup Safer 1136'da (Kasım 1723) mîrimîranlıkla Kırşehir ve Niğde mutasarrıfı oldu. Safer 1137'de (Ekim-Kasım 1724) Adana valisi ve sonra Şehrizor beylerbeyi oldu. Muharrem 1140'da (Ağustos-Eylül 1727) idam edildi. (IV. 222)

Mehmed Paşa (Boşnak) Bosnalıdır. Saraydan yetişip beylerden oldu. Sonra beylerbeyi olarak Rum Mehmed Paşa yerine serdâr dahi olmuştur. 880 (1475/76) yılından sonra vefat etmiştir. (IV. 104)

Mehmed Paşa (Boşnakzâde) Çukadar-ı şehriyârî Boşnak Osman Ağa'nın oğlu olup 1227'de (1812) doğdu. 1248'de (1832/33) mâbeyn-i hümâyûna alınıp 1255'de (1839) kurenâdan oldu. İkinci mâbeynci iken 1264'de (1848) affolundu. Ardından mîrimîranlıkla Varna muhafızı olup Ramazan 1267'de (Temmuz 1851) vezirlikle Edirne valisi olarak 1268'de (1851/52) azledildi. Muharrem 1270'de (Ekim 1853) Selânik, Zilka'de'de (Temmuz 1854) İşkodra, Muharrem 1271'de (Eylül-Ekim 1854) Rumeli, Receb 1272'de (Mart 1856) Sivas ve Zilka'de 1275'de (Haziran 1859) Kastamonu valisi olup Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) ayrıldı. Zilhicce 1278 ortalarında (Haziran 1861 sonları) Bursa valisi olup 1279'da (1862/63) ayrıldı. Ramazan 1285'de (Aralık 1868-Ocak 1869) Canik mutasarrıfı olup Şa'bân 1293'de (Ağustos-Eylül 1876) ayrılmıştır. 15 Safer 1294'de (1 Mart 1877) vefat eyledi. Çamlıca'da Selâmî Efendi yakınında medfundur. Dindar, edip, yumuşak, doğru, derviş huylu, tedbirsizdi. (IV. 303)

Mehmed Paşa (Boyalı) Mevâlîden Pîr Ahmed Çelebi'nin oğludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup tezkireci oldu. Rebiyülâhir 975'de (Ekim 1567) nişancı oldu. 981'de (1573/74) Haleb beylerbeyi olup 984'de (1576) ikinci defa nişancı oldu. Rebiyülâhir 988'de (Mayıs-Haziran 1580) dördüncü vezir oldu. Safer 990'da (Mart 1582) azledildi. 991'de (1583) üçüncü defa nişancı olup 996'da (1588) azlolunup Zilhicce 996'da (Ekim-Kasım 1588) dördüncü defa nişancı ve Ramazan 997'de (Temmuz-Ağustos 1589) altıncı vezir olup

İstanbul'da 1001'de (1592/93) hasta olarak vefat etti. Şiir ve inşada ustaydı. Cami, medrese ve tekke yaptı, orada medfundur. 5 kızını 5 ulemâzâdeye verdi. 19 ve 17 yaşlarında bulunan oğulları Abdullah Bey ve Abdurrahman Bey Rebiyülâhir 1000'de (Ocak-Şubat 1592) iki gün zarfında çiçek hastalığından vefat etmeleriyle biçarenin belini büktüler. Diğer oğlu Nutkî Mehmed Bey'dir(→). (IV. 131)

Mehmed Paşa (Bulgar) Mâbeyn-i hümâyûndan çıkma olup Tırhala paşası oldu. 1011'de (1602/03) kötü hizmetinden dolayı azledilmiş ve gazaba uğrayarak vefat etmiştir. (IV. 137)

Mehmed Paşa (Burnaz) (Haftancı) Sadrazam Hacı Ali Paşa'nın kethüdâsı olup 1105'de (1693/94) cebecibaşı ve o sene Yenişehir paşası oldu. 1111'de (1699/1700) tekrar cebecibaşı olup 1113'de (1701/02) ayrıldı. Sonra vefat etmiştir. (IV. 201)

Mehmed Paşa (Burunsuz) Karayılanoğlu İsmail Paşa'nın oğludur. Gençliğinde kapıcıbaşı olup 1114'de (1702/03) yükselerek Âlâiye sancağıyla mîrimîran oldu ve Babadağı'na muhafız gitti. Receb 1121'de (Eylül 1709) Ohri sancağı mutasarrıfı, sonra Maraş beylerbeyi, Safer 1135'de (Kasım 1722) Konya, 1137'de (1724/25) Tırhala valisi, 1138'de (1725/26) Edirne bostancıbaşısı, Rebiyülâhir 1139'da (Aralık 1726) kapıcılar kethüdâsı, sonra İnebahtı, Cemaziyelâhir 1140'da (Ocak-Şubat 1728) İşkodra, 1142'de (1729/30) vezirlikle Rumeli valisi, 1145'de (1732/33) tekrar İnebahtı, sonra Bender muhafızı olup Kefe'ye memur oldu. Cemaziyelâhir 1148'de (Ekim-Kasım 1735) Tırhala valisi, ardından Özi valisi, Zilhicce 1148'de (Nisan-Mayıs 1735) Babadağı seraskeri ve sonra Kefe seraskeri oldu. 1152'de (1739/40) vefat etti. Cesur ve gayretliydi. (IV. 232)

Mehmed Paşa (Canım Hoca) Tersane'den yetişip kalyon hâcelerinden oldu. Sonra kapdan olup Zilhicce 1126'da (Aralık 1714) paşalıkla kapdan-ı deryâ ve vezir oldu. Rebiyülevvel 1129'da (Şubat 1717) azl ve Yedikule'de tevkif edilip aftan sonra 1130'da (1718) Koron muhafızı ve 1138'de (1725/26) Hanya muhafızı oldu. Zilhicce 1143'de (Haziran 1731) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup Cemaziyelevvel 1144'de (Kasım 1731) azledildi. O sene Ramazanında (Mart 1732) Ağrıboz muhafızı odu. Zilka'de 1145'de (Nisan-Mayıs 1733) üçüncü defa kapdan-ı deryâ olup 1149'da (1736/37) azledilerek Kütahya'da oturdu. 1150'de (1737/38) orada vefat etti. Deniz işlerini bilir ve sâdıkdı. Oğlu Ahmed Bey 1156'da (1743) ve diğeri deryâ beylerinden İsmail Bey 1185'de (1771/72) vefat edip Üsküdar'da, 1150'de (1737/38) vefat eden anneleri Havva Hatun'un yanına defnedildiler. Damadı, Mustafa Paşazâde Abdülkadir Paşa'dır. Kızı Behiye Hanım 1153'de (1740) vefat ederek Eyüp'e defnedildi, Oğullarından biri de Seyyid Mustafa Bey'dir(→). (IV. 230)

Mehmed Paşa (Cebecizâde) Dârendelidir. Oranın eski hânedanından olup Sarı Abdurrahman Paşa'nın akrabasından olduğundan kapıcıbaşı olup Kesriyeli Ahmed Paşa'ya kethüdâ oldu. 1181'de (1767/68) mîrahûr-ı evvel ve 1182'de (1768/69) Boğaz muhafızı oldu. 10 Zilka'de 1190'da (21 Aralık 1776) sadâret kethüdâsı oldu. 16 gün geçince (6 Ocak 1777) ve-

zir rütbesiyle sadrazam oldu. 8 Şa'bân 1192'de (1 Eylül 1778) azledilerek Bozcaada'ya sürgün olundu. 27 Şevvâl 1192'de (18 Kasım 1778) vezirliği geri verilip İnebahtı muhafızı ve 1 Cemaziyelevvel 1193'de (17 Mayıs 1779) İçel sancağı verilip o senenin Zilka'desinde (Kasım) isteğiyle emekli olup Dârende'de oturdu. 16 Rebiyülevvel 1198'de (8 Şubat 1784) vezirlikle Erzurum valisi olduysa da görev yerine varmadan önce vefat etti. Yaşı 70'e varmış, iyi ve kötü günler görmüş, iyi işler yapmış, vakûr, tehdidini yerine getirecek güçte bir vezirdi. Dârende'de cami, han, medrese, çeşme ve köprü bina eyledi. Bazı yolların yapılmasına himmet etti. Torunları Ahmed Bey ve Mehmed Bey'dir(→). Hazinedarı Mehmed Ağa'dır(→). Damadının kardeşi, "İmam Ağa" demekle meşhur Hâfız İbrahim Efendi 1207'de (1792/93) vefat etti ki, Moralıdır. Bunun damadı Mustafa Bey, 1223'de (1808) vefat etti. (IV. 261)

Mehmed Paşa (Cerrah) III. Mehmed'in şehzâdeliğinde sünnet hizmetini etmekle Enderûn'da terbiye edilmiş bir zattır. III. Murad'ın tahta çıkışında (1574) çukadar-ı şehriyârî, 987'de (1579) yeniçeri ağası ve 989'da (1581) üçüncü vezir olmuştur. Belgrad seferinde zahire satın almaya memur olmuştur. Sonra ikinci vezir ve sonra sadâret kaymakamı oldu. Ramazan 1006'da (Nisan 1598) sadrazam olup Cemaziyelâhir 1007'de (Ocak 1599) azledildi. Ramazan 1012'de (Şubat 1604) ikinci defa sadrazam kaymakamı oldu. Hastalığı yüzünden 5-6 ayda azledildi. 6 Şa'bân 1013'de (28 Aralık 1604) vefat eylemiştir. 1007'de (1598/99) Avratpazarı'nda bir cami, hamam ve türbe yapmış ve orada defnedilmiştir. Oğulları Pîrî Bey ve Osman Bey'dir. Pîrî Bey yanında medfundur. Yumuşak tabiatlı, ılımlı ve temkin sâhibiydi. (IV. 138)

Mehmed Paşa (Civan Kapıcıbaşı) (Semin) (Sultanzâde) Sadrazam Ahmed Paşazâde Abdurrahman Bey'in oğludur. Annesi Cağalazâde Sinan Paşa'nın kızı olduğundan gençliğinde kapıcıbaşı olarak "Civan Kapıcıbaşı" denmiştir. 1040'da (1630/31) vezir rütbesiyle kubbenişîn oldu. Rebiyülâhir 1043'de (Ekim 1633) Rodos'a gönderildi. Döndükten sonra 1048'de (1638/39) Mısır valisi olup Cemaziyelevvel 1050'de (Ağustos-Eylül 1640) azledildi. 1051'de (1641/42) Azak serdârı olup sonra yine kubbe veziri oldu. 1053'de (1643) Şam valisi olup 6 Zilka'de 1053'de (16 Ocak 1644) sadrazam oldu. Şevvâl 1055'de (Kasım-Aralık 1645) azlolunup ardından Girit serdârı oldu. Cemaziyelâhir 1056'da (Temmuz-Ağustos 1646) orada vefat etti. Cenazesi Üsküdar'a nakledilerek Hz. Hüdâi Tekkesi yakınına defnedildi. Yaşı 50'ye yaklaşmıştı. Sıcak kanlı, yumuşak huylu ve güler yüzlüydü. Oğlu mîrialem Süleyman Bey, genç iken Zilhicce 1061'de (Kasım-Aralık 1651) vefat edip Şehzâde Camii'ne defnedildi. Bunun oğlu mîrialem Mehmed Bey Receb 1083'de (Ekim-Kasım 1672) ve onun oğlu Ahmed Bey 1127'de (1715) vefat eylediler. Bir oğlu da Mustafa Bey olup 1117'de (1705/06) Almanya harbine gitmiş ve harpde kaybolmuştur. Torunlarından Hacı İbrahim Bey Zilhicce 1178'de (Mayıs-Haziran 1765), oğlu Abdülkerim Bey 1192'de (1778) vefat eylediler. Hepsi Şehzâdebaşı'na

defnolunmuşlardır. kethüdâbaşı Yusuf Ağa'nın Üsküdar'da Mihrimah Sultan Camii'nde ve dolaplarda biraz kitabı olup İstanbul'da Rüstem Paşa Kütüphanesi'ne naklolunmuştur. (IV. 161/62)

Mehmed Paşa (Çatak) Enderûn'dan yetişerek kapıcılar kethüdâsı oldu. Birkaç sene sâdıkane hizmetle 1078'de (1667/68) vezir rütbesiyle Anadolu valisi ve sonra Bosna valisi olup Zilka'de 1081'de (Mart 1671) vefat etti. (IV. 179)

Mehmed Paşa (Çavuşzâde) Enderûn'dan yetişerek çıkışında beylerbeyi ve ardından Gevherhan Sultan'ın zevci olarak vezir oldu. 1057'de (1647) Diyarbekir valisi olup 1058'de (1648) Abaza Hasan'a tâbi olduğunda zevcesi şefaatiyle affedilip Boğaz muhafızı, sonra Şehrizor valisi ve Cemaziyelâhir 1063'de (Mayıs 1653) kapdan-ı deryâ olup Muharrem 1064'de (Aralık 1653) azledilmiştir. 1067'de (1657) yine Boğaz muhafızı olup Muharrem 1068'de (Ekim 1657) ikinci defa kapdan oldu. Şevvâl'de (Temmuz 1658) azledildi. 1069'da (1658/59) Anadolu, 1071'de (1660/61) Maraş ve 1074'de (1663/64) Sivas, 1076'da (1665/66) Şam valisi olup 1077'de (1666/67) azledildi. Musul, 1083'de (1672/73) Sivas ve 1087'de (1676) tekrar Anadolu valisi olup nihayet Azak muhafızı olmuştur. Cemaziyelevvel 1092'de (Mayıs-Haziran 1681) vefat etti. Tedbirli ve güçlüydü. (IV. 184/85)

Mehmed Paşa (Çelebi) Yeniçeridir. Ocaktan yetişerek kul kethüdâsı olup sonra ayrılmıştır. Zilhicce 1112'de (Mayıs 1701) sekbanbaşı oldu. Ayrıldıktan sonra Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim 1703) yeniçeri ağası oldu. Receb 1116'da (Kasım 1704) azledildi. Şevvâl'de (Şubat 1705) ikinci defa yeniçeri ağası olup Receb 1118'de (Ekim 1706) azledilmiştir. 12 Safer 1123'de (1 Nisan 1711) vezirlikle sadâret kaymakamı oldu. 9 Şevvâl 1123'de (20 Kasım 1711) üçüncü defa yeniçeri ağası oldu. 22 Şevvâl 1124'de (22 Kasım 1712) tekrar İstanbul kaymakamı oldu ve 18 Zilhicce'de (16 Ocak 1713) Özi muhafızı oldu. 1126'da (1714) Maraş valisi olup orada vefat etti. Doğru, tedbirli ve cesurdu. (IV. 209)

Mehmed Paşa (Çelebi) Nalbantlıktan yeniçeri olup 1169'da (1755/56) kul kethüdâsı oldu. Zilhicce 1169'da (Eylül 1756) yeniçeri ağası olup Rebiyülevvel 1171'de (Kasım 1757) vezirlik verilip az bir müddet Hanya muhafızı oldu. Cemaziyelâhir 1172'de (Şubat 1759) Ağrıboz, Receb 1172'de (Mart 1759) Rumeli, Şevvâl 1174'de (Mayıs 1761) Selânik, sonra Urfa ve Muharrem 1181'de (Haziran 1767) Mısır, 1182'de (1768/69) tekrar Urfa, Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) Kilis ve A'zaz sancaklarının eklenmesiyle Bender seraskeri oldu. Rusya ile Boğdan cihetlerinde harp ederken Bender reayası dahi harekete gelmekle kaleyi güzel muhafaza etmiş ve Cemaziyelâhir 1184'de (Eylül-Ekim 1770) vebadan vefatına kadar gazada çalışmıştır. Yumuşak huylu ve gevşek ise de muharebede hizmeti görüldü. (IV. 252)

Mehmed Paşa (Çelebi) (Hiyazelci) Kalemden yetişip tersane emini, sonra sadrazam kethüdâsı oldu. 1100'de (1688/89) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı oldu. 4 Muharrem 1101'de (18 Ekim 1689) azledilerek Silistre valiliğiyle Niğbolu muhafızlığına gönde-

rilirken birinci konakta döndürülüp Edirne'de tevkif edilmiş ve Rebiyülâhir 1101'de (Ocak 1690) vefat etmiştir. İyi hizmet edememiştir. (IV. 190/91)

Mehmed Paşa (Çelik) Polad Ahmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran olup Hamid mutasarrıfı oldu. Zilhicce 1156'da (Ocak-Şubat 1744) vezirlik ihsan buyuruldu. Ramazan 1158'de (Ekim 1745) Konya, Ramazan 1159'da (Ekim 1746) Diyarbekir, Cemaziyelâhir 1160'da (Haziran 1747) Van ve o sene Ramazan'da (Eylül) Karahisar-ı Sâhib, Şa'bân 1161'de (Ağustos 1748) Anadolu ve Zilka'de'de (Kasım) Trabzon ve Zilhicce'de (Aralık) Rakka, Zilka'de 1163'de (Ekim 1750) Aydın ve Şevvâl 1165'de (Ağustos 1752) Ağrıboz, ardından İçel ve Receb 1167'de (Mayıs 1754) Adana, sonra ikinci defa Aydın ve Rebiyülevvel 1173'de (Kasım 1759) cerde başbuğluğu ile Sayda ve Trablusşam ve Cemaziyelevvel'de (Ocak 1760) hac emirliği ile Şam valisi oldu. Rebiyülâhir 1174'de (Kasım 1760) ikinci defa Rakka ve Safer 1175'de (Eylül 1761) ikinci defa Konya, 1176'da (1762/63) ikinci defa Adana, Receb 1177'de (Ocak 1764) Anadolu, Muharrem 1178'de (Temmuz 1764) üçüncü defa Konya, sonra üçüncü defa Adana valisi olduysa da Muharrem 1179'da (Haziran-Temmuz 1765) hareketten önce Konya'da vefat eyledi. Dayanıklı, sağlam, tedbirli, güçlüydü. Oğulları İbrahim Paşa, Ahmed Paşa ve İsmail Paşa'dır. Eşi Hâcce Züleyhâ Hanım, 1222'de (1807) vefat etmiştir. Ahmed Paşa'nın oğlu Yahyâ Bey, Şevvâl 1209'da (Nisan-Mayıs 1795) vefat etti. Kızının oğlu Mahmud Bey, 1235'de (1819/20) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundurlar. (IV. 248/49)

Mehmed Paşa (Çolak) Beylerden olup yükselerek Kıbrıs muhafızı oldu. 1101'de (1689/90) idaresi teftiş edilip yerinde bırakılmıştır. Sonra vefat etmiştir. (IV. 194)

Mehmed Paşa (Çufutoğlu) Beylerden olup Trablusşam beylerbeyi olmuştur. 1122'de (1710) Adana valisi oldu. Sonra vefat etti. (IV. 208)

Mehmed Paşa (Damad) Sadrazam İbrahim Paşa'nın kardeşidir. Enderûn'dan yetişip Şehrizor beylerbeyi oldu. Azilden sonra İstanbul'a gelmişti ve Şehzâde Mehmed'in kızı Hümâşah Sultan ile evlendi. Zilka'de 1000 (Ağustos 1592) ortalarında vefat etti. Şehzâde Camii Türbesi hariminde defnedildi. Çok malı çıktı. (IV. 130)

Mehmed Paşa (Damad) Mevkufat başhalifesi Ahmed Efendi'nin oğulluğu ve kölesidir. Kasapbaşı Ali Ağa'ya damad oldu. Kalemde hulefâdan, sonra hâcegândan olup 1109'da (1697/98) defter emini ve 1110'da (1698/99) defter vekili, sonra ruznâme-i sânî oldu. Oradan istifa ederek mevkufat kalemine halife-i sânî olmuştur. Cemaziyelevvel 1118'de (Ağustos 1706) defterdar-ı şıkk-ı evvel olup Zilka'de 1119'da (Şubat 1708) azledildi. 5 Safer 1120'de (26 Nisan 1708) sadâret kethüdâsı olup Cemaziyelâhir'de (Ağustos-Eylül 1708) azille ardından nişancı oldu. 4 Cemaziyelâhir 1121'de (11 Ağustos 1709) ikinci defa defterdar oldu. 10 Zilhicce 1123'de (19 Ocak 1712) azlolunup 17 Cemaziyelevvel 1124'de (24 Haziran 1712) üçüncü defa defterdar olarak 28 Cemaziyelevvel 1125'de (22 Temmuz 1713) azledildi. 1126'da (1714) Kayseri sancağıyla Bender muhafızı oldu. Zilhicce 1126'da (Aralık 1714) Hotin muhafızı

olup Zilhicce 1128'de (Kasım-Aralık 1716) vezir rütbesiyle davet olundu. 16 Muharrem 1129'da (31 Aralık 1716) dördüncü defa defterdar oldu. Sadrazam olmasına ihtiyarlığı mani olup Rebiyülevvel 1129'da (Şubat 1717) azille kubbe veziri oldu. Ordunun Niş sahrasında bulunduğu sırada Ramazan 1129'da (Ağustos 1717) mesane hastalığından vefat etti. İyi tabiatlı, güzel ahlâk sâhibi, vakûr olup herkese gönül alıcı muamele ederek beytülmal-i müslimîni korurdu. Oğlu Ahmed Bey'dir(→). Bir oğlu İzzet Ali Paşa'dır. (IV. 213/14)

Mehmed Paşa (Debbağ) Beylerden olup serhadleri iyi bildiğinden Bosna beylerbeyi oldu. 1035'de (1625/26) Özi, 1038'de (1628/29) Kefe, 1042'de (1632/33) Şam valisi oldu. O sene azledildi ve vefat etti. Akıllı ve cesurdu. (IV. 155)

Mehmed Paşa (Debbağ) Maktul Mûsâ Paşa'ya damad olup o sayede sipahiler ağası ve 11 Safer 1056'da (29 Mart 1646) yeniçeri ağası olup Rebiyülevvel 1056'da (Nisan-Mayıs 1646) Kefe beylerbeyi oldu. Muharrem 1057'de (Şubat 1647) ikinci defa yeniçeri ağası oldu. O sene Cemaziyelevvel'de (Haziran) azledildi. 1062'de (1652) Musul valisi olup sonra vezirlik verildi. Vilâyetleri devrederek Muharrem 1070'de (Eylül-Ekim 1659) vefat etti. (IV. 172)

Mehmed Paşa (Defterdarzâde) Prevezeli Mustafa Paşa'nın oğludur. Babasının defterdarlığında maliyeye girip Divan-ı Hümâyûn hâceliklerine ve sonra kapıcıbaşı olarak bölük ağalıklarına nâil oldu. Sonra paşalıkla Erzurum ve Mora ve 1060'da (1650) Bosna ve 1062'de (1652) Şam beylerbeyi olup 1065'de (1655) azledildi. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) vezir rütbesiyle başdefterdar olup o sene Recebinde (Mayıs) vefat etti. Zamanın sadrazamı Siyâvuş Paşa'dan, annesi af diledikde "Oğlun, ilim ve fazlım var diye kibrinden bizi dinlemez oldu" demişti. Allah'ın hikmeti o gece Siyâvuş Paşa da eceliyle vefat edince ikisinin na'şları aynı gün musalla taşına konmuştur. Âlim, fâzıl, iyi huylu, çelebi mizaç ve sadârete lâyıktı. Alçakgönüllü görünmez, kimsenin yüzüne gülmezdi. Oğlu, kapıcıbaşılardan olup "Kör Bey" diye şöhret almış ve Süleymaniye'de bulunan konağında 1100 (1688/89) tarihine kadar hayatta kalmıştır. (IV. 168)

Mehmed Paşa (Deli) Kırkbir bölüğündendi. Yükselerek 1224'de (1809) sekbanbaşı oldu. Muharrem 1225'de (Şubat 1810) azledilip mîrimîranlık verilerek Rebiyülevvel 1225'de (Nisan 1810) katledildi. Eğrikapı'da medfundur. Bozguncuydu. (IV. 277)

Mehmed Paşa (Deli Bekirzâde) Deryâ beylerinden olup 1136'da (1723/24) Azak Kalesi'nin tamirine memur olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 221)

Mehmed Paşa (Deli Emir) Beylerden olup yükselerek 1089'da (1678) Maraş beylerbeyi ve sonra Kayseri'nin ilâvesiyle Niğbolu muhafızı, 1092'de (1681) Adana, 1095'de (1684) Musul valisi olup sonra vefat etti. (IV. 187)

Mehmed Paşa (Derviş Ağazâde) 1092'de (1681) Muğla mutasarrıfı olan bir mîrimîrandır. Sonra vefat etmiştir. (IV. 186)

Mehmed Paşa (Derviş Ağazâde) Deryâ beylerindendir. 1106'da (1694/

95) tutuklandı. Daha sonra vefat etti. (IV. 196)

Mehmed Paşa (Dizdarzâde) Sadrazam Sâlih Paşa'nın mürebbisi ve efendisi olup onun himmetiyle Erzurum beylerbeyi olmuştur. 1058'de (1648) Kars beylerbeyi oldu. Hezarpâre Ahmed Paşa'nın gadrinden hüsn-i niyetle kurtulup 1060'da (1650) vefat eylemiştir. (IV. 164)

Mehmed Paşa (Doçe) Bostancı Ocağı'ndan yetişip haseki ve 1043'de (1633/34) bostancıbaşı oldu. Şevvâl 1046'da (Mart 1637) Bosna beylerbeyi oldu. 1049'da (1639/40) azledilmiş olarak Edirne seraskeri olmuş ve sonra Vize sancağına nakledilmiştir. 1054'de (1644) Kanije beylerbeyi olup orada vefat etmiştir. Muktedirdi. (IV. 161)

Mehmed Paşa (Doğramacı) Yeniçeridir. 10 sene içinde kul kethüdâlığıyla sekbanbaşılıkta üçer defa bulunmuştur. 1106'da (1694/95) bir defa vekâleten yeniçeri ağası dahi olmuştu. Şevvâl 1112'de (Mart 1701) asâleten yeniçeri ağası olup Zilhicce 1113'de (Mayıs 1702) vezirlikle Hanya valisi, Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim 1703) Bosna valisi, Receb 1116'da (Kasım 1704) İnebahtı valisi olup sene sonunda orada vefat etti. Cesur, tedbirli, akıllı idi. Hırka-i şerife civarında bir çeşmesi vardır. (IV. 204)

Mehmed Paşa (Dukaginzâde) Ahmed Paşa'nın oğludur. Mâbeynden yetişip saraydan çıkışında Haleb beylerbeyi oldu. 961'de (1554) Mısır valisi oldu. Rebiyülâhir 963'de (Şubat 1556) ayrıldı. Rebiyülevvel 964'de (21 Ocak 1557) vefat etti. Sofrası bol, eli çok açık ve dindardı. Zevcesi Gevherimülûk Sultan'dır. (IV. 114)

Mehmed Paşa (Ebû Merak) Gazzelidir. Bayağı bir adamken yiğitliğiyle Yusuf Ziyâ Paşa'nın dikkatini çekerek mîrimîran rütbesiyle Hayfa mutasarrıfı olup 1215'de (1800/01) vezirlik verilip 1216'da (1801/02) Mısır valisi ve sonra emir-i hac oldu ve serdârın dönüşünde Yafa muhafazasında kaldı. O sene Konya valisi olduysa da ardından yine emir-i hac oldu. Buradan Diyarbekir valisi oldu. Şa'bân 1218'de (Kasım-Aralık 1803) Sivas valisi ve sonra Cidde'ye vali oldu. 1219'da (1804/05) bir miktar askerle Şam'a götürüldü. Sonra yine Sivas valisi olup 1221'de (1806) azledilerek vezirliği kaldırılıp Haleb'de ikamet ettirildi. 1227'de (1812) Şamlı Râgıb Paşa'nın fesada çalışıyor diye garazlı olarak arzetmesi üzerine katledildi. Katar Ağasızâde Hamid Paşa'nın eniştesi olarak cesur ve gayretli ise de paşası gidince hali bahtsızlığa döndü. (IV. 279)

Mehmed Paşa (Ebû Saidoğlu) Moralıdır. Yükselerek beylerden oldu. 1104'de (1692/93) Vidin'de muhafazada bulunup 1106'da (1694/95) Hersek mutasarrıfı olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 196)

Mehmed Paşa (Emir) (Şerif) İran seyyidlerinden olup geldiğinde maliye işlerine girdi. Yükselip muhasebeci ve defterdar olup 1000'de (1591/92) başdefterdar oldu. 1001'de (1592/93) azledildi. Zilka'de 1003'de (Temmuz 1595) ikinci defa defterdar oldu. 1004'de (1595/96) azledilip ardından Mısır valisi oldu. İki sene iki ay sonra Zilka'de 1006'da (Haziran 1598) azledildi. 1008'de (1599/1600) vezirlikle kubbenişîn oldu. 1010'da (1601/02) Revan valisi oldu. 1012'de (1603/04)

orasını İranlılar muhasara edince tam bir sene dayanarak iyi ün kazandı. 1013'de (1604/05) esir oldu. Bir rivayette şehid olmuş ve başka bir rivayette seyyidliğine hürmeten İmam Rızâ tevliyetiyle orada vefat etmiştir. Doğru, sâdıkdı. (IV. 139/40)

Mehmed Paşa (Eş) Beylerden olup beylerbeyi pâyesi olarak 1030'da (1621) Leh harbinde hazır bulunmuştur. Sonra Kastamonu ve Şehrizor beylerbeyi olup ahalinin şikâyeti üzerine 1049'da (1639) cezalandırılarak vefat etti. (IV. 160)

Mehmed Paşa (Ferâşelizâde) Mîrimîranlıkla 1184'de (1770/71) Bursa ve 1185'de (1771/72) Ankara mutasarrıfı olmuştur. Daha sonra vefat etti. (IV. 254)

Mehmed Paşa (Ferhâd Paşazâde) Arnavutluk paşalarından olup 1175' de (1761/62) Prizren mutasarrıfıydı. Sonra vefat etti. (IV. 250)

Mehmed Paşa (Fındık) Beylerden olup yükselerek 1096'da (1685) Bosna beylerbeyi oldu. 1097'de (1686) Kanije beylerbeyi oldu. Sonra Menteşe mutasarrıfı olarak harpde kusuru görülmekle 1107'de (1695/96) rütbesi kaldırılıp sürüldü. Sonra vefat etti. (IV. 197)

Mehmed Paşa (Fındık) (Kıtlık Şenliği) Kalemden yükselerek matbah emini, sonra haseki sultan kethüdâlığıyla Âsitâne defterdarı oldu. 1098'de (1687) azledilip 1099'da (1688) şıkk-ı sânî defterdarı olmuş ve ardından vezir rütbesi verilmiştir. Rebiyülevvel 1100'de (Ocak 1689) sadârete heves etmesinden azledilip Hanya muhafızı, hemen ardından Şehrizor valisi, 1101'de (1689/90) Resmo muhafızı ve 1102'de (1690/91) Bozcaada muhafızı, 1105'de (1693/94) Girit valisi oldu. O sene tekrar Hanya muhafızı olup ardından tevkif edilmiş ve sonra vefat etmiştir. Muhasip, tedbirliydi. (IV. 194/95)

Mehmed Paşa (Gazi) Yükselerek cebecibaşı oldu. 1073'de (1662/63) muharebede Âlâiye beyi olarak hazır bulunmuştur. Senelerce harplerde bulunup 1083'de (1672/73) Hüdâvendigâr mutasarrıfı oldu. 1085'de (1674) şehid oldu. Üsküdar'da medfundur. (IV. 180/81)

Mehmed Paşa (Gazi) Topal Hüseyin Paşa'nın kethüdâsı olup 1103'de (1691/92) Bosna beylerbeyi oldu. Fevkalâde yiğitlik ve muharebelerde başarı göstermekle 1109'da (1697/98) vezirlik verildi. Ferman ulaşmadan vefat eylemiştir. Yerine kethüdâsı Mehmed Paşa(→) atandı. (IV. 199)

Mehmed Paşa (Gazi) Venedik'ten kalma Boçatlı hânedanından ve Ömer Bey'in beşinci batın torunlarından olup hizmetlerine karşılık mîrimîran olmuştu. 1176'da (1762/63) Üsküp ve sonra ilâve olarak İşkodra verilerek vezirlik ihsan buyurulmuştur. 1183'de (1769/70) oğlu Mustafa Bey'e de mîrimîranlıkla Üsküp verildi. 1193'de (1779) vefat eyledi. Oğulları Ahmed Paşa, Mahmud Paşa ve Mustafa Paşa'dır. Mustafa Paşa'nın oğlu Âsaf Mehmed Paşa'dır(→). (IV. 258)

Mehmed Paşa (Gedik) Yeğen Osman Paşa yanında bölükbaşı olup 1099'da (1688) şahincibaşı oluvermiştir. O sene Sivas beylerbeyi oldu. 1100'de (1688/89) Boşnak Ahmed Paşa'nın serdârlığında vefat etmiştir. (IV. 190)

Mehmed Paşa (Genç) Yükselerek kapıcıbaşı olup Anadolu'da eşkıyanın yok edilmesine memur olup birçok şakîyi yok etti. 1103'de (1691/92) mükâfâten Sivas beylerbeyi olup 1105'de (1693/94) Âlâiye sancağıyla Anadolu müfettişi oldu. 1106'da (1694/95) vezirlik verildi. 1107'de (1695/96) Konya valisi olup o sene idam edildi. Hizmet adıyla yolsuzluğu işitilmiştir. (IV. 196)

Mehmed Paşa (Genç) Damad İbrahim Paşa'nın oğludur. Babası zamanında Ali Paşa ile birlikte vezir rütbesiyle padişaha damad olmuştu. 1140'da (1727/28) Amasya sancağı arpalık verildi. Şevvâl 1144'de (Nisan 1732) Selânik, buradan Bursa valisi ve 1147'de (1734/35) hasta olunca senelik altı bin kuruş has ile emekli oldu ve Anadoluhisarı'ndaki sahilhanesinde ikamete izinli oldu. Tutulduğu hastalıktan kurtulmak için keseler döktüyse de muvaffak olamadı. Nihayet Beşiktaş'daki sahilhasinde oturup bir kimse ile görüşmeye gücü kalmadı. Babasının evkafı ile geçinirdi. 20 Muharrem 1182'de (6 Haziran 1768) vefat etti. Na'şı Şehzâdebaşı'nda babasının yanına defnedildi. Torunu Mehmed Bey 27 Ramazan 1197'de (26 Ağustos 1783) vefat etti. Yanında medfundur. Oğlu İbrahim Bey olup bunun oğlu Ali Rızâ Bey Şevvâl 1207'de (Mayıs-Haziran 1793) vefat eyledi. Orada medfundur. (IV. 249/50)

Mehmed Paşa (Genç) Ağrıbozlu İbrahim Paşa'nın oğludur. Yükselerek mîrimîran olup Selânik mutasarrıfı olmuş ve muharebede yararlığı görülmekle 1183'de (1769/70) Boğdan seraskerinin bozguna uğradığı gün vezir olmuştur. Sonra Adana, 1189'da (1775) ek olarak Sayda, 1191'de (1777) Ağrıboz ve 1192'de (1778) Mora valisi olup Mora'yı istila eden Arnavutlara üstün gelmiş, ahâli bunu dinlememekle 1193'de (1779) Kapdan Hüseyin Paşa gelip asayişi sağlamıştır. Bu da azledilip vezirliği kaldırılarak Bozcaada'ya gönderildi ve Şa'bân 1195'de (Temmuz-Ağustos 1781) vezirliği geri verilerek Karasi, sonra Belgrad ve 1196'da (1782) Rumeli valisi oldu. Zulmünden dolayı azille Muharrem 1198'de (Aralık 1783) Ağrıboz muhafızı ve Cemaziyelâhir 1199'da (Nisan 1785) Kandiye valisi ve buradan Cidde valisi oldu. Arafat'ta ölmeyi dileyip inince Zilhicce 1199'da (Ekim 1785) vefat eyledi. (IV. 262)

Mehmed Paşa (Gevranlızâde) Ali Paşa'nın kardeşidir. Diyarbekir mütesellimi olup 1238'de (1822/23) mîrimîranlıkla Diyarbekir valisi oldu. 1239'da (1823/24) azl olup sonra vefat etti. (IV. 286)

Mehmed Paşa (Giridîzâde) Babası Balıkesir â'yânı olup katledildiğinde bu da bir müddet gözden düştü. Sonra Balıkesir başıbozukluklarına sergerde olarak gelince padişahın gözüne girdi ve silahşorlük ve sonra Balıkesir mütesellimliği ihsan buyuruldu. 1244'de (1828/29) harpde yararlılık göstermekle mîrimîran rütbesiyle Maraş sancağıyla Niğbolu mutasarrıfı ve o sene vezirlikle Silistre valisi oldu. Ramazan 1247'de (Şubat 1832) Mısır Ordusu'nda dahi hizmette bulunup Cemaziyelâhir 1249'da (Ekim-Kasım 1833) Silistre'den azledilmiş ve o sene Ramazanında (Ocak 1834) vezirliği kaldırılarak Edirne'de ikamet ettirilmiştir. Muharrem 1260'da (Ocak-Şubat 1844) mîrimîran rütbesiyle Si-

vas mutasarrıfı olup Zilka'de'de (Kasım) vezirlikle ilâveten Bozok valisi ve Zilhicce'de (Aralık) Musul valisi oldu. Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) azledildi. Cemaziyelâhir 1262'de (Haziran 1846) vezirliği kaldırılarak Manisa'ya gönderildi. 9 Cemaziyelevvel 1264'de (13 Nisan 1848) vezirliği geri verildi. O sene Zilhiccesinde (Kasım 1848) Karesi valisi oldu. Cemaziyelâhir 1269'da (Mart 1853) azlolunup Muharrem 1270'de (Ekim 1853) Şumnu mevki kumandanı oldu. 12 Cemaziyelâhir 1271'de (2 Mart 1855) Gözleve muharebesinde şehiden vefat etti. Harpte yiğitlik ve cesaret, mülkî idarede sertlik göstermiştir. Oğullarının büyüğü Medine muhafızı ferik Mustafa Rif'at Paşa'dır. Ortancası Mehmed İzzet Paşa ile küçüğü istabl-ı âmire pâyeli Erdek kaymakamı Ahmed Nurî Bey'dir ki, vefat etmişlerdir. Kardeşleri silahşor ve kapıcıbaşı Mustafa Bey ve Hasan Bey'dir. Hasan Bey'in oğlu, şair Aziz Râkım Bey'dir. (IV. 293/94)

Mehmed Paşa (Göleli) Göle alaybeyi olup güzel hizmetleri görülmekle 1099'da (1688) oraya beylerbeyi oldu. 1105'de (1693/94) Pançova ve 1108'de (1696/97) Yanova muhafızı oldu. Sonra vefat etmiştir. Oğlu da Mehmed Paşa(→) olup "Gölelizâde" dendi. (IV. 197/98)

Mehmed Paşa (Gölelizâde) Göleli Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olarak Akşehir ve başka sancaklarda 20 sene görev yapıp 1156'da (1743) Akkerman muhafızı olup orada vefat eyledi. (IV. 198)

Mehmed Paşa (Gürcü) Saraydan yetişerek 1037'de (1627/28) vezir rütbesiyle Şam valisi, 1038'de (1628/29) Diyarbekir valisi, 1039'da (1629/30) kubbe veziri, 1041'de (1631/32) Erzurum valisi, 1042'de (1632/33) Anadolu ve azilden sonra tekrar Anadolu, 1047'de (1637/38) Erzurum ve 1048'de (1638/39) Maraş, sonra üçüncü defa Anadolu valisi, 1049'da (1639/40) azilden sonra dördüncü defa Anadolu, 1054'de (1644) ikinci defa Şam, 1055'de (1645) azilden sonra üçüncü defa Şam, 1056'da (1646) ikinci defa Erzurum valisi olup Zilka'de 1061'de (Ekim 1651) sadrazam oldu. Receb 1062'de (Haziran 1652) azledilerek tevkif edildi. Sonra Ohri sancağıyla affedildi. Şa'bân 1063'de (Temmuz 1653) İstanbul'a geldi ve dilini tutamayınca Ramazan'da (Ağustos) Temeşvar ve sonra Kıbrıs, 1066'da (1655/56) Budin, sonra ikinci defa Diyarbekir, 1074'de (1663/64) Haleb ve 1075'de (1664/65) ikinci defa Budin valisi olup Şevvâl 1076'da (Nisan 1666) orada vefat eyledi. Vilâyet idaresine kadir ve tedbirliydi. Ancak sadâretinde yumuşak tabiatlı göründü. Oğlu Ca'fer Paşa, yetişip livâ beyi ve paşa oldu. 1054'de (1644) Teke beyliğinden azledildi. Yeğeni Yeğen Bey 1061'de (1651) Dasnî Mirza ile beraber bulununca katledilmiştir. (IV. 176)

Mehmed Paşa (Güzelce) Mâbeynden yetişip 942'de (1535/36) Şam ve sonra Maraş beylerbeyi oldu. 943'de (1536/37) vefat etmiştir. (IV. 112)

Mehmed Paşa (Güzelce) Beylerden olup 972'de (1564/65) Basra beylerbeyi oldu ve 973'de (1565/66) azledildi. Mansıpları devrederek 985'de (1577) Konya valisi olup sonra vefat etmiştir. (IV. 122)

Mehmed Paşa (Hacı) Yükselip 1008'de (1599/1600) Van beylerbeyi

olup o aralık İran'a esir olmuş ve sonra vefat etmiştir. (IV. 134)

Mehmed Paşa (Hacı) Beylerden olup 1025'de (1616) Van beylerbeyi olup 1026'da (1617) İran'a esir olup kurtulduktan az bir müddet sonra vefat etmiştir. (IV. 146)

Mehmed Paşa (Hacı) Arapgirlidir. Eski Saray'a girip kilercibaşı oldu ve II. Süleyman'ın tahta çıkışında (1687) emekli olup vâlidesi Sâliha Sultan'a kethüdâ oldu. Vâlide sultanın vefatında İstanbul'da defterdar vekili ve darbhane emini oldu. II. Mustafa'nın tahta çıkışında (1695) Gülnûş Emetullah Vâlide Sultan'ın kethüdâsı olmuştur. 20 seneden fazla bu hizmette bulundu. Rebiyülâhir 1127'de (Nisan 1715) vezir rütbesiyle İstanbul kaymakamı oldu. O sene Zilhiccesinde (Aralık) Boğaz muhafızı olmuştur. 1128'de (1716) vezirliği kaldırılarak Boğaz Hisarı'na sürüldü. Cemaziyelevvel 1128'de (Mayıs 1716) şeyhülharem olup denizden Mısır'a gitti. Bu senenin Zilhiccesinde (Kasım-Aralık 1716) dönerek tekrar İstanbul kaymakamı oldu. Muharrem 1130'da (Aralık 1717) yaşlılık hastalığı ile emekli oldu. Ortaköy'deki yalısıyla Süleymaniye'deki konağında oturup Cemaziyelevvel 1135'de (Şubat 1723) vefat ederek Üsküdar'da Vâlide-i Cedid Camii'nde kabristana defnedildi. Yaşı 90'a yakındır. Akıl ve temkin sâhibi, sâlih, dindar olup erkân-ı saltanattan biriydi. Galata'da adı geçen vâlidenin camii yakınında bir darülhadisi vardır ki, halen Galata Mahkemesi'dir. Kardeşi Yusuf Ağa ve yeğeni Murad Ahmed Ağa b. Hüseyin Ağa'dır ki, 1141'de (1728/29) vefat etti. Hazinedarı İsmail Ağa 1128'de (1716) vefat etti. Bunun oğlu Ali Ağa 1134'de (1722) ve yeğeni Ali Ağa Rebiyülevvel 1180'de (Ağustos 1766) vefat etmiştir. (IV. 219)

Mehmed Paşa (Hacı) Bosnalıdır. Hekimzâde Ali Paşa'nın kethüdâsı olup kapıcıbaşı, Rebiyülâhir 1163'de (Mart 1750) çavuşbaşı, 1165'de (1752) Bosna'ya memur olup 3 Safer 1166'da (10 Aralık 1752) mîrimîran rütbesiyle Bosna valisi olup Cemaziyelâhir 1166'da (Nisan 1753) vezirlik ihsan buyuruldu. Muharrem 1174'de (Ağustos 1760) Yanya valisi olduğunda Bosna'dan şikâyet gelmiş ve Cemaziyelâhir 1174'de (Ocak 1761) vezirliği kaldırılarak Resmo'ya sürülmüş ve sonra Zilka'de 1174'de (Temmuz 1761) orada katledilmiştir. Kesik başı Aksaray'da medfundur. İdareciliğe vâkıftı. Kethüdâsı Hacı Ömer Efendi'dir(→). Paşanın torunu Lutfullah Bey 1207'de (1792/93) vefat ederek Üsküdar'da kethüdânın yanına defnedilmiştir. (IV. 246)

Mehmed Paşa (Hacı) İzmirlidir. Bostancı Ocağı'ndan yetişip 1219'da (1804/05) bostancıbaşı oldu. 24 Muharrem 1220'de (24 Nisan 1805) kapdan-ı deryâ oldu. Ramazan 1221'de (Kasım 1806) Hotin muhafızı oldu. Servetini gizleyerek nasipsizim diye istifa eyledi. Rütbesi kaldırılarak Bursa'ya sürgün edildi. Rebiyülevvel 1224'de (Nisan-Mayıs 1809) vezirlikle Boğaz muhafızı ve 23 Rebiyülâhir 1224'de (7 Haziran 1809) ikinci defa kapdan-ı deryâ oldu. Zilhicce 1224'de (Ocak 1810) azille yine rütbesi kaldırılarak Bursa'ya gönderildi. Sonra orada vefat etmiştir. İdaresi vardı. (IV. 277/78)

Mehmed Paşa (Hacızâde) Mîrimîran olup 1176'da (1762/63) İnebahtı

muhafızı olup orada kaldı. 1183 (1769/70) tarihlerinde Bender Ordusu'nda bulundu, sonra Köstendil mutasarrıfı olup orada kaldı. 1212'de (1797/98) vefat eyledi. Yerine oğlu İbrahim Paşa tayin edildi. (IV. 271)

Mehmed Paşa (Hadım) Akağalarından olup ilerleyerek Diyarbekir valisi oldu. 988'de (1580) İran harbinde zahire getirirken Menuçehr Paşa bunu yaralayıp ayrılmak zorunda kaldıysa da yine muharebede yararlık göstermekle 992'de (1584) tekrar Diyarbekir valisi olmuştur. 993'de (1585) şehid oldu. (IV. 125)

Mehmed Paşa (Hadım) Gürcüdür. Hadım ağalarından olup yükselerek bâbüssaâde ağası ve hasodabaşı oldu. 22 Rebiyülâhir 1013'de (17 Eylül 1604), üçüncü vezir ve o sene Cemaziyelevvelinde (Ekim 1604) Mısır valisi oldu. Mısır'da fesatçıları ve kendinden önceki valiye ihanet eden isyancıları cezalandırarak Mısır'ın düzenini geri getirmiştir. 7 ayda Rumeli ve o sene Bosna valisi olup 1016'da (1607/08) azledildi. 1017'de (1608/09) Şam valisi olduysa da bir kaç ayda ayrıldı. 1019'da (1610) sadâret kaymakamı ve 1021'de (1612) Erzurum valisi oldu. Gitmeden kubbe veziri oldu. Birbuçuk sene sonra azledildi. 1024'de (1615) ikinci defa kaymakam olup birbuçuk sene sonra azledildi ve Cemaziyelevvel 1026'da (Mayıs 1617) ikinci vezir oldu. Zilka'de 1031'de (Eylül 1622) sadrazam olup dörtbuçuk ay sonra Rebiyülâhir 1032'de (Şubat 1623) azledilerek Rodos'a gönderildi. IV. Murad'ın tahta çıkışında (1623) çağrılıp ikinci vezir ve Çerkes Mehmed Paşa'nın serdârlığında üçüncü defa sadâret kaymakamı oldu. 18 Şevvâl 1035'de (13 Temmuz 1626) vefat eyledi. Eyüp'de Semin Ali Paşa yanına defnedilmiştir. Tedbirli, güçlü ve sâdıkdı. Öksüzce Camii'ni yaptırmıştır. (IV. 151/52)

Mehmed Paşa (Hadım) Saray ağalarından olup çıkarak nâibülharem ve mîrimîran oldu. 1216'da (1796/97) hac emiri oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (IV. 273)

Mehmed Paşa (Hâfız) Mîrimîran olup Muharrem 1169'da (Ekim 1755) Çıldır muhafızı oldu. Bir-iki sene sonra vefat etmiştir. (IV. 241)

Mehmed Paşa (Hâfız) (Seyyid) Yükselerek mîrimîran olarak Karahisar ve Şevvâl 1210'da (Nisan 1796) Sultanönü ve 1212'de (1797/98) Hanya muhafızı olup orada vefat etmiştir. Liyâkatli bir muhafızdı. (IV. 278)

Mehmed Paşa (Halıcızâde) Mustafa Paşa'nın oğludur. Maliyeden yetişerek 1057'de (1647) başdefterdar olup 1058'de (1648) azledildi. Şevvâl 1060'da (Ekim 1650) ikinci defa defterdar olup Cemaziyelâhir 1062'de (Mayıs 1652) azlolundu. Cemaziyelevvel 1063'de (Nisan 1653) vezirlikle Şam, 1064'de (1654) Bağdad valisi olup azilden sonra Safer 1066'da (Aralık 1655) ikinci defa defterdar olmuştur. Cemaziyelevvel'de (Mart 1656) azledildi ve bir hafta geçince vefat etti. Mahmud Paşa Camii hariminde medfundur. Maliye işlerini bilirdi. (IV. 168/69)

Mehmed Paşa (Hamamcı) 1056'da (1646) yeniçeri ağası, 1057'de (1647) Erzurum beylerbeyi olup azilden sonra Gürcü Nebi harbinde de hazır bulundu. 1062 (1652) yılından sonra vefat etti. (IV. 165)

Mehmed Paşa (Hamza Paşazâde) Nişancı Hamza Paşa'nın oğludur. En-

derûn'dan yetişerek kapıcıbaşı, bölük ağası olup sipahiler ağası oldu. Cemaziyelevvel 1057'de (Haziran 1647) vezirlikle yeniçeri ağası oldu. O sene Recebinde (Ağustos 1647) Budin valisi olup 1058'de (1648) hastalanınca azlolundu. 1059'da (1649) Gürcü Nebi harbinde bulunup sonra emekli oldu. Şa'bân 1069'da (Mayıs 1659) vefat etti. Orta halliydi. (IV. 172)

Mehmed Paşa (Han) Dulkadırlı Şahruh evlâdından olup Alâeddin'in vefatında İran'a firar etmiştir. Sonra Tebriz'de 940'da (1533/34) I. Süleyman'a (Kanunî) sığındı ve Erzurum valisi oldu. Sonra Rumeli'ye naklolunup Niğbolu ve Köstendil sancakları verildi. 950'de (1543/44) Bosna valisi olup 951'de (1544) ayrıldı. Bir aralık Semendire beylerbeyi oldu. Sonra emekli olup Akçakızanlık'da 977'de (1569/70) vefat etmiştir. Soyu kalmadı. Hayrât yaptı. Kendisine "Cenâb" diye yazılırdı. Kardeşi Ali Bey dahi birlikte gelip Çemişgezek beyi olmuştur. (IV. 118/19)

Mehmed Paşa (Han) Babanlı ailesindendir. Babasının vefatında Süleymaniye beyi oldu. İran'da Erdelan valisi olup 1137'de (1724/25) Osmanlı Devleti'ne geldikte mîrimîranlık ile yurduna mutasarrıf oldu. Rebiyülevvel 1138'de (Kasım 1725) İran'da harple Hemedan'da valilik eyledi. 1147'de (1734/35) idam edildi. (IV. 227)

Mehmed Paşa (Harmuş) Sancakbeylerinden olup 1094'de (1683) Manisa beyi oldu. 1099'da (1688) Adana beylerbeyi olup Şevvâl 1100'de (Temmuz-Ağustos 1689) azl ve tevkif edildi. Sonra memleketine giderek 1102 (1690/91) veya 1105'de (1693/94) idam edildi. Âdil değildi. (IV. 192)

Mehmed Paşa (Haseki) Enderûn'dan yetişerek çukadar ve 1058'de (1648) silahdar-ı şehriyârî oldu. Receb 1060'da (Temmuz 1650) vezirlikle Şam valisi, sonra beşinci vezir ve Boğaz Hisarı muhafızı oldu. 5 Şevvâl 1062'de (9 Eylül 1652) Mısır valisi olup Receb 1066'da (Mayıs 1656) azledilerek Şa'bân'da (Haziran) ikinci defa Şam valisi oldu. Zilka'de'de (Eylül) azledildi. Muharrem 1067'de (Ekim-Kasım 1656) Bağdad valisi ve Zilhicce 1069'da (Ağustos-Eylül 1659) Haleb valisi oldu. Haleb'de sikkenin değerini düşürmeye teşebbüsünden dolayı Şevvâl 1071'de (Haziran 1661) katledildi. Kötü görüşlü, tedbirsiz, gafil, lâkin kerim, cömert ve tantana ve debdebeyi severdi. Mısırlılar "Ebû'n-nûr" diye lâkap taktılar. Orada bir cami yaptırdı. Bağdad'da divan tertip etti. Bazı tarihçiler, Köprülü Mehmed Paşa'nın sadâreti günlerinde sadrazamlığa davetini doğru sayarlar. Lâkin Köprülü'ye zamanın sadrazamı vücut vermesin diye bir uydurmaydı. Halbuki Köprülü Mehmed Paşa da bunu rakip gördü. (IV. 172)

Mehmed Paşa (Haseki) Aydosludur. Bostancı Ocağı'ndan yetişerek haseki ve sonra Edirne bostancıbaşısı oldu. 1192'de (1778) vezirlikle Kandiye, sonra Anadolu, sonra Silistre, 1195'de (1781) Rumeli valisi, sonradan Bosna valisi ve 1196'da (1782) Özi muhafızlığıyla İsmail mühimmat memuru, 1198'de (1784) Bender muhafızlığıyla Sivas valisi, Rebiyülâhir 1200'de (Şubat 1786) Tırhala ve sonra Rumeli valisi olup Mahmud Paşa üzerine İşkodra'ya memur oldu. O hizmette muvaffak olamayınca vehme kapılarak sakalını ve bıyığını tıraş

ederek tebdil-i kıyafetle Dalmaçya'ya firar etti. 1203'de (1788/89) Rusya harbinde kusuru affolunup harbe memur oldu. 1205'de (1790/91) bulunduğu tabya halkıyla esir olup şehid oldu. Cesur ve talihi uygun değildi. (IV. 266)

Mehmed Paşa (Haydar Ağazâde) Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı, Zilka'de 1051'de (Şubat 1642) sekbanbaşı, azilden sonra 1054'de (1644) mîrahûr, Safer 1056'da (Mart-Nisan 1646) vezirlikle Mısır valisi, Receb 1057'de (Ağustos 1647) Haleb, ardından Bağdad valisi ve Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) azledilerek Zilhicce 1058'de (Aralık 1648-Ocak 1649) üçüncü vezir oldu. 1060'da (1650) Diyarbekir valisi, 1061'de (1651) ikinci defa Bağdad valisi olup 1063'de (1653) azlolununca yalnızlığa çekildi. Receb 1064'de (Mayıs-Haziran 1654) sadâret kaymakamı olup Şevval'de (Ağustos-Eylül) azilden sonra Silistre valisi oldu. Ancak Silivri'de tutuklandı ve idam edildi. Şeyhülislâm Mes'ud Efendi ile hatada müşterek idiler. Battal kıyafet ise de çelebilikten geri durmazdı. Erbâb-ı ma'rifete bazı mertebe iltifatkârdı. Hatta Mısır'da Ruznâmeci Sührabzâde, bir *Vassaf Tarihi* takdim eyleyince bir köy temlik etti. (IV. 169)

Mehmed Paşa (Hısım) Ricâlden yetişip tersane emini oldu. Şevvâl 1066'da (Ağustos 1656) ayrılıp 1069'da (1658/59) vezirlikle Rumeli valisi ve sonra Girit valisi oldu. 1077 (1666/67) yılına doğru vefat eyledi. (IV. 177)

Mehmed Paşa (Hısım) Enderûn'da yükselerek çukadar-ı şehriyârî oldu. 1105'de (1693/94) vezirlikle Musul valisi oldu ve ardından Trabzon valisi olup ve 1106'da (1694/95) Teke ve Konya valisi olup 1107'de (1695/96) emekli oldu. 1111'de (1699/1700) tekrar vezirlikle Hanya muhafızı, 1114'de (1702/03) Şehrizor valisi olup gitmeden önce Gelibolu'da hastalanıp 1115'de (1703/04) vefat eyledi. Ilımlıydı. (IV. 203)

Mehmed Paşa (Hızır Beyzâde) Yörgüç Paşazâde Hızır Bey'in oğludur. II. Mehmed (Fâtih) devrinde beylerden olup sonra vezir ve Rumeli beylerbeyi oldu. Hersekzâde Ahmed Paşa'nın gevşekliğinden bir harpde esir oldu. Esaretten kurtulduktan sonra 889'da (1484) vezirlikten azledilerek Şehzâde Ahmed'e lala oldu. 904'de (1498/99) vefat etmiştir. İstinye'de medrese ve hankâh ve imaret yaptı. Amasya'da da medrese ve tekkesi vardır. Kabiliyetli ve hayırseverdi. (IV. 106)

Mehmed Paşa (Hocazâde) Masrafzâde torunlarından olup müderris oldu. Sonra Ca'fer Çelebi yerine nişancı olup vezirlik pâyesi ihsan olundu. 923'de (1517) veya 925'de (1519) vefat eyledi. Zekî, hafızası güçlü, akıllı, tedbirli ve şairdir. Mısır seferinde müzakere sırasında yüreklendirici makalesi padişahın hoşuna gitmişti. Genç olmasaydı, sadrazam olması beklenirdi. (IV. 108)

Mehmed Paşa (İmam) Topçu Ocağı'ndan yetişip uzun müddet ihtiyat livâsı oldu. 1277'de (1860/61) vefat etti. (IV. 295)

Mehmed Paşa (İnce) Tersane beylerinden olup haylice hizmette bulundu. Mükâfâten kapıcıbaşı olup senelerce ün saldı. Şevvâl 1221'de (Aralık 1806) mîrimîranlıkla Silistre valisi

ve Karadeniz Boğazı muhafızı oldu. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) inzivaya çekildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 275)

Mehmed Paşa (Kaçar) Yükselerek Van beylerbeyi oldu. 1009'da (1600/01) İran'a esir olup sonra kurtuldu. Zilka'de 1014'de (Mart 1606) Haleb beylerbeyi olup o sene vefat eyledi. (IV. 144)

Mehmed Paşa (Kadı) Dubniçelidir. Kadı olup 1237'de (1821/22) mîrimîrandan olmuştur. 6 Şa'bân 1237'de (27 Mayıs 1822) vefat etmiştir. (IV. 283)

Mehmed Paşa (Kalafat) Sofya havalisinde Bulgar köylerinden birinde doğmuştur. Ruscuklu Mehmed Ağa'nın çiftlik çorbacısı oldu. Sonra Müslüman oldu. İstanbul'a gelip Kilcizâde'ye intisap eyledi. 1171'de (1757/58) ağası, yeniçeri ağası olunca silahdarı oldu. Sonra ağasının azlinde firar eyledi. Sonra tekrar hizmete girip çavuş ve başçavuş ve 1182'de (1768/69) Edirne ağası olduktan sonra sekbanbaşı ve kul kethüdâsı oldu. Rebiyülevvel 1184'de (Temmuz 1770) azledildi. Bir zaman geçince yeniçeri ağası olup o sene Şa'bân'da (Kasım-Aralık 1770) azledilerek Tekfurdağı'na sürüldü. Bırakıldıktan sonra 1191'de (1777) ikinci defa yeniçeri ağası olup 8 Şa'bân 1192'de (1 Eylül 1778) vezirlikle sadrazam oldu. 8 Şa'bân 1193'de (21 Ağustos 1779) azledilerek Bozcaada'ya sürüldü ve Şevvâl'de (Ekim) emekli olarak Gelibolu'da oturdu. Muharrem 1197'de (Aralık 1782) vezirliği geri verilip Belgrad muhafızı ve sonra kör olunca emekli oldu. 1207'de (1792/93) vefat eyledi. Siyasi işlerde acemi, gayretli, sâkin ve uysaldı. Bir oğlu ricâldendir. Diğeri Ahmed Bey'dir(→). (IV. 268)

Mehmed Paşa (Kalenderoğlu) Beylerbeyilere çavuş, kethüdâ ve mütesellim oldu. Cağalazâde Sinan Paşa beylerbeyi pâyesiyle sancak verdi. 1017'de (1608/09) serdâr-ı ekrem Murad Paşa, serkeşâne hareketini görünce ortadan kaldırdı. (IV. 141)

Mehmed Paşa (Kamış) Sarayda şahincibaşı olup 1078'de (1667/68) çakırcıbaşılıkla çıkarıldı. 1081'de (1670/71) Köstendil paşası olup oralarda vefat etti. (IV. 180)

Mehmed Paşa (Kapdan) Mekteb-i Harbiye-i Şâhâne'nin yetiştirdiği subaylardan olup miralay ve sonra Anadolu muharebelerinde yiğitlik gösterince bir aralık mîrlivâ oldu. Erzurum'da fazlasıyla yiğitlik gösterip 1295 (1878) başlarında Erzurum'da hummadan vefat eyledi. (IV. 303)

Mehmed Paşa (Kapıkıran) Yeniçeri olup Rebiyülevvel 1171'de (Kasım 1757) kul kethüdâsı ve bir ay sonra Belgrad ağası oldu. 19 Muharrem 1172'de (22 Eylül 1758) gizlice getirilip yeniçeri ağası olmuştur. Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) vezirlikle Anadolu valisi olup Şa'bân 1176'da (Şubat-Mart 1763) Erzurum ve Cemaziyelâhir 1181'de (Kasım 1767) Vidin valisi oldu. Zilhicce 1183'de (Nisan 1770) Kırım seraskerliği ile Vidin'den getirilip ikinci defa yeniçeri ağası oldu. Rebiyülâhir 1184'de (Ağustos 1770) azlolunarak Dimetoka'da ikamete memur oldu. Orada az müddette vefat etmiştir. Damadı, ricâlden İbrahim Efendi'dir. Mülk idaresine kadir ve tedbirliydi. (IV. 254)

Mehmed Paşa (Kara) Bostancılar odabaşılığından yükselerek Cemaziyelâhir 1075'de (Ocak 1665) beylerbeyi pâyesiyle Viyana elçisi olup

1076'da (1665/66) döndü ve kapıcıbaşılıkla sipahiler ağası oldu. Zilhicce 1081'de (Nisan 1671) vezirlikle Trablusşam ve 1087'de (1676) Haleb valisi olup harbe memur olmuş ve serdâr kaymakamlığını yerine getirmiştir. 1091'de (1680) Babadağı seraskeri dahi oldu. Sonra görevine gitti. 1092'de (1681) Diyarbekir valisi oldu. 1094'de (1683) Budin muhafızı ve Estergon seraskeri oldu. 1095'de (1684) şehid olmuştur. Cesur, yiğitti. Şehadeti Macaristanca büyük kayıplardan olduğu anlaşılmıştır. (IV. 186/87)

Mehmed Paşa (Kara) Bağdadlıdır. Çelebi Hasan Paşa'nın kethüdâsı olup 1104'de (1692/93) Kengırı mutasarrıfı, 1106'da (1694/95) Trabzon beylerbeyi, 1107'de (1695/96) Kars muhafızı, 1110'da (1698/99) Çorum ve Ankara beylerbeyi oldu. 1114'de (1702/03) Amasya beylerbeyi olup Bağdad'a memur edildi. Sefere gitmekten kaçınınca 1115'de (1703/04) idam edildi. İmam-ı Azam civarında defnedildi. (IV. 203)

Mehmed Paşa (Kara) Bağdad taraflarındandır. 1126'da (1714) Selânik mutasarrıfı oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 209)

Mehmed Paşa (Kara) İstanbulludur. Amcazâde Hüseyin Paşa'nın kethüdâsı Hacı İsmail Ağa'ya kethüdâ olduğundan sonra paşaya yakınlık peyda ederek onun vasiyeti üzerine kethüdâ oldu. Rebiyülâhir 1110'da (Ekim 1698) vezirlikle Mısır valisi olup Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) azledildi. Şevvâl 1117'de (Ocak-Şubat 1706) sürülmüştür. Rebiyülevvel 1118'de (Haziran-Temmuz 1706) Karasi, 1120'de (1708) Sayda ve sonra İnebahtı ve Rebiyülâhir 1122'de (Haziran 1710) Rumeli ve Ramazan'da (Kasım 1710) Bender ve 1124'de (1712) ikinci defa Mısır ve hemen ardından Trablusşam, 1125'de (1713) Adana, 1126'da (1714) Azak, 1129'da (1717) Kandiye, 1130'da (1718) Sakız ve 1131'de (1719) Vidin valisi oldu. Cemaziyelâhir 1134'de (Mart-Nisan 1722) orada vefat etti. Haşmet ve şan ve şöhreti artarak geçmiştekilere benzer olup daima seçkin görevler verilirdi. Hareketli, ölçülü olup Aksaray'da bir cami yaptırıp 1134'de (1722) son buldu. Vidin'de kitaplarını vakfedip bir kütüphane yaptırmıştır. Kütüphanesi ve içindeki kitapları İstanbul'a getirilip Kütüphane-yi Umumî'ye konulmuştur. Oğlu ricâlden Mahmud Bey'dir. (IV. 217/18)

Mehmed Paşa (Kara) Tepedelenli Ali Paşa'nın hazinedarı olup Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) mîrimîranlıkla Selânik mutasarrıfı oldu. 1217'de (1802/03) azledilerek Şevvâl 1221'de (Aralık 1807) Hotin muhafızı olup 1222'de (1807) Hotin'i harben terk ederek Balçık'a geldi. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) orada şehid oldu. Üsküdar'a defnedilmiştir. (IV. 275/76)

Mehmed Paşa (Kara) Küçük Hüseyin Paşa'nın kethüdâsı olup 1225'de (1810) mîrahûr-ı evvel oldu. 2 Zilka'de 1226'da (18 Kasım 1811) kapdan-ı deryâ olup ayın 4. günü Ortaköy yangınında soğuk alarak şiddetli hummaya uğrayıp 26'sında (12 Aralık 1811) vefat etti. Eyüp'de adı geçen paşanın yanına defnedilmiştir. (IV. 278)

Mehmed Paşa (Kara) Nusayrî olup yükselerek kapıcıbaşı ve topçubaşı ve sipahiler ağası olup sonra Rumeli'ye reaya teftişi memuriyetiyle gön-

derildi. Ramazan 1236'da (Haziran 1821) vezirlikle Biga mutasarrıfı ve Akdeniz Boğazı muhafızı oldu. Safer 1237'de (Kasım 1821) donanmanın ihtiyaç halinde karaya çıkarılacak askerine kumanda etmek üzere Karadeniz seraskeri oldu. O sene Şevvâlinde (Haziran-Temmuz 1822) kapdan-ı deryâ tayin edildi. Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) Ankara ve Kengırı valisi oldu. Rebiyülevvel 1239'da (Kasım 1823) azledilmiş olarak Limni'ye sürüldü. Sonra Limni muhafızı oldu. 1244'de (1828/29) vefat eylemiştir. Tedbirliydi. Oğlu Mahmud Bey'dir. Eyüp'de medfundur. Yeğeni Hasan Bey'e kapıcıbaşılık verilmiştir. (IV. 287)

Mehmed Paşa (Karagöz) Enderûn'dan yetişip II. Bâyezid'e beylerbeyi oldu. Bu tevecciihü Hersekzâde Ahmed Paşa çekemeyip hakkında koğuculukta bulunmuştur. 893'de (1488) vefat etmiştir. (IV. 106)

Mehmed Paşa (Karagöz) Lâzdır. Kara Murad Paşa'ya kethüdâ olup sadâretinde tezkirecisi ve bilâd-ı selâse kapı kethüdâsı oldu. Sonra azledildi. İkinci defaki sadâretinde yine kethüdâsı ve ardından defter emini oldu. Sonra paşalık verildi. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. Oğlu ricâlden Ebûbekir Bey'dir. (IV. 167/68)

Mehmed Paşa (Karagöz) Lâzdır. Kara Mustafa Paşa'nın kethüdâsı olup Şa'bân 1058'de (Ağustos-Eylül 1648) yeniçeri ağası oldu. 29 Zilhicce'de (14 Ocak 1649) ayrıldı. Muharrem 1059'da (Ocak-Şubat 1649) vezirlikle Diyarbekir valisi olup azilden sonra Zurnazen Mustafa Paşa'nın dört saatlik sadâretinde 1066'da (1655/56) başdefterdar olmuştur. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) azledildi ve Zilhicce 1066'da (Ekim 1656) vefat etti. (IV. 169/70)

Mehmed Paşa (Karakaş) Enderûn'dan yetişme olup doğancıbaşı oldu. Şevvâl 1021'de (Aralık 1612) Bosna beylerbeyi, 1022'de (1613) Kanije ve 1030'da (1621) vezirlikle Budin valisi oldu. O sene Leh harbinde hazır bulunup Şevvâl'de (Ağustos-Eylül 1621) hücumda şehid oldu. Cesur ve tedbirli olup şehid olması orduya tesir eylemiştir. Savaşı idaredeki ustalığı padişahın dikkatini çekmiş ve bu durum sadrazamlığın kendisine verilmesine sebep olacağından zamanın sadrazamının haset etmesine sebep olmuştur. Nakşibendî müridi, sâlih, vakur ve sertti. (IV. 148)

Mehmed Paşa (Karamanlızâde) Karamanlı Ahmed Paşa'nın oğludur. 1158'de (1745) babasının vefatında ocaklıkla Trablusgarb paşası oldu. Orada sözünü geçirir harekette bulunup İngilizlerle hoş geçindi. 1167'de (1753/54) vefat etti. Oğlu Ali Paşa'dır. (IV. 240)

Mehmed Paşa (Katırcıoğlu) Kemer-i Hamid köylerinden yetişip beylerbeyilik pâyesini aldı. Sonra derebeylik tarzında serkeş oldu, Haydaroğlu ve Gürcü Nebi ile birleşip sonra affolundu. Abaza Hasan'a uymamasından dolayı Konya valisi, 1065'de (1655) Silifke ve Yenişehir valisi olup hizmete yarayınca görevler verilip 1078'de (1667/68) Anadolu valisi oldu. Uzun yıllar Girit'de harpde bulunup 1079'da (1668/69) orada şehid oldu. Sonraları güzel hizmet ve sadakat etmiş gayretli ve cesurdu. Oğlu İbrahim Bey 1083'de (1672/73)

Balıkesir mutasarrıfı oldu. Bir oğlu da Mehmed Paşa'dır. (IV. 178)

Mehmed Paşa (Katırcıoğlu) Babası Mehmed Paşa gibi türedi olup Yeğen Osman Paşa'ya beylerbeyi iken yakınlık peyda etti. 1100'de (1688/89) gizlenip bu halde vefat etti. (IV. 190)

Mehmed Paşa (Kayış) Padişah buyruğuyla Beyzâde adlı şakîyi cezalandırınca mükâfâten 1022'de (1613) bölük ağası oldu. Ardından Şehrizor beylerbeyi oldu. 1025'de (1616) harpde şehid oldu. (IV. 145)

Mehmed Paşa (Keçi) Beylerden olup 10 seneden fazla Özi valisi olmuş ve 1118'de (1706/07) Tunus valisi olup azilden sonra 1123'de (1711) Teke sancağıyla harbe memur olmuş ve 1126 (1714) tarihlerinde vefat etmiştir. (IV. 209)

Mehmed Paşa (Keresteci) Yükselerek kapıcıbaşı ve sadâret kethüdâsı oldu. Şa'bân 1106'da (Mart-Nisan 1695) vezirlikle nişancı oldu. O sene Ramazanında (Nisan-Mayıs) azledilip vezirliği kaldırıldı, ancak tevkif edilmedi. 1107'de (1695/96) mîrimîran rütbesiyle Selânik sancağı verilip sonra İnebahtı muhafızı olarak Receb 1116'da (Kasım 1704) orada vefat etti. (IV. 204)

Mehmed Paşa (Ketancızâde) Ömer Paşa'nın oğludur. Beylerden olup yükselerek Trabzon beylerbeyi ve 1055'de (1645) Van valisi olup 1058' de (1648) şakî Haydaroğlu harbinde esir olduysa da o sene Kara Haydaroğlu Mehmed şakîsi cezalandırıp kurtularak Şa'bân 1059'da (Ağustos 1649) Anadolu valisi oldu ve Katırcıoğlu Mehmed Paşa mukabelesinde şehid oldu. (IV. 163)

Mehmed Paşa (Kethüdâ) Gürcüdür. Vâlide sultanın kahvecibaşısı olup Zilhicce 1061'de (Kasım-Aralık 1651) vâlide sultana kethüdâ oldu. 1062'de (1652) vezirlikle Diyarbekir valisi oldu. 1073'de (1662/63) azille Kefe muhafızı olup 1075'de (1664/65) Erzurum valisi olarak yolda giderken vefat etti. (IV. 175)

Mehmed Paşa (Kethüdâ) Damad İbrahim Paşa'nın eski emekdarı olup kendisine hazinedar ve sonra damad eyledi. 6 Cemaziyelevvel 1131'de (27 Mart 1719) sadâret kethüdâsı oldu. Ramazan 1137'de (Mayıs-Haziran 1725) Rumeli pâyesi verildi. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül 1730) katledildi. Süleymaniye'de konağının bahçesine defnedildi. Sonra damadı defterdar Mehmed Paşa mezarını tamir ederek yola bakan tarafına bir pencere açtı. Ortaköy Mescidi'ni camiye çevirdi. Fethiye'de bir mescid yaptı. Zengin olup 23.390 kese malı çıktı. Halbuki kayınpederinin ancak 2004 kese ve bacanağı Mustafa Paşa'nın 365 kese parası çıkmıştı. Tasarruf ve tutumu sever ve işleri iyi idare ederdi. (IV. 224)

Mehmed Paşa (Koca) Beylerin eskilerinden olup 996'da (1588) Konya, 998'de (1590) Diyarbekir, sonra Kefe valisi olup 1001'de (1592/93) vefat etti. (IV. 130)

Mehmed Paşa (Koca) (Sofu) Defterdar Bâkî Paşa'nın dairesinde yetişip kethüdâ olmuştur. 1038'de (1628/29) yeniçeri ağası oldu. 1040'da (1630/31) vezirlikle Budin valisi ve 1041'de (1631/32) Kastamonu mutasarrıfı ve 1046'da (1636/37) başdefterdar oldu. 1049'da (1639/40) azledildi ve 1051'de (1641/42) ikinci defa

atandı. 1053'de (1643) azlolundu. 17 Receb 1058'de (7 Ağustos 1648) sadrazam oldu. Cemaziyelevvel 1059'da (Mayıs 1649) azledilerek Malkara'ya sürülüp sene sonunda vefat etmiştir. Yaşlı, tedbirli, güçlü, okuryazar ve muhasipdi. Ancak zâlim, şöhret düşkünü ve kindardı. Mevlânâkapı'da bir cami yaptırmıştır. Oğlu Süleyman Bey' dir(→). Kethüdâsı Mehmed Ağa'dır(→). Bergamalı Hüseyin Ağa'nın oğlu olup Cemaziyelevvel 1059'da (Mayıs 1649) vefat etmiştir. (IV. 163/64)

Mehmed Paşa (Korkmazoğlu) I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) beylerinden olup Habeş beylerbeyi oldu. Oralarda vefat etti. (IV. 107)

Mehmed Paşa (Korucubaşı) Gürcüdür. Tiflis beyi olup 996'da (1588) İran tâbiiyetinden ayrılıp Osmanlı Devleti'ne sığınmıştır. Kendisine Konya beylerbeyiliği verilip az müddette ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (IV. 129)

Mehmed Paşa (Köprülü) Anadolu'da Köprü'den olup İstanbul'a gelerek saraya girdi. Enderûn'dan yetişip hasoda ağası, mîrahûr-ı evvel, sonra Husrev Paşa sadâretinde beylerbeyi, Köstendil ve sonra Trablusşam beylerbeyi oldu. 1057'de (1647) Şam, 7. hasekiye arpalık verilince vali kaymakamı oldu. 1058'de (1648) Konya valisi olup azilden sonra 1061'de (1651) sadârete sevki yüzünden taşraya valilikle gönderildi. Azilden sonra 1066'da (1655/56) tekrar Trablusşam beylerbeyi olup gönderileceği sırada Mimar Kasım Ağa'nın gayretiyle Solak Mehmed Ağa'ya yakınlık peyda ederek padişahın dikkatini çekti ve sene sonunda sadrazam oldu. 7 Rebiyülevvel 1072'de (31 Ekim 1661) Edirne'de vefat eyledi. Na'şı, vasiyeti üzerine menzil arabasıyla İstanbul'a getirilip Divanyolu'nda dârülhadisinde defnedildi. Yaşı 86 ve sadâreti 5 sene 2 aydır. Çemberlitaş' da Vâlide Sultan Hamamı karşısında bir dârülhadis ve kütüphane yaptı. Köprü'de ve başka yerlerde mektep ve sebil inşa etti. Saltanatın durumuna vâkıf, devletin bekçisi ve kötülerin kökünü kazıyıcıydı. Sadrazamlığında savaşlarda hükümetin şerefini korudu. İlim dostu olup oğullarını pek güzel terbiye etti. Kendisi de Enderûn'da okumuştur. Son derece zorlukta iken sadâreti bazı şartlarla kabul etmiştir. Hatta nüfuzuna Enderûn ağaları engel olmakla istifa eylemiş ve padişah sadâkatine emin olduğundan onları def edip bunu tutmuştu. Hatta Enderûnlu Fındıklılı Silahdar Mehmed Efendi, bu zat hakkında "Dişlenk koca, nâhak yere vüzerâ katl ve mütemevvilân emlâkini bilkülliye kabzeyleyüp akarlar ve hayrâtlar ile kendü halini ma'mur etti ve müdebbir ve zî-nüfûz ricâli mahv ile hükkâm-ı memleket ve tâife-i askeriyeden sâhib-i nâm komadı. Zâlim ve cebbâr ve hodbîn-i bî-rahm idi" gibi şeyler yazarsa da bu yanlıştır. Çünkü düşman ablukasını Boğaz'dan def ederek Lehistan'a yürümüştür. Yeniçeri âsilerini cezalandırarak devlete hizmetler etmiştir. Biraz kan dökücü görünmüşse de kan dökmesi gaddarlara ve özellikle Abaza ve İbşir avenesinden yetişmiş türedi cinsinden adamlaraydı. (IV. 173/74)

Mehmed Paşa (Köse) Husrev Paşa kethüdâsı olmuştur. Cemaziyelevvel 1238'de (Ocak-Şubat 1823) Rumeli valisi ve seraskeri olmuştur. O sene

Zilhiccesinde (Ağustos 1823) rütbesi kaldırılarak Gelibolu'ya sürüldü. Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) tekrar vezirlikle Sivas valisi oldu. Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) Ahıska kumandanı olup yenilince azledilerek vezirliği kaldırılmıştı. 1254'de (1838) kapıcıbaşılıkla Malatya mütesellimi olup 1256 (1840) tarihlerinde emekli oldu ve Sivas'ta oturmaktayken vefat etti. Kölesi Şâkir Efendi'dir(→). (IV. 290)

Mehmed Paşa (Köse Ali Paşazâde) Ağrıboz'da doğdu. Tersanede yetişip tersane kethüdâsı oldu. 27 Şa'bân 1121'de (1 Kasım 1709) kapdan-ı deryâ olarak mîrimîran oldu. 3 Zilhicce 1123'de (12 Ocak 1712) azledilerek tekrar tersane kethüdâsı olup sonra kapudâne-i hümâyûn ve sonra Ağrıboz muhafızı oldu. 1127'de (1715) İstanköy ve 1129'da (1717) Sakız ve ardından Kandiye beylerbeyi olup orada vefat etti. Tersane işlerini bilirdi. (IV. 214)

Mehmed Paşa (Kunduracı) 1260'da (1844) Mühendishane'den çıkma olup Avrupa'da öğrenimini tamamladı. 1275'de (1858/59) istihkâm miralayı olup sonra mîrlivâ olarak Tophane Meclisi'ne aza olmuştur. Yaşı 52 iken 1300'de (1883) vefat etti. (IV. 304)

Mehmed Paşa (Kurşuncu) Silahdar Mustafa Paşa'nın kethüdâsı oldu. 1047'de (1637/38) vezirlikle Haleb valisi ve 16. günü Van valisi oldu. Azilden sonra 1050'de (1640/41) Bosna valisi olup 1051'de (1641/42) azledildi. 1054'de (1644) Rumeli valisi olup az müddette vefat etti. (IV. 161)

Mehmed Paşa (Küçük) Mîrimîran olarak Hamid ve Beyşehri mutasarrıfı oldu. Bu senelerde (1670'ler) vefat etti. Oğlu İbrahim Bey, 1083'de (1672/73) Silifke beyi olmuştur. (IV. 181)

Mehmed Paşa (Küçük) Beylerden olup Manisa mutasarrıfı oldu. Sonra harpde hizmet etmekle 1072'de (1661/62) Yanova muhafızı, 1074'de (1663/64) Varat beylerbeyi ve sonra Rumeli beylerbeyi olup 1078'de (1667/68) şehid oldu. Oğlu Mehmed Bey de Ayntab beyi olup IV. Mehmed devri (1648-1687) sonlarında vefat etti. (IV. 177)

Mehmed Paşa (Kürt Bayramoğlu) Adanalıdır. Orada serdâr olup mukataa ile 1110'da (1698/99) Adana beylerbeyi oldu. 1112'de (1700/01) vezirlikle hac emirliği ilâve edildi. 1113'de (1701/02) Şam ve 1115'de (1703/04) Rakka valisi oldu. Ahâli reddedince Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) azledildi ve Adana'ya yerleşti. Buradan Kırım hanına gitti. Suçu affedildi ve o sene Cemaziyelevvelinde (Eylül 1704) ikinci defa hac emiri ve Kudüs valisi, Rebiyülevvel 1117'de (Haziran-Temmuz 1705) Şam valisi olup Kelib üzerine serasker atandı. 1118'de (1706/07) ayrıldı. Safer 1123'de (Mart-Nisan 1711) Adana, ardından Maraş valisi olup Zilhicce 1123'de (Ocak 1712) vefat etti. (IV. 208)

Mehmed Paşa (Lala) Tekelidir. Önceleri Mehmed Çavuş derlerdi. III. Mehmed'in dâyesinin zevcisidir. Bu sebepten sancağa çıktıkda defterdar ve nişancı oldu. 1000'de (1591/92) lalası oldu. 1003'de (1595) III. Mehmed tahta çıkınca vezirlik verildi. Rebiyülevvel 1004'de (Kasım 1595) sadrazam oldu. Hemen ardından "Şîrpençe"ye uğrayıp 10. gün vefat eyledi. Hz. Vefa Türbesi'nde medfundur. Padişah süt hakkına hürmeten kabrini

ziyaret buyurdular. Zevcesi dâye kadını paşanın selâmı ağası Ali Ağa'ya nikâhlayarak küçük mîrahûr tayin ettiler. Akıllı ve tedbirliydi. Oğlu Mustafa Ağa'dır. (IV. 131/32)

Mehmed Paşa (Lala) Bosnalıdır. Enderûn'dan yetişme olup mîrahûr ve Şevvâl 1000'de (Temmuz 1592) yeniçeri ağası, 1002'de (1593/94) Anadolu, sonra Rumeli beylerbeyi oldu. Uzun müddet harplerde bulundu. Receb 1013'de (Kasım-Aralık 1604) sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu ve Muharrem 1015'de (Mayıs 1606) vefat etti. Akrabasından Sokollu Mehmed Paşa'nın türbesi civarına defnedildi. Cesur, gayretli olup Almanya muharebelerinde pek çok hizmet gördü. Acem seferine serdârlığı, Almanya'daki fetihleri tamamlamak için istemiyordu. Hatta halefi Derviş Paşa'nın tabibi, Paşa'nın vefatını çabuklaştırdı dediler. "Acem'e memur iken eyvâh ademe gitti Mehmed Paşa" vefat tarihidir. Vakur, himmeti yüce, yüzü güzeldi. (IV. 140)

Mehmed Paşa (Magrav) Gürcüdür. İranlılarla muharebelerde yiğitliği görülmekle beraber Erzurum seferinde gelip serdâr-ı ekreme sığınmıştır. İstanbul'a gönderilip Müslüman olunca "Mehmed" ismi verildi ve kapıcıbaşılık verilip orduya gönderildi. Oradan Konya beylerbeyi oldu. 1038'de (1628/29) oğluyla beraber vefat ettiler. Orta boylu, ak sakallı, çok cesurdu. (IV. 153)

Mehmed Paşa (Memi Paşazâde) Abdurrahman Paşa b. Mehmed Paşa oğludur. Deryâ beylerindendir. Bu senelerde (1690'lar) vefat etti. (IV. 196)

Mehmed Paşa (Menteş) Enderûnludur. Hasodadan katar-ı Enderûn'a dahil olup rikâbdâr-ı şehriyârî olmuştur. Ardından çavuşbaşılıkla çıktıktan sonra Trablusgarb beylerbeyi olarak azilden sonra 1087'de (1676) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Akağalar Mezarlığı'nda medfundur. Şişman bir zat idi. (IV. 182/83)

Mehmed Paşa (Mermer) Enderûn'dan yetişerek Şevvâl 1088'de (Aralık 1677) hazine kethüdâsı oldu. Cemaziyelevvel 1090'da (Haziran 1679) vezirlikle kubbenişîn oldu. 14 Rebiyülevvel 1091'de (14 Nisan 1680) vefat etmiştir. (IV. 183)

Mehmed Paşa (Mevcî) Mukabeleci, arpa emini, mukataat emini, defterdar, bir aralık beylerbeyi oldu. 1053'de (1643) vefat etti. Şair ve münşî idi. (IV. 160)

Mehmed Paşa (Mısırlı) 1137'de (1724/25) Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 221)

Mehmed Paşa (Minkarkuşu) (Karabatak) Ferhâd Paşa adamıdır. Haleb, Erzurum defterdarı olup sonra Budin defterdarı oldu. 1009'da (1600/01) Budin beylerbeyi olup 1010'da (1601/02) harpde şehid oldu. Cesur ve tedbirliydi. Popofça üzerine adı geçenle birlikte harbe memur olan sadrazam İbrahim Paşa'nın kethüdâsı Mehmed Ağa da orada şehid oldu. Nemçelilerin Kanije muhasarasında Tiryâki Hasan Paşa'ya karşı gösterdikleri başlar bunların başı olup ol gayretli bunları topla karşılayıp düşman ordularını perişan eylemiştir. (IV. 136)

Mehmed Paşa (Mirza) Acem aşiretinden olup Osmanlı Devleti'ne sığınarak 1080'de (1669/70) Trabzon beylerbeyi oldu. Azilden sonra Çir-

men beylerbeyi olup 1094'de (1683) Karahisar-ı Şarkî mutasarrıfı oldu. 1100'de (1688/89) Sivas valisi olup gitmeden önce Amasya'da vebadan vefat eylemiştir. (IV. 189)

Mehmed Paşa (Mirza) Kürdistanlıdır. Vükelâ-yı devlet hizmetlerinde bulunarak müteferrikabaşı oldu. Sonra mîrimîranlıkla Karahisar-ı Şarkî, Vidin ve Yergöğü muhafızı olup Şevvâl 1128'de (Eylül-Ekim 1716) vezirlikle Erzurum vilâyetiyle Özi ve Hotin muhafızı oldu. 1131'de (1719) vezirliği kaldırılarak bir mahalde ikamet ettirildi. Sonra vezirliği geri verilip birikı sene Faş muhafızı, sonra Selânik valisi, Receb 1135'de (Nisan 1726) Kandiye valisi oldu ve Safiye Sultan nikâhlandı. Cemaziyelâhir 1140'da (Ocak-Şubat 1728) vefat etti. Adaletli, alçakgönüllü, derviş huylu, güzel ahlâk sâhibi, babayanî idi. Oğlu Abdurrahman Bey'dir. (IV. 222)

Mehmed Paşa (Moroloğlu) Gürcüdür. Orada ün kazanarak ile 1081'de (1670/71) İspir sancağı verilip paşa oldu. Savaş sırasında hizmet etmekle 1092'de (1681) vezirlikle Varat muhafızı oldu. 1096'da (1685) Hersek ve 1097'de (1686) son Segedin muhafızı oldu. 1098'de (1687) Anadolu valisi ve 1099'da (1688) Ağrıboz muhafızı oldu. 1101'de (1689/90) İstanbul'a getirilip Adana ve Tire valisi, 1102'de (1690/91) Şam valisi olup eşkıyayı cezalandırdı. 1104'de (1692/93) Konya, 1105'de (1693/94) Erzurum valisi oldu ve Safiye Sultanzâde ile nikâhlandı. 1106'da (1694/95) Van valisi olup 1107'de (1695/96) Canik sancağı verildi. Buradan Seddülbahir'e memur edildiyse de gelmeyip kaçtı. Cemaziyelevvel 1108'de (Aralık 1696) yakalanarak katledilmiştir. (IV. 197)

Mehmed Paşa (Muallimzâde) Nişancı Mahmud Efendi'nin oğludur. Şam, Haleb defterdarı ve 1007'de (1598/99) defterdar-ı sânî olup sonra sancağa çıkarak beylerbeyi oldu. 1023'de (1614) Diyarbekir valisi olup o sene azledildi ve sonra vefat etmiştir. (IV. 144)

Mehmed Paşa (Muhsinzâde) "Ola Muhsin Çelebi tâcir-i kâlâ-yı naîm" diye hakkında nazım olan Halebli tâcir Muhsin Çelebi'nin oğludur. İstanbul'da kalemden yetişerek matbah emini, sonra darbhane emini olup Şa'bân 1112'de (Ocak 1702) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1113'de (1701/02) azledilip 1114'de (1702/03) ruznâme-i evvel, Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) ikinci defa defterdar oldu. 6 ay kadar matbah eminliğini dahi ifa edip bu defa devlet hazinesinin çıkarına hizmet etmeye başladı. Birinci defada hesapları da görülüp 870 kese açığı çıkdığından geri alındı. 1116'da (1704/05) paşalıkla Cidde valiliğine gönderilip az müddette orada vefat etti. Oğlu sudûrdan Ahmed Efendi'dir. (IV. 204/05)

Mehmed Paşa (Muhsinzâde) Abdullah Paşa'nın oğludur. Gençliğinde silahşor-i hassadan olup kapıcıbaşı oldu. 1151'de (1738/39) babası sadrazam olunca vezir rütbesiyle Maraş valisi, sonra Bender muhafızı, 1160'da (1747) ikinci defa Maraş valisi, Rebiyülevvel 1160'da (Mart 1747) Adana, 1161'de (1748) Bosna, 1162'de (1749) Hotin, 1164'de (1751) Özi, Safer 1166'da (Aralık 1752) Hotin ve Bender, sonra Köstendil, Rebiyülâhir 1167'de (Şubat 1754) İnebahtı, Şa'bân 1171'de (Nisan 1758) Haleb vali-

si oldu. Esmâ Sultan'la nişanlandı. Zilka'de 1171'de (Temmuz 1758) Diyarbekir valisi olup 1172'de (1758/59) Esmâ Sultan ile evlenerek, Anadolu valisi oldu. 1174'de (1760/61) Bosna ve Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) Rumeli valisi olup 7 Şevvâl 1178'de (30 Mart 1765) sadrazam oldu. 8 Zilka'de'de (31 Mart 1765) geldi. Rebiyülevvel 1182'de (Ağustos 1768) barış yanlısı olmakla azledilip Bozcaada'ya ve ardından Rodos'a sürüldü. Sonra Mora'dan asker tahririne memur olup Zilhicce 1182'de (Nisan 1769) Mora seraskeri oldu. 1184'de (1770/71) Bosna valisi ve Şa'bân 1185'de (Kasım 1771) Ruscuk'da iken sadrazam oldu. Orduda harple meşgul olup barıştan sonra gelirken 22 Cemaziyelevvel 1188'de (31 Temmuz 1774) Karinâbâd'da vefat etti. Na'şı Edirne'ye getirilip Eski Cami sahasında annesinin yanına defnedildi. 10 gün sonra İstanbul'a nakil için dağılmış organları binbir güçlükle çıkarıldı. Buraya getirilince Eyyûb Sultan Türbesi civarına defnedilmiştir. Boyu kısa, bıyığı büyük, sesi gür, kalbi kavî idi. İyiyi ve kötüyü ayırt eder, sâdık, doğru, şuuru tam ve muamele bilirdi. Başlarında hayli talihsiz olup hatta Özi muhafızlığı ibka emrini kimse götürmemiş ve haberci ile gönderilmişti. Hocapaşa'da Muhsinoğlu Hanı bunundur. Eli sıkı olup elbise ve meskeni muhtasardı. Tarihçiler böyle yazmışsa da Ağaçkakan civarında bir camii vardır. Telhisçisi İbrahim Bey'dir(→). (IV. 255/56)

Mehmed Paşa (Mûsâ Çelebizâde) Maliyeden yetişip şehremini, mukabeleci, başmuhasebeci, ruznâme-i evvel ve mevkufatî oldu. 1012'de (1603/04) başdefterdar ve beylerbeyi pâyesi oldu. 1013'de (1604/05) azledildikten sonra vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (IV. 138/39)

Mehmed Paşa (Mühtedî) Sakızlıdır. Müslüman olduktan sonra Trablusgarb'a gidip güçlenerek 1023'de (1614) Ramazan Dayı'nın istifasında dayı oldu ve paşalıkla oraya valiliği tasdik buyuruldu. Vergi tarhına, gümrük resmi alımına, süvari teşkiline ve nizamlar koymaya muvaffak oldu. 1041'de (1631/32) vefat etmiştir. Turgut Paşa'nın yanına defnedilmiştir. (IV. 155)

Mehmed Paşa (Okçuzâde) Bir okçunun oğludur. Divan-ı Hümâyûn'a kâtip olup yükselip 986'da (1578) Anadolu defterdarı oldu. 989'da (1581) reisülküttab, 990'da (1582) başdefterdar olup Cüce Nasuh ile muamelesinden dolayı azledilerek tevkif edildi. Afdan sonra Kıbrıs beylerbeyi ve 993'de (1585) Haleb beylerbeyi oldu. 995'de (1587) azledilerek ardından vefat etmiştir. İlim ve maarif sâhibi olup oğlu Mehmed Şah Efendi'dir. (IV. 125/26)

Mehmed Paşa (Öküz) Bir öküz nalbandının oğlu olduğundan "Öküz" dendi. Enderûn'a girerek iç kiler kethüdâsı, 1015'de (1606/07) silahdar-ı şehriyârî ve o sene vezirlikle kubbenişîn ve Zilka'de 1015'de (Mart 1607) Mısır valisi oldu. Cemaziyelâhir 1020'de (Ağustos 1611) azledilerek İstanbul'a gelince Gevherhan Sultan nikâhlanıp kapdan-ı deryâ oldu. 1021'de (1612) ikinci vezir olup 13 Ramazan 1023'de (17 Ekim 1614) sadrazam oldu. Muharrem 1026'da (Ocak 1617) azledildi. Receb 1026'da (Temmuz 1617) ikinci vezirlikle sadâret

kaymakamı, 7 ay sonra Safer 1028'de (Ocak 1619) ikinci defa sadrazam oldu. Muharrem 1029'da (Aralık 1619) azledilip Haleb valisi oldu. Hastalanınca o sene veya 1031'de (1622) vefat etti. Haleb'de Şeyh Bekir Zaviyesi'nde medfundur. Karagümrük'de bir cami yapmıştır. Akıllı, olgun, tedbirliydi. Mısır'da siyasî tedbirleri ve icraatı güzel olup İran seferinde muvaffak olamamıştır. Bir mecliste öküz böğürmesinden dolayı mecliste gülüşmeler olunca anlamış ve "Cinsinin gayri devabb ile niçin muaneset ediyorsun, diye bana söylüyor" diyerek oradakileri mahcup etmiştir. "Öküz Limanı" buna mensup olmalıdır. (IV. 147)

Mehmed Paşa (Papasoğlu) Belnelidir. Beylerden olup Cemaziyelâhir 1039'da (Ocak-Şubat 1630) Bosna beylerbeyi oldu. Az müddette vefat etmiştir. (IV. 155)

Mehmed Paşa (Pehlivan) Çerkesdir. Sarayda yetişerek çıkışında Rakka beylerbeyi oldu. 1076'da (1665/66) Rumeli beylerbeyi oldu. Üç defa Kandiye'de muhasara olundu ve muvaffak olarak nihayet 1079'da (1668/69) Girit'de şehid oldu. Hamiyet sâhibi ve sâdıkdı. (IV. 178)

Mehmed Paşa (Pekmezci) Sivaslıdır. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek kul kethüdâsı olmuş ve sonra Özi ağalığına gönderilmiştir. 8 Zilka'de 1199'da (12 Eylül 1785) yeniçeri ağası olup 2 Cemaziyelevvel 1200'de (3 Mart 1786) azille Dimetoka'ya ikamete gönderildi. Sonra vezirlik verilip 1204 (1789/90) muharebesinde Fethülislâm palankası muhafızı oldu. Muharrem 1205'de (Eylül 1790) Vidin seraskeri oldu. Cemaziyelevvel'de (Ocak 1791) ikinci defa yeniçeri ağası ve Şumnu kaymakamı oldu. Zilka'de'de (Temmuz) Rumeli valisi ve ordu seraskeri oldu. Sonra Vidin valisi oldu. Muharrem 1208'de (Ağustos 1793) azlolunup 1211'de (1796/97) Konya valisi, Muharrem 12.3'de (Haziran-Temmuz 1798) Kıbrıs muhafızlığıyla Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı oldu. O sene Cemaziyelâhir'de (Kasım) Kandiye muhafızı olup sonra vefat eylemiştir. Tedbirli, liyâkatliydi. (IV. 272)

Mehmed Paşa (Pepe) Eyüp'de bir fakirin oğlu olarak 1185'de (1771/72) doğdu. Sadrazam Abdullah Paşa'nın dairesine girip hazinedarı oldu. 1240'da (1824/25) Dâvud Paşa Kışlası bina emini, sonra Yergöğü Kalesi tamirat memuru, 1241'de (1825/26) mîrahûr-ı sânî, sonra mîrahûr-ı evvel ve 1248'de (1832/33) Varna Kalesi bina emini olup 1250'de (1834/35) azledildi. 28 Cemaziyelâhir 1253'de (29 Eylül 1837) ihtisab nâzırı, Rebiyülevvel 1257'de (Nisan-Mayıs 1841) ûlâ ve "Efendi"likle Bolu defterdarı, Muharrem 1258'de (Şubat-Mart 1842) vezirlikle Bolu valisi, Rebiyülâhir 1258'de (Mayıs-Haziran 1842) Trablusgarb valisi, Rebiyülâhir 1263'de (Şubat-Mart 1847) zabtiye müşiri, Şa'bân 1267'de (Haziran 1851) ilâveten ihtisâb nâzırı, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Sayda valisi, Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) Girit, Cemaziyelâhir 1271'de (Şubat-Mart 1855) Tırhala, Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) Bosna, ardından Yanya ve Tırhala valisi oldu. Girit'e memuren gidip döndü. Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) ikinci defa zabtiye müşiri olup Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) azledildi. Şa'bân'da (Şubat 1862) Şam valisi olup Şevvâl

1279'da (Mart-Nisan 1863) azledildi. Rebiyülevvel 1280'de (Ağustos-Eylül 1863) Meclis-i Vâlâ'ya memur oldu. 15. günü üçüncü defa zabtiye müşiri olup 11 Şevvâl 1283'de (16 Şubat 1867) Zabtiye'de sandalyesinde otururken aniden vefat etti. Sağlam bünyeli, çalışkan ve gayretli olup yaşı 100'e yetmişken şuuruna halel gelmeyip zabtiye işlerini bilfiil idare ederdi. Dilinde tutukluk vardı. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Oğulları Sâlih Paşa ile Muhtar Bey ve Said Bey'dir. Muhtar Bey gençliğinde ve Said Bey Avrupa'da vefat eylediler. Damadları, efendisi Abdullah Paşa'nın oğlu Hasan Paşa ve Nazif Bey ile hazine-i hassa mümeyyizlerinden Elmas Hasan Efendi'dir. Bir hayli adama iyiliği dokunmuştur. Hüsnî Paşa, Mehmed Ârif Paşa, Tahsin Paşa ve Pertev Efendi gibi zatlar bu cümledendir. (IV. 297/98)

Mehmed Paşa (Pirinççi) Filibelidir. IV. Mehmed Filibe'ye geldiğinde bunun konağında istirahat buyurmuşlardı. Bu sebepten padişahın gözüne girip paşalık ihsan buyurulmuştu. Sonra Kanije beylerbeyi, sonra Temeşvar, 1079'da (1668/69) Silistre ve 1080'de (1669/70) yine Temeşvar beylerbeyi oldu. 1081'de (1670/71) azledilip sonra vefat etti. (IV. 179)

Mehmed Paşa (Polad) Arapdır. Sancakbeylerinden iken 1100'de (1688/89) Malatya, 1101'de (1689/90) Âlâiye mutasarrıfı ve Sofya muhafızı, 1102'de (1690/91) Tire mutasarrıfı ve 1103'de (1691/92) Kayseri mutasarrıfı oldu. O sene vefat etti. Oğlu İsmail Paşa'dır. Âdil değildi. (IV. 192)

Mehmed Paşa (Pomak) Musâhib Mustafa Paşa'nın ağalarından olup 1099'da (1688) sipahiler ağası olmuştur. 1101'de (1689/90) Bursa paşalığıyla Ağrıboz muhafızı ve 1102'de (1690/91) Maraş mutasarrıfı oldu. 1103'de (1691/92) Köprülüzâde Mustafa Paşa'nın şehid olmasına sebep olduğu, yani harpde metanet gösteremediği için idam edildi. (IV. 192)

Mehmed Paşa (Ramazanzâde) İbrahim Bey'in oğludur. Ayntab mütesellimi, sonra babası yerine Adana beylerbeyi oldu. 1001'de (1592/93) Maraş beylerbeyi, sonra yine Adana beylerbeyi olmuştur. 1008'de (1599/1600) Eflâk harbinde hazırken vefat etti. (IV. 134)

Mehmed Paşa (Rum) Sonradan Müslüman olup sarayda terbiye görüp beyler arasına girdi. Beylerbeyi ve serdâr olarak Konya muharebelerinde bulundu. Sonra vezir oldu. 872'de (1467/68) vezirazam olup 875'de (1470/71) azlolundu. 879'da (1474/75) Konya valisi olup az müddette, başarısız olunca azledildi. Ardından vefat etmiştir. Üsküdar'da camiinde medfundur. Yetenekli ve zekî olup Üsküdar'da bir cami ve türbe yapmıştır. Sadâreti ihtilaflıdır. (IV. 104)

Mehmed Paşa (Rum) Sözü geçer sipahilerden olup Husrev Paşa ile harpde bulunarak 1041'de (1631/32) Maraş beylerbeyi olmuş ve arkadaşları Saka Mehmed ve diğerlerinin vefatından sonra o sene Maraş'da vefat eylemiştir. (IV. 155)

Mehmed Paşa (Saatçi) Rum asıllıdır. Müslüman olarak Enderûn'a girip iç kilerden yetişip 1071'de (1660/61) çukadar-ı şehriyârî, 1081'de (1670) silahdar-ı şehriyârî oldu. Rebiyülevvel 1081'de (Temmuz-Ağustos 1670) vezirlikle kubbenişîn, Cemaziyelevvel

1082'de (Eylül 1671) Sivas ve sonra Diyarbekir valisi oldu, sonra bazı görevlerle gezip Rebiyülevvel 1091'de (Nisan 1680) İzmit sancağıyla emekli oldu. 1096'da (1685) vefat etti. Gayretli, nazikti. (IV. 187)

Mehmed Paşa (Saçbağı) (Çağırgan) Boynueğri Mehmed Paşa'nın kayınıydı. Taşralarda yükselip beylerbeyi pâyesini elde eylemiş ve 1058'de (1648) Diyarbekir valisi olup o sene azledilmişti. Ramazan 1066'da (Temmuz 1656) vezirlikle başdeftedar oldu. Zilka'de'de (Eylül) azl ve tevkif edildi. Korkmuş olarak serbest bırakıldığı gece vefat eylemiştir. "Saçbağı devrân senindir" mısraı bunun hakkındadır. Bir oğlu kaldı, uzun yaşadı ve derviş oldu. (IV. 169)

Mehmed Paşa (Sağır) Bostancı Ocağı'ndan yetişerek bostancıbaşı oldu. 1062'de (1652) vezirlikle Diyarbekir valisi olup azilden sonra 1065'de (1655) Bağdad valisi oldu. Ardından vefat etmiştir. Hizmet ehliydi. (IV. 170)

Mehmed Paşa (Salâhurzâde) Bostancı Ocağı'ndan yetişerek 1095'de (1684) bostancıbaşı oldu. Sonra Edirne bostancıbaşısı dahi olup 1102 (1690/91) tarihlerinde beylerbeyi pâyesiyle Kefe ve Azak muhafızı oldu. Bir hayli seneler orada kalmıştır. Sonra vefat etti. (IV. 196)

Mehmed Paşa (Sarhoş) Abaza Mehmed Paşa tâbilerinden ve Bolu beyi olup kötü huyluydu. 1047'de (1637/38) cezalandırılarak vefat etti. (IV. 159)

Mehmed Paşa (Sarı) Ahmed Paşa'nın kethüdâsı olup yükselerek Şirvan beylerbeyi oldu. Hayli zaman oralarda kalıp 1013'de (1604/05) İran'a esir oldu ve 1014'de (1605/06) vefat etti. (IV. 139)

Mehmed Paşa (Sarı) Topal Osman Paşa'nın damadıdır. Kayınpederinin sâyesinde mîrimîran oldu. 1144'de (1731/32) vezir olup o sene Ağrıboz valisi, 1145'de (1732/33) Bender muhafızı ve sonra Özi ve Bender seraskeri maiyeti memuru oldu. 1151'de (1738/39) seraskeri ile birlikte vezirlikleri kaldırıldı. 1152'de (1739/40) vezirliği geri verilmiş ve Kefe seraskeri maiyetiyle gönderilmiştir. Ardından İbrail'e gönderilip sonra İnebahtı muhafızı oldu. Zilhicce 1156'da (Ocak-Şubat 1744) Bender muhafızı ve Kefe valisi ve Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Sayda valisi oldu. 1162'de (1749) azlolunup yolda Zilhicce'de (Kasım) Trabzon valisi ve Rebiyülevvel 1163'de (Şubat 1750) Maraş valisi oldu. Rebiyülâhir'de (Mart 1750) Hanşeyhun'da vefat etti. Harp ve idareye kudreti yeterliydi. Oğulları Ali Paşa ve sudûrdan İbrahim Bey'dir. (IV. 237)

Mehmed Paşa (Sarı) (Hacı) Beylerden olup Şehrizor valisi olarak 1079'da (1668/69) ayrıldı ve sonra vefat etti. (IV. 178)

Mehmed Paşa (Sarı) (Hacı) İstanbullu Bakkalzâdedir. Ruznâme kâtiplerinden olup defterdar Kılıç Ali Paşa delâletiyle mektûbî-i defterdar oldu. 1114'de (1702/03) başdefterdar olup Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) saklandı. Ortaya çıktığında ikinci defa defterdar oldu. O senenin Recebinde (Kasım) ruznâme-i evvel olup Şevvâl'de (Şubat 1704) üçüncü defa defterdar olarak Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) Selâ-

nik paşası oldu ki, o günlerde nüfuzlu olup sadârete tayini padişahın isteği ise de bir türlü gerçekleşememiştir. Birkaç ay sonra dördüncü defa defterdarlığa getirildiyse de Şevvâl'de (Şubat 1705) tekrar azledilmiştir. 20 Safer 1117'de (13 Haziran 1705) tekrar defterdar olup Rebiyülevvel 1118'de (Haziran 1706) yine azledildi. 1123'de (1711) altıncı defa defterdar olup Cemaziyelevvel 1124'de (Haziran 1712) azledildi. 1125'de (1713) Rusya hududunun belirlenmesine memur oldu. Receb 1126'da (Temmuz 1714) Rumeli pâyesiyle Selânik sancağıyla Bender muhafızı oldu. O sene Şa'bânında (Ağustos) yedinci defa defterdar oldu. Şevvâl 1128'de (Eylül-Ekim 1716) vezirlik verilip ardından Selânik valisi oldu. Rebiyülevvel 1129'da (Ocak 1717) tahrir-i asker emrini icra ederken kötü hareketi ve zulmü padişah tarafından duyulunca Kavala'da tevkif edilerek o sene idam edildi. Na'şı Kavala'da Cami-i Kebir'de medfundur. Bilgiliydi. *Zübdetü'l-Vekayî* adında bir tarih yazdı. (IV. 212/13)

Mehmed Paşa (Sarıkçı) Enderûn'dan yetişerek tülbend ağası, yani sarıkçı, sonra rikâbdar-ı şehriyârî oldu. 1083'de (1672/73) Kars beylerbeyi, sonra Sayda beylerbeyi, 1093'de (1682) vezirlikle Karaman valisi ve 1094'de (1683) Varat muhafızı olup o sene içinde Avusturya muharebesinde şehit olmuştur. (IV. 185/86)

Mehmed Paşa (Sarıkçı) Enderûn'da yetişerek serdestarî-i şehriyârî oldu. Çıktıktan sonra 1103'de (1691/92) şıkk-ı evvel defterdarı oldu. Sonra Kıbrıs beylerbeyi olup 1104'de (1692/93) azledilerek 1106'da (1694/95) Trablusgarb valisi oldu. Orada İmam Mehmed Dayı'yı asker reisi, yani dayı edip İspanyalılarla harbe mecbur oldu. Birinde galip ve diğerinde mağlup oldu. 1112'de (1700/01) Kahveci Osman Dayı, Mehmed Dayı'ya galip gelerek onun yerine geçti. 1114'de (1702/03) bu da savuşturulup bu paşanın damadı Halil Bey, asker reisi olup Mehmed Paşa da yine makamına sahip oldu. 1118'de (1706/07) vefat eylemiştir. Trablus'da bir cami ile Türk çarşısını yaptı. Camiine defnedildi. Dindar, sâlih, âdildi. Mehmed Dayı da muharip, ılımlı, oradaki dayıların en doğrusuydu. (IV. 205)

Mehmed Paşa (Sarızâde) Sivas alaybeyi iken Amasya'da eşkıya te'dibi hizmetinde bulunmuş ve yiğitlik göstererek Kadıoğlu gibi şakîleri elde etmiş olduğundan Safer 1176'da (Ağustos-Eylül 1762) mîrimîranlıkla Çorum ve sonra vezirlikle Trabzon ve Van valisi oldu. 1180'de (1766/67) Kars valisi olup oradaki karışıklığı yatıştırıp sonra Sivas vilâyetiyle Bender muhafızlığına gönderilmiş ve sonradan İçel sancağı verilmiştir. Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) vefat etti. Cesur, bahadır, askeri idareye kadir, siyasî işlerde usta, lâtifeci ve bilgiliydi. (IV. 250)

Mehmed Paşa (Sarmısak) Tiryaki bir zat olup kaderin sevkiyle Niğbolu muhafızı ve paşa olmuştur. 1031'de (1622) Leh muharebesinde hazır bulunup sonra vefat etmiştir. (IV. 149)

Mehmed Paşa (Saturcu) Kapıcıbaşı, Boğdan voyvodasını seçme hizmetinde bulunarak mükâfâten yeniçeri ağası, sonra Rumeli beylerbeyi oldu. 1005'de (1596/97) beşinci vezir oldu. Sonra serdâr-ı ekrem olarak Al-

manya Ordusuyla harb etti. Sonra ayrıldı. 1007'de (1598/99) vefat etmiştir. Sâdık ve cesurdu. (IV. 134)

Mehmed Paşa (Serhadli) Serhad yiğitlerinden olduğundan bey oldu. 1102'de (1690/91) Temeşvar muhafızı olup 1108'de (1696/97) Yanova muhafızı ve ardından Köstendil ve 1112'de (1700/01) Alacahisar muhafızı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 199)

Mehmed Paşa (Sevindik) Suhtelikten yetişip beylerden oldu. 1048'de (1638/39) Adana beylerbeyi olup 1049'da (1639/40) Revan'da esir olmuştu. Kurtulduktan sonra bir müddet daha Adana beylerbeyi olup sonra vefat etti. (IV. 159)

Mehmed Paşa (Seydîzâde) Seydî Ahmed Paşa'nın oğludur. Yükselerek beylerden ve beylerbeyilerden oldu ve 1082 (1671/72) tarihlerinde vezir rütbesiyle Rumeli valisi oldu. Birkaç sene kalıp Şevvâl 1086'da (Ocak 1676) kapdan-ı deryâ oldu. 17 Ramazan 1088'de (13 Kasım 1677) Niğde sancağıyla azledildi. 1089'da (1678) ikinci defa Rumeli valisi oldu. Sonra Temeşvar, 1092'de (1681) Yanova, 1093'de (1682) Kanije, 1094'de (1683) ikinci defa Yanova muhafızı, 1095'de (1684) Kara Mehmed Paşa harbi günü Budin'de şehid oldu. 30 sene düşmana kılıç çalmış ve bir defa yüz döndürmemiş bir yiğitti. Şehadeti günü, firardan âr edip topları kurtarmak gayretiyle döğüşe döğüşe can vermiştir. Hatta Almanya imparatoru bile "bir yarar adamdı" diye övmüştür. İhtişamlı, şişman, uzun boylu, vakûr, cirit oynamak, ok atmak ve hasmını yıkmakta misilsizdi. (IV. 186)

Mehmed Paşa (Seyyid) Huveyze hanı olup Osmanlı Devleti'ne bağlanınca paşalık ihsan buyurulmuştu. Nadir Şah'ın saldırısında evlâdıyla Basra'ya çekildi ve 1144'de (1731/32) yine o tarafa gitti. Sonradan vefat etti. (IV. 227)

Mehmed Paşa (Seyyid) Dimetokalıdır. II. Mustafa devrinde (1695-1703) saraya alınıp yetişerek çukadar-ı şehriyarî oldu. 1144 ortalarında (1731 sonları) Bağdad'a gönderilip dönüşte silahdâr-ı şehriyârî oldu. Safer 1148'de (Temmuz 1735) Bağdad'a İsmail Paşa'ya mühr-i hümâyûnu götürdü. Birlikte gelip o sene 9 Şa'bânında (25 Aralık 1735) vezirlikle sadâret kaymakamı olup 16 gün sadrazamlık boş kaldı. 25 Şa'bân 1148'de (10 Ocak 1736) mühr-i hümâyûn ihsan buyurularak sadrazam oldu. O aralık Rusya ve Almanya'ya savaş ilan edildiğinden serdâr-ı ekrem dahi olarak ordu ile harbe gitti. 8 Rebiyülâhir 1150'de (6 Ağustos 1737) azledilerek Ağrıboz'a gönderildi. 1155'de (1742) oraya muhafız olup Ramazan 1157'de (Ekim 1744) Selânik, Rebiyülevvel 1158'de (Nisan 1745) Özi, Muharrem 1160'da (Ocak 1747) Belgrad, Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) İnebahtı, Rebiyülevvel 1164'de (Şubat 1751) Selânik, Rebiyülâhir'de (Mart) Cidde valisi olup Rebiyülâhir 1171'de (Aralık 1757) orada vefat etti. Ilımlı, ölçülü, yumuşak huylu, doğru olup büyük işlerin idaresinde iktidarsızdı. Üsküdar'da Arakiyeci Mehmed Çelebi Mescidi'ni tamir eyledi. Vefatında iki yaşında terk eylediği kızı Şerife Hadice Hanım 1244'de (1828/29) vefat etmiştir. (IV. 243)

Mehmed Paşa (Seyyid) Kapıcıbaşı olarak kapıcılar kethüdâsı ve sonra mîrahûr-ı evvel olup Rebiyülevvel

1176'da (Eylül-Ekim 1762) mîrimîran olarak Kocaeli, sonra Selânik ve Karahisar mutasarrıfı olmuştur. 1183'de (1769/70) Bender Ordusu çarhacısı olup oralarda vefat etmiştir. Oğlu Seyyid Nu'man Bey'dir. (IV. 252)

Mehmed Paşa (Seyyid) Taşralı olup yükselerek kapıcıbaşı oldu. 1152'de (1739) kapıcılar kethüdâlığı pâyesiyle Vidin seraskeri maiyetine memur olup gazalarda yararlılık gösterip "Gazi" namını alarak mîrimîran oldu. 1164'de (1751) İçel mutasarrıfı, sonra Bender muhafızı, Receb 1168'de (Nisan-Mayıs 1755) Adakale muhafızı ve sonra Köstendil, 1171'de (1758/59) Selânik mutasarrıfı oldu. III. Mustafa devri (1757-1774) başlarında vefat etti. (IV. 241)

Mehmed Paşa (Seyyid) (Karavezir) Arapsun'da Seyyid Ali'nin oğlu olarak 1140'da (1727/28) doğdu. Aşçıbaşı ve surre emini Süleyman Ağa dayısı olduğundan 1164'de (1750) helvahaneye çerağ olunup dayısının vefatında teberdar oldu. Güzel yazısı sayesinde hazine kâtibi ve ardından hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup 4 Muharrem 1189'da (7 Mart 1775) silahdar-ı şehriyârî oldu. Şa'bân 1193'de (Ağustos 1779) vezirlikle sadrazam oldu. 25 Safer 1195'de (20 Şubat 1781) vefat ederek Hamidiye Türbesi yanında cadde tarafına defnedildi. Kısa boylu, gayet siyah, çirkin görünüşlüydü. Gayet dindar, zekî, kavrayışlı, mizaha düşkün, Nasreddin Hoca fıkralarını ezbere bilir, çalışkan, güçlüydü. Hane-i hassaya nakli günü ahlâk değiştirerek sertlik gösterdi. Rûz-ı Hızırdan önce kuzu kesimini yasak etti. Arapsun'da 8 çeşme, kârgir hamam, dükkân, medrese, dersane ve kütüphaneyi içine alan bir cami yaptı. Orasını köy iken kaza haline getirdi. Savaklar Mescidi'nin minaresini ahşapken kârgir olarak inşa etti. Orada su kuyusu ve iki taşayak çeşme ve kahve ocağı yaptı. I. Abdülhamid tavırlarına hayran olduğundan vefatına üzülmüştü. Kızı Şerife Ayşe Hanım 13 Zilka'de 1213'de (18 Nisan 1799) vefat etti ve yakınına defnedildi. Kardeşleri Mustafa Paşa ve Halil Paşa'dır. Kitapçısı, Hacı Seyyid İbrahim Efendi'dir(→). (IV. 258/59)

Mehmed Paşa (Seyyid) (Maçur) Uzun yıllar Palu beylerbeyi olarak cesurluğuyla meşhur olmuş ve kardeşi Süleyman Paşa ile Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine harbinde şehid olmuştur. (IV. 198)

Mehmed Paşa (Seyyid) (Yeğen) Yeniçeridir. Ocaktan yetişip sekbanbaşı oldu. Ramazan 1203'de (Haziran 1789) azledildi. 1204'de (1789/90) vezirlikle orduya memur oldu. 1205'de (1790/91) Hırsova muhafızı olup ordunun dönüşünde Şumnu muhafızlığıyla kaldı. Sonra vezirliği kaldırılarak İzmit'e sürüldü. 18 Cemaziyelâhir 1213'de (27 Kasım 1798) vezirliği geri verilerek Hotin muhafızı oldu. Sonra Ağrıboz muhafızı olarak 1214'de (1799/1800) vefat eyledi. Tedbirli ve güçlüydü (IV. 271)

Mehmed Paşa (Silahdar) Cihangirli riyâle Ahmed Kapdan'ın oğludur. 20 Receb 1122'de (14 Eylül 1710) doğdu. Bir defa amcazâdesiyle Mısır'a gidip geldi. Sonra Enderûn'daki büyük kardeşinin iltimasıyla Enderûn'a alındı. Helvahaneden yetişip 1144'de (1731/32) iç kiler gulâmı, 1145'de (1732/33) rikâb çukadarı, 1156'da (1743) tüfenkçibaşı, peşkir ağası ve III. Os-

man'ın tahta çıkışında (1754) rikâbdar, sonra çukadar, bir gün sonra silahdar-ı şehriyârî ve 5 Zilhicce 1169'da (31 Ağustos 1756) istifa ederek vezirlikle Tırhala valisi oldu. Şa'bân 1170'de (Nisan-Mayıs 1757) Özi ve Silistre valisi olup 6 Cemaziyelevvel 1171'de (16 Ocak 1758) çağrılarak III. Ahmed'in kızı Ayşe Sultan nikâhlanıp Şevvâl'de (Haziran) zifaf oldu ki, bu lûtfa mazhariyetinin sebebi III. Mustafa'nın şehzâdeliğinde çukadar olmasıydı. 10 ay İstanbul'da kaldı. Rebiyülevvel 1172'de (Kasım 1758) Yanya, Delvine ve Receb 1172'de (Mart 1759) Bursa valisi olup Cemaziyelevvel 1174'de (Aralık 1760) İstanbul'a getirildi. 1175'de (1761/62) Sivas, sonra Aydın, Muharrem 1178'de (Temmuz 1764) Anadolu, Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) Selânik, ardından Maraş, sonra Özi, Şevvâl 1180'de (Mart 1767) Vidin, Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) Rumeli ve Zilhicce 1183'de (Nisan 1770) Silistre nizamına memuren Haleb valisi oldu. Receb 1184'de (Ekim 1770) sadârete davet olunup Şa'bân'da (Kasım) orduya gelip sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu. Şa'bân 1185'de (Aralık 1771) azledildi ve vezirliği kaldırılarak Gelibolu'ya ikamete gönderilmiştir. Şevvâl 1185'de (Ocak 1772) tekrar vezirlikle Ağrıboz ve Zilka'de'de (Şubat) Trabzon eyaletiyle Gürcistan tarafına memur oldu. Zilhicce'de (Mart) İnebahtı, Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) üçüncü defa Selânik, 1189'da (1775) Bosna, Rebiyülevvel 1190'da (Nisan-Mayıs 1776) Bender muhafızlığıyla Selânik, Cemaziyelâhir 1192'de (Temmuz 1778) Bosna, Şevvâl 1193'de (Ekim 1779) Selânik, Cemaziyelevvel 1194'de (Mayıs 1780) Anadolu ve Cemaziyelâhir 1195'de (Haziran 1781) Erzurum valisi olup Zilka'de 1195'de (Ekim-Kasım 1781) vezirliği kaldırıldı. Hasmı sadrazam Yeğen Mehmed Paşa katline çalışır iken azledilip 25 Muharrem 1197'de (31 Aralık 1782) vezirliği geri verilerek Niğde ilâvesiyle Faş muhafızı olduysa da özür dileyip Rebiyülevvel'de (Şubat 1783) Resmo sancağı, ardından Niğde sancağıyla Boğaz Hisarı muhafızı, ardından Cidde ve Sakız'a ulaşınca Mısır valisi oldu ve 10 Safer 1199'da (23 Aralık 1784) gevşeklik isnadıyle azledildi. Receb'de (Mayıs 1785) Selânik ve Şa'bân'da (Haziran) Kandiye muhafızı olup Zilhicce 1202'de (Eylül 1788) vefat eyledi. Orada Hüseyin Hüsnî Paşa'nın mezarı civarında defnedilmiştir. İlk Bosna valiliğinde Karadağ isyanını bastırdı. Üçüncü Anadolu valiliğinde de Şeyh Hüsnî âsilerini cezalandırmayı başardı. Temkinli ve vakarlı, şen meşrepli, lâtifeci, işlerinde tevekkül sahibi, törenlerde, yiyecek ve içeceklerde gösterişe düşkün, benzerlerinden iyiydi. Kütahya'da bir camii vardır. Her gittiği beldede bir kasır yaptırmayı arzu etmekle haylice eserleri vardır. Ulemâya saygısı tamdı. Her yerde ahaliyi kendisinden hoşnut etmiş ve vefatı gittiği yerlerde üzüntüye sebep olmuştur. Yaşı 80'di. kethüdâsı Mustafa Ağa'dır(→). (IV. 264/65)

Mehmed Paşa (Sofu) Bosnalıdır. Lala Mustafa Paşa'nın adamı olup İran muharebelerinde Kars muhafazasına memur olmuştur. Sonra Rumeli beylerbeyi oldu. 985'de (1577) Haleb, sonra Erzurum beylerbeyi olup Mustafa Paşa'nın hiyanetinde yaralandı. Bir müddet boşta kalıp 992'de (1584) Bosna ve sonra 999'da

(1591) Erzurum, sonra Bağdad, 1004'de (1595/96) Diyarbekir, ardından Anadolu, Şam, 1009'da (1600/01) yine Anadolu ve 1010'da (1601/02) tekrar Bosna valisi olmuştur. 1013'de (1604/05) vefat eyledi. Eskilerden ve doğruluk sahiplerindendi. (IV. 137)

Mehmed Paşa (Sofu) Hazergradlıdır. Enderûn'dan yetişerek sırasıyla silahdar-ı şehriyârî oldu, 1020'de (1611) vezirlikle Mısır valisi oldu. Muharrem 1024'de (Şubat 1615) İstanbul'a çağrılarak kubbenişîn oldu. Sonradan Budin valisi olup oraya varışından önce çağrılarak sadâret kaymakamı oldu. Zamanında tahta çıkma vukû bulup 1026 (1617) sonlarında azledilerek üçüncü vezir oldu. Az müddet sonra Rumeli valisi ve sonra Sivas valisi oldu. 1028'de (1619) ikinci defa sadâret kaymakamı oldu. Azilden sonra 1033'de (1624) ikinci defa Budin valisi olup 1035'de (1625/26) vefat etti. Güçlü, sâdık, doğru, ılımlı ve dindardı. (IV. 150/51)

Mehmed Paşa (Sofu) Maliyeden yetişip 1065'de (1655) paşalıkla başdeftardar oldu. O sene Ramazanında (Temmuz) azledildi ve sonra vefat etti. (IV. 170)

Mehmed Paşa (Sofu) (Hacı) Enderûn'dan yetişip beylerden oldu. 941'de (1534/35) Rumeli beylerbeyi, 944'de (1537/38) kubbe veziri ve ikinci vezir oldu. 952'de (1545) Bağdad'a memur olup 954'de (1547) Bosna beylerbeyi, 958'de (1551) Budin beylerbeyi olmuş ve orada vefat eylemiştir. Yenikapı Camii'ni yaptırmıştır. Sofya'da da cami ve medrese yapmıştır. Akıllı, kâmildi. Ölüm hastalığında Yahudi bir tabip bakıp ahzolunduk-da "bununla 40 Mehmed adlı adam zehirledim" demiştir. (IV. 113)

Mehmed Paşa (Sofulu) Beylerden olup 912'de (1506/07) Bosna beylerbeyi olup 916'da (1510) vefat etti. (IV. 107)

Mehmed Paşa (Sokollu) (Tavil) Bosnalıdır. Sokollu, yani Şahinoğlu sülâlesindendir. Enderûn'a girip kapıcıbaşılıkla çıktı. 953'de (1546) Rumeli valisi ve ardından kubbe veziri olarak Şehzâde Selim'e damad oldu. Sonra harbe serdâr oldu. İkinci vezir iken Zilka'de 972'de (Haziran 1565) sadrazam oldu. Şa'bân 987'de (Ekim 1579) İkindi divanında bir dilenci her gün girdiği gibi sadaka istemek üzere yanına girdiği sırada paşayı şehid etmiştir. Her gece temcid vakti kalkarak namaz kılmak âdeti olup gece Hadım Hasan Ağa'ya I. Murad'ın muharebesini okutup "keşke böyle şehid olsam" diye gazi padişahın ruhuna bir Fâtiha okumuş ve ertesi gün yüce şehidlik rütbesine nâil olmuştur. Eyüp'de türbesine defnedildi. Akıllı, tedbirli, güçlü olup üç padişaha aralıksız sadrazam oldu. I. Süleyman'ın (Kanunî) Sigetvar'da vefatını kimseye duyurmaması, Çeşme harbinden sonra donanmayı tekrar çıkarmaya muktedir olması ve Hazar Denizi'ni Azak Denizi'ne bağlamaya çalışması gibi halleri, iktidar ve sadakat rütbesinden birer numunedir. Sadrazamlığının sonlarında bazı düşmanları adamlarına ve akrabasına eza suretini gösterdiler ise de vefatına kadar makamını muhafaza etmiştir. Kethüdâsı Husrev Ağa'nın ve müdir-i umûru Sinan Ağa'nın zeametleri bu sırada alınmıştır. Kiliseden çevrilme Kadırga'da cami ve tekkesi vardır.

Azapkapı cihetinde diğer cami ve medresesi vardır. Oğulları, Hasan Paşa ve İbrahim Han Paşa ile Kurd Bey'dir ki 974'de (1566/67) vefat etmiştir. Damadı, vezir Ca'fer Paşa ve yeğeni Budin valisi Mustafa Paşa'dır. İbrahim Hanzâdeler sülâlesindendir. (IV. 122/23)

Mehmed Paşa (Solak) Damad İbrahim Paşa'nın akrabasından olup onun yardımıyla mîrimîran ve Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) Bursa mutasarrıfı, sonra Kastamonu mutasarrıfı oldu. 1143'de (1730/31) azledilip 1144'de (1731/32) İran'a harbe gönderildi. 1145'de (1732/33) yine Bursa sancağı ve nihayet Selânik sancağı verilip 1151'de (1738/39) Avusturya harbinde de bulunarak ömrünü tüketmiştir. Cesur, gayretliydi. (IV. 228/29)

Mehmed Paşa (Sunbatzâde) Hamavî Ahmed Paşa'nın kethüdâsı olup mîrimîran rütbesiyle 1179'da (1765/66) Haleb valisi olmuş ve 1180'de (1766/67) vezirlik verilmiştir. Birkaç sene sonra azille Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül 1775) Sayda valisi olmuş ve bir-iki sene oralarda bulunarak vefat etmiştir. İktidar sâhibi ve işgüzârdı. (IV. 254)

Mehmed Paşa (Süveydaroğlu) Deryâ beylerinden olup 1061'de (1651) düşmanın bir gemisini tutunca ünlendi. 1066 (1656) yılından sonra vefat etmiştir. (IV. 167)

Mehmed Paşa (Şâtır) Şâtırlıktan yetişerek 1081'de (1670/71) mîrahûr-ı sânî oldu. 1082'de (1671/72) Malatya ve Arapgir mutasarrıfı olup 1083'de (1672/73) Diyarbekir ve 1085'de (1674/75) Adana valisi oldu. Orada 1090'da (1679) vefat eylemiştir. (IV. 183)

Mehmed Paşa (Şâtır) Beylerden olup 1101'de (1689/90) Sakız ve 1105'de (1693/94) Akşehir mutasarrıfı olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (IV. 194)

Mehmed Paşa (Şehsüvarzâde) Kaleciklidir. Babası ve kendisi mesnede layık olup 1096'da (1685) mîrimîranlıkla Kars muhafızı oldu. Receb 1100'de (Nisan-Mayıs 1689) Gönye, Ramazan 1106'da (Nisan-Mayıs 1695) Maraş, sonradan Çıldır, 1109'da (1697/98) Musul, Cemaziyelâhir 1121'de (Ağustos 1709) Sivas, 1122'de (1710) Adana, Şa'bân 1122'de (Ekim 1710) Şehrizor valisi, sonra Misistre, 1123'de (1711) ikinci defa Maraş, sonra Rumeli pâyesiyle İçel ve Konya, 1125'de (1713) üçüncü defa Maraş, 1126'da (1714) Kudüs valisi harpde bulunduğundan Anadolu ve 1128'de (1716) Konya beylerbeyi oldu. 1129'da (1717) vezirlikle Trablusşam, 1130'da (1718) Adana, 1133'de (1720/21) Çıldır, sonra Amasya ve Konya valisi oldu. Safer 1135'de (Kasım 1722) vefat eyledi. Vakûr, gayretli ve mülk idaresine kadir, bahtsızlık görmemiş bir bahadırdı. Oğulları Mustafa Paşa, Abdullah Paşa, Hâlid Paşa'dır. (IV. 218/19)

Mehmed Paşa (Şerhî) Yükselerek Sayda valisi olup Rebiyülevvel 1079'da (Ağustos 1668) vefat etti. (IV. 178)

Mehmed Paşa (Şeyh) Enderûn'dan yetişerek doğancıbaşı olup 1074'de (1663/64) vezirlikle kubbenişîn oldu. 1076'da (1665/66) Silistre valisi olup 1078'de (1667/68) Edirne kaymakamı ve kubbe veziri oldu. Rebiyülevvel 1081'de (Temmuz-Ağustos 1670) Temeşvar, sonra Van valisi oldu. Sonra Yanova muhafızı, 1086'da (1675) Kandiye valisi ve 1088'de (1677) tek-

rar Yanova muhafızı oldu. 1092'de (1681) emekli edilip Cemaziyelâhir 1092'de (Haziran-Temmuz 1681) vefat etti. Akıllı ve tedbirliydi. (IV. 185)

Mehmed Paşa (Tabanıyassı) Arnavutdur. Dârüssaâde ağası Sipahi Hacı Mustafa Ağa'nın adamı olup müteferrika, kapıcılar kethüdâsı, mîrahûr-ı evvel oldu. 1037'de (1627/28) Mısır valisi olup sonra kubbe veziri oldu. Receb 1041'de (Ocak-Şubat 1632) sadrazam olup Ramazan 1046'da (Şubat 1637) azledildi. 1047'de (1637/38) sadâret kaymakamı oldu. 1048 sonlarında (1639 başları) vefat etti. Akıl, tedbir ve cömertlik sâhibi ise de ümmi olduğundan sırlarını saklayamamaktan dolayı kazayı celbeyledi. Müsteşar ve işlerini idare eden Fazlî Ağa dahi bu sene birlikte vefat etti. (IV. 159)

Mehmed Paşa (Tatar) 1014'de (1605/06) Hersek beyi olup yükselerek Kefe beylerbeyi oldu. Sonra serdâr olup 1017'de (1608/09) kardeşi Ahmed Bey'le birlikte şehid oldular. (IV. 141)

Mehmed Paşa (Tekeli) III. Mehmed'in çavuşbaşısı olduktan sonra 1004'de (1595/96) silahdar ağası oldu. Sonra yükselerek beylerbeyi olup Bosna, 1014'de (1605/06) Kastamonu valisi olarak Kalenderoğlu harbine memur olmuş ve onlara esir olup sonra kabahati affolunmuştur. 1017'de (1608/09) Van beylerbeyi, 1023'de (1614) Diyarbekir valisi oldu ve 1024'de (1615) azledildi. 1025'de (1616) Van valisi olup orada vefat etmiştir. (IV. 146)

Mehmed Paşa (Tekeoğlu) Beylerden olup Şarı beylerbeyi olarak 960'da (1553) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (IV. 114)

Mehmed Paşa (Tiryâki) (Hacı) İstanbulludur. Babası yeniçeri idi. Yazıcı, sonra mukabeleci olup 1152'de (1739/40) mevkufâtî oldu. O sene Tuna Nehri muhaddidi, 1154'de (1741) yeniçeri kâtibi olmuş ve 1156'da (1743) azlolunmuştur. 1157'de (1744) ikinci defa yeniçeri kâtibi olup 25 Safer 1158'de (29 Mart 1745) tersane emini ve ardından sadâret kethüdâsı olup 2 Receb 1158'de (31 Temmuz 1745) sadrazam oldu. 7 Cemaziyelâhir 1159'da (27 Haziran 1746) azledilip Rodos'a sürgün olundu. Oradan Zilka'de 1160'da (Kasım 1747) İçel, Rebiyülevvel 1161'de (Mart 1748) Musul ve Zilka'de 1161'de (Kasım 1748) Bağdad valisi oldu. Muharrem 1163'de (Aralık 1749) Cidde valisi ve şeyhülharem olup istifa eyleyince vezirliği kaldırılıp Girit'de ikameti ferman olunarak emekli oldu. 8 Ramazan 1164'de (31 Temmuz 1751) Resmo'da vefat etti. Vefatı gecesi Büyükkaraman'daki evi yanıp eşyası kurtulamamıştır. Kıymetli mücevherat ve başka şeyleri dahi bir gemiye yüklenerek kendisine gönderilirken gemi yolda batmıştır. Sadâretten önce bulunduğu hizmetlerde başarılı olup sadâretten sonra bir işe yaramamıştır. Hırslı ve sertti. Yaşı 70'i aşkın olup İshak Paşa Mescidi'ne bir minber koyabilmiştir. Oğlu Hâşim Bey'dir. Torunu Derviş Ali Hasib Efendi'dir. (IV. 237/38)

Mehmed Paşa (Topal) Beylerden olarak 1059'da (1649) Hamid beyi olup Abaza Hasan'a uydu. Bir sene sonra itaat ederek Zilhicce 1061'de (Kasım-Aralık 1651) Konya beylerbeyi, sonra Sivas, sonra Ahıska, Çıldır ve buradan vezirlikle Temeşvar valisi

ve Bosna valisi oldu. Safer 1067'de (Kasım-Aralık 1656) kapdan-ı deryâ ve 1068'de (1657/58) Sakız muhafızı oldu. 1069'da (1658/59) Köprülü Mehmed Paşa kötü halini ve zulmünü tahkik edip Bozcaada'ya çağırmış ve orada cezasını vermiştir. (IV. 171)

Mehmed Paşa (Torbalı) Yükselip Niğde mutasarrıfı ve paşa olarak 1058'de (1648) Girit seferine memur oldu. Sene sonunda orada şehid oldu. Cesur ve işbilirdi. (IV. 163)

Mehmed Paşa (Tuz) Beylerden olup 1140'da (1727/28) Kars, 1145'de (1732/33) Van, 1146'da (1733/34) Niğde, 1147'de (1734/35) tekrar Kars beylerbeyi oldu. 1151'de (1738/39) Vidin'de yiğitlik göstermekle vezirlik verilip Diyarbekir valisi oldu. 1152'de (1739) Vidin canibi seraskeri oldu. O sene 11 Cemaziyelevvelinde (16 Ağustos 1739) idam edildi. Cesur ve gayretliydi. Oğlu Ahmed Paşa'dır. Kardeşi Silahşor Hasan Bey ile yeğeni Mehmed Bey 1164'de (1751) ve akrabasından Hacı Ahmed Bey 1168'de (1755) vefat ederek Üsküdar'da defnedilmiştir. (IV. 233)

Mehmed Paşa (Türk) Vezir kapı kethüdâsı ve telhisçisi olup 1113'de (1701/02) mîrahûr, 1114'de (1702/03) kapıcıbaşı ve sipahiler ağası ve Şevvâl'de (Şubat-Mart 1703) sadâret kethüdâsı olup 1115'de (1703/04) azledildi. Receb 1119'da (Ekim 1707) çavuşbaşı, 1120'de (1708) tekrar mîrahûr-ı sânî, 1122'de (1710) kapıcılar kethüdâsı, 1125'de (1713) mîrahûr-ı evvel ve sonra Rumeli pâyesi oldu. 28 Safer 1126'da (15 Mart 1714) vezir rütbesiyle rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. Zilka'de 1127'de (Kasım 1715) Bender muhafızı oldu. Ardından vefat etmiştir. İşten anlar ve tecrübeliydi. (IV. 210/11)

Mehmed Paşa (Uğurlu) İran hükümdarı Uzun Hasan'ın oğlu olup İsfahan valisi oldu. Savaştan sonra babasına gücenerek II. Mehmed'e (Fâtih) sığındı ve padişahın kızıyla evlenerek damad-ı sultanî oldu. 883'de (1478/79) Anadolu valisi oldu. Orada babasının vefatını duyunca izinsiz İran'a yürüdü ve bu sırada vefat etti. Oğlu Ahmed Bey'dir. (IV. 105)

Mehmed Paşa (Yahyâlı) Vezir Yahyâ Paşa'nın ikinci oğludur. Vidin beyi olup Engürüs savaşlarında bulunarak Semendire ve Belgrad beylerbeyi oldu. 936'da (1526/30) tekrar Semendire beyi oldu. Buradan Budin beylerbeyi oldu. Orada birçok kaleleri fetheyledi. 958'de (1551) vefat eyledi. Belgrad'da medrese ve imaret yaptırmıştır. Cesur, gayretli, tedbirli, akıllıydı. Oğlu Arslan Paşa'dır. (IV. 113)

Mehmed Paşa (Yedekçi) Yükselerek kapıcıbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1148'de (Eylül-Ekim 1735) arpa emini, 1149'da (1736/37) silahdar ağası ve Rebiyülâhir 1150'de (Ağustos 1737) sadâret kethüdâsı olup Cemaziyelevvel 1153'de (Ağustos 1740) azledilerek Medine Kalesi'ni tamire memur oldu. 1155'de (1742) hacdan dönerek 23 Rebiyülâhir 1155'de (27 Haziran 1742) ikinci defa sadâret kethüdâsı olmuştur. 7 Safer 1156'da (2 Nisan 1743) vezir rütbesiyle Mısır valisi, Zilkade 1157'de (Aralık 1744) Aydın muhassılı ve İran Ordusu sevkiyat memuru olup Ramazan 1158'de (Ekim 1745) vefat etti. İşlerinde ileri görüşlü, güçlü, sâdık, gayretliydi. Kardeşinin oğlu Ali Paşa'dır. (IV. 235)

Mehmed Paşa (Yeğen) Kel Yusuf Efendi'nin kız kardeşinin oğlu oldu-

gundan böyle lâkaplandı. Topal Osman Paşa'ya kapı kethüdâsı ve gümrük emini oldu. 1143'de (1730/31) inziva edip sonra 1146'da (1733/34) mevkufatçı ve sonra gümrükçü oldu. 1149'da (1736/37) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı olup Rebiyülâhir 1150'de (Ağustos 1737) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı oldu. O sene 26 Şa'bânında (19 Aralık 1737) sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu. Rusya ve Avusturya'ya karşı muharebelerde parlak zaferler kazandı. 21 Zilka'de 1151'de (3 Mart 1739) azledilip sürüldü. 9 Rebiyülâhir 1153'de (4 Temmuz 1740) Kandiye muhafızı, 1155'de (1742) Bosna, Ramazan 1157'de (Ekim 1744) Aydın valisi ve Zilka'de'de (Aralık) Anadolu valiliğiyle Kars seraskeri oldu. 25 Receb 1158'de (23 Ağustos 1745) İran ile muharebeyi kazandığı sırada levendlerin beklenmeyen bir karışıklığına üzülüp kahrından ertesi günü vefat eylemiştir. İyilik düşünen, cömert, kadirbilir, doğru, sâdıkları sever ve sert dilliydi. Kabataş taraflarında bir çeşme yaptı. (IV. 234/35)

Mehmed Paşa (Yeğen) Âlâiye'de Marulla kasabasında serdengeçti ağalarından Yusuf Ağa'nın oğlu olarak 1139'da (1726/27) doğdu. 1155'de (1742) İstanbul'a gelip Belgrad serdengeçti ağası oldu. Oradaki kötü halinden dolayı Âlâiye'ye sürgün edildi. Orada da kötü halinden dolayı kaçarak İstanbul'a geldi. Suçu affolunarak Eflâk serdârı oldu. Sonra turnacı, saksoncu, 1186'da (1772/73) zağarcıbaşı ve Muharrem 1187'de (Nisan 1773) kul kethüdâsı olup harpde bir muharebeyi kazanmıştır. 17 Rebiyülevvel 1187'de (8 Haziran 1773) yeniçeri ağası oldu. 16 Şa'bân'da (2 Kasım) vezirlik verildi. 2 Cemaziyelâhir 1188'de (10 Ağustos 1774) sadâret kaymakamı olup orduya geldi. 25 Receb 1188'de (1 Ekim 1774) ilâveten Aydın muhassılı olup o günün ikindisinde Silistre valisi olarak ağalıktan da azledildi. 1189'de (1775) Vidin, Zilhicce 1189'da (Şubat 1776) ikinci defa Silistre ve Cemaziyelevvel 1191'de (Haziran 1777) Kırşehir, 1193'de (1779) Anadolu valisi olup, 1194'de (1780) Âlâiye'ye girişinde vezirliği kaldırılarak ikamete memur oldu. 1195'de (1781) vezirliği geri verilip Hotin muhafızı olup 1196'da (1782) Tırhala ve 19 Cemaziyelevvel'de (13 Mayıs 1782) Rumeli valisi olup 16 Ramazan 1196'da (25 Ağustos 1782) sadrazam oldu. 25 Muharrem 1197'de (21 Aralık 1782) azledilerek Vidin valisi olup 23 Cemaziyelâhir 1198'de (14 Mayıs 1784) İnebahtı, Muharrem 1199'da (Kasım-Aralık 1785) Mısır ve Zilhicce 1200'de (Ekim 1786) Diyarbekir valisi oldu. 1201'de (1786/87) azledildi. Harpde Vidin seraskeri, Zilhicce 1201'de (Eylül-Ekim 1787) Selânik valisi, Muharrem 1202'de (Ekim-Kasım 1787) İsmail sürücüsü ve serasker olup 25 Safer 1202'de (6 Aralık 1787) yolda Köstence'de vefat etti. Hareketli, hırslı, tedbirliydi. Oğlu Yusuf Bey'dir. (IV. 263/64)

Mehmed Paşa (Yeğen) (Ebû Kavuk) Bâbıâlî'den yetişip 1095'de (1684) sadâret mektupçusu oldu. 1096'da (1685) reisülküttab olup 1098'de (1687) Süleyman Paşa ile firar etti. Sonra ruznâme-i evvel, 1100'de (1688/89) ikinci defa reisülküttab, 1101'de (1689/90) ruznâme-i evvel olup 1103'de (1691/92) azledildi. 1104'de

(1692/93) Resmo sancağı mutasarrıfı olup sonra 1107'de (1695/96) azledildi. 1109'da (1697/98) defter emini ve ardından Rumeli pâyesiyle İran sefiri oldu. 1111'de (1699/1700) İran'dan dönüp 1112'de (1700/01) hac emiri oldu. Cimriliğinden dolayı urbânın surresini vermediğinden hacılar yağmalanınca bir müddet Şam'da tevkif edildi. Aftan sonra 1114'de (1702/03) başdefterdarlık için Edirne'ye getirildi, ancak vezirlikle Adana valisi oldu. 1115'de (1703/04) Erzurum ve Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) Adana valisi olup 1117'de (1705/06) azille Malatya'da çiftliğine gönderildi. 1118'de (1706/07) Kal'a-i Cedide muhafızı, azilden sonra 1122'de (1710) Trabzon, sonra Kıbrıs, 1126'da (1714) Hanya ve sonra yeniden Kıbrıs valisi oldu. 1127'de (1715) Azak canibine memur olup o sene Yenikale'de vefat etmiştir. Sâlih ve marifet sâhibiydi. (IV. 210)

Mehmed Paşa (Zaralızâde) Zaralı Osman Paşa'nın oğludur. Sivas'da yerleşik olup mîrimîran rütbesiyle Zilka'de 1158'de (Aralık 1745) Sultanönü mutasarrıfı oldu. 17 Zilka'de 1160'da (20 Kasım 1747) vezirlikle Sivas valisi, Şevvâl 1163'de (Eylül 1750) Trabzon, Cemaziyelevvel 1164'de (Nisan 1751) Vidin ve Rebiyülevvel 1165'de (Ocak-Şubat 1752) ikinci defa Sivas valisi oldu. Azilden sonra idam edildi. Kardeşi Feyzullah Paşa'dır. Derebeyi tarzında olduğundan askerî idarede zayıftı. (IV. 242)

Mehmed Paşa (Zokaoğlu) Mahmud Paşa'nın oğludur. 1242'de (1826/27) babasının yerine İlbasan mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eyledi. (IV. 287)

Mehmed Paşazâde *bak.* Emin Bey

Mehmed Paşazâde Damad Mehmed Paşa'nın damadı İzzet Ali Paşa'dır. Damadları Mustafa Bey'den torunları olmalıdır. Baltacı Mehmed Paşa'nın oğlu Mustafa Paşa da vezir olmuştur. Tunus valisi Mehmed Paşa b. Mahmud Hamûde Paşa oğulları ki, bunlardan Mehmed Paşa oğlu Mustafa Paşa oğlu Ali Bey, kardeşi Sâdık Paşa'nın vefatında Tunus valisi oldu. (IV. 705)

Mehmed Pîr II. Mehmed'in (Fâtih) (hd. 1451-1481) kiremitçibaşının oğludur. Horhor'da medfundur. (IV. 103)

Mehmed Şah Şemseddin Fenârî'nin oğludur. 836'da (1432/33) vefat eyledi. Babasının nahiv metnini tamamladı. Gayet zekî ve âlimdi. (IV. 102; III. 159)

Mehmed Şah Molla Yegân lâkaplı Mehmed b. Armağan'ın(→) oğludur. Sultan Medresesi müderrisi ve Bursa kadısı olup II. Murad devri (1421-1451) sonlarında vefat etti. Babası gibi fâzıldı. (IV. 102)

Mehmed Şah (Fenarîzâde) Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Bursa mollası oldu. Zilka'de 1050'de (Şubat 1641) vefat eyledi. Âlimdi. (IV. 160; IV. 315)

Mehmed Şah Bey Beylerden olup Silivrikapı'da medfundur. Şahugeda Camii sâhibiydi. Bu senelerde (1590'lar) vefat etti. (IV. 132)

Mehmed Şah Efendi Hz. Mevlânâ sülâlesinden ve kadılardan Mehmed Efendi b. Hurrem b. Abdullah'ın oğludur. Karahisar'da doğarak müderris olup Muharrem 969'de (Eylül 1561) Süleymaniye'de Çifteler Medresesi bitiminde bu zata verildi. Cemaziyelâhir 971'de (Ocak-Şubat 1564) Mısır

ve 974'de (1566/67) Edirne ve 976'da (1568/69) İstanbul kadısı olup Receb 977'de (Aralık 1569) azledilmiş ve Cemaziyelevvel 978'de (Ekim 1571) sabah namazına abdest alırken vefat etmiştir. Fâzıl şairdir. *Islah-ı İzah* başlarına hâşiye ve *Tecrid Hâşiyesi*'ne ta'likat yazmıştır. (IV. 119/20)

Mehmed Şah Efendi (Ali Beyzâde) İzniklidir. 1012'de (1603/04) Trablusşam ve sonra Kütahya mollası oldu. Zilka'de 1014'de (Mart 1606) vefat etti. Güzel ahlâk ile meşhurdur. (IV. 139)

Mehmed Şah Efendi (Hacı Hasanzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, iki defa Sahn müderrisi oldu. 939'da (1532/33) vefat etti. Tarih ve ilimlerde mahareti vardır. *Muhtasar Kudurî*'ye bir şerh, fıkıhtan bir metin, *Selâsiyat-ı Buharî*'ye bir şerh yazmış ve bazı risaleleri de müsveddede kalmıştır. (IV. 112)

Mehmed Şah Efendi (Kepenekçizâde) Süleyman Efendi'nin oğludur. Müderris iken Üsküdar mollalığı verildiğinde kabul etmedi. Safer 1006'da (Eylül-Ekim 1597) vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Bâkî Efendi'dir. (IV. 133; III. 107)

Mehmed Şah Efendi (Molla Yegânzâde) Şemseddin Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderrisdir. Safer 965'de (Kasım-Aralık 1557) vefat etti. (IV. 114; IV. 102)

Mehmed Şah Efendi (Nakib Şahı) Kestellidir. Nakib Ma'lulzâde Mehmed Efendi'nin mülâzimi olup müderris oldu 1001'de (1592/93) vefat etti. Hoca Sa'deddin Efendi'ye yakınlık peyda eylemiştir. (IV. 130)

Mehmed Şah Efendi (Okçuzâde) Mehmed Paşa'nın oğludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1004'de (1595/96) tezkireci, Rebiyülevvel 1005'de (Kasım 1596) reisülküttab olup 1006'da (1597/98) defter emini ve 1007'de (1598/99) nişancı oldu. 1010'da (1601/02) azledildi. 1013'de (1604/05) Mısır defterdarı oldu. 1016'da (1607/08) salyânesi ahzolundu. 1017'de (1608/09) İstanbul'a gelip emekli oldu. Sonra ikinci defa defter emini, 1030'da (1621) nişancı olup 1033'de (1623/24) yine emekli edildi. 1039'da (1629/30) vefat etti. Yaşı 70'dir. Şair, münşî, âlim ve edib olup *Absenü'l-Hadîs*'i telif eyledi. Oğlu Vak'î Ahmed Efendi'dir(→). (IV. 153)

Mehmed Şah Riyâzî (Molla Yegânzâde) Şemseddin Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Sahn müderrisi olup 941'de (1534/35) vefat etti. Şairdir. (IV. 102)

Mehmed Tebrizî Mîrîalem'in şâkirdi olup ta'lik yazıda usta olduğundan I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) İstanbul'a gelip kırk akçe vazife ile hat muallimi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 111)

Mehmed Timur Dayı 1088'de (1677) Vekilharç Osman Dayı yerine Trablus beyi olup 1093'de (1682) vefat etmiştir. (IV. 186)

Mehmedî Timur harbinde bulunan beylerdendir. 804'de (1402) şehid oldu. (IV. 101)

Mekkî *bak.* Hüseyin Efendi

Mekkî Mehmed Bey Müderris, molla, sonra Mekke pâyesi oldu. Cemaziyelâhir 1200'de (Nisan 1786) vefat etti. Eyüp civarında medfundur. Oğlu Yahyâ Bey'dir(→). (IV. 508)

Mekkî Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip reisülküttab kesedarı ve hâce-

gândan oldu. Cemaziyelâhir 1195'de (Haziran 1781) vefat eylemiştir. (IV. 508)

Mekkî Mehmed Efendi Enderûn'dan müderrislikle çıkan Celep Halil Efendi oğludur. 1116'da (1704/05) Mekke'de doğdu. 1147'de (1734/35) müderris, Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) Selânik, 1185'de (1771/72) Şam, 1190'da (1776) Medine ve 8 Ramazan 1198'de (26 Temmuz 1784) İstanbul kadısı olup o sene 27 Ramazan'da (14 Ağustos 1784) Anadolu pâyesiyle azledildi. 10 Rebiyülevvel 1200'de (11 Ocak 1786) Rumeli pâyesiyle Anadolu kazaskeri oldu. 14 Cemaziyelâhir 1201'de (3 Nisan 1787) Rumeli kazaskeri oldu. 13 Safer 1202'de (24 Kasım 1787) şeyhülislâm olup 16 Cemaziyelevvel 1204'de (1 Şubat 1790) ayrıldı. 23 Receb 1205'de (28 Mart 1791) ikinci defa şeyhülislâm olup 22 Zilka'de 1205'de (23 Temmuz 1791) azledildi. 19 Cemaziyelevvel 1212'de (9 Kasım 1797) vefat etti. Abdürrahim Efendi haziresine defnedildi. Âlim, fâzıl olup güzel ta'lik yazardı. Büyük vakıfları vardır. Yalısının bulunduğu Rumelihisarı fukarasını daima gözetirdi. Teklifsiz, saf, temiz huyluydu. Tatarcıkzâde Abdullah Efendi azline sebep olup sonra ziyaretine gelince yalısının eskiliğinden bahis açıldığında Mekkî Efendi "Evet, tahta biti ve pire ve hususan tatarcıktan bîzârız" demiştir. *Kasîde-i Bürde*'yi tahmis, *Kaside-i Bür'e*'yi şerh ile *Tefsir-i Beyzâvî*'ye bazı ta'likat yazdı. (IV. 508)

Mekkî Mehmed Emin Efendi Üsküplüdür. Şeyh Mehmed'in oğlu olup Ayasofya müderrisi olmuş ve Cemaziyelâhir 1091'de (Temmuz 1777) vefat eylemiştir. Fâzıl ve şairdir. Hicretten zamanına kadar bir tarih yazdı. Oğulları Es'ad Efendi(→) ile Tâhir Mehmed Efendi'dir(→). Torunu Mekkîzâde Sâdık Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 507)

Mekkîzâde *bak.* Âsım Mustafa Efendi; Es'ad Efendi; Hüseyin Paşa; Sâdık Mehmed Efendi; Tâhir Mehmed Efendi

Mekkîzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) âlimlerinden Mehmed Mekkî Efendi torunlarıdır. Bir asır kadar devam eylemiştir. Sonra, şeyhülislâm Mehmed Mekkî Efendi'nin oğluna da "Mekkîzâde" dendi. Bu başka bir ailedir. İkisi de sönmüştür. (IV. 707)

Mektûbîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülaziz Efendi; Ali Rızâ Efendi; Atâullah Mehmed Efendi; İzzet Mehmed Efendi; Kemâleddin Mehmed Efendi; Râşid Osman Paşa; Rızâ Mehmed Efendi; Sa'deddin Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi; Şemseddin Mehmed Efendi

Mektûbîzâde İzzet Efendi oğulları ve Dürrîzâde mektupçusu Abdürrahim Efendi oğulları ve Sadreddinzâdelerden Abdurrahman Efendi oğulları bu lâkapla meşhurdurlar. (IV. 707)

Mektupçu *bak.* Osman Efendi

Melek *bak.* Ahmed Paşa; İbrahim Paşa

Melek Ahmed Efendi İstanbulludur. Bâbıâlî'de eski çavuşbaşılık dairesinden yetişip Adliye Nezâreti kurulunca oranın zâbitlerinden oldu. Nihayet ûlâ evveli ile adliye sicil müdürü olmuştu. Oraca nüfuzlu olarak 23 Şevvâl 1309'da (21 Mayıs 1892) vefat edip Fâtih Türbesi kabristanına defnedildi. (IV. 510)

Melek Ahmed Paşa Maliyeden yetişip iltizam işlerine karışıp Diyarbekir defterdarı oldu. Bir aralık beylerbeyi pâyesi dahi verildi. 1000 (1591/92) tarihinden sonra vefat eylemiştir. Ayyar Alâeddin Bey adında bir de tahsilat ve iltizam işlerinde arkadaşı vardı. Vergi tahsilindeki katılığı meşhurdur. (IV. 508/09)

Melek Ahmed Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Abazadır. Enderûn'dan yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. 1048'de (1638/39) vezirlikle Diyarbekir valisi olup Zilhicce 1050'de (Mart-Nisan 1641) Bağdad valisi oldu. 1051'de (1641/42) Şam valisi olup 1053'de (1643) İstanbul'a gelip Kaya Sultan'la nikâhlandı. 1055'de (1645) ikinci defa Diyarbekir valisi oldu. O sene içinde azledilerek 1056'da (1646) üçüncü defa Diyarbekir valisi ve Zilka'de 1058'de (Kasım-Aralık 1648) ikinci defa Bağdad valisi olup Zilka'de 1059'da (Kasım 1649) azledildi. Zilka'de 1060'da (Kasım 1650) üçüncü defa Bağdad valisi olup ertesi günü sadrazam olmuştur. Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) Silistre valisi ve 1062'de (1652) Rumeli valisi olup Zilhicce 1063'de (Ekim-Kasım 1653) azledildi. 1064'de (1654) sadâret kaymakamı, 1065 başlarında (1654 sonları) Van, 1066'da (1655/56) Silistre ve 1069'da (1658/59) Bosna valisi olup 1072'de (1661/62) azledildi. 17 Muharrem 1073'de (1 Eylül 1662) vebadan vefat eyledi. Edepli, vakûr, yumuşak huylu, şefkatliydi. Bağdad'dan senelik yüz kese hazine-i hümâyûna gelir göndermeyi âdet eylediğini ve nefsinde perhizkâr görünürse de adamlarının fukara malına el uzatmalarını haber verenleri cezalandırması gibi hallerini Bağdad tarihçesi yazıyor. Kaya Sultan'dan doğma Afife Hanım Sultan adında bir küçük kızı Şehzâdebaşı'nda medfundur. (IV. 509)

Melek Hatun Karaağaç Mescidi'ni yapmıştır. (IV. 509)

Melek Hocazâde *bak.* Eşref Mehmed Efendi

Melek İbrahim Efendi Maliyeden yetişip 1006'da (1597/98) başmuhasebeci oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 509)

Melek İbrahim Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan olup kalyonlar halifesi ve sırkâtibi olup 1192'de (1778) vefat etti. Murad Paşa Camii'nde medfundur. (IV. 509)

Melek Mehmed Paşa Fındıklılı diye meşhur mîrimîrandan Bosnalı Süleyman Paşa'nın oğludur. 1132'de (1720) doğdu. 1148'de (1735/36) babası Taman'da kapdan iken bahriye zâbitlerinden olup dönüşünde tersane beylerinden olmuştur. Sonra tersane kethüdâsı olup Muharrem 1166'da (Kasım 1752) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. O sene içinde vezirlik verilmiştir. Safer 1168'de (Kasım-Aralık 1754) azledilip vezirliği kaldırılarak İstanköy'e sürgün edildi. 1169'da (1755/56) tekrar vezirlikle Selânik valisi ve Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) nişancı oldu. Sonra Zeyneb Sultan'la nikâhlanıp Receb 1172'de (Mart 1759) Yanya, Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) Hotin, Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) Belgrad, Zilhicce 1177'de (Haziran 1764) Vidin ve Receb 1178'de (Ocak 1765) Belgrad valisi oldu. 7 Şevvâl 1178'de (30 Mart 1765) sadâret kaymakamı,

Zilka'de'de (Nisan-Mayıs) Anadolu valisi ve Şa'bân 1180'de (Ocak 1767) ikinci defa kapdan ve 1181'de (1767/68) ilâveten tevkiî, Şa'bân'da (Aralık 1768) kapdanlık alınarak nişancılığa ilâveten kaymakam-ı rikâb hümâyûn, Şa'bân 1183'da (Aralık 1769) ilâveten ikinci defa Vidin muhassılı, Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) kaymakamlıktan azledilerek üçüncü defa kapdan, 1188'de (1774) ikinci defa Hotin, Receb 1190'da (Ağustos-Eylül 1776) ikinci defa Belgrad, Receb 1193'de (Temmuz-Ağustos 1779) Mora ve ardından Ağrıboz, 1194'de (1780) Mısır, Şevvâl 1195'de (Eylül-Ekim 1781) üçüncü defa Belgrad, iki ay geçince Kandiye ve Rebiyülevvel 1198'de (Şubat 1784) yine Mora, 1199'da (1785) Bender ve 1200'de (1786) üçüncü defa Vidin valisi olup Muharrem 1202'de (Ekim 1787) vezirliği kaldırılmıştır. 1204'de (1789/90) tekrar vezirlikle yine Kandiye muhafızı olup 12 Ramazan 1206'da (4 Mayıs 1792) sadrazam oldu. 17 Şevvâl'de (8 Haziran) geldi. 25 Rebiyülevvel 1209'de (20 Ekim 1794) azledilerek Ortaköy'de satın aldığı Ayşe Sultan sahilhanesinde oturmuştur. 15 Şevvâl 1216 gecesi (18 Şubat 1802) vefat eyledi. Soğukçeşme'de zevcesi Zeyneb Sultan Türbesi'ne defnedilmiştir. Yakışıklı, vakûr, âdil, insaflı, lâtifeci, fıkra anlatmada eşsiz, sıcak kanlıydı. Nüfuzlulara işleri yükler ve kendisi uzaktan denetlerdi. Eli sıkıydı. Oğlu Yahyâ Bey'dir(→). Bir oğlu da Ahmed Bey olup kapıcıbaşı olmuştur. Bir oğlu da sudûrdan Abdülkadir Bey'dir. Oğullarından biri de Sâlih Bey olup oğlu Bahâ Bey'dir. Kitapçısı Emin Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 509/10)

Melek Mehmed Paşazâde *bak.* Hâlid Mehmed Bey

Melek Paşazâde *bak.* Abdülkadir Bey; Ali Haydar Bey; Bahâeddin Mehmed Bey; Hüseyin Rif'at Bey; Râşid Mehmed Bey

Melek Paşazâde Sadrazam Melek Mehmed Paşa oğullarıdır. Ricâlden ve ulemâdan idiler. Torunlarından müddeîumumi Cemâl Bey vardır. Bir de Halebî Melek Ahmed Paşa oğulları vardır ki, bunlar vezir sınıfındandır. Sırrî Paşa bunlardandı. (IV. 707)

Melekullah Mehmed Efendi Cizye kesedarı olup 2 Rebiyülâhir 1211'de (5 Ekim 1796) vefat etti. Kocamustafapaşa'ya defnedildi. (IV. 269)

Melih *bak.* Emin Mehmed Efendi

Melihî Tokatlıdır. İran'da Molla Câmî ile ders ortağı olup sonra Anadolu'ya gelerek ayyaş ve hayırsız olmuştur. Hatta, Câmî bir risalesini gönderdiğinde ağlayıp, "O sâlih, ben fâcir oldum" demiştir. İçki düşkünü olmasını önlemek için meyhaneciler şarap vermeyince şırınga ile zerk eylediği söylenir. II. Bâyezid devri (1481-1512) başlarında vefat eyledi. Âlim, şairdir. (IV. 511)

Memaluzâde *bak.* Osman Paşa

Memduh Bey Şekib Paşa'nın oğludur. Kalemden çıkıp sefâret kâtipliğinde ve sonradan sıhhiye azalığıyla muhasebeciliğinde bulunmuş, 1 Receb 1305'de (14 Mart 1888) vefat eylemiştir. Yaşı 50'yi geçmişti. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. Dirayetli, nazikdi. Oğlu tercüme halifelerinden Rif'at Bey'dir. (IV. 511/12)

Memezâde *bak.* Hâdî Ahmed Efendi

Memi Bey Bosnalıdır. Ünlü bir bey ve gazi olup oralarda pek çok sene hiz-

mette bulundu. 1001'de (1592/93) Bosna vak'asında şehid olmuştur. Oğlu Sarhoş İbrahim Paşa'dır. (IV. 514)

Memi Bey Arnavutdur. Tersaneli olup gemi sâhibi olarak Akdeniz'de nâm aldı. 1000'de (1591/92) Trablusgarb beyi olup azilden sonra yine tersaneye gelip ümerâdan oldu. Halil Paşa ile birlikte denizde harplerde bulunup 1028'de (1619) Rodos beyi oldu. 1033'de (1623/24) şehid olmuştur. Oğlu Ali Çelebi'dir(→). (IV. 514/15)

Memi Bey Tersane beylerinden olup patrona, 1202'de (1787/88) liman nâzırı, Receb 1203'de (Nisan 1789) kapudâne-i hümâyûn oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (IV. 515)

Memi Can Paşa Sakızlıdır. Deryâ beylerinden cesur bir zat olup Dimyat beyi, Urfa beyi ve tersane kethüdâsı olmuş, 1045'de (1635/36) İran'a esir olup 1049'da (1639/40) kurtulmuş ve sonra vefat eylemiştir. Oğlu Mehmed Paşa'dır(→). Diğer oğlu Abdurrahman Paşa(→) da ümerâdandı. Bu Abdurrahman Paşa'nın oğlu Mehmed Paşa'dır(→). Bunun oğlu da Abdurrahman Paşa'dır(→). Tersane ardında medfundur. Hepsi gazalarda bulunmuşlardır. (IV. 515)

Memi Çelebi (Oğlan) Kara Ahmed Paşa'nın sadâretinde tezkireci olup Rüstem Paşa sadrazam olunca azledilerek zeâmetinin yarısını geri aldı. 968'de (1560/61) reisülküttab olmuştur. Azilden sonra defter emini ve Anadolu defterdarı oldu. II. Selim devrinde (1566-1574) vefat eylemiştir. Kalem ehliydi. (IV. 514)

Memi Dede Meczub-ı hüdâ olup Şeyh Gazi bendesiydi. 1188'de (1774) Bursa'da vefat etti. Pınarbaşı'nda medfundur. Kerâmet ehlindendi. (IV. 515)

Memi Dede (Yatağan) Nalıncı esnafından iken cezbe getirdi. Unkapanı'nda Niltaşı'ndaki evinde yatalak 33 sene o halde adak ve sadakalarla feyz kaynağı oldu. 14 Rebiyülâhir 987'de (10 Haziran 1579) vefat eylemiştir. III. Murad üzerine bir türbe inşasını ferman buyurmuştur. Sözleri gizli anlamlar taşır ve hikmetliydi. (IV. 514)

Memi Paşazâde *bak.* Mehmed Paşa

Memi Şah *bak.* Riyâzî Mehmed Çelebi

Memikzâde *bak.* Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Sa'yî Ramazan Efendi

Memikzâde Mehmed Efendi oğlu şeyhülislâm Mustafa Efendi ve kardeşinin oğluna denir. Aile sönmüştür. (IV. 707)

Memiş Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişip 1236'da (1820/21) bostancıbaşı oldu. Zilhicce 1237'de (Ağustos-Eylül 1822) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (IV. 514)

Memiş Ağa Mâbeyn-i hümâyûndan yetişerek ilerleyip senelerce telhisî-i padişâhî oldu. 1278'de (1861/62) tarihlerinde azledilerek 1282'de (1865/66) vefat eylemiştir. Oğlu, Râik Bey'dir(→). (IV. 514)

Memiş Ağa (Tuzcuoğlu) Rize ileri gelenlerinden, tüccar ve servet sahiplerinden olup Muharrem 1227'de (Ocak-Şubat 1812) Batum muhafızlığıyla Canik sancağı verilmiştir. Sonra azledildi. Hazinedarzâde Süleyman Paşa garazla bunun derebeyi tarzında olduğunu arzla 1232'de (1817) katledilerek vefatına sebep olmuştur denir. Yaşı 100'ü geçmiş, ahaliye ihsan-

lı ve hayırlı bir adam imiş. Akrabasından Kadrî Ağa dahi sonra sivrilerek II. Mahmud devri (1808/1839) sonlarında katledilmiştir. (IV. 513/14)

Memiş Efendi Enderûn'dan çıkarak Sultan Ahmed Camii vakıf kâtibi oldu. Zilhicce 1199'da (Ekim 1785) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 512)

Memiş Mehmed Dede Eyüplüdür. 1080'de (1669/70) Beşiktaş Mevlevîhanesi şeyhi olup 1136'da (1723/24) vefat eyledi. Lâlî, Şeyhî mahlaslarıyla şairdir. Yerine oğlu Ahmed Dede geçip 1177'de (1763/64) vefat eyledi. Yerine kızının oğlu Seyyid Mehmed Sâdık Dede geçip 1178'de (1764/65) vefat eylemiştir. (IV. 512)

Memiş Mehmed Efendi Süvari mukabelesi ikinci halifesi ve sonra kesedarı oldu. 24 Receb 1204'de (9 Nisan 1790) vefat eyledi. Oğlu Mehmed Emin Efendi 1220'de (1805) vefat etti. Sur dışında medfundur. (IV. 513)

Memiş Mehmed Efendi Selânikli Nu'man Bey'in duhan gümrükçülüğünde sandık emini olup sonra Selânikli Osman Ağa'nın mahlulünden duhan gümrüğü emini olup 1202'de (1787/88) gurebâ-yı yesâr kâtipliğiyle hâcegândan oldu. 1203'de (1788/89) arpa emini, sonra matbah emini olup 1206'da (1791/92) Belgrad Kalesi tamirat memuru oldu. Başka görevlerde bulunup defterdar-ı şıkk-ı sâni ve sultan kethüdâsı olup 1220'de (1805) muhasebe-i evvel, Şa'bân 1221'de (Ekim-Kasım 1806) şıkk-ı râbi defterdarı ve hububat nâzırı ve Safer 1222'de (Nisan 1807) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. 18 Rebiyülevvel 1222'de (26 Mayıs 1807) şehid oldu. Na'şı, Eyüp'de Kaşgarî Dergâhı arkasında defnedildi. Doğru, muhasip, işadamıydı. (IV. 513)

Memiş Mehmed Efendi Karslı Ali Paşa'nın kaynı olup kapıcıbaşı olmuştur. Sonra Gümüşhane maden emini olup Zilhicce 1254'de (Şubat-Mart 1839) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 514)

Memiş Mehmed Efendi (Seyyid) Boz İbrahim Efendi'nin yeğenidir. Maliyeden yetişerek zimmet halifesi iken 4 Ramazan 1162'de (18 Ağustos 1749) başdefterdar oldu. 24 Şa'bân 1163'de (29 Temmuz 1750) sadâret kethüdâsı oldu. 2 Rebiyülâhir 1164'de (28 Şubat 1751) azlolundu ve sadrazamlığı elde etmeye çalışmak suçlamasıyla sürüldü. Safer 1165'de (Ocak 1752) serbest bırakıldı. O sene Rebiyülâhirinde (Şubat-Mart 1752) defter emini olup Şevvâl 1165'de (Ağustos-Eylül 1752) tevkiî, 1166'da (1753) azledilerek 1167'de (1753/54) ikinci defa tayin edilmiş, Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) yeniçeri kâtibi, Muharrem 1170'de (Ekim 1756) ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı evvel olup 12 Cemaziyelâhir 1170'de (4 Mart 1757) azledilmiş olarak vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. Tedbirli ve liyâkatliydi. Oğullarından Mehmed Sâdık Efendi Safer 1183'de (Haziran 1769) vefat ederek yanına defnedilmiş ve diğer oğlu Seyyid Mustafa Efendi, 1184'de (1770/71) vefat etmiş, o sene vefat eden oğlu Seyyid Nu'man ile birlikte Kesriyelizâdeler ailesi kabrine, Topkapı'ya defnedilmiştir. Kesriyeli Ahmed Paşa'ya sıhriyeti vardır. (IV. 512)

Memiş Paşa Beylerden olup mîrimîranlıkla İran Ordusu'nda bulunarak hizmet eylemiştir. Rebiyülevvel 1146'

da (Ağustos 1733) vezir rütbesiyle Konya valisi oldu. 1149'da (1736/37) Rusya ve Almanya harplerinde o cihete memur oldu. Cemaziyelevvel 1152'de (Ağustos 1739) Vidin seraskeri oldu. 1153'de (1740/41) Diyarbekir valisi oldu. Orada vefat etmiştir. Kabiliyetli, cesur ve liyâkatliydi. Oğlu Ebûbekir Paşa'dır. (IV. 512)

Memiş Paşa Lâzdır. Yeniçeri Ocağı'nın 25. ortasına mensup olup beşelerden iken Muharrem 1201'de (Kasım 1786) mîrimîranlıkla Niğde mutasarrıfı ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Köstendil mutasarrıfı oldu. 1202'de (1787/88) harbe sevkle 23 Zilhicce 1202'de (24 Eylül 1788) hizmetlerinden dolayı vezirlik ihsan buyuruldu. Safer 1203'de (Kasım 1788) Nemçe muharebesinde şehid oldu. (IV. 512/13)

Memiş Paşa Arnavutdur. Vüzerâ dairelerinde bulunup kâtiplik öğrenmiştir. Sonra Ziyâ Yusuf Paşa'ya yakınlık peydasıyla kapı kethüdâsı ve hâcegândan oldu. Divanî hizmetlerde bulunarak başmuhasebeci, 23 Şa'bân 1222'de (26 Ekim 1807) çavuşbaşı ve 28 Ramazan 1223'de (17 Kasım 1808) vezirlikle sadâret kaymakâmı olup Alemdar Mustafa Paşa'nın boş bıraktığı sadâret makamını işgal eyledi. 3 Şevvâl 1223'de (22 Kasım 1808) mühr-i hümâyûnu alarak sadrazam oldu. 14 Zilka'de 1223'de (1 Ocak 1809) azledilerek Sakız'a gönderildi. 25 Cemaziyelevvel 1224'de (8 Temmuz 1809) vefat eyledi. İşleri idare etmeden âciz, şansız, yumuşak ve faydası ve zararı yoktu. (IV. 513)

Memiş Paşa Lâz Ahmed Paşa'nın yeğenidir. Onun sadâretinde kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran olup 1237'de (1821/22) Yenişehir cihetinde harpde bulunmuştur. Sonra Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı ve Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) Adana beylerbeyi olup 1242 (1826/27) tarihinden sonra vefat etmiştir. (IV. 514)

Memiş Paşazâde *bak.* Ebûbekir Paşa

Memişoğlu *bak.* Ahmed Efendi

Memişzâde *bak.* Selim Paşa

Memizâde *bak.* Sâdık Mehmed Efendi

Menemencizâde *bak.* Tevfik Mehmed Paşa

Mengenecizâde *bak.* Emin Efendi

Mengli Giray Han I Hacı Giray Han'ın oğludur. 871'de (1466/67) babasının vefatında Kırım hanı olup üçüncü ayda ahali oğluna tâbi olunca orayı terk ederek Cenevizlilere sığındı. Az vakitte oğlu katledilince Gedik Ahmed Paşa gidip Kefe'ye bunu Osmanlı Devleti'nin himayesi altına alarak tekrar Kırım hanı tayin buyurmuştur. Bu da oğlu Mehmed Giray'ı kalgay yaptı. İşte bu suretle Kırım, Osmanlı topraklarına katılmış ve bu han da sâdıkâne hizmette bulunmuştur. II. Bâyezid kardeş derecesinde bu sâdık bendesini sever ve fermanlarında "Cenâb-ı uhuvvetmeâb" diye iltifat buyururlardı. Zilhicce 918'de (Şubat 1513) Ferah-Kirman kasabasında vefat etmiştir. Oradaki türbesinde medfundur. Sâdık, dindar, velîmeşreb, edepliydi. Yaşı 72 ve emirlik müddeti 48 yıldır. Oğulları Mehmed Giray, Mahmud Giray, Fetih Giray, Bertaş Giray, Mübarek Giray, Saâdet Giray ve Sâhib Giray'dır. Mübarek Giray, babasından 6 ay önce 30 yaşında iken vefat etmiştir ki, oğlu Devlet Giray Han'dır. Oğullarından Mah-

mud Giray'ın oğlu Safâ Giray, Sâhib Giray yerine Kazan hanı olup 957'de (1550) vefat etmiştir. (IV. 516/17)

Mengli Giray Han II Hacı Selim Giray'ın oğludur. Babasının zamanında serasker olup 1116'da (1704/05) nureddin ve 1118'de (1706/07) kalgay olup 1120'de (1708) azledilerek Rumeli'ye gönderildi. 1125'de (1713) ikinci defa kalgay olup Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) azledildi. 1137'de (1724/25) Kırım hanı oldu. Rebiyülâhir 1147'de (Eylül 1734) azlolunup Rebiyülâhir 1150'de (Ağustos 1737) ikinci defa Kırım hanı oldu. 1162'de (1749) vefat eylemiştir. Ilımlı ve doğru idi. (IV. 517)

Menteş *bak.* Mehmed Paşa

Menteşe Bey Selçuk uçbeylerinden olup Muğla sancakbeyiydi. Osman Gazi ile çağdaş olarak Orhan Gazi zamanında (1326-1361) vefat eylemiştir. Sancağına halen "Menteşe" denir. (IV. 515/16)

Menteşzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Abdürrahim Efendi; Ahmed Efendi; Mahmud Efendi; Mehmed Bey; Mehmed Efendi; Şeyhî Mehmed Efendi

Menteşzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) âlimlerinden bir zatın oğlu olup torunlarından Abdurrahman Efendi, şeyhülislâm olmuştur. (IV. 707)

Menuçehr *bak.* Mustafa Paşa

Merakî *bak.* Hüseyin Refik Efendi

Meramî *bak.* Ahmed Efendi

Meramî Çelebi (Bedevî) Sarayda aşçıydı. Güzel yazısı sayesinde kâtip oldu. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 359)

Mercan Ağa Saray ağalarının seçkinlerinden olup 1129'da (1717) dârüssaâde ağası oldu. 1133'de (1720/21) vefat eylemiştir. Kapalıçarşı'nın adıyla anılan kapısındaki camide medfundur. Hayır sâhibi olup orası "Mercan Çarşısı" diye adına mensup kalmıştır. (IV. 362)

Mercan Ağa Sarayda sivrilerek hazinedar-ı şehriyârî oldu. 1182 başlarında (1768 ortaları) dârüssaâde ağası olup Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) vefat eyledi. Üsküdar'da Ayazma'da medfundur. (IV. 362)

Mercan Ağa Gediklilerden olup nüzûl emini olmuştu. Zilka'de 1242'de (Haziran 1827) ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (IV. 363)

Mercan Ağa (Küçük) Sarayda yükselerek hazine vekili ve sonra hazinedar-ı şehriyârî oldu. Muharrem 1222'de (Mart 1807) dârüssaâde ağası olup 5 Cemaziyelâhir 1223'de (29 Temmuz 1808) idam edildi. (IV. 363)

Merdî Çelebi Manastırlı bir kadıdır. III. Mehmed devri (1595-1603) sonlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 363)

Merhaba *bak.* Muhyiddin Mehmed Çelebi

Merhabazâde *bak.* Abdullah Efendi; Şeyhî Ahmed Efendi

Merkez Muslihiddin Efendi Denizli Lâzkilidir. Bir rivayette ismi Mûsâ b. Muslihiddin b. Kılıç idi. Hızır Beyzâde Ahmed Paşa'dan okuyup Sünbül Sinan Efendi'den el aldı. I. Selim'in (Yavuz) annesi Bezmiâlem Sultan'ın Manisa'da inşa eylediği cami ile bîmarhanesine memur olup tıbba mensup olması dolayısıyla çevresine ahalinin rağbeti için "Mesir" denilen kırk bir nevi baharattan yapılma macunu

tertib ile Nevruz'da Sultan Camii kubbesinden etrafa saçılmasını icat eyledi ve bu suretle ahaliyi celbeyledi. Sonra Manisa'dan İstanbul'a gelip şeyhinin yerine Kocamustafapaşa Tekkesi'ne şeyh oldu. 959'da (1552) vefat etti. Yenikapı dışında yapılan cami ve zaviyesine defnolundu. Fareler incinmesin diye evinde kedi beslemezdi. Yaşı 90'ı aşkın olup şerîatın hizmetkârı ve müfessirdi. Damadıyla oğlu ve iki kızı yanında medfundur. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). Damadı Muslihiddin Mustafa Efendi'dir(→). Merkez Efendi'nin halifelerinden biri Köse Muhyiddin Efendi'dir. (IV. 363)

Merkezzâde *bak.* Ahmed Efendi

Mermer *bak.* Mehmed Paşa

Merre *bak.* Hüseyin Paşa

Merzifonîzâde Sadrazam Merzifonlu Kara Mustafa Paşa oğullarına denir. Bunlar vakıflarına mutasarrıf olmuşlardır. İçlerinden vezir olanı da vardır. (IV. 706)

Mesâid (Şerif) Şerif Said'in oğludur. 2 Rebiyülâhir 1162'de (22 Mart 1749) Mekke emiri oldu. Muharrem 1172'de (Eylül 1758) istifa eyledi. Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) ikinci defa Mekke emiri oldu. 27 Muharrem 1184'de (23 Mayıs 1770) vefat eyledi. Müstakil, ileri görüşlü ve tedbirliydi. (IV. 364)

Mesih Ahmed Paşa II. Mehmed'in (Fâtih) kölesidir. Sarayda yetiştirilerek vezirlikle çıkıp 885'de (1480) azledilerek Gelibolu sancağıyla kapdan olmuştur. 886'da (1481) tekrar kubbe veziri oldu. Az müddette 889'da (1484) kapdan oldu. 897'de (1492) azledilerek 898'de (1492/93) Rumeli beylerbeyi oldu. Sonra yine vezir oldu. Sonra hacca gitti. Dönüşünde 905'de (1499/1500) sadrazam oldu. Cemaziyelevvel 907'de (Kasım 1501) Galata yangınında ayağı kırılıp vefat etti. Murad Paşa Camii'nde medfundur. Bodrum Camii ile bir medrese inşa eylemiştir. Başka hayrâtı da vardır. Tedbirli ve güçlüydü. (IV. 368)

Mesih Bey Beylerden olup 950'de (1543/44) Delvine beyi olup sonra vefat etti. (IV. 368)

Mesih Süleyman Paşa Ak hadımlardandır. Hazinedarbaşı oldu. 982'de (1574/75) Mısır valisi olup III. Murad'ın tahta çıkışının ardından vezirlik verildi. 5 sene 10 ay vali olup Cemaziyelevvel 988'de (Haziran-Temmuz 1580) azledilerek kubbe veziri oldu. Sonra sadâret kaymakamı olup 993'de (1585) sadrazam oldu ve Rebiyülâhir 994'de (Nisan 1586) istifa eyledi. Cemaziyelâhir 997'de (Nisan-Mayıs 1589) vefat etti. Karagümrük'de Ali Paşa Mescidi'ni yeniden cami olarak inşa edip oraya defnolundu. Ali Paşa da bu mescidin mihrabı önünde medfundur. Mahalle, mîrimîrandan Ali Paşa adına mensuptur ki, bu yer Ali Paşa'nın olup onu Mesih Paşa'ya vermiş ve bedeliyle Ali Paşa adına Büyükkaraman'da bir mescit yapmıştır. (IV. 368/69)

Mesihî Çelebi Priştinelidir. 918'de (1512) vefat etti. Şair, kâtipti. (IV. 369)

Mesihpaşalı *bak.* Mehmed Efendi

Mesrûr Bey Sadrazam Topal İzzet Paşa'nın oğludur. Sadâret mektûbîsinden yetişerek mektûbî muavini, sonra Divan-ı Muhasebat başkâtibi, Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) oraya aza, Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) mahkeme-i bidâyet

azası olup 1292 (1875) tarihlerinde vefat etti. Kâtip, tatlı sözlüydü. (IV. 364/65)

Mestan Bey Sipahi olup 1031'de (1622) Köstendil beyi oldu. O sene idam edildi. (IV. 364)

Mestçizâde *bak.* Abdullah Efendi; Mehmed Efendi

Mestî Çelebi Edirnelidir. II. Bâyezid devri (1481-1512) sonlarına yetişti. Necâtî Bey'in ma'şûkudur. Şairdir. (IV. 364)

Mestî Osman Çelebi 1091'de (1680) vefat etti. Şairdir. (IV. 364)

Mestîzâde *bak.* Mustafa Efendi

Mes'ud I (Şerif) İdris b. Hakkı'nın oğludur. Mekke emiri oldu. 1030'da (1621) vefat eyledi. (IV. 365)

Mes'ud II (Şerif) Şerif Hasan b. Hüseyin b. Muhsin b. Ebû Nümey'in oğludur. 1035 (1625/26) yılından sonra Mekke emiri oldu. 1070'de (1659/60) vefat eyledi. Zamanında Ka'be'nin duvarı yıkılınca nakibüleşraf Ankaravî Mehmed Efendi memur olup tamir eylemiştir. (IV. 366)

Mes'ud III (Şerif) Şerif Sa'd Paşa'nın oğludur. 1145'de (1732/33) Mekke emiri olmuştur. Rebiyülâhir 1165'de (Şubat-Mart 1752) orada vefat eyledi. (IV. 366)

Mes'ud Ağa Musâhib-i şehriyârî olup 1057'de (1647) dârüssaâde ağası oldu ve 1058'de (1648) ayrıldı. Bazı tarihler ismini "Maksûd" demişlerdir. 1055'de (1645) Sarıyer'de bir çeşme yaptı. 1060 (1650) tarihinden sonra vefat eylemiştir. (IV. 365)

Mes'ud Ağa Enderûn'dan yetişme olup 1228'de (1813) peşkir ağası ve sırasıyla tülbend ağası olup o sene emekli oldu ve sonra vefat etti. (IV. 367)

Mes'ud Ağazâde *bak.* Tâhir Paşa

Mes'ud Ahmed Paşa 1240'da (1824/25) vefat eden Yusuf Ağa'nın kethüdâsı Hacı Ahmed Efendi oğludur. Nizâmiye Ordusu'nun ilk askerlerindendir. Az müddette zâbit ve Mehmed Reşid Paşa'nın sadâretinde yâver oldu. Sonra miralay ve 1262'de (1846) mîrlivâ olup 1272'de (1855/56) Hassa Meclisi azasından iken vefat edip Haydarpaşa'da babasının yanına defnedildi. Kardeşi Bedrî Efendi de yanında medfundur. (IV. 367/68)

Mes'ud Bey (Yirmisekiz Çelebizâde) Said Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup babasının sadâretten azlinde İstanköy'e götürmeye memur olmuştu. Hizmetleri devrederek 23 Muharrem 1191'de (3 Mart 1777) vefat etti. (IV. 367)

Mes'ud Efendi Müderris, sonra Alâeddin Halvetî'nin müridi oldu. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında vefat eyledi. Müridi, Fâtih'in kölelerinden Süleyman Halife 915'de (1509) vefat etti. (IV. 365)

Mes'ud Efendi Hüdâî Mahmud Efendi'nin kızının oğludur. Tekkeye şeyh olup 1067'de (1656/57) vefat etti. (IV. 366)

Mes'ud Efendi Ebû İshak İsmail Naim Efendi'nin(→) oğlu olup müderris iken 1140 (1727/28) senesinden sonra vefat etti. Oğlu Celâleddin Efendi'dir. (IV. 366; I. 360)

Mes'ud Efendi Kazganlıdır. Mevlevî olup Trabzon Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1252'de (1836/37) vefat etti. (IV. 367)

Mes'ud Efendi Kayserilidir. Orada müftü olduktan sonra İstanbul'a gelip

Mekke pâyesi ve Muzıka-i Hümâyûn hademesine muallim olmuş ve Ramazan 1311'de (Mart 1894) vefat etmiştir. Oğlu Rif'at Efendi hizmetine tayin olundu. Yaşlı bir âlimdi. (IV. 368)

Mes'ud Efendi Hoca Sa'deddin Efendi'nin üçüncü oğlu ve müderristir. (IV. 365)

Mes'ud Efendi (Çeşmîzâde) Müderris olup Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) vefat etti. (IV. 367)

Mes'ud Efendi (Es'adzâde) Nakib Mehmed Said Efendi'nin oğludur. Müderris olup 109?'de (1680) hocası Kürt Mehmed'in kaza ile vefatına sebeb olduğundan vârisleri padişaha arzıhal vermeleriyle babası nâiblikten azledildi ve bu da Bursa'ya gönderildi. Rebiyülevvel 1091'de (Nisan 1680) vebadan vefat etti. Maarif-i cüziyede mâhir ve şiire kadirdi. (IV. 366)

Mes'ud Efendi (Hekimbaşızâde) Hekimbaşı Hamalzâde Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Sâlih Efendi'nin yerine ser-etıbbâ olmadığına kahrederek Şa'bân 1083'de (Kasım-Aralık 1672) vefat etti. Şair ve tabipdi. (IV. 366; IV. 169)

Mes'ud Efendi (Hocazâde) I. Ahmed'in muallimi Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Bursa mollası oldu. Orada sonradan yapılan kiliseleri yıkması üzerine azledildi. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) şeyhülislâm oldu. O sene Ramazan'da (Temmuz 1656) azledildi ve Şevvâl'de (Ağustos) Bursa'da vefat eyledi. Sert, hiddetli ve şairdi. Hatta Şeyhülislâm Yahyâ Efendi, bununla kardeşinin cerbezesinden bîzar olup "Hoca efendiye Hak rahmet etsin, bu oğulları okutsa ne olurlardı" dermiş. Kazaskerliğinde ve şeyhülislâmlığında cerbezesi meşhurdu. Oğlu Lutfullah Lutfî Efendi(→) "Hocazâde" diye meşhurdu. Onun oğlu Mes'udzâde İsmail Efendi'dir(→). Onun oğlu Sa'deddin Mehmed Efendi'dir(→). Mevâlîden Mustafa Mâhir Efendi, "Mes'udzâde" olup torunlarından olmalıdır. (IV. 365)

Mes'ud Efendi (Muidzâde) Muid Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Muharrem 1114'de (Haziran 1702) vefat etti. (IV. 366; IV. 504)

Mes'ud Efendi (Nasûhîzâde) Şeyh olup 23 Zilka'de 1240'da (9 Temmuz 1825) vefat etti. (IV. 367)

Mes'ud Giray Kırım hanzâdelerinden olup 1184'de (1770/71) harpde bulunarak Kırım hanıyla geçinemediğinden Bükreş'e memur oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 366)

Mes'ud Mehmed Ağa Ayaşlı Müftîzâde Es'ad Paşa'nın kardeşidir. Silahşor ve 1242'de (1826/27) kapıcıbaşı oldu. Sonra humbaracıbaşılıkla Bosna'ya memur oldu. Dönüşte 1243'de (1827/28) mîrahûr-ı evvel oldu. 1244'de (1828/29) surre emini ve sonra Kastamonu mütesellimi ve 1248'de (1832/33) Ankara mütesellimi oldu. Sonra başka görevlerde bulundu. Azledilmiş iken 9 Ramazan 1259'da (3 Ekim 1843) İstanbul'da vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 367)

Mes'ud Mehmed Efendi (Hâfız) Zengin ve hâcegândandı. Arpa kâtibi olup 8 Rebiyülâhir 1258'de (19 Mayıs 1842) vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde medfundur. Kardeşi Edhem Efendi'dir(→) (IV. 367)

Mes'ud Mehmed Efendi (İmamzâde) Es'ad Mehmed Efendi'nin(→) oğ-

ludur. 1270'de (1853/54) Yenişehir, Ramazan 1278'de (Mart 1861) Filibe mollası olup sonra vefat eylemiştir. (I. 341; IV. 628)

Mes'ud Mehmed Efendi (Nemlizâde) Hâşim Efendi'nin(→) kardeşinin oğlu Hacı Es'ad Efendi'nin oğludur. İstanbul'da ticaretle uğraşırken 8 Zilka'de 1281'de (4 Nisan 1865) vefat ederek Süleymaniye'de amcası Sa'dullah Mehmed Efendi'nin(→) yanına defnedilmiştir. (IVe. 626)

Mes'ud Mustafa Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1154'de (1741) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Mes'udzâde Mustafa Efendi(→) bunun oğlu veya torunu olmalıdır. (IV. 366)

Mes'ud Mustafa Efendi Hekimbaşı Nu'man Naim Efendi'nin oğludur. Babası tahsili için uğraşırdı. Bu da hevâ ve hevese tâbi olup Viyana'da ikmâl-i fünûn niyetiyle gönderildiyse de balolarda gezip mekteb-i tıbbiyeye girmemiştir. 1221'de (1806) ordu hekimbaşısı oldu. 13 Cemaziyelâhir 1223'de (6 Ağustos 1808) sertabib-i padişahî oldu. Molla ve Mekke pâyesi kadar oldu. 1232 Şevvâlinin sonlarında (1817 Eylülünün başlarında) azledildi. 12 Muharrem 1236'da (20 Ekim 1820) vefat eyledi. Miskinler'de medfundur. Servet sâhibiydi. Oğlu Nu'man Necib Efendi'dir(→). Diğeri Mustafa Refâh Efendi ve üçüncüsü Ahmed Hıfzî Efendi'dir. (IV. 367)

Mes'ud Mühtedieddin Bey Mehmed Muineddin Bey'in oğludur. Onun vefatında Sinop beyi oldu. Samsun taraflarını dahi Rumlardan alarak genişletti. Ancak 700'de (1300/01) Frenkler elinde şehit olup valiliği bir müddet elden çıktı. (IV. 365)

Mes'udzâde *bak.* Mahir Mustafa Efendi; Mustafa Efendi; Sa'deddin Efendi

Meş'aleci *bak.* İbrahim Hıfzî Paşa

Meş'alecizâde *bak.* Es'ad Mehmed Bey; Hamdullah Mehmed Bey

Meş'alecizâde Ricâlden İbrahim Hıfzî Paşa'nın lâkabıdır ki, oğullarına dendi. Kardeşi Mustafa Paşa'ya "Meş'aleci biraderi" denir. Bir de şairlerinden "Meş'alecizâde Es'ad Bey" vardı. (IV. 706)

Meşâmî Çelebi Rüstem Paşa'nın kethüdâsı Mustafa Bey'in oğludur. Zaim iken 944'de (1537/38) vefat etti. Şairdir. (IV. 369)

Meşhûdî Ahmed Efendi Selânikli-dir. Kâtip, müderris olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Şairdi. (IV. 369)

Meşkî Mehmed Çelebi Tokatlıdır. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1004'de (1595/96) vefat etti. Şairdir. (IV. 369)

Meşreb Efendi hafidi *bak.* Emin Mehmed Efendi

Meşrebî Çelebi İstanbulludur. Bektaşî olup mûsikîde söz sâhibi olduğundan şehzâdeliğinde II. Selim'e nedim oldu. Tahta çıkışından (1574) önce vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 369)

Meşrebî Mehmed Çelebi İstanbulludur. 1095'de (1684) vefat etti. Zarif şairdir. (IV. 369)

Meşrebzâde *bak.* Ali Râik Efendi; Ârif Mehmed Bey; Es'ad Mehmed Efendi; Sıddîk Mehmed Efendi

Meşrebzâde Kazasker Ali Meşreb Efendi oğullarıdır. Bunlardan Mümtaz Efendi ve Nâfiz Efendi vardır. Torunu Şâtırzâde Ârif Efendi'ye de

"Meşreb Efendi hafidi" denir. (IV. 706)

Mevcî *bak.* Mehmed Paşa

Mevkufatî *bak.* Mehmed Efendi

Mevlânâ *bak.* Muslihiddin

Mevlânâzâde Sultanu'l-ulemâ Bahâeddin Muhammed ve yüce oğulları Mevlânâ Celâleddin Rûmî hazretlerinin oğullarıdır ki, bunlar "Çelebi" diye anılırlar. Konya'daki dergâh ile Manisa dergâhı kendilerine bağlı olup Mevlevî tarikatına nezâret ederler. Abdülahad Dede b. Said Dede b. Hacı Emin Dede Manisa Mevlevîhanesi şeyhi ve sonra Konya'da çelebi oldu. (III. 708)

Mevlûd Mehmed Paşa Adana zuâmasından olup 1097'de (1686) Adana beylerbeyi oldu. Harplerde bulunup Teke mutasarrıfı olmuştu. 1102'de (1690/91) azledilerek 1103'de (1691/92) cezalandırılmaktan korkup gizlendi. Sonra affolunarak savaşlarda bulundu. 1108'de (1696/97) Karahisar mutasarrıfı oldu. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine harbinde şehid oldu. (IV. 198)

Mevludcu Hüsâmzâde *bak.* Sun'i Sun'ullah Çelebi

Meydan Bey Sipahi olup 1031'de (1622) başı çektiği cezalandırma hareketine karşılık Köstendil'e bey olmuş ve 1032'de (1623) katledilerek vefat etmiştir. (IV. 528)

Meylî Abdülbâkî Efendi Bosnalıdır. Müderris, kadı oldu. 1086'da (1675) vefat etti. Şairdir. (III. 296)

Meylî Çelebi Mihalıçlıdır. 1001'de (1592/93) vefat etti. Şairdir. Aynı devirde yaşamış Meylî Çelebi, Kayserili bir şairdir. (IV. 529)

Meylî Efendi Henüz genç iken 1227'de (1812) vefat etti. Hattatdı. (IV. 529)

Meylî Mehmed Çelebi Ebûssuûd Efendi'nin oğlu olup 931'de (1524/25) doğdu. Müderris, Şevvâl 964'de (Ağustos 1557) Şam mollası olup Şa'bân 967'de (Mayıs 1560) azledildi. Ramazan 970'de (Nisan 1563) Haleb kadısı olup Şevvâl 971'de (Mayıs-Haziran 1564) vefat etti. Zekî, âlim ve üç dilde şair olup Farsça gazelleri muteberdi. Oğulları Abdülkerim Çelebi(→) ile Abdülvâsi' Efendi'dir(→). (IV. 115/16)

Meylî Mehmed Efendi (Aşçıbaşızâde) İstanbulludur. Kâtip ve Divan-ı hümâyûn kesedarı olup 1122'de (1710) vefat etti. Yaşlı ve şairdi. Torunu ricâlden Ahmed Bey'dir. (IV. 529)

Meyyâl Derviş Ahmed 1080'de (1669/70) vefat eyledi. Mevlevî şairlerindendir. (II. 331)

Meyyâl Mehmed Efendi (Şehlâ) Ankaralıdır. Ulemâzâde olup okuduktan sonra Mevlevî olmuştur. 1080'de (1669/70) vefat edip Galata Mevlevîhanesi'ne defnedildi. Şairdir. (IV. 528)

Mezakî *bak.* İbrahim Efendi; Süleyman Efendi

Mezarcızâde *bak.* Hasan Efendi; Hâşim Hüseyin Efendi

Mezbeleturpu *bak.* Mahmud Paşa

Mezemorta *bak.* Hüseyin Paşa (Hacı)

Mezemortazâde *bak.* Said Mehmed Bey

Mezid Bey II. Murad'ın (hd 1421-1451) mîrahûru ve sonra Alacahisar beyi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 363)

Mezid Bey İsfendiyarzâde İsmail Bey oğludur ki, Bolu beyi olmuştu. (IV. 363)

Mısırlı *bak.* Ali Rızâ Bey; Hüseyin Ağa; Hüseyin Paşa; Mehmed Paşa

Mısırlıoğlu *bak.* Abdürrahim

Mısırlızâde *bak.* Aziz Efendi; Emin Mehmed Efendi (Hacı); İbrahim Paşa; Mahmud Bey; Mustafa Efendi

Mısra *bak.* Derûnî Çelebi

Mısrî *bak.* Niyâzî Mehmed Efendi; Ömer Efendi; Yahyâ Efendi

Mısrîzâde *bak.* Mustafa Efendi

Mızrakçızâde *bak.* Ömer Efendi

Mızraklı *bak.* Süleyman Paşa

Midhat Ali Efendi Peşkirî-i pâdişâhî olup Zilka'de 1188'de (Ocak 1775) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (IV. 353)

Midhat Efendi Kalemden yetişerek Şehremâneti tahrirat müdürü, Receb 1279'da (Ocak 1863) Emânet Meclisi reisi ve Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) şehremini muavini, Ramazan 1292'de (Ekim 1875) Ahkâm-ı Adliye istinaf azası, Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) bahriye levâzım azası ve Receb'de (Ağustos) Şûrâ-yı Devlet azası olup Receb 1299'da (Mayıs-Haziran 1882) vefat etti. Kâtip ve dil bilirdi. (IV. 353)

Mifraşizâde *bak.* Mehmed Efendi

Miftâhizâde *bak.* Ahmed Efendi

Mihal Beyzâde *bak.* Süleyman Bey

Mihalzâde *bak.* Ali Bey; Hızır Paşa; Mehmed Bey; Mehmed Bey; Şâdî Bey

Mihalzâde Köse Mihal diye meşhur, Osman Gazi'nin (hd 1299-1326) beylerinden Abdullah Bey'in oğullarıdır. Bugün de soyları devam etmektedir.

Bâbıâlî kâtiplerinden Mehmed Bey adında biri hayattadır. (IV. 708)

Mihrî Efendi İzmirlidir. 1255'de (1839) İstanbul'a gelip Üsküdar'da Hassa Meclisi kâtibi oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. (IV. 528)

Mihrî İsmail Efendi Sultan Selim Camii kâtibi oldu. 1165'de (1752) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 528)

Mihrî Kadın I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. Usta şairdir. İskender adında biri hakkında "Nice İskenderi la'lim zülâli/Suya iletti susuz getirdi" demiştir. (IV. 527)

Mihr-i Kebirzâde *bak.* Derviş Mehmed Efendi

Mihrî Mehmed Efendi Mektûbî-i sadâretten yükselerek halife-i sânî, Şevvâl 1165'de (Ağustos 1752) hâcegânlıkla küçük kale tezkirecisi, sonra mektûbî başhalifesi, Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) cebeciler kâtibi ve Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) defterdar-ı şıkk-ı sâlis olup 1180 (1766/67) tarihlerinde vefat etmiştir. (IV. 528)

Mihrîzâde *bak.* Afif Feyzullah Efendi

Mihrinaz Hanım II. Bâyezid devri (1481-1512) saraylılarından olup bir mescid inşa etmiştir. (IV. 527)

Mihrişah Hanım İskender Paşa'nın kızıdır. 947'de (1540/41) vefat etti. Hacı Kadın Mescidi ve Unkapanı'nda Hacı Kadın Hamamı bunundur. Hacca gittiğinden dolayı "Hacı Kadın" denilmiştir. (IV. 527)

Mihter *bak.* Yusuf Ağa

Mihterzâde bak. Ali Rızâ Efendi

Mikdad Ahmed Paşa Canikli Ali Paşa'nın ikinci oğludur. Gençliğinde,

Rebiyülevvel 1192'de (Nisan 1778) vezirlikle Sivas valisi oldu. Cemaziyelevvel 1193'de (Mayıs-Haziran 1779) Trabzon valisi olup o sene Şevvâl'de (Ekim) azledildi ve vezirliği kaldırıldı. 1195'de (1781) vezirliği tekrar verilerek Amasya mutasarrıfı oldu. Muharrem 1197'da (Aralık 1782) Konya, Ramazan 1198'de (Temmuz-Ağustos 1784) ikinci defa Trabzon valisi, Cemaziyelevvel'de (Mart 1785) cerde başbuğluğu ile Trablusşam, Ramazan'da (Temmuz) ikinci defa Konya, 1200'de (1786) Sivas, 1201 (1787) sonlarında Haleb, 1202'de (1787/88) Diyarbekir valisi olup o sene vezirliği kaldırıldı. 1205'de (1790) tekrar vezirlikle asker sürücüsü oldu. O sene Rebiyülâhir'de (Kasım 1790) yine vezirliği kaldırılarak Filibe'ye gönderilmiştir. 1206 sonlarında (1792 ortaları) katledildi. Muharrem 1207'de (Ağustos-Eylül 1792) kesik başı Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 506)

Mikdad Ahmed Paşa Hâfız Ali Paşa'nın oğlu olup kapıcıbaşı ve sonra Rebiyülâhir 1238'de (Aralık 1822) mîrimîran oldu. Babasından evvel vefat eylemiştir. (IV. 506)

Milyon Milva *bak.* Ömer Paşa

Mimar *bak.* Sinan

Mimarzâde *bak.* Arşî Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Muhyiddin Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Mimarzâde Mehmed Efendi oğullarına dendi, sürekli olmadı. (IV. 707)

Minkarî *bak.* Ali Bey; Ömer Efendi

Minkarîzâde *bak.* Yahyâ Efendi

Minkarkuşu *bak.* Mehmed Paşa

Minnet Bey I. Bâyezid'in (Yıldırım) beylerinden olup Timur harbinde esir oldu. Sonra kurtulup emirliğinde Mûsâ Çelebi'ye vezir oldu. 816'da (1413) vefat etmiştir. (IV. 515)

Minnet Bey İskilip havalisinde sâkin olup birçok Tatarın âmiriydi. I. Mehmed (Çelebi) (hd 1413-1421) gazap buyurup Osmanlı topraklarından çıkmasını ferman buyurduysa da vezirlerin şefaatiyle affedilip Rumeli'ye geçirilmiş ve Konuş adlı yere iskân olunup orada vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Bey orada büyük imâret ve başka hayrât meydana getirmiştir. (IV. 515)

Mîr *bak.* Mehmed Bey

Mîr Eyyûbî *bak.* Mehmed Efendi

Mîrahûr *bak.* Ahmed Paşa; Ahmed Paşa (Damad-ı Şehriyari); Mustafa Paşa

Mîrahûr Kethüdâsı *bak.* İbrahim Ağa

Mîrahûrzâde *bak.* İne Bey

Mîralem Buharî Buhara ve Semerkand'da okudu. I. Süleyman (Kanunî) devrinde Osmanlı ülkesine gelip Mısır'da bir miktar vazife ile oturdu. Sonra İstanbul'a gelip 950'de (1543/44) vefat eylemiştir. Aklî ve şer'î ilimlerde, tefsir ve hadiste fâzıldı. Eserleri vardır. (IV. 539)

Mirasyedi *bak.* Mustafa Ağa

Mîrcanzâde *bak.* Abdullah Efendi

Mîrek Ispartalıdır. 967'de (1559/60) vefat etti. Kadı ve şairdi. (IV. 529)

Mîrî *bak.* Ahmed Efendi

Mîr-i Büdela *bak.* Ahmed

Mîrî Mehmed Bey Bosnalıdır. Sipahi olup 1092'de (1681) vefat etti. Şairdir. (IV. 529)

Mîrî Mehmed Çelebi Manisalıdır. Mevlevî idi. 1128'de (1716) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 529)

Mîrialem *bak.* Ebûbekir Paşa

Mîrialemzâde *bak.* Derviş Mehmed Sâdık Bey; Emin Mehmed Bey; Hasan Bey; Rif'at Halil İbrahim Bey; Vâkıf Bey

Mîrim Çelebi *bak.* Mahmud Efendi

Mîrim Köşesi *bak.* Mehmed Efendi

Mîrsâk Bey İran beylerinden olup 961'de (1554) Osmanlı Devleti'ne gelmiş ve tâbi olmuştur. Birlikte Siyah beyi Yusuf Bey de sığınmıştır. Bunlar devlet hizmetinde vefat etmişlerdir. (IV. 528)

Mirza *bak.* Ali Paşa; Ali Pîr Efendi; Kantemir Paşa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Efendi; Said Mehmed Paşa

Mirza Kassâmı *bak.* Receb Efendi

Mirza Mahdum *bak.* Muineddin Eşref Efendi

Mirza Paşa İsfendiyarlı Kızıl Ahmed Paşa'nın oğludur. Osmanlı beylerinden olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eylemiştir. Oğulları Kara Mustafa Paşa ve Şemsî Paşa'dır. (IV. 528)

Mirza Paşa Beylerden olup Rebiyülâhir 1144'de (Ekim 1731) Kengırı ve 1145'de (1732/33) Amasya mîrlivâsı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 528)

Mirzazâde *bak.* Mehmed Efendi (Şeyh); Neylî Ahmed Efendi; Said Mehmed Efendi; Sâlim Mehmed Emin Efendi

Mirzazâde IV. Mehmed devri (1648-1687) âlimlerinden Mirza Mehmed Efendi'nin oğlu ve torunudur. Şeyhülislâm ve kazasker olmuştur. Bunlardan "Neylîzâde" diye bir kol ayrıldı. Geçen asır sonlarında söndü. Mirza Mustafa Efendi oğlu Mehmed Sâlim Efendi'ye de "Mirzazâde" denmiştir. Bu başka bir şahıstır. Bir de Mirza Paşa'nın oğlu Abdurrahman Bey ve torunu Mustafa Bey böyle anılmışlardır. (IV. 708)

Miskalî Çelebi *bak.* Hemdemî Mehmed

Miskî Emirzâde *bak.* Bedi'î Çelebi

Mislî Ali Efendi (İshakzâde) Ârif Mehmed Efendi'nin oğludur. 1189'da (1775) vefat etti. Şairdir. (IV. 95; III. 265)

Moldovanî *bak.* Ali Paşa

Molla *bak.* Ferruh Bey; İdris Paşa; Mustafa Ağa

Molla Ahmed *bak.* Şemseddin Ahmed Ensarî

Molla Ahmedzâde *bak.* Mehmed Efendi; Nuh Efendi; Üns Efendi

Molla Ahmedzâde Sudûrdan Karabağî Şemseddin Ahmed Efendi ve oğlu Nuh Efendi'dir. (IV. 708)

Molla Arab *bak.* Alâeddin Ali Arabî

Molla Bey *bak.* Muhtar Ahmed Bey

Molla Çelebi (Eftas) Beşiktaşlıdır. Müderris olup Şa'bân 1100'de (Mayıs-Haziran 1689) vefat etti. Berş ve afyona müptelaydı. (IV. 517)

Molla Dede Ömer Semâhat Dede'nin yerine 1211'de (1796/97) Kasımpaşa Mevlevîhanesi şeyhi olarak az müddette vefat etmiştir. (IV. 517)

Molla Güranî *bak.* Şemseddin Ahmed

Molla Izarî *bak.* Kasım Efendi

Molla Yegân *bak.* Mehmed b. Armağan

Molla Yegânzâde *bak.* Mehmed Şah Efendi; Mehmed Şah Riyâzî

Mollacık *bak.* Ahmed Efendi; Hasan Paşa; Mehmed Ağa; Mehmed Efendi

Mollacık Şeyh Bedreddin'in oğludur. Koca Sinan Paşa'ya tezkireci oldu ve riyaset pâyesi verildi. Kutlu olarak vefat etmiştir. (IV. 508)

Mollacıkzâde *bak.* Abdülfettâh Efendi; Ali Paşa; Atâullah Mehmed Efendi; İshak Efendi; Muhtar Ahmed Efendi; Nureddin Efendi; Râif Mehmed Efendi; Servet Mehmed Efendi

Mollacıkzâde Mollacık Mehmed Efendi oğullarıdır ki, kazasker oldular. Bir Mollacıkzâde Ali Paşa vardır ki, Mollacık Mehmed Ağa'nın oğludur. Başka bir şahıstır. (IV. 707)

Moralızâde *bak.* Hâmid Mehmed Efendi; Reşid Mustafa Efendi; Said Mehmed

Moralızâde III. Ahmed devri (1703-1730) âlimlerinden Yahyâ Efendi oğullarıdır ki, biri kazasker olmuştur. (IV. 708)

Moroloğlu *bak.* Mehmed Paşa

Muabbir *bak.* Hasan Efendi; İsmail Efendi

Muallim *bak.* Nâcî Efendi

Muallimzâde *bak.* Ahmed Efendi; Âzerî İbrahim Efendi; Mahmud Efendi; Mehmed Paşa; Muslihiddin Mustafa Efendi; Şemseddin Efendi

Muammer Mehmed Paşa Erzurumlu kaymakam Rüşdî Mehmed Paşa'nın oğlu olup 1227'de (1812) doğdu. Küçük yaşında Enderûn'a ve Nizamiye Ordusu'nun kuruluş senelerinde askerliğe girdi. 1246'da (1830/01) kolağası, sonra binbaşı, 1251'de (1835/36) miralay ve 1252'de (1836/37) Dâr-ı Şûrâ azası olup 1258'de (1842) Girit'e memur oldu. 1259'da (1843) mîrlivâ, 1262'de (1846) ferik ve Anadolu erkânından oldu. Zilka'de 1263'de (Ekim-Kasım 1847) Anadolu reis-i erkânı olup Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) Dâr-ı Şûrâ reisi, Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) vezirlikle Vidin ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Edirne valisi olup o sene Recebinde (Şubat-Mart 1858) Edirne'de hükümet konağı yanınca azlolundu. Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) İzmir ve Zilhiccesinde (Haziran-Temmuz 1860) Şam valisi olup Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) azledildi. Receb 1278'de (Ocak 1862) Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülâhir 1283'de (Ağustos-Eylül 1866) Hicaz valisi ve Cemaziyelevvel 1287'de (Ağustos 1870) Ankara valisi olup Zilka'de 1288 (Ocak 1872) sonlarında azledildi. Zilhicce 1289'da (Şubat 1873) Şûrâ-yı Devlet azası, 25 Safer 1290'da (24 Nisan 1873) Muhacirîn Komisyonu reisi olup 29 Muharrem 1292'de (7 Mart 1875) vefat etmiştir. Nefis yemeklere düşkün, yumuşak huylu, ılımlı, dindardı. Oğlu Rüşdî Mehmed Bey(→), amcasının oğlu İskender Bey'dir(→). (IV. 503)

Muammerullah Efendi Müderris olup Safer 1035'de (Kasım 1625) vefat etti. Bir pîrdi. (IV. 503)

Muarrifzâde *bak.* Mehmed Efendi

Mubassırzâde *bak.* Mehmed Efendi

Mucurî *bak.* Ali Ağa

Mucurlu *bak.* İbrahim Ağa

Mudanyalızâde *bak.* Şemseddin Mehmed Efendi; Şihâbeddin Mehmed Efendi

Mudanyalızâde I. Abdülhamid devri (1774-1789) şeyhlerinden olup 1188'de (1774) Hüdâî Dergâhı şeyhi olan Mudanyalı Şeyh Rûşen Mehmed Efendi torunlarıdır ki, ulemâ ve şeyh oldular. Halen Hüdâî Dergâhı şeyhi

Şihâbeddin Efendi bunlardandır. Bu aileden Ali Behic Bey (Rûşen Efendi oğlu Şihâbeddin Efendi oğlu Abdullah Efendi oğlu Necmeddin Efendi oğlu) 1312'de (1894/95) vefat etmiştir. Torunu hariciye memurlarından Mehmed Âlî Bey'dir. (IV. 706)

Muğla Müftüsüzâde *bak.* Mehmed Efendi

Muhammed (İmam) İmam Kasım b. Muhammed b. Ali'nin oğludur. Yemen imamı olup 1054'de (1644) vefat eyledi. (IV. 161)

Muhammed (İmam) İmam İsmail'in oğludur. Yemen imamı olup 1097'de (1686) vefat etti. (IV. 187)

Muhammed (Şerif) Berekât b. Hasan b. Aclan'ın oğludur. Babasının vefatında 859'da (1455) Mekke emiri oldu. 903'de (1497/98) vefat etti. Öfkeliydi. Oğlu Şerif Berekât'dır. (IV. 106)

Muhammed Bey (Şerif) Mekke emiri Şerif Abdullah Paşa'nın oğludur. Ûlâ rütbesini hâizen Mekke'de otururken 10 Cemaziyelevvel 1311' de (19 Kasım 1893) orada vefat eylemiştir. (IV. 307)

Muhammed Ca'fî Hamûde Paşa'nın oğludur. Receb 1084'de (Ekim 1673) Tunus beyi olup Zilhicce 1091'de (Ocak 1681) vefat etti. (IV. 184)

Muhammed Efendi (Hanbelîzâde) İbrahim Halebî'nin oğludur. Haleb ulemâsının en üstünü olup zamanla reisü'l-müderrisîn oldu. Tefsir, hadis, kelâm, hikmet, hendese ve riyaziyeden talebesine ders verirdi. 972'de (1564/65) vefat etti. *Tefsir-i Beyzâvî* kıraat ederken ulemâ hazır olurlardı. Bu derece ilmine karşılık alçakgönüllü olup günlük alışverişe kendi giderdi. Arapça şiirleri akıcıdır. Eserleri: Şeyh Atâullah-ı İskenderî'nin kitabı şerhi, *Muammâ Risalesi*, *Ferid ve'l-kurb* adlı tarihi, *Dürrü'l-Hubâ* adlı Haleb âlimleri tarihi, *Aruz-ı Endülüsî Şerhi*, *Sadrü'ş-Şeria* ve *Ferâiz*'e hâşiyeleri, *İddetü'l-Hesab Umdetü'l-Muhasib*, *Şerhü'l-Mıkleteyn ve Meshü'l Kılleteyn*, hendesede *Tezkire*, hesabda *Refi'l-Hicab*, toplam 60 adet kitap. (IV. 116)

Muhammed Efendi (Şerif) Şerif Avn Efendi'nin oğludur. 1243'de (1827/28) Mekke emiri oldu. 1247'de (1831/32) azledilerek emaret kaymakamı olup 1248'de (1832/33) halefi Abdülmuttalib Efendi Mısır'ın müdahalesiyle gitmeden azledilip bu zat yeniden tayin edilmiştir. Ramazan 1267'de (Temmuz 1851) ayrıldı. İstanbul'a gelip Rebiyülâhir 1272'de (Aralık 1855) üçüncü defa Mekke emiri oldu. Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) vefat eylemiştir. İyiliksever, tedbirli, güçlü ve dindardı. İlk defa Mehmed Ali Paşa'nın seçtiği emir olup ancak vefatına kadar doğruluk ve bağlılık yolundan ayrılmamış ve oğulları dahi bu eseri genişletmeye gayret etmişlerdir. Birinci ve üçüncü oğulları Abdullah Paşa ve Hüseyin Paşa Mekke emiri olmuştu. İkinci oğlu şerif Ali Paşa'dır. Halen Mekke emiri olan Avnürrefik Paşa dahi dördüncü oğludur. Beşinci oğlu Abdullah Paşa Şûrâ-yı Devlet azasından olup torunlarından Hüseyin Bey b. Ali Paşa ve Ali Bey b. Abdullah Paşa bâlâ ve Mehmed Bey b. Abdullah Paşa ve Nâsır Bey b. Ali Paşa ûlâ evveli ricâlindendir. (IV. 294/95)

Muhammed Engüşterî [Küşterî] İran'dan Bursa'ya gelip orada adına mensup yerde sâkin oldu. I. Murad devrinde (1361-1389) vefat eyledi.

Ermiş sayılanlardandır. Cezbe sâhibiydi. (IV. 100)

Muhammed Kutbî Efendi (Kutb-ı Mekke) Alâeddin Harkanî-i Kadirî'nin oğludur. 943'de (1536/37) İstanbul'a geldi. 965'de (1557/58) tekrar gelmiştir ve fazileti görüldüğünden I. Süleyman (Kanunî) Mekke'de yaptırdığı dört medreseden birini buna tevcih buyurdu ve 70 akçe vazife verip mevleviyet itibar olundu. 990'da (1582) 80 yaşında vefat eylemiştir. Daire-i ilmin kutbu, şair, kerimdi. Ulemâ ve eşrafla yazışmaları vardı. Farsça şiirleri de vardır. Kütüb-i sitteyi içine alan 4 cilt *Tabakat-ı Hanefiyye, el-İ'lâm bi a'lâmi Beytullahi'l-Haram* adlı Mekke tarihi, *el-Berku'l-Yemanî fi'l-Fethi'l-Osmanî*, Arapça'da lûgaz ve muamma gibi eserleri vardır. (IV. 123)

Muhammed Pîr İran beylerinden olup Paz beyiydi. 961'de (1554) Osmanlı Devleti'ne bağlanıp kalesini teslim etti. Bu şerefle ömrü son buldu. (IV. 114/15)

Muhammed Şah (Kazvinî) Babası tabipdi. Celâleddin Devvânî'nin şâkirdi olup tıpta da usta oldu. Mekke'de yerleşip mahareti dolayısıyla İstanbul'a çağrıldı. 928'de (1522) vefat eyledi. Âlim, şair, fâzıl, tabip idi. Eserleri: Sûre-i Feth'den aşağıya bir *Tefsir*'i, *Kur'an* sûrelerinin bağlantıları hakkında bir kitap, *Tehâfüt, Akaid-i Nesefiye* ve *Adudiye* ve *Mevâkıf*'a şerhler, *Hayatü'l-Hayavân*'ın Farsça tercümesi, *İsagoci* ve *Kâfiye*'ye ve *Mûcez*'e birer şerh, birkaç risale ve *Tezkire-i Şuarâ*'dır. (IV. 109)

Muhammed Tunusî-i Magoşî Tunus'da doğdu. İstanbul'a gelerek Mahmutpaşa'da oturdu. Havasına alışamadığından Mısır'a gidip 924'de (1518) vefat etti. İmam Şâfiî yakınında medfundur. Meşhur muhaddis olup kıraat-i aşereye vâkıftı. (IV. 108)

Muharrem Ağa Yeniçeri olup yükselerek turnacıbaşı oldu. 1107'de (1695/96) kapıcıbaşı olup ardından vefat eylemiştir. Oğlu İsmail Ağa'dır(→). (IV. 99)

Muharrem Dede Mevlevî olup İzmir'de sâkin oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 99)

Muharrem Efendi Kastamonuludur. Müderris olup Zilhicce 964'de (Ekim 1557) Süleymaniye vâizi oldu. Cemaziyelevvel 983'de (Ağustos 1575) vefat etti. İlmin inceliklerine vâkıftı. (IV. 98)

Muharrem Efendi Sivaslıdır. Orada Halvetî şeyhi olmuştu. 1000'de (1591/92) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. Oğlu Abdülmecid Efendi'dir. (IV. 98)

Muharrem Efendi Tokatlıdır. Müderris ve Ankara müftüsü oldu. 1006'da (1597/98) gitmeden vefat etti. Fâzıldı. (IV. 99)

Muharrem Efendi Ayyaşlıkla meşhur olup bedestan kethüdâsı oldu. Sonra müderris, Trablusşam, Konya ve Tire mollası oldu. Tire'de Cemaziyelâhir 1028'de (Mayıs-Haziran 1619) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibi olmuştu. (IV. 99)

Muharrem Efendi Bafralıdır. 1019'da (1610) Bosna, Kıbrıs, Bağdad, Haleb mollası olup 1028'de (1619) vefat etti. Âlimdir. Oğlu Muharremzâde Ahmed Efendi'dir(→). (IV. 99)

Muharrem Efendi Müderris olup Rebiyülevvel 1066'da (Ocak 1656) vefat etti. (IV. 99)

Muharrem Efendi Müderris olup 1237'de (1821/22) vefat etti. *Câmî*'ye hâşiye yazmıştır. (IV. 99)

Muharrem Efendi Elbistanlıdır. Süleymaniye şeyhi ve dersiâm olup 120 yaşında 18 Rebiyülevvel 1312'de (19 Eylül 1894) vefat etmiştir. (IV. 99)

Muharrem Efendi (Seyyid Ca'fer damadı) Karahisarlı kadılardan Şuhudî Mustafa Efendi oğludur. Müderris, molla ve Medine mollası oldu. Muharrem 1110'da (Temmuz 1698) vefat etmiştir. Âlimdir. (IV. 99)

Muharrem Paşa Sokollu Mehmed Paşa'nın adamıdır. Maliyeden yetişip Temeşvar defterdarı ve sonra şıkk-ı sânî defterdarı oldu. Sonra Göle beylerbeyi olup II. Selim devri (1566-1574) sonlarında vefat eyledi. Hukukperverdi. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (IV. 98)

Muharrem Paşa Köprülü Mehmed Paşa'nın kethüdâsı olup Cemaziyelevvel 1075'de (Kasım-Aralık 1664) yeniçeri ağası oldu. Sonra vezirlikle Anadolu valisi olup Cemaziyelevvel 1076'da (Kasım 1665) vefat etti. (IV. 99)

Muharrem Paşa Bosnalıdır. Beylerden olup 1076'da (1665/66) Bosna valisi oldu. O sene azledilip sonra vefat eylemiştir. (IV. 99)

Muharremzâde *bak.* Ahmed Efendi; Sâlih Mehmed Emin Efendi

Muhassıl *bak.* Abdullah Paşa; Hasan Paşa; Osman Paşa

Muhassılzâde *bak.* Ömer Efendi

Muhaşşî *bak.* Sinaneddin Yusuf Efendi; Şihâbeddin Ahmed

Muhaşşî Sinanzâde *bak.* Abdülhay Efendi; Ahmed Efendi; Mahmud Efendi

Muhib Abdurrahman Efendi Divan kaleminden yükselerek beylikçi kesedarı ve 1205'de (1790/91) mükâleme kâtibi refiki oldu. Sonra beylikçi olup 1220'de (1805) nişancı pâyesiyle Paris sefiri oldu. 1227'de (1812) dönüp 7 Şevvâl 1227'de (14 Ekim 1812) defter emini oldu. Azilden sonra senelerce boşta kalıp 1235'de (1819/20) Tab'hane-i Âmire nâzırı olmuş ve 19 Zilka'de 1236'da (18 Ağustos 1821) vefat edip Bahariye'ye defnedilmiştir. Kâtip, münşî, siyasete vâkıftı. *Sefâretname*'si vardır. Hâlet Efendi'yle aralarında nefret vardı. Kızı şaire Safvet Nesibe Hanım'dır. (IV. 98)

Muhib Efendi (Damadzâde) Müderris olup 1183'de (1769) vefat etmiştir. (IV. 97)

Muhib Mehmed Efendi (Kara Bekirzâde) Kâmil Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 7 Zilka'de 1206'da (27 Haziran 1792) vefat etti. (IV. 97; IV. 68)

Muhib Mustafa Efendi Diyarbekirlidir. 1257'de (1841) İstanbul'a geldi. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 98)

Muhibbî Mehmed Çelebi Niğdelidir. Kadı olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarına yetişmiştir. Şairdir. (IV. 117)

Muhibzâde *bak.* Feyzullah Efendi

Muhitî Efendi Rodosludur. Ulemâdan olup Lala Mustafa Paşa'nın serdârlığında ordu kadısı dahi olmuştu. 1008'de (1599/1600) vefat eyledi. "Tuhfe" bahrinde bir telifi vardır. (IV. 348)

Muhlis Ahmed Efendi Kadıdır. 1144'de (1731/32) vefat etti. Şairdir. (IV. 352)

Muhlis Ahmed Efendi (Muytabzâde) Sadrazam kitapçısı olup müderris, Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Maraş mollası, 1276'da (1859/ 60) İzmir pâyesi ve 1286'da (1869/70) Mısır mollası, sonra Mekke pâyesi olup 1297'de (1880) vefat etti. (IV. 352)

Muhlis Ahmed Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişip livâ, ferik olmuş ve elli sene kadar hizmetle Tensikat-ı Askeriye Meclisi'ne aza olup 6 Şa'bân 1315'de (31 Aralık 1897) vefat ederek Maçka kabristanına Nur Dede kabrine defnedildi. Sadık ve doğru idi. (IV. 868)

Muhlis Çelebi Hoca Ca'fer Efendi'nin oğludur. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 352)

Muhlis Efendi (Hasirîzâde) Ayntablıdır. Hasirîzâde Mustafa Efendi'nin oğludur. Haleb'de kâtipti. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişmiştir. Şairdi. (IV. 352)

Muhlis Es'ad Paşa Babası Ağrıbozludur. Sakız'a göçmüştü. Halil Rif'at Paşa'ya divan kâtibi olup defter emini Ârif Efendi'ye damad oldu. Sonra vilâyet defterdarı olup Cemaziyelâhir 1277'de (Aralık 1860) Filibe mutasarrıfı, Muharrem 1280'de (Haziran-Temmuz 1863) rüsûmat reisi, 1281'de (1864/65) bâlâ ile rüsûmat emini ve 19 Cemaziyelevvel 1282'de (10 Ekim 1865) vezirlikle Suriye valisi olup Safer 1283'de (Haziran-Temmuz 1866) azlolundu. Safer 1284'de (Haziran 1867) Trabzon valisi ve Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) azledilip Muharrem 1289'da (Mart 1872) Edirne valisi, Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) Isparta valisi ve birkaç günde tekrar Edirne valisi olup Safer 1290'da (Nisan 1873) azledildi. Safer 1292'de (Mart 1875) Haleb valisi olup Ramazan 1293'de (Eylül 1876) azlolundu. 3 Ramazan 1293'de (22 Eylül 1876) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. Muhasip, kâtip, cömert, zevkine mecburdu. Oğlu Mukbil Bey'dir. (IV. 352/53)

Muhlis Halil Bey (Koca Halil Beyzâde) Moralı Abdî Bey'in oğlu olup kapıcıbaşı oldu. 1171'de (1757/58) vefat etti. Şairdir. (IV. 352)

Muhlis Mehmed Paşa Dağıstanlıdır. Rusya mekteb-i harbiyesinden yetişip miralay rütbesini elde etmiş ve Osmanlı Devleti'ne sığınarak Edirne Dıragon Alayı'na miralay, 1293'de (1876) mîrlivâ ve bir-iki sene geçince ferik olmuş ve 1877/78 Osmanlı-Rus savaşında hizmeti takdir edilip savaştan sonra Cisrimustafapaşa mevki kumandanı olarak güzel hizmet eylemiştir. 9 Ramazan 1313'de (23 Şubat 1896) vefat eyledi. Yaşı 70'i geçmiş, cesur, gayretli, sâdık bir kumandandı. (IV. 307/08)

Muhlis Mehmed Paşa (Defterdarzâde) Sarı Ali Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişerek yeniçeri kâtibi oldu. Cemaziyelâhir 1086'da (Eylül 1675) başdefterdar olup Rebiyülevvel 1088'de (Mayıs 1677) azledildi. Yıl sonunda tekrar yeniçeri kâtibi olup Cemaziyelevvel 1090'da (Haziran 1679) haseki sultana kethüda oldu. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) vezirlikle kubbenişîn oldu. 18 Şevvâl 1099'da (Ağustos 1688) felçli olarak vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Âlim ve şairdi. Oğlu, Süleyman Bey'dir(→). (IV. 188)

Muhlis Mustafa Efendi Nevşehirlidir. Mısır kadılarından iken 1186'da (1772) vefat etti. Şairdir. (IV. 352)

Muhlis Paşa Baba İlyas'ın oğludur. 700'de (1300/01) Selçuklu Devleti' nin parçalanmasında altı ay Konya'da emir oldu. Âşık Paşa'nın babasıdır. (IV. 352)

Muhsin I Şerif Hasan b. Ebû Nümey' in oğludur. 1012'de (1603/04) Mekke emiri olup 1020'de (1611) vefat eylemiştir. (IV. 99)

Muhsin II Şerif b. Hasan b. Hüseyin b. Ebû Nümey'in oğludur. 1100'de (1688/89) Mekke emiri olup sonra ayrıldı. Şerif Ahmed'in vefatında emâret kaymakamlığına geçti, lâkin az müddette ayrıldı. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 99/100)

Muhsin III Şerif Hüseyin'in oğludur. 1101'de (1689/90) Mekke emiri olup 1103'de (1691/92) ayrıldı. Sonra vefat eyledi. (IV. 100)

Muhsin Ahmed Efendi İlm-i nücûmda mahareti olduğundan 1265'de (1849) müneccim-i sânî oldu. O hizmette vefat etmiştir. (IV. 100)

Muhsin Hüseyin Efendi Zilhicce 1265'de (Ekim-Kasım 1849) vefat ederek Eyüp'e defnedilen Divan-ı Hümâyûn halifelerinden Mustafa Mes'ud Efendi'nin oğludur. Evkaf nâzırına kâtip olup 1251'de (1835/36) hâcegân rütbesiyle evkaf-ı hümâyûn kesedarı oldu. Zilhicce 1254'de (Şubat-Mart 1839) Meclis-i Vâlâ başkâtibi, 1255'de (1839) Şûrâ-yı Bâbıâlî ile Meclis-i Vâlâ birleşince kâtib-i sânî, Cemaziyelevvel 1256'da (Temmuz 1840) yine başkâtip, Zilka'de 1259'da (Kasım-Aralık 1843) sadâret mektupçusu ve Rebiyülevvel 1268'de (Şubat-Mart 1847) Meclis-i Vâlâ azalığıyla hazine-i evrak müdürü olup 29 Rebiyülevvel 1269'da (10 Ocak 1853) vefat etti. İyi kâtipdi. (IV. 100)

Muhsin Mehmed Efendi Sâlih Vehbî Efendi'nin oğlu olup 1238'de (1822/23) doğdu. Tahrirat ve mal kâtipliklerıyle taşralarda gezip Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) vefat etti. Şairdir. (IV. 100)

Muhsin Mehmed Efendi (Râşidzâde) Müderris ve Kudüs mollası oldu. 1212'de (1797/98) vefat eyledi. Keskindede'de medfundur. (IV. 100; II. 351)

Muhsinzâde *bak.* Abdullah Paşa; Ahmed Bey (Hacı); Ahmed Efendi; Mehmed Bey; Mehmed Paşa; Tâhir Mehmed Bey

Muhsinzâde Halebli tâcir Muhsin Çelebi oğullarına denir. İki asırdan beri iki-üç şube olarak devam eylemiştir. İçlerinden sadrazam ve kazasker olanı vardır. Bunlardan Muhsinzâde Abdullah Bey, reisülhattatîn olup yaşlı bir zattır. (IV. 705)

Muhtar Ahmed Bey Tersane-i Âmire'den yetişerek kapudâne-i hümâyûn olmuştu. Azilden sonra 1258'de (1842) vefat ederek Tersane ardına defnedilmiştir. 29 Ramazan 1227'de (6 Ekim 1812) Sakız'da kapdan paşa yanında kapdan vekili olmuştu. (IV. 349)

Muhtar Ahmed Bey (Molla Bey) Koca Yusuf Paşa'nın oğlu Mahmud Bey'in oğludur. Annesinin babası Hacı Selim Ağazâde Nazif Efendi'dir. 4 Cemaziyelevvel 1222'de (10 Temmuz 1807) doğdu. 1242'de (1826/27) Divan-ı Hümâyûn kalemine girip 1246' da (1830/31) *Takvim-i Vekayi* musahhihi oldu. Cemaziyelevvel 1272' de (Ocak 1856) Selânik mollası ve Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Mekke pâyesi, Muharrem 1278' de (Temmuz 1861) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1282'de (Şubat-Mart 1866) İstan-

bul kadısı ve ardından Anadolu kazaskeri ve azilden sonra 7 ay kadar Meclis-i Tedkikat azası olup istifa eyledi. 2 Receb 1288'de (17 Eylül 1871) şeyhülislâm olup evkaf-ı hümâyûn idare ciheti nâzırlığı eklendi. 4 Ramazan 1289'da (5 Kasım 1872) ayrıldı. 15 Rebiyülâhir 1295'de (18 Nisan 1878) ikinci defa şeyhülislâm olup 9 Zilhicce 1295'de (4 Aralık 1878) ayrıldı. 11 Safer 1300'de (22 Aralık 1882) vefat eyledi. Celvetî tarikatinden olduğundan Üsküdar'da İnadiye Tekkesi'ne defnedildi. Âlim, edip, şair, güzel konuşur, nefis yemekler pişirmede mâhirdi. Oğulları âmedî hulefasından Ali Haydar Bey ve küçüğü sudûrdan Hâşim Bey'dir. (IV. 351)

Muhtar Ahmed Efendi Maliye memurlarından olup müsteşar muavini oldu. Şa'bân 1278'de (Şubat 1862) vefat etti. Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 350)

Muhtar Ahmed Efendi Vâridat odasında yetişerek mümeyyiz oldu. Safer 1268'de (Aralık 1351) mütemâyizle eshâm muhasebecisi, Rebiyülâhir 1269'da (Ocak 1853) tahsilat muhasebecisi, Safer 1273'de (Ekim 1856) yine eshâm muhasebecisi ve Zilhicce 1275'de (Temmuz 1859) sergi ve tahsilat muhasebecisi oldu. 1282'de (1865/66) vefat etmiştir. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 350)

Muhtar Ahmed Efendi Hekim Bedreddin Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke ve İstanbul pâyesi olup bazı şer'î hizmetlerde ve en sonra Edirne nâibliğinde bulunmuştur. Oradan Mekke kadısı tayin edilerek gitmiş ve Şa'bân 1306'da (Nisan 1889) vefatı haberi alınmıştır. Âlim ve güzel ahlâk sâhibiydi. (IV. 351)

Muhtar Ahmed Efendi (Mollacık-zâde) Sudûrdan İshak Efendi'nin büyük oğludur. Müderris, Zilhicce 1186'da (Mart 1773) Selânik, Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1785) Şam, Muharrem 1202'de (Ekim 1787) Mekke mollası, Rebiyülevvel 1207'de (Ekim-Kasım 1792) İstanbul pâyesi, 1213'de (1798/99) Anadolu pâyesi, 1215'de (1800/01) Anadolu kazaskeri ve Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) bir yere gönderildi. Sonra serbest bırakıldı ve 1226'da (1811) reisülulemâ olduğu halde vefat eyledi. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. Oğlu Mehmed Mes'ud Efendi, 1199'da (1785) vefat edip yanına defnedildi. Bilgiliydi. (IV. 348)

Muhtar Ahmed Efendi (Sadreddinzâde) Müderris olup 1199'da (1785) vebadan vefat etti. Fındıklı'da medfundur. (III. 321)

Muhtar Ahmed Efendi (Turşucuzâde) Ayasofya'da turşucu olup 1245'de (1829/30) vefat eden Tosyalı İbrahim Ağa'nın oğludur. Müderris ve şehzâdelere muallim oldu. 5 Cemaziyelevvel 1282'de (26 Eylül 1865) Meclis-i Vâlâ azası, Cemaziyelâhir 1283'de (Ekim 1866) Galata mollası, Ramazan 1283'de (Ocak 1867) Dâr-ı Şûrâ müftüsü ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Meclis-i Ahkâm-ı Adliye azası olup Mekke ve İstanbul pâyelerini aldı. 5 Ramazan 1289'da (6 Kasım 1872) ansızın şeyhülislâm olup 25 Rebiyülâhir 1291'de (11 Haziran 1874) ayrıldı ve 15 Ramazan 1292'de (15 Ekim 1875) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. İlmi ve fazlı vardı. 1288'de (1871) ve 1292'de (1875)

Hayrullah Efendi ve Mehmed Sıdkî Efendi adında iki oğlu vefat etmiştir. (IV. 350)

Muhtar Ahmed Paşa (Ramazanzâde) Mektûbî-i defterîden yetişerek 1248'de (1832/33) büyük kale tezkireciliğiyle hâcegândan olup Ali Necib Paşa'ya mühürdar oldu. 1252'de (1836/37) âmedî halifelerinden olup 1255'de (1839) feshane müdürü, 1257'de (1841) Meclis-i Vâlâ azası, Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) serasker müsteşarı, Safer 1259'da (Mart 1843) Viyana sefiri, Zilka'de 1260'da (Kasım 1844) Dâr-ı Şûrâ azası, 1261'de (Ağustos 1845) tophane nâzırı, 14 Zilhicce 1268'de (29 Eylül 1852) bâlâ rütbesiyle maliye nâzırı, Muharrem 1270'de (Ekim 1853) Meclis-i Vâlâ azası, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) ikinci defa tophane nâzırı, 16 Şa'bân 1271'de (4 Mayıs 1855) vezir rütbesiyle ikinci defa maliye nâzırı, Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) hazine-i hassa nâzırı, Zilka'de 1276'de (Mayıs-Haziran 1860) üçüncü defa maliye nâzırı ve Cemaziyelâhir 1277'de (Aralık 1860-Ocak 1861) Mecâlis-i Âliye azası olup Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) azledildi. 23 Şa'bân 1280'de (Şubat 1864) vefat etti. İffetli, doğru, ileri görüşlüydü. Oğlu âmedî hulefasından Vahid Bey'dir. (IV. 349/50)

Muhtar Bey Dilâver Paşa'nın oğludur. Mektûbî-i hariciyeden yetişip güzel konuşma yeteneğinden dolayı 1277 sonlarında (1861 ortaları) padişahın dikkatini çekerek bahriye miralayı olmuştur. 1282 sonlarında (1866 başları) tersaneden ihraç olunarak Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) ûlâ sânîsiyle Altıncı Daire reisi, Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) Şûrâ-yı Devlet azası ve Receb 1293'de (Ağustos 1876) Bahriye levazım dairesi azası oldu. Zilhicce 1295'de (Aralık 1878) azledildi ve ardından vefat etti. Vukuflu, dil bilir ve bir aralık pek gözdeydi. (IV. 351)

Muhtar Bey Tepedelenlizâde Selim Paşa'nın oğludur. Mektûbî-i hariciyeden yetişip kanaatı seçmişti. Zilhicce 1312'de (Haziran 1895) vefat etti. (IV. 352)

Muhtar Efendi Kereste gümrükçüsü olup bu senelerde (1860'lar) vefat eyledi. Oğlu Behic Mehmed Bey'dir(→). (IV. 350)

Muhtar Efendi Mülkiye kaymakamlarından olup senelerce Ergani Madeni kaymakamı olmuştu. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. Oğlu Şûrâ-yı Devlet müdde-i umûmîsi Cemâl Bey'dir. Mâil Bey adında Şehremaneti azasından bir damadı vardı ki, vefat etmiştir. (IV. 350)

Muhtar Efendi Eski şehremini Haydar Efendi'nin akrabasındandır. Meclis-i Vâlâ kaleminden yetişerek Sultan Abdülmecid devrinde (1839-1861) mâbeyn-i hümâyûn kâtibi olup bir hayli seneler bu hizmette bulunmuştu. 1292'den (1875) sonra ayrılıp Rebiyülevvel 1309'da (Ekim 1891) vefat eylemiştir. İffetli, edip, doğru idi. (IV. 351/52)

Muhtar Hâlid Ahmed Efendi Ispartalı Hüseyin Efendi'nin oğludur. Mahreç mollası ve mektûbî-i fetvâ olup 1295 (1878) yılından sonra vefat etmiştir. (IV. 350/51)

Muhtar Mehmed Bey Ricâlden Nâşid Bey'in oğludur. Mektûbî-i sadâret kaleminden yetişip 1253'de (1837/38) hâcegândan olarak 1254'de (1838)

babasının mahlûlünden vüzerâ kapı kethüdâsı oldu. Ramazan 1261'de (Eylül 1845) vekâleten ve Şa'bân 1262'de (Ağustos 1846) asâleten gümrük emini oldu. Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) ûlâ evveli ile Mısır kapı kethüdâsı ve Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) Meclis-i Vâlâ azası olup Receb 1270'de (Nisan 1854) kapı kethüdâlığından azledilip Şevvâl'de (Mayıs) masarifat nâzırı oldu. Zilhicce 1273'de (Ağustos 1857) ikinci defa Mısır kapı kethüdâsı olup Safer 1274'de (Eylül-Ekim 1857) ek olarak deâvî nâzırı ve Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) ek olarak Âdile Sultan kethüdâsı olup 1277'de (1860/ 61) kethüdâlıkları uhdesinde kalarak Meclis-i Vâlâ azası oldu. Cemaziyelâhir 1279'da (Aralık 1862) vefat eyledi. Cömert, kerim, tedbirli, bilgisi orta halliydi. Oğulları Mısır kapı kethüdâsı Mahmud Bey ile Mustafa Bey'dir. (IV. 349)

Muhtar Mehmed Efendi Kâtip olup Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye başkâtibi olmuş ve 1306'da (1888/89) ûlâ evveli rütbesini elde etmiştir. 3 Muharrem 1310'da (28 Temmuz 1892) vefat etti. (IV. 352)

Muhtar Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Müderris olup 1199'da (1785) vefat etmiştir. (IV. 348)

Muhtar Mustafa Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan ve sonra âmedî halifelerinden olup 1236'da (1820/ 21) haslar mukataacısı, 1237'de (1821/22) küçük kale tezkirecisi olarak 15 Rebiyülevvel 1239'da (19 Kasım 1823) vefat etti. Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 348)

Muhtar Paşa (Tepedelenlizâde) Ali Paşa'nın büyük oğludur. 1210'da (1795) mîrimîranlıkla Ohri mutasarrıfı oldu. Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) azledildi. 1212'de (1797/98) Ağrıboz ve Karlıili sancağı mutasarrıfı oldu. 1217'de (1802/03) Tırhala mutasarrıfı olup Zilhicce 1221'de (Şubat 1807) İnebahtı ve nihayet Avlonya mutasarrıfı oldu. 1236'da (1820/ 21) babası gazaba uğrayınca bu da azlolundu. Cemaziyelâhir 1237'de (Mart 1822) katledildi. Kesik başı Silivrikapı'ya defnedildi. Oğlu Hüseyin Paşa ve Mahmud Bey'dir. (IV. 348/49)

Muhtar Paşazâde *bak.* Abdullah Paşa

Muhtarî Çelebi (Emir Hâşimîzâde) III. Murad devri (1574-1595) şairlerindendir. (IV. 348)

Muhtarî Efendi Bâbıâlî'den yetişerek tezkire-i evvel oldu. 1098'de (1687) idam edildi. (IV. 348)

Muhtarî Mustafa Efendi Bursalıdır. Müderris, Bosna mollası oldu. 1083'de (1672) vefat etti. Bilgili ve şairdir. (IV. 399)

Muhteliç *bak.* Ömer Efendi

Muhterem Efendi Taşkendlidir. Hacdan sonra İstanbul'a gelip 940'da (1533/34) nakibüleşraf oldu. 22 Safer 999'da (20 Aralık 1590) vefat eylemiştir. Ayasofya'da medfundur. Sahih nesep seyyiddi. 30 bin dinar, sınırsız emlâk ve akar biriktirmişti. Emir Şa'bân'ı hayrât yapmaya vasi eylediyse de 1002'de (1593/94) Emir Şa'bân şehid olunca bunca mal mülk yok olup gitti. (IV. 98)

Muhterem Efendi Manisa'da müftü idi. 1085'de (1674) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 98)

Muhteşem *bak.* Mehmed Efendi; Rıdvan Efendi

Muhyî Mustafa Efendi Vonalıdır. Müderris, Zilka'de 1266'da (Eylül

1850) Trabzon mollası, Şevvâl 1274'de (Haziran-Temmuz 1858) Şam kadısı ve 1278'de (1861/62) Mekke pâyesi olup sonra vefat eyledi. (IV. 479)

Muhyîzâde *bak.* Es'ad Mehmed Efendi; Eşref Ali Efendi; Ferid İbrahim Efendi

Muhyîzâde Ulemâdan Mehmed Efendi ve oğlu Sâdık Efendi'ye denir. Fetvâ emini Muhyiddin Efendi oğullarına da "Muhyîzâde" dendi. Oğulları kazaskerdirler. (IV. 705)

Muhyiddin (Akbıyık Sultan) II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) şeyhlerindendir. Bursa'da adına mensup mescidi yaptı Daima başı açık gezerdi. İstanbul'un fethinde bulundu. Zengindi. Bursa'da bir misafirhane yaptı. (IV. 339)

Muhyiddin (Haraççı) II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) hazinedardı. Bir mescid yaptı. (IV. 339)

Muhyiddin Bey Mirza Said Paşa'nın oğludur. Şûrâ-yı Devlet kaleminde ve muavinliğinde bulunmuş ve 13 Cemaziyelâhir 1315'de (9 Kasım 1897) vefat ederek surdışında babasının yanına defnedilmiştir. Mükrim, iyi huylu, âlim ve fâzıldı. Yaşı 50'yi aşkındı. (IV. 868)

Muhyiddin Çelebi (Köse) Manastırlıdır. Merkez Efendi'nin müridi oldu. İstanbul'da Odabaşı Camii'nde vâiz olup evi yakınında hücreler ve ibadet yerleri yaptı ve zikirle meşgul oldu. 990'da (1582) vefat etti. Ermiş sayılanlardan ve meşhur hattatlardandı. 983'de (1575/76) vaaz eylediği caminin minaresine yıldırım düştüğünde 21 kadın ve 4 masum şehid oldu. (IV. 346)

Muhyiddin Efendi Şam müftüsü olarak Muharrem 996'da (Aralık 1587) vefat eyledi. (IV. 346)

Muhyiddin Efendi Bursalı Şeyh Hüsâmeddin Efendi'nin(→) damadı ve halefidir. Onun yerine Bursa'daki tekkeye şeyh olup 1084'de (1673/74) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 347; II. 114)

Muhyiddin Efendi Bursalı ve Halvetî şeyhlerindendir. 19 Zilka'de 1091'de (11 Aralık 1680) vefat etti. Bursa'da Üçkuzular'da bir cami ve tekke yaptı. 130 yaşındaydı. *Müşâhede, Tevhidname, İbretnümâ* adlarında eserleri vardır. (IV. 347)

Muhyiddin Efendi Şeyh Feyzullah Efendi'nin oğlu olup şeyhlerdendir. 1216'da (1801/02) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Yaşı 57 idi. (IV. 347)

Muhyiddin Efendi Müderris ve hassa tabibi olup Ramazan 1265'de (Temmuz-Ağustos 1849) Maraş mollası oldu. Zilka'de 1266'da (Eylül 1850) İzmir pâyesi ve Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) Mısır mollası olup sonra vefat etmiştir. (IV. 347)

Muhyiddin Efendi (Acemî) Molla Güranî şâkirdidir. Sahn müderrisi ve Edirne kadısı olup 914'de (1508/09) vefat etti. *Ferâiz*'e bazı ta'likat, *Sadrü'ş-Şerîa Risalesi* bunundur. (IV. 341)

Muhyiddin Efendi (Dârıb) Tekelidir. Müderris, Rodos müftüsü oldu. Rebiyülevvel 972'de (Ekim 1564) vefat etti. Elbisesi kirli ise de fâzıldı. Sure-i En'am'daki "Yevme lâyenfeu" âyetine bir risale yazdı. (IV. 346)

Muhyiddin Efendi (Ehlice) Anadolu kadılarından olup oğlu da bu senelerde (1560'lar) vefat etti. Oğluna "Ehlicezâde" denir(→). (IV. 346)

Muhyiddin Efendi (Ekmekçizâde) Edirnelidir. Tahsilden sonra sûfiliğe

girdi. 981'de (1573/74) Edirne kadısı Çivizâde, camide bunu *Fusûs* ile görünce imtihan etmiş, sorularına makul cevaplar almış ve o aralık Mısır'a kadı oldukda beraber Mısır'a götürmüştür. Orada Gülşenîzâde Safvetî Efendi'den el alıp ona damad ve halife oldu. 1014'de (1605/06) vefat eyledi. Gülşenî Zaviyesi'nde medfundur. Âlim, ârif, şair, münşî, lugazda tarz sâhibiydi. (IV. 346)

Muhyiddin Efendi (Esved) (Karacin) Ayasofya hücrelerinden birinde oturduğundan gözden uzaktı. 975'de (1567/68) vefat etti. Âbid, âlimdi. (IV. 346)

Muhyiddin Efendi (Fenarîzâde) Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, Edirne kadısı, 928'de (1522) İstanbul kadısı, 929'da (1523) Anadolu kazaskeri ve 930'da (1524) Rumeli kazaskeri olup 944'de (1537/38) emekli edildi. Sonra hacca gidip tefsir-i şerif okuttu. 949'da (1542/43) şeyhülislâm olup 952'de (1545) istifa eyledi. 26 Zilka'de 954'de (7 Ocak 1548) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Fakir dostu, fâzıl, zâhiddi. Alışverişte helâli tercih eder, kul hakkına çok dikkat eder ve hak söz söylerdi. Hacda azline sebep Ayas Paşa'nın vefatını temennî zımmında Beyt-i Şerif'in halkasına yapışmasıdır ki, o gün paşa vefat eylemiştir. Şair olup *Divan*'ı vardır. Meşihatinde vazifesi elli akçe artırılmıştır. Dereseki Mescidi ile Rumelihisarı'nda bir mescidi vardır. *Sadrü'ş-Şeria*'ya dair risaleler, *Hidâye*'ye dair makaleler yazıp Seyyid Şerif'in *Miftâh*'ına hâşiye yaptı. (IV. 344)

Muhyiddin Efendi (Hatibzâde) Hatib Kasım b. Ahmed b. Mehmed b. Ebûbekir b. Emir Ali'nin oğlu olup 27 Şa'bân 886'da (21 Ekim 1481) doğdu. Şehzâde Ahmed'e muallim oldu. I. Selim (Yavuz) Ayasofya Medresesi'ni yaptırınca ilk müderris oldu. 940'da (1533/34) vefat etmiştir. Namazını İbn Kemâl kılmıştır. Eyüp'e defnedildi. Âlim, fâzıl, sâlih, dünyaya iltifatsız, fenn-i cifr, mûsikî, fünun-ı garibe ve ulûm-ı riyâziyenin aksamını bilen, tefsir, hadis ve tarihte üstad ve vaaz ve zikirde mahirdir. Haftasında İbn Kemâl de vefat eyledi. *Ravzatü'l-Ahyâr*'ı ve Seyyid Şerif'in *Ferâiz*'ine şerhi, *Sadrü'ş-Şeria* baş tarafına hâşiye ve diğer konulara ta'likatı vardır. (IV. 342/43)

Muhyiddin Efendi (Keçi) Borludur. Şeyh Yahyâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik, Bağdad, İzmir ve Eyüp mollası olup azledilmiş olarak 1007'de (1598/99) vefat etti. Âlim ve sâlihdi. (IV. 346)

Muhyiddin Efendi (Seyyid) (Ali Efendizâde) Köstendillidir. Aydınoğlu Tekkesi şeyhi olup 1174'de (1760/61) vefat etti. (IV. 347)

Muhyiddin Efendi (Yaralıca) Gençliğinde kavga edince yaralanmış ve bu adı almıştır. Müderris, sonra kadı, sonra Edirne kadısı, sonra II. Bâyezid'e muallim ve sonra tekrar Edirne kadısı olup azilden sonra emekli olup 900'de (1494/95) vefat etti. *Hâşiye-i Şerh-i Akaid*'i telif eylemiştir. (IV. 340)

Muhyiddin Kasım Efendi (Ahaveyn) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Sahn müderrisi olup 900'de (1494/95) Bursa'da vefat etti. Zeyniye mezarlığında medfundur. İstanbul'da bir mescid ve mektebi vardır. *Tecrid Şerhi*'ne hâşiyesi ve zındıklık ahkâmına dair risalesi vardır. (IV. 340)

Muhyiddin Mehmed Kutbeddin İznikî'nin oğlu ve Molla Fenarî'nin şâkirdidir. Ulemâdan olup müftü ve kadı oldu. Sûfiye fakirleri elbisesiyle gezerdi. Bazı kitaplara hâşiyeler yazdı. 885'de (1480) vefat eyledi. (IV. 339)

Muhyiddin Mehmed (Derviş) Hızır Şah Efendi'nin(→) oğludur. Bursa'da Sultaniye müderrisi olup 857'de (1453) orada vefat eylemiştir. Ermiş sayılanlardan, zâhid ve âbiddi. (IV. 339; II. 277)

Muhyiddin Mehmed (Küpelizâde) Müderris olup 867'de (1462/63) kazasker oldu. 872'de (1467/68) azledilip 874'de (1469/70) vefat eyledi. Meşhur âlimlerdendir. Damadları, Hoca Sinan Paşa ve Kemâl Paşazâde Süleyman Çelebi'dir. Torunu İbn Kemâl'dir. (IV. 338/39)

Muhyiddin Mehmed (Niksarî) İbrahim b. Hasan'ın oğludur. Molla Can talebesinden olup Kastamonu'da vali İsmail Bey buna bir medrese yaparak 300 cilt kitap vakfeyledi. Aklî, şer'î ve riyazî ilimlerde mâhir olup İstanbul'a geldi. Vazife verilip Ayasofya ve Fâtih'de ders okuttu. Zamanın padişahı II. Bâyezid dersinde hazır bulundu. Ayasofya'da tefsiri bitirdiğinde hüsn-i hâtime isteyince 901'de (1495/96) vefat etti. *Sûre-i Duhân Tefsiri, Akaid-i Nesefiyye* ve *Kadı Beyzâvî*'ye hâşiyeleri vardır. (IV. 340/41)

Muhyiddin Mehmed (Tablbâz) Müderris, Sahn müderrisi oldu. 906'da (1500/1501) vefat etti. Şâkirdi çoktur. *Şerh-i Tevâlî*'yi yazdı. (IV. 341)

Muhyiddin Mehmed Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı oldu. Rebiyülâhir 1236'da (Ocak 1821) vefat etti. Söğütlüçeşme'de medfundur. (IV. 283)

Muhyiddin Mehmed Bey II. Bâyezid'in kölesidir. Müderris oldu. Akıl hastalığına yakalanınca müderrisliği terk eyledi. Uzun süre sonra iyileşerek denizden Mısır'a giderken düşmana esir olduysa da dostları kurtardılar. Dönüşte müderris ve sonra Şam kadısı oldu. Giderken 950'de (1543/44) yolda vefat etti. Âlim, yumuşak huylu, riyazî ve aklî ilimlere vâkıf, sûfileri severdi. Bazı kitaplara ta'likat yazdı. (IV. 343/44)

Muhyiddin Mehmed Çelebi İsâ'nın oğludur. II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) ekmekçibaşısı olup Edirnekapı'da yaptığı mescidinde medfundur. Nevbahar Mescidi de bunundur. (IV. 339)

Muhyiddin Mehmed Çelebi (Merhaba) Müderris, Şam kadısı olup sonra Edirne kadısı oldu. Ayrılma haberini alarak 950'de (1543/44) vefat eyledi. Fâzıl, muhakkık idi. Evlâdından biri Merhabazâde Abdullah Efendi'dir(→). (IV. 344)

Muhyiddin Mehmed Efendi Eşrefzâde'nin şâkirdlerinden olup şeyh oldu. 900'de (1494/95) vefat eylemiştir. (IV. 340)

Muhyiddin Mehmed Efendi İskiliplidir. Zâhirî ve bâtınî ilimleri Ali Kuşçu ve Ali Tûsî ve Şeyh Muslihiddin Kocavî ve İbrahim Kayserî'den öğrendi. II. Bâyezid'e saltanata nâil olacağını haber verdi ve "hünkâr şeyhi" adını aldı. Padişah zaviye yapıp hakkında fevkalâde hürmet ederdi. Sonra İskilip'e göçerek 920'de (1514) vefat etti. Ebûssuûd Efendi ona cami ve imaret yaptı. Ali Kuşçu'nun kardeşinin oğlu ve kerâmet sâhibi olup *Şerh-i Vâridât*'ı yazdı. Hadis nakline izinliydi. (IV. 341)

Muhyiddin Mehmed Efendi Mehmed Berdaî'nin oğludur. Memleketinde okuyup İstanbul'a geldi. Müderris ve I. Selim (Yavuz) sarayı hademesine muallim oldu. Sonra Edirne'de Üçşerefeli Medresesi müderrisi iken 928'de (1522) vefat etti. Müfessir, muhaddis ve tarihçi olup muhazarat ve geçmişin menkıbelerini bilirdi. Farsçada benzersiz ve seri yazar ve usta hattatdı. *Beyzâvî*'ye, *Hâşiye-i Tecrid*'e ve *Telvîh*'e hâşiye ve Adudeddin'in *Kitâb-ı Adâb*'ını şerheyledi. (IV. 341)

Muhyiddin Mehmed Efendi Çoban Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup Bursa'da Sultan Medresesi müderrisi iken 941'de (1534/35) vefat etmiştir. Yumuşak huylu ve ilme hevesli bir gençti. (IV. 372)

Muhyiddin Mehmed Efendi Karabağlıdır. İran'da okudu. Anadolu'ya gelip müderris oldu ve 944'de (1537/38) vefat etti. Dindar, alçakgönüllü ve muhaddisti. Eserleri: *Keşşâf, Beyzâvî, Telvîh* ve *Hidâye*'ye ta'likat, *Sadrü'ş-Şeria*'ya hâşiyeler, Celâleddin'in *İsbât-ı Vacibii'l-Vücud*'una şerh ve muhazarata dair *Câlibü's-sürûr*. (IV. 343)

Muhyiddin Mehmed Efendi Kocavîdir. Müderris ve Şehzâde Mustafa'ya muallim oldu. 945'de (1538/39) vefat etti. Kimseyi kötülemezdi. (IV. 343)

Muhyiddin Mehmed Efendi Bahâeddin Efendi'nin oğludur. Tahsilden sonra İskilibî müridi oldu. Müeyyezâde'nin yerine şeyh oldu. Zenbilli Ali Cemâlî'nin hastalığında şeyhülislâm kaymakamı olup İbrahim Paşa'ya muarız olmuştur. 951'de (1544) haccdan sonra dönerken Kayseri'de vefat etti. *Fıkh-ı Ekber*'i şerh etmiştir. Oğlu Lutfullah Efendi olup torunu sudûrdan Abdullah Efendi'dir. (IV. 344)

Muhyiddin Mehmed Efendi İzmitlidir. II. Bâyezid'e hekimbaşı oldu. 910'da (1504/05) vefat etti. Sâlih, fakir ve mâhir ve hâzık idi. "Hekimzâde" bunun oğludur. Medine kadısı olup 950'de (1543/44) vefat etti. Hastalıklı bir tipti. İstanbul'da bir medrese yaptı. (IV. 341)

Muhyiddin Mehmed Efendi Zenbilli Ali Efendi'nin oğullarındandır. Üç defa Sahn müderrisi ve iki defa Edirne kadısı oldu. Azledilmiş olarak 957'de (1550) vefat etti. Sâlihlerin dostu ve yumuşak huyluydu. İstanbul'da mülâzemet hücreleri vakfeyledi. Her ilimde bilgisi olup ferâiz ve usûlde mâhirdi. Farsça ve Türkçe nazmı vardır. Bazı kelimat yazıp *Tarih-i Osmaniye* yaptı. (IV. 345)

Muhyiddin Mehmed Efendi Muğlalıdır. Vefaî Bedreddin'in oğlu olup müderris, âlim, tarih ve menâkıbda bilgiliydi. 960'da (1553) vefat etti. *Şerh-i Hidâye* ve *Tecrid*'e hâşiyesi, *Ve'd-Duhâ*'nın tefsiri *Tenvirü'd-Duhâ* ve *Ravzatü'l-Ezhâr* adında risalesi vardır. (IV. 345)

Muhyiddin Mehmed Efendi Müderris ve Konya kadısı olup 7 Şa'bân 1179'da (21 Ocak 1766) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 347)

Muhyiddin Mehmed Efendi Hoca Sa'dullah Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1244'de (1828/29) vefat etti. (IV. 347)

Muhyiddin Mehmed Efendi Nasuhî Dergâhı şeyhi Şemseddin Efendi'nin oğludur. Babasının vefatında küçük olup tekke bir müddet vekâletle idare olunmuş ve sonra kendileri

şeyhlik postuna oturmuştur. Çoğunlukla münzevî olduğu halde 60 seneyi aşkın şeyhlikten sonra 28 Zilka'de 1315'de (20 Nisan 1898) vefat eylemiştir. Tekke'ye defnolundu. Yumuşak huylu, ermiş sayılanlardan bir zat idi. (IV. 868)

Muhyiddin Mehmed Efendi Kırımlıdır. Mısır kadılarından olup babası Seyyid Ahmed ruhuna Kırımî Mescidi'ni yaptırmıştır. (IV. 123)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Arbunzâde) Kurrâ olup Arapça ilimleri ve kıraati eksiksiz öğrendi. Sesi Dâvud-ı sânî idi. Bâyezid ve Ayasofya camilerine hatip oldu. 948'de (1541/42) vefat etmiştir. (IV. 343)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Benlizâde) Es'ad Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke, İstanbul pâyesi ve Evkaf-ı Hümâyûn Nezâreti müsteşarı muavini olup 23 Şevvâl 1305'de (3 Temmuz 1888) vefat etti. İlim sâhibi ve asildi. (IV. 347)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Bezcizâde) Konyalıdır. Ezelîzâde'den el aldı. İstanbul'a gelip Mehmed Ağa Zaviyesi'nde şeyh ve vâiz oldu. 1020'de (1611) vefat etti. Ermiş sayılanlardan bir âlimdi. Yerine Sivasî Abdülmecid Efendi şeyh oldu. 1049'da (1639/40) vefatında Abdülahad Nurî Efendi şeyh oldu ve bunun 1061 (1651) vefatında küçük oğlu Mustafa Efendi şeyhliğe geçti. Rebiyülâhir 1102'de (Ocak 1691) 56 yaşında vefat etmiştir. Yerine Hüsnî Efendi, sonra Manevî Mustafa Efendi şeyh olup 1114'de (1702/03) vefat etmiştir. Yerine Abdurrahman Refî'â Efendi şeyh olup 1132'de (1720) vefat etmiştir. (II. 16)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Bolulu Çelebi) Hacı Halife Abdullah'ın mürididir. 906'da (1500/01) vefat eyledi. (IV. 341)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Bolulu Çelebi) Hacı Halife lâkaplı Şeyh Abdullah'ın(→) mürididir. Onun vefatından sonra yerine geçti. 906'da (1500/01) vefat ederek şeyhinin yanına defnedildi. Ermiş sanılanlardandır. Yerine halifesi Safiyeddin Efendi(→) geçti. (III. 362)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Çivizâde) Menteşeli İlyas'ın oğludur. Sahn müderrisi olup Mısır kadısı olmuştur. 944'de (1537/38) Anadolu kazaskeri oldu. 945'de (1538/39) şeyhülislâm olup 949'da (1542/43) azledilerek hacca gitti. Dönüşte Sahn müderrisi oldu. 952'de (1545) Rumeli kazaskeri oldu. 4 Şa'bân 954'de (19 Eylül 1547) vefat eyledi. Alçakgönüllü ve kibirsizdi. Bazı kitaplara ta'likat yazmıştır. Fâzıldı. (IV. 344/45)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Dünbekoğlu) Karasili İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris ve kadı olup iki defa hacca gitti ve Mekke'ye yerleşti. Receb 969'da (Mart 1562) vefat etti. Âlim ve nezihdi. (IV. 346)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Ecezâde) Ya'kub Efendi'nin oğludur. I. Selim (Yavuz) ile Trabzon'da bulunduğundan onun isteğiyle oraya kadı oldu. Sonra Selânik kadısı olup 930'da (1532/33) vefat etti. (IV. 342)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Fenarîzâde) Ali Efendi b. Yusuf'un oğludur. 877'de (1472/73) doğdu. Sahn müderrisi olup I. Selim (Yavuz) devrinde Bursa ve sonra İstanbul kadısı oldu. 923'de (1517) Arabistan kazaskeri, 924'de (1518) Edirne kadısı, 925'de (1519) Anadolu kazaskeri ve aynı

yıl Rumeli kazaskeri oldu. 929'da (1523) vefat etti. Bursa'da dedesi yanına defnolundu. Mahlası "Gamî"dir. Şair, fâzıldır. Eserleri: *Mevâkıf*'a şerh, *Ferâiz-i Sirâciye* ve *Vikaye*'ye, *Metâlib*'e ve *Tevâlî* şerhlerine hâşiyeler, mikyasta bir risale, Celâleddin Devvânî'nin *İsbât-ı Vücûd*'una şerh, *Hidâye* ve *Kitâb-ı Siyer*'e risaleler, *Ed'iye*'de bir kitap ve birçok değişik meseleleri bir araya getirerek Hadım Ali Paşa'ya verdiği *Kitâb-ı Tecrid*'e hâşiyeler ve pek çok konular. Çukurçeşme Camii'ni yaptı. (IV. 342)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Hacı) Taraklıborludandır. Müderris ve fetvâ emini oldu. Mevleviyet kabul etmemiş, nihayet reisü'l-müderrisîn olarak emekli olmuştur. Receb 1190'da (Ağustos-Eylül 1776) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Fâzıl ve şairdir. Oğlu sudûrdan Es'ad Efendi'dir. (IV. 347)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Hatibzâde) Hatib Tâceddin İbrahim Efendi'nin oğludur. Babasıyla Ali Tûsî ve Hızır Bey'den ders gördü. İki defa Sahn müderrisi ve muallim-i padişahî oldu. Hocazâde için "İlmim, hocanız olmaktan andan bâlâdır" demesi azline sebep oldu. 901'de (1495/96) vefat etti. Ulemâdan fâzıl bir oğlu olup onu hademesinin katleylemeleri üzülmesine sebep oldu. Çoğu eserlerini tamamlayamıştır. Cihada dair ve peygamberlere cebr isnat edenlerin küfrü hakkında risaleleri vardır. Kardeşi İbrahim Tâceddin Efendi(→), oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 340)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Hevâî) Karamanlıdır. Müderris, emekli oldu. 921'de (1515) vefat etti. Tasnif ile meşgul olduysa da müsveddede kaldı. (IV. 341)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Hocazâde) Dağıstanlıdır. Müderris olup şehzâdelere muallimliği sâyesinde mevleviyetten Anadolu pâyesine süratle yükseldi. Şevvâl 1291'de (Kasım 1874) Rumeli pâyesi oldu. Rumeli kazaskerliğini de alarak reisülulemâ oldu. 19 Receb 1309'da (18 Şubat 1892) bir seneden fazla felçli olduğu halde vefat eyledi. (IV. 347/48)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Hüseynî) Ankaralıdır. Müderris ve Şehzâde Mustafa'ya muallim olup 947'de (1540/41) vefat etti. Zâhid, fâzıl, âbid, zekî idi. Daima tefsir okurdu. Kasabasında bir mescid ve bir han yaptı. Oğlu Şemseddin Mehmed Efendi, 932'de (1526) doğup 975'de (1567/68) vefat etmiştir ki, *Hidâye* ve *Sadrü'ş-Şeria*'nın bazı mevzularına risaleler ve ta'likat yazdı. (IV. 343)

Muhyiddin Mehmed Efendi (İbn Manisa) Molla Husrev şâkirdlerinden olup Sahn müderrisi iken kazasker oldu ve sonradan medreseye geri döndü. Sonra vezirlik ihsan buyuruldu. 886'da (1481) II. Bâyezid'in tahta çıkışının ardından tekrar Rumeli kazaskeri oldu. Ramazan 888'de (Ekim 1483) vefat eyledi. Kul Camii'ni yapmış ve fâzıl ise de eser yazmamıştır. (IV. 339)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Kâfiyeci) Bergamalı Süleyman'ın oğludur. 818'de (1415) doğdu. Çok zekî olup ülkeler gezip Irak'da ve Şam'da okumuştur. Öğrencileri çoğalınca Mısır'a gitti. Tartışmalarda üstünlüğünü kabul ettirince ders ve fetvâ vermeye mezun oldu ve "şeyhülislâm" unvanını aldı. 888'de (1483) vefat eyledi. Mı-

sır hükümdarı Eşref, cenazesinde hazır bulunmuştur. Cömert ve mutekid idi. *Kavâid-i İ'râb Şerhi, Kelimeteyn-i Şehâdet, Muhtasar Hadis, Muhtasar Tefsir* gibi eserlerinin çokluğundan kendisi de sayamazdı. (IV. 339)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Kırtasîzâde) İran'dan gelip kadı ve müderris oldu. 934'de (1528) vefat etti. Gece ve gündüz *Kur'an-ı Kerim* ile meşguldü. (IV. 342)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Mimarzâde) Müderris ve iki defa Haleb kadısı oldu. Azledilmiş olarak 934'de (1528) vefat etti. İlm-i heyette mâhirdir. Oğlu Mustafa Efendi'dir. (IV. 342)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Rûşenzâde) Mudanyalızâde Şemseddin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1229'da (1814) vefat eyledi. (IV. 347; III. 168)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Saçlı Emir) (Emir Gîsûdar) Seyyid Abdülevvel'in oğludur ki, babası Tebriz kadısıdır. II. Bâyezid devrinde İran'dan göçerek müderris ve Siroz ve başka yerlere kadı oldu. Sonra Sahn müderrisi, sonra Haleb ve Şam kadısı oldu. 958'de (1551) İstanbul kadısı olarak 962'de (1555) emekli edildi. 963'de (1556) vefat eylemiştir. Fasih, âlim, fâzıl, üç dilde kâtipdi. Gîsûları (omuzuna dökülen saçları) olduğundan bu adı aldı. Bir şer'î meselede Ebûssuûd Efendi'ye karşı olarak bir risale yazdıysa da sözü etkili olmadı. Çünkü sadreyn, hasmına yardımcı oldular. Salkımsöğüt'deki Aydınoğlu Tekkesi'nin bânîsidir. Oğulları Saçlıemirzâde Abdülevvel Efendi(→) ile Abdülvehhâb Efendi'dir(→). (IV. 345)

Muhyiddin Mehmed Efendi (Samsunîzâde) Samsunî Hasan Efendi'nin(→) oğludur. Alâeddin Arabî'nin talebesi olup Sahn müderrisi ve sonra emekli oldu. Sonra Edirne kadısı oldu. 919'da (1513) vefat etti. Cömertti. *Şerh-i Miftâh, Şerh-i Tecrid, Hâşiye-i Telvih* eserleridir. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (II. 118; IV. 341)

Muhyiddin Mehmed Hicrî Efendi Karamanî Mehmed Paşa'nın kölesi Hüsâmeddin'in oğludur. Kadı, sonra Sahn müderrisi, Şam ve Bursa kadısı, tekrar Sahn müderrisi, ikinci defa Bursa, sonra Edirne ve İstanbul kadısı oldu. 965'de (1557/58) vefat etmiştir. Kelâm ilmine, usûl, fürû, tarih ve muhazarata vâkıf ve şairdi. (IV. 345/46)

Muhyiddin Mehmed Râşidî Efendi (Pîrî Paşazâde) Sadrazam Pîrî Paşa'nın oğludur. Zenbilli Ali Efendi'nin torunuydu. Müderris ve Sahn müderrisi, Edirne kadısı oldu. 941'de (1534/35) Edirne'de sarhoş yatınca yanarak ölmüştür. Dârülhadis Camii'nde medfundur. Ululuk ve vakar sâhibiydi. Şehzâde Mustafa'nın sünnet düğününde 24 kişi ile yapılan imtihanı kazanmıştır. Babası hakkında vefatına sebep oldu, denir. (IV. 343)

Muhyiddin Seydî Mehmed Efendi (Kocavî) Babası ulemâdandır. Müderris, İbrahim Paşa ve Mustafa Paşa'nın medreselerine birinci müderris olmuştu. 921'de (1515) İstanbul kadısı, 925'de (1518) Anadolu kazaskeri oldu. İstifa eylemekle 120 akçe ile Sahn müderrisi oldu. Bir sene geçince Mısır kadısı olup senesinde terk ederek hacca gitti. Oradan İstanbul'a gelip 150 akçe ile emekli oldu. 931'de (1525) vefat eyledi. İstanbul'da Şeyhzâde Mescidi'nde medfundur. Müfessir, muhaddis, fasih, beliğ olup Arapça inşada mâhirdir. Kara Seydî'

nin sorularına verdiği cevapları içeren bir risale yazdı. (IV. 342)

Muhyiddin Şemsî Ahmed Efendi (Cenderecizâde) Hayreddin Paşa'nın neslinden olup bununla övünürdü. II. Mehmed (Fâtih) nezdinde saygınlığı olup yükselerek Anadolu defterdarı oldu. 891'de (1486) başdefterdar olup 898'de (1492/93) vefat eyledi. Süleymaniye Türbesi'nde medfundur. Şair, münşîdir. Kâğıthane'de Cendereci Çiftliği bunundur ki, orası ve çayırlar padişahın ihsanı olmuştur. (IV. 339/40)

Muhzırzâde *bak.* Zihnî Efendi

Muid Ahmed Efendi Anadoluludur. Yusuf Efendi'nin oğlu olup müderris, molla oldu. Receb 1045'de (Aralık 1635) İstanbul kadısı olup Zilka'de 1046'da (Nisan 1637) Anadolu kazaskeri oldu. Muharrem 1048'de (Mayıs-Haziran 1638) de azledildi. Zilka'de 1049'da (Mart 1640) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1050'de (Ağustos-Eylül 1640) Rumeli kazaskeri olmuştur. Rebiyülevvel 1054'de (Mayıs 1644) azledildi. Zilhicce 1055'de (Ocak-Şubat 1646) şeyhülislâm oldu. Cemaziyelevvel 1057'de (Haziran 1647) vefat etti. Yaptığı medreseye defnedildi. Fâzıldı. Kardeşi Mustafa Efendi ve onun oğlu Ahmed Efendi'dir. (IV. 504)

Muid Ahmed Efendi Hüseyin Efendi'nin oğludur. 1058'de (1648) İstanbul'da doğdu. Müderris, Edirne ve Mekke mollası olup hacdan önce Medine yakınında Ramazan 1137'de (Mayıs-Haziran 1725) vefat etmiştir. Âlim ve hazırcevapdı. (IV. 504)

Muid Dede Fâtih Camii vâizi olup Cemaziyelâhir 1002'de (Şubat-Mart 1594) vefat etmiştir. (IV. 504)

Muid Efendi İzmirlidir. Bursa'da Çelebi Sultan Mehmed Camii şeyhi ve vâizi olup 8 Receb 1066'da (2 Mayıs 1656) vefat etti. Muhaddis ve müfessirdir. Oğlu Mes'ud Efendi'ye(→) "Muidzâde" dendi. (IV. 504)

Muidî Çelebi Kalkandelenlidir. Zenbilli Ali Efendi'nin muidî olup müderris iken I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eyledi. *Hamse*'si vardır. (IV. 503)

Muidî Mehmed Efendi (Saidzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup medreseden azledilmiş olarak 994'de (1586) vefat etmiştir. Şairdi. (IV. 122)

Muidzâde *bak.* Mes'ud Efendi

Muidzâde Hatibzâde'nin şâkirdi olup müderris olmuştur. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında vefat eylemiştir. *Tecrid*'e hâşiyeler yazmıştır. (IV. 503)

Muin Çelebi İstanbullu bir kadıdır. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 504)

Muin Efendi Manastırlıdır. İstanbul'a gelip sadâret mektûbî kalemine girerek Farsça mütercimi oldu. Hâcegândan olup 1236'da (1820/21) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Şairdi. (IV. 505)

Muin Mehmed Efendi Kadı olup 1063'de (1653) vefat etmiştir. (IV. 166)

Muineddin Ahmed Bey Tahsin Hasan Bey'in(→) oğludur. Mümtaz Efendi'ye damad olmuştu. Müderris olup 15 Rebiyülâhir 1289'da (22 Haziran 1872) vefat etti. Babasının yanında defnedilmiştir. (II. 49/50)

Muineddin Eşref Efendi (Mirza Mahdum) Abdülbâkî Efendi'nin oğ-

ludur. Babadan Seyyid Şerif, anneden Kadı Cihan ve Mîr Gıyaseddin torunlarındandır. Tebriz'de öğrenim görüp II. İsmail'e valilikten önce nedim oldu. 953'de (1546) Anadolu'ya gelip Şâfiî iken Hanefî oldu. Sonra İran'a dönerek adı geçen şah olunca sadru'l-ulemâ ve nakibüleşraf oldu. İranlılar şahı şehid edince o tarihte Şemsî Paşa'nın oğlu Mahmud Paşa Şehrizor valisi olduğundan ailesiyle ona sığındı. Saygı gösterilerek İstanbul'a gönderildi. Caize ve medrese ihsan olundu. 973'de (1565/66) hacca gitti. Sonra Diyarbekir, Bağdad, Trablusgarb, Medine ve Mekke mollası olmuştur. Muharrem 993'de (Ocak 1585) nakibüleşraf oldu. Muharrem 994'de (Ocak 1586) annesi vebadan vefat edince Mekke'de defnedilmesini arzu etmiş ve Rumeli kazaskerliği pâyesiyle şeyhülharemlik ilâvesiyle Mekke mollası olmuş ve annesinin cenazesini Medine'ye gönderip kızlarını Mekke'de Seyyid Hasan'a nikâhlamış ve nakibüleşraflığı kaymakamlıkla idare eylemiştir. 995 (1587) sonlarında vefat eyledi. Aklî ve naklî ilimlerde, fıkıh, riyâziye ve nücûmda mâhir ve şairdi. (IV. 504/ 05)

Muinî Muhyiddin Çelebi Sokollu Mehmed Paşa'nın tezkirecisidir. Sonra reisülküttab olup III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 346)

Muk'ad *bak.* Ahmed Efendi; Hızır Dede

Mukbil Mehmed Bey Sakızlı Es'ad Muhlis Paşa'nın oğludur. Tercüme kaleminde, adliye memuriyetlerinde ve vilâyet mektupçuluklarında bulunarak ûlâ rütbesini hâiz oldu. 7 Receb 1312'de (4 Ocak 1895) ansızın vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 506)

Mukbil Subaşı I. Mehmed (Çelebi) devri (1413-1421) beylerinden olup hizmette bulunarak ömrünü tamamladı. (IV. 506)

Mukim İsmail Efendi (Sarı Nâib) Üsküdarlıdır. Müderris olup Ramazan 1106'da (Nisan-Mayıs 1695) vefat eyledi. Şairdir. *Divan*'ı ve manzum hamsesi vardır. (I. 355) [Safâyî, Sâlim ve Beliğ tezkireleri ile Şeyhi'nin Şakayık zeylinde mahlası "Naim" olarak geçmektedir.]

Mukim Mehmed Efendi Mukim Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Divan-ı Hümâyûn kaleminde eskiyip mukabeleci olarak 13 Safer 1305'de (31 Ekim 1887) vefat etti. Üsküdar'da Miskinler civarında medfundur. (IV. 507)

Mukim Mehmed Efendi (Hocazâde) Derviş Ali Efendi'nin(→) oğludur. Küçükçekmece nâibi iken 1121'de (1709/10) vefat etti. (IV. 507; III. 338)

Mukim Mustafa Efendi Divan-ı Hümâyûn kalemi seçkinlerinden olduğundan hâcegândan olup Divan-ı Hümâyûn kesedarı oldu. 27 Ramazan 1238'de (7 Haziran 1823) vefat etmiştir. Damadı Mehmed Hurşid Ağa oğlu Mukim Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 507)

Mukimzâde *bak.* Abdurrahman Efendi

Mumcuzâde *bak.* Mehmed Çelebi

Mûnis Dede Edirnelidir. 1145'de (1732/33) vefat eyledi. Mevlevî fukarasından bir şairdir. (IV. 527)

Mûnis Mustafa Efendi (Hacı) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Kalyonlar defterdarlığından azledil-

miş olarak 1183'de (1769/70) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (IV. 527)

Murad Abdal Orhan Gazi devrinde (1326-1361) yaşamış ermişlerdendi. Bursa fethinde bulunmuştur. (IV. 354)

Murad Bey Bosna valisi Gazi Husrev Bey'in kethüdâsı olup cesur bir zat idi. Kilis ve Ösek beyi olup 960 (1553) tarihine doğru vefat etmiştir. (IV. 354)

Murad Bey Bayındır meliklerinden birinin oğludur. Osmanlı Devleti'ne sığındı. 922'de (1516) sûr-ı hümâyûna davet olunmuştur. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eyledi. (IV. 354)

Murad Bey Ebû'z-Zeheb Mehmed Bey'in kölesidir. 1183'de (1769/70) Büyük Sâlih Bey'in vefatında zevcesi Fatma'yı nikâhlamıştır. Efendisinin vefatında kölesi reis oldu. 4 Zilhicce 1215'de (18 Nisan 1801) Sahnaca'da vefat etti. Yerine kölesi Tanburacı Osman Bey reis oldu. Haylice şöhret alıp Mısır fethedildiğinde yararlılık göstermiştir. (IV. 359)

Murad Bey İsfendiyar Bey'in oğludur. (IV. 354)

Murad Bey (Beyzâde) Ramazan Bey'in kaza ile vefatında 1110'da (1698/99) Tunus beyi oldu. Halil Bey ile birleşerek Cezâyirlilerle savaşta galip gelemeyince 1114'de (1702/03) idam edilmiştir. (IV. 357)

Murad Çavuş Yükselerek 1032 (1623) tarihlerinde gümrük emini oldu. 1041'de (1631/32) vefat etmiştir. (IV. 356)

Murad Çelebi Kalelerin yapılışında kâtibi olup Şehremini'de Hasırcı Mescidi'ni yaptırdı. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat etmiştir. (IV. 354)

Murad Çelebi Gelibolu'da Kilitbahirlidir. Nakkaş Ali Efendi'nin şâkirdi olup sırasıyla Diyarbekir, sonra Haleb, Irak ve Acem defterdarı oldu. 965'de (1557/58) Anadolu defterdarı olarak 973'de (1565/66) başdefterdar oldu ve Kanunî Sultan Süleyman'ın türbesini yapıp II. Selim devri (1566-1574) başlarında azledildi. Sonra tevkiî olup 981'de (1573/74) vefat etti. Beytülmala çalışır ise de zevk ehliydi. (IV. 355)

Murad Dayı (Eski) 27 Receb 1047' de (15 Aralık 1637) Tunus beyi olup Rebiyülevvel 1050'de (Haziran-Temmuz 1640) azledilmiş ve vefat etmiştir. (IV. 356)

Murad Efendi Maliyeden yetişip şehremini, 1007'de (1598/99) Anadolu defterdarı ve 1011'de (1602/03) Edirne defterdarı olup sonra vefat eyledi. (IV. 355)

Murad Efendi (Kara) 1052'de (1642) Kayseri'de doğdu. Müderris, Bursa mollası, sonra Mekke ve İstanbul pâyesi oldu. 27 Cemaziyelâhir 1122'de (23 Ağustos 1710) vefat etti. Zevcesi, nakibüleşraf Ca'fer Efendi'nin kızı Rukiye Hanım 1169'da (1755/56) vefat etti. Oğlu Muradzâde İbrahim Efendi, 1150'de (1737/38) vefat etti. Diğeri Osman Efendi de müderris olup bu senelerde vefat etti. Damadı Fevzî Efendi'dir(→). Torunu Seyyid Ahmed Efendi'dir(→). Bunun oğlu Said Mehmed Efendi' dir(→). Hepsi Üsküdar'da medfundurlar. Torunları Ahmed Efendi'nin oğlu Murad Efendi ile Mehmed Emin Efendi ve Ali Efendi'dir. Ali Efendi, 1159'da (1746) Maraş mollası oldu. Bunun oğlu Âbid Mehmed Efendi' dir(→). (IV. 358)

Murad Giray Han Selâmet Giray oğlu Mübarek Giray'ın oğludur. Yetim

kalınca amcası Bahâdır Giray yetiştirdi. Mehmed Giray Han'a nureddin olup Safer 1089'da (Nisan 1678) Kırım hanı oldu. Amcazâdelerinden Tohtamış'ı kalgay ve A'ver Saâdet Giray'ı nureddin eyledi. Şevvâl 1094'de (Eylül-Ekim 1683) azlolunup Yanbolu'ya gitti. Ramazan 1107'de (Nisan 1696) vefat etti. Yaşı 69 ve hanlığı 5 sene 10 aydır. İlim ve marifetten nasipsiz, içki içer ve lâübali olduğundan Tatarlar bunu diğer hanlardan fazla sevdiler. Cengiz yasalarına itibar ederdi ve Hacı Selim Giray'a bu yasalara uymadığından dolayı sitem eylerdi. (IV. 357)

Murad Kapdan Alaca Mescid'in bânîsidir. Minaresini, Sâliha Sultan yeniden yaptırmıştır. 1030'da (1621) vefat etti. (IV. 356)

Murad Mehmed Efendi Keşmir'de 1055'de (1645) doğdu. Şeyh Muhammed Ma'sûm-ı Nakşibendî müridi oldu. 1092'de (1681) İstanbul'a gelip birkaç defa haccetti. Sultanselim'de bir evde otururdu. Halkın ilgisi fazlalaşınca Çorlulu Ali Paşa hacca gitmesini tavsiye eyledi. Kapdan Paşa götürüp Âlâiye'de isteğiyle bıraktı, sonra Bursa'ya geldi. 1129'da (1717) tekrar İstanbul'a gelip 12 Rebiyülâhir 1132'de (22 Şubat 1720) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Âlim bir zat olup on binden fazla hadis-i şerif ezberindeydi. Pek çok risalesi vardır. Pîrdaşı, Şeyh Ahmed Yekdest-i Mekkî'dir. Oğlu Mehmed Efendi ve torunu Ali Efendi'dir. Halifesi, Bursalı Karababazâde İbrahim Efendi, 1135'de (1722/23) vefat etti ve Zeyniler'e defnedildi. Diğer halifesi Attar-ı sânî Mustafa Efendi, 1165'de (1752) Bursa'da vefat etti. Vefatında, halifesi Ali Efendi olup 1147'de (1734/35) vefatında Sırrî Ali Efendi, 1169'da (1755/56) torunu Ali Efendi, 1176'da (1762/63) Kaleli Mehmed Efendi olup 1198'de (1784) vefat etmiştir. Ali Efendi mezunlarından biri de Mahmud Efendi olup Bursa'da Hazinedar Tekkesi şeyhiydi. 1190'da (1776) vefat etti. Mevlevîhanede medfundur. (IV. 357/58)

Murad Mehmed Efendi Gümrükçü İshak Ağa'nın(→) oğludur. Müderris olup 1177'de (1763/64) vefat ederek babasının yanına defnedildi. (IV 358; I. 327)

Murad Mehmed Efendi (Damadzâde) Feyzullah Efendi'nin oğludur. 1130'da (1718) doğdu. Babası, şeyhi Murad Efendi'nin ismini koydu. 1145'de (1732/33) müderris, 1160'da (1747) Diyarbekir mollası, Rebiyülâhir 1168'de (Ocak-Şubat 1755) Edirne mollası ve sonra Mekke ve Rebiyülevvel 1175'de (Ekim 1761) İstanbul kadısı olup Muharrem 1176'da (Ağustos 1762) azledildi. Rebiyülevvel 1180'de (Ağustos 1766) Anadolu kazaskeri olup 2 Rebiyülâhir 1184'de (26 Temmuz 1770) azledildi ve 2 Şevvâl 1187'de (17 Aralık 1773) Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelâhir 1191'de (Mayıs 1777) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup reisülulemâ oldu. Az müddette dilinin uzunluğu ve görev dışı hareketinden akşamla yatsı arasında Gelibolu'ya ve oradan Medine kadısı olarak Şam'a gönderilmiş, Şam'a ulaşmasının 6. günü hastalanıp Sâlihiye'ye vardığından 5 gün sonra vefat etti. Lâübâlî tavırlı ve vakarlıydı. Sultanselim'de bir tekke ve kütüphane yapmıştır. Oğulları Hamid Efendi(→) ile Âkif Efendi'dir(→). Diğer oğlu Tâhir Mehmed Efendi atla koru çiğnemesinden 1189'

da (1775) sürülmüş ve 2 ayda geri getirilmişti. 1198'de (1784) vefat etti. Oğullarından Muhib Efendi 1183' de (1769/70) vefat eyledi. Dördü de Eğrikapı'da medfundurlar. Tâhir Efendi' nin kızı Hâcce Âsiye Hanım, 1228'de (1813) vefat etti. İmamzâde Es'ad Efendi eşiydi. (IV. 358)

Murad Paşa I. Bâyezid (Yıldırım) devri (1389-1402) beylerinden olup Timur vak'asında bulundu. Süleyman Çelebi ile Edirne'ye dönüp orada vefat etti. (IV. 354)

Murad Paşa Bahriyeden yetişip korsanlıkla şöhret almıştı. Sonra devlet hizmetine girip Kızıldeniz kapdanı olarak Basra'da oturdu. 962'de (1555) Basra'dan Süveyş denizine gelerek memuriyetini iyi yapamayınca azledildi. Sonra Mezistre beyi olup orada vefat etti. (IV. 354)

Murad Paşa Herseklidir. Cesur beylerden olup 1039'da (1629/30) Bosna valisi oldu. 1042'de (1632/33) orada vefat etti. Sâdık, tedbirliydi. (IV. 356)

Murad Paşa Emir Gûnezâde Yusuf Paşa'nın kethüdâsıdır. Paşasıyla İran' dan gelip sığınarak Trablusşam beylerbeyi oldu. 1044'de (1634/35) Yusuf Paşa buna Revan hanlığını terke sebep oldun diye kızarak şehid eyledi. (IV. 356)

Murad Paşa Şamlıdır. Maliyeden yetişerek 1058'de (1648) küçük defterdar olup Sofu Mehmed Paşa buna iltifatla paşalık verdi. 1059'da (1649) idam edilmiştir. Cezalandırılmasının sebebi Kara Murad Paşa'dır. (IV. 356)

Murad Paşa Deryâ beylerinden olup 1060'da (1650) Cezâyir beylerbeyi olduktan sonra azille yine tersane beylerinden oldu. Receb 1072'de (Şubat-Mart 1662) vefat ederek Kasımpaşa' da Sürurî Mescidi'ne defnedildi. (IV. 357)

Murad Paşa Beylerden olup 1080'de (1669/70) Kengırı sancakbeyi oldu. 1084 (1673) yılından sonra vefat etti. (IV. 357)

Murad Paşa Arnavut beylerinden olup 1158'de (1745) Hersek sancakbeyi olarak sonra vefat eyledi. (IV. 358)

Murad Paşa (A'ver) Kürdistan devşirmelerinden olup sancakbeyi oldu. Yemen'in yarısına vali olup sonra diğer yarısına da tayin edildi. 975'de (1567/68) idam edildi. Kötü idaresi, cezalandırılmasına sebep olmuştur. (IV. 354)

Murad Paşa (Abdülcelilzâde) Muş hânedanından olup 1215'de (1800/01) yurtluk suretiyle Muş mutasarrıfı oldu. Receb 1222'de (Eylül 1807) madenleri işletmek üzere Rumeli pâyesiyle Diyarbekir valisi olup Diyarbekir'e varışının ardından vefat eylemiştir. Kardeşi İbrahim Bey, 1244'de (1828/29) ordudan maaşı tasarruf edilip orada vefat etti. Oğlu Abdurrahman Paşa'dır. (IV. 359)

Murad Paşa (Has) Sarayda yetişip beylerden oldu. 871'de (1466/67) Rumeli beylerbeyi ve sonra vezir oldu. 872'de (1467/68) Uzun Hasan harbinde şehid olmuştur. Genç ve mağrur olup tecrübesizdi. Aksaray'da adına mensup büyük bir camii vardır. Kethüdâsı Ahmed Çelebi, Cerrahpaşa'da Ahmed Kethüdâ Mescidi'nin bânîsidir. Vefatında oraya defnedildi. (IV. 354)

Murad Paşa (Kara) I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) sarayda

aşçı olup çavuşlukla çıktı. Kaderin sevkiyle beylerbeyi olup Bağdad taraflarında bulunup bu devir sonlarında vefat etti. Kerbelâ'da çok hayrât yaptı. Cahil ise de işlerini idareye gücü yeterdi. (IV. 354)

Murad Paşa (Kara) Arnavutdur. Yeniçeri olup 1054'de (1644) kul kethüdâsı, 1055'de (1645) sekbanbaşı olup azledildi. Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) ocak işine karışıp o senenin Zilhiccesinde (Aralık 1648-Ocak 1649) yeniçeri ağası, Cemaziyelevvel 1059'da (Mayıs 1649) sadrazam oldu. Şa'bân 1060'da (Ağustos 1650) Budin valisi olup Şevvâl 1063'de (Eylül 1653) azledilip Muharrem 1064'de (Kasım-Aralık 1653) kapdan-ı deryâ oldu. Receb 1065'de (Mayıs 1655) ikinci defa sadrazam olup Şevvâl'de (Ağustos) istifa ederek Şam valisi oldu. 1066'da (1656) vefat etti. Hama'da İmamzâde Mehmed Paşa'nın yaptırdığı türbeye defnedildi ki, evvelce o türbenin yapıldığını işittiğinde "hınzır (domuz) defnedeyim" demişti. Yeniçerilerin azmanlarından ve nüfuzlularından olup hafifliği ve içkisi olmasa, vakûr olsaydı, zamanı uzardı. Zira heybet ve yüce himmet erbâbından olup yıkıma hizmetten istidadı fazlaydı. Damadı Gürcü Mustafa Paşa ve yeğeni Ağa Mustafa Paşa'dır. (IV. 356)

Murad Paşa (Koca) Askeriyeden yetişip cebeci, sonra Kefe ve Azuf beylerbeyi oldu. 1103'de (1691/92) vezirlik verilip 1105'de (1693/94) yeniçeri ağası oldu. 1106'da (1694/95) İzmit sancağıyla emekli olup sonra Bozcaada muhafızı oldu. 1110'da (1698/99) dağlı eşkıyasıyla muharebeye memur olup sonra Menteşe mutasarrıfı oldu. 1116'da (1704/05) vefat eyledi. Oğlu, ricâlden Hüseyin Bey' dir. (IV. 357)

Murad Paşa (Köse) Yükselerek sancakbeyi ve sonra beylerbeyi olarak Haleb beylerbeyi oldu. 1034'de (1624/25) vezirlikle Diyarbekir valisi olup 1036'da (1626/27) idam edildi. Cesur ve gayretliydi. (IV. 356)

Murad Paşa (Kuyucu) Hırvat asıllıdır. Maktul Mahmud Paşa'ya kethüdâ olup Mısır beylerinden oldu. Sonra beylerbeyilerden olup İran savaşlarında bulunarak esir oldu. Kurtulduktan sonra Kıbrıs, Haleb, iki defa Yemen, Karahisar-ı Şarkî 1004'de (1595/96) Diyarbekir ve 10[illegible]0'da (1601/02) Anadolu ve sonra Rumeli beylerbeyi oldu. Şa'bân 1015'de (Aralık 1606) sadrazam olup Anadolu'da eşkıyayı tamamen yok etti. Hatta hasta iken tahtırevan ile eşkıyayı takip eylemiştir. Maktulleri kuyuya attığından bu ismi almıştır. 25 Cemaziyelevvel 1020'de (5 Ağustos 1611) Diyarbekir'de vefat etti. Na'şı getirilip Vezneciler'de türbesine defnedildi. Debbağ Delisi Baba Ahî'den el almıştı. Yaşı 90'ı aşkındır. Sâdık, doğru ve cesurdu. Padişah, "baba" diye hizmetinden dolayı iltifat buyurmuştur. Damadı Kadızâde Ali Paşa'dır. (IV. 355)

Murad Paşa (Şeytan) Devlet hizmetinde yükselerek bey olmuş, Lahsa ve Basra beylerbeyi olduktan sonra 960'da (1553) Şehrizor beylerbeyi olarak sonra emekli edilmişti. 976'da (1568/69) Şam beylerbeyi olup 977'de (1569/70) vefat eyledi. Şam'da medfundur. Kararsız ve orta derecede bir idareciydi. (IV. 355)

Murad Paşazâde *bak.* Hüseyin Bey

Murad Reis I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) deryâda nâm

aldı. Katif sancağı verilmiş ve azilden sonra Pîrî Reis yerine Mısır kapdanı olmuştur. Basra'dan Mısır'a gelirken Portekizlilerle harp ederek maiyetinde bulunan Süleyman Reis ve Receb Reis şehid olunca Basra'ya dönmüş ve orada vefat etmiştir. (IV. 355)

Murad Reis Eski korsanlardan olduğundan Cezâyir'den bilhassa getirtilerek Mora sancağı verilip bahriyede çalıştırıldı. 1018'de (1609) harpde fazlasıyla yiğitlik göstermiştir. 1018'de (1609) vefat eyledi. Rodos'da tekkesinde medfundur. Tekke ve camii vardır. 80 yaşını aşkındı. (IV. 355/56)

Muradhanlı *bak.* Ali Paşa

Muradîzâde *bak.* Ebûssuûd Efendi

Muradzâde *bak.* Âbid Mehmed Efendi; Ahmed Efendi (Seyyid); Ali Efendi; Atâullah Ahmed Efendi; Emin Efendi; Mehmed Efendi; Rızâ Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi

Muradzâde Nakşibendî şeyhlerinden Mehmed Murad Efendi, oğlu Mehmed Efendi ve torunu Ali Efendi'den oluşan bir ailedir. Bir de III. Ahmed devri (1703-1730) âlimlerinden Kara Murad Efendi oğullarına denir ki, II. Mahmud devrine (1808-1839) kadar gelmişlerdir. Muradzâde Murad Efendi bunlardandır. (IV. 706)

Murtaza Ağa (Seyyid) (Kızılbaş) Yeniçeridir. Yükselerek sekbanbaşı olup 1104'de (1692/93) azlolundu. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) ikinci defa sekbanbaşı iken şehid oldu. (IV. 361)

Murtaza Efendi Edirnelidir. Müderris, molla ve sonra Medine mollası oldu. 3 Cemaziyelevvel 1105'de (31 Aralık 1693) vefat etti. Fâzıl olup ilm-i fürûu çok iyi bilirdi. *Mülteka'l-Ebher Şerhi* bunundur. Kardeşinin oğlu Mehmed Efendi, 27 Cemaziyelevvel 1118'de (6 Eylül 1706) vefat etti. (IV. 360)

Murtaza Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Sergi nâzırı, 1159'da (1746) Gelibolu Baruthanesi nâzırı ve sonra tophane nâzırı olup 1167'de (1754) vefat eyledi. Atik Ali Paşa'ya defnedildi. (IV. 361)

Murtaza Efendi Seyyid Feyzullah Efendi'nin oğludur. Müderris, molla oldu. 1115'de (1703) babasının şeyhülislâmlıktan ayrılışında Bursa'ya gönderildi. 1143'de (1730/31) dönüşünde Mekke ve sonra İstanbul pâyesi oldu. 1153'de (1740) İstanbul kadısı olup 1154'de (1741) azledildi. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) Anadolu pâyesi olup 1 Zilhicce 1160'da (4 Aralık 1747) Anadolu kazaskeri oldu. Zilka'de 1161'de (Ekim-Kasım 1748) Rumeli pâyesi oldu. 18 Cemaziyelâhir 1163'de (25 Mayıs 1750) şeyhülislâm oldu. 28 Rebiyülevvel 1168'de (12 Ocak 1755) ayrıldı. Zilka'de 1171'de (Temmuz 1758) vefat etti. Ebû Eyyûb Ensârî Türbesi dışında annesinin yanına defnedildi. Tavırları kimseye benzemezdi. Her hali lâtifeden ibaret ve her hareketi düşünce sonucu olup hatta arpalıktan bile vazgeçmişti. Mutaassıp ve dindardı. (IV. 361/62)

Murtaza Efendi Mısır ulemâsından olup 1205'de (1790/91) vefat etti. Fâzıl olup yüz ciltten fazla eseri vardır. Yalnız Kamûs şerhi *Tâcü'l-Arûs* 14 cilttir. (IV. 362)

Murtaza Efendi Haslar hâcesi Hacı Süleyman Efendi'nin oğludur. Babasının görevine tayin olunmuştur. 21 Zilhicce 1231'de (12 Ekim 1816) vefat

etti. Şehzâdebaşı'nda babasının yanında defnolundu. (IV. 362)

Murtaza Efendi Yanyalıdır. Dersiâm ve müderris olup 10 Cemaziyelevvel 1298'de (10 Nisan 1881) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 362)

Murtaza Efendi (Nazmîzâde) Bağdadlı Seyyid Ali Efendi'nin oğlu olup orada doğmuştur. Sonra İstanbul'a gelip 1136'da (1723/24) vefat etti. Usta şairdir. *Gülşen-i Hulefâ*, *Zeyl-i Siyer-i Nebî*, *Timurname*, *Tercüme-i Tarih-i Vassâf* bunundur. (IV. 560)

Murtaza Efendi (Seyyid) Yenişehirlidir. Müderris, Kıbrıs müftüsü, Trablusşam mollası olup 998'de (1590) azledilmiş olarak vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Çok sertti. (IV. 359/60)

Murtaza Efendi (Tatar) Kırımlıdır. Müderris olup Ramazan 1110'da (Mart 1699) vefat etti. (IV. 361)

Murtaza Efendi (Yekçeşm) (Hacı) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1146'da (1733/34) tophane nâzırı, Cemaziyelâhir 1147'de (Kasım 1734) tersane emini olup azilden sonra 1151'de (1738/39) ikinci defa tersane emini, 1153'de (1740) Anadolu muhasebecisi ve Cemaziyelevvel 1154'de (Temmuz-Ağustos 1741) üçüncü defa tersane emini olup senesinde azledildi. 1158'de (1745) cizye muhasebecisi ve Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) ruznâme-i evvel olup 16 Ramazan 1160'da (21 Eylül 1747) vefat eyledi. Nakşibendî olup şeyhi Ahmed Yekdest-i Mekkî'dir. Mekke'de iken bağlandı. Kaşgarî Abdullah Efendi Tekkesi'ni yaptı. Oğullarıyla beraber orada medfundur. (IV. 361)

Murtaza Paşa Damad İbrahim Paşa'nın amcasının oğlu olup o sayede mîrlivâ ve beylerbeyi pâyesini aldı. 1010'da (1601/02) vefat eyledi. (IV. 360)

Murtaza Paşa Enderûn'dan yetişerek 1036'da (1626/27) vezir rütbesiyle Budin ve 1039'da (1629/30) Özi ve 1041'de (1631/32) Diyarbekir valisi oldu ve Ayşe Sultan'la nikâhlandı. Yıl sonunda rikâb-ı hümâyûn kaymakamı olup 1045'de (1635/36) yine Budin valisi ve sonra Revan muhafızı oldu. 1045'de (1635/36) Revan'da yaralanarak vefat etti. Hasta mizaçlı bir zat idi. (IV. 360)

Murtaza Paşa Ahıska hânedanından olup 1026'da (1617) Çıldır beyi oldu. Senelerce orada bulunarak nâm ve şan sahibi oldu. 1045'de (1635/36) İran'a esir düşüp barıştan sonra kurtuldu. Sultan İbrahim devri (1640-1648) sonlarında vefat eylemiştir. (IV. 360)

Murtaza Paşa Sâlih Paşa'nın kardeşidir. Kardeşinin sadâretinde büyük mîrahûr olup 1057'de (1647) vezirlikle Budin ve sonra Bağdad valisi oldu. Sene sonunda Bağdad'da idam edilmiştir. (IV. 360)

Murtaza Paşa Arnavut beylerinden olup 1108'de (1696/97) Sente harbinde şehit oldu. (IV. 361)

Murtaza Paşa Beylerdendir. Kefe beylerbeyi olup 1111'de (1699/1700) ayrıldı. Şevvâl 1115'de (Şubat 1704) Azak'da Şafes binasına memur olup oraya gitti. Bir-iki sene sonra vefat etti. (IV. 361)

Murtaza Paşa İsmail Paşa'nın mensuplarından olduğundan sadâretinde, Receb 1148'de (Kasım-Aralık 1735) çavuşbaşı oldu. Onunla beraber azledilip sonra mîrimîran oldu. 1151'de

(1738/39) Tırhala mutasarrıfı olup 1152'de (1739/40) ordu çarhacısı oldu. Rebiyülâhir 1153'de (Temmuz 1740) Sivas valisi olup azilden sonra Zilka'de 1158'de (Aralık 1745) Adana ve Rebiyülevvel 1164'de (Şubat 1751) Maraş beylerbeyi oldu. Vilayetleri devrederek 1176'da (1762/63) Vulçitrin beylerbeyi olup sonra vefat etmiştir. (IV. 362)

Murtaza Paşa (Nogay) Bey olup sonra beylerbeyi pâyesi verildi. 1030'da (1621) Lehistan muharebesinde Şam beylerbeyi, oradan Maraş valisi ve 1035'de (1625/26) Haleb beylerbeyi olup muharebelerde ehliyetini gösterdi. Cemaziyelâhir 1043'de (Aralık 1633) idam edildi. Dindar ve işbilirdi. Abaza Paşa harbinde gerçekten hizmette bulundu. (IV. 360)

Murtaza Paşa (Telhisî) Müteferrika olup 1114'de (1702/03) Köstendil mutasarrıfı oldu. Sonra vilâyetleri devrederek 1125'de (1713) Van valisi olup 1126'da (1714) azledildi. Sonra yine o taraflarda bulunarak Revan muhafızı iken Şevvâl 1137'de (Haziran-Temmuz 1725) vefat eylemiştir. (IV. 361)

Murtaza Paşa (Zor) Çerkesdir. Mîrlivâ ve sonra beylerbeyi pâyesi oldu. 1035'de (1625/26) Maraş valisi olup Abaza Mehmed Paşa'ya esir olduysa da salimen kurtuldu. 1036'da (1626/27) Anadolu valisi oldu. 1040'da (1630/31) İran harbinde şehit oldu. Gayretli, cesur ve tedbirliydi. (IV. 360)

Mûsâ Çivici esnafından olup Eyüp'de Meyyit İskelesi Mescidi'ni yapmıştır. (IV. 521)

Mûsâ (Sarı) Ni'me'l-ceyşden olup İstanbul'un fethinden (1453) sonra Taşkasap'da adına bir mescid yaptı. (IV. 521)

Mûsâ Ağa Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı oldu. 1129'da (1717) hastalığı azli sebebi oldu. Ardından vefat etmiştir. (IV. 523)

Mûsâ Ağa Enderûn'da seferli odasında çerağ olunup câmeşûybaşı olup Receb 1212'de (Ocak 1798) vefat etmiştir. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (IV. 524)

Mûsâ Ağa Okçubaşı olup bir mescid yapmıştır. (IV. 521)

Mûsâ Ağa (Hacı) Silahşor olarak 1238'de (1822/23) ulûfeciyân-ı yemin ağası, 1240'da (1824/25) mîrahûr-ı sânî ve Zilhicce 1241'de (Temmuz 1826) kapıcılar kethüdâsı olup azilden sonra hacca gitti. Bir aralık başbaki kulu olup 1250'de (1834/35) Kayseri mutasarrıfı oldu. 1261'de (1845) Âdile Sultan'a kethüdâ olup sonra surre emini oldu. 3 Cemaziyelevvel 1271'de (22 Ocak 1855) vefat etmiştir. Bâyezid Mezarlığı'nda medfundur. (IV. 526)

Mûsâ Ağa (Hacı) Sultan Abdülaziz'in annesinin kahvecibaşısı olup sonra kapıcılar kethüdâsı olup 1292'de (1875) surre emini olarak 1296'da (1879) vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedildi. Servet sâhibi olmuştu. Oğlu mâbeyn-i hümâyûn kâtipliğinden yetişme ma'zul valilerden Sivas valisi Hacı Hasan Paşa'dır. (IV. 526)

Mûsâ Ağa (Kırımîzâde) 1237'de (1821/22) vefat eden kapan tüccarından Kırımlı Hacı İsmail Ağa'nın oğludur. Kendisi yükselerek zahire anbarı emini oldu. 10 Ramazan 1256'da (5 Kasım 1840) vefat edip Karacaahmet'e defnolundu. Zenginlerden olup oğulları Mehmed İzzet Bey ve Meh-

med Kadrî Bey, Ârif Paşa'ya damad olmuştur. Mehmed Kadrî Bey 1 Zilhicce 1290'da (20 Ocak 1874) ve diğer oğlu Hacı Mehmed Ârif (İzzet ?) Bey 21 Safer 1269'da (4 Aralık 1852) vefat eylemişlerdir. (IV. 525/26)

Mûsâ Baba Erbâb-ı keşften olup 1166'da (1753) Bursa'da vefat eyledi. Emir Sultan yakınına defnedildi. (IV. 524)

Mûsâ Bey Karaman valisi Ali Bey'in oğludur. Kardeşi Mehmed Bey, 822' de (1419) azledilince Konya beyi oldu. Birkaç sene iki kardeş çekiştiler. Mehmed Bey tekrar Konya valisi olduysa da Mehmed Bey katledilince bu gelip Konya beyi oldu. Ancak Mehmed Bey'in oğulları İbrahim Bey ve İsâ Bey saltanat kapısına yüz sürüp II. Murad'a damad olduklarında valilik İbrahim Bey'e ihsan olunup samimiyetsiz bulunan Mûsâ Bey azledilmiş ve o da Mısır'a giderek ehli olmadığını davranışıyla göstermiştir. (IV. 520)

Mûsâ Bey Mısır beylerinden olup Hâin Ahmed Paşa'nın defedilmesi için Osmanlı Devleti tarafından bu sâdığa emir gönderilmiştir. Ancak Ahmed Paşa 929'da (1523) hiyanet hissiyle bunu şehid eyledi. (IV. 521)

Mûsâ Bey Enderûn'dan yetişti. Nizâmiye Ordusu'nun kuruluşunda askerlik mesleğine girip birinci binbaşı olmuştur. 1242'de (1826/27) Kütahya'da vefat etti. (IV. 525)

Mûsâ Bey Askerlikten yetişerek Arabistan piyade miralayı iken 1264'de (1848) vefat etmiştir. (IV. 525)

Mûsâ Çavuş Dergâh-ı âlî çavuşlarından olup İbrail'e Mihal Voyvoda hücüm edince İbrâilli birkaç bin gazi ile Tuna'yı buz üzerinden geçerek bin nefer düşman katledip harbi kazanmış bir gazi olup bir mescidi vardır. (IV. 521)

Mûsâ Çelebi Enderûn'da yetişerek IV. Murad'ın sevilen ve makbul nedimi olmuş bir edip zattır. 1041'de (1631/32) şehiden vefat eylemiştir. (IV. 521)

Mûsâ Çelebizâde *bak.* Mehmed Paşa

Mûsâ Dede Kardeşi Şemseddin Dede'nin yerine 1196'da (1782) Galata Mevlevîhanesi'ne şeyh oldu. 1197'de (1783) şeyhliği kaldırıldı. 24 Rebiyülevvel 1201'de (14 Ocak 1787) tekrar şeyh oldu. 1201'de (1787) azledildi. Bu halde Kasımpaşa'da bir evde otururken 1205 (1790/91) tarihine doğru vefat etmiştir. (IV. 524)

Mûsâ Efendi Bâbıâlî'den yetişip tezkireci, 1000'de (1591/92) reisülküttab, azilden sonra 1002'de (1593/94) riyâset kaymakamı, 1004'de (1595/96) yine asâleten reis ve 1005'de (1596/97) Eğri seferinde nişancı, az müddette üçüncü defa reis ve sonradan defter emini, 1006'da (1597/98) yine nişancı ve 1008'de (1599/1600) reisülküttab olup o sene vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. Münşî ve çalışkandı. (IV. 521)

Mûsâ Efendi Tabip Şücâeddin İlyas Efendi'nin oğludur. Tabip iken Anadolu pâyesiyle reis-i etıbbâ oldu. Arası çok geçmeden Şevvâl 1030'da (Ağustos-Eylül 1621) Anadolu kazaskeri olup Receb 1031'de (Mayıs-Haziran 1622) azledildi ve sürüldü. Rebiyülâhir 1056'da (Mayıs-Haziran 1646) vefat eyledi. Usta tabipdi. (IV. 522)

Mûsâ Efendi Kastamonuludur. Müderris ve tezkireci oldu. Sonra Kudüs ve Mısır mollası olup Receb 1060'da

(Temmuz 1650) vefat etti. İtikadı güçlüydü. (IV. 522)

Mûsâ Efendi بركانى Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1142'de (1729/ 30) vefat etmiştir. Taşköprülü'ye hâşiyeler yazdı. (IV. 523)

Mûsâ Efendi (Celep) Enderûn'dan yetişme olup müderris olmuştur. Sonra Kudüs mollası olup Cemaziyelâhir 1073'de (Ocak 1663) vefat etti. Fâzıl bir pîrdi. Oğlu Abdülkerim Efendi'dir(→). (IV. 523)

Mûsâ Efendi (Hacı) 1190'da (1776) vefat eden Şeyh Hüseyin Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan ve ricâlden oldu. 1200'de (1786) çavuşlar kâtibi olarak 1201'de (1786/ 87) vefat eyledi. Haydarpaşa'ya defnedildi. (IV. 524)

Mûsâ Efendi (İlmîzâde) Kudüslüdür. Kudüs'de mahkeme kâtibi olup Rebiyülâhir 1229'da (Mart-Nisan 1814) Kudüs mollası oldu. O senenin Şa'bânında (Temmuz-Ağustos) azl ve sürgün edildi. Sonra Medine mollası olup 10 Muharrem 1241'de (25 Ağustos 1825) Keşan'a sürüldü. Az vakitte bırakılıp 1242'de (1826/27) İstanbul pâyesi ve 1244'de (1828/29) İstanbul kadısı olup 1246'da (1830/31) azledildi. Şevvâl 1247'de (Mart 1832) Hüseyin Paşa Ordusu'na kadı olup 1248' de (1832/33) vefat etmiştir. Âlim, fâzıldır. Oğlu Hâmid Ahmed Efendi' dir(→). (IV. 525)

Mûsâ Efendi (Kızıl) Kastamonuludur. Müderris, molla, sonra Medine mollası oldu. Arpalıkta adamlarının zulmü şikâyet edilince Sakız'a sürüldü. Bırakıldıktan sonra 1102'de (1690/ 91) Mekke pâyesi ve 1105'de (1693/ 94) İstanbul pâyesi oldu. 7 Cemaziyelevvel 1119'da (6 Ağustos 1707) vefat etti. Sâlih bir pîrdi. Oğlu Mahmud Efendi'dir(→). Torunu müneccimbaşı Mûsâzâde Abdullah Efendi'dir. (IV. 523)

Mûsâ Efendi (Salbaşzâde) Ahmed Efendi'nin(→) torunu, Feyzullah Efendi'nin(→) oğludur. Yenişehir'de doğdu. Müderris iken 1164'de (1750/51) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (I. 229)

Mûsâ Efendi (Salbaşzâde) Yenişehirlidir. Müderris olup 1164'de (1751) vefat etti. Miskinler'de medfundur. (IV. 524)

Mûsâ Efendi (Tezkireci) Müderris ve Ebû Said Efendi'ye tezkireci olmuştur. Sonra Yenişehr-i Fenâr mollası olup Safer 1059'da (Şubat-Mart 1649) vefat etmiştir. (IV. 522)

Mûsâ Hulûsî Paşa Selâniklidir. Tophanede yetişerek livâ ve ferik oldu. Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) Tophane Meclisi reisi olup Kırım meselesinde Silistre muhafızı oldu. Orada yiğitlik gösterdi. 1271'de (1854/55) muhasarada abdest alırken bir merminin isabetiyle şehid olmuştur. Vefatından üç gün önce vezir rütbesi ihsanı haberini aldıkda "rütbe-i şehâdeti arzu eylerim" demiştir. Sâdık, doğru idi. Oğulları ferik Hüseyin Paşa ve müteveffa Hasan Bey ve Halil Bey' dir. (IV. 526)

Mûsâ Kâzım Efendi Büyük şeyhler katarında bulunarak Sultan Ahmed Camii kürsü şeyhi olmuştu. Münzevî bir halde iken 28 Cemaziyelâhir 1308'de (8 Şubat 1891) vefat eyledi. Âlim, âbiddi. (IV. 526/27)

Mûsâ Kâzım Paşa Askerlikten yetişerek 5. Ordu mîrlivâlarından iken 1306' da (1888/89) vefat etmiştir. (IV. 526)

Mûsâ Kelim Efendi (Seyyid) Atik Ali Paşa Zaviyesi şeyhi olup 1141'de (1728/29) vefat etmiştir. (IV. 523)

Mûsâ Mehmed Ağa Cezâyirlidir. Yükselerek bostancıbaşı, Safer 1058'de (Mart 1648) yeniçeri ağası olup o senenin Rebiyülâhirinde (Mayıs) azledilmiştir. Sonra vefat etmiştir. (IV. 522)

Mûsâ Paşa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip 1041'de (1631/32) sekbanbaşı ve 1042'de (1632/33) Van beylerbeyi oldu. Ayrıldıktan sonra vefat eylemiştir. (IV. 521)

Mûsâ Paşa Bosnalıdır. Enderûn'da yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. 1043'de (1633/34) Mısır valisi olup 1044'de (1634/35) kubbe veziri ve 1045'de (1635/36) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. 1046'da (1636/37) Budin valisi olup 1048'de (1637/38) azledildi. 1049'da (1639/40) yine Budin valisi oldu. Muharrem 1054'de (Mart 1644) azledilip sonradan Silistre valisi oldu. 1055'de (1645) kapdan-ı deryâ olup o sene Ağrıboz'da şehid oldu. Cenazesi Üsküdar'a getirilip defnedildi. Dindar, edepli, etine dolgun olup hayır eserleri vardır. (IV. 521/22)

Mûsâ Paşa Şam kolcularından olup Ebû Vukuf Ahmed Ağa'ya intisâpla 1170'de (1756/57) mîrimîranlıkla cerde başbuğu ve Sayda valisi oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) urbân harbinde yaralanarak vefat etti. (IV. 524)

Mûsâ Paşa Topal Osman Paşa'nın kızının oğludur. Babası vüzerâ kapısında divan kâtibi olup kendisi Yenişehr-i Fenar'da doğmuş ve oranın ileri gelenlerinden olup kapıcıbaşılık verilmiş, bazı hizmetlerde ve Trablusşam'da tahsilat işlerinde bulunmuş ve Rebiyülâhir 1209'da (Kasım 1794) vezirlikle oraya vali olmuştur. Ancak yolsuzluğundan dolayı vezirliği kaldırılarak Kıbrıs'a sürgün edilmiş ve sonra yeniden vezir olup Silistre valisi tayin edilerek Pasbanoğlu üzerine memur olup sonra Niğbolu mutasarrıflığı eklenmiştir. Sonra Selânik valisi ve Hakkı Paşa'nın seraskerliğinde Berkofça muhafızı olup Şevvâl 1220'de (Ocak 1806) Mısır valisi oldu. Muharrem 1221'de (Mart-Nisan 1806) Selânik valisi olup Zilka'de'de (Ocak 1807) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. 22 Rebiyülâhir 1222'de (29 Haziran 1807) azlolunup 2 Cemaziyelâhir'de (7 Ağustos) tekrar kaymakam oldu. 29 Şa'bân'da (1 Kasım) azledilerek İstanköy'e sürülüp 21 Cemaziyelâhir 1223'de (14 Ağustos 1808) orada katledildi. Cesedi Eyüp'de medfundur. Tedbirli, fesatçı ve marifet sâhibiydi. (IV. 524/25)

Mûsâ Paşa Çerkesdir. Rusya'da askerlik mesleği eğitimi ile subay olmuş ve sonra Osmanlı ülkesine gelip miralay olarak Girit'de 1283 (1866/67) tarihlerinde harpde bulunmuş ve sonra livâ ve ferik olup 9 Şevvâl 1306'da (8 Haziran 1889) Erzurum'da 4. Ordu erkânlığında vefat etmiştir. Cesur, gayretli ve hizmeti meşhurdu. Oğlu Erzurum maarif müdürü iken kendisinden birkaç sene sonra vefat eden Murad Bey'dir ki, aşırı zekâ ve güce malikdi. (IV. 526)

Mûsâ Paşa Deryâ beylerinden olup Kızıldeniz kumandanı olmuştur. Zilhicce 1306'da (Ağustos 1889) Arafat'a çıktığında vefat eylemiştir. (IV. 526)

Mûsâ Paşa (Arab) Yükselerek Âlâiye beyi oldu. 1106'da (1694/95) Kudüs beylerbeyi olup azilden sonra yi-

ne Âlâiye beyi oldu. Receb 1111'de (Ocak 1700) katledildi. (IV. 523)

Mûsâ Paşa (Arnavut) Haseki olup 1098 (1687) sonlarında bostancıbaşı oldu. 1099 (1688) başlarında yeniçeri ağası olduysa da hemen ayrıldı. 1106'da (1694/95) Cezâyir beylerbeyi olup azilden sonra 1112'de (1700/01) Yanya valisi oldu. Bir-iki sene sonra orada vefat etmiştir. (IV. 523)

Mûsâ Paşa (Haseki) Hasekilikten yetişip bey oldu. 1077'de (1666/67) Musul valisi oldu. Bir-iki sene sonra vefat etmiştir. (IV. 523)

Mûsâ Paşa (Kadızâde-i Rûmî) İranlılar Mollazâde-i Ebherî demişlerdir. Bursa kadısı Koca Mehmed Efendi oğlu Molla Mehmed'in oğludur. Molla Şemseddin Fenarî'den okumuştur. Yakınlarının haberi olmaksızın tahsilini tamamlamak için İran'a gitti. Orada tahsilini tamamlayarak Uluğ Bey'e muallim oldu. Ulûm-ı riyâziyede mâhir olduğundan rasathane kurmaya Gıyaseddin Cemşîd ile birlikte çalıştı. İkisi de tamamlamayı başaramayıp bu zat 841'de (1437/38) vefat eylemiştir. *Hidâyetü'l-Hikme*'si, istihrac-ı ceybe dair risalesi vardır. (IV. 520)

Mûsâ Paşa (Kara) "Kapıcıbaşı" dahi denir. Musâhibe Şekerpâre Hatun'u nikâhlayarak o pâyeyi alıp 1050'de (1640/41) tersane emini, sonra sipahiler ağası, 1056'da (1646) kapdan-ı deryâ oldu. Cemaziyelâhir 1057'de (Temmuz 1647) sadârete davet olundu. Gelişinde sadrazamlık sadâret kaymakamı Ahmed Paşa'ya ihsan buyurulunca ikinci vezir oldu. O senenin Zilka'desinde (Aralık 1647) Bağdad valisi oldu ve Zilhicce 1058'de (Aralık 1648-Ocak 1649) azlolunarak İstanbul'a döndü. 1059'da (1649) katledildi. Cesur ve gayretliydi. (IV. 522)

Mûsâ Paşa (Kızıl Ahmedli) Yükselerek bey oldu. Sonra Erzurum beylerbeyi oldu. Avcılığa hevesle oralarca ağırlık ve haysiyet kazanamayıp Gürcistan'dan hareketle 951'de (1544) şehid oldu. (IV. 521)

Mûsâ Paşa (Koyun) I. Bâyezid (Yıldırım) devri (1389-1402) beylerinden olup oğlu Mûsâ Çelebi hizmetinde bulunmuştu. 814'de (1411/12) ona vezir ve paşa oldu. 816'da (1413/14) azledilmiş ve sonra Bursa'da vefat etmiştir. (IV. 520)

Mûsâ Paşa (Küçük) Enderûn'da yetişerek 1050'de (1640/41) vezirlikle Rumeli valisi ve ardından Ubeyde Sultan nikâhlanarak kubbe veziri olmuştur. Receb 1055'de (Eylül 1645) Bağdad valisi olup Şa'bân 1056'da (Eylül-Ekim 1646) azledildi. 1057'de (1647) vefat etti. Yürüyemez derecede şişmandı. (IV. 522)

Mûsâ Paşa (Seyyid) Hz. Hüseyin'in temiz soyundan olup Kudüs'de 1237'de (1821/22) doğmuş ve 1306'da (1888/89) İstanbul'da vefat etmiştir. Hz. Eyyûb Ensârî'de medfundur. Oğlu ricâlden Mehmed Şükrî Bey'dir. (IV. 527)

Mûsâ Râtib Bey Bâhir Mustafa Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve silahdar ağası olup sair bölük ağalıklarında da bulundu. Nihayet 21 Cemaziyelâhir 1212'de (11 Aralık 1797) vefat eyledi. Eyüp'de babasının tekkesinde medfundur. Oğullarından biri İbrahim Bey'dir(→). Diğerleri Abdurrahman Bey ve Halil Bey'dir. (IV. 524)

Mûsâ Safî Dede Atinalıdır. Trablus şeyhi Ali Celâl Dede'nin oğlu olup

1090'da (1679) doğdu. Mısır'a gidip Abdülganî Nablusî'den hadis ve tefsir okumuştur. 1120'de (1708) Haleb Mevlevîhanesi'ne, 1135'de (1722/23) Kasımpaşa Mevlevîhanesi'ne ve 1147'de (1734/35) Yenikapı Mevlevihanesi'ne şeyh oldu. 1157'de (1744) vefat etti. Matbaa-i Âmire'nin ilk açılışında musahhih olup *Vankulu Lûgati*'ni tashih eylemiştir. Arapça ve Farsça bilir, dersiâm olup şairdir. Yerine oğlu Şemseddin Dede şeyh oldu. (IV. 524)

Musâhib *bak.* Mustafa Paşa; Yusuf Paşa

Musannif *bak.* Osman Efendi

Musannifek *bak.* Alâeddin Ali

Mûsâzâde hafidi *bak.* Mehmed Efendi

Mûsâzâde I. Mahmud devri (1730-1754) ve III. Mustafa devri (1757-1774) ricâlinden birkaç zata denmiştir. Oğullarından biri müneccimbaşı olmuştur. (IV. 708)

Musib Mehmed Efendi Lefkoşelidir. Kadı olup 1168'de (1754/55) Karaferye'de vefat etti. Şairdir. (IV. 498)

Muslî Ağa Çerkesdir. Enderûn'dan yetişerek kapıcıbaşı ve mîrahûr-ı evvel oldu. Ramazan 1075'de (Mart-Nisan 1665) emekli oldu ve sonra vefat etti. (IV. 497)

Muslî Ağa Sarayda yetişerek başkapı gulâmı oldu. Zilka'de 1073'de (Haziran 1663) dârüssaâde ağası olup Şevvâl 1078'de (Mart-Nisan 1668) vefat etmiştir. Padişah katında değerliydi ve büyükler arasında sevilirdi. (IV. 497)

Muslî Ağa Sadrazam Hasan Paşa'nın ağalarından olarak kapıcılar kethüdâsı olmuştur. 1115'de (1703/04) silahdar ağası, Cemaziyelevvel 1116'da (Eylül 1704) sipahiler ağası olup paşanın azlinde ayrılmıştır. Sonra vefat etti. (IV. 498)

Muslî Ağa Yeniçeridir. Ocaktan yetişerek sekbanbaşı olup 1106'da (1696/97) azledildi. Sonra iki defa daha bu göreve getirildi. Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) emekli olup sonra vefat etti. (IV. 498)

Muslî Ağa (Beşe) Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) zorla kul kethüdâlığına getirildi. O sene Cemaziyelevvelinde (Kasım-Aralık 1730) hempası Patrona Halil ile katledildi. Şer erbâbındandı. (IV. 498)

Muslî Ağa (Süklün) Yeniçeri erkânından olup 1021'de (1612) yeniçeri ağası olmuştur. 1022'de (1613) azledilip 1023'de (1614) tekrar tayin edilmiştir. 1024'de (1615) İran savaşlarında şehid oldu. Bazı tarihlerde 1021'de (1612) tayin olunan ağanın ismi Yavuz Muslihiddin Ağa olarak gösterilmiştir. (IV. 497)

Muslî Bey Savaşlarda yiğitlik göstermiş bir emir olduğundan Köstendil beyi oldu. 1011 (1602/03) tarihinden sonra vefat etti. (IV. 497)

Muslî Bey (Hammamîzâde) Hersek defterdarı oldu. 1060 (1650) tarihlerine kadar orasını iyi idare etmiş tedbirli ve cesur bir zattır. (IV. 497)

Muslî Çavuş Silifke'de derebeyi olup 1019'da (1610) katledildi. Vefatı zamanın hayırlı olaylarındandır. (IV. 497)

Muslî Çelebi Kâtiplerin eskilerinden olup III. Murad devrinde (1574-1595) tezkire-i evvel oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 497)

Muslî Efendi Bâbıâlî'den yetişerek 1037'de (1627/28) reisülküttab oldu.

1039'da (1629/30) Bağdad seferinde bulunarak vefat eylemiştir. (IV. 497)

Muslî Efendi Âlâiyelidir. Süleyman Efendi'nin oğludur. Bursa şeyhlerinden ve Halvetî tarikatinden olup Ahmed Paşa Tekkesi'ne ve Fenarî Tekkesi'ne babasına halefen şeyh oldu. 1068'de (1657/58) âsî Abaza Hasan Paşa elinde şehid olmuştur. (IV. 497)

Muslî Mustafa Efendi Sinopludur. İbrahim Hanzâdelere muallim olduğundan meşhur oldu. Müderris, Edirne mollası ve Cemaziyelevvel 1103'de (Ocak-Şubat 1692) İstanbul kadısı oldu. Şevvâl'de (Haziran-Temmuz) azledildi. Safer 1104'de (Ekim-Kasım 1692) vefat etti. Âlimdi. (IV. 408)

Muslî Paşa Kastamonuludur. Enderûn'da yetişerek berberbaşı oldu. Rebiyülevvel 1062'de (Şubat-Mart 1652) vezirlikle kubbenişîn olup sonra Rumeli'ye ve başka vilâyetlere vali oldu. Nihayet Hanya valisi olup 1095'de (1684) azledildi. 1096'da (1685) İzmit mutasarrıfı olup o sene içinde vefat etti. Yaşı 80'i aşkın yakışıklı ve vakûrdu. (IV. 497)

Muslî Paşa Silahşorlerden olup 1103'de (1691/92) paşalık ile Canik mutasarrıfı oldu. 1107 (1695/96) tarihlerinde vefat eylemiştir. (IV. 498)

Muslîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Muslihiddin *bak.* Mustafa Bey

Muslihiddin Hüsâmeddin'in oğludur. Bursa'da Sultan Medresesi müderrisi ve müftü oldu. 860'da (1456) vefat etti. Uzun boylu, çok sözlü, alçakgönüllü, zâhiddi. *Hâşiye-i Telvih, Sadru'ş-Şeria hâşiyesi,* Farsça *Rü'yet-i Kelâm* risalesi ve mektupları vardır. (IV. 490)

Muslihiddin Koca Mustafa Paşa'nın adamlarından olup camiinin yapımında bina emini olup minber önüne defnolundu. Uzuncaova Mescidi'ni bu yaptırmıştır. (IV. 492)

Muslihiddin (İmam) Hamidlidir. Bursa'da imam olup Şeyh Ayas'ın kızını almıştır. Halifesi olup 924'de (1518) vefat eyledi. Gayet âbid, heybetli ve edipdi. (IV. 492)

Muslihiddin (Mevlânâ) (Kastalânî) Kestellidir. Hızır Bey'den okuyup müderris ve Sahn müderrisi oldu. Sonra Edirne, İstanbul kadısı ve II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında kazasker olmuştur. Karamanî Mehmed Paşa buna hasedinden, "divanda vezir dört olup niçin kazasker iki olmasın" diye Rumeli ve Anadolu kazaskerliği unvanıyla kazaskerliğini ikiye ayırtıp Rumeli kazaskerliğini buna, Anadolu kazaskerliğini Hacı Hasanzâde Mehmed Efendi'ye verdirmiştir. 886'da (1481) buradan azledildi. 901'de (1495/96) vefat etmiştir. Fâzıldı. Hatta Hocazâde bunu andıkça "Mevlânâ" diye saygı gösterirdi. Uzun boylu, koyu mavi gözlü, sarı benizliydi. Bir oğlu olup yeteneği olmadığından medrese verilmeyip kadılığa gönderilmesini tavsiyesi, kendisinin ilme saygısını gösterir. Yazmaya o kadar rağbeti yoksa da *Teftazânî Şerhî*ne hâşiye ve birkaç risale ve *Mukaddemat-ı erbaa* ve *Adud*'a hâşiye yazmıştır. Kestelli Mescidi'ni yaptırdı. (IV. 491/92)

Muslihiddin (Sahhaf) Bir mescid yapmıştır. (IV. 496)

Muslihiddin (Sirkeci) Bir mescid yapmıştır. Hacı Hasan Ağa minber koyarak cami yaptı. (IV. 496)

Muslihiddin Çelebi I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) kâtip ve

ricâlinden olup Tatlıkuyu Mescidi'ni yapmıştır. (IV. 493)

Muslihiddin Çelebi (Kâtip) Kâtiplerden olup vefatında Çatalca'da defnedilmiştir. Yazıcı Mescidi ile Sinekli Mescidi'ni yapmıştır. (IV. 496)

Muslihiddin Efendi Foçalıdır. İstanbul şeyhlerinden olup vüzerâya nasihat eylemiştir. II. Bâyezid devri (1481-1512) başlarında vefat eyledi. İnşa eylediği mescidine defnedildi. Oğlu Muhyiddin Efendi'dir. (IV. 490)

Muslihiddin Efendi Menteşelidir. Çulcu iken 40 yaşından sonra okuyup müderris, sonra Emir Buharî'ye mensup ve emekli oldu. 934'de (1527/28) vefat etti. Namazda vecde gelirdi. (IV. 492)

Muslihiddin Efendi Hocazâde'den zâhir ilmini ve Hacı Halife'den bâtın ilmini aldı ve Şeyh Safiyeddin Zaviyesi'ne şeyh oldu. Sonra Kudüs'e göçerek kadınlardan ilgisini kesti. 935'de (1528/29) vefat etti. (IV. 493)

Muslihiddin Efendi Amasyalı Mûsâ Efendi'nin oğludur. Bâyezid Camii'nde hâfız-ı kütüb idi. Seyahatle Arap ve Acem fâzıllarıyla görüştü. Nihayet Efdalzâde'den icazet aldı. Tasavvufa sâlik olup Amasya'da emekli iken muallim ve müftü oldu. 938'de (1531/32) vefat etmiştir. Yumuşak huylu ve bütün ilimlere vakıftı. 10 adet metinden *Mahzenü'l-Fıkh*'ı ve şerhini vücuda getirmiştir. (IV. 492)

Muslihiddin Efendi İdris Efendi'nin oğludur. Babası Bursa'da imamdı. Manisa'da müftü ve sonra Haleb kadısı olup 944'de (1537/38) Medine kadısı oldu. 948'de (1541/42) vefat etti. Müftülüğünde bir *Mecmua* yapıp çokça meseleler almıştır. (IV. 493)

Muslihiddin Efendi Ayı Seydî'nin oğlu olup müderris iken 964'de (1557) vefat eyledi. Ulemâdandır. (IV. 493)

Muslihiddin Efendi Kocaelilidir. Müderris olup 991'de (1583) vefat etmiştir. (IV. 495)

Muslihiddin Efendi III. Murad devri (1574-1595) ortalarında hattatlıkla meşhur bir zattır. (IV. 495)

Muslihiddin Efendi Geredelidir. Müderris olup Cemaziyelâhir 1005'de (Ocak-Şubat 1597) vefat etti. Sâlih ve dindardı. (IV. 495)

Muslihiddin Efendi Karamanlıdır. Müderrris iken 1006'da (1597/98) vefat etmiştir. (IV. 495)

Muslihiddin Efendi Müderris olup Safer 1015'de (Haziran 1606) vefat etmiştir. Sâlihdi. (IV. 495)

Muslihiddin Efendi Öziçelidir. Bâlî Efendi'nin halifesidir. Halvetî olup memleketinde vâiz oldu. 1052'de (1642) vefat eyledi. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 496)

Muslihiddin Efendi Bosnalıdır. Mimar Ağa damadı olup Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek Şevvâl 1044'de (Mart-Nisan 1635) sekbanbaşı oldu. Azilden sonra tekrar tayin edildi. Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) ağalar reisleri makamında kaim olup 1060'da (1650) vefat etmiştir. Akıllı ve tedbirli olup ağaların ittifakları bunun hayatiyle kaim olabildi. Bu sebepten vefatı ileri gelenlerce iyilikten sayılmıştır. Oğlu Çelebi Kethüdâ Mehmed Ağa'dır. (IV. 496)

Muslihiddin Efendi Tekfurdağlıdır. Halvetî olarak 1078'de (1667/68) Gelibolu'da şeyh olmuştur. 1099'da (1688) vefat eyledi. (IV. 497)

Muslihiddin Efendi (Başkesen) Müderris, Kütahya mollası oldu. 1039'da (1629/30) vefat etti. Çok inatçı ve aksi huyluydu. (IV. 496)

Muslihiddin Efendi (Cerrahzâde) Şeyh Alâeddin'in oğlu olup Edirne'de Safer 901'de (Ekim-Kasım 1495) doğdu. İlim öğrenerek Bayramî tarikinde mürşid olup babasının yerine şeyh olmuştur. 983'de (1575/76) vefat eyledi. Ermiş sayılanlardandır. Oğlu Mehmed Efendi mevâlîdendir. (IV. 495)

Muslihiddin Efendi (Küçük Müderris) İpsalalıdır. İlim tahsili ile fâzıl olup Sahn müderrisliği teklifinde kabul eylememiştir. Şeyh olup II. Bâyezid devri (1481-1512) başlarında vefat eyledi. (IV. 490)

Muslihiddin Efendi (Masdar) Sahn müderris olup Haleb, Mekke kadısı oldu. Dönüşte Üsküdar'a gelince 940'da (1533/34) vefat etti. Yumuşak huylu, fukara ve sufilere dosttu. (IV. 493)

Muslihiddin Efendi (Nureddinzâde) Filibelidir. 908'de (1502/03) doğdu. Tarikata girip Bâlî Efendi'den el aldı. Bir defa imtihan olunup beraat eyledi. Ebûssuûd Efendi beğenip Ayasofya'ya şeyh etti. Sokollu Mehmed Paşa müridi oldu. Zilka'de 981'de (Mart 1574) vefat etti. Emir Buharî yakınında medfundur. Zâhid, kani, cömert, kerimdi. Erbâb-ı keşfdendir. Sûre-i En'am'a kadar tefsiri, Sadreddin Konevî'nin *Nusûs*'una ve *Vâridât*'a şerhleri ve tevhid ilmine dair bir kitabı vardır. (IV. 494/95)

Muslihiddin Efendi (Seyyid) (Küçük Hoca) Selâniklidir. Orada imam ve hatip oldu. Çoğu ilimde eserleri vardır. Kitaplarıyla evini Selânik müftülerine vakfetti. (IV. 495)

Muslihiddin Efendi (Şafiyeci) Amasyalı olup müderris ve sonra Kudüs pâyesiyle emekli olmuştur. 1020'de (1611) vefat eyledi. Âlim, sâlihdi. (IV. 495)

Muslihiddin Efendi (Yörük) Hamid ve Teke göçerevlilerindendir. İlim tahsil edip müderris ve sonra münzevî oldu. Temizliği ve dürüstlüğünden Şehzâde Cihangir'e muallim tayin olundu. Şehzâdenin vefatında vazife ile emekli edildi. Muharrem 977'de (Haziran-Temmuz 1569) vefat eyledi. (IV. 494)

Muslihiddin Halife Bayramîyeden bir şeyhdi. Bu senelerde (1460'lar) vefat etti. (IV. 490)

Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) Hindlidir. Salâhaddin b. Kemâleddin b. Muhammed Nâsırî Bel'avî oğludur. İran'da tahsil edip Hind'e giderek Hümâyûn Şah'ın muallimi oldu. Onun vefatında hacca gidip İstanbul'a gelmiştir. Ebûssuûd Efendi ile görüşüp elli akçe vazife verilince darılarak Diyarbekir'e gitmiştir. 967'de (1559/60) İskender Paşa, Husrev Paşa Medresesi'ni verip iftaya mezun etmiştir. Ramazan 979'da (Ocak-Şubat 1572) vefat etti. Fâzıl, edip ve zekîydi. Şâfiî iken Hanefî oldu. Eserleri: *Tehzibü'l-Mantık*, *Ehâdis*, *İrşâdu'l-Fıkh*, *Ferâizü's-Sirâciye Şerhi*, *Mutavvel*, *Câmî* ve *Şerh-i Tehzib* hâşiyeleri, hey'et ilminde metin olarak *Tezkire*, *Şerh-i Hidâye-i İsfehânî*, *Şerh-i Mevâkıf*, *Kadı Beyzâvî* hâşiyeleri ve *Şerh-i Şemâil-i Nebî*, Farasça *Hidâye* üzerine ta'likât, Ebûssuûd Efendi'nin *Kaside-i Mîmiyye*'sine nazîre. (IV. 494)

Muslihiddin Mustafa Efendi Abdülkerim Efendi'nin oğludur. Abdülkerim Efendi'nin kaynı olup Bursa'da

Muradiye müderrisi iken 873'de (1468/69) vefat etti. (IV. 490)

Muslihiddin Mustafa Efendi Yârhisarî Evhâdeddin'nin oğludur. Hocazâde şakirdi olup Sahn müderrisi ve 901'de (1495/96) İstanbul kadısı oldu. 911'de (1505/06) o görevde vefat eyledi. Tasnife eğilimli olmayıp zâlimlere düşmandı. Yârhisarî Mescidi'ni yaptırdı. Vebadan kaçmaya dair bir risale yazmıştır. Oğlu Mehmed Mâlî, Gelibolu kadılığında vefat edip Yazıcızâde'nin yanına defnedildi. (IV. 492)

Muslihiddin Mustafa Efendi Taşköprülü Halil Efendi'nin oğlu olup 857'de (1453) doğdu. Müderris ve I. Selim'e (Yavuz) şehzâdeliğinde muallim oldu. Tahta çıkışında Sahn müderrisi ve ilk fethinde Haleb kadısı oldu. Ancak babasının kadı olmaması hakkındaki vasiyetini padişaha arzetmekle yine Sahn müderrisi olarak maaşı artırıldı. 935'de (1528/29) vefat etti. Fâzıl, zâhid, âlimdi. Bazı risaleler ve *Şerh-i Miftâh*'a bir miktar hâşiyesi vardır. Oğlu İsâmeddin Efendi'dir. (IV. 492/93)

Muslihiddin Mustafa Efendi Emir Ahmed Buharî'nin mürididir. Taşlık Zaviyesi şeyhi olup 960'da (1553) vefat etti. (IV. 493)

Muslihiddin Mustafa Efendi Niksarlıdır. Müderris, Manisa müftüsü olup 947'de (1540/41) ilk Bağdad mollası, 954'de (1547) Haleb, iki ay sonra Bursa kadısı, azilden sonra 958'de (1551) Edirne ve 961'de (1554) İstanbul kadısı olup 963'de (1556) azledilerek Ayasofya ve Dârülhadis müderrisi oldu. 19 Rebiyülâhir 969'da (27 Aralık 1561) sabah namazına abdest alırken ansızın vefat etti. Emir Buharî yakınında medfundur. Âlimlerin seçkinlerinden vakûr ve edip bir pîrdi. Oğulları Mehmed Efendi(→), Ali Çelebi(→) ve Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 493/94)

Muslihiddin Mustafa Efendi Sesi güzel olup Bâyezid Camii'ne imam ve hatip oldu. Sultan Selim Camii ve sonra Süleymaniye Camii'nin de ilk hatibi olmuştur. Şevvâl 973'de (Nisan-Mayıs 1566) vefat etti. Koğacıdede'ye defnedildi. (IV. 494)

Muslihiddin Mustafa Efendi Merkez Muslihiddin Efendi'nin(→) damad ve halifesidir. Onun yerine şeyh olup 984'de (1576) vefat eyledi. Merkez Efendi yanında medfundur. Buna Emir Efendi de denir. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 495; IV. 363)

Muslihiddin Mustafa Efendi Âlâiyelidir. Müderris, Yenişehir, Kudüs ve Medine mollası oldu. 1030'da (1621) vefat etmiştir. Fâzıldır. (IV. 495)

Muslihiddin Mustafa Efendi Karamanlıdır. Müderris, Rodos müftüsü, Sakız, Gelibolu, Mudanya mollası oldu. 1042'de (1632/33) vefat etti. Âlim, ilimli idi. (IV. 496)

Muslihiddin Mustafa Efendi Ebezâde Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. 1140'da (1727/28) vefat etti. Oğlu Sa'dullah Efendi'dir(→). (III. 372)

Muslihiddin Mustafa Efendi Emir Buharî Mescidi şeyhi olup kendi şeyhinin kızını almakla vakfını genişletmiştir. 1068'de (1657/58) vefat eyledi. Yerine Yusuf Efendi şeyh olup 1100'de (1688/89) vefat edince damadı Osman Efendi şeyh oldu. 1137'de (1724/25) bu da vefat etti. Sonra Karamanîzâde Ahmed Efendi olup 1149'da (1736/73) vefat edince Toka-

dî Mehmed Emîn Efendi, 1158'de (1745) vefatında Emir Buharî Camii hatibi Hasan Efendi şeyh olup azledilmiş olarak 15 Safer 1171'de (29 Ekim 1757) vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. Buna "Hoca Emir" derler. 1167'de (1753/54) Ahmed Efendi şeyh olup birkaç sene sonra vefat etmiştir. (IV. 496)

Muslihiddin Mustafa Efendi (Ebezâde) Edirnelidir. Müderris olup 1140'da (1727/28) vefat etmiştir. (IV. 497)

Muslihiddin Mustafa Efendi (Hocazâde) Bursalı bir tâcirin oğludur. Babasının izni olmaksızın Hızır Bey ve Ayasluğ Çelebisi'nden ders okudu. Müderris ve II. Mehmed'e (Fâtih) muallim oldu. Yaşı 35 olunca kazasker olup azilden sonra Bursa müderrisi oldu. 871'de (1466/67) Edirne ve 872'de (1467/68) İstanbul kadısı oldu. Sonra İznik müderrisi ve kadısı olup 887 (1482) tarihlerinde Bursa'da Sultan Medresesi müderrisi ve müftü olmuştur. 893'de (1488) vefat eyledi. Bursa'da Emir Sultan civarında medfundur. Çağdaşlarına fazlen ve ilmen üstün olup üstünlüğünü Arap ve Acem âlimleri bile kabul ettiler. *Tehâfüt, Hâşiye-i Şerh-i Mevâkıf, Hâşiye-i Metn-i Tevâli'* ve *Hâşiye-i Telvîh*'i yazmıştır. Oğullarından Mehmed Efendi, babasının hayatında müderris, kadı ve sonra derviş olarak İran'a gitti. Oracda vefat etmiştir. Abdullah Efendi ise zekî bir genç iken vefat etti. (IV. 490/91)

Muslihiddin Mustafa Efendi (İbn Vefâ) Konyalıdır. Debbağlar imamı Şeyh Muslihiddin ve Abdüllâtif Makdisî'den Halvetîye tarikatini aldı. İstanbul'a gelip meşhur oldu. II. Mehmed (Fâtih) ve II. Bâyezid ile konuşma ve görüşme nasip olmadı. Ramazan 896'da (Temmuz 1491) vefat etti. II. Bâyezid cenazesinde hazır olarak yüzünü görmüştür. Vefa meydanında türbesine defnolundu. Keşf u keramet ile meşhur ve celâl halinde bir zat olup sohbetleri tatlıydı. Yerine müridi Ali Efendi şeyh olup 910'da (1504/05) vefat etmiştir. Sonra Abdüllâtif Efendi şeyh olup 929'da (1523) vefat etti. Bu zaviye şeyhlerinden diğer Abdüllâtif Efendi, kandilden ateş sıçrayınca 1009'da (1600/01) yanarak ölmüş ve yerine geçen oğlu 1043'de (1633/34) vefat eylemiştir. İbn Vefa'nın ikinci halifesi Ahmed Efendi, vefatında yanına defnolunmuştur. Bunun oğlu Hekim Çelebi diye meşhur Mehmed Efendi 974'de (1566/67) vefat edip türbe dışına defnedilmiştir. (IV. 491)

Muslihiddin Mustafa Efendi (Kızıl Katır) Müderris ve Sahn müderrisi oldu. 895'de (1490) vefat etti. Seyrek sakallı, iri cüsseli ve kızıl renkli idi ve kendisini değme beygir taşıyamazdı. Devrin fâzıllarındandır. (IV. 491)

Muslihiddin Mustafa Efendi (Muallimzâde) Manisalıdır. Hacı Halife ve Nasûh Efendi'nin müridi olup 40 sene teravih namazını hatimle kıldı. Bursa'da vefat etti. Zeynîler Zaviyesi'nde medfundur. Ermiş sayılanlardandır. Âlim, hâfız, sâlih, edip, alçakgönüllüydü. (IV. 373)

Muslihiddin Mustafa Efendi (Yokyok) Gaferiyadlıdır. Müderris, Şam, İzmir, Eyüp ve üç kere Üsküdar mollası oldu. Gözlerine zaaf gelmekle emekli olmuştur. 1032'de (1623) vefat etti. Uzun sakallı ve bilgili olup "Sarı Nâib" diye dahi meşhurdu. Oğlu sudûrdan Abdullah Efendi'dir. (IV. 495/96)

Muslihiddin Reis Kurd oğlu olup Hayreddin Paşa yanında değerli bir kapdan olarak 10-15 gemi ile harpde bulunurdu. Bu halde vefat etmiştir. (IV. 490)

Muslihiddinzâde *bak.* Abdullah Efendi

Muslu *bak.* Mustafa Efendi (Ak)

Mustafa (Börklüce) Simavna Kadısı Şeyh Bedreddin askeri başbuğuydu. II. Murad devri (1421-1451) başlarında Bâyezid Paşa elinde katledildi. (IV. 369)

Mustafa (Şeyh) (Odunyarıcı) Anadolulu şeyhlerden bir zattır. Bu senelerde (1790'lar) vefat etti. Halıcılar'da medfundur. Erbâb-ı keşfdendi. (IV. 454)

Mustafa Ağa Bostancıbaşı olup bu seneler (1540'lar) ricâlinden iken vefat etti. Beykoz, Yalıköyü ve başka bir köyde mescidleri vardır. (IV. 373)

Mustafa Ağa Kapıcıbaşı ve sonra çavuşbaşı oldu. Rebiyülevvel 973'de (Ekim 1565) vefat etti.

Mustafa Ağa Çerkesdir. Enderûn'dan yetişerek yeniçeri ağası oldu. 983'de (1575/76) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (IV. 377)

Mustafa Ağa Beyazdır. Bosnalıdır. Yemen'de Mahmud Paşa hizmetinde bulunup dönüşte saraya alınmıştır. Şa'bân 1001'de (Mayıs 1593) dârüssaâde ağası olup hastalanınca Cemaziyelâhir 1004'de (Şubat 1596) emekli edildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 379)

Mustafa Ağa Enderûn'da rikâbdar-ı şehriyârî olup sonra kapıcıbaşılıkla çıkarılmıştır. 1006'da (1597/98) vefat etti. (IV. 380)

Mustafa Ağa Sadrazam Bosnalı İbrahim Paşa'nın(→) kapıağası olup 1010'da (1601/02) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (I. 97)

Mustafa Ağa Yemişçi Hasan Paşa'nın sadâretinde kethüdâ olup 1012'de (1603/04) Kanije'ye memur olmuştur. Sonra mîrialem olup Receb 1022'de (Ağustos-Eylül 1613) vefat etti ve Şehzâdebaşı'na defnedildi. (IV. 381)

Mustafa Ağa Ocaktan yetişip sırasıyla 1025'de (1616) yeniçeri ağası oldu. O sene Bağdad'da şehid olmuştur. (IV. 383)

Mustafa Ağa Ocaktan yetişip silahdar bölük ağası oldu. 1036'da (1626/27) idam edildi. (IV. 387)

Mustafa Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişerek bostancıbaşı ve 1036'da (1626/27) yeniçeri ağası olup 1037'de (1627/28) azledilmiştir. Sonra vefat etti. (IV. 387)

Mustafa Ağa Enderûn'dan yetişerek kapıcılar kethüdâsı oldu. Hasan Paşa ile Kefe'ye gitmişti. 1037'de (1627/28) yeniçeri ağası olup o sene azledilmiştir. Sonra vefat etti. (IV. 387)

Mustafa Ağa Yeniçeri kethüdâlığına kadar yükseldi. 1043'de (1633/34) azl ve katledildi. (IV. 389)

Mustafa Ağa Enderûn'da yetişerek çukadar-ı şehriyârî oldu. Yaşlı olduğundan 1066'da (1655/56) emekli oldu. Bu senelerde vefat etti. (IV. 394)

Mustafa Ağa Enderûn'dan yetişip tülbend ağası ve sonra mîrialem oldu. Ramazan 1066'da (Temmuz 1656) katledildi. Sâdık değildi. (IV. 394)

Mustafa Ağa Tophanelidir. Yeniçeri Ocağı'nda sözü geçenlerden olup kul kethüdâsı ve sekbanbaşı olarak 1062'de (1652) azledildi. 1066'da (1655/56) donanmaya memur oldu. 1068

başlarında (1657 sonları) yeniçeri ağası olup birkaç ay sonra azledildi. Bu senelerde vefat etti. (IV. 395)

Mustafa Ağa Enderûn'dan yetişme olup rikâbdar-ı şehriyârî iken Cemaziyelâhir 1068'de (Mart 1658) kapıcıbaşı olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 394)

Mustafa Ağa Meremmetçi ve 1062'de (1652) mimarbaşı ve sonra tersane emini oldu. 1065 (1655) ortasında saklanıp sonra ortaya çıkınca ikinci defa mimarbaşı oldu. 1072'de (1661/62) katledilmiştir. (IV. 397)

Mustafa Ağa Enderûn'da yetişerek çukadar-ı şehriyârî oldu. Safer 1076'da (Ağustos-Eylül 1665) vefat eyledi. (IV. 397)

Mustafa Ağa Mehterbaşı olup 1076'da (1665/66) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (IV. 397)

Mustafa Ağa Muharrem 1099'da (Kasım 1687) kapıcılar kethüdâsı olup o sene hainliğinden vefat etmiştir. (IV. 405)

Mustafa Ağa Sarayın eskilerinden olup Rebiyülevvel 1098'de (Ocak-Şubat 1687) dârüssaâde ağası oldu. 1101'de (1689/90) zamanın sadrazamı Mustafa Paşa'dan korkarak Mısır'a gitmeyi isteyip istifa eylemiş ve padişahın iznini alıp orada vefat eylemiştir. (IV. 407)

Mustafa Ağa Hıristiyanken Müslüman oldu. Sâhib-i ayar olup haylice seneler durarak pek çok mal sâhibi oldu. Hatta zenginliği, rüşvet almasına bağlandı. 1103'de (1691/92) vefat etti. (IV. 408)

Mustafa Ağa Silivrilidir. Bostancı ve kethüdâ yeri oldu. 1107'de (1695/96) bostancıbaşı olup ertesi sene azledildi ve sonra vefat etti. (IV. 410)

Mustafa Ağa Cebeci Ocağı'ndan yetişip kethüdâ oldu. 1108'de (1696/97) cebecibaşı tayin edilmiştir. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine muharebesinde cebeciler kethüdâsı Hüseyin Ağa ile birlikte şehid oldular. (IV. 410)

Mustafa Ağa Gediklilerdendir. 1107'de (1695/96) sipahiler ağası, 1110'da (1698/99) çavuşbaşı oldu. Az müddette azledilip vefat etmiştir. (IV. 410)

Mustafa Ağa Topcubaşı Abdülkerim Ağa'nın(→) kardeşidir. Ocak kethüdâsı olup 1110'da (1698/99) azledilmiştir. (III. 354)

Mustafa Ağa Ocaktan yetişip zağarcıbaşı ve Zilhicce 1111'de (Mayıs-Haziran 1700) kul kethüdâsı olmuştur. Azilden sonra vefat etti. (IV. 412)

Mustafa Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip sekbanbaşı oldu. 1112'de (1700/01) vefat eylemiştir. Yaşlı ve ilimliydi. (IV. 412)

Mustafa Ağa Mardinlidir. Akağalardan olup 1115'de (1703/04) saray kethüdâsı ve sonra hasodabaşı oldu. 22 Şa'bân 1117'de (9 Aralık 1705) Rodos'a gönderilip orada vefat etmiştir. (IV. 413/14)

Mustafa Ağa Giritlidir. Dört defa topçubaşı oldu ve dördüncüsü bir sene olarak 1120'de (1708) azledildi. Bu senelerde vefat etti. (IV. 414)

Mustafa Ağa Kırımlıdır. Yükselerek 1125'de (1713) çavuşbaşı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 416)

Mustafa Ağa Enderûn'da yetişerek kiler kethüdâsı oldu. 1127'de (1715) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 416)

Mustafa Ağa Üsküdarlıdır. Bostancı Ocağı'ndan yetişerek 1109'da (1697/

98) bostancıbaşı oldu. Bir aralık eşkıya define Anadolu'ya memur edildi. Zulme başlamakla azledildi. 1112'de (1700/01) Akıntıburnu rıhtımını yapmaya memur oldu. Şevvâl 1115'de (Şubat 1704) Azak Kalesi bina emini olup uzun yıllar orada kaldı. Cemaziyelâhir 1128'de (Mayıs-Haziran 1716) silahdar ağası olup Rebiyülevvel 1129'da (Şubat-Mart 1717) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 417)

Mustafa Ağa Arnavutdur. İlerleyerek kul kethüdâsı ve 1130'da (1718) sekbanbaşı oldu. Sonra azledilmiştir. Bu senelerde vefat etti. (IV. 418)

Mustafa Ağa Enderûn'dan yetişme olup sırasıyla rikâbdar-ı şehriyârî oldu. 1112'de (1700/01) mîrialemlikle çıkarılıp sonra Ayşe Sultan'a kethüdâ olmuştur. 1135'de (1722/23) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 419)

Mustafa Ağa Sadrazam İlbasanlı Hacı Halil Paşa'nın(→) kardeşidir. Kapıcıbaşı olarak 1135'de (1722/23) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 293)

Mustafa Ağa Vidinlidir. Haseki ve bostancıbaşı olmuştu. Ramazan 1138'de (Mayıs 1726) Kâğıthane çayırını biçtirmesi ile azledildi. Sonra kapıcıbaşı olup 1146'da (1733/34) Edirne bostancıbaşısı oldu. Bu senelerde vefat etti. Oğlu Ali Ağa'dır. (IV. 425)

Mustafa Ağa Ocak kethüdâsı olup Receb 1143'de (Ocak 1731) cebecibaşı oldu. Muharrem 1148'de (Haziran 1735) bir yangında yaralanarak vefat eylemiştir. Yerebatan'da medfundur. (IV. 425)

Mustafa Ağa Telhisî-i şehriyârî olup 1150'de (1737/38) vefat etti. Oğluna Telhisîzâde Ahmed Ağa denmiş ve 1160 (1747) tarihlerinde vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (IV. 425)

Mustafa Ağa Kasapbaşı olup 1151'de (1738/39) gazaba uğrayarak azledildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 427)

Mustafa Ağa Silahdar Ocağı kethüdâsı, sonra surre emini olup 1154'de (1741) vefat etti. Üsküdar'da defnedildi. (IV. 427)

Mustafa Ağa Bostancı, sonra bostancılar hasekisi olup 1157'de (1744) vefat ederek Seyitahmetderesi'ne defnedildi. (IV. 427/28)

Mustafa Ağa Kapıcıbaşı olup 1159 (1746) Selânik Baruthanesi nâzırı olmuş ve sonra vefat etmiştir. (IV. 428)

Mustafa Ağa Haseki, Şa'bân 1159'da (Ağustos-Eylül 1746) bostancıbaşı olup Safer 1160'da (Şubat-Mart 1747) ayrıldı. (IV. 428)

Mustafa Ağa Giritlidir. Mehterbaşı ve kapıcıbaşı olup Zilka'de 1159'da (Kasım-Aralık 1746) başbaki kulu oldu. Receb 1161'de (Temmuz 1748) çavuşbaşı olup Safer 1163'de (Ocak 1750) ayrılarak Mısır'a gönderildi. Şevvâl 1163'de (Eylül 1750) orada vefat etti. (IV. 429)

Mustafa Ağa I. Mahmud'un berberbaşısıdır. Rebiyülâhir 1168'de (Ocak-Şubat 1755) şeyhülharem oldu. Orada vefat eylemiştir. (IV. 432)

Mustafa Ağa Veznedarbaşı olup Cemaziyelâhir 1170'de (Şubat-Mart 1757) vefat etmiştir. Yâvedud'da medfundur. (IV. 433)

Mustafa Ağa Hacı Tarikoz Mustafa Ağa'nın(→) damadıdır. Kapıcıbaşı olup 1171'de (1757/58) vefat etti. Miskinler'de kayınpederinin yanına defnedildi. (IV. 417)

Mustafa Ağa Enderûn'dan kürkçübaşı olup Zilhicce 1174'de (Temmuz

1761) vefat etmiştir. Toygartepesi'nde medfundur. (IV. 436)

Mustafa Ağa Harputludur. Ağa kethüdâsı olup 1175'de (1761/62) Kabataş'da bir çeşme yaptı. (IV. 440)

Mustafa Ağa Kapıcıbaşı olarak mîrahûr-ı evvel olmuş, Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) Mekke su yollarını tamire memur olup Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) orada vefat eylemiştir. (IV. 437)

Mustafa Ağa Tophaneden yetişip Belgrad'da topçubaşı vekili oldu. Sonra ocak kethüdâsı olup Receb 1158'de (Ağustos 1745) topçubaşı oldu. 1165'de (1752) azledilerek 1171'de (1757/58) cebecibaşı olup Muharrem 1173'de (Eylül 1759) azledildi. Muharrem 1174'de (Ağustos-Eylül 1760) ikinci defa topçubaşı olup Receb 1177'de (Ocak 1764) ayrıldı. 1179'da (1765/66) vefat ederek Üsküdar'da Miskinler'e defnolunan kapıcıbaşı Mustafa Ağa bu zat olmalıdır. (IV. 440)

Mustafa Ağa Kırkbeş bölüğü cemaatinden yetişerek zağarcıbaşı ve Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) kul kethüdâsı olup Cemaziyelâhir 1188'de (Ağustos 1774) yeniçeri ağası oldu. Kul kethüdâlarıyla hoş geçinemeyip birer bahane ile azle alıştı. Sonunda zamanın sadrazamına kul kethüdâsı Altunî Mustafa Ağa'nın azlini arzetmiş, o da bir gün evvel Altunî Ağa'yı, bir gün sonra Zilhicce 1189'da (Ocak-Şubat 1776) bunu azlettirmiştir. Sonra ikisi de azledilmiş olarak vefat etmişlerdir. (IV. 445/46)

Mustafa Ağa Muhzırlar kethüdâsıdır. 1193'de (1779) vefat eyledi. Eğrikapı'da defnedildi. Hasan-Hüseyin Mescidi'ne yeniden minber koydu. (IV. 446)

Mustafa Ağa Bayburtludur. Kapı kethüdâlarından olup 4 Receb 1194'de (6 Temmuz 1780) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. Yaşlıydı. Oğlu Mahmud Efendi ve torunu Mustafa Efendi yanında medfundurlar. Bunlara "Bayburdîzâde" dendi. (IV. 447/48)

Mustafa Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişip 1193'de (1779) bostancıbaşı oldu ve 1196'da (1782) ayrıldı. Sonra vefat etmiştir. (IV. 448)

Mustafa Ağa Enderûn'da yetişerek çukadar-ı şehriyârî oldu. 27 Zilka'de 1196'da (3 Kasım 1782) vefat ederek Ayazma Camii'ne defnedildi. (IV. 448)

Mustafa Ağa Ahmed Ağa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) vefat eylemiştir. Halıcılar'da medfundur. (IV. 450)

Mustafa Ağa Dârendelidir. Kapıcıbaşı olup 1203'de (1788/89) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 450)

Mustafa Ağa Musâhib-i padişahî olup 16 Rebiyülâhir 1205'de (23 Aralık 1790) vefat etti. (IV. 452)

Mustafa Ağa İstanbul ağası olup 1205'de (1790/91) vefat etti. (IV. 452)

Mustafa Ağa Kapıcıbaşı ve ordu nüzûl emini ve 1206'da (1791/92) Anapa Kalesi bina emini olup o tarafta vefat etti. (IV. 453)

Mustafa Ağa Haseki olup 27 Cemaziyelevvel 1209'da (20 Aralık 1794) bostancıbaşı oldu. Yerine Haseki Osman Ağa oldu. 1212'de (1797/98) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (IV. 456)

Mustafa Ağa Silahşor olup Silahdar Mehmed Paşa'nın(→) kethüdâlığında bulunmuştu. 1218'de (1803/04) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 265)

Mustafa Ağa Tokatlıdır. Yeniçeriden yetişerek kul kethüdâsı ve 26 Muharrem 1207'de (13 Eylül 1792) yeniçeri ağası oldu. 1212'de (1797/98) ayrıldı. 1218'de (1803/04) ikinci defa yeniçeri ağası olup 1219'da (1804/05) duvar yıkılmakla altında kalarak vefat etti. (IV. 459)

Mustafa Ağa Topçu Ocağı'ndan yetişerek 1202'de (1787/88) topçubaşı oldu. 1205'de (1790/91) ayrıldı. III. Selim devri (1789-1807) sonlarında vefat eylemiştir. Oğlu Sâlih Paşa'dır. (IV. 451/52)

Mustafa Ağa Atpazarı'nda kahveci olup Yeniçeri Ocağı'nda başçavuş olmuştu. 17 Rebiyülâhir 1222'de (24 Haziran 1807) sekbanbaşı oldu. Rebiyülevvel 1223'de (Mayıs 1808) paşalık verilip Bursa'ya gönderildi. O sene 3 Şa'bân'da (24 Eylül 1808) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Fesatçı ve hileciydi. (IV. 459)

Mustafa Ağa Elliiki cemaatinden olduğundan öyle şöhret aldı. Yeniçeri olup yükselerek kul kethüdâsı olmuştur. Receb 1223'de (Ağustos-Eylül 1808) yeniçeri ağası olmuştur. O sene Şevvâlinde de (Kasım-Aralık 1808) şehid edildi. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 459)

Mustafa Ağa Yeniçeri Ocağı'nda muhzır olup az vakitte Rebiyülevvel 1223'de (Mayıs 1808) sekbanbaşı olmuştur. Az müddette azledildi ve sonra vefat etti. (IV. 459)

Mustafa Ağa Vanlıdır. Yeniçeri olup kul kethüdâsı, sonra sekbanbaşı oldu. 1224'de (1809) yeniçeri ağası olup o sene 2 Rebiyülevvel'de (17 Nisan 1809) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 461)

Mustafa Ağa Yeniçeridir. Receb 1223'de (Ağustos-Eylül 1808) kul kethüdâsı oldu. Azilden sonra Boğaz nâzırı ve 1227'de (1812) sekbanbaşı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 461/62)

Mustafa Ağa Kapıcıbaşı olup 1228'de (1813) vefat etti. Kulekapısı'nda medfundur. (IV. 462)

Mustafa Ağa Memiş Ağazâde olup Enderûn'dan çıkarak kapıcıbaşı olmuştu. 14 Zilka'de 1233'de (15 Eylül 1818) vefat etti. Kadıköy'e defnedildi. (IV. 464)

Mustafa Ağa Diyarbekirlidir. Oranın ileri gelenlerinden olup zağarcıbaşı ve kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (IV. 469)

Mustafa Ağa Ankaralıdır. Enderûn'da hasodabaşı olup Muharrem 1228'de (Ocak 1813) emekli edildi. Rebiyülevvel 1229'da (Şubat-Mart 1814) bâbüssaâde ağası olup 27 Cemaziyelevvel 1237'de (19 Şubat 1822) ayrılıp sonra vefat etmiştir. (IV. 466/67)

Mustafa Ağa Haseki olup azilden sonra Haremeyn-i Şerifeyn mütevellisi olup 1237'de (1821/22) vefat ederek Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (IV. 467)

Mustafa Ağa Topçu Ocağı'ndan yetişip 1237'de (1821/22) topçubaşı oldu. Azledildikten sonra vefat etti. (IV. 467)

Mustafa Ağa Kırımlıdır. Enderûn'da yetişerek Şa'bân 1245'de (Şubat 1830) mâbeynci ve kahvecibaşı oldu. 1246'da (1830/31) emekli edilmiştir. Sonra vefat etti. (IV. 473)

Mustafa Ağa Enderûn'da yetişerek hasoda kethüdâsı oldu. Muharrem 1255'de (Mart-Nisan 1839) vefat eyledi. Selimiye'de medfundur. (IV. 473)

Mustafa Ağa Çarhacı Ali Paşa'nın(→) yeğenidir. Kapıcıbaşı ve Edirne kışlık emini olup Zilka'de 1261'de (Aralık 1845) vefat etti. Cerrahpaşa'ya defnedilmiştir. (III. 559)

Mustafa Ağa Kapıcıbaşı olup Receb 1268'de (Nisan-Mayıs 1852) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (III. 446)

Mustafa Ağa Sirkecilidir. Canbaziye Mescidi'ni yaptı. (IV. 391)

Mustafa Ağa (Altıncı) Altıncı Cemaat çorbacısı ve efendisi olduğundan bu unvanı aldı. Sonra yükselerek Edirne ağası oldu. Azledilmiş iken Şevvâl 1145'de (Mart-Nisan 1733) yeniçeri ağası olup Receb 1147'de (Aralık 1734) azledildi. Sonra vefat etmiştir. Oğlu Mustafa Râmiz Bey, şair ve silahşorlerdendi. (IV. 425)

Mustafa Ağa (Arap Oklu) Topçu çorbacısı olup Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) topçubaşı oldu. Az müddette azledildi. Bu senelerde vefat etti. (IV. 414)

Mustafa Ağa (A'rec) Kapıcıbaşı ve Filibe nâzırı olup ayrılmıştı. 1231'de (1816) vefat etti. Akıllı, ileri görüşlü ve tedbirliydi. Hatta dostlarından şehremini İbrahim Efendi, gizli görüşmede bununla Lâz Ahmed Ağa'yı sadârete sevk etmiş, ancak talihi uygun olmamıştır. (IV. 464)

Mustafa Ağa (Avadancı) Yeniçeri azmanlarından iken 1223'de (1808) idam edildi. Şirret ve fesatçıydı. (IV. 460)

Mustafa Ağa (Bakkalzâde) Ortaköylüdür. Kapıcıbaşı olup 1234'de (1818/19) vefat etti. Göğütlüçeşme'de medfundur. (IV. 464)

Mustafa Ağa (Baltacı) Hasodalıdır. 1065'de (1655) mîrahûr-ı sânî olmuştur. 1066'da (1655/56) vefat etti. (IV. 394)

Mustafa Ağa (Baltacı) (Hacı) Saray baltacılarından olup hazinedar usta baltacıbaşısı olduğundan haylice şöhret aldı. Sonra efendi olup zaptiye kalemine aza oldu. Sonra 1288'de (1871) Muhâkemat-ı Maliye ikinci reisi de olup 1293 (1876) tarihlerinde vefat etmiştir. Servet ve şöhret sahiplerindendi. (IV. 482)

Mustafa Ağa (Behzadzâde) Enderûn'dan yetişme olup 1203'de (1788/89) kahvecibaşı oldu. Muharrem 1204'de (Eylül-Ekim 1789) rikâbdar-ı şehriyârî oldu. Sonra ayrıldı ve vefat eyledi. (IV. 455)

Mustafa Ağa (Benli) Kapıcıbaşı ve mesnet erbâbından olup 1170'de (1756/57) vefat etmiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Yanında 1187'de (1773) vefat eden oğlu Süleyman Ağa ve diğeri ricâlden Ali Ağa medfundurlar. (IV. 433/34)

Mustafa Ağa (Beylânlızâde) Beylânlı Mûsâ Ağa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup 1 Şevvâl 1199'da (7 Ağustos 1785) vefat etmiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Kardeşleri, Osman Ağa 1185'de (1771/72), Mehmed Ağa 1195'de (1781) ve Halil Ağa 1216'da (1801/02) vefat eylediler. (IV. 450)

Mustafa Ağa (Boynueğri) Topçubaşı olup 1119'da (1707/08) azledilmiştir. Bu senelerde vefat etti. (IV. 414)

Mustafa Ağa (Burunsuz) Yeniçeri olup silahdar bölüğü ağası oldu. 1075'de (1664/65) katledildi. (IV. 397)

Mustafa Ağa (Cağalazâde) Bahriye'de yetişerek 1064'de (1654) tersane kethüdâsı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 394)

Mustafa Ağa (Cemâlîzâde) (Hacı) Şeyh Yusuf Çelebi'nin oğludur. Hayriye tüccarbaşısı olmuştur. 19 Cemaziyelevvel 1249'da (4 Ekim 1833) vefat etmiştir. Bâyezid Mezarlığı'nda medfundur. (IV. 472)

Mustafa Ağa (Çelebi) Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı olup azilden sonra Belgrad ağası oldu. Dağlı eşkıyasının çıkışında ittifakta bulunmasından 1210'da (1795/96) idam edilmiştir. (IV. 454)

Mustafa Ağa (Çelebi) (Hacı) Ocaktan yetişip zağarcıbaşı olup azledilmiş ve 23 Rebiyülevvel 1191'de (1 Mayıs 1777) vefat eylemiştir. Oğlu Çelebi Emin Mehmed Ağa(→) ile Topkapı'da medfundurlar. (IV. 446)

Mustafa Ağa (Damad) Yeniçeridir. 1180'de (1766/67) sekbanbaşı oldu. 25 Ramazan 1195'de (14 Eylül 1781) vefat edip Silivrikapı'ya defnedilmiştir. Oğlu Edib Ömer Efendi'dir(→). (IV. 448)

Mustafa Ağa (Dâyezâde) Tekeli Lala Mehmed Paşa'nın oğludur. Müteferrika ve kapıcıbaşı oldu. 1004'de (1595/96) Sinan Paşazâde Mehmed Paşa'ya damad oldu. Sonra yeniçeri ağası olup 1011 (1602/03) tarihlerinde vefat etti. Annesi, III. Mehmed'in dâyesiydi. Gayet gururluydu. (IV. 380/81)

Mustafa Ağa (Deli) Beytülmalcı olarak memuriyetinin uzun sürmesiyle seçkinlerden oldu. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) kul kethüdâsı olup 5-10 gün sonra şehid oldu. Oldukça sadıktı. (IV. 424)

Mustafa Ağa (Ermeni) Yeniçeridir. Muhzır, Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) seksoncubaşı, Safer 1064'de (Ocak 1654) kul kethüdâsı olup donanmayla gitmiştir. Sonra vefat etti. (IV. 394)

Mustafa Ağa (Ferhâd Paşazâde) Hümâşah Hanım Sultan'ın oğludur. (IV. 379)

Mustafa Ağa (Güğümbaşızâde) Enderûnludur. III. Mustafa'nın lalası olup devri (1757-1774) sonlarında vefat eylemiştir. Oğulları Nurî Bey'e ve Ahmed Bey'e "Lalazâde" denmiştir. (IV. 436)

Mustafa Ağa (Gülcü) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek kul kethüdâsı olup 3 Safer 1160'da (14 Şubat 1747) yeniçeri ağası oldu. 25 Rebiyülevvel 1162'de (15 Mart 1749) azledilerek Gelibolu'ya sürülmüştür. 25 Safer 1163'de (3 Şubat 1750) ikinci defa yeniçeri ağası oldu. 24 Cemaziyelevvel 1164'de (20 Nisan 1751) azille tekrar Gelibolu'ya gönderildi. Bırakıldıktan sonra Kadıköy'de oturdu. 1178'de (1764/65) vefat etti. Orada medfundur. Zamanında yangının çokluğundan dolayı "Yangıncı Ağa" diye meşhur oldu. (IV. 439/40)

Mustafa Ağa (Hacı) Akağalardan olup sarayda ilerleyerek kapı ağası oldu. 1012'de (1603/04) emekli olup sonra vefat etti. (IV. 381)

Mustafa Ağa (Hacı) Sipah hadım ağalarından olup ilerleyerek Cemaziyelâhir 1014'de (Ekim-Kasım 1605) dârüssaâde ağası olmuştur. 1029'da (1620) azledildi. 1032'de (1623) ikinci defa dârüssaâde ağası olup 1033'de (1624) vefat eyledi. Eyyûb Sultan Türbesi hâcet penceresi yakınında sebilinde medfundur. Zorba ve akıllı olup mensuplarından birkaçı vezir olmuştur. Fâtih civarında çeşmesi ve başka hayrâtı vardır. (IV. 386)

Mustafa Ağa (Hacı) Kazgancıbaşı olup 1068'de (1657/58) vefat etmiştir. Tophane'de Kazgancı Camii bânîsidir. (IV. 395)

Mustafa Ağa (Hacı) Lâzdır. Tunus efradından olup 27 Şevvâl 1066'da (Ağustos 1656) Tunus beyi oldu. 1075'de (1664/65) azlolunup yerine Kürt Hacı Mustafa Bey olmuş ve 1076'da (1665/66) bu da azledilmiştir. Bunlar orada yok oldular. (IV. 398)

Mustafa Ağa (Hacı) Sarayda yetişerek 1098'de (1687) hasodabaşı, 1102'de (1690/91) bâbüssaâde ağası olup 1107'de (1695/96) azledildi. 1116'da (1704/05) ikinci defa tayin edildi. 1117'de (1705/06) azledildi ve Rodos'a sürüldü. Orada vefat eyledi. Nücûma meraklıydı. (IV. 413)

Mustafa Ağa (Hacı) Divriklidir. Cebeci Ocağı'ndan yetişip çavuş oldu. 1110'da (1698/99) cebecibaşı oldu. 1111'de (1699/1700) Âlâiye beyi, sonra başka görevlerde bulunup 1119'da (1707/08) Kıbrıs muhassılı oldu. Orada vefat etmiştir. (IV. 414)

Mustafa Ağa (Hacı) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek 1131'de (1719) kul kethüdâsı ve ardından yeniçeri ağası oldu. O sene içinde azledildi. Bu senelerde vefat etti. (IV. 418)

Mustafa Ağa (Hacı) Cerrahbaşı olup bu senelerde (1730'lar) vefat etti. (IV. 425)

Mustafa Ağa (Hacı) Sandık emini olup Receb 1158'de (Ağustos 1745) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 428)

Mustafa Ağa (Hacı) Ahmed Paşa'nın harem kethüdâlığından çıkıp sultan kethüdâsı oldu ve 1159'da (1746) vefat etti. Üsküdar'a defnolundu. (IV. 428)

Mustafa Ağa (Hacı) Zenginlerden ve ser-meyve-i hassa olup 1162'de (1749) vefat etmiştir. Söğütlüçeşme'de medfundur. (IV. 429)

Mustafa Ağa (Hacı) Hacı İbrahim'in oğludur. Su nâzırı olup Cemaziyelâhir 1166'da (Nisan 1753) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 430)

Mustafa Ağa (Hacı) Silahdar Ocağı kethüdâsı olup 23 Şevvâl 1167'de (13 Ağustos 1754) vefat etti. Topkapı'ya defnolundu. (IV. 430)

Mustafa Ağa (Hacı) Ocak kethüdâlığından Şevvâl 1160'da (Ekim 1747) toparabacıbaşısı oldu. Azilden sonra 1170'de (1756/57) vefat eylemiştir. İnadiye'de medfundur. (IV. 433)

Mustafa Ağa (Hacı) Ocaktan yetişerek 1151'de (1738/39) topçubaşı olup 1158'de (1745) azledilerek Mısır'da sedd-i kebirin bina memuru olmuştur. Bu hizmeti yaptıktan sonra 1164'de (1751) Belgrad Kalesi'nin tahkimine memur olmuş ve döndükten sonra yine topçubaşı olup Şevvâl 1170'de (Haziran-Temmuz 1757) vefat etmiştir. Bina, resim ve hendesede mahir olup Tophane'yi ihya etmişti. Koca Ağa diye maruf olduğundan oğlu Ömer Ağa da ocakta kethüdâ ve topçubaşı oldu. Onun oğlu İsmail, çorbacı olup 1184'de (1770/71) vefat etti. Diğer oğlu Osman Ağa'dır(→). Kendisi Beyoğlu'nda ve oğulları Kabataş'ta medfundurlar. (IV. 432)

Mustafa Ağa (Hacı) Bozokludur. Başkethüdâlıktan Zilhicce 1184'de (Mart-Nisan 1771) cebecibaşı oldu. Azilden sonra hacca gitti. Dönüşte 1190'da (1776) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 445)

Mustafa Ağa (Hacı) Kapıcıbaşı olup 1193'de (1779) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 446)

Mustafa Ağa (Hacı) Ocaktan yetişip turnacıbaşı olmuştu. 1217'de (1802/03) bir mektep inşa etti. Sonra vefat etti. (IV. 459)

Mustafa Ağa (Hacı) Sipahiler kethüdâsı, Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) sipahiler ağası, sonra surre emini, 1236'da (1820/21) mîrahûr-ı evvel vekili ve sipahiler ağası oldu. Azledilip sonra vefat etti. (IV. 467)

Mustafa Ağa (Hacı) Kasapbaşı Hacı Mehmed Ağa'nın akrabasından olarak kapıcıbaşılıkla 1241'de (1825/26) kasapbaşı olup 1245'de (1829/30) istifa eyledi. Sonra Midilli nâzırı olup azilden sonra 1258'de (1842) vefat ederek Eyüp'e defnolunmuştur. 1853'de (1837/38) vefat eden kardeşi Ömer Ağa ve 1259'da (1843) vefat eden bu Ömer Ağa'nın oğlu Hasan Bey, Hacı Mehmed Ağa'nın yeğeni olup 1243'de (1827/28) vefat eden Said Yusuf Bey yanına Eyüp'e defnedildi. (IV. 471/72)

Mustafa Ağa (Hacı) Taşra â'yânı olup kapıcıbaşı olmuştu. Duhan gümrükçüsü ve 1243'de (1827/28) başbaki kulu, sonra duhan ve şaphane mukataacısı olup 1252'de (1836/37) azledilmişdi. Sonra Bursa vali kaymakamı ve surre emini olup 3 Rebiyülâhir 1262'de (31 Mart 1846) vefat eyledi. Oğlu İbrahim Şefik Bey 15 Şa'bân 1264'de (17 Temmuz 1848) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Diğer oğlu İzzet Bey'dir(→). (IV. 474)

Mustafa Ağa (Hacı) Enderûn'da yetişerek kuşçubaşı oldu. Sonra emekli edildi. 1263'de (1847) vefat etmiştir. Üsküdar'da defnedildi. (IV. 473)

Mustafa Ağa (Hacı) Karadeniz yalısında ticaretle meşgul olup çok gemi sahibi olduğundan şöhret kazanmıştı. Cemaziyelevvel 1258'de (Haziran-Temmuz 1842) efendilikle ve ûlâ sânîsi rütbesiyle ticaret nâzırı ve gümrük emini olarak iltizam etmiş olduğu gümrüklere mukabil kefil gösterememekle birkaç ay içinde azledilmiştir. 1274'de (1857/58) vefat ederek Mahmutpaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 474)

Mustafa Ağa (Hacı) Kastamonuludur. Börekçi esnafından olup bir hayli nüfuz peyda eylemiş, cami, medrese ve mekteplerden nicelerini ihyâ ve tamir eylemiş, birçok fakiri yardımıyla sevindirmiş ve maişetini kısarak halkın menfaatine hizmet etmiştir. Yaşı 110'u geçen bu pîr-i muhterem vefat eyledi (1880'ler). (IV. 489)

Mustafa Ağa (Hacı) Kapıcılar kethüdâsı, sonra ilâveten surre emini oldu. Cemaziyelâhir 1306'da (Şubat 1889) vefat eyledi. Rumelihisarı'na defnedildi. (IV. 485/86)

Mustafa Ağa (Hâfız) Enderûn'da yetişerek çukadar-ı şehriyârî olup ayrıldıktan sonra kapıcıbaşı oldu. 1227'de (1812) vebadan vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (IV. 462)

Mustafa Ağa (Hâfız) Üsküdarlıdır. Sarayda yetişerek kapı, yani bâbüssaâde ağası oldu. 9 Cemaziyelâhir 1222'de (14 Ağustos 1807) saraydan çıkarılıp Rebiyülâhir 1236'da (Ocak 1821) vefat etti. (IV. 466)

Mustafa Ağa (Halebîzâde) Haleb kapı kethüdâsı olup 1159'da (1746) vefat eylemiştir. (IV. 428)

Mustafa Ağa (Haseki) Hasekilikten kapıcılar kethüdâsı olup 1066'da (1656) Çınar Vak'asında şehid olmuştur. (IV. 394)

Mustafa Ağa (Haseki) Enderûn'dan rikâbdar olmuş ve 1097'de (1686) çavuşbaşı olup 1099'da (1688) azl ve hapsedilmiş ve sonra vefat etmiştir. (IV. 405)

Mustafa Ağa (Haseki) Bostancı ve haseki olup kapıcıbaşı olmuştur. Şevvâl 1166'da (Ağustos 1753) tophane nâzırı, sonra matbah emini, 1171'de (1757/58) gümrük emini olarak Rebiyülâhir 1172'de (Aralık 1758) azledildi. 1174'de (1760/61) arpa emini, Ramazan 1175'de (Nisan 1762) matbah emini, 1176'da (1762/63) ulûfeciyân-ı yesâr ağası, Zilhicce 1179'da (Mayıs 1766) yeniçeri odaları bina emini, Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) yine arpa emini ve 1183'de (1769/70) silahdar ağası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 443)

Mustafa Ağa (Hezarfen) Topçu Ocağı'ndan yetişerek 1165'de (1752) topçubaşı oldu. 1170'de (1756/57) azledilerek 1174'de (1760/61) kapıcılar kethüdâsı ve Şa'bân 1176'da (Şubat-Mart 1763) cebecibaşı olup Şevvâl 1180'de (Mart 1767) azledildi. 1181'de (1767/68) yine cebecibaşı ve 1182'de (1768/69) tekrar topçubaşı olup 1184'de (1770) azledilerek az müddette orduda vefat eylemiştir. Oğlu Emin Mehmed Ağa'dır(→). (IV. 442/43)

Mustafa Ağa (Hezârfen) Enderûn'da yetişerek 1231'de (1816) peşkir ağası ve o senede anahtar ve 1233'de (1818) tülbend ağası olup Safer 1234'de (Aralık 1818) emekli oldu. Sonra vefat etti. (IV. 467)

Mustafa Ağa (İskemleci) Yükselerek yaşlı iken 1169'da (1756) kapıcılar kethüdâsı olup Cemaziyelevvel 1170'de (Ocak-Şubat 1757) azledilip Zilka'de'de (Temmuz-Ağustos 1757) Bozcaada'ya sürgün edildi. Orada vefat etmiştir. (IV. 434)

Mustafa Ağa (Kabakçı) Boğaz yamaklarından olup 22 Rebiyülevvel 1222'de (30 Mayıs 1807) Rumeli Kılâı nâzırlığıyla turnacıbaşı pâyesini aldı. 19 Cemaziyelevvel 1223'de (13 Temmuz 1808) idam edilmiştir. (IV. 459/60)

Mustafa Ağa (Kafeszâde) Kapıcıbaşılardandır. 15 Şa'bân 1173'de (2 Nisan 1760) vefat etti. Beşiktaş'da medfundur. (IV. 436)

Mustafa Ağa (Kahvecibaşızâde) (Hacı) Kapıcıbaşı ve Galata voyvodası olmuştur. Sonra 1200 (1786) tarihlerinde iki defa tophane nâzırı oldu. 10 Şevvâl 1209'da (30 Nisan 1795) vefat etmiştir. Üsküdar'a defnedildi. (IV. 453)

Mustafa Ağa (Kara) Cebehaneden yetişip kethüdâ iken 1171'de (1757/58) cebecibaşı oldu. Safer 1173'de (Ekim 1759) azledildi. 1174'de (1760/61) ikinci defa cebecibaşı olup o sene yine azledildi. 1180'de (1766/67) üçüncü defa tayin edilip 1181'de (1767/68) azledildi. Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) dördüncü defa tayin edildi. 1184'de (1770/71) azlolunup 1185'de (1771/72) topçubaşı oldu. 1189'da (1775) azledilerek sonra vefat etti. (IV. 445)

Mustafa Ağa (Kara Osmanzâde) (Hacı) Aydın Güzelhisarı â'yânıdır. Sivrilme niyetinde iken Terzi Hüseyin Ağa memuren gidip Safer 1169'da (Kasım 1755) katledilmiştir. Oğulları Hacı Ahmed Ağa(→) ve Hacı Mehmed Ağa'dır(→). (IV. 436)

Mustafa Ağa (Kara) (Koca) Yenişehirlidir. Zilhicce 1118'de (Mart 1707)

kul kethüdâsı olup Rebiyülâhir 1119'da (Temmuz 1707) yeniçeri ağası oldu. Şa'bân 1122'de (Ekim 1710) azledilerek Gelibolu'ya sürüldü. Şevvâl 1124'de (Kasım 1712) ikinci defa yeniçeri ağası oldu. 8 Rebiyülâhir 1125'de (4 Mayıs 1713) azledilip Malkara ve sonra Bihke'ye sürüldü. 1127'de (1715) orada vefat etti. (IV. 417)

Mustafa Ağa (Karabaş) Korkud Bey'in oğludur. Bâbüssaâde ağası olup 937'de (1530/31) vefat edip adına mensup camiye defnedildi. (IV. 372)

Mustafa Ağa (Kazgancı) Yeniçeri azmanlarından olup 1223'de (1808) kapıcıbaşılıkla Gümüşhane emini olmuştu. Az müddette orada idam edilmiştir. (IV. 460)

Mustafa Ağa (Kehribar) (Hacı) Haseki olup 10 Şevvâl 1208'de (11 Mayıs 1794) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 453)

Mustafa Ağa (Kırkbir) 1103'de (1691/92) topçubaşı olup az müddette emekli edildi. 1120'de (1708) topçubaşı oldu. Rebiyülevvel 1121'de (Mayıs 1709) azledilmiştir. Bu senelerde vefat etti. (IV. 414)

Mustafa Ağa (Kolçak) Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancı oldu. Rebiyülâhir 1202'de (Ocak-Şubat 1788) sürüldü. Bırakıldıktan sonra Rebiyülâhir 1211'de (Ekim 1796) Edirne bostancıbaşısı oldu. Vefatı oradadır. (IV. 456)

Mustafa Ağa (Küçük) Hacı Mehmed Ağa'nın oğlu olup 1174 sonunda (1761 ortaları) cebecibaşı oldu. Safer 1175'de (Eylül 1761) azledilerek Gelibolu'ya sürüldü. Bırakıldıktan sonra 1184'de (1770/71) ikinci defa cebecibaşı oldu. O senenin Zilhiccesinde (Mart-Nisan 1771) azledildi. 1198'de (1784) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 448)

Mustafa Ağa (Magribî) Sarayda yetişerek saray-ı âmire ağası, Zilka'de 1071'de (Temmuz 1661) hasodabaşı, sonra kilercibaşı ve 1077'de (1666/67) tekrar hasodabaşı olup 1081'de (1670/71) emekli edilmiştir. Sonra Edirne Sarayı ağası olup 1092'de (1681) vefat etmiştir. Üçbaş Camii ve çeşmesini inşa etmiştir. (IV. 399)

Mustafa Ağa (Mirasyedi) Sarayda hazinedarbaşı olup Zilka'de 1235'de (Ağustos 1820) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 467)

Mustafa Ağa (Molla) Sadrazam Selim Paşa'nın akrabasından ve silahşorlerindendir. 1240'da (1824/25) vefat etmiştir. (IV. 469)

Mustafa Ağa (Mühürdar) Vüzerâ hizmetinden yetişip kapıcıbaşı ve sipahiler ağası olup 1125'de (1713) mîrahûr-ı evvel oldu. Sonra vefat etti. (IV. 416)

Mustafa Ağa (Mühürdar) Şehid Ali Paşa'nın mühürdarıdır. O sayede kapıcıbaşı oldu. 4 Rebiyülevvel 1160'da (16 Mart 1747) çavuşbaşı oldu. 22 Receb 1161'de (18 Temmuz 1748) azledilerek birkaç gün sonra Rumeli ve Tuna'ya zahire memuru oldu. (IV. 430)

Mustafa Ağa (Nakşî) Enderûn'dan yetişip iyi bir halde iken III. Mustafa'nın tahta çıkışında (1757) kahvecibaşı olup siyasî işlere müdahele etti ve bu sebepten azledildi. Rebiyülevvel 1178'de (Eylül 1764) vefat etmiştir. Ayazma Camii'nde medfundur. Cömert, kanaatkâr ve herkese iyiliği dokunurdu. (IV. 440)

Mustafa Ağa (Pabucubüyükzâde) Kapıcıbaşı olup 1215'de (1800/01)

vefat etti. Koşuyolu'nda medfundur. (IV. 456)

Mustafa Ağa (Reis Kethüdâsı) (Hacı) Anadoluludur. Bu sebepten "Türk" dahi dendi. Reisülküttab Mehmed Efendi kethüdâlığından kapıcıbaşı olup silahdar ağası olmuş ve Şevvâl 1163'de (Eylül 1750) Mısır'a gönderilmiştir. Şevvâl 1167'de (Temmuz-Ağustos 1754) yine silahdar ağası oldu. Zilhicce 1169'da (Eylül 1756) ansızın vefat etti. Karacaahmet'e defnolundu. Orada bir mektep ve Tülbend Mescidi'ne bir minber yaptı. (IV. 433)

Mustafa Ağa (Reiszâde) Bostancı Ocağı'ndan yetişip Cemaziyelâhir 1147'de (Kasım 1734) haseki ve Zilhicce 1147'de (Mayıs 1735) bostancıbaşı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 425)

Mustafa Ağa (Seyyid) Kapıcıbaşı ve Hamid mütesellimi olmuştur. Rebiyülevvel 1226'da (Nisan 1811) azledilmiş olarak vefat etti. Kâşgarî Dergâhı'nda medfundur. (IV. 462)

Mustafa Ağa (Seyyid) (Hacı) Enderûn'dan yetişme olup kiler kethüdâsı ve sonra Şemsî Paşa mütevellisi oldu. 20 Rebiyülâhir 1212'de (12 Ekim 1797) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 455)

Mustafa Ağa (Terikoz) (Hacı) Senelerce gümrük emini oldu. Azilden sonra Cemaziyelevvel 1126'da (Mayıs-Haziran 1714) silahdar ağası ve Cemaziyelâhir'de (Haziran-Temmuz) sipahiler ağası oldu. Rebiyülevvel 1129'da (Şubat-Mart 1717) azledildi. O sene vefat eylemiştir. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. Oğlu Halil Ağa'dır ki, Gümrükçüzâde denir. Damadı Mustafa Ağa'dır(→). (IV. 417)

Mustafa Ağa (Tırnakçı) Enderûn'da yetişerek tülbend ağası, ilâveten mâbeynci ve tırnakçı oldu. III. Mustafa'nın vefatından (1774) sonra affolunup kapıcıbaşı olarak hac görevini yapmış ve 1197'de (1783) başbaki kulu dahi olup 1199'da (1785) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Oğullarından Mehmed Bey 1193'de (1779) ve İbrahim Bey 1233'de (1818) vefat eylediler. İbrahim Bey'in oğlu Ali Bey'dir(→). Torunlarından Mustafa Bey ve onun oğlu Râşid Bey, Mehmed Said Ziver Bey ve Râşid Bey'in oğlu Hâlid Bey ilmiyedendir. Hepsine "Tırnakçızâde" denir. (IV. 449/50)

Mustafa Ağa (Tiryaki) Hacı İvâz'ın oğludur. Topçular kethüdâsı olup 1126'da (1714) topçubaşı oldu. O sene Zilka'desinde (Kasım 1714) hastalandığından azledilerek ardından vefat etmiştir. (IV. 414)

Mustafa Ağa (Topuzlu) İskeçeli Timur Ağazâde Mehmed Ağa'nın oğludur. Eski hânedandan olduğundan kadimen kapıcıbaşı olup 1241'de (1825/26) mîrilalem oldu. 1244'de (1828/29) 93 yaşında vefat etmiştir. 93 evlâdı olup vefatında 40 kadarı mevcut kalmıştır. Mihrişah Sultan Türbesi kabristanına defnolunmuştur. "Mîrialemzâdeler, Topuzluoğulları" diye mevcut bir aile olup maruf evlâdından biri Ahmed Bey'dir ki, asker olarak binbaşı ve miralay olup 1250 (1834/35) tarihinden sonra vefat etti. Biri de Mehmed Emin Bey olup kapıcıbaşı oldu. Diğeri Sâlih Bey dahi kapıcıbaşı olup Selânik valisi İbrahim Paşa'ya kethüdâ olmuştur. Diğerleri, ricâlden Hüsnî Bey ve ulemâdan Rif'at Bey ile Vâkıf Bey'dir. (IV. 469/70)

Mustafa Ağa (Turunç) Genç Halil Ağa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı ve Galata voyvodası olup 1219'da (1804/05) vefat eyledi ve Miskinler'e defnedildi. Oğlu Mehmed Emin Bey ve onun oğlu Şevket Bey'dir. (II. 300)

Mustafa Ağa (Uzun) Anadoluludur. Haseki olup Cemaziyelâhir 1126'da (Haziran-Temmuz 1714) bostancıbaşı olup 1129'da (1717) azledilmiştir. Sonra vefat etti. (IV. 417)

Mustafa Ağa (Yazıcı Çırağı) Çukadar-ı şehriyârî olup 1221'de (1806) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (IV. 460)

Mustafa Ağa (Zaim) Zuâmadan iken kapıcıbaşı oldu. 1125'de (1713) başbaki kulu olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 416)

Mustafa Ağa (Zaim) Şam ve Haleb kapı kethüdâsı olup Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) vefat edip Üsküdar'da Selimiye'ye defnedilmiştir. Zengindi. (IV. 434)

Mustafa Ağa (Zaim) Kapıcıbaşıdır. Ramazan 1172'de (Mayıs 1759) çavuşbaşı oldu. İdaresizliğinden 2 Zilhicce 1172'de (27 Temmuz 1759) azledilip Belgrad bina emini olmuştur. Orada vefat etti. (IV. 434)

Mustafa Ağa (Zaim) Canikli Ali Paşa'nın adamlarından olup zuâmadan oldu. Sonra kapıcıbaşılıkla Kırım ordusuna defterdar oldu. Muharrem 1194'de (Ocak 1780) vefat etti. (IV. 447)

Mustafa Ağa (Zaim) (Hacı) Hasekibaşı olup Cemaziyelâhir 1147'de (Kasım 1734) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 425)

Mustafa Ağa (Zaim) (Hacı) Sadrazam serdivanı ve delibaşısı ve sonra kapıcıbaşı olup Receb 1190'da (Ağustos-Eylül 1776) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. (IV. 445)

Mustafa Ağa Çelebi (Hacı) Kapıcıbaşı olup 1168'de (1754/55) vefat etti. Nuhkuyusu'nda medfundur. (IV. 432)

Mustafa Âlî Efendi Yavuz Çelebi lâkaplı Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Bursa mollası oldu. Receb 1057'de (Ağustos 1647) vefat etti. (IV. 391; IV. 138)

Mustafa Bey Hasan Bey'in oğludur. II. Murad devri (1421-1451) beylerindendir. (IV. 370)

Mustafa Bey Kazgancı Ken'an Bey'den sonra sekbanbaşı oldu. 857'de (1453) şehid oldu. (IV. 370)

Mustafa Bey Karaca Ahmed Ağazâde olup silahdar kethüdâsı oldu. Denizde korsanlarla mücadeleye memur olup haylice hizmette bulundu. Sonra Preveze mütesellimi olup 40 mavna yaptırıp gayretle o sahilde hizmet eyledi. 20 tanesini düşman yaktıysa da II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ortalarında yiğitlerden olarak vefat etti. (IV. 370)

Mustafa Bey II. Mehmed Bey'in oğlu Mirza Bey'in oğludur. Karamanoğullarının elinden Konya çıktıkda bu kayıp oldu. Sonra Varsak aşiretinden yardım görüp Mesih Paşa üzerine serdâr olarak gidince Tarsus'a kaçıp II. Bâyezid devri (1481-1512) başlarında Mısır'da idam edilmiştir. (IV. 370)

Mustafa Bey Hacı Hamza Beyzâdedir, Karamanî İbrahim Bey'in akrabasındandır. Beylerden olup Mısır fethi muharebesinde (1517) bulunmuş ve sonra vefat etmiştir. (IV. 371)

Mustafa Bey Kızan Bâlî Paşa'nın(→) kethüdâsıydı. Sonra ümerâdan olmuş, 931'de (1524/25) defterdar Ab-

düsselâm Çelebi fesadına karışmakla suçlanarak katledilmiştir. (II. 3)

Mustafa Bey Bozok beyi olup 932'de (1525/26) şehid oldu. (IV. 371)

Mustafa Bey Rumlu Hüseyin Bey'in vefatında 930'da (1524) Yemen beyi oldu. Mahmud Hoca adında birini müsteşar makamında bulundurup güzel hareket etti. 932'de (1525/26) Selmân Bey ile savaşınca katledildi. (IV. 371/72)

Mustafa Bey Selmân Bey'in yeğenidir. 935'de (1528/29) Yemen Beyi oldu. Sonra Hindistan'a gidip orada "Rûmî Han" lâkabını aldı. Vefatına kadar gelmedi. (IV. 372)

Mustafa Bey Karamanî Mehmed Paşazâde Ali Bey'in oğludur. Müderris, Sahn müderrisi oldu. 966'da (1558/59) vefat etti. Bilgisi orta, sâlih, iffetliydi. (IV. 373)

Mustafa Bey Beylerden olup 967'de (1559/60) Midilli, 969'da (1561/62) Trabzon beyi oldu. Erzurum'da Çerkes İskender Paşa ile İran harbinde bulunarak şehid oldu. (IV. 374)

Mustafa Bey Ferhâd Paşa'nın(→) büyük oğludur. Kapıcıbaşı ve 1001'de (1592/93) mîrialem olup sonra vefat etti. (IV. 16)

Mustafa Bey Siyâvuş Paşa'nın emekdarı olup 1000'de (1591/92) sadrazam kethüdâsı oldu. 1001'de (1592/93) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (IV. 379)

Mustafa Bey Cemeşûybaşı olup Kuloğlu Mescidi'ni yapmıştır. Minberini 1011'de (1602/03) Muammere Hatun koymuştur. (IV. 370/71)

Mustafa Bey Cidde beyi olup Arabistan'da muharebelerde bulundu ve şehid oldu (1630'lar). (IV. 389)

Mustafa Bey Turhanzâde Turhan Bey'in torunlarındandır. İtibar kazanarak 1117'de (1705/06) vefatında Sinan Paşa Medresesi yakınında defnedildi. (IV. 413)

Mustafa Bey Gümrükçü Hüseyin Paşa'nın(→) oğludur. Müderris, Edirne mollası olup Muharrem 1135'de (Ekim 1722) vefat etti. (IV. 419; II. 198)

Mustafa Bey Kapıcıbaşı olup 1163'de (1750) vefat etti. Silivrikapı'da defnedildi. (III. 549)

Mustafa Bey İzzet Ali Paşa'nın damadıdır. Kalemden yetişerek 1159'da (1746) Kesriyeli Ahmed Paşa'nın İran seferi olduğunda maiyetine defterdar oldu. 1161'de (1748) maliye tezkirecisi, Şevvâl 1164'de (Ağustos-Eylül 1751) tersane emini, Muharrem 1166'da (Kasım 1752) sadâret kethüdâsı oldu. Rebiyülâhir 1167'de (Şubat 1754) vefat etti. İşgüzardı. (IV. 431)

Mustafa Bey Yusuf Paşa'nın oğlu olup Sadrazam Abdullah Paşa'ya damad olmuştur. Kapıcıbaşı ve Receb 1161'de (Temmuz 1748) başbaki kulu olup 1163'de (1750) kayınbabasının azlinde ayrıldı. Rebiyülevvel 1168'de (Aralık 1754-Ocak 1755) matbah emini oldu. Cemaziyelevvel 1169'da (Şubat 1756) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 433)

Mustafa Bey Fazlî Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve Cemaziyelâhir 1173'de (Ocak-Şubat 1760) çavuşbaşı olup Şam'da zelzele olduğunda bina emini oldu. O sene Zilka'desinde (Haziran-Temmuz 1760) ayrıldı. Sonra vefat etti. (IV. 438) [Aynı kişi "Mustafa Bey (Fazlî Paşazâde)" olarak IV. 435'de bir kez daha yazılmıştır.]

Mustafa Bey Köse Bâhir Mustafa Paşa'nın(→) hazinedarı olup 1175'de

(1761/62) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (IV. 441)

Mustafa Bey Sirke Osman Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup Zilhicce 1143'de (Haziran 1731) sipahiler ağası olmuş ve sonra mîrimîran olup 1145'de (1732/33) Maraş mutasarrıfı olmuştur. Sancakbeyliklerinde dolaşıp talihi rast gitmeyince bir aralık azledilmiş olarak han köşelerinde bir paraya muhtaç kalmıştır. Bu hali padişah tarafından duyulunca Cemaziyelâhir 1174'de (Ocak 1761) mîrimîranlığı kapıcıbaşılığa çevrilip kapıcılar kethüdâlığı ihsan buyurulmuştur. 1175 (1761/62) tarihinden sonra vefat eyledi. (IV. 437)

Mustafa Bey Elmas Mehmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Şevvâl 1154'de (Aralık 1741) cizye muhasebecisi olmuştur. 1160'da (1747) mukabele-i süvari ve 1165'den (1752) 1171'e (1757/58) kadar altı defa Anadolu muhasebecisi, Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) başmuhasebeci ve 1175'de (1761/62) Haremeyn muhasebecisi ve Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim-Kasım 1768) defter emini oldu. Birkaç günde ayrıldı ve ardından vefat etti. Ilımlı, doğru idi. Oğlu Mustafa Sâdık Bey ve torunları Abdurrahman Bey ve Abdürrahim Bey'dir. (IV. 442)

Mustafa Bey Cağalazâde kızı Hâcce Hadice Hanım'ın oğludur. Kapıcıbaşı olup 1182'de (1768/69) vefat etti. Vefa civarında medfundur. (IV. 442)

Mustafa Bey 1526 Rikâb kethüdâsı Hacı Hüseyin Ağa'nın(→) oğludur. Hâcegândan olup 15 Safer 1185'de (30 Mayıs 1771) vefat etti. Üsküdar'da, Miskinler'de medfundur. (II. 214)

Mustafa Bey Karahisarî Ahmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup 1190'da (1776) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedilmiştir. (IV. 446)

Mustafa Bey Dârendeli Abdurrahman Paşa'nın oğludur. Sadâret müfettişiydi. 1191'de (1777) vefat eylemiştir. (IV. 446)

Mustafa Bey Dârendeli Abdurrahman Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup sadâret müfettişliğinde bulunmuştur. 15 Zilhicce 1191'de (14 Ocak 1778) vefat ederek Ayrılıkçeşmesi'ne defnedilmiştir. (III. 322)

Mustafa Bey Cihanzâde Hasan Bey'in(→) akrabasındandır. Kapıcıbaşı olup 1203'de (1788/89) vefat eyledi. (II. 156)

Mustafa Bey Torun Ahmed Reşid Bey'in(→) karcşidir. 1222'de (1807) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (I. 285)

Mustafa Bey Genç Mehmed Ağazâde olup Boyâbâd â'yânıydı. Kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (IV. 470)

Mustafa Bey Kapıcıbaşı olup bir aralık Gemlik kereste nâzırı dahi olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (IV. 470)

Mustafa Bey Menlik â'yânı olup kapıcıbaşı olmuştu. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (IV. 470)

Mustafa Bey Merzifonlu Mustafa Paşa'nın torunlarındandır. 1241'de (1825/26) vefat etti. (IV. 468)

Mustafa Bey Ali Paşa'nın kardeşi olup kapıcıbaşı oldu. 1251'de (1835/36) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (IV. 473)

Mustafa Bey Eski askerlerden olup Dersaâdet redif miralayı iken 1268'de (1852) vefat etmiştir. (IV. 475)

Mustafa Bey Gebzelidir. Sıdkî Mehmed Efendi'nin(→) damadıdır. Miralay olup 1270'de (1853/54) Ruscuk'da vefat eylemiştir. Oğlu maarif muhasebe mümeyyizi Mehmed Bey'dir. (II. 217)

Mustafa Bey Askerlikten yetişip miralay iken 1275'de (1858/59) vefat edip Kayalar'a defnedilmiştir. (IV. 478)

Mustafa Bey Mekteb-i i'dâdî müdürü ve miralay olup Şevvâl 1276'da (Nisan-Mayıs 1860) vefat etti. (IV. 478)

Mustafa Bey Hassa redif miralaylarından olup 1279'da (1862/63) vefat eylemiştir. (IV. 478)

Mustafa Bey Bahriye miralaylarından olup 1283'de (1866/67) vefat ederek Kasımpaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 479)

Mustafa Bey Miralayların eskilerinden olup 11 Şa'bân 1294'de (21 Ağustos 1877) Haydarpaşa Hastahanesi müdürü iken vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 484)

Mustafa Bey Radoviçlidir. Selânik'de mektûbî kaleminden yetişip mümeyyiz ve *Zaman* adında bir gazetenin imtiyaz sâhibi olmuştu. Sonra İstanbul'a gelip maarif müdürlüklerinde bulunmuş ve nihayet mekâtib-i ibtidâiye başkâtibi iken 1309'da (1891/92) mekâtib-i i'dâdîye müdürü olmuş ve 15 Zilka'de 1310'da (31 Mayıs 1893) vefat eylemiştir. İnşâ ve kitâbeti ve bazı eserleri vardır. (IV. 488)

Mustafa Bey Sadrazam Edhem Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip Cemiyet-i Rüsûmiye azası, Galata gümrüğü nâzırı ve ûlâ olmuştur. 7 Zilhicce 1310'da (22 Haziran 1893) vefat edip Üsküdar'da babasının yanına defnedilmiştir. (IV. 488)

Mustafa Bey Serasker Hasan Rızâ Paşa'nın oğludur. Askere girerek miralay ve Tophane'de tecrübe dairesinde aza olup 14 Şevvâl 1313'de (29 Mart 1896) vefat eyledi. Cevdet Paşa'ya damad olmuştu. (IV. 490)

Mustafa Bey İzvornik beyi olup Nemçe savaşında şehid oldu. (IV. 371)

Mustafa Bey Kasım Bey'in oğludur. Cesur beylerdendir. (IV. 370)

Mustafa Bey Şehzâde Cem'in yakını olup Engürüs elçisi olarak göndermiş ve oralarda vefat etmiştir. (IV. 370)

Mustafa Bey (Cerrahbaşızâde) Hekimzâde Ali Paşa'nın yeğeni olmak gerektir. Sersilahşor olup 5 Rebiyülevvel 1168'de (20 Aralık 1754) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (IV. 433) [III. 79'da Nuh Efendi'nin torunu, Hekimzâde Süleyman Efendi'nin oğlu olarak "Hacı Mustafa Bey" başlığıyla verilmiş, vefat tarihi 1 Rebiyülevvel 1168 (16 Aralık 1754) olarak gösterilmiştir.]

Mustafa Bey (Çaparzâde) Ahmed Paşa'nın(→) oğludur. Babasının yerine geçip 1191'de (1777) Bozok mutasarrıfı oldu. 1193'de (1779) Canikli Ali Paşa ile harbedip onu kaçmaya mecbur etti. 1196'da (1782) katledildi. (I. 258)

Mustafa Bey (Ebezâde) İstanbulludur. Kalemden yetişerek kapı kethüdâsı olmuştu. Safer 1284'de (Haziran 1867) vefat eylemiştir. (IV. 480)

Mustafa Bey (Fazlî Paşazâde) Kapıcıbaşı olup Cemaziyelâhir 1172'de

(Şubat 1759) Şam'da zelzele olduğundan bina emini olmuştur. 1173'de (1759/60) çavuşbaşı olup Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 435) [Aynı kişi IV. 438'de "Mustafa Bey" olarak bir kez daha yazılmıştır.]

Mustafa Bey (Gürcüzâde) 1044'de (1634/35) Hamid beyi olup sonra vefat etti. (IV. 389)

Mustafa Bey (Hacı) Damad İbrahim Paşa'nın kardeşi Genç Ali Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup 1194'de (1780) vefat etti. Miskinler'e defnedildi. (III. 533)

Mustafa Bey (Hacı) Kapıcıbaşı, surre emini, Cebbarzâde'ye ve başkalarına kapı kethüdâsı oldu. Rebiyülâhir 1244'de (Ekim 1828) vefat etti. (IV. 470)

Mustafa Bey (Hacı) Raûf Mehmed Emin Paşa'nın(→) hazinedarıydı. Istabl pâyesini alarak Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) vefat etti. (II. 423)

Mustafa Bey (İvâz Paşazâde) İbrahim Bey'in oğlu olup müderris, 1188'de (1774) babasının şeyhülislâmlığında Edirne pâyesiyle Selânik mollası ve birkaç gün sonra Şevvâl'de (Aralık 1774) Mekke pâyesi oldu. 1198'de (1784) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 1199'da (Mart 1785) Anadolu pâyesi ve 16 Cemaziyelevvel 1204'de (30 Ocak 1790) Rumeli kazaskeri oldu. 24 Zilhicce 1204'de (4 Eylül 1790) Kıbrıs'a sürüldü. 1205'de (1790/91) orada vefat etti. Saf idi. Oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (IV. 452)

Mustafa Bey (Karamanî) II. Mehmed Bey'in oğludur. Babasının emirliğinde askerinin başbuğuydu. Bir defa Osmanlılara ve bir defa da Dulkadırlı oğluna esir olmuştur. Dulkadırlı Mısır'a gönderdi ve orada idam edildi. (IV. 369/70)

Mustafa Bey (Koca) Mısır beylerinden olup Silahdar Mehmed Paşa'nın valiliğinde Mısır'da ıslahat ve âsilerin defedilmesi hususlarında hizmeti geçmekle dirliğe nâil olmuş bir merdi. (IV. 383)

Mustafa Bey (Köse Halil Paşazâde) Kapıcıbaşı olup mîrahûr-ı sânî ve Zilka'de 1162'de (Ekim-Kasım 1749) mîrahûr-ı evvel olup 1163'de (1750) azledildi. Başka görevlerde bulunup çavuşbaşı olmuştur. Sonra 1173'de (1759/60) Halimî Mustafa Paşa için İzmit'e gönderildi. Sonra vefat etti. (IV. 435)

Mustafa Bey (Kulaksızoğlu) Kapıcıbaşı ve 1244'de (1828/29) Midilli nâzırı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 470)

Mustafa Bey (Küçük Yusuf Beyzâde) Abdurrahman Râtib Bey'in(→) oğludur. Silahşor olup 1225'de (1810) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 326)

Mustafa Bey (Muslihiddin) II. Mehmed'in (Fâtih) adamlarındandır. Manastır Mescidi'ni kiliseden çevirerek imar eyledi ki, kapıcılar kethüdâsı olarak 874'de (1469/70) şehid olmuştur. (IV. 370)

Mustafa Bey (Mükellefzâde) Cezzar Ahmed Paşa'nın kapı kethüdâsı olup arpa emini oldu. Dilinin uzunluğundan dolayı Cemaziyelâhir 1214'de (Kasım 1799) Akkâ'ya gönderilip ardından orduya gelmesini isteyen emir gelmekle inme inerek vefat etti. (IV. 457)

Mustafa Bey (Mütevellizâde) Maliye memurlarından olup 995'de (1587)

Mısır defterdarı oldu. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. (IV. 378)

Mustafa Bey (Nâyzen) Musâhib-i padişahî olup Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) ihraç olunmuş ve sonra vefat etmiştir. (IV. 461)

Mustafa Bey (Pasaloğlu) Beylerden olarak Çaldıran muharebesinde 920'de (1514) şehid oldu. (IV. 371)

Mustafa Bey (Seyyid) Canım Hoca Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Tersane kethüdâsı olup azlinin 15. günü 25 muharrem 1191'de (5 Mart 1777) vefat etti. (IV. 446; IV. 230)

Mustafa Bey (Şahbaz Paşazâde) (Hacı) Piyâle Paşa'nın torunlarından olup Ramazan 1244'de (Mart 1829) vefat etti. Dedesinin camiinde medfundur. (IV. 468)

Mustafa Bey (Tırnakçızâde) Tırnakçı Mustafa Ağa'nın torunudur. Müderris, molla olup Şevvâl 1255'de (Aralık 1839) Mısır mollası ve Muharrem 1257'de (Mart 1841) Mekke mollası olup gitmeden önce vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Damadı, Pazarbaşızâde Mehmed Kâmil Efendi'dir. (IV. 474)

Mustafa Can Ağa Topçu Ocağı yetişmesidir. Toparabacıbaşısı olup Rebiyülâhir 1184'de (Ağustos 1770) Gülhane'ye memur oldu. Sonra topçubaşı da olup 1190 (1776) yılından sonra vefat etmiştir. (IV. 443)

Mustafa Çavuş Yükselerek Galata ve sonra şehremini oldu. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. (IV. 378)

Mustafa Çavuş Dülgerzâde sülâlesinden Üsküplü Pîrî Çavuş'un oğludur. Üçatlı Paşa'nın akrabasından olduğundan 1013'de (1604/05) Erzurum'a mütesellim gönderilip çok sert davranmasından dolayı paşası gitmeden ikisi de azledilmiştir. Sonra vefat etti. (IV. 381)

Mustafa Çavuş Tatlıkuyu Mektebi'nin bânîsidir. (IV. 391)

Mustafa Çavuş (Keklik) Amasya'da II. Bâyezid'e cülûs müjdesi (1481) için müjdeci gitmekle mesnede nâil olmuş ve bu ikbâl içinde vefat etmiştir. (IV. 370)

Mustafa Çavuş Ağa Kılavuz-ı padişahî olup 1168'de (1754/55) vefat eylemiştir. Topkapı'da medfundur. (IV. 432)

Mustafa Çelebi Anadolu kethüdâsı olup Mısır fethine (1517) yakın Tumanbay'a elçilikle gönderildiği sırada biçareyi şehid etmiştir. (IV. 371)

Mustafa Çelebi Arpa emini ve 930'da (1524) defterdar-ı sânî ve 941'de (1534/35) başdefterdar oldu. Safer 949'da (Mayıs-Haziran 1542) vefat etti. Taşmektebine defnedildi. Evlâdına "Kametîzâdeler" denmiştir. Oğlu Abdurrahman Çelebi'dir. (IV. 373)

Mustafa Çelebi İdris-i Bitlisî'nin(→) oğludur. Tabip olup 960'da (1553) vefat etti. Üç dilde şairdi. Mahlası Emirek'dir. (I. 310)

Mustafa Çelebi Ayasofya mütevellisi olup 1042'de (1632/33) vefat etti. Ayasofya harimiyle musluklarını tamir eylemiştir. (IV. 388)

Mustafa Çelebi Manisalıdır. 1084'de (1673/74) vefat etti. Şairdir. (IV. 401)

Mustafa Çelebi Şehzâde Bâyezid'in nişancısıydı. İran taraflarında vefat etmiştir. (IV. 373)

Mustafa Çelebi (Karakaş) Hacı Abdullah'ın oğludur. Sultan İbrahim

devrinde (1640-1648) Sarıyer'de bir mescid yaptı. (IV. 391)

Mustafa Dayı Geliboluludur. 1112'de (1700/01) Trablus'da dayı olup 1114'de (1702/03) vefat etti. (IV. 413)

Mustafa Dede Şeyh Abdülvedûd'un halifelerinden olup tekkesine şeyh oldu. Vefatında Tokmaktepe'ye defnedildi. (IV. 371)

Mustafa Dede Şeyh Hamdullah'ın oğludur. 945'de (1538/39) vefat etti. (IV. 373; II. 243)

Mustafa Dede (Saçlı) Karamanlı bir meczuptur. Nakşibendî olup Kemankeş Mustafa Paşa kendine inandığından yanmış Hoca Fazlullah Zaviyesi'nde hücre yapmıştı. Ömrü riyâzetle geçip günde bir fincan ılık süt içer ve su yerine nar yerdi. Yaşlanıncaya kadar gusl gerekmedi. 1058'de (1648) vefat eyledi. (IV. 391)

Mustafa Dede (Siyahî) Annesi Habeş olduğundan bu mahlası aldı. Dâniş Ali Dede'den terbiye gördü. Lefkoşe, Gelibolu, Kıbrıs mevlevîhanelerinde şeyh oldu. 1123'de (1711) Kıbrıs'da vefat eyledi. Ârif, şair olup *Divan*'ı vardır. Müneccimbaşı Ahmed Dede çağdaşı ve muhalifiydi. (IV. 415)

Mustafa Dede (Yıldız Dede) Meczub-ı nakş-ı ehl-i hal idi. 1143'de (1730/31) vefat eyledi. Ermiş sayılanlardandır. Bahçekapı'da halen adıyla anılan Yıldız Hamamı'nın arkasında medfundur. Burasını, Köstendilî Şeyh Ali halifelerinden Mustafa Efendi tekke yapmıştır. 1166'da (1753) vefat edip yerine Seyyid Mehmed Efendi şeyh oldu. 1190'da (1776) Ömer Efendi şeyh olup o da bu postta ömrünü tüketti. (IV. 424)

Mustafa Efendi Karamanlıdır. Zekeriya b. Aydoğmuş'un oğludur. Mısır'da öğrenimini tamamladı. 908'de (1502/03) vefat etti. *Misbah Şerhi*'ne hâşiye, *Mukaddime-i Ebû'l-Leys*'e *Muvazzah* adında bir şerh yazmıştır. (IV. 371)

Mustafa Efendi İznikli dir. Müderris olup Rebiyülâhir 968'de (Ocak 1561) vefat etti. Sâlihdi. (IV. 373)

Mustafa Efendi Muğlalı Süleyman Efendi'nin oğlu olup 884'de (1479) doğdu. Emir Buharî'ye mürid olup ilim öğrenerek 10 sene Mekke'de oturdu. Orada defalarca *Beyzâvî* ve *Buharî* okutup Şeyh Ebi'd-Derdâ'nın işaretiyle Horasan'da Hacı Muhammed b. Mahdumî hizmetinde irşad olundu. Semerkand'de Uluğ Bey Medresesi'nde müderris ve müftü oldu. Hâce Abdullah Semerkandî Zaviyesi'ne şeyh olup 968'de (1560/61) vefat etmiştir. Semerkand'de iken memleketine gitmeyi hasretle istemiş, bir defasında o tarafa elçi geldikde kız kardeşinin oğullarına medrese ricasında olduğunu arzeyleyince makbûle geçti. Bu gençler, Muğlalı Mahmud oğulları Ali Efendi ve Ahmed Efendi olup 980'de (1572/73) ve 992'de (1584) vefat etmişlerdir. (IV. 373/74)

Mustafa Efendi Müneccimbaşı olup Safer 979'da (Temmuz 1571) vefat etti. (IV. 376/77)

Mustafa Efendi Alaşehirlidir. Müderris olup 979'da (1571/72) vefat etti. İlme hevesli, keskin zekâlıydı. (IV. 376)

Mustafa Efendi Üsküplüdür. Müderris olup Şevvâl 994'de (Eylül-Ekim 1586) vefat etti. Âlimdir. (IV. 378)

Mustafa Efendi Birgivî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup 990'da (1582) Trablus kadısı olmuş

995'de (1587) vefat etmiştir. Emir Buharî'de medfundur. *Hidaye*'ye ve *Miftâh*'a ta'likatı vardır. (IV. 1217

Mustafa Efendi Maliyeden yetişip 990'da (1582) Anadolu defterdarı oldu. Azilden sonra yine bu mansıp teklifinde Haleb defterdarlığını tercih eyledi. 996'da (1588) şıkk-ı sânî defterdarı ve sonra yine Anadolu defterdarı oldu. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. (IV. 378)

Mustafa Efendi Bâkî Efendi vasîsi denir. Şa'bân 1005'de (Mart-Nisan 1597) vefat etti. Sâlih, dindardı. (IV. 379)

Mustafa Efendi Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Babasının yerine Merkez Efendi Tekkesi'ne şeyh olup 1008'de (1599/1600) vefat etti. Tekkede medfundur. (III. 364)

Mustafa Efendi Ayaşlıdır. Müderris, Ankara müftüsü olup Safer 1009'da (Ağustos-Eylül 1600) vefat etti. Âlim, salihdi. (IV. 380)

Mustafa Efendi Belgradlıdır. Müderris olup Rebiyülâhir 1015'de (Ağustos 1606) vefat etti. Güzel hal sahiplerindendi. (IV. 381/82)

Mustafa Efendi Aydınlıdır. Kadı olup azledilmiş olarak Manisa'da iken hemşehrisi Lala Mehmed Paşa vasıtasıyla Şehzâde Mehmed'in oğullarına muallim oldu. 1003'de (1595) III. Mehmed olarak tahta çıkınca resmen şehzâdeler hocası olup 1012'de (1603) Şehzâde I. Ahmed'in tahta çıkışında muallim-i sultanî oldu. 1016'da (1607/08) vefat eylemiştir. Sun'ullah Efendi namazını kılıp Süleymaniye'ye defnedildi. Güzel ahlâkla meşhur olup tavırları babayâniydi. Kendini beğenmişlik ve gösterişten kaçınır, pîr-i nûrânî, sâlih, edipdi. Oğulları, Ali Efendi ve Mes'ud Efendi'dir. (IV. 382)

Mustafa Efendi Kara Süleyman Efendi'nin oğludur. Müderris, Maraş, iki defa Gelibolu, Tebriz, Kayseri, Kudüs ve Bağdad mollası olmuştur. 1019'da (1610) vefat etti. Talihi kuvvetli ve lâtifeciydi. (IV. 383)

Mustafa Efendi Selâniklidir. Haremeyn mukataacısı, sipah kâtibi ve Anadolu muhasebecisi olmuştur. Bu senelerde (1600-1610 arası) vefat etti. Kırk senelik bir *Tarih* yazdı. (IV. 380)

Mustafa Efendi Kefelidir. Müderris, Vize ve Azak müftüsü oldu. 1020'de (1611) vefat etti. (IV. 383)

Mustafa Efendi Tarsusludur. Müderris, sonra emekli olup Ramazan 1024'de (Ekim 1615) vefat etti. Müfessir, muhaddis, okumakla meşgul biri olarak *Tefsir-i şerif*'e ta'likatı vardır. (IV. 383)

Mustafa Efendi Devşirme olup kızıl külâhla Enderûn'a alınıp çalışarak müderris ve Haleb, Mekke mollası olmuştur. Zilka'de 1025'de (Kasım 1616) vefat eyledi. Âlim, salih, derviş-meşrepdi. *Eşbâh* ve *Nazâir-i Fıkhiye*'ye şerh yazmıştır. (IV. 384)

Mustafa Efendi Hurpeştelidir. Tahsilden sonra bir müddet Bursa'da oturdu. Sonra Gemlik'de imam ve hatip olup 1010'da (1601/02) Cerrah Mehmed Paşa, camii bitiminde sesini beğenince imam oldu. 1015'de (1606/07) İmam-ı sultanî oldu. Receb 1024'de (Ağustos 1615) Anadolu pâyesi verilip vazifesine 250 akçe zammedildi. Zilhicce 1025'de (Aralık 1616) vefat eyledi. İlme müntesip ve sadece şairdi. Tarih ve mev'izaya ait eserleri olup

kerim ve dost canlısıydı. Oğlu sudûrdan Mehmed Efendi'dir. (IV. 383)

Mustafa Efendi Seyfullah Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup 1025' de (1616) Medine mollası oldu. Sonra emekli olarak Şa'bân 1026'da (Ağustos 1617) vefat etmiştir. Hâce-i padişahî Mustafa Efendi'nin damadı olup emeli büyük ve ikbâline mağrur ise de nâil olamamıştır. (IV. 384)

Mustafa Efendi Bâlî Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Mısır ve Edirne mollası oldu. Rebiyülevvel 1024' de (Nisan 1615) İstanbul kadısı olup Safer 1026'da (Şubat 1617) azledildi. 16 Muharrem 1027'de (13 Ocak 1618) ateşli hummadan vefat eylemiştir. Eyüp'de Defterdar Camii'nde medfundur. Seçkin âlimlerdendir. Edip, vakûr, sabırlı, doğru ve ilimle meşguldü. (IV. 384)

Mustafa Efendi Kalemden yetişip mukataacı, Anadolu muhasebecisi oldu ve bu gibi hizmetlerde bulundu. 1026'da (1617) reisülküttab olup 1027' de (1618) azledildi ve sonra vefat etti. (IV. 383)

Mustafa Efendi Adanalıdır. Müderris, Trablusşam ve Belgrad mollası oldu. Şa'bân 1031'de (Haziran 1622) vebadan vefat etti. Âlim, edip, dindardı. (IV. 384)

Mustafa Efendi Kecdehan Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1032'de (Mart 1623) vefat etti. Kerimdi. (IV. 385)

Mustafa Efendi Yenice-i Vardarlıdır. Müderris olup 1037'de (1627/28) vefat etti. Âlim, fâzıl, derviş, tarihçi ve edipdi. Kenar müftülerinin önde gelenlerindendir. (IV. 388)

Mustafa Efendi Konyalıdır. Babası Soğukkuyu Camii imamıydı. Vefatında oraya imam ve Şehzâde Camii'ne vâiz oldu. Cemaziyelâhir 1041'de (Ocak 1632) vefat etti. Fâzıl, muhaddis, müfessirdi. (IV. 388)

Mustafa Efendi Şeyhlerden Abdülkerim Efendi'nin oğludur. 1041'de (1631/32) Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi oldu. 1045'de (1635/36) vefat etti. (IV. 389)

Mustafa Efendi Malkaralıdır. Müderris olup Cemaziyelevvel 1050'de (Ağustos-Eylül 1640) vefat etti. (IV. 389)

Mustafa Efendi Bayram Paşa imamıdır. Müderris olup 1055'de (1645) vefat etmiştir. Oğlu Kaya Receb Efendi'dir. (IV. 390)

Mustafa Efendi Şeyh Dâvud'un oğludur. Müderris, Mekke kadısı olup 1058'de (1648) Şam'da vefat etti. Sâlih bir ihtiyardı. (IV. 391)

Mustafa Efendi Emir Sultan şeyhi Mehmed Efendi'nin oğludur. Kendi de şeyh oldu. 1060'da (1650) vefat etti. (IV. 391)

Mustafa Efendi Anadoluludur. Hüsrev Paşa'ya imamlığından dolayı müderris oldu. Bursa mollası olup Muharrem 1064'de (Aralık 1653) vefat etti. (IV. 393)

Mustafa Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olmuş ve Haremeyn muhasebeciliğine tayin edilmiştir. 1074'de (1663/64) vâlide sultana kethüdâ oldu. Birkaç sene hizmetten sonra vefat eyledi. (IV. 398)

Mustafa Efendi Geylânlı Tevfik Efendi'nin(→) torunu, Ahmed Efendi' nin(→) oğludur. Müderris olup Rebiyülevvel 1079'da (Ağustos 1668) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. (II. 54)

Mustafa Efendi İbrikdar-ı sultanî olup 1083'de (1672/73) hâcegânlıkla Haremeyn muhasebecisi oldu. Bu senelerde vefat etti. (IV. 399)

Mustafa Efendi Boluludur. Tâcir Ahmed'in oğludur. Müderris, molla oldu. Receb 1056'da (Ağustos-Eylül 1646) İstanbul kadısı oldu. Rebiyülevvel 1057'de (Nisan 1647) azledildi. Şevvâl 1063'de (Eylül 1653) Anadolu pâyesiyle ikinci defa İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1065'de (Nisan 1655) azledildi. Ramazan 1066'da (Haziran-Temmuz 1656) Anadolu kazaskeri olup 1067'de (1656/57) Rumeli pâyesi oldu. O sene 3 Şa'bân'da (17 Mayıs 1657) Rumeli kazaskeri olup 6. günü şeyhülislâm oldu. Cemaziyelâhir 1069'da (Mart 1659) azledilerek Mihalıç'a sürgün edildi. Sonra Bolu'ya gönderildi. Buradan hacca gidip dönüşte Mısır'da ikamete memur oldu ve Çize arpalığı ile kanaat eyledi. Cemaziyelâhir 1086'da (Ağustos-Eylül 1675) orada vefat etti. Fâzıldı. *Kenz* şerhi ve *Eşkâl-i Te'sisiye*'ye hâşiyesi vardır. Yaşı 86'dır. Kardeşi sudûrdan Ali Efendi'dir. (IV. 400/01)

Mustafa Efendi Gernişlidir. Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Mısır mollası olup dönerek 1093'de (1682) vefat etti. Âlim, fakih olup fıkıh mecmuası vardır. (IV. 402)

Mustafa Efendi Üsküdarlı Ömer b. Şeyh Mehmed'in oğludur. Süleymaniye vâizi iken 1094'de (1683) vefat eyledi. *Mülteka Şerhi, Molla Câmî*'ye ta'likat yazmıştır. (IV. 402)

Mustafa Efendi Atlı Dâvud Efendi'nin(→) oğludur. Medine mollası olduktan sonra Receb 1098'de (Mayıs 1687) vefat etti. Güzel huyluydu. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (IV. 405; II. 325)

Mustafa Efendi Esirî Mehmed Efendi'nin kardeşidir. Müderris, molla olup Zilka'de 1083'de (Şubat-Mart 1673) İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelevvel 1084'de (Ağustos-Eylül 1673) azledildi. Receb 1085'de (Ekim 1674) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1087'de (Temmuz 1676) azledildi. Rebiyülevvel 1094'de (Mart 1683) Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 1096'da (Nisan 1685) ayrıldı. Zilhicce 1098'de (Ekim 1687) vefat etmiştir. Âlim, zengindi. (IV. 405)

Mustafa Efendi Mirza Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 21 Muharrem 1100'de (15 Kasım 1688) vefat etti. Çok zekîydi. (IV. 185)

Mustafa Efendi Abdülahad Nurî Efendi'nin(→) oğludur. Babasının Safer 1061'de (Şubat 1651) vefatı üzerine şeyh oldu. Rebiyülevvel 1102'de (Aralık 1690) 56 yaşında iken vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 294)

Mustafa Efendi Uşaklıdır. Müderris olup 1101'de (1689/90) vefat etti. Âlim, fâzıldır. (IV. 406)

Mustafa Efendi Ocak ağası Kör Ahmed Ağa'nın oğlu olup müderris oldu. Receb 1107'de (Şubat 1696) vefat etti. (IV. 409)

Mustafa Efendi Kürdistanlıdır. Hadice Sultan'ın bendelerinden olup müderris ve baltacılar hocası oldu. Zilka'de 1108'de (Mayıs-Haziran 1697) vefat eyledi. (IV. 409)

Mustafa Efendi Navluncu Hüseyin Çelebi'nin oğludur. Müderris iken Safer 1109'da (Ağustos-Eylül 1697) vefat etmiştir. (IV. 409/10)

Mustafa Efendi Ruha müftüsünün oğludur. Müderris olup Üsküdar mollası oldu. 1108'de (1696/97) vefat eyledi. (IV. 409)

Mustafa Efendi Karamanlı Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris olup Şa'bân 1109'da (Şubat-Mart 1698) vefat etmiştir. (IV. 410)

Mustafa Efendi Peçevî Yusuf Efendi'nin oğludur. 15 Rebiyülevvel 1019'da (11 Haziran 1610) doğdu. Tahsil görüp Uşşâkî tarikinde feyz aldı. 1110'da (1698/99) vefat eyledi. Kerameti zâhir bir pîrdi. Oğlu Ahmed Ârifî Efendi'dir. (IV. 411)

Mustafa Efendi Malatyalı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Bursa mollası oldu. 15 Receb 1112'de (26 Aralık 1700) vefat etti. İstavroz'da defnedildi. İnancı sağlamdı. Oğulları Râşid Efendi ve Ubeydullah Efendi'dir. (IV. 411)

Mustafa Efendi Babası Mahmud Efendi'nin(→) yerine 1090'da (1679) Bursa'da Açıkbaş Mahmud Efendi Tekkesi'ne şeyh oldu. 25 Zilka'de 1116'da (21 Mart 1705) vefat etti. Sâlih bir zat idi. (IV. 319)

Mustafa Efendi Bâbıâlî'den yetişip tezkire-i sânî, 1109'da (1697/98) tezkire-i evvel oldu. 1117'de (1705/06) padişah dâyesini hacca götürmeye memur edilip o sene Zilka'desinde (Şubat-Mart 1706) bindiği gemi batınca vefat etmiştir. Allahın hikmeti dâye kadın kurtulmuştur. (IV. 414)

Mustafa Efendi Bâlî Efendi Zaviyesi şeyhi olup 1119'da (1707/08) vefat etti. (IV. 414)

Mustafa Efendi Bursa'da Ulu Cami salâ-gûsudur. 1120'de (1708) vefat etti. Emirsultan'da medfundur. Keşif ve kerameti açıktı. (IV. 415)

Mustafa Efendi Şa'bânî şeyhlerinin büyüklerinden olup 1122'de (1710) vefat eylemiştir. Maçka'da Şa'bânî Tekkesi'ni yaptırdı. (IV. 415)

Mustafa Efendi Erzincanlı Şeyh Mehmed'in oğludur. 1078'de (1667/68) Divitçi Zaviyesi şeyhi oldu. Buradan Hüdâî Tekkesi'ne şeyh olup sonra azledilerek Erzincan'a gitti. 1114'de (1702/03) Kadırga'da Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi oldu. 1117'de (1705/06) tekrar Hüdâî Tekkesi'ne şeyh oldu. Zilka'de 1123'de (Aralık 1711) vefat etti. Dindar, âlim, ârif bir pîrdi. Yeri, Dede Çelebi diye bilinen Mehmed Efendi'ye verilmiştir. (IV. 415)

Mustafa Efendi Atâullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1124'de (1712) vefat eyledi. (III. 476)

Mustafa Efendi Acemzâde Hüseyin Efendi'nin imamı olup böylece lâkaplandı. Müderris ve Şam mollası oldu. Safer 1127'de (Şubat 1715) vefat eyledi. (IV. 416)

Mustafa Efendi Bosnalıdır. Sultan Selim Camii vâizi olup 15 Rebiyülevvel 1127'de (21 Mart 1715) vefat etmiştir. Fâzıl, beliğ, müfessir bir pîrdi. (IV. 416)

Mustafa Efendi Karahisarlıdır. Müderris olup Safer 1127'de (Şubat 1715) vefat etti. (IV. 416)

Mustafa Efendi Kazdağlıdır. Müderris olup Safer 1127'de (Şubat 1715) vefat etti. (IV. 416)

Mustafa Efendi Boluludur. Müderris ve Şeyh İsâ'ya damad olmuştur. Muharrem 1128'de (Ocak 1716) vefat etti. (IV. 416)

Mustafa Efendi İnegöllüdür. Kudsîzâde mülâzimi olup müderris olmuştur. 24 Safer 1129'da (7 Ocak 1717) vefat etmiştir. (IV. 416/17)

Mustafa Efendi Merzifonludur. Tezkireci Hüseyin Efendi'nin oğlu olup müderris, Mekke mollası oldu. Safer

1134'de (Kasım-Aralık 1721) vefat etti. (IV. 419)

Mustafa Efendi Erzurumludur. Müderris olup 9 Zilka'de 1134'de (21 Ağustos 1722) vefat etti. (IV. 419)

Mustafa Efendi Müneccimbaşı olup 9 Zilka'de 1134'de (21 Ağustos 1722) vefat etti. Yerine Mustafa Zekî Efendi geçti. (IV. 419)

Mustafa Efendi Nurullahzâde Abdullah Efendi'nin(→) kardeşinin oğludur. Müderris, İzmir mollası olup, azledilmiş olarak gelirken 29 Cemaziyelâhir 1135'de (6 Nisan 1723) vefat etmiştir. (III. 370)

Mustafa Efendi Tosyalıdır. Müderris, molla olup 8 Şevvâl 1128'de (25 Eylül 1716) İstanbul kadısı oldu. 6 Cemaziyelevvel 1129'da (18 Nisan 1717) azlolunup Safer 1135'de (Kasım-Aralık 1722) Anadolu kazaskeri oldu. O sene 28 Şevvâl'de (1 Ağustos 1723) vefat etti. Çoğu ilimlere vâkıftı. Oğlu Sa'dî Emin Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 419/20)

Mustafa Efendi Akhisarlıdır. Müderris, Eyüp mollası olup 6 Zilka'de 1137'de (17 Temmuz 1725) vefat etti. Yumuşak huyluydu. (IV. 420)

Mustafa Efendi Ebezâde Abdullah Efendi'nin(→) kardeşi Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris, 1131'de (1719) Medine, 1137'de (1724/25) Selânik, sonra Bursa ve Mekke mollası olup vefat etmiştir. Oğlu Hüseyin Efendi'dir(→). (III. 372)

Mustafa Efendi Çukacızâde damadıdır. Müderris olup Şevvâl 1139'da (Haziran 1727) vefat etmiştir. (IV. 421)

Mustafa Efendi Kalemden yetişip Daltaban Mustafa Paşa'ya divan kâtibi ve Çorlulu Ali Paşa zamanında yeniçeri kâtibi oldu. Sonra Kırım hanı kapı kethüdâsı, tekrar yeniçeri kâtibi, 1127'de (1715) piyade mukabelecisi, 1130'da (1718) defterdar vekili, sonra yine yeniçeri kâtibi, Receb 1136'da (Nisan 1724) Azak Kalesi bina emini, 1137'de (1724/25) büyük ruznâmeci ve Şevvâl 1138'de (Haziran 1726) İran canibi ve Tebriz defterdarı, sonra darbhane emini oldu. 14 Cemaziyelâhir 1139'da (6 Şubat 1727) vefat etti. Hukuka uyar ve hayra çalışır olup çoğu zaman hastaydı. Oğulları Behcet Efendi ile Sârim İbrahim Paşa'dır. (IV. 422)

Mustafa Efendi Sivaslıdır. Müderris olup 14 Şevvâl 1140'da (24 Mayıs 1728) vefat etti. (IV. 421)

Mustafa Efendi Şeyhülislâm İmam Mehmed Efendi'nin yeğeni ve damadıdır. Müderris, Bursa mollası ve nihayet Mekke kadısı olup Muharrem 1142'de (Ağustos 1729) vefat eylemiştir. Oğlu Emin Efendi'dir. (IV. 422)

Mustafa Efendi Kadirî şeyhidir. 1142'de (1729/30) vefat edip Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (IV. 422)

Mustafa Efendi Karahisarlı Ya'kub Efendi'nin(→) oğludur. Kudüs mollası olup 1148'de (1735/36) vefat etmiştir. Ayasofya'da medfundur. (IV. 649)

Mustafa Efendi Çavuşlar kâtibi olup 1150'de (1737/38) vefat etti. Oğlu Hacı Mehmed Hayrî Efendi'dir(→). Diğer oğlu mevâlîden Şevkî Hüseyin Efendi'dir. Bir oğlu da Abdurrahman Efendi'dir ki, 1160'da (1747) vefat etmiştir. Kızı hâcce Fatma Hanım'ın oğlu Mehmed İzzet Efendi Şa'bân 1200'de (Haziran 1786) vefat etti. Babasıyla Üsküdar'da medfundur. Sudûrdan Kâtibzâde Mehmed Refî' Efendi'nin

babası, çavuşlar kâtibi Mustafa Efendi olup 1125'de (1713) vefat etmiş olduğu görülmüş ise de bu zat olması daha muhtemeldir. (IV. 425)

Mustafa Efendi İstanbul ağası ruznamecisi olup 1151'de (1738/39) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 426)

Mustafa Efendi Nişancı İbrahim Paşa'nın imamı ve şeyhülkurrâ olup 1157'de (1744) vefat eyledi. Keskindede'de medfundur. (IV. 427)

Mustafa Efendi Sivaslıdır. Seyyid Mehmed Ağa'nın kardeşi olup cizye muhasebecisi olarak 1135'de (1722/23) onun azlinde gözden uzak kalmış ve 1143'den (1730/31) sonra mevkufatî ve bu gibi hizmetlerde bulunmuş, 1150'de (1737/38) emekli edilip 1157'de (1744) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (IV. 427)

Mustafa Efendi Şeyhülislâm Seyyid Feyzullah Efendi'nin oğludur. 1090'da (1679) doğup müderris oldu. 1113'de (1701/02) Mekke mollası olup 1114'de (1702/03) Anadolu kazaskeri oldu ve ardından Rumeli pâyesi oldu. 1115'de (1703/04) azledilip ve Bursa'ya sürülerek 28 sene orada kaldı. Rebiyülevvel 1143 sonlarında (Ekim 1730 başları) bırakılıp 10 Safer 1145'de (2 Ağustos 1732) Rumeli kazaskeri oldu. 1 Zilhicce 1148'de (13 Nisan 1736) şeyhülislâm oldu. 30 Muharrem 1158'de (4 Mart 1745) vefat etti. İffetli, dindar, adaletli, yumuşak huyluydu. Eyüp'de bir çeşme ve Nişanca'da Nakşibendîlere mahsus bir tekkesi ve Saraçhane'de hayrı vardır. Üsküdar'da Eski Menzilhane'de annesinin yanına defnedildi. Oğlu Seyyid Mehmed Efendi'dir(→). Şeyhülislâmlığında ilk kethüdâsı Hacı Mehmed Efendi'dir(→) Onun yerine de Hacı İsmail Efendi(→) geçmiştir. (IV. 428/29)

Mustafa Efendi Müderris, molla ve sonra Bursa mollası oldu. 1164'de (1751) vefat etti. (IV. 431)

Mustafa Efendi Cizye kesedârı olup Ramazan 1166'da (Temmuz 1753) vefat etti. Vefa'ya defnedilmiştir. (IV. 428)

Mustafa Efendi Dersiâm, müderris ve Galata mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat eylemiştir. (IV. 424)

Mustafa Efendi Ebezâde biraderi Hüseyin Efendi'nin oğludur. Mevâlîden olup I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (IV. 424)

Mustafa Efendi Hüseyin Efendi'nin oğlu olup müderris ve tabipdi. 1167'de (1754) vefat eyledi. (IV. 431)

Mustafa Efendi Kalemden yetişerek Anadolu muhasebecisi ve 1148'de (1735/36) matbah emini, 1152'de (1739/40) şehremini, sonra cizye muhasebecisi ve Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) sipahiler kâtibi, sonra İran seferinde reis ve kethüdâ vekili olup sonra bu gibi hizmetleri devrederek 1168'de (1754/55) vefat eylemiştir. Eyüp'de Kâşgarî yolunda medfundur. (IV. 431)

Mustafa Efendi Kalemden yetişerek mevkufatçı olup 1148'de (1735/36) Haremeyn muhasebecisi, 1152'de (1739/40) haslar hâcesi, Azak şehri muhaddidi, Cemaziyelevvel 1155'de (Temmuz 1742) Anadolu muhasebecisi ve Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) defterdar-ı sıklk-ı evvel vekili olmuştur. Azilden sonra başka görevlerde bulunup 1170'de (1756/57) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 434)

Mustafa Efendi Karslıdır. Müderris olup bu senelerde (1760'lar) vefat etti. (IV. 441)

Mustafa Efendi Neccarzâde halifelerinden ve kürsü şeyhlerinden olup Dolmabahçe'de bir tevhidhane yaptı (1760'lar). (IV. 440)

Mustafa Efendi Şehzâde Camii vâizidir. Bu senelerde (1760'lar) vefat ederek Hekimoğlu Ali Paşa Camii'ne defnedildi. (IV. 440)

Mustafa Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1175'de (1761/62) vefat etti. Tophane'de Defterdar Camii'nde medfundur. (IV. 436)

Mustafa Efendi Maliye seçkinlerinden ve kâtiplerinden olup 1175'de (1761/62) vefat etmiştir. Hisar'da medfundur. İlk defa Sarıyer'e pazar kayığını vakfeylemiştir. (IV. 436)

Mustafa Efendi Geliboluludur. Nakşibendî olup Murad Molla Tekkesi şeyhi oldu ve 1175'da (1762/63) vefat etti. Yerine Hacı Mehmed Efendi şeyh olmuştur. Ermiş sayılanlardandı. (IV. 438)

Mustafa Efendi Manyaslıdır. Müderris olup 1176'da (1762/63) vefat etti. Miskinler'de medfundur. (IV. 438/39)

Mustafa Efendi Şeyh olup Cemaziyelâhir 1176'da (Aralık 1762-Ocak 1763) vefat etti. Karacaahmet'e defnolundu. (IV. 438)

Mustafa Efendi Tokatlıdır. Müderris, 1177'de (1763/64) Yenişehir mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 441)

Mustafa Efendi İsâmeddin'in oğludur. Âlim, Nakşibendî olup 1179'da (1765/66) vefat eyledi. *Zahrü'l-Meâd* kasidesini *Zâdü'l-İbâd* diye şerhetmiştir. (IV. 440)

Mustafa Efendi Akarca Zaviyesi şeyhi olup 1180'de (1766/67) vefat etmiştir. (IV. 440)

Mustafa Efendi Konyalıdır. Receb 1167'de (Mayıs 1754) Küdüs mollası, sonra Bursa kadısı, Zilhicce 1180'de (Mayıs 1767) Mekke pâyesi olup Muharrem 1181'de (Haziran 1767) vefat etti. Yaşlıydı. (IV. 441)

Mustafa Efendi Ümmî Sinan evlâdından ve tekkesi şeyhlerindendir. 1180'de (1766/67) vefat etmiştir. (IV. 440)

Mustafa Efendi Şeyh İsmail'in oğludur. Şeyhlerdendi. 1182'de (1768/69) vefat etti. Vefa civarında medfundur. (IV. 440)

Mustafa Efendi Şahbaz Paşa Zaviyesi'nin şeyhi olup 1184'de (1770/71) vefat eyledi. Sancakdar Zaviyesi'nde medfundur. (IV. 444)

Mustafa Efendi Bursavî Mehmed Efendi'nin oğlu ve Hüdâî Dergâhı şeyhidir. 1188'de (1774) vefat etti. (IV. 444)

Mustafa Efendi İstanbul ağası Hacı Efendi'nin oğlu olup yoluyla ilerleyerek İstanbul ağası olmuştur. 1165'de (1752) vefat edip Üsküdar'da Miskinler'e defnolundu. Oğlu Çelebi Ahmed Ağa da 1188'de (1774) vefat edip yanına defnolunmuştur. (IV. 431)

Mustafa Efendi Beşiktaşlı Yahyâ Efendi'nin soyundandır. Hâcegândan olup 12 Receb 1189'da (8 Eylül 1775) vefat eyledi. Türbe yakınında defnolundu. (IV. 445)

Mustafa Efendi Mustafa Paşa vakfı kâtibi olup 1190'da (1776) vefat eylemiştir. Adına mensup mescidi vardır. (IV. 445)

Mustafa Efendi Saray meydan imamı olup Ramazan 1191'de (Ekim 1777) vefat etti. Karacaahmet'te medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 446)

Mustafa Efendi Tâhir Efendi'nin oğludur. Kuşadalıdır. Müderris ve Rebiyülâhir 1188'de (Haziran 1774) Haleb mollası oldu. 1193'de (1779) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 447)

Mustafa Efendi Topçubaşı Abdürrahim Ağa'nın(→) oğludur. 1193'de (1779) vefat eyledi (III. 332)

Mustafa Efendi Tokatlıdır. Müderris, Muharrem 1178'de (Temmuz 1764) Yenişehr-i Fenâr mollası ve Zilka'de 1186'da (Şubat 1773) Bursa mollası ve sonra Mekke pâyesi oldu. 1196'da (1782) vefat etti. Toklude-de'de medfundur. Fâzıldı. *Tercüme-i Kanûn* bunundur. (IV. 448)

Mustafa Efendi Şeyh Halil'in kardeşinin oğlu olup müderrisdi. 16 Şevvâl 1197'de (14 Eylül 1783) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Hattat olup Konevî İmam Mehmed Efendi'nin damadıydı. (IV. 448)

Mustafa Efendi Menteşelidir. Müderris ve Bağdad mollası oldu. 1198'de (1784) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (IV. 449)

Mustafa Efendi Mudanyalıdır. Hüdâî Dergâhı şeyhi Rûşen Efendi'nin kardeşiydi. Fâtih Camii vâizi olup 7 Muharrem 1202'de (19 Ekim 1787) vefat etmiştir. (IV. 451)

Mustafa Efendi Râgıb Mehmed Paşa imamı olup müderris ve 1202'de (1787/88) Erzurum mollası oldu. Sonra vefat etti. (IV. 451)

Mustafa Efendi Başmuhasebede ikinci halife olup 8 Rebiyülevvel 1204'de (16 Kasım 1789) vefat etti. Vefa meydanında medfundur. (IV. 452)

Mustafa Efendi Göynüklüdür. Cebeci Ocağı'ndan yetişerek 1201'de (1786/87) cebecibaşı oldu. O senenin Ramazanında (Haziran-Temmuz 1787) azledilip sonra ikinci defa tayin olunmuştur. 15 Muharrem 1206'da (14 Eylül 1791) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 451)

Mustafa Efendi Kalecik müftüsü ve Es'ad Efendi'nin şeyhülislâmlığında müfettiş olmuştur. 1206'da (1791/92) vefat eylemiştir. (IV. 451)

Mustafa Efendi Bâbıâlî'den yetişerek reis kesedarı, 1201'de (1786/87) ulûfeciyân-ı yemin kâtibi ve 1205'de (1790/91) teşrifatçı olup 1208'de (1793/94) vefat etti. (IV. 453)

Mustafa Efendi Kalemden yetişerek cebeciler kâtibi oldu. Zilka'de 1208'de (Haziran 1794) İsmail Kalesi bina eminliğini reddetmekle Magosa'ya sürgün edilmiş ve Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) bırakılmıştır. Sonra vefat eyledi. (IV. 453)

Mustafa Efendi Koca Yusuf Paşa'nın iç çukadarı olup sadâretinde devlet işlerine memur oldu. Muharrem 1209'da (Ağustos 1794) Kilyos Kalesi tamirat müdürü oldu. Orada vefat etmiştir. (IV. 453)

Mustafa Efendi Müderris olup Şeyhülislâm Dürrîzâde Ârif Mehmed Efendi'nin(→) kethüdâsıydı. 1208'de (1793/94) vefat eyledi. (III. 267)

Mustafa Efendi Şeyhülislâm kethüdâsı olup 1208'de (1793/94) vefat edip Eğrikapı'ya defnedildi. (IV. 454)

Mustafa Efendi Enderûn'dan yetişme olup Sultan Selim vakfı kâtibi olmuştur. Sonra hâcegânlıkla 1202'de

(1787/88) mevkufâtî ve sonra çavuşbaşı oldu. 1209'da (1794/95) vefat edip Üsküdar'da Nasûhî Tekkesi'ne defnedildi. (IV. 453)

Mustafa Efendi Hamidlidir. Mehmed oğludur. 1209'da (1794/95) Selânik mollası oldu. Aynı yıl vefat etti. *Çeharyâr-ı Güzîn*'i telif eylemiştir. (IV. 453/54)

Mustafa Efendi Kasımpaşa Mevlevîhanesi şeyhi Seyyid Mehmed Dede'nin kardeşidir. Hz. Mevlânâ soyundan olup tahsil ile müderris oldu. 1208'de (1793/94) Eyüp kadısı oldu. 1210'da (1795/96) kardeşiyle hacceddip Medine'de vefat etmiştir. (IV. 453)

Mustafa Efendi Enderûn'dan Sultan Ahmed ruznâmçesi ile ihraç olunmuştur. 4 Şevvâl 1211'de (2 Nisan 1797) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 453)

Mustafa Efendi Yeniçeri Ocağı'nda büyük kesedar olup 1214'de (1799/1800) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (IV. 457)

Mustafa Efendi II. Mahmud'un şehzâdelikleri sırasında kahvecisi olup Cemaziyelâhir 1222'de (Ağustos 1807) dârüssaâde ağası yazıcısı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 460/61)

Mustafa Efendi Enderûn'dan yetişerek Sultan Bâyezid ruznâmçecisi olup 1225'de (1810) vefat etti. Bâyezid'de medfundur. Oğlu sadrazam Mustafa Reşid Paşa'dır. (IV. 461)

Mustafa Efendi Müderris, Erzurum mollası olup Zilhicce 1225'de (1810) vefat eyledi. Seyitahmetderesi'nde defnedildi. (IV. 461)

Mustafa Efendi Tophâne-i Âmire ruznâmçecisi olup hâcegândan olmuştur. 1 Zilhicce 1225'de (28 Aralık 1810) vefat etti. Tophane'de Defterdar Camii'nde medfundur. Oğlu Ârif Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 461)

Mustafa Efendi Kalemden yetişip zimmet halifesi olup 15 Şevvâl 1231'de (8 Eylül 1816) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 465)

Mustafa Efendi Merkez Efendi sülâlesinden olup şeyhdi. 1231'de (1816) vefat etti. Yusufpaşa'da medfundur. (IV. 464/65)

Mustafa Efendi Derviş Efendizâde olup yükselerek Rebiyülâhir 1217'de (Ağustos 1802) şehremini oldu. Birkaç sene sonra azledildi ve sonra çeşitli görevlerde bulunup 1232'de (1817) vefat etti. Bâyezid kabristanında çağdaşı ricâlden Mustafa Efendi yanına defnedilmiştir. (IV. 465)

Mustafa Efendi Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı olup 1231'de (1816) yeniçeri ağası oldu. 1232'de (1817) ayrılmıştır. Sonra vefat etti. (IV. 465)

Mustafa Efendi Babakalelidir. Dersiâm olup 1241'de (1826) Yeniçeriliğin kaldırılması olayında davetli olarak sarayda hazır bulunmuştu. Sonra vefat etmiştir. İlmi ve faziletiyle meşhurdu. (IV. 469)

Mustafa Efendi Çarşambalıdır. Müderris ve dersiâmdı. 1241'de (1826) yeniçeriliğin kaldırılması olayında davetli olarak sarayda hazır bulunmuş ve sonra vefat etmiştir. İlmi ve faziletiyle meşhurdu. (IV. 469)

Mustafa Efendi Zülüflü Ocağı'ndan yetişme olup vekilharc-ı padişahî olmuştu. Ramazan 1243'de (Mart-Nisan 1828) vefat etti. Selimiye'de medfundur. Damadı Osman Ağa'dır(→). (III. 442)

Mustafa Efendi Boşnaktır. Dersiâm olup 1244'de (1828/29) sürülmüş ve sonra vefat eylemiştir. İlmi ve faziletiyle muşhurdu. (IV. 469)

Mustafa Efendi Silistrelidir. Nakşibendî tarikatinden olduğundan Mustafa Paşa Dergâhı şeyhi oldu. 15 Receb 1248'de (8 Aralık 1832) vefat eyledi. Yerine oğlu Ahmed Efendi(→) geçti. (IV. 471)

Mustafa Efendi Hidâyet Camii vâizi olup 1250'de (1834/35) vefat etti. (IV. 472)

Mustafa Efendi Üsküdarlıdır. Fetvâhane müsevvidlerinden olup mahrec mollası oldu. 1251'de (1835/36) vefat eyledi. (IV. 473)

Mustafa Efendi Karamanlıdır. Müderris, 1252'de (1836/37) Üsküdar mollası oldu. (IV. 473)

Mustafa Efendi Eyüp'de Sa'dîye'den Ca'fer Paşa Dergâhı şeyhi olup 1255'de (1839) vefat etti. Yerine Süleyman Avnî Efendi(→) geçti. (IV. 471)

Mustafa Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Kalyonlar kâtibi, 1259'da (1843) anbar emini olmuş, sonra defterdarlıklarda bulunup azledilmiş ve 11 Şa'bân 1263'de (25 Temmuz 1847) vefat edip Kadıköy'e defnedilmiştir. (IV. 475)

Mustafa Efendi Ünlü hattatdır. 1266'da (1850) vefat eylemiştir. (IV. 476)

Mustafa Efendi Filibelidir. Müderris, 1271'de (1854/55) Selânik mollası oldu. Sonra vefat etti. (IV. 476)

Mustafa Efendi Vidinlidir. Müderris, dersiâm, huzûr dersleri mukarriri olup Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) hâmise-i Süleymaniye itibar edildi. 18 Şa'bân 1271'de (6 Mayıs 1855) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Meşhur fâzıllardan olup talebesi çoktur. (IV. 476)

Mustafa Efendi 1251'de (1835/36) baruthane kâtibi ve sonra Maliye Meclisi azası olup Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) vefat eyledi. Zevcesinin dayısı, ricâlden Ârif Efendi'nin yakınına Şehzâdebaşı'na defnedilmiştir. (IV. 476)

Mustafa Efendi Konyalıdır. Müderris, Rebiyülevvel 1282'de (Ağustos 1865) Kudüs mollası oldu. (IV. 479)

Mustafa Efendi Ruscukludur. Dârülmuallimîn'den yetişip rüşdiye hocası ve 1286'da (1869) Meclis-i Maarif azası olup 1295'de (1878) mekâtib-i ibtidaiye müdürü olup 1300'de (1883) ayrılıp sonra kütüphaneler tahrir memuru olup 1305'de (1887/88) ayrıldı. Enderûn'da dahi başhoca olmuştu. 20 Muharrem 1311'de (3 Ağustos 1893) vefat eyledi. (IV. 388/89)

Mustafa Efendi Kadırgalıdır. Meşhur hattat olup Receb 1313'de (Aralık 1895-Ocak 1896) vefat eyledi. Birçok Mushaf-ı Şerif yazmış ve fotoğraf vasıtasıyla tabolunmuştur. Sâlih ve dindar bir zat idi. (IV. 489)

Mustafa Efendi Tercüme kaleminden telgraf idaresinin 1271'de (1854/55) kuruluşunda memur olmuş ve orada riyâset ve muavinlik gibi büyük memuriyetlerde bulunarak emekli olmuş ve bilgisine mebni yine telgraf riyâset vekâletinde bulundurularak 18 Receb 1313'de (4 Ocak 1896) vefat etmiştir. Dil bilir ve dirayetliydi. (IV. 489)

Mustafa Efendi Eyüp'de Tahtakale Mescidi'nin bânîsidir. Orada medfundur. (IV. 388)

Mustafa Efendi Hazine-i âmire kâtiplerinden olup bir mescid inşa eyledi. (IV. 388)

Mustafa Efendi Mescid sâhibi olup minberini Yağlıkçı Hacı Hüseyin Ağa koymuştur. (IV. 391)

Mustafa Efendi Şeyhülharem Hasan Ağa'nın kâtibi olup Yenimahalle Mescidi'ni ve Firûzağa'da bir mektep yaptı. Kabri onun altındadır. (IV. 388)

Mustafa Efendi (Ağazâde) Mehmed Efendi'nin(→) torunu, İsmail Efendi'nin oğludur. Tophane ruznâmçecisi olup 1193'de (1779) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. (IV. 222)

Mustafa Efendi (Ahî Babazâde) Ankaralıdır. Müderris ve Manisa mollası oldu. Zilka'de 1097'de (Eylül-Ekim 1686) vefat etmiştir. İffetliydi. (IV. 403)

Mustafa Efendi (Ahterî) Şemseddin Karahisarî'nin oğludur. Kütahya'da oturup müderris oldu. 961'de (1554) vefat etti. Fâzıl ve köse idi. *Ahterî-i Kebir* adlı sözlüğün ve *Cevâmiu'l-Lisan*'ın müellifidir. Hakkında Firâkî: "Ahterî'nin beş iken medresesi on oldu/Tâli sa'd oluben ahteri meymûn oldu" demiştir. (IV. 373)

Mustafa Efendi (Ak) (Muslu) Saruhanlıdır. Müderris ve bir-iki yere müftü oldu. Zilhicce 1016'da (Mart-Nisan 1608) vefat etti. Uzun boylu ve ahmaktı. (IV. 382)

Mustafa Efendi (Akbabazâde) Yükselerek 990'da (1582) mevkufatçı, sonra başruznâmeci, Rumeli muhasebecisi ve mukataacı olarak 1010 (1601/02) tarihinden sonra vefat eylemiştir. (IV. 380)

Mustafa Efendi (Akhâşiye) Mehmed Mısrî'nin halifelerindendir. Bursa'da, 1125'de (1713) vefat etti. (IV. 416)

Mustafa Efendi (Alizâde) Erzincanlı Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, Kudüs pâyesiyle Hemedan mollası olup 15 Rebiyülevvel 1143'de (28 Eylül 1730) haylice öne çıkıp elçilik görevini ifa etmişti. 1148'de (1735/36) Şam mollası, 1153'de (1740) Mekke pâyesi oldu. Birkaç sene sonra vefat etti. (IV. 427)

Mustafa Efendi (Arabzâde) (Hacı) Kadı olup 1184'de (1770) vefat etti. Sultanselim'de medfundur. (IV. 218)

Mustafa Efendi (A'rec) Bursalıdır. Müderris olup 13 Rebiyülâhir 1063'de (13 Mart 1653) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Ünlü ve saygın bir dersiâmdı. Yaşı 80'e ulaştı, ancak telif ve tasnifde bulunamadı. Birçok talebe yetiştirdi. Oğlu sudûrdan Abdullah Efendi'dir. (IV. 393)

Mustafa Efendi (A'rec) Babası Abdî Efendi'dir. Kendi ve kardeşi dahi topaldı. Karyağdı Ali Baba Tekkesi şeyhi oldu. Niyet kuyusu bu tekkededir. Sonra III. Mustafa, Şeyh Çolak Hasan Zaviyesi'ni bunun için yaptırdılar. Muharrem 1183'de (Mayıs 1769) ordu şeyhi oldu. Halvetî tarikati ricâlinden olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat eylemiştir. Oğlu Rızâ Efendi ile beraber Kâşgarî Dergâhı'na defnolunmuştur. Baltacı Mehmed Paşa ile Rusya harbinde parmakları kopup bayıldığında Haseneyn hazerâtı su vererek ayıltmışlar ve kendilerini tarif buyurarak kaybolmuşlardır. (IV. 444)

Mustafa Efendi (Arpa Emini) Kalemden yetişerek 1107'de (1695/96) arpa emini ve 1108'de (1696/97) ye-

niçeri kâtibi oldu. Sonra defalarca arpa emini olup o adı kazandı. 1130'da (1718) vefat etti. Sur dışına defnedildi. (IV. 418)

Mustafa Efendi (Arslanzâde) Müderris, Cemaziyelâhir 1168'de (Mart-Nisan 1755) Galata ve sonra bilâd-ı hamse mollası ve Muharrem 1178'de (Temmuz 1764) Medine mollası oldu. 1185'de (1771/72) vefat etti. Vefa yokuşunda medfundur. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir. (IV. 443)

Mustafa Efendi (Attarzâde) Müderris, Erzurum, Sofya mollası olup 23 Rebiyülâhir 1126'da (8 Mayıs 1714) vefat etti. Kardeşi İsmail Efendi'dir(→). (IV. 416)

Mustafa Efendi (Bâbî) Haleb'de Bâb şehrindendir. Müderris, molla oldu. Sonra Medine mollası olup hacdan sonra Zilhicce 1089'da (Ocak-Şubat 1679) vefat etti. Şair olup *Divan*'ı vardır. Oğlu Bâbîzâde Mehmed Efendi ve torunu Abdullah Efendi'dir. (IV. 401)

Mustafa Efendi (Bağçevanzâde) Eski silahdar Hacı Mehmed Ağa'nın oğlu veya kardeşidir. O sayede Enderûn'da yetişerek dârüssaâde yazıcısı, sonra mevkufatçı, sonra Haremeyn muhasebecisi ve 1195'de (1781) sergi nâzırı oldu. 25 Rebiyülevvel 1197'de (28 Şubat 1783) vefat etmiştir. Üsküdar'da Karacaahmet'te medfundur. Oğlu Ahmed Bey'dir(→) (IV. 448)

Mustafa Efendi (Bakkalzâde) Edibî Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Üsküdar mollası olup Şevvâl 1087'de (Aralık 1676) vefat eyledi. Emir Buharî'de medfundur. Derviş huyluydu. (IV. 401; I. 316)

Mustafa Efendi (Baldırzâde) Bursalıdır. Müderris olup Zilhicce 1042'de (Haziran 1633) vefat etti. Âlim, kâtip, şair, halim, halûkdu. Oğlu Mekke mollası Şeyh Mehmed Efendi ve onun oğlu Derviş Efendi'dir. (IV. 388)

Mustafa Efendi (Bâlîzâde) İstanbulludur. Babası hatip Bâlî Efendi'dir. Çalışıp müderris, Galata mollası oldu. Rebiyülevvel 1058'de (Nisan 1648) birden Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelâhir 1058'de (Haziran-Temmuz 1648) azledildi. Ramazan 1062'de (Ağustos 1652) Anadolu kazaskeri olup Muharrem 1063'de (Aralık 1652) azledildi. Safer 1063'de (Ocak 1653) şeyhülislâm olup o sene Şa'bânında (Temmuz 1653) azledildi. Cemaziyelevvel 1073'de (Aralık 1662) vefat eyledi. Fıkıhda mâhirdir. Eserleri: *Kenz Şerhi, Miftâh* hâşiyeleri, fıkıhta bir metin, bir şerh, müdevven mecmuası, *Kaside-i Bürde Şerhi*, Ebâ Eyyûb ehâdis-i merviyesi tercümesi ki, adı geçenin türbesine vakfeylemiştir. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 397)

Mustafa Efendi (Bayburdîzâde) Bayburtlu Mustafa Ağa'nın (v. 1194/1780)(→) torunudur. Müderris olup 1206'da (1791/92) vefat etti. Dedesinin yanında medfundur. (IV. 447/48)

Mustafa Efendi (Beylikçi) (Hacı) Et kasabı olup büyük ve küçük kardeşleri İsmail Ağa ve Sâlih Ağa ile birlikte İstanbul'da ünlenerek bir hayli seneler beyliğe hizmet ve et taahhüt etmeleriyle "Beylikçiler" diye meşhur oldular. Senelerce ticaretleri genişleyerek servet ve şan kazandılar ve Hacı Mustafa Ağa ileri gelenler arasında kardeşlerine tercihen ûlâ sınıf-ı evveli rütbesiyle itibar ve efendilikle şöhret kazanmıştır. 20 Cemaziyelevvel 1299'

da (9 Nisan 1882) vefat etti. Cömert ve ikram sâhibi bir zat idi. Evlâdından Sâdık Bey marifet ve hüner kazanarak ricâl-i devletten oldu. (IV. 484)

Mustafa Efendi (Bıçakçızâde) Bursalı bir müderrisdir. Şevvâl 1101'de (Temmuz 1690) vefat etmiştir. (IV. 406)

Mustafa Efendi (Biraderzâde) Hoca Sa'deddin Efendi'nin torunu Ebûssuûd Efendi'nin oğludur. Ebû Said Efendi'nin kardeşinin oğlu olduğundan şöhreti böyle oldu. Müderris, Mısır, Mekke mollası olup Zilka'de 1134'de (Ağustos-Eylül 1722) İstanbul kadısı olarak 1135'de (1722/23) azlolundu. Cemaziyelâhir 1140'da (Ocak-Şubat 1728) Anadolu kazaskeri olup 1141'de (1728/29) azledildi. Şa'bân 1146'da (Ocak 1734) Rumeli kazaskeri olup ertesi sene azledilmiş ve 1148'de (1735/36) vefat etmiştir. Yahyâzâde Dergâhı'nda medfundur. Bilgiliydi. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). Diğeri, sudûrdan Ya'kub Efendi'dir. (IV. 426)

Mustafa Efendi (Biraderzâde) Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1160'da (1747) vefat etmiştir. Atalarının mezarlığında defnedildi. (IV. 426)

Mustafa Efendi (Biraderzâde) (Seyyid) Ya'kub Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Muharrem 1235'de (Ekim-Kasım 1819) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 650)

Mustafa Efendi (Bostan) Tireli Mehmed Ali adlı tâcirin oğludur. Çalışıp müderris oldu. 946'da (1539/40) tamam olan Haseki medresesi ihsan buyuruldu. Sonra Bursa ve Edirne kadısı oldu. Şa'bân 952'de (Ekim 1545) İstanbul kadısı, Şa'bân 954'de (Eylül-Ekim 1547) Anadolu kazaskeri ve 10. günü Rumeli kazaskeri oldu. 958'de (1551) Rüstem Paşa ile Haydar Paşa arasında çıkan değirmen davasında Rüstem Paşa aleyhinde hüküm vermesi üzerine azl ve teftiş olunup suçsuzluğu ortaya çıkınca 130 akçe vazife verildi. 968 (1560/61) ve 977 (1569/70) senelerinde iki defa İstanbul'un teftişine memur oldu. 27 Ramazan 977'de (5 Mart 1570) vefat etmiştir. Ebûssuûd Efendi namazını kılıp Eyüp'e defnedildi. Arapçada ve edebi ilimlerde üstad olup sûfiliğe de bağlıydı. Daha önce onun görevlerinde bulunanların çoğu vefat ettiğinde, Ma'lul Emir Efendi, bir ayak ağrısıyla azlolunup bu zat yerine geçince "Biz hele ayak ağrısıyla başı kurtardık" demiştir. Sadrü'ş-Şeria'nın *İbârât* hâşiyelerini ve *Cüz-i Lâyetecezzâ* risalesini yazdı. Oğlu Mehmed Efendi'dir. Bunun oğlu mevâlîden Mustafa Efendi'dir. (IV. 376)

Mustafa Efendi (Bostanzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Üsküdar mollası olup 20 Safer 1010'da (20 Ağustos 1601) vebadan vefat etti. Babası yanında medfundur. Yumuşak huyluydu. (IV. 133)

Mustafa Efendi (Bostanzâde) Sudûrdan Bostan Mustafa Efendi'nin oğludur. 946'da (1539/40) doğdu. Müderris, üç defa Şam, ikişer kere Haleb ve Edirne mollası oldu. Cemaziyelâhir 999'da (Nisan 1591) İstanbul kadısı olup Receb 1000'de (Nisan-Mayıs 1592) azledildi. Zilka'de 1003'de (Temmuz 1595) Anadolu kazaskeri olup Zilhiccesinde (Ağustos 1595) Rumeli kazaskeri oldu. 1004'de (1595/96) azledildi. Şa'bân 1006'da (Mart

1598) Mekke mollası oldu. Şa'bân 1008'de (Şubat-Mart 1600) azledildi. 20 Ramazan 1009'da (25 Mart 1601) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 2 Safer 1010'da (2 Ağustos 1601) azledildi. Şa'bân 1014'de (Aralık 1605) vefat etti. Karaman'da kaynatası Kadızâde Ahmed Şemseddin Efendi Türbesi'ne defnolunmuştur. Bilgili ve güzel ahlâk sâhibi, sâlih ve temizdi. (IV. 381)

Mustafa Efendi (Bursavî) (Hacı) Bursalıdır ve meşhur şeyhtir. 1120'de (1708) vefat eyledi. Çarşamba Zaviyesi'ni yaptı. Orada medfundur. Oğlu Abdî Efendi'dir(→). (IV. 414/15)

Mustafa Efendi (Bülbülî) Müderris, molla, Medine kadısı oldu. 1193'de (1779) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (IV. 447)

Mustafa Efendi (Celep) Müderris ve Eyüp mollası olup Ramazan 1063' de (Ağustos 1653) vefat etti. (IV. 393)

Mustafa Efendi (Çalkandızâde) Atâullah Efendi'nin(→) oğludur. 1185' de (1771/72) Haleb mollası olup daha sonra vefat eyledi. (IV. 443; III. 371)

Mustafa Efendi (Çavuşzâde) Manisalıdır. Piyâle Çavuş'un oğludur. Kaya Sultan'a kethüdâ olup menâsıba geçti. Muharrem 1062'de (Aralık 1651-Ocak 1652) sılasında vefat etti. (IV. 393)

Mustafa Efendi (Çavuşzâde) Kasımpaşalıdır. Müderris ve Kudüs kadısı oldu. Şevvâl 1089'da (Kasım-Aralık 1678) vefat etti. (IV. 401)

Mustafa Efendi (Çavuşzâde) (Hacı) Mahmud Paşa-yı Velî vakıf kâtibi olup 1182'de (1768/69) vefat eylemiştir. Oğlu ricâlden Emin Efendi'dir. (IV. 442)

Mustafa Efendi (Çelebi) Yahudi iken Müslüman olarak etıbbâ-yı hassadan oldu. Cemaziyelâhir 1168'de (Mart-Nisan 1755) serrabib-i padişahî olmuştur ki, III. Osman'ı Eski Saray'da tedavi etmekle yakınlık sağlamıştı. Sonra Kayseri mollası olmuştur. Safer 1170'de (Kasım 1756) azledildi ve Midilli'ye sürüldü. Orada vefat etmiştir. (IV. 434)

Mustafa Efendi (Çeşm-i Siyah) Pravadili Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, Medine, Şam mollası ve sonra Edirne mollası oldu. 1 Receb 1142'de (20 Ocak 1730) vefat etti. Âbid, sâlihdi. (IV. 423)

Mustafa Efendi (Çeşmîzâde) Çeşmî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Şam mollalığından ayrılmış olarak 9 Cemaziyelâhir 1059'da (20 haziran 1649) vefat etti. Oğulları Abdürrahim Efendi ile Abdülkerim Efendi'dir(→). (IV. 392; II. 93; IV. 157) [IV. 157'de vefat tarihi 19 Cemaziyelevvel 1059 (31 Mayıs 1649) olarak gösterilmiştir.]

Mustafa Efendi (Çivizâde) Defterdar Abdî Çelebi'nin(→) oğludur. Müderris olup Receb 972'de (Şubat 1565) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. (IV. 374; III. 407)

Mustafa Efendi (Çolak) Kırımlıdır. Müderris, fetvâ emini olup 1044'de (1634/35) Manisa müftüsü oldu. 1045' de (1635/36) vefat etti. Fakihdi. (IV. 389)

Mustafa Efendi (Damadzâde) Müderris, Filibe mollası olup Şa'bân 1142' de (Şubat-Mart 1730) vefat etti. (IV. 423)

Mustafa Efendi (Dâyezâde) Müderris olup Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) vefat etti. Güç ve servet sahiplerindendi. (IV. 392)

Mustafa Efendi (Dayızâde) Müderris olup 1152'de (1739/40) vefat etti. *Hadis-i Erbain*'i vardır. (IV. 427)

Mustafa Efendi (Debbağ) Halvetî ve Şa'bânî şeyhlerinden olup 1 Ramazan 1260'da (16 Ağustos 1844) vefat etti. Yedikule'de medfundur. (IV. 474)

Mustafa Efendi (Debbağzâde) Müderris ve dersiâm olup bu senelerde (1780'ler) vefat etti. (IV. 448)

Mustafa Efendi (Debbağzâde) (Hacı) Rizelidir. Müderris, 1211'de (1796/97) Yenişehr-i Fenâr mollası, Muharrem 1214'de (Haziran 1799) Mekke pâyesi ve Rebiyülâhir 1216'da (Ağustos-Eylül 1801) Mısır ordusu kadısı, 1218'de (1803/04) Medine kadısı oldu. 1219'da (1804/05) Küçük Ali oğlu Halil Paşa ile orada kaldı. Sonradan İstanbul pâyesi ihsan buyuruldu. 5 Cemaziyelevvel 1224'de (18 Haziran 1809) ikinci defa ordu kadısı olup 25 Zilka'de 1224'de (1 Ocak 1810) Anadolu pâyesi oldu. 25 Receb 1225'de (26 Ağustos 1810) izinsiz olarak orduyu terk eylemesi yüzünden rütbesi kaldırılarak taşraya gönderildi ve Şevvâl'de (Kasım) bırakıldı. Rebiyülevvel 1226'da (Nisan 1811) pâyesi geri verildi. 1227'de (1812) vefat eyledi. Selimiye yolunda medfundur. Âlim, fâzıldır. (IV. 462)

Mustafa Efendi (Derviş) Bursalıdır. Meczuplardan olup sadaka kabul eylemezdi. 20 sene müddet Pirinç Hanı yakınında oturup gelip geçene aklından geçeni söylerdi. 1107'de (1695/96) vefat edip Deveciler'e defnedildi. (IV. 409)

Mustafa Efendi (Derviş) Anadolu kalemi serhalefesi olup 15 Muharrem 1212'de (10 Temmuz 1797) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 457)

Mustafa Efendi (Derviş) (Cevdet Efendizâde) Müderris, 1237'de (1821/22) İzmir mollası, sonra Bursa mollası olup 1251'de (1835/36) vefat eylemiştir. (IV. 473)

Mustafa Efendi (Derviş) (Hacı) Müderris, Galata mollası, sonra Bursa pâyesi verildi. 1158'de (1745) vefat eyledi. (IV. 427)

Mustafa Efendi (Derviş) (Hacı) Fetvâhanede müsevvid olup eski müderrislerdendi. 9 Rebiyülevvel 1257'de (1 Mayıs 1841) vefat etmiştir. (IV. 473)

Mustafa Efendi (Divitçi) Şeyh Muk'ad Efendi halifesi olup adına mensup tekkeye şeyh oldu. 1060 (1650) yılından sonra vefat etmiştir. Oğlu, Divitçizâde Mehmed Efendi'dir. (IV. 393)

Mustafa Efendi (Dizdarzâde) Şeyh Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Konya mollası olup azledilmiş olarak Zilka'de 1059'da (Kasım 1649) vefat etmiştir. (IV. 392; I. 211)

Mustafa Efendi (Dürrîzâde) Dürrî Mehmed Efendi'nin oğlu olup 1114'de (1702/03) doğmuştur. Müderris ve babasının şeyhülislâmlığında Galata mollası ve ardından Mekke pâyesi oldu. 1152'de (1739/40) İstanbul kadısı, Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) Anadolu kazaskeri ve sonra Rumeli pâyesi oldu. 1164'de (1751) ve 1168'de (1754/55) birer sene Rumeli kazaskeri olmuştur. 21 Şevvâl 1169'da (12 Temmuz 1756) şeyhülislâm olup 28 Cemaziyelevvel 1170'de (18 Şubat 1757) azledildi. 5 Şevvâl 1175'de (29 Nisan 1762) ikinci defa şeyhülislâm olup 24 Zilka'de 1180'de (23 Nisan

1767) azledildi. 15 Zilhicce 1187'de (27 Şubat 1774) üçüncü defa şeyhülislâm olup Receb 1188'de (Eylül 1774) azledilmiş ve 7 Zilhicce 1188' de (8 Şubat 1775) Fâtih'de evinde vefat etmiştir. Edirnekapı'da La'lîzâde Çeşmesi karşısında defnolundu. Görünüşü ve tavrı güzel, talihi açık olup evlâdı, bağlıları ve çerağı çoktu. İffetli ve beş vakit namazda cemaate devam ederdi. Akşamdan yatsıya kadar seccadeden kalkmayıp ibadet ederdi. Ana tarafından dedesi Abdülkadir Efendi'dir ki, eski kazaskerlerden Molla Çelebi torunlarındandır. Zevcesi Paşmakçızâde Abdullah Efendi'nin kızıdır. Evlâdı ondan olmuştur. Yenikapı Mescidi'ni tek katlı iken iki katlı olarak yaptı. Oğullarından Ebûlberekât Mehmed Nureddin Efendi(→) ile Tâhir Mehmed Efendi(→) yanında medfundurlar. Oğullarından Atâullah Efendi ve Ârif Efendi, şeyhülislâm oldu. Büyük oğlu Nurullah Efendi sudûrdandı. (IV. 444/45)

Mustafa Efendi (Ebûlmeyâmin) Ali Efendi'nin oğlu olup 953'de (1546) doğdu. Sarıgezzâde'ye damad oldu. Receb 1006'da (Şubat 1598) Vâlide Safiye Sultan'ın yaptırdığı medreseye ilk müderris olmuştur. Receb 1008'de (Ocak-Şubat 1600) Edirne kadısı olup 22 Receb 1011'de (5 Ocak 1603) Anadolu kazaskeri oldu. 25 Şa'bân 1011'de (7 Şubat 1603) şeyhülislâm olup 10 Muharrem 1013'de (8 Haziran 1604) ayrıldı. 22 Rebiyülevvel 1015'de (28 Temmuz 1606) ikinci defa şeyhülislâm oldu. 22 Receb 1015' de (23 Kasım 1606) kulunç hastalığından vefat eyledi. Aşırı derecede tütün içmekle meşhurdu. Tütün içme İstanbul'da bundan 40 sene evveline doğru başlamıştır. Fâtih'de evine defnedildi. Fâzıl, yakışıklı, vakûr, güler yüzlü, şişman ve şeyhleri severdi. İyi tedbirinden "Ebûlmeyâmin" denildi. İmtihan mahalline risalesi, *Eşbâh* ve *Nazair-i Fıkhiye*'ye ta'likatı vardır. Kardeşi Mehmed Efendi'dir. (IV. 382)

Mustafa Efendi (Ebûssuûdzâde) Ebûssuûd Efendi'nin oğlu olup 965' de (1557/58) doğdu. Sahn müderrisi, Galata ve Bursa mollası oldu. Receb 1001'de (Nisan 1593) İstanbul kadısı, Cemaziyelevvel 1003'de (Ocak 1595) Anadolu kazaskeri olup Zilka'de'de (Temmuz) ayrıldı. Zilhicce 1005'de (Temmuz-Ağustos 1597) ikinci defa İstanbul kadısı olup Muharrem 1007' de (Ağustos 1598) Rumeli kazaskeri oldu. Zilka'de 1007'de (Haziran 1599) azledilmiş ve Safer 1008'de (Eylül 1599) vefat eylemiştir. Babasının yanında medfundur. Âlim, fâzıl, kâtip, doğru idi. *Dürer ü Gurer*'e hâşiye yazdı. (IV. 380)

Mustafa Efendi (Edhemzâde) Şeyhî Efendi'nin(→) oğludur. Medine, Edirne ve Bursa mollası oldu. Şevvâl 1048'de (Şubat 1639) vefat eyledi. Fâzıl ve zekîydi. (IV. 389; III. 182)

Mustafa Efendi (Edibîzâde) *bak.* Mustafa Efendi (Bakkalzâde)

Mustafa Efendi (Erzincanîzâde) Müderris olup 1206'da (1791/92) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 451)

Mustafa Efendi (Esirî) Anadoluludur. Müderris ve defalarca Bosna mollası oldu. Cemaziyelevvel 1111' de (Kasım 1699) vefat etti. (IV. 411)

Mustafa Efendi (Esirî Hocası) Bosnalıdır. Fâtih dersiâmlarından olup müderrisdi. 1236'da (1821) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 466)

Mustafa Efendi (Evliyazâde) Sirozludur. Ayasofya şeyhi olmuştur. 1053'de (1643) vefat etti. Muhaddis ve müfessirdi. Şiirleri vardır. (IV. 389)

Mustafa Efendi (Fethîzâde) (Hacı) Okmeydanı şeyhi olup Zilka'de 1304'de (Temmuz-Ağustos 1887) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. (IV. 485)

Mustafa Efendi (Feyzîzâde) Müderris, Filibe mollası oldu. Azledilmiş olarak 1227'de (1812) vefat etti. (IV. 462)

Mustafa Efendi (Feyzullahzâde) Şeyhülislam Feyzullah Efendi'nin torunu Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1181'de (1767/68) vefat etti. Dedesi Mustafa Efendi'nin yanına defnedildi. (III. 385)

Mustafa Efendi (Fındık) Konyalı Hacı Mehmed'in oğludur. Müderris, Üsküdar mollası oldu. 5 Ramazan 1099'da (4 Temmuz 1688) vefat etti. (IV. 405)

Mustafa Efendi (Fındık) (Hakkâk) Müderris, Kudüs pâyesiyle Belgrad mollası oldu. Azledildikten sonra 1105'de (1693/94) vefat etti. Mollagürani'de medfundur. Fer'i meselelerde bilgiliydi. *Nurü'l-Fetâvâ*'yı yazdı. (IV. 408)

Mustafa Efendi (Firarî Yeğeni) Gedikli müteferrikadan olup Rebiyülâhir 1107'de (Kasım 1695) yeniçeri kâtibi oldu. O senenin Zilhiccesinde (Temmuz 1696) azlolunup sonra vefat etti. (IV. 409)

Mustafa Efendi (Gergerîzâde) Gergerî Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Lefkoşe mollalığından azledilmiş olarak 1152'de (1739/40) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (I. 233; IV. 427)

Mustafa Efendi (Gevrekzâde) (Hacı) 20 Receb 1196'da (1 Temmuz 1782) vefat ederek Gevrekzâde Ahmed Efendi'nin(→) yanına defnedildi. Reisü'l-etıbbâ Hasan Efendi'nin babası olabilir. (I. 2587

Mustafa Efendi (Gümüş Divit) Manisalıdır. Müderris, Erzurum, Trabzon, Van mevleviyetlerinde bulundu. 23 Şevvâl 1126'da (1 Kasım 1714) vefat etti. (IV. 416)

Mustafa Efendi (Hâcegîzâde) İblizâde Mehmed'in oğludur. Müderris, Haleb, Medine mollası oldu. 998'de (1590) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Fâzıl, yumuşak huylu, dindardı. Farz namazlarına dair risale, *Kelimât-ı Çeharyâr-ı Güzîn, Sad Kelime*'ye şerh yazmıştır. (IV. 378)

Mustafa Efendi (Hacı) Müderris, Kayseri mollası oldu. Zilka'de 1094'de (Kasım 1683) vefat etti. (IV. 402)

Mustafa Efendi (Hacı) Bâbıalî'den yükselerek hâcegândan olmuş ve İstanbul'da reisülküttab vekili, 1107'de (1695/96) tezkire-i evvel, 1109'da (1697/98) defter emini, sonra reisülküttab olmuştur. Çeşitli görevlerde bulunup 1130'da (1718) defterdar-ı şıkk-ı evvel olmuş, az müddette azledilmiş ve sonra vefat eylemiştir. Kalenderhane'de bir mektep yapıp oraya defnedildi. Kölesi İsmail Efendi de ricâlden olup kızı Ümmügülsüm Hanım'ı vermekle hayatında damad olmuştu. (IV. 415)

Mustafa Efendi (Hacı) Edirnelidir. Müderris olup Rebiyülevvel 1136'da (Aralık 1723) vefat etti. Şair Kâmî Efendi'nin kardeşidir. (IV. 420)

Mustafa Efendi (Hacı) Süvari mukabelesi halifesi Hüseyin Efendi'nin

oğludur. Damad Mehmed Paşa'nın defterdarlığında kesedar, sonra mektupçusu ve kethüdâ kâtibi ve Şehid Ali Paşa zamanında sadâret mektupçusu olup Zilhicce 1126'da (Aralık 1714) reisülküttab oldu. Şevvâl 1128'de (Eylül-Ekim 1716) azledilip İnöz Kalesi'ne sürüldü. 1129'da (1717) Vidin defterdarlığıyla orduya celbedildi. 1130'da (1718) defterdar-ı şıkk-ı evvel olup, Cemaziyelâhir 1131'de (Nisan-Mayıs 1719) azledilerek 1132'de (1720) defter emini, Cemaziyelâhir 1133'de (Nisan 1721) Kudüs tamir memuru, 1135'de (1722/23) tekrar defter emini oldu. 16 Muharrem 1141'de (22 Ağustos 1728) vefat etti. Şemsîpaşa'ya defnedildi. Devlet namusunu korumada gayretli, usta kâtip olup İnebolu'da bir cami ve Anadolu'da pek çok çeşme yaptı. (IV. 422)

1166

Mustafa Efendi (Hacı) Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Matbah emini ve sonra başmuhasebeci olup 1147'de (1734/35) vefat etmiştir. Şehzâde Camii'ne defnedildi. (IV. 425)

Mustafa Efendi (Hacı) Anadolu muhasebesinde serhalife olup 1159'da (1746) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedildi. (IV. 427)

Mustafa Efendi (Hacı) Maliye başhalifesi olup Zilhicce 1179'da (Mayıs-Haziran 1766) vefat etti. Oğlu Mehmed Sâdık Efendi ile Kayalar'da medfundur. Adına mensup mescidi vardır. (IV. 441/42)

Mustafa Efendi (Hacı) Defterdar Sa'dullah Efendi'nin yeğenidir. Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) kalyonlar kâtibi olup Şevvâl 1166'da (Ağustos 1753) İstanbul Baruthanesi nâzırı, Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) Haremeyn mukataacısı, 1175'de (1761/62) masraf-ı şehriyârî, 1176'da (1762/63) ruznâme-i evvel oldu. Azilden sonra 1181'de (1767/68) vefat etti. (IV. 441)

Mustafa Efendi (Hacı) Müderris, molla, Bursa kadısı olup 1181'de (1767/68) vefat etti. Davutpaşa'da medfundur. (IV. 441)

Mustafa Efendi (Hacı) Sadrazam Hamza Hâmid Paşa'nın divan kâtibi olup hâcegândan oldu. 1184'de (1770/71) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 443)

Mustafa Efendi (Hacı) Câmeşûybaşı olup Hüsâmeddin Mescidi'ni yeniden yaptı ve Câmeşûy Mescidi dendi. 1188'de (1774) vefat eyledi. (IV. 444)

Mustafa Efendi (Hacı) Hâcegândan olup yeniçeri kâtibi olmuştur. 1188'de (1774) vefat ederek Edirnekapı'ya defnolundu. Acemoğlu Mescidi'ne minber koyan "Kazgan asmaz" Hacı Mustafa Efendi, bu zat olmalıdır. (IV. 443/44)

Mustafa Efendi (Hacı) Ahmed Çelebi'nin oğlu ve darbhane kâtibi ve sâhib-i ayar olup şehremini ve 1188'de (1774) darbhane emini ve Hamidiye imaretiyle Beylerbeyi Camii inşaatında bina emini oldu. Zelzelenin korkusuyla 1194'de (1780) vefat etti. Tokludede taraflarında doğduğundan oraya vakıf ve yol yapmış, Hâfız-ı Kur'an idi. Oğlu Hamdullah Efendi'dir(→). (IV. 447)

Mustafa Efendi (Hacı) Ricâlden Abdî Efendi'nin yeğenidir. Süvari mukabelesi ikinci halifesi Hocapaşalı Süleyman Efendi'nin oğlu olup 1130'da (1718) doğdu. Kalemden 1166'da (1753) arabacılar kitâbetiyle hâcegân mesleğine girdi. Sonra başmukataacı, sonra tuğrakeş ve defterdar kesedarı

olarak dayısına tevkiî ve defterdarlığında muavin olmuştur. 1177 (1763/64), 1178 (1764/65) ve 1182 (1768/69) senelerinde üç kere sipah kâtibi oldu. Ordu Bender'de iken küçük tezkireci ve reis vekili ve 1187'de (1772) tezkire-i evvel olup bir aralık azledilip 1192'de (1778) ikinci defa tayin edildi. Cemaziyelevvel 1193'de (Mayıs-Haziran 1779) sadâret kethüdâsı olup 3 Şevvâl 1193'de (14 Ekim 1779) azledildi. Rebiyülâhir 1195'de (Nisan 1781) defter emini, 1197'de (1783) tevkiî ve 20 Zilka'de 1197'de (17 Ekim 1783) reisülküttab oldu. 15 Cemaziyelevvel 1198'de (6 Nisan 1784) mesane hastalığından vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. İffetli, akıllı, edip, gösterişli elbiselere düşkün, hak söze boyun eğer, iş sahiplerine yumuşaklık göstererek herkesi hoşnut ederdi. (IV. 449)

Mustafa Efendi (Hacı) İvâz Paşazâde İbrahim Bey'in kethüdâsı olup 15 Cemaziyelevvel 1215'de (4 Ekim 1800) vefat etti. Mahmutpaşa'da medfundur. (IV. 458)

Mustafa Efendi (Hacı) İskiliplidir. Dersiâm, müderris olup 1225'de (1810) vefat eyledi. Beylerbeyi'nde medfundur. (IV. 461)

Mustafa Efendi (Hacı) Müderris ve kütüphane-i hümâyûn hocası olup 23 Rebiyülevvel 1230'da (5 Mart 1815) vefat etti. (IV. 462)

Mustafa Efendi (Hacı) Soğukçeşmelidir. Enderûn'da yetişerek dârüssaâde ağası yazıcısı oldu. Sonra hâcegândan oldu ve hacca gitti. 1228'de (1813) süvari mukabelecisi oldu. 1 Şa'bân 1232'de (16 Haziran 1817) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 465)

Mustafa Efendi (Hacı) Koca Yusuf Paşa'nın mühürdarlığından yetişip hâcegândan oldu. Sonra çeşitli görevlerde bulunup defterdar-ı şıkk-ı râbi' ve zahire nâzırı olup Rum â'yânlarının defedilmesinde Rumeli valiliği tevcihinde istifa edince 1221'de (1806) asker sevki memuriyetiyle gönderildi. Sonra azledildi. 25 Ramazan 1235'de (6 Temmuz 1820) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. (IV. 465)

Mustafa Efendi (Hacı) Müderris, 1253'de (1837/38) İzmir mollası oldu. (IV. 473)

Mustafa Efendi (Hacı) Konyalıdır. Müderris, 1271'de (1854/55) devriye mollası oldu. Sonra vefat etti. (IV. 478)

Mustafa Efendi (Hacı) Saraç Hacı Hasan'ın oğludur. Fâtih dersiâmlarından olup 9 Cemaziyelâhir 1280'de (21 Kasım 1863) vefat etmiştir. (IV. 479)

Mustafa Efendi (Hacı) Safvetî Paşa'nın kardeşi olup kısa sürede yükselerek Rebiyülâhir 1259'da (Mayıs 1843) asâkir-i muntazama müsteşarı ve Ramazan 1259'da (Ekim 1843) bahriye müsteşarı olup Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) ayrıldı. Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) Meclis-i Vâlâ azası oldu. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) ayrıldı. 1284 (1867/68) tarihlerinde surre emini dahi oldu. Zilka'de 1294'de (Aralık 1877) Harem-i Şerif müdürü olup 1296'da (1879) orada vefat eylemiştir. Uzun boylu, orta halli ve cimriydi. (IV. 484)

Mustafa Efendi (Hacı) Kadirîye'den Paşmakçı Tekkesi şeyhi ve Büyük ve Küçük Piyâle Paşa camileri vâizi olup 1297'de (1880) vefat etti. Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (IV. 482)

Mustafa Efendi (Hacı) Bozkırlıdır. Dersiâm ve müderris olup sonra emekli oldu. 14 Cemaziyelevvel 1303'de (18 Şubat 1886) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 485)

Mustafa Efendi (Hacı) Kadırga'da Mehmed Paşa Camii hatibi olup Cemaziyelâhir 1307'de (Şubat 1890) vefat etti. Sâlih, ermiş sayılanlardan ve hüsn-i hat sâhibiydi. (IV. 485)

Mustafa Efendi (Hâfız) Kara İbrahim Paşa'nın imamı olup müderris oldu. Şa'bân 1094'de (Ağustos 1683) vefat etti. (IV. 402)

Mustafa Efendi (Hâfız) Müderris olup 1141'de (1728/29) Selânik mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (IV. 424)

Mustafa Efendi (Hâfız) Maliyeden yetişip defterdar mektupçusu, 1199'da (1785) reis vekili, Receb 1200'de (Mayıs 1786) ikinci defa mektûbî-i defterî, Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) topçular kâtibi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 452)

Mustafa Efendi (Hâfız) Müderris ve Galata mollası olup Rebiyülâhir 1203'de (Ocak 1789) vefat etti. Fâzıldır. (IV. 451)

Mustafa Efendi (Hâfız) İstanbulludur. Müderris olup 3 Muharrem 1216'da (16 Mayıs 1801) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 458)

Mustafa Efendi (Hâfız) Sadrazam Gâlib Paşa'nın kethüdâsı olup hâcegândan olup üç defa mimarbaşı olarak 9 Zilka'de 1242'de (4 Haziran 1827) vefat etti. Oğlu Hasib Mehmed Efendi(→) ile birlikte Üsküdar'da, Gâlib Paşa'nın annesi olup 1225'de (1810) vefat eden Ümmühan Hanım yanına defnedildiler. (IV. 469)

Mustafa Efendi (Hâfız) İstanbulludur. Müderris olup 13 Ramazan 1226'da (1 Ekim 1811) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (IV. 461)

Mustafa Efendi (Hâfız) Şeyhlerdendir. 1227'de (1812) vefat eyledi. Yusufpaşa'da medfundur. (IV. 461)

Mustafa Efendi (Hâfız) İmam İbrahim Efendi'nin damadı olup kadı idi. 1232'de (1817) vefat eylemiştir. Üsküdar'da Kapdanpaşa'da medfundur. (IV. 465)

Mustafa Efendi (Hâfız) Hâcegândan olup saraçlar kâtibidir. Çeşitli görevlerde bulunup 1241'de (1825/26) vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'na defnedildi. Meşhurdur. (IV. 469)

Mustafa Efendi (Hâfız) İstanbulludur. Müderris olup 1241'de (1825/26) vefat eylemiştir. Duvardibi'nde medfundur. (IV. 469)

Mustafa Efendi (Hâfız) Eskişehirlidir. Müderris, Cemaziyelâhir 1277'de (Aralık 1860-Ocak 1861) Galata, sonra 1293'de (1876) Mekke mollası olup orada vefat etti. Âlimdi. (IV. 482)

Mustafa Efendi (Hâfız) (Allâme) Müderris olup 1230'da (1815) vefat eylemiştir. Karacaahmet'te medfundur. (IV. 462/63)

Mustafa Efendi (Hâfız) (Hacı) Müderris, 1141'de (1728/29) Selânik mollası, sonra Bursa mollası olup 1157'de (1744) vefat etti. Vefa'ya defnedildi. (IV. 427)

Mustafa Efendi (Hâfız) (İplikçizâde) Tüccardan Hacı Abdurrahman Ağa ve Sâlih Ağa'nın damadıdır. Meşhur bir hattatdı. 7 Cemaziyelevvel 1170'de (28 Ocak 1757) vefat etmiştir. Tersane ardında onların yanında defnolunmuştur. (IV. 436)

Mustafa Efendi (Hâfız) (Uncuzâde) Müderris, molla ve 1181'de (1767/68) Mekke pâyesi olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 441)

Mustafa Efendi (Hâfız) (Uncuzâde) Ni'metullah Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Cemaziyelâhir 1255'de (Ağustos-Eylül 1839) Bursa mollası oldu. Receb 1262'de (Temmuz 1846) Mekke pâyesi ve Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) İstanbul pâyesi oldu. 1271'de (1854/55) vefat eyledi. (IV. 476)

Mustafa Efendi (Hâfız) (Seyyid) (Müftîzâde) Dârendelidir. Müderris, 1221'de (1806) Yenişehir mollası oldu. 11 Muharrem 1226'da (5 Şubat 1811) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Oğlu Mustafa İzzet Efendi'dir. (IV. 461)

Mustafa Efendi (Hakkıoğlu) Defterdar kaleminde başhalife olup 1197'de (1783) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 448)

Mustafa Efendi (Halifezâde) Eyüplüdür. Müderris olup 1071'de (1660/61) Edirne'den dönüşte attan düşüp vefat etti. (IV. 396)

Mustafa Efendi (Hamidîzâde) Hamidî Mehmed Efendi'nin oğludur. 1144'de (1731/32) doğdu. 1166'da (1753) pekiyi derece ile imtihan vererek müderris oldu. Sonra saray hocası olup Eyüp'e molla oldu. Şa'bân 1200'de (Haziran 1786) Mekke pâyesi ve Cemaziyelevvel 1201'de (Şubat-Mart 1787) Anadolu pâyesi ve Receb 1203'de (Nisan 1789) Rumeli pâyesi oldu. 27 Muharrem 1204'de (17 Ekim 1789) şeyhülislâm oldu. 8 Receb 1205'de (13 Mart 1791) ayrıldı. Şevvâl 1207'de (Mayıs-Haziran 1793) hacca gidip dönüşünde Manisa'da ikameti emredildi. 21 Rebiyülevvel 1208'de (27 Ekim 1793) vefat etti. Seçkin âlimlerden ve sûfileri sever erdemli bir zat idi. Meşihate mesleğin ıslahı için tayin olunmuşsa da şeyhülislâmlıktan ayrılma efendilerin karşı çıkmalarıyla bu gibi fiillere kalkışması, inat ve şiddet göstermesi, onun hakkında da aynı muamelenin yapılmasına sebep olmuştur. (IV. 452/53)

Mustafa Efendi (Hânîzâde) Taşra defterdarlıklarında bulunduktan sonra Mısır defterdarı olmuş ve azilden sonra 1004'de (1595/96) vefat etmiştir. Seksenlik bir pîrdi. (IV. 379)

Mustafa Efendi (Hanzâde Hocası) Bergosludur. Müderris, Yenişehir mollası olup 19 Muharrem 1139'da (16 Eylül 1726) vefat etti. İffetli, âlim, edip bir pîrdi. (IV. 420/21)

Mustafa Efendi (Hasan Beyzâde) Kazasker Hasan Bey'in torunu, Ahmed Efendi'nin oğludur. Haleb, Şam ve Kudüs kadısı olup Safer 1041'de (Eylül 1631) vefat eyledi. Güzel ahlâklıydı. (IV. 388; I. 204)

Mustafa Efendi (Hatibzâde) Edirnelidir. Müderris olup Rebiyülâhir 1140'da (Kasım-Aralık 1727) vefat etti. (IV. 421)

Mustafa Efendi (Hatibzâde) Bursalıdır. Müderris, 1248'de (1832/33) Filibe mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 472)

Mustafa Efendi (Hazânî) Sofyalıdır. Müderris olup Yenice-i Vardar'da müderris oldu. Rebiyülevvel 979'da (Ağustos 1571) vefat etmiştir. Âlim ve usta şairdir. (IV. 376)

Mustafa Efendi (Hıfzîzâde) Mevâlîden Hasan Hıfzî Efendi'nin oğludur. Müderris olup Rebiyülâhir 1187'de

(Haziran-Temmuz 1773) Üsküdar mollası oldu. Sonra bilâd-ı hamse ve 1197' de (1783) Medine kadısı olup 1198' de (1784) vefat eylemiştir. (IV. 449)

Mustafa Efendi (Hüsâmzâde) Bursalı Hüsâmeddin Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1034'de (1624/25) Haleb mollası oldu. 1035 sonlarında (1626 ortaları) vefat etti. Sessiz ve sâkin biri olup vakarından "kazasker" denmişti. (IV. 386; II. 114)

Mustafa Efendi (Hüvellezî) Müderris, Kayseri mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (IV. 424)

Mustafa Efendi (İmam) Bursalıdır. İstanbul'a gelip Abdullah Birrî Efendi'ye imam ve sonra kethüdâ olup o sayede kaleme girerek hâcegândan olmuştu. Rüûs kesedarı olup IV. Mustafa'nın dadısını nikâhlayınca Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) hububat nâzırı, sonra tezkire-i evvel ve o sene Recebinde (Eylül) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı ve bir aralık Hadice Sultan'ın kethüdâsı olmuştur. Cemaziyelâhir 1223'de (Temmuz-Ağustos 1808) azlolunup zevcesiyle beraber Sakız'a sürüldü. O sene sonunda affolunmuştur. 1224'de (1809) ilk ve 1226'da (1811) ikinci defa ruznâme-i evvel, 1227'de (1812) rikâb defterdarı ve sonra defterdar-ı şıkk-ı evvel olup 1230'da (1815) azledildi. Sonra yine Hadice Sultan kethüdâsı, sonra defter emini, Haremeyn muhasebecisi, 1231'de (1816) yeniçeri kâtibi ve mahzen tamir memuru, sonra çavuşbaşı, 1236'da (1820/21) defter emini, sonra tophane nâzırı ve nihayet muhasebe-i evvel olup 1 Ramazan 1239' da (30 Nisan 1824) vefat etti. Şehzâde Türbesi kabristanında medfundur. Liyâkatsiz, safderundu. (IV. 467/68)

Mustafa Efendi (İmamzâde) Çingene Fırını Mescidi'ne minber koydu. (IV. 388)

Mustafa Efendi (İmamzâde) (Hacı) Çorluludur. Müderris, 1157'de (1744) Diyarbekir ve sonra Mısır kadısı oldu. Muharrem 1168'de (Ekim-Kasım 1754) Medine mollası ve sonra İstanbul pâyesi oldu. 1169'da (1755/56) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. İlim ve haysiyet sâhibiydi. (IV. 433)

Mustafa Efendi (İmamzâde) (Seyyid) Kadı olup şeyhülislâm Mirzazâde Said Mehmed Efendi'nin(→) kethüdâlığında bulundu. 20 Cemaziyelâhir 1202'de (28 Mart 1788) vefat etti. Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (III. 32)

Mustafa Efendi (İsâ Hocazâde) (Hacı) Konyalı Seyyid Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris olup 21 Cemaziyelâhir 1241'de (4 Şubat 1826) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 468/69)

Mustafa Efendi (İsmailzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Bağdad, Diyarbekir mollası oldu. 1097'de (1686) vefat eyledi. İffetli ve nezihdi. Oğlu Sâdık Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 403; I. 351)

Mustafa Efendi (Kabasakal) Halebli bir attarın oğludur. Tahsilden sonra Mısır kadılarından olup sonra mevâlîden oldu. Sakız, Tunus mollası olup sonra Damad Mehmed Paşa yanına ordu kadısı oldu. 1028'de (1619) onunla aynı gün azledildi. Muharrem 1036'da (Eylül-Ekim 1626) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibi, cömert ve yumuşak, dünyaya düşkün olup aşk şarabıyla sarhoştu. (IV. 386/87)

Mustafa Efendi (Kadızâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1055'de (1645)

babasının yerine Mehmed Paşa Tekkesi'ne şeyh oldu. 1072'de (1661/62) vefat eylemiştir. (IV. 396; IV. 154)

Mustafa Efendi (Kadızâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup 9 Receb 1123'de (23 Ağustos 1711) vefat etmiştir. (IV. 416)

Mustafa Efendi (Kapdanzâde) Enderûn'da yetişerek tülbend ağası olup Lâleli kitâbeti ve hâcegânlıkla çerağ edildi. 1206'da (1791/92) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 452)

Mustafa Efendi (Kapıcılar Kâtibi) Kalemden yetişerek senelerce kapıcılar kâtibi olduğundan bu lâkabı aldı. Sonra hâcegândan olup Anadolu muhasebecisi olmuş ve nihayet Ramazan 1141'de (Nisan 1729) defterdar-ı şıkk-ı sâlis olarak o sene sonunda vefat edip Samatya yolunda defnedilmiştir. (IV. 422)

Mustafa Efendi (Kara) Tahsilden sonra Sünbül Sinan Efendi'nin müridi olup Merkez Efendi himmetine uğradı ve Üsküdar'da Mihrimâh Sultan Camii'ne vâiz oldu. 985'de (1577) vefat eylemiştir. Tefsir ve hadisde söz sâhibiydi. Oğlu İbrahim Efendi'dir. (IV. 375)

Mustafa Efendi (Kara Halilzâde) Şeyhülislâm Kara Halilzâde Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Mevâlîden iken 1174'de (1760/61) vefat eyledi. Kabri Eyüp'dedir. (III. 29)

Mustafa Efendi (Kara Halilzâde) Mevâlîdendir. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (IV. 451)

Mustafa Efendi (Kâtibî Çelebi) Bursalıdır. Haremeyn evkafı kâtibiydi. 1113'de (1701/02) vefat etti. Şairdir. (IV. 412)

Mustafa Efendi (Kâtibzâde) Müderris olup 6 Cemaziyelevvel 1131'de (27 Mart 1719) vefat etti. (IV. 418)

Mustafa Efendi (Kâtibzâde) İzmirlidir. İstanbul'da yetişerek Feshane'nin kuruluşunda 1243'de (1827/28) ilk nâzırı olmuştur. Sonra ihtisâb memuru oldu. Sonra vefat etti. (IV. 470)

Mustafa Efendi (Kavsarazâde) Üsküdar'da bir mescid yapmıştır. 1125'de (1713) vefat etti. Torunu 1167'de (1753/54) camii tamir eylemiştir. (IV. 416)

Mustafa Efendi (Kavukçuzâde) Müderris; Trablus mollası oldu. Ramazan 1133'de (Temmuz 1721) vefat etti. (IV. 419)

Mustafa Efendi (Kebirîzâde) Kebirî Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Safer 1088'de (Nisan 1677) İstanbul kadısı olup Rebiyülevvel 1089'da (Mayıs 1678) azledildi. Cemaziyelâhir 1092'de (Haziran-Temmuz 1681) Anadolu kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 1094'de (Mart 1683) azledildi. 1097 Zilhiccesinin arefe günü (27 Ekim 1686) vefat etti. Eski Nişancı'da medfundur. Fâzıldı. Oğlu Ahmed Efendi(→), diğeri Abdurrahman Efendi'dir. (IV. 404)

Mustafa Efendi (Kethüdâ) Muhaşşî Sinan Efendizâde Hüseyin Efendi'nin oğludur. 953'de (1546) doğdu. Sokollu Kethüdâsı Husrev Ağa'ya mensup olduğundan "Kethüdâ Mustafa" dendi ve lâkabı kethüdâ kaldı. Vezirler ve ileri gelenlerle yakınlık kurarak müderris ve iki defa Şam mollası ve sonra Medine mollası oldu. Safer 1010'da (Ağustos 1601) azledildi ve bu sırada Anadolu pâyesi verilip Şa'bân 1011'de (Ocak-Şubat 1603) Anadolu kazaskeri oldu. Cemaziye-

levvel 1012'de (Ekim 1603) azlolunup 1017'de (1608) ikinci defa Anadolu kazaskeri oldu. Ramazan 1017'de (Aralık 1608) azledildi. Zilka'de 1019'da (Ocak-Şubat 1611) Rumeli kazaskeri olup Safer 1020'de (Nisan-Mayıs 1611) azledildi. Receb 1021'de (Eylül 1612) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1022'de (Nisan 1613) hastalığı dolayısıyla azledilerek Rebiyülâhir 1022'de (Mayıs-Haziran 1613) vefat eyledi. Evine defnedildi. Âlim, fâzıl, âbid, cemaate devam ederdi. Oğulları Ahmed Efendi(→) ile Mahmud Efendi'dir(→). (IV. 385/86)

Mustafa Efendi (Kethüdâzâde) Sudûrdan Hâmid Efendi kethüdâsı Mehmed Ağa'nın oğludur. Müderris, mahrec mollası, sonra bilâd-ı hamseden sayılan Şam mollası oldu. Giderken Misis'te Zilkade 1138'de (Temmuz 1726) vefat etti. Oğulları, Mehmed Said Münir Efendi ve Es'ad Efendi'dir(→). Bir oğlu da Süleyman Efendi(→) olup Haydarpaşa'da medfundur. Yanında, yeğeni Seyyid İsmail Molla medfundur. Evlâdından biri de sudûrdan Said Efendi'dir. (IV. 421)

Mustafa Efendi (Kethüdâzâde) Kereste gümrükçüsü olup 1 Receb 1192'de (26 Temmuz 1778) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 445)

Mustafa Efendi (Kevâkibîzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. 1059'da (1649) doğdu. Müderris, Edirne mollası, sonra Mekke mollası oldu. Zilkade 1114'de (Mart-Nisan 1703) İstanbul pâyesi olup Rebiyülevvel 1135'de (Aralık 1722) Kuşadası'na gönderilip Safer 1137'de (Ekim-Kasım 1724) bırakıldı ve 15 Cemaziyelevvel 1137'de (30 Ocak 1725) vefat etti. Sâlih, vakûrdu. (IV. 420)

Mustafa Efendi (Kız) Müderris, Bosna mollası olup 1150'de (1737/38) azledilmiş olarak vefat etti. Mollagürani'de medfundur. (IV. 427)

Mustafa Efendi (Kirpas) III. Selim devri (1789-1807) ortalarında vefat eden Şeyh Emin Efendi'nin müridi olup Sa'dîye'den Mûsâ Çavuş Tekkesi şeyhi olmuştu. Cemaziyelâhir 1234'de (Nisan 1819) vefat edip Dökmeciler Camii'nde defnedildi. (IV. 465)

Mustafa Efendi (Koca) Mâbeyn-i hümâyûnda yetişerek çıktıkda Melek Ahmed Paşa dairesinde on sene müddetle kethüdâ olmuştur. Sonra hâcegândan olup 1073'de (1662/63) defter emini ve 1074'de (1663/64) reisülküttab oldu. 1077'de (1666/67) reis vekili oldu. Sonra ikinci defa reisülküttab olup 6 sene kalmış ve Kamaniçe'nin fethinde bulunmuştur. 1088'de (1677) yeniçeri kâtibi ve 1095'de (1684) üçüncü defa reis, 1097'de (1686) mevkufatçı ve 1098'de (1687) defter emini oldu. 1106'da (1694/95) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. İstanbul'da Musalla yakınında mektebi ve darülhadisi olup Eskişehir'de dahi bazı hayır eserleri vardır. Evi Soğukçeşme yakınında olup bir hayli yıl torunlarında kalmıştır. (IV. 408/09)

Mustafa Efendi (Koç Emir) Seyyiddir. Medine kadısı iken Zilka'de 1050'de (Şubat 1641) vefat eyledi. (IV. 389)

Mustafa Efendi (Kör) Köprülüzâde Mustafa Paşa'nın kethüdâsı olup haylice parladı. Efendisinin şehadetinde gizlenmiştir. 1103'de (1691/92) vefat etti. (IV. 407)

Mustafa Efendi (Küçük Bostan) Ali Efendi'nin oğludur. Müderris ve bir aralık Şehzâde Selim'e muallim

oldu. Manisa müftüsü iken Zilka'de 977'de (Nisan 1570) vefat etti. Âlim, âbid, zâhiddi. (IV. 376)

Mustafa Efendi (Lâleli) Çelebi Mehmed Efendi'nin kardeşidir. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1183'de (1769/70) silahdar kâtibi ve Zilka'de 1185'de (Mart 1772) yeniçeri kâtibi, Cemaziyelevvel 1188'de (Temmuz 1774) tersane emini, 1189'da (1775) matbah emini, 1190'da (1776) yine tersane emini ve 1195'de (1781) sadâret kethüdâsı olup 11 Safer 1196'da (26 Ocak 1782) azledildi. O sene ikinci defa matbah emini, 1197'de (1783) sipah kâtibi, ardından çavuşbaşı, Şevvâl 1198'de (Ağustos-Eylül 1784) tevkiî ve 6 Zilka'de 1199'da (10 Eylül 1785) ikinci defa çavuşbaşı olup Safer 1200'de (Aralık 1785) azledildi. Receb 1200'de (Mayıs 1786) defter emini, Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) tevkiî ve sonra çavuşbaşı vekili olup azilden sonra yine mecâlis-i mükâlemeye memur olmuş ve 1212'de (1797/98) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Bilgili, doğru ve sâdıkdı. Kız kardeşi Hadice Hanım'ın zevci, Abdullah Ağa'dır(→). Mühürdarı Nasrî Hasan Efendi' dir(→). (IV. 454/55)

Mustafa Efendi (Lonkazâde) Maliyeden yetişip Anadolu, cizye muhasebeleri ve mevkufatî ve tekrar haraç muhasebesi gibi hizmetlerde bulunup 1007'de (1598/99) defterdar oldu. Başka görevlerde bulunduktan sonra 1022'de (1613) başdefterdar olmuştur. 1023'de (1614) azledilerek o sene ikinci defa başdefterdar oldu. 1026'da (1617) ayrılıp sonra vefat etti. (IV. 384)

Mustafa Efendi (Luhumîzâde) Luhumî Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 2 Şevvâl 1126'da (11 Ekim 1714) vefat etmiştir. (III. 522)

Mustafa Efendi (Martoloszâde) Martolos Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Medine, Şam mollası oldu. 1055'de (1645) vefat eyledi. Güzel konuşur ve yumuşak huyluydu. (IV. 390; III. 364)

Mustafa Efendi (Memikzâde) Nişancı damadıdır. Müderris, molla olup Rebiyülevvel 1057'de (Nisan 1647) İstanbul kadısı olup Şevvâl'de (Kasım) ayrıldı. Cemaziyelevvel 1058'de (Haziran 1648) Anadolu kazaskeri olup Receb'de (Ağustos) azledildi. Şevvâl 1059'da (Ekim 1649) Rumeli kazaskeri olup 1060'da (1650) azledildi. Şevvâl 1063'de (Eylül 1653) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Zilka'de 1064'de (Eylül-Ekim 1654) azledilip bir yere sürüldü. Receb 1065'de (Mayıs 1655) bırakıldı. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) 13 saat kadar şeyhülislâm olup Çınar vak'ası olmakla azlolunarak hacca gitmeye ve sonra ikamete memur oldu. Sonradan Mekke mollası oldu. Şevvâl 1066'da (Temmuz-Ağustos 1656) vefat eyledi. Orta halliydi. Kardeşinin oğlu, sudûrdan Tezkireci Mehmed Efendi'dir. (IV. 394)

Mustafa Efendi (Mes'udzâde) Mes'ud Mustafa Efendi'nin (v. 1154/1741) oğlu veya torunu olmalıdır. Atik Vâlide Sultan kâtibi olup 24 Ramazan 1215'de (8 Şubat 1801) vefat etti. (IV. 366)

Mustafa Efendi (Mestîzâde) Bursa mahkemesi kâtiplerindendi. 1060'da (1650) vefat edip Molla Ayas yakınına defnedildi. Sâlihdi. (IV. 391)

Mustafa Efendi (Mısırlızâde) Nakşibendî şeyhlerinden olup 1230'da

(1815) vefat etti. Unkapanı'nda medfundur. (IV. 464)

Mustafa Efendi (Mısrîzâde) Bursalı muhaddis Mısrî Ali Efendi'nin oğlu olup oranın reisü'l-ulemâsı idi. 1198'de (1784) vefat eyledi. Mevlevîhane karşısına defnedildi. (IV. 449; IV. 194)

Mustafa Efendi (Mimarzâde) Muhyiddin Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Sahn müderrisi ve 963'de (1556) Bursa kadısı oldu. Bir huccet hatasıyla azledildi. Ancak o sene Şevvâlinde (Ağustos) Edirne kadısı ve Şevvâl 965'de (Temmuz-Ağustos 1558) İstanbul kadısı, Şa'bân 968'de (Nisan-Mayıs 1561) Medine kadısı olup Cemaziyelâhir 971'de (Ocak-Şubat 1564) azledilmiş ve Şevval 971'de (Mayıs-Haziran 1564) vefat etmiştir. Seçkin âlimlerden olup şeyhülislâmlık ve kazaskerliğe layık olmakla mağrur idi. İki oğlu gençliğinde vefat etti. Hasan Çelebi *Telvih*'ine hâşiyesi, *Dürer u Gurer*'e hâşiyesi, *Hidâye*, *Miftâh* ve *Mevâkıf*'a ta'likatı, *Kâfi Şerhi Câmî* kenarında kelimâtı vardır. Evlâdından Muallimzâde Âzerî İbrahim Efendi'dir(→). (IV. 374)

Mustafa Efendi (Mirza) Batumlu Abdurraûf Efendi'nin oğludur. 1056'da (1646) İstanbul'a geldi. Müderris, molla olup Rebiyülâhir 1099'da (Şubat 1688) İstanbul kadısı oldu. Rebiyülâhir 1100'de (Ocak-Şubat 1689) azledildi. Şevvâl 1101'de (Temmuz 1690) Limni'ye ve Şa'bân 1102'de (Mayıs 1691) Kıbrıs'a sürüldü. 1103'de (1691/92) affedilerek Rebiyülâhir 1105'de (Aralık 1693) Anadolu pâyesi oldu. Şa'bân 1106'da (Mart-Nisan 1695) Rumeli kazaskeri oldu. 1107'de (1695/96) azledildi. Şa'bân 1110'da (Şubat 1699) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Zilka'de 1110'da (Mayıs 1699) azledilerek Sinop'a sürüldü. 1115'de (1703/04) bırakıldı. Zilka'de 1120'de (Ocak-Şubat 1709) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. Muharrem 1122'de (Mart 1710) azledildi. 26 Zilhicce 1126'da (2 Ocak 1715) şeyhülislâm oldu. 23 Cemaziyelâhir 1127'de (26 Haziran 1715) azlolunup Receb'de (Temmuz) Trabzon'a sürüldü. 3 Safer 1135'de (13Kasım 1722) 95 yaşında iken vefat eyledi. Fâzıl, fakih, müfessir, zâhiddi. Sure-i Neb'e isâmına ve Şah Hüseyin'e ve bazı kitaplara hâşiye ve ta'likatı ve Türkçe *Eşrat-ı Saat* tercümesi vardır. Oğlu sudûrdan Sâlim Efendi'dir. (IV. 419/20)

Mustafa Efendi (Muzafferzâde) Kayseri ve Sofya mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (IV. 424)

Mustafa Efendi (Müftîzâde) Müderris olup 23 Safer 1205'de (1 Kasım 1790) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 451)

Mustafa Efendi (Müftîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. 1229'da (1814) Kudüs mollası olarak vefat etmiştir. (I. 267)

Mustafa Efendi (Müftîzâde) Ünyelidir. Müderris, Zilka'de 1274'de (Haziran-Temmuz 1858) Haleb mollası oldu. (IV. 476)

Mustafa Efendi (Mülakkab) Merzifonlu Muslihiddin Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Muharrem 1058'de (Şubat 1648) İstanbul kadısı, Cemaziyelâhir'de (Temmuz) Rumeli kazaskeri olup Receb'de (Ağustos) azledilmiş ve 1058'de (1648) kazâen vefat etmiştir. Kız kardeşinin oğlu Bayram Abdî Efendi'dir(→). (IV. 391)

Mustafa Efendi (Müstakimzâde) Kehhâlbaşı Müstakim Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olmuştu. Sonra kehhâlbaşı olup 1176'da (1762/63) Limni'ye sürüldü. Bırakıldıktan sonra 1178'de (1764/65) Galata mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 439; IV. 364)

Mustafa Efendi (Mütevellizâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Yenişehir mollası olup azledilmiş olarak Rebiyülâhir 1041'de (Kasım 1631) vefat etti. Hasköy'de defnedildi. (IV. 388; I. 206)

Mustafa Efendi (Nefeszâde) Amasyalıdır. Müderris olup 11 Zilka'de 1011'de (22 Nisan 1603) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Fâzıldı. (IV. 380)

Mustafa Efendi (Nefeszâde) Müderris, Sofya mollası olup Ramazan 1060'da (Eylül 1650) azledilmiş olarak vefat etti. (IV. 392)

Mustafa Efendi (Oğlan) Tosyalıdır. Müderris olup Safer 971'de (Eylül-Ekim 1563) köle elinde şehid oldu. Âlim ve istidatlıydı. (IV. 374)

Mustafa Efendi (Onüç) Yeniçeri kalemi serhalifesi olup 1164'de (1751) vefat etmiştir. (IV. 431)

Mustafa Efendi (Öreke) İstanbulludur. Müderris ve Eyüp mollası oldu. Şa'bân 1059'da (Ağustos 1649) azledilmiş olarak vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Oğlu sudûrdan Ahmed Efendi'dir. (IV. 392)

Mustafa Efendi (Paşmakçızâde) Şeyhülislâm Paşmakçızâde Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. 1142'de (1729/30) Yenişehr-i Fenâr mollası olup birkaç yıl sonra vefat eylemiştir. (III. 375)

Mustafa Efendi (Pazarbaşızâde) Müderris olup 1050'de (1640/41) vefat etti. (IV. 389)

Mustafa Efendi (Rodosîzâde) Üsküp ve Siroz kadısı oldu. 1031'de (1622) azledilmiş olarak vefat etti. Fâzıl olup tefsirden risaleleri vardır. (IV. 384/85)

Mustafa Efendi (Rûşenzâde) Karahisar müftüsü ve müderris olup azledilmiş ve İstanbul'da 1159'da (1746) vefat etmiştir. Üsküdar'da Mirzazâdeler yanında medfundur. Fâzıldı. (IV. 427)

Mustafa Efendi (Sadreddinzâde) Telhisçi olup müderris ve Üsküdar ve Filibe mollası oldu. 1148'de Kadir gecesinde (9/10 Şubat 1736) vefat etti. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. (IV. 426)

Mustafa Efendi (Salyarzâde) Sakızlıdır. Müderris olup Zilka'de 1108'de (Mayıs-Haziran 1697) vefat eyledi. (IV. 409)

Mustafa Efendi (Saraçzâde) Saraç Ahmed'in oğludur. Şeyh olup 1215'de (1800/01) vefat etti. Karacaahmet'te medfundur. Oğlu Said Efendi dahi bu sene vefat ederek, orada Turunçzâde Mehmed Efendi'nin(→) yanına defnedildi. (IV. 458)

Mustafa Efendi (Saray Hocası) Yâsinci Mustafa Efendi'nin damadıdır. Kaleciklidir. Müderris, molla, Medine kadısı oldu. 28 Şa'bân 1136'da (22 Mayıs 1724) vefat etmiştir. Topkapı'da kayınpederi yanına defnedildi. (IV. 420)

Mustafa Efendi (Sarı) Maliyeden yetişip Tuna, Trablus, 999'da (1591) tekrar Rumeli, 1002'de (1593/94) tekrar Trablusşam defterdarı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 378)

Mustafa Efendi (Sarı) Anadoluludur. Müderris olup Zilhicce 1099'da (Ekim 1688) vefat etti. (IV. 405)

Mustafa Efendi (Sarı Muid) Müderris, Filibe mollası ve Mekke pâyesi oldu. Şevvâl 1080'de (Mart 1670) vefat etti. Fâzıl, öfkeliydi. Hatta sebeb-i feyzi Ebû Said Efendi'yi bile gücendirmiştir. Eksik manzum bir hilye-i şerifesi vardır. (IV. 399)

Mustafa Efendi (Sarmısakçızâde) Kabakulak İbrahim Paşa'nın imamı Hacı Beşir Ağa'ya, efendisinin kötü niyetini arzederek intisap etmiş ve 1144'de (1731/32) imam-ı sânî ve müderris olup Muharrem 1158'de (Şubat 1745) imam-ı evvel-i sultanî olmuştur. 6 Safer 1161'de (6 Şubat 1748) vefat edip Eski Menzilhane'ye defnedildi. (IV. 429)

Mustafa Efendi (Sathî) Müderrisdi. Şevvâl 1115'de (Şubat 1704) Küçük Ayasofya Hamamı'nda düşüp vefat etmiştir. (IV. 413)

Mustafa Efendi (Serdârlar Kâtibi) Kalemden yetişerek serdârlar kitâbetinde birçok vakit bulunup o adı kazanmış ve sonra Sâliha Sultan'a kethüdâ olarak hâcelik rütbesine nâil olmuştur. 1182'de (1768/69) matbah emini olup 1190'da (1776) o mesnetten tersane emini oldu. Şa'bân 1192' de (Eylül 1778) sadrazam kethüdâsı olup 11 Cemaziyelevvel 1193'de (27 Mayıs 1779) azledilerek Receb'de (Temmuz-Ağustos) Midilli'ye sürülmüş ve orada vefat etmiştir. Karavezir Mehmed Paşa ile hoş geçinse ikbâli devam ederdi. (IV. 447)

Mustafa Efendi (Seyrekzâde Hâfızı) Kastamonuludur. Şair Sa'dî Efendi'nin oğludur. Müderris, Üsküdar mollası olup 1098'de (1687) vefat etti. Şair, münşî, tarih söyler, yumuşak huyluydu. (IV. 404/05)

Mustafa Efendi (Seyyid) Bâyezid Camii kâtibi olup Cemaziyelevvel 1181'de (Ekim 1767) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 442)

Mustafa Efendi (Seyyid) Müderris olup Cemaziyelâhir 1219'da (Eylül 1804) vefat etti ve Üsküdar'a defnedildi. (IV. 459)

Mustafa Efendi (Seyyid) Celvetî şeyhlerinden ve Seyyid Nebî Efendi halifelerindendir. 2 Muharrem 1222' de (12 Mart 1807) vefat edip Karabaş Mezarlığı'na defnolunmuştur. (IV. 459)

Mustafa Efendi (Seyyid) Kalemden yetişip enfiye emini ve sonra arabacılar kâtibi, 1218'de (1803/04) tophane kâtibi, sonra Haremeyn mukataacısı oldu. Şevvâl 1226'da (Ekim-Kasım 1811) vefat etti. Merkezefendi'de medfundur. (IV. 462)

Mustafa Efendi (Seyyid) Enderûn'dan yetişerek hazine-i hümâyûn başkâtibi ve hâcegândan olmuştur. 15 Muharrem 1256'da (19 Mart 1840) azledilmiş olarak vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 472)

Mustafa Efendi (Seyyid) Hâdimlidir. Müderris, molla olup 1256'da (1840) vefat eyledi. (IV. 473)

Mustafa Efendi (Seyyid) Bursalı Sâlim Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1249'da (1833/34) Bosna mollası olup 5 Receb 1257'de (23 Ağustos 1841) vefat eyledi. Davutpaşa'da medfundur. (IV. 474; III. 4)

Mustafa Efendi (Seyyid) Tatarpazarlıdır. Müderris olup 1260'da (1844) vefat etmiştir. (IV. 474)

Mustafa Efendi (Seyyid) Müderris, Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat 1853) Selânik ve Şevvâl 1277'de (Nisan-Mayıs 1861) Edirne mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (IV. 478)

Mustafa Efendi (Seyyid) Birgilidir. Müderris olup 1277'de (1860/61) vefat etmiştir. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 476)

Mustafa Efendi (Seyyid Ahmed Efendizâde) Müderris, Haleb mollası, Rebiyülevvel 1184'de (Temmuz 1770) Şam mollası, Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) Edirne mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 444)

Mustafa Efendi (Seyyid Baba) (Hacı Hoca) Özbekler Tekkesi şeyhi olup 25 Zilka'de 1195'de (12 Kasım 1781) vefat etti. (IV. 448)

Mustafa Efendi (Seyyid) (Dürrîzâde) Hidâyetullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 25 Zilhicce 1228'de (19 Aralık 1813) vefat etti. Babasının civarında medfundur. (IV. 627)

Mustafa Efendi (Seyyid) (Hacı) Müderris, İzmir, Şam mollası oldu. 1155'de (1742) vefat ederek Seyitahmetderesi'nde defnolundu. (IV. 427)

Mustafa Efendi (Seyyid) (Hacı) Fâtih dersiâmlarından olup Hidâyet Camii vâizi olmuştur. 24 Şevvâl 1259'da (17 Kasım 1843) vefat etmiştir. (IV. 474)

Mustafa Efendi (Seyyid) (Hâfız) Müderris ve Erzurum mollası olup Zilhicce 1235'de (Eylül 1820) vefat eyledi. Miskinler'de medfundur. (IV. 466)

Mustafa Efendi (Seyyid) (Kefelizâde) Sarmaşık Tekkesi şeyhi olup 13 Rebiyülevvel 1224'de (28 Nisan 1809) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Bu tekke şeyhlerinden Seyyid İbrahim Efendi 1247'de (1831/32) ve Hâfız Tâhir Efendi 22 Rebiyülevvel 1261'de (31 Mart 1845) vefat edip o tekkeye defnedilmişlerdir. (IV. 460)

Mustafa Efendi (Seyyid) (Yahnikapanzâde) Bursa şeyhleri büyüklerindendir. 1191'de (1777) vefat eyledi. Fâzıl, 127 yaşında bir pîrdi. (IV. 446)

Mustafa Efendi (Solak) Edirnelidir. Müderris, Sakız mollası olup Ramazan 1110'da (Mart 1699) vefat etti. (IV. 411)

Mustafa Efendi (Suyolcuzâde) Derviş Ali Efendi'nin şâkirdidir. 1098'de (1687) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Meşhur hattatdır. (IV. 405)

Mustafa Efendi (Süleyman Efendizâde) Maliyeden yetişip defterdar mektupçusu oldu. 1096'da (1685) deryâ beyleri sınıfına dahil olup sonra ruznâme-i evvel olmuştur. 1101'de (1689/90) azl ve gazap edildi. Sonra İstanbul defterdarı olup 1105'de (1693/94) Kıbrıs'a defterdarlıkla gönderildi. Sonra matbah emini olup 1106'da (1694/95) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (IV. 409)

Mustafa Efendi (Şâmîzâde) Müderris olup 1187'de (1773) Eyüp mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 443)

Mustafa Efendi (Şehid) (Emir Halife) Şeyhlerden olup Emir Mescidi'ni yapmıştır. (1770'lerde) Şumnu'da vefat eyledi. Kabri oradadır. (IV. 444)

Mustafa Efendi (Şehrîzâde) Kalem halifelerinden olup 1201'de (1786/87) hâcegânlıkla tarihçi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 452)

Mustafa Efendi (Şemseddinzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Galata mollası olup Safer 1106'da (Eylül-Ekim 1694) vefat etmiştir. Güzel ahlâk sâhibiydi. (IV. 408; IV. 128)

Mustafa Efendi (Şeyh) Kecdehan damadı Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik mollası olup Şevvâl 1094'de (Ekim 1683) vefat etti. (IV. 402)

Mustafa Efendi (Şeyh) Yabanâbâdlıdır. Müderris ve dersiâm olup nihayet Yenişehir mollası oldu. 11 Receb 1278'de (12 Ocak 1862) vefat etti. Meşhur fâzıllardan, rind-meşrep bir zat idi. (IV. 478/79)

Mustafa Efendi (Şeyh Mahmudzâde) Mehmed Efendi'nin oğlu ve Hüdâî Mahmud Efendi'nin kızının oğludur. Müderris, Şam ve Medine mollası oldu. Rebiyülâhir 1096'da (Mart 1685) vefat etmiştir. İyi halle tanınmıştı. (IV. 403)

Mustafa Efendi (Şeyh) (Hacı) Şeyhlerdendir. 14 Rebiyülevvel 1283'de (27 Temmuz 1866) vefat ederek Sütlüce'ye defnedilmiştir. (IV. 479)

Mustafa Efendi (Şeyhzâde) İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Manisa mollası olup 1052'de (1642) vefat eyledi. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (IV. 389; I. 98)

Mustafa Efendi (Şeyhzâde) Akhisarlı olup müderris ve Eyüp mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (IV. 424)

Mustafa Efendi (Tarikatçızâde) Müderris olup 1186'da (1772/73) vefat etti. *Tarikat-i Muhammediye*'yi tercüme eylemiştir. (IV. 443)

Mustafa Efendi (Tarsusîzâde) Müderris, Kudüs mollası, Rebiyülâhir 1184'de (Ağustos 1770) Mısır ve 1188'de (1774) Mekke mollası, Ramazan 1199'da (Temmuz 1785) İstanbul kadısı ve Rebiyülâhir 1200'de (Şubat 1786) Anadolu pâyesi olup Zilhicce 1202'de (Eylül 1788) vefat eyledi. Üsküdar'a defnedildi. İlim ve fazilet sâhibiydi. Damadı Şihâbeddin Ahmed Efendi'dir(→). Diğer damadı Abdülkerim Hasbî Efendi, 1208'de (1793/94) vefat eyledi. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. (IV. 451)

Mustafa Efendi (Tavil) Bosnalıdır. Müderris ve Sofya mollası oldu. 2 Cemaziyelevvel 1107'de (9 Aralık 1695) vefat etti. Safdı. (IV. 409)

Mustafa Efendi (Tavukçubaşı damadı) (Hacı) Kastamonu'da Kerel köyünde â'yândan Amarzâde Mehmed Ağa'nın oğludur. 1100'de (1688/89) doğdu. Çocukluğunda babasının vefatıyla İstanbul'a gelip amcası Elmas Mehmed Paşa'nın telhisçisi Abdî Ağa terbiyesinde kalıp Tavukçubaşı Ali Ağa'ya damad oldu. Ulemâ ile görüşüp kalemde yükselerek 1143'de (1730) başmukataacı oldu. Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım-Aralık 1730) Viyana sefiri olup Zilhicce 1144'de (Haziran 1732) büyük kale tezkirecisi, 1145'de (1732/33) piyade mukabelecisi ve o sene Zilhiccesinde (Mayıs-Haziran 1733) beylikçi, Cemaziyelevvel 1149'da (Eylül 1736) reisülküttab olup 19 Zilka'de 1153'de (3 Şubat 1741) azledilip memleketi olan Kastamonu'ya sürüldü. 1154'de (1741) hacca gitmeye memur oldu ve İstanbul'a uğramaksızın gitti. Rebiyülâhir 1155'de (Haziran 1742) İstanbul'a gelip Ramazan 1156'da (Ekim-Kasım 1743) defter emini ve Rebiyülâhir 1157'de (Mayıs-Haziran 1744) ikinci

defa reisülküttab oldu. 10 Zilka'de 1160'da (13 Kasım 1747) azledilerek Edirne'ye sürülüp 3 ayda bırakıldı. Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) ruznâme-i evvel olup 18 Ramazan 1162'de (1 Eylül 1749) Kayalar'da yalısında vefat eylemiştir. Eyüp Sultan Camii' nin deniz kapısında medfundur. Orta boylu, iyilikleri bol, âlim, edip, üç dilde şair, Arapçada mâhirdi. Yeniköy'de ve köyünde çok sayıda mescit, mektep, medrese, kütüphane, İstanbul'da mektep, çeşme, pek çok derslik ve cihât-ı hayriye ve Haremeyn-i Şerifeyn'e surre-i câriye yaptı. Kayalar'da da bir çeşmesi vardır. Oğulları Âşir Efendi ve Abdürrezzâk Paşa ve damadı Ebûbekir Rasim Paşa'dır. (IV. 429/30)

Mustafa Efendi (Tekerlek) Beşiktaş'ta bir mescid inşa etti. (IV. 388)

Mustafa Efendi (Telhisîzâde) Bâbıâlî'den yetişip tezkireci ve Kara Mustafa Paşa'nın sadâretinde reisülküttab ve müsteşarı oldu. Sözü geçer olup 1095'de (1684) Edirne'de katledilmiştir. (IV. 402/03)

Mustafa Efendi (Tophanelizâde) Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 8 Cemaziyelâhir 1176'da (25 Aralık 1762) vefat eyledi. (IV. 325/26)

Mustafa Efendi (Tosî) (Küçük) Tosyalıdır. Müderris olup Şam, Mekke mollası oldu. 13 Şevvâl 1004'de (10 Haziran 1596) vefat etti. Kurşunlu Türbede medfundur. Şair, âlim, kâmildi. *Itlâku's-Saltana, Risâle-i Telciye* bunundur. (IV. 379)

Mustafa Efendi (Tülbendçizâde) Edirne müderrislerinden olup 8 Ramazan 1178'de (1 Mart 1765) vefat eyledi. Yahnikapan'da yeni dersiyenin bânîsidir. (IV. 440)

Mustafa Efendi (Türabîzâde) Akşehirli Ali Efendi'nin oğludur. Müderris ve Akşehir müftüsü oldu. 990'da (1582) vefat eyledi. Fetvâ ve takvâda kâmildi. Kardeşleri Mehmed Efendi ve İsmail Efendi'dir. (IV. 378)

Mustafa Efendi (Uryânîzâde) Uryânî Ali Efendi'nin(→) torunlarındandır. Süleymaniye müderrisi iken 200 kişiyle savaşa katıldı. Yiğitliği kadar âlim de olduğundan 1224'de (1809) Kudüs mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 523)

Mustafa Efendi (Uşşakîzâde) Hüsâmeddin Uşşakî'nin oğlu olup 970' de (1562/63) doğdu. Müderris, Haleb, Küdüs, Medine, Selânik, Bursa, Edirne ve Eyüp mollası oldu. Ramazan 1033'de (Haziran-Temmuz 1624) İstanbul kadısı olup Muharrem 1034' de (Ekim-Kasım 1624) azledilerek Anadolu pâyesi oldu. Zilhicce 1037' de (Ağustos 1628) vefat etti. Kasımpaşa'da Uşşakî Zaviyesi'nde medfundur. Sâlih, iffetli, vakûr ve edipdi. Torunlarından Şeyh Ahmed Efendi, 1168'de (1754/55) vefat eyledi. (IV. 387)

Mustafa Efendi (Üveyszâde) Müderris, molla oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) başlarında vefat etti. (IV. 424)

Mustafa Efendi (Yâsinci) Menteşeli Şeyh İbrahim'in oğludur. 1053'de (1643) doğdu. İstanbul'a geldikte Esirî Ali Efendi'ye damad oldu. 1103'de (1691/92) Hekim Çelebi Tekkesi'ne şeyh oldu. Sonra mestancılar hâcesi ve 1113'de (1701/02) Ayasofya vâizi oldu. Cemaziyelevvel 1120'de (Temmuz-Ağustos 1708) vefat eyledi. Top-

kapı'da medfundur. Nakşibendî, muhaddis, müfessirdi. Ayasofya Camii'nde *Yâsin-i Şerif* okunmasını vakfetmiştir. Oğlu Osman Efendi ve torunu Şeyhülislâm Yâsincizâde Abdülvehhâb Efendi'dir. (IV. 414)

Mustafa Efendi (Yazıcı) Dârüssaâde ağası Hacı Beşir Ağa zamanında yazıcı olup 1152'de (1739/40) hâcegânlıkla mevkufatçı olmuştur. 1153 (1740) ve 1155 (1742) tarihlerinde iki defa ruzname-i evvel ve 1156'da (1743) ikinci defa mevkufatçı ve 1158'de (1745) maliye tezkirecisi ve 1159'da (1746) üçüncü defa mevkufatçı, başka görevlerde bulunup 1167'de (1753/54) atlı mukabelecisi ve 1169'da (1755/56) cizye muhasebecisi olup Cemaziyelevvel 1170'de (Ocak-Şubat 1757) görevinde iken vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 434)

Mustafa Efendi (Yekdest) Müderris ve 1168'de (1755) Kudüs mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 431)

Mustafa Efendi (Yeşillioğlu) Piyade başhalifesi olup 1179'da (1765/66) vefat ederek Topkapı'ya defnedildi. (IV. 442)

Mustafa Efendi (Yunuszâde) Birgilidir. Müderris, Yenişehir, Manisa mollası olup 1000'de (1591/92) sılasında vefat etmiştir. Kaza ücretini şer'î izin yerine gelsin diye kâğıt mukabili alırdı. Namazı mücevveze ile kılar ve vakar ile oturup ağdalı söz söylerdi. (IV. 378)

Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) Askerîden Abdullah Efendi'nin oğludur. Kadızâde'den ve başkalarından ilim tahsil eyledi. Anadolu mahasebesinde şâkird iken 1031'de (1622) İran ve Bağdad ve Hemedan seferlerinde hazır bulunmuş ve 1043'de (1633/34) hacca gidip gelerek Van seferine de gitmiştir. 1058'de (1648) başmuhasebede ikinci halife oldu. 1068'de (1658) vefat eyledi. Zeyrek'de mektebi sahasında medfundur. Fâzıl, tarihçi ve tıp ilmine âşinâ idi. Eserleri: *Keşfü'z-Zünûn, Tuhfetü'l-Ahyâr, Cihannümâ* ki *Atlas Minor* tercümesi, *Tuhfetü'l-Kibâr, Revnaku's-Saltana*, tarihden *Fezleke-i Arabî, Fezleke-i Türkî, Tarih-i Takvim, Recmü'r-Recm, İlhâmü'l-Mukaddes* ve *Mîzânü'l-Hakk*. (IV. 395)

Mustafa Hoca Alaca Mescidi'ni yaptı. (IV. 388)

Mustafa Hulûsî Efendi (Odunyarıcızâde) Şehrî Mehmed'in oğludur. Bir mescid yaptı. (IV. 391)

Mustafa İzzet Bey (Ispanakçızâde) Sudûrdan Tâhir Bey'in oğludur. Müderris, Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) Trabzon mollası ve Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Mısır mollası olup Rebiyülevvel 1279'da (Eylül 1862) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat eyledi. Oğlu Cemâl Bey'dir. (IV. 479)

Mustafa Kapdan Sakızlı Osman Bey'in yerine Trablusgarb beyi olan Osman Reis katledilince Bâdî Çavuş adında biri geçtiyse de azledilmiş, 1083'de (1672/73) Mustafa Pehlivan olup o da 10. günü azlolunarak Mısırlıoğlu İbrahim Paşa dayı olmuş, onun yerine geçen Moralı İbrahim 3 günde azlolununca 1087'de (1676) bu, Trablusgarb valisi olmuştur. 1088'de (1677) vefat etmiştir. (IV. 401)

Mustafa Kapdan Cezâyirlidir. Bir aralık İskenderiye mutasarrıflığında bulundu. Tersane-i Âmire'ye gelip

patrona olmuştur. Bu hizmette vefat etti (1760'lar). (IV. 436)

Mustafa Kapdan (Seyyid) Tersaneden yetişip 1173'de (1759/60) riyâle ve sonra patrona ve kapudâne oldu. 1193'de (1779) vefat eyledi. Doymazdere'ye defnedilmiştir. (IV. 446)

Mustafa Molla Karabağlı Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Silahşor olup 1225'de (1810) vefat etmiştir. (III. 323)

Mustafa Nurî Paşazâde *bak.* Tâhir Ömer Bey

Mustafa Paşa Enderûn'dan yetişerek II. Bâyezid'in tahta çıkışında kapıcıbaşılıkla saraydan çıkıp Avrupa'ya gönderildi. Bu sebepten hizmeti makbul olup 903'de (1497/98) Rumeli beylerbeyi olmuştur. Sonra kubbe veziri oldu. 917'de (1511) sadrazam oldu. 918'de (1512) azledilip Bursa'ya sürüldü. 919'da (1513) katledildi. Orada defnedildi. İstanbul'da cami yapıp orası adıyla anılır oldu. Tedbirli ve güçlüydü. (IV. 371)

Mustafa Paşa Sadrazam Dâvud Paşa'nın oğludur. II. Bâyezid'e damad olup paşalık unvanı verildi. Sonra Amasya paşası oldu. Şehzâde Ahmed'in valiliğinde esir ve sonra ona vezir oldu. 930'da (1524) kazaen vefat etti. (IV. 371)

Mustafa Paşa İskender Paşa'nın oğludur. I. Selim'e (Yavuz) damad oldu. Beylerden olarak Mısır fethinde Trablusşam valisi olmuştur. Sonra Âlâiye ve Birecik beylerbeyi olup 932'de (1525/26) eşkıya harbinde şehid oldu. (IV. 371)

Mustafa Paşa Bıyıklı Mehmed Paşa'nın oğludur. Mısır'da beylerden olup sonra Yemen beylerbeyi olmuş ve 949 (1542/43) tarihinden sonra vefat eylemiştir. (IV. 372)

Mustafa Paşa Toygun Paşa'nın kardeşidir. Beylerden olup 969'da (1561/62) Malatya beyi oldu. Sonra Bosna beylerbeyi olup Muharrem 974'de (Temmuz-Ağustos 1566) vefat eylemiştir. (IV. 374)

Mustafa Paşa Enderûn'da yetişerek odabaşı olup II. Selim devrinde Cezâyir ve sonra Trablusgarb beylerbeyi oldu. 982'de (1574) Halku'l-Vâd seferinde bulunmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 375)

Mustafa Paşa Sokollu Mehmed Paşa'nın amcasının oğludur. Enderûn'da terbiye edilip çıkışında küçük mîrahûr ve Ramazan 962'de (Temmuz-Ağustos 1555) çakırcıbaşı oldu. Sonra mîrülümera ve sonra Budin beylerbeyi oldu. Uzun müddet orada kaldı. 986'da (1578) idam edildi. Tedbirli ve cömertlikte Hâtem idi. (IV. 377)

Mustafa Paşa Kırkkiliselidir. İki defa çavuşbaşı, 1000'den (1591/92) sonra bölük ağası, Zağra ve sonra Niğbolu beyi oldu. Sonra Haleb beylerbeyi pâyesi verilmiştir. Muharrem 1004'de (Eylül 1595) harbe memur olup orada şehid olmuştur. Oğlu Hüseyin Bey, Vize beyi oldu. (IV. 379)

Mustafa Paşa Lala Mustafa Paşa'nın kethüdâsıdır. Beylerbeyi olup Maraş valisi ve azilden sonra harbe memur olup 1003'de (1594/95) şehid oldu. (IV. 379)

Mustafa Paşa Ayas Paşa'nın oğlu ve Koca Sinan Paşa'nın yeğeni olup ilerliyerek yeniçeri ağası oldu. 993'de (1585) Maraş, sonra Temeşvar, Budin, Sivas, 999'da (1591) yine Temeşvar ve sonra iki defa Şam valisi olup harbe

memur oldu. Eflâk tarafında Satırcı Mehmed Paşa ile bulunup 1006'da (1597/98) şehid oldu. (IV. 380)

Mustafa Paşa Sinan Paşa'nın kethüdâsıdır. Kapıcıbaşı ve sonra Revan beylerbeyi oldu. 998'de (1590) azledilerek 1001'de (1592/93) Musul, Rebiyülevvel 1007'de (Ekim 1598) Gence ve sonra Diyarbekir beylerbeyi oldu. 1008'de (1599/1600) İran harbinde şehid oldu. (IV. 380)

Mustafa Paşa Murad Hanzâdelerden ve Trabzon hânedanından olup beylerbeyi pâyesi verilmişti. 1016'da (1607/08) idam edildi. (IV. 382)

Mustafa Paşa Usturgon fatihi Lala Mehmed Paşa'nın akrabasından olup orduya nüzûl emini olmuştu. 1015'de (1606/07) Kastamonu beylerbeyi oldu. 1017'de (1608/09) Adana beylerbeyi olup o sene şehid oldu. (IV. 382/83)

Mustafa Paşa Enderûn'da yetişerek mîrahûr-ı evvel oldu. Cemaziyelevvel 1013'de (Ekim 1604) beylerbeyi ve haftasında vezir ve damad-ı padişâhî oldu. Sonra kubbe veziri olmuş ve sonra Bursa muhafızlığına gönderilmiştir. 1016'da (1607/08) oradan getirtilerek sadâret kaymakamı olup 1018'de (1609/10) azledildi ve tekrar kubbe veziri oldu. 1019'da (1610) vefat etmiştir. Sâdık ve doğru idi. Eşi sultanla beraber Şehzâde Camii kapısında türbesinde medfundur. (IV. 383)

Mustafa Paşa Musâhibe Râziye Kadın'ın damadıdır. Bu sebepten kapıcıbaşı, 1002'de (1593/94) yeniçeri ağası ve 1003'de (1594/95) Bosna beylerbeyi olup 1004'de (1595/96) azledildi. 1005'de (1596/97) Şam valisi, 1006'da (1597/98) vezirlikle Haleb valisi, 1007'de (1598/99) Erzurum valisi oldu. 1011'de (1602/03) kubbe veziri olarak o sene Bağdad, 1012'de (1603/04) ikinci defa Şam valisi ve 1013'de (1604/05) Sivas vilayetiyle İran seraskeri olup muharebede esir oldu. Gönül ehli olduğundan Şah Abbas'ın sohbetine nâil oldu. Sonra sulh olduğundan kurtulmuş ve tekrar kubbe veziri olarak sonra emekli edilmiştir. 1028'de (1619) vefat eylemiştir. Tedbirli, güzel konuşurdu. (IV. 385)

Mustafa Paşa Rişvanlı olup beylerbeyi pâyesi olmuştur. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra 1027'de (1618) Şam valisi olup 1028'de (1619) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (IV. 384)

Mustafa Paşa Moralıdır. Âl-i Hasancan'dan Hocazâde müftü Mehmed Efendi'nin kızı Afife Hanım'ın zevciydi. Kapıcıbaşı, 1026 (1617) sonlarında sipahiler ağası olarak cülûs haberiyle serdâr-ı ekreme gönderilince yeniçeri ağası oldu. 1027'de (1618) Diyarbekir valisi olup 1028'de (1619) azledildi. 1032'de (1623) İstanbul'da vefat eyledi. Eyüp'de Yahyâzâde Tekkesi'nde Âl-i Hasancan makberesinde medfundur. Papasoğlu Mescidi ve Unkapanı Mescidi ile bir medrese yaptı. Hayır işlerini sever, iffetli ve doğru idi. (IV. 385)

Mustafa Paşa Hamidlidir. Müteferrika, kapıcıbaşı, 1025'de (1616) mîrahûr, 1027'de (1618) yeniçeri ağası, 7 Şa'bân 1028'de (20 Temmuz 1619) Mısır beylerbeyi olup Şa'bân 1029'da (Temmuz 1620) azledildi. 1030'da (1621) vezirlikle nişancı, 1031'de (1622) azledilerek 1032'de (1623) Haleb valisi oldu. 1034'de (1624/25) Bağdad'da savaşırken vefat eyledi. Akıllı ve tedbirliydi. (IV. 386)

Mustafa Paşa Nasûh Paşa'nın kethüdâsıdır. 1020'de (1611) Diyarbekir beylerbeyi oldu. 1023'de (1614) azledildi. 1026'da (1617) Erzurum valisi olup 1028'de (1619) azledildi ve sonra Şam valisi olup 1029'da (1620) azledilerek Bağdad harbine memur olmuştur. 1035'de (1625/26) şehid oldu. İmam-ı a'zam Ebû Hanife'nin kabri civarında medfundur. Oğlu Tayyâr Paşa'dır. (IV. 386)

Mustafa Paşa Dişlek Hüseyin Paşa'nın oğludur. Bey ve sonra beylerbeyi oldu. İran'da muharebede 1036'da (1626/27) şehid oldu. (IV. 387)

Mustafa Paşa Prevezelidir. Matbah emini, 1039'da (1629/30) defterdar ve 1041'de (1631/32) vezirlikle başdefterdar oldu. O sene katledildi. Muhasip ve tedbirliydi. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (IV. 388)

Mustafa Paşa Yanyalıdır. Uzun müddet Ohri sancakbeyi olup 1055'de (1645) azledildi. Sonra vefat etti. (IV. 390)

Mustafa Paşa Lefkelidir. Enderûn'dan yetişerek silahdar-ı şehriyârî oldu. 1026'da (1617) vezir rütbesiyle Mısır valisi olup 1027'de (1618) azledilerek Yedikule'de hapsedildi. Sonra Kastamonu valisi oldu. 1031'de (1622) dördüncü vezir olup o sene içinde sadrazam olmuş ve yetmişinci gün azledilmiş, sonra İzmit sancağıyla emekli olmuştur. 1058'de (1648) vefat etti. Tedbir ve tasarrufta âciz, iktirdarsızdı. (IV. 391)

Mustafa Paşa Sadrazam Damad Siyavuş Paşa oğludur. Beylerbeyi pâyesi olup 1059'da (1649) vefat eyledi. Babasının türbesinde medfundur. (IV. 392)

Mustafa Paşa Moralıdır. Gümrükçü Ali Ağa'nın kölesi olup sırasıyla başbaki kulu oldu. 1063 (1653) sonlarında beylerbeyi pâyesiyle başdefterdar olarak 1065'de (Kasım-Aralık 1654) bir-iki ay kadar vezirlikle sadâret kaymakamlığı ilâve edilmiştir. İbşir Paşa sadrazamlıkla gelmekte gecikince sadâreti elde etmek için çalışmada kusur etmediyse de Rebiyülevvel'de (Ocak 1655) İbşir Paşa gelince azledilerek sürüldü. Cemaziyelevvel 1065'de (Mart 1655) katledildi. Hesap işlerini iyi bilir ve tedbirliydi. (IV. 393/94)

Mustafa Paşa Abazadır. Enderûn'da yetişerek silahdar-ı şehriyârî oldu. Köprülü Mehmed Paşa'nın nüfuzunu kırmaya çalışanlardan olduğundan Cemaziyelâhir 1066'da (Nisan 1656) Köprülü'nün baskısıyla Mora paşalığı ile çıkarıldı. (IV. 396)

Mustafa Paşa Kara Murad Paşa'nın yeğenidir. Yeniçeri Ocağı'nda zâbit olup Safer 1075'de (Eylül 1664) yeniçeri ağası oldu. Rebiyülevvel 1075'de (Ekim 1664) Şehrizor valisi olup az müddette Zap nehri muharebesinde şehid olmuştur. (IV. 398)

Mustafa Paşa Maliyeden yetişip Bosna defterdarı olarak azledilmişti. Cemaziyelâhir 1065'de (Nisan 1655) İbşir Paşa zamanında Habeş beylerbeyi oldu. Ancak bu da şehre giremedi ve yerine Mısır'dan Boşnak Ahmed Bey gitti. (IV. 396)

Mustafa Paşa Arnavutdur. Beylerden olup 1075'de (1664/65) Bosna beylerbeyi olarak 1076'da (1665/66) ayrılmış ve bu senelerde vefat etmiştir. (IV. 398/99)

Mustafa Paşa Halıcızâde Mustafa Paşa'nın damadı olup erbâb-ı kalemden

olduğundan ilerleyerek 1066'da (1655/56) başdefterdar olmuştur. O sene Şa'bânında (Haziran 1656) vezirlikle Mısır valisi oldu. Ramazan 1067'de (Haziran-Temmuz 1657) azledildi. Sonra başka görevlerde bulundu. 1076'da (1665/66) Anadolu valisi olup 1077'de (1666/67) o taraflarda vefat etmiştir. (IV. 399)

Mustafa Paşa Hasoda ağalarındandır. 1080'de (1669/70) İzmit sancağıyla paşa oldu. Sonra vefat etti. (IV. 399)

Mustafa Paşa Enderûn'da rikâbdar-ı şehriyârî olmuştu. 1082'de (1671/72) Anadolu pâyesiyle emekli oldu. Bu senelerde vefat etti. (IV. 399)

Mustafa Paşa Enderûn'dan kapıcıbaşılıkla çıkıp 1080'de (1669/70) Basra beylerbeyi oldu. 1083'de (1672/73) orada vefat etmiştir. (IV. 399)

Mustafa Paşa Tekelidir. Istabl-ı Âmire'de yetişerek orada kethüdâ ve sonra mîrahûr-ı sânî ve 1048'de (1638/39) mîrahûr-ı evvel oldu. Cemaziyelevvel 1051'de (Ağustos 1641) yeniçeri ağası olup Zilka'de 1051'de (Şubat 1642) Erzurum beylerbeyi oldu. 1053'de (1643) Anadolu ve ertesi sene Maraş ve az müddette gene Anadolu valisi olup 1056'da (1646) üçüncü vezir oldu. 1057'de (1647) Bosna, ertesi sene Rumeli valisi, Receb 1059'da (Temmuz 1649) kapdan-ı deryâ ve vekâleten Rumeli valisi olmuştur. Rebiyülevvel 1062'de (Şubat 1652) Sivas, sonra Bosna valisi, 1071'de (1660/61) ve 1073'de (1662/ 63) iki defa Şam valisi ve 1074'de (1663/64) Diyarbekir valisi olup sonra emekli olmuştur. 1083'de (1672/ 73) vefat eyledi. Tedbirli ve yumuşak huylu bir ihtiyardı. (IV. 399/400)

Mustafa Paşa Yeniçeridir. Samsoncubaşı olup 1094'de (1683) Çirmen paşası oldu. Birkaç sene sonra vefat etti. (IV. 405)

Mustafa Paşa Midillidir. Bostancı kethüdâsı, sonra bostancıbaşı oldu. Senelerce bu hizmette bulunup 1098 (1687) sonlarında azledilerek Midilli'ye sürülmüştür. Sonra Midilli muhafızı ve mîrimîran oldu. 1100'de (1688/89) vefat etti. (IV. 406)

Mustafa Paşa Arnavutdur. Solkol alaybeyi olup 1100'de (1689) Alacahisar mutasarrıfı oldu. 1101'de (1689/90) Rumeli beylerbeyi olup 1102'de (1690/91) harpde kurşunla vurularak şehid oldu. Dindardı. (IV. 406)

Mustafa Paşa Abazadır. Yükselerek 1106'da (1694/95) Habeş paşası olup bu görevde vefat etti. (IV. 409)

Mustafa Paşa Elmas Mehmed Paşa'nın kardeşidir. O sayede kapıcıbaşı oldu. 1105'de (1693/94) çavuşbaşı, 1106'da (1694/95) sadâret kethüdâsı ve 1107'de (1695/96) Temeşvar'da muhafazada bulunmak üzere vezirlik verildi. 1108'de (1696/97) savaşta yaralandı ve yarası kapanmayarak o sene içinde şehid oldu. Cenazesi ordudan Temeşvar'a nakledilerek Seydî Ahmed Paşa Türbesi'ne defnedilmiştir. Tedbirli ve gayretliydi. Oğlu İsmail Bey'dir. (IV. 410)

Mustafa Paşa Enderûn'da kuşçubaşı olup 1112'de (1700/01) Hersek paşalığına gitti. Orada vefat etmiştir. (IV. 412)

Mustafa Paşa İzmitlidir. Kapıcıbaşı, yükselerek mîrimîranlıkla İzmit mutasarrıfı olup harpde bulundu. 1106'da (1694/95) Divriği sancağı arpalık verildi. Safer 1107'de (Eylül-Ekim

1695) Yanova muhafızlığıyla Temeşvar taraflarına gönderildi. 1109'da (1697/98) Kastamonu ve Receb 1110'da (Ocak 1699) Niğde mutasarrıfı oldu. 1111'de (1699/1700) vezirlikle Konya valisi, sonra Karahisar-ı Şarkî ve 1114'de (1702/03) Kars muhafızı oldu. Nihayet 1126'da (1714) Bursa muhafızı olup 1129'da (1717) vefat eylemiştir. Doğru, ılımlı ve savaşçıydı. (IV. 417)

Mustafa Paşa Çavuşbaşı İbrahim Paşa'nın oğludur. Müteferrikabaşı, Zilhicce 1138'de (Ağustos 1726) mîrahûr-ı evvel vekili, 1140'da (1727/28) mîrahûr-ı evvel, 22 Cemaziyelâhir 1143'de (2 Ocak 1731) sadâret kethüdâsı olup az müddette azledildi. 1145'de (1732/33) mîrimîranlıkla Kırşehir'e mutasarrıf olup orada vefat etmiştir. Hizmet ehliydi. (IV. 424/25)

Mustafa Paşa Divrikli İbrahim Paşa'nın oğludur. Önceleri sadâret kapıcılar kethüdâsı olup Rebiyülevvel 1137'de (Kasım-Aralık 1724) çavuşbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) vezirlikle Anadolu valisi olarak Bağdad'a gönderilmiştir. Muharrem 1141'de (Ağustos 1728) Tebriz valisi oldu. 1142'de (1729/30) Tebriz'den habersizce çıkdığından Kadı Debbağzâde ve diğer memurlar orada kaldı ve vezirliği kaldırılarak bir yere gönderildi. 1146'da (1734) vezirlikle Trabzon valisi oldu. 1148'de (1735/36) Erzurum ve sonra Trablusşam valisi olup Diyarbekir'e memur oldu. Ramazan 1157'de (Ekim 1744) varışından birkaç gün sonra vefat etmiştir. İdareli ise de harp eri değildi. (IV. 428)

Mustafa Paşa Kapdan Süleyman Paşa'nın oğludur. Paşa ve 1160'da (1747) Rodos mutasarrıfı oldu. 1165 (1752) tarihlerinde bindiği çekdirme kazâen düşmana esir olunca paşa ve avenesi şehid oldular. Gayretliydi. (IV. 430)

Mustafa Paşa Yanyalıdır. Hacı Mehmed Paşa'nın oğludur. 1158'de (1745) mîrimîran rütbesiyle Delvine mutasarrıfı olmuştur. Uzun yıllar orada bulunarak azledilmiş olarak İstanbul'a gelmiş ve 1172'de (1758/59) vefat etmiştir. Sur dışında medfundur. (IV. 435)

Mustafa Paşa Kürt İbrahim Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 1176'da (1762/63) mîrimîran olup Resmo mutasarrıfı oldu. Sonra Temeşvar muhafızı olup harpde yiğitlik göstermesi üzerine vezirlik verileceği sırada fermanı ertelendi. 1187'de (1773) Balya muhafızı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 443)

Mustafa Paşa İşkodra mutasarrıfı Mehmed Paşa'nın oğludur. Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) mîrimîran rütbesiyle Üsküp mutasarrıfı oldu. Sonra Delvine mutasarrıfı olup 1198'de (1784) eşkıya evine girerek öldürdü. (IV. 449)

Mustafa Paşa Nablusludur. İleri gelenlerden olduğundan 1189'da (1775) mîrimîranlıkla Cidde valisi olup 1198 (1784) tarihine doğru vefat etmiştir. (IV. 449)

Mustafa Paşa Abdurrahman Paşa'nın oğludur. Yükselerek mîrimîrandan oldu. 1212'de (1797/98) Kırşehir mutasarrıfı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 457)

Mustafa Paşa Gürcüdür. Şahin Ali Paşa'nın hazinedarı olup efendisinin vefatında Safer 1202'de (Kasım-Ara-

lık 1787) Ağa Hüseyin Paşa'ya kethüdâ ve kapıcıbaşı olup 1206'da (1791/92) lağımcıbaşı oldu. Sonra 1207'de (1792/93) mîrimîran rütbesiyle Mora muhassılı olup 1210'da (1795/96) vezirlik verilmiştir. Sonra İnebahtı muhafızı olup 1216'da (1801/02) vefat etti. Sâlih, dindar, akranına tercih edilir olup yaşı 60'dı. (IV. 458)

Mustafa Paşa Delvinelidir. Oranın hânedanından olup 1224'de (1809) mîrimîranlık verilmişti. Sonra bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (IV. 466)

Mustafa Paşa Yenişehirlidir. Seyyid İsmail Paşa'nın oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek hâcegândan olup çavuşbaşı ve 2 Şevvâl 1216'da (5 Şubat 1802) vezirlikle sadâret kaymakamı oldu. Rebiyülâhir 1217'de (Ağustos 1802) Mora valisi, Şevvâl 1218'de (Ocak-Şubat 1804) Hanya valisi, sonra Varna muhafızı, 1224'de (1809) İzmit valisi, 1225'de (1810) Niğde ve Kırşehir valisi olup sonra vezirliği kaldırıldı. Üç sene sonra yine vezirliği kaldırılarak Gelibolu'da oturdu. 1237'de (1821/22) tekrar vezirlikle Sivas valisi olup sonra vefat etti. Çengelköy'de medfundur. Oğullarından Abdullah Bey, gençken 15 Ramazan 1237'de (5 Haziran 1821) vefat etti. Çengelköy'de medfundur. Evlâdından biri de Sa'dullah Mehmed Bey'dir(→). Torunlarından Mustafa Necib Bey de kapıcıbaşı ve Yenişehir ileri gelenlerinden olup II. Abdülhamid devrine (1876-1909) yetişmiştir. (IV. 468)

Mustafa Paşa Arnavutdur. Bostancı Ocağı'ndan yetişip 29 Safer 1231'de (30 Ocak 1816) bostancıbaşı oldu. Rebiyülevvel 1232'de (Ocak-Şubat 1817) azlolundu. 1234'de (1818/19) Edirne bostancıbaşısı oldu. Sonra kapıcıbaşı oldu. Sonra haccedip 1241 (1826) vak'asında bulunduktan sonra vefat etmiştir. (IV. 465)

Mustafa Paşa Arnavutdur. Beylerden olduğundan 1242'de (1826/27) mîrimîranlık verildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 470)

Mustafa Paşa Âlâiyelidir. Yükselerek Niğbolu mütesellimi ve karşısında Kule Kalesi bina emini oldu. 1232'de (1817) mîrimîran olup Niğbolu muhafızı, sonra Köstence ve İçel mutasarrıfı oldu. Muharrem 1240'da (Eylül 1824) Ruscuk muhafızı ve sonra İğneada muhafızı olup 1244'de (1828/29) vezirlik verildi. Sonra İğneada'yı terk ederek Karadeniz Boğazı'na gelip hastalanarak 1245'de (1829/30) Sarıyer'de vefat etti. "Bir habbem yok" derken vefatında 800 kese nakdi çıktı. (IV. 471)

Mustafa Paşa Beylânlıdır. Kapıcıbaşı ve mîrimîran oldu. 1221'de (1806) Yenişehir mutasarrıfı olup Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) vezirlikle Varna, sonra İzmit muhafızı ve sonra Çirmen mutasarrıfı oldu. Sonra Haleb valisi ve Ramazan 1237'de (Mayıs-Haziran 1822) Sayda ve Şam valisi, Receb 1238'de (Mart-Nisan 1823) Konya ve Ramazan'da (Mayıs-Haziran) yine Haleb, 1240'da (1824/25) Kudüs, 1241'de (1825/26) Bosna valisi ve 1242'de (1826/27) Niğbolu muhafızı oldu. Bosna'dan hareketinin ardından vezirliği kaldırılarak Kırklareli'ne sürüldü. Zilka'de 1244'de (Mayıs 1829) vezirlikle Kalçı muhafızı, Kayseri mutasarrıfı, sonra Boğaz seraskeri ve Biga mutasarrıfı oldu. Şevvâl 1245'de (Nisan 1830) vefat eyledi. İyi idareciydi. Oğlu kapıcıbaşı Râşid Bey'dir. Şam valiliğinde kethüdâsı Battal Mehmed

Ağa ve hazinedarı Mehmed Şâkir Ağa, kapıcıbaşı olmuşlardır. Silahdarı Hacı Ağa'nın oğlu, Vâcid Ahmed Efendi' dir(→). (IV. 470/71)

Mustafa Paşa Kardeşi Hüseyin Paşa'nın vefatında 1250'de (1834/35) Tunus valisi ve ferik oldu. 1253'de (1837) vefat eylemiştir. (IV. 473)

Mustafa Paşa 1230'da (1815) vefat eden Hüseyin Ağa'nın oğludur. Bahriye'de yükselerek riyâle ve patrona ve sonra kapudâne olmuştur. 1255 sonlarında (1840 başları) bahriye feriki olarak donanmanın idaresine memur olmuş ve Ahmed Fevzî Paşa azil fermanını aldıkda Mısır'a yönelince, bu sâdık rıza göstermeyip kabul ederek İstanbul'a gelmiştir. 7 Zilka'de 1259'da (29 Kasım 1843) vefat eyledi. Tersaneardı Mezarlığı'nda medfundur. Oğlu Mehmed Bey 8 Rebiyülâhir 1260'da (27 Nisan 1844) vefat etmiştir. (IV. 473/74)

Mustafa Paşa Topçu olup livâ olarak Anadolu Ordusu topçu livâlığına gönderilmiştir. 1266'da (1850) vefat etti. (IV. 475)

Mustafa Paşa Askerlikten yetişerek miralay ve sonra livâlıkla Anadolu Meclisi'ne aza olmuştur. Zilhicce 1278' de (Haziran 1862) vefat etti. (IV. 478)

Mustafa Paşa Eski askerlerden olup Hicaz kumandanı ve mîrlivâ olmuştur. Cemaziyelevvel 1280'de (Ekim-Kasım 1863) vefat etti. (IV. 478)

Mustafa Paşa Askerlikten yetişerek 5. Ordu mîrlivâlarından olup 1280'de (1863/64) emekli oldu. Sonra vefat etti. (IV. 478)

Mustafa Paşa Tophane beylerinden olup ihtiyat livâsı oldu. 1283'de (1866/67) vefat etmiştir. (IV. 479)

Mustafa Paşa Askerlikten yetişerek 1280'de (1863/64) mîrlivâ olmuşdu. 1284'de (1867/68) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 478)

Mustafa Paşa Karslıdır. Askerlikten yetişerek 1284'de (1867/68) livâ ve sonra ferik olarak Yemen cihetine memur olmuş, 1293 (1876) tarihlerinde rütbesi alınmış ve sonra 1296 (1879) tarihlerinde ihsan olunmuştu. (IV. 484/85)

Mustafa Paşa Taşra mutasarrıflıklarında dolaşıp Resmo'da ve Kandiye' de bulundu. Bu senelere (1880'ler) doğru vefat etmiştir. (IV. 484)

Mustafa Paşa Tersaneden yetişerek miralay ve Bahriye Nezâreti nizam dairesi reisi olduğundan mîrlivâ dahi olmuştu. Ramazan 1300'de (Temmuz 1883) ansızın vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. Kabiliyetliydi. (IV. 484)

Mustafa Paşa 1232'de (1817) doğdu. 1262'de (1846) askerliğe girip 1284' de (1867/68) mîrlivâ ve Tophane Meclisi'ne aza olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 484)

Mustafa Paşa Tersane-i Âmire'den yetişip mîrlivâ ve divan-ı harbe aza oldu. Ramazan 1312'de (Mart 1895) vefat etti. (IV. 489)

Mustafa Paşa Bedirhan Paşa'nın evladındandır. Kalemden yetişip müdür, kaymakam, Kengırı ve Kırşehir mutasarrıfı olarak mîrimîran ve Rumeli beylerbeyi pâyesine nâil olmuş ve Receb 1315'de (Aralık 1897) azledilmiş olarak Şam'da vefat eylemiştir. Üç dile ve Kürtçeye ve Rumcaya vâkıf, dindar bir zat idi. Büyük oğlu Malta başşehbenderidir. (IV. 869)

Mustafa Paşa Gözleveli Ebûlhayr Efendi'nin oğludur. Mekteb-i Harbi-

ye'nin erkân-ı harp sınıflarından çıkarak miralaylığa kadar terfi etmiş ve 1315 senesi son gününde (25 Aralık 1897) vefat eylemiştir. 6. Ordu müşiri Ahmed Feyzî Paşa, Yanya valisi Ferik Osman Fevzî Paşa ve Cemiyet-i Rüsûmiye Meclisi azasından Şevkî Beyefendi kardeşleridir. (IV. 869)

Mustafa Paşa Tavil Ahmed'in oğludur. Büyük kardeşi Mehmed'i yok ederek Bağdad'a mutasarrıf olduysa da Cağalazâde Mahmud Paşa'nın üzerine gidince paşalıkla Hille sancağı verilerek o tarafa gönderilmiş ve orada vefat etmiştir. Levendnamede mâhir, hareketleri kötüydü. (IV. 382)

Mustafa Paşa (Acem) Acem Mehmed Paşa'nın kardeşidir. 1115'de (1703/04) Cezâyir paşası oldu. Birkaç sene sonra Bursa mutasarrıfı, Cemaziyelevvel 1127'de (Mayıs 1715) Konya, sonra yine Hüdâvendigâr ve 1129'da (1717) Cidde valisi olup orada vefat etti. İşgüzardı. (IV. 418)

Mustafa Paşa (Ağababası) (Hacı) I. Abdülhamid'in sâdık hademesinden olup tahta çıkınca 1187 sonlarında (1774 başları) kapıcılar kethüdâsı, sonra mîrahûr-ı evvel oldu. Rebiyülâhir 1191'de (Mayıs 1777) vezirlikle Aydın valisi olup ardından Hanya ve Hüdâvendigâr valisi oldu. Bir sene geçince cinnet getirip kethüdâsı işleri idareye memur oldu. 1192'de (1778) vefat eylemiştir. Emir Sultan civarında defnedildi. Sâdık, doğru idi. (IV. 446)

Mustafa Paşa (Alemdar) Ruscuk yeniçerilerinden Hacı Hasan Ağa'nın oğludur. 1182 (1768/69) harbinde 42. bölüğün bayraktarı olduğundan "Alemdar" nâmını aldı. Ziraat ve hayvan alım satımıyla servet sâhibi oldu. Derebeyliği tavrına dökülüp Pasbanoğlu harbinde Tirsiniklioğlu'na yardımda bulundu. Sonra Tirsiniklioğlu cezalandırılınca onun yerine geçti. Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) vezirlikle Silistre valisi olup sonra ordu ile İstanbul'a hareketle Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) geldi. 5 Cemaziyelâhir 1223'de (29 Temmuz 1808) II. Mahmud tahta çıkınca sadrazam tayin buyurdular. Nizam-ı Cedid'i yeniden kurmada gayreti görüldü. Ramazan 1223 sonlarında (15 Kasım 1808) şehid oldu. Yedikule'de medfundur. Bîkar Bey adında oğlu kalıp Dersaâdet'de Çarşamba Halvetî Tekkesi'nde uzun müddet şeyh olmuştur. Kethüdâsı Ebûbekir Ağa 1222'de (1807) kapıcıbaşılıkla mîrahûr pâyesi ve sadâretinde sözü geçer olmuştu. Sonra kayboldu. (IV. 460)

Mustafa Paşa (Alyanak) Seyyid Ahmed Paşa'nın oğludur. Kalemden askerliğe girip tabur kâtibi olduktan sonra sadrazam Raûf Paşa'ya damad olmuştur. Bu sebepten yükselerek livâ ve ferik oldu ve uzun müddet Dâr-ı Şûrâ'da aza olup Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) vezirlikle Batum Ordusu ikinci kumandanı oldu. Zilka'de'de (Ağustos) başkumandan olup 1272 sonlarında (1856 ortaları) dönerek Ramazan 1273'de (Mayıs 1857) Aydın ve Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) Edirne valisi olup Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) azledildi. Receb'de (Şubat 1860) Üsküp valisi oldu. Ramazan 1276'da (Nisan 1860) azlolunup Safer 1280'de (Temmuz-Ağustos 1863) Kürdistan valisi oldu. 6 Receb 1284'de (3 Kasım 1867) 5. Ordu müşiri olup 3 Rebiyülâhir 1285'de (24 Temmuz 1868) azledildi. 3 Receb 1288'de (18 Eylül 1871) Şûrâ-yı

Devlet azası olup 7 Ramazan 1288'de (20 Kasım 1871) zabtiye nâzırı ve Zilhiccesinde (Şubat 1872) beş-on gün ilâveten serasker kaymakamı oldu. 2 Cemaziyelevvel 1289'da (8 Temmuz 1872) azledildi. 3 Zilka'de 1290'de (23 Aralık 1873) Tanzimat-ı Askerî azası, 21 Muharrem 1291'de (10 Mart 1874) Şûrâ-yı Devlet azası, 1293'de (1876) ilâveten İşkodra valisi ve sonra dönerek Dâr-ı Şûrâ azası oldu. 1296'da (1879) muhâkemat dairesi reisi oldu. Bu hizmette 1 Muharrem 1302'de (21 Ekim 1884) vefat etmiştir. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Yaşı 70'i aşkın, iffetli, doğru, gayretli ve dirayetliydi. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (IV. 484/85)

Mustafa Paşa (Aşçı) Saray aşçıbaşısıydı. 1105'de (1693/94) Urfa paşası ve 1106'da (1694/95) Gazze beyi ve hac emiri oldu. 1107'de (1695/96) Hamid mutasarrıfı oldu. 1109'da (1697/98) azledilerek Niş Kalesi'nde hapsedildi. 1110'da (1698/99) affedilerek Sivas valisi ve 1111'de (1699/ 1700) vezir olup 1112'de (1700/01) Şehrizor ve Cemaziyelâhir 1113'de (Kasım 1701) ve 1114'de (1702/03) Musul, 1115'de (1703/04) Maraş ve ardından Konya valisi olup orada 1116' da (1704/05) vefat eyledi. (IV. 413)

Mustafa Paşa (Azmzâde) (Hacı) Rebiyülâhir 1168'de (Ocak-Şubat 1755) mîrimîranlıkla Sayda valisi olup Muharrem 1169'da (Ekim 1755) azledilmiş ve Hama'ya çekilip orada vefat etmiştir. (IV. 433)

Mustafa Paşa (Baltacızâde) Baltacı Mehmed Paşa'nın oğludur. 1123'de (1711) Enderûn'a alındı. 1148'de (1735/36) yükselerek silahdar-ı şehriyârî olmuştur. Receb 1159'da (Temmuz-Ağustos 1746) vezir rütbesiyle Mora valisi ve 1160'da (1747) azledildikten sonra Ağrıboz ve Muharrem 1161'de (Ocak 1748) Aydın, Şevvâl'de (Ekim) Kandiye, Şevvâl 1163'de (Eylül 1750) Girit, Şevvâl 1164'de (Eylül 1751) ve 1165'de (1752) Kandiye, Zilka'de 1166'da (Eylül 1753) Mısır ve Muharrem 1169'da (Ekim 1755) Sayda valisi olup 1170'de (1756/57) azledildi ve emekli oldu. Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) Dimetoka'da vefat etmiştir. Her fende mâhir, âlim ve fâzıl olup güzel yazısı meşhurdu. Fazileti hasetçilerin kin ve kıskançlığını çekmiş ve vezirliğinde fesatçıların oklarına hedef olmuştur. (IV. 437/38)

Mustafa Paşa (Bekrî) Tekfurdağlıdır. Bektaş Ağa'nın hazinedarı olup yeniçeri çorbacıbaşısı olmuştu. Sırasıyla kul kethüdâsı ve 1089'da (1678) sekbanbaşı oldu. Cemaziyelâhir 1090'da (Temmuz 1679) yeniçeri ağası oldu. 1092'de (1681) vezirlik verildi. Muharrem 1095'de (Ocak 1684) Haleb valiliğiyle Mora seraskeri oldu. 1097'de (1686) Kanije ve ardından Pojega muhafızı oldu. 1098'de (1687) ikinci defa yeniçeri ağası olup Zilka'de 1098'de (Eylül 1687) Boğaz muhafızı oldu. 29 Cemaziyelâhir 1099'da (1 Mayıs 1688) sadrazam oldu. 26 Muharrem 1101'de (9 Kasım 1689) azledildi. O sene Rebiyülevvelinde (Aralık 1689) Malkara'da ansızın vefat etmiştir. Orada medfundur. Güçlü, cesurdu. Hazinedarı Hacı Süleyman Ağa'dır(→). (IV. 406)

Mustafa Paşa (Benli) Yükselerek kapıcıbaşı ve başbaki kulu oldu. Şevvâl 1120'de (Aralık 1708) sipahiler ağası ve 1122'de (1710) cebecibaşı ve

1127'de (1715) mîrahûr-ı evvel olup sonra azledildi. Safer 1128'de (Şubat 1716) mîrimîranlık ile Konya valiliğiyle Mora kalelerinden birine muhafız olmuştur. 1129'da (1717) yine celbedilip ağalıkla cebecibaşı oldu. Muharrem 1130'da (Aralık 1717) vezirlikle İstanbul kaymakamı olup Cemaziyelâhir'de (Mayıs 1718) Vidin muhafızı, Cemaziyelevvel 1136'da (Şubat 1724) Özi muhafızı, Ramazan 1138'de (Mayıs 1726) Trabzon valisi oldu ve İran'a memur edildi. 1140'da (1727/28) Van valisi ve Erdebil muhafızı olup 1141'de (1728/29) İran'da kalarak Konya valisi oldu. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) sadârete çağrılması kararlaştırılmış iken getirilmesinden zamanen kaçınılmış ve ardından Revan'da vefat eylemiştir. Akıllı, gayretli, tedbirli ve güçlüydü. Oğlu Abdullah Efendi'dir. (IV. 424/25)

Mustafa Paşa (Benli) (Hacı) Safranbolu ahalisinden olup silahdar ağa kahvecisi olan İbrahim Ağa'nın oğludur. Başlarda Deli Hüseyin Paşazâde Sarı Mustafa Paşa'ya kethüdâ olup bu suretle kapıcıbaşı olmuştur. Çeşitli görevlerde bulunup Zilhicce 1171'de (Ağustos 1758) kapıcılar kethüdâsı vekili ve sonra mîrahûr-ı evvel oldu. Rebiyülevvel 1174'de (Ekim 1760) vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. O sene Recebinde (Şubat 1761) Belgrad muhafızı olup Ramazan 1175'de (Nisan 1762) vefat eylemiştir. İktidar sâhibi, yumuşak huylu ve iyi idareciydi. Oğlu sudûrdan İbrahim Bey ve kardeşi Ali Ağa'nın oğlu sadrazam İzzet Mehmed Paşa'dır. (IV. 437)

Mustafa Paşa (Bıyıklı) Enderûn'dan yetişerek çukadar-ı padişahî oldu. Sonra Kastamonu beylerbeyi olup 1045'de (1635/36) Şam ve 1046'da (1636/37) Maraş beylerbeyi oldu. 1047'de (1637/38) vefat eyledi. (IV. 389)

Mustafa Paşa (Bıyıklı) Enderûn'dan yetişme olup rikâbdar-ı şehriyarî oldu. Şa'bân 1048'de (Aralık 1638) yeniçeri ağası olup Zilka'de 1049'da (Mart 1640) azledildi. Sonra Maraş ve 1058'de (1648) Kars valisi ve vezir olup Girit'e gitti. 18 Receb 1059'da (28 Temmuz 1649) kapdan-ı deryâ olup Şevvâl 1059'da (Ekim 1649) azledildi. Sonra Rumeli valisi olup Zilhicce 1060'da (Aralık 1650) vefat eyledi. (IV. 392)

Mustafa Paşa (Bıyıklı) Bozokludur. Enderûn'dan yetişerek 1091'de (1680) silahdar-ı şehriyârî oldu. Zilka'de 1091'de (Kasım-Aralık 1680) vezirlik ihsan olundu. Ardından kapdan-ı deryâ olup 1095'de (1684) azledildi. 1096'da (1685) Kamaniçe muhafızı ve Ruscuk seraskeri ve Özi valisi oldu. 1100'de (1688/89) Şam valisi olup Beyhan Sultan'la nikâhlandı. 1102'de (1690/91) Trablusşam valisi olup Ramazan 1103'de (Mayıs-Haziran 1692) rikâb kaymakamı ve ikinci vezir oldu. 7 Receb 1104'de (14 Mart 1693) sadrazam olup 16 Receb 1105'de (13 Mart 1694) Trablusşam vilayetiyle azlolunduysa da ardından hapsolunmuştur. Çünkü avlanmaya meraklı olduğundan sadâret işlerinin ortada kalması padişahın gazabını çekmiştir. Beyhan Sultan'ın şefaatiyle padişahın affına mazhar olup sonra Sayda valisi olmuştur. 1108'de (1696/97) ikinci defa Şam valisi olup Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Elmas Mehmed Paşa'nın şehâdetinde ikinci defa sadrazam kaymakamı olup sadrazam

tayin edilince Boğaz Hisarı muhafızı oldu. O senenin Zilhiccesinde (Haziran 1698) üçüncü defa kaymakam oldu. 4 Receb 1110'da (6 Ocak 1699) ayrılıp üçüncü günü vefat eylemiştir. Edirne'de Üçşerefeli Cami'de medfundur. İyi ve safdı. Oğlu Hüseyin Bey' dir. (IV. 410/11)

Mustafa Paşa (Bodur) Yükselerek kapıcıbaşı ve çavuşbaşı olmuştu. 1114' de (1702/03) Amasya paşası ve 1115' de (1703/04) Maraş valisi oldu. 1117' de (1705/06) vezirlikle Özi valisi olup bir aralık azledildiyse de tekrar tayin edilmiş ve 1123 (1711) tarihine kadar orada kalmıştır. Ancak zulme meyl edince azledilip Tulça'da hapsolunduysa da işgüzarlılığı ve harbe yararlılığı sebebiyle o sene affedilerek Temeşvar, sonra Sakız muhafızı ve 1131'de (1719) Selânik valisi olmuş ve orada vefat etmiştir. (IV. 418)

Mustafa Paşa (Bonaparta) Askerlikten yetişerek 5. Ordu'ya mîrlivâ olmuştu. Muharrem 1264'de (Aralık 1847) vezirlikle Yemen valisi oldu. O sene Şevvâlinde (Eylül 1848) vefat etti. Cesur, sert ve tedbirliydi. (IV. 475)

Mustafa Paşa (Canpuladzâde) Ali Paşa'nın oğludur. Enderûn'da yetiştirilerek 1039'da (1629/30) mîrahûr-ı evvel oldu. 1040'da (1630/31) vezirlikle kapdan olup Ayşe Sultan'la nikâhlanmıştır. 1043'de (1633/34) azledilerek asker sevki memuru oldu. Muharrem 1046'da (Haziran 1636) katledildi. Zâlim ve zorbaydı. (IV. 389)

Mustafa Paşa (Cerrah) Enderûn'da yetişerek sırasıyla silahdar-ı şehriyârî olmuştur. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) yeniçeri ağası oldu. Eşkiyayı cezalandırmada yetersiz kalınca o sene azledilip Tunus paşası oldu. 1106' da (1694/95) Kars muhafızı olup 1107' de (1695/96) vefat etmiştir. (IV. 409)

Mustafa Paşa (Çatalbaş) Beylerden olup Konya beylerbeyi olmuştur. 1072'de (1661/62) vefat etti. (IV. 396)

Mustafa Paşa (Çelebi) Yeniçeri ricalinden başkapı kethüdâsı Ahmed Ağa'nın oğludur. Turnacı, sonra sekbanbaşı, Zilhicce 1220'de (Şubat-Mart 1806) Edirne ağası, Zilhicce 1221'de (Şubat 1807) vezirlikle Anadolu valisi ve Akdeniz Boğazı seraskeri, 11 Rebiyülâhir 1222'de (18 Haziran 1807) sadrazam olup 3 Cemaziyelâhir 1223' de (27 Temmuz 1808) Alemdar elinden mühr-i hümâyûnu alıp ordugâha sevkolunarak o ay içinde İsmail seraskeri olup Rebiyülevvel 1224'de (Nisan-Mayıs 1809) ilâveten Kocaeli valisi oldu. Şevvâl'de (Kasım) İsmail'i terkle Zilka'de'de (Aralık) Sakız adasına sürüldü. Oradan sürgün yeri Aydın Güzelhisarı'na çevrildi. Rebiyülevvel 1226 ortalarında (Mart 1811) vefat etti. Akıllı ve hizmet ehli ise de aldırmazlığı ve kusurları açıktı. Oğulları Ebûbekir Rıfkî Bey(→), Ahmed Bey(→) ve Ali İlhâmî Bey'dir(→). (IV. 466)

Mustafa Paşa (Çelebi Kethüdâ) Kara Çavuş ve Bektaş Ağa'nın yoldaşlarından olup Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) IV. Mehmed'in tahta çıkışında kul kethüdâsı olup Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) vezirlikle Bosna valisi oldu. Yolda katledildi. Cömert ve kerimdi. Azmîzâde haziresine defnedildi. (IV. 392/93)

Mustafa Paşa (Çelik) (Perişan) Enderûn'dan yetişme olup Karavezir Mehmed Paşa yerine silahdar-ı şehriyârî oldu. Şevvâl 1194'de (Ekim 1780)

vezirlikle Selânik ve sonra Haleb valisi olup 1198'de (1784) kubbe veziri olup ardından Karasi valisi dahi oldu. O senenin Cemaziyelâhirinde (Nisan-Mayıs 1784) Beyhan Sultan ile nikâhlandı. 27 Zilka'de 1203'de (19 Ağustos 1789) sadâret kaymakamı oldu. 1206'da (1791/92) ordunun gelişinde kaymakamlığı bitince ardından Mora valisi oldu. 1209'da (1794/95) Ağrıboz valisi ve 1210'da (1795/96) Selânik ve 1211'de (1796/97) Bosna valisi oldu. 1213'de (1798/99) vefat eyledi. Devletin hayrına çalışır ve doğru idi. Oğlu Eyyûbî Ahmed Bey' dir(→). (IV. 456)

Mustafa Paşa (Çoban) Bosnalıdır. Pîrî Paşa'nın mensuplarından olup az vakitte kapıcıbaşı ve beylerbeyi olarak Rumeli beylerbeyi olmuştu. Divan-ı Hümâyûn'da vezir kalmayınca Pîrî Paşa'nın sevkiyle üçüncü vezir ve sonra ikinci vezir oldu ve ona damad olarak sivrildi. I. Selim'e (Yavuz) kayınpederini şikâyet edince hiddet buyurmuşlardır. 928 (1522) sonlarında Mısır valisi oldu. 929'da (1523) yine ikinci vezir oldu. Şa'bân 935'de (Nisan 1529) İstanbul'da vefat etti. Na'şı Gebze'ye naklolunarak defnolundu ki, orada cami, medrese, zaviye ve imaret yapıp çokça kitap vakfeylemişti. Eskişehir'de bir cami, medrese ve imareti olup Hisar'da da mektebi vardır. Âdil ve insaflıydı. Oğlu Muhyiddin Mehmed Efendi'dir(→). Diğer oğlu Ahmed Bey 956'da (1549) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 372)

Mustafa Paşa (Daltaban) Istranca'da Petris köylüdür. Kara Mustafa Paşa'nın dairesinden yetişip telhisçisi oldu. Sâyesinde kapıcıbaşı olup 1097' de (1686) mîrahûr-ı sânî, sonra cebecibaşı olup 1101'de (1689/90) azledilmiştir. 1102'de (1690/91) beylerbeyi pâyesiyle yine cebecibaşı olup Rebiyülevvel 1103'de (Aralık 1691) yeniçeri ağası, o sene Ramazanında (Mayıs-Haziran 1692) Niğde ve Kayseri mutasarrıfı ve Zilka'de'de (Temmuz-Ağustos) vezir rütbesiyle Babadağı muhafızı oldu. Birkaç sene harplerde bulundu. Muharrem 1108' de (Ağustos 1696) Anadolu valisi olup ardından Adana ve Rebiyülevvel'de (Kasım) Diyarbekir valisi oldu. Zilhicce 1108'de (Haziran-Temmuz 1697) orduda zulmünden şikâyet edilince Eğridere palankasına sürüldüyse de harpçe işe yarar olduğundan 1109'da (1697/98) Bosna valisi oldu. Receb 1110'da (Ocak 1699) Edirne ve Rebiyülâhir 1111'de (Ekim 1699) Bağdad valisi oldu. Orada hizmeti görüldü. Rebiyülâhir 1114'de (Eylül 1702) sadrazam tayin edilerek gelişinde Feyzullah Efendi şeyhülislâm bulunduğundan karşılamada çadır kapısına kadar gelmesi ve bunun da ilmine hürmeten elini öpmesi gibi evvelce alçakgönüllülüğü görülüp sonra azlinde iyilik görmüş, ancak şeyhülislâm galip gelerek Ramazan 1114' de (Ocak 1703) katledilmiştir. Hızlı hareket etmesinden dolayı bu lâkabı kazanmıştı. Cesur, vakûr, yüce himmetliydi. Bozuk dili hakkında halefi Râmî Paşa *Istılahât-ı Daltabaniye* diye bir risale yazmıştır. Damadı, Senâyî Ahmed Efendi'dir(→). (IV. 412/13)

Mustafa Paşa (Değirmencioğlu) Mîrimîrandan olup Maraş mutasarrıfı olmuştu. 1214'de (1799/1800) Mısır'da harpde bulunduğu sırada cephanesi ateş alıp şehid oldu. (IV. 457)

Mustafa Paşa (Deli) Aynarozludur. Tersane-i Âmire'ye girip yetişerek ka-

pudâne oldu. Cemaziyelevvel 1174' de (Aralık 1760) azledilmiş ve Receb 1174'de (Şubat 1761) vefat etmiştir. (IV. 435)

Mustafa Paşa (Elçi) Kara Mehmed Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan çıkarak kapıcılar kethüdâsı ve Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım-Aralık 1730) mîrahûr-ı evvel oldu. Şa'bân 1145'de (Ocak-Şubat 1733) yeniçeri silahdar ağası, 1146'da (1733/34) vekâleten mîrahûr-ı evvel ve Receb 1147'de (Aralık 1734) ikinci defa mîrahûr-ı evvel oldu. 1149'da (1736/37) vezirlikle İran elçisi oldu. 1152'de (1739/40) dönerek Bolu valisi olup sonra İzmit'te oturdu. Cemaziyelâhir 1153' de (Eylül 1740) Vidin valisi ve 12 Zilka'de 1153'de (29 Ocak 1741) kapdan-ı deryâ oldu. Rebiyülevvel 1156' da (Mayıs 1743) Hanya, sonra İnebahtı valisi ve 12 Şevvâl 1157'de (18 Kasım 1744) ikinci defa kapdan oldu. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) Selânik, Zilhicce 1161'de (Kasım-Aralık 1748) ikinci defa Hanya, Zilka'de 1163'de (Ekim 1750) Hotin, 1164'de (1751) Tırhala, Rebiyülevvel 1165'de (Ocak-Şubat 1752) Girit, Safer 1166' da (Aralık 1752) İnebahtı, Receb'de (Mayıs 1753) Ağrıboz, Muharrem 1168'de (Ekim-Kasım 1754) Belgrad ve o sene Ohri valisi oldu. Şevvâl 1169'da (Temmuz 1756) Ohri'de vefat eyledi. Yaşı 72'dir. Hünerli olup siyasî ve mülkî işlere vâkıf, sâbit-kadem ve gayretli olup hattatdı. Damadı, Derviş Efendi'dir(→). Oğullarından İsmail Bey 1166'da (1753) vefat etmiştir. Kızı Rukiye Hanım'dır. Diğer oğlu Said Mehmed Bey'dir(→). Büyük oğlu Mehmed Mes'ud Bey 1207' de (1792/93) vefat etti. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi'nde medfundurlar. Evlâdından biri de Mustafa Bey olup Şa'bân 1204'de (Nisan-Mayıs 1790) vefat ederek Kapdan Paşa Camii'ne defnedildi ki, 5 ay geçince bunun oğlu İsmail Bey de ölmüştür. (IV. 432/33)

Mustafa Paşa (Emir) Seyyidlerden olup maliyeden yetişerek ruznâmeci oldu. Sonra Yanya muhafazasına Teke sancağıyla gönderildi. 1096'da (1685) vezirlikle Kandiye ve o sene Ağrıboz muhafızı olup 1098'de (1687) başdefterdar olmuştur. O sene zamanın sadrazamı Süleyman Paşa ile ordudan döndüyse de yolda şehiden vefat eylemiştir. Oğlu Seyyid Ali Bey, uzun yaşayıp 1164'de (1751) vefat ederek Mevlânâkapı'da defnedilmiştir. (IV. 404)

Mustafa Paşa (Esir) Midillilidir. Enderûn'da kuşçu olup sonra bostancıbaşı oldu. 1091'de (1680) Silistre beylerbeyi olup o sene vezirlikle Babadağı'nda serdâr-ı ekrem kaymakamı oldu. Sonra harplerde bulunarak Ciğerdelen muharebesinde düşmana esir olmuştur. Savaşın uzamasından 1102'de (1690/91) 70 bin kuruş fidye ile kurtarıldı. 1103'de (1691/92) Karahisar-ı Şarkî mutasarrıfı oldu. 1104'de (1692/93) Van ve sonra Şam valisi ve 1105'de (1693/94) İstanbul kaymakamı oldu. 1106'da (1694/95) Erzurum valisi olup 1107'de (1695/96) İzmit sancağıyla emekli oldu. 1109'da (1697/98) Kıbrıs valisi olup Şa'bân 1110'da (Şubat 1699) orada vefat etti. Oğlu Ahmed Bey'dir(→), kapıcıbaşı olarak 1130 (1718) tarihlerinde vefat etmiştir. (IV. 411)

Mustafa Paşa (Ferhâd Paşazâde) İbrahim Paşa'nın oğludur. Bosna'da

doğup müderris oldu. 1046'da (1636/37) vefat etti. Hoşsohbetdi. Oğlu Süleyman Bey'dir(→). (IV. 389)

Mustafa Paşa (Ferhâd Paşazâde) Ahmed Paşa'nın oğludur. 1109'da (1697/98) Banaluka muhafızı ve mîrimîran oldu. Sonra vefat etti. Oğulları İsmail Paşa ve Mehmed Paşa'dır. (IV. 412)

Mustafa Paşa (Fındık) Bosna taraflarında bulunarak savaşlarda yiğitlikle şöhret kazanmıştır. 1095'de (1684) Bosna beylerbeyi oldu. 1096'da (1685) Pojega ve 1097'de (1686) Kanije muhafızı olup vezirlik verildi. 1101'de (1689/90) Kanije'yi zorunlu olarak terk ederek Ruscuk'a memuriyet değiştirdi. Sonra Bolu valisi ve 1103'de (1691/92) Ankara valisi olup 1107'de (1695/96) emekli oldu. Sonra vefat etmiştir. Cesur ve çalışkandı. (IV. 410)

Mustafa Paşa (Filibeli) Köprülüzâde Fâzıl Paşa'nın bağlılarından olup onun Şam valiliğinde Trablusşam beylerbeyi olmuştur. 1072'de (1661/62) İstanbul'a getirilip vezirlikle kubbenişîn oldu. 1073'de (1662/63) Şam valisi olup 1074'de (1663/64) harpde yaralanmış ve ardından vefat etmiştir. İşbilirdi. Oğlu Filibelizâde Ali Bey' dir. Mehmed Bey ve Mahmud Bey torunlarıdır. (IV. 397)

Mustafa Paşa (Fosfor) Mekteb-i Harbiye'den erkân-ı harp olarak çıkıp uzun yıllar orada muallimlik ederek miralay olmuş, sonra livâ ve ferik olmuştur. Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) vezirlikle 4. Ordu müşiri ve Şevvâl'de (Şubat 1870) ilâveten Erzurum valisi, 19 Receb 1288'de (4 Ekim 1871) tophane müşiri ve 24 Ramazan'da (17 Aralık) bahriye nâzırı olarak 18 Zilka'de 1288'de (29 Ocak 1872) azledildi. 17 Safer 1289'da (26 Nisan 1872) serasker ve 11 Cemaziyelevvel 1289'da (17 Temmuz 1872) Bağdad valisi ve 26 Cemaziyelevvel'de (1 Ağustos) tophane müşiri ve bahriye nâzırı vekili oldu. 5 Şa'bân 1289'da (8 Ekim 1872) ikinci defa bahriye nâzırı ve 4 Ramazan'da (5 Kasım) ikinci defa 4. Ordu müşirliği ile Erzurum valisi, 8 Zilka'de 1289'da (7 Ocak 1873) Bosna valisi, 19 Zilka'de'de (18 Ocak) İşkodra valisi, 18 Muharrem 1290'da (18 Mart 1873) üçüncü defa 4. Ordu müşiri ve Erzurum valisi, Şa'bân 1291'de (Eylül-Ekim 1874) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilka'de 1291'de (Aralık 1874) Konya valisi, Rebiyülevvel 1292'de (Nisan 1875) Trablusgarb valisi, 1294'de (1877) Dâr-ı Şûrâ reisi, Receb 1295'de (Temmuz 1878) ikinci defa serasker ve Zilhicce (Aralık) ortalarında dördüncü defa Erzurum valisi oldu. 27 Cemaziyelevvel 1306'da (29 Ocak 1889) vefat etmiştir. Sert, iffetli, iyi idareciydi. Harp sanatına dair Fransızca bir hayli kitabı tercüme eylemiştir. (IV. 486)

Mustafa Paşa (Frenk) Miyorkonludur. Enderûn'dan iç kilere geçerek mîrialem olmuş ve 1105'de (1693/94) kapıcıbaşılık verilmiştir. Sonra tersane beylerinden olup patrona ve 1116' da (1704/05) kapudâne oldu. 1125' de (1713) vebadan vefat etti. Oğlu Abdülkadir Paşa'dır. (IV. 416)

Mustafa Paşa (Gözüm) Vanlıdır. Vanlı Mehmed Paşa'nın adamlarından olup Aziz Paşa'ya kethüdâ olmuş idi. 3 Muharrem 1229'da (26 Aralık 1813) vezirlikle Bursa ve İzmit valisi oldu. 3 Receb 1230'da (11 Haziran

1815) zulmü yüzünden vezirliği kaldırılarak Midilli'ye sürüldü. Sonra vezirliği verilip Akdeniz Boğazı muhafızı oldu. 1242'de (1827/28) Selânik ve Kavala valisi oldu. Azilden sonra vefat etti. Oğlu Mehmed İzzet Bey 1271'de (1854/55) vefat edip Muratpaşa'ya defnedildi. (IV. 470)

Mustafa Paşa (Gürcü) Enderûn'da hasodada terbiye görüp tülbend ağası oldu. Rebiyülevvel 1062'de (Şubat-Mart 1652) yeniçeri ağası olup Muharrem 1063'de (Aralık 1652) azledildi. 1064'de (1654) Kanije beylerbeyi, sonra Maraş, Rebiyülevvel 1067'de (Aralık 1656-Ocak 1657) vezirlikle Erzurum valisi, 1070'de (1659/60) Şam ve o sene Şevvâl de (Haziran 1660) Mısır valisi oldu. Ramazan 1071'de (Mayıs 1661) azledildi. Sonra Kefe ve sonra ikinci defa Erzurum valisi olup 1075'de (1664/65) vefat etti. Tedbirli ve ılımlıydı. (IV. 398)

Mustafa Paşa (Hacı) Eğinlidir. Kalemden yetişerek 1216'da (1801/02) hâcegândan olup İşkodralı İbrahim Paşa ile Tepedelenli Ali Paşa'nın aralarını düzeltmeye memur oldu. Döndükten sonra kethüdâ kâtibi ve 1222'de (1807) vekâleten ve sonra asâleten tevkiî oldu. Muharrem 1223'de (Mart 1808) vezirlikle sadâret kaymakamı oldu. Cemaziyelâhir'de (Temmuz-Ağustos) azledilip Bursa'ya sürülüp vezirliği kaldırıldı. Muharrem 1227'de (Ocak-Şubat 1812) tekrar vezirlikle Rakka ve ardından Hamid sancağı verildi. Az müddette azledilip yine Bursa'ya gönderildi. 26 Zilhicce 1229'da (9 Aralık 1814) Bursa'da vefat eyledi. Emir Sultan yakınında medfundur. Âlim, sâlih, yaşlıydı. 1228'de (1813) vefat eden kızı Hafize Hanım'ın zevci Silahşor Hacı Mehmed Ağa 1226'da (1811) vefat etmiş ve oğlu müderris Mehmed Es'ad Bey ise o senelerde vefat ederek oraya defnedilmiştir. Paşanın kardeşi Hâfız Ömer Efendi Cemaziyelevvel 1228'de (Mayıs 1813) vefat edip oraya defnedildi. Yeğeni Hüseyin Beyzâde Mustafa Şâkir Bey Cemaziyelevvel 1253'de (Ağustos 1837) vefat etti. Hepsi Duvardibi'nde medfundur. (IV. 463/64)

Mustafa Paşa (Hacızâde) Kapıcıbaşı ve İzmit mütesellimi olup 1156'da (1743) mîrimîran rütbesiyle Acem şehzâdesine mihmahdar oldu. Döndükten sonra yine mutasarrıflıkla İzmit'e gitti. Sonra İnebahtı muhafızı olup Cemaziyelevvel 1165'de (Mart-Nisan 1752) vezirlikle Ağrıboz, bir ayda Konya valisi ve Receb'de (Mayıs-Haziran) Diyarbekir valisi olup Zilka'de 1165'de (Eylül-Ekim 1752) azledilmiştir. 1167'de (1754) vefat eyledi. (IV. 431)

Mustafa Paşa (Hâfız) Enderûn'da hasodalı olup 1076'da (1665/66) Hersek sancağı paşası oldu. Bu senelerde vefat etti. (IV. 399)

Mustafa Paşa (Hâfız) Enderûn'dan yetişerek rikâbdar-ı şehriyârî oldu. 1083'de (1672/73) paşalıkla Kars muhafızı olmuştur. Senelerce orada kalıp vezirlik verilmiştir. 1096'da (1685) azledildi. Kara İbrahim Paşa, bir çiftlik hususundan gücenince o sene katledildi. İdaresi iyi ünlü bir vezirdi. (IV. 403)

Mustafa Paşa (Hâfız) (Ispanakçızâde) Erzurumludur. Yükselerek kapıcıbaşı ve sonra Ergani ve Keban madeni emini olarak orada iken mîrimîran olmuştur. Receb 1182'de (Kasım 1768) vezirlik ihsan buyurulup

Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) Erzurum valisi ve Çıldır muhafızı oldu. 1186'da (1772/73) Şam valisi ve Cemaziyelâhir 1187'de (Ağustos-Eylül 1773) Konya valisi olup muharebeye biraz geç gelmesi azline sebep olduysa da o sene Diyarbekir valisi olup 1188'de (1774) azledildi. 5 Ramazan 1190'da (18 Ekim 1776) Bağdad valisi olup senesi olmadan Diyarbekir'de ikamete memur oldu. 1192'de (1778) katledildi ve İstanbul'da Abacı Camii'ne defnedildi. Şişman bir adamdı. Oğlu sudûrdan Tâhir Bey ve torunu İbrahim Aynî Paşa'dır. (IV. 446/47)

Mustafa Paşa (Halıcızâde) Ricâlden olup 1031'de (1622) çavuşbaşı oldu. Sonra beylerbeyi pâyesini alarak 1038'de (1628/29) Diyarbekir valisi oldu. 1039'da (1629/30) idam edilmiştir. Oğlu Mehmed Paşa ve damadı Mustafa Paşa'dır. (IV. 387)

Mustafa Paşa (Hamamcı) Yükselerek darbhane emini oldu. 1101'de (1689/90) Cezâyir beylerbeyi olup 1106'da (1694/95) vefat etmiştir. (IV. 408)

Mustafa Paşa (Hamza Beyzâde) Yahşi Beyzâde Hamza Bey'in oğludur. Beylerden olup II. Mehmed'in (Fâtih) gözüne girince 875 (1470/01) tarihlerinde vezir oldu. 879'da (1474/75) azledilmiş ve emekli olmuştur. Üsküdar'da oturdu. Azline sebep Mahmud Paşa'nın kötülemede bulunması oldu. 886'da (1481) tekrar vezir oldu. Gedik Ahmed Paşa'nın çekememesiyle az müddette azledilip Bursa sancağı verildi. 888'de (1483) orada idam edilmiştir. Bursa'da Emir Camii yakınında babasına mezar arkadaşı oldu. Akıllı ve zekîydi. İnegöl'ü fethetmiş ve Bender Kalesi'ni tamir eylemiştir. (IV. 370)

Mustafa Paşa (Hanım Sultanzâde) Sadrazam Ahmed Paşa'nın oğludur. Semendire, Belgrad ve sonra Kilis beylerbeyi oldu. 1001'de (1592/93) Almanya ile savaşlarda şehid oldu. (IV. 379)

Mustafa Paşa (Hazineci) Cezâyir dayılarından olup 1213'de (1798/99) Cazayir valisi olup birkaç sene sonra vefat eylemiştir. (IV. 457)

Mustafa Paşa (Hunnak) Bostancı olduğundan ilerleyerek bostancıbaşı oldu. Cemaziyelâhir 1013'de (Kasım 1604) mîrahûr-ı evvel olup Zilhicce 1013'de (Nisan-Mayıs 1605) Rumeli beylerbeyi ve sonra vezir oldu. Bir aralık Diyarbekir valisi olup 1027'de (1618) başka bir yere nakledildi. 1031'de (1622) Şam valisi olup 1034'de (1624/25) vefat etti. (IV. 386)

Mustafa Paşa (İmam) Beylerden olup paşalıkla Resmo mutasarrıfı oldu. 1111'de (1699/1700) katledildi. Ahali, zulmüne dayanamaz olmuştu. (IV. 412)

Mustafa Paşa (İngiliz) (Hacı) Tersane-i Âmire'den yetişerek livâ, ferik ve sonra bahriye reisi olmuştur. Senelerce o hizmette devam ederek Receb 1279'da (Ocak 1863) umûr-ı bahriye nâzırı olduysa da 20 güne varmadan Mehmed Paşa kapdan olarak Londra'dan getirilince nezâretten azledilmiştir. 1284'de (1867/68) kumanda meclisi reisi tayin edilip az müddette ayrıldı. 5 Şa'bân 1287'de (1 Ekim 1870) vefat etmiştir. Âşıkpaşa'da Seyyid Velâyet Türbesi bahçesinde medfundur. Tersanede ilk defa İngilizceyi öğrendiğinden o adı almıştır. İffetli, köse ve orta boylu olup doğru ve ehliyetliydi. Büyük oğlu bahriye feriklerinden Ahmed Paşa'dır. (IV. 480)

Mustafa Paşa (İpeklizâde) Divriklidir. Anadolu'da Kadıoğlu avenesinden bölükbaşı olup Çatalcalı Ali Paşa'ya kethüdâ olmuştu. Sonra mîrimîran olup Haleb mütesellimliği ile Soğucak muhafızı oldu. 1201'de (1786/87) vezirlikle Trabzon valisi ve Adakale muhafızı oldu. Savaşlarda bulunup 1204'de (1789/90) bir harp kazanmıştı. 1207'de (1792/93) maden emini olup ancak zimmetine haylice akçe geçirip ahaliye zulmetmesiyle vezirliği kaldırılarak Bursa'ya sürüldü. Sonra Sohum'a gitmek üzere suçu affedilip vezirliği geri verildi. 1207'de (1792/93) Rakka valisi olup 1209'da (1794/95) azledilerek Divriği'ye sürüldü. 1213'de (1798/99) tekrar vezirlikle Hanya valisi oldu. 1214'de (1799) bir fırka askerle Mısır'a gönderildi. O senenin Saferinde (Temmuz 1799) harbi kaybederek yaralanıp Bonapart'a esir oldu. Rebiyülevvel 1215'de (Temmuz 1800) Dimyat'ta vefat etti. Yiğit, tedbirli, köse bir zat idi. Oğlu Numan Bey'dir(→). (IV. 457)

Mustafa Paşa (Kadı) Manastır'da Usturovalıdır. Kadılardan Husrev Efendi'nin kardeşidir. Ondan ders okuyup Sadrazam Osman Paşa'ya tezkireci oldu. 993'de (1585) Tebriz'in fethinde bulunup kadı olmuştur. Sonra beylerbeyi pâyesiyle Köprü ve İran'dan alınan yerlere vali oldu. 1001'de (1592/93) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibidir. (IV. 378)

Mustafa Paşa (Kanbur) (Kundakçızâde) Kanbur bir yeniçeri olup Bağdad'da çorbacı ve sonra Bağdad ağası oldu. Nihayet sekbanbaşı olup Cemaziyelevvel 1068'de (Şubat 1658) yeniçeri ağası oldu. Receb 1072'de (Şubat-Mart 1662) vezirlikle Şam valisi, Receb 1073'de (Şubat 1663) Bağdad valisi olup o sene I. Ahmed'in kızı Fatma Sultan'la nikâhlandı. Cemaziyelevvel 1074'de (Aralık 1663) Maraş valisi olup 1075'de (1664/65) Trablusşam valisi oldu. 1076'da (1665/66) vefat etmiştir. Berş ve afyona müptelâ, vakûr ve tedbirli bir ihtiyar olup adamlarını, zulüm ve baskıya kalkıştıklarında azarlardı. Hatta kethüdâsının uygunsuz bir hareketini duyup cezalandırmaya kalkışınca korkusundan kaçmıştır. Yayla'da bir mescit yaptı. (IV. 398)

Mustafa Paşa (Kapdan) Bosnalıdır. Beylerden olup mîrimîranlıkla Trablusşam mutasarrıfı olmuştur. 1115'de (1703/04) Edirne ve 1116'da (1704/05) Hamid, 1117'de (1705/06) ikinci defa Trablusşam mutasarrıfı oldu. 1120'de (1708) Bosna beylerbeyi olup 1121'de (1709) azledildi ve sonra vefat etti. (IV. 415)

Mustafa Paşa (Kara) Enderûn'da berberlikten yükselerek I. Mustafa zamanında mîrahûr-ı evvel olmuştur. 1032'de (1623) yeniçeri ağası olup 1033'de (1624) vezirlikle Mısır valisi oldu. 1035'de (1625/26) İstanbul'a gelip I. Ahmed'in kızı Fatma Sultan'la nikâhlandı. Sonra asker sürücüsü olup gelince halkın şikâyeti üzerine 1036'da (1626/27) katledildi. (IV. 387)

Mustafa Paşa (Kara) Yeğen Osman Paşa'nın kethüdâsı olup 1099'da (1688) Konya beylerbeyi oldu. İstanbul'dan görevine giderken hapsolundu. Ancak Osman Paşa'nın suçu affolunmakla buna Akşehir sancağı ve ardından Silistre valiliği verildi. 1101'de (1689/90) katledildi. Zalim ve kötüydü. (IV. 406)

Mustafa Paşa (Kara) Eyyûbî Hasan Paşa'nın kethüdâsı ve damadı olup bu sebepden 1121'de (1709) Basra valisi olup 1124'de (1712) azledildi. Sonra Ağrıboz muhafızı oldu. Cemaziyelâhir 1127'de (Haziran 1715) Diyarbekir valisi olup 1128'de (1716) azledilerek 1129'da (1717) Bosna valisi olup 1130'da (1718) azilden sonra Trabzon valisi oldu. 1131'de (1719) Adana valisi ve İran hudut belirleme memuru olarak sonra Kars, Şevvâl 1135'de (Temmuz 1723) vezirlikle Trabzon, Cemaziyelâhir 1136'da (Mart 1724) Şehrizor, Receb 1137'de (Mart-Nisan 1725) Hemedan, Şevvâl'de (Haziran-Temmuz) ilâveten Şehrizor valisi, Rebiyülevvel 1138'de (Kasım 1725) Trabzon, Ramazan'da (Mayıs 1726) Özi valisi ve Azak muhafızı, 1142'de (1729/30) Diyarbekir valisi, 1145'de (1732/33) İçel, 1146'da (1733/ 34) Diyarbekir valisi olup 1149'da (1736/ 37) azledildi ve vefat etti. Oğlu Osman Bey'dir. (IV. 426)

Mustafa Paşa (Kara) Merzifonludur. Köprülü Mehmed Paşa'nın kapı yoldaşlarından Hasan Ağa'nın oğludur. Adı geçenin dairesinde yetiştirilip silahdar ve telhisçisi oldu. Zilhicce 1068'de (Eylül 1658) mîrahûr olup Muharrem 1070'de (Eylül-Ekim 1659) vezirlikle Silistre valisi, Ramazan 1070'de (Mayıs 1660) Diyarbekir valisi ve Receb 1072'de (Şubat-Mart 1662) kapdan-ı deryâ oldu. Ramazan 1073'de (Nisan 1663) rikâb kaymakamı olup Ramazan 1075'de (Mart-Nisan 1665) kapdanlıktan azledildi ve ikinci defa rikâb kaymakamı oldu. 1086'da (1675) Küçük Sultan'a namzet oldu. Şa'bân 1087'de (Ekim 1676) sadrazam oldu. Muharrem 1095'de (Aralık 1683) Viyana'yı fethedememesi üzerine Belgrad'da katledilmiştir. Belgrad'da bir camide medfundur. Harp işlerinde usta olup sadrazamlık günleri gazâ ve harple geçmiştir. Viyana kapısına kadar harben açarak fethedeceği sırada Lehli ve Fransalı yardımı işi neticesiz bırakmıştır. Cesur, akıllı, zekî, tedbirli ve vakûrdu. Odalar Mescidi'ni, Kasaplar Mescidi'ni yaptırmıştır. Sedefçiler'de medresesi vardır. Oğlu Ali Paşa'ya "Maktulzâde" denir. Damadı İbrahim Paşa'dan torunu Kaymak Mustafa Paşa'dır. Torunlarından Ahmed Bey 1153'de (1740), Mustafa Bey 1241'de, (1825/26) vefat edip medresesine defnedilmişlerdir. (IV. 402)

Mustafa Paşa (Kara) (Firarî) Enderûn'da yetişerek silahdar-ı şehriyarî oldu. 1053'de (1643) vezirlikle kubbenişîn oldu. 1054'de (1644) ve 1060'da (1650) iki defa Diyarbekir ve arada Bağdad, 1061'de (1651) ve 1063'de (1653) de Haleb valisi oldu. 1065'de (1655) üçüncü defa Diyarbekir valisi ve Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) kapdan-ı deryâ olup o senenin Recebinde (Mayıs) istifa ederek Mısır valisi oldu. Şa'bân 1067'de (Mayıs-Haziran 1657) azlolununca Köprülü Mehmed Paşa'dan korkarak gizlenmiştir. Onun vefatında 1073'de (1662/63) ortaya çıktı ve padişah tarafından affedilerek Van valisi oldu. 1074'de (1663/64) Rumeli ve o sene Şam ve Muharrem 1075'de (Ağustos 1664) ikinci defa Bağdad, Zilka'de 1075'de (Mayıs-Haziran 1665) Anadolu ve 1076'da (1665/66) ikinci defa Şam ve Şevvâl 1077'de (Nisan 1667) üçüncü defa Bağdad valisi olup Basra harbinde bulundu. 1081'de (1670/71) Basra

valisi olup 1082'de (1671/72) vefat eylemiştir. İyi muamele sâhibi, kibirsiz, fasih, dervişmeşrepdi. Her gittiği yerde halk hoşnut olurdu. Mehmed Bey adında bir kardeşi olup 1078'de (1667/68) Bağdad'da defterdar olmuştur. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (IV. 400)

Mustafa Paşa (Kara) (Hacı) Kumkapılıdır. Bedesten'de hâcegî olup sonra kapıcıbaşı ve çavuşbaşı olmuştur. 1121'de (1709) Köstendil beyliği ile Bender'e memur oldu. Sonra Basra beylerbeyi oldu. 1123'de (1711) vezirlikle Özi, sonra Ağrıboz, sonra Diyarbekir valiliği ile Temeşvar muhafızı olmuştur. 1128'de (1716) Temeşvar'ı koruyamayarak geri çekilmesi, rütbesinin kaldırılmasıyla sürülmesine sebep oldu. 1130'da (1718) Sayda ve ardından Adana, 1131'de (1719) yine Sayda, sonra 1132'de (1720) Konya ve 1133'de (1721) Sivas valisi olup 1136'da (1723/24) Erzurum valisi, Ramazan 1137'de (Mayıs-Haziran 1725) Revan seraskeri oldu. 1139'da (1726/27) orada vefat etmiştir. Güç ve tedbir sâhibi ise de kılıç adamı değildi. (IV. 421)

Mustafa Paşa (Kara) (Kemankeş) Arnavutdur. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kethüdâlıktan azledilmiştir. 1043'de (1633/34) sekbanbaşı ve Şevvâl 1044'de (Mart-Nisan 1635) yeniçeri ağası olup 5 Cemaziyelevvel 1045'de (17 Ekim 1635) kapdan-ı deryâ, Şa'bân 1048'de (Aralık 1638) sadrazam oldu. 16 Zilka'de 1053'de (26 Ocak 1644) katledildi. Parmakkapı'da medresesinde medfundur. Yiğit, cesur, tedbirli, ümmî idi. Parmakkapı'da medrese ve Kurşunlu Mahzen'deki kapalı kiliseyi cami yaptı. Tokat'da Mehmed Paşa Hanı'nı tamir ederek cami ve hamam yaptı. 500 ahali iskân ederek Sivas Yenişehrini meydana getirdi. Edirne'de Kösemihal Köprüsü'nü yeniden, Eğri'de büyük bir hamam, mektep ve sayısız çeşmeler yaptı. (IV. 390)

Mustafa Paşa (Kara Çavuş) Nahcıvan Türkmenlerinden olup yeniçeriye girip aşçı, çavuş ve başçavuş oldu. Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) nâm kazanıp 1059'da (1649) yeniçeri ağası olmuştur. 1061'de (1651) sadrazamlığa getirilmesi kararlaştırılmış iken nazlanmasından dolayı vazgeçilerek o senenin Ramazanında (Ağustos-Eylül 1651) Temeşvar beylerbeyiliği ile İstanbul'dan defedildi. Yolda katledilmiştir. Aç gözlülüğü dost kazandıramamış ve kolayca cezasını bulmuştur. (IV. 392)

Mustafa Paşa (Kara Hasanzâde) Hüseyin Ağa'nın oğludur. Yeniçerilikten yetişerek kul kethüdâsı ve sonra sekbanbaşı oldu. 24 Rebiyülevvel 1085'de (28 Haziran 1674) yeniçeri ağası oldu. Cemaziyelevvel 1088'de (Temmuz 1677) azledildi. Sonra Erzurum valisi olduysa da gitmedi. 1095 (1684) yılına kadar padişah yazlıkta Silivri'de çiftliğinde ve avda bulunduklarında Rumelihisarı'ndaki yalısında ikamet ettirildi. Hasmı Kara Mustafa Paşa'nın vefatında 1095'de (1684) vezirlikle İstanbul kaymakamı oldu. "Hasmım maktul, ben makamına mevsûl olacağımı bilsem bir mağarada kapanıp bir vakte kadar çıkmazdım" demiştir. Bu aralık kıtlık olduğunda iyi tedbirlerle fukarayı geçindirmiştir. 1097'de (1686) padişah İstanbul'a geldiğinde Mora valisi oldu. Zilhicce 1097'de (19 Ekim 1686)

vefat eylemiştir. Dindar, namaz ve oruca düşkün, hakka boyun eğmiş, tiryaki-meşrepdi. Yaşı 90'a yakındı. Şehvete düşkünlüğünden dolayı 70 odalığı kaldı. Zamanında yankesiciye ve yalancıya kesat geldi. Kızı Fatma Hanım, Çelebi Mehmed Paşa'nın zevcesi olup Yatağan'da bir şadırvan yaptırmıştır. (IV. 404)

Mustafa Paşa (Karabaş) Yükselerek kapıcıbaşı, 1236'da (1820/21) başbaki kulu ve sonra kapı kethüdâsı ve yayabeyi olup Rebiyülevvel 1243'de (Eylül-Ekim 1827) vefat etti. (IV. 469)

Mustafa Paşa (Kavukçu) Enderûn'dan yetişme olup Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) vezirlikle mîrahûr oldu. Cemaziyelevvel 1059'da (Mayıs-Haziran 1649) Erzurum valisi olup sonra 1071'de (1660/61) Diyarbekir valisi olarak 1072'de (1661/62) azledildi. Sonra vefat eyledi. Torunu Abdullah Bey b. Mustafa Bey, Receb 1201'de (Nisan-Mayıs 1787) vefat edip Zalpaşa'ya defnedildi. (IV. 397)

Mustafa Paşa (Kaymak) Vüzerâdan Poçinli İbrahim Paşa'nın oğludur. Bu sebepten Damad İbrahim Paşa'ya akraba oldu. Kapıcıbaşı, Rebiyülevvel 1129'da (Şubat-Mart 1717) mîrahûr-ı sânî, Receb'de (Haziran) kapıcılar kethüdâsı, Cemaziyelâhir 1130'da (Mayıs 1718) vezir rütbesiyle tevkiî ve İstanbul kaymakamı ve Rebiyülevvel 1133'de (Ocak 1721) kapdan-ı deryâ oldu. Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) katledildi. Dedesi Merzifonlu Mustafa Paşa'nın medresesi kabristanında medfundur. Kuleli Bahçesi Mescidi'ni yaptı. Kayınpederiyle hemfikir ve hemhaldi. Oğlu Yahyâ Bey 1147'de (1734/35) ve diğeri Mehmed Es'ad Bey 1189'da (1775) vefat etmiştir. Es'ad Beyzâde Mustafa Bey 1201'de (1786/87) vefat edip yanına defnolundu. Oğullarından İsmail Bey 1166'da (1753) vefat ederek Üsküdar'da 1101'de (1689/90) vefat eden amcası Mehmed Bey b. İbrahim Paşa'nın kabri yakınına defnedilmiştir. Kaynı Hasan Bey'dir(→). (IV. 423)

Mustafa Paşa (Kemankeş) Kapıcıbaşı olup Şa'bân 1203'de (Mayıs 1789) mîrimîranlıkla Yergöğü askeri başbuğu oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. (IV. 452)

Mustafa Paşa (Ketağaç) Beylerden olup 1050'de (1640/41) Kars beylerbeyi oldu. 1051'de (1641/42) azledildi. Sonra sancakbeyliklerinde bulunup 1060 (1650) senesine doğru vefat etti. (İV. 392)

Mustafa Paşa (Kızıl Ahmedli) Şemsî Paşa'nın kardeşidir. Enderûn'da terbiye edilip kapıcıbaşı ve mîrahûr oldu. 962'de (1555) Rumeli beylerbeyi olup Muharrem 969'da (Eylül 1561) beşinci vezir oldu. Malta'yı fethedemeyince isteği üzerine emekli edilmiş ve hacca gidip 976'da (1568/69) Arafat'ta iken vefat eylemiştir. Ehliyetli, insaflı ve doğru sözlüydü. 3 oğluyla 1 kızı kaldı. (IV. 375)

Mustafa Paşa (Koca) Abazadır. Yükselerek kapıcılar kethüdâsı ve azilden sonra Babadağı seraskeri Yusuf Paşa'ya kethüdâ oldu. Sonra mîrimîranlıkla Mora'da asker başbuğu olup sonradan Kayseri sancağıyla Bender muhafızı olmuştur. 1127'de (1715) Haleb valisi olup ertesi sene orduya memur olmuştur. 1129'da (1717) vezirlikle Hotin muhafızı, 1131'de (1719) Trabzon valisi ve 1135'de

(1722/23) yine Hotin muhafızı oldu. 1137'de (1724/25) Büyük Ayşe Sultan nikâhlandı. 1140 (1727/28) tarihinde vefat eyledi. Devlet işlerini bilir ve doğru idi. (IV. 422)

Mustafa Paşa (Koca Nişancı) Tosyalı Kadı Celâl'in oğludur. Öğrenimden sonra Frenk İbrahim Paşa'ya sırkâtibi ve sonra reisülküttab olmuştur. 941'de (1534/35) nişancı olup 964'de (1557) Rüstem Paşa, nişancılığı oğluna vereceğim diye hile ile emekli ettirmiş ve müteferrikabaşı olmuştur. 974'de (1566) Sigetvar'a çağrılarak ikinci defa nişancı oldu. Görevlendirme, padişahın vefatı gününe rastlamış olup sadrazamla el öpmeye girdiğinde tabutu görünce ağlamak isterken vezirin uyarısıyla güler bir halde çıkıp kimseye fark ettirmemiştir. Rebiyülevvel 975'de (Eylül 1567) vefat eylemiştir. Eyüp'de kardeşi Sâlih Efendi'nin yanına defnedildi. Orada cami, hamam ve tekke yaptı. Şair olup kasideler yazarak verdiğinde hizmetten başka yirmi yük kadar caize aldı. Eserleri: *Derecâtü'l-Mesâlik fî Tabakâti'l-Memâlik, Tarih-i Âl-i Osman, Mevâhibü'l-Hallâk fî Merâtibi'l-Ahlâk, Tercüme-i Maâricü'n-Nübüvve, Münşeât*'tır. (IV. 375/76)

Mustafa Paşa (Köprülüzâde) Köprülü Mehmed Paşa'nın ikinci oğludur. 1047'de (1637/38) doğdu. İlim tahsil eylemiştir. Cemaziyelâhir 1091'de (Temmuz 1680) vezirlikle kubbenişîn oldu. 1094'de (1683) Bender muhafızlığıyla Silistre valisi, sonra üçüncü vezir oldu. Receb 1095'de (Haziran-Temmuz 1684) emekli olup sonra Babadağı muhafızlığına gönderildi ve sonra Edirne'ye davetle sebepsiz vezirliği kaldırıldı. 1096'da (1685) tekrar vezirlikle Boğaz muhafızı oldu. Muharrem 1098'de (Kasım-Aralık 1686) Sakız muhafızı ve Rebiyülevvel'de (Ocak-Şubat 1687) ikinci defa Boğaz muhafızı olup Zilhicce 1098'de (Ekim 1687) sadâret kaymakamı oldu. Rebiyülâhir 1099'da (Şubat 1688) yine Boğaz muhafızı olmuştur. Oradan Hanya ve o sene Recebinde (Mayıs) Kandiye ve Safer'de (Aralık 1688) ikinci defa Sakız muhafızı oldu. 26 Muharrem 1101'de (9 Kasım 1789) sadrazam oldu. Zilhicce 1102'de (Ağustos-Eylül 1691) Varadin'de şehid oldu. Fasih, cesur, bilgili, haysiyetli, vakûrdu. Vefatına "Adem cisrini geçti râh–ı Hakda Köprülü Paşa" tarihdir. Oğulları Nu'man Paşa, Abdullah Paşa ve Es'ad Paşa'dır. Torunu Hacı Ahmed Paşa ve Abdurrahman Paşa'dır. Torunlarından Abdülbâkî Bey b. Hacı Paşa ve Abdülvâhid Bey vardır. Bunlardan Sâdık Mehmed Bey Safer 1179'da (Temmuz-Ağustos 1765) ve Affan Bey 1197'de (1783) vefat ederek Saraçhane'de Amcazâde Hüseyin Paşa Türbesi'ne, Ammar Bey 1172'de (1758/59) ve Abdullah Bey 1162'de (1749) ve Iyaz Bey Safer 1177'de (Ağustos 1763) ve Hamdî Mehmed Bey 1180'de (1766/67) vefat ederek ataları yanına defnolunmuşlardır. (IV. 406/07)

Mustafa Paşa (Körbey) Süveyş kapdanı olup büyük servete nâil oldu. Sonra Antalya beyi olarak kötü hareketi üzerine kapdan paşa gönderilip itaate davet olunmuş ve serkeşlik hali görülmekle (1650'lerde) yok edilmiştir. Sancağı Ahmed Bey'e verilmiştir. (IV. 396)

Mustafa Paşa (Köse) Taşralıdır. Yükselerek mîrimîranlıkla Akdeniz

donanması başbuğu olup Ankara sancağı verildi. 1206'da (1791/92) Anapa muhafızı oldu. 1208'de (1793/94) vezirlik verildi. 1210'da (1795/96) azledildi. 1213'de (1798/99) tekrar Anapa muhafızı oldu. Sonra Mısır harbine memur olup Abahora muhafızı oldu. Orada yaralanarak esir olmuş ve vefat etmiştir. Reşid'de medfundur. Temiz inanç sahiplerinden olup bir meczuba inanması kötü sonunu hazırladı. Anapa'da iken Ferruh Ali Paşa'nın eserini terk etmedi. (IV. 457/58)

Mustafa Paşa (Köse) Yükselerek kapıcıbaşı ve mîrimîran olarak Safer 1212'de (Ağustos 1797) İnebahtı muhafızı oldu. O sene vezirlikle Niğbolu valisi ve 15 günde Haleb valisi olup sene sonunda azledildi. Sonra tekrar Niğbolu, sonra Sivas ve 1217'de (1802/03) Diyarbekir valisi olup o sene zarfında vefat eylemiştir. Oğlu Velîyeddin Paşa'dır. (IV. 459)

Mustafa Paşa (Kurd Paşalı) Boşnaktır. Kurd Mehmed Paşa'nın mensuplarından olup kapıcıbaşı ve sonra beylerbeyi oldu. Yavuz Ali Paşa'nın vefatında mühr-i hümâyûnu İstanbul'a getirmekle 1013'de (1604/05) Budin beylerbeyi oldu. Az müddette azledilerek İran'a harbe memur oldu. 1014'de (1605/06) orada şehit olmuştur. (IV. 381)

Mustafa Paşa (Kurşuncubaşızâde) Arnavutdur. Beylerden olup 1017'de (1608/09) Bosna valisi oldu. 1018'de (1609/10) azledildi. 1029'da (1620) yeniden tayin edilip 1030'da (1621) azl ve sürgün edilmiştir. 1036'da (1626/27) tekrar Bosna valisi olup 1037'de (1627/28) azledildi. 1042'de (1632/33) dördüncü defa Bosna valisi olarak Bağdad harbine gelmesi ferman olundu. 1045'da (1636/37) şehid oldu. Cesur ve gayretliydi. (IV. 388/89)

Mustafa Paşa (Kuşçu) Zülüflü baltacılardan olup Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) mîrahûr-ı sânî oldu. Cemaziyelevvel 1116'da (Eylül 1704) azledilip kapıcıbaşı olmuştur. Sonra mîrimîran rütbesiyle Musul beylerbeyi oldu. 1126'da (1714) Bursa ve Karasi, sonra Zilhicce'de (Aralık 1714) yine Musul valisi oldu. 1130'da (1718) vefat eyledi. (IV. 418)

Mustafa Paşa (Küçük) Silifke paşası olup 1074'de (1663/64) Girit'e memur olarak orada vefat etti. (IV. 396/97)

Mustafa Paşa (Küçük Sipahi) Enderûn'dan yetişerek silahdar-ı şehriyârî oldu. 1091 (1680) başlarında vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. 1092'de (1681) azledilip vilâyete çıktı. 1103'de (1691/92) İstanbul kaymakamı oldu. 1105'de (1693/94) vefat eylemiştir. Devlet işlerini bilir ve doğru idi. (IV. 408)

Mustafa Paşa (Lala) (Kara) Bosna'da Sokoloviç sülâlesinden olup Deli Husrev Paşa'nın kardeşi olduğundan Enderûn'a girdi. I. Süleyman'a (Kanunî) 6 sene berberbaşı olduktan sonra bölüğe çıkıp küçük mîrahûr ve çaşnigir oldu. Sonra Safed beyi ve sonradan şehzâde iken II. Selim'e lala oldu. Bu aralık vezirlik ümidinde iken Kara Pozega sancağına gönderildi. Sonra Temeşvar beylerbeyi olup sonra Van, Erzurum ve Haleb valisi, sonra 8 sene Şam valisi ve sonra vezir rütbesiyle Yemen serdârı oldu. Ancak bu hizmetten affettirip altıncı vezir oldu. Sonra Kıbrıs fethine serdâr olup o hizmeti yerine getirdi. İran muharebelerinde de serdâr

bulunup nihayet ikinci vezir oldu. 988 Cemaziyelâhirinin 5. veya 23. günü (18 Temmuz veya 5 Ağustos 1580) vefat eyledi. Eyüp Camii avlusunda medfundur. 17 gün evvel vefat gününü haber vermiştir. Melik Gavri Kansu'nun kızını almış ve ondan oğlu Mehmed Paşa olmuştur. Akıllı, âdil, fikir ve dehâ sâhibi ve âlimleri severdi. Hilesinden Rüstem Paşa ve Sokollu Mehmed Paşa kendisinden emin olamamışlardır. Ferhâd Paşazâdeler üvey oğullarıdır. (IV. 377)

Mustafa Paşa (Maryol) Tersane beylerinden olup bu senelerde (1640'lar) vefat etmiştir. Oğlu Hasan Bey'dir(→). (IV. 390)

Mustafa Paşa (Maryolzâde) Deryâ beylerinden olup Receb 1136'da (Nisan 1724) Azak Kalesi tamirine memur oldu. Sonra vefat etmiştir. Kardeşi Ali Paşa'dır. (IV. 420)

Mustafa Paşa (Menuçehr) Gürcüdür. Lala Mustafa Paşa İran serdârı iken huzurunda Müslüman olup beylerbeyi pâyesi ihsan buyuruldu. 990'da (1582) tekrar dinden dönüp zahire kafilesini getiren Hadım Mehmed Paşa ile Bosnalı Mehmed Paşa'yı çadırda yaralayıp kaçmıştır. Dünya ve âhiretini heder ile helâk olmuştur. (IV. 378)

Mustafa Paşa (Mîrahûr) Bahçekapı'da arabacı Anadolulu Hüseyin Ağa'nın oğludur. Başlarında biraz okuyup kereste gümrüğü kâtiplerinden olmuştu. Sonra mâbeyn-i hümâyûna alınıp II. Mahmud devrinde (1808-1839) ibrikdar yamağı ve sonra ibrikdar ve kahvecibaşı olmuştur. Sultan Abdülmecid devri ortalarında Istabl-ı Âmire müdürü olarak sürenin uzamasıyla beylerbeyi pâyesi ihsan buyuruldu. 1271'de (1854/55) fabrika-i hümâyûnlar nâzırı olarak 8 Receb 1272'de (15 Mart 1856) vezirlik ihsan buyuruldu. 1273'de (1856/57) Meclis-i Vâlâ azası olup 1276 başlarında (1859 ortaları) azledildi. Senelerce Tophanelioğlu'nda bağında oturdu. Ömrünün sonunda Hicaz'a yerleşip orada 1309'da (1891/92) vefat etti. Sert ve bilgisi ortaydı. Oğulları Hüsâmeddin Bey ve Hacı Tevfik Bey'dir. (IV. 488)

Mustafa Paşa (Musâhib) (Sarıkçı) Kuloğlu şair Süleyman Ağa'nın oğludur. Enderûn'da terbiye edilip hasoda ağası, 1074'de (1663/64) serdestârî ve musâhib-i padişahî olmuştur. Safer 1077'de (Ağustos 1666) vezirlik ihsaniyle ikinci vezir oldu. Şa'bân 1084'de (Kasım 1673) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı olup 1086'da (1675) Hadice Sultan ile evlendi. Muharrem 1095'de (Aralık 1683-Ocak 1684) musâhiblik hizmetinden affedilerek kapdan-ı deryâ oldu. Muharrem 1096'da (Aralık 1684) Mora seraskeri ve o sene Şevvâlinde (Eylül 1685) Boğaz muhafızı oldu. Zilka'de 1097'de (Eylül-Ekim 1686) vefat etmiştir. Gayretliydi. Nikrise (gut) yakalanıp senelerce çekti. Arapça, Farsça ve mûsikîye âşinâ olup şairdi. Yaşı henüz 40'ı geçmişti. Büyük oğlu Mehmed Bey, Enderûn'a alınmış, yalısı zevcesi sultana verilmişti. Üç oğlu hazineye girmiş, parası çıkmamıştır. (IV. 403/04)

Mustafa Paşa (Nakkaş) Bostancı ve yükselerek sonra bostancıbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1050'de (Ağustos-Eylül 1640) Mısır valisi oldu. Receb 1052'de (Ekim 1642) azledildi ve malı müsadere edildi. Sonra kubbe vezîri olup 1054'de (1644) Hanzâde Sul-

tan'la nikâhlandı. 1055'de (1645) Budin valisi olup 1057'de (1647) azledildi. 1059'da (1649) Gürcü Nebi'nin defedilmesinde memuren hazır bulundu. 1063'de (1653) Girit'e memur olup orada vefat etmiştir. Orta halliydi. (IV. 393)

Mustafa Paşa (Neşşar) Başlarda Mısırlı bir saraçtı. Hain Ahmed Paşa'nın malından kalkınmış olduğundan Mısır kâşiflerinden oldu. İki-üç sene hac emiri olup hırsızları bıçkı ile biçmekle bu namı aldı. Aslında "Saksağan" diye lakaplanmıştı. 942'de (1535/36) Yemen beylerbeyi oldu. 947'de (1540/41) azledildi. Sonra hac emiri olup 957'de (1550) Yemen'de tekrar vali ve nüfuz sâhibi oldu. Azilden sonra 963'de (1556) tekrar vali oldu. 967'de (1559/60) vefat etti. Camiler ve medreseler yaptırdı. (IV. 373)

Mustafa Paşa (Nişancı) Mostarlıdır. Enderûn'dan yetişip doğancıbaşı oldu. 1038'de (1628/29) yeniçeri ağası ve o sene Şam valisi olup 1040'da (1630/31) azledildi. 1042'de (1632/33) kubbe veziri oldu. 1043'de (1633/34) Silifke sancağı verildi. Sonra nişancı oldu. 1053'de (1643) Silistre valisi olup 1055'de (1645) azledildi. Receb 1057'de (Ağustos 1647) Mısır valisi olup Zilka'de 1057'de (Aralık 1647) kubbe veziri ve nişancı oldu. 18 Muharrem 1072'de (13 Eylül 1661) o görevde vefat etmiştir. Ilımlı ve doğru idi. (IV. 396)

Mustafa Paşa (Palak) (Arnavutça ihtiyar demektir) Bosnalıdır. Enderûn'dan çıkarak Yanya beyi oldu. Sonra Rodos beyi olup 926'da (1520) kapdan-ı deryâ olmuştur. Şah-ı Hûbân adında bir gözdesi ile evlendikten sonra vezirliğe nâil oldu. 939'da (1531/32) Şam beylerbeyi olup o sene azledildi. Sonra Mısır'a gidip emekliliği seçti. Sonra İstanbul'a gelip 940'da (1533/34) vefat etmiştir. Eyüp'de türbesine defnedildi. Gelibolu'da cami ve medresesi vardır. Oğlu Ahmed Bey'dir. (IV. 372)

Mustafa Paşa (Pamuk) Enderûn'da hasodalıdır. Receb 1066'da (Mayıs 1656) sırkâtibi, sonra hazine kethüdâsı oldu. 1072'de (1661/62) vezirlikle Erzurum valisi olup Cemaziyelevvel 1074'de (Aralık 1663) Bağdad valisi oldu. Zilhicce 1074'de (Temmuz 1664) vefat eyledi. Abdülkadir Geylânî Türbesi civarında medfundur. Adalet dışı hareketi görülmemiş, ancak bazı mülk ve mala el uzatmıştı. (IV. 397/98)

Mustafa Paşa (Parmaksız) Antakyalıdır. Trablusşam beylerbeyi oldu. 1039'da (1629/30) katledildi. (IV. 387)

Mustafa Paşa (Pîr) Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. İki defa küçük ruznâmeci oldu. İkincisi Şevvâl 1148'dedir (Şubat-Mart 1736). Sonra 1151'de (1738/39) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. Şevvâl 1152'de (Ocak 1740) sipahiler ağası, 1154'de (1741) sadâret kethüdâsı, Rebiyülâhir 1155'de (Haziran 1742) vezirlikle Belgrad muhafızı oldu. Ramazan 1156'da (Ekim-Kasım 1743) kapdan-ı deryâ olup Zilka'de'de (Aralık) Rumeli valisi, Zilka'de 1159'da (Kasım-Aralık 1746) Rakka valisi, Şevvâl 1163'de (Eylül 1750) Sayda valisi ve Muharrem 1164'de (Aralık 1750) Rakka valisi olup 8 Safer 1164'de (6 Ocak 1751) vefat etti. Yeni Hamam'ın sâhibidir. İdareli, güçlü ve temkin sâhibi bir vezirdi. (IV. 430/31)

Mustafa Paşa (Pirkonde) Bostancı Ocağı'ndan yetişip kethüdâ olmuştu. Zilhicce 1078'de (Mayıs-Haziran 1668) bostancıbaşı oldu. Zilhicce 1082'de (Nisan 1672) vezirlikle İstanbul kaymakamı oldu. Ramazan 1084'de (Aralık 1673) bu hizmette vefat etmiştir. Tedbirli ve işgüzardı. (IV. 400)

Mustafa Paşa (Sağır) Beylerden olup 1055'de (1645) İçel mutasarrıfı idi. Daha sonra vefat etti. (IV. 390)

Mustafa Paşa (Sarı) Kalemden yetişip hâcegândan olduğu halde masraf-ı şehriyârî oldu. 1110'da (1698/99) başdefterdar oldu. 1112'de (1700/01) azledilip 1114'de (1702/03) mîrimîran rütbesiyle Trablusşam, sonra İçel, sonra Adana, 1117'de (1705/06) Hamid, 1119'da (1707/08) emir-i haclık ile Kudüs valisi, Cemaziyelâhir 1120'de (Ağustos-Eylül 1708) İnebahtı, 1121'de (1709) Yanya sancağıyla Bender, Şevvâl 1121'de (Aralık 1709) Temeşvar muhafızı ve sonra Rumeli beylerbeyi oldu. 8 Cemaziyelevvel 1125'de (2 Haziran 1713) ikinci defa başdefterdar olup vezirlik ihsan olunmuştur. 12 Muharrem 1126'da (27 Ocak 1714) yine Rumeli, o sene Konya ve 1127'de (1715) Bosna ve Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) Belgrad valisi olup 1129'da (1717) azledilerek Preveze'ye sürüldü. Cemaziyelevvel 1130'da (Nisan 1718) sulh müzakerelerinde bulunmak üzere Fethülislâm'a memur oldu. Çünkü muhaberenin başlamasına vasıta olmuştu. Ramazan 1130'da (Ağustos 1718) hudut belirleme memuru olup 1131'de (1719) Erzurum valisi ve Rebiyülevvel 1132'de (Ocak-Şubat 1720) Basra valisi oldu. Kısa süre sonra vefat etmiştir. Akıllı ve her işe elverişli, bilgili bir vezirdi. Oğlu Ali Paşa'dır. (IV. 418/19)

Mustafa Paşa (Sarı) Deli Hüseyin Paşa'nın oğludur. Yükselerek kapıcılar kethüdâsı oldu. 19 Rebiyülevvel 1138'de (25 Kasım 1725) vezirlikle Sivas ve Revan valisi olup Şevvâl 1140'da (Mayıs 1728) Sâliha Sultan'ın zevci oldu. 1144'de (1731/32) vefat eylemiştir. Kızı Hadice Hanım, Fatma Hanım Sultanzâde Mehmed Bey'in zevcesi olmuştur. Kethüdâsı Osman Ağa'dır(→). Sâliha Sultan'dan torunları olup Pertev Bey adında birisi telgraf memurlarından iken birkaç sene evvel vefat eylemiştir. (IV. 424)

Mustafa Paşa (Sarı) Abdülbâkî Ağa'nın damadıdır. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek kul kethüdâlığından 21 Şa'bân 1165'de (4 Temmuz 1752) yeniçeri ağası oldu. 4 Cemaziyelevvel 1168'de (16 Şubat 1755) vezirlikle sadâret kaymakamı oldu. O sene Cemaziyelâhirinde (Mart-Nisan 1755) Trabzon ve Safer 1169'da (Kasım 1755) Erzurum valisi oldu. Zilhicce 1714'de (Temmuz 1761) halkın şikâyeti üzerine azledildi. Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) Van ve Saferinde (Eylül) Diyarbekir valisi oldu. Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) Özi ve Zilhicce 1177'de (Haziran 1764) İnebahtı valisi olup sonra vefat etmiştir. İşe elverişliydi. (IV. 442)

Mustafa Paşa (Sarı) Zâl Mahmud Paşa'nın kethüdâsıdır. Sonra beylerbeyi pâyesi verildi. Vefatında onun türbesi dışına defnedildi. Murad Çavuş Mescidi'ne minber koymuştur. (IV. 377)

Mustafa Paşa (Sarıkçı) Enderûn'da terbiye edilip kapıcıbaşı, silahdar, 17 Rebiyülevvel 1005'de (8 Kasım 1596)

yeniçeri ağası ve az müddet sonra Van beylerbeyi oldu. Sonra Bağdad muhafızı oldu. Ayrıldıktan sonra İstanbul'a gelip 21 Şa'bân 1011'de (3 Şubat 1603) katledildi. (IV. 381)

Mustafa Paşa (Sarıkçı) Enderûn'dan yetişip 1101'de (1689/90) Sakız muhafızı ve mîrimîran oldu. 1104'de (1692/93) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (IV. 407)

Mustafa Paşa (Satırcı) Kasaphaneden yetişip kasapbaşı hizmetinde ilerledi. Sonra mülkiye memuru olarak mîrimîran, maden emini, 1272'de (1855/56) Karesi mutasarrıfı ve Cemaziyelâhir 1273'de (Şubat 1857) Musul mutasarrıfı olup 1275'de (1858/59) azledilmiş ve 1278'de (1861/62) vefat eylemiştir. Tevfik Bey adında bir oğlu dahi ûlâ sânîsine kadar terfi edip yakın zamanda vefat eyledi. Babası çok zengin ise de oğlu tüketti. (IV. 478)

Mustafa Paşa (Seyyid) Ocak imamı Halil Efendi'nin oğlu ve İbrahim Hıfzî Paşa'nın kardeşi olup 1136'da (1723/24) doğdu. Başlarda kahve gümrükçüsü Küçük Hüseyin Ağa'nın kâtibi oldu. 1164'de (1751) Tekfurdağı'ndan gelip defterdar mektûbî kalemine girip yetişerek halife oldu. 1182'de (1768/69) rikâb defterdarı olup sonra asâleten defterdar mektupçusu oldu. 16 Ramazan 1192'de (8 Ekim 1778) şıkk-ı evvel defterdarı, Cemaziyelevvel 1195'de (Mayıs 1781) azlolunup Şevvâl'de (Eylül-Ekim) defter emini ve 17 Ramazan 1196'da (26 Ağustos 1782) sadâret kethüdâsı oldu. Halil Hamid Paşa'nın çekememesinden o sene Zilka'desinde (Ekim) azledilerek Erzurum'a sürüldü. Muharrem 1197'de (Aralık 1782) vezirlikle Erzurum valisi, Receb 1199'da (Mayıs-Haziran 1785) Adana ve 1201'de (1786/87) yine Erzurum, o sene Şevvâlinde (Temmuz-Ağustos 1787) Maraş ve Zilka'de 1202'de (Ağustos 1788) Karasi valisi oldu. Ardından Boğaz muhafızı olup Zilhicce 1202'de (Eylül 1788) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. 9 Cemaziyelâhir 1203'de (5 Şubat 1789) Bâbıâlî'nin yanması ayrılmasına sebep oldu. 500 kuruş maaşla Tekfurdağı'nda ikamet şartıyla emekli olmuştur. 18 Cemaziyelevvel 1211'de (19 Kasım 1796) orada vefat etti. Yumuşak, iyi huylu, mükrimdi. Karavezir Mehmed Paşa'nın, I. Abdülhamid'e bayramlaşmaya gittiğinde sadârete tavsiye ettiği iki zatın biridir. Diğeri Halil Hamid Paşa idi. Bunun torunu İstanbul pâyeli Hacı Mehmed Es'ad Bey'dir. (IV. 454)

Mustafa Paşa (Seyyid) Selâniklidir. Oranın ileri gelenlerinden olup İstanbul'a gelince gümrük emini ve kasapbaşı oldu. 3 Rebiyülâhir 1209'da (28 Ekim 1794) çavuşbaşı oldu. Ay sonunda vezir rütbesiyle Rumeli valisi oldu. 19 Cemaziyelâhir 1210'da (31 Aralık 1795) Ağrıboz muhafızı oldu. Hemen azledilip vezirliği kaldırılarak Sakız'a gönderildi. 1212 başlarında (1797 ortaları) orada vefat eyledi. Kendinden beklenen hizmette başarılı olmadı. Oğulları, Abdurrahman Feyzî Bey, Abdülkerim Bey(→) ile Osman Bey'dir(→). (IV. 455/56)

Mustafa Paşa (Seyyid) Karavezir Mehmed Paşa'nın kardeşidir. Helvahaneden çıkıp I. Abdülhamid'in şehzâdeliğinde kahvecibaşı oldu. Tahta çıkınca silahşor ve kapıcıbaşı olup Rebiyülâhir 1191'de (Mayıs 1777) mîrahûr-ı sânî ve sonra kapıcılar kethü-

dâsı oldu. Şa'bân 1192'de (Eylül 1778) vezirlikle Rakka valisi ve sonra nişancı olup Şah Sultan ile evlendi ve konağına padişah teşrif buyurdu. Ardından Aydın, Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) Bosna, sonra Belgrad, Konya, 1194'de (1780) ikinci defa Aydın, Muharrem 1197'de (Aralık 1782) Haleb, sonra Kahire valisi, kubbe veziri ve o sene Sivas valisi oldu. 1198'de (1784) emekli edildi. Sonra Kars ve o sene (Temmuz-Ağustos 1784) Adana ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Maraş ve sonra Konya, Erzurum, Haleb vilâyetlerini devredip senelerce emekli oldu. 1222'de (1807) sadâret kaymakamı olup azilden sonra 11 Cemaziyelâhir 1223'de (4 Ağustos 1808) vezirliği kaldırılarak Filibe'ye gönderildi. Sonra Eyüp'de Râmî çiftliğinde ikameti ferman oldu. 1228'de (1813) şeyhü'l-vüzerâ iken İstanbul'da vefat etti. Eyüp'de zevcesi Şah Sultan Türbesi'ne defnedilmiştir. Aklı ve kavrayışı, işe anlayarak sarılması ve doğruluğu var ise de dünyaya meylinden dolayı bazı bozuk düşüncelilerle görüşmesi ve bir günde şeyhülislâmın değişmesine sebebiyet vermesi ihtiyarlığında uzaklaştırılmasına sebep olmuştur. Şah Sultan'dan kızı Şerife Havvâ Hanım Sultan 6 aylık iken 1194'de (1780) vefat eylemiştir. Lâleli Camii'nde medfundur. Onun yanına ahiret kızı hanım 18 yaşında olarak 23 Şa'bân 1209'da (15 Mart 1795) vefat ederek defnedilmiştir. Abdülkerim Bey'in haremi olup 1232'de (1817) vefat eden ninem Sabâvet Kadın'ın kız kardeşi Tabib Kadın, Mustafa Paşa'nın haremi olup 1227'de (1812) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (IV. 463)

Mustafa Paşa (Seyyid) Kapıcıbaşı ve mîrimîran olarak Bozcaada muhafızı oldu. 1243'de (1827/28) Âlâiye mutasarrıfı olup 1244'de (1828/29) vezir rütbesiyle Karaburun, yani Boğaz muhafızı oldu. 1245'de (1829/30) vefat edip Bostan İskelesi'ne defnedildi. Sâdık, doğru idi. (IV. 471)

Mustafa Paşa (Seyyid) (Nakibzâde) Moralıdır. Anadolu valisi Seyyid Ali Paşa'nın kethüdâsı olup kapıcıbaşı olmuştu. Cemaziyelevvel 1213'de (Ekim-Kasım 1798) vezir ve Karahisar-ı Sâhib ile Niğbolu muhafızı oldu. O sene Mısır canibi seraskeri olarak İskenderiye'de bulundu. 1215'de (1800/01) Mora, 1216'da (1801/02) İnebahtı ve 1217'de (1802/03) Hanya valisi olup 1218'de (1803/04) vefat eylemiştir. Tedbirli ve güçlüydü. (IV. 458/59)

Mustafa Paşa (Sinek) (Küçük) Damad İbrahim Paşa'nın yeğeni ve Ali Paşa'nın küçük kardeşidir. Kapıcıbaşı ve küçük mîrahûr-ı evvel ve Şevvâl 1140'da (Mayıs 1728) Zeyneb Sultan'la nişanlanınca Rumeli pâyesi verildi. Sonra Karahisar-ı Sâhib sancağı verilmiş ve o sene sonunda İçel valisi olup vezirlik verilmiştir. 1143'de (1730/31) hali bahtsızlığa döndü, aklına biraz hafiflik geldi, ancak tedavi ile savuşup senelerden sonra Trabzon ve benzeri yerlere vali oldu. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) tekrar Trabzon valisi ve Cemaziyelevvel 1161'de (Mayıs 1748) ve Şevvâl'de (Ekim) Adana valisi oldu. Sonra 1171'de (1757) İstanbul'a çağrılarak eşi sultanın büyük kardeşi III. Mustafa tahta çıktığından ödüllendirilip o sene Recebinde (Mart-Nisan 1758) ilâveten tevkiî olup Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) Haleb vilayeti tevkiîliğe

ilâve edilip Mora'ya başkası gitti. 1173' de (1759/60) Haleb'den azille 6000 kuruş maaş ihsan buyuruldu. Muharrem 1174'de (Ağustos-Eylül 1760) Anadolu valisi, 1175'de (1761/ 62) Bursa ve Selânik valisi, Muharrem 1176'da (Ağustos 1762) kapdan-ı deryâ oldu. Ramazan 1176'da (Mart-Nisan 1763) ikinci defa nişancı olup 8 Şa'bân 1177'de (11 Şubat 1764) vefat eyledi. Şehzâdebaşı'nda amcasının yanına defnolundu. Akıl ve tedbir sâhibiydi. Başlarda geliri az görevlerde adamlarının vilâyetlerde tasallutundan rahatsızdı. Sonraları hali iyi olmuştur. Kardeşi İsmail Bey 1175'de (1761/62), oğlu Yusuf Bey de 1179' da (1765/66) vefat etmişlerdir. Üsküdar'a defnedildiler. Torunu Emin Mehmed Bey'dir(→). (IV. 439)

Mustafa Paşa (Somuncu) Yeniçeridir. Kul kethüdâsı olup 1099'da (1688) azledilerek Konya ve sonra Trabzon beylerbeyi olmuştur. 1102'de (1690/ 91) vefat etti. (IV. 406)

Mustafa Paşa (Suhte) Niğdelidir. İlerleyerek Hotin seferinde yeniçeri ağası oldu. Dönüşte 1030'da (1621) kapdan-ı deryâ olup 1032'de (1623) Rumeli valisi ve 1036'da (1626/27) vezir olmuştur. 1038'de (1628/29) başdefterdar olup 1041'de (1631/32) azledildi. 1043'de (1633/34) katledildi. Asabiydi. (IV. 388)

Mustafa Paşa (Şahinoğlu) Osman Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve Receb 1198'de (Mayıs-Haziran 1784) mîrimîranlıkla Faş muhafızı olup ayrıldıktan sonra 1209'da (1794/95) tekrar tayin edildi. 1210'da (1795/96) ayrıldı ve sonra vefat etti. (IV. 455)

Mustafa Paşa (Şâtır) Paşa şâtırlığından gelme olup beylerden oldu. 1106'da (1694/95) Nablus paşası dahi oldu. Bu görevde vefat etti. (IV. 409)

Mustafa Paşa (Şehsüvarzâde) Mehmed Paşa'nın oğludur. Kengırı'ya bağlı Kalecik'de doğdu. Kapıcıbaşı ve mîrahûr-ı evvel vekili oldu. 1151' de (1738/39) kapıcılar kethüdâsı ve asker sürücüsü olup sonra mîrahûr-ı evvel ve 14 Zilhicce 1159'da (28 Aralık 1746) vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. Zilka'de 1163'de (Ekim 1750) Hanya valisi, Şevvâl 1164'de (Eylül 1751) Musul ve Şevvâl 1165'de (Ağustos-Eylül 1752) Konya, Cemaziyelevvel 1166'da (Mart 1753) Ağrıboz muhafızı, Muharrem 1168'de (Ekim-Kasım 1754) Adana ve Maraş valisi, sonra İçel ve Konya, sonra Belgrad ve Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) Ağrıboz valisi olup azilden sonra 1176'da (1762/63) vefat etti. Akıllı ve tedbirliydi. Oğlu Osman Bey'dir(→). Kethüdâsı Hacı İbrahim Ağa'dır(→). (IV. 438)

Mustafa Paşa (Şeneklizâde) Filibelidir. Â'yândan olup 1207 sonlarında (1793 ortaları) mîrimîranlıkla Belgrad muhafızı oldu. Cemaziyelevvel 1208' de (Aralık 1793) vezirlikle ilâveten Tırhala valisi olup Zilhicce 1211'de (Haziran 1797) ek olarak Rumeli valisi oldu. Safer 1213'de (Temmuz-Ağustos 1798) sade Belgrad muhafızlığı bırakılarak diğerlerinden azledildi ve Çanakkale Boğazı muhafızı oldu. 1216'da (1801/02) askeri Fethülislâm'da bulunduğundan Belgrad yamakları kendisini hapsedip ve kapdan alaybeyi ve divan kâtibini şehid eylediler. İstanbul'dan Şamlı Râgıb Efendi ile muhzır vekili gönderilip o senenin Zilhiccesinde (Nisan 1802) İsmail muhafızı tayin edildi. Orada Belgrad ağası Halil Ağa ile ka-

dısı Sa'dullah Bey birleşip paşayı şehid ederek malını paylaştılar. Sonra bunlar şiddetle cezalandırıldılar. Oğlu Derviş Paşa'dır. (IV. 458)

Mustafa Paşa (Tavukçu) Enderûn'da yetişerek Sultan İbrahim zamanında musâhib-i padişahî olarak beylerbeyi ve sonra vezir oldu. 1058'de (1648) Erzurum valisi ve sonra kubbe veziri oldu. Zilka'de 1062'de (Ekim 1652) Sivas valisi, 1063'de (1653) Silifke mutasarrıfı, 1065'de (1655) tekrar Sivas valisi ve 1069'da (1658/59) Girit serdârı oldu. 1071'de (1660) azlolunup yıl ortasında (1661 başları) katledildi. Ilımlıydı. (IV. 396)

Mustafa Paşa (Tayyârzâde) Tayyâr Mehmed Paşa nın ikinci oğludur. Mîrlivâ ve 1065'de (1655) Urfa beylerbeyi oldu. 1068'de (1657/58) Abaza Hasan'a kardeşi Ahmed Paşa ile gidip 1069'da (1658/59) onlarla beraber yok oldu. (IV. 395/96)

Mustafa Paşa (Telli) (Tellak) Kapıcıbaşı ve yükselerek beylerbeyi oldu. 1055'de (1645) Diyarbekir valisi olup 1056'da (1646) azledildi. Sonra 1063'de (1653) vezirlikle Bosna valisi olup 1065'de (1655) kapdan-ı deryâ oldu. Birkaç gün içinde azledilip ardından vefat etmiştir. Birden ilerlemesi dirayet derecesini gösterir. (IV. 394)

Mustafa Paşa (Toydanoğlu) Kapıcıbaşı ve mîrimîran olmuştur. 1203'de (1788/89) İşkodralı Mahmud Paşa üzerine memur olmuştur. Bu yıllarda (1790'lar) vefat etmiştir. (IV. 452)

Mustafa Paşa (Tüccarzâde) Bosna'da tâcir Hacı Sinan'ın oğludur. Enderûn'da yetişerek 1044'de (1634/35) silahdar-ı şehriyârî oldu. 1045'de (1635/36) vezirlikle musâhib-i padişahî oldu. 1047'de (1637/38) ilâveten Şam valisi ve 1048'de (1638/39) ek olarak kapdan-ı deryâ oldu. 1049'da (1640) saltanat değişiminde Budin, hemen ardından Rumeli valisi ve sonra Temeşvar muhafızı oldu. 1051'de (1641/42) katledildi. IV. Murad zamanında pek sözü geçer olup haylice itibar bulmuştur. Zekâ ve ferâset sâhibiydi. Tophane'de ve Aynalıkavak'ta çeşmeleri vardır. Kethüdâsı Hacı Bayram Ağa dahi haylice itibar bulup paşasının bahtsızlığından sonra bu da vefat etti. (IV. 390)

Mustafa Paşa (Uzun) Enderûn'da hünkâr başağası olup 1245'de (1829/30) kilâr-ı âmire kethüdâsı olmuştur. Sonra emekli edildi ve daha sonra vefat etti. (IV. 473)

Mustafa Paşa (Yazıcızâde) Yazıcı İbrahim Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve sonra cebecibaşı olup 1182'de (1768/69) azledildi. O senenin Şevvâlinde (Şubat 1769) mîrahûr-ı evvel ve Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos 1769) sadâret kethüdâsı oldu. 23 Receb 1183'de (22 Kasım 1769) vezir rütbesiyle Aydın valisi ve Bender seraskeri, Şa'bân'da (Aralık) Kili muhafızı, Şevvâlinde (Şubat 1770) Ağrıboz, 1188'de (1774) İçel, 1189'da (1775) Konya, 1190'da (1776) Karahisar-ı Sâhib, Cemaziyelevvel 1191'de (Haziran 1777) Hanya, 1193'de (1779) Resmo, Zilka'de 1194'de (Kasım 1780) Erzurum, 1195'de (1781) Kars, 1196'da (1782) Konya, Şevvâl 1196'da (Eylül 1782) Rakka, 1197'de (1783) Musul, Ramazan 1198'de (Temmuz-Ağustos 1784) Özi, 1199'da (1785) Kandiye, 1200'de (1786) Bolu ve Ağrıboz ve o sene Selânik valisi olup Zilhicce 1201'de (Eylül-Ekim 1787) vefat eyle-

miştir. Düşkünlük yüzü görmemiş, açık bahtlı, yüce himmetli ve iyi idareci bir vezirdi. (IV. 450/51)

Mustafa Paşa (Yeğen) Damad İbrahim Paşa'nın kardeşinin oğludur. Gençliğinde amcası sâyesinde damad olacak idiyse de 1143'de (1730) bu nimetten mahrum olup hâcegânlığı uhdesinde kalarak bir müddet köşesine çekilmiştir. Sonra bazı görevlerde bulunup 1151'de (1738/39) büyük ruznâmeci oldu. Azilden sonra 1157'de (1744) bu hizmette tekrar eyledi. 16 Şa'bân 1158'de (13 Eylül 1745) sadrazam kethüdâsı olup 7 Cemaziyelâhir 1159'da (27 Haziran 1746) vezir rütbesiyle Trablusşam valisi, Receb'de (Haziran-Temmuz) Cidde, Şa'bân'da (Temmuz-Ağustos) Konya, Cemaziyelâhir 1162'de (Mayıs-Haziran 1749) Vidin, Şevvâl'de (Eylül-Ekim) Hotin, Rebiyülâhir 1164' de (Şubat 1751) Selânik, Şevvâl 1166' da (Ağustos 1753) Konya ve 1168'de (1754/55) İçel valisi olup 1171'de (1757/58) emekli olmuş ve sonra vefat eylemiştir. Mülk idaresine vâkıf, akıllı, olgun ve marifet sâhibiydi. (IV. 435)

Mustafa Paşa (Zor) Bolu mutasarrıfı olup 1104'de (1692/93) katledildi. Zulmü çoktu. (IV. 407)

Mustafa Paşa (Zurnapa) Üsküp'de martolosbaşı olup 1100'de (1688/89) Üsküp ve Yenipazar beyi oldu. 1101' de (1689/90) Rumeli beylerbeyi olup 1102'de (1690/91) Niş muhafızı oldu. Orada az müddette vefat eyledi. (IV. 407)

Mustafa Paşa (Zurnazen) Arnavutdur. Kasım Ağa'nın damadıdır. Kapıcıbaşı olup 1059'da (1649) vezirlikle Rumeli valisi ve 1060'da (1650) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Ramazan' da (Eylül) azille Şevvâl 1060'da (Ekim 1650) Karaman valisi oldu. Şa'bân 1062'de (Ağustos 1652) ikinci defa defterdar oldu. Cemaziyelevvel 1063' de (Nisan 1653) Temeşvar valisi oldu. 1064'de (1654) azledilerek Bozcaada' ya memur oldu. Receb 1065'de (Mayıs 1655) kapdan-ı deryâ oldu. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) sadrazam kaymakamı oldu. Bu sırada sadrazam olduysa da dördüncü saatte azledilip kapdanlıkda bırakıldı. O senenin Cemaziyelâhirinde (Nisan 1656) Erzurum valisi olup Rebiyülâhir 1067'de (Ocak-Şubat 1657) vefat etti. İşleri idareye vâkıf ise de mahlasına hali uygundu. Bu dört saatlik sadâretinde Karagöz Mehmed Paşa'yı defterdar etti. (IV. 394/95)

Mustafa Paşazâde *bak.* Mehmed Bey; Osman Bey

Mustafa Paşazâde Selânikli Çatak Mustafa Paşazâde kazasker Said Bey'den başka Selânikli Seyyid Mustafa Paşa torunları da ulemâdandırlar. Bunlardan başka sekbanbaşı Çelebi Mustafa Paşazâdeler vardır ki mülkiye muhasebecisi Kadrî Bey bu ailedendir. Girîdî Mustafa Paşazâdelerden Mehmed Şevket bey vardır ki, devlet hizmetinde bulunup azledildi. (IV. 707)

Mustafa Şahin Paşa (Kara) I. Süleyman'ın (Kanunî) kölesidir. Sonra saraydan çıkıp 951'de (1544) Erzurum, 955'de (1548) Diyarbekir beylerbeyi oldu. Sonra Şehzâde Bâyezid'e lala olup oradan Gazze beyi ve 970'de (1562/63) Mısır valisi oldu. 973' de (1565/66) azledildi ve çok geçmeden vefat etti. Şirvan'ı fetheylemiş ve Kars Kalesi'ni yapmış şan ve şeref sâhibiydi. Oğulları Rıdvan Paşa ve Behrâm Paşa'dır. (IV. 374/75)

Mustafa Yegânî (Paşa Çelebi) Molla Yegân denileri Mehmed b. Armağan'ın(→) torunlarındandır. Dârülhadis müderrisi olup 939'da (1532/33) vefat etti. Fâzıl, halim, münşî idi. Seyyid Şerif'in *Sirâc*'ına hâşiye yazdı. (IV. 372; IV. 102)

Mutahhar Efendi Şirvanlıdır. Sipahi iken ilmiyeye geçip Hoca Sa'deddinzâdelere tezkireci olup meşihatlerinde müsteşar ve mahrem-i esrarları olarak Mekke, Mısır, Edirne mollası olmuştur. Nihayet Galata mollası iken 1034'de (1624/25) vefat etti. Nüfuz ve haysiyet sâhibiydi. Damadı mevâlîden Ahmed Efendi'nin oğlu Mutaharzâde Mutahhar Efendi de müderris ve Kandiye kadısı olarak Muharrem 1098'de (Kasım-Aralık 1686) vefat etti. İyi bir zat idi. (IV. 498)

Mutahhar Efendi (Seyyid) (Fas Melikizâde) Fas meliklerinden iken Osmanlı Devleti'ne isyan ettiği için yakalanıp İstanbul'a getirilen ve Yedikule'de ölen Şerif Mutahhar'ın torunu Şerif Muhammed'in torunudur. Bu sebepden Kulevî Emirzâde dahi denmiştir. 1082'de (1671/72) doğup müderris oldu. Rebiyülâhir 1122'de (Haziran 1710) vefat ederek Silivrikapı'ya defnedildi. (IV. 498)

Mutavvelci *bak.* Mehmed Efendi

Mutî' Mehmed Bey (Râif İsmail Paşazâde) Ârif Hikmet Bey'in oğludur. Receb 1258'de (Ağustos 1842) Yenişehr-i Fenâr mollası ve 15 Zilka'de 1263'de (25 Ekim 1847) babasının şeyhülislâmlığında Mekke pâyesi oldu. 1269'da (1852/53) vefat etti. Nuhkuyusu'nda ailesi mezarlığında medfundur. Lâübâlî-meşrep, safdı. Oğlu İsmet İbrahim Bey'dir(→). (IV. 498/99)

Muti'î Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris, Bursa, Tire mollası oldu. 1055'de (1645) vefat etti. Âlim ve şairdir. (IV. 161)

Muytabzâde *bak.* Ahmed Paşa; Muhlis Ahmed Efendi

Muzaffer Paşa Saraydan yetişerek Lala Mustafa Paşa sevkiyle beylerbeyi oldu. 975'de (1567/68) Bağdad beylerbeyi ve sonra Şehrizor beylerbeyi oldu. 977'de (1569/70) ilk defa olarak Kıbrıs beylerbeyi olup senelerce orada kaldı. Sonra 1000'de (1591/92) Lori beylerbeyi olup orada vefat etmiştir. Akıllı ve tedbirliydi. (IV. 499)

Muzaffereddin Lârendelidir. Hâmid-i Kayserî halifelerinden kâmil bir şeyhdi. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) başlarında vefat eyledi. (IV. 499)

Muzaffereddin Ali Efendi Şirazlıdır. Sadreddin Şirvanî ve Celâleddin Devvânî'den okudu. Şiraz'da ulemânın seçkinlerinin ders verdiği medresenin müderrisi oldu. Celâleddin'in hastalığında vekâletini icra eyledi. Vefatında İran'da karışıklık çıkınca Osmanlı ülkesine gelip Müeyyedzâde Abdurrahman Efendi'nin tavsiyesiyle müderris ve Sahn müderrisi oldu. İhtiyar oldukta emekli edilip Bursa'da yerleşti. 922'de (1516) vefat eyledi. Fâzıl, hendese ve heyet ve mantıkta mâhir, şair ve şâfiî idi. Oklidis'e hâşiyeler yazdı. (IV. 499)

Muzaffereddin Efendi Kırımlıdır. Ankaralı Ahmed Efendi'den tarikati tekmil edip şeyhlerden oldu. 971'de (1563/64) vefat eylemiştir. Keşfi ve cihad-ı nefsi genişti. (IV. 499)

Muzafferoğlu Beylerden olup Mısır fethinde Safed sancağı beyi oldu.

Sonra beylerbeyi dahi olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat etmiştir. (IV. 499)

Muzafferzâde *bak.* Mustafa Efendi

Mübarek (Seyyid) Basra'da nüfuz sahiplerinden olup 1006'da (1597/98) hayli güçlendiyse de başındaki topluluk dağılıp kendisi de vefat etmiştir. (IV. 95)

Mübarek Giray Canbek Giray'ın oğludur. "Akça Sultan" denirdi. Nureddin ve kalgay oldu. 1039'da (1629/30) vefat etti. (IV. 95)

Mübarek Giray II. İslâm Giray'a (hd 1584-1588) kalgay olmuş ve Gazi Giray'ın hanlığında (1588-1608) karar edip vefat etmiştir. (IV. 95)

Mübarek Giray Selâmet Giray evladındandı. (IV. 95)

Mücevvir *bak.* Süleyman Paşa

Mücib Bey Hazine-i hassa başkâtibi Ömer Vahdî Efendi'nin torunu olup hazine-i hassada 33 sene hizmetle anbar müdürü olup Rebiyülâhir 1307'de (Aralık 1889) vefat etti. Beylerbeyi'ne defnedilmiştir. (IV. 97)

Mücib Mehmed Bey (Yusuf Ağazâde) Dedesi vâlide kethüdâsıdır. Erzurum defterdarı oldu. Sonra vüzerâ kapı kethüdâsı olup Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857-Ocak 1858) vefat ederek Anadoluhisarı'na defnedilmiştir. (IV. 97)

Müctebâ Mehmed Efendi (Müftîzâde) Silistrelidir. Rebiyülâhir 1286'da (Temmuz 1869) müderris iken vefat etti. Rumelihisarı'nda Şehidlik'de medfundur. (IV. 95)

Müdâmî Çelebi (Kara Memi) Sipahi hizmetinde beytülmal emini olmuştur. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 353)

Müderris *bak.* Osman Paşa

Müderriszâde *bak.* Abdülhay Efendi; Abdülkadir Şeyhî Efendi; Abdurrahman Efendi; Abdülvehhab Efendi; Alâeddin Ali Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Hasan Efendi (Hâfız); Hayr Ahmed Efendi; Hüseyin Paşa; Mehmed Efendi; Sa'dullah Efendi; Takiyeddin Mehmed Paşa; Vesim Ahmed Efendi

Müderriszâde Mektûbî Mehmed Sâlim Efendi oğullarına denir ki, oğlu ricâldendi. Bir de Hacı Bayram Velî torunlarından Sa'dullah Efendi oğullarına denir. (IV. 706)

Müeyyedzâde Amasyalı Ali Efendi oğullarıdır. II. Bâyezid devrinden (1481-1512) başlamış ve oğullarından şeyhülislâm ve kazasker olanı olmuştur. Bir asır kadar sürmüş, sonra Hısımzâdeler doğmuştur. (IV. 708)

Müezzin *bak.* Hasan Paşa

Müezzinzâde *bak.* Abdülkadir Efendi; Ali Paşa; Fikrî Mehmed Efendi; Hâfız Ahmed Paşa; Kanîî Ahmed Efendi; Mehmed Efendi; Şa'bân Efendi

Müferrih Zat *bak.* Hasan Efendi

Müfettiş *bak.* Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; İsmail Paşa (Damad-ı Şehriyârî); Mehmed Efendi; Osman Efendi; Süleyman Efendi

Müfettişzâde *bak.* Abdülkerim Efendi

Müfid Abdülkerim Efendi Bursalıdır. Nakşibendî dervişlerinden olup 1238'de (1822/23) vefat etti. Şairdir. (IV. 505)

Müfid İsmail Bey (Kâmilîzâde) Mustafa Nazif Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip bazı vüzerâya kapı

kethüdâsı oldu. Cemaziyelevvel 1252' de (Ağustos-Eylül 1836) babası yerine Mısır kapı kethüdâsı olup Rebiyülâhir 1258'de (Mayıs-Haziran 1842) azledilerek Meclis-i Muhasebe'ye ve Receb 1260'da (Temmuz-Ağustos 1844) Dâr-ı Şûrâ'ya aza oldu. 1278 (1861/62) yılına doğru vefat eylemiştir. Edip, sâkin bir zat idi. (IV. 505)

Müfid İsmail Efendi Davutpaşa'da Attar Ali'nin oğlu olup 1132'de (1720) doğdu. Kudsî Efendi, Akkermanî Mehmed Efendi ve Konevî İsmail Efendi'den okuyup Eğrikapılı Râsim Efendi'den hattı öğrendi. 1172'de (1758/59) müderris ve 1201'de (1786/87) molla ve 1211'de (1796/97) Edirne mollası olup sonra Mekke pâyesi oldu. 5 Şevvâl 1217'de (29 Ocak 1803) vefat etti. Davutpaşa'da medfundur. Âlim, fâzıl, şair, münşî, sâlih, dindar ve Nakşibendî idi. Öğrencileri çoktur. Eserleri: İmam-ı Nevevî *Hadîs-i Erbaîn*'ine, *Delâil-i Hayrât*'a, *Şemâil-i Şerif*'e, *Ahlâk-ı Adudiye*'ye, *Kaside-i Nûniye* ve *Bürde-i Şerîfe* üzeri birer şeyh, *Tefsir*'e, Sure-i Nebe üzerine hâşiye ve şerh, Fenârî ve *İstiâre-i İsam* ile *Âdâb Şerhi* üzerine ta'likat, İbn Melek'in *Menâr Şerhi*'ni ve *Kenzü'l-Ummal*'ı ihtisâr, Kudûrî ile *Fıkh-ı Keydânî* ve Câmî *Levâyih*'ini Türkçeye tercüme eylemiştir. Oğlu Nureddin Efendi'dir. (IV. 505)

Müftî *bak.* Abdülkerim Efendi

Müftîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdürrahim Efendi; Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; Atâullah Mehmed Efendi; Burhan Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi (Seyyid) (Ayaklı Kütüphane); Emin Mehmed Paşa; Enis Mehmed Efendi; Fehim Mehmed Emin Paşa; İbrahim Efendi; Mâhir Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Seyyid); Mustafa Efendi; Mustafa Efendi (Hâfız) (Seyyid); Müctebâ Mehmed Efendi; Münib Mustafa Efendi; Necib Mustafa Efendi; Ömer Efendi (Seyyid); Rızâ Mustafa Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Sâlim Mehmed Efendi; Selim İbrahim Efendi; Şâkir Mehmed Bey; Vehbî Efendi; Zekî Osman Efendi; Zekî Mustafa Efendi

Müftîzâde Şeyhülislâm Ahmed Efendi ile kazaskerlerden Ahmed Efendi, müftü oğlu olduklarından aileleri bu isimle meşhur oldu. Zamanımızda da sudûrdan Tekfurdağı müftîsizâde Emin Efendi ve oğulları vardır. (IV. 707)

Müftü Baba *bak.* Rûmî Mustafa Efendi

Müftü Paşa *bak.* Abdurrahman Paşa

Mühendis *bak.* Emin Mehmed Paşa

Mührezenbaşızâde *bak.* Ahmed Bey

Mühtedi *bak.* Mehmed Paşa

Mühürdar *bak.* Halil Paşa; Hasan Ağa; İbrahim Münib Efendi; İsmail Ağa; Mehmed Ağa; Mustafa Ağa; Mustafa Ağa

Mühürdar Çelebi *bak.* Nikbetî Mehmed Efendi

Mühürdarzâde *bak.* Gâlib Hasan Bey; Hüseyin Hüsnî Efendi; İsmail Hakkı Efendi; Nurî Mehmed Efendi; Süleyman Ağa

Mükâşif *bak.* Mehmed Efendi

Mükehhal *bak.* İsmail Efendi

Mükellefzâde *bak.* Mustafa Bey

Mükenna *bak.* Ahmed Efendi

Mülakkab *bak.* Mustafa Efendi; Sâlih Efendi; Yahyâ Efendi

Mü'minzâde *bak.* Mehmed Efendi

Mümtaz Ahmed Bey Galata gümrüğü kâtibi Mehmed Şâkir Efendi'nin oğludur. Hariciye mektûbî kaleminden Samakol mal müdürlüğüne ve sonra İzmir evkaf muhasebeciliğine, iki defa Dersaadet postahane müdürlüğüne, Edirne telgraf müdürlüğüne, Kırşehir, Isparta ve Menteşe mutasarrıflıklarına nâil olduktan sonra emekli olmuş ve 70 yaşında 12 Şevvâl 1312'de (8 Nisan 1895) vefat ederek Karacaahmet'e defnedilmiştir. Münşî ve beliğdi. (IV. 511)

Mümtaz Ebûbekir Efendi 1268'de (1852) vefat eden balmumcu esnafından Eğinli Hacı Mustafa Ağa'nın oğludur. Divan kalemine girerek mühimmenüvis olup Firarî Ahmed Paşa'ya divan kâtibi ve Şevvâl 1247'de (Mart 1832) kâğıd-ı enderûn emini oldu. Sonra âmedî kalemine girmiş, bir aralık Sakız'a sürülmüştür. Döndükten sonra Muharrem 1256'da (Mart 1840) beylikçi vekili, o sene Cemaziyelâhirinde (Ağustos 1840) âmedî-i divan ve 1263'de (1847) serasker müsteşarı olup Cemaziyelâhir 1264'de (Mayıs 1848) azledildi. Şa'bân 1266'da (Haziran-Temmuz 1850) Meclis-i Vâlâ azası, Receb 1273'de (Mart 1857) bâlâ ve 1274'de (1857/58) Meclis-i Muhasebe reisi olup Rebiyülevvel 1275'de (Ekim 1858) emekli oldu. O sene Ramazanında (Nisan 1859) maliye müsteşarı olup Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) evkâf nâzırı ve Cemaziyelevvel'de (Kasım) maliye nâzırı ve Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) sadâret müsteşarı oldu. Zilka'de 1284'de (Mart 1868) deâvî nâzırı ve 1286'da (1869/70) Mısır kapı kethüdâsı olmuştur. 18 Zilka'de 1287'de (9 Şubat 1871) vefat etti. Yenikapı Mevlevîhanesi'nde medfundur. Hızlı yazması ve güzel yazısıyla meşhur, tedbirli, vakûr, gayretli, himmetli, sağlam, yakışıklı bir zat idi. Oğulları defter-i hakanî nâzırı Ali Rızâ Paşa ve Beyrut valisi Mustafa Reşid Beyefendi'dir. (IV. 511)

Müneccel *bak.* Nizâmî Ahmed Efendi

Müneccim *bak.* Hüseyin Paşa (Telli); Mehmed Efendi

Müneccimbaşı *bak.* Ahmed Efendi

Müneccimbaşızâde *bak.* Sâdık Mehmed Efendi

Müneccimek *bak.* Şekibî Mehmed Çelebi

Münemmit *bak.* Osman Paşa

Münib Ahmed Efendi (Kâlâyîzâde) Kâlâyî Refî' Mehmed Emin Efendi'nin(→) oğludur. 25 Zilhicce 1292'de (22 Ocak 1876) yaşlı iken vefat etti. Yanında medfundur. Şairdir. (IV. 518; I. 413)

Münib Efendi (Uzun Hâfızzâde) Hâcegândan olup 1240'da (1824/25) Rodos mukataacısı olmuştur. (IV. 518)

Münib Efendizâde *bak.* Sâdık Efendi

Münib İbrahim Efendi Ricâlden Mehmed Recâî Efendi'nin oğludur. Sadâret mektûbî hulefâsından, hâcegândan ve tezkire-i sânî oldu. 1 Şevvâl 1221'de (12 Aralık 1806) yaşı 30'a ulaşmış olduğu halde vefat eyledi. Şairdir. (I. 147)

Münib Mehmed Efendi Kalemden yetişip 1223'de (1808) lağımcılar kâtibi ve hâcegândan oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 517)

Münib Mehmed Efendi Ayntablıdır. 1189'da (1775) müderris ve Atâ-

ullah Efendi'ye muallim oldu. Sonra saray hocası olup 1209'da (1794/95) Kudüs pâyesi oldu. Sonra bilâd-ı hamse mollası, 1214'de (1799/1800) Mekke pâyesi, Cemaziyelevvel 1219'da (Ağustos 1804) İstanbul pâyesi, Muharrem 1222'de (Mart 1807) Meclis-i Mükâleme memuru ve o sene Recebinde (Eylül 1807) Anadolu pâyesi oldu. 29 Cemaziyelevvel 1223'de (23 Temmuz 1808) Atâullah Efendi ile birlikte İstanbul'dan sürülmüş, Ankara'ya gönderilip sonra Aydın Güzelhisarı'na getirilmiştir. 20 Şevvâl 1238'de (30 Haziran 1823) orada vefat etti. Her fende mâhir olup edebiyatta akranına üstündü. Üç dilde şair ve münşî olup *Siyer-i Kebir*'i tercüme eylemiş ve Arapça hâşiyeleri ve *Devhatü'l-Meşâyih*'e zeyli dahi görülmüştür. Oğlu Sâdık Efendi, torunu Said Mehmed Efendi'dir. (IV. 517)

Münib Mehmed Efendi (Hacı) Kethüdâ kitâbeti kaleminden yetişip 1242'de (1826/27) kâğıd-ı enderûn emini olup sonra taşra memuriyetlerinde ve hususan defterdarlıklarda uzun yıllar bulunarak ûlâ sınıf-ı evveli ricâlinden olmuştu. 15 Rebiyülevvel 1278'de (20 Eylül 1861) vefat etti. Taşkasap'da Sarı Mûsâ Dede Dergâhı'na defnedildi. (IV. 518)

Münib Mehmed Paşa Muhassıl ve mîrimîran olup 126[illegible]'de (1845) Sivas muhassılı ve ardından Bozok ve Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) Tırhala, 1265'de (1849) ikinci defa Sivas ve sonra 1272'de (1855/56) Maraş, 1276'da (1859/60) Musul ve sonra Maraş mutasarrıflıklarında bulunup azledilmiş ve 1284'de (1867/68) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (IV. 518)

Münib Mustafa Efendi (Müftîzâde) Tekfurdağlıdır. Müderris, molla olup 1272'de (1855/56) Filibe mollası, 1274'de (1857/58) Medine mollası oldu. O sene içinde hac yolunda vefat eylemiştir. (IV. 476)

Münib Mustafa Efendi (Zerdezâde) Balıkesirlidir. Filibeli Halil Efendi'den ders görüp onun ders vekâletinde senelerce muavini oldu. Bu sebepden müderrislikten mahrec ve bilâd-ı hamse pâyesi, Zilka'de 1296'da (Ekim-Kasım 1879) Mekke pâyesi, sonra Mekke mollası olup sonra Trablusgarb nâibi, döndükten sonra İstanbul kadısı muavini ve 1309 başlarında (1891 ortaları) İstanbul pâyesi oldu. 10 Cemaziyelevvel 1309'da (12 Aralık 1891) vefat etti. Yaşı 70'i aşkın bir fâzıldı. (IV. 487)

Münibâ İbrahim Efendi Osman Naim Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişerek 1228'de (1813) küçük kale tezkireciliğiyle hâcegândan oldu. Sonra başka görevlerde bulunup 5 Safer 1238'de (22 Ekim 1822) vefat etmiştir. Miskinler'de medfundur. Oğlu kâtip Osman Rahmî Bey 1248'de (1832/33) ve torunu Münibâ İbrahim Efendi yakın vakitlerde vefat edip yanına defnolundular. (IV. 517/18)

Münif Ahmed Efendi Kalemden yetişerek tezkire-i sânî ve 1242'de (1826/27) tezkire-i evvel olup 1246'da (1830/31) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (IV. 520)

Münif Efendi (Keçecizâde) Şair Vehbî Hüseyin Efendi'nin(→) oğlu ve müderris olup Mısır'da Münif kadısı iken 1153'de (1740/41) vefat etti. Şairdir. (IV. 519; IV. 618)

Münif Efendi (Seyyid Sa'dî Efendizâde) Müderris ve Rebiyülâhir

1275'de (Kasım 1858) Yenişehr-i Fenâr mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 520)

Münif Mehmed Efendi III. Selim'in kahvecibaşısı olup sonra hâcegândan oldu. Sonra dârüssaâde ağası yazıcısı olup 1222'de (1807) ayrılmıştır. 5 Rebiyülevvel 1227'de (19 Mart 1812) vefat eyledi. Oğlu İzzet Mehmed Efendi(→) ve diğeri Hâmid Hüseyin Efendi'dir(→). Hepsi Ayrılıkçeşmesi'nde medfundurlar. Diğer oğulları Said Efendi ve İbrahim Efendi'dir. Damadı rüûs kesedarı Şâkir Efendi olup oğlu Mehmed Nebil Paşa'dır. Torunlarından kâtip Hacı Hüsnî Bey 1300'de (1883) ve bunun oğlu Ahmed Aziz Bey 1302'de (1885) vefat etti. Torunlarından biri de Hüsnî Efendi'dir. Hazinede yazıcı iken çırağı olan Mustafa Ağa da 1223'de (1808) vefat eyleyerek oraya defnedilmiştir. (IV. 519/20)

Münif Mustafa Efendi Antakyalıdır. Râşid Efendi'nin sefâretinde İran'a birlikte gitmişti. Zilhicce 1150'de (Mart-Nisan 1738) Leh kralına özel nâme ile gönderilip hâcelik verildi. Şevvâl 1152'de (Ocak 1740) ruznâme-i sânî olup 1153'de (1740/41) maliye tezkirecisi ve Rebiyülâhir 1154'de (Haziran-Temmuz 1741) İran elçisi oldu. Şevvâl 1155'de (Aralık 1742) ikinci defa maliye tezkirecisi olup 1156'da (1743) vefat eyledi. Selimiye'ye defnedildi. Kâtip ve şairdi. (IV. 519)

Münif Mustafa Efendi (Bülbülcü) Teşrifat kaleminden yükselerek 1210'da (1795/96) teşrifat kesedarı ve 1223'de (1808) teşrifatçı olup 1224'de (1809) azledilmiştir. Sonra eshâm ruznâmçecisi, sonra tekrar teşrifatçı ve 1237'de (1821/22) tekrar eshâm mukataacısı olup 2 Cemaziyelevvel 1238'de (15 Ocak 1823) vefat etti. (IV. 520)

Münifî Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris olup 1078'de (1667/68) vefat etti. Şairdir. (IV. 177/78)

Münir Ahmed Bahâeddin Efendi İstanbulludur. Galata Sarayı'nda hocaydı. 1183'de (1769/70) vefat etti. Şairdir. (IV. 518)

Münir Ahmed Paşa Yeniçeri zâbiti Hacı Ahmed Ağa'nın oğludur. 1244'de (1828/29) doğup 1249'da (1833/34) maliye kalemine girmiştir. 1271'de (1854/55) cizye başkâtibi, 1284'de (1867/68) Meclis-i Rüsumat azası, 1285'de (1868/69) emtia-i dahiliye gümrüğü nâzırı, 1288'de (1871/72) İzmir rüsumat nâzırı ve o sene Cemiyet-i Rüsûmiye reisi olup yükselerek 1290'da (1873) ûlâ evveli olmuştur. 1293'de (1876) Orman ve Maadin Meclisi reisi ve ardından a'şâr nâzırı ve 1295'de (1878) ek olarak orman ve maadin müdürü olmuştur. Az müddette orman ve maadinden ayrılmış, o aralık ağnam ilâvesiyle a'şâr emâneti uhdesinde kalmıştır. 27 Şa'bân 1298'de (25 Temmuz 1881) maliye nâzırı olup 3 Zilhicce 1299'da (16 Ekim 1882) vezir rütbesi ihsan buyurulmuştur. 19 Muharrem 1300'de (30 Kasım 1882) azledilip 24 Muharrem'de (5 Aralık) tekrar tayin edilmiştir. 15 Zilka'de 1302'de (26 Ağustos 1885) ayrıldı. Tam bir ay sonra dahiliye nâzırı oldu. 29 Muharrem 1309'da (4 Eylül 1891) ayrıldı. 10 Safer 1309'da (15 Eylül 1891) Bursa valisi olup 6 Muharrem 1314'de (17 Haziran 1896) azledilip senenin sonunda (1897 ortaları) ikinci defa vali oldu. 7 Muharrem 1315'de (8 Haziran 1897)

birden vefat etti. Bursa'da Emir Sultan Türbesi'ne defnedildi. Arapça, Farsça ve Fransızca bilir, kitâbet ve dirayet ve ehliyeti yerinde, servet sâhibi, cömert bir zat idi. Önceleri sudûrdan Bursalı Âgâh Efendi'ye damad olmuştu. (IV. 869)

Münir Bey Tevfik Mehmed Bey'in(→) oğludur. Topçu kaymakamlarından olup 1288'de (1871) vefat etti. (II. 57)

Münir Hüseyin Bey Bahriye nâzırı Hacı Râsim Paşa'nın yeğenidir. Babası Mekteb-i Harbiye başkâtibi Mehmed Resâ Efendi'dir. Mekteb-i Sultanî'den tahrirât-ı ecnebiye kalemine girip şehbenderliğe gitmiş ve Peşte başşehbenderi iken Cemaziyelevvel 1306'da (Ocak 1889) vefat etmiştir. Zekîydi. (IV. 519)

Münir Mehmed Bey Vâlide sultan kethüdâsı Yusuf Ağa'nın oğlu olup müderris, mahrec mollası, Rebiyülâhir 1250'de (Ağustos 1834) Edirne mollası, 1254'de (1838) Mekke pâyesi ve Zilka'de 1263'de (Ekim-Kasım 1847) İstanbul pâyesi oldu. 1264 (1848) tarihlerinde vefat etmiştir. Oğlu Râgıb Mehmed Bey'dir. (IV. 518)

Münir Mehmed Bey Âlî Paşa'nın vekilharcı Ârif Ağa'nın oğludur. Maliyeden yetişerek 1292'de (1875) vâridat muhasebecisi olmuş ve azilden sonra Zilka'de 1296'da (Ekim-Kasım 1879) maliye müsteşarı olup az müddette memuriyeti kaldırılarak Bursa defterdarlığına gönderilmiştir. Muharrem 1299'da (Aralık 1881) bâlâ rütbesiyle maliye nâzırı olduysa da iki günde azledilerek tekrar defterdarlıkla Bursa'ya gitmiştir. 1301'de (1884) ansızın vefat etti. Babası kendisinden az evvel vefat etmişti. Muhasip, kâtip, zekî, güzel konuşur ve güzel ahlâk sâhibiydi. (IV. 518/19)

Münir Mehmed Paşa (Tatlıcızâde) Askerlikten yetişerek mîrlivâ ve 4. Ordu erkânından olup ferik olmuştur. Tâhirgediği'nde Ruslarla muharebede 1294'de (1877) şehid oldu. Cesur ve gayretliydi. (IV. 302)

Münirî Hüseyin Çelebi Edirnelidir. Ruznâmçe kalemi kâtiplerinden olup 1135'de (1722/23) vefat etmiştir. Şairdi. (IV. 518)

Münşî *bak.* Mehmed Efendi

Mürekkepçizâde *bak.* Vahidî

Mürsel Baba Rumeli'den gelip Ramazan Baba Tekkesi'nden mülhidleri çıkarıp temiz ve gerçek Bektaşî tarikatini ihya eyledi. 1163'de (1750) vefat eyledi. Orada medfundur. (IV. 363)

Mürta'iş *bak.* Yusuf Efendi

Müsevvid *bak.* Hıfzî Hasan Efendi; Hüseyin Efendi; Ömer Efendi

Müslim Abdurrahman Efendi Müderris, Filibe mollası olup Muharrem 1262'de (Ocak 1846) vefat etti. Âlim, sâlihti. (IV. 368)

Müslim Bey (Kızılca) Rumeli beylerinin meşhurlarından olup 893'de (1488) muharebede yüz döndürmekle mahpus olmuş ve bu halde vefat etmiştir. (IV. 368)

Müslim Efendi Müderris ve bilâd-ı hamse mollası oldu. Selânik'de nâib iken 22 Receb 1312'de (19 Ocak 1895) vefat eyledi. (IV. 869)

Müslimî Efendi (Kınalızâde) Emrullah Efendi'nin oğlu Ali Efendi'nin(→) kardeşidir. Müderris olup, Rodos'ta ve başka yerlerde kadılık yaptı. 944'de (1538/39) vefat etti. Fâzıl, şair, şen ve iyi huyluydu. Oğlu Hasan Efendi'dir(→). (IV. 368; III. 501)

Müslimzâde *bak.* Abdullah Efendi

Müstakim Efendi Özbek ulemâsındandır. 1239'da (1823/24) vefat etti. (IV. 364)

Müstakim Mehmed Efendi İstanbulludur. Halvetî olup Sofular'da Alâeddin Tekkesi şeyhi oldu. Cemaziyelâhir 1121'de (Ağustos 1709) vefat etti. Ârif, şair bir pîrdi. İlâhîleri vardır. (IV. 364)

Müstakim Mehmed Efendi Anadoluludur. Müderris, molla, Mekke mollası oldu. 24 Cemaziyelevvel 1124'de (29 Haziran 1712) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Sâlih, yumuşak huylu, fakirdi. Oğulları Müstakimzâde Hacı Mehmed Efendi(→) ile Said Mehmed Efendi'dir(→). Torunlarından biri Süleyman Sa'deddin Efendi'dir. Oğullarından biri de Mustafa Efendi'dir(→). Yerine kehhâlbaşı olan zat da 1192'de (1778) Eyüp mollası olup sonra vefat etti. Müstakim Efendi'nin damadı Kara Mehmed Efendi dahi mevâlîdendir. (IV. 364)

Müstakimzâde *bak.* Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Said Mehmed Efendi; Süleyman Sa'deddin Efendi

Müstakimzâde Müstakim Mehmed Efendi oğullarına denir ki, Süleyman Sa'deddin Efendi bunlardandır. (IV. 706)

Müstecâb Bey Subaşı olup 804'de (1402) Timur olayında bulunup şehid oldu. (IV. 364)

Müstecib *bak.* Ahmed Efendi

Müstedam Ağa Sipahiler kethüdâsı olup 1014'de (1605/06) idam edildi. Hacca gitmiş, Çınar Mescidi'ni yeniden yapmıştı. Kötü hal ile meşhurdur. (IV. 364)

Müşemmelzâde *bak.* Ahmed Efendi; Mehmed Efendi

Müşfik Hâfız İsmail Efendi 1241' de (1825/26) doğdu. 1252'de (1836/ 37) divan kalemine girdi. Sonra *Ceride-i Havadis*'e muharrir oldu. Halvetî dervişi olduğundan Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında yalnızlığa çekildi. Seyahate çıkarak kayboldu ve ne olduğu bilinemedi. Şair ve münşî olup münşeâtı vardır. (IV. 369)

Müştak Mustafa Efendi Bitlislidir. İstanbul'a gelip Eyüp'de Selâmî Tekkesi'ne şeyh oldu. Sonra memleketine dönerek 1247'de (1831/32) orada şehid oldu. Ermiş sayılanlardan olup *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 369)

Müteaccim *bak.* Mehmed Efendi

Mütebahhir *bak.* Abdullah Efendi

Müteferrika *bak.* İbrahim Çelebi

Mütercim *bak.* Rüşdî Mehmed Paşa

Mütevellizâde *bak.* Ahmed Efendi; Ârif Efendi; Mustafa Bey; Mustafa Efendi

Müttakî Mehmed Efendi (Arabzâde) Kudüslüdür. 993'de (1585) vefat etti. Âlim ve şairdir. (IV. 95)

Müvezzi *bak.* Ahmed Efendi; İbrahim Efendi

Müzellef *bak.* Ahmed Efendi (Küçük Gürcü)

Nâbî Efendi Divan-ı Hümâyûn kalemi halifelerinden olup 1243'de (1827/28) İstanbul mukataacısı, sonra kethüdâ kâtibi, azilden sonra Şa'bân 1251'de (Kasım-Aralık 1835) mülkiye nezâreti kâtibi ve Muharrem 1254'de (Nisan 1838) Gelibolu mütesellimi oldu. Orada vefat etmiştir. (IV. 531)

Nâbî Halil Çelebi Tekfurdağlıdır. Kahveci esnafından olup 1145'de (1732/33) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 531)

Nâbî Yusuf Efendi Urfalıdır. IV. Mehmed zamanında (1648-1687) İstanbul'a gelip Musâhib Mustafa Paşa'ya intisap ederek kethüdâ olmuştur. Onun vefatında hacca gidip dönüşte Haleb'de oturdu. Baltacı Mehmed Paşa, Haleb valisi olduğunda sohbetinden hoşlanıp 1122'de (1710) sadârete geldikde getirip hâcegân rütbesiyle Anadolu muhasebecisi tayin etti. Sonra süvari mukalebecisi olup 3 Rebiyülevvel 1124'de (10 Nisan 1712) vefat etmiştir. Üsküdar'da Miskinler'de medfundur. Üç dilde mâhir, lâtifeyi ve muhazaratı sever, külfeti terk etmiş ve sohbeti tatlıydı. Yaşı 90'a yakın, belki aşkındı. Eserleri: *Siyer-i Veysî*'ye *Zeyl, Kamaniçe Gazânamesi, Tuhfetü'l-Haremeyn, Hayrîye, Hayr-âbâd, Münşeât, Divan.* Hakkında: "Nâbî'yi nâbî eden hüsn-i nazar/Urfa Kürdünde zerâfet ne gezer" denmiştir. Sâbit merhum, vefatına : "Zelîha-yı cihândan çekti dâmen Yusuf Nâbî" tarihini söylemiş, o sene o da vefatında "Kalmadı Sâbit günde Nâbî" ikisine bir tarih söylenmiştir. Oğlu Hayrî Efendi, mektûbî-i sadr-ı âlî kâtiplerinden olmuştur. (IV. 530/31)

Nâcî Ahmed Dede Konyalı Hızır'ın oğludur. Mevlevî olup İstanbul'a gelerek Galata Mevlevîhanesi'nde sâkin olmuş ve Âdem Dede ile hacca gidip gelmiştir. 1071'de (1660/61) Beşiktaş Mevlevîhanesi'ne şeyh oldu. 1073'de (1662/63) Kırım'a seyahatle istifa eyledi. 1075'de (1664/65) dönüşte Galata Mevlevîhanesi'ne Derviş Çelebi' nin yerine şeyh olmuştur. 1078'de (1667/68) ayrıldı. 1090'da (1679) Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 4 Rebiyülâhir 1123'de (22 Mayıs 1711) vefat etti. Âlim, iffetli bir pîrdi. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 531)

Nâcî Efendi (Muallim) İstanbulludur. Varna'da ilim tahsil edip şiir ve edebiyata intisapla şöhret aldı. Said Paşa tarafından İstanbul'a getirilip bir aralık mektûbî-i hariciyeye girdi. Sonra muharrirlik mesleğinde bulunarak *Tercüman-ı Hakikat* ve *Saâdet* gazetelerine muharrir ve Mekteb-i Sultanî' ye edebiyat muallimi olmuştur. Sonra tarihnüvis olarak 26 Ramazan 1310'da (13 Nisan 1893) vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Meşhur edip ve sıhhiye reisi Ahmed Midhat Efendi'nin damadı olup şiir ve inşası ve telif eserleri herkesçe makbuldür. (IV. 532)

Nâcî Hulûsî Bey Sudûrdan Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1242'de (1826/27) doğdu. Müderris ve sâlise olup memuriyetlerde bulundu. Şairdir. (IV. 531; II. 435)

Nâcî Hüseyin Efendi Kürdistanlıdır. Ömer'in oğludur. Bursa'ya gelerek

Sultan Orhan Camii imamı oldu. Cemaziyelâhir 1067'de (Mart-Nisan 1657) vefat eyledi. Pınarbaşı'nda medfundur. Hâfız, âlim, şairdi. (II. 193)

Nâcî Mehmed Efendi Sa'dî dervişlerinden olup Hasirîzâde Dergâhı'na şeyh olmuştur. 1174'de (1670/71) vefat eyledi. Eyüp'de tekkesine defnedildi. (IV. 531)

Nâcî Mehmed Efendi Müderris, 1178'de (1764/65) Üsküdar mollası oldu. 1180'de (1766/67) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 531)

Nâcî Yahyâ Efendi (Bulgarzâde) Yabancı dil bildiğinden Mühendishane'ye hoca olmuştur. 1237'de (1821/22) 500 kuruş maaşla Divan-ı Hümâyûn tercümanı oldu. Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) vefat etti. Kayalar'da medfundur. Osmanlı Devleti'nde ilk defa Müslüman tercüman bu zattır. Oğlu Ruhiddin Mehmed Efendi'dir(→). Bir oğlu da Nureddin Paşa'dır. Üçüncü oğlu Nâcî Efendi de tercüme kalemi halifelerinden olup 1280'de (1863/64) vefat etti. (IV. 531)

Nâdirî Mehmed Efendi (Ganîzâde) Sudûrdan Abdülganî Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik, Mısır ve Edirne mollası oldu. Şevvâl 1015'de (Şubat 1607) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir 1017'de (Eylül 1608) azledildi. Şevvâl 1018'de (Ocak 1610) Galata kadısı oldu. Şa'bân 1021'de (Ekim 1612) Anadolu kazaskeri oldu ve iki defa padişahla birlikte Edirne'ye gitti. Cemaziyelevvel 1023'de (Haziran 1614) azledildi. Şevvâl 1028'de (Eylül 1619) Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelâhir 1029'da (Mayıs 1620) azledildi. 1031'de (1622) Galata kazası ilâveten arpalığı oldu. Cemaziyelâhir 1033'de (Mart-Nisan 1624) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Şevvâl 1034'de (Temmuz 1625) ayrıldı. Bir müddet felçli olarak yatıp Cemaziyelâhir 1036'da (Şubat-Mart 1627) vefat etti. Fâtih'de Âbid Çelebi Mescidi'nde medfundur. Yaşı 56'dır. Âlim, fâzıl ve şairdi. Eserleri: *Beyzâvî Tefsiri*'ne hâşiye, *Divan*, *Münşeat*, II. Osman'ın buyruğuyla yazdığı Şehnâme bahrinde 2000 beyit, *Mahzen-i Bahr*. (IV. 152)

Nâfi' Efendi Ayntablıdır. Ulemadan olup Mısır'a gitti. 1266'da (1850) memleketine dönüşünün ardından vefat eyledi. Âlim ve şairdir. (IV. 537)

Nâfi' Mehmed Efendi Kazâbâdî Ahmed Efendi'nin oğludur. 1153'de (1740) müderris olup Rebiyülevvel 1186'da (Haziran 1772) Kudüs mollası oldu. 1190'da (1776) vefat etmiştir. Babasının yanında Avratpazarı'na defnedilmiştir. Fâzıl olup *Risâle-i Ferîde*'yi şerh etmiştir. (IV. 537)

Nâfi' Mehmed Efendi Ayasofya şeyhi Feyzullah Efendi'nin torunu olup Ramazan 1258'de (Ekim 1842) Haleb mollası oldu. Cemaziyelâhir 1262'de (Haziran 1846) Mekke, Zilka'de 1263'de (Ekim 1847) İstanbul ve Zilhicce 1266'da (Ekim 1850) Anadolu pâyeleri ihsan olundu. Receb 1270'de (Nisan 1854) Meclis-i Vâlâ müfettişi olup 7 Zilhicce 1270'de (31 Ağustos 1854) Anadolu kazaskeri oldu. 16 Şevvâl 1271'de (2 Temmuz 1855) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Âlim, fâzıl, edipdi. Oğlu Enver Mustafa Bey'dir(→). (IV. 537)

Nâfi' Mehmed Efendi 1242'de (1826/27) vefat ederek Topkapı'ya defnedilen Derviş Mustafa Efendi'nin oğludur. Divan kaleminden yetişerek 1236'da (1820/21) hâcegândan oldu. Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) İstanbul mukata-

acısı olup 1243'de (1827/28) âmedî hulefalığıyla orduya gitti. 1245'de (1829/30) kağıd-ı bîrûn emini olmuştur. Cemaziyelevvel 1253'de (Ağustos 1837) beylikçi kesedarı ve beylikçi vekili olup Şa'bân'da (Kasım) asâleten beylikçi ve Zilhicce 1253'de (Mart 1838) evâmir-i âliye kâtibi ve Rebiyülâhir 1254'de (Temmuz 1838) serasker müsteşarı, Ramazan'da (Kasım-Aralık) Meclis-i Vâlâ azası ve Muharrem 1257'de (Mart 1841) bahriye müsteşarı, 1258'de (1842) deâvî nâzırı, Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) Paris sefiri, Zilka'de 1262'de (Ekim-Kasım 1846) Meclis-i Vâlâ azası ve Cemaziyelâhir 1264'de (Mayıs 1848) ikinci defa serasker müsteşarı oldu. Sonra bâlâ rütbesi verilip Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) yine tersane müsteşarı ve Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) tekrar Meclis-i Vâlâ azası oldu. 10 Rebiyülâhir 1274'de (28 Kasım 1857) attan düşüp hastalanarak vefat eylemiştir. Eyüp'de Nakşibendî Tekkesi'ne defnedildi. Tedbirli, zeki, işbilirdi. Oğlu mîrlivâ Ziyâ Paşa'dır. (IV. 537/38)

Nâfi' Seyyid Mehmed Efendi Çerkes şeyhi Hacı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris iken 23 Şa'bân 1282'de (11 Ocak 1866) vefat ederek Eğrikapı'ya defnedildi. (IV. 538)

Nâfi' Seyyid Mehmed Efendi (Feyzullahzâde) Sudûrdan Çelebi Seyyid Mehmed Efendi'nin oğlu olup 1137'de (1724/25) doğdu. 1151'de (1738/39) müderris, 1176'da (1762/63) Üsküdar mollası, Rebiyülevvel 1183'de (Temmuz 1769) Edirne mollası, 1 Receb 1187'de (18 Eylül 1773) Medine kadısı, 1194'de (1780) İstanbul kadısı, 1196'da (1782) Anadolu kazaskeri ve ardından Rumeli pâyesi ve 24 Rebiyülâhir 1198'de (17 Mart 1784) Rumeli kazaskeri olup 22 Ramazan 1198'de (9 Ağustos 1784) göğüs hastalığından vefat etti. Yumuşak huylu, dindar, iffetli, insaflıydı. (IV. 537)

Nâfiz Abdurrahman Paşa Tekfurdağlı Ahmed Ağa'nın oğludur. Medrese talebesi iken maliyeye girip hâcegândan oldu. Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) zecriye nâzırı, ardından gümrükçü, 1243'de (1827/28) ilâveten tenkih-i defâtir memuru, Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) darbhane nâzırı, 1245'de (1829/30) mukataat nâzırı ve 25 Rebiyülevvel 1250'de (1 Ağustos 1834) mansure defterdarı olup 25 Zilkade 1250'de (25 Mart 1835) müşir oldu. 3 Zilhicce 1253'de (28 Şubat 1838) maliye nâzırı, Rebiyülevvel 1254'de (Haziran 1838) ilâveten defter emini olup Cemaziyelâhir 1255'de (Ağustos 1839) azledilerek haftasında Edirne valisi oldu. Cemaziyelevvel 1256'da (Temmuz 1840) vezirliği kaldırılıp Kütahya'ya sürüldü. Şevvâl 1257'de (Kasım-Aralık 1841) bırakıldı. 5 Cemaziyelevvel 1258'de (14 Haziran 1842) ûlâ evveli ile Meclis-i Vâlâ azası olup o sene Ramazanında (Ekim) vezir rütbesi geri verildi. 9 Muharrem 1259'da (9 Şubat 1843) Meclis-i Vâlâ reisi olup 15 Şevvâl'de (8 Kasım) azlolundu. 14 Şa'bân 1261'de (18 Ağustos 1845) ikinci defa maliye nâzırı olup 5 Rebiyülevvel 1263'de (21 Şubat 1847) istifa eyledi. 18 Cemaziyelevvel 1264'de (22 Nisan 1848) üçüncü defa maliye nâzırı olup Rebiyülevvel 1265'de (Şubat 1849) azledildi. Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849)

Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 8 Ramazan 1265'de (28 Temmuz 1849) tekrar maliye nâzırı oldu. Receb 1266'da (Mayıs-Haziran 1850) azlolundu. Rebiyülevvel 1267'de (Ocak 1851) evkaf nâzırı olup 7 Şevvâl 1267'de (5 Ağustos 1851) beşinci defa maliye nâzırı oldu. 14 Zilhicce 1268'de (29 Eylül 1852) azlolunup 1269 sonlarında (1853 ortaları) vefat eyledi. Kavrayışlı, zekî, sert, hesap işlerini iyi bilen, tasarruf ve arkadaşlarına karşı dayatmada eşsiz, servet ve güç sâhibiydi. Oğulları Refî' Mehmed Bey(→), Rif'at Mustafa Bey'dir(→). Diğer oğlu Abdüllâtif Bey, Bâbıâlî'den ve âmedî kaleminden yetişip hazine-i evrak müdürü olmuştur. (IV. 535/36)

Nâfiz Ahmed Efendi Divan kalemi ileri gelenlerinden olup hâcegândan olmuştur. 1228'de (1813) haslar mukataacısı oldu. 18 Zilka'de 1230'da (22 Ekim 1815) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 535)

Nâfiz Mustafa Efendi (Paşmakçızâde) Mehmed Selim Efendi'nin oğludur. Müderris, 1223'de (1808) Kudüs, Receb 1231'de (Haziran 1816) Edirne mollası ve 1236'da (1820/21) Mekke pâyesi oldu. 1237'de (1821/22) vefat eyledi. Eğrikapı'da o sene vefat eden oğlu Mehmed Emin Molla'nın yanına defnedilmiştir. (IV. 467)

Nâfiz Paşa Mudurnuludur. Sebâîzâde Ahmed Ağa'nın oğludur. 1252'de (1836/37) İstanbul'a gelip Mekteb-i Harbiye'ye girdi. Süvari zâbitliğiyle çıkıp Dâr-ı Şûrâ yaverliğinde ve 5. Ordu'da bulunmuş ve 1270'de (1853/54) Kars muharebelerinde de bulunarak binbaşı ve kaymakam olmuştur. Barıştan sonra yine 5. Ordu'ya gitmiştir. Sonra İstanbul'da Kazak alayına miralay oldu. Sonra yâver-i harp olarak tekrar Kazak alayına çıkmıştır. Sonra livâ olarak 1291'de (1874) Şehrizor mutasarrıfı oldu. Sonra 6. Ordu reisi oldu. Zilhicce 1293'de (Aralık 1876-Ocak 1877) serkurenâ olup 1295'de (1878) müşirlikle 4. Ordu müşiri ve 1301'de (1883/84) dönerek muhâkemat dairesi reisi oldu. 13 Rebiyülevvel 1312'de (14 Eylül 1894) vefat eyledi. Fâtih Türbesi bahçesinde medfundur. Vakûr, gayretli, yaşlı bir zat idi. (IV. 536/37)

Nâfizzâde *bak.* Abdülhamid Efendi; Ahmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi

Nahifî Efendi Hamidlidir. Mülâzim ve kadı oldu. 1018'de (1609/10) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Şairdir. (IV. 548)

Nahifî Mehmed Efendi Keşanlıdır. Divan-ı Hümâyûn kaleminde mühimmenüvis olup sonra mektûbî-i sadâret serhalifesi oldu. Cemaziyelâhir 1188'de (Ağustos 1774) orduda beylikçi olup dönüşte azledilmiştir. Abdülkerim Efendi Rusya sefir-i evveli oldukta bu da sefir-i sânî olarak birlikte gidip dönüşünde tezkire-i sânî olmuştur. 1190'da (1776) sipah kâtibi, Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) süvari mukabelecisi, Zilka'de'de (Kasım-Aralık) yine tezkire-i sânî, Ramazan 1197'de (Ağustos 1783) tezkire-i evvel ve kısa sürede mektûbî-i sadr-ı âlî olup 5 Şevvâl 1198'de (22 Ağustos 1784) cizye muhasebecisi ve Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) ikinci defa tezkire-i evvel oldu. Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) reis vekili olup 13 Muharrem 1203'de (14 Ekim 1788) inme inmiş ve birkaç gün içinde vefat etmiştir. Sâlih, iffetli, dindar olup zamanı

zaruretle geçip vefatında bir tek kuruşu kalmadı. Borcunu padişah ödemiştir. Ebû'n-Necib'in *Risale*'sini tercüme eylemiştir. (IV. 548)

Nahifî Mustafa Efendi Gümülcinelidir. Devriye müderrislerinden olup 1252'de (1836/37) Gümülcine müftüsü ve kadısı, sonra Sofya mollası oldu. 1265 (1849) tarihlerinde vefat etmiştir. Âlimdi. (IV. 548)

Nahifî Süleyman Efendi Kalemden yetişerek İran sefiri Mehmed Paşa ve Macaristan sefiri İbrahim Paşa ile İran ve Macaristan'a gidip hizmetlerde bulunmasından hâcegânlıkla başmukataacılık verildi. Cemaziyelâhir 1138'de (Şubat 1726) defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. 1151'de (1738/39) vefat edip Topkapı'ya defnedilmiştir. Şair-i yegâne olup *Mesnevî-i Şerif*'i nazmen tercüme eylemiştir. *Mevlid-i Nebevî*'si ve *Hilyetü'l-Envâr* adında bir lûgatnâmesi vardır. (IV. 548)

Nâhüdâ *bak.* Ahmed Bey

Nâibzâde *bak.* Mehmed Efendi

Nâif Mehmed Bey (Kâmilîzâde) Nazif Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Daire-i hümâyûndan yetişme olup 1250'de (1834/35) vefat etti. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (IV. 563)

Nâil Mehmed Bey Mehmed Âkif Paşa'nın oğludur. Divan-ı Hümâyûn kaleminden çıkıp 1245'de (1829/30) gedikler kâtibi oldu. Sonra âmedî kalemine girdi ve sonra âmedî halifelerinden oldu. Rebiyülevvel 1259'da (Nisan 1843) takvim nâzırı olup Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) Meclis-i Vâlâ başkâtibi ve Cemaziyelâhir 1264'de (Mayıs 1848) Meclis-i Vâlâ azası olup 1270'de (1853/54) ikinci defa takvim nâzırı oldu. Cemaziyelâhir 1271'de (Şubat-Mart 1855) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğlu İzzet Bey'dir(→). (IV. 530)

Nâilî Abdullah Efendi (Antakyalızâde) Antakyalı Remzî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 12 Cemaziyelâhir 1128'de (3 Haziran 1716) vefat etmiştir. Âlim ve şairdir. (III. 372; IV. 406)

Nâilî Abdullah Paşazâde *bak.* Şekib Abdürrahim Bey

Nâilî Abdullah Paşazâde Sadrazam Nâilî Paşa oğullarıdır, yarım asır kadar ricâlden olmuşlardı. (IV. 708)

Nâilî Abdürrahim Efendi Rumeli kadılarından ve III. Selim devri (1789-1807) şairlerindendir. (IV. 529)

Nâilî İbrahim Efendi Kalemden yetişerek 1201'de (1786/87) baruthane nâzırı oldu. Sonra III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (IV. 529)

Nâilî Mehmed Efendi Konyalıdır. Osman'ın oğludur. Müderris, Medine, Kudüs, Selânik mollası oldu. 1086'da (1675) vefat etti. Ârif, şair, derviş, Fârisîhândı. Yedi âyet-i kerimeyi Türkçe tefsir ederek manasına birer hikâye ve bir münacât yapıp *Miftâh-ı Heftgâne* ismini koydu. *Tuhfetü'l-Emsâl*'i ve *Divan*'ı vardır. (IV. 182)

Nâilî Mehmed Efendi Defterhane'de resm kâtibi olup 1223'de (1808) vefat eylemiştir. (IV. 530)

Nâilî Mustafa Bey İçelli Ahmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip Zabtiye Meclisi'nde bir hayli zaman azalıkta bulunduktan sonra Şevvâl 1288'de (Aralık 1871-Ocak 1872) Üsküdar hukuk dairesine aza olarak adliyeye girmiş, bidayet ve istinaf-ı cünha, 1305'de (1887/88) Mahkeme-i

Temyiz hukuk riyâsetlerinde, istinaf ve temyiz azalıklarında bulunmuş, 1311'de (1893/94) ûlâ evveli, 1314'de (1896/97) bâlâ rütbesini kazanmış ve 2 Rebiyülâhir 1316'da (20 Ağustos 1898) vefat ederek Karacaahmet'e defnedilmiştir. Doğru ve tedbirliydi. Kardeşi Abdurrahman Paşa kendisinden evvel vefat eylemiştir. (IV. 869)

Nâilî Mustafa Bey (Hacı) Râmî Mehmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişerek hâcegânlık ihsan buyuruldu. Şevvâl 1148'de (Şubat-Mart 1736) maliye tezkirecisi olmuştur. Çeşitli görevlerde bulunup 1156'da (1743) ve 1158'de (1745) iki defa cizye muhasebecisi, 1161'de (1748) ve 1166'da (1753) iki kere Anadolu muhasebecisi, 1168'de (1754/55) ve Cemaziyelevvel 1170'de (Şubat 1757) iki kere başmuhasebeci, Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) ruznâme-i evvel ve Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) defter emini ve Cemaziyelevvel 1174'de (Aralık 1760) defterdar-ı şıkk-ı evvel olmuştur. Maliye işlerini bilmemesinden dolayı o senenin Şa'bânında (Mart 1761) tevkîî olup Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) vefat etmiştir. Kocamustafapaşa'da medfundur. Maarif ve kemalâttan haberdar ve şiire heveskârdı. Vefatına yakın Kutbeddin Efendi'den el almıştı. (IV. 436/37)

Nâilî Mustafa Efendi (Pîrîzâde) İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup maden halifesi oldu. 1077'de (1666/67) vefat eyledi. Nazik bedenli, zayıf sözlü, *Divan* sâhibi bir şairdir. (IV. 529)

Nâilî Mustafa Paşa (Giridî) Kesriyeli Behlişte hânedanından İsmail Bey'in oğlu olup 1213'de (1798/99) doğmuştur. Arnavut Tâhir Paşa'nın yeğeni olup diğer amcası Hasan Paşa tarafından Mısır'a çağrılmıştır. 1237'de (1821/22) Hasan Paşa'nın Girit'te vefatı üzerine buna mîrimîranlıkla Girit vilâyeti muhâfızlığı verilmişse de ortaklaşa idaresi için Kavalalı Hasan Bey gönderildiğinden rütbe berâtı verilmemişti. 1242'de (1826/27) Hasan Bey İnebahtı'ya gidip bu da mîrimîran rütbesiyle Kandiye mutasarrıfı oldu. 1254'de (1838) Cebel-i Lübnan ıslahatına memur olup 1255'de (1839) dönmüş ve 7 Zilka'de 1256'da (31 Aralık 1840) vezir rütbesi verilmiştir. Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) İstanbul'a çağrılıp Meclis-i Vâlâ azası olup 15 Cemaziyelevvel 1268'de (7 Mart 1852) Meclis-i Vâlâ reisi ve 6 Şa'bân 1269'da (15 Mayıs 1853) sadrazam oldu. O sene kurban bayramında (14 Eylül 1853) iki gün kadar ayrıldı. Hatta ayrılması bayramlaşma töreninde olup Reşid Paşa yerinde bırakılmasını rica edince o da azledilmiş ve ikisi de üçüncü günü yeniden tayin edilmişlerdir. 3 Ramazan 1270'de (30 Mayıs 1354) azledildi. 12 Zilhicce 1273'de (8 Ağustos 1857) ikinci defa sadrazam olup 4 Rebiyülevvel 1274'de (24 Ekim 1857) ayrılmıştır. O sene Ramazanında (Mayıs 1858) Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. Rebiyülâhir 1283'de (Ağustos-Eylül 1866) Girit'e murahhas olup Zilka'de'de (Mart 1867) döndü. 15 Şevvâl 1288'de (28 Aralık 1871) vefat eyledi. Fâtih Bahçesi'ne defnedildi. Sâdık, tedbirli, cesur, cömert, kerim olup orta boylu, güzel yüzlüydü. Evlâdı çoktur. Oğullarından Hilmî Paşa ölmüştür. Diğer oğlu Mehmed Bey hayattadır. Damadı İsmail Bey'dir(→). (IV. 480/81)

Nâilî Sâlih Bey Manastırlıdır. 1239'da (1823/24) doğmuştur. Sultan Ab-

dülmecid devri (1839-1861) şairlerindendir. (IV. 530)

Nâilî Seyyid Mehmed Efendi Kalemden yetişerek hâcelik ile arabacılar kâtibi oldu. 1211'de (1796/97) Berlin sefiri olup merakı olduğundan sarf ve tahvil edildi. 1212'de (1797/98) Anadolu muhasebecisi oldu. Sonra çeşitli görevlerde bulundu. 1224'de (1809) ganem mukataacısı olup 1228'de (1813) defterdar-ı şıkk-ı evvel vekili olmuştur. 1229'da (1814) ayrılıp sonra vefat etmiştir. (IV. 530)

Naim *bak.* Beşir Ağa (Benli)

Naim Ahmed Efendi Adanalıdır. Müteselliminin divan kâtibi olup 1247'de (1831/32) hazine kâtibi Yusuf Efendi'yi hicveylemesiyle müteselim Hasan Paşazâde Ali Bey'in elinde vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 576)

Naim Bey Giridî Mustafa Nâilî Paşa'nın kethüdâzâdesi olup 1306'da (1888/89) vefat eden âmedî hulefâsından Ca'fer Bey'in oğludur. Mekteb-i Harbiye'den süvari zâbiti olarak çıkmış ve Ertuğrul Alayı'nda miralay olduğu halde depremden 12 Muharrem 1312'de (16 Temmuz 1894) vefat eylemiştir. Uzun Sâlih Efendi'nin kızının oğludur. (IV. 576)

Naim Efendi Arhosludur. Müderris ve Trapoliçe nâibi oldu. 1170'de (1756/57) vefat etti. Şairdir. (IV. 576)

Naim Efendi Selâniklidir. Mustafa Efendizâde olup müderrisdi. 1260 (1844) sonlarında vefat etti. (IV. 576)

Naim Mehmed Ağa Müftîzâde Ahmed Paşa'nın(→) kethüdâsıdır. Paşa'nın Ramazan 1239'da (Mayıs 1824) vefatından sonra Ermenak â'yânı, 1242'de (1826/27) Haleb ihtisâb rüsûmû nâzırı olarak vefat etmiştir. (IV. 576; I. 287) [IV. 576'da "İçelli Ahmed Paşa'nın yeğenidir" denilmektedir.]

Naim Mehmed Efendi Kasımpaşalıdır. Bursa'ya göçerek mahkeme kâtibi oldu. 1166'da (1753) vefat etti. Şairdir. (IV. 576)

Naim Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1189'da (1775) teşrifat kesedarı, 1196'da (1782) teşrifatçı olup Muharrem 1200 (Kasım 1785) sonlarında azlolundu. 1202'de (1787/88) rikâb teşrifatçısı olup o sene başmukataacı ve sonra asâleten teşrifatçı oldu. 17 Ramazan 1212'de (5 Mart 1798) vefat etti. Şehzâde Camii kabristanında medfundur. Kalem sâhibi olup tarihçidir. Oğlu mevâlîden Said Efendi'dir. (IV. 576)

Naim Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişip mîrlivâ olarak Yunan muharebesinde (1897) çok yararlığı görülmüş ve terfi ederek feriklikle Yemen'e memur olup orada Rebiyülevvel 1316'da (Temmuz-Ağustos 1898) vefat eylemiştir. (IV. 871)

Naimâ Mustafa Efendi Haleblidir. Saray baltacılarından olup Kalaylı Ahmed Paşa'ya divan kâtibi oldu. Cemaziyelevvel 1116'da (Eylül 1704) hâcegânlıkla Anadolu muhasebecisi olup 1121'de (1709) teşrifatçı ve ilk vak'anüvis oldu. 1125'de (1713) defter emini, 1126'da (1714) başmuhasebeci ve Safer 1127'de (Şubat 1715) silahdar kâtibi oldu. Mora harbinde iken Balyabadra kalesinde 1128'de (1716) vefat etti. Şairdir. Şârihü'l-Menârzâde'nin *Tarih*'ini genişleterek bir tarih yazdı ki, halen meşhurdur. Hak sözlü ve kâtipdi. (IV. 575/76)

Naimî Ahmed Efendi Boluludur. İsmetî Efendi'nin kethüdâsının oğludur.

Divan kaleminden çıkarak teşrifatçısı oldu. 1211'de (1796/97) vefat etmiştir. Meşhur şairlerdendir. (IV. 575)

Naimî Çelebi Divan-ı Hümâyûn'dan yetişerek 970'de (1562/63) reisülküttab oldu. Az vakitte vefat eylemiştir. (IV. 575)

Naimî Ni'metullah Efendi (Çeşmîzâde) İstanbulludur. Müderris iken Ramazan 974'de (Mart-Nisan 1567) vefat etti. Şair, hattat, riyaziyat ve ilm-i kelâmda mahirdi. (IV. 574)

Nakib Şahı *bak.* Mehmed Şah Efendi

Nakibzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Ahmed Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Paşa (Seyyid); Ni'metî Ni'metullah Efendi

Nakkaş *bak.* Ali Ağa; Ali Efendi; Hasan Ağa; Hasan Paşa; Mustafa Paşa

Nakkaşzâde II. Mehmed (Fâtih) zamanında (1451-1481) meşhur olan Nakkaş Ali oğullarıdır. (IV. 709)

Nakşî *bak.* İbrahim Efendi; Mustafa Ağa

Nakşî Ahmed Çelebi İstanbulludur. Süleymaniye Camii'nde muvakkit, müneccim ve nakkaş idi. III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 577)

Nakşî Dede Konya'da Mevlevî olup 1240'da (1824/25) Mısır'a gitmiştir. 1254'de (1838) Mısır Mevlevîhanesi şeyhi oldu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) ortalarında vefat eyledi. Hattat ve şairdi. (IV. 577)

Nakşî İbrahim Efendi Deli Hüseyin Paşa'nın kethüdâsı Mehmed Ağa'nın oğludur. Kocamustafapaşa şeyhinden el alıp hacca gidip geldi. Sonra Fâtih Camii vâizi ve Üsküdar'da Vâlide-i Atik Camii muhaddisi oldu. 26 Safer 1114'de (22 Temmuz 1702) vefat etti. Altımermer'de medfundur. Ermiş sayılanlardan olup ilâhîleri ve şiirleri vardır. Oğlu İsmail Paşa'dır. (I. 114/15)

Nakşibendizâde *bak.* Mehmed Efendi

Nalbantzâde *bak.* Ahmed Efendi

Nalbur *bak.* Mehmed Efendi

Nalburzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Mehmed Efendi

Nalçacızâde *bak.* İbrahim Efendi

Nalî kaynı *bak.* Ahmed Efendi

Nâlî Nu'man Efendi Kalkandelenlidir. Mısır'a gidip 1266'da (1850) memleketine dönüşünün ardından vefat etti. Şairdir. (IV. 538)

Nalinîzâde *bak.* Mehmed Efendi (Hâfız)

Nâmık Ali Paşa Mora'da Aydonat'ta 1192'de (1778) doğdu. Hurşid Paşa'ya intisap ederek kethüdâ vekâletinde bulundu. Himmetiyle Şevvâl 1236'da (Temmuz 1821) vezir rütbesiyle İnebolu muhâfızı oldu. 5 Muharrem 1237'de (2 Ekim 1821) Tırhala ilâve edildi. Rebiyülâhir 1238'de (Aralık 1822-Ocak 1823) İnebolu'da esir oldu. Kurtulduktan sonra bir yere sürüldü. Şa'bân 1240'da (Mart-Nisan 1825) bırakılıp İnebahtı ve Karlıili muhâfızı oldu. 1243'de (1827/28) Hamid mutasarrıfı, 1244'de (1828/29) Bosna ve sonra Vidin valisi ve Receb 1247'de (Aralık 1831) İşkodra valisi oldu. 9 Cemaziyelâhir 1249'da (24 Ekim 1833) azledilip 27 Receb 1253'de (27 Ekim 1837) vefat etti. Ehl-i dil ve işleri idareye kadir, şairdir. Oğlu Behcet Mehmed Bey'dir(→). (IV. 538/39)

Nâmık Efendi (Seb'azâde) Erzurumludur. Es'ad Paşa'ya divan kâtibi

olduğundan hâcegândan oldu. Dil bilmesi dolayısıyla İran'a şahbender tayin edildi. Sonra bir süre Tahran sefâretinde maslahatgüzâr olup azilden sonra İstanbul'a gelerek 1270'de (1853/54) vefat eylemiştir. Oğlu sadrazam Said Paşa'dır. (IV. 539)

Nâmık Mehmed Çelebi Bursalı terzi İsmail Çelebi'nin oğludur. 1124'de (1712) vefat etti. Nev-heves bir şairdir. (IV. 538)

Nâmık Mehmed Paşa Dârende'de 1144'de (1731/32) doğdu. 1164'de (1751) İstanbul'a gelip sadâret kethüdâsına mühürdar oldu. Sonra defterdar kalemi başhalifesi olup 1190'da (1776) küçük evkaf muhasebecisi ve Rebiyülevvel 1191'de (Nisan 1777) sadâret mektupçusu olup Cemaziyelâhir 1192'de (Temmuz 1778) azledildi. 1194'de (1780) tezkire-i evvel olup 27 Ramazan 1197'de (26 Ağustos 1783) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Şair, kâtipdi. Kardeşi Abdullah Bey'dir(→). (IV. 538)

Nâmık Mehmed Paşa Konyalıdır. Küçük yaşında İstanbul'a gelip nizâmiye ordusunun kuruluşunda 1241'de (1826) askere dahil olmuştur. Yüzbaşı ve binbaşı olduktan sonra 1246'da (1830/31) miralay, Muharrem 1248'de (Haziran 1832) mîrlivâ ve 1250 başlarında (1834 ortaları) Londra sefiri olarak bir senede dönerek 1251'de (1835/36) ferik olup bahriyede ve 1257'de (1841) Trablusgarb'da bulunduktan sonra 19 Zilka'de 1259'da (11 Aralık 1843) vezir rütbesiyle Arabistan müşiri olmuştur. Receb 1265'de (Haziran 1849) Irak ve Hicaz müşiri, Safer 1267'de (Aralık 1850) ilâveten Bağdad valisi, Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) tophane müşiri, Receb 1269'da (Nisan-Mayıs 1853) ticaret nâzırı olmuş ve bu aralık memuren Paris'e gidip Safer 1270'de (Kasım 1853) dönmüş ve Ramazan 1270'de (Haziran 1854) ayrılmıştır. Muharrem 1271'de (Ekim 1854) Hüdâvendigâr valisi, 1272'de (1855/56) Kastamonu, 1274'de (1857/58) Cidde valisi olmuş ve Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) azledilmiş, Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) ikinci defa Arabistan müşiri, haftasında Dâr-ı Şûrâ reisi ve ardından ilâveten hassa müşiri, 19 Zilhicce 1277'de (28 Haziran 1861) serasker olmuş ve Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) ayrılmıştır. Ardından ikinci defa Bağdad valisi, Irak ve Hicaz müşiri olmuştur. Zilka'de 1283'de (Mart 1867) ikinci defa seraskerliğe davetle Zilka'de 1284'de (Mart 1868) ayrılmıştır. 1288'de (1871) Şûrâ-yı Devlet reisi olup 1289'da (1872) azledilmiştir. Ramazan 1292'de (Ekim 1875) bahriye nâzırı, Şevvâl 1292'de (Kasım 1875) serasker olup Zilhicce'de (Ocak 1876) azledilerek Muharrem 1293'de (Şubat 1876) Şûrâ-yı Devlet reisi ve azilden sonra Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 1293'de (1876) Müzâkerât-ı Mühimme Komisyonu azası, 1294'de (1877) â'yândan olmuş, 1295'de (1878) bir aralık tophane müşiri olup azilden sonra Tophane'de müteşekkil Nâfia Komisyon-ı âlîsi reisi olmuştur. 1300'de (1883) komisyonun lağviyle yâver-i ekrem olarak itibarlı ve şeyhülvüzerâ olduğu halde 22 Safer 1310'da (15 Eylül 1892) vefat eylemiştir. Karacaahmet'de türbesine defnedilmiştir. Arapçaya vâkıf, Fransızca ve İngilizceyi bilir, cesur, sâdık, doğru, tedbirli, ev idaresinde eli sıkı, akıllı bir zat idi. (IV. 539/40)

Nâmî (Benli Memi) Üsküplüdür. III. Murad devri (1574-1595) şairlerindendir. (IV. 540)

Nâmî Ca'fer (A'mâ) Agdes Nurullah Çelebi'nin oğludur. Elmalı kadısı iken III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 540)

Nâmî Çelebi İstanbulludur. Dânişmend iken 978'de (1570/71) vefat etti. Şairdir. (IV. 540)

Nâmî Mehmed Çelebi Saruhanlıdır. Müderris olup 977'de (1569/70) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 540)

Nâmî Mehmed Efendi Niğdelidir. Müderris ve kadı oldu. 1084'de (1673/74) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 540)

Nâmî Mehmed Efendi (Acemzâde) İstanbullu Tabib Mîr'in oğludur. Müderris ve Gelibolu mollası oldu. Azledilmiş olarak Zilka'de 1012'de (Nisan 1406) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Âlim, *Divan* sahibi şairdir. Sakalı vakitsiz ağardığından boyardı. Nihâlî ile birbirini hicvetmişlerdir. (IV. 137)

Narhçı *bak.* Hasan Efendi

Narhçızâde *bak.* İbrahim Efendi; Kasım Efendi

Narhçızâde İbrahim devri (1640-1648) ricâlinden Narhçı Hasan Efendi oğullarıdır ki, ulemâdan olmuşlardı. 80 sene kadar devam eylemişlerdir. (IV. 709)

Nasfet Ahmed Rızâ Efendi İstanbul'da 1207'de (1792/93) doğdu. Bina işlerinde görevli iken Sultan Abdülmecid devrinde (1839-1861) vefat eylemiştir. Arapça ve Farsça bilir ve şairdi. (IV. 554/55)

Nasfet Mustafa Efendi İstanbulludur. Hazine-i hümâyûn kâtiplerinden olup IV. Mustafa'ya kaftancı oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Temmuz-Ağustos 1808) idam edildi. Şairdir. (IV. 554)

Nâsıb Ahmed Çelebi Belgradlıdır. 1115'de (1703/04) vefat etti. Şairdir. (IV. 533)

Nâsır Efendi Kalemden yetişerek Cemaziyelâhir 1265'de (Mayıs 1849) ticaret muhasebecisi olup 1270'de (1853/54) azledilerek 1272'de (1855/56) mektupçuluk ilâvesiyle ikinci defa ticaret muhasebecisi oldu. Sonra gözleri kör olup azledildi. Senelerce bu halde kaldı. 1290 (1873) tarihlerine doğru hayattaydı. (IV. 534)

Nâsır Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip mümeyyiz, kesedar ve beylikçi muavini oldu. Sonra emekliliği seçip 4 Şevvâl 1312'de (31 Mart 1895) vefat eyledi (IV. 534)

Nâsır Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişerek âmedî halifelerinden, 1238'de (1822/23) büyük kale tezkirecisi olup 1241'de (1825/26) kâğıd-ı enderûn emini ve sonra reis kesedarı, Şevvâl 1248'de (Şubat-Mart 1833) kethüdâ kâtibi, 1251'de (1835/36) mülkiye kâtibi, Şa'bân 1252'de (Kasım 1836) sadâret mektupçusu ve Zilhicce 1253'de (Mart 1838) Şûrâ-yı Bâbıâlî azası oldu. Cemaziyelevvel 1256'da (Temmuz 1840) Meclis-i Vâlâ başkâtibi ve Safer 1257'de (Nisan 1841) ikinci defa sadâret mektupçusu olup Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) vefat etti. Bostan İskelesi'nde medfundur. Kitâbet ve inşası orta derecedeydi. (IV. 534)

Nâsır Mehmed Paşa Müntefiklidir. Kabile şeyhi Mansûr es-Sa'dûn'un

kardeşi olup cerbeze ve serveti Bağdad valilerine yakınlaşmasına sebep olup miralay ve mîrimîran ve Rumeli pâyesi olup Bağdad'da istihdam edildi. 15 Cemaziyelâhir 1292'de (19 Temmuz 1875) vezir rütbesiyle Basra valisi oldu. Bir-iki gün sonra azledilip İstanbul'a geldi. Şûrâ-yı Devlet'e aza tayin edilmiştir. 9 Rebiyülâhir 1303' de (15 Ocak 1886) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Âl-i Sa'dîn'dan en fazla sâdık olanı budur. Oğulları vardır. (IV. 534)

Nâsıreddin Bey *bak.* Mehmed Bey

Nâsıreddin Seyyid Buharalıdır. Emir Sultan ile Buhara'dan geldi. Ermiş sayılanlardandır. Vefatında onun yanına defnolundu. Bursa'da tekkesi vardır. (IV. 533/34)

Nasibî Halil Efendi İsmail Efendi'nin oğlu olup Edirnelidir. Kadı idi. 1094'de (1683) vefat etti. Şairdir. (II. 288)

Nasrî Hasan Efendi Lâleli Mustafa Efendi'nin(→) mühürdarıdır. 1229'da (1814) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. (IV. 455)

Nasrullah (Halhâlî) Mûsikîşinasların en meşhurudur. 1060'da (1650) vefat etti. (IV. 553)

Nasrullah Efendi Manastırlıdır. Müderris olup 976'da (1568/69) vefat etti. Müfessir, muhaddis, vâız, sâlihdi. *Beyzâvî*'ye hâşiyesi ve diğer ilimlerde risalesi vardır. (IV. 553)

Nasrullah Efendi Karamanlıdır. Müderris, Diyarbekir, Manisa ve Belgrad mollası oldu. 1042'de (1631/32) azledilmiş olarak vefat etti. (IV. 553)

Nasrullah Efendi Şeyh Ömer Fânî' nin oğludur. Eyüp Camii şeyh ve vâiziydi. Şa'bân 1074'de (Mart 1664) vefat etti. Ârif, âbiddi. (IV. 553)

Nasûh (Gedik) II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) beylerden olup Şehzâde Cem hizmetinde bulunduğundan Ayas Paşa'ya esir olup yok edildi. (IV. 555)

Nasûh (Kurbağî) [Kurban] Hacı Bekir Camii'nin ilk yapıcısı olup vefatında oraya defnedildi. (IV. 555)

Nasûh (Sarı) Nime'l-ceyş'dendir. Değirmen Mescidi'ni yaptı. (IV. 555)

Nasûh Ağa Yeniçeridir. Leh seferinde sekbanbaşı oldu. 1030'da (1621) azilden sonra tekrar tayin edildi. 1031'de (1622) idam edildi. (IV. 556)

Nasûh Ağa Yeniçeridir. IV. Mehmed devrinde (1623-1640) kul kethüdâsı olmuştu. Oğlu Nasûhî Hüseyin Efendi'dir(→). (IV. 556/57)

Nasûh Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişip Edirne bostancıbaşısı oldu. Hasta olduğundan 1093'de (1682) emekli oldu. Sonra vefat etti. (IV. 557)

Nasûh Ağa (Cüce) III. Murad devrinde (1574-1595) nedim ve siyasî işlere karışanlardandı. 1003'de (1595) kovuldu ve azledildi. Kardeşleri paşa olmuştur. "Nasûh Karındaşı" diye meşhur olup 1002'de (1593/94) Urfa, 1003'de (1595) Tiflis beylerbeyi olarak kardeşiyle sürüldü. Sonra vefat ettiler. (IV. 555)

Nasûh Ağa İmamı *bak.* Mehmed Efendi

Nasûh Bey II. Mehmed'in (Fâtih) beylerinden olup 869'da (1464/65) Bosna ve sonra İşkodra valisi oldu. 894'de (1489) II. Bâyezid'e damad olmuştur. Sonra vefat etmiştir. Oğlu Gazi Husrev Bey'dir. (IV. 555)

Nasûh Çelebi (Attarzâde) Edirnelidir. Attardı. 940'da (1533/34) vefat etti. Tabip, şairdi. (IV. 555)

Nasûh Efendi Tosyalıdır. Halvetî olup Safiyeddin Efendi'nin(→) 919'da (1513) vefatı üzerine yerine şeyh oldu. 924'de (1518) vefat etti. Alim, hâfız, hattat ve şairdi. Yerine Sinan Efendi(→) geçti. (III. 362; IV. 555)

Nasûh Efendi Ankaralıdır. Müderris olup 30 sene ilim ve ibadetle meşgul oldu. 972'de (1564/65) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 555)

Nasûh Efendi Akşehirlidir. Halvetî şeyhlerinden olup 1007'de (1598/99) vefat etti. Aziz ve kâmildi. Oğlu Mehmed Efendi(→) Bursa'da Hisar Tekkesi şeyhi ve Şa'bânîye'dendi. (IV. 556)

Nasûh Efendi Uşaklıdır. İstanbul'a gelip müderris ve dersiâm olarak bir hayli talebe yetiştirmiş ve 1292'de (1875) Mekke pâyesine kadar resmî rütbesi yükseltilip önceleri birkaç defa ikamete memur olmuştur. 10 Cemaziyelevvel 1308'de (22 Aralık 1890) 90 yaşını aşkın iken vefat eyledi. Fâtih Türbesi bahçesine defnedilmiştir. Âlim, fâzıl, kâmil, muhaddis, müfessir, güzel konuşurdu ve alçakgönüllüydü. Yetişmiş üç oğlu olup büyük oğlu Medine mollası Hacı İbrahim Efendi ve diğeri Mekteb-i İ'dâdî-i Mülki ilm-i akaid muallimi fâzıl Mustafa Âsım Efendi'dir. (IV. 558)

Nasûh Efendi (Hacı) Güzelhisarlıdır. Hanzâde hocası olup müderris olmuştur. 14 Muharrem 1140'da (1 Eylül 1727) vefat etti. (IV. 558)

Nasûh Efendi (Nasûhzâde) Nasûh Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Babasının yerine Bursa'da Hisar Tekkesi'ne şeyh olup 1098'de (1687) vefat etti. Mücâhid ve âbiddi. Yerine oğlu Alâeddin Ali Efendi geçti. (IV. 556)

Nasûh Kethüdâ Beylerden olup 16 Ramazan 971'de (28 Nisan 1564) vefat etmiştir. (IV. 555)

Nasûh Nevâlî Efendi Akhisarlıdır. Müderris ve III. Mehmed'e Manisa'da iken muallim oldu. 8 Cemaziyelâhir 1003'de (18 Şubat 1595) vefat etti. İki gün sonra velinimeti padişah olduğundan evlâdını teşrifat-ı aliyye ile taltif buyurdular. Âlim, şair, münşî idi. Kitaplara ta'likatı olup *Kimya-yı Saâdet*'i tercüme eyledi. Oğulları Sa'deddin Efendi ve Ziyâeddin Efendi'dir. Diğer oğlu Atâullah Atâyî Efendi'dir(→). Evlâdından Ali Dâniş Dede b. Abdullah, Mevlevî şeyhidir. (IV. 555)

Nasûh Paşa Gümülcine veya Dramalıdır. Aslen evlâd-ı raiyyetten olup Musâhib Baltacı Mehmed Ağa'nın hizmetinde bulunup müteferrika ve başçavuş oldu. Ağanın vefatında voyvoda, kapıcılar kethüdâsı ve mîrahûr oldu. Mîr Şeref'e damad olup 1011'de (1602/03) Sivas beylerbeyi, 1012'de (1603/04) Haleb beylerbeyi ve 1015'de (1606/07) Diyarbekir valisi olup Şark seraskerliği ile vezirlik verildi. Cemaziyelâhir 1020'de (Ağustos 1611) sadrazam olup Zilhicce 1020'de (Şubat 1612) I. Ahmed'in kızı Ayşe Sultan'la evlendi. 23 Ramazan 1023'de (27 Ekim 1614) katledildi. Okmeydanı'nda medfundur. Akıllı, âlim, fâzıl ise de gazap ve kindarlıkla meşhurdu. Sadâretinde köpekleri Üsküdar'a sürmüştür. Oğullarından Ali Bey 1053'de (1643) idam edildi. Diğeri Ömer Bey'dir. Torunlarından Mustafa Bey oğlu Süleyman Bey 1222'de (1807) ve kardeşi Nu'man Bey 1232'de (1817) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedilmişlerdir. (IV. 556)

Nasûh Paşa (Azmzâde) Sa'deddin Paşa'nın oğludur. Azmzâde Mehmed

Paşa'ya damad oldu. 1198'de (1784) vezir rütbesiyle Diyarbekir valisi ve Şevvâl 1199'da (Ağustos 1785) İçel ve 1200'de (1786) Teke mutasarrıfı oldu. Zilka'de 1202'de (Ağustos 1788) vezirliği kaldırılıp İstanköy'e gönderildi. 1212'de (1797/98) vezirliği verilerek Hanya muhâfızı ve İçel mutasarrıfı oldu. O aralık Mısır'da Murad Bey' le beraber bulunup 1213'de (1798/99) Mısır'da askeri kumandan oldu. Rebiyülevvel 1214'de (Ağustos 1799) Mısır valisi olarak Fransızlarla muharebede yararlık gösterince murassa bir kılıçla taltifnâme gönderildi. Sonra 1215'de (1800/01) Haleb valisi oldu. Azilden sonra Hama'ya çekilip emekli oldu. 1229'da (1814) vebadan vefat etti. Şam, Humus, Trablus, Lâzkiye, Cile ve Hama'da hayrâtı varmış. Oğulları Sa'deddin Bey ve Kaid Bey vefat eylediler. Oğlu Ahmed Müeyyed Paşa hayattadır. Damadı ve kölesi Ali Ağa'dan torunu olup bir damadı da Mısırlı Küçük Şerif Paşa'dır. Müeyyed Paşa'nın 14 kadar hayatta evlâdı vardır. (IV. 558)

Nasûh Paşa (Deli) Beylerden olup 969'da (1561/62) Şatur beyi olarak senelerce dâim oldu. Sonra beylerbeyi olup 1006'da (1597/98) Sigetvar beylerbeyi olup 1008'de (1599/1600) Popofça muharebesinde şehit oldu. Cesur ve gayretliydi. (IV. 556)

Nasûh Paşa (Osmanoğlu) Aydın Güzelhisarı'nda suhtelikten yetişip serdengeçti ağalığını yakalayıp 1110' da (1698/99) Karaman beylerbeyi pâyesiyle Saruhan'a muhassıl oldu. 1115' de (1703/04) Aydın muhassılı olmuştur. Aşırı derecede sert olup Cemaziyelâhir 1120'de (Ağustos-Eylül 1708) Şam valisi ve emir-i hac oldu. Kethüdâsı Halil Ağa'ya Habeş ve oğlu Ali Bey'e 15 yaşında iken Kudüs beylerbeyiliği ihsan ile çeşitli vilâyetlere adamlarını muhassıl eyledi. Sayda ve Trablusşam'ı isteyince başkaldıracağı anlaşılıp hacdan dönüşü sırasında cezalandırılmasına memuren Yusuf Paşa gönderilmiş ve Yafa'ya kaçıp atı bir ağaca çarpınca tutulmuştur. Receb 1127'de (Temmuz 1715) idam edildi. Gayet cesur, bilgili ve bilginlere saygılıydı. Güzelhisar'da cami ve medrese yaptı. Bu sene oğlu Ali Paşa da katledilerek vefat etmiştir. Osmanlı saltanatının evlâdına ve adamlarına kadar inayet ve lutuflarını gördüğü halde hizmet etmemesi adını alçaltmıştır. (IV. 557)

Nasûh Paşazâde Mîr Şeref damadı sadrazam Nasûh Paşa oğullarıdır. Zamanımıza kadar gelmişlerdir. (IV. 709)

Nasûhî Hüseyin Efendi Nasûh Ağa'nın(→) oğludur. Müderris olup 1110' da (1698/99) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 557)

Nasûhî Mehmed Efendi (Hacı) Üsküdarlıdır. Şeyh Şa'bân-ı Kastamonî torunlarından Nasûhî adlı zatın oğludur. Karabaş Ali Efendi'den el alıp Halvetî oldu ve pîr-i sânî diye tanındı. Damad Hasan Paşa, kendisine Üsküdar Doğancılar'da bir zaviye yaptı. 1117'de (1705/06) Eyüp Camii salı vâizi oldu. Rebiyülâhir 1126'da (Nisan-Mayıs 1714) Kastamonu'ya gönderildi. Şevvâl 1127'de (Ekim 1715) affolunup tekkesine döndü. 17 Ramazan 1130 (14 Ağustos 1718) gecesi vefat eyledi. Fâzıl ve ermiş sayılanlardan olup ilâhîleri vardır. Oğlu Ali Alâeddin Efendi yerine şeyh olup sonra vefat etmiştir. Bunun yerine

oğlu Fazlullah Efendi şeyh olup vefatında oğlu Şemseddin Efendi şeyh oldu. Vefatında halen postnişîn bulunan Muhyiddin Efendi olmuştur. Fazlullah Efendi'nin kızının oğlu İbrahim İffet Bey'dir ki, bundan "Nasûhîzâdeler" diye ulemâdan bir şube doğmuştur. Diğer oğlu Fahreddin Mehmed Efendi Maçka'da Şa'bânîye Zaviyesi'ne 1122'de (1710) şeyh oldu. Sonra vefat etmiştir. Fazlullah Efendi'nin kızının oğlu Mehmed Me'sud Efendi Doğancılar'da Safvetî Paşa Dergâhı şeyhi olup 23 Zilka'de 1240'da (9 Temmuz 1825) hacda vefat etti. Yerine oğlu Abdürrahim Şükrî Efendi şeyh olup 24 Cemaziyelâhir 1284'de (23 Ekim 1867) vefat eylemiştir. Sonra oğlu Mes'ud Efendi bu dergâha şeyh olup 1298'de (1881) vefat etti ki, kardeşi Said Efendi halen şeyh bulunmaktadır. (IV. 557/58)

Nasûhîzâde *bak.* Abdürrahim Şükrî Efendi; Fuad İbrahim Efendi; İbrahim İffet Efendi; Mes'ud Efendi; Said Mehmed Efendi; Sâmih Mehmed Efendi

Nasûhîzâde Halvetîye ricâlinden ve III. Ahmed devri (1703-1730) şeyhlerinden Nasûhî Mehmed Efendi evlâdı şeyhlerdir. Üsküdar'daki Nasûhî Tekkesi postnişîni Kirâmeddin Efendi bunlardandır. Bir de kız çocuklarından gelme ulemâdan Nasûhîzâdeler vardır ki, bunlardan biri sudûrdan Meclis-i Maarif reisi Ali Haydar Efendi'dir. (IV. 709)

Nasûhzâde *bak.* Alâeddin Ali Efendi; Ali Paşa; Nasûh Efendi

Nasûhzâde Bursa şeyhlerinden bir ailedir. (IV. 709)

Nâşid Bey Hüsnî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Maarif muhasebe memuru olup 1292 (1875) tarihlerinde vefat etti. Oğlu Memduh Bey rüsûmat azasındandır. (IV. 296)

Nâşid Eyyûb Bey Tabip Mustafa Bey'in oğludur. Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip 1230'da (1815) mukâtaacılıkla hâcegândan oldu. Sonra vezirlere kapı kethüdâsı oldu. 1240'da (1824/25) ve 1242'de (1826/27) Anadolu muhasebecisi, Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) çavuşbaşı vekili ve tevkiî oldu. 1245'de (1829/30) sade tevkiî kalıp Şevvâl 1247'de (Mart 1832) çavuşbaşı oldu. 1248'de (1832/33) azilden sonra kapı kethüdâsı kaldı. 19 Rebiyülâhir 1255'de (2 Temmuz 1839) vefat etmiştir. Kaşgarî yakınında medfundur. Oğlu Hayrî Ahmed Bey ile kardeşi Izâm Mehmed Bey(→), yanına defnolundular. (IV. 532)

Nâşid İbrahim Bey Râtib Ahmed Paşa'nın oğludur. 1161'de (1748) doğdu. Enderûn'a çerağ olunup mâbeynci oldu. 1187'de (1773) kapıcıbaşı olup 1203'de (1788/89) Emine Sultan'ın kethüdâsı oldu. 1206'da (1791/92) vefat etmiştir. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 532)

Nâşid İbrahim Bey Enderûn'dan yetişme olup Okmeydanı şeyhi olmuştur. 6 Ramazan 1282'de (23 Ocak 1866) vefat edip Eyüp'de Ebûssuûd Efendi Mezarlığı'na defnedildi. (IV. 533)

Nâşid Mehmed Bey Kâtib Efendi'nin halifelerinden olup Şevvâl 1248'de (Şubat-Mart 1833) sergi nâzırı ve hâcegândan oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 533)

Nâşid Mehmed Efendi Müderris, 1177'de (1763/64) Üsküdar mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 532)

Nâşid Mustafa Efendi Mektûbî odasında halife-i sânî ve piskopos mukataacısı olup bu senelerde (1830'lar) vefat etmiştir. (IV. 533)

Nâşid Râşid Paşa (Hacı) Evâmir-i maliye kalemi hulefâsından olup taşralarda muhasebecilik ve defterdarlıklarda bulundu. Mîrimîran rütbesiyle Maraş mutasarrıfı oldu. Zilhicce 1284'de (Nisan 1868) Adana mutasarrıfı olup 9 Muharrem 1285'de (2 Mayıs 1868) vezirlikle Haleb valisi oldu. Şevvâl 1286'da (Ocak 1870) azlolunup Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) ve haftasında tekrar Adana valisi olup Receb 1290'da (Eylül 1873) azledildi. 1292'de (1875) Ankara ve Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) Suriye valisi olup Zilhicce 1293'de (Aralık 1876-Ocak 1877) azlolundu. Muharrem 1295'de (Ocak 1878) Muhacirîn Komisyonu reisi olup sonra Hicaz valisi oldu. 1297'de (1880) azledilip 1298'de (1881) Cezâyir-i Bahr-i Sefid, sonra İzmir ve Hamdî Paşa'nın vefatında tekrar Suriye valisi oldu. 10 Receb 1305'de (23 Mart 1888) ansızın vefat etti. Güzel konuşurdu ve cerbezeliydi. Oğulları vardır. (IV. 533)

Nâşid Safvet Efendi Yenişehr-i Fenarlıdır. 1243'de (1827/28) vefat etti. Şairdir. (IV. 532)

Nâşir Mehmed Efendi Kethüdâ kâtibi kalemi serhalifesi ve bölükât kâtibi olup vefat eden Seyyid Hacı Ahmed Niyâzî Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1246'da (1830/31) Tersane'de reis vekili olup sonra Dahiliye Nezâreti kurulunca serhalife oldu. 1254'de (1838) deâvî muavin-i sânîsi, Ramazan 1276'da (Mart-Nisan 1860) ûlâ sânîsiyle dahiliye kâtibi ve Receb 1278'de (Ocak 1862) deâvî muavin-i evveli oldu. 14 Receb 1288'de (29 Eylül 1871) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde, 1228'de (1813) vefat eden kayınpederi Kadıköylü Mehmed Es'ad Ağa'nın yanına defnedilmiştir. Sâlih, dindar, derviş huyluydu. Oğlu Ahmed Es'ad Efendi 1278'de (1861/62) vefat etmiştir. (IV. 533)

Nâtık Mehmed Çelebi Edirnelidir. Doğramacı Mehmed Paşa'ya mensup olup kâtip ve emekli oldu. Bir aralık sarraf ve attar da olmuştur. 1129'da (1717) vefat etti. Meşhur şairlerdendir. (IV. 534)

Na'tî Çelebi İstanbulludur. Kâtip olup Süleyman Paşa'ya Mısır'da divan kâtibi oldu. 860'da (1456) vefat etti. Şairdir. (IV. 568)

Na'tî Mehmed Efendi Gelibolulu-dur. Nişancı Abdurrahman Paşa'ya intisap ederek Malkara'ya müftü oldu ve sonra Tekfurdağı müftüsü olup 1090'da (1679) vefat etti. Usta şairdir. (IV. 183)

Na'tî Mustafa Ağa Kapıcıbaşı ve Han kapı kethüdâsı olmuştur. 1152'de (1739/40) sırları açıkladığı suçlamasıyla bir tarafa sürüldü. (IV. 430)

Na'tî Mustafa Efendi Defterdar Küçük Hüseyin Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan hâcelik ile çerağ buyurulup silahdar kâtibi oldu. Sonra tezkire-i evvel oldu. Receb 1127'de (Temmuz 1715) ordudan döndürülüp üç sene felçli kalarak Rebiyülâhir 1130'da (Mart 1718) vefat etti. Şairdir. (IV. 568)

Natta' Hüseynî Bağdad seyyidlerindendir. I. Bâyezid (Yıldırım) devrinde (1389-1402) Anadolu'ya gelip Bursa'da Ebû İshak Zaviyesi buna bina olunarak seyyidlere nâzır oldu ve

zaviye tevliyetini evlâdına vakfetti. Vefatında oğlu Seyyid Mehmed seyyidlere nâzır olup II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. Hatta padişaha nakışlı bir döşeme işleyerek takdim eyledi. Muhteremdi. Bu zatın oğlu Seyyid Zeynelâbidîn Efendi'dir(→). Onun oğlu Ali Efendi'dir(→). (IV. 559)

Natta'zâde *bak.* Ali Çelebi; Ali Efendi

Natta'zâde I. Bâyezid (Yıldırım) devrinde (1389-1402) seyyidler nâzırı olan Seyyid Natta'nın oğullarıdır. (IV. 709)

Navluncu *bak.* Hasan Paşa

Nâyâb Şerif Efendi Tahvil kaleminde ilerleyip 1228'de (1813) hâcegândan oldu. 1244'de (1828/29) Mora muharriri ve sonra vüzerâ kapı kethüdâsı oldu. 1248'de (1832/33) vefat etti. Kâtip, şairdir. (IV. 540)

Nâyî Osman Dede İstanbulludur. 1108'de (1696/97) Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1142'de (1729/30) vefat eyledi. Tekkede medfundur. Şairdir. Oğlu, Abdülbâkî Dede'dir. (III. 427)

Nayzen *bak.* Mustafa Bey

Nâzım Abdürrahim Efendi (İlâhîzâde) Seyyid Süleyman Efendi'nin oğludur. Bursalıdır. Müderris olup 1190 (1776) tarihinden sonra vefat etmiştir. (IV. 535)

Nâzım Ahmed Bey (Keçecizâde) Fuad Paşa'nın büyük oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî ve âmedî kalemlerine girerek Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) Meclis-i Âlî-i Hazâin başkâtibi oldu. Zilka'de 1278'de (Mayıs 1862) Meclis-i Vâlâ azasından olup 21 Zilhicce 1280'de (28 Mayıs 1864) Kanlıca'da babasının sahilhanesinin rıhtımında ansızın vefat etmiştir. Şişman, yumuşak huylu, cerbezeli, oburdu. Oğulları Hikmet Bey ve Reşad Bey'dir. (IV. 535)

Nâzım Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden çıkarak tahvil kesedarı olmuştur. Cemaziyelevvel 1256'da (Temmuz 1840) vefat etti. (IV. 535)

Nâzım Efendi Divan kaleminden yetişip divan kâtibi, sonra Meclis-i Vâlâ mazbata odası serhalifesi, sonra Ziraat Meclisi azası, sonra ûlâ ile Bursa ve sonra Bosna Meclis-i Ziraî reisi ve 1268'de (1852) Bosna defterdarı olup Rebiyülâhir 1269'da (Ocak-Şubat 1853) vefat etti. Şairdir. (IV. 535)

Nâzım Hüseyin Efendi 1244'de (1828/29) mektûbî-i maliyeye girip 30 seneden fazla devam ile vefat eyledi. Şairdir. (IV. 535)

Nâzım Mehmed Efendi Sûfî Ali Efendi'nin damadı olup kadı olmuştur. 1186'da (1772/73) vefat etti. Şairdir. (IV. 535)

Nâzım Mehmed Efendi Ayntablıdır. Kitâbetle Rumeli Ordusu'nda bulunmuştur. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) şairlerindendir. (IV. 535)

Nâzım Mehmed Efendi (Kara) İstanbulludur. Müderris olup Hacı Selim Giray evlâdına muallim oldu. Çatalca'da Han çiftliğinde oturdu. 1116'da (1704/05) vefat eyledi. Arapça ve Farsçayı bilir, *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 535)

Nâzım Mustafa Efendi Yenibahçeli Ördek İsmail Ağa'nın oğludur. Yeniçeri kalemi halifelerinden olup başhalife olmuştur. Muharrem 1108'de (Ağustos 1696) yeniçeri kâtibi olup o sene Nemçe muharebesinde vefat etmiştir. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 534)

Nâzır *bak.* Ahmed Paşa; Hüseyin Ağa; Hüseyin Ağa

Nâzırzâde *bak.* Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Ramazan Efendi

Nazif Ahmed Bey İstanbulludur. 1240'da (1824/25) Mısır'a gidip askere girerek miralay olmuştur. 1251'de (1835/36) vefat etti. Usta şairdir. *Müntahabât-ı Mîr Nazif* bunun eseridir. (IV. 564)

Nazif Ahmed Bey (İsmail Beyzâde) Sirozludur. Müderris, Şevvâl 1266'da (Ağustos 1850) Yenişehir mollası ve Muharrem 1279'da (Temmuz 1862) bilâd-ı hamse mollası olup o senenin Zilka'desinde (Nisan-Mayıs 1863) Mekke pâyesi oldu. Birkaç sene sonra vefat eylemiştir. (IV. 566)

Nazif Ahmed Bey (Keskin Ağazâde) Mektûbî-i maliyeden yetişerek Anadolu mümeyyizi ve Pepe Mehmed Paşa'ya damad oldu. 1251'de (1835/36) hâcegânlık verilip Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) maliye kâtibi, buradan Cemaziyelâhir 1273'de (Şubat 1857) posta nâzırı, 1275'de (1858/59) zecriye nâzırı, sonra Aydın ve Ramazan 1284'de (Ocak 1868) Tekfurdağı mutasarrıfı ve 1288'de (1871) vilâyat kapı kethüdâsı olup 27 Muharrem 1303'de (5 Kasım 1885) vefat etmiştir. Süleymaniye'de medfundur. Râif adında bir oğlu vardır. Zengindi. (IV. 566/67)

Nazif Ahmed Efendi Hacı Selim Ağa'nın oğludur. Kaleme girip Dürrişehvar Hanım'ı nikâhlayınca I. Abdülhamid'e yakınlık kazandı. Tahta çıkışında kendisi, babası ve kardeşi ricâl-i devlet sırasına girdiler. Hâcegânlıkla masraf kâtibi, 1189'da (1775) şehremini, ardından matbah emini ve 1190'da (1776) ruznâme-i evvel ve 1191'de (1777) çavuşbaşı, 1192'de (1778) darbhane emini ve Şa'bân 1193'de (Ağustos-Eylül 1779) ikinci defa çavuşbaşı, 1194'de (1780) tevkiî ve Receb 1195'de (Temmuz 1781) üçüncü defa çavuşbaşı olup Ramazan 1196'da (Ağustos 1782) ayrıldı. Rebiyülevvel 1197'de (Şubat 1783) başmuhasebeci, Şevvâl'de (Eylül) defter emini, Cemaziyelevvel 1198'de (Mart 1784) defterdar-ı şıkk-ı evvel, 4 Receb 1199'da (12 Mayıs 1785) sadâret kethüdâsı olup 7 Zilka'de 1199'da (11 Eylül 1785) azledildi. Rebiyülevvel 1200'de (Ocak 1786) tevkiî, Şevvâl'de (Ağustos) tersane emini, 1202'de (1787/88) defter emini ve Zilka'de 1202'de (Ağustos 1788) ikinci defa sadâret kethüdâsı oldu. 27 Ramazan 1203'de (21 Haziran 1789) ordudan kardeşiyle birlikte çağrılıp gelince katledildi. Üsküdar'da babasının yanında medfundur. Münşî, mukbil, bendegân-ı devlete arka çıkmazdı. Halil Hamid Paşa'nın bahtsızlığına sebep oldu. İki kızı kaldı. İkbâlinde bir hayır eserine muvaffak olamadı. (IV. 562)

Nazif Ahmed Efendi Samakoludur. Devriye mollalarından olup ilk Trablusgarp'a molla olarak gitmiştir. Âlim ve fâzıldı. Bu senelerde (1840'lar) vefat etti. (IV. 564)

Nazif Ahmed Efendi (Kasidecizâde) Sudûrdan Mustafa Nurî Efendi'nin oğludur. Müderris, Muharrem 1262'de (Ocak 1846) Galata mollası, Receb 1270'de (Nisan 1854) Edirne mollası, Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) Mekke, sonra İstanbul ve Anadolu pâyelerini elde eylemiştir. 8 Receb 1284'de (5 Kasım 1867) vefat etti. Bilgili, edip, iffetli, sağırdı. Oğlu Ce-

mil Efendi Varna niyabetinde cinnet getirip senelerce hasta kalmış ve nihayet yanarak vefat etmiştir. Oğlu vardır. (IV. 566)

Nazif Ahmed Efendi (Keşşâfzâde) Müderris, 1232'de (1817) Galata ve Muharrem 1240'da (Eylül 1824) Şam mollası olup 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat etti. (IV. 563)

Nazif Ahmed Efendi (Safâyîzâde) Kâtip ve sonra hâcegândan oldu. Çeşitli görevlerde bulunup 1225'de (1810) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 563)

Nazif Ahmed Efendi (Safâyîzâde) Çavuşzâde Şemseddin Efendi'nin damadı olup hâcegândan oldu. 1266'da (1850) vefat etti. (IV. 563)

Nazif Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) Başmüsevvid Mustafa Efendi'nin oğlu ve sudûrdan Es'ad Efendi'nin yeğenidir. 1240'da (1824/25) müderris, Cemaziyelevvel 1251'de (Eylül 1835) Kudüs, Şa'bân 1267'de (Haziran 1851) Şam mollası, Receb 1268'de (Nisan-Mayıs 1852) Mekke pâyesi, sonra İstanbul ve Anadolu pâyesi oldu. 1275'de (1858/59) vefat eyledi. Âlim, şairdir. Eserleri: *Sefinetü'l-Vüzerâ, Nisâbü'l-İhtisâb, Nuhbetü'l-Fiker, Telhisu'l-Meânî, Risâle-i Kevâkibî, Ta'limü'l-Müteâllim, Tabakât-ı Şerbûbî* tercümeleri, Türkçe *Şerh-i Kaside-i Ser-agâz-ı Hicaz, Surnâme.* (IV. 565)

Nazif Ahmed Paşa Mîrlivâ olup 1278'de (1861/62) vefat eyledi. Eğrikapı'ya defnedildi. (IV. 565)

Nazif Bey Mektûbî-i sadâretten yetişip 1249'da (1833/34) Divan-ı Hümâyûn âmedî halifelerinden oldu. Sonra sadâret serhalifesi olup Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) evkaf muhasebecisi ve Cemaziyelâhir 1257'de (Temmuz-Ağustos 1841) deâvî muavin-i evveli ve Safer 1258'de (Mart-Nisan 1842) dahiliye kâtibi ve Safer 1267'de (Aralık 1850) teşrifatçı olup Safer 1273'de (Ekim 1856) vefat etti. Oğlu Hüseyin Şevket Bey Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (IV. 565)

Nazif Bey Gümrükten yetişip rüsumat mümeyyizi oldu. Oranın taşra nezâretlerinde bulunup Sâdık Efendi'nin vefatında Telgraf Nezâreti'nde muhasebeci olmuştur. 9 sene sonra 26 Muharrem 1306'da (2 Ekim 1888) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. Hesap işlerini bilir, mûsikîşinas, güzel ahlâk sâhibiydi. (IV. 567)

Nazif Bey Taşralıdır. Askerlikten yetişip Bâbıâlî tomruk müdürlüğünde 30 sene bulunarak miralay olmuş ve 22 Cemaziyelevvel 1309'da (31 Aralık 1891) vefat eylemiştir. Yaşlı ve iyi huyluydu. (IV. 567)

Nazif Dede Kasımpaşa Mevlevîhanesi şeyhi Seyyid Mehmed Dede'nin(→) torunu, Ali Dede'nin oğludur. Erzincan Mevlevîhanesi şeyhi olup 1243'de (1827/28) vefat eylemiştir. (IV. 270)

Nazif Efendi Mektûbî kaleminden yetişip hâcegândan ve başhalife oldu. 22 Ramazan 1202'de (26 Haziran 1788) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 562)

Nazif Efendi Enderûnludur. Silahdar ağalığından yetişerek Zilhicce 1240'da (Temmuz-Ağustos 1825) kahvecibaşı oldu. Rebiyülâhir 1244 (Ekim 1828) ortalarında saraydan çıkarıldı. Sonra vefat etmiştir. (IV. 563)

Nazif Efendi Evkaf-ı hümâyûn memurlarından olup Haremeyn evkaf müdürü ve 1252'de (1836/37) evkaf muhasebecisi olup Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) ayrıldı. Sonra Meclis-i Evkaf azası ve taşra memuriyetlerinde bulunup nihayet Haremeyn-i Şerifeyn müdürü olmuştur. Azledilmiş olarak 10 Zilka'de 1281'de (6 Mart 1865) vefat eyledi. Duvardibi'nde medfundur. (IV. 566)

Nazif Hasan Dede Yenişehirlidir. Muhaddis Hacı Halil Efendi'nin oğlu olup 1225'de (1310) doğmuştur. Mevlevî olup hacca gitmiştir. Vatanına dönüşünde bir mevlevîhane inşa etti. 1270'de (1853/54) Beşiktaş Mevlevîhanesi şeyhi olmuştur. 1277'de (1860/61) vefat etti. Âlim, şair, zarif idi. Köstem suyunda bir köprü yaptı. 7-8 yaşındaki oğlu Hüseyin Fahreddin Efendi, vekili olup büyüdükte Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi Osman Efendi'ye damad olmuştur. Halen postnişîn olarak Mevlevî ârif ve şairlerindendir. (IV. 565)

Nazif İbrahim Efendi Ankaralıdır. Gençliğinde İstanbul'a gelerek bazı ricâl hizmetinde bulundu. Kalemden yetişerek hâcegandan olup 1176'da (1762/63) mevkufatçı, sonra beylikçi, sonra kethüdâ kâtibi ve 1183'de (1769/70) Anadolu muhasebecisi oldu. 1185'de (1771/72) başmuhasebeci, 1186'da (1772/73) defter emini ve 9 Zilka'de 1189'da (1 Ocak 1776) sadâret kethüdâsı oldu. Hasta bünyeli olduğundan 40., yani Zilhiccenin 23. günü (14 Şubat 1776) vefat etti. Mahmud Paşa Camii'ne defnedildi. Geçim ehli ve ülfet sâhibi, sâdık bir zat idi. Oğlu ricâlden Es'ad Mehmed Efendi'dir. (IV. 561/62)

Nazif İbrahim Efendi Maliyeden yetişerek Hacı Said Efendi'ye damad oldu. Defterdar kesedarı iken 20 Rebiyülâhir 1247'de (28 Eylül 1831) vefat edip Karacaahmet'e defnedilmiştir. (IV. 563)

Nazif İbrahim Efendi (Tolsunzâde) Erzurumludur. Devriye mevâlîsinden olup 1260'da (1844) Maraş mollası oldu. Bu senelerde vefat etti. (IV. 564)

Nazif Mehmed Bey Koca Yusuf Paşa'nın oğludur. 1200'de (1786) müderris, 1230'da (1815) Selânik kadısı ve sonra Şam mollası ve 1241'de (1825/26) Mekke pâyesi ve 1242'de (1826/27) İstanbul pâyesi ve 1245'de (1829/30) İstanbul kadısı ve 1246'da (1830/31) Anadolu pâyesi ve 1 Cemaziyelâhir 1251'de (24 Eylül 1835) Anadolu kazaskeri olup 19 Receb 1255'de (28 Eylül 1839) vefat etti. Erenköy'de medfundur. Oğlu Aziz Paşa mîrlivâ olup Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) çocuksuz vefat etti. (IV. 564)

Nazif Mehmed Bey Süleyman Paşa'nın(→) oğludur. Selânik defterdarlığından azledilmiş olarak Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) vefat etmiştir. Yahyâ Efendi Tekkesi'nde medfundur. (IV. 565; III. 96)

Nazif Mehmed Bey Ispartalıdır. Yükselerek Zabtiye Meclisi başkâtibi, Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) zabtiye muhasebecisi, Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) rüsûmat muhasebecisi, 1269'da (1852/53) Silistre defterdarı, 1270'de (1853/54) ûlâ evveli ile Meclis-i Vâlâ azası ve Şevvâl 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) ilâveten zabtiye muavini oldu. Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) ve-

fat eyledi. Silistre muhasarasında bulunmuş gayretli bir zat idi. (IV. 294)

Nazif Mehmed Efendi Tırhala'da müderris ve kadı oldu. Muharrem 1106'da (Ağustos-Eylül 1694) vefat eyledi. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 561)

Nazif Mehmed Efendi Abdullah Rıfkî Efendi'nin oğludur. 1184'de (1770/71) babası yerine Hüdâî Dergâhı şeyhi olup I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) vefat eyledi. (IV. 562)

Nazif Mehmed Efendi İstanbulludur. Enderûn'da yetişerek Hırka-i Saâdet serhademesi oldu. Rebiyülevvel 1265'de (Şubat 1849) ûlâ evveliyle hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup 29 Cemaziyelâhir 1265'de (22 Mayıs 1849) yangında Alay Köşkü önüne geldiğinde birden vefat etmiştir. Üsküdar'da Eski Menzilhane'de medfundur. Şairdir. (IV. 564/65)

Nazif Mehmed Efendi Hâdimlidir. 1241'de (1825/26) müderris oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiştir. Usta şairdir. *Divan*'ı vardır. (IV. 565)

Nazif Mehmed Efendi Maliyeden yetişip taşra defterdarlıklarında bulunmuştur. 11 Receb 1295'de (11 Temmuz 1878) vefat etti. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (IV. 566)

Nazif Mehmed Efendi (Hacı) İlim tahsili ile fenn-i sakk'da meleke kazanmıştı. Nâiblikle gezerek mevâlîden iken Girit nâibliğinden azledilmiş olarak 2 Rebiyülâhir 1310'da (24 Ekim 1892) vefat eylemiştir. Çelebi merhumun yanına defnedilmiştir. (IV. 567)

Nazif Mehmed Efendi (Kethüdâzâde) Müderris ve Zilhicce 1248'de (Nisan-Mayıs 1833) Yenişehr-i Fenâr mollası oldu. 1259'da (1843) Şam mollası olup 23 Rebiyülâhir 1260'da (12 Mayıs 1844) vefat etti. (IV. 564)

Nazif Mehmed Efendi (Seyyid) Haremeyn-i Şerifeyn hazinesi müdürü olup Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) vefat etti. Çemberlitaş'da Atik Ali Paşa Camii kabristanında medfundur. (II. 363)

Nazif Mehmed Paşa Manastırlıdır. Kalemden yetişip Serdâr Ömer Paşa'ya divan kâtibi olmuştur. Bu sâyede mîrimîran olarak Üsküp'e mutasarrıf olup uzun yıllar Üsküp ve Prizren'de kalıp beylerbeyi pâyesi dahi olmuştur. Sonra birkaç sene de Kudüs mutasarrıfı olup azledilmişti. 22 Cemaziyelevvel 1293'de (15 Haziran 1876) vezir rütbesiyle Kosova valisi oldu. 1296'da (1879) evkaf nâzırı olup birkaç ay sonra ayrıldı. 1297'de (1880) Bursa valisi, 1301'de (1883/84) İzmir valisi ve 1305'de (1887/88) Suriye valisi olup 20 Rebiyülâhir 1307'de (14 Kasım 1889) Şam'da vefat etmiştir. Tedbirli, münşî, yumuşak huylu, zevkine düşkündü. Oğulları İrfan Bey, Ken'an Bey ve Nâzım Bey'dir. (IV. 567)

Nazif Mustafa Bey (Halil Hamid Paşazâde) Sudûrdan Ârif Bey'in kızı Hamide Hanım'ın oğludur. Müderris ve Sofya mollası olmuştur. Safer 1263'de (Ocak-Şubat 1847) Mekke pâyesiyle Şam kadısı oldu. Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1276'da (Nisan-Mayıs 1860) İstanbul kadısı olup Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) Anadolu pâyesi ve Cemaziyelâhir 1280'de (Kasım-Aralık 1863) Meclis-i Maarif azası oldu. 1281'de (1864/65) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 565/66)

Nazif Mustafa Efendi Kocamustafapaşalı bir solakbaşının oğludur. Müneccimbaşı Halil Efendi'den tahsil eyledi. 9 sene Boğdan'da kâtip olduktan sonra Üçanbarî Mehmed Efendi'ye ve sonra Nuh Efendi'ye intisap etti. Müverrih Râşid Efendi ile İran'a gidip sonra Tavukçu damadı Mustafa Efendi sâhiplenerek hâcegânlıkla İstanbul mukataacısı etti. Rebiyülâhir 1154'de (Haziran-Temmuz 1741) İran sefiri maiyetine memur oldu. Muharrem 1159'da (Şubat 1746) maliye tezkirecisi ve İran sefiri oldu. Döndükten sonra 1160'da (1747) Anadolu muhasebecisi, 1161'de (1748) mukabele-i süvari, sonra şehremini, 2 Rebiyülevvel 1164'de (29 Ocak 1751) sadâret kethüdâsı oldu. 10 Muharrem 1166'da (17 Kasım 1752) azledilerek Edirne'ye gönderildi. 14 Rebiyülâhir 1168'de (28 Ocak 1755) vefat eylemiştir. Kocamustafapaşa'da medfundur. İlim ve marifet, şiir ve inşa sâhibiydi. Oğlu Mehmed Emin Efendi genç iken 1176'da (1762/63) vefat ederek yanına defnedilmiştir. (IV. 561)

Nazif Mustafa Efendi Abdî Paşa'nın kapı kethüdâsı olduğundan hâcegândan oldu. 11 Safer 1199'da (24 Aralık 1784) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (IV. 562)

Nazif Mustafa Efendi Müderris ve Fetvâhane müsevvidi olup 1248'de (1832/33) Üsküdar mollası oldu. 1257'de (1841) vefat ederek Sedefçiler'de Merzifonî Mustafa Paşa Medresesi önünde defnedildi. (IV. 564)

Nazif Mustafa Efendi (Hacı) Babası Yedikuleli mezunlarından Hattat Mehmed Efendi'nin oğludur. Enderûn'dan yetişme olup 1223'de (1808) mâbeynci oldu. Sonra Sultan Bâyezid ruznamçecisi olarak çıktı. 1224'de (1809) tophane nâzırı ve 1225'de (1810) süvari mukabelecisi ve 1228'de (1813) humbarahane nâzırı, sonra tersane, şehremini, surre emini ve sultan kethüdâsı oldu. 1237'de (1821/22) yine şehremini oldu. Azilden sonra İzmit kereste nâzırı olup 1240'da (1824/25) İzmit'de vefat etti. 60 yaşındaydı. Kâtip ve şairdir. (IV. 563)

Nazif Mustafa Efendi (Hacı) İstanbulludur. Cemaziyelâhir 1279'da (Aralık 1862) Girit mollası, sonra Mekke pâyesi, Zilka'de 1289'da (Ocak 1873) evkaf müfettişi, sonra İstanbul ve Anadolu pâyesi, 1302'de (1884/85) Anadolu kazaskeri, sonra Rumeli pâyesi olmuştur. Şa'bân 1306'da (Nisan 1889) vefat etti. Âlim, kâmil, sâlih, dindar, kısa boyluydu. (IV. 567)

Nazif Mustafa Efendi (Kâmilîzâde) Ricâlden Kâmilî İsmail Efendi'nin oğludur. Enderûn'da yetişip kiler kethüdâsı oldu. Saraydan çıkarıldıktan sonra hâcegândan olup 1222'de (1807) eshâm muhasebecisi vekili, sonra arpa emini oldu. Başka görevlerde bulunup 1235'de (1819/20) Haleb'e ve sonra Mısır'a memuren gitti. Sonra nüzûl emini oldu. Receb 1237'de (Nisan 1822) ikamete gönderilip cezadan sonra 1246'da (1830/31) Haremeyn muhasebecisi oldu ve 1247'de (1831/32) memuren Mısır'a gönderildi. Ramazan 1249'da (Ocak-Şubat 1834) Mısır kapı kethüdâsı oldu. Cemaziyelevvel 1252'de (Ağustos-Eylül 1836) vefat etti. Oğlu Nâif Mehmed Bey(→) ile Müfid Bey'dir. (IV. 563)

Nazif Paşa Topçu Mektebi'nden yetişip Sultan Abdülmecid'in kurenâsından olmuştur. Sonra miralaylıkla Tophane'ye memur olup sonra livâ

olmuş ve 1294'de (1877) vefat eylemiştir. (IV. 566)

Nazif Seyyid Abdullah Çelebi (Hacı Mü'minzâde) Bursalıdır. 1115'de (1703/04) vefat etti. Şairdir. (IV. 561)

Nazif Seyyid Ahmed Efendi (Ketanîzâde) Enderûn'dan yetişerek Zeyneb Sultan Camii kâtibi oldu. 1238'de (1822/23) hâcelik ile ulûfeciyân kâtibi olup 1241'de (1825/26) küçük kale tezkirecisi ve 1245'de (1829/30) kâğıd-ı enderûn emini, sonra dahiliye kalemi ikinci halifesi olup 1257'de (1841) vefat edip Duvardibi'ne defnedildi. (IV. 564)

Nazif Süleyman Efendi Kâtip Vecdî Efendi'nin oğludur. Diyarbekirlidir. Mahkeme ve divan kitâbetinde bulunup 1265'de (1849) vefat eyledi. (IV. 565)

Nâzik Abdullah Efendi Bursalıdır. Müderris, Konya mollası olup Konya'da Rebiyülevvel 1098'de (Ocak-Şubat 1687) vefat etti. Şairdir ve *Divan*'ı olup tasavvufdan *İnsan-ı Kâmil* adlı bir eseri vardır. (III. 369)

Nâzikî Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris, kadı oldu. Erdek kadısı iken 1032'de (1623) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 532)

Nâzikî Mustafa Efendi Nâzikî Mehmed Efendi'nin oğlu olup müderris oldu. 1076'da (1665/66) vefat eyledi. Fâzıl, şairdi. (IV. 399)

Nazîm İshak Efendi (Sun'ullah Efendizâde) (Hacı) Meşhur kadılardandı. 11 Ramazan 1214'de (6 Şubat 1800) vefat etmiştir. Bahariye'de medfundur. Gönül adamı ve şairdi. (I. 328)

Nazîm Yahyâ Efendi Edirnelidir. Şeyh Neşatî Efendi'nin oğludur. 1139'da (1726/27) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 568)

Nazîm Yahyâ Efendi İstanbulludur. Arzî Mehmed Dede'den el alıp Mevlevî olmuştur. Mûsikîhân olup IV. Mehmed kuruyemişçibaşılığı ihsan buyurmuştur. 30 yaşında iken Cemaziyelâhir 1139'da (Şubat 1727) vefat etti. Şiir ve inşâda akranı nadir, mûsikîde mâhirdi. *Divan*'ı vardır. (IV. 568)

Nazîmî Ahmed Efendi (Hacı) Divan-ı Hümâyûn kaleminde yetişerek rüûs-i hümâyûn kesedarı oldu. 1182'de (1768/69) vefat eylemiştir. Eğrikapı'ya defnedilmiştir. Oğlu Firdevsî Efendi'dir. (IV. 568)

Nazirî Ahmed Efendi (Hazinedarzâde) Sofyalıdır. Müderris olup Şa'bân 1071'de (Nisan 1661) vefat etti. Şairdir. (I. 219)

Nazirî Mehmed Efendi Selâniklidir. Müderris ve kadı olup 1085'de (1674/75) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 182)

Nazirîzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

Nazlı *bak.* Mahmud Efendi

Nazmî Bey 1242'de (1826/27) doğmuştur. 1266'da (1850) Bâb-ı Seraskerî'ye girerek 1279'da (1862/63) nizâmiye kâtibi oldu. Rebiyülâhir 1280'de (Eylül-Ekim 1863) hassa muhasebecisi, Rebiyülâhir 1285'de (Temmuz-Ağustos 1868) Dâr-ı Şûrâ azası, Muharrem 1286'da (Nisan-Mayıs 1869) tekrar hassa muhasebecisi, Cemaziyelâhir 1287'de (Eylül 1870) Dâr-ı Şûrâ azası, Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) kapı kethüdâsı, sonra tophane muhasebecisi ve Muharrem 1292'de (Şubat 1875) bahriye muhasebecisi ve Safer 1294'de (Şubat-Mart 1877) bâlâ rütbesiyle bahriye müsteşarı, Cemaziyelevvel 1295'de (Mayıs 1878) Şûrâ-

yı Devlet azası ve Şa'bân'da (Ağustos) tekrar bahriye müsteşarı olup 1296 (1879) tarihlerinde vefat eyledi. Nâmık Paşa'nın damadıdır. Oğlu hariciye memurlarından Tevfik Bey'dir. (IV. 561)

Nazmî Efendi Bağdadlıdır. 1066'da (1655/56) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 560)

Nazmî Efendi Kalemden yetişip beylikçi ve 1098'de (1687) reisülküttab oldu. Muharrem 1100'de (Kasım 1688) ayrıldı. Sonra 1107'de (1695/96) defter emini olarak sonra vefat eyledi. (IV. 560)

Nazmî Efendi Bursalıdır. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) şairlerindendi. (IV. 561)

Nazmî Hasan Dede Mısır Mevlevîhanesi şeyhi olup İstanbul'a geldi. 1125'de (1713) vefat etti. Şair ve münşîdir. (IV. 560)

Nazmî Mehmed Efendi İstanbulludur. Kadı iken terkle Zalpaşa'da bir hücrede sâkin olmuştur. 1090'da (1679) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 560)

Nazmî Mehmed Efendi Kocamustafapaşalıdır. Tâcir Ramazan b. Rüstem'in oğlu olup 1032'de (1623) doğdu. Tahsille Halvetî oldu. 1066'da (1655/56) Yavaşça Mehmed Ağa Tekkesi şeyhi olup 1115'de (1703/04) Vâlide Sultan Camii vâizi oldu. 24 Şevvâl 1120'de (6 Ocak 1709) vefat eyledi. Türbesinde medfundur. Hadis ve tefsirde yegâne, şair, âbid, zâhiddi. Halvetî şeyhlerini anlatan Türkçe *Hediyyetü'l-İhvân*, manzum *Mi'yaru't-Tarîka*, *Mesnevî-i Şerif*in ilk Türkçe nazmı ve *Divan*'ı vardır. Oğlu Abdurrahman Refiâ Efendi'dir. (IV. 560)

Nazmî Mustafa Efendi (Bahâeddin Ahmed Efendi Hafidi) Müderris, Şevvâl 1269'da (Temmuz 1853) İzmir mollası, Muharrem 1280'de (Haziran-Temmuz 1863) Mısır mollası ve Muharrem 1289'da (Mart 1872) Mekke kadısı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 481)

Nazmî Nizâmî Çelebi I. Süleyman (Kanunî) bendegânından bir sipahi olup 955'de (1548) vefat eyledi. Şairdir. Çağdaşı şairlerin gazellerini toplayarak birer nazire söyleyip padişaha takdim eylemiştir. (IV. 559)

Nazmî Osman Efendi Müderris ve kadı olup 1080'de (1669/70) vefat etti. Şairdir. (IV. 560)

Nazmî Yusuf Bey Ken'an Efendi'nin(→) torunlarındandır. Kaymakam rütbesinde ve sadâret kaymakamı iken 1 Şa'bân 1306'da (2 Nisan 1889) vefat ederek yanına defnedildi. (IV. 84)

Nazmîzâde *bak.* Murtaza Efendi

Nazperver Hanım III. Murad'ın (hd 1574-1595) saraylısıdır. Dede Mescidi'ni yaptı. Yanındaki çeşmeyi o devrin saray görevlilerinden Cündî Halil Ağa yapmıştır. (IV. 532)

Neberd Giray II. Mehmed Giray'ın kızının oğludur. 1030'da (1621) harpde bulunmuştu. (IV. 540)

Nebî Gürcüdür. IV. Mehmed devri (1648-1687) başlarında sipahi reislerinden olup tarihe adıyla geçen bir olay çıkartmıştır. Katledildi. (IV. 540)

Nebî Bey Payas muhâfızı olup orasını sadrazam Çandarlızâde Halil Paşa'ya teslim edip Osmanlı beylerinden olarak vefat etmiştir. (IV. 540)

Nebî Mehmed Efendi Keşfî Ca'fer Efendi Tekkesi şeyhi olup 1189'da

(1775) vefat etti. Dergâhında medfundur. (IV. 540)

Nebih Mehmed Efendi Müderris, 1172'de (1758/59) sarayda mukarrir oldu. Sonra molla olup sonra Mekke pâyesi, Muharrem 1177'de (Temmuz-Ağustos 1763) İstanbul kadısı ve sonra Anadolu pâyesi oldu. Kazaskerlik sırası geldiği sırada Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos 1769) vefat eyledi. Devrinin üstadı bir fâzıl olup ilmine riayet olunmuştur. (IV. 541)

Nebil Abdurrahman Efendi (Keçecizâde) Sâlih Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1214'de (1799/1800) vefat etti. Davutpaşa'da medfundur. (III. 209)

Nebil Bey Müderris Hâşim Mehmed Bey'in oğludur. Enderûn'dan yetişme olup nizâmiye ordusunun kuruluşunda Enderûn'a binbaşı oldu. Şevvâl 1243'de (Nisan-Mayıs 1828) ilk miralay oldu. 1246'da (1830/31) İslimye'de iken vefat eyledi. (IV. 541)

Nebil Bey Feyzullah Paşa'nın oğlu ve Seyyid Paşa'nın kardeşidir. Kalemden yetişip kapı kethüdâsı olmuştu. Muharrem 1311'de (Temmuz-Ağustos 1893) vefat etti. (IV. 541)

Nebil Efendi Sâhib Osman Efendi'nin(→) oğludur. Mevâlîden olup Ramazan 1307'de (Nisan-Mayıs 1890) vefat etti. (III. 448)

Nebil Mehmed Bey Şeyhülislâm Âşir Efendi'nin kızının oğlu olup Nâilî Abdullah Paşazâde Nurî Bey'in oğludur. 1210'da (1795/96) müderris, 1225'de (1810) Eyüp mollası, 1234'de (1819) Mısır mollası ve 1236'da (1820/21) Medine mollası oldu. Gittiğinde Mısır'da vefat etti. Şairdir. *Divançe*'si vardır. Kızı şair Şeref Hanım'dır. (IV. 540)

Nebil Mehmed Paşa Rüûs kesedarı Şâkir Efendi'nin oğlu olup taşralarda kaymakamlık ederek mîrimîran ve beylerbeyi pâyesi oldu. Kütahya kaymakamlığından azledilmiş olarak 16 Zilka'de 1280'de (23 Nisan 1864) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Oğlu Tâhir Paşazâde Hüseyin Bey, damadı Reşad Bey'dir. Kızı, Mustafa Âsım Paşa'nın zevcesi olup ondan torunları vardır. (IV. 541)

Necâtî Selâniklidir. Mukataat kâtibi olup II. Bâyezid devrinde (1481-1512) yaşamış şairlerdendir. (IV. 541)

Necâtî Nuh Bey Edirnelidir. II. Bâyezid'in şehzâdelerinden Abdullah ve Mahmud'a nişancı olmuştur. Şehzâde Mahmud'un vefatında emekli edildi. 914'de (1508) vefat eylemiştir. Meşhur şairlerdendir. (IV. 541)

Neccarzâde *bak.* Rızâeddin Mustafa Efendi; Sıddîk Mehmed Efendi

Necefzâde *bak.* Zihnî Abdüddelil Efendi

Necib Abdürrahim Efendi Nâilî Abdullah Paşazâde Feyzullah Şâkir Bey'in oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek 1202'de (1787/88) küçük kale tezkirecisi olup sonra maliye tezkirecisi oldu. 25 Zilka'de 1216'da (29 Mart 1802) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Oğlu Abdürrahim Şekib Bey'dir(→). (IV. 543)

Necib Ağa (Hacı) Mâbeyn-i hümâyûn hademesinden iken mâbeyn-i hümâyûn müdürü oldu. 11 Muharrem 1264'de (19 Aralık 1847) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (IV. 544)

Necib Ahmed Bey Yenişehirli Seyyid Abdullah Bey'in oğludur. Müderris, molla, Şevvâl 1256'da (Aralık 1840) Mısır mollası, 1258'de (1842) Medine

mollası, Receb 1265'de (Haziran 1849) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) Anadolu pâyesi ve Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Rumeli pâyesi oldu. 12 Şevvâl 1285'de (26 Ocak 1869) vefat etti. Murad Paşa Camii'ne defnedildi. Yaşlı ve körlükle meşhur asil bir beydi. Oğlu Abdullah Tevfik Bey 12 Rebiyülevvel 1247'de (21 Ağustos 1831) vefat ederek adı geçen camide adaşı ceddi yanına defnedilmiştir. Evlâdından biri Abdülkadir Bey'dir(→). (IV. 546)

Necib Ahmed Bey Enderûn'dan hasoda kethüdâsı olup 17 Cemaziyelâhir 1300'de (25 Nisan 1883) vefat etmiştir. (IV. 547)

Necib Ahmed Efendi Haremeyn müfettişi olup Kudüs pâyesi oldu. Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) Galata kadısı olup sonra bilâd-ı hamse ve Mekke pâyesi olmuştur. I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat etti. (IV. 542)

Necib Ahmed Efendi Köprülü Hacı Halil Efendi'nin oğludur. Müderris ve Kudüs mollası olup Safer 1222'de (Nisan 1807) vefat etti. Üsküdar'da babasının yanına defnedildi. (IV. 543)

Necib Ahmed Efendi Antakyalıdır. Seyyid Ahmed Durânî torunlarından Osman Efendi'nin oğludur. Enderûn'a girip çıraklığında Vidin'e memuren gitmiş, dönüşte Nakşıdil Vâlide Sultan'ın (v. 1817) kâtiplik hizmetine ve sonra kethüdâlığına nâil olmuş ve bu sâyede tophane, ilâveten humbarahane ve baruthane nezâretlerini elde eylemiş ve bir aralık darbhane nezâretine de tayin edilmiştir. Azilden sonra Şam defterdarı olarak iki sene sonra orada vefat eylemiştir. Oğlu Teşrifatçı Kâmil Bey (v. 1879) ve kızları, Sadrazam Fuad Paşa'nın eşi Behiye Hanım ve Biga mutasarrıfı Hakkı Paşa'nın eşi Ayşe Sıdıka Hanım ve Kabulî Paşa'nın eşi Zafer Hanım'dır. (IV. 844)

Necib Ahmed Efendi (Hasan Efendizâde) Müderris, Edirne mollası ve Mekke pâyesi olup 1227'de (1812) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 543)

Necib Ahmed Efendi (Kara Halilzâde) Said Efendi'nin torunu olup müderris, İzmir mollası ve şeyhülislâm Arabzâde Ârif Efendi'ye damad olmuştur. 1246'da (1830/31) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğlu sudûrdan Mehmed Erib Efendi'dir. (IV. 544)

Necib Ahmed Efendi (Karamanîzâde) Karamanlı Şerif Efendi'nin oğludur. Müderris, 1240'da (1824/25) Üsküdar mollası, Rebiyülâhir 1248'de (Eylül 1832) Edirne, Muharrem 1252'de (Nisan-Mayıs 1836) Medine mollası ve 1264'de (1849) İstanbul pâyesi olup o sene Şevvâlinde (Eylül 1848) vefat eyledi. Zincirlikuyu'da kayınpederi bulunan ve 1227'de (1812) vefat eden Zincirlikuyu hamamcısı Mehmed Emin Efendi'nin oğlu Ahmed Es'ad Efendi'nin yakınına defnolunmuştur. İlim sahibiydi. (IV. 545)

Necib Ahmed Efendi (Seyyid) (Debbağzâde) Sudûrdan Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilhicce 1258'de (Ocak 1843) Eyüp mollası oldu. 2 Ramazan 1259'da (26 Eylül 1843) vefat eylemiştir. Selimiye'de babası yanına defnedilmiştir. (IV. 545)

Necib Ahmed Efendi (Seyyid) (Dimetokalızâde) Dimetokalı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1258'de (Haziran 1842)

Edirne mollası, Cemaziyelevvel 1267' de (Mart 1851) Mekke pâyesi ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) İstanbul pâyesi oldu. 1276'da (1859/60) vefat etti. (IV. 546)

Necib Ahmed Paşa Mısırlı diye meşhurdu. Taşra mutasarrıflıklarını dolaşıp 1300 (1883) tarihine doğru vefat eylemiştir. (IV. 547)

Necib Ahmed Paşa Rızâ Paşa'nın kaynıdır. Taşra mutasarrıflarından oldu. Yükselerek 8 Rebiyülevvel 1298' de (8 Şubat 1881) Rumeli beylerbeyi pâyesi oldu. Sonra Beyrut'dan azledildi, emekli olup 1308 Ramazanı ortalarında (1891 Nisanı sonları) Bursa'da vefat etti. (IV. 547)

Necib Ahmed Paşa (Yesârîzâde) Sudûrdan Mustafa İzzet Efendi'nin oğludur. Enderûn ve sonra muzıka-i hümâyûn'a girip miralay, livâ ve ferik olarak muzıka-i hümâyûn zâbiti olmuştur. 3 Zilhicce 1277'de (12 Haziran 1861) muzıka-i hümâyûn ferikliğinden affedildikten sonra sonra mîrimîranlıkla Rusûmat Meclisi'ne aza olmuştur. Şa'bân 1293 sonlarında (1876 Eylül başları) tekrar mâbeyn-i hümâyûn feriki ve muzıka-i şâhâne kumandanı olarak Cemaziyelâhir 1300'de (Nisan 1883) vefat eylemiştir. II. Mahmud Türbesi bahçesine defnedilmiştir. Mûsikîye âşinâ idi. Damadı Giridîzâde İzzet Paşa'dır. Oğlu zabitandan Emin Bey'dir. (IV. 546)

Necib Bey Şekib Mehmed Paşa' nın(→) kardeşidir. Tercüme kaleminde bulunarak 21 Rebiyülevvel 1281' de (24 Ağustos 1864) vefat etti. Üsküdar' da, babası olup 11 Receb 1253'de (11 Ekim 1837) vefat eden Ebezâde Mustafa Bey'in hazinedarı Mehmed Nurî Bey'in yanına defnedildi. (III. 158)

Necib Efendi Mora'da Trapoliçelidir. Şeyh ve beldenin ileri gelenlerinden iken 1236'da (1820/21) vefat etti. Şairdir. Oğulları Sâmî Paşa ve Hayrullah Paşa'dır. (IV. 542)

Necib Efendi Maliyeden yetişip taşra defterdarlıklarında bulunmuştur. Yanya defterdarlığından azledilmiş olarak 1272'de (1855/56) vefat edip Süleymaniye'ye defnedilmiştir. (IV. 546)

Necib Efendi (Abdülgaffarzâde) Müderris ve 1181'de (1767/68) Kudüs mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 542)

Necib Efendi (Hazinedarbaşızâde) Maktul Tâhir Ağa'nın oğludur. 1171'de (1757/58) müderris iken vefat etti. Müftü Hamamı'nın yanında Tâhir Ağa Tekkesi'nde medfundur. Oğlu âmedî Said Efendi'dir. (IV. 542)

Necib Efendi (Suyolcuzâde) Eyüplüdür. Kadı ve Haremeyn müfettişi kâtibi oldu. 1171'de (1757/58) vefat etti. Hattat ve şairdir. *Devhatü'l-Küttab* adında bir hattatlar tezkiresi vardır. (IV. 542)

Necib Mehmed Bey Siyâvuş Paşa' nın torunlarından olup kalemden yetişerek hâcegândan ve ricâlden oldu. 1192'de (1778) vefat etti. (IV. 542)

Necib Mehmed Bey Zilelidir. Kalemden yetişerek hâcegândan ve sipah kâtibi oldu. 29 Şa'bân 1196'da (9 Ağustos 1782) azledilmiş olarak vefat etti. Üsküdar'da Karacaahmet'de medfundur. (IV. 543)

Necib Mehmed Bey Yenişehir eşrâfından olup kapıcıbaşı olmuştu. 5 Cemaziyelâhir 1261'de (11 Haziran 1845) vefat ederek Galata Mevlevîhanesi'ne defnedildi. (IV. 544/45)

Necib Mehmed Bey (Hacı) Genç olup hâcelik rütbesiyle ricâle dahil

olmuştu. 11 Muharrem 1248'de (10 Haziran 1832) vefat eyledi. Kabataş'ta medfundur. (IV. 544)

Necib Mehmed Bey (Seyyid) Sadrazam Hâfız İsmail Paşa'nın oğludur. Müderris, molla oldu. 1253'de (1837) Edirne mollası olup Rebiyülevvel 1259'da (Nisan 1843) Mekke pâyesi oldu. 14 Zilka'de 1263'de (24 Ekim 1847) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 545)

Necib Mehmed Çelebi Efendi Ulemâdan ve seyyidlerden olup Gazze müftüsüydü. İstanbul'a gelerek 2 Cemaziyelâhir 1242'de (1 Ocak 1827) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Muhaddislerdendir. (IV. 543)

Necib Mehmed Efendi Edirnelidir. Müderris olup Şevvâl 1144'de (Mart 1732) vefat etti. Âlim ve *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 542)

Necib Mehmed Efendi Müderris olup 1176'da (1762/63) vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'na defnedildi. (IV. 542)

Necib Mehmed Efendi Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) vefat eden Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek âmedî-i Divan-ı Hümâyûn halifesi, 1223'de (1808) küçük evkaf muhasebecisi ve beylikçi-i Divan-ı Hümâyûn, 1228'de (1813) cizye muhasebecisi ve 1230'da (1815) Anadolu muhasebecisi olup 1237'de (1821/22) tekrar Anadolu muhasebecisi ve 1238'de (1822/23) İran orta elçisi olup Erzurum'a gitti. Dönüşünün ardından 4 Zilka'de 1239'da (1 Temmuz 1824) cebehane nâzırı oldu. 15 Şa'bân 1240'da (4 Nisan 1825) vefat etti. Bâyezid Camii kabristanında medfundur. Bilgiliydi. (IV. 543)

Necib Mehmed Efendi Tersane-i Âmire'den yetişerek tersane zimmeti olmuştu. 3 Rebiyülâhir 1244'de (13 Ekim 1828) vefat etti. Gümüşsuyu Mezarlığı'nda medfundur. (IV. 544)

Necib Mehmed Efendi Ahıskalı Sâlih Efendi'nin oğludur. Hâfız olduğundan kaynı Nedim Efendi vasıtasıyla Reşid Paşa'nın sadâretinde daire imamı olarak Paris ve Londra sefâretlerinde beraber bulunmuş ve yabancı dilleri öğrenmişti. Sadâretinde kitapçısı ve müderris oldu. Yükselerek mahrec mollası, evkaf müfettişi, İstanbul ve Tuna müfettiş-i hükkâmı olup 1282 (1865/66) tarihlerinde Anadolu pâyesi, Zilka'de 1284'de (Mart 1868) Şûrâ–yı Devlet azası ve Şevvâl 1287'de (Ocak 1871) Anadolu kazaskeri olmuştur. 1289'da (1872) Rumeli pâyesi olup Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) ûlâ ve 1300 (1883) tarihlerinde ve Muharrem 1307'de (Eylül 1889) Rumeli kazaskeri olup zatına hürmeten 1308'de (1890/91) ibka buyurulmuştur. Uzun yıllar Şûrâ-yı Devlet azalığından sonra yaşlılığı dolayısıyla oradan ayrılmıştı. Reisülulemâ olduğu halde 15 Zilhicce 1308'de (22 Temmuz 1891) vefat edip Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedilmiştir. Edip, iffetli, ilmi ortaydı. Oğlu Vahid Bey, damadı Cemâl Bey Şûrâ-yı Devlet'tedir. (IV. 547)

Necib Mehmed Efendi (Hacı) Hâcegândan olup defterhane kesedarı oldu. Rebiyülevvel 1259'da (Nisan 1843) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 544)

Necib Mehmed Efendi (Hocazâde) Abdülaziz Efendi'nin(→) torunu, Yahyâ Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olup ikinci defa Manisa

mollalığından azledilmiş olarak Safer 1108'de (Eylül 1696) vefat etti. Eyüp'de atasının türbesinde medfundur. Derviş huyluydu, şairdir. Oğlu Abdürrahim Rahmî Efendi'dir(→). (IV. 542; III. 338)

Necib Mehmed Paşa Gürcüdür. Kalemden yetişerek vüzerâ kapı kethüdâsı olup hâcegândan oldu. 1226'da (1811) piyade mukabelecisi, sonra baruthane nâzırı oldu. Cemaziyelevvel 1240'da (Ocak 1825) Mora Ordusu'na ve sonra Tatarpazarcığı'na memuren gidip Zilka'de 1242'de (Haziran 1827) Ağa Hüseyin Paşa kumandasındaki orduya defterdar oldu. 1245'de (1829/30) baruthaneden azledildi. 1246'da (1830/31) surre emini, olup Şevvâl 1248'de (Mart 1833) başmuhasebeci ve 7 Receb 1249'da (20 Kasım 1833) çavuşbaşı oldu. 1252'de (1836/37) görevinin unvanı deâvî nâzırlığına çevrilmiştir. 20 Rebiyülâhir 1255'de (3 Temmuz 1839) mühimmat-ı harbiye nâzırı, 14 Zilka'de 1255'de (19 Ocak 1840) ikinci defa deâvî nâzırı, 27 Cemaziyelâhir 1256'da (26 Ağustos 1840) vezirlikle Şam valisi ve Rebiyülevvel 1258'de (Nisan-Mayıs 1842) Bağdad valisi oldu. Receb 1265'de (Haziran 1849) azlolundu. Receb 1267'de (Mayıs 1851) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Tedbirli, güçlü zengindi. Oğulları Mahmud Nedim Paşa, Ahmed Şükrî Bey ve Cemil Bey, damadı Raûf Paşa, oğlu Şûrâ-yı Devlet azasından İbrahim Beyefendi'dir. (IV. 545/46)

Necib Mehmed Paşa Bedirhan Paşa'nın ikinci oğludur. Meclis-i Vâlâ mazbata odasından yetişip mîrimîran ve 1302'de (1884/85) beylerbeyi pâyesi olmuş ve taşralarda kaymakamlık ve mutasarrıflık etmiştir. Cemiyet-i Rüsumiye azalığında bulundu. Nihayet Humus mutasarrıflığıyla gidip orada Zilhicce 1314'de (Mayıs 1897) vefat eyledi. Yaşı 60'a yakındı. Yumuşak huylu, vakûr ve ehliyetliydi. Büyük oğlu hariciye teşrifat muavinlerinden Abdürrezzâk Bey'dir. (IV. 870)

Necib Mustafa Bey Gazi Yahyâ Paşa'nın evlâdından olup vakfının mütevellisiydi. 5 Şevvâl 1245'de (30 Mart 1830) vefat etti. Bunun oğlu Necib Mehmed Bey de 1265'de (1849) vefat etti. Eyüp'de medfundurlar. (IV. 544)

Necib Mustafa Bey Seyyid Mustafa Paşa'nın(→) torunu, Abdülkerim Bey'in(→) oğludur. Müderris olup Zilka'de 1284'de (Mart 1868) vefat eylemiştir. Eğrikapı'da medfundur. Hattat ve münzeviydi. (IV. 455/56)

Necib Mustafa Bey Yenişehirli Mustafa Paşa'nın(→) torunlarındandır. Kapıcıbaşı ve Yenişehir ileri gelenlerinden olup II. Abdülhamid devrine (1876-1909) yetişmiştir. (IV. 468)

Necib Mustafa Efendi İstanbulludur. Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup serhalife ve Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) mevkufatî ve sonra eshâm mukataacısı olup sonra muhasebe-i evvel, daha sonra ruznâme-i evvel oldu. 1247'de (1831/32) azledilmiş olarak vefat etmiştir. *Tarihçe*'si vardır. Şairdi. (IV. 544)

Necib Mustafa Efendi Şükrullah Efendi'nin oğludur. Hırka-i Şerif şeyhlerinden olup müderris, Zilka'de 1252'de (Şubat 1837) Eyüp kadısı ve sonra bilâd-ı hamse mollası oldu. 1261'de (1845) zapteylemek üzere Medine kadısı olduysa da 15 Ramazan 1260'da (28 Eylül 1844) vefat eyledi. (IV. 545)

Necib Mustafa Efendi (Hısn-mansurîzâde) 1082'de (1671/72) doğup müderris, Haleb ve Şam mollası oldu. 12 Şevvâl 1139'da (2 Haziran 1727) vefat etti. Her fende âlim ve şairdir. (IV. 421)

Necib Mustafa Efendi (Müftîzâde) Selâniklidir. Abdullah Efendi'nin oğlu olup müderris, Ramazan 1263'de (Ağustos-Eylül 1847) İzmir mollası, 1272'de (1855/56) Şam mollası ve Rebiyülâhir 1276'da (Kasım 1859) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 546)

Necib Mustafa Paşa Enderûn'dan yetişerek askerlik mesleğinde yükseldi. Miralay ve 1247'de (1831/32) mîrlivâ ve 1250'de (1834/35) ferik olup Trablusgarp valisi oldu. Rebiyülevvel 1251'de (Temmuz 1835) döndü. 1252'de (1836/37) Varna muhâfızı olup sonra Antalya feriki olmuştur. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) başlarında vefat eyledi. Âlim, akıllıydı. (IV. 544)

Necib Mustafa Paşa Selâniklidir. Yükselerek taşra mutasarrıflıklarında pek çok zaman gezmiş ve 20 Cemaziyelâhir 1300'de (28 Nisan 1883) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 484)

Necib Nuh Bey Hacı Eyyûb Ağa'nın oğludur. Mektûbî-i sadâret ve divan kalemlerinde bulunup Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) Rodos zimmeti olup mühimmenüvis olmuştur. 7 Receb 1252'de (18 Ekim 1836) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. Nakşibendî ve şairdi. Kardeşi masârifat muhasebecisi Râşid Bey'dir. (IV. 544)

Necib Ömer Ağa (Çavuşzâde) Karaman voyvodası olup kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 600)

Necib Paşa Moralı Şeyh Necibzâde Sâmî Paşa'nın oğullarındandır. Şevvâl 1294'de (Ekim 1877) kalemde iken terbiyesi beğenilince Mediha Sultan'a nişanlanıp ûlâ ile Şûrâ-yı Devlet'e aza olmuştur. 1296'da (1879) düğünü yapılmıştır. 1299'da (1882) vezir rütbesi ihsan buyuruldu. 1302'de (1884/85) vefat eylemiştir. Fâtih'de Vâlide Sultan Türbesi bahçesine defnolunmuştur. Edip, bilgiye hevesli, yumuşak huylu ve yakışıklı olup yaşı 30'a varmıştı. (IV. 547)

Necib Süleyman Bey Mâbeynci İzzet Paşa'nın oğludur. Gençliğinde sânîye ile Meclis-i Maliye azası, Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) ûlâ sânîsiyle Dâr-ı Şûrâ azası olmuştur. 1277'de (1860/61) ihraç ile senelerce boşta kalmış ve sonra taşra kaymakamlıklarında ve mutasarrıflıklarına giderek iki defa Tekfurdağı mutasarrıfı olmuş ve 1303'de (1885/86) ûlâ evveli rütbesini alarak Tekfurdağı'da emekliliği seçmiştir. 16 Receb 1312'de (13 Ocak 1895) geçici olarak İstanbul'da iken vefat eyledi. Yumuşak huylu bir zat idi. (IV. 547/48)

Necibzâde Moralı şeyh Necib Efendi oğullarıdır. Vezir ve ricâlden idiler. Halim Bey, Hasan Bey, Bâkî Bey, Sâmî Bey ve Gâlib Bey vardır. Sâmî Paşazâde Hasan Bey, Halim Bey ve Bâkî Bey, Subhî Paşazâde Gâlib Bey ve Sâmî Bey kardeşlerinden fazla yükseldiler. (IV. 709)

Necmeddin Efendi (Abdî Efendizâde) Devriye müderrisi ve 1255'de (1839) Erzurum mollası oldu. Sonra vefat etti. (IV. 542)

Necmeddin Hanefî II. Murad devri (1421-1451) ortalarında müftülük ederdi. Fâzıldı. (IV. 541)

Necmeddin Hasan Efendi (Cezbîzâde) Hasan Cezbî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Eyüp mollası oldu. 1264'de (1848) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (IV. 524; II. 166)

Necmeddin Mehmed Efendi Edremitli Sa'dullah Efendi'nin oğlu olup devriyeden Trablusgarb mollası, sonra Üsküdar pâyesi, Muharrem 1267'de (Kasım 1850) Mısır mollası ve Muharrem 1270'de (Ekim 1853) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat eylemiştir. İlim ve fazilet sahibiydi. (IV. 542)

Necmeddin Mehmed Efendi Hüdâî Dergâhı şeyhi Rûşen Efendi'nin torunu, Mudanyalızâde Şemseddin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Devriyeden olup 1272'de (1855/56) Bosna mollası olmuştur. Oğlu Ali Behic Bey'dir. (IV. 542; III. 168)

Necmeddin Necmî Efendi Acem tüccarından olup Bursa'da yerleşen Mehmed'in oğludur. Defterdar Sinan Çelebi'ye müntesip olup onun medresesine müderris oldu. Sonra İstanbul'da bir medrese verildi. Rebiyülevvel 978'de (Ağustos 1570) vefat etti. Yaşı 90'dan fazla olup vüzerâ ve ulemâ duasını alırlardı. Şairdir. (IV. 541)

Necmeddinzâde Kocamustafapaşa Tekkesi şeyhi Hasan Necmeddin Efendi'nin oğullarıdır. İki yüz sene kadar o tekkede şeyhlik yapmışlar ve 1200 (1786) tarihine kadar gelmişlerdir. (IV. 708)

Necmî Çelebi II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (IV. 542)

Nedim Ahmed Efendi Sudûrdan Mülakkab Muslihiddin Efendi'nin torunu, kadı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Mahmudpaşa nâibi oldu. 1143'de (1730) vefat etti. Edip, münşî, *Divan* sâhibi usta şairdir. *Müneccimbaşı Tarihi*'ni tercüme eylemiştir. (IV. 549)

Nedim Bey Bâbıâlî kâtiplerinden olup vak'anüvis oldu. 1220'de (1805) vefat etti. (IV. 549)

Nedim Efendi Mustafa Reşid Paşa'nın kethüdâsı olup Muharrem 1259'da (Şubat 1843) vefat eden kapıcıbaşı Sâdık Ağa'nın oğludur. Tercüme ve sonra âmedî kalemlerine girdi. Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) vekâleten, Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) asâleten hariciye kâtibi, 1258'de (1842) ilâveten Berlin maslahatgüzârı, Reşid Paşa'nın Paris ve Londra sefâretlerinde müsteşar ve sırkâtibi olup 1260'da (1844) vefat eylemiştir. Genç, kabiliyetli ve feyzi açıktı. Kardeşi Nurî Bey'dir(→). (IV. 549)

Nedim İbrahim Efendi (Ali Sâtı'zâde) İlmî damadı Ali Sâtı' Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Muharrem 1191'de (Şubat 1777) vefat etti. Şairdir. (III. 546; IV. 549)

Nedim Mahmud Bey (Eğinlizâde) Genç Halil Ağa'nın oğlu ve Turunç Mustafa Ağa'nın kardeşidir. Enderûn'dan yetişme olup duhan gümrükçüsü oldu. Sonra kasapbaşı olmuştur. 1251'de (1835/36) ağnâm müdürlüğü unvanıyla memuriyetin ismi değiştirilmiştir. Zilka'de 1253'de (Şubat 1838) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Şair olup oğlu Mehmed Şevket Bey'dir. (IV. 549)

Nedim Mehmed Efendi Müderris olup Muharrem 1108'de (Ağustos 1696) vefat etti. Şair olup *Divan* sâhibidir. (IV. 549)

Nedim Mehmed Efendi Dârendelidir. Dersiâm ve huzûr dersleri mukarrirlerinden olup I. Mahmud devri (1730-1754) fâzıllarından bir zattır. (IV. 549)

Nefayisî *bak.* Hasan Efendi

Nefes anbarı *bak.* Osman Efendi

Nefeszâde *bak.* Aziz Âzim Mehmed Efendi; İsmail Efendi; Mustafa Efendi; Refî' Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Şemseddin Efendi; Vâlî Abdurrahman Efendi

Nefeszâde IV. Mehmed devri (1648-1687) ulemâsından Ankaralı Abdurrahman Efendi evlâdıdır ki, bir asır kadar evlâdı şöhretlerini muhafaza edebilmişlerdir. (IV. 709)

Nef'î Ömer Bey Erzurumludur. İstanbul'a gelip mukataa kâtibi ve maden mukataacısı, sonra cizye muhasebecisi oldu. Bayram Paşa'yı hicveylemekle ve kimseyi hicvetmemesi irade olunduğundan 8 Şa'bân 1044' de (27 Ocak 1635) katledilmiştir. Kaside ve hicivde yegâne, usta bir şairdir. Hakkında "Gökten nazire indi Sihâm-ı Kazâ'sına / Nef'î diliyle uğradı Hakk'ın belâsına" denmiştir. Türkçe ve Farsça *Divan'ı* ve *Sihâm-ı Kazâ* adlı hicviyâtı vardır. (IV. 576)

Nef'î Resûl Efendi Erzurumludur. Şam'a gelip valiye kâtip oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiştir. (IV. 577)

Nehiceddin Mehmed Efendi Âşir Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Galata mollası olup 28 Safer 1301'de (29 Aralık 1883) vefat eylemiştir. Orada medfundur. Kitâbeti elverişli olup *Trablusgarb Tarihî*'ni yazmıştır. (III. 281)

Nemçe *bak.* Hasan Ağa

Nemçezâde *bak.* Mehmed Ağa

Nemlizâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Hâşim Efendi; Mes'ud Mehmed Efendi; Sa'dullah Mehmed Efendi

Nergisî Mehmed Efendi (Nergiszâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, kadı olup Mostar ve Yenipazar gibi yerlerde bulunup Receb 1044'de (Ocak 1635) Van seferinde vakanüvis oldu. O senenin Şevvâlinde (Mart-Nisan 1635) attan düşerek Gebze'de vefat etti. Orada medfundur. Âlim, bilgili ve usta şairdi. Süratli yazmakla meşhur olup bir gün Bâyezid Camii'nden başlayıp yürüyerek *Avâmil*'i Fâtih'e gelinceye kadar tamamladığı rivayet edilir. *Hamse-i Nergisî* ki, "*Nihâlistan, İksîr-i Devlet, Kanünü'r-Reşad, Meşâku'l-Uşşâk Gazavât-ı Mesleme*" adlarıyla beş hikâyedir. *Münşeat*'ı da vardır. (IV. 158)

Nergiszâde *bak.* Nergisî Mehmed Efendi

Nesîb Abdullah Efendi (Uşşakîzâde) Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup 11 Ramazan 1123'de (23 Ekim 1711) nakibüleşraf oldu. 1124'de (1712) Mekke pâyesi ve 27 Rebiyülâhir 1125'de (23 Mayıs 1713) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir 1126'da (Haziran-Temmuz 1714) Rumeli pâyesi oldu. O sene Zilka'desinde (Kasım 1714) nakibüleşraflıktan azledildi. Zilka'de 1130'da (Ekim 1718) Rumeli kazaskeri oldu. 1131'de (1719) azledilmiş, Şevvâl 1138'de (Haziran 1726) ikinci defa Rumeli kazaskeri olmuştur. 27 Muharrem 1139'da (25 Eylül 1726) hastalanıp iki gün sonra vefat etti. Keskindede'de medfundur. Arapça ilimlerde ve edebî fenlerde mâhir ve üç dilde konuşur ve şairdi. Oğlu Sadreddin Mehmed Efendi' dir(→). (III. 373)

Nesib Ahmed Efendi (Ruhavîzâde) Müderris olup Cemaziyelevvel 1215'de (Eylül-Ekim 1800) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. (IV. 551)

Nesib Hüseyin Efendi Hâdimî Mehmed Efendi'nin torunlarından Karaman müftüsü Hacı Hasib Efendi'nin oğludur. 1234'de (1819) orada vefat eylemiştir. Yaşı 80'i aşkın, fazilet sâhibi, usta şair ve yazıda enfes hatta malik olup Abdülhay bunun şâkirdi idi. (IV. 552)

Nesib Mehmed Efendi (İki Yapraklızâde) 1153'de (1740) doğdu. Bekir Paşa'ya mühürdar, sonra mektûbî-i sadr-ı âlîye serhalife, 1195'de (1781) küçük evkaf muhasebecisi, 1199'da (1785) beylikçi ve birkaç ay mektûbî-i sadr-ı âlî olup sonra bir müddet ma'zul kaldı. 1201'de (1786/87) piyade mukabelecisi, 1203'de (1788/89) defterdar mektupçusu ve sonra maliye tezkirecisi ve sonra rikâbda tezkire-i sânî oldu. 17 Şevvâl 1204'de (29 Haziran 1790) vefat etti. Kayalar'da medfundur. Arapça ve Farsça bilir, şair, fâzıldı. Matbu *Divan'ı* vardır. Torunu Ârif Bey(→), yeğeni diğer Ârif Bey'dir. (IV. 551)

Nesib Mustafa Efendi Bursalı Ahmed Gazzî Efendi'nin oğludur. Şeyhlerdendir. 1202'de (1787/88) vefat etti. (IV. 451)

Nesib Osman Efendi Kalemden yetişerek hâcegânlıkla arpa emini, 1228'de (1813) küçük evkaf muhasebecisi, sonra süvari mukabelecisi olup 1239'da (1823/24) vefat etti. Seyitahmetderesi'nde medfundur. Oğlu Seyyid Nesim Said Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminde iken vefat etmiştir. (IV. 551)

Nesib Ömer Efendi (Harirîzâde) Müderris ve Cemaziyelevvel 1251'de (Eylül 1835) Kudüs mollası olup 7 Şa'bân 1254'de (26 Ekim 1838) vefat etti. (IV. 551)

Nesib Paşa Kuruluşunda nizâmiye ordusuna girerek piyade miralayı ve 1259'da (1843) mîrlivâ oldu. 1261'de (1845) Şam ve Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) Tuna sahillerine memur oldu. Oralarda vefat etmiştir. (IV. 551)

Nesib Yusuf Dede Şeyh Ömer'in oğludur. Mısır'a ve sonra Konya'ya gidip Mesnevî okuyucusu oldu. Rebiyülâhir 1123'de (Mayıs-Haziran 1711) Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 26 Muharrem 1126'da (11 Şubat 1714) vefat etti. Orada medfundur. Her fende mâhir ve şairdi. (IV. 660)

Nesibâ Tevfika Hanım Said Siret Bey b. Şerif Paşa'nın kızıdır. 1260'da (1844) vefat etti. (IV. 551)

Nesibâ Yeğeni *bak.* Ârif Bey

Nesim İbrahim Efendi Kayalar Camii imamı İsmail Efendi'nin oğlu olup müderris, mektûbî–i fetvâpenâhî oldu. 11 Zilka'de 1270'de (5 Ağustos 1854) vefat etmiştir. Rumelihisarı'na defnolundu. (IV. 552)

Nesim Mehmed Efendi Divan kalemi kâtiplerinden olup 1272'de (1855/56) vefat etti. Selimiye yolunda medfundur. Şairdi. (IV. 552)

Nesimî Aslı Türkmendir. Derviş-i fena-meşreb olup aşk u vecdle sırrı açıklayınca 856'da (1452) şer'an katledildi. *Divan* sahibi şairdir. (IV. 552)

Nesimî Ahmed Efendi (Ceziz) Müderris olup Cemaziyelevvel 1021'de (Temmuz 1612) vebadan vefat etti. Fâzıl, şair ve zariftir. (I. 208)

Nesimî Çelebi (Emir Ahmedzâde) 1021'de (1612) vefat etti. Şairdir. (IV. 552)

Nesimî Efendi Konya defterdarı olup Dâsenî Mîrza'ya firarda uydu ve 1060 (1650) tarihlerinde elde edilip idam edildi. (IV. 552)

Nesimîzâde *bak.* Ahmed Efendi

Neşatî Ahmed Dede Edirnelidir. Ağazâde Mehmed Dede'den el aldı. 1081'de (1670/71) Edirne Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1085'de (1674/75) vefat etti. Türkçe ve Farsça şiirleri vardır. Eserleri *Kavaid-i Dürriye*, manzum *Hilye-i Enbiyâ*, *Divan-ı Eş'ar*'dır. (I. 221)

Neş'et Ahmed Efendi (Aynıekberzâde) Bursalıdır. Müderris, Maraş, Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) Bosna mollası ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Bağdad mollası olup sonra adı unutuldu. (IV. 553)

Neş'et Bey Mâbeyn-i hümâyûna girerek kurenâ-yı padişahîden olup 1273'de (1856/57) serkurenâ olmuş ve 1274'de (1857/58) azledilmiştir. 4 Şevvâl 1292'de (3 Kasım 1875) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 553)

Neş'et Bey Çorlulu Ali Paşa'nın torunlarındandır. Tercüme odasından yetişerek Berlin ve Atina maslahatgüzârlığında, senelerce İzmir politika memuriyetinde, sonra başka hizmetlerde ve nihayet 3. Daire müdürlüğünde bulunmuştur. Şuuru bozulunca emekli edilmiş ve 2 Zilka'de 1306'da (30 Haziran 1889) vefat edip ceddinin medresesi mezarlığına defnedilmiştir. Yaşı 70'i aşkın, geçim ehli ve dil bilirdi. (IV. 553)

Neş'et Efendi Bâbıâlî'den yetişip teşrifatçı ve azilden sonra 1223'de (1808) maliye tezkirecisi ve 1225'de (1810) cebeciler kâtibi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 552)

Neş'et Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip ihtisâb başkâtibi, 1246'da (1830/31) Bursa mukataacısı ve sonra emlâk kâtibi, Muharrem 1254'de (Nisan 1838) mukataat ve sonra eshâm muhasebecisi, Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) hazine-i Anadolu defterdarı ve 1270'de (1853/ 54) Meclis-i Muhasebe reisi olup sene sonunda azlolunup sonra vefat eyledi. (IV. 552)

Neş'et Efendi İşkodralı Mustafa Paşa'nın mektupçusu Ziver Efendi'nin oğludur. 1252'de (1836/37) doğdu. Babasına divan kâtibi olmuştu. Şairdir. (IV. 553)

Neş'et Mehmed Efendi Bâbıâlî'de teşrifat kaleminde 35 sene hizmetle nihayet teşrifat muavini oldu. 10 sene sonra 20 Rebiyülâhir 1307'de (14 Aralık 1889) vefat etti. Yaşı 70'i geçmişti. (IV. 553)

Neş'et Mehmed Efendi (Hacı) Halvetî'dir. Vâlide Sultan Dergâhı şeyhi olup 15 Şa'bân 1292'de (16 Eylül 1875) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (IV. 553)

Neş'et Süleyman Efendi Şair Ahmed Refî' Efendi'nin oğludur. 1148'de (1735/36) Edirne'de doğdu. Bursavî Şeyh Emin Efendi'den el alıp Mollagürani'de konağında isteklilere Farsça okutmuştur. 1222'de (1807) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Âlim, Farsça bilir, şairdi. *Divan*'ı ve *Tûfân-ı Marifet* isminde bir eseri vardır. (IV. 552)

Neşît İbrahim Çelebi İstanbulludur. 1090'da (1679) vefat etti. Şairdir. (IV. 553)

Neşrî Mehmed Efendi II. Bâyezid devri (1481-1512) ulemâsından ve müderrislerden olup devrin sonlarında vefat etti. *Neşrî Tarihî*'ni telif eyledi. (IV. 107)

Neşşar *bak.* Mustafa Paşa

Nevalîzâde *bak.* Atâullah Atâî Efendi; Dâniş Ali Dede; Mahmud Efendi

Nevalîzâde III. Mehmed'in muallimi Nasûh oğlu Ziyâeddin Nevalî Efendi oğullarıdır ki, yarım asır kadar devam eylemiştir. (IV. 709)

Nevbahar Hatun Haseki Hurrem Sultan'ın cariye ve evlâdının dâyesi olup Ekmekçibaşı Mescidi'ni ihya eylemiştir. Bir kızıyla orada medfundur. Nevbaharzâde, bunun oğlu olmakla bu adı aldı. Celalzâde Mustafa Bey'e divitdar olup sonra ilerleyerek şıkk-ı sânî defterdarı oldu. Ancak efendisinin önüne geçmeyi arzu eylemeyince nişancıların defterdarların önüne geçmesine sebep oldu. II. Selim devri (1566-1574) başlarında vefat eylemiştir. İşe kabiliyeti olan bir zat idi. (IV. 578)

Nevhan Paşa Hersek alaybeyi olup 1210'da (1795/96) mîrimîran olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 580)

Nev'î Yahyâ Efendi Pîr Ali b. Nasuh'un oğlu olup 940'da (1533/34) doğdu. 998'de (1590) şehzâdeler muallimi oldu. 1003'de (1594/95) kazaskerlik emekliliği verilip 10 mülâzim vermesi ferman edildi. 30 Zilka'de 1007'de (24 Haziran 1599) vefat eylemiştir. Vefa'da, Şa'bân Efendi'nin yanında medfundur. Âlim, şairdi. Eserleri: *Muhassılu'l-Kelâm* metin ve şerhi, *Kudsiyye Şerhi*, *Sure-i Mülk Tefsiri*, *Tehâfüt* ve *Heyâkilü'n-Nûr*, *Mevâkıf Şerhi*, *Telvih*, *Hidâye* ve *Miftâh*'a ta'likatı, 30 kadar risale, *Fusûs-ı Hikem Tercümesi*, *Netâyic-i Fünûn*, *Tercüme-i Akaid*, *Risale-i Mantık*, *Nevâ-yı Uşşâk*, *Şerh-i Dü-beyt-i Mesnevî*, *Tercüme-i Kıssa-i Hızır ve Mûsâ*, *Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihan*, *Münşeât*, *Divan*, *Hasbihalnâme* (manzum), *Münazara-i Tûtî bâ Zâğ*. Oğlu Atâullah Efendi'dir. (IV. 634)

Nev'îzâde *bak.* Atâullah Atâî Efendi; Bidarî Mehmed Efendi; Sâlih Mehmed Efendi

Nev'îzâde III. Murad'ın (hd 1574-1595) şehzâdelerinin muallimi Nev'î Efendi oğlu Atâullah Efendi ve oğullarıdır. Bir asır kadar devam eylemiştir. (IV. 709)

Nevres Abdürrezzâk Efendi Kerküklüdür. İstanbul'a gelip müderris oldu. 1159'da (1746) Bosna mollası oldu ve sonra Kütahya'da ikamete memur olup Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) orada vefat etti. Âlim, edip olup şiirde özel uslûbu ve *Divan*'ı vardır. Devrin sitemine tahammülü yoktu. Oğlu Seyyid Abdullah Efendi'dir(→). (IV. 587)

Nevres Efendi Lâz Ali Paşa'nın kölesidir. Paşası sâyesinde okuyup yazmış ve efendisinin vefatında İstanbul'a gelip bir müddet mektûbî-i hariciye hulefâsından olarak sonra memuriyetle taşralarda, senelerce Irak ve Hicaz muhasebeciliğinde bulunmuş ve Rebiyülâhir 1291'de (Mayıs-Haziran 1874) zabtiye mektupçusu olmuştur. Azilden sonra 1293 (1876) yılına doğru vefat etti. Usta şair olup şiir *Divan*'ı vardır. (IV. 588)

Nevres Mehmed Bey Derviş Mehmed Paşa'nın(→) torunu, Mehmed Bey'in oğludur. Enderûnlu olup

Arapça ve Farsça bilirdi. Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 336)

Nevres Paşa Enderûn'da yetişerek şehzâdeliğinde Sultan Abdülaziz'in dairesinde bulunup 1277 Zilhiccesi sonlarında (Temmuz 1861 başları) ikinci mâbeynci oldu. 1278'de (1861/62) Kaza-i erbaa kaymakamı ve az müddette yine mâbeynci olarak birkaç ay sonra başmâbeynci oldu. Zilka'de 1278'de (Mayıs 1862) Rumeli pâyesiyle Bursa mutasarrıfı, Safer 1279'da (Ağustos 1862) vezirlikle maliye nâzırı, Receb 1279'da (Ocak 1863) maarif nâzırı ve Ramazan'da (Şubat-Mart 1863) yine Bursa mutasarrıfı olup Rebiyülâhir 1280'de (Eylül-Ekim 1863) istifa eyledi. Muharrem 1281'de (Ağustos 1864) musâhib-i şehriyârî oldu. Safer 1282'de (Temmuz 1865) musâhiblikten azledildi. Bir ay sonra Kastamonu mutasarrıfı oldu. O sene Rebiyülâhirinde (Ağustos-Eylül 1865) istifa eyledi. Receb 1282'de (Kasım-Aralık 1865) yine musâhib oldu. Cemaziyelâhir 1283'de (Ekim 1866) ikinci defa serkurenâ oldu. Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Meclis-i Vâlâ azası olup Ramazan 1284'de (Ocak 1868) ayrıldı. 25 Safer 1287'de (27 Mayıs 1870) üçüncü defa serkurenâ olmuştur. 19 Cemaziyelevvel 1288'de (6 Ağustos 1871) azledildi. 18 Ramazan 1289'da (19 Kasım 1872) Avrupa'da, Nis şehrinde tedavi için bulunduğu sırada vefat etti. Cenazesi İstanbul'a getirilerek Kanlıca'da defnedildi. Mîr-i kelâm, tatlı dilli, zevk u şevke düşkün, akıllı, sâdık, güzel ve şişman bir zat idi. (IV. 587/88)

Neylî Ahmed Efendi (Mirzazâde) Mirza Mehmed Efendi'nin küçük oğludur. 1084'de (1673) doğdu. Müderris, 1128'de (1716) İzmir, 1139'da (1726/27) Mısır, Muharrem 1144'de (Temmuz 1731) Mekke mollası oldu. Sonra İstanbul pâyesi, 1147'de (1734/35) Anadolu pâyesi olup Muharrem 1149'da (Mayıs 1736) Anadolu kazaskeri oldu. Muharrem 1150'de (Mayıs 1737) azledildi. 16 Cemaziyelâhir 1154'de (29 Ağustos 1741) Rumeli kazaskeri oldu. 29 Rebiyülevvel 1161'de (29 Mart 1748) istifa edip 19 Rebiyülâhir'de (18 Nisan 1748) vefat etti. Tunusbağı'nda babasının yanında defnedildi. Âlim, edib, şairdi. Eserleri: *Kitabü'l-Vefâ fî Ta'rifi Şerefi'l-Mustafa, Ve'l-Hâbitü'l-Garbî fi Halli Müşkilati İbni'l-Arabî*, Acem Ebûbekir Efendi'nin *Vassâf Şerhi*'ni tamamlamıştır, 400 nüsha kadar kitap hâmişi, üç dilde *Divan*. Evlâdına "Neylîzâde" dendi. Oğlu Mehmed Efendi(→) ile Hamid Efendi'dir. (I. 250/51)

Neylî Mehmed Efendi Kâtiplerin eskilerinden olup 9 Cemaziyelevvel 1261'de (16 Mayıs 1845) vefat etti. Şehzâdebaşı'na defnedildi. Münşî idi. (IV. 598)

Neylî Mehmed Efendi (Küçük Lutfîzâde) Müderris, İzmir, Kefe, Yenişehir kadısı olup azledilmiş olarak Cemaziyelevvel 1000'de (Şubat-Mart 1592) vefat etti. Fâzıl, şair, kâtip, derviş huyluydu. Girift konulara dair risaleleri vardır. Oğlu "Bıdık Çelebi" denilen Yusuf Efendi'dir(→). (IV. 130)

Neylîzâde *bak.* Hamid Mehmed Efendi; Mecid Ahmed Efendi; Mehmed Efendi

Neyyir Abdülhalim Dede Gâlib Dede'nin yetiştirmesidir. Vefatından sonra Yenişehir Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1215'de (1800/01) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 598)

Neyyir Ahmed Rif'at Bey Yusuf Ağa'nın mühürdarı Râgıb Efendi'nin oğludur. Mektûbî ve âmedî halifeliğinde bulunup 1277'de (1860/61) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Üç kızı ve Neş'et Bey adında bir oğlu kaldı ki, ûlâ ricâlinden olup Adliye Nezâreti evrak müdürüdür. Damadları Cevdet Paşa ile ricâlden Ken'an Bey ve Sâlim Efendi'dir. (IV. 598)

Neyyir Yusuf Bey Adanalıdır. A'rec Tâhir Efendi'nin(→) kardeşidir. Birlikte İstanbul'a geldiler. İkisi de çalışıp kitâbetçe beğenilmekle yüseldiler. Hariciye Nezâreti umûr-ı hukukiye-i muhtelite müdürü olarak 1302' de (1884/85) vefat etti. (III. 251)

Neyyirî Nurullah Efendi Bosnalıdır. Belgrad'da yerleşmiş olup ders okuturdu. Müftü de oldu. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat eyledi. (IV. 598)

Nezir Ağa Sarayda terbiye edilip 1098'de (1687) sermusâhib ve hazinedar-ı sultanî oldu. 1103'de (1691/92) dârüssaâde ağası oldu. Receb 1105'de (Mart 1694) azledilmiş olarak Mısır'a gönderildi. Orada vefat etmiştir. (IV. 549)

Nezir Ağa Eski Saray ağası olup Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) Mısır'a gönderildi. Orada vefat etmiştir. (IV. 550)

Nezir Ağa Sarayda yetişip Muharrem 1223'de (Mart 1808) hazine-i hümâyûn vekili oldu. 4 Cemaziyelâhir 1223'de (28 Temmuz 1808) ayrıldı ve katledildi. Kindardı. (IV. 550)

Nezir Ağa (Solak) (Kaba) Mâbeyn-i hümâyûnda yetişerek 1103'de (1691/92) hazinedar-ı padişahî olmuştur. 1112'de (1700/01) dârüssaâde ağası olup Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) azledilmiş olarak Limni'ye gönderilerek orada katledildi. Cesur, şair, münşî, şilahşordü. Sol eliyle yazı yazar ve solak ata binerdi. Lâtifeleri vardır. Topal Osman Paşa hazinedar Hâfız Mehmed Ağa'nın kozbekçisi olup Mısır'a gönderilmişti. Dönüşte Maltızlara esir olup Edirne'ye geldikte ağa bahçesinde bununla konuştuğunda, çiçek tarlasını sök deyip o da sökünce evvelce gömülmüş olan 5 keseyi bulmuş ve bu suretle ikramı lâtif düşmüştür. (IV. 550)

Nezirî Mehmed Efendi (Seyyid) Karahisar-ı Şarkîli İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi oldu. 1296 (1879) tarihinden sonra vefat etmiştir. (IV. 550)

Nidâî Mahmud Efendi (Abdülkerim Efendizâde) Müderris, evkaf müfettişi ve Muharrem 1251'de (Mayıs 1835) Mısır kadısı oldu. 29 Receb 1252'de (9 Kasım 1836) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. Ricâlden Hüsnî Bey'in kaynıydı. (IV. 333)

Nifî damadı *bak.* Hamdî Ahmed Efendi

Nigâhî Çelebi Aydınlıdır. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 577)

Nigâhî Çelebi Aydınlıdır. İlmiye mesleğinden iken vazgeçip III. Mehmed devrinde (1595-1603) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 577)

Nigâhî Mustafa Efendi Yenişehirlidir. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'ya müntesip olmakla sadâretinde büyük tezkireci oldu. 1096'da (1685) deryâ beyleri arasına girip sonra sılasına git-

ti. Döndükten sonra 1103'de (1691/92) ikinci defa büyük tezkireci ve sonra başruznâmeci olup 1104'de (1692/93) vefat eyledi. Kâtip, şairdi. (IV. 577)

Nigârî Haydar Çelebi Galatalıdır. Nakkaş idi. Sonra kapdan, sonra II. Selim'e nedim oldu. 984'de (1576) vefat etti. Şairdir. (IV. 577)

Nihad Bey (Şerif Paşazâde) Said Siret Bey'in oğludur. 1214'de (1799/1800) doğup Divan-ı Hümâyûn kalemine girdi. Sonra Mısır'a ve oradan Mekke'ye gitti ve yine İstanbul'a dönüp Ziraat Meclisi'ne aza oldu. Mustafa Reşid Paşa'nın vefatında nedim ve musâhibi olduğundan İstanbul'dan Mısır'a gitti. Birkaç sene sonra orada vefat eylemiştir. Hezel ve hicve düşkün bir şairdi. (IV. 595/96)

Nihadî Çelebi Prizrenlidir. III. Mehmed devri (1595-1603) şairlerindendir. (IV. 596)

Nihalî Mehmed Efendi Vekil Sinan Efendi'nin oğludur. Müderris, Edirne ve Şam mollası olup Safer 1026'da (Şubat 1617) İstanbul kadısı oldu. Sene içinde vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. Âlim, şair, fâzıl zârif, âlîhimmet idi. Sudûr-ı ulemâya sert muamele göstermesi, bir aralık İstanbul'dan uzaklaştırılmasına sebep olmuştu. Mekke'de bulunduğu sırada Hind hükümdarı Celâleddin Ekber Şah, Haremeyn-i Şerifeyn fukarasına "Celâlî" adlı filorileri göndermekle, bir kaside yapıp göndermiştir. (IV. 596)

Nihalî Mehmed Efendi Haleblidir. Ulemâdan olup 1186'da (1772/73) vefat eyledi. Eseri vardır. (IV. 596)

Nihalî Mehmed Efendi Şair Yusuf Nâbî Efendi'nin akrabasındandır. Hâcegândan olup 1186'da (1772/73) vefat eylemiştir. Usta şairdir. (IV. 254)

Nihanî Çelebi Köledir. Tahsille müderris olup 926'da (1520) hacda vefat eyledi. Fen ve ilimlerden hissedar olup üç dilde şiiri vardır. (IV. 596)

Nihanî İbrahim Çelebi Edirnelidir. Ubeydî şâkirdi olup 1001'de (1592/93) vefat etti. Şairdir. (IV. 596)

Nikabî Çelebi İzniklidir. Mülâzimîn-i ilmiyeden olup 940'da (1533/34) haramîler elinde katledilerek vefat eyledi. Şairdir. (IV. 577)

Nikâtî Ahmed Efendi Edirnelidir. Orada Nevbahar Mescidi imamı idi. 1100'de (1688/89) vefat etti. Şairdir. (I. 225)

Nikâtî Ali Efendi İstanbulludur. Osman Efendi'nin oğlu olup kadı idi. Ata binerken 1124'de (1715) ansızın vefat etti. Şairdir. Kardeşi Şekib Ömer Dede'dir(→). (IV. 577)

Nikbetî Mehmed Efendi (Mühürdar Çelebi) İstanbulludur. Kara Hasanzâde Mustafa Paşa'nın mühürdarı olup 28 Safer 1134'de (18 Aralık 1721) vefat etti. Tatlıkuyu'da medfundur. Şairdir. (IV. 577)

Niksarî *bak.* Muhyiddin Mehmed

Niksarîzâde *bak.* Abdülhay Efendi; Ali Çelebi; Mehmed Efendi

Ni'metî Çelebi III. Murad devri (1574-1595) şairlerindendir. (IV. 574)

Ni'metî Ni'metullah Efendi (Nakibzâde) Nakibüleşraf Bursalı Ali Efendi'nin torunlarından Seyfullahzâde Mehmed Efendi'nin oğludur. Bursa mahkeme-i şer'îyesi kâtibi olup 1070'de (1659/60) vefat etti. Pınarbaşı'nda medfundur. Şairdi. (IV. 571)

Ni'metullah Ahmed'in oğludur. *Tarih-i Timur*'u Farsçadan Türkçeye

tercüme eylemiştir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. Âlim, fâzıldı. (IV. 574)

Ni'metullah (Seyyid Baba) Buharâ'dan Emir Sultan ile gelmiştir. Bursa'da vefat eylemiştir. Türbesinde medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 574)

Ni'metullah Baba Yokluğu ve yalnızlığı seçip durumunu gizlerdi. Tefsirlere bakmayarak bir tefsir yazdı. Akşehir'de yerleşip 920'de (1514) vefat etti. Zâhiddi. (IV. 574)

Ni'metullah Efendi Sofyalıdır. Emir Buharî Tekkesi şeyhi Abdüllâtif Efendi'ye hâfız-ı kütüb oldu. 968'de (1560/61) vefat etti. Edirnekapı dışında zaviyesine defnedildi. Farsça lûgati vardır. (IV. 574)

Ni'metullah Efendi Emir Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 970'de (1562/63) vefat eyledi. (III. 497)

Ni'metullah Efendi Müderris olup 970'de (1562/63) vefat etti. (IV. 574)

Ni'metullah Efendi Edirnelidir. Müderris olup Zilka'de 1042'de (Mayıs 1633) vefat etti. Sâlihdi. (IV. 574)

Ni'metullah Efendi İstanbulludur. 1122'de (1710) doğdu. Babası yetim bırakınca dedesi, mevâlîden Osman Efendi'nin terbiyesiyle büyümüştür. 1143'de (1730/31) müderris olup Damadzâde Ebûlhayr Efendi'nin şeyhülislâmlığında çıkarıldıysa da sonra yine mesleğe girmiştir. 1167'de (1753/54) Galata, sonra Mısır ve Muharrem 1178'de (Temmuz 1764) Mekke mollası olup 1183'de (1769/70) İstanbul pâyesiyle ordu kadısı oldu. 12 Şevvâl 1186'da (6 Ocak 1773) vefat etmiştir. Bilgili ve nüktedan olup şairdi. Haşmet Efendi'yle şakalaşma ve Râgıb Paşa meclisinde eğlenceleri vardır. Oğlu Ni'metzâde Seyyid Şükrullah Efendi'dir(→). (IV. 575)

Ni'metullah Efendi Lutfullah Efendi'nin torunudur. Müderris, 1223'de (1808) Üsküdar mollası ve Şa'bân 1231'de (Temmuz 1816) Bursa mollası oldu. 1236'da (1820/21) vefat etmiştir. Fâtih'de medfundur. (IV. 575)

Ni'metullah Efendi (Rûşenîzâde) Ali b. Rûşen'in oğludur. Babasının bıraktıklarını mirasyedilikle bitirdi. Sonra çalışıp müderris ve Bursa'da evkaf müfettişi ve 953'de (1546) Bağdad kadısı olup 955'de (1548) azledildi. 956'da (1549) Haleb mollası olup 957'de (1550) Muradiye müderrisi, 967'de (1559/60) Medine kadısı oldu. Şa'bân 969'da (Nisan 1562) vefat etti. Fâzıl, yumuşak huylu, nüktedandı. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (IV. 574)

Ni'metullah Efendi (Sadreddinzâde) Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Mevâlîdendir. Hayli beldeyi gezip Cemaziyelevvel 1094'de (Mayıs 1653) 70 yaşında vefat etmiştir. (IV. 574/75; I. 403)

Ni'metullah Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Müderris ve 1141'de (1728/29) Bosna mollası olup 1144 (1731/32) tarihinden sonra vefat etmiştir. (I. 403; IV. 575)

Ni'metullah Mehmed Efendi (Uncuzâde) Müderris, 1227'de (1812) Yenişehir mollası ve 1234'de (1818/19) Edirne mollası olup uygunsuz hareketle vakitsiz azledildi. 1243'de (1827/28) Medine mollası olmuştur. 9 Zilka'de 1254'de (24 Ocak 1839) vefat eyledi. Oğlu veya kardeşi Hâfız Mustafa Efendi'dir. (IV. 575)

Ni'metzâde *bak.* Şükrullah Efendi

Nisârî Hüseyin Çelebi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1075'de (1664/65) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Târih söylemekte mâhir bir şair olup *Divan*'ı vardır. (IV. 541)

Nisarîzâde *bak.* Beliğ Abdullah Efendi

Nişancı *bak.* Ahmed Paşa; İsmail Paşa; Mustafa Paşa

Nişancı hısmı *bak.* Şah Mehmed Efendi

Nişancızâde *bak.* Mehmed Efendi

Nişancızâde Nişancı Boyalı Mehmed Paşa oğullarıdır. Bundan "Tunuszâdeler" diye bir kol ayrılmıştır. Soyu ilim yuvasıydı. (IV. 709)

Nişlizâde *bak.* Ahmed Efendi

Niyâzî Karamanlıdır. I. Bayezid (Yıldırım) devri (1389-1402) şairlerindendir. Farisiye âşinâ idi. Velîyeddin oğlu Ahmed Paşa'nın birçok gazeli buna cevaptır. *Divan*'ı vardır. (IV. 596)

Niyâzî Şeyhlerdendir. Hacı Halife'nin mürididir. 906'da (1500/01) vefat etti. (IV. 596)

Niyâzî Abdullah Efendi Şeyh İbrahim Şebüsterî'nin oğludur. İran'da okuyup Anadolu'ya geldi. Yevmiye otuz akçe maaş verildi. I. Süleyman (Kanunî) Rodos'u fethettiğinde, biri "Culûsiye", diğeri "Fethîye" olarak 60 beyitli bir kaside takdim eyledi. 936'da (1529/30) vefat etti. Şairdir. Muamma sanatına dair bir risale, Seyyid Şerif'e hâşiye, *Kâfiye*'ye şerh yazmışdır. (III. 362)

Niyâzî Abdullah Efendi Ali Efendi'nin oğludur. Divan kaleminden yetişerek beylikçi kesedarı oldu. Receb 1280'de (Aralık 1863) beylikçi, Cemaziyelâhir 1280'de (Eylül-Ekim 1868) Ahkâm-ı Adliye azası, Rebiyülâhir 1286'da (Temmuz-Ağustos 1869) havale reisi, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) yine beylikçi, Ramazan 1291'de (Ekim 1874) bâlâ rütbesi oldu. Bir aralık Âdile Sultan'a kethüdâ da olmuştu. 9 Ramazan 1302'de (22 Haziran 1885) vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. Doğru, iyi ve cömertdi. Büyük oğlu Tal'at Bey'dir(→). (IV. 597)

Niyâzî Abdürrahim Efendi Hacı Halife Abdürrahim Efendi'nin(→) torunu, Şeyhülislâm Müeyyedzâde Abdülkadir Şeyhî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 30 yaşında iken Ramazan 1002'de (Mayıs-Haziran 1594) vefat eyledi. Âlim, Halvetî, edip, şairdi. (III. 345; III. 328)

Niyâzî Ahmed Efendi (Seyyid) Ordu şeyhi halifelerinden olup Neş'et Efendi'nin muallimiydi. 1192'de (1778) vefat etmiştir. Fâzıl ve şairdir. (IV. 597)

Niyâzî Çelebi Üsküplüdür. Frenk İbrahim Paşa'ya müezzin olup 944'de (1537/38) vefat etti. Şair ve mûsikîde mahirdir. (IV. 596)

Niyâzî Efendi Eyüp'de bir vâizdir. Hafta ortasında Süleymaniye kürsüsünde *Mesnevî-i Şerif* nakledderdi. Yemen'e gidip 1030'da (1612) vefat eyledi. Zâhir ve bâtını mamur bir zattır. (IV. 596/97)

Niyâzî Hasan Dede Konya'da Mevlevî olup sonra İstanbul'a gelerek Yenikapı Mevlevîhanesi'nde sâkin oldu. 1208'de (1793/94) vefat etti. (IV. 597)

Niyâzî İlyas Çelebi Geliboluludur. 924'de (1518) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 596)

Niyâzî Mehmed Efendi Haydar Dede Tekkesi şeyhi olup 1116'da (1704/05) vefat etmiştir. (IV. 204)

Niyâzî Mehmed Efendi Karahisar-ı Sâhiblidir. Konya'da tahsil edip 1263'de (1847) İstanbul'a geldi. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) şairlerindendi. Sonra vefat etti. (IV. 597)

Niyâzî Mehmed Efendi Karahisar-ı Şarkîlidir. 1248'de (1832/33) İstanbul'a gelip Mazlûm Paşa'ya kâtip oldu. 1268'de (1852) Mısır'a gitti. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) şairlerindendi. Sonra vefat etti. (IV. 597)

Niyâzî Mehmed Efendi Şeyh olup 20 Zilka'de 1295'de (15 Kasım 1878) vefat etti. Kayalar Dergâhı'nın ikinci bânîsidir. Oraya defnedildi. (IV. 597)

Niyâzî Mehmed Efendi (Mısrî) Malatyalıdır. Nakşibendî dervişlerinden Ali Efendi'nin oğlu olup 1048'de (1638/39) Mısır'a gitti. Kadirî ve sonra Halvetî olup şeyh oldu. Oradan Bursa'ya geldi ve buna Abdal Çelebi adında biri tekke yaptı. Sonra Fâzıl Ahmed Paşa'nın sadâretinde Edirne'ye gelip cifre dair bazı kelimeler söyleyince Rodos'a gönderildi. Sonra Bursa'ya dönmesine emir verildi. Vâizlikte yine cifrden bahsetmekle Bursa'dan 1088'de (1677) Limni'ye gönderildi. Zilka'de 1100'de (Ağustos-Eylül 1689) affedilerek tekrar Bursa'ya gelip 1104'de (1692/93) "Taraf-ı Hak'dan sefere memur olduk" diye Edirne'ye geldi. Sultan Selim Camii'inde vaaz ile ziyaretçileri çoğaldığından ve yine cifrden açıldığından Kaymakam Osman Paşa bir sırım arabasına koyup Gelibolu yoluyla yine Limni'ye göndermiştir. Safer 1105'de (Ekim 1693) orada vefat eyledi. Limni'de medfundur. Cezbesi olup cifr ilmine dair kelimatı çoktur. Düzenli hali nadir, aşk şarabıyla mest ve bununla beraber âlim ve fâzıldı. Eserleri: Tasavvuf ve cifre dair risaleler ve ta'likatı, *Mevâidü'l-İrfân ve Avâidü'l İhsân* (71 mâidedir), *Risâle-i Eşrâti's-Saat*, *Şerh-i Esmâi'l-Hüsnâ*, *Tefsir-i Fâtihati'l-Kitab*, *Risâle-i Es'ile*, *Kaside-i Bür'e'yi* tesbî', *Hazret-i Ali Kelâmını Tahmis*, *Divan-ı İlâhîyyât*. Oğlu Ali Efendi(→), bunun oğlu Mısrîzâde Mustafa Efendi'dir(→). Mısrî hulefâsından Akhaşiye Mustafa Efendi 50 sene Bursa'da Ulu Cami'de müezzin olmuş ve Mısrî Limni'de iken vekâlet etmiştir. Bursa'da 1125'de (1713) vefat eylemiştir. Ali Efendi'nin vefatında Mısrî Dergâhı'nda şeyh olan Samgi Hacı Mehmed Efendi 1156'da (1743) vefat eyledi. Müelliftir. Samgîzâde Ali Efendi, Şeyh Ahmed Nakşibendî müridi olup Mısrî Dergâhı'na şeyh oldu. 1180'de (1766/67) vefat etti. Fıkıh ilminde mâhirdir. Mısrî halifelerinden biri de Şeyh Mahmud olup bunun torunu Mustafa Efendi de şeyhlerdendir. Muharrem 1179'da (Haziran-Temmuz 1765) vefat edip Üsküdar'a defnolunmuştur. Mısrî hulefâsından Şeyh Kasım müridlerinden Şeyh Ayn-ı Ekber Mehmed de 1134'de (1721/22) vefat edip Eyüp'de Yahyâzâde Dergâhı'na defnedilmiştir. (IV. 193/94)

Niyâzî Mehmed Paşa Mühendishane'den yetişip miralay, livâ ve mühimmat-ı harbiye memuru oldu. Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) ferik olup ilâveten Dâr-ı Şûrâ'ya aza olmuştur. 2 Ramazan 1277'de (14 Mart 1861) vefat etti. Bilgili, servetliydi. Oğlu Ali Rızâ Bey'dir(→). Kendisi Süleymaniye'de, oğlu Eyüp'de medfundur. (IV. 597)

Niyâzî Mustafa Bey Edirnelidir. Fâzıl Paşa'ya kethüdâ ve sonra Muhacirîn Komisyonu'na aza oldu. 1 Ramazan 1291'de (12 Ekim 1874) vefat etti. Kayalar'da medfundur. (IV. 597)

Niyâzî Mustafa Efendi (Seyyid) Hüsâm Bey Camii imamı olup 25 Muharrem 1300'de (6 Aralık 1882) vefat etti. (IV. 482)

Nizâmeddin Ahmed Ebâ Nesim Efendi Bağdadlıdır. Babası Seyyid Şehabeddin, Hz. Hüseyin sülâlesinden Seyyid Abdullah A'rec evlâdındandı. Şirvanî Şeyh Yâsin Haydar'ın müridi Şeyh Kasım Zülfikâr-ı Mâzenderânî'den tekmil-i tarikat eylemiştir. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) İstanbul'a gelip Silivrikapı dışında tekkede şeyh oldu. Muharrem 975'de (Temmuz 1567) bir Cuma gecesi vefat eyledi. Tekkeye defnedilmiştir. Uzun boylu, büyük karınlı, elâ gözlü, açık kaşlı, değirmi yüzlü, ermiş sayılanlardan bir zat idi. Yaşı 63'dü. Oğlu Şeyh Ebâ Ali Seyfullah Kasım Efendi, Ümmî Sinan halifesi, temiz edalı bir şairdir. III. Murad devri (1574-1595) ricâlinden kâmil bir şeyhdi. "Nizamoğlu" ve "Sebkî" şiirdeki mahlasıdır. *Divan*'ı vardır. (IV. 559)

Nizâmeddin Efendi Eğrikapı'da Şeyh Cemâleddin'in oğludur. Babasının yerine geçip 10 Zilka'de 1199'da (14 Eylül 1785) vefat etti. (IV. 559)

Nizâmeddin Mehmed Efendi Misivrilidir. Sa'dîye'den bir şeyh olup 23 Cemaziyelâhir 1238'de (7 Mart 1823) vefat etti. Üsküdar'da Eski Menzilhane'de medfundur. (IV. 559)

Nizâmî Vâiz Velîyeddin'in oğludur. II. Mehmed (Fâtih) devri (1421-1451) şairlerindendir. Gençliğinde vefat etti. (IV. 560)

Nizâmî Ahmed Efendi (Müneccel) Aydonatlıdır. Müderris olup Şa'bân 1108'de (Mart 1697) vefat etti. Şair ve münşîdir. (I. 230)

Nizâmî Efendi Eyüp'de Şah Sultan Tekkesi şeyhidir. 1153'de (1740/41) hacda vefat eyledi. (IV. 560)

Nizarîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Nogay *bak.* Murtaza Paşa

Nogayzâde *bak.* Kaplan Paşa

Nogayzâde Kaplan Paşa oğlu Arslan Paşa'ya denir. Aile sönmüştür. (IV. 710)

Noktacı *bak.* Ali Efendi

Noktazâde *bak.* Zârî Ca'fer Çelebi

Nuh Ağa Enderûn'dan çıkarak kapıcıbaşı ve çakırcıbaşı oldu. Sonra mîrahûr-ı evvel olup bir ay sonra 999'da (1590/91) emekli oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 578)

Nuh Bey Yükselerek kapıcıbaşı oldu. 1212'de (1797/98) İzmit kereste nâzırı olup sonra mîrahûr-ı sânî pâyesi ihsan buyuruldu. 27 Şa'bân 1219'da (1 Aralık 1804) vefat etmiştir. Eyüp'de Kâşgarî yolunda medfundur. (IV. 580)

Nuh Bey (Hacı) Hekimbaşı Nuh Efendi'nin(→) torunu, Osman Bey'in(→) oğludur. Yetişip kapıcıbaşı oldu. 1185'de (1771/72) orduya hazine götürmeye memur olup sonra sipahiler ağası oldu. Zilka'de 1186'da (Şubat 1773) azledildi. Hacca gidip döndükten sonra Zilka'de 1194'de (Kasım 1780) vefat etti. Kocamustafapaşa'da medfundur. Annesi de dedesinin kız kardeşinin kızıdır. Oğlu Tayfur Mehmed Hâmid Bey'dir(→). (IV. 579; III. 261)

Nuh Çelebi Hz. Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin evlâdındandır. Devlet hiz-

metine girip 922'de (1516) Şam vilâyeti tahririne memur oldu. Sonra Anadolu timar defterdarı olup 932'de (1525/26) harpde şehid oldu. (IV. 578)

Nuh Efendi Şeyh Mehmed Efendi'nin oğludur. Şeyh Merzifonî'den el alıp mücâhede-i nefs etti. Arpadan yapılma çörekle idare ederdi. Çok zayıflayınca beslenirdi. I. Süleyman (Kanunî) Nahcıvan seferine giderken refakat talebiyle bin altın verdiğinde, "altınları ehline versin, meram dua ise biz hizmetimizi biliriz, her sabah kârımızdır" dedi. 977'de (1569/70) vefat eyledi. (IV. 578)

Nuh Efendi Yusuf Paşa'nın imamı olup müderris olarak Şevvâl 1064'de (Ağustos-Eylül 1654) vefat etti. (IV. 579)

Nuh Efendi Frenk tabiplerinden olup Müslüman olmuştur. Tabib-i hassadan olduktan sonra 1084'de (1673/74) cerrahbaşı, 1105'de (1693/94) "Nuh Paşa" olarak mîrimîran oldu. Cemaziyelâhir 1106'da (Ocak-Şubat 1695) reis-i etıbbâ-yı sultanî olarak Rumeli kazaskerliği pâyesi ihsan buyuruldu. 8 Şa'bân 1119'da (4 Kasım 1707) vefat eylemiştir. Kocamustafapaşa'da medfundur. Hâzık, uyumlu, derviş huyluydu. Kocamustafapaşa'da bir medrese yapıp oraya defnolunmuştur. Büyük oğlu Süleyman Efendi cerrahbaşı ve molla olmuştur. Bunun evlâdına "Cerrahzâdeler" denir. İkinci oğlu sadrazam Ali Paşa'dır ki, evlâdına "Hekimzâdeler" denir. Bir oğlu da mevâlîden Evliya Yusuf Efendi olup bunun evlâdına da "Evliyazâdeler" denir. Bir oğlu da mevâlîden Ebûbekir Efendi'dir. Oğullarından beşincisi Osman Bey'dir(→). Oğullarından altıncısı hâcegândan Feyzullah Bey olup bunun oğlu da Said Bey'dir. Oğullarından yedincisi Ömer Efendi'dir(→). Oğullarından sekizincisi Yahyâ Bey olup 1155'de (1742) vefat etti. Osman Bey'in oğlu Hacı Nuh Bey'dir(→). (IV. 579)

Nuh Efendi İçellidir. Bursa'da Ulu Cami'de muhaddis ve müfessir olup 5 sene kadar yalnızlığa çekilerek 1208'de (1793/94) vefat eylemiştir. Emir Sultan yakınında medfundur. Fâzıl ve ermiş sayılanlardandı. (IV. 580)

Nuh Efendi (Molla Ahmedzâde) Sudûrdan Şemseddin Ahmed Efendi'nin oğlu olup müderris ve molla oldu. Ramazan 1038'de (Mayıs 1629) İstanbul kadısı olup Zilhicce 1039'da (Temmuz-Ağustos 1630) azledildi. Zilhicce 1043'de (Haziran 1634) Anadolu kazaskeri olup 1045'de (1635/36) Rumeli kazaskeri oldu. Zilka'de 1046'da (Nisan 1637) azledildi. Muharrem 1050'de (Mayıs 1640) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. (IV. 578)

Nuh Efendi (Paşmakçızâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Yenişehir mollası olup 1083'de (1672/73) vefat etmiştir. (IV. 579; IV. 167)

Nuh Efendi (Şeyhzâde) Abdî Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âliden yetişip başhalife oldu. Sonra tezkire-i evvel ve Şa'bân 1145'de (Ocak-Şubat 1733) süvari mukabelecisi ve sonra yeniçeri kâtibi ve Şevvâl 1148'de (Şubat-Mart 1736) ikinci defa tezkire-i evvel ve 1150'de (1737/38) ordunun sefere çıkışında reis vekili oldu. 1151'de (1738/39) Çatalçeşme'de evinde vefat eyledi. Edepli ve temiz ruhluydu. (IV. 580)

Nuh Nâcî Efendi Ispartalıdır. Dârüssaâde ağası Tâhir Ağa'nın imamıdır. Müderris, devriyeden Maraş, Trablus ve Beyrut mollalıklarında ve taşra nâibliklerinde bulunarak 1285 (1868/69) tarihine doğru vefat eylemiştir. (IV. 580)

Nuh Paşa Maliyeden yetişerek 995'de (1587) Karaman ve sonra Diyarbekir defterdarı, Safer 1000'de (Kasım-Aralık 1591) Kıbrıs, 1001'de (1592/93) Sivas beylerbeyi, 1002'de (1593/94) başdefterdar, azilden sonra 1005'de (1596/97) Konya ve sonra Anadolu valisi oldu. 1011'de (1602/03) kubbe veziri ve Anadolu'ya serdâr oldu. 1012'de (1603/04) başarısızlığı azline sebep olup vezirliğinin kaldırılmasıyla Dârende'de emekli olarak oturması emrolunmuş ve orada vefat eylemiştir. (IV. 578)

Nuhî Çelebi Priştinelidir. Şehzâde Mehmed'e kâtip olup sonra Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden oldu. I. Süleyman (Kanunî) devrinde Van'ın fethi yılında (1534 ve 1548) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 578)

Nu'man Ağa Enderûn'da yetişerek hasodabaşı olup 1204'de (1789/90) azledilip sonra vefat etmiştir. (IV. 572)

Nu'man Ağa Saray-ı Cedid pazarbaşısı ve topçular kethüdâsı olup 9 Safer 1219'da (20 Mayıs 1804) vefat etmiştir. Gümüşsuyu'nda medfundur. (IV. 572)

Nu'man Ağa Eğinlidir. Silahşor olup 5 Cemaziyelâhir 1237'de (27 Şubat 1822) vefat etti. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (IV. 572/73)

Nu'man Ağa (Darbûnezâde) Ebûbekir Paşa'nın oğludur. Yeniçeriden yetişip Cemaziyelevvel 1162'de (Nisan-Mayıs 1749) kul kethüdâsı ve Safer 1163'de (Ocak 1750) yeniçeri ağası olup 4 Şa'bân 1164'de (28 Haziran 1751) azledilerek Erzurum'da İspir'de bulunan çiftliğine gönderilmiştir. Orada vefat etmiştir. (IV. 570/71)

Nu'man Bey Seyyid Mehmed Paşa'nın oğlu olup 15 Zilhicce 1211'de (11 Haziran 1797) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. (IV. 572)

Nu'man Bey Yeğen Ali Paşa'nın oğludur. 1201'de (1786/87) dünyayı terk ederek Konya'ya çekilip Mevlevi oldu. Sonra Galata Mevlevîhanesi şeyhi olup 1204'de (1789/90) ayrıldı. 1208'de (1793/94) Üsküdar'daki evini tekke edip 16 Receb 1213'de (24 Aralık 1798) vefat etti. O devirde Üsküdar'da oturan üç Nu'man Bey için "Üsküdar'da vardır üç Nu'man evi/Mevlevî ve dünyevî ve uhrevî" denmiştir. (IV. 572)

Nu'man Bey İnegöllü Derviş Paşa'nın oğlu olup kapıcıbaşı oldu. 1212'de (1797/98) mîrimîranlıkla "Nu'man Paşa" olarak Küçük Hüseyin Paşa'nın maiyetine gitti. Sonra yine kapıcıbaşı olup 1230'da (1815) Ruscuk Kalesi bina emini olup o sene Limni'de ikamete memur oldu. Bırakıldıktan sonra Ramazan 1232'de (Temmuz-Ağustos 1817) vefat eyledi. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Oğlu Mehmed Bey dahi 23 Zilhicce 1232'de (3 Kasım 1817) vefat etmiştir. (IV. 572)

Nu'man Bey Tersaneden yetişip riyâle-i hümâyûn ve 1250'de (1834/35) tersane kethüdâsı oldu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (IV. 573)

Nu'man Bey (Ali Paşazâde) Damad İbrahim Paşa'nın yeğeni Nişancı Ali

Paşa'nın oğludur. Enderûn'da yetişerek Şa'bân 1169'da (Mayıs 1756) rikâbdar-ı şehriyârî olduktan sonra emekli edilerek çıkarılmıştır. 1198'de (1784) vefat eyledi. (IV. 571)

Nu'man Bey (Hacı) Selâniklidir. Mukataat ve iltizam işlerine girişip mal sâhibi oldu. Bir aralık Anapa'ya gönderildiyse de serbest bırakılmıştır. 1203'de (1788/89) kıla'-ı tis'a nâzırı olup muharebede yararlık göstermiştir. 1207'de (1792/93) İsmail bina emini oldu. 1208'de (1793/94) orada vefat etmiştir. Gayretli ve devlete hizmet ederdi. Oğlu mevâlîden İbrahim Bey'dir. (IV. 571/72)

Nu'man Bey (İpeklizâde) Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiştir. (IV. 457)

Nu'man Bey (Kesriyelizâde) Kesriyeli Ahmed Paşa'nın kızının oğlu ve Seyyid Mehmed Ağa'nın oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek hâcegânlıkla silahdar kâtibi, 1187'de (1773) mektûbî-i sadr-ı âlî, az müddette yine silahdar kâtibi, sonra kethüdâ kâtibi, azledildikten sonra 1196'da (1782) sipah kâtibi ve 1197'de (1783) yine kethüdâ kâtibi olup 21 Receb 1199'da (30 Mayıs 1785) azledildi. 1200'de (1786) arpa emini ve ardından çavuşbaşı oldu. O sene azledilerek 21 Rebiyülevvel 1201'de (11 Ocak 1787) başmuhasebeci olup 27 Receb 1201'de (15 Mayıs 1787) vefat etti. Çok sabırlı ve azametliydi. Oğlu Mehmed Es'ad Bey'dir(→). Damadı Ruscukluzâde Hasan Paşa'nın oğlu Haydar Bey'dir ki, bu kızından torunu Nu'man Bey olup Şa'bân 1229'da (Temmuz-Ağustos 1814) vefat eylemiştir. (IV. 571)

Nu'man Bey (Siyâvuş Paşazâde) Abdülhamid Bey'in(→) oğlu ya da yakını olup 15 Ramazan 1222'de (16 Kasım 1807) vefat ederek Siyâvuş Paşa Türbesi'ne defnedildi. (III. 356)

Nu'man Efendi Manastırlıdır. Müderris, Maraş mollası olup Receb 1102'de (Nisan 1691) vefat etti. (IV. 568)

Nu'man Efendi Mehmed Efendi'nin oğludur. 1163'de (1750) vefat etmiştir. Nakşibendî ve hattatdı. (IV. 569)

Nu'man Efendi Müderris olup 1164'de (1751) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 569)

Nu'man Efendi Müderris olup Zilhicce 1159'da (Aralık 1746-Ocak 1747) Kesriyeli Ahmed Paşa Ordusu'na kadı olmuştur. Sonra Üsküdar mollası oldu. 1165'de (1752) vefat etti. Üsküdar'da Tunusbağı'na defnedildi. Oğlu Mehmed Edhem Efendi' dir. (IV. 569)

Nu'man Efendi Debbağzâde torunlarındandır. 1201'de (1786/87) Erzurum mollası olmuştu. Sonra vefat etti. (IV. 571)

Nu'man Efendi Müneccim ve kadı olup 1203'de (1788/89) münecimbaşı olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 571)

Nu'man Efendi Enderûn'dan yetişme olup 1228'de (1813) hâcelikle cebeciler kâtibi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 572)

Nu'man Efendi Harputludur. Hoca ve dersiâm olup 1254'de (1838) ve 1258'de (1842) iki defa Sofya mollası olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 573)

Nu'man Efendi Selâniklidir. Maliyeden yetişerek evrak müdürü olup Şa'bân 1279'da (Şubat-Mart 1863) maliye kâtibi oldu. 25 Rebiyülâhir 1282'de (17 Eylül 1865) koleradan vefat etti. (IV. 573)

Nu'man Efendi Trabzonludur. Mekteb-i Ulûm-ı Edebiye hocası ve huzûr dersleri mukarriri olup 1260'da (1844) hâmise-i Süleymaniye itibar olunmuştu. Ramazan 1282'de (Ocak-Şubat 1866) Mekke'de ikameti ferman olunup orada vefat eylemiştir. Hak sözlü, sâdık, âlimdi. (IV. 573/74)

Nu'man Efendi (Debbağzâde) Mehmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. 1202'de (1787/88) Bağdad mollası olup mevleviyetle gezerek 1224'de (1809) Üsküdar mollalığından azledilmiş olarak vefat etmiştir. *Mecmuatü's-Sakk*'ı yazdı. Oğlu Şerif Mehmed Efendi'dir. (IV. 202)

Nu'man Efendi (Hâfız) Şamlıdır. Müderris, molla, Bursa kadısı oldu. 1069'da (1658/59) katledildi. Rüşvetçi olup devlet işlerine karışırdı. (IV. 568)

Nu'man Efendi (Paşmakçızâde) Şeyhülislâm Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Receb 1187'de (Eylül-Ekim 1773) Mısır mollası, Sonra Mekke pâyesi ve 1196'da (1782) İstanbul kadısı olup 1198'de (1784) ayrıldı, ardından Anadolu pâyesi olup 23 Ramazan 1197'de (22 Ağustos 1783) vefat etti. Eğrikapı'da ataları yanında defnedildi. Ulemâ-yı resmiyedendir. (IV. 571)

Nu'man Efendi (Üveysî) Kürdistanlıdır. Bursa'da Hekimzâde Tekkesi'ne şeyh oldu. 1180'de (1766/76) vefat etmiştir. (IV. 570)

Nu'man Enis Efendi Mektûbî-i sadâret kalemine girip İran ile görüşmelerde kâtiplikte bulunmuştur. Döndükten sonra hâcegândan olup Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) tezkire-i sânî ve Muharrem 1167'de (Kasım 1753) tezkire-i evvel olup sonra 1171'de (1757/58) azledildi. 1172'de (1758/59) cizye muhasebecisi, Rebiyülevvel 1173'de (Kasım 1759) başmuhasebeci olup Safer 1174 sonlarında (Ekim 1760 başları) azledildi. Şevvâl 1174'de (Mayıs 1761) defter emini, Cemaziyelâhir 1176'da (Aralık 1762-Ocak 1763) ikinci defa tezkire-i evvel, o sene Şevvâlinde (Nisan-Mayıs 1763) reisülküttab olmuştur. Cemaziyelâhir 1177'de (Aralık 1763) azlolunup Şa'bân 1177'de (Şubat 1764) nişancı, Zilhicce 1179'da (Mayıs 1766) yeniçeri kâtibi olmuştur. 1180'de (1766/67) vefat eyledi. Mevlânâkapı dışında defnedilmiştir. Divan işlerini bilir, dışişlerinde bilgisiz olup şair, nesih, sülüs ve rık'a hatlarında ustaydı. (IV. 570)

Nu'man Huldî Bey (Kıblelizâde) Mahmud Bey'in oğlu veya torunudur. Kalemden yetişerek 1229'da (1814) hâcegândan olup azilden sonra 8 Receb 1254'de (27 Eylül 1838) vefat etti. Üsküdar'da Tunusbağı'na defnedildi. (IV. 573)

Nu'man Naim Efendi Etıbbâ-yı hassadan olup 1211'de (1796/97) sertabib-i padişâhî oldu. 1212'de (1797/98) İzmir mollası olup Safer 1218'de (Haziran 1803) sertabiblikten azledilmiştir. Zilhicce 1220'de (Şubat-Mart 1806) vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. Oğlu Mustafa Mes'ud Efendi'dir. (IV. 572)

Nu'man Necib Efendi Ser-etıbbâ Mes'ud Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Cemaziyelâhir 1264'de (Mayıs 1848) Kudüs mollası oldu. (IV. 573; IV. 367)

Nu'man Paşa Boşnaktır. Beylerden olup mîrimîran olmuş, 1125'de (1713)

vezirlikle Yanya, 1126'da (1714) Bosna, sonra Belgrad, 1131'de (1719) Kandiye ve 1133'de (1721) İbrail muhâfızı olmuştur. O taraflarda vefat etmiştir. Cesurdu. (IV. 569)

Nu'man Paşa Giritlidir. Karayılanzâde kethüdâsı olup mîrimîran ve bir aralık Kefe beylerbeyi olmuştur. 1145'de (1732/33) vezirlikle Azak Kalesi ve Bender muhâfızı, 1148'de (1735/36) İnebahtı muhafızı, Ramazan 1150'de (Ocak 1738) Bender seraskeri ve Anadolu valisi oldu. 1151'de (1738/39) vezirliği alınıp Sakız'a gönderildi. Muharrem 1152'de (Nisan 1739) bırakılıp vezirliği iade edilerek ikinci defa Kefe valisi ve ardından Kefe seraskeri oldu. Muharrem 1154'de (Mart-Nisan 1741) Anadolu valisi ve Cemaziyelevvel'de (Ağustos-Eylül 1741) o cihet seraskeri oldu. Azilden sonra Hanya, 1159'da (1746) Semendire ve Belgrad, Muharrem 1160'da (Ocak-Şubat 1747) Özi ve Bender, Cemaziyelevvel 1161'de (Mayıs 1748) Tırhala ve Bender, 1162'de (1749) yalnız Tırhala, 1163'de (1750) yine Bender ve Rebiyülevvel 1165'de (Ocak-Şubat 1752) Hotin, Zilhicce 1165'de (Ekim-Kasım 1752) Hanya muhâfızı olup sonra Maraş ve 1171'de (1757/58) Konya valisi olup orada vefat etmiştir. Cesur, tedbirli, akıllı ve serhad ahvâline vâkıftı. (IV. 569)

Nu'man Paşa Selânik â'yânından Hacı Seyyid Ahmed Ağa oğlu ve Pîr Mustafa Paşa'nın üvey oğludur. Silahşor olduktan sonra mîrahûr-ı sânîlikle kapıcılar kethüdâlığı vekâletlerinde bulunup 1151'de (1738/39) asâleten mîrahûr-ı sânî ve sonra kapıcılar kethüdâsı oldu. 25 Zilhicce 1161'de (16 Aralık 1748) vezirlikle ve Zübeyde Sultan'la evlenerek Selânik valisi olmuştur. Sonra İnebahtı, Rebiyülevvel 1164'de (Şubat 1751) Hotin, Rebiyülâhir 1165'de (Şubat-Mart 1752) Vidin, Receb 1166'da (Mayıs 1753) Belgrad ve Cemaziyelevvel 1167'de (Mart 1754) ikinci defa Selânik valisi oldu. 1169'da (1755/56) sultanın vefatından sonra Adana valisi olup 1170'de (1756/57) vezirliği kaldırılmıştır. 1171'de (1757/58) vezirliği verilmiş, Adana valisi olup şikâyet gelmekle 1172'de (1758/59) vezirliği yine alınmıştır. Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) tekrar vezirlikle Sayda valisi ve sonra Trabzon, Safer 1178'de (Ağustos 1764) Van, sonra Erzurum, Cemaziyelevvel 1181'de (Ekim 1767) Çıldır valisi oldu. Muharebede Gürcistan seraskeri oldu. Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül 1771) Şam seraskerliği ile Rakka valisi olup 1186'da (1772/73) orduya memur edilmiştir. Safer 1187'de (Mayıs 1773) Rumeli valiliğiyle Karasu seraskeri olduysa da ihtiyarlığı yüzünden Receb 1187'de (Eylül-Ekim 1773) azledilerek Misivri muhâfazasına gönderildi. Sonra Kandiye valisi olup 1190'da (1776) vezirliği kaldırılmış, 1198 (1784) tarihlerinde şeyhül-vüzerâ iken vefat etmiştir. Dirayetli ise de iyi idareye malik değildi. Savaşlarda da başarılı olamadı. Kulakları yaşlılıktan dolayı duymaz olmuştu. Oğlu mevâlîden Mehmed Es'ad Bey'dir. (IV. 570/71)

Nu'man Paşa Topçu Ocağı'ndan yetişip 1240'da (1824/25) topçubaşı olup Vak'a-i Hayrîye'den sonra mîrimîranlık ile görevinde bırakılmıştır. 1246'da (1830/31) emekli olup o sene sonunda (1831 ortaları) vefat etti. Tophane'de Kapıiçi Mezarlığı'nda defnedildi. Sâdık, doğru idi. (IV. 573)

Nu'man Paşa (Abdülcelilzâde) Mehmed Emin Paşa'nın oğludur. Mîrimîran, 1200'de (1786) Kars, sonra Musul ve 1210'da (1795/96) yine Kars mutasarrıfı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 572)

Nu'man Paşa (Kahraman Paşazâde) İpeklidir. Mîrimîran ve 1231'de (1816) Dukagin mutasarrıfı olup 1233'de (1818) azledilip mîrimîranlığı kaldırılarak Sofya'da ikamet ettirildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 573)

Nu'man Paşa (Köprülüzâde) Fâzıl Mustafa Paşa'nın büyük oğludur. Muharrem 1112'de (Haziran-Temmuz 1700) birden vezir rütbesiyle kubbenişîn oldu. O sene Erzurum, 1114'de (1702/03) Anadolu, Şa'bân 1115'de (Aralık 1703) Ağrıboz ve Şevvâl 1116'da (Şubat 1705) Kandiye valisi olup Boğaz muhâfızı, 1118'de (1706/07) yine Kandiye, Cemaziyelevvel 1121'de (Temmuz 1709) Belgrad valisi oldu ve II. Mustafa'nın kızı Ayşe Sultan'la nikâhlandı. 18 Rebiyülâhir 1122'de (16 Haziran 1710) sadrazam olmuştur. O sene 22 Cemaziyelâhir'de (8 Ağustos 1710) istifa ederek Ağrıboz muhâfızı ve Şevvâl'de (Aralık) Kandiye ve 1123'de (1711) üçüncü defa Kandiye valisi olup Şa'bân 1123'de (Eylül-Ekim 1711) Karadağ seraskeri oldu. Şevvâl 1126'da (Ekim 1714) Bosna, 1127'de (1715) ikinci defa Belgrad, 1128'de (1716) Kıbrıs, Cemaziyelâhir 1128'de (Haziran 1716) İçel ve Menteşe valisi olup harbe memur oldu. 1129'da (1717) üçüncü defa Bosna ve Ramazan 1130'da (Ağustos 1718) dördüncü defa Kandiye valisi oldu. 7 Rebiyülevvel 1131'de (28 Ocak 1719) hummadan vefat etti. Âlim, akıllı, tedbirli, iş idaresini bilir ve devletin rüknü idi. Yaşı 50'ye ulaşmıştı. Sadâretinde insanlar, Köprülü geldi diye yığılınca mecburen istifa eylemiştir. Oğullarından biri Ahmed Paşa'dır. (IV. 568/69)

Nu'man Paşazâde *bak.* Arslan Paşa; Sa'dullah Mehmed Bey

Nu'man Sâbit Bey Ken'an Efendi'nin(→) oğludur. Enderûn'dan yetişme olup Muharrem 1229'da (Ocak 1814) vefat etti. Yanına defnedildi. (IV. 84)

Nu'man Sâbit Efendi Sadâret mektubî hulefâsından olup 1221'de (1806) kethüdâ kâtibi ve sonra tezkire-i sânî ve sonra tezkire–i evvel, 1223'de (1808) başmuhasebeci, 1224'de (1809) Anadolu muhasebecisi, 1225'de (1810) yeniçeri kâtibi, sonra defalarca cizye muhasebecisi ve 1236'da (1820/21), 1238'de (1822/23) ve 1244'de (1828/29) üç defa daha başmuhasebeci oldu. 1246'da (1830/31) vefat eylemiştir. Reis Küçük Ârif Efendi'nin büyük kardeşi olup ikbâlce ona üstün gelemedi. (IV. 573)

Nu'manzâde *bak.* Edhem Mehmed Efendi

Nu'manzâde Hekimbaşı Nu'man Efendi'nin torunlarıdır. Oğluna Mes'ud Efendizâdeler de denmiştir. Sudûrdan Hıfzî Efendi bunlardandı. (IV. 709)

Nur Ahmed Efendi Hüseyin Efendi'nin oğludur. Şeyhlerden olup Zilka'de 1178'de (Nisan-Mayıs 1765) vefat ederek Karabaş Mezarlığı'na defnedilmiştir. (IV. 580)

Nur Mehmed Ağa (Hâfız) Musâhib-i şehriyârî olup 1112'de (1700/01) hazinedar-ı şehriyârî olarak 1116'da (1704/05) emekli olup sonra vefat etmiştir. (IV. 204)

Nur Mehmed Efendi Sahhaflar şeyhi Ali Efendi'nin oğludur. Müderris ve mahkeme kâtibi olup 7 Cemaziyelevvel 1188'de (16 Temmuz 1774) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. (IV. 580)

Nur Mehmed Efendi (İshakzâde) Kürt İshak Efendi'nin oğludur. Müderris, Yenişehir, Bursa, Mekke mollası oldu. Rebiyülâhir 1141'de (Kasım 1728) İstanbul pâyesi olup 11 Şevvâl 1142'de (29 Nisan 1730) Fındıklı'da oturmakta iken vefat eyledi. Oğulları Yahyâ Efendi, Ahmed Efendi ve Feyzullah Efendi'dir(→). (IV. 580)

Nure Sofi Karamanlı İbrahim Bey'in oğludur. (IV. 588)

Nureddin Abdurrahman Paşa Şamlı Râgıb Paşa'nın oğludur. Kalemde yetişerek Ziraat Meclisi azası ve sonra mîrimîranlıkla mülkiye kaymakamı oldu. Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) müstakil Bursa vilâyeti mutasarrıfı, 1 Receb 1278'de (2 Ocak 1862) Rumeli pâyesiyle müstakil Ankara vilâyeti mutasarrıfı oldu. Cemaziyelevvel 1281'de (Ekim 1864) azlolunarak vilâyet maiyetinde Siirt ve 1284'de (1867/68) Teke mutasarrıfı oldu. Zilhicce 1287'de (Mart 1871) vefat etmiştir. Kabiliyetliydi. (IV. 584)

Nureddin Ağa Peksimetçibaşı olup 15 Cemaziyelevvel 1155'de (18 Temmuz 1742) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 582)

Nureddin Ağa Daire-i hümâyûn ağalarından olup 11 Şa'bân 1293'de (1 Eylül 1876) dârüssaâde ağası oldu. 24 Şevvâl 1297'de (29 Eylül 1880) vefat eyledi. Eyüp'de, Bostan İskelesi'nde medfundur. Sâkin, sâdıkdı. (IV. 584)

Nureddin Efendi Aydınlıdır. Müderris olup Çorlu'da Safer 979 (Temmuz 1571) veya Zilka'de 981'de (Mart 1574) karısının hilesiyle şehid oldu. Kabri ziyaretgâhdır. Âlim, fâzıl, edip, zahid idi. Nureddinzâde'den el almıştı. Meânîye dair *Mesâlik* adlı metin, *Hevâdî* isminde şerhi, *Ekmel* kenarında ta'likatı ve başka ta'likatı vardır. (IV. 581/82)

Nureddin Efendi Kocamustafapaşa Tekkesi şeyhi Alâeddin Efendi'nin oğludur. 1064'de (1654) doğup Receb 1099'da (Mayıs 1688) babasının vefatında şeyh olmuştur. 70 seneyi aşkın şeyh olup 8 Safer 1160'da (19 Şubat 1747) vefat etmiştir. Na'şı Fâtih'e getirilip şeyhülislâm efendi namazını kılmıştır. Hacı Beşir Ağa'nın yaptırdığı türbenin ortasına defnolunmuştur. Defni esnasında şeyhülislâm ve sadrazam hizmet eylemişlerdir. Yaşı 96 sene 7 aydır. Vüzerâ ve ulemâ daima ziyaretleriyle müşerref olurlardı. I. Mahmud da tekkelerini teşrif buyurmuşlardır. Vefatından 6-7 sene evvel tamamen halktan kesildi ve yalnızlığa çekildi. Oğulları İbrahim Efendi genç iken, Şihâbeddin Ahmed Efendi 64 yaşında Cemaziyelâhir 1154'de (Ağustos-Eylül 1741) ve büyük oğlu Kirâmeddin Mehmed Efendi pîşkadem olup 71 yaşında 9 Receb 1156'da (29 Ağustos 1743) vefat etmeleri üzerine kendilerine ortanca oğlu Yusuf Kutbeddin Efendi 72 yaşında iken halef oldu. (IV. 582/83)

Nureddin Efendi (Cerrahî) Köstendilî halifelerinden olup adına mensup tekkeyi inşa ile uzun yıllar şeyh olmuştur. 1133'de (1720/21) vefat eyledi. Hâl ehli ve ermiş sayılanlardandır. Yerine halifelerinden Sü-

leyman Efendi, vefatında 1158'de (1745) Mehmed Efendi, vefatında 1169'da (1755/56) Mehmed Efendi b. Sertarik Abdullah Efendi, bunun vefatında 1172'de (1758/59) Moralı Yahyâ Efendi geçip 1184'de (1770/71) vefat eylemiştir. Sonra Abdüşşekûr Efendi 1187'de (1773) şeyh olup 1191'de (1777) vefatında oğlu Sertarik Abdullah Efendi oğlu Mehmed Efendi, 1207'de (1792/93) vefatında kardeşi İbrahim Efendi olup 1209'da (1794/95) vefat eylemiştir. Sonra Sâdık Efendi ki, Emin Efendi halifelerindendir şeyh olup az müddette vefat edip oğlu Mehmed Emin Efendi olmuş ve 1238'de (1822/23) vefat edip Ârif Efendi şeyh olmuş ve vefatında bunun oğlu Aziz Efendi olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarına yetişmiştir. (IV. 582)

Nureddin Efendi (Mollacıkzâde) İshak Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1213'de (1798/99) vefat etti. Eğrikapı'ya defnedildi. (I. 328)

Nureddin Efendi (Safâyîzâde) Müderris iken III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. (IV. 583)

Nureddin Efendi (Sarıgerz) Karasili Yusuf Efendi'nin oğludur. Hoca Sinan Paşa'nın şâkirdlerinden olup müderris ve Sahn müderrisi oldu. 917'de (1511) İstanbul kadısı olup 919'da (1513) Anadolu kazaskeri oldu. 921'de (1515) Rumeli kazaskeri olup 922'de 1516) azledildi ve Sahn medresesine geri dönüp sonra ikinci defa İstanbul kadısı oldu. 928'de (1522) vefat etti. İstanbul'da bina eylediği mescidine defnedildi. Akidesi saf olduğundan şer'î işlerin icrasında sıyrılmış bir kılıçtı. Fıkıhta muhtaratı ihtiva eden risâle, Hamidî suallerine risale yazdı. Torunu ulemâdan Mehmed Efendi'dir. (IV. 581)

Nureddin Hamza Efendi (Leys Çelebi) Hocazâde şâkirdânındandır. Müderris oldu. Sonra eşsiz bir muhasebeci olduğundan 886'da (1481) başdefterdar oldu. 889'da (1484) ayrıldı. 900'de (1494/95) tekrar defterdar oldu. 910'da (1504/05) azledilerek Bursa'da medrese verildi. O sene vefat eylemiştir. Fâzıldı. (IV. 581)

Nureddin Hamza Efendi (Üçbaş) Üçbaş köyünde doğmakla böyle lâkaplandı. Müderris, sonra Amasya müftüsü oldu. 940'da (1533/34) vefat etti. 931'de (1525) evi yakınında bir cami yapıp ona da "Üçbaş" dendi. Mescidi yakınında hücreler yapıp fukara ve ulemâya vazife tayin eyledi. Kabri oradadır. Âlim, münzevî ve mal biriktirmede hırslıydı. Yaya yürüyüp eski elbise giyerdi. İbrahim Paşa, hayrâtına ve haline bakıp sorduğunda "Akçeye muhabbetim olup ecvibe-yi müterettibesi için onu ahirete göndermeyi mülâhaza eyledim" demiştir. (IV. 581)

Nureddin Mehmed Efendi Sünbül Sinan Efendi'nin türbedarı olup Mustafa Efendi'nin yerine şeyh olmuştur. 7 Muharrem 1210'da (24 Temmuz 1795) vefat etti. Yerine Mehmed Efendi ve sonra kendi oğlu Mustafa Efendi şeyh olmuştur. (IV. 583)

Nureddin Mehmed Efendi Kadı olup şeyhülislâm Atâullah Efendi'ye mektupçu olmuştu. 1257'de (1841) vefat edip Rumelihisarı'nda Kayalar'a defnolundu. (IV. 583)

Nureddin Mehmed Efendi Mukayyid İsmail Efendi'nin oğludur. Müderris, 1252'de (1836/37) Haleb mollası,

Şa'bân 1262'de (Ağustos 1846) Edirne mollası olup Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) Mekke mollası olarak sonra vefat eylemiştir. (IV. 583/84)

Nureddin Mehmed Efendi Merkez Efendi Tekkesi şeyhi olup Şa'bân 1291'de (Eylül-Ekim 1874) vefat etti. Tekke'de medfundur. Sâlih, dindar, münzevî idi. (IV. 584)

Nureddin Mehmed Efendi Sayyadîzâde Hasan Efendi'nin oğlu ve sudûrdan Ebûlhüdâ Efendi'nin küçük kardeşidir. Müderris, 1303'de (1885/86) Meclis-i Maarif ve 1310'da (1892/93) Cemiyet-i Rüsûmiye azası olarak ve 1305'de (1887/88) sânîyeden başlayarak 7 sene içinde bâlâ olup 13 Ramazan 1313'de (27 Şubat 1896) vefat eylemiştir. Eyüp'de Yahyâzâde Dergâhı'nda medfundur. (IV. 584/85)

Nureddin Mehmed Efendi (Alizâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Rebiyülâhir 1200'de (Şubat 1786) Selânik mollası oldu. Sonra bilâd-ı hamse mevleviyetinden sonra Mekke pâyesi oldu. Mekke mevleviyetinin başkasına verilmesinden üzgün ve bu sebepten bir mahalle ikamete memur olduysa da giden kadı vefat edince Ramazan 1210'da (Mart 1796) Mekke mollası oldu. 1214'de (1799-1800) İstanbul kadısı olup 1215'de (1800/01) azledildi. 1222'de (1807) Anadolu kazaskeri olup 29 Cemaziyelevvel 1223'de (23 Temmuz 1808) azledilerek Kütahya'da ikamete memur oldu. O senenin Zilhiccesinde (Ocak-Şubat 1809) affedildi. Zilhicce 1226'da (Aralık 1811-Ocak 1812) Rumeli kazaskeri olup 10 Rebiyülâhir 1227'de (23 Nisan 1812) kaymakam paşa ile tartışınca azledilerek Manisa'da ikamete memur oldu. 12 Cemaziyelâhir 1230'da (22 Mayıs 1815) vefat etti. Sert mizaçlı ve uyumsuzdu. Oğullarından biri Mahmud Efendi'dir(→). (IV. 583)

Nureddin Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Dürrî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. [Müderris olup] 7 Receb 1134'de (23 Nisan 1722) vefat etti. (II. 338)

Nureddin Mehmed Efendi (Hâfız) (Hacı) Amasyalıdır. Atiye Sultan'a imam olup müderris oldu. Sonra devriye mollası olarak 1280'de (1863/64) ve 1286'da (1869/70) iki defa Bosna mollası olup sonra vefat etti. (IV. 584)

Nureddin Mehmed Efendi (Kebirîzâde) Müderris ve Eyüp mollası olup 1213'de (1798/99) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 583)

Nureddin Mehmed Emin Paşa Tercüman Nâcî Yahyâ Efendi'nin ortanca oğludur. Bidayette askere girerek mîrlivâ oldu. Uzun müddet Dâr-ı Şûrâ-yı askerî azası olarak 1282'de (1865/66) vefat etti. Babası yanında medfundur. İki kızı, kimyacı Derviş Paşa ile ferik Kara Selim Paşa'da olduğundan onlardan torunları vardır. (IV. 584)

Nureddin Mustafa Bey Mısırlı Osman Paşa'nın kardeşidir. İstanbul'a gelip dil bilir olduğundan tercüme odasına girmiştir. 1264'de (1848) mütercim-i evvel, Ramazan 1267'de (Temmuz 1851) Divan-ı Hümâyûn tercümanı, 1272'de (1855/56) hariciye müsteşarı ve Zilhicce 1273'de (Ağustos 1857) bâlâ rütbesi oldu. Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857-Ocak 1858) Meclis-i Vâlâ azası olup bu senenin sonlarında (1858 ortaları) vefat eylemiştir. Bâyezid Camii kab-

ristanında medfundur. Dil bilirdi. Bir oğlu vardır. Büyük oğlu Tevfik Bey ise gençliğinde vefat etmiştir. (IV. 584)

Nureddinzâde *bak.* Muslihiddin Efendi; Ubeydullah Efendi

Nurî Abdülkerim Efendi 1224'de (1809) doğup Kadızâde Tâhir Efendi'ye kethüdâ, evkaf kaymakamı ve Beşiktaş nâibi olmuştur. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) şair ve ediplerindendir. (IV. 593)

Nurî Ahmed Bey Zağanos Paşa evlâdından Sinan Bey oğlu Mehmed Bey'in oğlu şehid Abdülkadir Bey'in oğludur. Balıkesir'de doğup kardeşi Mehmed Emin Bey ile İstanbul'a gelerek mektûbî-i sadr-ı âlî kalemine girdiler. Kardeşi Cemaziyelâhir 1221' de (Ağustos-Eylül 1806) vefat etti. Kendisi memur ve hâcegândan oldu. 1227'de (1812) tezkire-i evvel ve sonra çavuşbaşı olup 15 Cemaziyelevvel 1236'da (18 Şubat 1821) vefat ederek Üsküdar'da kardeşi yanına defnedildi. Oğlu Abdülkadir Âdil Bey(→) ile Tayfur Mehmed Bey'dir(→). Nurî Bey'in damadı Bâbıâlî evrak müdürü Hüseyin Hüsnî Efendi'dir. Bundan torunu Tâhir Bey'dir. (IV. 590/91)

Nurî Ahmed Bey Ahmed Kâmilî Efendi'nin(→) torunudur. Rebiyülevvel 1255'de (Mayıs-Haziran 1839) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. 286)

Nurî Ahmed Efendi Halvetîyeden Şeyh Abdülahad Efendi'nin halifesi olup Kasımpaşa'da Doğramacı Tekkesi şeyhi iken 1107'de (1695/96) vefat eylemiştir. (I. 230)

Nurî Ahmed Efendi İzmit gümrükçüsü olup Cerrahpaşa yakınındaki Kuruyemişçi Mescidi'ne minber koymuştur. Bu senelerde (1730'lar) vefat etti. (I. 244)

Nurî Ahmed Efendi Bezirgân Tekkesi şeyhi Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Babasının yerine geçti. 1210'da (1795/96) vefat etti. (IV. 590)

Nurî Ahmed Efendi Mektûbî-i defterî hulefâsından olup 1236'da (1820/21) hâcegândan olmuştur. Sonra reis kesedarı ve 1240'da (1824/25) maliye tezkirecisi ve 1242'de (1826/27) tezkire-i sânî ve 1243'de (1827/28) ikinci defa maliye tezkirecisi ve Şevvâl 1247'de (Mart 1832) Anadolu muhasebecisi ve Şevvâl 1248'de (Mart 1833) maliye tezkirecisi olup azilden sonra tevkiîlik mesnedinin defter emanetine katılmasında nişancı oldu. Receb 1262'de (Temmuz 1846) bilfiil tevkiî oldu. 6 Rebiyülâhir 1263'de (24 Mart 1847) vefat eyledi. Miskinler'de medfundur. (IV. 592)

Nurî Ahmed Efendi (Bağcızâde) Dersiâm ve Fetvâhane'de müsevvid olup Nüvvab Mektebi hocası ve sonra müdürü oldu. Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) Maraş mollası dahi olmuştu. 1280'den (1863/64) sonra vefat etmiştir. (IV. 593)

Nurî Ahmed Efendi (Seyyid) Başmuhasebeden yetişip ıstabl-ı âmire kâtibi olmuştur. 1263'de (1837) vefat edip Üsküdar'da Ayrılıkçeşmesi'ne defnedilmiştir. (IV. 592)

Nurî Baba Hacı Bayram Velî sülâlesinden Ankaralı Şeyh Halil'in oğludur. Bayramî dervişi olarak mülâzimîndendi. 1202'de (1787/88) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 590)

Nurî Bey Maden emini Abdî Paşa'nın oğlu olup mevâlîdendir. (IV. 591)

Nurî Bey Nedim Efendi'nin(→) kardeşidir. Tercüme kaleminden yetişerek

uzun yıllar hariciye teşrifat muavinliği yaptı. Azledildikten sonra belediye dairelerinde muavin ve müdür olarak 1297'de (1880) vefat etti. (IV. 549)

Nurî Bey (Hekimzâde) Abdullah Bey'in(→) oğludur. 1219'da (1804/05) vefat etti. (III. 394)

Nurî Bey (Yenibahçeli) Kalemden yetişip mektûbî-i sadârete muavin olmuştur. Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) hazine-i evrak müdürü oldu. Birkaç sene sonra ailesi yüzünden cinnet getirince azledilmiş ve nihayet 1285 (1868/69) tarihinden sonra vefat etmiştir. (IV. 594)

Nurî Beyzâde *bak.* Emin Mehmed Bey

Nurî Çelebi Kastamonuludur. Kadılardan olup II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. Oğlu, Arab Çelebi'dir. (IV. 588)

Nurî Çelebi Gevherhan Sultan'ın hademelerinden hâdimi olup 888'de (1483) vefat ederek Fatih'de Türbe bahçesine defnedilmiştir. (IV. 588)

Nurî Çelebi Aksaraylıdır. 960'da (1553) vefat etti. Şairdir. (IV. 588)

Nurî Çelebi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup III. Murad devrinde (1574-1595) vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 588)

Nurî Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1153'de (1740) tophane nâzırı, sonra mevkufatçı ve Şevvâl 1160'da (Ekim 1747) cizye muhasebecisi oldu. 27 Zilka'de 1160'da (30 Kasım 1747) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (IV. 589)

Nurî Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1155'de (1742) küçük ruznâmçeci ve sonra maliye tezkirecisi oldu. Rebiyülevvel 1176'da (Eylül-Ekim 1762) vefat etti. (IV. 589)

Nurî Efendi Yahyâzâde'nin damadı olup 1245'de (1829/30) müderrisliği hâcegânlığa çevrilerek küçük evkaf muhasebecisi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 592)

Nurî Efendi Mustafa Reşid Paşa'nın kızkardeşinin oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî kalemine girdi. 1255'de (1839) âmedî hulefâsından olup Viyana sefâreti başkâtibi ve sonra Berlin maslahatgüzârı olup 1259'da (1843) yolda vefat eyledi. (IV. 591)

Nurî Efendi Bahriyeden yetişip bahriye zimmeti olmuştu. 1262'de (1846) yeniden bahriye muhasebecisi olup Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) azledilerek sonra vefat eylemiştir. (IV. 593)

Nurî Efendi Darbhane kâtiplerinden olup yükselerek darbhane zimmeti olmuştur. Muharrem 1264'de (Aralık 1847) hazine-i hassa muhasebecisi olup 1269'da (1353) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğulları Hâfız Vehbî Efendi ile Şefik Bey'dir. (IV. 593)

Nurî Efendi (Hacı) İpekçi Hacı Ali Efendi'nin(→) oğludur. Duhan gümrükçüsü ve bu gibi hizmetlerde bulunup dimağ hastalığından 1302 (1884/85) tarihlerinde yaşı 70'i geçkinken vefat eyledi. Servet sâhibi olup eli sıkı ve sâlihdi. (III. 577)

Nurî Efendi (Hâfızzâde) Mektûbî hulefâsından olup 1245'de (1829/30) Bursa mukataacısı, küçük evkaf muhasebecisi ve sonra Mansûre kesedarı, 1254'de (1838) maliye mektupçusu ve Şevvâl 1254'de (Aralık 1838-Ocak 1839) evkaf muhasebecisi, Cemaziyelevvel 1257'de (Haziran-Tem-

muz 1841) Sayda defterdarı ve Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) hazine-i maliye Rumeli defterdarı oldu. 1263'de (1847) vefat eylemiştir. (IV. 592)

Nurî Efendi (Tümenzâde) Mora'da Anaboluludur. 1182'de (1768/69) şehid oldu. Şairdir. (IV. 589)

Nurî Halil Bey Nâilî Abdullah Paşa oğlu Feyzullah Şâkir Bey'in oğludur. Reiszâde Âşir Efendi'ye damad oldu. Kalemden yetişip 1199'da (1785) hâcegândan oldu. Tarihçi, 1202'de (1787/88) topçu arabacılar kâtibi ve âmedî hulefası oldu. Rebiyülâhir 1209'da (Kasım 1794) maliye tezkirecisi, küçük ruznâmeci, sonra âmedî ve vak'anüvis oldu. 1213'de (1798/99) vefat etti. Eyüp'de Küçük Emir Efendi'de medfundur. Ârif, tarihçi ve şair olup *Divan*'ı vardır. Oğlu Mehmed Nebil Bey'dir. (IV. 590)

Nurî İbrahim Efendi (Hacı) Müderris ve Şam mollası olup Ramazan 1173'de (Nisan-Mayıs 1760) vefat etti. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (IV. 589)

Nurî Mehmed Ağa Gediklilerden olup 1236'da (1820/21) ulûfeciyân-ı yesâr ağası ve 1239'da (1823/24) gurebâ-yı yesâr ağası oldu. Sonra vefat etti. (IV. 591)

Nurî Mehmed Ali Efendi Ispartalıdır. Müderris, molla ve Ramazan 1283'de (Ocak 1867) Mekke kadısı oldu. O tarafta 1283'de (1867) vefat etmiştir. (IV. 594)

Nurî Mehmed Bey Arabistan Ordusu'nda süvari miralaylığından emekli olup 1286'da (1869/70) vefat etti. (IV. 593)

Nurî Mehmed Bey Gümrükçü Osman Paşa'nın oğludur. Müderris, Safer 1263'de (Ocak-Şubat 1847) Yenişehir mollası ve Cemaziyelevvel 1266'da (Mart-Nisan 1850) Mekke pâyesi, sonra İstanbul pâyesi ve Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857-Ocak 1858) Meclis-i Vâlâ azası oldu. Azilden sonra Şevvâl 1278'de (Nisan 1862) İstanbul kadısı, Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) Anadolu pâyesi ve Zilka'de 1285'de (Şubat-Mart 1869) Anadolu kazaskeri ve ardından Rumeli pâyesi oldu. 25 Şa'bân 1287'de (20 Kasım 1870) vefat etti. Haydarpaşa'da babası yanında medfundur. Temiz huyluydu. Annesi Kamertâb Kadın, Âşirzâde Hafid Efendi'nin Alemdar Mustafa Paşa'ya takdim eylediği cariyedir ki, vak'adan sonra babası almıştır. Bu kadın 1258'de (1842) vefat ederek zevci yanına defnedilmiştir. (IV. 594)

Nurî Mehmed Bey (Hacı) Serberber Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1 Muharrem 1261'de (10 Ocak 1845) hacda vefat etti. Haydarpaşa'da babasının yanında medfundur. (III. 555)

Nurî Mehmed Bey (Hâletîzâde) Sultan kethüdâsı ve sonra vüzerâ kapı kethüdâsı ve sonra 1256'da (1840) zecriye muhassılı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 592)

Nurî Mehmed Bey (Lalazâde) Lala Osman Paşa'nın kızının oğlu ve Lala Güğümbaşızâde Mustafa Ağa'nın oğludur. 1144'de (1731/32) doğdu. Memiş Efendi'nin yardımıyla kaleme girip sonra Haremeyn mütevellisi oldu. Hâcegânlık ile Rebiyülevvel 1172'de (Kasım 1758) cizye muhasebecisi, Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) maliye tezkirecisi, 1176'da (1762/63) yeniçeri kâtibi, Şevvâl 1179'da (Mart-Nisan

1766) yine cizye muhasebecisi, sonra defalarca Haremeyn muhasebecisi ve süvari mukalebecisi oldu. Tavırları kendisini borca batırdı, sonra Salâhî Efendi'den el aldı. Ahlâk olgunluğu ile vakûr, sabırlı ve bâtını mamur oldu. Nihayet 1196'da (1782) süvari mukabelecisi olup 8 Muharrem 1197'de (14 Aralık 1782) vefat etti. Vasiyeti icabı na'şı 24 saat tutuldu, ertesi günü şeyhi vefat edince, ondan sonra defnedildi. Üsküdar'da Tunusbağı'nda medfundur. Maarif ehlinden olup bir aralık riyâsete seçilmişse de Râgıb Paşa reddetmişti. Receb 1172'de (Mart 1759) Ayşe Sultanzâde Rukiye Hanım Sultan'la nikâhlanmış, ondan 24 Ramazan 1174'de (29 Nisan 1761) oğlu Süleyman Bey doğup 1201'de (1786/87) 27 yaşında vefat etti. Yeni Cami türbe bahçesine defnedildi. Diğer oğlu İsmet Osman Bey'dir(→). Bunun evlâdından Mustafa Naim Bey Rebiyülâhir 1267'de (Şubat 1851) vefat etti. Dedesi yanında medfundur. Nurî Bey'in kardeşi Ahmed Bey 7 Rebiyülâhir 1205'de (14 Aralık 1790) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 589)

Nurî Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olmuştur. 1224 (1809) yılından sonra vefat etti. (IV. 590)

Nurî Mehmed Efendi Aziz Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 21 Şa'bân 1226'da (10 Eylül 1811) vefat etti. Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 468)

Nurî Mehmed Efendi Sesinin güzelliğinden dolayı imam-ı sânî-i sultanî oldu. Müderris, molla ve İstanbul pâyesi olup 1226'da (1811) imam-ı evvel oldu. 14 Cemaziyelevvel 1227'de (26 Mayıs 1812) vefat etti. Sinan Paşa Medresesi'nde defnedildi. Oğlu Şemseddin Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 591)

Nurî Mehmed Efendi Taşkasap'da Nakşibendî Tekkesi şeyhi olup 1234'de (1819) vefat etti. Tekkenin bânîsi olduğundan oraya defnedildi. (IV. 591)

Nurî Mehmed Efendi Seyyid Mehmed Nizâmeddin'in oğlu ve Cemâlî Efendi'nin(→) kardeşidir. Giriftzen ve mûsikîşinastı. Fahrî oyması yapar, kibara bu suretle intisap ederdi. Bazen tıraşlı, bazen tıraşsız gezerdi. 1238'de (1822/23) vefat etmiştir. (II. 86)

Nurî Mehmed Efendi Divan kaleminden yetişip mümeyyiz oldu. 1236'da (1820/21) gurebâ-yı yesâr kâtibi, 1238'de (1822/23) sergi nâzırı ve 1241'de (1825/26) Haremeyn mukataacısı olup Kıbrıs'a memur edildi. Sonra beylikçi kesedarı, 1247'de (1831/32) beylikçi, Şa'bân 1250'de (Aralık 1834) Londra sefiri, Cemaziyelevvel 1252'de (Ağustos-Eylül 1836) Paris sefiri, 7 Rebiyülevvel 1253'de (11 Haziran 1837) hariciye müşteşarı ve Cemaziyelevvel 1254'de (Ağustos 1838) hariciye nâzırı vekili oldu. 1255'de (1839) ikinci defa Paris sefiri olup 1257'de (1841) azledildi. 1258'de (1842) Meclis-i Vâlâ azası olup sonra Erzurum canibinde İran ile hudut belirlemesinde görüşmelere memur oldu. 1259'da (1843) orada vefat eyledi. Siyasî işleri bilir, gayretli bir zat idi. Oğulları Âsım Paşa ile Sâmid Bey'dir. (IV. 591/92)

Nurî Mehmed Efendi Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Tekkesi'ni Nakşibendî dergâhı eden Türbedar Şeyh Yusuf Efendi'nin oğludur. Onun vefatından

önce damadı Ali Efendi şeyh olmuş ve 1252'de (1836/37) vefatında, Nurî Mehmed Efendi şeyh olarak bu tekke genişletilmiş ve 1280'de (1863/64) vefat ederek yerine damadı Nurî Efendi şeyh olmuştur. 1298'de (1881) vefatında oğlu Nurî Efendi şeyh olmuştur ki, halen şeyhdir. Ehl-i hal ve Nakşibendî zatlardır. (IV. 594)

Nurî Mehmed Efendi Edirnelidir. Hâlidîye'den olup Hacı Beşir Ağa Tekkesi şeyhi oldu. 11 Rebiyülevvel 1302'de (29 Aralık 1884) vefat etti. Kaşgarî Dergâhı'nda medfundur. (IV. 305)

Nurî Mehmed Efendi (Doğramacızâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Nakşîbendî dervişi olup 18 Safer 1238'de (4 Kasım 1822) vefat eyledi. Üsküdar'da babasının yanında medfundur. (III. 390)

Nurî Mehmed Efendi (Hacı) Emir Buharî sülâlesinden başmuhasebe halifesi Mehmed Tayyib Efendi'nin oğludur. Babası ve kendisi Mevlevî tarikatinden olduğundan ciheti kendisine intikal eden Nakşibendî tekkesini başkasına sattı. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) şair ve ediplerindendir. (IV. 593)

Nurî Mehmed Efendi (Hâfız) (Aşçızâde) (Hacı) Müderris, Bursa mollası oldu. 1222'de (1807) vefat etti. Beykoz'da medfundur. (IV. 590)

Nurî Mehmed Efendi (Mühürdarzâde) İsmail Efendi'nin oğludur. Sadâret mektûbî kalemine ve 1254'de (1838) âmedî kalemine ve sonra Meclis-i Vâlâ tahrirat müdürlüğüne memur oldu. Cemaziyelâhir 1274'de (Ocak-Şubat 1858) Meclis-i Vâlâ mektupçusu ve Rebiyülevvel 1275'de (Ekim 1858) sadâret mektupçusu olup 1277'de (1860/61) azledildi. 1284'de (1867/68) kapı kethüdâsı olup 1285'de (1868/69) mahkeme-i nizâmiye azası olduysa da az müddette tekrar Edirne kapı kethüdâsı oldu. 27 Cemaziyelâhir 1288'de (13 Eylül 1871) âmedî ve 9 Şa'bân 1288'de (24 Ekim 1871) sadâret müsteşarı ve 24 Ramazan 1288'de (7 Aralık 1871) serasker müsteşarı olup az müddette ayrıldı. 25 Muharrem 1292'de (3 Mart 1875) ikinci defa serasker müsteşarı, 6 Ramazan 1292'de (6 Ekim 1875) Şûrâ-yı Devlet azası olup Receb 1293 sonlarında (Ağustos 1876 ortaları) azledildi. 17 Zilhicce 1297'de (20 Kasım 1880) vefat etti. Eyüp'de babası yanına defnedildi. Nahif, nâzik ve kitâbetçe orta olup sonraları kulaklarına sağırlık gelmişti. Kardeşi Hüseyin Hüsnî Efendi(→), oğlu Gâlib Hasan Bey'dir(→). (IV. 594)

Nurî Mehmed Efendi (Seyyid) Nazif Efendi'nin kardeşi Mehmed Emin Efendi'nin oğlu olup müderris oldu. Sonra mahrec ve bilâd-ı hamse mollası olup 24 Cemaziyelâhir 1256'da (23 Ağustos 1840) vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Emin Bey'dir. (IV. 591)

Nurî Mehmed Efendi (Yâsincizâde) Sudûrdan İlmî Efendi'nin ikinci oğludur. Müderris olup Hasan Fehmî Efendi'ye meşihatinde damad olunca birden mahrec mollası ve ardından 1292'de (1875) Mekke pâyesi oldu. 10 Zilka'de 1306'da (8 Temmuz 1889) vefat ederek Topkapı'da ailesi yanına defnolundu. Edip, iffetli, dindar, doğru idi. Yaşı 35'e varmamıştı. (IV. 595)

Nurî Mehmed Paşa Derviş Paşa'nın tabilerinden olup Rebiyülevvel 1067'de (Aralık 1656-Ocak 1657) kapıcılar kethüdâsı oldu. 1069'da (1658/59)

Şam beylerbeyi olup 1071'de (1660/61) azledildi ve vefat etti. (IV. 589)

Nurî Mehmed Paşa Battal Ağazâde olup Ayntab mütesellimi oldu. 1196'da (1782) mîrlivâ ve 1199'da (1785) mîrimîran olup Ayntab mukataası malikâne olarak uhdesindeydi. Bir aralık Daltabanzâde Mehmed Ali Paşa Kilis'den gelip Ayntab'ı zapteylediyse de, yine bu, Ayntab'a mutasarrıf oldu. Ancak adalet gösterememekle 1206'da (1791/92) katledildi. 28 yaşındaydı. (IV. 590)

Nurî Mustafa Efendi Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin(→) kethüdâsıydı. Kadı olup 15 Receb 1245'de (10 Ocak 1830) vefat etmiştir. Oğlu Ali Rızâ Efendi'dir(→). (I. 272)

Nurî Mustafa Efendi İstanbulludur. Müderris, molla olup 1261'de (1845) Mekke mollası oldu. Dönüşte Kayseri'de 1262'de (1846) vefat etti. (IV. 592)

Nurî Mustafa Efendi (Divan Efendisizâde) Müderris, Safer 1258'de (Mart-Nisan 1842) Şam mollası ve Muharrem 1262'de (Ocak 1846) Mekke mollası oldu. 1265 (1849) yılına doğru vefat etti. (IV. 475)

Nurî Mustafa Efendi (Kasidecizâde) Kasideci Hâfız diye bilinen bir zatın ikinci oğludur. Sesi güzel olduğundan 1241'de (1825/26) inşası biten Tophane'deki Nusretiye Camii'ne hatip oldu. 1243'de (1827/28) imam-ı sânî-i padişahî olup müderris, Bursa mollası ve Mekke pâyesi olmuştur. 1251'de (1835/36) imam-ı evvel oldu. 1254'de (1838) İstanbul pâyesi ve 1256'da (1840) Anadolu pâyesi oldu. Zilhicce 1259'da (Ocak 1844) imamlıktan azledildi. Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) Anadolu kazaskeri, sonra Rumeli pâyesi olmuştur. 19 Zilka'de 1265'de (6 Ekim 1849) vefat etti. Söğütlüçeşme'de bağı yakınında medfundur. Servet sâhibiydi. Oğlu sudûrdan Nazif Efendi olup Kasideci'nin büyük oğlunun oğlu sudûrdan Süleyman Sırrî Efendi'dir. (IV. 593)

Nurî Mustafa Paşa Kengırı'da Arası köyünden Göksu bostancıbaşısı olup Kandilli'de otururken 1217'de (1802/03) vebadan vefat eden Hasan Ağa'nın oğludur. Anne ve babası küçük yaşta vefat ettiğinden büyük annesi Hadice Hanım ile zevci Göksu Kasrı bekçisi Ca'fer Ağa terbiyesinde büyümüştür. Padişah kasra gelince yetim olması üzerine merhamet buyurulup 1228'de (1813) Enderûn'a çerağ olunup sonra hazine-i hümâyûn dairesine alınarak terbiye edilip Muharrem 1236'da (Ekim 1820) tırnakçı olarak mâbeyn-i hümâyûna alınmış ve Zilhicce 1238'de (Ağustos 1823) sırkâtibi olmuştur. Muharrem 1248'de (Haziran 1832) vezir rütbesiyle Tırhala, Safer 1250'de (Haziran 1834) Edirne, Rebiyülevvel 1253'de (Haziran 1837) Yanya, Tırhala, Selânik valisi, Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) serasker olup Şevvâl 1257'de (Kasım-Aralık 1841) Beriyyetü'ş-Şam'a memur olmuştur. Zilhicce 1258'de (Ocak 1843) oradan dönüşte seraskerlikten ayrılıp makamı altı ay kadar lağvedilmiş ve Muharrem 1259'da (Şubat 1843) Rumeli, Safer'de (Mart) Vidin, Ramazan'da (Ekim) Hüdâvendigâr valisi olup Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) ayrılmış ve Şa'bân 1266'da (Haziran-Temmuz 1850) Mecâlis-i Âliye'ye memur olmuştur. Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) Trablusgarb'a vali oldu. Safer 1272'de

(Ekim-Kasım 1855) Selânik valisi olup Ramazan 1272'de (Mayıs 1856) istifa eyledi. Ramazan 1274'de (Nisan-Mayıs 1858) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 1276 başlarında (1859 ortaları) Bağdad valisi ve Irak müşiri oldu. 1277 başlarında (1860 ortaları) azledildi. 1294'de (1877) â'yâna dahil oldu. 1296 (1879) başlarında vefat eyledi. Şeyhülvüzerâ, doğru, ılımlı ve cömertti. Pek çok evlâdı hayattadır. Müşir Hüsnî Paşa ile Bekir Bey ve mîrlivâ Osman Paşa ve Enver Bey ve kızları vardır. Damadlarından büyüğü, mîrimîrandan Mehmed Paşa olup kendisinden hayli sene evvel vefat eylemiştir. Kitapçısı Emin Efendi' dir(→). (IV. 482/83)

Nurî Mustafa Paşa Za'feranboluludur. 1230'da (1815) doğmuş ve 1244'de (1828/29) topçu neferi olmuştur. Yükselerek 1289'da (1872) miralay ve 1290'da (1873) livâ oldu. Anadolu ve Rumeli cihetlerinde ve harblerde bulundu. Nihayet 2. Ordu topçu mîrlivâsı olup Muharrem 1307'de (Eylül 1889) İstanbul'da vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. (IV. 486)

Nurî Mustafa Paşa (Hâfız) Enderûn'dan yetişerek seferliden çıktı. 1223'de (1808) kapıcılar kethüdâsı ve 1226'da (1811) mîrahûr-ı evvel olup Zilka'de 1228'de (Kasım 1813) vezirlikle maden emini ve sonra Anadolu valisi oldu. 1230 (1815) tarihinden sonra vefat eyledi. Liyâkatliydi. Oğlu Tâhir Ömer Bey(→), bunun oğlu Ali Muhlis Bey'dir(→). Torunu Evkaf İdare Meclisi azasından Ahmed Tevfik Efendi'dir. (IV. 464)

Nurî Mustafa Paşa (Kıbrısîzâde) Tahsin Bey'in oğludur. Mektûbî-i sadâret ve âmedî kalemlerine pek çok sene devam eyledikten sonra mîrimîranlıkla mülkiye memuriyetine çıkıp sonra Rumeli beylerbeyi pâyesi olmuş ve azledilmiş olarak 2 Zilhicce 1302'de (12 Eylül 1885) vefat etmiştir. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. Asîl ve necib idi. (IV. 485)

Nurî Mustafa Paşa (Mansûrîzâde) İzmirlidir. Mansûrîzâde Mehmed Emin Efendi'nin oğlu olup 1238'de (1822/23) doğmuştur. Çalışıp kitâbeti tahsil ile İstanbul'a gelip mektûbî-i hariciyeye çerağ oldu. O zaman mektûbî-i hariciye Said Efendi'nin kız kardeşi ile evlenerek Tanzimat Meclisi'nin açılışında serhalife oldu. Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Tanzimat Meclisi başkâtibi, Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) Meclis-i Vâlâ başkâtibi ve Rebiyülevvel'de (Eylül-Ekim) muhâkemat dairesi başkâtibi olup 11 Receb 1279'da (2 Ocak 1863) mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi, 15 Rebiyülevvel 1280'de (30 Ağustos 1863) beylikçi, Receb'de (Aralık) deâvî nâzırı, Safer 1281'de (Temmuz 1864) Meclis-i Vâlâ azası, Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Divan-ı Muhakeme-i Maliye reisi, Muharrem 1286'da (Nisan-Mayıs 1869) bâlâ ile Divan-ı Muhasebat reisi ve Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) azledilip 30 Receb 1289'da (3 Ekim 1872) ahkâm-ı hukuk reisi ve 7 Ramazan 1289'da (8 Kasım 1872) sadâret müsteşarı olup Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs 1873) azledildi. Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) ahkâm müfettişi, 1293'de (1876) vergi emini olup 9 Cemaziyelevvel 1299'da (29 Mart 1882) vezirlik verildi. O sene sonlarında maarif nâzırı, Zilhicce 1302'de (Eylül 1885) ayrılıp Rebiyülevvel 1303 (Ocak 1886) ortalarında evkaf nâzırı oldu. 27 Cemaziyelevvel 1307'de (19

Ocak 1890) ansızın vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. Vakur, doğru, iyiliksever, başarılı, cömert ve ılımlıydı. (IV. 486/87)

Nurî Osman Efendi 1229'da (1814) doğdu. Üveysü'l-Karanî tarikinden olup Bedesten'de mübayaat kâtibi olmuştu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) şair ve ediplerindendir. (IV. 593)

Nurî Osman Efendi Mürekkepçi esnafındandır. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) şair ve ediplerindendir. (IV. 593)

Nurî Paşa Askerlikten yetişerek miralay ve sonra mîrlivâ oldu. Arabistan Ordusu süvari livâsı iken 1271'de (1854/55) vefat etti. (IV. 593)

Nurî Paşa Hurpeştelidir. Oranın hânedanından olup mîrimîran olmuştur. 21 Şevvâl 1288'de (14 Aralık 1871) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 594)

Nurî Paşa Mekteb-i Tıbbiye'den yetişip miralay, mîrlivâ ve senelerce ferik ve sıhhiye reisi olup Muharrem 1307 (Eylül 1889) ortalarında vefat etti. Hâzık tabipdi. Yaşı 70'i geçmişti. (IV. 595)

Nurî Seyyid İsmail Efendi (Bülbülcüzâde) Şeyhlerdendir. 1209'da (1794/95) vefat etti. (IV. 590)

Nurullah Ağa Cebeci Ocağı'nda başkethüdâ olup 1214'de (1799/80) vefat ederek Üsküdar'da defnedildi. (IV. 586)

Nurullah Ağa Yükselerek mimarbaşı olup Şa'bân 1210'da (Şubat 1796) ayrıldı. (IV. 586)

Nurullah Bey Halil Hamid Paşa'nın torunlarındandır. Kalemde terbiye görüp ziraat ve sonra Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu ve ûlâ evveli rütbesini aldı. 1275'de (1858/59) ayrılarak akarıyla geçimini sağladı. 23 Safer 1315'de (24 Temmuz 1897) vefat eyledi. Ailesi mezarlığına defnedilmiştir. Yaşı 90, yumuşak huyluydu. Büyük oğlu bâlâdan Mehmed Âsım Bey'dir. Diğer oğlu padişah damadı merhum Hamid Bey'dir. Kardeşi Râif Bey de haylice yaşamış ve âmedî hulefalığından yalnızlığı seçmişti. İkisi de asil zat idi. (IV. 871)

Nurullah Efendi Manisalıdır. Tabib İsâ'nın akrabasından olup hekimbaşı Sinan Efendi şâkirdiydi. Kıbrıs'ın fethinin ardından kapdan Ali Paşa ile gidişinde 17 Cemaziyelevvel 973'de (10 Aralık 1565) boğulmuştur. Hâzık tabip, âlimdi. (IV. 585)

Nurullah Efendi Müderris, iki defa Kıbrıs ve bir defa Rodos müftüsü oldu. Rebiyülâhir 996'da (Mart 1588) vefat etti. Çeşitli ilimlerden hissedardı. (IV. 585)

Nurullah Efendi Edirnelidir. Müderris olarak Şa'bân 1020'de (Ekim 1611) vefat etti. (IV. 585)

Nurullah Efendi Müderris, Sakız, Bosna, Bağdad mollası oldu. 1033'de (1623/24) İranlılar asarak şehid eylediler. Sâlih, dindardı. (IV. 585)

Nurullah Efendi Hamidlidir. Müderris, Konya ve Bursa Yenişehri mollası oldu. 1036'da (1626/27) vefat etti. Âlim, sâlihdi. (IV. 585)

Nurullah Efendi Edirnelidir. Müderris, Tire, Konya mollası oldu. 1043'de (1633/34) vefat etti. (IV. 585)

Nurullah Efendi Kabakulak Mehmed Efendi'nin kardeşidir. Kapıcıbaşı ve çavuşbaşı oldu. 1060 (1650) tarihinden sonra vefat etti. (IV. 585)

Nurullah Efendi Şirvanî Seyyid Refî' b. Abdürrahim'in oğludur. Müderris olup 3 Şevvâl 1065'de (6 Ağustos 1655) vefat etti. Fâzıl, âlimdi. *Fıkh-ı Ekber* ile *Telhîs*'i şerh edip *Kadı Beyzâvî'ye* ta'likat yazdı. *Hâkî*'yi ilzam ederek Müslüman etmekle onunla tartışmalarını kapsayan risalesi vardır. Oğlu Nureddinzâde Ubeydullah Efendi'dir(→). (IV. 585)

Nurullah Efendi (Sadreddinzâde) Diyarbekir mollası olarak 1210'da (1795/96) vefat eyledi. (III. 321)

Nurullah Mehmed Bey Silahdar İbrahim Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan yetişerek rikâbdar-ı şehriyârî oldu. Şa'bân 1169'da (Mayıs 1756) hâcegânlıkla cizye muhasebecisi ve Şevvâl 1170'de (Haziran-Temmuz 1757) atlı mukabelecisi oldu. Zilka'de 1176'da (Mayıs-Haziran 1763) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 585)

Nurullah Mehmed Bey Abbasî soyundan olup Hakkâri beyliğinde bulunduktan sonra İstanbul'a gelmiş ve burada 12 Ramazan 1277'de (24 Mart 1861) vefat eylemiştir. Mehmed Paşa Tekkesi'nde medfundur. (IV. 587)

Nurullah Mehmed Bey (Kahvecibaşızâde) Tersane emini Ömer Sâhib Efendi'nin oğludur. Müderris, 1240'da (1824/25) Haleb mollası, Rebiyülevvel 1253'de (Haziran 1837) Şam mollası ve sonra Mekke mollası, Ramazan 1259'da (Ekim 1843) İstanbul pâyesi ve 14 Rebiyülâhir 1264'de (20 Mart 1848) İstanbul kadısı, Receb 1265'de (Mayıs-Haziran 1849) Anadolu pâyesi olarak 15 Şa'bân 1269'da (24 Mayıs 1853) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğlu Hacı Sâdık Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 587)

Nurullah Mehmed Efendi Kilâr-ı Âmire ağalarından olup sesi güzel olduğundan Şa'bân 1195'de (Temmuz-Ağustos 1781) imam-ı sânî ve müderris oldu. Az müddette vefat etmiştir. (IV. 586)

Nurullah Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olup cizye başhalifesi oldu. 13 Cemaziyelevvel 1249'da (28 Eylül 1833) vefat etti. (IV. 586)

Nurullah Mehmed Efendi (Abdülbâkîzâde) Kâtip ve sonra hâcegândan oldu. 14 Rebiyülevvel 1237'de (9 Aralık 1821) vefat etti. (IV. 586)

Nurullah Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. 1137'de (1724/25) doğup 1148'de (1735/36) müderris, 1171'de (1757/58) mahrec mollası olup Safer 1176'da (Eylül 1762) Mekke mollası, Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos 1769) İstanbul kadısı namzedi iken istifa eyledi. Rebiyülâhir 1187'de (Haziran-Temmuz 1773) Anadolu kazaskeri oldu. Safer 1192'de (Mart 1778) Rumeli kazaskeri oldu. O sene Cemaziyelâhirinde (Temmuz 1778) divan-ı âlîde hastalanıp 5. günü vefat eyledi. Bilgiliydi. Eğrikapı'da babası yanında medfundur. Oğulları Hidâyetullah Efendi ve Âbid Efendi'dir. Evlâdından biri Sâlim Mehmed Efendi(→), diğeri İlyas Mehmed Efendi'dir(→). Yine evlâdından Es'ad Mehmed Efendi(→) vardır. (IV. 586)

Nurullah Mehmed Efendi (Hâmidzâde) Moralızâde Hâmid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 1263'de (1847) Sofya mollası oldu. Bu senelerde (1850'ler) vefat etmiştir. (II. 106)

Nurullah Mehmed Efendi (Han Efendizâde) Müderris ve Ramazan 1263'de (Ağustos-Eylül 1847) Sofya mollası oldu. 1265 (1849) yılından sonra vefat etti. (IV. 587)

Nurullah Mehmed Efendi (Râsihzâde) Reisülküttab Mustafa Râsih Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1237'de (1821/22) Selânik mollası olup 18 Şevvâl 1248'de (10 Mart 1833) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 586)

Nurullah Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Mektûbî Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve nihayet Medine mollası oldu. Azledilmiş olarak 1180'de (1766/67) vefat etti. Fındıklı'da medfundur. (IV. 585/86)

Nurullah Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Müderris, Diyarbekir mollası olup 1210'da (1795/96) vefat eylemiştir. (IV. 586)

Nurullah Mehmed Paşa Halil Hamid Paşa'nın oğludur. Müderris, 1215'de (1800/01) Galata mollası, sonra Bursa pâyesi oldu. 1225 (1810) tarihlerinde hevâ ve hevese kapılmasından gazaba uğrayarak rütbesi miralaylığa çevrilip Edirne'de ikameti ferman buyuruldu. 1228'de (1813) mîrimîranlık ile Karasi mutasarrıfı, sonra 1233'de (1818) maden emini, sonra Avlonya mutasarrıfı olup 1236'da (1820/21) ayrıldı. Muharrem 1239'da (Eylül 1823) vezirlikle Limni muhâfızı oldu. Bir-iki ayda ilâveten Ankara ve Kengırı mutasarrıfı oldu. 1242'de (1826/27) Adana valisi olup 1244'de (1832/33) harbe memur oldu. Sonra İstanbul'a gelerek 1257'de (1841) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Zevk ehli ve işbilirdi. Oğlu Cemâleddin Paşa ve damadı yeğeni Âsım Mehmed Bey'dir. (IV. 587)

Nurullah Mustafa Efendi Sultan Ahmed Camii imamı olup 1213'de (1798/99) vefat ederek Karacaahmet'e defnolunan Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, mîrî kâtibi, 1232'de (1817) Haleb mollası ve 1237'de (1821/22) Mısır kadısı olup o sene Ramazanında (Mayıs-Haziran 1822) Trablusşam'da vefat etti. Oğulları Seyyid Mehmed Sa'dullah Efendi(→) ile Seyyid Said Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 467)

Nurullahzâde *bak.* Abdullah Efendi

Nuruosmaniye Hatibizâde *bak.* Derviş Mehmed Emin Efendi

Nusret Efendi (Hoca) Nuruosmaniye Kütüphanesi'nin üçüncü hâfız-ı kütüplüğüne kanaat edip 1208'de (1793/94) vefat etti. Ders vermekle meşgul olmuştu. Tıpda mecmuası vardır. Sâib'in bazı gazellerini şerheyledi. Üç dilde şairdir. (IV. 554)

Nusret Mehmed Bey Ayaşlı Es'ad Mehmed Muhlis Paşa'nın(→) oğullarındandır. Sadâret mektûbî hulefasından olup genç iken 1271'de (1854/55) vefat etmiş bir şairdir. (IV. 554; I. 341)

Nusret Paşa Çerkes asıllıdır. II. Mahmud'un kölelerinden olup Enderûn'da terbiye görmüştür. Sonra Mekteb-i Harbiye kurulunca Enderûn'la muzıka-i şâhâneden talebe alındığı sırasında oraya girdi. Tahsilden sonra Avrupa'ya ikmale gönderildi. Dönüşünde imtihanla erkân-ı harbiye sınıfına geçti. 1273'de (1856/57) iki bölük asker ile Rumeli cihetine Niş'e kadar teftişe gönderildi. Evvelce Kırım savaşında dahi bulundu. Miralay ve

sonra livâ olarak Şam ve Haleb'e memur oldu. İstanbul'a dönüşünde 1282'de (1865/66) mülga Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî'ye aza olup Zilka'de 1288'de (Ocak-Şubat 1872) Dâr-ı Şûrâ reisi, 5 Muharrem 1289'da (Mayıs 1872) Ankara valisi olup Zilka'de 1289'da (Ocak 1873) azledilmiş, Zilka'de 1290'da (Ocak 1874) muhacirîn idaresi muavini ve 24 Zilhicce 1290'da (12 Şubat 1874) Şûrâ-yı Devlet azası olup 1292'de (1875) Trabzon valisi ve birkaç ay sonra azledilip 1293'de (1877) Bosna ve İşkodra cihetlerine kumandan, sonra yâver-i ekrem olmuştur. 1301'de (1883/84) İran şahına nişan götürüp dönüşünde 4. Ordu ve sonradan 6. Ordu müfettişliğine tayin edildi. Bağdad'da Cemaziyelâhir 1311'de (Aralık 1893) vefat eyledi. İlim ve fazilet sâhibi, sert, güzel konuşan, cömert bir zat idi. Mükemmel coğrafya atlasıyla düzlem küre hazırlamıştır. Oğulları mîrlivâ Nâsır Paşa ile kaymakam Muzaffer Bey'dir. (IV. 870) [Bu ve aşağıdaki iki biyografi aynı kişiye aittir. Ancak bazı farkları olduğu görülmektedir.]

Nusret Paşa Çerkesdir. II. Mahmud'un kölelerinden olup Enderûn'a çerağ olmuş, Mekteb-i Harbiye ve Avrupa'da tahsil ile zâbit çıkmış ve Kırım savaşında bulunup miralay olarak Niş cihetine müfettiş olmuş ve buradan 1277 (1860/61) tarihlerinde Tuna'da iskân-ı muhacirîn memuriyetiyle birkaç sene bulunduktan sonra Filibe cihetine memur olmuş ve bundan sonra mîrlivâ olarak 1282'de (1865/66) Dâr-ı Şûrâ azalığına memur olmuştur. Sonra ferik olup Zilka'de 1288'de (Ocak-Şubat 1872) Dâr-ı Şûrâ reisi olup 6 Muharrem 1289'da (16 Mart 1872) vezirlikle Selânik ve o sene Rebiyülevvel'de de (Mayıs 1872) Ankara valisi olup Zilka'de'de (Ocak 1873) azledilmiş, Şevvâl 1290'da (Kasım-Aralık 1873) muhacirîn idaresi muavini, Zilka'de'de (Aralık 1873-Ocak 1874) Trabzon valisi, Cemaziyelâhir 1292'de (Temmuz 1875) azledilerek o sene Zilka'de'de (Aralık 1875) Adana valisi olup Cemaziyelâhir 1293'de (Temmuz 1876) azledilmiştir. Receb'de (Ağustos) Mitroviçe kumandanı olup Zilka'de'de (Kasım-Aralık) İstanbul'a gelmiş, 1294 (1877) başlarında Sohum kumandanı olup döndükten sonra o sene Cemaziyelevvelinde (Mayıs-Haziran 1877) Selânik valisi olmuş ve Zilhicce'de (Aralık) azledilmiş ve sonra yâver-i ekrem olarak burada bir hayli seneler bulunmuş, 1305 (1887/88) tarihinde İran'a fevkalâde sefir olmuş ve buradan 4. ve sonra 6. Ordu teftişine memur olup 7 Cemaziyelâhir 1314'de (13 Kasım 1896) Bağdad'da vefat eylemiştir. İmam-ı A'zam hazretlerinin türbesi civarına defnedilmiştir. Bilgili, sâdık, doğru, sertti. İlk defa harita yapmıştır. Oğulları mîrlivâ Nâsır Paşa ve kaymakam Muzaffer Bey'dir. (IV. 554) [Bir önceki biyografi sâhibi ile aynı kişidir. IV. 870'de farklı biçimde bir kez daha yazılmıştır.]

Nûşî Ali Çelebi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1062'de (1652) vefat etti. Şairdir. (IV. 595)

Nutkî Ali Dede Bosnalıdır. Mevlevî olup 1140'da (1727/28) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 559)

Nutkî Hüseyin Çelebi (Bezzazzâde) Mülâzimîn-i ilmiyeden olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 559)

Nutkî Mehmed Bey Boyalı Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Müderris, Mekke pâyesiyle Eyüp kadısı olup Zilka'de 1058'de (Kasım-Aralık 1658) vefat etti. Babasının yanında medfundur. Himmet sâhibi ve ihtişama düşkündü. Şairdir. (IV. 131)

Nutkî Mehmed Efendi (Karabaşzâde) Edirnelidir. Kadı olup 1057'de (1647) vefat etti. Şairdir. (IV. 163)

Nutkî Mehmed Pîr Efendi (Karakaşzâde) Müderris ve kadı olup 1075'de (1664/65) vefat etti. Şairdir. (IV. 175)

Nümâyî Ahmed Çelebi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1062'de (1652) vefat etti. Şairdir. (IV. 577)

Nümâyî Mehmed Efendi Çatalcalı Ali Efendi'nin(→) kardeşidir. Müderris, Selânik mollası olup Receb 1089'da (Ağustos-Eylül 1678) vefat etti. Şairdir. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir(→). (IV. 183; III. 520) [III. 520'de adı "Ebûbekirzâde Şeyh Mehmed Nümâyî" olarak yazılmıştır. Adı *Vekayiu'l-Fudalâ'*da ve *Nuhbetü'l-Âsâr'*da "Nümâyî Ebûbekir" olarak geçmektedir.]

Nüvisî Efendi Eyüp nâibi olup 971'de vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 595)

Nüzhet Ahmed Efendi İstanbulludur. İmam-ı evvel Şükrî Efendi'nin akrabasından olup Süleymaniye dersiâmlarındandır. Müderris, molla, evkaf müfettişi ve Mekke pâyesi olmuştur. Azledilmiş olarak 19 Rebiyülâhir 1306'da (23 Aralık 1888) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (I. 307)

Nüzhet Ahmed Efendi (Çörekçizâde) Müderris olup 1270'de (1853/54) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. (IV. 550)

Nüzhet Efendi Maliyeden yetişip hayli müddet muhasebecilik ve defterdarlık gibi hizmetlerde bulunup Bağdad maliye müfettişi olup Cemaziyelevvel 1306'da (Ocak 1889) vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 551)

Nüzhet Mehmed Efendi Tatar asıllı olup Sivas vilâyetinde 1224'de (1809) doğmuştur. Mekteb-i Harbiye'ye ve sonra maliye mektûbî odasına girdi. Bir aralık *Ceride-i Havâdis* muharriri olup sonra mektûbî-i seraskerî muavini ve büyük kardeşi Safvet Paşa'nın riyâsetinde Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî başkâtibi olmuştur. Azilden sonra maarif mektupçusu ve Şevvâl 1288'de (Aralık 1871-Ocak 1872) *Takvim-i Vekayi* memuru ve 1292'de (1875) matbuat müdürü oldu. Azilden sonra emekli oldu. Akıl hastalığından rahatsız olup hava değişimi için Kıbrıs ve Sayda gibi yerlerde seyahat edip nihayet Sivas'da 16 Ramazan 1304'de (8 Haziran 1887) vefat eylemiştir. Âlim, üç dilde şair, yazar, rind-meşrep, iyi huylu bir zat olup *Nüzhetü'l-Münşeât* ve başka eserleri vardır. Büyük oğlu Rıdvan Paşa ve küçük oğlu Reşid Paşa'dır. (IV. 550/51)

Nüzhet Osman Efendi Bursalıdır. Bakırcılar kethüdâsı ve Nakşibendî olup 1227'de (1812) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 550)

Nüzhet Ömer Efendi Neccarzâde Mustafa Rızâ Efendi'nin müridlerinden olup kalemden yetişerek Haremeyn kesedarı oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 550)

Nüzhetî Eyyûb Çelebi İstanbulludur. 1085'de (1674) vefat etti. Şairdir. (IV. 550)

Odabaşı Şeyhi *bak.* Fenâyî Mustafa Efendi

Odunyarıcı *bak.* Mustafa (Şeyh)

Odunyarıcızâde *bak.* Mustafa Hulûsî Efendi

Oğlan *bak.* Memi Çelebi; Mustafa Efendi

Oğlan Şeyh *bak.* İbrahim Efendi; İsmail Efendi

Oğlum Mehmed *bak.* İlmî Mehmed Efendi

Oğuzzâde *bak.* Ömer Efendi

Okçuzâde *bak.* Hüdâyî Mustafa Bey; Mehmed Paşa; Mehmed Şah Efendi

Onuncu *bak.* Sâlih Ağa

Onüç *bak.* Mustafa Efendi

Ordu Şeyhizâde *bak.* Lutfullah Efendi

Orsa-Poça *bak.* İbrahim Paşa

Ortaköylü *bak.* Ferruh İsmail Efendi

Oruç Bey Meşhur kapdan Hayreddin Paşa'nın büyük kardeşidir. Cezâyir'i zaptedip vilâyet ilan eyledi. 922'de (1516) harpde katledilmiştir. (I. 443)

Oruç Gazi II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) gazilerindendir. Bursa'da vefat eyledi. İstanbul'da bir mescidi vardır. (I. 443)

Oruç Paşa Timurtaş Paşa'nın oğludur. Timur clayında Süleyman Çelebi'nin yanınca bulundu. Fetret geçince I. Mehmed'e (Çelebi) geldi. 826'da (1423) beylerbeyilik ve ardından vezirlik verilmiştir. 829'da (1426) vefat etti. Cesur ve cömertti. (I. 442/43)

Osman (Hâfız) Meczûb-ı ilâhî bir derviş olup Direklerarası'nda oturur ve herkes hakkında iyi şeyler söylerdi. 1198'de (1784) vefat eyledi. Orada medfundur. Kabri ziyaretgâhdır. (III. 434)

Osman Ağa I. Selim'in (Yavuz) kilercibaşısı olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eyledi. (III. 415)

Osman Ağa Vâlide sultan başağası ve emekdar olduğundan Beyazî Mustafa Ağa yerine dârüssaâde ağası oldu. 1011'de (1602/03) vefat etti. (III. 417)

Osman Ağa Saraydan yetişerek bâbüssaâde ağası olup 1023'de (1614) vefat etti. İki sene önce Kadıköy'de ve Karaağaç'da birer cami yaptı. (III. 417)

Osman Ağa Sofyalıdır. Yükselerek adaşına halefen bâbüssaâde ağası olup 1030 (1621) tarihlerinde vefat etti. Kadıköy Camii'ne su getirdi. (III. 417/18)

Osman Ağa Saraydan yetişerek saray kethüdâsı olmuştu. Zilka'de 1061'de (Ekim-Kasım 1651) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 419)

Osman Ağa Yeniçeridir. Yükselerek 1066'da (1656) kul kethüdâsı olup Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) azledilerek ardından vefat etti. (III. 419)

Osman Ağa Enderûn'da yetişerek tülbend ağası oldu. 1084'de (1673/74) kapıcıbaşılıkla çıkmıştır. Sonra vefat etti. (III. 420)

Osman Ağa Saraydan yetişerek 1098'de (1687) mîrahûr-ı evvel oldu. Bu senelerde vefat eyledi. (III. 420/21)

Osman Ağa Suyolcu Ali Paşa'nın kethüdâsıdır. Zilka'de 1098'de (Eylül 1687) başbaki kulu olmuştur. Bu senelerde vefat etti. (III. 420)

Osman Ağa Yeniçeridir. Başçavuş, zağarcıbaşı ve 1106'da (1694/95) saksoncubaşı olup 1107'de (1695/96) azledildi. Sonra vefat etti. (III. 421)

Osman Ağa Yeniçeridir. 1115 sonlarında (1704 başları) zağarcıbaşı, Receb 1116'da (Kasım 1704) kul kethüdâsı ve Şa'bân'da (Aralık) sekbanbaşı, 13 Receb 1118'de (21 Ekim 1706) yeniçeri ağası olup 19 Zilka'de 1118' de (22 Şubat 1707) vefat etti. (III. 422/23)

Osman Ağa Yeniçeridir. Bağdad yeniçeri ağası oldu. Azledildikten sonra 1131'de (1719) vefat etti. Yahyâ Güzel Camii'ni yaptırmıştır. (III. 424)

Osman Ağa Caniklidir. Müteferrika olup Sarı Mustafa Paşa'nın kethüdâlığında bulunmuştu. 1145'de (1732/33) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. IV. 424)

Osman Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı oldu. 1155'de (1742) ayrıldı. Sonra vefat etti. (III. 428)

Osman Ağa Enderûnludur. Yükselerek çukadar-ı şehriyârî oldu. 1171'de (1756/57) vefat etti. (III. 430)

Osman Ağa Enderûn'dan yetişip çakırcıbaşı olup Şevvâl 1181'de (Şubat-Mart 1768) kapıcıbaşı ve silahdar ağası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 431)

Osman Ağa Hacı Mustafa Ağa'nın(→) oğludur. Topçu Ocağı'nda kethüdâ olup 1190'da (1776) vefat etmiştir. Kabataş'da medfundur. (IV. 432)

Osman Ağa Kapıcıbaşı olup 1196'da (1782) başbaki kulu olmuştur. Sonra vefat eylemiştir. (III. 433/34)

Osman Ağa Bosnalıdır. Şeyhülislâm Damadzâde Ebûlhayr Ahmed Efendi'nin(→) adamıydı. Silahdar Ocağı'nda azebler kethüdâsı olup Şa'bân 1199' da (Haziran 1785) vefat etmiş ve Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (I. 168

Osman Ağa Tekfurdağlıdır. Bostancı Ocağı'ndan yetişip 1206'da (1791/92) bostancıbaşı oldu. Azilden sonra Cemaziyelevvel 1216'da (Eylül 1801) Edirne bostancıbaşısı olup orada vefat etmiştir. (III. 437)

Osman Ağa Hasodabaşı olup Rebiyülâhir 1200'de (Şubat 1786) bâbüssaâde ağası oldu. 1220'de (1805) vefat eyledi. (III. 438)

Osman Ağa Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı ve 1 Receb 1221'de (14 Eylül 1806) yeniçeri ağası oldu. 21 Şa'bân 1221'de (4 Kasım 1806) Salmatomruk yangınında bir kadını çocuğuyla yanmaktan kurtarmak gayretinde iken duvar yıkılıp üçü de şehid oldular. (III. 438)

Osman Ağa Yeniçeridir. Yükselerek sekbanbaşı oldu. 1222'de (1807) vefat etti. (III. 438)

Osman Ağa Yeniçeridir. Yükselerek sekbanbaşı oldu. Şevvâl 1226'da (Ekim-Kasım 1811) azledilmişse de halefi de bir işe muvaffak olamayıp bir ay sonra bunun damadı olan İstanbul ağası sekbanbaşı oldu. Sonra vefat etti. (III. 439)

Osman Ağa Ereğlilidir. Cebeci Ocağı'ndan yetişerek II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında cebecibaşı oldu. 27 Receb 1229'da (15 Temmuz 1814) vefat edip Üsküdar'a defnolunmuştur. (III. 442)

Osman Ağa Tunusludur. Şevvâl 1229' da (Eylül-Ekim 1814) başkapı gulamı oldu. Sonra vefat etti. (III. 440)

Osman Ağa Enderûndandır. Kiler kethüdâsı olarak 1233 (1818) sonlarında Hüdâvendigâr Gazi mütevellisi oldu. Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) vefat eyledi. (III. 442)

Osman Ağa Boluludur. Berberbaşı olup Zilhicce 1240'da (Temmuz-Ağustos 1825) vefat eyledi. (III. 442)

Osman Ağa Enderûn'dan yetişme olup Cemaziyelâhir 1241'de (Ocak 1826) vefat etti. Hamidiye Türbesi'nde medfundur. (III. 442)

Osman Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek sekbanbaşı oldu. 1242 (1826/27) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 442)

Osman Ağa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı iken vekâleten kul kethüdâsı oldu. Cemaziyelevvel 1238'de (Şubat-Mart 1823) yeniçeri ağası olup 47 günde azledildi. 1242'de (1826/27) vefat etti. (III. 442)

Osman Ağa Mâbeyn-i hümâyûnda mumcubaşı olup Receb 1243'de (Ocak-Şubat 1828) vefat etti. Vekilharc-ı padişahî Mustafa Efendi'nin(→) damadıydı. Selimiye'de medfundurlar. (III. 442)

Osman Ağa Kapıcıbaşı ve Bereketli madeni emini oldu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (III. 443)

Osman Ağa Kapıcıbaşı ve Gümüşhacıköy madeni emini oldu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (III. 443)

Osman Ağa Yeniçerilidir. Serzağarî ve sonra İbrail yeniçeri ağası ve sonra kapıcıbaşı oldu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (III. 442/43)

Osman Ağa Kapıcıbaşı ve mîrahûr pâyesi olup mütesellimlikte bulundu. Bu senelerde (1840'lar) vefat etmiştir. Mehmed Ağa adında bir oğlu olup kapıcıbaşı olmuştur. (III. 445)

Osman Ağa Silivrilidir. Bostancı Ocağı'ndan yetişerek bostancıbaşı oldu. Rebiyülâhir 1239'da (Aralık 1823) azledildi. 1245'de (1829/30) başbaki kulu ve kapıcıbaşı oldu. Sonra emekli oldu. 1258'de (1842) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğulları Süfyan Bey ve Şerif Bey'dir. (III. 445)

Osman Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdası ve 23 Safer 1237'de (19 Kasım 1821) yeniçeri ağası olup Rebiyülâhir'de (Ocak 1822) ayrılmış ve 1270'de (1853/54) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 447)

Osman Ağa (Baltacı) (Hacı) Dârüssaâde dolap halifesi ve sonra yazıcı oldu. Azilden sonra Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) kapıcıbaşı olup kalyonlara kereste kesimine memur edildi. 1135'de (1722/23) vefat etti. (III. 424)

Osman Ağa (Berber) Sertıraşî-i padişahî olup sonra anahtar ağası ve 1115'de (1703/04) rikâbdar olup Şevvâl 1115'de (Şubat 1704) kapıcıbaşılıkla emekli edildi. Sonra küçük mîrahûr ve 1127'de (1715) çavuşbaşı vekili olarak sonra vefat etti. (III. 423)

Osman Ağa (Çil) Kapıcıbaşı ve Kıbrıs muhassılı olup 1178'de (1764/65) vefat etmiştir. (III. 430)

Osman Ağa (Genç) Bursalıdır. Enderûn'da yetişerek çukadar-ı şehriyârî olduktan sonra kapıcıbaşılıkla affolundu. Sonra başbaki kulu ve Receb 1200'de (Mayıs 1786) topçubaşı olup Rebiyülâhir 1202'de (Ocak-Şubat

1788) azledildi. 1204'de (1789/90) çavuşbaşı olup 1206'da (1791/92) azledilip 1207'de (1792) tekrar tayin olunup Rebiyülâhir 1207'de (Kasım-Aralık 1792) ayrıldı. Sonra sipahiler ağası olup mansıpları devrederek 1217' de (1802/03) üçüncü defa çavuşbaşı oldu. Zilhicce 1218'de (Mart-Nisan 1804) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. Damadı Feyzullah Ağa(→), torunu Mehmed Halil Efendi'dir. (III. 437)

Osman Ağa (Genç) Mehmed Paşa'nın kethüdâsıydı. Kapıcıbaşı oldu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (III. 443)

Osman Ağa (Hacı) I. Mahmud'un berberbaşısı olup emekli oldu. 1150' de (1737/38) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (III. 428)

Osman Ağa (Hacı) Bostancı Ocağı'ndan yetişip haseki oldu. 20 Rebiyülevvel 1159'da (12 Nisan 1746) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 429)

Osman Ağa (Hacı) Bosnalıdır. Koçevî Cenkçi İbrahim Kethüdâ'nın oğlu olup harir emini ve kapıcıbaşı olup 15 Receb 1179'da (28 Aralık 1765) vefat etti. Üsküdar'da Karacaahmet'de medfundur. (III. 430)

Osman Ağa (Hacı) İzmir voyvodası, 1204'de (1789/90) Kıbrıs muhassılı, hassa Silahşorü ve 1206'da (1791/92) Karahisar mütesellimi olup kasapbaşı oldu. 1210'da (1795/96) azledilip Bozcaada'ya sürüldü. Döndükten sonra tekrar kasapbaşı, sonra veznedarbaşı, hayme-i hassa kethüdâsı ve mehterbaşı olup 21 Zilka'de 1225'de (18 Aralık 1810) vefat etti. Miskinler'de medfundur. (III. 439)

Osman Ağa (Hacı) 1240'da (1824/25) lağımcıbaşı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 443)

Osman Ağa (Hacı) Bezirgânbaşı olup oğlu Osman Hakkı Bey Enderûnluydu. Zilka'de 1229'da (Ekim-Kasım 1814) vefat etti. Yeğeni, hane-i hassadan yetişme Hüseyin Ağa 1230' da (1815) ve diğer yeğeni Osman Ağa 1240'da (1824/25) vefat eylediler. Haydarpaşa'da medfundurlar. (III. 440)

Osman Ağa (Hacı) Eski Saray teberdarlarından iken kapıcıbaşı ve Mısır vekili oldu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (III. 442)

Osman Ağa (Hacı) Gedikli ve kapıcıbaşı oldu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (III. 442)

Osman Ağa (Hacı) Vanlıdır. Silahşor ve III. Selim devrinde (1789-1807) kapıcıbaşıydı. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (III. 442)

Osman Ağa (Hacı Şa'bânzâde) Silahdar Ocağı'nda kethüdâ iken 25 Ramazan 1215'de (9 Şubat 1801) vefat etti. Bu ocağın kethüdâlığından ma'zul olup o sene vefat eden Hacı Şa'bânzâde Hacı Ömer Ağa yanına defnedilmiştir. (III. 437)

Osman Ağa (Hâfız) Bosnalıdır. Enderûn'dan yetişerek kahvecibaşı, sonra kiler kethüdâsı ve sonra çukadar-ı şehriyârî oldu. 29 Şa'bân 1228' de (27 Ağustos 1819) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu Hâfız Yusuf Efendi'dir(→). (III. 440)

Osman Ağa (Hattat) Enderûnludur. Sırkâtibi olup çıktıktan sonra kapıcıbaşı olmuş ve 1148'de (1735/36) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 428)

Osman Ağa (Hazinedar) Antalyalıdır. Haleb muhassılı, sonra 1106'da

(1694/95) vezir kapıcılar kethüdâsı, sonra mîrahûr-ı sânî ve sonra başbaki, 1110'da (1698/99) hudut belirleme memuru, 1114'de (1702/03) çavuşbaşı ve o aralık sadâret kethüdâsı vekili, Receb 1116'da (Kasım 1704) mîrahûr-ı evvel ve 27 Şa'bân 1116'da (25 Aralık 1704) sadâret kethüdâsı, 1117'de (1705/06) ikinci defa çavuşbaşı ve 1118'de (1706/07) mîrahûr-ı evvel olup az müddette azledildi. Cemaziyelâhir 1123'de (Temmuz-Ağustos 1711) mîrahûr-ı evvel oldu. O sene Zilka'desinde (Aralık 1711) vefat etmiştir. Oğlu sudûrdan İsmail Efendi'dir. (III. 423)

Osman Ağa (Kara) Bostancı Ocağı'ndan yetişip haseki olmuş ve Şa'bân 1239'da (Nisan 1824) bostancıbaşı olup Zilka'de 1240'da (Haziran-Temmuz 1825) azledilmiştir. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) kapıcıbaşı ve 1243'de (1827/28) lağımcıbaşı olup taşraya gönderilmiş, 1245'de (1829/30) dönmüştür. 23 Zilka'de 1247'de (24 Nisan 1832) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu Ali Rızâ Bey 26 Receb 1252'de (6 Kasım 1836) vefat ederek yanına defnedildi. (III. 443)

Osman Ağa (Karakulak) Moralıdır. Bostancı olup Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) bostancıbaşı oldu. Dörtbuçuk ayda azledilerek Midilli'de ikamete memur oldu. Sonra kapıcıbaşı oldu. 1153'de (1740) vefat ederek Ağayokuşu'nda defnedildi. (III. 428)

Osman Ağa (Küçük) Arnavutdur. Bostancı olup 1115'de (1703/04) saray kethüdâsı oldu. Sonra vefat etti. (III. 422)

Osman Ağa (Sarı) Yeniçeridir. Turnacıbaşı olup 4 Cemaziyelevvel 1199'da (15 Mart 1785) vefat edip Topkapı'ya defnedildi. Oğlu Çelebi Mehmed Emin Ağa'dır. (III. 434)

Osman Ağa (Seyyid) Yeniçeridir. Turnacıbaşı olup 1172'de (1758/59) vefat eyledi. Üsküdar'da defnedildi. (III. 430)

Osman Ağa (Seyyid) Kapıcıbaşı ve Esmâ Sultan'ın kethüdâsıydı. 1222'de (1807) vefat edip Topkapı'ya defnedilmiştir. (III. 438)

Osman Ağa (Seyyid) (Hacı) Sultan kethüdâsı ve kapıcıbaşı olup Rebiyülevvel 1199'da (Ocak-Şubat 1785) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 434)

Osman Ağa (Şâtırzâde) Silahşor ve kapıcıbaşı oldu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (III. 442)

Osman Ağa (Türk) Ereğlilidir. Cebeci Ocağı'nda kethüdâ olup 1223'de (1808) cebecibaşı ve sonra kapıcı olup 27 Receb 1229'da (15 Temmuz 1814) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 439)

Osman Âtıf Efendi (Tatarcıkzâde) Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 11 Şevvâl 1228'de (7 Ekim 1813) vefat etti ve Edirnekapı'da babasının yanına defnedildi. (III. 391)

Osman Azmî Efendi (Sinanzâde) Rizelidir. Müderris olup 1242'de (1826/27) vefat etti. Âlimdi. Süleymaniye'de medfundur. (III. 442)

Osman Bey Antalya emiri Teke Bey torunlarından olup oraya bey oldu. Firûz Beyzâde Hamza Bey eliyle orası, I. Murad devrinde (1361-1389) Osmanlı topraklarına katıldı. Sonra vefat etti. (III. 415)

Osman Bey Sadrazam Rüstem Paşa'nın oğludur. 984'de (1576) vefat eylemiştir. Mihrimâh Sultan Camii'nde medfundur. Sultanzâde değildi. Ancak, Mihrimâh Sultan'dan paşanın büyük iki oğlu olup aynı camide türbede medfundur. Taşlarda isimleri yazılmamıştır. (III. 416; II. 378)

Osman Bey Rüstem Paşa'nın damadı Semiz Ahmed Paşa'nın(→), Mihrimâh Sultan'ın kızı Hâcce Ayşe Hanım Sultan'dan olan oğludur. Müteferrika ve 999'da (1591) Karahisar beyi olarak sonra vefat eylemiştir. (III. 416; I. 202)

Osman Bey Ferhâd Paşa'nın(→) oğludur. Bolu beyi olup Bağdad muharebesinde İmam-ı A'zam ziyaretinden gelirken 1037'de (1627/28) topla şehid oldu. (IV. 16)

Osman Bey Özdemir Paşa'nın oğludur. Yükselerek 1079'da (1668/69) sadâret kethüdâsı olup 1085'de (1674/75) vefat etti. (III. 420)

Osman Bey Sakızlı Mehmed Paşa'nın akrabasından olup 1041'de (1631/32) vefatında Trablusgarb valisi oldu. Donanmanın güçlenmesine çalışıp 24 parça gemi yaptı ve deniz savaşlarında ün kazandı. 1086'da (1675) ansızın vefat etti. Bir medrese, bir mescid, hamam ve han ve sair vakfı vardır. Yerine Osman Reis olup 1087'de (1676) vefat etti. Yerine vekilharç Osman Dayı tayin edilip iki ayda vefat eylemiştir. (III. 419/20)

Osman Bey Hekimbaşı Nuh Efendi'nin(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup 1151'de (1738/39) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. Oğlu Hacı Nuh Bey'dir(→). (IV. 579)

Osman Bey Süleymaniye ruznâmçecisi olup hâcegândan oldu. 1 Safer 1180'de (9 Temmuz 1766) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 430/31)

Osman Bey Eyyûbî Hasan Paşa'nın damadı Hacı Mustafa Paşa'nın oğludur. Babasının kethüdâsı olup 1143'de (1730/31) kapıcıbaşı oldu. 1170'de (1757/58) ikinci kapıcıbaşı ve Safer 1172'de (Ekim 1758) mîrahûr-ı evvel vekili oldu. Sonra memuriyetle Mısır'a gönderildi. 1174'de (1760/61) orada iken mîrialem oldu. 1198'de (1784) yaşı 100'e ulaştığı halde vefat eyledi. Necib ve asildi. Oğlu Hüseyin Bey 1188'de (1774) vefat etmiştir. Torunu Mehmed Bey'dir. (III. 434/35)

Osman Bey Çandarlı Halil Paşa'nın torunlarındandır. Kapıcıbaşı olup 5 Receb 1236'da (8 Nisan 1821) vefat etti. Bostan İskelesinde medfundur. Bu sülâleden Hacı Osman Bey 1246'da (1830/31) vefat etmiştir. Bunun oğlu Mehmed Bey 1250'de (1834/35) vefat ederek oraya defnedildi. (III. 442)

Osman Bey Nizâmiye ordusuna kuruluşunda girip miralay olmuştur. 1254'de (1838) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 445)

Osman Bey Hassa miralaylarından olup 15 Cemaziyelevvel 1262'de (11 Mayıs 1846) vefat etti. Selimiye Camii'nde medfundur. (III. 446)

Osman Bey Askerlikten yetişerek miralay ve 4. Ordu'da iken Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) emekli olup sonra vefat etti. (III. 448)

Osman Bey 2. Ordu miralaylarından olup Zilka'de 1279'da (Nisan-Mayıs 1863) vefat etti. (III. 448)

Osman Bey Vidin Kalesi miralayı olup 15 Muharrem 1292'de (21 Şubat 1875) vefat etti. Doymazdere'de medfundur. (III. 449)

Osman Bey Tophane miralaylarından olup Ramazan 1292'de (Ekim 1875) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. (III. 449)

Osman Bey Harbiye nâzırı Pertev Paşa'nın kardeşi Emin Efendi'nin oğludur. Sadâret mektûbî ve âmedî kalemine girerek vükelâdan Sâdık Rif'at Paşa'ya damad olmuştu. Sonra ûlâ olup emekli oldu. 14 Cemaziyelâhir 1309'da (15 Ocak 1892) yaşı 70'i aşkınken vefat eyledi. Silivrikapı'da Seyyid Nizameddin Tekkesi'ne defnedildi. (III. 452)

Osman Bey Anadolu ahalisindendir. İstanbul'da yetişerek kurenâdan olup 1273'de (1856/57) serkurenâ oldu. 1276'da (1859/60) vezirlikle Bursa valisi olmuşsa da haftasında değiştirilmiş ve yine beylikle kalıp 1279'da (1862/63) taşrada ikamete gönderilmiş ve dönüşte uzun yıllar boşta kalıp 1293 (1876) tarihlerinde Şehremâneti Meclisi'ne aza olarak 1311 (1893/94) tarihlerinde vefat eylemiştir. (IV. 862)

Osman Bey (Ali Paşazâde) Hüseyin Bey'in oğludur. Müderris, Edirne ve 1173'de (1759/60) Medine mollası olup sonra İstanbul pâyesi olarak 1179'da (1765/66) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 430)

Osman Bey (Balyemez) Sekbanbaşı olup 921'de (1515) vefat etti. Ondan sonra "yeniçeri ağası" görevi oluşturulmuştur. (III. 415)

Osman Bey (Dukaginzâde) Mehmed Paşa'nın oğludur. Müderris. Cemaziyelevvel 994'de (Nisan-Mayıs 1586) Selânik mollası, sonra ikişer defa Selânik, Mısır ve birer kere Yenişehir, Üsküdar, Mekke mollası oldu. Şevvâl 1008'de (Nisan-Mayıs 1600) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 1009'da (Kasım 1600) azledildi. Safer 1010'da (Ağustos 1601) üçüncü defa Mısır mollası oldu. Receb 1011'de (Aralık 1602-Ocak 1603) azledildi. Safer 1012'de (Temmuz-Ağustos 1603) vefat etti. Âşıkpaşa'da medfundur. Cömert, gayretli, himmeti yüce, ilim ve marifetten hissedardı. (III. 417)

Osman Bey (Genç) Bağdad muharebelerinde hizmet etmiştir. Cesur ve gayretliydi. 1040'da (1630/31) şehid oldu. (III. 418)

Osman Bey (Hacı) Mihaloğlu'nun ve Süleyman Bey'in vakıfları mütevellisi ve kapıcıbaşı olup 1 Rebiyülâhir 1268'de (24 Ocak 1852) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 447)

Osman Bey (Hadımoğlu) Kapıcıbaşı olup Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) Akdeniz muhâfızı olup 1222'de (1807) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (III. 438)

Osman Bey (Hakkâkzâde) Hattat Mustafa Efendi'nin oğludur. Enderûn'dan yetişerek şehzâdeliklerinde II. Abdülhamid'in hizmetine memur oldu. Tahta çıkışında ikinci kurenâ olup ferik ve sonra bâlâ oldu. Hamdî Paşa'nın vefatında serkurenâ-yı padişahî olmuştur. 1 Safer 1308'de (16 Eylül 1890) vefat eyledi. II. Mahmud Türbesi kabristanına defnedilmiştir. Matbaa-i Osmaniye'de pek çok mushaf-ı şerif basarak güzel hizmette bulunmuştur. Oğulları Cevad Bey ve Ömer Bey olup, Ömer Bey 1307'de (1889/90) vefat etti. Damadları mâbeyn-i hümâyûn serkâtibi Süreyyâ Paşa merhum, ferik Edhem Paşa ve mâbeyn-i hümâyûn kâtibi Cevad Beyefendi'dir. (III. 451)

Osman Bey (Kulaksız) Beylerden olup Kolnuk beyi oldu. Yiğit ve gazi idi (17. yy başı). (III. 417)

Osman Bey (Mustafa Paşazâde) Seyyid Mustafa Paşa'nın(→) oğlu, Abdurrahman Feyzî Bey'in kardeşidir. Müderris, tahrir memuru, bilâd-ı hamse mollası olup 1259'da (1843) vefat etmiştir. (III. 445; IV. 456)

Osman Bey (Poyraz) Meşhur bir sipahi olup haylice ünü yayılmış ve 1011'de (1602/03) vefat etmiştir. (III. 417)

Osman Bey (Şehsüvarzâde) Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Müderris ve 1195'de (1781) Galata mollası oldu. 1200'de (1786) vefat etti. (III. 435; IV. 438)

Osman Bey (Tüy[illegible]z) (Hacı) Askerlikten yetişip toph[illegible]e miralayı olup 1 Şa'bân 1298'de [illegible] Haziran 1881) vefat etti. Sütlüce'd[illegible]defnolundu. (III. 451)

Osman Bey (Zaralızâde) Receb Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup 1257'de (1841) vefat eylemiştir. (II. 374)

Osman Beyzâde *bak.* Fethî Mehmed Ali Efendi

Osman Çelebi Malcı Mehmed Efendi'nin oğludur. Malcı Mescidi yanında bir mektep yaptı. (III. 418)

Osman Çelebi Umûr Paşa'nın(→) oğludur. 832'de (1429) Varna savaşında Germiyan sancağı beyi iken şehid oldu. (III. 415; I. 401/02)

Osman Çelebi Meşhur Nakkaş Ali'nin oğludur. Beylerden olup II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) defterdar oldu. O görevde vefat etti. Oğlu şair Lâmiî'dir. (III. 415)

Osman Çelebi (Hekim) İranlıdır. İstanbul'a gelince I. Selim'in (Yavuz) hizmetine tayin olundu. 950'de (1543/44) vefat etti. Usta tabip, zeki, iffetli, kâmildi. (III. 415)

Osman Dayı 1005'de (1596/97) Tunus beyi olup 13 Receb 1009'da (18 Ocak 1601) vefat etmiştir. (III. 417)

Osman Dayı (Kahveci) Trablusgarp Ocağı'ndan olup Mehmed Paşa üzerine dayı olup (1700-1710 arası) üç buçuk ay sonra vefat etmiştir. (III. 422)

Osman Edib Efendi Giritlidir. Yetişerek Aziz Paşa'nın çavuşbaşılığında kesedarı oldu. 16 Zilhicce 1233'de (17 Ekim 1818) vefat etti. Oğlu Hâfız Mehmed Nurî Efendi 1247'de (1831/32) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 442)

Osman Efendi Niğboluludur. Müderris oldu ve sonra Manisa Muradiye medresesi tevcih olundu. 14 Zilka'de 1002'de (1 Ağustos 1594) vefat etti. (III. 416)

Osman Efendi Tokatlıdır. 1035'de (1625/26) İran Ordusu defterdarı ve nişancı oldu. 1037'de (1627/28) vefat etti. (III. 418)

Osman Efendi Yalvaçlıdır. Müderris, Konya, Tire, Manisa mollası oldu. 1037'de (1627/28) vefat etti. Sâlihdi. (III. 418)

Osman Efendi Akşehirlidir. Müderris, Kayseri, Gelibolu, Akşehir mollası oldu. Sonra Kıbrıs'a sürüldü. Silifke'de, Zilhicce 1039'da (Temmuz-Ağustos 1630) vefat etti. Sâlih, şair, münşî idi. (III. 418)

Osman Efendi Bâbıâlî'den yetişerek tezkireci oldu. 1067'de (1656/57) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Ku-

ruçeşme Mescidi'nin bânîsidir. (III. 419)

Osman Efendi Bosnalıdır. Fâtih, Süleymaniye ve sonra Ayasofya camilerine vâiz oldu. Hekim Çelebi Tekkesi'ne şeyh dahi olmuştur. Şevvâl 1074'de (Mayıs 1664) vefat etti. Nakşibendî tarikatine mensup fâzıl, zengin bir zat idi. (III. 419)

Osman Efendi Trabzonludur. Hasan Efendi'nin oğlu olup Şevvâl 1105'de (Haziran 1694) vefat etti. (III. 421)

Osman Efendi Yetişerek hâcegândan olup dârüsaâde başyazıcısı oldu. 1106'da (1694/95) süvari mukabelecisi ve sonra arpa emini oldu. Sonra vefat eylemiştir. Oğlu şair Sâmî Bey'dir. (III. 421)

Osman Efendi Erzincanlıdır. Müderris olup Ramazan 1107'de (Nisan 1696) vefat etti. (III. 421)

Osman Efendi Çavuşzâde Damadı diye bilinen Kastamonulu Mustafa'nın oğludur. Katar vâizleri mesleğinde yükselerek Bâyezid Camii vâizi iken 15 Rebiyülevvel 1114'de (9 Ağustos 1702) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Muhaddis, müfesserdi. (III. 422)

Osman Efendi Abdullah Efendi'nin oğlu olup Hısnımansur'da müftü ve müderris iken 3 Safer 1123'de (23 Mart 1711) vefat etti. Fâzıldı. (III. 423)

Osman Efendi Suviçelidir. İspirî damadının hısmı olup müderristi. Cemaziyelevvel 1129'da (Nisan-Mayıs 1717) vefat etti. (III. 424)

Osman Efendi Muğlalıdır. Halvetî olup Süfyan hulefâsından İbrahim Şükrî Efendi'nin müridi oldu. Bursa şeyhlerinden olarak 1133'de (1721) vefat etti. (III. 424)

Osman Efendi Trabzonludur. Müderris ve 1140'da (1727/28) Gence mollası olup sonra vefat etti. (III. 427/28)

Osman Efendi Üsküdarlıdır. Halvetî olup 1137'de (1724/25) Hüdâyî Tekkesi şeyhi oldu. Ramazan 1140'da (Nisan-Mayıs 1728) vefat etti. Üsküdar'da Atpazarı Camii'nin bânîsidir. (III. 427)

Osman Efendi Divan kaleminden yetişip Rebiyülevvel 1141'de (Ekim 1728) hâcegân rütbesiyle Haremeyn muhasebecisi oldu. 1143'de (1730/31) vâlide sultan kethüdâsı ve sonra başmuhasebeci vekili, 1148'de (1735/36) şehremini ve Anadolu muhasebecisi olup 1150 (1737/38) tarihinden sonra vefat etmiştir. (III. 428)

Osman Efendi Hüdâyî Tekkesi dervişlerinden kâmil bir şeyhdi. Baltacı Mehmed Paşa ile harpde bulunup düşmandan bir sancak almıştır. 1158'de (1745) vefat eylediğinde bu sancak üzerine örtülmüştür. Bir mescid yaptı. Ermiş sayılanlardandı. (III. 429)

Osman Efendi İmam-ı evvel Hasan Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Selânik mollası oldu. 1162'de (1749) azledilmiş olarak vefat etti. Ayrılık çeşmesi'nde medfundur. (III. 429; II. 151)

Osman Efendi Kadı olup şeyhülislâm Damadzâde Ebûlhayr Ahmed Efendi'nin(→) hazinedarlığında bulunmuştu. 1171'de (1757/58) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (I. 168)

Osman Efendi Müderris, molla ve Mısır mollası oldu. Sonra Pazarcık'a göçerek oralarda bu senelerde (1760'lar) vefat etmiştir. Oğlu Hacı Mehmed Efendi'nin oğlu Hacı Ali Paşa'dır. (III. 431)

Osman Efendi Kırımlıdır. Müderris, Bursa kadısı, Mekke pâyesi ve fetvâ emini olup 1175'de (1761/62) vefat etti. Âlim, fâzıldı. Oğlu Lutfullah Efendi'dir(→). Diğer oğlu Seyyid Said Mehmed Efendi'dir(→). Eğrikapı'da medfundurlar. Bir oğlu da sudûrdan Tatarcık Abdullah Efendi'dir. (III. 430)

Osman Efendi Yükselerek Râgıb Paşa'nın kapıcılar kethüdâsı olduğundan Zilkade 1174'de (Haziran 1761) hâcegân rütbesiyle Sâliha Sultan kethüdâsı ve Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) mevkufatî oldu. 1179'da (1765/66) vefat etti. Süleymaniye'de, Cenderecizâde Türbesi Mezarlığı'nda medfundur. Oğlu Ahmed Reşid Efendi'dir. (III. 430)

Osman Efendi Akmahmudzâde Mektebi muallimi ve şeyhülkurrâ idi. 1183'de (1769/70) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 432)

Osman Efendi Musullu Amrî Ali Efendi'nin oğludur. Hâcegândan olup Bağdad defterdarı oldu. 1184'de (1770/71) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 432)

Osman Efendi Topçular kethüdâsı olup Rebiyülâhir 1191'de (Mayıs 1777) vefat edip Kabataş'a defnedilmiştir. (III. 434)

Osman Efendi Zilelidir. Ayasofya Camii'nde ikinci imam iken 1172'de (1758/59) imam-ı sânî-i padişahî olmuştur. 29 Cemaziyelâhir 1189'da (27 Ağustos 1775) azledilerek Beykoz'da ikamete memur oldu. 1191'de (1777) Galata mollası olup 1196'da (1782) 67 yaşında vefat eyledi. Sâlihdi. Oğlu Mevâlîden Mehmed Es'ad Efendi'dir. (III. 434)

Osman Efendi Saray muallimi ve Nakşibendî şeyhi olup Rebiyülâhir 1198'de (Mart 1784) vefat eyledi. 1227'de (1812) vefat eden oğlu Mehmed Haydar Efendi ile Üsküdar'da medfundur. (III. 434)

Osman Efendi İkinci kahveci olup saraydan çıktıktan sonra 1203'de (1788/89) Haremeyn muhasebecisi olmuştur. Sonra vefat eyledi. (III. 435)

Osman Efendi Bozokludur. Müderris ve 1209'da (1794/95) Eyüp mollası olup sonra vefat etti. Oğlu Ömer Efendi'dir(→). (III. 436)

Osman Efendi Manisalıdır. İzzet Paşa'nın kitapçısı ve müderris olup 1209'da (1794/95) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (III. 435)

Osman Efendi Ahmed Nurî Efendi'nin oğludur. Hırka-i Şerife şeyhi oldu. Müderris, Haleb mollası ve sonra Mekke pâyesi olup 20 Şevvâl 1216'da (25 Şubat 1802) vefat etmiştir. (III. 437)

Osman Efendi Karahisârlıdır. Müderris, 1213'de (1798/99) havass-ı refia kadısı oldu. 7 Ramazan 1219'da (10 Aralık 1804) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 438)

Osman Efendi Bekir Paşa'nın divan kâtibi olup hâcegândan oldu. 1220'de (1805) vefat etti. (III. 438)

Osman Efendi Mühendishane hocası olup 1220'de (1805) vefat eylemiştir. Okmeydanı'nda medfundur. (III. 438)

Osman Efendi Büyük Esmâ Sultan'ın masraf kâtibi ve müderristi. 1202'de (1788/89) azledildi. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 435)

Osman Efendi Çelik Mehmed Paşa'nın imamı olup müderris ve 1200'de (1786) Ayntab mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 435)

Osman Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan ve yeniçeri kethüdâsı yeri kâtibi oldu. 21 Şa'bân 1222'de (25 Ekim 1807) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (III. 438)

Osman Efendi Kırımlı İbrahim Efendi'nin oğludur. Başmuhasebede serhalife olup 1227'de (1812) vefat etti. (III. 439/40)

Osman Efendi Za'feranboluludur. Müderris, Şevvâl 1211'de (Nisan 1797) Haleb mollası, sonra pâye alıp bilâd-ı hamse ma'zulü iken 1227'de (1812) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (III. 440)

Osman Efendi Erzurumludur. Müderris, İzmir kadısı olup Muharrem 1228'de (Ocak 1813) azledilmiş olarak vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 440)

Osman Efendi Bozokludur. Müderris, Üsküdar mollası olup müddeti bitiminden evvel bir yere sürüldü. Zilhicce 1232'de (Ekim-Kasım 1817) vefat eyledi. (III. 440)

Osman Efendi Moralıdır. Süleyman Penâh Efendi'nin oğlu olup maliyeden yetişerek başhalife, 1198'de (1784) mektubî-i defterî, Zilhicce 1205'de (Ağustos 1791) rikâb defterdarı, 1206'da (1791/92) defterdar-ı şıkk-ı evvel ve o sene Şevvâl'de (Mayıs-Haziran 1792) tersane emini olup 27 Şa'bân 1209'da (19 Mart 1795) azledildi. 1210'da (1795/96) nişancı, 1211'de (1796/97) çavuşbaşı, Cemaziyelâhir 1213'de (Kasım 1798) ikinci defa çavuşbaşı, Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) sadâret kethüdâsı olup orada hastalanıp Cemaziyelâhir 1215'de (Ekim-Kasım 1800) azledildi. Rebiyülevvel 1216'da (Temmuz-Ağustos 1801) ikinci defa kethüdâ olup Zilhicce'de (Nisan 1802) üçüncü defa çavuşbaşı ve Safer 1218'de (Mayıs-Haziran 1803) üçüncü defa kethüdâ olup Rebiyülâhir'de (Temmuz-Ağustos) azledildi. Sonra defter emini oldu ve Receb 1221'de (Eylül-Ekim 1806) ikinci defa defterdar olup Zilhicce'de (Şubat 1807) azledildi. Safer 1222'de (Nisan 1807) ikinci defa nişancı, sonra Esmâ Sultan kethüdâsı olup Safer 1223'de (Nisan 1808) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı olup Cemaziyelâhir'de (Ağustos) Ruscuk'a ikamete memur oldu. Zilka'de 1223'de (Aralık 1808-Ocak 1809) döndü. O sene ikinci defa defter emini oldu. Zilka'de 1225'de (Aralık 1810) yine rikâb kethüdâsı oldu. Azilden sonra Zilhicce 1226'da (Aralık 1811-Ocak 1812) kereste gümrüğü nâzırı oldu. Ramazan 1231'de (Ağustos 1816) Saruhan nâzırı olup sonra İstanbul'a geldi. 11 Ramazan 1232'de (25 Temmuz 1817) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Vakur, dirayetli, zeki, hesap işlerini iyi bilirdi. Oğlu Derviş Efendi'dir(→). (III. 441)

Osman Efendi Kastamonuludur. Hayme-i hassa şeyhi ve müderris olup 1 Şa'bân 1237'de (23 Nisan 1822) vefat eylemiştir. Akağalar Mezarlığı'nda medfundur. Fâzıldı. (III. 440)

Osman Efendi Hacı Said Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Başmuhasebe kâtiplerinden olup 6 Şevvâl 1242'de (3 Mayıs 1827) vefat etti. (III. 41)

Osman Efendi Mektûbî-i defterî hulefâsından olup küçük ruznâmeci oldu. Sonra vefat eyledi (1830'lar). (III. 443)

Osman Efendi Rıfaî'dir. Dürzî şeyhden sonra Bezirgân Tekkesi şeyhi olup 1245'de (1829/30) vefat etmiştir. Zamanında mâbeyn-i hümâyûndan emekli Velî Bey camiden çevrilme bu tekkeyi yeniden yaptırmıştır. (III. 365)

Osman Efendi Moralıdır. Yusuf Âgâh Efendi'nin akrabasından olup Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) Selimiye Camii bina emini oldu ve Üsküdar Kışlası bina eminliğini de ifa eyledi. 13 Ramazan 1246'da (25 Şubat 1831) vefat etti. Mahmudpaşa Mezarlığı'nda medfundur. (III. 443)

Osman Efendi Lâzdır. Ömer Vasfî Efendi'nin oğludur. 5 Şevvâl 1250'de (4 Şubat 1835) vefat etti. Üsküdar'da babası yanında medfundur. Hattatdı. (III. 444)

Osman Efendi Sa'dîye tarikatından olup Ahmed Efendi'nin(→) yerine Fındıkîzâde Dergâhı'na şeyh oldu. Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) vefat etti. Tekkede medfundur. (I. 283)

Osman Efendi Ankaralıdır. Müderris, Zilka'de 1281'de (Nisan 1865) Haleb mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 449)

Osman Efendi Âtıfzâde Süleyman Ferid Efendi'nin damadı olup 1286'da (1869/70) vefat eyledi. Oğlu Seyyid Mehmed Emin Efendi(→) ile Haydarpaşa'da medfundur. (III. 447)

Osman Efendi Çorumludur. 1223'de (1808) doğdu. Mekteb-i İ'dâdî-i Askerî muallimi olup mevâlîden olmuştur. 23 Rebiyülâhir 1296'da (16 Nisan 1879) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. Sarf ve nahve dair bir kitap yazmış fâzıldı. (III. 450)

Osman Efendi Yağlıkçı Ahmed Efendi'nin oğlu olup 1233'de (1818) doğdu. 1247'de (1831/32) başmuhasebe kalemine girip 1251'de (1835/36) lağvinde mukataat zimmet halifeliği ve 1256'da (1840) vâridat muhasebeciliği kalemine alındı. 1262'de (1846) mümeyyiz-i sâlis ve sonra sânî ve evvel olmuştur. 1273'de (1856/57) vâridat muhasebecisi muavini ve 1280'de (1863/64) banka muhasebecisi, 1281'de (1864/65) maliye, 1282'de (1865/66) eshâm, 1283'de (1866/67) tahsilat ve 1284'de (1867/68) ûlâ ile vâridat muhasebeciliklerine nâil oldu. 1287'de (1870) Divan-ı Muhakeme-i Maliye azası, lağvında Divan-ı Muhasebat azası ve sonra Meclis-i Maliye azası olup 1295'de (1878) ûlâ evveli olmuş, sonra emekli edilmiştir. 25 Şevvâl 1313'de (9 Nisan 1896) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Divanî ve siyakat hatlarında mahir ve muhasipdi. (IV. 863)

Osman Efendi Çivizâde Mescidi'ne minber koyarak cami eyledi. (III. 418)

Osman Efendi (Atâullah Efendizâde) Müderris. Yenişehir mollası olup sonra meslek değiştirerek vefat etmiştir (1830'lar). (III. 444)

Osman Efendi (Atinalı) Mora Atinasındandır. İstanbul'a gelip yetişerek dârüssaâde ağası kâtibi oldu. Çıktıktan sonra hâcegânlıkla Haremeyn muhasebecisi, yeniçeri kâtibi, başmuhasebeci, 1127'de (1715) darbhane emini ve vâlide sultan kethüdâsı oldu. Sonra matbah emini ve rikâb defterdarı, 1131'de (1719) ve 1135'de

(1723) iki defa ruznâmeci ve sonra yeniçeri kâtibi olup 1136'da (1723/24) vefat etmiştir. Edip, kâmil, akıllı, hareket ve sülûku müsellemdi. Atina'da hayır eserleri olduktan başka, Tophane'de Tomtom Mahallesi'nde bir çeşme yaptı Oğlu ricâlden Seyyid Ahmed Efendi ile Hacı Mehmed Efendi'dir. Ahmed Bey'in oğlu Şeyh Mehmed Emin Efendi 1243'de (1827/28) vefat etti. (III. 425)

Osman Efendi (Bostancızâde) (Hacı) Yeniçeridir. Safer 1194'de (Şubat 1780) seksoncubaşı olup azledilmiştir. Sonra vefat etti. (III. 433)

Osman Efendi (Canbazzâde) Müderris Ahmed Efendi'nin oğludur. 1142'de (1729/30) Eyüp mollası olmuştur. (III. 427)

Osman Efendi (Çil) Haseki Mustafa Ağa Mektebi hocası ve şeyhülkurrâ idi. 20 Muharrem 1202'de (1 Kasım 1787) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 435)

Osman Efendi (Deli) Tosyalıdır. Müderris, 1240'da (1824/25) Selânik mollası niyâbetinde bulunarak 1247'de (1831/32) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. Oğlu Tosyalızâde Mehmed Rif'at Efendi'dir(→). Babası yanında defnedildi. Aynı devirde yaşamış nâib bir Tosyalı Osman Efendi daha vardır. (III. 443/44)

Osman Efendi (Emin Nureddin) Mısır kadılarından olup 961'de (1554) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda Burmalı Mescid'in bânîsidir. Orada medfundur. (III. 415/16)

Osman Efendi (Feyzullahzâde) Sudûrdan Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, 1198'de (1784) İzmir mollası, 1200'de (1786) ordu kadısı, Muharrem 1208'de (Ağustos 1793) Bursa mollası ve sonra Mekke pâyesi, Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) İstanbul kadısı, Muharrem 1220'de (Nisan 1805) Anadolu kazaskeri olup 37. günü, yani 7 Safer 1220'de (7 Mayıs 1805) vefat etti. Üsküdar'da, babası yanında medfundur. (III. 440)

Osman Efendi (Hacı) Bosnalıdır. III. Mustafa'nın hüsn-i hat hocası ve müderris olup 1181'de (1767/68) vefat etti. Ayazma Camii'ne defnedildi. (III. 431)

Osman Efendi (Hacı) Varnalıdır. Müderris ve sonra Galata mollası olup 8 Zilka'de 1181'de (27 Mart 1768) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 431)

Osman Efendi (Hacı) Sivaslıdır. Tekfurdağı müftüsü ve Süleymaniye müderrisi oldu. 7 Zilhicce 1211'de (3 Haziran 1797) vefat edip Çamlıca'da Selâmi Efendi Mezarlığı'na defnedildi. Fâzıl, muhaddisdi. (III. 436)

Osman Efendi (Hacı) Nuruosmaniye vâizi olup 1248'de (1832/33) vefat eylemiştir. (III. 444)

Osman Efendi (Hacı) Müderris olup Cemaziyelevvel 1259'da (Haziran 1843) vefat etti. (III. 445)

Osman Efendi (Hacı) Çulhalar kethüdâsı ve Sa'dî şeyhi olup 28 Şevvâl 1279'da (18 Nisan 1863) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 447/48)

Osman Efendi (Hâfız) Suyolcuzâde'nin şâkirdi olup 7 üstad vasıtasıyla Şeyh Hamdullah'a ulaşır. Ancak, hatda, Şeyhzâde'ye varınca üstadını geçmiştir. Bu sebepden "Şeyh-i Sânî" dendi. 1111'de (1699/1700) vefat edip Kocamustafapaşa'ya defnedildi.

Şâkirdi Yedikuleli Emir Abdullah Efendi'dir. Bunun şâkirdleri de Eğrikapılı Râsim Efendi, Yusuf Rûmî Efendi, Çelebi İmam, Hâfız Mustafa Efendi ve Haffafzâde Hasan Efendi'dir. (III. 421/22)

Osman Efendi (Hâfız) Yeniçeridir. Kul kethüdâsı olup Receb 1193'de (Temmuz-Ağustos 1779) yeniçeri ağasıyla geçinemeyip azledilerek Rumeli'ye ikamet memuru olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 433)

Osman Efendi (Hâfız) Dersiâm ve Sultan Ahmed Medresesi müderrisiydi. 5 Şevvâl 1200'de (1 Ağustos 1786) vefat eyledi. (III. 435)

Osman Efendi (Hâfız) Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1198'de (1784) matbah emini, 1199'da (1785) kapıcılar kâtibi ve o sene masraf-ı şehriyârî, sonra Şah Sultan kethüdâsı olup ulûfeciyân-ı yemin kâtibi dahi olmuştur. 18 Şevvâl 1203'de (12 Temmuz 1789) vefat etti. Bâyezid Camii Mezarlığı'nda medfundur. (III. 435)

Osman Efendi (Hakikîzâde) Yatağan Tekkesi bânîsidir ki, orada imam iken yaptırdı. 1140 (1727/28) tarihlerinde vefat edip oraya defnedildi. Yerine, oğlu Mustafa Efendi geçti. 1169'da (1755/56) vefat etmiştir. Yerine, babasının halifesi Çukadar Abdullah Efendi olup 1184'de (1770/71) vefat eylemiştir. Hattat Eğrikapılı Râsim Efendi, bu Mustafa Efendi'nin torunudur. (III. 427/28)

Osman Efendi (Hekim) Tokat defterdarı olup 1024'de (1615) İran Ordusu defterdarı oldu. Azledilmiş olarak vefat etmiştir. (III. 418)

Osman Efendi (Hırka-i Şerif Şeyhi) Hırka-i Şerife'nin ilk şeyhidir. Bu sebepden "şeyhü'ş-şüyûh" dendi. Bu Hırka-i Şerife'yi, bunun dedesi olup kendisini Hz. Üveys evlâdından sayan Şükrullah adlı zat 1027 (1618) tarihlerinde İstanbul'a getirip Hz. Üveys'e Peygamber Efendimizin hediyesi olan hırka olduğunu isbat eyledi. İlk defa Hırka-i Şerife binalarını, Çorlulu Ali Paşa yapıp Osman Efendi'yi şeyh seçti. II. Mahmud devrinde padişah tarafından hücre ve hane tamir buyuruldu. Sonra Sultan Abdülmecid, kârgîr bir cami inşa etti, halen bu cami içinde mahfuzdur. Osman Efendi Rebiyülâhir 1138'de (Aralık 1725) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. Yerine oğlu Abdullah Efendi ve 1170'de (1756/57) vefatında oğlu, Rüstemîzâde Abdullah Efendi damadı Mehmed Es'ad Efendi şeyh olup I. Abdülhamid devri (1744-1789) sonlarında vefat etmiştir. Yerine oğlu Ahmed Nurî Efendi şeyh olup Zilkade 1200'de (Eylül 1786) vefat etti. Bunun kardeşi Seyyid Mahmud Efendi 1169'da (1755/56) vefat etmiş ve şeyh olmamıştır. Nurî Efendi'nin oğlu Mehmed Efendi şeyh olup 1216'da (1801/02) vefatında oğlu Şükrullah Efendi şeyh olup 1254'de (1838) vefat eyledi. Sonra oğlu müderris Mehmed Es'ad Efendi geçip 15 Zilhicce 1260'da (26 Aralık 1844) vefat etti. Sonra Mustafa Necib Efendi geçip 15 Ramazan 1261'de (17 Eylül 1845) vefat edince Mehmed Tevfik Efendi geçip 1307 (1889/90) vefat eylemiştir. Hemen tamamı Edirnekapı'da medfundur. (III. 425/26)

Osman Efendi (Hocazâde) II. Osman'ın muallimi Ömer Efendi'nin oğlu Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Cemaziyelâhir

1096'da (Mayıs 1685) ayrılıp Rebiyülevvel 1098'de (Ocak-şubat 1687) Anadolu pâyesi, Muharrem 1103'de (Ekim 1691) Anadolu kazaskeri olup Muharrem 1104'de (Eylül-Ekim 1692) azledildi. 1105'de (1693/94) Rumeli pâyesi oldu. Şa'bân 1106'da (Mart-Nisan 1695) nakibüleşraf olup Şa'bân 1110'da (Şubat 1699) ikinci defa Anadolu kazaskeri oldu. Rebiyülevvel 1111'de (Eylül 1699) müddetini tamamlayınca bu aralık nakiblikten istifa edip isteği üzerine Medine mollası oldu. 17 Cemaziyelevvel 1112'de (30 Ekim 1700) orada vefat eyledi. Hz. İbrahim b. Resûlullah'ın kabri yakınında defnedildi. Vakûr, yakışıklı, fakirdi. Vâlide Sultan Camii'ne mevlud vakfeyledi. Fıkıhda bir mecmuası vardır. Oğlu müderris Hüseyin Efendi'dir(→). Diğer oğulları Ömer Efendi ve Abdullah Efendi'dir. Bir oğlu da Mehmed Efendi'dir(→). (III. 422)

Osman Efendi (Hocazâde) Osman Efendi'nin(→) torunu, Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1145'de (1732/33) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (III. 422)

Osman Efendi (Kahraman) Yeniçeri başkâtibi olup 15 Zilka'de 1193'de (24 Kasım 1779) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Oğlu Kahramanzâde Mustafa Nazif Efendi 17 Cemaziyelâhir 1218'de (4 Ekim 1803) vefat eyledi. (III. 433)

Osman Efendi (Kalaycızâde) (Hacı) Kadı ve şeyhülkurrâ olup 25 Cemaziyelevvel 1248'de (20 Ekim 1832) vefat eyledi. Kayalar'a defnedildi. (III. 444)

Osman Efendi (Kara) Edirne'de oturup Tosyavî İsmail Efendi'den el aldı. Şeyhlerden olup hacdan dönüşünde İstanbul'da vefat etti (1650'ler). (III. 419)

Osman Efendi (Karabeyzâde) Tireli Ebûbekir Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi ve 18 Şevvâl 1164'de (9 Eylül 1751) İstanbul kadısı olup senesinde azledildi. Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) Anadolu kazaskeri olup senesinde ayrıldı. Şevvâl 1174'de (Mayıs 1761) Rumeli kazaskeri olup Şa'bân 1175'de (Mart 1762) ayrıldı. Şa'bân 1179'da (Ocak-Şubat 1766) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup 1180'de (1766/67) azledildi. Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos 1769) vefat eyledi. Fatih'de babası yanına defnedildi. Âlim ve marifetliydi. Oğlu sudûrdan Mehmed Emin Efendi'dir. (III. 431)

Osman Efendi (Karaçelebizâde) Ebûlfazl Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Selânik mollası olup azledilmiş olarak Cemaziyelevvel 1062'de (Nisan 1652) vefat etmiştir. (III. 419; IV. 320)

Osman Efendi (Keşfî) Şeyh olup 1159'da (1746) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. 1163'de (1750) vefat eden Keşfîzâde Ahmed Efendi bu zatın oğludur. (III. 429)

Osman Efendi (Mektupçu) Müderris ve Paşmakçıkzâde Ali Efendi'ye mektupçu oldu. Sonra molla ve Mekke kadısı oldu. 21 Ramazan 1136'da (13 Haziran 1724) Şam'da vefat etti. Münşî ve âlim olup Molla Husrev'in *Mîr'ât ve Mîrkat*'ini tercüme eylemişdi. (III. 424)

Osman Efendi (Musannif) Divriklidir. Müderris ve dersiâm olup Rebiyülevvel 1228'de (Mart 1813) Kudüs mollası oldu. Şevvâl'de (Ekim) azle-

dildi. Sonra taltifen Edirne pâyesi verilip iki gün geçince Medine mollası oldu. 1234'de (1819) vefat etti. Üstad, fâzıl, müellif, musannif, zamanın seçkinlerindendi. (III. 441)

Osman Efendi (Müfettiş) Karamanlıdır. Hacı Receb'in oğlu olup müderris oldu. Cemaziyelâhir 1103'de (Şubat-Mart 1692) vefat etti. (III. 421)

Osman Efendi (Nefes anbarı) Kayserilidir. Abaza şeyhine zâkirbaşı olup 1044'de (1633/34) İstanbul'a geldi. Tahsille müderris ve Gülşenî olduğundan Üsküdar'da, Şemsî Paşa Tekkesi şeyhi ve Cuma vâizi oldu. Sonra Tercüman Yunus Tekkesi şeyhi oldu. 1095'de (1684) vefat etti. Nefesinde tatlılık olup taksim ve ilâhîsine herkes meftundu. Mahlassız şiir ve ilâhîsi vardır. (III. 420)

Osman Efendi (Saçlı Emir) Zülüfleri olduğundan böyle lâkaplanmıştır. Kasımpaşalıdır. Ulemâdan iken Bayramî tarikatine girdi. Kasımpaşa'daki zaviyeyi ihya eyledi. Silsilesi, Hamza Bâlî ve İsmail Ma'şukî'ye, oradan Ömer Sıkkinî ve Bünyamin Ayaşî'ye ulaşır. Nureddinzâde'den el aldı. 11 Zilka'de 1003'de (18 Temmuz 1595) vefat etti. Yerine oğlu geçip cezbe-i aşka yakalandı. İnancı sağlam ve âlimdi. (III. 416)

Osman Efendi (Sarı) Amasya müftüsünün oğludur. Köprülüzâde Ahmed Paşa muallimi olmakla şöhret aldı. Müderris, Edirne kadısı olup azledilmiş olarak 1089'da (1678) vefat etti. Zincirlikuyu'da medfundur. Fâzıldır. Bir mektep yaptı. Kitaplarını Sultan Selim Camii'ne vakfetti. Lâtif ta'likatı vardır. (III. 420)

Osman Efendi (Sarı) İmam olup İmam Hanı Mescidi'ni yaptı. Han ve mescid adına mensup olduysa da han başkasınındır. (III. 418)

Osman Efendi (Seyyid) Sahn müderrislerinden olup 1160'da (1747) vefat ile Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (III. 429)

Osman Efendi (Seyyid) Müderris, molla, Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) Mısır mollası olup sonra vefat eyledi. (III. 433)

Osman Efendi (Seyyid) Ricâlden Afif İbrahim Efendi'nin damadı olup meşhur hattatdı. 20 Rebiyülâhir 1220'de (18 Temmuz 1805) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 438)

Osman Efendi (Seyyid) (Hacı) Müderris, imam-ı sânî-i sultanî olup 23 Zilhicce 1190'da (2 Şubat 1777) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 433)

Osman Efendi (Seyyid) (Hacı) Balat şeyhi olup Ramazan 1286'da (Aralık 1869) vefat etti. Oğlu mahfil-i şer'îyat kâtibi Hacı Ahmed Ârif Efendi'dir. (III. 449)

Osman Efendi (Seyyid) (Hâfız) Müderris olup 5 Rebiyülâhir 1211'de (8 Ekim 1796) vefat etmiştir. Topkapı'da medfundur. (III. 436)

Osman Efendi (Sırrîzâde) Sırreddin Mehmed Efendi'nin torunudur. Müderris, molla olup 1157'de (1744) İstanbul kadısı olup azilden sonra 1160 (1747) tarihlerinde vefat etti. (III. 429)

Osman Efendi (Şer'îyatçı) Müderris, Erzincanî Ali Efendi'ye şer'îyatçı, Üsküdar, Şam mollası olup Ramazan 1128'de (Ağustos-Eylül 1716) vefat etti. Âlim ve fâzıldı. (III. 424)

Osman Efendi (Uryânî) Haleb ulemâsından olup 1162'de (1749) vefat etti. Evlâdına "Uryânîzâde" dendi ki, Şeyhülislâm Es'ad Efendi'nin atasıdır. (III. 429)

Osman Efendi (Uşşakîzâde) Kadılardan Lâleci Abdullah Efendi'nin oğlu olup Bağdad mollası oldu. Zilhicce 1122'de (Ocak-Şubat 1711) vefat etti. (III. 423)

Osman Efendi (Yâsincizâde) Yâsinci Mustafa Efendi'nin oğludur. Kürsü vâizlerinden olduğundan sırasıyla 1176'da (1762/63) Ayasofya vâizi oldu. Aynı yıl Hekim Çelebi Tekkesi şeyhi oldu. 1186'da (1772) Yenişehirli Osman Efendi'nin Rusya ile görüşme memuriyetinde murahhas-ı sânî olup Rusya murahhası resmî pâyesini sorunca 11 Rebiyülevvel 1186'da (12 Haziran 1772) birden İstanbul pâyesi ihsan buyuruldu. Döndükten sonra Şa'bân 1187'de (Ekim-Kasım 1773) vefat eyledi. Topkapı'da, babası yanında medfundur. Âlim, fâzıl, güzel konuşurdu. Oğlu Abdülvehhab Efendi'dir. (III. 432)

Osman Efendi (Yusufzâde) Yusuf Efendi'nin oğludur. 1259'da (1843) Yenişehir mollası, 1269'da (1852/53) Edirne mollası ve Safer 1273'de (Ekim 1856) Mekke pâyesi oldu. 18 Cemaziyelevvel 1273'de (14 Ocak 1857) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 447)

Osman Fahreddin Efendi Divan-ı Hümâyûn hulefâsından olup 1239'da (1823/24) hâcegândan oldu. Sonra vefat etti. (III. 442)

Osman Fazlî Efendi (Seyyid) (Atpazarî) Şumnuludur. Halvetî olup Atpazarı Camii'nde imam, hatip, katar şeyhi ve sırasıyla Sultan Selim Camii'ne vâiz oldu. Bir aralık Şumnu'ya gidip döndükten sonra 1102'de (1690/91) Kıbrıs'a ikamete gönderildi. Zilhicce 1102'de (Eylül 1691) Magosa'da vefat etmiştir. Fâzıl, müteşerri olup şiirleri vardır. *Telvih*, *Mutavvel* ve Sadreddin Konevî'nin *Fâtiha Tefsiri*'yle *Şerh-i Fusûs*'a müstakil hâşiyeler yazdı. Oğlu Mehmed Efendi(→), halifesi Abdürrahim Çâkerî Efendi'dir(→). (III. 421)

Osman Hulûsî Efendi (Rizelizâde) Dersiâm ve müderris olup 1234'de (1819) vefat etmiştir. Karacaahmet'e defnedildi. (III. 441)

Osman İsmet Bey Âtıf Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 7 Zilka'de 1214'de (2 Nisan 1800) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (III. 286)

Osman Kethüdâzâde *bak.* Ali Rızâ Bey; İsmail Efendi

Osman Ma'nâ Efendi Bezirgân Tekkesi şeyhlerinden olup 11 sene şeyhlikte bulunduktan sonra 1100'de (1688/89) vefat etti. Yerine Hamidî Mehmed Efendi(→) geçti. (III. 365)

Osman Mehmed Ağa Seyyid İshak Efendi'nin(→) oğludur. Seferli ağalarından olup 1244'de (1828/29) vefat eyledi. (I. 328)

Osman Naim Efendi Muhsinzâde Mehmed Paşa'nın mühürdarı olup hâcegândan olmuştur. 1199'da (1785) piyade mukabelecisi ve 1200'de (1786) Haremeyn muhasebecisi olup 1202'de (1787/88) Mısır'a memur oldu. Sonra mevkufatçı olup 1209'da (1794/95) dârüssaâde yazıcısı ve azilden sonra tekrar Haremeyn muhasebecisi olup Cemaziyelâhir 1215'de

(Ekim-Kasım 1800) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 437)

Osman Nurî Bey Maden emini Abdî Paşa'nın oğludur. Müderris, mahrec mollası, Safer 1253'de (Mayıs 1837) Bursa mollası olup 1255'de (1839) Mekke mollası oldu. Safer 1256'da (Nisan 1840) vefat etti. (III. 445)

Osman Nurî Bey Kalemden yetişip asâkir-i mansûre kâtibi oldu. Yükselerek Cemaziyelevvel 1248'de (Ekim 1832) masârifat nâzırı olup 1250'de (1834/35) azledildi. Cemaziyelâhir 1257'de (Temmuz-Ağustos 1841) Meclis-i Vâlâ azası, Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) ihtisâb nâzırı olup 1260'da (1844) ayrıldı. Safer 1262'de (Şubat 1846) zabtiye nâzırı muavini ve Rebiyülevvel 1265'de (Şubat 1849) Meclis-i Vâlâ azası oldu. Rebiyülevvel 1266'da (Ocak-Şubat 1850) ûlâ sınıf-ı evveli oldu. 1274'de (1857/58) vefat etti. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 447)

Osman Nurî Bey Sekbanbaşızâde Edhem Ağa'nın(→) oğludur. Tabib kaymakam olup 1303'de (1885/86) vefat eyledi. (III. 145)

Osman Nurî Paşa Ayaşlı Es'ad Paşa'nın kethüdâsı olup kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran oldu. 24 Cemaziyelâhir 1251'de (17 Ekim 1835) İşkodra valisi olup 2 Receb 1252'de (13 Ekim 1836) vezirlik verildi. 3 Receb 1253'de (3 Ekim 1837) Erzurum, Safer 1256'da (Nisan 1840) Edirne, Ramazan 1256'da (Kasım 1840) Yanya, Rebiyülâhir 1260'da (Nisan-Mayıs 1844) Edirne ve Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) Bosna valisi olup Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) azledildi. Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1846) Konya, Ramazan 1263'de (Ağustos-Eylül 1847) Adana, 1264'de (1848) Maraş, 3 Ramazan 1264'de (3 Ağustos 1848) Şam valisi olup Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) Şam'dan azledilip hac emirliği hizmetinde bırakıldı. 19 Şevvâl 1266'da (28 Ağustos 1850) Harput ve Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) Haleb valisi olup Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) orada vefat etti. Tedbirli, güçlü ve zengindi. Oğlu Mehmed Şevkî Paşa'dır. Oğullarından Mehmed Ali Bey 26 Ramazan 1276'da (17 Nisan 1860) vefat edip Süleymaniye'de defnedildi. (III. 446/47)

Osman Nurî Paşa Kânî Paşa'nın kardeşidir. Erkân-ı harpden yetişip miralay, livâ ve ferik oldu. Safer 1280'de (Temmuz-Ağustos 1863) Dâr-ı Şûrâ reisi olup 1280 sonlarında (1864 ortaları) Mısır'a memur olarak 29 Safer 1282'de (24 Temmuz 1865) İstanbul'a gelip birkaç gün geçince koleradan vefat eylemiştir. Sarıgüzel'de medfundur. (III. 448)

Osman Nurî Paşa Miralay Ahmed Şükrî Bey'in oğlu olup 1256'da (1840) doğdu. 1279'da (1862/63) Mekteb-i Harbiye'den yüzbaşılıkla çıktı. 1288'de (1871) binbaşı, 1292'de (1875) Sırp muharebesinde kaymakam, 1294'de (1878) piyade miralayı, 1298'de (1881) Gümülcine redif livâsı, o sene ferik olarak Hicaz kumandanı olmuş, 1299'da (1882) ilâveten Hicaz valisi, 1301'de (1883/84) müşir olmuştur. 1304'de (1886/87) Haleb valisi, 1305'de (1887/88) Yemen valisi olup istifa eylemiştir. 1308'de (1890/91) Suriye valisi, ardından ikinci defa Hicaz valisi, 1310'da (1892/93) Haleb, 1311'de (1893/94) ikinci defa Suriye valisi olup 1314'de (1896/97) ayrılmış ve

Ramazan 1316'da (Ocak-Şubat 1899) vefat ederek Karacaahmet'e defnedilmiştir. (IV. 863)

Osman Paşa Çerkesdir. Sarayda terbiye edilip bazı ağalıklara nâil oldu. Sonra Haleb beylerbeyi ve sonra Kastamonu valisi olup 955'de (1548) Nahcıvan seferinde yararlık gösterdi. 959'da (1552) Bağdad'a serdâr oldu. 960'da (1553) vefat eyledi. Hamiyetli ve cesurdu. (III. 415)

Osman Paşa Bölük ağalıklarından yetişip sipahiler ağası ve sonra beylerbeyi ve 1003'de (1594/95) Yanık beylerbeyi olup 1004'de (1595/96) Eflâk harbinde şehid oldu. (III. 417)

Osman Paşa Caniklidir. Beylerden olup sonra Sivas beylerbeyi oldu. 1017'de (1608/09) şehid oldu. Oğlu Hasan Paşa'dır. (III. 417)

Osman Paşa Mâbeyn-i hümâyûndan yetişerek mîrahûr-ı evvel oldu. Zilka'de 1053'de (Ocak-Şubat 1644) Rumeli beylerbeyi oldu. 1054'de (1644) vezirlikle Budin valisi oldu ve sonra vefat etti. (III. 418/19)

Osman Paşa Ayntab beyi olup 1049'da (1639/40) Haleb valisi oldu. 1052'de (1642) azledilip 1056'da (1646) Anadolu beylerbeyi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 418)

Osman Paşa Çerkesdir. Beylerden olup Adana beylerbeyi oldu. 1058'de (1648) azledilip Girit'e memur oldu. Sonra Sivas valisi oldu. 1067'de (1656/57) donanma serdârı olup vefat etti. (III. 419)

Osman Paşa Enderûn'da yetişip silahdar-ı şehriyârî oldu. Zilka'de 1069'da (Temmuz-Ağustos 1659) vezirlikle Diyarbekir valisi oldu. 1071'de (1660/61) azledildi. Sonra vilâyetleri devrederek Trablusşam valisi oldu. Azilden sonra 1083'de (1672/73) Niğbolu ve Vidin muhâfızı oldu. 1085 (1674) tarihlerinde vefat etti. (III. 419)

Osman Paşa Seydîzâde Mehmed Paşa'nın kethüdâsıdır. 1095'de (1684) efendisinin şehâdetinde Temeşvar beylerbeyi olup Sonluk Kalesi'ni feth ve zaptetti. Birkaç yıl sonra hudutta vefat eyledi. Cesur, tedbirliydi. (III. 420)

Osman Paşa Yükselerek gümrük emini, 1099'da (1688) hamr emini, sonra sadâret kethüdâsı olup 1104'de (1692/93) vezirlikle sadâret kaymakâmı olup Rebiyülâhir 1105'de (Aralık 1693) vefat etti. Edirne'de Üçşerefeli Cami'ye defnedildi. Tedbirli bir adamdı. (III. 421)

Osman Paşa Arnavut olup yeniçeridir. Yükselerek zağarcıbaşı, 1114'de (1702/03) kul kethüdâsı ve Safer 1115'de (Haziran-Temmuz 1703) yeniçeri ağası oldu. Ardından vezirlik verildi. 3 Cemaziyelâhir 1115'de (14 Ekim 1703) hac emirliği ile Şam valisi olup Şa'bân'da (Aralık 1703) azledilerek Trablusşam'da oturdu. Receb 1116'da (Kasım 1704) Anadolu valisi olup Muharrem 1118'de (Nisan-Mayıs 1706) azledilerek İstanköy'de oturdu. Sonra emekli olarak Bursa'ya gidip orada vefat eylemiştir. Hizmet ehliydi. (III. 423)

Osman Paşa Yükselerek kapıcılar kethüdâsı olup Ramazan 1122'de (Kasım 1710) mîrahûr-ı evvel olup 1123'de (1711) azledildi. Sonra paşalıkla Yenbu'l-bahr muhâfızı olup Zilka'de 1126'da (Kasım 1714) Habeş sancağı verildi. Zilka'de 1127'de (Kasım 1715) vefat etti. (III. 423)

Osman Paşa Zaralıdır. Yükselerek sipahiler ağası olup Şa'bân 1127'de (Ağustos 1715) Erzurum beylerbeyi ve Anadolu muhâfızı oldu. 1127'de (1715) vefat etti. Şiddet ve cesaret sâhibiydi. Oğulları Mehmed Paşa ve Feyzullah Paşa'dır. (III. 423)

Osman Paşa Ağrıbozlu Elçi İbrahim Paşa'nın oğludur. Deryâ beylerinden olup Receb 1136'da (Nisan 1724) Azak Kalesi'ne memur edilip orada vefat eyledi. Oğlu İbrahim Paşa'dır. (III. 425)

Osman Paşa Kalemden yetişerek şehremini olmuştur. Sonra Girit defterdarlığıyla azledildi. Şevvâl 1138'de (Haziran 1726) vefat etti. (III. 427)

Osman Paşa Kayserilidir. Yükselerek kapıcıbaşı ve başbaki kulu olup 1125'de (1713) defterdar vekili ve vâlide sultan kethüdâsı ve matbah emini oldu. Sonra Bender Ordusu defterdarı olup birkaç gün geçince kapıcılar kethüdâsı ve Muharrem 1126'da (Ocak-Şubat 1714) defterdar-ı şıkk-ı evvel olup Şa'bân 1126'da (Ağustos-Eylül 1714) azledildi. Muharrem 1127'de (Ocak 1715) rikâb defterdarı oldu. 1128'de (1716) orduya gönderilip Venedik'de bir kale muhâfızı olup sonra yine defterdar tayin edilip Muharrem 1129'da (Ocak 1717) defterdar vekili oldu. Ordunun gelişinde Rebiyülevvel'de (Şubat-Mart 1717) üçüncü defa defterdar oldu. Muharrem 1130'da (Aralık 1717) azlolunup Rebiyülâhir 1130'da (Mart 1718) vezirlikle Vidin muhâfızı, Ramazan'da (Ağustos 1718) Bosna hudut belirleme memuru, Safer 1131'de (Ocak 1719) Bosna valisi ve nizamına memur oldu. Rebiyülâhir 1132'de (Şubat-Mart 1720) Avlonya muhâfızı, 1133'de (1721) Konya valisi olup sonra İran harbine memur edildi. Safer 1137'de (Ekim-Kasım 1724) Nahcıvan muhâfızı, Receb 1137'de (Mart-Nisan 1725) Şehrizor valisi ve Hemedan seraskeri maiyetine memur olduktan sonra yine Konya valisi oldu. Cemaziyelevvel 1138'de (Ocak 1726) Adana valisi olup ayın 21'inde (25 Ocak 1726) Luristan Kalesi'nde vefat etti. Tedbirli, hesap işlerini bilen, akıllı ve cesur zat idi. (III. 426/27)

Osman Paşa Balıkesir voyvodası olup 1145'de (1732/33) mîrimîranlıkla Karasi ve Çirmen mutasarrıfı olup Cemaziyelevvel 1147'de (Ekim 1734) vefat etti. (III. 428)

Osman Paşa I. Mahmud'un lalası olduğundan tahta çıkışında kapıcılar kethüdâsı olup taltifen beylerbeyilik verildi. Bu senelerde (1740'lar) vefat etti. Oğlu tersane beylerinden Sâlih Paşa'dır. Torunu Lalazâde Nurî Bey'dir. (III. 428)

Osman Paşa Mîrimîran olup Aksaray mutasarrıfı olmuştur. Bu senelerde (1760'lar) vefat ettiler. (III. 430)

Osman Paşa Boşnaktır. 1176'da (1762/63) Aksaray mutasarrıfı oldu. Bu senelerde vefat etti. (III. 430)

Osman Paşa Yenişehirlidir. Muhsinzâde Abdullah Paşa'nın divan kâtibi olup onun vefatında İstanbul'a geldi. Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) hâcegân rütbesiyle gurebâ-yı yemin kâtibi, 1173'de (1759/60) silahdar kâtibi, 1179'da (1765/66) Bend-i Cedid bina emini, Şevvâl 1179'da (Mart-Nisan 1766) çavuşbaşı oldu ve Cemaziyelevvel 1182'de (Eylül-Ekim 1768) azledildi. Sonra ruznâme-i evvel ve sonra rikâb-ı hümâyûnda nişancı ve

Rebiyülevvel 1186'da (Haziran 1772) Rusya mütarekesinde murahhas olup sulh akdine muvaffak olamayıp dönüşünde tophane bina emini olup imar edip tekrar nişancı oldu. 1187' de (1773) rikâb-ı hümâyûn defterdarı ve Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) vezir rütbesiyle Anadolu solkol asker sürücüsü oldu. Muharrem 1189'da (Mart 1775) Cidde valisi oldu. Sonra Edirne'de oturdu. 1189'da (1775) Edirne'de vefat etmiştir. Üçşerefeli Cami'ye defnedildi. Güzel konuşur, zekî, olgun, sert olup malı çoktu. Oğlu Re'fet Bey'dir(→). Diğeri sudûrdan İzzet Bey'dir. (III. 434)

Osman Paşa Koca Abdî Paşa'nın çerağıdır. Mîrimîran olup 1194'de (1780) Maraş ve o sene Haleb, Rebiyülevvel 1195'de (Mart 1781) vezirlikle Diyarbekir valisi olup 1196'da (1782) ayrıldı. Sonra 1203'de (1788) Belgrad muhâfızı oldu. Cemaziyelâhir 1203'de (Mart 1789) Vidin Ordusu'nda iken vefat eyledi. Cesur ve dirayetliydi. (III. 435)

Osman Paşa Cezâyirli Hasan Paşa' nın delibaşısı olup Şa'bân 1204'de (Nisan-Mayıs 1790) mîrimîranlıkla İsâkçı muhâfızı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 435)

Osman Paşa Çeteci Abdullah Paşa'nın kethüdâsıdır. Kapıcıbaşı oldu. Muharrem 1201'de (Kasım 1786) mîrimîran rütbesiyle Haleb mutasarrıfı ve 1202'de (1787/88) Selânik mutasarrıfı, sonra 1203'de (1788/89) Cidde valisi ve 1205'de (1790/91) azledilerek 1209'da (1794/95) vezir rütbesiyle Trabzon ve Sivas valisi oldu. O sene Sultanönü mutasarrıfı oldu. Şevvâl 1210'da (Nisan 1796) emekli olup sonra vefat eylemiştir. (III. 436)

Osman Paşa Alâeddin Paşa'nın kardeşi olup kapıcıbaşı ve mîrimîran oldu. 1223'de (1808) Karasi mutasarrıfı olup 1224'de (1809) harbe memur olmuş ve Kuşancalı Halil Paşa'nın şehâdetinde esir olarak vefat etmiştir. (III. 438)

Osman Paşa Halebli Melek Ahmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran olup Kütahya mütesellimi, Rebiyülevvel 1211'de (Eylül 1796) Ankara ve Kayseri ilâvesiyle Anapa valisi oldu. Sonra Konya, 1217'de (1802/03) Kandiye ve sonra Hanya valisi olup bu senelerde (1810'lar) vefat etti. İdareli bir zat idi. (III. 439)

Osman Paşa Sâlih Paşa'nın kethüdâsıdır. 1241'de (1825/26) mîrimîranlıkla hac emiri kaymakamı olup sonra vefat etmiştir. (III. 443)

Osman Paşa Maraşlıdır. Orada kaymakam olup 1244'de (1828/29) vali vekili olup biraz müddet geçince vefat etmiştir. (III. 443)

Osman Paşa Erzurum â'yânından Silahşor olup kapıcıbaşı oldu. 25 Receb 1240'da (15 Mart 1825) vezirlikle Çıldır valisi ve sonra Kars muhâfızı olup 1242'de (1826/27) Erzurum'da ikamete memur oldu. 1244'de (1828/29) Şark Ordusu'na sevk memuru olarak Kars muhâfızı tayin edildi. 1245'de (1829/30) orada iken Rusya'ya esir oldu. Dönüşünde memleketinde ikamet ettirilmiş, sonra vefat etmiştir. (III. 443)

Osman Paşa Tosun Paşa'nın silahdarı olup kapıcıbaşı ve sonra sefâin-i Mısriye başbuğu olup sonra İstanbul'a gelmekle 1249'da (1833/34) mansûre feriki oldu. 18 Rebiyülâhir 1250'de (24 Ağustos 1834) vefat etti.

Bâyezid Türbesi Mezarlığı'nda medfundur. Kardeşi Nureddin Bey'dir. (III. 444)

Osman Paşa Kürttür. Cezâyirli Hasan Paşa'nın İsmail seraskerliğinde tüfenkçibaşısı olup mîrimîran rütbesiyle İsâkçı muhâfızı oldu. Rebiyülevvel 1202'de (Kasım-Aralık 1789) vezir olmuş ve ordu çarhacısı olmuştur. Muharrem 1205'de (Eylül-Ekim 1790) İsâkçı muhâfızı olup sonra Kilidbahir'de oturdu. 1212'de (1797/98) Çirmen ve yine o sene Köstendil ve Tırhala mutasarrıfı oldu. Safer 1213'de (Temmuz-Ağustos 1798) Silistre valisi olup Cemaziyelevvel 1213'de (Ekim-Kasım 1798) Pasbanoğlu harbinde şehid oldu. Oğlu İsmail Bey 1250 (1834/35) tarihlerine kadar hayatta bulunmuş bir kapıcıbaşıdır. (III. 436/37)

Osman Paşa Sofyalıdır. Yeniçeriden yetişerek kul kethüdâsı oldu. Yeniçeri ağalığına sırası geldiğinde başkasına verilmekle 30 Cemaziyelevvel 1237'de (22 Şubat 1822) mîrimîranlık ile Boğdan başbuğu olup Eskişehir mutasarrıfı oldu. O sene sonlarında (1822 ortaları) İsâkçı muhâfızı, sonra Varna muhâfızı oldu. 1246'da (1830/31) vezirlikle Niş muhâfızı oldu. Sonra Kayseri sancağı verildi. 1247'de (1831/32) Bursa'ya gönderildi. 1249'da (1833/34) mîrimîranlıkla Sofya mutasarrıfı olup 1253'de (1837/38) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. Oğlu kapıcıbaşı Mehmed Bey ile mîrimîrandan Said Paşa'dır. (III. 444)

Osman Paşa Bosnalıdır. Yetişerek kapıcıbaşı ve 1245'de (1829/30) harpde mîrimîranlıkla Ada muhâfızı olmuştur. Sonra Bosna'ya dönerek Yenipazar mutasarrıfı olup 1254'de (1838) feriklikle Ankara ve Kayseri mutasarrıfı, sonradan Niş mutasarrıfı olup Ramazan 1261'de (Eylül 1845) azlolunmuş ve ardından vefat etmiştir. (III. 446)

Osman Paşa Nizâmiye ordusunun kuruluşunda yüzbaşı ve Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) binbaşı ve sonra lağımcı miralayı ve 1251'de (1835/36) mîrlivâ, 1252'de (1836/37) Antalya feriki oldu. 25 Receb 1253'de (25 Ekim 1837) vezirlikle şeyhülharem olup 2 Zilhicce 1256'da (25 Ocak 1841) Cidde valisi oldu. Orada, Muharrem 1262'de (Ocak 1846) vefat etti. (III. 446)

Osman Paşa Âdile Sultan'ın kethüdâsı olup Safer 1269'da (Kasım-Aralık 1852) vezir rütbesiyle şeyhülharem oldu. Safer 1271'de (Kasım 1854) vefat eylemiştir. (III. 447)

Osman Paşa Tersaneden yetişerek riyâle ve sonra patrona olmuştur. 1270'de (1853/54) Sinop'da şehid oldu. (III. 447)

Osman Paşa Tebdil ahırı serhademesi olarak 1253'de (1837/38) ıstabl-ı âmire müdürü olup sonra ayrıldı ve yerine Mustafa Paşa mîrahûr olmuştur. 1273'de (1856/57) Mustafa Ağa "Paşa" olarak azlinde tekrar ıstabl-ı âmire müdürü oldu. Zilka'de 1277'de (Mayıs-Haziran 1861) Rumeli pâyesiyle Meclis-i Vâlâ azası oldu. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) azledilip birkaç sene sonra vefat etmiştir. Damadı eski serkurenâ Osman Bey'dir. (III. 449)

Osman Paşa Tophane'de yetişip 4. Ordu topçu livâsı ve sonra emekli olup 5 Ramazan 1283'de (11 Ocak 1867) vefat eylemiştir. Selimiye'ye defnedildi. (III. 448)

Osman Paşa Kürttür. Asâkir-i hassadan yetişerek mîrlivâ, 1262'de (1846) ferik olup hassa reisi dahi oldu. Sonra 1271'de (1854/55) Mekke'ye sevk olunan askere kumandan oldu. Sonra dönerek yine hassa erkânından olup 1280'de (1863/64) emekli oldu. 15 Rebiyülevvel 1286'da (25 Haziran 1869) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Yiğitti. (III. 448)

Osman Paşa Askerlikten yetişerek Mostar'da mîrlivâ ve kumandan iken emekli olmuştur. 15 Rebiyülâhir 1289'da (22 Haziran 1872) vefat edip Nuhkuyusu'na defnedilmiştir. (III. 449)

Osman Paşa Raûf Paşa'nın oğludur. Sadâret mektûbî ve 1256'da (1840) âmedî kalemine çerağ olundu. Cemaziyelâhir 1264'de (Mayıs 1848) Meclis-i Vâlâ kâtib-i sânîsi, Safer 1269'da (Aralık 1851) Anadolu başkâtibi, Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) Meclis-i Vâlâ azası, Safer 1272'de (Ekim-Kasım 1855) Rumeli pâyesiyle Canik mutasarrıfı ve Rebiyülevvel 1277'de (Eylül-Ekim 1860) vezirlikle Niş valisi olup 1278 başlarında (1861 ortaları) azledildi. Zilka'de 1279'da (Nisan-Mayıs 1863) Muhacirîn Komisyonu reisi, 9 Muharrem 1284'de (13 Mayıs 1867) Meclis-i Vâlâ azası ve 29 Cemaziyelâhir 1285'de (17 Ekim 1868) Konya valisi olup 27 Cemaziyelevvel 1289'da (2 Ağustos 1872) azlolundu. 29 Rebiyülâhir 1295'de (2 Mayıs 1878) vefat etti. Babası gibi temkin sâhibiydi. (III. 450)

Osman Paşa Süvari miralayı olup livâlıkla 2. Ordu'dan 3. Ordu'ya memur olmuştu. Edirne'den Selânik'e gelince Şevvâl 1306 (Haziran 1889) sonlarında vefat etti. (III. 451)

Osman Paşa Trabzonludur. Taşra mutasarrıflıklarında bulunup Rumeli pâyesi ve en sonra Canik mutasarrıfı oldu. Azledilmiş olarak Zilka'de 1306'da (Temmuz 1889) vefat eyledi. (III. 451)

Osman Paşa Yükselerek livâ ve Beyrut kumandanı olup İstanbul'da 1307 başlarında (1889 sonlarında) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 451)

Osman Paşa Bahriye Mektebi'nden yetişerek binbaşı ve bahriye nâzırı Hasan Paşa'ya damad olup yükselerek mîrlivâ olarak Japonya hükümdarına nişan-ı hümâyûn teslimine memur olmuştur. Dönüşte, bindiği Ertuğrul gemisi hava muhalefetinden battığından 10 Safer 1308'de (25 Eylül 1890) çarkçı miralayı İbrahim Bey ve tabib miralayı Hüsnî Bey ve gemi süvarisi kaymakam Ali Bey ve muavini kaymakam Cemâl Bey'le üç binbaşı, bir hayli zâbit, asker ve Veysî Paşazâde Ali Ruhî Bey boğularak şehid oldular. Bu beklenmedik kazaya herkes üzülmüştür. (III. 452)

Osman Paşa Tersane mimarlarından Mehmed Efendi'nin oğlu olup 1250'de (1834/35) Bartın'da doğmuştur. Ressamlık ve mimarlıktaki ustalığıyla tersanede ilerleyip kolağası, binbaşı ve kaymakam olmuş, 1295'de (1878) ebniye-i seniyye ve mefruşat müdürü olup miralay, 1311'de (1893/94) mîrlivâ olmuş ve surre emini olduktan ve birkaç sene felçli yattıktan sonra 4 Cemaziyelâhir 1315'de (31 Ekim 1897) vefat eylemiştir. Yüzer havuz, halat ve köprü yapmış ve birçok hayrât-ı seniyyede mimarlıkta ve hizmette bulunmuştur. (IV. 863)

Osman Paşa (Arnavut) 1083'de (1672/73) Prizren mutasarrıfı olarak hayli müddet bu görevde kaldı. (III. 419)

Osman Paşa (Babanlı) Yükselerek Süleymaniye mutasarrıfı oldu. 2 Zilhicce 1146'da (Mayıs 1734) vefat etti. Kardeşleri İbrahim Bey, Süleyman Bey, oğlu Hüseyin Bey de o sene vefat etti. Oğlu Timur Paşa'dır. (III. 429/30)

Osman Paşa (Babanlı) Hâlid Paşazâde Mahmud Paşa'nın oğludur. Babası yerine Baban mutasarrıfı oldu. Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) amcazâdesi İbrahim Paşa tayin edilince azledildiyse de tekrar tayin edilmiş ve 1203'de (1788/89) vefat eylemiştir. (III. 435)

Osman Paşa (Bıyıklı) Bey ve sonra beylerbeyilerden olup 1004'de (1595/96) Gence beylerbeyi olarak 1008 (1599/1600) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 417)

Osman Paşa (Boşnak) Hersek'de Kızansa köylüdür. Hasbahçeye alınıp bostancılar kethüdâsı olmuştur. Cemaziyelevvel 1082'de (Eylül 1671) bostancıbaşı oldu. Zilhicce 1086'da (Şubat-Mart 1676) vezirlikle Şam valisi olup urbânı cezalandırdı. 1089'da (1678) Anadolu, Cemaziyelâhir 1092'de (Haziran-Temmuz 1681) Mısır valisi, Cemaziyelâhir 1094'de (Haziran 1683) Diyarbekir ve ardından Şam valisi, 1095'de (1684) Bosna valisi olup o sene Pozega sancağıyla azledildi. Receb 1096'da (Mayıs 1685) Eğri valisi olup 1 Ramazan'da (1 Ağustos 1685) harpde, kale dışında gezindiği sırada şehid edildi. Yumuşak huylu, cömert olup yaşı 60 idi. Rumeli ve Anadolu'da bazı hayır eserleri ve Bahçekapı'da çeşme ve köyünde medrese, cami ve mektep yaptı. (III. 420)

Osman Paşa (Cebeci) Ağa Mahmud Paşa'nın oğludur. Yetişerek kapıcıbaşı ve sonra cebecibaşı oldu. Receb 1217'de (Şubat 1803) İzmit ve sonra Mora valisi oldu. 1221'de (1806) Rumeli valisi ve seraskeri oldu. Safer 1222'de (Nisan 1807) Selânik valisi ve 1223'de (1808) Varna muhâfızı olup sonra bir yerde oturdu. Daha sonra Trabzon valisi, 5 Ramazan 1224'de (14 Ekim 1809) sadâret kaymakamı oldu. 24 Şevvâl 1224'de (3 Aralık 1809) azledilerek Anadolu valisi ve ardından Yenişehir ve Karasi mutasarrıfı oldu. Rebiyülevvel 1225'de (Nisan 1810) Limni'ye gönderildi. Sonra şuuru bozularak Gelibolu'ya getirilmiş ve 1226'da (1811) orada vefat etmiştir. Oğlu Halil Bey'dir(→). (III. 439)

Osman Paşa (Çiftelerli) Eskişehir'de Çifteler köylüdür. Bölük halkından olup Anadolu mütesellimi oldu. 1039'da (1629/30) Yenihan tamirine memur oldu. Sonra Silahdar Mustafa Paşa'ya kethüdâ olup 1048'de (1638/39) vezirlikle Şam valisi oldu ve 1050'de (1640/41) azledildi. 1052'de (1642) Anadolu ve 1053'de (1643) Haleb valisi oldu. Sonra Girit'e gönderildi. 9 Şa'bân 1057'de (9 Eylül 1647) orada 70 yaşında vefat etti. Güzel hizmeti görülmüş sâdıklardandır. (III. 418)

Osman Paşa (Fazlî Beyzâde) Yükselip kapıcıbaşı, mîrimîran ve Belgrad muhâfız kaymakamı oldu. 1212'de (1797/98) Rumeli pâyesi verildi. Sonra vefat eylemiştir. (III. 436)

Osman Paşa (Frenk) Sonradan Müslüman olmadır. Sarayda yetişerek kahvecibaşı olup Zilka'de 1115'de (Mart 1704) rikâbdar, sonra çukadar-ı şehriyârî oldu. Receb 1117'de (Ekim-Kasım 1705) mîrahûr-ı evvel, Şevvâl 1117'de (Ocak-Şubat 1706)

çavuşbaşı ve 1118'de (1706/07) ikinci defa mîrahûr-ı evvel olup 1122'de (1710) azledildi. 1124'de (1712) kapıcılar kethüdâsı olup 1125'de (1713) azledildi. 1126'da (1714) mîrimîran rütbesiyle Habeş valisi olup Muharrem 1128'de (Ocak 1716) vefat etti. (III. 423/24)

Osman Paşa (Gönül) Özdemir Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan yetişerek 968 (1560/61) tarihlerine doğru serbevvâbîn ve küçük mîrahûr oldu. 975'de (1567/68) Yemen beylerbeyi ve 979'da (1571/72) Diyarbekir valisi oldu. 983'de (1575/76) ayrıldı, İran muharebelerinde serdâr olup fevkalâde hizmetlerde bulundu ve nâm aldı. 992'de (1584) sadrazam olup 993'de (1585) Tebriz'de vefat eyledi. İran ordusunu târumâr etmiş bir yiğittir. Vefatında annesiyle bir kızından başka vârisi kalmadı. Vâlide Medresesi'ni yapmaya başladıysa da ömrü yetmedi, ondan sonra gelen tamamladı. (III. 416)

Osman Paşa (Gümrükçü) Arapgirlidir. İstanbul'a gelip kapıcıbaşı, kasapbaşı, 1222'de (1807) arpa emini, 1224'de (1809) matbah emini, 1226'da (1811) ikinci defa kasapbaşı ve sonra gümrük emini oldu. Bir hayli yıl kalıp sonra tophane nâzırı oldu. Zilhicce 1235'de (Eylül 1820) mühimmat nâzırı oldu. Receb 1236'da (Nisan 1821) azledilip Arapgir'e sürgün olundu. Ardından vezirlikle Kars muhâfızı ve Muharrem 1239'da (Eylül 1823) Bozok ve Kayseri mutasarrıfı olup 1241'de (1825/26) ayrıldı. Sonra Kars'a gidip sonra 1243'de (1827/28) Karahisar'da oturdu. 1244'de (1828/29) İstanbul'a gelince Boğaz muhâfızı oldu. 1245'de (1829/30) ilâveten Teke sancağı verildi. 1246'da (1830/31) sahilhanesinde oturdu. 8 Receb 1254'de (27 Eylül 1838) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedildi. Tedbirli ve servet sâhibiydi. Oğullarından biri Ömer Tâhir Bey'dir(→). Diğeri Nurî Bey'le Edhem Paşa ve Süreyya Paşa'dır. Nurî Bey'in annesi Kamertâb Kadın ve Süreyyâ Paşa'nın annesi Hesnâ Kadın'dır. Yeğeni mevâlîden Sâlih Bey ile Yusuf Kâmil Paşa'dır. (III. 444/45)

Osman Paşa (Hacı) Gürcüdür. Kapıcıbaşı, Rusya harbinde mîrimîran ve dalkılıç başbuğu olup hizmet göstermekle 1205'de (1789/90) vezirlik verildi. 1206'da (1791/92) Keşan'da oturdu. 1210'da (1795/96) Vidin muhâfızı, ardından Silistre valisi, Safer 1213'de (Temmuz-Ağustos 1798) Anadolu valisi, Ramazan 1213'de (Şubat 1799) Bosna valisi, Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) Selânik ve sonra Rumeli valisi olup muhâfız sıfatıyla Berkofça'da oturdu. Zilhicce 1215'de (Nisan-Mayıs 1801) Silistre valisi ve Rebiyülevvel 1216'da (Temmuz-Ağustos 1801) Diyarbekir valisi olup Muharrem 1217'de (Mayıs 1802) Bosna valisi oldu. Sonra Silistre'ye vali edildi. Birkaç ay sonra Anadolu valisi oldu. Cemaziyelevvel 1218'de (Ağustos-Eylül 1803) Erzurum valisi olup 18 Cemaziyelevvel 1218'de (5 Eylül 1803) vefat etti. Rumeli'de haylice hizmeti görülmüştür. Oğlu Ahmed Bey 1212'de (1797/98) kapıcıbaşı oldu. Hazinedarı İbrahim Ağa'dır(→). (III. 437/38)

Osman Paşa (Hacı Kadrîzâde) Erzurumludur. 1245'de (1829/30) paşalıkla Erzurum'a muhâfız oldu. Orada vefat etmiştir. (III. 443)

Osman Paşa (Hacıpirli) Saray mîrahûrlarından olup Receb 1077'de (Ocak 1667) Van beylerbeyi ve sonra

Niğbolu mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 419)

Osman Paşa (Hadım) Enderûnludur. Kilercibaşı olup Trablusşam, sonra Budin, ardından Sivas ve 1000'de (1592) Haleb, 1001'de (1592/93) Mısır, 1002'de (1593/94) Diyarbekir, 1004'de (1595/96) Gence beylerbeyi olup o sene vefat eyledi. (III. 417)

Osman Paşa (Hazinedarzâde) Süleyman Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve Canik muhassılı oldu. 1243'de (1827/28) mîrahûr pâyesi olup 1244'de (1828/29) vezir rütbesiyle Sivas ve bir hafta sonra Trabzon valisi oldu. 1248'de (1832/33) Sivas valiliğinin ilâvesiyle Mısır harbine memur oldu. 1249'da (1833/34) Sivas başkasına verildi. Rebiyülâhir 1257'de (Mayıs-Haziran 1841) Trabzon'da vefat eyledi. İyi bir idareci ve itaatkârdı. Oğlu Süleyman Bey'dir(→). (III. 445)

Osman Paşa (İşaretçi) (Dellâlzâde) Enderûn'dan yetişme olup askerliğe girerek miralay, mîrlivâ, sonra Niş muhâfızı ve sonra feriklikle Kıbrıs muhassılı oldu. 1256'da (1840) Dâr-ı Şûrâ reisi ve 1261'de (1845) vezirlikle Haleb valisi olup Receb 1262'de (Temmuz 1846) Anadolu müşiri oldu. 14 Muharrem 1264'de (22 Aralık 1847) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Cesur, gayretliydi. (III. 446)

Osman Paşa (Kara) Hâcegândan Zülfikâr Efendi'nin oğludur. Yetişerek bazı vüzerâya ağalık edip Bıyıklı Mustafa Paşa'ya telhisçi olmuştu. 1099'da (1688) mîrahûr-ı evvel olup sonra azledildi. 1104'de (1692/93) silahdar ağası, sonra başbaki kulu, müteferrikabaşı ve 1108'de (1696/97) başbaki kulu oldu. Sonra Amcazâde Hüseyin Paşa'ya, sadâretinde kethüdâ oldu. 1110'da (1698/99) azledilmiştir. Rebiyülevvel 1116'da (Temmuz 1704) silahdar ağası, Receb'de (Kasım) sipahiler ağası olup 1120'de (1708) azledildi. Zilka'de 1123'de (Aralık 1711) çavuşbaşı oldu. Rebiyülâhir 1124'de (Mayıs 1712) azledildi ve 1126'da (1714) üçüncü defa çavuşbaşı oldu. 1127'de (1715) beylerbeyilikle Erzurum valisi ve Anapolu muhâfızı oldu. 1128'de (1716) vefat etti. Âlimlerle görüşmeyi severdi. (III. 424)

Osman Paşa (Kara Osmanşah) İskender Paşazâde Mustafa Paşa'nın oğludur. Annesi I. Selim'in (Yavuz) kızıdır. 921'de (1515) Bosna beyi olup 924'de (1518) azledildi. 963'de (1556) ikinci defa Bosna valisi oldu. Sancak beyi ise de vezirlerden şöhretliydi. Bazen Mora, bazen İnebahtı ve bazen ikisine birden vali olurdu. Hangisini istese padişahın müsaadesine mazhar olurdu. Mora'da bazı yaylaklar, hamamları ve başka eserleri vardır. Zevk ehliydi. Padişahın kendisine muhabbeti vardı. 975'de (1567/68) Tırhala valisi iken vefat eyledi. (III. 416)

Osman Paşa (Kel) Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup Ramazan 1200'de (Temmuz 1786) Hotin muhâfızı ve sonra vezir oldu. Muharebede bulunup 1206'da (1791/92) Şumnu muhâfızı, harpden sonra Trabzon valisi ve sonra Akkerman muhâfızlığıyla Karasi mutasarrıfı oldu. Gayet ihtiyar olduğundan Muharrem 1211'de (Temmuz 1796) emekli olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (III. 436)

Osman Paşa (Kelleci) Gürcüdür. Sekbanbaşı Dalkılıç Mehmed Ağa'nın kölesi olup sonra Yazıcızâde İbrahim Paşa'ya kethüdâ ve kapıcıbaşı oldu.

1182'de (1768/69) silahdar ağası olup o aralık Mısır'a gitti. Ahmed Paşa'nın vefatında, vezirlikle Mısır'a vali oldu. Tevcih haberini almadan Mısır'dan çıktığından İstanköy'de işitip dönerek Mısır'a girdi. 1184'de (1770/71) Sivas, ardından Tırhala, 1185'de (1771/72) Mora, Safer 1186'da (Mayıs 1772) Ağrıboz valisi, iki ayda Muarız Boğazı ve ikinci ayda Balya muhâfızı olup Varna'yı düşman saldırısından kurtarınca Karadeniz seraskeri tayin edilmiştir. Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) Varna'ya çıkıp birkaç gün içinde vefat etti. Akıllı, tedbirli, tehdidini yerine getirmeye kadir bir yiğitti. (III. 432)

Osman Paşa (Kelleci) Yeniçeridir. Yükselerek Özi ağası ve Rebiyülevvel 1201'de (Ocak 1787) kul kethüdâsı ve 16 Cemaziyelevvel 1202'de (23 Şubat 1788) yeniçeri ağası oldu. Az müddette azledilerek sonra mîrimîran olarak, ardından Niğde mutasarrıfı olmuştur. Rebiyülevvel 1211'de (Eylül 1796) İçel ilâve edilmiş ve Receb 1211'de (Ocak 1797) vefat etmiştir. Ilımlıydı. (III. 436)

Osman Paşa (Konakçı) Gürcüdür. Silistre beylerbeyi oldu, az müddette azledildi. Sonra 1073'de (1662/63) Çirmen beylerbeyi olup 1083 (1672/73) yılına kadar devam edip sonra vefat etti. (III. 419)

Osman Paşa (Küçük) Hacı Selim Giray Han'ın kölesi ve Çerkesdir. Enderûn'a çerağ edilip ilerleyerek çukadar-ı şehriyârî oldu. 1102'de (1690/91) silahdar-ı padişahî oldu. Rebiyülâhir 1105'de (Aralık 1693) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı olup Şa'bân 1105'de (Nisan 1694) Emetullah Sultan'la nikâhlanmıştır. 1105 sonlarında (1694 ortaları) Diyarbekir ve ardından Hanya valisi, 1106'da (1694/95) İstanbul'a çağrılıp ikinci vezir ve İstanbul kaymakamı ve 1108'de (1696/97) Haleb ve o sene Anadolu, Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sente'de kale muhâfızı ve sonra İzmit mutasarrıfı, 1109'da (1697/98) beşinci vezir, zevcesinin vefatının ardından Cemaziyelâhir 1112'de (Kasım-Aralık 1700) yine İstanbul kaymakamı, 1114'de (1702/03) Şam ve sonradan Rakka ve 1115'de (1703/04) Van valisi oldu. O sene ikinci vezir ve ardından kapdan olup 1116'da (1704/05) azledildi. Sonra Sayda valisi olup Zilhicce'de (Nisan 1705) yine kubbe veziri oldu. 1117'de (1705/06) Teke sancağı, sonra nişancı, 1118'de (1706/07) Hanya, 1122'de (1710) Sayda, 1123'de (1711) Basra, Muharrem 1127'de (Ocak 1715) Musul, Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) Rakka, 1129'da (1717) Kandiye, 1130'da (1718) Sayda, 1131'de (1719) Şam, 1132'de (1720) Diyarbekir, 1133'de (1721) Van, 1134'de (1722) tekrar Şam ve 1137'de (1724/25) Sayda valisi oldu. 15 Cemaziyelevvel 1139'da (8 Ocak 1727) Sayda'da vefat eyledi. Fâzıl, olgun, tedbirli, ileri görüşlü, boyu kısaydı. Oğlu Hâfız Ahmed Paşa'dır. (III. 427)

Osman Paşa (Memaluzâde) Memalu Ömer Paşa'nın oğludur. Mîrimîran olup Rebiyülâhir 1144'de (Ekim 1731) Çorum mutasarrıfı olup İran harbine memur oldu. 1150'de (1737/38) Rusya ve Avusturya muharebelerinde de bulunmuştur. Sonra vefat etti. (III. 429)

Osman Paşa (Muhassıl) Haleblidir. Haleb muhassılı olup 1144'de (1731)

mîrimîran oldu. Cemaziyelâhir 1144' de (Aralık 1731) vezirlikle Trablusşam valisi, 1145'de (1732/33) Mısır valisi olup 1146'da (1733/34) azledildi. 1147'de (1734/35) ikinci defa Trablusşam valisi ve cerde başbuğu, 1152'de (1739/40) Şam, Rebiyülâhir 1153'de (Temmuz 1740) Adana, sonra Sayda valisi, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Cidde valisi olup 1163'de (1750) azledildiyse de Cemaziyelâhir 1163'de (Mayıs 1750) ikinci defa tayin edilip 27 Zilhicce 1163'de (27 Kasım 1750) vefat etti. İyi idareye malikdi. Oğlu İsmail Paşa'dır. Kethüdâsı Hacı Mustafa Ağa Muharrem 1165 (Kasım-Aralık 1751) tarihine kadar kaymakamlıkla Cidde'de kaldı. (III. 429)

Osman Paşa (Müderris) Topal Osman Paşa'nın oğlu Râtib Ahmed Paşa'nın oğludur. Müderris, Rebiyülevvel 1186'da (Haziran 1772) vezirlikle Bosna valisi ve Silistre seraskeri tayin edilmiştir. Receb 1187'de (Eylül-Ekim 1773) Rumeli valisi, 1188 sonlarında (1775 başları) Ağrıboz muhâfızı olup 18 Safer 1189'da (20 Nisan 1775) vefat etti. Cesurdu. (III. 433)

Osman Paşa (Münemmit) Türkmen ağası ve sonra beylerbeyi oldu. 1102'de (1690/91) vefat etti. (III. 421)

Osman Paşa (Sirke) (Damad-ı Şehriyârî) Kanijelidir. Enderûn'da yetişerek 1106'da (1694/95) silahdar-ı şehriyârî oldu. Şa'bân 1106'da (Mart-Nisan 1695) vezirlikle Şam valisi olup Rebiyülevvel 1108'de (Ekim 1696) Haleb, 1109'da (1697/98) Van valisi olup sonra Gürcistan üzerine serdâr oldu. Sonra İstanbul'a gelip 1110'da (1698/99) Konya, 1111'de (1699/1700) ikinci defa Van, 1113'de (1701/02) Kıbrıs, sonra Ağrıboz, 1114'de (1702/03) Âlâiye valisi, 1115'de (1703/04) üçüncü vezir oldu. 1116'da (1704/05) Ağrıboz ve 1117'de (1705/06) Bosna valisi olup 1120'de (1708) azledildi. Fatma Sultan'ın kızı Rukiye Hanım Sultan'la evlenip sonra Konya, 1125'de (1713) Selânik ve Bender, 1126'da (1714) Bozcaada, sonra Van valisi, 1127'de (1715) nişancı, 1128'de (1716) İnebahtı, 1130'da (1718) Musul ve 1132' de (1720) Basra valisi olup zevcesinin vefatında Emetullah Sultan'la nikâhlanmıştır. 1133'de (1721) Seddülbahir, 1134'de (1721/22) Şehrizor ve 1136'da (1723/24) Konya valisi olup 1136'da (1723/24) ölmüştür. Akıllı, gayretliydi. Oğulları Ahmed Bey ve Mehmed Bey' dir. Selim Bey adındaki oğlu 1121'de (1709) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. Rukiye Hanım Sultan'dan torunu Ka'beullah Şemse Hanım Receb 1224'de (Ağustos-Eylül 1809) vefat etmiştir. (III. 425)

Osman Paşa (Şahinoğlu) Yükselerek mîrimîran olup 1176'da (1762/63) İçel mutasarrıfı oldu. Bu senelerde vefat etti. Oğlu Mustafa Paşa'dır. (III. 430)

Osman Paşa (Şehsüvarzâde) Şah Gazi Paşa'nın oğludur. Mîrimîran olup 1128'de (1716) Kayseri mutasarrıfı olup birkaç sene sonra vefat etmiştir. (III. 424)

Osman Paşa (Şeyh) Meşhur Tâhir Ömer'in büyük oğludur. Babası Akkâ'da vefat ettiğinde ailesiyle İstanbul'a getirilip 6 sene sonra, Şevvâl 1196'da (Eylül 1782) mîrimîranlık verilerek Bursa'ya gönderildi. 1200'de (1786) Bursa muhâfızı olup 1226'da (1811) vefat eylemiştir. Gökdere yakınında bir mescid civarında defnedildi. Kitap okuyarak âlim olmuştu. (III. 439)

Osman Paşa (Şeyhzâde) İbrahim Paşa'nın oğludur. Diyarbekirlidir. Bağdad'a gidere:k Ali Rızâ Paşa'nın mensuplarından olup 1246'da (1830/31) mîrimîran olup Rakka, Kars, Muş ve Mardin gibi yerlerde mutasarrıf olmuştur. 1270'de (1853/54) vefat etti. İyi hal sâhibiydi. Şair olup *Divançe*'si vardır. (III. 447)

Osman Paşa (Topal) Moralıdır. İstanbul'a gelip kozbekçi, sonra pandulbaşı ve sonra mîrimîranlıkla Martolos mutasarrıfı oldu. Cemaziyelâhir 1127'de (Haziran 1715) Tırhala mutasarrıfı ve Mora seraskeri olup vezirlik verilmiştir. Rebiyülâhir 1130'da (Mart 1718) Bosna, sonra İnebahtı, 1133'de (1721) Rumeli, Muharrem 1140'da (Ağustos-Eylül 1727) Bosna, Cemaziyelâhir 1140'da (Ocak-Şubat 1728) Vidin valisi ve sonra İran seraskeri oldu. 19 Rebiyülâhir 1144'de (21 Ekim 1731) sadrazam olup 15 Ramazan 1144'de (13 Mart 1732) azledilerek Trabzon'a vali olmuştur. 1145'de (1732/33) Erzurum valisi ve ardından Tiflis valiliğiyle İran seraskeri oldu. 1146'da (1733/34) muharebede karnından hasta olmakla şehid olmuştur. Görüş sâhibi, tedbirli, cesur ve yiğitti. Sadâretinde narh hususunda gayetle dikkat etmiştir. Oğlu Râtib Ahmed Paşa, damadı Sarı Mehmed Paşa ve torunları Âsaf Paşa, Müderris Osman Paşa ve Mûsâ Paşa'dır. (III. 428)

Osman Paşa (Topaloğlu) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı olmuştur. Rebiyülâhir 1181'de (Eylül 1767) yeniçeri ağası olup sene sonunda (1768 ortaları) azledildi ve Dimetoka'da ikamet eyledi. Zilhicce 1183'de (Nisan 1770) vezirlikle Tırhala ve 1185 (1771) ortalarında Konya ve Şa'bân 1186'da (Kasım 1772) orduya varışının ardından Bosna valisi olup 1187'de (1773) azledildi ve 1188'de (1774) Adana valisi oldu. 1189'da (1775) azledilmiş ve sonra vefat eylemiştir. (III. 433)

Osman Paşa (Türk) Yusuf Ziyâ Paşa'nın kethüdâsı olduğundan kapıcıbaşı olmuştur. Receb 1222'de (Eylül 1807) vezir rütbesiyle Erzurum valisi olup az müddette azledildi. Sonra ikinci defa oraya vali ve Şark seraskeri oldu. 1223'de (1808) Diyarbekir valisi, 1224'de (1809) üçüncü defa Erzurum valisi olup harpde esir oldu. Esâretten dönüşte Bursa'ya ikamete gönderildi. 1232'de (1817) vefat etti. Emir Sultan civarında medfundur. (III. 440/41)

Osman Paşa (Vekil) Mısır beylerinden olup Mısır'dan Mekke'ye gitti. 1186'da (1772) vezirlikle Mısır valisi olup az müddette vefat eyledi. (III. 432)

Osman Paşa (Yaraşıklı) Tatardır. Vezir odabaşısı iken Zilka'de 1241'de (Temmuz 1826) bostancıbaşı oldu. 1242'de (1826/27) Bostancı Ocağı kaldırılınca oraya başbinbaşı oldu. 1244'de (1828/29) mîrimîran rütbesiyle hassa muhâfızı olup 1246'da (1830/31) Kayseri mutasarrıfı oldu. 1250'de (1834/35) azledilerek Tokat'a sürüldü. Döndükten sonra Kıbrıs muhassılı olup Safer 1255'de (Nisan-Mayıs 1839) orada vefat etti. Yeğeni kapıcıbaşı Mustafa Ağa'dır. (III. 445)

Osman Paşa (Yeğen) Sadrazam Kara İbrahim Paşa'nın bölükbaşılarındandır. 1098'de (1687) Karahisar-ı Şarkî sancağıyla serçeşme oldu. 1099'da (1688) vezir rütbesiyle Engürüs serdârı oldu ve sene sonunda vefat etti. (III. 421)

Osman Pazarîzâde *bak.* Tâhir Mehmed Efendi

Osman Refik Efendi Yeni Cami mütevellisi olup hâcegândan oldu. 15 Muharrem 1235'de (3 Kasım 1819) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 441/42)

Osman Reis (Hacı) Abdullah oğludur. Deryâ reislerinden olup 1055'de (1645) vefat etti. Sarıyer'de bir mescid yaptı. (III. 418)

Osman Sa'dî Efendi Müderris olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 435)

Osman Sâdık Paşa Azmzâde Es'ad Paşa'nın kölesidir. Yetişerek kethüdâsı oldu. Sonra Hama ve Humus mütesellimi oldu. Cemaziyelevvel 1172'de (Ocak 1759) mîrimîranlıkla cerde başbuğu ve Trablusşam beylerbeyi oldu. O sene Ramazanının başında (28 Nisan 1759) vezirlik verildi ve Diyarbekir valisi olduysa da hareketten önce Trablusşam'da bırakıldı. Rebiyülâhir 1174'de (Kasım 1760) hac emiri ve Şam valisi oldu. Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül-Ekim 1771) Konya valisi olarak ardından Manisa'da ikamete memur oldu. 1188'de (1774) orada vefat etmiştir. Tedbirliydi. Zevcesi Azmzâdelerden olup oğulları Mehmed Paşa, Derviş Paşa ve Hasan Paşa'dır. (III. 432/33)

Osman Salâhaddin Dede Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi Abdülbâkî Dede'nin ikinci oğludur. 1247'de (1831/32) amcası Abdürrahim Dede yerine şeyh oldu. 57 sene sonra 1304'de (1886/87) vefat eylemiştir. Yerine oğlu Celâleddin Dede geçti. Tekkede medfundur. Bir hayli müddet Meclis-i Meşâyih riyâsetinde bulunmuştur. Fârisihân ve Arapça ilimlere hissedar, zarif ve latîfdi. (III. 551)

Osman Zühdî Efendi Dârüssaâde yazıcısı olup Ramazan 1231'de (Ağustos 1816) vefat etti. Duvardibi'ne defnedildi. (III. 440)

Osmanoğlu *bak.* Nasûh Paşa

Osmanzâde *bak.* Abdürrahim Efendi; Ebûbekir Efendi (Seyyid); Feyzullah Efendi; Hamid Mehmed Efendi; Hâmid Mehmed Efendi (Seyyid); Hüseyin Efendi; İsmail Birrî Efendi; İsmail Rahmî Efendi; Mehmed Efendi; Said Efendi; Tâib Ahmed Efendi

Osmanzâde Ulemâdan Ahmed Efendi oğluna denir ki, I. Mahmud devrinden (1730-1754) başlayıp yarım asır kadar isimleri görülmüştür. Bir de Osman Kethüdâzâde sudûrdan İsmail Efendi vardır. (IV. 697)

Osmi *bak.* Ahmed Paşa

Otluk Arabası *bak.* Mehmed Efendi (İmamzâde)

Otlukçuzâde İsmi bilinemedi. İlim tahsili ile müderris ve molla oldu. Yaşlılığını ileri sürüp Medine mollağını kabulden kaçınınca 1192'de (1778) rütbesi bilâd-ı erbaâya indirilmiş ve ardından vefat etmiştir. (I. 442)

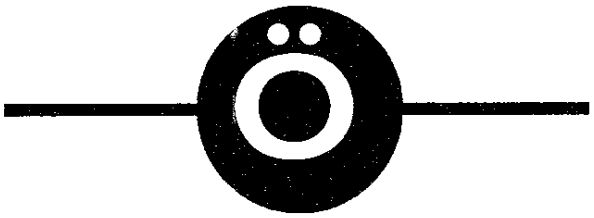

Öküz *bak.* Mehmed Ağa; Mehmed Paşa; Ömer Paşa

Öküz öldüren *bak.* Ahmed Paşa

Ömer Ağa Kuyucu Murad Paşa'ya kethüdâ oldu. 1020'de (1611) vefat etmiştir. (III. 584)

Ömer Ağa Yeniçeri Ocağı ricâlinden olup I. Ahmed devri (1603-1617) sonlarında sekbanbaşı olup azledildikten sonra 1031'de (1622) tekrar o göreve getirildi. 1032'de (1623) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 584/85)

Ömer Ağa Başhaseki olup Ramazan 1060'da (Eylül 1650) samsoncubaşı oldu. Zilhicce 1061'de (Kasım-Aralık 1651) kapıcıbaşılıkla azledildi. Cemaziyelâhir 1063'de (Mayıs 1653) gazaba uğrayarak vefat etmiştir. (III. 586)

Ömer Ağa Saraydan yetişerek Cemaziyelâhir 1067'de (Mart-Nisan 1657) doğancıbaşı iken Maraş pâyesiyle emekli olup sonra vefat etmiştir. (III. 586)

Ömer Ağa Abazadır. Hasodada yetişerek 1096'da (1685) Mısır'da beylik verilip orada vefat etmiştir. (III. 587)

Ömer Ağa Yeniçeridir. Şam ağalığından azledilmişken turnacıbaşı pâyesi verildi. Sırasıyla kul kethüdâsı oldu. 24 Rebiyülâhir 1176'da (12 Kasım 1762) yeniçeri ağası oldu. Zilhicce 1177'de (Haziran 1764) azlolundu. 1179'da (1765/66) tekrar yeniçeri ağası olup Safer 1180'de (Temmuz 1766) azledilmiş ve Dimetoka'ya gönderilip orada vefat etmiştir. (III. 592)

Ömer Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişerek bostancıbaşı olup Cemaziyelevvel 1191'de (Haziran 1777) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 594)

Ömer Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişip haseki ağa olup Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Edirne bostancıbaşısı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 595)

Ömer Ağa Vefalıdır. Yeniçeriden yetişip muhzır olmuş ve sonra sekbanbaşı olup azilden sonra Üsküdar'da iken Cemaziyelevvel 1213'de (Ekim-Kasım 1798) vefat etmiştir. (III. 596)

Ömer Ağa Yusuf Ağa'nın kardeşidir. 1222'de (1807) Esmâ Sultan kethüdâsı olup Safer 1223'de (Nisan 1808) vefat etti. Oğulları Hilmî Mehmed Emin Bey(→), Mûsâ Bey ve sudûrdan Tevfik Mehmed Bey'dir. (III. 597)

Ömer Ağa Yeniçeridir. 1225'de (1810) sekbanbaşı oldu. Az müddette azledildi ve sonra vefat etti. (III. 597)

Ömer Ağa Menemen â'yânı iken 1237'de (1821/22) başbaki kulu oldu. Sonra vefat etti. (III. 598)

Ömer Ağa Çerkeşlidir. Cebecibaşı olup azilden sonra 1242'de (1826/27) vefat etti. Kasımpaşa Mezarlığı'na defnolundu. (III. 598)

Ömer Ağa Burgas â'yânı olup kapıcıbaşı olmuştu. Bu senelerde (1830'lar) vefat eyledi. (III. 600)

Ömer Ağa Levend Çiftliği kethüdâsı olup sonra kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 600)

Ömer Ağa Şumnu â'yânı olup kapıcıbaşı olmuştu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 600)

Ömer Ağa (Cündî) Enderûn'da yetişerek Miftâh ağalığından hazine-i hü-

mâyûn kethüdâsı olup 1106'da (1694/95) kapıcıbaşılıkla saraydan çıkarıldı. Sonra vefat eylemiştir. (III. 588)

Ömer Ağa (Dâyezâde) Yükselerek Galata voyvodası oldu. 1096'da (1685) mîrahûr-ı evvel olup 1102'de (1690/91) emekli oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 587)

Ömer Ağa (Dayı) Merzifonî Mustafa Paşa'nın ağalarından olup 1094'de (1683) silahdar ağası oldu. 1095'de (1684) azlolunup 1101'de (1689/90) sipahiler ağası oldu. 1102'de (1690/91) Köprülüzâde Mustafa Paşa'nın şehadetinde firar eylemekle idam edilmiştir. (III. 587)

Ömer Ağa (Eğriboyun) Enderûn'dan yetişmedir. Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) çukadar-ı şehriyârî olup Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) ayrılarak Kıbrıs'a sürülüp orada vefat etti. (III. 597)

Ömer Ağa (Hacı) Kapıcıbaşı ve 1167'de (1753/54) Selânik Baruthanesi nâzırı oldu. 3 Ramazan 1170'de (22 Mayıs 1757) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. Oğlu Mehmed Ağa "Kapıcıbaşızâde" diye şöhret alıp 1196'da (1782) vefat ederek yanına defnedildi. (III. 591)

Ömer Ağa (Hacı) Bursa mütesellimi ve kapıcıbaşı olmuştu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etti. (III. 600)

Ömer Ağa (Hacı Şa'bânzâde) (Hacı) Silahdar Ocağı eski kethüdâsıdır. 1213'de (1798/99) vefat etti. (III. 596) [III. 437'de vefat tarihi 1215 (1800/01) olarak verilmiştir.]

Ömer Ağa (Kara) Beşli ağası olup Tiryaki Hasan Paşa ile Kanije'de bulunup 1011'de (1602/03) uhdesine Peçuy sancağı ihsan buyuruldu. 1026'da (1617) Batum beylerbeyi olup 1041 (1641/42) tarihinden sonra orada vefat etmiştir. Cesur, sâdık, dindardı. (III. 585)

Ömer Ağa (Kara Osmanzâde) Hacı Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Babasının yerine Aydın ve Saruhan müsellimi oldu. Zilhicce 1222'de (Şubat 1808) vefat etti. Oğlu Hacı Mehmed Ağa ile damadı Hacı Mehmed Ağa'ya kapıcıbaşılık verilmiştir. (IV. 436)

Ömer Ağa (Kazancızâde) Kapıcıbaşı ve 1009'da (1600/01) çavuşbaşı oldu. Sonra ayrıldı ve vefat etti. (III. 584)

Ömer Ağa (Kel) Nasûh Ağa'nın hazinedarı olup Muharrem 1099'da (Kasım 1687) ocakta başçavuş iken birden kul kethüdası oldu. Bir haftada azille hacca gönderilip dönüşünde sekbanbaşı olduysa da 1100'de (1689) idam edilmiştir. (III. 587)

Ömer Ağa (Seyyid) Enderûn'da yetişip başçukadar unvanıyla hayli zaman nazar-ı hümâyûnda olmakla riayet gördü ve muhterem kaldı. Yeniçeri Ocağı'nın muhibbi olduğundan Berberbaşı Giritli Ali Ağa ile çatıştı. Safer 1233'de (Aralık 1817) aniden vefat etmiştir. Oğlu Mahmud Bey'dir(→). (III. 598)

Ömer Ağa (Seyyid) (Tıflîzâde) (Hacı) Bostancı olup yükselerek haseki ve 8 Cemaziyelevvel 1223'de (2 Temmuz 1808) bostancıbaşı oldu. Az müddette azledilerek Muharrem 1225'de (Şubat 1810) tekrar tayin edildi. Birkaç ayda azledildi. 29 Safer 1235'de (17 Aralık 1819) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 598)

Ömer Ağa (Tokmak) Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı ve azil-

den sonra kapıcıbaşı oldu. Tarhuncu Ahmed Paşa'nın sadâretinde, tahsilat memuriyetinde 500 kadar şikâyetçi gelip rikâb-ı hümâyûna istida sundular. 1062'de (1652) idam edilmiştir. (III. 586)

Ömer Ağa (Zeytunî) Hazinedarbaşı olup 1 Safer 1217'de (3 Haziran 1802) vefat etti. Seyidahmetderesi'nde medfundur. (III. 596)

Ömer Ağazâde *bak.* İzzet Paşa; Ömer Refik Bey

Ömer Arzî Efendi Şâfiî âlimlerinden olup 1041'de (1631/32) vefat etti. Bilgisi engindi. 4 ciltlik *Şifa Şerhi* yazdı. (III. 585)

Ömer Avnî Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olmuş ve IV. Murad devrinde (1623-1640) reisülküttab olup sonra mansıpları devrederek 1062'de (1652) rişancı pâyesiyle emekli olmuştur. Ardından vefat eyledi. Kabataş'da mescid ve medrese yapmıştır. Benzersiz bir münşî idi. (III. 586)

Ömer Behcet Efendi Sudûrdan Halebî Abdullah Efendi'nin oğludur. Tahsille müderris, molla ve 1307'de (1889/90) İstanbul pâyesi oldu. Nâibliklerde bulunarak Şam nâibliğinden ayrılmış olarak 3 Ramazan 1309'da (1 Nisan 1892) vefat etti. İlim sâhibiydi. (III. 605)

Ömer Bey Beylerden olup Varna harbinde 845'de (1441/42) şehid oldu. (III. 583)

Ömer Bey Turhan Bey'in(→) oğludur. Uzun Hasan muharebesinde (1473) esir olmuştu. Kurtulduktan sonra 894'de (1489) Mısır harbinde kaybolmuştur. Torunu diğer Ömer Bey 961'de (1554) akıncılar beyi idi. Sonra vefat etti. (III. 583; III. 254)

Ömer Bey Hayâlî Mehmed Çelebi'nin(→) oğludur. 988'den (1580) 1008'e (1599/1600) kadar 20 yıl Haleb defterdarı olmuştur. 1010 (1601/02) tarihlerinde azledilmiş olarak vefat edip Kocamustafapaşa'ya defnedilmiştir. Şairdir. (II. 313/14; III. 583)

Ömer Bey Tersanede yetişerek tersane kethüdâsı oldu. Sonra azledilerek 1255'de (1839) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. Oğlu İsmail Bey 1286'da (1869/70) vefat eyledi. (III. 600)

Ömer Bey Çötelizâde İshak Paşa'nın(→) akrabasıdır. Miralay olup alayı Şam'a nakledilince 1263'de (1847) istifa eyledi. Daha sonra Harput'da vefat eyledi. (I. 329)

Ömer Bey Serkurenâ Hakkâkzâde Osman Bey'in küçük oğludur. Tercüme odasına çerağ olunup mühimme müdür muavini olmuş ve sonra tahrirat-ı hariciye evrak müdürü ve ûlâ sânîsi olarak 5 Zilhicce 1313'de (18 Mayıs 1896) vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. (IV. 865)

Ömer Bey (Kara) Sarı Ahmed Paşa'nın oğlu olup 1190'da (1776) vefat eden Mustafa Bey'in oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1202'de (1787/88) tezkire-i evvel vekili oldu ve 13 Muharrem 1211'de (19 Temmuz 1796) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. Kızı Hâcce Nazife Hanım 1255'de (1839) vefat etmiştir. (III. 595/96)

Ömer Cemâl Efendi Mektûbî-i sadâret hulefâlığından yetişip Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) hâcegânlıkla Bursa mukataacısı, 1243'de (1827/28) tarihçi, 1246'da (1830/31) kâğıd-ı en-

derûn emini, 1253'de (1837/38) mektûbî-i sadâret serhalifesi, Şa'bân 1256'da (Ekim 1840) deâvî muavin-i sânîsi, Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) muavin-i evvel, Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) deâvî nâzırı, 1271'de (1854/55) bâlâ rütbesi, Receb 1273'de (Mart 1857) Meclis-i Vâlâ azası, Muharrem 1275'de (Ağustos-Eylül 1858) Fatma Sultan kethüdâsı ve Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Mekke bina emini oldu. 1276'da (1859/60) orada vefat eyledi. Sâdık ve doğru idi. (III. 601)

Ömer Cemâleddin Paşa Eğinlidir. Taşra kaymakamlarından olup Giresun'dan azledilmiş olarak Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (III. 601)

Ömer Çelebi Muhyiddin'in oğludur. II. Bâyezid'in arpa emini idi ki, 896'da (1491) bir mescid yaptı. (III. 583)

Ömer Çelebi Maliyeci olup Bağdad defterdarı olmuştur. 1032'de (1623) İranlılara esir olup belde kadısı ile birlikte şehid oldular. (III. 584)

Ömer Dede II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eylemiştir. Ermiş sayılanlardandı. (III. 583)

Ömer Dede Aydınlıdır. Tahsilden sonra büyük kardeşi Alâeddin Efendi ile Seyyid Yahyâ'ya gitti. Kardeşi döndü ve bu şeyhin yanında kaldı. Tebriz, Gence ve Berdaa'da oturup Selçuk Hatun zaviyesinde sâkinken 907'de (1501/02) vefat etti. Başlarında, Bursa'da Hızır Bey adında birine âşık olup sonradan tasavvufta ilerlemiştir. Hatta İran'da "Ömer Rûşenî-i Hanefî" diye fazileti ve zühdü ve ermişlerden olduğu tasdik olunmuştur. (III. 583)

Ömer Dede (Akmolla) Yalnız bir dervişti. Galata Mevlevîhanesi'nde medfundur (1770'ler). (III. 593)

Ömer Efendi Kastamonuludur. Müderris olup 907'de (1501/02) vefat etti. (III. 583)

Ömer Efendi Antakyalıdır. Tefsir, hadis, tecvid ve kıraati tahsil eyledi. İstanbul'a gelip Bektaş Efendi yerine imam-ı sultanî oldu. 967'de (1559/60) vefat eylemiştir. Âlim, sâlihdi. (III. 583)

Ömer Efendi Konyalıdır. Müderris, Bosna ve Kefe'ye müftü oldu. 985'de (1577) vefat etmiştir. Bilgisi engindi. Fıkıhta *Muhtârât*'ı yazdı. Oğlu Mehmed Efendi dir(→). (III. 583/84)

Ömer Efendi Kara Ahmed Paşa'nın kölesidir. Müderris, iki defa Kudüs ve bir kere Kütahya mollası oldu. 1000'de (1591/92) vefat etmiştir. Âlim, sâlihdi. (III. 584)

Ömer Efendi Kalemden yetişip 1001'de (1592/93) sipahiler kâtibi ve sonra maliye mukabelecesi ve 1007'de (1598/99) defter emini oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 584)

Ömer Efendi Aydınlıdır. Müderris, Rodos ve iki defa Manisa müftüsü olmuştur. Safer 1016'da (Haziran 1607) Manisa'da vefat etti. (III. 584)

Ömer Efendi Hasbahçe hocası ve müderris olup Safer 1018'de (Mayıs 1609) vefat etti. (III. 584)

Ömer Efendi Hekim Çelebi Tekkesi şeyhi Ahmed Efendi'nin küçük kardeşidir. Nakşibendî ve Eyüp vâizidir. 1020'de (1611) vefat etti. (III. 584)

Ömer Efendi Baba Nakkaş evlâdından olup c köyde doğdu. Müderris, Konya ve Kütahya mollası oldu.

1027'de (1618) azledilmiş olarak vefat etti. Sâkindi. (III. 584)

Ömer Efendi Müderris ve evkaf müfettişi olup Cemaziyelevvel 1031'de (Mart-Nisan 1622) vefat etmiştir. (III. 584)

Ömer Efendi Debrelidir. Müderris ve 990'da (1582) kassâm-ı askerî oldu. Sonra Abdülmü'min Efendi'ye damad oldu. Vefatında yerine şeyh olup Eğri seferinde bulundu. Selâtîn camileri vâizi olup nihayet Ayasofya'da vâiz olmuştur. Ömrünün sonunda hâccedip Şa'bân 1033'de (Mayıs-Haziran 1624) vefat etti. Tercüman Yunus Tekkesi'nde medfundur. Reisü'l-muhaddisîn ve tâcü'l-müfessirîn olup dindar bir zat idi. Yerine oğlu İbrahim Efendi geçip vefatında 1054'de (1644) küçük oğlu Osman Efendi şeyh olmuştur. (III. 585)

Ömer Efendi Âdilcevazlıdır. Müderris olup Muharrem 1094'de (Haziran 1682) vefat etmiştir. (III. 587)

Ömer Efendi Kaplan Mustafa Paşa'nın imamı olup sonra müderris ve sonra Bosna mollası oldu. Cemaziyelâhir 1093'de (Haziran 1682) vefat etmiştir. (III. 587)

Ömer Efendi Hekimbaşı Nuh Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1110'da (1698/99) vebadan vefat etti. Ta'lik yazıda usta bir hattatdı. Kocamustafapaşa'da medfundur. (IV. 579)

Ömer Efendi Bâbıâlî'den yetişip sadâret mektupçusu oldu. Zilka'de 1123'de (Aralık 1711) kötü halinden dolayı idam edilmiştir. (III. 589)

Ömer Efendi Şeyh İsâ Efendi'nin oğlu olup 1065'de (1655) doğdu. 1087'de (1676) babasının vefatında yetim kalarak çalışıp Eyüp vâizi oldu. 23 Şevvâl 1125'de (12 Kasım 1713) vefat eylemiştir. (III. 589)

Ömer Efendi Bursalı Hacı Adurrahman'ın oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1129'da (Nisan-Mayıs 1717) vefat etti. (III. 589)

Ömer Efendi Osman Paşa'nın hocası olup müderris olmuştu. Zilka'de 1133'de (Eylül 1721) vefat etti. (III. 589)

Ömer Efendi Osman Efendi'nin oğludur. 1069'da (1658/59) İstanbul'da doğdu. Tıp tahsil ederek saray tabibi oldu. Safer 1127'de (Şubat 1715) reis-i etıbbâ oldu. Rebiyülâhir 1128'de (Nisan 1716) İstanbul ve 1130'da (1718) Anadolu pâyesi oldu. Cemaziyelâhir 1131'de (Nisan-Mayıs 1719) Anadolu kazaskeri olup senesinde azledilip Ramazan 1132'de (Temmuz 1720) Rumeli pâyesi oldu. Cemaziyelâhir 1135'de (Mart 1723) Rumeli kazaskeri oldu. 1 Cemaziyelâhir 1136'da (26 Şubat 1724) vefat etti. Mollagürani'de medfundur. Çeşitli ilimlerde ve özellikle tıpda bilgili olup bir mektep, medrese, sebil ve muallimhane yaptı. Oğlu İbrahim Efendi'dir(→). (III. 590)

Ömer Efendi Doğu'dan gelip ilmini kabul ettirerek müderris olmuş ve 4 Rebiyülevvel 1138'de (10 Kasım 1725) vefat etmiştir. (III. 589)

Ömer Efendi Çavuşzâde mülâzimi olup müderris oldu. 1142'de (1729/30) vefat etti. (III. 590/91)

Ömer Efendi Sadrazam İsmail Paşa'nın divan efendisi olup hâcegânlık verildi ve 1148'de (1735/36) mevkufatî oldu. Sonra vefat etti. (III. 591)

Ömer Efendi Akkermanlıdır. Müderris, 1146'da (1733/34) Üsküdar

mollası oldu. 1150 (1737/38) tarihine doğru vefat etmiştir. (III. 591)

Ömer Efendi Kürttür. Müderris, Selânik mollası, 1144'de (1731/32) Edirne mollası oldu. 1150 (1737/38) tarihine doğru vefat etmiştir. (III. 591)

Ömer Efendi Müderris, fetvâ emini, sonra İzmir ve Edirne mollası oldu. 1150 (1737/38) tarihine doğru vefat etmiştir. (III. 591)

Ömer Efendi Kızanlıklı Ali'nin oğludur. 1165'de (1752) vefat etti. Usta bir hattatdı. (III. 591)

Ömer Efendi Müderris, Üsküdar ve 1175'de (1761/62) Mısır mollası olup sonra vefat eyledi. (III. 591)

Ömer Efendi Dersiâm ve saray muallimlerinden olup Şehzâde Camii vâiziydi. 1181'de (1767/68) vefat etti. Üsküdar'da Akağalar Mezarlığı'nda medfundur. (III. 592)

Ömer Efendi Kumlalıdır. Eşrefzâde Fahreddin Efendi'den el aldı. Bursa'da Eşrefîye Tekkesi şeyhi olup 1183'de (1769/70) ansızın vefat etti. (III. 592)

Ömer Efendi Zindan kâtibi ve 1182'de (1768/69) başyazıcı olup bu senelerde (1770'ler) vefat etti. (III. 592)

Ömer Efendi Bosna valisi Hacı Mehmed Paşa'nın kethüdâsı ve hâcegândan olup 1184'de (1770/71) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 592)

Ömer Efendi Ali'nin oğludur. Mimar ağa damadı olup müderris oldu. 25 Şevvâl 1185'de (31 Ocak 1772) vefat etti. (III. 592)

Ömer Efendi Enderûn'dan yetişme olup sırkâtibi oldu. Çıktıktan sonra müderris, Muharrem 1173'de (Eylül 1759) Kudüs mollası, Şevvâl 1180'de (Mart 1767) Şam ve Muharrem 1186'da (Nisan 1772) Medine mollası oldu. Orada vefat etti. (III. 593)

Ömer Efendi Tokatlıdır. Müderris ve 1188'de (1774) Üsküdar mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 593)

Ömer Efendi İspirlidir. Müderris, 1194'de (1780) Üsküdar mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 594)

Ömer Efendi Kayserilidir. Müderris olup 1194'de (1780) vefat etti. İnadiye'de medfundur. Büyük bilginlerden olup kendisinden icâzet alanlar da dersiâm olmuşlardır. (III. 594)

Ömer Efendi Karahisarlıdır. Müderris, Ayasofya dersiâmı ve Galata Sarayı hocasıydı. 19 Cemaziyelevvel 1200'de (20 Mart 1786) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 595)

Ömer Efendi Nevşehirlidir. Nevşehirli Ali Efendi'nin (→) damadıdır. Kadı olup 15 Zilhicce 1210'da (21 Haziran 1796) vefat eyledi. Damad İbrahim Paşa'nın Üsküdar Mezarlığı'na defnedildi. (III. 542)

Ömer Efendi İspirli olup müderris, Üsküdar mollası, Rebiyülevvel 1203'de (Aralık 1788) Bursa mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. (III. 595)

Ömer Efendi Sekbanbaşı Mescidi imamı, müderris, Şa'bân 1199'da (Haziran 1785) devriye mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. (III. 595)

Ömer Efendi Hâcegândan kalyonlar başhalifesi olup 1223'de (1808) vefat etti. Kızıltoprak'ta defnedildi. Bir çeşmesi vardır. (III. 597)

Ömer Efendi Müderris olup 1235'de (1819/20) vefat eyledi. Miskinler'de medfundur. (III. 598)

Ömer Efendi Bozoklu Osman Efendi'nin(→) oğludur. Nakşibendî şeyhi olup 1242'de (1826/27) vefat eylemiştir. (III. 436)

Ömer Efendi Menliklidir. Müderris ve Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) Haleb mollası oldu. Yaşlı olduğundan gidemeyip burada vefat etti. (III. 601)

Ömer Efendi Akşehirli Abdullah Bey'in oğludur. Müderris, dersiâm olup fazileti ve kemâliyle ders vekili ve mâbeyn-i hümâyûn hocası oldu. Kişiliğine hürmeten Rumeli kazaskerliği ve özel nişan-ı hümâyûn ile taltif edildi, Sultan Abdülmecid ve Sultan Abdülaziz'in muallimliğinde bulundu. 3 Cemaziyelâhir 1267'de (5 Nisan 1851) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 600/01)

Ömer Efendi Tercüme odası hulefâsından olup dil bilir olduğundan 1278'de (1861/62) mâbeyn-i hümâyûn kâtibi olmuştur. Zilhicce 1279'da (Mayıs-Haziran 1863) divan-ı istinaf reisi olup bir-iki sene sonra vefat etmiştir. (III. 601)

Ömer Efendi (A'rec) Giresunludur. Müderris, Haleb mollası olup Zilhicce 1081'de (Nisan-Mayıs 1671) vefat etti. Oğlu Abdullah Efendi de a'rec (topal) bir müderristi. Muharrem 1111'de (Temmuz 1699) vefat eyledi. (III. 587)

Ömer Efendi (Akmolla) Fahreddin Yahyâ Efendi'nin oğludur. Kilisli Şeyh Ali Sırrî-i Nakşibendî'nin halifelerinden olup 1191'de (1777) vefat ederek Murad Molla Tekkesi'nde babası yanına defnedilmiştir. (III. 593)

Ömer Efendi (Âmidî) Diyarbekirlidir. Şâmîzâde Mehmed Efendi mensuplarından ve Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1072'de (1661/62) vefat etti. Hoş tabiatlıydı. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 587)

Ömer Efendi (Attarzâde) Şam ulemâsının meşhurlarından olup Şevvâl 1307'de (Mayıs-Haziran 1890) orada vefat etti. (III. 604)

Ömer Efendi (Bıyıklı) Menteşelidir. Müderris olup Cemaziyelâhir 1014'de (Ekim-Kasım 1605) vefat etti. İlmi ortaydı. (III. 584)

Ömer Efendi (Debbağzâde) Mehmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. Şeyh Hüdâî halifelerinden zâkirbaşı ve şeyh olup 1228'de (1813) vefat etti. Orada medfundur. (IV. 202)

Ömer Efendi (Gazzîzâde) Şam âlimlerinden olup Safer 1270'de (Kasım 1853) Kudüs pâyesi ihsan buyuruldu. Sonra vefat etmiştir. Fâzıldı. (III. 601)

Ömer Efendi (Hâce-i fısk) İstanbulludur. Cerrah Paşa'ya imam ve zâkir oldu. Sonra kadı olup Zağra kadısı iken Kudüs mollası ve sonra Mekke pâyesi oldu. 1025 (1616) yılından 1044 (1634/35) yılına kadar Üsküdar, Eyüp, Selânik mollası oldu. 1044'de (1634/35) Selânik'de vefat etmiştir. Kerimî Çelebi ile safâ arkadaşıydı. Ahirete birlikte gitti. Hoşsohbet bir zat idi. (III. 585/86)

Ömer Efendi (Hacı) 1630 İleri gelenlerden olup vefatında (1630'lar) Çengelköy'de mescidine defnedilmiştir. Orada yaptığı mescidine, Sâliha Vâlide Sultan minber koyup cami eyledi. (III. 586)

Ömer Efendi (Hacı) Müderris ve Sofya mollası oldu. 15 Zilka'de 1195'de (2 Kasım 1781) vefat edip Topkapı'ya defnedildi. (III. 594)

Ömer Efendi (Hacı) Sipah Ocağı halifesi olup 1196'da (1782) vefat etti. Kocamustafapaşa'da medfundur. (III. 594)

Ömer Efendi (Hacı) Kalyonlar başhalifesi olup sonra emekli oldu. I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat etti. (III. 593/94)

Ömer Efendi (Hacı) Müderris olup 1206'da (1791/92) vefat ederek Kocamustafapaşa'ya defnedildi. (III. 595)

Ömer Efendi (Hacı) Hâcegândan olup Hacı Mehmed Paşa'nın (v. 1174/1761)(→) kethüdâsıydı. 1207'de (1792/93) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 246)

Ömer Efendi (Hacı) Diyarbekirlidir. Müderris olup 1209'da (1794/95) vefat eyledi. Samatya yakınında medfundur. (III. 595)

Ömer Efendi (Hacı) Seyyid Ahmed Paşa'nın kapıcılar kethüdâsı Hacı Osman Ağa'nın oğludur. Yetişerek hâcegândan ve vüzerâ kapı kethüdâlarından oldu. Sadrazam Ali Paşa'nın kapı kethüdâsı olarak Şa'bân 1236'da (Mayıs 1821) sürüldü ve sonra bırakıldı. Yine kapı kethüdâsı olarak Ramazan 1241'de (Nisan 1826) vefat edip babası yanına defnedilmiştir. Oğlu Abdullah Bey'dir(→). Abdullah Bey'in oğlu, ileri gelen teşrifatçılardan Âtıf Bey'dir. Bir oğlu da Ali Bey olup bu zatın oğlu Hüsnî Bey'le Hasan Nâzım Paşa'dır. (III. 599)

Ömer Efendi (Hacı) 1239'da (1823/24) doğdu. Bâb-ı Seraskerî kâtiplerinden olup yükselerek 1280'de (1863/64) Dâr-ı Şûrâ azası olmuştur. 1 Rebiyülâhir 1291'de (18 Mayıs 1874) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. (III. 604)

Ömer Efendi (Hâfız) Haseki ma'zulü olarak Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. (III. 596)

Ömer Efendi (Hâfız) Su mübayaacısı yeğeni Hüseyin Ağa'nın akrabasından ve eshâm mümeyyizlerinden olup 1260'da (1844) vefat ederek Topkapı'ya defnedildi. (III. 600; III. 579/80)

Ömer Efendi (Hammamîzâde) Cerrahpaşa hamamcısı olup 1159'da (1746) vefat eden İsmail Ağa b. Ahmed'in oğludur. Kethüdâ kâtibi kalemine devam ile 1172'de (1758/59) iki defa kethüdâ kâtibi ve Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) şehremini ve sonra yeniçeri kâtibi oldu. Zilhicce 1178'de (Mayıs-Haziran 1765) reisülküttab ve Cemaziyelâhir 1181'de (Kasım 1767) sadrazam kethüdâsı oldu. Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) hastalandığından azledildi. O sene sonunda vefat eylemiştir. Atik Ali Paşa kabristanına defnedildi. Hüner ve marifetten yoksun, işlerde usta, akıllıydı. Kardeşi zuamâdan Hacı Mehmed Ağa 1174'de (1760/61) vefat etti. Yanında medfundur. Oğulları Ömer Kethüdâzâde Emin Efendi ve ricâlden Hammamîzâde Hâfız Ali Mehmed Emin Efendidir. (III. 592)

Ömer Efendi (Hoca) Mehmed Efendi'nin oğlu olup 962'de (1555) doğdu. Müderris, 1016'da (1607/08) şehzâdeler hocası olup mevleviyet pâyesi verildi. Rebiyülevvel 1027'de (Mart 1618) II. Osman'ın tahta çıkmasıyla muallim-i sultanî oldu. Kazasker vazifesi ihsan buyuruldu ve 4-5 ay geçince hocalık vazifesiyle taltif olundu. Safer 1031'de (Aralık 1621-Ocak 1622) hacca gitmeye emrolup şeyhülharem

oldu. Cemaziyelâhir 1039'da (Ocak-Şubat 1630) vefat etti. Cebel-i Muallâ'da medfundur. Lutfu herkese şâmildi. Kardeşi Abdurrahman Efendi ve Ali Efendi'dir. Oğlu sudûrdan Abdullah Efendi'dir. (III. 585)

Ömer Efendi (Hoca) Kastamonuludur. Müderris, 1237'de (1821/22) Selânik mollası olup sonra bilâd-ı hamse mollası ve 1237'de (1821/22) Medine pâyesi oldu. 29 Zilhicce 1251'de (16 Nisan 1836) vefat etti. İbrahimpaşa'ya defnedildi. Meşhur âlimlerdendir. Oğlu Said Efendi'dir. (III. 600)

Ömer Efendi (Hocazâde) Osman Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik mollası, Medine mollası ve 1144'de (1731/32) İstanbul kadısı olup 1145'de (1732/33) azledilip sonra vefat etti. Oğlu Said Mehmed Efendi'dir(→). (III. 591)

Ömer Efendi (Hocazâde) Mektûbî hulefâsından olup Şevvâl 1247'de (Mart 1832) küçük kale tezkirecisi oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 599)

Ömer Efendi (Kaya) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Üsküdar ve Kudüs mollası oldu. 27 Zilhicce 1127'de (24 Aralık 1715) vefat etti. İri yapılı ve şişmandı. (III. 589)

Ömer Efendi (Keşif Kâtibi) İstanbulludur. Müderris olup Kütahya mollası oldu. Cemaziyelevvel 1101'de (Şubat-Mart 1690) vefat eyledi. (III. 587/88)

Ömer Efendi (Mısrî) Zileli Şemseddin Ahmed Sivasî'nin oğlu Pîr Mehmed Efendi'nin oğludur. Abdülmecid Sivasî'den el alıp Beşiktaş Tekkesi, Karabaş Tekkesi ve Sofular Tekkesi'ne şeyh olduktan sonra Mısır'da Nizâmiye Tekkesi'ne şeyh oldu. "Mısrî" nâmını alarak dönüşünde yine Sofular Tekkesi şeyhi ve Kılıç Ali Paşa Camii vâizi oldu. Süleymaniye Camii vâizliğine kadar ilerleyip Zilka'de 1069'da (Temmuz-Ağustos 1659) vefat ederek Sofular'da defnedildi. Fâzıl, dindardı. (III. 586/87)

Ömer Efendi (Mızrakçızâde) Kadı olup 5 Şevvâl 1202'de (9 Temmuz 1788) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 595)

Ömer Efendi (Minkarî) Müderris, 1027'de (1618) Eyüp, sonra Kudüs, Mekke mollası oldu. 1034'de (1624/25) vefat etti. İffetli ve sâlihdi. Şeyhleri severdi. Oğlu Yahyâ Efendi'dir. (III. 585)

Ömer Efendi (Muhassılzâde) Müderris, Haleb mollası oldu. Rebiyülevvel 1223'de (Mayıs 1808) vefat etti. (III. 597)

Ömer Efendi (Muhteliç) Edirneli Hamza Efendi'nin oğludur. Müderris, Diyarbekir ve Manisa mollası olup kalp rahatsızlığına uğrayıp senelerce çekip Cemaziyelevvel 1117'de (Ağustos-Eylül 1705) vefat etti. (III. 589)

Ömer Efendi (Müsevvid) Kırımlıdır. Fetvâ emini Osman Efendi'nin kardeşi olup Süleymaniye müderrisi iken 1171'de (1757/58) vefat etti. Oğlu Mustafa Rüşdî Efendi(→) ile sur dışında medfundurlar. Fâzıl ve âlimdi. (III. 591)

Ömer Efendi (Oğuzzâde) Kanlıcalıdır. Hattat olup 17 Ramazan 1222'de (18 Kasım 1807) vefat ederek Kasımpaşa Gurebâ Mezarlığı'nda defnedilmiştir. (III. 597)

Ömer Efendi (Seyyid) Silahşor ve çakırsalan olup 17 Ramazan 1230'da (23 Ağustos 1815) vefat etti. Gümüşsuyu'nda medfundur. (III. 598)

Ömer Efendi (Seyyid) (Müftîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1201'de (1786/87) Erzurum mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. (III. 595; I. 267)

Ömer Efendi (Şer'îyatçı) Bâb-ı Fetvâ'da şer'îyatçı olduğundan o adı kazandı. Müderris, Bosna, Sofya mollası olmuştur. Rebiyülevvel 1047'de (Ağustos 1637) vefat etmiştir. (III. 586)

Ömer Efendi (Yahyâzâde) Manisalıdır. Müderris, mahrec mollası olup 4 Receb 1254'de (23 Eylül 1838) vefat etmiştir. (III. 600)

Ömer Efendi (Yolcuzâde) (Hacı) Bir mescid bânîsidir. Vefatında oraya defnedildi. Kalafatçı Ömer Ağa dahi Asma Mescidi'ne minber koyarak cami yapmıştır. (III. 586)

Ömer Efendizâde *bak.* Süleyman Efendi

Ömer Fâiz Efendi (Hâfız) Receb 1267'de (Mayıs 1851) vefat eden Ebezâde Mehmed Sâlih Efendi'nin oğludur. Maliyeden yetişerek defterdarlıkla taşralarda gezdi. Cemaziyelevvel 1277'de (Kasım -Aralık 1860) şehremini muavini olup Muharrem 1288'de (Nisan 1871) Bağdad kapı kethüdâsı oldu. 21 Rebiyülâhir 1292'de (27 Mayıs 1875) vefat edip Mevlevîhane Yenikapısında babasının yanına defnedilmiştir. Söz ustası, Tıflî gibi kıssahân, güzel yüzlü ve sohbeti tatliydı. (III. 603)

Ömer Fâiz Paşa Askerlikten yetişip livâlıktan mîrimîranlıkla mülkiyeye nakledilmiştir. İzmit kaymakamı ve Ramazan 1261'de (Eylül 1845) mîrimîran olup Harput mutasarrıfı olmuş ve az müddette azledilerek Biga, 1267'de (1851) Amasya, azilden sonra Cemaziyelevvel 1273'de (Ocak 1857) tekrar Biga mutasarrıfı olup sonra evinde münzevî ve emekli oldu. 1286'da (1869/70) vefat etti. Bünyesi güçlü olduğundan "yiğit" dendi. (III. 602)

Ömer Fehmî Efendi Ankara'da, tüccardan Hasan Efendi'nin oğlu olup 1243'de (1827/28) doğmuştur. Mekteb-i Nüvvab'dan şehadetnâme dahi almıştır. 1270'de (1853/54) Kars'dan başlayarak nâibliklerde bulunduktan sonra Prizren müfettiş-i hükkâmı olduktan sonra devriyeden mahrec mevleviyetine nâil olmuş ve 1288'de (1871) bu müfettişliğin lağvıyla Prizren nâibi olup ayrıldıktan sonra 1289'da (1872) Bosna divan-ı temyiz reisi olmuş ve 1291'de (1874) Bosna nâibliğine tayin edilmiştir. 1293'de (1876) Edirne pâyesi, 1295'de (1878) Haremeyn pâyesi, 1296'da (1879) Trablusgarb nâibi, 1298'de (1881) ayrılıp 1300'de (1883) Mekke mollası, 1302'de (1884/85) Meclis-i İdare-i Emvâl-i Eytâm azası, o sene İstanbul pâyesi ve Şevvâl 1302'de (Temmuz-Ağustos 1885) Bağdad nâibi ve 1306'da (1888/89) Diyarbekir nâibi, 1307'de (1889/90) Meclis-i İntihab azası, aynı yıl Mahkeme-i Temyiz hukuk reis-i evveli, 1308'de (1890/91) Anadolu pâyesi oldu. 17 Zilkade 1313'de (30 Nisan 1896) vefat ederek Fâtih'e defnedilmiştir. Âlim, üç dile vakıf, doğru ve iffetliydi. Rahmetullah Efendi'nin *Izhâru'l-Hakk*'ının 2. cildini tercüme eylemiştir. (III. 605)

Ömer Fevzî Efendi Gümüşhanelidir. Müderris, Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Selânik mollası ve

1283'de (1866/67) Filibe mollası olup Muharrem 1287'de (Nisan 1870) Mekke mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 602)

Ömer Fevzî Paşa (Küçük) Fethî Paşa'ya mensup olup Mekteb-i Harbiye-'ye girdi. Erkân-ı harplikle çıkıp dirayeti olduğundan miralay ve mîrlivâ oldu. 18 Receb 1282'de (7 Aralık 1865) ferik olup 3. Ordu müşir kaymakamı ve reisi oldu. Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) vezirlikle İşkodra valisi ve kaymakamı oldu. Ramazan 1285'de (Aralık 1868-Ocak 1869) Bosna valisi, Zilka'de'de (Şubat-Mart 1869) Girit, Şa'bân 1287'de (Kasım 1870) Tuna, Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) ikinci defa Girit, Cemaziyelâhir 1289'da (Ağustos 1872) Selânik valisi, Şevvâl 1290'da (Kasım-Aralık 1873) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilka'de'de (Aralık 1873-Ocak 1874) Cezâyir-i Bahr-i sefid, Ramazan 1292'de (Ekim 1874) Edirne valisi ve 17 Receb 1293'de (8 Ağustos 1876) zabtiye müşiri olup 21 Muharrem 1294'de (5 Şubat 1877) azledildi. 29 Safer 1294'de (15 Mart 1877) Suriye valisi olup 5 Muharrem 1295'de (9 Ocak 1878) Şam'da vefat etti. Tedbirli ve talihi açıktı. (III. 603/04)

Ömer Hilmî Efendi Karinâbâdlı Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, fetvâhane başmüsevvedi, fetvâ emini, evkaf-ı hümâyûn müsteşarı, senedât-ı hakanî memuru ve sonra mahkeme-i temyiz azası, evkaf müfettişi ve Şa'bân 1305'de (Nisan-Mayıs 1888) mahkeme-i temyiz reisi oldu ve mollalıktan İstanbul pâyesine kadar yükseldi. 2 Rebiyülevvel 1307'de (28 Eylül 1889) yaşı 50'ye ulaştığı halde vefat etmiştir. Fâtih'de medfundur. Fıkha intisabı tam ve müteşerri' idi. (III. 604)

Ömer Hulûsî Efendi Müderris, dersiâm olup 1 Ramazan 1241'de (9 Nisan 1826) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (III. 599)

Ömer Hulûsî Efendi (Gerdankıran) Gümüşhanelidir. Müderris, dersiâm olup şehzâdelerin muallimliğine memur oldu. 1262 (1846) sonlarında bahriye müfettişi ve sonra Yenişehir mollası, Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Edirne mollası ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Mekke pâyesi, Rebiyülevvel 1280'de (Ağustos-Eylül 1863) İstanbul kadısı ve sonra Anadolu pâyesi ve sonra Rumeli pâyesi oldu. 6 Şa'bân 1292'de (7 Eylül 1875) vefat etti. Kâşgarî Tekkesi yakınında medfundur. Âlim, fâzıldı. Oğlu Mustafa Reşid Efendi'dir(→). (III. 603/04)

Ömer Hulûsî Efendi (Sâmânîzâde) Hasan Efendi'nin oğlu olup 1140'da (1727/28) doğdu. 1162'de (1749) müderris, 1191'de (1777) İzmir, 1198'de (1784) Mısır, Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) Mekke mollası, 1205'de (1790/91) İstanbul kadısı, 1206'da (1791/92) Anadolu pâyesi, 1212'de (1797/98) Rumeli kazaskeri ve 18 Safer 1215'de (11 Temmuz 1800) şeyhülislâm oldu. 4 Muharrem 1218'de (26 Nisan 1803) azledildi. 7 Cemaziyelevvel 1222'de (13 Temmuz 1807) ikinci defa şeyhülislâm olup ertesi günü azledildi. 22 Şa'bân 1225'de (22 Eylül 1810) üçüncü defa şeyhülislâm oldu. 1 Cemaziyelâhir 1227'de (12 Haziran 1812) birkaç gün hasta olarak vefat eyledi. Sultan Selim Caddesi'nde medfundur. Âlim, kâmil, zengindi. Fâtih'de Otlukçu yokuşunda

pek çok hücre ile cami ve Özbekler Tekkesi'ni yaptı. Cimriliği hayır yapmasına engel olmadı. Mansıpları ehline vermek alışkanlığından dolayı meslek mensuplarını memnun edemezdi. (III. 597/98)

Ömer İzzet Bey Âlâiyeli Ebûbekir Paşa'nın oğludur. Müderris, mahrec mollası oldu. 1198'de (1784) Bursa kadısı olup az müddette azledildi. Zilhicce 1203'de (Eylül 1789) Mekke ve Rebiyülevvel 1209'da (Ekim 1794) İstanbul pâyelerini aldı. Sonra 1218'de (1803/04) Anadolu kazaskeri olup Zilhicce 1218'de (Mart-Nisan 1804) vefat etti. Aksaray'da babasının mektebine defnedildi. Oğlu Ebûbekir Râşid Bey 1248'de (1832/33) vefat etmiştir. (III. 596/97)

Ömer Kâmil Efendi Karslı Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup 1295'de (1878) vefat etmiştir. (III. 603)

Ömer Kâşif Paşa Kapıcıbaşı ve yükselerek mîrimîran oldu. 1241'de (1825/26) Varna muhâfızı, 1242'de (1826/27) Tırhala valisi, 1243'de (1827/28) Sofya muhâfızı, Teke mutasarrıfı ve sonra Tekfurdağı'da ikamet etmek üzere Seddülbahir muhâfızı oldu. Orada vefat eyledi. (III. 599)

Ömer Keşşâf Efendi Müderris, Haleb mollası, Cemaziyelâhir 1201'de (Mart-Nisan 1787) Mısır mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etti. (III. 595)

Ömer Kethüdâzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

Ömer Lutfî Bey Derviş Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup 12 Şa'bân 1255'de (21 Ekim 1839) vefat etti. Şehzâde Camii'ne defnedildi. (II. 336)

Ömer Lutfî Efendi Kalemden yetişip Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) İzmir rüsûm-ı ihtisâbiyesi memuru oldu. 1245'de (1829/30) İzmir voyvodası, sonra Feshane kurulunca oraya nâzır ve sonra harir nâzırı oldu. 1252'de (1836/37) vefat etti. Bostan İskelesi'nde medfundur. Oğlu Azmî Bey ve damadı Mazlûm Paşa'dır. (III. 600)

Ömer Lutfî Efendi Bodrum nahiyelerinden Ciralus nahiyesine bağlı Sayzima köyü ileri gelenlerinden Hacı Mehmed Efendi'nin oğludur. 1266'da (1850) imtihanla müderris olmuş, Sultan Abdülaziz devrinde şehzâdelere muallim ve bu esnada Tophane, sonra Dâr-ı Şûrâ müftüsü olarak mevleviyet ve Haremeyn, İstanbul ve Anadolu pâyelerini kazanmıştır. 1292'de (1875) bilfiil Anadolu kazaskeri oldu. Sonra hacca gidip geldi. 6 Cemaziyelevvel 1307'de (8 Ocak 1889) şeyhülislâm olup 15 Muharrem 1309'da (21 Ağustos 1891) ayrıldı. 20 Zilka'de 1314'de (22 Nisan 1897) vefat eyledi. Oturduğu Üsküdar'da, Çamlıca'da defnedilmiştir. Oğlu Fâik Efendi evvelce vefat eylemiş olduğundan bir kızı ve torunları kalmıştır. Fâzıl ve âlim bir zat idi. (IV. 865)

Ömer Lutfî Paşa Almanya Slavlarından olup oranın mektebinde hendese ilimleri öğrenmekte iken Osmanlı ülkesine gelip Şenikli İbrahim Paşa dairesine girerek Müslüman olmuş ve askerliğe girerek binbaşı, Bâb-ı Seraskerî mütercimi, sonra kaymakam ve miralay ve livâ olup 1259'da (1843) mîr-i ümerâlıkla askerden çıkarılmıştır. Sonra bir ateşli talimde kumandan tabya-i askerde hata etmekle bu dayanamayıp kumandayı alıp hatayı düzeltince padişahın hoşuna

gitmiş, askerî rütbe ve sıfatı iâdeten ihsan buyurulmuştur. Ardından ferik olup Memleketeyn canibine memur olup muzafferen Bükreş'e girdi. Receb 1265'de (Haziran 1849) vezir rütbesiyle Rumeli müşiri oldu ve Arnavutluk ıslahına memur olup muvaffak oldu. 1269'da (1852/53) harbe emralıp Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) serdâr-ı ekrem tayin buyuruldu. Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) Kırım'a başkumandan olup sulhtan sonra İstanbul'a dönüşünde mükâfâten Mecâlis-i Âliye'ye memur olmuştur. Safer 1274'de (Eylül-Ekim 1857) Irak ve Hicaz ordusu müşirliği ilâvesiyle Bağdad valisi oldu. Safer 1276'da (Eylül 1859) azledilerek Harput'da durdurulduysa da sonradan çağrılarak çiftliğinde oturdu. Şevvâl 1277'de (Nisan-Mayıs 1861) ikinci defa Rumeli müşiri ve Bosna canibi müfettişi oldu. Sonra Karadağ harbini kazanıp Çetine önüne orduları birleştirip başarısını tamamladı. 1279'da (1862/63) döndü ve ordu müşirliği uhdesinde kalıp kaymakam tayin edildi ve Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. Mısır seyahatinde serasker kaymakamı ve 1283'de (1866/67) Rumeli'de toplanan bütün ordulara kumandan-ı umumî oldu. Sonra Girit başkumandanı oldu. 1284 ortalarında (1867 sonları) Âlî Paşa'ya Girit murahhaslığı verilince döndü. Zilka'de 1284'de (Mart 1868) serasker kaymakamı oldu. Seraskerin gelişiyle kaymakamlığı son buldu. 1286'da (1869/70) hassa müşiri oldu. 3 Safer 1288'de (24 Nisan 1871) vefat eyledi. Eyüp'de, Bostan İskelesi'ne defnolunmuştur. Askerliği iyi bilir, harp sanatından anlar, hamiyetli ve aşırı gayretli, namuslu bir kumandandı. Hâfız Mehmed Paşa'ya damad olup bu zevcesinden bir oğlu olmuştur. (III. 602/03)

Ömer Lutfî Paşa Taşrada yetişerek kaymakam ve mutasarrıf olup mîrimîran ve 1285'de (1868/69) beylerbeyi pâyesi oldu. Ondan sonra Mardin mutasarrıfı olup azledilip emekli olarak 1 Cemaziyelâhir 1309'da (2 Ocak 1892) vefat etti. Yaşlı ve hizmet ehliydi. (III. 604)

Ömer Murad Efendi (Keçecizâde) İzzet Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1248'de (1832/33) vefat etti. Yahyâzâde Tekkesi'ne defnedildi. (III. 458)

Ömer Nâilî Paşa Macardır. 1247'de (1831/32) doğdu. İstanbul'a gelip Müslüman olarak Mekteb-i Harbiye'ye girip 1284'de (1867/68) erkânıharp çıkmış ve sonra erkânı- harp reisi ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) mekâtib-i askeriye nâzırı olup 2. Ordu erkânı- harp reisi oldu. 1287'de (1870/71) vefat etmiştir. Genç ve zekiydi. (III. 602)

Ömer Nehcî Efendi Kalemden yetişip rüûs kesedarı oldu. 23 Rebiyülevvel 1223'de (19 Mayıs 1808) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 597)

Ömer Paşa Arnavutdur. Hâfız Ahmed Paşa'nın adamı olup Tikrit beylerbeyi olmuştur. 1038'de (1628/29) Parmaksız Mustafa Paşa ile harbi kazanamamakla idam edildi. (III. 585)

Ömer Paşa Kalemden yetişip mukabeleci oldu. 1034'de (1624/25) paşalıkla başdefterdar olup 1035'de (1625/26) azledildi. 1041'de (1631/32) ikinci defa tayin edilip 1042'de (1632/33) azledildi. Sonra valilik edip 1055'de (1645) Bosna valisi olup o sene azle-

dildi. 1058'de (1648) Anadolu, 1061' de (1651) Trablusşam, sonra Maraş ve 1062'de (1652) Konya valisi olup azilden sonra vefat eylemiştir. (III. 586)

Ömer Paşa Kapıcıbaşı ve Karahisar-ı Şarkî mutasarrıfı olup 1094'de (1683) Maraş beylerbeyi oldu. 1096'da (1685) Ösek muhâfızı olup sonra vefat etmiştir. (III. 587)

Ömer Paşa Arnavut Süleyman Paşa' nın oğludur. 1107'de (1695/96) İşkodra paşası oldu. Birkaç sene sonra orada vefat etmiştir. (III. 588)

Ömer Paşa Amasyalıdır. 1108'de (1696/97) mîrimîran rütbesiyle Canik mutasarrıfı ve 1111'de (1699/1700) Musul valisi oldu. Sonra vefat etti. (III. 589)

Ömer Paşa Tokmak Hasan Paşa'nın oğludur. Mîrimîran olup Akşehir mutasarrıfı oldu (1720'ler). (III. 590)

Ömer Paşa Defterdar Ahmed Paşa' nın oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup beylerbeyi pâyesiyle Cemaziyelevvel 1138'de (Ocak 1726) Adana valisi olmuş ve 1140'da (1727/28) azledilerek sonra vefat etmiştir. (III. 590)

Ömer Paşa Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup 1128'de (1716) Kırklareli mutasarrıfı ve azilden sonra 1137'de (1724/25) Karahisar-ı Şarki mutasarrıfı olup 1140'da (1727/28) Rucerd ve Zencan muhâfızlığıyla Adana valisi olarak İran savaşlarında bulunmuştur. (III. 590)

Ömer Paşa Kürttür. Yükselerek mîrimîran olup Üsküp ve Cemaziyelevvel 1140'da (Aralık 1727-Ocak 1728) Kilis mutasarrıfı oldu. (III. 590)

Ömer Paşa Arnavutdur. Mîrimîran, 1157'de (1744) Kırkkilise, 1158'de (1745) İlbasan ve nihayet İşkodra beylerbeyi olup vefat etti. (III. 592)

Ömer Paşa Konyalıdır. Mîrimîran olup Ohri mutasarrıfı olup 1172'de (1758/59) İstanbul'da vefat ederek Karacaahmet'e defnedildi. (III. 591)

Ömer Paşa Kapıcıbaşı ve Cidde kaymakamı olup 1184'de (1770/71) mîrimîran rütbesiyle Cidde vali kaymakamı oldu. 1186'da (1772/73) vefat etmiştir. (III. 592)

Ömer Paşa Kasapbaşı olup zengindi. Orduda iken Şevvâl 1186'da (Ocak 1773) vezir rütbesi ihsan buyuruldu. 25. gün vefat etmiştir. (III. 592/93)

Ömer Paşa Süleyman Paşa'nın kethüdâsı olup vezirlikle 1177'de (1763/64) Bağdad ve Basra valisi oldu. 1190'da (1776) Diyarbekir valisi olmuş ve giderken attan düşüp boynu kırıldığından bunun tesiriyle vefat etmiştir. Karacaahmet'e defnedildi. Yiğit ve cesurdu. (III. 593)

Ömer Paşa Adanalıdır. Oranın eşraf ve zenginlerinden olduğundan 1203' de (1788/89) vezirlikle Cidde valisi olup 1207'de (1792/93) azledilmiş olarak yolda gelirken vefat eyledi. Oğlu Abdullah Paşa'dır. (III. 595)

Ömer Paşa Dulkadırzâde hânedanındandır. 1195'de (1781) Maraş beylerbeyi olup 1210'da (1795/96) Kudüs yoluyla giderken hırsızlar tarafından vurulup şehid olmuştur. (III. 595)

Ömer Paşa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek 1207'de (1792/93) yeniçeri ağası olup 1209'da (1794/95) azledilip 1214'de (1799/1800) mîrimîran rütbesiyle Aziş muhâfızı oldu. 1215 (1800/01) yılından sonra vefat etmiş-

tir. Damadı yazıcı Abdullah Efendi' dir. (III. 596)

Ömer Paşa Gürcü Osman Paşa'nın delibaşısı olup 1218'de (1803/04) mîrimîranlıkla Kayseri mutasarrıfı oldu. Kötü halinden dolayı idam edildi. (III. 596)

Ömer Paşa Cezâyir dayılarından olup uzun yıllar orada vali ve beylerbeyi oldu. 1232'de (1817) vefat eyledi. (III. 597)

Ömer Paşa Bursalıdır. Tersânede yetişerek 1248'de (1832/33) patrona olup sonra Tuna başbuğu ve 1255'de (1839) kapudâne-i hümâyûn oldu. Bir-iki sene sonra vefat eylemiştir. (III. 600)

Ömer Paşa Kızılhisarlıdır. Yetişerek 1238'de (1822/23) kapıcıbaşı ve mütesellim oldu. 1242'de (1826/27) mîrimîranlıkla Ada-i kebir ve sonra Ağrıboz muhâfızı oldu. Orada bazı hizmette bulunup vezirlik ihsan olundu. Cemaziyelevvel 1249'da (Eylül-Ekim 1833) Selânik valisi olup Şa'bân 1250'de (Aralık 1834) azledilip vezirliği kaldırılarak Bursa'ya sürüldü. 1256'da (1840) vezirliği geri verilip Konya valisi oldu. 1257'de (1841) azledildi. Zilka'de 1266'da (Eylül 1850) Harput valisi olup Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) azledildi. Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) Rumeli valisi oldu. Muharrem 1273'de (Eylül 1856) azledildi. 17 Receb 1275'de (20 Şubat 1859) vefat etmiştir. Yiğitlik ve cesareti, liyâkat ve idaresine üstündü. Evlâdından Ahmed Bey 3 Cemaziyelevvel 1310'da (23 Kasım 1892) vefat eylemiştir. Rumelihisarı'na defnedildi. (III. 601)

Ömer Paşa Rusya Müslümanlarından olup Rusya Ordusu'nda bulunarak miralay olmuştur. Göçerek Osmanlı Ordusu'na girip sonradan livâ ve ferik olarak 1295'de (1878) esir oldu. Kurtulduktan sonra 28 Safer 1296'da (21 Şubat 1879) vefat etti. Topkapı'ya defnedilmiştir. Yaşı 70'i aşkındı. Devlete hizmeti geçmemiştir. (III. 604)

Ömer Paşa (Arap) Kırşehir mutasarrıfı olup 1114'de (1702/03) Haleb beylerbeyi olup sonra vefat etmiştir. (III. 589)

Ömer Paşa (Çelebi) Filibe â'yânı olup Hakkı Paşa'ya kethüdâ oldu. Zilka'de 1216'da (Mart 1802) vezirlikle Rumeli valisi oldu. Sonra Anadolu valisi olup Şevvâl 1217'de (Şubat 1803) bazı kötü hali yüzünden vezirliği kaldırılıp İzmir'de ikamet ettirildi. 1222'de (1807) vezirliği geri verilerek Limni muhâfızı oldu. Bir-iki gün sonra vefat eyledi. Akrabasından Ârif Ahmed Ağa'ya kapıcıbaşılık verilmiş, II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiştir. (III. 597)

Ömer Paşa (Darbunezâde) Ebûbekir Paşa'nın oğludur. Yeniçeriden yetişip turnacıbaşılıkla İran harbinde mîrimîran oldu. Sonra 1138'de (1725/26) Teke mutasarrıfı olup sonra 1159'da (1746) Maraş ve sonra Şehrizor ve Cemaziyelâhir 1164'de (Mayıs 1751) Kars mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etti. (III. 590)

Ömer Paşa (Deli) Erzurumludur. Kapıcıbaşı ve Karahisar-ı Şarkî mutasarrıfı olup 1096'da (1685) vezir rütbesiyle Anadolu müfettişi oldu. 1101'de (1689/90) Van ve 1102'de (1690/91) Sivas valisi olup Rumeli muharebelerinde bulundu. 1103'de (1691/92) Vidin'de iken vefat eyledi. (III. 588)

Ömer Paşa (Deli) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek 1098'de (1687) sekbanbaşı oldu. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) mîrimîran rütbesiyle Kavala mutasarrıfı olup Zilka'de 1099'da (Eylül 1688) Limni'den çağrılıp dokuzuncu vezir olarak vezir rütbesi ihsan buyurulmuştur. Sonra İstanbul kaymakamı oldu. 1100'de (1689) Anadolu vâlisi ve 1101'de (1689/90) Erzurum valisi olup harpde ayağını kurşun dağıtmakla, tedavi için İstanbul'a geldi. Sonra Trabzon valisi olup bir aralık azledildiyse de yine tayin edildi. Oradan Temeşvar valisi, 1108'de (1696/97) Midilli muhâfızı oldu. Orada vefat eylemiştir. Sâdık, tedbirliydi. (III. 588)

Ömer Paşa (Deli) Tersaneden yetişerek tersane kethüdâsı oldu. 1102'de (1690/91) Cezâyir beylerbeyi, 1106'da (1694/95) birinci ve 1111'de (1699/1700) ikinci defa Tunus beylerbeyi oldu. Azilden sonra emekli oldu. Şa'bân 1137'de (Nisan-Mayıs 1725) Anadolu ve azilden sonra 1138'de (1725/26) Karasi mutasarrıfı olup 1139'da (1726/27) ölmüştür. Oğlu Ahmed Bey dir(→). (III. 590)

Ömer Paşa (Deli) Kapıcıbaşı olup Kütahya mütesellimi oldu. Rebiyülâhir 1186'da (Temmuz 1772) vezir rütbesiyle Anadolu valisi oldu. Cemaziyelâhir 1187'de (Ağustos-Eylül 1773) orduya memur olup o sene Şa'bânında (Ekim-Kasım) esir oldu. 1188'de (1774) kurtulup 1190'da (1786) vezirliği kaldırılmış ve o halde vefat etmiştir. (III. 593)

Ömer Paşa (Durmuşzâde) Bosnalıdır. Yükselerek mîrimîran ve Muharrem 1135'de (Ekim-Kasım 1722) Trabzon valisi olup ayrıldı ve sonra vefat etti. (III. 589)

Ömer Paşa (Hamavîzâde) Ahmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) Maraş mutasarrıfı oldu. Azilden sonra 1190'da (1776) Rakka'da otururken Bağdad'a memur olup oralarda vefat etti. (III. 593)

Ömer Paşa (Ketenci) Manavgatlıdır. Kapı ağası çerağı olup çavuşbaşı olmuş ve matbah emini ve 1006'da (1597/98) çavuşbaşı olup azilden sonra beylerbeyi oldu. 1012'de (1603/04) Diyarbekir valisi ve azilden sonra Eflâk ve Boğdan beylerini nasb ve tayine memur edilmiştir. Sonra 1032'de (1623) Trablusgarb beylerbeyi olup sonra Antakya beylerbeyi olmuştur ve 1035 (1625/26) tarihlerinden sonra orada vefat etmiştir. Bir mescid yaptırdı ki, Ketenci Mescidi denir. Bu mescide topçubaşı Abdülkerim Ağa minber koymuştur. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (III. 584)

Ömer Paşa (Kocabaş) Tersaneden yetişerek mîrlivâ olup sonra emekli edildi. 23 Ramazan 1286'da (27 Aralık 1869) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. Zengindi ve fazileti yalnızca buydu. (III. 602)

Ömer Paşa (Mamalızâde) Yükselerek mîrimîran ve 1135'de (1722/23) Çorum mutasarrıfı oldu. 1136'da (1723/24) idam edilmiştir. Oğlu Osman Paşa'dır. (III. 589/90)

Ömer Paşa (Milyon Milvan) Tepedelenli Ali Paşa'nın silahdarı iken orduya sığınıp Rebiyülevvel 1236'da (Aralık 1820) mîrimîran oldu. 1243'de (1827/28) vezirlikle Tırhala valisi ve derbendât nâzırı olup sonra Selânik valisi ve sonra Sofya'ya memur oldu. 1243'de (1827/28) muharebede hazır bulundu. Varna'ya imdada yetişeme-

mesinden dolayı 1244'de (1828/29) vezirliği kaldırılarak Gelibolu'ya sürüldü ve sonra Adana'ya gidip aynı yıl vefat etti. (III. 599)

Ömer Paşa (Öküz) Enderûn'dan yetişerek silahdar-ı şehriyârî olmuştur. Şa'bân 1074'de (Mart 1664) vezirlikle Mısır valisi olup 2 Şa'bân 1077'de (28 Ocak 1667) azledildi. Şa'bân 1079'da (Ocak 1669) Diyarbekir, 1083'de (1672/73) Erzurum ve 1086'da (1675) Van ve Ramazan 1088'de (Kasım 1677) Bağdad valisi olup Cemaziyelevvel 1092'de (Mayıs-Haziran 1681) azledildi. 1093'de (1682) tekrar Erzurum, Şevvâl 1095'de (Eylül-Ekim 1684) ikinci defa Bağdad valisi olup azilden sonra Zilka'de 1098'de (Eylül 1687) üçüncü defa Bağdad, 1099'da (1688) ikinci defa Diyarbekir, Rebiyülevvel 1100'de (Ocak 1689) dördüncü defa Bağdad, Rebiyülevvel 1101'de (Aralık 1689-Ocak 1690) ikinci defa Van ve 1102'de (1690/91) üçüncü defa Erzurum valisi oldu. Van'dan Erzurum'a giderken Elmalı kazasında vefat eyledi. Vezirlerin büyüklerinden olup olgun, akıllı ve tedbirliydi. Bağdad'da İmam-ı A'zam Türbesi'ni, İmam Yusuf merkadini ve kalelerini yeniden tamir edip medrese yapmış ve Sedd-i Kebîr'i tamir eylemiştir. Kethüdâsı Ahmed Ağa da Ma'rûf-ı Kerhî Mescidi'ni inşa eylemiştir. (III. 588)

Ömer Paşa (Rûşenzâde) Süleyman Paşa'nın oğludur. 1190'da (1776) mîrimîranlıkla taltif olundu. I. Abdülhamid devri (1774-1789) sonlarında vefat eyledi. (III. 594)

Ömer Paşa (Seyyid) Maliyeden yetişip Budin defterdarı oldu. Sonra mîrimîranlık verildi. 1094'de (1683) Teke mutasarrıfı olup uzun yıllar orada kaldı. 1104'de (1692/93) Niş muhâfızı, 1108'de (1696/97) Tunus beylerbeyi olup 1110'da (1698/99) vezirlikle Anadolu valisi ve 1111'de (1699/1700) Erzurum valisi olup orada vefat eylemiştir. (III. 589)

Ömer Paşa (Seyyid) (Rûşenzâde) Halil Paşa'nın oğludur. Yükselerek Cemaziyelevvel 1135'de (Şubat 1723) mîrimîran ve Çorum mutasarrıfı oldu. Az müddette ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 589)

Ömer Paşa (Viren) Mîrimîran ve Avlonya mutasarrıfı oldu. 5 Rebiyülâhir 1237'de (30 Aralık 1821) vezir rütbesiyle Yanya valisi ve Rebiyülevvel 1240'da (Kasım 1824) Selânik valisi oldu. 1242'de (1826/27) vefat etmiştir. Oğlu Hüseyin Paşa'dır(→). (III. 599)

Ömer Refik Bey (Ömer Ağazâde) Tevfik Bey'in oğludur. Müderris, Girit mollası olup 1283'de (1866/67) vefat edip Kâşgarî Dergâhı yakınına defnedildi. (III. 601)

Ömer Sabrî Ağa (Hacı) Kilâr-i Âmire'den çıkarak Şam yeniçeri ağası ve sonra kapıcıbaşı oldu. 7 Rebiyülevvel 1255'de (21 Mayıs 1839) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. Dervişti. (III. 600)

Ömer Sabrî Bey Sirozludur. İstanbul'a gelip tercüme kalemine girerek şahbenderliğe gitmiş ve Mehmed Reşid Paşazâde Halil Paşa'ya damad olup 1295'de (1878) maliye veznedarlığına nâil olup oradan Emniyet Sandığı'na müdür, 1312'de (1894) Bitlis valisi olup bâlâya nâil olmuş ve 10 Rebiyülevvel 1312'de (11 Eylül 1894) vefat eylemiştir. İffetli, doğru tavırlı bir zat idi. (IV. 865)

Ömer Said Efendi Harputludur. Müderris, Tophane'de muhaddis olup 15 Receb 1216'da (21 Kasım 1801) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Müfessir ve muhaddisdi. Oğlu Mehmed İzzet Efendi'dir(→). Diğer oğlu Mehmed Emin Efendi'dir(→). Bunun oğlu Ömer Said Efendi'dir(→). (III. 596)

Ömer Said Efendi Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Babası gibi kürsü şeyhliğinden Sultan Ahmed Camii ve Ayasofya kürsü şeyhi ve Arzodası'nda duacı olmuş ve Muharrem 1308'de (Ağustos-Eylül 1890) vefat etmiştir. "Duacı" diye meşhur bir âlimdi. (III. 596; I. 431)

Ömer Semâhat Dede Yenişehirlidir. Konya'da Mevlevî olup dönüşte babası Hasan Efendi'nin yerine Yenişehir Mevlevîhanesi şeyhi oldu. Sonra Edirne Mevlevîhanesi şeyhi, sonra Galata Mevlevîhanesi ve sonra Kasımpaşa Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1201'de (1786/87) Edirne ve 1202'de (1787/88) Kasımpaşa'ya ikinci defa şeyh oldu. Azilden sonra Eyüp'de otururken 1214'de (1799/1800) vefat eylemiştir. (III. 596)

Ömer Vahid Efendi (Âtıfzâde) Defterdar Âtıf Efendi'nin oğludur. 1136'da (1723/24) doğdu. Tahsil görüp kalemden 1153'de (1740) hâcegânlıkla küçük kale tezkirecisi oldu. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) tophane nâzırı olup azlinden sonra birçok zaman boşta kaldı. Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) mevkufatçı, 1175'de (1761/62) sipah kâtibi, Zilhicce 1176'da (Haziran-Temmuz 1763) tersane emini, 1179'da (1765/66) Saraçhane bina emini, 1180'de (1766/67) Anadolu muhasebecisi, Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) çavuşbaşı, Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim-Kasım 1768) defterdar-ı şıkk-ı evvel olup Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) istifa eyledi. 1183'de (1769/70) rikâb defterdarı, 1187'de (1773) rikâb çavuşbaşısı, 1188'de (1774) rikâb kethüdâsı, sonra ordunun dönüşünde defterdar-ı şıkk-ı evvel, Safer 1189'da (Nisan 1775) nişancı, Cemaziyelâhir 1190'da (Temmuz-Ağustos 1776) reisülküttab oldu. 11 Rebiyülevvel 1192'de (9 Nisan 1778) azlolunup Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) tersane emini, 1195'de (1781) nişancı, 11 Safer 1196'da (26 Ocak 1782) kethüdâ-yı sadr-ı âlî olup 16 Ramazan 1196'da (25 Ağustos 1782) azledildi. 13 Cemaziyelevvel 1197'de (16 Nisan 1783) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Karavezir'e gücenip tersane emanetinde kereste cinslerini saydığı sırada "kara sığır" deyip yüzüne bakmış, o da demek istediğini anladığından Balat lağımını temizlemeye memur eylemiştir. Dili güçlüydü. İbn Haldun'un *Mukaddime* adlı eserinin çoğu yerini ezberinden bilirdi. Gayet sâdık ve doğru idi. Atiyye ve hediyeden kaçınır, üşenmez ve iyi konuşurdu. Asla lekedar olmamıştır. *Hadikatü'r-Rüesa*'da, sahte ikbâl ve cerbeze ile kötü gösterilmiştir. Oğlu Abdullah Cemaleddin Efendi'dir(→). Diğer oğlu Celâleddin Efendi'dir. Mühürdarı Hâfız Ahmed Efendi'dir(→). (III. 594/95)

Ömer Vahid Efendi (Dilâverzâde) Şehremini yakınında oturan, Enderûn'dan çıkma Dilâver Ağa'nın oğludur. Defterhaneden yetişip teşrifatçı oldu. 1153'de (1740) maliye tezkirecisi, 1159'da (1746) piyade mukabe-

lecisi, 1166'da (1753) ve 1168'de (1754/55) iki defa sipah kâtibi, sonra başmuhasebeci oldu. Sonra bir müddet kendi arzusuyla yalnızlığa çekildi. Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) Râgıb Paşa kalem arkadaşı olduğundan hukuka riayeten reisülküttab tayin eyledi. 40. günü vefat etti. Yaşı 70'i geçmiş şair ve hoşa gidecek söz söylemeye kadirdi. *Hadikatü'l-Vüzerâ*' ya zeyl yazdı. Oğlu kendisine çekmedi. I. Abdülhamid Han devri (1774-1789) sonlarına yetişmiştir. (III. 591/92)

Ömer Vasfî Efendi Lâzdır. Enderûn hocası ve şeyhülhattatîn idi. 15 Receb 1240'da (5 Mart 1825) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 598)

Ömerzâde Ulemâdan ve kıraat ilmi seçkinlerindendi. 907'de (1501/02) vefat etmiştir. (III. 583)

Ördek *bak.* Mehmed Efendi

Öreke *bak.* Mustafa Efendi

Örekezâde *bak.* Ahmed Efendi; Beliğ Mustafa Efendi

Örfî Mahmud Efendi Hadika-i hassa bölükbaşılarından emekli olup yaşlıyken III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etti. Şairdir. (III. 454)

Örfî Paşa Avrupa'da tahsille nizâmiye ordusu muallimlerinden ve erbâbı fünûndan oldu. Sonra mîrlivâ oldu. 1271'de (1854/55) vefat eyledi. Oğlu Ali Paşa'dır. (III. 454)

Özbek *bak.* Mehmed Efendi

Özdemir Paşa Çerkesdir. Hadım Süleyman Paşa'ya intisap ederek birlikte Mısır'a gidip kâşif olmuştur. Sonra Yemen'e gönderilip beylerden oldu. 956'da (1549) Yemen beylerbeyi olup 963'de (1556) istifa etmiş ve dönüşünde Habeş beylerbeyi olmuştur. Orada fetihlerde bulunup 967'de (1559/60) vefat eylemiştir. Mesevve'de türbesinde medfundur. Cesur, tedbirli, sâdıkdı. Oğlu Osman Paşa' dır. (I. 444)

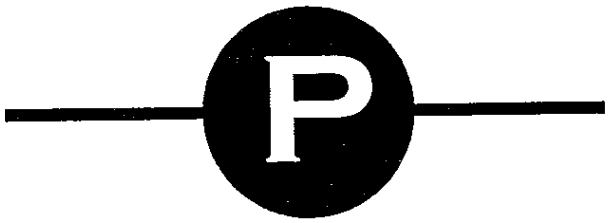

Pabucubüyük *bak.* Mehmed Ağa

Pabuççu *bak.* Ahmed Paşa

Pakça Müezzin *bak.* Mehmed Paşa (Baltacı)

Palabıyık *bak.* Hasan Paşa (Gazi); Mehmed Bey; Yusuf Paşa

Palabıyık Müftüzâde *bak.* Mehmed Efendi

Palak *bak.* Mustafa Paşa

Pamuk *bak.* Mustafa Paşa

Pamuk Kadı *bak.* Abdüllâtif Efendi

Pançovazâde *bak.* Ahmed Bey

Papasoğlu *bak.* Mehmed Paşa

Pârepârezâde *bak.* Ahmed Efendi

Parmaksız *bak.* Mustafa Paşa

Pars Bey Bursalıdır. Ermiş sayılanlardan mükemmel bir zattır. 1101'de (1689/90) vefat etti. Bursa'da ziyaretgâhı bulunuyor. (II. 37)

Parsâ *bak.* Sâbir Dede

Parsâzâde *bak.* Abdülbâkî Efendi

Pasaloğlu *bak.* Mustafa Bey

Paşa Bey Deli Paşa diye meşhurdur. İshak Bey'in oğlu olup serhad beylerindendi. Vılıkoğlu bunu tutup hapseyledi. Orada vefat etmiştir. (II. 37)

Paşa Çelebi *bak.* Gıyaseddin Mehmed; Mustafa Yegânî

Paşa Çelebi (Zeyrekzâde) Edirne'de müderris ve Sahn müderrisi oldu. İstanbul'a gelince düşmanları tarafından zehirlendiğinden Edirne'ye dönerek vefat eylemiştir. II. Bâyezid devrinin (1481-1512) seçkiniydi. (II. 37)

Paşa Çelebizâde *bak.* Rahmetullah Efendi

Paşa Çırağı *bak.* Abdullah Ağa

Paşa Yiğit Beylerin eskilerinden olup Üsküp beyi olmuştur. 830 (1427) tarihlerinde vefat etmiştir. Vüzerâdan İshak Paşa bunun kölesidir. (II. 37)

Paşacık *bak.* Hüseyin Ağa

Paşacık I. Bâyezid'in (Yıldırım) (hd 1389-1402) beylerinden olup Timur harbinde kayboldu. (II. 37)

Paşazâde *bak.* İbrahim Efendi

Paşazâde Cezâyir paşasının oğlu sudûrdan İbrahim Efendi'dir. I. Mahmud devri (1730-1754) âlimlerinden İbrahim Efendi'ye dahi "Paşazâde" denmiştir. Birincisinin kazasker damadı ve torunu varsa da, bu zâdelik yarım asır devam edememiştir. (IV. 685)

Paşazâde damadı *bak.* Abdurrahman Efendi

Paşmakçı *bak.* Ali Efendi; Şücâeddin

Paşmakçızâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdullah Râşid Efendi; Abdullah Tevfik Efendi; Eşref Ahmed Efendi; İbrahim Efendi; İbrahim Efendi (Hacı); Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Nâfiz Mustafa Efendi; Nuh Efendi; Nu'man Efendi; Râşid Abdullah Efendi; Selim Efendi; Şekib Efendi; Şihâbeddin Mehmed Efendi; Zekî Mehmed Efendi

Paşmakçızâde Bursalı paşmakçı Hüseyin oğlu mevâlîden Mehmed Efendi torunlarıdır ki, şeyhülislâm, sudûr ve mevâlîden olmuşlardır. To-

runları Aziz Mehmed Efendi müderris, molla, 1306'da (1888/89) Mekke pâyesi ve 1308'de (1890/91) İstanbul pâyesi olmuş ve bir hayli yıldan beri nâibliklerde bulunmuştur. Bu aileden ve Haremeyn pâyelilerden Zühdî Molla Efendi halen Hüdâvendigâr merkez nâibidir. Fâzıl, iffetli, güzel konuşur, meclis adamı, doğru bir zat olup Mehmed Fâik Es'ad Bey adında şair bir oğlu vardır. (IV. 685)

Paşo *bak.* İsmail Paşa

Patburunzâde *bak.* Kelimî Eyyûb Çelebi

Payzen *bak.* Yusuf Paşa

Pazarbaşızâde *bak.* Mustafa Efendi

Peçelizâde *bak.* Hasan Paşa

Peçevîzâde *bak.* Ârifî Ahmed Efendi

Pehlivan *bak.* Ali Paşa (Hacıpirli); Halil Ağa; Hasan Paşa (Leh); Hüseyin Ağa; İvâz Paşa; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa

Pehlivan Hüseyin Paşa Belgrad'da bir köyde Ahmed Efendi'nin oğlu olarak doğdu. Önce Yeniçeri Ocağı'na girdi. Yükselerek kul kethüdâsı oldu. 1221'de (1806) yeniçeri ağası olup ardından vezirlik ihsan buyuruldu. Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) vefat etti. (II. 41)

Pehlivan İbrahim Paşa (Baba Paşa) Devrin yiğitlerinden olarak muharebelerde güzel hizmetleri görülmekle kapıcıbaşı ve mîrimîran olmuştu. 24 Şevvâl 1224'de (2 Aralık 1809) vezirlikle Rakka valisi oldu. 15 Cemaziyelevvel 1225'de (18 Haziran 1810) Hacıoğlu muharebesinde Rusya'ya esir oldu. Muharrem 1228'de (Ocak 1813) esaretten dönerek Sivas ve ardından Erzurum valisi ve 1231'de (1816) Rakka, sonra Diyarbekir ve 1232'de (1817) İnebahtı valisi olup Tepedelenli Ali Paşa üzerine memur oldu. 1236'da (1820/21) vefat eylemiştir. Tedbirli, yiğit, sâdık, hamiyetliydi. Oğlu Ali Bey ve kardeşi Ebûbekir Ağa olup bunlara ve emekdarlarından Mehmed Ağa'ya kapıcıbaşılık ihsan buyurulmuştur. (II. 41)

Pehlivanzâde *bak.* İsmail Paşa

Pekmezci *bak.* Mehmed Paşa

Penceroğlu *bak.* Hamza Bey

Pendî Mehmed Efendi Bir cami imamı olup 1045'de (1635/36) vefat etti. Şairdir. (IV. 158)

Pendî Osman Çelebi Kasımpaşalıdır. Yetişerek yeniçeri kâtibi olmuş ve 1070'de (1659/60) vefat eylemiştir. (II. 40)

Pepe *bak.* Mehmed Paşa

Pepegî *bak.* Lâtif Efendi

Perişan *bak.* Mustafa Paşa (Çelik)

Persbay Kürt Hüseyin Bey'in kölesi olup Yemen'de 922'de (1516) sivrilerek bağımsızlık kazanmıştır. 923'de (1517) Taaz'ı zapteylemiştir. Beni Tâhir beylerinin orada yok olmasına sebep olup San'a'yı ele geçirdiyse de zâlim olduğundan o sene içinde Arablar katleylediler. (II. 40)

Pertev Ali Bey Deryâ beylerindendir. Hisar Camii'ni yaptırmıştır. (II. 38)

Pertev Bey (Sultanzâde) Sâliha Hanım Sultan'ın soyundandır. Telgrafçı olup 1306 (1888/89) yılına kadar hayattaydı. Oğlu Yusuf Hüsnî Bey sadâret mektûbî kalemi halifelerindendir. (I. 289)

Pertev Edhem Paşa Erzurumlu Timur Efendi'nin oğludur. 1241'de (1825/26) doğdu. İstanbul'a gelip sa-

dâret mektupçusuna girip Fransızca'yı öğrendi. Taşra memuriyetlerinde bulunup Zilka'de 1281'de (Nisan 1865) Divan-ı Muhasebat azası oldu. Sonra mîrimîranlıkla Haleb, Kandiye mutasarrıflıklarına gönderildi. Receb 1285'de (Ekim-Kasım 1868) Rüsûmat Meclisi reisi oldu. Cemaziyelevvel 1286'da (Ağustos 1869) ûlâ sınıf-ı evveliyle hariciye mektupçusu, Rebiyülâhir 1288'de (Haziran-Temmuz 1871) bâlâ rütbesiyle serasker müsteşarı ve o sene Cemaziyelâhir sonlarında (Eylül 1871) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Kastamonu valisi oldu. 7 Zilka'de 1289'da (6 Ocak 1873) orada vefat etti. Şair, âlim, lâtifeci, güçlü, tedbirli, zevk ve sefaya düşkün, yazısı akıcı ve dili kabaydı. (II. 39)

Pertev Efendi Defterhane kâtiplerinden olup ilim tahsili ile meşhur olmuş ve bu sebepten müderrislikle 1247 (1831/32) tarihinde Bâbıâlî kâtiplerine hoca olmuş ve sonra kalemiye rütbesiyle vüzerâ-yı ızâm kapı kethüdâlığı ile taltif edilmiş ve Safer 1259'da (Mart 1843) vefat eylemiştir. (II. 39)

Pertev Efendi Taşralıdır. Önceleri taşra memuriyetlerinde ve uzun müddet kaymakam ve mutasarrıflıklarda bulundu ve mîrimîran olmakla "Pertev Paşa" dendi. Sonra yaşlı olduğundan bir aralık Divan-ı Muhasebat'a aza ve Rumeli beylerbeyi pâyesi oldu. 1304'de (1886/87) bâlâ rütbesiyle İntihab-ı Memurîn Komisyonu reisi oldu. Zilka'de 1304'de (Temmuz-Ağustos 1887) vefat eyledi. Arab olduğundan gayet ağır dille konuşurdu. Natûk, âlimdi. (II. 39)

Pertev Mehmed Bey Mâbeynci İzzet Paşa'nın kardeşi olup taşra memuriyetlerinde bulundu. 1269'da (1853) vefat eyledi. Kadıköy'e defnedilmiştir. (II. 39)

Pertev Mehmed Bey Karaferyelidir. Askerlikten yetişip binbaşı ve kaymakam oldu. 8 Receb 1299'da (26 Mayıs 1882) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. Zayçar ve Plevne muharebelerinde yiğitlik göstererek adını yüceltmiştir. (II. 39)

Pertev Mehmed Efendi İstanbulludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî ve sonra âmedî-i Divan-ı Hümâyûn hulefâsından olmuştur. 1222'de (1807) vefat eylemiştir. *Divan* sâhibi usta şairdir. (II. 38)

Pertev Mehmed Paşa Harem-i hümâyûn yetiştirmesi olup çıkışında kapıcıbaşı ve ardından yeniçeri olmuştur. 962'de (1555) vezir oldu. 968'de (1560/61) üçüncü vezir olup 972'de (1564/65) ikinci vezir oldu ve donanma serdârı olarak Müezzinzâde Ali Paşa ile bulunup Çeşme bozgununa sebep olanlardan biri oldu. Kendisini, denizden Hasan Paşazâde Mahmud Bey kurtardıysa da azledildi ve gözden düştü. 982'de (1574/75) vefat etti. Eyüp'de türbesine defnedilmiştir. Ailesi de yanında defnedilmiştir. Hüner ve marifet sâhibi ise de cenk adamı değildi. (II. 37/38)

Pertev Mehmed Said Paşa Darıca'da yerleşmiş Tatar asıllı bir aileye mensuptur. Orada doğmuştur. İstanbul'a gelip sadâret mektûbî ve sonra Divan-ı Hümâyûn âmedî kalemine çerağ edilmiştir. Muharrem 1240'da (Eylül 1824) beylikçi olup Şa'bân 1242'de (Mart 1827) reisülküttab olmuştur. 1244'de (1828/29) ayrılmıştır. Bir aralık memuriyetle Mısır'a gidip dönmüştür. 1246'da (1830/31) kethü-

dâ-yı sadr-ı âlî oldu. 23 Zilka'de 1251' de (11 Mart 1836) kethüdâlık makamının mülkiye nezâretine tahvil olunmasıyla müşirlik rütbesi ihsan buyurulmuş ve 1252 başlarında (1836 ortaları) vezir rütbesiyle paşa olmuştur. 11 Cemaziyelâhir 1252'de (23 Eylül 1836) azledilerek Edirne'ye gönderildi. 10-15 gün geçince orada vefat eylemiştir. Âlim, şair, tasavvufa hevesli, cömert, adam yetiştirmeye çalışırdı. Reşid Paşa, Sârim Paşa, Şekib Paşa ile başka birçok adamın yetişme ve yükselme sebebidir. Oğulları Şihâb Bey ve Cemâl Bey'dir ki, Cemâl Bey 1308' de (1890/91) vefat eylemiştir. Kızı ve Vassâf Bey'in eşi Emine Hanım Cemaziyelâhir 1310'da (Aralık 1892-Ocak 1893) vefat etmiş ve eşi hanım ise kızının ardından vefat eylemiştir. Âkif Paşa ile aralarındaki rekabeti, Âkif Paşa'nın *Tabsıra*'sı tayin eder. (II. 38)

Pertev Mustafa Efendi Müderriszâde Sadullah Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olarak 1251'de (1835/36) Ankara nüfus mukayyidi ve sonra kadı olmuştur. Sultan Abdülmecid devrinin (1839-1861) son yıllarına yetişip o senelerde vefat eylemiş bir şairdir. (II. 39; III. 24)

Pertev Paşazâde II. Mahmud devri (1808-1839) vezirlerinden Said Pertev Paşa evlâdıdır. Cemâl Bey ve Mahmud Cemil Bey bunlardandır. (IV. 685)

Pervâne Dede 1213'de (1798/99) vefat ederek Samatya'ya defnedilmiştir. Ermiş sayılanlardandı. (IV. 58/59)

Pervâne Dede Askeri beylerden ve müteferrikadan olup I. Ahmed devrinde (1603-1617) şakî Kalender'i katleylemiştir. Samatya tarafında medfun olan ve 1213'de (1798/99) türbesi tamir edilen "Pervâne Dede" bu zat olmalıdır. (II. 40)

Pervânezâde *bak.* Ahmed Efendi

Perviz Bey Beylerden olup I. Selim (Yavuz) ile Çaldıran muharebesinde bulundu. 920'de (1514) şehid oldu. (II. 40)

Perviz Efendi Önce Nişancı Abdî Bey'e ve sonra Frenk İbrahim Paşa'ya köle oldu. İbn Kemâl'den okuyup müderris oldu. Sonra Bağdad, iki defa Haleb, Şam, Mısır ve Edirne kadısı olmuştur. Şa'bân 968'de (Nisan-Mayıs 1561) İstanbul kadısı ve Rebiyülevvel 971'de (Ekim-Kasım 1563) Anadolu kazaskeri oldu. Rebiyülâhir 974'de (Ekim-Kasım 1566) ayrıldı. Rebiyülâhir 984'de (Temmuz 1576) Mekke kadısı olup Muharrem 987'de (Mart 1579) ayrıldı ve ardından vefat eyledi. Mekke'de Hz. Hadice yakınında medfundur. Fâzıl olup *Miftâh*'ı telhis ve şerh etmiş, *Hidâye*'ye ta'likat yazmış, Şeyh Mehmed İskilibî müridlerinden olduğundan *Vilâyet Risalesi* te'lif eylemiş ve Bursa'da kürsü vâizliği vakfetmiş ve İstanbul'da bir medrese yaptırmıştır. (II. 40)

Peşkir Ağasızâde *bak.* Refî' Mehmed Efendi

Peyâmî Çelebi (Yayabaşızâde) Mülâzimîn-i ilmiyeden olup II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. Şairdir. (II. 41)

Peyâmî Mustafa Efendi Tahvil kalemi kâtiplerinden olup 1237'de (1821/22) hâcegândan oldu ve Bursa mukataacısı olup sonra vefat eylemiştir. (IV. 470)

Peykî *bak.* Hasan Efendi

Peykî Çelebi Edirnelidir. 940 (1533/34) tarihinden sonra vefat eyledi. Şairdir. (II. 45)

Peyrevî Mustafa Efendi Tekfurdağlıdır. 1150'de (1737/38) vefat etmiştir. Usta şairdir. (II. 43)

Pırasa *bak.* Ahmed Paşa

Piç *bak.* Emin Ağa

Pîr *bak.* Mehmed Efendi; Mustafa Paşa

Pîr Ahmed Çelebi Tosyalıdır. Müderris ve Haleb kadısı olup 950'de (1543/44) vefat etti. Halim, selim biriydi. Bazı konularda ta'likatı vardır. Oğlu Kadızâde Abdurrahman Efendi'dir. (I. 197)

Pîr Mehmed Çelebi Şeyh Hamdullah'ın oğlu Mustafa Dede'nin oğludur. 988'de (1580) vefat etti. Meşhur hattatdır. (II. 42; II. 243)

Pîr Mehmed Çelebi Amasyalıdır. Müderris olup Rebiyülevvel 1005'de (Kasım 1596) vefat etti. İznik'de medfundur. Âlim ve dindardı. (II. 42)

Pîr Mehmed Efendi İstanbullu İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1141'de (1728/29) Trablusşam mollası oldu. 1144'de (1731/32) azledilmiş olarak vefat etti. (II. 42; I. 116)

Pîr Mehmed Efendi (Hacı) Trabzonludur. Oranın müftüsü Süleyman Efendi'nin mezunlarından olup orada ilim öğreterek Rusya muharebesinde Erzurum'a gitmişti. Sonra İstanbul'a gelip burada da öğretimle meşgul oldu. 1 Ramazan 1288'de (14 Kasım 1871) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Âlim, güzel yüzlü bir pîrdi. (II. 42/43)

Pîr Mehmed Paşa Trabzonludur. Tersanede yetişerek Necm-i Şevket süvarisi ve Ramazan 1261'de (Eylül 1845) İclâliye süvarisi oldu. Üçanbarlı süvarisi, sonra riyâle-i hümâyûn ve sonra patrona-i hümâyûn olmuş ve yaşlı olduğundan emekli olarak 1282 (1865/66) tarihlerinde vefat eylemiştir. (II. 43)

Pîrî *bak.* Mehmed Efendi

Pîrî (Hacı) Debbağ olup Leylek Mescidi'ni yaptırmıştır. IV. Murad devrinde (1623-1640) vefat eylemiştir.

Pîrî Ağa II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) kasapbaşı oldu. Çatladıkapı Camii ile Kasapbaşı Mescidi'ni yapmıştır. (II. 43)

Pîrî Efendi İmaret-i Selâtîn mütevellisi Kadı Mahmud'un oğludur. Hasancan'ın kız kardeşinin oğlu olduğundan ona damad olmuştur. Tahsil görüp müderris oldu. Zilhicce 991'de (Aralık 1583-Ocak 1584) Eyüp mollası olup 992'de (1584) bir davadan dolayı azledilip Yedikule'ye hapsedilmiştir. 994'de (1586) Galata kadısı ve 995'de (1587) Bursa kadısı oldu. Receb 996'da (Haziran 1588) vefat eyledi. Âlim ve derviş huylu olup denizden korkardı. (II. 44)

Pîrî Halife Eğirdirlidir. İlim tahsil eylemiş ve sonra Şeyh Abdüllâtif'den el alıp vatanına dönerek irşadda bulunmuştur. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) başlarında vefat eyledi. Kâmil bir şeyhdi. (II. 43)

Pîrî Halife Eğirdirlidir. Emir Buharî'den el alarak Hamid'de yerleşmiştir. 965'de (1558) vefat etti. Orada medfundur. Zâhid ve âbiddi. (II. 44)

Pîrî Hoca Makasçılar Mescidi'nin bânîsidir. IV. Murad devrinde (1623-1640) vefat eylemiştir. (II. 45)

Pîrî İsmail Efendi (Hacı) Şeyhzâde Nuh Efendi'nin kardeşi olup kalemden yetişip hâcegândan ve silahdar

kâtibi olmuştur. 25 Receb 1185'de (3 Kasım 1771) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. Şairdi. (I. 368)

Pîrî Mehmed Çelebi Bursalıdır. Müderris, Diyarbekir, Manisa, Sakız mollası oldu. Azledilmiş olarak 1029'da (1620) vefat etti. Edip, sabırlıydı. (II. 45)

Pîrî Mehmed Efendi Hâcegândan Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Diyarbekir mollası, sonra Kudüs ve Şam mollası ve ihtiyarlığında Mekke pâyesi oldu. 1146'da (1733/34) İstanbul pâyesiyle Üsküdar kadısı olup 1148'de (1735/36) azlolunup 1151'de (1738/39) vefat eyledi. Eyüp'de İdris Köşkü'nde medfundur. Şair, ta'lik hattatıydı. (IV. 231)

Pîrî Mehmed Paşa Amasyalıdır. Hz. Ebûbekir sülâlesinden ve Cemâleddin Aksarayî torunlarından olup tahsilden sonra Sofya, Silivri, Galata kadısı ve Fâtih imareti mütevellisi olduktan sonra II. Bâyezid devri başlarında başdefterdar oldu. I. Selim (Yavuz) zamanında vezir ve İstanbul kaymakamı oldu. 923'de (1517) sadrazam oldu. 929'da (1523) Rodos'un fethinden sonra oraya Anadolu'dan ahali iskânında haksızlık yapıldığı şeklindeki şikâyet üzerine istifa eylemiştir. Durumu teftiş edilince temize çıktı. 939'da (1532/33) vefat eylemiştir. Edip, heybetli, tedbirli, âlim ve fukara dostuydu. İstanbul'da cami ve medrese ve imarethane ve tabhane yapmıştır. Silivri'de dahi camii vardır. Orada defnedilmiştir. Oğlu Mehmed Bey'dir(→). (II. 43)

Pîrî Muhyiddin Reis Meşhur Kemal Reis'in kız kardeşinin oğlu olup Hayreddin Paşa Cezâyir beylerbeyi olduğu sırada İstanbul'a gönderilmiştir. Hayreddin Paşa'nın kapdanlığında bu da nâmdar oldu. Mısır kapdanı olup Aden'i fetheylemiştir. 959'da (1552) Maskat'ı fetheylemişse de donanması dümen ve yol bulamayıp ancak iki kadırga ile Mısır'a gelebilmiştir. Bu sebepten gözden düştü ve katledildi. *Kitab-ı Bahriye*'nin yazarıdır. Mücahid adamdı. (II. 44)

Pîrî Paşa Ramazanzâde Halil Bey'in oğludur. 926'da (1520) Adana beylerbeyi olmuştur. 951'de (1544) Şam beylerbeyi olup 952'de (1545) tekrar Adana ve 957'de (1550) ikinci defa Şam ve 958'de (1551) üçüncü defa Adana valisi oldu. 970'de (1562/63) vefat etti. Edip, akıllı, kerim, yüce, himmetli, dindar, cesur, hattatdı. Farsça konuşurdu. Adana'da cami, imaret ve bezzazlara çarşı, sebil ve han yaptırmıştır. Yerine oğlu Derviş Bey Adana beyi olup 6 ayda vefat etti. (II. 44)

Pîrî Paşa Mali işleri bildiğinden 1002'de (1593/94) Anadolu defterdarı, sonra ordu defterdarı ve 1003'de (1594/95) Karaman beylerbeyi pâyesiyle Silistre muhâfızı oldu. O senenin içinde vefat eyledi. (II. 44/45)

Pîrî Paşa Beylerden olup 1079'da (1668/69) Tırhala mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (II. 45)

Pîrî Paşa (Deli) Harem-i hümâyûnda terbiye görüp "Pîrî Halife" adını almıştı. Sonra Ohri mîrlivâsı olmuştu. 1048'de (1638/39) orduya geç gelmekle katlolundu. *Kur'an*'ı tecvitle okur, cesur ve divâne huyluydu. (II. 45)

Pîrî Paşazâde *bak.* Muhyiddin Mehmed Râşidî

Pîrî Paşazâde I. Selim'in (Yavuz) (hd 1512-1520) sadrazamı Pîrî Meh-

med Paşa ve damadı Çoban Mehmed Paşa evlâdıdır. Yarım asır sürmüştür. (IV. 685)

Pîrî Reis *bak.* Ahmed Pîr Efendi

Pirinççi *bak.* Mehmed Paşa

Pirinççizâde *bak.* Ahmed Paşa

Pîrîzâde *bak.* Ahmed Efendi (Hacı); İsmet İbrahim Bey; Nâilî Mustafa Efendi; Sâhib Mehmed Efendi; Sâhib Osman Efendi; Yahyâ Bey

Pîrîzâde Pîrî Ağaoğlu olup şeyhülislâm olan Sâhib Efendi evlâdına denmiştir. Bu aileden zamanımızda Mehmed Sâhib Beyefendi b. İsmet Bey b. Yahyâ Bey b. İbrahim Bey b. Mehmed Paşa b. damad Topal Osman Paşa müderris, molla, mektûbî-i fetvâ ve senelerce Şûrâ-yı Devlet'e aza ve muhâkemat-ı temyiz dairesine reis olup halen Anadolu pâyesine sahiptir. Bu zata kadar gelen "Pîrîzâdelik" Osman Sâhib (صاحب) Efendi kızı ecdadından İbrahim Bey'in eşi olmasındandır. Erkek soyu kesilmiştir. (IV. 685/86)

Pirkonde *bak.* Mustafa Paşa

Piyade *bak.* Mehmed Efendi

Piyâle Bey Maliyeden yetişip 992'de (1584) maliye tezkirecisi olmuştur. Bazı hizmetlerde bulunarak vefat eylemiştir. (II. 42)

Piyâle Mehmed Paşa Hırvat asıllıdır. Babasının adı Abdurrahman diye kayıtlı olup sonradan Müslüman olduğunu gösterir. Enderûn'da yetişip kapıcıbaşılıkla çıkmıştır. 961'de (1554) kapdan-ı deryâ olarak beylerbeyi pâyesi verilmiş ve uğuru açık olduğundan deryâda çok büyük gazâlarda bulunup asla yenilmemiştir. Cerbe ve Sakız'ı fethedip düşman donanmasını bozdu. 974'de (1566/67) üçüncü vezir olup Ahmed Paşa'nın önüne geçmiş ve Gevherhan Sultan nikâhlanmıştır. Bu aralık iki defa donanmaya serdâr oldu. 979'da (1571/72) ikinci vezir oldu. Zilka'de 985'de (Ocak-Şubat 1578) vefat etti. Bir rivayette vefatı 981 (1573/74) yılındadır. Kasımpaşa'da 6 kubbeli olarak yaptırdığı camiinde türbesinde medfundur. 7 kızıyla 4 oğlu yanına defnolundular. Sâlih ve dindar olup çoğu vakitte âlimlerle sohbet eyler ve in'am ve ihsan ederdi. Çok hayrâtı vardır. Kasımpaşa Deresi'ni denizden su akımıyla camiye kadar ulaştırmak ve şereflendirmek için kazdırdı. Lâkin emeline muvaffak olamadan vefat etti. Camiinin tevliyeti halen evlâdında olup çoğu evlâdı mezarlığında medfundur. Kethüdâsı Mehmed Ağa Yeldeğirmeni'nde bir mektep yaptırdı. (II. 41/42)

Piyâle Paşa Kürttür. İran muharebelerinde bulunduğundan ve sefâret hizmetini ifa eylediğinden mükâfâten 996'da (1588) Rakka beylerbeyi olmuştur. Bir aralık Eskişehir ve 1001'de (1592/93) Musul beylerbeyi olarak III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eylemiştir. Sâdık ve cesurdu. (II. 42)

Piyâle Paşa Çerkesdir. Yükselerek Basra valisi olup 1015'de (1606/07) azledilmiş ve sonra Celâlî harbinde bulunarak 1017'de (1608/09) yaralanarak vefat etmiştir. (II. 42)

Piyâle Paşa (Uzun) Tersaneden yetişip 1041'de (1631/32) oraya kethüdâ olmuştu. 1048'de (1638/39) Azak'a sefere memur olduğundan Kazak şaykalarını tahrip ve zapteyledi. Şevvâl 1052'de (Ocak 1643) mîrimîranlıkla

kapdan-ı deryâ olup 1053'de (1643) vezirlik verildi. 5 Muharrem 1054'de (14 Mart 1644) Trablus dayısı Mehmed'in malını aldı diye çerağı Ammarzâde Mehmed'in iftirasıyla azledilmiş ve yok olmuştur. Kasımpaşa Çeşmesi'ni yapmıştır. İşbilir, gayretliydi. (II. 42)

Pomak *bak.* Mehmed Paşa

Postalcızâde *bak.* Ahmed Efendi

Post-puşîn İran'dan gelmiş ve Bursa'da yerleşmiş ermiş sayılanlardan bir meczup olup Bursa'da Yenişehir'de 760'da (1359) kendisine bir tekke inşa olunmuştur. I. Murad devrinde (1361-1389) orada vefat eyledi. (II. 40)

Potur *bak.* Ali Ağa

Poyraz *bak.* Osman Bey

Pulad *bak.* Ahmed Paşa; Mehmed Paşa

Pusulacıoğlu Bahriyeden yetişerek Tersane kethüdâsı olmuştur. 1061 (1651) donanma harbinde mağlup olduğundan, kapdan paşa bunun sakalını tıraş ederek adını kötüye çıkardı. Gözden düşmüş olarak vefat etmiştir. (II. 40/41)

Pürîzâde *bak.* Kuds Mehmed Çelebi

Pürkalemzâde *bak.* Mehmed Efendi

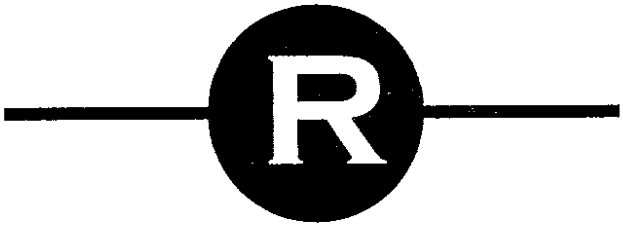

Râbia Şerife Hatun Maçka Camii minberini koymuş bir hayır sâhibidir. Bir Râbia Hatun da çeşme sâhibesidir. (II. 346)

Râcî Osman Efendi 1227'de (1812) doğdu. Kâtip ve sonra İstanbul'a gelip Öksüzce Camii imamı oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Şairdir. (II. 347)

Râcî Süleyman Efendi Molla Aşkî Camii imamı Yusuf Efendi'nin oğlu ve Eğrikapılı Râsim Mehmed Efendi'nin kardeşidir. Babası yerine imam olarak 1168'de (1754/55) vefat etti. Şairdir. (II. 347)

Râcih b. Katâde 627'de (1230) babası yerine Mekke emiri olarak 648'de (1250) ayrıldı ve 653'de (1255) ikinci defa emir olup üç ay sonra vefat eyledi. (II. 346)

Râcih Mehmed Bey (Rahikî Damadı) Çalık Ahmed Paşa'nın oğludur. Mahmud Paşa Camii mütevellisi olup Şa'bân 1174'de (Mart 1761) hâcegân rütbesiyle cebeciler kâtibi olup Safer 1175'de (Eylül 1761) vefat eylemiştir. Eyüp'de, türbe arkasında medfundur. Şairdir. (II. 346)

Râcih Mustafa Efendi (Kevâkibîzâde) Müderris, molla, Şam mollası olup sonra Mekke pâyesi oldu. Şa'bân 1213'de (Ocak 1799) vefat etmiştir. (IV. 456)

Râcih Sâlih Efendi Kandiyelidir. Mısır'a gidip matbaa musahhihi olup sonra vatanına dönerek Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına doğru vefat etti. Şairdir. (II. 347)

Raco *bak.* İbrahim Ağa

Râdî Efendi Kocamustafapaşa Tekkesi şeyhi ikinci Hâşim Efendi'nin oğludur. 1231'de (1816) şeyh olup 1268'de (1852) vefat eyledi. Tekkede medfundur. (II. 358)

Ra'dî Mustafa Efendi Nişancı İsmail Paşa'nın imamlığından yükselip müderris, molla ve nihayet Medine kadısı oldu. Safer 1118'de (Mayıs-Haziran 1706) vefat etti. Sesinin dikliğinden bu nâmı almıştır. (II. 403)

Râfi' Mehmed Efendi Çerkeşlidir. Hazine-i hümâyûn hâcelerinden olup 1242'de (1826/27) Bektaşîlerin durumlarının tahkiki için Anadolu'ya memur oldu. 1244'de (1828/29) ordu kadısı oldu. 1245'de (1829/30) İzmir mollalığı itibar edilip ardından Mekke pâyesi olmuştur. 1 Muharrem 1249'da (21 Mayıs 1833) İstanbul kadısı oldu. 1252'de (1836/37) Anadolu pâyesi ve Safer 1256'da (Nisan 1840) Anadolu müfettişi oldu. 15 Ramazan 1256'da (10 Kasım 1840) Kal'a'-i Sultaniye'de vefat eyledi. Fâzıl ve muhakkıktı. (IV. 290)

Râfi' Süleyman Efendi Kayserilidir. Müderris ve 1284'de (1867/68) Haleb mollası oldu. Sonradan vefat eylemiştir. (II. 364)

Râgıb Ahmed Efendi Bursalıdır. 1207'de (1792/93) doğdu. 1252'de (1836/37) İstanbul'a geldi. Sonra devriye mollası, Maraş ve 1263'de (1847) Erzurum mollası olup sonra mahrec mollası ve sonra Şam mollası olarak 1272'de (1855/56) vefat eylemiştir. Usta şairdir. (II. 361)

Râgıb Ahmed Efendi (Kuyucaklızâde) Abdurrahman Efendi'nin oğlu-

dur. Müderris iken 1227'de (1812) vefat eylemiştir. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (II. 360; III. 324)

Râgıb Ahmed Efendi (Kuyucaklızâde) Müderris, 1274'de (1857/58) Trabzon mollası ve Şevvâl 1282'de (Şubat-Mart 1866) Edirne mollası oldu. Azilden sonra vefat eylemiştir. (II. 362)

Râgıb Ahmed Paşa Terkos'da Orman köyünden Mehmed Ağa'nın oğludur. Miralay ve mîrlivâ oldu. 1302'de (1884/85) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. (II. 362)

Râgıb Ali Efendi Bursalıdır. Ulemâdan olup Gelibolu ve Ruscuk'da müftü olmuştur. 1136'da (1723/24) vefat eyledi. Edip, şairdi. (II. 358)

Râgıb Bey Es'ad Paşa'nın oğullarından olup genç iken Şa'bân 1274'de (Mart-Nisan 1858) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Şairdir. (II. 361)

Râgıb Efendi Maliyeden yetişip malikâne halifesi olup 1222'de (1807) şıkk-ı evvel defterdarlığına tayin edildi. Şa'bân 1226'da (Ağustos-Eylül 1811) azledilip az müddet sonra vefat eylemiştir. (II. 360)

Râgıb Efendi Eğinlidir. Kasap yamaklığından ticaretini uydurarak haylice zengin olmuş ve kasaphane yaparak Cemaziyelevvel 1312'de (Kasım 1894) vefat eylemiştir. Kadirîhane'de medfundur. Bir hayli hayrât tamir etmiş ve Defterdar Camii'ni yeniden tamir eylemiştir. Kılıç Ali Paşa Camii'ni tamire başlamışsa da muvaffak olamamamıştır. (II. 363)

Râgıb Mehmed Ağa Hayrullah Efendi'nin(→) oğludur. Enderûnlu olup Zilhicce 1242'de (Temmuz 1827) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 318/19)

Râgıb Mehmed Bey Ken'an Efendi'nin(→) oğludur. Enderûn'dan yetişme olup Zilka'de 1232'de (Eylül 1817) vefat etti. Yanına defnedildi. (IV. 84)

Râgıb Mehmed Bey Bahriyeden yetişip tersane mühendisi olmuştur. Miralay rütbesini hâiz olup 20 Şa'bân 1270'de (18 Mayıs 1854) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. (II. 361)

Râgıb Mehmed Bey Sultan Abdülmecid'e intisapla kurenâdan olmuştur. 10 sene kadar hizmetten sonra saltanatlarının ortalarında hizmetten affolunmuştur. 5 Muharrem 1286'da (17 Nisan 1869) vefat ederek Eyüp'de, Bostan İskelesi'ne defnedilmiştir. (II. 362)

Râgıb Mehmed Bey Vâlide Kethüdâsızâde Münir Bey'in oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857-Ocak 1858) Selânik mollası, 1281'de (1864/65) Edirne mollası ve sonra Mekke pâyesi oldu. 1297'de (1880) vefat eylemiştir. (II. 362)

Râgıb Mehmed Bey Mektûbî-i sadâret kalemi halifelerinden olup Dahiliye Nezâreti'nin son kuruluşunda oraya ayrılan kısımda mektûbî mümeyyiz ve halifesi ve sonra mektupçusu olmuş ve senelerce bu hizmette ûlâ evveli rütbesini hâiz olarak 29 Cemaziyelâhir 1310'da (18 Ocak 1893) vefat eylemiştir. Çemberlitaş'da, Atik Ali Paşa Camii kabristanında defnedilmiştir. (II. 362/63)

Râgıb Mehmed Efendi İstanbulludur. Muhasebe-i evvel hulefâsından olarak Köse Halil Paşa'ya damad olmuştur. 1127'de (1715) vefat eyledi. Şairdir. (II. 358)

Râgıb Mehmed Efendi Giritlidir. Müderris iken 1218'de (1803/04) ve-

fat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 360)

Râgıb Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olarak sarraf nâzırı ve Girit defterdarı olmuş ve nihayet azledilmiş olarak 1251'de (1835/36) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Zevcesi, Abdullah Birrî Efendi torunu ve Sadık Efendi kızı Şerife Fatma Hanım'dır. (II. 360)

Râgıb Mehmed Efendi (Arpacızâde) Arpacı Hacı Mustafa Ağa'nın oğlu olup "Arpacızâde" dendi. Ziraat işlerinde meleke kazanarak çiftlikat-ı hümâyûn nâzırı olmuştur. Receb 1303'de (Nisan 1886) vefat ederek Beykoz'da babası yanına defnolundu. (II. 362)

Râgıb Mehmed Efendi (Yâsincizâde) Abdülvehhâb Efendi'nin oğludur. 1220'de (1805) doğdu. Müderris, molla, 1246'da (1830/31) Mekke pâyesi olmuş ve 27 Şa'bân 1253'de (26 Kasım 1837) hastalığında cerrahi ameliyat sırasında vefat eylemiştir. Fâtih Rüşdiyesi Mezarlığı'nda medfundur. İstidadlı ise de babası elinden tutmamıştır. Oğlu Fâik Efendi ve damadı Köprülüzâde Âsım Mehmed Bey'dir. (II. 360/61)

Râgıb Mehmed Paşa Defterhane kâtiplerinden Mehmed Şevkî Efendi'nin oğlu olup 1110'da (1698/99) doğdu. İlim tahsili ile fuzalâdan oldu. 1134'de (1721/22) Ârifî Ahmed Paşa'ya Revan'da mektupçu ve sonra Köprülüzâde Abdullah Paşa maiyetinde ordu reisi ve sonra Hekimzâde Ali Paşa yanında defter emini oldu. 1142'de (1729/30) ordu riyâset vekâleti ile Hemedan tahrir memuru oldu. Vali Ahmed Paşa'ya bir kaside arzında 20 bin kuruş caize ile kadrine riayet olundu. O sene İstanbul'a gelip cizye muhasebecisi oldu. 1143'de (1730/31) atlı mukâbelecisi pâyesiyle Bağdad defterdarı olup o sene maliye tezkirecisi olmuştur. 1148'de (1735) Bağdad defterdarı ve reis vekili, Receb 1148'de (Kasım-Aralık 1735) yine cizye muhasebecisi ve 1149'da (1736/37) sadâret mektupçusu olup Zilka'de 1153'de (Ocak-Şubat 1741) reisülküttab oldu. 11 Rebiyülevvel 1157'de (24 Nisan 1744) vezirlikle Mısır valisi oldu. 1161'de (1748) nişancılık ile İstanbul'a davetle Zilhicce 1161'de (Kasım-Aralık 1748) Aydın muhassılı, Zilka'de 1163'de (Ekim 1750) Sayda, Safer 1164'de (Ocak 1751) Rakka ve 1169'da (1755/56) Haleb valisi olmuştur. 17 Rebiyülâhir 1170'de (9 Ocak 1757) sadrazam Bâhir Mustafa Paşa, III. Osman'a överek tavsiye edip Şam valisi tayin ettirmiş ve bu övgünün iyi tesiri ile üç gün sonra sadrazam olmuştur. 8 Cemaziyelâhir'de (28 Şubat) İstanbul'a gelip işe başlamış ve Sâliha Sultan nikâhlanmıştır. 24 Ramazan 1176'da (3 Nisan 1763) vefat edip ertesi günü Koska'da, kütüphanesi haziresine defnedilmiştir. Kütüphanesi yapılırken kubbesi yıkılarak tekrar yapılması uğursuzluk sayıldığından bitiminden 40 gün geçmeden vefat etmiştir. Dünya ve âhireti sağlam, mütevekkil, her fende mâhir, zekâ ve rüşdde devrin seçkini olup üç dilde nazmı ve nesri makbuldür. İlmen ve siyaseten kâmil bir insandı. *Sefînetü'l-Ulûm*'ü, *Tevfîk ve Tahkîk, Aruz Risalesi* ve *Telhisât*'ı, *Suver-i Mekâtib* ve *Münşeât*'ı vardır. *Matlau's-Sa'deyn*'in dörtte birini ve *Ravzatü's-Safâ*'nın bir miktarını tercüme etmiştir. Cifr gibi garip ilimlerle ilgilendiğini iddia edenler: "Gitti Râgıb Ravza'ya, geldi nevbet Hamza'ya" gibi kelâmını

dermeyan ederler. Oğlu olmayıp Nâile Hanım ve Lebibe Hanım adında iki kızı olmuştur. Nâile Hanım 11 Ramazan 1188'de (15 Kasım 1774) ve Lebibe Hanım Cemaziyelevvel 1228'de (Mayıs 1813) vefat etmişlerdir. Nâile Hanım kızı, Mustafa Beyzâde Necibe Hanım 1198'de (1784), diğer torunu Nâile Hanımzâde Hadice Nazife Hanım 1193'de (1779) vefat eylemişlerdir. Enderûn ağalarından ve torunlarından Mahmud Bey kütüphanede medfundurlar. Kütüphaneden başka, Çakır Ağa Mescidi'ne minber koymuş ve İsakçı ile Bolavadin arasında bir bataklığı doldurmuş ve Gülek boğazını tamir ederek Haleb ile Antakya arasında yeni köprü, kule ve derbend yapmıştır. (II. 358/59)

Râgıb Mehmed Paşa İşkodralı İbrahim Paşazâdedir. Safer 1225'de (Mart 1810) mîrimîranlıkla harbe memur oldu. Muharebelerde bulunup sonra Anapolu muhâfızı oldu. 1233'de (1818) Ada-i kebir muhâfızı olup sonra vefat eylemiştir. (II. 360)

Râgıb Mehmed Paşa Şamlıdır. Şam ruznâmçecisi Hüseyin Bey'in oğludur. Divan-ı Hümâyûn ve sonra mektûbî-i sadâret kalemlerine girdi. Cezzar Ahmed Paşa'nın malını kabza gidip dönüşünde hâcelikle baruthane nâzırı, sonra Fransa ve sonra İran sefiri oldu. Zilhicce 1221'de (Şubat 1807) ikinci defa baruthane nâzırı ve Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı olup ardından yine o ayda vezirlikle Konya valisi, sonra vezirliği kaldırıldıysa da 1223'de (1808) geri verilip Boğaz muhâfızı oldu ve Rebiyülevvel 1224'de (Nisan-Mayıs 1809) rütbesi alınarak Kütahya'ya sürüldü. 1227'de (1812) yine geri verilip Haleb valisi olup 1228'de (1813) azledildi. Sonra vilâyetleri devrederek ve çoğunlukla azledilerek nihayet Konya valisi olmuş ve Cemaziyelâhir 1244'de (Aralık 1828) Konya'da vefat eylemiştir. 78 yaşındaydı. Kâtip ve şairdir. Oğlu Tâhir Mehmed Bey ve torunları Mehmed Emin Bey ve Lutfî Bey'dir. Bir oğlu da Nureddin Paşa'dır. Kardeşi İsmail Hulûsî Ağa, zamanında kapıcıbaşı olmuştur. (II. 360)

Râgıb Mehmed Paşa Kabataşlıdır. Babası Çelebi Efendi'nin vekilharcı olup Enderûn'dan yetişerek askerliğe girmiş ve yükselerek 1259'da (1843) Rumeli Ordusu'na mîrlivâ, Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) mîrimîranlıkla Rumeli mutasarrıfı, Safer 1262'de (Şubat 1846) vezirlikle Trabzon valisi olmuş, Rebiyülevvel'de (Mart) Trablusgarb valisi olup 2 Zilka'de 1262'de (22 Ekim 1846) ayrılmıştır. 30 Receb 1265'de (21 Haziran 1849) Basra valisi olup Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) Cezayir-i Bahr-i Sefid, Şa'bân 1267'de (Haziran 1851) Aydın, Şevvâl'de (Ağustos) Harput, Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) Kürdistan, Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) İşkodra, Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) Kastamonu ve Cemaziyelevvel 1273'de (Ocak 1857) Trabzon valisi olup Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) azledildi. Zilka'de 1281 (Nisan 1865) ortalarında vefat eyledi. Sert, vukufluydu. Oğlu Gâlib Bey 1288'de (1871) vefat eylemiştir. Hüdâî Tekkesi'ne defnedildi. (II. 361/62)

Râgıb Mustafa Bey (Cağalazâde) Mahmud Bey'in oğludur. Enderûn'da yetişerek emeklilikle saraydan çıkarıl-

dı. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiştir. Üsküdar'a İskele Camii'ne defnolundu. (II. 361; I. 141)

Râgıb Mustafa Efendi Yetiştikten sonra hâcegândan olmuş, Haremeyn evkafı arz kâtibi ve sonra harem-i hümâyûn kâtibi olmuş ve sonra emekliyken 13 Ramazan 1264'de (13 Ağustos 1848) vefat etmiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (II. 361)

Râgıb Paşa Tersaneden yetişip zâbit ve 1256'da (1840) riyâle, sonra liman reisi, patrona ve kapudâne olmuş ve Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Meclis-i Bahriye kurulunca aza olmuştur. Sonra feriklikle Meclis-i Bahriye reisi oldu. Azilden sonra 1280'de (1863/64) vefat edip tersane arkasında Gurebâ Mezarlığı'nda defnolundu. Deniz savaşlarında bulunmuş, cesur ve gayretliydi. (II. 361)

Râgıb Paşa Kapıcıbaşı ve mutasarrıf olup mîrimîran olmuştu. Edirne ve bazı mahallerde mutasarrıf olmuştur. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylemiştir. (II. 362)

Râgıb Paşa Moralıdır. Kardeşi İbrahim Paşa İstanbul'a ve bu da Mısır'a gitmiştir. Bu zat müdür olup defaatla reis-i müdirân dahi olmuştur. 1297'de (1880) vefat eyledi. Beylerbeyi pâyesini kazanmış tedbirli, doğru bir zat idi. (II. 362)

Râgıbzâde *bak.* Sıbgatullah Efendi

Ragîb Mehmed Çelebi Ağrıbozludur. 1096'da (1685) vefat etti. Şairdir. (II. 403)

Rahikî *bak.* Ali Râik Efendi

Rahikî Ali Ağa Enderûnî olup 1129'da (1717) vefat etmiştir. Meşhur bir kemankeşdir. Okmeydanı'na defnedildi. (II. 376)

Rahikî Damadı *bak.* Ahmed Ağa; Râcih Mehmed Bey

Rahikî Yusuf Çelebi İstanbulludur. Yeniçeri ve attar idi. 950'de (1543/44) veya 970'de (1562/63) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Şairdi. (II. 376)

Rahimî Abdürrahim Çelebi Mehmed oğludur. Bursalıdır. Orada imaret şeyhi olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eylemiştir. Şair ve hattatdı. (II. 376)

Rahmetullah Efendi Yenişehirli Osman Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Rebiyülevvel 1063'de (Şubat 1653) İstanbul kadısı oldu. Şevvâl'de (Eylül) ayrıldı. Zilka'de 1063'de (Ekim 1653) vefat eyledi. Fakih, âlimdi. (II. 375)

Rahmetullah Efendi Hindistan hükümdarlarından Cihangir Şah'ın serdârlarından Mehâbet Han'ın torunlarındandır. Dehli şehrinin kasabalarından Kerâne'de doğdu. Dehli şehrine gelişinde Molla Mîr'ât Medresesi'nde ilim tahsil eylemiş ve Hind'in son hükümdarı olan Sirâceddin Zafer Bahâdır Şah zamanında Sünnîler, Râfızîler ve Vehhâbîler ile Hıristiyanlar arasında açılmış mezhep tartışmaları için birtakım kitaplar yazıldığı sırada Mösyö Fender'in gelmesiyle tartışma olduğunda hükümet adına Agra şehrine bir resmî âlimler hey'eti gönderilmiş, Molla Mîr'ât Medresesi ve Molla İshak Medresesi reisleri olan bu hey'ette Rahmetullah Efendi de seçkin bir yer tutmuştur. Bu cemiyet tartışmada üstün gelerek *Redd-i Nasârâ* adıyla iki büyük cildi hâvî bir kitap yapmıştır. İşte, *Izhâru'l-Hakk*'ını bu sırada telif eylemiş ve tartışmada nazik mevkiini ve üstünlüğünü burada göstermiştir. 1273'de (1856/57) Hind

savaşlarında Hindistan Timur devleti yıkılıp arta kalan kibar ve ulemâsı göçünce bu da Mekke'ye gelip Cebel Amr'a ulaşınca adına bir mektep açılmış ve tedrise başlamıştır. Sonra İstanbul'a davetle ihsana ve Mekke pâyesine nâil olmuş ve yine Mekke'ye dönerek 22 Ramazan 1306'da (22 Mayıs 1889) 80 yaşında olarak vefat eylemiştir. Orta boylu, zayıf, fâzıl, güzel konuşan bir zat olarak ömrünü İslâm dini yolunda sarf eylemiştir. Ömrünün sonlarında evlenerek birkaç çocuğu olmuş ve Abdurrahman adındaki oğlu epeyce yetişmişti. Kardeşinin oğlu Bedrüsselâm Efendi mâbeyn-i hümâyûn kâtiplerindendir. (II. 375)

Rahmetullah Efendi (Paşa Çelebizâde) Edirneli Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Safer 1099'da (Aralık 168[illegible]) vefat etti. (II. 375)

Rahmetullah Rahmî Dede Sirozludur. Hatip, İskilip Mevlevîhanesi ve Gelibolu Mevlevîhanesi'ne şeyh olmuştur. Sonradan Konya'ya gidip Şems-i Tebrizî ve ardından Hz. Mevlânâ türbelerinde mesnevîhân oldu. 1030'da (1621) vefat eyledi. (II. 374/75)

Rahmî Abdurrahman Efendi (Kuburîzâde) Ruznâme-i evvel hulefâsından olup hacca giderken 27 Ramazan 112[illegible]'de (26 Eylül 1715) vefat etti. Şairdir. (II. 376)

Rahmî Abdürrahim Efendi Hoca Sa'deddin Efendi'nin sülâlesinden olup 1152'de (1739) müderris ve 1183'de (1769/70) Selânik mollası oldu. Sonra vefat etti. Şairdir. (III. 333)

Rahmî Abdürrahim Efendi (Hocazâde) Abdülaziz Efendi'nin(→) torunu Mehmed Necîb Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1183'de (1769/70) Selânik mollası olup daha sonra vefat etti. Şairdir. (III. 338)

Rahmî Efendi Müderris olup 1223'de (1808) vefat eylemiştir. Fâzıl, şairdir. (II. 376)

Rahmî Mehmed Bey Mîrahûr Çerkes Mehmed Bey'in oğlu olduğundan "Çerkes Beyzâde" diye meşhur olmuştur. 1200'de (1786) müderris, 1213'de (1798/99) Yenişehir mollası, 1222'de (1807) Bursa mollası, Rebiyülâhir 1224'de (Mayıs-Haziran 1809) Mekke pâyesi, Muharrem 1232'de (Kasım-Aralık 1816) İstanbul pâyesi, 1236'da (1820/21) Anadolu pâyesi, 1239'da (1823/24) bir sene Anadolu kazaskeri ve 1242'de (1826/27) Rumeli pâyesi, 1244'de (1828/29) bir sene Rumeli kazaskeri oldu. Zilka'de 1247'de (Nisan 1832) vefat eyledi. Eğrikapı'da, kayınpederi Dürrîzâde Ârif Efendi'nin yanına defnolunmuştur. Yaşı 60'a ulaşmış saf ve ulemâ-yı resmiyedendi. Kaynı Dürrîzâde Abdullah Efendi şeyhülislâmlıktan ayrılarak sürgün edilmesinde, bu da sürülmüştü. Oğlu Mehmed Es'ad Bey' dir(→). (II. 376)

Rahmî Mustafa Efendi Bâbıâlî'den yetişerek Damad İbrahim Paşazâde Mehmed Paşa'ya divan kâtibi ve sonra tersane kâtibi oldu. Kesriyeli Ahmed Paşa'nın İran sefirliğinde vak'anüvislik unvanıyla İran'a gitti. Dönerek yine tersanede Kurşunlu Mahzen'e kâtip oldu. 27 Ramazan 1164'de (19 Ağustos 1751) gayet korktuğu vebadan vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. Sâlih, iffetli, şairdir. Tarih düşürmede mâhir olup *Divan*'ı vardır. (II. 376)

Rahmî Osman Bey İbrahim Münibâ Efendi'nin(→) oğludur. Kâtip olup 1248'de (1832/33) vefat eyledi. (I. 146)

Rahmî Pîr Mehmed Çelebi Nakkaş Bâlî'nin oğludur. Bursalıdır. Müderris olarak 975'de (1567/68) vefat etti. *Şâh u Gedâ* adıyla manzum bir eseri ve *Tuhfe-i Câmî Tercümesi* vardır. Seçkin şairdir. (II. 375)

Râif Ali Efendi Sikke-i hümâyûn ressamıydı. 4 Safer 1119'da (7 Mayıs 1707) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. Hattat ve hüner sâhibiydi. (II. 345)

Râif Bey 1297'de (1880) vefat eden Mehmed Tevfik Bey'in oğludur. Mektubî-i sadâret ve âmedî kalemlerine çerağ olunarak senelerce orada kalmış ve 1305'de (1887/88) ûlâ evveli olarak Rebiyülâhir 1314'de (Eylül 1896) vefat eylemiştir. (IV. 855)

Râif Efendi (Âtıfzâde) Âtıfzâde Mehmed Tâhir Efendi oğludur. Müderris, molla, Muharrem 1246'da (Haziran-Temmuz 1830) Mekke pâyesi olarak sonra vefat eyledi. (II. 345)

Râif İsmail Paşazâde *bak.* İsmet İbrahim Bey; Mutî' Mehmed Bey

Râif Mahmud Efendi Rüûs kesedarı Müftîzâde Hacı Ahmed Münib Efendi'nin oğludur. 1243'de (1827/28) doğdu. Divan ve sonra Tanzimat Meclisi kalemlerinde bulunmuş, 1278'de (1861/62) serhalife ve 1283'de (1866/67) tanzimat dairesi başkâtibi ve 1285'de (1868/69) Meclis-i Vâlâ evrak müdürü, o sene mülkiye dairesi başkâtibi, 1286'da (1869/70) Tuna vilâyeti vali muavini, 1287'de (1870/71) Aydın, 1288'de (1871) Menteşe, 1290'da (1873) Banaluka, 1291'de (1874) Travnik mutasarrıfı, 1294'de (1877) Erzurum vali muavini, sonra Bingazi mutasarrıfı olup 1298'de (1881) Divan-ı Hümâyûn beylikçi muavini, 1302'de (1884/85) beylikçi ve Ramazan 1302'de (Haziran-Temmuz 1885) bâlâ olmuştur. 29 Zilhicce 1315'de (21 Mayıs 1898) vefat eyledi. Zevcesi hanım da bir gün sonra vefat eylemiştir. Süleymaniye'de medfundurlar. İffetli, yumuşak, doğru, dirâyet ve zekâ sâhibi bir zat idi. (IV. 855/56)

Râif Mehmed Bey Reisülküttab Kastamonulu Ârif Efendi oğludur. Müderris, Safer 1239'da (Ekim 1823) Üsküdar, 1245'de (1829/30) Edirne mollası, sonra Mekke, 1252'de (1836/37) İstanbul pâyesi ve Ramazan 1253'de (Aralık 1837) birinci defa, 1255'de (1839) ikinci defa İstanbul kadısı, 1257'de (1841) Anadolu pâyesi ve Cemaziyelevvel 1259'da (Haziran 1843) Anadolu kazaskeri olarak Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) vefat etti. Tedbirli, güçlü, şairdi. (II. 345/46)

Râif Mehmed Bey (Gümrükçüzâde) Gümrükçü İsmail Paşa oğludur. Hâcegândan olarak 1224'de (1809) sergi nâzırı, sonra mevkufatî, 1236'da (1820/21) küçük evkaf muhasebecisi, 1238'de (1822/23) ve 1240'da (1824/25) o göreve iki kere daha tayin olundu. Sonra vüzerâ-yı ızâm kapı kethüdâsı olup Receb 1244'de (Ocak 1829) vefat eyledi. Eyüp'de, kardeşi Râsih Efendi'nin yanında medfundur. (II. 345)

Râif Mehmed Efendi II. Mahmud devrinde (1808/1839) kasapbaşı olup azilden sonra bir aralık mütemayiz olmuştu. Uzun yıllardan sonra Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu Fâiz Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 295)

Râif Mehmed Efendi (Hacı) 1270'de (1853/54) Fatma Sultan kethüdâsı, Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) ûlâ sınıf-ı evveliyle Meclis-i Vâlâ azası,

Şa'bân 1276'da (Mart 1860) tevkiî, Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) ikinci defa Fatma Sultan kethüdâlığı eklenip 1296'da (1879) vefat ederek Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. (II. 346)

Râif Mehmed Efendi (Mollacıkzâde) Müderris ve Rumeli kassâmı, 1239'da (1823/24) Yenişehr-i Fenar mollası olup 1240'da (1824/25) vefat etti. Şairdir. (II. 345)

Râif Mehmed Paşa Askerlikten yetişip miralay, mîrlivâ ve Safer 1249'da (Haziran-Temmuz 1833) ferik olarak Akdeniz Boğazı muhâfızı ve Biga mutasarrıfı, Rebiyülevvel 1251'de (Temmuz 1835) Trablusgarb valisi olup 1253'de (1837/38) ayrıldı. Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) ikinci defa Trablusgarb valisi olup Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) azledilerek sonra vefat etti. Çok sertti. Oğlu Ahmed Râtib Bey'dir(→). (II. 345)

Râik Ali Efendi Enderûn'dan yetişme olup II. Mahmud devri (1808-1839) ortalarında vefat etti. Şairdir. (II. 346)

Râik Bey Memiş Ağa'nın(→) oğludur. Enderûnlu olup şehzâde lalalığında bulundu. 1299'da (1882) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 514)

Râik Efendi Mektûbî-i sadâret halifelerinden olarak senelerce kâtiplere hocalık etmekle hoca lâkabını almış ve sonra 1282'de (1865/66) kapı kethüdâlığı ile kayrılıp 30 sene kadar orada bulunarak 10 Receb 1313'de (27 Aralık 1895) yaşı 80'i geçtiği halde vefat etmişti. Hâfız-ı Kur'an, Farisihân hayırlı bir zât idi. (IV. 856)

Râkım Abdülaziz Bey Giridîzâde Mehmed Paşa'nın kardeşi Hüsnî Bey'in oğludur. 1235'de (1819/20) doğdu. 1251'de (1835/36) divan kalemine, sonra tophane kalemine girmiş ve amcası ile Ruscuk'da bulunmuştur. Nihayet Tophane Meclisi başkâtibi olarak senelerce bulunduktan sonra emekli olmuş ve 1300'de (1883) Eyüp'de vefat eylemiştir. Arapça ve Farsça bilir, şairdi. (II. 366)

Râkım Ahmed Efendi Kâtip olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiştir. Meşhur hattatdır. Basma *Delâil-i Hayrât*, bunun hattıyladır. (II. 366)

Râkım Ahmed Efendi Seydîşehirli Ali Efendi'nin oğludur. Müderris ve Rebiyülevvel 1279'da (Eylül 1862) Kudüs mollası olmuştur. Sonra vefat eylemiştir. (II. 366)

Râkım Ebûbekir Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Piyade mukabelecisi olmuş ve azilden sonra 1238'de (1822/23) vefat ederek Nuhkuyusu'nda, Râif İsmail Paşa ailesi mezarlığına defnedilmiştir. (II. 365)

Râkım İbrahim Efendi Bursalıdır. Orada Ali Paşa Camii'nde imam ve mahkemede kâtip olmuştur. 1163'de (1750) vefat etti. Şairdir. (II. 364/65)

Râkım Mehmed Efendi Râkım Mehmed Paşa'nın hazinedarı Tâhir Mustafa Ağa b. Mehmed Efendi'nin oğlu olduğundan nücûm ilmine hevesle müneccimbaşı Sâdık Efendi'ye damad olmuştur. 1209'da (1794/95) müderris olup kayınbabasının vefatında müneccimbaşı olmuştur. 1229'da (1814) Galata mollası olup sonra bilâd-ı hamse, 1236'da (1820/21) Mekke ve 1240'da (1824/25) İstanbul pâyelerini aldı. 28 Receb 1241'de (8 Mart 1826) vefat etti. Nücûm ve diğer fen-

lerde ustadır. Oğlu Hüsâmeddin Mustafa Efendi'dir(→). Bunun oğlu Râkım Mehmed Efendi'dir(→). Hepsi Bâyezid Camii kabristanında medfundurlar. (II. 366)

Râkım Mehmed Efendi Hüsameddin Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1270'de (1853/54) vefat eylemiştir. Bâyezid Camii kabristanında medfundur. (II. 366; II. 115)

Râkım Mehmed Paşa Defterdar Boz İbrahim Efendi'nin oğludur. Babası zamanında kaleme girip İstanbul Barut-hanesi nâzırı ve 1148'de (1735/ 36) mevkufatî ve 1152'de (1739/40) top-hane nâzırı, sonra Anadolu muhasebecisi, Receb 1157'de (Ağustos 1744) Erzurum Ordusu defterdarı, 1160'da (1747) defter emini, Zilka'de 1163'de (Ekim 1749) tersane emini, 1165'de (1752) şehremini, 1168'de (1754/55) tersane emini, Şevvâl 1172' de (Haziran 1759) yine defter emini, Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) yeniçeri kâtibi, 1175'de (1761/62) ikinci defa tersane emini, 1176'da (1762/63) matbah emini ve Zilhicce 1176'da (Haziran-Temmuz 1763) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Receb 1177'de (Ocak 1764) azledilip Şevvâl'de (Nisan) ruznâme-i evvel ve 1179'da (1765/66) defter emini oldu. 28 Zilka'de 1180' de (27 Nisan 1767) vezirlikle Mısır valisi olup ihtiyarlığından Ali Bey'in yüz bulmasına sebep olduğundan Muharrem 1182'de (Mayıs-Haziran 1768) azledildi. Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) Cidde valisi olmuş ve Muharrem 1183'de (Mayıs 1769) sağır olunca emekliye ayrılmıştır. O sene içinde vefat eyledi. Kâtip, münşî, şair, devlet işlerine vâkıf, tedbirliydi. Hisar'da bir çeşme yaptırmıştır. Oğlu Abdülganî Bey ve kızı Berre Hanım'ın zevci Lutfullah Efendi ricâldendir. (II. 365)

Râkım Mustafa Efendi Ünyeli Mehmed Kapcan'ın oğludur. Büyük kardeşi Hattat İsmail Zühdî Efendi ile İstanbul'a gelip çalıştı. Hattın her fenninde ve ressamlıkta meleke ve ustalık sâhibi oldu. İleri gelenlerin çocuklarına hat öğretme vesilesiyle yazıcı Mehmed Efendi ve reis Râşid Efendi' ye yakınlık peyda eyledi. III. Selim'in tahta çıkışında (1789) padişahın resmini yapıp takdiminde resm-i sikke-i hümâyûna memur olup ardından müderris olmuştur. 1224'de (1809) İzmir mollası ve Cemaziyelevvel 1229'da (Nisan-Mayıs 1814) Edirne mollası ve 1231'de (1816) Mekke pâyesi ve 1233' de (1818) İstanbul pâyesi ve 15 Ramazan 1234'de (8 Temmuz 1819) Anadolu pâyesi ve Ramazan 1239'da (Mayıs 1824) Anadolu kazaskeri oldu. Şa'bân 1241'de (Mart 1826) azledilmiş olarak vefat etti. Karagümrük'de arsada vasiyeti üzerine defnedilip yanına medrese yaptırmıştır. Türbesindeki hat kendisinindir. Bugünkü tuğra-yı hümâyûnun resmi onundur. Nusretiye Camii yazılarını tamamlayamadan vefat etmekle şâkirdi Şâkir Efendi tamamladı. (II. 365/66)

Râkım Mustafa Efendi (Seyyid) Müderris, İzmir mollası, sonra Mekke mollası olmuş ve ardından İstanbul pâyesini alarak Ramazan 1257'de (Ekim-Kasım 1841) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. İlim ve fazilet sâhibiydi. (II. 366)

Ramazan Ağa II. Bâyezid devrinde (1481-1512) sekbanbaşı olmuştur. Eyüp'de bir mektep yaparak oraya defnedildi. (II. 418)

Ramazan Ağa Cebeci Ocağı'ndan yetişip 1115'de (1703/04) cebecibaşı oldu. 1118'de (1706/07) vefat eyledi. (II. 420)

Ramazan Ahmed Efendi (Üsküdarî) Maraşlıdır. Müderris, 1061'de (1651) Üsküdar, sonra Galata mollası ve Yanova seferinde ordu kadısı oldu. Attan düşerek 1078'de (1667/68) vefat etti. Üsküdar niyâbetinde Köprülü Mehmed Paşa'dan, biri 500 kuruş istediğinde paşa o aralık meblağı vermemiş, bu zat borcu ödeyince de aralarında devamlı bir dostluk başlamıştır. (II. 419)

Ramazan Bey Kürt Hüseyin Bey'in levendlerinden olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) birkaç sene Yemen beyi olup vefat etmiştir. Söz ustasıydı. Yemen'de ilk defa Osmanlı kıyafetini giyip yaygınlaştırarak Osmanlı Devleti'ne hizmet eylemiştir. (II. 418)

Ramazan Bey Murad Bey'in oğludur. Ocaklık ile Tunus beyi olarak uzun müddet bulundu. 1113 sonlarında (1702 başları) ocaklık ilga edilerek Osmanlı Devleti'nden vali talep edilmekle Ali Bey gönderilmiştir. (II. 420)

Ramazan Efendi Ulemâdandır. Ali Paşa'ya halefen kazasker oldu. 792'de (1390) veya 793'de (1391) vefat eylemiştir. (II. 418)

Ramazan Efendi Kastamonuludur. Gündüz ve gece oruçlu ve devamlı namaz kılar olup İstanbul'da 920'de (1514) vefat etmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (II. 418)

Ramazan Efendi Kasım Çelebi halifesidir. Ali Paşa Zaviyesi şeyhi olup 951'de (1544) vefat etti. İtibarlı, âbid, zâhiddi. (II. 418; IV. 105)

Ramazan Efendi Müderris, Kefe müftüsü olup Cemaziyelâhir 1012'de (Kasım 1603) vefat etmiştir. Sâlih, mütevekkildi. (II. 419)

Ramazan Efendi Karahisarlıdır. Halvetî Muhyiddin Efendi'nin müridi olup Bezzazistan kethüdâsı Hoca Husrev, buna Bezirgân Camii ve Tekkesi'ni yapmıştır. 1025'de (1616) vefat eyledi. Cami hariminde medfundur. Anadolu şeyhlerinin umdesi olup zâhid, âbid ve ekseriya oruçluydu. Yerine büyük oğlu Celâleddin Efendi(→) şeyh olup vefatında ikinci oğlu Abdülhalim Efendi şeyh oldu. 1062'de (1652) vefat eylemiştir. (II. 419)

Ramazan Efendi İzmirlidir. Müderris olup Rebiyülevvel 1033'de (Ocak 1624) vefat etmiştir. Sâlih, âbiddi. (II. 419)

Ramazan Efendi Kocaelilidir. Müderris, sonra Konya ve Kefe mollası oldu. 1039'da (1629/30) vefat etmiştir. (II. 419)

Ramazan Efendi Hacıoğlupazarcıklıdır. IV. Mehmed'in seyahatlerinde, Hacıoğlupazarcığı'nda iken bunun evinde III. Ahmed doğmuş olduğundan gözde olarak devlet ricâli sırasına geçmişti. 1097'de (1686) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1099'da (1688) memleketinde ikamete memuren azledildi. 1100'de (1688/89) defter emini oldu. Sonra vefat eylemiştir. Oğulları Abdülkadir Efendi ve Abdullah Efendi'dir. (II. 419/20)

Ramazan Efendi (Ca'fer Ağazâde) Babası tâcirdi. Müderris, Eyüp mollası oldu. Zilka'de 1105'de (Temmuz 1694) vefat etti. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir(→). (II. 420)

Ramazan Efendi (Nâzırzâde) Müderris, Şam, Mısır, Bursa mollası ol-

du. Sonra Edirne kadısı oldu. Receb 983'de (Ekim 1575) İstanbul kadısı olup 2 Şa'bân 984'de (25 Ekim 1576) vefat etmiştir. Âlim, fâzıl, iffetliydi. Kelimat ve ta'likatı vardır. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (II. 418)

Ramazan Efendi (Solakzâde) Müderris olup Muharrem 1059'da (Ocak-Şubat 1649) vefat etti. (II. 419)

Ramazan Halife Bayramî tarikatindendir. Edirne'de yerleşti. Mürşid ve duası kabul olunandır. 926'da (1520) vefat eylemiştir. Bir defa Edirne'ye yağmur yağmayıp şehirli defalarca duaya çıkdılar ise de yağmur yağmamış ve nihayet o kürsüye çıkıp sallanınca rahmet inmeye başlamıştır. (II. 418)

Ramazan Mehmed Efendi (Şa'ranîzâde) Müderris, Yenişehir mollası olup Muharrem 1105'de (Eylül 1693) vefat etti. İffetli ve âlimdi. (II. 420)

Ramazan Paşa Cezâyir dayılarından olup 979'da (1571/72) Kılıç Ali Paşa yerine Cezâyir beylerbeyi olmuştur. Fas'da harb edip Ebû Mervan'ı hükümete geçirdi. Birkaç sene hizmetle vefat eylemiştir. (II. 418)

Ramazan Paşa (Lala) Maliyeden yetişip 995'de (1587) Anadolu defterdarı ve sonra başdefterdar oldu. Sonra III. Mehmed'e lala olup 1000'de (1591/92) Kefe beylerbeyi, 1002'de (1593/94) Karaman ve 1006'da (1597/98) Kıbrıs beylerbeyi olup 1013'de (1604/05) vefat eyledi. Kardeşi Üveys Paşa'dır. Vefa'da medfundur. (II. 419)

Ramazanoğlu *bak.* Mahmud Bey

Ramazanzâde *bak.* Abdülkadir Efendi; Abdünnâfi' Efendi; Ahmed Efendi; Emin Bey; Kudsî Mehmed Efendi; Mehmed Çelebi (Yeşilce); Mehmed Paşa; Muhtar Ahmed Paşa

Ramazanzâde Maraş ve Elbistan taraflarında beylikte bulunan bu eski hânedandan beylikte bulunanlar yerlerinde gösterilmiştir. Sonra Adana vilâyetinde de II. Selim devrine (1566-1574) kadar bulundular. Daha sonra halka karıştılarsa da torunlarından bir haylisi parlamıştır. IV. Mehmed devri (1648-1687) ricâlinden Ramazan Efendi'nin oğullarına da "Ramazanzâdeler" denir ki, bu başkadır. (IV. 692)

Râmî Çelebi (Keçizâde) Edirnelidir. Mısır kadısıyla esir olup kurtulduktan sonra I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 367)

Râmî Efendi Sünbül Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1049'da (1639/40) vefat etti. Şairdir. (III. 113)

Râmî Mehmed Paşa Eyüplü Hasan Ağa'nın oğludur. 1065'de (1655) doğdu. Reis kalemine şâkird olup Nâbî Efendi ile hacca gitmiş ve dönüşünde reis kesedarı olmuştur. 1102'de (1690/91) beylikçi ve 1106'da (1694/95) reisülküttab olup 1108'de (1696/97) azlolunmuş ve 1109'da (1697/98) ikinci defa reisülküttab olup 1110'da (1698/99) Nemçe'ye murahhas olup barış antlaşmasını imzalamıştır. Şa'bân 1114'de (Aralık 1702/Ocak 1703) kubbe veziri olup Ramazan 1114'de (Ocak-Şubat 1703) sadrazam olmuştur. 1115'de (1703/04) Kıbrıs valisi olmuştur. 7 Cemaziyelâhir 1116'da (7 Ekim 1704) Mısır valisi olup Cemaziyelevvel 1118'de (Ağustos 1706) azledilip emekli olarak Rodos'da karar eyledi. O sene Zilhiccesinde (Mart 1707) orada vefat eylemiştir. Rodos'da medfundur. Akıllı, olgun, bilgili ve hesap ilminde ustaydı. Eyüp Nişancası'nda bir mek-

tep yaptı. Şair olup *Divan*'ı vardır. Oğlu ricâlden Mustafa Nâil Bey'dir. (II. 367)

Râmî Paşazâde II. Mustafa'nın (hd 1695-1703) sadrazamı Râmî Paşa'nın oğlu Mustafa Bey'e denmiştir. (IV. 691/92)

Râmiz Abdullah Paşa Kırım hanının reisü'l-kuzâtı Seyyid Feyzullah Bey'in oğludur. Babasıyla birlikte 1189'da (1775) İstanbul'a gelmiş ve imtihanla müderris olup Mahmudpaşa'ya nâib olmuştur. 1213'de (1798/ 99) Mısır Ordusu kadısına nâib oldu. Sonra hâcegânlık mesleğine dahil olup 1217'de (1802/03) Mısır'a memur oldu. Sonra humbaraharne nâzırı ve Safer 1221'de (Nisan-Mayıs 1806) başmuhasebeci oldu. Receb 1221'de (Eylül-Ekim 1806) eyâletli nâzırı olup Şevvâl'de (Aralık) yine başmuhasebeci olmuştur. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) azledilip Kavala'ya sürüldü. Alemdar Mustafa Paşa'nın destekçisi olduğundan 21 Cemaziyelâhir 1223'de (14 Ağustos 1808) vezir rütbesiyle Silistre valisi olup 1 Receb 1223'de (23 Ağustos 1808) kapdan-ı deryâ oldu. Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) azledilince Rusya'ya gidip 9 Rebiyülâhir 1228' de (11 Nisan 1813) Ruscuk'a dönüşünde katlolmuştur. Âlim, fâzıl, şairdi. Oğlu İzzet Bey'dir. (II. 367)

Râmiz Ahmed Bey Silahşor ve gediklilerdendi. 1202'de (1787/88) orduda vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 366)

Râmiz Bey Ömer Lutfî Efendizâde Azmî Bey'in oğludur. Sadâret mektûbî hulefâsından olup mümeyyiz olmuştu. 8 Şa'bân 1313'de (24 Ocak 1896) vefat eyledi. Yaşı 60'ı geçmişti. Kardeşi Ali Bey ise taşra mutasarrıflıklarında hayat geçirdi. (IV. 857)

Râmiz Dede Mevlevî dervişlerinden olup 1203'de (1788/89) harpde vefat eyledi. Şairdir. (II. 367)

Râmiz Hasan Paşa Gürcüdür. Serkurenâ Hamdî Paşa'nın kardeşi olup 1260'da (1844) sadâret mektûbî kalemine ve sonra âmedî kalemine çerağ edildi. 1268'de (1852) mîrimîranlıkla Batum ve sonra Canik mutasarrıflığında bulundu. Sonra İstanbul'da ikametle 15 Rebiyülevvel 1314'de (24 Ağustos 1896) vefat eyledi. Nasûhî Tekkesi'ne defnedildi. Halvetîye tarikatinden, derviş huylu, cömert, kerim, güzel ahlâk sâhibi bir zat idi. (IV. 857)

Râmiz İsmail Bey Hâşim Bey'in torunu olup müderris ve molla ve İstanbul pâyesine terfi etmiş ve taşra nâibliklerinde, Selânik, Beyrut, Diyarbekir niyâbetlerinde haylice müddet bulunmuştur. 23 Zilhicce 1312'de (17 Haziran 1895) Diyarbekir'de vefat etti. Oğlu Cemâl Bey'dir. (II. 367)

Râmiz Mehmed Ağa Hadımdır. Musâhib-i padişahî olup Şa'bân 1240'da (Mart-Nisan 1825) vefat etti. (II. 367)

Râmiz Mehmed Efendi (Çariçezâde) Karaferyelidir. Müderris olup haccdan dönüşünde 1173'de (1759/60) vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 366)

Râmiz Mustafa Bey Yeniçeri ağası Altuncu Mustafa Ağa'nın oğludur. Silahşor ve şairdi. Bu senelerde (1760' lar) vefat etti. (II. 366)

Râmiz Paşa Mühendishane'den yetişmedir. Riyâzî ilimlerde bilgi sâhibi olup az vakitte miralay, mîrlivâ ve ferik olarak Mühendishane nâzırı oldu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) ortalarında Selimiye Hastahanesi'nde vefat etmiştir. Görme zaafı vardı. (II. 367)

Ra'nâ Mustafa Efendi Nevrokoplu-dur. Bir müddet Drama'da ikamet edip sonra ruznâmçe kalemine girdi. 1246'da (1830/31) felçli oldu. 1248'de (1832/33) vefat etti. Şairdir. (II. 403)

Râsih Ahmed Efendi Divan kaleminden çıkıp hâcegândan olarak çeşitli görevlerde bulundu ve vüzerâ-yı ızâm kapı kethüdâsı iken 22 Ramazan 1242'de (19 Nisan 1827) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (II. 348)

Râsih Efendi Hâdim müftüsü Ahmed Efendi'nin oğludur. Çelebi şeyh Said Efendi'ye damad olup taşra kaymakamlıklarında bulunarak Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) vefat eyledi. Şairdir. (II. 348/49)

Râsih İbrahim Efendi Enderûnludur. 1234'de (1819) peşkir ağası, sonra anahtar ağası ve yükselerek Rebiyülâhir 1236'da (Ocak 1821) rikâbdar, Safer 1238'de (Ekim-Kasım 1822) çukadar-ı şehriyârî olup Zilhicce 1239'da (Ağustos 1824) Hüdâvendigâr zeâmeti ve Haremeyn muhasebeciliği pâyesiyle saraydan çıktı. Zilka'de 1253'de (Şubat 1838) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda medfundur. Şair ve mûsikîşinasdı. Kardeşi Sâmî Efendi(→) de şairdir. (II. 348)

Râsih Mehmed Bey Karavezir yeğeni ve silahdar Halil Paşa'nın(→) oğludur. Müderris iken 1219'da (1804/05) vefat etti. 1212'de (1797/98) vefat eden annesi yanına, Ayrılıkçeşmesi'ne defnedildi. Oğlu Enderûnî Necib Bey Zilka'de 1228'de (Kasım 1813) vefat ederek yanına defnedilmiştir. (II. 348) [II. 300'de vefat tarihi 1229 (1814) olarak verilmiştir.]

Râsih Mehmed Efendi İstanbullu-dur. Rumeli Hisarı ağası, sonra hâcegândan olup Zilhicce 1181'de (Nisan-Mayıs 1768) vefat etti. Yaşlıydı. Şair ve hattatdır. (II. 347)

Râsih Mehmed Efendi Nakşibendî Mehmed Can Efendi'nin halifesidir. 1259'da (1843) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Usta hattatdı. (II. 348)

Râsih Mehmed Efendi Niğdelidir. Müderris ve Tophane müftüsü, Zilka'de 1266'da (Eylül 1850) Erzurum mollası, 1270'de (1853/54) ikinci defa Erzurum mollası, Muharrem 1275'de (Ağustos-Eylül 1858) İzmir pâyesi olarak az müddet sonra vefat eyledi. Âlimdi. (II. 348)

Râsih Mehmed Said Efendi (Vanîzâde) Abdullah Efendi'nin oğludur. Akkermanî Mehmed Efendi'den okudu. 1156'da (1743) müderris, sonra Yenişehir mollası olup 1190'da (1776) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (II. 347)

Râsih Mustafa Bey İzzet Paşa'nın mühürdarı Rif'at Ali Bey'in(→) oğlu olup kethüdâ kalemine girerek hâcegândan olup Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) vefat ederek Üsküdar'a babasının yanına defnedildi. (II. 348; II. 404)

Râsih Mustafa Efendi Konyalıdır. 1228'de (1813) vefat eyledi. Usta şairdir. (II. 348)

Râsih Mustafa Efendi Bâb-ı Seraskerî kaleminden yetişip 1259'da (1843) hassa ve sonra nizâmiye muhasebecisi, Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) Dâr-ı Şûrâ azası, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) tophane nâzırı, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Meclis-i Vâlâ azası, Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) Dâr-ı Şûrâ azası, Ce-

maziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) ilâveten Kırım ordusu defterdarı ve Şevvâl'de (Haziran-Temmuz) ûlâ sınıf-ı evveli olarak dönüşünde yine Şûrâ'ya devam eyledi. 1275'de (1858/59) ilâveten Cemile Sultan kethüdâsı, 1279'da (1862/63) tersane müsteşarı olup 4 Şevvâl 1281'de (2 Mart 1865) ma'lûlen azledilip birkaç sene felçli kaldığı halde 1284'de (1867/68) vefat etti. Kâtip, münşî idi. (II. 349)

Râsih Mustafa Efendi (Bezirgânbaşızâde) Mektûbî-i sadr-ı âlî halifelerinden olup hâcelik rütbesi verildi ve Âtıfzâde Ömer Vahid Efendi'ye damad oldu. Sonra ilerleyerek topçular kâtibi ve süratçi nâzırı, 1202'de (1787/88) tezkire-i sânî ve 1203'de (1788/89) tezkire-i evvel, 1205'de (1790/91) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı olup 1206'da (1791/92) ordunun dönüşünde ayrıldı. 15 Cemaziyelevvel 1207'de (29 Aralık 1792) Rumeli pâyesiyle "Râsih Paşa" olarak Rusya elçisi olup dönüşte yine efendilikle defter emini oldu. 19 Cemaziyelâhir 1210'da (31 Aralık 1795) Rumeli timar ve zeamet nâzırı, 14 Safer 1211'de (19 Ağustos 1796) reisülküttab olarak Mısır Ordusu'yla gitti. Cemaziyelevvel 1215'de (Eylül-Ekim 1800) izinle İstanbul'a dönüp tevkiî, 1216'da (1801/02) defter emini, Şevvâl 1217'de (Şubat 1803) ruznâme-i evvel olup 14 Cemaziyelevvel 1218'de (1 Eylül 1803) vefat etti. Üsküdar'da Harmanlık'da medfundur. Yaşı 60'dı. Güzel konuşur, ihtişama düşkün, akıllı, vakûr ve doğru idi. Oğlu sudûrdan İbrahim Edhem Efendi'dir. (II. 347/48)

Râsih Mustafa Efendi (Damad) Kengırılıdır. Minkarîzâde Yahyâ Efendi'nin damadıdır. Müderris, molla oldu. Rebiyülâhir 1081'de (Ağustos-Eylül 1670) İstanbul kadısı olup Receb'de (Kasım-Aralık) Anadolu kazaskeri oldu. Muharrem 1083'de (Mayıs 1672) azledilerek Rumeli pâyesi verildi. Rebiyülâhir 1095'de (Mart-Nisan 1684) vefat etti. Fâzıl, kararı tez veren hâkimdi. Türbesi civarında medresesi vardır. Oğlu Ebûlhayr Ahmed Efendi'dir. Damadzâdelerin atasıdır. (IV. 403)

Râsih Osman Efendi (Enderûnî) Mîrimîrandan Genç Ahmed Paşa oğludur. Tercüme kaleminde ve sonra Maadin Meclisi'nde pek çok seneler bulunup yaşlandı. 8 Cemaziyelevvel 1302'de (23 Şubat 1885) vefat etti. (II. 349)

Râsih Yusuf Efendi Sofyalı Bıyıklı Hüseyin Çelebi b. Muslî oğludur. Divan-ı Hümâyûn kâtibi olup 1111'de (1699/1700) Mehmed Paşa ile Mısır'a gidip Mısır'da kaldı. Râmî Paşa vali olduğunda divan kâtibi olup onunla dönüşü sırasında Cemaziyelevvel 1118'de (Ağustos-Eylül 1706) Tekfurdağı'nda vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 347)

Râsihzâde *bak.* İbrahim Edhem Efendi; İsmail Fahreddin Efendi; Nurullah Mehmed Efendi

Râsihzâde III. Selim devri (1789-1807) reisülküttablarından Râsih Efendi evlâdıdır ki, ulemâdan ve ricâlden olmuşlardır. Kazasker olanı vardır. (IV. 691)

Râsim Ahmed Efendi (Fodlacızâde) Üsküdarlıdır. Çavuşbaşı Hüsnî Bey'in mühürdarı olup sonra inzivaya çekildi. 35 sene inzivada kalarak 1270'de (1853/54) vefat etti. Şair ve kâtipdi. (II. 350)

Râsim Ahmed Paşa Bedestanî Şalcı Nazif Efendi'nin oğlu olup 1241'de

(1825/26) doğdu. Küçük yaşında annesi Sakızlı Mehtab Hanım'la Atina'ya giderek ora mekteplerinde Rumca, Fransızca ve İtalyancayı öğrenmiş ve sonra İstanbul'a gelerek Türkçe, Arapça ve Farsçayı öğrenip tercüme odasına girerek Yunan tebaasını ayırmak için Tophane'de kurulan komisyonda ve 1264'de (1848) mülteci General Griçoni'yi Bursa'ya götürerek 180 nefer avenesini dağıtmak memuriyetini yerine getirip Akdeniz filosu tercümanlık ve politika memuriyetinde bulunmuş ve 1266'da (1850) Selânik tahrir-i emlâk memuru ve 1270' de (1853/54) Manastır muvakkat meclisi reisi, 1280'de (1863/64) Varna, 1283'de (1866/67) beylerbeyi pâyesiyle Vidin kaymakam ve mutasarrıfı olmuştur. 12 Zilka'de 1284'de (7 Mart 1868) vezirlikle Yanya valisi, Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) Tuna, Rebiyülevvel 1289 (Mayıs-Haziran 1872) sonlarında Karahisar-ı Şarkî ve Cemaziyelâhir 1289'da (Ağustos 1872) Trabzon valisi olup Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs 1873) azledildi. Ramazan 1290'da (Kasım 1873) İşkodra valisi olup Rebiyülâhir 1291'de (Mayıs-Haziran 1874) azledilip Şa'bân 1291'de (Eylül-Ekim 1874) Konya valisi olup Zilka'de'de (Aralık) azledildi. Zilhicce 1291'de (Ocak 1875) İzmir valisi, Rebiyülevvel 1292'de (Nisan 1875) azledilip Cemaziyelâhir 1292' de (Temmuz 1875) ikinci defa Trabzon valisi, Rebiyülevvel 1294'de (Mart-Nisan 1877) Selânik, Rebiyülâhir'de (Nisan-Mayıs) üçüncü defa Trabzon valisi ve Cemaziyelevvel 1294'de (Mayıs-Haziran 1877) azledilip Muharrem 1295 (Ocak 1878) sonunda şehremini ve 17 Rebiyülevvel 1295' de (21 Mart 1878) azledilip ertesi gün Hüdâvendigâr valisi ve Cemaziyelâhir 1295'de (Haziran 1878) ikinci defa Yanya valisi olup Rebiyülâhir 1297' de (Mart-Nisan 1880) azledilmiş ve sene sonunda Trablusgarp valisi olup 1314 başlarında (1896 ortaları) azledilmiştir. Sene sonlarında (1897 başlarında) Şûrâ-yı Devlet mülkiye dairesi azası olup 19 Cemaziyelevvel 1315'de (16 Ekim 1897) Kanlıca'da vefat eyledi. Doğru, iffetli, zekî ve tedbirliydi. (IV. 856/57)

Râsim Ali Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip 1223'de (1808) kesedar olarak birkaç sene sonra vefat eyledi. (II. 350)

Râsim Feyzullah Efendi (Şa'bânzâde) Kadı olup 1206'da (1791/92) vefat etti. Gönül ehliydi. (II. 350)

Râsim Hasan Efendi Şumnu'da bir attarın oğludur. Sonra tabur kâtibi olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Şairdir. (II. 350)

Râsim Mehmed Ağa Saraydan yetişme olup hazine vekili, Cemaziyelevvel 1273'de (Ocak 1857) dârüssaâde ağası olup 1 Zilhicce 1273'de (23 Temmuz 1857) ayrılarak Çamlıca'da köşkünde oturmakta iken 15 Şevvâl 1291'de (25 Kasım 1874) vefat etti. Yahyâ Efendi Tekkesi'nde medfundur. Servet ve temkin sâhibiydi. (II. 350)

Râsim Mehmed Efendi (Çelebi Efendi) Eğrikapılıdır. Molla Aşkî Camii imamı Yusuf Efendi'nin oğludur. Annesinin babası, Yatağan Camii imamı ve zaviye bânîsi Hakikîzâde Osman Efendi'nin oğlu Mustafa Efendi'dir. Yedikuleli Emir, yani Seyyid Abdullah Hâşimî Efendi şâkirdidir. Devrinde reîsülhattatîn olup 15 Şa' bân 1169'da (15 Mayıs 1756) vefat etti. Savaklar'da, Karaküçük Hâfız Efendi'nin yanında medfundur. Halvetî ve

hüsnühal ile maruf, âbiddi. Birçok eseri olup pek çok mushaf-ı şerife ve Delâil yazıp abdestsiz kalemi divite sokmamıştır. Her ay 70 bin Fâtiha-i Şerife okurdu. Şâkirdi çokçadır. Şair olup *Divan*'ı vardır. Oğlu hattat Mehmed Reşid Efendi'dir. Kardeşi şair Râcî Süleyman Efendi'nin(→) oğlu Şuayb Ruhî Efendi, Baltacızâde Mustafa Paşa'ya divan kâtibi olup vefat eylemiştir. Diğer kardeşi Vâsık İbrahim Efendi'dir(→). Râsim Efendi'nin oğlu Mehmed Reşid Efendi Zilka'de 1228' de (Kasım 1813) vefat etti. Babası yanında medfun olup hattatların meşhurlarındandır. (II. 349)

Râsim Mustafa Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olarak 1200'de (1786) piyade mukabelecisi olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (II. 350)

Râsim Mustafa Efendi (Hâfız) Enderûnîdir. Yetişerek tülbend ağası olup 3 Zilhicce 1243'de (16 Haziran 1828) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (II. 350)

Râsim Mustafa Efendi (Hâfız) (Hacı) Kadıköylüdür. Bâbıâlî'den yetişerek reis kesedarı, azilden sonra Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) küçük evkaf muhasebecisi olarak 24 Şa'bân 1246'da (7 Şubat 1831) vefat etti. Kadıköy'de Misafir Mezarlığı'nda medfundur. (II. 350)

Râsim Ömer Efendi (Hacı) 1192' de (1778) doğdu. Defterdar kaleminde mümeyyiz ve sonra kesedar oldu. 1247'de (1831/32) memur olarak Sayda'ya gitti. 1248'de (1832/33) mevkufatçı, 1254'de (1838) maliye tezkirecisi olarak 1262'de (1846) vefat etti. Edip, şairdir. (II. 350)

Râsim Paşa Tophane beylerinden olup tophane fırınında çalışmış ve sonra miralay olarak, sonra livâlıkla Akdeniz Boğazı'na memur olup 1303' de (1885/86) orada vefat eylemiştir. (II. 350)

Rast *bak.* Mehmed Ağa

Râşid Abdullah Efendi Bosnalı olup müderris ve Rebiyülâhir 1274'de (Ekim-Kasım 1857) İzmir pâyesi oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 355)

Râşid Abdullah Efendi (Seyyid) (Paşmakçızâde) Müderris, devriye mollası, 1259'da (1843) Bağdad mollası olarak sonra vefat etti. (II. 354)

Râşid Abdurrahman Efendi Şeyh Abdullah Efendi'nin oğlu mevâlîden Bosna kadısı Şeyhzâde Said Mehmed Efendi(→) oğludur. Müderris iken 1 Cemaziyelevvel 1233'de (9 Mart 1818) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 353; III. 36)

Râşid Ahmed Bey Meclis-i Muhasebe azasından olup Rebiyülevvel 1287' de (Haziran 1870) vefat etti. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (II. 356)

Râşid Ahmed Efendi Sa'dîye tarikatından olup Ahmed İshak Efendi' nin(→) yerine Fındıkîzâde Dergâhı' na şeyh oldu. 5 Rebiyülâhir 1245'de (4 Ekim 1829) vefat etti. Tekkede medfundur. Yerine Ahmed Efendi(→) geçti. (I. 283)

Râşid Ahmed Efendi Diyarbekir ulemâsından Es'ad Paşa'nın kitapçısı ve devriye mollasıydı. 1270'de (1853/ 54) Diyarbekir'de vefat eyledi. (II. 355)

Râşid Ahmed Efendi Fetvâhane'de başmüsevvid ve müderris iken Cemaziyelâhir 1271'de (Şubat-Mart 1855) Galata mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (II. 355)

Râşid Ahmed Efendi Çerkes asıllıdır. Yetişerek Nâfiz Paşa'ya ve sonra Reşid Paşa'ya kethüdâ olmuş ve Şirket-i Hayrîye ve İdare-i Mahsusa müdürlüğünde bulunarak nihayet 15-20 sene kadar 1. Daire müdürlüğünde ve harem-i hümâyûn masârifat nazâretinde bulunmuş ve 13 Zilhicce 1312'de (7 Haziran 1895) vefat ederek Sultan Mahmud Türbesi'ne defnolunmuştur. Tedbirli ve güçlü bir zat idi. (II. 357/58)

Râşid Ahmed Efendi (Benlizâde) Müderris, Yenişehir, Zilka'de 1210'da (Mayıs 1796) Mısır, Muharrem 1214'de (Haziran 1799) Mekke mollası, Zilka'de 1218'de (Şubat-Mart 1804) İstanbul, 1228'de (1813) Anadolu pâyesi olup Rebiyülâhir 1231'de (Mart 1816) Şehirköyü arpalığı ile emekli iken vefat etti. Çarşamba'da, türbesinde medfundur. Bir çeşmesi vardır. Oğulları Es'ad Mehmed Efendi ve Sâbit Efendi'dir. Üçüncü oğlu Nu'man Mehmed Efendi 1235'de (1819/20) vefat etti. Fâtih civarında medfundur. Bir de torunlarından diğer Es'ad Mehmed Efendi(→) vardır. (II. 352)

Râşid Ahmed Efendi (Hacı) Müderris olup Rebiyülevvel 1267'de (Ocak 1851) vefat etti. (II. 355)

Râşid Ahmed Efendi (Hacı) Fikrî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 25 Rebiyülevvel 1269'da (6 Ocak 1853) vefat etti ve Sultan Bâyezid kabristanına defnedildi. (IV. 25)

Râşid Ali Efendi (Ayntabîzâde) Sadâret mektûbî kalemine girip orada serhalife olmuş ve Zilhicce 1273'de (Temmuz-Ağustos 1857) maarif mektupçusu olup Cemaziyelevvel 1285'de (Ağustos-Eylül 1868) azledilmiş, Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) kapı kethüdâsı olup ûlâ sınıf-ı evveli rütbesini elde eylemiştir. 6 Cemaziyelevvel 1312'de (5 Kasım 1894) vefat edip Hüdâî Tekkesi'ne defnedilmiştir. Ulemâ ve şuarâdan olup *Tarih-i Enbiya*'sı vardır. Fransızca bilirdi. Yaşı 90'a yakın ve doğru idi. (II. 358)

Râşid b. Mukâmis Basra'yı Osmanlı Devleti'ne teslim eden Arab yiğididir. Basra valiliğinde ibka olundu. Vefatında, oğlu Mâni' dahi meşhur oldu. (II. 350)

Râşid Bey (Feyzî Beyzâde) Müderris olup 1246'da (1830/31) tahrir memuru oldu ve sonra vefat etti. (II. 354)

Râşid Bey (Sultanzâde) Enderûn'dan yetişmedir. 1230'da (1815) çukadar-ı şehriyârî olarak sonra vefat etti. (II. 352; I. 289)

Râşid Ebûbekir Efendi Devriye mevâlîsinden olup bu senelerde (1880'ler) vefat eyledi. (II. 357)

Râşid Efendi Ayntablıdır. Nurî Paşa'ya divan kâtibi olup 1239'da (1823/34) şehid oldu. Şairdir. (II. 353)

Râşid Efendi Âlâiye'de İbradılıdır. Kadı olup 1267'de (1851) Musul'da vefat eyledi. Şairdir. (II. 354)

Râşid Efendi Maliyeden yetişip Dâr-ı Şûrâ kâtibi, 1259'da (1843) Hassa ordusu başkâtibi oldu ve 1267 (1851) tarihinden sonra Niğde, Samako, Amasya kaymakamlıklarında bulunup bu senelerde (1850'ler) vefat etti. Şairdir. (II. 355)

Râşid Efendi Mektûbî-i defterî halifelerinden olup 1245'de (1829/30) ve 1247'de (1831/32) tarihçi, sonra kesedar ve 1254'de (1838) maliye tezkirecisi olarak Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) başlarında vefat eyledi. (II. 354)

Râşid Efendi Meclis-i Tedkikat-ı Şer'îyye azasından olup 19 Safer 1298'de (21 Ocak 1881) vefat etti. Dersiâm ve müderrisdi. (II. 357)

Râşid Efendi (Hacı) Ticaret Meclisi azasından olup 1273'de (1856/57) vefat ederek Eski Menzilhane'ye defnedildi. (II. 355)

Râşid Efendi (Hacı) Uzun müddet taşra rüsumat nezâretlerinde, maliye defterdarlıklarında, sonradan Meclis-i Maliye azalığında, sonra meskûkat-ı şâhâne müdürlüğünde bulunmuş ve Receb 1306'da (Mart 1889) azledilmiş olarak vefat eylemiştir. Doğru ve yaşlıydı. (II. 357)

Râşid Efendi (Seyyid) Şeyhülislâm Tekkesi şeyhi Hâfız Ali Efendi'nin oğlu olup şeyh idi. 1259'da (1843) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. Hattatdır. (II. 354)

Râşid Hamideddin Mehmed Efendi (Hammamîzâde) Müfettiş-i sadâret Ali Efendi'nin oğlu ve müderris olup 1287'de (1870) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnolundu. (II. 357)

Râşid İbrahim Efendi Aynî Efendi'nin şâkirdi olup 1227'de (1812) doğdu. Deâvî kesedar yamağı, 1256'da (1840) kesedar ve sonra bazı vüzerâya divan kâtibi olup bu senelerde (1850'ler) vefat etti. Şairdir. (II. 355)

Râşid İbrahim Efendi Taşralıdır. 1227'de (1812) doğdu. Necib Paşa'ya intisapla deâvî kesedar yamağı, 1256'da (1840) kesedar ve sonra vüzerâya divan kâtibi ve sonra ticaret ilâmat başkâtibi oldu. Nihayet kapı kethüdâsı ve ûlâ evveli ricâlinden olarak bir hayli müddet o halde kalmış ve 1310 sonlarında (1893 ortaları) vefat etmiştir. Tedbirli, akıllı, kâtip, şair, temiz kalpli bir zat idi. (II. 358)

Râşid İshak Bey (Hamzazâde) (Hacı) Bitlislidir. 1243'de (1827/28) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (II. 354)

Râşid Mehmed Bey Selânikli Seyyid Mustafa Paşa'nın torunu, Feyzî Abdurrahman Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 1246'da (1830/31) tahrir memuru olmuştu. Bu senelerde (1830'lar) vefat etmiştir. (IV. 42)

Râşid Mehmed Bey Çirmen mutasarrıfı Hacı Mustafa Paşa'nın oğludur. Silahşor ve kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat etti. (II. 354)

Râşid Mehmed Bey Maliyeden yetişip sergi mümeyyizi, Receb 1256'da (Eylül 1840) masârifat muhasebecisi olmuş ve Receb 1265'de (Mayıs-Haziran 1849) azledilip Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) ikinci defa tayin edilmiş, 1271'de (1854/55) ûlâ sınıf-ı evveli olup 17 Muharrem 1273'de (17 Eylül 1856) vefat etmiştir. Oğlu hazine-i hassa reis-i sânîsi Mahmud Bey'dir. (II. 355)

Râşid Mehmed Bey (Hacı) Sârim İbrahim Paşa'nın oğludur. Müderris ve Yenişehr-i Fenâr mollası olup 22 Muharrem 1219'da (3 Mayıs 1804) vefat etti. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da annesinin yanında medfundur. Şair olup *Divan*'ı vardır. (II. 352)

Râşid Mehmed Bey (Halil Hamid Paşazâde) Ârif Bey'in oğludur. Müderris, 1245'de (1829/30) Eyüp ve 1248'de (1832-33) Mısır mollası olup 13 Şa'bân 1250'de (15 Aralık 1834) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Şairdi. (II. 354)

Râşid Mehmed Bey (Köprülüzâde) 1262'de (1846) vefat edip dedesi türbesine defnedildi. (II. 354)

Râşid Mehmed Bey (Melek Paşazâde) Abdülkadir Bey'in oğludur. Müderris, Şevvâl 1266'da (Ağustos 1850) Yenişehir mollası ve sırasıyla Safer 1283'de (Haziran-Temmuz 1866) Mekke pâyesi olarak 1295 (1878) yılından sonra vefat eyledi. Yaşlı ve lâübali idi. (II. 357)

Râşid Mehmed Bey (Tırnakçızâde) (Hacı) Mustafa Bey'in oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1283'de (Eylül-Ekim 1866) Selânik, sonra Mısır mollası olup azledilmiş olarak 19 Cemaziyelevvel 1301'de (17 Mart 1884) vefat etti. Üsküdar'da, Duvardibi'nde medfundur. (II. 357)

Râşid Mehmed Efendi Mevâlîden Malatyalı Mustafa Efendi oğludur. Müderris, 1134'de (1721/22) Haleb mollası, 1142'de (1729/30) Mekke pâyesi, o sene İran sefiri, Şa'bân 1142'de (Şubat-Mart 1730) İstanbul kadısı olarak Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) azledildi. Cemaziyelevvel 1147'de (Ekim 1734) Anadolu kazaskeri olup Safer 1148'de (Haziran-Temmuz 1735) azledildikten sonra Malatya'da vefat eylemiştir. Fâzıl ve şairdi. Eserleri: Adına mensup *Tarih, Divan.* Oğlu İbrahim Edhem Efendi'dir(→). Diğer oğlu Abdülbâkî Efendi'dir(→). (II. 351)

Râşid Mehmed Efendi Müderris ve saray tabiblerinden olup 2 Cemaziyelâhir 1210'da (14 Aralık 1795) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (II. 351)

Râşid Mehmed Efendi Ruznâme-i evvel Pepe Hasan Efendi oğludur. Kethüdâ kalemine halife, Safer 1202'de (Kasım-Aralık 1787) tezkire-i sânî, sonra süvari mukabelecisi, Zilka'de 1208'de (Haziran 1794) başmuhasebe pâyesiyle İsmail bina emini, sonra süvari mukabelecisi, Receb 1223'de (Ağustos-Eylül 1808) defter emini, 11 Zilka'de 1223'de (29 Aralık 1808) sadâret kethüdâsı ve Zilhicce'nin son gününde de (15 Şubat 1809) Şam defterdarı olup Karahisar'a varışında Cemaziyelevvel 1224'de (Haziran-Temmuz 1809) vefat etti. Oğlu Rızâ Efendi'dir(→). (II. 352)

Râşid Mehmed Efendi Divan kalemi kâtiplerinden Kayserili Ca'fer Efendi oğludur. 1167'de (1753/54) doğdu. 1188'de (1774) beylikçi kesedarı, 1195'de (1781) Divan-ı Hümâyûn beylikçisi ve Şevvâl 1198'de (Ağustos-Eylül 1784) mektûbî-i sadr-ı âlî olarak 4 Receb 1199'da (13 Mayıs 1785) azledildi. 8 Rebiyülevvel 1200'de (9 Ocak 1786) ikinci defa beylikçi, 1202'de (1787/88) reisülküttab olup ordu ile gittiyse de 13 Muharrem 1203'de (14 Ekim 1788) reis vekili olarak dönerek 1206'da (1791/92) ordunun dönüşünde çavuşbaşı, 19 Muharrem 1207'de (6 Eylül 1792) ikinci defa reisülküttab olarak 23 Muharrem 1209'da (20 Ağustos 1794) azledildi. Şevvâl 1209'da (Nisan-Mayıs 1795) defter emini, Şevvâl 1210'da (Nisan 1796) tersane emini ve 25 Safer 1212'de (19 Ağustos 1797) üçüncü defa reisülküttab olup 15 Ramazan 1212'de (3 Mart 1798) vefat etti. Bâyezid'de medfundur. Çok zeki, anlayışlı, ağır başlı, cömert ve kalemine çabuktu. Oğlu İskender Mehmed Bey'dir(→). Kaynı Mehmed Sâlim Efendi 1228'de (1813) vefatla Bâyezid'e defnedildi. Kethüdâsı Hâfız Mehmed Efendi(→), mühürdarı Yusuf Şevkî Efendi(→), yeğeni Mehmed Kelim Efendi'dir. (II. 351)

Râşid Mehmed Efendi Şair Nüzhet Efendi'nin oğludur. 1195'de (1781) doğup 1231'de (1816) vefat eyledi. Şairdir. (II. 352)

Râşid Mehmed Efendi Defterdar-ı şıkkı-ı evvel Mazhar Efendi'nin oğludur. 1232'de (1817) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. (II. 352)

Râşid Mehmed Efendi Dimetokalı Seyyid Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1 Ramazan 1232'de (15 Temmuz 1817) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 352; IV. 274)

Râşid Mehmed Efendi 1218'de (1803/04) doğdu. Kaleme girip sonra kâtiplikle Mısır'a gitti. Döndükten sonra Ahmed Paşa'ya ve Rızâ Paşa'ya divan kâtibi, 1264'de (1848) İstanbul muhasebecisi, sonra Trabzon defterdarı, 1270'de (1853/54) azledilip Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) Dâr-ı Şûrâ azası ve bina emini olup emekliyken Zilka'de 1290'da (Ocak 1874) vefat etti. Şairdir. (II. 356)

Râşid Mehmed Efendi Geredelidir. Zilka'de 1275'de (Haziran 1859) İzmir mollası oldu. Daha sonra vefat eyledi. (II. 355)

Râşid Mehmed Efendi İzmir gümrükçüsü olup 1 Receb 1285'de (18 Ekim 1868) vefat etti. Güzel yazısıyla tanınmış olup varlıklı ve zengindi. Eyüp'de medfundur. (II. 356)

Râşid Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Ârif Efendi oğludur. Müderris iken 1204'de (1789/90) vefat ederek Eğrikapı'ya defnedildi. (II. 351)

Râşid Mehmed Efendi (Fahreddinzâde) Devriye mollası olup Şevvâl 1254'de (Aralık 1838/Ocak 1839) vefat etti. (II. 354)

Râşid Mehmed Efendi (Hammamîzâde) Selânik kadısı Hammamîzâde Ali Efendi'nin oğludur. 1181'de (1767/68) müderris, Şa'bân 1210'da (Şubat 1796) Haleb, 1218'de (1803/04) Şam mollası, Muharrem 1221'de (Mart-Nisan 1806) Mekke ve Cemaziyelâhir 1226'da (Haziran-Temmuz 1811) İstanbul kadısı olup 1227'de (1812) azledildi. 1 Zilka'de 1235'de (10 Ağustos 1820) Anadolu kazaskeri ve Şevvâl 1236'da (Temmuz 1821) Rumeli pâyesi olarak Muharrem 1238'de (Eylül-Ekim 1822) vefat edip Haydarpaşa'da, dedesi Mustafa Ağa yanına defnolundu. Kerim ve sert dilliydi. Mirzazâde Neylî Ahmed Efendi'nin oğlu Hamid Efendi'nin kızı Fatma Hanım zevcesiydi. Oğlu sudûrdan Ali Rızâ Efendi'dir. Diğeri Velîyeddin Efendi gençliğinde vefat etti. Biri de Mustafa Âsım Efendi'dir(→). Diğer oğlu Mehmed Tevfik Efendi daha evvelce ve torunu Hasan Molla b. Mehmed Tevfik Efendi 1238'de (1822/23) ve oğullarından Ali Rızâ Efendi 1222'de (1807) vefat ettiler. Kızı Şâkire Hanım'ı Aşçızâde Mehmed Efendi nikâhladı, o da vefat eyledi. (II. 353)

Râşid Mehmed Efendi (İvâz Paşazâde) İbrahim Bey'in(→) torunu, Mustafa Bey'in oğlu olup müderris iken 1223'de (1808) vefat eyledi. Dedesi civarında medfundur. (II. 352) [I. 144'de "İbrahim Bey oğlu sudûrdan Mustafa Bey'in vefatında onun oğlu Râşid Mehmed Bey için müderrislik rütbesi ricasında 'mültehi oldukta verilsin' diye irade çıkmıştı. Bu genç, müderris olup 3 Zilhicce 1231'de (25 Ekim 1816) vefat edip dedesinin yanına defnedildi" denmektedir.]

Râşid Mehmed Efendi (Kevâkibîzâde) Feyzullah Efendi'nin oğludur. 1189'da (1775) müderris, 1221'de (1806) Selânik, Rebiyülâhir 1221'de (Haziran-Temmuz 1806) Bursa mollası, Rebiyülâhir 1229'da (Nisan 1814)

Mekke pâyesi, Cemaziyelâhir 1232'de (Nisan-Mayıs 1817) İstanbul kadısı, 1238 sonlarında (1823 ortaları) Anadolu pâyesi olarak 19 Receb 1239'da (20 Mart 1824) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Fenn-i sakka ve fetvâ tercümelerine intisabı vardı. Mekke pâyeli Mehmed Emin Efendi oğludur. (II. 353)

Râşid Mehmed Efendi (Seyyid) Bursalıdır. Müderris, 1272'de (1856/56) Maraş kadısı, Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) Beyrut mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (II. 355)

Râşid Mehmed Efendi (Seyyid) (Konevîzâde) Mevâlîden Konyalı Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, bilâd-ı hamse, 1257'de (1841) Medine mollası, 15 Şa'bân 1264'de (17 Temmuz 1848) İstanbul kadısı, Zilhicce 1265'de (Ekim-Kasım 1849) Anadolu pâyesi olarak 10 Muharrem 1266'da (26 Kasım 1849) vefat eyledi. Sur dışında babası yanında medfundur. Âlimdi. Oğlu Sadreddin Efendi'dir. (II. 354)

Râşid Mehmed Efendi (Topçubaşızâde) Hâcegândan kalyonlar kâtibi ve sonra divan kalemi serhalifesi olup 3 Zilhicce 1270'de (27 Ağustos 1854) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 355)

Râşid Mehmed Efendi (Uryânîzâde) Uryânî Osman Efendi torunudur. Müderris, Eyüp kadısı, sonra fetvâ emini, Muharrem 1232'de (Kasım-Aralık 1816) bilâd-ı hamse, sonra Mekke ve 1236'da (1820/21) İstanbul pâyesi olarak Cemaziyelevvel 1237'de (Şubat 1822) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. Fakih, âlimdi. (II. 353)

Râşid Mehmed Paşa Dramalı Hasan Paşa'nın oğlu olup 1240'da (1824/25) doğdu. 1260'da (1844) Avrupa'da tahsil edip 1265'de (1849) Ahkâm-ı Mısriyye azası oldu. 1267'de (1851) İstanbul'a gelip tercüme kalemi halifesi, 1270'de (1853/54) Erdek, sonra Tekfurdağı ve Tulça kaymakamı, Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle İşkodra, Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) Belgrad, Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) Vidin mutasarrıfı ve 16 Cemaziyelevvel 1281'de (17 Ekim 1864) azledilip 10 Receb 1281'de (9 Aralık 1864) vezirlikle İzmir, 2 Rebiyülevvel 1282'de (26 Temmuz 1865) Suriye valisi oldu. Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) azledilip Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) Hersek ve Yenipazar ve 20 Cemaziyelâhir 1289'da (25 Ağustos 1872) Bosna valisi olup Zilka'de 1289'da (Ocak 1873) azledildi. 11 Muharrem 1290'da (11 Mart 1873) nâfia nâzırı, 8 Rebiyülevvel'de (6 Mayıs) hariciye nâzırı, 23 Cemaziyelevvel 1291'de (8 Temmuz 1874) Viyana sefiri, 8 Şevvâl 1292'de (7 Kasım 1875) ikinci defa hariciye nâzırı olup 3 Cemaziyelevvel 1293'de (27 Mayıs 1876) vefat etti. Tedbirli, güçlü, dil bilir, kâtip, şairdi. Haydar Bey adında bir oğlu vardır. (II. 356/57)

Râşid Mehmed Paşa (Hacı) Yemen gümrükçüsü Mustafa Ağa'nın oğlu olup 1220'de (1805) doğdu. Enderûn'dan yetişerek 1243'de (1827/28) hassa Silahşorü, ardından süvari kolağası oldu. Binbaşı ve kaymakam olduktan sonra Kars kaymakamı, 1250'de (1834/35) Dâr-ı Şûrâ'ya muvakkaten aza, sonradan Harput miralayı, 1256'da (1840) süvari mîrlivâsı ve Kerbelâ kaymakamı, Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) feriklik ile Beyrut kumandanı, 1266'da (1850) Dâr-ı Şûrâ

azası, 1277'de (1860/61) hac emiri, Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) Dâr-ı Şûrâ reisi, Receb 1279 ortalarında (Ocak 1863 başları) müşirlikle serasker, 40. gürü 5. Ordu müşiri olup Ramazan 1280'de (Şubat 1864) azledildi. Şevvâl 1283'de (Şubat 1867) selâmlık resmi-i âlîsine memur olarak 23 Muharrem 1292'de (1 Mart 1875) vefat etti. Sâdık, cesur, tedbirli, akıllıydı. Şam ve Bandırma'da birer cami yaptıysa da vakfını tanzim edemedi. Orta boylu, güzel yüzlüydü. (II. 356)

Râşid Mustafa Bey Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Cizye muhasebecisi, 1148'de (1735/36) yeniçeri kâtibi, azilden sonra sipahiler kâtibi, Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) atlı mukabelecisi, nihayet şıkk-ı sâlis ve sonra şıkk-ı sânî defterdarı oldu. 1172'de (1758/59) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (IV. 435)

Râşid Mustafa Bey Mâbeyn-i hümâyûn kâtibi Said Bey'in oğludur. Mektubî-i defterî halifelerinden olup Şevvâl 1247'de (Mart 1832) hâcegânlıkla maliye müneyyizi, Şevvâl 1260'da (Ekim-Kasım 1844) beytülmal müdürü, sonra evâmir-i maliye müdürü, azilden sonra Receb 1261'de (Temmuz 1845) tekrar evâmir-i maliye müdürü olarak pek çok zaman bu hizmette bulunup 18 Rebiyülâhir 1282'de (10 Eylül 1865) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Edipdi. (II. 355/56)

Râşid Mustafa Bey Mîrahûr-ı evvel Abdüllâtif Bey'in torunudur. Babası İbrahim Efendi'dir. Sadâret mektûbî ve âmedî kalemlerine girip hâcegân oldu. 1236'da (1820/21) Rodos mukataacısı ve 1237'de (1821/22) ulûfeciyân-ı yesâr kâtibi ve 1243'de (1827/28) haremeyn mukataacısı olarak nâm kazanmış ve 1247'de (1831/32) defterdar-ı şıkk-ı sânî olmuştur. 1249'da (1833/34) azl ve emekli olup yaşlı iken 1277'de (1860/61) vefat edip Eyüp'de dedesinin yanına defnedilmiştir. Ricâlden Abdülkadir Efendi'ye damad olmuştu. Oğlu Hacı Mehmed Ârif Bey 1288'de (1871) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (IV. 477/78)

Râşid Mustafa Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) Mısır mollası Seyyid Ahmed Efendi'nin(→) büyük oğludur. Müderris olup 1217'de (1802/03) vefat eyledi. Oğlu sudûrdan Mustafa Nazif Efendi'dir. (I. 276; II. 352) [II. 352'de vefat tarihi 1227 (1812) olarak gösterilmiştir.]

Râşid Mustafa Efendi (Şeyhzâde) Filibelidir. İbrahim Edhem Efendi'nin oğlu olup Samako tahrirat kâtibi iken 1267'de (1851) vefat eyledi. Şairdir. (II. 354)

Râşid Mustafa Paşa Topçu ümerâsından olup 1293'de (1876) vefat eyledi. Sâdık bir pîrdi. Damadı ricâlden Tâhir Şevkî Efendi'dir. (II. 356)

Râşid Osman Paşa (Mektûbîzâde) Kapan nâibi, 1250'de (1834/35) mîrî kâtibi ve muhallefat kassâmı olup 1252'de (1836/37) İzmir mollası oldu. Sonra mülkiye mesleğine alınıp Aydın kaymakamı olup Şa'bân 1267'de (Haziran 1851) Trabzon müfettişi ve Rebiyülevvel 1269'da (Aralık 1852) Lâzistan mutasarrıfı, Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) Zimemât Komisyonu reisi ve Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) zaptiye muavini olup Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) azlolundu. Sonra 1272'de (1855/56) zahire müdürü olup Zilka'de 1272'de (Temmuz 1856) ûlâ sınıf-ı evveli, 1273

ortalarında (1857 başları) şehremini, Zilka'de 1274'de (Haziran-Temmuz 1858) Meclis-i Vâlâ azası olup Şevvâl 1276'da (Nisan-Mayıs 1860) Meclis-i Tanzimat azası ve Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) vezirlikle İzmir valisi olmuştur. Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) azlolunup Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi olup 9 Şa'bân 1280'de (19 Ocak 1864) azlolundu. 4 Muharrem 1298'de (7 Aralık 1880) vefat etti. Rumelihisarı'nda, Kayalar kabristanında medfundur. Siması ve sözü şirin, kıssacı ve hoşsohbet olup işleri idarede hali orta idi. (III. 450/51)

Râşid Paşa Bağdad karantina müdürü olup 1273'de (1856/57) mîrimîranlıkla Basra mutasarrıfı oldu. 1274'de (1857/58) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (II. 355)

Râşid Paşa Tabiblikten yetişip mîrlivâ ve sıhhiye dairesine aza olarak 1300'de (1883) vefat eyledi. (II. 357)

Râşidzâde *bak.* İbrahim Edhem Efendi (Seyyid); Muhsin Mehmed Efendi

Râşidzâde Tarihçi Râşid Efendi oğluna dendiği gibi, I. Abdülhamid devri (1774-1789) ricâlinden Kayserili Râşid Efendi oğullarına da dendi. Biri kazasker olmuştur. (IV. 691)

Râtib Ahmed Bey Râif Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Harem-i Şerif ebniye müdürü iken Şa'bân 1285'de (Kasım-Aralık 1868) vefat etmiştir. (I. 300; II. 345)

Râtib Ahmed Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Topal Osman Paşa'nın oğludur. 1148'de (1735/36) mîrimîranlık ile Mora muhassılı olup babasının şehâdetinde vezirlik verildi. Cemaziyelâhir 1153'de (Eylül 1740) Rumeli valisi oldu. Daha önce III. Ahmed'in kızı Ayşe Sultan'la evlendi. 1156'da (1743) kapdan-ı deryâ, 1157'de (1744) ikinci defa Mora valisi oldu. Receb 1159'da (Temmuz-Ağustos 1746) Hanya, Ramazan'da (Eylül-Ekim 1746) Ağrıboz, Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) tekrar Rumeli, sonra ikinci defa Ağrıboz, sonradan Aydın ve üçüncü defa Ağrıboz, Cemaziyelâhir 1164'de (Mayıs 1751) üçüncü defa Mora, Rebiyülevvel 1165'de (Ocak-Şubat 1752) Tırhala, Şevvâl'de (Ağustos) üçüncü defa Rumeli, Zilhicce 1165'de (Ekim 1752) Vidin ve sonra Yanya, 1168'de (1755) dördüncü defa Rumeli ve sonra dördüncü defa Mora valisi oldu. 17 Zilka'de 1171'de (23 Ağustos 1758) vefat etti. Şair, akıllı ve tedbirliydi. Şiirde Hâtem Efendi'nin yanında yetişti. Yaşı henüz 50'ye varmıştı. Oğulları: İsmail Paşa, Müderris Osman Paşa, Âsaf Mehmed Paşa, Ali Bey, Nâşid Bey, Câvid Bey, Şemseddin Bey, Abdurrahman Bey, Sâlih Bey'dir. Oğullarından biri de Ebûbekir Bey'dir(→). Osman Paşa'nın oğlu Zeynelâbidîn Bey dahi ricâldendir. (I. 255)

Râtib Ahmed Paşazâde *bak.* Abdurrahman Bey; Ali Bey

Râtib Bey Kapıcıbaşı Şerif Ağa'nın oğludur. 1260'da (1844) Muzıka-i Hümâyûn'a dahil olup Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) sonlarına yetişmiş bir şairdir. (II. 346)

Râtib Ebûbekir Efendi Tosyalıdır. Ulemâdan Çilingir Ali Efendi'nin oğludur. İstanbul'a gelip âmedî Edhem Efendi dairesine mülâzim olup okuyup yazdı. Halil Hamid Paşa'nın âmedciliğinde âmedî kalemine girdi. Sonra tezkireciliğinde âmedî olup 1200'de (1786) sipah kâtibi, Receb

1203'de (Nisan 1789) reisülküttab vekili, ertesi günü tezkire-i evvel vekili ve sonra yeniçeri kâtibi, Muharrem 1206'da (Eylül 1791) başmuhasebe pâyesiyle Viyana sefiri, döndükten sonra başmuhasebeci, Cemaziyelevvel 1208'de (Aralık 1793) şıkk-ı sâlis ilâvesiyle zahire nâzırı ve 1209 sonlarında (1795 ortaları) reisülküttab olup 14 Safer 1211'de (19 Ağustos 1796) azledildi ve Muharrem 1214'de (Haziran 1799) vefat etti. Kanlıca'da, Atâ Efendi Dergâhı'nda medfundur. Üç dilde nazma ve nesre muktedir, münşî, şair, tedbirli ve güçlüydü. Oğlu İskender Mehmed Bey müderris olup gençliğinde vefat etti. (II. 346)

Râtib Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Evkaf muhasebecisi olarak 1224'de (1809) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (II. 346)

Raûf Ahmed Bey Mehmed Hasib Paşa'nın oğludur. Hadâik-ı hassa müdürü olduğundan bâlâ rütbesine kadar yükselmiştir. 21 Receb 1314'de (26 Aralık 1897) vefat ederek Selimiye Camii'nde babasının yakınına defnedildi. (IV. 857/58)

Raûf Bey Seyyidâ Efendi'nin yeğeni ve ricâlden Hacı Ahmed Efendi'nin oğludur. Mektûbî ve âmedî kalemlerine girdi. 1253'de (1837/38) hariciye kâtibi, Rebiyülevvel 1254'de (Haziran 1838) ma'rûzat-ı hariciye kâtibi olup 1255'de (1839) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (II. 422)

Raûf Bey Ricâlden Halil Şerif Bey'in oğludur. Mektûbî halifesi ve Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857/Ocak 1858) sadâret mektûbî vekili ve Rebiyülâhir 1275'de (Kasım 1858) Meclis-i Vâlâ mektupçusu ve Cemaziyelâhir 1286'da (Eylül 1869) mahkeme-i nizâmiye ve Rebiyülâhir 1287'de (Temmuz 1870) icra cemiyeti azası ve Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) havale reisi ve Rebiyülâhir 1290'da (Haziran 1873) adliye başkâtibi olup 3 Safer 1293'de (29 Şubat 1876) aniden vefat etti. Kanbur, edepli ve iffetliydi. (II. 424)

Raûf Bey Rüsûmat memurlarından olup mülhakat nâzırı iken 13 Şa'bân 1303'de (17 Mayıs 1886) vefat etti. (II. 424)

Raûf Efendi Divan-ı Hümâyûn mühimmenüvislerinden olup 1247'de (1831/32) hâcelik verildi. Sonra vefat eyledi. Eskilerdendi. (II. 422)

Raûf Efendi Müderris ve Eyüp molası olup Rebiyülâhir 1306'da (Aralık 1888) 80 yaşında vefat etti. (II. 424)

Raûf Mehmed Bey Şeyhülislâm Abdullah Vassâf Efendi'nin(→) kızının torunlarından Sultan Abdülmecid'in kilercisi Ahmed Efendi'nin oğludur. Hariciye mektûbî kalemi halifelerinden olup Cemaziyelâhir 1279'da (Kasım-Aralık 1862) vefat eyledi. Üsküdar'da defnedilmiştir. (III. 383)

Raûf Mehmed Emin Paşa Çavuşbaşı Said Efendi'nin oğludur. 1189'da (1775) veya 1194'de (1780) doğmuştur. Mektûbî-i sadâret kalemine girip 1221'de (1806) serhalife ve Şevvâl 1221'de (Aralık 1807) mektupçu oldu. Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) ilâveten mukabele muhasebecisi olup 24 Cemaziyelevvel 1226'da (16 Haziran 1811) rikâb-ı hümâyûn defterdarı oldu. 30 Muharrem 1229'da (22 Ocak 1814) ordunun gelişiyle asâleten defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 18 Rebiyülâhir 1230'da (30 Mart 1815) vezir rüt-

besiyle sadrazam oldu. 27 Safer 1233'de (6 Ocak 1818) azledilip Sakız'a gönderildi. 14 Cemaziyelevvel 1234'de (11 Mart 1819) Teke ve Hamid sancakları, 1236'da (1820/21) Diyarbekir valisi ve maadin emini, 1237'de (1821/22) Şark seraskeri ve Erzurum valisi olup 1238'de (1822/23) azledildi. 9 Receb 1240'da (27 Şubat 1825) Kastamonu, Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) ilâveten Bolu ve Viranşehir, 7 Safer 1243'de (30 Ağustos 1827) Haleb, 21 Rebiyülevvel 1244'de (1 Ekim 1828) hac emiri ve Şam valisi oldu. 8 Safer 1247'de (19 Temmuz 1831) azledildi. 7 Cemaziyelâhir 1247'de (13 Kasım 1831) Menteşe ve Karahisar-ı Sâhib valisi, 11 Rebiyülevvel 1248'de (8 Ağustos 1832) Anadolu valisi ve 28 Ramazan 1248'de (18 Şubat 1833) ikinci defa sadrazam oldu. 4 Muharrem 1254'de (30 Mart 1838) başvekâlet unvanıyla dahiliye nâzırı olarak sadâret mesnedi lağvedildi. 19 Rebiyülâhir 1255'de (2 Temmuz 1839) azledildi ve 21 Rebiyülâhir'de (4 Temmuz) Meclis-i Vâlâ reisi ve 7 Rebiyülâhir 1256'da (8 Haziran 1840) üçüncü defa sadrazam olup 21 Şevvâl 1257'de (6 Aralık 1841) azledildi. 17 Cemaziyelâhir 1258'de (26 Temmuz 1842) ikinci defa Meclis-i Vâlâ reisi ve 27 Receb 1258'de (3 Eylül 1842) dördüncü defa sadrazam oldu. 7 Şevvâl 1262'de (28 Eylül 1846) ayrıldı ve Muharrem 1263 başlarında (Aralık 1846 sonları) Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. 4 Rebiyülâhir 1268'de (27 Ocak 1852) beşinci defa sadrazam olup 15 Cemaziyelevvel 1268'de (7 Mart 1852) azledildi ve ertesi günü Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. 8 Zilka'de 1276'da (28 Mayıs 1860) vefat etti. Eyüp'de medfundur. İffetli, doğru, ileri görüşlü, akıllı, araştırıcı, mültefitdi. Uzun boylu ve güzel yüzlü olup serveti Bebek'teki sahilhanesine münhasırdı. Oğulları Osman Paşa, Şûrâ-yı Devlet azasından İbrahim Bey, Alyanak Mustafa Paşa ile Hacı Said Efendizâde Es'ad Bey'dir. Erzurum valiliğinde kethüdâsı olan Mehmed Emin Ağa'ya kapıcıbaşılık verildi. Hazinedarı Ömer Ağa'ya Bosna'da kapıcıbaşılık verildi. Diğer hazinedarı Hacı Mustafa Bey(→), mühürdarı İzzet Mehmed Efendi'dir(→). (II. 422/23)

Raûf Mehmed Paşa Sâdık Rif'at Paşa'nın büyük oğludur. Mektûbî-i sadâret ve âmedî kalemlerine girdi. Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) ûlâ rütbesiyle hariciye kâtibi vekili oldu. Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) hariciye mektupçusu, Receb 1273'de (Mart 1857) vekâleten ve Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857/Ocak 1858) asâleten âmedî-i Divan-ı Hümâyûn, Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) Meclis-i Vâlâ ve 1280'de (1863) zabtiye müşteşarı, Şa'bân'da (Ocak 1864) yalnız Meclis-i Vâlâ azası ve 1288'de (1871) bâlâ ve Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) Islâhat Komisyonu azası olup Cemaziyelâhir 1290'da (Ağustos 1873) azledildi. 3 Cemaziyelevvel 1293'de (27 Mayıs 1876) mahkeme-i temyiz azası, Receb (Ağustos 1876) sonlarında tekrar Şûrâ-yı Devlet azası ve Rebiyülevvel 1295'de (Mart 1878) başvekâlet müsteşarı olup 11 Zilhicce 1295'de (6 Aralık 1878) azledildi. Safer 1296'da (Şubat 1879) Bingazi valisi ve sonra Midilli mutasarrıfı oldu. Az müddette ayrılmış, sonra Şûrâ-yı Devlet azası olup 1300'de (1883) vezir rütbesi ih-

san buyurulmuş ve 7 Safer 1301'de (8 Aralık 1883) vefat eylemiştir. Silivrikapı'da medfundur. Kâtip münşî, güzel ahlâk sâhibi, yumuşak huylu, cömert, kerimdi. Oğlu Sâdık Bey'dir. (II. 424)

Raûfî Ahmed Efendi Köstendilî Ali Efendi hulefâsından ve Halvetî şeyhlerinden olup 1161'de (1748) vefat eyledi. Ârif ve şair bir şeyhdi. (II. 422)

Râzî Abdüllâtif Efendi Dârüssaâde ağası Yusuf Ağa'nın yazıcısı Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, askerî kassâm, Mahmudpaşa nâibi, Haremeyn müfettişi, sonra Yenişehir mollası, 1139'da (1726/27) Edirne, 1143'de (1730/31) Medine mollası, 1146'da (1733/34) İstanbul kadısı oldu. Aynı yıl vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Edebiyatta usta, şairdir. Kız kardeşi Fatma Hanım'dır(→). (III. 360)

Râzî Mehmed Efendi Müderris, kadı olup 1105'de (1693/94) vefat etti. Şairdir. (IV. 194)

Râzî Mehmed Efendi Arapgirlidir. 1249'da (1833/34) doğdu. Mekteb-i Harbiye'den zâbit çıktı. Sultan Abdülaziz devrine (1861-1876) yetişti. Şairdir. (II. 347)

Râzî Mehmed Efendi (Acem) Müderris, molla, nihayet Mısır mollası olup 1068'de (1657/58) vefat etti. Lâtifeci, şairdi. (IV. 171)

Râzî Mustafa Efendi Öziçelidir. Kadılardan olup İstanbul'da 1098'de (1687) vefat etti. Âlim, şairdir. *Divan*'ı ve *Gazânâme*'si vardır. (IV. 405)

Râzî Mustafa Efendi (Hâfız) Edirneli Mehmed Efendi oğludur. Kâtip olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiş şairlerdendir. (II. 347)

Râziye Ayşe Hatun Padişah musâhibesidir. Şevvâl 1005'de (Mayıs-Haziran 1597) vefat etti. Arab Camii'ni tamir edip onun bitişiğindeki türbede kızıyla medfundur. Oğlu Mustafa Paşa bu sayede beylerbeyi olmuştur. Devrin büyüklerinin başvurduğu nüfuzlu bir hatundu. (II. 358)

Rebib Mustafa Efendi (Vanîzâde) Bursa müderrisi olup 1148'de (1735/36) vefat etti. Şairdir. (II. 368)

Recâî Ahmed Bey (Hacı) Abdülhalim Paşa'nın(→) oğludur. 41 yaşındayken 1 Şa'bân 1312'de (28 Ocak 1895) vefat etti. (III. 305)

Recâî Efendi Kalemden yetişip muhallefât halifesi oldu. 1242'de (1826/27) malikâne halifesi olup nihayet 1252'de (1836/37) Trablusgarb defterdarı oldu. Sonra vefat etti. (II. 369)

Recâî Efendi (Süngercizâde) İstanbulludur. Zâkir ve bestekârdı. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat eyledi. Şairdir. (II. 368)

Recâî Mehmed Efendi Kütahyalıdır. Babası fukaradan olup kendisi ilme hevesle Cerrah Mehmed Paşa Medresesi'nde tahsil eyledi. Süleyman Feyzî Paşa ve sonra Lala Mahmud Bey'e intisapla sadâret mektûbî halifelerinden oldu. Maadin valisi Ziyâ Yusuf Paşa'ya divan kâtibi olup servet sâhibi oldu. Paşası sadrazam oldukda kalyonlar kâtibi oldu. 1213'de (1798/99) Mısır seferinin başlangıcında mektûbî başhalifesi ve az vakitte Sâdık Efendi'nin vefatında mektûbî-i sadr-ı âlî oldu. 1216'da (1801/02) defterdar-ı şıkk-ı evvel ve Rebiyülâhir 1217'de (Ağustos 1802) Mısır defterdarı olup fethinde eline çok mal geçti, sonra azlolunduysa da tekrar tayin

edildi. 1218'de (1803/04) Mısır'da katledildi. (II. 369)

Recâî Mehmed Efendi 1265'de (1849) vefat eden Ahmed Nureddin Efendi'nin oğludur. 1218'de (1803/04) doğdu. Bâbıâlî'den yetişip Halil Rif'at Paşa'ya divan kâtibi oldu. 1255'de (1839) âmedî hulefası olup Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) vak'anüvis oldu. Safer 1265'de (Ocak 1849) âmedî vekili, Receb 1265'de (Haziran 1849) ûlâ sınıf-ı evveliyle takvim nâzırı olup 1269'da (1852/53) azledildi. Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) ikinci defa takvim nâzırı ve Zilka'de 1273'de (Haziran-Temmuz 1857) Meclis-i Vâlâ azası olup 1276'da (1859/60) emekli oldu. 1284'de (1867/68) Bosna kapı kethüdâsı oldu. 13 Şevvâl 1291'de (23 Kasım 1874) vefat etti. Eyüp'de, Küçük Emir Efendi yakınında medfundur. Şair, edip, benzersiz kâtipdi. Oğulları Ekrem Beyefendi de büyük ediplerdendir. Diğer oğulları Celâl Bey ve Mazhar Bey vefat eylemişlerdir. (II. 370)

Recâî Mehmed Efendi Defterhaneden yetişip senelerce orada muhasebeci olmuştur. 1 Receb 1296'da (21 Haziran 1879) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 370)

Recâî Mehmed Emin Efendi Başbaki kulu Borlulu Halil Ağa'nın oğlu olup 1131'de (1719) doğdu. Kethüdâ kalemine girip sonra Koca Ebûbekir Paşa'ya divan kâtibi olarak Cidde'de bulunmuş ve hâcceylemiştir. Sonra hazine kâtibi Halil Paşa himmetiyle İstanbul'a getirilerek hâcegândan oldu. Rebiyülevvel 1169'da (Aralık 1755) tezkire-i sânî, 1170'de (1756/57) tezkire-i evvel, Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) reisülküttab olarak 1176'da (1762/63) ayrılmıştır. Muharrem 1177'de (Temmuz-Ağustos 1763) çavuşbaşı olup Cemaziyelâhir 1177'de (Aralık 1763) sadâret kethüdâsı ve Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) tersane emini olup Şevvâl 1179'da (Mart-Nisan 1766) azledilmiş ve Şevvâl 1180'de (Mart 1767) arpa emini, 1181'de (1767) ikinci defa tersane emini ve Cemaziyelevvel 1181'de (Ekim 1767) ikinci defa reisülküttab olmuştur. 15 Şevvâl 1185'de (21 Ocak 1772) hastalanıp üç ay işine devam edemediğinden azledildi. Zilhicce 1187'de (Şubat-Mart 1774) reis vekili, Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) rikâb çavuşbaşısı, Rebiyülâhir'de (Haziran-Temmuz 1774) ikinci defa kethüda-yı sadr-ı âlî olup Muharrem 1189'da (Mart 1775) şıkk-ı evvel defterdarı, 1190'da (1776) nişancı, 1192'de (1778) defter emini olup 1193'de (1779) ayrıldı. 5 Receb 1194'de (7 Temmuz 1780) hamamda iken bir şiddetli inme isabetiyle vefat etti. Şehzâdebaşı'nda medfundur. Dindar, perhizkârdı. Soyunun çokluğundan büyük ve küçük 18 yetimi kaldı. Resmî Efendi, "Bir şaşkın âdem idi" diye beğenmez idiyse de güzel yolu ve idaresi vardı. Bir de Resmî Efendi gibi dillenmemişti. Hüsn-i hattı vardır. Evlâdından İbrahim Münib Bey ve Celâl Süleyman Bey ve torunlarından Ali Bey, Tevfik Bey ve Şefik Bey bilgilidirler. (II. 368/69)

Recâî Mehmed Emin Efendi Mektûbî-i sadâret ve âmedî kalemlerinden yetişip hâcegândan olmuştur. 1241'de (1825/26) İstanbul mukataacısı, 1243'de (1827/28) kâğıd-ı bîrûn emini, Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) büyük kale tezkirecisi, Şevvâl 1248'de (Mart 1833) reis kesedarı, Zilka'de

1252'de (Şubat 1837) tezkire-i evvel, Muharrem 1254'de (Nisan 1838) takvim nâzırı, Receb 1255'de (Eylül-Ekim 1839) ruznâme-i evvel, Muharrem 1256'da (Mart 1840) ceride muhasebecisi, Cemaziyelevvel 1256'da (Temmuz 1840) Meclis-i Vâlâ azası ve Cemaziyelâhir 1257'de (Temmuz-Ağustos 1841) evkaf muhasebecisi oldu. Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) vefat etti. Kabiliyetli ve kâtipdi. (II. 369/70)

Recâî Mehmed Emin Efendi (Ârif Efendizâde) Kalemden yetişip 1223' de (1808) küçük kale pâyesiyle hâcelik verildi ve tersanede reis vekili oldu. 1226'da (1811) vefat edip Zincirlikuyu'ya defnolundu. (II. 369)

Recâî Mehmed Şâkir Efendi Meşhur hattat olup 1250 (1834/35) yılına doğru vefat eylemiştir. (II. 369)

Recâî Osman Efendi (Kayserili) Eskişehir'de Alpu köyünden ulemâdan Ali Efendi'nin oğludur. 1226'da (1811) doğmuştur. Müderris Akköylü Mehmed Efendi'den okuduktan sonra Kayseri'ye gidip Hoca Kasım Efendi'den hadis ve tefsir ilmi okuyup Kayseri hânecanından Halil Beyzâde Sâlih Bey'in kızıyla evlendi. Sonra İstanbul'a gelip Ayasofya Camii'nde tedrisle meşgul olup imtihanla müderris olmuş ve "Necâtî" isminde Arapça ve Türkçe Sure-i Amme tefsirini ikmâlde rütbesi Dârülhadis-i Süleymaniye'ye terfi ettirilmiştir. Sonra 1284' de (1867/68) Tophane müftüsü ve sonra İzmir mollası olup 3 Rebiyülâhir 1283'de (28 Nisan 1876) vefat eylemiştir. Üsküdar'da, Akağalar Mezarlığı'nda medfundur. Âlim, fâzıldı. (III. 449/50)

Recâî Yahyâ Efendi (Hâfız) Galata' da kalemtıraşçı olup Zilhicce 1242'de (Temmuz 1827) vefat etti. Kasımpaşa Mezarlığı'nda medfundur. Kalemtıraşı meşhur bir şeyhdi. (II. 369)

Recâîzâde *bak.* Ali Tevfik Efendi; Hassân Mehmed Bey; Şefik İbrahim Bey

Recâîzâde III. Mustafa devri (1757-1774) ricâlinden Bolulu Halil Ağa oğlu reis Recâî Mehmed Efendi oğullarına denmiştir. 30 sene öncesi Şefik Bey vardı. Takvim nâzırı diğer Recâî Efendi oğullarına dahi bu unvan verilir ki, Recâîzâde Mahmud Ekrem Bey bunun oğludur. Bâbıâlî'den yetişen Ekrem Bey Şûrâ-yı Devlet'te yükselip muavin ve aza olmuş, fazlen ve edeben pederine benzemiştir. Bâlâ ricâlindendir. (IV. 692)

Receb (Hacı) Bir mescid yaptırmıştır. I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat etti. (II. 370)

Receb Ağa Yeniçeriden yetişip seksoncubaşı iken 1096'da (1685) Mora' ya memur oldu. 1098'de (1687) zağarcıbaşı ve 1099'da (1688) kul kethüdâsı, 1100'de (1688/89) Arab Receb Paşa'nın yanında bulunarak hali yiğitliğe aykırı olduğundan onunla beraber idam edilmiştir. (II. 371/72)

Receb Ağa Arnavutdur. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip silahdar kethüdâsı yeri olup 1098'de (1687) Silahdar Ocağı'na kethüdâ olmuştu. 1102'de (1690/91) bostancıbaşı olduysa da az vakit sonra ayrılarak vefat eylemiştir. (II. 372)

Receb Ağa (Hacı) Kapıcıbaşı olup 1162'de (1749) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu Mustafa Ağa da hizmette bulunup Safer 1193' de (Şubat-Mart 1779) vefat ederek babasına mezar arkadaşı olmuştur. (II. 373)

Receb Efendi Keşfî Ca'fer Efendi yerine Fındıklı Tekkesi'ne şeyh olmuştur. 1055'de (1645) vefat eylemiştir. (II. 371)

Receb Efendi Bursalıdır. Halvetî olup Kasım Subaşı Tekkesi şeyhi iken 1070'de (1659/60) vefat etti. Orada medfundur. (II. 371)

Receb Efendi Enderûnludur. Mabeyn-i hümâyûnda musâhib-i padişahî olup 1073'de (1662/63) şıkk-ı sâlis defterdarlığıyla çıkıp sonra vefat eyledi. (II. 371)

Receb Efendi Sırrî Ali Efendi damadı Mehmed Efendi'nin mürididir. Şeyh iken 1106'da (1694/95) vefat etti. Eşrefzâde Türbesi'nde medfundur. (II. 372)

Receb Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olup 1124'de (1712) kalyonlar halifesi olarak vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 372)

Receb Efendi Kapıcıbaşı olup 1241'de (1825/26) gurebâ-yı yesâr ağasıydı. Sonra vefat etti. (II. 374)

Receb Efendi Müderris olup 1262'de (1846) vefat eyledi. Yusufpaşa'da medfundur. (II. 374)

Receb Efendi (Celep) Bolulu Ramazan Efendi'nin oğludur. Kilâr-ı Âmire'den çıkıp müderris oldu. Saray hocası nâmını alıp 23 Muharrem 1116'da (28 Mayıs 1704) vefat etti. (II. 372)

Receb Efendi (Hacı) Ahmed'in oğludur. Müderris olup 1087'de (1676) vefat etti. *Vesile-i Ahmediye*'yi şerh eylemiştir. (II. 371)

Receb Efendi (Hâfız) (Ebûlaceb) Enderûn'dan yetişme olup 1240'da (1824/25) peşkir ağası, Safer 1242'de (Eylül 1826) rikâbdar ve Cemaziyelevvel 1243'de (Kasım-Aralık 1827) kiler kethüdâsı olup 28 Receb 1244'de (3 Şubat 1829) vefat etti. Hamidiye Türbesi'nde medfundur. (II. 374)

Receb Efendi (İlâhîzâde) Mehmed Efendi'nin oğlu olup müderris iken Muharrem 1129'da (Aralık 1716/Ocak 1717) vefat etti. (II. 372; IV. 182)

Receb Efendi (Kaba) Kastamonulu Mahmud Ağa'nın oğludur. Müderris ve Üsküdar, Bursa, Edirne ve Mekke mollası olup 1038'de (1628/29) İstanbul kadısı oldu. Azilden sonra 1044'de (1634/35) Sakız'a gönderilerek Şa'bân 1045'de (Ocak 1636) döndü. 21 Cemaziyelâhir 1046'da (20 Kasım 1636) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Âlim, iffetli, gayretli, derviş huyluydu. (II. 370/71)

Receb Efendi (Mirza Kassâmı) (Hacı) Müderris olup 12 Cemaziyelevvel 1124'de (17 Haziran 1712) vefat etti. (II. 372)

Receb Mehmed Efendi Kâtip olup 1126'da (1714) vefat etmiştir. Oğlu Mustafa Ağa sikkezenbaşı olmuştur. (II. 372)

Receb Paşa Boşnaktır. Bosna'da hizmette bulunup Ohri mutasarrıfı oldu. 1109'da (1697/98) Hersek mutasarrıfı oldu. Zilhicce 1114'de (Nisan-Mayıs 1703) kardeşiyle birlikte yok edilmiştir. (II. 372)

Receb Paşa Arnavutdur. Bostan Receb Paşa'nın akrabasındandır. Küçük yaşında mâbeyn-i hümâyûn'a girip hazine-i hümâyûn kethüdâsı olmuştur. Cemaziyelâhir 1119'da (Eylül 1707) vezirlikle Diyarbekir, 1122'de (1710) Van, 1123'de (1711) Sivas ve 1124'de (1712) Trabzon valisi olup Emine Sultan'la nikâhlandı. 1125'de (1713) Teke

sancağıyla Yenikale ve Azak muhâfızı, 1126'da (1714) Kudüs, 1128'de (1716) Şam, o sene ikinci defa Diyarbekir, Şa'bân 1129'da (Temmuz 1717) Erdel ve Vidin muhâfızı, o sene Şam, Rebiyülevvel 1131'de (Ocak-Şubat 1719) Haleb ve 1132'de (1720) Mısır valisi olup 1133'de (1721) azledildi. Sonra tekrar Haleb valisi olup Cemaziyelâhir 1136'da (Mart 1724) Tiflis, Trabzon, Ramazan 1137'de (Mayıs-Haziran 1725) Diyarbekir ve Van, Cemaziyelevvel 1138'de (Ocak 1726) Sivas ve Revan valisi olup 1138'de (1726) vefat eylemiştir. Şanlı, tedbirli, ileri görüşlü, cesur, reayayı gözetirdi. Vefatında, oğlu Ahmed Bey bir müddet muhâfız vekili olmuştur. (II. 372/73)

Receb Paşa Bosnalıdır. Eşraftan olduğundan paşalıkla Hersek mutasarrıfı olmuştur. Senelerce orada bulunduktan sonra Köstendil mutasarrıfı oldu. Sonra 1140'da (1727/28) Selânik valisi olarak bir hayli müddet pâyidâr oldu. Zilka'de 1158'de (Aralık 1745) Bursa mutasarrıfı oldu. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) Kesriyeli Ahmed Paşa'nın İran sefâretinde sefir-i sânî oldu. 1164 (1751) yılına kadar İran taraflarında kalıp Bursa da uhdesindeydi. Safer 1165'de (Ocak 1752) Şehrizor ve sonra Musul valisi ve Receb 1166'da (Mayıs 1753) tekrar Şehrizor valisi olmuştur. Sonra oradan Bender muhâfızlığına gönderilip 1176'da (1762/63) Hotin valisi, Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) vezirlikle Özi valisi, 1180'de (1766/67) Hotin muhâfızı ve Vidin muhâfızı, Cemaziyelevvel 1181'de (Ekim 1767) Yanya ilâvesiyle Çirmen valisi olup 1182'de (1768/69) vefat eylemiştir. Serhad işlerini bilir ve ileri görüşlüydü. Oğlu Ali Bey'dir(→). Diğer oğlu Silahdar Mehmed Bey'dir. (II. 373)

Receb Paşa Haleblidir. Mahallî eşraftan olarak mîrimîran olmuştu. 1182'de (1768/69) vezirlikle Haleb valisi olup İbrail muhâfızlığıyla gönderildi. Muharrem 1183'de (Mayıs 1769) azledilip vezirliği kaldırılarak Dimetoka'ya gönderilmiş ve az müddette vefat eylemiştir. (II. 373/74)

Receb Paşa Arnavutdur. Mîrimîrandan olarak 1201'de (1786/87) Üsküp mutasarrıfı olmuştur. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etmiştir. (II. 374)

Receb Paşa Kalkandelenlidir. Mîrimîrandan olarak 1244'de (1828/29) Sırp harbine memur olmuştur. Sonra Ada-i Kebir muhâfızı olarak bir müddet orada kalmış ve kardeşi Sâlih Bey'e kapıcıbaşılık verilmiştir. II. Mahmud devri (1808-1839) ortalarında vefat eylemiştir. Oğulları Hıfzî Paşa, Abdurrahman Paşa ve Hasan Paşa'dır. Hasan Paşa'nın oğlu Es'ad Paşa'dır(→). Abdurrahman Paşa'nın oğlu Receb Paşa Rebiyülâhir 1313'de (Eylül-Ekim 1895) vefat eyledi. (II. 374)

Receb Paşa (Arap) Suriye taraflarından gelip beylerden ve sonra beylerbeyilerden oldu. 1097'de (1686) Silistre ve sonra Sofya muhâfızı oldu. 1100'de (1688/89) vezirlik ve seraskerlik verildi. Ancak, düşmanla ilk çatışmada bozguna uğrayınca Receb 1100'de (Nisan-Mayıs 1689) idam olunmuştur. Oğlu Kasım Paşa'dır. (II. 371)

Receb Paşa (Bostan) Hersek'de Aydonatlıdır. 1080'de (1669/70) İstanbul'a gelerek çavuşbaşı Sarı Süleyman Paşa'ya intisap eyledi ve onun mîrahûrluğunda şâtır ve sonra ket-

hüdâsı oldu. 1095'de (1684) mîrahûr-ı evvel oldu. 1097'de (1686) efendisi sadrazam olduğundan vezir rütbesiyle rikâb kaymakamı oldu. 1098 sonlarında (1687 ortaları) azledildi. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) vefat edip Üsküdar'a, efendisinin yanına defnolundu. (II. 371)

Receb Paşa (Topal) Bosnalıdır. Bostancı Ocağı'ndan yetişip bostancıbaşı oldu. Sonra kapıcılar kethüdâsı ve mîrahûr-ı evvel olarak Gevherhan Sultan'la nikâhlandı. 1033'de (1624) vezirlikle Karadeniz serdârı oldu. 1035'de (1625/26) kaymakâm-ı sadr-ı âlî olup 1041'de (1631/32) sadrazam olarak 6 ay sonra vefat etmiştir. (II. 370)

Receb Paşa (Zaralızâde) Sivaslıdır. Beldenin â'yânından olduğundan III. Selim devri (1789-1807) başlarında vezirlikle Sivas valisi olmuştur. 7-8 yıl orada kalmış ve 1213'de (1798/99) azledilip vezirliği alınmıştır. Cemaziyelevvel 1217'de (Eylül 1802) vezirliği geri verilerek Çıldır valisi olmuş ve Rebiyülevvel 1218'de (Haziran-Temmuz 1803) azledilmiş ve sonra Sivas'da vefat eylemiştir. Oğlu Osman Bey'dir(→). (II. 374)

Receb Paşazâde *bak.* Hıfzî Ali Paşa; Mehmed Bey

Receb Rüşdî Efendi Kalkandelenlidir. Dersiâm, mevâlîden ve huzûr dersleri muhataplarından olup 29 Şa'bân 1312'de (25 Şubat 1895) vefat eyledi. (II. 374)

Receb Sâlih Dede Bursalıdır. Zihnî Sâlih Dede'nin torunu olup Bursa Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1130'da (1718) vefat etti. Şairdir. (II. 372)

Recebzâde *bak.* Ahmed Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Rüşdî Hasan Efendi

Refah Mustafa Efendi Ser-etıbbâ Mes'ud Efendi'nin oğludur. Müderris, Şevvâl 1269'da (Temmuz 1853) Selânik mollası, Ramazan 1276'da (Mart-Nisan 1860) Filibe mollası, sonra Mekke pâyesi oldu. Cemaziyelâhir 1293'de (Temmuz 1876) vefat etti. Sur dışında medfundur. Yalnız yaşardı. (IV. 481/82)

Refahî Hacı Giray 1230'da (1815) doğdu. Silivri ve Vize'de sâkin olup 60 yaşına yakın iken 1290'da (1873) vefat etti. Şairdir. (II. 403)

Refdî Mehmed Efendi (Abdülkerimzâde) Sâmiî Abdülkerim Efendi'nin oğludur. 1056'da (1646) doğdu. Müderris olup 1120'de (1708) Selânik, 1126'da (1714) Şam mollası, sonra Mekke pâyesi oldu. 9 Rebiyülâhir 1134'de (27 Ocak 1722) vefat etti. Şair ve münşî olup *Divan*'ı vardır. Oğlu İffet Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 217)

Re'fet Abdurrahman Efendi (Atçekenağasızâde) Vefatı 1200'dedir (1786). Şairdir. (II. 363)

Re'fet Bey Sadrazam Safvet Paşa'nın oğludur. 1262'de (1846) doğup tercüme kalemine girmiş ve sefâret kâtibi ve âmedî hulefâsından olduktan sonra Cemaziyelâhir 1293'de (Temmuz 1876) hariciye mektupçusu olup Receb 1294'de (Temmuz-Ağustos 1877) azledilmiş. Rebiyülevvel 1295'de (Mart 1878) ikinci defa mektupçu, ûlâ evveli ve sonra bâlâ olmuş ve 21 Receb 1305'de (3 Nisan 1888) vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnolundu. Bilgisi orta, dil bilir, zekî, mürüvvetli bir adamdı. Bir kızı kalmıştır. Kadrî Paşazâde İsmail Cenânî Bey damadıdır. (II. 364)

Re'fet Hasan Efendi İstanbulludur. Tahsilden sonra kadı olup Mekkîzâ-

de Âsım Efendi'ye arzuhalci olmuştu. Bu sebebten müderris olup Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) İzmir pâyesini almıştır. Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) Medine mollası oldu. Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) İstanbul pâyesi. Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) evkaf müfettişi, sonradan fetvâ emini, Anadolu pâyesi ve azilden sonra Zilka'de 1283'de (Mart 1867) Anadolu kazaskeri, Muharrem 1290'da (Mart 1873) tedkikat-ı şer'îye reisi oldu. Safer 1291'de (Mart-Nisan 1874) Rumeli kazaskeri olmuştur. 17 Zilka'de 1291'de (26 Aralık 1874) vefat eyledi. Yaşı 80'i aşkın fakih, fâzıl, müteşerri idi. Esmer renkli olduğundan "Kara Müftü" diye şöhret aldı. Oğlu İstanbul kadısı İbrahim Edhem Efendi'dir. (II. 364)

Re'fet Mehmed Aziz Efendi (Madrubzâde) Vâsık Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Müderrisdi. Balat nâibi iken 1179'da (1765/66) vefat eyledi. Edip olup *Divan*'ı vardır. (II. 363; IV. 660)

Re'fet Mehmed Bey Seyyid Osman Paşa'nın oğludur. Müderris olup 1200'de (1786) vefat eylemiştir. (II. 363; III. 434)

Re'fet Mehmed Efendi Bursalıdır. Müderris olup 1228'de (1813) vefat etti. Şairdir. 30 yaşındaydı. (II. 363)

Re'fet Mehmed Efendi Süleymaniyelidir. Hacca gidip müderris olmuştur. Rüşdiyelerde Farsça muallimliği ederdi. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 363/64)

Re'fet Mehmed Paşa Mekteb-i Fünûn-ı Harbiye'den baytar olarak çıktı. Yükselerek baytar livâsı olmuştur. Girit'de uzun müddet bulunarak iyi hizmet etmekle Âlî Paşa Girit'den getirtip ferik olmasına sebep olmuştur. Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Dâr-ı Şûrâ reisi oldu. 3 Rebiyülâhir 1285'de (24 Temmuz 1868) vezir rütbesiyle 5. Ordu müşiri olup 19 Cemaziyelevvel 1287'de (17 Ağustos 1870) azledildi. Rebiyülâhir 1288'de (Haziran-Temmuz 1871) Esliha-i Askeriye Komisyonu reisi olup 3 Receb'de (18 Eylül) Şûrâ-yı Devlet azası, 17'sinde (2 Ekim) 3. Ordu müşiri oldu. Azilden sonra Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) Amasya ve Canik mutasarrıfı, 10 Şa'bân 1289'da (13 Ekim 1872) ikinci defa Dâr-ı Şûrâ reisi, Zilka'de'de (Ocak 1873) Ankara valisi, 23 Receb 1290'da (16 Eylül 1873) üçüncü defa Dâr-ı Şûrâ reisi, 6 Zilka'de 1291'de (15 Aralık 1874) Manastır valisi ve 3. Ordu müşiri, 8 Cemaziyelevvel 1292'de (12 Haziran 1875) Bağdad valisi ve 6. Ordu müşiri, 15 Cemaziyelâhir'de (19 Temmuz) yine Ankara valisi ve 1 Zilhicce 1292'de (29 Aralık 1875) Selânik valisi oldu. 11 Cemaziyelâhir 1293'de (6 Mayıs 1876) mühtediye meselesinden azledilip Şa'bân 1293'de (Eylül 1876) bir sene müddetle kanunen hapse mahkûm olup müddetini tamamlayınca emekli olmuştur. 4 Cemaziyelâhir 1301'de (1 Nisan 1884) vefat etti. Üsküdar'da Duvardibi'nde medfundur. Doğru, iffetliydi. (IV. 305)

Re'fet Mustafa Efendi Bâbıâlî'den yetişip âmedî hulefâsından olmuş ve sonra âmedî olarak Şevvâl 1179'da (Mart-Nisan 1766) beylikçi vekili olmuştur. Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim-Kasım 1768) beylikçi olup orduyla gitmiş ve 1183'de (1769/70) azilden sonra 1184'de (1770/71) Anadolu muhasebecisi ve sonra Zilka'de 1185'de

(Şubat 1772) cizye muhasebecisi olup cebeciler kâtibi, 1187'de (1773) silahdar kâtibi ve 1189'da (1775) ikinci defa beylikçi oldu. 1190'da (1776) piyade mukabelecisi oldu. 1194'de (1780) vefat eylemiştir. Bilgisi, kabiliyeti az olduğundan Bâbıâlî'de hizmeti vekâletle yerine getirilirdi. Lâkin talihi bu görevlerde bulundurmuştur. (II. 363)

Re'fet Paşa Askerlikten yetişerek mîrlivâ olmuş ve Musul Emlâk-i Hümâyûn Komisyonu reisi iken Safer 1306'da (Ekim 1888) vefat etmiştir. (II. 364)

Re'fet Sâlih Efendi İstanbulludur. 1229'da (1814) doğdu. 1258'de (1842) mevkufat kalemine girmiş ve sonra ceride kâtibi olmuştur. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat etti. Usta şairdir. (II. 363)

Re'fet Mehmed Efendi (Seyyid) (Haleblizâde) Mahmud Ağa'nın(→) oğludur. 1219'da (1804/05) vefat ederek Üsküdar'da yanına defnedilmiştir. (IV. 326)

Re'fet Mustafa Efendi (Gülzemanîzâde) Ali Neş'et Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1277'de (1860/61) hayattaydı. (III. 565; IV. 476)

Re'fet Süleyman Efendi (Şekerzâde) Feyzullah Sermed Efendi'nin(→) torunu, Abdülvehhâb Efendi'nin oğludur. 1169'da (1756) Kudüs mollası, 1176'da (1762/63) Şam mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 38)

Re'fetî Mustafa Efendi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip 1103'de (1692/92) tezkireci olmuş ve 1106'da (1694/95) İsmail Paşa'ya divan kâtibi olup birlikte Mısır'a ve sonra Bağdad'a gitmiştir. Paşasının İran'a gidişinde İstanbul'a geldi. Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) vefat eylemiştir. Esrâr ve afyona müptelâ olup edip, şairdir. *Divan*'ı vardır. (II. 364)

Refî' Ahmed Efendi 1110'da (1698/99) vefat eden Mehmed Efendi'nin oğludur. İstanbul'da doğup kâtip ve hâcegândan olmuş, III. Ahmed'e ve I. Mahmud'a musâhib ve nedim olmuştu. Bir aralık Edirne'ye sürülmüşken affa mazhar olmuştu. Hacdan sonra 28 Receb 1163'de (3 Temmuz 1750) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Şair, mûsikîşinasdı. Oğlu Hacı Süleyman Efendi "Surre Eminizâde" diye meşhur olup 1192'de (1778) vefat eyledi. Diğeri meşhur Hoca Neş'et Efendi'dir. (II. 411)

Refî' Efendi Yükselerek zabtiye mektupçusu ve 1288'de (1871) Beyoğlu mutasarrıfı, 1289'da (1872) İstanköy, 1290'da (1873) Humus mutasarrıfı oldu. Prizren mutasarrıflığından azledildi ve emekliye ayrıldı. 1311'de (1893/94) hayatta olup Yüksekkaldırım'da oturmaktaydı. (II. 413/14; II. 442)

Refî' Efendi (Deli) Diyarbekirlidir. Kadı olup 1223'de (1808) vefat etti. Meşhur şair olup Sürûrî ile karşılıklı hicivleri vardır. (II. 412)

Refî' Efendi (Seyyid) Mektûbî kaleminden yetişip sefâretle İran'a gönderilmişti. 1222'de (1807) döndükten sonra Filibe â'yânı Rüstem Ağa'nın malını kabza memuren gidip Receb 1224'de (Ağustos-Eylül 1809) vefat etmiştir. (II. 412)

Refî' Hasan Efendi 1236'da (1820/21) doğdu. Başmuhasebe kaleminde bulunup sonra Hakkı Paşazâde İzzet Paşa'ya divan kâtibi oldu. Trablusgarb'da 1267'de (1851) vefat etmiştir. Şairdir. (II. 413)

Refî' Mehmed Bey Nâfiz Abdurrahman Paşa'nın(→) oğludur. Müderris, 1256'da (1840) Galata, sonra Edirne ve 1267'de (1851) Mekke pâyesi oldu. 1271'de (1854/55) vefat etmiştir. (II. 413; IV. 536)

Refî' Mehmed Efendi Abdülkebir Efendi'nin oğludur. 1131'de (1719) babası yerine Emir Buharî Tekkesi şeyhi olup 1132'de (1720) vefat eyledi. (II. 411)

Refî' Mehmed Efendi Giritlidir. Ricâlden İbrahim Nâtık Efendi'nin oğlu veya akrabasından olup kalemde yetişerek hâcegândan olmuş ve çeşitli görevlerde bulunup matbah emini olmuş ve 22 Ramazan 1222'de (23 Kasım 1807) vefat eylemiştir. Kardeşi İsmail Efendi(→) ve oğlu Ali Lâmiî Bey'dir(→). (II. 412)

Refî' Mehmed Efendi Hasan Paşazâde imamının oğludur. Cemaziyelevvel 1260'da (Mayıs-Haziran 1844) müderris iken vefat etmiştir. (II. 413)

Refî' Mehmed Efendi (Ebezâde) Ebezâde Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 18 yaşındayken Rebiyülevvel 1112'de (Ağustos-Eylül 1700) vefat etti. (II. 411; III. 372)

Refî' Mehmed Efendi (Esirîzâde) İsmail Efendi'nin oğludur. Şeyhülislâm Kâmil Efendi'ye damad oldu. 1198'de (1784) müderris olup 1212'de (1797/98) Galata, 1230'da (1815) Mısır, 1231'de (1816) Mekke mollası ve 1233'de (1818) İstanbul pâyesi oldu. Cemaziyelâhir 1234'de (Nisan 1819) vefat eyledi. Üsküdar'da, Tunusbağı'nda medfundur. Edip, şairdi. *Divançe*'si vardır. (II. 412/13)

Refî' Mehmed Efendi (Feyzullahzâde) Müderris, 1189'da (1775) İzmir mollası ve Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) Mekke pâyesi olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (II. 412)

Refî' Mehmed Efendi (Kâtibzâde) 1125'de (1713) vefat eyleyen çavuşlar kâtibi Mustafa Efendi'nin oğludur. Ta'lik yazıyı Ârif Efendi'den öğrenmiş ve tıpda da bilgisi olduğundan müderris ve tabib-i hâs oldu. 1160'da (1747) Bursa mollası ve sonra Mekke pâyesi olup Zilka'de 1171'de (Temmuz 1758) sertabib-i padişahî oldu. Muharrem 1172'de (Eylül 1758) İstanbul kadısı olup Ramazan 1172'de (Mayıs 1759) Anadolu pâyesini almış ve Zilhicce'de (Ağustos) kadılıktan ayrılmıştır. 5 Şevvâl 1173'de (21 Mayıs 1760) Anadolu kazaskeri olup Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) ayrılmıştır. Rebiyülâhir 1176'da (Ekim-Kasım 1762) Rumeli pâyesini aldı. Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) Rumeli kazaskeri olup Rebiyülâhir 1178'de (Ekim 1764) azledildi. Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) yaşı 90'a yakınken vefat eylemiştir. Meşhur hattat olup Nuruosmaniye Camii'nin celî yazılarını yazmıştır. Ta'lîk yazıda mâhirdir. Edip ve şairdi. La'lîzâde'den el almış olup Gülşenî dervişiydi. Büyük oğlu Abdülkerim Bâhir Efendi'dir(→). Küçük oğlu Mehmed Said Efendi'dir(→). Üçüncü oğlu Medine mollası olan İsmail Efendi'dir. (II. 411/12)

Refî' Mehmed Efendi (Nefeszâde) Abdurrahman Vâlî Efendi'nin(→) küçük oğludur. Müderris iken 22 Ramazan 1131'de (8 Ağustos 1719) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 411; III. 315)

Refî' Mehmed Efendi (Peşkir Ağasızâde) Kalemden yetişip hâcegân-

dan oldu. 1224'de (1809) küçük evkaf muhasebecisi olup sonra küçük görevlerde bulundu. 1235'de (1819/20) vefat eyledi. Kâşgarî yolunda medfundur. Peşkirîzâde Halil Ağa da 1222'de (1807) vefat ederek yanına defnolundu. Oğlu zuamâdan Mehmed Neş'et Bey 1271'de (1854/55) vefat edip yanına defnedilmiştir. (II. 413)

Refî' Mehmed Efendi (Şeyhzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. 1164'de (1751) vefat eyledi. Eğrikapı'da defnedildi. (I. 251)

Refî' Mehmed Efendi (Şeyhzâde) Sudûrdan Abdullah Efendi'nin oğlu olup Eyüp ve Bağdad mevleviyetini aldıktan sonra Safer 1185'de (Mayıs-Haziran 1771) mahrec pâyesi oldu. Sonra vefat etmiştir. (II. 412; III. 380)

Refî' Mehmed Emin Efendi "Kesedar Biraderi" Emin Mehmed Efendi'nin(→) torunu, Abdullah Es'ad Efendi'nin oğludur. Müderris, Fetvâhane müsevvidi ve nâib olup 1277'de (1860/61) Girit mollası oldu. Ardından vefat etmiştir. İlim ve edep sâhibi bir şairdir. (I. 417; II. 413) [II. 413'de vefat tarihi 1276 (1859/60) olarak verilmiştir]

Refî' Mehmed Emin Efendi (Kâlâyî) Babası kumaşçıdır. İstanbul'da doğdu. Kadı olup 80 yaşında pîr iken 27 Safer 1237'de (23 Kasım 1821) vefat etti. Topkapı'da medfundur. *Divan* sâhibi şairdir. Ermeni lûgatince bir manzumesi ve çingene ıstılahatınca bir kasidesi olup devrin seçkinlerindendi. Oğlu Münib Ahmed Efendi'dir(→). (II. 413)

Refiâ Abdurrahman Efendi Mehmed Nazmî Efendi'nin oğludur. Babasının yerine Mehmed Ağa Zaviyesi şeyhi ve Bâyezid Camii vâizi olup 1134'de (1722) vefat etti. Muhaddis, müfessir ve şair olup ilâhîleri vardır. (III. 318)

Refîa Efendi Kalemden yetişip 1240'da (1824/25) küçük kale tezkirecisi oldu. Sonra başka görevlerde bulunarak vefat etmiştir. (II. 413)

Refik Ali Bey Mekteb-i İrfaniye'den ve Meclis-i Vâlâ mazbata odasından yetişti ve Mahkeme-i Temyiz'in kuruluşunda devamla başmümeyyiz olarak 1296'da (1879) Edirne adliye müdürlüğü ile mahkeme-i istinaf reisi oldu. 1301'de (1883/84) İstanbul'da mahkeme-i istinaf reisi olup 1312'de (1894/95) maliye hukuk müşaviri oldu. Zilhicce 1313'de (Mayıs-Haziran 1896) Kastamonu valisi oldu ki, iki ay evvel bâlâ rütbesini almıştı. 4 Safer 1315'de (5 Temmuz 1897) orada vefat eyledi. Yaşı 60'a varmış, iffetli, yumuşak huylu ve doğru bir zat idi. (IV. 858)

Refik Ali Efendi Keçeci Pîrî Mahallesi hatibi olup I. Mahmud devri (1730-1754) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 414)

Refik Ali Rızâ Bey Sâib Paşa oğludur. Mektûbî-i sadâret hulefâsından olup hâcelik verildi. Sonra âmedî kalemine girip Cemaziyelâhir 1274'de (Aralık 1857/Ocak 1858) hariciye mektupçusu ve Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) âmedî-i Divan-ı Hümâyûn oldu. Rütbesi bâlâlığa terfi eyledikten sonra Cemaziyelevvel 1286'da (Ağustos 1869) dahiliye müsteşarı, 13 Safer 1287'de (15 Mayıs 1870) Şûrâ-yı Devlet azası, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) hazine-i hassa nâzırı ve 16 Receb 1288'de (1 Ekim 1871) ilâveten mabeyn-i hümâyûn nâzırı, 24 Ramazan'da (7 Aralık) sadâret müsteşarı ve Zilhiccesinde (Şu-

bat 1872) bahriye müsteşarı, Cemaziyelâhir 1289'da (Ağustos 1872) serasker müsteşarı ve 15 Şa'bân 1289'da (18 Ekim 1872) mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi, 8 Ramazan 1290'da (30 Ekim 1873) hukuk mahkemesi reisi, Ramazan 1292'de (Ekim 1875) ikinci defa serasker müsteşarı, Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) şehremini ve Muharrem 1293'de (Şubat 1876) ikinci defa sadâret müsteşarı olup 30 Rebiyülevvel'de (25 Nisan 1876) Şûrâ-yı Devlet azası oldu. 24 Receb 1293'de (15 Ağustos 1876) azledildi. 10 Rebiyülâhir 1295'de (13 Nisan 1878) vefat etti. Babasının yanında medfundur. Kâtip, sessiz, işine sâdık, yumuşak görünürse de oldukça sertti. (II. 415/16)

Refik Bey Mezâhib odası hulefâsından bir gençti. İlk defa *Mîr'ât* adında bir dergi yayınlamıştır. Şair ve münşî olarak 1282'de (1865/66) koleradan vefat etti. (II. 415)

Refik Bey Ahmed Vefik Paşa'nın oğludur. Ticaret Nezâreti memurlarından olup 19 Rebiyülevvel 1300'de (28 Ocak 1883) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 416)

Refik Bey Husrev Paşa'nın kethüdâsı Reşid Efendi'nin oğlu olup ticaret müdürü ve borsa komiseri olmuştur. Senelerce bu hizmette bulunduktan sonra Şa'bân 1305'de (Nisan-Mayıs 1888) vefat etmiştir. Dil bilir, tedbirliydi. (II. 416)

Refik Bey Es'ad Muhlis Paşa'nın akrabasındandır. Maliyeden yetişip taşra defterdarlıklarında bulundu ve ûlâ rütbesini elde eyledi. Zilhicce 1314'de (Mayıs 1897) azledilmiş olarak vefat etmiştir. (IV. 858)

Refik Mehmed Efendi Bursalı Osman Efendi'nin oğlu olup Manisa'da doğmuştur. 1221'de (1806) Bursa'da kassâm-ı askerî oldu. 1246'da (1830/31) vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 414)

Refik Mehmed Efendi (Hacı) Boşnakzâdedir. Dersiâm, müderris ve Fetvâhane'de müsevvid olup Ramazan 1262'de (Eylül 1846) fetvâ emini oldu. Zilka'de 1263'de (Ekim-Kasım 1847) Bosna mollası, 1264'de (1848) İzmir pâyesi, Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) Edirne pâyesi, Zilka'de 1266'da (Eylül 1850) Mekke pâyesi, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) İstanbul pâyesi, Receb 1273'de (Mart 1857) evkaf müfettişi, 1274'de (1857/58) tekrar fetvâ emini, Ramazan 1274'de (Nisan-Mayıs 1858) Anadolu pâyesi, 1282'de (1865/66) Anadolu kazaskeri, az sonra Meclis-i Vâlâ müftüsü ve Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) Rumeli pâyesi oldu. 27 Rebiyülevvel 1283'de (9 Ağustos 1866) şeyhülislâm oldu. 7 Muharrem 1285'de (30 Nisan 1868) ayrılıp 15 Cemaziyelevvel 1285'de (3 Eylül 1868) Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. 4 Safer 1288'de (25 Nisan 1871) vefat eylemiştir. Fâtih Camii'nde yol tarafında medfundur. Hakkıyla iftâya kadir, fevkalâde bir zat idi. Fıkıhda fetvâları üzerine amel olunur, âlim, fâzıl, mültefit, edipdi. Kardeşinin oğlu Lutfullah Efendi(→), damadı Ârif Ahmed Efendi'dir(→). (II. 415)

Refik Mehmed Efendi (Seyyid) (Cem'î Efendizâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1236'da (1820/21) tarihçilik verildi. Sonra vefat etmiştir. Kardeşi Seyyid Said Mehmed Efendi'dir(→). (II. 414)

Refik Mustafa Bey Alemdar Mustafa Paşa kethüdâsı Hacı Bekir Ağa'nın oğludur. Kaleme girerek Dâr-ı Şûrâ

reisi Hüseyin Paşa'ya kâtip, sonra Sinop muhassılı, Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) Galata zabıta memuru, sonra Mehmed Ali Paşa'nın kethüdâsı, Zilka'de 1272'de (Temmuz 1856) şehremini muavini ve sonra Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azası olup 1279'da (1862/63) vefat etti. Zengindi. (II. 414/15)

Refik Mustafa Efendi Babası hasahur kethüdâsıdır. Mektûbî-i sadr-ı âlî'ye girdi. 1210'da (1795/96) ikinci halife, sonra başhalife oldu. Safer 1213'de (Temmuz-Ağustos 1798) mektûbî-i sadr-ı âlî olup Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) mektûbî-i rikâb-ı hümâyûn oldu. Cemaziyelâhir 1217'de (Ekim 1802) ordunun dönüşünde ikinci defa mektupçu oldu. 3 Receb 1221'de (16 Eylül 1806) sadâret kethüdâsı oldu. 5 Cemaziyelevvel 1222'de (11 Temmuz 1807) Alemdar Mustafa Paşa'nın yanına gitti. 25 Şa'bân 1222'de (28 Ekim 1807) tekrar İstanbul'a gelip reisülküttab oldu ve Edirne'ye gönderildi. 19 Safer 1223'de (16 Nisan 1808) tekrar kethüdâ-yı sadr-ı âlî olup 27 Ramazan 1223'de (16 Kasım 1808) vefat eyleyip evi civarında Saraç İshak Camii haziresinde defnedildi. Usta kâtip ve bilgiliydi. (II. 414)

Refik Osman Efendi Eyüplüdür. 1217'de (1802/03) doğdu. Başmuhasebe kalemine girerek Sâlih Paşa'ya ve sonra Hibetullah Sultan kethüdâsı Hacı Mustafa Ağa'ya divan kâtibi, sonra asâkir-i hassa tahrirat kâtibi ve daha sonra Dâr-ı Şûrâ ruznâmecisi olup 1270 (1853/54) yılından sonra vefat eyledi. Şairdir. (II. 414)

Refik Süleyman Efendi Aksaraylıdır. Yetişerek hâcelik verildi. 1155'de (1742) vefat eyledi. Bilgi ve irfan sahibi beliğ bir şairdir. (II. 414)

Refikî Çelebi Amasyalıdır. I. Selim (Yavuz) zamanında Divan-ı Hümâyûn'da kâtip olmuştu. 939'da (1532/33) vefat eylemiştir. Beliğ şair olup İbn Kemâl ile karşılıklı şiirleri vardır. (II. 413)

Reis Hocası *bak.* Süleyman Efendi

Reis Kethüdâsı *bak.* Mustafa Ağa

Reislizâde *bak.* Ahmed Efendi; İsmail Ağa

Reiszâde *bak.* Âşir Mustafa Efendi; Bahâeddin Mehmed Ferid Efendi; Hüseyin Ağa; İzzî Mehmed Emin Efendi; Mustafa Ağa; Tâceddin Mehmed Efendi

Remzî Abdullah Efendi Müderris olup 1163'de (1750) vefat etti. Eğrikapı'da defnedildi. (II. 417)

Remzî Abdülhâdî Efendi Hacı Halife Abdürrahim Efendi'nin(→) damadıdır. Kadı olup 1000'de (1591/92) vefat etti. Şairdir. (III. 328; III. 406)

Remzî Ali Efendi Adanalıdır. Müderris ve Haremeyn müfettişi olup 1252'de (1836/37) azledildi. 1253'de (1837/38) Kudüs mollası olup 1254'de (1838) vefat etti. Şairdir. (II. 417)

Remzî Ali Efendi Gedusludur. Mevalîden olup 1296'da (1879) vefat etmiştir. (II. 417)

Remzî Baba İranlıdır. Harâbâtî bir derviş olup Cemaziyelâhir 1306'da (Şubat 1889) vefat etti. Şairdir. (II. 418)

Remzî Efendi 1159'da (1746) vefat eden Recâî Mehmed Efendi'nin kardeşidir. Şairdir. (II. 417)

Remzî Efendi Sakızlıdır. Tercüme halifelerinden olup mütercim-i evvel olmuştu. Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) ûlâ ile ticaret muavini, 1276'da (1859/60) Meclis-i Hazâin azası, Re-

biyülevvel 1278'de (Eylül 1861) ebniye-i mîriye müdürü, Ramazan 1280'de (Şubat 1864) hariciye kâtibi, Şa'bân 1281'de (Ocak 1865) zabtiye müsteşarı, Cemaziyelevvel 1284'de (Eylül 1867) Tekfurdağı, Receb'de (Kasım) Sakız mutasarrıfı, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) idare-i mahsusa nâzırı ve Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) Amasya mahkemesi reisi, Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) ahkâm-ı istinaf azası, Ramazan 1292'de (Ekim 1875) şehremini muavini, 1296'da (1879) şehremâneti meclis reisi ve sonra bâlâ oldu. Cemaziyelevvel 1304'de (Şubat 1887) vefat etmiştir. Salkımsöğüt'de, Aydınoğlu Tekkesi'nde medfundur. Ilımlı, yumuşak huylu, bilgili ve dil bilirdi. Oğlu tarihçi Hakkı Bey'dir. (II. 417/18)

Remzî Hasan Efendi Divan kaleminden yetişerek 1226'da (1811) beylikçi kesedarı ve tarihçi oldu. Receb 1229'da (Haziran-Temmuz 1814) beylikçi olup azilden sonra tezkire-i sânî dahi oldu. 1236'da (1820/21) maliye tezkirecisi ve 1239'da (1823/24) arabacılar kâtibi ve 1244'de (1828/29) eshâm mukataacısı olmuştur. 12 Şa'bân 1245'de (6 Şubat 1830) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 417)

Remzî İsmail Efendi Seyyid Tâhir Mehmed Efendi'nin (v. 1262/ 1846)(→) torunudur. Evkaf mümeyyizlerinden olup 1285'de (1868/69) vefat etti. Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 247)

Remzî İsmail Efendi (Bâkîzâde) Abdülbâkî Efendi'nin torunu Fâizî Es'ad Efendi'nin oğludur. 1050'de (1640/41) doğdu. Müderris ve molla olup Zilhicce 1112'de (Mayıs 1703) İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1113'de (Kasım 1701) azledilip 14 Zilhicce 1114'de (1 Mayıs 1703) vefat etmiştir. Âlim, şairdir. (I. 358)

Remzî Mehmed Efendi Karamanlıdır. Bursa'ya giderek müderris olup 1143'de (1730/31) vefat etti. Şairdir. (II. 417)

Remzî Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişerek tezkire-i sânî oldu ve bu gibi hizmetlerde bulundu. 12 Receb 1259'da (8 Ağustos 1843) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 417)

Remzî Mustafa Efendi Antakyalıdır. Hacı Hasan Efendi'nin oğlu olup müderris, molla, Mekke kadısı oldu. Ramazan 1098'de (Temmuz 1687) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir 1099'da (Nisan 1688) azledildi. Muharrem 1100'de (Kasım 1688) Kıbrıs'a sürülüp o sene 19 Zilhicce'de (4 Ekim 1689) vefat etti. Şairdir. *Mugni'l-lebib*'i şerh etti. Oğlu Nâilî Abdullah Efendi'dir(→). (IV. 405/06)

Remzî Mustafa Efendi Bursalı bir tâcirin oğludur. Mardin kadısı iken 954'de (1547) veya 956'da (1549) vefat etti. Usta şairdir. (II. 416)

Remzî Osman Efendi Şair Bezmî'nin kardeşidir. 1137'de (1724/25) vefat etti. Şairdir. (II. 417)

Remzîzâde *bak.* Abdülhâdî Efendi

Resâ Efendi Bursalıdır. Çavdarîzade'ye damad oldu. III. Mustafa devri (1757-1774) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 376)

Resâ Mustafa Efendi Ruscukludur. 1215'de (1800/01) doğdu. Bazı vüzerâya divan kâtibi ve kethüdâ olup 1265'de (1849) İstanbul'a gelmiştir. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiştir. *Kaside-i Bürde*'yi tahmîs eyledi. (II. 377)

Resîm Mustafa Çelebi Bursa kuyumcularından olup zergerânbaşı ol-

muştur. 1130'da (1718) vefat etti. Usta şairdir. (II. 381)

Resîma Ahmed Efendi Yenişehir Mevlevîhanesi şeyhi idi. Terk edip Üsküdar'da münzevî oldu. 1218'de (1803/04) vefat eyledi. Şairdir. (II. 381)

Resmî Ahmed Efendi Girit'de Hanyalıdır. 1112'de (1700/01) doğdu. 1146'da (1733/34) İstanbul'a geldi. Birkaç sene tahsille 1151'de (1738/39) Tavukçu damadı reis Mustafa Efendi'ye intisap ederek damad oldu. Bursa mukataasıyla hâcegâna dahil oldu. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) yeni kurulan Selânik Baruthânesi nâzırı, sonra İstanbul ve 1165'de (1752) yine Selânik Baruthanesi nâzırı oldu. 1167'de (1753/54) sergi nâzırı olup Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) şıkk-ı sânî pâyesiyle Avusturya elçisi olup Muharrem 1172'de (Eylül 1758) döndü. Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) maliye tezkirecisi olup 1174'de (1760/61) azledilerek kısa süre sonra ikinci defa tayin edildi. Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) Anadolu muhasebecisi, Zilka'de 1176'da (Mayıs-Haziran 1763) Prusya sefiri olup Muharrem 1178'de (Temmuz 1764) Prusya sefâretinden dönerek Safer'de (Ağustos 1764) mektubî-i sadr-ı âlî, Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) çavuşbaşı, Şevvâl 1180'de (Mart 1767) matbah emini, 1181'de (1767/68) tersane emini, 1182'de (1768/69) ruznâme-i evvel, sonra Cemaziyelâhir 1183'de (Ekim 1769) kethüdâ-yı sadr-ı âlî, az müddette ruznâme-i evvel, sonra muhasebe-i evvel ve 7 Zilka'de 1184'de (22 Şubat 1771) ikinci defa kethüdâ oldu. Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) o hizmette iken Rusya harbinde murahhas-ı evvel olup Rebiyülâhir 1188'de (Haziran-Temmuz 1774) ordunun İstanbul'a dönüşünde ayrılmıştır. 1189'da (1775) matbah emini, sonra şıkk-ı sânî defterdarı ve sonra ruznâme-i evvel oldu. Ömrünün sonunda, Halil Hamid Paşa'nın sadâretinde, Muharrem 1197'de (Aralık 1782) süvari mukabelecisi oldu. 2 Şevvâl 1197'de (31 Ağustos 1783) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Kâtip, dirayetli, şairdi. *Hamiletü'l-Kübera* adlı eseriyle 1182 (1768/69) muharebesine dair *Hulâsatü'l-İtibar*'ı vardır. Oğlu Mustafa Ammar Bey'dir(→). (II. 380/81)

Resmî Ahmed Efendi (Çukadarzâde) Rumeli kadılarından olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. Şair ve sülüs hattatıydı. (II. 380)

Resmî Çelebi II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) vüzerâsından şair Ahmed Paşa b. Veliyeddin ile çağdaş usta bir şairdir. (II. 380)

Resmî İsmail Efendi Rumelilidir. Halvetî dervişi olup 1109'da (1697/98) vefat etti. Şairdir. (II. 380)

Resmî Mahmud Efendi Şeyh olup 986'da (1578) vefat etti. Bir mescid yaptı. (II. 380)

Resmî Mustafa Efendi Sarı Abdullah Abdî Efendi'nin(→) oğludur. Cebeciler kâtibi olup 1060'da (1650) Girit'de Anadolu Kalesi'nde vefat etti. Şairdir. (III. 368; II. 380)

Ressam *bak.* Tevfik Paşa

Resûl Damadı *bak.* Hasan Efendi

Resûl Paşa (Hacı) Yeğen Osman Paşa'nın bölükbaşılarından olup 1099'da (1688) Eskişehir mîrlivâsı oldu. Sonra paşasının yok edilmesinde katledildi. (II. 381)

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

5

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Kültür Bakanlığı ile
Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı'nın
Ortak Yayınıdır

Yıldız Sarayı Arabacılar Dairesi
Barbaros Bulvarı
80700 Beşiktaş/İstanbul
Tel: (0212) 227 37 33 - Faks: (0212) 227 37 32

Kitap Tasarımı
Haluk Tunçay

Teknik Hazırlık
Myra Yayıncılık
(0212) 511 44 49

Baskı
Numune Matbaacılık
(0212) 629 02 02

Genel Dağıtım
DADA Ltd. Şti.
(0212) 249 51 10

İstanbul, Ağustos 1996

ISBN 975-333-038-3 (Takım)
ISBN 975-333-043-X (5. Cilt)

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

5

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Resûl Şâkir Paşa Kürttür. 1276'da mîrimîran olup Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Van mutasarrıfı oldu. Birkaç sene sonra azledilmiş ve yaşlı olarak memleketinde vefat eylemiştir. (II. 381)

Resûlzâde *bak.* Ahmed Efendi

Reşad Abdullah Efendi Gürünlü Ahmed Kâşif Ağa'nın oğludur. Maliyeden yetişip Selânik defterdar muavini, Edirne a'şâr nâzırı, Anadolu şömendöferleri inşasında hesap memuru, sonra Yemen ve sonra Sivas defterdarı, 1300'de (1883) Şehremâneti muhasebecisi ve 1302'de (1884/85) ûlâ evveli olmuştur. 10 Receb 1314'de (15 Aralık 1896) vefat eyledi. (IV. 857)

Reşad Alâeddin Bey Şeyhülislâm Sa'deddin Efendi'nin oğlu olup 1247'de (1831/32) doğmuştur. Muntazaman Bâbıâlî'ye devam ile Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Meclis-i Tanzimat'a kâtib-i sânî olmuştur. Cemaziyelâhir 1285'de (Eylül-Ekim 1868) ûlâ sânîsiyle deâvî muavin-i sânîsi olup Rebiyülâhir 1287'de (Temmuz 1870) bu memuriyetin kaldırılması üzerine havale cemiyeti azası ve Şevvâl 1288'de (Aralık 1871/Ocak 1872) adliye cezaiye kısmı azasından olmuştur. 29 Zilka'de 1294'de (5 Aralık 1877) vefat eyledi. Karacaahmet'de babasının yanına defnedildi. Zekî ve yumuşak huyluydu. Oğlu Said Bey adliye kâtiplerindendi. (II. 382)

Reşad Bey Keçecizâde İzzet Molla'nın oğlu olup kâtip iken Bağdad taraflarına memuren gitmiş ve 1265 (1849) yılına doğru vefat eylemiştir. Oğlu Şûrâ-yı Devlet azasından Mâcid Beyefendi'dir. (II. 381; III. 458)

Reşad Mahmud Çelebi (Kafzâde) Şemseddin Ahmed Çelebi'nin(→) oğludur. 960'da (1553) vefat eyledi. Şairdir. (II. 381; III. 163)

Reşad Mehmed Bey Fransa'da tahsil etmiş ve askerliğe girerek 40-50 sene hizmette ve senelerce Aydın şömendöferi komisyonu reisliğinde bulunmuş ve Rebiyülevvel 1307'de (Kasım 1889) İzmir'de, 80 yaşını aşkın olarak vefat eylemiştir. (II. 382)

Reşid Ahmed Efendi Derviş Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris olup 22 Receb 1175'de (16 Şubat 1762) vefat etti. Kazâbâdî Ahmed Efendi'nin yanında medfundur. (II. 388)

Reşid Ahmed Efendi Rikâb kethüdası Hacı Hüseyin Ağa'nın oğlu olup müderrisdi. 1192'de (1778) vefat eyledi. Miskinler'de medfundur. (II. 389; II. 214)

Reşid Ahmed Efendi Kırkağaçlıdır. Müderris ve Ramazan 1272'de (Mayıs 1856) Yenişehr-i Fenâr mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 395)

Reşid Ahmed Efendi Akşehirlidir. Müderris ve Bâyezid Rüşdiyesi muallimi olup 1280 (1863/64) tarihlerinde vefat etmiştir. Yaşı 50'ye yakın, âlim, şairdi. (II. 395)

Reşid Ahmed Efendi 1218'de (1803/04) vefat eden müderris Nevşehirli Küçük Süleyman Efendi'nin oğludur. 1232'de (1817) imtihanla müderris olup 24 sene Davutpaşa nâibi oldu. 1265'de (1849) Kudüs mollası, sonra 1271'de (1854/55) beytülmal kassâmı, Safer 1281'de (Temmuz 1864) evkaf-ı hümâyûn müfettişi olup İstanbul pâyesi olmuştur. Safer 1282'de (Temmuz 1865) vefat etti. Araştırıcı ve âlimdi. *Füyûzâtü'l-Habibiye alâ*

Salâti'l-Meşişiye, Meslûlü's-Sâfiye ale'l-Vâridati's-Sa'diye adında iki eseri vardır. (II. 395/96)

Reşid Ahmed Efendi (Dürrîzâde) Âbid Efendi'nin oğludur. Müderris ve Cemaziyelâhir 1262'de (Haziran 1846) İzmir mollası, Zilka'de 1269'da (Ağustos 1853) Filibe mollası sonra Mekke ve 1272'de (1855/56) İstanbul pâyesi olup 15 Cemaziyelevvel 1278'de (18 Kasım 1861) evkaf müfettişi oldu. 8 Ramazan 1282'de (25 Ocak 1866) vefat etti. İlim ve fazilet sâhibiydi. Oğlu Aziz Mahmud Efendi'dir(→). (II. 396)

Reşid Ahmed Efendi (Ebezâde) Hüseyin Efendi'nin torunu ve kadılardan mektûbî Feyzullah Efendi'nin oğlu olup 1157'de (1744) doğdu. Müderris iken 1182'de (1768/69) gemide boğuldu. (II. 388; IV. 35)

Reşid Ahmed Efendi (Kametîzâde) Kadıların eşrafından olup bu senelerde (1820'ler) vefat eylemiştir. (II. 391)

Reşid Ahmed Efendi (Kırımîzâde) Kırımîzâde Mehmed Efendi'nin oğludur. Tahsille devriye mollası oldu. 1262'de (1846) Diyarbekir mollası ve Rusya harbinde Anadolu Ordusu kadısı oldu. Mekke pâyesi, Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) İstanbul pâyesi, Receb 1273'de (Mart 1857) evkaf müfettişi ve Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Anadolu pâyesi olup 2 Şa'bân 1279'da (23 Ocak 1863) vefat etti. Fâtih'de medfundur. Fakih olup fıkıhta bir mecmuası vardır. Oğlu Neş'et Bey'dir. (II. 395)

Reşid Ahmed Efendi (Sıdkîzâde) Ordu kadısı Sıdkî Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olarak Cemaziyelâhir 1222'de (Ağustos 1807) ordu kadısı oldu. Muharrem 1228'de (Ocak 1813) Mekke pâyesi, Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1231'de (Eylül 1816) Anadolu kazaskeri ve Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) birinci ve Zilka'de 1237'de (Temmuz-Ağustos 1822) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 25 Safer 1238'de (11 Kasım 1822) şeyhülislâm olup 19 Muharrem 1239'da (25 Eylül 1823) ayrıldı. 10 Cemaziyelevvel 1250'de (14 Eylül 1834) vefat etmiştir. Tokludede'de medfundur. Âlim, fâzıldı. Zevcesi Âdilşah Hanım, Hekimzâde Abdullah Bey'in kızıdır. 1247'de (1831/32) vefat ederek ceddi Hekimoğlu Ali Paşa Camii'ne defnedilmiştir Oğlu sudûrdan Rif'at Bey ile Mustafa Hâmid Efendi'dir. Bu Rif'at Bey'in oğlu Osman Nureddin Bey, 21 Ramazan 1270'de (17 Haziran 1854) vefat etti. Hekimoğlu Ali Paşa Camii'nde medfundur. (II. 392)

Reşid Ahmed Efendi (Tatarcıkzâde) Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, 1216'da (1801/02) Kudüs, 1222'de (1807) Mısır mollası ve 1228'de (1813) Mekke pâyesi, Rebiyülâhir 1231'de (Mart 1816) İstanbul pâyesi, 15 Ramazan 1234'de (8 Temmuz 1819) Anadolu pâyesi, Rebiyülâhir 1237'de (Ocak 1822) Anadolu kazaskeri, 1241'de (1825/26) Rumeli pâyesi, Şevvâl 1242 (Mayıs 1827) sonlarında nakibüleşraf, 1244'de (1828/29) Rumeli kazaskeri olmuş ve 1246'da (1830/31) nakiblikten azledilip 26 Şa'bân 1250'de (28 Aralık 1834) vefat etmiştir. Eğrikapı'da medfundur. Âlim, şairdir. Oğlu Kâmil Efendi'dir. (II. 392)

Reşid Bey Bağdadlıdır. Mekteb-i Sultanî ve Mekteb-i Mülkiye'de çalışıp zeki olduğundan 1296'da (1879) mü-

tercim ve padişahın hususi kâtibi oldu ve ûlâ evvelini elde etti. 21 Receb 1305'de (3 Nisan 1888) vefat etti. Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedildi. İşe elverişli bir gençti. (II. 397)

Reşid Efendi Üsküdarlıdır. Kalemden yetişip hâcegândan olup tarihçi olmuştu. 1142'de (1729/30) vefat etti. Şairdir. (II. 388)

Reşid Efendi Aynıablıdır. Kâtip olduğundan Ali Rızâ Paşa'ya mektupçu olmuştur. 1249'da (1822/24) vefat eyledi. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 391)

Reşid Efendi (Hacı) Kadı ve telhisçi olup Receb 1227'de (Temmuz-Ağustos 1812) vefat etti. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (II. 389)

Reşid Efendi (Hâfız) Mülkiye memurlarından olup Kütahya kaymakamı oldu. Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda medfundur. (II. 395)

Reşid Efendi (Hoca) Helvahane'den Hasan Ağa'nın oğluydu. Çalışarak izin almış, Enderûn'a ve sonra hazine-i hümâyûna alınarak Arapça ve Farsça muallimi olmuş ve Zilhicce 1206'da (Temmuz-Ağustos 1792) vefat eylemiştir. Çok değerli bir âlimdi. (II. 389)

Reşid Efendi (Yusufzâde) Müderris ve Galata kadısı olup Rebiyülâhir 1267'de (Şubat 1851) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (II. 393)

Reşid Hasan Efendi Şair Rüşdî'nin oğludur. Kadı olup 1152'de (1739/40) hamamda iken vefat etti. Yenikapı Mevlevîhanesi'ne defnolundu. Şairdir. (II. 388)

Reşid Hüseyin Efendi Yeniçeri kalemi kesedarı ve başhalifesi olup 1133'de (1720/21) vefat etti. Yaşı 80'i aşkındı. Edirnekapı'da defnedilmiştir. Şairdir. (II. 388)

Reşid İbrahim Ağa Enderûn'dan yetişerek tülbend ağası oldu. 15 Şa'bân 1175'de (11 Mart 1762) mîrahûr-ı evvel oldu. Sa'deddin Paşa'nın muhallefatını kabza memuren gidip Safer 1176'da (Ağustos-Eylül 1762) vefat eyledi. (II. 388)

Reşid İbrahim Ağa Kapıcıbaşı ve Toyran mütesellimi olarak 1 Cemaziyelâhir 1236'da (6 Mart 1821) vefat etmiştir. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (II. 391)

Reşid İbrahim Efendi Bâbıâlî'den yetişerek kethüdâ kalemi serhalifesi oldu. 1236'da (1820/21) piskopos mukataacısı olup sonra vefat eylemiştir. (II. 391)

Reşid İbrahim Efendi Bayındır müftüsünün oğludur. Müderris olup Şevvâl 1275'de (Mayıs 1859) Beyrut mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 395)

Reşid Mehmed Ağa Silahşor ve telhisî-i sadr-ı âlî idi. Sonra kapıcıbaşılıkla 1236'da (1820/21) gurebâ-yı yemin ve 1237'de (1821/22) gureba-yı yesâr ağası oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 391)

Reşid Mehmed Bey Ağrıboz hanedanındandır. Göçerek müderris ve 1245'de (1829/30) Sofya mollası oldu. Sonra Mekke pâyesi, 1254'de (1838) İstanbul pâyesi, Muharrem 1257'de (Mart 1841) İstanbul kadısı ve Zilka'de 1257'de (Aralık 1841) Anadolu pâyesi oldu. 22 Safer 1263'de (9 Şubat 1847) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. Âlim ve zengindi. Oğlu Halil Âkif Paşa'dır. (IV. 291)

Reşid Mehmed Efendi Kastamonuludur. "Resûl Biraderzâdesi" olup Ra-

mazan 1092'de (Eylül-Ekim 1681) müderris iken vefat etti. Şairdir. (II. 387)

Reşid Mehmed Efendi Edirnelidir. İmamdı. 1105'de (1693/94) vefat etti. Şairdir. (II. 388)

Reşid Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan haslar kâtibi oldu. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) cebeciler kâtibi ve sonra bazı divanî hizmetlerde bulunduktan sonra Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) mevkufatî oldu. Sonra vefat eylemiştir. (II. 388)

Reşid Mehmed Efendi Ayaklı Kütüphane Mehmed Efendi'nin oğlu olup müderris iken 1206'da (1791/92) vefat etti. Seyitahmetderesi'ne defnolundu. Babası mezunlarından bir fâzıldı. (II. 389; IV. 280)

Reşid Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olup 1224'de (1809) lağımcı ve humbaracı kâtibi olup sonra vefat eyledi. (II. 389)

Reşid Mehmed Efendi Husrev Paşa'nın mühürdarıdır. Safer 1270'de (Kasım 1853) vefat etti. Miskinler'de medfundur. (II. 393)

Reşid Mehmed Efendi Feyzullah Şükrî Efendi'nin(→) oğludur. Sultan Ahmed Camii vâizi olup 1270 (1854) yılından sonra vefat etmiştir. (IV. 397

Reşid Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris, Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) Eyüp mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası ve Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) Mekke mollası oldu. Müddetini tamamlayarak Şa'bân 1274'de (Mart-Nisan 1858) vefat eyledi. Zincirlikuyu'da medfundur. (II. 395)

Reşid Mehmed Efendi (Arab Yahyazâde) Feyzî Efendi'nin oğlu Abdülaziz Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1193'de (1779) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 389)

Reşid Mehmed Efendi (Eğrikapılızâde) Hattat Râsim Efendi'nin oğludur. Zilka'de 1228'de (Kasım 1813) yaşlı iken vefat eyledi. Babası yanında medfundur. Hattatların meşhurlarındandı. (II. 389)

Reşid Mehmed Efendi (Hâfız) Ankaravî Ali Efendi'nin kardeşinin oğlu olup müderris ve Cemaziyelâhir 1265'de (Mayıs 1849) Galata mollası oldu. Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) Mısır mollası olup sonra vefat eyledi. (II. 393)

Reşid Mehmed Efendi (Hocazâde) Ebû Saidzâde Feyzullah Feyzî Efendi'nin oğludur. Müderris iken Muharrem 1099'da (Kasım 1687) vebadan vefat etti. Yumuşak huylu, şairdi. (II. 387; IV. 33)

Reşid Mehmed Efendi (Kefevîzâde) Şerif Efendi'nin oğludur. Müderris olup Zilka'de 1197'de (Ekim 1783) vefat etti. (II. 389)

Reşid Mehmed Efendi (Kutub) Müderris, Üsküdar mollası oldu. 1227'de (1812) vefat eyledi. Şehzâdebaşı'nda, Emin Nureddin Camii'nde medfundur. (IV. 279)

Reşid Mehmed Efendi (Samtîzâde) Mevâlîden Samtî Mehmed Efendi evlâdındandır. Müderris, Filibe kadısı, 1139'da (1726/27) Galata mollası ve 1144'de (1731/32) Bursa kadısı oldu. Sonra vefat etti. (II. 388)

Reşid Mehmed Efendi (Şehrîzâde) Ricâlden Şehrî Efendi oğludur. Müderris, 1213'de (1798/99) Kudüs mollası olup sonra vefat eyledi. Oğlu Es'ad Efendi'dir. (II. 389)

Reşid Mehmed Efendi (Şeyh Feyzullah Efendizâde) Kürsü şeyhlerinden olup 1264'de (1848) Sultan Ahmed Camii şeyhi oldu. Birkaç sene sonra vefat etti. (II. 393)

Reşid Mehmed Paşa Gürcüdür. Husrev Paşa'nın kölesi olduğundan dairesinde terbiye görmüştür. 1223' de (1808) mîrimîran rütbesiyle Menteşe sancağıyla Tulca muhâfızı oldu. Sonra Kütahya vali kaymakamı oldu. 1236'da (1821) Tepedelenli Ali Paşa ile oğlu Mehmed Paşa'nın üzerine memur olarak başarılı olunca Zilka'de 1236'da (Ağustos 1821) ödüllendirilip vezirlikle Konya valisi olmuş ve Mora muharebelerine memur edilmiştir. Receb 1238'de (Mart-Nisan 1823) Tırhala, Safer 1239'da (Ekim 1823) Vidin, Rebiyülevvel 1240'da (Kasım 1824) Rumeli ve Yanya valisi olup Rumeli seraskeri olmuştur. Receb 1243'de (Ocak-Şubat 1828) İnebahtı ve Karlıili muhâfızlığı verildi. 29 Ramazan 1244' de (4 Nisan 1829) sadrazam ve serdâr-ı ekrem olup sulhtan sonra Arnavutluk ıslahına memur edilmiş ve 1248 başlarında (1832 ortalarında) Mısır üzerine serdâr-ı ekrem ve Mısır valisi tayin edilmiş ve Ramazan 1248'de (18 Şubat 1833) sadâretten azledilmiştir. Şevvâl 1248'de (Mart 1833) Konya' dan döndü. Cemaziyelâhir 1249'da (Ekim-Kasım 1833) Sivas, ardından Maden ve Zilka'de 1249'da (Mart-Nisan 1834) ilâveten Diyarbekir valisi oldu. Receb 1252'de (Ekim-Kasım 1836) Diyarbekir'de vefat etti. Cesur, gayretli, sâdık, tedbirliydi. Oğlu Emin Paşa'dır. (II. 391/92)

Reşid Mehmed Paşa Silahdar Ali Paşa'nın kölesidir. Askerliğe girerek miralay, livâ ve ferik oldu. Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) vezirlikle Rumeli Ordusu müşiri oldu. Safer 1263'de (Ocak-Şubat 1847) vefat eyledi. Cesur ve gayretliydi. Oğlu, eski seryâver merhum ferik Halil Paşa'dır. (II. 393)

Reşid Mehmed Paşa Yükselerek mîrimîran olmuş, Divan-ı Muhasebat azalığında bulunmuş ve münzevi olarak 28 Cemaziyelâhir 1301'de (25 Nisan 1884) vefat etmiştir. Süleymaniye' ye defnedildi. Zengindi. (II. 396/97)

Reşid Mehmed Paşa Baban hânedanından Süleyman Paşa'nın oğlu olup 1237'de (1821/22) doğmuştur. Bağdad'da bazı hizmetlerde ve nâfia riyâsetinde bulunduktan sonra iki defa Hille ve birer defa Müntefik, Taaz ve Zor mutasarrıflığında bulunmuş ve Cemaziyelâhir 1299'da (Nisan-Mayıs 1882) Rumeli pâyesi verilerek 1302' de (1884/85) Bitlis valisi olup 1303' de (1885/86) azledilmiştir. Emekli olarak 4 Receb 1313'de (21 Aralık 1895) İstanbul'da vefat etti. Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedilmiştir. Asîl, doğru ve marifetli bir zat idi. (IV. 307)

Reşid Mehmed Paşa (Bostancıbaşızâde) Enderûn'da yetişerek tüfenkçibaşı ve çıktıktan sonra kapıcıbaşı ve 1236'da (1820/21) gurebâ-yı yesâr ağası oldu. Sonra İşaretçi Osman Paşa ve sonra Es'ad Paşa'ya kethüdâlık ederek bir hayli müddet taşrada gezdi. Sonra mîrimîran rütbesiyle Van kaymakamı olup 19 Şevvâl 1266'da (28 Ağustos 1850) vezir rütbesiyle Van valisi, Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) Harput, Receb'de (Mart-Nisan) Erzurum ve Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) Bosna valisi olup Rebiyülevvel 1274'de (Ekim-Kasım 1857) azledildi. Muharrem 1275'de (Ağustos-

Eylül 1858) Haleb valisi olup Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) azledildi. 1277 ortasında (1860 sonları) Konya, Cemaziyelevvel 1278 (Kasım 1861) sonlarında İzmir, Ramazan 1279 sonlarında (Mart 1863 ortaları) Sivas ve Rebiyülâhir 1282'de (Eylül 1865) Kastamonu, Safer 1283'de (Haziran-Temmuz 1866) Erzurum, Şa'bân 1284 (Aralık 1867) ortalarında yine Kastamonu, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) Trablusgarb, 16 Receb 1289'da (19 Eylül 1872) Hicaz ve 17 Rebiyülâhir 1291'de (3 Haziran 1874) ikinci defa Haleb valisi olup 12 Safer 1292'de (20 Mart 1875) azledildi. 2 Zilhicce 1292'de (30 Aralık 1875) ikinci defa Erzurum valisi olup 16 Rebiyülâhir 1293'de (11 Mayıs 1876) vefat etmiştir. Tedbirli, doğru, ılımlı, güler yüzlü, idâreciliğe vâkıftı. Yumuşak başlılığından ve olgun idareciliğinden ötürü "Öküz" diye lâkap kazanmıştı. Oğlu Halil Sâmî Paşa'dır. (IV. 302)

Reşid Mehmed Paşa (Darbhor) Kilâr-ı hassadan çıkıp askerliğe girdi. Binbaşı, miralay ve hassa livâsı oldu. 1253'de (1837/38) Revandızlı Mehmed Paşa'yı cezalandırıp süvari feriki oldu. Sonra hassa dâr-ı şûrâ reisi olup 15 Zilhicce 1258'de (17 Ocak 1843) seraskerliğin kaldırılmasında vezirlikle mansûre müşiri oldu. Şa'bân 1259'da (Ağustos-Eylül 1844) ordunun nâmı Dersaâdet'e çevrildi. Safer 1262'de (Şubat 1846) hassa müşiriyeti kaymakamı olup Muharrem 1263'de (Aralık 1846-Ocak 1847) asâleten hassa müşiri ve Safer'de (Ocak-Şubat 1847) Rumeli müşiri oldu. Zilhicce 1263'de (Kasım-Aralık 1847) azledildi. Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) ikinci defa Dersaâdet müşiri ve Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) üçüncü defa hassa müşiri olup Ramazan 1271'de (Mayıs-Haziran 1855) azledildi. 1274'de (1857/58) yine Dersaâdet müşiri olup Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) azledildi. 1283 (1867) bayramında selâmlık resmine memur oldu. Şevvâl 1284'de İyd-ı fıtır (Ramazan Bayramı) gecesi (26 Ocak 1868) vefat eyledi. Cesur, gayretli, işine bağlıydı. (II. 396)

Reşid Mehmed Paşa (Gözlüklü) Husrev Paşa'nın kölesidir. Zâbit olup Avrupa'ya tahsil için gönderildi. İstanbul'a dönüşünde Tophane-i Âmire'ye livâlıkla memur oldu. Sonra tophane feriki oldu 1256'da (1840) Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azası oldu. Ardından orduların kurulmasında Anadolu Ordusu reisi olarak Muharrem 1264'de (Aralık 1847) vezir rütbesiyle Anadolu müşiri oldu. Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) Tophane-i Âmire müşiri olup Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) Bağdad valisi, Irak ve Hicaz müşiri oldu. Muharrem 1274'de (Ağustos-Eylül 1857) vefat eyledi. Bilgili, emir ve idarede becerikliydi. Bağdad'da güzel ün kazandı. Bir oğlu kaldı. Zengindi. (II. 393)

Reşid Mehmed Paşa (Hacı) Tersane beylerinden olup Kırım cihetinde Tuna kumandanı, riyâle, patrona ve sonra livâlıkla liman reisi oldu. Sonra emekli olup 8 Rebiyülevvel 1298'de (8 Şubat 1881) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (II. 396)

Reşid Mustafa Bey Yükselerek kapıcıbaşı oldu. Sonra kapıcılar kethüdâsı olup Safer 1241'de (Eylül-Ekim 1825) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 468)

Reşid Mustafa Bey Sadrazam Âlî Mehmed Emin Paşa'nın ikinci oğlu-

dur. Mektubî-i sadâret ve âmedî-i Divan-ı Hümâyûn kalemlerinde bulundu. 1300'de (1883) vergi emaneti, sonra defterhane nezâreti muavini ve ardından Şevvâl 1302'de (Temmuz-Ağustos 1885) ûlâ evveli oldu. 19 Muharrem 1316'da (9 Haziran 1898) vefat etti. Yaşı 50'ye varmış, iffetli, doğru, dirâyetli ve edipdi. Süleymaniye'de babasının yanında medfundur. (IV. 857)

Reşid Mustafa Efendi Fetvâ emini Osman Efendi'nin kardeşi olup Süleymaniye müderrisi iken vefat eden Kırımî Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris iken 1173'de (1759/60) vebadan vefat eyledi. Şairdir. (II. 388)

Reşid Mustafa Efendi Şeyhülislâm Velîyeddin Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1181'de (1767/68) vefat ederek Fâtih Rüşdiyesi Mezarlığı'na defnolundu. (II. 388; IV. 614)

Reşid Mustafa Efendi Kethüdâ kaleminden çıkarak serhalife ve 1224'de (1809) hâcegânlıkla piyade mukabelecisi oldu. Sonra vefat etti. (IV. 461)

Reşid Mustafa Efendi Gedikli bir zaimin oğludur. Yağlıkçızâde Emin Paşa, kız kardeşini nikâhlayınca kalemden yetişip 1182'de (1768/69) hâcegânlıkla İstanbul mukataacısı olmuştu. Enişteşinin yok edilmesinde hesaplarını doğruca vermekle kethüdâ kâtibi olup 1186'da (1772/73) azledildi. Sonra ikinci defa o mesnede nâil oldu. Zilhicce 1196'da (Kasım 1782) azledildi ve Gelibolu'ya sürüldü. Az müddette çağrılıp üçüncü defa kethüdâ kâtibi ve sonra maliye tezkirecisi ve süratçiler nâzırı olup 1199'da (1785) dördüncü defa kethüdâ kâtibi olduysa da bir haftada azledildi. 1202'de (1787/88) ordunun çıkışında yeniçeri kâtibi, Cemaziyelevvel 1204'de (Ocak-Şubat 1790) kethüdâ-yı sadr-ı âlî olup 15 Ramazan 1204'de (29 Mayıs 1790) azledilerek rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. Şa'bân 1205'de (Nisan 1791) ikinci defa kethüdâ-yı sâdr-ı âlî oldu. 26 Muharrem 1207'de (13 Eylül 1792) azlolunup o sene tophane ve arabacılar nâzırı oldu. 1209 başlarında (1794 sonlarında) irad-ı cedid defterdarı olup 8 Zilka'de 1213'de (13 Nisan 1799) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1215'de (1800/01) rikâb-ı hümâyûn reisülküttabı olup 1217'de (1802/03) ordunun gelişinde tabii olarak ayrı kalıp Şevvâl 1217'de (Şubat 1803) tersane emini oldu. 1218'de (1803/04) azledildi. 13 Rebiyülevvel 1219'da (22 Haziran 1804) ikinci defa defterdar olup 1220'de (1805/06) Hadice Sultan kethüdâlığı ilâve edildi. Rebiyülevvel 1221'de (Mayıs-Haziran 1806) umur-ı bahriye nâzırı unvanıyla tersane emini olup azilden sonra ordunun çıkışında rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. Receb 1222'de (Eylül 1807) Akdeniz Boğazı nâzırı olup 1 Şevvâl 1223'de (20 Kasım 1808) üçüncü defa sadâret kethüdâsı oldu. 40 gün sonra azlolunup Tuna defterdarı unvanıyla ordu tertibatına memur edildi. Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) nişancı, 20 Cemaziyelevvel 1226'da (12 Haziran 1811) darbhane nâzırı olup 6 ayda azledilmiştir. Birkaç ay geçince Sofya Camii nezâretine gönderildi. 1228'de (1813) ordu ile dönüşünün ardından tophane nâzırı oldu. 1231'de (1816) hac farizası ile dönüp Rebiyülâhir 1234'de (Şubat 1819) vefat eylemiştir. Eyüp'de, türbe ardında medfundur. Zekî, kavrayışlı, bilgili, cömert, kerimdi. Yaşı 80'i aşkın olup yazısı kadın yazısına benzerdi. Köse

olduğundan "Köse Kethüdâ" diye şöhret almıştır. (II. 390)

Reşid Mustafa Efendi Kadıköylüdür. Nişan kalemi hulefâsından olup 1237'de (1821/22) kâğıd-ı enderûn kâtibi ve hâcegândan olup sonra piyade mukabelecisi ve 1242'de (1826/27) kethüdâ kâtibi, sonra küçük evkaf muhasebecisi olup 1245'de (1829/30) vefat etti. (IV. 470)

Reşid Mustafa Efendi Harem-i hümâyûn veznedarbaşısı Hasan Ağa'nın oğlu Silahşor ve cizyebaşısı olup Muharrem 1256'da (Mart 1840) vefat etti. (II. 392)

Reşid Mustafa Efendi Dahiliye hulefâsından olup sonra Nafia Meclisi azasından olmuş ve 1262'de (1846) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (II. 392/93)

Reşid Mustafa Efendi Dahiliye kaleminden yetişerek serhalife ve sonra Nâfia Meclisi'ne aza olmuştur. 1263'de (1847) vefat edip Eyüp'de Karlıbayır'da defnedilmiştir. Nâşir Mehmed Efendi akrabasındandır. (IV. 475)

Reşid Mustafa Efendi Bursalı Hüseyin Bey'in damadıdır. Devriye müderrislerinden olup Zilka'de 1274'de (Haziran-Temmuz 1858) Beyrut mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 395)

Reşid Mustafa Efendi Sudûrdan Gümüşhaneli Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris, Şevvâl 1281'de (Mart 1865) Yenişehir mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 396; III. 603)

Reşid Mustafa Efendi Bâb-ı fetvâda kâtiplikten yetişip Galata Mahkemesi'nde 40 sene kadar başkâtip olmuştu. Sonra molla olup nihayet Mekke pâyesi ve mollası, sonra Mekteb-i Nüvvâb müdürü olup 18 Cemaziyelâhir 1309'da (20 Ocak 1892) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Zengindi. Yaşı 90'a ulaşmıştı. (IV. 487/88)

Reşid Mustafa Efendi (Çeşmîzâde) Mehmed Sâlih Efendi'nin torunlarından olup Mekke kadısı olan zatın oğludur. Müderris ve devrinde vak'anüvis oldu. Şa'bân 1184'de (Kasım-Aralık 1770) vefat eyledi. *Tarih*'i vardır. Şairdir. (II. 389; II. 93)

Reşid Mustafa Efendi (Moralızâde) Rumeli kadılarının eşrafından olup 25 Muharrem 1236'da (2 Kasım 1820) vefat etti. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (II. 390)

Reşid Mustafa Efendi (Uryânîzâde) Mevâlîden olup bu senelerde (1860'lar) vefat etti. Mekke kadısı Hüseyin Hüsnî Bey damadıydı. (II. 396)

Reşid Mustafa Paşa Kalemden yetişip Hurşid Paşa'ya Mısır'da divan kâtibi olmuştur. Sonra mîrlivâ olup 1222'de (1807) vezir rütbesiyle İçel mutasarrıfı olmuştur. O sene İzmit ve Kocaeli, 1228'de (1813) Kandiye valisi ve nihayet Kuşadası muhâfızı olmuş, Şa'bân 1238'de (Nisan-Mayıs 1823) vezirliği kaldırılarak Bursa'ya sürülmüş ve orada vefat eylemiştir. Münşî, ılımlıydı. (II. 391)

Reşid Mustafa Paşa Sultan Bâyezid ruznâmçecisi Mustafa Efendi'nin oğlu olup 16 Şevvâl 1214'de (12 Mart 1800) doğdu. Eniştesi Ispartalı Ali Paşa ile vilâyetleri dolaşıp Mora seraskerliğinde mühürdarı oldu. İstanbul'a dönerek sadâret mektûbî kalemine girip 1242'de (1826/27) ordu ile harbe gitti. Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) âmedî halifelerinden olup sonra âmedî vekili olmuş ve 1246'da (1830/31) Pertev Paşa Mısır'a giderken eşlik edip dö-

nüşte tekrar âmecî vekili olmuştur. 3 Muharrem 1247'de (14 Haziran 1831) asâleten âmedî olup Rebiyülevvel 1248'de (Ağustos 1832) Üsküp'e, sadrazamın davetine memur oldu. Şa'bân 1248'de (Ocak 1833) Halil Paşa ile Mısır'a memur olup hizmet görerek döndü. Safer 1250'de (Haziran 1834) Paris ortaelçisi olup Safer 1251'de (Haziran 1835) büyükelçi pâyesiyle mütemâyiz oldu. Cemaziyelevvel 1252'de (Ağustos-Eylül 1836) Londra sefiri ve Şa'bân 1252'de (Kasım 1836) ilâveten hariciye müsteşarı ve Rebiyülâhir 1253'de (Temmuz 1837) vezir rütbesiyle hariciye nâzırı oldu. İstanbul'a gelip Zilka'de 1253'de (Şubat 1838) ilâveten Paris sefiri olarak Muharrem 1254'de (Nisan 1838) gidişi ertelendi. Cemaziyelevvel 1254'de (Ağustos 1838) ilâveten Londra sefiri olarak Avrupa'ya gitti. Cemaziyelâhir 1255'de (Ağustos-Eylül 1839) döndü. 6 Safer 1257'de (30 Mart 1841) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1257'de (Temmuz-Ağustos 1841) Paris sefiri oldu. Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) ayrıldı. Cemaziyelevvel 1259'da (Haziran 1843) Edirne valisi olduysa da Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) ayrıldı. Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) Paris sefiri ve 22 Şevvâl 1261'de (24 Ekim 1845) ikinci defa hariciye nâzırı olup Cemaziyelâhir 1262'de (Haziran 1846) Rumeli'ye padişahın seyahatinde maiyette bulundu. 7 Şevvâl 1262'de (28 Eylül 1846) sadrazam oldu. 22 Cemaziyelevvel 1264'de (26 Nisan 1848) azlolundu. 23 Receb 1264'de (25 Haziran 1848) Mecâlis-i Âliye'ye memur olundu. 13 Ramazan 1264'de (13 Ağustos 1848) ikinci defa sadrazam olup 4 Rebiyülâhir 1268'de (27 Ocak 1852) azledildi. Ertesi günü Meclis-i Vâlâ reisi ve 15 Cemaziyelevvel 1268'de (7 Mart 1852) üçüncü defa sadrazam olup 20 Şevvâl 1268'de (7 Ağustos 1852) azlolundu. 6 Şa'bân 1269'da (15 Mayıs 1853) üçüncü defa hariciye nâzırı olup 2 Rebiyülevvel 1271'de (23 Kasım 1854) dördüncü defa sadrazam oldu ve 6 Şa'bân 1271'de (24 Nisan 1855) istifa eyledi. Viyana Konferası'na murahhas olduysa da fesholunduğundan İstanbul'da kaldı. 3 Rebiyülevvel 1273'de (1 Kasım 1856) beşinci defa sadrazam olup 12 Zilhicce 1273'de (8 Ağustos 1857) istifa ederek Tanzimat Meclisi reisi oldu. 14 Muharrem 1274'de (4 Eylül 1857) istifa eyledi. 3 Rebiyülevvel 1274'de (22 Ekim 1857) altıncı defa sadrazam olup 21 Cemaziyelevvel 1274'de (7 Ocak 1858) vefat etti. Na'şı Bâyezid'de Okçularbaşı'nda türbesine defnedildi. Kavrayışlı, zeki, akıllı, dil bilir, devlete önemli hizmetlerde bulunmuştur. Avrupalılar nezdinde nüfuzu gayet tesirli olarak mühim meselelerde büyük hizmetlere muvaffak olmuştur. Yeteneği olanları yüksek makamlara çıkarmaya çalışıp çoğu büyük adamları yetiştirmiştir. Haylice serveti olup 5 oğlu kalmıştır. Ancak, içlerinden mîrlivâ Mazhar Paşa hayattadır. Diğerleri Celâl Paşa, Cemil Paşa ve Ali Gâlib Paşa ile Sâlih Raûf Bey'dir. (II. 393/95)

Reşid Paşa Askerlikten yetişip miralay ve mîrlivâ olarak hassa levazım reisi oldu. 21 Rebiyülâhir 1306'da (25 Aralık 1888) 70 yaşında vefat eyledi. Eyüp'e defnedildi. (II. 397)

Reşid Paşa Vanlıdır. Kalemden yetişip Mehmed Ârif Paşa'ya damad oldu. Bu sâyede rütbesi yükselerek taşra memuriyetlerinde bulunup mîrimî-

ran olmuş ve sonra Niş muhâfızı olarak güzel hizmeti dolayısıyla 1295'de (1878) birkaç ay şehremini olmuş, Rumeli pâyesiyle taşra mutasarrıflıklarında ve küçük vilâyetler teşekkülünde Dersim valiliğinde bulunmuş ve sonra azledilmiş iken 1306 başlarında (1888 sonlarında) Musul valisi olmuş, Ramazan 1306'da (Mayıs 1889) orada vefat etmiştir. Tedbirli, ılımlıydı. (II. 397)

Reşid Paşa (Hacı) Babası Nuruosmâniye Camii hatibiydi. Enderûn'dan yetişerek askere girdi. Mîrlivâ olup 1254'de (1838) Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî reisi oldu. Ayrıldıktan sonra 1255'de (1839) ferik olup ikinci defa reis oldu. 1256'da (1840) emekli oldu. Sonra vefat eylemiştir. (II. 392)

Reşid Paşazâde Sadrazam Mustafa Reşid Paşa'nın 5 oğlundan oluşan aileye denir. Cemil Paşa ile Sâlih Bey' den birer şube doğmuştur. Diğerleri Mazhar Paşa, Reşid Bey ve Nureddin Bey'dir. Mazhar Paşa, Reşid Paşa'nın dördüncü oğludur. Babasının ikbâlinde mîrlivâ olmuştur. 35 senedir miras malıyla kendi âleminde yaşamaktadır. (IV. 692)

Reşidî Ali Efendi Müderris ve Davutpaşa nâibiydi. 1195'de (1781) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 389)

Reşkî Ali Efendi İstanbulludur. Kaplan Paşa'nın mühürdarı olup Şam'a ve Konya'ya seyahatle gidip yalnızlığa çekildi. 1108'de (1696/97) vefat etti. Şairdir. (II. 387)

Reşkî Halil Çelebi İstanbulludur. 1131'de (1719) vefat etti. Şairdir. (II. 387)

Revanî İlyas Şücâ Çelebi Edirnelidir. Trabzon'da I. Selim'e (Yavuz) intisap eyledi. Sonra Bursa'da kaplıca ve İstanbul'da Ayasofya mütevvellisi oldu. Âhir ömründe işrete tövbe edip surre emini oldu. 930'da (1524) vefat etti. Bir mescid yapıp oraya defnolundu. Zarif şairdir. Mescidini, Yorgancı Ali adında biri minber koyarak camiye çevirdi. (II. 420)

Revnakî Ahmed Efendi Bafralıdır. Müderris ve dersiâm olup Vak'a-i Hayrîye'de hizmeti geçti. Bu senelerde (1820'ler) vefat eyledi. (I. 288)

Revnakî Mehmed Efendi Filibe'de Şihâbeddin Paşa Camii hatibi ve sonra Filibe kadısı oldu 951'de (1544) vefat etti. Şairdir. (II. 425)

Reyhan Ağa Sarayda yetişerek 1012' de (1603/04) dârüssaâde ağası olup 1013'de (1604/05) ayrıldı. Sonra bâbüssaâde ağası olarak Cemaziyelâhir 1024'de (Temmuz 1615) emekli olup sonra vefat etmiştir. (II. 425)

Reyhan Paşa II. Murad'ın (hd 1421-1451) hadım ağalarından olup Bursa Yenişehiri'nde vefat eyledi. Türbesinde medfundur. (II. 425)

Re'yî Abdüllâtif Çelebi Karahisarlıdır. Kadılardan olup 986'da (1578) vefat etti. Şairdir. (II. 368)

Re'yî Çelebi I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) şairlerinden ümmî bir adamdı. (II. 368)

Re'yî Çelebi (Terzizâde) İstanbulludur. Kadı olup 980'de (1572/73) vefat eyledi. Ümmî bir adam iken şiir söylerdi. (II. 368)

Re'yi Hüseyin Çelebi Kefelidir. Yeniçeri olup İstanbul'da 1049'da (1639/40) vefat etti. Şairdir. (II. 190)

Rezmî Mehmed Paşa (Safiye Sultanzâde) Annesi IV. Murad'ın kızı

Safiye Sultan ve babası Hüseyin Paşa'dır. Sarayda terbiye olundu. Silahşor ve kapıcıbaşı olup sonra kapıcılar kethüdâsı ve mîrahûr-ı sânî oldu. Safer 1118'de (Mayıs-Haziran 1706) silahdar ağası olup Şa'bân 1120'de (Ekim-Kasım 1708) azledildi. Şevvâl 1122'de (Kasım-Aralık 1710) şıkk-ı sânî defterdarı olup sonra çavuşbaşı vekili oldu. 1130 (1718) tarihinde Rumeli pâyesiyle kapıcılar kethüdâsı oldu. Zilhicce 1130'da (Kasım 1718) bir kese ile emekli oldu. 1131'de (1719) Beşiktaş'da yalısında vefat eyledi. Yetmişlik, vakûr, temiz, soylu ve edip bir pîr olup şairdi. Oğlu Ebûbekir Bey 1164'de (1751) ve diğeri Abdullah Bey 1156'da (1743) vefat eylemişlerdir. Torunlarından Abdî Bey 1187'de (1775) vefat etti. Torunlarından, ricâlden Sâdık Bey ve İsmail Bey vardır. Bir torunu da Mehmed Bey olup 1153'de (1740) vefat eyledi. Torunlarından biri de Dâniş Mehmed Bey'dir. Bunların hepsi Beşiktaş'da medfundurlar. (IV. 216)

Rıdvan Ağa Enderûnludur. Çeşnigirbaşı olup 982'de (1574/75) gurebâ-yı yesâr ağası oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 401)

Rıdvan Ağa Saraydan yetişerek 1042'de (1632/33) bostancıbaşı olup Safer 1043'de (Ağustos 1633) azlolundu. Sonra Mustafa Paşa'ya kethüdâ olup 1048'de (1638/39) Bağdad harbinde şehid olmuştur. (II. 402)

Rıdvan Ağa Saraydan yetişerek hazinedar olmuştu. 1062'de (1652) vefat eyledi. (II. 402)

Rıdvan Bey Gürcüdür. Mısır beylerinden olup 20 seneden fazla hac emiri olup 1066'da (1655/56) vefat eyledi. (II. 402)

Rıdvan Efendi Edirnelidir. Vâiz Deli Mehmed'in oğlu olup orada Yeni Selimiye vâizi olup birkaç başka vâiziyesi vardı. 1125'de (1713) vefat etti. Yerine oğlu Abdurrahman Efendi vâiz olmuştur. Fâzıldı. (II. 402)

Rıdvan Efendi (Muhteşem) Toyranlıdır. Müderris, Mekke, Bursa, Galata mollası oldu. Safer 1032'de (Aralık 1622) İskenderiye'de vefat etti. Güzel ahlâk sâhibi, uyumlu, muhteşemdi. (II. 402)

Rıdvan Efendi (Salıncak) Müderris, İzmir, Kütahya, Gelibolu, Tire mollası oldu. 24 Cemaziyelevvel 1015'de (27 Eylül 1606) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. İffetli, tatlı dilli, temiz yürekliydi. (II. 402)

Rıdvan Paşa Kara Mustafa Paşa'nın oğludur. Babası zamanında Yemen defterdarıydı. Sonra Gazze beyi oldu. 972'de (1564/65) Yemen beylerbeyi oldu. 974'de (1566/67) azledildi. Bir müddet sonra tekrar Gazze beyi, sonra Habeş beylerbeyi ve sonra Basra beylerbeyi olup azledildi. Ardından Diyarbekir valisi olduğundan 987'de (1579) İran harbinde bulundu. Sonra 990'da (1582) Anadolu beylerbeyi olup Rebiyülâhir 993'de (Nisan 1585) orada vefat etti. Cesur ve doğru idi. Oğlu Ahmed Bey olup onun oğlu Rıdvan Beyoğlu Hasan Paşa'dır. (II. 401/02)

Rıdvan Paşa Enderûnludur. Hasodadan 20 Şevvâl 1060'da (16 Ekim 1650) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Muharrem 1062'de (Aralık 1651/Ocak 1652) Karahisar pâyesiyle emekli oldu. Sonra Anadolu beylerbeyi olup 1066'da (1656) vefat etmiştir. (II. 402)

Rıdvan Paşa Enderûn'dan yetişip 1109'da (1697/98) Cidde beyi ve 1112'de (1700/01) Amasya mîrlivâsı oldu. Sonra vefat etti. (II. 402)

Rıdvan Paşa (Hâfız) İstoliçeli Ali Paşa'nın oğludur. Babasının hayatında mîrimîran olup babasının yok edilmesinde Anadolu'ya göç ettirildi. 5-6 sene sonra 1173'de (1759/60) Edirne mutasarrıfı ve Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) Ankara valisi olup 1178'de (1764/65) azledilmiş ve ardından vefat eylemiştir. (II. 402/03)

Rıdvanzâde *bak.* Cinânî

Rıfkî Abdullah Efendi Bâlî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve şair olup Zilka'de 1095'de (Ekim 1684) vefat etmiştir. (II. 6)

Rıfkî Abdülmecid Efendi (Bahâeddinzâde) Kayserilidir. Çirmen kadılığından azledilmişken 1075'de (1664/65) vefat etti. Âlim, şair bir pîrdi. Oğlu Ahmed Efendi'dir(→). (III. 401)

Rıfkî Ahmed Bey Mekke pâyeli Kâzım Efendi'nin yeğenidir. Mekteb-i Harbiye'den yetişip erkân-ı harbiyede miralay olmuştu. Rebiyülâhir 1310'da (Ekim-Kasım 1892) Bursa'da vefat eylemiştir. (II. 411)

Rıfkî Ali Efendi 1070'de (1659/60) doğmuştur. Müderris olup Filibe ve Mısır mollası olmuş ve 1155'de (1742) vefat eylemiştir. Bilgili ve şairdi. (II. 410)

Rıfkî Efendi Bâbıâlî'den yetişip mâbeyn-i hümâyûn kâtibi ve 1270'de (1853/54) kâtib-i sânî oldu. 1275'de (1858/59) Meclis-i Vâlâ azalığıyla çıkıp 1278 (1861/62) tarihlerinde vefat eylemiştir. (II. 410)

Rıfkî Efendi Sudûrdan Re'fet Efendi'nin oğludur. Müderris ve Şam mollası oldu. 28 Şa'bân 1312'de (24 Şubat 1895) vefat eyledi. (II. 411)

Rıfkî Mehmed Efendi Tosyalı Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Bursa mollası oldu. Azlinde Rodos'a sürüldü. Bırakıldıktan sonra Mekke mollası oldu. 1106'da (1694/95) İstanbul kadısı olup Zilhicce 1106'da (Temmuz-Ağustos 1695) azledildi. 16 Zilka'de 1111'de (5 Mayıs 1700) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Hoşsohbet, âlim ve şairdi. *Divan*'ı vardır. (II. 410)

Rıfkî Mehmed Efendi Karadeniz kasabalarından birinde Ali Baba adlı bir zatın oğlu olup 1228'de (1813) doğdu. Selimiye şeyhinin müridi olup Unkapanı'nda Ahmed Buharî Tekkesi'nde şeyh oldu. 1279'da (1862/63) vefat eyledi. Tekkede medfundur. Usta şairdir. (II. 410/11)

Rıfkî Mehmed Efendi (Hocazâde) Karamanlıdır. Müderris olup 7 Rebiyülevvel 1259'da (7 Nisan 1843) vefat ederek Harem İskelesi'ne defnedildi. (II. 410)

Rıfkî mülâzımı *bak.* İbrahim Efendi

Rıfkî nâibi *bak.* Mehmed Efendi

Rızâ Ahmed Efendi (Hâfız) Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1275'de (1858/59) vefat etti. Fâzıldı. (II. 399)

Rızâ Ali Efendi Gümrük memurlarından Burunsuz Sâlih Efendi'nin oğludur. Gümrükden yetişip rüsûmat muhasebecisi oldu. Sonra azledildi. 7 Muharrem 1277'de (26 Temmuz 1860) vefat etti. Rumelihisarı'nda Şehitlik'de defnedilmiştir. Mahmud Baba müridlerinden ve Bektaşî dervişlerindendir. Oğlu tercüme halifelerinden Enver Bey 25 sene sonra vefat eylemiştir. (II. 399)

Rızâ Ali Paşa (Seyyid) Kâtip olup darbhane başkâtibi, 1237'de (1821/22) salyâne mukataacısı ve sonra malikâne halifesi olup 1242'de (1826/27) zahire nâzırı, sonra darbhane nâzırı olup 1250'de (1834/35) lağvolunan şıkk-ı evvel defterdarlığı işleri ilâve edilip darbhane defterdarlığı unvaniyle ûlâ rütbesini aldı. 26 Zilka'de 1251'de (14 Mart 1836) müşir oldu. 1252 Ramazanı Kadir Gecesinde (4-5 Ocak 1837) Mûsâ adında biri tarafından Ayasofya Camii'nde minber dibinde şehid edildi. Sözünde durur, maarif erbâbından bir zat idi. Eyüp'de medfundur. Oğlu Besim Bey ricâldendir. Oğlu Mehmed Şâkir Bey Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda medfundur. (II. 398)

Rızâ Bey Babarlı Abdullah Musîb Paşa'nın(→) oğludur. 1305'de (1887/88) vefat etti. (III. 399)

Rızâ Efendi Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan oldu ve 1224'de (1809) kalyonlar kâtibi oldu. Sonra âmedî halifelerinden olup 1235 (1820/21) tarihinde vefat eyledi. Oğlu Hüsnî Hâmid Efendi 1276'da (1859/60) vefat eylemiştir. (II. 398)

Rızâ Efendi Kethüdâ Râşid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup hâcegândan olmuştu. Sonra divan kâtipliğinde dahi bulundu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 398/99; II. 352)

Rızâ Efendi (İsâzâde) Ârif Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası olup Cemaziyelevvel 1239'da (Ocak 1824) vefat etti. Âl-i Hasancan Mezarlığı'nda medfundur. (II. 398)

Rızâ Efendi (Seyyid) (Zehrimârzâde) Edirneli Mehmed Efendi'nin oğludur. Kadı olup 1082'de (1671/72) Edirne'de vefat etti. *Tezkire-i Şuarâ*'sı ve *Divan*'ı vardır. Edip, akıllıydı.(II. 397)

Rızâ Hasan Paşa Babası attar esnafından Memiş Ağa'dır. Gençliğinde amcası Osman Ağa'nın terbiyesinde büyüyüp Mısır Çarşısı'nda çerağ olduğu sırada mâbeyn-i hümâyûna alınıp az vakitte kurenâ-yı padişahî oldu. Vassâf Bey'den sonra serkurenâ oldu. Sultan Abdülmecid'in tahta çıkışında, 19 Rebiyülevvel 1255'de (2 Haziran 1839) vezir rütbesiyle mabeyn-i hümâyûn müşiri ve ardından hassa müşiri oldu. Rebiyülevvel 1257'de (Mayıs 1841) ilâveten Bursa valisi ve Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) seraskerliğin lağviyle vazifesi ve 21 Şa'bân 1259'da (16 Eylül 1843) ordudaki tasfiyenin ardından serasker oldu. 14 Şa'bân 1261'de (18 Ağustos 1845) azlolundu. Receb 1262'de (Temmuz 1846) ticaret nâzırı ve 30 Cemaziyelevvel 1264'de (4 Mayıs 1848) ikinci defa serasker olup 15 Rebiyülâhir 1265'de (10 Mart 1849) azlolundu. Cemaziyelevvel'de (Nisan) Hüdâvendigâr ve Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) Selânik valisi olup Ramazan 1266'da (Temmuz-Ağustos 1850) istifa eyledi. 17 Rebiyülevvel 1270'de (18 Aralık 1853) kapdan-ı deryâ olup 1 Cemaziyelevvel 1270'de (30 Ocak 1854) üçüncü defa serasker oldu. 18 Ramazan 1271'de (4 Haziran 1855) azlolunup 8 Rebiyülevvel 1273'de (6 Kasım 1856) dördüncü defa serasker oldu ve 12 Zilhicce 1273'de (3 Ağustos 1857) azlolundu. 3 Rebiyülâhir 1274'de (22 Ekim 1857) beşinci defa

serasker ve 8 Muharrem 1275'de (18 Ağustos 1858) ilâveten tophane müşiri oldu. 17 Zilhicce 1277'de (26 Haziran 1861) azledildi. Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) Haleb valisi, ayın 25'inde (30 Eylül 1861) İzmir valisi ve 28 Cemaziyelevvel 1278'de (1 Aralık 1861) Konya valisi olup 6 Receb 1278'de (7 Ocak 1862) affolundu. Safer 1282'de (Temmuz 1865) ma'zûliyet maaşı ihsan olundu. 5 Muharrem 1283'de (20 Mayıs 1866) ikinci defa tophane müşiri, 21 Muharrem'de (5 Haziran) altıncı defa serasker, 6 Şevvâl 1283'de (11 Şubat 1867) Mecâlis-i Âliye'ye memur, 21 Zilhicce 1289'da (19 Şubat 1873) ikinci defa bahriye nâzırı, 18 Rebiyülâhir 1290'da (15 Haziran 1873) Mecâlis-i Âliye'ye memur, 19 Şa'bân 1292'de (20 Eylül 1875) üçüncü defa bahriye nâzırı, 3 Ramazan 1292'de (3 Ekim 1875) yedinci defa serasker ve 23 Şevvâl 1292'de (22 Kasım 1875) dördüncü defa bahriye nâzırı ve Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) sekizinci defa serasker ve 25 Rebiyülevvel 1293'de (20 Nisan 1876) Mecâlis-i Âliye'ye memur, 29 Cemaziyelevvel 1293'de (22 Haziran 1876) üçüncü defa tophane müşiri ve 14 Ramazan 1293'de (3 Ekim 1876) ikinci defa ticaret nâzırı olup üçüncü günü istifa ederek Mecâlis-i Âliye'ye memur, ardından Bâb-ı Seraskerî komisyonuna memur oldu. 18 Zilka'de 1294'de (24 Kasım 1877) vefat eyledi. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Zekî, kavrayışlı, bilgisi orta, fukara dostu ve zengindi. Oğullarından İbrahim Paşa ve kaymakam Ali Bey kendinden sonra ve mektûbî hulefâsından Tahsin Bey evvel vefat eylemişlerdir. Mühürdarı Hacı İbrahim Efendi'dir(→). (II. 399/400)

Rızâ Mehmed Bey Kapıcıbaşı İsmail Ağa'nın oğlu olup Bergos'da doğdu. Mekteb-i Maarif-i Adliye'den çıkarak 1247'de (1831/32) maliye mektûbî odasına girdi. Yükselerek Meclis-i Muhasebe kâtibi olup sonra maliye kâtibi olmuş ve on sene kadar bu vazifeyi ifa etmiştir. Bir aralık posta müdürü ve sonra marûzat-ı maliye müdürü, Receb 1278'de (Ocak 1862) tekrar maliye kâtibi Rebiyülevvel 1285'de (Temmuz 1868) ûlâ sınıf-ı evveli, Zilka'de 1292'de (Ocak 1876) Divan-ı Muhasebat reisi ve azilden sonra tekrar maliye reisi olup 1302'de (1884/85) vefat eylemiştir. Ricâlden Hacı Said Efendi'nin kız kardeşinin oğludur. O zamanlarda bilgili bir zat idi. Oğulları maliye memurlarından Cemil Bey ve Celâl Bey'dir. (II. 400/01)

Rızâ Mehmed Bey Halil Hamid Paşazâde Atâullah Bey'in oğludur. Annesinin babası Arabzâde Hamdullah Efendi olduğundan "Arabzâde hafidi" denmiştir. İlmiyede ilerleyerek müderris, molla, sonra İstanbul kadısı olmuş ve azledilmiş olarak 15 Şevvâl 1313'de (30 Mart 1896) vefat ederek sur dışında Seyyid Nizameddin civarında defnedilmiştir. Ta'lik yazıda usta, yumuşak huylu ve asildi. (IV. 857)

Rızâ Mehmed Efendi Abdullahzâde Mehmed Ziyâeddin Efendi'nin oğlu olup şeyh oldu. 17 Safer 1234'de (16 Aralık 1818) vefat etti. Tâhir Ağa Dergâhı'nda medfundur. (II. 398)

Rızâ Mehmed Efendi Ricâlden kethüdâ Said Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, 1258'de (1842) Ayntab mollası ve 1267'de (1851) Bosna mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 399; III. 41)

Rızâ Mehmed Efendi Eyüp'de Yahyâzâde Dergâhı şeyhi olup 1282'de (1865/66) vefat eyledi. Orada medfundur. (II. 399)

Rızâ Mehmed Efendi Müzellef Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, bilâd-ı hamse ve ders vekili muavini oldu. 1296 (1879) yılından sonra vefat eyledi. Nücûm ilmiyle fazlaca ilgilenirdi. (II. 400)

Rızâ Mehmed Efendi (İsâzâde) Ârif Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. İzmir mollası olup Cemaziyelevvel 1239'da (Ocak 1824) vefat eyledi. Âli Hasancan Kabristanı'nda medfundur. Oğlu Mehmed Sa'deddin Efendi'dir. (III. 380)

Rızâ Mehmed Efendi (Mektûbîzâde) Müderris, Rebiyülevvel 1229'da (Mart 1814) Eyüp mollası olup daha sonra vefat eyledi. (III. 321)

Rızâ Mehmed Efendi (Muradzâde) Müderris, mahrec mollası, Şa'bân 1227'de (Ağustos 1812) Şam mollası, Muharrem 1228'de (Ocak 1813) Mekke pâyesi oldu. Sonra Medine kadısı olup 1233'de (1818) vefat etti. (II. 398)

Rızâ Mehmed Efendi (Seyyid) Müderris, Niş, Üsküdar ve Diyarbekir mevleviyetlerinde bulunmuştur. 8 Şevvâl 1165'de (19 Ağustos 1752) Edirne mevleviyeti pâyesiyle nakibüleşraf olup Cemaziyelâhir 1166'da (Nisan 1753) Bursa mollası oldu. Rebiyülâhir 1169'da (Ocak 1756) nakiblikten azledilmiştir. 13 Zilhicce 1169'da (8 Eylül 1756) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Asîl ve seyyiddi. Cengiz hânedanına dair ihtisası vardı. Âlim ve şair olup *Tarih-i Gazan*'ı kısaltarak Kırım hanlarına dair *es-Sebîl's-Seyyâr fî Ahvâl-i Tatar* adlı eseri meydana getirdi. Oğlu Hasib Mehmed Efendi'dir(→). (II. 397/98)

Rızâ Mustafa Efendi (Müftîzâde) Selim İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Şam mollası olup 1236'da (1820/21) vefat eyledi. (II. 398; III. 60)

Rızâ Paşa (Hacı) 1238'de (1822/23) vefat eden başmuhasebe halifelerinden Soğukçeşmeli Bekir Efendi'nin oğludur. Nizâmiye ordusunun kuruluşunda girip ilerleyerek miralay ve sonra Dersaâdet Ordusu livâlarından oldu. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) ferik olup Dâr-ı Şûrâ azası oldu. 1277'de (1860/61) emekli olup 10 Şa'bân 1279'da (31 Ocak 1863) vefat eyledi. Babasının yanında, Eyüp'de medfundur. (II. 399)

Rızâ Yusuf Paşa Manastır hânedanından Destan Beyzâde İbrahim Bey'in oğludur. Annesi, Necib Paşa'nın kız kardeşi Hadice Hanım'dı. Tercüme odasına girip Fransızca öğrendiğinden Paris Sefâreti'ne kâtip ve serkâtip olmuştur. Zilka'de 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) Atina, Şa'bân 1273'de (Nisan 1857) Petersburg sefiri olup Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) azlolunmuş ve Receb 1280'de (Aralık 1863) Kastamonu mutasarrıfı olup Rebiyülevvel 1282'de (Ağustos 1865) azledilmiştir. Zilhicce 1283'de (Nisan 1867) Tahran sefiri olup Şevvâl 1285'de (Ocak-Şubat 1869) azledildi. Receb 1287'de (Ekim 1870) Ahkâm-ı adliye hukuk azalığına memur olup Safer 1290'da (Nisan 1873) azledildi. Zilhicce 1295'de (Aralık 1878) şehremânetine ve 1296 (1879) başlarında azilden sonra o sene tekrar tayin edilmiş ve 1296'da (1879) Muhacirîn Komisyonu'na tayin edilip Zil-

hicce 1311'de (Haziran 1894) komisyon ilga edilmekle ayrı kalmıştır. 5 Ramazan 1312'de (2 Mart 1895) vefat edip Eyüp'de, Bostan İskelesi'nde defnedilmiştir. Zekî, kavrayışlı, siyasî işlere, Arapça, Farsça ve Fransızcaya tam manasıyla vâkıf, kâtip, hoşsohbet, güzel konuşurdu. Ömrünün başı ve sonu ikbâl ve ortası idbar ile geçmiştir. Velî Bey adında yetişmiş bir oğlu kendisinden birkaç sene evvel vefat eylemiştir. (II. 401)

Rızâeddin Mustafa Bey Koca Yusuf Paşa'nın (v. 1215/1800)(→) oğludur. 1200'de (1786) müderris olup 1209'da (1794/95) vefat etti. Yüksekkaldırım'da defnedildi. (IV. 668)

Rızâeddin Mustafa Efendi (Neccarzâde) 1090'da (1679) Beşiktaş'da doğdu. Sinan Paşa Medresesi'nde odada kalıp vâiz oldu. Sonra 1123'de (1711) Edirneli Arabzâde Hoca Mehmed Ali Efendi'den el alıp Nakşibendî olarak Beşiktaş'da Sinan Paşa Camii yanındaki hankâhda şeyh oldu. 16 Muharrem 1159'da (8 Şubat 1746) vefat etti. Kâmil, şair olup *Divan*'ı ve Ebû Abdullah Semerkandî'nin *Muhtasaru'l-Vilâye* adlı Farsça risâlesine tercümesi vardır. Türbesinde medfundur. Oğlu Ali Efendi 1152'de (1739/40) vefat etti. Diğeri Sıddîk Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 429)

Rızâî Abdülkerim Efendi (Kasapbaşızâde) Bursalıdır. Kadı olup 985'de (1577) vefat etti. Şairdir. (II. 397)

Rızâî Mahmud Efendi (Baba Yeşilzâde) Trabzonludur. Rüstem Paşa mensuplarından olup tahsilden sonra müderris ve emekli oldu. 29 Cemaziyelâhir 987'de (23 Ağustos 1579) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Şair, âlim, hattat ve mücerreddi. Ebûssuûd Efendi'nin tefsirini yazmıştır. Süleymaniye Camii yakınında bir medresesi vardır. (IV. 313)

Rızâî Mehmed Ali Efendi Sudûrdan Pîr Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik, Mısır kadısı oldu. Muharrem 1039'da (Ağustos-Eylül 1629) orada 38 yaşında vefat eyledi. Soylu, değerli, fâzıldı. 10 adet muteber fetvâdan oluşan bir fetvâ mecmuası ve *Divan*'ı vardır. (II. 397)

Rızâî Mehmed Efendi Vanî Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup Şa'bân 1119'da (Kasım 1707) vefat etti. (II. 397)

Rif'at Abdullah Bey Râmî Mehmed Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip Şevvâl 1155'te (Aralık 1742) sipahiler kâtibi, Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) süvari mukabelecisi vekili ve sonra surre emini olup ve Vâdi-i Fâtıma'da 1157'de (1744) vefat etti. Şairdir. (III. 377)

Rif'at Abdurrahman Bey Harput'da, Hısnmansurludur. Derviş Beyzâde Mustafa Bey'in oğlu olup 1223'de (1808) doğdu. Bektaşî ve seyyah olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 405)

Rif'at Ahmed Bey Mustafa Paşazâde Nişancı Mehmed Bey'in oğludur. Sarayda yetişip çukadar-ı şehriyârî olarak hâcegânlıkla çıktıktan sonra cizye muhasebecisi, 1183'de (1769/70) süvari mukataacısı, Cemaziyelevvel 1185'de (Ağustos-Eylül 1771) başmuhasebeci ve Zilhicce 1185'de (Mart 1772) nişancı olup azilden sonra o hizmette tekrar etmiştir. 1195'de (1781) cizye musabecisi, 1197'de (1783) Anadolu muhasebecisi, 1199'da (1785)

tekrar Anadolu muhasebecisi, Zilhicce 1199'da (Ekim 1785) yine başmuhasebeci ve 1201'de (1786/87) tekrar başmuhasebeci oldu. Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) ordunun çıkışında nişancı vekili olmuştur. Sonra bu hizmetleri tekrar edip nihayet süvari mukabelecisi olmuş ve sonra emekliliği seçmiştir. 15 Şa'bân 1219'da (19 Kasım 1804) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (II. 403/04)

Rif'at Ahmed Bey Sârim İbrahim Paşa'nın oğludur. Hâcegândan olup çeşitli görevlerde bulundu. 1220'de (1805) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. Oğlu Âsım Mehmed Bey'dir(→). (II. 404)

Rif'at Ahmed Bey Sudûrdan Mustafa Âsım Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi oldu. 1302'de (1884/85) vefat eylemiştir. (I. 306)

Rif'at Ahmed Bey Mühendishane'den yetişip orada bir hayli yıl muallim oldu. Ressam ve padişah fotoğrafçısı olup rütbesi miralaylığa ulaşmıştı. 1 Cemaziyelâhir 1309'da (2 Ocak 1892) vefat eyledi. Ressamlıkta akranı nadir, hoşsohbet bir rind-i kâmildi. (I. 309)

Rif'at Ahmed Efendi Üsküdarlıdır. 1144'de (1731/32) vefat eyledi. Şairdir. (II. 403)

Rif'at Ahmed Efendi Reisülküttab Mazhar Ahmed Efendi'nin kız kardeşinin oğludur. Müderris, Rebiyülevvel 1279'da (Eylül 1862) Maraş ve 1284'de (1867/68) Kürdistan mollası olup sonra vefat eyledi. (II. 407)

Rif'at Ahmed Efendi Maliyeden yetişip mümeyyiz ve Zilhicce 1284'de (Nisan 1868) bahriye muhasebecisi ve Rebiyülevvel 1285'de (Temmuz 1868) idare-i bahriye reisi ve azilden sonra 1290'da (1873) Girit defterdarı, 1294'de (1877) İzmir rüsûmat müdürü, sonra Islahat Komisyonu azası, eshâm-ı fevkalâde müdürü, Selânik defterdarı ve nihayet muhasebât-ı atîka muhasebecisi olmuş ve 7 Receb 1312'de (4 Ocak 1895) vefat eylemiştir. Emir Buharî'de medfundur. Tarih ilminde mâhir olup *Lûgat-ı Tarihiye ve Coğrafiye* adında 7 ciltlik bir eseri vardır. Meşhur ressamdır. (II. 410)

Rif'at Ali Bey İstanbullu İzzet Mehmed Paşa'nın mühürdarı olup 1202'de (1787/88) bina emini ve sonra hâcegândan oldu. Çeşitli görevlerde bulunup 1218'de (1803/04) tophane kâtibi, sonra cihadiye kâtibi olup 2 Muharrem 1225'de (7 Şubat 1810) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Oğlu Râsih Mustafa Bey'dir(→). (II. 404)

Rif'at Ali Bey Mîrahûr Hasan Bey'in oğlu olup silahşordü. Manastır'a gidip 1243'de (1827/28) vefat etti. Şairdir. (II. 404)

Rif'at Bey Şehlevendim Abdullah Ağa'nın oğludur. Hânendelikle meşhur olmuş ve güzel sese mâlik bulunmuştu. Muzıka-i Hümâyûn'da bulunarak sonradan Mısır'a gidip İskenderiye'de, Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) ortalarında vefat eyledi. Oğulları Cemâl Bey ve Yusuf Bey mülkiye mühendislerindendir. (II. 407)

Rif'at Bey Rızâ Paşa'nın kardeşidir. Mektûbî ve âmedî kalemlerine girip Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) deâvî muavin-i evveli, Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık1857/Ocak 1858) Bâbıâlî evrak müdürü ve Receb 1277'de (Ocak-Şubat 1861) Meclis-i Vâlâ azası olup 1278'de (1861/62) ayrılmış,

Şevvâl 1283'de (Şubat 1867) ûlâ sınıf-ı evveli ile yine Meclis-i Vâlâ'ya aza olup birkaç sene orada kalmış ve Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) ortalarında vefat eylemiştir. Ilımlı bir adamdı. (II. 408)

Rif'at Bey Mihrimâh Sultan'ın torunlarından, tercüme kalemi halifelerinden Tevfik Bey'in oğlu olup tercüme odasına girmişti. Afif Bey'e damad olup adliye memuriyetlerinde bulunarak Suriye adliye memuru iken 1295'de (1878) vefat etmiştir. (II. 409)

Rif'at Bey Enderûnludur. Muzıka kapı çukadarlığından Bandırma rüsûmat müdürü olmuştu. Zilhicce 1307'de (Temmuz-Ağustos 1890) orada vefat etmiştir. Şairdir. (II. 409)

Rif'at Bey Ali Şefik Paşa'nın oğludur. Bâbıâlî kaleminden yetişerek evkaf idare meclisine aza ve ûlâ sânîsi olmuştu. 20 Safer 1310'da (13 Eylül 1892) vefat etti. (II. 410)

Rif'at Bey Mektûbî-i fetvâ İbrahim Nesim Efendi'nin oğludur. Hariciye mektubî kaleminden yetişerek 1270'de (1853/54) hariciye evrak müdürü olmuş ve hayli sene o hizmette kalarak 1284 (1867/68) tarihlerinde vilâyet kapı kethüdâlığına nakledilmiştir. Burada da bir hayli sene hizmetle 1310'da (1892/93) vefat eylemiştir. Yaşlı ve edipdi. (II. 409)

Rif'at Bey (Sultanzâde) Tevfik Bey'in(→) oğludur. Afif Bey'e damad olarak adliye hizmetiyle tercüme kaleminden çıkıp Beyrut mahkemesi reisi olmuştu. 1293 (1876) yılına doğru vefat eylemiştir. Oğlu Nezih Bey'dir. (I. 289)

Rif'at Ebûbekir Efendi Kırımlıdır. Gürcü Necib Paşa'nın kâtibi olup efendisi 1246'da (1830/31) surre emini oldukta kethüdâ oldu. Hacdan sonra 1247'de (1831/32) vefat etti. Âlim, şairdir. Oğlu Safvetî Paşa ve Mustafa Efendi'dir. (II. 404)

Rif'at Efendi Kereste gümrüğü nâzırı olup 1218'de (1803/04) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (II. 404)

Rif'at Efendi Rumelidendir. Maliyeden yetişip muhasebeci, Rebiyülevvel 1283'de (Temmuz-Ağustos 1866) Aydın ve 1285'de (1868/69) Konya defterdarı ve sonra zaptiye muhasebecisi ve sonradan yine defterdar olarak daha sonra rüsûmat muavini olmuş ve senelerce devam ederek 1308'de (1890/91) vefat eylemiştir. İktidar sahibiydi. (II. 409)

Rif'at Efendi (Hacı) Tercüme odası halifelerinden olarak mahkeme-i ticaret birinci reisi ve divan-ı istinaf ve sonra yine ticaret reisi ve Ramazan 1292'de (Ekim 1875) istinaf azası olup bir-iki sene sonra vefat eylemiştir. Dil bilir ve tedbirliydi. Kardeşi Fâik Ahmed Efendi'dir(→). (II. 409)

Rif'at Efendi (Hâfız) Maliyeden yetişip malikâne kalemi serhalifesi olmuş ve 1243'de (1827/28) azledilip ve Gelibolu'ya sürülmüştür. Aftan sonra mukataat zimmeti oldu. 1248'de (1832/33) ceride başkâtibi ve sonra maliye mümeyyizi oldu. Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) sergi muhasebecisi olup 1262'de (1846) malikâne muhasebecisi oldu. 1 Rebiyülevvel 1269'da (13 Aralık 1852) vefat etti. Hekimoğlu Ali Paşa Camii'nde medfundur. Âlim ve muhaddis bir zat idi. (II. 405)

Rif'at Efendi (Topal) Maliye ve rüsûmat işlerinde bulunarak 1280'de (1863/64) rüsûmat muhasebecisi ve

sonra Bursa defterdarı olup azledilerek birkaç sene açıkta kalmış ve 1292'de (1875) vefat eylemiştir. Erbâb-ı kalemden olup *Hadikatü'l-Vüzerâ, Devhatü'l-Meşâyih* ve *Ravzatü'n-Nukabâ*'ya zeyl yazmıştır. (II. 408)

Rif'at Halil İbrahim Bey (Mîrialemzâde) (Topuzluzâde) İskeçe â'yânı mîrialem Topuzlu Mustafa Ağa'nın oğludur. Müderris 1250'de (1834/35) Eyüp mollası oldu. 1251'de (1835/36) vefat etti. Babası yanında medfundur. Şairdir. *Gülşen-i Hurremî* ve *Divan-ı Ayn-ı Zafer* eserleridir. (II. 404/05)

Rif'at Hüseyin Çelebi Hacı Mehmed Emin Çelebi'nin oğludur. 1212'de (1797/98) vefat eyledi. Fâzıl, şairdi. (II. 403; IV. 281)

Rif'at Hüseyin Efendi 1209'da (1794/95) doğdu. Maarife mektep hocası olmuştur. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Yaşı 60'ı aşkındır. *Divan* sâhibi şairdir. *Hülâsatü'l-İrtifa* adında bir eseri vardır. (II. 405)

Rif'at Hüseyin Efendi 1243'de (1827/28) doğdu. İhtisâb kâtibi olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 406)

Rif'at İsmail Efendi (Gelenbevîzâde) Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Cemaziyelâhir 1261'de (Haziran 1845) vefat etti. Rumelihisarı'nda Kayalar'da medfundur. Oğlu sudûrdan Tevfik Bey'dir. Damadı, halen mektûbî-i meşihatpenâhî Atâullah Efendizâde sudûrdan Hacı Şükrî Efendi'dir. Büyük damadı Hâşim Ağazâde Ahmed Bey emekliyken 1312'de (1894/95) vefat eylemiştir. (II. 405; III. 45)

Rif'at Mehmed Bey Mazbata odası hulefalığından Şûrâ-yı Devlet muavini ve evkaf tahsilat müdürü, 1288'de (1871) zabtiye muavini, Ramazan 1291'de (Ekim-Kasım 1874) Kengırı mutasarrıfı olup bu seneden sonra evkaf havale ve masarifat-ı umumiye müdürü olmuş ve Simkeşhane'nin ihyasına muvaffak olarak 1298'de (1881) vefat eylemiştir. Topkapı'da medfundur. (II. 408)

Rif'at Mehmed Bey Ârifî Paşa'nın oğludur. Tercüme kaleminden yetişerek sefâret kâtibi ve tercüme odası serhalifesi ve mühimme müdürü olduktan sonra tahrirat-ı hariciye müdürü olup 8 Cemaziyelâhir 1309'da (9 Ocak 1892) yaşı 40'a yakınken vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. Edip ve zekiydi. (IV. 307)

Rif'at Mehmed Bey (Sıdkîzâde) Ahmed Reşid Efendi'nin oğludur. Müderris, mahrec mollası olup 1250'de (1834/35) Şam mollası, Receb 1262'de (Temmuz 1846) Mekke pâyesi, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) İstanbul ve Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) Anadolu ve Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Rumeli pâyelerini elde eylemiştir. 11 Ramazan 1292'de (11 Ekim 1875) vefat etmiştir. Tokludede'de babası yanında medfundur. Asildi. Rumeli kazaskerliği sırasını kız kardeşinin oğlu Sıddîk Bey'e terk eylemiştir. Ebûlhayr Efendi damadıdır. (II. 408)

Rif'at Mehmed Efendi 1218'de (1803/04) vefat eden kadı Mehmed Nureddin Efendi'nin oğlu olup kadı idi. 26 Cemaziyelâhir 1241'de (5 Şubat 1826) vefat etti. Sur dışında medfundur. (II. 404)

Rif'at Mehmed Efendi Yesârîzâde İzzet Efendi'nin oğludur. Müderris ve

Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat-Mart 1853) Yenişehir mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 405)

Rif'at Mehmed Efendi (Tosyalızâde) Tosyalı Deli Osman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Ayntab mollası oldu. Sonra Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) tekrar devriye mollası oldu. 1286'da (1869/70) vefat eyledi. Edirnekapı'da babasının yanında medfundur. (II. 407; III. 443)

Rif'at Mehmed Efendi (Yesârîzâde) İzzet Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1247'de (1831/32) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (II. 404; III. 459)

Rif'at Mehmed Paşa Mülkiye memurlarından olup bir hayli müddet kaymakamlıkta bulunmuş ve mîrimîran olarak Haleb vali kaymakamlığından ayrılmış olarak 24 Cemaziyelâhir 1296'da (15 Haziran 1879) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. (II. 408)

Rif'at Mehmed Sâdık Paşa Ricâlden Hacı Ali Bey'in oğludur. 25 Şa'bân 1222'de (28 Ekim 1807) doğdu. Sarayda, hazine odasına girip mektûbî odasına çerağ edilmiştir. Vassâf Efendi'ye yakınlık peyda eylemekle 1243'de (1827/28) hâcegân rütbesiyle salyâne mukataacısı ve bu gibi hizmetlere nâil olup âmedî halifelerinden oldu. 15 Şa'bân 1249'da (28 Aralık 1833) küçük evkaf muhasebecisi, Safer 1250'de (Haziran 1834) âmedî vekili, Şa'bân 1252'de (Kasım 1836) âmedî, Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) Viyana ortaelçisi, bir ay geçince hariciye müsteşarı pâyesiyle büyükelçi ve Şa'bân 1255'de (Ekim 1839) hariciye müsteşarı olup Şevvâl 1255'de (Aralık 1839) geldi. Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) Mısır'a memuriyetle gönderilip haftasında sadâret müsteşarı oldu. Memuriyetini ifa edemiyerek mecburen Mısır'dan döndü. 6 Safer 1257'de (30 Mart 1841) vezir rütbesiyle hariciye nâzırı olup 8 Zilka'de 1257'de (22 Aralık 1841) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1258'de (Temmuz 1842) Rumeli müfettişi, Şa'bân 1258'de (Eylül 1842) Meclis-i Vâlâ azası, Ramazan'da (Ekim) Viyana sefiri ve Rebiyülâhir 1259'da (Mayıs 1843) ikinci defa hariciye nâzırı olup 21 Şevvâl 1260'da (3 Kasım 1844) ayrıldı. Bir ay geçince Meclis-i Vâlâ'ya memur oldu. 14 Şa'bân 1261'de (18 Ağustos 1845) Meclis-i Vâlâ reisi oldu. 23 Rebiyülevvel 1264'de (28 Şubat 1848) maliye nâzırı. 18 Cemaziyelevvel 1264'de (22 Nisan 1848) üçüncü defa hariciye nâzırı ve 13 Ramazan 1264'de (13 Ağustos 1848) ikinci defa Meclis-i Vâlâ reisi olup 2 Cemaziyelâhir 1265'de (25 Nisan 1849) azlolundu. Rebiyülevvel 1266'da (Ocak-Şubat 1850) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 16 Cemaziyelâhir 1266'da (29 Nisan 1850) üçüncü defa Meclis-i Vâlâ reisi olup 4 Rebiyülâhir 1268'de (27 Ocak 1851) azlolundu. 25 Cemaziyelâhir 1269'da (5 Nisan 1853) dördüncü defa hariciye nâzırı ve 6 Şa'bân 1269'da (15 Mayıs 1853) dördüncü defa Meclis-i Vâlâ reisi olup 23 Cemaziyelâhir 1270'de (23 Mart 1854) ayrıldı. 15 Muharrem 1271'de (8 Ekim 1854) Meclis-i Tanzimat'a aza oldu. 1272 sonlarında (1856 ortaları) Meclis-i Tanzimat riyâset vekâletinde dahi bulunmuştur. 16 Cemaziyelâhir 1273 (11 Şubat 1857) Çarşamba günü vefat eylemiştir. Kâtip, mâhir, edip, cömert, zeki, yumuşak huyluydu. Siyasî işlerde Mustafa Reşid

Paşa'ya ne muvafık ve ne de muhalif olup Kırım meselesinde sadrazamlığa getirilmesi tayini yakınken siyasî gaileleri üstlenememişti. Çünkü Rusya bahriye nâzırı olup fevkalâde murahhas olarak İstanbul'a gelen Prens Mençikof ile görüşmeye memur olduğundan haylice nüfuz kazanmıştı. Oğlu, vefat etmiş olan Raûf Paşa'dır. Diğerleri, Müzehane memurlarından Ahmed Bey ve bahriye zâbitlerinden Said Bey'dir. Ahmed Bey'in, Rif'at Bey adında bir genç oğlu birkaç sene önce şehid olmuştur. Kızlarından biri Reşid Paşazâde Ahmed Celâl Paşa'nın zevcesiydi. *Âsâr-ı Rif'at* ve hususan sefer-i hümâyûna dair makalesi, *Risâle-i Ahlâk*'ı, Mısır memuriyetine dair makalesi ve müsveddeleri ediplerce beğenilmiştir. (II. 406/07)

Rif'at Mustafa Bey Nâfiz Abdurrahman Paşa'nın(→) oğludur. Kalemden yetişip babası sayesinde Meclis-i Muhasebe'ye aza olmuştur. 15 Safer 1270'de (17 Kasım 1853) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 405; IV. 536)

Rif'at Mustafa Efendi Tersanede veznedarbaşı olup 24 Muharrem 1266'da (10 Aralık 1849) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (II. 405)

Rif'at Mustafa Efendi Müderris ve devriye mollası olup 1287'de (1870) İzmir pâyesi oldu. Sonra vefat eyledi. (II. 407)

Rif'at Mustafa Efendi Maliyede veznedarbaşı olarak 30 Cemaziyelevvel 1298'de (30 Nisan 1881) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 409)

Rif'at Mustafa Efendi (Hacı) Rakkalıdır. Sadrazam Koca Yusuf Paşa'nın mühürdarı olup hâcegânlıkla ricâlden olmuştur. 21 Ramazan 1225'de (20 Ekim 1810) vefat eylemiştir. Kabataş'da medfundur. Oğlu Hacı Süleyman Feyzî Efendi dahi hâcegândan ve Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olmuştu. Vefatında oraya defnedildi. (IV. 461)

Rif'at Mustafa Efendi (Rif'atîzâde) Rif'atî Ali Efendi'nin torunudur. Müderris, 1198'de (1784) Kudüs mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (II. 403)

Rif'at Mustafa Paşa Giridîzâde Mehmed Paşa'nın büyük oğludur. Babasının Silistre kumandanlığında şehâdetinde binbaşılıkla Mekteb-i Harbiye'de rütbeye nâil olmuş, sonra kaymakam, senelerce İzmit redif miralayı ve sonra mîrlivâ olarak 1877-78 Osmanlı-Rus savaşında Rumeli ve Batum cihetlerinde bulunmuş, yiğitlik ve cesaret göstermiş ve sonra levazım dairesinde, sonradan feriklikle Medine muhâfızlığında bulunarak ayrıldıktan sonra emekli olmuştur. 18 Ramazan 1313'de (4 Mart 1896) yaşı 60'ı aşkın olarak vefat eylemiştir. Topkapı'da kayınpederi Yâsincizâde Ali Efendi yakınında medfundur. Tedbirli, gayretli, güzel konuşur, yiğit ve dindardı. Oğulları Şevket Bey ve mülâzim Ziyâ Bey'dir. (IV. 489/90)

Rif'at Paşa Askerliğe girerek az vakitte miralay, livâ ve ferik oldu. Zilhicce 1263'de (Kasım 1847) Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî reisi olup Rebiyülâhir 1274'e (Kasım-Aralık 1857) kadar bu hizmette kaldı. O sene vezirlikle Yanya, Şevvâl 1275'de (Mayıs 1859) Silistre valisi, Zilka'de 1275'de (Haziran 1859) Sofya ve Üsküp kumandanı oldu. Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Niş kumandanı iken vefat eyledi. Akıllı ve fünûn-ı askeriyede mâ-

hirdi. Oğlu ferik Servet Paşa ve damadı ferik Âbid Paşa'dır. (II. 407)

Rif'at Paşa Menşe-i Küttâb-ı Askerî müdürü Said Efendi'nin oğludur. Erkân-ı harp olup mîrlivâ olarak 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Tuna Ordusu'nda bulunmuş ve ferik olmuş ve savaştan sonra Erzurum cihetine memur olarak henüz yaşı 40'a ulaşmadan 1296'da (1879) Muş taraflarında vefat eylemiştir. (II. 408)

Rif'at Paşa Taşralıdır. Bir hayli müddet tophane müşirlerine yaver olmuş ve sonra miralay ve mîrlivâ olarak bir müddet Karadeniz Boğazı muhâfızlığında bulunmuştur. Sonra feriklikle Akdeniz muhâfızı olup fahrî harp yâveri dahi olmuş ve 1305'de (1887/88) azledilmiş olarak vefat etmiştir. Yaşı 75'e ulaşmış ve gayretliydi. (II. 409)

Rif'at Paşa Mekteb-i Tıbbiye'den tabib olarak çıkmış ve binbaşılığa kadar yükselmiştir. Sonradan rütbesi alındıysa da tekrardan askerî rütbesi iade olunmuş ve ferikliğe kadar yükselip surre emini olarak Hicaz tarafında iken 1311 (1893/94) tarihinde vefat eylemiştir. (II. 410)

Rif'at Rüstem Bey İstoliçeli Ali Paşa'nın oğullarındandır. Kapıcıbaşı iken 1273 (1856/57) yılından sonra vefat etti. (II. 405)

Rif'at Sâlih Efendi Maliye kâtiplerinden olup maliye vâridat muhasebecisi muavini olup 23 Rebiyülâhir 1302'de (9 Şubat 1885) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (II. 409)

Rif'at Süleyman Bey İzzet Ali Paşa'nın damadıdır. Bâbıâlî kâtiplerinden ve hâcegândan oldu. Rebiyülevvel 1145'de (Ağustos-Eylül 1732) piyade mukabelecisi oldu. 1148'de (1735/36) vefat eyledi. Şairdir. (II. 403)

Rif'atî Abdullah Efendi (Bâlîzâde) Kazasker Bâlî Efendi'nin oğludur. Şairdir. [1095'de (1684) vefat etti]. (III. 368)

Rif'atî Mehmed Efendi Nazilli müftüsü oldu. 1070'de (1659/60) vefat etti. Şairdir. (IV. 172)

Rif'atîzâde *bak.* Rif'at Mustafa Efendi

Rismanzâde *bak.* Hüseyin Efendi

Rişvan Paşazâde Taşra hânedanlarından olup Halil Paşa, Süleyman Paşa ve Ömer Paşa gibi adamlar yetişmiştir. Bazıları geçen asırda yaşamışlardır. (IV. 692)

Rişvanzâde *bak.* Abdurrahman Paşa; Halil Paşa; Süleyman Paşa

Riyâzî Efendi I. Mahmud devrinde (1730-1754) vefat eyledi. Şairdir. (II. 425)

Riyâzî Mehmed Çelebi (Memi Şah) Üsküplüdür. Farsça bilir ve meşhur şairlerden olup 953'de (1546) vefat etti. Muasırı diğer Riyâzî Çelebi de şairdir. (II. 425)

Riyâzî Mehmed Efendi Birgili Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Haleb mollası oldu. Kulaklarına sağırlık gelip 9 Safer 1054'de (17 Nisan 1644) vefat etti. *Divan*'ı, *Tezkire-i Şuarâ*'sı, *Sâkînâme*'si, muhtasar *İbn Hallikân*'ı vardır. Oğlu Lutfî Efendi olup onun oğlu Abdüllâtif Efendi'dir(→). (II. 425)

Riyâzîzâde *bak.* Abdüllâtif Efendi

Riyâzîzâde Şair Riyâzî Efendi'nin oğlu ve torununa denir ki, şair ve âlimdiler. Yarım asır şerefleri devam etti. (IV. 693)

Rizelizâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Osman Hulûsî Efendi

Rodosîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Ahmed Ağa; Fethî Ahmed Paşa; İbrahim Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Rodosîzâde Geçen esir âlimlerinden İbrahim Efendi ve oğluna denmiştir. I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) Enderûn ricâlinden Hâfız Ahmed Ağa'ya da "Rodosîzâde" denir ki, oğulları yükselerek padişah damadı olmuşlardır. Torunları Sultanzâde Sâkıb Bey ve Celâl Bey'dir. (IV. 692)

Ruhavîzâde *bak.* Nesib Ahmed Efendi

Ruhî Ahmed Efendi Hazine-i evrak müdürü olup 8 Şa'bân 1288'de (23 Ekim 1871) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (II. 422)

Ruhî Ali Bey Hacı Darbazzâde Veys Paşa'nın oğludur. Kâtip olup 1308'de (1890/91) vefat etti. Şöhreti vardır. (II. 422) (bak. Ali Ruhî Bey)

Ruhî Çelebi Ebûssuûd Efendi'nin kethüdâsı Hasan Ağa'nın oğludur. Genç ve dilberdi. 960'da (1553) vefat etti. Şairdi. (II. 421; I. 170)

Ruhî Dede 1212'de (1797/98) Galata Mevlevîhanesi şeyhi olup 1230'da (1815) vefat eyledi. (II. 421)

Ruhî Efendi Üsküdarlıdır. 1168'de (1754/55) vefat etti. Şairdir. (II. 421)

Ruhî Efendi 1241'de (1825/26) vefat eden Şâkir Ahmed Paşa'nın kapı çukadarı Hacı Ahmed Ağa'nın oğludur. Meclis-i Vâlâ mazbata odası mümeyyizi olup 1276'da (1859/60) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (II. 422)

Ruhî Fâzıl Efendi Zenbilli Ali Efendi'nin oğludur. Müderris olup 927'de (1521) vefat etti. Şairdir. (II. 421)

Ruhî Mahmud Çelebi Vardarlıdır. Şeyh İlâhî'nin akrabasından olup Mehmed Paşa'nın tezkirecisi ve kâtib-i sırrı oldu. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat etti. Şairdir. (II. 421)

Ruhî Mehmed Efendi (Hâcibzâde) Babası sarayda perdeci idi. Müderris, Üsküdar mollası iken Cemaziyelâhir 1100'de (Nisan 1689) vefat etti. Fürû ilmini çok iyi bilirdi. Şairdir. Sukûkta *Bidâetü'l-Hükkâm*'ı telif eyledi. (IV. 190)

Ruhî Mustafa Efendi Karinâbâd mahkemesi kâtibinin oğludur. Hayatîzadelere intisap ederek Emin Efendi'nin şeyhülislâmlığında mektupçu olmuştur. Müderris, Filibe ve Kayseri mollası olup 1175'de (1761/62) vefat etti. (IV. 437)

Ruhî Mustafa Efendi Kalkandelenlidir. Orada şeyh olup senelerce İstanbul'da bulunmuştur. Şa'bân 1312'de (Şubat 1895) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedildi. (IV. 489)

Ruhî Osman Çelebi Bağdadlıdır. Mevlevî ve seyyahdı. Galata Mevlevîhanesi'nde oturup sonra Hicaz'a gitti. Dönüşte 1014'de (1605/06) Şam'da vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 421)

Ruhî Ömer Çelebi İstanbulludur. Yeniçeri olup 1018'de (1609/10) vefat etti. Şairdir. (II. 421)

Ruhî Şuayb Efendi Eğrikapılı Râsim Mehmed Efendi'nin kardeşi Râcî Süleyman Efendi'nin(→) (v. 1168/1755) oğludur. Baltacızâde Mustafa Paşa'ya divan kâtibi olmuştu. Şairdir. (II. 421; II. 349)

Ruhîzâde *bak.* Abdullah Efendi

Ruhiddin Mehmed Efendi Yahyâ Nâcî Efendi'nin oğludur. Tercüme kaleminden yetişerek Paris Sefâreti kâtibi ve 1250'de (1834/35) müsteşa-

rı olup döndükten sonra tersane tercümanı ve sonra Bâb-ı Seraskerî tercüme odası müdürü olup 24 Ramazan 1263'de (5 Eylül 1847) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Oğulları Ahmed Vefik Paşa ile Yahyâ Bey'dir. (II. 420; IV. 531)

Ruhullah Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Zilka'de 1069'da (Temmuz 1659) İstanbul kadısı oldu. Zilka'de 1070'de (Temmuz 1660) azledildi. Müneccimliğe heves etmesinden dolayı bu fenne vâkıf beylikçi Vecdî Efendi ve Konya Abazası Mehmed Ağa ile yazışmalarda bulundu. 1071'de (1660/61) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. 60 yaşındaydı. Ruhî mahlasıyla şairdir, *Divan*'ı vardır. Fındıklı Camii'ne ecza-yı şerife vakfetti. Oğlu Mehmed Efendi(→), bunun oğlu Abdülhay Efendi'dir(→). Diğer oğlu Mahmud Efendi'dir(→). (II. 421)

Rukiye Yahyâ-i Şirvanî-i Halvetî'nin halifesi olup Halvetî büyüklerindendir. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. (II. 416)

Rukiye Hanım Şeyhülislâm Zekeriya Meylî Efendi'nin(→) kızı olup Koğacıdede'de bir medrese yapmıştır. 1024'de (1615) vefat etti. (II. 416; II. 427)

Rukiye Hatun Bucak Mescidi ile Cankurtaran Mescidi'ni yapan hayır sâhibidir. (II. 416)

Rukiye Hatun III. Selim'in ebesi olup 1183'de (1769/70) vefat eyledi. Ayazma'da medfundur. (II. 416)

Rum *bak.* Ahmed Paşa; Ali Ağa; Mehmed Ağa; Mehmed Bey; Mehmed Paşa; Sâlih Ağa

Rûmî *bak.* İsmail Efendi; Süleyman Çelebi; Şücâeddin İlyas Efendi

Rûmî Ahmed Babası Geliboluludur. Kendisi Ahyolu'da doğmuştur. II. Murad devrinde (1421-1451) vefat eylemiştir. Şairdir. (I. 191)

Rûmî Efendi İzmirlidir. 1260'da (1844) İstanbul'a gelip Dâr-ı Şûrâ kâtibi olmuş ve 1280 (1863/64) tarihinde vefat etmiştir. Şairdir. (II. 424)

Rûmî Muhyiddin Mehmed Paşa Ergani maden eminliğinde ve Ergani ve Urfa mutasarrıflığında bulunup sırasıyla Rumeli beylerbeyi pâyesi olmuş, Edirne maliye müfettişliğinde bulunmuş ve 6 Ramazan 1306'da (6 Mayıs 1889) vefat eylemiştir. Bilgili olup kulaklarında sağırlık vardı. (II. 424/25)

Rûmî Mustafa Efendi (Müftü Baba) Kadirî şeyhi olup 1206'da (1791/92) vefat eyledi. Yusufpaşa'da medfundur. (IV. 451)

Rumiye Şeyhi *bak.* Mahmud Efendi

Rus *bak.* Hasan Ağa

Rûşen Mehmed Efendi Celvetîye'den, Mudanya'da sâkin Şeyh Abdurrahman Efendi'nin oğlu olup 1132'de (1720) doğdu. 1149'da (1736/37) babasıyla İstanbul'a gelip babası Kapıağası Tekkesi şeyhi oldu, bu da ilim tahsiline çalıştı. Çorlulu Pertevî Efendi'den el aldı. Selâtîn camileri vâizleri katarına dahil oldu ve Sultan Ahmed Camii vâizi oldu. 1188'de (1774) Üsküdar'da Hüdâî Tekkesi'ne şeyh oldu. 1198'de (1784) azledildi. Kısa süre sonra bu tekkeye ikinci defa şeyh oldu. 16 Şa'bân 1209'da (8 Mart 1795) vefat eyledi. Âlim, fâzıldı. İkinci oğlu Şemseddin Efendi nevâlîden olduğundan, şeyhliği üçüncü oğlu Mu-

danyalızâde Mehmed Sihâbeddin Efendi'ye verildi. Bunun vefatında oğlu Abdürrahim Nesib Efendi'ye ve bunun da vefatında oğlu Rûşen Efendi'ye verilmiştir. Uzun müddet şeyh ve Meclis-i Meşâyih reisi olduğu halde 22 Rebiyülâhir 1309'da (25 Kasım 1891) vefat eylemiştir. Tekkede medfundur. Yaşı 80'i aşkın, yumuşak huylu ve alçakgönüllü bir zat idi. (II. 422)

Rûşenîzâde *bak.* İbrahim Efendi; Ni'metullah Efendi

Rûşenzâde *bak.* Muhyiddin Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Ömer Paşa; Ömer Paşa (Seyyid)

Ruznâmeci *bak.* İbrahim Efendi

Rükneddin Efendi (Zeyrekzâde) Zeyrek Mehmed Efendi'nin oğludur. Tahsilden sonra müderris ve Amasya müftüsü oldu. Sonra Edirne kadısı, 917'de (1511) İstanbul kadısı, 920'de (1514) Anadolu kazaskeri ve 921'de (1515) Rumeli kazaskeri oldu ve o sene Mısır beyi Kansu Gavri'ye sefâretle gönderildi. 922'de (1516) dönüp 924'de (1518) emekli oldu. 929'da (1523) Edirne'de yerleşik iken vefat etmiştir. Babasının vefatında küçük olduğundan yaşı 60'a ulaşmıştı. Edirne'de bir mektep yaptı. Orada medfundur. Hâkim, müteşerri idi. (II. 416)

Rümeyse (Şerif) Şerif Ebû Bahy'in oğludur. 701'de (1301/02) Mekke beyine muhalif oldu. 715'de (1315/16) Mekke beyi oldu ve 719'da (1319) azledildi. 720'de (1320) Mekke'nin yarısına kardeşi Atîfe (Uteyfe) ile ortak oldu. 746'da (1345/46) vefat etti. (II. 420)

Rümeyse (Şerif) Şerif Muhammed bin Aclân'ın oğludur. 818'de (1415) Mekke beyi olup o sene içinde ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (II. 420)

Rüstem (Kara) Karaman ulemâsındandır. Sonra Osmanlı Devleti'nin hizmetinde bulundu. Hatta kazasker iken Hayreddin Paşa'ya, ganimetin beşte birinin alınması şer'î olduğunu ihtar ile aldırmıştır. I. Murad devrinde (1361-1389) vefat eyledi. (II. 377)

Rüstem Ağa Filibelidir. Eşrafdan olup zengin olduğundan İstanbul'da nâm kazandı. 1124'de (1712) vefat etmiştir. (II. 378)

Rüstem Ağa Cebbarzâde Celâl Paşa'nın hazinedarı olup Haleb valisi iken kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat eyledi. (II. 379)

Rüstem Ahmed Ağa Kapdan Mehmed Husrev Paşa'nın hazinedarı iken kapıcıbaşı oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat eyledi. (II. 379)

Rüstem Ahmed Bey Bahriyeden yetişip miralay ve liman reis muavini olup Şevvâl 1305'de (Haziran 1888) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 379)

Rüstem Bey (Hacı) Kürt beylerinden olup bir aralık İran şahı İsmail'e ve sonra I. Selim'e (Yavuz) (hd 1512-1520) sığınmıştır. Yine ayrılık tavrı sezilince katledilmiştir. (II. 377)

Rüstem Beyzâde *bak.* İbrahim Bey

Rüstem Çelebi Bir mescid sâhibi olup Kurşunlu Mahzen'de mektep ve çeşme yaptı. Bu mescide Reisülküttab İsmail Efendi minber koymuştur. (II. 378)

Rüstem Ebûbekir Paşa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip nizâmiye ordusunun kuruluşunda süvari olmuş ve az vakitte miralay ve 1256'da (1840) süvari livâsı olmuştur. 1258'de (1842) ferik olup Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) Ankara valisi ve sonra hassa or-

dusu erkânından oldu. 1259'da (1843) Hassa Meclisi reisi ve Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) vezirlikle Anadolu Ordusu müşiri oldu. Receb 1262'de (Temmuz 1846) ayrılıp Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) Edirne valisi olup Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) ayrıldı. 1269'da (1852/53) Selânik, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Edirne valisi olup Receb 1272'de (Mart 1856) azledilmiş ve iki sene müddetle sürülmüştür. Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Üsküp valisi olup Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) azledildi. Receb 1282'de (Kasım-Aralık 1865) vefat eyledi. Üsküdar'da Nasûhî Tekkesi'nde medfundur. (II. 379)

Rüstem Halife Göynüklüdür. Hisar'da, Nakkaş Ali Mahallesi'nde bir mektep hocası ve Hacı Halife'nin müridi olup 917'de (1511) vefat etti. Bursa'da Lâmiî Çelebi yakınında medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (II. 377)

Rüstem Hoca Tacirdir. Adına bir mescid yaptı. (II. 378)

Rüstem Mehmed Ağa II. Mahmud devrinde (1808-1839) kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1860'lar) vefat eyledi. (II. 379)

Rüstem Mehmed Efendi Enderûn'dan yetişme olup 1213'de (1798/99) kahvecibaşı ve mâbeynci olmuş, sonra müderrislikle çerağ olmuştur. Mekke ve Muharrem 1226'da (Şubat 1811) İstanbul pâyesi verilmiş ve 1229'da (1814) ilmiye yolunu terk eylemiştir. Sonradan vefat eyledi. Çok malı olup 120 kese geliri vardı. (II. 378)

Rüstem Paşa Arnavutdur. Haremde terbiye görüp rikâb ağalığı ile çıktı. Sonra Diyarbekir valisi olup 950'de (1543) Mihrimâh Sultan'la nikâhlandı ve vezirlik ihsan buyuruldu. 951'de (1544) üçüncü vezir iken sadrazam olmuştur. 960'da (1553) azledildi. 962'de (1555) ikinci defa sadrazam oldu. 26 Şevvâl 968'de (10 Temmuz 1561) vefat eyledi. Şehzâde Camii'nde, bir oğluyla beraber türbesinde medfundur. Zengin, tedbirli, akıllıydı. Zevcesinin birçok hayrâtı olup halen torunlarındadır. Tahtakale'de, Hacı Halil Mescidi'ni camiye çevirdi. Kebeci Hanı'nda da bir mescit yaptı. Çeşnigir Camii'ni, sultanının dâyesi Âsiye Hatun yaptıysa da, Rüstem Paşa'nın çeşnigiri Ali Efendi, odaları üstüne yapmakla o adı aldı. Paşanın, Mihrimâh Sultan'dan oğlu ve kızları olup yirmişer-otuzar yaşlarında vefat ederek annelerinin Üsküdar'daki camiinde türbeye defnolunmuşlardır. Başka zevcesinden olan oğlu Osman Bey'dir(→). (II. 377/78)

Rüstem Paşa Ferhâd Paşa'nın delibaşısı olup sonra Bihke mutasarrıfı olarak ve I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat eyledi. (II. 378)

Rüstem Paşa Kars mutasarrıfı Sefer Paşa'nın oğlu veya yeğenidir. I. Süleyman (Kanunî) devrinde ecdadının tayin olunduğu Ahıska beylerbeyiliğine nâil oldu. 1058'de (1648) Gürcü Nebi harbinde bulunup hayli müddet bu görevde kalmış ve 1073'de (1662/63) çocuksuz vefat eylemiştir. (II. 378)

Rüstem Paşa Kara Mehmed Paşa'nın kethüdâsıdır. 1095'de (1684) Karaman beylerbeyi olup 1101'de (1689/90) Sofya muhafızı olmuştur. O sene vefat eyledi. Kardeşi Ali Paşa'dır ki, 1106'da (1694/95) Hersek mutasarrıfı olmuştur. (II. 378)

Rüstem Paşa Bosnalıdır. İran taraflarındaki savaşlarda yiğitliğini isbat ederek Erdebil muhâfızı olmuştur. Tebriz'i feth ve istiladan sonra İstanbul'a gelip 1143'de (1730/31) vezir rütbesiyle Revan seraskeri ve Konya valisi oldu. Cemaziyelâhir 1144'de (Aralık 1731) azledildi. Ardından vefat eylemiştir. Cesur ve tedbirliydi. (II. 378)

Rüstem Paşa Firarî Ahmed Paşa'nın kölesi olup sonra damadı oldu. Askerlikten yetişerek topçu istihkâm miralayı, Ramazan 1263'de (Ağustos-Eylül 1847) Karadeniz muhâfızlığıyla mîrlivâ ve 1269'da (1852/53) istihkâm livâsı ve sonra ferik olarak 1276'da (1859/60) vefat eyledi. (II. 379)

Rüstem Paşa Mühendishane'den yetişerek livâ ve fabrikalar nâzırı oldu. 23 Safer 1289'da (2 Mayıs 1872) vefat eyledi. Eyüp'de, "Halil Hamid Paşa kızı Ubeyde Hanım" kabri yanında medfundur ki, annesi veya akrabasından olmalıdır. (II. 379)

Rüstem Paşa Leskoviklidir. Zengin olup bir aralık mîrimîran olmuş ve İstanbul'da ikametle muhakeme-i maliye riyâsetine tayin edilmişti. Az müddette, Zilka'de 1285'de (Şubat-Mart 1869) azledilmiş ve Safer 1299'da (Ocak 1882) vefatına kadar konağında kalmıştır. Merkezefendi'de medfundur. Oğlu Vehib Paşa'dır(→). Diğer oğlu Kânî Paşa'dır. (II. 379)

Rüstem Paşa (Güzelce) Enderûn'dan yetişme olup büyük hizmetlere geçti. Çıktıktan sonra yeniçeri ağası ve sonra Budin beylerbeyi olmuştur. 15 Receb 946'da (26 Kasım 1539) vefat etti. Ayas Mehmed Paşa'nın damadı, kabiliyetli bir zat idi. Oğlu ulemâdan Hüseyin Hasibî Efendi'dir. Kızının oğlu 1015'de (1606/07) vefat eden *Hilye-i Hakanî* yazarı Mehmed Bey'dir. (II. 377)

Rüstem Paşazâde I. Süleyman'ın (Kanunî) damadı Rüstem Paşa hânedanıdır. Kızı Ayşe Hanım Sultan'dan evlâdına "Mihrimâh Sultanzâdeler" de denir. Halen bu soydan gelenler vardır. Bu soy ile Cağaloğlu Sinan Paşa soyu birleşmiştir. Ondan Semin Mehmed Paşa gelmiştir. Leskovikli Rüstem Paşa oğullarına da böyle denirse de bunlar Arnavutluk hânedanlarındandır. Bunlardan beylerbeyi pâyeli Kânî Paşa vardır. (IV. 692)

Rüstem Vasfî Efendi Sofyalıdır. İsfendiyar sülâlesinden olup Vidin'e ve sonra İstanbul'a geldi. 1270'de (1853/54) vefat eyledi. Âlim, dersiâmdı. (II. 378)

Rüsûhî İsmail Efendi (Hacı) Bâb-ı Seraskerî memurlarından olup Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) Rumeli Ordusu harp defterdarı oldu. 1272'de (1855/56) döndü. 1276'da (1859/60) vefat ederek Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (II. 381)

Rüsûhî Süleyman Efendi Sofyalıdır. Bâlî Efendi'nin müridi olup şeyh ve vâizdi. Şerî'ate aykırı bazı sözler söylemekle I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında korkusundan saklanıp vefat etti. Şairdir. (II. 381)

Rüşdî Abdurrahman Efendi Müderris olup Zilka'de 1202'de (Ağustos 1788) vefat etti. (II. 382)

Rüşdî Abdurrahman Efendi Şeyh Abdullahzâde Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1233'de (Mart 1818) vefat etmiştir. (III. 37)

Rüşdî Ahmed Efendi Müderris ve dersiâm olup bu senelerde (1840'lar) vefat etti. (I. 297)

Rüşdî Ahmed Efendi (Hacı) Edirnelidir. Müderris ve 1283'de (1866/67) Eyüp mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (I. 301)

Rüşdî Ahmed Efendi (Kametîzâde) Kadı olup 1235'de (1819/20) vefat etmiştir. (III. 301)

Rüşdî Ahmed Paşa Sadrazam Gâlib Paşa'nın dairesinde silahdar olduğundan efendisinin ikbâlinde mîrimîranlık ihsan buyurulmuştu. 1243'de (1827/28) Çıldır muhâfızı olup 1244'de (1828/29) ayrılmış ve bir müddet sonra vefat eylemiştir. (II. 383)

Rüşdî Ali Efendi (Alanyalızâde) Karaferyelidir. Babası Abdülhalim Efendi'dir. Kadı olup III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eylemiştir. Şairdir. Kardeşi Şeyhî Efendi de şairdir. (II. 382)

Rüşdî Ali Efendi (Kırk) Hacı Hasan Ağa'nın oğlu olup müderrisdi. 11 Zilhicce 1211'de (7 Haziran 1797) vefat etti. (II. 383)

Rüşdî Bey Gümrük nâzırlarından Edhem Efendi'nin oğludur. Defterhaneden yetişip vergi müdürü ve ûlâ evveli olmuştu. 20 Safer 1306'da (26 Ekim 1888) vefat eyledi. (II. 387)

Rüşdî Efendi Mostarlıdır. 1047'de (1637/38) doğdu. Enderûn'a girip emekli olduktan sonra müderris ve kadı oldu. Zilka'de 1111'de (Nisan-Mayıs 1700) vefat etti. Şair, hoşsohbetti. Oğlu Reşid Hasan Efendi de kadı idi. (II. 382)

Rüşdî Efendi Ruhalıdır. Mevâlîden Es'ad Efendi'ye intisap ettikten sonra Hatibzâde'ye divan kâtibi olmuştur. Sonra kethüdâ kalemi hulefâsından olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 382)

Rüşdî Efendi Müderris ve sırasıyla Mekke kadısı olmuştur. 1243'de (1827/28) İstanbul'da vefat edip Beykoz'a defnedilmiştir. (II. 383)

Rüşdî Efendi Kalemden yetişip 1247'de (1831/32) hâcelikle menâsıb-ı ricâle nâil oldu. Sonra Bâb-ı Seraskerî'de çalışıp 1262'de (1846) hassa muhasebecisi olup Muharrem 1263'de (Ocak 1847) azledildi ve sonra vefat etti. (II. 384)

Rüşdî Efendi Âlâiyelidir. Kadı Abdurrahman Paşa torunlarından ve mahrec mevâlîsinden olup 7 Cemaziyelevvel 1302'de (22 Şubat 1885) vefat etti. (II. 387)

Rüşdî Halil Efendi Selâniklidir. Arzuhalcilikle geçindi. 1264'de (1848) vefat etti. Şairdir. (II. 384)

Rüşdî Hasan Efendi (Recebzâde) Müderris ve Üsküdar pâyesiyle Erzurum kadısı oldu. 28 Zilhicce 1228'de (22 Aralık 1813) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Hattatdı. (II. 383)

Rüşdî Hüseyin Hüsnî Efendi Mühürdarzâde İsmail Hakkı Efendi'nin(→) oğlu olup 1235'de (1819/20) doğmuştur. 1249'da (1833/34) mektûbî-i sadârete ve 1261'de (1845) Meclis-i Vâlâ mektûbî kalemine girmiştir. Sonra emekli oldu. 8 Ramazan 1302'de (21 Haziran 1885) 67 yaşında vefat eyledi. La'lî Çeşmesi civarında medfundur. Şair, müellifdi. (II. 387; I. 384)

Rüşdî İbrahim Efendi Erzurumludur. "Çelebizâde" denir. 1259'da (1843) Bosna, 1265'de (1849) Trab-

lusgarb, sonra tekrar Bosna ve Şevvâl 1279'da (Mart-Nisan 1863) Beyrut mollası olmuştur. Sonra vefat eyledi. (II. 384)

Rüşdî İbrahim Efendi (Kethüdâ Hüseyin Ağazâde) Müderris olup 1196'da (1782) vefat etti. Tevekkülçeşmesi'nde medfundur. (II. 382; II. 214)

Rüşdî Mehmed Bey Durak Paşa'nın yeğeni, Abdülkerim Beyzâde Mustafa Kâmil Bey'in oğludur. 1238'de (1822/23) doğmuştur. Mektûbî-i hariciyeye devam ederek serhalife oldu ve şeyhülislâm Sa'deddin Efendi'ye damad olup Şevvâl 1288'de (Aralık 1871/Ocak 1872) maarif tahrirat müdürü ve 16 Receb 1289'da (19 Eylül 1872) Meclis-i Maarif'e aza oldu. 19 Zilka'de 1295'de (14 Kasım 1878) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. Yumuşak huyluydu. (II. 386)

Rüşdî Mehmed Bey Muammer Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Muhacirîn Komisyonu azasından olup istifa ettikten sonra 1301'de (1883/84) Beyrut'a gittiği sırada vefat etmiştir. Yalnızlığı seven sessiz bir zat idi. (IV. 503)

Rüşdî Mehmed Efendi Müderris ve Edirne mollası oldu. Rebiyülâhir 1168'de (Ocak-Şubat 1755) Mekke mollası oldu. Orada vefat eyledi. (II. 382)

Rüşdî Mehmed Efendi Mektûbî-i sadâret hulefâsından olup hâcelikle küçük kale tezkireciliği verilip sonra tezkire-i sânî ve sonra tezkire-i evvel oldu. Safer 1237'de (Kasım 1821) silahdar kâtibi, Şevvâl 1237'de (Haziran-Temmuz 1822) sipah kâtibi ve 1240'da (1824/25) defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. Receb 1247'de (Aralık 1831) vefat etti. (II. 384)

Rüşdî Mehmed Efendi Barlalıdır. Küçükken İstanbul'a gelip yağlıkçı ve sonra kadı oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat eylemiştir. Şairdir. *Hâl-i Hayâl* isminde bir eseri vardır. (II. 385)

Rüşdî Mehmed Efendi (Sâlihzâde) Şeyhülislâm Es'ad Efendi'nin oğludur. Müderris, 1256'da (1840) fetvâ emini, sonra mahrec pâyesi, 1257'de (1841) Edirne mollası, 1258'de (1842) evkaf müfettişi, Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1846) Dâr-ı Şûrâ müftüsü ve bu tarihten Ramazan 1264'e (Ağustos 1848) kadar Mekke ve İstanbul ve Anadolu pâyelerini almıştır. Zilhicce 1265'de (Ekim-Kasım 1849) Rumeli pâyesi oldu. Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) Meclis-i Vâlâ müftüsü, Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) Meclis-i Tanzimat müftüsü ve 1272'de (1855/56) Rumeli kazaskeri olup Safer 1276'da (Eylül 1859) vefat etti. Âlim, fâzıl, yumuşak huylu, nâzikti. (II. 384)

Rüşdî Mehmed Efendi (Şeyh Yusufzâde) Müderris ve Cemaziyelevvel 1266'da (Mart-Nisan 1850) Galata molası oldu. Rebiyülâhir 1267'de (Şubat 1851) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda Kayalar'a defnedildi. (II. 384)

Rüşdî Mehmed Paşa Erzurum ulemâsından Seyyid Ali Efendi'nin oğludur. Kitâbete çalışıp 1198'de (1784) Haleb'e gelerek vali tarafından bazı hizmette çalıştırıldı. Sonra bir müddet mektupçuluk ile bazı vüzerâ yanında ve Ferah Ali Paşa'nın divan kitâbetinde bulundu ve hâcelik ihsan buyuruldu. İstanbul'a gelip Mısır Ordusu nüzûl emânetinde bulunup Fransızlara esir olması hatası üzerine 1214'de (1799/1800) Sakız Adası'na sürül-

dü. Dönüşte bazı vezirlere kapı kethüdâsı, Selânik mübayaacısı, 1221'de (1806) yeniçeri kâtibi, 1222'de (1807) tevkiî ve 1224'de (1809) Sofya nâzırı olup Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) başmuhasebeci olup sonra azledildi. Ramazan 1227'de (Eylül 1812) vezirlikle sadâret kaymakamı olup 24 Muharrem 1229'da (16 Ocak 1814) azledilerek Gelibolu'ya sürüldü. Şevvâl 1229'da (Eylül-Ekim 1814) Silistre valisi olup Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) Vidin ve Şevvâl 1234'de (Ağustos 1819) Bosna valisi olup Safer 1235'de (Kasım-Aralık 1819) vezirliği kaldırılarak İskeçe'de ikamete memur oldu. Sonra Tepedelenli Ali Paşa'nın oğulları üzerine memur olduğundan vezirliği iade olunmuştur. Zilhicce 1236'da (Eylül 1821) harben onlardan Muhtar Paşa ve Sâlih Paşa'yı yok eylemiş olmasıyla kendisine mükâfâten Sofya muhâfızlığı ile Ankara ve Kengırı sancakları verilmiş ve Şa'bân 1237'de (Nisan-Mayıs 1822) Sofya'da vefat eylemiştir. Âlim, fâzıl, tedbirli, mutasarrıftı. Oğlu Muammer Paşa'dır. Sadâret kaymakamlığına, meşhur İbrahim Re'fet Efendi'nin tarifiyle birden davet olunması, ehliyet ve rü'yetinin ne derece kıymeti olduğunu gösterir. (II. 383)

Rüşdî Mehmed Paşa Nakşibendî şeyhlerinden Şirvanî İsmail Sirâceddin Efendi'nin oğlu olup 1245'de (1829/30) doğmuştur. 1267'de (1851) İstanbul'a gelip icazet aldıktan sonra bir müddet Bâyezid Camii'nde ilim öğretti ve sonra Amasya'da muaccelât nâzırı oldu. Dönüşte mahkeme-i teftiş-i evkafa kâtip oldu. Meşrebzâde Ârif Efendi dairesine intisabla kibâra, özellikle Fuad Paşa'ya yakınlık peyda eyledi. Fuad Paşa'nın Şam'a gidişi sırasında birlikte gidip teveccühünü kazanmış, Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Meclis-i Vâlâ azası olup Şevvâl 1279'da (Mart-Nisan 1863) müderrislikten vezirlikle Şam valisi olmuş ve mahrec mevleviyetine nâil olamadığı halde talihi vezir etmiştir. Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) Sayda ve Şam eyaletlerinden müteşekkil Suriye vilâyeti ile kayrıldı. Cemaziyelevvel 1282'de (Eylül-Ekim 1865) ilâveten evkaf nâzırı, Şa'bân 1282'de (Ocak 1866) maliye nâzırı ve Zilhicce 1284'de (Nisan 1868) ilâveten hazine-i hassa nâzırı olup 5 Zilka'de 1285' de (17 Şubat 1869) hazine-i hassa ilâvesiyle dahiliye nâzırı ve 24 Şevvâl 1287'de (17 Ocak 1871) hazine-i hassa ilâvesiyle ikinci defa maliye nâzırı olmuş, 29 Rebiyülevvel 1288'de (18 Haziran 1871) azledilip sonra nafia nâzırlığına tayin olunmuştur. 15 Rebiyülâhir 1288'de (4 Temmuz 1871) adliye nâzırı olup, 10 Receb 1288'de (25 Eylül 1871) azledilerek 15 Şa'bân'da (30 Ekim) Amasya'ya sürülmüştür. 2 Receb 1289'da (5 Eylül 1872) orman ve maadin nâzırı ve 26 Şa'bân 1289' da (29 Ekim 1872) ikinci defa evkaf ve 18 Zilhicce'de (16 Şubat 1873) üçüncü defa maliye nâzırı ve 17 Safer 1290'da (16 Nisan 1873) sadrazam olup 26 Zilhicce 1290'da (14 Şubat 1874) ayrıldı. 10 Rebiyülâhir 1291'de (27 Mayıs 1874) Haleb valisi ve 17 Cemaziyelevvel 1291'de (2 Temmuz 1874) Hicaz valisi olup 11 Şa'bân 1291'de (23 Eylül 1874) Taif'de vefat eylemiştir. Orada medfundur. Âlim, fâzıl, münşî, zeki, cömert, uyumlu ve ılımlıydı. Orta boylu, tıknazca, güler yüzlü bir zat idi. Oğlu İsmail Hakkı Bey(→), kardeşi Mustafa Bey'dir. (II. 385)

Rüşdî Mehmed Paşa (Mütercim) Sinop'da, Ayandon kazasında, Hacı Hasan Ağa'nın oğlu olup Muharrem 1226'da (Şubat 1811) doğmuştur. 3 yaşında babasıyla birlikte İstanbul'a gelip Tophane taraflarında büyümüştür. 1241'de (1826) nizâmiye ordusu kurulunca, haftasında asker olmuştur. Yedinci tertip taburu efradından olup 9 senede binbaşı olmuştur. Arnavutköy karakolunda bulunarak Fransızcayı öğrendi. Bu sebepten Bâb-ı Seraskerî mütercimi olup kaymakam ve miralay oldu. 1259'da (1843) Rumeli Ordusu'na livâ olup ardından Maarif-i Umumiye Meclisi ve Dâr-ı Şûrâ azası olmuştur. 1261'de (1845) ferik olup 16 Safer 1263'de (3 Şubat 1847) vezirlikle hassa müşiri olmuştur. Receb 1264'de (Haziran 1848) Dâr-ı Şûrâ reisi ve Receb 1267'de (Mayıs 1851) serasker ve Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) ikinci defa hassa müşiri olup Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) istifa eyledi. Muharrem 1271'de (Ekim 1854) Meclis-i Tanzimat azası, Ramazan 1271 ortalarında (Haziran 1855 başı) ikinci defa serasker olup Rebiyülevvel 1273 (Kasım 1856) başlarında azledildi. 26 Zilhicce 1273'de (17 Ağustos 1857) üçüncü defa serasker olup Rebiyülevvel 1274'de (Ekim-Kasım 1857) azlolunmuş ve Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) tophane müşiri olmuştur. Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) Mecâlis-i Âliye azası olup haftasında Meclis-i Tanzimat reisi oldu. 29 Cemaziyelevvel 1276'da (24 Aralık 1859) sadrazam olup Zilka'de başlarında (27 Mayıs 1860) ayrıldı. Zilhicce'de (Haziran-Temmuz 1860) Meclis-i Hazâin reisi ve Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) dördüncü defa serasker oldu. Avrupa'ya gözlerinin tedavisi için gitmekle derhal döndü.11 Receb 1279'da (2 Ocak 1863) ayrıldı. Safer 1282'de (Temmuz 1865) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 14 Zilhicce 1282'de (30 Nisan 1866) Meclis-i Vâlâ reisi oldu. 21 Muharrem 1283'de (5 Haziran 1866) ikinci defa sadrazam oldu. 6 Şevvâl 1283'de (11 Şubat 1867) beşinci defa serasker oldu. 6 Zilka'de 1284'de (29 Şubat 1868) ayrıldı. 16 Şa'bân 1287'de (11 Kasım 1870) Mecâlis-i Âliye'ye memur oldu. 10 Receb 1288'de (25 Eylül 1871) adliye nâzırı olup 7 Şa'bân'da (22 Ekim) azlolundu. 16 Şa'bân 1289'da (19 Ekim 1872) üçüncü defa sadrazam olup 17 Zilhicce 1289'da (15 Şubat 1873) ayrıldı. 17 Rebiyülâhir 1293'de (12 Mayıs 1876) dördüncü defa sadrazam olup 2 Zilhicce 1293'de (19 Aralık 1876) istifa eyledi. Rebiyülevvel 1295'de (Mart 1878) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 26 Cemaziyelevvel 1295'de (28 Mayıs 1878) beşinci defa sadrazam olup 3 Cemaziyelâhir 1295'de (4 Haziran 1878) azlolundu. Safer 1296'da (Şubat 1879) emekliyken Manisa'da çiftliğine çekilmiştir. Cemaziyelevvel 1299'da (Mart-Nisan 1882) orada vefat eylemiştir. Kabri oradadır. Kanunları bilir, güzel konuşur ve iffetliydi. Oğlu Mahkeme-i Temyiz azasından Reşad Beyefendi'dir. (II. 386)

Rüşdî Mustafa Efendi İzmirlidir. Müderris, müftü oldu. 1135'de (1722/23) vefat eyledi. Şairdir. (II. 382)

Rüşdî Mustafa Efendi Müsevvid Ömer Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve şair olup 1173'de (1759/60) vebadan vefat etti. Sur dışında medfundur. (III. 591)

Rüşdî Mustafa Efendi Giresunludur. "Emirzâde" denmekle tanınırdı.

Müderris ve molla ve nâiplikle gezerek İstanbul pâyesi olmuştu. Edirne nâibi iken 30 Muharrem 1313'de (23 Temmuz 1895) orada vefat eyledi. (IV. 489)

Rüşdî Şerif Efendi Bursalıdır. Dersiâm olup sonra devriye mollası oldu. 1261'de (1845) ve 1269'da (1853) iki defa Ayntab sonra Trablusgarb ve 1274'de (1857/58) Bağdad ve 1280' de (1863/64) Beyrut mollası olduktan sonra mahrece çevrilip bilâd-ı hamse, Mekke ve İstanbul pâyesi olmuştur. 1297'de (1880) vefat eyledi. Yaşlı ve bilgili bir zat idi. (II. 384)

Rüşdî Velîyeddin Efendi (Hacı) Anadoluludur. Şeyhzâde Es'ad Efendi'nin kâtibi olup İran'a beraber gitti ve döndü. 1258'de (1842) vefat etti. Şairdir. (II. 384)

Saâdet Giray Baht Giray'ın oğludur. Kalgay olarak 1173'de (1759/60) vefat etti. (III. 17)

Saâdet Giray 1201'de (1786/87) Kuban başbuğu olup Anapa mutassarrıfı Mustafa Paşa makamına oturttu. Sonra vefat etmiştir. (III. 17)

Saâdet Giray Gazi Giray evlâdındandır. 1246'da (1830/31) vefat eylemiştir. (III. 16)

Saâdet Giray Han I Mengli Giray Han'ın oğludur. Kardeşi I. Mehmed Giray'ın vefatında İstanbul'a geldi. 930'da (1524) Kırım hanlığı ihsan buyuruldu. 938'de (1531/32) azledildi ve İstanbul'a geldi. Zilka'de 944'de (Nisan 1538) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Oğlu Ahmed Giray kalgay olduysa da az vakitte vefat etmiştir. (III. 16)

Saâdet Giray Han II II. Mehmed Giray Han'ın oğludur. Âdil Giray'ın İranlılara esir olduğu harpde bulunarak kurtuldu. Kırım hanı oldu. İki ay sonra dağlara çekildi. 999'da (1590/91) vefat etti. Ömrü 40 sene ve hükümeti 2 aydır. Oğlu Çoban Giray 1030'da (1621) vefat etmiştir. (III. 16)

Saâdet Giray Han III (A'ver) Selâmet Giray Han'ın oğlu Kırım Giray'ın büyük oğludur. Cemaziyelâhir 1102'de (Mart 1691) Kırım hanı oldu. 1103'de (1691/92) azledilerek Bursa'da ikamet etmiştir. 1108'de (1696/97) vefat etmiştir. Cömert, gayretliydi. Yaşı 50'ydi. Oğlu Fetih Giray kendisine nureddin olmuştu. (III. 16)

Saâdet Giray Han IV Hacı Selim Giray Han'ın oğludur. 1102'de (1690/91) kalgay olup 1114'de (1702/03) azledildi. 1120'de (1708) tekrar kalgay oldu. 1129'da (1717) Kırım hanı olup Muharrem 1137'de (Eylül-Ekim 1724) azledildi. Receb 1145'de (Aralık 1732/Ocak 1733) vefat etti. Ömrü 70 yıla yakındır. Hanlığında, kardeşinin oğullarından İslâm Giray nureddin olmuştu. Oğlu Sâlih Giray 1140'da (1727/28) nureddin olup 1143'de (1730/31) azledilmiş ve 1150'de (1737/38) ikinci defa tayin edilip az müddette azledilmiştir. (III. 16)

Saâdet Giray Paşa İslimye'de yerleşik, Cengiz soyundan bir adamdı. Sonra göçünce mîrimîranlık verildi. 23 Rebiyülevvel 1300'de (1 Şubat 1882) vefat etti. Topkapı'da, 1292'de (1875) vefat eden babası Mustafa Ağa'nın yanına defnedilmiştir. Oğlu Dersaâdet İ'dâdî-i Mülkîsi müdür muavini Hüseyin Saâdet Bey'dir. (III. 17)

Saatçi *bak.* Hasan Paşa; Mehmed Paşa

Saatçizâde *bak.* Sâtı' Mustafa Efendi

Saatî Mehmed Çelebi Anadoluludur. Pazar vâizinin oğludur. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eyledi. Şairdir. *Şengülnâme*'yi yazdı. (III. 2)

Saatîzâde *bak.* Sâib Ali Efendi

Sâbık Efendi Kadı olup I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) vefat eyledi. Şairdir. (III. 2)

Sâbî Çelebi Edirnelidir. İstanbul'a geldi. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. Şairdir. (III. 186)

Sabih Ahmed Efendi Kumkapılı Mustafa Ağa'nın oğludur. Müneccimbaşı kardeşidir. Tokadî Emin Efendi'ye mürid olmuştu. Galata gümrüğü

başkâtibi iken 1199'da (1785) vefat etti. Üç dilde şairdir. *Divan*'ı vardır. (III. 223)

Sabih Ali Efendi Vâlide kethüdâsı Mehmed Paşa hazinedarı Yusuf Ağa'nın oğludur. Mülâzimîn-i ilmiyeden olup 1134'de (1721/22) vefat eyledi. Şairdir. (III. 223)

Sabih Ali Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip tahvil kesedarı oldu. 1183'de (1769/70) İsâkça önünde vefat etti. Şairdir. Bazı camilere minber koydu ve bir mektep yaptı. (III. 223)

Sabih İzzet Mehmed Bey Mektubî-i sadr-ı âlîden yetişip 1236'da (1820/21) ulûfeciyân-ı yesâr kâtibi oldu. Sonra mütemayiz ile Deâvî Nezâreti kesedarı olmuştur. 13 Muharrem 1279'da (11 Temmuz 1862) vefat edip Topkapı'ya defnedilmiştir. (III. 223)

Sâbir Dede (Parsâ) Ağazâde Mehmed Dede'nin kardeşinin oğludur. Onun vefatında Gelibolu Mevlevîhanesi şeyhi oldu. Sonra Minkarîzâde müderris eylediyse da şeyhliği tercihle tekkesine çekildi. 1090'da (1679) Gelibolu'da vefat eylemiştir. Şair, âlim, mûsikîşinas idi. Melek Ahmed Paşa adına *Tasavvurat*'a, Molla Celâl'in *Gül ü Nevrûz*'una şerhi ve *Divan*'ı vardır. (III. 186)

Sâbir Efendi Nakşibendî şeyhlerindendir. 1171'de (1757/58) vefat edip Müftühamamı civarına defnedildi. (III. 186)

Sâbir Mehmed Pârsâ Efendi Geliboluludur. Babası askerdi. Müderris ve Filibe mollası oldu. Azledilmiş olarak 1091'de (1680) vefat etti. Gelibolu'da medfundur. Molla Câmî'nin *Gül ü Nevrûz*'unu Farsçadan tercüme eyledi. Şair olup *Divan* sâhibidir. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir(→). (IV. 183/84)

Sâbirî Çelebi Haleblidir. 1000 (1591/92) tarihinde vefat etti. Şairdir. (III. 186)

Sâbirî Mustafa Efendi Molla Arab lâkaplı Alâeddin Ali Arabî'nin kızının oğludur. Kadı olup 1000'de (1591/92) vefat eyledi. *Divan*ı sâhibi şairdir. (III. 186; III. 487)

Sâbit Alâeddin Efendi Bosna Üzicesindendir. Rumeli kadılarından olup sonra Tekfurdağı'da müftü ve müderris oldu. Sonra Bosna, Konya ve Diyarbekir mollası oldu. 3 Şa'bân 1125'de (5 Eylül 1712) illet-i zahireden (dizanteri) vefat etti. Her alanda bilgili, şiir ve inşada mâhirdi. *Edhemnâme, Berbernâme* eserlerinden olup *Divan*'ı vardır. (II. 61)

Sâbit Efendi (Benlizâde) Râşid Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb kadısı ve 1244'de (1818/19) Medine kadısı oldu. Giderken, Süveyş'de gemisi ateş alıp ailesi ile yandı. Muradzâde Hamid Molla'nın damadıydı. (II. 61/62)

Sâbit Mahmud Paşa Drama hanedanından Halil Bey'in oğludur. Babasının vefatında fazlaca servete nâil oldu. Lâkin buraları Sirozlu İsmail Bey'in nüfuzu altında olduğundan babasıyla kendisinde nüfuz yoktu. İsmail Bey vefat edince o zaman bu gibi nüfuzlular kullanılcığından bu da getirilip Rebiyülâhir 1233'de (Şubat 1818) arpa emini oldu. Receb 1235'de (Nisan-Mayıs 1820) vezirlikle derbendât nâzırı ve Tırhala valisi oldu. Muharrem 1237'de (Ekim 1821) azledilip Şevvâl 1237'de (Haziran-Temmuz 1822) Mora valisi ve seraskeri ol-

duysa da bir işe yaramayıp Anapolu muhasarasında kimseye nüfuzu tesir etmedi. 20 Rebiyülevvel 1238'de (5 Aralık 1822) üç gün hasta yatarak vefat etti. Oğlu Alâeddin Paşa'dır(→). Dramalı Hasan Haydar Paşa, kardeşinin oğlu olup onun oğlu Râşid Paşa'dır. Tırhala'da iken hazinedarı Şemseddin Bey'e kapıcıbaşılık verildi. (IV. 331)

Sâbit Mehmed Bey (Hekimzâde) Ali Paşa'nın torunlarındandır. Müderris, Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Kudüs mollası, Şevvâl 1280'de (Mart 1864) Edirne mollası ve sonra Mekke pâyesi oldu. 1306 başlarında (1888 sonları) vefat eyledi. Vakfın mütevellisi idi. (IV. 306)

Sâbit Mehmed Efendi Debre hanedanındandır. 1201'de (1786/87) mîrimîranlıkla Bosna eyâletine mutasarrıf oldu. Birkaç sene sonra vefat eyledi. (II. 61)

Sâbit Mehmed Efendi Müderris ve Maraş nakibi oldu. Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) Ayntab mollası olup sonra vefat etti. (II. 62)

Sâbit Mehmed Efendi Kadılardan Tahsin Efendi'nin oğlu olup kâtiplikten yetişip 2. Ordu tahrirat müdürlüğünden azledilmiş olarak 20 Safer 1280'de (6 Ağustos 1863) vefat eyledi. Gümüşsuyu Mezarlığı'nda medfundur. (II. 62)

Sâbit Mehmed Paşa Hasan Paşa'nın oğludur. Büyük kardeşi İshak Paşa 1206'da (1791/92) Çıldır valisi olunca kapıcıbaşı oldu. Receb 1211'de (Ocak 1797) mîrimîran olup Çıldır valisi oldu. 1212'de (1797/98) vezirlik verildi. Sonra Şerif Paşa Çıldır'a girmekle orayı terke mecbur oldu. 1215'de (1800/01) Şerif Paşa'nın azlinde tekrar Çıldır valisi olup girmeyi başaramayınca Şerif Paşa görevde bırakılmış, Zilka'de 1215'de (Mart-Nisan 1801) Erzurum, Zilhicce'de (Nisan-Mayıs) Maraş ve 1217'de (1802/03) Van valisi olarak 1219'da (1804/05) ayrılmış ve 1225 (1810) tarihinde vefat eylemiştir. Genç, akıllı, tedbirli, zekiydi. (II. 61)

Sâbit Mehmed Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişip yâver-i harb-i padişahîlikde bir müddet bulunmuş ve 1877/78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda muharebelerde de bulunarak livâ ve ferik olmuştur. Sonra 5. Ordu erkânından olup Cemaziyelevvel 1313 ortalarında (Kasım 1895 başları) Şam'da vefat eylemiştir. Eskilerden, sarışın ve metindi. (II. 62)

Sâbit Mehmed Paşa Çulha esnafından Ömer Nureddin Ağa'nın oğlu olup 1265'de (1849) doğmuştur. Mühendishane'ye girerek zâbitlikle çıkmış, topçu feriki Seyyid Paşa'ya damad olmuş ve yükselerek miralay ve baruthane müdürü, sonra livâlıkla Tophane'de tecrübe ve harbiye dairelerine aza olarak sonra ferik olmuş, defalarca Almanya'ya giderek silah satın almış ve 7 Rebiyülevvel 1314'de (16 Ağustos 1896) dimağ hastalığından vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. Almanca ve Fransızca bilir ve zekiydi. (IV. 849)

Sâbit Mustafa Efendi Kariye Camii imamı olup 1180'de (1766/67) vefat etti. Şairdir. (II. 61)

Sabrî Abdurrahman Çelebi Molla Arab'ın oğludur. Hazine-i hümâyûn kâtiplerinden olup 20 yıl Bağdad muhasebecisi oldu. Sonra azledilmiş olarak orada iken 999'da (1591) vefat etti. Şairdir. (III. 221)

Sabrî Abdurrahman Efendi (Salbaşzâde) Hasan Efendi'nin(→) oğludur. Tire mollası olup Cemaziyelâhir 1087'de (Ağustos 1676) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 315; II. 132)

Sabrî Ahmed Efendi Galatalıdır. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 999'da (1591) vefat etmiştir. Şair ve hattatdı. (III. 221)

Sabrî Hasan Efendi Trabzonludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi oldu. Bu senelerde (1880'ler) vefat etmiştir. (III. 222)

Sabrî Hüseyin Efendi (Alaybeyizâde) Budinlidir. Bosna'da yerleşip 1102'de (1690/91) orada vefat eyledi. Şairdir. (II. 199)

Sabrî Hüseyin Efendi (Hacı) Zilelidir. Müderris ve Meclis-i Maarif azası olup 1283'de (1866/67) vefat etti. Eyüp'de medfundur. İlim ve fazilet sâhibiydi. (III. 222)

Sabrî Mehmed Bey Miralay olup 1293'de (1876) Karadağ'da şehiden vefat eylemiştir. (III. 222)

Sabrî Mehmed Çelebi Mülâzimîn-i ilmiyeden olup 1024'de (1615) vefat etti. Şairdir. (III. 221)

Sabrî Mehmed Paşa İzmirlidir. Tercüme odasına girip taşrada geçici memuriyetlere gönderilmiştir. Emin Muhlis Paşa bunun enistesiydi. Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) mîrimîranlıkla Tulca mutasarrıfı ve sonra Vidin kaymakamı oldu. 3 Safer 1284'de (6 Haziran 1867) vezirlikle Aydın ve 12 Zilka'de 1284'de (7 Mart 1868) Tuna valisi oldu. Ramazan 1285 sonlarında (Ocak 1869 başları) Şûrâ-yı Devlet azası ve 10 Zilka'de 1285'de (22 Şubat 1869) Selânik valisi olup Receb 1288'e (Eylül-Ekim 1871) yakın azledildi. Receb 1289'da (Eylül 1872) İzmir valisi oldu. Azilden sonra 19 Cemaziyelevvel 1293'de (12 Haziran 1876) zabtiye müşiri, 17 Receb 1293'de (8 Ağustos 1876) ikinci defa İzmir ve Rebiyülevvel 1295'de (Mart 1878) Trablusgarb valisi ve Muharrem 1296'da (Ocak 1879) rüsûmat emini olmuştur. 27 Cemaziyelâhir 1297'de (6 Haziran 1880) vefat etti. Sultan Mahmud Türbesi bahçesinde medfundur. Yaşı 60'a yakın, zeki, ılımlı, inşa ve kitâbeti orta, dil bilir, güler yüzlü ve iffetliydi. (III. 222)

Sabrî Mustafa Efendi (Derviş) Kalemden yetişerek ruznâmçe-i evvel kesedarı olup 24 Rebiyülevvel 1237'de (19 Aralık 1821) hâcegân rütbesiyle birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 6 Rebiyülâhir 1238'de (21 Aralık 1822) azledildi. 1239'da (1823/24) defter emini, Şa'bân 1240'da (Mart-Nisan 1825) tophane nâzırı, 1241'de (1825/26), 1246'da (1830/31) ve 1250'de (1834/35) üç defa birer sene ruznâme-i evvel olup 1250'de (1834/35) vefat eylemiştir. Hesap işlerinden anlardı. (IV. 472)

Sabrî Mustafa Paşa Askerlikten yetişerek livâ ve ferik oldu. Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) Niş valisi olup Rebiyülâhir 1257'de (Mayıs-Haziran 1841) azledildi. Ordularda erkânlık edip Zilhicce 1262'de (Kasım-Aralık 1846) vezirlikle Harput valisi oldu. Receb 1265'de (Mayıs-Haziran 1849) azlolundu. Cemaziyelâhir 1266'da (Mayıs-Haziran 1850) Yemen valisi olup Cemaziyelevvel 1267'de (Mart 1851) orada vefat eylemiştir. (III. 221/22)

Sabrî Paşa 1230'da (1815) doğdu. 1248'de (1832/33) askere girip rütbesi

yükselerek livâ, 1282'de (1865/66) ferik oldu. 1288 (1871) yılından sonra emekli oldu. Şevvâl 1293'de (Ekim-Kasım 1896) Medine muhâfızı olup o yüce makamda kalmıştır. (III. 222)

Sabrî Seyyid Mehmed Efendi İlmî Ahmed Çelebi'nin(→) oğludur. Kadı idi. 1055'de (1645) vefat etti. Eyüp'e defnedildi. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 221; III. 490/91)

Sabuhî Ahmed Dede Babası Tokatlıdır. İstanbul'da doğdu. Bektaşî Kasım Dede'den, sonra Konya'da mevlevîhaneden feyz aldı. Şam Mevlevîhanesi şeyhi olup 1040'da (1630/31) Yenikapı Mevlevîhanesi'ne şeyh oldu. 1054'de (1644) vefat eyledi. Orada medfundur. Kırlarda yatardı. *İhbârât (İhtiyârât)* adıyla *Mesnevî*'ye şerh yazdı. Şairdir. (I. 214/15)

Sabuncuzâde *bak.* Mehmed Efendi

Sabunî *bak.* Abdülvehhab Efendi

Sabûrî Hüseyin Efendi Tebrizlidir. İstanbul'a gelip 1269'da (1852/53) vefat etti. Şair, hattat ve ta'likte mâhirdi. *Divan*'ı vardır. (III. 222)

Sabûrî Mehmed Efendi (Dede Çelebi) Şeyh Mustafa'nın oğlu olup 1048'de (1638/39) Filibe'de doğdu. İstanbul'a gelip yine Filibe'ye dönüşte Celvetî şeyhi oldu. Tahsille muhaddis, müfessir dahi oldu. 1079'da (1668/69) yine İstanbul'a gelip Bulgurlu'da Gafûrî Tekkesi şeyhi oldu. Kazasker Abdülkadir Efendi kendine mahsus bir tekke inşa etti, buraya şeyh oldu ve vâizliği dahi verildi. 1120'de (1708) Sütlüce'ye nakletti. 1123'de (1711) Hüdâî Mahmud Efendi Tekkesi şeyhi oldu. 15 Muharrem 1130'da (19 Aralık 1717) vefat eyledi. Fâzıl, âbid olup ilâhîleri vardır. (IV. 214/15)

Sâcidî Ali Efendi İstinyelidir. Müderris ve Galata mollası oldu. 1130'da (1718) fetvâ emini olup 18 Rebiyülevvel 1134'de (6 Ocak 1722) kethüdâ bey odasında aniden vefat etmiştir. "Ak Mahmud Efendi kethüdâsı" diye meşhur bir fakihtir. Şiir ve inşada mâhirdi. (III. 531)

Saçaklızâde *bak.* Mehmed Efendi

Saçbağı *bak.* Mehmed Paşa

Saçlı *bak.* Ahmed Efendi (Hacı); Hâşim Efendi; İbrahim Efendi; Mehmed Dede; Muhyiddin Mehmed Efendi; Mustafa Dede; Osman Efendi

Saçlı Emirzâde *bak.* Abdülevvel Efendi; Abdülvehhâb Efendi

Sa'd Paşa (Şerif) Şerif Zeyd b. Şerif Muhsin'in oğludur. 1079'da (1668/69) babasına halefen Mekke emiri oldu. Sonra Cidde beyi Hasan Bey Medine'ye gidip 1082'de (1671/72) bunu azleylemiştir. Kardeşi Ebû'l-Berekât b. Zeyd emirliğe geçti. Nihayet Osmanlı Devleti'ne sığındı. Rumeli'de iskân ile Vize ve Kırklareli sancakları has verildi. Ancak Mekke'de asayiş sağlanamadı, bu sebepten buna, Hicaz'a yakın olması için Hama ve Humus sancakları verilip 1102'de (1690/91) o tarafa gönderildi ve vezir rütbesiyle ikinci defa Mekke emiri oldu. 1103'de (1691/92) biraz sükûnet geldiyse de 1104'de (1692/93) Şerif Abdullah Mekke emirliğine tayin edildi. (III. 17)

Sada Musallası *bak.* Hüdâyî Çelebi

Sa'deddin Çelebi II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) kazgancıbaşıydı. Kazgancı Mescidi'ni yaptı. (III. 18)

Sa'deddin Efendi Mısır kadılarından olup III. Murad devrinde (1574-1595)

yaşadı. Kadı Sa'dî Mescidi'ni yaptı. (III. 18)

Sa'deddin Efendi Nasûh Nevâlî Efendi'nin oğludur. 984'de (1576) doğdu. Müderris, Üsküdar, Haleb, Şam, Edirne ve Bursa mollası oldu. Safer 1042'de (Ağustos-Eylül 1632) azledilmiş olarak, zâtülcenp hastalığından vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Fâzıl, çalışkan, kısa boylu ve kanburdu. İlmî mehabet ve istikamet sâhibi olup risale ve ta'likatı vardır. (III. 19)

Sa'deddin Efendi Bursa'da, Zeynîler Tekkesi şeyhi olup 1157'de (1744) vefat etti. Orada medfundur. (III. 19)

Sa'deddin Efendi Müderris olup 1165'de (1752) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 19)

Sa'deddin Efendi (Feyzullah Efendizâde) Müderris, molla, Mısır mollası, Muharrem 1160'da (Ocak-Şubat 1747) Mekke kadısı oldu. 1168'de (1754/55) azlolunup 1173'de (1759/60) vefat etti. Karacaahmet Türbesi yanında medfundur. (III. 19)

Sa'deddin Efendi (Sıddîkîzâde) Halil Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1201'de (1786/87) Selânik mollası olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (II. 295; III. 20)

Sa'deddin Efendi (Velî Beyzâde) Ahmed Paşazâde Hacı Velîyeddin Bey'in(→) oğludur. Müderris, molla olup 1206'da (1791/92) vefat etti. (III. 20; IV. 615)

Sa'deddin İbrahim Efendi İstanbulludur. Müderris, 1255'de (1839) Bağdad, 1263'de (1847) Filibe, 1270'de (1853/54) Bosna, 1280'de (1863/64) ikinci defa ve 1287'de (1870/71) üçüncü defa Bağdad mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 21)

Sa'deddin Mehmed Efendi Eyüp'de Yahyâzâde Tekkesi şeyhi olup 1205'de (1790/91) vefat etti. (III. 20)

Sa'deddin Mehmed Efendi Ali Rızâ Efendi'nin oğludur. Müderris, iki defa Bağdad ve 1273'de (1856/57) Bosna mollası olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişmiş ulemâdandır. (III. 20)

Sa'deddin Mehmed Efendi Müderris ve nâib olup Receb 1273'de (Mart 1857) vefat etti. Murad Molla Tekkesi'nde medfundur. (III. 20)

Sa'deddin Mehmed Efendi Müderris Abdülhamid Efendi oğludur. 1213'de (1798/99) doğdu. Müderris, mîrî kâtibi, Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) evkaf müfettişi, 1263'de (1847) mahrec pâyesi, sonra Hanya müftüsü, sonra Mekke, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) İstanbul, Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) Anadolu pâyesi, Safer 1275'de (Eylül-Ekim 1858) Meclis-i Vâlâ müftüsü olup 21 Cemaziyelevvel 1275'de (27 Aralık 1858) şeyhülislâm oldu. 11 Cemaziyelâhir 1280'de (23 Kasım 1863) azledildi. 23 Rebiyülevvel 1283'de (5 Ağustos 1866) vefat eyledi. Karacaahmet Türbesi yanında, Feyzullahzâde Sa'deddin Efendi'nin yakınına defnolundu. Bilgili, güzel konuşur, tedbirli, güçlü ve ârifti. Oğlu Reşad Efendi ve damadları Necib Efendi ile Rüşdî Bey'dir. Necib Efendi'nin oğlu mevâlîden Ârif Bey'dir. (III. 20/21)

Sa'deddin Mehmed Efendi Nevrekopludur. Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur. Müderris, Cersiâmdı. 8 Şevvâl 1286'da (11 Ocak 1870) vefat etti. (III. 21)

Sa'deddin Mehmed Efendi (Hacı Safiyeddin Efendizâde) Müderris,

Yenişehr-i Fenâr mollası olup 11 Ramazan 1222'de (12 Kasım 1807) vefat etti. Yenikapı Mevlevîhanesi'nde medfundur. (III. 20)

Sa'deddin Mehmed Efendi (Hasancanzâde) Nedim-i sultanî Hasan Can'ın oğludur. 943'de (1536/37) doğdu. Müderris olup Muharrem 981'de (Mayıs 1573) III. Murad'a muallim oldu. Tahta çıkışında 983'de (1575) hâce-i sultanî vazifesi ihsan buyuruldu. 1003 (1595) tarihlerinde yeni padişah III. Mehmed'in muallimi dahi vefat etmekle makamında bırakıldı. Şa'bân 1006'da (1 Nisan 1598) ilâveten şeyhülislâmı oldu. 12 Rebiyülevvel 1008'de (2 Ekim 1599) Mevlûd Alayı'na Ayasofya'ya gideceği sırada abdest alırken aniden vefat etti. Yaşı 65'di. Namazını Sun'ullah Efendi kılıp tabutunu dört oğlu götürmüştür. Eyüp'de, dârülkurrâsında medfundur. Âlim, fâzıl, üç dilde şairdi. *Tâcü't-Tevârih*'i yazdı. Oğullarından üçüncüsü Mes'ud Efendi Sahn müderrisi iken vefat etmiştir. 26 yaşındaydı. Eğri seferinde bulunduğundan "Gazâya terk-i mal ve terk-i evlâd eyledik, geldik" nazmı bunun içindir. Birinci ve ikinci oğlu Mehmed Efendi ve Es'ad Efendi şeyhülislâm, dördüncü ve beşinci oğulları Abdülaziz Efendi ve Sâlih Efendi kazasker oldu. Torunlarından Ebû Said Mehmed Efendi ve Bahâî Efendi ile torununun oğlu Feyzullah Efendi de şeyhülislâm oldular. Sonra evladına "Biraderzâde" denip 1200 (1786) başlarında kadar yetişip onlardan en sonra olan Biraderzâde Ya'kub Efendi'dir. (III. 18/19)

Sa'deddin Mehmed Efendi (İsâzâde) Mehmed Rızâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) Selânik, sonra Bursa mollası ve Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) Mekke ve sonra İstanbul pâyesi oldu. 1284'de (1867/68) vefat etti. Ebûssuûd Efendi evlâdından olduğundan, onun yanına, Eyüp'e defnedildi. (III. 21)

Sa'deddin Mehmed Efendi (Kaşıkçızâde) Murtaza Efendi'ye şeyhülislâmlığında mektupçu oldu. Sonra Selânik mollası, 1199'da (1785) Mısır mollası oldu. 20 Cemaziyelevvel 1202'de (27 Şubat 1788) vefat etti. (III. 20)

Sa'deddin Mehmed Efendi (Mektubîzâde) Sadreddinzâde Mektûbî Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke kadısı olup azledilmiş olarak 15 Ramazan 1187'de (1 Kasım 1773) vefat etti. Fındıklı Camii'nde medfundur. Oğlu Kemâleddin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 20)

Sa'deddin Mehmed Efendi (Mes'udzâde) İsmail Efendi'nin(→) oğludur. 1181'de (1767/68) Yenişehr-i Fenâr kadısı, 1189'da (1775) Bursa mollası olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 19; IV. 366)

Sa'deddin Paşa Azmzâde İsmail Paşa'nın oğludur. Babası sâyesinde mîrimîran oldu. Receb 1159'da (Temmuz-Ağustos 1746) ber-vech-i malikâne Trablusşam sancağı verildi. Muharrem 1164'de (Aralık 1750) vezirlikle Haleb, 1165'de (1752) Sayda, Şevvâl 1165'de (Ağustos-Eylül 1752) cerde başbuğluğuyla Trablusşam, Receb 1170'de (Mart-Nisan 1757) Mısır, ardından Maraş ve Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) ikinci defa Sayda ve 1172'de (1758/59) Cidde valisi olup Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) azledilmiştir. Rebiyülevvel 1174'de (Ekim-Kasım 1760) Maraş ve

ardından Konya ve Safer 1175'de (Eylül 1761) Rakka ve Zilka'de 1175' de (Haziran 1762) Bağdad valisi oldu. Rakka'da iken Muharrem 1176'da (Temmuz-Ağustos 762) vefat eylemiştir. Hama, Şam, Trablus, Humus ve Lâzkiye'de hayır eserleri vardır. Nasûh Paşa ile 3 kızı kaldıysa da soyu oğlundandır. Sâdık, doğru idi. (III. 19)

Sa'deddin Yahyâ Efendi (Bahâîzâde) Ebûssuûd oğlu Ahmed Efendi' nin oğlu ve Şeyhülislâm Bahâî Efendi'nin kızının oğludur. Müderris iken 28 Receb 1129'da (8 Temmuz 1717) vefat etmiştir. (III. 19)

Sâdık Abdullah Bey (İncekarazâde) İncekara Ali Efendi'nin torunlarındandır. Başmukataacı olup 20 Cemaziyelevvel 1201'de (10 Mart 1787) vefat ederek dedesinin yanına defnedilmiştir. (III. 191)

Sâdık Ağa (Hacı) Yükselerek kapıcıbaşı ve sonra başkapıcıbaşı, yani mîrialem olmuştur. Azledilmiş olarak 1154'de (1741) vefat etti. (III. 189)

Sâdık Bey Bâb-ı Seraskerî kâtiplerinden olup Zarif Paşa'ya damad oldu. Yükselerek nizâmiye kâtibi ve sonra Dâr-ı Şûrâ azası, 1288'de (1871) istinaf mahkemesi azası, Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) cünha reisi, Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) muhâkemat-ı cezaiye reisi ve azilden sonra adliye müfettişi, Rebiyülevvel 1294'de (Mart-Nisan 1877) Mahkeme-i Temyiz azası olup 1295' de (1878) vefat etti. Anadoluhisarı'na defnedildi. (III. 197)

Sâdık Bey (Hacı) Sa'dullah Efendi' nin(→) oğludur. Bâb-ı Seraskerî süvari dairesinde iken 1314'de (1896/97) vefat eyledi. (IV. 600; IV. 905)

Sâdık Çelebi Edirnelidir. III. Murad devri (1574-1595) şairlerindendir. (III. 188)

Sâdık Çelebi Belgradlıdır. I. Ahmed devri (1603-1617) şairlerindendir. (III. 188)

Sâdık Efendi Ahmed'in oğludur. Müderris, Mekke mollası ve Medine müftüsü olarak 1079'da (1668/69) vefat etmiştir. Fâzıldı. (II. 188)

Sâdık Efendi Baltacılıktan müderris ve bostancılara müfettiş oldu. 1 Şa' bân 1204'de (16 Nisan 1790) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 191)

Sâdık Efendi Debbağlar yazıcısı olup Şemsîye tarikatinden olduğundan 1235'de (1819/20) Balçık Tekkesi'ne şeyh oldu. Hasta iken tekkeyi satıp Zilka'de 1242'de (Haziran 1827) vefat etmiştir. (III. 194)

Sâdık Efendi Bâyezid Camii imamı ve bostancılar müfettişi olup müderris olmuştu. 1 Şa'bân 1243'de (17 Şubat 1828) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 194)

Sâdık Efendi Edirnelidir. 1247'de (1831/32) doğdu. 1264'de (1848) Enderûn ağaları arasına dahil oldu. 1270 (1853/54) yılından sonra vefat etti. Usta şairdir. (III. 196)

Sâdık Efendi Ünlü dersiâm olup Sarıyer'de sâkin müttaki ve zâhid bir zat idi. Bir iki defa sürülüp affolunduktan ve hacc eyledikten sonra 1290'a (1873) doğru vefat eyledi. Şâkirdleri de zühd ve ittika ederek muallimlerinin mesleğini muhafaza etmişlerdir. (III. 196)

Sâdık Efendi Giritlidir. Bâbıâlî'den yetişip *Ceride-i Havadis*'de muharrirlik dahi etmiştir. Sonra Girit mektupçusu, Zilhicce 1285'de (Mart-Nisan

1869) dahiliye mektupçusu ve 1288'de (1871) Sakız mutasarrıfı ve azilden sonra 1293'de (1877) ikinci defa mutasarrıf olmuştur. Az müddet sonra vefat eyledi. Usta kâtiplerdendi. Oğlu Ziyâ Bey sadâret mektupçusu olup kardeşi Muhtar Efendi de serasker mektupçusu bulunuyor. Bunlar da kâtip, zeki ve alçakgönüllü zatlardır. (III. 197)

Sâdık Efendi (Münib Efendizâde) Müderris, 1238'de (1822/23) Galata mollası ve 1246'da (1830/31) bilâd-ı hamseden sonra Medine mollası oldu. Orada vefat eyledi. (III. 195)

Sâdık Halife Kıraat-ı seb'a'ya malik bir muallimdi. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eyledi. (III. 187)

Sâdık Lebib Efendi Mîrimîrandan Salnalı Abdullah Paşa'nın oğludur. 1160'da (1747) doğdu. Mektûbî-i defterî hulefâsından olup defterî kesedarı oldu. 1222'de (1807) cizye muhasebecisi, sonra başmuhasebeci ve sonra Anadolu muhasebecisi olup 17 Şevvâl 1227'de (24 Ekim 1812) vebadan vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Üç dilde şairdir. (III. 192)

Sâdık Mehmed Kastamonuludur. Âbid bir adam olup Köprülü Mehmed Paşa vasıtasıyla padişahın huzuruna girme şerefine mazhar olmuştu. Bu senelerde (1670'ler) vefat etti. (III. 188)

Sâdık Mehmed Ağa Ricâlden Mehmed Emin Ağa'nın oğludur. Yetişerek kapıcıbaşı oldu. 1156'da (1743) kapıcılar kethüdâsı vekili, 1159'da (1746) darbhane emini, Zilhicce 1161'de (Kasım-Aralık 1748) mîrahûr-ı evvel vekili ve o sene kapıcılar kethüdâsı ve sonra yine darbhane emini olup Cemaziyelâhir 1164'de (Mayıs 1751) azledilmiş, Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) mîrahûr-ı evvel olup azilden sonra 1168'de (1754/55) sipahiler ağası ve azledilerek Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) silahdar ağası oldu. 22 Zilhicce 1177'de (22 Haziran 1764) vefat etti. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. Okuyup yazmış, hizmet ehliydi. Çatalçeşme Mescidi'ne minber koydu. Oğlu Tâhir Ağa'dır. Bir oğlu da Abdülvehhâb Efendi'dir(→) (III. 189)

Sâdık Mehmed Ağa Enderûnludur. Yetişerek Rebiyülâhir 1234'de (Şubat 1819) seferî kethüdâsı oldu. Şevvâl 1238'de (Haziran-Temmuz 1823) azledildi. Azilden sonra Safer 1241'de (Eylül-Ekim 1825) vefat etti. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 194)

Sâdık Mehmed Ağa (Hâfız) III. Selim devrinde (1789-1807) mûsikîşinas olduğundan musâhib-i padişahî oldu. Sonra azledilip Ramazan 1230'da (Ağustos 1815) vefat etti. Fındıklı'da, Keşfî Ca'fer Efendi Dergâhı'nda medfundur. Mûsikîde büyük şöhreti olup beste, şarkı ve semâileri vardır. Oğlu Sâlim Mehmed Bey'dir(→). (III. 193)

Sâdık Mehmed Bey Ricâlden Halil Mehmed Efendi'nin(→) oğlu olup hâcegândan olmuştur. 1185'de (1771/72) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 190; II. 296)

Sâdık Mehmed Bey Girit defterdarı Hacı Hasan Efendi'nin oğludur. Maliyeden yetişip Şa'bân 1262'de (Ağustos 1846) sânîye ile Anadolu vâridat muhasebecisi, 1263'de (1847) Rumeli defterdarı olup birkaç ay geçince tekrar vâridata muhasebeci oldu. Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Büyük oğlu Âtıf Bey, Mısırlızâde Hâlid Efen-

di'nin kızı Safvet Hanım'la evlenip vefat etmiştir. Ondan umum mekâtib-i rüşdiye müdürü Celâl Bey doğmuştur. Diğer oğlu Rif'at Bey, ricâlden Ârif Efendi'ye damad olup 1313'de (1895/96) Canik'de vefat eylemiştir. (III. 196)

Sâdık Mehmed Bey (Kesriyelizâde) Ahmed Paşa'nın(→) torunu, Osman Bey'in oğludur. Müderris olarak 21 Zilka'de 1215'de (5 Nisan 1801) vefat edip Mevlânâkapı'da defnedildi. (I. 252)

Sâdık Mehmed Bey (Safiye Sultanzâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1167'de (1743/44) gurebâ-yı yesâr kâtibi, 1173'de (1759/60) ulûfeciyân-ı yesâr kâtibi, sonra Anadolu muhasebecisi ve mansıpları devrederek 1190'da (1776) ruznâme-i sânî oldu. 1194'de (1780) vefat etti. Beşiktaş'da, ailesi yanında medfundur. Oğlu Mustafa Bey'dir. (III. 190)

Sâdık Mehmed Dede Selim Dede'nin(→) oğludur. 1190'da (1776) Kasımpaşa Mevlevîhanesi, 1191'de (1777) Galata Mevlevîhanesi şeyhi olup o sene vefat eylemiştir. (III. 56) [III. 612'de İsâ Dede'nin oğlu olduğu, 1185'de (1771/72) babasının vefatı üzerine Galata Mevlevîhanesi'ne şeyh olup 1186'da (1772/73) vebadan vefat ettiği ifade edilmektedir.]

Sâdık Mehmed Efendi Nahcıvanlıdır. Müderris, 1011'de (1602/03) Gence mollası oldu. Ramazan 1011'de (Şubat-Mart 1603) orasını İranlılar aldığından İstanbul'a döndü. 1015'de (1606/07) Lefkoşe'ye kadı ve müftü oldu. Sonra Filibe ve başka mevleviyetleri dolaşıp nihayet Sofya mollası oldu. Receb 1027'de (Temmuz 1618) vefat etti. (III. 188)

Sâdık Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcelik verildi. 1176'da (1762/63) piyade mukabelecisi olmuştur. 1184'de (1770/71) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (III. 190)

Sâdık Mehmed Efendi Hacı Ali Efendi'nin oğlu olup hâcelik verildi ve kethüda kâtibi olup 1196'da (1782) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 190)

Sâdık Mehmed Efendi Üsküdarlı İsmail Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1197'de (1783) vefat etti. Sultanselim'e defnedildi. (I. 365)

Sâdık Mehmed Efendi Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup Beşiktaş Mescidi'ni bina etmiştir. I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) vefat eylemiştir. (III. 190)

Sâdık Mehmed Efendi Mektûbî-i sadâretten yetişerek başhalife oldu. 1202'de (1787/88) silahdar kâtibi ve Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) sadâret mektupçusu oldu. Bir aralık azlolundu. Sonra 1213'de (1798/99) ikinci defa mektûbî-i sadâret olup orduyla Mısır'a gitti. Rebiyülevvel 1214'de (3 Ağustos 1799) Şam'da vefat eylemiştir. Üsküdar'da adına taş dikilmiştir. Doğru, münşî idi. (III. 191)

Sâdık Mehmed Efendi Babası Balat'da Camcı Abdî olup 1151'de (1738/39) doğdu. Dayısı Kanbur Abbas Vesim Efendi'den tabipliği öğrenip 1194'de (1780) Yenişehir mollası Mes'udzâde'ye kethüdâ oldu. 1197'de (1783) müderris, 1203'de (1788/89) reis-i etıbbâ, 1205'de (1790/91) İzmir mollası, 1207'de (1792/93) Edirne mollası ve 1209'da (1794/95) Mekke pâyesi oldu. 1211'de (1796/97) ser-tabâbetten azledildi. 1214'de (1799/1800)

İstanbul kazası tevcihinde istifa eylemekle malihülya illetine (melankoli) uğramış ve bir müddet sonra sâkinleşmiş, bu defa da felç olmuştur. 10 Şa'bân 1215'de (27 Aralık 1800) vefat eylemiştir. Nasûhî Tekkesi'ne defnedildi. Damadı Mihrikebîrzâde Derviş Mehmed Efendi(←) ve torunu Sâdık Mehmed Efendi(→) olup Eyüp'de defnedilmişlerdir. (III. 192)

Sâdık Mehmed Efendi Erzincanlı Müftîzâde Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, dersiâm olup 1223'de (1808) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (III. 192)

Sâdık Mehmed Efendi Enderûnludur. Müderrislikle çıktı. 8 Ramazan 1242'de (5 Nisan 1827) vefat etti. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. (III. 194)

Sâdık Mehmed Efendi Cağaloğlu'nda oturan bir mûytabın (kıl dokuyucu) oğludur. Üç yaşında yetim kaldı. Komşularından, ketebeden İbrahim Efendi vesâyetinde büyüyüp defterdar mektupçusu kalemine girdi. Sonra Mısır seferine gidip âmedî odasına girdi. Hüsnî Bey'e, riyâsetinde mühürdar olup sonra âmedî-i Divan-ı Hümâyûn olmuştur. Şevvâl 1236'da (Temmuz 1821) tezkire-i evvel, 5 Safer 1238'de (22 Ekim 1822) reisülküttab, 18 Rebiyülâhir 1239'da (10 Aralık 1823) sadâret kethüdâsı ve 1241 başlarında (1825 ortaları) tophane nâzırı oldu. O senenin Zilka'desinde (Haziran 1826) Amasya'ya gönderildi. 1243'de (1827/28) Bursa'ya getirildi. Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) affolunup gelişinin 3. günü tersane emini olup 4 Zilka'de 1244'de (8 Mayıs 1829) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1245'de (1829/30) Rusya ile barış görüşmelerinde murahhas oldu. Aynı yıl azlolunup Bağdad'a gönderildi. 1246'da (1830/31) yolda vefat etti. Kâtipdi. (III. 194/95)

Sâdık Mehmed Efendi Kasapbaşı kâtibi ve Ferruh Kethüdâ Camii mütevellisi olup 1252'de (1836/37) vefat etmiştir. (III. 195)

Sâdık Mehmed Efendi Enderûnludur. Yetişerek hazine-i hümâyûn başkâtibi, Ramazan 1251'de (Aralık 1835-Ocak 1836) hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup 3 Rebiyülevvel 1265'de (27 Ocak 1849) vefat etmiştir. Eyüp'de Emir Efendi'de medfundur. (III. 196)

Sâdık Mehmed Efendi Çerkeşî Mehmed Efendi'nin damadı ve Ayasofya müderrisi olup 13 Receb 1265'de (5 Haziran 1849) İzmir pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1267'de (Mart 1851) Medine mollası olup orada vefat eyledi. Fâzıl, kâmildi. (III. 196)

Sâdık Mehmed Efendi Ser-etıbbâ Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup Ramazan 1267'de (Temmuz 1851) vefat etti. Eyüp'de defnedildi. (III. 192)

Sâdık Mehmed Efendi Niğdelidir. Devriyeden iki defa Filibe mollası, 1268'de (1851/52) Bosna mollası ve 1275'de (1858/59) yine Bosna mollası olmuştur. Sonra vefat eyledi. (III. 196)

Sâdık Mehmed Efendi Âlî Paşa dairesi imametinden müderris ve imam-ı sânî-i padişahî olup Muharrem 1287'de (Nisan 1870) İzmir mollası olarak 1296 (1879) yılından sonra vefat eyledi. Sesi güzel ve mûsikîşinasdı. (III. 196/97)

Sâdık Mehmed Efendi Seyyid Ömer Efendi'nin oğlu olup müderris ve 55

sene Mahmutpaşa Mahkemesi başkâtibi olmuştur. 1302'de (1884/85) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 197)

Sâdık Mehmed Efendi Bâb-ı Seraskerî'den yetişip senelerce mektûbî, 30 seneden fazla müsteşar muavinliğinde bulunmuş ve terfi ederek Cemaziyelevvel 1294'de (Mayıs-Haziran 1877) ûlâ sınıf-ı evveli olmuştu. 20 Cemaziyelevvel 1315'de (17 Ekim 1897) vefat eyledi. Yaşı 80'e yakın, güzel ahlâk sâhibi, iffetli bir pîrdi. (IV. 860/61)

Sâdık Mehmed Efendi (Alacacızâde) Tirelidir. Mahkeme kâtiplerinden olup *Fenârî*'yi ezberlemişti. Halil Efendi'nin şeyhülislâmlığında müdir-i umûru oldu. Müderrislikten Ayntab mollası ve 1 Receb 1235'de (14 Nisan 1820) Mekke pâyesi oldu. Cemaziyelâhir 1236'da (Mart 1821) Rodos'a sürüldü. Bırakıldıktan sonra Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) İstanbul kadısı olup sonra sürülmüştür. 1247'de (1831/32) bırakılıp Beykoz'da ikamet ettirildi. 21 Safer 1252'de (7 Haziran 1836) vefat etti. Orada medfundur. Oğlu İbrahim Ârif Efendi'dir(→). (III. 195)

Sâdık Mehmed Efendi (Arabzâde) Abdurrahman Efendi'nin büyük oğludur. 1130'da (1718) doğdu. 1150'de (1737/38) müderris oldu. 1176'da (1762/63) İzmir mollası oldu. Cemaziyelevvel 1182'de (Eylül-Ekim 1768) Mısır mollası ve sonra Mekke pâyesi ve Şa'bân 1196'da (Temmuz-Ağustos 1782) İstanbul kadısı olup 8 ay sonra azledildi. 1198'de (1784) Anadolu kazaskeri, 1199'da (1785) Rumeli kazaskeri pâyesi ve Şa'bân 1199 ortalarında (Haziran 1785) Rumeli kazaskeri oldu. 1200'de (1786) vefat etti. Sinan Paşa Medresesi önünde babası yanında medfundur. Âlicenap, hazırcevap, derviş-meşrep, alçakgönüllü ve edepliydi. Hayli müddet nâibliklerde gezmekle şer'î meseleleri iyi öğrendiğinden vekayi kâtibine muhtaç değildi. Tıp ve nücûm gibi fenlere vâkıftı. Oğlu Zekî Ahmed Efendi'dir(→). (III. 190/91)

Sâdık Mehmed Efendi (Ebûssuûdzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. 1030'da (1621) doğdu. Annesi Hoca Sa'deddin Efendi'nin kızıydı. Müderris ve molla ve Muharrem 1077'de (Temmuz 1666) İstanbul kadısı olup Cemaziyelâhir 1077'de (Aralık 1666) ayrıldı. Şevvâl 1082'de (Şubat 1672) vefat etti. Dedesi Ebûssuûd Efendi'nin yanında medfundur. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir(→). (III. 188)

Sâdık Mehmed Efendi (Hacı Hasanzâde) Kalemden yetişip 1199'da (1785) baruthane nezâretiyle tarik-i hâcegâna dahil oldu. Küçük görevlerde bulunup 1223'de (1808) piskopos mukataacısı, sonra cebehane nâzırı olup haylice seneler baruthane nâzırlığında bulundu. 1236'da (1820/21) humbarahane nâzırı olarak 1239'da (1823/24) piyade mukabelecisi ve tekrar humbarahane nâzırı oldu. 1244'de (1828/29) vefat eyledi. Kanlıca'da medfundur. Orta halliydi. (III. 194)

Sâdık Mehmed Efendi (Hâfız) Enderûnludur. Yetişerek 1198'de (1784) dârüssaâde ağası kâtibi oldu. Sonra hâcegânlıkla çeşitli devlet görevlerinde bulunup Anadolu muhasebecisi olmuş ve 17 Şevvâl 1217'de (10 Şubat 1803) vefat eylemiştir. Üsküdar'da, Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 192)

Sâdık Mehmed Efendi (Hasekizâde) Müderris olup 1196'da (1782) vefat etti. Şairdir. (III. 190)

Sâdık Mehmed Efendi (Hattat) Müderris, molla, Medine kadısı oldu. Bu senelerde (1790'lar) vefat etmiştir. Oğlu Said Mehmed Efendi'dir(→). (III. 191)

Sâdık Mehmed Efendi (Hekimoğlu Ali Paşa İmamızâde) Hekimoğlu Ali Paşa imamının oğludur. Müderris, 1211'de (1796/97) Selânik mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası ve Cemaziyelâhir 1226'da (Temmuz 1811) Mekke pâyesi olup Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) vefat etmiştir. Keskindede'de medfundur. Oğlu Şemseddin Ahmed Efendi'dir(→). (III. 193)

Sâdık Mehmed Efendi (İmam Ebûbekirzâde) Müderris, molla, Şam kadısı, Rebiyülevvel 1201 ortalarında (Ocak 1787 başları) Medine mollası oldu. Ayrıldıktan sonra vefat eyledi. (III. 191)

Sâdık Mehmed Efendi (İsmail Ağazâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, 1135'de (1722/23) Medine mollası olmuş, azledildikten sonra 1145 (1732/33) yılına doğru vefat etmiştir. (III. 189; I. 351)

Sâdık Mehmed Efendi (İsmailzâde) Müderris olup 1135'de (1722/23) vefat etti. (III. 189)

Sâdık Mehmed Efendi (Kahvecibaşızâde) (Hacı) Nurullah Mehmed Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 1285'de (1868/69) vefat etti. (IV. 587)

Sâdık Mehmed Efendi (Kerimzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1150'de (1737/38) vefat etti. Üsküdar'da Tunusbağı'nda medfundur. (IV. 203)

Sâdık Mehmed Efendi (Kethüdâzâde) (Hâfız) Vâlide kethüdâsı Osman Efendi'nin torunlarındandır. Müderris, molla olup Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) Şam mollası oldu. Sonra Mekke pâyesi ve Cemaziyelevvel 1210'da (Kasım-Aralık 1795) İstanbul kadısı olup Ramazan 1210'da (Mart 1796) azledildi. 1218'de (1803/04) Anadolu kazaskeri olup 1224'de (1809) birinci defa ve Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Sonra azledildi. Reisülulemâ iken 7 Zilhicce 1232'de (18 Ekim 1817) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Ulemâ-yı resmiyedendir. Oğulları Ârif Efendi ve Hamdî Efendi'yi epeyce okuttu. (III. 193)

Sâdık Mehmed Efendi (Konevî İmamzâde) Müderris, Haleb, Safer 1201'de (Kasım-Aralık 1786) Edirne ve Muharrem 1204'de (Eylül-Ekim 1789) Medine mollası oldu. Orada vefat eylemiştir. Âlim, kâmildi. (III. 191)

Sâdık Mehmed Efendi (Küçük Torun Efendizâde) Müderris, Kudüs mollası olup 1230'da (1815) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 193)

Sâdık Mehmed Efendi (Manav) Âlâiyeli Tâceddin Efendi'nin oğlu olup 980'de (1572/73) doğup, 1031'de (1622) Manisa ve sonra Eyüp mollası olarak 1038'de (1628/29) vefat etti. Sur içinde medfundur. Nahif, zarif olup "Sıdkî" şiirde mahlasıdır. (III. 188)

Sâdık Mehmed Efendi (Mekkîzâde) Müderris, Kudüs mollası, Zilka'de 1160'da (Kasım 1747) Bursa mollası ve sonra Mekke pâyesi olup 1170'de (1756/57) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (III. 189; IV. 507/08)

Sâdık Mehmed Efendi (Memizâde) Mehmed Efendi'nin torunu olup müderrisdi. 1173'de (1759/60) vefat

etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 189)

Sâdık Mehmed Efendi (Müftîzâde) Erzincanlıdır. Bu senelerde (1720'ler) vefat etti. *Hâşiye fi'l-Edeb* ve *Hâşiye ale'l-İsâm* adlı iki eseri vücuda getirmiştir. (III. 189)

Sâdık Mehmed Efendi (Müneccimbaşızâde) Yetişerek müneccim-i sânî ve Zilka'de 1196'da (Ekim 1782) müneccimbaşı oldu. Zilhicce 1203'de (Eylül 1789) azledilmiştir. 21 Zilka'de 1227'de (26 Kasım 1812) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Oğlu Hamdullah Efendi'dir(→). (III. 193)

Sâdık Mehmed Efendi (Nefeszâde) Abdurrahman Efendi'nin torunudur. Müderris ve Vassâfzâde Es'ad Efendi'ye mektupçu oldu. Muharrem 1201'de (Kasım 1786) bilâd-ı hamse ve sonra Mekke mollası olup 27 Şevvâl 1219'da (29 Ocak 1805) vefat etti. Edirnekapı'ya defnedildi. Münşî ve tedbirliydi. (III. 192)

Sâdık Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Müderris Feyzullah Efendi'nin oğlu olup 16 Cemaziyelevvel 1040'da (21 Aralık 1630) doğmuştur. Müderris, molla olup Muharrem 1103'de (Ekim 1691) İstanbul pâyesi ve Şa'bân 1104'de (Nisan 1693) Anadolu kazaskeri, Şevvâl 1105'de (Haziran 1694) Rumeli kazaskeri olup Zilka'de'de (Temmuz) şeyhülislâm oldu. Şa'bân 1106'da (Mart-Nisan 1695) ayrıldı. Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) ikinci defa şeyhülislâm oldu. Zilka'de 1119'da (Şubat 1708) ihtiyarlığı anlaşılıp ayrılmış ve 7 Ramazan 1120'de (20 Kasım 1708) vefat etmiştir. Âlim, edip, muhterem, üç dilde şairdir. Fındıklı Camii önünde medfundur. Mektûbî Abdurrahman Efendi, kassâm Mehmed Efendi ve telhîsî Mustafa Efendi oğullarıdır. (III. 188/89)

Sâdık Mehmed Efendi (Seyyid) Kudüslü olup rivayete göre Dâvud peygamber soyundandı. Ulemâdandır. 10 Receb 1219'da (15 Ekim 1804) vefat etti. (III. 192)

Sâdık Mehmed Efendi (Şânîzâde) Müderris ve Dürrîzâde Atâullah Efendi'nin şeyhülislâmlığında müfettiş oldu. Sonra Galata mollası ve Mekke pâyesi oldu. 13 Şa'bân 1202'de (19 Mayıs 1788) İstanbul pâyesiyle ordu kadısı oldu. 2 Cemaziyelevvel 1204'de (18 Ocak 1790) ayrılıp İstanbul'a gelmeden vefat eyledi. Fâzıl, âlimdi. Oğlu Atâullah Efendi'dir. (III. 191)

Sâdık Mehmed Efendi (Şânîzâde) Müderris, Rebiyülâhir 1231'de (Mart 1816) Eyüp kadısı ve vezir müfettişi oldu. 3 Rebiyülâhir 1232'de (20 Şubat 1817) vefat etmiştir. (III. 193)

Sâdık Mehmed Efendi (Şeyhzâde) Fetvâ emini Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Rebiyülevvel 1068'de (Aralık 1657) vefat etti. Şairdir. (III. 188; IV. 171)

Sâdık Mehmed Efendi (Türkmenzâde) Müderris olup Muharrem 1129'da (Aralık 1716/Ocak 1717) vefat etti. (III. 189)

Sâdık Mehmed Efendi (Zaimzâde) Kalemden yetişerek Abdullah Birrî Efendi'ye damad oldu. Hâcegândan olarak serdârlar kâtibi ve Şevvâl 1209'da (Nisan-Mayıs 1795) kethüdâ kâtibi, ardından Beyhan Sultan kethüdâsı oldu. Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) kitâbetten azledildi. Sonra çeşitli görevlerde bulunup 1222'de (1807) tophane nâzırı, sonra cizye muhasebecisi, 1226'da (1811)

Anadolu, 1227'de (1812) Haremeyn muhasebecisi, nihayet 1237'de (1821/22) humbarahane nâzırı ve 1238'de (1822/23) süvari mukabelecisi olup 5 Zilhicce 1238'de (13 Ağustos 1823) vefat etti. Selimiye'ye defnedildi. Yaşlıydı. Kayınbabasının âsâr-ı kalemiyesi perişan olmuştur. Oğlu Seyyid Abdullah Efendi 1228'de (1813) vefat eylemiştir. (III. 193/94)

Sâdık Mehmed Paşa Yükselerek mîrimîran olup 1176'da (1762/63) Sultanönü mutasarrıfı olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (III. 190)

Sâdık Mehmed Paşa Âlâiyelidir. Merzifon voyvodası olup 1183'de (1769/70) mîrimîran rütbesiyle Amasya mutasarrıfı oldu. Harpde yiğitlik göstermekle Safer 1184'de (Haziran 1770) vezirlikle İbrail muhâfızı oldu. 1189'da (1775) Âlâiye'ye gönderildi. Orada vefat etmiştir. Oğlu İbrahim Paşa'dır. (III. 190)

Sâdık Mehmed Paşa Tunus valisi Mustafa Paşa'nın üçüncü oğludur. Kardeşi Mehmed Paşa'nın vefatında, Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) vezir rütbesiyle Tunus valisi oldu. Sonra yaşlılığından dolayı vilâyetin işlerini çevirmeye vücudu tahammül edemiyerek 1296'da (1879) vefat etti. Yerine kardeşi Ali Bey vali oldu. (III. 197)

Sâdık Mehmed Paşa (Attarzâde) Servet sahiplerinden ve tüccardan olup 1255'de (1839) hâcegân rütbesiyle Nâfia Meclisi azası ve sonra Tırnova muhassılı ve Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) vezirlikle Silistre valisi olup Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) vefat etti. İşgüzardı. (III. 196)

Sâdık Mustafa Bey Vâlide sultan kethüdâsı Yusuf Ağa'nın oğludur. 1194'de (1780) doğdu. Müderris olarak ricâlden Hacı İbrahim Efendi'ye damad olmuştur. Atâullah Efendi'nin şeyhülislâmlığında müderrisliği alınmış ise de sonra geri verildi. Sonra Üsküdar mollası, 1236'da (1820/21) Şam mollası, 1247'de (1831/32) Mekke mollası ve Receb 1248'de (Aralık 1832) İstanbul pâyesi oldu. 20 Safer 1250'de (28 Haziran 1834) vefat etmiştir. Oğlu İsmail Bey'dir(→). (III. 195)

Sâdık Mustafa Bey (Elmas Paşazâde) Mustafa Bey'in oğludur. Kalemden yetişerek 1200'de (1786) Bursa mukataacısı ve hâcegândan olup çeşitli görevlerde bulundu. 1224'de (1809) sadâret mektupçusu ve 1225'de (1810) ruznâme-i evvel ve aynı yıl defterdarı şıkk-ı sânî oldu. 19 Şevvâl 1227'de (26 Ekim 1812) vefat etti. Eyüp'de Tokmaktepe'de medfundur. Eskilerden ve liyâkat sahiplerindendi. Oğlu Abdürrahim Bey'dir. (IV. 462)

Sâdık Mustafa Efendi (Hafidzâde) Hafid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kudüs mollası olup 1226'da (1811) vefat etti. (III. 192; II. 235) [III. 192'de adı "Sâdık Mehmed" olarak yazılmıştır.]

Sâdık Mustafa Efendi (Kethüdâzâde) Es'ad Efendi'nin oğludur. 1185'de (1771/72) bilâd-ı erbaa mollası, Haleb mollası ve Mekke pâyesi oldu. Gözü hasta olduğundan 1197'de (1783) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 190; IV. 421)

Sâdık Paşa Kapıcıbaşı ve yükselerek mîrimîran olup Adana ve Niğbolu muhafızı ve sonra 1252'de (1836/37) feriklikle Kars mutasarrıfı oldu. Azilden sonra 1255'de (1839) İstanbul'da vefat

etmiştir. Eyüp'de, Karlıkbayırı'nda medfundur. Oğlu şair Sabrî Bey, babasının vefat tarihini söylemiştir. Damadı Abdüllatif Ağa 18 Rebiyülevvel 1276'da (15 Ekim 1859) vefat edip yakınına defnedildi. (III. 195)

Sâdıkî Mehmed Efendi Kadıdır. Nazilli kadısı iken 1087'de (1676) vefat etti. Şairdir. (IV. 182)

Sa'dî Abdülbâkî Efendi Maliyeden yetişip Hotin defterdarlığında ve başka memuriyetlerde bulundu. 1161'de (1748) vefat etti. Şairdir. (III. 26)

Sa'dî Ali Efendi Mustafa Ağa'nın oğludur. Kassâm kâtibi ve müderris olup 1165'de (1752) vefat etti. Tersane ardında, Doymazdere'de medfundur. (III. 26)

Sa'dî Bey (Cem Sa'dîsi) Şehzâde Cem'in nedimi olup II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. Şairdir. (III. 25)

Sa'dî Bey (Tâc Beyzâde) Sahn müderrisi olup emekli olmuştu. 922'de (1516) vefat etti. Büyük kardeşi Ca'fer Çelebi'nin mescidinin yanına bir mektep yaptı. Oraya defnedildi. Bütün ilimlerden anlar olup yalan söylemezdi. Üç dilde şairdir. Arapça manzum *Akaid-i Nesefiye, Şerh-i Miftâh, Sadru'ş-Şeria*'nın bâb-ı şehîdine hâşiye, manzum *Müennesât-ı Semâiye*'si vardır. (III. 25)

Sa'dî Çelebi Abbasîlerdendir. Akşehirli Şeyh Ahmed Tâceddin Berdaî'nin oğludur. Müderris olup 957'de (1550) vefat etti. Zâhid ve sâlihdi. Kardeşi Abdullah Efendi'dir(→). (III. 25)

Sa'dî Çelebi III. Murad devrinde (1574-1595) teşrifatçı oldu. 1000 (1592) tarihinden sonra vefat etti. (III. 26)

Sa'dî Efendi Kalecikli Mahmud Bedreddin'in oğludur. Müderris iken 974'de (1566/67) vefat etti. Fazilet sâhibidir. (III. 26)

Sa'dî Efendi Kalemden yetişip matbah-ı âmire müdürü ve Safer 1257'de (Nisan 1841) serasker müşteşarı ve Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) masarifat-ı askerî nâzırı olup Rebiyülevvel 1262'de (Mart 1846) azledildi. 1263'de (1847) Cidde defterdarı ve sonra ûlâ sınıf-ı evveli olup bazı taşra memuriyetlerinde bulundu. Zilka'de 1272'de (Temmuz 1856) tevkiî olup Şa'bân 1276'da (Mart 1860) Medine müdürü oldu. Birkaç sene sonra orada vefat eylemiştir. (III. 26)

Sa'dî Efendi Hazine-i hassadan yetişip mümeyyiz ve Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857/Ocak 1858) hazine-i hassa muhasebecisi oldu. Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 27)

Sa'dî Efendi (Karacı) Karaman Ereğlisindendir. Müderris, 977'de (1569/70) Konya ve sonra Maraş mollası oldu. 999'da (1591) sılasında vefat etti. İffetli, âlim, sâlih, fakihdi. Üç oğlundan ikisi molla ve biri kadı oldu ki, Mehmed Efendi'dir. "Kara Sa'dîzâde" denir. (III. 26)

Sa'dî Efendi (Uzun) İstanbulludur. Müderris, Kudüs mollası olup Receb 1059'da (Temmuz-Ağustos 1649) vefat etti. (III. 26)

Sa'dî Emin Mehmed Efendi Tosyalı Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris olup 25 Ramazan 1137'de (7 Haziran 1725) vefat etmiştir. *Divan* sâhibi şairdir. (I. 404; IV. 420)

Sa'dî Mehmed Efendi Şamlı Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris, molla,

Mekke pâyesi oldu. Muharrem 1093'de (Ocak 1682) vefat etti. Edip, Türkçe ve Arapçada şairdi. (III. 26)

Sa'dî Mehmed Efendi (Hâfızzâde) Seyrekzâde Hâfız Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris olup 9 Safer 1105'de (10 Ekim 1693) vefat etti. Babası yanında medfundur. Arapça ve Farsçayı bilirdi. *Cam-ı Gîtînüma*'yı tercüme eyledi. *Divan*'ı vardır. (III. 26)

Sa'dî Sa'dullah Çelebi Kastamonu'da, Dadaylı İsâ Çelebi'nin oğludur. Babasıyla İstanbul'a gelip babası Murad Paşa Camii'ne imam oldu. Bu da ilme çalışıp Sahn müderrisi oldu. 928'de (1522) İstanbul kadısı oldu. 939'da (1534) şeyhülislâm oldu. 2 Şevvâl 945'de (21 Şubat 1539) vefat etti. Fâtih'de bir dârülkurrâ yaptı. Menakıb-ı ulemâ ve tarih ezberindeydi. *Beyzâvî*'ye hâşiye ve bazı muğlak risalelere ta'likat yazmıştır. (III. 25)

Sa'dîzâde *bak.* Fâizî Abdullah Efendi; Mehmed Efendi; Seyfullah Efendi (Seyyid)

Sadreddin Çelebi Bostan Çelebi'nin oğludur. 1117'de (1705/06) babasına halefen, Konya'da Hz. Mevlânâ'nın postuna oturdu. Cemaziyelevvel 1124'de (Haziran 1712) vebadan vefat eylemiştir. Yerine amcasının oğlu Ârif Mehmed Çelebi oldu. Bilgiliydi. (III. 223)

Sadreddin Çelebi Said Hemdem Çelebi'nin oğludur. 1280'de (1863/64) babasının vefatında Konya'da Hz. Mevlânâ postuna oturdu. 1300'de (1883) Konya'da vefat eyledi. Zevk ehli ve kavrayış sâhibiydi. (III. 224)

Sadreddin Efendi İstanbulludur. Babası ulemâdandı. Müderris, kassâm-ı askerî ve Konya kadısı olup sonra tarike girip Mısır ve Kıbrıs şeyhi oldu. 1135'de (1722/23) vefat eyledi. Safâyî ile aynı devirde yaşamış bir şairdir. (III. 223)

Sadreddin Hasan Efendi (Konevîzâde) Râşid Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, meşihat mektupçusu, Mekke ve İstanbul pâyesi oldu. 1304'de (1886/87) Bursa nâibliğinde vefat eyledi. İlim sahibi ve çalışkandı. (III. 224)

Sadreddin Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Atâullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1230'da (1815) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 478)

Sadreddin Mehmed Efendi (Uşşakîzâde) Abdullah Nesib Efendi'nin oğludur. Müderris, 1138'de (1725/26) Haleb, 1146'da (1735/36) Şam mollası olup o sene Şam'da vefat eylemiştir. (III. 223/24; III. 374)

Sadreddin Mustafa Bey Sudûrdan Hacı Kâmil Bey'in oğludur. Maliyeden yetişerek masârifat başkâtibi ve Rebiyülevvel 1255'de (Mayıs-Haziran 1839) Anadolu mektupçusu ve sonradan tahrirat müdürü, Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) zabtiye mektupçusu, sonra Meclis-i Muhasebe azası, Muharrem 1275'de (Ağustos-Eylül 1858) Zimemât Komisyonu reisi ve nihayet Bursa kapı kethüdası olup 21 Receb 1281'de (20 Aralık 1864) vefat etti. Hüdâî Tekkesi'ne defnedildi. (III. 224)

Sadreddin Seyyid Mehmed Efendi Bağdadlı ve Halvetî olup Edirne'ye geldi. II. Mustafa fazlını bildiğinden hatt-ı hümâyûn ile vâiz-i sultanî oldu. Receb 1119'da (Ekim 1707) vefat eylemiştir. Âlim, fâzıl, şairdir. (III. 223)

Sadreddinzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdurrahman Efendi; Abdülhay Efendi; Atâullah Efendi; Cemileddin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Feyzullah Efendi; Mahmud Efendi; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Kassâm); Muhtar Ahmed Efendi; Muhtar Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Ni'metullah Efendi; Ni'metullah Mehmed Efendi; Nurullah Efendi; Nurullah Mehmed Efendi; Ruhullah Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Sadreddin Mehmed Efendi; Yahyâ Efendi; Zeynelâbidîn Mehmed Efendi

Sadreddinzâde I. Ahmed devri (1603-1617) âlimlerinden ve Sadreddin Şirvanî oğlu Mehmed Emin Efendi oğullarına denmiştir ki, zamanımıza kadar kazasker ve molla yetişmiştir. Bunlardan Abdurrahman Efendi ve Mehmed Efendi'den "Mektûbîzâde" ve "Kassâmzâdeler" diye iki şube ayrılmış ve zamanımıza kadar gelmiştir. (IV. 695)

Sadrî Çelebi İştiplidir. İlmiye mülâzimlerindendi. 993'de (1585) vefat etti. Şairdir. (III. 224)

Sadrî Efendi Karamanlıdır. Müderris olup Safer 1033'de (Aralık 1623) vefat etti. Sâlihdi. (III. 224)

Sadrî Efendi Konevî Emir'in torunudur. Bursa'da Enarî (Narlı) Tekkesi şeyhi ve İzzî Ahmed Efendi halifesi münzevî bir zattır. III. Mustafa ve kardeşi I. Abdülhamid mu'tekidi olup 40 sene bir evde inziva eyledi. 1195'de (1781) Bursa'da vefat eylemiştir. Enarî Tekkesi'nde defnedildi. Yerine oğlu Bedreddin Ali Efendi(→) geçti. Her ikisi keşf sâhibi ve ermiş sayılanlardandı. (III. 224)

Sadrî Hüseyin Efendi İştiplidir. Müderris olup 993'de (1585) vefat etmiştir. Şairdir. *Şakâyık zeyli* ve bazı risaleler yazmıştır. (II. 184)

Sadrî Mustafa Efendi Müderris olup 29 Cemaziyelâhir 1099'da (1 Mayıs 1688) vefat etmiştir. (III. 224)

Sadrî Pîrî Çelebi (Tokatlızâde) Vüzerâ nedim ve kâtibiydi. II. Selim devri (1566-1574) sonlarına yetişmişti. Şairdir. (III. 224)

Sadrî Sadreddin Efendi (Uşşakîzâde) Yahyâ Tevfik Efendi'nin(→) kardeşidir. İlmiye mülâzimlerinden olup 1158'de (1743) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 224) [IV. 643'de Yahyâ Tevfik Efendi'nin kardeşinin adı "Seyyid İbrahim Sadreddin Efendi " olarak kaydedilmiş ve vefat tarihi de 9 Ramazan 1209 (30 Mart 1791) olarak verilmiştir.]

Sa'dullah Ağa Musâhib-i sultanî idi. 1223'de (1808) vefat etti. (III. 22)

Sa'dullah Ağa Yeniçeridir. İzmit ağası olarak azledilmişti. Sonra sekbanbaşı oldu. Zilka'de 1227'de (Kasım 1812) azledilip sonra vefat etti. (III. 22)

Sa'dullah Ağa Hasodadan kahvecibaşı olup Zilhicce 1241'de (Temmuz 1826) ayrılmış ve bu senelerde vefat etmiştir. (III. 23)

Sa'dullah Ahmed Efendi (Hacı) Hüdâî Aziz Mahmud Efendi evlâdındandır. Beylerbeyi Camii hatibi olup nücûmu tahsil eyledi. 1248'de (1832/33) müneccim-i sânî olup 1256'da (1840) müneccimbaşı oldu. 25 Muharrem 1265'de (21 Aralık 1848) vefat eyledi. Atasının tekkesine defnedildi. (III. 23)

Sa'dullah Cemilî Bey Ankara mutasarrıfı Ali Rıza Paşa'nın oğludur. 1240'da (1824/25) doğdu. 1254'de (1838) divan kalemine girip sonra

emtia gümrüğü tahrirat kâtibi ve 1261'de (1845) hazine-i hassa kalemi hulefâsından oldu. 1269'da (1852/53) hazine-i hassa tahrirat müdürü ve Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) hazine-i hassa muhasebecisi olup Zilhicce 1281'de (Mayıs 1865) Divan-ı Muhasebat azası, sonra azledilip 1283'de (1866/67) Edirne defterdarı olmuş ve birkaç sene sonra azledilmiş ve adı unutulmuştur. (III. 24)

Sa'dullah Çavuş Karagöz Camii'nin bânîsidir. Sonra Karagöz Mehmed Paşa bir çeşme yaptığından, cami de o adı aldı. (III. 21)

Sa'dullah Efendi Ak Şemseddin Mehmed Efendi'nin(→) büyük oğludur. Şeyh olup II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. (III. 161)

Sa'dullah Efendi Karamanî Mülakkab Yahyâ Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1157'de (1744) vefat etti. (III. 21; IV. 639)

Sa'dullah Efendi Hâcegândan oldu. 1176'da (1762/63) başmukataacı ve 1180'de (1766/67) piyade mukabelecisi olup birkaç sene sonra vefat eyledi. (III. 21)

Sa'dullah Efendi Musâhib-i sultanî ve mûsikîşinas olup 1223'de (1808) hâcelik rütbesiyle ihraç edilmişti. Haftasında elindeki tabanca kazaen boşaldığından yaranın tesiriyle vefat etti. (III. 22)

Sa'dullah Efendi Küçük Hüseyin Efendi'nin oğludur. Hâcegânlıkla 1199'da (1785) ulûfeciyân-ı yemin kitâbeti ile dâhil olup 1201'de (1786/87) küçük evkaf muhasebecisi olmuş ve sonra başka görevlerde bulunup 1215'de (1800/01) defterdar-ı şıkk-ı evvel ve o sene sadâret kethüdâsı oldu. 1216'da (1801/02) azille 1217'de (1802/03) çavuşbaşı vekili, ardından rikâb defterdarı oldu. 1222'de (1807) Edirne Sarayı tamirat memuru oldu. Zilka'de 1223'de (Aralık 1808/Ocak 1809) sürüldü. 1224'de (1809) affolundu. 1225'de (1810) defter emini olup azilden sonra 1231'de (1816) vefat eyledi. Süleymaniye Camii kabristanında medfundur. Tedbirli ve istidatlıydı. Oğlu Mehmed Tâhir Efendi 1228'de (1813) vefat ederek oraya defnedildi. (III. 22)

Sa'dullah Efendi Meşhur âlimlerden olup bu senelerde (1820'ler) vefatla Koğacılar'a defnedildi. Oğlu Mehmed Muhyiddin Efendi dahi 1244'de (1828/29) vefat edip yanına defnolunmuştur. (III. 23)

Sa'dullah Efendi Şeyh Sa'dî'nin torunudur. Mühendishane hattatıydı. 1260'da (1844) vefat eylemiştir. (III. 23)

Sa'dullah Efendi Vâsıf Osman Bey'in(→) kardeşidir. Mûsikîşinas olarak Enderûn'da müezzin-i hassa ve müezzinbaşı olmuştu. Sonra emekli olup 1270 (1853/54) tarihlerinde vefat etti. Yaşlı ve güzel ahlâk sâhibiydi. Bunun oğlu Hacı Sâdık Bey'dir(→). (IV. 600)

Sa'dullah Efendi (Ebezâde) Ebezâde Abdullah Efendi'nin(→) torunu, Muslihiddin Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 13 Cemaziyelâhir 1199'da (23 Nisan 1785) vefat etti. Oğulları Ma'ruf Mehmed Efendi(→) ile kazasker Sıddîk Mehmed Efendi'dir. (III. 372; III. 21)

Sa'dullah Efendi (Hacı) Keşgân ve Keban madenlerinde eminlikte bulunup sonra hâcegânlıkla cizye muha-

sebecisi oldu. 1145'de (1732/33) ayrıldı ve sonra darbhane emini oldu. Zilka'de 1150'de (Şubat-Mart 1838) rikâb-ı hümâyûn defterdarlığı ilâveten verildi. Ordunun dönüşünde darbhane eminliğinde kaldı. 4 Zilka'de 1156'da (20 Aralık 1743) tevkiî olup Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) ikinci defa darbhane emini ve Ramazan 1160'da (Eylül 1747) yine nişancı oldu. 1161'de (1748) azledilmiş olarak vefat eylemiştir. Üsküplü'de Seyyid Velâyet kabristanında medfundur. Oğlu Mehmed Said Bey 1149'da (1736/37) vefat eylemiş ve kızının oğlu Sa'dullah Bey dahi orada medfun bulunmuştur. (III. 21)

Sa'dullah Efendi (Hacı) Melek Mehmed Paşa'nın hazine kâtibi Ali Nazif Efendi'nin oğludur. II. Mahmud'un tahta çıkışında kahvecibaşı ve mâbeynci oldu. 1227'de (1812) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Safer 1233'de (Aralık 1817) iki ay kadar hastalandığından emekli edildi. 25 Safer 1246'da (15 Ağustos 1830) vefat etti. Eyüp'de, Mustafa Paşa Dergâhı'nda medfundur. Edip, akıllıydı. Oğlu Suad Bey ricâlden olup emekliye ayrılmış fâzıl bir zattır. (III. 22/23)

Sa'dullah Efendi (Müderriszâde) Hacı Bayram Velî soyundan olup nâiblikte ve kadılıkta bulundu. 1242'de (1826/27) Ankara müftüsü olup sonra nâibliğe gitti. 1272'de (1855/56) vefat eyledi. Nücûm ve hendeseye âşinâ, şairdi. Oğlu Pertev Mustafa Efendi'dir(→). (III. 24)

Sa'dullah Efendi (Yenişehir Nakibizâde) Müderris, 1200'de (1786) Maraş mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 22)

Sa'dullah Mehmed Bey Ebûbekir Râsim Paşa'nın evlâdındandır. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Küçük ruznâmeci ve yeniçeri kâtibi olup 15 Şevvâl 1238'de (25 Haziran 1823) vefat etti. Oğlu Abdürrezzâk Bey ise 25 Zilhicce 1208'de (24 Temmuz 1794) vefat etmişti. Üsküdar'da medfundur. (III. 23)

Sa'dullah Mehmed Bey (Hacı Veliyeddin Beyzâde) Yenişehir mollası olup azledilmiş olarak 1222'de (1807) vefat etti. Merkezefendi'de medfundur. (III. 22; IV. 615)

Sa'dullah Mehmed Bey (Hanım Sultanzâde) Zâhide Hanım Sultan'ın oğludur. Müderris olup 1206'da (1791/92) vefat eyledi. Süleymaniye'de annesinin yanına defnedildi. (III. 22)

Sa'dullah Mehmed Bey (Nu'man Paşazâde) Devriye müderrisi olduğundan 1202'de (1787/88) Sofya, 1214'de (1799/1800) Belgrad mollası oldu. 1216'da (1801/02) Üsküdar Mevlevîhanesi'ne geldiğinde Rodos'a gönderilmiş ve orada vefat etmiştir. (III. 22)

Sa'dullah Mehmed Bey (Seyyid) Kaymakam Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. 1262'de (1846) Kudüs mollası olup daha sonra vefat eylemiştir. (III. 24; IV. 468)

Sa'dullah Mehmed Efendi (Arabzâde) Şeyhülislâm Ârif Efendi'nin oğludur. Müderris, 1225'de (1810) İzmir, 1232'de (1817) Bursa, 1235'de (1819/20) Mekke mollası, 1236'da (1820/21) İstanbul pâyesi, 1237'de (1821/22) İstanbul kadısı, 1242'de (1826/27) Anadolu kazaskeri, 1243'de (1827/28) Rumeli pâyesi olup Cemaziyelâhir 1248'de (Kasım 1832) birinci defa ve Cemaziyelevvel 1255'de (Temmuz-Ağustos 1839) ikinci defa Rumeli ka-

zaskeri olup birer sene idare eyledi. Reisülulemâ iken 6 Ramazan 1259'da (30 Eylül 1843) vefat eylemiştir. Sedefçiler'de defnedilmiştir. Âlim ve şairdir. Oğlu Zekî Efendi'dir. (III. 23)

Sa'dullah Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Lutfullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1165'de (1752) vefat etti. (III. 21; IV. 89)

Sa'dullah Mehmed Efendi (Hatibzâde) Emin Efendi'nin oğludur. Müderris, Safer 1252'de (Mayıs-Haziran 1836) İzmir mollası ve Receb 1265'de (Mayıs-Haziran 1849) Edirne mollası, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Mekke mollası olup o sene ortalarında vefat eylemiştir. (III. 24)

Sa'dullah Mehmed Efendi (Nemlizâde) (Hacı) Hâşim Efendi'nin(→) kardeşinin oğlu ve damadıdır. Meşhur tüccar olup 3 Cemaziyelâhir 1273'de (29 Ocak 1857) vefat eylemiştir. Süleymaniye'de medfundur. IV. 626)

Sa'dullah Mehmed Efendi (Seyyid) (Sultan Ahmed İmamızâde) Nurullah Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. 1264'de (1848) Haleb ve 1272'de (1855/56) Bursa mollası oldu. 1274'e (1857/58) doğru vefat etmiştir. (IV. 467)

Sa'dullah Paşa Çerkesdir. Husrev Paşa'nın kölelerinden olduğundan başlarda askerliğe dahil oldu. Miralay, 1248'de (1832/33) livâ ve sonra ferik oldu. Rebiyülevvel 1255'de (Mayıs-Haziran 1839) vezirlikle Diyarbekir valisi, Rebiyülâhir 1256'da (Haziran 1840) Ankara valisi olup Rebiyülevvel 1257'de (Nisan-Mayıs 1841) azledildi. Rebiyülâhir 1260'da (Nisan-Mayıs 1844) Akdeniz Boğazı muhâfızı ve Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Aydın valisi olup 10 Cemaziyelâhir 1263'de (26 Mayıs 1847) azlolundu. Muharrem 1270'de (Ekim 1853) Batum Ordusu kumandan-ı sânîsi olup 1272'de (1855/56) vefat eyledi. Cesurdu. (III. 24)

Sa'dullah Paşa Es'ad Muhlis Paşa'nın oğlu olup 1245'de (1829/30) Erzurum'da doğmuştur. Maliye vâridat kalemine, sonra Dârülmaarif mektebine ve 1272'de (1855/56) tercüme kalemine girmiş ve 1282'de (1865/66) Meclis-i Hazâin kalemi müdürü, 1284'de (1867/68) mezâhib müdürü, 1285'de (1868/69) Şûrâ-yı Devlet maarif dairesi başmuavini, Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) Şûrâ-yı Devlet azası, Safer 1287'de (Mayıs 1870) ilâveten başkâtip, Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) Divan-ı Hümâyûn tercümanı, Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs 1873) bâlâ rütbesiyle maarif müsteşarı, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) ikinci defa tercüman, Rebiyülâhir'de (Mayıs-Haziran) âmedî, 18 Cemaziyelevvel 1291'de (3 Temmuz 1874) defterhane nâzırı, Zilka'de 1292'de (Aralık 1875) Mahkeme-i Temyiz reisi, Safer 1293'de (Mart 1876) ticaret nâzırı olup Şa'bân'da (Eylül) azledilmiş ve Ramazan (Ekim) sonlarında Berlin sefiri olmuştur. 15 Muharrem 1299'da (7 Aralık 1881) vezir oldu. 8 Cemaziyelâhir 1308'de (19 Ocak 1891) Viyana'da vefat edip na'şı İstanbul'a getirilip Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedildi. Vecihî Paşa damadıdır. Zekî, kavrayışlı, sert, şair, münşî idi. Oğlu Âsaf Bey'dir(→). (III. 24/25)

Sa'dullah Paşa (Abdülcelilzâde) Hasan Paşa'nın torunlarındandır. 1225'de (1810) vezir rütbesiyle Musul vali-

si oldu. Az müddette azledilerek bir müddet sonra vefat etmiştir. (III. 22)

Sa'dullah Sa'id Efendi Diyarbekirlidir. Vüzerâya kethüdâ, divan kâtibi oldu. Sonra hâcelik verildi. 1237'de (1821/22) Mısır'a gidip Tab'hane-i Mısriyye başmusahhihi oldu. 1247'de (1831/32) vefat etti. Şairdir. Birkaç manzum risalesi vardır. (III. 23)

Safâ Giray Mahmud Giray'ın oğludur. Kazan hanı olup 957'de (1550) vefat eylemiştir. (III. 227)

Safâ Giray Han Selâmet Giray Han oğlu Safâ Giray'ın oğludur. Babası 1049'da (1639/40) Rusya seferinde iken vefat eyleyip bu 40 gün geçince doğmakla, amcası babasının ismini koymuştur. Selim Giray'ın birinci hanlığında nureddin ve kalgay olup 1088'de (1677) azilden sonra Karinâbâd'da ikamet etti. Rebiyülâhir 1103' de (Ocak 1692) Kırım hanı tayin edilip Kara Devlet Giray'ı kalgay ve Şahin Giray'ı nureddin etti ve sefere çıktı. Safer 1104'de (Ekim-Kasım 1692) azledilerek Rodos'a gönderildi. Sonra Karinâbâd'da, Kılavuzlu'ya nakledildi. Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim-Kasım 1703) vefat eylemiştir. Ömrü 66 yıldır. Oğlu Bahâdır Giray kalgay olup 1129'da (1717) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 227)

Safâlızâde *bak.* Mehmed Efendi

Safâyî Çelebi Sinopludur. İskender Paşa'nın kâtibi ve sonra Semâî Mehmed Dede'nin müridi oldu. Atıcılar altında yaptığı ve halen Galata Mevlevîhanesi denilen tekkeye şeyh olmuştur. 927'de (1521) veya 940'da (1533/34) vefat eylemiştir. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 227)

Safâyî Mustafa Efendi Geduslu Mehmed'in oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1098'de (Mart-Nisan 1687) vefat etmiştir. (III. 227)

Safâyî Mustafa Efendi Bâbıâlî'den yetişerek Elmas Mehmed Paşa'nın sadrazamlığında defter emini oldu. Sonra uzun müddet memuriyetsiz olarak kalıp sonra başmukataacı ve kale tezkireciliği gibi memuriyetler verildi. Nihayet defterdar-ı şıkk-ı sânî olup Cemaziyelâhir 1137'de (Şubat-Mart 1725) vefat etti. *Tezkire-i Şuarâ* yazıp Damad İbrahim Paşa'ya takdim eylemekle lutfuna mazhar oldu. Oğlu Seyyid Nureddin Efendi III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etti. Diğeri Abdurrahman Efendi'dir(→). Evlâdından biri de Seyyid Mehmed Said Efendi'dir(→). Safâyîzâde Ahmed Nazif Efendi ricâldendir. Yine bu aileden diğer Ahmed Nazif Efendi, sudûrdan Şemseddin Efendi'ye damad olmuştu. 1266'da (1850) vefat eyledi. Yine bunlardan Ahmed Hâzim Efendi 1280 (1863/64) tarihlerine yetişti. (III. 228)

Safâyî Mustafa Efendi Bâbıâlî'den yetişip Şevvâl 1160'da (Ekim 1747) kethüdâ kâtibi, sonra piskopos mukataacısı olup 1175'de (1761/62) defterdar-ı şıkk-ı sâlis olmuştur. Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) vefat etti. Eyüp' de medfundur. (III. 228)

Safâyîzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Ahmed Hâzim Efendi; Ebûbekir Bey; Nazif Ahmed Efendi; Nureddin Efendi; Sâdık Mehmed Bey; Said Mehmed Efendi; Zühdî İsmail Efendi

Safâyîzâde III. Ahmed devri (1703-1730) ricâlinden ve şairlerinden Safâyî Efendi oğullarıdır ki, zamanımıza kadar gelmiştir. (IV. 695)

Safâyi Halil Efendi Haffaf (kavaf) olup 1150'de (1737/38) vefat etti. Şairdir. (III. 228)

Safder Efendi Kâtip olup III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (III. 228)

Safder Kânî Efendi Kânî Efendi tâbii ve şâkirdi olduğundan III. Selim devri (1789-1807) şairlerindendir. Bazı şiirlerinde üstadının mahlasını kullanmıştır. (III. 228)

Safder Osman Efendi Evkaf memurlarından olup evkaf varidat idaresi müdürü olarak 1301'de (1883/84) vefat etti. Eyüp'de Küçük Emir Efendi'de medfundur. (III. 451)

Safer Şah Fenârî muasırlarından olup adı geçen, bazı müşkilâtını bundan sual ederdi. O da "el-memuru mazurun" (memur mazurdur) diye cevap verirdi. 834'de (1430/31) vefat eyledi. Fâzıl, engin bilgiliydi. (III. 228)

Safî Bursalıdır. II. Murad devri (1421-1451) şairlerindendir. (III. 231)

Sâfî Ahmed Mevlevî bir şairdir. 939'da (1532/33) vefat etti. (III. 199)

Safî Ahmed Efendi Erzurumludur. Medresede okuyup divan kalemine girdi. Kesedar olup 1213'de (1798/99) beylikçi oldu ve orduyla Mısır'a gidip geldi. Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) reisülküttab vekili oldu. 18 Rebiyülevvel 1222'de (26 Mayıs 1807) vefat edip Üsküdar'da defnedildi. Akıllı, iffetli, sâdık, münşî idi. (III. 232)

Sâfî Ahmed Efendi Tokatlıdır. 1240'da (1824/25) doğdu. Kethüdâzâde ve başkalarından ders gördü. *Arûz Risalesi*'ne *Câm-ı Zafer, Nazm-i Cevahir, İzz ü Zafer* adlarında şerh yaptı. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Usta şairdir. (III. 199)

Safî Ali Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişerek 1201'de (1786/87) Divan-ı Hümâyûn kesedarı iken hâcelikle topçular kâtibi oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 232)

Sâfî Çelebi Ayas Paşa'nın kölesidir. 997'de (1589) vefat eyledi. Şairdir. (III. 199; I. 447)

Sâfî Derviş Ahmed Yenişehirlidir. 1066'da (1656) vefat etti. Şairdir. (III. 199)

Safî Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişerek 1206'da (1791/92) beylikçi-i Divan-ı Hümâyûn oldu. Az müddet sonra vefat etmiştir. (III. 236)

Safî Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişerek ûlâ evveli ile Divan-ı Hümâyûn kalemi başkâtibi olmuştu. 3 Receb 1309'da (2 Şubat 1892) vefat etti. Yaşı 80'e yakın doğru bir zat idi. (III. 236)

Safî İbrahim Efendi Bâb-ı Seraskerî kâtiplerinden olup orada haylice işlerde bulunmuş ve Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) ûlâ olarak nihayet piyade dairesi başkâtibi olmuş ve 4 Ramazan 1311'de (11 Mart 1894) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 236)

Sâfî Murtaza Efendi Manastır kazalarından birinde müftü olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etti. Şairdir. (III. 199)

Safiye Hanım Şeyhülislâm Paşmakçızâde Abdullah Efendi'nin(→) kızıdır. Dürrîzâde Mustafa Efendi'nin eşiydi. 1187'de (1773) vefat eylemiştir. (III. 375)

Safiye Hanım Kazâbâdlı Hacı Ahmed Efendi'nin(→) kızı, mevâlîden Eyyûbî Derviş Mustafa Efendi'nin eşidir. 1192'de (1778) vefat etti. Debbağ Yunus Mescidi'ne minber koymuştur. (I. 252)

Safiye Sultanzâde *bak.* Rezmî Mehmed Paşa

Safiye Sultanzâde IV. Murad'ın kızı Safiye Sultan'ın zevci ve ikinci Siyâvuş Paşa'nın kardeşi Hüseyin Paşa'dan olan oğullarıdır ki, birincisi Mehmed Paşadır. Halen soyu sürmektedir. Posta ve Telgraf Nezâreti meclisi reis vekili Salâhî Bey bu ailedendir. (IV. 696)

Safiyeddin Ahmed Efendi İskiliplidir. Müderris, Üsküdar mollası olup 1 Rebiyülevvel 1215'de (23 Temmuz 1800) vefat etti. Selimiye'de medfundur. Fâzıldı. (III. 232)

Safiyeddin Ebû Abdullah Muhammed Hindî 644'de (1256/57) Hind'de doğdu. Adl b. İmâdeddin b. Nasrullah Dımışkî'nin oğludur. Yemen, Antakya, Sivas, Konya, Kayseri'ye kadar seyahat eyledi. Birkaç sene oturup Dımışk'a (Şam) gitti. 715'de (1315) vefat eylemiştir. Usûl ve kelâmda eserleri vardır. (III. 231)

Safiyeddin Efendi Bolulu Çelebi lâkaplı Mehmed Muhyiddin Efendi'nin(→) halifesidir. Onun 906'da (1500/01) vefatı üzerine yerine geçti. 919'da (1513) vefat etti. Yerine Nasûh Efendi(→) şeyh oldu(→). (III. 362)

Safiyeddin Efendi Hz. Ebûbekir soyundan ve Bolevî Mehmed Efendi müridlerinden olup Bursa'da Zeynîye Tekkesi şeyhi oldu. 919'da (1513) vefat etti. Bursa'da, Zeynîler Tekkesi'nde medfundur. Oğlu Mehmed Efendi Cemâlî Halife müridi olup vefatında Sütlüce'ye defnedilmiştir. Onun oğlu Abdülaziz Efendi'dir(→). (III. 231/32)

Safiyeddin Efendi Kengırılıdır. Hacı Halife'nin müridlerinden olup 919'da (1513) vefat etmiştir. (III. 231)

Safiyeddin Mustafa Bey Sudûrdan Şem'î Efendi'nin oğludur. Müderris, Bâb-ı fetvâda ve nâibliklerde bulunup Mekke pâyesini hâiz iken 17 Ramazan 1312'de (14 Mart 1895) vefat etmiştir. Üsküdar'da, Vâlide Camii'nde medfundur. Şiir ve inşa sâhibi, zevk ehlindendi. (III. 232)

Safiyullah Mustafa Efendi (Hacı) Diyarbekirlidir. Bolu'da Halvetî şeyhi Çerkes Mustafa Efendi'ye mürid oldu. Orada şeyh olup Muharrem 1263 başlarında (Aralık 1846 sonları) vefat eyledi. Şairdir. (III. 228)

Safvet Efendi Filibelidir. Çavuşbaşı kesedarı olup 1235'de (1819/20) vefat etti. Şairdir. (III. 229)

Safvet Es'ad Mehmed Paşa Voyvoda Mehmed Hulûsî Ağa'nın oğludur. 1230'da (1815) doğdu. 1247'de (1831/32) divan ve 1249'da (1833/34) tercüme kalemlerine girip 1252'de (1836/37) hâcelik verildi. 1253'de (1837/38) mütercim-i evvel, Rebiyülevvel 1255'de (Mayıs-Haziran 1839) takvim nâzırı, Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) tercüman, Receb 1261'de (Temmuz 1845) hariciye kâtibi, Zilka'de 1261'de (Aralık 1845) mâbeyn-i hümâyûn kâtibi, Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) Tanzimat Meclisi azası, Cemaziyelâhir'de (Şubat-Mart) hariciye müsteşarı ve Receb'de (Mart-Nisan) bâlâ ile nâzır vekili olup Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) vekâletten azledildi. Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) sadâret müsteşarı, Safer 1275'de (Eylül 1858) Tanzimat Meclisi azası, Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) ikinci defa hariciye nâzırı vekili olup Rebiyülevvel 1277'de (Eylül-Ekim 1860) vekâletten ayrıldı. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) tica-

ret nâzırı, Şa'bân 12?9'da (Ocak-Şubat 1863) vezirlikle Meclis-i Vâlâ reisi, Zilhicce'de (Mayıs-Haziran) ticaret ve ziraat nâzırı, Şevvâl 1281'de (Mart 1865) Paris sefiri, Rebiyülâhir 1283'de (Ağustos-Eylül 1866) Meclis-i Vâlâ azası, Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) üçüncü defa ticaret nâzırı, Zilka'de 1284'de (Mart 1868) maarif nâzırı, 20 Receb 1288'de (5 Ekim 1871) Şûrâ-yı Devlet azası ve reis vekili, Zilhicce 1288'de (Şubat 1872) Islahat Komisyonu azası, 10 Rebiyülevvel 1289'da (18 Mayıs 1872) sadâret müsteşarı, 2 Cemaziyelâhir 1289'da (7 Ağustos 1872) adliye nâzırı ve 11 Muharrem 1290'da (11 Mart 1873) hariciye nâzırı olup 8 Rebiyülevvel 1290'da (6 Mayıs 1873) azledildi. 5 Şevvâl 1290'da (26 Kasım 1873) Şûrâ-yı Devlet azalığıyla reis vekili, 6 Safer 1291'de (25 Mart 1874) ikinci defa maarif nâzırı ve 9 Zilhicce 1291'de (17 Ocak 1875) yine hariciye nâzırı olup 8 Şevvâl 1292'de (7 Kasım 1875) azledildi. 3 Zilka'de 1292'de (1 Aralık 1875) üçüncü defa maarif nâzırı, 13 Rebiyülâhir 1293'de (8 Mayıs 1876) adliye nâzırı; 25 Cemaziyelevvel 1293'de (18 Haziran 1876) üçüncü defa hariciye nâzırı ve 7 Receb 1294'de (18 Temmuz 1877) nâfia nâzırı olup istifa etti. Şa'bân 1294'de (Ağustos 1877) adliye nâzırı, 30 Muharrem 1295'de (3 Şubat 1878) Şûrâ-yı Devlet reisi, Rebiyülevvel 'de (Mart) dördüncü defa hariciye nâzırı ve Cemaziyelâhir 1295'de (Haziran 1878) ilâveten sadrazam oldu. 9 Zilhicce 1295'de (4 Aralık 1878) her ikisinden azledilerek birkaç gün sonra ikinci defa Paris sefiri, 9 Şa'bân 1296'da (29 Temmuz 1879) beşinci defa hariciye nâzırı, Zilka'de'de (Ekim-Kasım 1879) devâir müfettişi ve Muharrem 1298'de (Aralık 1880) altıncı defa hariciye nâzırı olup iki gün sonra müfettişlikte bırakıldı ve İmtiyaz Nişanı ihsan buyruldu. 16 Muharrem 1301'de (17 Kasım 1883) vefat etti. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnolunmuştur. Dil bilir, haricî ve dahilî siyasete vâkıf, fasih, güzel konuşur, kerim, sertti. Oğulları Re'fet Bey, Fâiz Bey, Fehim Bey vefat etmişlerdir. (III. 230/31)

Safvet Mehmed Ağa Yazıcızâde hulefâsından bir kapıcıbaşıydı. Zilhicce 1253'de (Mart 1838) vefat eyledi. Hekimoğlu Ali Paşa Camii'ne defnedildi. (III. 229)

Safvet Mustafa Bey (İrfanzâde) Ârif Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 2 Rebiyülevvel 1253'de (6 Haziran 1837) vefat etti. Rumelihisarı'nda medfundur. (III. 271)

Safvet Mustafa Çelebi Said Hemdem Çelebi'nin oğullarından olup kardeşi Fahreddin Çelebi'nin vefatında Konya'da Hz. Mevlânâ postuna oturdu. 10 Zilka'de 1305'de (19 Temmuz 1888) vefat eyledi. Diğer kardeşi Abdülvâhid Çelebi bu muhterem makama irade-i seniyye ile tayin edilmiştir. (III. 231)

Safvet Mustafa Efendi Reis efendi mühürdarlığından ve kalemden yetişerek Muharrem 1223'de (Mart 1808) reis kesedarı olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 460)

Safvet Mustafa Efendi Diyarbekirlidir. Bazı vüzerâ ve voyvodalara divan kâtibi olup 1244'de (1828/29) İstanbul'a geldi. Sonra Rumeli'de duhan gümrüğü sandık emini ve ebniye-i hassa müdür muavini olup 1263'de (1847) vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 229)

Safvet Mustafa Efendi Galatalıdır. 1209'da (1794/95) doğdu. 1238'de (1822/23) tophane ruznâme kâtibi, 1249'da (1833/34) tersane ruznâmçecisi, 1257'de (1841) karantina ikinci kâtibi olup 1262'de (1846) azledildi ve emekli oldu. 1286 (1869/70) tarihlerinde vefat etmiştir. Usta şairdir. (III. 229)

Safvet Nesibe Hanım Beylikçi Muhib Efendi'nin kızı ve Mîrialemzâde Rif'at Efendi'nin eşidir. 1252'de (1836/37) vefat eyledi. Babası yanına defnedildi. Şairedir. (III. 229)

Safvet Paşa Aslı Tatar ve doğum yeri Anadoludur. İstanbul'a gelip Mekteb-i Harbiye'den erkân-ı harp olarak çıkmış ve mekteplerde muallimlik ve serhadlerde hudud tahriri işlerinde bulunarak livâ ve ferik olduktan sonra Muharrem 1282'de (Haziran 1865) Dâr-ı Şûrâ reisi olmuş ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Şûrâ-yı Devlet'e aza olarak birkaç gün sonra mekâtib-i askeriyeye nâzır tayin edilmiştir. Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) müşir rütbesiyle Bosna, Şevvâl 1287'de (Ocak 1871) Prizren, Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) Yanya, Receb 1289'da (Eylül 1872) Girit ve Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) Hüdâvendigâr valisi olup Zilhicce 1290'da (Ocak-Şubat 1874) azlolunmuştur. 1291'de (1874) Adana valisi, Safer 1295'de (Şubat 1878) Trablusgarb valisi, sonra Trabzon, 1298'de (1881) Hicaz valisi ve azilden sonra tekrar Hicaz valisi olup sonra azledildi ve birkaç sene sonra, 14 Rebiyülevvel 1313'de (4 Eylül 1895) vefat eylemiştir. Bilgili, zengin bir zat idi. (III. 231)

Safvetî Ali Efendi (Gülşenîzâde) Hayâlî Ahmed Efendi'nin oğludur. 977'de (1569/70) şeyh olup 5 Ramazan 1005'de (22 Nisan 1597) vefat eyledi. Âlim ve keşf sâhibi ve *Divan* sâhibi şairdir. (III. 228; I. 93)

Safvetî Mehmed Efendi (Hocazâde) Ârif Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Yenişehir mollası olup 1075'de (1664/65) vefat eyledi. Eyüp'e defnedildi. Yaşı 50'ye yakındı. Şairdir. (III. 228; I. 331)

Safvetî Mûsâ Paşa Kırımlı Rif'at Efendi'nin oğludur. Kaleme girip Hasib Paşa'ya kâtip oldu. Paşa evkaf nâzırı olunca uhdesindeki kapı kethüdâlıkları buna verildi. Sonra cizye muhassılı, 28 Ramazan 1252'de (6 Ocak 1837) evkaf nâzırı, 27 Rebiyülevvel 1253'de (1 Temmuz 1837) bahriye müsteşarı, Cemaziyelâhir 1255'de (Ağustos-Eylül 1839) hazine-i mukataat defterdarı, Safer 1256'da (Nisan 1840) Meclis-i Vâlâ azası, Zilka'de'de (Ocak 1841) Şam defterdarı ve Muharrem 1257'de (Mart 1841) vezirlikle maliye nâzırı olup 14 Şa'bân 1261'de (18 Ağustos 1845) azledildi. Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Tırhala, Rebiyülevvel 1262'de (Mart 1846) Şam valisi olup Rebiyülâhir 1264'de (Mart 1848) azledildi. Rebiyülevvel 1265'de (Şubat 1849) Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi olup Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) azledildi. O sene Zilhicce'de (Ekim-Kasım) Kastamonu, 1267'de (1851) Ankara valisi olup Receb 1268'de (Nisan-Mayıs 1852) azledildi. Zilka'de-'de (Ağustos-Eylül) ikinci defa Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi olup sonra ayrıldı. Muharrem 1270'de (Ekim 1853) ikinci defa maliye nâzırı, Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) ticaret nâzırı ve Rebiyülevvel 1272'de (Kasım-Aralık 1855) üçüncü defa maliye nâ-

zırı olup Zilhicce 1272'de (Ağustos 1856) azledildi. Ramazan 1274'de (Nisan-Mayıs 1858) dördüncü defa maliye nâzırı, Receb 1275'de (Şubat 1859) ikinci defa evkaf nâzırı, Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) Meclis-i Vâlâ reisi olup 26 Muharrem 1278'de (3 Ağustos 1861) azledildi. 5 Şa'bân 1281'de (3 Ocak 1865) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Muhasip, münşî, uzun boylu, dindar, Nakşibendî idi. Adına bir tekkesi vardır. Oğullarından Ziyâ Bey maden heyet-i fenniyesi reisi ve Rızâ Paşa'nın damadı olup Rif'at Bey ise Cemiyet-i Rüsûmiye azasındandır. Torunu reji memurlarından Kâzım Bey'dir. (III. 229/30)

Sâgarî Ali Çelebi (Sarı Asma) Edirnelidir. Kurrâ olup I. Mehmed (Fâtih) devrinden (1451-1481) I. Selim (Yavuz) devrine (1512-1520) yetişti. Şairdi. (III. 3)

Sağır *bak.* Behrâm Paşa; Hüseyin Ağa; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa

Sahhaf *bak.* İbrahim Efendi; Mehmed Efendi; Muslihiddin ; Sâlih Efendi; Tâceddin Efendi

Sahhaf İmam *bak.* Mehmed Efendi

Sahhaf Şeyhizâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Abdülbâkî Efendi; Mehmed Efendi; Üns Efendi

Sahhaflar Şeyhizâde *bak.* Ahmed Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; Fazlullah Mehmed Paşa; Nazif Ahmed Efendi; Râşid Mustafa Efendi; Ziyâeddin Ahmed Efendi

Sâhib (صاحب) Efendi Bâbıâlî'den yetişerek beylikçi kesedarı ve sonra Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) beylikçi oldu. 9 Zilka'de 1213'de (14 Nisan 1799) beylikçi vekili oldu. Âtıf Efendi'nin reisülküttablığında maliye tezkirecisi oldu. 1214'de (1799/1800) vefat etti. (III. 2)

Sâhib Giray Hacı Selim Giray'ın oğludur. (III. 187)

Sâhib Giray Han I Mengli Giray Han'ın oğludur. Mehmed Giray Han, Kazan hâkimi İçim Han vefat edince oraya han tayin etti. 5 sene orada kalıp kardeşi Mahmud Giray'ın oğlu Safâ Giray'a hanlığı terk ederek İstanbul'a geldi. Rebiyülevvel 939'da (Ekim 1532) Kırım hanı oldu. Kalgaylığı Emin Giray'a vermiştir. Nihayet Yölük Giray'ı Kazan'a göndermeyip alıkoymuş ve sonra 958'de (1551) vefat edince dedesi Hacı Giray yanına defnedilmiştir. Gayretli ve cesurdu. (III. 186)

Sâhib Giray Han II Topal Ahmed Giray'ın oğludur. 1186'da (1772/73) Kırım hanı olup 1189'da (1775) ayrılışında Rumeli'de çiftliğinde salyâne ihsaniyle ikamet ettirildi. 1196'da (1782) ikinci defa han olduysa da, 1197'de (1783) dönerek Çatalca'da ikamet ederek orada vefat eylemiştir. Devlete sâdıktı. (III. 187)

Sâhib İsmail Dede Bursalıdır. Bursa Mevlevîhanesi şeyhi Sâhib Mehmed Dede'nin müridiydi. 1140'da (1727/28) vefat etti. Şairdir. (III. 187)

Sâhib Mehmed Efendi Sülâle-i Mevleviyedendir. 979'da (1571/72) İstanbul'a vefat eyledi. (III. 189)

Sâhib Mehmed Efendi (Pîrîzâde) İstanbul'da Yeniçeri zâbitânından Pîrî Ağa'nın oğludur. Tahsil görüp Feyzullah Efendi'ye kitapçı ve sonra Râmî Paşa'ya imam oldu. 1113'de (1701/02) müderris, 1135'de (1722/23) Selânik mollası, 1140'da (1727/28) imam-ı sâ-

nî-i sultanî, 1142'de (1729/30) Bursa kadısı, o sene Mekke pâyesi, 1143'de (1730/31) imam-ı evvel-i padişahî, o sene İstanbul kadısı, Cemaziyelâhir 1144'de (Aralık 1731) Anadolu pâyesi, Rebiyülevvel 1146'da (Ağustos-Eylül 1733) Anadolu kazaskeri, 1149'da (1736/37) Rumeli pâyesi ve 24 Muharrem 1151'de (14 Mayıs 1738) Rumeli kazaskeri olup Şevvâl 1151'de (Ocak-Şubat 1739) azledildi. 1156'da (1743) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Muharrem 1157'de (Şubat-Mart 1744) azlolundu ve 30 Muharrem 1158'de (4 Mart 1745) şeyhülislâm oldu. 13 Rebiyülevvel 1159'da (5 Nisan 1746) hastalanıp azledildi. Cemaziyelâhir'de (Haziran-Temmuz 1746) hacca gidip döndü. Üsküdar'da sâkin iken 9 Receb 1162'de (25 Temmuz 1749) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Yaşı 80'e yakın olup fâzıl ve her fende mâhirdi. Üç dilde şairdi. Güzel huylu olup Ali Çelebi Mescidi'ne minber koydu. İbn Haldun'un *Mukaddime*'sini tercüme eyledi. Oğlu Osman Sâhib Efendi'nin kızından torunları oldu. (III. 187)

Sâhib Osman Efendi Palabıyık kardeşi Abdürrahim Efendi'nin oğlu olup annesi cihetinden Hırka-i Şerife şeyhleri sülâlesindendir. Tulumbacıbaşı konağında açılan Mekteb-i Tıbbiye muallimlerinden olarak Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) İzmir mollası, Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Mekke pâyesi, Cemaziyelevvel 1277'de (Kasım-Aralık 1860) İstanbul pâyesi oldu ve müneccibaşı tayin edildi. Bir aralık Hırka-i Şerife şeyhliği de kendisine intikal eyledi. Şevvâl 1280'de (Mart 1864) vefat etti. Fâzıl ve âlimdi. Oğlu Nebil Efendi'dir(→). (III. 448)

Sâhib Osman Efendi (Pîrîzâde) Mehmed Sâhib Efendi'nin oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1158'de (Haziran 1745) Galata kadısı, ardından Mekke pâyesi oldu. 1159'da (1746) İstanbul kadısı olup üç ayda istifa eyledi. O sene Cemaziyelâhirinde (Haziran-Temmuz 1746) hacca gidip sonra babasıyla Gelibolu'da ikamet eyledi. Döndükten sonra Zilka'de 1163'de (Ekim 1750) Anadolu pâyesi, Zilka'de 1165'de (Eylül 1752) Anadolu kazaskeri olup senesinde Rumeli pâyesi ve Muharrem 1169'da (Ekim 1755) İmam-ı evvel olup Şevvâl'de (Temmuz 1756) Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1170'de (Kasım 1756) azledilmiş olarak Gelibolu'da ikamete gönderildi. Ramazan 1174'de (Nisan 1761) dönerek 1175'de (1761/62) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup 1176'da (1762/63) azledildi. Rebiyülâhir 1179'da (Eylül-Ekim 1765) üçüncü defa Rumeli kazaskeri olup senesinde azledildi. 13 Cemaziyelâhir 1182'de (25 Ekim 1768) şeyhülislâm oldu. 5 Zilka'de 1183'de (2 Mart 1770) vefat etti. Murad Paşa Camii'nde medfundur. Âlimlerin ileri gelenlerinden, nazma ve nesre kadir, cedel ve bahisde misli nadir bir şairdi. Meşhur âlimlerden Kiçi Abdullah ve Küçük Âmidî gibilerle mübâhese ederdi. *Divan*ı vardır. (III. 431/32)

Sâhib Ömer Efendi (Kahvecibaşızâde) Bâbıâlî'den yetişip çavuşbaşı kesedarı olup 1199'da (1785) kethüdâ kâtibi, 1202'de (1787/88) tezkire-i evvel vekili ve Şa'bân 1203'de (Mayıs 1789) Tersane-i Âmire emini oldu. Azilden sonra 5 Safer 1209'da (Eylül 1794) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Oğlu sudûrdan Nurullah Bey'dir. (III. 595)

Sâhib Rûşen Mehmed Efendi İstanbulludur. Memuriyetlerde bulunup Nakşibendî halifesi oldu. 1255'de (1839) vefat eyledi. Şairdir. (III. 187)

Sâhib (صاحب) Sâlih Dede Bursa Mevlevîhanesi şeyhi Mehmed Dede'nin(→) oğludur. 1114'de (1702/03) babasının yerine şeyh olup 1131'de (1719) vefat eti. Şairdir. Yerine kardeşi Şeyhî Mehmed Dede(→) geçti. (III. 202)

Sâhib-i hal *bak.* Ahmed Kebir-i Rıfaî

Sâhib-i Tâc *bak.* Ali Emir Efendi

Sahvî İsmail Efendi İstanbulludur. Vâiz ve şeyh oldu. 1110'da (1698/99) vefat eyledi. Şairdir. (I. 357)

Sâî Abdülkerim Efendi (Eminzâde) Ali Efendi'nin oğludur. Ebûssuûd Efendi mülâzimlerinden olup kadı olmuştu. III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat etti. Şairdir. Kardeşi Merdümî dahi şairdir. (III. 2)

Sâî Efendi Tebrizlidir. 1218'de (1803/04) doğdu. 1240'da (1824/25) Osmanlı ülkesine gelip hakkâk oldu. Bâyezid şehrinde oturup cifr öğrendi. Oradan Mısır'a ve 1265'de (1849) İstanbul'a geldi. Takvimhanede nâzır-ı sânî makamında bulunup 1270'de (1853/54) Mısır'a giderek huruf basmasını vücuda getirdi ve orada vefat etti. Kavrayışlı, akıllı, şairdi. (III. 2)

Sâî Mehmed Çelebi Divan-ı Hümâyûn hademesindendi. II. Mehmed (Fâtih) devrinden (1451-1481) kalma bir pîr olduğundan emekli oldu. 941'de (1534/35) vefat etti. Şair ve hattatdı. (III. 2)

Sâî Mehmed Sâlih Efendi Kefevî Camii müezzini Mustafa Efendi oğlu olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etti. Şairdir. (III. 2)

Sâî Mustafa Çelebi İstanbullu meşhur bir nakkaştır. 1004'de (1595/96) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. Hezel ve mizaha mâil, *Divan* sâhibi şairdir. (III. 2)

Sâib Ahmed Efendi Acem şair Bahar Ali Efendi'nin(→) oğludur. 1227'de (1812) doğdu. Divan kalemine ve sonra mühimme odasına girip 1253'de (1837/38) tomruk kâtibi ve 1261'de (1845) zabtiye meclisi başkâtibi oldu. 1262'de (1846) vefat etti. Bahariye'de medfundur. Şairdir. (III. 184)

Sâib Ahmed Paşa (Bülbül) Rızâ Paşa'ya bağlanması kısa sürede ilerlemesine sebep olup livâ ve ferik olarak senelerce Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azası oldu. Kırım savaşında Vidin tarafına gittiyse de başarılı olamadı. 1278'de (1861/62) askerlikten ihraç edildi. 1283'de (1866/67) yine feriklik verildiyse de kısa süre sonra emekli edildi. Senelerce Doğancılar'daki evinde oturup 6 Safer 1301'de (7 Aralık 1883) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. Güzel konuşurdu, ama askerlikte bilgisi azdı. (I. 305/06)

Sâib Ali Dede Tebrizlidir. "İsfehanî" diye meşhur oldu. Hz. Şems-i Tebrizî'nin torunlarındandır. Bostan Çelebi'den el aldı. 1064'de (1654) İran'da vefat etti. *Divan*'ı vardır. (III. 184)

Sâib Ali Efendi (Saatîzâde) İstanbulludur. 1073'de (1662/63) vefat etti. Şairdir. (III. 184)

Sâib Bey Yusuf Ağa'nın mühürdarı Râgıb Efendi'nin oğlu olup mektûbî-i hariciyeden yetişmiş mümeyyiz, serhalife ve sonra 1280'de (1863/64) dahiliye kâtibi olmuş ve Muharrem 1282'de (Haziran 1865) ûlâ evveli olup Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) azle-

dilip sonra emekli olmuş ve 11 Muharrem 1313'de (4 Temmuz 1895) vefat ederek Yenikapı Mevlevîhanesi'ne defnedilmiştir. Güzel konuşur, tedbirli, kerimdi. Oğulları Dersaadet İstinaf Mahkemesi azasından Hakkı Bey ve hariciye teşrifatçısı İbrahim Bey ve Râif Bey'dir. (III. 185/86)

Sâib Efendi III. Mustafa devrinde (1757-1774) bir şairdir ki, divan kâtibi olmuştu. O senelerde vefat etti. (III. 184)

Sâib İbrahim Paşa Divan kaleminden yetişip 1222'de (1807) kethüdâ kâtibi vekili oldu. 1224'de (1809) reis kesedarı, sonra beylikçi oldu. 19 Şevvâl 1233'de (22 Ağustos 1818) azledildi. 6 Muharrem 1237'de (3 Ekim 1821) süvari mukabelecisi, sonra cebehane nâzırı, 1239'da (1823/24) gümrük emini, 1241'de (1825/26) ilâveten matbah emini, ardından ilâveten yeniçeri kâtibi ve sonra "muallem eşkinci" nâzırı ve Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) askerî nâzırı, 1242'de (1826/27) gümrük ve matbah emanetlerinden ayrılarak defterdar-ı askerî, Cemaziyelevvel 1244'de (Kasım 1828) ilâveten orduda kethüdâ-yı sadâret ve riyâset vekâleti ve Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) ayrılarak Yenişehir defterdarı, sonra Şumnu Ordusu nâzırı, Cemaziyelevvel 1245'de (Kasım 1829) çavuşbaşı ve ardından masârifat-ı askerî nâzırı, Cemaziyelâhir 1248'de (Kasım 1832) Mısır Ordusu'nda kethüdâ-yı sadr-ı âlî ve 4 Şevvâl 1248'de (24 Şubat 1833) dönüşünde tophane nâzırı, 28 Zilhicce 1253'de (25 Mart 1838) defter emini ve Rebiyülâhir 1255'de (Haziran-Temmuz 1839) deâvî nâzırı ve Receb 1255'de (Eylül-Ekim 1839) maliye nâzırı olup 1256'da (1840) hazine-i mukataat defterdarlığı ilâve edildi. O sene Rebiyülâhirinde (Haziran 1840) vezir rütbesi verilmiştir. 5 Muharrem 1257'de (27 Şubat 1841) Meclis-i Vâlâ reisi, Rebiyülâhir'de Edirne vali kaymakamı ve ardından Karadeniz Boğazı muhâfızı olup Rebiyülevvel 1258'de (Nisan-Mayıs 1842) Manisa'ya gönderildi. Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Saruhan ve Karasi valisi olup Cemaziyelâhir 1263'de (Mayıs-Haziran 1847) azledildi. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) Meclis-i Vâlâ azası olup 13 Muharrem 1265'de (9 Aralık 1848) vefat eyledi. Münşî, tedbirli ve işbilirdi. Oğlu ricâlden Refik Bey'dir. Diğer oğlu Halil Birrî Bey'dir(→). Eyüp'de, Ebûssuud Efendi civarında babasıyla birlikte medfundur. Kızı Saide Hanım 17 Muharrem 1306'da (19 Eylül 1888) vefat etmiştir. Kethüdâsı Mehmed Hasib Efendi'dir(→). (III. 185)

Sâib Mehmed Efendi 1236'da (1820/21) doğdu. 1264'de (1848) müderris ve Mekteb-i Maarif-i Adliye hocası oldu. 1266'da (1850) ayrıldı. Sonra cinnet geçirince hastahaneye konuldu. 1270'de (1853/54) vefat eyledi. Âlim, şairdir. (III. 186)

Sâib Mehmed Efendi Kalemden yetişerek bir aralık Meclis-i Maliye'ye aza oldu. Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) evkaf-ı hümâyûn muhasebecisi, Muharrem 1270'de (Ekim 1853) zabtiye mektupçusu ve Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) hazine-i hassa muhasebecisi oldu. Cemaziyelâhir 1274'de (Ocak-Şubat 1858) vefat eyledi. Eyüp'de, Taşlıburun Tekkesi'ne defnedildi. (III. 186)

Sâib Paşa İstanbulludur. Mekteb-i Tıbbiye'den yetişip miralay ve livâ ol-

muş, sonra Marko Paşa'nın vefatında ferik ve tıbbiye nâzır olmuştur. 1309'da (1891/92) azledilip sıhhiye dairesine reis-i sânî olup 21 Şa'bân 1311'de (27 Şubat 1894) vefat etmiştir. Kabiliyetli bir tabibdi. (III. 185)

Said (Şerif) Şerif Sa'd Paşa'nın oğludur. 1099'da (1688) Şerif Ahmed'in vefatında Mekke emirliği verildi, ancak devam edemedi. 6 Receb 1104'de (13 Mart 1693) tekrar emir oldu. Zilka'de 1105'de (Haziran-Temmuz 1694) emirliğe babası getirildi. Sonra üçüncü defa Mekke emiri olup 1129'da (1717) vefat eylemiştir. (III. 28)

Said Ağa Yeniçeri kâtiplerinden olup üç defa başyazıcı oldu. Sonra sekbanbaşı olup Zilka'de 1206'da (Haziran-Temmuz 1792) yeniçeri ağası olmuştur. Muharrem 1207'de (Ağustos-Eylül 1792) azledilmiş ve az müddette vefat etmiştir. (III. 34)

Said Ağa Musâhib olup 1221'de (1806) vefat etti. Bostan İskelesi'ne defnedilmiştir. (III. 36)

Said Ağa Enderûn'dan yetişme olup peşkir ağası, Cemaziyelâhir 1210'da (Aralık 1795) Miftâh ağası oldu. Çıkarıldıktan sonra çakırcıbaşı olup Cemaziyelevvel 1238'de (Ocak-Şubat 1823) vefat eyledi. (III. 38)

Said Ağa (İncebelli) Enderûn'dan yetişerek peşkir ağası oldu. Safer 1242'de (Eylül 1826) Miftâh ağası ve Cemaziyelâhir 1243'de (Aralık 1827/Ocak 1828) tülbend ağası ve Şa'bân 1243'de (Şubat-Mart 1828) rikâbdar olup Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) çerağ olundu. Sonra vefat etmiştir. (III. 40)

Said Ağa (Sikencübîn) Enderûn'da yetişerek 1233'de (1818) peşkir ağası, sonra Miftâh ağası oldu. Zilka'de 1233'de (Eylül 1818) vefat eyledi. (III. 38)

Said Ahmed Efendi Edirnelidir. Müderris ve kadı olup 1081'de (1670/71) vefat etmiştir. Şairdir. (I. 221)

Said Ahmed Efendi Darbhane emini Topkapılı Ahmed Efendi'nin oğludur. Hattat Râsim Efendi ve Yanyalı Es'ad Efendi'den ilim ve hat talim eyledi. 1134'de (1721/22) vefat etti. Şair, hattatdır. (III. 28)

Said Ahmed Efendi Müderris, Edirne mollası, 1249'da (1833/34) Medine mollası olup sonra vefat eylemiştir. (III. 41)

Said Bahsî Mehmed Efendi Kadirî, Celvetî ve Nakşibendîye'den el tutarak mübarek bir zat olmuştu. 1181'de (1767/68) vefat ederek Hüdâî Tekkesi'ne defnedildi. (III. 31)

Said Bey Mezemorta Hüseyin Paşa'nın(→) oğludur. Deryâ beylerinden olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. (II. 201)

Said Bey Ricâlden Abdülkadir Efendi'nin oğludur. Dahiliye hulefâsından olup evâmir mukayyidi olarak 1237'de (1821/22) tersane reis vekili, 1241'de (1825/26) ulûfeciyân-ı yesâr ağası ve 1243'de (1827/28) küçük kale tezkirecisi oldu. Nihayet serasker Husrev Paşa'ya divan kâtibi olup o hizmette vefat etmiştir. (III. 40)

Said Bey Gürcü Şerif Paşa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı oldu. Sonra Acaralı Ahmed Paşa'nın kardeşi Kör Hüseyin Bey haksız yere 1248'de (1832/33) yok eylemiştir. (III. 41)

Said Bey Siyâvuş Paşa sülâlesinden olup 1256'da (1840) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 42)

Said Bey Kıdemli askerlerden olup Rumeli Ordusu miralaylarından iken 1267'de (1850/51) vefat eylemiştir. (III. 44)

Said Bey (Hızır Ağazâde) Enderûn'dan çıkma olup musâhiblerden ve hâcegândan olmuştur. 1252'de (1836/37) vefat eyledi. Bahariye'de medfundur. *Divançe*'si vardır. Nezih Bey adında bir oğlu bâb-ı mazbata kâtipliğinden emekli olarak hayattadır. (III. 42)

Said Bey (Maryolzâde) Ali Paşa'nın(→) oğludur. Deryâ beylerinden olup 1175 (1761/62) tarihlerinde vefat etmiştir. (III. 532)

Said Dede Belgradlıdır. Mevlevî olduğundan Belgrad Mevlevîhanesi'ne şeyh oldu. 1140'da (1727/28) şehid oldu. Şairdir. (III. 28)

Said Efendi Buharalıdır. Nakşibendî seyyahlarından olup bir müddet Eyüp'de sâkin oldu. Hacca gidip dönüşte 1092'de (1681) Cidde'de vefat eyledi. Âlim, müttakî, *Divan* sâhibi şairdir. (III. 27)

Said Efendi Ricâlden ve hâcegândan olup Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) vefat etti. Üsküdar'da defnedilmiştir. (III. 28)

Said Efendi Fâzıl müderrislerden olup Rebiyülâhir 1238'de (Aralık 1822/Ocak 1823) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 39)

Said Efendi Hâlet Efendi mensuplarından olup hâcegânlıkla vüzerâya kapı ketüdâsı oldu. 1237'de (1821/22) küçük ruznâmeci oldu. 1238'de (1822/23) Bolu'ya gönderildi. Orada vefat etmiştir. (III. 39)

Said Efendi Hayatîzâde Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, molla, 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi olup 25 Receb 1242'de (22 Şubat 1827) vefat etti. (III. 33)

Said Efendi (جاجب) Enderûn'dan yetişerek 1230'da (1815) başyazıcı ve 1232'de (1817) peşkir ağası oldu. 1233'de (1818) rikâbdar-ı şehriyârî olup Cemaziyelevvel 1233'de (Mart 1818) emekli oldu. Sonra hâcelikle Haremeyn muhasebecisi oldu. Şevvâl 1243'de (Nisan-Mayıs 1828) vefat eyledi. (III. 40)

Said Efendi Yeğeni İbrahim Ağazâde olup hâcegânlıkla çavuşlar kâtibi oldu. 5-6 sene bu hizmette bulunarak 1246'da (1830/31) vefat etmiştir. (III. 40)

Said Efendi Müderris ve dersiâm olup Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) vefat eylemiştir. Edirnekapı'da medfundur. (III. 45)

Said Efendi Mahkeme-i teftişiye mümeyyizi ve müderrislerden olup 11 Muharrem 1282'de (6 Haziran 1865) vefat etmiştir. (III. 46)

Said Efendi Bâb-ı Seraskerî'den yetişip tercüme odası kurulunca oraya müdür olmuş ve sonra Menşe-i Küttâb-ı Askerî kurulunca müdüriyetiyle buraya nakledilmişti. 1301'de (1883/84) vefat etmiştir. Küçük Emir Efendi'ye defnedildi. Yaşlı ve kâtip, ılımlı bir zat idi. Oğlu ferik Rif'at Paşa, kendisinden evvel vefat etmiştir. Damadı Ahmed Eyyûb Paşa merhumdur. (III. 49)

Said Efendi Preşevalıdır. Memleketi taraflarında pek çok zaman tahrirat müdürü olmuş ve Arnavut Âkif Paşa'nın divan kitâbeti hizmetiyle İstanbul'a gelerek Tophane'ye devam eylemiş ve 1291'de (1874) tophane mektupçusu olarak 1292'de (1875) Tophane

Meclisi başkitâbetine nakledilmiş ve 1296'da (1879) ikinci defa mektupçu olarak 1299'da (1882) ûlâ rütbesini almış, 1 Şevvâl 1313'de (16 Mart 1896) o hizmette vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Edip ve iffetli bir zat idi. (IV. 859)

Said Efendi (Ağababasızâde) Halil İbrahim Ağa'nın oğludur. Kâtip olduğundan hâcelik verildi. 1223'de (1808) tarihçi ve 1225'de (1810) başmukataacı oldu. Sonra vefat etti. (III. 37)

Said Efendi (Baldırzâde) Bursa şeyhlerinden olup 1073'de (1662/63) vefat etti. Şeyh Murad'ın halifesi Ali Efendi'den feyz almıştı. (IV. 388)

Said Efendi (Bolevîzâde) 1252'de (1836/37) Galata mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 42)

Said Efendi (Çeşmîzâde) Müderrisdir. 1178'de (1764/65) vefat etti. (III. 31)

Said Efendi (Derviş Efendizâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1202'de (1787/88) küçük evkaf muhasebecisi oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 34)

Said Efendi (Hâfız) İstanbulludur. Maliyeden yetişip Safer 1279'da (Ağustos 1862) mütemayiz ile eshâm muhasebecisi, Cemaziyelâhir 1282'de (Ekim-Kasım 1865) tahsilat muhasebecisi, Cemaziyelâhir 1283'de (Ekim 1866) azille Zilka'de'de (Mart 1867) bahriye muhasebecisi, Zilhicce 1284'de (Nisan 1868) azledilip Rebiyülâhir 1285'de (Temmuz-Ağustos 1868) tophane muhasebecisi, Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) azille o sene Kastamonu defterdarı, Cemaziyelevvel 1292'de (Haziran 1875) hazine-i hassa meclis-i idare reisi, 1295 (1878) başlarında hazine-i hassa nâzırı ve Zilhicce 1295'de (Aralık 1878) Şûrâ-yı Devlet azası, birkaç gün sonra sadâret müsteşarı, Muharrem 1296'da (Ocak 1879) Şûrâ-yı Devlet azası ve sonra Divan-ı Muhasebat açılışında reis-i sânî olarak sonradan sultan kethüdâlığı ilâve edilmiş ve bâlâ rütbesini almış iken 3 Safer 1312'de (6 Ağustos 1894) vefat eylemiştir. Doğru, edip ve cömertdi. (III. 49/50)

Said Efendi (Halimzâde) Abdülhalim Efendi'nin(→) torunu, Fethî Mehmed Efendi'nin oğludur. 1283'de (1866/67) Beyrut mollası olmuştur. Daha sonra vefat etti. (III. 46; III. 303)

Said Efendi (Hazinedarbaşızâde) Kalemden yetişerek hâcelik ile silahdar kâtibi oldu. 1237'de (1821/22) maliye tezkirecisi oldu. Bu senelerde vefat etmiştir. (III. 40)

Said Efendi (Kara) Hintli bir gulâmdır. Molla İmâd'ın şâkirdi olup Sokolluzâde Hasan Paşa'ya muallim olarak birlikte gezmiştir. Müderris oldu. 1026'da (1617) vefat etti. Fâzıl, kâmildi. (III. 27)

Said Efendi (Mahmud Efendizâde) Müderris, Galata ve Cemaziyelâhir 1200'de (Nisan 1786) Mısır mollası ve sonra 1203'de (1788/89) Medine mollası oldu. Orada vefat eyledi. (III. 34)

Said Efendi (Mandaliyatîzâde) Dersiâm ve 1206'da (1791/92) imtihan ile müderris oldu. Sonra Dürrîzâde ve Samanîzâde'ye meşihatlerinde arzuhalci olmuştur. Arkadaşları Musannif Osman Efendi ve Deli Emin Efendi mevleviyete nâil olduğundan gücenerek derviş olup o elbiseyi giydi. 1233'de (1818) Üsküdar mollası

ve sonra Edirne pâyesi ve 1237'de (1821/22) Mekke mollası oldu. Muharrem 1238'de (Eylül-Ekim 1822) vefatı haberi alındı. Fâzıl, âlim, edipdi. (III. 39)

Said Efendi (Masrafzâde) Uzun Hâfız Mehmed Efendi'nin oğludur. Erzurum mollası oldu ve eski sadâret kethüdâsı Hayrî Efendi'ye damad olmuştur. Zilka'de 1231'de (Ekim 1816) vefat etti. (III. 37)

Said Efendi (Osmanzâde) Müderris, 1236'da (1820/21) Haleb mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası ve 1244'de (1828/29) Mekke kadısı oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 40)

Said Efendi (Tekfurdağı Müftüsüzâde) Müderris, molla olup 1218'de (1803/04) vefat etmiştir. (III. 35)

Said Efendi (Uryânîzâde) Râşid Efendi'nin oğludur. Müderris, Ramazan 1251'de (Ocak 1836) Haleb mollası, Safer 1262'de (Şubat 1846) Şam mollası oldu. 1264'de (1848) orada vefat eylemiştir. Oğlu Ahmed Es'ad Efendi'dir. (III. 43)

Said Efendi (Üstüvanîzâde) Cemaziyelevvel 1284'de (Eylül 1867) İzmir pâyesi oldu. Daha sonra vefat eyledi. (III. 46)

Said Hasan Çelebi Kadı ve sonra emekli oldu. Siroz'da 1035'de (1625/26) vefat etti. Şairdir. (II. 130)

Said Hikmet Bey Kâtip olup nâfia tahrirat müdürü, Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) ticaret mektupçusu ve Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) azledilip sonra vefat eyledi. (III. 46)

Said Mahmud Efendi Ankaralıdır. Müderris, Mekke mollası oldu. Zilka'de 1043'de (Mayıs 1634) nakibüleşraf oldu. 1050'de (1640/41) vefat etti. Davutpaşa'da medfundur. Sahih nesepli seyyid ve sâlihdi. (III. 27)

Said Mehmed (Moralızâde) Yahyâ Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1 Ramazan 1193'de (12 Eylül 1779) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 33; IV. 641)

Said Mehmed Ağa Müneccimbaşı Abdullah Efendi'nin(→) oğludur. Sarayda görevli olup kemankeşti. 1186'da (1772) vefat eyledi. (III. 387)

Said Mehmed Ağa Üsküdarlıdır. Hadımdır. Yetişerek hazinedar-ı şehriyârî oldu. 1212'de (1797/98) vefat eyledi. (III. 35)

Said Mehmed Ağa Manisalı Ahmed Ağa'nın oğludur. Medine bina emini Hacı Mehmed Ağa'ya damad olup hane-i hassadan ihraç edilmişti. Safer 1230'da (Ocak-Şubat 1815) vefat edip Üsküdar'a defnedildi. Yakınına akrabasından Silahşor Taşçızâde Abdullah Ağa 1243'de (1827/28) vefat ederek defnedildi. (III. 38)

Said Mehmed Ağa Kilâr-ı hassadan çıkma olup musâhib-i şehriyârî idi. 1242'de (1826/27) vefat eyledi. Tayyârzâde Ahmed Atâ Bey'in kayınpederidir. Üsküdar'da defnedildi. (III. 39)

Said Mehmed Ağa (Bekçizâde) Enderûn'dan yetişme olup 1237'de (1821/22) mâbeynci ve Zilhicce 1237'de (Ağustos-Eylül 1822) ilâveten kahvecibaşı oldu. Rebiyülâhir 1238'de (Şubat 1818) şahincibaşılıkla ihraç edildi. Cemaziyelevvel 1238'de (Ocak-Şubat 1823) çakırcıbaşı oldu. Sonra kapıcıbaşılık verildi. Sonra vefat etti. (III. 39)

Said Mehmed Ağa (Küçük) Hadımdır. Yetişerek Receb 1212'de (Aralık 1797/Ocak 1798) Üsküdarlı Said Ağa'

ya halefen hazinedar-ı şehriyârî oldu. Zilka'de 1220'de (Ocak-Şubat 1806) vefat etti. Mihrişah Vâlide Sultan Türbesi bahçesine defnedildi. (III. 36)

Said Mehmed Ağa (Seyyid) Bîcanzâde Ali Paşa'nın(→) kethüdâsıydı. Kapıcıbaşı olup II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarına yetişmiştir. (III. 551)

Said Mehmed Bey Sadrazam Seyyid Hasan Paşa'nın oğludur. 1154'de (1741) doğdu. Babasının sadâretinde zeâmet verildi. 1156'da (1743) müderris, 1174'de (1760/61) Galata mollası, 1180'de (1766/67) Mısır mollası, Receb 1185'de (Ekim 1771) Medine mollası, 1190'da (1776) İstanbul pâyesi, Şa'bân 1191'de (Eylül 1777) İstanbul kadısı olup 1192'de (1778) azledildi. Veba çıkınca İstanbul'dan Rumelihisarı'na ve oradan İncirköy'e gitmiş, orada Receb 1194'de (Temmuz 1780) vebadan vefat etmiştir. Göksu havalisinde yaptırdığı çeşme sofasında medfundur. İlim ve istidadı vardı. Tehlile dair bir risale, tefsir suretinde bir makale, münazaradan Gelenbevî İsmail Efendi telifine şerh yazmıştır. Oğlu Hasan Bey küçükken 1171'de (1757/58) vefat etti. Bir oğlu da Ahmed Efendi'dir(→). Dördüncü oğlu Mehmed Tâhir Bey'dir(→). Bir oğlu da Mekke mollası Hüseyin Bey'dir. Bunun oğlu Said Mehmed Bey'dir(→). Dairesi imamı Hâfız Ahmed Efendi'dir(→). (III. 32)

Said Mehmed Bey İzzet Mehmed Paşa'nın oğludur. Babasının sadâretinde, 1189'da (1775) mîrahûr-ı sânî ve kapıcıbaşı ve sonra 1191'de (1777) kapıcılar kethüdâsı oldu. 1196'da (1782) azledildi. 1199'da (1785) yine mîrahûr-ı sânî, 1200'de (1786) mîrahûr-ı evvel, sonra tekrar kapıcılar kethüdâsı oldu. Azilden sonra 1210'da (1795/96) çavuşbaşı oldu. Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) tekrar kapıcılar kethüdâsı olup sonra azledildi. Rebiyülâhir 1216'da (Ağustos-Eylül 1801) yine kapıcılar kethüdâsı, sonra mîrahûr-ı evvel ve bir aralık azlolunduysa da tekrar büyük mîrahûr oldu. Safer 1226'da (Mart 1811) Yusuf Ziyâ Paşa'dan mühr-i hümâyûnu almak üzere orduya gönderilip mühr-i hümâyûnu aldıktan sonra hastalanıp orada vefat etmiştir. Akıllı, edip, temizdi. Eşi, I. Abdülhamid'in ahiret kızı Ahter Melek Hanım idi ki, 1200'de (1786) vefat eyledi. Eyüp'e defnedildi. Oğlu Mehmed Atâullah Bey'dir(→). (III. 36/37)

Said Mehmed Bey Elçi Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Silahşor olup 18 Ramazan 1208'de (19 Nisan 1794) vefat etti. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi'nde medfundur. (IV. 432/33)

Said Mehmed Bey Selânikli Çanat Mustafa Paşa'nın oğludur. Pîrîzâde Osman Molla'ya damad oldu. 1163'de (1750) müderris, 1186'da (1772) Galata, 1193'de (1779) Edirne mollası, 1196'da (1782) Mekke pâyesi, 1202'de (1787/88) İstanbul pâyesi olup 1207'de (1792/93) Anadolu pâyesi ve sonra Anadolu kazaskeri olup 21 Ramazan 1209'da (11 Nisan 1795) vefat eyledi. Murad Paşa Camii'nde medfundur. İyi huylu, temiz soylu, edipdi. (III. 34/35)

Said Mehmed Bey Defterdar Hacı Ahmed Paşa'nın(→) torunu, Ali Bey'in(→) oğludur. Hâcegândan olup 1226'da (1811) vefat etti. Eyüp'de Zâl Paşa'da defnedilmiştir. (I. 259; III. 36)

Said Mehmed Bey Durak Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 1191'de (1777)

mîrahûr-ı sânî oldu. Azilden sonra 1200'de (1786) başsilahşor ve sonra mîrahûr-ı sânî vekili ve esbân-ı şâhâne muallimi ve mîrahûrlukla çavuşbaşı vekâletinde bulundu. 1 Rebiyülâhir 1232'de (18 Şubat 1817) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Edepli ve kanburdu. Annesi Hadice Kadın 1212'de (1797/98) ve zevcesi Seher Kadın 1205'de (1790/91) vefat eylediler. Yanında medfundurlar. Oğulları İzzet Mehmed Bey(→) ve İbrahim Bey'dir(→). (III. 37/38)

Said Mehmed Bey Mîrahûr Meliş Efendi'nin oğlu olup III. Selim devrinde (1789-1807) kapıcıbaşı olup bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 40)

Said Mehmed Bey Seydâ Mustafa Efendi'nin(→) torunu(→), Şerif Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Mektûbî-i sadâret kâtiplerinden olup 1246'da (1830/31) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (III. 119)

Said Mehmed Bey Siyâvuş Paşazâdelerden Abdülkerim Efendi'nin(→) torunu, Derviş Mehmed Es'ad Bey'in(→) oğludur. Müderris olup, hacca gitmiş ve 17 Zilka'de 1259'da (9 Aralık 1843) vefat etmiştir. Siyâvuş Paşa Türbesi'nde medfundur. Damadı ricâlden Nurî Efendi'dir. (III. 356)

Said Mehmed Bey Kara Mustafa Paşa Vakfı mütevellisi olup 1269'da (1852/53) vefat etti. Kara Mustafa Paşa Medresesi'ne defnedildi. (IV. 402)

Said Mehmed Bey Maliye kâtiplerinden olup yetişerek defterdar kesedarı oldu. 1253'de (1837/38) maliye tezkirecisi, sonra evrak müdürü, yine tezkireci, Receb 1256'da (Eylül 1840) maliye kâtibi, Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) evâmir-i maliye müdürü ve azilden sonra Vidin defterdarı olmuştur. 1282'de (1865/66) vefat eyledi. Haydarpaşa'da, babası ricâlden Abdünnâfi'. Efendi yanına defnedilmiştir. (III. 46)

Said Mehmed Bey Tahsin Hasan Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 5 Muharrem 1296'da (30 Aralık 1878) vefat eyledi. Babasının yanında medfundur. (II. 50)

Said Mehmed Bey Sicill-i ahval mümeyyizi iken 23 Rebiyülâhir 1308'de (6 Aralık 1890) vefat edip Üsküdar'a defnedilmiştir. Âlim şairdi. (III. 49)

Said Mehmed Bey (Firarîzâde) Sadrazam Seyyid Abdullah Paşa'nın oğlu ve Muhsinzâde Mehmed Paşa'nın damadıdır. Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) damadlığında kapıcıbaşı oldu. 1185'de (1771/72) kayınpederine hil'at getirdi. Safer 1197'de (Ocak 1783) kapıcılar kethüdâsı ve Safer 1200'de (Aralık 1785) çavuşbaşı olup Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1786) azledildi. Rebiyülâhir 1202'de (Ocak 1788) yine kapıcılar kethüdâsı oldu. Azilden sonra tekrar çavuşbaşı ve kapıcılar kethüdâsı oldu. 8 Ramazan 1213'de (13 Şubat 1799) vefat eyledi. Türbe ardına defnedildi. Asil, temiz huylu, tedbirliydi. Oğlu Mehmed Bey'dir. (III. 35)

Said Mehmed Bey (Hacı) Enderûn'dan yetişerek rikâbdar-ı şehriyârî oldu. II. Mahmud devri başlarında emekli olup 1233'de (1818) surre emini oldu. 1236'da (1820/21) hâcegân rütbesiyle masraf-ı şehriyârî oldu. 1240'da (1824/25) Sultan Bâyezid vakfı ruznâmçecisi oldu. Birkaç sene geçince vefat etti. (III. 40)

Said Mehmed Bey (Hacı) Livadyalı Hasan Paşa'nın torunu Hacı Ali

Bey'in(→) oğludur. Zeâmet sahiplerinden olup 1257'de (1841) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. (III. 566)

Said Mehmed Bey (Hasan Paşazâde) Said Mehmed Bey'in(→) torunu, Mekke mollası Hüseyin Bey'in oğludur. Müderris, Safer 1258'de (Mart-Nisan 1842) Mısır mollası, Muharrem 1263'de (Ocak 1847) Mekke mollası olup orada vefat etmiştir. (III. 32)

Said Mehmed Bey (Hekimbaşızâde) Feyzullah Bey'in oğludur. Hâcegândan olup 8 Safer 1187'de (1 Mayıs 1773) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 31)

Said Mehmed Bey (Kerim Beyzâde) (Hacı) Derviş Es'ad Mehmed Bey'in(→) oğludur. Müderris iken Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) vefat etti. (II. 335)

Said Mehmed Bey (Mezemortazâde) Mezemorta Hüseyin Paşa'nın(→) torunu Sâlih Mehmed Efendi'nin(→) oğlu olmalıdır. Tersane kethüdâsı olup 22 Ramazan 1239'da (21 Mayıs 1824) vefat etti. Babasının yanına defnedilmiştir. Oğlu Ârif Mehmed Bey tersane tulumbacıbaşılığında vefat etmiştir. (II. 202)

Said Mehmed Bey (Topçubaşızâde) Topçubaşı Abdülmü'min Ağa evlâdındandır. Bâbıâlî'den yetişip 1241'de (1825/26) hâcelikle sergi nâzırı oldu. Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) teşrifatçı olarak Muharrem 1242'de (Ağustos 1826) tezkire-i evvel vekâleti ilâve edildi. Rütbesi ûlâ sınıf-ı evveline terfi edildi. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) bu hizmette vefat eyledi. Doğru idi. Oğulları Es'ad Bey ve Mes'ud Bey teşrifat muavinlerinden olup Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylediler. Üçü de Tophane'de medfundurlar. (III. 43)

Said Mehmed Bey (Vâlide Kethüdâsızâde) Ricâlden Mehmed Efendi'nin oğludur. Kâtib efendi kalemi hulefâsından olup 1239'da (1823/24) hâcegândan oldu. Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) kâğıd-ı enderûn eminliği verilip 1244'de (1828/29) Haremeyn mukataacısı, sonra âmedî hulefâsı, *Takvim-i Vekayi*'nin kuruluşunda ilmühabercisi ve küçük muhasebecisi olduktan sonra mâbeyn-i hümâyûn kâtibi, 1252'de (1836/37) mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi, Receb 1255'de (Eylül 1839) baruthane nâzırı, Receb 1256'da (Eylül 1840) Meclis-i Vâlâ azası ve Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) *Takvim-i Vekayi* nâzırı oldu. Zilhicce 1265'de (Mayıs 1849) vefat eyledi. İffetli, bilgiliydi. Usta şairdir. (III. 43)

Said Mehmed Çelebi İbrahim'in oğludur. Yeniçeri kâtibi olup vefatında Baba Nakkaş'a defnedildi. 911'de (1505/06) Dizdariye Mescidi'ni yaptırmıştır. (III. 27)

Said Mehmed Çelebi (Mektûbîzâde) Kalkandelenlidir. Mısır'da beytülmal kâtibi oldu. 940'da (1533/34) vefat etti. Şairdir. (III. 27)

Said Mehmed Efendi Ankaralıdır. Mekke mollası ve Zilka'de 1042'de (Mayıs 1633) nakibüleşraf oldu. Muharrem 1057'de (Şubat 1647) vefat etti. Davutpaşa'da medfundur. Yanında oğlu nakib Seyyid Mehmed Efendi de medfundur. Sâlih ve sahih nesepli seyyiddi. (IV. 162)

Said Mehmed Efendi Alaşehirlidir. Müneccim-i sânî ve müderris olup 1161'de (1748) vefat etti. Şairdir. (III. 28)

Said Mehmed Efendi Müderris, Konya mollası, Şa'bân 1162'de (Temmuz-Ağustos 1749) nakibüleşraf ve Bursa pâyesi oldu. 8 Şevvâl 1165'de (19 Ağustos 1752) azledilerek birkaç gün sonra vefat eyledi. Otakçılar'da medfundur. (III. 28)

Said Mehmed Efendi Müderristir. 1166'da (1753) vefat edip Eğrikapı'ya defnedildi. (III. 28)

Said Mehmed Efendi Ser-etıbbâ Hayâtîzâde'ye kethüdâ oldu. Müderris, İzmir mollası ve Edirne pâyesi oldu. Rebiyülevvel 1159'da (Nisan 1746) Mekke pâyesiyle reis-i etıbbâ-yı sultanî oldu ve Receb'de (Temmuz-Ağustos) İstanbul pâyesi verildi. O sene Siroz'a sürülüp 1160'da (1747) affolundu. 27 Muharrem 1161'de (28 Ocak 1848) ikinci defa ser-etıbbâ oldu. 27 Cemaziyelevvel 1161'de (25 Mayıs 1848) Anadolu pâyesi oldu. Şa'bân 1162'de (Temmuz-Ağustos 1749) Anadolu kazaskeri olup bir senede azledildi. Şa'bân 1166'da (Haziran 1753) Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 1167'de (Mart 1754) hekimbaşılıktan azledilerek Gelibolu'ya, sonra Taif'e sürüldü. 1171'de (1757/58) orada vefat etmiştir. Oğlu İbrahim Nedim Efendi'dir(→). Biri de İzzeddin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 29)

Said Mehmed Efendi Usta hattat olup 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Bahariye'de medfundur. (III. 29)

Said Mehmed Efendi 1176'da (1762/63) vefat eden Mostarlı Süleyman Efendi'nin oğlu olup Erzurum defterdarı olmuştur. 1185'de (1771/72) vefat edip Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 31)

Said Mehmed Efendi Surre emini Hacı İbrahim Efendi'nin(→) oğlu ve şeyhülislâm Zeynelâbidîn Efendi'nin babasıdır. Müderris, hassa tabibi olup 1186'da (1772/73) Haleb mollası oldu. 1190'da (1776) vefat eyledi. (III. 32; I. 125)

Said Mehmed Efendi Bedreddin Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 21 Şa'bân 1193'de (3 Eylül 1779) vefat etti. Cağaloğlu'nda medfundur. (II. 12)

Said Mehmed Efendi Reisülküttab Tavukçu Hacı Mustafa Efendi'nin kardeşinin oğlu Abdullah Efendi'nin oğludur. Dürrîzâde Mustafa Efendi'ye imam olup 1184'de (1770/71) müderris oldu. 30 Cemaziyelevvel 1189'da (29 Temmuz 1775) imam-ı sânî-i sultanî, Şa'bân 1193'de (Ağustos-Eylül 1779) imam-ı evvel oldu. Sonra Eyüp mollası olup 14 Şa'bân 1195'de (5 Ağustos 1781) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. (III. 33)

Said Mehmed Efendi Dârüssaâde ağası kâtibi İsmail Efendi'nin oğlu olup 1121'de (1709) doğdu. Mektûbî-i sadr-ı âlî'ye girip Selânikli Nu'man Paşa'ya divan kâtibi, sonra Kâmil Ahmed Paşa'ya divan kâtibi ve kethüdâ olup Mısır'da darbhane emini oldu. 1175'de (1761/62) bir husus için İstanbul'a gelip, damadı Hâfız Ahmed Ağa silahdar-ı şehriyârî olduğundan, masraf kitâbetiyle hâcegâna dahil oldu. Sonra sâhib-i ayar olup Rusya harbinde rikâb-ı hümâyûn çavuşbaşısı, sonra asâleten çavuşbaşı olup Muharrem 1189'da (Mart 1775) azledildi. Halefi hasta olduğundan vekâletini ifa eyledi. Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) Anadolu muhasebecisi, 1194'de (1780) ikinci defa çavuşbaşı olup Receb 1195'de (Haziran-Temmuz 1781) tevkîî, sonra süvari muka-

belecisi ve sonra ruznâme-i evvel oldu. 1197'de (1783) ikinci defa ruznâme-i evvel olup 6 Zilhicce 1197'de (2 Kasım 1783) vefat etti. Eyüp'de, Tokmaktepe'de defnedildi. Münşî, tedbirli adamdı. Oğulları Raûf Paşa ile Tâhir Selâm Bey'dir. (III. 33/34)

Said Mehmed Efendi III. Mustafa'nın ebesi oğlu olduğundan müderris olmuştu. Şa'bân 1197'de (Temmuz 1783) vefat eyledi. Mahmud Paşa Türbesi'nde medfundur. "Ebezâde" likle meşhurdur. (III. 33)

Said Mehmed Efendi Kırımlı Osman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Eyüp mollası olup 1204'de (1789/90) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 34; III. 430)

Said Mehmed Efendi Süleyman İzzet Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 23 Ramazan 1206'da (15 Mayıs 1792) vefat etmiştir. (III. 84)

Said Mehmed Efendi Başbaki kulu kesedarı olup 1207'de (1792/93) vefat etti. Avratpazarı'nda medfundur. (III. 34)

Said Mehmed Efendi Tersane emini Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris ve Galata mollası olup 10 Şa'bân 1208'de (13 Mart 1794) vefat eyledi. Bâbıâlî civarında, babasının mektebine defnedildi. (III. 34)

Said Mehmed Efendi Silahdar-ı şehriyârî İbrahim Ağa'nın oğlu olup kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Mektûbî-i sadâret başhalifesi olarak 1200'de (1786) masraf-ı şehriyârî ve sonra maliye tezkirecisi olup bu gibi hizmetlerde bulundu. Ramazan 1211'de (Mart 1797) vefat etmiştir. Karacaahmet'e defnedildi. (III. 35)

Said Mehmed Efendi Abdülaziz Efendi'nin(→) oğludur. Devriye müderrisi ve Filibe mollası oldu. 1212 (1797/98) tarihlerinde vefat eylemiştir. (III. 406)

Said Mehmed Efendi Bekir Paşa imamı Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1211'de (1796/97) Kudüs mollası oldu. Gitmeden önce 1212'de (1797/98) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (III. 35)

Said Mehmed Efendi Kapıcıbaşı ve kasapbaşı vekili oldu. 1213'de (1798/99) vefat eyledi. Sofular'da medfundur. (III. 35)

Said Mehmed Efendi Hâcegândan olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. Davutpaşa'da medfundur. (III. 34)

Said Mehmed Efendi Hâcegândandır. Darbhane başkâtibi, 1202'de (1787/88) cizye muhasebecisi oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 34)

Said Mehmed Efendi Kalemden yetişerek yazıcı, sonra vekâleten başmuhasebeci ve 1224'de (1809) Haremeyn muhasebecisi olup 1226'da (1811) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 37)

Said Mehmed Efendi Hattat Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Galata kadısı olup 8 Muharrem 1228'de (11 Ocak 1813) vefat etti. (III. 37; III. 191)

Said Mehmed Efendi Duhan gümrüğü sandık emini olup 5 Cemaziyelevvel 1232'de (23 Mart 1817) vefat etti. Beylerbeyi'nde medfundur. (III. 38)

Said Mehmed Efendi Piyade serhalifesi Mahmud Efendi'nin oğlu olup 1191'de (1777) vefat eden Hacı Said Mehmed Ağa'nın oğludur. Tersanede kürek halife-i sânîsi olup 1237'de (1821/22) vefat etmiştir. (III. 38)

Said Mehmed Efendi Mevkufat kalemi seçkinlerinden olup ganem halifesi olarak Safer 1250'de (Haziran 1834) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 41)

Said Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris, Zilka'de 1252'de (Şubat 1837) Yenişehr-i Fenâr kadısı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 290)

Said Mehmed Efendi Defterdar kapısından yetişerek defterdar mektupçusu, 1246'da (1830/31) ceride nâzırı olup 1250'de (1834/35) ayrıldı. Muharrem 1251'de (Mayıs 1835) eshâm muhasebecisi ve ardından ikinci defa ceride nâzırı olup Muharrem 1256'da (Mart 1840) nezâretin lağvıyla vâridat muhasebecisi oldu. Cemaziyelevvel 1256'da (Temmuz 1840) ceride muhasebeciliği ilâve edilip Receb'de (Eylül) vâridattan azledildi. 1257'de (1841) vefat etti. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. Kemâl Ahmed Paşa'nın kayınpederidir. (III. 42)

Said Mehmed Efendi Sadâret mektubî serhalifesi olup 1237'de (1821/22) hâcegânlıkla ulûfeciyân-ı yemin kâtibi oldu ve 1246'da (1830/31) tarihçi oldu. Sonra bahriye mektupçusu olup 21 Receb 1261'de (26 Temmuz 1845) vefat etti. Eyüp'de Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 43)

Said Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris, Yenişehr-i Fenâr mollası ve Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) Mısır mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 43)

Said Mehmed Efendi Kalemden yetişerek taşra defterdarlığına gitti. Edirne defterdarlığından azledilmiş iken 2 Safer 1267'de (7 Aralık 1850) vefat etmiştir. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 44)

Said Mehmed Efendi Aydosludur. Müderris, Muharrem 1264'de (Aralık 1847) Ayntab mollası oldu. Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) Trablusgarb mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 45)

Said Mehmed Efendi Kudüs müftüsü Seyyid Hüseyin Efendi'nin oğludur. 1281'de (1864/65) Maraş mollası oldu. Daha sonra vefat eyledi. (III. 46)

Said Mehmed Efendi Münib Efendi'nin oğludur. Müderris. Receb 1276'da (Şubat 1860) Yenişehir mollası ve Ramazan 1284'de (Ocak 1868) Bursa mollası oldu. Daha sonra vefat eyledi. (III. 46)

Said Mehmed Efendi Ermiş sayılanlardan bir zatın oğlu ve Bursa'da Paşakapısı civarında Nakşibendî Ali Baba'nın kardeşidir. 1260'da (1844) babası yerine şeyh oldu. Sonra meclis-i idare azasından olup 1286'da (1869/70) Bursa'da vefat eylemiştir. İyi hal sâhibi, güzel konuşur ve fasih şairdi. Babasının dostlarından meşhur Şeyh Hâşim Efendi, Edirne'de bir camide senelerce itikaf eylemiş ermiş sayılanlardan bir zat idi. (III. 47)

Said Mehmed Efendi Kastamonulu Ömer Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 1284'de (Mart 1868) Trabzon mollası, bilâd-ı hamse ve Mekke mollası olup 1296'da (1879) vefat etmiştir. Ulemâdandır. (III. 48)

Said Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris ve molla oldu. 25 Muharrem 1302'de (14 Kasım 1884) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Âlimdi. (III. 49)

Said Mehmed Efendi Seyyid Ahmed Rıfâî'nin torunlarındandır. Basra

nakilbüleşraf kaymakamı olarak uzun yıllar o hizmette bulunmuştur. Zilka'de 1305'de (Temmuz 1888) kişiliğine duyulan saygıdan İstanbul pâyesi verildi. 16 Rebiyülevvel 1314'de (25 Ağustos 1896) orada vefat eylemiştir. Zengin, cömert, asildi. Yerine oğlu Mekke pâyeli Seyyid Receb Efendi tayin kılındı. (IV. 859)

Said Mehmed Efendi Uzun yıllar Üsküdar'da Selimiye Dergâhı'nda şeyhlikte bulunmuş ve şöhret sâhibi olmuştur. 9 Ramazan 1313'de (23 Şubat 1896) vefat eyledi. Dergâhda medfundur. İlim, fazilet ve edep sâhibiydi. (IV. 859)

Said Mehmed Efendi (Abdürrahimzâde) Mehmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. 14 Muharrem 1265'de (10 Aralık 1848) vefat edip Alipaşa kabristanına defnedilmiştir. (IV. 189)

Said Mehmed Efendi (Ahmed Efendizâde) Müderris ve Rebiyülevvel 1211'de (Eylül 1796) Selânik mollası olmuştur. Sonra vefat etmiştir. (III. 35)

Said Mehmed Efendi (Altuncuzâde) (Hacı) İmam Yahyâ Efendi'nin oğludur. Mukataat muhasebesinden yetişip asâkir-i hassa ruznâmçecisi olmuştu. 21 Cemaziyelâhir 1257'de (10 Ağustos 1841) vefat etmiştir. Topkapı'da medfundur. (IV. 290)

Said Mehmed Efendi (Benderekli-zâde) Mevâlîden Benderekli Hâfız Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Rebiyülâhir 1237'de (Ocak 1822) ser-etıbbâ-i sultanî oldu. 25 Şevvâl 1238'de (6 Temmuz 1823) azledildi. Sonra molla ve 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi oldu. 25 Receb 1242'de (22 Şubat 1827) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. (III. 40)

Said Mehmed Efendi (Cem'î Efendizâde) (Seyyid) Refik Mehmed Efendi'nin kardeşidir. Tahvil kesedarı olup 1228'de (1813) hâcegândan olmuştu. Sonra vefat etmiştir. (II. 414)

Said Mehmed Efendi (Cezerîzâde) (Hacı) Dersiâm olup 1156'da (1743) vefat ederek Eğrikapı'ya defnedildi. (IV. 231; III. 28)

Said Mehmed Efendi (Çarşambalızâde) Sudûrdan Çarşambalı Hoca Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) Kudüs, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Mısır mollası, Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) Mekke pâyesi, Muharrem 1269'da (Ekim-Kasım 1852) Mekke mollası, 1272'de (1855/56) ticaret müfettişi, Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) İstanbul pâyesi, Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) evkaf-ı hümâyûn müfettişi, Rebiyülâhir 1283'de (Ağustos-Eylül 1866) Anadolu pâyesi, 1 Zilka'de 1288'de (12 Ocak 1872) Anadolu kazaskeri ve sonra Rumeli pâyesi olup 11 Şevvâl 1291'de (21 Kasım 1874) vefat etti. Üsküdar'da, Seyitahmetderesi'nde babasının yanına defnedilmiştir. Âlim, kâmildi. (III. 48)

Said Mehmed Efendi (Dersiâm Hafidi) Kürsü vâizlerinden Ayasofya şeyhi olmuştur. Ramazan 1210'da (Mart 1796) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Akranı arasında ilim sâhibi ve övülecek ahlâklıydı. Yerine Çorumlu Çelebi Mehmed Efendi vâiz oldu. Said Efendi'nin oğlu Abdüllâtif Efendi ise 1222'de (1807) vefat etmiştir. (III. 35)

Said Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Şeyhülislâm Atâullah Mehmed Efen-

di'nin(→) torunu Atâullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1266'da (1849/50) vefat etmiştir. (III. 477)

Said Mehmed Efendi (Es'adzâde) Ankaralı Es'ad Efendi'nin oğludur. 1028'de (1619) doğdu. Molla oldu. Safer 1079'da (Temmuz 1668) İstanbul kadısı olup Şevvâl 1080'de (Şubat-Mart 1670) azledildi. Receb 1081'de (Kasım-Aralık 1670) ikinci defa İstanbul kadısı olup Safer 1082'de (Haziran 1671) azledildi. Rebiyülevvel 1084'de (Haziran-Temmuz 1673) Anadolu kazaskeri ve Receb 1085'de (Ekim 1674) nakibüleşraf oldu. Cemaziyelevvel 1091'de (Haziran 1680) nakiblikten azledildi. Zilhicce 1095'de (Kasım 1684) Rumeli pâyesiyle ikinci defa nakibüleşraf oldu. Yaptırdığı hamamda iken 16 Zilhicce 1098'de (23 Ekim 1687) birden vefat etti. Eyüp'de medfundur. Güler yüzlü, hukuka riayet eder ve şairdir. Oğlu müderrislerden Mes'ud Efendi'dir. Diğeri Seyyid Mehmed Efendi'dir(→). Üçüncü oğlu Mehmed Sa'deddin Kâşif Efendi'dir(→). (III. 27)

Said Mehmed Efendi (Ferâizîzâde) Bursalıdır. Müderris olup Emir Camii hatibiydi. 1251'de (1835/36) vefat eyledi. Şairdir. Birkaç manzum risalesi vardır. (III. 42)

Said Mehmed Efendi (Gelenbevîzâde) Gelenbevî Hoca İsmail Efendi'nin oğludur. Müderris, 1243'de (1827/28) Eyüp mollası, 1246'da (1830/31) tahrirat memuru ve 1247'de (1831/32) Medine kadısı, 1254'de (1838) İstanbul pâyesi, Muharrem 1258'de (Şubat-Mart 1842) İstanbul kadısı, Ramazan 1259'da (Ekim 1843) Anadolu pâyesi, Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) Anadolu kazaskeri, Zilhicce 1265'de (Ekim-Kasım 1849) Rumeli pâyesi ve Ramazan 1271'de (Mayıs-Haziran 1855) Rumeli kazaskeri oldu. 12 Cemaziyelâhir 1272'de (19 Şubat 1856) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda, aile kabristanında medfundur. Ulemâ mesleğinde asil, cömert bir zat idi. Büyük oğulları İsmail Rif'at Efendi'dir(→). Diğerleri Mahmud Efendi ve Aziz Efendi ile sudûrdan Mustafa Hayrullah Efendi'dir. (III. 45)

Said Mehmed Efendi (Hacı) Kubbe Tekkesi şeyhinin oğludur. Hâcelikle yeniçeri halifesi oldu. 1175'de (1761/62) vefat ederek Rumelihisarı'na defnedildi. (III. 30)

Said Mehmed Efendi (Hacı) Kalemden yetişerek zimmet halifesi oldu. Sonra kapdan paşa kapı kethüdâsı olması dolayısıyla hâcelik verildi. 1221'de (1806) muhallefat halifesi, sonra piyade mukabelecisi, 1223'de (1808) sergi nâzırı, 1228'de (1813) baruthane nâzırı, 1229'da (1814) defterdar-ı şıkk-ı evvel, 1231'de (1816) surre emini ve sonra Esmâ Sultan kethüdâsı, sonra mühimmat-ı harbiye nâzırı, Zilka'de 1235'de (Ağustos 1820) kethüdâ-yı sadr-ı âlî ve Receb 1236'da (Nisan 1821) baruthane nâzırı ve sonradan tophane nâzırı, Cemaziyelevvel 1237'de (Şubat 1822) tersane emini, Cemaziyelâhir 1238'de (Şubat-Mart 1823) Şark Ordusu defterdarı, 1239'da (1823/24) yine baruthane nâzırı, 1240'da (1824/25) azledilip yine tersane emini, 1243'de (1827/28) ikinci defa kethüdâ-yı sadr-ı âlî olup Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) azledilip ardından masârifat nâzırı ve Şevvâl 1247'de (Mart 1832) tevkîî ve ardından evkaf nâzırı oldu. Cemaziyelevvel 1248'de

(Ekim 1832) azledildi ve emekli olup birkaç sene geçince vefat etti. Kardeşi Osman Efendi'dir(→). Oğullarından Seyyid Mehmed Kâmil Bey 18 Zilhicce 1241'de (24 Temmuz 1826) vefat etti. Diğerleri İbrahim Efendi(→) ve Mehmed Rızâ Efendi'dir(→). Oğlu Âtıf Bey ricâldendir. Damadı defterdar kesedarı İbrahim Nazif Efendi'dir. Kız kardeşinin oğlu maliye reisi Rızâ Bey'dir. Torunlarından biri Selim Servet Bey'dir(→). (III. 41/42)

Said Mehmed Efendi (Hacı Mehmed Efendizâde) Ulemâdan olup 11 Cemaziyelevvel 1227'de (23 Mayıs 1812) vefat etti. Saraçhane'de medfundur. (III. 37)

Said Mehmed Efendi (Hâdîzâde) Bursalı mevâlîdendir. (III. 35)

Said Mehmed Efendi (Hafidzâde) Müderris, Receb 1228'de (Temmuz 1813) Mısır mollası, daha sonra Mekke pâyesi oldu. Receb 1229'da (Haziran-Temmuz 1814) Medine kadısı olup sene sonunda orada vefat eyledi. (III. 37)

Said Mehmed Efendi (Hayâlî) Enderûn'dan yetişmedir. III. Selim devrinde (1789-1807) musâhib-i padişahî olup 1223'de (1808) ihraç olunduysa da tekrar musâhib oldu. Safer 1238'de (Ekim-Kasım 1822) Adana'ya gönderildi. Sonra yine hizmetine döndü. 1250'de (1834/35) kapıcıbaşı olup 1255'de (1839) inzivayı seçti. 27 Cemaziyelevvel 1272'de (4 Şubat 1856) vefat etmiştir. Eyüp'de, Bahariye'ye defnedilmiştir. Hoşsohbet bir nedimdi. Eşi, İvâz Mehmed Paşa'nın torunudur. Oğlu emeklilerden Ziyâeddin Ahmed Bey'dir. (III. 45)

Said Mehmed Efendi (Hayatîzâde) Şeyhülislâm Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. 1146'da (1733/34) doğup 1152'de (1739/40) müderris oldu. Cemaziyelevvel 1172'de (Ocak 1759) Üsküdar mollası, 1177'de (1763/64) Bursa mollası, Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) Mekke mollası, 1188'de (1774) İstanbul kadısı oldu. Hasta olduğundan 13 Muharrem 1189'da (16 Mart 1775) azledildi. 1193'de (1779) Anadolu pâyesi ve 1194'de (1780) Anadolu kazaskeri oldu. Zilka'de 1195'de (Ekim 1781) azledilerek 8 Zilka'de'de (26 Ekim 1781) vefat etti. Evlâdından biri Said Efendi'dir(→). (III. 33)

Said Mehmed Efendi (Hocazâde) Ömer Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1145'de (1732/33) Yenişehir mollası olup orada vefat etti. (III. 31; III. 591)

Said Mehmed Efendi (Hocazâde) Trabzonludur. Fetvâhanede çalışıp başmüsevvid oldu. 1285'de (1868/69) fetvâ emini olup o sene İzmir pâyesi verildi. Sonra bilâd-ı hamse pâyesi olarak sonra Mekke mollası olmuş ve 1293 (1876) tarihlerinde fetvâ hizmetinden ayrılmıştır. 1304'de (1886/87) İstanbul pâyesi olup ardından vefat eylemiştir. Fakih, muhakkıkdı. (III. 49)

Said Mehmed Efendi (Kabakulakzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Edirne mollası olup Zilhicce 1127'de (Aralık 1715) vefat etti. (III. 28; IV. 180)

Said Mehmed Efendi (Kara Halilzâde) Sudûrdan Birgili Halil Efendi'nin oğludur. Müderris, 1135'de (1722/23) Yenişehir, 1141'de (1728/29) Bursa mollası oldu. Sonra Mekke pâyesi oldu. 1148'de (1735/36) birinci defa ve 1152'de (1739/40) ikinci defa

İstanbul kadısı ve o sene Zilhiccesinde (Mart 1740) Anadolu kazaskeri olarak Rebiyülâhir 1154'de (Haziran-Temmuz 1741) azledildi. Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) Rumeli pâyesi, Rebiyülevvel 1161'de (Mart 1748) Rumeli kazaskeri oldu. 27 Şa'bân 1162'de (12 Ağustos 1749) şeyhülislâm oldu. 28 Cemaziyelâhir 1163'de (4 Haziran 1750) azledip Bursa'ya gönderildi. Orada, 28 Cemaziyelâhir 1168'de (11 Nisan 1755) vefat etti. Âlim, fâzıldı. Edep ve ilimde eşsiz ise de tabiatinde sertlik vardı. Ülfet ve muhabbetten hazzı fazlaydı. Eserleri: *İbn Zeydûn Mektubu*'nun şerhi, *Aynî Tarihî*nin bir kıtasının tercümesi. Oğulları Abdürrahim Efendi, Ahmed Efendi'dir. Biri de Mustafa Efendi'dir(→). Bir oğlu da sudûrdan Said Efendi'dir. Torunlarından biri Mehmed Emin Efendi'dir(→). Said Efendi'nin oğlu Ahmed Necib Efendi ve onun oğlu sudûrdan Erib Efendi, onun oğlu da Ahmed Necib Efendi'dir. (III. 28/29)

Said Mehmed Efendi (Kara Halilzâde) Said Mehmed Efendi'nin oğlu mevâlîden Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. 1188'de (1774) müderris, 1219'da (1804/05) Yenişehr-i Fenâr mollası, 1222'de (1807) Haremeyn evkafı müfettişi, sonra bilâd-ı hamse mollası, Cemaziyelâhir 1226'da (Temmuz 1811) Mekke kadısı, Cemaziyelevvel 1231'de (Nisan 1816) İstanbul pâyesi, 1236'da (1820/21) Anadolu kazaskeri oldu. Ramazan 1237'de (Mayıs-Haziran 1822) vefat eyledi. Eyüp'de, Siyâvuş Paşa Türbesi Mezarlığı'na defnedildi. Fakih, âlim, şairdi. (III. 39)

Said Mehmed Efendi (Kâtibzâde) Nâib olup Midilli geçici nâibi iken 1 Şevvâl 1188'de (5 Aralık 1774) vefat eyledi. Şairdir. (III. 31)

Said Mehmed Efendi (Kâtibzâde) Refî' Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olarak yaşamış ve hekimbaşı Sâdık Efendi'ye damad olmuştu. 27 Safer 1228'de (1 Mart 1813) vefat eylemiştir. Oğlu Mehmed Reşid Efendi de Zilka'de 1228'de (Kasım 1813) vefat eyledi. Eyüp'e defnedildiler. (II. 412)

Said Mehmed Efendi (Kethüdâzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Rebiyülâhir 1168'de (Ocak-Şubat 1755) Yenişehir kadısı ve sonra bilâd-ı hamse ve Mekke mollası oldu. Rebiyülâhir 1187'de (Haziran-Temmuz 1773) İstanbul kadısı oldu. Şa'bân 1188'de (Ekim 1774) azledildi. 1191'de (1777) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. (III. 32)

Said Mehmed Efendi (Kevâkibîzâde) Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris, Rebiyülâhir 1240'da (Aralık 1824) Kudüs mollası, Rebiyülevvel 1251'de (Temmuz 1835) Mısır mollası, 1253'de (1837/38) Medine kadısı, 1254'de (1838) Mekke kadısı, Ramazan 1259'da (Ekim 1843) İstanbul pâyesi, Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) İstanbul kadısı ve Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) Anadolu pâyesi, Ramazan 1269'da (Haziran 1853) Rumeli pâyesi oldu. Ramazan 1270'de (Haziran 1854) vefat etti. Zincirlikuyu'da medfundur. İlim sâhibiydi. Evlâdından biri Mehmed Emin Efendi(→), diğeri İbrahim Sârim Efendi'dir(→). Bunlardan İstanbul pâyeli Mehmed Atâullah Efendi Lâzistan mutasarrıfıdır. (III. 44/45)

Said Mehmed Efendi (Mirzazâde) Şeyhülislâm Mirza Mehmed Efendi'

nin oğludur. Feyzullah Efendi'nin kızının oğludur. 1122'de (1710) doğdu. 1139'da (1726/27) müderris olup İzmir, Bursa mollası, Mekke pâyesi, sonra İstanbul pâyesi oldu. Ramazan 1172'de (Mayıs 1759) Anadolu kazaskeri ve Şevvâl 1173'de (Mayıs-Haziran 1760) ve azlinin 25. günü Rumeli kazaskeri olmuştur. Şevvâl 1174'de (Mayıs 1761) azledildi. Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) nakibüleşraf olup 1178'de (1764/65) nekabetten azledilerek ikinci defa Rumeli kazaskeri olmuştur. 28 Cemaziyelevvel 1181'de (22 Ekim 1767) ikinci defa nakib oldu. Receb 1182'de (Kasım-Aralık 1768) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. Senesinde ayrılıp reisül-ulemâ iken 5 Zilka'de 1183'de (2 Mart 1770) şeyhülislâm oldu. 5 Cemaziyelâhir 1187'de (24 Ağustos 1773) istifa edip Sultantepesi'nde konağında inziva eyledi. Fâtih'deki evinde 18 Zilka'de 1188'de (20 Ocak 1775) vefat eyledi. Üsküdar'da, Tunusbağı'nda babası yanına defnedildi. Zayıf, temiz, fâzıl, iffetli, doğru, nâzik, vakûr, murafaada muhakkık idi. Ömrü hastalık ve dertlerle geçmiş, hele yaşlılığında vücudu hastalıklar mecmuası olup ziyaretlere gidemezdi. Hatta muâyede-i hümâyûndan affolundu. Kethüdâsı Seyyid Mustafa Efendi'dir(→). (III. 31/32)

Said Mehmed Efendi (Muradzâde) Seyyid Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Zilka'de 1197'de (Ekim 1783) vefat etti. Üsküdar'da defnedildi. (IV. 358)

Said Mehmed Efendi (Müstakimzâde) Müstakim Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kehhalbaşı ve Galata kadısı oldu. 1176'da (1762/63) vefat etti. Sofular'da medfundur. (III. 31; IV. 364)

Said Mehmed Efendi (Nasûhîzâde) İbrahim Efendi'nin torunu ve Çarşambalı Hacı Mollazâde Sâlih Efendi'nin oğludur. Babası gibi kadıların eşrafından olup 1286'da (1869/70) vefat eyledi. İlim ve irfanı, şiir ve fesâhati ve güzel ahlâkı kişiliğinde toplamıştı. (III. 46/47)

Said Mehmed Efendi (Safâyîzâde) Safâyî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândandır. Yeni Cami kâtibiydi. 1189'da (1775) vefat edip Aksaray'da, Kâtip Camii'ne defnedilmiştir. (III. 32; III. 228)

Said Mehmed Efendi (Seyyid) Müderris, molla, Mekke kadısı olup 1201'de (1786/87) vefat eylemiştir. Eğrikapı'ya defnedildi. (III. 34)

Said Mehmed Efendi (Seyyid) Antakyalıdır. Tahsille dersiâm oldu. Raûf Paşa'ya kethüdâ olduğundan 1253'de (1837/38) mahrec pâyesini kazanarak Ayntab mollası oldu. 1254'de (1838) Mekke pâyesi, Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) İstanbul pâyesi ve Rebiyülevvel 1269'da (Aralık 1852) Anadolu pâyesi olup 17 Rebiyülevvel 1271'de (8 Aralık 1854) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Fâzıl, muhaddis, müfessir bir zat idi. (III. 45)

Said Mehmed Efendi (Seyyid) (Leblebici) Müderris, Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) Edirne mollası oldu. 2 Zilhicce 1279'da (21 Mayıs 1863) vefat etti. Fâtih'de medfundur. Fâzıldı. (III. 46)

Said Mehmed Efendi (Sultan Ahmed İmamızâde) Nurullah Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Haleb mollası olarak 1274 (1857/58) tarihine doğru vefat etti. (III. 45; IV. 467)

Said Mehmed Efendi (Şeyh Abdullahzâde) Müderris ve Bosna kadısı olup bu senelerde (1810'lar) vefat eylemiştir. Oğlu Abdurrahman Rüşdî Efendi'dir(→). (III. 37)

Said Mehmed Efendi (Şeyhzâde) Şeyh Abdullah Efendi'nin oğludur. Devriye müderrisi, Ramazan 1210'da (Mart 1796) Diyarbekir, sonra Bosna mollası oldu. 1222'de (1807) vefat eyledi. Oğlu Râşid Abdurrahman Efendi'dir(→). (III. 36)

Said Mehmed Efendi (Teşrifatîzâde) Teşrifatî Naim Efendi'nin evlâdındandır. Müderris, mahrec mollası, Şevvâl 1254'de (Aralık 1838/Ocak 1839) Şam mollası ve Muharrem 1259'da (Şubat 1843) Mekke kadısı olup döndükten sonra 1262 (1846) yılına doğru vefat etmiştir. (III. 43)

Said Mehmed Efendi (Tuzpazarîzâde) Bursalıdır. 1199'da (1785) Belgrad mollası oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eyledi. (III. 34)

Said Mehmed Efendi (Uşşakîzâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. Mevâlîden olup Cemaziyelevvel 1196'da (Nisan-Mayıs 1782) vefat eyledi. (III. 33)

Said Mehmed Efendi (Uşşakîzâde) Müderris, Zilka'de 1202'de (Ağustos 1788) Selânik mollası, 1212'de (1797/98) Bursa mollası, 19 Zilka'de 1218'de (1 Mart 1804) Mekke pâyesi, sonra İstanbul pâyesi oldu. 1230'da (1815) vefat etti. Kanlıca'da medfundur. (III. 37)

Said Mehmed Efendi (Vanîzâde) Müderris iken 14 Muharrem 1265'de (10 Aralık 1848) vefat etmiştir. (III. 43)

Said Mehmed Efendi (Vassâfzâde) Şeyhülislâm Es'ad Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1189'da (1775) vefat eyledi. Babasının yanında medfundur. (I. 334)

Said Mehmed Efendi (Vassâfzâde) Hindî Molla diye tanınan Said Mehmed Efendi'nin torunlarındandır. Devriye mollası iken 1266'da (1850) Kürdistan mollası oldu. Daha sonra vefat etmiştir. (I. 334)

Said Mehmed Efendi (Velîyeddinzâde) Kadirî ve Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi olup 1186'da (1772/73) vefat etmiştir. (III. 31)

Said Mehmed Efendi (Yahyâzâde) Müderris, Şa'bân 1224'de (Eylül-Ekim 1809) Eyüp, sonra Şam mollası oldu. Ramazan 1236'da (Haziran 1821) Mekke, 1242'de (1826/27) İstanbul, 1243'de (1827/28) Anadolu pâyesi olup Zilhicce 1247'de (Mayıs 1832) Anadolu kazaskeri ve o ayda Rumeli pâyesi oldu. 5 Ramazan 1252'de (14 Aralık 1836) vefat etti. Âlim, fâzıldı. Draman'da medfundur. (III. 42)

Said Mehmed Efendi (Yazıcızâde) (Hâfız) Müderris, Şa'bân 1230'da (Temmuz 1815) Kudüs mollası ve 1236'da (1820/21) Mısır mollası oldu. Gemiyle giderken Sakız önünde şehiden vefat etti. (III. 39)

Said Mehmed Efendi (Zaralızâde) Müderris ve kadı olup Cemaziyelevvel 1230'da (Nisan-Mayıs 1815) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 440)

Said Mehmed Hasîb Efendi Hâcegândan ve âmedî hulefâsındandır. 1220'de (1805) vefat edip Kâtip Camii'ne defnedilmiştir. (III. 36)

Said Mehmed Hemdem Çelebi Hacı Mehmed Emin Çelebi'nin oğlu olup 1230'da (1815) babası kendisine şeyhliği bıraktıktan üç gün sonra ve-

fat etti. İki defa İstanbul'a gelmiştir. 1280 (1863/64) tarihine doğru vefat eyledi. Âlim, şairdi. (III. 46)

Said Mehmed İnsan Efendi (Gülşenîzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Âmedî halifesinden ve hâcegândan olup 15 Muharrem 1219'da (26 nisan 1804) vefat eyledi. Silivrikapı'da medfundur. (II. 301)

Said Mehmed Muhib Efendi Bâbıâlî'den yetişip Hâlet Efendi'ye mühürdar olu. Birkaç sene ma'zul kaldıktan sonra 1241'de (1825/26) humbaracı kâtibi, Şevval 1242'de (Mayıs 1827) bostaniyân-ı hassa nâzırı, ardından asâkir-i mansure nâzırı ve Receb 1245'de (Ocak 1830) barutthane nâzırı olup Rebiyülâhir 1251'de (Ağustos 1835) azledildi. Cemaziyelevvel 1252'de (Ağustos-Eylül 1836) defter emini ve 2 Receb 1255'de (11 Eylül 1839) sadâret müsteşarı ve 27 Cemaziyelâhir 1256'da (26 Ağustos 1840) müsteşarlık vekâletiyle deâvî nâzırı ve Rebiyülâhir 1257'de (Mayıs-Haziran 1841) ikinci defa sadâret müsteşarı ve Ramazan 1259'da (Ekim 1843) Meclis-i Vâlâ azası ve Ramazan 1261'de (Eylül 1845) ikinci defa defter emini ve Rebiyülevvel 1265'de (Şubat 1849) yine Meclis-i Vâlâ azası oldu. 14 Safer 1268'de (9 Aralık 1851) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Uyumlu ve iyi idareciydi. Oğulları mutasarrıflardan Mahmud Bey ile daire muhasebecisi Şefik Bey'dir. Biri de Tevfik Bey'dir(→). (III. 44)

Said Mehmed Münir Efendi (Kethüdâzâde) IV. Mehmed'in annesinin kethüdâsı Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, 1123'de (1711) Haremeyn evkaf müfettişi, sonra Mısır ve Mekke mollası oldu. Cemaziyelevvel 1138'de (Ocak 1726) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) azledildi. 24 Safer 1141'de (29 Eylül 1728) vefat etti. Fakih, vakûr, edip, cesur ve eli sıkıydı. Zahire narhında ve değerini belirlemede dikkati olup esnafın usûlünü değiştirmede gayretli görülmüştür. Babası Nasûhî Tekkesi'nde ve kendisi Üsküdar'da Şeyh Camii'nde defnedildiler. (IV. 222/23)

Said Mehmed Paşa Yirmisekiz Çelebi Mehmed Efendi'nin oğludur. Babası Fransa sefiri olunca beraber gitti. Dönüşte mektûbî-i sadr-ı âlî'ye girdi. Müteferrika İbrahim Çelebi ile beraber ilk defa İstanbul'da matbaa icat eyledi. Sonra hâcelik verilip sipahiler kâtibi olarak harpde bulundu. 1153'de (1740) barış görüşmelerinde üçüncü murahhas oldu. Şevvâl 1153'de (Aralık 1740/Ocak 1741) silahdar kâtibi oldu. Rebiyülevvel 1154'de (Mayıs-Haziran 1741) Rumeli pâyesiyle Paris sefiri oldu. Cemaziyelevvel 1155'de (Temmuz 1742) dönüşte yine hâcegândan oldu. Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) defter emini vekili olup 1157'de (1744) Mısır'a memur oldu. Şevvâl 1158'de (Kasım 1745) defter emini olup 22 Receb 1159'da (10 Ağustos 1746) sadâret kethüdâsı, 4 Rebiyülevvel 1160'da (16 Mart 1747) ikinci defa defter emini, Şevvâl 1161'de (Ekim 1748) tevkiî ve Muharrem 1163'de (Aralık 1749) ikinci defa kethüdâ olup 3 Rebiyülâhir 1163'de (12 Mart 1750) azledildi. Şevvâl 1166'da (Ağustos 1753) ikinci defa tevkiî, Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) başmuhasebeci ve 7 Zilka'de 1168'de (15 Ağustos 1755) üçüncü defa kethüdâ oldu. 19 Muharrem 1169'da (25 Ekim 1755) vezir rütbesiyle sadrazam

oldu. 1 Receb 1169'da (1 Nisan 1756) azledilerek İstanköy'e gönderildi. 1170'de (1756/57) Mısır valisi, 1171' de (1757/58) azledilip ardından Adana valisi ve Zilka'de 1173'de (Haziran-Temmuz 1760) Konya ve 1174'de (1760/61) Maraş valisi oldu. Rebiyülevvel 1175'de (Ekim 1761) orada vefat etti. Edep ve hüner sâhibiydi. Şeyh Murad Zaviyesi yakınında Kuşluk Hamamı, Sarıyer'de bir tekke ve Yûşa dağında bir mescid yaptı. Harf sırasına göre *Müfredât-ı Tıb* lûgatini tasnif eylemiştir. Oğlu Süleyman Tevfik Bey'dir(→). (III. 29/30)

Said Mehmed Paşa Koca Yusuf Paşa'nın kethüdâsı olup vefatında 1216' da (1801/02) yerine Medine muhâfızı oldu. 1217'de (1802/03) mîrimîran oldu. 1218'de (1803/04) ayrılıp sonra vefat etmiştir. (III. 36)

Said Mehmed Paşa Bağdad valisi ikinci Süleyman Paşa'nın oğludur. Bağdad eşrafından olup 1228'de (1813) vezirlikle Bağdad ve Basra valisi olmuştur. 10 Rebiyülâhir 1232'de (27 Şubat 1817) azledildikten sonra vefat eyledi. 25 yaşında, tecrübesiz bir gençti. Cenazesi, Bağdad defterdarı Said Bey ve mahkemesi muhzırbaşısı Emalullah ile gelip Cemaziyelâhir'de (Nisan-Mayıs) Karacaahmet'e defnedildi. (III. 38)

Said Mehmed Paşa Kapıcıbaşı ve Ruscuk müsellimi olup Zilka'de 1232' de (Eylül-Ekim 1817) vezir rütbesiyle Silistre valisi oldu. Birkaç sene geçince vefat etmiştir. (III. 39)

Said Mehmed Paşa Mehmed Ali Paşa'nın oğludur. Livâ ve ferik oldu. Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) Abbas Hilmî Paşa'nın vefatında vezir rütbesiyle Mısır valisi oldu ve sadâret pâyesi verildi. Bir aralık Avrupa'ya seyahat edip 1278 başlarında (1861 ortaları) İstanbul'a geldi. Sonra Mısır'a gidip 30 Receb 1279'da (21 Ocak 1863) vefat eyledi. Osmanlı saltanatına sâdık, itaatkâr, mükrim, savruktu. Oğlu Tosun Paşa'dır. (III. 46)

Said Mehmed Paşa (Damad-ı Şehriyârî) Bursalıdır. Çavuşbaşı Alyanak Ali Efendi'nin kız kardeşinin oğlu olduğundan 1235'de (1820) Galata Sarayı'na ve 1238'de (1822/23) Enderûn'a girmiştir. Sonra hazine kethüdâsı Kıbrıslı Ali Efendi'ye imam ve çukadar oldu. 1242'de (1826/27) mâbeynci olup 1243'de (1827/28) başçukadar-ı padişâhî oldu. 1247'de (1831/ 32) silahdarlık makamının lağvında o makama ait işler başmâbeyncilik unvanıyla buna verildi. 1248'de (1832/ 33) istifa eyledi. Birkaç ay dayısının evinde ikamet edip sonra süvari livâlığı ihsan buyurularak Anadolu'ya gönderildi. Rebiyülevvel 1250'de (Temmuz 1834) feriklikle Boğaz muhâfızı oldu. Zilka'de 1251'de (Şubat-Mart 1836) vezirlikle Mihrimâh Sultan nişanlısı ve mansûre müşiri oldu. Ardından düğün merasimi icra olundu. 1 Şa'bân 1252'de (11 Kasım 1836) hassa ve mansûre müşirlikleriyle Anadolu seraskerliği unvanı ihsan buyurulmuştur. 15 Şa'bân 1253'de (14 Kasım 1837) serasker oldu. 20 Rebiyülâhir 1255'de (3 Temmuz 1839) ticaret nâzırı, 3 Zilka'de 1255'de (8 Ocak 1840) kapdan-ı deryâ, 6 Safer 1257'de (30 Mart 1841) ikinci defa ticaret nâzırı, Rebiyülâhir'de (Mayıs-Haziran 1841) Aydın valisi ve Muharrem 1258'de (Ocak-Şubat 1842) Edirne ve Şa'bân'da (Eylül) Ankara valisi olup Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) azledildi. Ra-

mazan 1262'de (Ağustos-Eylül 1846) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup 5 Muharrem 1263'de (24 Aralık 1846) ikinci defa serasker oldu ve Cemaziyelâhir 1264'de (Mayıs 1848) Sinop'a gönderildi. Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) Edirne ve Zilka'de'de (Eylül-Ekim) Şam valisi olup 17 Safer 1267' de (22 Aralık 1850) istifa eylemiştir. 1278'de (1861/62) sadâret teklifinde affını isteyince maaşı 50.000'e çıkartılarak taltif buyuruldu. 1285 sonlarında (1869 başları) vefat edip Üsküdar'a, Nasûhî Tekkesi'ne defnedilmiştir. Güzel idare sâhibi, sâlih ve âbiddi. 20 seneye yakın derviş elbisesi ile dünyayı bırakmış ve maaşını ihtiyaç sahiplerine sarf etmiştir. (III. 47/48)

Said Mehmed Paşa (Mirza) Tatar asıllıdır. Nizâmiye Ordusu'na kuruluşunda girerek miralay, 1248'de (1832/33) livâ ve sonra süvari feriki oldu. Cemaziyelâhir 1249'da (Ekim-Kasım 1833) Silistre valisi olup 11 Safer 1251' de (8 Haziran 1835) vezirlik ihsan buyuruldu. Receb 1255'de (Eylül 1839) Niş ve Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) Rumeli, sonra Yanya, Ramazan 1256'da (Kasım 1840) Diyarbekir, Safer 1257'de (Nisan 1841) ikinci defa Silistre, Ramazan 1259'da (Ekim 1843) ikinci defa Rumeli, Zilka'de 1259'da (Aralık 1843) Köstendil, Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) üçüncü defa Silistre valisi olup Şa'bân 1263' de (Temmuz-Ağustos 1847) azledilmiş, 1264'de (1848) dördüncü defa Silistre valisi, Receb 1269'da (Nisan 1853) Selânik, Şa'bân'da (Mayıs 1853) beşinci defa Silistre ve Rebiyülevvel 1275'de (Ekim 1858) ikinci defa Selânik ve Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Vidin valisi olup 1277'de (1860/61) azledilerek emekli olmuştur. 18 Zilka'de 1287'de (9 Şubat 1871) vefat eylemiştir. Mevlânâkapı'da medfundur. Rumeli ahvâline tam vâkıf olduğundan güzel idaresi ve Silistre'de hayır eserleri görülmüştür. Oğlu Hakkı Bey'dir(→). Diğeri Muhyiddin Bey'dir. (III. 48)

Said Mehmed Râsih Efendi (Vanîzâde) Mevâlîdendir. 1190'da (1776) vefat etti. (III. 32)

Said Mustafa Efendi (Baldırzâde) Şeyh Murad halifelerinden Ali Efendi' nin mürididir. Bursa şeyhlerinden olup 1173'de (1759/60) vefat etti. (III. 29)

Said Paşa Prizrenlidir. Nikşik Kalesi memuru ve mîrimîran oldu. 1224'de (1809) küçük kardeşi Mehmed Paşa'yı terkle Sırp seferine memur oldu. Oralarda vefat eylemiştir. (III. 36)

Said Paşa Sofyalı Osman Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve Sofya mütesellimi oldu. 1243'de (1827/28) mîrimîran rütbesiyle Sofya muhâfızı oldu. Birkaç sene sonra vefat etti. (III. 41)

Said Paşa Ali Rızâ Paşa'nın kethüdâsıdır. Paşası Bağdad vilâyetinde uzun süre kalınca 1246'da (1830/31) mîrimîran rütbesiyle Musul mutaşarrıfı oldu. 1248'de (1832/33) azledilip 1249' da (1833/34) ikinci defa Musul valisi oldu. 1251'de (1835/36) tekrar ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 42)

Said Paşa Sivaslıdır. Rebiyülevvel 1257'de (Mayıs 1841) Sivas mutasarrıfı ve mîrimîran oldu. 1258'de (1842) azledildi. Rebiyülâhir 1263'de (Mart-Nisan 1847) Amasya mutasarrıfı olup 1264'de (1848) Bozok mutasarrıfı oldu. 1266'da (1850) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 44)

Said Paşa Askerlikten yetişerek yaver ve seryâver-i padişahî ve ferik olmuştur. Sonra Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî'ye aza olup 1285 (1868/69) tarihlerinde vefat eylemiştir. (III. 48)

Said Paşa Diyarbekirlidir. Yetişerek Diyarbekir mektupçusu ve sonra o taraflarda mutasarrıf oldu. 1304'de (1886/87) Rumeli beylerbeyi pâyesini elde eyledi. 28 Rebiyülâhir 1309'da (1 Aralık 1891) Mardin'de mutasarrıf iken vefat eyledi. Her türlü ilimde ve inşa ve kitâbette söz sâhibi olup mükemmel bir tarih kaleme almıştır ki, ilm-i hey'et ve ensâb, coğrafya ve tabakat-ı arza dair faydalı bahisleri ihtiva eder. (III. 49)

Said Paşa İzmit mütesellimi iken 1248'de (1832/33) vefat eden hasağası Eğinli Seyyid Mustafa Ağa'nın oğlu olup 1246'da (1830/31) doğmuştur. Mühendishane'de tahsil görüp 1268'de (1852) yüzbaşılıkla şahâdetnâme almış ve mektepte muallim muavini olmuştur. Kolağası olduktan sonra 1270'de (1853/54) Edinburg Üniversitesi'ne tahsile gönderildi. 1277'de (1860/61) döndü. 1279'da (1862/63) binbaşılıkla bahriyeye nakledildi. 1281'de (1864/65) silah alımı için Tophane'den Avrupa'ya gönderilip kaymakamlık verildi. 1283'de (1866/67) dönüşünde miralay oldu. 1285'de (1868/69) İdare-i Bahriye Meclisi'ne aza olup 1286'da (1869/70) Mekteb-i Bahriye nâzırı ve mîrlivâ oldu. 1292'de (1875) Tophane tecrübe dairesine reis olup Receb 1293'de (Ağustos 1876) ferik ve bahriye nezâreti kaymakamı oldu. Şa'bân'da (Eylül) ilâveten mâbeyn-i hümâyûn feriki olup Muharrem 1295'de (Ocak 1878) vezir rütbesi verilmiştir. O sene başlarında Ankara valisi, sonlarında Kastamonu valisi ve birinci komiser, 1297'de (1880) Haleb valisi, 1299'da (1882) Konya ve 1305'de (1887/88) Mamuretü'l-Aziz valisi oldu. Az müddette azille selâmlık resm-i âlîsine memur edildi. Senelerce göğüs hastalığından muztarip olduğu halde Şa'bân 1313'de (Ocak-Şubat 1896) vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedildi. Yabancı dillerde vukufu ve ulûm-ı riyâzîyede mahâreti vardır. Avrupa'dan birinci derece şahâdetnâmeyi hâiz olduğundan tabiî ve riyâzî ilimlerde usta bir muallimdi. Ancak idarî işlerde o derecede değildi. Fethî Paşa'ya damad olduğundan evlâdı kalmıştır. (IV. 858/59)

Said Revnak Mehmed Efendi (Çavuşzâde) 1206'da (1791/92) vefat eden Ahmed Sâdık Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan ve mansıp sahiplerinden oldu. 1234'de (1819) vefat eyledi. Okmeydanı'na defnedildi. (III. 38)

Said Siret Bey Cidde valisi Şerif Paşa'nın oğludur. Müderris, 1238'de (1822/23) Galata molası oldu. Sonra bilâd-ı hamse ve 1245'de (1829/30) Mekke pâyesi oldu. 1246'da (1830/31) vefat etti. Şairdir. (III. 41)

Said Şeyhî Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Ebû İshak Efendi'nin oğludur. Müderris, Mekke kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) İstanbul pâyesi olup 10 Zilka'de 1164'de (30 Eylül 1751) Anadolu pâyesi, Şa'bân 1168'de (Mayıs-Haziran 1755) Anadolu kazaskeri olup Zilhicce 1172'de (Ağustos 1759) Rumeli kazaskeri oldu. 25 Şevvâl 1173'de (10 Haziran 1760) azledildi. 1175'de (1761/62) vefat eyledi. Babası yanına, Sultanselim yakınındaki cami-

ine defnedildi. Oğullarından biri İsmail Efendi'dir(→). Diğer oğlu Atâullah Efendi'dir. Torunlarından biri Mehmed Efendi'dir(→). Evlâdına "Şeyhî Mollazâde" denir. Kitapçısı Kadı Abbaszâde Emin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 30)

Saidzâde *bak.* Mehmed Efendi; Mu'idî Mehmed Efendi

Sâilî Mehmed Efendi Yenişehr-i Fenârlıdır. 960'da (1553) dârüşşifada vefat etti. Âlim, fakir, zarif, mutasavvıf bir şairdi. (III. 2)

Saka *bak.* Hasan Efendi

Sakazâde *bak.* Derviş Fehmî Efendi

Sâkıb Mehmed Efendi Mühendishane hocası ve müderris olup 7 Receb 1228'de (6 Temmuz 1813) vefat etti. Eyüp'de kardeşinin oğlu Ya'kub Efendi'nin kabrine defnedildi. (IV. 279)

Sâkıb Mehmed Efendi Ahıskalıdır. Babasıyla İstanbul'a gelip tabib oldu. Sarayda tabib ve Tıphane hocası olup müderrislik de ihsan edildi. Yaşı 120 olduğu halde 1268'de (1851/52) vefat etti. Şairdir. (II. 62)

Sâkıb Mustafa Çelebi İstanbulludur. Reis kaleminden yetişip divan efendisi oldu. 1130'da (1718) vefat eyledi. Usta şairdir. (II. 62)

Sâkıb Mustafa Dede Bursalıdır. Kütahya Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1148'de (1735/36) vefat eyledi. Mevlevî menkabelerini ihtiva eden *Sefîne*'si ve *Divan*'ı vardır. Oğlu Hâlis Ahmed Dede'dir(→). (II. 62)

Sâkıb Mustafa Efendi Ankaralıdır. 1217'de (1802/03) Enderûn'a girip 20 sene sonra çerağ oldu. 1258'de (1842) vefat eyledi. Beliğ şairdir. (II. 62)

Sâkıb Süleyman Efendi Karahisarlıdır. 1235'de (1819/20) İstanbul'a göçerek Keçecizâde İzzet Molla ve sonra yeğeni Halim Molla'ya tezkireci oldu. 1267'de (1851) arzuhalci, sonra ihtisâb kâtibi oldu. 1275'de (1858/59) vefat eyledi. Şairdir. (II. 63)

Sakızlı Memi Paşazâde *bak.* Abdurrahman Paşa

Sâkî Çelebi (Baldırzâde) Filibelidir. II. Osman devrinde (1618-1622) vefat eyledi. Şairdir. (III. 3)

Sala Muslîsi *bak.* Hüdâyî Çelebi (Sada Musallası)

Salâhaddin Bey Ziver Paşa'nın oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî ve âmedî halifelerinden olup Âlî Paşa'ya damad olmuştu. Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) vekâleten ve Receb'de (Ekim-Kasım) asâleten Altıncı Daire reisi oldu. 21 Muharrem 1286'da (3 Mayıs 1869) veremden vefat etmiştir. Edip ve güzel yüzlüydü. (III. 233)

Salâhaddin Efendi II. Bâyezid şehzâde iken muallim olup *Şerh-i Akaid* ile *Mollazâde*'yi okuttu ve ikisine de şerh yazdı. Bolulu bir şeyhdir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat etmiştir. (III. 232)

Salâhaddin Efendi İzniklidir. Şeyhtir. 910'da (1504/05) vefat etmiştir. (III. 232)

Salâhaddin Mehmed Hulûsî Efendi Seferihisarlıdır. Müderris, Zilka'de 1274'de (Haziran-Temmuz 1858) Erzurum mollası, Rebiyülâhir 1283'de (Ağustos-Eylül 1866) arzuhalî-i fetvâ ve 1284'de (1867/68) Erzurum mollası, sonra mahreç pâyesi oldu. 1297 (1880) tarihlerinde vefat etmiştir. (III. 233)

Salâhaddin Mûsâ Efendi (Efdalzâde) Hamideddin Efendi'nin oğludur. Sahn müderrisi olup sonra emekli ol-

du. Abdest almakta fazlaca şüpheci olup suyu çok dökerdi. Bir gün yirmi kova su sarf etmekle elbisesi ıslanınca kurutayım derken ateş alıp 925'de (1519) yanarak vefat etti. (III. 232)

Salâhaddin Salâhî Efendi I. Mahmud devrinde (1730-1754) sırkâtibi olmuştu. Mâbeyn-i hümâyûn ricâlinden usta bir şairdir. (III. 233)

Salahûrzâde *bak.* Mehmed Paşa

Salatacı *bak.* Hasan Ağa

Salbaş *bak.* Ahmed Paşa; Hasan Efendi

Salbaşzâde *bak.* Abdürrahim Efendi; Ahmed Efendi; Feyzullah Efendi; Mûsâ Efendi; Sabrî Abdurrahman Efendi

Salık *bak.* Ahmed Paşa

Salıncak *bak.* Rıdvan Efendi

Sâlih Abdülkerim Efendi (Kızıl Molla) Mîrim Kösesi Mehmed Efendi'nin oğlu olup 930'da (1524) doğdu. Müderris, Şam, Bursa mollası ve iki kere Mısır mollası oldu. Şa'bân 986'da (Ekim 1578) İstanbul kadısı olup Zilka'de 987'de (Ocak 1580) azledildi. Rebiyülâhir 988'de (Mayıs-Haziran 1580) Anadolu kazaskeri olup Safer 989'da (Mart 1581) azledildi. Zilhicce 991'de (Aralık 1583/Ocak 1584) Rumeli kazaskeri olup Ramazan 993'de (Eylül 1585) ayrıldı. 8 Şevvâl 996'da (31 Ağustos 1588) vefat eyledi. İlmin inceliklerine vakıf, heyet, hendese, usûl ve fürûda mâhir, iffetliydi. Tılsım ve dua bilirdi. Yanaklarının kızıllığından böyle lâkaplanmıştır. Yeniköy'de cami, muallimhane ve vakıfları vardır. Fâzıl Abdülbâkî adında yetişmiş bir oğlu 970'de (1562/63) vefat etti. Diğer oğlu Abdullah Efendi'dir. (III. 200)

Sâlih Ağa Yeniçeri zâbitanındandı. 1041'de (1631/32) vefat etti. (III. 201)

Sâlih Ağa İbşir Paşa'nın sadâretinde kethüdâsı oldu. 1065'de (1655) azledilip 1072'de (1661/62) mîrialem oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 202)

Sâlih Ağa Enderûn'da yetişerek berberbaşı ve 1062'de (1652) iç kilerbaşı, sonra şeyhülharem oldu. 1076'da (1665/66) eski hizmetine geri dönüp musâhib-i padişahî oldu. Birkaç yıl sonra o hizmette vefat eylemiştir. (III. 202)

Sâlih Ağa Şamlıdır. Urbândan olup Maanoğlu Hüseyin Bey'in mensuplarındandı. Hazinedarı olup vefatında zevcesini alarak onun malına sahip oldu. Sonra kapıcıbaşı ve Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) birden sipahiler ağası olarak Şa'bân'da (Aralık) azledilmiş ve Bozcaada'ya gönderildikten sonra vefat etmiştir. (III. 204)

Sâlih Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdâsı olup Temeşvar'da Hacı Mustafa Paşa ile birlikte bulunmuş ve sonra vefat etmiştir (1710'lar). (III. 204)

Sâlih Ağa Ayasofya mütevellisi olup kapıcıbaşı olarak 1148'de (1735/36) başbaki kulu olup sonra vefat etti. (III. 205)

Sâlih Ağa Cebehane kethüdâsı olup 1162'de (1749) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 206)

Sâlih Ağa Musâhib-i şehriyârî olup Rebiyülâhir 1167'de (Şubat 1754) surre emini oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 206)

Sâlih Ağa Hasodabaşı olup 1178'de (1764/65) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Hattatdı. (III. 208)

Sâlih Ağa Peksimetçibaşı olup 1180' de (1766/67) vefat etti. Değirmen Mescidi'ni bina ve ihya eyledi. (III. 208)

Sâlih Ağa Kapıcıbaşı ve 1184'de (1770/71) kapıcılar kethüdâsı oldu. 1185'de (1771/72) orduya hazine götürmeye memur oldu. Sonra vefat etti. (III. 208)

Sâlih Ağa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı olarak Rebiyülâhir 1186'da (Temmuz 1772) ayrılmış ve ardından vefat eylemiştir. (III. 208)

Sâlih Ağa Vezneedarbaşı olup 1193' de (1779) vefat edip Kocamustafapaşa'ya defnedildi. (III. 208)

Sâlih Ağa Hasodabaşı olup Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) vefat etti. (III. 208)

Sâlih Ağa Yeniçeri Ocağı başyazıcısı olup Safer 1203'de (Kasım 1788) yeniçeri ağası oldu. Receb 1203'de (Mart 1789) ayrıldı. Sonra vefat etti. (III. 208)

Sâlih Ağa Kapıcıbaşı ve balık emini olup 1209'da (1794) bostancıbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 208)

Sâlih Ağa (Hacı) Moralıdır. Kapıcıbaşı ve İstanbul Baruthanesi nâzırı ve 1147'de (1734/35) cizye başbaki kulu, 1152'de (1739/40) çavuşbaşı vekili, Rebiyülevvel 1153'de (Haziran 1740) çavuşbaşı, Rebiyülevvel 1155' de (Mayıs 1742) surre emini ve 1156' da (1743) silahdar ağası olup Receb 1157'de (Ağustos 1743) azlinin ikinci günü mîrahûr-ı sânî, Rebiyülevvel 1159'da (Nisan 1746) kapıcılar kethüdâsı ve Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) cebecibaşı olup Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) sürüldü. Şevvâl 1160'da (Ekim 1747) sipahiler ağası olup Cemaziyelâhir 1161'de (Haziran 1748) vefat etti. Kadırga'da bir mektep yapıp orada defnedildi. Kardeşi zuâmadan Mehmed Ağa 1185'de (1771/72) ve bunun oğlu Halil Ağa 1183'de (1769/70) vefat ederek oraya defnedildiler. (III. 205/06)

Sâlih Ağa (Hâfız) Yeniçeridir. Sekbanbaşı olup azilden sonra bir müddet geçince 9 Safer 1216'da (21 Haziran 1801) vefat etti. Sofular'da medfundur. (III. 210)

Sâlih Ağa (Koç) Yükselerek kapıcıbaşı oldu. 1223'de (1808) başbaki kulu olup bölük ağalıklarında ve Bender muhâfazasında bulundu. 1236'da (1820/21) silahdar ağası ve 1237'de (1821/22) humbaracıbaşı olup 1238' de (1822/23) azlolunmuştur. 2 Şevvâl 1243'de (17 Nisan 1828) vefat eylemiştir. Vefa kabristanında medfundur. (III. 211/12)

Sâlih Ağa (Onuncu) Yeniçeridir. Yükselerek 1225'de (1810) yeniçeri ağası oldu. Şa'bân 1226'da (Ağustos-Eylül 1811) ayrıldı. Sonra vefat etti. (III. 210)

Sâlih Ağa (Rum) Midillilidir. Yükselerek 1080'de (1669/70) bostancıbaşı oldu. 1088'de (1677) emekli oldu. Sonra vefat etti. (III. 203)

Sâlih Besim Bey Sadrazam Mustafa Nâilî Paşa'nın oğullarındandır. Askerliğe girerek mîrlivâ olmuştu. Şa'bân 1283'de (Aralık 1866) ûlâ evveliyle mülkiye memurlarından oldu. Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) 6. Daire reisi, Şevvâl 1287'de (Ocak 1871) Şûrâ-yı Devlet azası, Şevvâl 1288'de (Aralık 1871-Ocak 1872) Divan-ı Ci-

nayet reisi, Ramazan 1289'da (Kasım 1872) hariciye kâtibi oldu. 7 Zilhicce 1292'de (4 Ocak 1876) vefat etti. Mevlânâkapı'da medfundur. Dil bilirdi. (III. 217/18)

Sâlih Bey Râtib Ahmed Paşa'nın torunlarından olup silahşor ve kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 212)

Sâlih Bey Bidâyette askere girerek hassa ikinci alayına miralay olmuş ve 1264'de (1848) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. (III. 215)

Sâlih Bey Rumeli Ordusu redif miralayı olup Safer 1279'da (Ağustos 1862) vefat etmiştir. (III. 216)

Sâlih Bey Hacı Darbaz Ağa oğlu olup Mardin mutasarrıflığından azledilmiş olarak 1294'de (1877) vefat eyledi. Eyüp üstünde medfundur. (III. 218)

Sâlih Bey (Hacı) 4. Ordu süvari miralayı olup 1281'de (1864/65) emekli edilip sonra vefat eylemiştir. (III. 216)

Sâlih Bey (Humbaracızâde) Beylerden olup 1158'de (1745) Prizren mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 206)

Sâlih Dede Bursalıdır. Şeyh Cünunî Dede Efendi'nin halifesidir. Bursa Mevlevîhanesi şeyhi olup 14 Şevvâl 1073'de (22 Mayıs 1663) vefat etti. Yerine oğlu ve Mısrî halifesi Mehmed Dede(→) geçti. Onun yerine oğlu Sâlih Sâhib (صاحب) Dede, onun yerine de kardeşi Şeyhî Mehmed Dede geçti. Bu, ailenin sonuncusudur. (III. 202)

Sâlih Dede (Çapkın Dede) Seri hareketli olmasından böyle lâkaplandı. Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) vefat etti. Âlim, herkesin inandığı biriydi. (III. 204)

Sâlih Efendi Hoca Hayreddin mülâzimi olup müderris. Sahn müderrisi oldu. 944'de (1537/38) vefat eyledi. Sâlih, alimdi. (III. 199)

Sâlih Efendi Üsküdar'da, Atik Vâlide Camii'nin inşasında kâtip oldu. 1000'de (1591/92) vefat eyledi. Kendi de bir mescit inşa etti. (III. 200)

Sâlih Efendi Bosnalıdır. Müderris, Trablusşam ve Kudüs mollası oldu. 1043'de (1633/34) vefat etti. Âlim, sâlihdi. (III. 201)

Sâlih Efendi Hâcegândan olup tersane emini oldu. 1066'da (1655/56) vefat etti. (III. 202)

Sâlih Efendi Halebli Nasrullah b. Sellum'un oğludur. İbşir Paşa İstanbul'a getirip Fâtih Dârüşşifası'na hekimbaşı yaptı, sonra saray etıbbâsından olup Şevvâl 1066'da (Ağustos 1656) reis-i etıbbâ oldu. 1072'de (1661/62) Mekke pâyesi ve 1076'da (1665/66) İstanbul pâyesi oldu. Mevkib-i hümâyûnla Yenişehir'de bulunduğu sırada, Rebiyülâhir 1080'de (Eylül 1669) vefat etti. Âlim, usta tabibdi. *Gâyetü'l-Beyan* adında bir eseri vardır. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir(→). Diğeri sudûrdan Yahyâ Efendi'dir. (III. 203)

Sâlih Efendi Şamlıdır. Müderris, Trablusşam, Kudüs mollası oldu. 16 Ramazan 1098'de (26 Temmuz 1687) vefat etti. Yakışıklı, vakûr, sert, gayretliydi. (III. 203)

Sâlih Efendi Bâbıâlî'den yetişip tezkire-i sânî ve evvel olup Rebiyülevvel 1107'de (Ekim 1695) piyade mukabelecisi oldu. Sonra vefat etti. (III. 204)

Sâlih Efendi Kefelidir. Müderris olup Şa'bân 1137'de (Nisan-Mayıs 1725) vefat etti. (III. 205)

Sâlih Efendi Kasımpaşalıdır. Müderris, Eyüp mollası oldu. Zilhicce

1138'de (Ağustos 1726) vefat eyledi. Sâlihdi. (III. 205)

Sâlih Efendi Müderris, devriye mollası olup 1150'de (1737/38) Bağdad kadısı olup sonra vefat etti. (III. 205)

Sâlih Efendi Şeyhülislâm Atâullah Efendi'ye imam olup sonra kadı olup Şeyh Murad Efendi'den el aldı. 1161'de (1748) vefat edip Eyüp'de, İdrisköşkü'ne defnedildi. *Divan*'ı ve *Sâib Divanı*'na şerhi vardır. Şairdir. (III. 205)

Sâlih Efendi Hacı Hüseyin Efendi'nin (v. 1127/1715)(→) damadıdır. Galata'daki Yeni Vâlide Camii'nin kâtibi olup 15 Receb 1167'de (8 Mayıs 1754) vefat etti. Üsküdar'a defnedildi. (II. 205)

Sâlih Efendi Ağriboz kadısı olup 1171'de (1757/58) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 206)

Sâlih Efendi Kalemiyeden ve mansıp sahiplerinden olup cebeciler kâtibi olmuş ve 1177'de (1763/64) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 207)

Sâlih Efendi Şeyh olup 1188'de (1774) vefat etti. Üsküdar'da Akağalar Mezarlığı'nda medfundur. Hattatdı. (III. 208)

Sâlih Efendi Hâcegândandır. Mukabele-i süvari başhalifesi olup 1189'da (1775) vefat ederek Topkapı'ya defnedildi. Damadı Hulefâdan Çelebi Ahmed Efendi 1198'de (1784) vefat ederek yanına defnedildi. (III. 207)

Sâlih Efendi Hâdimî ile Kara Halil Efendi'den tahsil etmiş fâzıl bir dersiâmdı. 1200'de (1786) Ankara'da vefat etti. (III. 208)

Sâlih Efendi Muhallefat halifesi olup 1240'da (1824/25) hâcegân rütbesiyle cebeciler kâtibi oldu. Bu senelerde vefat etmiştir. (III. 213)

Sâlih Efendi Topçubaşı Abdullah Ağa'nın(→) kızının oğludur. 1261'de (1845) vefat ederek Okmeydanı'nda dedesinin yanına defnedildi. (III. 395)

Sâlih Efendi Şumnuludur. Tarikata, özellikle Şa'bâniye'ye intisap ederek şöhret kazandı. 1287'de (1870/71) vefat edip Topkapı Dergâhı'na defnedilmiştir. Cezbe ve celâli galip kâmil bir şeyh idi. Oğlu halen şeyhdir. (III. 217)

Sâlih Efendi Evkaf kâtiplerinden olup senelerce senedat müdürü olduktan sonra emekliliği seçmiş ve yaşı dahi 90'a kadar ilerleyip 22 Cemaziyelâhir 1311'de (31 Aralık 1893) vefat etmiştir. Eyüp'e defnedildi. Pek çok servet sâhibiydi. (III. 219)

Sâlih Efendi (Arabzâde) Dersiâm ve huzûr dersleri mukarriri olmuştu. Sultan Ahmed Camii vâizi olup Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) vefat eyledi. (IV. 218)

Sâlih Efendi (Celâlzâde) Kadı Celâl Efendi'nin oğlu olup 910'da (1504/05) doğdu. Müderris, 951'de (1544) Haleb mollası oldu. Dâvud Paşa'nın ahvalini teftişe gidip dönüşünde istifa etti ve Sultan Bâyezid müderrisi oldu. Sonra Mısır ve Şam mollalıklarına gönderildi. 957'de (1550) azille Eyüp müderrisliği verildi. Rebiyülevvel 973'de (Ekim 1565) vefat etti. Âlim, vakur, yakışıklı, kerim, cömert, şairdi. Ömrünün sonlarında, İsmail ve İshak adlarında iki oğlu vefat eylemekle manzum *Leylâ vü Mecnun* telif eyledi. (III. 200)

Sâlih Efendi (Ferâizci) Müderris olup 25 Ramazan 1215'de (9 Şubat

1801) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 209)

Sâlih Efendi (Hacı) Yusuf Efendi'nin oğludur. 1166'da (1753) vefat etti. Hattatdır. (III. 206)

Sâlih Efendi (Hacı) Eyyûb-ı Ensârî türbedarı olup 7 Zilka'de 1172'de (2 Temmuz 1759) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Hal ehliydi. (III. 206)

Sâlih Efendi (Hâfız) Hâcegândan ve saraçlar kâtibi olup 1241'de (1825/26) vefat etti. (III. 213)

Sâlih Efendi (Hâfız) Sarayda yetişerek bâbüssaâde ağası olup azledildi. 1223'de (1808) ikinci defa o makama nâil olup 1229'da (1814) azledilmiştir. 1245'de (1829/30) vefat edip Atik Ali Paşa'ya defnedilmiştir. (III. 214)

Sâlih Efendi (İmam) Haraççı Mescidi'nin imamı olup 30 sene dersiâm oldu. Rebiyülevvel 1037'de (Kasım-Aralık 1627) vefat eyledi. Sâlih, zâhiddi. Sonra damadı Mehmed Efendi dersiâm oldu. Çok şâkird yetiştirdiler. (III. 201)

Sâlih Efendi (Kadı) Bosnalıdır. Bazı mîrimîrana imam olup sonra Divan-ı Hümâyûn'a kâtip oldu. Halvetî tarikatına mensup olup bir aralık Anabolu'da mukabeleci oldu. Sonra 1127'de (1715) vefat etti. Şairdir. (III. 204)

Sâlih Efendi (Mülakkab) Üsküdarlıdır. Kalemden yetişip hâcegândan ve mansıp sahiplerinden oldu. 1163'de (1750) defterdar-ı şıkk-ı sâlis ve 1172'de (1758/59) defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) vefat etti. Anlayışlı ve bilgili olup muhadaratta ve sebk-i kelâmda mâhirdi. Hattıyla *Vassâf Tarihi* ve başka edebî kitapları vardır. Şiirleri olup udhûkeye dair bir risalesi vardır. Lâübâli-meşrep ve içkiye düşkündü. (III. 207)

Sâlih Efendi (Sahhaf) Âlâiyelidir. Müderris, Sofya mollası olup Medine pâyesiyle emekli oldu. Receb 1102'de (Nisan 1691) vefat etti. (III. 203)

Sâlih Efendi (Seyyid) Müezzinbaşı olup 24 Safer 1198'de (18 Ocak 1784) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. (III. 208)

Sâlih Efendi (Topkapılı) Sivasî Ömer'in oğludur. Üsküdar'da Vâlide Camii hatibi iken II. Mustafa'ya imam oldu. Sonra az vakitte Anadolu pâyesine kadar yükselip 1115'de (1703/04) azledildi. Cömertliği yüzünden çok borç yaptı. Filibe, Haleb mollası oldu. Rebiyülevvel 1134'de (Ocak 1722) İstanbul kadısı olup 1135'de (1722/23) azledildi. 1138'de (1725/26) Anadolu kazaskeri olup senesinde azledildi. Sonra Rumeli pâyesi oldu. 21 Cemaziyelevvel 1143'de (2 Aralık 1730) kalp hastalığından vefat etti. Topkapı Camii'nde medfundur. Sesi güzel, cömert, kerim, iyi huylu ve güler yüzlüydü. Oğlu Şeyhülislâm Mehmed Emin Efendi'dir. Diğeri Hüseyin Efendi'dir. (III. 205)

Sâlih Efendi (Zekîzâde) Ahmed Zekî Efendi'nin(→) oğludur. Selânik ve 1138'de (1725/26) Şam mollası olup 1146'da (1733/34) vefat etmiştir. (III. 205; II. 428)

Sâlih Fânî Efendi Kalemden yetişip 1226'da (1811) hâcelikle topçu kâtibi, sonra Anadolu muhasebecisi, 1228'de (1813) ruznâme-i sânî, Zilhicce 1235'de (Eylül 1820) tezkire-i evvel, 1236'da (1820/21) cebehane nâzırı olup akıl hastalığına yakalandığından Safer 1237'de (Kasım 1821) ayrıldı. O

sene Şevvâlde (Haziran-Temmuz 1822) mevkufatçı, 1239'da (1823/24) küçük ruznâmeci ve 1241'de (1825/26) silahdar kâtibi olup sonra vefat eyledi. Son görevler sıkıntısını hafifletmek için verilmiştir. Yoksa hastalığı geçmemiş ve işlerini vekâletle yürüttürmüştür. (III. 213)

Sâlih Giray Saâdet Giray'ın oğludur. (III. 205)

Sâlih Hakkı Efendi (Hâfız) Erzurumludur. Müderris, Rebiyülevvel 1275'de (Ekim 1858) Maraş mollası ve 1283'de (1866/67) Bosna mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 217)

Sâlih Hilmî Efendi Ticaret erbabından olup 1247'de (1831/32) arpa emaneti ile hâcegânlık verildi. Çok devam edemeyip azlolunmuştur. 1 Şevvâl 1253'de (29 Aralık 1837) vefat ederek Karacaahmet'e defnedildi. (III. 214)

Sâlih Kelâmî Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olup tersanede reis vekili olarak Cemaziyelevvel 1208'de (Aralık 1793) vefat etti. (III. 208)

Sâlih Mehmed Besim Efendi (Cânib Efendi) Babası ve kendisi tersane cânibiydi. Babasının doğumuna "Doğduk" 1119 (1707/08) ve kendi doğumuna "Oğlum Mehmed" 1169 (1755/56) tarih düştü. Önceleri babasının hizmetinde muavin olup babası hasta olduğundan Hasan Paşa 1196'da (1782) kapdanlığında hizmetini oğluna verdi. Moralı Osman Efendi'nin defterdarlığında kesedar ve orada mektupçu ve sonra maliye tezkirecisi oldu. 1212'de (1797/98) birinci havuz inşası bina emini olup bitiminde başmuhasebe pâyesi verildi. Ramazan 1216'da (Ocak 1802) rikâb-ı hümâyûn defterdarı olup 70 gün sonra ayrıldı. Dil bildiğinden az müddette rikâb reisi, üç ay sonra zahire nâzırı olup altıncı ayda 1217'de (1802/03) azlolundu. Sonra ruznâme-i evvel olup İskenderiye seddini binaya memur oldu. Sene sonunda Mısır defterdarı olup birkaç sene kaldı. Sonra İstanbul'a gelip tevkîî, 1222'de (1807) defter emini vekili ve zehâir-i vâride idaresi memuru oldu. Şevvâl 1222'de (Aralık 1807) ikinci defa rikâb reisi, Cemaziyelâhir 1224'de (Temmuz-Ağustos 1809) rikâb kethüdâsı ve bir ay sonra asâleten orduda sadâret kethüdâsı oldu. 21 Zilka'de'de (28 Aralık 1809) azledildi. 1224'de (1809) tophane nâzırı, 1226'da (1811) tersane emini olup 1227'de (1812) azledildi. Sonra ikinci defa ruznâme-i evvel oldu. Sonra tekrar şifâhen zahire nâzırı olup üç sene devam eyledi. Şevvâl 1231'de (Eylül 1816) çavuşbaşı, 1232'de (1817) reisülküttab ve 4 Cemaziyelevvel 1236'da (7 Şubat 1821) sadrazam kethüdâsı olup 5 Receb 1236'da (8 Nisan 1821) azledildi. Şevvâl 1236'da (Temmuz 1821) nişancı, 1237'de (1821/22) ikinci defa çavuşbaşı olup 1238'de (1822/23) azledilmiş ve Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) üçüncü defa nişancı olup 7 Muharrem 1240'da (1 Eylül 1824) vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'nda medfundur. Arapça ilimlerde derin bilgi sahibi olup Fransızcada mâhir ve hamiyet ve sadâkat sâhiplerindendi. (III. 211)

Sâlih Mehmed Bey "Fodla Kâtibi" lâkaplı Seyyid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Silahşor olup Safer 1237'de (Kasım 1821) vefat etti. Üsküdar'da babasının yanında medfundur. (IV. 284)

Sâlih Mehmed Bey Melek Mehmed Paşa'nın oğludur. Silahşor ve babasının sadâretinde kapıcılar kethüdâsı ve Rebiyülevvel 1209'da (Ekim 1794) azledilerek kapıcıbaşılardan olduğu halde Receb 1240'da (Şubat-Mart 1825) vefat edip Zeyneb Sultan Camii'ne defnedildi. (III. 212)

Sâlih Mehmed Bey Gümrükçü Osman Paşa'nın veğenidir. Müderris, Şa'bân 1257'de (Eylül-Ekim 1841) Galata kadısı, Şevvâl 1263'de (Eylül-Ekim 1847) Bursa mollası, ardından Mekke pâyesi olup 1266'da (1850) vefat etmiştir. (III. 215)

Sâlih Mehmed Efendi Muzaffer Efendi'nin oğludur. Müderris, Kudüs mollası olup sonra 9 sene emekli olarak yaşadı. Rebiyülâhir 1056'da (Mayıs-Haziran 1646) vefat etti. Keskindede'de medfundur. (III. 201)

Sâlih Mehmed Efendi Karamanlıdır. Müderris olup Receb 1097'de (Haziran 1686) vefat etti. Mültefit ve yumuşak huyluydu. (III. 203)

Sâlih Mehmed Efendi Abdülhalim Efendi'nin(→) oğludur. 1114'de (1702/03) Haleb mollası olup daha sonra vefat etti. (III. 303)

Sâlih Mehmed Efendi Sandıklılı Abdülhalim Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1114'de (1702/03) Haleb mollası olup sonra vefat etti. (III. 204)

Sâlih Mehmed Efendi Müderris, 1141'de (1728/29) Haleb mollası olup 1145'de (1732/33) vefat etmiştir. (III. 205)

Sâlih Mehmed Efendi Hüsâmeddin Uşşakî'nin neslinden Kırımîzâde Abdullah Efendizâde Yahyâ Efendi'nin oğludur. Babası 1131'de (1719) vefat eylemişti. Yenişehirli Abdullah Efendi'ye damad oldu. Müderris, Galata mollası, Muharrem 1148'de (Haziran 1735) Şam mollası, sonra Medine mollası oldu. 27 Cemaziyelâhir 1159'da (17 Temmuz 1746) İstanbul kadısı olup Şa'bân 1160'da (Ağustos 1747) azledildi. Zilka'de 1163'de (Ekim 1750) ikinci defa İstanbul kadısı olup bir ay geçince Anadolu pâyesi oldu. 1165 başlarında (1751 sonları) azledildi. 7 Şa'bân 1167'de (30 Mayıs 1754) Anadolu kazaskeri oldu. Ramazan 1168'de (Haziran-Temmuz 1755) ayrıldı. 16 Cemaziyelevvel 1171'de (26 Ocak 1758) şeyhülislâm olup 5 Zilka'de 1172'de (30 Haziran 1759) ayrıldı. Kanlıca'da sahilhanesinde oturdu. 1175'de Ramazan bayramı gecesi vefat edip 1 Şevvâl 1175'de (25 Nisan 1762) fetvâhaneleri karşısında Raziye Kadın damadı Mehmed Efendi'nin yanına defnedildi. Güzel ahlâk sâhibi, lutfu yüce, temiz huylu, vakûr, halim, tarikate bağlıydı. Oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (III. 207)

Sâlih Mehmed Efendi Hacı İbrahim Efendi'nin oğludur. Hâcegândan olup Üsküdar'da Vâlide Camii ruznâmçecisiydi. Cemaziyelevvel 1180'de (Ekim 1766) vefat etti. Üsküdar'da defnedilmiştir. (III. 207)

Sâlih Mehmed Efendi Derviş Paşa'nın divitdarı olup hâcelik verildi. Bir aralık maliye tezkirecisi oldu. Azilden sonra 22 Zilhicce 1215'de (6 Mayıs 1801) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (III. 209)

Sâlih Mehmed Efendi İstanbulludur. Dersiâm ve Yeni Cami vâizi oldu. 2 Şa'bân 1224'de (12 Eylül 1809) vefat etti. Âlâiye'de medfundur. (III. 210)

Sâlih Mehmed Efendi Mezemorta Hüseyin Paşa'nın(→) torunu, Hacı İs-

mail Efendi'nin(→) oğludur. Muhasebe kâtibi olup 1224'de (1809) vefat etti. Babasının yanına defnedilmiştir. Oğlu Said Mehmed Bey(→) olmalıdır. (II. 202)

Sâlih Mehmed Efendi Hâcegândan olup 1238'de (1822/23) ve 1240'da (1824/25) iki defa yeniçeri kâtibi olup 1241'de (1825/26) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Yakınında yatan Hacı İbrahim Edhem Efendi(→) ailesinden olmalıdır. (III. 212)

Sâlih Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişerek âmed-i Divan-ı Hümâyûn halifelerinden ve hâcegândan oldu. 1241'de (1825/26) büyük kale tezkirecisi, Şevvâl 1243'de (Nisan-Mayıs 1828) küçük ruznâmeci olup 7 Receb 1244'de (13 Ocak 1829) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 213)

Sâlih Mehmed Efendi Enderûn'dan çıkma olup Ayasofya vakıf kâtibi olmuştur. 26 Şevvâl 1244'de (1 Mayıs 1829) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 213)

Sâlih Mehmed Efendi Kengırılı Abdullah Efendi'nin oğlu olup müderris, molla, Edirne ve Muharrem 1282'de (Haziran 1865) Mekke mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 217)

Sâlih Mehmed Efendi Maliye kaleminden yetişip mümeyyiz, 1282'de (1865/66) Divan-ı Muhasebat ve 1284'de (1867/68) Divan-ı Muhâkemat'a aza olmuş ve 1287'de (1870/71) vefat eylemiştir. Kadıköy'de, akrabasından Kasidecizâde Mustafa Nurî Efendi kabristanına defnedilmiştir. Sâlihdi. (III. 217)

Sâlih Mehmed Efendi Enderûn'da yetişerek hazine-i hümâyûn başkâtibi ve Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. 29 Muharrem 1291'de (18 Mart 1874) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Şişman, iyi huylu ve tedbirliydi. (III. 217)

Sâlih Mehmed Efendi Mekteb-i Tıbbiye'den yetişip tabib ve muallim olmuştu. Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) birden ûlâ sânîsiyle ser-etıbbâ-yı şehriyârî olup Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) ticaret muavini, Şa'bân 1267'de (Haziran 1851) Encümen-i Dâniş azası, Safer 1272'de (Ekim-Kasım 1855) ikinci defa ser-etıbbâ, Zilka'de 1275'de (Haziran 1859) maarif müsteşarı, Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) ticaret muavini ve bir ay sonra ûlâ evveliyle ticaret müsteşarı, Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) 6. Daire reisi, Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) Divan-ı Zabtiye reisi, Rebiyülâhir 1282'de (Eylül 1865) tıbbiye nâzırı, Cemaziyelevvel 1287'de (Ağustos 1870) bâlâ olmuş, Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) azille Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) maarif müsteşarı, Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) vâlide kethüdâsı olup üç-dört ayda azille Cemaziyelevvel 1294'de (Mayıs-Haziran 1877) Meclis-i Maarif reisi, 1295'de (1878) azledildikten sonra emekli olmuş ve 4 Şevvâl 1312'de (31 Mart 1895) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. Yaşı 90'a yakın, zayıf bünyeli, ilm-i nebatat'da (botanik) mâhir, doğru, hâzık bir tabibdi. Vefatına kadar Dârülmuallimîn ve Mekteb-i Mülkiye'de ilm-i nebatat dersi veriyordu. (III. 219)

Sâlih Mehmed Efendi (Çeşmîzâde) Çeşmî Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, molla olup Şevvâl 1087'de (Aralık 1676) İstanbul kadısı

olup narh koymaya çalışmakla meşhur oldu. Safer 1088'de (Nisan 1677) azledildi ve Cemaziyelevvel 1089'da (Haziran-Temmuz 1678) vefat etti. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir(→). (III. 203)

Sâlih Mehmed Efendi (Debbağzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris olup, 1143'de (1730/31) Tebriz mollası iken İranlılar tarafından şehid edildi. Oğlu Ahmed Efendi'dir. (III. 205; IV. 202)

Sâlih Mehmed Efendi (Hacı) Şeyhülkurrâ ve şehzâde imamı olup 1204'de (1789/90) vefat eyledi. (III. 208)

Sâlih Mehmed Efendi (Hacı Mollazâde) Ulemâdan olup 22 Rebiyülevvel 1268'de (16 Ocak 1852) vefat etmiştir. (III. 215)

Sâlih Mehmed Efendi (Hacızâde) Müderris, molla, sonra Şam mollası oldu. 1171'de (1757/58) vefat edip Topkapı'ya defnedildi. Akrabasından Hacı Mollazâde Mehmed Sâdık Efendi Rumeli kadılarındandı. (III. 206)

Sâlih Mehmed Efendi (Hâfızzâde) Çalık damadı lâkaplı Hâfız Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Cemaziyelevvel 1132'de (Mart 1720) vefat etti. (IV. 192)

Sâlih Mehmed Efendi (Hatibzâde) Mahmud Efendi oğludur. Müderris, Mukayyid İsmail Efendi'ye damad oldu. Devriye mollası, sonra Bosna mollası olup Zilka'de 1234'de (Ağustos-Eylül 1819) vefat etti. Davutpaşa'da, kayınpederi yanına defnedilmiştir. (III. 210; IV. 328)

Sâlih Mehmed Efendi (Hocazâde) Hoca Sa'deddin Efendi'nin beşinci oğludur. 16 Cemaziyelevvel 990 (8 Haziran 1582) gecesi doğdu. Selânik, Mekke, Mısır, Edirne mollası oldu. 1031'de (1622) İstanbul kadısı olup sonra ayrıldı. Zilka'de 1031'de (Eylül 1622) ikinci defa İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 1033'de (Şubat-Mart 1624) azledildi. Safer 1038'de (Ekim 1628) Anadolu kazaskeri olup 8 Receb 1038'de (3 Mart 1629) vefat etmiştir. Eyüp'de babasının yanında medfundur. İyi huylu, iffetli, lâtifdi. Kızları Ayşe Hanım ve Sâliha Hanım'dır. Sâliha Hanım Şeyhülislâm Abdürrahim Efendi'nin zevcesidir. (III. 200/01)

Sâlih Mehmed Efendi (İskenderiyelizâde) Müderris olup 7 Safer 1204'de (27 Ekim 1789) vefat etti. (III. 208)

Sâlih Mehmed Efendi (Kâmilîzâde) Müderris, molla, Bursa kadısı oldu. 1258'de (1843) vefat etmiştir. (III. 215)

Sâlih Mehmed Efendi (Keçecizâde) Müderris, 1198'de (1784) Selânik mollası, sonra Mekke pâyesiyle III. Selim devri (1789-1807) başlarında hububat nâzırı oldu. Muharrem 1205'de (Eylül-Ekim 1790) ordu kadısı ve ardından İstanbul pâyesi oldu. 27 Cemaziyelâhir 1205'de (3 Mart 1791) azledildi ve Konya'ya gönderildi. Rebiyülevvel 1207'de (Ekim-Kasım 1792) dönüp Muharrem 1209'da (Ağustos 1794) Gelibolu'ya gönderildi. Birkaç ayda döndü. Muharrem 1212'de (Temmuz 1797) Anadolu pâyesi, 1213'de (1798/99) Anadolu kazaskeri ve 1214 sonlarında (1800 başları) Rumeli pâyesi oldu. 1215'de (1800/01) vefat etti. Avratpazarı'nda medfundur. Düzgün ve etkili konuşurdu. Oğlu şair İzzet Efendi'dir. Diğerleri Abdurrahman Nebil Efendi(→) ile Mehmed Ârif Efendi'dir(→). Torunu ve damadı

Abdüllâtif Efendi oğlu Abdülhalim Efendi'dir. (III. 209)

Sâlih Mehmed Efendi (Nev'îzâde) Mehmed Bîdârî Efendi'nin evlâdındandır. Müderris, 1140'da (1727/28) Üsküdar mollası olup Safer 1145'de (Ağustos 1732) Mukimzâde mahlûlünden İzmir kadısı oldu. 1147 (1734/35) senelerinde vefat etti. (III. 205)

Sâlih Mehmed Efendi (Sâlihzâde) Şeyhülislâm Es'ad Efendi'nin oğludur. Müderris, Galata mollası oldu. Safer 1218'de (Mayıs-Haziran 1803) Mekke pâyesi, Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) İstanbul pâyesi ve 1 Cemaziyelevvel 1228'de (2 Mayıs 1813) Anadolu kazaskeri ve Cemaziyelevvel 1229'da (Nisan-Mayıs 1814) Rumeli pâyesi oldu. 15 Rebiyülevvel 1231'de (14 Şubat 1816) vefat eyledi. Müftühamamı'nda, babasının yanına defnedildi. (III. 210)

Sâlih Mehmed Efendi (Şehrî Hâfız Efendi) İstanbulludur. Müftîzade'nin üstün öğrencilerinden olup dersiâm ve müderris olarak 8 Şa'bân 1219'da (12 Kasım 1804) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 210)

Sâlih Mehmed Efendi (Uzun) Bâbıâlî'den yetişerek âmedî hulefâsından oldu ve sonra âmedî-i Divan-ı Hümâyûn olup 1243'de (1827/28) tezkire-i sânî ve Cemaziyelevvel 1244'de (Kasım 1828) tezkire-i evvel, sonra humbarahane nâzırı ve 4 Şevvâl 1248'de (24 Şubat 1833) çavuşbaşı olup 1249'da (1833/34) azledildi. Ramazan 1250'de (Ocak 1835) ruznâme-i evvel olup Zilhicce 1253 (Mart 1838) sonlarında Şûrâ-yı Bâbıâlî'ye aza oldu. Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) Meclis-i Vâlâ azası olup Şa'bân 1257'de (Eylül-Ekim 1841) Umûr-ı Nâfia Meclisi'ne reis oldu. Azledildikten sonra 11 Safer 1263'de (1 Mart 1847) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Usta kâtipdi. (III. 215)

Sâlih Mehmed Efendi (Velî Efendizâde) Yeniçeri başhalifesi olup 1202'de (1787/88) vefat eden Ali Efendi b. serhalife Emin Efendi b. Velî Efendi'nin oğludur. Bu da pederleri gibi o kalem halifesidir. 1226'da (1811) vefat etti. (III. 210)

Sâlih Mehmed Emin Efendi (Muharremzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Rebiyülâhir 1117'de (Ağustos 1705) İstanbul kadısı olup Zilhicce 1117'de (Mart-Nisan 1706) ayrıldı. 14 Rebiyülevvel 1119'da (15 Haziran 1707) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Yazısı güzeldi. (III. 204)

Sâlih Mehmed Hilmî Efendi Kürt Kasım Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Yenişehir mollası olup Safer 1071'de (Ekim 1660) vefat etti. Fâtih'de Boyacıkapısı'nda medfundur. Şairdir. (III. 202; IV. 49) [IV. 49'da adı "Sâlih Mehmed Sâlihî Efendi" olarak yazılmıştır.]

Sâlih Mehmed Kâmil Efendi Kastamonuludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) Selânik ve sonra bilâd-ı hamse mollası oldu. Bu senelerde (1870'ler) vefat etti. İlim sâhibi olup hac dahi etmiştir. (III. 218)

Sâlih Mehmed Mahvî Efendi Mahvî İsâ Efendi'nin oğludur. 1139'da (1726/27) babasının vefatında Draman Tekkesi şeyhi ve Süleymaniye Camii vâizi olup 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Tercüman Yunus Camii'nde medfundur. Usta şairdir. Ye-

rine damadı Hâfız Emin Efendi olup 1174'de (1760/61) vefat etti. Yerine oğlu Sâlih Efendi geçip 1187'de (1773) vefat etti. Yerine Makriköylü Ahmed Efendi geçip 1197'de (1783) vefat etti. Yerine oğlu Mustafa Kelâmî Efendi geçip 1198'de (1784) vefat etti. Şairdir. (III. 206)

Sâlih Mehmed Paşa Topçubaşı Mustafa Ağa'nın oğludur. Yetişerek Mustafa Reşid Paşa'ya kethüdâ oldu. Sadâretinde, Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) fabrika-i hümâyûnlar nâzırı olup Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) Meclis-i Vâlâ azası oldu. Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) vezir rütbesiyle Silistre valisi ve Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) Selânik ve Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) Yanya valisi oldu. Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) şeyhülharem olduysa da Yanya'da vefatı haberi alındı. (III. 215)

Sâlih Mehmed Paşa Âlâiyeli Bekir Paşa'nın torunudur. Hâcegândan olup emtia gümrüğü emini olmuştur. 1239'da (1823/24) cebehane nâzırı oldu. 1241'de (1825/26) sürülmesi ferman olunmuş iken affedilerek surre eminliği ve kapıcıbaşılık verildi. Döndükten sonra İzmit mütesellimi olup 1245'de (1829/30) gümrük emini, Şevvâl 1245'de (Nisan 1830) ilâveten matbah emini ve 15 Ramazan 1250'de (15 Ocak 1835) masârifat nâzırı olup Muharrem 1255'de (Mart-Nisan 1839) azledildi. 1256'da (1840) Girit defterdarı, sonra Aydın defterdarı, Muharrem 1258'de (Şubat-Mart 1842) vezirlikle Aydın, Muharrem 1259'da (Şubat 1843) Bolu, Muharrem 1260'da (Şubat 1844) Bursa ve Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Selânik valisi olup Rebiyülâhir 1262'de (Nisan 1846) azlolunmuştur. Rebiyülevvel 1268'de (Ocak 1852) zimemât komisyonu ve Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) Mecâlis-i Âliye ve Meclis-i Vâlâ azası oldu. Şa'bân 1274'de (Mart-Nisan 1858) vefat eyledi. Aksaray'da, dedesi Bekir Paşa'nın mektebinde defnedilmiştir. Zengin, muhasebeci ve tedbirliydi. Eşi, Ayas Paşa sülâlesinden olup ondan olan Mehmed Tevfik Bey adında bir oğlu 1252'de (1837) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. Bir oğlu da mektûbî-i hariciye hulefâsından Rif'at Bey olup 1290 (1873) yılına kadar hayattaydı. (III. 215/16)

Sâlih Mehmed Paşa (Ateş) Trabzonludur. Tersanede yetişip Kırım meselesinde Mahmudiye süvarisi olarak harpde bulunmuştur. Sonra riyâle, patrona ve kaptudâne-i hümâyûn oldu. Londra'ya zırhlılar siparişine gönderildi. 28 Receb 1279'da (19 Ocak 1863) İstanbul'a davetle gelip vezir rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 23 Şa'bân 1283'de (31 Aralık 1866) hastalanıp birkaç gün içinde vefat eyledi. Kılıç Ali Paşa Türbesi bahçesine defnedilmiştir. Yiğit, cömert, sert, tedbirli, tersanede hizmete kadirdi. Zamanında tersanede haylice ıslahat görüldü. Oğullarından biri Safer 1307'de (Ekim 1889) vefat edip yanına defnedildi. Bir oğlu ferik Ârif Paşa zırhlı komodorudur. (IV. 297)

Sâlih Mehmed Raûf Bey Sadrazam Mustafa Reşid Paşa'nın beşinci oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlî'ye ve sonra âmedî kalemlerine girdi. Şa'bân 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) ûlâ sınıf-ı evveliyle Meclis-i Vâlâ azası olup Receb 1272'de (Mart 1856) bâlâ rütbesi verildi. 1275'de (1858/59) ayrıldı. Ra-

mazan 1296'da (Ağustos-Eylül 1879) vefat eyledi. Babasının türbesine defnedilmiştir. Yaşı 40'ı geçmemişti. Oğlu Şûrâ-yı Devlet azasından Nureddin Bey'dir. Zayıf, nazik, zekiydi. (III. 218)

Sâlih Mehmed Sâmî Efendi Maliyeden yetişip ruznâme-i evvel olarak bu senelerde (1830'lar) vefat etmiştir. Oğlu İzzet Mehmed Efendi 17 Şevvâl 1271'de (3 Temmuz 1855) vefat edip Süleymaniye'ye defnedildi. (III. 214)

Sâlih Muhlis Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişerek hâcegândan oldu. 1236'da (1820/21) süvari mukabelecisi ve Muharrem 1237'de (Ekim 1821) tersane emini oldu. Cemaziyelâhir 1237'de (Mart 1822) azledildi. 1241'de (1825/26) vefat etmiştir. (III. 212)

Sâlih Nâmık Efendi Mektûbî-i sadâret hulefâsından olup 1222'de (1807) tarihçi olarak hâcegândan oldu. Sonra topçular kâtibi olup 1231'de (1816) sürüldükten sonra vefat eyledi. (III. 210)

Sâlih Paşa Beylerden ve beylerbeyi oldu. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat eylemiştir. Oğlu Mustafa Ümidî Paşa'dır. (III. 199)

Sâlih Paşa Kazdağı levendlerinden olup kalita donanmada nice gazâlara muvaffak oldu. Sonunda sancağa mutasarrıf oldu. 964'de (1557) Cezâyir beylerbeyi olup Behabe Kalesi'ni fetheyledi. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eylemiştir. (III. 200)

Sâlih Paşa Enderûn'da yetişerek kapıcılar kethüdâsı, 1045'de (1635/36) Bosna beylerbeyi oldu. 1046'da (1636/37) Karahisar-ı Şarkî'ye sürülerek az müddette orada vefat eyledi. (III. 201)

Sâlih Paşa Bosnalıdır. Defterdar Mustafa Paşa'nın oğlu olup divan kitâbetinden başlayarak Ruznâmeci İbrahim Efendi'ye intisap etmiştir. Başmuhasebeci, cizye muhasebecisi, matbah, defter, tersane emini oldu. Sonra kapıcılar kethüdâsı, 1053'de (1643) mîrahûr-ı evvel, Rebiyülâhir 1054'de (Haziran 1644) yeniçeri ağası, Cemaziyelevvel 1054'de (Temmuz 1644) başdefterdar ve 28 Şevvâl 1055'de (17 Aralık 1645) sadrazam oldu. Şa'bân 1057'de (Eylül 1647) Etyemez'de vefat etmiştir. Bir çeşme yaptı. Yaşı 40'a varmamıştı. Kardeşi Zülfikâr Ağa 1058'de (1648) vefat etti. Diğer kardeşleri İbrahim Paşa ve Murtaza Paşa'dır. (III. 201)

Sâlih Paşa Zülüflü baltacılardan olup baltacılar kethüdâsı, 1058'de (1648) kapıcılar kethüdâsı, sonra bostancıbaşı oldu. Sonra Diyarbekir beylerbeyi oldu. 1064'de (1654) orada vefat etti. (III. 201)

Sâlih Paşa Bosnalıdır. Köprülüzâde Ahmed Paşa'ya Şam'da kethüdâ oldu. Sadâretinde irâde-i seniyye ile babasının kethüdâsı kethüdâ tayin olunduğundan bunu çavuşbaşı tayin etmiştir. Şa'bân 1072'de (Mart-Nisan 1662) yeniçeri ağası oldu. 1075'de (1664/65) vezir rütbesiyle Şam valisi olup 1076'da (1665/66) vefat eyledi. Şam'da bir hamam yapmıştır. Tedbirli ve akıllıydı. (III. 202)

Sâlih Paşa Çeteci Abdullah Paşa'nın kethüdâsı olup paşasının vefatında mîrimîranlıkla Adana valisi oldu. 1177'de (1763/64) vezirlikle Cidde valisi ve Medine muhâfızı olup Rebiyülâhir 1179'da (Eylül-Ekim 1765) vefat etti. Kabiliyetli ve gayretliydi. (III. 208)

Sâlih Paşa Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran olarak Eskişehir sancağıyla Boğdan muhâfızı oldu. Cemaziyelevvel 1236'da (Şubat 1821) vezir rütbesi verilip Cemaziyelevvel 1237'de (Şubat 1822) vefat etti. (III. 211)

Sâlih Paşa Za'feranbolulu Mustafa Ağa'nın oğlu olup 21 Şevvâl 1175de (15 Mayıs 1762) doğdu. İstanbul'a gelip dayısı İzzet Mehmed Paşa'nın kayınpederi Halil Hamid Paşa'ya intisap eyledi. Dayısı Hanya valisi oldukta birlikte gitti. Dayısının sadâretinde hazinedarı olup azlinde bir müddet evinde kaldı. 1218'de (1803/04) mîrahûr-ı sânî olup 1221'de (1806) vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. Zilhicce 1221'de (Şubat 1807) azledilip Gelibolu'ya gönderildi. Receb 1224'de (Ağustos-Eylül 1809) getirilip Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) İstanbul'dan ayrıldı. Zilhicce 1226'da (Aralık 1811/Ocak 1812) Kastamonu, ardından Bosna, sonra Bozok ve Kayseri sancaklarıyla Maden ve Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) Şam valisi olup Rebiyülâhir 1236'da (Ocak 1821) azledildi ve sene sonunda Trabzon valisi oldu. Rebiyülevvel 1237'de (Aralık 1821) Tokat'a gönderildi. Sonra Anadolu ve sonra Çıldır valisi oldu. Receb 1240'da (Şubat-Mart 1825) vefat etti. İlim ve edep sâhibiydi. Oğlu Hacı Mehmed Emin Bey'dir. (III. 212)

Sâlih Paşa İlbasanlı Süleyman Paşa oğludur. 1224'de (1809) mîrimîran olmuştur 1236'da (1820/21) Karasi sancağı i âvesiyle Babadağı muhâfızı ve 1237'de (1821/22) Köstendil sancağı ile Yergöğü muhâfızı olup vezirlik verildi. Rebiyülevvel 1240'da (Kasım 1824) Tırhala valisi olup 1242'de (1826/27) azledilmiş ve 1243'de (1827/28) Selânik valisi olup, 1245'de (1829/30) Köstendil ve 1247'de (1831/32) ilâveten Ohri sancakları verildi. 1248'de (1832/33) vefat eyledi. (III. 214)

Sâlih Paşa Tokat voyvodası ve Kandiye defterdarı olup sonra Filibe nâzırı oldu. 27 Receb 1236'da (30 Nisan 1821) vezirlikle Edirne valisi ve 1238'de (1822/23) Rumeli seraskeri maiyet memuru olup sonra Sivas'da ikamet eyledi. Receb 1240'da (Şubat-Mart 1824) Maden emini, Şevvâl'de (Mayıs-Haziran) Diyarbekir valisi, 1241'de (1825/26) Maden ilâvesiyle Bozok ve 1243'de (1827/28) ikinci defa Diyarbekir valisi oldu. 1244'de (1828/29) ilâveten Erzurum valisi ve seraskeri olup 1245'de (1829/30) Rusya muharebesinde esir olup az müddette kurtuldu. 1246'da (1830/31) Boğaz muhâfızı oldu. 1249'da (1833) azlolunup 5 Şa'bân 1249'da (18 Aralık 1833) vefat etmiştir. Bâyezid Camii kabristanında medfundur. Zengin ve tedbirliydi. (III. 214)

Sâlih Paşa Enderûnludur. Kurenâ-yı şehriyârîden olmuş ve sonra 1268'de (1851/52) miralaylıkla çıkarılıp 1270'de (1853/54) mîrlivâ ve sonra ferik olmuştur. 1275'de (1858/59) Karadağ'da Ağaçayırı'nda şehid oldu. (III. 216)

Sâlih Paşa Topçudan yetişerek 1266'da (1850) Anadolu Ordusu topçu kumandanı oldu. 1277'de (1860/61) vefat etmiştir. (III. 216)

Sâlih Paşa Pepe Mehmed Paşa'nın oğludur. Yükselip mîrimîran ve Galata zabıta memuru oldu. 1268'de (1851/52) Canik ve 1269'da (1852/53) Amasya mutasarrıfı ve Zilka'de 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) şehremini olup Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) azledildi. 1276'da (1859/60)

Amasya ve Ramazan 1280'de (Şubat 1864) Karasi mutasarrıfı oldu. Ayrıldıktan sonra Muharrem 1287'de (Nisan 1870) vefat eylemiştir. Süleymaniye'de medfundur. Oğlu Mehmed Ali Bey'dir. (II. 217)

Sâlih Paşa Askerlikten yetişerek Hassa Meclisi'ne aza ve mîrlivâ olmuştur. 11 Cemaziyelâhir 1291'de (26 Temmuz 1874) vefat etti. Topkapı'ya defnedildi. (III. 217)

Sâlih Paşa Bahriye askeri olup mîrlivâ olmuş ve vapurlar müdürü olup 1264'de (1848) Bahriye Meclisi'ne aza olmuştur. Sonra bahriye reisi olup azledildi ve emekli oldu. 1293'de (1876) arsızın vefat etmiştir. Tersane arkasında, Doymazdere'de medfundur. (III. 218)

Sâlih Paşa Karaferyelidir. Mekteb-i Harbiye'den yetişerek 1277'de (1860/01) zâbit olmuş ve terfi ederek 1291'de (1874) kaymakam, 1293'de (1876) miralay ve 1302'de (1884/85) livâ olmuştu. Rebiyülâhir 1315'de (Eylül 1897) Rize redif livâsı iken Selânik'de vefat eylemiştir. İki defa Karadağ, iki kere Yunan harplerinde ve Girit ve Rusya muharebesinde bulunarak hepsinde liyâkat göstermiş ve Alasonya Ordusu'nda dahi hizmette bulunmuştur. (IV. 861)

Sâlih Paşa (Arab) Yükselerek mîrimîran olup Trablusşam mutasarrıfı ve hac emiri oldu. 1097'de (1686) vezirlikle Şam valisi ve oğlu Nablus mutasarrıfı Ahmed Bey, yerine hac emiri oldu. 1099'da (1688) tekrar Gazze ve Kudüs mutasarrıfı olup hac emiri oldu. Oğlu yine Nablus'a gönderildi. Sonra hac emirliğinden azlolunmuş ve Belgrad'a gönderilmiş ve iyi hizmet yaparak tekrar hac emirliği tevcihi için Üsküdar'a getirilmiş iken 1102'de (1690/91) vefat etmiştir. Vakur, akıllı, dindardı. Oğlu İsâf (عصاف) Paşa, 1102'de (1690/91) Saruhan mutasarrıfıydı. (III. 203/04)

Sâlih Paşa (Hacı) Kayserilidir. Silahdar Seyyid Mehmed Paşa'nın hazinedarı iken kapıcıbaşılardan olup 1200'de (1786) Beyhan Sultan kethüdâsı, sonra matbah-ı âmire emini, Rebiyülevvel 1202'de (Aralık 1787) çavuşbaşı, Cemaziyelâhir'de (Mart 1788) rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı oldu. 10 Cemaziyelâhir 1203'de (8 Mart 1789) vezirlikle kaymakam-ı sadr-ı âlî oldu. 27 Zilka'de 1203'de (19 Ağustos 1789) ayrılıp Boğaz muhâfızı oldu. Rebiyülevvel 1204'de (Kasım-Aralık 1789) Bosna valisi olup 1205'de (1790/91) azl ve ibka edildi. 1207'de (1792/93) ayrıldı. 1209'da (1794/95) Mısır valisi, Şevvâl 1210'da (Nisan 1796) Diyarbekir valisi olup azilden sonra 1214 (1799/1800) yılından sonra Trabzon valisi olup 1216 (1801/02) yıllarında vefat eylemiştir. Tedbirli, akıllıydı. Oğlu Hüseyin Hasib Bey'dir. Oğullarından Hacı Mehmed Emin Bey 1222'de (1807) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. (III. 209)

Sâlih Paşa (Hacı) İzmirlidir. İstanbul'a gelip Müslüman oldu. 1228'de (1813) kapıcıbaşılıkla arpa emini oldu. Sonra baruthane nâzırı olup 24 Cemaziyelâhir 1236'da (29 Mart 1821) vezir rütbesiyle Çirmen sancağıyla sadâret kaymakamı olmuştur. 27 Receb 1236'da (30 Nisan 1821) sadrazam oldu. 5 Safer 1238'de (22 Ekim 1822) azledilip Gelibolu'ya sürüldü. O sene 5 Cemaziyelâhir'de (17 Şubat 1823) Anadolu, Recebin sonunda (Nisan 1823) Şam valisi, Ce-

maziyelevvel 1239'da (Ocak 1824) Kars ve Bâyezid, 1241'de (1825/26) Bozok ve Kayseri sancakları verilip 1242'de (1826/27) ikinci defa Şam valisi oldu. 1244'de (1828/29) azledilerek Konya'ya getirildi. Gelişinin ardından vefat etti. Kızlarından Behiye Hanım 1250'de (1834/35), Şâkire Hanım 1285'de (1868/69) ve eşi Ayşe Hoşedâ Kadın 1275'de (1858/59) vefat ederek Eyüp'e defnedildiler. Yeğeni Hacı İsmail Ağa ile damadı Hacı Mehmed Es'ad Bey, sadâretinde kapıcıbaşı olmuşlardır. Oğlu Ahmed İzzet Bey askerlikten emekli olarak 100 yaşını aşkınken Eyüp'de 1312'de (1894/95) vefat eylemiştir. (III. 213/14)

Sâlih Paşa (Lala Paşazâde) I. Mahmud'un lalası Osman Paşa'nın oğludur. Tersanede yetişerek beylerden olup 1175 (1761/62) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 206/07)

Sâlih Paşa (Tatar) Yükselerek deryâ beylerinden olmuştu. 1101'de (1689/90) Niğbolu mutasarrıfı, 1106'da (1694/95) Hamid mutasarrıfı, 1107'de (1695/96) Canik ve Kastamonu valisi olup Sentine muharebesinde bulunmuştur. Sonra Nemçe muharebesinde hizmet edip sonra Kars beylerbeyi oldu. 1114'de (1702/03) Trabzon beylerbeyi olup 1116'da (1704/05) ayrıldı. Sonra Kefe beylerbeyi olup oraya giderken, sene sonunda Kırkkilise'de vefat etmiştir. (III. 204)

Sâlih Paşa (Tepedelenlizâde) Ali Paşa evlâdındandır. Mîrimîranlıkla İnebahtı muhâfızı oldu. 1237'de (1821/ 22) vefat etti. Cenazesi Cemaziyelâhir 1237'de (Mart 1822) getirilerek Silivrikapı'ya defnedildi. (III. 211)

Sâlih Paşazâde *bak.* Emirî Mustafa Paşa

Sâlih Rif'at Bey Enderûn'dan yetişme olup hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) azlolunup 1226'da (1811) Kütahya'ya ve sonra Kıbrıs'a gönderildi. Orada vefat etmiştir. (III. 210)

Sâlih Rif'at Efendi Maliyeden yetişip vâridat muhasebecisi muavini oldu. 1301'de (1883/84) vefat eylemiştir. Üsküdar'da, Halil Hamid Paşa sofasında defnedildi. (III. 218)

Sâlih Salâhî Efendi Bâbıâlî'den yetişerek tezkire-i sânî ve 1237'de (1821/22) tezkire-i evvel, sonra cebehane nâzırı, Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) humbarahane nâzırı ve sonra vekâleten çavuşbaşı, Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) orduda tevkîî oldu. Sonra Hasköy tophane nezâretiyle getirilip 12 Şa'bân 1245'de (6 Şubat 1830) vefat eyledi. Okmeydanı'nda, babası ricâlden Ya'kub Efendi'nin yanına defnedilmiştir. (III. 213)

Sâlih Selim Fennî Efendi Müderris olup 25 Ramazan 1228'de (21 Eylül 1813) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 210)

Sâlih Sırrî Efendi (Hacı) Kırımlı Süleyman Efendi'nin hulefâsından ve şeyhlerdendi. 1285'de (1868/69) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (III. 217)

Sâlih Subhî Efendi Enderûnludur. Yetişerek senelerce kâtib-i sânî ve başkâtip oldu. Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Ramazan 1294'de (Eylül 1877) malûlen emekli oldu. 6 Cemaziyelevvel 1295'de (8 Mayıs 1878) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 218)

Sâlih Vasfî Mehmed Efendi (Suyolcuzâde) Suyolcular kethüdâsı

Hacı Hasan Ağa'nın oğlu olup 15 Rebiyülevvel 1222'de (23 Mayıs 1807) doğdu. 1235'de (1819/20) Hâlet Efendi'ye müezzin oldu. 1236'da (1820/21) saraya alınıp hânende ve sonra musâhib oldu. Sonra emekli olarak taşra kaymakamlıklarında ve iki defa İslimye kaymakamlığında bulunmuştur. Azledilmiş olarak 1279'da (1862/63) vefat eyledi. Maçka'da, Şeyh Mezarlığı'na defnedildi. Mûsikîde yegâne bir şairdi. Hakkında *"Ne zaman eylese taksim Suyolcuzâde/Sûbesû su akıtır lüle misali çeşmim"* denmiştir. (III. 216/17)

Sâlih Vehbî Efendi (Hâfız) Bursalıdır. Müderris, Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) Beyrut ve Zilka'de 1278'de (Mayıs 1862) Diyarbekir mollası olup sonra vefat etti. (III. 216)

Sâlih Zekî Paşa Harbiye Mektebi'nden yetişme olup 1272'de (1855/56) miralay olmuştur. 1287 (1870/71) tarihlerinde mîrlivâ olup sonra levazım reisi ve ferik ve Hersek kumandanı ve sonra Davutpaşa kumandanı oldu. 5 Şevvâl 1297'de (10 Eylül 1880) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Zengindi. (III. 218)

Sâlih Zihnî Efendi İstanbullu bir tâcirin oğludur. Müderris olup 14 Receb 1092'de (30 Temmuz 1681) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 203)

Sâlihzâde *bak.* Es'ad Ahmed Efendi; Eşref Mehmed Efendi; Hüsâmeddin Efendi; Hüseyin Efendi; Rüşdî Mehmed Efendi; Sâlih Mehmed Efendi; Şeref Mehmed Efendi; Tâhir Mehmed Efendi

Sâlik Efendi Kasımpaşalıdır. Sadâret mektûbî kâtiplerinden ve III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (III. 3)

Sâlik Efendi Divan efendisi olup 1215 (1800/01) yılından sonra vefat etti. Şairdir. (III. 3)

Sâlik Mehmed Dede Kasımpaşa Mevlevîhanesi şeyhi Halil Dede'nin oğlu ve halifesidir. Şeyhliğinin 42. yılında, 1130'da (1718) vefat etti. (IV. 215)

Sâlik Yahyâ Efendi Borlulu Hasan Kadı oğludur. Kadılardan ve III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (III. 313)

Sâlikî Mehmed Çelebi Yenişehr-i Fenârlıdır. Tasavvufa mâildi. Şeyh Karamanî'nin vefatında Ebûssuûd Efendi'ye iltica eyledi. Sonra mecnun oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat etti. Şairdir. (III. 3)

Sâlim Ahmed Efendi Giritlidir. Telgrafhanenin açılışında oraya girip eşya memuru oldu. Cevdet Paşa merhum bacanağı olduğundan Haleb valiliğinde mîrimîran rütbesiyle Kozan ve Haleb mutasarrıflıklarında bulundu. Şa'bân 1285'de (Kasım-Aralık 1868) divan-ı istinaf reisi, Şevvâl 1285'de (Şubat-Mart 1869) zabtiye muavini ve Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) ûlâ evveliyle divan-ı temyiz reisi ve Şevvâl 1288'de (Aralık 1871-Ocak 1872) divan-ı cünha reisi, Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) cinayet reisi, 8 Ramazan 1290'da (30 Ekim 1873) posta ve telgraf nâzırı, Şa'bân 1292'de (Eylül 1875) Şûrâ-yı Devlet azası, Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) divan-ı temyiz azası, Rebiyülâhir 1293'de (Mayıs 1876) Hersek mutasarrıfı ve haftasında mehâkim-i adliye müfettişi olup ardından tahkik komisyonu heyetiyle Filibe'ye gönderildi. Rebiyülevvel 1294'de (Mart-Nisan 1877) divan-ı temyiz

azası, Zilhicce 1296'da (Kasım-Aralık 1879) bâlâ rütbesiyle hariciye müsteşarı oldu. 14 Muharrem 1297'de (28 Aralık 1879) birden vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Dil bilir ve tedbirliydi. (III. 4/5)

Sâlim Efendi Osmancık Mahkemesi başkâtibi Hacı Şükrî Efendi'nin oğludur. 1209'da (1794/95) doğdu. 1227'de (1812) İstanbul'a gelip maliye kalemine girmiş ve sonra zabtiye başkâtibi olup 1272 (1855/56) tarihine doğru vefat eylemiştir. Usta şairdir. (III. 4)

Sâlim Efendi 1250'de (1834/35) İstanbul'da doğdu. Mekteb-i Harbiye'de tahsil görüp muhtelif mekteplerde riyâziye muallimi olmuştur. 1261'de (1864/65) Kuşadası'na mal müdürü olmuş ve sonra taşra kaymakamlıklarında bulunmuştur. 1292'de (1875) feshane ve bez fabrikaları müdürü oldu. 1298'de (1881) Ankara ve sonra Yanya, 1303'de (1885/86) Konya, 1305'de (1887/88) Bursa ve 1306'da (1888/89) Suriye defterdarı olmuştur. Azilden sonra 9 Receb 1314'de (14 Aralık 1896) İstanbul'da vefat eyledi. (IV. 858)

Sâlim Mehmed Ağa Mâbeyn-i hümâyûn musâhiblerinden olup sonra Medine'de hazinedar-ı nebevî olmuş ve 1297 (1880) tarihlerinde yine musâhiblerden yetişme Rif'at Ağa'nın vefatında nâib-i harem-i nebevî olup 1309 başlarında (1891 sonları) vefat eylemekle eski sermusâhib orada yerleşmiş Tahsin Ağa yerine geçmiştir. (III. 5)

Sâlim Mehmed Bey Hâfız Sâdık Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Enderûnlu olup 20 Ramazan 1261'de (22 Eylül 1845) vefat etmiştir. O sene vefat eden oğlu Muhyiddin Mehmed Bey'in yanına Beyoğlu Mezarlığı'na defnedilmiştir. (III. 193)

Sâlim Mehmed Efendi Trabzonludur. Damad İbrahim Paşa dairesine girip Genç Mehmed Paşa'ya divan kâtibi ve sonra Kaymak Mustafa Paşa'nın mektupçusu olup Patrona Halil ayaklanmasından sonra Eyüp'de sâkin oldu. Şevvâl 1144'de (Nisan 1732) Bosna defterdarlığına gönderildi. Sonra azlolunup çeşitli görevlerde bulunarak ruznâme-i evvel, 1156'da (1743) maliye tezkirecisi vekili ve 1157'de (1744) asili oldu. 1157'de (1744) Hind elçisi olup yolda iken vefat etti. Şair, kâtip, tedbirliydi. (III. 3)

Sâlim Mehmed Efendi Selâm Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1 Cemaziyelâhir 1206'da (26 Ocak 1762) vefat etti. Üsküdar'da Tunusbağı'na defnedildi. (III. 52)

Sâlim Mehmed Efendi Çorumludur. Hakikî Bektaşî şeyhi olup 1216'da (1801/02) vefat eyledi. Bursa'da medfundur. Ermiş sayılanlardandı. (III. 4)

Sâlim Mehmed Efendi Dâvud Paşa Camii imamı Mehmed Şerif Efendi oğludur. Müderrisdi. 16 Zilka'de 1227'de (21 Kasım 1812) vefat edip Topkapı'ya defnedildi. (III. 4)

Sâlim Mehmed Efendi Enderûn'dan hâcelikle çıkıp şehremâneti ruznâmecisi oldu. 15 Zilhicce 1230'da (18 Kasım 1815) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 4)

Sâlim Mehmed Efendi Bursalıdır. Müderris, 1226'da (1811) Haleb mollası olup 1233'de (1818) vefat eyledi. Davutpaşa'da medfundur. Oğlu Seyyid Mustafa Efendi'dir(→). (III. 4)

Sâlim Mehmed Efendi Husrev Paşa'nın kölesidir. 1267'de (1851) Kal'a-i Sultaniye'de vefat etti. Şairdir. (III. 4)

Sâlim Mehmed Efendi 15 Receb 1249'da (28 Kasım 1833) Lâzistan'da, Başköy'de doğmuş ve İstanbul'da, Kütahyalı İbrahim Efendi'den icâzet almıştır. Huzûr dersleri muhatabı ve nüvvab muallimi, 1296'da (1879) Selânik mollası ve sırasıyla Bursa mollası, 1308'de (1890/91) Haremeyn pâyesi ve sonra Mekteb-i Nüvvab müdürü, 8 ay sonra Bursa nâibi ve oradan Mekke kadısı olup Muharrem 1313'de (Temmuz 1895) orada vefat eylemiştir. Ömrü boyunca azledilmemişti. Fâzıl ve tedbirliydi. (III. 5)

Sâlim Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Nurullah Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 19 Rebiyülevvel 1228'de (22 Mart 1813) vefat etti. Rumelihisarı'nda Kayalar'da medfundur. (IV. 586)

Sâlim Mehmed Efendi (Müftîzâde) Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Süleymaniye müderrisi iken babasından (v. Kasım 1791) az önce vefat etti. (I. 272)

Sâlim Mehmed Emin Efendi (Mirzazâde) Şeyhülislâm Mirza Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, 1126'da (1714) Galata mollası ve sonra bilâd-ı hamse ve Mekke ve İstanbul pâyelerini aldı. Zilka'de 1134'de (Ağustos-Eylül 1722) İstanbul kadısı, Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım-Aralık 1730) Anadolu kazaskeri, Rebiyülâhir 1146'da (Eylül-Ekim 1733) Rumeli pâyesi olup 1148'de (1735/36) arpalığı olan Sakız'a gönderildi. 1149'da (1736/37) Mekke kadısı olup müddetini tamamlayınca Trablusşam arpalığı verildi. 1151'de (1738/39) Şam'a gelmesi emrolundu. Muharrem 1152'de (Nisan-Mayıs 1739) orada vefat etti. Şehzâdebaşı'nda, babasının yanında bir taş dikildi. Âlim ve şairdi. 4 ciltten oluşan *Mâhiyetü'l-Âşıkîn*, tamamına yakın *Aynî Tarihi Tercümesi*, *Tezkire-i Şuarâ* eserleridir. (III. 3)

Sâlim Mehmed Paşa Edirnelidir. Mîrimîran olup 1222'de (1807) Aksaray sancağıyla İsakçı muhâfızı, 1224'de (1809) Akşehir, sonra Mora ve İnebolu [Anabolu (?)] muhâfızı oldu. Sonra harpde Rusya'ya esir olup kurtulduktan sonra 1247 (1831/32) tarihlerinde vefat eyledi. (III. 4)

Sâlim Mehmed Paşa Harputludur. Mîrimîrandan olup Bosna ve Silistre valisi olup sonra vefat etmiştir (1830-1850 arası). (III. 4)

Sâlim Mehmed Paşa Başlarda askerliğe girdi. Yükselerek miralay ve sonra açıklar mîrlivâsı ve Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) süvari mîrlivâsı ve 1267'de (1851) ferik olup Dersaâdet Ordusu'nda bulundu. 1278'de (1861/62) emekli edildi. Mâbeyn-i hümâyûnda kavs muallimi olduğundan, sonra yine istihdam edildi. 1293'de (1876) yine emekli edildi. 5 Rebiyülâhir 1296'da (29 Mart 1879) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Yaşlı ve iyi huyluydu. (III. 5)

Sâlim Mustafa Efendi Nakşibendî ve kadı olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. Şairdir. (III. 4)

Sâlim Mustafa Efendi Reisülküttab Feyzullah Efendi'nin oğludur. Müderris olup 22 Zilka'de 1202'de (24 Ağustos 1788) vefat etmiştir. Miskinler'de medfundur. (III. 4; IV. 39) [IV. 39'da vefat tarihi 1206 (1791/92) olarak verilmiştir.]

Sâlim Mustafa Efendi Habib Ağa'nın oğludur. Askerî kâtip olup hassa ruznâmçecisi ve 1259'da (1843) hassa

muhasebecisi olup şûrâ azası ve ûlâ sınıf-ı evveli oldu. Bir aralık Dâr-ı Şûrâ'dan ayrıldıysa da az müddette 25 Zilhicce 1283'de (30 Nisan 1867) tekrar tayin edildi. Rebiyülâhir 1285'de (Temmuz-Ağustos 1868) bir defa daha hassa muhasebecisi oldu. 9 Muharrem 1286'da (21 Nisan 1869) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Doğru idi. (IV. 479/80)

Sâlim Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişti. Yükselerek ferik oldu. Beyrut kumandanı iken Şevvâl 1314 (Mart 1897) sonunda orada vefat eyledi. Yaşı 70'i geçmişti. (IV. 858)

Salma *bak.* Mehmed Ağa

Saltuk Alp Osman Gazi devri (1299-1326) beylerinden olup muharip bir zattır. (III. 199)

Salyarzâde *bak.* Mustafa Efendi

Samakovîzâde *bak.* Ahmed Necib Efendi

Samanîzâde *bak.* İbrahim Efendi (Seyyid); Ömer Hulûsî Efendi

Sâmânîzâde I. Ahmed devrinden (1603-1617) başlar. Hüseyin Efendi birincileridir. İçlerinden şeyhülislâm olanı vardır. Bu aileden bir fakir hatun görülür. (IV. 696)

Samgîzâde *bak.* Ali Efendi

Sâmî Abdurrahman Paşa Moralı Şeyh Necib Efendi'nin oğludur. Mora'da Trapoliçe'de doğdu. Mora'dan ailesiyle Mısır'a gidip İbrahim Paşa'ya mektupçu oldu. Sonra orada birkaç sene takvim müdürü olup 1247'de (1831/32) mîrimîranlıkla başmuavin oldu. 1259'da (1843) ferik oldu. 1265'de (1849) göçerek İstanbul'da yerleşti. Muharrem 1267'de (Kasım 1850) mîrimîranlıkla Tırhala mutasarrıfı olup o ay vezir rütbesiyle Rumeli müfettişi oldu. Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) Bosna ve Zilhicce'de (Ekim) Trabzon valisi oldu. Cemaziyelâhir 1268'de (Mart 1852) azledildi. Ramazan 1268'de (Haziran-Temmuz 1852) Vidin valisi, Zilka'de 1271'de (Temmuz-Ağustos 1855) Meclis-i Tanzimat azası, Şa'bân 1273'de (Nisan 1857) ilk maarif-i umumiye nâzırı, 1274'de (1857/58) ilâveten Girit valisi olup 1275'de (1858/59) döndü. Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) nezâretten azledildi. 1279'da (1862/63) Mısır'a giderek Zilka'de 1279'da (Nisan-Mayıs 1863) dönüp Meclis-i Vâlâ'ya aza oldu. Muharrem 1280'de (Haziran-Temmuz 1863) Mecâlis-i Âliye'ye memur olup bir müddet sonra affedilerek hanesinde kaldı. Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Meclis-i Â'yân azası oldu. 1298'de (1881) vefat eylemiştir. Yaşı 88'e varmıştı. Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedilmiştir. Orta boylu, nahif, nurânî bir zat idi. Âlim, fâzıl, şair, tedbirli, fasih, cömert ve zengindi. İlmî, dinî ve ledünnî zenginliği nefsinde toplamış olup evlâdından Subhî Paşa, Necib Paşa, Hasan Bey, Bâkî Bey ve Halim Bey de seçkin kişiler oldular. (III. 7/8)

Sâmî Ahmed Efendi Müderris olup 1128'de (1716) vak'anüvis oldu. 1146'da (1733/34) vefat etmiştir. Fâzıl ve huzûr derslerinde mukarrirdi. (III. 7)

Sâmi' (سامع) Ahmed Efendi Hâcegândan Mustafa Râşid Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişerek vüzerâ-yı izâm kapı kethüdâsı ve Divan-ı Muhasebat azası olmuştur. Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 6)

Sâmî Ebûbekir Paşa Ağrıbozlu İbrahim Paşa'nın ikinci oğludur. Yükselip kapıcıbaşı oldu. 1192'de,

(1778), 1196'da (1782) ve 1199'da (1785) üç defa başbaki kulu oldu. 1199'da (1785) sipahiler ağası ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Karadeniz kapdanı, Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) vezir rütbesiyle Mora valisi, 1203'de (1788/89) Selânik ile Varna muhâfızı, 1204'de (1789/90) Bosna ve sonra Rumeli valisi oldu. Rebiyülâhir 1209'da (Kasım 1794) Hotin muhâfızı ve Selânik valisi, 1211'de (1796/97) İçel ile İnebahtı muhâfızı ve 15 gün sonra tekrar Selânik valisi oldu. 13 Zilhicce 1213'de (18 Mayıs 1799) rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. 10 Receb 1214'de (8 Aralık 1799) Boğaz muhâfızı olup birkaç gün sonra borçluları sıkıştırdığı için vezirliği kaldırılarak Tekfurdağı'na sürüldü. Sonra vezirlikle 1216'da (1801) Ağrıboz, Cemaziyelevvel 1216'da (Eylül 1801) ikinci defa Bosna, Muharrem 1217'de (Mayıs 1802) Tırhala ve ardından Silistre, 1221'de (1806) Anadolu valisi, Zilka'de'de (Ocak 1807) Akdeniz muhâfızı, 11 Rebiyülevvel 1222'de (19 Mayıs 1807) Livâ-yı Şerif kaymakamı oldu. Sonra Karahisar-ı Sâhib sancağı ve Şevvâl'de (Aralık 1807) Karlıili sancağı verilmiştir. Orada 1229'da (1814) vefat etmiştir. Sâdık, maarifperver ve usta şairdi. (I. 184)

Sâmî Ebûbekir Paşa Askerliğe girerek zâbit olup Avrupa'ya tahsile gitti. Dönüşte mîrlivâ ve bir-iki sene sonra ferik oldu. Muharrem 1261'de (Ocak 1845) vezir rütbesiyle Erzurum valisi oldu. Zilhicce 1263'de (Kasım-Aralık 1847) azledilip Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) Kastamonu valisi ve Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) Selânik valisi oldu. Şa'bân 1265'de (Haziran-Temmuz 1849) vefat etti. Oğlu mektûbî-i sadâret hulefâsından Dâniş Ahmed Bey, kendisinden üç sene önce vefat etmiştir. (III. 7)

Sâmî Efendi Râsih İbrahim Efendi'nin(→) kardeşidir. Enderûn'dan emekli oldu. 1260'da (1844) vefat eyledi. Usta şairdir. (III. 7; II. 348)

Sâmî Mehmed Efendi Sakızlıdır. Ricâlden Mümtaz Efendi'nin enişteşiydi. Mazbata odasında mümeyyiz ve serhalifeydi. 8 Muharrem 1295'de (12 Ocak 1878) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 8)

Sâmî Mehmed Efendi (Arab Alizâde) Mustafa Edib Efendi'nin oğludur. Müderris, Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) havass-ı refia kadısı ve sonra bilâd-ı hamse mollası ve 1198'de (1784) Mekke pâyesi oldu. 1200 (1786) tarihlerinde vefat eyledi. Şairdir. (III. 8)

Sâmî Mustafa Bey İstanbulludur. Sipahi olup kimyagerliğe heves ederek beyhude mal çürüttü. Sonra onun aleyhine risale yazdı. 1055'de (1645) vefat eyledi. *Divan* sâhibi usta şairdir. (III. 6)

Sâmî Mustafa Bey Arpa emini Osman Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Küçük ruznâmçeci, şehremini, 1138'de (1725/26) piyade mukabelecisi ve 1143'de (1730/31) vak'anüvis oldu. 1146'da (1733/34) vefat etmiştir. Cedid Ali Paşa kabristanına defnedildi. Fâzıl, şair, hattatdı. (III. 7)

Sâmî Mustafa Efendi İstanbulludur. Defterdar mektûbî kalemine girip bir müddet hamamlar kâtibi ve sonra ihtisab kâtibi ve vüzerâya divan kâtibi oldu. Sonra Viyana sefâretine kâtip olup dönüşte âmedî halifelerinden oldu. Sonra posta nâzırı ve Cemazi-

yelâhir 1256'da (Ağustos 1840) takvim nâzırı olup Rebiyülevvel 1257'de (Mayıs 1841) azledildi. 1262'de (1846) ziraat nâzırı, Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) Berlin sefiri ve Şevvâl 1265'de (Ağustos-Eylül 1849) Tahran sefiri oldu. Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) azledilmiştir. 1271'de (1854/55) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 7)

Sâmî Paşa Askerlikten yetişerek miralay ve birçok vakit sadâret seryâveri oldu. Sonra mîrlivâ olup İzmit'e gönderildi. 1301'de (1883/84) İstanbul'da vefat edip Eyüp'e defnedildi. (III. 8)

Sâmî Süleyman Efendi Erzincanlıdır. Kadılardan ve III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (III. 7)

Sâmî Yunus Bey Musulludur. Yunus Aleyhisselâm sülâlesindendi. Musul ve Diyarbekir alaybeyi oldu. Sonra Musâhib Mustafa Paşa'ya intisap ederek Galata Mevlevîhanesi'ne derviş oldu. Nihayet sılasına gidip Musul'da 1097'de (1686) vefat eyledi. Letâife mâil, şairdir. *Divan*'ı vardır. 7 oğlu olup hepsi şair idiler. Babalarının şiirlerine nazire söylerlerdi. (III. 6/7)

Sâmih Hasan Paşa Mehmed Kâmil Paşa'nın oğludur. 1246'da (1830/31) doğdu. 1258'de (1842) Mekteb-i Harbiye'ye girerek 1269'da (1852/53) erkân-ı harp çıkıp yüzbaşı olmuş ve serdâr-ı ekrem maiyetine dâhil olmuştur. Terfi ederek livâ ve 1281'de (1864/65) ferik olup 1285'de (1868/69) 6. Ordu'ya reis olmuştur. Sonra İstanbul'a gelip 4 Receb 1288'de (19 Eylül 1871) zabtiye nâzırı olmuştur. 7 Ramazan 1288'de (20 Kasım 1871) vezir rütbesiyle 3. Ordu müşiri, 18 Zilka'de 1288'de (29 Ocak 1872) bahriye nâzırı ve sonra 3. ve 4. Ordu müşirliğiyle Erzurum valisi oldu. 5 Ramazan 1289'da (6 Kasım 1872) ikinci defa zabtiye nâzırı ve 8 Ramazan'da (9 Kasım) tekrar 4. Ordu müşiriyeti ile Erzurum valisi oldu. 1293 (1876) başlarında Girit valisi ve sonra İstanbul'a çağrılıp bir aralık serasker kaymakamı, 1295'de (1878) tekrar 4. Ordu müşiri ve oradan sene sonunda Diyarbekir valisi olup birkaç sene sonra azledildi. Fosfor Mustafa Paşa'nın vefatında tekrar Erzurum valisi olup 1307'de (1889/90) azledilerek yâver-i ekrem iken 9 Rebiyülevvel 1308'de (23 Ekim 1890) ansızın vefat eylemiştir. Doğru, tedbirliydi. Oğlu Sıdkî Bey'dir. (III. 5/6)

Sâmih Mehmed Efendi (Nasûhîzâde) Vekayi kâtibi meşhur Aziz Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olmuş, Medine mevleviyetini kazanıp dönüşünde Cidde'de iken 1312 başlarında (1894 ortaları) vefat eylemiştir. Müteşerri' ve ta'lik yazıda zamanın İmâd'ı gibiydi. Şiir ve inşaya mail, iyi huylu bir zat idi. (III. 6)

Sâmiî Abdülkerim Efendi Bosnalıdır. Kadı olup 1096'da (1685) vefat etti. Şairdir. *Siyer-i Veysî*'ye zeyli, *Divan*'ı, *Münşeat*'ı vardır. Oğlu Abdî Efendi'dir(→). (III. 353)

Sâmil Mustafa Efendi Şair Cevdet Ahmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Tercüme kalemi halifelerinden iken 1256'da (1840) vefat etti. Şairdir. (III. 6; II. 89)

Samsa Çavuş Osman Gazi'nin beylerinden olup 699 da (1299/1300) Sorgun'un fethinde bulunmuş ve 705'de (1305/06) Bursa Yenişehirinde bir kaleye muhâfız olmuştur. Beyler içinde kıdem kazanmıştı. Kardeşi Sülemiş de beylerdendir. (III. 233)

Samsunî *bak.* Hasan Efendi

Samsunîzâde *bak.* Ahmed Efendi; Kasım Efendi; Mahmud Efendi; Mehmed Efendi; Muhyiddin Mehmed Efendi

Samsunîzâde II. Bâyezid devri (1481-1512) âlimlerinden Hasan Efendi oğullarına denir. Üçüncü oğluna kadar mevâlîden olarak yetişmiş ve sonra ikbâlleri sona ermiştir. (IV. 693)

Samtî Dede Konyalı bir Mevlevî'nin oğludur. Şam Mevlevîhanesi şeyhi Ali Dede ile Şam'a gidip Divanî Mehmed Efendi ile Şeyh Ahmed'in himmetlerini görmüştü. Yaşı 90'ı geçerek 1040'da (1630/31) vefat eyledi. Şairdir. (III. 233)

Samtî Mehmed Efendi Bursalıdır. Hacı Yusuf'un oğludur. Müderris, Selânik mollası olup Cemaziyelevvel 1080'de (Ekim 1669) vefat etti. Şairdir. Oğlu veya torunu Mehmed Reşid Efendi'dir. (IV. 178)

Samtîzâde *bak.* Reşid Mehmed Efendi

Samurkaş *bak.* Ali Ağa; Mehmed Ağa

Sancakdarzâde *bak.* Mehmed Çelebi

Sandalcızâde *bak.* Ali Efendi

Sânî *bak.* Dâvud Paşa

Sânî Can Muhyî Çelebi denir ki, İstanbulludur. 1000'de (1591/92) vefatında Edirnekapı'ya defnolundu. Şair olup Nakkaş Sâî hakkında *Çehrenâme*'si vardır. (II. 63)

Sânî Hasan II. Bâyezid devrinin (1481-1512) temiz edâlı ve müstesna şairlerindendir. (II. 63)

Sânî İbrahim Efendi Manisalıdır. Müderris ve Manisa'ya molla olmuştur. Sonra 15 sene emekli oldu. Receb 1062'de (Haziran 1652) vefat etti. Aksaray'da Murad Paşa Camii'ne defnedildi. Şairdir. (I. 104)

Sânîî Çelebi (Attarzâde) Edirnelidir. Kimyagerliğe meyli olup 993'de (1585) yanarak vefat etti. Usta şairdir. (III. 219)

Sânîî Mahmud Efendi Yoluk Çelebi denilen Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Kadılardandı. 979'da (1571/72) vefat etti. Şairdir. (III. 219; IV. 135)

Sansar *bak.* İbrahim Paşa

Saraç *bak.* İshak Çelebi; Mehmed Ağa

Saraçzâde *bak.* Abdülfettâh Ağa; Ahmed Bey; Mustafa Efendi

Saray Hocası *bak.* Ahmed Efendi; Mustafa Efendi

Saraylı *bak.* Ali Ağa; Mehmed Ağa

Saraylızâde *bak.* Hasan Ağa

Sârbân *bak.* Ahmed Efendi

Sarhoş *bak.* Abdî Efendi; Ahmed Paşa; Ahmed Paşa (Evliya) (Hacı); Bâlî İlhâmî Efendi; İbrahim Paşa; Mehmed Paşa

Sarı *bak.* Abdullah Abdî Efendi; Abdullah Efendi; Abdullah Paşa; Abdurrahman Paşa; Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; Ahmed Paşa (Hacı); Ahmed Paşa (Tarhuncu); Ali Ağa; Ali Efendi; Ali Paşa; Gâlib Paşa; Halilî; Hüseyin Kethüdâ; Hüseyin Paşa; Hüseyin Paşa (Dizveren); İbrahim Efendi; Ken'an Paşa; Mahmud Ağa; Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mûsâ; Mustafa Efendi; Mustafa Paşa; Nasûh; Osman Ağa; Osman Efendi; Sinan Efendi; Süleyman Paşa; Süleyman Paşa (Hacı Eyvad); Şâkir Paşa

Sarı Alizâde *bak.* Mehmed Efendi

Sarı Asma *bak.* Sagarî Ali Çelebi

Sarı Babazâde *bak.* Abdürrahim (Abaza Şeyhi)

Sarı Danişmend *bak.* Abdürrahim Merzifonî

Sarı Kadı *bak.* Mehmed Dede

Sarı Kâtip *bak.* Abdüllâtif Efendi; Mehmed Efendi (Mestçizâde)

Sarı Memi *bak.* Hıfzî Çelebi

Sarı Muid *bak.* Mustafa Efendi

Sarı Nâib *bak.* İsmail Mukim Efendi

Sarıcazâde *bak.* Mehmed Ağa

Sarıgerz *bak.* Nureddin Efendi

Sarığı güzel *bak.* Âsaf Mehmed Paşa

Sarıkçı *bak.* Beşir Ağa; Hasan Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa; Mustafa Paşa (Musâhib)

Sarıklızâde *bak.* Abdullah Ağa

Sarızâde *bak.* Emin Mehmed Bey; Mehmed Paşa

Sârikülbahr *bak.* Hüseyin Efendi

Sârikülbahrzâde *bak.* Mehmed Efendi

Sârim Ali Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Sonra Divan-ı Hümâyûn kesedarı oldu. 1223'de (1808) ulûfeciyân-ı yemin kâtibi dahi olmuştur. 1233'de (1818) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (III. 197)

Sârim Ali Paşa Kıdemli askerlerden olup mîrlivâ ve birkaç sene şeyhülharem olup Şevvâl 1292'de (Ekim-Kasım 1876) azlolunmuş ve sonra vefat eylemiştir. (III. 199)

Sârim İbrahim Bey İbrahim Sârim Paşa'nın torunlarındandır. Kalemden yetişerek 1249'da (1833/34) Galata nâzırı ve 1250'de (1834/35) kereste nâzırı oldu. Sonra vüzerâ kapı kethüdâsı oldu. 1268'de (1851/52) vefat eylemiştir. Kardeşi Osman Gâlib Bey 1267'de (1851) vefat edip Galata Mevlevîhanesi'ne defnedilmiştir. (III. 197/98)

Sârim İbrahim Bey Hüseyin Hüsnî Efendi'nin (v. 1293/1877)(→) oğludur. Mektûbî-i maliye hulefâsından olup 1285'de (1868/69) vefat eylemiştir. Kadıköy'de medfundur. (II. 229)

Sârim İbrahim Efendi (Kevâkibîzâde) Said Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1268'de (1851/52) Trabzon mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 198; III. 44) [III. 198'de "Gelenbevîzâde" olarak gösterilmiştir.]

Sârim İbrahim Paşa Ayasofya türbedarlarından ve kadılardan iken Cemaziyelevvel 1247'de (Ekim 1831) vefat eden Hâfız Mûsâ Efendi'nin oğludur. 1216'da (1801/02) doğup Divan-ı Hümâyûn kalemine girdi. Süleyman Necib Efendi'ye damad oldu. Sonra hâcelik rütbesine ve âmedî hulefâlığına nâil oldu. Şevvâl 1243'de (Nisan-Mayıs 1828) başmukataacı olup 1245'de (1829/30) Halil Paşa sefâretinde sırkâtibi hizmetiyle Rusya'ya gidip geldi. 1246'da (1830/31) küçük evkaf muhasebecisi ve 1248'de (1832/33) tekrar başmukataacı ve Divan-ı Hümâyûn âmedî vekili oldu. Şa'bân 1250'de (Aralık 1833/Ocak 1834) aklâm-ı seb'a hocası, aynı ay beylikçi vekili, Rebiyülevvel 1253'de (Haziran 1837) asâleten beylikçi ve Cemaziyelâhir'de (Eylül) hariciye müsteşarlığı pâyesiyle Londra sefiri ve Şevvâl 1254'de (Aralık 1838/Ocak 1839) Meclis-i Vâlâ azası ve dahiliye müsteşarı, Rebiyülâhir 1255'de (Haziran-Temmuz 1839) sadâret müsteşarı olup 2 Receb 1255'de (11 Eylül 1839) azledildi. Sonradan İran sefiri olup dönüşte Zilka'de 1256'da (Ocak 1841) Sayda defterdarı olup sonra azledildi. Rebiyülevvel 1257'de (Mayıs 1841) Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülâhir'de (Hazi-

ran) ticaret nâzırı ve Zilka'de 1257'de (Aralık1841-Ocak 1842) hariciye nâzırı olup Rebiyülâhir 1259'da (Mayıs 1843) azledilmiştir. Ramazan 1259'da (Ekim 1843) Meclis-i Vâlâ azası. Zilka'de 1260'da (Kasım 1844) ikinci defa Londra, Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) Paris sefiri, Safer 1262'de (Ocak 1846) ikinci defa ticaret nâzırı ve Cemaziyelevvel'de (Mayıs) ilâveten ziraat nâzırı, Şa'bân 1262'de (Ağustos 1846) gümrük emini. 9 Şevvâl 1262'de (30 Eylül 1846) bâlâ rütbesiyle ikinci defa sadâret müsteşarı, 5 Rebiyülevvel 1263'de (21 Şubat 1847) vezir rütbesiyle maliye nâzırı, 3 Rebiyülevvel 1264'de (8 Şubat 1848) Meclis-i Vâlâ reisi ve 28 Cemaziyelevvel 1264'de (29 Nisan 1848) sadrazam oldu. Sonra azledildi. Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) Bursa valisi olup Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) azledildi. Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat 1853) Trabzon valisi olup Zilhicce 1269'da (Eylül 1853) azledildi. 6 Zilhicce 1270'de (30 Ağustos 1854) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Kâtip, siyasî işlere vâkıf, her işe aklı erer, sert, sâdık ve iffetliydi. Büyük kardeşi Mehmed Hüsnî Efendi'dir. Küçük kardeşi ise İsmail Edib Efendi'dir. (III. 198)

Sârim Mustafa Efendi Amasyalıdır. Hâfız-ı kütüb olup 1259'da (1843) vefat eyledi. Arapça ve Farsça bilir ve şairdi. (III. 197)

Sarmısak *bak.* Mehmed Paşa

Sarmısakçızâde *bak.* Mustafa Efendi

Saruca Paşa I. Murad devrinde (1361-1389) sancakbeyi olup, yükselerek Anadolu beylerbeyi oldu. Sonra vezir olup Karamanoğlu harbinde sağkol kumandanı oldu. I. Bâyezid (Yıldırım) devrinin (1389-1402) ilk yıllarında vefat eylemiştir. Gelibolu'da cami ve imareti vardır. (III. 199)

Saruca Paşa Mâbeyn-i hümâyûndan yetişerek mîrlivâ ve beylerbeyi ve 833'de (1429/30) vezir ve Edirne muhâfızı oldu. Sonra emekli olup Gelibolu'da bir hayli yıl sâkin oldu. 846'da (1442/43) Derbend muhasarasında tedbiri beğenilince tekrar vezirliğe getirildi. 855'de (1451) musâhib-i padişahî olup sonra vezirlikle kalmıştır. 857'de (1453) Halil Paşa ve Şihâbeddin Paşa ile beraber azlolunduktan sonra vefat eylemiştir. (III. 199)

Saruhan Selçuklu devletinden sonra Manisa beyi olmuştur. Orası adına mensup olup düşmandan iyice muhâfaza eylemiştir. Osman Gazi ile (hd 1299-1326) çağdaş olup sonra vefat eylemiştir. (III. 199)

Sathî *bak.* Mustafa Efendi

Sâtı' Mustafa Efendi (Saatçizâde) (Hacı) Müderris olup Muharrem 1172'de (Eylül 1758) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 435)

Satırcı *bak.* Mustafa Paşa

Saturcu *bak.* Mehmed Paşa

Savnî Ali Efendi Kadı olup Kandiye'den azledilmiş olarak 1152'de (1739/40) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Şiir ve inşada mâhirdir. (III. 236)

Saydî *bak.* Yusuf Efendi

Sa'yî Çelebi Prizrenlidir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) tahsille saray muallimi oldu. II. Bâyezid devri (1481-1512) şair ve münşîlerdendir. Kardeşi şair Nehârî'dir. (III. 50)

Sa'yî Çelebi Prizrenlidir. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 50)

Sa'yî Ramazan Efendi (Memikzâde) Tirelidir. Merhaba Efendi'nin kâtibi olup kadı oldu. 996'da (1588) vefat eyledi. Şairdir. (III. 50)

Sayyadîzâde *bak.* Hasan Efendi

Seb'azâde *bak.* Ferid Mehmed Bey; Nâmık Efendi

Sebzî Çelebi Dâvud Paşa Camii'nde hâfız ve imamdı. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eyledi. Şair olup *Divan*'ı vardır. (III. 8)

Sebzî Mehmed Efendi Bursalıdır. Müderris iken, Cemaziyelevvel 1091'de (Haziran 1680) vefat etti. Ölüm sebebi bir şeftali çekirdeği olmuştur. Şair olup *Divan*'ı vardır. (IV. 184)

Sebzî Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1125'de (1713) Rusya taktî-i hudud memuru, Şevvâl 1126'da (Ekim 1714) silahdar ağası, Muharrem 1127'de (Ocak 1715) cebecibaşı oldu. Azilden sonra Zilhicce 1128'de (Kasım-Aralık 1716) süvari mukabelecisi, Muharrem 1129'da (Aralık 1716-Ocak 1717) başmuhasebeci, sonra defter emini ve Rebiyülevvel 1132'de (Ocak-Şubat 1720) ikinci defa cebecibaşı, Şevvâl 1136'da (Haziran-Temmuz 1724) ruznâme-i evvel olup 8 Zilka'de 1136'da (29 Temmuz 1724) vefat etti. Umûr-ı seyfiye ve kalemiyeye âşinâ idi. (III. 8/9)

Sefer Ağa Tersaneden yetişerek tersane kethüdâsı oldu. Vefatında, Küçükpiyalepaşa'da yaptırdığı mektebe defnedildi (1610'lar). (III. 51)

Sefer Ağa Ricâlden olup 1029'da (1620) vefat etti. Şehzâde Camii'ne defnedildi. (III. 51)

Sefer Ağa Yükselerek bostancıbaşı oldu. 995'de (1586) kapıcıbaşı olup Cemaziyelâhir 1008'de (Aralık 1599-Ocak 1600) vefat etmiştir. Doğru idi. Oğlu ricâlden Derviş Mehmed Efendi 1050'de (1640/41) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 50)

Sefer Ağa Kürttür. Galata Sarayı ağası olup Muharrem 1067'de (Ekim-Kasım 1656) hasodabaşı oldu. Behek hastalığına yakalanarak vefat etmiştir. (III. 51)

Sefer Ağa Midillili Mustafa Paşa kethüdâlığından kapıcıbaşı olup 1095'de (1684) silahdar ağası olmuş ve sonra vefat eylemiştir. (III. 51)

Sefer Ağazâde *bak.* Derviş Mehmed Efendi

Sefer Dede Hüsâmeddin Uşşakî'nin dervişlerindendir. Kasımpaşa Tekkesi'nde iken şeyhine, bir gece "nerede yatayım" diye sormuş, şeyhi de, "külhanda yat" buyurduğundan vefatına kadar orada yatmış ve oraya defnedilmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (III. 50)

Sefer Dede Ni'me'l-ceyşdendir. Ayazmakapısı Mescidi'ni inşa eyledi. Vefatında oraya defnedildi. (III. 50)

Sefer Efendi Kayserili Mehmed Efendi oğludur. Müderris, Amasya müftüsü oldu. Sonra emekli edildi. 995'de (1587) vefat etti. Seyyah, âlim ve müttaki idi. (III. 50)

Sefer Efendi Gaferyadlıdır. İlim tahsil ederek müderris oldu. 1034'de (1624/25) Üsküdar, sonra Kudüs mollası oldu. Safer 1039'da (Eylül-Ekim 1629) vefat etti. Doğru idi. (III. 51)

Sefer Efendi Kırımlıdır. Müderris olup Zilka'de 1109'da (Mayıs-Haziran 1698) vefat etmiştir. (III. 51)

Sefer Giray Gazi Giray'ın oğludur. 1016'da (1607/08) vefat etmiştir. (III. 51)

Sefer Hoca Şeyhlerden icâzet alarak Ebâ Eyyûb el-Ensârî Türbesi'ne türbedar olmuştur. 973'de (1565/66) vefat eyledi. Ermiş sayılanlardandır. (III. 50)

Sefer Paşa Boşnaktır. Beylerden olup 1108'de (1696/97) Hersek mutasarrıfı oldu. 1114'de (1702/03) Bosna beylerbeyi olup Ramazan 1121'de (Kasım 1709) vefat etmiştir. Tedbirli ve güçlüydü. (III. 51)

Sefer Paşa Çerkes beylerinden olup Kırım muharebesinde iyi hizmeti görülüp mîrimîran olmuştur. 1276 (1859/60) tarihlerinde vefat eylemiştir. Oğlu Hacı İbrahim Paşa dır(→). (III. 51)

Sefer Paşa (Köse) Mâbeyn-i hümâyûnda yetişerek 1026'da (1617) Rumeli beylerbeyi olarak çıkmıştır. 1027'de (1618) azledildi. 1032'de (1623) Konya valisi olarak 1033'de (1623/24) vefat etti. (III. 51)

Sefer Paşa (Köse) IV. Murad devrinde beylerden olduğundan Kars muhâfızı oldu. 1038'de (1628/29) İranlılara üstün gelip Ahıska ve Çıldır beylerbeyi olup sonra Kars muhâfızlığı ilâve edildi. Uzun müddet oralarda bulunup 1062'de (1652) vefat eyledi. Yerine kardeşi geçtiyse de 1063'de (1653) azledildi. Oğlu Arslan Mehmed Paşa'dır. (III. 51)

Sefer Paşa (Köse) (Hacı) Aşçı olup Tiryaki Hasan Paşa ile Kanije'de bulunup sekbanbaşılık hizmetini ifa eylemiştir. Mükâfâten beylerbeyi olup 1013'de (1604/05) Erzurum beylerbeyi olmuştur. İranlılar, zamanında Kars'ı alarak alaybeyi Ken'an Bey'le muhâfızı Osman Ağa geri çekilince bu zat Erzurum'da sebat edip teslim etmemiştir. 1014'de (1605/06) birkaç paşayla birleşerek İranlılarla harbedip şehid oldu. Bahadır, cesurdu. (III. 50/51)

Sefer Paşazâde Kars valisi Sefer Paşa'nın oğlu ve yeğeni de paşa olarak oralarca yarım asrı aşkın pâyidâr olmuştur. (IV. 693/94)

Sehâbî Çelebi Bursalıdır. Beylerden olup 918'de (1512) vefat etti. Şairdir. (III. 9)

Sehâbî Çelebi Hemedanlıdır. 970 (1562/63) yılından sonra vefat etti. Şairdir. *Kimyâ-yı Saâdet*'i tercüme eyledi. (III. 9)

Sehî Çelebi Edirnelidir. Necâtî Bey'in yetiştirmesidir. II. Bâyezid'in oğlu Şehzâde Mehmed'in sancakta kâtibiydi. Sonraları divan kitâbeti ve mütevellilik ederdi. 955'de (1548) vefat etti. *Divan*'ı ve *Tezkire-i Şuarâ*'sı vardır. (III. 115)

Sekbanbaşızâde *bak.* Abdullah Efendi; Edhem Ağa; Mehmed Ağa (Çelebi); Hüseyin Bey; Şerif Halil Bey

Sekbanbaşızâde Eski dahiliye müsteşarı Halil Şerif Bey ile ricâlden Abdullah Efendi'nin babaları sekbanbaşı idi. O yüzden bu ismi almışlardır. Aile halen bâkîdir. (IV. 694)

Sel *bak.* Kelim Efendi

Selâm Mehmed Efendi Müderris ve Şeyhülislâm Mustafa Efendi b. Feyzullah Efendi'ye damad olmuştur. Mahrec ve Şam mollası oldu. 1204'de (1789/90) vefat eylemiştir. Eşi Şa'bân 1205'de (Nisan 1791) vefat etti. Oğlu Mehmed Sâlim Efendi'dir(→). Üsküdar'da, Tunusbağı'na defnedilmişlerdir. (III. 52)

Selâmcı Ağazâde *bak.* İbrahim Ağa

Selâmet Giray Han I Devlet Giray Han'ın oğludur. Kardeşine nureddin

ve kalgay olmuştur. Sonra İstanbul'a gelip kardeşi Gazi Giray Han'ın vefatında Kırım hanı oldu. Mehmed Giray'ı kalgay ve Şahin Giray'ı nureddin etti. Ancak Mehmed Giray haber alarak kaçınca Canbek Giray kalgay ve Devlet Giray nureddin oldu. Rebiyülevvel 1019'da (Haziran 1610) vefat etti. Müddeti iki sene ve ömrü 52 yıldır. Oğlu Azamet Giray, Canbek Giray'a kalgay olmuş ve evvelce bir müddet İstanbul'da oturmuştur. 1040'da (1630/31) vefat etmiştir. Bir oğlu da Safâ Giray'dır ki, Rezmî Bahadır Giray'a nureddin olup Rusya seferinde vefat etmiştir. Bunun oğlu Tohtamış Giray ve onun oğlu şairlerden Şahin Giray olup 1102'de (1690/91) nureddin olup 1103'de (1691/92) azledildi. Bir oğlu da Kırım Giray'dır ki, İslâm Giray'a kalgay olmuştu. Sonra Mehmed Giray, han olunca azledildi. Bunun oğlu Safâ Giray 1081'de (1670/71) kalgay olup az müddette azledilmiştir. Bir oğlu da Mübârek Giray olup 1030'da (1621) nureddin olmuştu. Kırım Girayzâde Cihan Giray da 1102'de (1690/91) kalgay olup 1103'de (1691/92) azledilmiştir. Üç oğlu, yani Rezmî Bahâdır Giray Han, İslâm Giray Han, IV. Mehmed Giray Han Kırım hanı olmuşlardır. Bahadır Giray'ın oğlu Selâmet Giray olup 1081'den (1670/71) 1088'e (1677) kadar kalgay olmuştur. (III. 52/53)

Selâmet Giray Han II Hacı Selim Giray Han'ın oğludur. 1125'de (1713) harpde serasker olup 1128'de (1716) ayrılmıştır. 1137'de (1724/25) nureddin, 1140'da (1727/28) kalgay olup 1143'de (1730/31) ayrıldı. 1150'de (1737/38) tekrar kalgay olup Safer 1155'de (Nisan 1742) Kırım hanı oldu. 1158'de (1745) azledilmiş ve birkaç sene geçince vefat eylemiştir. (III. 53)

Selâmî *bak.* Mehmed Ağa

Selâmî Ali Efendi Önce tahsille müderris olup sonra Celvetî tarikatine girdi. Bursa'da bir zaviye bina eylemiştir. 1090'da (1679) Hüdâî Mahmud Efendi Tekkesi şeyhi oldu. Sonra meşihati alınarak Şeyh Halil'e verilmiştir. Az müddette hatt-ı hümâyûn ile tekrar tayin edildi. Safer 1103'de (Kasım 1691) vefat eyledi. Meczub-ı nakş, şuur sâhibi, sert ve heybetliydi. Bağlarbaşı'nda bir tekke, cami, Bülbülderesi ile Acıbadem'de bir cami, Bulgurlu ve Fıstıklı'da birer zaviyesi vardır. Her birine vazifeler tayin eyledi. Çamlıca'da yeni bir mahalle yaptı ki, halen adına mensuptur. (III. 53)

Selâmî Efendi İzmirlidir. Seyyahlardan olup Selâmî Efendi Tekkesi'ne şeyh oldu. 1221'de (1806) vefat eyledi. Beliğ şairdir. (III. 53)

Selâmî Efendi İzmirlidir. Nakşibendi şeyhlerinin büyüklerinden olup 1258'de (1842) vefat etmiştir. (III. 54)

Selâmî Efendi Ahıskalıdır. Vanlı Karamüftü Mehmed Efendi sülâlesinden olup Süleyman Efendi'nin oğludur. 1231'de (1816) İstanbul'a gelip kâtiplikle taşraları gezdi. 1257'de (1841) maliye mektubî odasına girip 1270 (1853/54) yılından sonra vefat etti. Şairdir. (III. 54)

Selâmî Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip 1251'de (1835/36) hâcegândan oldu. Sonra kapı kethüdâsı olup Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) defâvî muavin-i evveli oldu. 1256'da (1840) Beriyyetü'ş-Şam Ordusu defterdarı olup Şa'bân 1260'da (Ağustos-Eylül 1844) Dâr-ı Şûrâ-yı

Askerî azası olup ûlâ sınıf-ı evveli rütbesini aldı. 17 Şevvâl 1277'de (28 Nisan 1861) vefat edip Süleymaniye'ye defnedildi. Bir kızı kaldı ve serveti ona intikal eyledi. (III. 54)

Selâmî Efendi (Seyyid) Yükselerek başmukataacı oldu. 1158'de (1745) Kırım hanına gönderildi. Dönüşte küçük ruznâmeci olup 1165'de (1752) küçük evkaf muhasebecisi oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 53)

Selâmî Mustafa Efendi Molla Izârî lâkaplı Kasım Efendi'nin(→) torunudur. Danişmendken mesleğini terk edip Bayramî ve Zeynî sûfisi oldu 993'de (1585) vefat etti. Emir Buharî'ye defnedildi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 46)

Selâmî Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişip bir aralık yâver-i padişâhî olmuş, sonra Silistre ve sonra Selânik cihetinde senelerce kalmış ve ferik iken Rebiyülevvel 1312'de (Eylül 1894) vefat eylemiştir. (III. 54)

Selçuk Hatun Bursalıdır. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) kadınlarındandır. Beşiktaş'da bir mescid inşa eyledi. Sonra Abbas Ağa yenileyince adı unutulmuştur. (III. 54)

Selisî Mehmed Efendi (Baldırzâde) Tokatlı Ali Dede oğlu müderris Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Mekke mollası olup Receb 1060'da (Temmuz 1650) vefat etti. Şairdir. Bursa âlim ve şeyhlerini derlemiştir. Oğlu Dervis Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 164)

Selikî Şa'bân Efendi Ispartalıdır. Kefe'de kadı iken I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında haramiler elinde şehit oldu. Şairdir. (III. 148)

Selim Ağa Yeniçeridir. Zağarcıbaşı, 1110'da ((1698/99) kul kethüdâsı, senelerce sonra yeniçeri ağası ve 1125'de (1713) azledilmiş olarak Gönye mutasarrıfı olup orada vefat etmiştir. (III. 55)

Selim Ağa Hamavîzâde damadı olup kapıcıbaşı ve Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) mîrahûr-ı sânî olup Zilhicce 1175'de (Temmuz 1762) vefat etmiştir. (III. 56)

Selim Ağa Kasapbaşı olup 1175'de (1761/62) vefat etti. Eğrikapı'da defnedildi. (III. 56)

Selim Ağa Yükselerek kapıcıbaşı oldu. 1165'de (1752) Mehmed Ağa Bosna'ya memur olunca çavuşbaşı vekili, onun valiliğinde asâleten çavuşbaşı oldu. Sonra azlolunup 1168'de (1754/55) Hekimzâde Ali Paşa'ya sadâret müjdesiyle gönderildi. Safer 1169'da (Kasım 1755) kapıcılar kethüdâsı vekili ve Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) başbaki kulu, Safer 1172'de (Ekim 1758) tekrar çavuşbaşı, Şevvâl 1179'da (Mart-Nisan 1766) mîrahûr-ı evvel oldu. Azilden sonra 1183'de (1769/70) Sofya'ya memuren gidip dönüşte vefat eylemiştir. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 57)

Selim Ağa Hâzin-i şehriyârî olup 1184'de (1770/71) vefat eylemiştir. Üsküdar'a defnedildi. (III. 56)

Selim Ağa Yeniçeridir. Sırasıyla kul kethüdâsı ve 24 Cemaziyelevvel 1223'de (18 Temmuz 1808) yeniçeri ağası olup o sene azledilerek vefat eylemiştir. (III. 59)

Selim Ağa (Cündî) İzzet Paşa'nın kölesi olup saraya girmişti. Hazinedar-ı şehriyârî olarak 1220'de (1805/06) vefat eyledi. Miskinler'de medfundur. (III. 59)

Selim Ağa (Ebe) Enderûn'dan yetişerek mabeynci, Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) vefat etmiştir. (III. 59)

Selim Ağa (Hacı) Kapıcıbaşılardan olup surre emini oldu. 1194'de (1780) vefat edip Aksaray'da, Murad Paşa Camii kabristanına defnedilmiştir. (III. 57)

Selim Ağa (Hacı) Reisülküttab Tavukçu Mustafa Efendi'nin İran'dan aldığı kölesiydi. Bekir Paşa darbhane emini iken iltizam işlerinde görev vermiş ve sonra Sârim İbrahim Paşa'nın dairesine girmiştir. 1182'de (1768/69) Edirne Sarayı tamiratında iken Hotin defterdarlığına gönderildi. Döndükten sonra 1187'de (1773) başbaki kulu ve kapıcıbaşı olup 1188'de (1774) I. Abdülhamid tahta çıkınca darbhane emini oldu. Sonra 1190'da (1776) matbah emini ve sonra tersane emini olup Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) azledildi. Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) Karaburun ve Yenikale bina emini oldu. Rebiyülevvel 1201'de (Ocak 1787) matbah emini ve Şevvâl'de (Temmuz-Ağustos) yine tersane emini oldu. Şa'bân 1203'de (Mayıs 1789) tersanede vefat etti. Nüfuzlu olup ikbâl devrinde, Üsküdar'da bir mektep ve kütüphane yaptırmıştır. Oğlu Nazif Ahmed Efendi(→) ile birlikte o mektepte medfundur. (III. 58)

Selim Ali Dede (Kırkık) 1100'de (1688/89) vefat etti. Şairdir. (III. 55)

Selim Bey Kolçak İlyas Paşa'nın(→) oğludur. Hassa silahşorü olup 28 Safer 1217'de (30 Haziran 1802) vefat etmiştir. Haydarpaşa'da medfundur. (I. 398/99)

Selim Bey Mustafa İffet Bey'in oğlu olup hâcegândan iken 1231'de (1816) vefat ederek Haydarpaşa'ya, babasının yanına defnolunmuştur. (III. 60; IV. 457)

Selim Bey II. Mahmud'un kölelerindendir. Mâbeynci ve 1264'de (1848) serkurenâ-yı padişahî oldu. 1271'de (1854/55) ayrılmıştır. 1282'de (1865/66) vefat etti. Üsküdar'da, Nasûhî Tekkesi'nde medfundur. Dindar, eli sıkı, tedbirliydi. (III. 62)

Selim Dede Galata Mevlevîhanesi şeyhi olup 1161'de (1748) vefat etti. Oğlu Mehmed Sâdık Dede'dir(→). Bir oğlu da Yahyâ Dede'dir. (III. 56) [Başka yerlerde vefat tarihi 1191 (1777) olarak verilmiştir.]

Selim Efendi Edirnekapılıdır. Nahifî şâkirdidir. Müderris olup 1180'de (1766/67) vefat etti. Bilgili bir şairdir. (III. 57)

Selim Efendi Hâcegândan olup 1251'de (1835/36) mevkufatî olmuştur. Sonra vefat etti. (III. 61)

Selim Efendi (Hacı) Maliyeden yetişip Halimî Mustafa Paşa'ya mühürdar oldu. Sonra hâcegândan olup 1182'de (1768/69) tezkire-i sânî vekili, 1184'de (1770/71) piyade mukabelecisi, 1187'de (1773) Anadolu muhasebecisi, 1188'de (1774) tezkire-i sânî, sonra darbhane emini, 1189'da (1775) sipah kâtibi, 1193'de (1779) arpa emini, 1196'da (1782) başmuhasebeci, 1199'da (1785) sipah kâtibi, 1200'de (1786) atlı mukabelecisi, Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) başmuhasebeci ve 1203'de (1788/89) defter emini olup sonra vefat etmiştir. Dirayetli bir zat idi. Oğlu Abdülganî Efendi'dir. (III. 57/58)

Selim Efendi (Paşmakçızâde) Şeyhülislâm Abdullah Efendi'nin oğlu-

dur. Müderris, molla, 1191'de (1777) Şam mollası, 1199'da (1785) Mekke pâyesi, Şevvâl 1204'de (Haziran-Temmuz 1790) İstanbul pâyesi, sonra Anadolu pâyesi oldu. Cemaziyelâhir 1207'de (Ocak-Şubat 1793) vefat etmiştir. Eğrikapı'ya defnedildi. Oğlu Mustafa Nâfiz Efendi'dir. Diğer oğlu Şihâbeddin Mehmed Efendi'dir(→). (III. 58/59)

Selim Efendî (Seyyid) Müderris olup Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) İzmir mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 57)

Selim Giray Maksûd Giray Han'ın oğludur. Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) İsmail harbinde şehid oldu. (III. 58)

Selim Giray Han I (Hacı) I. Rezmî Bahadır Giray Han'ın oğludur. Babasının vefatında Yanbolu'da sâkin oldu. Zilhicce 1081'de (Nisan-Mayıs 1671) Kırım hanı olup Zilhicce 1088'de (Şubat 1678) azledildi ve Rodos'a gönderildi. 1095'de (1684) ikinci defa han oldu. Azamet Giray adında 7 seneden beri nureddin olan oğlunun vefatından müteessiren 1102'de (1690/91) hanlığı oğluna terk ederek hacca gitti. Döndükten sonra 1104'de (1692/93) üçüncü defa han tayin edildi. 1110'da (1698/99) ayrıldı. 1114'de (1702/03) dördüncü defa han oldu ve Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) vefat eyledi. Akıllı, âlimdi. Birtakım hayır eserleri inşa ettirdi. 20 oğlu olup bunlardan birkaç tanesi han olmuştur. İçlerinden Sâhib Giray 1125'de (1713) nureddin olup 1128'de (1716) azledildi. Keza Âdil Giray 1130'da (1718) nureddin ve istifadan sonra 1137'de (1724/25) kalgay olup 1140'da (1727/28) azledilmiş ve 1143'de (1730/31) ikinci defa tayin edilip sonra yine azledilmiştir. Tohtamış Giray Rebiyülevvel 1104'de (Kasım-Aralık 1692) İsmail geçidinde vefat etti. Mahmud Giray, 1148'de (1735/36) nureddin oldu. Maksûd Giray 1118'de (1706/07) nureddin olmuştu. Diğer Mahmud Giray ise 1100'de (1688/89) vefat etti. Devlet Giray, Gazi Giray, Kaplan Giray, Mengli Giray, Saâdet Giray ve Selâmet Giray han oldular. Şehbâz Giray ve Safâ Giray da evlâdındandır. Kölelerinden bazıları da vezir ve bey oldu. (III. 55)

Selim Giray Han II Kaplan Giray Han b. Hacı Selim Giray Han'ın oğludur. 1152'de (1739/40) amcası Mengli Giray Han'ın vefatında Kırım hanı olmuştur. 1155'de (1742) azledildi. 1159'da (1746) ikinci defa han olup Cemaziyelevvel 1161'de (Mayıs 1748) vefat etti. Tedbirli ve güçlüydü. (III. 56)

Selim Giray Han III Hacı Selim Giray'ın torunlarındandır. Kalgay olup azledilmiş olarak Vize'de, Çakıllı Çiftliği'nde oturmuştu. Rebiyülâhir 1178'de (Ekim 1764) Kırım hanı tayin edilip Şevvâl 1180'de (Mart 1767) azledildi ve çiftliğine çekildi. Şa'bân 1184'de (Kasım-Aralık 1770) ikinci defa Kırım hanı oldu. 1185 sonlarında (1772 başları) Rusların Kırım'a hücumlarında bir gemiyle İstanbul'a geldi. 1191'de (1777) üçüncü defa Kırım hanı oldu. 1192'de (1778) Rusların Şahin Giray'ı istemeleri harple neticelenerek dönüp çiftliğinde oturdu. 1200'de (1786) vefat eylemiştir. Vize kasabasında medfundur. 73 yaşındaydı. Cesur ve sâdıkdı. (III. 57)

Selim İbrahim Efendi (Müftîzâde) Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Şa'bân 1201'de (Mayıs-

Haziran 1787) Yenişehr-i Fenar, 1210'da (1795/96) Şam, 1213'de (1798/99) Mekke mollası ve 1218'de (1803/04) İstanbul kadısı oldu. 1225'de (1810) Anadolu pâyesiyle ordu kadısı olup 1227'de (1812) barış görüşmelerinde murahhas-ı sânî oldu. Cemaziyelevvel 1227'de (Mayıs-Haziran 1812) Rumeli pâyesi verildi. Muharrem 1228'de (Ocak 1813) vefat eyledi. Fâzıl, âlim, siyasî işlerden anlardı. Oğlu Mustafa Rızâ Efendi'dir(→). (III. 59/60)

Selim Mehmed Ağa II. Mahmud'un yaycıbaşısı olup 12 Rebiyülevvel 1255'de (26 Mayıs 1839) vefat etmiştir. Okmeydanı'nda medfundur. (III. 61)

Selim Mehmed Efendi Gölpazarlı Hüseyin'in oğludur. Müderris olup Safer 1129'da (Ocak-Şubat 1717) nişancı oldu. Zilhicce 1129'da (Kasım 1717) azledildi. Sonra Galata mollası ve 1138'de (1725/26) fetvâ emini olup sonra Mekke kadısı oldu. 11 Zilhicce 1138'de (10 Ağustos 1726) gitmeden vefat eylemiştir. Kanlıca'da medfundur. Âlim, fâzıl, şair, münşî, üç lisanda konuşmaya kadirdi. *Divan* sâhibidir. (III. 55/56)

Selim Mehmed Efendi Maliyeden yetişerek cizye kesedarı oldu. 1235 (1819/20) tarihlerinde vefat eylemiştir. (III. 60)

Selim Mehmed Paşa Hotin'de sivrilerek kapıcıbaşı olan Mustafa Ağa'nın oğlu olup Bender'de doğdu. Oranın istilasında Sumnu'ya geldi. Sârbânbaşı, sonra tımarcı pâyesiyle Varna ve Yanbolu kasabaları serdârı, sonra kapıcıbaşı ve başbaki kulu oldu. Bir aralık Trablusgarb'a gönderildi. Sonra Şam valisinin muhallefatını zapta memur olup dönüşte Edirne bostancıbaşısı oldu. Zilhicce 1234'de (Eylül-Ekim 1819) vezirlikle Silistre valisi ve 20 Muharrem 1240'da (14 Eylül 1824) sadrazam oldu. Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasında hizmette bulundu. Muharrem 1243'de (Ağustos 1827) ilâveten serdâr-ı ekrem oldu. 14 Rebiyülâhir 1244'de (24 Ekim 1828) azledilip Gelibolu'ya gönderildi. Ramazan 1244'de (24 Ekim 1829) Rumeli valisi olduysa da yine azledildi ve Sofya'da ikamet ettirildi. 1245'de (1829/30) Gelibolu'ya getirildi. Ardından Yanya, Delvine ve Avlonya valisi olup 1246'da (1830/31) Haleb taraflarına memur edilip sonra oraya vali oldu. Cemaziyelâhir 1247'de (Kasım 1831) Şam valisi oldu. Receb 1247'de (Aralık 1831) konağı yanınca kendisi de yanarak vefat etti. Cesur, gayretli, tedbirliydi. Yaşı 60'a varmıştı. 200 kese borcu kalıp Rumeli'deki çiftliklerden ödendi. Üsküdar'da adına bir taş dikilmiştir. Kardeşi Halil Bey ricâldendir. Yeğeni Osman Bey'e 1241'de (1825/26) kapıcıbaşılık verildi. Oğlu Mahmud Aziz Bey'dir(→). Kardeşinin oğlu Ali Gâlib Bey 25 Cemaziyelevvel 1257'de (15 Temmuz 1841) vefat etti. İnadiye'de medfundur. Hazinedarı Hacı Nu'man Ağa'ya da kapıcıbaşılık verilmiştir. (III. 60/61)

Selim Mehmed Paşa (Haseki) Sarayda yol hasekisi olup 1242'de (1826/27) asâkir-i hassaya katılmıştır. 1253'de (1837/38) sırasıyla miralay, 1254'de (1838) mîrlivâ ve 1256'da (1840) ferik olup Beriyyetü'ş-Şam'da bulunduğu sırada, Ramazan 1256'da (Kasım 1840) İzzet Paşa yaralandığından Akkâ muhâfızlığı ile serasker kaymakamı oldu. 1 Safer 1257'de (25 Mart 1841) vezirlikle Sayda valisi olup Mu-

harrem 1258'de (Ocak-Şubat 1842) ayrıldı. Rebiyülâhir'de (Mayıs-Haziran) Maraş valisi oldu. Muharrem 1259'da (Şubat 1843) azledilip Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Üsküp valisi olmuş ve Rebiyülâhir 1264'de (Mart 1848) azledilmiştir. Zilhicce 1264'de (Kasım 1848) Kastamonu valisi olup senesinde ayrılmıştır. Şa'bân 1266'da (Haziran-Temmuz 1850) Konya, Ramazan'da (Temmuz-Ağustos) Şehrizor ve Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) ikinci defa Konya valisi, Şa'bân 1268'de (Mayıs-Haziran 1852) Anadolu müşiri, Şevvâl'de (Temmuz-Ağustos) hassa müşiri, 1270'de (1853/54) Batum kumandanı oldu, Şekvetil'i fetheyledi ve sonra Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) azledildi. Ramazan 1271'de (Mayıs-Haziran 1855) ikinci defa hassa müşiri olup Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) Erzurum mevki kumandanlığı ilâve edildi. Barıştan sonra döndü. Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) ayrılıp, Muharrem 1274'de (Eylül 1857) üçüncü defa hassa müşiri olup Rebiyülevvel'de (Ekim-Kasım 1857) azledildi. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) üçüncü defa Konya valisi olup Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) azledildi. Receb 1281'de (Aralık 1864) Meclis-i Muvakkat-i Askerî'ye memur oldu. Safer 1282'de (Temmuz 1865) 4. Ordu müşirliğiyle 3. Ordu müşir kaymakamı oldu. Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) 4. Ordu'dan ve Safer'de (Haziran) kaymakamlıktan azledilip İstanbul'a geldi. 3 Receb 1289'da (6 Eylül 1872) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Cesur, dindar ve doğru idi. Şekvetil'i almış ve Akkâ'ya savaşarak girmiş, ayağı uğurlu, vilâyet idaresinde orta bir haldeydi. "Eneste Selim Paşa" denir. (III. 63)

Selim Mehmed Sırrî Efendi (Seyyid) Üsküdarlıdır. Müderris, 1252'de (1836/37) Üsküdar mollası, Şa'bân 1257'de (Eylül-Ekim 1841) Şam mollası, Muharrem 1263'de (Ocak 1847) Mekke mollası olup 1264'de (1848) vefat eyledi. İlim ve fazilet sâhibiydi. (III. 62)

Selim Mollazâde *bak.* Abdürrahim Efendi

Selim Mustafa Efendi Müderris olup Zilhicce 1258'de (Ocak 1843) vefat etti. (III. 62)

Selim Paşa Bosna beylerinden olup paşalıkla İhlevne'ye gönderilmiş ve 1106'da (1694/95) azledilip sonra Kilis ve 1109'da (1697/98) Bihke mutasarrıfı olmuştur. Sonra vefat etmiştir. (III. 55)

Selim Paşa Kayseri mutasarrıfı olup 1127'de (1715) Diyarbekir'de vefat etmiştir. (III. 55)

Selim Paşa Arslan Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 1129'da (1717) mîrimîran rütbesiyle Şehrizor mutasarrıfı oldu. 1137'de (1724/25) Kengırı mutasarrıfı, Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) ilâveten Amasya mutasarrıfı oldu. Rebiyülevvel 1146'da (Ağustos-Eylül 1733) İran harbinde yararlık eylemekle vezirlik ihsan buyuruldu. Rebiyülevvel 1148'de (Temmuz-Ağustos 1735) Sayda valisi oldu. Sonra Almanya ve Rusya harbinde bulunup 1150'de (1737/38) Bozcaada'ya gönderilip 1152'de (1739/40) affolundu. Zilka'de 1158'de (Aralık 1745) Sivas valisi, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Musul valisi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 56)

Selim Paşa Baban hânedanından Han Mehmed Paşa'nın oğludur.

1160'da (1747) Bağdad valisi Ahmed Paşa, bu, Baban beyi iken üzerine gelip bunu ve kardeşi Şîr Bey'i cezalandırıldı. 1165'de (1752) Bağdad valisi Süleyman Paşa ile münakaşa edip İran'a kaçarak orada vefat etti. (III. 56)

Selim Paşa Arnavut beylerindendir. Delvine paşası olup 1199'da (1785) vefat etti. (III. 57)

Selim Paşa Cezzar Ahmed Paşa'nın kölelerinden olup kethüdâsı olmuştu. Mısır'dan birlikte gelip Muharrem 1199'da (Kasım-Aralık 1784) vezir rütbesiyle Sayda valisi oldu. Cemaziyelâhir 1200'de (Nisan 1786) vefat etmiştir. (III. 57)

Selim Paşa Cezzar Ahmed Paşa mensuplarından olduğundan Hama mütesellimi, Receb 1200'de (Mayıs 1786) mîrimîran rütbesiyle Sayda mutasarrıfı oldu. 1204'de (1789/90) devlet kapısına gelmekle orduya gönderildi. 16 Rebiyülâhir 1205'de (23 Aralık 1790) İsmail'de şehid oldu. (III. 58)

Selim Paşa Muş tarafında nüfuzlu olduğundan mîrimîranlık ile mutasarrıf oldu. Gururu ve İranlılarla muharebede onlara sığınmaya çalışması hainlik belirtisi sayılarak 1242'de (1826/27) katledildi. (III. 60)

Selim Paşa Seyyid Ömer Paşa'nın kölesidir. Enderûn'da seferli odasındaydı. Sonra yüzbaşı ve 1244'de (1828/29) Haleb binbaşısı ve sonra miralay olup Erzurum'da iken 1258'de (1842) süvari mîrlivâsı, 1264'de (1848) Suriye Ordusu erkânı, 1267'de (1851) ferik oldu ve sonra 4. Ordu erkânından olup Yunan hududunda bulundu. Sonra Kırım cihetine harbe gidip sonra Anadolu'ya gönderildi. 1278'de (1861/62) orada vefat eylemiştir. Hizmeti görülmüştür. (III. 62)

Selim Paşa 1227'de (1812) doğdu. Mısır askeri yüzbaşısı olduğundan, Reşid Paşa Konya'da bunun bölüğüne katılmıştı. Sonra 1256'da (1840) Osmanlı Devleti'ne hizmete istek gösterdi ve 1281'de (1864/65) miralay olup sonra mîrlivâlıkla Bosna cihetlerine gönderildi. 1292'de (1875) ferik oldu. Receb 1293'de (Temmuz-Ağustos 1876) Nikşik'de, Karadağ harbinde şehid oldu. Cesur ve dindardı. Düşman etrafını sarıp teslim olmasını istemişlerse de, döğüşe döğüşe esirlik alçaklığından şehidlik nimetini tercih etmiş ve padişaha sâdık bir bende olmuştur. (III. 63)

Selim Paşa (Ağzıeğri) Askerlikten yetişerek mîrlivâ olmuştu. Bir aralık zabtiye nâzırı muavini olarak senelerce bulundu. Sonra askerlikten çıkarıldı. Tophane'de oturmakta iken 1293'de (1876) evinde yalnız olduğu halde ölmüş bulundu. (III. 64)

Selim Paşa (Kara) Sakızlıdır. 1229'da (1814) doğdu. Husrev Paşa'nın kölelerinden olup 1242'de (1826/27) askere girmiş, Mühendishane'den ve Tophane'den yetişerek miralay, istihkâm livâsı ve 1268'de (1852) ferik oldu. Irak ve Hicaz Ordusu reisi ve sonra mühendishane nâzırı, Receb 1279'da (Ocak 1863) Tophane Meclisi reisi, birkaç sene sonra Hassa Meclisi reisi ve sonra Şûrâ-yı Askerî nizam dairesi reisi olup emekli oldu. 1294'de (1877) tekrar Tophane'de görev verildi. Tophane Meclisi'nde reis-i sânî iken 1305'de (1887/88) vefat eylemiştir. Marifet, liyâkat ve tedbiri olup önceleri sert mizaçlı ve sonları yumuşaktı. Oğlu Subhî Bey Viyana sefâreti kâtibidir. (III. 76)

Selim Paşa (Memişzâde) Acaralıdır. Nüfuzlu beylerden olup 26 Rebi-

yülâhir 1217'de (26 Ağustos 1802) vezir rütbesiyle Çıldır valisi oldu. Uzun yıllar bu görevde kaldı. 1229'da (1814) vefat eylemiştir. Derebeyi şeklinde bir zorbaydı. Oğlu Ahmed Paşa'dır. (III. 60)

Selim Paşa (Varnalızâde) Halil Hamid Paşa'nın adamıdır. 1198'de (1784) topçubaşı oldu. Receb 1199'da (Mayıs 1785) azledilip İsmail bina emini oldu. 1202'de (1787/88) vezir rütbesiyle Özi'nin imdadına gönderildi. Sonra Bender'in imdadına memur olup Ramazan 1203'de (Haziran 1789) vefat etti. Tedbirli ve gayretliydi. (III. 58)

Selim Sâbit Efendi Kalemden yetişip Dürrîzâde Ârif Efendi'ye damad olduğundan hâceliğe nâil olmuştur. Vüzerâ kapı kethüdâlıklarında bulunup 1222'de (1807) yeniçeri kâtibi vekili, 1223'de (1808) masraf-ı şehriyârî, 1225'de (1810) cizye muhasebecisi oldu. 1236'da (1820/21) Dimetoka'ya gönderildi. Az müddet sonra 1237'de (1821/22) ruznâme-i evvel, sonra Karadeniz Boğazı nâzırı ve Rumeli ciheti bina emini oldu. 1242'de (1826/27) Haremeyn muhasebecisi olup 1245'de (1829/30) cizye muhasebecisi, Şevvâl 1247'de (Mart 1832) defter emini ve Zilhicce 1248'de (Nisan-Mayıs 1833) Mısır kapı kethüdâsı olup Ramazan 1249'da (Ocak-Şubat 1834) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Kabiliyetli ve hizmet ehliydi. (III. 61)

Selim Sâtı' Paşa Manastırlıdır. Mısır'a gidip beylerden oldu. Sonra Osmanlı Devleti hizmetine dönüp miralay, 1249'da (1833/34) mîrlivâ ve sonra ferik ve 1254'de (1838) Mekteb-i Harbiye nâzırı olup Dâr-ı Şûrâ nizâmatını düzenleyip kaleme aldı. Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) Aydın valisi olup Rebiyülevvel 1257'de (Mayıs 1841) ayrıldı. Sonra vefat etmiştir. (III. 61/62)

Selim Servet Bey Hacı Said Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Polis komiseri iken 8 Ramazan 1292'de (8 Ekim 1875) vefat etmiştir. (III. 42)

Selim Sırrî Bey (Abdülcebbarzâde) Kapıcıbaşı olup 1234'de (1819) vefat eyledi. Vefa'da medfundur. Oğlu Abdurrahman Bey'dir(→). (III. 60)

Selim Sırrî Paşa Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Şevvâl 1184'de (Ocak-Şubat 1771) cebeciler kâtibi ve 1189'da (1775) tersane emini olup 1190'da (1776) azledildi. 1191'de (1777) Bağdad kapı kethüdâsı oldu ve Bağdad'a memuriyetle gönderildi. 1193'de (1779) döndü ve Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) arpa emini oldu. Ramazan 1196'da (Ağustos 1782) başmuhasebeci olup Şevvâl'de (Eylül) Bursa'ya gönderildi. Az müddette affedildi. Şevvâl 1197'de (Eylül 1783) yine tersane emini ve Cemaziyelevvel 1198'de (Nisan 1784) çavuşbaşı oldu. Sonra azledildi ve Edirne'ye gönderildi. Ardından vezirlikle Belgrad valisi oldu. Receb 1198' de (Mayıs-Haziran 1784) Kandiye, 1199'da (1785) Selânik, Safer 1200'de (Aralık 1785) Mısır ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Bosna valisi olup Rebiyülâhir 1202'de (Ocak 1788) azledildi. 1203'de (1788/89) ikinci defa Kandiye ve o sene orduya askeri sevki memuriyetiyle Selânik valisi olup Şevvâl 1204'de (Haziran-Temmuz 1790) Limni'ye gönderildi. 1208'de (1793/94) vefat eylemiştir. Bilgili ve cömert ise de sözünü bilmemekten defalarca gözden düştü. (III. 59)

Selim Sırrî Paşa (Şerif) Evrenos Bey sülâlesindendir. Beylerden iken 1233'de (1818) vezirlikle Rumeli valisi, 1234'de (1819) İnebahtı muhâfızı, Şa'bân 1237'de (Nisan-Mayıs 1822) Ankara ve Kengırı mutasarrıfı, sonra İçel ilâvesiyle Sofya ve Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) Bosna ve Hersek valisi oldu. 1242'de (1826/27) azledilerek çiftliğine çekilmiştir. Orada vefat eyledi. Güçlüydü. Kethüdâsı Osman Aziz Ağa ikbâl günlerinde kapıcıbaşı olmuştur. (III. 60)

Selim Sırrî Paşa (Tepedelenlizâde) Velîyeddin Paşa'nın oğludur. 1215'de (1800/01) doğdu. 1238'de (1822/23) İstanbul'a geldi ve Raûf Paşa'nın Şark seraskerliğinde maiyetine memur olup hâcelik rütbesi verildi. Sonra müsellim olup 1245'de (1829/30) tezkire-i evvel, Şevvâl 1247'de (Mart 1832) maliye tezkirecisi ve sonra münasip hizmetlerde kullanıldı. Bir aralık Feshane-i Âmire müdürü, 1255'de (1839) İzmir muhassılı ve 1261'de (1845) ûlâ ile Erzurum defterdarı ve sonra Ayvalık kaymakamı ve sonra Meclis-i Maliye azası oldu. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) vezirlikle Belgrad muhâfızı olup Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) vefat eylemiştir. Belgrad kalesinde medfundur. Yumuşak huylu, kâtip, şair, zevki severdi. (III. 62)

Selim yeğeni *bak.* Süleyman Efendi

Selimzâde *bak.* Emin Süleyman Çelebi

Selisî Mustafa Efendi (Âvarezâde) Âvare Ca'fer Efendi'nin oğludur. Müderris ve Edirne mollası oldu. Azledilmiş olarak Receb 1056'da (Ağustos 1646) vefat etti. Şairdir. (IV. 390)

Selmân Çelebi İbrahim Paşa tâbilerindendi. 995'de (1587) Midilli'de vefat etti. Kâtip ve şairdir. (III. 54)

Selmân Efendi Abdülkadir Geylânî evlâdından olup babası hayatında Bağdad nakibliğini kendisine terk eylemişti. İstanbul'a gelerek Rumeli kazaskerliği pâyesi ihsan buyuruldu. 25-30 sene tevliyeti ve nakibliği idare eylemiş ve Zilhicce 1315'de (Nisan-Mayıs 1898) Bağdad'da vefat eylemiştir. Edip, yumuşaklık, cömertlik ve iyilikle maruftu. Yerine kardeşinin oğlu Seyyid Abdurrahman Efendi Bağdad nakibi oldu. (IV. 859/60)

Selmân Paşa Arnavutdur. I. Mahmud devrinde (1730-1754) paşalıkla Yanya mutasarrıfı olmuştur. 20 sene kadar orada vali kalıp 1177'de (1763/64) vefat etmiştir. Tedbirli ve sertti. (III. 54)

Selmân Reis Tersane beylerinden olup 929'da (1523) Mekke ve Cidde ve Yemen'e geçmiştir. Hüseyin Bey o cihetlere gidince, Mısır'a gitmiş ve Hüseyin Bey'in vefatında Yemen'e dönerek ordunun başında hizmetlerde bulunmuştur. Bir aralık ayağı yaralanmış ve sonra vefat etmiştir. (III. 54)

Selmân-ı İlâhî Yenice-i Vardarlıdır. 979'da (1571/72) vefat etti. Kâtip ve şairdi. (III. 54)

Selözzâde *bak.* Hasan Paşa

Semâî Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olmuştur. Bidayet-i nizamda jurnal müdürü olup 12 Rebiyülevvel 1263'de (28 Şubat 1847) vefat etmiştir. Kayalar'da medfundur. (III. 102)

Semâî Hasan Dede Hünkâr solaklarından birinin üvey oğlu olup Mevlevî olmuştur. 998'de (1590) vefat etti. Şairdir. (III. 102)

Semâî Mehmed Çelebi (Divanî) Bahâeddin Sultan Veled'in kızı Mutahhare Hatun'la Germiyâni Süleyman Beyzâde Hızır Bey'den olma Abapûş'un oğludur. Karahisar-ı Sâhib Mevlevîhanesi şeyhi olup Galata Mevlevîhanesi yapılınca bir müddet orada oturmuş ve halen mevcut olan servi ağacını dikmiştir. Sonra Konya'da Hz. Mevlânâ'nın postuna oturdu. 936'da (1529/30) vefat eyledi. Yerine Galata aşçıbaşısı Velî Dede mesnevîhan iken şeyh olup sonra Cezâyir'e giderek 955'de (1548) vefat etmiştir. Yerine Mesnevîhân Mehmed Dede şeyh oldu. Ancak az müddette vefat etti ve tekke uzun yıllar Mevlevîlerin elinden çıktı. Divanî'nin müridinden Sâdık, Sâdıkî, Sâfî Ahmed adında üç şair vardır. (IV. 110/11)

Semâî Mustafa Efendi Nevesinlidir. Müderris, İngiltere ve Felemenk sefirleri kâtibi oldu. 1176'da (1762/63) vefat etti. Nazım ve nesirde mâhir ve şairdi. (III. 102)

Semender Paşa Yükselerek Papa beylerbeyi oldu. Sonra İstolni-Belgrad muhâfızı ve sonra Budin'in kurtarılmasına memur olmuştur. 1007'de (1598/99) şehid oldu. Cesur ve gayretliydi. (III. 102)

Semercizâde *bak.* Mehmed Efendi

Semin *bak.* Ali Paşa; Mehmed Giray Han II; Mehmed Paşa; Velîyeddin Efendi

Semiz *bak.* Ahmed Paşa

Senâî Çelebi Manisalıdır. Karaman valisi Şehzâde Mustafa'nın nedimi olup 960'da (1553) onunla beraber ademe sefer eylemiştir. Şairdir. (II. 65)

Senâî Mehmed Efendi Balıkesirlidir. Kadı olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eylemiştir. Şairdir. *Ravzatü'l-Ebrâr*'ı telif eylemiştir. (II. 65)

Senâyî Ahmed Efendi Daltaban Mustafa Paşa'nın(→) damadıdır. Mekke'de 1145'de (1732/33) vefat eyledi. Şair ve hattatdı. (II. 65; IV. 413)

Senâyî Çelebi Merzifonludur. Terzi esnafından olup III. Murad devri (1574-1595) şairlerindendir. (II. 65)

Sencivan *bak.* Hasan Paşa

Sencivanoğlu Sencivan Hasan Paşa'nın(→) oğludur. İskenderiye beyi olup 1022'de (1613) Trablusgarb taraflarında esir olarak vefat etti. (II. 124; III. 114) [III. 114'de "Dimyat beyidir. 1021'de (1612) şehid oldu" denmektedir.]

Serbendî *bak.* İsmail Efendi

Serbendîzâde *bak.* Ebûssuûd Efendi

Serbestzâde *bak.* Mehmed Ağa

Serçe *bak.* Ali Alâeddin Efendi; Hüseyin Efendi

Serdârlar Kâtibi *bak.* Mustafa Efendi

Serdengeçti *bak.* Mehmed Ağa

Serhadli *bak.* Mehmed Paşa

Serhalifezâde *bak.* Vâmık Sâlih Paşa

Seri'î Hasan Çelebi Menteşelidir. İlmiye mülâzimlerinden iken 1061'de (1651) vefat etti. Şair, seri kâtipdi. (III. 15)

Sermed Ahmed Paşa Şâkir Ahmed Paşa'nın oğlu müderris Âtıf Bey'in oğludur. Kapıcıbaşı, ıstabl pâyesi ve Muharrem 1265'de (Aralık 1848) mîrimîran ve sonra Rumeli beylerbeyi pâyesi ve Meclis-i Muhasebe azası oldu. 21 Cemaziyelâhir 1281'de (21 Kasım 1864) vefat etti. (III. 10)

Sermed Efendi Niğdeli Timurtâc Beyzâde, Divan-ı Hümâyûn kalemin-

den mahrec kapı çukadarı Osman Safder Efendi'nin oğludur. 1248'de (1832/33) doğdu. Tercüme odasından yetişip Berlin ve Londra sefâret kâtibi, şehbender, sonra Atina ve azilden sonra 1299'da (1882) Madrid sefiri oldu. 1304'de (1886/87) vefat eyledi. Cenazesi getirilerek Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Yabancı dil bilir ve sefâret işlerinden anlardı. (III. 10/11)

Sermed Mehmed Efendi 1209'da (1794/95) doğdu. 1226'da (1811) kethüdâ kalemine ve sonra ihtisâb ve ebniye-i hassaya memur olup 1249'da (1833/34) karantina kâtibi oldu, 1255'de (1839) azledildi. 1262'de (1846) Zabtiye Meclisi kâtibi olup sonra azasından oldu. 1264'de (1848) vefat eyledi. Şairdir. (III. 10)

Sert *bak.* Mahmud Paşa

Sertarikzâde *bak.* Mehmed Efendi

Server Ağa Sarayda yetişerek 999'da (1591) dârüssaâde ağası olup ayrıldıktan sonra vefat eyledi. (III. 11)

Server Mehmed Ağa Musâhib-i şehriyârî olup başmusâhib olmuştu. 15 Şevvâl 1291'de (25 Kasım 1874) vefat etti. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. Hacı Köçek Camii'ni yeniledi. Zengin ve dirâyetliydi.

Server Paşa Bâb-ı Seraskerî memurlarından Servet Mehmed Efendi'nin oğludur. Mektûbî-i harîciyeden yetişerek sefâret kâtibi, sonra Petersburg maslahatgüzârı, Zilhicce 1274'de (Temmuz-Ağustos 1858) hariciye mektupçusu, Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) ûlâ evveliyle ticaret müsteşarı, Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) ilâveten 6. Daire reisi oldu ve 1284 sonlarında (1868 başları) Girit'e memuren giderek dönüşte Zilka'de 1284'de (Mart 1868) bâlâ rütbesiyle şehremini ve Cemaziyelevvel 1287'de (Ağustos 1870) hariciye müsteşarı ve 25 Cemaziyelâhir 1288'de (11 Eylül 1871) vezir rütbesiyle hariciye nâzırı ve 6 Cemaziyelâhir 1289'da (11 Ağustos 1872) Paris sefiri olup Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) azledilip ve 5 Şevvâl 1290'da (26 Kasım 1873) Şûrâ-yı Devlet azalığıyla nâfia dairesi reisi, 25 Cemaziyelevvel 1292'de (29 Haziran 1875) nâfia nâzırı ve 24 Receb 1292'de (26 Ağustos 1875) Şûrâ-yı Devlet reisi, ardından Hersek komiseri ve Muharrem 1293'de (Şubat 1876) ikinci defa nâfia nâzırı olup komiserlikten affolundu. Az müddette nezâretten ayrıldı. 19 Receb 1294'de (30 Temmuz 1877) ikinci defa hariciye nâzırı olup Cemaziyelevvel 1295'de (Mayıs 1878) mütâreke murahhaslığından dönüşünün ardından azledildi. Receb 1295'de (Temmuz 1878) ticaret nâzırı ve 4 Zilhicce 1295'de (29 Kasım 1878) dahiliye nâzırı olup 12 Zilhicce'de (7 Aralık) azledildi. Zilhicce 1302'de (Eylül-Ekim 1885) adliye nâzırı olup 8 Ramazan 1303'de (10 Haziran 1886) vefat etti. Sultan Mahmud Türbesi bahçesine defnedildi. Güzel konuşur, yumuşak, kâtip, siyasete vâkıf, tedbirliydi. Dâmad-ı şehriyârî Halil Paşa'nın kızı Ayşe Hanım'ın zevcidir. Kızlarını Safvet Paşazâde Fehim Bey ile Âsım Paşazâde Suad Bey'e vermiştir. (III. 11/12)

Server Paşa Bi'l-feth 1245'de (1829/30) askere girmiş ve yükselerek 1284'de (1867/68) miralay olmuştur. Hassa topçu livâsı ve sonra topçu dairesi azası, 1304'de (1886/87) Edirne

topçu müfettişi ve Muharrem 1309'da (Ağustos 1891) imâlat nâzırı oldu. Zilhicce 1309'da (Temmuz 1892) vefat eyledi. Eyüp'e defnolundu. 73 yaşında olup tedbirli, güçlüydü. (III. 12)

Serverî Dede Bi'l-feth eski Mevlevîlerden olup müderris iken derviş olmuştu. Şairdir. (III. 12)

Servet Bey Mekteb-i Tıbbiye'den yetişip kaymakam rütbesini hâiz iken 29 Safer 1299'da (20 Ocak 1882) vefat etmiştir. Oğlu Mekteb-i Mülkiye müdür muavini Ali Nazimâ Bey'dir. (II. 64)

Servet Bey Hariciye mektupçusundan yetişip hariciye kâtibi muavinliği ve sonra bu görevin kaldırılmasında Adliye Nezâreti icra memuriyeti hizmetlerinde bulunmuş ve 1302'de (1884/85) intihar ederek vefat etmiştir. "Gözü Güzel" denirdi. (II. 64)

Servet Hasan Efendi 1224'de (1809) doğup İzmir gümrüğü başkâtibi oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Beliğ şairdir. (II. 64)

Servet Mehmed Efendi Bâbıâlî kâtiplerinden olup asâkir-i nizâmiye teşkilatında hizmette bulunduğundan asâkir-i mansûre başkâtibi oldu. 9 Muharrem 1257'de (3 Mart 1841) vefat etti. Eyüp'de Tokmaktepe'de medfundur. Oğulları Hibâb İsmail Efendi ile Server Paşa'dır. (II. 63)

Servet Mehmed Efendi (Külâhîzâde) Tâhir Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi, sonra sadreyn müsteşarı olmuştur. 1298'de (1881) vefat etti. Âlimdi. (II. 64)

Servet Mehmed Efendi (Mollacıkzâde) İshak Efendi'nin torunudur. Müderris, 1226'da (1811) Üsküdar mollası, Receb 1238'de (Mart-Nisan 1823) Mekke pâyesi, Muharrem 1248'de (Haziran 1832) İstanbul pâyesi, 1252'de (1836/37) Anadolu pâyesi oldu. 6 Şevvâl 1258'de (10 Kasım 1842) vefat etti. Kocamustafapaşa'ya defnedildi. Ulemâ-yı resmiyedendir. (II. 63)

Servet Osman Efendi Sipahi Sâlih Çavuş'un oğludur. Dârüssaâde başhalifesi, Muharrem 1164'de (Aralık 1750) Dârüssaâde yazıcısı olup 1168'de (1754/55) azledildi. Sonra hâcegân görevlerinde bulunup 1180 başlarında (1766 ortaları) Ruha'da vefat eylemiştir. Şairdir. *Divançe*'si vardır. (III. 430)

Sevdayî Ahmed Çelebi Edirnelidir. Edirne Muradiyesinde hânendeydi. 999'da (1591) Galata'da vefat etti. Şairdir. (III. 114)

Sevindik *bak.* Mehmed Paşa

Sevindik (Koğacı Dede) İstanbul'da, 930'da (1524) vefat etti. Sultanselim yakınında, kendisinin yapmış olduğu mescid ve zaviyesine defnedilmiştir. Keramet sâhibidir. Molla Kirmastî'yi raks haline itirazdan vazgeçirmiştir. (III. 115)

Seydâ Efendi Kâtip ve sonra hâcegândan olup Alemdar Mustafa Paşa'ya yakınlık peyda eyledi. 19 Safer 1223'de (16 Nisan 1808) kasapbaşı olup Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) azledilmiş olarak vefat etmiştir. (III. 119)

Seydâ Mehmed Ağa Silahşorân-ı hassadan olup 1183'de (1769/70) vefat etti. Şairdir. (III. 119)

Seydâ Mehmed Efendi Reisülküttab Hayrî Efendi'nin kardeşidir. Divan-ı Hümâyûn kaleminde bulunarak sonra müderris oldu. Kardeşi gibi ricâlden olmadı. Cemaziyelevvel 1222'de

(Temmuz 1807) Tarsus'a gönderildi. Döndükten sonra 1224'de (1809) vefat edip Eyüp'e defnedildi. Güzel konuşur, hoşsohbet, şairdi. (III. 119)

Seydâ Mehmed Efendi Dârüssaâde kahvecibaşısı Hasan Ağa'nın oğlu olup 1185'de (1771/72) doğdu. Divan kalemine girip 1213'de (1798/99) beylik kesedarı vekili ve 1215'de (1800/01) orduda kesedar ve sonra âmedî halifelerinden oldu. Rebiyülevvel 1224'de (Nisan-Mayıs 1809) âmedî vekili ve sonra ilâveten eshâm mukataacısı ve 1224'de (1809) rikâb beylikçisi oldu. Ordunun gelişinde azledilip çıkışında yine beylikçi vekili ve sonra âmedî vekili oldu. 1226'da (1811) beylikçi ve 1229'da (1814) reisülküttab olup 1232 başlarında (1816 sonları) azledildi. Birkaç ay geçince zahire nâzırı ve 1233'de (1818) tersane emini ve 27 Zilka'de 1234'de (17 Eylül 1819) sadâret kethüdâsı olup Zilka'de 1235 (Ağustos 1820) başlarında azledildi. 4 Cemaziyelâhir 1236'da (9 Mart 1821) baruthane nâzırı ve 5 Receb 1236'da (8 Nisan 1821) tersane emini ve 6 Muharrem 1237'de (3 Ekim 1821) ikinci defa sadâret kethüdâsı oldu. Ramazan 1238'de (Mayıs-Haziran 1823) azledilip birkaç günde tophane nâzırı ve 28 Rebiyülâhir 1239'da (1 Ocak 1824) ikinci defa reisülküttab oldu. Şa'bân 1242'de (Mart 1827) azlolunup 13 Ramazan 1242'de (10 Nisan 1827) kapdan paşanın iftarında iken aniden vefat etmiştir. Na'şı elbisesiyle hanesine naklolunup gasledilmiş ve ertesi gün, bir gün önce önünden geçerken "ne güzel yer" diye söylediği yere defnedilmiştir. Sâlih, dindar, inşa ve kitâbette orta, zengin, akıllı ve tedbirliydi. (III. 219/30)

Seydâ Mehmed Efendi Maliyede eshâm mümeyyizi olup Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) vefat ederek Selimiye'ye defnedildi. (III. 220)

Seydâ Mehmed Emin Bey Hulûsî Ahmed Paşa'nın kardeşidir. O sâyede hâcegândan oldu. Divan kaleminde evâmir-i mühimme müdürü olup 1299'da (1882) vefat etmiştir. Büyük oğlu Ahmed Hâmid Bey 1302'de (1884/85) vefat etmiştir. İkinci oğlu Şûrâ-yı Devlet azasından Ali Beyefendi'dir. (III. 120)

Seydâ Mustafa Efendi 1151 (1738/39) vefat eden ve yanında medfun bulunan Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden Feyzullah Efendi'nin oğludur. Yetişerek hâcegândan oldu. Şevvâl 1199'da (Ağustos 1785) silahdar kâtibi, 1201'de (1786/87) cizye muhasebecisi ve 1202'de (1787/88) sipah kâtibi, sonra çavuşbaşı vekili olup Rebiyülâhir 1203'de (Ocak 1789) vefat etmiştir. Karacaahmet'e defnedildi. Oğlu Mehmed Refî' Efendi 1231'de (1816) vefat etmiştir. Diğer oğlu Ahmed Şerif Efendi'dir(→). (III. 119)

Seydî *bak.* Ahmed Paşa; Ali Bey; Ali Paşa; Mehmed Bey

Seydî Ahmed Efendi (Kiraz) Karamanlı İdris'in oğludur. Alâeddin Arabî'nin şâkirdidir. Müderris, Bursa mollası, 917'de (1511) İstanbul kadısı ve 918'de (1512) Anadolu kazaskeri oldu. 919'da (1513) azille Sahn müderrisi olmuştur. 923'de (1517) vefat etmiştir. Fâzıl olduğundan şakirdleri çoktur. Oğlu Mehmed Efendi'dir. Diğer oğlu Pepegî Lâtif Efendi'dir(→). Bunun oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (III. 120/21)

Seydî Ali Reis Aslında Sinoplu ve sonra Galatalıdır. Babası Hüseyin'dir.

Babası ve dedesi II. Mehmed (Fâtih) devrinden (1451-1481) beri tersane kethüdâsıydılar. Kendisi de tersaneden yetişip azablar kâtibi ve sonra tersane kethüdâsı olmuştur. 960'da (1553) Mısır kapdanı olup 961'de (1554) büyük bir savaş yaptı. Onunla şöhret aldı. 962'de (1555) Hind'e gidip 964'de (1557) karadan İstanbul'a gelmiştir. Cemaziyelevvel 970'de (Ocak 1563) vefat eyledi. "Kâtibî" mahlasıyla şair ve deryâ ve hey'et fenlerinde mâhir, Hind denizi hakkında *Muhit* adında bir kitabı ve hey'ete dair *Mîr'ât-i Kâinât* ve *Fethiye Tercümesi* vardır. Cömert ve mükrim bir zat idi. (II. 498/99)

Seydî Bey Divanî hizmetlerde bulunup nişancı olmuştur. 941'de (1534/35) vefat etmiştir. (III. 121)

Seydî Bey Abdurrahman'ın oğludur. Süleymaniye suları bina eminiydi. 999'da (1590/91) Topkapı'da bir mescid yaptı. Sonra vefat etti. (III. 121)

Seydî Bey Adana'da Uzeyr beyinin kardeşidir. (III. 121)

Seydî Çelebi Kuloğullarından olup II. Bâyezid'e şehzâdeliğinde intisap eyledi. Saltanat devrinde (1481-1512) Sofya'da vefat etti. Üç dilde şairdir. (III. 120)

Seydî Efendi (A'rec) Taşköprülüzâde'nin kız kardeşinin oğludur. Müderris ve 988'de (1580) Kudüs mollası olup Receb 994'de (Haziran-Temmuz 1586) azledildi ve ardından vefat etti. Âlimdir. (II. 121)

Seydî Efendi (Hacı Mahmudzâde) İzmirlidir. Müderris olup Emir Buharî'den tasavvufu aldı. 918'de (1512) vefat etti. Müttakî ve zâhiddi. (III. 120)

Seydî Efendi (Kara) Hamidlidir. Ali Fenârî'nin şâkirdi olup müderris, Sahn müderrisi ve sonra İstanbul kadısı oldu. 913'de (1507/08) vefat etti. Gür sakallı ve şairdi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). Her ikisi de ulemâdandır. (III. 120)

Seydî Efendi (Manav) Âlâiyeli Halil'in oğludur. Sahn müderrisi oldu. 979'da (1571/72) vefat etti. Yaşı 80'e yakındı. (III. 121)

Seydî Halife Amasyalıdır. Şeyh Habib'in halifelerindendi. Amasya'da, onun zaviyesinde şeyh oldu. 940'da (1533/34) vefat etti. Keramet sâhibidir. (III. 121)

Seydîzâde *bak.* Mehmed Efendi; Mehmed Paşa

Seyfeddin İsmail Efendi Harputludur. Müderris, molla, Mekke pâyesi ve Muharrem 1286'da (Nisan-Mayıs 1869) Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Sonra İstanbul pâyesi olup 8 Receb 1288'de (23 Eylül 1871) azlolundu. Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) İstanbul kadısı ve sonra ahkâm-ı adliye azası olarak Rebiyülâhir 1291'de (Mayıs-Haziran 1874) muhakemat reisi tayin edildi. Zilhicce 1292'de (Ocak 1876) Şûrâ-yı Devlet'e alındı. Anadolu ve Rumeli pâyelerini elde eyledi. Zilhicce 1295'de (Aralık 1878) Haleb nâibi oldu. 1296'da (1879) azledildi ve gelip Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Murassâ Nişan-ı Osmanî ihsan buyuruldu ve sonra Mecelle Cemiyeti reisi oldu. 17 Safer 1300'de (28 Aralık 1882) vefat eylemiştir. Haydarpaşa'da medfundur. Âlimdi. Sudûrdan Sirozîzâde Tâhir Efendi'nin damadıdır. (III. 122)

Seyfeddin Paşa Yakovalı Mustafa Paşa'nın oğludur. 2 Muharrem 1237'

de (29 Eylül 1821) mîrimîran olup Arnavutluk'da hizmette bulundu. II. Mahmud devri (1808-1839) sonlarında vefat eylemiştir. (III. 122)

Seyfeddin Paşa (Kekozâde) Arnavuttur. Kendini göstererek Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) mîrimîran rütbesiyle Üsküp mutasarrıfı olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat etmiştir. (III. 122)

Seyfî Efendi İstanbullu bir kadı olup II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (III. 123)

Seyfî Mustafa Efendi (Dülgerzâde) İstanbulludur. Dârüssaâdeye hoca olup II. Bâyezid'in iltifatına mazhar olup harem-i hümâyûna ders vermek üzere dahil olmak şerefine mazhar olmuştu. Bir aralık Üsküp'e gitti. Sonra I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) dönerek harem-i hümâyûn gılmânına muallim oldu. 930'da (1524) vefat eyledi. Fâzıl, muhaddis, müfessir, üç dilde şairdi. (III. 123)

Seyfî Mustafa Paşa Mekteb-i Harbiye'den 1266'da (1850) çıkarak 1281'de (1864/65) miralay ve sonra hassa mîrlivâsı ve 1293'de (1876) ferik oldu. 27 Zilhicce 1297'de (30 Kasım 1880) vefat etti. Cerrahpaşa'da medfundur. (III. 124)

Seyfî Seyfullah Efendi Başmukataacı, Şam ve Haleb defterdarı oldu. Sonra iki defa Anadolu defterdarı ve 1006'da (1597/98) şıkk-ı sânî defterdarı olup I. Ahmed devri (1603-1617) başlarında vefat eylemiştir. 40 seneyi aşkın hizmette bulunmuştur. Arapça şiirde mâhir, kâtip, şairdi. *Sigetvar Fetihnâmesi*'ni yazmıştır. (III. 123)

Seyfîzâde *bak.* İbrahim Efendi

Seyfoğlu *bak.* Hüseyin Bey; Yusuf Paşa

Seyfullah Efendi Hamid'de Agraslıdır. Müderrisdi. 1026'da (1617) vefat etti. Vâiz, hadis ve tefsirle meşgul, ilim denizinin dalgıcıydı. (III. 122)

Seyfullah Efendi Kayserilidir. Müderris, Kudüs mollası olup Şa'bân 1050'de (Kasım-Aralık 1640) vefat etti. Seyyidlerdendir. (III. 122)

Seyfullah Efendi Bâbıâlî'den yetişip Elmas Mehmed Paşa'nın sadâretinde tezkireci, sonra tevkiî, reis vekili ve darbhane emini oldu. Muharrem 1113'de (Haziran 1701) tekrar tevkiî ve reis vekili olup Almanya ile görüşmelere memur edildi. Sonra başka görevlerde bulunup 1136'da (1723/24) başmuhasebeci iken vefat eylemiştir. Eğrikapı'da medfundur. Aşırı derecede şişmanlığı ve iriliği binmesine ve inmesine engel olduğundan yüksek makamlara geçemez oldu. Sâlih, mücâhid, Gülşenî La'lîzâde'den el almıştı. Oğlu Abdülkadir Efendi de hâcegândan olup 1147'de (1734/35) vefat edip yanına defnedilmiştir. (III. 123)

Seyfullah Efendi (Kasapbaşızâde) 1226'da (1811) vefat etti. Kardeşi Mehmed Sâlih Efendi 1212'de (1797/98) vefat eylemiştir. Eyüp'de, Kâşgarî Dergâhı yakınında medfundurlar. (III. 123)

Seyfullah Efendi (Manav) Kadı Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb, Mekke kadısı oldu. Receb 994'de (Haziran-Temmuz 1586) vefat eyledi. Fâzıl, edip, müttakî idi. Oğlu Ahmed Efendi'dir. (III. 122)

Seyfullah Efendi (Seyyid) (Sa'dîzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Şevvâl 1062'de (Şubat 1652) İstanbul kadısı oldu. Rebi-

yülevvel 1063'de (Şubat 1653) azlolundu. Zilka'de 1065'de (Eylül 1655) vefat etti. Oğlu Sa'dîzâde Fâizî Abdullah Efendi'dir(→). Diğer oğlu Seyfîzâde İbrahim Efendi'dir. (III. 122/23)

Seyfullah Efendi (Yorgun Toy) Hamidlidir. Müderris, Ayasofya müderrisi olarak emekli oldu. Safer 1010'da (Ağustos 1601) vefat etti. Karaman'da, türbesinde medfundur. Fâzıl, âbiddi. Şairlere ısrarla mersiyeler söyleyip ciltli kitap yaptı. (III. 122)

Seyfullah Paşa Bosna hânedanındandır. Receb 1114'de (Kasım-Aralık 1702) Bosna valisi olup 1115'de (1703/04) azledildi. Sonra Hersek valisi ve 1119'da (1707/08) Teşene mutasarrıfı, 1121'de (1709) ikinci defa Bosna valisi olup 1122'de (1710) ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (III. 123)

Seyrekzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Âsım Mehmed Efendi; Câzim Mehmed Efendi; Yunus Efendi

Seyrekzâde hâfızı *bak.* Mustafa Efendi

Seyrekzâde I. Ahmed devrinden (1603-1617) Emrullah Efendi oğullarıdır. Kazasker ve molla olarak bir asır şereflerini korumuşlardır. (IV. 694)

Seyyid *bak.* Abbas Paşa; Abdî Paşa (Hacı); Abdullah Ağa; Abdullah Efendi; Abdullah Efendi (Hacı); Abdullah Efendi (Hocazâde); Abdülkadir Efendi; Abdüsselâm Çelebi; Ahmed Ağa; Ahmed Ağa (Hacı); Ahmed Bey; Ahmed Efendi; Ahmed Efendi (Kahvecizâde); Ahmed Efendi (Madrubî); Ahmed Efendi (Mahmud Efendizâde); Ahmed Efendi (Müftîzâde); Ahmed Efendi (Nalî kaynı); Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde); Ahmed Efendi (Siyahîmelekzâde); Ahmed Efendi (Yağcızâde); Ahmed Hüseynî (Emir Buharî); Ahmed Nurî Efendi; Ahmed Paşa; Ahmed Paşa (Damad-ı Şehriyârî); Ahmed Paşa (Emir); Ahmed Paşa (Kara Mütesellim); Ahmed Paşa (Kemankeş); Ahmed Paşa (Müfettiş); Ahmed Re'fetî Bey (Aşcıbaşızâde); Ali; Ali Ağa; Ali Ağa (Şeyh İmamzâde); Ali Çelebi; Ali Efendi; Ali Efendi (Aşçıbaşızâde) (Hâfız); Ali Nutkî Dede; Ali Paşa; Ârif Efendi (Çelebi); Ârif Mehmed Efendi; Atâullah Efendi; Atâullah Mehmed Efendi; Atâullah Mehmed Efendi (Hacı); Behlûl; Ca'fer; Ca'fer Bey; Celâleddin Ali Paşa; Cemâleddin Mehmed Efendi; Dâniş Abdülvehhab Efendi; Dâniş Mehmed Efendi; Derviş Mehmed Efendi; Derviş Mehmed Efendi (Nuruosmaniye Hatibizâde); Ebûbekir Efendi; Edhem İbrahim Efendi; Emin Mehmed Ağa; Emin Mehmed Efendi; Emin Mehmed Paşa; Es'ad Mehmed Bey (Hacı); Es'ad Mehmed Efendi (Muhyîzâde); Fahreddin Ahmed Efendi (Burdur Müftüsüzâde); Fâzıl Mustafa Efendi; Fethî Efendi; Feyzî Efendi; Feyzullah Efendi; Gâlib Mehmed Efendi; Gazi Paşa; Habib Mehmed Efendi; Halil Ağa; Halil Dede; Halil Efendi; Halil Efendi (Hacı); Halil Efendi (Medenîzâde); Halil Hâlid Efendi; Halil Paşa; Hamdî Paşa; Hâmid Mehmed Efendi; Hamza; Hasan; Hasan Ağa; Hasan b. Ali; Hasan Bey; Hasan Efendi; Hasan Paşa; Hasan Rızâ Paşa; Hasib Mehmed Efendi; Hâşim Mehmed Efendi; Hâşim Mehmed Paşa; Hayatî İbrahim Efendi; Hâzık Mehmed Efendi; Hulûsî Ahmed Efendi (Şirvanîzâde); Hüseyin Bey; Hüseyin Efendi; Hüseyin Paşa; Hüseyin Râsih Efendi; İbrahim Ağa; İbrahim Bey; İbrahim Edhem Efendi; İbrahim

Efendi; İbrahim Paşa; İbrahim Sârim Efendi; İhyâ Yahyâ Efendi; İsâ Ağa; İshak Ağa; İshak Efendi; İsmail; İsmail Ağa; İsmail Bey; İsmail Efendi; İsmail Paşa; Kâmil Hasan Efendi; Kâmil Osman Efendi; Kelim Mûsâ Efendi; Kelimî Mûsâ Efendi; Kemâleddin; Kemâleddin Efendi; Mahmud Efendi; Mahmud Efendi (Hâfız) (Arab); Mansûrî Mehmed Efendi; Mehmed Ağa; Mehmed Bey; Mehmed Dede; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Es'adzâde); Mehmed Efendi (Hâfız); Mehmed Külhanî; Mehmed Paşa; Mehmed Paşa (Hâfız); Memiş Mehmed Efendi; Muhyiddin Efendi; Murtaza Ağa; Murtaza Efendi; Mûsâ Paşa; Muslihiddin Efendi; Mustafa Ağa; Mustafa Bey; Mustafa Efendi; Mustafa Efendi (Biraderzâde); Mustafa Efendi (İmamzâde); Mustafa Kapdan; Mustafa Paşa; Mutahhar Efendi; Mübarek; Nazif Mehmed Efendi; Necib Ahmed Efendi; Necib Mehmed Bey; Nezirî Mehmed Efendi; Niyâzî Ahmed Efendi; Niyâzî Mustafa Efendi; Nurî Ahmed Efendi; Nurî Mehmed Efendi; Osman Ağa; Osman Efendi, Osman Fazlî Efendi; Ömer Ağa; Ömer Efendi; Ömer Paşa; Râkım Mustafa Efendi; Râşid Abdullah Efendi; Râşid Mehmed Efendi; Râşid Mehmed Efendi; Re'fet Mehmed Efendi; Refî' Efendi; Refik Mehmed Efendi; Rızâ Ali Paşa; Rızâ Efendi; Rızâ Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Sa'dullah Mehmed Bey; Sa'dullah Mehmed Efendi; Said Mehmed Ağa; Said Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi (Cem'i Efendizâde); Sâlih Efendi; Selâmî Efendi; Selim Efendi; Selim Sırrî Efendi; Seyfullah Efendi; Sırrî Mehmed Efendi; Süleyman Ağa; Süleyman Ağa; Süleyman Efendi; Süleyman Efendi (İlâhîzâde); Süleyman Râşid Efendi; Şa'ban Paşa; Şefiî Mehmed Efendi; Şerif Efendi; Şerif Mehmed Paşa; Şifayî Osman; Şükrullah Efendi (Ni'metzâde); Tâhir Mehmed Efendi; Tâhir Mehmed Efendi; Tevfik Mehmed Efendi; Vahyî Mehmed Efendi; Vehbî Hüseyin Efendi (Keçecizâde); Velâyet; Velîyeddin Efendi; Yahyâ; Ya'kub Efendi; Ya'kub Efendi (Hâfız); Yektâ Mehmed Efendi; Yektâ Mehmed Efendi; Yusuf Efendi; Yusuf Paşa; Zahîr Ahmed Efendi; Zeynelâbidîn Bey; Zeynelâbidîn Efendi; Zihnî Mehmed Efendi; Zihnî Mustafa Efendi

Seyyid Ahmed Efendi Bolevî Mustafa Efendi'nin kardeşi Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Edirne, Medine mollası olup Rebiyülâhir 1142'de (Ekim-Kasım 1729) vefat etti. Yaşı 60 idi. (III. 524)

Seyyid Ahmed Efendizâde *bak.* Mustafa Efendi

Seyyid Alizâde *bak.* Mehmed Efendi

Seyyid Baba *bak.* Mustafa Efendi; Ni'metullah

Seyyid Ca'fer damadı *bak.* Muharrem Efendi.

Seyyid Çelebi *bak.* Mehmed Ağa

Seyyid Çelebi Sultan Ahmed Camii şeyhinin oğludur. Müderris olup 1171'de (1757/58) Haremeyn müfettişi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 118)

Seyyid Dede Yenikapı Mevlevîhanesi aşçıbaşısı olup 1228'de (1813) vefat etmiştir. (III. 118)

Seyyid Halil Bey Abdî Paşa'nın (Abdülganî)(→) oğludur. Hâcegândan ve mansıp sahiplerinden olup Receb 1187'de (Eylül-Ekim 1773) vefat etti.

Vefa civarında medfundur. Oğlu Süleyman Feyzî Bey'dir(→). (III. 409)

Seyyid Halil Efendizâde *bak.* Mehmed Efendi

Seyyid Mehmed Ağa Kesriyeli Ahmed Paşa'nın(→) yeğeni ve damadıdır. Kapıcıbaşı olarak 11 Safer 1181'de (9 Temmuz 1767) vefat etti. Topkapı'da defnedildi. (I. 250/51)

Seyyid Mehmed Efendi Piyâle Paşa Camii vâizi ve Savaklar Tekkesi şeyhi olup 41 sene şeyhlikten sonra 1158'de (1745) vefat etti. Toklu Dede imamı Şeyh Halil Efendi'ye bir köy vakfetti. (IV. 235)

Seyyid Mehmed Efendi (Kasımzâde) Dedesi Emir Buharî ile Buhara'dan gelmişti. Kendisi Niyâzî-i Mısrî'den hilafet alıp büyük şeyhlerden oldu. 1131'de (1719) vefat eyledi. Şair olup *Divan*'ı vardır. (IV. 215)

Seyyid Mustafa Efendi Kâtip olup kızını Rızâ Paşa nikâhladı. Meclis-i Muhasebe azası ve vüzerâ kapı kethüdâsı olmuştur. Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) zabtiye muavini olup 1264'de (1848) azledilmiş ve sonra yine Meclis-i Muhasebe azalığında ve nihayet Hazine-i Hassa Meclisi ikinci reisliğinde bulunup 18 Zilhicce 1278'de (16 Haziran 1862) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 118)

Seyyid Osman Ağa (Yirmialtı) Topçubaşı Ali Ağa'nın(→) kızı Zübeyde Hanım'ın eşi olması muhtemeldir. Topçu Ocağı kethüdâsı olup 1217'de (1802/03) vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'nda Ali Ağa'nın yanına defnedildi. (III. 553)

Seyyid Paşa Seyyid olup Kastamonu beylerbeyi olarak sefere giden seyyidlere başbuğ tayin edildi. Sonra 1106'da (1694/95) vefat etmiştir. (III. 118)

Seyyid Paşa Askerlikten yetişip miralay ve hassa mîrlivâsı olarak 1270'de (1853/54) emekli oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 118)

Seyyid Sa'dî Efendizâde *bak.* Münif Efendi

Seyyid Tevfik Paşa Erzurum valisi Feyzullah Paşa'nın oğlu veya üvey oğludur. Mekteb-i Harbiye'den yetişip Tophane'de imâlat miralayı ve sonra livâlıkla müdürü ve feriklikle nâzırı olup Cemaziyelevvel 1290'da (Temmuz 1873) tophane nâzırı, Receb 1292'de (Ağustos 1875) azille tekrar imâlat nâzırı ve 9 gün geçince tophane nâzırı olup Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) yine imâlat nâzırı oldu. Ali Sâib Paşa'nın seraskerliğinde tophane müşir kaymakamlığı ile senelerce kalmış, sonra imâlattan da azledilip evinde kalarak 29 Receb 1311'de (5 Şubat 1894) vefat etmiş, Sütlüce'de tekkeye defnedilmiştir. Fabrikalar işinde gayretli, idareye muktedir, servet sâhibi ve hayra çalışırdı. Bazı tekke ve mektep tamir eylemişti. (III. 118/19)

Seyyidî *bak.* Ahmed Efendi

Sezaî Abdurrahman Efendi Receb Edâyî Efendi'nin kardeşidir. Kadı olup 1080'de (1669/70) vefat etti. Âlim ve şairdi. (III. 315)

Sezaî Efendi Manastırlıdır. Teşrifâtî İzzî Efendi'nin eniştesidir. III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eylemiştir. (III. 15)

Sezaî Hasan Efendi Lârendelidir. Edirne'ye göçerek Şeyh Mehmed La'lî'den el alıp onun yerine Gülşenî

Dergâhı şeyhi oldu. 1151'de (1738/39) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. Şair olup *Divan*'ı vardır. (III. 15)

Sıbgatullah Efendi Yusuf Rızâ Paşa'nın sadâretinde kapıcılar kethüdâsı olup 1217'de (1802/03) surre emini olmuştur. Sonra vefat etmiştir. (III. 223)

Sıbgatullah Efendi (Râgıbzâde) Manisalıdır. Devriyeden yetişerek 1271'de (1854/55) Diyarbekir mollası oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişmiştir. Oğlu Hüseyin Hilmî Efendi'dir. (III. 223)

Sıddîk Efendi Müderris olup 1047'de (1637/38) vefat etmiştir. (III. 226)

Sıddîk Mehmed Bey "Fodla Kâtibi" lâkaplı Seyyid Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Enderûn'dan yetişme olup Zilhicce 1258'de (Ocak 1843) vefat etti. Üsküdar'da babasının yanında medfundur. (IV. 284)

Sıddîk Mehmed Efendi (Ebezâde) Abdullah Efendi'nin oğlu Sa'dullah Mehmed Efendi'nin oğlu ve Yahyâ Tevfik Efendi'nin kızının oğludur. Zilka'de 1176'da (Mayıs-Haziran 1763) doğdu. 1208'de (1793/94) müderris ve Şeyhülislâm Kâmil Efendi'ye damad oldu. 1223'de (1808) Edirne pâyesi ve Receb 1228'de (Temmuz 1813) Mekke mollası oldu. 18 ay orada kaldı. Rebiyülevvel 1231'de (Şubat 1816) İstanbul pâyesi olup o sene nakibüleşraf oldu. Biraz sonra İstanbul kadısı oldu. 1233'de (1818) nekabetden azlolundu. 15 Ramazan 1235'de (26 Haziran 1820) Anadolu pâyesi olup 24 Cemaziyelâhir 1236'da (29 Mart 1821) yine nakibüleşraf oldu. Sonra Anadolu kazaskeri olup Rebiyülevvel 1237'de (Aralık 1821) azille Merzifon'a gönderildi. 1238'de (1822/23) üçüncü defa nakibüleşraf oldu. 1239'da (1823/24) Rumeli pâyesi olup Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) Rumeli kazaskeri oldu. 29 Şevvâl 1240'da (6 Haziran 1825) vefat eylemiştir. Ârif, âlim, güzel konuşurdu. Emir Buhara'da medfundur. (III. 226/27)

Sıddîk Mehmed Efendi (Meşrebzâde) Ârif Mehmed Efendi'nin oğludur. 1246'da (1830/31) doğup, 1250'de (1834/35) müderris oldu. Şehrî Hâfız Efendi'den taallüm edip Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) Galata kadısı oldu. Babasının şeyhülislâmlığında, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Mekke pâyesi, Rebiyülâhir 1272'de (Aralık 1855) İstanbul ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Anadolu pâyesi oldu. Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Meclis-i Vâlâ azası olup 1275'de (1859) babasının vefat eylemesiyle ayrılmıştır. Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) Rumeli pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1282'de (Ekim 1865) Rumeli kazaskeri olup 1 Muharrem 1289'da (11 Mart 1872) ikinci defa ve Muharrem 1295'de (Ocak 1878) üçüncü defa Rumeli kazaskeri olmuş ve üçüncü defasında felçli olduğundan Şem'î Efendi vekâlet eylemiştir. 27 Receb 1295'de (27 Temmuz 1878) Mirac gecesi ruhu bedenden uçtu. Üsküdar'da, Miskinler'de dedesinin yanına defnedilmiştir. Doğru, ilmi orta, hak sözlü, iffetli, cömert, şairdi. (III. 227)

Sıddîk Mehmed Efendi (Neccarzâde) Rızâeddin Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Babasının şeyhi Edirneli Arabzâde Hoca Mehmed Ali Efendi ile Fenâyî Mustafa Efendi'den el alıp

Nakşibendî ve Halvetî tarikatlerini birlikte o tekkede ifa edip babasından sonra evini de tekke yapmıştır. Sonra Rûşen Efendi'nin yerine Hüdâî Tekkesi'ne ve sonra babasının tekkesine şeyh oldu. 1200 (1786) tarihlerinde vefat eylemiştir. (IV. 429)

Sıddîk Yahyâ Efendi Ayasofya vâizi Fâzıl Süleyman Efendi'nin oğludur. Müderris, mahrec mollası, 1150'de (1737/38) Edirne mollası ve 1165'de (1752) Mekke mollası oldu. O sene vefat eyledi. Âlim, şairdi. (IV. 640)

Sıddîk Yahyâ Efendi Husrevpaşa Mahallesi imamı olup 1194'de (1780) vefat eyledi. Şairdir. (III. 226)

Sıddîkîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdurrahman Efendi; Ahmed Efendi; Emin Mehmed Efendi; Halil Mehmed Efendi (Bekrîzâde); Sa'deddin Efendi; Tâhir Efendi

Sıdkî Abdullah Efendi "Nahifî Sıdkîsi" diye meşhur bir kadı olup sağırdı. 1062'de (1652) vefat etti. (III. 225)

Sıdkî Ahmed Efendi (Sürûrîzâde) Şair Sürûrî Osman Efendi'nin oğludur. 1280'de (1863/64) Trabzon mollası olmuştu. (I. 301; III. 13)

Sıdkî Çavuş İstanbulludur. Yeniçeri çavuşluğundan emekli oldu. III. Mehmed devri (1595-1603) şairlerindendir. (III. 225)

Sıdkî Ebûbekir Efendi Enderûn'dan yetişme olup sırkâtibi oldu. Zilka'de 1203'de (Ağustos 1789) Kudüs mollası olup sonra vefat eylemiştir. (III. 226)

Sıdkî Ebûbekir Efendi Trabzonludur. Maliyeden yetişip *Ceride-i Havadis* gazetesi yazı işlerinde çalıştı. 1297'de (1880) mümeyyizlikle evkaf dairesine nakledilerek 1298'de (1881) masraf müdürü ve terfi ile ûlâ evveli olmuştu. 22 Receb 1313'de (9 Ocak 1896) vefat eyledi. Fâtih Camii kabristanında medfundur. Sâlih, müttakî adamdı. (III. 226)

Sıdkî Efendi İmam-ı sânî Emin Efendi'nin oğludur. Mahrec mollası olup 1300 (1883) yılına doğru vefat etti. (III. 226)

Sıdkî Emetullah Hatun Kametîzâde Mehmed Efendi'nin kızıdır. Şeyh Himmet Efendi'den el aldı. 1115'de (1703/04) vefat eyledi. Emir Buharî'de medfundur. Âlime, âkile, şairedir. *Divan*'ı vardır. Kantarcılar'da, Demirci Mescidi'ne minber koydu. Küçük kız kardeşi Fâize Fatma Kadın'dır(→). Kız kardeşi ile babasının yanlarına defnedildi. (III. 225)

Sıdkî İbrahim Efendi Kâtip ve hâcegândan oldu. Devlet görevlerinde kıdem kazanmış bir pîrdi. 1205'de (1790/91) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 225/26)

Sıdkî İbrahim Efendi Müderris olup 1211'de (1796/97) vefat eyledi. Yaşlıydı. (III. 226)

Sıdkî Mehmed Efendi Emin Paşa kethüdâsı Hacı Hüseyin Efendi'nin(→) oğludur. Hâcegândan olup Bursa'da Muradiye mütevellisiydi. 4 Rebiyülâhir 1243'de (25 Ekim 1827) vefat eyledi. (III. 226) [II. 217'de biyografisi "Enderûn'dan yetişti. Hazine başkâtibi olduğu halde 1245 (1829/30) tarihlerinde vefat eylemiştir. Oğlu Cemil Paşa'dır." biçimindedir.]

Sıdkî Mustafa Efendi Kethüdâ kaleminden yetişip Mısır'da ikamet etti. 1169'da (1755/56) kethüdâ kâtibi, Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) tersane emini. Rebiyülâhir 1174'de (Kasım

1760) darphane nâzırı olup Cemaziyelevvel 1176'da (Kasım-Aralık 1762) azledilip Şevvâl 1176'da (Nisan-Mayıs 1763) başmuhasebeci oldu. 1177' de (1763/34) azledilip sonra Haremeyn muhasebecisi ve Şevvâl 1180'de (Mart 1767) sipah kâtibi ve azilden sonra 1182'de (1768/69) ikinci defa sipah kâtibi ve 1183'de (1769/70) defter emini vekili oldu. O sene vefat etmiştir. Şair ve bilgiliydi. (III. 225)

Sıdkî Mustafa Efendi Müderris, Yenişehir, Cemaziyelâhir 1202'de (Mart 1788) Mısır mollası olup Cemaziyelevvel 1204'de (Ocak-Şubat 1790) Mekke pâyesiyle ordu kadısı oldu. Sene sonlarında (1790 ortaları) vefat eyledi. Âlim, fâzıldı. Oğlu Reşid Ahmed Efendi ve torunu Mehmed Rif'at Bey'dir. (III. 225)

Sıdkî Mustafa Paşa İsmi Mustafa veya Ahmed'dir. Bâbıâlî'de yetişerek bazı hizmetlerde bulunduktan sonra 1030'da (1621) sadrazam Hüseyin Paşa'nın tezkirecisi olup 1038'de (1628/29) defter emini ve sonra reisülküttab oldu. Bir müddet sonra azledildi. Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) yine reisülküttab oldu. Şa'bân 1060' da (Ağustos 1650) ayrıldı. 1062'de (1652) üçüncü defa reisülküttab olup, azilden sonra Rebiyülâhir 1065'de (Şubat 1655) Rumeli pâyesiyle dördüncü defa reisülküttab, sonra nişancı oldu. Sonra Temeşvar valisi olup Muharrem 1073'de (Ağustos-Eylül 1662) vefat etmiştir. Âlim ve şairdir. *Divan*'ı vardır. Kayalar'da yalısı olduğundan orada bir mescid inşa ettirmiştir. (III. 225)

Sıdkîzâde *bak.* Hâmid Mustafa Efendi; Reşid Ahmed Efendi; Rif'at Mehmed Bey

Sıdkîzâde III. Selim devrinde (1789-1807) ordu kadısı Sıdkî Efendi oğullarına denir. Şeyhülislâm ve kazasker olanlar vardır. (IV. 695)

Sırrî Abdülbâkî Dede Nâyî Osman Dede'nin oğludur. Babasının yerine 1142'de (1729/30) Galata Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1164'de (1751) vefat etti. Hoşsohbet, şairdi. (III. 299)

Sırrî Ahmed Paşa Taşra adamıdır. Mühendishane'den çıkıp istihkâm alaylarında bulunmuş ve senelerce istihkâm livası ve ferik olup taşraya gönderilmiştir. Mühendishane nâzırlığında bulunmuş ve sonra 23 Zilhicce 1312'de (7 Haziran 1895) vefat eylemiştir. Fünûnda usta, doğru idi. (III. 15)

Sırrî Ali Efendi Şeyh Murad Efendi Tekkesi'ne 1147'de (1734/35) şeyh olup 1169'da (1755/56) vefat etmiştir. (III. 14)

Sırrî Bey Kırkkiliseli olup Divan-ı Hümâyûn'a ve mektûbî kalemlerine girmiştir. Şairdir (1850'ler). (III. 14)

Sırrî Efendi Tekfurdağı Mahkemesi kâtibi olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat etti. Şairdir. (III. 14)

Sırrî Efendi Sofular'da tekkesi vardır. Şeyh olup marifet ve talâkat sâhibiydi. Bir aralık Gelibolu'ya gönderilip sonra tekrar getirildi. Kuzguncuk' da evine giderken 1302'de (1884/85) boğularak vefat etti. (III. 15)

Sırrî Halil Efendi Geduslu Hacı Mehmed Efendi'nin(→) yeğenidir. Müderris, 1267'de (1851) Maraş, 1273'de (1856/57) Kürdistan mollası olmuştu. Oğlu Atâullah Mehmed Efendi' dir(→). (IV. 289)

Sırrî İbrahim Efendi Üsküdarlıdır. Maliyeden yetişerek Girit defterdarı

iken 1110'da (1698/99) vefat etti. Hicivle tanınan gönül kırıcı bir şairdi. (III. 14)

Sırrî İsâ Çelebi Yenicelidir. 990'da (1582) vefat etti. Şairdir. (III. 14)

Sırrî Mahmud Efendi Unkapanı'ndaki Ahmed Buhârî Tekkesi şeyhi oldu. 24 Ramazan 1294'de (21 Eylül 1878) vefat eyledi. (III. 15)

Sırrî Mehmed Efendi Kadirî olup Nuruosmaniye Camii vâizi iken 1184'de (1770/71) Nazmîzâde Tekkesi'ne şeyh olup daha sonra vefat etmiştir. (III. 303)

Sırrî Mehmed Efendi Diyarbekirlidir. Ermiş sayılanlardan bir zatın oğlu olup Eski Zağra'da yerleşti. 1244'de (1828/29) sefer için İstanbul'a gelirken Varna'da vefat eyledi. Fâzıl, zeki, kavrayışlıydı. (III. 14)

Sırrî Mehmed Efendi (Seyyid) (Hacı) Nuruosmaniye Camii vâizi iken 1184'de (1770/71) Kadirîye'den Nazmîzâde Tekkesi'ne şeyh oldu. Sonra Ayasofya şeyhi olup 1216'da (1801/02) Kadirîhane şeyhi olup 1226'da (1811) vefat eylemiştir. Orada medfundur. Ulemâdandı. (III. 14; III. 303)

Sırrî Mehmed Paşa Halebli Melek Ahmed Paşa'nın oğludur. 1229'da (1814) kapıcıbaşı, 1245'de (1829/30) Üsküdar'a zabıta memuru olup sonra azledildi. 1260'da (1844) miralaylık ile Van, sonra Kars mutasarrıfı ve azilden sonra Yemen defterdarı olup Cemaziyelevvel 1267'de (Mart 1851) vezirlikle Yemen valisi oldu. Muharrem 1268'de (Kasım 1851) azledildi. Safer 1270'de (Kasım 1853) Erzurum Ordusuna maiyet memuru oldu. Sonra döndü. Cemaziyelâhir 1274'de (Ocak-Şubat 1858) vefat etmiştir. Üsküdar'da, Atik Vâlide Camii'ne defnedildi. (III. 14/15)

Sırrî Mûsâ Çelebi Dimetoka nâibi olup müderrisdi. 1174'de (1760/61) vefat etti. Şairdir. (III. 14)

Sırrî Ömer Efendi Kâtib efendi hulefâsından olup 1243'de (1827/28) Avlonya mukataacısı oldu. Sonra kesedar olup 1244'de (1828/29) vefat eyledi. Hamidiye Türbesi bahçesinde medfundur. (III. 14)

Sırrî Paşa Girit'de, Kandiye'de Sâlih Tosun Efendi'nin oğlu olarak 1260'da (1844) doğdu. İlim tahsiliyle mahkeme-i şer'îye kâtibi olup sonra vüzerâya divan kâtibi ve Hekim İsmail Paşa'ya damad olmuştur. 1284'de (1867/68) Yanya mektupçu muavini, 1285'de (1868/69) Aydın mektupçu muavini, 1286'da (1869/70) Prizren mektupçusu, 1289'da (1872) Tuna mektupçusu, 1293'de (1876) ûlâ sânîsiyle Bihke ve ardından beylerbeyi pâyesiyle İzvornik ve sonra Vidin mutasarrıflığına nâil olmuş, 1295'de (1878) asker ve muhacir sevkıyatı hizmetiyle Vidin komiserliğinde ve ardından Karasi mutasarrıflığında bulunmuştur. 1296'da (1879) Trabzon, 1297'de (1880) Kastamonu, o sene ikinci defa Trabzon, 1298'de (1881) Ankara, 1300'de (1883) Sivas, 1302'de (1884/85) Diyarbekir, 1305'de (1887/88) Adana, 1306'da (1888/89) vezirlikle Bağdad valisi, 1307'de (1889/90) Diyarbekir valisi olup 1312'de (1894/95) hastalığı dolayısıyla İstanbul'a gelmiş ve 1312'de (1894/95) istifa edip 23 Cemaziyelâhir 1313'de (11 Aralık 1895) vefat eylemiştir. Tedbirli, gayretli, çalışkan olup bulunduğu yerlerde iyi hizmeti görülmüş ve azil yüzü görmemiştir. İlim ve fazilet bakımından

benzersiz olanlardandır. Şiir ve inşası makbul, sert mizaçlı bir zattır. Eserleri: *Ahsenü'l-Kısas, Sırr-ı Furkân, Sırr-ı İnsân, Sırr-ı Meryem* unvanıyla *Kur'ân* surelerinden *Sûre-i Yûsuf, Furkân, İnsân* ve *Meryem*'i açıklayan dört kıt'a tefsiri ve daha birçok eseri vardır. (III. 15/16)

Sırrî Şerif Efendi Edirne'de, 1230'da (1815) doğdu. Kadı ve müderris oldu. 1270 (1853/54) tarihinden sonra vefat eyledi. Şairdir. (III. 14)

Sırrîzâde *bak.* Osman Efendi

Sıyâmî Efendi Hayrabolulu Velî Efendi'nin oğludur. Kadı idi. 971'de (1563/64) vefat etti. *Tefsir-i Kadı Beyzâvî*'ye ta'likat yazmıştır. (III. 236)

Sıyâmî Efendi Caniklidir. Müderris, sonra Filibe mollası oldu. Şevvâl 1058'de (Ekim-Kasım 1648) azledilmiş olarak vefat etmiştir. (III. 236/37)

Sihrî Çelebi (Kız Memi) İstanbulludur. Sirozî Hasan Çelebi şehremini iken, kâtip oldu. Haleb defterdarı oldukta beraber gitti. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Şairdir. (III. 9)

Sihrî Mehmed Çelebi (Divdest oğlu) Edirnelidir. İbn Kemâl'e Edirne kadısı iken, kâtip oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ricâlindendir. Şairdi. (III. 9)

Sikencübin *bak.* Said Ağa

Silahdar *bak.* Ârifî Hüseyin Çelebi; Mehmed Paşa

Silahdarzâde *bak.* Ali Efendi; Ali Rızâ Bey; Emin Mehmed Efendi

Silahşor *bak.* Süleyman Derviş Paşa

Silahşorzâde *bak.* Vasfî Mustafa Efendi

Simavna Kadısı *bak.* Bedreddin Mahmud Efendi

Simkeşzâde *bak.* Feyzî Hasan Efendi

Sinan (Kepenekçi Hoca) Yahudi asıllıdır. Hz. Muhammed tarafından rüyasında din-i mübîn telkin olduğundan İslâmını ilân eyledi ve seheri Divan-ı Hümâyûn'da Müslüman oldu. İlmiye mesleğine katılarak vazife verildi. Evine Müslüman olarak döndüğünü gören eşi kendisini ve oğlunu pencereden atıp kendisi vefat etti, oğlu kurtuldu. O da İslâm olup Mes'ud adı verildi. Bu Sinan Efendi, aklî ve naklî ilimlerde mümtaz ve zengin olup 970'de (1562/63) vefat eylemiştir. İstanbul'da bir medrese ve mescid yapıp birçok mal vakfetmiştir. Oğlu Süleyman Efendi ile Kantarcılar'da mektep civarında medfundur. Süleyman Efendi'nin oğlu Mehmed Şah Efendi'dir(→). Bunun oğlu Mehmed Bâkî Efendi'dir(→). (III. 107)

Sinan (Mimar) Arnavutdur. 958'de (1551) vefat eyledi. Dökmeciler'de medfundur. 400 mescid ve 81 cami binasında mimar olmuştur. Kendi adına bir mescid yaptı. Süleymaniye Camii kubbesini tutturmuş ve Sultan Selim Camii'ne dört duvar üzerine bir kubbe koymuştur. Çok şâkird yetiştirdi. *Tezkiretü'l-Ebniye* telifidir. Şâkirdlerinden Mehmed İsâ Hind'e gidip orada şöhret kazandı. (III. 106)

Sinan Ağa II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) soğancıbaşıydı. Soğanağa Mescidi'ni yaptı. (III. 103)

Sinan Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) mimarıdır. Fâtih Camii bina emini oldu. Bu görevde vefat eyledi. Kumrulu Mescidi'ni inşa edip mihrabına iki kumru resmi yapmıştır. (III. 103)

Sinan Ağa Matbah emini olup Emin Sinan Mescidi'ni II. Mehmed (Fâtih)

devrinde (1451-1481) yaptı. Orada medfundur. (III. 103)

Sinan Ağa II. Mehmed'in (Fâtih) pirinççibaşısıdır. 910'da (1504/05) vefat etti. Pirinççi Mescidi bânîsidir. Kabri oradadır. (III. 103)

Sinan Ağa Yetişerek hazinedar-ı şehriyârî oldu. 974'de (1566) Sigetvar'da vefat eyledi. (III. 107)

Sinan Ağa (Kabasakal) Müteferrikabaşı olup vefatında, Üsküdar'da yaptırdığı mescidine defnedilmiştir. Kabasakal Mescidi'ni de bu yaptırdı (1580'ler). (III. 109)

Sinan Bey Yahşi Bey'in kardeşidir. Beylerden olup Aydın beyi oldu. 829'da (1426) şehid oldu. (III. 102)

Sinan Bey Çeşnigir olup 891'de (1486) Aydın beyi olmuş, sonra vefat eylemiştir. (III. 104)

Sinan Bey Beylerden olup 876'da (1471/72) Bosna beyi olup 878'de (1473/74) azledilmiş ve 891'de (1476) ikinci defa memur olup 892'de (1487) ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (III. 104)

Sinan Bey 950'de (1543/44) Bolu beyi olup 964 (1557) yılına kadar kaldı. 973'de (1565/66) Bosna beyi de olmuştur. 974'de (1566/67) azledilmiş ve sonra vefat etmiştir. (III. 107)

Sinan Bey Sipah kâtibi, müteferrika ve sonra Mısır beylerinden oldu. Safer 1001'de (Kasım 1592) Mısır defterdarı olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etmiştir. (III. 109)

Sinan Bey (Karlıoğlu) Yenişehir beyi olup 920'de (1514) İran muharebesinde şehid olmuştur. (III. 104)

Sinan Çelebi Saman emini oldu. 857'de (1453) Çukurçeşme Mescidi'ni yaptı. (III. 103)

Sinan Çelebi Ohri kadısı olup 960'da (1553) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 106)

Sinan Çelebi Şehzâde Bâyezid'in defterdarı olup sancaklarda vefatına kadar birlikte gezdi. 967'de (1559/60) vefat etti. (III. 107)

Sinan Efendi Adıyla anılan Sinanköy'de yerleşip yalnızlığa çekildi. İlâhî zikrederek zamanını geçirip 886'da (1481) vefat etmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (III. 103)

Sinan Efendi Ferelidir. Tâceddin hulefâsından olup celâli galip olduğundan, Hacı Halife bu zata "takarrüb gayr-i caizdir" diye söylerdi. II. Mehmed (Fâtih) ile birkaç defa konuşmuştur. Bu devirde (1451-1481) vefat eyledi. (III. 103)

Sinan Efendi Germiyanlıdır. Molla Husrev'in şâkirdidir. Tokat'da Süleymaniye Medresesi müderrisi ve sonra Sahn müderrisi oldu. 904'de (1498/99) vefat etti. Fâzıl ve şairdir. *Sadrü'ş-Şeria*'ya hâşiye yazdı. (III. 104)

Sinan Efendi Sonisalıdır. Şeyh Hüsam'ın oğludur. Kadı iken 960'da (1553) vefat etti. Şairdi. (III. 106)

Sinan Efendi Boyâbâdlıdır. Nasûh Efendi'nin(→) 924'de (1518) vefatı üzerine şeyh oldu. Gezencik köyünde bir zaviye yaptı. 974'de (1566/67) vefat eyledi. (III. 362)

Sinan Efendi Boyâbâdlıdır. Halvetî Hacı Halife kolundan Nasûh Efendi halifesiydi. 976'da (1568/69) vefat etti. Kendincik köyünde bir zaviye yaptı. (III. 107)

Sinan Efendi Kürdistanlıdır. Ali b. Meymûn'un müridi olup Mısır'da yerleşti. Vilâyet hazinesinden verilen vazifeyi kabul etmeyip kızlarına vermiş-

tir. Günlük masrafları 500 dirhem olup mescid ve hayır yaparak fukaraya vakfı itiyat eylemiştir. 977'de (1569/70) vefat eyledi. (III. 107)

Sinan Efendi Taraklı-Yeniceli Ahmed b. Bayram Dede'nin oğludur. Ürgüp'de her üçü şeyh olmuşlardır. 977'de (1569/70) vefat etmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (III. 107)

Sinan Efendi Akyazılıdır. Müderris ve Şam müftüsü oldu. 980'de (1572/73) vefat etti. (III. 107)

Sinan Efendi Güzelhisarlıdır. Mülâzim ve kadı olup Üveys Paşa'ya akraba oldu. Bu sebepden Sun'ullah Efendi'den, Damad İbrahim Paşa mevleviyet ricasında bulunduysa da Mevlânâ reddetmişdi. Sonra Birgi mollası olabildi. 1015'de (1606/07) azledilmiş olarak vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 111)

Sinan Efendi Müderris olup çok çalışmasıyla tanınmıştı. Safer 1027'de (Şubat 1618) vefat etti. (III. 112)

Sinan Efendi Lârendelidir. Müderris, Kütahya, Trablusşam, Kayseri mollası olup 1031 (1622) sonlarında vefat etti. Yumuşak huyluydu. (III. 112)

Sinan Efendi Gebze'de Mustafa Paşa Zaviyesi'ne ve sonra İstanbul'da Mehmed Ağa Zaviyesi'ne şeyh oldu. 1032'de (1623) vefat etti. Vâiz, nâsıh, nefesi mübarek ve fâzıldı. Oğlu sudûrdan Mehmed Efendi'dir. (III. 112)

Sinan Efendi (Astarcı) Boluludur. Müderris olup 1015'de (1606/07) vefat etmiştir. Sâlihdi. Oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (III. 111)

Sinan Efendi (Esved) Boluludur. Müderris olup Şa'bân 989'da (Eylül 1581) vefat etmiştir. (III. 109)

Sinan Efendi (Hekim) Tıp ilmini tahsil edip Edirne ve İstanbul dârüşşifalarında reis oldu. Sonra I. Selim'in (Yavuz) tahta çıkışında (1512) reis-i etıbbâ oldu. 951'de (1544) vefat etti. Yaşı 100'ü geçmişse de aklı yerindeydi. Yalnız elire titreme geldi. Tıpda mâhirdir. Oğlu Subhî Mustafa Efendi'dir(→). Diğer oğlu Atâ Efendi 960'da (1553) vefat etti. Şair ve içkiye düşkündü. (III. 105)

Sinan Efendi (Köse) Müderris, Sakız, Manisa, İzmir mollası olarak 1033'de (1623/24) vefat etti. Güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 112)

Sinan Efendi (Sarı) Taşra defterdarlıklarında ve İstanbul kâğıt eminliğinde bulundu ve 1002 (1593/94) tarihinden sonra vefat etti. (III. 109)

Sinan Efendi (Talib Hısımı) Karamanlıdır. Müderris, İzmir mollası olup Zilka'de 1025'de (Kasım-Aralık 1616) vefat etti. Salâhı, ilmine galipdi. (III. 112)

Sinan Halife Tâceddin'in mürididir. Süleyman Halife'in yerine şeyh oldu. Büyük cezbe sâhibidir. 959'da (1552) vefat etti. (III. 106)

Sinan Mehmed Paşa (Sofu) Küçük Mahmud Paşa'nın kölelerindendir. Yetişerek İslâmbol ağası, sekbanbaşı, azilden sonra 998'de (1590) mîrahûr-ı sânî ve sonra hâsıl kethüdâsı olup Galata'da bir olayda başarısız olunca beyliğe gönderildi. 1003'de (1594/95) Kars, 1004'de (1595/96) Erzurum, 1005'de (1596/97) Eğri ve 1009'da (1600/01) Bosna beylerbeyi olup 1010'da (1601/02) azledildi. 1012'de (1603/04) kubbe veziri olup 1013'de (1604/05) sadâret kaymakamı oldu. Hasta olduğundan azledildi. 1016'da

(1607/08) ikinci defa Bosna valisi ve 1017'de (1608/09) Şam valisi olup o sene Şam'da vefat etti. Ilımlı ve sâkin bir adamdı. Kethüdâsı Bayburtoğlu Ahmed Bey hayır sâhibidir. (III. 111/12)

Sinan Nehcî Efendi Boluludur. Müderris, Ankara, Konya, Bağdad, Medine mollası oldu. Hac yolunda 1034 başlarında (1624 sonları) vefat etti. Na'şı Yenbu'ya getirilip defnedildi. Âlim ve ârifdi. (III. 112)

Sinan Paşa I. Mehmed (Çelebi) devri (1413-1421) beylerinden olup Tırhala beylerbeyi oldu. 829'da (1426) Rumeli beylerbeyi oldu. 845'de (1441/42) serdâr olup sonra vefat etmiştir. Tedbirli, cesurdu. (III. 103)

Sinan Paşa II. Bâyezid'e 901'de (1495/96) büyük hizmette bulunduğundan kapıcıbaşı olmuştur. Mısır'ın fethi senesinde (1517) sipahiler ağası oldu. Sonra Âlâiye beyi olarak 932'de (1526) İran harbinde şehid olmuştur. (III. 105)

Sinan Paşa Başdefterdar olup 955'de (1548) azledildi ve sonra vefat eyledi. (III. 106)

Sinan Paşa I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) bostancıbaşı olup İncirköy'de bir mescid yapıp onda defnedilmiştir. 961'de (1554) İran elinde ve onun feth ve teshirinde bir Sinan Paşa'nın şehid olduğu İran tarihlerinde görülmüştür ki, bu zatın olması muhtemeldir. (III. 105)

Sinan Paşa Maliyeden yetişip Anadolu defterdarı oldu. 990'da (1582) Mısır defterdarı oldu. 992'de (1584) Mısır beylerbeyi oldu. Cemaziyelevvel 995'de (Nisan 1587) azledildi. 998'de (1590) Diyarbekir valisi oldu. Sonra İstanbul'a geldi. Sonra Maraş, Konya ve 1004'de (1595/96) Sivas valisi olup 1005'de (1596/97) vefat etmiştir. (III. 110)

Sinan Paşa Sokollu Mehmed Paşa'nın kapıcıbaşısı olup yükselerek 1000'de (1591/92) Basra valisi olup 1001'de (1592/93) azledildi. Sonra 1003'de (1594/95) Maraş beylerbeyi olup 1007'de (1598/99) harpde şehid olmuştur. (III. 110)

Sinan Paşa Arnavut beylerinden olup 1008'de (1599/1600) muharebede yararlık göstermekle Dukagin sancağıyla mîrlivâ oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 111)

Sinan Paşa Yemenli Hasan Paşa'nın kethüdâsıdır. 1012'de (1603/04) paşası Mısır'a vali olunca Yemen'e mutasarrıf oldu. 1015'de (1606/07) azlinin ardından vefat etmiştir. (III. 111)

Sinan Paşa Arnavutdur. Receb 1072'de (Şubat-Mart 1662) bostancıbaşı oldu. 1073'de (1662/63) Silifke paşası olup 1074'de (1663/64) Edirne bostancıbaşısı ve 1075'de (1664/65) İstanbul bostancıbaşısı oldu. 1096'da (1685) emekli oldu ve sonra vefat etti. Basiretli ve kabiliyetliydi. (III. 113)

Sinan Paşa (Damad-ı Şehriyârî) (Güveyi) Saraydan 897'de (1492) çıkarak Gelibolu sancağıyla kapdan-ı deryâ oldu. 300 parça gemiyle gidip Avlonya sahillerini vurdu. 898'de (1493) azledildi. Sonra vilâyete çıkıp 907'de (1501/02) Anadolu beylerbeyi olup 909'da (1503/04) vefat etmiştir. (III. 104)

Sinan Paşa (Hadım) Saray akağalarından olup harice çıktı. 952'de (1545) Şam valisi olup 957'de (1550) vefat etmiştir. (III. 106)

Sinan Paşa (Hoca) Hızır Bey'in oğludur. Babasıyla meşhurlardan ilim öğrenip müderris oldu. II. Mehmed'e (Fâtih) muallim, nedim ve sonra vezir olmuştur. Bir rivayette, Mahmud Paşa'nın ikinci defaki azlinde sadrazam da oldu. 881'de (1476/77) azledildi. Sonra emekli olup 891'de (1486) vefat eyledi. Vezir iken minbere çıkıp vaaz ederdi. Fâzıl, akıllı, tedbirliydi. *Hidâye*'den taharete dair risalesi vardır. Kızının oğlu Derviş Mehmed Efendi'dir(→). (III. 103)

Sinan Paşa (Kırkayak) Bostancı ve Edirne bostancıbaşısı oldu. İkinci defaki bostancıbaşılığında Silahdar Mustafa Paşa'yı mahkûm eyledi. 1053'de (1643) Tırhala beylerbeyi ve 1057'de (1647) üçüncü defa Edirne bostancıbaşısı oldu. 20 Şa'bân 1068'de (23 Mayıs 1658) vezir rütbesiyle İstanbul kaymakamı oldu. 1069'da (1658/59) azledildi. 1070'de (1659/60) Adana valisi olup 1071'de (1660/61) kubbe veziri olarak bu hizmette vefat eyledi. İdareciliği çok zayıftı. (III. 112/13)

Sinan Paşa (Koca) Arnavutdur. Valilerden Ayas Paşa'nın kardeşidir. Enderûn'da yetişerek çeşnigirbaşılıkla çıkmıştır. Malatya, Kastamonu, Gazze, Trablusşam mîrimîranlıklarında bulunup sonra Erzurum ve Haleb beylerbeyi ve 975'de (1567/68) Mısır valisi oldu. 977'de (1569/70) Yemen serdârı, 979'da (1571/72) ikinci defa Mısır valisi olup birbuçuk sene sonra 980'de (1572/73) altıncı vezir ve donanma serdârı olarak Tunus ve Halkulvad'ı fetheyledi. 982'de (1574/75) kubbenişîn olup Rebiyülevvel 988'de (Nisan-Mayıs 1580) sadrazam olup Zilka'de 990'da (Aralık 1582) azledildi. 994'de (1586) Şam valisi, 997'de (1589) ikinci defa sadrazam olup 999'da (1591) azledildi. Rebiyülâhir 1001'de (Ocak 1593) üçüncü defa sadrazam olup Cemaziyelâhir 1003'de (Şubat 1595) azledildi ve Malkara'ya gönderildi. Şevvâl 1003'de (Temmuz 1595) dördüncü defa sadrazam olup Rebiyülâhir 1004'de (Aralık 1595) azledildi. 10. günü beşinci defa sadrazam oldu. 5 Şa'bân 1004'de (4 Nisan 1596) vefat etti. Sofular'da türbesinde medfundur. Yaşı 90'ı aşkındır. Cesur ve gayretli olup savaşlarda iyi hizmeti görülmüştür. Servet ve hayrâtı çoktur. Hasırcılar'da bir cami yaptı. Osmanlı ülkesinde yüz kadar camide ona dua edilirdi. Oğlu Mehmed Paşa ve damadı da Mehmed Paşa'dır. (III. 109/10)

Sinan Paşa (Yular Kısdı) Enderûn'dan yetişerek Kayseri beyi oldu. Sonra Şehzâde Cem'e kapıcıbaşı ve vezir mesabesinde olup sonra Şehzâde Ahmed'in hizmetinde bulundu. 918'de (1512) İran harbinde şehid oldu. İnsaflı ve ılımlıydı. Oğlu Mustafa Bey Şehzâde Cem'e damad oldu. 959'da (1552) Âdilcevaz beyi olup İranlılarla harpde bulunmuştur. (III. 104)

Sinan Paşalı *bak.* Süheyl Bey

Sinan Senâyî Efendi Uzunköprülüdür. Müderris olup Şeyh Mehmed Kırımî'den el aldı. 1018'de (1609/10) onun vefatında yerine Varna'da şeyh oldu. Sonra Yenişehir'e bağlı Fenâr kasabasında Hamza Bey Zaviyesi'ne şeyh olup Ömer Bey Camii'ne vâiz oldu. Rebiyülevvel 1039'da (Ekim-Kasım 1629) vefat etti. Âlim bir mürşiddi. (III. 112)

Sinan Suhte Ni'me'l-ceyşdendir. Bu tarihlerde (1450'ler) Eğriminare Mescidi'ni yaptırmıştır. (III. 103)

Sinan Suhte Pîrîpaşa'da bir mescid yaptırmıştır. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) sonlarında vefat eyledi. (III. 103)

Sinan Yusuf Paşa Gürcistan'da Tiflis hanı idi. Lala Mustafa Paşa serdârlığında gelip Müslüman oldu. İsmi Yusuf konup sonra paşa olunca "Sinan" lâkabı verildi. III. Murad devri (1574-1595) başlarında vefat etti. (III. 108)

Sinan Yusuf Paşa (Cağalazâde) Bosnalıdır. Frenk kapdanı Cağala'nın oğlu olup annesi Nude Hisarı dizdarının kızı iken esir olmuştur. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) babası ahzolonup oğlu harem-i sultanî hizmetine lâyık görülüp sırasıyla silahdar-ı şehriyârî olmuştur. 987'de (1579) mîrialemlikle çıkıp, 3 Receb 987'de (26 Ağustos 1579) yeniçeri ağası ve buradan Diyarbekir valisi, 991'de (1583) Budin, sonra Van ve Erzurum valisi ve sonra Bağdad valisi olup İran muharebelerinde bulundu. 995'de (1587) Osman Paşa'nın vefatında orduda kaymakam olmuştu. 999'da (1591) kapdan-ı deryâ olup 1003'de (1594/95) azledilip kubbe veziri oldu. Rebiyülevvel 1005'de (Ekim 1596) Eğri seferinde sadrazam olup 40 günde azledildi. Cemaziyelevvel 1006'da (Aralık 1597) Şam valisi ve ardından ikinci defa kapdan-ı deryâ oldu. 1012'de (1603/04) bu hizmetten İran serdârı oldu. Receb 1014'de (Kasım-Aralık 1605) Diyarbekir'de vefat etti. Savaşçı ve cesurdu. "Cağaloğlu Sarayı" bunun adınadır. Oğlu Mahmud Paşa'dır. (III. 111)

Sinaneddin İbrahim Ümmî Babasının ismi Abdurrahman'dır. Karamanî Hacı Efendi'den el alarak irşad olunmuştur. Onun şeyhi Yiğitbaşı Şeyh Ahmed ve bunun şeyhi Alâeddin Uşşakî ve onun şeyhi Kâmil-i Kayserî ve onun şeyhi Pîr Muhammed Erzincanî ve onun şeyhi Yahyâ-yı Şirvanî-i Halvetî olduğundan Halvetîye'den ve Uşşakîye'den kol olmuş ve kendisi ise Sinanîye tarikatinin pîr ve mürşidi tanınmıştır. Ermiş sayılanlardan olup 975'de (1567/68) vefat ederek Eyüp'de, halifesi Nasûh Efendi'nin yaptırdığı hankâhda defnedilmiştir. Kızı Âbide Molla'yı Alemdar Tekfurdağlı Mîr Şeyh Ali nikâhlamış, onların kızı Hadice Molla'yı da Şeyh Muhammed b. Abdülkerim Halebî nikâhı altına almıştır. Bu Âbide Molla 113 yaşında ve Hadice Molla 110 yaşında vefat eylemişlerdir. Hadice Molla'nın oğlu Şeyh Hasan Efendi ve onun oğlu Şeyh Hüseyin Efendi ve onun oğlu Şeyh Mustafa Efendi sırasıyla şeyhliğe geçmiş ve müddetleri hayli sürmüştür. Mustafa Efendi'nin oğlu diğer Hasan Efendi dahi edip bir zat olarak 1210'da (1795/96) çocuksuz olarak vefat eylemekle tekkesine dışardan şeyh tayin edilmiştir. (IV. 842)

Sinaneddin Yusuf II. Murad'ın vezirlerinden birinin kölesidir. Bursa'da müderris ve sonra Sahn müderrisi oldu. 912'de (1506/07) vefat etti. Şer'î ve riyâzî ilimlerde derin, müellif ve muhaşşî idi. Elvan Camii'ni yaptı. (III. 104)

Sinaneddin Yusuf (Ahî) Güzelhisarlıdır. Celâleddin Devvânî'den okumuştur. Müderris olup evlendi. Sonra Osmanlı ülkesine dönerek Trabzon'a gönderildi. Azilden sonra Bursa'da emekliliği seçti. 936'da (1529/30) vefat etmiştir. *Miftâh-ı Ulûm'a* bir miktar şerh yazdı. (III. 105)

Sinaneddin Yusuf (Hatib) Edirnelidir. Tekmil-i tarikat edip orada Üçşe-

refeli Cami'ye imam ve hatip oldu. 982'de (1574/75) vefat eyledi. Keşf sahiplerindendir. (III. 107)

Sinaneddin Yusuf Efendi Müderris olup 907'de (1501/02) vefat etmiştir. Âlimlerin büyüklerindendir. *Çağmînî Şerhi* ve *Vikaye Şerhi* bunundur. (III. 104)

Sinaneddin Yusuf Efendi Gencelidir. Tahsilden sonra Anadolu'ya gelip müderris oldu. Amasya müftüsü olup 922'de (1516) vefat etti. *Şerh-i Mevâkıf Hâşiyesi*, *Tecrid Hâşiyesi* ve hey'etten bir makale eserleridir. (III. 104)

Sinaneddin Yusuf Efendi Molla Alâeddin Ali Yegânî'nin oğludur. Müderris ve sonra Amasya'ya kadı oldu. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) başdefterdar oldu. Buradan Şam kadısı ve sonra Sahn müderrisi olarak sonra emekli oldu. 945'de (1538/39) vefat etti. Mutasavvıf olup Ramazan sonlarında i'tikâfa girerdi. Cömert olup *Şerh-i Mevâkıf*'a hâşiye yazdı. (III. 105)

Sinaneddin Yusuf Efendi Erdebillidir. Çelebi Halife'nin müridi olup Ayasofya Zaviyesi şeyhi oldu. 951'de (1544) vefat etti. 100 yaşını geçmiştir. Erdebil Tekkesi'nin bânîsidir. (III. 105/06)

Sinaneddin Yusuf Efendi Karasilidir. Bâtınî ve zâhirî ilimleri tahsil ile otuz yıl tefsir okutmuş ve Edirne'de yerleşip vaaz eylemiştir. 965'de (1557/58) vefat eyledi. Şehzâde Camii'nde ilk vaaz eden budur. (III. 106)

Sinaneddin Yusuf Efendi Şeyh Sünbül müridi Şeyh Ya'kub Efendi'nin oğludur. Babasından el alıp tekmil-i tarikat etti. Babasının vefatında Kocamustafapaşa Tekkesi'ne şeyh oldu. 985'de (1577) Medine'de şeyhülharem oldu. Rebiyülâhir 989'da (Mayıs 1581) vefat etmiştir. Bakî'de medfundur. Fâzıl olup *Silsile-i Meşâyih-i Halvetîye*'yi kaleme aldı. Oğlu Kerimî Abdülkerim Efendi(→) "Şeyhülharemzâde"likle meşhurdur. (III. 108)

Sinaneddin Yusuf Efendi Müderris ve iki defa Yenişehir ve Manisa ve Filibe mollası olup Rebiyülevvel 1019'da (Haziran 1610) Kayseri'de vefat etti. Fâzıl ve edebî sanatlarda akranı nadirdir. (III. 112)

Sinaneddin Yusuf Efendi (Kazancıkulu) Müderris, Kudüs pâyesiyle emekli olup 17 Muharrem 1008'de (9 Ağustos 1599) vefat etti. İffetli, nezih, teklifsizdi. Cerrah İshak Mescidi'ne minber koymakla "Kazancı" diye adıyla anılır. (III. 110/11)

Sinaneddin Yusuf Efendi (Köprüceğizzâde) Kefe'ye ve sonra Amasya'ya müftü olup sonra emekli oldu. 952'de (1545) vefat etmiştir. Şer'î ilimlerde bilgili ve fakir dostuydu. (III. 106)

Sinaneddin Yusuf Efendi (Muhaşşî) Amasya'da Sonisa köyü halkından Şeyh Hüsâmeddin b. İlyas'ın oğludur. Zenbilli Ali Cemâlî talebesindendir. Emirle talebenin iyilerini Hoca Hayreddin Efendi aldıkta, bunu da alıp müderris eylemiştir. 946'da (1539/40) Haleb mollası oldu. Bağdad valisi Üveys Paşa'yı emirle teftiş edip arziyle azledildi. Haleb'e geldikte adı geçeni vali bulup 949'da (1542/43) onun arziyle azledildiyse de Akşehir'e gelince Şam valisi Üveys Paşa ile kadısı, birbirini arzeylemeleriyle ikisi de azlolunup buna Şam mevleviyeti ihsan buyuruldu. Sonra Bursa ve Edirne kadısı oldu. Şa'bân 954'de (Eylül-Ekim 1547) İstanbul kadısı

olup 10. günü Anadolu kazaskeri olmuştur. Şa'bân 958'de (Ağustos 1551) azlolunmuştur. Rüstem Paşa'nın arziyle Fâtih Camii'nde durumu teftiş olunup beraat etti. O sırada hacca gitti. Rebiyülâhir 969'da (Aralık 1561) Süleymaniye Dârülhadisi müderrisi oldu. 973'de (1565/66) 30 akçe zam ile vazifesi 210 akçe oldu. Safer 983'de (Mayıs-Haziran 1575) istifa ederek vazifesi ihsan olunup 500 filori atiyye verildi. Safer 986'da (Nisan 1578) Fâtih'de, cuma namazını kılarken sara hastalığına uğrayıp 3. günü, 12 Safer'de (20 Nisan 1578) vefat etmiştir. Şeyhülislâm Kadızâde Şemseddin Ahmed Efendi namazını kılmıştır. Kaynatalarının Sarıgerz Mescidi'ne defnedildi. Yaşı 93'ü geçmiştir. Anadoluhisarı'nda iki mescid ve sılasında bir mescid yaptı. Ebûssuûd Efendi vefat edince, fetvâ makamı teklif edilmiş, ancak kabul etmemiştir. Şâkirdleri kazasker olduklarında gelip elini öperlerdi. *Tefsir-i Kâdî*'ye hâşiyeler yazmış ve bu lâkabı almasına sebep olmuştur. *Hidâye* şerhleri kenarına kelimatı, *Mevâkıf*, *Miftâh*, *Telvih* ve başka kitaplarda ta'likatı vardır. Oğulları Kara Hüseyin Efendi(→) ile Mehmed Çelebi'dir(→). Hüseyin Efendi'nin oğulları sudûrdan Mustafa Efendi ve ümerâdan Mahmud Paşa'dır. Mehmed Çelebi'nin oğlu Abdülhay Efendi'dir(→). (III. 108/09)

Sinaneddin Yusuf Efendi (Ümmî Sinan) Simavlı bir şeyhin oğludur. Tahsille kadı olup Sinan Paşa Şark serdârı oldukta ordu kadısı olmuştur. Sonra müderris olarak 999'da (1591) Bosna mollası oldu. 1003'de (1594/95) azledilip 1005'de (1596/97) Kütahya kadısı olup Rebiyülâhir 1006'da (Kasım-Aralık 1597) orada vefat eylemiştir. Âlim, sâlih, hüküm verirken asabiydi. 974'de (1566/67) hâccedip menâsike dair Türkçe risale yazmıştır. Oğlu Şeyh Mehmed Efendi(→), bunun oğlu Hasan Efendi'dir(→). Torunlarından Mustafa Efendi o tekkeye şeyh olup 1180'de (1766/67) vefat etmiştir. Bunun oğlu Hasan Efendi olup nesli kesildi. (III. 110)

Sinaneddin Yusuf Paşa II. Bâyezid'in yetiştirmesidir. İlerleyerek Anadolu ve sonra Rumeli beylerbeyi oldu. Güzel hizmetlerinden dolayı vezir oldu. 920'de (1514) sadrazam olup 9 Zilhicce 922'de (3 Ocak 1517) Mısır harbinde şehid olmuştur. Cesur ve tedbirliydi. (III. 105)

Sinaneddin Yusuf Paşa Sadrazam Rüstem Paşa'nın kardeşidir. Enderûn'da yetişerek Hersek sancağıyla çıktı. 955'de (1548) kapdan-ı deryâ olup 961'de (1554) vefat etti. Üsküdar'da, Mihrimâh Sultan Camii'nde medfundur. Beşiktaş'ta bir cami ve medrese inşasına başladıysa da 963'de (1556) tamamlandı. Lütfüpaşa'da da bir mescidi vardır. Trablusgarb bunun zamanında fetholundu. Vefatına, "Daldı rahmet denizine kapdan" tarihdir. (III. 106)

Sinanî *bak.* Şeyhî

Sinanî Abdülbâkî Efendi (Ali Efendizâde) Sirozludur. Müderris, Edirne mollası olup 1100'de (1688/89) vefat etti. Çoğu ilimlere vâkıf ve şairdi. (III. 296)

Sinanzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Osman Azmî Efendi

Sinanzâde I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) kazaskerlerinden Muhaşşî Sinan Efendi'nin oğullarıdır.

Yarım asırdan fazla ikbâlleri devam etmiştir. (IV. 694)

Sineçâk *bak.* Derviş Osman; Yusuf

Sinek *bak.* Mustafa Paşa

Sipahi *bak.* Mehmed Efendi

Sipahî Mustafa Bey Su nâzırı Hasan Bey'in oğludur. İstanbul'da doğup sipahi oldu. 1014'de (1605/06) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. Şairdir. (III. 9)

Sipahizâde *bak.* Dırakî Mehmed Ağa; Mehmed Efendi

Sirâceddin Efendi Şark tarafından gelip müderris, Nahcıvan, Diyarbekir, Tebriz mollası oldu. Şa'bân 1012'de (Ocak 1604) azledilmiş olarak gelirken Kayseri'de vefat eyledi. Fâzıldı. (III. 10)

Sirâceddin Hatib İran âlimlerinden olup oradan Osmanlı Devleti'ne sığındı. Sesi güzel olduğundan Fâtih Camii'nin inşasında ilk hatip oldu. 898'de (1492/93) vefat etti. Edip ve fasihdi. (III. 10)

Sirâceddin Mehmed Ömer Halebî'nin oğludur. Haleb'den Mâverâünnehr'e gidip tahsilini tamamladı. Sonra II. Murad devrinde (1421-1451) Edirne'ye gelip II. Mehmed'e (Fâtih) muallim oldu. Zatına mahsus bir medrese yapıldı ve "Halebî" dendi. 857'de (1453) vefat eyledi. Âlim, hattat, şairdi. Hattıyla birçok kitap yazdı ve hâşiyeler telif eyledi. (III. 9)

Sirâceddin Paşa II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ulemâsından olup Hocazâde Mustafa ve Kestelli'den okuyup müderris oldu. Sahn müderrisi olunca, hocası dahi o medresede müderris olduğundan her vakit rikâbını tutup ata bindirirdi. Sonra nişancı olup paşalık verildi. 887'de (1482) vefat eyledi. Fâzıl ve âlimdi. (III. 10)

Sirâcî Çelebi Germiyanlıdır. I. Ahmed devri (1603-1617) şairlerindendir. (III. 10)

Sirâcî Sirâceddin Efendi Ayntablıdır. Divan-ı Hümâyûn hâcelerinden olup 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Vefa civarında medfundur. Şairdi. (III. 10)

Siret Ahmed Efendi Teşrifat kaleminden yetişerek teşrifat kesedarı ve 12 Rebiyülevvel 1284'de (14 Temmuz 1867) ûlâ sınıf-ı evveliyle teşrifatçı oldu. 1296 (1879) sonlarında azledilerek İzmit mutasarrıfı oldu. 1303'de (1885/86) ayrıldı. Bursa'da emekliliği seçti. Muharrem 1307 sonlarında (Eylül 1889) vefat etti. Zengin ve ilimliydi. (III. 121)

Siret Osman Efendi 1233'de (1818) doğdu. Tophane ruznâmçecisi ve Anadolu ve Rumeli'de divan kâtibi ve sonra evkaf tahrirat odası hulefâsından oldu. 1276 (1859/60) tarihlerinde vefat etti. Şairdir. (III. 121)

Sirke *bak.* Osman Paşa

Sirke Osman Paşazâde *bak.* Ahmed Bey; Mehmed Bey

Sirkeci *bak.* Muslihiddin

Sirkecizâde *bak.* Abdullah Efendi

Sirkezâde *bak.* İbrahim Efendi

Sirorîzâde *bak.* Kâmil Mehmed Efendi; Kâmilî Mehmed Efendi; Tâhir Mehmed Efendi

Sirozîzâde Sirozî İsmail Bey'in evlâdı olup vezir ve âlim olmuştur. Abdürrahim Efendi oğlu sudûrdan Tâhir Efendi dahi Sirozîzâde ise de bu aileden değildir. (IV. 694)

Sisli *bak.* Abdî Efendi

Sitti Hatun Zenbilli Ali Cemâlî Efendi'nin kızıdır. Bir mescid yaptı. (III. 9)

Sivasî *bak.* Abdülmecid Efendi

Sivasîzâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Emin Mehmed Efendi; Şemseddin Ahmed Efendi; Yusuf Ziyâ Efendi

Sivasîzâde III. Mehmed devri (1595-1603) şeyhlerinden Kara Şemseddin ve yeğeni Abdülmecid oğullarıdır. Birbuçuk asır kadar devam ediyordu. (IV. 694)

Sivaslızâde *bak.* Ahmed Efendi (Hacı); Yümnî Ahmed Efendi

Sivrikoz *bak.* Mehmed Efendi

Siyahî *bak.* Ahmed Bey; Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; İbrahim Paşa; Mehmed Efendi; Mustafa Dede

Siyahî (Arab Memi) Zencidir. Rumelili ve ilmiye mesleğindendi. 1014' de (1605/06) vefat etti. Şairdir. (III. 118)

Siyahî Ahmed Efendi Beşiktaşlıdır. Kısmet-i Askeriye Mahkemesi kâtibiydi. 1099'da (1688) Kılıç Ali Paşa ile dalgalarla Lakova adlı mahalle çıkıp ileride birkaç mezar görüp "Bir-iki adım ileride bir şenliğe düşemediniz mi?" diye lâtife ederken hastalanmış ve vefat ederek oraya defnedilmiştir. Usta şair olup ta'lik yazısında "İmâd-ı Rûm" idi. (I. 225)

Siyahî Mustafa Çelebi Bosnalıdır. Divan kâtibi olup 1063'de (1653) vefat etti. Şairdir. (III. 118)

Siyahîmelekzâde *bak.* Ahmed Efendi

Siyâmî Mehmed Çelebi İran'da Siyâme şehrindendir. Divan-ı Hümâyûn'da kâtip olup 1065'de (1655) vefat etti. Şairdir. (III. 116)

Siyâvuş Mustafa Paşa Enderûn'da yetişerek silahdar-ı şehriyârî oldu. Zilka'de 1066'da (Ağustos-Eylül 1656) vezirlikle Şam valisi olup Rebiyülevvel 1067'de (Aralık 1656-Ocak 1657) azledilerek Maraş valisi oldu. Şevvâl 1068'de (Temmuz 1658) azledilmiş olarak İstanbul'da vefat etti. Dirâyetli ve zekiydi. (III. 117)

Siyâvuş Paşa Hırvat asıllıdır. Sarayda terbiye görüp 976'da (1568/69) mîrahûr, sonra silahdar oldu. 977'de (1569/70) yeniçeri ağası ve sonra Rumeli beylerbeyi olup sonra kubbe veziri olarak Fatma Sultan'la nikâhlandı. Zilhicce 990'da (Ocak 1583) sadrazam oldu. 992'de (1584) azledildi. 994'de (1586) ikinci defa sadrazam olup 997'de (1589) azledildi. Cemaziyelâhir 1000'de (Mart-Nisan 1592) üçüncü defa sadrazam oldu. Rebiyülâhir 1001'de (Ocak 1593) azl ve emekli edildi. 1010'da (1601/02) vefat etti. Eyüp'de, türbesinde medfundur. Zevcesi sultan adına bir medrese yaptı. Taşralarda bazı hayrâtı olup Tophane'de iki çeşmesi vardır. Ilımlı, yumuşak huyluydu. Sultanından olan oğlu 25 yaşında iken Ramazan 1007' de (Nisan 1599) aniden vefat etti. Sultandan 2 oğlu ile bir kızı olmuştur. Diğer oğlu Mustafa Paşa ve onun oğlu Mehmed Bey ve kardeşi Dişlenk Hüseyin Paşa ve onun oğlu Mustafa Paşa'dır. (III. 116)

Siyâvuş Paşa Abazadır. Enderûn'da yetişerek silahdar-ı şehriyârî oldu. Zilka'de 1049'da (Mart 1640) yeniçeri ağası olup Cemaziyelevvel 1050'de (Ağustos-Eylül 1640) kapdan-ı deryâ oldu. 1051'de (1641/42) kubbe veziri oldu. 1053'de (1643) Gevherhan Sultan'la nikâhlandı. Sonra Erzurum valisi olup 1055'de (1645) tekrar kubbe veziri oldu. Bir hafta sonra Temeşvar,

Silistre ve Budin valisi olup yine kubbe veziri oldu. 4 Ramazan 1061'de (21 Ağustos 1651) sadrazam olup 5 Zilka'de 1061'de (20 Ekim 1651) azledilerek Malkara'ya gönderildi. 1062'de (1652) Bursa valisi olup 1063'de (1653) azledilerek 1064'de (1654) Silistre valisi oldu. Muharrem 1066'da (Kasım 1655) Girit serdârı olup 2 Cemaziyelevvel 1066'da (27 Şubat 1656) ikinci defa sadrazam olup Receb 1066'da (Mayıs 1656) vefat eylemiştir. Atik Ali Paşa'ya defnedildi. Hareketli, cesur, sert, gayretli, heybetliydi. Kandilli'de bir kuyu kazdırdı. (III. 116/17)

Siyâvuş Paşa Abazadır. Defterdar Ahmed Paşa'nın kölesi olup sonra silahdarı oldu. Sırasıyla başbaki kulu ve sipahiler ağası olup 1095'de (1684) beylerbeyi pâyesiyle Mora muhâfızı oldu. Sonra vezirlikle Mora serdârı oldu. Fermanının gelişinde 1096'da (1685) şehid oldu. Yumuşak huylu, ikramsever, bahadırdı. Yaşı henüz 40'a varmamıştı. (III. 117)

Siyâvuş Paşa Abazadır. Köprülü Mehmed Paşa'nın kölesidir. Miftâh gulâmı, sonra oğlu Fâzıl Ahmed Paşa'ya kapıcılar kethüdâsı ve sonra rikâb-ı hümâyûnda kapıcılar kethüdâsı olup Mehmed Paşa'nın kızı Ayşe Hanım'ı nikâhlayarak damadı oldu. 1094'de (1683) silahdar ağası, o sene cebeciler ağası ve 1095'de (1684) sipahiler ağası oldu ve hacca gitti. 1096'da (1685) Diyarbekir valisi, 1097'de (1686) Bosna ve sonra Haleb valisi olup 1098'de (1687) orduda bulunmakla sadrazam Süleyman Paşa'ya serdâr vekili oldu. Sonra vezirlikle sadrazam oldu. 1099'da (1688) yangında yanarak vefat eylemiştir. Üsküdar'a defnedildi. (III. 117)

Siyâvuş Paşa Yükselerek gümrükçü olup 1104'de (1692/93) Şehrizor valisi olmuştu. 1107'de (1695/96) Cidde ve Habeş beylerbeyi olup sonra vefat etmiştir. (III. 118)

Siyâvuş Paşa (Kamalık) Saraydan yetişerek mîrahûr-ı evvel oldu. 1053'de (1643) Haleb, 1054'de (1644) Temeşvar, 1056'da (1646) Anadolu ve 1057'de (1647) Silistre valisi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 116)

Siyâvuş Paşazâde *bak.* Abdülhalim Bey; Abdülhamid Bey; Âsım Bey; Nu'man Bey

Siyâvuşzâde Sadrazam Damad Siyâvuş Paşa oğullarıdır. Yarım asırdan fazla şerefini korumuş ve sonraları da tevliyetlerine mutasarrıf olmuşlardır. Bu aileden, sonradan "Şehbâz Paşazâdeler" türemiştir. (IV. 694)

Sofçu Şeyhzâde *bak.* Ali Efendi

Sofu *bak.* Ali Paşa (Geylânî); İbrahim Paşa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mehmed Paşa (Koca); Sinan Mehmed Paşa

Sofu Emir *bak.* Mehmed Efendi

Sofulu *bak.* Mehmed Paşa

Soğanyemez *bak.* Mâcid Mahmud Paşa

Sokollu *bak.* Mehmed Paşa

Sokolluzâde Uzun Mehmed Paşa ve oğullarıdır. Bunlara "İbrahim Hanzâdeler" de denir. Büyük oğlu Hasan Paşa'dan soyu olduğu bilinmiyorsa da diğeri sürmektedir. (IV. 696)

Sokulluzâde *bak.* Hasan Paşa

Solak *bak.* Ferhâd Paşa, İsmail Efendi; Mehmed Ağa; Mehmed Paşa; Mustafa Efendi; Nezir Ağa

Solakzâde *bak.* Ahmed Paşa; Halil Efendi; Hemdemî Mehmed (Miskalî Çelebi); Ramazan Efendi

Somuncu *bak.* Mustafa Paşa

Söhrablı *bak.* Ahmed Paşa (Kavanos)

Subaşı *bak.* Ebûbekir Paşa; Süleyman

Subaşızâde *bak.* Mehmed Efendi

Subhî Abdüllâtif Efendi Tokatlıdır. Yeniçeri ise de talib-i ilm idi. 1104'de (1692/93) vefat etti. Şairdir. (III. 220)

Subhî Abdüllâtif Paşa Moralı Şeyh Necibzâde Sâmî Paşa'nın büyük oğludur. 1242'de (1826/27) doğmuştur. Mora'dan babasıyla Mısır'a göçtü. Askere girip Kavalalı Mehmed Ali Paşa'ya muavin ve karin olup miralay oldu. 1266'da (1850) İstanbul'a gelip Meclis-i Maarif'e aza oldu. Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) ûlâ evveliyle Meclis-i Vâlâ azası, Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) bâlâ ile ilâveten tahrir-i emlâk komisyonu reisi, Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) defter emini, Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) evkaf nâzırı, Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) Meclis-i Vâlâ azası, Şevvâl 1279'da (Nisan 1863) ilâveten Yanya ciheti müfettişi oldu. 1281 sonlarında (1865 başları) döndü. Rebiyülâhir 1284'de (Ağustos 1867) maarif nâzırı ve Zilka'de 1284'de (Mart 1868) Şûrâ-yı Devlet azası ve 9 Receb 1288'de (24 Eylül 1871) vezirlikle Suriye valisi ve 19 Zilhicce 1288'de (29 Şubat 1872) Şûrâ-yı Devlet azası, 30 Muharrem 1295'de (3 Şubat 1878) maarif ve evkaf nâzırı olup Rebiyülâhir 1295'de (Nisan 1878) ayrıldı. 3 Zilka'de 1296'da (19 Ekim 1879) üçüncü defa evkaf nâzırı, Cemaziyelâhir 1297'de (Mayıs-Haziran 1880) maliye nâzırı, sene sonunda dördüncü defa evkaf nâzırı, 1298 (1881) ortasında ikinci defa maliye, 1299'da (1882) ticaret nâzırı olup Zilhicce 1302'de (Eylül-Ekim 1885) ayrılmış ve 5-10 gün sonra beşinci defa evkaf nâzırı olup 11 Rebiyülâhir 1303'de (17 Ocak 1886) vefat etmiştir. Âlim, fâzıl, şair, münşî, cömert ve zevki severdi. Evlâdı çoktur. Büyük evlâdı Âyetullah Bey, kendisinden 10 sene kadar evveli Erzurum mektupçuluğunda vefat eylemiştir. Âsâr-ı atîkaya dair bir kitap ve İbn Haldun'dan bir miktar tercüme etmiş ve İslâm tarihinden bir cilt kadar kaleme almıştır. (III. 220/21)

Subhî Ahmed Çelebi Boluludur. 1080'de (1669/70) vefat etti. Şairdir. (III. 219)

Subhî Ahmed Efendi Tekfurdağlıdır. Müderris olup 1108'de (1696/97) vefat etti. Şairdir. (III. 220)

Subhî Ahmed Efendi İstanbulludur. Şehremâneti ruznâmçecisi iken 1101'de (1689/90) vefat etti. Şairdir. Oğlu Feyzullah Feyzî Efendi'dir(→). Bunların oğulları Ahmed Efendi 1168'de (1754/55) ve Mehmed Said Efendi 1161'de (1748) vefat ederek Eyüp üzerine defnedildiler. Ricâlden Abdullah Efendi ile Abdülaziz Efendi de Subhîzâdelerdendir. (III. 219/20)

Subhî Ali Çelebi Bursalıdır. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 219)

Subhî Bey Kâmil Paşa'nın yetişkin evlâdıdır. Tercüme kaleminden maarif-i umumiye kalemine nakl ile encümen-i teftiş ve muayene, sonra Selânik maarif müdürlüğünde ve sonra encümen-i teftiş ve muayene azalığıyla başkitâbetinde bulunmuş ve

1302 ortalarında (1885 başları) maarif mektupçusu ve sonra ûlâ sınıf-ı evveli olmuş ve Şa'bân 1308 başlarında (Mart 1891 ortaları) Beyrut'da vefat eylemiştir. Asil ve necip, dirâyetli ve dil bilir, yumuşak huylu ve cömertti. Yaşı 35 kadardı. (III. 221)

Subhî Mehmed Efendi Beylikçi Halil Fehmî Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek vüzerâya divan kâtibi oldu. Sonra hâcegânlıkla iki defa piyade mukabelecisi, vak'anüvis, 1150'de (1737/38) küçük evkaf mukabelecisi, 1156'da (1743) beylikçi, 1158'de (1745) maliye tezkirecisi, 1161'de (1748) arpa emini, sonra başmuhasebeci ve 1170'de (1756/57) darbhane emini olup 1171'de (1757/58) azledildi. Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) yeniçeri kâtibi, Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) defter emini, Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) arpa emini ve Şevvâl 1180'de (Mart 1767) ikinci defa başmuhasebeci olup Safer 1183'de (Haziran 1769) vefat etti. Sâmî Bey ve Şâkir Bey'in tarihlerine birkaç sene zamla bir tarih yazdı. İnşası selis, şiirleri lâtifti. Hoca Rüstem Mescidi'ne bir minber koydu. Mühründe "Her şâmı kadr ü iyd ola Subhî Mehmed'in" mısraı kazılıydı. (III. 220)

Subhî Mustafa Efendi Hekim Sinan Efendi'nin oğludur. Müderris, kadı oldu. 955'de (1548) vefat etti. Şairdir. (III. 219; III. 105)

Subhî Sâlih Efendi Galata gümrüğü başkâtibi olup 1262'de (1846) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 220)

Subhîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülaziz Efendi; Feyzullah Feyzî Efendi

Subhîzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) şairlerinden Subhî Efendi oğullarına denir ki, bir asır kadar sürmüştür. (IV. 695)

Sûdî Mehmed Emin Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişip hâcelikle rüûs kesedarı oldu. Zilka'de 1200'de (Eylül 1786) vefat edip Eğrikapı'ya defnedildi. (III. 114)

Sûfî *bak.* Abdurrahman Paşa

Sûfî Ahmed Dede Bursalıdır. Kasım Efendi'nin halifesi olup Muradiye'de oturur bir kâmildi. 1040'da (1630/31) vefat etti. Hamzabey Mahallesi yakınında medfundur. (III. 236)

Sûfî Bey Canbek Giray Han'ın 1026'da (1617) Acem seferinde bulunduğu sırada şehid olan beylerinin büyüğüdür. Bu harpde şehid olan Bahadır Bey, Canbek Giray Han'ın şeyhi ve İslâm Bey ise kazaskeridir. (III. 236)

Sûfîoğlu *bak.* Abdurrahman Efendi

Sûfîzâde *bak.* Ahmed Efendi; Mehmed Efendi

Sûfîzâde damadı *bak.* Abdürrahim Nessâc Efendi

Suhte *bak.* Mahmud Paşa; Mustafa Paşa

Sultan Ahmed İmamızâde *bak.* Sa'dullah Mehmed Efendi (Seyyid); Said Mehmed Efendi; Süedâ Mehmed Bey

Sultanzâde *bak.* Ahmed Bey; Ahmed Bey; Ahmed Bey (Göde); Ahmed Pîr Bey; Hasan Bey; Husrev Bey; İbrahim Paşa; İsmail Bey; Mehmed Paşa (Civan Kapıcıbaşı) (Semin); Pertev Bey; Râşid Bey; Rif'at Bey; Tevfik Bey

Sunbatzâde *bak.* Mehmed Paşa

Sungur *bak.* Ali Ağa

Sun'î Çelebi Ahmed Paşa ile muasır bir şairdir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. (III. 235)

Sun'î Çelebi Kastamonuludur. Şehzâde Mahmud'a Manisa'da divan kâtibi olmuştur. 915'de (1509/10) vefat eylemiştir. "Gittin Necâtî hay" tarihi bunundur. Zarif bir şairdi. (III. 235)

Sun'î Çelebi İznikli dir. II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (III. 235)

Sun'î Çelebi Timar sahiplerinden olup II. Selim devri (1566-1574) sonlarında vefat etti. Şairdir. (III. 236)

Sun'î Mehmed Çelebi Gelibolulu dur. Bazı eminlere kâtiplik ederdi. 941'de (1534/35) vefat etti. Şair olup *Divan*'ı vardır. (III. 235)

Sun'î Sun'ullah Çelebi (Mevlûdcu Hüsâmzâde) Genç yaşta, I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) sonlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 233)

Sun'î Sun'ullah Dede (Topal) Ereğlilidir. Mevlevî fukarasındandır. 1005'de (1596/97) vefat etti. Şairdir. (III. 236)

Sun'î Sun'ullah Efendi Yalvaçlıdır. Tedrise muktedir ve şairdi. III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat eyledi. (III. 236)

Sun'îzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi

Sunûhî Mehmed Efendi Edinciklidir. Müderris olup Şa'bân 1094'de (Ağustos 1683) vefat etti. (IV. 186)

Sun'ullah Ağa Sipahiler ağası olup 1075'de (1664/65) vefat etmiştir. (III. 234)

Sun'ullah Efendi Serçe Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris olup 1071'de (1660/61) vefat etti. (III. 234; II. 191)

Sun'ullah Efendi Âlâiyelidir. Babası, Ali b. Halil'dir. Müderris, Edirne mollası oldu. Rebiyülâhir 1128'de (Nisan 1716) Mekke pâyesiyle ordu kadısı oldu. Zilhicce 1128'de (Kasım-Aralık 1716) İstanbul pâyesi verildi. Rebiyülâhir 1130'da (Mart 1718) İstanbul kadısı olup Rebiyülevvel 1131'de (Ocak-Şubat 1719) azlolunmuştur. Şevvâl 1136'da (Haziran-Temmuz 1724) Anadolu pâyesiyle ikinci defa İstanbul kadısı oldu. 11 Rebiyülâhir 1137'de (28 Aralık 1724) vefat etmiştir. Edirnekapı dışında medfundur. Çoğu ilimlerden hissedar olup fakih ve tasavvufa maildi. Oğlu Vâhib Ali Efendi'dir(→). (III. 234)

Sun'ullah Efendi Müderris, molla olup 1161'de (1748) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 235)

Sun'ullah Efendi (Hacı) Hamidî Mustafa Efendi oğlu olup müderrisdi. Bu senelerde (1800-1810 arası) vefat etmiştir. (III. 235)

Sun'ullah Efendi (İmamzâde) İmam Nurullah Efendi'nin oğludur. Müderris olup Cemaziyelâhir 1142'de (Ocak 1730) vefat etti. (III. 235)

Sun'ullah Efendi (İmamzâde) Kadılardan serlevha-i yemin olup azledilmiş olarak Şa'bân 1198'de (Haziran-Temmuz 1784) vefat etmiştir. Bahariye'de medfundur. (III. 235)

Sun'ullah Efendi (Şeyhzâde) Müderris, 1201de (1786/87) Bosna, sonra Sofya ve sonra Kudüs pâyesi olup 1215'de (1800/01) vefat etmiştir. (III. 235)

Sun'ullah Efendizâde *bak.* Nazim İshak Efendi

Sun'ullah Mehmed Efendi Kayserilidir. Müderris olup Cemaziyelevvel

1139'da (Ocak 1727) vefat etmiştir. (III. 235)

Sun'ullah Mustafa Efendi (İmâdî) Ca'fer Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilka'de 998'de (Eylül 1590) Bursa, Cemaziyelevvel 999'da (Mart 1591) Edirne ve Receb 1000'de (Nisan-Mayıs 1592) İstanbul mollası oldu. Şevvâl 1000'de (Temmuz 1592) Anadolu kazaskeri ve Şevvâl 1001'de (Temmuz 1593) Rumeli kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1003'de (Ocak-Şubat 1595) azledildi. Rebiyülevvel 1008'de (Ekim 1599) şeyhülislâm oldu. Safer 1010'da (Ağustos 1601) ayrılıp 22 Receb 1011'de (5 Ocak 1603) ikinci defa şeyhülislâm oldu. 25 Şa'bân 1011'de (7 Şubat 1603) azledilip 12 Zilka'de 1011'de (23 Mayıs 1603) 720 akçe vazife verildi. Muharrem 1013'de (Haziran 1604) üçüncü defa şeyhülislâm olup Rebiyülevvel 1015'de (Temmuz 1606) ayrılmış ve Receb 1015'de (Ekim 1606) dördüncü defa şeyhülislâm olmuştur. Safer 1017'de (Haziran 1608) azl ve emekli edildi ve 750 akçe ma'zuliyet vazifesi ihsan buyuruldu. Sonra hacca gidip döndükten sonra 8 Safer 1021'de (10 Nisan 1612) vefat eylemiştir. Fâtih Camii'nde namazını Hüdâî Mahmud Efendi kılmıştır. Hakkında şu beyt söylenmiştir: "Muktedâ-yı fuzalâ hâtimetü'l-müctehidîn/Huccetü'l-Hakk ale'l-hulk-i imamü'd-d'in". Hazırcevap olup vakitlerinin çoğunu ibadetle geçirirdi. Hüsam Bey Mescidi'ni yapıp vakfını tanzim eyledi. Bazı kitaplara ta'likat yazmıştır. Oğlu Derviş Mehmed Efendi'dir(→). Büyük oğlu Mehmed Çelebi'dir(→). (III. 233)

Sun'ullah Paşa Yükselerek mîrimîran olup 1135'de (1722/23) İçel mutasarrıfı oldu. Şevvâl 1138'de (Haziran 1726) vefat etmiştir. (III. 235)

Sun'ullah Paşa Enderûn'da yetişerek çukadar ve sonra silahdar-ı şehriyârî oldu. 1185'de (1771/72) vezirlikle Anadolu valisi oldu. 1186'da (1772/73) Muarız Boğazı muhâfızı oldu. Sonra Ağrıboz muhâfızı oldu. Oraya giderken Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) vefat etti. (III. 235)

Sun'ullah Paşa Arnavutdur. Ümerâdan olup 1224'de (1809) İzvornik mutasarrıfı oldu. Birkaç sene geçince vefat etmiştir. (III. 235)

Sun'ullah Sun'î Efendi Amasyalıdır. Halvetî olup Atpazarî Osman Efendi'den el aldı. Bursa'da Nalbantoğlu Tekkesi'ne şeyh oldu. 1095'de (1684) vefat eylemiştir. Orada, Pınarbaşı'nda medfundur. Tabirci, ta'lîk hattatıydı. (III. 234)

Sun'ullah Sun'î Hamidî Efendi (Kara) Yalvaçlıdır. Müderris, Yenişehir ve Haleb mollası olup 1023'de (1614) azledilmiş ve felçli olarak vefat etmiştir. Keskindede'de medfundur. 63 yaşındaydı. Âlim, ârif, hemen hüküm verir, hâkim, şair, münşî idi. Oğlu Şeyhülislâm Mehmed Emin Efendi'dir. (III. 234)

Surre Eminizâde *bak.* Ahmed Efendi; Ahmed Râzî Efendi (Hacı); Aziz Yahyâ Efendi; İbrahim Efendi; İbrahim Molla

Susak Dede Ermiş sayılanlardan olup III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat ederek Halıcılar'a defnedilmiştir. Kabri ziyaretgâhdır. (III. 236)

Suûdî Mehmed Efendi Niksarî Emir Hasan'ın oğludur. Müderris, Haleb, Medine, Diyarbekir mollası oldu.

Şevvâl 999'da (Temmuz-Ağustos 1591) vefat etti. Âlim, şair, manzum, mensur eser sahibiydi. Oğlu şair Kadrî Çelebi'dir. (III. 50)

Suyolcuzâde *bak.* Es'ad Mehmed Efendi (Hacı); Mustafa Efendi; Necib Efendi; Sâlih Vasfî Mehmed Efendi

Sûzenîzâde Farsça bilirdi. 996'da (1588) vefat eyledi. Ârif, zarif, şairdi. (III. 114)

Sûzî Çelebi Prizrenli olup Mihalzâde Ali Bey ve Mehmed Bey'in kâtibiydi. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 114)

Sûzî Çelebi Prizrenli ve Mihallardandı. Tarik-i ilmiyeden olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat etti. Şairdir. (III. 114)

Sûzî Mahmud Efendi (Ahîzâde) Abdülhalim Halimî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Selânik, Mısır, Eyüp, Bursa, Edirne mollalıklarında ikişer defa bulunup Zilka'de 1036'da (Temmuz-Ağustos 1162?) şîrpençeden vefat etti. 54 yaşındaydı. Babasının yanında medfundur. Namuslu, doğru idi. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 317; III. 302)

Sûzî Mustafa Efendi Nevesinlidir. İlmiye mülâzim ve kâtiplerinden olup 1171'de (1757/58) vefat etti. Nazımda ve nesirde mâhir ve şairdir. (III. 114)

Sûzî Osman Dede Mardin â'yânından birinin oğludur. Mevlevî olup 1085'de (1674/75) vefat etti. Şairdir. (III. 114)

Sübûtî Çelebi Karamanlıdır. Esnaftan olup 950'de (1543/44) vefat etti. Şairdir. (II. 63)

Sübûtî Çelebi Karahisarlıdır. Esnaftı. III. Murad devri (1574-1595) şairlerindendir. (II. 63)

Sücûdî Çelebi Kalkandelenlidir. Pîrî Paşa'ya divan kâtibi olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 9)

Sücûdî Hüseyin Efendi Sakızlıdır. Husrev Paşa dairesinde terbiye edilerek ufak memuriyetlerde ve 15 sene kadar Sakız mutasarrıflığında bulundu. Azilden sonra 1295'de (1878) vefat eyledi. Süleymaniye'de defnedildi. Gümrükçü Râşid Efendi'nin damadıdır. Oğlu encümen-i teftiş azasından Vâfir Efendi'dir. (III. 9)

Süedâ Hüseyin Efendi Divan kaleminde mümeyyiz ve sânîyeden olmuştu. 25 Cemaziyelevvel 1274'de (11 Ocak 1858) vefat ederek Süleymaniye'ye defnedilmiştir. (III. 17)

Süedâ Mehmed Bey Mahmud Aziz Efendi'nin(→) oğludur. Mazbata odası halifelerinden iken 1281'de (1864/65) 22 yaşında vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. (IV. 336)

Süedâ Mehmed Bey (Hekimzâde) İsmail Ziyâî Bey b. Ali Paşa'nın ikinci oğludur. 1183'de (1769/70) müderris ve 1214'de (1799/1800) İzmir, 1221'de (1806) Mısır, Muharrem 1222'de (Mart 1807) Medine mollası, Muharrem 1228'de (Ocak 1813) İstanbul pâyesi, 1 Cemaziyelâhir 1231'de (29 Nisan 1816) Anadolu pâyesi, Zilka'de 1231'de (Ekim 1816) Rumeli pâyesi ve Zilka'de 1235'de (Ağustos 1820) Rumeli kazaskeri oldu. Sonra taşraya gönderildi. Felçli olduğundan 1240'da (1824/25) Rumeli kazaskerliği sırası geldiyse de, icra edemedi. 1242'de (1826/27) vefat etti. Saftı. Evlâdından Ahmed Kadrî Bey Cemaziyelevvel 1253'de (Kasım-Aralık 1827) Eyüp mollası olmuştu. (III. 17)

Süedâ Mehmed Bey (Sultan Ahmed İmamızâde) Mustafa Efendi'nin oğludur. 1264'de (1848) Haleb, 1272'de (1855/56) Bursa mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 17)

Süfyan Ağa III. Mustafa'nın kölesi Sadrazam Hacı Emin Paşa'ya damad olarak kapıcıbaşı oldu. Çıktıktan sonra 1199'da (1785) silahdar ağası olup 1200'de (1786) azledilip Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) başbaki kulu oldu. 16 Zilhicce 1216'da (19 Nisan 1802) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Eşi Hamide Hanım 1238'de (1822/23) ve oğlu Ahmed Kâmil Bey 1227'de (1812) vefat edip yanına defnolunmuşlardır. (III. 52)

Süfyan Efendi Müderris olup 996'da (1588) vefat etti. İlim öğrenmeye çalışırdı. (III. 52)

Sühâyî Çelebi Sirozludur. I. Selim (Yavuz) (hd 1512-1520) ile Irakeyn seferinde iken vefat etmiştir. Usta şairdir. (III. 115)

Süheyl Bey Babası tersane kethüdâsı olup kendisi deryâ beylerinden oldu. Salıpazarı'nda bir mescid yaptırmıştır. (III. 115)

Süheyl Bey Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup *İshaknâme*'yi tezyil ile Mısır fethinden 1030 (1621) tarihine kadar bir tarih kaleme aldı. (III. 116)

Süheyl Bey Ebûbekir Efendi'nin(→) oğludur. Erkân-ı harp kaymakamı iken Muharrem 1293'de (Şubat 1876) aniden vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 116; I. 186)

Süheyl Bey (Sinan Paşalı) Kocaeli beyi olup 972'de (1564/65) vefat etti. (III. 115)

Süheyl Çelebi Ankaralıdır. 1008'de (1599/1600) vefat etti. Şairdir. (III. 116)

Süheyl Çelebi (Hemdem Kethüdazâde) 1008'de (1599/1600) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 115/16)

Süheyl Mehmed Efendi (Arpa Eminizâde) Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1228'de (1813) tuğranüvis iken hâcelik verildi. 1237'de (1821/22) büyük kale tezkirecisi, 1241'de (1825/26) sipah kâtibi, 1243'de (1827/28) sergi nâzırı, 1246'da (1830/31) piyade mukabelecisi ve 1248'de (1832/33) mevkufatçı oldu ve sonra sâlise ricâlinden sayıldı. 1262'de (1846) vefat eylemiştir. Tophane'de, Defterdar Camii'nde medfundur. (III. 116)

Sührâb Mehmed Ağa Enderûnludur. Yetişerek miftâh ağası olmuştur. 1 Zilka'de 1229'da (15 Ekim 1814) vefat eylemiştir. Kadıköy'de medfundur. (III. 115)

Sührâb Mehmed Paşa Enderûn'da terbiye edilip hasodadan Cemaziyelâhir 1066'da (Nisan 1656) mîrahûr-ı evvel ve Zilka'de 1066'da (Ağustos-Eylül 1656) vezirlikle yeniçeri ağası oldu. Şevvâl 1067'de (Temmuz-Ağustos 1657) Sivas valisi ve Cemaziyelevvel 1076'da (Kasım 1665) Bosna valisi oldu. 1077'de (1666/67) azledildi. 1079'da (1668/69) Uyvar valisi olarak Muharrem 1080'de (Haziran 1669) vefat etmiştir. Güçlü ve sâdıktı. (III. 115)

Sührâb Paşa Beylerdendir. Bir aralık paşa olmuştu. 1005'de (1596/97) vefat etti. (III. 115)

Sührâb Paşa Şerif Paşa'nın hazinedarı olup 1237'de (1821/22) mîrimîranlıkla Resmo muhâfızı, 1245'de (1829/30) Hanya muhâfızı olup 1246'da (1830/31) orada vefat etmiştir. (III. 115)

Sükabe Şerif Rümeyse'nin oğludur. 747'de (1346/47) Mekke emirliğinde ortak bulunup birkaç sene geçince vefat etmiştir. (II. 65)

Sükkerî Zekeriyâ Efendi Bosnalıdır. Mezâkî Süleyman Efendi'nin hemşehrisi olup Divan-ı Hümâyûn'a kâtip oldu. Edirne'de 1097'de (1686) vefat etmiştir. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 52)

Süklün *bak.* Muslî Ağa

Sükûtî Ahmed Efendi Merzifonî Mustafa Paşa'nın mensuplarından olup bazı makamlara nâil olarak nihayet Şam mukabelecisi olmuş ve Rebiyülâhir 1102'de (Ocak 1691) vefat etmiştir. Lâtifeci ve hiciv ve tezyife düşkün bir şairdir. Nâbî ile karşılıklı hicivleri vardır. (III. 52)

Sükûtî Mehmed Efendi Mudurnulu Mehmed'in oğludur. Bursa'ya göçerek orada okuyup sonra Şeyh Mısrî hilâfetle Gelibolu'ya gönderdi ve orada Kasım Subaşı Zaviyesi şeyhi oldu. 1103'de (1691/92) vefat etti. Devecikler'de medfundur. *Câmî* şerhi *Fevâid-i Aliyye*'yi telif eyledi. (IV. 192)

Sükûtî Mustafa Efendi Süvari muhasebecisi kesedarı olup 1150'de (1737/38) vefat ederek Muratpaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 425)

Sülemiş Samsa Çavuş'un kardeşi olup Orhan Gazi devri (1326-1361) beylerindendir. (III. 114)

Süleyman Subaşı olup Bâyezid'den (Yıldırım) (hd 1389-1402) sonra vefat etti. Çok aceleci ve telaşlı bir adamdı. (III. 76)

Süleyman (Abacı) Sultan İbrahim devrinde (1640-1648) Abacı Mescidi'ni yapmıştır. (III. 66)

Süleyman (Lâzım) Askerî beylerden olup 1007'de (1598/99) vefat etmiştir. (III. 65)

Süleyman (Subaşı) Karcı Süleyman Mescidi ve Unkapanı Mescidi'nin bânîsidir. Evvelkinin minberini, IV. Mehmed devrinde (1648-1687) Rukiye Hatun koyup camiye çevirdi. (III. 66)

Süleyman Ağa Hacı Mustafa Ağa'nın çırağıdır. 1029'da (1620) efendisinin azlinde dârüssaâde ağası oldu. 1031'de (1622) vefat etmiştir. Tavaşî Süleyman Ağa Mescidi'nin bânîsi olup oraya defnedildi. Başına buyruktu. (III. 66)

Süleyman Ağa Sarayda doğancı, sonra ikinci doğancı ve Rebiyülâhir 1068'de (Ocak 1658) doğancıbaşı olup sonra azledilmiştir. Daha sonra vefat eyledi. (III. 67)

Süleyman Ağa Peşkir gulâmı olup 1078'de (1667/68) mîrialem ve sonra emekli oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 67)

Süleyman Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdâsı olup 1086'da (1675) vefat etti. Oğlu ricâlden Adlî Mehmed Efendi'dir. (III. 68)

Süleyman Ağa Gürcüdür. Yeniçeri Ocağı'nda samsoncubaşı iken 1094'de (1683) vefat etmiştir. (III. 68)

Süleyman Ağa Solakbaşı olup 1099'da (1688) sekbanbaşı oldu. Sonra vefat etti. (III. 68)

Süleyman Ağa Çerkesdir. Silahşorlerden olup mîrahûr-ı sânî, 1122'de (1710) mîrahûr-ı evvel olup azledilmiş olarak vefat etmiştir. (III. 72)

Süleyman Ağa Yeniçeridir. Saksoncu iken ordu kul kethüdâsı, Cemazi-

yelâhir 1127'de (Haziran 1715) Gerdus ağası oldu. 1128'de (1716) vefat edip Dülgeroğlu Tekkesi'ne defnedilmiştir. Bu türbe, Davutpaşa Mahkemesi yerine yapılıp mahkeme şimdiki yerine götürülmüştür. (III. 73)

Süleyman Ağa Hazinedar-ı şehriyârî ve sonra kapı ağası olup 1133'de (1721) vefat ederek Beşiktaş'daki mektebi mezarlığına defnedildi. Hazinedar Camii ile mektebinin bânîsidir. (III. 73)

Süleyman Ağa Enderûn'da peşkir ağası olup 1151'de (1738/39) vefat ederek Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 79)

Süleyman Ağa Kapıcıbaşı ve başbaki kulu oldu. 1157'de (1744) vefat etti. Küçük Ayasofya Camii'nde medfundur. (III. 80)

Süleyman Ağa Enderûn'dan yetişerek 1163'de (1750) silahdar-ı şehriyârî oldu. Az müddette ayrıldı ve sonra vefat etti. Bulgurlu'da bir mektep yaptı. (III. 81)

Süleyman Ağa Hâzin-i şehriyârî olup 1165'de (1752) vefat etti. Üsküdar'da, Tunusbağı'nda medfundur. (III. 81)

Süleyman Ağa Hazinedar olup 1165'de (1752) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. Beşir Ağa'nın hizmetindeydi. Maçka'da bir çeşme yaptı. (III. 81)

Süleyman Ağa Enderûnludur. Sonra rikâbdar-ı şehriyârî oldu. Çıktıktan sonra 1150'de (1737/38) harbe memur oldu. Kapıcıbaşılıkla kayırılmakla Receb 1157'de (Ağustos 1744) Yeniçeri Ocağı'nda silahdar ağası olup sonra mîrialem oldu. 1159'da (1746) ikinci defa silahdar ağası, 1163'de (1750) üçüncü defa silahdar ağası ve nihayet başbaki kulu olup Receb 1169'da (Nisan 1756) vefat eylemiştir. (III. 81)

Süleyman Ağa Kapıcıbaşı olup 1172'de (1758/59) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 82)

Süleyman Ağa Yeniçeridir. 1196'da (1782) sırasıyla kul kethüdâsı olup Zilka'de 1196'da (Ekim 1782) azledildi ve ardından vefat etti. (III. 86)

Süleyman Ağa Boşnakdır. Mâbeyn-i hümâyûndan yetişip bâbüssaâde ağası oldu. 1206'da (1791/92) vefat eylemiştir. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 89)

Süleyman Ağa Sarayda kapıcıbaşılıktan çıkıp zaim olmuştu. 1 Cemaziyelevvel 1208'de (5 Aralık 1793) vefat etti. Sur dışında medfundur. (III. 90)

Süleyman Ağa Mucurludur. Midilli nâzırı, kapıcıbaşı, 1199'da (1785) tophane nâzırı ve azilden sonra 1206'da (1791/92) silahdar ağası olup Ramazan 1208'de (Nisan 1794) azledildi ve sonra vefat etti. (III. 89)

Süleyman Ağa Baltacızâde Hacı Mehmed Efendi'nin(→) damadıdır. Uzunköprü mütevellisi olup 1209'da (1794/95) vefat etti. (IV. 269)

Süleyman Ağa Şehzâdelikleri sırasında II. Mahmud'un berberbaşısıydı. 2 Ramazan 1211'de (1 Mart 1797) vefat etmiştir. Meşhur kemankeşdir. (III. 91)

Süleyman Ağa Mâbeyn-i hümâyûnda yetişerek çukadar-ı şehriyârî oldu. Cemaziyelâhir 1210'de (Aralık 1795) azledildi. 1217'de (1802/03) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. (III. 91)

Süleyman Ağa Kapıcıbaşı ve Karadeniz Boğazı nâzırı olup 1222'de (1807) vefat etmiştir. (III. 92)

Süleyman Ağa III. Selim zamanında kurulan Nizam-ı Cedid ocak zâbiti olup 1223 (1808) ortalarında o unvanla reis-i asker oldu. Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) İstanbul'da vefat etmiştir. (III. 92)

Süleyman Ağa Kapıcıbaşı ve 1223'de (1808) başbaki kulu olup sonra vefat etmiştir. (III. 92)

Süleyman Ağa Yeniçeridir. Ocaktan yetişip kul kethüdâsı oldu. 1231'de (1816) yeniçeri ağası olup Cemaziyelâhir 1231'de (Mayıs 1816) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (III. 93)

Süleyman Ağa Yeniçeridir. Yükselerek sekbanbaşı oldu. Azilden sonra kapıcıbaşı ve 1238'de (1822/23) gurebâ-yı yesâr ağası olmuştur. (III. 95)

Süleyman Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek kul kethüdâsı oldu. Zilhicce 1239'da (Ağustos 1824) yeniçeri ağası olup Cemaziyelâhir 1240'da (Ocak-Şubat 1825) azledildi. Sonra vefat etti. (III. 95)

Süleyman Ağa Bostancı Ocağı'ndan yetişerek Edirne bostancıbaşısı ve kapıcıbaşı oldu. 1250 (1834/35) tarihlerinde vefat eyledi. (III. 97)

Süleyman Ağa Çelebi Ağazâde olup Tekfurdağı tersane memuru ve kapıcıbaşı olmuştur. 1250 (1834/35) tarihlerinde vefat eyledi. (III. 97)

Süleyman Ağa Silahşor, sonra İzmir gümrükçüsü ve kapıcıbaşı oldu. 1250 (1834/35) tarihlerinde vefat eyledi. (III. 97)

Süleyman Ağa Sarayda yetişerek saray ağası, 1235'de (1819/20) kiler kethüdâsı oldu. Sonra Selçuk Sultan tevliyeti ile çerağ edildi. 2 Muharrem 1259'da (2 Şubat 1843) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 98)

Süleyman Ağa Yükselerek bâbüssaâde ağası olup 1270 (1853/54) yılından sonra vefat etti. (III. 99)

Süleyman Ağa Mâbeyn-i hümâyûn hademesinden olup bekçilerbaşı, istabl-ı âmire müdürü ve zecriye müdürü oldu. 1289'da (1872) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Doğru ve topaldı. (III. 101)

Süleyman Ağa Eskilerden olup mülkiye kaymakamlarından, yani mutasarrıflarındandı. 1290'da (1873) vefat eyledi. Silivrikapı'da medfundur. (III. 101)

Süleyman Ağa (Bâlâ) II. Mehmed'in (Fâtih) topçubaşısı ve sonra bölükat-ı erbaa'dan birinin ağası olarak sonra vefat etmiştir. Silivrikapı'da Bâlâ Camii'ni yaptı. (III. 77)

Süleyman Ağa (Barutçubaşızâde) Barutçubaşı Mehmed Ağa'nın (v. 1157/1744)(→) oğludur. Barutçubaşı olup 1175'de (1761/62) vefat etmiştir. (IV. 236)

Süleyman Ağa (Çoban) Yükselerek 996'da (1588) çavuşbaşı, sonra ulûfeciyân-ı yesâr ağası, 998'de (1590) cebecibaşı, Rebiyülevvel 1000'de (Aralık 1591/Ocak 1592) yine çavuşbaşı olup Rebiyülâhir 1001'de (Ocak 1593) azledildi ve 1003'de (1594/95) yine çavuşbaşı oldu. 1014'de (1605/06) azledilerek sonra vefat etti. Çoban Çavuş Mescidi'nin bânîsidir. Mahallesi de vardır. (III. 65)

Süleyman Ağa (Gümüş) 1175'de (1761/62) bostancıbaşı olup sonra ayrıldı ve vefat etti. (III. 82)

Süleyman Ağa (Hacı) Bekrî Mustafa Paşa'nın(→) hazinedarı olup 1137'de (1724/25) vefat etti. Topkapı'ya defnedildi. (IV. 406)

Süleyman Ağa (Hacı) Sâhib-i ayar olup 1139'da (1726/27) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 74)

Süleyman Ağa (Hacı) Haseki olup Ramazan 1140'da (Nisan-Mayıs 1728) bostancıbaşı oldu. 1143 başlarında (1730 ortaları) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 75)

Süleyman Ağa (Hacı) Kudüslüdür. Kapıcıbaşı ve Edirne bostancıbaşısı olup 1208'de (1793/94) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. (III. 89/90)

Süleyman Ağa (Kara Müsellim) Abdurrahman Paşa'nın kethüdâlığından kapıcıbaşı olmuştur. Bazı yerlere müsellim olarak 17 Şa'bân 1191'de (20 Eylül 1777) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 85)

Süleyman Ağa (Koloz) Enderûnludur. Yetişerek Safer 1238'de (Ekim-Kasım 1822) peşkir ağası ve 1240'da (1824/25) kiler kethüdâsı olup Cemaziyelâhir 1243'de (Aralık 1827/Ocak 1828) emekli oldu ve sonra vefat etti. (III. 96)

Süleyman Ağa (Küçük) Mabeyn-i hümâyûnda yetişerek 1104'de (1692/93) kilercibaşı, 1113'de (1701/02) hazinedarbaşı oldu. Sonra vefat etti. (III. 71)

Süleyman Ağa (Kürkçübaşı) Kumkapı Mescidi'ni yaptırmıştır (1640'lar). (III. 66)

Süleyman Ağa (Lala) Vâlide sultan başağası olup Şevvâl 1059'da (Ağustos 1649) dârüssaâde ağası oldu. Şa'bân 1062'de (Temmuz 1652) azledilerek Mısır'a gönderildi. 1087'de (1676) Mısır'dan muhzır ile İstanbul'a gelip sonra Limni'ye gönderildi. Orada vefat etmiştir. Akıllı, kâmildi. (III. 68)

Süleyman Ağa (Mühürdarzâde) Ricâlden Mühürdar Mehmed Ağa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup Muharrem 1157'de (Şubat-Mart 1744) cizye başbaki kulu, sonra sipah ve silahdar ve başka bölüklerde ağa olup Şevvâl 1179'da (Mart-Nisan 1766) yine sipahiler ağası olmuş, azilden sonra vefat eylemiştir. (III. 83)

Süleyman Ağa (Seyyid) Yükselerek humbaracıbaşı olmuştur. 5 Şevvâl 1238'de (15 Haziran 1823) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 95)

Süleyman Ağa (Seyyid) (Çelebi Duman) Yeniçeriden yetişerek kul kethüdâsı olarak ayrıldı, sonra Tekfurdağı ağası olup 1203'de (1788/89) çağrılıp sekbanbaşı oldu. Zilhicce 1203'de (Eylül 1789) ayrıldı. Sonra vefat eylemiştir. (III. 89)

Süleyman Ağa (Uzun) Bâbüssaâde ağası olup 912'de (1506/07) vefat etti. Üsküdar'da bir mescid yaptı ve oraya defnedildi. Eski Saray yakınında bir mektep inşa eyledi. (III. 78)

Süleyman Ağa (Uzun) Vâlide sultan başağalığından Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) dârüssaâde ağası oldu. 1125'de (1713) hazinedar-ı şehriyârî Beşir Ağa ile beraber azledilip Kıbrıs'a sürülmüş ve orada 1127'de (1715) vefat etmiştir. Hoş, cesur, kerim, cömertdi. (III. 72)

Süleyman Ağa (Zenûbî) Enderûn'dan yetişerek peşkir ağası olmuş ve sonra Sultan Bâyezid vakfı ruznâmçecisi olarak çerağ edilmiştir. Safer 1251'de (Haziran 1835) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 97)

Süleyman Avnî Efendi Kırımlıdır. Mustafa Efendi'nin(→) yerine Eyüp'deki Ca'fer Paşa Dergâhı şeyhi oldu. 14 Zilka'de 1287'de (5 Şubat 1871) vefat eylemiştir. Orada medfundur. (IV. 471; III. 101)

Süleyman Baba (Alemdar) İzzeddin Efendi'nin müridlerinden Eşrefî bir Bursalıdır. 1212'de (1797/98) vefat edip Deveciler'de defnedildi. Ermiş sayılanlardandır. (II. 91)

Süleyman Bey Dulkadırlılardan Nâsireddin Mehmed Bey'in oğludur. 846'da (1442/43) babasının yerine Maraş ve Elbistan beyi oldu. 858'de (1454) vefat eyledi. Çok şişman ve çok evliliğe düşkündü. Dörtten fazla kadınla evlendiği söylenir. Maraş'da camii vardır. Bu zat, I. Bâyezid'in (Yıldırım) vefatından saltanat günlerine kadar I. Mehmed'e (Çelebi) sadâkat üzere bulunmuş ve hatta kızı Sitti Hatun'u II. Mehmed'e (Fâtih) vermiştir. Barışı çok sevdiğinden, zamanı asayiş ve refahla geçmiştir. (III. 76/77)

Süleyman Bey Ümerâdan Kemâl Paşa'nın oğlu ve sudûrdan Küpelizâde Muhyiddin Efendi'nin damadıydı. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eylemiştir. Şeyhülislâm İbn Kemâl Şemseddin Efendi bunun oğludur. (III. 78)

Süleyman Bey Prizren beyi olup 920'de (1514) Çaldıran'da şehid oldu. (III. 78)

Süleyman Bey Enderûn'dan çıkıp bölük ağalıklarına nâil oldu. Sonra Karaman beylerbeyi olup 974'de (1566) Sigetvar muharebesinde, İstolni-Belgrad'da Gölbaşı'nda iken vefat etmiştir. Oranın kapısı önünde medfundur. (III. 64)

Süleyman Bey Ayas Mehmed Paşa'nın oğludur. Ayntab beyi oldu. 977'de (1569/70) Kıbrıs'da şehid oldu. (III. 64)

Süleyman Bey Sadrazam Ayas Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Ayntab beyi iken 977'de (1569/70) vefat etmiştir. (I. 447)

Süleyman Bey Sadrazam Sofu Mehmed Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 1099'da (1688) vefat etti. Şairdir. (III. 69; IV. 164)

Süleyman Bey Sadrazam Kara İbrahim Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve 1114'de (1702/03) silahdar ağası olup çeşitli görevlerde bulundu. 1122'de (1710) ikinci defa silahdar ağası ve 1123'de (1711) sipahiler ağası olup Ramazan 1127'de (Eylül 1715) Mora tahrir memuru oldu. Sonra başka hizmetlerde bulundu. Bir rivayette 1148'de (1735/36) mevkufatçı iken vefat eylemiştir. (III. 75)

Süleyman Bey Âlâiyeli Ebûbekir Paşa'nın oğludur. 1130'da (1718) doğup 1151'de (1738/39) kapıcılar kethüdâlığı pâyesiyle asker sürücüsü oldu. 1153'de (1740) küçük evkaf muhasebecisi, sonra küçük ruznâmeci olup 1159'da (1746) ikinci defa küçük ruznâmeci, 1161'de (1748) mevkufatçı, sonra silahdar kâtibi, daha sonra tersane reisi, 1171'de (1757/58) yine küçük evkaf muhasebecisi, 1174'de (1760/61) cizye muhasebecisi, 1176'da (1762/63) Haremeyn muhasebecisi, 1180'de (1766/67) atlı mukabelecisi, sonra küçük görevlerde bulunup başmuhasebeci, 1194'de (1780) şehremini, 1197'de (1783) ruznâme-i evvel, Şevvâl 1199'da (Ağustos 1785) yine ruznâme-i evvel ve ertesi günü tevkiî olup 1199 yılı Kurban bayramının dördüncü günü (17 Ekim 1785) vefat eylemiştir. Yumuşak huylu, sâdık, doğru, dindar, ağırbaşlıydı. Kimseyi incitmeyip fenalığa sebep olmazdı. Süleymaniye'de, babasının zevcesi Safiye Sultan yakınına defnedilmiştir. (III. 86/87)

Süleyman Bey Melek Mehmed Paşa'nın(→) torunu, Yahyâ Bey'in(→) oğludur. Müderris olup gençken 1222'de (1807) vefat eyledi. Oğlu Hâlid Mehmed Bey'dir(→). (IV. 510)

Süleyman Bey Abdî Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 15 Rebiyülâhir 1226'da (9 Mayıs 1811) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 412)

Süleyman Bey Sadrazam Koca Yusuf Paşa'nın kardeşidir. 1225'de (1810) mîrahûr-ı sânî ve 1227'de (1812) kapıcılar kethüdâsı oldu. Kapıcıbaşı iken 1232'de (1817) vefat eylemiştir. Şeyh Vefa'da medfundur. Oğlu Kâmil Bey'dir. (III. 93)

Süleyman Bey Ahıskalıdır. Said Efendi'ye yakınlığı ve akrabalığı vardır. Müderris, 1232'de (1817) Selânik, 1236'da (1820/21) Edirne mollası ve sonra Mekke ve İstanbul pâyesi olup 7 Rebiyülâhir 1243'de (28 Ekim 1827) vefat edip Selimiye Caddesi'ne defnedilmiştir. (III. 94)

Süleyman Bey İzzet Paşa yeğeni Rum Beyzâdedir. 21 Şevvâl 1245'de (15 Nisan 1830) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 96)

Süleyman Bey Tersanelidir. Kapıcıbaşılıkla Galata nâzırı, riyâle ve patrona olmuş ve 1248'de (1832/33) vefat eylemiştir. (III. 97)

Süleyman Bey Askerlikten yetişmedir. Dersaâdet redif miralayı olup Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) vefat etmiştir. (III. 99)

Süleyman Bey 1238'de (1822/23) vefat eden Ülgünlü Halil Bey'in oğludur. Tersane-i Âmire'de senelerce başmimar ve 1262'de (1846) miralaylıkla Bahriye Meclisi'ne aza oldu. 1283'de (1866/67) vefat eyledi. Tersane ardına defnedilmiştir. (III. 100/01)

Süleyman Bey Tiran hânedanlarından olup 1284'de (1867/68) ûlâ ile Şûrâ-yı Devlet'e aza olmuştu. Sonra memleketine dönüp orada vefat etmiştir. (III. 101)

Süleyman Bey Askerlikten yetişme olup vücudu muharebede yara içinde kalmış, miralaylıktan emekli olmuş ve 1291'de (1874) vefat ederek Karacaahmet'e defnolunmuştur. Sülün Bey denir. (III. 101)

Süleyman Bey Asâkir-i nizâmiye miralaylarındandır. Cemaziyelevvel 1292'de (Haziran 1875) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 101)

Süleyman Bey Yahyâpaşalı Hurşid Paşa'nın oğludur. Mektûbî-i hariciye ve âmedî odalarına girip Paris sefâreti kitâbetinde bulunmuş ve 1290'da (1873) mâbeyn-i hümâyûn kâtibi olmuştur. 1295'de (1878) Petersburg sefâreti müsteşarlığı ile çıkıp Zilka'de'de (Kasım) ayrılmış ve ardından Bükreş sefiri olmuştur. Sırasıyla bâlâ rütbesini elde eyledi. 1303'de (1885/86) vereme tutulup bir hafta içinde Köstence'de vefat etmiştir. İffetli, edip, zekiyci. (III. 101/02)

Süleyman Bey Evrenoszâdelerdendir. (III. 77)

Süleyman Bey Frenkden dönmedir. Şehzâde Cem'e hâdim olup Rodos hâkimine elçilikle gitti ve Avrupa'ya gitmesini tavsiye eyledi. Efendisi uğrunda canını feda etmiştir. (III. 77)

Süleyman Bey Küçük Ahmed Paşa'nın kardeşidir. (III. 65)

Süleyman Bey (Ayas Paşazâde) Sadrazam Ayas Mehmed Paşa'nın torunlarındandır. Evkafının mütevellisi

olup III. Mustafa devri (1757-1774) başlarında vefat eyledi. Üsküdar'da İnadiye'de medfundur. Bu sülâleden, yerine mütevelli olan Hacı Ahmed Bey 1183'de (1769/70) vefat etti. Orada medfundur. Yine bu sülâleden, haseki Hacı Mehmed Emin Bey 26 Cemaziyelevvel 1201'de (16 Mart 1787) vefat etti. Orada medfundur. Vakıfın soyundan gedikli Said Mehmed Bey 1236'da (1820/21) vefat ederek oraya defnedildi. Bunun oğlu mütevelli Abdülaziz Bey 10 Ramazan 1268'de (28 Haziran 1852) vefat etti. Büyük oğlu mütevelliydi. Ortanca oğlu Seyyid Ahmed Aziz Bey Ramazan 1260'da (Eylül 1884) vefat etti. (III. 82)

Süleyman Bey (Babanlı) b. Mîr Mehmed b. Süleyman b. Ahmed b. Hüseyin b. Osman b. Mustafa b. Hüseyin b. Ömer b. İbrahim b. Mahmud b. İsâ b. Hızır b. Mîr Ahmed birader-i Mîr Ziyâeddin b. Mîr İzzeddin b. Abdullah'dır. Hepsi sırasıyla kabile reisi olmuşlardır. Mîr Süleyman, Mehmed Bey'in vefatında kabile beyi oldu. İran'la harbedip Osmanlı Devleti'ne sığınmaya mecbur oldu. Rumeli'ye geçirilip harpde Babadağı taraflarında yararlık göstermekle orası nâmıyla meşhur olmuş ve Cirmen beyi, yani Edirne mîrlivâsı olarak 1115'de (1703/04) Edirne'de vefat etmiştir. İçlerinde Osmanlı Devleti hizmetine ilk gireni budur. (III. 71)

Süleyman Bey (Baltaoğlu) İstanbul'un fethinde kapudan-ı deryâ, yani Gelibolu sancağı mutasarrıfıydı. Donanmayı, Rumeli Hisarı yukarısında, adına nisbetle "Balta limanı" denilen yerden Kasımpaşa önüne getirdi. 862'de (1458) ayrılıp kara muharebelerine tayin olunmuş ve o suretle vefat eylemiştir. (III. 77)

Süleyman Bey (Cebbarzâde) Ahmed Paşa'nın oğludur. 1196'da (1782) babasının yerine Bozok mutasarrıfı oldu. Muharrem 1229'da (Ocak 1814) vefat etmiştir. Sözü geçer â'yândı. Oğlu Celâleddin Paşa'ya vezirlik verilmiştir. Abdülfettâh Bey, Abbas Paşa, Selim Bey, Ömer Bey ve Hamdî Bey(→) oğullarıdır. Ömer Bey ve Hamdî Bey kapıcıbaşı olmuşlardır. Bir oğlu da kapıcıbaşı Hamza Bey olup bunun oğlu Süleyman Tevfik Bey 23 Receb 1250'de (25 Kasım 1834) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. Torunlarından İzzet Bey 1283'de (1866/67) ve diğer İzzet Bey 1300'de (1883) vefat ederek bunun yanına defnedilmiştir. (III. 93)

Süleyman Bey (Civan Kapıcıbaşızâde) Mehmed Paşa'nın oğludur. Mîrialem oldu. Gençken Zilhicce 1061'de (Kasım-Aralık 1651) vefat etti. Şehzâde Camii'ne defnedildi. Oğlu Mehmed Bey'dir. (III. 66; IV. 162)

Süleyman Bey (Defterdarzâde) Muhlis Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 20 Zilhicce 1118'de (25 Mart 1707) vefat etti. (IV. 188)

Süleyman Bey (Evkarnalzâde) Kapıcıbaşı olup 1227'de (1812) başbaki kulu olup 15 Ramazan 1229'da (31 Ağustos 1814) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 93)

Süleyman Bey (Hacı) Kabakulak İbrahim Paşa'nın yeğenidir. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1176'da (1762/63) mevkufatî ve başka görevlerde bulunup Zilhicce 1185'de (Mart 1772) Anadolu muhasebecisi ve Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat

1774) oradan başmuhasebeci pâyesiyle Nemçe imparatorunun tahta çıkışını tebrik için Viyana fevkalâde sefiri oldu. Döndükten sonra Anadolu muhasebecisi iken 5 Muharrem 1190'da (25 Şubat 1776) vefat etti. Murad Paşa Camii'nde medfundur. Siyasete âşinâ idi. (III. 85)

Süleyman Bey (Hazinedarzâde) Osman Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 1267'de (1851) vefat etti. Bahariye'de defnedildi. (III. 445)

Süleyman Bey (Karakaş) Cidde beyi olup 1075'de (1664/65) vefat etti. (III. 67)

Süleyman Bey (Mihal Beyzâde) Beylerdendir. II. Selim devri (1566-1574) başlarına yetişmiştir. Kızanlık'da bir medrese yapıp Küçük Muhyiddin Efendi'ye verdi. (III. 64)

Süleyman Çelebi Mevlevîdir. I. Bâyezid'in (Yıldırım) imamı olup sonra Şehzâde Emir Süleyman'a nedim ve musâhib oldu. 800 (1397/98) tarihinden sonra vefat eyledi. Mevzun bir *mevlid-i şerif* yazmıştır ki, halen mevlidçiler okurlar. Şair ve münşî-i kadimdir. (III. 76)

Süleyman Çelebi Sadrazam Halil Paşa'nın oğlu olup babasının sadâretinde kazasker oldu. 851'de (1447) vefat eylemiştir. (III. 76)

Süleyman Çelebi II. Bâyezid devrinde (1481-1512) başdefterdar oldu. O hizmette vefat etti. Eyüp'de, Tahtaminare Mescidi'ni yaptı ve Çakır Ağa Mescidi'ne minber koydu. (III. 78)

Süleyman Çelebi Sahhaf esnafındandır. Acımusluk'da bir mescid yaptı. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. (III. 77)

Süleyman Çelebi (Kiremitçioğlu) II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında vefat eylemiştir. Kızıl Mescidi'ni yapıp oraya defnolunmuştur. (III. 77)

Süleyman Çelebi (Rûmî) Müderris olup 937'de (1530/31) sûr-ı hümâyûnda, ilmî tartışmada bir baygınlık sonunda ödü patlayarak vefat eylemiştir. Kimseyi ayıplamaz, nefsiyle meşgul olurdu. (III. 78)

Süleyman Dayı İlk defa Trablus'da beylerbeyilerin üzerine musallat olan nüfuzlu dayıdır. Valinin maddî ve manevî nüfuzlarına da malik olup sonra 1023'de (1614) İstanbul'a getirilip sonra vefat etti. Yerine diğer dayı geçtiyse de, o da duramayıp Ramazan Dayı geçti ve az müddette istifa eyledi. (III. 65)

Süleyman Derviş Paşa (Silahşor) Silahşor, 1098'de (1687) küçük mîrahûr, 1099 (1688) sonlarında azledilerek Rakka beylerbeyi ve 1100'de (1688/89) Sivas beylerbeyi olup harpde bulunarak Erdel fethine memur ve serasker oldu. 1102'de (1690/91) orada vefat etmiştir. (III. 69)

Süleyman Efendi Bursalıdır. Kadı olmuştu. 950'de (1543) Timürtence'de vefat etti. Zâhid, şair, sâlihdi. (III. 78)

Süleyman Efendi Aydınlıdır. İbn Kemâl'den öğrenim görerek kadı olup 950'de (1543/44) vefat eyledi. Şairdir. (III. 78)

Süleyman Efendi Diyarbekirlidir. Tekmil-i şeriat ile Halvetî olup İstanbul'a geldi ve Niksarî Mustafa Efendi ile dostluk eyledi. II. Selim ile de sohbet etmiştir. 982'de (1574/75) vefat etti. Küçükkaraman'da, Pirinççi Camii'nde medfundur. Keramet sâhibidir. (III. 64)

Süleyman Efendi Kepenekçi Hoca Sinan'ın oğludur. 982'de (1574/75) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (III. 64)

Süleyman Efendi Geliboludandır. Müderris, Bosna ve Kefe müftüsü oldu. 985'de (1577) vefat etti. Âlim ve sâlihdi. Oğulları Mustafa Efendi ve Abdurrahman Efendi'dir. (III. 64)

Süleyman Efendi Âlâiyelidir. Müderris, Zilhicce 1104'de (Ağustos 1596) Kudüs mollası olup 1005'de (1596/97) vefat etti. İznik'de medfundur. Âlim, mutekid idi. (III. 65)

Süleyman Efendi Nişancı Ahmed Bey'in kölesidir. Müderris olup Kurd Paşa ile Mısır'a gidip Mansûre kadısı oldu. Cağalazâde Sinan Paşa İran'a serdâr olunca, ordu kadısı oldu. Sonra Medine pâyesiyle mevleviyetlerde ve nâibliklerde gezdi. Azledilmiş olarak Hamid'de bulunduğu sırada Cemaziyelevvel 1022'de (Haziran-Temmuz 1613) vefat etti. İffetli ve sâlihdi. (III. 65)

Süleyman Efendi Karamanlıdır. Müderris olup Şa'bân 1045'de (Ocak 1636) vefat etti. Hoşsohbetti. (III. 66)

Süleyman Efendi Âlâiyelidir. Halvetî olup Hayreddin damadı Ali Efendi'nin halifesidir. Bursa'da Fenârî Ahmed Paşa Tekkesi şeyhi oldu. 27 Cemaziyelevvel 1064'de (15 Nisan 1654) vefat etti. Orada, Ahmed Paşa Camii'ne defnedildi. Yerine oğlu Muslî Efendi geçip 1068'de (1657/58) şehid oldu. Yerine seyyâhînden Ahmed Kalibî geçip 1077'de (1666/67) vefat etmiştir. Yerine müezzin Debbağ Yunus oğlu Mustafa Efendi şeyh olup 1085'de (1674/75) vefat etti. Debbağlığa dair bir risale yazdı. Yerine Enarî (Narlı) Zaviyesi bânîsi Mehmed Emin Efendi geçip 1108'de (1696/97) vefat etti. Yerine Bursalı Rızâî Ali Aklî Efendi olup 1118'de (1706/07) vefat etti. Bunun yerine Konyalı Seyyid Mehmed Efendi geçmiştir. (III. 67)

Süleyman Efendi Şehremini kâtibi olup 1091'de (1680) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 68)

Süleyman Efendi Vâlide kethüdâsı imamı ve müderrisdi. 10 Zilhicce 1095'de (18 Kasım 1684) vefat etti. Âlimdi. (III. 68)

Süleyman Efendi Giritlidir. İzmir'e gelip Müslüman oldu. Tahsille fâzıl olup İzmir müftüsü ve Sakız mollası oldu. Sonra ordu kadısı olup 1102'de (1690/91) harpde şehid oldu. *Mîr'ât*, *Mîrkat*, *Kahistânî*'de bol ta'likatı vardır. (III. 70)

Süleyman Efendi Balıkesirlidir. Müderris olup Şa'bân 1103'de (Nisan-Mayıs 1692) vefat etmiştir. Yumuşak huyluydu. (III. 70)

Süleyman Efendi Halvetî şeyhidir. Şa'bân 1112'de (Ocak-Şubat 1701) vefat etti. (III. 70)

Süleyman Efendi Vanlı Mehmed Efendi'nin oğlu ve müderrisdir. Rebiyülâhir 1115'de (Ağustos-Eylül 1703) vefat etti. (III. 71)

Süleyman Efendi İstanbulludur. Hacı Mehmed'in oğlu olup 1050'de (1640) doğdu. Fâtih'de, Kadirî Tekkesi şeyhi olup 2 Şa'bân 1115'de (11 Aralık 1703) vefat etti. (III. 70)

Süleyman Efendi Kastamonuludur. Müderris, Filibe, Medine mollası oldu. Zilhicce 1115'de (4 Nisan 1704) vefat etti. (III. 71)

Süleyman Efendi Karahisarlıdır. Kasım Envarî müridi olup Bursa'da Çatalfırın Tekkesi şeyhi olmuştur. 1118'de (1706/07) vefat etmiştir. (III. 71)

Süleyman Efendi Armutlu Abdullah oğludur. 1124'de (1712) vefat etti. Meşhur hattatdır. (III. 72)

Süleyman Efendi Bosnalıdır. Müderris, molla, Mekke pâyesi oldu. 7 Cemaziyelâhir 1124'de (12 Temmuz 1712) vefat etti. Fâzıldı. (III. 72)

Süleyman Efendi Çavuşzâde mülâzimi olup müderrisdi. Şa'bân 1127'de (Ağustos 1715) vefat etti. (III. 72)

Süleyman Efendi Minkalyelidir. Etıbbâ-yı hassadan olup Hekimbaşı Hayatîzâde Mustafa Feyzî Efendi'ye damad oldu. Müderris, Manisa, Filibe, Eyüp ve Mekke mollası olup Rebiyülevvel 1127'de (Mart 1715) İstanbul kadısı olup azledildi. 20 Receb 1128'de (10 Temmuz 1716) vefat etti. Tıpda mâhir olup tıbba ait Türkçe terkipler ve muhtasar risaleler telif eylemiştir. (III. 73)

Süleyman Efendi Rizeli bir müderris olup Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) vefat etti. (III. 72)

Süleyman Efendi Kızıl Mûsâ Efendi mülâzimidir. Müderris iken 16 Receb 1133'de (13 Mayıs 1721) vefat etti. (III. 74)

Süleyman Efendi Tabib ve müderris olup 12 Muharrem 1138'de (20 Eylül 1725) vefat etti. Tıpda mâhirdir. (III. 74)

Süleyman Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1138'de (1725/26) vefat ederek Mustafa Paşa Tekkesi civarına defnedildi. (III. 74)

Süleyman Efendi Mektûbî-i sadâret kaleminden yetişerek hâcegândan ve hulefâdan olmuş ve Şa'bân 1140'da (Mart-Nisan 1728) vefat etmiştir. Vefa'da medfundur. (III. 75)

Süleyman Efendi Müderris, 1143'de (1730/31) Diyarbekir mollası oldu. 1144 (1731/32) yılından sonra vefat etti. (III. 75)

Süleyman Efendi Topal Osman Paşa'nın kethüdâsıdır. Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) sadâretinde çavuşbaşı oldu. Ramazan 1144'de (Mart 1732) azledilip yine paşasına kethüdâ oldu. Rebiyülevvel 1146'da (Ağustos-Eylül 1733) kapıcıbaşılığı hâceliğe ve ağalığı efendiliğe çevrilip ruznâme-i evvel oldu. Cemaziyelevvel 1146'da (Ekim-Kasım 1733) vefat eylemiştir. Tedbirliydi. (III. 75)

Süleyman Efendi Hâcegândan Mukabeleci Ali Efendi dairesinde terbiye olundu. Vefatında, Hâşimîzâde mektupçu olunca sadâret mektûbî kalemine serhalife oldu. 15 sene sonra 1114'de (1702/03) mektûbî-i sadr-ı âlî oldu. 1123'de (1711) Ömer Efendi mektupçu olunca bu rikâb-ı hümâyûnda mektupçu vekili kaldı. Sonra Ağakapısı'nda kethüdâ yeri kâtibi olup 1124'de (1712) tezkire-i evvel ve Zilhicce 1125'de (Aralık 1713/Ocak 1714) reisülküttab oldu. Zilhicce 1126'da (Aralık 1714) başmuhasebeci ve sonra rikâb-ı hümâyûn reisi, 1127'de (1715) yine başmuhasebeci, 1128'de (1716) orduda reisülküttab oldu. 1129'da (1717) defterdar-ı şıkk-sânî olarak rikâba dönünce İstanbul'da kalyonlar mevâcibini tevziye memur oldu. 1130'da (1718) darbhane emini, sonra defter emini ve Cemaziyelâhir 1133'de (Nisan 1721) yeniçeri kâtibi oldu. 1143'e (1730) kadar o hizmette kalıp Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-

Ekim 1730) üçüncü defa reisülküttab olmuştur. Az müddette yine yeniçeri kâtibi, Şevvâl 1143'de (Nisan 1731) ruznâme-i evvel olup bir aralık Mısır'a erzak memuriyetiyle gönderildi. Döndükten sonra ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı sânî olup 1147'de (1734/35) ruznâme-i evvel olmuş ve 4 Cemaziyelevvel 1148'de (22 Eylül 1735) vefat eylemiştir. Eyüp'de, Tokmaktepe'de defnedildi. Doğru, münşî, tedbirliydi. (III. 79)

Süleyman Efendi Ermiş sayılanlardan, Üsküdar'da medfun bulunan Selim Dede'nin oğlu olup şeyh olmuştu. 1151'de (1738/39) vefat edip yanına defnedilmiştir. (III. 79)

Süleyman Efendi Nureddin Cerrahî'nin halifesi olup 1133'de (1721) yerine, tekkesine şeyh oldu. 1158'de (1745) vefat etmiştir. (III. 80)

Süleyman Efendi Enderûn'da yetişerek hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup azilden sonra kapıcılar kethüdâsı olup hacca gitti. Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) Anadolu muhasebe vekili ve Şevvâl 1159'da (Ekim-Kasım 1746) defterdar-ı şıkk-i sânî olarak 1161'de (1748) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 80)

Süleyman Efendi Sultan Mehmed kâtibi olup 1163'de (1750) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 81)

Süleyman Efendi Enderûn'dan yetişerek çukadar-ı şehriyârî olmuş ve çıktıktan sonra hâcegânlıkla Şevvâl 1173'de (Mayıs-Haziran 1760) silahdar kâtibi oldu. Az müddet sonra vefat etti. (III. 82)

Süleyman Efendi Taşlıburun Tekkesi şeyhi olup 1191'de (1777) vefat eyledi. (III. 85)

Süleyman Efendi Dârüssaâde yazıcısı olup 1181'de (1767/68) hâcegândan oldu. Zilhicce 1181'de (Nisan-Mayıs 1768) Şam valisi Osman Paşa'nın kethüdâsı olup Zilhicce 1189'da (Şubat 1776) azledildi. Sonra İsmail Ordusu bina emini olup Şevvâl 1192'de (Ekim-Kasım 1778) vefat eylemiştir. (III. 85)

Süleyman Efendi Halvetî şeyhlerinden olup 1192'de (1778) vefat eyledi. (III. 85)

Süleyman Efendi İbrahim Hanefî'nin oğludur. Ulemâdan olup 1199'da (1785) vefat etmiştir. *Şerh-i Şifa Hülâsâtü'l-Vefâ* telifidir. (III. 88)

Süleyman Efendi Müderris, kadı oldu. 1208'de (1793/94) vefat etti. (III. 91)

Süleyman Efendi Sipah başhalifesi olup 12 Zilhicce 1217'de (5 Nisan 1803) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedilmiştir. (III. 91)

Süleyman Efendi Enderûnludur. Berberbaşı olup 1199'da (1785) hâcelikle çıkıp küçük ruznâmçeci oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (III. 89)

Süleyman Efendi Masraf-ı şehriyârî kalemi başhalifesi olup 1234'de (1819) vefat etmiştir. Kadıköy'de medfundur. (III. 95)

Süleyman Efendi Ahıskalıdır. Müderris, Muharrem 1237'de (Ekim 1821) Edirne pâyesi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 94)

Süleyman Efendi Bâbıâlî kâtiplerinden olup hemşehrisi Mûsâ Paşa'ya damad oldu. Sonra bir hayli zaman boşta kaldı. Zeynelâbidîn Bey ricâlden olunca hâcelikle tezkire-i sânî oldu. Sonra İran'a memuriyetle gönde-

rildi. Dönüşte 1237'de (1821/22) mühimmat-ı harbiye nâzırı olup 1238'de (1822/23) sadâret kethüdâsı oldu. 18 Rebiyülâhir 1239'da (22 Aralık 1823) tophane nâzırı olup 1 Ramazan 1240'da (19 Nisan 1825) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Münşî, tedbirliydi. (III. 95)

Süleyman Efendi Buharalıdır. Sultanahmet'de bir Nakşibendî dergâhı açıp şeyh ve Meclis-i Meşâyih'e memur oldu. Buhara ve Türkistan ekâbir ve ricâline merkez oldu ve vekiller arasında makbul olarak bir aralık Macaristan'a gidip geldi. Sonra Buhara'ya gitti. Sonraları Encümen-i Teftiş azasından olduğu halde Muharrem 1308'de (Ağustos-Eylül 1890) vefat etti. Yumuşak huylu, şairdi. (III. 101)

Süleyman Efendi (Acem) Uzak Doğu'dan gelip müderris olmuştur. 1109'da (1697/98) vefat etti. (III. 70)

Süleyman Efendi (Âmedî) Bâbıâlî'den yetişerek âmedî-i Divan-ı Hümâyûn olmuştur. Şa'bân 1145'de (Ocak-Şubat 1733) mevkufatî ve sonra yeniçeri kâtibi, 1151'de (1738/39) tevkiî ve Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) büyük ruznâmeci vekili olup 1157'de (1744) vefat etti. Sinan Paşa Medresesi'nde medfundur. Kardeşi bina emini Yusuf Efendi'dir. (III. 80)

Süleyman Efendi (Arab) Halebli-dir. Müderris, Konya mollası olup Cemaziyelâhir 1100'de (Nisan 1689) vefat etti. (III. 69)

Süleyman Efendi (Ârifî Damadı) Maliyeden yetişip Girit defterdarı oldu. Sonra hâcegândan olmuştur. 1165'de (1752) büyük kale tezkirecisi, 1168'de (1754/55) kalyonlar kâtibi, Ramazan 1172'de (Mayıs 1759) defterdar-ı şıkk-ı sâlis ve 1175 sonlarında (1762 ortaları) defterdar-ı şıkk-ı sânî oldu. 10 Cemaziyelâhir 1190'da (27 Temmuz 1776) o hizmette vefat eyledi. Divanyolu'nda, Sinan Paşa Medresesi'nde medfundur. (III. 85)

Süleyman Efendi (Beşiktaşî) Kastamonuludur. Beşiktaş'da sâkin olduğundan "Beşiktaşî" denir. Tekfurdağlı Mustafa Paşa'nın imamlığından müderris olup sonra İzmir mollası oldu. Cemaziyelâhir 1125'de (Temmuz 1713) vefat eyledi. (III. 72)

Süleyman Efendi (Çaprastılı damadı) Kalemden yetişip hâcegândan olup 1198'de (1784) baruthane nâzırı, Rebiyülevvel 1202'de (Aralık 1787) ordu nüzûl emini ve Şa'bân 1200'de (Mayıs 1788) Anadolu muhasebecisi oldu. Muharebede vefat eylemiştir. Ebûbekir Paşa'nın eşi olan kızı 1227'de (1812) vefat eyledi. Oğlu Ârif Efendi'dir ki, II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat eyledi. (III. 89)

Süleyman Efendi (Defterdarzâde) Defterdar Sarı Ali Paşa'nın oğludur. Müderris iken 14 Şa'bân 1117'de (1 Aralık 1705) vefat etti. (III. 71)

Süleyman Efendi (Farukî) Bozkırlıdır. Ferâiz hocası olup 7 Şevvâl 1267'de (5 Ağustos 1851) vefat etti. (III. 99)

Süleyman Efendi (Fâzıl) Ahmed b. Mehmed Fakih'in oğlu olarak İstanbul'da, Demirkapı'da doğdu. Arabistan'a, Köprülüzâde Mustafa Paşa ve Amcazâde Hüseyin Paşa ile seyahat etti ve hacca giderek Mısır'da hadis'ten izin aldı ve IV. Mehmed'in huzûr dersinde hazır bulunup katar şeyhliği ile yetindi. 1130'da (1718) sa-

ray hocası oldu. 24 Rebiyülâhir 1134'de (11 Şubat 1722) vefat etti. Âlim, fâzıl olup ana kitapları on-onikişer defa okutmuştur. *Buharî* ve *Kadı Beyzâvî*'yi ikişer, *Mesabîh*, *Meşârîk* ve *Şifa-yı Kadı Iyaz*'ı birçok defa hatmetmiştir. *Miftâhu'l-Felâh*'ı ve halvete dair risaleyi telif, *Hadis-i Erbaîn* ve *Akaid-i Adudiye*'yi şerh eyledi. Oğlu Yahyâ Sıddîk Efendi'dir. (III. 74)

Süleyman Efendi (Ferhâd Paşazâde) Mustafa Bey'in oğludur. Müderris iken Rebiyülevvel 1065'de (Ocak 1655) vefat etti. (III. 67; IV. 389)

Süleyman Efendi (Gülşenîzâde) Tersane başhalifesi olup 1190'da (1776) vefat edip Silivrikapı'ya defnedildi. (III. 85)

Süleyman Efendi (Hacı) Muhasebe-i evvel kalemi halifesi olup sonra hâcelikle kalyonlar defterdarı ve sonra surre emini olup 1161'de (1748) vefat etti. Cerrahpaşa'ya defnedildi. Horhor'da bir mektep yaptırdı. (III. 80)

Süleyman Efendi (Hacı) Sirkeci imamı olup devrinin şeyhülkurrâsı oldu. 1168'de (1754/55) vefat etti. (III. 81)

Süleyman Efendi (Hacı) Süvari mukabelesi ikinci halifesi olup 1171'de (1757/58) vefat eylèdi. Eyüp'de Kâşgarî Dergâhı'nda medfundur. (III. 81)

Süleyman Efendi (Hacı) Birgilidir. Müderris olup Ramazan 1182'de (Ocak 1769) vefat etti. Eğrikapı'ya defnedildi. Âlimdir. (III. 83)

Süleyman Efendi (Hacı) Hâcegândan olup 29 Ramazan 1192'de (21 Ekim 1778) vefat etti. Kanlıca'ya defnedildi. (III. 85)

Süleyman Efendi (Hacı) Haslar hâcesi olup 3 Ramazan 1196'da (12 Ağustos 1782) vefat etti. Şehzâde Camii Mezarlığı'nda medfundur. (III. 86)

Süleyman Efendi (Hacı) Meşhur hattatlardan olup 1255'de (1839) vefat eylemiştir. Karacaahmet'e defnedildi. (III. 98)

Süleyman Efendi (Hacı) Mevkufat kaleminden 1247'de (1831/32) ceride başkâtibi, sonra mevkufat mümeyyizi ve 1259'da (1843) mevkufat kesedarı olmuş ve 26 Şa'bân 1265'de (17 Temmuz 1849) vefat etmiştir. (III. 99)

Süleyman Efendi (Hâfız) Kalemden yetişip hâcelikle arabacılar kâtibi oldu. Şevvâl 1165'de (Ağustos-Eylül 1752) başmukataacı oldu. Sonra vefat etti. (III. 81)

Süleyman Efendi (Hâfız) Okçu ve ulemâdan olup 1190'da (1776) vefat etti. Okmeydanı'na defnedildi. (III. 85)

Süleyman Efendi (Hâfız) Defterdar mektupçusu hulefâsından olup hâcelikle tersane kesedarı oldu. 19 Zilhicce 1228'de (13 Aralık 1813) vefat eylemiştir. Kasımpaşa'da medfundur. (III. 93)

Süleyman Efendi (Hâfız) Enderûn'dan çıkmadır. 1275'de (1858/59) vefat eyledi. Duvardibi'ne defnedilmiştir. Meşhur hattatdı. (III. 99)

Süleyman Efendi (Hekimzâde) Nuh Efendi'nin büyük oğludur. Müderris ve cerrahbaşı oldu. Sonra molla ve 1147'de (1734/35) Mekke pâyesi olup 1148'de (1735/36) azledildi. 1149'da (1736/37) vefat eylemiştir. Kocamustafapaşa'da babasının yanında defnedilmiştir. Oğlu Hacı Mustafa Bey'dir(→). Torunlarından Derviş Süleyman Bey de 1143'de (1730/31) vefat edip atasının yanına defnolunmuştur. (III. 79)

Süleyman Efendi (İlâhîzâde) Mehmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. Müderris, 1186'da (1772) Galata mollası olup sonra vefat etmiştir. (IV. 182)

Süleyman Efendi (İlâhîzâde) (Seyyid) Mevâlîden olup bu senelerde (1790'lar) vefat etti. Âlimdi. (III. 84)

Süleyman Efendi (İmamzâde) Şamîzâde Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris ve Kudüs mollası oldu. Muharrem 1097'de (Aralık 1685) vefat etti. (III. 68; II. 193)

Süleyman Efendi (Kadı) Bursa'da ulemâdan bir müderrisdi. Sonra cezbe erişip Sultan Ahmed Medresesi'nin hücresinin birinde oturdu. 8 Cemaziyelevvel 1125'de (2 Haziran 1713) vefat etti. Yaşı 80'e varmış, ermiş sayılanlardan bir pîr olup büyük ve küçük herkesin inandığıydı. Sözleri rumûzlu olup padişahın gözünde olduğundan para ve kumaş toplayarak meşhur oldu. (III. 72)

Süleyman Efendi (Kadirî) Karamanlıdır. Bursa'ya göçerek Ulu Cami'de de münzevî oldu. Orada, 1043'de (1633/34) vefat etti. Pınarbaşı'nda medfundur. Sâlih, inançlı, sâdık, iyi huyluydu. (III. 66)

Süleyman Efendi (Kara) Kastamonuludur. Müderris, Gümülçine, Trablusşam mollası oldu. 1034'de (1624/25) vefat etti. Derviş huylu adamdı. (III. 65/66)

Süleyman Efendi (Kara) Müderris olup Şa'bân 1043'de (Şubat 1634) vefat etti. Her işte usta ve eser yazmaya gücü yeterdi. (III. 66)

Süleyman Efendi (Kethüdâzâde) Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 3 Şevvâl 1163'de (5 Eylül 1750) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 421)

Süleyman Efendi (Kiremitçi) Kızıl Mescid'i yaptırmıştır (1640'lar). (III. 66)

Süleyman Efendi (Köse) Müderris olup 1014'de (1605/06) vefat etti. (III. 65)

Süleyman Efendi (Kûsec) Kürsü şeyhlerinden olup Rebiyülâhir 1143'de (Ekim-Kasım 1730) Ayasofya vâizi oldu. Muharrem 1147'de (Haziran 1734) Güzelhisar'a gönderildi. Orada vefat etmiştir. (III. 76)

Süleyman Efendi (Küçük) Gürcüdür. Teberdarlıkdan dârüssaâde ağası yazıcısı oldu. Sonra hâcegândan olup Safer 1169'da (Kasım 1755) masraf-ı şehriyârî oldu. Az müddet sonra azledildi. Sonra küçük görevlerde bulunup 1192'de (1778) vefat etmiştir. Miskinler'de, 1176'da (1762/63) ve 1181'de (1767/68) vefat eden oğulları İsmail Efendi ve İbrahim Efendi civarına defnedilmiştir. (III. 85)

Süleyman Efendi (Mezâkî) Sarayda terbiye görüp sipahilikle çıktı. Fâzıl Ahmed Paşa'nın sadâretinde tezkireci olup Ramazan 1087'de (Kasım 1676) vefat etti. Bilgili ve şair olup *Divan*'ı vardır. Oğlu Mustafa Efendi'dir. (III. 68)

Süleyman Efendi (Müfettiş) Silifke'de İneler köylü Mahmud'un oğludur. Müderris, molla ve Mekke mollası oldu. 1078'de (1667/68) azledilmiş olarak vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Fâzıl olup nahve şiddetle tutkundu. O zamanda uzaklıktan dolayı kimse rağbet etmeyince Edirne, Bursa, Şam ve Mısır'dan sonra Mekke kadısı olmayınca İstanbul kadısı olmamak usûlü kondu. (III. 67)

Süleyman Efendi (Ömer Efendizâde) İstanbulludur. Müderris, evkaf

müfettişi, Yenişehir mollası ve 1190'da (1776) vak'anüvis olmuştu. Şa'bân 1209'da (Şubat-Mart 1795) Edirne pâyesi, 1213'de (1797/98) Mekke pâyesi ve 1216'da (1801/02) İstanbul kadısı olup 1222'de (1807) vefat eyledi. Faziletli ve inşa sâhibiydi. (III. 92)

Süleyman Efendi (Reis Hocası) Reis İsmail Efendi'nin muallimi olup müderris ve molla oldu. 1057'de (1647) vefat eyledi. Fâzıldı. (III. 66)

Süleyman Efendi (Selim yeğeni) Kalemden yetişerek hâcegândan olup toparabacılar kâtibi oldu. 1193'de (1779) vefat eyledi. Murad Paşa Camii'nde medfundur. (III. 85/86)

Süleyman Efendi (Seyyid) Müderris olup 1219'da (1804/05) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. Meşhur bir kemankeştir. (III. 92)

Süleyman Efendi (Seyyid) Malikâne başhalifesi olup 13 Rebiyülevvel 1234'de (10 Ocak 1819) vefat etmiş ve Eğrikapı'ya defnedilmiştir. (III. 95)

Süleyman Efendi (Şamdanîzâde) Tokat bezirgânlarından Şamdancı Mehmed Ağa'nın oğludur. Babası hamiyetli bir adam olup 1143'de (1730/31) gümrükte tüccarın malını muhâfaza etmişti. *Müri'ü't-Tevarih* nâmıyla *Takvimü't-Tevarih*'i genişletmiştir. 1193'de (1779) vefat etti. (III. 86)

Süleyman Efendi (Unkud) Defalarca Selânik müftüsü oldu. Zilhicce 1030'da (Ekim-Kasım 1621) Leh seferinden dönüşte vefat etti. (III. 66)

Süleyman Efendi (Uzun) Müderris olup Rebiyülâhir 1114'de (Eylül 1702) vefat etti. (III. 70)

Süleyman Efendi (Uzunzâde) Müderris olup 20 Zilhicce 1118'de (25 Mart 1707) vefat etti. (III. 71)

Süleyman Efendi (Yekçeşm) Mardinlidir. Müderris ve sonra Yenişehir mollası oldu. Safer 1110'da (Ağustos 1698) vefat etti. (III. 70)

Süleyman Efendi (Yoğurtçuzâde) Kalemden yetişip 1132'de (1720) arpa emini oldu. 10 sene hizmetle 1142'de (1729/30) darbhane emini olmuştur. 1143'de (1730) azledilerek Midilli'ye gönderildi. Cemaziyelevvel 1143'de (Kasım-Aralık 1730) surre emini olup sonra vefat etmiştir. (III. 75)

Süleyman Efendizâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Süleyman Fahreddin Efendi (Âtıfzâde) Müderris, Üsküdar mollası, 1247'de (1831/32) Mekke pâyesi olup 8 Şa'bân 1251'de (29 Kasım 1835) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 97)

Süleyman Fâik Efendi Sakız muhassılı Ali Ağa'nın oğludur. 1198'de (1784) doğdu. Sadâret mektûbî odasından muhasebe sergi nâzırı ve 1224'de (1809) mektûbî serhalifesi ve ardından mektûbî-i sadr-ı âlî, 1230'da (1815) maliye tezkirecisi, sonra kalyonlar kâtibi, 1236'da (1820/21) sipah kâtibi, 1239'da (1823/24) eshâm mukataacısı ve Muharrem 1239'da (Eylül 1823) ikinci defa sadâret mektupçusu, azilden sonra 1244'de (1828/29) İşkodra müteferrika memuru, Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) Anadolu muhasebecisi ve 1246'da (1830/31) Haremeyn muhasebecisi, sonra cizye muhasebecisi, Şevvâl 1247'de (Mart 1832) ruznâme-i evvel ve Şa'bân 1250'de (Aralık 1834) ceride nâzırı oldu. 10 Muharrem 1254'de (5 Nisan 1838) vefat eylemiştir. Doğruluğu sever, usta şairdi. *Sefine-i Rüesâ*'ya zeyl yazmıştır. (III. 98)

Süleyman Fehim Efendi Müderris, 1198'de (1784) Kudüs mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 86)

Süleyman Feyzî Bey (Abdî Paşazâde) Seyyid Halil Bey'in(→) oğludur. Hâcegândan olup mektûbî-i sadâret serhalifesi iken 1214'de (1799/1800) vefat edip Vefa civarında babası yanına defnedilmiştir. (III. 91; III. 409)

Süleyman Feyzî Paşa Gürcüdür. İzmirli Ahmed Efendi'nin kölesi olup okutup yazdırmakla mektûbî-i sadr-ı âlî kalemine çerağ ettirilmiştir. 1178'de (1764/65) başhalife olup Cemaziyelevvel 1182'de (Ekim-Kasım 1768) mektûbî-i sadr-ı âlî olup Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) azledilerek Eğridere'ye gönderildi. Aftan sonra maliye tezkirecisi ve Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül-Ekim 1771) mevkufatî, Zilka'de 1185'de (Şubat 1772) sipahiler kâtibi, Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) tezkire-i sânî, 1189'da (1775) ikinci defa mektûbî-i sadâret, 8 Rebiyülevvel 1191'de (16 Nisan 1777) sadâret kethüdâsı, Şa'bân 1192'de (Eylül 1778) tersane emini, 1193'de (1779) defter emini ve Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) reisülküttab olup 1195'de (1781) riyâsetten azledilerek Gelibolu'ya gönderildi. Sonra darbhane eminliğiyle Mısır'a gönderildi. Bir sene sonra, 7 Zilhicce 1197'de (3 Kasım 1783) başmuhasebeci, 4 Receb 1199'da (13 Mayıs 1785) defterdar-ı sıkk-ı evvel oldu. 15 Şa'bân 1199'da (23 Haziran 1785) azlolunup Şevvâl 1199'da (Ağustos 1785) defter emini, 3 Zilhicce 1199'da (7 Ekim 1785) tevkîf, 22 Rebiyülevvel 1200'de (21 Ocak 1786) ikinci defa sadâret kethüdâsı olup 20 Şa'bân 1200'de (18 Haziran 1786) azlolunmuştur. Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) tevkîf olup Şa'bân 1201'de (Mayıs-Haziran 1787) ikinci defa reisülküttab olup 1202 başlarında (1787 sonları) azledilmiş ve ardından vezirlikle Rumeli valisi ve Sofya seraskeri olup 1203'de (1788/89) azledilmiş, 1204'de (1789/90) Sivas, o sene Haleb, Ramazan 1205'de (Mayıs 1791) ikinci defa Rumeli valisi ve Belgrad seraskeri oldu. Zilka'de 1207'de (Haziran 1793) Pozorofça muhâfızı olup 1208'de (1793/94) ikinci defa Haleb valisi olmuştur. 3 Ramazan 1208'de (4 Nisan 1794) vefat eyledi. Orada, Şeyh Ebûbekir Zaviyesi'nde medfundur. Yaşı 70'e yakındı. Askerî idarede meşhur olup eski tarzın taklitçisiydi. İriyarı, insaflı, ılımlı, ilim ve maarifle meşguldü. Çorum'da bir büyük kütüphanesi vardır. Birgivî'nin *İzhar*'ını şerh ve bazı kelimatını cerh eyledi. İkinci kethüdâlığında, efendisi, Mısır'a giderken tavsiye mektubu yazmıştır. (III. 90)

Süleyman Hâdî Bey Reisülküttab Recâî Efendi'nin oğullarındandır. Mektubî-i sadâret hulefâlığından Hurşid Paşa'ya divan kâtibi olup hâceliğe nâil oldu. Paşasının sadâretinde reis kesedarı, kalyonlar kâtibi, maliye tezkirecisi olup azlinde yine divan kitâbetiyle gitti. 1234 (1819) sonlarında Haleb'de vefat eylemiştir. Edip ve kâtip ise de içkiye düşkünlüğü helâkine sebep oldu. Oğlu Hassân Mehmed Bey'dir(→). (III. 94/95)

Süleyman Halife II. Mehmed'in (Fâtih) kölelerinden olup Şeyh Mes'ud'dan el alıp şeyh olmuştur. 915'de (1509/10) vefat eyledi. (III. 78)

Süleyman Halife (Derviş) Tâceddin hulefâsındandır. 896'da (1491) vefat etti. Zeyrek'de bir mescid yaptı. (III. 77)

Süleyman Hurşid Ağa Enderûnludur. Kilar-ı âmire kethüdâsı olup müteferrikalıkla çıkmış ve 1176'da (1762/63) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (III. 82)

Süleyman İzzet Efendi Müderris, Maraş mollası olup I. Abdülhamid devri (1174-1789) başlarında vefat eylemiştir. Oğlu Mehmed Said Efendi'dir(→). (III. 84)

Süleyman İzzet Efendi Süleymaniye müderrislerinden iken 7 Zilhicce 1209'da (25 Haziran 1795) vefat etti. Kanlıca ardında medfundur. (III. 91)

Süleyman Kapdan (Hacı) Riyâle-i hümâyûn iken Rebiyülevvel 1170'de (Aralık 1756) vefat ederek Tophane'ye defnedilmiştir. (III. 81)

Süleyman Muhyiddin Efendi Serlevha-i yemin Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb mollası olup azledilmiş olarak 1234'de (1819) vefat etti. Fâtih'de medfundur. (III. 94)

Süleyman Nâbî Efendi Kalemden yetişip tersane reisi oldu. Cemaziyelevvel 1177'de (Kasım 1763) küçük evkaf muhasebecisi olup sonra 1182'de (1768/69) maliye tezkirecisi ve İsâkçı'da cisr-i kebir bina emini oldu. Sonra İstanbul'a dönerek 1186'da (1772) vefat eylemiştir. Üsküdar'da, Vâlide Camii'ne defnedildi. (III. 84)

Süleyman Necib Efendi Midilli nâzırı Ali Beyzâde vak'anüvis Edib Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek teşrifat serhalifesi oldu. 1227'de (1812) teşrifatçı oldu. 1241'de (1825/26) tezkire-i sânî, 1243'de (1827/28) tezkire-i evvel olup Muharrem 1244'de (Temmuz-Ağustos 1828) çavuşbaşı vekili olmuş ve azilden sonra Tatarpazarcığı'na gönderilmiştir. 1245'de (1829/30) Halil Paşa ile Petersburg sefâreti müsteşarlığıyla oraya gitti. Dönüşünün ardından reisülküttab olup 12 Zilkade 1247'de (13 Nisan 1832) azledildi. Cemaziyelâhir 1248'de (4 Kasım 1832) vefat etti. Fındıklı'ya, babasının kabrine defnedildiyse de, yol düzeltilmesinde ikisinin de kemikleri Üsküdar'a nakl ve defnedilmiştir. Edip ve bilgiliydi. Kızı ve Sârim Paşa'nın eşi Fatma Hanım 5 Cemaziyelâhir 1306'da (6 Şubat 1889) vefat edip yanına defnolunmuştur. (III. 96/97)

Süleyman Paşa Enderûn'dan yetişerek Anadolu beylerbeyi oldu. Kızıl Ahmed Paşa'dan sonra Kastamonu beylerbeyi oldu. 885'de (1480) Rodos harbinde şehid olmuştur. (III. 77)

Süleyman Paşa II. Mehmed'in (Fâtih) beylerinden olup Rumeli beylerbeyi ve sonra Anadolu beylerbeyi olmuştur. Sonra Amasya ve 896'da (1491) Semendire beylerbeyi oldu. O yıl vefat eylemiştir. (III. 77)

Süleyman Paşa Beylerden, sonra beylerbeyilerden oldu. 920'de (1514) Çaldıran harbinde şehid olmuştur. (III. 78)

Süleyman Paşa Kubâd Paşa'nın oğludur. Beylerden olup 990'da (1582) Erzurum beylerbeyi, 992'de (1584) Şam beylerbeyi olup 993'de (1585) ayrıldı. Ardından vefat etti. (III. 64)

Süleyman Paşa Deryâ beylerindendir. 1019'da (1610) bir müfreze donanma ile Mesina ve Malta önlerinde harbeylemiştir. Sonra vefat eyledi. (III. 65)

Süleyman Paşa Enderûn'da yetişerek mîrahûr-ı evvel ve 1029'da (1620) vezirlikle Şam valisi oldu. 1030'da

(1621) azledildi. 1031'de (1622) Diyarbekir ve 1033'de (1623/24) Bağdad valisi oldu. Zilka'de 1034'de (Ağustos 1625) vefat etmiştir. Ilımlı, tedbirliydi. (III. 66)

Süleyman Paşa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip parlak bir kul kethüdâsı ve Cemaziyelâhir 1072'de (Ocak-Şubat 1662) vezirlikle Şam valisi olup haftasında Trablusşam valisi oldu. Şevvâl 1075'de (Nisan-Mayıs 1665) Trabzon valisi ve hemen ardından Humus mutasarrıfı oldu. Sonra azledildi. 1083'de (1672/73) Bosna valisi olup sene sonunda harpde şehid oldu. Liyâkatli bir zat idi. (III. 68)

Süleyman Paşa Gürcüdür. Hassa silahşorlerinden olup gedikli çavuşu oldu ve 1099'da (1688) Rakka beylerbeyi olarak 1100'de (1688/89) vefat etti. (III. 69)

Süleyman Paşa Arnavutdur. Yükselerek bostancıbaşı oldu. 1101'de (1689/90) azledilip 1102'de (1690/91) Köstendil mutasarrıfı ve paşa oldu. 1103'de (1691/92) orada vefat etmiştir. Oğlu Ömer Paşa'dır. (III. 70)

Süleyman Paşa Arnavutdur. Yükselerek sancakbeyi, sonra İşkodra ve Hersek ve 1105'de (1693/94) İhlevne, 1106'da (1694/95) İlbasan mutasarrıfı ve 1107'de (1695/96) vezirlikle Rumeli valisi, 1108'de (1696/97) Temeşvar ve Niş valisi olup 1110'da (1698/99) Gümülcine'de emekli olarak oturmaktayken vefat etmiştir. Cesur, tedbirliydi. (III. 70)

Süleyman Paşa Ergenelidir. Defterdar Tarı Mehmed Paşa'nın kayınpederidir. 1091'de (1680) başbaki kulu ve sonra sipahiler ağası, sonra mîrimîranlıkla 1101'de (1689/90) Maraş, 1102'de (1690/91) Tarsus, 1103'de (1691/92) Silifke ve sonra Hamid beylerbeyi oldu. 1106'da (1694/95) Musul, sonra Muğla ve Menteşe, 1108'de (1696/97) Şehrizor ve azilden sonra Cemaziyelâhir 1113'de (Kasım 1701) Sivas beylerbeyi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 71)

Süleyman Paşa Mezemorta Hüseyin Paşa'nın kethüdâsıdır. 1111'de (1699/1700) Tunus beylerbeyi oldu. 1112'de (1700/01) vefat etti. (III. 70)

Süleyman Paşa Trabzon alaybeyi olup Receb 1116'da (Kasım 1704) Trabzon beylerbeyi olmuştur. Bir müddet sonra vefat etmiştir. (III. 71)

Süleyman Paşa Gürcüdür. Peşkir gulâmı iken 1107'de (1695/96) kapıcıbaşılıkla çıkarıldı. 1108'de (1696/97) Sığla sancağı verildi. 1109'da (1697/98) Adana beylerbeyi olup 1111'de (1699/1700) Karahisar-ı Şarkî mîrimîranı oldu. 1126'da (1714) Saruhan sancağı verildi. Bir-iki sene sonra vefat etti. (III. 72)

Süleyman Paşa Abazadır. Kızlar ağası Yusuf Ağa'nın kölesidir. Enderûn'a çerağ buyuruldu. Abaza Mehmed Ağa yerine tülbend ağası olup Şevvâl 1115'de (Şubat 1704) çukadar-ı şehriyârî ve Zilhicce 1115'de (Nisan 1704) silahdar-ı şehriyârî oldu. Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) vezirlikle Haleb, 1117'de (1705/06) Kıbrıs valisi ve Muharrem 1119'da (Nisan 1707) tevkîî oldu. O sene Anadolu valisi olup sonra emekli oldu. 1120'de (1708) kubbe veziri, Cemaziyelâhir 1121'de (Ağustos 1709) tevkîî oldu ve Cemaziyelâhir 1122'de (Ağustos 1710) sadâret kaymakamı olup 12 Şevvâl 1124'de (12 Kasım 1712) sadrazam oldu. 18 Rebiyülevvel 1125'de

(13 Nisan 1713) kapdan-ı deryâ olup 18 Şevvâl 1125'de (7 Kasım 1713) İstanköy muhâfızı, buradan Kandiye ve sonra Hanya muhâfızı olup 1127'de (1715) azledilmiş olarak Rodos'a gönderilmiş ve Şevvâl 1127'de (Ekim 1715) vefat etmiştir. Yaşı 50'yi aşkın ve ağır başlıydı. Divanyolu'nda bir muallimhane ile bir han yaptırmıştır. (III. 73)

Süleyman Paşa Arnavut beylerinden olup Safer 1123'de (Mart-Nisan 1711) Bozok mutasarrıflığıyla harbe memur oldu. Sonra Çorum mutasarrıfı olup sonra mîrimîran oldu. Cemaziyelâhir 1127'de (Haziran 1715) vefat etti. (III. 73)

Süleyman Paşa İzmirlidir. Küçükken akrabasından biri Cezâyir'e götürdü. Orada gemi hocası oldu. Sonra İstanbul'a gelmiştir. Bu aralık, Cezâyir dayılığından gelme Mezemorta Hüseyin Paşa kapdan-ı deryâ olduğundan buna kalyon kapdanlığını vermiştir. Sonra yeni kurulan liman reisliğine tayin olundu. Zilhicce 1125'de (Aralık 1713/Ocak 1714) kapdan-ı deryâ oldu. Zilhicce 1126'da (Aralık 1714) azledilmiş ve 1127'de (1715) Adana valisi ve Mora seferinde Ağrıboz valisi ve 1129'da (1717) Varadin seferinde kalyonlar kapdanı oldu. Dönüşte Cemaziyelevvel 1130'da (Nisan 1718) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup vezir rütbesi verilmiştir. Zilka'de 1133'de (Eylül 1721) istiska hastalığından birkaç ay muztarip olduğu halde Büyükdeğirmenlik'de vefat etti. Sakız'a nakledilip Abdülfettâh Paşa yanına defnedildi. Cesur, yiğit, hizmet etmeye çalışır bir ihtiyardı. Bunun hastalığında Rodos mutasarrıfı Fındıklılı Süleyman Paşa kaymakamı olmuştur ki, bu da tersanede ömrünü tüketmiştir. Sadrazam Melek Mehmed Paşa bunun oğludur. (III. 74)

Süleyman Paşa Tebriz'de Kuz beyi olup 1141'de (1728/29) Şirvan beylerbeyi oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 75)

Süleyman Paşa Çerkesdir. Mâbeyn-i hümâyûnda rikâbdar-ı şehriyârî oldu. Yaşı küçük olduğundan Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) kapıcıbaşılıkla çıkarıldı. Ramazan 1122'de (Kasım 1710) mîrahûr-ı sânî olup sonra azledilerek hayli müddet boşta kaldı. 22 Cemaziyelevvel 1143'de (3 Aralık 1730) ikinci defa mîrahûr-ı sânî ve Şa'bân 1144'de (Şubat 1732) silahdar ağası olup Rumeli beylerbeyi pâyesi verildi. 1145'de (1732/33) Kengırı mutasarrıfı oldu. Sonra Şehrizor mutasarrıfı, 1148'de (1735/36) Maraş mutasarrıfı oldu. Sonra taşrada vefat etmiştir. (III. 75)

Süleyman Paşa Deryâ beylerinden olup 1149'da (1736/37) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ olmuştur. Zilka'de 1153'de (Ocak-Şubat 1741) vefat etti. Deniz işlerini bilirdi. Oğlu Mustafa Paşa'dır. (III. 80)

Süleyman Paşa Yakovalı Mehmed Paşa'nın oğlu olup mîrimîran rütbesiyle 1148'de (1735/36) Üsküp mutasarrıfı ve 1156'da (1743) Yanya valisi oldu. Azilden sonra 1177'de (1763/64) vefat etmiştir. (III. 82)

Süleyman Paşa Caniklidir. Kapıcıbaşı Ahmed Ağa'nın büyük oğludur. 1170'de (1756/57) mîrimîranlık ile Trabzon valisi oldu. Cemaziyelâhir 1172'de (Şubat 1759) vezirlik verildi. 1173'de (1759/60) Maraş valisi olup Rebiyülevvel 1174'de (Ekim-Kasım

1760) yine Trabzon valisi oldu. Birkaç sene sonra azledildi. Safer 1182'de (Haziran-Temmuz 1768) Kefe valisi oldu. Muharrem 1183'de (Mayıs 1769) orduya gelip Özi muhâfızı ve Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) Konya valisi oldu. Sonradan Niğbolu tarafları muhâfızı ve sonra İbrail ciheti muhâfızı olup Cemaziyelâhir 1184'de (Eylül-Ekim 1770) vebadan vefat etmiştir. Kardeşi Hacı Ali Paşa'dır. Nüfuzlu ve tedbirliydi. (III. 83/84)

Süleyman Paşa İlbeylidir. Mîrimîran olup 1176'da (1762/63) Kırşehir mutasarrıfı oldu. 1183'de (1769/70) savaşlarda bulunup gazi olarak vefat eylemiştir. (III. 83)

Süleyman Paşa İlbasanlıdır. Ruscuk'da mîrimîran oldu. Sonra Ziştovi muhâfızı iken 15 Zilhicce 1185'de (20 Mart 1772) vezirlikle Yanya valisi oldu. Sonra Üsküp ve Yanya ilâvesiyle Hotin muhâfızı oldu. 1190'da (1776) İnebahtı, 1191'de (1777) Ohri eklenmesiyle Hotin muhâfızı, 1194'de (1780) Selânik valisi oldu. Azilden sonra 1195'de (1781) yine Selânik valisi ve ardından Ağriboz muhâfızı oldu. 1197 (1783) yılına doğru vefat eyledi. Tedbirli, güçlüydü. Oğulları Salih Paşa, Mahmud Paşa ve Mehmed Paşa'dır. (III. 86)

Süleyman Paşa Kapıcıbaşı iken 1192'de (1778) cebecibaşı olup Receb 1193'de (Temmuz-Ağustos 1779) azledildi. Şa'bân 1196'da (Temmuz-Ağustos 1782) ikinci defa cebecibaşı olup sonra azledildi. 1197'de (1783) yeniçeri kışlalarının bina emini olup 1198'de (1784) çavuşbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1198'de (Nisan 1784) vezirlikle Erzurum valisi oldu. Ramazan 1198'deki (Temmuz-Ağustos 1784) şiddetli zelzelede halkın büyük kısmı ve adamlarıyla beraber kendisi enkaz altında kalıp vefat eylemişlerdir. Eli sıkı ve hırslıydı. (III. 86)

Süleyman Paşa İshak Paşa ailesinden olup 1185'de (1771/72) vezir rütbesiyle Çıldır valisi oldu. 1205'de (1790/91) o hizmette vefat eyledi. Doğru, tedbirliydi. Oğlu Mehmed Şerif Paşa'dır. (III. 88)

Süleyman Paşa Zorluoğlu'nun kethüdâsıdır. Özi ağası olup Şa'bân 1193'de (Ağustos-Eylül 1779) yeniçeri ağası oldu ve 1195'de (1781) azledildi. Zilka'de 1196'da (Ekim 1782) Rumeli pâyesiyle Hotin muhâfızı olup Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) Akşehir, Muharrem 1202'de (Ekim-Kasım 1787) Köstendil mutasarrıfı oldu. 1203'de (1788/89) vezirlikle Rusya muharebesine memur olup 1204'de (1789/90) Diyarbekir valisi olmuş ve 1205'de (1790/91) ayrılmıştır. Sonra vefat etti. (III. 89)

Süleyman Paşa Boşnaktır. Yeniçeri olup yükselerek kul kethüdâsı olup azledilmiştir. Zilka'de 1205'de (Temmuz 1791) vezir rütbesiyle yeniçeri ağası oldu. 1206'da (1791/92) azledilerek Filibe'de ikamete memur oldu. 1208'de (1793/94) Belgrad valisi olup 1209'da (1794/95) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (III. 89)

Süleyman Paşa Büyük Süleyman Paşa'nın enderûn çukadarıydı. Onun tavsiyesi üzerine beylerbeyi pâyesiyle Rakka mutasarrıflığına Receb 1209'da (Ocak-Şubat 1795) tayin edildi. Uzun yıllar orayı hakça yöneterek vefat etmiştir. (III. 92)

Süleyman Paşa Babanlı İbrahim Paşa'nın oğlu olup Köy ve Harir muta-

sarrıfı oldu. Sonra Baban mutasarrıfı olup 1220 (1805) tarihine doğru vefat etmiştir. (III. 92)

Süleyman Paşa Osmanlı Devleti hizmetinde yetişerek kapıcıbaşı ve Belgrad muhassılı oldu. 1219'da (1804/05) vezir rütbesiyle Belgrad valisi oldu. Zilhicce 1223'de (Ocak-Şubat 1809) Belgrad'dan Niş'e çıktığında, Sırplılar yolunu kesip dairesi halkıyla beraber şehid eylediler. Serhad ahvalini bilen sâdık kişilerdendi. (III. 92)

Süleyman Paşa Pekinlidir. Bosna beylerinden olup 1219'da (1804/05) mîrimîran ve Köstendil mutasarrıfı oldu. 1231'de (1816) vezirlikle Bosna valisi oldu. 1233'de (1818) ayrıldı ve vefat eyledi. Kilis mutasarrıflığında oğlu Osman Bey'e kapıcıbaşılık verilmiştir. (III. 94)

Süleyman Paşa Cezzar Ahmed Paşa'nın kölesidir. Yetişerek kethüdâsı oldu. Sonra Hama mütesellimi ve sonra mîrimîranlıkla Trablusşam mutasarrıfı oldu. 1204'de (1789/90) Deyrülkamer'de ikamet etti. Sonra hac emiri oldu. 1219'da (1804/05) Sayda valisi tayin edildiyse de derhal azledildi. Şa'bân 1219'da (Kasım 1804) vezir rütbesiyle Sayda valisi olup 1225'de (1810) Şam valisi oldu. 1227'de (1812) azledilip daha sonra Aydın, 1230'da (1815) Diyarbekir ve 1231'de (1816) üçüncü defa Sayda ve 1232'de (1817) ikinci defa Şam valisi oldu. 1234'de (1819) vefat etti. Tedbirli, akıllı, sâdıkdı. Aydın'da iken kethüdâsı Mehmed Ağa'ya kapıcıbaşılık verilmiştir. (III. 94)

Süleyman Paşa Avlonyalıdır. İbrahim Paşa'nın oğludur. Rebiyülâhir 1240'da (Aralık 182·i) Avlonya mutasarrıfı oldu. Sonra Maçin muhâfızı olup 1241'de (1825/26) vezirlikle İbrail muhâfızı oldu. 1243'de (1827/28) harpde orada bulundu. Sonra vefat eylemiştir. Sâdık, cesurdu. (III. 95/96)

Süleyman Paşa Kapıcıbaşı ve Filibe nâzırı oldu. 1244'de (1828/29) orduya çağrılıp nüzûl emini oldu. O sene vezirlik verildi. Sonradan Urfa mutasarrıfı olarak vefat eyledi. Oğlu Mehmed Nazif Bey'dir(→). (III. 96)

Süleyman Paşa Kalender Paşa'nın oğludur. Maraş hânedanından olup 1248'de (1832/33) mîrimîranlıkla oraya mutasarrıf oldu. 1254'de (1838) Nizip ordusuna gidip Hâfız Paşa'nın askerî harekâtını gördükten sonra dönmüştür. Rebiyülâhir 1256'da (Haziran 1840) vezirlikle Diyarbekir valisi oldu. Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) vefat etmiştir. Tedbirli, sâdıkdı. Oğlu ricâlden Ken'an Bey ile valilerden Osman Paşa'dır. (III. 98)

Süleyman Paşa Yükselerek kapıcıbaşı, Sakız muhassılı, feshane müdürü ve Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) mîrimîran rütbesiyle Adana valisi olup Rebiyülevvel 1261'de (Mart 1845) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 99)

Süleyman Paşa Askerlikten yetişip yâver-i harp ve miralay olmuştur. 1266'da (1850) livâlıkla topçuya ve sonra hassaya geçti. 1275'de (1858/59) vefat etti. (III. 99)

Süleyman Paşa Arapgirlidir. Miralay ve livâ olarak emekli edilmişti. Zilka'de 1284'de (Mart 1868) vefat etmiştir. Selimiye'de medfundur. (III. 100)

Süleyman Paşa 1243'de (1827/28) doğdu. Erkân-ı harp olarak yetişmişti. Dâr-ı Şûrâ'ya aza ve sonra hassa ordusuna mîrlivâ olup 1285'de (1868/

69) vefat etti. Doğancılar'da defnedildi. (III. 100)

Süleyman Paşa Tercüme odası halifelerinden olup taşrada Köstence, Tulca, Lâzistan ve tekrar Tulca mutasarrıflığında bulunup beylerbeyi pâyesine kadar yükseldi. Adana valiliği tevcihi için İstanbul'a çağrılacağı sırada 1287'de (1870/71) birden vefat etti. Doğru ve dil bilirdi. (III. 101)

Süleyman Paşa Taşralıdır. Babası şekerci esnafındandı. 1280'de (1863/64) askere girerek tabur kâtibi ve mülâzim olarak Karadağ muharebelerinde bulunmuş ve döndükten sonra yüzbaşı, 1280'de (1863/64) sırasıyla binbaşı olarak Mekteb-i Harbiye riyaziye ve sonra kitâbet hocası ve terfi ederek miralay olduğu halde ders nâzırı ve sonra mîrlivâ olmuştur. 1291 (1874) tarihlerinde ferik olup Sırp ve Karadağ muharebelerinde bulunmuştur. 1294'de (1877) vezirlikle Balkan ve Tuna ordularında kumandan olarak 1295'de (1878) azledilip Bağdad'da ikamete memur olmuş ve Muharrem 1310'da (Ağustos 1892) orada vefat eylemiştir. *Mebânî-i İnşa* ve ilmi halleri vardır. Tarihe de vukufu vardı. Oğlu Bursa maarif müdürü Sâmî Bey'dir. (III. 102)

Süleyman Paşa (Abdülcelilzâde) Mehmed Emin Paşa'nın oğludur. Mîrimîran ve sonra 1190'da (1776) vezir rütbesiyle Şehrizor valisi ve ardından Musul valisi, 1191'de (1777) Sivas, 1193'de (1779) ikinci defa Musul, 1197'de (1783) Rakka, 1198'de (1784) ikinci defa Sivas, 1199'da (1785) Kayseri, ardından Haleb, Zilka'de 1199'da (Eylül 1785) Kars ve 1200'de (1786) üçüncü defa Musul valisi oldu. Bir-iki sene sonra vefat etti. Tedbirli, doğru idi. (III. 87)

Süleyman Paşa (Azmzâde) İsmail Paşa'nın kardeşidir. 1137'de (1724/25) mîrimîran rütbesiyle cerde başbuğu ve Trabluşam mutasarrıfı oldu. Cemaziyelevvel 1139'da (Ocak 1727) Rakka mutasarrıfı, Muharrem 1140'da (Ağustos-Eylül 1727) vezir rütbesiyle Sayda valisi olup 1146'da (1733/34) Şam valisi oldu. 1151'de (1738/39) azledildi. 1152'de (1739/40) Mısır valisi ve 1154'de (1741) ikinci defa Şam valisi oldu. Rebiyülevvel 1156'da (Mayıs 1743) vefat etmiştir. İşten anlar, akıllı ve ileri görüşlüydü. Şam'da bir mektep, medrese ve hanı, Lâzkiye'de bir cami ve medresesi vardır. Evlâdından Halil Bey'in soyu halen Şam'da devam etmektedir. (III. 80)

Süleyman Paşa (Azmzâde) Yükselerek Hama müsellimi oldu. Sonra 1239'da (1823/24) mîrimîranlıkla Trablusşam mutasarrıfı oldu. Rebiyülevvel 1240'da (Kasım 1824) vefat etmiştir. (III. 95)

Süleyman Paşa (Babanlı) Selim Paşa'nın amcasının oğludur. 1165'de (1752) Baban mutasarrıfı oldu. Sonra 1176'da (1762/63) İran'a gitmiş ve 1177'de (1763/64) tekrar Baban mutasarrıfı olmuştur. 1179'da (1765/66) vefat eyledi. Şâfiî mezhebinden ve dindardı. Oğlu İbrahim Paşa'dır. (III. 83)

Süleyman Paşa (Babanlı) Abdurrahman Paşa'nın oğlu olup kardeşi Mahmud Paşa'nın azlinde Baban mutasarrıfı olmuştur. 1254'de (1838) vefat eylemiştir. Yerine oğlu Ahmed Paşa oldu. 1260 (1844) yılından sonra diğer oğlu Abdullah Paşa kaldırılıp Baban ocaklığı Bağdad bölgesinde yok olmuş ve adı geçenler ile diğer oğulları Mehmed Paşa ve Ali Paşa ve diğer evlâdı sadâkatle devletin diğer

hizmetlerinde istihdam olunmuşlardır. Mehmed Paşa ile oğullarından Mustafa Bey ve Emin Bey hayattadırlar. (III. 98)

Süleyman Paşa (Baltacı) Mabeyn-i hümâyûndan yetişerek Cidde beylerbeyi oldu. Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) vezir rütbesiyle Mısır valisi olmuşsa da Cemaziyelâhir'de (Ekim) tekrar Cidde valisi olmuştur. 1118'de (1706/07) hac emiri ve Şam valisi oldu. Cemaziyelevvel 1119'da (Ağustos 1707) azledilmiş ve Van valisi olarak yarı yolda Receb 1119'da (Ekim 1707) vefat etmiştir. (III. 72)

Süleyman Paşa (Bodur) İçel ve Sığla beyi olarak Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine'de şehid olmuştur. Cesurdu. (III. 70)

Süleyman Paşa (Büyük) Mardin voyvodası Mehmed Efendi'nin kölesidir. Efendisinin vefatında, Mızraklı Süleyman Paşa'ya Bağdad'da intisap eyledi. Sonra Ömer Paşa'nın enderûn çukadarı olup cesur olduğundan Basra mütesellimi oldu. Bir aralık İran'a esir olup ve sonra kurtuldu. Bâbıâlî'ye arîza takdim edip Bağdad ve Basra valiliği kendisine ihsan buyurulursa, hizmette kusur etmeyeceğini belirtti ve Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) vezirlikle Basra valisi ve birkaç gün sonra da Bağdad valisi oldu. Orada gereği gibi 23 sene valilik eyledi. Bağdad'da medrese ve kütüphane, içerde ve dışarda nice hayır eserleri tamir ve inşa ile adına ihya eyledi. Yaşı 80'e yakınken 1219'da (1804/05) vefat eyledi. Zamanında yollar emin, hayra çalışır bir ulu vezirdi. Her sene devlete büyük meblağlar göndererek devletin güvenini tazelerdi. Mısır seferi masrafları için iki bin kese takdim eyledi. Vefatı devlet ve Irak'ça üzüntü sebebi oldu. Oğulları Said Paşa ile Sâlih Bey ve Sâdık Bey'dir. Kethüdâsı Selim Paşa, Basra mütesellimi Selim Ağa ve hazinedarı Dâvud Paşa ile diğer kethüdâsı Nasıf Ağa damadlarıdır. (III. 91/92)

Süleyman Paşa (Cevzak) Enderûn'da yetişerek paşalıkla çıktı. Sonra Rumeli beylerbeyi, 1040'da (1630/31) vezirlikle Şam valisi, 1042'de (1632/33) Temeşvar valisi ve 1043'de (1633/34) Bosna valisi oldu. 1045 (1635/36) yılına yakın vefat etmiştir. (III. 66)

Süleyman Paşa (Damad-ı Şehriyârî) (Kız Alizâde) Bostancı olup Muharrem 1151'de (Mayıs 1738) Edirne bostancıbaşısı oldu. 23 Zilhicce 1156'da (7 Şubat 1744) vezirlikle Hotin muhâfızı olup Rebiyülevvel 1158'de (Nisan 1745) Bosna valisi, Zilka'de 1159'da (Kasım-Aralık 1746) Anadolu valisi oldu. 5 Muharrem 1161'de (6 Ocak 1748) Zübeyde Sultan nikâhlandı. 2 Şa'bân 1161'de (28 Temmuz 1748) Karahisar-ı Sâhib'de vefat etti. Tedbirli, güçlüydü. Oğlu Seyyid Ahmed Paşa'dır. (III. 81)

Süleyman Paşa (Dev) Beylerden olup Temeşvar ve 1007'de (1598/99) Budin valisi oldu. Azilden sonra vefat etti. Yüzücüydü. (III. 65)

Süleyman Paşa (Dev) Deryâ beylerinden olup hizmette bulunarak bu senelerde (1680'ler) vefat etmiştir. (III. 68)

Süleyman Paşa (Ebras) Abdülbâkî Ağa'nın damadıdır. Yeniçeriden yetişerek kul kethüdâsı oldu. Azilden sonra Bağdad ağası oldu. Rebiyülevvel 1183'de (Temmuz 1769) çağrılıp yeniçeri ağası olup 9 Rebiyülâhir

1183'de (12 Ağustos 1769) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı oldu. Zilka'de 1183'de (Mart 1770) Kili muhâfızı oldu, sonra Hanya, oradan Özi muhâfızı, 1184'de (1770/71) Konya valisi ve Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) Mora muhâfızı oldu. Orada vefat eylemiştir. Hizmet ehli ve gayretliydi. Oğlu Abdullah Bey'dir(→). (III. 84)

Süleyman Paşa (Emir Şücâeddin) Kastamonu valisi Timur Bey'in oğludur. Babası yerine vali oldu. Şöhret kazanıp Emir Çoban'ın mazhar-ı riayeti oldu. Sinop ve havalisini zapteyledi. I. Murad devrinde (1361-1389) vefat eyledi. İlim ve hüner ehliydi. (III. 76)

Süleyman Paşa (Hacı) Enderûn'da yetişerek kiler kethüdâsı ve 1218'de (1803/04) silahdar-ı şehriyârî oldu. Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) azledildi. Muharrem 1227'de (Ocak-Şubat 1812) vezirlikle Şam valisi olup Cemaziyelâhir 1231'de (Mayıs 1816) azledildi. 1236'da (1820/21) Sivas ve Niğde valisi olup İzdin canibine memur oldu. 1237'de (1821/22) azledildi. Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) Van valisi olup bir müddet sonra azledilerek Konya'da ikamet etti. Sonra İstanbul'a getirildi. 23 Zilhicce 1253'de (22 Mart 1838) vefat eylemiştir. Murad Paşa Camii'ne defnedildi. Kâtip, dürüst, vakûr, sâdıkdı. Oğlu Râgıb Bey'dir. Kethüdâsı Hacı Mehmed Ağa'dır(→). (III. 97/98)

Süleyman Paşa (Hacı) Behrâm Paşa'nın kethüdâsı ve kapıcıbaşı olup sonra mîrimîran olmuş ve bir aralık Diyarbekir vali kaymakamlığında bulunup sonra azledilmiştir. Cemaziyelâhir 1267'de (Nisan 1851) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Oğlu Hacı Mehmed Tevfik Bey 26 Muharrem 1296'da (20 Ocak 1879) vefat edip yanına defnedildi. (III. 99)

Süleyman Paşa (Hacı Eyvad) (Sarı) Çerkesdir. Sadrazam Husrev Paşa'ya kethüdâ olmuştu. 1039'da (1629/30) yeniçeri ağası olup 1040'da (1630/31) paşasıyla birlikte ayrılmıştır. Sonra beyler arasına girip yükselerek 1058'de (1648) vezirlikle Erzurum valisi oldu. Azledildikten sonra Zilhicce 1060'da (Aralık 1650) ikinci defa Erzurum valisi olarak 1063'de (1653) azledilmiştir. 1065'de (1655) Bosna valisi olup 1067'de (1656/57) azledildi. Sonra Ankara valisi, 1070' de (1659/60) Şam valisi, 1072'de (1661/62) hac emiri ve Gazze mutasarrıfı oldu. 1075 sonlarında (1655 ortaları) Trabzon valisi ve 1077'de (1666/67) Konya valisi olup sonra vefat etmiştir. Tedbirli ve güçlüydü. (III. 67)

Süleyman Paşa (Hadım) Akağalardandır. Saraydan yetişerek hazinedarbaşı iken I. Süleyman'ın (Kanunî) tahta çıkışında vezirlikle Şam valisi olup Mısır hududuna gönderildi. 931'de (1525) Mısır valisi oldu. Bir aralık Süveyş'den Yemen, Hind ve Çin limanlarına kadar seyahat etti. 941'de (1534/35) azledildi. 943'de (1536/37) ikinci defa Mısır valisi oldu. Rebiyülevvel 945'de (Ağustos 1538) İstanbul'a gelip kubbe veziri oldu. 947'de (1540/41) sadrazam oldu. 951'de (1544) Husrev Paşa ile tartışınca ikisi de azledildi. Ardından Malkara'da vefat etti. Sert tedbirli, cesurdu. İhtişama düşkün olup bin nefer kölesi vardı. (III. 78/79)

Süleyman Paşa (Hazinedarzâde) Canik muhassılı olup Rebiyülevvel

1227'de (Mart-Nisan 1812) vezirlikle Anadolu hududunu güçlendirmesi için Trabzon valisi olup Cemaziyelâhir 1233'de (Nisan 1818) azledildi. O sene vefat eylemiştir. Dediğini yaptırır, çalışkan ve zorbaydı. Oğulları Abdullah Paşa ve Osman Paşa'dır. Ailesinden Ahmed Paşa, Osman Paşa'ya damad olmuştur. (III. 94)

Süleyman Paşa (Kara) Kayserilidir. Kapıcıbaşı olup 1242'de (1826/27) vezirlikle Kandiye valisi ve 1245'de (1829/30) Girit ve sonra Resmo valisi olup Rebiyülevvel 1246'da (Ağustos-Eylül 1830) azledilip kapıcıbaşılık verildi. İzmir'de, evinde oturmaktayken vefat etmiştir. (III. 96)

Süleyman Paşa (Karabağî) Tersaneden yetişip kaptdâne-i hümâyûn oldu. Cemaziyelâhir 1168'de (Mart-Nisan 1755) mîrimîran rütbesiyle kapdan-ı deryâ oldu. 1170'de (1756/57) azledildi. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) ikinci defa kapdan-ı deryâ olup Muharrem 1173'de (Eylül 1759) azledilmiş ve Suğra kalesine sürülmüştür. Ramazan 1173'de (Nisan-Mayıs 1760) vezir rütbesiyle üçüncü defa kapdan-ı deryâ oldu. Her ne kadar denizcilikte usta ise de aczi görülüp Cemaziyelâhir 1177'de (Aralık 1763) Rodos mutasarrıfı oldu. Az müddette orada vefat etmiştir. (III. 83)

Süleyman Paşa (Koca) Malatyalı İsmail Ağa'nın akrabasından olduğundan "Ermeni" diye şöhret aldı. Sarayda terbiye edilerek rikâbdar olup Zilhicce 1062'de (Kasım 1652) vezirlikle yeniçeri ağası oldu. Rebiyülâhir 1063'de (Mart 1653) azledilip Cemaziyelevvel'de (Nisan) Malatya sancağı ile Girit'e gönderildi. 1064'de (1654) çağrılarak kubbe veziri oldu. Zilhicce 1065'de (Ekim 1655) sadrazam olmuştur. Cemaziyelâhir 1066'da (Nisan 1656) azille Bosna valisi olup Zilka'de 1066'da (Ağustos-Eylül 1656) İstanbul kaymakamı oldu. 1070'de (1659/60) Akkerman muhâfızı, Zilka'de 1075'de (Mayıs-Haziran 1665) ikinci defa İstanbul kaymakamı olup azilden sonra kubbe veziri iken Erzurum valisi ve sonra emekli oldu. 1083'de (1672/73) tekrar Bosna valisi, 1084'de (1673/74) yine İstanbul kaymakamı olup 1086'da (1675) azledildi. 15 Rebiyülevvel 1095'de (2 Mart 1684) vefat eyledi. Üsküdar'da, evinin yakınına defnolunmuştur. Yumuşak huylu, dindardı. Talihi kötüydü. (III. 68/69)

Süleyman Paşa (Kuğuzâde) Trabzon hânedanından olup 1203'de (1788/89) mîrimîran rütbesiyle ordunun sağkol sergerdeliği verildi. 1205'de (1790/91) Trabzon valisi olup az müddette vefat etmiştir. Anne tarafından büyükbabamın annesi bunun kızıydı. (III. 89)

Süleyman Paşa (Kuyucu) Boşnaktır. Yeniçeri efendiliğinden yetişip okur yazar adam olduğundan mesleğinde yükseldi. Rebiyülevvel 1184'de (Temmuz 1770) kul kethüdâsı oldu. İsâbetli görüş sâhibi olduğundan Edirne ağalığına tayin edilmiş ve o sene çağrılarak yeniçeri ağası olmuştur. Şa'bân 1185'de (Kasım 1771) vezirlikle sadâret kaymakamı oldu. Sadrazamın gelişinden sonra ağalık hizmetinde kaldı. Cemaziyelevvel 1187'de (Temmuz-Ağustos 1773) Kandiye valiliğiyle azledildi. Sonra Boğaz muhâfızı ve Anadolu asker sürücüsü oldu. Rebiyülâhir 1188'de (Haziran-Temmuz 1774) azledilerek ardından

Anadolu müfettişi ve Konya valisi oldu. 1189'da (1775) vefat etti. Sertti. (III. 84)

Süleyman Paşa (Küçük) Ali Paşa'nın damadı ve kız kardeşinin oğludur. 1219'da (1804/05) Bağdad'da adı geçene kethüdâ oldu. 1222'de (1807) mîrimîran olup 1224'de (1809) vezir rütbesiyle Bağdad ve Basra valisi oldu. 14 Receb 1225'de (15 Ağustos 1810) vefat etti. Sütkardeşi kapıcıbaşı Ahmed Bey II. Mahmud devri (1808-1809) sonlarına yetişmiştir. (III. 93)

Süleyman Paşa (Mızraklı) Eyyûb Hasan Paşazâde Ahmed Paşa'nın kölesidir. Yetişip kızı Âdile Hanım'la evlenerek damadı oldu. Paşanın sağlığında Basra valisi oldu ve paşasının Bağdad hazinesine 1800 ve İran elçilerine 96 kese borcunun ödenmesini taahhüt etti. Muharrem 1163'de (Aralık 1749) Bağdad valiliği ilâve edildi. Ahmed Paşa'nın hayatında, dayanak noktası bu zat olduğundan idaresi süresince Bağdad'ı asayişde bulundurdu. Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) 65 yaşında vefat etti. Yiğitlik ve cesareti ve aşırı cömertliği vardı. Arablar arasında mızraklı manasına "Ebû Sahre" ve gece savaşmasından dolayı "Devvasü'l-leyl" diye lâkaplandı. (III. 82)

Süleyman Paşa (Mücevvir) Mehmed Paşa'nın kardeşidir. Sancak beyi olup 1108'de (1696/97) Bolu beyi oldu. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine harbinde şehid oldu. Cesurdu. (III. 70)

Süleyman Paşa (Rişvanzâde) Ömer Paşa'nın oğludur. Mîrimîran rütbesiyle Maraş mutasarrıfı olup 1178'de (1764/65) bu hizmette vefat etmiştir. Oğlu Ömer Paşa'dır. (III. 83)

Süleyman Paşa (Sarı) Hersek'de Pirepolludur. Saray helvacısı olup musâhib Dilsiz Tavşan Ağa'ya kethüdâ oldu. Sonra kapıcıbaşı olup Rebiyülâhir 1080'de (Eylül 1669) çavuşbaşı ve 1083'de (1672/73) sadâret kethüdâsı ve 1087'de (1676) mîrahûr-ı evvel olup Mekke'ye tamire gönderildi. 1095'de (1684) ikinci vezir ve ordu seraskeri oldu. Muharrem 1097'de (Aralık 1685) sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu. Zilhicce 1098'de (Ekim 1687) İstanbul'da vefat etmiştir. Üsküdar'da, Salacak'da camii vardır. Oraya defnedildi. Bir oğlu vardır. (III. 69)

Süleyman Paşa (Turunçzâde) Sivas mübayaacısı olup kapıcıbaşı oldu. Safer 1205'de (Ekim 1790) vezir rütbesiyle Rakka ve Haleb valisi olup sonra Karahisar'da çiftliğine çekilmiş ve 27 Rebiyülevvel 1211'de (30 Eylül 1796) Konya valisi olup 1212'de (1797/98) azledilmiş ve Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) Kıbrıs muhâfızı olup orada vefat eylemiştir. (III. 91)

Süleyman Paşa (Uzun) Ramazanoğullarındandır. Nablus ve Kudüs beyi olup 937'de (1530/31) Diyarbekir valisi oldu. 939'da (1532/33) azledildi. Cemaziyelevvel 941'de (Kasım 1534) Bağdad, 942'de (1535/36) Budin, 943'de (1536/37) Şam ve 946'da (1539/40) Haleb beylerbeyi olmuştur. Orada kendi tâbilerinin ihaneti ile vefat etti. Mülk idaresine kadirdi. (III. 64)

Süleyman Penâh Efendi Mora'da Trapoliçeli İsmail Efendi'nin oğludur. 1153'de (1740) doğup İstanbul'a gelerek Küçük Mustafa Paşa'ya divan kâtibi oldu. Sonra hâcelik rütbesi verilip Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) küçük tezkireci ve sonra kethüdâ kâtibi

oldu. Ramazan 1178'de (Mart 1765) azledilerek Magosa'ya gönderildi. 9 ay sonra Bursa'ya nakledildi. Bir müddet sonra maliye tezkirecisi olup sefer başlayınca ordu ile gitti. Ramazan 1183'de (Ocak 1770) sipah kâtibi, 1184'de (1770/71) mevkufatî, Muharrem 1185'de (Nisan-Mayıs 1771) süvari mukabelecisi ve Şevvâl'de (Ocak 1772) başmuhasebeci olup izinli olarak İstanbul'a geldi. Sonra iki defa şehremini ve Anadolu muhasebecisi ve süvari mukabelecisi olup 1198'de (1784) yine matbah emini ve Receb 1198'de (Mayıs-Haziran 1784) tekrar Anadolu muhasebecisi oldu. 10 Zilka'de 1200'de (4 Eylül 1786) vebadan vefat etmiştir. Mahmutpaşa'da medfundur. Tarikata intisabı, manzum ilâhîleri ve şiirleri vardır. Oğulları Osman Efendi ve Yusuf Âgâh Efendi'dir. (III. 87)

Süleyman Râşid Efendi Maliyeden yetişip malikâne halifesi oldu. 15 Şa'bân 1199'da (23 Haziran 1785) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 10 Receb 1200'de (9 Mayıs 1786) ayrılıp Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) defter emini olup Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) azledildi. 1202'de (1787) ordunun sefere çıkışında defterdar vekili olup 8 Rebiyülevvel 1202'de (18 Aralık 1787) ikinci defa başdefterdar oldu. Ramazan 1203'de (Haziran 1789) sadâret kethüdâsı oldu. 5 Rebiyülevvel 1204'de (23 Kasım 1789) Cezayirli Hasan Paşa'nın sadâretle orduya gelişi günü vefat etmiştir. (III. 88)

Süleyman Râşid Efendi Defterdar Feyzullah Efendi'nin oğludur. Hâcegândan olup 1252'de (1836/37) vefat etti. Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 97)

Süleyman Râşid Efendi (Seyyid) (Feyzullah Efendizâde) Müderris, mahrec mollası olup 11 Receb 1252'de (22 Ekim 1836) vefat eylemiştir (III. 97)

Süleyman Re'fet Efendi (Şekerzâde) Abdülvehhâb Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla oldu. 1277 (1860/61) tarihinden sonra vefat etmiştir. (III. 99)

Süleyman Re'fet Paşa Çukadar Arnavut Mustafa Ağa'nın oğludur. 1222'de (1807) doğdu. Enderûn'dan yetişerek 1242'de (1826/27) enderûn çukadarı ve talim görüp 1245'de (1829/30) yüzbaşı, az müddet sonra binbaşı ve miralay, 1256'da (1840) livâ, 1258'de (1842) ferik ve hassa, Şa'bân 1259'da (Eylül 1842) Dâr-ı Şûrâ reisi ve Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) vezirlikle Meclis-i Vâlâ reisi ve Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) serasker olup Safer 1262'de (Şubat 1846) azledildi. Birkaç gün sonra Paris sefiri ve Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) ticaret nâzırı olup haftasında Memleketeyn murahhası oldu. Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) döndükten sonra kapdan-ı deryâ ve Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) Meclis-i Vâlâ azası ve Cemaziyelâhir 1268'de (Mart-Nisan 1852) Bursa valisi olup Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) azledilmiş ve Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Haleb valisi olmuştur. Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) İzmir, Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) Şam, Cemaziyelevvel 1272'de (Ocak 1856) ikinci defa Bursa valisi olup Cemaziyelâhir 1276'da (Ocak 1860) azledildi. Şa'bân 1276'da (Mart 1860) Meclis-i Tanzimat azası olduysa da Zilka'de'de (Mayıs-Haziran 1860) ay-

rıldı. Şa'bân 1277'de (Şubat-Mart 1861) Edirne valisi, Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) bir hafta azledilip Vidin ve Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) ikinci defa Edirne valisi olup Receb 1281'de (Aralık 1864) vefat eyledi. Tedbirli, güçlü, yumuşak huylu, cömert, şair, münşî idi. Orta boylu, balıketli, güzel yüzlüydü. Büyük oğlu Mehmed Fuad Bey 8 Rebiyülevvel 1305'de (24 Kasım 1887) vefat etmiş ve küçüğü Cevad Bey Çatalca'da mutasarrıf bulunmuştur. (III. 100)

Süleyman Rif'at Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Bir aralık harir emini olmuştur. Ramazan 1246'da (Şubat-Mart 1831) vefat etti. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (III. 96)

Süleyman Ruhî Ağa Enderûn'dan yetişme olup sonra silahdar Cihangirli Mehmed Paşa'ya kethüdâ oldu. Sadâretinde, Şevvâl 1184'de (Ocak-Şubat 1771) kapıcıbaşılıkla çavuşbaşı oldu. 1185'de (1771/72) paşasıyla birlikte azledildi ve ona kethüdâ olup birkaç sene taşralarda gezdi. 1191'de (1777) başbaki kulu ve 1192'de (1778) ikinci defa çavuşbaşı olarak 1193'de (1779) azledildi. Sonra hizmetlerde bulunarak Şa'bân 1200'de (Haziran 1786) üçüncü defa çavuşbaşı oldu. 1201'de (1786/87) sipahi ağası, Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) dördüncü defa çavuşbaşı olup Receb 1202'de (Nisan 1788) sadâret kethüdâsı oldu. Zilhicce 1202'de (Eylül 1788) ayrıldığının üçüncü günü hummadan vefat eylemiştir. Fethülislâm'da medfundur. Az vakitte hayli iyilikleri görülmüştür. İyi ve istidatlı bir zat idi. (III. 88)

Süleyman Rüşdî Efendi (Gülümzâde) Kıbrıslıdır. Kalemden yetişerek hâcegândan ve ricalden oldu. 1238'de (1822/23) vefat edip Beyoğlu kabristanına defnedilmiştir. (III. 95)

Süleyman Rüşdî Efendi (Hâfız) Sıdkîzâde Rüşdî Efendi'nin imamıdır. Müderris, Şa'bân 1268'de (Mayıs-Haziran 1852) Kürdistan mollası ve Safer 1273'de (Ekim 1856) Medine mollası olup 5 Receb 1274'de (19 Şubat 1858) vefat etmiştir. Topkapı'da medfundur. (III. 99)

Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1131'de (1719) doğdu. Yemliha Hasan Efendi ile Yusuf Efendi'den ders gördü. Murtaza Efendi'nin meşihatinde rüûs imtihanına girdiyse de başarılı olamadı. Sâlihzâde Emin Efendi'nin meşihatinde, Bolu'da bir kaza arpalığı verilmiştir. Tokadî Emin Efendi'den el alıp Nakşibendî olmuştur. 1202'de (1787/88) vefat etti. Âlim, fâzıldı. Eserleri: *Mektûbât Tercümesi*, *Devhatü'l-Meşâyih*, lûgatten *Elsine-i Selâse*, *Şerh-i Divan-ı Hazreti Ali*, *Tuhfetü'l-Hattatîn*, *Mecelletü'n-Nisâb*, *Tercüme-i Lûgat-ı Kanûnü'l-Edeb*, *Kaside-i Mudâriye*, *Vird-i Seyyid Yahyâ*, *Tercüme-i Fıkh-ı Ekber*, yüz kadar risale. (III. 87/88)

Süleyman Sâkıb Efendi Müderris ve imam-ı evvel Nurî Efendi'nin mektupçusu olup 1271'de (1854/55) vefat etti. Eyüp'de Kâşgarî yolunda defnedilmiştir. (III. 99)

Süleyman Sâlim Bey (Cağalazâde) Sinan Paşa'nın soyundandır. 1212'de (1797/98) vefat edip Şehzâde Camii'ne defnedildi. Oğlu Tâhir Mehmed Bey'dir(→). (I. 141)

Süleyman Sıdkî Efendi Elli seneyi aşkın Taşlıburun Dergâhı şeyhi olmuştur. 17 Safer 1307'de (13 Ekim 1889) yaşı 90'a yakınken vefat eyle-

miştir. Hüsn-i zan olunur bir zat idi. (III. 101)

Süleyman Sıdkî Efendi (Hasirîzâde) Hacı Basrî Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. 1239'da (1823/24) Sütlüce'deki Hasirîzâde Tekkesi'ne şeyh olup 1253'de (1837/38) vefat eylemiştir. Şairdir. "Sülün Efendi" denir. (III. 97; IV. 467)

Süleyman Sırrî Efendi Kalemden yetişip hâcelik rütbesini aldı. 1241'de (1825/27) piskoposos mukataacısı olmuştur. Sonra dârüttıbâa müdürü olup 1248'de (1832/33) vefat etti. Şehzâdebaşı'na defnedildi. (III. 96)

Süleyman Sipahi Arnavutluk eşrafındandır. Cesur olduğundan 1255'de (1839) İstanbul'a çağrılıp taltif olunarak Bosna alayına gönderilmiştir. 1258'de (1842) İvranya'ya gönderilip 1261'de (1845) memuren Varna'ya giderek hizmette bulunmuş ve 1281'de (1864/65) vefat eylemiştir. İvranya'da, Gedik Ahmed Paşa Camii haziresinde medfundur. Cesur ve kerimdi. Oğlu Maarif Nezâreti evrak müdürü, ûlâ ricâlinden Ali Gâlib Beyefendi'dir. (III. 99/100)

Süleyman Sûdî Efendi Trabzon'a bağlı Of'un ileri gelenlerinden Farzîzâdelere mensuptur. İstanbul'da, Galata'da doğdu. Maliye varidât-ı umumiye kaleminden yetişip kalem müdürü olmuş, 1284'de (1867/68) ûlâ sânîsiyle Selânik defterdarı ve 1287'de (1870/71) ûlâ evveliyle vâridat-ı umumiye muhasebecisi olmuştur. 1291'de (1874) Trabzon defterdarı, 1293'de (1876) Suriye defterdarı ve 1295'de (1878) ikinci defa vâridat muhasebecisi olmuştur. 1302'de (1884/85) azledilerek bir müddet sonra meskûkat-ı şahâne müdürü, 1305'de (1887/88) Meclis-i Maliye azası oldu. 20 Şevvâl 1313'de (4 Nisan 1896) vefat etti. Fransızca ve İngilizce'ye âşinâ olduğundan birkaç defa memuren Avrupa'ya gitmiştir. Riyaziye ilimlerinde derin bilgisi olup *Defter-i Muktesid* adıyla bir eser yapmıştır. (IV. 860)

Süleyman Tevfik Bey Said Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 1181'de (1767/68) vefat etti. Yüksekkaldırım'da defnedildi. (III. 30)

Süleymaniyeli *bak.* Tâlib Ahmed Efendi

Sülî Bey Zeyneddin Karaca Bey'in oğlu olup 790'da (1388) babasının yerine Elbistan ve Maraş beyi oldu. Bir-iki defa Mısır askerini yenip perişan eyledi. 802'de (1399/1400) şehid olmuştur. (III. 114)

Sülî Bey Kürt beylerindendir. 1049'da (1639/40) Maraş beyi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 115)

Sülûkî Mehmed Çelebi Amasyalıdır. Rumeli'de bazı ümerâya kâtip oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat etti. Şairdir. (III. 55)

Sünbül Ağa Sarayda yetişerek 1050'de (1640/41) dârüssaâde ağası oldu. 1054'de (1644) azledilip bir gün sonra ibka edildi. Yine o sene Mısır'a gönderildi. Gemisini düşman gemileri tutarak muharebe ile şehid oldu. (III. 113)

Sünbül Ağa Eski Saray ağası iken Şevvâl 1229'da (Eylül-Ekim 1814) vefat etti. (III. 114)

Sünbül Ağa Padişah musâhibi iken 1294'de (1877) vefat edip Karacaahmet'e defnedildi. (III. 114)

Sünbül Ali Efendi Maliyeden yetişip 982'de (1574/75) şıkk-ı sânî def-

terdarı oldu. O zaman, Lâlezâr Çelebi başdefterdar ve Oğlan Memi Anadolu defterdarıydı. Bu zat birkaç sene sonra vefat etti. Oğlu Râmî Efendi'dir(→). (III. 113)

Sünbül Sinaneddin Efendi Efdalzâde Hamideddin Efendi'den ders okudu. Sonra Çelebi Halife'ye intisap edip birçok zaman Mısır'da ikametle irşadda bulundu. Sonra İstanbul'da Kocamustafapaşa Tekkesi'ne şeyh oldu. Ömrünün sonuna kadar tefsir ile halka vaaz ederdi. 936'da (1529/30) vefat etti. Tekkede, Germiyanlı Ya'kub Efendi'nin yanına defnolundu. Ermiş sayılanlardan, kâmil, fâzıldı. Sünbülîye tarikatinin pîr ve reisidir. (III. 113)

Sünbülzâde *bak.* Abdülbâkî Efendi; Vehbî Efendi

Süngercizâde *bak.* Recâî Efendi

Sünnetsiz *bak.* Visâlî Çelebi

Sünnî Semendirelidir. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortaları şairlerindendir. (III. 114)

Sünûhî Efendi Mühimmenüvis olup divan kalemi müdürü oldu. 1245'de (1829/30) sergi müdürü, Şevvâl 1248'de (Şubat-Mart 1833) piyade mukabelecisi ve 1253'de (1837/38) evâmir-i mühimme müdürü ve 1256'da (1840) beylikçi kesedarı oldu. 1264'de (1848) vefat eylemiştir. (III. 114)

Sünûhî Efendi İmam-ı evvel Zeynelâbidin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Muharrem 1271'de (Ekim 1854) vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. (III. 114; II. 435)

Süpürgecizâde *bak.* Mehmed Efendi (Hâfız)

Süreyyâ Ahmed Paşa İstanbulludur. Dârülmaarif mektebinden Meclis-i Vâlâ kalemine girip 1285'de (1868/69) Şûrâ-yı Devlet teşekkülünde muavin olmuştu. Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) Islahat Komisyonu başkâtibi olduysa da Cemaziyelâhir'de (Ağustos) yine muavinlikle Şûrâ-yı Devlet'e girdi. Safer 1292'de (Mart 1875) ûlâ sânîsîyle nâfia mektupçusu, Receb 1293'de (Ağustos 1876) Şûrâ-yı Devlet ikinci kâtibi ve Rebiyülâhir 1294'de (Nisan-Mayıs 1877) mâbeyn-i hümâyûn kâtib-i sânîsi ve 1297'de (1880) vergi meclisi reisi, 1301'de (1883/84) bâlâ rütbesiyle vergi emini ve Zilhicce 1302'de (Eylül-Ekim 1885) mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi olmuş ve 1303 başlarında (1885 sonları) vezir rütbesi ihsan buyurulmuştur. Şa'bân 1312'de (Şubat 1895) aniden vefat eyledi. İyi kâtip, himmet ve dirâyet ehliydi. (IV. 849/50)

Süreyyâ Bey Evkaf-ı hümâyûn kalemi müdavimlerinden olup Cemaziyelevvel 1310'da (Kasım-Aralık 1892) vefat etti. Şairdi. (II. 64/65)

Süreyyâ Mustafa Paşa Gümrükçü Osman Paşa'nın küçük oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlîye ve sonra âmedî kalemine girip 1273'de (1856/57) Rumeli pâyesiyle Kudüs mutasarrıfı olmuştur. 25 Ramazan 1280'de (4 Mart 1864) vezirlikle Haleb valisi olup 21 Şa'bân 1282'de (9 Ocak 1866) ayrıldı. 2 Rebiyülevvel 1283'de (5 Temmuz 1866) İzmir valisi, 9 Ramazan 1284'de (4 Ocak 1868) Meclis-i Vâlâ azası ve 21 Zilhicce 1284'de (4 Nisan 1868) Bursa valisi olup Receb 1285'de (Ekim-Kasım 1868) azlolunmuştur. 11 Zilhicce 1285'de (25 Mart 1869) Şûrâ-yı Devlet mülkiye dairesi reisi

oldu. Rebiyülevvel 1288'de (Mayıs-Haziran 1871) Haleb, 16 Rebiyülâhir 1289'da (23 Haziran 1872) Kudüs ve Zilka'de (Ocak 1873) sonunda İzmir valisi olup Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) ayrıldı. Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) Ankara valisi olup Muharrem 1295'de (Ocak 1878) azledildi ve Safer 1295'de (Şubat 1878) Sivas valisi olup Ramazan 1296'da (Ağustos-Eylül 1879) vefat etti. Tedbirli, güçlü, vilâyet işlerini bilirdi. Vâlide kethüdâsı Tâhir Paşa'ya damad olmuştu. Oğlu Şekib Bey hariciye memurlarındandı. (II. 64)

Sürmeli *bak.* Ali Paşa; İsmail Efendi

Sürmelizâde *bak.* Mehmed Efendi

Sürûr (Şerif) Şerif Mesaid'in oğludur. 1187'de (1773) Mekke emiri olup 12 Rebiyülâhir 1202'de (21 Ocak 1788) vefat etti. Genç ve tedbirli olup, bir an gafil olmayıp yolların güvenliğini sağlamayı başardı. Yaptıkları güzel ve günleri mutluydu. Oğlu Şerif Abdullah olup onun oğlu Şerif Hâşim İstanbul'a gelerek 1266'da (1850) vefat edip Atikalipaşa kabristanına defnedildi. (III. 11)

Sürûrî Ali Paşa Âlâiyelidir. Kadı Abdurrahman Paşa'nın torunu olup hemşehrileri gibi kadı olmuş, tecrübeli olmasıyla tarikince şöhret alıp umûr-ı mülkiye işlerine akıl erdirmiş ve hatta devriye mollalığından mahrece geçip bir aralık Edirne vali muavini olmuş ve sonra Mekke pâyesi ve Adliye Nezâreti memuru olarak divan-ı istinaf reisi olmuş ve 1296'da (1879) İstanbul ve 1298'de (1881) Anadolu kazaskeri pâyesini elde etmiştir. 1302'de (1884/85) Manisa mutasarrıfı ve sonra Trabzon valisi olmuştur. 3 Receb 1305'de (16 Mart 1888) meslek değiştirerek vezir rütbesi ihsan olunmuştur. 1306'da (1888/89) Konya valisi olup 1308 başlarında (1890 sonları) hastalığı şiddetlenince affedilerek İzmir'e gelmesi ferman olunmuştu. 17 Rebiyülâhir 1308'de (30 Kasım 1890) orada vefat eylemiş ve üzerine türbe yapılmasına irade çıkmıştır. İlmiye, mülkiye, adliye, askeriye işlerine akıl erdirmiş, zeki, anlayışlı, güzel konuşurdu. Oğlu Nazif Bey'dir. (III. 13)

Sürûrî Çelebi Acem diyarından olup Anadolu'ya göç etti. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarına yetişti. Şairdir. (III. 12)

Sürûrî Çelebi Burdurludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat etti. Şairdir. (III. 13)

Sürûrî Efendi Maliyeden yetişip taşra defterdarlıklarında ve uzun yıllar bahriye muhasebeciliğinde bulunup 20 Receb 1308'de (1 Mart 1891) vefat eyledi. Debbağlar Tekkesi'ne defnedildi. (III. 13/14)

Sürûrî Mehmed Paşa Kapıcıbaşı olup 1221'de (1806) başbaki kulu oldu. Cemaziyelevvel 1221'de (Temmuz-Ağustos 1806) vezir rütbesiyle ordu çarhacısı olup Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) ilâveten Silistre valisi oldu. Cemaziyelevvel 1225'de (Haziran 1810) Hezargrad'da Rusya'ya esir gidip sonra vefat etmiştir. Cesurdur. Oğlu Vahid Mehmed Bey'dir(→). (III. 13)

Sürûrî Mustafa Efendi Gelibolulu Hoca Şa'bân'ın oğludur. Müderris olarak İstanbul Kadısı bâb nâibi oldu. Emir Buharî damadı Mahmud Çelebi'den el aldı. 944'de (1537/38) Kasım Paşa'nın medresesi bitiminde

müderris oldu. 954'de (1547) müderrislikten istifa eylediyse de Kasım Paşa'nın istidasıyla derviş elbisesiyle *Mesnevî* okuttu. 955'de (1548) hatt-ı hümâyûn ile Şehzâde Mustafa'ya muallim oldu. 960'da (1553) inziva eylédi. 7 Cemaziyelevvel 962'de (30 Mart 1555) vefat etti. Mescidinde medfundur. Yaşı 72'dir. Kasımpaşa'da bir mescid yaptı. Fâzıldı. Üç dilde şairdir. Eserleri: *Tefsir-i Kadı Beyzâvî*'ye büyük ve küçük hâşiyeler, *Buharî*'nin yarısına kadar şerh, *Telvîh* ve *Hidâye* evâiline kadar hâşiye, *Merâh* ve *Misbâh* ve *İsâgûci* ve *Emsile* şerhleri, Farsçadan yüz cüz *Mesnevî*, *Gülistan* ve *Bostan* şerhleri, *Divan-ı Hâfız Şerhi*, *Şerh-i Şebistan-ı Hayâl*, Türkçe *Şerh-i Muammeyât-ı Câmî*, *Risâle-i Muammâ*, nücûmda bir kitap, *Ravzu'r-Reyyahîn*, *Tercüme-i Mûciz-i Alem*, *Bahrü'l-Maarif*. (III. 12)

Sürûrî Mustafa Efendi Kadı Hasan Eyyûbî'nin oğludur. Bu sebepten "Eyyûbî Sürûrîsi" dendi. Müderris ve Lefkoşe mollası olup Rebiyülevvel 1100'de (Ocak 1689) vefat etti. (IV. 405)

Sürûrî Osman Efendi Adanalıdır. Hâfız Seyyid Mûsâ Efendi'nin oğlu olup 1165'de (1752) doğdu. 1193'de (1779) İstanbul'a gelip Sünbülzâde Vehbî Efendi'ye kethüdâ oldu. Sonra nâibliğe gidip Safer 1229'da (Ocak 1814) vefat etti. Usta şair olup tarih söylemekte emsâli nadir ve hezeliyatta bahâdırdı. *Divan*'ı ve *Hezeliyat*'ı vardır. Oğlu Sürûrizâde Ahmed Sıdkî Efendi 1280'de (1863/64) Trabzon mollası olmuştu. (III. 13)

Sürûrîzâde *bak.* Sıdkî Ahmed Efendi

Sürücü *bak.* Mahmud Paşa

Süsenzâde *bak.* Abdullah Paşa

Süvarizâde *bak.* Mehmed Efendi

Süveydaroğlu *bak.* Mehmed Paşa

Süzekçi *bak.* Yusuf Efendi

Şa'bân (Hacı) Altuncu Camii'nin bânîsidir. (III. 148)

Şa'bân (Hacı) Hasköy'de bir mescid yapmıştır. (III. 148)

Şa'bân Ağa Yeniçeriden yetişip 1061'de (1651) yeniçeri ağası olup az müddette ayrıldı ve sonra vefat etti. (III. 149)

Şa'bân Ağa Yükselerek 1058'de (1648) mîrahûr-ı sânî olup sonra 1063'de (1653) sipahiler ağası oldu. 1064'de (1654) ayrılıp sonra bostancıbaşı olarak 1077'de (1666/67) ayrılmıştır. Sonra vefat etti. Musâhibe Şekerpâre Hatun'un zevciydi. (III. 149)

Şa'bân Ağa (Kör) Gümrük emini oldu. 1098'de (1687) azledildi. 1099'da (1688) koyun emini oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 149/50)

Şa'bân Bey Erbâb-ı kalemden olup Semin Ali Paşa zamanında nişancı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 148)

Şa'bân Efendi Kastamonuludur. Muslihiddin Efendi'nin müridi olup Halvetî şeyhi oldu. 977'de (1569/70) vefat eyledi. Türbesi ziyaretgâhdır. Şa'bânîye tarikatının pîr ve reisidir. Halifesi Yahyâ Efendi ve Osman Efendi'dir. Osman Efendi'nin halifesi Hayreddin Efendi olup bunlar Bursa'da vefat etmişlerdir. (III. 148)

Şa'bân Efendi Kastamonuludur. Şa'bân Efendi'den Halvetî olup sonra İstanbul'da Hekim Çelebi'den Nakşibendî oldu. Sonra Mudurnu'ya gitti. II. Selim devrinde (1566-1574) Hoca Atâullah'ın davetiyle İstanbul'a gelip darbhane yakınında Çavuş Tekkesi'ne, sonra Kavaklızâde yerine Emir Buharî Tekkesi'ne şeyh oldu. 14 Rebiyülevvel 1002'de (8 Aralık 1593) vefat etmiştir. Şeyh Camii'nde medfundur. III. Murad birkaç defa tekkesini teşrif buyurdular. Ermiş sayılanlardandır. (III. 148)

Şa'bân Efendi Bosna'da Nevesinlidir. Müderris, molla, sonra İstanbul pâyesi oldu. 1061'de (1651) Anadolu kazaskeri olup 1062'de (1652) azledildi. 1067'de (1656/57) Rumeli kazaskeri olup o sene azledilmiş ve ardından vefat etmiştir. Yeğeni sudûrdan Mehmed Efendi'dir. (III. 149)

Şa'bân Efendi Balıkesirlidir. Müderris olup Receb 1105'de (Mart 1694) vefat etti. (III. 150)

Şa'bân Efendi Kastamonuludur. Şa'bânîye tarikatinin büyüklerindendir. İstanbul'a gelip Eyüp'de Müftü Abdülkadir Efendi Mescidi'ni Şa'bânîye tekkesi yapıp İstanbul'da ilk defa Şa'bânîye âyinini icra etti. 1082'de (1671/72) vefat etti. Bunun şeyhi Hacı Mehmed Efendi Hacı Mustafa Efendi'den, o, Müntehâ Efendi'den ve o da Yahyâ Efendi'den el almıştır ki, hepsi de Şa'bânîye büyüklerinden sayılır. Yerine Yahyâ Efendi geçip 1110'da (1698/99) vefat etti. Sonra oğlu Mehmed Efendi geçip 1169'da (1755/56) vefat eyledi. Sonra Sa'deddin Efendi şeyh olup bu da bir müddet devam etti. (III. 149)

Şa'bân Efendi Ayasofya kâtibi ve Fâtih Camii imamı olup şeyhülkurrâ olmuştur. 1197'de (1783) vefat eyledi. (III. 151)

Şa'bân Efendi (Galat) Fındıklılıdır. Müderris, Filibe mollası olup 16 Rebi-

yülâhir 1116'da (18 Ağustos 1704) vefat etti. Güzel ahlâkla meşhurdur. (III. 150)

Şa'bân Efendi (Kaba) Hızır Paşa imamıdır. Tosyalıydı. Müderris, Filibe mollası olup 1115'de (1703/04) Edirne kadısı, sonra ikinci defa Filibe mollası oldu. 8 Şa'bân 1121'de (13 Ekim 1709) vefat etti. İri yapılı, şişmandı. (III. 150)

Şa'bân Efendi (Kûsec) Çerkeşî Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Mısır mollası ve Muharrem 1133'de (Kasım 1720) İstanbul kadısı olup 15 Zilhicce 1133'de (7 Ekim 1721) azlolundu. Şevval 1139'da (Mayıs-Haziran 1727) Anadolu kazaskeri olup 25 Cemaziyelevvel 1140'da (8 Ocak 1728) azledildi. 7 Receb 1140'da (18 Şubat 1728) vefat etmiştir. (III. 150)

Şa'bân Efendi (Müezzinzâde) Eyüplü Eyyûb Efendi'nin oğludur. Müezzinlikten çalışıp müderris oldu. Bağdad mollası olduktan sonra Zilka'de 1099'da (Eylül 1688) vefat etmiştir. Köprülüzâde Fâzıl Ahmed Paşa adına *Tefsir-i Kebir*'i telif eylemiş âlimlerdendi. (III. 150)

Şa'bân Halife IV. Mehmed'in dadısı zevci olduğundan vâlide sultan kahvecibaşısı olarak parlayıp meşhur oldu. 1072'de (1661/62) vefat etmiştir. (III. 149)

Şa'bân Hoca 1081'de (1670/71) Tunus beyi olup Zilhicce 1082'de (Nisan 1672) ayrılmış ve vefat etmiştir. (III. 149)

Şa'bân Kapdan (Tersaneli) Kapdan Camii'nin bânîsidir. 1053'de (1643) vefat etmiştir. (III. 148)

Şa'bân Mehmed Ağa Hasodadan küçük defterdar ve ayrıldıktan sonra beylerbeyi pâyesi oldu. 1095'de (1684) azledilmiş ve vefat etmiştir. (III. 149)

Şa'bân Paşa Kalemden yetişerek yeniçeri kâtibi olup Receb 1043'de (Ocak 1634) azledildi. Sonra sancağa çıkıp 1048'de (1638/39) Yenişehir beyi oldu. 1051'de (1641/42) ayrılıp sonra vefat etmiştir. Saraylı Melek Hatun Mescidi'ne minber koydu. (III. 148)

Şa'bân Paşa Enderûn'dan yetişerek rikâbdar-ı şehriyârî oldu. Rebiyülâhir 1054'de (Haziran 1644) yeniçeri ağası, Rebiyülâhir 1055'de (Haziran 1645) Maraş valisi, 1058'de (1648) vezirlikle Kıbrıs valisi olup sonra vefat etmiştir. (III. 149)

Şa'bân Paşa Siyâvuş Paşa'nın kethüdâsıdır. 1099'da (1688) Niğbolu paşası oldu. O sene vefat etmiştir. (III. 150)

Şa'bân Paşa Arnavutdur. Ümerâdan olup 1176'da (1762/63) Dukagin sancağı mutasarrıfı olup orada vefat etti. (III. 150)

Şa'bân Paşa (Seyyid) (Türk) Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek kul kethüdâsı ve 1103'de (1691/92) Karahisar mutasarrıfı, 1110'da (1698/99) Âlâiye mutasarrıfı oldu. 1123'de (1711) Ankara valisi olup harbe memur oldu. Cemaziyelâhir 1127'de (Haziran 1715) Sivas valisi oldu. Orada vefat etmiştir. İş idaresine vakıftı. (III. 150)

Şa'bân Paşa (Yahyâ Paşazâde) Babası tersane ümerâsından Anadolulu Yahyâ Paşa'dır. Beylerden olup Şevvâl 1003'de (Nisan-Mayıs 1595) donanma kumandanı olup hizmette bulundu. Sonra Yergöğü Kalesi'ni tamir eyledi. 1009'da (1600/01) Kıbrıs bey-

lerbeyi oldu. Orada vefat etmiştir. (III. 148)

Şa'bân Paşazâde *bak.* İbrahim Paşa

Şa'bân Şâkir Efendi Maliyeden yetişerek İstanbul mukataacısı olup III. Murad devrinde (1574-1595) vefat etmiştir. (III. 148)

Şa'bân Şifâyî Efendi Ayaşlı Ahmed Efendi'nin oğludur. Saray tabiblerinden olup müderris, Diyarbekir mollası oldu. Azledilmiş olarak Ankara'dan gelirken Zilka'de 1116'da (Mart 1705) vefat etti. İyi tabibdi. *Kısas-ı Enbiyâ*'yı Türkçeye tercüme eylemiş, tıbba dair *Şifâîye* ve *Tedbir-i Mevlûd* adlarındaki kitapları yazmıştır. (III. 150)

Şa'bânîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Şa'banzâde *bak.* Ahmed Efendi; Âzim Mehmed Efendi; Feyzî Râsim Efendi; Mehmed Efendi (Muhteşem); Râsim Feyzullah Efendi

Şa'bânzâde Kazasker Şa'bân Efendi'nin kardeşinin oğluna denirdi. Birbuçuk asırdan fazla isimleri görülmüştür. (IV. 695)

Şâdî Ağa Sadâret ağalarından olup III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (III. 124)

Şâdî Bey (Mihalzâde) Samako hânedanından ve Köse Mihal torunlarındandır. İstanbul'a gelip Mümtaz Efendi'ye kâtip ve Hâtemî Efendi'ye damad olarak sadâret mektûbî kalemine dahil oldu. Sonra mâbeyn-i hümâyûn kâtibi olup ayrıldıktan sonra 15 Rebiyülevvel 1306'da (19 Kasım 1888) vefat eyledi. (III. 124)

Şâdî Paşa I. Selim'in (Yavuz) beylerbeyilerinden olup 923'de (1517) Anadolu beylerbeyi olmuştu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 124)

Şâfiî *bak.* Abdurrahman Ebû'l-Fazl; Mehmed Efendi

Şâfiîzâde Kadı olup Silistre ve Üsküp kadısı oldu. 990'da (1582) Temeşvar kadılığında vefat etti. Na'şı Üsküp'e nakledilip defnedildi. Fâzıldır. (III. 124)

Şâfiyeci *bak.* Muslihiddin Efendi

Şah Çelebi Germiyanlıdır. Hz. Mevlânâ evlâdındandır. 780'de (1378/79) vefat eyledi. Şairdir. (III. 131)

Şah Çelebi Germiyanlıdır. Hz. Mevlânâ evlâdındandır. 1000'de (1591/92) vefat eyledi. Şairdir. (III. 131)

Şah Gazi Paşa (Şehsüvarzâde) Kengırı beyi Çerkes Şehsüvar Bey'in oğludur. Babası gibi beylerden olup Mora'da sancakbeyi oldu. 1065'de (1655) vezirlikle Şam valisi oldu. Az müddette azledilmiş ve 1069'da (1658/59) vefat etmiştir. (III. 131)

Şah Kulu Dinsiz olup Kızılkaya'yı kendisine merkez olarak seçti. Sonra İran'a gidip 719'da (1319) orada vefat etmiştir. (III. 131)

Şah Mehmed Efendi (Nişancı Hısımı) Kara Nişancı'nın akrabasındandır. Müderris, iki defa Trablusşam ve Maraş mollası oldu. Başka mevleviyetlerde de bulundu. Ramazan 1028'de (Ağustos-Eylül 1619) vefat etti. Nişancı Camii'nde medfundur. İyi halle meşhur ve temiz kalpliydi. (III. 131)

Şahî Şeyh Mahdumî-i Tebrizîzâde Kasım Çelebi'nin oğludur. Kürt beylerinden olup I. Selim (Yavuz) zamanında göçerek 945'de (1538/39) vefat etti. Şairdir. *Süleymannâme*'yi telif eyledi. (III. 132)

Şâhidî Çelebi Edirnelidir. Şehzâde Cem'in defterdarı oldu. 901 (1495/

96) tarihinden sonra gözden düşüp vefat etmiştir. Şiir ve inşası vardı. (III. 132)

Şâhidî Çelebi Önce ilim talibi iken sonra sipahi oldu. 960'da (1553) vefat etti. Şiirleri tatsızdır. *Gülistan*'ı şerh etmiştir. (III. 132)

Şâhidî İbrahim Dede Muğla Mevlevîhanesi şeyhi Hüdâyî Dede'nin oğlu olup 875'de (1470/71) doğdu. Divanî Mehmed Efendi'den el alıp Mevlevî oldu. 957'de (1650) Karahisar'da vefat eylemiştir. Yaşı 82'dir. Müfessir, muhaddisti. Adına *Tuhfe*'si, nazmen *Şerh-i Mesnevî*'si, *Gülşen-i Tevhid*'i vardır. (III. 132)

Şahin Ahmed Ağa Hadımdır. Musâhib ve sonra 1068'de (1657/58) hazinedar-ı şehriyârî oldu. 1091'de (1680) emekli oldu ve sonra vefat etti. (III. 133)

Şahin Ahmed Bey Askerlikten yetişerek miralaylıkla Erzurum'da iken 1261'de (1845) vefat etmiştir. (III. 135)

Şahin Ali Paşa Yükselerek mîrimîran ve İbrail muhâfızı oldu. 1237'de (1821/22) Çorum sancağı ilâve edildi. 1238'de (1822/23) cezasını görerek vefat etmiştir. Sâdık ve emin değildi. (III. 135)

Şahin Ali Paşa (Hazinedar) Gürcüdür. Çelik Mehmed Paşa'nın kölesi olup hazinedarı ve bazı yerlere müsellimi oldu. Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak-Şubat 1758) eşkıyanın hac emirinin bohçasını gasbetmeleri üzerine mîrimîranlıkla Adana valisi oldu. 1182'de (1768/69) Rakka sancağıyla harbe memur oldu. 1183'de (1769) Hotin muhâfızı olmuştur. Cemaziyelâhir 1183'de (Ekim 1769) vezirlikle Konya valisi, Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) Silistre ve Özi muhâfızı, Cemaziyelâhir 1184'de (Eylül-Ekim 1770) Sivas, 1185'de (1771/72) Diyarbekir, 1187'de (1773) Özi, Ramazan 1189'da (Kasım 1775) Mora, Zilhicce 1190'da (Ocak 1777) Kütahya, Receb 1191'de (Ağustos 1777) ikinci defa Diyarbekir, sonra Kilis ve Adana, sonra ilâve olarak Rakka ve Maraş, Rebiyülevvel 1194'de (Mart 1780) Konya, Şevvâl 1195'de (Eylül-Ekim 1781) Haleb, Rebiyülevvel 1197'de (Şubat 1783) Aydın eklenmesiyle Özi valisi ve 20 Cemaziyelevvel 1199'da (31 Mart 1785) sadrazam olup Cemaziyelâhir'de (Nisan) gelmiştir. 24 Rebiyülevvel 1200'de (25 Ocak 1786) Selânik valiliğiyle İsmail seraskeri olmuştur. 1201'de (1786/87) Bozcaada'ya gönderildi. Sonra Seddülbahir'e nakledilip 19 Ramazan 1203'de (13 Haziran 1789) vefat etmiştir. Cesur, gayretli, sâlih, âdil ve iyilikseverdi. Oğulları Atâullah Paşa ile Mehmed Bey'dir. (III. 134/35)

Şahin Bey I. Bâyezid (Yıldırım) devri (1389-1402) beylerindendir. Timur harbinde (1402) kayboldu. (III. 132)

Şahin Emirzâde *bak.* Beliğ İsmail Efendi

Şahin Giray II. Mehmed Giray Han'ın oğlu Saâdet Giray'ın oğludur. 1016'da (1607/08) nureddin oldu. Sonra kardeşiyle Çerkes'e gidip kardeşi han oldukta kalgay olmuştur. Kardeşi III. Mehmed Giray vefat edince İran'a gidip 5 sene kaldı. Sonra dönerek 1049'da (1639/40) vefat etmiştir. (III. 132/33)

Şahin Giray Selâmet Giray'ın kardeşinin oğludur. 1110'da (1698/99) nureddin iken vefat etmiştir. (III. 134)

Şahin Giray Selâmet Giray Han oğlu Safâ Girayzâde Tohtamış Giray'ın oğludur. Şairdir. (III. 133)

Şahin Giray Hacı Selim Giray Han'ın oğludur. Yanbolu'da sâkin iken 1124'de (1712) vefat eylemiştir. Hoşsohbet şair olup mahlası "Şâhî" idi. (III. 134)

Şahin Giray Han Topal Ahmed Giray'ın oğlu ve Sâhib Giray'ın kardeşidir. 1191'de (1777) Kırım hanlığına Rusya'dan bir yâverle geldiyse de hanlığı kabul buyurulmayıp Selim Giray gönderildi. Ancak tutunamayınca bu hanlıkta kaldı. 1196'da (1782) Kırım'dan kovuldu. 1197'de (1783) tekrar han olarak Rusya'dan geldi. Rusya bu suretle Kırım'ı elde edip buna bir miktar maaş verip Kırım'dan başka bir yere gönderip iskân ettirildi. 1201'de (1786/87) Osmanlı topraklarına gelip Rodos'a gönderildi. 1202'de (1787/88) orada idam edilerek hıyanetinin cezasını görmüştür. Hain ve haris olup hânedanının mahvına sebep olmuştur. (III. 135)

Şahin Mehmed Paşa Enderûn'dan yetişerek çukadar-ı şehriyârî oldu. 1096'da (1685) vezirlikle Şam valisi ve Yanova muhâfızı olup buradan Hanya ve Sakız muhâfızı olduğu halde 7-8 sene kaldırılmamıştır. 1103'de (1691/92) Niş'e geçip Diyarbekir vilâyetiyle Anadolu müfettişi olmuştur. 1105'de (1693/94) Şam valisi olup o sene Midilli muhâfazasında kaldı. 1106'da (1694/95) Hanya muhâfızı olup o sene Diyarbekir valiliğiyle ordu çarhacısı olmuştur. 1107'de (1695/96) Nemçe muharebesinde sol kaşından vurulup şehid oldu. Dünya kelâmı etmemekle yıkanmadan defnedildi. Padişah böyle cesur ve gayretli bir mücahidin kaybedilmesine çok üzülmüştür. Tedbirli, akıllı, kâmildi. (III. 133/34)

Şahin Mehmed Paşa Kul kethüdâsı Türk Şa'bân Ağa'nın kolesidir. Zilhicce 1138'de (Ağustos 1726) zağarcıbaşı olup Tebriz ve Revan harplerinde yeniçeri ağası vekili oldu. Sonra mîrimîran rütbesiyle İnebahtı ve sonra İşkodra, 1140'da (1727/28) Ağrıboz muhâfızı, sonra Adana valisi ve Cemaziyelâhir 1143'de (Aralık 1730) yeniçeri ağası, Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) sadâret kaymakamı oldu ve sadrazamın gelişinde kapdan-ı deryâ oldu. Cemaziyelevvel 1144 (Kasım 1731) sonlarında Hanya, sonra Gence valisi, Rebiyülevvel 1145'de (Ağustos-Eylül 1732) Trabzon valisi ve İnebahtı, 1148'de (1735) Adana, Cemaziyelâhir 1148'de (Ekim-Kasım 1735) Özi, sonra Bender muhâfızı ve sonra Babadağı seraskeri oldu. Cemaziyelevvel 1149'da (Eylül 1736) vefat etti. Tedbirli, güçlüydü. (III. 134)

Şahin Mehmed Paşa (Yavaşça) Deryâ beylerinden olup İstanbul'un fethinde hazır bulunmuştur. Sonra kapdan-ı deryâ oldu. Muharrem 870'de (Eylül 1465) vefat edip Uzunçarşı'da defnedildi. Orada bir mescidi vardır. (III. 132)

Şahin Mustafa Ağa Enderûn'dan yetişerek Rebiyülevvel 1121'de (Mayıs-Haziran 1709) mîrialem oldu. Az müddette vefat eylemiştir. (III. 134)

Şahin Mustafa Paşa Hasodadan yetişip 1080'de (1669/70) mîrahûr-ı sânî ve sırasıyla silahdar-ı şehriyârî oldu. 1095'de (1684) Rumeli pâyesiyle mîrahûr-ı evvel olup Receb 1095'de (Haziran-Temmuz 1684) Boğaz muhâfızı oldu. Hemen ardından Mora

seraskeri ve vezir oldu. Sene sonunda azlolunup Misivri muhâfızı olmuştur. 1096'da (1685) İstanbul kaymakamı olup o sene Şam valisi ve Narda muhâfızı oldu. Muharrem 1097'de (Aralık 1685) Tırhala, 1099'da (1688) Maraş valisi, sonra Erzurum valisi oldu. 1099'da (1688) Maraş'a giderken vefat etmiştir. İyi hizmet etmeye çalışırdı. (III. 133)

Şahin Paşa Mustafa Paşa'nın çerağıdır. 1044'de (1634/35) kapıcılar kethüdâsı, 1046'da (1636/37) yeniçeri ağası, 1047'de (1637/38) Trablusşam beylerbeyi, 1049'da (1639/40) Bosna ve 1050'de (1640/41) Kanije valisi olmuş ve 1054'de (1644) azledilip, sonra vefat etmiştir. İşlerin idaresine kadirdi. (III. 133)

Şahin Paşa Kürttür. Yeniçeriden yetişerek silahdar ağası olup 1097'de (1686) sancakbeyliğine gönderildi. Sonra vefat etti. (III. 133)

Şahin Paşa Dağıstanlıdır. Rusya'da tahsil görüp Osmanlı topraklarına göçtü. Miralay ve mîrlivâ olarak Bosna ve başka yerlerde bulunmuş ve senelerce levâzım dairesi reis-i sânîsi olarak 3 Rebiyülevvel 1308'de (17 Ekim 1890) 60 yaşına yakın vefat eylemiştir. Doğru, sâdık bir askerdi. (III. 135)

Şahin Paşa (Kula) Ümerâdan olup II. Murad devrinde (1421-1451) Rumeli beylerbeyi oldu. Sonra azledilerek rivayete göre harpde şehid oldu. (III. 132)

Şahin Paşa (Lala) Orhan Gazi'nin yetiştirmesi olup I. Murad'a lala olmuştur. Efendisi tahta çıkınca Rumeli beylerbeyi oldu. Edirne ve Filibe şehirlerini fetheylemekle vezirlik verilmiştir. 772'de (1370/71) vefat etti. Cesur ve gayretliydi. Kirmastı'da bir tekke ve Bursa'da bir medrese yaptı. Osmanlı tebaasından ilk defa "paşa" unvanını bu zat kazanmıştır. (III. 132)

Şahinoğlu *bak.* Mustafa Paşa; Osman Paşa

Şahkulu *bak.* Mehmed Çelebi

Şair Memi Çelebi Selâniklidir. Mülâzimîn-i ilmiyeden olup I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 124)

Şâkî Efendi Kürttür. Dârülmaarif hocasıydı ve Enderûn muallimi oldu. 1280 (1863/64) tarihinden sonra vefat eyledi. Âlim, şairdi. (III. 130)

Şâkî Mehmed Efendi Mevâlîdendi. 1146 (1733/34) tarihlerinde vefat etti. (IV. 228)

Şâkir Ağa Silahşor, telhisçi ve kapıcıbaşı olup maden emini ve 1237'de (1821/22) ulûfeciyân-ı yesâr ağası olmuştur. Daha sonra vefat etti. (III. 126)

Şâkir Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdâsı ve sonra yeniçeri ağası oldu. Azilden sonra Dimetoka'ya gönderildi. 1242'de (1826/27) orada vefat etmiştir. (III. 126)

Şâkir Ahmed Efendi Bahriye kâtiplerinden olup mümeyyiz ve Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) mütemâyizle bahriye muhasebecisi oldu. 1266'da (1850) azledilerek Şam defterdarı olup orada vefat eylemiştir. (III. 127)

Şâkir Ahmed Efendi İstanbulludur. Hâfız olarak Şirvanîzâde Mehmed Rüşdî Paşa ve Ruscuklu Şeyh Mustafa Efendi ve Hâfız Gâlib Efendi'den ilim tahsil eylemiştir. Birkaç kere birer büyük kalabalığa icâzet vererek ünlü

dersiâm oldu. Mahrec ve Mısır mollası olup 24 Ramazan 1315'de (16 Şubat 1898) vefat ederek Fâtih Camii'ne defnedilmiştir. Fazilet sâhibi hayırlı bir zat idi. (IV. 860)

Şâkir Ahmed Efendi (Hacı) Hacı Abdülkerim Ağa'nın oğludur. Emtia gümrüğü sandık emini olup 28 Şa'bân 1271'de (16 Mayıs 1855) vefat eylemiştir. Süleymaniye'de medfundur. (III. 127)

Şâkir Ahmed Efendi (Hacı) Midilli müftüsünün oğludur. 1217'de (1802/03) orada doğdu. Tahsille müderris, zabtiye ve sonra ziraat meclisleri müftüsü oldu. 1267'de (1850/51) Haleb ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Mısır mollası ve Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Mekke pâyesi ve Rebiyülevvel 1283'de (Temmuz-Ağustos 1866) İstanbul pâyesi oldu. 16 Şa'bân 1284'de (13 Aralık 1867) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Âlim, şairdir. *Avâmil*'i Türkçe nazmetti. Kayınpederi kapıcıbaşı Boşnak Mehmed Bey'dir. (III. 129)

Şâkir Ahmed Paşa Trabzonludur. İstanbul'a gelip Firdevsî Efendi'ye imam oldu. Sonra Enderûn'a girip tülbend ağası olmuş ve çıktıktan sonra hâcelik verilip 1213'de (1798/99) darbhane emini olarak 1216'da (1801/02) azledilmiştir. 1222'de (1807) Akdeniz nüzûl emini olup 1223'de (1808) yine darbhane emini oldu. 11 Receb 1225'de (12 Ağustos 1810) vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı oldu. 1226'da (1811) ayrıldı. 4 Muharrem 1229'da (27 Aralık 1813) Anadolu valisi ve sonra Mora valisi oldu. Rebiyülâhir 1233'de (Şubat 1818) hasta olduğundan Gelibolu'da ve sonra İstanbul'da oturdu. 1235'de (1819/20) vefat eylemiş ve Eyüp'de, Mihrişah Vâlide Sultan Türbesi bahçesine defnolunmuştur. Âlim, tedbirli, güçlü, şairdir. Oğlu müderris Mehmed Âtıf Bey olup onun oğlu da Sermed Paşa'dır. (III. 125)

Şâkir Bey Anadolu Ordusu redif miralaylarından ve kudema-yı askeriyeden olup 1269'da (1852/53) vefat eylemiştir. (III. 127)

Şâkir Bey Haydar Paşa'nın(→) oğludur. Şûrâ-yı Devlet mazbata odası hulefâsındandı. 1300 (1883) yılından sonra vefat etmiştir. (II. 2627

Şâkir Bey Rüsûmat muhâfaza müdürü olup talihinin açıklığıyla ûlâ sınıf-ı evveli ve servet sâhibi oldu. 19 Muharrem 1306'da (25 Eylül 1888) vefat etti. (III. 129/30)

Şâkir Efendi Es'ad Paşa'nın mühürdarı olup 29 Muharrem 1240'da (23 Eylül 1824) vefat eylemiştir. Şair, münşî idi. Karacaahmet'de medfundur. (III. 126)

Şâkir Efendi Abdullah Birrî Efendi'nin oğludur. Enderûn'da yetişip 1241'de (1825/26) mâbeynci ve sonra emekli olmuştur. Sonra vefat eyledi. (III. 126)

Şâkir Efendi Enderûnludur. Tahsil görüp saray ricâline dahil oldu. Tülbend ağası, Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) rikâbdar olup Rebiyülâhir 1228'de (Nisan 1813) emekli olmuştur. Sonra tarikatten el alıp 1244'de (1828/29) orduda livâ-i saâdet şeyhi oldu. Rebiyülâhir 1252'de (Temmuz-Ağustos 1826) vefat eylemiştir. Fâzıl ve şairdir. *Mesnevî-i Şerif*'i nazmen ve *Bahâristan*'ı nesren şerh eylemiştir. (III. 126)

Şâkir Efendi Bâb-ı Seraskerî kâtiplerinden olup Zilka'de 1258'de (Aralık

1842) serasker mektupçusu oldu. 1260'da (1844) Suriye Ordusu muhasebecisi olup Rebiyülâhir 1269'da (Ocak-Şubat 1853) Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî başkâtibi oldu. 1276'da (1859/60) vefat eylemiştir. (III. 129)

Şâkir Efendi Kadirî şeyhlerinden olup 1276'da (1859/60) vefat ederek Karabaş Mezarlığı'na defnolunmuştur. (III. 128)

Şâkir Efendi Köse Mehmed Paşa'nın(→) kölesiydi. Efendisinin vefatı üzerine Mısır'a gidip tersane muavini oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Şairdi. (IV. 290)

Şâkir Feyzullah Bey Nâilî Abdullah Paşa'nın oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek hâcelik verildi. Küçük kale tezkirecisi ve 1165'de (1752) ve 1173'de (1759/60) iki defa cebeciler kâtibi olup 1176'da (1762/63) vefat etmiştir. Yenikapı Mevlevîhanesi'ne defnedildi. Oğulları Halil Nurî Bey ve Necib Bey'dir. Erbâb-ı kalemdendi. (III. 125)

Şâkir Hasan Bey Mîrimîrandan Ahmed Paşa'nın oğludur. Babasının vefatında yetim kaldı. Enderûn ricâline intisap ile karakulak, haseki, 3 Receb 1221'de (16 Eylül 1806) bostancıbaşı oldu. Memuren Boğaz'a gidip gelerek 18 Rebiyülevvel 1222'de (26 Mayıs 1807) vefat etmiştir. Doğancılar'da, Hacı Ahmed Paşa'nın torunu olup 1192'de (1778) vefat eden Hacı Mehmed Bey'in yakınına defnedilmiştir. (III. 125)

Şâkir Hüseyin Bey (Gümrükçü Hüseyin Paşazâde) Mustafa Bey'in oğludur. Müderris, 1146'da (1733/34) vak'anüvis ve 1155'de (1742) Haleb mollası oldu. 1156'da (1743) vefat etti. Fâzıl, *Divan* sâhibi şair, kâmil bir zat idi. (III. 124)

Şâkir Hüseyin Efendi Kalyonlar kâtibi ve 1236'da (1820/21) cebeciler kâtibi olarak sonra vefat etmiştir. (III. 126)

Şâkir Mehmed Ağa Enderûnludur. Serhâzin ve serhaftânî olup Silahşorlükle çerağ edilmiş ve sonra kapıcıbaşı olmuştur. Bu senelerde (1820'ler) vefat etti. (III. 126)

Şâkir Mehmed Bey (Hacı) 2. Ordu miralaylarından olup 20 Rebiyülâhir 1285'de (10 Ağustos 1868) vefat etmiştir. (III. 129)

Şâkir Mehmed Bey (Köprülüzâde) Ferik Emin Paşa'nın oğludur. Sıhhiye Meclisi azasından iken 15 Receb 1294'de (26 Temmuz 1877) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 129)

Şâkir Mehmed Bey (Müftîzâde) Arnavut beylerinden olup kalemden yetişerek 1249'da (1833/34) sergi halifesi oldu. Önemli hizmetlerde bulunup Reşid Paşa'ya yakınlık peyda etti. Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) zimemât komisyonu reisi olup ûlâ sınıf-ı evveli verildi. Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) vefat etti. Merkezefendi'de medfundur. Güzel konuşurdu. Oğulları Paris eski sefiri Ziyâ Paşa ile Roma sefiri Reşid Bey'dir. (III. 127/28)

Şâkir Mehmed Efendi Kapdan Kaymak Mustafa Paşa imamı olup müderris, Kayseri, Erzurum, Gence mollası oldu. I. Mahmud devri (1730-1754) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 124)

Şâkir Mehmed Efendi Halvetî'dir. Nureddin Cerrâhî tarikinden olup Nişancı Mehmed Paşa Tekkesi'ne şeyh oldu. 1216'da (1801/02) vefat edip Keskin Dede yanına defnolundu. Hâfız, âlim, müfessirdi. (III. 125)

Şâkir Mehmed Efendi Müderris olup Şevvâl 1235'de (Temmuz-Ağustos 1820) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Âlimdi. (III. 125)

Şâkir Mehmed Efendi Kapıcılar kethüdâsı olup 23 Safer 1237'de (19 Kasım 1821) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (III. 125)

Şâkir Mehmed Efendi Şehzâde imamı Sâlih Efendi'nin oğludur. Divan-ı Hümâyûn'da rüûs kesedarı olup 20 Şevvâl 1240'da (7 Haziran 1825) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Damad Halil Paşa bunun kölesiydi. Oğlu Nebil Paşa'dır. (III. 126)

Şâkir Mehmed Efendi Birgilidir. Hazine kethüdâsı Sâlih Efendi dairesinde büyüyüp mûsikî ve fünûna âşinâ oldu. 1235'de (1820) müezzinbaşı olup Ramazan 1241'de (Nisan 1826) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. Ta'lik hattatıydı. (III. 126)

Şâkir Mehmed Efendi Yükselerek voyvoda oldu. Sonra Urla voyvodalığından hâcegânlıkla 1244'de (1828/29) kereste gümrükçüsü ve ihtisâb nâzırı, Şevvâl 1245'de (Nisan 1830) kasapbaşı ve 1250'de (1834/35) Hibetullah Sultan kethüdâsı oldu. 1251'de (1835/36) kasapbaşılıktan azledildi. 1252'de (1836/37) su nâzırı ve sonra unvan değişimiyle ikinci defa ağnâm müdürü oldu. Zilhicce 1258'de (Ocak 1843) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Oğlu Hamdî Bey'dir(→). (III. 127)

Şâkir Mehmed Efendi Hasan Ağa'nın oğludur. Gümrük kitâbetinde, emtia gümrüğü kitâbet-i sânîye ve Galata gümrüğü başkitâbetinde 10-15 sene hizmetle 1262'de (1846) emekli edilmiş ve 16 Rebiyülâhir 1268'de (8 Şubat 1852) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Sâdık, halim, cömertdi. Babamın ve benim sütbabam ve babamın teyzesinin zevciydi. Oğulları Menteşe mutasarrıflığından emekli Ahmed Mümtaz Bey, Ankara posta ve telgraf başmüdürü Mehmed Bahâeddin Bey ve Kadıköy telgraf müdürü Mustafa Neş'et Bey'dir. Oğullarının üçüncüsü olan Hasan Fehmî Bey telgrafhaneden emekliyken Zilka'de 1304'de (Temmuz-Ağustos 1887) 53 yaşında vefat eylemiştir. (III. 127)

Şâkir Mehmed Efendi Ebûlubûd Emin Mehmed Paşa'nın divan kitâbeti ve sonra taşra kaymakamlığı edip bir aralık Sofya mutasarrıfı, Muharrem 1269'da (Ekim-Kasım 1852) ûlâ sınıf-ı evveli ve 1270'de (1853/54) Cidde deftardarı olup sonra Sevvakin'e gönderildi. 1275'de (1858/59) Münire Sultan kethüdâsı olup 1276'da (1859/60) azledilerek Meclis-i Muhasebe'ye aza oldu. 2 Şa'bân 1277'de (13 Şubat 1861) vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. Münşî ve servet sâhibi, mutedil bir zat idi. Büyük oğlu Ahmed Zekî Bey mektûbî-i sadâretten Trablusgarb mektupçusu ve sonra âmedî hulefâsından oldu. Birkaç sene önce vefat etmiştir. Diğer oğulları Mahmud Bey ve Mustafa Bey ise ikiz olup 20-30 yaşlarında vefat ettiler. Büyük kızı Emine Saide Hanım, akrabamızdan mutasarrıf emeklisi Ahmed Bey'in eşi olarak 1303'de (1885/86) vefat etmiştir. (III. 128/29)

Şâkir Mehmed Efendi Gölpazarlıdır. Müderris ve dersiâm olup huzûr derslerinde reisü'l-mukarrirîn olmuştur. 10 Rebiyülâhir 1283'de (22 Ağustos 1866) vefat eyledi. Taşkasap'da

medfundur. Fâzıl ve kâmil bir zat idi. (III. 129)

Şâkir Mehmed Efendi Yükselerek sultan kethüdâsı ve Yanya kapı kethüdâsı olup 7 Safer 1284'de (10 Haziran 1867) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 129)

Şâkir Mehmed Efendi Maliyeden yetişerek rüsûmat muhasebecisi olmuş ve azilden sonra 1285'de (1868/69) vefat edip Silivrikapı'ya defnedilmiştir. (III. 129)

Şâkir Mehmed Efendi Birgilidir. Müderris, Zilka'de 1284'de (Mart 1868) İzmir mollası, Receb 1285'de (Ekim-Kasım 1868) Mekke pâyesi ve sonra İstanbul pâyesi oldu. Rebiyülâhir 1298'de (Mart 1881) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Âlim, fâzıldı. (III. 129)

Şâkir Mehmed Efendi Maliyeden yetişerek mülga A'şâr Nezâreti mümeyyizi, divan teşekkülünde mümeyyiz ve sonra aza ve sonra Divan-ı Muhasebat'a aza olarak Receb 1307'de (Şubat-Mart 1890) ûlâ evveli ihsan olunup a'şâr ve tahkikat işleriyle Anadolu'da bulunmuştur. 28 Cemaziyelevvel 1311'de (7 Aralık 1893) vefat etmiştir. Merkezefendi'ye defnedilmiştir. (III. 130)

Şâkir Mehmed Efendi (Hacı) Enderûn'dan yetişme olup müderris oldu. Şevvâl 1258'de (Kasım 1842) Galata kadısı ve Receb 1268'de (Nisan-Mayıs 1852) Edirne kadısı, sonra Mekke pâyesi oldu. Ramazan 1276'da (Mart-Nisan 1860) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. İlim ve marifet sâhibiydi. (III. 128)

Şâkir Mehmed Efendi (İmamzâde) Fâtih Camii imamı olup 1204'de (1789/90) vefat eden Seyyid Hacı Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1239'da (1823/24) Galata mollası olup sonra vefat etti. Kardeşi Mehmed Râşid Efendi, babası yanında medfundur. (III. 126)

Şâkir Mehmed Efendi (Kâmilîzâde) Müderris, Safer 1248'de (Temmuz 1832) İzmir kadısı oldu. 7 Zilka'de 1255'de (12 Ocak 1840) vefat edip Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedilmiştir. Oğlu İsmail Kâmil Paşa'dır. (III. 126/27)

Şâkir Mehmed Paşa Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girip miralay ve 1255'de (1839) mîrlivâ ve 1266'da (1850) Suriye'de iken feriklikle Irak ve Hicaz ordusu reisi olarak 1269'da (1852/53) azledilmiş, sonra Anadolu reis-i erkânı olup şuuru bozulduğundan 1278 (1861/62) sonlarında İstanbul'a getirilmiş ve Aksaray'da, konağında oturmaktayken 27 Receb 1279'da (19 Ocak 1863) vefat etmiştir. Saraçhanebaşı Camii'nde medfundur. (III. 128)

Şâkir Mustafa Efendi Abdüşşekûr Efendi'nin oğludur. Kalemden yetişip hâcelik verildi. 15 Şa'bân 1228'de (13 Ağustos 1813) vefat etti. Nuhkuyusu'na defnedildi. (II. 125)

Şâkir Mustafa Efendi (Kâşimîzâde) Kadı olup 1218'de (1803/04) vefat etmiştir. Edirnekapı'ya defnedildi. (IV. 459)

Şâkir Mustafa Efendi (Mâhirzâde) Müderris olup 1160'da (1747) vefat etti. Şairdir. (III. 124)

Şâkir Paşa Dersim mutasarrıflığından ayrılma olup 13 Şevvâl 1306'da (12 Haziran 1889) Emirgân'da vefat eylemiştir. (III. 130)

Şâkir Paşa (Cerrah) Cerrahlık hizmetinde tecrübe kazanıp 1265 (1849) tarihlerinde sûr-ı hümâyûn hizmetinde bulunduğundan taltif olunarak Hicaz kaftan ağası ve taşra kaymakamı oldu. 1273'de (1856/57) sûr-ı hümâyûnda da hizmete davet olunup mîrimîranlık verilmiştir. Bu senelerde (1860'lar) vefat eyledi. Fenninde hâzık ve mâhirdi. (III. 128)

Şâkir Paşa (Sarı) Miralaylığa kadar terfi edip Rumeli Ordusu'ndan emekli olmuş ve 1284 (1867/68) tarihlerinde vefat eylemiştir. (III. 128)

Şâkir Paşazâde II. Mahmud devri (1808-1839) vezirlerinden Şâkir Ahmed Paşa'nın oğullarıdır ki, Sermed Paşa torunuydu. (IV. 694)

Şakşâkî *bak.* İbrahim Paşa

Şamdancı *bak.* Hasan Efendi

Şamdanîzâde *bak.* Süleyman Efendi

Şamhal Bey Dağıstan beyi olup 988'de (1580) Lala Mustafa Paşa'ya hizmet edip itaat halinde vefat etti. (III. 158)

Şamî *bak.* Hüseyin Efendi (Seyyid)

Şâmî Efendi Müderris ve 1166'da (1753) Diyarbekir mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 130)

Şâmî Hamza Ak Şemseddin'in halifesi olup vefatınca halefi olmuştur. Göynük'de vefat etti. (III. 130)

Şâmî Mustafa Bey (Kınalıoğlu) Rüstem Paşa'nın kethüdâsı olup şairdir. Bu senelerde (1560'lar) vefat etti. Oğlu Meşâmî de şairdir. (IV. 374)

Şâmî Mustafa Bey (Şamlızâde) II. Bâyezid devrinde (1481-1512) sancakbeyi olup vefat etti. Usta şairdir. (III. 130)

Şâmî Mustafa Çelebi Şamlıdır. Saray gılmânından olup II. Selim'e çeşnigirbaşı ve çıktıktan sonra Amasya beyi olmuştur. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 130)

Şâmîzâde *bak.* Atâullah Mehmed Efendi; Hüseyin Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Şâmîzâde II. Mahmud devri (1808-1839) vezirlerinden Şamlı Râgıb Paşa'nın oğulları olup yükseldiler. (IV. 694)

Şâmil Efendi Dağıstan ümerâsından olup senelerce Rusya ile savaştı. Sonra Osmanlı ülkesine gelip Tâib Paşa ve oğulları da göçtüler. Hakkında hürmet olunup hacca gitti ve döndü. 1 Zilka'de 1283'de (7 Mart 1867) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedildi. 90'lık mücâhid, dirâyetli ve cesurdu. Buna mensup Ahmed Mes'ud Paşa 1272'de (1855/56) vefat etti. Oğlu Gazi Mehmed Paşa Mekke'de yerleştiler. Diğer oğlu Mehmed Şefî Bey, Rusya askerî hizmetindedir. (III. 171)

Şamlızâde *bak.* Şâmî Mustafa Bey

Şânî Abdülkerim Efendi Diyarbekirlidir. Divan-ı Hümâyûn kâtibi olup hacda 1087'de (1773) vefat etti. Şairdir. (III. 131)

Şânî Ahmed Çelebi Ebûssuûd Efendi mülâzimidir. Bu senelerde (1590'lar) vefat etti. Âlim ve şairdi. *Üstuvâ-nü'l-Esâtîn*'i telif eylemiştir. (III. 130)

Şânî Çelebi Kastamonuludur. Kemâlpaşazâde mülâzimlerindendir. Bağdad seferinde vefat etti. Şairdir. (III. 130)

Şânî Çelebi Yenice-i Vardarlıdır. Danişmend idi. III. Murad devrinde (1574-1595) vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 130)

Şânî Dede Galatalıdır. Şem'î Dede'nin çırağı Mevlevî dervişi olup bu

asrın (16. yy) seçkin şairlerindendir. (III. 131)

Şânî Efendi Lârendelidir. Hoca Atâullah Efendi mülâzimi ve müderris olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarına yetişmiştir. Şairdir. (III. 130)

Şânî Efendi Kariye Camii imamının oğlu olup babası yerine imam olmuştur. 1180'de (1766/67) vefat etti. Edirnekapı dışında medfundur. Hezeliyat ve hasenatı hâvi iki *Divan*'ı vardır. Hezelde meşhurdur. (III. 131)

Şânî Mehmed Efendi Lârendelidir. Müderris oldu. Nihalî Efendi ve Yavuz Efendi ile kazaskerler huzurunda imtihan oldular. Sonra Rodos ve Şam müftüsü, sonra Trablus, Maraş, Erzurum ve Diyarbekir mollası oldu. Safer 1019'da (Mayıs 1610) vefat etti. Bilgiye talip, nazma kadir, güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 130/31)

Şânî Mustafa Efendi Eyüplüdür. Müderris olup 1057'de (1647) vefat etti. Şairdir. (III. 131)

Şânî Sâlih Efendi Hoca Atâullah Efendi mülâzimlerinden bir müderrisdir. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Âlim, şairdi. (III. 200)

Şânîzâde *bak.* Atâullah Mehmed Efendi; İbrahim Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi

Şarabdar *bak.* Hamza Bey; İlyas Bey

Şa'ranî *bak.* Abdürrahim

Şa'ranîzâde *bak.* Abdülvehhâb Efendi; Ebussuûd Efendi; Mehmed Efendi; Ramazan Mehmed Efendi; Zeynelâbidîn Efendi

Şa'rânîzâde I. Ahmed devri (1603-1617) âlimlerinden Abdürrahim b. Abdülmuhsin Şa'rânî oğullarına denir ki, yüz sene kadar sürmüştür. (IV. 695)

Şârık Emin Baba 1190'da (1776) doğmuştur. Kaşıkçı ve 1258'de (1842) hacca gidip Rifâî oldu. 1271'de (1854/55) seyahatle Selânik'e gidip sonra vefat etti. Şairdir. (III. 124)

Şâribî *bak.* Mehmed

Şârih-î Mesnevî *bak.* İsmail Dede

Şârih-i Mülteka *bak.* Mehmed Efendi

Şârih-i Şir'a *bak.* Ya'kub Efendi

Şârihü'l-Menar *bak.* Abdülhalim Efendi

Şarkan *bak.* İbrahim Paşa

Şaşı *bak.* Hüsâmeddin Efendi

Şatır *bak.* Ali Ağa; Ali Paşa; Arslan Mehmed Paşa; Hüseyin Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa

Şâtıroğlu *bak.* Hüseyin Paşa

Şâtırzâde *bak.* Ahmed Efendi; Emin Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; Kâşif Mehmed Emin Efendi; Osman Ağa

Şâvur Çelebi Kastamonuludur. Kadı idi. 960'da (1553) vefat etti. Şairdir. (III. 131)

Şâvurî Çelebi Kastamonuludur. II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (III. 131)

Şeb-âhenk Kadın Eski bir saraylıdır. III. Selim devrinin (1789-1807) yâdigârı olup 15 Zilka'de 1297'de (19 Ekim 1880) vefat etmiştir. 95 yaşındaydı. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnolunmuştur. Yanına 1299'da (1882) vefat eden hazinedarı Dilberûze Usta defnedilmiştir. (III. 135)

Şeci' Mustafa Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1223'de (1808) maliye tezkirecisi ve o sene tezkire-i sânî oldu. Görevleri devre-

derek Zilka'de 1234'de (Ağustos-Eylül 1819) ruznâme-i evvel, 1236'da (1820/21) muhasebe-i evvel, 1238'de (1822/23) tevkiî oldu. 28 Receb 1240'da (18 Mart 1825) vefat etti. Selimiye'de medfundur. Yaşlı ve liyâkatliydi. (IV. 468)

Şefîî Mehmed Efendi (Seyyid) Kefelidir. Mevlevî olup 1083'de (1672/73) vefat eyledi. Şairdir. (III. 152)

Şefik Ali Paşa 1230'da (1815) vefat eden Eğinli Hacı Mehmed Ağazâde İsmail Hâşim Efendi'nin oğludur. Sadâret mektûbî kalemine, 1251'de (1835/36) âmedî odasına çerağ oldu. Ardından mâbeyn-i hümâyûn kâtibi olup 1259'da (1843) ûlâ evveliyle başkâtip olmuştur. Receb 1264'de (Haziran 1848) tersane nâzırı, Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) bâlâ rütbesiyle evkaf nâzırı, Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) hazine-i hassa nâzırı, Cemaziyelâhir 1269'da (Mart-Nisan 1853) Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülevvel 1270'de (Aralık 1853) tersane müsteşarı, Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) vezir rütbesiyle maliye nâzırı, Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) sadâret kaymakamı ve birkaç gün geçince ilâveten Meclis-i Vâlâ reisi olup Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) kaymakamlığı son buldu. Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) Mecâlis-i Âliye'ye memur, Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) ikinci defa evkaf nâzırı olup Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) azledildi. Safer 1280'de (Temmuz-Ağustos 1863) üçüncü defa evkaf nâzırı olup Rebiyülâhir'de (Eylül-Ekim) hasta olduğundan emekli edildi. 15 Safer 1284'de (18 Haziran 1867) vefat etti. Akıllı, kâtip, doğru, iffetli, sâdıktı. Hatta bu kadar memuriyetlerden sonra azlinde zarureti son dereceye ulaşmış ve ihtiyacının giderilmesi ancak maaş ihsaniyle olabilmiştir. (III. 152/53)

Şefik Ali Paşa Taşra mutasarrıflarından olup 1293'de (1876) Erzincan, sonra Kars mutasarrıfı olarak vefat eylemiştir. Sudûrdan Hasan Tahsin Bey'e sıhriyeti vardı. (III. 153)

Şefik Bey Vâlide kethüdâsı Giritli Yusuf Ağa'nın(→) oğludur. Müderris olup 11 Rebiyülevvel 1229'da (4 Mart 1814) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (IV. 669)

Şefik Bey Bâb-ı Seraskerî'den yetişip masraf müdürü olmuş ve 1265 (1849) tarihlerinde Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azalığı ve 1273'de (1856/57) ûlâ evveli rütbesini elde eylemiştir. 1277'de (1860/61) ayrılmış ve 1283 (1866/67) tarihlerinde vilâyet kapı kethüdâsı olarak 1309'da (1891/92) vefat eylemiştir. Bilgiliydi. (III. 154)

Şefik Bey Teşrifatçı Ferruh Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişerek hazine ve sonra Şûrâ-yı Devlet evrak müdürü olmuştur. 28 Cemaziyelâhir 1310'da (17 Ocak 1893) vefat etti. Genç ve gayretliydi. (III. 153/54)

Şefik Efendi Reisülulemâ Mustafa İzzet Efendi şâkirdlerinden usta bir hattatdır. 1296 (1879) yılına doğru vefat etti. (III. 153)

Şefik İbrahim Bey (Recâîzâde) Celâleddin Bey'in oğludur. 1251'de (1835/36) mektûbî-i sadârete girerek 1263'de (1847) Kâmil Paşa'ya ve 1265'de (1849) Abbas Paşa'ya divan kâtibi olup ûlâ sânîsi oldu. Şa'bân 1268'de (Mayıs-Haziran 1852) evkaf muhasebecisi olup 1273'de (1856/57) vefat etti. Babasından 4 yaşında

yetim kaldı. Münşî ve şairdir. (III. 152)

Şefik İbrahim Efendi Darbhane nâzırı Ebûbekir Efendi'nin yeğeni olduğundan "sâhib-i ayar yeğeni" diye meşhur oldu. Müderris ve Galata mollası oldu. 21 Muharrem 1244'de (3 Ağustos 1828) vefat ederek Üsküdar'da, amcasının yanına defnedilmiştir. (III. 152)

Şefik İsmail Bey Abdullah Bey'in torunu olup 1252'de (1836/37) Yenişehir ve 1264'de (1848) Şam mollası olup sonra vefat eylemiştir. (III. 152; I. 369)

Şefik İsmail Bey Mektûbî-i sadâretten yetişerek Viyana sırkâtibi ve âmedî hulefası ve 1265'de (1849) Meclis-i Vâlâ evrak müdürü, Safer 1267'de (Aralık 1850) deâvî muavin-i sânîsi ve Zilhicce 1268'de (Aralık 1851) deâvî muavin-i evveli, Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) hariciye kâtibi olup Şevvâl 1275'de (Mayıs 1859) azledilmiştir. Sonra Girit kapı kethüdâsı, Rebiyülâhir 1282'de (Eylül 1865) zabtiye reisi, Cemaziyelâhir 1284'de (Ekim 1867) Manastır mutasarrıfı, Şevvâl 1286'da (Ocak 1870) Aydın kapı kethüdâsı ve sonra Zilhicce 1294'de (Aralık 1877) maden müdürü olup 1296'da (1879) azledilerek Rebiyülevvel 1297'de (Şubat-Mart 1880) vefat eyledi. Yumuşak huylu, cömert, inşası ortaydı. Oğullarından İbrahim Sârim Bey mutasarrıf, Said Paşa hassa livâsı ve Mustafa Bey tercüme odası hulefâsı olarak görevdedirler. (III. 153)

Şefik Mehmed Bey (Halil Hamid Paşazâde) Ârif Bey'in torunudur. Müderris, 1264'de (1848) Galata mollası, 1272'de (1855/56) Mısır mollası, 1277'de (1860/61) Mekke pâyesi olup bir-iki yıl sonra vefat eylemiştir. (III. 152)

Şefik Mehmed Efendi Müderris olup 1171'de (1757/58) vefat etti. Şairdir. (III. 152)

Şefik Mehmed Efendi Hâfız Vehbî Efendi'nin kardeşidir. Hazine-i hassa mümeyyizi ve sonra komisyon reisi olup surre emini olmuştu. Ancak gitmeden 1302'de (1884/85) aniden vefat etti. (III. 153)

Şefik Mehmed Efendi (Masrafzâde) İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup bazı vüzerâya divan kâtibi, sonra hâcegândan olarak küçük evkaf muhasebecisi ve vak' anüvis oldu. 1127'de (1715) vefat etmiştir. Usta şairdir. *Şefiknâme*'yi bu yazdı. (III. 152)

Şefik Mehmed Paşa Gazi Evrenos sülâlesinden tevliyeti mütevellisi olup pâye alarak 1292'de (1875) Rumeli beylerbeyi pâyesi olmuştu. Selânik Meclisi azalığında senelerce bulundu. 15 Şevvâl 1307'de (4 Haziran 1890) vefat eyledi. 76 yaşında, asil ve necipdi. Oğlu Muhsin Bey'dir. (III. 153)

Şefkat Abdülfettâh Efendi Bağdadlıdır. İstanbul'a gelip Kırım hanlarına ve Eflâk ve Boğdan beylerine kâtip oldu. Çok yaşlı olduğundan Kuruçeşme'de yalnızlığı seçti. Birkaç sene hasta olduktan sonra 1242'de (1826/27) vefat etti. Âlim, fâzıl, şair olup *Hadikatü'l-Vüzerâ*'ya zeyl yazmıştır. (III. 151)

Şefkat Ali Efendi Midillilidir. Osman Efendi'nin oğlu olup Melek Mehmed Paşa'ya divan kâtibi olarak 1187'de (1773) vefat eyledi. Şairdir. (III. 151)

Şefkatî Ali Efendi Mektûbî-i hariciye kaleminden yetişerek 1276'da (1859/60) mektûbî-i hariciye oldu. Sonra 1284'de (1867/68) sadâret mektupçusu ve 1290'da (1873) sadâret müsteşarı oldu. Sene sonunda azledilmiştir. 1292'de (1875) adliye mektupçusu olup 1294'de (1877) Divan-ı Hümâyûn âmedîsi ve 1302'de (1884/85) ikinci defa sadâret müsteşarı oldu. 10 Safer 1308'de (25 Eylül 1890) vefat etti. Ümmî Sinan Dergâhı'na defnedildi. İffetli, edip, şair ve münşî idi. (II. 151)

Şefkatî Edhem Efendi (Hâfız) Zağralıdır. İstanbul'da okudu ve Sirozlu Yusuf Paşa'ya divan kâtibi oldu. Sonra Manastır'da ikamet eyledi. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat etmiştir. Şairdir. (III. 151)

Şehbâz Ağa Enderûn'dan olup 998'de (1590) atmacacıbaşı oldu. Sonra bölük ağası olup silahdar ağalığında da bulundu. Ramazan 1014'de (Ocak 1606) sipahiler kâtibi Kargazâde Mahmud Efendi ile birlikte vefat eylediler. (III. 177)

Şehbâz Giray Çoban Giray sülâlesindendir. 1109'da (1897/98) sefere katılan Tatarların seraskeriydi. Sonra kalgay oldu. 1112'de (1700/01) vefat etti. Yiğit, gayretliydi. (III. 177/78)

Şehbâz Giray IV. Devlet Giray Han'ın kardeşidir. Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) Kuban, yani Kırım hanlığı ve kardeşi Mübarek Giray'a kalgaylık ve Saâdet Giray torunlarından Arslan Giray'a nureddinlik verildi. Sonra harpçe bir işe muvaffak olamadığından Cemaziyelevvel 1203'de (Şubat 1789) azledildi. Vize'de ikametle 1207'de (1792/93) vefat eylemiştir. Akıllı, cesur ve dindardı. Büyük oğlu Mehmed Giray 1203'de (1788/89) harpde şehid oldu. Diğer oğlu Halim Giray olup bunun oğulları da Şehâmet Giray ile Şehbâz Giray olup bu Şehbâz Giray 1210'da (1795/96) doğup 1252'de (1836/37) İstanbul'da vefat eylemiştir. Ehl-i dil ve şairdi. (III. 178)

Şehbâz Paşa Kapıcıbaşı olup Zilhicce 1053'de (Şubat-Mart 1644) kapıcılar kethüdâsı ve 1054'de (1644) Van beylerbeyi oldu. Sonra bahriyede görev alıp 1064'de (1654) Akdeniz eşkıyasını cezalandırarak şöhret almıştır. Sonra vefat eyledi. Piyâle Paşa evlâdından Şehbâz Paşazâdeler buna mensuptur. (III. 177)

Şehbâz Paşazâde *bak.* Mustafa Bey

Şehbâzzâde *bak.* Ahmed Bey

Şehdî Ali Efendi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olarak Gürcü Mehmed Paşa'nın sadrazamlığında tezkire-i evvel olup sonra azledildi. Divanî görevlerde bulunarak 1072'de (1661/62) vefat etti. Şair Nef'î'nin yetiştirmelerinden usta bir şairdir. (III. 515)

Şehdî Çelebi Antakyalıdır. Helvacı olup I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) şairlerindendir. (III. 178)

Şehdî Mustafa Efendi İstanbulludur. 1098'de (1687) vefat etti. Nevheves bir şairdir. (III. 178)

Şehdî Mustafa Efendi Antakyalıdır. 1140'da (1727/28) vefat etti. Şairdir. (III. 178)

Şehdî Mustafa Efendi Antakyalıdır. İstanbul'da, kibar dairelerinde terbiye görüp hâcegândan oldu. 1144'de (1731/32) vefat eyledi. Eyüp'de, İdrisköşkü'nde medfundur. Arapça, Farsça ve Türkçe nazma ve nesre muktedir olup *Divan* sâhibi şairdir. (III. 178)

Şehdî Osman Efendi Çavuşlar kâtibi olup azilden sonra Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) Rusya'ya sefir oldu. Döndükten sonra çeşitli görevler verilip 1179'da (1765/66) baruthane bina emini, sipah kâtibi, Muharrem 1183'de (Mayıs 1769) başmuhasebeci ve Rebiyülevvel 1183'de (Temmuz 1769) Bender Ordusu defterdarı olup Cemaziyelevvel 1183'de (Eylül 1769) ordunun dönüşünde vefat eylemiştir. İşe elverişli, münşî ve muhasipdi. (III. 178)

Şehdî Yahyâ Efendi Diyarbekirlidir. Sofya'da müderris ve müftü oldu. 1083'de (1672/73) vefat etti. Şairdir. (IV. 637)

Şehid *bak.* Mustafa Efendi

Şehidî İran'da Kum şehrindendir. 945'de (1538/39) vefat etti. Şairdir. (III. 181)

Şehidî Çelebi (Şermî) II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ricâlindendir. Şairdir. Şehnâme bahrinde 4000 beyt *Tarih-i Osmanî* yazdı. (III. 181)

Şehidî Hasan Dede Edirnelidir. Neşatî Dede'nin hizmetindeydi. Arapça ilimlere ve edebi sanatlara vâkıftı. 1082'de (1671/72) şehid oldu. Şairdir. (III. 181)

Şehidî İbrahim Bey Tiranlıdır. Mütesellim ve sonra idare meclisi azasından oldu. 1265'de (1849) vefat etti. Şair ve tarih söylemede mâhirdi. (III. 181)

Şehidî Kasım Çelebi Seyyiddir. I. Süleyman'a (Kanunî) Trabzon'da intisap ederek tahta çıktığında mazhar-ı hümâyûnları oldu. Ancak devrinin (1520-1566) başlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 181)

Şehlâ *bak.* Abdurrahman Efendi; Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; İbrahim Paşa; Meyyâl Mehmed Efendi

Şehlâzâde *bak.* Aziz Mehmed Efendi

Şehlevendim *bak.* Abdullah Ağa

Şehreddin Ağa Saray ağalarından olup 1311'de (1893/94) dârüssaâde ağası vekili iken vefat edip Nişantaşı'na defnedilmiştir. (III. 178)

Şehrî *bak.* Ali Ağa

Şehrî Ali (Bağçevanzâde) (Derviş) Halvetî olup 1114'de (1702/03) vefat etti. Mûsikîşinas ve şairdir. (III. 179)

Şehrî Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1105'de (1693/94) cizye muhasebecisi ve sonra tersane ruznâmçecisi oldu. Sonra tekrar cizye muhasebecisi ve 1106'da (1694/95) vezir kethüdâsı, 1107'de (1695/96) yine cizye muhasebecisi olup sonra vefat etti. (III. 179)

Şehrî Hâfız *bak.* Emin Efendi

Şehrî Hâfız Efendi *bak.* Sâlih Mehmed Efendi

Şehrî Mehmed Ağa Yeniçeridir. Ocaktan yetişip kul kethüdâsı oldu. Sonra mîrimîranlıkla Pançova mutasarrıfı oldu. Zilka'de 1107'de (Haziran 1696) ağalıkla dönerek sekbanbaşı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 179)

Şehrî Mehmed Ağa Enderûn'dan yetişerek tülbend gulâmı iken 1101'de (1689/90) çavuşbaşı olarak çıktı. Sonra çavuşbaşı vekili ve 1102'de (1690/91) yine çavuşbaşı oldu. 1105'de (1693/94) mîrimîranlıkla Amasya ilâvesiyle Vidin muhâfızı oldu. 1118'de (1706/07) yine kapıcıbaşı olarak üçüncü defa çavuşbaşı oldu. Receb 1119'da (Ekim 1707) çiçek hastalığından vefat eylemiştir. İşe elverişliydi. (III. 179)

Şehrî Mehmed Bey Yükselerek kapıcılar kethüdâsı olup 25 Şevvâl 1272'de (29 Haziran 1856) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 180)

Şehrî Mehmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan olmuştur. 1140'da (1727/28) piyade mukabelecisi olup 1147'de (1734/35) başmuhasebeci olmuş ve 1149'da (1736/37) azledilip sonra vefat eylemiştir. (III. 179)

Şehrî Mehmed Efendi Tekfurdağlıdır. Mevkufat kâtibi olup 1178'de (1764/65) vefat eyledi. Şairdir. (III. 179)

Şehrî Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip Halimî Mustafa Paşa'ya damad oldu. Cemaziyelâhir 1188'de (Ağustos 1774) kethüdâ kâtibi oldu. Sonra azledilip sipah ve silahdar ve topçu kitâbeti gibi hizmetlerde bulundu. Muharrem 1200'de (Kasım 1785) teşrifatçı olduysa da Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) yine sipah kâtibi ve sonra Anadolu muhasebecisi oldu. 1 Safer 1204'de (21 Ekim 1789) vefat eyledi. Şehzâde Camii Mezarlığı'nda medfundur. (III. 179)

Şehrî Mehmed Efendi Kethüdâ kalemi hulefâsından olup ikinci halife olmuştu. 15 Receb 1214'de (13 Aralık 1799) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 179/80)

Şehrî Mehmed Efendi (Kuloğlu) Tekfurdağlıdır. Hamamcı esnafından olgun bir adamdı. 1147'de (1734/35) vefat eyledi. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 179)

Şehrîzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Reşid Mehmed Efendi

Şehriyâr Efendi Belgradlıdır. 1165 (1752) yıllarında vefat etti. Fâzıl olup 1162'de (1749) tefsiri öğreterek hatmetmiştir. Usta şairdir. (III. 180)

Şehsüvar *bak.* Hamdullah Paşa

Şehsüvar Ni'me'l-ceyşden bir tersanelidir. Bir mescidi vardır ki, Yenimahalle'de olup Şehsüvar Bey Mescidi adıyla bilinir. (III. 180)

Şehsüvar Bey Dulkadırlı beyi Süleyman Bey'in oğludur. Babasının vefatında Osmanlı Devleti'ne sığınınca yardım edildi ve 874'de (1469/70) babasının mülkü olan Maraş'ı zaptetti. 880'de (1475/76) Mısırlılar buna galip geldikten sonra vefat etmiştir. (III. 180)

Şehsüvar Bey Çerkesdir. Kara Devlet Giray hizmetinden sancağa çıktı. Senelerce Kengırı beyi olup savaşlarda işe yaradı IV. Murad devrinde (1623-1640) vefat eylemiştir. Oğlu Şah Gazi Paşa'dır. Bunun oğlu Mehmed Paşa, Osman Paşa, Hâlid Paşa, Zeynelâbidîn Paşa ve Mehmed Paşa'nın oğlu Mustafa Paşa ve oğlu Osman Bey'le Hamdullah Paşa'dır. (III. 180)

Şehsüvar Paşa Ümerâdan olup 995'de (1587) Bosna beylerbeyi olup biriki sene sonra vefat etti. (III. 180)

Şehsüvar Paşa (İbrahim Paşazâde) Draç ve Tiran voyvodası iken 1212'de (1797/98) mîrimîran oldu. 1221'de (1806) Alacahisar mutasarrıfı olup II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat etti. (III. 180)

Şehsüvarzâde *bak.* Abdullah Paşa; Ali Bey; Derviş Mehmed Bey; Es'ad Bey; Gazi Mehmed Paşa; Hâlid Paşa; İsmail Hakkı Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa Paşa; Osman Bey; Osman Paşa; Şah Gazi Paşa; Zeynelâbidîn Paşa

Şehsüvarzâde IV. Murad devri (1623-1640) ricâlinden Kengırılı Şeh-

süvar Bey oğullarıdır. Bir haylisi paşa olup ve yakın zamana kadar gelmişlerdir. (IV. 695)

Şeker Mehmed Efendi Nişancı Camii ve sonra Şehzâde Camii imamı oldu. Muharrem 1099'da (Kasım 1687) imam-ı sultanî ve müderris oldu. Zilka'de 1099'da (Eylül 1688) vefat etti. Sesi güzeldi. Hattat Şekerzâde Mehmed Efendi buna mensup olmalıdır. (III. 154)

Şekerpâre Hatun Sultan İbrahim'in musâhibesiydi. 1058 (1648) ortalarında İbrim'de vefat etmiştir. (III. 155)

Şekerzâde *bak.* Feyzullah Efendi; Feyzullah Sermed Efendi; Mehmed Efendi; Re'fet Süleyman Efendi; Süleyman Re'fet Efendi

Şekerzâde Hattat Mehmed Efendi ve oğlu Feyzullah Efendi böyle anıldılar. Oğulları parlayamamıştır. (IV. 695)

Şekib Abdürrahim Bey (Nâilî Abdullah Paşazâde) Abdürrahim Necib Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 12 Ramazan 1235'de (23 Haziran 1820) vefat etti. Yanında medfundur. (III. 158; IV. 543)

Şekib Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1226'da (1811) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 158)

Şekib Efendi (Paşmakçızâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1101'de (1689/90) vefat etti. Şairdir. (III. 157; IV. 167)

Şekib Mehmed Paşa Divan-ı Hümâyûn kalemi halifelerinden olup mühimmenüvis ve 1247'de (1831/32) salyâne mukataacısı, Cemaziyelâhir 1249'da (Ekim-Kasım 1833) Petersburg serkâtibi ve sonra âmedî hulefâsı ve Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) âmedî ve Zilhicce'de (Mart 1838) ma'rûzat-ı dahiliye kâtibi, 29 Rebiyülâhir 1255'de (12 Temmuz 1839) beylikçi, Muharrem 1256'da (Mart 1840) hariciye müsteşarlığı pâyesiyle Londra sefiri, Zilka'de 1257'de (Aralık 1841) Meclis-i Vâlâ azası, Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) Dâr-ı Şûrâ azası, Şevvâl 1260'da (Ekim-Kasım 1844) hariciye nâzırı, Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Beriyyetüş-Şam'a memur olup Şevvâl'de (Ekim) ikinci defa Londra sefiri ve Zilka'de 1262'de (Ekim-Kasım 1846) Viyana sefiri olup Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) azledildi. Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) deâvî nâzırı vekili, Ramazan'da (Temmuz) Meclis-i Vâlâ azası, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) serdâr-ı ekrem Ömer Paşa'ya ferman götürüp dönüşte sadâret müsteşarı ve 23 Cemaziyelâhir 1270'de (23 Mart 1854) vezir rütbesiyle Meclis-i Vâlâ reisi olup 4 Rebiyülâhir 1271'de (25 Aralık 1854) vefat eyledi. Eyüp'de, Bostan İskelesi'nde medfundur. Akıllı ve dirâyetli, kâtip, hattat, siyasî işlere vâkıf, iffetli, doğru idi. 1256'da (1840) Londra Konferansı'nda hizmeti görülmüştür. Oğlu Ahmed Ârifî Paşa merhumdur. Kardeşi Necib Bey'dir(→). (III. 158)

Şekib Ömer Dede İstanbulludur. Nikatî Ali Efendi'nin(→) küçük kardeşidir. Konya'da mesnevîhân, sonra Karahisar-ı Sâhib Mevlevîhanesi ve Haleb Mevlevîhanesi şeyhi oldu. Şa'bân 1135'de (Mayıs 1723) vefat etti. Şairdir. (III. 157) [IV. 577'de adı "Ömer Efendi" olarak kaydedilmiş, III. 589'da biyografisi "Ömer Efendi" olarak bir kez daha yazılmıştır.]

Şekibî Mehmed Çelebi (Müneccimek) İstanbulludur. Müneccim olup

Safer 1071'de (Ekim 1660) müneccimbaşı oldu. 1076'da (1665/66) Belgrad pâyesi verildi. 1078'de (1667/68) vefat etti. Riyaziyede mâhir ve şairdi. Sarı Nasûh Mescidi'ni ve Emirbuhari'de diğer bir mescid yaptı. (IV. 177)

Şekûrî Mûsâ Efendi İstanbulludur. Halvetîye'den el alarak Bezirgân Tekkesi şeyhi oldu. Muharrem 1078'de (Haziran-Temmuz 1667) vefat etti. Emirbuhari'de medfundur. Müfessir, muhaddis, şairdi. (IV. 523)

Şem'î Çelebi Prizrenlidir. Seyyah bir Mevlevî olup Şeyh Vefa Tekkesi'ndeydi. 931'de (1525) vefat etti. Usta şairdir. Vefatı gecesi ahbaplarıyla toplanarak zikrullah ile tekmil-i hayat eyledi. (III. 170)

Şem'î Çelebi Hayatını ilim öğretmekle geçirmiştir. Şâkirdlerinden pek çoğu ilmiyede yüksek makamlara nâil olmuşlardır. 1005'de (1596/97) vefat etti. *Şerh-i Mesnevî-i Şerif, Şerh-i Divan-ı Hâfız, Şerh-i Gülistan, Şerh-i Bostan* eserleridir. (III. 170)

Şem'î Efendi Ricâldendir. 1023'de (1614) reisülküttab olup 1024'de (1615) azledildi. Sonra vefat etti. (III. 170)

Şem'î Efendi Konyalıdır. Mevlevî ve helvacıydı. 1157'de (1744) vefat etti. Şairdir. (III. 170)

Şem'î Mehmed Efendi 1131'de (1719) doğdu. Kethüdâ Yusuf Efendi dairesine intisap edip 1171'de (1757/58) vefat etti. Şairdir. (III. 171)

Şem'î Mehmed Efendi Maraşlıdır. 1223'de (1808) doğdu. İstanbul'a gelip faziletiyle Meşrebzâde Ali Râik Efendi'ye damad oldu. Müderris, Mahmutpaşa Mahkemesi kâtibi ve 1257'de (1841) Rumeli tezkirecisi olup 1258'de (1842) Maraş mollası olarak nâibliklerde gezdi. 1269'da (1852/53) eytâm müdürü, 1270'de (1853/54) mahrec mollası, 1273'de (1856/57) bilâd-ı hamse, Muharrem 1276'da (Ağustos 1859) Mekke ve Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) İstanbul pâyesi ve 1286'da (1869) Anadolu pâyesi, Şa'bân 1286'da (Kasım 1869) Meclis-i Tedkikat-ı Şer'îye azalığıyla Meclis-i İntihab-ı Hükkâm-ı Şer'î reisi, 1289'da (1872) Kur'a Meclisi reisi, 1291'de (1874) idare-i emvâl-i eytâm reisi, Zilka'de 1292'de (Aralık 1875) Anadolu kazaskeri oldu. 1293'de (1876) emvâl-i eytâm riyâsetinden azledildi. Muharrem 1295'de (Ocak 1878) Rumeli kazaskeri vekili oldu. 1298'de (1881) vefat etti. Tedbirli, eli sıkı, işlerinde becerikli, fâzıl, şairdi. Oğulları Safiyullah Efendi ve Lâmi' Efendi'dir. (III. 171)

Şem'îzâde *bak.* Ali Efendi

Şemlelizâde *bak.* Ahmed Efendi (Müşemmelzâde)

Şemseddin II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) sârbanbaşısı olup hacdan dönüşünde Şam'da vefat eyledi. Tophane'deki Sakabaşı Mescidi nâmına mensuptur. (III. 160)

Şemseddin Ahmed (Karaca Ahmed) Meşhur âlimdir. Bursa'da, Muradiye'de müderris iken vefat eyledi. Bazı kitaplarla *Şemsîye Şerhi*'ni telif eylemiştir. (III. 159)

Şemseddin Ahmed (Molla Güranî) Güranî İsmail'in oğludur. İbn Hacer ve Molla Yegân'dan okudu. Manisa'da iken II. Mehmed'e (Fâtih) muallim ve ilim ve fazilet sâhibi olmasını sağladı. Tahta çıktığında, vezirlik teklif olundukda af dilemekle kazasker tayin olundu. Sonra vezirlerin rekabetiyle Bursa kadısı oldu. Kazadan az-

linde Mısır'a gitti. 862'de (1458) davet edilerek dönüp ikinci defa Bursa kadısı olmuştur. 885'de (1480) şeyhülislâm oldu. 893'de (1488) vefat eyledi. Borçları vasiyeti üzerine padişah tarafından ödendi. Na'şı bir hasıra konarak vasiyeti üzerine yerde sürüklendi. Fâzıl ve engin bilgili olup doğru ve ceriyü'l-cinan idi. Her gece *Kur'an* hatmederdi. Uzun boylu ve gür sakallı olup Bursa'da medfundur. Tefsiri ve *Buharî*'ye şerhi vardır. (III. 161)

Şemseddin Ahmed Ağa Mısırçarşılı Mustafa Efendi'nin oğludur. Enderûn'da yetişerek dârüssaâde ağası Mustafa Ağa'ya kahvecibaşı olmuş ve emekli olup Sultan Bâyezid mütevellisi olup 16 Zilka'de 1246'da (28 Nisan 1831) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. Oğlu Hasan Sâdık Efendi 18 Safer 1257'de (31 Mart 1841) vefat edip yanına defnedildi. (III. 168)

Şemseddin Ahmed Çelebi Karahisarlıdır. Karahisarlı Cemâl hulefâsından olup hattat Esedullah Kirmanî şâkirdidir. Şeyh Hamdullah muasırı olup 936'da (1529/30) vefat eyledi. Sütlüce'de medfundur. Mezarındaki hat kendisinin olup tarihini şâkirdi Hasan koymuştur. Silsile-i hattatîn içinde buna ulaşan bir kol vardır. (III. 162)

Şemseddin Ahmed Çelebi Bolulu Mustafa Çelebi'nin oğludur. Müderris ve Şam kadısı oldu. Sonra azledildi. 954'de (1547) vefat etti. "Kaf Ahmed Çelebi" dendiğinden, oğlu Mahmud Reşad Çelebi'ye(→) "Kafzâde" dendi. Diğer oğlu sudûrdan Feyzullah Efendi'dir. Onun oğlu Abdülhay Efendi'dir. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Efendi Ahaveyn Mehmed Efendi'nin kardeşidir. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Efendi I. Selim'in (Yavuz) (hd 1512-1520) musâhibi bir kâmil zat idi. Oğlu Mahmud Efendi'dir. (III. 162)

Şemseddin Ahmed Efendi Yusuf Bâlî b. Molla Mehmed Yegân'ın oğludur. Kadılardandır. Amasya, Birgi ve Gelibolu'da kadılık yaptı. Sonra emekli oldu. 930'da (1524) vefat etmiştir. Kasımpaşa'da camii vardır. İlimde zayıf, güzel konuşur, heybetli, edipdi. (III. 162; IV. 102)

Şemseddin Ahmed Efendi Amasyalı İbrahim'in kölesidir. Müderris ve Şam kadısı oldu. 942'de (1535/36) Şam'da vefat etti. Vakur, sabırlı, edip, dindardı. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Efendi Germiyanlıdır. Hoca Hayreddin Efendi mülâzimlerinden olup Sahn müderrisi ve Sultan Selim Medresesi müderrisi olmuştur. 957'de (1550) vefat etti. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Efendi Zenbilli Ali Efendi'nin şâkirdlerinden olup müderris idi. Bu senelerde (1560'lar) vefat etti. Muteber kitaplara ta'likat yazdı. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Efendi Seyrek Muhyiddin'in oğludur. 941'de (1534/35) doğdu. Müderris olup 974'de (1566/67) hac yolunda vefat etti. Şair olup şiirde "Zeyrekî" ve "Ânî" mahlasıdır. *Hidâye*'ye ta'likat yazdı. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Efendi Kıvâmeddin Yusuf Hüseynî'nin oğludur. Müderris, Amasya, Şam müftüsü oldu. Receb 977'de (Aralık 1569) Medine kadısı olup Safer 980'de (Haziran-Temmuz 1572) o görevde vefat etti. Sahih nesep seyyiddi. (III. 164)

Şemseddin Ahmed Efendi (Arab Çelebi) Kadı Hamza'nın oğludur. Sı-

hâh-ı Sitte'den Mısır'da icazet alıp tefsir, fıkıh, hendese ve heyette maharet gösterdi. Müderris olup 950'de (1543) vefat etti. Âlim, zâhid, derviş idi. *Sadrü'ş-Şeria*'ya hâşiye yazdı. Eyüp'de bir mescid yaptı. (III. 162/63)

Şemseddin Ahmed Efendi (Dinkoz) Bursa müderrislerinden olup 874'de (1469/70) vefat etti. Fâzıldır. Bursa'ya defnedildi. *Şerh-i Maksûd* ve *Şerh-i Merâh* bunundur. (III. 160)

Şemseddin Ahmed Efendi (Hekimoğlu Ali Paşa İmamızâde) Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1246'da (1830/31) vefat etti. Keskindede'de medfundur. (III. 168; III. 193)

Şemseddin Ahmed Efendi (Kara) Sivaslıdır. Seyyid Abdülhamid Şirvanî hulefâsından olup ermiş sayılanlardandı. Kardeşi Muharrem Efendi 1000 (1591/92) tarihinde vefatında, Sivas'da Halvetî şeyhi olmuştur. Eğri seferinde İstanbul'a gelmesi ferman buyurulup çok yaşlı olduğundan gelememiştir. Sivas'a dönüşünde 1004'de (1595/96) vefat eyledi. *Menâzilü'l-Ârifîn, Menâkıb-ı Çeharyâr* ve başka eserleri vardır. Oğlu Velî Efendi yerine geçtiyse de 1005'de (1596/97) vefat edip diğer oğlu Ahmed Efendi yerine geçti. Az müddette vefat eylemekle kardeşi Muharrem Efendi'nin oğlu Abdülmecid Efendi şeyh olmuştur. Kız kardeşinin oğlu Abdülahad Nurî Efendi'dir. Hatta bunlardan Şeyh Ali Efendi Ramazan 1308'de (Nisan-Mayıs 1891) Sivas'da vefat etmiştir. (III. 165)

Şemseddin Ahmed Efendi (Mahmud Çavuşzâde) Müderris Feyzullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Mekke pâyesi, Zilka'de 1206'da (Haziran-Temmuz 1792) İstanbul kadısı olup 1207'de (1792/93) azledildi. Muharrem 1212'de (Temmuz 1797) Anadolu kazaskeri olup 1214'de (1799/1800) ayrılmıştır. 1218'de (1803/04) birinci ve 1222'de (1807) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) azledilip ve Bursa'ya gönderildi. Muharrem 1224'de (Şubat-Mart 1809) vefat etti. Gayet güzel konuşur, meclis adamı olup ilim ehli değildi. (III. 167)

Şemseddin Ahmed Efendi (Sivasîzâde) Abdülbâkî Efendi'nin(→) oğludur. 13 Safer 1129'da (27 Ocak 1717) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 2977

Şemseddin Ahmed Efendi (Tavil) Tirelidir. Tahsilden sonra Sünbül Efendi ve Merkez Efendi'den el aldı. Cehrî zikrederdi. II. Selim şehzâdeliğinde Manisa'da iken ziyaretle İzmir'de bir zaviye yaptırdı. Nice seneler orada oturup sonra Tire'de Molla Çelebi Zaviyesi'ne gitti. 975'de (1567/68) vefat etti. Devran ve raks mutadı olduğundan zâhir ehli ta'n ederlerdi. Hatta Tire ve Birgi kadıları Defterdarzâde Mehmed Çelebi, Nurullah Efendi, Dârülkurrâ şeyhi Mehmed Çelebi ve Bilâlzâde beraber zikir meclisinde hazır oldular. Sohbette Dârülkurrâ şeyhinden bir hata zuhûr edip küfrüne hükmedilir. Bilâlzâde hatadır deyip istiğfar lâzım gelir diyerek kadı efendi, Ebûssuûd Efendi'nin fetvâsını gösterince, şeyh "yasak olan nefsin arzusuyla raks ve oyundur, dediğimiz eserler germiyet-i aşk olur" diye cevap vererek zaviyesine gider. O gece, Nurullah Efendi'nin pençe-i kerametle boğazı sıkılır, istiğfar ile şeyhden af diler. Şeyhülkurrâ, sar'aya

uğrayıp azizin duasıyla kurtulur. Defterdarzâde attan düşerek ve Bilâlzâde ansızın vefat ederler. (III. 163/64)

Şemseddin Ahmed Efendi (Varak) Sahn müderrislerinden olup 950'de (1543) vefat etti. (III. 163)

Şemseddin Ahmed Ensarî (Molla Ahmed) Gencelidir. Tahsilden sonra İstanbul'a gelip müderris oldu. Cemaziyelevvel 989'da (Haziran 1581) Şam ve 990'da (1582) Edirne ve Zilhicce 990'da (Ocak 1583) İstanbul mollası oldu. 992 Kadir gecesi (1/2 Ekim 1584) Anadolu kazaskeri olup Şa'bân 994'de (Temmuz-Ağustos 1586) emekli oldu. Muharrem 996'da (Aralık 1587) Mısır mollası olup 997'de (1589) haccetti. Receb 998'de (Mayıs 1590) ikinci defa Anadolu kazaskeri ve Şevvâl 998'de (Ağustos 1590) Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1001'de (Kasım 1592) azledildi. O aralık Sinan Paşa'nın yaptırdığı dârülhadis tamam olup müderrisliği 130 akçe ile kendisine verildi. Ramazan 1004'de (Mayıs 1596) ikinci defa Mısır kadısı olup Muharrem 1006'da (Ağustos-Eylül 1597) emekli oldu. 13 Safer 1009'da (24 Ağustos 1600) vefat edip Vefa'ya defnedildi. Âlim, fâzıldı. *Tefsir-i Beyzâvi*'ye hâşiye, *Telvih*, *Miftâh* ve *Mevâkıf*'a ta'likat, *Hidâye* şerhlerine kelimât yazmıştır. Oğlu sudûrdan Nuh Efendi'dir. (III. 165/66)

Şemseddin Ahmed Mâşî Müderris ve Amasya müftüsü oldu. 909'da (1506/04) vefat etti. Fakih ve fasihdi. (III. 162)

Şemseddin Ahmed Paşa Aydınlıdır. Kalemden yetişip müteferrika, şehremini, 1004'de (1595/96) Anadolu defterdarı ve Zilka'de 1006'da (Haziran 1598) defterdar-ı şıkk-ı sânî olup 1007'de (1598/99) azledildi. Sonra beylerbeyi pâyesiyle emekli oldu. Sonra Cağalazâde Sinan Paşa ile İran'a gidip 1012'de (1603/04) başdefterdar olup 1013'de (1604/05) vezir pâyesiyle Diyarbekir valisi ve serdâr kaymakamı oldu. Orada duramayıp Erzurum'a gitti ve sonra İstanbul'a getirilip emekli edildi. 1043'de (1633/34) Güzelhisar'da vefat etmiştir. Sâlih ve dindar, fazlaca yaşlı bir zat idi. 1048'de (1638/39) vefat eden Yenişehir beyi Şemsî Paşazâde bunun oğlu olmalıdır. Torunu Mehmed Emin Paşa'dır. (III. 166)

Şemseddin Bey Ahmed Paşa'nın oğludur. Enderûnludur. III. Mustafa'ya mâbeynci olup mîrimîran rütbesiyle Çirmen mutasarrıfı olmuştur. Receb 1203'de (Nisan 1789) çağrılıp kapıcılar kethüdâsı olup azilden sonra 1210'da (1795/96) ikinci defa kapıcılar kethüdâsı oldu. 1217'de (1802/03) mîrahûr-ı evvel oldu ve Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) azledildi. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) Rodos'a gönderildi. Sonra emekli oldu. 1241'de (1825/26) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 168)

Şemseddin Bey Enderûnludur. Hânende oldu. Sonra saraydan çıkarılarak 1262'de (1846) vefat etti. Şair, mûsikîşinasdı. (III. 169)

Şemseddin Bey Tersane kapdanlarından 1238'de (1882/83) vefat eden Kara Ali Kapdan'ın oğludur. Tersaneden yetişip miralay olmuştu. 1281'de (1864/65) vefat eyledi. Babasının yanına, Bahariye'ye defnedildi. (III. 169)

Şemseddin Bey Seydî Ali Paşazâde Hamdî Mehmed Paşa'nın oğludur. Adliyeden yetişip Dersaâdet bidayet

mahkemesi müdde-i umumîsi ve sonra umûr-ı cezaîye müdürü olmuştu. 27 Cemaziyelevvel 1309'da (29 Aralık 1891) vefat etti. (III. 170)

Şemseddin Bey (Ebû't-tedbir) Abdürrezzâk Bâhir Paşa'nın oğludur. Müderris ve Eyüp mollası oldu. Şa'bân 1220'de (Kasım 1805) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 167)

Şemseddin Çelebi Bursalıdır. Kefe kadısı olup 926'da (1520) vefat etti. Şairdir. (III. 162)

Şemseddin Çelebi Kastamonuludur. Kadı idi. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eyledi. İlm-i edvârda mâhir ve şairdi. (III. 162)

Şemseddin Efendi Kütahyalıdır. Nakşibendî olup Seyyid Ahmed Buharî'ye mürid oldu. Sonra Bursa'da şeyh olmuştur. 968'de (1560/61) vefat etti. I. Süleyman (Kanunî) nikrise yakalanınca getirilip nefesi tesir etmiş ve in'am-ı şahânesine mazhar olmuştur. (III. 163)

Şemseddin Efendi Bahr-i Rum mâverâsındandır. Müderris olup Ramazan 1013'de (Ocak-Şubat 1605) vefat etti. Edirnekapı dışında medfundur. Fâzıldı. (III. 166)

Şemseddin Efendi Hubbâ Mollası Mehmed Efendi'nin (→) oğludur. Müderris, Konya ve Varna mollası olup 1024'de (1615) vefat etti. (III. 166; IV. 128)

Şemseddin Efendi Müderris olup Şevvâl 1029'da (Eylül 1620) vefat etti. Sâlihdi. (III. 167)

Şemseddin Efendi Nasûhî Tekkesi şeyhi Fazlullah Efendi'nin oğludur. Şeriat ve hakikat ilmini öğrenip her ikisinden icazet ve el aldı. Babası yerine şeyh olduğunda şeriat ve tarikata dair meselelerin hallinde merci olmuştu. 1249'da (1833/34) vefat eylemiştir. Pek çok eseri vardır. Yerine, o zaman 4 yaşındaki oğlu Muhyiddin Mehmed Efendi şeyhlik postuna oturmuştur ki, tarikatta pîri, Sofular Dergâhı şeyhi Ömer Efendi'dir. Yalnız yaşar, ârif ve kâmil, hüsn-i zannı câlib bir zat idi. (III. 168)

Şemseddin Efendi Buhara erkân ve â'yânından olup Nakşibendî şeyhi iken 26 Şa'bân 1278'de (26 Şubat 1862) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 169)

Şemseddin Efendi Zeynîzâde Cemâleddin Efendi'nin büyük oğludur. Müderris, molla, nihayet Mekke pâyesi oldu. Babasının tıbbiye nâzırlığı sırasında Mekteb-i Tıbbiye'de okuyup tabib oldu. Şehremâneti Meclisi ve Tophane Meclisi azası olduktan sonra tabiblikte de bulundu. 1314 ortalarında (1896 sonları) vefat etti. Süleymaniye'ye defnedildi. Gayet cömert olup güzel konuşurdu. (IV. 860)

Şemseddin Efendi (Kadızâde) Köle Bedreddin'in oğludur ki, babası Çırçır Mescidi'nin bânîsidir. 918'de (1512) doğdu. 960'da (1553) Süleymaniye medreselerinin bitiminde biri ihsan buyuruldu. Safer 963'de (Aralık 1555-Ocak 1556) İstanbul kadısı olup Safer 974'de (Ağustos-Eylül 1566) Rumeli kazaskeri oldu. Zilhicce 974'de (Haziran 1567) azledilip emekli edildi. Sonra Edirne'ye göçtü. Safer 981'de (Haziran 1573) Edirne'de Dârülhadis Medresesi verilip Zilhicce 982'de (Mart-Nisan 1575) istifa eyledi. 11 Rebiyülâhir 988'de (26 Mayıs 1580) vefat etti. Küçükkaraman'da medfundur. Yaşı 70'dir. Bir mescidi ve dârül-

kurrâsı vardır. Babasının Edirne'deki mescidini genişletti. İkinci defa kazaskerlikten şeyhülislâm olmuştur. Bu, sadâretten Rum'a gelince beylerbeyiler kazaskerlerden önce gelirlerdi. Rumeli ve Anadolu beylerbeyilerden başkasına önce gelmek bunun eseridir. 1017'de (1608) Maryol Hüseyin Paşa Rumeli beylerbeyi olduğunda, kazasker Abdülaziz Efendi Rumeli kazaskeri olunca mutlak beylerbeyilerin önüne geçmeleri ferman olundu. Divan-ı Hümâyûn'da leğen ibrik vüzerâya mahsus olup kazaskere su alır, havlu gelirken ayrı leğen ibrik gelmesine sebep olmuştur. Eserleri: *Şerh-i Hidâye*, *Şerh-i Miftâh*, *Hâşiye-i Sadrü'ş-Şeria*, *Hâşiye-i Tecrid*, *Telvih*, *Mevâkıf* ta'likatı, tefsire dair kelimat. Kardeşi Şeyhî Efendi'dir(→). Oğlu Mustafa Hilmî Efendi 977'de (1569/70) 25 yaşında vefat etti. Genç ve şairdi. Torunu Ahmed Şeyhî Efendi mevalîdendir. Onun oğlu Serbendî İsmail Efendi olup bunun oğlu Serbendîzâde Ebûssuûd Efendi'dir. Kadızâde'nin bir oğlu da defterdar Abdurrahman Efendi'dir. (III. 164/65)

Şemseddin Efendi (Muallimzâde) Hoca Atâullah Efendi'nin oğlu olup 950'de (1543/44) doğdu. Müderris, Galata, iki defa Bursa ve Edirne mollası olup Şevvâl 1001'de (Temmuz 1593) İstanbul kadısı olarak Receb 1002'de (Mart-Nisan 1594) azledildi. 1003'de (1594/95) ikinci defa İstanbul kadısı olup 1004'de (1595/96) azledildi. Ramazan 1009'da (Mart 1601) Anadolu kazaskeri olup Safer 1010'da (Ağustos 1601) emekli oldu. Şevvâl 1011'de (Mart-Nisan 1603) vefat etti. Vefa yakınında medfundur. Âlim, yumuşak huyluydu. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (III. 166)

Şemseddin Efendi (Nefeszâde) Bostan Efendi'nin tezkirecisi olup müderris, molla, Mekke kadısı oldu. 1054'de (1644) vefat etti. Oğlu Hüseyin Efendi olup bunun oğlu Mustafa Efendi Safer 1129'da (Ocak-Şubat 1717) vefat eylemiştir. Diğer oğlu Mehmed Efendi'dir(→). Torunlarından biri Şemseddinzâde Mehmed Efendi(→), diğeri Mehmed Abdullah Efendi'dir(→). (III. 167)

Şemseddin Habib Efendi (Dülgeroğlu) Bir mescid yapıp vefatında oraya defnedilmiştir. (III. 167)

Şemseddin İsmail Efendi Rızâ Efendi'nin oğlu olup vâlide kethüdâsı Yusuf Ağa'nın(→) kızı Zeliha Hanım'la evlenmiştir. Kalyonlar serhalifesi iken tersane zimmeti olup 1245'de (1829/30) Adana'ya gönderilmişti. Döndükten sonra 1275'de (1858/59) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (III. 169; IV. 669)

Şemseddin Mehmed (Fenârî) Hamza b. Mehmed'in oğlu ve Cemâleddin Aksarayî'nin şâkirdidir. Sonra Mısır'da Ekmeleddin'den tahsil eyledi. Müderris ve Osmanlı Devleti'nde ilk şeyhülislâm oldu. 832'de (1429) veya 834'de (1430/31) vefat etti. İlmen ve fazlen dahi asrın şeyhülislâmı idi. *Şemsîye Şerhi* ve *Câmî Telhisi Şerhi* bunundur. Nahivde bir metin yapıp oğlu Mehmed Şah bunu Bursa'da tamamladı. Bu da 836'da (1432/33) vefat eylemiştir. Gayet zeki ve âlimdi. Diğer oğlu Yusuf Efendi ise II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eylemiştir. Mehmed Şah'ın oğlu Hasan Çelebi ve damadı Kadı Mûsâzâde Mehmed Efendi olup bunun oğlu Haydar Efendi'dir. Mehmed Şah'ın bir oğlu da vezir Ahmed Paşa'dır. Yu-

suf Efendi'nin oğlu sudûrdan Alâeddin Ali Efendi olup bunun oğulları sudûrdan Muhyiddin Mehmed Şah ile Şeyhülislâm Muhyiddin Efendi'dir. Muhyiddin Mehmed Şah Efendi'nin oğulları Abdülbâkî Efendi ve Yusuf Efendi'dir. Torunlarından Pîrî Efendi oğlu Mahmud Efendi, onun oğulları Şeyhî Mehmed Efendi ile Mehmed Şah Efendi'dir. (III. 159)

Şemseddin Mehmed Bey (Hatmanzâde) (Cihanzâde) Moravî Hatmanzâdedir ki, Cihanzâde dahi denir. Müderris olup 1226'da (1811) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Damadı Arabzâde Zekî Efendi'dir. (III. 167)

Şemseddin Mehmed Buharî (Emir Sultan) Buharalıdır. Babası, Ali Hüseyin olup seyyiddir. Bursa'ya gelip yerleşmiştir. Büyük ve küçük herkesin mercii oldu. I. Bâyezid (Yıldırım) kendisine evlâdı gibi muhabbet edip kızını nikâhlamıştır. I. Mehmed (Çelebi) ve II. Murad'dan da riayet görmüştür. Bursa'da, tarihi "İntikal-i Emir" olan 833'de (1429/30) vefat eyledi. Nurbahşî tarikinden ve ermiş sayılanlardan, fâzıl ve kâmildi. Vefatında, müridlerinden Karasili Hasan Hoca şeyh olmuştur. Müridlerinden biri de Baba Zâkirî olup I. Mehmed (Çelebi) devrinde (1413-1421) vefat eyledi. Bursa'da, Namazgâh yakınında cami yapıp orada defnolunmuştur. Bu da ermiş sayılanlardandır. Bunun müridi de Ramazan Baba olup Bursa'da vefat etti. Sonra Emir'in halifesi Mahmud Bedreddin şeyh olup vefatında oğlu Lutfullah oldu ve II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat eyledi. Yerine Şeyh Dâvud ve sonra Abdurrahman b. Lutfullah, vefatında oğlu Ahmed Efendi olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eylemiştir. Yerine diğer oğlu Lutfullah Efendi olarak 971'de (1563/64) vefat etti. Yerine Mustafa Efendi geçip 984'de (1576) vefat etti. Sonra Ali Efendi, vefatında 1039'da (1629/30) halifesi Şeyh Azizzâde Mehmed Efendi olup 1059'da (1649) attan düşerek vefat edince oğlu Mustafa Efendi olup 80. gün vefat ederek kardeşi şeyh oldu. Sonra Selâmî halifesi Ali Efendi şeyh olup 1125'de (1713) vefat etti. Sonra Eşrefzâde Abdülkadir Efendi hulefâsından Lutfullah Efendi b. Şeyh İshak şeyh olup 1160'da (1747) çiçekten vefat etmiştir. (III. 159/60)

Şemseddin Mehmed Dede Mûsâ Dede'nin oğludur. 1147'de (1734/35) Kasımpaşa Mevlevîhanesi ve 1157'de (1744) Yenikapı Mevlevîhanesi ve 1164'de (1751) Galata Mevlevîhanesi'ne şeyh olmuştur. 1184'de (1770/71) hacca gidip 1185'de (1771) orada vefat eyledi. Zamanında tekkeyi III. Mustafa yenilemiştir. (III. 167)

Şemseddin Mehmed Dede Ali Dede'nin oğludur. 1242'de (1826/27) vefatında Kasımpaşa Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 1268'de (1851/52) vefat edip yerine halen postnişîn olan Ali Dede Efendi geçmiştir. (III. 169)

Şemseddin Mehmed Efendi Ankaralı Muhyiddin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 932'de (1525/26) doğup 975'de (1567/68) vefat etmiştir. *Hidâye* ve *Sadru'ş-Şeria*'nın bazı konularına risaleler ve ta'likat yazdı. (IV. 343)

Şemseddin Mehmed Efendi Garseddin Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve saray tabibi oldu. 976'da (1568/69) reis-i etıbbâ oldu. Sonra

Şehzâde Mehmed b. Sultan Selim'e muallim oldu. Şehzâdenin vefatında eski hizmetine devam ederek Zilhicce 982'de (Mart-Nisan 1575) vefat etmiştir. Ulûm-ı riyâziye ve fenn-i heyette ve tecvidde mahirdi. Lâkin tabibliği eksikti. (III. 164)

Şemseddin Mehmed Efendi Darphaneden yetişerek halife oldu ve Muharrem 1254'de (Nisan 1838) ruznâme-i evvel oldu. Receb 1255'de (Eylül-Ekim 1839) azledildi. 1256'da (1840) maliye muhasabecisi olup 1257'de (1841) eshâm muhasebecisi oldu. 7 Zilhicce 1259'da (29 Aralık 1843) vefat etti. Eyüp'de, Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 169)

Şemseddin Mehmed Efendi İmam-ı Sultanî Nurî Mehmed Efendi'nin(→) oğlu olup müderris ve 1271'de (1854/55) Trabzon mollası olup sonra vefat etti. (III. 169; IV. 591)

Şemseddin Mehmed Efendi (Ak) Şihâbeddin Sühreverdî evlâdından Hamza'nın oğludur. Şam'da doğdu. Hacı Bayram Velî tarikinden olup İstanbul'un fethinde bulundu. Hz. Hâlid b. Zeyd Ebû Eyyûb Ensârî'nin mezarını keşfetti. İstanbul'un fethinden sonra Göynük'e gitti. 880'de (1475/76) vefat etti. Tıbba âşinâ idi. Tasavvuf ve tıpdan risaleleri vardır. Âlim, kâmil bir şeyh olup İstanbul'da bir mescid yaptı. Oğullarından biri Emrullah Efendi'dir(→). Hamdullah Efendi oğullarının küçüğüdür. Şairdir. Sa'dullah Efendi(→) büyük oğludur. Fazlullah Efendi önce ulemâdan ve sonra mutasavvıfeden oldu. Bir de meczup oğlu vardır. Ak Şemseddin'in vefatında yerine halifesi Şâmî Hamza oldu. Hulefâsından biri de Mısrî oğlu Abdürrahim olup *Vahdetnâme* müellifidir. Oğullarından Emrullah Efendi'nin oğlu Ömer Efendi ve onun oğlu da Mehmed Efendi'dir. (III. 160/61)

Şemseddin Mehmed Efendi (Mektûbîzâde) İstanbul pâyeli Ali Rızâ Efendi'nin oğludur. Müderris, Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) Sofya kadısı, sonra Şam mollası ve Rebiyülevvel 1277'de (Eylül-Ekim 1860) Mekke mollası oldu. Nâibliklerde gezerek Şa'bân 1284'de (Aralık 1867) İstanbul kadısı olup Rebiyülâhir 1288'de (Haziran-Temmuz 1871) vefat etti. Zevkine mecbur, gönül ehli ve yumuşak huyluydu. Oğlu müderris Sadreddin Mehmed Efendi kerim ve dirâyetli bir zat idi. Hüdâî Tekkesi şeyhi Rûşen Efendi'ye damad olmuştu. (III. 169)

Şemseddin Mehmed Efendi (Mudanyalızâde) Şeyh Rûşen Efendi'nin oğludur. Arabzâde Atâullah Efendi'ye damad oldu. Müderris, Şam mollası ve 1225'de (1810) Mekke pâyesi oldu. 20 Şevvâl 1228'de (16 Ekim 1813) vefat eylemişti. Hüdâî Tekkesi'nde medfundur. Oğlu Muhyiddin Mehmed Efendi'dir(→). Torunu Mehmed Necmeddin Efendi'dir(→). (III. 167)

Şemseddin Mehmed Efendi (Şerifzâde) Mustafa Edib Efendi oğludur. 1228'de (1813) müderris, Şevvâl 1263'de (Eylül-Ekim 1847) Haleb, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Mısır mollası ve Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) Mekke mollası olup sonra vefat etti. (III. 169)

Şemseddin Mehmed Efendi (Şeyh Abdullahzâde) Müderris olup 1248'de (1832/33) vefat etti ve Hüdâî Tekkesi'ne defnedildi. (III. 168)

Şemseddin Mehmed Efendi (Şeyh Selâmîzâde) Hasan Efendi'nin(→)

oğludur. Müderris olup 1179'da (1765/66) vefat etti. (II. 150)

Şemseddin Mehmed Efendi (Timurtaş) Abdullah'ın oğludur. Müderrisdi. 1004'de (1595/96) vefat etti. *Şerh-i Tenvirü'l-Ebsâr* bunundur. (III. 165)

Şemseddin Nahifî Aydınlıdır. İran'da okuyup davetle Osmanlı ülkesine gelip padişahın iltifatına mazhar oldu. Bu nimeti koruyamadı ve bu sebebden dimağına halel geldi. II. Bâyezid devri (1481-1512) ortalarında vefat eylemiştir. Üç dilde şair olup hezeli severdi. Edip, meânî ve beyânda engin bilgisi vardı. İlm-i edvârda "Bereket" adlı bir eser yaptı. (III. 161/62)

Şemseddin Velî Emir halifesi Hasan Hoca müridlerindendir. Şeyh olup Bursa'da Yahnikapan Mescidi'ni bina edip II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefatında oraya defnedildi. Malı çoktu. Evlâdı Bursa eşrafındandır. (III. 161)

Şemseddinzâde *bak.* Abdullah Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Şemsî Ahmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip iki defa reisülküttab olup 1102 (1690/91) yılından sonra vefat etti. (III. 170)

Şemsî Ahmed Paşa İsfendiyar ailesinden Kızıl Ahmed Bey'in torunu ve Mirza Paşa'nın oğludur. Küçük yaşlarda I. Selim'in (Yavuz) hizmetinde bulundu. Enderûn'dan avcıbaşı, bölük ağası, müteferrika ve sonra sipahiler ağası oldu. 958'de (1551) Şam ve 962'de (1555) Anadolu ve sonra Rumeli beylerbeyi oldu. II. Selim devrinde (1566-1574) vezir ve musâhib oldu. Sonra III. Murad devrinde itimada mazhar olarak devşirme usûlünün değiştirilmesine sebep oldu. 988'de (1580) vefat etti. Üsküdar iskelesi yakınında cami ve medrese yapıp oraya defnedildi. Cami, vefatı senesi bitti. Şiirde mâhir ve muhazarâta vakıftı. "Bugün gözden tolundu Şemsî Paşa" vefat tarihidir. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (III. 170)

Şemsî Çelebi İranlıdır. I. Selim (Yavuz) devrinde 920'de (1514) İstanbul'a gelip *Kitab-ı Deh Mürg*'ü padişaha takdim ederek göze girmiş bir şairdir. (III. 170)

Şeneklizâde *bak.* Mustafa Paşa

Şerbetçizâde *bak.* Hüseyin Efendi; İbrahim Çelebi

Şeref Abdullah Efendi Enderûn'dan yetişerek hazine-i hümâyûn başkâtibi ve Zilka'de 1273'de (Haziran-Temmuz 1857) hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) ayrıldı, sonra vefat etti. (III. 139)

Şeref Ahmed Efendi Tâhir Mehmed Efendi'nin(→) oğlu, sudûrdan Abdürrahim Efendi'nin torunudur. Müderris iken 1191'de (1777) vefat eyledi. Fâtih'de dedesinin yanına defnedildi. (III. 138; III. 242) [III. 138'de vefat tarihi yanlışlıkla 1091 (1680) olarak gösterilmiştir.]

Şeref Ahmed Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişerek hâcegândan oldu. Sonra Divan-ı Hümâyûn kesedarı olup 2 Şa'bân 1220'de (26 Ekim 1805) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 138)

Şeref Efendi Matbah emini Lutfullah Efendi'nin oğlu olup mektûbî-i sadr-ı âlîden yetişerek dahiliye mektupçusu, 1295'de (1878) evkaf mektupçusu

olmuş, 1297'de (1880) azledilmiş olarak ve ûlâ evveli rütbesini alarak emekli edilmiştir. 24 Ramazan 1310'da (11 Nisan 1893) vefat eylemiştir. (III. 139)

Şeref Han Meşhur tarihçidir ki, Kürt tarihi *Şerefnâme*'yi yazmıştır. Dedesi Şerefeddin Bey'in(→) mansıbı olan Bitlis'e, babası Şemseddin Bey'in vefatında tayin edilmiştir. 986'da (1578) Osmanlı Devleti'ne bağlı olarak vefat eylemiştir. (III. 138)

Şeref Hanım Şair Nebil Mehmed Bey'in(→) kızıdır. 1224'de (1809) doğdu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişmiştir. Usta şairdir. (III. 139)

Şeref İbrahim Efendi (Hacı) Kâtip, sonra hâcegândan olup vüzerâ kapı kethüdâsı oldu. 1245'de (1829/30) azledilerek Bursa'ya sürülmüştür. Sonra yine kapı kethüdâsı oldu. Şa'bân 1260'da (Ağustos-Eylül 1844) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 138)

Şeref Mehmed Efendi 1223'de (1808) doğdu. Gedikler ve evkaf tahrirat kâtibi ve sonra vüzerâ divan kâtibi olup 1270 (1853/54) yılından sonra vefat etmiştir. Şairdir. (III. 139)

Şeref Mehmed Efendi (Es'adzâde) Abdürrahim Fâiz Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 1160'da (1747) vefat etti. Şair ve ta'lik hattatıydı. (III. 138; I. 331)

Şeref Mehmed Efendi (Eşrefzâde) 1080'de (1669/70) Bursa'da doğdu. 1104'de (1692/93) şeyh oldu. Kumla'da şeyh iken 1145'de (1732/33) hacca gidip döndükten sonra 1146'da (1733/34) vefat eyledi. Ahmed Gazzî'den el alıp Bursa'da Şerefîye Tekkesi'ni kurdu. Âlim ve şairdi. (III. 138; I. 388)

Şeref Mehmed Efendi (Sâlihzâde) Sudûrdan Sâlih Efendi'nin oğludur. Müderris, evkaf müfettişi, 1238'de (1822/23) Galata, 1240'da (1824/25) Edirne mollası, 1244'de (1828/29) Mekke pâyesi ve 1252'de (1836/37) İstanbul pâyesi oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (III. 138/39)

Şeref Molla 931'de (1525) vefat etti. Bir mescidi vardır. (III. 138)

Şeref Paşa Cezire-i İbn Ömer beyi iken Rakka beylerbeyi olmuştur. 1027'de (1618) vefat etmiştir. (III. 138)

Şeref Süleyman Çelebi Ayasofya mütevellisi İsmail Ağa'nın oğludur. 1110'da (1698/99) vefat etti. (III. 138)

Şerefeddin Ağa Musâhib ve sonra başmusâhib ve Hâfız Behrâm Ağa'nın vefatında dârüssaâde ağası olup Muharrem 1305'da (Eylül 1888) azledilerek Cemaziyelevvel 1306'da (Ocak 1889) Medine'de vefat eyledi. (III. 140)

Şerefeddin Bey Şeref Han da denir. Bitlis beyidir. I. Selim'e (Yavuz) kulluğunu sunarak sancağı ibka olundu. Sonra 940'da (1533/34) vefat etmiştir. Oğlu Şemseddin Bey ve onun oğlu Şeref Han'dır. (III. 139)

Şerefeddin Efendi İranlıdır. Müderris, Amasya müftüsü, sonra emekli oldu. 1009'da (1600/01) vefat etmiştir. (III. 140)

Şerefeddin Kemâl (Kırımî) İbn Bezzâz şâkirdi olup Osmanlı ülkesine göçtü ve II. Murad'ın ikramına mazhar oldu. 840'da (1436/37) Bursa'da vefat eyledi. *Şerh-i Menâr*'ı yazdı. (III. 139)

Şerefeddin Mehmed Efendi Abdüşşekûr Efendi'nin oğludur. Rebiyülâhir 1277'de (Ekim-Kasım 1860) babası yerine şeyh oldu. Rebiyülâhir 1291 (Mayıs-Haziran 1874) sonlarında imam-ı sânî olunca meşihati oğluna terk etti. 1293'de (1876) ayrılıp molla ve nihayet Mekke mollası oldu. 12 Muharrem 1304'de (11 Ekim 1886) vefat eyledi. (III. 140)

Şerefeddin Mustafa Efendi Çamlıca'da Selâmî Efendi Tekkesi şeyhi olup 1271'de (1854/55) vefat etti ve oraya defnedildi. (II. 301; III. 140)

Şerefeddin Paşa II. Murad'ın (hd 1421-1451) hadımlarından sâdık bir yiğitti. (III. 139)

Şerhî *bak.* Mehmed Paşa

Şerif *bak.* Abdullah; Abdullah Paşa; Abdülkerim; Abdülmuttalib Efendi; Aclân; Ahmed; Ahmed Tevfik Bey; Ali; Ali Efendi; Ali Mehdî; Ali Paşa; Atife (Uteyfe); Berekât; Ca'fer; Ebû Nümey Muhammed I; Ebû Nümey Muhammed II; Ebû Talib I; Ebû Talib II; Ebûlberekat; Ebûlgays; Fahd; Gâlib Efendi; Hamud; Hasan; Hasan Paşa; Hâşim; Hüseyin Paşa; İbrahim; İdris; Katâde; Mehmed Paşa (Emir); Mesâid; Mes'ud I; Mes'ud II; Mes'ud III; Muhammed; Muhammed Bey; Muhammed Efendi; Rümeyse; Sa'd Paşa; Said; Selim Sırrî Paşa; Sürûr; Yahyâ; Yümni; Zeyd

Şerif Abdurrahman Efendi Selânik nakibi Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik müftüsü ve 1246'da (1830/31) Belgrad mollası oldu. 1260'da (1844) vefat eyledi. Şairdir. (III. 145)

Şerif Ağa Enderûn'dan yetişerek Cemaziyelevvel 1243'de (Kasım-Aralık 1827) miftâh ağası, Şevvâl 1243'de (Nisan-Mayıs 1828) tülbend ağası ve sonra rikâbdar-ı şehriyârî oldu. 1246'da (1830/31) o mesnedin lağviyle seferli kethüdâsı olup sonra vefat etti. (III. 145)

Şerif Ahmed Efendi Seydâ Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Mektûbî-i sadâret hulefâsından iken Safer 1232'de (Ocak 1817) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. Oğlu Said Mehmed Bey'dir(→). (III. 119)

Şerif Ahmed Efendi Mektûbî-i defterî hulefâsından olup 1241'de (1825/26) küçük evkaf muhasebecisi ve 1242'de (1826/27) haslar mukataacısı oldu. Sonra vefat etti. (III. 145)

Şerif Ahmed Efendi (Feyzîzâde) Müderris ve mahrec mollası olup 17 Ramazan 1254'de (4 Aralık 1838) vefat etti. (III. 145)

Şerif Ali Efendi Zeynelibâd Efendi'ni(→) oğludur. Müderris olup Sahn müderrisi iken 1020'de (1611) vefat etti. (II. 436)

Şerif Âtıf Mehmed Efendi Tahsin Hasan Efendi'nin(→) oğludur. Sadâret mektûbî kaleminden yetişip hâcegândan oldu. 10 Şa'bân 1262'de (3 Ağustos 1846) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (II. 49)

Şerif Efendi Şirvanlıdır. Hoca Sa'deddin Efendi'nin kethüdâsıydı. Müderris, molla, sonra İstanbul pâyesiyle Ayasofya müderrisi oldu. Nice seneler ibadetle Zilka'de 1031'de (Eylül 1622) vefat etmiştir. (III. 141)

Şerif Efendi Yenişehirli Şeyh Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, Yenişehir ve Bursa mollası oldu. 12 Şa'bân 1122'de (6 Ekim 1710) vefat etti. Fâzıl ve güler yüzlüydü. Ümmî

Sinan Türbesi haricinde medfundur. Oğlu Şeyhülislâm Mehmed Efendi' dir. Diğer oğlu Ali Efendi'dir. (III. 141)

Şerif Efendi (Çiçekli) Ankaralıdır. Bekâr olup 1235'de (1819/20) 80 yaşını geçerek vefat etti. Şairdir. (III. 144)

Şerif Efendi (Seyyid) Müderris olup Cemaziyelâhir 1153'de (Eylül 1740) vefat edip Nasûhî Tekkesi'ne defnedildi. (III. 142)

Şerif Halil Bey (Sekbanbaşızâde) Babası hâcegândan Abdullah Efendi'dir. Mektûbî-i sadâret hulefâsından olup 1237'de (1821/22) hâcegânlıkla haslar mukataacısı oldu. 1241'de (1825/26) ulûfeciyân-ı yemin kâtibi, 1244'de (1828/29) haslar mukataacısı, sonra serhalife, Cemaziyelâhir 1248'de (Kasım 1832) sadâret mektupçusu, 13 Şa'bân 1252'de (23 Kasım 1836) mülkiye müsteşarı olup 11 Şevvâl 1254'de (28 Aralık 1838) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Edip, kâtip olup kabiliyetliydi. Oğlu adliye başkâtibi Raûf Bey'dir. Kardeşi Edhem Ağa'dır(→). Damadı Mehmed Ali Ağa'dır(→). (III. 145)

Şerif Halil Yusuf Paşa Defterhaneden yetişip 1143'de (1730/31) tezkire-i sânî ve 1145'de (1732/33) tezkire-i evvel ve 1148'de (1735/36) cizye muhasebecisi, 1149'da (1736/37) sadâret kethüdâsı, 1150'de (1737/38) Rumeli askeri sağkol sürücüsü oldu. Muharrem 1152'de (Nisan-Mayıs 1739) dönüşünde başmuhasebeci ve sonra defter emini, 27 Safer 1156'da (22 Nisan 1743) kinci defa sadâret kethüdâsı, sonra vezirlikle Aydın valisi, Ramazan 1159'da (Eylül-Ekim 1746) Trabzon, Şevvâl'de (Ekim-Kasım) İnebahtı ve Şevvâl 1161'de (Eylül-Ekim 1748) Belgrad, sonra Ağrıboz ve Safer 1164'de (Ocak 1751) Bosna valisi olup Rebiyülevvel 1165'de (Ocak-Şubat 1752) aniden vefat etmiştir. Tedbirli, güçlü ve şairdi. Damad İbrahim Paşa'ya kasideler ve tarihler yapıp Arapça ve Farsça bazı kitap tercüme eylemiş ve eserleri beğenilmiştir. (III. 142)

Şerif Mehmed Ağa (Çelebizâde) Filibelidir. Eski kapıcıbaşılardan olup 1247'de (1831/32) Sofya mütesellimi oldu. Daha sonra vefat eyledi. (IV. 288)

Şerif Mehmed Bey Sadrazam Hamza Hâmid Paşa'nın oğludur. Müderris, 1195'de (1731) Kudüs mollası, 1203' de (1788/89) Bursa mollası oldu ve 1213'de (1798/99) Mekke mollası olarak orada vefat eyledi. Oğlu Seyyid Hacı Mehmed Hamdî Bey 1240 (1824/25) tarihine kadar hayatta kalmıştır. (III. 143)

Şerif Mehmed Çelebi İlmiye meslegindendi. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 140)

Şerif Mehmed Çelebi Eğirdirlidir. Şeyh Burhaneddin'in oğlu olup kadı idi. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. Oğlu sudûrdan Şerif Efendi'dir. (III. 141)

Şerif Mehmed Efendi Gelibolulu-dur. Şeyhî Efendi'nin oğludur. Müderris olup Zilhicce 1054'de (Şubat 1645) vefat etti. (III. 141)

Şerif Mehmed Efendi Dârüssaâde ağası yazıcısı olup 1115'de (1703/04) azlolundu. Sonra hâcegândan olup bazı divanî görevlerde ve bir hayli müddet tezkire-i sânîlikte bulundu. 1143'de (1730/31) azlolunup sonra vefat etmiştir. (III. 141/42)

Şerif Mehmed Efendi Müderris olup 1151'de (1738/39) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 142)

Şerif Mehmed Efendi Mustafa Paşa'nın damadı veya akrabasından olup hâcegânlıkla maliye tezkirecisi oldu. 1193'de (1779) vefat ederek aile mezarlığına defnedildi. (III. 142)

Şerif Mehmed Efendi Muhsinzâde Mehmed Paşa'nın mühürdarı olup sonra İstanbul gümrükçüsü oldu. 3 Zilka'de 1199'da (7 Eylül 1785) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 142)

Şerif Mehmed Efendi Karamanlıdır. Müderris, Eyüp kadısı, Cemaziyelevvel 1203'de (Şubat 1789) Mısır mollası, Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) Mekke kadısı, sonra İstanbul pâyesi olarak 21 Receb 1213'de (29 Aralık 1798) vefat eyledi. Zincirlikuyu'da medfundur. Ulemâdandır. Oğlu Ahmed Necib Efendi'dir. (III. 143)

Şerif Mehmed Efendi Cerrah Mehmed Paşa câbîsi ve imamı olup 1199'da (1785) vefat ederek 1227'de (1812) vefat eden oğlu Mehmed Sâlim Efendi ile Topkapı'da defnolundular. (III. 142)

Şerif Mehmed Efendi Ricâlden Uzun İbrahim Bey'in damadıdır. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Bazı görevlerde bulunup 13 Ramazan 1237'de (3 Haziran 1823) vefat etti. Kasımpaşa'da, Doymazdere'de kayınpederi yanına defnedildi. (III. 144)

Şerif Mehmed Efendi Şeyhülislâm Lâdikli Mehmed Efendi'nin(→) torunlarındandır. Serlevha-i yesâr kadılardan olup 1248'de (1832/33) vefat etti. Haydar civarında medfundur. (IV. 223)

Şerif Mehmed Efendi Hasib Paşa'nın kardeşidir. Müderris, molla olup 1254'de (1838) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Oğlu Şevket Paşa'dır. (III. 145)

Şerif Mehmed Efendi Buharalıdır. Nakşibendî şeyhlerinden olup Muharrem 1257'de (Mart 1841) vefat eylemiştir. Bostan İskelesi'nde defnedildi. (III. 145)

Şerif Mehmed Efendi Enderûnludur. Hazine-i hümâyûna başkâtip, Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) hazine-i hümâyûn kethüdâsı, Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) Meclis-i Vâlâ azası ve 1274'de (1857/58) bâlâ oldu. 1275'de (1858/59) azalıktan affolundu. Rebiyülevvel 1277'de (Eylül-Ekim 1860) tekrar aza oldu. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) azlolundu. 1287 (1870) yılına doğru vefat eyledi. Yaşlı, doğru, güzel yüzlü, iffetliydi. (III. 147)

Şerif Mehmed Efendi Ahıskalıdır. Dersiâm, müderris, molla, evkaf müfettişi ve Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) ticaret müfettişi, sonra İstanbul ve Anadolu pâyesi, 1293'de (1876) azledilerek bir müddet sonra Anadolu kazaskeri ve Receb 1305'de (Mart-Nisan 1888) Rumeli pâyesi olmuştu. Receb 1308 sonlarında (Mart 1891 başları) vefat ederek Fâtih Camii bahçesine defnedildi. Âlim, fâzıl, konuşması mükemmeldi. (III. 147)

Şerif Mehmed Efendi (Debbağzâde) Nu'man Efendi'nin oğludur. Devriye mollası olup 1256'da (1840) Bosna mollası oldu. 1260 (1844) tarihinden sonra vefat etmiştir. (III. 145; IV. 202)

Şerif Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Abdullah Efendi'nin oğludur. Müder-

ris, Yenişehir mollası, 1240'da (1824/25) Bursa mollası, 1242'de (1826/27) Mekke pâyesi, 1254'de (1838) İstanbul pâyesi, Receb 1265'de (Haziran 1849) Anadolu pâyesi, Rebiyülâhir 1269'da (Ocak-Şubat 1853) Anadolu kazaskeri, Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) Rumeli pâyesi ve 1275'de (1858/59) Rumeli kazaskeri olup Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) vefat eyledi. Bebek'de medfundur. İyilik ve cömertlik sâhibi, zengin, vakûr, edip, ihtişamı sever, Velî Efendizâde'ye tabiat olarak benzer, eğlenceye düşkündü. (III. 146)

Şerif Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Es'ad Mehmed Efendi'nin oğlu olup 1130'da (1718) doğdu. Müderris, Receb 1167'de (Mayıs 1754) Diyarbekir mollası oldu. Muharrem 1173'de (Eylül 1759) Bursa mollası, sonra Mekke pâyesi, 1180'de (1766/67) İstanbul kadısı, Cemaziyelâhir 1185'de (Eylül-Ekim 1771) Anadolu kazaskeri olarak 2 Rebiyülâhir 1186'da (3 Temmuz 1772) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1189'da (Ağustos 1775) birinci ve Cemaziyelâhir 1192'de (Temmuz 1778) ikinci defa birer sene Rumeli kazaskeri oldu. 25 Cemaziyelâhir 1192'de (21 Temmuz 1778) şeyhülislâm olup 5 Şevvâl 1196'da (13 Eylül 1782) ayrıldı. 27 Zilka'de 1203'de (19 Ağustos 1789) ikinci defa şeyhülislâm olup 28 Muharrem 1204'de (18 Ekim 1789) azledildi. 9 Ramazan 1204'de (23 Mayıs 1790) vefat etti. Tedbirli, üç dilde şiir ve inşaya muktedir, âlimdi. Sultanselim'de, dedesi İsmail Efendi Camii'ne defnedildi. Annesi Şeyhülislâm Mirzâde Mehmed Efendi'nin kızıdır. Oğlu Atâullah Efendi'dir. (III. 142/43)

Şerif Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) Atâullah Efendi b. Şerif Efendi'nin oğludur. Müderris, Ramazan 1239'da (Mayıs 1824) İzmir mollası, Muharrem 1246'da (Haziran-Temmuz 1830) Bursa mollası, 1254'de (1838) Mekke pâyesi, Receb 1262'de (Temmuz 1846) İstanbul pâyesi, Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) Anadolu pâyesi, 1267'de (1851) Encümen-i Dâniş reis-i evveli ve Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Rumeli pâyesi oldu. 1276'da (1859/60) vefat eyledi. Dedeleri yanına defnedildi. Yumuşak huylu, edip, maarifperver ve kerimdi. (III. 146)

Şerif Mehmed Efendi (Hâfız) Musannif Hacı İsmail Efendi'nin oğludur. Enderûn hocası olup müderrisdi. 1197'de (1783) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (III. 142)

Şerif Mehmed Efendi (Şerifîzâde) Şair Şerifî'nin oğlu olup 960'da (1553) doğmuştur. Müderris, Galata, Haleb, Şam, Mekke, Edirne ve Mısır mollası oldu. Cemaziyelâhir 1027'de (Haziran 1618) İstanbul kadısı olup senesinde azille Cemaziyelevvel 1029'da (Nisan 1620) Anadolu kazaskeri oldu. Senesinde azledildi. 1032'de (1623) Bursa'ya gönderildi. IV. Murad'ın tahta çıkmasıyla, Zilka'de 1033'de (Ağustos-Eylül 1624) ikinci defa Anadolu kazaskeri oldu. Cemaziyelâhir 1034'de (Mart 1625) nakibüleşraf olup Şevvâl 1034'de (Temmuz 1625) Rumeli kazaskeri oldu. 1035'de (1625/26) Rumeli kazaskerliğinden azledildi. 1039'da (1629/30) nekabetten istifa edip hacca gitti. 8 Zilka'de 1040 (8 Haziran 1631) pazar günü vefat eyledi. Fâzıl, edebiyatta mâhir, cömert ve iyi idi. "Şerifî" mahlasıyla şiirleri, tah-

mis, güzel kasideleri makbul ve Arapça inşa ve takrizleri rağbet bulmuş olup *Kaside-i Bürde*'ye tahmisi vardır. (III. 141)

Şerif Mehmed Efendi (Şerifzâde) Yenişehirli Şerif Efendi'nin oğlu Şeyhülislâm Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup nihayet Mekke kadısı iken Zilhicce 1209'da (Haziran-Temmuz 1795) vefat eyledi. Oğlu Es'ad Mehmed Efendi(→), torunu Şerif Mehmed Efendi'dir(→). (III. 143)

Şerif Mehmed Efendi (Şerifzâde) Şerif Mehmed Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup Zilka'de 1239'da (Temmuz 1824) vefat etti. Tunusbağı'na defnolunmuştur. (III. 143)

Şerif Mehmed Efendi (Vardarî Şeyhzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 25 Muharrem 1235'de (13 Kasım 1819) vefat eyledi. Fâtih'de medfundur. (III. 144; IV. 282)

Şerif Mehmed Magribî Keramet sâhiplerinden olup yaşı 60'ı geçmiş olduğu halde 809'da (1406/07) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 140)

Şerif Mehmed Paşa Zaim Ali Ağa'nın oğlu olup Safer 1161'de (Şubat 1748) doğdu. Kalemden yetişerek 1185'de (1771/72) arabacılar kâtibi olarak hâcegân mesleğine girdi. Sonra ruznâme-i sânî, Haremeyn muhasebecisi ve defterdar mektupçusu ve Şevvâl 1193'de (Ekim-Kasım 1779) teşrifatçı olup Zilhicce 1193'de (Aralık 1779) kethüdâ kâtibi oldu. Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) orduda defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Şa'bân 1207'de (Mart-Nisan 1793) azledilip Ramazan 1208'de (Nisan 1794) barut-hane nâzırı, sonra başmuhasebeci, 14 Cemaziyelevvel 1209'da (7 Aralık 1794) kethüdâ-yı sadr-ı âlî, sonra ikinci defa ilâve olarak baruthane nâzırı, Şevvâl 1209'da (Nisan-Mayıs 1795) ruznâme-i evvel, Cemaziyelevvel 1210'da (Kasım-Aralık 1795) ikinci defa kethüdâ-yı sadr-ı âlî ve baruthane nâzırı oldu. 24 Safer 1213'de (7 Ağustos 1798) kethüdâlıktan azledilerek defter emini, 9 Zilka'de 1213'de (14 Nisan 1799) rikâb-ı hümâyûn defterdarı, 1214'de (1799/1800) tersane emini ve Rebiyülevvel 1216'da (Temmuz-Ağustos 1801) Mısır defterdarı oldu. Husrev Paşa ile geçinemeyip Cemaziyelevvel 1217'de (Eylül 1802) istifa eyledi. Ardından vezirlikle Cidde ve Habeş valisi oldu. Cemaziyelâhir 1218'de (Eylül-Ekim 1803) vefat eyledi. Sâdık, doğru, cömert, güler yüzlüydü. Ev idaresinde savurgan olup hayli paraya malik olduysa da güç halle idare edebildi. Oğlu Said Siret Bey'dir. Bunun oğulları Nihad Bey ile Küçük Şerif Paşa'dır. Torunlarından biri de Avnî Efendi'dir. (III. 143/44)

Şerif Mehmed Paşa İshak Paşa'nın torunu Süleyman Paşa'nın oğludur. Babasının hayatında, henüz 17-18 yaşında iken kapıcıbaşı oldu. 1205'de (1790/91) babasının vefatında Çıldır eyâleti İshak Paşa'ya verildi ve az bir müddet sonra kendileri İshak Paşa yerine, 1206'da (1791/92) vezir rütbesiyle vali oldu. Receb 1211'de (Ocak 1797) azledildi. Az müddette Maraş ve Rakka valisi, 1212'de (1797/98) Haleb ve sonra Adana valisi olup 1217'de (1802/03) azledildi. 1222'de (1807) Kars, ardından Diyarbekir, ikinci defa Adana, 1223'de (1808) Karahisar-ı Sâhib valisi ve 1224'de (1809) Trabzon valiliğiyle Karadeniz sevâhili se-

raskeri oldu. Ancak Çıldır valisi Selim Paşa ile geçinemeyip azledildi. 1236'da (1820/21) Kandiye muhâfızı ve 1238'de (1822/23) Girit seraskeri olup Şa'bân 1238'de (Nisan-Mayıs 1823) vefat etti. Liyâkatli ve kabiliyetliydi. Kardeşi Said Bey'dir. (III. 144)

Şerif Mehmed Paşa Kalemden yetişip evkaf kesedarı, 1251'de (1835/36) rütbe-i sânîye ile Harem-i Şerif müdürü ve 20 Ramazan 1257'de (5 Kasım 1841) vezirlikle şeyhülharem oldu. Muharrem 1264'de (Aralık 1847) Cidde valisi olup Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) azledilmiş, Ramazan 1267'de (Temmuz 1851) ikinci defa şeyhülharem olup Muharrem 1268'de (Kasım 1851) vefat etmiştir. Doğru, dindardı. (III. 146)

Şerif Mehmed Paşa Mısır'da yetişerek Mısır defterdarı ve mîrimîran oldu. Abbas Paşa'nın valiliğinde Mısır'ı terk ederek İstanbul'a geldi. Receb 1266'da (Mayıs-Haziran 1850) vezirlikle Meclis-i Vâlâ azası, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Bursa valisi, Receb'de (Nisan-Mayıs 1852) yine Meclis-i Vâlâ azası olup 1271'de (1854/55) Said Paşa'nın valiliğinde Mısır'a döndü. Gözleri kör olup Ramazan 1280'de (Şubat 1864) Mısır'da vefat etti. Hesap işlerini bilir, tedbirli, zenginlerdendi. Oğulları Halil Şerif Paşa ile Ali Paşa'dır. (III. 147)

Şerif Mehmed Paşa Şerif Paşazâde Said Siret Bey'in oğludur. Mısır'da yetişerek bazı müdürlüklerde, defalarca heyet-i nüzzârda, hariciye ve dahiliye ile riyâset-i nüzzârda bulundu. Rebiyülâhir 1293'de (Mayıs 1876) reis-i nüzzâr iken vezirlik verildi. Sonra 1295'de (1878) tekrar riyâset-i nüzzâra geçip birkaç sene sonra ayrılmış ve 1303'de (1885/86) vefat eylemiştir. Mısır erkânından biriydi. Tecrübeli, doğru ve asildi. (III. 147)

Şerif Mehmed Paşa (Seyyid) (Küçük Çavuş) Dergâh-ı âlî çavuşlarından olup yükselip defterdar-ı şıkk-ı sânî ve 1057'de (1647) yeniçeri ağası oldu. Zilhicce 1057'de (Ocak 1648) vezirlikle Mısır valisi oldu. Şa'bân 1059'da (Ağustos 1649) azledilerek İstanbul'a gelmiş, tutuklanıp affedildikten sonra 1060'da (1650) vefat edip Eyüp'e defnedilmiştir. Hattat ve hâfızdı. (IV. 164)

Şerif Muhammed Hindî Hacı Bektaş Velî hâdimi Seyyid Rızâ hulefâsından, Ahmed Yesevî tarikindendir. Hind'de, Hümâyûn Şah'a vezir oldu. Âdil Han, Hind'e hâkim olunca Hümâyûn Şah ile Tahmasb'a iltica eyledi. Sonra Osmanlı Devleti'ne sığındı. I. Süleyman (Kanunî) huzuruna kabul buyurup yetecek kadar maaş ihsan buyurdular. 4 sene İstanbul'da ikametle sonra beğendiği Temeşvar'da, Lipova kalesine gitti. Sonra 20 bin akçe zeâmet ihsan olundu. 974'de (1566/67) vefat eyledi. Seyyid, âlim, âbiddi. (II. 140/41)

Şerif Mustafa Ağa Yeniçeridir. Cemaziyelâhir 1231'de (Nisan 1816) kul kethüdâsı olup az müddette azledildi ve Sivas'a sürüldü. Sonra vefat etti. (III. 144)

Şerif Mustafa Paşa (Emir) Yeniçeri Ocağı'na mensup olup Rebiyülevvel 1057'de (Nisan 1647) silahdar ağası, Rebiyülâhir 1058'de (Mayıs 1648) yeniçeri ağası oldu. Şa'bân 1058'de (Ağustos-Eylül 1648) Bolu beyi olup Ramazan 1060'da (Eylül 1650) vezirlikle başdefterdar oldu. 1061'de (1651) Şam valisi olup Cemaziyelev-

vel 1063'de (Nisan 1653) ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1063 (1653) sonlarında azledilip Şa'bân 1064'de (Haziran-Temmuz 1654) vefat etti. Uzun yaşamış bir zat idi. (IV. 393)

Şerif Osman Efendi Köprülüzâde Hacı Ahmed Paşa'nın kethüdâsı olduğundan kapıcıbaşı olmuştur. 3 Zilhicce 1188'de (4 Şubat 1775) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 433)

Şerif Osman Paşa (Topal) İzmir köylülerinden Hacı Şerif Ağa'nın oğlu olup 1219'da (1804) doğdu. Bahriyeye girerek riyâle olmuş ve sonra Mısır'a gidip 1258 (1842) tarihlerinde dönerek bir aralık İzmit kaymakamı olmuş ve senelerce orada kalmıştır. Sonra Karasi mutasarrıfı, Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) Biga, 1271'de (1854/55) Rumeli pâyesiyle Kıbrıs mutasarrıfı, Muharrem 1273'de (Eylül 1856) Belgrad muhâfızı, 11 Receb 1277'de (23 Ocak 1861) vezirlikle Bosna valisi, Ramazan 1285'de (Aralık 1868-Ocak 1869) Tuna valisi olup yoldan yine Bosna valiliğiyle döndürülmüş ve 15 Safer 1286'da (27 Mayıs 1869) azlolunarak İstanbul'a getirilmiştir. 10 Cemaziyelâhir 1291'de (25 Temmuz 1875) vefat etmiştir. Tersane ardında medfundur. İyi idareye mâlik ve siyasî işleri bilirdi. Oğlu Raûf Paşa'dır. Kardeşlerinden biri nâibliktedir. (III. 449)

Şerif Paşa Balıkesir hânedanındandır. Kapıcıbaşı ve Şam mütesellimi olup Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) mîrimîran oldu. Sonra Kars ve Karasi mutasarrıflıklarında bulundu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Oğulları Es'ad Bey(→) ile Rumeli beylerbeyi pâyeli Ahmed Şükrî Paşa'dır. (III. 146)

Şerif Paşa Muşludur. Hânedandan olduğundan mîrimîran oldu. Bazı işlerde ve mülkiye kaymakamlıklarında bulunmuştur. 1284'de (1867/68) Şûrâ-yı Devlet azasından olup ayrıldıktan sonra vefat eyledi. Ilımlı bir adamdı. (III. 147)

Şerif Paşa (Hamal) Nizâmiye askerliğinin kuruluşunda hamallıktan nefer oldu. 1246'da (1830/31) miralay, 1249'da (1833/34) süvari livâsı, 1253'de (1837/38) ferik olarak Rakka kaymakamı ve Receb 1256'da (Eylül 1840) İzmit mutasarrıfı ve Rebiyülâhir 1260'da (Nisan-Mayıs 1844) vezirlikle Musul valisi ve Zilka'de 1260'da (Kasım-Aralık 1844) Konya ve Zilhicce'de (Aralık 1844-Ocak 1845) Sivas valisi olup Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) azledilmiş ve 1263'de (1847) vefat eylemiştir. Üsküdar'da, Hüdâî Tekkesi'nde medfundur. Savaşçı ve cesurdu. (III. 146)

Şerif Paşazâde *bak.* Nihad Bey

Şerif Paşazâde III. Selim devri (1789-1807) vezirlerinden Şerif Mehmed Paşa oğullarıdır ki, şair Nihad Bey ile Mısırlı Küçük Şerif Paşa bunlardandır. Beylerbeyi pâyeli Balıkesirli Şerif Paşa oğulları defter-i hakanî senedât müdürü ve İstanbul pâyeli Es'ad Bey, Ahmed Şükrî Paşa ve Celâl Paşa olup ricâlden Nurî Bey, Gürcü Yusuf Paşa'nın oğlu olarak bunlarla akrabalığı vardır. Nurî Bey Bâbıâlî kaleminden yetişerek mâbeyn-i hümâyûn kâtibi ve reji komiseri oldu. Bâlâ ricâlindendir. (IV. 694/95)

Şerife Ayşe Hanım İsmail Ağa'nın kızıdır. 3 Zilhicce 1296'da (18 Kasım 1879) vefat eyledi. Hattatdı. (III. 148)

Şerifî *bak.* İbrahim Efendi (Seyyid)

Şerifî Efendi Bâbıâlî'den yetişip âmedî kalemine girmiş ve birçok sene orada bulunduktan sonra emekli olmuştu. 15 Muharrem 1311'de (29 Temmuz 1893) vefat etmiştir. Hattatlığı vardı. (III. 147)

Şerifî Mustafa Paşa İşkodralı Gazi Mehmed Paşa'nın torunu Mehmed Âsaf Paşa'nın oğlu olup 27 Ramazan 1211'de (26 Mart 1797) doğmuştur. 1225'de (1810) büyük amcası İbrahim Paşa'nın vefatında mîrimîranlıkla İşkodra valisi oldu. 20 Rebiyülâhir 1227'de (3 Mayıs 1812) vezir rütbesi ihsan buyuruldu. 1235'de (1819/20) Tepedelenli Ali Paşa hadisesinde Berat, 1239'da (1823/24) Ohri ve İlbasan sancakları ve seraskerlik ilâve edildi. 1245'de (1829/30) Vidin seraskeri olarak Kalafat ve Rahova'yı harben almıştır. Cemaziyelevvel 1247'de (Ekim 1831) zamanın sadrazamı Reşid Mehmed Paşa varışında kumandasındaki askerlere kendisini teslim ile Osmanlı Devleti'nin adaletine sığınmış ve İstanbul'a getirilmiştir. Muharrem 1262'de (Ocak 1845) Bolu ve Kastamonu, Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) Sayda, Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) Adana ve Maraş valisi olup Safer 1268'de (Aralık 1851) azledildi. 1269'da (1852/53) Hersek, Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) Konya, Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) Cezâyir-i Bahr-i Sefid, o sene Cemaziyelevvelinde (Ocak 1857) Haleb ve Cemaziyelâhir 1274'de (Ocak-Şubat 1858) İzmir valisi olup ardından şeyhülvüzerâ dahi olmuştur. Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) şeyhülharem olup 7 Zilka'de 1276'da (27 Mayıs 1860) Medine'de vefat eylemiştir. Bakî'de medfundur. İlim, fazilet ve tedbir sâhibi, cesur ve Mevlevî idi. Oğullarından Hasan Hakkı Paşa ve Mahmud Paşa vefat eylemiş, ancak küçüğü, bâlâ rütbesi ricâlinden ve Şûrâ-yı Devlet azasından Ali Rızâ Beyefendi hayattadır. Damadı Hüseyin Paşa'dır(→). 1245'de (1829/30) Rusların Silistre cihetinden Balkanlara saldırarak Edirne'yi istilaya el uzatmalarında maiyetinde bulunan 40 bin Arnavut yiğidini yanına alarak Filibe cihetine memur olup ol vakit Rusya Ordusu kumandanına hitâben yazdığı bir ihtarnâmede, daha ileriye saldıracak olurlarsa Balkanlar cihetinde bulunan dönüş yolunu kesmeye mecbur olacağını beyan ederek musâlahanın akdine hizmeti geçmiş ve barıştan sonra murassa bir kılıç ve taltifnâme-i hümâyûn gönderilmiştir. (IV. 477)

Şerifîzâde *bak.* Şerif Mehmed Efendi

Şerifzâde *bak.* Ali Efendi; Edib Mustafa Efendi; Es'ad Mehmed Efendi; İsmail Ağa (Seyyid); Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Seyyid); Şemseddin Mehmed Efendi; Şerif Mehmed Efendi; Şerif Mehmed Efendi

Şerifzâde III. Ahmed devri (1703-1730) âlimlerinden Şeyh Mahmudzâde Şerif Efendi oğullarına denir. Şeyhülislâm ve kazasker olanı olmuş ve çeyrek asır öncesine kadar isimleri görülmüştür. (IV. 694)

Şer'îyatçı *bak.* Abdullah Efendi; Halil Efendi (Hâfız); Osman Efendi; Ömer Efendi

Şermî *bak.* Şehidî Çelebi

Şermî Ali Çelebi Üsküdarlıdır. Şeştarî ve topçu olup 1127'de (1715) vefat etti. Şairdir. (III. 140)

Şermî Mehmed Emin Efendi İvâz Paşa'nın oğlu Mustafa Bey'in dairesi

yetiştirmelerindendir. III. Selim devri (1789-1807) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 140)

Şermî Mustafa Efendi İbrahim Afif Efendi'nin oğlu olup müderris iken Zilhicce 1227'de (Aralık 1812) vefat etmiştir. (III. 140)

Şermî Mustafa Efendi Afif İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Zilhicce 1277'de (Haziran 1861) vefat etti. (III. 484)

Şetvan Ahmed Efendi Bingazilidir. İstanbul'a yerleşerek 1299'da (1882) vefat etti. Fâtih Camii bahçesine defnedildi. Muhaddis, müfessir, şairdir. (III. 136)

Şevket Ahmed Bey Ağrıbozlu, ulemâdan Hacı İsmail Bey'in oğludur. Bâbıâlî'den yetişip mâbeyn-i hümâyûnda kâtip oldu. Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) Şûrâ-yı Devlet azası, Safer 1290'da (Nisan 1873) icra reisi, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) şehremini ve Rebiyülâhir 1291'de (Mayıs-Haziran 1874) yine Şûrâ-yı Devlet azası oldu. 13 Ramazan 1292'de (13 Ekim 1875) tekrar icra reisi olarak 28 Muharrem 1295'de (1 Şubat 1878) vefat etti. Bostan İskelesi'nde medfundur. Doğru, edip, asildi. (III. 175)

Şevket Bey Beykozludur. Adliyede sicil müdürü ve ûlâdan olmuştu. 6 Şa'bân 1313'de (22 Ocak 1896) vefat eyledi. (IV. 860)

Şevket Efendi Maraşlıdır. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup Mevlevî ve şairdi. Bu senelerde (1850'ler) vefat etti. (III. 174)

Şevket Mehmed Bey Ağnâm müdürü Mahmud Nedim Bey'in oğludur. Yetişerek vüzerâ kapı kethüdâlarından olmuştur. 17 Ramazan 1270'de (3 Nisan 1854) vefat etti. Bostan İskelesi'nde medfundur. (III. 174)

Şevket Mehmed Efendi Cemaziyelevvel 1219'da (Ağustos 1804) İstanbul'da doğdu. Divan kaleminde Arapça ve Farsça öğrenip Firarî Ahmed Paşa'ya divan kâtibi oldu. 1267'de (1851) hassa muhasebecisi ve Muharrem 1270'de (Ekim 1853) Dersaâdet muhasebecisi oldu. 1284'de (1867/68) kapı kethüdâsı olup sonra vefat etti. Şairdi. *Eser-i Şevket* isminde bir eseri vardır. (III. 174/75)

Şevket Mehmed Paşa İstanbulludur. 1240'da (1824/25) doğdu. Maliye vâridat muhasebe kaleminden Bağdad mal müdürü, 1270'de (1853/54) Bağdad ve 1272'de (1855/56) Erzurum ve 1276'da (1859/60) İzmir defterdarlığına memur oldu. 1279'da (1862/63) İzmir rüsûmat nâzırı, 1286'da (1869/70) ûlâ evveliyle rüsûmat meclis reisi, 1296'da (1879) bâlâ rütbesiyle şeyhülharem ve 3 Rebiyülevvel 1298'de (3 Şubat 1881) vezir rütbesi ihsan buyurulmuş ve o sene ayrılarak 20 Zilka'de 1308'de (27 Haziran 1891) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. Zengin ve hesap işlerine vâkıftı. (III. 175)

Şevket Mustafa Bey (Hazinedarzâde) Abdullah Paşa'nın(→) oğludur. 12 Cemaziyelevvel 1307'de (4 Ocak 1890) vefat etmiştir. Eyüp'e defnedildi. (III. 397)

Şevket Mustafa Efendi Sertabib İsmail Efendi oğludur. İmtihanla 1280'de (1863/64) müderris olup Zilhicce 1285'de (Mart-Nisan 1869) ahkâm-ı adliye azası oldu. Fâtih dersiâmı olduğundan Meclis-i Tedkikat-ı Şer'îye azalığına da memur oldu. Sonra molla ve Mekke pâyesi oldu. 19 Muhar-

rem 1291'de (7 Mart 1874) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. Fâzıl, kâmil, şehrîlerde ilimde nadirdi. (III. 175)

Şevket Mustafa Paşa Mekteb-i Harbiye'den çıkıp miralay, livâ ve piyade dairesi müdürü olmuştur. Ferik olarak 10 sene kadar o hizmette bulunduktan sonra 1309 başlarında (1891 ortaları) 5. Ordu kumandan vekâleti ile gönderilmiş ve 14 Ramazan 1309'da (12 Nisan 1892) orada vefat etmiştir. (IV. 488)

Şevket Paşa 1250'de (1834/35) doğdu. Yâver-i padişahî ve sonra 1284'de (1867/68) livâ ve sonra ferik olarak Arabistan canibine gönderilmişti. (III. 175)

Şevket Paşa Hasib Paşa'nın kardeşi Şerif Efendi'nin oğludur. 1259'da (1843) doğdu. Annesi sonra Kıbrıslı Mehmed Paşa'ya vardığından Mekteb-i Harbiye'ye girip erkân-ı harp çıktı. 1284'de (1867/68) livâ, sonra ferik olarak İşkodra valisi olmuş ve 17 Ramazan 1290'da (8 Kasım 1873) Boyana nehrinde boğularak vefat eylemiştir. Hamiyetli, gayretli bir gençti. (III. 175)

Şevket Süleyman Paşa Divan kaleminden yetişerek 1251'de (1835/36) âmedî hulefâsından oldu. Zilhicce 1255'de (Şubat 1840) hariciye kâtibi, Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) beylikçi vekili ve Zilhicce 1256'da (Şubat 1841) asâleten beylikçi olup Zilhicce 1259'da (Ocak 1844) azledildi. Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) ikinci defa hariciye kâtibi, Receb 1261'de (Temmuz 1845) Berlin sefiri ve Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) ûlâ sânîsiyle ikinci defa beylikçi oldu. Şa'bân 1265'de (Haziran-Temmuz 1849) ûlâ sınıf-ı evveli, Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) sadâret müsteşarı vekili olup Cemaziyelevvel 1266'da (Mart-Nisan 1850) vekâleti sona erdi. Receb 1268'den (Nisan-Mayıs 1852) Şevvâl 1268'e (Temmuz-Ağustos) kadar müsteşar vekili oldu ve bitiminden birkaç gün geçince bâlâ rütbesiyle asâleten müsteşar oldu. Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Meclis-i Vâlâ azası olup Şevvâl'de (Temmuz) ikinci defa sadâret müsteşarı oldu. Şa'bân 1272'de (Nisan 1856) Meclis-i Vâlâ azası olup Şa'bân 1273'de (Nisan 1857) vezir rütbesiyle Meclis-i Tanzimat azası oldu. 2 Şa'bân 1276'da (24 Şubat 1860) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Münşî, tedbirli, bekâr ve zevk ehliydi. (III. 174)

Şevkî Abdullah Efendi Sesi güzel olduğundan 1265'de (1849) imam-ı sânî-i sultanî oldu. Rebiyülâhir 1267'de (Şubat 1851) Selânik mollası oldu. O sene Mekke pâyesi olup 1268'de (1851/52) imametten azledildi. Şevvâl 1281'de (Mart 1865) İstanbul kadısı oldu ve Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) Anadolu pâyesi oldu. 4 Ramazan 1285'de (19 Aralık 1868) vefat eyledi. Hüdâî Mahmud Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (III. 173/74)

Şevkî Ahmed Efendi Tersane kaleminden yetişerek tersane ruznâmçecisi ve 1248'de (1832/33) tersane müdürü ve Rebiyülevvel 1250'de (Temmuz 1834) mevkufatçı oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 173)

Şevkî Ahmed Efendi İzmir müftüsü Çelebizâde olup müderris ve Rebiyülâhir 1268'de (Şubat 1852) Ayntab mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 173)

Şevkî Ahmed Efendi İstanbulludur. 1264'de (1848) mektûbî-i seraskerî

odasına girdi. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. Şairdir. (III. 174)

Şevkî Ahmed Efendi (Çelebizâde) Şeyhülislâm Çelebizâde Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'nin(→) evlâdındandır. Müderris, Bosna ve 1287'de (1870/71) Beyrut mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (I. 301; II. 435)

Şevkî Çelebi Bursalıdır. I. Selim'in (Yavuz) lalası Şemsî Bey'e Trabzon'da hizmet edip padişahça bilinir oldu. Sonraları Bursa'da Sultan Osman ve Sultan Orhan türbelerine türbedar oldu. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) *Süleymannâme* yazdıysa da tamamlayamamıştır. Şairdir. (III. 172)

Şevkî Efendi Türbeler evkaf kâtibi olup zenginlerdendi. 1108'de (1696/97) vârissiz vefat etmiştir. (III. 172)

Şevkî Efendi Müderris, sonra emekli oldu. 1222'de (1807) vefat eyledi. (III. 173)

Şevkî Hasan Efendi Düşenbelidir. Müderris olup Vefa'da Mehmed Çelebi Mektebi'nin ikinci vâkıfı oldu. 18 Zilhicce 1228'de (12 Aralık 1813) vefat etti. O mektebe defnedildi. (III. 173)

Şevkî Hüseyin Efendi Çavuşlar kâtibi Hayrî Efendi'nin oğludur. Müderris, molla ve Mekke kadısı olup 1181'de (1767/68) vefat eyledi. (III. 172)

Şevkî İbrahim Edhem Efendi Müderris ve 1279'da (1862/63) Ayntab mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 173)

Şevkî İbrahim Efendi Müderris iken 16 Rebiyülevvel 1161'de (16 Mart 1748) vefat etti. Topkapı'da medfundur. (III. 172)

Şevkî Mehmed Efendi Bursalıdır. "Çömez Ahmedzâde" denir. 1101'de (1689/90) genç yaşında vefat etti. Âlim ve ekser fende mâhir, şairdi. 1800 hadis-i şerifden oluşan *Zübdetü'l-Müteâl li-erbâbi'l-akl ve'l-kemâl*, fıkıhdan *Hâce-i Kuzât* ve *Evveliyat-ı Şerh-i Mahsusât* adlarında eserleri vardır. (III. 172)

Şevkî Mehmed Efendi Sivrihisar müftüsünün oğludur. 1189'da (1775) vefat etti. Şairdir. (III. 173)

Şevkî Mehmed Efendi Kalemden yetişip ceyb-i hümâyûn kâtibi ve 1239'da (1823/24) küçük kale tezkireciliği ile hâcegândan oldu. Sonra evkaf kesedarı ve sâhib-i ayar oldu. 10 Muharrem 1254'de (5 Nisan 1838) hazine-i hassa müsteşarı ve ûlâ oldu. Receb 1255'de (Eylül 1839) evkaf-ı hümâyûn nâzırı ve 12 Rebiyülevvel 1257'de (4 Mayıs 1841) ticaret müsteşarı ve 6 Zilka'de 1257'de (20 Aralık 1841) Meclis-i Muhasebe reisi, Cemaziyelâhir 1259'da (Temmuz 1843) Meclis-i Vâlâ azası ve sonra Meclis-i Maliye azası olup 1281'de (1864/65) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. (III. 173)

Şevkî Mehmed Efendi İstanbulludur. 1281'de (1864/65) Ayntab mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 173)

Şevkî Mehmed Efendi Menlikli Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Şevvâl 1283'de (Şubat 1867) Sofya mollası olup sonra bilâd-ı hamse mollası olarak 1295 (1878) yılından sonra vefat eyledi. (III. 174)

Şevkî Mehmed Paşa Osman Nurî Paşa'nın oğludur. Bazı hizmetlerde ve Zaptiye Meclisi azalığında bulundu. Mîrimîran olmuştu. 1272'de (1855/56) vefat etti. Mevlânâkapı'da medfundur. (III. 173)

Şevkî Mustafa Bey Ticarethaneden yetişerek başkâtip ve ûlâ evveli oldu. 4 Ramazan 1308'de (13 Nisan 1891) vefat etti. (III. 174)

Şevkî Mustafa Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. 1200'de (1786) cebeciler kâtibi olup sonra vefat etti. (III. 173)

Şevkî Yusuf Çelebi Edirnelidir. Şehzâde Mehmed b. Sultan Bâyezid, Kefe valisi iken divan kâtibi oldu. II. Bâyezid devrinde (1481-1512) vefat etti. Şairdir. (III. 172)

Şevkî Yusuf Efendi Râşid Mehmed Efendi'nin(→) mühürdarıydı. 11 Cemaziyelevvel 1221'de (27 Temmuz 1806) vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (II. 351)

Şeydâ Abdürrahim Dede Halvetî fukarasından bir dervişin oğludur. Yenikapı Mevlevîhanesi neyzenbaşısı olup 1212'de (1797/98) vefat eyledi. Usta şairdir. (III. 184)

Şeydâ Çelebi Kastamonuludur. Âşık Çelebi'ye mensup olduğundan "Âşık Şeydâsı" dendi. Mülâzimîn-i ilmiyeden olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 183)

Şeydâ Dede Mevlevî olup 1140'da (1727/28) vefat etti. Galata Mevlevîhanesi'ne defnedilmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (III. 183)

Şeyh *bak.* Abdullah Efendi; Abdülkerim Efendi (Müftî); Dürrî Mehmed Efendi; Hamdullah Efendi; İshak Efendi; İzzetî Mehmed Efendi; Kadrî Mehmed Efendi; Medenî Mehmed Efendi; Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mustafa; Mustafa Efendi; Osman Paşa; Şifayî Mehmed Efendi; Temim; Vâsıf Mustafa Efendi; Yusuf Efendi

Şeyh Abdullahzâde *bak.* Said Mehmed Efendi; Şemseddin Mehmed Efendi

Şeyh Ca'ferzâde *bak.* Mehmed Efendi

Şeyh Feyzullah Efendizâde *bak.* Reşid Mehmed Efendi

Şeyh Hızır Efendizâde *bak.* Ahmed Efendi; Hasan Efendi; Hüseyin Efendi

Şeyh İbrahimzâde *bak.* Abdülkerim Efendi

Şeyh İlâhî *bak.* Abdullah

Şeyh İmamzâde *bak.* Ali Ağa (Hacı)

Şeyh Mahmud Efendi (Bâkîzâde) Abdülbâkî Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. İki defa Selânik mollası olup Şevvâl 1039'da (Mayıs-Haziran 1630) vefat etti. (III. 295)

Şeyh Mahmudzâde *bak.* Mustafa Efendi

Şeyh Mehmed Efendi (Abdürrahimzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 18 Rebiyülâhir 1110'da (16 Ekim 1698) vefat etmiştir. (IV. 189)

Şeyh Mehmed Efendi (Kürt İshakzâde) İshak Efendi'nin(→) torunudur. Müderris olup 10 Ramazan 1141'de (9 Nisan 1729) vefat eyledi. Ağırbaşlıydı. (I. 325)

Şeyh Molla *bak.* Mahmud Efendi

Şeyh Mustafa Selâmîzâde *bak.* Kadrî Abdülbâkî Efendi

Şeyh Selâmîzâde *bak.* Hasan Efendi; Şemseddin Mehmed Efendi

Şeyh Sinan *bak.* Yusuf Efendi

Şeyh Yusufzâde *bak.* Rüşdî Mehmed Efendi; Yusuf Efendi

Şeyh Yusufzâde Ulemâdan Karacasulu Kuru Yusuf Efendi'den gelir bir

ailedir. Oğlu Mekke pâyelilerden Ahmed Efendi ve onun oğlu sudûrdan meclis-i tedkikat ve meslis-i intihâb-ı hükkâm-ı şer' ve meclis-i idare-i emvâl-i eytâm reisi merhum Seyyid Ahmed Hâlid Efendi ve bunun oğlu Şeyhülislâm Mehmed Cemâleddin Efendi'dir. İstanbul pâyelilerden Mahmud Kemâl Bey ve Divan-ı Hümâyûn âmedî halifelerinden Ahmed Muhtar Bey oğullarıdır. Hâlid Efendi'nin diğer oğlu sudûrdan ve mahkeme-i temyiz ceza dairesi azasından Mustafa Neş'et Bey olup Şûrâ-yı Devlet mülkiye dairesi muâvinlerinden Mehmed Mes'ud Bey ile müderris Mehmed Said Bey oğullarıdır. Hâlid Efendi'nin üçüncü oğlu İbrahim Sâmî Efendi olup, ancak bunun soyu yoktur. Adı geçenlerin anneleri, sudûrdan Kevâkibîzâde Said Efendi'nin kızı ve Bağdad valisi Atâullah Paşa'nın büyük kız kardeşidir. (IV. 711/12)

Şeyh Zâhidzâde *bak.* Hâtifî Abdurrahman Efendi

Şeyhî (Sinanî) Germiyanoğlu yanında tabib iken I. Mehmed'e (Çelebi) gelip ilaçla tedavi etti. Sonra ilk defa Osmanlı Devleti'nde reis-i etıbbâ oldu. 829'da (1426) vefat etmiştir. Şairdir. *Husrev u Şîrîn'i* eksik olarak nazmetmiştir. Yeğeni Cemâlî tamamlamıştır. (III. 113)

Şeyhî Ahmed Efendi (Merhabazâde) Merhaba Muhyiddin Mehmed Çelebi'nin torunu ve Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olduktan sonra Receb 1075'de (Ocak-Şubat 1665) İstanbul kadısı olup Ramazan'da (Mart-Nisan 1665) azledildi. Rebiyülâhir 1077'de (Ekim 1666) vefat etti. Emirbuharî'de medfundur. Kâtip, fâzıl ve şairdir. (I. 220/21)

Şeyhî Çelebi Bursa'da esnaftan olup Velîyeddin oğlu Ahmed Paşa ile aynı devirde yaşamış bir şairdir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. (III. 181)

Şeyhî Efendi (Aksak) Tosyalıdır. Müderris olup 971'de (1563/64) vefat etti. Nişancı Mehmed Paşa'nın kız kardeşinin zevcidir. *Sadru'ş-Şeria'* dan *Kitab-ı Gasbe* bunundur. (III. 181)

Şeyhî Efendi (Edhemzâde) Tirelidir. Müderris, müftü, Medine mollası oldu. 1016'da (1607/08) ordu kadısı ve ilâveten Mekke mollası oldu. 1018'de (1609/10) Bursa mollası oldu. 1024'de (1615) azledilmiş olarak vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Fâzıl, dindar ve sâlihdi. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (III. 182)

Şeyhî Efendi (Kadızâde) Şemseddin Ahmed Efendi'nin(→) küçük kardeşidir. Müderris ve Ankara müftüsü olup emekli olarak Cemaziyelevvel 987'de (Temmuz 1579) vefat etti. Edip ve nurânî biriydi. (III. 181; III. 165)

Şeyhî Efendi (Kâkülü Perişan) Eyüplüdür. Müderris, Trablus, Manisa, İzmir ve Kütahya mollası olup 1010'da (1601/02) vefat etti. Sahih nesepli seyyiddi. (III. 181)

Şeyhî Efendi (Lanpazâde) Şair Rüşdî'nin küçük kardeşi olup III. Selim devri (1789-1807) şairlerindendir. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Ağa Çavuşlar emini ve Rebiyülâhir 1127'de (Nisan 1715) çavuşbaşı vekili oldu. Sonra vefat etti. (III. 182)

Şeyhî Mehmed Çelebi Sahn müderrisi olup 951'de (1544) vefat etti. Zekî ve yumuşak huyluydu. (III. 181)

Şeyhî Mehmed Dede Bursa Mevlevîhanesi şeyhi Mehmed Dede'nin(→) oğludur. 1131'de (1719) kardeşi Sâhib Sâlih Dede'nin(→) yerine şeyh oldu. 1145 (1732/33) yılından sonra vefat eyledi. (III. 202)

Şeyhî Mehmed Efendi Muhaşşî Sinanzâde Hüseyin Efendi danişmendidir. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 181)

Şeyhî Mehmed Efendi Dokuz Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. 970'de (1562/63) doğdu. Müderris, Bağdad ve İzmir mollası olup 1034'de (1624/25) vefat etti. Âlim, âmil, sâdıkdı. (III. 182; IV. 132)

Şeyhî Mehmed Efendi Şeyhülislâm Ankaralı Mehmed Efendi'ye mensup bir müderristir. "Ankaravî Şeyhîsi" dendi. 1099'da (1688) vefat eyledi. (III. 182)

Şeyhî Mehmed Efendi Halvetîye'den Şeyh Nurî Efendi'nin hulefâsından olup 1102'de (1690/91) vefat eden Simkeşzâde Feyzî Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris, sonra terk ederek babası yerine şeyh oldu. 80 yaşında 1145'de (1732/33) vefat etti. Zaviye haziresinde medfundur. Edebiyatta mâhirdir. *Divan*'ı ve iki cilt *Zeyl-i Şakayık*'ı vardır. Bu tekkeye babasından önce Mustafa Efendi, Taşçızâde Mehmed, Hamza, Sefer ve Menteşeli Hacı Halife şeyh olmuşlardır. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Efendi Osmancıklıdır. Müderris, molla ve Medine mollası oldu. Receb 1113'de (Aralık 1701) vefat etti. Baki'de medfundur. Ekseriya oruçlu bir âbiddi. "Örekezâde Tâbii" dendi. (III. 182)

Şeyhî Mehmed Efendi Eyüplüdür. Beşiktaşî Yusuf Efendi'nin müridi olup 1136'da (1723/24) vefat etti. Şairdir. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Efendi Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Bağdad, Tebriz mollası olup Erzurum'a gönderildi. Ömrünün sonunda beli bükülüp Ramazan 1141'de (Nisan 1729) vefat etti. Şairdir. *Feth-i Esrâr* adıyla *İzhar*'ı şerh etti. Oğlu mevâlîden Abdurrahman Efendi'dir. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Efendi Bursa'da Yeşil İmareti şeyhi Mehmed Efendi'nin oğludur. 1131'de (1719) babasının yerine şeyh olup 1151'de (1738/39) vefat etti. Şairdir. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Efendi Sudûrdan Abdülbâkî Efendi'nin oğlu ve şairdir. (III. 182)

Şeyhî Mehmed Efendi (Eftas) Abdülbâkî Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Medine mollası oldu. Receb 1108'de (Şubat 1697) vefat etti. Başlarında Es'adzâde'nin tezkirecisi olduğundan "Es'adzâde Emini" dendi. (III. 182)

Şeyhî Mehmed Efendi (Fenârîzâde) Mahmud Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, molla, Mekke kadısı oldu. 11 sene sonra azledilip nihayet Eyüp kadısı olup 1055'de (1645) vefat etti. Emirbuharî'de medfundur. Oğulları Ahmed Efendi ve Mehmed Efendi'dir. (III. 182; IV. 315)

Şeyhî Mehmed Efendi (Kadızâde) Kadılardan Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris olup Galata kadısı iken Rebiyülevvel 1105'de (Kasım 1693) vebadan vefat etti. Emirbuharî'de medfundur. (III. 182)

Şeyhî Mehmed Efendi (Kadızâde) Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, Galata mollası olup Rebiyülevvel 1140'da (Ekim-Kasım 1727) vebadan vefat etti. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Efendi (Kadızâde) Müderris olup III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eyledi. (III. 183)

Şeyhî Mehmed Efendi (Kametîzâde) Müderris olup III. Selim devrinde (1789-1807) vefat etti. (III. 301)

Şeyhî Mehmed Efendi (Kudsîzâde) Sudûrdan Nişancızâde Kudsî Efendi'nin oğludur. Müderris olup Şevvâl 1057'de (Kasım 1647) İstanbul kadısı olarak Muharrem 1058'de (Şubat 1648) azledildi. Cemaziyelevvel 1061'de (Nisan/-Mayıs 1651) Anadolu kazaskeri olup Ramazan'da (Ağustos-Eylül) azl ve Boğaz Hisarı'na sürgün edildi. 1062'de (1652) affolunup Zilka'de 1064'de (Eylül 1654) ikinci defa Anadolu kazaskeri olup Şevvâl 1065'de (Ağustos 1655) ayrıldı. Cemaziyelâhir 1068'de (Mart 1658) nakibüleşraf olup 18 sene bu hizmette bulundu. Cemaziyelâhir 1085'de (Eylül 1674) vefat etti. Âlim, cömert, merhametli, kerim, şairdir. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 181/82)

Şeyhî Mehmed Efendi (Leysîzâde) İmam-ı sultanî Abdülkerim Efendi'nin damadıydı. Müderris, Galata, Bursa ve Edirne mollası oldu. Cemaziyelevvel 1016'da (Eylül 1607) vefat etti. Örfiyatı galip, güzel ahlâk sâhibiydi. (IV. 140)

Şeyhî Mehmed Efendi (Menteşzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1130'da (1718) vefat etti. (IV. 149)

Şeyhî Mehmed Efendi (Tayyibzâde) Abdürrahim Efendi'nin(→) kardeşidir. Babası kadı idi. Müderris iken 1000'de (1591/92) vefat eyledi. Âlim ve şairdi. (III. 329)

Şeyhî Mustafa Efendi Yenişehirlidir. Müderris olup 2 Şevvâl 1115'de (8 Şubat 1704) vefat etmiştir. (III. 182)

Şeyhî Mustafa Efendi (Kargazâde) Kadı olup I. Mahmud devri (1730-1754) ortalarında vefat etti. Şairdir. (III. 183)

Şeyhî Paşa Ümerâdan olup 1045'de (1635/36) Kars muhâfızı oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 182)

Şeyhîzâde *bak.* Abdüşşekûr Efendi; Mehmed Efendi

Şeyhim Efendi Şirvanlıdır. Müderris, Gence ve 3-4 defa Tebriz ve Nahcıvan mollası oldu. Şa'bân 1012'de (Ocak 1604) İranlılar o taraflara tasallutla bunu şehid eylediler. Fâzıl ve riyaziyatta mâhir, nezih, hoş-muhabbet idi. (III. 181)

Şeyhoğlu *bak.* Abdî Ağa; Ali Paşa; Hasan Paşa

Şeyhülharemzâde *bak.* Hâşim Mehmed Efendi (Seyyid); Kerimî Abdülkerim Efendi

Şeyhzâde *bak.* Abdî Efendi; Abdullah Efendi; Abdurrahman Efendi; Ahmed Efendi; Ahmed Paşa; Aziz Bey; Hasan Efendi; İbrahim Efendi; İbrahim Paşa (Seyyid); İsmail Ağa; İsmail Paşa; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Nuh Efendi; Osman Paşa; Râşid Mustafa Efendi; Refî' Mehmed Efendi; Sâdık Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi; Sun'ullah Efendi; Yümnî Süleyman Efendi

Şeyhzâde II. Bâyezid devri (1481-1512) hattatlarından Şeyh Hamdullah ile oğlu ve torunlarına denir. Yarım

asır kadar sürmüştür. Şeyh Abdürrahim Efendi damadı sudûrdan Abdurrahman Efendi, Şeyh Sinan oğlu Mehmed Efendi, fetvâ emini oğlu Mehmed Sâdık Efendi ve Şeyhülharemzâde Abdülkerim Efendi'ye "Şeyhzâde" denmiştir. Bundan başka Evrenos Bey torunlarından Mehmed b. Mahmud Efendi "Vardarî Şeyhzâde" ve sahhaflar şeyhi Ali Efendi oğlu Mahmud Efendi'ye "Sahhaflar Şeyhizâde" denmiş, bu iki aile yarım asır öncesine kadar sürmüş ve içlerinde kazasker ve molla görülmüştür. (IV. 695)

Şeyhzâde Çelebi Vefalıdır. Yeniçeri kâtibi oldu. 1062'de (1652) ikinci defa o göreve getirildi. Sonra vefat etti. (III. 181)

Şeytan *bak.* Ahmed Çavuş; Murad Paşa

Şiblîzâde *bak.* Hasan Bey

Şibli Paşa Kürt ümerâsından olup Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) Hille, Divaniye ve Musul mutasarrıflıklarında bulunarak Rumeli pâyesini almıştı. Bu devir sonunda vefat etti. (III. 136)

Şifâî Mehmed Çelebi İstanbulludur. Manisa Muradiye Dârüşşifası'nda reis-i etıbbâ oldu. 1078'de (1667/68) vefat eyledi. Şairdir. (III. 151)

Şifâî Ömer Efendi Müderris Abbas Efendi'nin oğludur. Bursa'da tabiblikle meşhur oldu. 1159'da (1746) vefat etti. Şair olup nazma ve nesre kadirdi. (III 151)

Şifâyî Mehmed Efendi (Şeyh) (Hasanzâde) Biber biraderi Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Şa'bân 1061'de (Temmuz-Ağustos 1651) İstanbul kadısı olup Şevvâl'de (Eylül-Ekim) azledildi. Muharrem 1068'de (Ekim 1657) Anadolu kazaskeri oldu ve o sene hacca gitmeye izin alıp dünyadan uzaklaştı. Konya'ya varışında çelebi efendiden el alıp bütün varlığını sattı ve eşini boşayıp ibadetle meşgul oldu. Şevvâl 1083'de (Ocak-Şubat 1673) vefat etti. Âlim, şairdir. (IV. 180)

Şifâyî Osman Efendi (Seyyid) Kayseri kadılığından azledilmiş olarak 1182'de (1768/69) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (III. 431)

Şihâbeddin (Köle) Sivaslıdır. Zeyneddin Mehmed Hâfî hulefâsından Şeyh Mehmed'e intisap ederek tahsil-i kemâl eyledi. Ayasluğ'da sâkin olarak meşhur oldu. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarına yetişti. *Uyûnü'l-Tefâsîr* unvanıyla *Tefsir-i Şeyh* bunundur. Bir kitap daha yazdı. (III. 176)

Şihâbeddin Ahmed Mehmed b. Osman'ın oğludur. İmam ve musannif bir fâzıldır. 1003'de (1594/95) vefat etti. (III. 176)

Şihâbeddin Ahmed (Muhaşşî) (Hafacî) Mısırlı Muhammed b. Ömer olup Hanefî mezhebindendir. Mısır'da tahsil görüp İstanbul'a gelip müderris ve Mısır mollası oldu. 1052'de (1642) İstanbul ve sonra Anadolu pâyesi oldu. 12 Ramazan 1069'da (3 Haziran 1659) vefat etti. Yaşı 100'ü geçmişti. Eserleri: *İnayetü'l-Kadı, Nesimü'r-Riyaz fi Şerh-i Kadı Iyaz, Şerh-i Dürretü'l-Kavas, Reyhânetü'l-Elibba, Hâşiye-i Şerhü'l Ferâiz, Kitabü's-Sevag, Hâşiyetü'r-Râzî ve'l-Câmî, Divanü'l-Edeb, Tırazu'l-Mecâlis.* Müstakil risaleleri ve ta'likatı vardı. (III. 176/77)

Şihâbeddin Ahmed Efendi Sudûr-

dan Tarsusîzâde Mustafa Efendi'nin(→) damadıdır. Müderris iken 1200'de (1786) vefat etmiştir. Yanına defnedildi. (III. 177; IV. 451)

Şihâbeddin Ali Efendi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1241'de (1825/26) başmukataacı ve sonra âmedî hulefâsı ve 1244'de (1828/29) İstanbul mukataacısı, 1247'de (1831/32) kâğıd-ı bîrûn emini, Zilka'de 1251'de (Şubat-Mart 1836) reis kesedarı ve reisülküttablığın hariciye nâzırlığına dönüşmesiyle hariciye kâtibi, Cemaziyelâhir 1253 (Eylül 1837) sonlarında dahiliye kâtibi ve Safer 1258'de (Mart-Nisan 1842) deâvî muavin-i evveli olup Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) azledildi ve vefat etti. İnşa sâhibiydi. (III. 177)

Şihâbeddin Bey I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) yeniçeri kâtibi olarak vefat eylemiştir. Şair Yahyâ Bey'in üstadıdır. (III. 176)

Şihâbeddin Bey Pertev Paşa'nın oğludur. Bâbıâlî kalemine girmiştir. Yükselerek 1270'de (1853/54) Meclis-i Tanzimat başkâtibi oldu. 1278'de (1861/62) meclisin lağvında evinde ma'zul kalıp Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) İntihab-ı Memurîn Komisyonu reisi olarak 1289'da (1872) azledilmiştir. 4 Receb 1298'de (2 Haziran 1881) vefat eyledi. Selimiye Tekkesi'ne defnolundu. Edipdi. (III. 177)

Şihâbeddin Dede Maçka Mesc di'ni bu yapmıştır. (III. 176)

Şihâbeddin Mehmed Efendi (Mudanyalızâde) Rûşen Efendi'nin oğludur. 1209'da (1794/95) babasına halefen Hüdâî Mahmud Efendi Tekkesi şeyhi oldu. 25 Rebiyülâhir 1235'de (10 Şubat 1820) vefat eyledi. Tekkede medfundur. (III. 177)

Şihâbeddin Mehmed Efendi (Paşmakçızâde) Selim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 10 Cemaziyelevvel 1201'de (28 Şubat 1787) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 177; III. 59)

Şihâbeddin Paşa Hadımlardandır. Beylerbeyi olmuştu. Harplerde de bulunmuştur. Bir rivayete göre 848'de (1444) harpde şehid olmuştur. (III. 176)

Şihâbeddin Paşa (Hadım) Enderûn'dan yetişerek 843'de (1439/40) sevahil muhâfızı oldu. Sonra Rumeli beylerbeyi olup 847'de (1443/44) vezir oldu. 857'de (1453) ayrıldı ve emekliyken vefat etti. Akağalardandır. (III. 176)

Şikârî Ahmed Bey Han Kasım Paşa'nın(→) torunudur. Şemsî Paşa'nın akrabasından olup münzevî ve dervişti. 992'de (1585) vefat etti. Şairdir. (III. 154; IV. 46)

Şikârî *bak.* Yusuf Efendi

Şikârî Çelebi İpsalalı bir kadıdır. I. Ahmed devri (1603-1617) şairlerindendir. (III. 154)

Şikârîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Şikârîzâde Bestekâr ve zâkirbaşı ve Hacı Evhad Tekkesi şeyhi olmuştu. 1241'de (1825/26) vefat eylemiştir. (III. 154)

Şikestî Bey Kastamonuludur. II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. Mûsikîşinastı. (III. 158)

Şinâsî Abdurrahman Efendi Kadı olup 1086'da (1675) vefat eyledi. Şairdir. (III. 315)

Şinâsî Ali Efendi Bitlis asıllı olup

Tophane'de sâkin oldu. Mektûbî-i sadâret halifelerinden olarak Paris'e tahsile gitti. Dönüşünde Meclis-i Maarif azası oldu. Sonra ayrıldı. *Tasvir-i Efkâr* adında bir gazete yayınladı. Sonra Paris'e gidip birkaç sene sonra dönüp, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) vefat etti. Fransızca bilir, şair, kâtipdi. Türkçe bir lûgat kitabı yazdı. (III. 172)

Şinâsî Dede I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat etmiş bir mevlevî dervişidir. Nâzım ve şairdir. (III. 171)

Şinâsî Mehmed Efendi İstanbulludur. İçağası, mühürdar ve divan kâtibi oldu. 1114'de (1702/03) vefat eyledi. Şairdir. (III. 171)

Şîr Mehmed Çelebi İstanbulludur. Seyyidlerdendir. Divan-ı Hümâyûn kâtibi olup 1105'de (1693/94) vefat etti. Şairdir. (III. 184)

Şîr Paşa Ruha beylerbeyi idi. Oğlu Ulu Bey İran'a gitmişti. Sonra azledilmiş olarak Musul'a geldi ve orada vefat etti. (III. 184)

Şîrî Ali Çelebi Silistre'de bir sipahi idi. 1003'de (1594/95) vefat etti. Şairdir. (III. 184)

Şîrîn *bak.* Hüseyin Ağa

Şîrîn Hüseyin Ağa Enderûnludur. 1197'de (1783) çukadar-ı şehriyârî oldu. Sonra çerağ olarak vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 184)

Şîrînzâde *bak.* Es'ad Medhî Efendi; Halil Ağa; Halil Bey; İzzet Bey

Şîrmerd Bey Bâyezid ümerâsından olup nerede vefat ettiği belli değildir. (III. 184)

Şîrmerd Çavuş 920'de (1514) bir mescid yaptı. Orada kendi ve kızı Kamerşah medfundurlar. Bu mescidin minberini Zâl Mahmud Paşa'nın kethüdâsı Mustafa Paşa koymuştur. (III. 184)

Şirvanîzâde *bak.* Hulûsî Ahmed Efendi; İsmail Hakkı Bey

Şişman *bak.* Hüseyin Ağa; İbrahim Paşa; Mehmed Efendi; Tevfik Ali Paşa

Şîvekâr Kadın Sultan İbrahim'in yedinci hasekisi olup 1104'de (1692/93) vefat etti. 1092'de (1681) vefat eden, adı geçen padişahın diğer bir kadını yakınında Şehzâdebaşı Camii Mezarlığı'nda defnedilmiştir. (III. 184)

Şöhretî Haydar Çelebi Diyarbekirlidir. Şam'da timar defterdarıydı. 1014'de (1605/06) Şam'da vefat eyledi. Şair ve heccavdı. (III. 178)

Şöhretî Mehmed Dede Mehmed Efendi'nin(→) yerine 1168'de (1754/55) Eyüp'deki Şah Sultan Tekkesi'ne şeyh oldu. 1169 sonlarında (1756 ortaları) vefat etti. Oğlu Abdürrahim Efendi'dir(→). (IV. 241)

Şuayb Efendi Meşhur kadıdır. 973'de (1565/66) vefat etti. Fâzıl ve kâmildir. (III. 151)

Şuayb Efendi (Ali Sâtı'zâde) İlmî damadı Ali Sâtı' Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Arabzâde Sâdık Efendi'ye kethüdâ olup Rebîyülevvel 1200'de (Ocak 1786) vefat etti. (III. 546; III. 151)

Şuayb Hâmî Efendi Divan kâtibi Osman Bey'in oğludur. Müderris, molla olup 1270 (1853/54) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 151)

Şuhî Hatun Harem-i hümâyûn kethüdâsı olup 1197'de (1783) vefat etti. Ayazma'da medfundur. (III. 172)

Şûrî Çelebi Bursa Yenişehirlidir. Yusuf Sineçâk'ın terbiyesinde yetişti.

Meczub tabiatlıydı. Yollarda yalınayak, başı açık gezerdi. Mevlevî idi. 990'da (1582) vefat etti. Şairdir. Seyahatinde Şam'da Ruhî-i Bağdadî, Mezâkî, Samtî'ye *Mesnevî* okudu. (III. 172)

Şûrî Hasan Ağa Diyarbekirlidir. Yeniçeri çavuşlarından olup 1060'da (1650) vefat etti. Şairdir. (III. 172)

Şuûrî Hasan Çelebi Haleblidir. Divan-ı Hümâyûn ve maliye kalemlerine kâtip olmuştur. 1105'de (1693/94) vefat etti. *Ferheng-i Şuûrî*, *Düstûrü'l-Amel*, *Riyâzî Zeyli*, *Pendnâme-i Attar*'ın Türkçe nazmı bunundur. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 151)

Şücâ' Ağa (Uzun) II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) şâtırlarındandı. Üç mescid yapmıştır. (III. 136)

Şücâ' Efendi Kastamonuludur. Müderris, Tokat, Kudüs, Yenişehir mollası oldu. 6 Muharrem 1019'da (31 Mart 1610) vefat etti. Âlim, kâmildi. Kudüs'de Sahratullah'a iki manzara yaptı. (III. 136)

Şücâ' Efendi Müderris olup Şa'bân 1028'de (Temmuz-Ağustos 1619) vefat etti. Sâlih ve mübarek bir zat idi. (III. 136)

Şücâeddin Bir mürşid-i kâmildi. II. Murad'ın ayağı kayıp adı geçen tutmuştu. Kim olduğu anlaşılıp nâmına bir mescid yapılması ferman buyurulmuştur. Şeyh her kerpici üç ihlâsla yerine koydu. Bu mescit, Eskişehir'den 12 saat kadar ilerde ufak bir köyde olup Abdurrahman Gazi'ye yakındır. Arazisi oraya vakıftır. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) başlarında vefat eylemiştir. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) bu mescid cami olmuştur. Mimarı rüyada şeyhin irşadıyla Müslüman olmuş ve ismi Hidâyet konulmuştur. (III. 136)

Şücâeddin (Ekserci) Sultanselim'de Ekserci Mescidi'ni yapmıştır. (III. 138)

Şücâeddin (Paşmakçı) Adına bir mescid yapıp vefatında mihrabı önüne defnedilmiştir. (III. 138)

Şücâeddin Ağa Azebler ağası olup İbrahim Paşa'yı Mısır'dan davete gitmekle 929'da (1523) yeniçeri ağası oldu. Zilhicce 932'de (Eylül 1526) harpde şehid oldu. (III. 137)

Şücâeddin Ağa I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) dökmecibaşıydı. Tophane'de büyük topları yapan kişidir ki, 981'de (1573/74) dökmüştür. Karanohut Mescidi'ni yaptı. Vefatında Tophane'de, Yamalı Hamam yakınına defnedildi. (III. 137)

Şücâeddin Ağa Cebecibaşı olup Eski Nişancı'da bir mescid yapmıştır. (III. 138)

Şücâeddin Ağa (Uzun) Reis-i şâtırân olup Yemişçiler Mescidi'ni yapmış ve minberini imam-ı evvel Mahmud Efendi koymuştur. (III. 138)

Şücâeddin Efendi Devşirme gılmanlarındandı. Halvetîye'den Şa'bân Efendi'den el aldı. III. Murad da bundan el almıştır. Tahta çıktıktan sonra hünkâr şeyhi oldu. 996'da (1588) vefat etti. İleri gelen devlet adamları cenaze namazında hazır bulundular. Haliç'in ilerisine defnedildi. Ümmî iken tasavvuf ıstılahlarında bilgi sâhibi olup hali derûn ve keramet davasındaydı. Damadı Yahyâ Paşa'dır. (III. 137)

Şücâeddin Efendi Müderris olup Amasya müftüsü iken 1016'da (1607/08) vefat etti. Sâlihdi. (III. 138)

Şücâeddin İbrahim Efendi (Voynuk) Bir mescid bânîsidir. (III. 138)

Şücâeddin İlyas Efendi Kastamonuludur. Hocazâde şâkirdidir. Sahn müderrisi oldu. Yaşı 90'ı geçmekle emekli edildi. 933'de (1526/27) vefat etti. Güzel huyluydu. Genç ve fâzıl Yusuf adında bir oğlu, hayatında vefat etti. (III. 137)

Şücâeddin İlyas Efendi Karamanlıdır. Tabibdi. Sonra tabibliği terk etti. 982'de (1574/75) vefat eylemiştir. Müfessir, muhaddis, fakihdi. Bunun oğlu sudûrdan Mûsâ Efendi'dir. (III. 137)

Şücâeddin İlyas Efendi (Rûmî) Dimetokalıdır. Sahn müderrisi olup Edirne ve Bursa'ya kadı oldu. Sonra yine Sahn müderrisi oldu. Sağırlık ârız olduğundan emekli oldu. 929'da (1523) yaşı 90'ı aşkınken vefat etmiştir. Âlim ve sûfileri severdi. Bir mescid bina eyledi. *Şerh-i Tecrid*, *Hâşiye-i Metâlî*, *Hâşiye-i Hayâlî* eserlerindendir. Ebû Hâmid Efendi ve Lutfullah Efendi yanında medfundurlar. (III. 137)

Şücâeddin İlyas Efendi (Uslu) Sahn müderrisi olup 907'de (1501/02) vefat etti. Âlim, fâzıldı. (III. 136)

Şücâeddin İlyas Müfred (Üsküp Şeyhi) Üsküp'de İshakiye Medresesi'nde kırk sene müderris oldu. Sûfiye fukarası elbisesini giyer, duası kabul olunur bir zat idi. Molla Zeyrek bunun şâkirdidir. (III. 136)

Şücâeddin Mehmed Efendi Tabib olup 1290'da (1873) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. (III. 138)

Şücâeddin Niyâzî Efendi Molla Vildan'ın kardeşi ve Hacı Halife'nin mürididir. Manastır kadısı iken tarike girip 914'de (1508/09) vefat etti. Bin gazelli Türkçe bir *Divan*'ı vardır. (III. 136)

Şücâeddin Süleyman Efendi Halil Mahmudî'nin oğludur. Kürt müderrislerinden olup kadı olmuştur. 965'de (1557/58) Nablus kadısı iken vefat eyledi. Fâzıldı. (III. 137)

Şücâeddin Süleyman Efendi Kaleciklidir. Müderris, Hama ve Maarre kadısı oldu. Karaman müftüsü iken 972'de (1564/65) vefat etti. *Hâşiye-i Tecrid* başına ta'likatı vardır. (III. 137)

Şühûdî Çelebi Manisalıdır. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Şair ve mutasavvıfdır. (III. 180)

Şühûdî Mehmed Efendi Babaeskilidir. Orada bâtın tahsil edip imam, hatip, muallim oldu. Hasan Efendi hacca gittikde Kocamustafapaşa Zaviyesi'nde vekil olup vefatında sılasına gitti. 1021'de (1612) vefat etti. Zâhir ve bâtını mamurdu. (III. 180)

Şühûdî Mehmed Efendi (Çene) Emir Buharî hatibi ve mevlûdcu ve Muhammediyehân olarak geçimini sağlardı. 1130'da (1718) vefat etti. Derviş huylu, şair, mûsikîşinas, kemankeşdi. (III. 180/81)

Şükrî Ahmed Bey Enderûnludur. II. Mahmud'a mâbeyncilik etmiş ve 1243'de (1827/28) çıkarak 7 Şa'bân 1283'de (15 Aralık 1866) vefat eylemiştir. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnolunmuştur. (III. 157)

Şükrî Ahmed Bey Mehmed Necib Paşa'nın büyük oğludur. Bâbıâlî'den yetişip hâcegândan oldu. 1237'de (1821/22) Rodos mukataacısı olup başka görevlerde bulunduktan sonra 1256'da (1840) posta nâzırı oldu. Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847)

Meclis-i Vâlâ azası oldu. Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) gümrük emini oldu. Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) bâlâ olup Safer 1276'da (Eylül 1859) şehremini oldu. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) ayrıldı. Receb 1288'e (Eylül-Ekim 1871) kadar boşta kaldı. O ayda posta ve telgraf nâzırı oldu. Cemaziyelâhir 1289'da (Ağustos 1872) azledildi. 1294'de (1877) vefat eyledi. Eyüp'de babasının yanına defnolunmuştur. Yumuşak, kerim ve zarifdi. Oğulları İffet Bey, Ali Haydar Bey ve Mehmed Bey'dir. Mehmed Bey Avupa'ya gidip dönüşte burada vefat etmiştir. (I. 303)

Şükrî Ahmed Efendi Müderris, mîrî kâtibi, Şevvâl 1250'de (Şubat 1835) evkaf-ı hümâyûn müfettişi ve 1252'de (1836/37) Üsküdar mollası oldu. 1253'de (1837/38) müfettişlikten azille 1254'de (1838) bilâd-ı hamse, 1258'de (1843) Mekke mollası ve Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) ikinci defa evkaf müfettişi ve Receb 1265'de (Haziran 1849) İstanbul pâyesi ve Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) İstanbul kadısı oldu. Sonra Kütahya'ya gönderildi. Sonra Şa'bân 1272'de (Mart 1856) Anadolu pâyesi ve Şa'bân 1276'da (Mart 1860) Rumeli pâyesi oldu. 1277'de (1860/61) vefat eyledi. Âlimdi. (III. 156)

Şükrî Ahmed Efendi Edirnelidir. Taşralarda muhasebecilik ve kadim kaymakamlık hizmetlerinde bulunup Kayseri'den azledildi ve emekli oldu. 9 Cemaziyelâhir 1290'da (4 Ağustos 1873) vefat etti. Nakkaş'da medfundur. Yaşı 70'i aşkın, yumuşak huylu ve safdildi. Damadı Süleyman Paşa da taşra kaymakamlıklarında bulunup bu senelerde Cidde'de vefat eylemiştir. Şükrî Ahmed Efendi akrabamızdan Rüşdî Bey'in dayısıdır. (I. 301)

Şükrî Ahmed Efendi 1286'da (1869/70) vefat eden Beylerbeyi Camii imamı Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Bâb-ı seraskerîden yetişerek ikinci şube müdürü olup 1291'de (1874) vefat etti ve Üsküdar'da babası yanına defnedildi. (I. 301)

Şükrî Ahmed Efendi (Hacı) Müderris, molla olmuş ve Haleb niyâbetinden ayrılmış olarak 8 Receb 1301'de (4 Mayıs 1884) vefat etmiştir. Çamlıca'da, Selâmî Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (III. 157)

Şükrî Ahmed Efendi (Yusufçukzâde) (Hacı) Devriye müderrislerinden olup 1251'de (1835/36) Maraş ve 1253'de (1837/38) Bağdad ve Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) Filibe mollası, Cemaziyelevvel 1262'de (Mayıs 1846) Mekke pâyesi, Muharrem 1265'de (Aralık 1248) Medine kadısı ve Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) İstanbul pâyesi ve kassâm-ı askerî oldu. Ramazan 1276'da (Mart-Nisan 1860) vefat edip Edirnekapı'ya defnedilmiştir. Âlimdi. Yeğeni devriye mollası Halil Sâlih Efendi 1284'de (1867/68) Beyrut mollası olmuştu. (III. 156)

Şükrî Ahmed Paşa (Bacaksız) 1222'de (1807) doğdu. 1242'de (1826/27) asker olmuş, miralay, livâ ve 1278'de (1861/62) ferik olmuştur. Rumeli cihetinde bulunarak emekli olmuştur. Savaş çıktığında tekrar hizmete alınıp Yanya ciheti kumandanı oldu. 1296'da (1879) vefat eyledi. Cesur ve gayretliydi. (I. 304)

Şükrî Bey Kürt beylerindendir. I. Süleyman (Kanunî) ile Belgrad ve İran

seferlerinde bulunmuştur. O devirde (1520-1566) vefat eyledi. Şair olup *Fütuhât-ı Selimiye*'yi nazmen telif eylemiştir. (III. 155)

Şükrî Bey Bâlâ ricâli şeyhi, Sicill-i Ahval Komisyonu reisi, hazine-i hassa ve evkaf-ı hümâyûn nâzırı Bursalı Ali Rızâ Efendi'nin büyük oğludur. Taşra mutasarrıflığından azledilmiş olarak 1296'da (1879) vefat eylemiştir. Beylerbeyi'nde medfundur. (III. 157)

Şükrî Çelebi Genç iken 960'da (1553) vefat eyledi. Şairdir. (III. 155)

Şükrî Efendi Edirne ileri gelenlerindendir. Varna bina emini olup 1248'de (1832/33) vefat eyledi. Zengindi. (III. 155)

Şükrî Efendi Enderûn'dan çıkarak haraç kapı kethüdâsı oldu. 1247'de (1831/32) hâcegândan oldu. 1250'de (1834/35) süvari yoklamacısı, ardından redif kâtibi olup sonra vefat etmiştir. (III. 155)

Şükrî Hasan Efendi Müderris, Şeyhülislâm Sa'deddin Efendi'ye kethüdâ, Tophane müftüsü, devriye ve 1284'de (1867/68) mahrec mollası ve kassâm-ı askerî olup Mekke pâyesi olmuş ve 1297'de (1880) vefat eylemiştir. Güzel konuşur, mîr-i kelâm, ilimden hissedardı. (III. 157)

Şükrî İbrahim Efendi Müderris, Belgrad ve Sofya mollası oldu. Şa'bân 1081'de (Aralık 1670-Ocak 1671) vefat eyledi. Şairdir. (I. 107)

Şükrî Mehmed Ağa Telhisî-i sadr-ı âlî olup 1241'de (1825/26) kapıcıbaşı ve ulûfeciyân-ı yesâr ağası oldu. Sonra telhisî-i hümâyûn olup sonra azledildi. 12 Cemaziyelâhir 1259'da (10 Temmuz 1843) vefat etti. (III. 156)

Şükrî Mehmed Efendi Uşşakî şeyhlerindendir. 1141'de (1728/29) vefat etti. Alaca Mescid bânîsi Çelebioğlu Alâeddin'in yanında medfundur. "Tahmisî" lâkabıyla şairdir. (III. 155)

Şükrî Mehmed Efendi İstanbulludur. Müderris, molla, kassâm-ı askerî oldu. Bu senelerde (1880'ler) vefat etmiştir. Cerbezeli bir adamdı. (III. 157)

Şükrî Mehmed Efendi (Afyonîzâde) Aksaray'da bir afyoncunun oğludur. Hâfız olmuştur. Sesi güzel olduğundan saraya alınıp 1268'de (1852) imam-ı sânî-i padişahî ve müderris oldu. Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat-Mart 1853) imam-ı evvel oldu. Rebiyülâhir 1270'de (Ocak 1854) İzmir pâyesi, Rebiyülâhir 1274'de (Kasım-Aralık 1857) Mekke ve 1276'da (1859/60) İstanbul pâyesi oldu. Zilhicce 1277 sonlarında (Temmuz 1861 başları) imametten azledildi. Safer 1278'de (Ağustos 1861) Anadolu pâyesi olup 27 Ramazan 1281'de (23 Şubat 1865) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedilmiştir. (III. 156)

Şükrî Mustafa Efendi Ruscuk kadısı iken 1178'de (1764/65) vefat etti. Şairdir. (III. 155)

Şükrî Mustafa Efendi Saray aşçıbaşısı Hüseyin Ağa'nın oğludur. Müderris iken 17 Cemaziyelâhir 1233'de (24 Nisan 1818) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 155)

Şükrî Paşa Tersanelidir. Yükselerek kapudâne ve sonra azille kapıcıbaşı olmuştur. Sonra Rodos mutasarrıfı, 1249'da (1833/34) İzmit mutasarrıflığıyla kereste memuru ve sonra mîrlivâ ve bahriye feriki oldu. 7 Şevvâl 1258'de (11 Kasım 1842) vefat edip Seyitahmetderesi'ne defnedildi. (III. 156)

Şükrî Paşa Süvari miralayı ve Şevvâl 1263'de (Eylül-Ekim 1847) mîrlivâ oldu. Anadolu erkânından iken 1278'de (1861/62) vefat eylemiştir. (III. 156)

Şükrî Paşa Askerlikten yetişerek miralay, mîrlivâ ve ferik oldu. Cemaziyelevvel 1277'de (Kasım-Aralık 1860) Anadolu Ordusu reisi ve Şevvâl 1279'da (Mart-Nisan 1863) Fırka-i Hicaziye reisi, 1281'de (1864/65) 2. Ordu reisi olup 1234'de (1867/68) vefat etmiştir. Askerî bilgisi vardı. (III. 157)

Şükrî Paşa 1220'de (1805) doğdu. Topçu askerine 1240'da (1824/25) girmiştir. Terfi ederek 1280'de (1863/64) mîrlivâ olup ordularda topçu mîrlivâsı olmuş ve 1288 (1871) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 157)

Şükrullah Bey (Kesriyelizâde) Kesriyeli Ahmed Paşa'nın(→) torunu, Hamdullah Bey'in oğludur. Müderris olup Receb 1277'de (Ocak 1861) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (I. 252)

Şükrullah Çelebi Şihâbeddin Ahmed b. Zeyneddin'in oğludur. Ulemâdan olup II. Mehmed (Fâtih), sefâretle Karamanoğlu'na göndermişti. 864'de (1460) vefat etmiştir. *Minhâcü'r-Reşâd* ve *Behcetü't-Tevarih* bunundur. II. Murad ve II. Mehmed yanında saygı görür bir fâzıldı. (III. 154)

Şükrullah Çelebi Meşhur hattat Şeyh Hamdullah'ın damadı ve şâkirdidir. 950'de (1543/44) vefat etti. Meşhur hattatdır. (III. 154; II. 243)

Şükrullah Efendi (Kara) Anadoluludur. Mustafa'nın oğludur. Müderris ve Mekke mollası oldu. Azilden sonra 1055'de (1645) vefat etti. Emir Buharî'de medfundur. Damadı Hüseyin Efendi'dir(→). (III. 154)

Şükrullah Efendi (Ni'metzâde) (Seyyid) Ni'metullah Efendi'nin(→) oğludur. Şam mollası olup Cemaziyelevvel 1202'de (Şubat 1788) Beyrut'da vefat etmiştir. (III. 155; IV. 575)

Şükrullah Mehmed Çelebi Şirvanî İbrahim Hekim'in oğludur. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) etıbbâ-yı hassadandı. Sonra bir müddet Mekke'de yerleşti. Döndükten sonra 890'da (1485) vefat edip Şeyh Vefa haziresine defnedilmiştir. Orada bir mektep yapıp Silivri'de bir mezrayı vakfetti. (III. 154)

Şükrullah Mehmed Efendi Tabl İsmail Efendi'nin oğlu Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Darbhane kâtibi iken 12 Rebiyülevvel 1221'de (30 Mayıs 1806) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Beliğ şairdir. (III. 155; I. 360)

Şükrullah Mehmed Efendi Osman Efendi'nin oğludur. Hırka-i Şerif şeyhi olup müderris, Şevvâl 1252'de (Ocak 1837) Edirne ve 1254'de (1838) Mekke mollası oldu. 5 Şa'bân 1254'de (24 Ekim 1838) vefat etti. Eğrikapı'da defnedildi. (III. 155)

Şürbî Mustafa Efendi Müderris, molla olup 1222'de (1807) vefat etmiştir. (IV. 460)

Şükrullah Mustafa Efendi (Kırımîzâde) Sudûrdan Mehmed Lâyıh Efendi'nin oğludur. Müderris, Bursa mollası oldu. 22 Rebiyülevvel 1201'de (12 Ocak 1787) vefat etti. Damadı Kevâkibîzâde Abdülbâkî Efendi'dir. (III. 155)

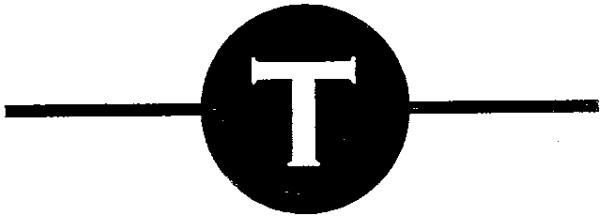

Tabakzâde *bak.* Hüseyin Efendi

Tabanıyassı *bak.* Mehmed Paşa

Tabduk Emre Sakarya'da münzevî bir zattır. 835'de (1431/32) vefat etti. Müridi Yunus Emre'dir. (III. 240)

Tab'î Ahmed Çelebi Danişmenddi. 1026'da (1617) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 251)

Tâbî Çelebi Kadı olup sonra Emir Buharî'ye derviş oldu. 960'da (1553) vefat eyledi. Şairdir. (II. 45)

Tab'î İsmail Efendi İstanbulludur. 1046'da (1636/37) vefat etti. Usta şairdir. (III. 251)

Tab'î Kasım Çelebi (Halifezâde) I. Ahmed devri (1603-1617) şairlerindendir. (III. 251)

Tab'î Mehmed Ağa Selâniklidir. Sipahi idi. 1077'de (1666/67) vefat etti. Usta şairdir. (III. 251)

Tâbî Mehmed Efendi Trabzonludur. Bestekâr olup Şeyh Abdî ile hacca gitti. 960'da (1553) vefat eyledi. Usta şairdir. (II. 45)

Tab'î Mehmed Efendi (Bakkalzâde) Edibî Ali Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1043'de (1633/34) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 316)

Tab'î Mustafa Efendi İstanbulludur. Kadı olup 1078'de (1667/68) vefat etti. Usta şairdir. (III. 251)

Tab'î Süleyman Çelebi Geliboluludur. Kadı ve defterdar oldu. 1020'de (1611) Haleb'de vefat etmiştir. Şairdir. (III. 65; III. 251)

Tabib *bak.* Ahmed Efendi; Zeynelâbidîn Efendi

Tabibî Çelebi Filibelidir. Dil bilirdi. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etmiştir. Şairdir. (III. 251)

Tabiî (İştipîzâde) Arabzâde'den mülâzim ve kadı oldu. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) sonlarında vefat etti. Şairdir. (III. 251)

Tâbiî Çelebi Edirnelidir. Cânân Paşa tâbii idi. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 45)

Tabiî Mustafa Efendi Müezzin-i şehriyârî olup sonra kardeşi Kurbî Efendi yerine kapıcılar kâtibi oldu. III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. Şairdir. (III. 251)

Tabl *bak.* İsmail Efendi

Tablbâz *bak.* Muhyiddin Mehmed

Tablîzâde *bak.* Âkil Ali Efendi

Tabtab *bak.* Tâhir Efendi

Tâc Beyzâde *bak.* Sa'dî Bey

Tâceddin Ümerâdan olup Şehzâde Mustafa Çelebi isyanında ona tâbi oldu ve Mihaloğlu Mehmed Bey'i katletti. Şehzâdenin yenilmesinde kaçtıysa da bir tavuk kümesinde bulunup 825'de (1422) katledilerek cezasını bulmuştur. (II. 46)

Tâceddin Efendi (قومصی) Manisalıdır. Müderris olup 979'da (1571/72) Filibe'de kadı iken vefat etti. Âlimdi. (II. 47)

Tâceddin Efendi Anadoludandır. Müderris, Amasya müftüsü ve sonra emekli oldu. Safer 1009'da (Ağustos-Eylül 1600) vefat etti. Şairdir. Oğlu Ali Efendi'dir(→). (II. 47)

Tâceddin Efendi Âlâiyelidir. Müderris, Kütahya, Diyarbekir, Konya, Kay-

seri, Trablusşam ve Konya mevleviyetlerinde bulundu. Azledilmiş olarak 1009'da (1600/01) vefat etti. Muhaşşî Sinan Efendi yanında medfundur. Âlim, âbid, sâlihdi. *Menasik-i Hac* ve mev'izaya dair bazı risaleler yazmıştır. (II. 47)

Tâceddin Efendi Karamanlıdır. Müderris iken Manisa mollası oldu, ancak kabul etmedi. Şevvâl 1018'de (Ocak 1610) vefat etti. Lûgatçilerden olup *Tercüme-i Kamus*'a tutkundu. (II. 47)

Tâceddin Efendi Müderris olup 1020'de (1611) vefat etti. (II. 47)

Tâceddin Efendi (Eşekarısı) Müderris ve şıkk-ı sânî ilhakıyla Muhille mollası oldu. 1015'de (1606/07) vefat eylemiştir. Cahilce ve garip tavırlı adamdı. (II. 47)

Tâceddin Efendi (Göden) Müderris ve Seydîgazi müftüsü iken III. Murad devrinde (1574-1595) yolda eşkıya tarafından şehid edilmiştir. Sâlih adamdı. (II. 46)

Tâceddin Efendi (Kara) Müderris olup Kefe, Rodos ve Şam'a müftü oldu. Rebiyülevvel 990'da (Nisan 1582) vefat etti. (II. 47)

Tâceddin Efendi (Sahhaf) Müderris olup 1013'de (1604/05) vefat etti. (II. 47)

Tâceddin Efendi (Tezkireci) Ankaralıdır. Müderris, iki defa Ankara müftüsü oldu. 1018'de (1609/10) vefat etti. Başlarında Bostanzâde tezkirecisi olmuş, fakih, iffetliydi. (II. 47)

Tâceddin İbrahim Bir hatibin oğludur. Molla Yegân'ın şâkirdi olup İznik müderrisi oldu. 864'de (1460) vefat eyledi. (II. 46)

Tâceddin İbrahim Bahşî Manavgatlıdır. Abdüllâtif ve Pîrî Halife mürididir. Bursa'da Hoca Rüstem ona bir tekke yaptı ki, şimdi Zeynîler Tekkesi denir. Şeyh Abdüllâtif'e mensup zaviyeyi ise "Bahşâyiş" adında bir Acem yapmıştır. Bu zat, II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında vefat eyledi. Hulefâsından Süleyman Halife mücerredi olup 896'da (1491) vefat etti. Zeyrek'de bir han ve bir mescid yapmıştır. Yerine Sinan Halife şeyh olup 959'da (1552) vefat etti. Büyük cezbe sâhibidir. Tâceddin hulefâsından biri de Fereli Sinan Efendi'dir. Bunun vefatında Seyyid Ali Efendi makamına kaim olmuştur. (II. 46)

Tâceddin İbrahim Efendi Sahtiyanın laciverdini bulan zatın oğludur. Hoca Sinan Paşa'dan ilim tahsil eyleyip Şehzâde Abdullah'a muallim oldu. Sonra kadı oldu. Sonra II. Bâyezid devrinde yine Sinan Paşa'nın gözden düşmesiyle medrese verilerek müderris olmuştur. 909'da (1503/04) vefat etti. (II. 46)

Tâceddin İbrahim Efendi Hamza adlı zatın oğludur. Noktacı Camii'nde vâiz, müfessir ve muhaddis oldu. 970'de (1562/63) vefat etti. Zâhirî ve bâtınî marifet sâhibi olup *Câmiü'l-Envar* adında bir tefsir yazmıştır. (II. 46)

Tâceddin İbrahim Efendi (Küçük) Tahsille müderris olup Sahn müderrisi iken Amasya'ya müftü olmuştur. 6 sene sonra istifa eyledi. Rebiyülevvel 973'de (Ekim 1565) vefat eyledi. Namazını Ebûssuûd Efendi kılmış ve Emir Buharî'ye defnedilmiştir. *Sadrü'ş-Şeria*'ya hâşiye yazdı. Zamanın fâzıllarındandı. Oğulları mevâlîden Haydar Efendi ve Abdülvehhâb Efendi'dir. (II. 46/47)

Tâceddin İbrahim Efendi (Manavîzâde) Âlâiyelidir. Dersiâm ve Sahn ve Muradiye müderrisi oldu. 970'de (1562/63) Manisa müftüsü oldu. 973'de (1565/66) Şam Süleymaniye Medresesi müderrisi oldu. 974'de (1566/67) vefat etti. Meşhur âlimlerden olup hâfıza kuvveti akıllara hayret verecek derecedeydi. (II. 47)

Tâceddin Kürdî Sirâceddin Urmevî şâkirdi olup Dâvud-ı Kayserî yerine İznik müderrisi oldu. Ganimet malları hakkında İznik'in fethinde (1331) Orhan Gazi fetvâ istedi. Bu da "Eğer Lala Şahin köle değilse, aldığı mal ona helâldir, köle ise beytülmalindir" dedi. Lala Şahin Paşa bu mal ile hayrâtını yaptı. Bu zat da vefat eyledi. Sadrazam Hayreddin Paşa bunun damadıdır. (II. 45/46)

1610

Tâceddin Mehmed Efendi (Reiszâde) Şeyhülislâm Âşir Efendi torunlarındandır. Müderris, molla olup Receb 1251'de (Kasım 1835) Edirne mollası ve 1254'de (1838) Mekke pâyesi oldu. Sonra bilfiil Mekke kadısı ve Zilka'de 1263'de (Ekim-Kasım 1847) İstanbul payesi olmuştur. 1265'de (1849) vefat etti. (II. 47)

Tâcî *bak.* Hibetullah Mehmed Efendi

Tâcî Bey II. Bâyezid şehzâde iken müdir-i umûru ve tahta çıktıktan sonra defterdar olmuştur. Bu devir (1481-1512) ortalarında vefat eylemiştir. Şair ve münşîdir. Oğulları Sa'dî Çelebi ve Ca'fer Çelebi olup torunu Nâsır Bâlî Çelebi'dir. (II. 47)

Tâczâde *bak.* Bâlî Çelebi; Ca'fer Çelebi; Mehmed Çelebi

Tâczâde II. Bâyezid devri (1481-1512) ricâlinden Tâc Bey'in oğulları Ca'fer Çelebi ve Sa'dî Çelebi torunlarıdır. Adları yarım asır kadar sürmüş âlim kimselerdir. (IV. 686)

Tâhâzâde *bak.* Ahmed Efendi

Tâhir Abdullah Çelebi Bursalıdır. 1088'de (1677) vefat etti. Şairdir. (III. 241)

Tâhir Abdullah Efendi İzmitlidir. Müderris ve Muharrem 1287'de (Nisan 1870) Bosna mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 249)

Tâhir Ağa Ahmed Ağa'nın(→) oğludur. 1182'de (1768/69) vefat edip babasının yanına defnedildi. (I. 265)

Tâhir Ağa Hâcegî, sonra Ayasofya mütevellisi oldu. Sonra kuyumcubaşı oldu. Zilka'de 1174'de (Haziran 1761) azledildi. Sonra 1177'de (1763/64) yine kuyumcubaşı olup bazı hizmetlerde istihdam edildi. 1193'de (1779) surre emini olup Medine'de ikameti seçti. 1196'de (1782) Şam'a çağrılıp orada vefat etti. Müftühamamı civarında Âşıkpaşa Mahallesi'nde bir tekkesi vardır ki, cesedi nakledilerek oraya defnedildi. Oğlu Seyyid Şâkir Mehmed Ağa Receb 1218'de (Ekim-Kasım 1803) vefat ederek yanına defnedildi. Torunu müderris İzzet Efendi 1239'da (1823/24), Seyyid Mehmed Atâullah Efendi 8 Şevvâl 1218'de (21 Ocak 1804) vefat eylediler. Diğer torunu Necib Efendi 1235'de (1819/20) vefat etti. Diğer torunları Es'ad Efendi ve Said Efendi'dir. Hepsi orada medfundur. Bunlara "Hazinedarbaşızâdeler" denir. (III. 242/43)

Tâhir Ağa Enderûn'dan yetişerek rikâbdar-ı şehriyârî olarak Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) voynuk beyliği ile ihraç edilmiştir. Sonra vefat etti. (III. 243)

Tâhir Ağa Yükselerek kapıcıbaşı olup sârbânbaşı ve nüzûl emini ve

1223'de (1808) Edirne bostancıbaşısı oldu. Sonra vefat eyledi. (III. 244)

Tâhir Ağa Edirnelidir. Silahşor olup Kara Mehmed Paşa'ya kethüdâ oldu. Sonra 1244'de (1828/29) Limni'ye muhâfız oldu. Sonra vefat etti. (III. 245)

Tâhir Ağa Abdülmecid'in lalalık yüce hizmetinde bulundu. Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) dârüssaâde ağası oldu. 1260'da (1844) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Kethüdâsı Çete Hasan Efendi'dir(→). (III. 247)

Tâhir Ahmed Bey Ali Râtib Bey'in(→) oğludur. Adliye mektûbî serhalifesi iken 2 Rebiyülevvel 1280'de (17 Ağustos 1860) vefat etmiştir. (III. 570)

Tâhir Ahmed Efendi (Hacı) İstanbulludur. Müneccim olup riyazî ilimlerde meşhur oldu. Şevvâl 1280'de (Mart 1864) müneccim-i sânî, Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) İzmir pâyesi ve sonra müneccim-i evvel oldu. Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) Meclis-i Maarif reis-i sânîsi olup sonra reis-i evveli oldu. Meclisin lağvının ardından 1294'de (1877) Mekke, İstanbul ve Anadolu pâyelerini de kazanmıştır. 3 Şa'bân 1297'de (11 Temmuz 1880) vefat eyledi. Üsküdar'da, Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. Aklî ve naklî ilimler ve özellikle riyâziyede bilgisi engindi. İdareciliği de yolunda olup yumuşak huylu, vakûrdu. (III. 250)

Tâhir Bey I. Bâyezid'in (Yıldırım) beylerinden olup Timur harbinde (1402) şehid oldu. (III. 241)

Tâhir Bey Üsküdar mollası olmuştu. Sonra Hâdim'e sürüldü ve dönerek 1247'de (1831/32) vefat eyledi. (III. 245)

Tâhir Çelebi Sinan Paşa sadâretinde ruznâmeci ve 1004'de (1595/96) mevkûfatçı oldu. Sonra vefat etti. (III. 241)

Tâhir Efendi Maliye evrak-ı sahiha müdürü, Konya, Edirne ve Haleb defterdarlığında bulunmuştur. Bu seneler (1860'lar) ricâlindendir. (III. 249)

Tâhir Efendi (A'rec) Adanalıdır. Kardeşi Yusuf Neyyir Bey'le(→) İstanbul'a geldi. İkisi de çalışıp kitâbetçe beğenilmekle yükseldiler. Bu zat taşra defterdarlıklarında gezip nihayet bir hayli yıl zabtiye mektupçusu oldu. Cemaziyelevvel 1306'da (Ocak 1889) vefat etti. (III. 251)

Tâhir Efendi (Hacı) Emir Buharî Tekkesi şeyhi iken 16 Receb 1311'de (23 Ocak 1894) vefat eyledi. (III. 251)

Tâhir Efendi (Halifezâde) 1188'de (1774) kâtip iken vefat etti. Şair, mûsikîşinas, bilgiliydi. (III. 242)

Tâhir Efendi (Lâlezârzâde) Müderris, molla oldu. 1201'de (1786/87) Eyüp mollası olup sonra vefat etmiştir. (III. 243)

Tâhir Efendi (Sıddîkîzâde) Halil Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1211'de (1796/97) vefat etti. (III. 243; II. 295)

Tâhir Efendi (Tabtab) Derviş Efendi'nin oğludur. Hâcegândan olup Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) taşraya gönderilip beş ay geçince döndü. Sonra vefat etmiştir. (III. 245)

Tâhir Kazvinî İran şairlerinden olup 1100'de (1689) vefat etmiştir. Nazım ve nesirde eşsizdi. Dört dilde, yani Türkçe, Hintçe, Farsça ve Arapça'da nazım ve nesirde muktedirdi. Şiir külliyatı vardır. (III. 241/42)

Tâhir Mehmed Ağa İslimye â'yânıdır. Silahşor ve sonra kapıcıbaşı ol-

muştur. Sonra (1830'larda) vefat etti. (III. 245)

Tâhir Mehmed Ağa Defterdar mektubî kaleminden çıkıp tuğrakeş oldu. 1236'da (1820/21) hâcelik verilip 1237'de (1821/22) ulûfeciyân-ı yemin kâtibi oldu. Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) birden defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1243'de (1827/28) azledilip Yenişehir defterdarı oldu. 1244'de (1828/29) orduya çağrılıp sadâret kethüdâsı ve birkaç ay geçince ikinci defa defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. 1245'de (1829/30) istifa eyledi. 1246'da (1830/31) evkaf nâzırı, Şevvâl 1247'de (Mart 1832) tevkiî ve Mısır Ordusu defterdarı oldu. Safer 1248'de (Temmuz 1832) orduda vefat etmiştir. Cenazesi İstanbul'a getirilip Harem İskelesi'nde inşa eylediği camiine defnedilmiştir. Hesaptan anlar ve işbilir bir zat idi. (III. 245/46)

Tâhir Mehmed Ağa (Emin Ağazâde) Sâdık Ağa'nın oğludur. Kapıcıbaşı, 1185'de (1771/72) başbaki kulu ve nüzûl emini, 1188'de (1774) silahdar ağası ve 1190'da (1776) baruthane nâzırı oldu. Bu gibi görevlerde bulunup 9 Ramazan 1201'de (25 Haziran 1786) vefat eyledi. Rumelihisarı'nda, Kayalar'da medfundur. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir. (III. 243)

Tâhir Mehmed Bey Jandarma miralaylarından olup 28 Ramazan 1303'de (30 Haziran 1808) vefat ederek Karacaahmet'e defnedilmiştir. (III. 251)

Tâhir Mehmed Bey Şamlı Râgıb Paşa'nın oğludur. Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1224'de (1809) süvarî mukabelecisi, 1228'de (1813) mevkufatî oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 245)

Tâhir Mehmed Bey Sirozlu İsmail Bey'in(→) oğludur. Kapıcıbaşı olup 1250 (1834/35) tarihlerinde vefat etmiştir. (I. 377)

Tâhir Mehmed Bey Miralaylardan ve Hassa Meclisi azasından olup 27 Şa'bân 1266'da (8 Temmuz 1850) vefat etmiştir. Eyüp'e defnedildi. (III. 248)

Tâhir Mehmed Bey Bâbıâlî evrak müdürü Hasan Efendi'nin oğludur. Mektubî-i sadâret ve sonra âmedî kalemlerine girip Receb 1272'de (Mart 1856) Meclis-i Vâlâ azası oldu. Receb 1277'de (Ocak 1863) hazine-i evrak müdürü, Cemaziyelâhir 1281 (Kasım 1864) sonlarında zabtiye mektupçusu, Şa'bân 1284'de (Aralık 1867) Meclis-i Muhasebe azası ve sonra tahsilat komisyonu azası olup 1287'de (1870/71) vefat eylemiştir. Ana tarafından dedesi, ricâlden Nurî Ahmed Bey'in yanında medfundur. (III. 249)

Tâhir Mehmed Bey (Cağalazâde) Süleyman Sâlim Bey'in(→) oğludur. Üsküdar mollası olup 1242'de (1826/27) Bektaşilik suçlamasıyla sürüldü. 1243'de (1827/28) serbest bırakılıp 1247'de (1831/32) vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. (III. 245; I. 141)

Tâhir Mehmed Bey (Hasan Paşazâde) Sadrazam Seyyid Hasan Paşanın torunu, Said Mehmed Bey'in(→) oğludur. Enderûn ağalarından olup seferli odasında iken Şevvâl 1239'da (Haziran 1824) vefat etmiştir. Rumelihisarı'nda medfundur. (III. 32)

Tâhir Mehmed Bey (Ispanakçızâde) Hâfız Mustafa Paşa'nın oğludur. Müderris, 1216'da (1801/02) İzmir, Safer 1226'da (Mart 1811) Mısır mollası, Rebîyülâhir 1231'de (Mart 1816)

Mekke pâyesi, sonra İstanbul pâyesi, 1238 sonlarında (1823 ortaları) Anadolu pâyesi, Rebiyülâhir 1241 ortalarında (Kasım 1825 sonları) Anadolu kazaskeri ve 1243'de (1827/28) Rumeli pâyesi oldu. Yaşlı ve düşkün olduğundan hayli müddet hasta yattı. 18 Ramazan 1259'da (12 Ekim 1843) vefat eyledi. Fâtih civarında medfundur. Oğlu Mustafa İzzet Bey'dir. İlmi ortaydı. (III. 246)

Tâhir Mehmed Bey (Muhsinzâde) Hacı Ahmed Bey'in oğludur. Hâcegândan ve seçkin kâtiplerden olup 1196'da (1782) vefat eylemiştir. Eyüp'de, babasının yanında medfundur. (III. 243)

Tâhir Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip rüûs kesedarı oldu. 1145'de (1732/33) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 242)

Tâhir Mehmed Efendi Mevâlîden Mahmud Efendi'nin oğludur. Sudûrdan Abdürrahim Efendi'ye damad oldu. Müderris, 1186'da (1772) Kudüs mollası, sonra Medine mollası olup 1196'da (1782) Şam'a varışında vefat eyledi. Fâzıl ve şairdi. Sâlihzâdelere yakınlığı vardır. Oğulları Şeref Ahmed Efendi(→) ile Ali Eşref Efendi'dir(→). Fâtih'de dedelerinin yanında defnedilmişlerdir. (III. 242)

Tâhir Mehmed Efendi Ocak imamı Hâfız İbrahim Efendi oğlu olup müderrisdi. 1215'de (1800/01) vefat etmiştir. (III. 243)

Tâhir Mehmed Efendi Mehmed Reşid Ağa'nın oğlu olup müderrislerdendi. 19 Muharrem 1221'de (8 Nisan 1806) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 243)

Tâhir Mehmed Efendi Derviş Paşa kaynı olup Bâbıâlî'de yetişerek hâcegândan oldu. 1201'de (1786/87) küçük ruznâmeci, Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) mektubî vekili oldu. III. Selim devri (1789-1807) başlarında vefat eylemiştir. (III. 243)

Tâhir Mehmed Efendi Köstendillidir. Müderris, İzmir mollası olup 1207'de (1792/93) Kastamonu'ya gönderildi. Döndükten sonra Mekke pâyesiyle meclis-i mükâlemeye memur edildi. Cemaziyelâhir 1223 (Ağustos 1808) sonlarında İstanbul kadısı ve sonra Anadolu pâyesi oldu. 11 Zilhicce 1223'de (28 Ocak 1809) azledilerek Mihalıç'a sürüldü. Az müddette dönerek 1226'da (1811) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran-Temmuz 1812) azille Tire'ye sürüldü. Orada vefat etti. Âlim, fasih, beliğ ise de sert dilli ve bu hali nefsine ziyandı. (III. 244/45)

Tâhir Mehmed Efendi Haremeyn mukataacısı serhalifesi olup 15 Rebiyülâhir 1234'de (11 Şubat 1819) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 245)

Tâhir Mehmed Efendi İbrahim Hanzâdeler'le alâkası olup gümrük ruznamçecisi olmuştu. Senelerce o hizmette ve sonra sandık emânetinde bulunup 1247'de (1831/32) vefat eylemiştir. Oğlu Şemseddin Bey 1240'da (1824/25) vefat eylemiştir. (III. 246)

Tâhir Mehmed Efendi Haremeyn başyazıcısı olup ayrılmıştı. 21 Safer 1257'de (14 Nisan 1841) vefat eyledi. Beyoğlu Mezarlığı'na defnedildi. Âlimdi. (III. 246)

Tâhir Mehmed Efendi Mekke'de medfun bulunan Seyyid Yahyâ Efendi'nin oğludur. Müderris olup 18 Zilka'de 1258'de (21 Aralık 1842) vefat

etti. *Mizanü'l-Edeb*'i tercüme eylemiştir. (III. 246/47)

Tâhir Mehmed Efendi Kudüs müftüsü olup İstanbul'da hastalanarak 1282'de (1865/66) vefat eylemiştir. (III. 249)

Tâhir Mehmed Efendi Mazbata odasından yetişerek Rebiyülâhir 1275'de (Kasım 1858) zabtiye muhasebecisi ve mektupçusu oldu. Cemaziyelâhir 1280'de (Eylül-Ekim 1863) ayrıldı. Sonra hassa muhasebecisi olup Ramazan 1282'de (Ocak-Şubat 1866) vefat etti. Üsküdar'da, Mihrimâh Sultan Camii'nde medfundur. (III. 249)

Tâhir Mehmed Efendi Şam kadısı olup Zilka'de 1274'de (Haziran-Temmuz 1858) İzmir ve Receb 1285'de (Ekim-Kasım 1868) Edirne pâyesi oldu. Sonra vefat etti. (III. 249)

Tâhir Mehmed Efendi Mardinli Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Şevvâl 1286'da (Ocak 1870) Edirne mollası oldu. Bu senelerde (1880'ler) vefat etti. (III. 250)

Tâhir Mehmed Efendi Eğinli İbrahim Efendi'nin oğlu olup 1277'de (1860/61) Yenişehr-i Fenâr mollası, sonra bilâd-ı hamse ve Mekke pâyesi oldu 7 Rebiyülevvel 1299'da (27 Ocak 1882) vefat etmiştir. Topkapı'da medfundur. (III. 250)

Tâhir Mehmed Efendi (Arabzâde) Hacı Hasan Efendi'nin(→) veya Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Ayasofya'da mektep hocası olup 8 Şevvâl 1211'de (6 Nisan 1797) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 218)

Tâhir Mehmed Efendi (Âtıfzâde) Sudûrdan Mehmed Emin Âtıf Efendi'nin oğludur. Müderris, Üsküdar mollası ve 1221'de (1806) Edirne mollası oldu. 1225'de (1810) vefat eylemiştir. Okmeydanı'nda medfundur. (III. 244)

Tâhir Mehmed Efendi (Cizyedarzâde) Evkaf-ı hümâyûn kaymakamı iken 1225'de (1810) vefat eyledi. Eyüp'e defnedilmiştir. (III. 244)

Tâhir Mehmed Efendi (Çiçekçibaşızâde) Feyzullah Efendi'nin(→) kardeşidir. 1197'de (1783) Eyüp mollası olup sonra vefat etmiştir. (IV. 37; III. 243) [III. 243'de "Seyyid Feyzullah Efendi'nin oğludur" denilmektedir.]

Tâhir Mehmed Efendi (Dürrîzâde) Mustafa Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) Selânik kadısı olup 1181'de (1767/68) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (III. 242; IV. 445)

Tâhir Mehmed Efendi (Hacı) Mevâlîden ve Üsküp eski müftüsü olup bu senelere (1870'ler) yetişmiştir. (III. 250)

Tâhir Mehmed Efendi (Hacı Mehmed Ağazâde) Kalemden yetişerek Şevvâl 1199'da (Ağustos 1785) topçular kâtibi, sonra mevkufatî oldu. 1203'de (1788/89) vefat ederek Üsküdar'a defnedilmiştir. (III. 243)

Tâhir Mehmed Efendi (Hammamîzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup 1227'de (1812) vefat eyledi. (...284)

Tâhir Mehmed Efendi (Kadızâde) Müderris, 1229'da (1814) Yenişehr-i Fenâr mollası, Cemaziyelâhir 1229'da (Mayıs-Haziran 1814) bilâd-ı erbaa ve sonra Mekke pâyesi olmuştur. Cemaziyelâhir 1233'de (Nisan 1818) İstanbul kadısı, 1238 sonlarında (1823 ortaları) Anadolu pâyesi, 10 Zilka'de 1240'da (26 Haziran 1825) Anadolu

kazaskeri oldu. 13 Rebiyülâhir 1241' de (25 Kasım 1825) şeyhülislâm oldu. 22 Şevvâl 1243'de (7 Mayıs 1828) azledildi. 27 Receb 1254'de (16 Ekim 1838) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Âlim, fâzıl, doğru, sâdıkdı. Asâkir-i Mansûre'nin kuruluşunda güzel hizmet etmiştir. Kethüdası Hacı Emin Efendi'dir(→). (III. 246)

Tâhir Mehmed Efendi (Külâhîzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1237'de (1821/22) Üsküdar mollası olup daha sonra vefat etmiştir. Oğlu Servet Mehmed Efendi'dir. (I. 415; II. 245)

Tâhir Mehmed Efendi (Mekkîzâde) Mekkî Mehmed Emin Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Kudüs mollası olup 11 Zilka'de 1128'de (27 Ekim 1716) vefat etmiştir. Emir Buharî'de medfundur. Üç dilde şairdir. İhlâs Suresi'ne Arapça ve Türkçe tefsir yazdı. (III. 242; IV. 507)

Tâhir Mehmed Efendi (Osman Pazarîzâde) Müderris, Cemaziyelâhir 1261'de (Haziran 1845) İzmir mollası ve Muharrem 1269'da (Ekim-Kasım 1852) Filibe mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 248)

Tâhir Mehmed Efendi (Sâlihzâde) Şeref Molla'nın oğludur. Bu senelerde (1870'ler) vefat etti. (III. 250)

Tâhir Mehmed Efendi (Seyyid) Kalemden yetişerek 1225'de (1810) çavuşlar kâtibi, sonra baruthane bina emini olup 1240'da (1824/25) mevkufatçı, Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) kalyonlar kâtibi, sonra kereste nâzırı ve 1248'de (1832/33) İzmit müteselliimi oldu. Azilden sonra 5 Safer 1261' de (13 Şubat 1845) vefat etmiştir. Karacaahmet'de medfundur. (III. 247)

Tâhir Mehmed Efendi (Seyyid) Büyük hattatlardan olup muallim-i hatt-ı sultanî olmuştu. 1262'de (1846) vefat edip Yahyâ Efendi Türbesi'ne defnedilmiştir. Torunu İsmail Remzî Efendi'dir(→). (III. 247)

Tâhir Mehmed Efendi (Sirozîzâde) Sirozlu Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Şevvâl 1256'da (Aralık 1840) Şam mollası, 1260'da (1844) Mekke mollası, Receb 1265'de (Haziran 1849) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1271'de (Haziran-Temmuz 1855) İstanbul kadısı, ardından Anadolu pâyesi, Rebiyülâhir 1272'de (Aralık 1855) Meclis-i Maarif reisi, Zilhicce 1275'de (Temmuz 1859) Anadolu kazaskeri, Safer 1276'da (Eylül 1859) Meclis-i Vâlâ müftüsü, Safer 1279'da (Ağustos 1862) Rumeli pâyesi ve 1281' de (1864/65) Rumeli kazaskeri oldu. 14 Zilhicce 1281'de (10 Mayıs 1865) vefat eyledi. Âlim, edip, nazik, nahifdi. Oğlu Bahâeddin Mehmed Bey 1275'de (1858/59), diğeri Ali Bey Çatalca'da iken kazaen vefat etmiştir. Hepsi Haydarpaşa'da medfundurlar. Kardeşi Mehmed Kâmilî Efendi'dir(→). (III. 248/49)

Tâhir Mehmed Efendi (Yenişehrîzâde) Yenişehirli Hüseyin Efendi'nin oğludur. 1240'da (1824/25) Selânik mollası olup Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) taşraya gönderildi. Döndükten sonra Muharrem 1250'de (Mayıs-Haziran 1834) Mısır mollası oldu. 20 Receb 1252'de (31 Ekim 1836) vefat etti. (III. 246)

Tâhir Mehmed Paşa İbrahim Paşa'nın oğludur. Kethüdâsı olduğundan 1219'da (1804/05) mîrimîran olmuştur. Cemaziyelevvel 1224'de (Haziran-Temmuz 1809) İşkodra valisi ol-

du. 1227'de (1812) vefat eylemiştir. (III. 244)

Tâhir Mehmed Paşa Taşralıdır. Bir müddet gümrükçüler yanında hizmette bulunup sonra Tüfenkhâne-i Âmire imalat memuru oldu. 1243'de (1827/28) tenkih-i defâtir memuru, İzmir ihtisâb memuru, Ramazan 1250'de (Ocak 1835) çağrılıp emtia gümrüğü emini, Zilka'de 1255'de (Ocak 1840) ûlâ evveliyle vâlide sultan kethüdâsı, Zilka'de 1257'de (Aralık 1841/Ocak 1842) ilâveten ticaret nâzırı, Cemaziyelevvel 1258'de (Haziran-Temmuz 1842) bağlı olarak hazine-i hassa nâzırı ve Receb 1258'de (Ağustos 1842) ilâveten ikinci defa gümrük emini oldu. Şa'bân 1261'de (Eylül 1845) yalnız ticaret nezâretinden ayrıldı. Rebiyülâhir 1262'de (Nisan 1846) bâlâ rütbesi ihdas edilince ihsan buyuruldu. Şevvâl 1262'de (Ekim 1846) gümrükten affedildi. Cemaziyelâhir 1263'de (Mayıs-Haziran 1847) vezir rütbesi ihsan buyuruldu ve 15 Rebiyülâhir 1264'de (21 Mart 1848) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Tedbirli, muhasebeci, dört-beş hizmeti birden idareye muktedir, sözü geçer, eli sıkıydı. Bir hayli serveti kaldı. Oğlu Hüseyin Bey ve damadı Süreyyâ Paşa'dır. (III. 247/48)

Tâhir Mehmed Paşa (Çengelzâde) Cezâyir Ocağı'nda bulunduktan sonra Tersane-i Âmire'ye girdi. Navarin harbinde donanma kumandanlığında bulundu. 1242'de (1826/27) Tophane'ye memur olarak topçu ve toparabacılığı feshedildi. 1244'de (1828/29) patrona olup Rusya harbinde bulundu. 1246'da (1830/31) topçu feriki oldu. 23 Cemaziyelâhir 1248'de (17 Kasım 1832) kapdan-ı deryâ olup Muharrem 1252'de (Nisan-Mayıs 1836) Trablusgarb'da hizmette bulundu. 1 Şa'bân 1252'de (11 Kasım 1836) tophane müşiri oldu. Zilhicce'de (Mart 1837) Trablusgarb'dan gelip Rebiyülâhir 1253'de (Temmuz 1837) ayrıldı. 8 Zilhicce 1253'de (5 Mart 1838) Meclis-i Vâlâ azası oldu. 6 Safer 1257'de (30 Mart 1841) ikinci defa kapdan-ı deryâ oldu. 9 Muharrem 1259'da (9 Şubat 1843) ayrıldı. Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Edirne valisi oldu. Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) istifa eyledi. Receb 1263'de (Haziran-Temmuz 1847) Bosna valisi olup Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) vefat eyledi. Na'şı İstanbul'a getirilip Eyüp'e defnedildi. Akıllı, tedbirli, cesur ve sert dilliydi. Oğullarından Halim Bey Cemaziyelevvel 1247'de (Ekim 1831) vefat etmiştir. Diğerleri Âsım Paşa ve Hasan Bey'dir. (III. 248)

Tâhir Mehmed Paşa (Hoca) Mekteb-i Harbiye'den yetişerek erkân-ı harb ve muallim oldu. Mekteb-i Harbiye ve Dârülmaarif riyâziyat muallimliğince senelerce bulundu, miralay ve livâ ve ferik oldu. Sonra emekli edilmiştir. 23 Rebiyülâhir 1296'da (16 Nisan 1879) vefat eyledi. Orta boylu, riyâziyatta âlim, kâmil bir insandı. (III. 249/50)

Tâhir Mehmed Selâm Bey Çavuşbaşı Said Efendi'nin ikinci oğludur. Mektûbî-i sadr-ı âlîden yetişerek serhalife, mektûbî-i sadâret ve 1238'de (1822/23) çavuşbaşı oldu. 1240'da (1824/25) azledilmiştir. 1241'de (1825/26), 1247'de (1831/32), 1249'da (1833/34) ve 1252'de (1836/37) dört defa başmuhasebeci oldu. Cemaziyelevvel 1256'da (Temmuz 1840) Meclis-i Vâlâ azası, Zilhicce 1258'de (Ocak

1843) deâvî nâzırı, yani ikinci defa çavuşbaşı olup Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) azledildi. Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) vefat etti. Bahçekapı'da babası yanında medfundur. Orası kaldırıldığında, ikisinin na'şı da Eyüp'e, Tokmaktepe'ye nakledilmiştir. Âlim, kâtip, şairdi. *Dîvan*'ı, Kudûrî'nin fıkhına şerhi, *Makâmat-ı Harîrî Şerhi* vardır. (III. 247)

Tâhir Mustafa Efendi Çengelköylüdür. Babası Karakulak Hacı Abdî Ağa olup kaleme girerek hâcegândan oldu. 25 Ramazan 1214'de (20 Şubat 1800) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (III. 243)

Tâhir Mustafa Efendi Yükselerek 1222'de (1807) kapıcılar kethüdâsı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 460)

Tâhir Mustafa Efendi Gediklilerden olup Receb 1221'de (Eylül-Ekim 1806) kapıcılar kethüdâsı olup 1223'de (1808) azledildi. Sonradan vefat etmiştir. (III. 244)

Tâhir Ömer Sayda ve Akkâ taraflarında meşhur olmuş bir adam olup 1187'de (1773) Akkâ muhâfızlığı tevcih edilmiştir. Ebû'z-Zeheb Mehmed Bey'e mağlup olup iltica etti. Ebû'z-Zeheb'in vefatında bu da Akkâ'ya çekildi. Cezâyirli Hasan Paşa üzerine gönderilip kardeşi Said ile yakalanarak katledilmiştir. Oğulları Şeyhülbeled Osman Bey, Fâzıl Bey ve Kâmil Bey İstanbul'a getirilip ilki paşa ve sonrakiler şair oldular. Torunlarından biri de Yusuf Hâlis Efendi'dir. (III. 593)

Tâhir Ömer Bey Hâfız Nurî Mustafa Paşa'nın(→) oğludur. Hâcegândan olup 1258'de (1842) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. Oğlu Ali Muhlis Bey'dir(→). (IV. 464)

Tâhir Ömer Bey Gümrükçü Osman Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 1263'de (1847) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (III. 444/45)

Tâhir Ömer Bey Hurşid Ahmed Paşa'nın yeğeni ve maden emini Mustafa Paşa'nın damadı olup kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Sonra maliye tezkirecisi olup 1246'da (1830/31) tahrir memuru oldu. Zabtiye Meclisi azasından olup 1270'de (1853/54) vefatla Duvardibi'ne defnedilen Tâhir Ömer Efendi bu zat olmalıdır. Derviş huyluydu. (III. 599/600)

Tâhir Ömer Bey (Mustafa Nurî Paşazâde) Hâcegândandır. 1258'de (1842) vefat ederek Eyüp'e defnolunmuştur. (III. 247)

Tâhir Ömer Dede Meşhur Hâlet Efendi'nin kardeşi olup Mevlevî dervişi olmuştur. 1231'de (1816) vefat eyledi. Galata Mevlevîhanesi'ne defnedilmiştir. (III. 245)

Tâhir Ömerzâde *bak.* Ârif Mehmed Efendi; Hâlis Yusuf Efendi

Tâhir Ömerzâde Akkâ'da meşhur olan Tâhir Ömer'in evlâdına denir ki, meşhurları şair Fâzıl Bey'dir. Bunlardan Ârif Efendi, Bâbıâlî tercüme kalemi halifelerinden olup telgrafın kuruluşunda muavin, sonra müdür olup ve az müddette azledilmiştir. Sonra yine görev verildi. (IV. 696)

Tâhir Paşa Toska'da Belişelidir. Paslı Mehmed Paşa'nın yanında Arnavut binbaşısı olup Vidin muharebesinde beraber bulunmuştur. Sonra Yusuf Ziyâ Paşa ile Mısır'a gidip mîrimîran oldu. Paşanın ve ordunun dönüşünde Mısır'da kaldı. 1218'de (1803) Husrev Paşa'nın azlinde 23 gün kadar Mısır'da vali kaymakamı

olup Husrev Paşa Dimyat'a gitti. 4 Safer 1218'de (26 Mayıs 1803) yanarak vefat etti. Zayıf bünyeli, kara sakallı, derviş huylu ve meczuplara düşkündü. Arapçayı değil, Türkçeyi az bilirdi. Kardeşi Hasan Paşa'dır. (III. 243/44)

Tâhir Paşa Yükselerek mîrimîran olup 1202'de (1787/88) Ada-i Kebir muhâfızı oldu. Bir müddet orada kalıp sonra Resmo muhâfızı, Rebiyülâhir 1210'da (Ekim-Kasım 1795) Âlâiye, 1212'de (1797/98) Kırşehir ve sonradan İzmit mutasarrıfı oldu. 1213'de (1798/99) vezirlik ihsan olundu. Cemaziyelevvel 1217'de (Eylül 1802) Konya valisi olup 1221'de (1806) Aksaray ve Karasi ilâvesiyle Akkerman muhâfızı oldu. Bir-iki sene sonra vefat eylemiştir. Tedbirli ve doğru idi. (III. 244)

1618

Tâhir Paşa Leskoviklidir. Mîrimîranlıkla Köstendil mutasarrıfı olup 1210'da (1795/96) azledilerek İstanbul'a getirildi. 1228'de (1813) vefat edip Edirnekapı'ya defnedildi. (III. 245)

Tâhir Paşa Bursa hânedanındandır. Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Bursa mutasarrıfı olup Zilka'de 1278'de (Mayus 1862) ayrıldı. 1286 (1869/70) tarihlerinde vefat eyledi. İkram sâhibi ve yaşlı bir zat idi. (III. 249)

Tâhir Paşa Askerlikten yetişerek miralay ve livâ oldu. 1261'de (1845) Şam'da hastalandığından İstanbul'a getirildi ve bir müddet hasta kaldı. Sonra iyileşip ferik olup Beyrut kumandanı olmuştur. 1283'de (1866/67) emekli edilmiştir. 6 Şa'bân 1295'de (5 Ağustos 1878) vefat etti. Üsküdar'da, Hüdâî Tekkesi'nde medfundur. (III. 250)

Tâhir Paşa (Mahmud Beyzâde) Mîrimîran olup 1126'da (1714) Dukagin ve 1152'de (1739/40) Konya mutasarrıfı olup sonra vefat eylemiştir. (III. 242)

Tâhir Paşa (Mes'ud Ağazâde) Kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran oldu. 1244'de (1828/29) orduya memur oldu. 1245'de (1829/30) Hamid mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 245)

Tâhir Şevkî Mehmed Efendi Edirneli Abdullah Efendi'nin oğludur. Askere girmiş ve güzel kitâbeti olduğundan kalem işlerinde istihdam edilmiştir. Sonra Tophane Meclisi'ne kâtip olmuştur. Sonra başkâtip olup Muharrem 1280'de (Haziran-Temmuz 1868) tophane mektupçusu ve ûlâ oldu. Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) muhasebecilik ilâve edildi. Ramazan 1289'da (Kasım 1872) inhisâr-ı duhan nâzırı olup sonra azledildi. Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) beytülmal müdürü ve sonra evkaf idare meclisi reisi ve bu aralık evkaf nâzır vekili oldu. 8 Şa'bân 1298'de (6 Temmuz 1881) vefat etti. Haydarpaşa'da, 1277'de (1860/61) vefat eden babasının yanına defnedildi. Her işe elverişli, zeki ve kavrayışlıydı. (III. 250/51)

Tahmures Han İran ümerâsından olup 1024'de (1615) Osmanlı Devleti'ne sığındı. Burada vefat etmiştir. (III. 258)

Tahsin Efendi Maliyeden yetişip Zilhicce 1274'de (Temmuz-Ağustos 1858) emvâl-i eytâm müdürü oldu ve senesinde azledildi. Sonra vüzerâ kapı kethüdâsı olup 24 Zilhicce 1281'de (20 Mayıs 1365) vefat etti. Eyüp'de, Kaşgârî Dergâhı'nda medfundur. (II. 50)

Tahsin Efendi Arnavutdur. İlim tahsili ile Paris Sefâreti'ne imam olmuştur. Fuad Paşa Nis'de vefat eylediğinde cenazesiyle İstanbul'a gelmiş ve Avrupa'da felsefe ve riyâziyatla meşguliyetinden dolayı Dârülfünûn-ı Cedid müdürlüğüne tayin edilmiştir. 1287'de (1870) Dârülfünûn ilga edilmiş ve bu da ayrı kalmıştır. 1309'da (1891/92) vefat eyledi. Erenköy'de medfundur. 20 seneden fazla riyâzi ilimler muallimliği ile meşgul kalmış, küre yapmış ve bazı eserler yazmıştır. (II. 51)

Tahsin Efendi Bâb-ı Seraskerî eskilerinden olup hassa 1. şubesi müdürü iken 29 Cemaziyelâhir 1310'da (18 Ocak 1893) vefat etti. (II. 51)

Tahsin Efendi (Hacı) Yahyâ Efendi Tekkesi şeyhi Nurî Efendi'nin kardeşidir. Maliyeden yetişip Rebiyülevvel 1269'da (Aralık 1852) beytülmal müdürü, Zilhicce 1275'de (Temmuz 1859) tahsilat muhasebecisi olmuş ve senesinde tekrar beytülmal müdürü olup Ramazan 1280'de (Şubat 1864) Divan-ı Muhasebat azası ve sonra surre emini ve 1289 (1872) başlarında üçüncü defa beytülmal müdürü olup 6 Cemaziyelevvel 1293'de (30 Mayıs 1876) vefat etmiştir. Anılan tekkede medfundur. (II. 50)

Tahsin Hasan Bey Kıbrıs eski muhassılı Hacı Mehmed Ağa'nın oğlu olup Kıbrıs'da doğdu. Babası surre emini oldukta birlikte hacca gidip Şeyh Mehmed Can'dan hilafet aldı. 1242'de (1826/27) müderris ve 1250'de (1834/35) Bağdad mollası olup sonra mahrec pâyesi ve yükselerek Mekke pâyesi oldu. Ardından İstanbul, Anadolu ve Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) Rumeli pâyelerini hâiz oldu. Safer 1264'de (Ocak 1848) nakibüleşraf oldu. Zilhicce 1265'de (Ekim-Kasım 1849) ilâveten Meclis-i Vâlâ azası olup Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) emvâl-i eytâm nâzırı oldu. Muharrem 1269'da (Ekim-Kasım 1852) nezâretten ayrıldı. 1 Ramazan 1270'de (28 Mayıs 1854) birinci ve Receb 1275'de (Şubat 1859) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup reisülulemâ olmuştur. Zilhicce 1277'de (Haziran-Temmuz 1861) nakibüleşraflıktan ayrılmıştır. 11 Safer 1278'de (18 Ağustos 1861) vefat eyledi. Âlim, edip, zengin ve cömertdi. Kimyagerliğe ve güzel elbiseler giymeye meyli görülmüştür. Bir gözü a'ma olduğundan "Kör Tahsin Bey" diye ad almıştır. 10 kadar oğlu ve kızı olup bunlardan biri Mekke pâyeli İbrahim Necib Bey'dir. Diğerleri Ahmed Muineddin Bey(→) ile Mehmed Said Bey'dir(→). İkisi de babasının yanında medfundur. (II. 49/50)

Tahsin Hasan Bey Kapdan Hâfız Ali Paşa'nın oğlu olup kapıcıbaşı olmuştu. 7 Şa'bân 1293'de (28 Ağustos 1876) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. (II. 50)

Tahsin Hasan Bey Çelebi Mustafa Paşa'nın torunlarından olduğundan müderris, molla ve bilâd-ı hamse pâyesi oldu. 1296 (1879) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 50)

Tahsin Hasan Efendi Hüseyin Efendi'nin oğludur. Maliyeden yetişip hâcegândan olarak bazı mansıpları zaptederek 1217'de (1802/03) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Safer 1218'de (Mayıs-Haziran 1803) azledildi. Receb 1221'de (Eylül-Ekim 1806) defter emini oldu. 18 Rebiyülevvel 1222'de (26 Mayıs 1807) rikâb-ı hümâyûn kethü-

dâsı olup 22 Rebiyülâhir 1222'de (29 Haziran 1807) çavuşbaşı ve o sene yine defterdar-ı şıkk-ı evvel olup az müddette ayrıldı. 1223'de (1808) ruznâme-i evvel, 1225'de (1810) nişancı ve 1226'da (1811) humbarahane nâzırı, 1227'de (1812) başmuhasebeci ve Safer 1232'de (Ocak 1817) kıla-ı hakaniye müfettişi olarak Tuna'ya memur oldu. Sonra yine muhasebe-i evvel, 1234'de (1819) nişancı, 1239'da (1823/24) defter emini ve Şevvâl 1242'de (Mayıs 1827) yine nişancı oldu. 1245'de (1829/30) o hizmette vefat etti. Eyüp'de medfundur. Çeşmesi vardır. Ilımlı ve insaflıydı. Oğlu Şerif Âtıf Mehmed Efendi'dir(→). (II. 48/49)

Tahsin Hasan Efendi Edirneli Emrullah Ağa'nın oğludur. Kâtip olup 1266'da (1850) Edirne meclis başkâtibi oldu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 50)

Tahsin Hasan Efendi İstanbulludur. Tercüme odasından çıkarak 1288 (1871) tarihlerinde Matbaa-i Âmire müdürü olmuş ve 1296'da (1879) Şehremâneti Meclisi'ne aza nasbedilmiş ve Cemaziyelâhir 1313'de (Kasım-Aralık 1895) ûlâ evveli olmuştur. 1313 sonlarında (1896 ortaları) vefat eylemiştir. Yaşı 80'i aşkın, yumuşak huyluydu. Bunun Emin Efendi ve Hayreddin Efendi ve Aziz Efendi adında 3 kardeşi olup kendinden evvel vefat eylediler ki, telgraf memurlarından idiler. Bunlardan başmuhabere memuru Aziz Efendi, süthalam Hâdiye Hanım'ın zevciydi. Oğulları Azmî Bey ve Ziyâ Bey'dir. (IV. 849)

Tahsin Hasan Paşa Gerzelidir. Pepe Mehmed Paşa'nın dairesinden büyüyüp zabtiyede çalışmış ve sonra mîrimîran olarak 1275 (1858/59) tarihlerinde Beyoğlu mutasarrıfı olup 1278'de (1861/62) ayrılmıştır. Sonra beylerbeyi pâyesiyle İzmit ve Tırhala mutasarrıflığında dahi bulunmuş ve 1285 (1868/69) tarihlerinde taşrada vefat etmiştir. (II. 50)

Tahsin Mehmed Efendi İstanbulludur. İlim tahsil edip müderris olmuştur. Sonra sadâret mektûbî kalemine girerek hâcegândan olmuş ve serhalife olduktan sonra Receb 1221'de (Eylül-Ekim 1806) mektûbî-i sadr-ı âlî olmuştur. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) ayrıldı. 19 Safer 1223'de (16 Nisan 1808) çavuşbaşı, 19 Receb'de (10 Eylül) baruthane nâzırı, 23 Şa'bân 1223'de (14 Ekim 1808) defterdar-ı şıkk-ı evvel olmuş ve Ramazan 1223 sonlarında (Kasım 1808 ortalarında) Alemdar Paşa taraftarlığı ile katledilmiştir. Yedikule'de medfundur. Âlim, şair, kâtip, tedbirliydi. (II. 48)

Tahsin Paşa Mekteb-i Harbiye'den çıkıp padişaha yâver-i harp, miralay ve Yâver Paşa'ya damad olmuştur. Mîrlivâ olarak 19 Safer 1300'de (30 Aralık 1882) genç iken vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 50)

Tahsin Paşa Taşra adamıdır. İstanbul'da Rüşdî Paşa dairesine intisap ile kethüdâsı olarak 1276 (1859/60) tarihlerinde mîrimîranlıkla taşraya mutasarrıf olmuş, bir hayli müddet taşrada gezip Divan-ı Zabtiye riyâsetiyle Ziraat Meclisi reis-i sânîliğinde dahi bulunmuş ve sonra yalnızlığı ve emekliliği seçmiştir. Cemaziyelâhir 1304'de (Mart 1887) vefat eyledi. Süleymaniye'de medfundur. Eski tavırlı bir zat idi. (II. 50)

Tâib Abbas Paşa İran beylerinden olup IV. Mehmed devrinde (1648-

1687) Osmanlı Devleti'ne sığınınca beylerbeyilik pâyesi verilmiştir. Safer 1102'de (Kasım 1690) vefat etti. Şairdir. (III. 292; IV. 90))

Tâib Ahmed Efendi (Osmanzâde) Süleymaniye ruznâmçecisi Osman Efendi'nin oğludur. Müderris ve nihayet Mısır mollası olup 2 Ramazan 1136'da (25 Mayıs 1724) vefat etmiştir. Edip, âlim ve şairdi. Şehzâde İbrahim'in doğumunda arzeylediği tarih üzerine padişah "Makbul-i hümâyûnum olmuştur. Asrın melikü'ş-şuarâsı olduğu vucûh ile zâhir ve matlabı ihsan-ı hümâyûnum olmuştur" diye hatt-ı hümâyûn çıkarmıştır. 1120'de (1708) kahve 5 kuruşa çıktığında hiçbir yerde has kahve verilmeyip nohutlu kahve yayılınca söylediği tarihtir: "Olalı kahve-i Rûmî nümâyân/Nohûdî-meşreb oldu cümle yârân". Nâbî Efendi başmuhasebeci olunca 14 yaşındaki oğlu Hayrullah Efendi ile kalemin halifesi Kubûrîzâde'nin güzel davranışı için demiştir: "Eğerçi oldu Nâbî mansıb amma/Fakat hayrı Kubûrîzâde gördü". Eserleri: *İcmalü't-Tevarih*, *Hadîkatü'l-Vüzerâ*, *Telhisü'l-Hikem*, *Tercüme-i Hümâyûnnâme*, *İcaz-ı Nasîhatü'l-Hükemâ*, *Şerh-i Hadis-i Erbaîn*, *Telhis-i Mehâsin-i Ahlâk-ı Âmmi*, *Tercüme-i Ahlâk-ı Hasen-i Hüseyin Vâiz*, *Divan*. Oğlu Hüseyin Efendi'dir →). (I. 242/43)

Tâib İbrahim Bey Koca Halil Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup 21 Safer 1109'da (8 Eylül 1697) vefat etti. Şairdir. (II. 288; I. 113)

Tâib Mehmed Çelebi Divan kâtiplerinden olup 1095'de (1684) vefat etti. Çok tarih söylerdi. *Divan*'ı vardır. (II. 45)

Tâib Mehmed Çelebi (Câbîzâde) İstanbulludur. Kitâbet ve ticaretle meşguldü. 1126'da (1714) vefat etti. Şairdir. (II. 45)

Tâib Mehmed Efendi Nevrekopludur. Müderris olup Şevvâl 1094'de (Ekim 1683) vefat etti. (IV. 186)

Tâib Mustafa Efendi Aydın Alaşehirinden olup bazı paşalara mensup oldu. Nihayet Vize müsellimi olup 1122'de (1710) vefat etti. Şairdir. (II. 45)

Tâibî Mustafa Efendi (Hoca) (İmamzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Zilka'de 1143'de (Mayıs 1731) vefat etti. (IV. 191)

Takiyeddin Abdullah Efendi (Hatvanîzâde) Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla ve Receb 1228'de (Temmuz 1813) Edirne mollası, Rebiyülâhir 1229'da (Mart-Nisan 1814) Medine mollası olup Receb 1230'da (Haziran 1815) vefat etti. (II. 52)

Takiyeddin Efendi Mısırlıdır. Müderris, Kudüs mollası oldu. 1056'da (1646) orada vefat etti. Sâlihdir. (II. 52)

Takiyeddin Efendi (Temimî) Şeyh Muhammed b. Maruf'un oğlu olup 927'de (1521) doğdu. Mısır'da müderris olup Şark'a gelmiş ve Safer 979'da (Temmuz 1571) müneccimbaşı olup sonra Mısır kadılarına katılmıştır. Ulûm-ı riyâziye, felekiyat, nücûm ve hendesede efâil-i acîbeye kadir olduğundan o makamda pâyidar oldu. 987'de (1579) Galata Kulesi'nde rasathane yapıp rasat işi tamam olmuşken zamanın şeyhülislâmı İran'da bu rasadın uğursuz olacağını arzedip Zilhicce'de (Ocak-Şubat 1580) kapdan paşa hatt-ı hümâyûn ile gidip güneş ışığını kesip çukurunu çerçöp ile doldurdu. 993'de (1585) bu fâzıl vefat etti. (II. 52)

Takiyeddin Efendi (Temimîzâde) Ashabdan Hz. Temim-i Dârî evlâdındandır. 950'de (1543) Gazze'de doğdu. Şeyhûniye müderrisi olup 982'de (1574/75) İstanbul'a geldi. Eserlerini Hoca Sa'deddin Efendi beğenip Mısır'da kadılık verdi ve 150 akçe ile mevâlîden oldu. Receb 997'de (Mayıs-Haziran 1589) İbrim'e gönderildi. 1000'de (1591/92) İstanbul'a gelirken gemisi battı ve uryan çıkmakla mansıp ihsan buyuruldu. 1005'de (1596/97) vefat eyledi. Oğlu Hasan Efendi 1050'de (1640/41) vefat etti. Hanefî âlimlerine dâir tabakat, İbn Musannif *Elfiye*'sine hâşiye, emsâl-i Arabda bir mecmua yazmış ve *Yetime-i Emâli*'yi ihtisar eylemiştir. (II. 52)

Takiyeddin Mehmed Efendi (Kavsîzâde) Müderris, mahrec mollası olup 1247'de (1831/32) vefat etmiştir. (II. 52)

Takiyeddin Mehmed Paşa (Müderriszâde) Kilis ulemâsından bir zatın oğlu olup Haleb'de fakir olan Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Orada ilim tahsiliyle Haleb'de müftü olmuştur. 1267'de (1851) Şam'a gitmiş, bir-iki ay sonra mîrimîranlık ile Kars, birkaç yıl geçince beylerbeyi pâyesiyle Şehrizor mutasarrıfı ve 10 Zilka'de 1284'de (5 Mart 1868) vezirlikle Bağdad vali kaymakamı olmuştur. Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Bağdad valisi ve heyet-i ordu-yı hümâyûn nâzırı oldu. 5 Zilka'de 1285'de (17 Şubat 1869) ayrılmış, 15 Muharrem 1286'da (27 Nisan 1869) Adana valisi olup Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) azledilmiştir. Zilhicce 1289'da (Şubat 1873) Konya valisi olup Safer 1290'da (Nisan 1873) Edirne valisi, haftasında Sivas valisi ve Ramazan 1291'de (Ekim-Kasım 1874) Hicaz valisi olup 1292'de (1875) ayrılmış ve 1295'de (1878) ikinci defa Bağdad valisi olup 1297'de (1880) ayrılmış ve 1299'da (1882) ikinci defa Hicaz valisi olup 1302'de (1884/85) emekli olmuştur. 1310'da (1892/93) Hicaz'a memur olarak gönderilip dönüşünden bir-iki ay geçince 10 Ramazan 1310'da (28 Mart 1893) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. Âlim, fâzıl, şair, kâtipdi. Ancak sert olup büyük servete de malikdi. Kardeşi Hüseyin Paşa'dır(→). Kardeşi İhsanullah Efendi de 1309 (1891/92) tarihinde vefat eylemiştir. Diğer kardeşi Mekke pâyeli Atâullah Efendi hayattadır. (II. 52/53)

Takyedûz *bak.* Mehmed Dede

Tal'at Bey Nivâzî Abdullah Efendi'nin(→) büyük oğludur. Divan-ı Hümâyûn mühimmenüvislerinden olup Cemaziyelevvel 1298'de (Nisan 1881) vefat etti. (IV. 597)

Tal'at Efendi Tekfurdağlıdır. İstanbul'a gelip sonra memleketine gitti. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Şairdir. (III. 253)

Tal'at Mehmed Efendi Divan kaleminden yetişip mühimmenüvis oldu. 1252'de (1836/37) Paris Sefâreti başkâtibi ve sonra âmedî halifelerinden oldu. Berlin maslahatgüzarı olup Zilka'de 1261'de (Kasım 1845) Meclis-i Vâlâ kâtib-i sânîsi, Cemaziyelâhir 1264'de (Mayıs 1848) başkâtibi ve Safer 1269'da (Kasım-Aralık 1852) ikiye ayrılan başkitâbetin Rumeli kısmına başkâtip oldu. Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Usta kâtipdi. Oğlu Muhtar Bey ricâldendir. (III. 253)

Tal'at Semihâ Bey Hazine-i hassa kaleminde iken Hasib Paşa'ya damad oldu. Yükselerek hazine-i hassa mu-

hasebecisi, azilden sonra Maden Meclisi reisi ve sonra maden müdürü oldu. 22 Zilka'de 1294'de (28 Kasım 1877) vefat etmiştir. Eyüp'de, Taşlıburun Tekkesi'ne defnedildi. Bulunduğu işte bilgiliydi. (II. 253)

Tal'at Şerif Efendi Edirnelidir. 1235'de (1819/20) doğdu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişti. Şairdir. (III. 253)

Tal'atî Hüseyin Efendi Ankaralıdır. Kızılcatuzla müftüsü oldu. 1075'de (1664/65) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 194)

Tal'atî Mehmed Çelebi Edirnelidir. Dergâh-ı âlî solaklarından olup 1078'de (1667/68) vefat etti. Şairdir. (III. 253)

Talevîzâde *bak.* Derviş Efendi

Talha Ağa Tayfur Ağa'nın yetiştirmesidir. Pertevniyal Vâlide Sultan'a başağa olmuştu. 18 Zilhicce 1277'de (27 Haziran 1861) dârüssaâde ağası oldu. 5 Rebiyülevvel 1292'de (11 Nisan 1875) vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedilmiştir. Güzel ahlâk sâhibiydi. (III. 252/53)

Talib Hısımı *bak.* Sinan Efendi

Tâlib Ahmed Efendi (Süleymaniyeli) Bosnalıdır. Divan-ı Hümâyûn hâcelerinden olup reisülküttab olmuştur. 1085'de (1674) vefat eyledi. İstanbul'da, Süleymaniye'de oturduğundan öyle meşhur oldu. Şair ve münşîdir. (III. 240/41)

Tâlib Mehmed Dede Tokatlıdır. Konya'ya gidip Mevlevî oldu. 1100'de (1688/89) vefat etti. Her fende usta bir şairdir. (III. 241)

Tâlib Mehmed Efendi Mısır'da, Mahalletülkübrâ kadısı oldu. 1173 (1759/60) vefat etti. Şairdir. (III. 241)

Tâlib Mustafa Efendi 1203'de (1788/89) doğup divan kalemine girdi. 1248'de (1832/33) Şumnu'ya gitmişti. 1270'de (1853/54) vefat eylemiştir. Şairdir. (III. 241)

Tâlib Mehmed Efendi (Divitçizâde) Babası Divitçi Mustafa Çelebi olup Hüdâî Aziz Mahmud Efendi'nin müridlerindendi. Kendisi müderris olduktan sonra öğretimi bırakıp Bülbülderesi Zaviyesi'ni ihya edip şeyh oldu. 1078'de (1667/68) Hüdâî Tekkesi şeyhi oldu. Receb 1090'da (Ağustos 1679) vefat etti. İlâhîleri ve şiirleri vardır. (IV. 183)

Tâlib Mehmed Efendi (Kürtzâde) Kürt Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, Erzurum mollası oldu. Receb 1118'de (Ekim 1706) vefat etti. Âlim ve *Divan* sahibi şairdir. (III. 241)

Tâlib Ömer Efendi Kadı olup 1075'de (1664/65) vefat etti. Şairdir. (III. 587)

Tâlib Süleyman Efendi Trabzonludur. Üçüncüzâdelerden ve askerdi. Sonra şuuru bozuldu. Bu senelerde (1850'ler) vefat etmiştir. Şairdir. (III. 241)

Tâlib Tevfik Efendi Debrelidir. Elmaszâde diye meşhur Karinâbâdî Ali Efendi şâkirdlerinden bir dersiâmdır. 10 Cemaziyelâhir 1299'da (29 Nisan 1882) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (III. 241)

Tâlîî Kefelidir. Ümmî bir adam olup şiir söylerdi. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat eyledi. (III. 241)

Tâlîî İshak Efendi İstanbulludur. Kadı olup 1071'de (1660/61) vefat eyledi. Şairdir. (I. 325)

Tâlîî Mahmud Çelebi Şehzâde Mahmud'a defterdar ve sonra yeniçe-

ri kâtibi oldu. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 241)

Tar Ali Beylerden olup İznik muhasarasında bulunup Orhan Gazi devrinde (1326-1361) vefat eyledi. (III. 240)

Tarhuncu *bak.* Ahmed Paşa (Sarı)

Tarikatçızâde *bak.* Mustafa Efendi

Tarikatî Receb Dede Konyalıdır. Mevlevî olarak 1100'de (1688/89) vefat etti. Şair ve ta'liknüvisdi. (II. 372)

Tarikî Çelebi II. Bâyezid devri (1481-1512) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 251)

Tarsusî damadı *bak.* Abdüllâtif

Tarsusîzâde *bak.* Abdülkerim Hüseynî Efendi; Kâmil Osman Efendi; Mustafa Efendi

Tarzî Mehmed Efendi İstanbulludur. Kadı olup 1072'de (1661/62) vefat etti. Şairdir. Manzum vasiyetnâmeleri ve *Divan*'ı vardır. (IV. 174)

Taslak *bak.* İsmail Ağa

Taşdizdarzâde *bak.* Mehmed Efendi

Taşköprîzâde *bak.* Ahmed Efendi; Hâmid Mehmed Efendi; Kemâleddin Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Şeyh)

Taşköprülüzâde *bak.* İbrahim Efendi; İsâmeddin Ahmed Efendi

Taşköprülüzâde I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) âlimlerinden İsâmeddin Efendi oğullarıdır. Kazasker ve molla olarak bir asır kadar sürmüştür. (IV. 696)

Taşkun Halife Molla Husrev şâkirdidir. Sonra tasavvufa meyledip Bursa'da yerleşti. 892'de (1487) vefat etti. Orada Taşkın Sofu Mahallesi bunundur. (III. 240)

Taşyatır *bak.* Ali Ağa

Tat *bak.* Ali Paşa; Mehmed Çelebi

Tatar *bak.* Abdullah Efendi; Abdurrahman Efendi (Kırımî); Ahmed Efendi; Derviş Efendi; Hasan Paşa; Hüseyin Ağa; İsâ Efendi; Mahmud Paşa; Mehmed Paşa; Murtaza Efendi; Sâlih Paşa

Tatarcıkzâde *bak.* Abdullah Efendi; Bahâeddin Mehmed Efendi; Kâmil Mehmed Efendi; Osman Âtıf Efendi; Reşid Ahmed Efendi

Tatarcıkzâde Fetvâ emini Kırımî Osman Efendi'nin evlâdıdır. Bir asırdan beri sudûr ve mevâlîden zatlar gelmiştir. Osman Rüşdî Efendi evlâdındandır. (IV. 686)

Tatlıcızâde *bak.* Münir Mehmed Paşa

Tavaslızâde *bak.* Velî Efendi

Tavil *bak.* Emin Bey; İbrahim Paşa; İsâ Efendi; Mehmed Bey; Mehmed Paşa (Sokollu); Mustafa Efendi; Şemseddin Ahmed Efendi

Tavilzâde *bak.* Mehmed Ağa (Tûba)

Tavlacı *bak.* Hüseyin Ağa

Tavşan Ağa (Kıllı) (Dilsiz) IV. Mehmed devrinde (1648-1687) nüfuzlu biriydi. Sonra emekliyken vefat etti. Üsküplü'de bir sebil inşa eyledi. (III. 241)

Tavşanoğlu *bak.* Abdullah Paşa

Tavukçu *bak.* Mustafa Paşa

Tavukçu Reiszâde Ammarzâde Kastamonulu Hacı Mustafa Efendi damadı Ebûbekir Paşa ve oğulları Abdürrezzâk Paşa ve şeyhülislâm Âşir Efendi olup üçünden de parlayanı olmuştur. Sonra Âşirzâdeler ve damadı oğullarına "Ebûbekir Paşazâdeler" ve Abdürrezzâk Paşa oğullarına "Reiszâ-

deler" denmiştir. Bu aileden bazıları Kastamonu'da medfundurlar. Vilâyet merkezinin en büyük camii olan Nasrullah Camii'ni genişleterek tamir etmişler ve vakıflarına ek yapmışlardır. (IV. 696)

Tavukçubaşı damadı *bak.* Mustafa Efendi

Tayfur Ağa Sarayda yetişerek hazine-i hümâyûn vekili oldu. Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) dârüssaâde ağası oldu. Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) şeyhülharem olup o sene sonunda vefat eylemiştir. Akıllıydı. (III. 261)

Tayfur Ağa (Hacı) Sarayda başkapı gulâmı olup 1216'da (1801/02) vefat eyledi. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (III. 261)

Tayfur Ali Bey (Aynîzâde) Müderris, Şevvâl 127?'de (Nisan-Mayıs 1861) Sofya mollası, sonra Mekke pâyesi olup 1295 (1878) yılından sonra vefat etmiştir. (III. 261)

Tayfur Bey Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup Şevvâl 1244'de (Nisan 1829) hâcelikle tersanede reis vekili oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 261)

Tayfur Mehmed Bey Hekimbaşı Nuh Efendizâde Nuh Bey'in oğludur. Müderris ve Haleb mollası oldu. 1179'da (1765/66) vefat eylemiştir. Silivrikapı'da medfundur. (III. 260)

Tayfur Mehmed Bey Nurî Ahmed Bey'in(→) oğludur. Divan-ı Hümâyûn kaleminde mümeyyiz olup 1 Rebiyülevvel 1267'de (4 Ocak 1851) vefat eyledi. Kayınpederi musâhib Ârif Ağa'dır. Oğlu Aziz Mahmud Bey gençliğinde 1239 da (1823/24) vefat eylemiştir. (IV. 590)

Tayfur Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip 1202'de (1787/88) ulûfeciyân kâtibi ve sonra kethüdâ kâtibi ve Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) kâtip vekili oldu. Sonra orduyla gitti. Döndükten sonra 1222'de (1807) kethüdâ kâtibi ve sonra Yusuf Ziyâ Paşa'nın kapı kethüdâsı olup 1 Şa'bân 1227'de (10 Ağustos 1812) vefat etti. Selimiye'ye defnedildi. (III. 261)

Tayfur Mehmed Hâmid Bey Hekimbaşı Nuh Efendi(→) ailesindendir. Müderris ve Haleb mollası olup 1179'da (1765/66) vefat etti. Silivrikapı'ya defnedilmiştir. (IV. 579)

Tayfur Mehmed Hâmid Bey Nuh Efendi'nin kız kardeşinin oğlu kapıcıbaşı Nuh Bey'in oğludur. Enderûn'da bulunup hasodaya girdi. Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) mâbeynci ve sırkâtibi oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) azledilip müderrislik verildi. Receb 1231'de (Haziran 1816) Haleb kadısı oldu. 19 Zilhicce 1232'de (30 Ekim 1817) vefat etti. Mevlânâkapı'da medfundur. Kâtip, şairdir. (III. 261)

Tayfur Paşa Tuz Mehmed Paşa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı olarak 1193'de (1779) sipahiler ağası olmuştur. 1201'de (1786/87) Kütahya'ya gönderildi. Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) vezirlikle İsmail Ordusu sevk memuru oldu. Sonra Akkerman muhâfızı oldu. Rebiyülevvel 1204'de (Kasım-Aralık 1789) vefat etti. Duvardibi'nde medfundur. Oğlu Ali Bey'dir. (III. 260/61)

Tayfur Paşazâde *bak.* Ali Bey

Tayru *bak.* Ali Paşa

Tayyâr Hüseyin Efendi Ankaralıdır. Müderris, Haleb mollası, sonra Mekke kadısı oldu. Mekke'den dönüşünde damadı Şamîzâde Hüseyin Efendi ile birlikte 1171'de (1757/58)

gemileri kazaya uğradığında boğulmuştur. (III. 258)

Tayyâr Mahmud Paşa Canikli Ali Paşazâde Battal Hüseyin Paşa oğludur. 1215'de (1800/01) vezirlikle Trabzon valisi, 1216'da (1801/02) Diyabekir valisi olup 1217'de (1802/03) azledildi. Cemaziyelevvel 1218'de (Ağustos-Eylül 1803) Erzurum, 1219'da (1804/05) ikinci defa Trabzon valisi olup 1220'de (1805/06) azledildi. Şa'bân 1222'de (Ekim 1807) üçüncü defa Trabzon valisi olup ayın sonunda sadâret kaymakamı olmuştur. Muharrem 1223'de (Mart 1808) azledilerek Dimetoka'ya sürülmüş ve sonra Hacıoğlupazarı'na nakledilmiştir. 2 Receb 1223'de (24 Ağustos 1808) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Âlim, akıllı ve kâmildi. (III. 258/59)

Tayyâr Mehmed Efendi (Tayyârzâde) III. Ahmed'in kahvecibaşısı surre emini Reşid Efendizâde Hacı Mustafa Efendi'nin oğlu olup 1146'da (1733/34) doğmuştur. Enderûn'da ilim ve marifet tahsil eyledi ve başlala olup hayli şâkird yetiştirdi. 1224'de (1809) şahincibaşı oldu. 7 Şa'bân 1249'da (20 Aralık 1833) 103 yaşında vefat eylemiştir. Oğulları Ahmet Atâ Bey, Mehmed Emin Bey, Halil Edib Bey'dir(→). Mehmed Emin Bey 1231'de (1816) vefat etti. Üsküdar'da medfundurlar. (III. 259)

Tayyâr Mehmed Paşa Nasûh Paşa'nın kethüdâsı Mustafa Paşa'nın oğludur. Yetişip ümerâdan oldu. 1028'de (1619) Urfa beyi oldu. Leh seferinde yiğitlik gösterince 1030'da (1621) vezir rütbesiyle Haleb valisi oldu. Sonra Sivas valisi, 1040'da (1630/31) Diyarbekir valisi, 1041'de (1631/32) Anadolu, 1042'de (1632/33) ikinci defa Diyarbekir valisi oldu. Rebiyülevvel 1048'de (Ağustos 1638) Bağdad'a hücum eylediği sırada şehid oldu. İmam-ı A'zam civarında babasının ayak ucunda defnedildi. Padişah bunun şehid olmasına çok üzülmüştür. Akıllı, olgun ve cesurdu. (III. 258)

Tayyâr Mehmed Paşa Gürcüdür. Küçük Hüseyin Paşa'nın kölesi olup sarayda yetişerek hazine-i hümâyûn kâtibi ve yazıcı oldu. Nizâmiye ordusunun kuruluşunda cebehanede piyade alayına alay emini olup iki senede miralay, 1254'de (1838) mîrlivâ olup Dâr-ı Şûrâ'ya reis oldu ve 6 ay sonra ferik olup Nizip Ordusu'na gönderildi. Dönüşünde Kütahya feriki oldu. 1259'da (1843) Boğaz muhâfızı olup Ramazan 1259'da (Ekim 1843) Tırhala mutasarrıfı oldu. Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Bolu ve Muharrem 1262'de (Ocak 1846) vezirlikle Musul valisi oldu. Bir gün Mardin Kalesi'ne yaya çıkınca hastalanmış ve Zilka'de 1262'de (Ekim-Kasım 1846) vefat eylemiştir. Âlim, münşî, yumuşak huylu, hoşsohbet, zarif, 70'lik bir pîrdi. Erzurumî Rüşdî Paşa'ya damad olduysa da eşi üçüncü senesinde vefat edince Boğazı Karanfil Mustafa Paşa'nın kızını aldı. Bundan Mehmed Sabih Bey adında bir oğlu olup Ramazan 1299'da (Temmuz-Ağustos 1882) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (III. 259)

Tayyârzâde *bak.* Ahmed Paşa; Edib Halil Bey; Mustafa Paşa; Tayyâr Mehmed Efendi

Tayyib Çelebi (Attarzâde) İstanbulludur. 1105'de (1693/94) vefat etti. Nevheves bir şairdir. (III. 259)

Tayyib Mehmed Efendi Subaşı Ömer Ağa'nın oğludur. Adliyede çalı-

şıp bidâyet mahkemesi reisi iken 14 Zilka'de 1297'de (18 Ekim 1880) vefat etti. Hasâhur kitâbetinden şeyh olan zenginlerden Tal'at Efendi bunun kardeşidir. (III. 260)

Tayyib Mehmed Efendi (Karabeyzâde) Osman Efendi'nin oğludur. Müderris olup 15 Safer 1173'de (8 Ekim 1759) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Oğlu Seyyid Osman Efendi de 1184'de (1770/71) vefat edip yanına defnedildi. (III. 260)

Tayyib Nu'man Paşa İmam-ı şehriyârî Abdülkerim Efendi'nin oğludur. Müderris olup sonra sâliseye tebdil edildi. Yükselerek mîrimîran olup 1275'de (1858/59) Tırhala, 1279'da (1862/63) Urfa, 1281'de (1864/65) Kıbrıs mutasarrıfı, sonra Zabtiye Meclisi'ne aza oldu. 1294'de (1877) vefat etti. Doğru, tedbirliydi. Sâlih Bey adında bir kardeşi vardır. (III. 260)

Tayyibî Efendi Giritlidir. Malikâne halifesi olup 1160'da (1747) vefat etti. Usta şairdir. (III. 260)

Tayyibî İsmail Efendi (Çetecizâde) Divan kaleminden yetişip beylikçi muavinliğine kadar yükselmiştir. Zilhicce 1298'de (Kasım 1881) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (III. 260)

Tayyibî Mehmed Çelebi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtibi olup sonra Mısır ve Bağdad valilerine divan kâtibi oldu. 1090'da (1679) vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 260)

Tayyibî Mehmed Efendi Kalemden yetişerek hâcegândan oldu. Kalyonlar ve silahdar kâtibi, 1237'de (1821/22) tezkire-i sânî, 1239'da (1823/24) eshâm mukataacısı, 1241'de (1825/26) kalyonlar kâtibi, sonra tezkire-i sânî, 1244'de (1828) İran sefiri, yine o sene başmuhasebe pâyesiyle Şark Ordusu mühimmat nâzırı ve Cemaziyelevvel 1244'de (Kasım 1828) Bağdad'dan dönerek tekrar tezkire-i sânî ve 1245'de (1829/30) Şark Ordusu defterdarı olup orada vefat etti. Tedbirli, muhasebeci ve işbilirdi. (III. 260)

Tayyibî Mustafa Efendi Bursalıdır. Bursa'da Sultan Orhan Camii hatibi olup 1174'de (1760/61) vefat etti. Şair ve ta'lik yazısında ustadır. (III. 260)

Tayyibzâde *bak.* Abdürrahim Efendi; Ehlî Mehmed Efendi; Şeyhî Mehmed Efendi

Teberdar *bak.* İbrahim Efendi; İsmail Paşa

Tebrizî *bak.* Ali Mîr

Tecellî Efendi Moralıdır. Kalemden yetişip hâcegân rütbesiyle yeniçeri kâtibi olmuştur. Şevvâl 1209'da (Nisan-Mayıs 1794/95) Moravî Nakibzâde Mustafa Paşa'nın kız kardeşinin eşi olduğundan Mora'ya mütesellim oldu. Bir aralık surre emini de oldu. 1216'da (1801/02) vefat etmiştir. (II. 48)

Tecellî Mahmud Çelebi İstanbulludur. 1066'da (1656) vefat etmiştir. Şairdi. (II. 48)

Tecellî Mehmed Efendi Bâbıâlî'den yetişip tercüme kaleminin kuruluşunda dil bilir olduğundan oraya çerağ edilmiştir. 1246'da (1830/31) mütercim-i evvel olup Cemaziyelevvel 1251'de (Eylül 1835) Divan-ı Hümâyûn tercümanı oldu. 1253'de (1837/38) ayrıldı. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (II. 48)

Tecellî Zülfikâr Efendi Prizrenlidir. Tekfurdağlı Mustafa Paşa'ya divan efendisi olmuş ve sonra hâcegândan olarak piyade mukabelecisi iken Zilka'de 1169'da (Ağustos 1756) vefat etmiştir. (II. 48)

Tefsircizâde *bak.* Atâullah Mehmed Efendi

Tefsirî *bak.* Mehmed Efendi

Teftişçi *bak.* Halil Paşa

Teke Bey Selçukluların yıkılışında Antalya beyi olduğundan müstakil oldu. Uçta bir yer olduğundan vefatında evlâd ve torunları 880 (1475/76) tarihine kadar beka buldular. Bundan dolayı o sancak "Teke ili" diye meşhur oldu. (II. 53)

Tekeli *bak.* Mehmed Paşa

Tekeoğlu *bak.* Mehmed Paşa

Tekerlek *bak.* Mustafa Efendi

Tekfurdağı Müftüsüzâde *bak.* Said Efendi

Telbis *bak.* Hüseyin Ağa

Telhisî *bak.* İbrahim Efendi; Mehmed Ağa; Murtaza Paşa

Telhisîzâde *bak.* Ahmed Ağa; Hüseyin Efendi; Mustafa Efendi

Tellak *bak.* Mustafa Paşa (Telli)

Telli *bak.* Hüseyin Paşa; Mustafa Paşa

Telvezâde *bak.* Mehmed Bey

Temennâyî Bey II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerinden olduğundan meşhur olmuş ise de dinsiz ve münâfık olduğundan katledilmiştir. (II. 53)

Temim (Şeyh) Muhaddis ve müderris olup İstanbul'a gelerek meşhur olmuştu. 1287'de (1870/71) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 53)

Temimî *bak.* Takiyeddin Efendi

Temimîzâde *bak.* Takiyeddin Efendi

Temrîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Tenekecizâde *bak.* İbrahim Efendi

Tepedelenlizâde *bak.* Âsaf Bey; Fahâm İbrahim Bey; Hüseyin Paşa; İsmail Rahmî Paşa; Muhtar Paşa; Sâlih Paşa; Selim Sırrî Paşa

Tepedelenlizâde Meşhur Yanya valisi Ali Paşa evlâdıdır. Bir asırdan beri meşhur olup torunları mevcuttur. (IV. 686)

Tepegöz *bak.* Hızır Efendi

Terâkimezâde *bak.* Hasan Efendi

Tercüman Bey *bak.* Yunus Ağa

Terikoz *bak.* Mustafa Ağa

Tersaneli *bak.* Şa'ban Kapdan

Terzi *bak.* Hüseyin Ağa; İbrahim Dayı

Terzizâde *bak.* Mahmud Efendi; Mehmed Efendi; Re'yî Çelebi; Ulvî Mehmed Çelebi

Teşrifatîzâde *bak.* Behcet Ahmed Efendi

Tevfik Ahmed Bey Moralı Bekir Paşa'nın torunudur. 1225'de (1810) İstanbul'da doğdu. Bâbıâlî'de yetişerek Gümüşhane ve Sivas'a memur oldu. 1253'de (1837/38) âmedî halifesi olup ardından maliye tezkirecisi oldu. 8 Zilhicce 1256'da (31 Ocak 1841) deâvî muavin-i evveli, Cemaziyelâhir 1257'de (Temmuz-Ağustos 1841) Meclis-i Vâlâ kâtib-i sânîsi ve Zilka'de 1258'de (Aralık 1842) Meclis-i Vâlâ kâtib-i evveli olup Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) ayrıldı. Muharrem 1263'de (Ocak 1847) ticaret muavini, Receb 1264'de (Haziran 1848) Dâr-ı Şûrâ azası ve Receb 1265'de (Haziran 1849) mektûbî-i sadr-ı âlî ve Rebiyülâhir 1269'da (Ocak-Şubat 1853) defter emini oldu. Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) vefat eyledi. Fenn-i kitâbete âşinâ olduğundan Reşid Paşa'nın hüsn-i nazarına mazhar olmuştu. (II. 55)

Tevfik Ahmed Bey (Gelenbevîzâde) Sudûrdan Said Efendizâde Rif'at Efendi'nin oğludur. Sultan Abdülme-

cid zamanında rüûsa nâil olup Galata mevleviyetinden sonra şer'îye azalığıyla başkitâbetinde bulunmuş, bu padişah devrinde (1839-1861) serkâtib-i hazret-i şehriyârîlik hizmetine nâil olmuş ve yükselerek Anadolu pâyesini elde eylemiştir. 1309'da (1891/92) vefat eyledi. Yahyâ Efendi Türbesi'nde medfundur. Arapça ve Farsça lisanlarında ve usûl-i inşada ve özellikle hikmet-i İslâmiyede hissesi ve tam vukufu olup bazı eserleri vardır. Çocuksuzdur. (II. 58/59)

Tevfik Ahmed Efendi Bâbıâlî kalemlerinden yetişip çavuşbaşıya kesedar oldu. 1199'da (1785) Avlonya mutasarrıfı, sonra 1203'de (1788/89) cebeciler kâtibi ve Ramazan 1203'de (Haziran 1789) kethüdâ kâtibi olup 1206'da (1791/92) vefat etmiştir. (II. 54)

Tevfik Ahmed Efendi Poçetellidir. Dersiâm olup müderrisdi. 14 Safer 1295'de (17 Şubat 1878) vefat eylemiştir. Eğrikapı'da medfundur. (I. 303)

Tevfik Ahmed Efendi Menliklidir. Dersiâm ve molla olup 1306'da (1889) vefat eylemiştir. (I. 307)

Tevfik Ahmed Paşa Askerlikten yetişip miralay, mîrlivâ ve ferik oldu. 1276'da (1859/60) 6. Ordu reisi oldu. O senenin Recebinde (Şubat 1860) 6. Ordu müşiri ve Bağdad valisi olmuştur. Ramazan 1278'de (Mart 1862) ayrıldı. Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) Ankara valisi, Safer 1284'de (Haziran 1867) Konya, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) Suriye valisi olup haftasında azlolundu. Safer 1292'de (Mart 1875) Diyarbekir valisi oldu. 1293'de (1876) azledildi. 13 Rebiyülevvel 1295'de (17 Mart 1878) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Kötü bir hali işitilmemiştir. (I. 303/04)

Tevfik Ali Paşa (Şişman) Maliye kâtiplerinden olduğundan önce mal müdürlüğü ve sonra defterdarlıkla taşraya gitmiştir. Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) zabtiye muhasebecisi ve 1265'de (1849) masârifat muhasebecisi ve sonra Anadolu vâridat muhasebecisi, Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) zabtiye muavini ve sonra mîrimîranlıkla taşra mutasarrıfı oldu ve beylerbeyi pâyesini aldı. Çeşitli yerlerde mutasarrıflık yaptı. Sinop mutasarrıflığından azledilmiş olarak Rebiyülâhir 1286'da (Temmuz-Ağustos 1869) vefat etti. Kaşgarî Dergâhı'na defnedildi. (II. 55/56)

Tevfik Bey Said Mehmed Muhib Efendi'nin(→) oğludur. Miralay olup 3 Rebiyülâhir 1306'da (7 Aralık 1888) vefat etti. Eyüp'de babasının yanına defnedildi. (III. 44)

Tevfik Bey Balçıklı Ali Efendi'nin(→) oğludur. Mevâlîden iken 5 Şevvâl 1308'de (14 Mayıs 1891) vefat etti. (III. 569)

Tevfik Bey (Sultanzâde) Mihrimâh Sultan soyundandır. Tercüme Odası halifelerinin en eskilerinden olup Mihrimâh Sultan Vakfı mütevellisiydi. 1285 (1868) yılına doğru vefat eylemiştir. Oğlu Rif'at Bey'dir(→) (I. 289)

Tevfik Efendi İran ahalisinden Geylânî Muhammed'in oğludur. Tahsille fuzalâdan olduğu halde İran'dan buraya göçerek müderris oldu. 1010'da (1601/02) vefat etti. Türkçe ve Farsça şair ve kâtipdir. Oğlu Emin Mehmed Efendi'dir. Diğer oğlu Ahmed Efendi'dir(→). Torunu Mustafa Efendi'dir(→). Diğer torunu Mehmed Efendi'dir. (II. 54)

Tevfik Efendi Kastamonuludur. Müderris olarak 1251'de (1835/36) Ku-

düs mollası oldu. Birkaç sene sonra vefat etmiştir. (II. 54)

Tevfik Efendi Maliye kaleminden yetişip mümeyyiz olmuş ve 1278'de (1861/62) ûlâ sânîsiyle nizâmiye muhasebecisi olmuştur. Birkaç sene sonra evkaf muhasebecisi oldu. 1286'da (1869/70) Divan-ı Muhasebat azalığına naklolunarak 5-6 sene geçince emekli olmuştur. 9 Rebiyülâhir 1306'da (13 Aralık 1888) ansızın vefat etmiştir. Yumuşak huylu ve gayretli olup "Hikmetçi" adıyla meşhurdu. Küçük kardeşi Sabrî Efendi de maliyede bazı hizmetlerde bulunmuştu. Kayınpederi, servet sahiplerinden paşa hamamcısı Edhem Efendi, "Hamamcı Paşa" diye meşhur olup 100 yaşına yakınken 1305'de (1887/88) vefat eylemişti. (II. 57/58)

1630

Tevfik Efendi (Yorgancızâde) Babası yorgancı esnafındandı. Bâbıâlî'den yetişip âmedî kalemi hulefâsı ve sonra deâvî muavin-i evveline vekil olmuştur. Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) hariciye kâtibi olup 1264'de (1848) Sârim İbrahim Paşa'nın sadâretinde ayrılmış ve Ramazan 1264'de (Ağustos 1848) yine eski makamına dönmüştür. Ramazan 1267'de (Temmuz 1851) azlolunup Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) Bâbıâlî evrak müdürü ve Şevvâl 1272'de (Haziran 1856) deâvî muavin-i evveli, Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) zabtiye muavini ve Şa'bân 1275'de (Mart 1859) Meclis-i Tahkik riyâsetiyle zabtiye müsteşarı olup 1278'de (1861/62) ayrıldı. 6 Rebiyülâhir 1282'de (29 Ağustos 1865) Girit kapı kethüdâsı olup 1284'de (1867/68) ayrılmış ve 1286'da (1869/70) vefat eylemiştir. Kâtiplik işlerini bilir, nüktedan, meclis adamıydı. Oğlu Mazhar Süleyman Bey'dir(→). (II. 56)

Tevfik Hasan Bey Mektûbî-i sadâret hulefâsı emeklilerinden Osman Bey'in oğlu olup müderris olmuş ve gençliğinde sadâret mektûbî kalemine girip kâtiplik öğrenmiştir. 1284'de (1867/68) Girit mollası olup Âlî Paşa murahhas olduğundan Mekke pâyesine terfi olunmuştur. Ardından şeyhülislâm mektupçusu oldu. 1294 (1877) tarihlerinde ayrılıp İstanbul pâyesine terfi olunmuştur. Sonra iki defa birer sene İstanbul kadısı olmuştur. Azledilmiş olarak 9 Zilhicce 1307'de (27 Temmuz 1890) vefat eylemiştir. Edip, bilgili, münşî, yumuşak huylu, doğru idi. (II. 58)

Tevfik İbrahim Bey Mektûbî-i sadâretten yetişip Suriye mektupçusu ve Zilhicce 1286'da (Mart 1870) nâfia mektupçusu ve 1292'de (1875) meclis-i icraat başkâtibi olup Receb 1293'de (Temmuz-Ağustos 1876) tekrar nâfia mektupçusu oldu. 29 Cemaziyelevvel 1300'de (7 Nisan 1883) vefat etti. Eyüp'de, kayınpederi Cemâl Yusuf Paşa'nın yanına defnedildi. Oğlu kâtip Emin Bey şiire heveskâr bir genç iken babasından bir-iki sene sonra vefat etti. (II. 56)

Tevfik Mehmed Bey Giritli Ali Ağa'nın(→) oğludur. Su nâzırı olup 1271'de (1854/55) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. (III. 563)

Tevfik Mehmed Bey Meşhur Yusuf Ağa'nın kardeşi ve Esmâ Sultan'ın kethüdâsı Ömer Ağa'nın oğludur. Amcası sâyesinde müderris ve sırasıyla molla ve 1246'da (1830/31) Mekke ve birkaç sene geçince İstanbul pâyesi olmuş ve 1 Receb 1255'de (10 Eylül 1839) İstanbul kadısı olup

Muharrem 1257'de (Şubat 1841) Anadolu pâyesi inâyet buyurulmuştur. 1 Rebiyülâhir 1264'de (7 Mart 1848) Anadolu kazaskeri ve Cemaziyelevvel 1265'de (Nisan 1849) Rumeli pâyesi olup Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Rumeli kazaskeri olmuştur. 5 Cemaziyelevvel 1274'de (22 Aralık 1857) vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde kayınpederi, ricâlden Çavuşzâde Emin Efendi yanında defnedildi. Ulemâ-yı resmiyeden, edip ve nâzik bir zat idi. Evlâdından kızı Ayşe Hanım halen hayattadır ki, onun oğlu Behcet Paşa'dır. (II. 55)

Tevfik Mehmed Bey Mektûbî-i sadâret halifelerinden olup 1248'de (1832/33) büyük kale tezkireciliği ile hâcegândan oldu. Sonra âmedî-i divan kalemine çerağ edilmiştir. Güzel yazısı sâyesinde 1251 (1835/36) tarihlerinde mâbeyn-i hümâyûn kâtibi olmuştur. Receb 1255'de (Eylül-Ekim 1839) mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi ve Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) tophane nâzırı, Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) bahriye müsteşarı, Şevvâl 1262'de (Eylül-Ekim 1846) gümrük emini, 5 Muharrem 1263'de (24 Aralık 1846) masârifat-ı askeriye nâzırı ve Muharrem 1265'de (Aralık 1848) bâlâ oldu. Şevvâl 1270'de (Temmuz 1854) azledildi. Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) tophane nâzırı, Zilhicce 1277'de (Haziran 1861) Meclis-i Vâlâ azası ve Receb 1278'de (Ocak 1862) deâvî nâzırı olup Rebiyülevvel 1280'de (Ağustos-Eylül 1863) azledildi. Ramazan 1283'de (Ocak 1867) tekrar Meclis-i Vâlâ azası oldu. Bir-iki sene sonra ayrıldı. 1294'de (1877) Â'yân Meclisi'ne aza oldu. Rebiyülâhir 1297'de (Mart-Nisan 1880) vefat etti. Yazısı güzel olup orta derecede kâtipdi. Sultan Abdülmecid'in haricen mutemedi olduğundan saltanat zamanında ikbâli parlaktı. Cömert ve kerimdi. Vefatında bir konağından başka veresesine bir şey terk etmedi. Âmedî kalemi hulefâsından Râif Bey ve adliye azasından Bahâ Bey ve sefâret kâtiplerinden Âtıf Bey oğullarıdır. Diğer bir oğlu Münir Bey'dir(→). (II. 56/57)

Tevfik Mehmed Bey Baban hânedanından Süleyman Paşa'nın torunu, Emin Bey'in(→) oğludur. Hille müdde-i umumî muavini iken 1304'de (1886/87) 25 yaşında vefat etmiştir. (IV. 848)

Tevfik Mehmed Efendi Eğrikapılı bir zat olup III. Mustafa devri (1757-1774) başlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (II. 54)

Tevfik Mehmed Efendi Âlim kadılardan olup 1236'da (1820/21) vefat etti. Duvardibi'nde defnedilmiştir. (II. 54)

Tevfik Mehmed Efendi Amasyalıdır. Meşhur nâiblerden olup 45 sene nâiblikle gezmiştir. Zilka'de 1285'de (Şubat-Mart 1869) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. (II. 56)

Tevfik Mehmed Efendi Rizelidir. Çeşmîzâde Hâlis Efendi'nin damadı olup müderris ve devriye mollası oldu. 15 Muharrem 1292'de (21 Şubat 1875) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 56)

Tevfik Mehmed Efendi Hacı Hüseyin Efendi'nin oğludur. Maliye kâtiplerinden olup oraya mümeyyiz ve emekli olmuştur. Rebiyülevvel 1298'de (6 Şubat 1881) vefat etti. Hacı Evliya Çelebi Camii'ni yeniden yaptı, kendisi de oraya defnedildi. (II. 57)

Tevfik Mehmed Efendi Sudûrdan Ahmed Şükrî Efendi'nin oğludur. Müderris ve Cemaziyelevvel 1268'de

(Mart 1852) Eyüp mollası, Muharrem 1277'de (Temmuz-Ağustos 1860) Mısır kadısı ve Rebiyülevvel 1279'da (Eylül 1862) Mekke mollası, sonra İstanbul pâyesi ve Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) evkaf-ı hümâyûn müfettişi oldu. Zilhicce 1296'da (Kasım-Aralık 1879) Anadolu pâyesi ve Zilka'de 1303'de (Ağustos 1886) Anadolu kazaskeri olup Zilka'de 1305'de (Temmuz 1888) vefat eyledi. Yaşlı, ılımlı, zeki, ince olup tabiat olarak mizahı ve hazeli severdi. Oğlu Râmiz Efendi'dir. (II. 57)

Tevfik Mehmed Efendi Hırka-i Şerif şeyhleri evlâdından yoluyla şeyh ve müderris olup Mekke pâyesini kazanmıştı. 12 Zilhicce 1307'de (30 Temmuz 1890) birden vefat etti. Ecdadı mezarlığına defnedildi. (II. 58)

Tevfik Mehmed Efendi (Hacı) Ürgüplüdür. Tahsille müderris ve molla oldu. Sonra kassâm-ı askerî ve evkaf-ı hümâyûna müfettiş ve nâib olarak Mekke, İstanbul ve 1306'da (1888/89) Anadolu pâyelerini elde etmiş ve Meclis-i Tahkikat-ı Şer'îye'ye aza olmuştur. Hacca gitmiş, Zilhicce 1307'de (Temmuz-Ağustos 1890) hacdan sonra koleradan vefat eylemiştir. Âlim, fâzıl ve "Karabacak" diye meşhurdu. (II. 58)

Tevfik Mehmed Efendi (Ispartalızâde) Tahsille müderris ve nâiblikerde gezerek İstanbul pâyesi olmuş ve 1309'da (1891/92) Anadolu pâyesi olarak 3 Cemaziyelevvel 1312'de (2 Kasım 189[illegible]) vefat eylemiştir. İlim sâhibiydi. (II 59)

Tevfik Mehmed Efendi (Seyyid) Kalemden yükselerek hâcegândan oldu. Baruthane nâzırı olarak 27 Ramazan 1223'de (16 Kasım 1808) vefat eyledi. Hacca da gitmişti. (IV. 276)

Tevfik Mehmed Paşa Hıdiv İsmail Paşa'nın büyük oğludur. Babası sâyesinde Mısır ümerâsından olduğundan bir-iki defa dahiliye müdürü ve reis-i müdiran olup 1290'da (1873) vezir rütbesi verilmişti. 1296'da (1879) reis-i müdiran iken Mısır hıdivliği ve sadâret pâyesi ihsan buyurulmuştur. Cemaziyelâhir 1305'de (Şubat-Mart 1888) vefat eylemiştir. Dindar, zeki, akıllı ve yaşı 40'a yakındı. Hıdivlik oğlu Abbas Hilmî Paşa'ya tevcih edilmiştir. Merhum Damad İlhâmî Paşa b. Abbas Hilmî Paşa'nın damadı idi ki, bu hanımdan Abbas Paşa ve kardeşi Mehmed Ali Paşa doğmuşlardır. (IV. 849)

Tevfik Mehmed Paşa (Menemencizâde) Ahmed Bey'in oğlu olup mîrimîran ve mutasarrıf olmuştur. Üsküp'den azledilmiş olarak 13 Zilhicce 1290'da (1 Şubat 1874) vefat etti. Üsküdar'da babasının yanına defnedildi. Bu Menemencizâdelerden Mîr Ahmed Bey Zilhicce 1232'de (Ekim 1817), Emir Osman Bey Zilka'de 1232'de (Eylül 1817) ve dârüssaâde baltacısı İsmail Bey 1232'de (1817) vefat edip oraya defnedildiler. (IV. 301)

Tevfik Mustafa Efendi Hânende Çıkrık Mehmed Ağa'nın kardeşidir. Enderûn'da bulunarak zaim olup çerağ edilmişti. 1174'de (1760/61) vefat etti. Nakşibendî tarikatine mensup şair bir zat idi. (II. 54)

Tevfik Mustafa Paşa Babası Adana dahilinde Menemenli aşireti beylerindendi. Amcası Ahmed Bey vasıtasıyla Mısır'a gönderilmiştir. Orada askere verilip İbrahim Paşa'ya yaver olmuş ve miralay rütbesini almıştır. 1257'de (1841) rütbesi ibkâen ihsan buyurulmuş ve sonra livâ ve ferik olarak Rumeli cihetinde görevlendirilmiştir. Kı-

rım savaşında Kalafat cihetinde güzel hizmet etti. Şa'bân 1273'de (Nisan 1857) İşkodra mutasarrıfı olup 1274'de (1857/58) ayrılmış ve yine o cihette ferik-i erkân olmuştur. Safer 1278'de (Ağustos 1861) vezir rütbesiyle Anadolu Ordusu müşiri olup 7 Ramazan 1280'de (15 Şubat 1864) azledilmiş ve Receb 1281'de (Aralık 1864) Meclis-i Muvakkat-ı Askerî'ye memur olup sonra 2. Ordu müşir kaymakamı olmuş, Receb 1284'de (Kasım 1867) Bosna kumandanı olup azilden sonra uzun müddet İstanbul'da kalmış ve sonra Meclis-i Tanzimat-ı Askerî ve Meclis-i Muvakkat-i Askerî'ye memur olup 1294'de (1877) Kars kumandanı olmuş ve 1295 (1878) başlarında hasta olduğundan dönmüştür. 22 Receb 1296'da (12 Temmuz 1879) vefat eylemiştir. Eyüp'e defnedildi. Cesur, gayretli, doğru idi. Oğulları ferik Said Paşa ile Osman Bey ve Nâbî Bey'dir. Said Paşa'ya sadrazam Kâmil Paşa'nın oğulları Şevket Bey ve Mehmed Bey damad oldular. Kızlarının büyüğü, Manastır hânedanından Halil Paşazâde Rızâ Bey'de olup bunun kızını Mahmud Paşazâde Münir Bey nikâhlamıştır. Bir damadı da muhasebeci Mehmed Sâkıb Efendizâde erkân-ı harp kaymakamlarından Râif Bey'dir. (IV. 483)

Tevfik Paşa Mühendishane-i Âmire'den yetişme olup Tophane-i Âmire'de istihkâm alayı zâbitanından bulunmuş ve 1263'de (1848) miralay ve birkaç sene sonra istihkâm livâsı olmuş ve 1272'de (1855/56) vefat eylemiştir. (II. 54)

Tevfik Paşa Mülkiye kaymakam ve mutasarrıflarından olup 1305'de (1887/88) Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Urfa mutasarrıfı olmuş, azledilmiş olarak Receb 1307'de (Mart 1890) vefat eylemiştir. (II. 58)

Tevfik Paşa Kastamonuludur. İstanbul'a gelip mâbeynci İzzet Paşa'nın kız kardeşini alarak zabtiye müşirliğinde meclisine aza ve su nâzırı gibi bazı hizmetlerde bulunduktan sonra mîrimîran olarak taşra kaymakamlık ve mutasarrıflıklarında bulunmuştur. Beylerbeyi pâyesini aldıktan sonra 1297 (1880) tarihlerinde bir sene kadar Kastamonu valisi olup azilden sonra emekli olmuş ve 1309 (1891/92) tarihinde İstanbul'da vefat eylemiştir. Kurenâdan, ılımlı, yumuşak huylu ve iffetli adamdı. (II. 59)

Tevfik Paşa Askerlikten yetişerek mîrlivâ ve Cisrimustafapaşa'ya memur olmuştu. Orada, Safer 1313'de (Ağustos 1895) vefat eyledi. (II. 59)

Tevfik Paşa (Ressam) Enderûn'dan ve sonra Hendesehane'den yetişti. 1254'de (1838) miralay oldu. Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) livâlıkla erkân-ı harbiye reisi oldu. Sonra hassa feriki ve nihayet Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azası oldu. 1282'de (1865/66) vefat eyledi. Hünerli ve güzel yüzlüydü. Üsküdar'da, Müezzinbaşı Mehmed Şâkir Efendi yanında medfun olduğundan babası olması muhtemeldir. (II. 55)

Tevfik Yahyâ Efendi Hatvanîzâde'nin torunu olup müderris olmuş ve Zilka'de 1249'da (Mart-Nisan 1834) Kudüs mollası olup Muharrem 1256'da (Mart 1840) Mekke kadısı olmuş ve Zilhicce 1260'da (Aralık 1844) İstanbul pâyesi olarak 13 Rebiyülâhir 1266'da (26 Şubat 1850) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. Oğlu Takiyeddin Efendi müderris olup il-

miye mesleğinde üstünlük kazanmak üzere iken vefat etmiştir. (II. 54)

Tevfikîzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Mehmed Efendi

Tevfikîzâde I. Ahmed devri (1603-1617) ulemâsından Geylânî Mehmed Efendi oğlu Tevfik Efendi evlâdıdır ki, devam edememiş bir ailedir. (IV. 686)

Tezkireci *bak.* Derviş Mehmed Es'ad Bey; Hasan Efendi; İbrahim Paşa; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi (Memikzâde); Mûsâ Efendi; Tâceddin Efendi

Tezkirecizâde *bak.* Abdülhalim Efendi; Mahmud Efendi

Tıflî Ahmed Çelebi IV. Murad devri (1623-1640) sonlarında vefat etti. Şairdir. (III. 252)

Tıflî Ahmed Çelebi İstanbulludur. Kâtiplikten yetişme bir nedim-i sultanî idi. 1070'de (1659/60) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. *Divan*'ı vardır. (III. 252)

Tıflî Ahmed Efendi Kerküklüdür. Kethüdâ kaleminden yetişip Eflâk ve Boğdan divan efendisi oldu. Şairdi. II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat eylemiştir. (III. 252)

Tıflî Çelebi Edirnelidir. Mahmutpaşa Mahkemesi başkâtibi olup Şevvâl 1199'da (Eylül 1785) vefat etti. Âlim, hâfız, hattat, marifet sâhibi ve lâtifeciydi. (III. 252)

Tıflî Efendi Hâcegândan olup kalem erbâbından ve şairdi. II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat eyledi. (III. 252)

Tıflî Mehmed Emin Efendi İstanbulludur. Damad İbrahim Paşa mensuplarından olup hâcegândan oldu. İstanbul mukataacısı, kalyonlar defterdarı ve barutthane nâzırı olmuştur. Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) piyade mukabelecisi ve Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) şehremini ve 15 Zilhicce 1179'da (25 Mayıs 1766) çarşı bina emini olup Hacı Bekir Camii'ni III. Mustafa'nın emriyle inşa eyledi. 1180'de (1766/67) vefat etti. Şairdir. (III. 252)

Tıflîzâde *bak.* Ömer Ağa (Seyyid)

Tırnakçı *bak.* Hasan Paşa; İbrahim Paşa (Damad-ı Şehriyârî); Mustafa Ağa

Tırnakçı Paşazâde II. Mustafa'nın (hd 1695-1703) vezirlerinden İbrahim Paşa oğullarına denir ki, yarım asır kadar devam etmiştir. (IV. 696)

Tırnakçızâde *bak.* Ali Bey; Mustafa Bey; Râşid Mehmed Bey; Ziver Mehmed Said Bey

Tırnakçızâde III. Mustafa'nın (hd 1757-1774) tırnakçısı Mustafa Ağa oğullarına denir. Ulemâdan oldular. Bunlardan Afif Efendi hayattadır. (IV. 696)

Tırpan *bak.* Ali Efendi

Tırsî İbrahim Efendi Kâtip iken hâcegândan oldu. Hatta Tâib "dün yazıldın dilenci defterine" demiştir. Küçük görevlerde bulunup 1140'da (1727/28) vefat etmiştir. Edirnekapı'ya defnedildi. Şairdir. (I. 123; III. 251)

Tîğî Çelebi Saray hizmetinde bulunup 1027'de (1618) vefat etti. Şairdir. (II. 59)

Timarhanecizâde *bak.* Garib Mehmed Efendi

Timur (Hacı) Ni'me'l-ceyşdendir. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi Yaptırdığı mescidine defnedildi. (II. 60)

Timur Boğa Mısır emiri olup azledilmiş olarak 879'da (1474/75) İskende-

riye'de vefat etti. Hanefî mezhebinden bir Çerkesdir. Âlim, fakih, muhaddis ve müfessirdi. Pek çok şâkird yetiştirmiştir. (II. 60)

Timur Mehmed Paşa İran savaşlarında parlayıp mîrimîranlıkla Van muhâfızı olmuştur. 1144'de (1731/32) Niğde mutasarrıfı oldu. 1145'de (1732/33) yine Van muhâfızı oldu. 1148'de (1735/36) vefat etmiştir. (II. 60)

Timur Paşa Köysancak mutasarrıfı Osman Paşa'nın oğludur. Köysancak mutasarrıfı olup 1192'de (1778) vefat eyledi. (II. 60)

Timur Paşa Kürttür. Mîrimîran olup 1190'da (1776) Şehrizor, sonra Van muhâfızı ve 1196'da (1782) vezir rütbesiyle Erzurum valisi oldu. 1198'de (1784) gurur ve kibiri işitilip İçel sancağıyla azlolunduysa da, Ramazan 1198'de (Temmuz-Ağustos 1784) Musul, Ramazan 1199'da (Temmuz 1785) Karaman valisi ve Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) tekrar Van valisi olup 1205 (1790/91) tarihlerinde vefat eylemiştir. Cesur ve gayretliydi. (II. 60)

Timur Paşa Millü aşireti beyi olup Bağdad valisi Süleyman Paşa'nın inhasıyla mîrimîranlıkla taltif olunmuştu. 1215'de (1800/01) vezirlikle Rakka valisi oldu. Receb 1218'de (Ekim-Kasım 1803) Rakka ahâlisinin şikâyetiyle azledilip Bağdad valisi maiyetine memur oldu. Bir-iki sene sonra orada vefat etmiştir. (II. 60)

Timur Paşa Es'ad Paşazâde diye meşhur olup vilâyet â'yânından oldu. 1244'de (1828/29) mîrimîran ve Van muhâfızı oldu. 1246'da (1830/31) azledildi. Sonra senelerce İstanbul'da bulunup Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylemiştir. (II. 61)

Timur Şemseddin Bey Selçukluların Tatarlar tarafından istilasında 690'da (1291) Geyhatu Han tarafından Kastamonu valisi oldu. Selçukluların yıkılışında müstakil ve Rumlarla harb ederek kuvveti arttı. Orhan Gazi devrinde (1326-1361) vefat eyledi. Akıllı ve kâmildi. Kendisini Hz. Hâlid b. Velîd evlâdından zannederdi. Evlâdına "İsfendiyaroğulları" ve "Kızıl Ahmedli" denir. (II. 59)

Timurtaş *bak.* Şemseddin Mehmed Efendi

Timurtaş Paşa Kara Ali Bey'in oğludur. Emir ve sonra emirülemir oldu. Lala Şahin Paşa'nın vefatında Rumeli beylerbeyi, sonra vezir oldu. Timur harbinde esir olarak kurtuldu. Fetret'de İsâ Çelebi yanında kalıp yenilgiden sonra 808'de (1405/06) Ulubat'da kölesi tarafından katledildi. Cesur ve gayretliydi. Dört oğlu kalıp paşa ve vezir oldular. Biri Yahşi Bey'dir(→). (II. 60)

Tiranî Paşa Sancak beylerinden olup Ankara beylerbeyi olup 1002'de (1593/94) düşman taburunu basıp ganimet ve esir almıştır. Sonra vefat eyledi. (II. 59)

Tirsiniklioğlu *bak.* İsmail Ağa

Tiryaki *bak.* Ahmed Ağa (Kara); Ahmed İzzet Paşa (Turnacızâde); Hasan Paşa; İbrahim Paşa; Mehmed Paşa; Mustafa Ağa

Tiryaki Vezirzâde Sadrazam Tiryaki Mehmed Paşa evlâdıdır. Bu âileden asrımızda müderris Hâşim Bey vardı. Ulemâdan Hâşim Beyzâdeler vardır ki, Diyarbekir merkez nâibi iken ve-

fat eden İstanbul pâyelilerden İsmail Râmiz Efendi'nin torunu olup Bank-ı Osmanî memurlarından iken vefat eden Mehmed Cemâleddin Bey ve tabib yüzbaşılardan iken vefat eden Mehmed Nureddin Bey ile mahkeme-i temyiz hukuk dairesi zabıt kâtiplerinden Abdulllah Hâşim Bey, Harbiye Mektebi talebesinden Abdurrahman Eşref Bey ile Mehmed Şâkir Bey, Mehmed Nebil Bey, Fazlullah Necâtî Bey adı geçenin oğullarıdır. (IV. 686)

Tohtamış Giray Gazi Giray'ın oğludur. Babası zamanında nureddin ve kalgay oldu. Şevvâl 1016'da (Ocak-Şubat 1608) babasının vefatında vekâletle Kırım hanı oldu. Hanlığı devlet tarafından tasdik olunmayıp Selâmet Giray'a ihsan buyurulmuştur. Onun kalgayı Mehmed Giray 1017 (1608) başlarında Bahçesaray'a ulaştığında vefat eyledi. (II. 53)

Tohtamış Giray Hacı Selim Giray'ın oğludur. Rebiyülevvel 1104'de (Kasım-Aralık 1692) yolda, İsmail geçidinde vefat etti. (II. 53)

Tokadî *bak.* Emin Mehmed Efendi

Tokadî Efendi Amasyalıdır. Orada müderris olup bir müddet inziva eylemiştir. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) başlarında vefat eylemiştir. (II. 59)

Tokatlızâde *bak.* Sadrî Pîrî Çelebi

Toklu *bak.* İbrahim Ebû Şeydâ Dede

Tokmak *bak.* Hasan Paşa; Ömer Ağa

Tolsunzâde *bak.* Nazif İbrahim Efendi

Topal *bak.* Hamdî Efendi; Hasan Paşa; Hüseyin Paşa; İzârî Çelebi; Ken'an Paşa (Sarı); Mahmud Ağa; Mehmed Paşa; Osman Paşa; Receb Paşa; Rif'at Efendi; Sun'î Sun'ullah Dede; Şerif Osman Paşa; Yusuf Paşa

Topal Osman Paşazâde Sadrazam Topal Osman Paşa oğullarıdır. Vezir ve bey yetişmiştir. Bu aileden ûlâ ricâlinden ve Meclis-i Maliye azasından Müneccimbaşı Mustafa Âsım Bey vardır ki, b. Şemseddin Bey b. Kapdan Ahmed Râtib Paşa b. Osman Paşa'dır. Nâmık Kemâl Bey bu zatın oğludur. Selânik eski valisi vezirazam İbrahim Paşa'nın oğlu Hasan Âsım Bey, anne tarafından bu ailedendir. Mustafa Kasım Bey ve Hüseyin Salâh Bey bunun oğullarıdır. Oğullarından başka, damadı Sarı Mehmed Paşa'dan da bir kol gelmiştir. Küçük Osman Paşa ile Sirke Osman Paşa'nın oğullarına da "Osman Paşazâdeler" dendiğinden bu aile "Topal" diye ayırt edilir. Yenişehirli Osman Paşa'nın da oğulları kazasker oldular. Cebeci Osman Paşa oğlu Halil Paşa vezir, Gümrükçü Osman Paşa oğulları vezir ve kazasker olmuştur. Bunlardan Şekib Bey vardır. (IV. 698)

Topaloğlu *bak.* Hüseyin Paşa; Osman Paşa

Topçubaşızâde *bak.* Râşid Mehmed Efendi; Said Mehmed Bey

Topçular İmamızâde *bak.* Ahmed Efendi

Tophaneli *bak.* Mahmud Efendi; Velî Efendi

Tophanelizâde *bak.* Hasan Efendi; Mahmud Efendi; Mustafa Efendi

Topkapılı *bak.* Sâlih Efendi

Topkapılızâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Feyzî Mustafa Çelebi; Mehmed Ağa

Topkapılızâde I. Ahmed devri kazaskerlerinden sultan imamı Sivasî Sâlih Efendi oğullarına denir. Oğulları şeyhülislâm, kazasker ve molla olarak zamanımıza yakın bir vakte kadar şereflerini korumuşlardır. (IV. 696/97)

Topuzlu *bak.* Mustafa Ağa

Topuzluzâde *bak.* Rif'at Halil İbrahim Bey (Mîrialemzâde)

Toraman *bak.* Hasan Ağa

Torbalı *bak.* Mehmed Paşa

Torlak *bak.* Ali Dede

Torun *bak.* Ahmed Reşid Bey

Torun Mehmed Efendi Karabaş Ali Efendi'nin torunudur. Müderris olup Muharrem 1158'de (Şubat 1745) imam-ı sânî-i sultanî olup 1159'da (1746) azledildi. Belgrad mollası, sonra Galata, 1168'de (1755) Filibe ve 1171'de (1757/58) ikinci defa Galata, sonra yine Filibe, 1177'de (1763/64) Mısır ve Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) Kudüs mollası oldu. 1190 (1776) tarihlerinde vefat eylemiştir. Âlim, fâzıl, zamanın üstadıydı. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir(→). Torunu Mehmed Emin Efendi'dir. (III. 256)

Tosi *bak.* Mustafa Efendi

Tosun Ali Paşa Mehmed Ali Paşa'nın yeğenidir. 1240'da (1824/25) mîrimîran olmuştu. Sonra Mısır'da vefat etmiştir. (III. 257)

Tosun Mehmed Paşa Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup 1169'da (1756) vezirlikle Konya valisi oldu. Safer 1171'de (Ekim-Kasım 1757) İçel mutasarrıfı, Cemaziyelevvel 1172'de (Ocak 1759) Hanya, sonra İnebahtı ve 1176'da (1762/63) ikinci defa Hanya valisi oldu. Sonra vefat etti. (III. 256)

Tosun Mehmed Paşa Yeniçeridir. Kul kethüdâsı olup Şa'bân 1179'da (Ocak-Şubat 1766) yeniçeri ağası oldu. Ardından vezirlikle kapdan-ı deryâ oldu. Şa'bân 1180'de (Ocak 1767) azledildi. Sonra Girit valisi olup 1181'de (1767/68) orada vefat etti. Tedbirliydi. (III. 256/57)

Tosun Mehmed Paşa Yeniçeridir. Yükselerek cebecibaşı oldu. 1216'da (1801/02) vezirlikle Cidde valisi olup haccdan sonra orada vefat eyledi. 60 yaşında, akıllı, âlim ve kâmil bir zat idi. (III. 257)

Tosun Mehmed Paşa Said Paşa'nın oğludur. Babasının Mısır valiliğinde ferik oldu. Sonra Hıdiv İsmail Paşa'ya damad oldu. Şevvâl 1289'da (Aralık 1872) vezir rütbesi ihsan buyuruldu. Cemaziyelevvel 1293 (Haziran 1876) ortalarında vefat eylemiştir. Evlâdı oldu. 26 yaşındaydı. (III. 257)

Tosun Mustafa Paşa Nizâmiye ordusuna kuruluşunda girerek Trablusgarb'da iken miralay oldu. Sonra Tâhir Paşa İstanbul'a getirdi. Ancak az müddette oraya gönderilip sonra mîrlivâ ve ferik oldu. Şevvâl 1263'de (Kasım 1847) azledildi. Şa'bân 1265'de (Haziran-Temmuz 1849) Konya ve ardından Harput, Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) Yemen, Receb 1267'de (Mayıs 1851) Üsküp valisi oldu. Muharrem 1270'de (Ekim 1853) Rumeli Ordusu maiyet memuru, Safer'de (Kasım) Sofya kumandanı, Zilhicce 1272'de (Ağustos 1856) Van valisi ve Ramazan 1273'de (Mayıs 1857) şeyhülharem oldu. Rebiyülevvel 1275'de (Ekim 1858) vefat etti. Cesur, doğru, yakışıklıydı. Oğulları Ali Bey, Mustafa Bey, Ahmed Bey'dir. Ahmed Bey Mekteb-i Harbiye'de iken vefat etti.

Mustafa Bey Kıbrıslı Mehmed Paşa'ya damad oldu. (III. 257)

Tosun Paşa Mısır valisi Mehmed Ali Paşa'nın büyük oğludur. 1227'de (1812) vezirlikle Cidde ve Habeş valisi oldu. 17 Zilka'de 1231'de (9 Ekim 1816) Mısır'da vefat eyledi. Kardeşlerinin en büyüğü olup güzel ahlâk sâhibiydi. Oğlu Abbas Hilmî Paşa'dır. İbrahim Paşa ve İsmail Paşa ana baba bir kardeşleridir. (III. 257)

Tosun Paşa Harputludur. Mültezim olarak sonra uzun müddet Fâtih zabıta memuru oldu. Sonra mîrimîran olup Tufeyl Paşa'dan sonra Üsküdar muhâfızı oldu. Sonra taşra mutasarrıflıklarına gönderildi. Kozan, Erzincan ve başka yerlerde bulunup Maraş mutasarrıflığında 1299'da (1882) vefat etmiştir. İdareye vâkıftı. Oğulları Tevfik Bey ve Sedad Bey'dir. (III. 257)

Tosyalızâde *bak.* Rif'at Mehmed Efendi

Tosyavîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Toydanoğlu *bak.* Mustafa Paşa

Toygun *bak.* Abbas Ağa

Toygun Paşa Yükselerek Budin beylerbeyi oldu. 965'de (1558) ayrıldıktan sonra vefat etti. Cesur ve gayretliydi. (III. 258)

Toyran Bey Tatar ümerâsı artıklarından olup I. Mehmed'e (Çelebi) (hd 1413-1421) bağlandı. Bu halde vefat etmiştir. (III. 258)

Tozkoparan *bak.* Ahmed Ağa

Trabzonîzâde *bak.* Mehmed Efendi

Tûba *bak.* Mehmed Ağa

Tufan Paşa Tersanede yetişerek İclâliye ve Ramazan 1261'de (Eylül 1845) Paşa gemisi süvarisi, sonra riyâle ve patrona oldu. Receb 1268'de (Nisan-Mayıs 1852) Basra, 1269'da (1852/53) Canik ve 1271'de (1854/55) Lâzistan mutasarrıfı olup 1273'de (1856/57) ayrıldı. 1278'de (1861/62) vefat etti. Kasımpaşa'da medfundur. (III. 258)

Tufeyl Paşa Arnavutdur. Özü ve sözü doğru bir zabtiye olup güzel hizmetle "Tıfılyaz" adını almış ve senelerce Üsküdar zabıta memuriyetinde bulunup paşa ve mîrimîran olmuştur. Sadâkatinden dolayı padişahın iltifatına mazhar olurdu. 1280'de (1863/64) vefat eyledi. Kahraman Bey adında yetişmiş cesur bir oğlu birkaç sene önce vefat etti. (III. 252)

Tuğcuzâde *bak.* Abdülkadir Efendi; Ahmed Ağa (Hacı); Ahmed Efendi

Tuğî Çelebi Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olarak Vak'a-i Osmaniye'ye (II. Osman olayı) dair bir eser kaleme almıştır. IV. Murad devrinde (1623-1640) vefat etmiştir. (II. 53/54)

Tuğla *bak.* Mehmed Ağa

Tuğlu Baba Osman Gazi (1299-1326) ve Orhan Gazi zamanı (1326-1361) ermişlerinden olup Bursa'nın fethinde gazilere ayran dağıtırdı. (II. 340)

Tuğrakeş *bak.* Emin Mehmed Efendi; İbrahim Efendi

Tulûî İbrahim Efendi Kalkandelenlidir. Kadı idi. III. Murad devri (1574-1595) başlarında boğularak vefat etti. Şairdir. (III. 253)

Tulumcuzâde Tulumcu Hüsâm Efendi oğlu şeyhülislâm Abdurrahman Efendi'ye denir. Şerefi dahi oraya geçememiştir. (IV. 696)

Turgut Alp Ümerâdan olup 701'de (1301/02) İnegöl valisi olup muharebelerde yiğitlik göstermiş ve yaralanıp vefat eylenmiştir. (III. 255)

Turgut Paşa Menteşe'de Sardaloz nahiyesi köylülerinden Velî'nin oğlu olup Hayreddin Paşa yanında denizcilikte ustalaşmış ve Gazi Mustafa Hasan, Mehmed Reis, Sancakdar Reis ve emsali gibi nâm almıştır. Sonra İstanbul'a gelip Karlili sancağı tevcih olundu. Adamlarından Uluç Ali, Kara Kadı, Deli Ca'fer ve Koç Dayı'ya vazifelerle riyâle kapdanlıkları verildi. Sonra Trablusgarb fethinde bulunup oraya vali oldu. Selase Kalesi'ni fetihle yedi bin esir aldı ve mükâfâten kapdan-ı deryâ ve Cezâyir beylerbeyi tayin olünduysa da kabul etmeyip Edirne seferinde Trablus beylerbeyi oldu. 961'de (1554) Yahyâ Paşa yerine ilâveten Cezâyir beylerbeyi olup 972'de (1564/65) Malta muhasarası sırasında metriste top güllesiyle karnından yaralanıp şehid oldu. Cesur ve gayretli olup yaşı 80'i geçmişti. Na'şı Trablusgarb'a nakledilip orada camiine defnedildi. Trablus'da cami ve hamam ve başka vakfı vardır. Cezâyir'e ilk defa yeniçerileri bu zat götürmüştür. Evliyaya "murâbıt" dendiğinden, Arablar yeniçeriye "murâbıt" dediler. Halen "karakol"dan gelme "Koloğulları" bunların evlâdıdır. (III. 255)

Turgutça Bey Ümerâdan yiğit bir bey olup Kosova meşhur savaşında da varlığını isbat edip sonra vefat eylemiştir. (III. 255)

Turgutluoğlu *bak.* Mahmud Bey

Turgutoğlu *bak.* Hüseyin Bey

Turhan Bey II. Murad ve II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ümerâsındandır. Oğlu Ömer Bey'dir(→). Diğeri Mehmed Bey de ümerâdan olup bu senelerde (1480'ler) yok oldu. (III. 254)

Turhan Bey Arnavutdur. Delvine beyiydi. 960 (1553) yılından sonra vefat eyledi. Malkara'da hayli hayratı vardır. (III. 254)

Turhan Bey Yükselerek kapıcıbaşı oldu. Rusya harbinde bulunup 1188'de (1774) yaralanıp sonra vefat etti. (III. 254)

Turhan Efendi Hamidlidir. Zeynîye'den Burhan Efendi'nin müridi olup 1027'de (1618) vefat eylemiştir. Cezbe sâhibi olup sadaka ve hediye kabul eylemezdi. Bir küçük dağarcığı olup ondan türlü yemekleri halka ikram ederdi. (III. 254)

Turnacıbaşızâde *bak.* Yetimî Ali Çelebi

Turnacızâde *bak.* Ahmed İzzet Paşa (Tiryakî)

Tursun Bey Mûsâ Beyzâde Aclân Bey'in küçük oğludur. Babası tarafından Orhan Gazi'ye gönderilmiştir. 731'de (1331) vefat etti. Osmanlı yiğitleri bu tarihde Karasi'yi fethetmişlerdir. (III. 254)

Tursun Efendi Taşköprülü Hacı Murad'ın oğludur. Sahn müderrisi iken Zilhicce 976'da (Mayıs-Haziran 1569) vefat etti. İlmi orta ve iyi zat idi. Oğulları Abdülbâkî Efendi ve Feyzî Abdullah Efendi'dir. (III. 254/55)

Tursun Fakih Edebâlî'nin damadı ve şâkirdi olup Osman Gazi'nin gazâlarında imamet ederdi. Onun adına ilk defa Karahisar'da hutbeyi bu okumuştur. Kayınpederinin vefatında yerine müderris, onun ailesine reis oldu. 726'da (1326) vefat eylemiştir. (III. 254)

Tursun Mehmed Paşa Kasım Paşa'nın kethüdâsıdır. 1097'de (1686) silahdar ağası, sonra sadrazam kethüdâsı

oldu. 1098 (1687) sonlarında ayrılıp 1099'da (1688) vezirlikle Erzurum valisi olarak orada eşkıyayı cezalandırdı. 1101'de (1689/90) Konya valisi ve sonra Vidin kumandanı oldu. 1103'de (1691/92) Midilli muhâfızı, 1105'de (1693/94) Anadolu solkol müfettişi, 1106'da (1694/95) Haleb, 1109'da (1697/98) Diyarbekir ve 1110'da (1698/99) ikinci defa Erzurum valisi oldu. Ramazan 1110'da (Mart 1699) vefat etti. Cesur, gayretliydi. (III. 255)

Turşucuzâde *bak.* Abdürrahim Efendi; Hüseyin Ağa; Mehmed Efendi; Muhtar Ahmed Efendi

Turşucuzâde Geçen asırda bir aileydi. Asrımızda da Ayasofya'da turşucunun evlâdından Ahmed Muhtar Efendi şeyhülislâm olunca yenilendi. Adı geçenin üç oğlu olup büyüğü Ali Bey Mısır mevleviyetinden azledilmiş, ikincisi Es'ad Bey mektûbî-i meşihat halifelerinden ve küçüğü Necmeddin Bey (Kocataş) Adliye bidâyet mahkemesi müddeiumûmi muâvinlerindendir. (IV. 686)

Turunç *bak.* Mustafa Ağa

Turunçzâde *bak.* Ali Ağa; Mehmed Efendi; Süleyman Paşa

Tûtîzâde *bak.* Mehmed Ağa

Tutsak *bak.* Ali Paşa (Konakçı)

Tuz *bak.* Mehmed Paşa

Tuzcuoğlu *bak.* Memiş Ağa

Tüccarzâde *bak.* Mustafa Paşa

Tülbendçîzâde *bak.* Mustafa Efendi

Tülbendzâde *bak.* Mehmed Efendi

Tümenzâde *bak.* Nurî Efendi

Türâbî Seyyid Bilâl Zâviyesi'nde hücrenişîn iken III. Ahmed devrinde (1703-1730) vefat etti. Şairdir. (II. 51)

Türâbî Mustafa Çelebi Ereğlilidir. Haremeyn-i Muhteremeyn kâtiplerinden olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Şairdir. (II. 51)

Türâbî Şuayb Efendi II. Bâyezid devrinde (1481-1512) dârüssaâde ağası hocası olup sonra feragat eyledi. Vaazı pek tesirli olup tefsir okuturdu. Obur olduğu halde açlığa tahammül ederdi. Yaşı 95'e vardığı halde kuvveti yerinde olup eliyle at nalını ufatırdı. 927'de (1521) vefat etti. Şairdir. (II. 51)

Türabîzâde *bak.* İsmail Efendi; Mehmed Çelebi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi

Türbe Şeyhi *bak.* Ali Efendi

Türk *bak.* Ahmed Paşa; Ali Paşa; Doğan Bey; Gâlib Abdülhalim Paşa; İbrahim Ağa; İbrahim Efendi; Mehmed Paşa; Osman Ağa; Osman Paşa

Türk Ahmed Paşazâde *bak.* Affân Bey

Türkçebilmez *bak.* İbrahim Paşa

Türkmenzâde *bak.* Mehmed Ağa; Sâdık Mehmed Efendi

Tütünsüz *bak.* Hüseyin Paşa (Lala)

Tüysüz *bak.* Osman Bey

Ubeydullah *bak.* Abdullah Efendi

Ubeydullah Efendi Şeyh olup 1068'de (1657/58) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (III. 327)

Ubeydullah Efendi Konyalıdır. Müderris, Lefkoşe mollası olup Şevvâl 1138'de (Haziran 1726) vefat etti. (III. 414)

Ubeydullah Efendi Sudûrdan Râşid Efendi'nin kardeşidir. Müderris, molla, Mekke pâyesi ve 1144'de (1731/32) İstanbul kadısı olup 1145'de (1732/33) azledilmiş ve sonra vefat eylemiştir. (III. 414)

Ubeydullah Efendi İskender Bey'in mektebi hocası ve Hayreddin Mescidi'nin imamı olup 1187'de (1773) vefat etti. Edhem Baba Türbesi'ne defnedildi. Ayvansaray Camii minberini koymuştur. (III. 414)

Ubeydullah Efendi Çelebi Şeyh damadı olup 1206'da (1791/92) Kâşgarî Dergâhı şeyhi olup 1208'de (1793/94) 63 yaşında vefat etti. (III. 415)

Ubeydullah Efendi Şah Sultan Tekkesi'nin II. Mahmud devrinde (1808-1839) yeniden tamirinde 3 ay kadar şeyh olup sonra Cemâlî Tekkesi'ne nakledildi. Sonra Kanlıca'da 1253'de (1837/38) vefat eyledi. (III. 415)

Ubeydullah Efendi Nakşibendî şeyhlerinden Rûmiye şeyhi Taha Efendi'nin oğludur. Babası yerine şeyh oldu. Sonra muharebede yardımcı askerle gelmekle Mekke pâyesi ihsan buyuruldu. Sonradan İstanbul'a geldi ve sonra Haremeyn-i Şerifeyn'e yerleşti. 1300'de (1883) vefat eyledi. Yaşlı ve sâlihdi. (III. 415)

Ubeydullah Efendi(→) Abdullah (Ubeydullah) Efendi.

Ubeydullah Efendi (Hıfzîzâde) Hâcegândan ve ricâlden olup Receb 1204'de (Mart-Nisan 1790) vefat etti. (III. 415)

Ubeydullah Efendi (Kevâkibîzâde) Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Cemaziyelevvel 1168'de (Şubat-Mart 1755) Mısır mollası oldu. Muharrem 1181'de (Haziran 1767) Medine mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (III. 414)

Ubeydullah Efendi (Nureddinzâde) Şirvanlı Nurullah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken Zilhicce 1111'de (Mayıs-Haziran 1700) vefat etti. (III. 414; IV. 585)

Ubeydullah Efendizâde Akşehirlidir. Sa'dî Çelebi'nin kardeşidir. (III. 414)

Ubeydullah Mehmed Efendi Yakub Efendi'nin oğludur. Annesi tarafından Fenârîlerdendir. Müderris, Haleb kadısı olup orada 936'da (1529/30) vefat etti. Hâfızası çok güçlü olup 6 ayda *Kur'an-ı Kerim*i ezberledi. Cömert ve kerimdi. Kaside-i şerh yazdı. (III. 414)

Ubeydullah Mehmed Efendi Müderris ve Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) Selânik mollası olup 1270'de (1853/54) bilâd-ı hamse mollası oldu. Sonra vefat eylemiştir. (III. 415)

Uğurlu *bak.* Mehmed Paşa

Uğurlu Bey İranlı beylerden olup 961'de (1554) Osmanlı Devleti hizmetine girmiştir. Bazı hizmetlerde bulunduktan sonra vefat etmiştir. (I. 444)

Ukayl Yedi emirlerden biridir ki, Küçükkaraman'da medfundur. (III. 485)

Ukaylezâde *bak.* Hasan Efendi

Ulama Paşa Tekelidir. Sipahilerden olup Şeytankulu tâbilerinden iken vak'asında İran'a kaçtı. Cesaretinden dolayı İran devleti tarafından Azerbaycan valisi yapıldı. 937'de (1530/31) İran Şahı Tahmasb'a karşı ayaklanarak harb etmiş ve I. Süleyman'a (Kanunî) bağlılığını sunmakla 938'de (1531/32) Osmanlı Devleti'nden aldığı yardımla mücadeleye devam eylemiştir. Ancak Tebriz'i İran aldığından kendisi Osmanlı ülkesine gelip yapılan savaşlarda sadâkat gösterdi. Oranın fethinde Tebriz ve Revan valisi oldu. 941'de (1534/35) Bitlis beylerbeyi olup Şeref Han ile muharebe edip onu katleyledi. O sene durum gereği Rumeli'ye geçirilip ardından beylerbeyi oldu. Lipova muharebesinde güzel hizmetle Bosna'yı muhâfaza etmiştir. Şah oğullarından Mirza'nın itaatinde Erzurum beylerbeyi olarak tekrar hududa gönderildi. 955'de (1548) Yanova muharebesinde hazır bulunarak şehid olmuştur. Cesur, yiğit, tedbirli ve sâdıkdı. Güzel hizmetleri görülmüştür. Oğlu İskender Bey'dir ki, onun oğlu şair Gayretî Mehmed Çelebi'dir(→). (I. 444)

Ulu *bak.* Ârif Çelebi; Ârif Mehmed Efendi; Mahmud Paşa

Uluç *bak.* Hasan Paşa

Ulûmî Çelebi İstanbulludur. Yeniçeri olup 983'de (1575/76) vefat etti. Şairdir. (III. 492)

Ulvî Ali Bey İstanbullu bir zaim olup 986'da (1578) vefat etti. Şairdir. (III. 492)

Ulvî Çelebi Bursalıdır. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ortaları şairlerindendir. Türkçe *Heft Peyker*'i vardır. (III. 492)

Ulvî Çelebi Yegân'ın oğludur. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat etti. *Divan* sâhibi şairdir. (III. 492)

Ulvî Mehmed Çelebi (Terzizâde) Diline perhizi olmamak hasebiyle inziva eylemişti. 993'de (1585) vefat etti. Kâtip ve şairdi. (III. 492)

Umûr Bey Develi oğludur. Sultan Mehmed'in akrabasından oldu. 950 (1543) yılına yakın vefat eyledi. (I. 402)

Umûr Bey (Gazi) Orhan Gazi devrinde (1326-1361) yiğitlikle meşhur bir zat idi. Asker neferleri bunun başına yemin ederdi. Kutlu olarak vefat etti. (I. 401)

Umûr Paşa Timurtaş Paşa'nın oğludur. Sancak beyi olup Mûsâ Çelebi'nin yanından yenilgisine kadar ayrılmadı. Sonra I. Mehmed'e (Çelebi) güzel hizmetlerde bulunduğundan Anadolu beylerbeyi oldu. Düzmece Mustafa harbinde bulunup vezirlikle kubbenişîr oldu. 838'de (1434/35) vefat etti. Cesur ve gayretliydi. Oğlu Osman Çelebi'dir(→). Diğer oğlu Ali Çelebi, Şehzâde Mustafa Çelebi b. Sultan II. Mehmed'e defterdar olarak vefatına kadar hizmette bulunup sonra vefat etmiştir. (I. 401/02)

Uncuzâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; Fehmî Mustafa Efendi; Mustafa Efendi (Hâfız); Mustafa Efendi (Hâfız); Ni'metullah Mehmed Efendi

Uncuzâde Ricâl ve âlimlerden bazı zatların mensup oldukları bir âiledir. Bir asır öncesine kadardır. (IV. 682)

Unkud *bak.* Süleyman Efendi

Uryân Efendi *bak.* Abdülevvel Efendi

Uryânî *bak.* Ali Efendi; Mehmed Efendi; Osman Efendi

Uryânîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Ârif Mehmed Efendi; Aziz Mehmed Efendi; Es'ad Ahmed Efendi; Hâlid Mehmed Efendi; Hayrullah Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Efendi; Râşid Mehmed Efendi; Reşid Mustafa Efendi; Said Efendi; Vahid Mehmed Efendi

Uryânîzâde Bursalı ve Ayntablı iki Uryânî Efendi'nin oğullarıdır. Her ikisine de "Uryânîzâde" denmiş ve bunlardan âlimler yetişmiştir. Ayntablı evlâdından biri şeyhülislâm oldu. (IV. 698)

Uslu *bak.* Şücâeddin İlyas Efendi

Ustazâde *bak.* Ahmed Ağa

Usûlî Ahmed Efendi Müderris ve 1286'da (1869) Eyüp mollası oldu. Bu senelere (1880'ler) kadar hayatta kalarak vefat eylemiştir. (I. 303)

Uşşakîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Abdülaziz Efendi; Abdülbâkî Efendi; Abdülhâlik Efendi; Abdürrahim Efendi; Bahâeddin Mehmed Efendi; Fasihî Mehmed Efendi; Hasib İbrahim Efendi; İbrahim Efendi; Mustafa Efendi; Nesib Abdullah Efendi; Osman Efendi; Sadreddin Mehmed Efendi; Sadrî Sadreddin Efendi; Said Mehmed Efendi

Uşşâkîzâde Şeyh Hüsâmeddin Uşşâkî oğullarıdır ki, üç asırdan beri devam etmiş, âlim ve şeyhler yetişmiştir. (IV. 698)

Uteyfe *bak.* Atife (Şerif)

Uyun Mustafa Dede Bursa'da Hikmetî müridlerinden olup 1209'da (1794/95) orada vefat etmiştir. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 454)

Uzun *bak.* Abdullah Abdî Efendi; Abdullah Ağa (Leylek); Abdullah Paşa; Abdülvehhâb Efendi; Ali Efendi; Ali Paşa; Bâlî Efendi; Emin Efendi; Emin Mehmed; Firdevsî Çelebi; Hasan Ağa; Hasan Efendi; Hasan Paşa; Hüseyin Efendi; İbrahim Bey; İbrahim Efendi; İbrahim Paşa; İsmail Ağa; Mehmed Ağa; Mustafa Ağa; Mustafa Paşa; Piyâle Paşa; Sa'dî Efendi; Sâlih Mehmed Efendi; Süleyman Ağa; Süleyman Efendi; Süleyman Paşa; Şüca' Ağa; Şücâeddin Ağa; Yusuf; Yusuf Paşa; Zekeriyâ Efendi

Uzun Hâfız *bak.* Mehmed Efendi

Uzun Hâfızzâde *bak.* Münib Efendi

Uzunetek *bak.* Ali Bey

Uzunzâde *bak.* Mehmed Ağa; Süleyman Efendi

Üç Anbarîzâde Reisülküttab Üç Anbarlı Mehmed Efendi oğludur. Âlimlerdendi. Bunlara "Reiszâde" de denir. (IV. 683)

Üç Kuzular Buhara erenlerinden üç zat olup Bursa'da vefat eylemişlerdir. Makamlarına tekke yapılmıştır. (I. 442)

Üçanbarlı *bak.* Mehmed Efendi

Üçbaş *bak.* Nureddin Hamza Efendi

Üftâde Mehmed Efendi Bursalıdır. Önce ilim tahsil etti, sonra Bayramî halifelerinden Muk'ad Hızır Dede'den tarikati tekmil eyledi. Sonra onun zaviyesine şeyh oldu. 988'de (1580) vefat etti. Ermiş sayılanlardan ve Anadolu şeyhlerinin büyüklerindendi. Halifelerinden Muabbir Velî Efendi rüya yorumunda meşhur oldu. Bursa'da, Pınarbaşı'nda medfundur. Vefatında yerine küçük oğlu Mehmed Çelebi şeyh oldu. Az müddette vefat edip yerine büyük oğlu Mustafa Efendi şeyh olup 1039'da (1629/30) vefat eyledi. Yerine bunun oğlu İbrahim Efendi şeyh olup 21 Cemaziyelevvel 1089'da (11 Temmuz 1678) 100 yaşına yakınken vefat etmiştir. Hüdâî Mahmud Efendi hulefâsından ve ermiş sayılanlardandı. Yerine oğlu Mehmed Efendi şeyh olup 1109'da (1697/98) vefat etti. Ermiş sayılanlardandı. Yerine oğlu Mustafa Efendi şeyh olup 1133'de (1721) vefat eyledi. Bu da ermiş sayılanlardandı. Yerine oğlu Hayreddin Efendi şeyh olup 1172'de (1758/59) vefat eylemiştir. Yerine oğlu Mustafa Efendi şeyh olup 1216'da (1801/02) vefat etti. (I. 391/92)

Üftâdezâde *bak.* İbrahim Efendi; Mehmed Efendi

Üftâdezâde Üftâde Mehmed Efendi III. Murad devri (1574-1595) şeyhlerinden ve Bursa ricâlindendir. Evlâdından bir haylisi şöhretlerini bir asır kadar korumuşlardır. (IV. 682)

Ülfetî Hüseyin Efendi Bağdadlıdır. Valilere divan kâtibi ve kethüdâ olarak geçimini sağlardı. 1122'de (1710) vefat etti. Münşî ve şairdi. (I. 391)

Ülfetî Mehmed Çelebi İstanbullu nevheves bir şairdi. 1055'de (1645) vefat eylemiştir. (I. 395)

Ümid Çelebi İstanbulludur. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) şairlerindendir. *Divan* sâhibiydi. (I. 402)

Ümidî İsmail Efendi Şeyh Ahmed Efendi'nin oğludur. Halvetî olup Hüseyin Ağa Zaviyesi şeyhi ve Fâtih Camii vâizi oldu. Cemaziyelevvel 1106'da (Aralık 1694/Ocak 1695) vefat eyledi. Şiirleri, ilâhîleri, mecâlis ve vaazları ve tıptan *Keşf-i Beyân* tercümesi vardır. (I. 355/56)

Ümmî Sinan *bak.* Sinaneddin Yusuf Efendi

Ümmî Sinan Hâfızı *bak.* Abdüllâtif Efendi

Ümmî Sinanzâde *bak.* Hasan Efendi

Ümmî Sinanzâde III. Murad devri (1574-1595) sufilerinden Ümmî Sinan Efendi evlâdıdır. Bunlar âlim ve şeyhlerden olarak geçen asır başlarına kadar gelmiş ve Hasan Efendi adında son oğul da o devirde vefat etmiştir. (IV. 682)

Ümmügülsüm Hatun (Çivizâde) Mehmed Efendi'nin kızıdır. Çivizâde Mescidi'ni yaptırdı. Vefatında oraya defnedildi. Minberini sipahi Çavuşzâde Mustafa Ağa koydu. (I. 401)

Ümmüveledzâde *bak.* Abdülaziz Efendi; Ali Efendi

Ümmüveledzâde I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) âlimlerinden Hüseyin Efendi evlâdına denmiş ve yarım asır kadar sürmüştür. (IV. 682)

Üns Efendi (Molla Ahmedzâde) Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve Yenişehir mollası oldu. Safer 1070'de (Ekim-Kasım 1659) vefat etmiştir. (I. 440; IV. 153)

Üns Efendi (Sahhaf Şeyhizâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Trablusşam mollası ve Medine pâyesi oldu. Muharrem 1113'de (Haziran 1701) 73 yaşında Rize'de vefat etmiştir. (I. 440; III. 314)

Ünsî Hasan Efendi (A'rec) Salkımsöğüt'de Aydınoğlu Tekkesi'ne şeyh olmuş ve Şevvâl 1136'da (Haziran-Temmuz 1724) vefat etmiştir. Kadirîhane'de medfundur. Nasûhî Efendi'nin pîrdaşıdır. Yerine Timarhaneci Mehmed Garib Efendi şeyh olup 1151'de (1738/39), sonra Ali Efendizâde Seyyid Muhyiddin Efendi şeyh olmuştur ki, Köstendilli idi, 1174'de (1760/61) vefat eyledi. Yerine ikinci Ünsî Hasan Efendi şeyh olup 1200'de (1786) vefat eyledi. Bunlar adı geçen tekkede medfundurlar. (I. 440)

Üsküdarî *bak.* Ramazan Ahmed Efendi

Üsküp Şeyhi *bak.* Şücâeddin İlyas Müfred

Üstüvanî *bak.* Mehmed Efendi

Üstüvanîzâde *bak.* Said Efendi

Üveys Bey Menteşe beyi Ya'kub Bey'in oğludur. Babasının hayatında I. Mehmed'in (Çelebi) yanına rehin bırakılmıştı. Vefatında orayı zapt için, göz hapsinde bulunduğu çardaktan firara muvaffak olmuş ve yakalanarak 844'de (1440/41) katledilmiştir. (I. 444/45)

Üveys Bey Yükselerek Kayseri beyi olmuştu. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) İran harbinde şehid olmuştur. (I. 445)

Üveys Bey Mâbeyn-i hümâyûndan yetişip helvacıbaşı olmuştur. Sonra Pozega beyliğine gönderildiyse de yine çağrılıp helvacıbaşı oldu. Velînimetine kötülük düşünen bir hain olduğundan Zilka'de 1061'de (Ekim-Kasım 1651) katledilmiştir. (I. 445)

Üveys Paşa I. Selim'in (Yavuz) kölesi ve Bıyıklı Mehmed Paşa'nın kardeşi olup bu sâyede parlamıştır. Kardeşinin şehadetinden sonra ümerâdan olup hayli yerlerde bulunmuş ve 940 (1533/34) tarihinden sonra Bağdad ve Haleb beylerbeyiliğini de kazanmıştır. 952'de (1545) Yemen beylerbeyi oldu. 954'de (1547) eşkıyadan Pehlivan Hasan bunu şehid eylediyse de, bir hafta sonra Pehlivan'ı Özdemir Paşa tutup kısasen katletmiştir. Çok sert ve çok içkici olduğundan kardeşi gibi hizmette bulunamamıştır. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (I. 445)

Üveys Paşa (Hoca Paşa) Aydın Güzelhisarlıdır. Babası kadılardan Mehmed Efendi olup ilim tahsiliyle İstanbul'da maliye kâtibi oldu. Şemsî Paşa ve emsaline intisapla sırasıyla küçük ve orta defterdarlıklardan sonra III. Murad devrinde (1574-1595) başdefterdar olmuştur. Budin beylerbeyiliğine gönderildi. Rebiyülâhir 993'de (Nisan 1585) çağrılıp tekrar başdefterdar oldu. Cemaziyelevvel 995'de (Mayıs 1587) Mısır beylerbeyi oldu. Zamanında 500 bin filori irsaliyeyi

600 bine yükseltilmiştir. Bu sebepten 998'de (1590) vezir pâyesi ihsan olundu. Zilka'de 998'de (Eylül 1590) vefat etmiştir. Mısır'da, Karafe'de medfundur. Zamanın mizacına vâkıf ve maliye işlerini bilirdi. İstanbul'da bir cami yapmıştır ki, Hoca Paşa Camii diye bilinir. Oğlu Mehmed Paşa'dır. Torunu "Üveys Paşazâde" diye meşhur olup Cezâyir beylerbeyi olmuştur. 1054'de (1644) azledilerek sonra vefat etmiştir. (I. 445)

Üveysî *bak.* Nu'man Efendi; Veysî Efendi

Üveyszâde *bak.* Mustafa Efendi

Vâcid Ahmed Efendi Beylanlı Mustafa Paşa'nın(→) silahdarı Hacı Ağa'nın oğludur. Maarif memurlarından olup 60 yaşında iken Receb 1300'de (Mayıs 1883) vefat etmiştir. Şairdi. (IV. 471)

Vâcid Ahmed Efendi Beylanlı Mustafa Paşa'nın silahdarı Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur. 1240'da (1824/25) doğdu. Divan kalemine ve sonra maarif kalemine girdi. Orada mümeyyiz ve tahrirat müdürü olup azilden sonra 1300 (1883) yılından sonra Limni'de vefat etti. Şairdir. (IV. 598)

Vâcidî Çelebi Geliboludandır. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup Sultan Selim devri sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 598)

Va'dî Ahmed Efendi Üsküdar Mahkemesi kâtibi olup 1094'de (1683) vefat eylemiştir. Şairdir. (I. 224)

Va'dî Mehmed Efendi Bursalıdır. Bursa'da mahkeme kâtibi olup müderrislerdendi. 19 Rebiyülevvel 1059'da (1 Nisan 1649) vefat etti. Şairdir. (IV. 609)

Vahdetî Çelebi Bosnalıdır. Dinsizlikle itham edilirdi. 1007'de (1598/99) Ereğli'de vefat etti. Şairdir. (IV. 604)

Vahdetî Ebûbekir Efendi Nâilî Abdullah Paşa'nın babası serdengeçti ağası Hacı Halil Ağa'nın oğlu olup 1137'de (1724/25) doğdu. 1155'de (1742) kethüdâ kalemine girip sonra mühimmenüvis oldu ve kardeşinin riyâsetinde kesedarı olup sonra başmukabele ile hâcegâna dahil oldu. Şevvâl 1166'da (Ağustos 1753) cebeciler kâtibi ve Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) piyade mukabelecisi oldu. Sonra Cidde valiliğinde kethüdâ olup 1172'de (1758/59) kardeşinin vefatında vali kaymakamı oldu. 1174'de (1760/61) dönüp 1175'de (1761/62) tophane nâzırı ve Şevvâl 1177'de (Nisan 1764) tezkire-i evvel olup 1178'de (1764/65) Limni'ye gönderildi. 1179'da (1765/66) atlı mukabelecisi, 1180'de (1766/67) teşrifatçı, 1182'de (1768) süvari mukabelecisi olup Rebiyülâhir 1182'de (Ağustos-Eylül 1768) sulh arzında azledilip bir yere sürüldü. Sonra affedilerek Rebiyülevvel 1185'de (Haziran-Temmuz 1771) defter emini ve 1186'da (1772/73) rikâb çavuşbaşısı ve 1187'de (1773) çavuşbaşı olup 1188'de (1774) azledilerek 1190'da (1776), 1192'de (1778) ve 1194'de (1780) üç kere ruznâme-i evvel, 1196'da (1782), 1198'de (1784), 1200'de (1786) ve 1201'de (1786/87) dört defa yeniçeri kâtibi oldu. 6 Safer 1202'de (17 Kasım 1787) vefat eyledi. Yenikapı Mevlevîhanesi dışına defnedildi. Nefis kitaplar yazmaya uğraşır ve Mevlevî tarikati müntesibiydi. Derviş-huylu, inançlı, âbid, lâtifeciydi. Bir çeşmesi vardır. Oğlu Ârif Bey'dir. (IV. 604/05)

Vahdetî Efendi Müderris ve kadı olup 1079'da (1668/69) vefat etti. Şairdir. (IV. 604)

Vahdetî Efendi İlim tahsil ederek mezun olmuştu. Teşrifat kalemi halifelerinden olup eshâm-ı umumiyenin yazılarını yazmak üzere Avrupa'ya gönderilerek dönmüştü. 1295'de (1878) vefat etti. Meşhur hattatdır. (IV. 605)

Vahdî İbrahim Efendi Hacı Mustafa b. Mehmed'in oğludur. Rumelidendir. Müderris, Haleb mollası olup 12 Rebiyülâhir 1126'da (27 Nisan 1714) vefat etmiştir. Üç dilde şairdir. İbn Hallikân'ı özetledi. (IV. 605)

Vahdî Osman Efendi Edirnelidir. 1130'da (1718) vefat etti. Şairdir. *Mülteka'l-Ebhâr* şerhi *Mehdü'l-Envâr*'ı telif eylemiştir. (IV. 605)

Vâhib Ahmed Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişmiş, livâ ve ferik olarak Divan-ı Harb-i Mahsus'da 15-20 sene kadar reis olmuştur. 16 Safer 1314'de (27 Temmuz 1896) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedilmiştir. Sâdık, doğru idi. (IV. 844)

Vâhib Ali Efendi Sun'ullah Efendi'nin(→) oğludur. 1141'de (1728/29) Manisa mollası oldu. Şairdi. (III. 234)

Vahid Ahmed Efendi Sayda'da Bilâd-ı Beşarelidir. 1247'de (1831/32) Mısır'a gidip sonra İstanbul'a gelerek Divan-ı Hümâyûn kâtibi oldu. Sultan Abdülmecid devrinde (1839-1861) vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 606)

Vahid Bey Vükelâdan Muhtar Paşa'nın oğludur. Mektûbî ve âmedî kalemlerinde ömrünü geçirmiştir. 28 Cemaziyelâhir 1311'de (6 Ocak 1894) vefat eylemiştir. 58 yaşında, şişman ve ev idaresini iyi bilir, kabiliyetliydi. (IV. 606)

Vahid Mehmed Bey Sürûrî Mehmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişmiştir. (IV. 606; III. 13)

Vahid Mehmed Efendi (Âtıfzâde) Şeyhülislâm Ömer Hüsâmeddin Efendi'nin küçük kardeşidir. Müderris, Cemaziyelâhir 1268'de (Nisan 1852) Selânik mollası, sonra Edirne pâyesi ve Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Mekke pâyesi ve Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) İstanbul pâyesi, Şa'bân 1280'de (Ocak 1864) Dâr-ı Şûrâ müftüsü ve Zilhicce 1280'de (Mayıs 1864) Meclis-i Vâlâ azası ve sonra Anadolu pâyesi olup 3 Ramazan 1293'de (22 Eylül 1876) vefat etti. Haydarpaşa'ya defnedildi. Bilgili ve güzel konuşurdu. Ömrü yalnızlık içinde geçmiştir. (IV. 606)

Vahid Mehmed Efendi (Uryânîzâde) Müderris, molla, Mekke pâyesi olup 15 Safer 1252'de (1 Haziran 1836) İstanbul pâyesi oldu. 2 Zilka'de 1255'de (7 Ocak 1840) vefat etti. Topkapı'da medfundur. Ulemâ-yı resmiyedendi. (IV. 606)

Vahid Mehmed Paşa Kilislidir. Nusayrîlerdendir. Annesi İstanbul'a gelip bir baltacıya varmasından dolayı "İstanbullu" dendi. Maliye kalemine girip zecriye muhassılı ve Galata voyvodası Topal Halil Efendi sâyesinde yükseldi ve zecriye başkâtibi ve muhassılı oldu. 1221'de (1806) mevkufatî, ardından Fransa sefiri olup az müddette Şevvâl 1221'de (Aralık 1806) defter emini ve Cemaziyelevvel 1224'de (Haziran-Temmuz 1809) reis vekili olup 26 Şa'bân 1224'de (6 Ekim 1809) Kütahya'da ikamet eyledi. Birbuçuk sene sonra serbest bırakıldı. 1226'da (1811) tophane nâzırı, Şevvâl 1227'de (Ekim 1812) tersane emini, 1229'da (1814) Tekelioğulları muhallefatını kabza memur olup 5 Şevvâl 1229'da (2) Eylül 1814) vezirlikle Teke ve Hamid, bir-iki sene sonra da Hanya valisi oldu. 1235'de (1819/20) vezirliği kaldırılarak Sakız'da oturdu. Rebiyülâhir 1236'da (Ocak 1821) oraya muhâfız olup vezirliği geri verildi.

1237'de (1821/22) istifa eyledi. Şevvâl'de (Haziran-Temmuz 1822) Urla'da iken vezirliği alınıp Âlâiye'ye sürüldü. 23 Ramazan 1239'da (22 Mayıs 1824) vezirliği geri verilip Haleb valisi oldu. 1242'de (1826/27) rehavetle suçlanarak azledilip vezirliği alınarak Konya'ya gönderildi. Sürgün yeri sonra Bursa'ya çevrildi. 1242'de (1826/27) tekrar vezirlikle Eski İstanbul muhâfızı olup 1244'de (1828) Bosna valisi oldu. Hareketinden evvel 2 Safer 1244'de (14 Ağustos 1828) vefat etti. Hüner ve marifet, akıl ve anlayışlılıkla meşhurdur. Cimrilikle biriktirdiği dört bin kese eşya idi. İki zevcesinden başka mirasçısı kalmadı. Ayvansaray'da annesinin yalısında oturmasından "Çingene Vahid" denirdi. Kütahya'da kütüphane, Kilis'de Nusayri Mezarlığı'nda babasının merkadini yaptırmıştır. *Sefâretnâme*'si vardır. (IV. 605/06)

Vahid Paşa Yusuf Ağa'nın mühürdarı Râgıb Efendi'nin oğludur. Senelerce tomruk ağası ve sonra mîrimîranlıkla İzmit mutasarrıfı oldu. 1275 (1858/59) yılından sonra vefat etmiştir. Oğlu hariciye mümeyyizi Raûf Bey'dir. (IV. 606)

Vahidî (Mürekkepçizâde) I. Ahmed devrinde (1603-1617) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 605)

Vâhidî Çelebi Asıl adı Abdülvâhid'dir. Kara Dâvud Efendi'nin(→) torunu, Süleyman Çelebi'nin oğludur. Genç iken 975 (1567/68) tarihlerinde vefat etmiştir. Şairdir. (II. 324; IV. 598)

Vahidî Mehmed Paşa (Hacı Hasanzâde) Mehmed Efendi'nin oğludur. Kadı idi. Ancak gösterişe düşkün olduğundan sipahi elbisesi giyerdi. I. Selim'in (Yavuz) İran seferinden dönüşünde Kütahya'da kadı olup güzel elbiselerle karşılayışı padişahın hoşuna gidince sancakbeyliği ve sonra beylerbeyilik ihsan buyuruldu. 935'de (1528/29) vefat eyledi. Şair, tarih bilir, iyi ve cömertti. (IV. 110)

Vahyî Çelebi Manastırlıdır. Babası kadı idi. Kesriye kadısı olup 958'de (1551) vefat etti. Şairdir. Kardeşi Hâverî Efendi de şairdir. (IV. 606)

Vahyî Efendi İbraillidir. Bursalı Emin Efendi ve Neş'et Efendi'nin şâkirdidir. Farsça hocası olup 1233'de (1818) vefat etti. Topkapı'da, Hoca Neş'et Efendi sofasında medfundur. Şairdi. Oğlu Müfid Efendi 1228'de (1813) vefat ederek oraya defnedilmiştir. (IV. 607)

Vahyî Efendi Askerî kalemden yetişip 1247'de (1831/32) hâcelik verildi. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. (IV. 607)

Vahyî Mehmed Efendi (Seyyid) Balat Tekkesi şeyhi Hasan Efendi'nin oğludur. Eyüp Sultan Camii ve Sultan Selim Camii vâizi olup Şeyhülharem Tekkesi şeyhi oldu. 21 Şa'bân 1130'da (20 Temmuz 1718) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Müfessir, muhaddis, şair ve ilâhîciydi. Oğlu Seyyid Feyzullah Efendi'dir(→). (IV. 606/07)

Vahyî Ömer Çelebi Diyarbekirlidir. 1068'de (1657/58) vefat etti. Şairdir. (IV. 606)

Vahyîzâde *bak.* Mehmed Ebû Abdullah Efendi

Vâiz Arab *bak.* Mehmed Molla

Vâiz Arabzâde II. Bâyezid devri (1481-1512) âlimlerinden meşhur Vaiz Mehmed Efendi ve oğullarıdır. Yarım asır kadar meşhur olmuşlardır. (IV. 710)

Vâiz Emir *bak.* Abdülkerim Efendi

Vâiz Kapayî *bak.* Mehmed Efendi

Vâizzâde *bak.* Abdullah Efendi

Vâkıf Bey (Mîrialemzâde) Topuzlu Hacı Mustafa Ağa oğullarındandır. Tersane emini Hacı Ali Bey'e damad olduğundan mektûbî-i sadâret kalemi halifelerinden olup hâcelik rütbesiyle 1247'de (1831/32) maksadına ulaşmıştı. Sonra vefat etti. (IV. 601)

Vâkıf Mahmud Efendi Bursalıdır. Müderris olup 1137'de (1724/25) vefat etti. Şairdir. (IV. 601)

Vâkıf Yahyâ Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) Es'ad Efendizâde Ebûssuûd Efendi'nin oğludur. Müderris ve Haleb mollası olup 1150'de (1737/38) vefat etti. Şairdir. (IV. 640; I. 331)

Vak'î Ahmed Efendi Okçuzâde Mehmed Şah Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Bahâî Efendi'ye tezkireci oldu. 1060'da (1650) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 153)

1650

Vâlî Abdurrahman Efendi (Nefeszâde) Ankaralı bir hatibin oğludur. Müderris, Cemaziyelevvel 1099'da (Mart 1688) Bursa pâyesi iken İstanbul pâyesiyle nakibüleşraf oldu. Safer 1100'de (Aralık 1688) Anadolu pâyesi olup Ramazan 1101'de (Haziran 1690) azledildi. Şevvâl 1102'de (Temmuz 1691) Rumeli pâyesi oldu. Şevvâl 1107'de (4 Mayıs 1696) zatülcenb hastalığından vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Âlim, edib, vakûr, şairdi. Arapça şiir söylerdi. Oğulları Mehmed Refî' Efendi (→) ile Mehmed Aziz Âzim Efendi'dir(→). Torunlarından biri de Mehmed Sâdık Efendi'dir. (III. 316)

Vâlî Ahmed Çelebi Yenipazarlıdır. Danişmend ve kadı olup 1007'de (1598/99) orada vefat etti. Şairdir. (IV. 602)

Vâlide Kethüdâsızâde *bak.* Ahmed Ağa; Said Mehmed Bey

Vâlihî Ahmed Efendi Üsküplüdür. Kadı olup 1008'de (1599/1600) vefat etti. Şairdir. (IV. 602)

Vâlihî Efendi Ergene-köprülüdür. Talebeden olup Gülşenî dervişi ve halifesi oldu. Şair ve Kurtzâde Vâlihî'nin çağdaşıdır. (IV. 602)

Vâlihî Efendi (Kurtzâde) Edirnelidir. Şeriat ve ilim tahsil edip Gülşenîzâde'den el aldı. Vatanında vâiz ve müfessirdi. Orada Sultan Selim Camii vâizi olup 994'de (1586) vefat etti. Fâzıl ve şairdir. (IV. 601/02)

Vâmık Ali Efendi Kalemden yetişip hâcegândan ve Selânik Baruthanesi nâzırı olup 5 Cemaziyelâhir 1192'de (1 Temmuz 1778) vefat etti. Üsküdar'da, Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 602)

Vâmık Sâlih Paşa (Serhalifezâde) Dahiliye kaleminden yetişerek Hâfız Mehmed Paşa'ya divan kâtibi oldu. 3 Ramazan 1264'de (3 Ağustos 1848) vezirlikle Sayda valisi, Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) Girit, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) ikinci defa Sayda, Şevvâl 1273'de (Haziran 1857) Selânik ve Zilka'de 1273'de (Haziran-Temmuz 1857) Cezâyir-i Bahr-i Sefid valisi oldu. Şevvâl 1275'de (Mayıs 1859) ayrıldı. 27 Receb 1277'de (8 Şubat 1861) vefat etti. Eğrikapı'da medfundur. İnşa ve kitâbette eşsiz olup zevk ve safâya düşkündü. Oğulları Cenâb Bey ve Dahiliye Nezâreti müsteşarı Ahmed Refik Paşa ve Şûrâ-yı Devlet azasından ve ûlâ ricâlinden Tâhir Bey ile Rüşdî Bey ve İzzet Bey'dir. Bazıları vefat eylemiştir. (IV. 602)

Vanîzâde *bak.* Râsih Mehmed Said Efendi; Rebib Mustafa Efendi; Said Mehmed Efendi; Said Mehmed Râsih Efendi

Vânîzâde IV. Mehmed (hd 1648-1687) şeyhi Vânî Mehmed Efendi oğullarına denir. (IV. 710)

Vankulu *bak.* Mehmed Efendi

Vanlızâde *bak.* Hüseyin Kâmil Efendi

Varak *bak.* Şemseddin Ahmed Efendi

Vardar *bak.* Ali Paşa

Vardarî *bak.* Şerif Mehmed Efendi

Vardarî Şeyhzâde *bak.* Abdülganî Efendi; Abdülvehhab Efendi; Kâmil Yahyâ Efendi; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Mehmed Efendi; Zekeriyâ Efendi

Vardiyanbaşızâde *bak.* Hasan Bey (Hacı)

Varnalızâde *bak.* Selim Paşa

Vasfî Çelebi Hadım Ali Paşa'nın mensuplarından olup Mesihî ile içki sofrası arkadaşıydı. II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (IV. 608)

Vasfî Efendi Ispartalıdır. Yetişerek Hurşid Paşa'ya divan kâtibi olarak taşralarda gezmiş ve Sayda tahrirat müdürlüğünde bulunup 1277'de (1860/ 61) azledilerek 1279'da (1862/ 63) mektûbî-i sadâret hulefâlığına girmiş, 1285'de (1868/69) mahkeme-i temyiz baş mümeyyizi, 1291'de (1874) adliye mektupçusu, Muharrem 1296'da (Ocak 1879) sadâret mektupçusu ve 1300'de (1883) Şûrâ-yı Devlet azalığıyla başkâtibi olmuş ve 24 Cemaziyelâhir 1314'de (30 Kasım 1896) vefat ederek Merkezefendi kabristanına defnedilmiştir. Âlî ilimler ve Farsça ve kitâbette söz sâhibiydi. (IV. 608/09)

Vasfî Mehmed Efendi (Hacı) Bosna Akçaâbâdlıdır. 1173'de (1759/60) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 245)

Vasfî Mehmed Efendi (Hâfız) Eyüp mollası olup 3 Receb 1294'de (14 Temmuz 1877) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 608)

Vasfî Mehmed Efendi (Kebecizâde) Kâtib-i sultanî olup Muharrem 1247'de (Haziran-Temmuz 1831) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 608)

Vasfî Mehmed Paşa Mülkiye memurlarından olup hacca gitmişti. Bihke'den azledilmiş olarak 12 Şevvâl 1281'de (10 Mart 1865) vefat etti. Mevlânâkapı'da medfundur. (IV. 608)

Vasfî Mustafa Efendi (Kınalızâde) Abdürrahim Kirâmî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etmiştir. (IV. 608; III. 501)

Vasfî Mustafa Efendi (Silahşorzâde) Defterhaneden yetişip Kars ve Bender'de defter emini vekili olmuştur. 1196'da (1782) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. (IV. 608)

Vasfî Mustafa Paşa Askerlikten yetişerek livâ ve ferik olmuştur. Karahisar-ı Sâhib'de Rebiyülâhir 1307'de (Aralık 1889) vefat etmiştir. (IV. 486)

Vâsıf Abdullah Çelebi Ayasofyalıdır. Defterdar Şa'bânzâde Muhteşem Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Kâtip olup Cemaziyelâhir 1130'da (Mayıs 1718) vefat etti. Şairdir. (IV. 599; IV. 203)

Vâsıf Ahmed Efendi Bağdadlıdır. Haleb ve Van'a gelip ilim tahsil eyledi. Kel Ahmed Paşazâde Ali Paşa'ya kitapçı oldu. Sonra Abaza Hasan Paşa'ya intisap edip Yenikale istilasında esir oldu. Sulhtan sonra kurtulup

Van'dan İstanbul'a geldi. Sonra orduya gelip âmedî odasına çerağ edildi ve hâcelik rütbesi verilip Abdürrezzâk Efendi'nin görüşmelerinde sırkâtibi ve sonra vak'anüvis oldu. 1198'de (1784) kalyoncular defterdarı, 1200'de (1786) mevkufatçı ve 15 Şa'bân 1201'de (2 Haziran 1787) İspanya sefiri oldu. Dönüşte 1203'de (1788/89) Anadolu muhasebecisi vekili ve Ramazan 1205'de (Mayıs 1791) Anadolu muhasebecisi olup Rusya murahhaslarıyla müzakerat-ı esasiyeye memur oldu. Rebiyülevvel 1206'da (Kasım 1791) başmuhasebeci ve ardından tahdid-i hudud memuru oldu. 1207'de (1792/93) azledildi. Şevvâl 1208'de (Mayıs 1794) yine Anadolu muhasebecisi, Muharrem 1209'da (Ağustos 1794) bir yerde oturmaya memur olup Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) bırakıldı ve tekrar Anadolu muhasebecisi oldu. Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) ruznâme-i evvel, 1215'de (1800/01) tevkiî ve 1217'de (1802/03) tekrar vak'anüvis oldu. 1218'de (1803/04) ruznâme-i evvel ve Cemaziyelevvel 1220'de (Ağustos 1805) reisülküttab olup Şa'bân 1221'de (Ekim-Kasım 1806) azlolunup hasta olduğundan 7 Şevvâl 1222'de (8 Aralık 1807) vefat eylemiştir. Eyüp'de, Vâlide Sultan Türbesi karşısına defnedildi. Önceleri bir hayli sıkıntı çekmiş ve sonra sırkâtibi Ahmed Efendi'ye intisap edip riyâset vaktinde hadsiz meblağ almıştır. Âlim, akıllı, münşî, vecih, vakurdu. Daima fakirliğini söyleyerek sabır ve isti'taf (dilenme) âdetiydi. Terekesinden, İspanya'dan getirdiği yüzbin kuruşluk altın mührüyle çıktı. Riyâsetinden evvelce çoğu reisler aleyhinde bulunmuşlardır. Riyâsetinde Fransa politikasını tutarak Rusya ve İngiltere'yi gücendirmiştir. Enverî'nin *Tarih*'ini değiştirerek kaleme aldığı matbu tarihi ile 4 kıt'a zeylini yazmıştır. Oğulları Lebib Efendi ve Vassâf Efendi'dir. (IV. 599/600)

Vâsıf Ahmed Efendi (Ekmekçizâde) Ahmed Paşa'nın torunlarındandır. Meclis-i Vâlâ mazbata odasından yetişerek serkalife ve meclis ikinci kâtibi, 1284'de (1867/68) Adliye Nezâreti teşekkülünde o daireye geçip mahkeme-i istinaf azası ve sonra mahkeme-i temyiz azası, 1295'de (1878) mahkeme-i istinaf reisi, 1309'da (1891/92) mahkeme-i temyiz ceza reisi olmuş ve Seniha Sultan kethüdâlığı ilâve edilmiştir. 29 Şa'bân 1312'de (25 Şubat 1895) vefat ederek atasının türbesine defnedilmiştir. Doğru, sert, iffetli, bilgili bir zat idi. Oğulları Şevket Bey ve Safvet Bey'dir. (IV. 601)

Vâsıf Bey Musâhib Abdî Bey'in kardeşidir. Mektûbî-i sadr-ı âliden yetişerek hâcegândan oldu. 1228'de (1813) küçük kale tezkirecisi olup bu gibi görevlerde bulunup 1246'da (1830/31) İstanbul mukataacısı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 600)

Vâsıf Hüseyin Efendi İstanbulludur. 1104'de (1692/93) vefat etti. *Dîvan* sâhibi şairdir. (IV. 599)

Vâsıf İsmail Çelebi (İmamzâde) Nevheves ve ilim talibiydi. 1096'da (1685) vefat etti. Şairdir. (IV. 599)

Vâsıf Mehmed Efendi Hekimbaşı Hasan Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 29 Şevvâl 1137'de (11 Temmuz 1725) vefat etmiştir. Nişancı'da medfundur. Şair ve münşîdir. (IV. 599; F. 145)

Vâsıf Mehmed Efendi Bursalıdır. Kâtip olup Bursa muaccelât kâtibi ol-

du. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylemiştir. (IV. 601)

Vâsıf Mehmed Paşa Gürcüdür. Askerlikten yetişip binbaşı, miralay, livâ ve 1246'da (1830/31) mansure feriki oldu. Zilka'de 1251'de (Şubat-Mart 1836) Boğaz muhâfızı, Zilka'de 1254'de (Ocak-Şubat 1839) vezirlikle Niş valisi, Receb 1255'de (Eylül-Ekim 1839) Silistre valisi, Rebiyülâhir 1258'de (Mayıs-Hazirar. 1842) yine Boğaz muhâfızı, Cemaziyelâhir'de (Temmuz-Ağustos) Köstendil ve Zilka'de 1259'da (Aralık 1343) Selânik valisi olup Ramazan 1261'de (Eylül 1845) azledildi. Zilhicce 1261'de (Aralık 1845) ikinci defa Niş valisi, Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) Vidin, Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) Trabzon valisi ve Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat 1853) Arabistan müşiri olup Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) azledildi. Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) Anadolu Ordusu kumandanı olup 1272'de (1855/56) Kars müdafaasında bulunup Rusya'ya esir oldu. Sulhtan sonra döndü. Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) hassa müşiri, 14 Muharrem 1274'de (4 Eylül 1857) topçu müşiri, Rebiyülevvel'de (Ekim-Kasım) ikinci defa hassa müşiri ve Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) Arabistan müşiri olup haftasında azledildi. Sonra Meclis-i Muvakkat-i Askerî'ye memur olup 16 Cemaziyelevvel 1282'de (7 Ekim 1865) vefat eyledi. Güç ve kudret sahibiydi. Ağa Hüseyin Paşa'ya damad oldu. Bir oğlu kaldıysa da az müddette vefat etti. Hüdâî Efendi Tekkesi'ne defnedildi. (IV. 600/01)

Vâsıf Mustafa Efendi (Hacı) Hamidiye mütevellisi ve serlevha-i hattatîn olup 1269'da (1852/53) vefat etti. (IV. 600)

Vâsıf Mustafa Efendi (Hacı) Hamidiye vakıf kaymakamı olup 1269'da (1852/53) vefat ederek Eyüp'e defnedilmiştir. Devrinin reisü'l-hattatîni idi. (IV. 476)

Vâsıf Mustafa Efendi (Şeyh) Ankaralıdır. Müderris, Receb 1278'de (Ocak 1862) Yenişehr-i Fenâr mollası olup sonra vefat etti. (IV. 601)

Vâsıf Osman Bey Bostancıbaşı Arnavut Halil Paşa'nın akrabasından olduğundan Enderûn'a girip Rebiyülâhir 1230'da (Mart-Nisan 1815) peşkir ağası, sonra anahtar ağası olup Rebiyülâhir 1232'de (Şubat-Mart 1817) kiler kethüdâsı olarak Receb 1234'de (Mayıs 1819) emekli oldu. Sonra hâcelik rütbesi verilmiştir. 1240'da (1824/25) vefat ederek Miskinler'e defnedildi. Edip, şairdi. Kardeşi Sa'dullah Efendi'dir(→). (IV. 600)

Vâsıf Paşa Bursalıdır. Yükselerek müdür ve muhassıl olup 1260'da (1844) mîrimîran rütbesiyle Ankara mutasarrıfı oldu. Azilden sonra Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Tırhala, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Rumeli, sonra Varna, Rebiyülevvel 1272'de (Kasım-Aralık 1855) Niş ve 1274'de (1857/58) Hersek mutasarrıfı oldu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eyledi. (IV. 601)

Vâsıfzâde *bak.* Vassâf Ahmed Efendi

Vâsıfzâde Reisülküttab Vâsıf Efendi oğullarıdır. (IV. 710)

Vâsık Ahmed Çelebi İstanbulludur. Nedim Pertev Paşa'nın vakıf kâtibi olup sonra mecnun oldu. Süleymaniye Darüşşifası'nda 1134'de (1721/22)

vefat eyledi. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 598)

Vâsık Emin Mehmed Efendi Madrûb Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris, kassâm, Şam ve Muharrem 1165'de (Kasım-Aralık 1751) Mekke mollası olup sonra vefat etmiştir. Şairdir. (I. 406; IV. 660)

Vâsık İbrahim Efendi Eğrikapılı Râsim Mehmed Efendi'nin(→) kardeşidir. Yatağan Camii imamı olup 1168'de (1754/55) Hicaz'a gidip dönüşünde Antakya'da vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 598; II. 349)

Vâsi Alisi *bak.* Ali Efendi

Vâsiî Abdülvâsi' Efendi Beylerden Hayreddin Hızır Bey'in oğludur. Dimetoka'da doğdu. Müderris, Bursa mollası oldu. 927'de (1521) İstanbul kadısı, iki gün sonra Anadolu kazaskeri ve aynı yıl Rumeli kazaskeri oldu. 929'da (1523) azledildi ve emekli oldu. Hacca gidip orada yerleşti. 944'de (1527/28) vefat etti. İstanbul ve İran'da öğrenim görmüştü. Fâzıl ve şairdi. Malını ve kitaplarını vakfedip bir mektep, bir medrese ve Bursa'da bir mektep yaptı. (III. 403/04)

Vassâf Ahmed Efendi (Vâsıfzâde) Reisülküttab Vâsıf Efendi'nin oğludur. Müderris, Zilhicce 1280'de (Mayıs 1864) Haleb mollası, sonra bilâd-ı hamse mollası olup 1295 (1878) yılından sonraya erişmişti. (IV. 607)

Vassâf Bey Köprülü ailesindendir. Bâbıâlî'den yetişip Ahmed Fevzî Paşa'ya divan kâtibi oldu. 1247'de (1831/32) Haremeyn muhasebecisi ve hâcegândan olmuştu. Sonra mâbeyn-i hümâyûna alınıp sırkâtibi oldu ve Pertev Paşa'ya damat olarak 1253'de (1837) ikisi birden ayrıldılar. Bu, Varna'ya gönderilip 11 Cemaziyelâhir 1253'de (12 Eylül 1837) ecel-i kaza ile vefat eylemiştir. Genç, akıllı ve büyük nüfuz sâhibiydi. (IV. 607)

Vassâfzâde *bak.* Es'ad Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi

Vassâfzâde Şeyhülislâm Vassâf Abdullah Efendi oğlu Es'ad Efendi'dir ki, bu da şeyhülislâm oldu. Ancak torunundan ileri devam etmedi. (IV. 710)

Vavcızâde *bak.* Ali Efendi (Hacı)

Vaybelim *bak.* Ahmed Bey

Vâzıh Mehmed Efendi Divan-ı Hümâyûn kaleminden yetişerek mümeyyiz, nihayet kesedar olmuş ve uzun yıllar hizmetle emekliliği seçmişti. 5 Zilhicce 1310'da (20 Haziran 1893) vefat eylemiştir. (IV. 601)

Vecdî Abdurrahman Efendi (Dervişzâde) Filibelidir. III. Mehmed devri (1595-1603) başlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 602)

Vecdî Abdülbâkî Bey Boğuk Mustafa Ağa'nın oğludur. İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup yükselerek beylikçi oldu. Ruhullah Efendi ile birlikte suçlanıp 4 Ramazan 1071'de (3 Mayıs 1661) idam edildi. *Divan* sâhibi şairdir. (IV. 602/03)

Vecdî Ahmed Ağa Mora'da Gerdusludur. Babası imam olduğundan kendisi müezzin oldu. Sonra Damad İbrahim Paşa sâyesinde kapıcıbaşı oldu. 1141'de (1728/29) İzmir'de vefat etti. Şairdir. (IV. 603)

Vecdî Ali Efendi Sudûrdan Sun'ullah Efendi'nin oğludur. Şairdir. (IV. 602)

Vecdî Ca'fer Çelebi İstanbulludur. I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-

1566) başlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 602)

Vecdî Efendi İstanbulludur. Bu senelerde (159?'lar) vefat etti. Şairdir. (IV. 602)

Vecdî Efendi Hind'de Bengal kibarzâdesidir. Şiraz'a gitti ve oradan Konya'ya gelip Çelebi Efendi'ye muallim oldu. 1241'de (1825/26) orada vefat etti. Âlim, şairdir. (IV. 603)

Vecdî Efendi (Kebecizâde) Edirne Sarayı hocası ve kadı olup 1007'de (1598/99) vefat etti. Şairdir. (IV. 602)

Vechî Çelebi Antalyalıdır. Mısır müteferrikalarından olup 1019'da (1610) vefat etti. Şairdir. (IV. 603)

Vecihî Hasan Efendi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup 1071'de (1660/61) vefat etti. Şair olup *Divan*'ı vardır. Sultan Murad devrinden zamanına kadar bir tarih yazmıştır. (IV. 603)

Vecihî Mehmed Efendi Maliyeden yetişerek mümeyyiz oldu. 1279'da (1862/63) evâmir-i maliye müdürü olup uzun müddet sonra azledilmiş ve 1301'de (1883/84) vefat edip Eyüp'de, 8 sene önce ölen oğlu Hüseyin Fuad Bey'in yanına defnedilmiştir. (IV. 604)

Vecihî Mehmed Paşa Yozgatlıdır. Es'ad Paşa'nın akrabasındandır. Hazinedarlığında bulunarak kapıcıbaşı oldu. 1243'de (1827/28) Rumeli pâyesiyle Edirne vali kaymakamı oldu. 1245'de (1829/30) Samakocuk nâzırı ve ardından Varna muhâfızı oldu. 1246'da (1830/31) azledildi. Sonra Selânik valisi, 22 Şa'bân 1248'de (14 Ocak 1833) vezirlikle Belgrad muhâfızı oldu. 1251'de (1835/36) Bosna valisi, Rebiyülevvel 1257'de (Mayıs 1841) Konya, Şevvâl 1257'de (Kasım-Aralık 1841) Diyarbekir ve Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) Haleb valisi olup Muharrem 1261'de (Ocak 1845) azledildi. Rebiyülevvel'de (Mart 1845) Belgrad, Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) Musul, Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) Ankara, Safer 1265'de (Ocak 1849) ilâveten Bozok ve Safer 1268'de (Aralık 1851) Bağdad valisi olup azledildi. Şa'bân 1268'de (Mayıs-Haziran 1852) Ankara, Şevval'de (Temmuz-Ağustos 1852) Kürdistan ve Zilka'de'de (Ağustos-Eylül 1852) tekrar Ankara valisi oldu. Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) azledilip Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) Erzurum ve Safer 1274'de (Eylül-Ekim 1857) Selânik valisi olup Rebiyülâhir 1275'de (Kasım 1858) azledildi. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Meclis-i Vâlâ azası, Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) Muhacirîn Komisyonu reisi, 17 Rebiyülâhir 1281'de (19 Eylül 1864) Cidde valisi olarak 16 Rebiyülâhir 1284'de (17 Ağustos 1867) vefat eyledi. Mülkî idareye vâkıftı. Oğullarından Mehmed Sâlih Bey Safer 1277'de (Ağostus-Eylül 1860) vefat eyledi. Karacaahmet'de medfundur. Diğer oğlu Rızâ Bey 1295'de (1878) vefat eylemiştir. Bir oğlu Kemâl Paşa ve diğer biri de Şûrâ-yı Devlet azasından Aziz Bey'dir. (IV. 603/04)

Vefalı *bak.* Mehmed Ağa

Vehbî Efendi İstoliçelidir. Kadı olup mahlas benzerliğinden dolayı "he" nin birinin gözünü kapalı yazardı. III. Selim devri (1789-1807) sonlarında vefat eyledi. (IV. 618)

Vehbî Efendi (Hâfız) Muhasebeci Nurî Efendi'nin oğludur. Babasının sevkiyle hazine-i hassaya girdi. Uzun

yıllar hizmetle mümeyyiz-i evvel ve 1294 (1877) tarihlerinde oraya muhasebeci oldu ve rütbe-i bâlâya kadar yükseldi. 2 Receb 1305'de (15 Mart 1888) vefat eylemiştir. Yumuşak huylu, doğru idi. (IV. 619)

Vehbî Efendi (İsâzâde) Ereğlilidir. Kadı olup Kayseri mahkemesi kâtibi olmuştur. III. Selim devri (1789-1807) şairlerindendir. (IV. 618)

Vehbî Efendi (Müftîzâde) Nişlidir. Müderris, Receb 1273'de (Mart 1857) Yenişehr-i Fenâr mollası olup Zilhicce 1273'de (Ağustos 1857) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 619)

Vehbî Efendi (Sünbülzâde) Maraşlıdır. Reşid Efendi'nin oğlu ve Galatalı Tıflî Efendi'nin mürididir. Kaside ve tarih ile büyüklere intisap edip kadı oldu. Birkaç defa nâme-i hümâyûn yazdırılarak hâcegânlık verildi. I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında İran sefiri olup Bağdad valisi aleyhinde bulunduğundan İstanbul'a kaçtı. Tannâne kasidesini sununca affedildi. Sonra yine kadılık mesleğine dönüp III. Selim devrinde (1789-1807) serlevha-i şuarâ oldu. Padişah adına *Divan*'ını tertip ederek atiyye aldı. İki sene hasta yatıp 14 Rebiyülevvel 1224'de (29 Nisan 1809) vefat etti. Edirnekapı dışında medfundur. Yaşı 90'ı aşkındı. Zevk ve sefaya düşkündü. Sonlarında cinnet getirdiyse de kör olduktan sonra 7 sene bu halde yaşadı. Eserleri; *Divan*, *Münşeât*, *Manzume-i Şahidi*'ye naziresi, *Şevkengiz*, *Tuhfe*, *Nuhbe* ve *Lâtife*'dir. Oğulları Lutfullah Efendi(→) ile Hayrullah Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 618)

Vehbî Hüseyin Efendi (Keçecizâde) (Seyyid) İstanbulludur. 1123'de (1711) müderris, sonra Haleb kadısı olup 1149'da (1736/37) vefat etti. Cerrahpaşa'da, Canbaziye Tekkesi'nde medfundur. Usta şairdir. *Sûrnâme*'si meşhurdur. Oğlu Münif Efendi'dir(→). (IV. 617)

Vehbî İbrahim Efendi Kasım Alîmî Efendi'nin oğludur. Kadı olup 1056'da (1646) vefat etti. Şairdir. (I. 103; IV. 49)

Vehbî İbrahim Efendi Edirnelidir. Orada Murad Paşa Camii imamı olup Bostan Efendi'den el alıp Mevlevî olmuştur. Ramazan 1112'de (Şubat 1701) vefat etti. Şairdir. (I. 114)

Vehbî Mehmed Efendi Müderris, molla, 1214'de (1799/80) İstanbul kadısı olup o sene azledildi. 1225'de (1810) Anadolu kazaskeri olup 1226'da (1811) azledildikten sonra vefat etmiştir. (IV. 618)

Vehbî Mustafa Efendi Kadıların ileri gelenlerinden olup 1252'de (1836/37) vefat etti. Rumelihisarı'nda Kayalar'a defnedildi. (IV. 618)

Vehbî Mustafa Efendi (İmamzâde) Müderris ve nâib oldu. Muharrem 1265'de (Aralık 1848) Ayntab mollası olup sonra mahrece geçti. Receb 1272'de (Mart 1856) Edirne mollası ve Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Mekke pâyesi oldu. Uzun yıllar maarif-i umumiye müftüsü olup oradan zabtiye müftüsü olmuştur. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) İstanbul pâyesi ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Anadolu pâyesi olup Zilka'de 1290'da (Ocak 1874) Anadolu kazaskeri oldu. Halini düzelterek hacca gitti ve döndükten sonra 27 Receb 1294'de (7 Ağustos 1877) vefat etti. Çamlıca'da medfundur. İlimde sade, hoş-

sohbet, güzel konuşan, mükrim ve rind olduğundan evvelleri ekâbir-i devlete yakınlığı pek fazlaydı. Oğlu Ali Haydar Bey mevâlîden ve büyüğü Behcet Bey mesleği değiştirerek taşra kaymakamlarındandı. (IV. 619)

Vehbî Paşa Askerlikten yetişerek 1267'de (1851) Arabistan Ordusu'nda piyade livâsı olup 1270 (1853/54) tarihinden sonra ferik ve Bağdad Ordusu'na memur oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiştir. (IV. 619)

Vehbî Paşa Hariciye kaleminden yetişip mülkiye mutasarrıfı ve mîrimîran olmuştu. Sicil Komisyonu azasından iken 17 Zilka'de 1313'de (30 Nisan 1896) vefat etti. (V. 619)

Vehbî Paşa Mâbeynci Hacı Emin Paşa'nın oğludur. Enderûn'dan yetişerek babasının serkurenâlığında askere alınmış ve yâver-i harp olarak ferikliğe kadar yükselmiştir. 16 Rebiyülâhir 1316'da (3 Eylül 1898) vefat etti. Doğancılar'da defnedildi. İşgüzar bir zat idi. (IV. 871)

Vehbî Sâlih Efendi İstanbulludur. Ağa Hüseyin Paşa'nın kâtibi olup 1244'de (1828/29) vefat etti. Mûsikîşinas, neyzen ve şairdi. (IV. 618)

Vehib Paşa Leskoviklidir. Rüstem Paşa'nın(→) oğludur. 1306'da (1888/89) beylerbeyi payesi iken vefat etti. (IV. 619; II. 380)

Velâyet (Seyyid) Sülâle-i Hüseynîye'dendir. 2 Muharrem 886'da (3 Mart 1481) vefat eden Seyyid İshak'ın oğludur. Soyu Seyyid Hüseyin b. Muhammed Bâkır hazretlerine ulaşır. Kirmastı'da 855'de (1451) doğmuştur. Âşık Paşa evlâdından Şeyh Ahmed'den el alıp onun kızı Râika Hatun'u nikâhlamış ve Âşıkpaşa'da adına mensup zaviyeye şeyh olmuştur. 929'da (1523) vefat eyledi. Ermiş sayılanlardan ve seyyidlerin büyüklerindendir. Üç defa hacceylemişti. Adı geçen tekkede medfundur. Yerine oğlu Seyyid Derviş Mehmed geçip 942'de (1535/36) vefat eyledi. Damadı Gazalîzâde Abdullah Efendi'dir. (IV. 609)

Velî *bak.* Ali Efendi; Hasan Paşa; Mahmud Paşa (Adnî)

Velî Ağa Hacı Beşir Ağa'nın(→) yedekçisiydi. 1161'de (1748) vefat etmiştir. İbrahimağa Çayırı Mescidi'ne minber koymuştur. (II. 20)

Velî Ağa Hadice Sultan'ın kethüdâsı olup 1123'de (1711) kapıcılar kethüdâsı olmuştur. Sonra vefat etti. Oğlu Velî Ağazâde olup 1189'da (1773) arpa emini olmuştur. (IV. 612)

Velî Ağa Yeniçeri zâbiti olup Bağdad ağası oldu. 11 Cemaziyelevvel 1193'de (27 Mayıs 1779) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 615)

Velî Ağa (Hacı) Silahşor, Girit defterdarı ve sonra anbar emini olup 1245'de (1829/30) kapıcıbaşılıkla zahire nâzırı ve bina emini oldu. 1249'da (1833/34) Sâliha Sultan'a kethüdâ olmuştur. 1250'de (1834/35) nâzırlıktan azledildi ve 1252'de (1836/37) ikinci defa nâzır oldu. 1254'de (1838) azledilmiştir. 1 Receb 1268'de (21 Nisan 1852) vefat etti. Zengindi. (IV. 616)

Velî Ağa (Kilerci) Bostancı Ocağı'ndan yetişip Edirne bostancıbaşısı oldu. 1075'de (1664/65) ayrıldı. (IV. 611)

Velî Bey Ümerâdan olup 940'da (1533/34) Vidayiş beyi oldu. Sonra vefat eyledi. (IV. 610)

Velî Beyzâde *bak.* Sa'deddin Efendi

Velî Dede Mesnevîhândı. Divanî Mehmed Çelebi'nin aşçıbaşısı olup sonra Cezâyir'de iken 955'de (1548) vefat etti. Ermiş sayılanlardandır. (IV. 610)

Velî Efendi Karasilidir. Emir Sultan halifesi bir şeyh olup müfessir ve vâizdi. II. Murad devrinde (1421-1451) vefat eyledi. Bir tasnifi vardır. (IV. 610)

Velî Efendi Karamanlıdır. Müderris, Tire, Manisa mollası olup azledilmiş olarak Receb 1018'de (Ekim 1609) vefat etmiştir. Âlim, sâlihdi. Tire'de şehre sur yaptırarak haydutların defedilmesine de hizmet etmiştir. (IV. 610)

Velî Efendi Saruhanlıdır. İstanbul'a gelip Vişne Efendi ve Hasan Efendi'den el alıp şeyh oldu. Fâtih Camii vâizi ve sonra Merkezefendi Tekkesi şeyhi oldu. Bâyezid Camii'nde tefsir okutup defalarca hacca gitti. 1023'de (1614) vefat eylemiştir. Silivrikapı dışında medfundur. Derviş ve alçakgönüllüydü. (IV. 611)

Velî Efendi Hamid'de Agraslıdır. Zeynîyeden Burhaneddin Efendi'nin müridi olup şeyh oldu. 1026'da (1617) vefat eylemiştir. Keşif sahiplerindendir. (IV. 611)

Velî Efendi Müderris olup 1096'da (1685) huzûr derslerinde bulunmuş bir fâzıldı. Sonra vefat etti. (IV. 611)

Velî Efendi Mustafa'nın oğludur. Fuzalâdan olup 1132'de (1720) vefat etti. Hz. Hızır hakkında *Risâle-i Adl* yazdı. (IV. 612)

Velî Efendi Kerküklüdür. Talebe-i ulûmdan olup Hekimzâde Ali Paşa'ya intisapla kitapçı ve sonra kethüdâ olmuştur. Cemaziyelâhir 1168'de (Mart-Nisan 1755) paşasının sadâretinde birden hâcegân rütbesiyle sadâret kethüdâsı olmuştur. 7 Şa'bân 1168'de (19 Mayıs 1755) azledilip Resmo'ya sürgün edildi. Şa'bân 1171'de (Nisan 1758) bırakıldı. Efendisi Anadolu valisi oldukta yanına gidip "sebeb-i infisalim oldun" diye ecel-i kazaya uğratmıştır. Bütün ilimlerde mâhir ve bahse kadirdi. Lâkin kötü dilli, hatır kırıcı ve umur-ı hariciyeden ârî idi. Pîrîzâde Osman Molla ile sohbetinde ismini sorup, Osman deyince, "Alâ vezn-i sü'ban (yılan)" demiştir. Mîrahûr Ahmed Paşazâde Ali Bey'in mührünü görünce "Maşaallah isminiz Ali imiş" diye mechuliyetini kinâye eylemiştir, o da karşılığında mührünü isteyip "İsminiz Velî imiş" diye mukabele eylemiştir. (IV. 613/14)

Velî Efendi Katar şeyhlerinden olup Vâlide Camii şeyhi oldu. 1182'de (1768/69) ordu şeyhi oldu. Muharrem 1183'de (Mayıs 1769) vefat eyledi. (IV. 614)

Velî Efendi İranlıdır. Hadice Sultan dairesine intisap edip 1120'de (1708) Enderûn'a girmiş ve yetişerek hazine-i hümâyûn kethüdâsı olup Rebiyülevvel 1172'de (Kasım 1758) başmuhasebecilikle çerağ olunup haftasında Haremeyn muhasebecisi olmuştur. Safer 1174'de (Eylül-Ekim 1760) tekrar başmuhasebeci ve defter emini olup 1181'de (1767/68) cizye muhasebecisi olmuştur. Ramazan 1183'de (Ocak 1770) orduda defter emini olup Receb 1185'de (Ekim 1771) Pazarcık'da vefat eylemiştir. (IV. 614/15)

Velî Efendi Kilislidir. Müderris, Kudüs mollası olup 17 Safer 1189'da (19 Nisan 1775) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 615)

Velî Efendi Hacı Velîyeddin Efendi'nin(→) oğludur. Yeniçeri kaleminde büyük kesedar olup 1192'de (1778) vefat etti. Babasının yanında medfundur. (IV. 612)

Velî Efendi Müderris ve Râgıb Paşa'nın kitapçısı olup Muharrem 1202'de (Ekim-Kasım 1787) vefat etti. (IV. 615)

Velî Efendi (Tavaslızâde) Birgi ulemâsından ve muhaddislerden olup Receb 1307'de (Şubat-Mart 1890) 110 yaşında vefat etmiştir. (IV. 617)

Velî Efendi (Tophaneli) Filibeli Şeyh Mehmed Efendi'nin oğludur. Hüdâî Efendi'nin müridi olup Cennet Efendi'nin vefatında Tophane'de İlyas Çelebi Tekkesi'nde ve sonra Orta Cami'de şeyh oldu. Zilka'de 1108'de (Mayıs-Haziran 1697) vefat etti. Keşif ve keramet sâhibi bir pîrdi. "Tophanelizâde"lerin atasıdır. (IV. 612)

Velî Efendi (Yegân) İskiliplidir. Ebûssuûd Efendi'nin fetvâ kâtibi olup sonra Pravadi kadısı iken 998'de (1590) vefat etti. Fâzıldı. Zenbilli, İbn Kemâl, Sa'dî ve Ebûssuûd fetvâlarını toplayan bir kitap yazmıştır. Ayrıca ta'likatı vardır. (IV. 610)

Velî Efendizâde *bak.* Abdurrahman Efendi; Ahmed Paşa; Ali Efendi; Emin Mehmed Efendi; Said Mehmed Efendi; Sâlih Mehmed Efendi

Velî Mehmed Paşa Hassa silahşorü ve çakırcıbaşı olup sonra sipahiler ağası, 1112'de (1700/01) kapıcılar kethüdâsı ve Ramazan 1116'da (Ocak 1705) Rumeli beylerbeyi pâyesi oldu. 30 Ramazan 1117'de (15 Ocak 1706) kapdan-ı deryâ olup ardından vezirlik verildi. 1118'de (1706/07) azledilerek kubbe veziri olup Şevvâl 1118'de (Ocak 1707) Bosna valisi oldu. Zilka'de'de (Şubat) vezirliği kaldırılarak Dimetoka'ya gönderildi ve Zilka'de 1121'de (Ocak 1710) tekrar vezirlikle Sakız muhâfızı oldu. Sonra İstanköy'e sürüldü. Şa'bân 1123'de (Eylül-Ekim 1711) Mısır valisi oldu. 1124'de (1712) bir aralık ayrıldıysa da halkın isteğiyle tekrar görevinde bırakıldı. Şa'bân 1126'da (Ağustos-Eylül 1714) azledildi. Receb 1128'de (Haziran-Temmuz 1716) kethüdâsıyla idam edildi. Tedbirli ve doğru idi. Eski kethüdâsı Kara İbrahim Ağa'dır(→). (IV. 612)

Velî Paşa Saraydan yetişerek küçük mîrahûr, sonra kapıcılar kethüdâsı ve 982'de (1574/75) sipahiler ağası, sonra mîrahûr-ı evvel, başka görevlerde bulunup 1003'de (1594/95) yeniçeri ağası oldu. Safer 1004'de (Ekim 1595) Rumeli beylerbeyi olup 1005'de (1596/97) azledilerek 1006'da (1597/98) tekrar tayin edildi. Ramazan 1007'de (Nisan 1599) vefat etti. (IV. 610)

Velî Paşa Ümerâdan olup 1014'de (1605/06) Şehrizor paşası iken şehid olmuştur. (IV. 610)

Velî Paşa Ümerâdan olup Kudüs mutasarrıfı oldu. 1072'de (1661/62) idam edildi. (IV. 611)

Velî Paşa 1091'de (1680) bahriye ümerâsındandı. (IV. 611)

Velî Paşa Bayburtludur. Sadrazam Kara İbrahim Paşa'nın akrabasından olup 1129'da (1717) mîrimîran rütbesiyle Trablusgarb mutasarrıfı oldu. Sonra azledilerek 1131'de (1719) Kırkkilise mutasarrıfı olarak sonra vefat etmiştir. (IV. 612)

Velî Paşa Maraşlıdır. Ümerâdan olup yükselerek 1131'de (1719) Kars mu-

tasarrufı oldu. Uzun yıllar orada kalıp 1153'de (1740) vezirlikle Trabzon valisi ve 1154'de (1741) Erzurum valisi olmuştur. 1158'de (1745) ikinci defa Trabzon valisi ve Receb 1159'da (Temmuz-Ağustos 1746) Aydın valisi oldu. 15 Zilka'de 1159'da (29 Kasım 1746) Anadolu valisi olup gelirken Kayseri'de Gemerek adlı yerde vefat etti. Tedbirli ve güçlüydü. (IV. 613)

Velî Paşa Kapıcıbaşı ve mîrimîran olmuş ve 1183'de (1769/70) orduda bulunmuştur. Sonra vefat eyledi. (IV. 614)

Velî Paşa (Deli) Yeğen Osman Paşa'nın delibaşısı olduğundan 1098 (1687) sonlarında Hersek mutasarrıfı ve 1099'da (1688) Rumeli beylerbeyi oldu. 1100'de (1688/89) öldürüldü. (IV. 611)

Velî Şah Halvetî şeyhlerinden olup 1013'de (1604/05) vefat eyledi. (IV. 610)

Velîyeddin Ağa (Hacı) Şerif Paşa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı ve Galata nâzırı olup Safer 1204'de (Ekim-Kasım 1789) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 615)

Velîyeddin Bey Nizâmiye miralaylarından olup 15 Safer 1269'da (28 Kasım 1852) vefat eyledi. Haydarpaşa'ya defnedildi. (IV. 617)

Velîyeddin Bey Kalemden yetişerek zahire kesedarı olup Cemaziyelâhir 1255'de (Ağustos-Eylül 1839) ticaret mektupçusu ve Şa'bân 1264'de (Temmuz 1848) zabtiye muhasebecisi ve Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) Anadolu defterdarı olup Muharrem 1273'de (Eylül 1856) vefat etmiştir. (IV. 617)

Velîyeddin Bey (Ahmed Paşazâde) (Hacı) Babası Kel Ahmed Paşa'dır. Müderris, molla, Bursa kadısı olup 1188'de (1774) Medine mollalığını kabul etmeyip 1189'da (1775) Mekke kadısı oldu. Ramazan 1199'da (Temmuz 1785) vefat etmiştir. Kabataş'da medfundur. Oğulları Sa'deddin Bey(→) ile Hacı Sa'dullah Mehmed Bey'dir(→). (IV. 615)

Velîyeddin Cârullah Efendi Müderris, Galata mollası, sonra Edirne kadısı oldu. 1151'de (1738/39) vefat eylemiştir. Ayakmedrese'de bir kütüphane yaparak civarına defnedilmiştir. (IV. 613)

Velîyeddin Efendi Karamanlıdır. Eşsiz bir vâiz olup oğlu şair Nizâmî'nin vefatından dolayı onun için kürsülerde ağlardı. 878'de (1473/74) vefat eyledi. (IV. 610)

Velîyeddin Efendi II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) Evlice Baba Mescidi'ni yapmıştır. O mescidde medfundur. (IV. 610)

Velîyeddin Efendi Karahisar-ı Şarkîlidir. Yusuf Efendi'nin oğlu olup mektep halifesi, imamı ve nihayet Şehzâde Camii vâizi oldu. 1061'de (1651) vefat etti. Karacaahmet'de medfundur. Fâzıl ve Halvetî tarikatine mensup, ermiş sayılanlardan bir azizdi. (IV. 611)

Velîyeddin Efendi Menteşelidir. Fâtih Camii kürsü şeyhi olup Şevvâl 1065'de (Ağustos 1655) vefat etti. Cesur ve sözünü esirgemez bir fâzıldır. (IV. 611)

Velîyeddin Efendi Rodosludur. Müderris olup Safer 1066'da (Aralık 1655) vefat etti. *Dîvân* sâhibi şairdir. (IV. 611)

Velîyeddin Efendi Silivrikapı'da oturan Solak Hacı Mustafa Ağa'nın oğlu olup Durmuşzâde Ahmed Efen-

di'den hat talim eyledi. Tahsilden sonra ilk defa babasının yaptırdığı medreseye müderris oldu. Sonra Damad İbrahim Paşa'ya intisap edip Haremeyn müfettişi oldu. 1142'de (1729/30) Haleb, sonra Mısır, Medine mollası olmuştur. Sonra İstanbul pâyesi olup Şa'bân 1169'da (Mayıs 1756) Anadolu kazaskeri oldu. 1171'de (1757/58) Rumeli kazaskeri olup Zilka'de 1171 (Temmuz 1758) içinde irtikâpla suçlanarak azlolunup Gelibolu'ya sürüldü. Zilka'de 1172'de (Temmuz 1759) bıkakıldı. 28 Cemaziyelâhir 1173'de (16 Şubat 1760) şeyhülislâm oldu. 5 Safer 1175'de (5 Eylül 1761) azledildi ve hacca gitmeye emir alıp Bursa'ya gönderildi. 10 Zilhicce 1175'de (2 Temmuz 1762) Bursa'dan getirildi. Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) ikinci defa şeyhülislâm olup 3 Cemaziyelâhir 1182'de (15 Ekim 1768) vefat eyledi. Eyüp'de, Şeyh Murad Zaviyesi'nde medfundur. Ta'lik yazıda benzeri nadir olup İran tarzına malikti ve ilim muhiplerinden olup Bâyezid Camii'nde bir kütüphane yaptı. Oğullarından biri Mustafa Reşid Efendi'dir(→). Diğeri sudûrdan Emin Efendi'dir. (IV. 614)

Velîyeddin Efendi Bâyezid ruznâmçecisi ve vakıf kâtibi olup 11 Şa'bân 1204'de (26 Nisan 1790) vefat etti. Bâyezid Türbesi Mezarlığı'na defnedildi. (IV. 615)

Velîyeddin Efendi Hane-i hassadan çıkma olup Atik Vâlide Sultan Camii mütevellisiydi. 1213'de (1798/99) vefat eyledi. Üsküdar'da, Yeni Vâlide Camii kabristanına defnedildi. (IV. 615)

Velîyeddin Efendi Somalıdır. Kassam Hacı İsmail Efendi'nin yeğeni olup müderris, Eyüp mollası oldu. 15 Safer 1228'de (17 Şubat 1813) vefat etti. Doğancılar'da medfundur. (IV. 616)

Velîyeddin Efendi Mustafa Paşa Dergâhı şeyhi iken 1236'da (1820/21) vefat eyledi. (IV. 616)

Velîyeddin Efendi Konyalıdır. Müderris, 1266'da (1850) Kürdistan mollası ve Muharrem 1271'de (Ekim 1854) zapt için Mısır mollası olup 18 Şevvâl 1275'de (21 Mayıs 1859) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (IV. 617)

Velîyeddin Efendi (Âtıfzâde) Ömer Vahid Efendi'nin torunlarından olup müderris, Bursa ve sonra Mekke mollası oldu. 7 Şa'bân 1251'de (28 Kasım 1835) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 616)

Velîyeddin Efendi (Hacı) Kalemden yetişip yeniçeri başhalifesi oldu. 1098 (1687) sonlarında mecburen gizlendi ve firar etti. 1101'de (1689/90) paşalık verilip ardından hapsedildi. Sonra defaatla yeniçeri kâtibi ve deryâ beyi ve Anadolu muhasebecisi oldu. 1132'de (1720) azledilmiş olarak vefat etti. Topkapı'ya defnedildi. Oğlu Mehmed Emin Efendi'dir. Evlâdından biri de Velî Efendi'dir(→). (IV. 612)

Velîyeddin Efendi (Hacı) Müderris olup 1175'de (1761/62) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. Hattatdı. (IV. 614)

Velîyeddin Efendi (Hâfız) Kazdağı'nda Kösedere köylüdür. Müderris, molla oldu. Ramazan 1099'da (Temmuz 1688) İstanbul pâyesi ve 1100'de (1688/89) Anadolu pâyesi oldu. 1105'de (1693/94) vefat etti. Beş vakit namazını Sultan Selim Camii'nde cemaatle edâ ederdi, derviş huyluydu. (IV. 611)

Velîyeddin Efendi (Hüseynî) II. Murad devri ulemâsından olup müderris ve sonra kazasker olmuştur. 835'de (1431/32) vefat etti. Kazasında adalet üzere hareketini şair Vasfî över. Oğlu Ahmed Paşa'dır. (IV. 610)

Velîyeddin Efendi (Kevâkibîzâde) Şeyh Mehmed Efendi'nin oğlu olup Zilhicce 1066'da (Eylül-Ekim 1656) doğdu. Müderris, molla, Mekke kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1126'da (Haziran-Temmuz 1714) İstanbul kadısı olup Rebiyülevvel 1127'de (Mart 1715) azledilerek Haleb'e ikamete gönderildi. Sonra Maraş kadısı olduysa da 1129'da (1717) affedildi. Rebiyülevvel 1130'da (Şubat 1718) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1131'de (Mart-Nisan 1719) azledilerek Şa'bân 1131'de (Haziran-Temmuz 1719) Midilli'ye sürüldü. Rebiyülevvel 1132'de (Ocak-Şubat 1720) bırakılıp Rebiyülevvel 1134'de (Ocak 1722) Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelâhir 1135'de (Mart 1723) azledildi. 29 Zilhicce 1139'da (17 Ağustos 1727) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Fâzıl, vecih, vakûrdu. Oğlu Abdülbâkî Efendi'dir(→). Diğeri Feyzullah Efendi olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) sonlarına yetişti. Bunun oğlu sudûrdan Râşid Efendi'dir. Torunlarından biri de Mustafa Râcih Efendi'dir. Evlâdından Abdülbâkî Efendi 1209'da (1794/95) Yenişehir mollası ve Kırımîzâde Şükrullah Efendi'nin damadı olmuştur. Bunun oğlu sudûrdan Said Efendi'dir. (IV. 612/13)

Velîyeddin Efendi (Semin) Maraş'da Pazarköylüdür. Müderris ve Üsküdar mollası olup İzmir'den davet olundu. Gelirken yolda, Zilka'de 1060'da (Kasım 1650) vefat etti. (IV. 611)

Velîyeddin Efendi (Seyyid) Kastamonuludur. Müderris, Galata kadısı oldu. 3 Zilka'de 1260'da (14 Kasım 1844) vefat etti. İmam-ı sultanî Zeynelâbidîn Efendi'ye damad olmuştur. (IV. 616)

Velîyeddin Mehmed Efendi (Kevâkibîzâde) Abdülbâkî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 15 Zilhicce 1178'de (5 Haziran 1765) vefat etti. (IV. 613)

Velîyeddin Paşa Palaslı Mehmed Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup Ramazan 1210'da (Mart 1796) İnebahtı muhâfızı ve 1212'de (1797/98) Köstendil mutasarrıfı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 615)

Velîyeddin Paşa Tepedelenli Ali Paşa'nın ikinci oğludur. Zilka'de 1210'da (Mayıs 1796) mîrimîran rütbesiyle Avlonya mutasarrıfı olup 1212'de (1797/98) vezirlikle Mora valisi oldu. 1222 (1807) tarihinde Rusya harbinde bulundu. Şa'bân 1227'de (Ağustos 1812) Trhala valisi olup Receb 1235'de (Nisan-Mayıs 1820) azledildi. Cemaziyelevvel 1236'da (Şubat 1821) katledildi. Silivrikapı'da medfundur. Oğulları Selim Paşa ve İsmail Paşa'dır. (IV. 616)

Velîyeddin Paşa Nizâmiye askerliğinden yetişerek livâ ve ferik oldu. 1272'de (1855/56) Kırım meselesinde Anadolu cihetinde bulunarak Erzurum muhafâzasında kaldı. Bir-iki sene sonra vefat etti. (IV. 617)

Velîyeddin Paşa 4. Ordu'da süvari livâsı olup Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eyledi. (IV. 617)

Velîyeddin Paşa Sadrazam Giritli Nâilî Mustafa Paşa'nın büyük oğlu-

dur. Bu sebepten babasının Girit valiliğinde mîrimîran olarak Kandiye kaymakamı olmuştu. Babasının dönüşünden sonra, Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) vezir rütbesiyle Bosna valisi olup Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) azledildi. Bir ay sonra Paris sefiri oldu. Cemaziyelevvel 1271'de (Ocak-Şubat 1855) Bursa valisi ve Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) Girit valisi oldu. Zilka'de 1274'de (Haziran-Temmuz 1858) ayrıldı. Sonra Meclis-i Tanzimat'a aza olup Safer 1277'de (Ağustos-Eylül 1860) Edirne valisi ve Şa'bân 1277'de (Şubat-Mart 1861) Meclis-i Tanzimat azalığıyla ikinci defa Paris büyükelçisi oldu. Zilka'de 1278'de (Mayıs 1862) azledildi. Şa'bân 1281'de (Ocak 1865) Konya valisi olup Rebiyülâhir 1282'de (Eylül 1865) azledildi. Rebiyülâhir 1286'da (Temmuz 1869) İzmir valisi olup Şa'bân 1287'de (Kasım 1870) azledildi. 1294'de (1877) ikinci defa Bursa valisi olup 1295'de (1878) azl ve sonra emekli edildi. 24 Rebiyülâhir 1309'da (26 Kasım 1891) vefat etti. Fâtih'de, babasının yanına defnedildi. Dil bilir, ilimli, servetten ve dünyadan kâm almıştı. Yaşı 70'i aşkındı. (IV. 617)

Velîyeddin Paşa (Hacı) Kapıcıbaşı ve surre emini oldu. 1241'de (1825/26) vezir rütbesiyle Şam ve Kudüs valisi olup 1242'de (1826/27) azledilmiş ve 1245'de (1829/30) vezirliği kaldırılıp ömrü son bulmuştur. (IV. 616)

Velîyeddin Paşa (Hâfız) Köse Mustafa Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı ve mîrimîranlıkla elviye mutasarrıfı oldu. Zilhicce 1217'de (Nisan 1803) vezir rütbesiyle Sivas valisi oldu. Şa'bân 1218'de (Kasım-Aralık 1803) Edirne ve Diyarbekir valisi olup 1219'da (1804/05) Divrik'de ikamete memuren azledilmiştir. 1224'de (1809) Sinop ve Âlâiye mutasarrıfı oldu. Sonra azledildi. 1228'de (1813) vefat etmiştir. Üsküdar'da medfundur. Cebbarzâde'nin damadıydı. (IV. 615/16)

Velîyeddinzâde Şeyhülislâm Velîyeddin Efendi oğlu Emin Efendi'ye dendi. Çocuksuz vefat etti. (IV.710)

Vesim Ahmed Efendi (Müderriszâde) Mektupçu Mehmed Sâlim Efendi'nin oğludur. 1220'de (1805) doğup 1232'de (1817) başmuhasebe kalemine girip sonra tabur kâtibi ve dikimhane ruznâmecisi olmuştur. Süleyman Fehim Efendi ile Kethüdâzâde Ârif Efendi şâkirdlerinden olup şair, âlim olmuştur. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarına yetişmiştir. (IV. 607)

Veysel Paşa Arnavutdur. 1259'da (1843) askere dahil edip 3. Ordu'da Bosna taraflarında bulunarak 1284'de (1867/68) binbaşı olmuştu. Son savaşta Bosna cihetlerinde iyi hizmetle miralay ve livâ olup sonra Şipka kumandanı ve ferik olmuştur. 3. Ordu ve 2. Ordu'da bulundu. 22 Zilka'de 1302'de (2 Eylül 1885) müşir rütbesiyle 2. Ordu müşiri oldu. 1308'de (1890/91) hastalanıp hava değişimi için İstanbul'a geldi. 30 Eylül 1308'de (12 Ekim 1892) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. Cesur, gayretliydi. Savaşlarda cesaret ve hizmeti görüldü. (IV. 620/21)

Veysî Efendi Maliye mümeyyizlerinden olup Zilhicce 1275'de (Temmuz 1859) eshâm muhasebecisi oldu. Azilden sonra Bosna ve Girit defterdarlıklarına gönderilip Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) sonlarında vefat eyledi. (IV. 620)

Veysî Efendi (Üveysî) Alaşehirlidir. Kadı Mehmed Efendi'nin oğlu ve şair Makalî'nin kız kardeşinin oğludur. Önceleri kadı olup Mehmed Şerif Paşa'ya Mısır valiliğinde divan kâtibi ve Ali Paşa'nın Engürüs seferinde ordu kadısı oldu. Sonra yedi kere Üsküp kadısı olmuştur. Azledilmiş olarak 1037'de (1627/28) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Mezartaşında "Veysî ki olmuş idi tagazzülde bî-bedel / ta'yîn-i sâl-i fevtine tarihdir gazel" beyti yazılıdır. Yaşı 68'di. Ulûm, maarif, şiir ve inşada üstaddır. Sohbetleri ve belâgatı, eserleri gibi iyiydi. Eserleri: *Kamûs*'un *Sıhâh-ı Cevherî*'ye itirazlarına cevap tarzında lûgatte Arapça bir kitap, *Dürretü't-Tâc fî Sîreti'l-Mi'rac*, *Düsturü'l-Amel*, *Fütûh-ı Mısrî*'den bir cüz kadar müsvedde, *Hâbnâme-i Veysî* (Nasûh Paşa'ya takdimde İbn Alkamî fıkrasını taşlama sanarak atiyye vermemiştir), mükemmel *Divan*, *Münşeât*. (IV. 619/20)

Veysî Paşa Askerlikten yetişerek senelerce teşrifat-ı askerî ve livâ oldu. 1270 (1853/54) tarihlerinde feriklikle Bağdad Ordusu reisi olmuştur. 1274 (1857/58) tarihlerinde vefat etti. (IV. 620)

Veysî Paşa (Hacı Darbaz Ağazâde) Bâb-ı Seraskerî'den yetişip Irak ve Hicaz Ordusu muhasebecisi oldu. Muharrem 1271'de (Eylül-Ekim 1854) Basra mutasarrıfı ve Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) Musul, Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) Harput, Rebiyülevvel 1279'da (Eylül 1862) Van mutasarrıfı ve Zilka'de 1280'de (Nisan 1864) maliye tahsilat memuru oldu. Cemaziyelevvel 1282'de (Ekim 1865) Rumeli pâyesiyle Maraş mutasarrıfı oldu. Sonra vilâyât teşekkülünde müstakil olmayan mutasarrıflıklara gitmekle sancakları devredip nihayet Kayseri mutasarrıfı olmuş ve 1299'da (1882) oturduğu oda başına yıkılıp odadakilerden kendinden başkası kurtulmuş ve kendisi başından yaralanarak vefat etmiştir. Sert, tedbirli, akıllı, marifet sâhibiydi. Oğullarından Zeynelâbidîn Reşid Bey taşra mektupçusudur. Küçüğü Ali Ruhî Bey'dir(→). (IV. 620)

Veysîzâde *bak.* Abdurrahman Bey; Emin Paşa

Veznî Abdülkerim Efendi İlmiye mülâzimlerinden olup 985'de (1577) vefat etti. Şairdir. (IV. 607)

Veznî Çelebi Tiryaki-meşrepdi. 986'da (1578) vefat etti. Şairdir. (IV. 607)

Veznî Seyyid Mustafa Çelebi İstanbulludur. 1082'de (1671/72) vefat etti. Şairdir. (IV. 607)

Vıhvıhek *bak.* Ahmed Efendi

Vildân Ağa Siyâvuş Paşa'nın adamıdır. Kapıcıbaşı ve gurebâ-yı yesâr ağası ve 1000'de (1591/92) cebecibaşı ve sonra bölük ağası olarak III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat eylemiştir. (IV. 609)

Vildân Mehmed Efendi Molla Bey'in oğludur. Gelibolu'ya kadı olup bir aralık kazasker kaymakamı oldu. Sonra Muradiye müderrisi olup 885'de (1480) asâleten kazasker olarak az vakitte azledildi. II. Bâyezid devrinde Anadolu kazaskeri olup 903'de (1497/98) vefat eyledi. Vefa'da medfundur. Fâzıl, tedbirliydi. Kardeşi, Şücâeddin Niyâzî Efendi Manastır kadısı iken terk ederek Hacı Halife'den el alıp derviş olarak vefat eylemiştir. (IV. 609)

Viren *bak.* Ömer Paşa

Visâleddin Ağa Mâbeyn-i hümâyûnda yetişerek hazine-i hümâyûn vekili oldu. Cemaziyelâhir 1277'de (Aralık 1860) dârüssaâde ağası olup 23 Zilhicce 1277'de (2 Temmuz 1861) ayrıldı. Harem-i Şerif'de mücavir oldu. 1306'da (1888/89) vefat eylemiştir. (IV. 608)

Visâlî Ahmed Efendi Hattî Mustafa Efendi'nin yeğenidir. 1176'da (1762/63) hâcegândan oldu. Sonra Gürcistan defterdarı olarak Şevvâl 1180'de (Mart 1767) silahdar kâtibi oldu. 1181'de (1767/68) piyade mukabelecisi oldu. 1182'de (1768/69) vefat eylemiştir. Üsküdar'da medfundur. Şairdir. (I. 261)

Visâlî Çelebi II. Bâyezid (hd 1481-1512) ve I. Selim'in (Yavuz) (hd 1512-1520) sarayında Enderûn ağalarına muallim olmuş usta bir şairdir. (IV. 608)

Visâlî Çelebi Niğdelidir. Muiddi. III. Murad devri (1574-1595) sonlarında vefat etti. Şairdir. (IV. 608)

Visâlî Çelebi (Sünnetsiz) II. Bâyezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (IV. 608)

Vişne *bak.* Mehmed Efendi

Vişnezâde *bak.* İzzetî Mehmed Efendi (Şeyh)

Vizeli Paşa 1148'de (1735/36) Avlonya sancağı mutasarrıfı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 619)

Vizelizâde *bak.* Halil Bey

Voniçeli *bak.* Hüseyin Ağa

Voynuk *bak.* Ahmed Paşa; Mehmed Ağa; Şücâeddin İbrahim Efendi

Voyvodazâde *bak.* Hasan Efendi

Vuslatî Ali Bey Üziçelidir. Oranın istilasında Muharrem 1100'de (Kasım 1688) vefat etti. Şairdir. (IV. 609)

Vuslatî Çelebi Sofyalıdır. Kadı olup 997'de (1589) vefat etti. Şairdir. (IV. 609)

Vuslatî Mustafa Efendi Hâcegândan olup 1180'de (1766/67) küçük ruznâmeci oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 609)

Vusulî Mehmed Efendi (Hubba Mollası) Kapıcıbaşı Abdullah Ağa'nın oğludur. II. Selim şehzâde iken Konya ve Kütahya'ya kadı tayin etmiş ve mevleviyet pâyesi getirtip musâhibesi Hubba Hatun'u nikâhlamıştır. Rebiyülâhir 974'de (Ekim 1566) tahta çıkınca Bursa mollası ve o sene Ramazanında (Mart 1567) İstanbul kadısı ve Receb 976'da (Ocak 1569) Anadolu kazaskeri tayin edilip Cemaziyelâhir 978'de (Kasım 1570) azledilmiştir. Muharrem 979'da (Haziran 1571) ikinci defa İstanbul kadısı olup Zilka'de 982'de (Şubat 1575) azledilmiştir. Cemaziyelâhir 988'de (Temmuz-Ağustos 1580) üçüncü defa İstanbul kadısı olup Zilhicce'de (Ocak 1582) azledildi. Cemaziyelâhir 995'de (Mayıs 1587) dördüncü defa İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelevvel 997'de (Mart-Nisan 1589) azledildi. 18 Receb 998'de (23 Mayıs 1590) vefat etti. Eyüp'de türbesinde medfundur. Bilgili, dindar, yumuşak huylu, şairdir. Kadılığında çabuk hüküm verirdi. Fındıklı'da cami ve hamam yaptı. Parmakkapı'da dahi mescid ve mektebi vardır. İmam Tartuşî'nin *Sirâc-ı Vehhâc*'ını tercüme etti. Oğlu Şemseddin Efendi'dir(→). Onun oğlu Mehmed Efendi'dir(→). Bunun oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 127/28)

Vusûlî Hamza Efendi Germiyan'da Şuhutludur. Müderris, Diyarbekir ve Erzurum kadısı oldu. Şevvâl 1003'de

(Haziran 1595) vefat etti. Âlim ve şairdir. (II. 252)

Vusûlî Mehmed Bey Üsküplüdür. Ümerâdandı. 1007'de (1598/99) vefat etti. *Dîvân* sâhibi bir şairdir. (IV. 609)

Vusûlî Mehmed Efendi Niğdelidir. Kadı olup Kütahya kadısı iken 1056'da (1646) vefat etti. Şairdir. (IV. 162)

Vücûdî Ahmed Efendi Diyarbekirlidir. Kadı olup 1069'da (1658/59) vefat etti. Şairdir. (I. 219)

Vücûdî Mehmed Efendi Lârendelidir. Müderris, müftü oldu. 1016'da (1607) yazdığı eserlerini arz edince mevleviyet pâyesi verildi. Sonra Lârende kazası zammolundu. 1021'de (1612) vefat etti. Âlim, fâzıl, şairdir. Eserleri: *Mîr'âtü'z-Zaman Tercümesi*, *et-Tibrü'l-Meslûk fî'n-Nasâyihi'l-Mülûk Tercümesi*, nazmen *Hayâl ü Yâr*, manzum *Şâhid ü Ma'na*. (IV. 603)

Yabanî Efendi Karamanlıdır. Müderris iken Receb 1006'da (Şubat 1598) vefat etti. Âlim, fâzıldı. Ülfetten korkar olduğundan adına bile mahlası galip gelmiştir. (IV. 631)

Yağcızâde *bak.* Ahmed Efendi; Avnî Mehmed Efendi

Yağlıkçı Emin Paşazâde *bak.* Emin Mehmed Bey

Yağlıkçızâde *bak.* Emin Mehmed Efendi; İsmet İsmail Efendi; Kudretullah Mehmed Bey; Mehmed Efendi

Yahnikapan *bak.* Abdülkerim Efendi

Yahnikapanzâde *bak.* Mustafa Efendi (Seyyid)

Yahşi Bey Karaman Beyi Mahmud Bey'in oğludur. Babasının vefatında dağlarda saklandı ve Ermenekliler buna bağlandılar. Önce İran hâkimi Ebû Said Bahadır Han'a itaat eyledi. Sonra Konya beyi olup hayli müddet vali oldu. Orhan Gazi devrinde (1326-1361) yaşadı. (IV. 645)

Yahşi Bey Timurtaş Paşa'nın(→) oğludur. Pravadi'nin fethinde hazır bulundu. 805'de (1402) Timur harbinde şehid oldu. (IV. 645; II. 60)

Yahşi Bey Mihal Bey'in oğludur. (IV. 645)

Yahşi Fakih İlyas'ın oğludur. Babası Orhan Gazi'nin (hd 1326-1361) imamlarındandır. İlk defa Osmanlı tarihini babasından rivayeten bu zat yazdı. Derviş Ahmed Hamdî bundan rivayet etti. (IV. 645)

Yahyâ (Seyyid) Şirvanlıdır. Halvetî şeyhlerinin büyüklerinden olup 869'da (1464/65) vefat eylemiştir. Halifelerinden Alâeddin'i İstanbul'a gönderdi, halk izdiham etmekle Lârende'ye gönderildi. Halifesi Ziyâeddin Yusuf Mahdum b. Fâzıl Ali Hüseynî 898'de (1493) vefat etti. (IV. 632)

Yahyâ (Şerif) Seyyid olup bir müddet hac emiri ve Şam istikbalcisi oldu. 1102'de (1690/91) Gazze sancağı verildi, 1103'de (1691/92) görevine başlayamadığı için hacılar yağmalandığından azledildi. Sonra Mısır'da oturdu. 1112'de (1700/01) İstanbul'a davet olunup hürmet ve riayete mazhar oldu. 1131'de (1719) Mekke emiri olup az müddette azledilerek İstanbul'a geldi. Eyüp'de ve sonra Şam'da saygı görerek oturdu. Bir aralık Kudüs mutasarrıflığı ihsan buyuruldu. 1134'de (1721/22) ikinci defa Mekke emiri oldu. Cidde valisi İsmail Paşa Cidde'de sâkin olunca şeyhülharemliği buna ve emirliği oğlu Şerif Berekât'e rica eylediyse de Rebiyülâhir 1136'da (Ocak 1724) emirlik Şerif Abdullah'a ihsan buyuruldu ve bu da Şam'a döndü. 1138'de (1725/26) orada vefat eylemiştir. Şam'da medfundur. İbadet ve zikirle meşgul olup bazı halleri kerametine verildi. Sâlih ve dindardı. (IV. 640)

Yahyâ (Şerif) Şerif Sürûr'un oğludur. Muharrem 1229'da (Ocak 1814) Mekke emiri oldu. 1243'de (1827/28) azledilmiş ve sonra vefat eylemiştir. (IV. 643)

Yahyâ Ağa Askeriyeden yetişip 987'de (1579) yeniçeri kethüdâsı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 633)

Yahyâ Ağa Sokollu Mehmed Paşa'nın kethüdâsıdır. Cami, şadırvan ve tekke yapmıştır. (IV. 633)

Yahyâ Ağa Yeniçeridir. Yükselerek kul kethüdâsı, 1198'de (1784) yeniçeri ağası oldu. Cemaziyelevvel 1199'da (Mart-Nisan 1785) ağırlığı ve gevşekliği yüzünden azlolunmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 642)

Yahyâ Ağa Yeniçeridir. Kul kethüdası olup 1204'de (1789/90) yeniçeri ağası oldu. Ramazan 1204'de (Mayıs-Haziran 1790) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 643)

Yahyâ Ağa Sırasıyla kul kethüdâsı oldu. 10 Muharrem 1210'da (27 Temmuz 1795) vefat etti. (IV. 643)

Yahyâ Ağa Hurşid Paşa'nın kaftan ağası olup kapıcıbaşı olmuştur. 2 Rebiyülevvel 1257'de (24 Nisan 1841) vefat edip Eyüp'e defnedildi. (IV. 643/44)

Yahyâ Ağa (Kargılı) Haseki olup 15 Ramazan 1225'de (14 Ekim 1810) bostancıbaşı oldu. Cemaziyelevvel 1236'da (Şubat 1821) azledildi. Sonra kapıcıbaşı olup 1244'de (1828/29) Varna'da bulunmuştur. Sonra vefat etmiştir. (IV. 643)

Yahyâ Ahmed Bey İvâz Paşa'nın torunlarından olup vakfının mütevellisiydi. Sertüfengî-i padişâhî olup sonra mülkiye kaymakamlığına gitti. Karahisar'dan azledilmiş olarak 1256'da (1840) vefat etti. Ayrılıkçeşmesi'nde medfundur. (IV. 643)

Yahyâ Arabzâde Hekimbaşı Arab Sâlih Efendi oğlu Yahyâ Efendi'ye "Hekimbaşızâde" denirdi. Sonra Hekimbaşı Nuh Efendi oğulları bu zâdeliği aldıklarından bunlara "Arab Yahyâzâde" denmiştir. Kazasker ve molla olanı vardır. Şerefleri bir asır kadar sürdü. Bostanzâdelerden Yahyâzâde ailesi asrımıza kadar devam eylemiştir. (IV. 710)

Yahyâ Bey II. Murad devrinde kapıcıbaşı ve Bursa muhâfızı oldu. Sonra Aydın'dan Cüneyd Bey'in def'iyle orasının Osmanlı topraklarına katılmasına memur oldu. Cüneyd Bey önceden Yahyâ Bey'in kardeşi Sinan Bey'i şehid etmiş olduğundan emri velinimet bilip kardeşinin intikamını almak için sâdıkane ve gayretlice çalışıp onu yakalamış ve 831'de (1428) Aydın beyliği mükâfâten ihsan buyurulmuştur. Birkaç yıl sonra vefat etmiştir. (IV. 632)

Yahyâ Bey Arnavut devşirmesindendir. Yayabaşı ve sonra II. Selim'e nedim oldu. Eyüp Camii ile Bursa'da Sultan Orhan ve Yıldırım Bâyezid Han evkafı mütevellisi oldu. Muharrem 986'da (Mart 1578) vefat etti. Usta şairdir. *Süleymanname*'sini 2000 beyit kadar yazdıysa da vefatı dolayısıyla tamamlayamamıştır. Manzum *Yusuf ü Züleyha* ve *Şah u Gedâ*'sı vardır. (IV. 634)

Yahyâ Bey Fethîye Camii kâtibi olup sonra yeniçeri kâtibi ve defter emini, 1007'de (1598/99) Tuna defterdarı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 634)

Yahyâ Bey Melek Mehmed Paşa'nın(→) oğludur. Müderris olup genç yaşta iken 1195'de (1781) vefat etti. Beyoğlu Mezarlığı'nda medfundur. Oğlu Süleyman Bey'dir(→). (IV. 510)

Yahyâ Bey Mekkî Mehmed Bey'in(→) oğludur. Müderris olup 1228'de (1813) vefat etmiştir. Keçecizâde İzzet Molla bunun damadıdır. (IV. 508)

Yahyâ Bey Haremeyn muhasebecisi Mehmed Efendi'nin oğludur. Enderûnludur. Nizâmiye ordusunun kuruluşunda binbaşı, sonra kaymakam ve sonra miralay oldu. 1 Cemaziyelevvel 1245'de (29 Ekim 1829) vefat etti. Babası yanında medfundur. (IV. 643)

Yahyâ Bey Askerlikten yetişerek mühimmat-ı hıyamiye miralayı olup 1267'de (1851) vefat etti. (IV. 644)

Yahyâ Bey Firarî Ahmed Fevzî Paşa'nın(→) oğludur. Şevvâl 1275'de (Mayıs 1859) vefat eyledi. (I. 295)

Yahyâ Bey (Pîrîzâde hafîdi) Sudûrdan Sarı Mehmed Paşazâde İbrahim Bey'in Pîrîzâde Osman Molla'nın kızından olan oğludur. Rebiyülâhir 1225'de (Mayıs 1810) Mekke pâyesi ve Cemaziyelâhir 1230'de (Mayıs-Haziran 1815) İstanbul kadısı ve Cemaziyelâhir 1231'de (Mayıs 1816) Anadolu pâyesi, Zilka'de 1233'de (Eylül 1818) Anadolu kazaskeri oldu. 1239'da (1823/24) birinci ve 1246'da (1830/31) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 22 Zilhicce 1252'de (30 Mart 1837) vefat etmiştir. Eyüp'de medfundur. Oğlu sudûrdan İbrahim İsmet Bey'dir. (IV. 643)

Yahyâ Çelebi Maliyeden yetişip Cüce Nasûh Ağa'ya intisab etmekle Rumeli muhasebecisi ve defter emini olup 1001'de (1592/93) azledildi. Sonra Sivas defterdarlığıyla gönderilip 1004'de (1595/96) Anadolu muhasebecisi olmuştur. Sonra vefat etti. (IV. 634)

Yahyâ Efendi Bahşî'nin oğludur. Karasi'de Tuzla müderrisi olup sonra tarikata girip şeyh ve mürşid oldu. *Kadı Beyzâvî Tefsiri*'ni mütalâasız okurdu. II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) yaşadı. *Hâşiye-i Sadrü'ş-Şeria*'yı yazmıştır. (IV. 632)

Yahyâ Efendi Şamî Ömer Efendi'nin oğludur ki, babası Trabzon müftüsü iken 900'de (1495) I. Süleyman (Kanunî) ile aynı haftada doğmuştur. Aralarında hakk-ı rıda' (süt hakkı, sütkardeşliği) vardır. Trabzon'da bir mağarada ibadete çalışırdı. İstanbul'a geldikde Zenbilli Ali Efendi'den ders okuyup müderris oldu. I. Süleyman'ın (Kanunî) iltifatlarını gördü. Sonra Şehzâde Mustafa'nın annesine şefaat dilediği için medreseden azille elli akçe ile emekli edildi. Vefatına kadar Beşiktaş'da bahçesine oturup ibadet etti. Zilhicce 979 Kurban Bayramı gecesi (24 Nisan 1572) vefat etti. Defninde vüzerâ ve ulemâ hazırdı. Üveysî-meşrep, âbid olup bahçesinde medrese, hamam, mescid ve çeşme yaptı. Bina ile vakit geçirirdi. Hatta itiraz edenlere: "Cihânın zuhrufuna aldanıp halk/Kızıl yeşilce yaprağı ile oynar/Fakirî tıfla dönmüştür arada dil/Beşiktaş'ında toprağı ile oynar" demiştir. II. Selim bazen davet edip nasihat ettirirlerdi. Hediye, sadaka ve adakları derhal fukaraya verirdi. Ziyâretçilere pereme kayık kirasını ve dervişlere kahve bahasını vermek mutadı idi. Semin Ali Paşa kabalıkla bir şefaatnâmesini reddinde, "Tera'l-ucub ve tera'l-aceb beyne Cemâdî ve Receb" demiştir ki, o ayda paşa vefat etmiştir. "Müderris" nâmıyla meşhurdur. Yanında oğulları İbrahim Efendi ve Ali Efendi ve halifesi Derviş Ali Efendi medfundur. (IV. 633)

Yahyâ Efendi İran'dan göçüp Şâfiî iken Hanefî olmuştur. Müderris, Haleb, Şam müftüsü oldu. 986'da (1578) vefat etti. Fıkhî meselelerde mâhir, hâfızası güçlü ve bilgisi engindi. (IV. 633)

Yahyâ Efendi Maliyeden yetişip Haleb ve 995'de (1587) Mısır defterdarı olup Cemaziyelevvel 998'de (Mart 1590) azledildi. Sonra şıkk-ı sânî defterdarı olup 1002'de (1593/94) azle-

dildi ve 17 Receb 1003'de (28 Mart 1595) vefat eyledi. (IV. 634)

Yahyâ Efendi İvâz Efendi'nin(→) oğludur. Konya mollası olup azledilmiş olarak gelirken 1033'de (1623/24) haydutlar elinde vefat etti. (IV. 635; III. 607)

Yahyâ Efendi Aydınlıdır. Müderris olup Safer 1037'de (Ekim-Kasım 1627) vefat etmiştir. (IV. 635)

Yahyâ Efendi Seyyid ve Şamlıdır. Kadirî şeyhi Ahmed Simâtî'ye mürid olup Tırhala'ya seyahatle geldi. 1010'da (1601/02) Yenişehir'de Mehmed Çavuş bunun şerefine bir zaviye yaptı. Sonra Ekmekçizâde Ahmed Paşa ona bol gelir tahsis eyledi. 1040'da (1630/31) vefat etti. Zaviyede medfundur. Ermiş sayılanlardandır. Yerine oğlu Şerefeddin Efendi şeyh olmuştur. (IV. 635)

Yahyâ Efendi Eyüp'de Saçlı Abdülkadir Efendi Tekkesi (Ca'fer Paşa Tekkesi) şeyhi olup 1110'da (1698/99) vefat etti. Şa'bânîye'dendir. (IV. 638)

Yahyâ Efendi Fethîye müderrisi Hüseyin Efendi'nin oğludur. Müderris, Belgrad mollası olup Cemaziyelevvel 1112'de (Ekim-Kasım 1700) vefat etmiştir. (IV. 638)

Yahyâ Efendi Velîyeddin Efendi'nin oğludur. Müderris olup Muharrem 1114'de (Haziran 1702) vefat etti. Haşmet sahibiydi. (IV. 638)

Yahyâ Efendi Malatyalıdır. Müderris olup 2 Zilhicce 1114'de (19 Nisan 1703) vefat etti. (IV. 638)

Yahyâ Efendi Paşmakçızâde Ali Efendi'nin akrabasındandır. Kalemden yetişip salyâne mukataacısı oldu. 1105'de (1693/94) devrin sadrazamının mutemedi olduğundan mektûbî-i sadr-ı âlî ve maden mukataacısı oldu. 1106'da (1694/95) Anadolu muhasebecisi olup kalem serhalifesinin kötü işlerinden haberdar olamayıp onun uzaklaştırılmasında azledildi. 1108'de (1696/97) başmuhasebeci ve sonra ruznâme-i evvel oldu. Azilden sonra 1117'de (1705) kapıcılar kethüdâsı, Şevvâl 1117'de (Ocak-Şubat 1706) çavuşbaşı ve Rebiyülâhir 1118'de (Temmuz-Ağustos 1706) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Tayini sadrazamın rızası dışında olduğundan vezirlik verilmesine mani olmuştur. Bu sebepten üzülüp Cemaziyelevvel 1118'de (Ağustos-Eylül 1706) istifa eyledi. Zilka'de 1118'de (Şubat 1707) vefat etti. İşe elverişli ve marifetliydi. Sedefçiler'de medfundur. (IV. 638/39)

Yahyâ Efendi Moralıdır. Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Trablusşam kadısı olup 19 Receb 1119'da (16 Ekim 1707) vefat etti. Fâzıldı. (IV. 639)

Yahyâ Efendi Uzun Hasan Efendi'nin oğludur. Müderris, Mısır mollası, Mekke pâyesi, Rebiyülevvel 1119'da (Haziran 1707) İstanbul pâyesi olup Cemaziyelevvel 1121'de (Temmuz 1709) vefat etti. Hisar'da medfundur. (IV. 639)

Yahyâ Efendi Müderris ve kassâm kâtibi olup Zilhicce 1132'de (Ekim 1720) vefat eylemiştir. (IV. 639)

Yahyâ Efendi Trapoliçeli Ali Efendi oğlu Hüseyin Ağa'nın oğludur. Babası Enderûn ağalarından olup çalışıp müderris oldu. Bir aralık Silahdar Ali Paşa Ordusu'na kadı ve nihayet Mekke mollası olmuştur. 1139'da (1726/27) vefat eyledi. Eğrikapı'ya defnedildi. Oğlu Said Efendi müderris, Şam

mollası olup III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. Oğlu sudûrdan Hâmid Efendi'dir. (IV. 640)

Yahyâ Efendi Şeyhülislâm Abdullah Vassâf Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1160'da (1747) vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (III. 383)

Yahyâ Efendi Şeyhülislâm Mahmud Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Muharrem 1159'da (Şubat 1746) Medine kadısı olmuş ve 1163'de (1750) İstanbul kadısı olup 10. günü azledilmiştir. 1173'de (1759/60) vefat eyledi. Fâtih'de, Boyacıkapı'da medfundur. (IV. 641)

Yahyâ Efendi Karahisarlıdır. Çelebi Osman Efendi'nin oğlu olup şeyh idi. 1181'de (1767/68) vefat etti. Şairdir. (IV. 641)

Yahyâ Efendi Sudûrdan Paşazâde İbrahim Efendi'nin damadıdır. Müderris, molla, Mekke pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1185'de (Ağustos-Eylül 1771) İstanbul kadısı olup 1186'da (1772/73) ayrılmış ve Şevvâl 1187'de (Aralık 1773/Ocak 1774) vefat etmiştir. Üsküdar'da, kayınpederi yanına defnedildi. Oğlu Mehmed Said Efendi'dir(→). Kardeşinin oğlu Abdurrahman Efendi'dir(→). (IV. 641/42)

Yahyâ Efendi Said Paşa'nın adamı olup müderris oldu. Sonra molla ve Mısır mollası olup müddetini tamamlayıp dönüşünde Muharrem 1200'de (Kasım 1785) yolda vefat ettiğinden cenazesi denize bırakılmıştır. (IV. 642)

Yahyâ Efendi Denizlilidir. Zilhicce 1243'de (Haziran-Temmuz 1828) saray hocası ve sonra ders vekili oldu. 25 Muharrem 1275'de (4 Eylül 1858) vefat etti. Süleymaniye'de medfundur. Fâzıl, âlimdi. Oğlu Mehmed Ziyâeddin Efendi'dir. (IV. 644)

Yahyâ Efendi Şa'bân Efendi'nin oğlu olup 1054'de (1644) doğdu. Eyüp'de Hoca Sa'deddin Efendi'nin hayrâtından Yahyâzâde Tekkesi'ne şeyh olup Eyüp Camii vâizi oldu. Zilhicce 1109'da (Haziran-Temmuz 1698) vefat etti. İlâhîleri ve şiirleri vardır. Yerine oğlu Kasım Efendi şeyh olup 1135'de (1722/23) vefat eyledi. Sonra torunu Yahyâzâde Sa'deddin Mehmed Efendi şeyh olup Şa'bân 1205'de (Nisan 1791) vefat eyledi. Sonra evlâdından Hasib Efendi şeyh olup 1250'de (1834/35) vefat etti. Yerine oğlu Mehmed Rızâ Efendi olup 1282'de (1865/66) vefat edip yerine oğlu Mehmed Emin Efendi şeyh olmuş ve 1303'de (1885/86) vefat eylemiştir. Hepsi orada medfundur. (IV. 637/38)

Yahyâ Efendi Antakyalıdır. Çalışıp âlim ve mütfü oldu. Sonra birçok defa İstanbul'a gelip bilâd-ı hamse pâyesine kadar yükseldi. Ramazan 1314'de (Şubat 1897) vefat eylemiştir. Âlim, şair ve ediplerin meşhurlarından, hoşsohbet ve nüktedan bir zat idi. (IV. 645)

Yahyâ Efendi (Abdürrahimzâde) Sudûrdan Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke mollası oldu. Zilhicce 1106'da (Temmuz-Ağustos 1695) İstanbul pâyesi ve Şa'bân 1108'de (Mart 1697) İstanbul kadısı olup senesinde azledildi. Rebiyülâhir 1115'de (Ağustos-Eylül 1703) Anadolu kazaskeri olup Receb 1115'de (Kasım 1703) Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 1116'da (Eylül 1704) azledilip Ankara'da ikamete memur oldu. Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) orada haydutlar elinde şehid olmuştur. Yargısında sağlamlıkla meşhur, sözünü esirgemez ve cesurdu. (IV. 639)

Yahyâ Efendi (Ahîzâde) Abdülhalim Halimî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, 1018'de (1609) Mısır mollası olup Şa'bân 1020'de (Ekim 1611) azlolunup gelirken Şevvâl 1020'de (Aralık 1611) Şam'da 40 yaşındayken vefat etmiştir. Fâzıl ve mağrurdu. *Bahriye* adlı bir kitabı vardır. (IV. 635; III. 302)

Yahyâ Efendi (Bostanzâde) Mehmed Efendi'nin üçüncü oğludur. Müderris, Haleb, iki defa Galata, Bursa ve Edirne mollası oldu. Ramazan 1022'de (Ekim-Kasım 1613) İstanbul kadısı olup Safer 1023'de (Mart-Nisan 1614) Rumeli kazaskeri oldu. Zilka'de 1023'de (Aralık 1614) azledildi. Rebiyülevvel 1049'da (Temmuz 1639) vefat etmiştir. Âlimdi. *Gül-i Sad-berk* ve *Mîr'âtü'l-Ahlâk*'ı yazmıştır. "Yahyâzâdeler" bunun oğlu Sârikü'n-Nücûm Ahmed Efendizâdelerdir. (IV. 636)

Yahyâ Efendi (Cuhud) Selânik emini olup 1061'de (1651) kapıcıbaşı oldu. (IV. 637)

Yahyâ Efendi (Hacı) Müderris, molla olup İstanbul kadısı oldu. 1154'de (1741) azledilmiş olarak vefat eyledi. Hekimoğlu'nda medfundur. (IV. 640)

Yahyâ Efendi (Hâfız) Arnavutdur. Enderûn'dan yetişerek miftâh ağası olmuş ve Zilka'de 1197'de (Ekim 1783) hazine kethüdâsı olup Zilka'de 1201'de (Ağustos-Eylül 1787) silahdar-ı şehriyârî olmuştur. Muharrem 1204'de (Eylül-Ekim 1789) azledilip 15 Cemaziyelâhir 1204'de (2 Mart 1790) vefat etti. Hamidiye Türbesi'ne defnedildi. Hattat olup Ayasofya'da levhası vardır. (IV. 642)

Yahyâ Efendi (Hekimbaşızâde) Ser-etıbbâ Halebî Sâlih Efendi'nin oğludur. Müderris, molla olup Rebiyülevvel 1094'de (Mart 1683) İstanbul pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1095'de (Nisan-Mayıs 1684) İstanbul kadısı olup Cemaziyelevvel 1096'da (Nisan 1685) azledildi. Rebiyülâhir 1099'da (Şubat 1688) Anadolu kazaskeri ve Cemaziyelevvel 1101'de (Şubat-Mart 1690) Rumeli kazaskeri oldu. Muharrem 1103'de (Ekim 1691) azlolundu. Rebiyülevvel 1105'de (Kasım 1693) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1106'da (Aralık 1694) azledilerek Haleb'e sürüldü. Receb 1107'de (Şubat 1696) affedilip serbest bırakıldı. Cemaziyelevvel 1114'de (Ekim 1702) tekrar Haleb'e ikamete memur oldu. 15 Şa'bân 1114'de (3 Ocak 1703) sürgün yeri Bursa'ya çevrilip Şevvâl 1114'de (Şubat-Mart 1703) affedildi. Cemaziyelâhir 1116'da (Ekim 1704) yine Rumeli kazaskeri oldu. 6 Safer 1117'de (30 Mayıs 1705) ağırca hasta olduğundan istifa etti ve iki gün sonra vefat eyledi. Âlim, doğru, vecih, edip, şerefli, heybetli, tıbba müntesibdi. Zamanın sadrazamı Köprülüzâde Fâzıl Mustafa Paşa, dârüssaâde ağasının oyunuyla gazaba uğrayacağı sırada bunun ricasıyla paşanın affına ve ağanın azline irade çıkmış ve gerçekten bu hizmeti takdir olunmuştur. Oğlu sudûrdan Feyzullah Efendi'dir(→). Diğer oğlu Abdullah Efendi'dir(→). (IV. 638)

Yahyâ Efendi (Hısım) Müeyyedzâde Kadı Mehmed Efendi b. Ali b. Abdürrahim'in oğludur. Müderris, üç defa Yenişehir, Şam ve Bursa mollası oldu. Sonra emekli edilip Receb 1040'da (Şubat 1631) vefat etti. Fâzıl, iffetli, şair, münşî, melek huyluydu. Oğlu Hısımzâde Abdülbâkî Efendi'

dir(→). Diğer oğlu Abdürrahim Efendi'dir(→). (IV. 635/36)

Yahyâ Efendi (Hısımzâde) Abdürrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Sofya ve Trablusşam mollası olup Ramazan 1124'de (Ekim 1712) vefat etti. Oğlu İsmail Efendi'dir(→). (IV. 635)

Yahyâ Efendi (Hoca) Mustafa Paşa Dergâhı şeyhi olup 25 Muharrem 1291'de (14 Mart 1874) vefat etti. Dergâhda medfundur. (IV. 644)

Yahyâ Efendi (İshakzâde) Nur Mehmed Efendi'nin oğludur. Sırasıyla Mekke kadısı oldu. 1177'de (1763/64) azledilmiş olarak vefat etti. Kabataş'da medfundur. (IV. 641)

Yahyâ Efendi (İspirîzâde) Şeyh Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris, Haleb mollası oldu. 1189'da (1775) vefat etti. Oğlu İsmail Sâlih Efendi'dir(→). Diğer oğlu Mehmed Refî' Efendi'dir(→). Bir oğlu da Mehmed Es'ad Efendi'dir(→). (IV. 642)

Yahyâ Efendi (Kara) Müderris, Trabzon, Maraş mollası oldu. Muharrem 1042'de (Temmuz-Ağustos 1632) azledilmiş olarak İzmit'de vefat etti. Sudûr-ı izâma ısrar ve zorlamasından dolayı "kulunç nüshası" denmiştir. (IV. 636)

Yahyâ Efendi (Kûsec) Müderris ve Bursa mollası oldu. Azledilmiş olarak 1062'de (1652) vefat etti. (IV. 637)

Yahyâ Efendi (Kuş) Malkaralıdır. Babası Derviş adında biri olup çalışarak müderris oldu. 1003'de (1594/95) Mekke kadısı ve 25 Cemaziyelâhir 1003'de (7 Mart 1595) nünkâr şeyhi oldu. Sonra hacca gitti. Cemaziyelâhir 1005'de (Ocak-Şubat 1597) Anadolu kazaskeri olup Zilhicce 1005'de (Temmuz-Ağustos 1597) Rumeli kazaskeri olmuştur. Receb 1006'da (Şubat 1598) azledildi. Şa'bân 1010'da (Şubat 1602) ikinci defa Mekke kadısı olup Ramazan 1012'de (Şubat 1604) azlolunup 1013'de (1604/05) denizden gelirken düşmana esir olup Frenklerle muharebe ederek şehid olmuştur. Sâlih, dindar, sâimü'd-dehr idi. Vâlide Safiye Sultan, buna inanıp Hızır hazretleriyle sabah akşam konuştuğunu beyân ederek yüksek rütbelere nâil olmuştur denir. (IV. 635)

Yahyâ Efendi (Leyszâde) Nureddin Hamza Bey'in oğlu olup 892'de (1487) doğdu. Müderris, Sahn müderrisi, Ayasofya, Süleymaniye ve Darülhadis medreselerine müderris oldu. 927'de (1521) vefat etti. Âlim, muhaddisdi. Arapça ve Farsça şiirleri beğenilip tarih ve menâkıbda benzersizdi. *Tefsir-i Beyzâvî*ye ve *Mevâkıf*a dair risaleleri vardır. (IV. 633)

Yahyâ Efendi (Mısrî) Hüdâî Mahmud Efendi dervişlerinden olup Bursa'da Eyyûb Efendi Tekkesi şeyhi oldu. Cemaziyelâhir 1077'de (Aralık 1666) vefat etti. Tefsire muktedirdi. (IV. 637)

Yahyâ Efendi (Minkarîzâde) Ömer Efendi'nin oğlu olup 1018'de (1609) doğdu. Müderris, Mısır, Mekke mollası oldu. Rebiyülevvel 1069'da (Aralık 1658) mümeyyiz-i ulemâ oldu. Receb 1069'da (Nisan 1659) İstanbul kadısı olup Zilhicce 1069'da (Ağustos-Eylül 1659) azledildi. Cemaziyelevvel 1072'de (Ocak 1662) Anadolu kazaskeri ve Rebiyülâhir 1073'de (Kasım 1662) şeyhülislâm oldu. 1082'de (1671/72) sağ elinde bir ağrı başlayıp o aralık seferde rikâbda gidememiş ve meşihat vekâletine Ankaravî Mehmed Efendi tayin olunmuştu. Zilka'de

1084'de (Şubat 1674) günlük bin akçe ve tayinat ile ayrılmıştır. Yerine şâkirdi Çatalcalı Ali Efendi şeyhülislâm oldu. Zilka'de 1088'de (Ocak 1678) inme inerek vefat etti. Üsküdar'da medfundur. Zamanın fâzıllarından olup fetvâ ve takvada müsellemdir. Vecih, vakûrdu. Türbeleri yanında medrese yaptırmıştır. *Âdâb-ı Mîrî* üzerine hâşiyesi, bazı risale ve ta'likatı vardır. Oğlu Abdullah Efendi ve damadı Mustafa Efendi'dir. Damadından olan torunlarına "Damadzâdeler" dendi. (IV. 637)

Yahyâ Efendi (Mülakkab) Karaman'da Gaferiyadlıdır. Müderris, Maraş mollası olup Safer 1125'de (Mart 1713) vefat etti. Oğulları Feyzullah Efendi(→) ile Sadullah Efendi'dir(→). (IV. 639)

Yahyâ Efendi (Sadreddinzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1181'de (1767/68) vefat etti. (III. 320/21)

Yahyâ Efendi (Tatar) Abdullah Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mısır mollası oldu. Rebiyülâhir 1131'de (Şubat-Mart 1719) vefat etti. Yaşı 80 olup âlim, yumuşak huyluydu. (IV. 639)

Yahyâ Efendi (Yahyâzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğlu olup 14 Ramazan 1117'de (30 Aralık 1705) vefat etmiştir. (I. 243)

Yahyâ Efendi (Yüsrîzâde) Ahmed Yüsrî Efendi'nin(→) oğludur. Müderris iken 25 Şa'bân 1117'de (12 Aralık 1705) vefat eylemiştir. (I. 229)

Yahyâ Efendi (Zekeriyâzâde) Zekeriyâ Efendi'nin oğlu olup 960'da (1553) doğdu. Müderris, molla ve Cemaziyelâhir 1012'de (Kasım 1603) İstanbul kadısı oldu. Rebiyülâhir 1013'de (Eylül 1604) azledildi. Şa'bân 1013'de (Ocak 1605) Anadolu kazaskeri olup Zilhicce 1013'de (Nisan-Mayıs 1605) azledildi. Şa'bân 1014'de (Aralık 1605) yine Anadolu kazaskeri olup Zilhicce 1014'de (Nisan 1606) Rumeli kazaskeri oldu. 1015'de (1606/07) azlolunup Şevvâl 1018'de (Ocak 1610) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu ve Zilka'de 1019'da (Ocak-Şubat 1611) azledildi. Rebiyülevvel 1026'da (Mart 1617) üçüncü defa Rumeli kazaskeri olup Şa'bân 1028'de (Temmuz-Ağustos 1619) azledildi. Receb 1031'de (Mayıs 1622) şeyhülislâm olup Zilhicce 1032'de (Ekim 1623) ayrıldı. Şa'bân 1034'de (Mayıs 1625) ikinci defa şeyhülislâm olup Receb 1040'da (Şubat 1631) ayrıldı. Receb 1043'de (Ocak 1634) üçüncü defa şeyhülislâm olup 18 Zilhicce 1053'de (27 Şubat 1644) vefat eyledi. Babasının türbesinde medfundur. Âlim, fâzıl, şairdi. Bağdad fethinde rikâb-ı hümâyûnda 20 top bulundurulmasını teklif etti. Bu toplardan yarar görüldü. Çünkü Şat nehri ile toplar 20 gün sonra gelmiştir. *Kaside-i Bürde*'ye tahmisi ve *Nihâlistan Tercümesi* vardır. (IV. 636)

Yahyâ Emirî Efendi (Kîçîmîrzâde) Sahn müderrisi olup Zilhicce 995'de (Kasım 1587) nakibüleşraf olmuştur. Galata, Üsküdar mollası olup Şevvâl 1008'de (Nisan-Mayıs 1600) vefat etti. Âlim, kerim, şairdir. İmam Mescidi'ni yaptı. (IV. 634)

Yahyâ İhyâ Bey (Hacı) Beylikçi İzzet Bey'in kardeşidir. Enderûn'da tüfenkçibaşı, sonra Karahisar-ı Sâhib mutasarrıfı oldu. 1267'de (1851) vefat etti. (IV. 644)

Yahyâ Mollazâde *bak.* Ârif İbrahim Efendi

Yahyâ Paşa I. Mehmed'in (Fâtih) kullarındandır. Enderûn'dan yetişerek 885'de (1480) Bosna beyi oldu. 886'da (1481) Rumeli beylerbeyi oldu. 887'de (1482) azledilerek 892'de (1487) Kengırı valisi, 893'de (1488) ikinci defa Rumeli beylerbeyi oldu. 907'de (1501/02) ikinci defa Bosna valisi olup o sene Anadolu beylerbeyi ve II. Bâyezid'e damad oldu. 909'da (1503/04) üçüncü defa Rumeli valisi oldu. 910'da (1504/05) vezirlikle kubbenişîn olup 912'de (1506/07) vefat eyledi. Fetihleri çok, hayırları bol, sâdık, cesur, gayretliydi. Oğlu Ahmed Bey İnebahtı sancakbeyi olup I. Süleyman (Kanunî) devrine (1520-1566) yetişmiştir. Diğerleri Bâlî Paşa ve Mehmed Paşa'dır. (IV. 632)

Yahyâ Paşa Anadoluludur. Levend kapdanı iken sancak verildi. Sonra Hayreddin Paşazâde Mehmed Paşa'nın vefatında Cezâyir beylerbeyi oldu. 960'da (1553) orada vefat etmiştir. Oğlu Şa'bân Paşa'dır. (IV. 632)

Yahyâ Paşa Şeyh Şücâ Efendi damadı olup sâyesinde yetişerek tezkire-i sânî, 1000'de (1591/92) tezkire-i evvel, 1001'de (1592/93) reisülküttab olup azilden sonra Zilka'de 1003'de (Temmuz 1595) ikinci defa reis, sonra defter emini ve 1006'da (1597/98) üçüncü defa reis olup 1007'de (1598/99) beylerbeyi pâyesiyle tevkîî olmuştur. 1008'de (1599/1600) azledildi. Sonra vefat etmiştir. (IV. 635)

Yahyâ Paşa Ümerâdan olup 1078'de (1667/68) Basra beylerbeyi oldu. 1079'da (1668/69) itaatizliği görülmekle Bağdad valisi serdâr oldu. Cezalandırılması üzerine İran'a ve oradan da Hind'e geçti. Orada vefat etti. (IV. 637)

Yahyâ Paşa Tophane'den yetişip ihtiyat mîrlivâsı olmuştur. 1271'de (1854/55) Kırım muharebesinde şehid oldu. (IV. 644)

Yahyâ Paşa İhtiyat alayına mîrlivâ olup Şa'bân 1277'de (Şubat-Mart 1861) vefat etmiştir. (IV. 644)

Yahyâ Paşa Askerlikten yetişip mîrlivâ ve ferik oldu. Sonra Hersek kumandanı olup Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) Rumeli'de vefat etmiştir. (IV. 644)

Yahyâ Paşa (Abdülcelilzâde) Mehmed Emin Paşazâde Nu'man Paşa'nın oğludur. Muharrem 1238'de (Eylül-Ekim 1822) vezirlikle Musul valisi olup azilden sonra 1244'de (1828/29) Şark Ordusu'na memur olduğundan Adana valisi olup 1247'de (1831/32) ayrıldı. Cemaziyelevvel 1248'de (Ekim 1832) Musul valisi olup Ramazan 1249'da (Ocak-Şubat 1834) ayrıldı. Safer 1250'de (Haziran 1834) Tekfurdağı'da ikamet ettirildi. Sonra İstanbul'a getirildi. Nihayet şeyhülvüzerâ iken 2 Cemaziyelevvel 1284'de (1 Eylül 1867) vefat etti. Eyüp'de, Küçük Emir Efendi'de medfundur. (IV. 644)

Yahyâ Paşa (Hatibzâde) Eyüp Camii hatibi olup 1141'de (1728/29) vefat ederek oraya defnedilen Mustafa Efendi'nin oğludur. Hekimoğlu Ali Paşa'ya intisab ile teveccühünü kazanıp damadı ve kethüdâsı oldu. Zilka'de 1144'de (Mayıs 1732) sadâret kethüdâsı oldu. Şa'bân 1145'de (Ocak-Şubat 1733) mîrahûr-ı evvel olup 1147'de (1734/35) vezirlikle Revan ve Safer 1148'de (Temmuz 1735) Trabzon ve Zilhicce 1148'de (Nisan-Mayıs 1736) Özi valisi oldu. Muharrem 1150'de (Mayıs 1737) harpde esir olup 1153'de (1740) savaş sona erin-

ce esirlikten kurtulup dönerek Muharrem 1154'de (Mart-Nisan 1741) Bursa valisi ve ardından tevkiî, Rebiyülevvel'de (Mayıs-Haziran) Mısır valisi ve Rebiyülevvel 1156'da (Mayıs 1743) kapdan-ı deryâ, Ramazan 1156'da (Ekim-Kasım 1743) Belgrad muhâfızı, Receb 1159'da (Temmuz-Ağustos 1746) Rumeli, 1161'de (1748) Aydın, Zilka'de 1161'de (Kasım 1748) Musul, Zilhicce'de (Aralık 1748) Rumeli ve Diyarbekir, Zilka'de 1162'de (Kasım 1749) Anadolu valisi olup 1166'da (1753) Vidin, Zilhicce 1167'de (Eylül-Ekim 1754) tekrar Rumeli, Şevvâl 1168'de (Temmuz 1755) Yanya ve Tırhala valisi olup Zilka'de 1168'da (Ağustos 1755) vefat etti. Görevlerinde beceri göstermiş, cömert, yağmacı ve dağıtıcı olmadığından kötülenmiştir. "Yahyâ Paşa, fukara malı için can verdin" mısraını Eğrikapılı Vâsık söylemiş ve şairin vefatından 3 gün sonra Tırhala'da vefat eylemesi garip tesadüflerden görünmüştür. Memleketlerde nişîmengâh (yurt, durak), köşkler ve İstanbul'da Kürkçülerkapısı dışında bir çeşme yaptırmıştır. Oğlu Ali Bey olup kardeşi İbrahim Bey'dir. (IV. 640)

Yahyâ Paşazâde *bak.* Ali Bey; Şa'bân Paşa

Yahyâ Paşazâde II. Bâyezid'in (hd 1481-1512) vezirlerinden Gazi Yahyâ Paşa oğullarına denir. Önceleri bir asır kadar beyler çıkmıştır. Sonraları tevliyetlerine mutasarrıfturlar. (IV. 710)

Yahyâ Sezaî Efendi Kalemden yetişip bir müddet vüzerâ kapı kethüdâsı oldu. 1274'de (1857/58) bir müddet evkaf mektupçusu olup sonra Girit kapı kethüdâsı oldu. 23 Cemaziyelâhir 1294'de (5 Temmuz 1877) vefat etti. (IV. 644)

Yahyâ Şerif Efendi Şeyhülislâm İshak Efendi'nin oğludur. Müderris, Selânik mollası, sonra Edirne mollası ve Muharrem 1167'de (Kasım 1753) Mekke pâyesi ve 10 Receb 1183'de (9 Kasım 1769) İstanbul pâyesi oldu. 1190'da (1776) Anadolu kazaskeri olup 1191'de (1777) azlolunup ardından vefat eyledi. (IV. 642)

Yahyâ Tevfik Bey Hanım Sultan torunudur. Müderris, 1251'de (1835/36) Eyüp mollası, Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) Edirne mollası ve Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) Mekke pâyesi oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 644)

Yahyâ Tevfik Efendi Uşşakîzâde kethüdâsı Ebû Eyyûb Receb Efendi'nin oğlu olup 1157'de (1774) ölen Ebû Tevfik Eyyûb Efendi'nin oğludur. 1149'da (1736/37) müderris olup Rebiyülevvel 1180'de (Ağustos 1766) Selânik, Zilka'de 1186'da (Şubat 1773) Şam mollası, 1192'de (1778) Mekke kadısı, Ramazan 1199'da (Temmuz 1785) İstanbul kadısı oldu. Zilka'de 1200'de (Eylül 1786) Anadolu pâyesi ve 13 Cemaziyelâhir 1201'de (2 Nisan 1787) Rumeli kazaskeri olup Receb 1203'de (Mart 1789) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Cemaziyelevvel 1204'de (Ocak-Şubat 1790) nakibüleşraf oldu. 8 Receb 1205'de (13 Mart 1791) şeyhülislâm oldu. 22 Receb'de (27 Mart 1791) vefat eyledi. Çeşitli ilimlerde bilgisi ve üç dilde şiirleri vardır. Küçükkaraman'da yaptırdığı medresesine defnedildi. Kardeşi Seyyid İbrahim Sadreddin Efendi'dir(→). (IV. 642/43)

Yahyâlı *bak.* Mehmed Paşa

Yahyâzâde *bak.* Abdullah Efendi; Ahmed Efendi; Hasib Efendi; Hüse-

yin Efendi; İbrahim Efendi; Mehmed Efendi; Ömer Efendi; Said Mehmed Efendi; Yahyâ Efendi

Yakinî Hüseyin Çelebi Edirnelidir. Takkeci olup erbâb-ı cihettendi. III. Murad devri (1574-1595) şairlerindendir. (IV. 651)

Yakinî Sinaneddin İmâd Çelebi Kadı olup 976'da (1568/69) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. Şairdir. (IV. 651)

Ya'kub Ağa Yeniçeriden yetişip sekbanbaşı oldu. 866'da (1461/62) vefat eyledi. Mescidi vardır. (IV. 646)

Ya'kub Ağa Saraydan yetişerek mîrialem oldu. 8 Receb 922'de (7 Ağustos 1516) yeniçeri ağası olup 927'de (1521) vefat eylemiştir. (IV. 647)

Ya'kub Ağa Sarayda yetişerek kapı ağası olmuştur. 974 başlarında (1566 sonları) vefat etmiştir. (IV. 648)

Ya'kub Ağa Enderûn'da çeşnigirbaşı olup Şevvâl 998'de (Ağustos 1590) vefat etmiştir. (IV. 648)

Ya'kub Ağa Saray harreminde yetişerek Cemaziyelevvel 1090'da (Haziran-Temmuz 1679) Eski Saray ağası oldu. Sonra bâbüssaâde ağası olup sonra vefat etmiştir. (IV. 649)

Ya'kub Ağa Bostancıbaşı olup yükselerek Edirne bostancıbaşısı oldu. 1173'de (1759/60) vefat edip Nuhkuyusu'na defnedildi. (IV. 649)

Ya'kub Ağa Kapıcıbaşı ve silahdar ağası olup 1176'da (1762/63) başbaki kulu oldu. Sonra vefat eyledi. (IV. 649)

Ya'kub Ağa Bostancı ve haseki olup Cemaziyelevvel 1182'de (Eylül-Ekim 1768) bostancıbaşı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 649)

Ya'kub Ağa (Kefelizâde) Topçubaşı Hacı Mehmed Ağa'nın(→) oğludur. Topçu zâbiti olup 15 Receb 1245'de (10 Ocak 1830) vefat etti. Babasının yanında medfundur. Tophane'de Firûz Ağa Camii'nin karşısındaki taş mektebin bânîsidir. (IV. 650; IV. 250)

Ya'kub Ağa (Kınık) Eski Saray'da yetişerek oranın ağası olmuştu. 954'de (1547) vefat eyledi. Kabri Otakçılar'daki mekteptedir. Eski Saray'da Ağa Mescidi, Tophane ve Samatya'da Ağa hamamları bunun binasıdır. (IV. 647)

Ya'kub Bey Menteşe beyinin oğludur. Babasının vefatında Menteşe, yani Muğla'ya bey olmuştur. I. Murad devrinde (1361-1389) vefat eyledi. Oğulları İlyas Bey ve Mahmud Bey'dir. (IV. 646)

Ya'kub Bey Ali Bey'in oğludur. Babasının vefatında Kütahya beyi oldu. Osmanlı Devleti'nin emrine itaatle kusur etmeyip bir aralık gücenerek Timurleng'e gittiyse de 804'de (1401/02) tekrar Kütahya'yı tasarruf eyledi. I. Bayezid (Yıldırım) hasta olduklarında Kütahya'da misafiri oldu. Vefatlarında cenazesini I. Mehmed'e (Çelebi) teslim eylemiştir. Onun tahta çıkışında bağlılığını sunmuş ve ikramını görmüştür. Vefatından sonra mülkünü I. Mehmed'e vasiyet eylemekle çok geçmeden vefat edince mülkü zaptedilip Germiyanoğulları son bulmuştur. (IV. 646)

Ya'kub Bey Firûz Bey'in(→) oğludur. I. Mehmed (Çelebi) zamanında (1413-1421) Ankara valisi oldu. Senelerce hizmet edip vefat eylemiştir. (IV. 646; IV. 31)

Ya'kub Bey Şehzâde Mustafa b. Sultan Süleyman'ın kölesidir. Çalışıp

müderris ve Bosna, İzmir, Kütahya mollası oldu. 14 Ramazan 1002'de (3 Haziran 1594) vefat etti. Âlim, sâlih, derviş, cömert, kerimdi. (IV. 648)

Ya'kub Bey Yükselip İskenderiye beyi oldu. 1040'da (1630/31) idam edildi. (IV. 648)

Ya'kub Bey Anadolu Ordusu'nda piyade miralaylarından iken 1269'da (1852/53) vefat eyledi. (IV. 650)

Ya'kub Bey (Hanım Sultanzâde) Zühdî İsmail Paşa'nın oğludur. Kapıcıbaşı olup 14 Zilhicce 1256'da (6 Şubat 1841) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (IV. 650)

Ya'kub Bey (Lala) Eştin'in oğludur. II. Mehmed'in (Fâtih) adamlarından olup Şehzâde Cem'in lalası ve veziri oldu. 888 (1483) tarihinden sonra gözden düşmüş olarak vefat etmiştir. (IV. 647)

Ya'kub Çelebi (Zağarcı) I. Mehmed'in (Çelebi) adamlarından olup 804'de (1402) harpde ve harpden sonra Amasya'da maiyetinde bulundu. Anbaloğlu harbinde şehid oldu. (IV. 646)

Ya'kub Dede Eşrefzâde İzzeddin Efendi halifelerinden kâmil bir şeyhdi. 1157'de (1744) vefat eyledi. Bursa'da medfundur. 20 sene sonra kabri açıldıkda cesedinin bozulmadığı görülmüştür. (IV. 649)

Ya'kub Efendi Hamidlidir. Müderris iken 929'da (1523) vefat etti. Fakihdi. (IV. 647)

Ya'kub Efendi Germiyanlıdır. Sünbül Sinan Efendi'nin müridi olup 961'de (1554) Koca Mustafa Paşa Tekkesi'ne şeyh oldu. Zilka'de 979'da (Mart-Nisan 1572) vefat etti. Orada medfundur. Yerine oğlu Sinan Efendi geçmiştir. Mücahadede üç günde bir iftar ederdi. Keşif ve kerameti açıktı. (IV. 648)

Ya'kub Efendi İstanbulludur. Şeyh Ramazan Efendi halifesi ve Halvetî olup Bursa'da Karaağaç Zaviyesi şeyhi oldu. 1052'de (1642/43) vefat etti. Orada türbede medfundur. Zahid, âlim, âbiddi. Yerine oğlu Mehmed Efendi(←) geçti. (IV. 648)

Ya'kub Efendi Ankaralıdır. Müderris, Üsküdar mollası olup azledilmiş olarak Muharrem 1106'da (Ağustos-Eylül 1694) vefat etti. (IV. 649)

Ya'kub Efendi Karahisarlıdır. Halvetî şeyhlerinden Seyyid Mehmed Efendi'nin oğlu olup müderris, Haleb ve Mısır mollası oldu. Sonra hacca gidip 15 Ramazan 1111'de (5 Mart 1700) vefat etti. Oğlu Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 649)

Ya'kub Efendi Kürsü şeyhlerinden olarak Şehzâde Camii ve Vâlide Camii'nde vâiz olup istifa eylemiştir. I. Abdülhamid devri (1744-1789) sonlarında vefat eyledi. (IV. 650)

Ya'kub Efendi Kayserili İsmail Ağa'nın(→) oğludur. Kethüdâ kalemi hulefâsırdan olup 1217'de (1812) vefat etti. Beyoğlu'na defnedilmiştir. (I. 376)

Ya'kub Efendi Tophane'de yetişerek hâcegândan oldu. Hasköy Tophanesi nâzırı olup 21 Şa'bân 1220'de (14 Kasım 1805) vefat etti. Okmeydanı'nda medfundur. Uşşakîzâde Said Efendi'nin damadıydı. Oğullarından Said Bey 1227'de (1812) vefat eylemiştir. Diğeri Sâlih Efendi'dir. (IV. 650)

Ya'kub Efendi Ayasofya vâizi Şeker Seyyid Feyzullah Efendi'nin oğludur. Müderris ve 1240'da (1824/25) İzmir

mollası oldu. Sonra vefat etti. (IV. 650)

Ya'kub Efendi (Biraderzâde) Âl-i Hasancan'dan ve sudûrdan Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Cemaziyelevvel 1186'da (Ağustos 1772) Edirne, 1190'da (1776) Medine mollası, 25 Ramazan 1199'da (Ağustos 1785) İstanbul pâyesi, Rebiyülevvel 1200'de (Ocak 1786) Anadolu pâyesi, 14 Cemaziyelevvel 1200'de (15 Mart 1786) Anadolu kazaskeri ve 1201'de (1786/87) Rumeli pâyesi oldu. 12 Cemaziyelâhir 1202'de (20 Mart 1788) vefat etti. Yahyâzâde Tekkesi'nde medfundur. Soyluydu. Oğlu Seyyid Mustafa Efendi'dir(→). (IV. 650)

Ya'kub Efendi (Çalık) Bayram'ın oğludur. Sahn müderrisi iken 972'de (1564/65) Bağdad kadısı oldu. 975'de (1567/68) vefat etti. Sâlihdi. (IV. 648)

Ya'kub Efendi (Geylânîzâde) Abdülganî Nablusî'nin [v. 1147 (1734/35)] halifelerindendir. Kâdirî ve Nakşibendî ricâlinden olup 1179'da (1765/66) İstanbul'da vefat etti ve Beyoğlu Mezarlığı'na defnedildi. (III. 342)

Ya'kub Efendi (Hacı) Müneccim olup Zilka'de 1191'de (Aralık 1777) müneccim-i sânî oldu. (IV. 650)

Ya'kub Efendi (Hacı) Kethüdâ ve kadı olup 22 Muharrem 1245'de (24 Temmuz 1829) vefat etmiştir. Edirnekapı'da medfundur. (IV. 650)

Ya'kub Efendi (Hâfız) (Seyyid) Foçalıdır. 1184'de (1770/71) vefat edip Doymazdere'ye defnedilmiştir. Meşhur hattatdır. (IV. 649)

Ya'kub Efendi (İlâhî) Bursalıdır. Nakşibendî olup 979'da (1571/72) Hekim Çelebi Zaviyesi şeyhi oldu. Sonra Bursa'ya göçtü. 990'da (1582) vefat etmiştir. Zâhir ve bâtın ilimlerine sahipdi. (IV. 648)

Ya'kub Efendi (Kara) Niğdelidir. İdris b. Abdullah'ın oğlu olup 789'da (1387) doğdu. Şam'da ve Mısır'da tahsil edip Lârende'ye geldi. Rebiyülevvel 833'de (Aralık 1429) vefat etti. Hanefî mezhebinden bir fâzıldı. *Şerh-i Mesâbih, Şerh-i Hidâye, İşraku't-Tevârih* bunundur. Muasırı ulemâdan bir Ya'kub Efendi daha olup "Sarı" diye ayırt edilir. Tefsir ve hac şartlarına dair risaleleri vardır. (IV. 646)

Ya'kub Efendi (Seyyid) Kayserilidir. Eğrikapı Zaviyesi şeyhi olup Fâtih Camii'ne kürsü vâizi oldu. Safer 1079'da (Temmuz 1668) vefat etti. Mecâlis-i vâiziyesi vardır. (IV. 648/49)

Ya'kub Efendi (Şârih-i Şir'a) Seyyid Ali Meymunî'nin oğludur. Müderris, Edirne kadısı ve sonra Sahn müderrisi ve emekli oldu. 932'de (1526) hacdan dönüşte vefat etti. Eserleri: *Şir'atü'l-İslâm Şerhi*, nahvden *Dibâce Şerhi*'ne hâşiyeler, Arapça *Gülistan Şerhi, Şerh-i Ferâiz, Seyyid Şerif Hâşiyesi*, Kara Seyyid'in *Miftâh*'ına ecvibe, *Tarih-i İbn* Yâfiî muhtasarı. Lâkabını II. Bâyezid koymuştur. (IV. 647)

Ya'kub Efendi (Ya'kubça) Balıkesirlidir. Müderris olup 984'de (1576) Amasya müftüsü oldu. Safer 992'de (Şubat-Mart 1584) vefat etti. Fakihdir. (IV. 648)

Ya'kub Gafûrî Efendi Şeyh Mustafa Efendi'nin oğlu olup kürsü vâizlerinden oldu. Hüdâî Tekkesi şeyhi Osman Efendi'ye damad olup 1140'da (1727/28) ona halefen şeyh oldu. 1149'da (1736/37) vefat etti. Âlim, iyi bir adamdı. (IV. 649)

Ya'kub Paşa Enderûn'dan yetişerek 1143'de (1730/31) silahdar-ı şehriyârî oldu. Cemaziyelevvel 1146'da (Ekim 1733) vezirlikle Adana valisi, sonra İçel mutasarrıfı, Şa'bân 1148'de Hanya, Rebiyülevvel 1153'de (Haziran 1740) Haleb valisi olup Muharrem 1156'da (Mart 1743) Âsıme Zeyneb Sultan nikâhlandı. Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) Adana valisi oldu. Sonra vefat eylemiştir. Yahyâ Kethüdâ Mahallesi'nde bir çeşme yaptırmıştır. (IV. 649)

Ya'kub Paşa (Fil) Enderûn'dan çıkıp ümerâdan oldu. 935'de (1528/29) Diyarbekir valisi oldu. 937'de (1530/31) ayrıldı ve sonra vefat eylemiştir. (IV. 647)

Ya'kub Paşa (Hadım) Azadlı ve hadım köledir. II. Mehmed'in (Fâtih) kölesi olması dolayısıyla kapı ağası oldu. 888'de (1483) Bosna ve 890'da (1485) Rumeli beylerbeyi olup 897'de (1492) azledildi. 903'de (1497/98) vezirlik ihsan buyuruldu. Dörtbuçuk ay sonra mafsal ağrılarına yakalandı ve Selânik'de emekliliği seçti. 907'de (1501/02) orada vefat eylemiştir. Yiğit vezirlerden, sâdık, cesur olup savaşta hizmeti görülmüştür. Gayretliydi. (IV. 647)

Ya'kub Paşa (Hekim) Dönmedir. Müslüman olmadan önce II. Mehmed'in (Fâtih) tabibi olup seçkin Müslümanlarla sohbetleri kendisini mü'min etmiştir. Sonra ser-etıbbâ ve fenn-i hesaba vukufu olmasıyla bir aralık defterdar oldu. Sonra vezirlik ihsan olunup mukarrib ve musâhib oldu. 889'da (1484) saygın olarak vefat eyledi. Hâzık ve mâhirdi. (IV. 646/47)

Ya'kub Paşa (Kâfiroğlu) Dönme olmalıdır. Ümerâdan olup Musul beylerbeyi oldu. 1036'da (1626/27) harpde yaralandı, sonra vefat etti. (IV. 648)

Ya'kub Paşa (Kara Osmanzâde) O aileden olduğundan 1242'de (1826/27) kapıcıbaşı ve lağımcıbaşı olmuştur. 1244'de (1828/29) Siroz müteselliimi oldu. 1246'da (1830/31) vezirlik ihsan buyurulup Zilka'de 1247'de (Nisan 1832) Preveze muhâfızı ve 1249'da (1833/34) Aydın valisi olup 1253'de (1837/38) ayrıldı. Muharrem 1257'de (Mart 1841) Edirne vali kaymakamı ve Rebiyülevvel'de (Mayıs) Edirne valisi ve 8 Muharrem 1258'de (19 Şubat 1842) Rumeli valisi oldu. Muharrem 1259'da (Şubat 1843) Aydın ve Zilhicce 1263'de (Kasım 1847) Selânik valisi olup 1268'de (1851/52) azledildi. Safer 1270'de (Kasım 1853) Kudüs valisi olup Muharrem 1271'de (Ekim 1854) vefat etti. Devlete sâdık, tedbirliydi. 1250'de (1834/35) İstanbul'da Dülgerzâde Camii'ni yaptı. (IV. 650/51)

Ya'kub Paşa (Kel) Anadoluludur. Kayıkçı ve baltacı olduktan sonra Fethî Paşa'nın mensuplarından ve nedimlerinden oldu. Atiye Sultan'a kethüdâ olmuştur. Sultanın vefatından sonra sa nâzırı oldu. 1278'de (1861/62) vefat eylemiştir. Beşiktaş'da, Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedildi. Çok mal bıraktıysa da oğlu Hüseyin Bey savurdu, o da 1286'da (1869/70) vefat edip Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. (IV. 651)

Ya'kubça *bak.* Ya'kub Efendi

Ya'kubzâde *bak.* İbrahim Efendi

Yalınzâde *bak.* Ahmed Efendi

Yamak *bak.* Mehmed Efendi

Yamalı *bak.* Abdî Abdullah Efendi; Ali b. Abdullah; İbrahim Efendi

Yancıklızâde *bak.* Abdullah Bey

Yangın *bak.* Hüseyin Efendi (Seyyid)

Yapraksız *bak.* Ali Ağa

Yâr Ali-i A'cemi *bak.* Hidâyetullah Efendi

Yâr Ali-i Şirazî Osmanlı askerinin müftülerinden olup 833'de (1429/30) vefat eylemiştir. (IV. 630)

Yaralı *bak.* Doğan Bey

Yaralıca *bak.* Muhyiddin Efendi

Yarar *bak.* Hasan Paşa

Yaraşıklı *bak.* Osman Paşa

Yâsemin Hatun Anadoluhisarı'ndaki mektebin bânîyesidir. Kendisi de orada medfundur. (IV. 630)

Yâsinci *bak.* Mustafa Efendi

Yâsincizâde *bak.* Abdülvehhab Efendi; Fâik Mehmed Efendi; İlmî Mehmed Efendi; Nurî Mehmed Efendi; Osman Efendi; Râgıb Mehmed Efendi

Yâsinîzâde III. Ahmed devri (1703-1730) Ayasofya şeyhi Yâsinî Mustafa Efendi oğullarıdır. Râgıb Efendi ve İlmî Efendi'den iki kol ayrılırsa da hepsine denir. Torunlarından Mehmed Sâbit Efendi b. Mehmed ilmî Efendi b. Abdülvehhâb Efendi b. Osman Efendi b. Yâsinî Mustafa Efendi Mekke pâyesine sahiptir. (IV. 711)

Yaşar Mehmed Paşa Priştinelidir. Mîrimîran olup 1242'de (1826/27) Üsküp mutasarrıfı olmuştur. Azilden sonra İstanbul'da 1256'da (1840) vefat eyledi. Şehzâdebaşı'nda medfundur. (IV. 645/46)

Yavaş *bak.* Mehmed Çelebi; Mehmed Efendi

Yavaşça *bak.* Şahin Mehmed Paşa

Yâver Ağa Saray ağaları zümresine dahil olarak sadâkatle hizmet ederek saray ağa vekili olmuş ve 1308'de (1890/91) dârüssaâde ağalığı yüksek hizmetine tayinle 21 Şa'bân 1315'de (15 Ocak 1898) vefat ederek Yahyâ Efendi Tekkesi Mezarlığı'na defnedildi. Yaşı 100'ü aşkın, sâdık ve doğru idi. (IV. 871)

Yâver Efendi Trabzonludur. Divan kalemi halifelerinden olup divan kâtibi ve Yanya tahrirat kâtibi olup Sultan Abdülmecid devrinde (1839-1861) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 630)

Yâver Mehmed Paşa Çerkesdir. Mekteb-i Harbiye'den yetişip zâbit olarak sırasıyla livâ ve ferik oldu. Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) zabtiye müşiri kaymakamı ve 1289'da (1872) hassa müşiri kaymakamı ve meclis reisi olup 8 Safer 1289'da (17 Nisan 1872) tophane nâzırı, 11 Cemaziyelevvel'de (17 Temmuz 1872) vezirlikle serasker, Şa'bân 1289'da (Ekim 1872) tophane müşiri, 8 Zilhicce 1289'da (6 Şubat 1873) 3. Ordu müşiri ve 1290'da (1873) 5. Ordu müşiri ve 28 Receb 1290'da (21 Eylül 1873) Adana valisi olup Şa'bân'da (Ekim) Tanzimat-ı Askerî Meclisi azası ve 15 Muharrem 1291'de (4 Mart 1874) Tanzimat-ı Askerî Meclisi reisi olup 5. gün meclis feshedilmiştir. 2 Şa'bân 1291'de (14 Eylül 1874) 2. Ordu müşiri ve 23 Zilhicce 1292'de (20 Ocak 1876) 4. Ordu müşiri oldu. Rebiyülevvel 1293'de (Nisan 1876) Erzurum valiliği ilâve olmuştur. 24 Rebiyülâhir 1293'de (19 Mayıs 1876) vefat edip cenazesi İstanbul'a getirilip Haydarpaşa'ya defnedildi. Yumuşak huylu, insaflı ve iffetliydi. Hiç mirası kalmamıştır. (IV. 630/31)

Yâver Mustafa Efendi Hasan Rızâ Paşa'nın kölesidir. Mühürdar olup

kethüdâlığında da bulunup büyük servet sâhibi oldu. Sonra 10. Daire-i Belediye reisi oldu. 23 Safer 1299'da (14 Ocak 1882) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 631)

Yâverîzâde *bak.* Kabilî Mehmed Efendi

Yavuz *bak.* Ali Paşa; Mehmed Ağa

Yavuz Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Yavuz Şah Çelebi II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) mîrialemi idi. Sağrıcılar Mescidi'ni yapmıştı. O devirde vefat etti. (IV. 631)

Yayabaşızâde *bak.* Derviş Dede; Hızır Efendi; Peyâmî Çelebi

Yaycıbaşı *bak.* Hasan Paşa

Yaycıbaşızâde *bak.* İsmail Efendi (Hâfız)

Yaycızâde *bak.* Hamza Efendi

Yazıcı *bak.* Ali Ağa; İbrahim Paşa; Mustafa Efendi

Yazıcı Çırağı *bak.* Mustafa Ağa

Yazıcızâde *bak.* Âtıf Bey; Hamid Mehmed Efendi; Hüseyin Hüsnî Efendi; İbrahim Edhem Efendi; Mehmed Efendi; Mustafa Paşa; Said Mehmed Efendi

Yazıcızâde Ulemâdan bir ailedir ki, İbrahim Efendi ve Said Efendi molladırlar. Yazıcı Divrikli Mehmed Efendi oğullarına da Yazıcızâdeler denir. Vezir Ârif Paşa bunun oğludur. (IV. 710)

Yedekçi *bak.* Mehmed Paşa

Yedekçizâde *bak.* Ali Efendi

Yedekçizâde I. Mahmud devri (1730-1754) ricâlinden Ali Efendi ve oğullarına dendi. Çok sürmedi. (IV. 711)

Yedikuleli *bak.* Abdullah Efendi

Yedikulelizâde *bak.* Hasib Abdülhalim Efendi

Yegân *bak.* Velî Efendi

Yegânî *bak.* Alâeddin Ali

Yegânzâde II. Murad devri (1421-1451) âlimlerinden Mehmed Yegân'ın oğullarıdır. Ulemâdan olmuşlardır. (IV. 711)

Yeğen *bak.* Ahmed Paşa; Ahmed Paşa; Ali Ağa; Ali Paşa; İbrahim Ağa; İbrahim Paşa; Mehmed Ağa; Mehmed Efendi; Mehmed Paşa; Mehmed Paşa (Seyyid); Mustafa Paşa; Osman Paşa

Yeğen Ali Paşazâde *bak.* Hüseyin Necib Bey

Yekçeşm *bak.* Ahmed Çelebi; Ahmed Efendi; Ahmed Muhtar Bey; Hakkı Bey; Hasan Efendi; Hüseyin Ağa; Hüseyin Efendi; İskender Ağa; Mehmed Ağa; Murtaza Efendi; Süleyman Efendi

Yekdest *bak.* Mustafa Efendi

Yeksân Mehmed Efendi Çengelköylüdür. Tacir Hacı Mehmed Efendi'nin oğludur. III. Selim devrinde (1789-1307) vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 651)

Yektâ Mehmed Efendi (Seyyid) Melek Paşa hazinedarlığında bulunup hâcegânlık verildi. 15 Şa'bân 1210'da (24 Şubat 1796) vefat eyledi. Üsküdar'da medfundur. (IV. 651)

Yektâ Mehmed Efendi (Seyyid) Bâbıâlî'den yetişerek 1236'da (1820/21) kethüdâ kâtibi, Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) tezkire-i evvel, 1241'de (1825/26) yine maliye tezkirecisi ve yine kethüdâ kâtibi oldu. 12 Ramazan 1246'da (24 Şubat 1831) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 651)

Yemenicizâde *bak.* Yusuf Paşa

Yemenli *bak.* Hasan Paşa

Yemliha Hasan Efendi Müderris olup Zilka'de 1179'da (Nisan-Mayıs 1766) Kıbrıs mollası olmuştu. Rebiyülevvel 1182'de (Temmuz-Ağustos 1768) Galata mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. Fâzıldı. (IV. 651)

Yenibahçeli *bak.* Nurî Bey

Yenicelizâde *bak.* Hüseyin Paşa

Yenişehir Nakibizâde *bak.* Sa'dullah Efendi

Yenişehirlizâde III. Ahmed devri (1703-1730) şeyhülislâmı Abdullah Efendi oğullarına dendi. Ancak isimleri yarım asır sürmüştür. Yenişehirli İsmail Paşa oğulları ve torunları da bu lâkapla anılırlar. Ulemâdan ve vezirdirler. (IV. 711)

Yenişehrîzâde *bak.* Tâhir Mehmed Efendi

Yesârî *bak.* Es'ad Mehmed Efendi

Yesârî Mehmed Es'ad Efendi Şevvâl 1213'de (1798/99) doğdu. Kırkçeşme'de Dükkâncede Fârisîhân oldu. Sultan Abdülmecid devrinde (1839-1861) vefat eyledi. Şairdir. (IV. 645)

Yesârîzâde *bak.* Atâullah Mehmed Efendi; Hayrullah Mehmed Efendi; İzzet Mustafa Efendi

Yesârîzâde Hattat Mehmed Es'ad Yesârî Efendi oğullarıdır ki, Mehmed Atâullah Efendi bugün hayattadır. Bu zat, müderris ve bilâd-ı hamse mollası olmuş ve bugün unutulmuş bir haldedir. (IV. 711)

Yeşilce *bak.* Mehmed Çelebi

Yeşilli *bak.* Mehmed Ağa

Yeşillioğlu *bak.* Mustafa Efendi

Yetim *bak.* Alâeddin

Yetimî Ali Çelebi (Turnacıbaşızâde) Şeyh Cemâlî'nin müridi olup Seydî Ali Çelebi ile Hind seferinde beraber bulundu. I. Süleyman (Kanunî) silahdar bölüğüne geçirdi ve Süleymaniye Camii'ne bina emini tayin etti. 960'da (1553) vefat etmiştir. Sütlüce'de medfundur. Benzeri nadir bir şairdir. Seydî Ali'nin seferini anlatan bir manzum eser yaptı. "Suyu bardakta demişler gemiyi duvarda / Bizden evvel bu cihanı seyreden ehl-i vukuf / Âlem-i berri bırakıp bahr-i hevâsında yelen / Bu Ali ise dahi aklına irfanına yuf" beyitleri bu eserdendir. (IV. 631)

Yetimî Efendi Şumnu hânedanındandır. Özi valisine ve sonra Kırım hanlarına kâtip oldu. 1166'da (1753) vefat etti. Şair olup *Divan*'ı vardır. (IV. 631)

Yetimî Mehmed Efendi (Hâşimîzâde) Şair Hâşimî'nin oğludur. Müderris, molla oldu. Galata'dan azledilmiş olarak 1076'da (1665/66) vefat etti. Fâzıl, şairdi. (IV. 175)

Yılancık *bak.* Abdülkadir Efendi

Yıldırım Şeyhizâde *bak.* Ahdî Çelebi

Yıldız Dede *bak.* Mustafa Dede

Yıldız Necmeddin Dede Ni'me'l-ceyşdendir. Bahçekapı'da kendine mensup hamamın külhanında medfundur. Ermiş sayılanlardandır. Oraya bir türbe yapılmıştır. (IV. 651)

Yirmialtı *bak.* Seyyid Osman Ağa

Yirmisekiz Çelebi *bak.* Fâizî Mehmed Efendi

Yirmisekiz Çelebizâde *bak.* Mes'ud Bey

Yoğurtçuzâde *bak.* Süleyman Efendi

Yokyok *bak.* Muslihiddin Mustafa Efendi

Yolcuzâde *bak.* Ömer Efendi

Yoluk Çelebi *bak.* Mehmed Efendi

Yorgancı *bak.* İbrahim Ağa

Yorgancı Emir *bak.* Mehmed Efendi

Yorgancızâde *bak.* Tevfik Efendi

Yorganîzâde *bak.* Mazhar Süleyman Bey

Yorgun Toy *bak.* Seyfullah Efendi

Yörük *bak.* Hasan Paşa; Muslihiddin Efendi

Yular Kısdı *bak.* Sinan Paşa

Yumurta Vâizi *bak.* Halimî Mustafa Efendi

Yunus Ağa Debbağ olup Sultanselim civarında mescidi ve mahallesi vardır. Kendisi de mescidi haziresinde medfundur. (IV. 676)

Yunus Ağa II. Bâyezid devrinde (1481-1512) kalafatçıbaşıydı. Asma Mescidi'ni bina eylemiştir. (IV. 676)

Yunus Ağa Cağalazâde Sinan Paşa'nın mîrahûru olup Eğri seferinde müteferrikalık ihsan buyurulmuştu. 1005'de (1596/97) askerin firar ettiği bahanesiyle İbrahim Paşa tarafından katledilmiştir. (IV. 677)

Yunus Ağa IV. Mustafa'nın lalası olup Zilhicce 1219'da (Mart 1805) vefat etti. Hamidiye'de medfundur. (IV. 677)

Yunus Ağa Silahşor ve II. Mahmud devrinde (1808-1839) kapıcıbaşı olup sonra vefat etti. (IV. 677)

Yunus Ağa (Tercüman Bey) Draman Mescidi'ni yaptırmıştır. Tamamlanmadan önce 948'de (1541/42) vefat etti. Sonra kardeşi Mustafa Ağa tamamlayıp bir dârülkurrâ ilâve eylemiştir. (IV. 677)

Yunus Bey 892'de (1487) Bosna beyi oldu. Sonra sancakları devrederek Ayntab beyi olup 922'de (1516) vefat eyledi. (IV. 676)

Yunus Bey Kansu Gavri ümerâsından bir Çerkesdir. I. Selim'e (Yavuz) sığınmıştı. Mısır muharebesinde (1517) şehid oldu. (IV. 676)

Yunus Efendi Akşehirlidir. Müderris ve 1253'de (1837/38) Sofya mollası oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 677)

Yunus Efendi Fındıklı'da Keşfî Cafer Efendi Tekkesi'ne şeyh oldu. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) sonlarında vefat eylemiştir. Meşihâti 40 seneye yakındı. Bazen II. Mahmud'un teşrifleriyle tekke şeref bulurdu. Bu şerefden tekkeyi ihya ve tecdide muvaffak oldu. Güzel konuşur, kâmildi. (IV. 677/78)

Yunus Efendi Halvetî şeyhlerinden olup 1302'de (1884/85) vefat etti. Silivrikapı'da medfundur. (IV. 678)

Yunus Efendi (Hacı) Ahıskalıdır. Müderris ve devriye mollası oldu. 1263'de (1848) vefat eyledi. Atpazarı'nda medfundur. (IV. 677)

Yunus Efendi (Seyrekzâde) Emrullah Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olup Muharrem 1057'de (Şubat 1647) Anadolu pâyesiyle nakilbüleşraf oldu. Zilka'de 1057'de (Aralık 1647) azledildi. Sonra Rumeli pâyesi oldu. Safer 1062'de (Ocak-Şubat 1652) vefat etti. Hâfız ve âbiddi. Mehmed Ağa Camii yakınında bir mektebi vardır. (IV. 677)

Yunus Emre Tabduk Emre'nin müridi ve odun yarıcısıdır. Getirdiği odunlar pek düzgündü. Ümmî iken Türkçe söylediği şiirler ve ilâhîler tasavvuf idi. 843'de (1439/40) vefat etti. (IV. 676)

Yunus Gazi Beykoz'da Yalıköyü kabristanında medfun bir mücahiddir

ki, II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ricâlindendir. Bir gazi de Tahtaminare Mescidi Türbesi'nde medfundur ki, o mescidi II. Mehmed (Fâtih) inşa buyurmuşlardır. (IV. 676)

Yunus Paşa Erderûn'dan yetişmedir. II. Bâyezid zamanında sekbanbaşı olup sonra Anadolu beylerbeyi ve sonra vezir ve sırasıyla ikinci vezir oldu. 923'de (1517) Sinan Paşa'nın şehadetinde vezirazam oldu. Mısır fethinde Mısır valiliği ilâve edilmiştir. Sefer dönüşünde 11 Şa'bân 923'de (29 Ağustos 1517) azledildi ve Şam'a ulaşınca katledildi. Hizmeti geçmiş ve cesurdu. Çerkes Hayrî Bey'in Mısır valiliğine itiraz etti. O da Mısır'a giden oğlunu bulup babasına ahiret arkadaşı etti. (IV. 677)

Yunus Paşa Yükselerek Niğde beyi oldu. 1108'de (1696/97) mîrimîran rütbesiyle Maraş beylerbeyi oldu. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine harbinde şehid olmuştur. (IV. 677)

Yunus Paşa (Has) Ümerâdan olup 858'de (1454) kapdan-ı deryâ olarak Enez'i fetheylemiş ve 872'de (1467/68) ayrılmıştır. 873'de (1468/69) Taşözü'yü fetheyledi. Ardından İran şahı Uzun Hasan muharebesinde şehit oldu.(IV. 676)

Yunuszâde *bak.* Mustafa Efendi

Yusuf (Sîneçâk) Vardar Yenicelidir. Mevlevî olup sonra İbrahim Gülşenî'ye halife olarak Mısır'da ikamet etti. 953'de (1546) İstanbul'da vefat ederek Sütlüce'ye defndedildi. İslâm âriflerinin büyüklerindendir. *Cezîretü'l-Mesnevî*'yi telif eylemiştir. Yetiştirmesi Şûrî Çelebi Bursa-Yenişehirli meczup huylu bir zat olup yollarda baş açık ve yalınayak gezerdi. (IV. 654)

Yusuf (Uzun) II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) bağlılarından bir çobandır. Yayla Mescidi'ni yaptı ve kardeşi Muhyiddin Efendi vakfını tanzim etti. (IV. 652)

Yusuf Âgâh Efendi Süleyman Penâh Efendi'nin oğludur. 1157'de (1744) doğmuştur. 1169'da (1755/56) babası ve büyük kardeşiyle İstanbul'a geldiler. 1188'de (1774) mektûbî-i sadr-ı âlîye girip hâcegândan oldu. 1195'de (1781) mevkufatî, 1199'da (1785) kâğıd-ı enderûn emini olup 1207'de (1792/93) kalyonlar kâtibi ve o sene Londra sefiri oldu. 1213'de (1798/99) dönerek yeniçeri kâtibi, sonra anbar emini, sonra tersane emini ve sonra matbah emini, 1221'de (1806) yine tersane emini, 1222'de (1807) rikâb-ı hümâyûn defterdarı olup 5 Rebiyülevvel 1223'de (1 Mayıs 1808) azledildi. 1224'de (1809) barut-hane nâzırı olup 20 Cemaziyelevvel 1224'de (3 Temmuz 1809) rikâb kethüdâsı, sonra cebehane ve mehterhane nâzırı ve Hibetullah Sultan kethüdâsı olup Beşiktaş Sahilsarayı'nı tamire memur oldu. Sonra mübayaacı ve nüzûl emini olup Cemaziyelâhir 1226'da (Temmuz 1811) sadâret kethüdâsı oldu. Vehhabî gailesinin bertaraf olmasından sonra 1227'de (1812) fevkalâde surre emini ve döndükten sonra nişancı ve 1232'de (1817) ikinci defa sadâret kethüdâsı, 1234'de (1819) yine tersane emini ve 1236'da (1820/21) mübayaa memuriyetiyle Edirne'ye memur oldu. 1238'de (1822/23) üçüncü defa matbah emini olup 2 Cemaziyelevvel 1239'da (4 Ocak 1824) vefat etmiştir. Şehzâde

Camii kabristanında medfundur. Sâdık, hayırsever, hiddetli, gönül kırıcı ve zengindi. Kethüdâsı Dârendeli Hacı Hasan Ağa'dır(→). (IV. 671)

Yusuf Ağa Enderûn'dan yetişme olup mîrialem ve yeniçeri ağası oldu. 948'de (1541/42) ayrıldı ve sonra vefat etti. (IV. 654)

Yusuf Ağa Enderûn'dan yetişerek hazinedarbaşı oldu. 974'de (1566) I. Süleyman'ın (Kanunî) Sigetvar'da vefatı gizlenirken açıklamaya cüret etmesinden dolayı 975'de (1567) idam edilmiştir. (IV. 654)

Yusuf Ağa Şamlıdır. İstanbul'a geldikde Sultan Selim Camii'ne imam oldu. 1044'de (1634/35) imam-ı sultanî olup 1049'da (1639/40) azledildi. 1056'da (1646) ikinci defa imam-ı sultanî ve şehzâde muallimi olduğundan Rumeli kazaskerliği pâyesi verilmiştir. Safer 1057'de (Mart 1647) vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedildi. Arapça şiir söylemeye kadirdi. Oğlu şair Sa'dî Efendi'dir. (IV. 656)

1686

Yusuf Ağa Kapıcıbaşı olup Kürt Ahmed Paşa zamanında Mora'da Trapoliçe muhâfızı olmuştu. 1063'de (1653) kötü halinden dolayı idam edildi. Paşa'nın zulmüne ortak olmuştu. (IV. 656)

Yusuf Ağa Musâhib-i padişahî olup 1066'da (1656) idam edildi. Mahmud Paşa Camii'nde medfundur. (IV. 656)

Yusuf Ağa Yeniçeri Ocağı'ndan yetişip kul kethüdâsı olmuştu. 1068'de (1657/58) donanma harbinde katledildi. (IV. 656)

Yusuf Ağa Enderûn'da yetişerek bâbüssaâde ağası oldu ve 1075'de (1664/65) emekli olup vefat etti. (IV. 657)

Yusuf Ağa Yetişerek musâhib ve hazinedar-ı şehriyârî oldu. Rebiyülevvel 1082'de (Temmuz 1671) dârüssaâde ağası oldu. 1098 (1687) sonlarında azledilerek Mısır'a gönderildi. Birkaç sene sonra 1102'de (1690/91) affedilip şeyhülharem olmuştur. Orada vefat eyledi. Güzel ahlâk sâhibi ve muhteremdi. Mısır'a gittiğinde, yazıcılığından çıkma Hasan Paşa hakkında hürmetsizlik göstermişti. (IV. 658)

Yusuf Ağa Enderûn'dan çıkıp kapıcıbaşı ve mîrialem olarak 1105'de (1693/94) Bosna'ya memur olmuştu. Sonra vefat eyledi. (IV. 658)

Yusuf Ağa Sâhib-i ayar ve 1100'de (1688/89) başbaki kulu, 1106'da (1694/95) tersane kethüdâsı olup sonra vefat etmiştir. (IV. 659)

Yusuf Ağa Vâlide kethüdâsı Mehmed Paşa'nın kardeşidir. Kapıcıbaşı ve Zilka'de 1124'de (Aralık 1712) çavuşbaşı vekili oldu. 10 Cemaziyelevvel 1125'de (4 Haziran 1713) azledildi ve sonra vefat etti. (IV. 661)

Yusuf Ağa Yağlıkçı esnafından olup Hind'e ticaret için gidip 5-6 sene oturmuştur. Sâlim Efendi Hind'e elçi olunca beraber getirdi. Sâlim Efendi yolda vefat edip Yusuf Ağa 5-6 sene sefâretle orada kaldı. Sonra oğlu Emin Efendi'yi gönderip kaleme çerağ ettirdi. 1163 (1750) yılından sonra vefat etti. Oğlu sadrazam Emin Paşa'dır ki *Gülşen-i Hayâl* müellifidir. (IV. 664)

Yusuf Ağa Yeniçeridir. Yükselerek zağarcıbaşı ve sonra 1199'da (1785) kul kethüdâsı ve Cemaziyelevvel 1200'de (Mart 1786) yeniçeri ağası olup Zilka'de 1200'de (Eylül 1786) vefat etmiştir. (IV. 667)

Yusuf Ağa Giritlidir. Babası fakir olup Girit serhad ağası Süleyman Ağa'ya ahret oğlu diye kapılandırarak İstanbul'a gönderip yeniçeri ağası olduğunda mühürdar, kaymakamlığında hazinedar, sonra kethüdâ olmuştur. Bu sebepten kazanıp İsmail kasaphaşısı oldu. Sonra Gelibolu Baruthanesi nâzırı olmuştur. 1205'de (1790/ 91) vâlide sultana kethüdâ olup kardeşi Ömer Ağa'yı Esmâ Sultan'a kethüdâ etmiş ve sözü geçer olup 1221'de (1806) vâlide sultanın vefatından sonra hacca gitmiştir. O aralık Bursa'da ikametine emir gitti. 17 Rebiyülevvel 1222'de (25 Mayıs 1807) orada katledildi. Hayli'ce servet bırakıp tedbir ve tasarrufu dünya işlerine dairdi. Köşk ve benzeri şeyler yaptırdıysa da hayrâtı yoktur. Oğlu Şefik Bey'dir(→). Diğer oğulları Mustafa Bey ve Mehmed Münir Bey'dir. Münir Bey'in oğlu Ragıb Bey'dir. Kardeşi Ömer Ağa' dır ki, oğlu sudûrdan Tevfik Bey'dir. Diğer kardeşleri Ahmed Ağa ve Mustafa Ağa'dır. Mustafa Ağa 1245'de (1829/30) vefat ederek Topkapı'ya defnedildi. Yusuf Ağa'nın bir kızı Zeliha Hanım Safer 1244'de (Ağustos-Eylül 1828) vefat etmiştir ki, bunun zevci Şemseddin İsmail Efendi' dir(→). (IV. 668)

Yusuf Ağa Aslında köle olup Enderûn'a çerağ olunarak kilerci oldu. Muharrem 1234'de (Kasım 1818) kahvecibaşı ve mâbeynci oldu. Rebiyülevvel 1234'de (Ocak 1819) azledildi. (IV. 671)

Yusuf Ağa Deryâ beylerinden olup 1238'de (1822/23) Mora'da şehid olmuştur. (IV. 671)

Yusuf Ağa Yeni Cami'nin bânîyesi Hadice Turhan Vâlide Sultan'ın kardeşidir. Vefatında ruhuna kız kardeşi Sarıyer'de bir mescid yapımını ferman buyurmuştur. Sarıyer Hamamı'nı Bezzazistan kethüdâsı Hacı Mehmed Ağa yaptırmıştır. (IV. 658)

Yusuf Ağa (Deli) Cebeci Ocağı'ndan yetişip cebeci kethüdâsı olmuş ve 1118'de (1706/07) cebecibaşı olup az müddette ayrılmış ve sonra vefat eylemiştir. (IV. 659/60)

Yusuf Ağa (Hacı) Kapıcılar kethüdâsı olup 10 Rebiyülevvel 1219'da (19 Haziran 1804) vefat etmiştir. Karacaahmet'e defnedildi. (IV. 668)

Yusuf Ağa (Hacı) Kapıcıbaşı olup 1250'de (1834/35) Yenişehir'de vefat etti. Oğlu Mehmed Âkif Bey 1255'de (1839) vefat etmiştir. (IV. 673)

Yusuf Ağa (Karamanoğlu) Ali Paşa'nın oğludur. Babasının en küçük oğlu ise de babasının yaşlılığı yüzünden vilâyet işlerine bakmaktaydı. 1209'da (1794/95) Trablusgarb valiliğini babası diğer oğlu Ahmed Bey'e bırakmıştı. 8 ay sonra, yani Safer 1210' da (Ağustos-Eylül 1795) valiliği kardeşinden aldı. 1218'de (1803/04) tekrar Ahmed Bey vali olarak 1220'de (1805) bu yine Trablus valisi olmuş ve 1229'da (1814) Fizan'ı Trablus'a ekleyerek hâkimi Şeyh İdris Ekber sülâlesinden Şeyh Muhammed'i yok eylemiştir. Şa'bân 1247'de (Ocak 1832) uhdesine, Osmanlı Devleti tarafından Rumeli beylerbeyliği pâyesi ihsaniyle valiliği resmen tevcih olunmuştur. 1248'de (1832/33) istifa edince büyük oğlu Ali Bey'e vilâyet tevcih olunmuştur. 1252'de (1836/37) Trablusgarb'dan Karamanoğullarının çıkarılışında bu da çıkmış ve sonra vefat eylemiştir. Oğulları Ali Bey, Mustafa Bey, Ömer Bey, Osman Bey ve

İbrahim Bey'dir ki, zamanında yetişip Trablus'ta Girban ve Mısrata ve Hıms ve Urfele ve Zilleteyn ve kölesi Mustafa Bey de Derne mütesellimiydi. (IV. 673)

Yusuf Ağa (Kıllı) II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) şatırıdır. Topkapı'da Harbî Mescidi'ni yaptı. (IV. 652)

Yusuf Ağa (Mihter) Bosnalıdır. Vüzerâ kapı kethüdâlarından olup 1142'de (1729/30) vefat etti. Tokmaktepe'de medfundur. (IV. 663)

Yusuf Ağazâde *bak.* Mücib Mehmed Bey

Yusuf Ağazâde III. Selim'in vâlidesi kethüdâsı Yusuf Ağa oğullarına denir ki, bunun kardeşi Ömer Ağa'dan bir kol gelir. Ulemâ ve ricâlden idiler. (IV. 711)

Yusuf Ahî Tokatlı Cüneyd'in oğludur. Ahmed Kırımî ve Molla Husrev'den okudu, Sahn müderris olup 902'de (1596/97) vefat etti. İstanbul'da bir mescid yapıp kitaplarını oraya vakfetti. *Hediyyetü'l-Muhtediyyîn* ve *Zahîretü'l-Ukba*'yı telif eylemiştir. (IV. 653)

Yusuf Baba Sivrihisarlıdır. Hacı Bayram Velî tarikatindendi. II. Bâyezid camiini yapınca orada ilk cuma günü huzûrunda hümâyûnlarında vazeyledi. Etkili konuşmasından dolayı üç Hristiyan Müslüman olunca padişah inam buyurup hacca gideceğinde kendisine gelmesini ferman buyurmuştur. O da emri ifa eyledikde, bir miktar altın çıkarıp "Bu benim elim emeğiyle hasıl olmuş bir helâl maldır. Bunu, Ravza-yı Mutahhare'deki kandillerin süslenmesine sarfeyleyesin. Bâyezid adlı, günahkâr ve âsî ve suçlu selâm eyledi ve kandillerin ziyneti için hediye yoluyla gönderdiği helâl malı kabul buyurmak bâbında tarazzu eyledi diyesin" diye ifade buyurdular. Şeyh, hacc ve görevi yerine getirdikten sonra bir yıl orada kaldı ve nazmen Hacer-i Esved'e bir kitap yazdı ki, evvelden nazma iktidarı yoktu. Dönüşte manevî işaret ile Kubbe-i Saâdet haricindeki a'sâyı aldı. Üç parça ederek bir parçasını Emir Sultan ve bir parçasını Ankara'daki Hacı Bayram Velî ve bir parçasını da başka bir şeyh türbesine koydu. 919'da (1513) İstanbul'da vefat edip Eyüp'de, türbe kapısı avlusunun ardında defnedildi. (IV. 653)

Yusuf Bâlî Molla Yegân'ın oğludur. Müderrisdi. II. Murad devri (1421-1451) ulemâsındandır. *Telvîh*'e hâşiye yazdı. (IV. 652)

Yusuf Bey Sadrazam Sarı Süleyman Paşa'nın oğludur. 1107'de (1695/96) mîrialem ve 1109'da (1697/98) kapıcıbaşı, 1112'de (1700/01) mîrahûr-ı evvel ve sonra sadâret kethüdâsı olup ayrıldı. Sonra çavuşbaşı olup Şevvâl 1117'de (Ocak-Şubat 1706) azledildi. Ardından vefat eylemiştir. (IV. 659)

Yusuf Bey Tırhalalıdır. Yenişehir muhassılı olup 1126'da (1714) vefat eyledi. Seyitahmetderesi'nde medfundur. (IV. 661)

Yusuf Bey Sadrazam Yeğen Mehmed Paşa'nın oğludur. 1196'da (1782) babasının sadâretinde kapıcılar kethüdâsı olup babasının azlinin ardından ayrılmış ve sonra vefat etmiştir. (IV. 667)

Yusuf Bey Tırhalalıdır. Kalemden yetişip hâcegândan olmuş ve 1200'de (1786) Kefe mukataacısı olmuştur. (IV. 667)

Yusuf Bey Hacı Ahmed Paşa'nın sülâlesinden olup hâcegândan olmuş-

tur. 1236'da (1821) Haremeyn mukataacısı olmuştu. Sonra başka görevlerde bulunup bu senelerde (1830'ların başı) vefat etti. (IV. 673)

Yusuf Cemil Efendi Ahıskalı Abdullah Bey'in sülâlesindendi. İstanbul'da kapı çukadarı, sonra kapı kethüdâsı oldu. Devlet büyüklerine yakınlaşıp ûlâ sınıf-ı evveli kadar da oldu. Rebiyülevvel 1297'de (Şubat-Mart 1880) Anadoluhisarı'ndaki kasrında oturmakta iken vefat etti. Anadoluhisarı'nda medfundur. Oğlu Âlî Bey'dir. (IV. 675)

Yusuf Dayı 13 Receb 1009'da (18 Ocak 1601) Tunus beyi oldu. 27 Receb 1047'de (15 Aralık 1637) vefat etti. (IV. 655)

Yusuf Dede Ahmed Dede'nin oğludur. 1185'de (1771/72) babasının yerine Beşiktaş Mevlevîhanesi şeyhi oldu. 12 Cemaziyelevvel 1232'de (30 Mart 1817) vefat etti. Hattat, zâhid ve fâzıldı. *Mesnevî*'ye Arapça şerh yazdı. (IV. 669/70)

Yusuf Efendi Bağdad kadısı olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eyledi. Oğlu nakib Hasan Efendi'dir. (IV. 654)

Yusuf Efendi 1086'da (1675) Emir Buharî Mescidi şeyhi olup 1100'de (1688/89) vefat eylemiştir. (IV. 658)

Yusuf Efendi Sudûrdan Abdülbâkî Ârif Efendi'nin oğlu ve müderris olup ve Rebiyülevvel 1124'de (Nisan 1712) vefat eylemiştir. (IV. 660)

Yusuf Efendi Beyazîzâde Ahmed Efendi'nin(→) (v. 1098/1687) damadıdır. Müderris iken 10 Zilka'de 1126'da (17 Kasım 1714) vefat eylemiştir. (I. 225)

Yusuf Efendi Gürcüdür. Müderris olup Cemaziyelâhir 1129'da (Mayıs-Haziran 1717) vefat etmiştir. (IV. 662)

Yusuf Efendi Karahisar-ı Şarkîlidir. Selâtîn camilerinde vâiz olmuştu. 1143'de (1730/31) vefat edip Topkapı'ya defnedildi. (IV. 663)

Yusuf Efendi Kaymak Mustafa Paşa'nın adamı olup o sayede müderris, Belgrad ve Diyarbekir mollası olarak 22 Receb 1143'de (31 Ocak 1731) vefat etti. (IV. 663)

Yusuf Efendi Müderris, Bağdad mollası olup 1146'da (1733/34) vefat etmiştir. (IV. 663)

Yusuf Efendi Edirne'de Cuma vâizi ve Hilâlî Tekkesi şeyhi olup 4. yılında 1150 (1737/38) tarihinde vefat etti. (IV. 664)

Yusuf Efendi Tarsusludur. Müderris olup 1155'de (1742) vefat etti. Miskinler'de medfundur. (IV. 664)

Yusuf Efendi Şeyh-i kurrâ ve müfessir olup Fâtih Camii müderrisi olmuştur. 1163'de (1750) vefat edip Topkapı'ya defnedilmiştir. (IV. 665)

Yusuf Efendi Arapgirlidir. Müderris olup 1174'de (1760/61) vefat etti. Fâzıldı. (IV. 665)

Yusuf Efendi Bâhir Mustafa Paşa'nın hazine kâtipliğinden dolayı Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) hâcegândan oldu ve divanî mansıpların sınıf-ı sâlis menâsıbını devrederek mansıp sahiplerinden yardım istemesi ve ma'zuliyetinde uşaksız gezmesi gibi halleri ve nihayet 1198'de (1784) sadârete arzuhal takdim eylemesi rütbesinin alınmasına ve bir miktar ulûfe ile Bursa'ya define sebep oldu. Orada vefat etmiştir. (IV. 666)

Yusuf Efendi İskiliplidir. Süleymaniye Camii vâizi olup Cemaziyelevvel 1199'da (Mart-Nisan 1785) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. (IV. 666)

Yusuf Efendi Kalemden yetişerek küçük evkaf muhasebecisi olup 1199'da (1785) sergi nâzırı oldu ve sonra vefat etti. (IV. 667)

Yusuf Efendi Şah Sultan'ın adamlarından olup 1203'de (1788/89) ona kethüdâ olmuştur. 1207'de (1791/92) vefat eyledi. Sultan Bâyezid Mezarlığı'na defnedildi. (IV. 667)

Yusuf Efendi Müderris ve Eyüp mollası oldu. 1218'de (1803/04) vefat eylemiştir. (IV. 668)

Yusuf Efendi Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Tekkesi şeyhi olup 1230'da (1815) vefat etti. (IV. 669)

Yusuf Efendi Arapgirlidir. Dersiâm ve müderris olup 1274'de (1857/58) vefat etmiştir. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 674)

Yusuf Efendi Harputludur. Müderris ve Medine'de Mahmudiye müderrisi olmuştur. 1292'de (1875) yaşlı olarak vefat eylemiştir. Talebesine üç defa izin vermiş âlim bir zat idi. (IV. 675)

Yusuf Efendi Tebrizlidir. Tarik-i Ni'metullah'a girip Hicaz'a gitti ve 1265'de (1849) İstanbul'a geldi. Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat eylemiştir. Şairdir. (IV. 675)

Yusuf Efendi Babası Lâleli Camii imamı ve Kâğıthane Camii hatibi Arnavut Abbas Efendi'dir. 28 Cemaziyelâhir 1264'de (1 Haziran 1848) İstanbul'da doğmuştur. Hâfız olup sesi güzel olduğundan babasının vefatında Lâleli Camii'ne imam olmuştu. 11 Şa'bân 1293'de (1 Eylül 1876) birden imam-ı evvel-i şehriyâri ve müderris olup mevleviyet, İstanbul, Anadolu ve Rumeli pâyelerini kazanarak Ramazan 1310'da (Mart-Nisan 1893) vefat eylemiş ve Yahyâ Efendi Tekkesi'ne defnedilmiştir. Güzel ses ve güzel ahlâk sâhibi edip bir zat idi. (IV. 676)

Yusuf Efendi (Bıdık Çelebi) Küçük Lutfîzâde Mehmed Neylî Efendi'nin(→) oğludur. I. Ahmed devrinde (1603-1617) Biga kadısı iken vefat etmiştir. Şairdir. (IV. 1307

Yusuf Efendi (Bina Emini) Hammamîzâde zaim Abdullah Efendi'nin oğlu olup 1120'de (1708) doğdu. Âmedî Süleyman Efendi'nin kardeşi olduğundan Damad İbrahim Paşa'ya iç çukadar oldu. Sonra Şehlâ Ahmed Paşa'nın sadâretinde hâcegândan olup tophane nâzırı, 1158'de (1743) şehremini, sonra başmuhasebeci, 1166'da (1753) ve 1168'de (1755) iki kere ruznâme-i evvel, Cemaziyelevvel 1168'de (Mart-Nisan 1755) sadâret kethüdâsı olup azilden sonra Şevvâl 1171'de (Haziran 1758) Edirne Sarayı'nın tamirine memur oldu. 1174'de (1760/61) ve 1176'da (1762/63) iki kere ruznâme-i evvel ve sonra başka görevlerde bulunup 1184'de (1770/71) tersane emini oldu. Azilden sonra 8 Muharrem 1189'da (11 Mart 1775) vefat eyledi. Cağaloğlu'nda yaptırdığı mektebin sahasına defnedildi. Oğulları Said Efendi ve Şefik Efendi yanında medfundurlar. Üç seneden fazla müzmin hastalıktan yatağa esir olmuştu. Güzel hal sâhibi ve işlerinde başarılıydı. Nice bina ve kasırların bina emini olup Lâleli Camii de bu zatın eminliğiyle inşa edildi. (IV. 666)

Yusuf Efendi (Demircikulu) (Hacı) Tophane'de demirci ustalarından

birinin kölesidir. Hattat Ahmed Karahisarî'nin yolunda meşhur bir hattat olup 1020'de (1611) vefat etti. Karabaş Camii kabristanında medfundur. Sultan Ahmed Camii'ndeki celî yazıları yazmıştır. (IV. 654)

Yusuf Efendi (Evliya) (Hekimbaşızâde) Nuh Efendi'nin oğludur. Paşmakçızâde Abdullah Efendi'ye damad oldu. Müderris, İzmir, Edirne mollası olup sonra Mekke pâyesi verildi. 1149'da (1736/37) vefat edip Kocamustafapaşa'ya defnedildi. Oğlu Abdullah Bey'e amcası Ali Paşa'nın kızını nikâhlamış ise de zifaf öncesi 1146'da (1733/34) vefat eylemiştir. Oğlu Zeynelâbidîn Efendi'ye "Evliyazâde" dendi. (IV. 663/64)

Yusuf Efendi (Fenârîzâde) Mehmed Şah Efendi'nin ikinci oğludur. Müderris ve kadı oldu. Eyüp kadısı iken 970'de (1562/63) vefat etti. Çatalçeşme Mescidi'ni yaptı. Oğlu Mehmed Efendi'dir(→). (IV. 654)

Yusuf Efendi (Hacı) Maden kalemi kâtiplerinden olup ordu çıkışında, Muharrem 1149'da (Mayıs-Haziran 1736) başhalife iken rikâbda birden defterdar-ı şıkk-ı evvel vekili oldu. Muharrem 1151'de (Nisan-Mayıs 1738) asâleten defterdar olarak orduya gönderildi. Muharrem 1152'de (Nisan 1739) azledildi. Şevvâl 1152'de (Ocak 1740) ruznâme-i evvel, 15 Receb 1154'de (26 Eylül 1741) ikinci defa başdefterdar olup hacca gitti. Rebiyülâhir 1155'de (Haziran 1742) azlolunup Şevvâl 1156'da (Kasım-Aralık 1743) tevkîî oldu. 4 Zilka'de 1156'da (20 Aralık 1743) üçüncü defa başdefterdar oldu. 7 Cemaziyelâhir 1159'da (27 Haziran 1746) tersane emini olup 22 Zilhicce 1159'da (5 Ocak 1747) sadâret kethüdâsı oldu. 15 Safer 1162'de (4 Şubat 1749) vefat etti. Hastalığında vazifesini terk etmeyip gayretle meşgul olmuştu. Vefat belirtileri görülünce vefat edeceği gece tahtırevan ile evine gönderildi ve sabaha çıkmadı. Derviş-huylu, mutekid, evrad ve ezkâra müdavim, işrak ve teheccüdde kaim, sâlih ve tarikata mensuptu. Kasımpaşa'da Hüsâmeddin Uşşakî'nin evini yıkarak mescid yapmış ve orayı suya kandırmıştır. Üsküdar'da, Karacaahmet'e defnedildi. Damadı ricâlden Ahmed Efendi'dir. (IV. 664/65)

Yusuf Efendi (Hacı) Müderris olup 1198'de (1784) vefat etti ve Seyitahmetderesi'ne defnedildi. (IV. 666)

Yusuf Efendi (Hacı) Sadâret mektubî hulefâsından Harputlu Ahmed Efendi'nin oğlu olup 1179'da (1765/66) Kal'a-i Sultaniye'de doğdu. 1191'de (1777) mektubî-i defterîye girip birkaç defa mektupçu ve arabacılar kâtibi olup Mısır seferine gidip geldikten sonra 1223'de (1808) mevkufatçı olmuştur. Bir-iki defa ikamete memur edilip cezalandırılmış ve yine devlet hizmetinde istihdam edilip Receb 1237'de (Nisan 1822) defterdar-ı şıkk-ı evvel olmuştur. Sene sonunda tophane nâzırı, 1238'de (1822/23) azledilerek bir-iki ay sonra zahire nâzırı, Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) nişancı ve 1242'de (1826/27) ilk evkaf nâzırı olmuştur. 1245'de (1829/30) o hizmette vefat eyledi. Bostan İskelesi'nde medfundur. İşe elverişliydi. (IV. 672/73)

Yusuf Efendi (Hacı) Akşehirlidir. Müderris, Sofya mollası ve Üsküdar pâyesi olarak bu senelerde (1840'lar) vefat etti. (IV. 674)

Yusuf Efendi (Hacı) İsmail Efendi'nin oğludur. Katar şeyhlerinden olup

yükselerek Ayasofya vâizi oldu. 26 Zilhicce 1264'de (23 Kasım 1848) vefat etti. Eyüp'de, türbe ardında medfundur. Yaşlı, müttakî, âlimdi. (IV. 674)

Yusuf Efendi (Hâfız) Konya'da 1014'de (1605/06) doğmuştur. İstanbul'a gelip Enderûn'da terbiye edilip çıkışında Mevlevî ve sonra Galata Mevlevîhanesi neyzenbaşısı ve Beşiktaş Mevlevîhanesi şeyhi Hasan Dede'ye damad oldu. Zilka'de 1080'de (Mart-Nisan 1670) vefat etmiştir. Üç dilde şairdir. Farsça olarak 10 bin beyitli *Ravzatü'n-Nûr* adında bir eser yazmıştır. (IV. 657/58)

Yusuf Efendi (Hâfız) Gürcüdür. Kara İbrahim Paşa'nın azadlısı olup müderris, Erzurum, Bosna mollası oldu 1128'de (1716) vefat etmiştir. Sâlih bir pîrdi. (IV. 662)

1692

Yusuf Efendi (Hâfız) Bosnalı Hâfız Osman Ağa'nın(→) oğludur. Enderûn'da yazıcı olup çıktıktan sonra 1243'de (1827/28) vefat etti. Selimiye'ye defnedildi. (III. 440)

Yusuf Efendi (Handanzâde) Abdülbâkî Efendi'nin kardeşi olup 1145'de (1732/33) Kudüs mollası oldu. Daha sonra vefat etti. (IV. 663; III. 298)

Yusuf Efendi (Karabağî) Ayntablıdır. Müderris ve Medine mollası olup Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) vefat etti. Çokça *Karabağî* okutmasından dolayı Minkarîzâde böyle lâkap takmıştır. (IV. 659)

Yusuf Efendi (Kâtib) Diyarbekirlidir. Müderris olup 1123'de (1711) vefat etti. (IV. 660)

Yusuf Efendi (Kel) Âlâiyelidir. Maliyeden yetişerek kasapbaşı, 1097'de (1686) cebecibaşı, sonra Haleb muhassılı, Receb 1101'de (Nisan 1690) defterdar-ı şıkk-ı evvel olup Şa'bân'da (Mayıs 1690) azledildi. 1105'de (1693/94) başmuhasebeci oldu. 1106'da (1694/95) azledilip tutuklandı. Bırakıldıktan sonra o sene darbhane emini ve 1107'de (1695/96) tersane emini olmuştur. Şa'bân 1108'de (Şubat-Mart 1697) katledildi. Şöhret sâhibiydi. (IV. 659)

Yusuf Efendi (Kesedar) Pazarcık'da Göynüklüdür. Reisülküttab hazinedarlığından yetişerek 15 sene kadar riyâset kesedarı oldu. Sonra piyade mukabelecisi ve cizye başbaki kulu, Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) başbaki kulu, Haremeyn muhasebecisi ve masraf-ı şehriyârî olup Cemaziyelevvel 1185'de (Ağustos-Eylül 1771) orduda hastalanarak ayrılışında Babadağı'na yakın vefat etti. Oraya götürülüp defnedildi. Oğlu Mehmed Efendi'dir. (IV. 665)

Yusuf Efendi (Kirmastî) Hüseyin'in oğludur. Hocazâde'nin şâkirdi olup Salın müderrisi, sonra Bursa kadısı ve buradan İstanbul kadısı oldu. 900'de (1495) vefat eylemiştir. Fâtih'de yaptırdığı medrese ve mektebi kabrine defnedilmiştir. *Mutavvel*'e hâşiye ve *Vikâye*'ye şerh yazdı. Torunu mevâlîden Hüseyin Efendi'dir. (IV. 653)

Yusuf Efendi (Madrub) Kütahyalıdır. Müderris, Bağdad mollası oldu. Şevvâl 1121'de (Aralık 1709) vefat etti. 1110'da (1698/99) İstanbul ağası Yekçeşm Mehmed Ağa'dan savaş yardımı istemeye memuriyetinde adamlarıyla beraber hane hademesinden ağanın emriyle sopa yiyerek yaralandığından "Madrub" adını almıştır. Oğlu Ali Efendi(→) "Madrub-

zâde'likle meşhur oldu. Oğlu Mehmed Emin Vâsık Efendi'dir(→). Bunun oğlu Abdülhamid Erşed Efendi'dir(→). Diğer oğlu Mehmed Aziz Re'fet Efendi'dir(→). (IV. 660)

Yusuf Efendi (Mantıkî) Katar şeyhlerinden olup Cemaziyelevvel 1196'da (Nisan-Mayıs 1782) vefat eyledi. Topkapı'da defnedildi. (IV. 666)

Yusuf Efendi (Mürta'iş) Şeyh Ahmed Efendi'nin oğludur. Müderris ve Sakız mollası olup 1131'de (1719) vefat eyledi. Ra'şe (titreme) getirmekle bu nâmı aldı. (IV. 662/63)

Yusuf Efendi (Saydî) Sinop müftüsü Şeyh Mehmed b. İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris ve molla olup Cemaziyelâhir 1108'de (Ocak 1697) İstanbul pâyesi oldu. Cemaziyelevvel 1111'de (Kasım 1699) vefat eyledi. Emir Buharî'de medfundur. IV. Mehmed ile avlarda bulunması böyle lâkaplanmasına sebep olmuştur. Mutekid bir pîrdi. (IV. 659)

Yusuf Efendi (Seyyid) Şeyhülislâm İbrahim Efendi'nin adamı olup müderris ve molla oldu. Şa'bân 1228'de (Ağustos 1813) Bursa mollası olup sonra vefat eylemiştir. (IV. 669)

Yusuf Efendi (Seyyid) Şeyhülislâm İbrahim Efendi'nin kardeşinin oğludur. 1188'de (1774) müderris olup 1217'de (1802/03) Üsküdar mollası ve 1225'de (1810) Bursa mollası ve Muharrem 1228'de (Ocak 1813) Mekke pâyesi, 1232'de (1817) İstanbul pâyesi, 1237'de (1821/22) Anadolu pâyesi olup Rebiyülâhir 1240'da (Aralık 1824) bilfiil Anadolu kazaskeri oldu. 14 Zilhicce 1240'da (30 Temmuz 1825) vefat eylemiştir. (IV. 671)

Yusuf Efendi (Seyyid) (İlmîzâde) Kudüslüdür. Müderris, 1255'de (1839) Maraş ve 1269'da (1852/53) Erzurum mollası olup sonra vefat etti. (IV. 674)

Yusuf Efendi (Süzekçi) Bu seneler (1680'ler) ricâlindendir. Ketenkapısı Mescidi'nin bânîsidir. (IV. 658)

Yusuf Efendi (Şeyh) Edirne'de haslar kadısı olup Ramazan 1220'de (Aralık 1805) vefat etmiştir. Eğrikapı'da medfundur. (IV. 668)

Yusuf Efendi (Şeyh Sinan) Hamidlidir. Bursa'da müderris iken 901'de (1495/96) vefat etti. *Akaid-i Teftazânî*'ye haşiye yazdı. (IV. 653)

Yusuf Efendi (Şeyh Yusufzâde) Tahsille 1183'de (1769/70) müderris, 1216'da (1801/02) Selânik mollası, 1227'de (1812) Edirne mollası, 1231'de (1816) Mekke mollası, 1238'de (1822/23) İstanbul pâyesi, 1242'de (1826/27) Anadolu pâyesi olup 1244'de (1828/29) vefat eyledi. Fâtih civarında medfundur. Âlimdi. Oğlu sudûrdan Halid Efendi'dir. (IV. 672)

Yusuf Efendi (Şikârî) Gürcüdür. Müderris olup Cemaziyelâhir 1111'de (Aralık 1699) vefat etmiştir. Oğlu mevâlîden Mehmed Efendi'dir. (IV. 659)

Yusuf Efendi (Yusufzâde) Müderris, molla, Mekke pâyesi olmuştur. Cemaziyelâhir 1178'de (Aralık 1764) İstanbul kadısı olup senesinde ayrıldı. 17 Ramazan 1180'de (16 Şubat 1767) vefat eyledi. Eğrikapı'da medfundur. Kardeşleri mevâlîden Ahmed Efendi ve Said Efendi'dir. (IV. 665)

Yusuf Efendizâde *bak.* Ahmed Efendi

Yusuf Fakih II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) ricâlindendir. Ca'fer Camii'ni ilk yapandır. (IV. 653)

Yusuf Hüsnî Efendi Maliyeden yetişip Belgrad defterdarı oldu. Hırs ve ta-

ma'ından dolayı hizmetinde gevşek davranıp Şa'bân 1202'de (Mayıs 1788) boğularak vefat etti ve Bâlî Efendi Türbesi'ne defnedildi. (IV. 667)

Yusuf Muhlis Paşa Sirozlu İsmail Bey'in oğludur. Muharrem 1233'de (Kasım-Aralık 1817) vezirlikle Ağrıboz ve Karlıili muhâfızı olup Safer 1237'de (Kasım 1821) Saruhan ve 1242'de (1826/27) Haleb valisi oldu. 1243'de (1827/28) ayrılarak muharebeye memur olup Varna muhâfızı olup 1244'de (1828/29) Varna'nın tesliminde Rusya'ya esir oldu. Zilhicce 1245'de (Haziran 1830) esirlikten kurtularak dönüşünde hacca gitme niyetinde bulunduysa da padişahın affına mazhar olarak İstanbul'a getirildi. Rebiyülevvel 1257'de (Nisan-Mayıs 1841) Aydın ve ardından Rumeli valisi oldu. 1258'de (1842) azlolunup 1259'da (1843) vefat eyledi. Nüfuzlu ve şairdi. (IV. 673/74)

Yusuf Nizameddin Efendi Bandırmalıdır. Halvetî şeyhlerinden olup İnadiye'deki evini tekkeye çevirip âyin icra eyledi. Bir müddet sonra Şehlâ Ahmed Paşa yeniledi. 1179 (1765/66) tarihlerinde vefat etti. Yerine oğlu Hâşim Mehmed Efendi şeyh olup büyüğü Selâmî Efendi Tekkesi'ne şeyh oldu. Oğlu Enis Efendi "Bandırmalızâde" olup şair ve şeyh olarak I. Abdülhamid devrinde (1774-1789) vefat etmiştir. Yerine ortanca oğlu Hâşim Mehmed Efendi geçip sonra halifesi Bâyezidzâde Mehmed Dede şeyh oldu. 5 Receb 1223'de (27 Ağustos 1808) vefat etmiştir. Sonra diğer Hâşim Efendi şeyh olup vefatında yerine Abdullah Efendi şeyh olup 1264'de (1848) vefat eyledi. Bunlar İnadiye'ye defnedildiler. Bandırmalızâde hulefâsından Muhtar Efendi 10 Muharrem 1279'da (8 Temmuz 1862) vefat ederek Haydarpaşa'ya defnedilmiştir. Halvetî şeyhlerinden Hâmid Efendi 1139'da (1726/27) vefat ederek İnadiye'ye defnedilmiştir. Yusuf Efendi'nin şeyhi olmalıdır. (IV. 664)

Yusuf Paşa Anadoluludur. Üveyszâde Mehmed Paşa'nın kethüdâsıdır. Efendisinin Aydın muhassıllığında vefatında Aydın'a mutasarrıf olup mal biriktirdi. Avutmak için beylerbeyilik verilmiş ve Anadolu serdârı maiyetine gelmesi emrolunmuştur. Harbe gitmemekle 1018'de (1609/10) idam edilmiştir. (IV. 654)

Yusuf Paşa Bursalı olup Mehmed Paşa'nın hısmıdır. Enderûn'dan yetişerek 1029'da (1620) yeniçeri ağası ve 1030'da (1621) Rumeli beylerbeyi olup Lehistan harbinde bulundu. Sonra Bağdad valisi olup 1032'de (1623) Bekir Subaşı zorbalığında şehiden vefat eyledi. (IV. 655)

Yusuf Paşa Sarayda yetişerek doğancıbaşı olup padişahın ilgisine mazhar oldu. Zilka'de 1073'de (Haziran 1663) saraydan çıkarılıp kapıcılar kethüdâsı oldu. 1074'de (1663/64) Ankara beylerbeyi olup giderken Baba kasabasında katledildi. (IV. 657)

Yusuf Paşa Enderûn'da yetişerek silahdar-ı şehriyârî oldu. 1056'da (1646) Şam beylerbeyi olup 1057'de (1647) azledildi. 1059'da (1649) Cezâyir beylerbeyi olup yerliler dağlara kaçmaya mecbur eyledi. Sonra gözden düştü. Bir aralık Haleb valisi, 1073'de (1662/63) Anadolu valisi ve 1074'de (1663/64) Kudüs valisi oldu. 1075'de (1664/65) orada vefat etmiştir. (IV. 657)

Yusuf Paşa Enderûn'da yetişerek iç doğancıbaşı oldu. Safer 1062'de (Ocak-Şubat 1652) kubbenişîn olup vezirlik ihsan buyurulmuştur. Şa'bân 1062'de (Temmuz 1652) Ken'an Paşa'nın geride kalan eşi Âtike Sultan nikâhlanmıştır. Sonra Boğaz hisarı muhâfızı, 1073'de (1662/63) Tuna muhâfızı, 1074'de (1663/64) Anadolu asker sürücüsü, Rebiyülâhir 1075'de (Ekim-Kasım 1664) Edirne'de rikâb-ı hümâyûn kaymakamı ve 1077'de (1666/67) Temeşvar valisi olup Ramazan 1080'de (Ocak-Şubat 1670) vefat etti. İşe elverişli, sâdıkdı. (IV. 657)

Yusuf Paşa Ocaktan yetişerek kul kethüdâsı ve 1104'de (1692/93) yeniçeri ağası olup 1105'de (1693/94) Bursa muhâfızı oldu. 1107'de (1695/96) vefat etmiştir. (IV. 659)

Yusuf Paşa Bosnalıdır. Enderûn'da yetişip hazine-i hümâyûn kethüdâsı oldu. 1113'de (1701/02) mîrahûr-ı evvel, 1114'de (1702/03) vezirlikle Adana valisi ve Şa'bân 1115'de (Aralık 1703) Trabzon valisi oldu. Receb 1116'da (Kasım 1704) vefat eyledi. (IV. 659)

Yusuf Paşa Gürcüdür. Yeniçeri Ocağı'ndan yükselip 1114'de (1702/03) zağarcıbaşılıktan kul kethüdâsı oldu. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) azledildi. Cemaziyelâhir 1115'de (Ekim-Kasım 1703) ikinci defa kul kethüdâsı olup azilden sonra Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) üçüncü defa kul kethüdâsı oldu. Receb 1118'de (Ekim 1706) azlolunup sonra Resmo ve ardından İnebahtı beyi olup 1119'da (1707/08) Edirne'de emekli oldu. 2 Şa'bân 1122'de (26 Eylül 1710) yeniçeri ağası oldu. Cemaziyelevvel 1123'de (Haziran-Temmuz 1711) vezirlik verildi. 9 Şevvâl 1123'de (22 Ekim 1711) sadrazam oldu. 25 Zilka'de'de (24 Aralık 1712) azledilerek Rodos'a sürüldü. 1126'da (1714) vefat etti. Başı Aksaray'da çeşmesi yanında medfundur. Mektep ve çeşmesi vardır. Bahadır ise de siyasî işlere âşinâlığı azdı. Kinciydi, hatta yeniçeri halifelerinden Köse Halife ile kavgası olup ağalığında dövdü ve sadâretinde sakalını tıraş eyledi ve buna sahiplenen çekdiri paşasını prangaya bağlayarak halifeyi de taş gemisine atmış ve biçare de müteessiren vefat etmiştir. (IV. 661/62)

Yusuf Paşa Babadağlıdır. Yükselerek mîrimîran oldu. 1137'de (1724/25) Ankara ve sonra Erdebil muhâfızı olup 1140'da (1727/28) vezir rütbesiyle Tebriz valisi oldu. Muharrem 1141'de (Ağustos 1728) vefat etti. Oğlu İbrahim Bey'dir(→). (IV. 663)

Yusuf Paşa İshak Paşa'nın oğludur. İran seferlerinde bulundu ve hizmetleri görülmekle Rumeli beylerbeyi pâyesi oldu. 1145'de (1732/33) babasına Tiflis vilâyeti ve buna vezir rütbesiyle Çıldır vilâyeti verildi. Sonra babasından çok evvel vefat etti. Oğlu İbrahim Paşa'dır. (IV. 663)

Yusuf Paşa Mîrimîran rütbesiyle 1158'de (1745) İşkodra mutasarrıfı oldu. 1161'de (1748) Kars ve 1166'da (1753) Van valisi olup sonra vefat etti. (IV. 665)

Yusuf Paşa Yeniçeridir. Yükselerek 1181'de (1767/68) kul kethüdâsı olup azilden sonra sekbanbaşı olup sonra 1185'de (1771/72) vezirlik ihsan olundu. Orduda görev verildi. Cemaziyelâhir 1188'de (Ağustos 1774) Çalıkkavak derbendinde iken düşman basıp yaraladı. Ardından vefat eyledi. (IV. 666)

Yusuf Paşa Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup Şevvâl 1210'da (Nisan 1796) Trabzon beylerbeyi oldu. 1212'de (1797/98) Sultanönü valisi olup sonra vefat etmiştir. (IV. 668)

Yusuf Paşa Tersaneden yetişerek paşalıkla Rodos mutasarrıfı, 1238'de (1822/23) Kıbrıs mutasarrıfı ve sonra mîrimîran oldu. Sonra vefat etti. (IV. 672)

Yusuf Paşa Dramalı Mahmud Paşa'nın delilbaşısı olup 1239'da (1823/24) mîrimîranlıkla Çorum mutasarrıfı oldu. Sonra vefat etti. (IV. 672)

Yusuf Paşa Gürcüdür. Sadâret silahdarı olup 1244'de (1828/29) mîrimîran oldu. Sancakları devrederek 1259'da (1843) Maraş mutasarrıfı olup 1261'de (1845) azledildi. 5 Zilka'de 1262'de (25 Ekim 1846) Maraş valisi oldu. Zilhicce 1263'de (Kasım 1847) azledildi. Receb 1265'de (Mayıs-Haziran 1849) Harput valisi olup Şevvâl 1266'da (Ağustos 1850) vefat etti. Oğlu Reji komiseri rütbe-i bâlâ ricâlinden Nurî Bey'dir. (IV. 674)

Yusuf Paşa Karslıdır. Kapıcıbaşı ve tahrir-i emvâl memuru oldu. 1238'de (1822/23) Sakız muhassılı olup ardından mîrimîran olmuştur. Sonra İzmir muhassılı, 1245'de (1829/30) yine Sakız muhassılı, 1247'de (1831/32) Antalya mutasarrıfı ve 1251'de (1835/36) Ankara ve Kayseri feriki oldu. 1254'de (1838) ayrıldı. Uzun müddet ayrı kaldıktan sonra 1273'de (1856/57) vefat edip Aksaray'da Olanlar Tekkesi'ne defnedildi. (IV. 674)

Yusuf Paşa Askerlikten yetişerek miralay ve hassa livâsı olmuştu. Bu senelerde (1860'lar) vefat etmiştir. (IV. 675)

Yusuf Paşa Kapıcıbaşı ve mîrimîran olup Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Harput ve Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) Musul mutasarrıfı oldu. 1280 (1863/64) yılından sonra vefat eylemiştir. (IV. 675)

Yusuf Paşa (Azmzâde) Mehmed Paşa'nın oğlu veya kardeşidir. Mîrimîran rütbesiyle Trablusşam mutasarrıfı ve cerde başbuğu olmuştur. Rebiyülevvel 1195'de (Mart 1781) vezirlikle Haleb valisi olup 1200'de (1786) Adana'da Küçükalioğlu gailesini defe memur olarak 1201'de (1786/87) Adana valisi oldu. Şevvâl 1201'de (Temmuz-Ağustos 1787) İçel sancağı verilip sonra vezirliği kaldırılarak İzmir'de oturdu. Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) vezirliği geri verilip Trablusşam valisi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 668)

Yusuf Paşa (Berkofçalı) Aslında Aydosludur. Gençliğinde Pasbanoğlu'na sekban, biraz sonra bölükbaşı ve sonra Berkofça â'yânı olup Pasbanoğlu'nun vefatında ona halefen Vidin Kalesi'ne girmiş ise de müteveffânın hazinedarı Molla İdris Ağa muhâfızlığa seçildiğinden geri Berkofça'ya geldi. Sonra kapıcıbaşı ve sonra mîrimîran oldu. Sonra İbrail muhâfızı olarak Receb 1236'da (Nisan 1821) vezirlikle Eflâk ve Boğdan seraskeri olup Cemaziyelevvel 1238'de (Ocak-Şubat 1823) Teke ve Hamid sancaklarıyla Mora seraskeri oldu. 14 Receb 1241'de (22 Şubat 1826) Sofya'da muhâfız iken vefat etti. Tuna'da sadâkat ve hamiyet gösterdiyse de Mora tarafında zorluklardan ve imkânsızlıklardan dolayı başarılı olamadı. (IV. 671/72)

Yusuf Paşa (Cadı) (Kutucu) Yeniçeridir. 1090'da (1685) kul kethüdâsı

olup Budin muhâfazasına gönderilmiştir. 1099'da (1688) Cidde paşası oldu. Receb 1099'da (Mayıs 1688) Mekke'den döndüğü sırada yok edildi. (IV. 658)

Yusuf Paşa (Çelebi) Çerkesdir. II. Ahmed'in hasekisi sultana kethüdâ oldu. 1103'de (1691/92) kapıcılar kethüdâsı ve Receb 1106'da (Şubat-Mart 1695) vezirlikle yeniçeri ağası olup Şevvâl 1106'da (Mayıs-Haziran 1695) Saruhan ve Hüdâvendigâr sancaklarıyla Babadağı muhâfızı oldu. 1108'de (1696/97) Özi seraskeri ve 1110'da (1698/99) Özi valisi oldu. 1118'de (1706/07) Silistre eyaleti ilâveten ihsan olunmuştur. Kırım hanının çekememezliği yanında sadrazamlar da rakip gördüklerinden, Ramazan 1122'de (Kasım 1710) azledilerek Kılburun kalesinde ikamet ve tutuklandı. 1123'de (1711) Şehrizor sancağı verilip giderken Tosya'da vefat eyledi. Liyâkat ve yiğitlik sâhibi, gayretli, sâdık ve sadâkate lâyıktı. Oğlu Ahmed Paşa'dır. (IV. 660)

Yusuf Paşa (Çetrefilzâde) Hüseyin Paşa'nın oğludur. Ümerâdan olup Niğbolu beyi olmuştu. 1104'de (1692/93) Özi beylerbeyi, 1106'da (1694/95) Van, sonra Adana, 1108'de (1696/97) Sivas, 1109'da (1697/98) Temeşvar, 1111'de (1699/1700) Musul, sonra Trablusşam valisi olmuştur. 1113'de (1701/02) vezirlikle Haleb, 1115'de (1703/04) Musul, 1118'de (1706/07) Şehrizor, 1121'de (1709/10) Musul, 1123'de (1711) yine Şehrizor, senenin sonunda Rakka ve 1125'de (1713) Erzurum valisi olup 1126'da (1714) azledilmiştir. 1128'de (1716) İstanbul kaymakamı, Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) Van ve Maraş ve 1132'de (1720) Erzurum valisi oldu. 1133'de (1721) Ahıska'da oturmak üzere emekli oldu. 1137'de (1724/25) vefat etmiştir. İdareye kadir, akıllıydı. (IV. 663)

Yusuf Paşa (Deli) Arnavutdur. Avlonya beyi olup Abaza Mehmed Paşa'nın başkaldırmasında Kars muhâfızı bulunarak güzelce müdafaa ile onu yaklaştırmadı ve bu sebebden serdâr-ı ekremin gözüne girerek mîrimîran oldu. 1038'de (1628/29) Rumeli beylerbeyi olup azilden sonra 1042'de (1632/33) Şam valisi oldu. 1043'de (1633/34) kötü halinden dolayı katledildi. Gayet yakışıklı, güzel ve cesur olup ancak mülk idaresinde iktidarı azdı. (IV. 655)

Yusuf Paşa (Emir Gûneoğlu) İran devletinin Revan valisi iken Osmanlı Devleti'ne sığınmıştır. 1044'de (1634/35) vezir rütbesiyle Haleb valisi oldu. Sonra kethüdâsı Murad Paşa'yı sığınmama sebep oldun diyerek yok etmesinden dolayı azledilmiş ve İstanbul'a getirilip adıyla anılan yerde (Emirgân'da) bir bahçe kurarak burada oturmuştur. 1051'de (1641/42) katledildi. Mîrgûn (Emirgân) köyü adıyla anılır oldu. (IV. 655)

Yusuf Paşa (Eski) Ümerâdan olup uzun yıllar Kıbrıs ve sonra 1047'de (1637/38) Kefe beylerbeyi oldu. Sultan İbrahim devri (1640-1648) ortalarında vefat eyledi. Tedbirli, sâdıkdı. (IV. 656)

Yusuf Paşa (Genç) Millü aşiretinden olup gençliğinde Şam'da delilbaşı Molla İsmail'in yanında yetişti. Azmzâde Abdullah Paşa hacca giderken onu müsellim tayin eyledi. Cesaretiyle Vehhabîlerin tepelenmesi için 12 Receb 1222'de (15 Eylül 1807) vezir-

likle Şam valisi ve hac emiri oldu. 1225'de (1810) bir işe muvaffak olamadığından firar etti. Zilka'de 1231'de (Ekim 1816) vefat etti. Valiliğinde hazinedarı Selim Bey'e kapıcıbaşılık verilmiştir. (IV. 669)

Yusuf Paşa (Hadım) Saray hadımlarından olup 1007'de (1598/99) Van beylerbeyi oldu. 1016'da (1607/08) Üsküdar muhâfızı olup sonra vezirlikle kubbenişîn oldu. Ramazan 1023'de (Ekim 1614) vefat etti. Hizmet ehliydi. (IV. 655)

Yusuf Paşa (Kadid) Enderûn'dan yetişme olup 1121'de (1709) silahdar-ı şehriyârî olup Baltacı Mehmed Paşa'ya ikinci defa mühr-i hümâyûnu ulaştırmaya memuriyetinden sonra ayrıldı. Receb 1127'de (Temmuz 1715) mîrimîranlıkla Balıkesir mutasarrıfı ve Şa'bân 1128'de (Temmuz-Ağustos 1716) Trablusgarb valisi olmuş, 1129'da (1717) rütbesi alındıktan sonra vefat etmiştir. (IV. 662)

Yusuf Paşa (Kalavun) Maliyeden yetişip Hoca Ömer Efendi'ye intisapla ilerleyip 1028'de (1619) şıkk-ı evvel defterdarı ve vezir oldu. 1029'da (1620) azledilip 1031'de (1622) Maraş valisi oldu. 1032'de (1623) Abaza Mehmed Paşa'nın başkaldırmasına katıldı. O sene Abaza bundan şüphelenip yok etti. Hayırsız biriydi. (IV. 655)

Yusuf Paşa (Koca) Enderûn'dan yetişerek 1037'de (1627/28) nişancı olarak çıkmış ve vezirlik verilmiştir. 1040'da (1630/31) ayrıldı. Sonra sancağa gönderilip 1048'de (1638/39) Bolu ve azilden sonra 1054'de (1644) Silistre valisi oldu. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) sadâret kaymakamı olup Receb 1066'da (Mayıs 1656) yine Silistre valisi oldu. Azilden sonra Malkara'ya ikamete gönderildi. 1068'de (1657/58) vefat etti. (IV. 657)

Yusuf Paşa (Koca) Gürcüdür. 1161'de (1748) efendisi olan liman reisi Hasan Kapdan bunu azad edip vefatına kadar hizmetinden ayrılmadı. Kışları Kasımpaşa'da kahvecilik edip yazları donanma ile giderek ticaret eyler ve sermaye sahipleriyle Mısır'a gidip gelirdi. 1178'de (1764/65) riyâle bulunan Cezâyirli Hasan Paşa sermaye verip ticaretini beğenmekle, kapdan-ı deryâ olduğunda kendisine hazinedar eyledi. Sonra kapıcılıkla kapı kethüdâsı olmuştur. Mâbeyn-i hümâyûna gelişi gidişi sırasında hazine-i hümâyûn vekili Osman Ağa'ya intisab peyda ederek onun himmetiyle 17 Şevvâl 1199'da (23 Ağustos 1785) vezir rütbesiyle Mora valisi olup 24 Rebiyülevvel 1200'de (25 Ocak 1786) sadrazam oldu. Bir ay geçince İstanbul'a gelip 5 Zilka'de 1201'de (19 Ağustos 1787) Rusya ve Avusturya'ya harp ilan edilmekle serdâr-ı ekrem olmuştur. 13 Ramazan 1203'de (7 Haziran 1789) orduda iken azlolunup Sivas eyaletiyle Vidin seraskeri olmuştur. 1 Rebiyülâhir 1204'de (19 Aralık 1789) kapdan-ı deryâ olduysa da yine Vidin seraskerliğinde bırakıldı. Muharrem 1205'de (Eylül-Ekim 1790) Konya valisi, 3 Safer 1205'de (12 Ekim 1790) seraskerlikten azledilmiş olarak Köstendil valisi, birkaç gün sonra Bosna valisi ve Cemaziyelâhir 1205'de (Şubat 1791) ikinci defa sadrazam oldu. 23 Cemaziyelâhir'de (27 Şubat) Şumnu'ya girdi. Seferi, sulhla sona erdirip 3 Şa'bân'da (7 Nisan 1791) İstanbul'a geldi ve 16 Ramazan'da (8 Mayıs 1792) azledilerek Anapa muhâfızı ol-

du. Şa'bân 1207'de (Mart-Nisan 1793) azledilerek ardından Cidde valisi ve Medine muhâfızı oldu. Muharrem 1215'de (Haziran 1800) vefat eyledi. Tedbirliydi. Oğulları müderrislik almıştı. Bunlardan Mahmud Bey molla ve Nazif Bey sudûrdan oldu. Büyüğü Mustafa Rızâeddin Bey'dir(→). Yusuf Paşa Fındıklı'da cami yakınındaki sebili yaptırmıştır. (IV. 667/68)

Yusuf Paşa (Kozbekçi) Bostancı Ocağı'ndan yetişip Zilhicce 1072'de (Temmuz-Ağustos 1662) bostancıbaşı, Zilka'de 1076'da (Mayıs 1666) Silistre valisi ve vezir oldu. Rebiyülevvel 1078'de (Ağustos-Eylül 1667) Fatma Sultan nikâhlanmıştır. Sonra haseki sultan muhâfızı olarak Temeşvar valisi oldu. Rebiyülevvel 1081'de (Ağustos-Eylül 1670) Yanova muhâfızı ve Zilka'de 1081'de (Mart-Nisan 1671) Erzurum valisi olup sonra kubbe veziri oldu. Zilhicce 1087'de (Şubat 1677) İstanbul kaymakamı oldu. 1088'de (1677) azledilerek Rumeli'ye asker ihrâcına memur oldu. Vidin'e varışında 1089'da (1678) vefat etmiştir. (IV. 658)

Yusuf Paşa (Musâhib) Bosnalıdır. Avratpazarı'nda oturan bölük ağası Ermeni Mustafa Ağa'nın hademelerinden olup efendisi katledildiğinde saraya alınmıştır. Eğitilip 1053'de (1643) silahdar-ı şehriyârî ve hemen ardından vezir-i sânîlikle musâhib-i padişahî oldu. Muharrem 1054'de (Mart 1644) kapdan-ı deryâ ve Girit serdârı olup Hanya'yı fetheyledi ve 1.5 yaşındaki bir sultan nişanlandı. Zilhicce 1055'de (Ocak-Şubat 1646) katledildi. Selimiye yolunda medfundur. Genç yaşına rağmen sadârete lâyık, tedbirli ve akranına üstün olup dindar ve sâlihdi. Ahmed Bey adında yetişmiş bir oğlu, vefatında yanına defnedilmiştir. (IV. 656)

Yusuf Paşa (Palabıyık) (Helvacı) Enderûn'dan yetişerek hazine-i hümâyûna kethüdâ oldu. 1103'de (1691/92) vezirlikle Sivas valisi olup Gevherhan Sultan nikâhlandı ve ardından kapdan-ı deryâ oldu. 1105'de (1693/94) Boğaz muhâfızı olup 1106'da (1694/95) İstanköy ve Sakız muhâfızı oldu. O sene Midilli Kalesi'nde tutuklandı. Kurtulduktan sonra 1109'da (1697/98) İstanbul kaymakamı olup 1110'da (1698/99) azille 1112'de (1700/01) Kandiye muhâfızı, 1114'de (1702) ikinci defa İstanbul kaymakamı, Şevvâl 1114'de (Şubat-Mart 1703) Yanova, 1116'da (1704/05) Temeşvar, 1117'de (1705/06) Diyarbekir. Ramazan 1118'de (Aralık 1706) Trabzon, sene sonunda Anadolu, 1119 (1707) başlarında Şam valisi, Rebiyülâhir 1120'de (Haziran-Temmuz 1708) Teke mutasarrıfı, Receb 1120'de (Eylül-Ekim 1708) Kıbrıs, 1121 (1709) başlarında ikinci defa Kandiye, 1122'de (1710) Hanya valisi, o sene Boğaz muhâfızı, 1123'de (1711) İstanköy ve Sakız, 1124'de (1712) Sayda valisi, 1125'de (1713) İstanbul kaymakamı, 1126'da (1714) Anadolu valisi ve o sene Azak muhâfızlığı ile Hamid mutasarrıfı olup Yenikale'ye gönderildiği sırada Azak'a geri getirilip Trabzon valisi oldu. Orada vefat eylemiştir. Tedbirli, güçlü, ârifdi. Oğulları Mehmed Bey ve Mustafa Bey'dir. (IV. 661)

Yusuf Paşa (Payzen) Frenk asıllıdır. Enderûn'dan yetişerek 990'da (1582) yeniçeri ağası ve 993'de (1585) Temeşvar ve 995'de (1587) Budin valisi

olup azilden sonra Zilka'de 998'de (Eylül 1590) Kırkçeşme'de bulunan konağında bazı hademesi elinde şehid oldu. Adamlarını çok fazla azarlar ve çok sertti. Camii vardır. (IV. 654)

Yusuf Paşa (Seyfoğlu) Maraşlı bir Türkmen ağasıdır. Uzun müddet Trablusşam beylerbeyi oldu. 1032'de (1623) bir defa azledilip Kitapçı Ömer Paşa tayin olunduysa da, o Antakya'ya nakledildi ve bu yerinde kaldı. Sultan İbrahim devrinde (1640-1648) vefat eylemiştir. Yüzü çopur, hilekârdı. Pek çok mal biriktirip defnederdi. Yaşı 100'ü geçmiştir. (IV. 656)

Yusuf Paşa (Seyyid) Enderûn'da yetişerek çukadar-ı şehriyârî oldu. Muharrem 1070'de (Eylül-Ekim 1659) Kars muhâfızlığı ile paşa oldu. 1075'de (1664/65) Van valisi oldu. Zamanında Van Kalesi yıkıldığından yeniden tamir eylemiştir. Sonra vefat etti. (IV. 657)

Yusuf Paşa (Topal) Büyük Ca'fer Paşa'nın küçük kardeşidir. Enderûn'dan yetişerek hasodadan 1105'de (1693/94) çakırcıbaşı, sonra Anadolu müfettişi olup 1108'de (1696/97) mîrimîranlıkla Rakka mutasarrıfı oldu. 1109'da (1697/98) vezirlik ihsan olunup Çerkes İbrahim Paşa'nın dul eşi Fatma Sultan nikâhlandı ve levendleri cezalandırmasına mükâfâten Kırşehir ve Amasya sancakları ilâve olundu. 1110'da (1698/99) Diyarbekir, 1111'de (1699/1700) Musul, 1113'de (1701/02) tekrar Diyarbekir, 1114'de (1702/03) Bağdad, 1115'de (1703/04) Anadolu, Muharrem 1116'da (Mayıs 1704) Erzurum ve sonra ikinci defa Rakka, 1124'de (1712) yine Anadolu, 1125'de (1713) Haleb, 1126'da (1714) hac emiri ve Şam valisi oldu. Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) orada vefat eylemiştir. İdareciliğe vâkıf, sâdık ve doğru idi. Vefatında yeğeni Genç Ahmed Paşa yerine geçmiştir. (IV. 662)

Yusuf Paşa (Uzun) Yükselerek kapıcıbaşı ve 1124'de (1712) çavuşbaşı olup Cemaziyelevvel 1127'de (Mayıs 1715) Rumeli pâyesiyle Yenişehir mübayaa memuru oldu. Sonra Konya valisi olup Cemaziyelâhir 1126'da (Haziran-Temmuz 1714) Bosna valisi olmuştur. Ramazan 1128'de (Ağustos-Eylül 1716) yok edildi. (IV. 662)

Yusuf Paşa (Yemenicizâde) Kapıcıbaşı, sonra 1205'de (1790/91) mîrimîranlıkla İçel musatarrıfı, 1207'de (1792/93) Diyarbekir valisi ve 1209'da (1794/95) Adana valisi olup 4 Şevvâl 1212'de (22 Mart 1798) vezirlik verildi. Sonra Tırhala valisi olup Zilka'de 1213'de (Nisan 1799) Edirne yani Çirmen ve 1217'de (1802/03) Silistre valisi olup sonra vezirliği kaldırılmıştır. 1221'de (1806) vezirliği geri verilip Hotin valisi olup Receb 1222'de (Eylül 1807) Akdeniz muhâfızı oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 669)

Yusuf Paşazâde *bak.* Mehmed Bey

Yusuf Paşazâde Gürcü Yusuf Paşa'nın oğullarıdır. Bunlardan şeyhülislâm ve kazasker çıkmıştır. Biri de Mustafa Hâşim Bey'dir (Koca Yusuf Paşa oğlu Mahmud Bey oğlu Ahmed Muhtar Bey oğlu) ki, adliye memurluğundan yetişerek Şûrâ-yı Devlet mülkiye dairesi azası ve Rumeli pâyesi oldu. Adı geçen paşanın kardeşi Süleyman (Ağa) Bey evlâdından âlim ve ricâ'den kişiler vardır. (IV. 712)

Yusuf Râzî Efendi Yenice-i Vardarlıdır. Müderris, Medine ve Bursa mollası oldu. 15 Şevvâl 1027'de (5 Ekim

1618) vefat etti. Şair ve âlim olup nefis kitaplar yazdı. (IV. 655)

Yusuf Rızâ Efendi (Hâfız) Enderûn'dan yetişerek serdestârî, yani sarıkçıbaşı olup sonra Şehzâde Camii tevliyetiyle çerağ edildi. Sonra Sultan Selim tevliyeti kâtibi oldu. Cemaziyelâhir 1223'de (Ağustos 1808) şehremini oldu. Azilden sonra 1227'de (1812) cizye muhasebecisi, 1230'da (1815) surre emini, sonra arpa emini, Haremeyn muhasebecisi, orada defter emini ve tekrar şehremini oldu. 15 Şa'bân 1243'de (2 Mart 1828) vefat eyledi. İnadiye'de medfundur. Oğlu Hakkı Mehmed Bey'dir(→). (IV. 672)

Yusuf Sıddîk Paşa Evrenoszâde Selim Sırrî Paşa'nın kardeşinin oğlu olup 1235 (1820) tarihinden sonra kapıcıbaşı olmuştur. Sonra mîrimîran olup 1 Şa'bân 1267'de (1 Haziran 1851) vezirlik ihsan buyurulmuştur. Safer 1268'de (Aralık 1851) Selânik valisi olup Receb 1269'da (Nisan-Mayıs 1853) ayrıldı. Safer 1276'da (Eylül 1859) orada vefat etti. (IV. 674/75)

Yusuf Sinan (Hamidî) Bursa'da müderris iken II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. *Akaid-i Teftazânî*'ye şerh yazmıştır. (IV. 652)

Yusuf Şücâeddin Balat Mescidi'ni yaptı. (IV. 653)

Yusuf Vehbî Paşa (Hacı) Aydos â'yânıdır. Kapıcıbaşı ve Dârende mütesellimi oldu. 1240'da (1824/25) Samakocuk nâzırı oldu. Fukaranın hakkına el uzatması yüzünden gözden düşüp Zilka'de 1247'de (Nisan 1832) vefat etti. (IV. 673)

Yusuf Ziyâ Efendi (Sivasîzâde) Müderris, Bosna ve Rebiyülâhir 1275'de (Kasım 1858) Trablusgarb mollası oldu. 1281'de (1864/65) Bosna mollası oldu. Sonra vefat eyledi. (IV. 675)

Yusuf Ziyâ Paşa Bâb-ı Seraskerî'den yetişerek nizâmiye mübâyaat ruznâmçecisi oldu. Ramazan 1285 sonlarında (Ocak 1869 başları) evkaf muhasebecisi, Safer 1286'da (Mayıs-Haziran 1869) nizâmiye muhasebecisi ve Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) serasker müsteşarı ve 17 Şa'bân 1288'de (1 Kasım 1871) bâlâ rütbesiyle Divan-ı Muhasebat reisi ve maliye müsteşarı, 13 Ramazan 1288'de (26 Kasım 1871) maliye nâzırı, 18 Zilhicce 1288'de (28 Şubat 1872) rüsûmat emini, 10 Rebiyülevvel 1290'da (8 Mayıs 1873) Şûrâ-yı Devlet azası, 12 Cemaziyelevvel'de (8 Temmuz) nafia reisi, Cemaziyelâhir 1290'da (Ağustos 1873) orman ve maadin nâzırı, 15 Muharrem 1291'de (4 Mart 1874) ikinci defa maliye nâzırı oldu. 11 Receb 1291'de (24 Ağustos 1874) vezirlik ihsan buyuruldu. 17 Rebiyülevvel 1293'de (8 Nisan 1876) defterhane nâzırı olup 28 Ramazan 1293'de (17 Ekim 1876) maarif nâzırı, 17 Muharrem 1294'de (1 Şubat 1877) üçüncü defa maliye nâzırı, 5 Muharrem 1295'de (9 Ocak 1878) Trabzon valisi, o sene oradan Haleb ve Diyarbekir komiseri oldu. Sonra Trabzon'a dönerek 1298'de (1881) vefat etmiştir. Zekî ve muhasebeciydi. Dârüşşafaka'nın kuruluşuna, oraya mâlen ve nakden hizmete muvaffak olmuştur. (IV. 675/76)

Yusuf Ziyâeddin Paşa (Kör) Gürcüdür. Mîrâhûr Mustafa Paşa'nın kölesi olup onun oğlu sudûrdan İbrahim Bey'in dairesinde ilim tahsiliyle Ispanakçı Mustafa Paşa'ya enderûn ağası oldu. Sonra Halil Hamid Paşa'ya intisab ederek sırasıyla silahdarı olmuştur. Vefatında irsâl-ı lihye ile

maden-i hümâyûn emini oldu. Orada iken mîrimîran ve 1207'de (1792/93) vezirlik verildi. 1208'de (1793/94) Diyarbekir ve 17 Rebiyülevvel 1209'da (12 Ekim 1794) ilâveten Erzurum valisi olup 1211'de (1796/97) ilâveten Çıldır valisi oldu. 1212'de (1797/98) talebiyle Çıldır'dan azledilerek ilâveten Trabzon valisi oldu. 8 Rebiyülevvel 1213'de (20 Ağustos 1798) sadrazam olup 15 Cemaziyelevvel'de (25 Ekim) İstanbul'a geldi. 21 Muharrem 1220'de (21 Nisan 1805) istifa ile Beylerbeyi'ndeki evine çekildi. Ardından Trabzon valisi olup Muharrem 1222'de (Mart 1807) Erzurum valisi ve Şark seraskeri oldu. 18 Receb 1222'de (21 Eylül 1807) Bağdad ve Basra valisi oldu. Bir ay sonra Konya ve sonra Haleb valisi oldu. 14 Zilka'de 1223'de (1 Ocak 1809) ikinci defa sadrazam olup Haleb'den 8 Rebiyülevvel 1224'de (23 Nisan 1809) İstanbul'a geldi. 16 Rebiyülâhir 1226'da (10 Mayıs 1811) azledilerek Dimetoka'ya sürülmüş ve sonra maden eminliği üzerinden kaldırılmıştır. Muharrem 1231'de (Aralık 1815) vezirliği tekrar verilip Ağrıboz ve Karlıili muhâfızı ve 1232'de (1817) Sakız muhâfızı olup 1234'de (1819) orada vefat etti. Sakız'da Şeyh İlyas Türbesi'nde medfundur. Şair, münşî, gayretli, âkıllıydı. Mısır'ın fethinde hayli hizmeti görüldü. Ancak zevcesi Kandilli Hamamı ustalarından Ayşe Hanım'a mahkûmdu. Bu hanım Zilhicce 1226'da (Aralık 1811/Ocak 1812) vefat edip Selimiye'ye defnedilmiştir. Şair Pertev: "Dil-i gam dîdenin bir dahi handân olduğun görün / O nâşâdın hele bir kere şâdân olduğun görün" matla'lı kasidesinin redifi "görün" (eski harflerle körün diye de okunur) olduğundan mütekaddimi büyük tezkireci Ârif Efendi'ye, "Hadi şairi ma'fuvv addedelim, ya siz bilmez misiniz?" diyerek ikisini de azleylemiştir. Biri huzurunda unutarak "İzâ cie'l-kaza" derken "amiye'l-basar"ı kutup yüzüne bakakaldıkda paşa bozmayıp "dâku'l-fezâ" diyeceksiniz demiştir. (IV. 670)

Yusufçukzâde *bak.* Şükrî Ahmed Efendi

Yusufzâde *bak.* Ahmed Efendi; Hâlid Ahmed Efendi; Osman Efendi; Reşid Efendi; Yusuf Efendi; Ziyâeddin Efendi

Yusufzâde Ahmed Efendi, Said Efendi ve Yusuf Efendi gibi âlimlere denmiştir. Ancak bunlar Seydî Yusuf Efendizâde midir, yoksa Madrub Yusuf Efendi oğulları mıdır kestirilememiştir. Bir asır kadar isimleri sürmüş ve yakın zamanda bunlardan molla görülmüştür. (IV. 711)

Yümnî (Şerif) Şerif Ahmed'e halef ve selef olarak IV. Murad devrinde (1623-1640) iki defa Mekke emiri olmuştur. Sonra vefat eylemiştir. (IV. 652)

Yümnî Ahmed Efendi (Sivaslızâde) Hüseyin Hüsnî Efendi'nin oğludur. Maliye halifelerinden olup mümeyyiz, 1265'de (1849) Rumeli vâridat muhasebecisi, 1273'de (1856/57) masârifat muhasebecisi, Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) Meclis-i Muhasebe reisi ve ûlâ evveli oldu. Azilden sonra Şevvâl 1280'de (Mart 1864) rüsûmat muhasebecisi, Cemaziyelevvel 1281'de (Ekim 1864) Rüsûmat Meclisi reisi, 1285'de (1868/69) Zabtiye Nezâreti muavini, Şevvâl'de (Ocak-Şubat 1869) muhâkemat-ı cezaiye reisi, Şevvâl 1288'de (Aralık 1871/Ocak 1872) havale reisi ve ardından icra cemiyeti reisi, Muharrem

1289'da (Mart 1872) Zabtiye Meclisi ikinci reisi olup 19 Cemaziyelâhir 1289'da (24 Ağustos 1872) vefat eylemiştir. Silivrikapı'da medfundur. Muhasip ve doğru idi. Oğulları Maliye Meclisi azasından Mazhar Bey ve Hüsnî Bey'dir. Damadı Maliye Meclisi reisi İbrahim Efendi'dir. (I. 301)

Yümnî Mehmed Efendi Selânikli-dir. Müderris, kadı olup 1083'de (1672/73) vefat etti. Şairdir. (IV. 652)

Yümnî Mehmed Efendi Sultan Bâyezid şeyhi Osman Efendi'nin oğludur. Müderris, 1152'de (1739/40) Yenişehir mollası oldu. Aynı sene orada vefat etti. Usta şairdir. (IV. 233)

Yümnî Mehmed Efendi Ahıska eşrafından Ebûbekir Efendi'nin oğludur. Kadı olup 5 Ramazan 1281'de (1 Şubat 1865) vefat etti. Tersane ardında medfundur. (IV. 652)

Yümnî Mehmed Emin Efendi İstanbulludur. Kadı Mehmed Efendi'nin kardeşi olup kadılardandı. Zağra'da muhacir iken 1105'de (1693/94) vefat etti. Şairdir. (IV. 652)

Yümnî Süleyman Efendi Şehrizorludur. 1217'de (1802/03) doğdu. Süleymaniye'ye gidip Babanlılara kâtip oldu. Sonra Ahmed Paşa ile İstanbul'a gelip Fârisîhan olmuştur. Sultan Abdülaziz devri (1361-1876) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (IV. 652)

Yümnî Süleyman Efendi (Şeyhzâde) Ahmed Efendi'nin(→) oğludur. Kadı olup kısmet-i askeriye mahkemesi kâtiplerindendi. 1127'de (1715) vefat etti. Şairdir. (IV. 652; I. 238) [I. 238'de vefat tarihi 1137 (1724/25) olarak verilmiştir.]

Yürgeç Paşa "Yüreklice"den bozmadır. II. Murad'ın şehzâdeliğinde lalasıydı. Tahta çıkınca 826'da (1423) Amasya ve Tokat valisi oldu. 840 (1436/37) yılına doğru vefat eylemiştir. Oğlu Hızır Bey'dir(→). Torunu Mehmed Paşadır. Evlâdından Mehmed Bey ümerâdan olup 920'de (1514) İran harbinde şehid oldu. (IV. 652)

Yürüyen Dede Halvetî ve seyyah olup her gece 50 rekât namaz kılardı. Karargâhı Bursa'da Ulu Cami olup medfeni oradadır. Ermiş sayılanlardandı. II. Bâyezid devri (1481-1512) ricâlinden olmalıdır. (IV. 652)

Yüsrî Ahmed Efendi Çulbaşı Mustafa Ağa'nın oğlu olup 1046'da (1636/37) doğdu. Müderris, sonra Şam mollası oldu. Zilka'de 1105'de (Temmuz 1694) vefat eyledi. Fâzıl olup üç dilde nazım ve nesirde mâhir idi. Türkçe *Münşeat*'ı ve *Sadrı'ş-Şeria*'dan *Kitab-ı Büyû*'a kadar tahriratı vardır. Oğlu Yüsrîzâde Yahyâ Efendi'dir(→). (I. 228/29)

Yüsrî Ahmed Efendi Kalemden yetişip hâcegândan oldu. Bazı görevlerde bulunup Almanya ve Rusya muharebelerinde rikâb-ı hümâyûnda reisülküttab oldu. Ordunun dönüşünde Safer 1131'de (Ocak 1719) piyade mukabelecisi oldu. Sonra vefat etmiştir. (IV. 645)

Yüsrî Ahmed Efendi İstanbul'da 1120'de (1708) doğdu. Tahvil kaleminden yetişip küçük tezkireci ve Ramazan 1178'de (Mart 1765) büyük tezkireci oldu. Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim-Kasım 1768) orduda iken İstanbul'da ailesinden kadın ve erkek 20 kadar kişinin vebadan vefat eylediklerı haberini aldığından hummaya tutularak vefat eylemiştir. Yusuf Efendi'nin yanına defnedildi. (IV. 645)

Yüsrîzâde *bak.* Yahyâ Efendi

Z

Za'feranbolîzâde *bak.* Emin Efendi

Zağanos Bey Ümerâdan olup Süleyman Çelebi'nin lalasıydı. Sefâretle I. Mehmed'e (Çelebi) gönderilmişti. Sonra terzibaşı oldu. Sonra II. Mehmed'e (Fâtih) (hd 1421-1451) büyük bir hizmette bulunmuş ve sonra vefat etmiştir. (II. 426)

Zağanos Mehmed Paşa (Damâd-ı Şehriyârî) II. Mehmed'in (Fâtih) yanında bulunan ümerâdandı. 847'de (1443/44) Edirne'ye geldiğinde buna vezirlik ihsan buyurdu. 849'da (1845/46) emekli edilip Gelibolu'ya gönderildi. 857'de (1453) vezirliği geri verildi. 860'da (1456) Karasi valisi oldu. Orada vefat eyledi. Zevcesi Fatma Sultan ile Balıkesir'de ayrı ayrı türbelerde medfundurlar. Oğlu Ahmed Çelebi'dir. (II. 426)

Zağarcı *bak.* Ya'kub Çelebi

Zâhid Efendi Kethüdâ kâtibi kalemine devam edip 1247'de (1831/32) hâcelik ile Rodos mukataacısı oldu. Sonra vefat eylemiştir. (II. 426)

Zâhid Efendi Tahsille kürsü şeyhleri katarında bulunmuş, sırasıyla son durağı olan Ayasofya şeyhi olmuş ve hâccetmişti. 13 Şa'bân 1312'de (9 Şubat 1895) vefat ederek Edirnekapı'ya defnedilmişti. Sâlih ve müttaki olup sütçülük gibi ticaretle geçinirdi. (II. 426)

Zâhide Hatun Abdullah'ın kızıdır. 952'de (1545) vefat etti. Demirciler Mescidi'nin bânîsidir. (II. 431)

Zahîr Ahmed Efendi (Seyyid) Dergâh-ı âlî gediklilerinden olup Neş'et Efendi'den terbiye görmüştür. III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eyledi. Şairdir. (III. 262)

Zahîr Çelebi III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (III. 262)

Zâhirî Çelebi I. Mahmud devri (1730-1754) şairlerindendir. (III. 261)

Zaifî II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) vefat eyledi. Şairdir. (III. 237)

Zaifî Hasan Efendi Müderris olup 980'de (1572/73) vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Efendi şairdi. (II. 121)

Zaifî Mehmed Efendi Müderris olup 1024'de (1615) vefat etti. Şairdir. (IV. 145)

Zâik Mehmed Emin Efendi Bursalıdır. 1209'da (1794/95) doğup orada Mevlevî şeyhi oldu. Sonra İstanbul'a gelip 1269'da (1852/53) vefat eyledi. Usta şairdir. (II. 341)

Zaim *bak.* Ahmed Paşa; Hüseyin Ağa; Mustafa Ağa

Zaimzâde *bak.* Ahdî Paşa; Emin Mehmed Paşa; Hasan Paşa; Sâdık Mehmed Efendi

Zâkir Baba Hz. Emir hulefâsındandır. I. Mehmed (Çelebi) zamanında (1413-1421) vefat eyledi. Bursa'da medfundur. Ermiş sayılanlardandır. (II. 342)

Zâkirî (Hatib) Anadoluludur. Nureddinzâde'nin müridi olup nice yıllar zâkir olarak devrin üstadı oldu. 1032'de (1623) vefat eyledi. Mûsikîde mâhirdir. (II. 342)

Zâkirî Ahmed Efendi Filibelidir. Kadı olup Vize'den azledilmiş olarak 1097'de (1686) vefat etmiştir. Usta şairdir. (I. 224)

Zâkirî İbrahim Efendi Üzice'de 1210'da (1795/96) doğup Bosna'da yerleşti. 1270 (1853/54) tarihlerinde vefat eylemiştir. Şiirleri ve eserleri vardır. (II. 342)

Zâkirzâde *bak.* Abdülvehhâb Efendi

Zâl Mahmud Paşa Bosnalıdır. Enderûn'da iken I. Süleyman'a (Kanunî) büyük bir hizmeti karşılığında 960'da (1553) "Zâl" nâmı ve rütbe ve atiyye verildi. Sonra kapıcıbaşılıkla çıkıp ardından Haleb beylerbeyi ve 972'de (1564/65) Anadolu beylerbeyi oldu. 975'de (1567/68) vezirlik verilip Şah Sultan nikâhlandı. Şa'bân 988'de (Eylül-Ekim 1580) sultanıyla bir saatte vefat eylemiştir. Eyüp'de cami ve medresesi vardır. Zevcesi de tekke yaptı. Oğlu Mehmed Paşa'dır. (II. 426)

Zaman Mehmed Efendi Nahcıvanlıdır. 1000'de (1591/92) İstanbul'a geldi. Müderris iken Ramazan 1022'de (Ekim-Kasım 1613) vefat etti. Yaşı genç ise de fâzıl, kâmildi. (II. 429)

Zamanî Çelebi Edirnelidir. I. Selim (Yavuz) devri (1512-1520) şairlerindendir. (II. 429)

Zamanî Mahmud Çelebi Edirnelidir. Şehzâde Mustafa hademesinden olup 960'da (1553) vefat etti. Eski mahlası "Semâî" idi. Şairdir. (II. 429)

Zamirî Ahmed Efendi Hacı Yusuf adlı tâcirin oğludur. Müderris olup 1057'de (1647) vefat etti. *Şerh-i Akaid*'e ta'likat yazdı. (III. 237)

Zamirî Çelebi Kengırılıdır. Remilden anlar olup I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat etti. Şairdir. (III. 237)

Zamirî İsmail Efendi III. Mustafa devrinde (1757-1774) vefat eyledi. Şairdir. (III. 237)

Zamirî Mustafa Efendi Üsküdarlıdır. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup tezkireci oldu. 1105'de (1693/94) vefat etti. Şairdir. (III. 237)

Zamirî Nureddin Hamza Efendi II. Bâyezid'in kölelerinden olup Sahn müderrisi oldu. Müeyyedzâde, ders okutmaya muktedir değildir deyince, *Kâfiye* şerhi okutsun buyuruldu. I. Selim (Yavuz) zamanında (1512-1520) emekli oldu. Vefa'da bir mektep yapıp oraya defnedildi. (III. 237)

Zaralızâde *bak.* Feyzullah Paşa; Lutfullah Paşa; Mehmed Paşa; Receb Paşa; Said Mehmed Efendi

Zaralızâde Zaralı Osman Paşa oğullarıdır. Yarım asır öncesine kadar Sivas tarafında evlâdı bulunmuştur. (IV. 693)

Zârî Ali Efendi Mardinlidir. III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindendir. (II. 425)

Zârî Ca'fer Çelebi (Noktazâde) İstanbulludur. Yeniçeri ve Gülşenî olup Mısır'da 1040'da (1630/31) vefat etti. Şairdir. (II.73)

Zârî Çelebi Üsküplüdür. II. Bayezid devri (1481-1512) şairlerindendir. (II. 425)

Zârî Çelebi İstanbul'da 960'da (1553) vefat etti. İçki düşkünü bir şairdir. (II. 425)

Zârî Çelebi Tokatlıdır. Şehzâde Mustafa'nın kâtibi oldu. 960'da (1553) vefat etmiştir. (II. 245)

Zarif Abdullah Çelebi İstanbulludur. Yeniçeri hulefâsından olup Girit'de yeniçeri efendisi oldu. 1115'de (1703/04) vefat etti. Şairdir. (III. 261)

Zarif Mustafa Paşa Hassa süvari alay kâtiplerinden olup az müddette mîrli-

vâ ve ferik oldu. Muharrem 1261'de (Ocak 1845) Dâr-ı Şûrâ reisi olup 1262'de (1846) ayrıldı. Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) mîrimîran rütbesiyle Kudüs mutasarrıfı oldu. 1264'de (1848) feriklikle askere iâde edildi. Receb 1265'de (Haziran 1849) vezirlikle Konya ve Şa'bân'da (Temmuz) Haleb valisi oldu. Zilhicce 1266'da (Ekim 1850) azledildi. Zilhicce 1267'de (Ekim 1851) Vidin ve Ramazan 1268'de (Haziran-Temmuz 1852) Erzurum valisi ve Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) Anadolu Ordusu müşiri olup Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) azledildi. Rebiyülevvel 1274'de (Ekim-Kasım 1857) ikinci defa Dâr-ı Şûrâ reisi oldu. 1276'da (1859/60) Meclis-i Vâlâ azası olup 1277 sonlarında (1861 ortaları) ayrıldı. Şa'bân 1279'da (Ocak-Şubat 1863) vefat etti. Karacaahmet'e defnedildi. Büyük servete sâhip ve kâtipti. (III. 262)

Zarifî Hasan Efendi Sirozludur. İlim tahsil eyledikten sonra tarikata girdi. Rumelihisarı'nda Ali Paşa, yani Durmuş Dede Tekkesi şeyhi oldu. İbrahim Gülşenî İstanbul'a geldiğinde bunu halife eyledi. Rüstem Paşa'nın eşi de Langa'daki tekkeyi ihsan eyledi. 957'de (1550) arkadaşı Şeyh Hamza-i Karamanî şer'îata muhalif hareketle kahrolunduğunda bu Nakşibendî Mahmud Efendi'den iradet getirip gizlendi. 980 (1572/73) tarihlerinde vefat eyledi. Rumelihisarı'nda Kayalar'da medfundur. Yaşı 100'ü aşkın olup Gülşenî tarikatinde eşi yoktur. Hadis, tefsir ve *Mesnevî* okuturdu. Üç dilde şairdir. (II. 121)

Zarifî Mehmed Efendi 955 (1548) yılından sonra Erzurum, Diyarbekir, Karabağ defterdarlıklarında bulunarak vefat etmiştir. Şairdir. (III. 261)

Zarifî Ömer Efendi Ruscukludur. Sa'dî dervişlerinden olup 1210'da (1795/96) vefat etti. *Divan*'ı ve *Nasihatnâme*'si vardır. İlm-i hatda mâhirdi. (III. 262)

Zâtî İvâz Çelebi 876'da (1471/72) Balıkesir'de doğdu. İstanbul'a gelip remmâl, esnaf, mütevelli oldu. I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) vefat eyledi. Usta şairdir. *Ahmed ü Mahmud* adıyla iki bin beyitli bir telifi olup dört yüz kaside nazmeyledi. (II. 341)

Zâtî Süleyman Efendi Bursalıdır. Keşan'a gidip orada Halvetî şeyhi oldu. 1151'de (1738/39) vefat eyledi. *Divan*'ı vardır. (II. 342)

Zehavî *bak.* Feyzî Mehmed Efendi

Zehirzâde *bak.* Kasım Paşa

Zehrimar *bak.* Mehmed Bey

Zehrimarzâde *bak.* Rızâ Efendi (Seyyid)

Zekâî Ahmed Efendi Taşköprîzadenin üvey oğludur. Müderris, Yenişehir mollası oldu. Şa'bân 1062'de (Temmuz 1652) vefat etti. Şairdir. (II. 426)

Zekâî Efendi Kadı idi. 1051'de (1641) vefat etti. Şairdir. (II. 426)

Zekâî Efendi İstanbulludur. Meşhur İsmail Dede Efendi'nin şâkirdi olup mûsikîde üstâd olmuş ve hoca nâmını almış, nice nakş ve semâî yapmış ve Mevlevî dergâhında bulunmuş bir merd-i kâr-şinâs idi. Bahâriye Mevlevîhanesi'nde kudûmzenbaşı iken 28 Cemaziyelâhir 1315'de (24 Kasım 1897) vefat etmiş ve dergâhda defnedilmiştir. Yaşı 80'i aşkındır. (IV. 855)

Zekâî Mehmed Efendi İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden

olup 1130'da (1718) vefat eyledi. Şairdir. (II. 342)

Zekâî Mustafa Efendi İşkodra muhâfızı İbrahim Paşa'nın oğludur. Divan kalemi hulefâsından olup babasının vefatında kalemi terk edip Halvetî olarak Ümmî Sinan Tekkesi'ne şeyh oldu. 1227'de (1812) vefat eyledi. *Divan*'ı vardır. (II. 342)

Zekeriyâ Halvetî ricâlindendir. Amasya zaviyesine şeyh oldu. II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) başlarında vefat etti. Tekkede medfundur. (II. 426)

Zekeriyâ Ahmed Paşa (Köse) Askerlikten yetişip mîrlivâ ve ferik oldu. 3 Receb 1252'de (24 Ekim 1836) vezirlikle Rumeli valisi oldu. Muharrem 1256'da (Mart 1840) Niş, Safer'de (Nisan) İzmit, Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) Diyarbekir valisi ve Ramazan 1256'da (Kasım 1840) Beriyyetü'ş-Şam seraskerliği ile Sayda valisi oldu. Safer 1257'de (Nisan 1841) tekrar Diyarbekir valisi olup 11 Rebiyülevvel 1258'de (22 Nisan 1842) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Cesur, gayretliydi. (II. 428)

Zekeriyâ Efendi Müderris, Konya, Kudüs, İnebolu mollası oldu. 1145 (1732/33) tarihlerinde vefat etmiştir. (II. 427)

Zekeriyâ Efendi Şeyhülislâm Mahmud Efendi'nin oğludur. Edirne mevleviyetinden azledilmiş olarak 1157'de (1744) vefat etti. Fâtih'de Boyacıkapısı'nda medfundur. (II. 427; IV. 325)

Zekeriyâ Efendi Bektaş'ın oğludur. 1165'de (1752) vefat etti. Meşhur hattatdır. (II. 427)

Zekeriyâ Efendi (Uzun) Konya müftüsü olup 1016'da (1607/08) İstanbul'da vefat etti. (II. 427)

Zekeriyâ Efendi (Vardarî Şeyhzâde) Sudûrdan Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1226'da (1811) vefat etti. Fâtih'de medfundur. (II. 427; IV. 282)

Zekeriyâ Meylî Efendi Ankaralı Bayram'ın oğlu olup 920'de (1514) doğdu. Müderris olup beş ulemâ ile yarışma imtihanına girip hepsine galip geldi. Sonra Haleb, Bursa kadısı olup Rebiyülâhir 988'de (Mayıs-Haziran 1580) İstanbul kadısı oldu. Zilhicce 990'da (Ocak 1583) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülâhir 991'de (Mayıs 1583) emekli oldu. 994'de (1586) hacca gitti. Cemaziyelevvel 995'de (Nisan 1587) Süleymaniye Dârülhadisi müderrisi oldu. Cemaziyelevvel 997'de (Mart-Nisan 1589) Rumeli kazaskeri olup Şa'bân 998'de (Haziran 1590) azledildi. Receb 999'da (Mayıs 1591) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 27 Receb 1000'de (9 Mayıs 1592) şeyhülislâm olup 12 Şevvâl 1001'de (12 Temmuz 1593) birden vefat eyledi. Şeyhülislâmlara her yaz ve kış hil'at giydirilmesi âdet olduğundan, o gün bu resmin ifası için yeşil cübbe ile mâbeyn-i hümâyûna gitmişti. Cenazesi saraydan alınıp Sultanselim'deki dârülhadise defnedildi. Orada bir medrese, dârülhadis ve etrafına hücreler yaptırmıştır. Fâzıl, şair, edebî san'atlarda üstâddı. *Hidâye*'ye şerh, *Beyzâvî*'den Sûre-i A'raf'a hâşiye, *Sadrü'ş-Şeria*'ya, *Şerh-i Miftâh*'a ve bu gibi kitaplara hâşiyeler ve hâmişler yazdı. Oğullarından biri Mehmed Efendi'dir(→). Diğer oğulları Yahyâ Efendi ve Lutfullah Efendi'dir. Kızı Rukiye Hanım'dır(→). (II. 427)

Zekeriyâ Paşa Kuruluşunda nizâmiye ordusuna girmiş ve mîrlivâ olarak

emekli edilmişti. Uzun yıllar Fâtih'de oturdu. 1294'de (1878) vefat edip oraya defnedilmiştir. (II. 428)

Zekeriyâ Paşa Manastır â'yanından Halil Paşa'nın oğludur. 1296'da (1879) babasının vefatında â'yândan oldu. Beylerbeyi pâyesini dahi almıştı. Ramazan 1311'de (Mart 1894) orada vefat etti. Zengindi. (II. 428)

Zekeriyâzâde *bak.* Mehmed Efendi; Yahyâ Efendi

Zekeriyâzâde Şeyhülislâm Zekeriyâ Efendi oğullarıdır ki, bir asır kadar sürmüştür. Vişnelizâde İzzetî Efendi de torunudur. (IV. 693)

Zekî Ahmed Efendi Arabzâde Sâdık Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup Şevvâl 1218'de (Ocak-Şubat 1804) vefat etti. Yanına defnedildi. (II. 428; III. 191)

Zekî Ahmed Efendi Kadı Abdülganî Efendi'nin oğludur. Müderris ve Kudüs mollası oldu. Azledilmiş olarak gelirken Konya Ereğlisinde vefat etti. Yaşı 60 ile 70 arasında olup Fârisîhân bir şairdi. Oğlu Zekîzâde Sâlih Efendi'dir(→). (II. 428)

Zekî Ahmed Efendi Mekteb-i Harbiye'den çıkıp mîrlivâ ve Yanya kumandanı olmuş ve Receb 1313'de (Aralık 1895/Ocak 1896) orada vefat etmiştir. Arslan Paşa Camii'ne defnedildi. (II. 428)

Zekî Dede Bursalıdır. Mevlevî olmuştur. İstanbul'da Mesnevîhân olmuş ve bir aralık Üsküdar Mevlevîhanesi şeyhi olmuştur. 1300'de (1883) vefat etti. 63 yaşındaydı. Mevlevî ârif ve şairlerindendir. (II. 429)

Zekî Efendi Taşra memurlarındandır. Defterdar olup ûlâ evveline yükselmiş ve Bosna defterdarı olarak 1270 (1853-54) yılından sonra vefat etmiştir. (II. 428)

Zekî Halil Efendi Kasımpaşalıdır. Kadı olup 9 Ramazan 1115'de (16 Ocak 1704) vefat etti. Şairdi. Yaşı 100'e yakındı. (II. 290)

Zekî Mehmed Efendi Edirnelidir. Dersiâm olduğundan müderris ve mevâlîden olmuş ve sadreyn müsteşarlığında bir hayli seneler bulunarak Mekke ve İstanbul pâyelerini almış ve 1314 sonlarında (1897 ortaları) birden vefat eylemiştir. İlim sâhibi ve hâfızu'l-kelâm idi. (IV. 855)

Zekî Mehmed Efendi (Arabzâde) Sa'dullah Efendi'nin oğludur. Müderris, Şa'bân 1245'de (Şubat 1830) İzmir mollası, Muharrem 1257'de (Mart 1841) Mekke, sonra İstanbul pâyesi, Şevvâl 1266'da (Ağustos 1850) Anadolu pâyesi, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Anadolu kazaskeri, Zilhicce 1271'de (Mayıs-Haziran 1855) Rumeli pâyesi, Receb 1272'de (Mart 1856) birinci ve Zilhicce 1281'de (Mayıs 1865) ikinci defa Rumeli'de kazaskeri oldu. 17 Zilhicce 1282'de (1 Mayıs 1866) görevinde iken vefat etti. Üsküdar'da, Duvardibi'nde medfundur. Zekî, kavrayışlıydı. Oğlu Behcet Efendi'dir. (II. 428/29)

Zekî Mehmed Efendi (Paşmakçızâde) Şeyhülislâm Paşmakçızâde Abdullah Efendi'nin(→) torunu Mustafa Nâkıd Efendi'nin oğludur. 1228'de (1813) Galata mollası olup 1231'de (1816) vefat eylemiştir. (II. 428; III. 375/76)

Zekî Mustafa Efendi (Müftîzâde) Müderris ve Zilka'de 1288'de (Ocak-Şubat 1872) Trabzon mollası oldu. Sonra vefat etti. (II. 429)

Zekî Osman Efendi (Müftîzâde) Emin Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris ve 1283'de (1866/67) Yenişehr-i Fenâr mollası olup daha sonra vefat etti. (II. 429; I. 432)

Zekî Paşa Arnavutdur. Mülkiye memurluğundan mîrimîran olmuş ve Mekke emirliğinde bulunmuş, Cemaziyelâhir 1278'de (Aralık 1861) Sivas Eyâleti mutasarrıfı olmuştur. Ramazan 1279'da (Şubat-Mart 1863) ayrılmış ve sonra Lâzistan mutasarrıflığına gönderilerek 1290 (1873) yılına doğru vefat etmiştir. (II. 429)

Zekîzâde *bak.* Sâlih Efendi

Zeminî Ahmed Efendi Küçük Bolevî Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris iken 6 Receb 1128'de (26 Haziran 1716) vefat etti. Edirnekapı'da medfundur. (II. 429)

Zeminî Mahmud Çelebi İshak Efendi'nin kandırmasıyla ilmiye mesleğini terk edip zaim oldu. 960'da (1553) vefat etti. Şairdir. (II. 429)

Zenbilli *bak.* Alâeddin Ali Cemâlî

Zenbillizâde Cemâleddin Aksarayî torunlarından Şeyhülislâm Ali Cemâlî oğullarıdır. Bunlar 1000 (1592) tarihinden sonraya kadar devam etmiştir. (IV. 693)

Zenburcubaşı II. Mehmed'in (Fâtih) (hd 1451-1481) bal kovanlarına memurdu. İstanbul'da bir mescid yaptı. (II. 429)

Zenceflioğlu *bak.* Hasan Ağa

Zennubî *bak.* Süleyman Ağa

Zerdezâde *bak.* Münib Mustafa Efendi

Zeybek *bak.* İzzet Mehmed Paşa

Zeyd (Şerif) Şerif Muhsin'in oğludur. 1036'da (1626/27) Mekke emiri oldu. Bir aralık azlolunduysa da 1040'da (1630/31) tekrar emir oldu. Uzun müddet bu makamda kaldı. 1079'da (1668/69) vefat eyledi. (II. 431)

Zeyneb Hatun Kastamonulu veya Amasyalıdır. Babası kadıdır. Eski şairlerden olup II. Mehmed (Fâtih) (hd 1451-1481) adına *Dîvân*'ı vardır. (II. 436)

Zeyneddin Ahmed Efendi Şeyhülislâm İshak Efendi'nin(→) küçük oğludur. Müderris olup 1176'da (1762/63) vefat eyledi. Fâtih civarında medfundur. (II. 432; I. 326)

Zeyneddin Çelebi Muzaffereddin Çelebi'nin oğludur. Mevlevî evliyasındandır. Celâleddin Ergun ve Burhaneddin'den tahsil eylemiştir. 1000 (1592) tarihinden sonra vefat etti. Şairdir. (II. 432)

Zeynel Bey Hakkâri Kürt beylerinden sâdık bir yiğit olup I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) meşhurdu. (II. 436)

Zeynel Paşa Beylerden olup sırasıyla vezir ve nihayet ikinci vezir oldu. Sonra Kefe sancağına gönderildi. 934'de (1527/28) vefat etti. Âlim ve fâzıldı. "Zeynî" mahlasıyla şairdi. (II. 436)

Zeynel Paşa Arnavutdur. Cesur beylerden olup 1097'de (1686) Rumeli beylerbeyi oldu. 1098'de (1687) Ohri sancağına nakledildi. 1099'da (1688) Rumeli'de tahsil-i emvâle memur oldu. Sonra vefat etti. (II. 436)

Zeynel Paşa Kaplan Paşa'nın oğludur. 1109'da (1697/98) mîrimîranlıkla Avlonya ve Delvine mutasarrıfı oldu. 1111'de (1699/1700) vefat etti. (II. 437)

Zeynel Paşa İranlı olup Osmanlı Devleti'ne bağlanarak mîrimîran ol-

du. 1145'de (1732/33) Hoşab hâkimi oldu. Sonra vefat etti. (II. 437)

Zeynel Paşa (Hazinedar) Arnavutdur. Fâzıl Mustafa Paşa'ya hazinedar oldu. 1103'de (1691/92) Ohri mutasarrıfı olarak mîrimîran oldu. 1107'de (1695/96) Köstendil, 1109'da (1697/98) İşkodra ve 1111'de (1699/1700) Ohri mutasarrıfı oldu. 1112'de (1700/01) vefat etti. (II. 437)

Zeynelâbidîn Bey Müderris Osman Paşa'nın oğludur. Yenişehir ileri gelenlerinden olarak kapıcıbaşı olmuştu. Kıdemi dolayısıyla mîrialem olup İstanbul'a getirildi. Zilka'de 1228'de (Kasım 1813) mîrahûr-ı evvel, sonra çavuşbaşı ve sonra sadâret kethüdâsı oldu. 13 Cemaziyelevvel 1236'da (16 Şubat 1821) vefat etti. Zeyrek'de babasının yanına defnedilmiştir. (II. 434)

Zeynelâbidîn Bey (Çelebi Ağazâde) Ruscukludur. Süleyman Feyzî Bey'in oğlu olup 1235'de (1819/20) vefat etti. Doğancılar'da defnedilmiştir. (II. 434/35)

Zeynelâbidîn Bey (Seyyid) Hâşim Ali Bey'in(→) oğludur. Hâcegândan olup bölükat-ı erbaa kâtibi idi. 11 Zilka'de 1183'de (7 Mart 1770) vefat etti. Üsküdar'da Eski Menzilhane'de defnedildi. (II. 434; III. 624)

Zeynelâbidîn Efendi Bursalıdır. Müderris, Bursa ve Edirne mollası oldu. Cemaziyelâhir 1018'de (Eylül 1609) İstanbul kadısı oldu. Senesinde azledildi. 1024'de (1615) Anadolu kazaskeri olup Cemaziyelevvel 1025'de (Mayıs-Haziran 1616) vefat etti. Keskindede kabristanında medfundur. Âlim, fâzıl, çabuk hüküm verir ve zengindi. (II. 432)

Zeynelâbidîn Efendi Mirzazâdelere mensuptur. Molla, Mekke mollası olup 1220'de (1805/06) vefat etti. Damadı Moralızâde Hâmid Efendi'dir. (II. 434)

Zeynelâbidîn Efendi Yanya ulemâsından olup müderris ve müftü oldu. 1273'de (1856/57) Ayntab ve 1281'de (1864/65) Bağdad mollası oldu. Sonra İzmir pâyesi oldu. 1295 (1878) yılında hayattaydı. (II. 436)

Zeynelâbidîn Efendi (Eftas) (Alizâde) Sudûrdan A'rec Seyyid Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke kadısı olup Cemaziyelevvel 1141'de (Aralık 1728) İstanbul kadısı ve o sene (1729) nakibüleşraf oldu. 1143'de (1730/31) nakiblikten ayrıldı. 1145'de Anadolu kazaskeri olup Muharrem 1150'de (Mayıs 1737) birinci ve 1156'da (1743) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 1157'de (1744) vefat etti. Keskindede'de medfundur. Âlim, fâzıldı. (II. 433)

Zeynelâbidîn Efendi (Evliyazâde) Evliya Yusuf Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası oldu. Rebiyülâhir 1184'de (Ağustos 1770) Edirne ve sonra Mekke mollası oldu. 13 Safer 1194'de (19 Şubat 1780) vefat etti. Kocamustafapaşa'da medfundur. (II. 434)

Zeynelâbidîn Efendi (İlâhîzâde) Mehmed Efendi'nin (v. 1086/1675)(→) oğludur. Müderris olup 1120'de (1708) Bursa'da vefat etti. (II. 433; IV. 182)

Zeynelâbidîn Efendi (Kasidecizâde) İmam-ı evvel Mustafa Nurî Efendi'nin torunu ve bilâd-ı hamse mevâlîsinden olup 1295 (1878) yıllarında vefat etti. (II. 436)

Zeynelâbidîn Efendi (Kâtibzâde) Sokollu Mehmed Paşa'nın sırkâtibi

olup müderris, Mekke kadısı ve dârülhadis muallimi oldu. Günlük üçyüz akçe vazife ile 10 mülâzim vermesi ferman olundu. Ramazan 1011'de (Şubat-Mart 1603) vefat ederek Vefa Camii'ne defnedildi. Divane tabiatlı olup bunu kimi kerâmetine, kimi cinnetine verdi. (II. 432)

Zeynelâbidîn Efendi (Seyyid) Seyyid Muhammed b. Natta'nın oğludur. Babasının yerine nakibüleşraf olup 900'de (1494/95) vefat eylemiştir. İshak Paşa'nın damadıydı. Oğlu Ali Efendi'dir(→). (II. 432; IV. 559)

Zeynelâbidîn Efendi (Şa'râvîzâde) Bursalı Şa'râvî Abdürrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, Mekke mollası olup Ramazan 1065'de (Temmuz 1655) vefat etti. (II. 433)

Zeynelâbidîn Efendi (Tabib) Müderris, 1048'de (1638/39) reis-i etıbbâ ve sonra molla oldu. Cemaziyelevvel 1053'de (Temmuz-Ağustos 1643) İstanbul kadısı oldu. Cemaziyelâhir 1054'de (Ağustos 1644) kazâdan azledildi. Ardından riyâset-i etıbbâdan azille Mısır kadısı oldu. Zilka'de 1054'de (Ocak 1645) vefat eyledi. Hâzık tabibdi. (II. 433)

Zeynelâbidîn Kerimî Efendi (Kadrîzâde) Şeyhülislâm Müeyyedzâde Abdülkadir Şeyhî Efendi'nin(→) torunlarındandır. Atranos [Orhaneli] ve Kayseri mollası olup 1044'de (1634/35) vefat etti. Fâzıl ve kerimdi. (III. 345; II. 432/33)

Zeynelâbidîn Mehmed Efendi Eğinlidir. Reiszâde Âşir Efendi'nin imamı olup müderris ve kassâm-ı askerî oldu. Receb 1236'da (Nisan 1821) imam-ı sânî-i sultanî oldu. Muharrem 1241'de (Ağustos-Eylül 1825) imam-ı evvel olup molla, Mekke, 1242'de (1826/27) İstanbul ve 1243'de (1827/28) Anadolu pâyelerini aldı. Muharrem 1246'da (Temmuz 1830) Anadolu kazaskeri ve Şevvâl 1249'da (Şubat-Mart 1834) Rumeli kazaskeri oldu. Ramazan 1251'de (Ocak 1836) şehzâdeler muallimi olup 1253'de (1837/38) imamlıktan ayrıldı. 24 Cemaziyelevvel 1255'de (5 Ağustos 1839) vefat eyledi. Üsküdar'da, Duvardibi'nde medfundur. Marifetli bir imam, hoşsohbet ve ilimde hissesi vardı. Zeynîzâdeler bunun evlâdıdır. Oğulları Sünûhî Efendi(→) ve Hulûsî Nâcî Bey'dir(→). Bir oğlu da mevâlîden Ruhî Mehmed Efendi'dir. İzmir'de dava vekilidir. Yeğeni Kastamonulu Müftîzâde Mâhir Mehmed Efendi'dir(→). Oğullarından ve sudûrdan İmâdeddin Efendi'nin oğlu Hacı Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'dir(→). (II. 435)

Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Ak Mahmudzâde) Sudûrdan Ak Mahmud Efendi'nin oğludur. 19 Cemaziyelevvel 1078'de (6 Kasım 1667) doğdu. Müderris, molla, Mekke pâyesi, 1127'de (1715) İstanbul kadısı, 1134'de (1721/22) Anadolu sadrı ve 1141'de (1728/29) birinci ve Safer 1144'de (Ağustos 1731) ikinci defa, Zilka'de 1152'de (Şubat 1740) üçüncü defa ve 1159'da (1746) dördüncü defa Rumeli kazaskeri olup birer sene görev yaptı. 1132'de (1720) nakibüleşraf olup 1141'de (1728/29) azledilmiş ve 1145'de (1732/33) ikinci defa nakib olup 1156'da (1743) ayrılmıştır. 28 Zilka'de 1157'de (2 Ocak 1745) üçüncü defa nakilbüleşraf olup reisülülemâ olmuş ve 10 Şevvâl 1159'da (26 Ekim 1746) şayhülislâm olmuştur. 24

Receb 1161'de (20 Temmuz 1748) azledilmiş ve 30 Zilka'de 1164'de (20 Ekim 1751) Kanlıca'da vefat eylemiştir. Eyüp'de Küçük Emir Efendi önünde babasının yanına defnedildi. 86 yaşındaydı. Şeyhleri sever, iyi tabiatlı, fukaraya merhametli, Kadirîye'den halife, şairdi. Manevî oğlu Abdülhâdî Efendi'dir(→). Dairesi imamı Hacı Hüseyin Efendi'dir(→). (II. 433/34)

Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Çelebizâde) Surre Eminizâde Said Efendi'nin oğludur. Annesinin babası Şeyhülislâm İsmail Âsım Efendi'dir. Rebiyülâhir 1167'de (Şubat 1754) doğdu. Rebiyülevvel 1187'de (Haziran 1773) müderris, 1215'de (1800/01) Üsküdar, 1220'de (1805/06) Edirne mollası, ardından Mekke pâyesi ve 1223'de (1808) nakibüleşraf olup 1228'de (1813) ayrıldı. Enderûn'a mensubiyet peyda edip Muharrem 1229'da (Ocak 1814) İstanbul pâyesi, Şevvâl 1229'da (Eylül-Ekim 1814) Anadolu pâyesi ve Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) şeyhülislâm olup 19 Rebiyülevvel 1233'de (27 Ocak 1818) azledilerek Bursa'ya gönderildi. Muharrem 1234'de (Kasım 1818) dönüp 15 Receb 1236'da (18 Nisan 1821) vefat etti. Taşkasap'da, ceddi yanında medfundur. Fâzıl, meclis adamı, hoşsohbet, lâtifeyi severdi. Oğlu Mehmed Ârif Efendi'dir(→). (II. 435)

Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Hacı) Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'nin (v. 1255/1839)(→) torunu, İmâdeddin Efendi'nin oğludur. Müderris, İzmir mollası olup 16 Rebiyülevvel 1296'da (6 Mart 1879) vefat etti. Dedesinin yanında medfundur. (II. 435)

Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) Abdurrahman Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup babasından yirmi gün önce 5 Receb 1160'da (13 Temmuz 1747) vefat etti. Fındıklı Camii'nde babasının yanında medfundur. (III. 320)

Zeynelâbidîn Paşa Yükselerek mîrimîran olmuş ve 1217'de (1802/03) Medine muhâfızlığı ile Cidde valisi olarak vezirlik verilmiştir. 1221'de (1806) azlolunduysa da, güzel hizmetinden oradan ayrılması uygun görülmeyip ibka edildi. Sonra Vehhabî ayaklanmasında tabii olarak dönüp Şa'bân 1231'de (Temmuz 1816) Vehhabî gailesi yok edilince o göreve gitti. 1233'de (1818) Diyarbekir valisi olduysa da 1234'de (1818/19) ayrıldı ve sonra vefat eyledi. (II. 434)

Zeynelâbidîn Paşa Mîrimîran olup 1274'de (1857/58) Niş mutasarrıfı oldu. Sonra 1277'de (1860/61) Rumeli teftişine memur olan Kıbrıslı Mehmed Paşa kötü halini görüp azledip rütbesini kaldırmıştı. Bu halin etkisiyle az müddette vefat etmiştir. (II. 436)

Zeynelâbidîn Paşa (Kabasakal) İbşir Paşa'nın adamlarından olup o sâyede Kıbrıs beylerbeyi oldu. 1065'de (1655) azledildikten sonra vefat etti. (II. 433)

Zeynelâbidîn Paşa (Şehsüvarzâde) Şah Gazi Paşa'nın oğludur. Kırşehir beyi olup senelerce bu görevde kaldı. 1138'de (1725/26) mîrimîranlıkla İçel mutasarrıfı oldu. Silahşorlükte mâhirdir. (II. 433)

Zeynelâbidînzâde *bak.* İmâdeddin Mehmed Efendi

Zeynelibâd Efendi Kayserili İbrahim Temnûrî evlâdındandır. Müderris ve 974'de (1566/67) Amasya müftüsü oldu. Şevvâl 984'de (Ocak 1577) ve-

fat etti. Fıkıh ve kavâide âşinâ idi. Oğlu Ali Şerif Efendi'dir(→). Onun oğlu genç vefat eylemekle sülâlesi kalmadı. (II. 436)

Zeynî (Hacı) Tokatlıdır. Şeyhlerden olup III. Ahmed devrinde (1703-1730) vefat ederek Eyüp'e defnedildi. (II. 437)

Zeynî Ahmed Efendi Rüûs kesedarı olup 1201'de (1786/87) vefat etmiştir. Oğlu Zeynî Mehmed Es'ad Efendi'dir(→). Kâşgarî'de medfundurlar. (II. 437)

Zeynî Mehmed Es'ad Efendi Zeynî Ahmed Efendi'nin(→) torunudur. Rüûs kesedarı iken 1246'da (1830/31) vefat eylemiştir. Kâşgarî'de medfundur. (II. 437)

Zeynîzâde *bak.* Abdullah Efendi; Cemâleddin Mehmed Efendi; Kadrî Çelebi

Zeynîzâde II. Mahmud'un imamı Eğinli Zeynelâbidîn Efendi oğullarına denir. Bunlardan Ruhî Efendi, Afif Efendi ve Şemsî Efendi vardır. Zeynelâbidîn Efendi torunu Afif Mehmed Efendi b. İmâdeddin Efendi b. Zeynelâbidîn Efendi yakın zamanda yükselip Anadolu kazaskeri olmuştur. Amcası Mahmud Vehbî Efendi b. Zeynelâbidîn Efendi bilâd-ı hamse mollalığıyla İzmir'de dava vekilliğindedir. Şemsî Efendi b. Cemâleddin Efendi ise Şehremânet'inde ve Tophane-i Âmire mübâyaat-ı müsta'cele komisyonunda aza ve askeri i'dâdîde sertabib olup 1314'de (1896/97) vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Bey yerine meclis-i emânete aza olmuştur. (IV. 693)

Zeyrek *bak.* Mehmed Efendi

Zeyrek İmamzâde *bak.* Feyzullah Efendi

Zeyrekzâde *bak.* Paşa Çelebi; Rükneddin Efendi

Zeyrekzâde II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) âlimlerinden Zeyrek Mehmed Efendi oğullarıdır. Bir asır kadar adlarını sürdürebildiler. (IV. 693)

Zeytunî *bak.* Ömer Ağa

Zeytunzâde *bak.* Ali Efendi

Ziftçi *bak.* İbrahim Efendi

Zihnî Abdüddelil Efendi (Necefzâde) Bağdadlıdır. Mûsikîşinas olup 1032'de (1623) vefat etti. Üç dilde şairdir. (II. 344)

Zihnî Ahmed Efendi Karslı olup müderris, Receb 1264'de (Haziran 1848) Trablusgarb ve 1274'de (1857/58) Bosna mollası olarak sonra vefat etti. (II. 345)

Zihnî Bâlî Çelebi Ricâlden olup arpa emini olarak 1023'de (1614) vefat etti. Şairdir. (II. 344)

Zihnî Çelebi Şehzâde Mehmed b. II. Bâyezid'e Kefe valiliğinde defterdar olmuştur. I. Selim (Yavuz) devrinde (1512-1520) vefat eyledi. Şair ve münşîdir. (II. 343)

Zihnî Çelebi İstanbulludur. II. Selim'in mensuplarından olup Diyarbekir, Kıbrıs, Haleb defterdarlıklarında ve arpa eminliğinde bulunmuştu. Sonra emekli olarak 997'de (1589) vefat etti. Ünlü şairdir. (II. 343)

Zihnî Çelebi III. Murad'ın divan kâtibiydi. Devri (1574-1595) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 343)

Zihnî Efendi Erzurumludur. Gazi Giray'ın hizmetindeydi. 1021'de (1612) vefat etti. Şairdir. (II. 344)

Zihnî Efendi Tahsilden sonra Bâhir Mustafa Paşa ve Râgıb Paşa'ya kitap-

çı olmuş ve hâcegândan olarak III. Mustafa devri (1757-1774) sonlarına yetişmiştir. Şairdi. (II. 344)

Zihnî Efendi Devriye mevâlîsinden olup II. Mahmud devri (1808-1839) başlarında vefat etti. (II. 344)

Zihnî Efendi (Hüdâverdi) Yanyalıdır. Kurd Paşa'nın mühürdarı olup III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eyledi. Şairdir. (II. 344)

Zihnî Efendi (Muhzırzâde) Müderris, Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) mahreç mollası olup sonra vefat etti. (II. 344)

Zihnî Mehmed Bey İstihkâm miralayı olup Kal'a-i Sultaniye'de bulunmuş ve emekdar olmuştu. 1309'da (1891/92) vefat eyledi. (IV. 307)

Zihnî Mehmed Çelebi İstanbulludur. Hâcegândan süvari mukabelecisi olup 1126'da (1714) vefat etti. Şairdir. (II. 344)

1714

Zihnî Mehmed Efendi Haleblidir. Kadı olup Yenişehir'de bâb nâibi iken 1080'de (1669/70) vefat etti. Şairdir. (II. 344)

Zihnî Mehmed Efendi Simkeşhane imamının oğludur. Müderris olup 1157'de (1744) vefat etti. Zekî ve şairdi. (II. 344)

Zihnî Mehmed Efendi Müderris ve 1175'de (1761/62) Bosna mollası olup sonra vefat etti. (II. 344)

Zihnî Mehmed Efendi (Berberzâde) İstanbulludur. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olarak tersane ruznâmçecisi oldu. Azilden sonra 1127'de (1715) vefat etti. Şairdir. Büyük şeyhlerin hayat hikâyelerini yazmıştır. (II. 344)

Zihnî Mehmed Efendi (Seyyid) İstanbulludur. Hoca Uzun Ali Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris, Zilka'de 1269'da (2 Ağustos 1853) devriye mollası oldu. Rifâi tarikati şeyhlerinden olup sonra Bağdad mollası oldu. Azledilmiş olarak ve 2 Cemaziyelevvel 1282'de (23 Eylül 1865) vefat etti. Eyüp'de medfundur. (II. 345; III. 565)

Zihnî Mehmed Said Efendi Keşanlıdır. III. Selim devrinde (1789-1807) vefat eyledi. *Divan* sâhibi şairdir. (II. 344)

Zihnî Mustafa Efendi Uşşakî İbrahim Efendi'nin oğludur. Müderris, 1249'da (1833/34) Maraş ve sonra Erzurum mollası olmuş sonra Üsküdar pâyesi verilip 1266'da (1850) Mısır mollası olmuştur. Sonra vefat eyledi. (IV. 475)

Zihnî Mustafa Efendi (Hacı) Serlevha-i yemin nüvvâb olup azledilmiş olarak 11 Cemaziyelevvel 1222'de (17 Temmuz 1807) vefat etti. Üsküdar'da medfundur. (II. 344)

Zihnî Mustafa Efendi (Seyyid) Ezdinlidir. Devriye mollalarından olup 1256'da (1840) mahrec mevleviyetine nakledilmiştir. 1265 (1849) yılına doğru vefat etmiştir. (IV-475)

Zikrî Ebûbekir Ağa Üziçelidir. Timar sahiplerinden olup Vuslatî Ali Bey'in yetiştirmesi bir şairdi. 1100'de (1689) vefat etti. (I. 174)

Zilelizâde *bak.* Ali Sâtı' Bey; Es'ad Mehmed Efendi

Zilelizâde III. Mustafa'nın imamı Zileli Osman Efendi oğullarıdır. Sonra torunu *Hadikatü'l-Cevâmi*'ye zeyl yazan Ali Sâtı' Efendi'den dolayı unvanları "Sâtı'zâde"ye dönüşmüştür. Sudûrdan Kadrî Bey'in oğulları Hayrî Bey ve Emin Bey (b. Kadrî Bey b. Sâ-

tı' Efendi b. Mahmud Es'ad Efendi b. Zileli Osman Efendi) 1278'de (1861/62) mâbeynci oldular. Hayrî Bey bir ara başmâbeynci olmuştur. Emin Bey ise adliyede azadır. (IV. 693)

Zincirkıran *bak.* Ali Paşa

Zinet Hatun İdris-i Bitlisî'nin zevcesi olup bir mescid yaptı. (II. 436)

Zinet Hüseyin Efendi Yekdest Şeyh Mustafa tâbilerinden Hasan Ağa'nın oğludur. Kadı olup I. Abdülhamid devri (1774-1789) başlarında vefat eyledi. Şairdir. (II. 436)

Zinetî Sirozludur. Mülâzimîn-i ilmiyeden iken 963'de (1556) genç iken vefat etti. Şairdir. (II. 436)

Ziver Ağa Sultan Abdülmecid'in kurenâsından olup kurenâ-yı sânî ve ferik rütbesine hâiz olmuştu. 1270 (1853/54) yılından sonra azledildi ve sonra merhum oldu. (II. 437)

Ziver Ahmed Efendi Melâmîlerden olup 1202'de (1787/88) vefat etti. Üç dilde şairdir. (II. 437)

Ziver Ahmed Sâdık Paşa Defterhane kâtiplerinden Münif Efendi'nin oğludur. 1208'de (1793/94) doğdu. Gâlib Dede'nin süt oğlu olduğundan Mevlevî oldu. Defterhane ve darbhanede kâtiplikle Hâlet Efendi'ye mühürdar oldu. 1238'de (1822/23) efendisinin gözden düşmesinde Balıkesir'e gönderildi. Geldikten sonra İzmir gümrükçüsü ve tahmis müdürü ve sonra Ağa Hüseyin Paşa'ya divan kâtibi ve sonra Ömer Lutfî Efendi kâtibi oldu. 1252'de (1836/37) tersane müdürü ve Rebiyülevvel 1253'de (Haziran 1837) evkaf-ı hümâyûn nâzırı oldu. Zilhicce 1253'de (Mart 1838) Meclis-i Vâlâ azası, Zilka'de 1255'de (Ocak 1840) mühimmât-ı harbiye nâzırı, Zilhicce'de (Şubat) ûlâ evveli ile hazine-i hassa nâzırı, Rebiyülâhir 1258'de (Haziran-Temmuz 1842) Rumeli hazinesi defterdarı, Şa'bân 1262'de (Ağustos 1846) Meclis-i Maarif azası, Şa'bân 1263'de (Temmuz-Ağustos 1847) fabrikalar nâzırı, Şevvâl 1264'de (Eylül 1849) tersane nâzırı, 1266'da (1850) bâlâ ile tıbbiye nezâret-i cedidesi nâzırı, Muharrem 1268'de (Kasım 1851) Meclis-i Vâlâ azası, Cemaziyelevvel 1268'de (Mart 1852) evkaf-ı hümâyûn nâzırı, Zilhicce'de (Eylül-Ekim) ikinci defa hazine-i hassa nâzırı, Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) Meclis-i Vâlâ azası, 1275'de (1858/59) Fatma Sultan kethüdâsı ve Zilhicce 1277'de (Haziran 1861) vezir rütbesiyle şeyhülharem oldu. Zilhicce 1278'de (Haziran 1862) vefat eyledi. Şair, kâtip, hüsn-i hat sâhibi, müttakî, iffetli, yumuşak huylu, saf huylu, cömert ve Mevlevîleri severdi. Oğlu Salâhaddin Bey vefat edip diğeri Bahâeddin Bey Hüdâvendigar vilâyeti vali muavinidir. (II. 437/38)

Ziver Bey Üsküdar'da Atik Vâlide Camii hatibi Mahyacı Said Efendi'nin oğludur. Enderûn'da yetişerek Sultan Abdülaziz'e mâbeynci oldu. Cemaziyelevvel 1288'de (Temmuz-Ağustos 1871) serkurenâ-yı padişahî olup Zilkade 1288'de (Ocak 1872) azledildi. Şa'bân 1289'da (Ekim 1872) ikinci defa tayin olunup Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) ayrıldı. 1300'de (1883) vefat etti. (II. 438)

Ziver Efendi Müfessir Ferruh İsmail Efendi'nin(→) oğludur. 1245'de (1829/30) 21 yaşında vefat etti. Şairdir. (II. 437; IV. 14)

Ziver Efendi Ricâlden Ankaralı Ârif Efendi'nin kardeşidir. Divan-ı Hümâ-

yûn'dan yetişip mümeyyiz ve senelerce beylikçi kesedarı oldu. 1297'de (1880) vefat eyledi. (II. 438)

Ziver İbrahim Efendi İstanbulludur. Anadolu kalemindeydi. 1171'de (1760/61) vefat etti. Şairdir. (II. 437)

Ziver Mehmed Said Bey (Tırnakçızâde) Mustafa Ağa'nın torunlarındandır. Müderris, Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat-Mart 1853) Haleb mollası, Şa'bân 1276'da (Mart 1860) Şam mollası, sonra Mekke pâyesi ve Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Şûrâ-yı Devlet azası ve Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) İstanbul pâyesi olup 1 Safer 1290'da (31 Mart 1873) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. Nahif, nâzik, bilgiliydi. (II. 438)

Ziver Paşa Ali Paşa'nın oğludur. 1275'de (1858/59) doğdu. Mektûbî-i hâriciye ve sonra tanzimat kalemlerine girerek 1285'de (1868/69) Dâr-ı Şûrâ-yı Devlet muavini olmuştur. 1289 (1872) tarihinden 1296 (1879) tarihine kadar Haleb, Trabzon ve Aydın'da mektupçuluk ve sonra mîrimîran olarak Süleymaniye, Aydın, Akkâ ve en sonra Biga mutasarrıfı olmuş ve beylerbeyi pâyesini hâiz iken 10 Ramazan 1310'da (28 Mart 1893) Kal'a-i Sultaniye'de vefat eylemiştir. Güçlü ve istidatlıydı. (II. 438/39)

Ziyâ Ahmed Paşa Mekteb-i Harbiye'den yetişerek Yanya'da redif kumandanı ve ferik olmuştur. Receb 1312'de (Ocak 1895) vefat eyledi. (III. 240)

Ziyâ Mehmed Bey Tophane'de sevkiyat reisi ve miralay olup 1303'de (1885/86) vefat etti. Haydarpaşa'da medfundur. (IV. 306)

Ziyâeddin Abdülhamid Paşa Gümrük kâtiplerinden Ferdeddin Efendi'nin oğludur. 1262'de (1846) mektûbî-i sadâret kalemine ve 1270'de (1853/54) Tanzimat Meclisi kalemine girip 1274'de (1857/58) mâbeyn-i hümâyûn kâtibi ve Receb 1278'de (Ocak 1862) zabtiye müsteşarı ve ardından Atina sefiri ve birkaç günde mîrimîran rütbesiyle Kıbrıs mutasarrıfı. Rebiyülâhir 1279'da (Ekim 1862) Meclis-i Vâlâ azası, Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) ûlâ evveliyle beylikçi, Şevvâl 1279'da (Nisan 1863) Bosna müfettişi, 15 Zilhicce 1279'da (3 Haziran 1863) tekrar Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülâhir 1280'de (Eylül-Ekim 1863) deâvî nâzırı, 6 Receb 1280'de (17 Aralık 1863) Amasya mutasarrıfı, 18 Receb 1282'de (7 Aralık 1865) Canik mutasarrıfı ve 26 Cemaziyelevvel 1283'de (6 Ekim 1866) Meclis-i Vâlâ azası olup 4 Muharrem 1284'de (8 Mayıs 1867) Kıbrıs mutasarrıfı oldu. 14 Muharrem 1289'da (24 Mart 1872) icrâ reisi ve 8 Safer 1290'da (7 Nisan 1873) Şûrâ-yı Devlet azası olup 5. günü azledildi. 24 Rebiyülevvel 1291'de (11 Mayıs 1874) Şûrâ azası, 11 Cemaziyelevvel'de (26 Haziran) maarif müsteşarı, Zilhicce 1291'de (Ocak 1875) vezirlikle Suriye valisi ve Cemaziyelâhir 1294'de (Haziran-Temmuz 1877) Adana valisi olup 1296'da (1879) orada vefat etti. Şair ve kâtipdi. *Tuhfe-i Vehbî*'ye naziresi, nahvden Âsım'ın telifine eksik bir şerhi, *Harâbât* ismiyle üç dilden bir müntahabatı ve başka manzum eserleri vardır. (III. 238/39)

Ziyâeddin Abdürrahim Efendi (Arab Alizâde) Müderris, molla oldu. Muharrem 1166'da (Kasım 1752) Mekke kadısı olup Rebiyülâhir 1169'da (Ocak 1756) azledildi. Sonra İstanbul ve Anadolu pâyelerini aldı. 1180

başlarında (1766 ortaları) vefat etti. (III. 237/38)

Ziyâeddin Ahmed Bey Musâhib-i şehriyârî Said Efendi'nin oğludur. Bâb-ı Serasker kaleminde yetişip mümeyyiz ve 1269'da (1852/53) serasker mektupçusu ve senelerce görev yaparak 1287'de (1870/71) Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) bir hafta kadar serasker müsteşarı olduktan sonra azalığına döndü. Ramazan 1289'da (Kasım 1872) ikinci defa serasker müsteşarı olup haftasında bâlâ olmuş, Safer 1291'de (Mart-Nisan 1873) sadâret müsteşarlığına ve Ramazan 1292'de (Ekim 1874) bahriye müsteşarlığına tayin edilmiştir. Muharrem 1297'de (Aralık 1879/Ocak 1880) müsteşarlığın sağviyle harbiye dairesi reisi olup bir-iki sene sonra yaşlı olduğundan emekli olarak evine çekilmiştir. 14 Zilka'de 1309'da (10 Haziran 1892) vefat ederek babasının yanına defnedilmiştir. İşlerinde çalışkan ve doğru idi. (III. 439)

Ziyâeddin Ahmed Efendi (Eşrefzâde) Fahrî Efendi'nin oğludur. Şeyh olup 1224'de (1809) vefat etti. Bursa *Vefeyât*'ına zeyl yazmıştır. (III. 238)

Ziyâeddin Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) Es'ad Mehmed Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup meslek değiştirerek sâlise oldu. Babasına çekmeyip bazı kitaplarını kaybetti. 1274'de (1857/58) 24 yaşında vefat etti. Babasının yanına defnedildi. (I. 340)

Ziyâeddin Bey Halil Paşa'nın kitapçısı Sivrihisarî Hoca İbrahim Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip mâbeyn-i hümâyûn kitâbetine nâil olarak senelerce bu hizmette kaldıktan sonra Şûrâ-yı Devlet azalığına nakledilmiş ve bu hizmette ve ûlâ evveli ricâlinden iken 10 Zilhicce 1311'de (14 Haziran 1894) vefat eylemiştir. Eyüp'de medfundur. Dama oyununda ustaydı. Oğlu Reşad Bey'dir. (III. 240)

Ziyâeddin Efendi Nasûh Nevâlî Efendi'nin oğludur. Müderris olup önceleri mevleviyet kabul etmediyse de sonra yedi yere sekiz kere molla oldu. 1046'da (1636/37) vefat etmiştir. Yumuşak huylu, iffetli, sâlihdi. (III. 237)

Ziyâeddin Efendi Kalemden yetişip 45 sene devlet hizmetinde ve özellikle 15 sene kadar Trabzon bidâyet mahkemesi reisliğinde bulunmuş doğru bir zat idi. 11 Zilhicce 1311'de (15 Haziran 1894) vefat eylemiştir. (III. 240)

Ziyâeddin Efendi (Filibe Nâzırızâde) Kalemden yetişip hâcegândan oldu. 1240 (1824/25) tarihlerinde vefat etti. (III. 238)

Ziyâeddin Efendi (Yusufzâde) Müderris, 1256'da (1840) Bağdad mollası oldu. Sonra vefat etti. (III. 238)

Ziyâeddin Mehmed Efendi Kadı olup 1149'da (1736/37) vefat etti. Şairdir. (III. 237)

Ziyâeddin Mehmed Efendi Beypazarlı İbrahim Efendi'nin(→) oğludur. Müderris olup 1279'da (1862/63) vefat eyledi. Üsküdar'da defnedildi. (I. 162)

Ziyâeddin Mehmed Efendi Çerkes asıllıdır. Sarayda yetişip matbah müdürü ve 1284'de (1867/68) Fevaid, yani İdare-i Mahsûsa müdürü, 1287'de (1870/71) maadin müdürü,

bir aralık matbah-ı âmire müdürü, 1295 (1878) tarihlerinde Antalya, sonra Urfa ve nihayet Lâzkiye mutasarrıfı oldu. 30 Rebiyülevvel 1311'de (11 Ekim 1893) vefat etmistir. Ûlâ evveli rütbesini almış, zengin bir adamdı. (III. 239/40)

Ziyâeddin Mehmed Paşa Bir mezarcının oğludur. Askere girip miralay ve 1250'de (1834/35) livâlıkla Varna muhâfızı oldu. 1256'da (1840) ferik olup 1259'da (1843) mîrimîran rütbesiyle mülkiyeye nakledildi. Ramazan 1260'da (Eylül-Ekim 1844) Rumeli, Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) Yanya, Rebiyülevvel 1262'de (Mart 1846) Tırhala, Muharrem 1263'de (Ocak 1847) ikinci defa Rumeli mutasarrıfı, Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) vezirlikle Tırhala, Cemaziyelâhir 1265'de (Mayıs 1849) Hakkâri ve Van, ardından aynı ayda Vidin valisi olup 1266'da (1850) azledildi. Safer 1268'de (Aralık 1851) Yanya, hemen ardından Adana, Zilka'de 1270'de (Ağustos 1854) Harput ve Rebiyülâhir 1271'de (Ocak 1855) ikinci defa Van valisi olup Zilhicce 1272'de (Ağustos 1856) azledildi. Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) Adana valisi olup Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) azledildi. 12 Ramazan 1287'de (6 Aralık 1870) vefat eyledi. Topkapı'da medfundur. Vecih, vakûr, emir ve idareye vâkıftı. (III. 238)

Ziyâeddin Yusuf Efendi Karahisarî Ali Efendi oğludur. 1262'de (1846) İstanbul'a geldi. 1266'da (1850) Mekteb-i Maarif-i Adliye Farsça hocası oldu. Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 238)

Ziyâeddin Yusuf Efendi Ahî Çelebi başkâtibi olup sonra Bosna, Trablus ve başka yerlere defalarca molla oldu. 15 Cemaziyelevvel 1280'de (28 Ekim 1863) vefat eyledi. Edirnekapı'da medfundur. (III. 238)

Ziyâeddin Yusuf Mahdûm Fâzıl Ali Hüseynî'nin oğludur. Seyyid Yahyâ-yı Şirvânî hulefâsındandır. 898'de (1493) vefat eyledi. (III. 237)

Ziyâî Mostarlıdır. 992'de (1584) vefat etti. Şairdir. (III. 237)

Zogaoğlu *bak.* Mahmud Paşa

Zokaoğlu *bak.* Mehmed Paşa

Zor *bak.* Kemâl Çelebi; Murtaza Paşa; Mustafa Paşa

Zuhurî Mehmed Sâlih Efendi Karabağî İshak Efendi'nin oğludur. Müderris, Mısır kadısı oldu. Receb 1073'de (Şubat 1663) vefat etti. Çeşitli ilimlere dair risaleler yazdı. *Divan*'ı vardır. Oğulları İshakzâde Mehmed Efendi ile Ârif Mehmed Efendi'dir(→). (III. 202)

Zuhûrî Çelebi Manastırlı bir kadıdır. İşkodra'dan azledilmiş olarak III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 262)

Zuhûrî Çelebi Şamlıdır. Şam muhasebecisi olmuştur. III. Murad devri (1574-1595) ortalarında vefat eyledi. Şairdir. (III. 262)

Zuhûrî Efendi Uşaklıdır. Cebel-i Rum köylüdür. Seyyid Mehmed Efendi'nin halifesi olup Mahkeme Camii'nde ders verirdi. 1172'de (1758/59) orada vefat etmiştir. (III. 262)

Zuhûrî Mehmed Efendi (Kara Çelebizâde) Hüsâmeddin Efendi'nin oğlu olup 970'de (1562/63) doğdu. Müderris, Haleb, Kudüs, Mısır, Şam, Edirne mollası oldu. 1019'da (1610) İstanbul kadısı olup 1021'de (1612)

azledildi. Cemaziyelevvel 1023'de (Haziran 1614) Anadolu kazaskeri ve Cemaziyelevvel 1024'de (Haziran 1615) Rumeli kazaskeri oldu. Safer 1030'da (Ocak 1621) azledildi. Safer 1035'de (Kasım 1625) ikinci defa Rumeli kazaskeri olup Şevvâl 1035'de (Temmuz 1626) ayrıldı. 28 Receb 1041'de (19 Şubat 1632) üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. 6 Zilhicce 1042'de (14 Haziran 1633) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Âlim, şair, kerim, zarifdi. Oğlu sudûrdan Mahmud Efendi'dir. (IV. 155)

Zurnapa *bak.* Mustafa Paşa

Zurnazen *bak.* Mustafa Paşa

Zühdî Ahmed Efendi Kürdistanlıdır. Kadı olup 1087'de (1676/77) vefat etti. Şairdir. (I. 222)

Zühdî Efendi Hâtem Efendi ve Belîğ Efendi'nin şâkirdidir. Mora Gönüllüdür. İzmir'de pasbanbaşı iken 1186'da (1772/73) vefat etti. Usta şairdir. (II. 429/30)

Zühdî Efendi 15 Safer 1268'de (10 Aralık 1851) vefat eylemiştir. Nesih yazıda usta bir hattatdı. (II. 430)

Zühdî Efendi (Hacı) Bâb-ı Seraskerî kâtiplerinden olup nizam dairesi muavini ve sonra başkâtibi olup 21 Zilhicce 1287'de (14 Mart 1871) vefat ederek Kadıköy'e defnedilmiştir. (II. 431)

Zühdî İbrahim Efendi Hemşinlidir. Devriye mollası ve sonra mahrece geçip Mekke pâyesi oldu. 1263'de (1847) vefat etti. Âlimdir. (II. 430)

Zühdî İsmail Bey Kapıcı Süleyman Ağa'nın oğlu olup 1214'de (1799/1800) doğdu. Kalemlerden başmuhasebe ve mektûbî-i sadr-ı âlîye devam edip hâcelikle 1248'de (1832/33) küçük evkaf muhasebeciliği, 1251'de (1835/36) mektûbî-i sadâret başhalifesi, Zilhicce 1252'de (Mart 1837) dahiliye mektupçusu, Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) sadâret mektupçusu, 7 Safer 1257'de (31 Mart 1841) mühimmat-ı harbiye nâzırı, Rebiyülâhir 1257'de (Mayıs-Haziran 1841) deâvî nâzırı, Muharrem 1258'de (Şubat-Mart 1842) sadâret müsteşarı, Rebiyülâhir 1262'de (Nisan 1846) bâlâ, Şevvâl 1262'de (Ekim 1846) ikinci defa tersane nâzırı, Receb 1264'de (Haziran 1848) Meclis-i Vâlâ azası ve Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) üçüncü defa tersane nâzırı olup Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) azledildi. Receb 1271'de (Mart-Nisan 1855) Mısır kapı kethüdâsı olup 16 Zilka'de 1273'de (8 Temmuz 1857) vefat eyledi. Eyüp'de medfundur. Maarif erbâbından, şair, kâtip, siyasî işlere vâkıf ve bekârdı. (II. 430/31)

Zühdî İsmail Bey Husrev Paşa'nın kethüdâsı Yahyâ Bey'in oğludur. Mektûbî-i sadâretten yetişip 1251'de (1835/36) hâcegândan oldu. Sonra Bahriye Meclisi başkâtibi ve Receb 1270'de (Nisan 1854) bahriye mektupçusu olup 15 Cemaziyelâhir 1275'de (20 Ocak 1859) vefat edip Eyüp'de, babasının yanına defnedilmiştir. (II. 431)

Zühdî İsmail Efendi 1144'de (1731/32) vefat eyledi. Hattatdır. (II. 429)

Zühdî İsmail Efendi Ünyelidir. İstanbul'a gelip güzel yazısıyla meşhur oldu ve türlü hatlarda ustalığını isbat edip zamanının reisü'l-hattatîni olup sarayda muallim olmuştu. 1221'de (1806) vefat eyledi. Kardeşi Mustafa Râkım Efendi meşhur hattatdır. (II. 430)

Zühdî İsmail Efendi (Safâyîzâde) Kalemden yetişerek hâcegândan oldu ve Vâlide Camii kâtibi oldu. 15 Ramazan 1219'da (18 Aralık 1804) vefat edip Eyüp'e, babası Mustafa Safâyî Efendi yanına defnedildi. (II. 430)

Zühdî İsmail Paşa Enderûn'dan yetişerek mîrahûr-ı sânî, sonra Rebiyülevvel 1209'da (Ekim 1794) kapıcılar kethüdâsı, Receb 1210'da (Ocak-Şubat 1796) mîrahûr-ı evvel, 22 Rebiyülevvel 1216'da (2 Ağustos 1801) vezirlikle Konya ve Diyarbekir valisi, Cemaziyelevvel 1217'de (Eylül 1802) Sivas valisi olup az bir müddet geçince vefat etti. Yaşı 50'ye varmış olup hanım sultanlarından birinin zevci idi. Ümmî ise de meclise uygun söz bulur ve hasmını sustururdu. Oğlu Mehmed Nurî Bey 12 Rebiyülâhir 1235'de (28 Ocak 1820) vefat etti. Eyüp'de medfundur. Kethüdâsı Abdullah Bey'dir(→). (II. 430)

Zühdî Mehmed Efendi Trabzonludur. Kâğıtçı esnafındandı. 1274'de (1857/58) vefat etti. Şairdir. (II. 430)

Zühdî Mehmed Efendi Amasyalıdır. Müderris, Ramazan 1284'de (Ocak 1868) Galata mollası olup sonra vefat etmiştir. (II. 431)

Zühdî Mehmed Efendi (Fetvâ Eminizâde) Müderris, sonra sâlise ile beytülmal müdürü, 1259'da (1843) Bilecik kaymakamı ve sonra taşralarda gezip bir aralık Harem-i Şerif müdürü olarak 1292'de (1875) vefat etmiştir. Farsça bilir ve şairdi. (II. 431)

Zülâlî *bak.* Hasan Efendi

Zülf-i nigâr *bak.* Mehmed Efendi

Zülfikâr Ağa Bostancıbaşı olup 1058'de (1648) azledilmiş ve bu halde vefat etmiştir. (II. 342)

Zülfikâr Ağa Sadrazam Sâlih Paşa'nın kardeşidir. 1058'de (1648) vefat etti. (II. 342)

Zülfikâr Ağa 1062'de (1652) hazinedarbaşı, 1068'de (1657/59) has odabaşı ve sonra saray kethüdâsı, 1073'de (1662/63) saray ağası ve Zilka'de 1073'de (Haziran 1663) kapı ağası olarak Zilhicce 1075'de (Haziran-Temmuz 1665) emekli olup bir müddet sonra vefat etti. (II. 342/43)

Zülfikâr Efendi Hasodadan çıkıp ricâlden oldu. 1078'de (1667/68) çavuşbaşı, 1080'de (1669/70) azilden sonra kapıcıbaşı, sonra ruznâme-i evvel, bir aralık surre emini, nihayet nişancı vekili, 1099'da (1688) paşa unvanı ve Rumeli beylerbeyi pâyesiyle Almanya elçisi olup dört sene ikametle 1103'de (1691/92) döndükten sonra Zilka'de 1107'de (Haziran 1696) efendilikle yeniçeri kâtibi olup Muharrem 1108'de (Ağustos 1696) Temeşvar harbinde göğsünden kurşunla vurulup şehid oldu. Kardeşi Ali Paşa, oğlu Kara Osman Paşa, torunu Uzun İbrahim Bey ve onun oğlu Mehmed Bey'dir. Tedbirliydi. (II. 343)

Zülfikâr Paşa İranlıdır. Orada ümerâ iken Bağdad fethinde I. Süleyman'a (Kanunî) bağlılığını sunup Osmanlı Devleti hizmetine geçerek 940'da (1533/34) İranlılar ile bir muharebede şehid olmuştur. Sâdıklardandı. (II. 342)

Zülfikâr Paşa Murtaza Paşa'nın kethüdâsıdır. 1045'de (1635/36) Revan muhasarasında bulundu. 1049'da (1639/40) Safed, sonra Kıbrıs beylerbeyi olup 1053'de (1643) vefat etti. (II. 342)

Zülfikâr Paşa (Atlı Beyzâde) Bosna ümerâsından bir pîrdi. 1046'da

(1636/37) vefat etti. Oğlu Mehmed Paşa ve torunu Ali Paşa'dır. (II. 342)

Zülfikâr Paşa (Deli) Taşralarda bulunarak beylerbeyi pâyesi verildi. 1016'da (1607/08) Konya valisi olup emr-i âlî ile şakî Muslî Çavuş'u cezalandırdı. 1019'da (1610) Diyarbekir valisi olarak 1020'de (1611) azlolunup sonra vefat etti. Oğlu Mehmed Bey 1017'de (1608/09) İçel beyi olmuştur. (II. 342)

Zülfikâr Paşa (Hacı) Arnavutdur. Yeniçeri Ocağı'ndan yetişerek 1080'de (1669/70) kul kethüdâsı ve o sene beylerbeyi ve 1085'de (1674/75) sekbanbaşı olmuştur. Zilhicce 1094'de (Kasım-Aralık 1683) yeniçeri ağası olup Zilhicce 1095'de (Kasım 1684) vezirlik verildi. 1097'de (1686) kubbe veziri olup sene sonunda Sakız, 1098'de (1687) Kandiye muhâfızı olarak 1099'da (1688) Kandiye Kalesi mukabelecisi Mustafa Efendi, kale muhâfızı Ömer Ağa, dizdarı Yusuf Ağa, cami mütevellisi Kaba Mahmud Ağa ve yerli kul kethüdâsı Müstecab Ağa ile şehid oldu. Oğlu mevâlîden Mahmud Bey'dir. (II. 343)

Zülfikârzâde IV. Mehmed devri (1648-1687) ricâlinden Zülfikâr Efendi oğullarıdır. Bir asır kadar sürmüştür. Kara Osman Paşa ve Uzun İbrahim Bey gibi meşhurları vardır. (IV. 691)

Zünnûn Bozokludur. Kendisinde dinsizlik belirtileri görülmekle I. Süleyman (Kanunî) devri (1520-1566) ortalarında kötülüğü defedilmiştir. (II. 343)

Zünnûn Efendi Badracıklıdır. Müderris, Bosna, Edirne ve başka mevleviyetleri de bulunup Receb 1027'de (Temmuz 1618) vefat etti. Gür sakallı, şişman ve sâlihdi. (II. 343)

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

6

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

Dizin
YÜCEL DEMİREI

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

Kültür Bakanlığı ile
Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı'nın
Ortak Yayınıdır

Yıldız Sarayı Arabacılar Dairesi
Barbaros Bulvarı
80700 Beşiktaş/İstanbul
Tel: (0212) 227 37 33 - Faks: (0212) 227 37 32

Kitap Tasarımı
Haluk Tunçay

Teknik Hazırlık
Myra Yayıncılık
(0212) 511 44 49

Baskı
Numune Matbaacılık
(0212) 629 02 02

Genel Dağıtım
DADA Ltd. Şti.
(0212) 249 51 10

İstanbul, Kasım 1996

ISBN 975-333-038-3 (Takım)
ISBN 975-333-044-8 (6. Cilt)

MEHMED SÜREYYA

SİCİLL-İ OSMANÎ

6

Yayına Hazırlayan
NURİ AKBAYAR

Eski Yazıdan Aktaran
SEYİT ALİ KAHRAMAN

Dizin
YÜCEL DEMİREL

ESKİ YAZIDAN YENİ YAZIYA 1
TARİH VAKFI YURT YAYINLARI 30

EKLER

BİRİNCİ KISIM

I. BÂB

Padişahların Damadları

I. Bâyezid (Yıldırım) Emir Sultan, Şemseddin Mehmed Buharî b. es-Seyyid Ali-i Hüseynî. *1723*

I. Mehmed (Çelebi) Karaca Paşa, İsfendiyarzâde Kasım Bey, Mahmud Çelebi b. İbrahim Paşa.

II. Murad İsfendiyarzâde Kasım Bey, İbrahim Bey b. Karamanî Mehmed Bey, İsâ Bey b. Mehmed Bey, Zağanos Mehmed Paşa.

II. Mehmed (Fâtih) Uğurlu Mehmed Paşa b. Uzun Hasan.

II. Bâyezid Göde Ahmed Bey b. Uğurlu Mehmed Paşa, Antalyalı Bâlî Paşa, Kapdan Dâvud Paşa, Sinan Paşa, Dukaginzâde Mustafa Paşa, Mustafa Paşa b. sadrazam Dâvud Paşa, Nasûh Bey.

I. Selim (Yavuz) Frenk İbrahim Paşa, Kara Ahmed Paşa, Mustafa Paşa b. İskender Paşa, Lutfî Paşa.

I. Süleyman (Kanunî) Rüstem Paşa.

II. Selim Sokollu Tavil Mehmed Paşa, Çakırcıbaşı Hasan Paşa, Feridun Ahmed Paşa, Siyâvuş Paşa, Piyâle Mehmed Paşa, Zâl Mahmud Paşa, Ali Paşa.

III. Murad Bosnalı İbrahim Paşa, Bosnalı Halil Paşa, Çukadar Ahmed Paşa, Mîrahûr Ahmed Paşa, Ca'fer Paşa.

III. Mehmed Kara Dâvud Paşa, Mîrahûr Mustafa Paşa.

I. Ahmed Gümülcineli Nasûh Paşa, Kara Mustafa Paşa, Ca'fer Paşa, Hâfız Ahmed Paşa, Canpuladzâde Mustafa Paşa, Nakkaş Mustafa Paşa, Ağa Mustafa Paşa, Receb Paşa, Silahdar Mehmed Paşa, Bayram Paşa, Mûsâ Paşa, Hasan Paşa, Silahdar Ahmed Paşa, Koca Ken'an Paşa, Kozbekçi Yusuf Paşa, Yusuf Paşa.

IV. Murad Melek Ahmed Paşa, Melek İbrahim Paşa, Abaza Hüseyin Paşa.

İbrahim Hezârpâre Ahmed Paşa, İbşir Mustafa Paşa, Çavuşzâde Mehmed Pa-

şa, Bıyıklı Mustafa Paşa, Sarı Ken'an Paşa, Abaza Ahmed Paşa, Mostarlı İsmail Paşa.

IV. Mehmed Musâhib Mustafa Paşa, Küçük Osman Paşa, Topal Yusuf Paşa, Moralı Hasan Paşa, Tırnakçı İbrahim Paşa.

II. Mustafa Köprülüzâde Nu'man Paşa, Maktulzâde Ali Paşa, Silahdar İbrahim Paşa, Arnavut Receb Paşa, Mirza Mehmed Paşa, Çorlulu Ali Paşa, Sirke Osman Paşa, Koca Mustafa Paşa, Muhassıl Abdullah Paşa, Alâiyeli Ebûbekir Paşa.

III. Ahmed Pazarköylü Ali Paşa, Genç Mehmed Paşa, İstanbulî Mehmed Paşa, Muhsinzâde Mehmed Paşa, Ya'kub Paşa, Nevşehirli İbrahim Paşa, Râgıb Mehmed Paşa, Râtib Ahmed Paşa, Nu'man Paşa, Nevşehirli Ali Paşa, Sarı Mustafa Paşa, Hâfız Ahmed Paşa, Kız Alizâde Süleyman Paşa, Sinek Mustafa Paşa, Abdî Paşazâde Ali Paşa, Nişli Mehmed Paşa, Cihangirî Mehmed Paşa, Melek Mehmed Paşa.

III. Mustafa Seyyid Mustafa Paşa, Süleyman Paşazâde Ahmed Paşa, Perişan Mustafa Paşa.

I. Abdülhamid Küçük Hüseyin Paşa, Alâeddin Paşa.

II. Mahmud Mehmed Halil Rif'at Paşa, Ahmed Fethî Paşa, Mehmed Said Paşa, Mehmed Ali Paşa.

Abdülmecid Ali Gâlib Paşa, Mahmud Edhem Paşa, Mahmud Celâleddin Paşa, İbrahim İlhâmî Paşa, Hâmid Bey, Necib Paşa, Mahmud Paşa[1], Mehmed Paşa[2], Mehmed Nurî Paşa, İbrahim Paşa, Ferid Paşa[3].

1724

Abdülaziz Ahmed Paşa[4], Hâlid Paşa[5], Mehmed Paşa[2], Nureddin Paşa[6], Kemâleddin Paşa[7].

II. BÂB

Üç şubede incelenecektir. Birinci şube, muallim-i sultanî; ikinci şube, imam-ı sultanî; üçüncü şube, ser-etıbbâ-yı hassa.

1) Muallimler

Yüce Osmanlı sultanları dinî ve dünyevî ilimleri genellikle şehzâdeliklerinde çeşitli hocalardan öğrenirlerdi. Bu yüzdendir ki, saltanatları sırasında bu

---

1 *Mahmud Paşa* Halil Rif'at Paşa'nın oğludur. Vefatında yetim kalmıştı. Sonra padişah damadlığına nâil olarak 1 Rebiyülâhir 1294'de (15 Nisan 1877) vezirlik ihsan buyrulmuştur.

2 *Mehmed Paşa* Çerkes asıllıdır. Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) kurenâdan ve yâver-i harp olmuştu. II. Abdülhamid'in tahta çıkmasından (1877) sonra ferik rütbesine ve padişah damadlığına nâil olmuştur. Halen seryâver-i harpdir.

3 *Ferid Paşa* İzzet Efendi'nin oğludur. Padişah damadı olduğunda Şûrâ-yı Devlet'e aza olmuştur. 4 Rebiyülevvel 1306'da (8 Kasım 1888) vezir rütbesi ihsan buyrulmuştur.

4 *Ahmed Paşa* Teftiş-i Askerî Komisyon-ı Âlîsi ikinci reisi iken vefct eden müşir İsmail Hakkı Paşa'nın oğludur.

5 *Hâlid Paşa* merhum, İbrahim Derviş Paşa'nın ikinci oğludur.

6 *Nureddin Paşa* Mâbeyn-i hümâyûn müşiri Gazi Osman Nurî Paşa'nın büyük oğludur.

7 *Kemâleddin Paşa* Mâbeyn-i hümâyûn müşiri Gazi Osman Nurî Paşa'nın ikinci oğludur.

hizmette bulunan bilginlere hocalık hakkına saygı göstererek birtakım ayrıcalıklar tanımışlardır.

I. Mehmed'in (Çelebi) muallimi Bâyezid-i Sofîdir. II. Mehmed (Fâtih) "İlmi isteyiniz..." hadisine uyarak öğrenimden geri kalmamış ve kendisi de büyük bir âlim olmuştu. Molla Ayas, Molla Gürânî, Hocazâde Muslihiddin Mustafa, Hatibzâde Mehmed, Molla Sirâceddin, Abdülkadir gibi hocalar ders verme hizmetleriyle şereflenmişlerdir.

II. Bâyezid'in muallimleri Hatib Kasım, Abdullah Efendi ve hat muallimi Şeyh Hamdullah'dır ki, bunlar zamanlarında hatırı sayılır kişilerdi.

I. Selim'in (Yavuz) muallimleri Halimî Efendi ile Taşköprülü Muslihiddin Mustafa Efendi olup çok saygı görürlerdi.

I. Süleyman (Kanunî) muallimi Hayreddin Efendi'ye şeyhülislâmlardan daha fazla saygı göstermiştir.

II. Selim'in muallimleri Ca'fer Efendi ile Halimî Çelebi, şehzâdeliğinde vefat etmişlerdir. Tahta çıktığında Atâullah Efendi muallimleri bulunduğundan hocalık pâyesi verilmiştir.

III. Murad'ın muallimi İbrahim Efendi tahta çıkmasına yetişemeyip bu yüce hizmet Hasancanzâde Hoca Sa'deddin Efendi'ye nasip olmuştur.

III. Mehmed'in muallimleri Nevâlî Efendi, talihsizlik eseri tahta çıkmadan biraz evvel vefat eylemekle Sa'deddin Efendi talim makamında bırakıldı. İlk defa olarak şeyhülislâmlık makamı da ek olarak ihsan buyurulmuştur ki, camiü'r-riyâseteyn olmuştur. 1725

I. Ahmed'in muallimi Aydınî Mustafa Efendi, II. Osman'ın muallimi Ömer Efendi de fevkalâde izzet ve ikram gördüler.

IV. Mehmed'in muallimi Vânî Mehmed Efendi ve II. Mustafa'nın muallimi Vânî damadı Feyzullah Efendi, zamanlarında âlimlerin mercii olmuşlardır. Feyzullah Efendi de "camiü'r-riyâseteyn", yani iki defa şeyhülislâm oldu. Oğlu İbrahim Efendi şehzâdelere muallim oldu. Büyük oğlu Fethullah Efendi'ye meşihat pâyesi, oğul ve torunlarına çeşitli yüce makamlar ihsan buyurulmuştu.

Eski sultanlardan II. Mahmud'a gelinceye kadar muallimleri kimler olduğuna dair tarihi açıklık yoktur. II. Mahmud'un hat muallimi Mustafa Râkım Efendi, o devirde sudûrdan olmuştur.

Sultan Abdülmecid'in muallimleri Akşehirli Ömer Efendi ve Şehrî Hâfız Emin Efendi müderris iseler de olağanüstü saygı görürlerdi. Şehzâdelerine de Gümüşhaneli Ömer Hulûsî Efendi muallim olmuştur.

Sultan Abdülaziz'in muallimleri Hasan Fehmî Efendi olup icazetlerinde meşihat hizmeti ihsan ile "camiü'r-riyâseteyn" oldular.

2) İmam-ı Sultanîler (Padişah imamları)

Osmanlı Devleti'nde, saltanat hutbesini ilk defa okuyan Tursun Fakih olmuştur. I. Bâyezid (Yıldırım) ve oğulları Süleyman Çelebi'nin imamı, *Mevlid-i şerif* nâzımı Bursalı Süleyman Çelebi idi. II. Bâyezid'in imamları ise Ali Efendi ile Bedreddin Efendi idi.

I. Süleyman'a (Kanunî) da Bektaş Efendi ve Antakî Ömer Efendi imam olmuşlardır.

II. Selim'e Abdülkadir Efendi ve III. Murad'a Abdülkerim Efendi imam oldular. İmamlardan ilk defa kazaskerlik pâyesi bu Abdülkerim Efendi'ye verilmiştir.

III. Mehmed'e Hüsâm Efendi ve sonra Abdülkadir Efendi imam olmuştur. I. Ahmed de Hurpeşteli Mustafa Efendi'yi imam tayin etti. Bu da kazasker olmuştur. 1025'de (1616) vefatında, bir mescid imamı olan Evliya Mehmed Efendi olup 1044'de (1634/35) vefat etmiştir. Sonra Şâmî Yusuf Efendi ve ardından Şâmîzâde Hüseyin Efendi, 1056'da (1646) yine Yusuf Efendi, şehzâdeler muallimliği ve kazaskerlik pâyesiyle imam oldu ve az müddet sonra vefat etti. Bunun yerine yine Hüseyin Efendi geçti ve Anadolu pâyesini aldı. 1069'da (1658/59) vefatında yerine nâiblerden Kastamonulu Mehmed Efendi geçti. 1073'de (1662/63) Anadolu kazaskeri olması üzerine yerine Edirneli İbrahim Efendi getirilmiştir. İşte bunun zamanında imam-ı sânîlik (ikinci imamlık) konulmuştur. 1097'de (1686) azledilerek yerine imam-ı sânî Kerestecizâde Abdullah Efendi İstanbul pâyesiyle imam-ı evvel olmuştur.

Muharrem 1099'da (Kasım 1687) Şeker Mehmed Efendi Şehzâde Camii'nden getirildi ve imam-ı sultanî oldu. Bunun kısa sürede vefatı üzerine imam-ı sânî Edirneli Ali Efendi, 1101'de (1689/90) azledilince eski imam-ı sânî Lâdikli Ali Efendi İstanbul pâyesiyle imam-ı evvel oldu. 1103'de (1691/92) vefatında yeğeni yerine Ayasofya hatibi Hasan Efendi gelmiş ve İstanbul pâyesi verilmiştir. 1106'da (1694/95) azlinde Vâlide-i Atik Camii hatibi Topkapılı Sâlih Efendi imam olmuştur. Bu da Anadolu pâyesini aldı ve 1115'de (1703/04) azledildi. Yerine Süleymaniye Camii hatibi Hacı Mehmed Efendi imam olmuştur. Bunun 1122'de (1710) azlinde Bâyezid Camii hatibi Arabzâde Mehmed Efendi şehzâdeler muallimliği ile birlikte imam-ı sultanî olmuştur. Bunun 1129'da (1717) azlinde Şehzâde Camii imamı Arabzâde Abdurrahman Efendi imam-ı evvel olmuş ve 1143'de (1730/31) ayrılmıştır. Yerine, imam-ı sânî Mehmed Sâhib Efendi imam-ı evvel olmuştur. 1158 de (1745) şeyhülislâm olunca, imam-ı sânî Sarmısakçızâde Mustafa Efendi olmuş ve 1161'de (1748) vefat etmiştir. Yerine imam-ı sânî İzmirli Hüseyin Efendi, Rebiyülevvel 1168'de (Aralık 1754/Ocak 1755) imam-ı sânî Konyalı Hacı Mehmed Efendi olmuştur. Muharrem 1169'da (Ekim 1755) azledilerek Sâhib Efendi'nin oğlu Osman Sâhib Efendi imam-ı evvel olmuştur. Bu da Safer 1170'de (Kasım 1756) azledilmiş ve yerine imam-ı sânî Hasan Efendi olmuş, Safer 1171'de (Ekim 1757) azledilmiş ve ikinci defa Hacı Mehmed Efendi tayin edilmiştir. Şevvâl 1172'de (Haziran 1759) ayrılmış ve imam-ı sânî Çavuşzâde Mehmed Emin Efendi tayin edilmiştir. Kazaskerlik pâyesini aldıktan sonra 1193'de (1779) azledilmiş, imam-ı sânî Mehmed Said Efendi imam-ı evvel olmuş ve bunun Şa'bân 1195'de (Ağustos 1781) vefatı üzerine imam-ı sânî Derviş Mehmed Efendi tayin edilmiştir.

1223 (1808) tarihinde, kazasker iken ayrılıp imam-ı sânî olan Kırımlı Ahmed Kâmil Efendi tayin edilmiştir. Bunun 1226'da (1811) azliyle imam-ı sânî Mehmed Nurî Efendi imam-ı evvel oldu. 1227'de (1812) vefatında ikincisi Ab-

dülkerim Efendi evvel olmuş ve Ramazan 1231'de (Ağustos 1816) vefat etmiştir. Yerine Bursalı Mehmed Emin Raûf Efendi imam-ı evvel olmuş ve Receb 1236'da (Nisan 1821) imam-ı sânî Kıbrısîzâde Mehmed Ârif Efendi imam-ı evvel olmuştur. Bu zat kazasker de olmuş ve Muharrem 1245'de (Temmuz 1829) azledilmiştir. Sonra imam-ı sânî Mehmed Zeynelâbidîn Efendi gelmiştir. Kazaskerlerden iken 1253'de (1837/38) azledilip şehzâdeler muallimliğinde kalmış ve imam-ı sânî Kasidecizâde Mustafa Nurî Efendi tayin edilmiştir. 1259'da (1843) azledilip ikincisi Beylerbeyili Mehmed İzzet Efendi imam-ı evvel ve kısa sürede kazasker oldu. Zilka'de 1265'de (Eylül-Ekim 1849) vefatı üzerine imam-ı sânî Eyüplü Mustafa İzzet Efendi imam-ı evvel oldu ve Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat 1853) azliyle imam-ı sânî Afyoncuzâde Hâfız Mehmed Şükrî Efendi imam-ı evvel olmuştur. 1277 sonlarında (1861 ortaları) bunun azli ile Arpacılar Sofusu damadı Hayrî Efendi oldu. 1283'de (1866/67) ayrılması üzerine imam-ı sânî Hâfız Rızâ Efendi oldu.[8] 1286'da (1869/70) selef halef olunarak Rızâ Efendi imam-ı sânîliğe döndü ve 1291'de (1874) Rızâ Efendi ikinci defa imam-ı evvel-i sultanî tayin edildi. 1293'de (1876) azledildi. Az bir müddet Teşvikiye Camii hatibi Ali Rızâ Efendi olduysa da Şa'bân 1293'de (Eylül 1876) Lâleli Camii imamı Yusuf Efendi oldu. Bunun Ramazan 1310'da (Mart-Nisan 1893) vefatı üzerine yerine imam-ı sânî olan Hâfız Mehmed Râşid Efendi imam-ı evvel olmuştur.

3) Ser-etıbbâ-yı hassa (Hekimbaşılar)

Geçmişte, Osmanlı padişahları, bütün sâdık tebaanın sağlıklarını koruyacak tabiblerin çoğalması gayesiyle Fâtih, Süleymaniye, Haseki, Edirne ve Manisa darüşşifalarını yaptırarak hastahaneler ve darüttıplar meydana getirmişlerdir. Önceleri Arab, Acem ve Avrupalı usta tabibler Osmanlı ülkesine gelmişler ve Sultan II. Murad devrinde (1421-1451) Senâyî Şeyhî ser-tabib olmuştur. Bundan sonra dönme Ya'kub Çelebi meşhur olarak hekimbaşı ve buna ek olarak vezirlikle padişah musâhibi olmuştur. Bu zat 888'de (1483) vefat eyledi. Sonra İzmitli Muhyiddin Mehmed Çelebi padişah ser-tabibi, 910'da (1504/05) vefatıyla Hacı Hekim, 913'de (1507/08) vefatında Kaysunîzâde Mehmed Efendi ve 920'de (1514) vefatında Tebrizî Mehmed Çelebi olmuştur. Buna "Âhî Çelebi" derler. Üç defa nasbedilmiştir. Sinan Efendi bununla halef-selef oldu. Âhî Çelebi 930'da (1524), Sinan Efendi 951'de (1544) vefat etti. Sonra gelen Mehmed Çelebi'nin 970'de (1562/63) vefatıyla Kaysunîzâde Mahmud Efendi ser-etıbbâ olmuştur. 976'da (1568/69) vefatı üzerine Şemseddin Mehmed Çelebi olmuş ve 982'de (1574/75) vefat etmiştir.

Beyzâde Mehmed Efendi, kapıcıbaşılıkla da uzun müddet ser-etıbbâ olup 1020'de (1611) emekli edilince Hekim Şücâ oğlu Mûsâ Efendi ilk defa Anado-

---

8 *Hâfız Mehmed Rızâ Efendi* Giresunludur. Sesinin güzelliği yüzünden Ayasofya'da *Kur'an* okuması padişah tarafından beğenilmiş, padişaha imam-ı sâni, sonra iki defa imam-ı evvel olmuş ve azilden sonra iki defa Rumeli kazaskerliği pâyesini elde etmiştir. Halen "reisü'l-ulemâ"dır.

lu pâyesiyle hekimbaşı olmuştur. 1031'de (1622) azledilince Emir Çelebi olup, bunun 1048'de (1638/39) vefatında Zeynelâbidîn Efendi oldu. 1054'de (1644) Hamalzâde Mehmed Efendi ve Sakızlı İsâ Efendi dörder defa ser-etıbbâ oldular. İsâ Efendi'nin 1059'da (1649) vefatında meydan Hamalzâde'ye kaldı ve o da 1066'da (1655/56) vefat etti. Yerine Çelebi Sâlih Efendi olup sudûrdan iken 1080'de (1669/70) vefat etti. Yerine Hayâtîzâde dönme Mustafa Feyzî Efendi hekimbaşı ve sonra sudûrdan oldu. 1103'de (1691/92) azlinde Mihalıçlı Hasan Efendi sudûrdan olarak hekimbaşı oldu. 1105'de (1693/94) azledilmesi üzerine müderrislerden Mahmud Efendi ve 1106'da (1694/95) Frenk dönmesi Nuh Efendi oldu. Bir aralık paşalık ve sonra kazaskerlik verildi. 1119'da (1707/08) vefatında İstanbulî Mehmed Efendi ser-tabib ve kazasker oldu. 1127'de (1715) azlinde Ömer Efendi ser-tabib ve kazasker oldu, bunun 1136'da (1723/24) azli üzerine Hayâtîzâde torunu Mustafa Feyzî Efendi olup 1148'de (1735/36) emekli edildi. Yerine kardeşi Mehmed Emin Efendi hekimbaşı oldu. Bu zat 1159'da (1746) şeyhülislâm olunca kendi yetiştirmesi ve adamı Mehmed Said Efendi ve daha sonra Müneccimbaşı Ahmed Efendi hekimbaşı oldular. 1161'de (1748) azledilince yerine Said Efendi oldu.

1168'de (1754/55) Musevi dönmesi Çelebi Mustafa Efendi ser-tabib oldu. 1171'de (1757/58) azledilince Ârif Mehmed Efendi ve 5-6 ay sonra azledilince Katibzâde Mehmed Refî' Efendi oldu. 1182'de (1768/69) vefatında Mehmed Emin Efendi ve ikinci defa Ârif Efendi ser-tabib oldu. 1189'da (1775) azledildi ve yerine Subhîzâde Abdülaziz Efendi oldu. 1190'da (1776) azledilince Ârif Efendi yine hekimbaşı oldu. 1197'de (1783) vefat etti. Yerine Hâfız Hayrullah Efendi, 1200'de (1786) azledilince Gevrekzâde Hasan Efendi, bunun azli üzerine Sâdık Mehmed Efendi oldu. 1211'de (1796/97) azliyle Nu'man Efendi ve 1218'de (1803) azledilince Hayrullah Efendi torunu Behcet Mustafa Efendi oldu. 1222'de (1807) ise Tuğcuzâde Abdülkadir Efendi ser-tabib oldu.

1223'de (1808) Nu'man Efendi oğlu Mes'ud Efendi, 1231'de (1816) azledilerek yine Behcet Efendi, 1237'de (1821/22) Bendereklizâde Said Efendi ve aynı yıl Behcet Efendi üçüncü defa ser-etıbbâ oldu. 1243'de (1827/28) vefatı üzerine kardeşi Abdülhak Efendi, 1253'de (1837/38) Cerrahhâne müdürü Ahmed Necib Efendi oldu ve 1256'da (1840) azledilince Abdülhak Efendi tekrar bu göreve geldi. 1261'de (1845) İzmirli İsmail Efendi, 1264'de (1848) azliyle üçüncü defa Abdülhak Efendi ve sene sonunda da Sâlih Efendi ser-etıbbâ oldular. Sonra Kız Mehmed Efendi, 1272'de (1855/56) Sâlih Efendi, 1275'de (1858/59) Zeynîzâde Cemâl Mehmed Efendi olup 1278'de (1861/62) ayrılmıştır.

1266'da (1850) "Tıbbiye Nezâreti" adıyla bir nezâret kurulmuş ve ser-etıbbâlık mesnedi ve saray-ı hümâyûn tabiblerinin başkanlığına hasredilmiştir. Sonra Bâb-ı Seraskerî'de bir sıhhiye dairesi kuruldu. Sıhhiye dairesi de 1253'de (1837/38) teşekkül ettirilmiştir.

1278'de (1861/62) saray-ı hümâyûn ser-tabibi Marko Paşa ve 1292'de (1875) azlinde Kabalyon Efendi ve 1293'de (1876) de Mavroyani Efendi olmuş ve vezirlik verilmiştir.

Tıbbiye Nezâreti'ne 1266'da (1850) Ziver Efendi, 1268'de (1851/52) İsmail Paşa, 1269'da (1852/53) Cemâl Efendi, 1275'de (1858/59) Hayrullah Efendi, 1278'de (1861/62) Ârif Bey ve 1293'de (1876) Marko Paşa ve 1306'da (1888/89) ferik Sâib Paşa nâzır olmuşlardır. 1310'da (1892/93) nezâret, Mekâtib-i Askeriye Nezâreti'ne verilince Hilmî Paşa ve 1311'de (1893/94) de erkân-ı harp Ahmed Şükrî Paşa olmuştur.

Askerî Sıhhiye Dairesi'ne de önce Nurî Paşa, vefatında Âkif Paşa ve onun vefatında da Sâlih Paşa reis olmuşlardır.

III. BÂB

Bu da 3 şubede incelenecektir: 1. Dârüssaâde ağaları, 2. Silahdar-ı şehriyârîler, 3. Mîrahûr-ı evveller.

1. Bâbüssaâde, Dârüssaâde Ağaları

Osmanlı Devleti'nin ilk kuruluşunda Harem-i Hümâyûn'un her türlü işi ak ve zenci hademelere eşit şekilde gördürülmekte olduğu, ak ve zenci hadım ağaların bu hizmeti yerine getirdikleri tarih kitaplarında yazılıdır. Hatta II. Murad zamanında (1421-1451) Reyhan Ağa ve Şerefeddin Ağa "Paşa" unvanını almış olarak bu hizmette idiler. II. Mehmed (Fâtih) zamanında (1451-1481) Hadım Şihâbeddin Paşa ve sonra Hadım Mesih Paşa bu hizmeti yerine getirmişlerdir.

"Bâbüssaâdeti'l-aliyye", yani "Kapı Ağalığı" ilk defa adı geçen padişah zamanında oluşturulmuştur. Dârüssaâde Ağalığı için "Kilercibaşılık", "Eski ve Yeni Saray-ı Hümâyûnlar Ağalığı" ve "Musâhiblik" gibi makamlar oluşturulmuştur ki, "Bâbüssaâde Ağalığı" bunların daha üstünde bir memuriyet olmuştur. Bu memurluklara Mesih Ahmed Paşa, Hadım Ali Paşa, Ya'kub Paşa ve Sinan Paşa'nın tayin olundukları ve buradan vezir rütbesine nâil oldukları anlaşılıyor. Sonradan Süleyman Ağa bu hizmete tayin oldu. 912'de (1506/07) vefatında yerine Hüseyin Ağa oldu. Bunun vefatında da hayır sâhibi Firûz Ağa kapı ağası olmuştur. Bunun 918'de (1512) vefatı üzerine Hasan Ağa ve daha sonra Husrev Ağa olmuştur. 930'da (1524) vefatında Karabaş Mustafa Ağa, sonra Haydar Ağa,vezirlikle çıktığında Mahmud Ağa, 961'de (1554) vefatında Dâvud Ağa, 962'de (1555) vefatında Ca'fer Ağa, 964'de (1557) vefatında Hasan Ağa ve bunun 972'de (1564/65) vefatında Ya'kub Ağa olmuş ve 974'de (1566/67) vefat etmiştir.

İbrahim Ağa, Ali Ağa, Dâvud Ağa, Süleyman Ağa da hadım ağalarının seçkinlerinden olup Bâbüssaâde Ağası olmadan önce vezir rütbesine yükselmişlerdir.

Ya'kub Ağa'dan sonra Mahmud Ağa, İbrahim Ağa ve Gazanfer Ağa bu makama gelmişlerdir.

Gazanfer Ağa 30 seneye yakın bu hizmette bulunmuş ve 1011'de (1602/03) bir hayli nüfuzlu iken katledilmiştir.

"Dârüssaâdeti'ş-şerife Ağalığı" makamı 990'da (1582) kuruldu. Ancak Bâbüssaâde ağaları içinde Gürcü Mehmed Ağa, iki Hasan Ağa, Ca'fer Ağa ve Ab-

durrahman Ağa da 1050 (1640) tarihlerine kadar vezir rütbesine nâil olmuşlardır. Kilercibaşı Mesih Süleyman Ağa da vezir olmuştur. Fakat sonraları ak ağalardan yükselenler görülmemiş, Bâbüssaâde Ağalığı gittikçe Dârüssaâde Ağalığı emri altına girmekle tarihî özelliğini kaybetmiştir.

Dârüssaâdeti'ş-şerife Ağalığı

Bu makam 990'da (1582) III. Murad devrinde kurulmuştur. Haremeyn-i Hümâyûn vakıflarına nâzırlığından dolayı bir kâtipler heyeti ile dârüssaâde yazıcılığı, "evkaf muhasebeciliği" ve "evkaf-ı hümâyûn müfettişliği" gibi memurluklar, nâzırlığı altında toplanmış ve bu sebepten mâbeyn-i hümâyûnun birinci zâbiti olmuştur. Dârüssaâde ağalığı vezirlik itibarında olmuş ve hatta "devletlû, inayetlû" unvanını da kazanmışlardır. O tarihte ilk defa Habeşî Mehmed Ağa ağa olmuştur. Bu makamın ardından "hazinedar-ı şehriyârîlik" ve "hazine vekâleti" gibi memurluklar da kurulmuştur. 998'de (1590) Mehmed Ağa'nın vefatında Server Ağa, sonra Sünbül Ağa ve 1001'de (1592/93) Beyazî Mustafa Ağa olmuştur. 1004'de (1595/96) vefatında Osman Ağa olmuş ve 1011'de (1602/03) katledilmiştir. Sonra Abdürrezzâk Ağa, 1012'de (1603/04) Reyhan Ağa ve 1013'de (1604/05) Hacı Mustafa Ağa olmuştur. 1029'da (1620) ayrılmasında Süleyman Ağa, 1031'de (1622) bunun vefatında Bâbüssaâde ağa-
1730 sı Malatyalı İsmail Ağa olmuştur.

Bu tarihten sonra bâbüssaâde ağalığından ve beyazlardan kimse dârüssaâde ağası olamamış ve dârüssaâde ağalığı bir derece daha yükselmiştir. 1032'de (1623) Hacı Mustafa Ağa tekrar dârüssaâde ağası olmuş ve 1033'de (1623/24) vefatında İdris Ağa olmuştur. 1049'da (1639/40) vefatında İbrahim Ağa, 1050'de (1640/41) Sünbül Ağa, 1054'de (1644) Taşyatur Ali Ağa, 1055'de (1645) Celâlî İbrahim Ağa, 1057'de (1647) İshak Ağa, Musâhib Mehmed Ağa, birkaç günde yine İshak Ağa, sonra Mes'ud Ağa, 1058'de (1648) ikinci defa Celâlî İbrahim Ağa olmuşlardır.

1059'da (1649) Mehmed Ağa, 1061'de (1651) Süleyman Ağa, 1062'de (1652) Behrâm Ağa, 1066'da (1655/56) Dilâver Ağa, 1068'de (1657/58) Solak Mehmed Paşa, 1073'de (1662/63) Muslî Ağa oldu. Bunun 1078'de (1667/68) vefatı üzerine Abbas Ağa, 1082'de (1671/72) Yusuf Ağa, 1098'de (1687) Hazinedar Ali Ağa, 1099'da (1688) Mustafa Ağa ve 1101'de (1689/90) Gedâyî Ahmed Ağa olup 1102'de (1690/91) vefat etti.

Sonra İsmail Ağa, 1103'de (1691/92) Nezir Ağa, 1105'de (1693/94) İshak Ağa, 1106'da (1694/95) Yapraksız Ali Ağa, 1112'de (1700/01) Nezir Ağa olup 1115'de (1703/04) katledildi. Yerine Abdurrahman Ağa, 1116'da (1704/05) Uzun Süleyman Ağa, 1125'de (1713) Anber Mehmed Ağa, sonra Mercan Ağa ve 1129'da (1717) Hacı Beşir Ağa olmuştur. 1159'da (1746) vefatında ikinci Beşir Ağa, 1165'de (1752) üçüncü Beşir Ağa, 1168'de (1754/55) Ebû Vukuf Ahmed Ağa, 1171'de (1757/58) dördüncü Beşir Ağa, 1182'de (1768/69) Mercan Ağa, 1186'da (1772/73) bunun vefatında Cevher Ağa, 1187'de (1773) Sarıkçı Beşir Ağa, 1193'de (1779) Hazinedar Cevher Ağa, 1197'de (1783) İdris Ağa,

1204'de (1789/90) Bilâl Ağa, 1206'da (1791/92) vefatında Hâlid Ağa, 1213'de (1798/99) vefatında Halil Paşalı Bilâl Ağa, 1222'de (1807) vefatında Mercan Ağa, 1223'de (1808) Kasım Ağa, 1227'de (1812) Anber Mehmed Ağa, 1230'da (1815) Hâfız İsâ Ağa, 1239'da (1823/24) Ebûbekir Ağa, 1241'de (1825/26) vefatında Uzun Abdullah Ağa, 1255'de (1839) Paşa Çırağı Abdullah Ağa, 1256'da (1840) vefatında Tâhir Ağa, 1260'da (1844) vefatında Tayfur Ağa, 1266'da (1850) Ârif Ağa, 1271'de (1854/55) vezirlikle azlinde Besim Mehmed Ağa ve birkaç ayda Hüseyin Ağa, 1273'de (1856/57) Râsim Mehmed Ağa, birkaç ay sonra Tahsin Ağa (bu zat o tarihte Medine'ye çekildi, sonra nâibü'l-haram da oldu), 1275'de (1858/59) Hayreddin Ağa, 1277'de (1860/61) Visâleddin Ağa (azlinde o yüce makama gidip yakın vakte kadar hayatta oldukları işitilmekteydi), 1277 sonlarında (1861 ortaları) Talha Ağa, 1292'de (1875) vefatında Cevher Ağa, 1293'de (1876) Süleyman Ağa, aynı yıl Nureddin Ağa, 1297'de (1880) vefatında Hâfız Behrâm Ağa, 1305'de (1887/88) vefatında Şerefeddin Ağa, 1306'da (1888/89) Eski Saray ağası Mehmed Yâver Ağa, 1315'de (1897/98) vefatında Naime Sultan'ın başağaları Abdülganî Ağa dârüssaâde ağası oldular.

2. Silahdarân-ı Şehriyârî (Silahdarlar)

Osmanlı Devleti'nin kuruluşu, din-i mübinin esasına bağlılık noktasından olduğundan yüce padişahlar, geçmiş Müslüman hakanlar gibi "hâcib", yani kapıcı makamında mâbeyn ricâlinin en seçkinine bir lâkap vermemiş, silahlarının korunması gibi en şerefli bir hizmete tayin ettiği bendesini mâbeyn-i hümâyûn erkânının en seçkini olarak geçmiş zamanda göstermişlerdir.

İşte bu sebepten Enderûn-ı Hümâyûnlarından kendilerine yakın olmak şerefini verdikleri bendelerin en üstününe silahdar, ondan sonrakine çukadar, sonrakine rikâbdar, sırasıyla tülbend ağası, yani sarıkçıbaşı, miftah ağası ve en küçüğüne de peşkir ağası diye isim vermişlerdir.

Silahdarlık makamının teşekkülü II. Mehmed (Fâtih) zamanındadır (1451-1481) ki, daha önce görülmemiştir. Ancak yukarıdaki kanun üzere düzenleme I. Süleyman (Kanunî) zamanında (1520-1566) olmuştur. O zamanlarda hasodabaşı, kiler ve seferli kethüdâsı da yüksek makamlardan olduğu görülmektedir. Ancak hasodabaşılık, sonradan hazine kethüdâlığının altına düşüp ayrıca bir yol oldu.

Enderûn-ı Hümâyûn'un kuruluş tarihinden itibaren iki asır kadar devletin hemen bütün büyük mülkî ve askerî memurlarını yetiştirmiş olması ve orada verilen terbiyenin mükemmel bulunması, ayrıca Osmanlı Devleti'nin o zamanlarda da maarife hizmetini göstermeye yeterlidir.

İşte bu silahdar ağalardan hiçbirisinin kötü terbiye görmediği, hemen hepsinin vezirlik ve emeklilikle çıkmasından anlaşılır. Enderûn-ı Hümâyûn ricâlinin hepsinin, Osmanlı Devleti'ne sıkı bağlılık ve hizmet ile her sınıftan üstünlükleri, *Sicill-i Osmanî*mizin dikkatlice incelenmesinden anlaşılır.

Silahdarlardan Kız Hüseyin Ağa, Enderûn-ı Hümâyûn'da bazı odaları katıp lağv eylemese Enderûn-ı Hümâyûn'un daha mükemmel kalacağını Silahdar Mehmed Ağa *Tarih*'inde yazıyor.

II. Mehmed (Fâtih) zamanında Ahmed Ağa ve Mehmed Efendi adlarında iki zatın silahdar olduğu görülmüş, I. Süleyman (Kanunî) zamanında da Kemankeş Ahmed Bey, Ca'fer Ağa, Mehmed Ağa, ikinci Ca'fer Ağa silahdar-ı şehriyârî olmuşlardır.

Bu Ca'fer Ağa yerine Siyâvuş Ağa silahdar olmuştur. 977'de (1569/70) Kaytas Ağa, sonra Bosnalı İbrahim Ağa, sonra Bosnalı Halil Ağa, 999'da (1591) Kayserili Halil Ağa, 1000'de (1591/92) Hasan Ağa, 1003'de (1594/95) Sarıkçı Mustafa Ağa, 1005'de (1596/97) Yavuz Ali Ağa, 1011'de (1602/03) vezirlikle Tırnakçı biraderi Hüseyin Ağa, 1014'de (1605/06) Öküz Mehmed Ağa, 1015'de (1606/07) Dıraki Mehmed Ağa, 1019'da (1610) Hezargradî Mehmed Ağa, 1020'de (1611) Mısır valisi olduğunda Lefkeli Mustafa Ağa, 1026'da (1617) Mısır valisi olunca İbrahim Ağa ve 1031'de (1622) Mısır valisi olunca Husrev Ağa oldu.

1033'de (1624) Melek Ahmed Ağa, 1041'de (1631/32) Diyarbekir valisi olduğunda Celep Ahmed Ağa, 1043'de (1633/34) Haleb valisi olduğunda Bosnalı Mûsâ Ağa, aynı sene Mısır valisi olunca Hüseyin Ağa, 1044'de (1634/35) Budin valisi olunca Bezirgânzâde Mustafa Ağa, 1045'de (1635/36) vezirlikle taltif edildiğinde Abaza Siyâvuş Ağa, 1048'de (1638/39) Mustafa Ağa, 1053'de (1643) Diyarbekir valisi olunca Yusuf Ağa, o yıl vezir olunca İbrahim Ağa, bu 1054'de (1644) Haleb valisi olunca Kavuğ Yusuf Ağa, bunun 1056'da (1646) Şam valisi olması üzerine Murtaza Ağa olup 1058'de (1648) Şam'a vali olduğunda Haseki Mehmed Ağa oldu. 1060'da (1650) bu da Şam'a vali olunca Kaplan Mustafa Ağa, aynı yıl Bağdad'a vali olunca Kastamonulu Muslî Ağa, bu da 1063'de (1653) kubbe veziri olduğunda Ken'an Süleyman Ağa, 1064'de (1654) vezirliğinde Çil Ahmed Ağa, 1066'da (1655/56) Diyarbekir valisi olunca Siyâvuş Mustafa Ağa, Zilka'de 1066'da (Eylül 1656) Şam valisi olunca Mustafa Ağa, bu 1067'de (1656/57) Mora'ya muhafız olunca Osman Ağa, 1069'da (1658/59) Diyarbekir valisi olunca Sarı Ken'an Ağa, 1072'de (1661/62) Diyarbekir'e tayin edilince Ömer Ağa, 1074'de (1663/64) Mısır valisi olunca Hüseyin Ağa, bu 1080'de (1669/70) Haleb'e vali olunca Saatçi Mehmed Ağa, 1081'de (1670/71) vezir olunca İbrahim Ağa, 1089'da (1678) Küçük Sipahi Mustafa Ağa, 1091'de (1680) vezir olunca Bıyıklı Mustafa Ağa, aynı yıl bu da vezir olunca Şahin Mustafa Ağa oldu.

1095'de (1684) Moralı Hüseyin Ağa, bu Mısır valisi olunca 1099'da (1688) Cerrah Mustafa Ağa, aynı yıl Elmas Mehmed Ağa, 1100'de (1688-89) Beyzâde Ali Ağa, bunun 1102'de (1690/91) vezir olmasıyla Küçük Osman Ağa, 1105'de (1693/94) vezir olunca Sirke Osman Ağa, aynı yıl Şa'bân'da (Nisan 1694) Çerkes Hasan Ağa olup 1106'da (1694/95) Şam valisi oldu. Sonra 1110'da (1698/99) Dâyezâde İbrahim Ağa silahdar olup 1112'de (1700/01) emekli oldu. Yerine Çorlulu Ali Ağa, bu 1115'de (1703) vezir olunca İbşir Hasan Ağa oldu. Şa'bân 1115'de (Aralık 1703) Fındıklılı Mehmed Ağa, 2 ay sonra Hüseyin Paşazâde İbrahim Bey, aynı yılın Zilhiccesinde (Nisan 1704) Abaza Süleyman Ağa, bu 1116'da (1704/05) vezir olunca Pazarköylü Ali Ağa, 1121'de (1709) vezir olunca Kadid Yusuf Ağa, 1122'de (1710) azledilince Halil Ağa, 1125'de

(1713) İbrahim Ağa, 1129'da (1717) diğer İbrahim Ağa, bu 1133'de (1720/21) Erzurum valisi olunca Boşnak Mehmed Ağa, 1137'de (1724/25) vezirliğinde İstanbullu Mehmed Ağa, 1140'da (1727/28) vezirliğinde Ebûbekir Ağa, 1143'de (1730/31) Halil Ağa, 1144'de (1731/32) Ya'kub Ağa, 1146'da (1733/34) Adana valisi olunca Dimetokalı Mehmed Ağa, 1148'de (1735/36) kaymakamlığında Baltacı Mehmed Paşazâde Mustafa Bey, bu 1159'da (1746) vezir olunca hazine kethüdâsı Ali Ağa, 1161'de (1748) azlinde Süleyman Ağa, sonra Bağçevanzâde Mehmed Ağa, 1163'de (1750) Ali Ağa, 1164'de (1751) Bıyıklı Ali Ağa, 1168'de (1754/55) vezirliğinde Bosnalı Hüseyin Ağa, az müddet sonra Cihangirli Mehmed Ağa, 1168'de (1754/55) vezirliğinde Bosnalı Hüseyin Ağa, kısa süre sonra Cihangirî Mehmed Ağa, 1169'da (1755/56) vezir olunca Mehmed Ağa, aynı yıl azledilince Yusuf Paşazâde İbrahim Bey, 1171'de (1757/58) bunun ayrılmasıyla Hamza Ağa, 1182'de (1768/69) ayrılmasında Seyyid Mehmed Emin Ağa silahdar olmuştur. 1185'de (1771/72) vefat etti. Bunun yerine Sun'ullah Ağa olup kısa sürede vezir oldu. Yerine Abdullah Ağa silahdar oldu ve 1187'de (1773) vezirliğinde Mehmed Emin Ağa, 1189'da (1775) bunun vezir olmasında Seyyid Mehmed Ağa, 1193'de (1779) sadrazam olması üzerine Perişan Mustafa Ağa, 1194'de (1780) vezirlikle Selânik'e tayininde Salbaş Ahmed Ağa, 1196'da (1782) vezirliğinde Hattat İsmail Ağa silahdar oldu. 1197'de (1783) vezir olunca Mehmed Ağa, 1200'de (1786) Lâdikli Ahmed Ağa ve 1201'de (1787) Yahyâ Ağa silahdar olmuş ve Muharrem 1204'de (Eylül-Ekim 1789) ayrılmıştır.

Yerine Seyyid Abdullah Ağa, Muharrem 1210'da (Temmuz-Ağustos 1795) İslâm Mehmed Ağa, 1215'de (1800/01) Halil Ağa, 1218'de (1803/04) Süleyman Ağa, 1222'de (1807) Torun Ahmed Bey, 1223'de (1808) İzzet Paşazâde Mehmed Bey, bir ay sonra Receb Paşazâde Mehmed Bey, aynı yılın Şevvâlinde (Aralık 1808) Hacı Mehmed Emin Ağa, 1226'da (1811) Ahmed Paşazâde Ali Bey, 1233'de (1818) İbrahim Ağa, aynı yılın Zilka'desinde (Eylül 1818) İlyas Ağa ve 1238'de (1822/23) Ali Ağa olmuştur.

1241 (1825/26) tarihinden sonra rikâbdar, çukadar ve diğer makamlar lağv olunmuştur. O tarihlerde bir "başçukadarlık" makamı kurulmuştur. Bu ayrıca bir mansıptır. Bu makama Ömer Ağa, bunun vefatında Seyyid Abdullah Ağa yeğeni Ebûbekir Efendi ve onun azlinde Bursalı Said Ağa getirilmişti.

III. Selim devrinde (1789-1807) bu ağalardan başka bazılarına "mâbeynci" denmiştir ki, Yekçeşm Ahmed Bey bu hizmetteydi. II. Mahmud da "mâbeynci" unvanıyla Fethî Bey, Rızâ Bey ve Mehmed Ali Bey gibi zatları istihdam etmiş ve eski unvanlardan silahdarlık makamı kalmıştı. 1247 ortalarında (1831 sonları) Ali Ağa vefat edince silahdarlık makamı kaldırılmış, "Enderûn-ı Hümâyûn Nezâreti" unvanıyla kurulan nezârete hazine kethüdâsı yukarıda adı geçen Ebûbekir Efendi tayin olunmuş ve 1248'de (1832/33) "Mâbeyn-i Hümâyûn Müşirliği" teşkil edilerek ferik Ahmed Fevzî Paşa'ya vezirlikle ihsan buyurulmuştur.

Mâbeynci beyler de çukadar ve rikâbdar ağalıkları ve vazifelerini üstlenmişler, sarıkçıbaşılık, yani tülbend ağalığı yerine "esvabcıbaşılık", kiler kethü-

dâlığı yerine "kilercibaşılık" gibi gedikler icat olunmuş ve yüksek mâbeyn-i hümâyûn makamları unvanca büyük değişikliklere uğramıştır. "Enderûn-ı Hümâyûn Nezâreti" de 1251'de (1835/36) Ebûbekir Efendi'nin vefatında kaldırılmıştır.

Kurulan "Mâbeyn-i Hümâyûn Müşirliği" 1255'de (1839) başmâbeynci Hasan Rızâ Bey'e tevcih olunmuş, 1261'de (1845) ayrılmasında o görev "serkurenâlık"a çevrilmekle 1275'de (1858/59) tekrar kurulmuş, yine Rızâ Paşa olmuş ve 1277 sonlarında (1861 başları) Kapdan Mehmed Ali Paşa'ya ek olarak verilmiştir. Receb 1279'da (Ocak 1863) tekrar kaldırıldı. 1284 (1867/68) tarihlerinde Hakkı Paşa mâbeyn nâzırı oldu. Vefatında Ferid Paşa, 1288'de (1871) Refik Bey ve azlinde yine Ferid Paşa bu nezârete "hazine-i hassa" ilâvesiyle tayin olundular. Muharrem 1292'de (Şubat 1875) kaldırıldıysa da sonra yine kuruldu. 10 seneye yakındır Gazi Osman Paşa bu yüce makamda bulunmaktadır.

Serkurenâlık makamına da Rızâ Paşa'dan sonra İzzet Mehmed Bey, 1259'da (1843) Hamdî Bey, 1264'de (1848) Selim Bey, 1270'de (1853/54) Ali Bey, 1271'de (1854/55) İzzet Bey, 1272'de (1855/56) Neş'et Bey, 1273'de (1856/57) Osman Bey, 1276'da (1859/60) Ahmed Bey geldiler. Sonraları da Gâlib Bey, Hacı Emin Bey, üç defa Nevres Bey, Hacı Hasan Bey, Yâver Bey, Hâlid Bey, yine Hacı Hasan Bey, Ali Bey, Cemil Bey, sonra iki defa Ziver Bey, iki defa Feyzî Ahmed Bey, İsmail Bey, Mehmed Bey, Fuad Bey, Hayrî Bey, Hüsâmeddin Bey, İzzet Bey ve Hâfız Mehmed Bey serkurenâ olmuşlardır. Sonra Edhem Efendi, Nâfiz Paşa, sonra ikinci defa Hamdî Paşa ve sonra Osman Bey serkurenâ olmuşlardır. Halen serkurenâ Hacı Ali Beyefendi'dir.

Mâbeyn-i hümâyûn başkâtipliği başlarda yoktu. Serkâtiplik unvanıyla bazı kâtipler var idiyse de hattı hümâyûnları tevdi vazifesi de silahdarlık makamına ait hükmündeydi. Çünkü silahdarlar o devirlerde çoğunlukla bilgili kişilerden idiler.

II. Mahmud zamanında (1808-1839) serkitâbet dairesi büyüyerek Mustafa Nurî Efendi, sonra Vassâf Bey, sonra Said Bey, 1256'da (1840) Tevfik Bey, 1259'da (1843) Şefik Bey, 1264'de (1848) Ferid Efendi, 1270'de (1853/54) Hakkı Bey, 1278'de (1861/62) Emin Bey, 1279'da (1862/63) Mustafa Nurî Efendi, 1280'de (1863/64) yine Emin Bey, 1288'de (1871) Hilmî Efendi, 1289'da (1872) Refik Bey, sonra Âtıf Bey, 1293'de (1876) Sa'dullah Bey bu makama getirildiler. Aynı yıl Said Bey, 1295'de (1878) Lebib Efendi, sonra iki defa Ali Fuad Bey, sonradan iki defa Ali Rızâ Paşa, 1302'de (1884/85) Süreyyâ Paşa başkâtip olmuş ve 1312'de (1894/95) vefatında Tahsin Bey olmuştur.

Hacı Hasan Refik Paşa Mîrlivâ İsmet Paşa'nın oğlu olup yükselerek kurenâ ve iki defa serkurenâ olmuş ve hayli müddet ma'zul kalmıştı. Sonra hazine-i hümâyûn kethüdâsı ve bâlâ ile Diyarbekir ve Adana valisi olmuştur. Sonra vezirlikle Bağdad ve Suriye valisi oldu.

Yâver Bey Mâbeyn-i hümâyûna bağlı olarak hatap emini iken Hacı Emin Paşa'ya damad olmuştur. Serkurenâlıktan azlinden sonra konağında ikamet etmiştir.

Hüsâmeddin Bey Hademe-i hassadan iken yâver ve pek az müddet serkurenâ oldu. Sonra yine hademe-i şâhâneye dönmüş ve miralay rütbesi verilmiştir. Kardeşi İbrahim Bey de Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) bir hayli müddet mâbeynci olmuştur.

İzzet Bey Bâbıâlî'den Saray-ı Hümâyûn'a kâtip olmuştu. Bir aralık serkurenâ da olmuştur. Sonra Divan-ı Hümâyûn âmedî halifeliğiyle ayrılmıştır.

Hâfız Mehmed Bey Enderûn-ı Hümâyûn'dan kurenâlığa girmiş, burada birçok zaman bulunmuştur. Sonunda serkurenâ oldu. 1295 (1876) yılından sonra Teke mutasarrıflığına gidip ma'zul olmuştur.

Edhem Efendi Hazine-i Hümâyûn kâtipliğinden başkâtip ve Sâlih Efendi'nin vefatında hazine kethüdâsı olmuştur. 1293'de (1876) serkurenâ ve 7-8 ay sonra yine hazine kethüdâsı oldu. Birkaç sene sonra Hacı Hasan Bey'in tayiniyle ma'zul kaldı.

Hacı Ali Beyefendi Hatap emini, Hazine-i hassa meclis-i idare reisi ve vâlide sultan kethüdâsı olmuş, 10 seneye yakın ikinci ve geçen sene serkurenâ olmuştur.

Âtıf Beyefendi Kurşuncubaşızâde oğlu olup Şûrâ-yı Devlet kaleminden mâbeyn-i hümâyûn kâtibi ve sonra 1291'de (1874) başkâtip oldu. 1293'de (1876) ayrıldı ve sonra Karasi mutasarrıfı ve valisi olup ayrılmıştır.

Lebib Efendi Hakkı Paşa'nın damadıdır. Şûrâ-yı Devlet kalem zâbitliğinden mâbeyn-i hümâyûn kâtibi olmuştur. Sırasıyla başkâtip oldu. 1294'de (1877) azlinde adliye temyiz azası, reis-i sânîsi ve sonra baş müddeiümumî olmuştur.

Ali Rızâ Paşa Vükelâdan Mümtaz Efendi'nin büyük oğludur. Sadâret mektûbî kaleminden yetişip mühimme müdürü, Meclis-i Maliye başkâtibi, sonra hazine-i hassa nâzırı ve tekrar mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi oldu. 17 Ramazan 1299'da (2 Ağustos 1882) vezir rütbesi ihsan buyurulmuştur. Zilhicce 1302'de (Eylül 1885) defter-i hakanî nâzırı oldu.

Tahsin Bey Suûd Efendi'nin oğludur. Bâbıâlî'den yetişip Şûrâ-yı Devlet kaleminde muavin, sonra başmuavin ve oradan bahriye mektupçusu oldu. Sonra mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi olmuştur.

3. Büyük Mîrahûrlar

Başlarda bu makam sâhibi de büyük makam sâhiplerinden sayılırdı. Kapıcılar kethüdâsı ve mîrahûr-ı sânî üstündeydi. Hatta bu makamdan vezir ve birden sadrazam olan olmuştur.

Bu makama nâil olanlardan ilki, II. Bâyezid devrinde (1481-1512) Arnavut İlyas Bey olmuştur. I. Selim'in (Yavuz) mîrahûru Bıyıklı Mehmed Ağa olup 923'de (1517) Diyarbekir valisi olmuştur. Sonra Hasan Ağa, 947'de (1540/41) mîrahûrluktan Haleb valisi, 956'da (1549) Hızır Ağa bu hizmetten Köstendil Beyi oldu. Sonra Kızıl Ahmedli Mustafa Ağa 962'de (1555) Rumeli valisi olunca yerine Doğancı Hacı Ahmed Ağa mîrahûr olmuştur. Bu da 965'de (1558) Konya valisi oldu. Yerine gelen Sofu Ali Ağa 968'de (1560/61) Maraş valisi ol-

muştur. Yerine gelen Husrev Ağa 975'de (1567/68) azledilmiştir. Sonra Hırvat Siyâvuş Ağa oldu. Bu zat silahdar olunca silahdar Kaytas Ağa mîrahûr oldu ve 983'de (1575/76) azledildi. Sonra Eski Hüseyin Ağa, sonra Ferhâd Ağa, sonra Maraşlı Mehmed Ağa, 991'de (1583) yine Hüseyin Ağa, 997'de (1589) Nuh Ağa, sonra Bosnalı Lala Mehmed Ağa, 1000'de (1592) Hasan Ağa oldu ve 1001'de (1592/93) Kefe beylerbeyi oldu. Yerine Lala Ali Ağa oldu ve bu da Nahcıvan beylerbeyi oldu.

1003'de (1594/95) silahdar-ı şehriyârî Hasan Ağa mîrahûr oldu. 1004'de (1595/96) Tırnakçı Hasan Ağa, 1005'de (1596/97) Türk Ahmed Ağa, sonra Nakkaş Hasan Ağa, 1011'de (1602/03) Kasım Ağa, aynı yılın sonlarında (1603 başları) Mustafa Ağa olup 1012'de (1603/04) beylerbeyi ve damad oldu. Sonra İbrahim Ağa ve Muharrem 1013'de (Haziran 1604) Hınak Mustafa Ağa olup Zilhicce'de (Haziran) Rumeli beylerbeyi oldu. Sonra Maryol Hüseyin Ağa ve 1015'de (1606/07) Ca'fer Ağa oldu ve aynı yıl beylerbeyi oldu. Sonra İbrahim Ağa, 1020'de (1611) Ahmed Ağa, 1023'de (1614) İskender Ağa, 1024'de (1615) beylerbeyi olunca Hasodabaşı Ahmed Ağa, 1026'da (1617) Benli Mustafa Ağa, 1027'de (1618) Hamidî Mustafa Ağa, bu 1028'de (1619) Mısır valisi olunca Süleyman Ağa oldu ve bu da 1029'da (1620) Şam valisi oldu. Sonra Çatalcalı Hasan Ağa olup 1030'da (1621) kapdan oldu. Yerine Kara Mustafa Ağa olup 1033'de (1623/24) Bosnalı Receb Ağa oldu ve bu da aynı yıl vezir oldu.

Sonra Köprülü Mehmed Ağa olup 1036'da (1626/27) beylerbeyi oldu. Yerine gelen Ebûbekir Ağa 1040'da (1630/31) Musul beylerbeyi oldu. Yerine Canpuladzâde Mustafa Bey olup aynı yıl kapdan-ı deryâ oldu. Sonra Hattat Hasan Ağa, 1041'de (1631/32) Sarı Hüseyin Ağa, 1043'de (1633/34) kapdan-ı deryâ olunca yerine Nasûh Paşazâde Hüseyin Bey olup bu da 1044'de (1634/35) Budin valisi oldu. Sonra Kara Ahmed Ağa olup 1045'de (1635/36) Mısır valisi oldu. Sonra Şahin Ağa ve sonra İbşir Mustafa Ağa oldu. Bu da 1048'de (1638/39) Budin valisi oldu. Sonra Tekeli Mustafa Ağa olup Zilhicce 1048'de (Nisan 1639) Ankebut Ahmed Ağa, 1052'de (1642) Kamalak Siyâvuş Ağa, 1053'de (1643) Osman Ağa oldu. Zilka'de 1053'de (Ocak 1644) Rumeli valisi olunca yerine Bosnalı Sâlih Ağa ve 1054'de (1644) Haydar Ağazâde Mehmed Ağa oldu. Bu da 1056'da (1646) Mısır valisi oldu. Yerine Ebe damadı Mehmed Ağa, sene sonunda Sâlih Paşa'nın kardeşi Murtaza Ağa oldu. Bu da 1057'de (1647) kapdan-ı deryâ oldu. Sonra Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) vezirlikle Tavukçu Mustafa Paşa büyük mîrahûr olmuştur. Cemaziyelevvel 1059'da (Mayıs-Haziran 1649) Erzurum valisi oldu. Sonra Abaza Hasan Ağa ve Zilhicce 1061'de (Kasım-Aralık 1651) Abaza Mehmed Ağa oldu. Bu da 1064'de (1654) kubbe veziri oldu. Sonra Çavuşbaşı Bosnalı İsmail Ağa, 1066'da (1656) Sührab Mehmed Ağa ve Zilka'de 1066'da (Eylül 1656) tekrar İsmail Ağa oldu. 1068'de (1657/58) bu da kubbe veziri oldu.

Zilhicce 1068'de (Eylül 1658) Kara Mustafa Ağa olup Muharrem 1071'de (Eylül 1660) Silistre valisi oldu. Şevvâl 1075'de (Nisan-Mayıs 1665) Canpuladzâde Hüseyin Bey olup Rebiyülevvel 1084'de (Haziran-Temmuz 1673) Budin

valisi oldu. Yerine Kara İbrahim Ağa olup 1087'de (1676) vezirlik verilince sadâret kethüdâsı Sarı Süleyman Ağa oldu ve bu da 1090'da (1679) ikinci vezir oldu.

1095'de (1684) silahdar-ı şehriyârî Şahin Mustafa Ağa, büyük mîrahûr olup Receb'de (Haziran-Temmuz) Boğaz muhâfızı oldu. Yerine gelen Receb Ağa 1097'de (1686) vezir oldu. Yerine Voynuk Mehmed Ağa, 1099'da (1688) Dâyezâde Ömer Ağa, 1101'de (1689/90) silahdar-ı şehriyârî Elmas Mehmed Ağa ve aynı yıl nişancı olunca çukadar Taslak İsmail Ağa oldu. 1104'de (1692/93) Küçük İbrahim Ağa, 1105'de (1693/94) sadâret kethüdâsı olunca Filibeli Mehmed Ağa, 1106'da (1694/95) Çalık Ahmed Ağa, 1108'de (1696/97) ikinci defa Mehmed Ağa olup 1109'da (1697/98) azledildi. Yerine Çerkes Mehmed Ağa oldu. Bunun 1112'de (1700/01) Haleb valisi olması üzerine Sarı Süleyman Paşazâde Yusuf Bey, o seneler Kıblelizâde Ali Bey, 1114'de (1702/03) ikinci defa Çalık Ahmed Ağa, sonra Abaza Mehmed Ağa, sonra Baltacı Mehmed Ağa oldu. Bunun 1116 başlarında (1704 ortaları) kapdan olması üzerine İbşir Hüseyin Ağa, Şa'bân 1116'da (Aralık 1704) hazinedar Osman Ağa, 1117'de (1705) çukadar Frenk Osman Ağa, Şevvâl 1117'de (Ocak 1706) yine hazinedar Osman Ağa, 1118'de (1706/07) yine Frenk Osman Ağa, 1122'de (1710) Çerkes Süleyman Ağa, aynı yıl kapıcılar kethüdâsı Osman Ağa, Cemaziyelâhir 1123'de (Temmuz-Ağustos 1711) yine hazinedar Osman Ağa oldu ve Zilka'de'de (Aralık) katledildi. Sonra Türk Mehmed Ağa, 1125'de (1713) mühürdar Mustafa Ağa, aynı yıl Çerkes Ahmed Ağa, 1126'da (1714) üçüncü defa Çalık Ahmed Ağa oldu. Sonra bunun Kudüs paşası olması üzerine 1127'de (1715) Süleyman Ağa oldu ve bu da Zilka'de 1128'de (Ekim-Kasım 1716) Şam valisi oldu. 1128'de (1716) vezir ağası Mehmed Ağa ve 1129'da (1717) Haydar Ağa oldu ve 1130'da (1718) azledildi.

İbrahim Paşazâde Mustafa Bey 1138'de (1725/26) vekâleten ve 1140'da (1727/28) asâleten mîrahûr oldu. 1143'de (1730/31) Kara Mehmed Paşazâde Mustafa Bey oldu. Şa'bân 1145'de (Ocak-Şubat 1733) Hatibzâde Yahyâ Ağa, 1147'de (1734/35) Halil Ağa, 1148'de (1735/36) bu zat vezirlikle Aydın valisi olunca ikinci defa Kara Mehmed Paşazâde Mustafa Bey oldu. Bu da 1149'da (1736/37) vezir olunca Şehlâ Ahmed Ağa oldu. Muharrem 1151'de (Nisan-Mayıs 1738) Aydın valisi olunca Hasan Paşazâde Abdullah Bey mîrahûr oldu ve bu da 1158'de (1745) Kıbrıs muhassılı oldu. Yerine Şâtır Hüseyin Ağa geldi. 1159'da (1746) Şehsüvarzâde Mustafa Bey olup Zilka'de'de (Kasım-Aralık) vezirlikle kapdan oldu. Yerine İbrahim Paşa oğlu Durak Mehmed Bey oldu ve 1162'de (1749) Konya valisi oldu. Sonra Köse Halil Paşa oğlu Mustafa Bey olup 1163'de (1750) azledilince Abdurrahman Paşazâde Bâhir Mustafa Bey oldu. Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) sadrazam oldu. 1165'de (1752) Kel Ahmed Paşazâde Ali Bey, 1170'de (1756/57) vezir olması üzerine İvâz Paşazâde Halil Bey, 1171'de (1757/58) Mustafa Ağa, 1173'de (1759/60) diğer Mustafa Ağa oldu ve Rebiyülevvel 1174'de (Ekim 1761) kapdan olması üzerine Köse Halil Paşazâde Mustafa Bey ikinci defa tayin edildi. Sonra Seyyid Ahmed Ağa ve Şa'bân 1175'de (Mart 1762) İbrahim Reşid Ağa olup 1176'da

(1762/63) azledildi. Yerine tekrar Seyyid Ahmed Ağa oldu ve bir müddet sonra vezirlik verildi. 1177'de (1763/64) ikinci defa Halil Bey, Şevvâl 1179'da (Mart 1766) Selim Ağa, 1180'de Kara Mehmed Paşazâde Mahmud Bey ve 1181'de (1767/68) Kara Halil Ağa olup Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) vezirlik verildi. Yerine Evliya Hacı Ahmed Ağa, ardından Dârendeli Mehmed Ağa oldu ve sene sonunda Boğaz muhâfızı oldu. Yerine Yazıcızâde Mustafa Bey ve Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos 1769) üçüncü defa Halil Bey oldu. Aynı yıl vezirlik verildi. Sonra Abdullah Paşazâde Abdüllâtif Bey, 1187'de (1773) Devatdar Mehmed Paşazâde Hacı Abdî Bey ve aynı yıl Hacı Mustafa Ağa oldu ve 1191'de (1777) vezirlik verildi. Sonra Çerkes Mehmed Bey, 1194'de (1780) İsmail Paşazâde Kara Ali Bey, 1195'de (1781) tekrar Mehmed Bey, ardından çukadar Hüseyin Ağa, 1199'da (1785) üçüncü defa Mehmed Bey, 1200'de (1786) İzzet Paşazâde Said Bey, Receb 1203'de (Nisan 1789) Hoca Mehmed Efendi, 1206'da (1791/92) Çayırzâde İbrahim Ağa ve 1210'da (1795/96) Zühdî İsmail Bey olup Rebiyülevvel 1216'da (Temmuz 1801) vezir oldu.

Sonra ikinci defa Said Bey, 1217'de (1802/03) Râtib Paşazâde Şemseddin Bey, 1222'de (1807) Kör Said Mehmed Ağa, 1223'de (1808) bunun idamında Moralı Ebûbekir Ağa, sonra çukadar Arnavut Ahmed Ağa ve sonra üçüncü defa Said Bey olup 1225'de (1810) vefat etti. Sonra Kara Mehmed Ağa olup Zilka'de 1226'da (Kasım-Aralık 1811) kapdan oldu. Sonra Hâfız Mustafa Nurî Ağa oldu. 1228'de (1813) vezir olmasında Sivaslı İsmail Ağa, Zilka'de'de (Kasım 1813) Zeynelâbidîn Bey ve sonra Deli Abdullah Ağa olup Ramazan 1234'de (Temmuz 1819) kapdan oldu. Sonra Halil Ağa oldu Ramazan 1235'de (Haziran 1820) azledildi. Yerine Şehlâ İbrahim Ağa oldu ve Receb 1238'de (Mart-Nisan 1823) vezir oldu. Sonra Ramazanzâde Hacı Ali Bey, Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) Şehsüvarzâde Derviş Mehmed Bey, aynı yılın Zilhiccesinde (Temmuz 1826) Ayaşlı Mehmed Mes'ud Ağa, 1244'de (1828/29) Pepe Mehmed Ağa, sonra Dâyezâde Hüseyin Bey olup 1252'de (1836/37) vefatında Dâyezâde Hasan Bey olmuştur.

1253'de (1837) mîrahûr-ı evvel ve sânîler azledilip memuriyetleri kaldırıldı. "Istabl-ı Âmire Müdürlüğü" kurulmasında "sânîye"den küçük bir rütbe sayılmıştır. Çünkü kapıcıbaşıların bazı eskilerine mîrahûr pâyesi verilerek rütbeleri yükseltilirdi. Başlarda, mîrahûrların pek çoğu yeniçeri ağası ve beylerbeyi olduğundan silahdar-ı şehriyârî derecesinde bir makamdı. Sonraları, yeniçeri ağaları ocaktan olduğundan oraya ve silahdarlığa tayin olunamadılarsa da özellikle sadâret kethüdâlığına kadar görevlere kaynak olacak şekilde yüksek makamlardan olan bu makam devam eylemişti. Kaldırılmasından sonra tebdil serhademesi Osman Ağa ilk defa ıstabl-ı âmire müdürü oldu. Sonra Mustafa Ağa olmuş ve buna sonra beylerbeyi pâyesi verilmiştir. Sonra fabrikalar nâzırı olduğunda, Osman Ağa Rumeli pâyesiyle tekrar ıstabl müdürü olmuştur.

Sonra Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) Hacı Hamdî Ağa, Süleyman Ağa ve sonra bir aralık Abdî Paşazâde Raûf Paşa ıstabl-ı âmire müdürü olmuştur. Sonra askeriyeden Muzaffer Paşa, sonra ferik Nurî Paşa, sonra İzzet Paşa ve azlinde mîrlivâ Fâik Paşa olmuştur.

İKİNCİ KISIM

DİVAN-I HÜMÂYÛN

Cihan sultanları ve özellikle İslâm melikleri birer adalet nişanı olan divan kurmayı alışkanlık haline getirdiklerinden yüce Osmanlı saltanatında da bu gibi yüce bir "Divan" kurulmuştur. Osmanlı "Divan-ı Hümâyûn"una "Kubbealtı" denilmesi, devlet erkânı için bir diğerine kapısı olan kubbeli bir divan yeri seçiminden dolayıdır. Bu odaların sırtında, biraz yüksekçe ve önü kafesli bir yerden sultanlar genel meselelere ve devlet işlerine bakar ve onları takip ederlerdi. Bu "Divan-ı Âlî", sadrazamların başkanlığında bir meclis toplanmasıyla meydana gelirdi. Vezirler, kazaskerler, kapdan-ı deryâ, tevkiî, yeniçeri ağası, defterdarlar, reisülküttab ve İstanbul kadısı gibi yüksek makamlılar tabiî üye olup çavuşbaşı, Divan-ı Âlî çavuşbaşılarıyla, ayakta emri yerine getirmek için hazır beklerler ve tezkireciler "Divan-ı Hümâyûn" kâtipliğini, diğer bazı kâtipler ile yerine getirirlerdi.

Divan'ın oluşması II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) başlamış, 1060 (1650) tarihlerinden sonra sadrazamların konaklarında da devlet işleri görülmeye başlanmıştır. Azar azar kubbe vezirleri eksilmeye başlayıp Divan-ı Hümâyûn'da, sadrazam konaklarındaki meclislerde kapdan paşa, menasıb-ı sitte ricâli ve yeniçeri ağası bulunmuştur. Sonraları kulların işleriyle siyasî meselelerin ayrı ayrı müzakeresinde sadreyn (kazaskerler) arz günleri bulunur ve önemli meclislerde âlimlerden bir-iki zat mükâleme memurluğuyla hazır bulundurulurdu. 1739

Sonra Bâbıâlî'nin kurulmasında sadrazamların ikâmet yerleri, meclis-i âlî ve arz odasının hepsi bir yere toplanmış ve önemi en fazla olan işlerde ilgili bütün devlet adamları toplanarak genel meclisler toplanmıştır. Bu da Yeniçeri Ocağı'nın ortadan kaldırılmasından sonra değişikliğe uğramış, vekiller teşekkülünde şeyhülislâm da dahil olarak bir "Meclis-i Vükelâ" ve "Meclis-i Has" meydana gelmiştir. Şer'î işlerin yürütülmesi de kazaskerler ve İstanbul kadısı, şeyhülislâmın nezâretinde "Huzur Odası"nda toplanması suretiyle şeyhülislâm nezâretine verilmiştir. Zira yarım asra kadar şeyhülislâmlar Divan-ı Hümâyûn'a memur değillerdi ve önemli işlerde fikirlerine başvurulurdu.

İşte, Divan-ı Hümâyûn'un bugünkü şekle nasıl gelmiş olduğu aşağıdaki taksimat ile açıklamalardan anlaşılır. Bu bölümde her biri birkaç şubeye ayrılmak üzere birkaç bâbla devlet erkânını anlatmaya çalışacağız.

I. BÂB

Beş şubeyi içine almaktadır: 1. Vezirler ve kazaskerler, 2. Kubbenişîn, 3. Sadrazamlar, 4. Bâbıâlî, 5. Meclis-i Has.

1. Şube: Vezirler ve Kazaskerler

Vezirazamlık mı, yoksa kazaskerlik mi önce kurulmuştur, burasını ayırmak zordur. Zira Osman Gazi zamanında (1299-1326) hem vezir ve hem de

ordu kadısı, yani kadıasker (kazasker) vardır. Ancak Osmanı Devleti o zaman kılıçlı fetih devrini açtığından padişah, vezir ve kadı hepsi mücahid (savaşçı) olup memleket böyle genişletilirdi. Padişah, vezir ve serasker, oğulları olduğundan ilk vezirler şehzâdelerden ibaret denir. Hatta *Hadikatü'l-Vüzerâ*'da, Osman Gazi'nin oğlu Alâeddin Paşa ve Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Paşa eski gelenekten olarak vezirazam sayılmışlardır.

Ancak bu iki zata "Paşa" denmesi babalarının büyük oğlu olmalarından ve devlet erkânı reisliğini kazanmaları da yiğitlik ve dirayetlerinden dolayıdır. Bu yüzden vezirazamlık makamı I. Murad devrinde (1361-1389) kazaskerlikten sonra kurulmuştur. Kazaskerlik mesnedi ise bundan on sene kadar öncesi ordu kadıları, fethedilen bütün beldelerin kadılarına âmir olduğundan doğmuştu. İlk kazasker Kara Halil ve ilk paşa da Lala Şahin olmuştur. Çünkü adı geçen, serdâr başbuğ idi. Türklerin geleneği olarak büyük oğula paşa dendiğinden bu zat emirü'l-ümerâ, yani Rumeli'nin bütün beylerine beylerbeyi olunca "Bey"in daha üstünde olarak "Paşa" denmiştir. Paşalık bu şekilde kullara lâkap olunca şehzâdelere denmemiş ve onlara "Çelebi, Sultan, Efendi" denmeye başlanmıştır. 770'de (1368/69) kazasker Halil Efendi, yeni kurulan vezirazamlık makamına "Hayreddin Paşa" adıyla geçmiş ve oğlu Ali Bey'e de kazaskerlik görevi verilmiştir. 787'de (1385) Şahin Paşa ve 788'de (1386) Hayreddin Paşa vefat edince kazasker Ali Bey vezirazam, Şeyh Ramazan Efendi kazasker oldu. Ramazan Efendi 792'de (1390) vefat edince Hayreddin Paşa'nın oğlu İbrahim Bey kazasker olmuştur.

I. Murad devri sonlarında Timurtaş Bey ve Saruca Bey adlı iki emir, paşa ve vezir oldular. Sonra I. Bâyezid (Yıldırım), hazinedarı Ferhâd Ağa'yı da vezir etti. 804'de (1402) Ali Paşa ve Timurtaş Paşa hayatta bulunuyorlardı ve Emir Süleyman Çelebi ile Edirne'ye ve kazasker efendi de Çelebi Mehmed Han ile Amasya'ya gitmişlerdir. 808'de (1405/06) Timurtaş Paşa şehid olarak ve 811'de (1408/09) Ali Paşa eceliyle vefat etmişlerdir. Mûsâ Çelebi, Mihaloğlu Mehmed Bey'i vezir makamında bulundurduysa da 816'da (1413) saltanat I. Mehmed (Çelebi) ile şereflenince Hacı İvâz Bey, Bâyezid Bey ve Kazasker İbrahim Bey, paşa ve vezir oldular. Bâyezid Paşa vezirlerin büyüğü (vezir-i azam) makamına ve Kara Hasan Molla kazaskerlik postuna oturdular. Ancak Hacı İvâz Paşa azledildi ve kazasker efendi vezirlikle nasbedilince İbrahim Paşazâde Halil Bey kazasker oldu. Sonra Bâyezid Paşa bir savaşta esir olunca İbrahim Paşa vezirazam oldu. Düzmece Mustafa savaşında büyük hizmetlerinden dolayı Timurtaş Paşa'nın oğulları Umûr Bey, Oruç Bey ve Ali Bey vezir tayin edildiler. 829'da (1426) Oruç, ertesi sene Ali ve 832'de (1429) vezirazam vefat edince kazasker Halil Bey vezirazam, Saruca Bey vezir ve Velîyeddin Bey kazasker oldular. 838'de (1434/35) Umûr Paşa da vefat etti. Beylerden Dâvud Bey ve Ca'fer Bey vezir oldular. 835'de (1431/32) Velîyeddin Efendi vefat edince Molla Husrev kazasker oldu. Sonra Şihâbeddin Bey ve sonra Köle İshak Bey vezir oldular. Saruca Paşa ve Ca'fer Paşa vezirlikten emekliye ayrıldılar. 848'de (1444) Şihâbeddin Paşa'nın şehid olduğu, Dâvud Paşa'nın vefat ettiği ve İshak Paşa'nın Manisa'ya gittiği sırada Saruca Paşa vezirliğe geri

döndü ve Zağanos Mehmed Bey vezir oldu. 849'da (1445) Hadım Şihâbeddin Bey vezir oldu. İshak Paşa ve Ca'fer Paşa da gelip ve Halil Paşa oğlu Süleyman Bey de kazaskerliğe getirildi. 851'de (1447) vefatında Molla İsâ tayin edildi. 855'de (1451) Saruca Paşa, Zağanos Paşa, Şihâbeddin Paşa ve Ca'fer Paşa emekli edilip kazaskerliğe Velîyeddin oğlu Ahmed Molla tayin olundu ve heyet yenilendi. Az müddette vezir oldu ve Molla Güranî Şemseddin kazasker oldu. 857'de (1453) bütün vezirler ayrıldı. Halil Paşa vezirazamken vefat etti. Mahmud Ağa sadrazam, Fazlullah Bey, Rum Mehmed Bey ve Hızır Beyzâde Mustafa Bey vezir oldular. 859'da (1455) Molla Güranî Şemseddin kazaskerlikten emekliye ayrılmış ve Molla Mecdeddin gelmiştir. 862'de (1458) Molla Husrev ikinci defa kazasker oldu. Sonra Hocazâde Mustafa, 868'de (1464) Molla Abdülkerim kazasker olmuşlardır. 872'de (1467/68) Mahmud Paşa vezirazamlıktan azledilince Rum Mehmed Paşa sadrazam oldu. Kazasker de azledildi. Yerine Küpelizâde Muhyiddin Efendi ve 873'de (1468/69) Vildan Efendi oldu. Fazlullah Paşa gözden düşünce Has Murad Bey ve muallim-i sultanî Sinan Molla, Gedik Ahmed Bey ve Azguroğlu İsâ Bey vezir olmuşlardır. 875'de (1470/71) vezirazamlık makamına İshak Paşa tayin edildi ve Karamanî Nişancı Mehmed Bey vezir oldu. Vezirazamlığa 878'de (1473/74) ikinci defa Mahmud Paşa ve aynı yıl kazaskerliğe Samsunî Hasan Efendi tayin edildi. Ancak eski vezir Mustafa Paşa çekemeyince aynı yıl vezirazamlığın Hoca Sinan Paşa'ya geçmesine sebep olmuş ve ertesi yıl Mustafa Paşa vezirlikten ayrılmıştır. 880'de (1475/76) Has Murad Paşa şehid oldu. 881'de (1476/77) vezirazamlığa Gedik Ahmed Paşa tayin oldu. Lala İlyas Bey ve Dâvud Bey vezir oldular. 880'de (1475/76) Ali Fenârî ve 881'de (1476/77) azlinde İbn Manisa Muhyiddin kazasker oldu. 882'de (1477/78) Karamanî Mehmed Paşa vezirazam, kazasker Muhyiddin vezir ve Molla Kastalânî Muslihiddin kazasker oldu. Velîyeddin oğlu da vezirlikten ayrıldı. Hekimbaşı Ya'kub Paşa da vezirlik pâyesini aldı. Azguroğlu İsâ Paşa 884'de (1479) vefat etti.

Karamanî Mehmed Paşa, kazasker efendiye "Divan-ı Hümâyûn'da vezir çok sayıda iken niçin kazasker çoğalmasın?" demiş ve arzı kabul görmüştür. Zaten Osmanlı memleketi genişlemiş ve bir kazaskerin nezâreti yetmez hale gelmişti. Kazaskerlerin geldiği yerin vezirlik olması da vücut bularak iki kazaskerlik meydana gelmiş, Rumeli ve Anadolu kazaskerliğine kazaskerlik işleri bölüştürülmüş, Rumeli kazaskerliği kazasker Kastalânî'ye ve Anadolu da Hacı Hasanzâde'ye verilmiş, bu sebepten İslâm meşihati bütün işlere nâzır olmuştur.

II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) defterdarlık ve nişancılık makamları kurulmuş, kapdan-ı deryâlık da kurulunca "Yüce Divan"ın şekil ve tavrı değişmiştir. İstanbul payitaht olduğundan kubbe altında toplanılmakla "Kubbenişîn" tabiri kullanılmaya başlanmıştır. Birinci şube burada son bulmuştur.

2. Şube: Kubbenişîn (Kubbe Vezirleri)

886'da (1481) İstanbul'da Karamanî Mehmed Paşa'nın şehadetiyle İshak

Paşa, Gedik Ahmed Paşa ve Hamza Beyzâde Mustafa Paşa'nın devlet işlerine nezâreti, II. Bâyezid'in Amasya'dan gelmesiyle İshak Paşa'nın sadrazamlığı, Manisazâde Mehmed Paşa'nın vezirlikten azliyle Rumeli kazaskerliğine tayini, Hamza Beyzâde'nin tekrar vezirliği ve Mesih Ahmed Bey ile Hızır Beyzâde Mehmed Bey'in vezir olmaları gibi olayların ardından 887'de (1482) Ayas Paşa harpde vefat etmiş ve Gedik Gazi Mustafa Paşa da emekli edilmiştir. İskender Bey vezir oldu. 889'da (1484) Hızır Beyzâde Mehmed Paşa Şehzâde Ahmed'e lala oldu. Hekim Ya'kub Paşa vefat etti. Mesih Paşa da kapdanlıkla kubbe vezirliğinden çıktı. 890'da (1485) Molla Fenârî oğlu Ahmed nişancılıktan vezir oldu. İskender Paşa valilikle çıktı.

Damad-ı şehriyârî Antalyalı Bâlî Bey ve 891'de (1486) Han Kasım Çelebi vezir oldular. Kasım Paşa'nın ömrü kısa oldu. Hadım Ali Ağa 892'de (1487) Harem-i Hümâyûn'dan vezirlikle çıktı. Kazasker Halil Paşa oğlu İbrahim Çelebi de vezir oldu. Bâlî Paşa 900'de (1494/95) vefat etti. Mesih Paşa tekrar vezir oldu. 902'de (1496/97) Dâvud Paşa ve Fenârî Ahmed Paşa emekli oldu ve Hersekzâde Ahmed Paşa vezirazam oldu. 903'de (1497/98) bu da azledildi. İbrahim Paşa vezirazam, Hadım Ya'kub Paşa vezir oldu. 905'de (1499/1500) boşalan vezirazamlığa Mesih Paşa geçti. 906'da (1500/01) Koca Mustafa Paşa kubbe veziri oldu. 907'de (1501/02) Mesih Paşa yanarak ve Ya'kub Paşa eceliyle vefat etti. Ali Paşa sadrazam ve 908'de (1502/03) Koca Nişancı Dâvud Paşa vezir oldu. 910'da (1504/05) Gazi Yahyâ Paşa da kubbe veziri oldu. Bu yılda Ali Paşa yerine Ahmed Paşa ikinci defa sadrazam oldu. 912'de (1506/07) Ali Paşa vezirazamlığa iade edildi. Bu sırada Yahyâ Paşa'nın vefat etmesi ve Dâvud Paşa'nın ayrılmasıyla Hadım Sinan Paşa ve Yunus Paşa vezir oldular. 917'de (1511) Hadım Ali Paşa'nın şehid olmasıyla Ahmed Paşa üçüncü defa vezirazam ve Zeynel Paşa vezir oldu. Ardından Koca Mustafa Paşa vezirazam, defterdar Hüsâmeddin Çelebi ve Dukaginoğlu Ahmed Bey vezir oldular.

918'de (1512) Mustafa Paşa bertaraf olunca Ahmed Paşa dördüncü defa vezirazam ve defterdar Pîrî Mehmed Çelebi vezir ve İran seferinde payitaht kaymakamı oldu. 920'de (1514) Hadım Sinan Paşa vezirazam ve nişancı Hocazâde Mehmed Çelebi vezir oldu. Vezirlerden Dukaginoğlu Ahmed Paşa vefat etti. 922'de (1516) Hüsâmeddin Paşa vefat etti ve 923'de de (1517) vezirazam şehid oldu. Yunus Paşa da vezirazam olup gidince Pîrî Mehmed Paşa vezirazam ve bostancıbaşı İskender Ağa vezir oldu. Ondan sonra Hocazâde Mehmed Paşa vefat etti. 925'de (1519) İskender Paşa da ecel-i kazaya uğrayınca vezir kalmadı. Sadrazamın ricasıyla Çoban Mustafa Paşa vezir oldu.

926'da (1520) Cezerî Kasım Paşa vezir olup 927'de (1521) emekli edildi. Güzelce Kasım Paşa vezir oldu. 928'de (1522) Çoban Mustafa Paşa Mısır valisi olunca Ahmed Paşa vezir oldu. 929'da (1523) Pîrî Paşa emekli edilerek hasodabaşı İbrahim Ağa vezirazamlığa çıkarıldı. Ahmed Paşa sadrazamlıktan mahrumluğundan dolayı Mısır'ı istedi, Çoban Mustafa Paşa da ikinci vezirliğe rağbet etti. Ahmed Paşa Mısır'da hain olunca Güzelce Kasım Paşa vali ve Ayas Mehmed Paşa kubbe veziri oldu. 935'de (1529) Çoban Mustafa Paşa ve-

fat edince Kasım Paşa 2. vezir oldu. 941'de (1534/35) emekli edildi ve Lutfî Paşa vezir oldu. 942'de (1535) İbrahim Paşa katledilince Ayas Paşa 1. vezir, Lutfî Paşa 2. ve Hadım İbrahim Ağa 3. vezir oldu. 944'de (1537-38) Ayas Paşa'nın vefatında Lutfî Paşa 1., İbrahim Paşa 2. ve Husrev Paşa 3. vezir oldular, sonra İbrahim Paşa emekliye ayrılınca Hadım Süleyman Paşa 2. vezir oldu. 947'de (1540/41) de Lutfî Paşa'nın azlinde Süleyman Paşa vezirazam, Husrev Paşa 2. ve Sofu Mehmed Paşa 3. vezir oldular. 950'de (1543/44) Rüstem Paşa vezir ve damad oldu. 951'de (1544) Süleyman Paşa ve Husrev Paşa'nın aralarını Rüstem Paşa bozdu. Resmi mevkideki çekişmeleri yüzünden ikisi de azledildi. Rüstem Paşa vezirazam, Mehmed Paşa 2. vezir ve Hadım Haydar Ağa 3. vezir oldu. Sonra Kara Ahmed Paşa 4. vezir oldu. 960'da (1553) Rüstem Paşa ve Haydar Paşa'nın azledilmesiyle Ahmed Paşa sadrazam, İskender Paşa 2. ve Semin Ali Paşa 3. vezir oldular. 962'de (1555) Rüstem Paşa vezirazamlığa iade edilince Ali Paşa 2. ve Sokollu Mehmed Paşa 3. vezir oldu. 962'de (1555) Pertev Mehmed Paşa 4. vezir oldu. 966'da (1558/59) İskender Paşa valiliğe gönderildi. 967'de (1559/60) Lala Hüseyin Ağa 5. vezir oldu. 968'de (1560/61) Rüstem Paşa'nın vefatında 2. vezir Ali Paşa sadrazam, 3. Mehmed Paşa 2., Pertev Paşa 3., Hüseyin Paşa 4. ve Kızıl Ahmedli Mustafa Paşa 5. vezir oldu. 972'de (1564/65) Ali Paşa vefat edince Mehmed Paşa vezirazam, Pertev Paşa 2., Hüseyin Paşa 3. ve Mustafa Paşa 4. oldu. Semin Ahmed Paşa da 5. oldu. Aynı yıl Mustafa Paşa azledildi ve 5. vezirliğe Damad Ferhâd Paşa geçti. 974'de (1566/67) Lala Hasan Paşa'nın azliyle Piyâle Mehmed Paşa birden 3. vezir oldu. 975'de (1567/68) Zâl Mahmud Paşa ve 978'de (1570/71) Damad Hasan Paşa çıktı, 6. ve 7. vezir oldular. 979'da (1571/72) 2. vezir Pertev Paşa azledildi ve Piyâle Paşa 2. vezir oldu. 981'de (1573/74) 6. vezir Hasan Paşa vefat edince Lala Mustafa Paşa oldu. 982'de (1574/75) Ferhâd Paşa vefat etti, Şemsî Paşa musâhib ve vezir, Sinan Paşa da vezir oldu. 985'de (1577) 2. vezir Piyâle Paşa vefat edince Ahmed Paşa 2., Zâl Paşa 3., Mustafa Paşa 4., Şemsî Paşa 5., Sinan Paşa 6. ve Siyâvuş Paşa da 7. vezir olmuştur. 987'de (1579) Sokollu Mehmed Paşa şehid olunca Ahmed Paşa 1. ve Lala Mustafa Paşa 2. vezir oldu. Şa'bân 987'de (Aralık 1579) Ahmed Paşa vefat edince 4. vezir Sinan Paşa'ya 1. vezirlik verilmesine gücenen Lala Mustafa Paşa, Zâl Mahmud Paşa ve ardından musâhib Şemsî Paşa vefat eylemişlerdir. Bu sebepten Mesih Süleyman Paşa ve Cerrah Mehmed Paşa vezir oldular. 990'da (1582) Sinan Paşa azledildi. Siyâvuş Paşa sadrazam ve Mesih Paşa 2. vezir oldu. 992'de (1584) Özdemiroğlu Osman Paşa sadrazam ve serdâr-ı ekrem, Damad Ali Paşa da vezir oldu. 993'de (1585) Osman Paşa vefat edince Mesih Paşa sadrazam ve Ali Paşa Budin valisi oldu. 994'de (1586) azledildi ve Siyâvuş Paşa 2. defa sadrazam oldu. 995'de (1587) beylerbeyi Maraşlı Mehmed Paşa, 996'da (1588) İbrahim Paşa vezir oldu. 997'de (1589) beylerbeyi Mehmed Paşa'nın vefatı üzerine Siyâvuş Paşa azledildi ve Sinan Paşa ikinci defa sadrazam oldu ve Boyalı Mehmed Paşa ile Abdülmuhyî Paşa vezir oldular. 999'da (1590/91) Sinan Paşa azledilerek Gazi Ferhâd Paşa Yemen serdârlığından vezirazam ve Ağa Hızır Paşa vezir oldu-

lar. 1000'de (1591/92) Abdülmuhyî Paşa ve 1001'de (1592/93) Mehmed Paşa vefat eylediler. 1000'de (1591/92) Siyâvuş Paşa üçüncü defa ve 1001'de (1592/93) Sinan Paşa yine vezirazam oldu. 1003'de (1594/95) Saatçi Hasan Paşa kubbe veziri oldu. Aynı sene Lala Tekeli Mehmed Ağa vezir oldu. Aynı yıl Sinan Paşa azledilip ikinci defa Ferhâd Paşa ve altı ay sonra yine Sinan Paşa vezirazam oldu. 1004'de (1595/96) Lala Mehmed Paşa sadrazam olduysa da 10. gün vefat edince Sinan Paşa yine makamına iade edildi. Aynı yılın sonunda Sinan Paşa vefat etmiş ve 2. vezir İbrahim Paşa sadrazam olmuştur. Kapdan Cağalazâde Sinan Paşa ve Hadım Hasan Paşa kubbe veziri oldular. Eğri seferi çıktığında Hadım Hasan Paşa, İstanbul'a kaymakam bırakıldı. 1004'de (1595/96) Sokolluzâde Hasan Paşa kubbe veziri ve 1005'de (1596/97) Belgrad muhâfızı oldu. Yemişçi Hasan Paşa ve Tırnakçı Hasan Paşa ile Hızır Paşa kubbe veziri oldular. 1005'de (1596/97) muzafferiyetinde Cağalazâde Sinan Paşa Eğri'de sadârete getirildiyse de birkaç ayda azledildi ve İbrahim Paşa ikinci defa sadrazam oldu. Bu arada Hâfız Ahmed Paşa, Kurt Mehmed Paşa ve Satırcı Mehmed Paşa kubbe veziri oldular. 1006'da (1597/98) İbrahim Paşa sadrazamlık ve serdârlıktan azledildi ve Hadım Mehmed Paşa sadrazam ve Satırcı Mehmed Paşa serdâr-ı ekrem oldu. Altıncı ayda Hasan Paşa katledildi, Cerrah Mehmed Paşa sadrazam ve Bosnalı Halil Paşa kubbe veziri oldu. 1007'de (1598/99) Cerrah Mehmed Paşa ve Satırcı Mehmed Paşa'nın azledilmesiyle sadâret ve serdârlık İbrahim Paşa'ya verildi. Güzelce Mahmud Paşa, Hacı İbrahim Paşa ve Tiryakî Hasan Paşa kubbe veziri oldular. Halil Paşa 2. vezir ve kaymakam oldu. 1008'de (1599/1600) Hâfız Ahmed Paşa kaymakam ve 2. vezir, defterdar Emir Mehmed Paşa kubbe veziri oldu. 1009'da (1600/01) vezirlerden Hacı İbrahim Paşa azlolundu. Hâfız Paşa yerine Halil Paşa sadâret kaymakamı ve Güzelce Mahmud Paşa 3. vezir oldu. Tırnakçı Hasan Paşa da Bağdad valisi oldu.

1010'da (1601/02) İbrahim Paşa harpde vefat etti. Yemişçi Hasan Paşa sadrazam, Tiryakî Hasan Paşa Bosna valisi ve Saatçi Hasan Paşa kaymakam oldu. 1011'de (1602/03) Güzelce Mahmud Paşa kaymakam oldu ve Saatçi Hasan Paşa Trabzon'a gönderildi. Nuh Paşa ve Sarıkçı Mustafa Paşa vilâyete celble Hızır Paşalar yerlerine kubbe veziri oldular. Sonra Raziye damadı Mustafa Paşa 1011'de (1602/03) kubbe veziri olup 1012'de (1603/04) Şam valisi oldu. Kubbe vezirlerinden Emir Paşa Revan valisi oldu. Yemişçi Hasan Paşa İstanbul'a geldiğinde Güzelce Mahmud Paşa gizlendi, yine serdârlıkla çıktığında, Cerrah Mehmed Paşa kaymakam oldu. Az müddette azledildi ve Kasım Paşa kaymakam oldu. Ancak az müddette Bağdad'a vali olunca Sarıkçı Mustafa Paşa kaymakam ve Sofu Sinan Paşa kubbe veziri oldu. Halil Paşa 2. vezir iken vefat etti. Yemişçi Hasan Paşa vefat edince Yavuz Ali Paşa Mısır'dan sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu. Safer 1013'de (Temmuz 1604) vefat edince Bosnalı Lala Mehmed Paşa sadrazam ve serdâr-ı ekrem olmuştur. Aynı yıl Sarıkçı Mustafa Paşa katledilince Sofu Sinan Paşa sadâret kaymakamı oldu. Sinanzâde Mehmed Paşa, Damad Mustafa Paşa, Kara Dâvud Paşa ve Hadım Mehmed Paşa kubbe veziri oldular. Sonra Hâfız Paşa ikinci defa kaymakam ve Dâvud Paşa

vali oldu. 1014'de (1605/06) Gürcü Mehmed Paşa azledildi ve Nakkaş Hasan Paşa ve Deli Ferhâd Paşa kubbe veziri oldu. Aynı yıl Sinanzâde katledildi. 1015'de (1606/07) Hızır Paşa ve Öküz Mehmed Paşa kubbe veziri oldular. Aynı yıl Mehmed Paşa vefat etti. Kapdan Derviş Paşa sadrazam oldu ve Ferhâd Paşa Anadolu'ya serdâr oldu. Şa'bân 1015'de (Aralık 1606) her ikisi de vefat edince serdârlıkla birlikte sadrazamlık Murad Paşa'ya verildi. Nakkaş Hasan Paşa Anadolu serdârı, Ca'fer Paşa kaymakam ve Öküz Mehmed Paşa Mısır valisi oldu. 1016'da (1607/08) Damad Mustafa Paşa sadâret kaymakamı ve Hadım Yusuf Paşa kubbe veziri oldu. 1018'de (1609/10) sadrazam İstanbul'a geldiğinde kaymakam paşa kubbe veziri olduysa da aynı yıl vefat etti. Raziye damadı tekrar kubbe veziri oldu. Bir-iki sene sonra emekli edildi. 1019'da (1610) sadrazam tekrar serdâr-ı ekrem olunca Hadım Mehmed Paşa kaymakam oldu. Murad Paşa 1020'de (1611) vefat edince Nasûh Paşa sadrazam oldu. İran seferinden döndüğünde de Hadım Mehmed Paşa kubbe veziri oldu. 1023'de (1614) vezirlerden Yusuf Paşa vefat etti. Nasûh Paşa'nın vefatında Öküz Mehmed Paşa sadrazam oldu. Hadım Mehmed Paşa azledildi ve Sultan Ahmed Camii bina emini Kalender Efendi kubbe veziri oldu. 1024'de (1615) sadrazama serdâr-ı ekremlik verilince Hadım Mehmed Paşa kaymakam ve Mısır'dan Sofu Mehmed Paşa kubbe veziri oldu. Daha sonra defterdar Ekmekçizâde Ahmed Paşa kaymakam ve Cağalazâde Mahmud Paşa kubbe veziri oldu. 1026'da (1617) Mehmed Paşa azledilerek Halil Paşa sadrazam ve Sofu Mehmed Paşa kaymakam oldu.

1027 (1618) başlarında Öküz Mehmed Paşa 2. vezir ve ardından kaymakam, Hadım Mehmed Paşa 2. vezir ve Ohrili Hüseyin Paşa kubbe veziri oldu. 1028'de (1619) Halil Paşa azledildi, Kaymakam Mehmed Paşa ikinci defa sadrazam ve serdâr-ı ekrem olup Sofu Mehmed Paşa ikinci defa kaymakam ve Çerkes Mehmed Paşa kubbe veziri oldu. Muharrem 1029'da (Aralık 1619) Güzelce Ali Paşa sadrazam ve kaymakam paşa Budin'e vali oldu. Gürcü Ken'an Paşa kubbe veziri ve Karadeniz serdârı oldu. 1030'da (1621) Ali Paşa vefat edince Ohrili Hüseyin Paşa vezirazam oldu. Padişahın Leh seferine çıkışında Nişancı Ahmed Paşa İstanbul kaymakamı oldu. Orada Dilâver Paşa sadrazam, Hüseyin Paşa 2. vezir oldu. 1031'de (1622) her ikisi de şehid oldu. Sadrazamlık Dâvud Paşa'ya, bir ay olmadan Merre Hüseyin Paşa'ya ve kısa sürede Lefkeli Mustafa Paşa'ya verildi ve 5 gün sonra da Gürcü Hadım Mehmed Paşa sadrazam oldu. 1032 (1623) başlarında Merre Hüseyin Paşa ikinci defa sadrazam oldu. Ardından 7 ay önce kubbe veziri olan Kemankeş Ali Paşa sadrazam oldu. Silahdar İbrahim Paşa kubbe veziri olduktan sonra Mısır hesabından dolayı gizlendi. Daha sonra Hadım Mehmed Paşa 2. vezir oldu. 1033'de (1624) Ali Paşa'nın yerine Çerkes Mehmed Paşa sadrazam ve serdâr-ı ekrem, Hadım Mehmed Paşa üçüncü defa kaymakam, Çeşteci Ali Paşa, Topal Receb Paşa ve Bayram Paşa kubbe veziri oldular. 1034'de (1624/25) sadrazam vefat edince Hâfız Ahmed Paşa sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu. 1035'de (1625/26) Hadım Mehmed Paşa'nın vefatında Receb Paşa kaymakam oldu. Çeşteci Ali Paşa ve Bayram Paşa memurlukla kubbeden çıktılar. Kapdan Hüseyin Paşa kubbe ve-

ziri oldu. Sadrazam ve serdâr Hâfız Ahmed Paşa 1036'da (1626/27) azledildi ve Halil Paşa ikinci defa sadârete getirildi. Hâfız Ahmed Paşa gelince 2. vezir oldu. 1037'de (1627/28) serdârlıkla birlikte sadrazamlık Husrev Paşa'ya verildi. Aynı yıl Defterdar Bekir Paşa kubbe veziri olduysa da birkaç ayda azledildi. 1038'de (1628/29) Bayram Paşa tekrar, Tabanıyassı Mehmed Paşa Mısır'dan kubbe veziri oldular. 1040'da (1630/31) Semin Mehmed Paşa kubbe veziri oldu. 1041 sonlarında (1632 ortaları) Husrev Paşa azledildi ve Hâfız Ahmed Paşa ikinci defa sadrazam oldu. Böylece Receb Paşa kaymakamlıktan azledilince biçâre Hâfız Ahmed Paşa'yı şehid ettirerek kendisini sadrazamlığa ulaştırdı. Çatalcalı Hüseyin Paşa bu sene vefat etti. Receb Paşa 6. ayda vefat edince Tabanıyassı Mehmed Paşa sadrazam oldu. 1042'de (1632/33) Deli Hüseyin Paşa musâhib ve Nişancı Mustafa Paşa kubbe veziri oldu. 1043'de (1633/34) vezirlerden Cağalzâde Mahmud Paşa, Semin Mehmed Paşa ve Mustafa Paşa azledilip sürüldüler. 1043'de (1633/34) Abaza Mehmed Paşa musâhib ve Ken'an Paşa İstanbul kaymakamı oldu. Aynı yıl Abaza Mehmed Paşa gitti. Silahdar Mûsâ Ağa kubbe veziri, kaymakam Ken'an Paşa Silistre valisi ve birkaç gün kubbe veziri olan Murtaza Paşa kaymakam oldu. Birkaç ayda azledilip Budin'e vali olunca Mûsâ Paşa kaymakam oldu. Silahdar Bezirganzâde Mustafa Paşa vezir ve musâhib oldu. Sadrazam Mehmed Paşa 1046'da (1636/37) azledilerek 2. vezir Bayram Paşa tayin edildi. Tebriz seferi dönüşünde kaymakam Mûsâ Paşa Budin valisi oldu. 1047'de (1637/38) Celep Ahmed Paşa kubbe veziri oldu. Bağdad seferinde Tabanıyassı Mehmed Paşa sadâret kaymakamı oldu. 1048'de (1638/39) Bayram Paşa vefat edince Tayyâr Mehmed Paşa sadrazam oldu. Bağdad saldırısında şehid olunca Kara Mustafa Paşa sadrazam oldu. Bu yıl sonunda Tabanıyassı Mehmed Paşa vefat etti. Arslanzâde Ali Paşa kubbe veziri oldu.

Sultan İbrahim'in tahta çıkışından (1640) sonra Musâhib Mustafa Paşa ve Ali Paşa azledildi, Hüseyin Paşa kapdanlıkla ayrıldı ve Koca Ken'an Paşa kubbe veziri oldu. 1050'de (1640/41) Ahmed Paşa Şam'a vali ve Semin Mehmed Paşa tekrar kubbe veziri olmuştur. Sonra Siyâvuş Paşa da kubbe veziri oldu. Bu arada Musâhib Yusuf Paşa 2. vezir, Nakkaş Mustafa Paşa ve Küçük Mûsâ Paşa kubbe veziri oldular. 1053'de (1643) Siyâvuş Paşa Erzurum'a vali oldu. Semin Mehmed Paşa Şam'a gitti ve halefi Ahmed Paşa tekrar kubbe veziri oldu. Sene sonunda sadrazam Mustafa Paşa vefat edince Semin Mehmed Paşa sadrazamlığa davet edilmiş ve 1054'de (1644) Ahmed Paşa vefat etmiştir. 2. vezir Yusuf Paşa Girit serdârlığıyla kapdan oldu. Damad Ca'fer Paşa kubbe veziri oldu. 1055'de (1645) Mûsâ Paşa Bağdad'a, Nakkaş Mustafa Paşa Budin'e vali olup Ca'fer Paşa Rumeli'ye gönderilince kubbe veziri azalmıştır. Sadrazam da değiştirildi ve defterdar Sâlih Paşa tayin edildi. Değiştirilen Mehmed Paşa Girit serdârı oldu ve Yusuf Paşa vefat etti. Pirinççizâde Ahmed Ağa ile Fazlî Paşa kubbe veziri oldular. 1056'da (1646) Pirinççizâde Ahmed Paşa Eceâbâd'a gönderildi. 1057'de (1647) Fazlî Paşa kapdan ve sonra Sarı Ken'an Paşa ile kubbe veziri oldular. Sadrazam vefat edince kapdan Mûsâ Paşa sadârete davet edildi ve defterdar Ahmed Paşa kaymakam oldu. Ancak Ahmed Paşa sad-

razamlığı elde etti. Mûsâ Paşa gelince 2. vezir olduysa da birkaç ay sonra Bağdad'a gönderildi. Musâhib Fazlî Paşa kubbeden azl ve ibka edildi. Tavukçu Mustafa Paşa ve sonra Nişancı Mustafa Paşa kubbe veziri oldular.

Receb 1058'de (Temmuz-Ağustos 1648) Sofu Mehmed Paşa sadrazam, Siyâvuş Paşa ve Haydar Ağazâde Mehmed Paşa kubbe veziri oldular. 1059'da (1649) Kara Murad Ağa sadrazam olup Fazlî Paşa Temeşvar valisi oldu. 1060'da (1650) Haydar Ağazâde Mehmed Paşa vali olup Haseki Mehmed Paşa kubbe veziri oldu. Daha sonra sadrazam değişti, Melek Ahmed Paşa sadârete geldi. Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) sadrazamlığa yeniçeri ağası Mustafa Ağa davet edildi. Gelmeyince sadrazam Siyâvuş Paşa oldu. Sene sonunda o da azledilerek Gürcü Mehmed Paşa sadârete getirildiyse de 1062'de (1652) Tarhuncu Ahmed Paşa sadrazam oldu. Silahdar Muslî Ağa ve Doğancı Yusuf Ağa vezirlikle kubbenişîn çıktılarsa da az vakitte taşraya gönderildiler. Mısır Valisi Abdurrahman Paşa kubbe veziri ve kubbe vezirlerinden Haseki Mehmed Paşa Mısır valisi oldu. Sene sonunda 2. vezir Ken'an Paşa vefat etmiştir.

Kubbe veziri Tavukçu Mustafa Paşa Sivas'a vali oldu. Rebiyülâhir 1063'de (Mart 1653) kapdan Derviş Mehmed Paşa sadrazam olup, azledilmiş sadrazam ile Abdurrahman Paşa katledildiler. Kubbe vezirlerinden Sarı Ken'an Paşa Budin valisi oldu. 1064 (1654) sonlarında Derviş Mehmed Paşa felç geçirince sadrazamlığa İbşir Paşa ve kaymakamlığa Melek Ahmed Paşa getirildi. İbşir Paşa göreve aylarca gelmedi, Melek Ahmed Paşa'nın yerine de Moralı Mustafa Paşa kaymakam oldu. İbşir Paşa 1065'de (1655) İstanbul'a gelince Melek Ahmed Paşa ve Moralı Mustafa Paşa'yı çıkardı. Malatyalı Süleyman Paşa kubbe veziri oldu. Receb'de (Mayıs) İbşir Paşa katledilince kapdan Kara Murad Paşa yine sadrazam oldu. Şevvâl'de (Ağustos) Süleyman Paşa sadrazam ve aynı yıl Gürcü Süleyman Paşa kubbe veziri oldu. Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) mühr-i hümâyûn Süleyman Paşa'dan alınıp Girit serdârı Deli Hüseyin Paşa sadrazamlığa davet edildi ve Zurnazen Mustafa Paşa kaymakam oldu. Ancak vaktin gereği Zurnazen Mustafa Paşa'ya sadrazamlık verildi. 4 saat sonra onun da azliyle Siyâvuş Paşa ikinci defa sadrazam seçildi ve nişancı Yusuf Paşa kaymakam oldu. Siyâvuş Paşa geldiğinde hastaydı, işe bakamadı ve bir ay içinde vefat etti. Bunun üzerine Boynueğri Mehmed Paşa'ya mühür gönderildi. Haydar Ağazâde Mehmed Paşa da sadâret kaymakamı oldu. Bu da sadrazamlık hevesine düşünce sadrazam geldiğinde kubbeden azledilip katledildi. 1066'da (1656) silahdar Çil Ahmed Paşa kubbe veziri oldu.

Açıklama

Kubbe vezirlerinin 3'den başlayıp giderek 9'a kadar çıkması ve sonra daha fazlalaştığı görülmektedir. Önceleri vezirler bundan ibaretti. Mısır, Budin, Rumeli gibi yerlere beylerbeyiler giderdi. Osmanlı Devleti'nin büyüklüğünden dolayı sonradan bu vilâyetlerle Haleb, Şam, Anadolu ve bazı yerlere kubbeden vezirliklerini almayarak vezirler gönderilmesi ve kapdan, nişancı, ağa ve defterdar paşalara vezirlik verilmesi yüzünden vezirlik bir mesnet şeklin-

den pâye şekline ve kubbe vezirliği de mansıp haline irca olunmuştur. II. Osman'dan (hd 1618-1622) önce ve sonraları da taşradan vezirlere sadrazamlık tevcihine başlanılmış ve kubbe vezirlerinin sıra düzeniyle sadrazamlığa getirilişleri terk edilmeye başlanmıştır. Hatta kapdan, defterdar ve yeniçeri ağasından da sadrazam yapılmakla eski yol bırakılmıştır. Kubbe vezirleri, önceleri olduğu gibi senelerce beylerbeyilikde yetişmiş ve pişmiş zatlardan olmayıp birden vezir olarak Enderûn'dan çıkanlardan da olduğundan, kubbe vezirlerinin eski saygınlıkları korunamamaya başlanmıştır. Sonradan mansıpların değişikliği de sıklaşmıştır. IV. Mehmed'in 7 yaşında tahta çıkmasından dolayı tabiatıyla sadrazamlık makamında güçlü kişilerin bulunması arzusu ortaya çıkmış, bu yüzden sıkça değişiklikle denenen zatlardan istifade az olmuş ve vâlide sultanla birlikte Köprülü Mehmed Paşa sadâret makamı için seçildiğinde, o zamanda lüzum görülen tam yetki verilmiş ve saltanatın eski usûlü başka bir tarza çevrilmiştir. Gerçi kubbe vezirleri mevcut bulundurulduysa da, adı geçen sadrazam tek söz sâhibi olduğundan başlardaki gibi sadrazamlık makamına istidatlarından çok yardımcıları makamında kalmışlardır.

3. Şube: Sadâret-i Uzmâ Kubbenişîni

Bu ana kadar vezirazam makamı hakkıyla "sadr-ı azam" unvanını almış ve Köprülü Mehmed Paşa Bâbıâlî'yi işlerin mercii haline getirmiştir. Şevvâl 1066'da (Ağustos 1656) Padişah'ın Edirne'ye gitmesinde Bikc Ali Paşa İstanbul kaymakamı olmuştur. Sadrazam Boğaz'a memur olduğunda da (Şa'bân 1067) (Mayıs-Haziran 1657) Ankebut Ahmed Paşa sadâret kaymakamı oldu. Sonra sadrazamın azledilmesi için girişimlerde bulunduğundan Muharrem 1068'de (Ekim 1657) Konya'ya vali gönderilip Sarı Ken'an Paşa kaymakam olduysa da sadrazam tarafından kukla Abaza Hasan nezdine gitti. 1068'de (1657/58) padişahın Edirne'ye gitmesinde Kör Hüseyin Paşa İstanbul kaymakamı oldu. Bunun Girit serdârı olması üzerine Kırkayak Sinan Ağa İstanbul kaymakamı ve vezir oldu. Ancak az müddette Bosnalı İsmail Paşa 1069'da (1658/59) sadâret kaymakamı olmakla eski sadrazam Süleyman Paşa İstanbul kaymamı oldu. 1070'de (1659/60) mevkib-i hümâyûn İstanbul'a gelmekle vali oldu. Padişahın 1071'de (1660/61) Edirne'ye gitmesi üzerine sadrazamın oğlu Fâzıl Ahmed Paşa İstanbul'a kaymakam ve Sinan Paşa kubbe veziri oldu.

1748

1072'de (1661/62) Mehmed Paşa hastalanınca oğlu Fâzıl Ahmed Paşa rikâb kaymakamı ve Bostancıbaşı İbrahim Ağa İstanbul kaymakamı oldular. Sadrazamın vefatı üzerine bu makam oğlu Fâzıl Ahmed Paşa'ya verildi. Kıbleli Mustafa Paşa da kubbe veziri oldu. 1073'de (1662/63) İsmail Paşa yine İstanbul kaymakamı oldu, kubbe vezirlerinden Ken'an Paşa, Süleyman Paşa ve Kıbleli Mustafa Paşa vilâyete çıktılar. Bu arada Sinan Paşa vefat eyledi. 1074'de (1663/64) İstanbul kaymakamlığına ikinci defa İbrahim Paşa geldi ve padişahın İstanbul'a gelmesiyle de Bosna valisi oldu. 1073'de (1662/63) sadrazam Girit'e serdâr-ı ekrem ve Kara Mustafa Paşa da rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. 1074'de (1663/64) Süleyman Paşa tekrar İstanbul kaymakamı, 1075'de (1664/65) padişahın İstanbul'a gelmesiyle kubbe veziri ve Yusuf Paşa da Edir-

ne kaymakamı oldu. 1076'da (1665/66) Süleyman Paşa yine, Mağlaylı Mahmud Paşa kubbe veziri oldu. 1077'de (1666/67) Musâhib Mustafa Ağa 2. vezir oldu. Bu sene kaymakam Yusuf Paşa Temeşvar'a gönderildi. Padişahın 1078'de (1667/68) Yenişehir'e gitmesiyle Uzun İbrahim Paşa İstanbul ve Doğancı Şeyh Mehmed Paşa Edirne kaymakamı oldular. Mahmud Paşa kubbeden vali oldu. 1081'de (1670/71) padişahın dönmesi üzerine İbrahim Paşa ve Şeyh Mehmed Paşa azledilip Saatçi Mehmed Paşa kubbe veziri oldu. 1082'de (1671/72) padişahın Edirne'ye gitmesinde Cerrah Kasım Paşa, Zilhicce 1082'de (Nisan 1672) Yakova muhâfızı olunca da Bostancı İbrahim Paşa İstanbul kaymakamı oldular. Saatçi Mehmed Paşa vilâyete çıktı, Bostancı İbrahim Paşa, Cerrah Kasım Paşa ve Melek İbrahim Paşa kubbe veziri ve Pirkonda Mustafa Ağa İstanbul kaymakamı oldular. 1083'de (1672/73) Melek İbrahim Paşa Kandiye'ye vali ve Kozbekçi Yusuf Paşa kubbe veziri oldular. 1084'de (1673/74) Pirkonde Mustafa Paşa vefat edince Bostancı İbrahim Paşa yine İstanbul kaymakamı oldu. Aynı yıl azledilince bu göreve Süleyman Paşa getirildi. Yine aynı yıl Musâhib Mustafa Paşa rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu, ardından sadrazam geldi. Zilhicce 1086'da (Şubat-Mart 1676) Boşnak Osman Paşa İstanbul'a kaymakam oldu. 1087'de (1676) Fâzıl Ahmed Paşa vefat edince sadrazamlığa, babasının yetiştirmesi Kara Mustafa Paşa getirildi. 1088'de (1677) Kozbekçi Yusuf Paşa İstanbul'a kaymakam oldu. Mirahûr Kara İbrahim Ağa kubbe veziri oldu. 1089'da (1678) sadrazam, serdâr-ı ekrem olunca rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu ve Nişancı Abdî Paşa İstanbul'a kaymakam gönderildi. 1090'da (1679) Padişahın ve sadrazamın İstanbul'a gelmesiyle Bosna'ya vali oldu. Mermer Mehmed Ağa kubbe veziri oldu. 1091'de (1680) bu zat kubbeden azledildi.

1092'de (1681) Abdî Paşa kubbe veziri oldu. Aynı yıl padişahın Edirne'ye gitmesinde Kemankeş Mahmud Paşa İstanbul kaymakamı oldu. 1094'de (1683) sadrazam, serdâr-ı ekremliğe getirilince adamı Kara İbrahim Paşa yine rikâb-ı hümâyûn kaymakamı ve Köprülüzâde Mustafa Paşa da 3. vezir oldu. Muharrem 1095'de (Aralık 1683) Viyana seferi dönüşünde boşalan sadrazamlığa kaymakam Kara İbrahim Paşa tayin edildi, Kara Hasanzâde Mustafa Ağa rikâb kaymakamı ve vezir oldu. Padişahın İstanbul'a gelmesiyle Kaymakam Mahmud Paşa Özi valisi ve Sarı Hüseyin Paşa kubbe veziri oldu. Sarı Süleyman Paşa 2. vezir, ordu seraskeri 2. vezir Musâhib Mustafa Paşa kapdan, kubbeden Abdî Paşa Basra valisi ve Köprülüzâde Mustafa Paşa emekli oldular. 1097'de (1686) boşalan sadrazamlığa Sarı Süleyman Paşa getirildi. Kaymakam Mustafa Paşa vefat edince mîrahûr Receb Ağa vezir ve kaymakam, Zülfikâr Paşa kubbe veziri ve Sarı Hüseyin Paşa Kamaniçe muhâfızı oldu. 1098 sonlarında (1687 ortaları) sadâretle rikâb kaymakamlığı boşalınca sadârete Köprülü damadı Siyâvuş Paşa ve kaymakamlığa Köprülüzâde Mustafa Paşa tayin oldular. 1098'de (1687) Kıncı Ali Paşa kubbe veziri oldu. 1099'da (1688) Trabzon valisi olunca Suyolcu Ali Paşa ve Defterdarzâde Mehmed Paşa kubbe veziri oldular. Aynı yıl Ali Paşa Boğazlara muhafız oldu. 1099'da (1688) açık kalan sadârete Nişancı İsmail Paşa getirildi, Köprülüzâde Mustafa Paşa

Boğaz muhâfızı oldu. Şevvâl'de (Ağustos) Defterdarzâde Mehmed Paşa emekli edildi.

Receb 1099'da (Mayıs 1688) sadrazamlık makamı Tekfurdağlı Mustafa Paşa'ya verildi. Zilka'de 1099'da (Eylül 1688) Deli Ömer Paşa kubbe veziri ve padişahın Edirne'ye gitmesinde İstanbul kaymakamı oldu. Receb 1100'de (Nisan-Mayıs 1689) Hiyazelci Mehmed Paşa vezirlikle İstanbul kaymakamı oldu. Muharrem 1101'de (Ekim-Kasım 1689) Köprülüzâde Mustafa Paşa sadrazam ve Türk Ali Paşa İstanbul kaymakamı olmuştur. Zilka'de'de (Ağustos 1690) sadrazam serdâr olunca İstanbul kaymakamı rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu ve Çalık Ali Paşa da İstanbul kaymakamı oldu. 1102'de (1690/91) Beyzâde Ali Paşa 2. vezir oldu. Sene sonunda (1691 ortaları) sadrazam şehid olunca Arabacı Ali Paşa sadrazam, Çalık Ali Paşa Diyarbekir valisi ve Amcazâde Hüseyin Paşa İstanbul kaymakamı oldu. 1103'de (1691/92) Çelebi İsmail Paşa İstanbul kaymakamı oldu. Boş kalan sadrazamlığa Çalık Ali Paşa getirildi ve Beyzâde Ali Paşa sadâret kaymakamı oldu. Sadrazam gelince Erzurum valisi olup Bıyıklı Mustafa Paşa da 2. vezir oldu. Zilka'de 1103'de (Temmuz-Ağustos 1692) İstanbul kaymakamlığına Sarı Hüseyin Paşa getirildi. Onun yerine Kandilci Hüseyin Paşa kaymakam oldu. O da 1104'de (1692/93) azledilince Küçük Sipahi Mustafa Paşa getirilmiştir. Receb 1104'de (Mart 1693) Bıyıklı Mustafa Paşa sadrazam oldu. Boş kalan İstanbul kaymakamlığına Kalaylı Ahmed Paşa gönderilmiştir. 1104 sonunda (1693 ortaları) sadrazam, serdâr-ı ekrem olunca Gümrükçü Osman Ağa vezirlikle rikâb-ı hümâyûn kaymakamı olup Rebiyülâhir 1105'de (Aralık 1793) vefat etti. Yerine, kethüdâ Cizyedar Abdullah Ağa vezirlikle tayin edildi. Kaymakamlık, az müddette boşalınca Küçük Osman Paşa'ya ve Receb 1105'de (Mart 1694) Sürmeli Ali Paşa'ya verildi ve Amcazâde Hüseyin Paşa rikâb kaymakamı oldu. Kısa sürede kapdanlığa nakledilince Rum Ahmed Paşa kaymakam oldu. 1106'da (1694/95) Elmas Mehmed Paşa rikâb kaymakamı ve Ramazan'da (Mart-Nisan 1695) sadrazam olunca Moralı Hasan Paşa rikâb kaymakamı oldu. Küçük Osman Paşa 2. vezir ve İstanbul kaymakamı olup rikâbdaki Hasan Paşa'nın işi kalmayınca Haleb'e vali oldu. 1108'de (1696/97) Çelebi İbrahim Paşa İstanbul kaymakamı oldu. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) boş kalan sadrazamlığa Amcazâde Hüseyin Paşa getirildi ve Bozoklu Mustafa Paşa rikâb kaymakamı oldu. İstanbul kaymakamlığına Palabıyık Yusuf Paşa getirildi ve eskisi yeniçeri ağası oldu. 1110'da (1698/99) barış imzalanınca rikâb kaymakamına gerek kalmayınca Hasan Paşa 2. defa İstanbul kaymakamı oldu. 1112'de (1700) azledilince Osman Paşa ikinci defa İstanbul kaymakamı oldu. Muharrem 1112'de (Haziran-Temmuz 1700) Köprülüzâde Nu'man Bey kubbe veziri ve sene sonunda vali oldu. İstanbul kaymakamlığına 1114'de (1702/03) Yusuf Paşa ikinci defa ve Şevvâl 1114'de (Şubat-Mart 1703) vezirlikle Köprülüzâde Abdullah Bey nasbedildi. Aynı yıl Amcazâde istifa edince Daltaban Mustafa Paşa sadrazamlığa çağrıldı. Râmî Paşa vezirlikle rikâb kaymakamı olup Mustafa Paşa gelişinde kubbe veziri ve 7. ayda boşalınca sadrazam oldu. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz-Ağustos 1703) İstanbul kaymakamlığı Firari Hasan Paşa'ya, sadaret

kaymakamlığı Moralı Hasan Paşa'ya ve sadrazamlık da Kavanos Ahmed Paşa'ya yüklendi.

1115 ortalarında (1703 sonları) sadrazamlığa Moralı Hasan Paşa getirilmiş ve padişahın Edirne'den İstanbul'a gelmesiyle İstanbul kaymakamlığı kaldırılmıştır. Küçük Osman Paşa ve Sirke Osman Paşa ile Kandilci Hüseyin Paşa ve Silahdar Çorlulu Ali Ağa kubbe veziri oldular. Bu suretle eski tarz gösterildiyse de sonra kapdanlık Küçük Osman Paşa'ya verildi. Çorlulu Ali Paşa ve Sirke Osman Paşa vilâyete çıkarılınca kubbe veziri yine azaldı. 1116 ortalarında (1704 sonları) Kalaylı Ahmed Paşa sadrazamlığa getirildi ve kapdan paşa kubbeye alındıysa da az müddette taşraya gönderildi.

Şa'bân 1117'de (Kasım-Aralık 1705) yeni kapdan Baltacı Mehmed Paşa sadrazamlığı hileyle aldı. Yeni sadrazam 1117'de (1705/06) bir tane kalan kubbe vezirini (Kandilci Hüseyin Paşa) bir yere ikamete gönderdi. Muharrem 1118'de (Nisan-Mayıs 1706) sadâret Çorlulu Ali Paşa'ya verildi. Geldiğinde kethüdâsı Sofu Abdurrahman Ağa ile Abaza Süleyman Paşa kubbe veziri oldular. 1121'de (1709) silahdar Pazarköylü Ali Ağa 2. vezir oldu. Rebiyülâhir 1122'de (Haziran 1710) Köprülüzâde Nu'man Paşa sadârete getirilmiştir. 65. günde istifa edince yerine gelen Baltacı Mehmed Paşa savaşa gitti ve Abaza Süleyman Paşa da sadâret kaymakamı oldu. Savaş yüzünden padişah Edirne'ye gidince bir aylık kapdan Nişancı Hacı Ahmed Paşa İstanbul kaymakamı oldu. Şevvâl 1122'de (Kasım-Aralık 1710) Deli Petro'yu tutmadığından Baltacı Mehmed Paşa azledildi ve Ağa Yusuf Paşa sadrazam oldu. Safer 1123'de (Mart-Nisan 1711) serdâr-ı ekrem olunca Çelebi Mehmed Paşa rikâb kaymakamı oldu. Şevvâl'de (Kasım-Aralık 1711) sadrazam dönünce kaymakam yeniçeri ağası oldu. 1124'de boş sadrazamlığa Abaza Süleyman Paşa serdârlıkla birlikte getirildi. Damad Ali Paşa rikâb-ı hümâyûn, Çelebi Mehmed Paşa İstanbul kaymakamı ve selefi Hacı Ahmed Paşa yine kapdan oldu. Bir ay sonra İstanbul kaymakamlığına Palabıyık Yusuf Paşa getirilmiştir. Rebiyülevvel 1125'de (Nisan 1713) sadrazamlığa, kapdan-ı deryâ Hoca İbrahim Paşa tayin edilmiştir. Bir ayda Damad Ali Paşa'nın çekememezlikten dolayı boşalan makamına rakibi Ali Paşa gelmiş ve Safer 1126'da (Şubat-Mart 1714) bu zat da Mora'ya serdâr olunca Türk Mehmed Paşa rikâb kaymakamı olmuştur. Padişah bu arada İstanbul'a gelince kaymakamın memurluğu son buldu. Padişah Rebiyülevvel 1127'de (Mart 1715) tekrar Edirne'ye gidince Çerkes Mehmed Paşa İstanbul'a kaymakam bırakıldı. Bir ay sonra vâlide sultan kethüdâsı Hacı Mehmed Efendi vezirlikle İstanbul'a kaymakam gönderilmiştir. Zilka'de 1127'de (Kasım 1715) rikâb kaymakamı Mehmed Paşa, sadrazamın dönmesiyle ayrıldı. Sadrazam Ali Paşa Almanya savaşında serdâr oldu ve Şa'bân 1128'de (Temmuz-Ağustos 1716) şehid oldu. Mühr-i hümâyûn Ramazan'da (Ağustos-Eylül 1716) Halil Paşa'ya verildi. Şevvâl'de (Eylül-Ekim 1716) sadâret kaymakamlığına Nevşehirli İbrahim Paşa vezirlikle memur edildi. Hacı Mehmed Paşa Boğaz muhâfızı ve Çetrefilzâde Yusuf Paşa İstanbul kaymakamı oldu. Rebiyülevvel 1129'da (Şubat-Mart 1717) Moralı Ali Paşa rikâb kaymakamı ve aynı yılın Ramazanında (Ağustos 1717) Yusuf Paşa azledilerek tekrar Hacı Meh-

med Paşa İstanbul kaymakamı oldu. 1130'da (1718) bu da emekli edilip Benli Mustafa Paşa İstanbul kaymakamı oldu. Ramazan 1129'da (Ağustos 1717) Kayserili Mehmed Paşa sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu. 1130 (1718) ortalarında Nevşehirli İbrahim Paşa sadrazam ve Maktulzâde Ali Paşa rikâb kaymakamı oldular. Ancak Ali Paşa az müddette Rakka'ya vali olunca yerine Kaymak Mustafa Paşa geldi. Bu arada sulh da yapılınca padişah İstanbul'u büsbütün saltanat merkezi edindi. İbşir Hüseyin Paşa'yı az bir müddet Edirne kaymakamlığında bıraktılar ise de sadrazam da sulh işini bitirip dönünce kaymakamlıklar ortadan kalkmıştır.

4. Şube: Bâbıâlî

Şimdiye kadar "Kubbenişîn" tabiri ile devlet işleri bazen "mâbeyn-i hümâyûn"da divan akdi ile ve bazen sadrazamın konağında devlet ricâli toplanarak görülürdü. Sadrazamlar 1. vezir ve vekil makamında olup 2. ve 3. vezir unvanları yürürlükte ve hatta Köprülüler sadrazam olduklarında bile maddi değilse de manevi olarak bu makamlar bulunmaktaydı. Sürüp giden savaşlar yüzünden 60-70 yıl kadar cihan padişahları daha yakından görmek maksadıyla Edirne şehrini ikinci defa saltanat merkezi edinip İstanbul'u bir kaymakam ile yönettirirlerdi. Bu yüzden bütün devlet adamları Edirne'de otururlar, ara sıra İstanbul'a geldiklerinde de yine dönülürdü. İbrahim Paşa, sulh yapıp dönünce
1752
Edirne "Çirmen Sancağı" adıyla İstanbul'a bağlandı ve devlet adamları da İstanbul'a geldiler. Yeni sadrazam padişahın damadı olduğundan damadlarını kapdan, kethüdâ, yeğeni Ali Paşa'yı tevkiî ve oğlu Mehmed Paşa'yı kubbe veziri ettirdi.

1136'da (1723/24) Küçük Osman Paşa'nın genç oğlu Hâfız Ahmed Paşa padişah damadı ve kubbe veziri, 1140'da (1727/28) silahdar Şehrî Mehmed Ağa da padişah damadı ve kubbe veziri oldu ve böylece "Bâbıâlî" meydana geldi.

Rebiyülevvel 1143'de (Eylül-Ekim 1730) Silahdar Mehmed Paşa, I. Mahmud'un tahta çıkmasıyla beraber boş bulunan sadrazamlığa getirildi. Ali Paşa, Mehmed Paşa ve Ahmed Paşa da kubbe vezirliğinden düştüler. Receb 1143'de (Ocak 1731) sadrazamlığa Kabakulak İbrahim Paşa tayin olundu. Rebiyülevvel 1144'de (Eylül 1731) Topal Osman Paşa sadrazam ve Şahin Paşa kaymakam oldu. Ramazan'da (Şubat-Mart 1732) Hekimoğlu Ali Paşa sadrazamlığa çağrıldı. Gelinceye kadar İzzet Ali Paşa kaymakam oldu. Safer 1148'de (Temmuz 1735) Ali Paşa azledildi. İvâz Mehmed Ağa vezir rütbesiyle sadâret kaymakamı oldu ve İsmail Paşa da sadrazamlığa çağrıldı. Cemaziyelevvel'de (Eylül) gelen sadrazam Şa'bân'da (Aralık) azledildi. Silahdar Dimetokalı Mehmed Ağa kaymakam oldu ve sadrazamlık 16 gün açık kaldı. Sonra Silahdar Paşa'ya mühür ihsan buyuruldu. Zamanında savaş çıkınca serdâr-ı ekrem oldu ve rikâb-ı hümâyûn kaymakamlığına Köprülüzâde Ahmed Paşa getirildi. Rebiyülâhir 1150'de (Ağustos 1737) Muhsinzâde Abdullah Paşa sadrazamlığa, yeniçeri ağası Abdullah Paşa livâ-ı şerif ve Yeğen Mehmed Ağa rikâb-ı hümâyûn kaymakamlığına seçilmiş ve Ahmed Paşa Sofya'ya serasker olmuştur. Yeni

sadrazam orduya ve sonra İstanbul'a geldi ve Şa'bân'da (Aralık) azledildi. Bunun üzerine sadrazamlık Yeğen Mehmed Paşa'ya verildi. Zilka'de 1150'de (Mart 1738) ordu ile hareket edince Kör Ahmed Paşa rikâb kaymakamı oldu. Zilhicce 1151'de (Mart 1739) sadrazamlık İvâz Mehmed Paşa'ya verildi. Şa'bân 1152'de (Kasım 1739) savaşta galip gelip sulhla İstanbul'a geldi. Ahmed Paşa da nişancı oldu. Rebiyülevvel 1153'de (Haziran 1740) Ahmed Paşa, Safer 1155'de (Nisan 1742) Hekimoğlu Ali Paşa, Safer 1156'da (Nisan 1743) Seyyid Hasan Paşa, Receb 1159'da (Temmuz-Ağustos 1746) Tiryakî Mehmed Paşa, Şa'bân 1160'da (Ağustos 1747) Abdullah Paşa, Safer 1163'de (Ocak 1750) Devatdar Mehmed Paşa ve Safer 1165'de (Ocak 1751) Bâhir Mustafa Paşa sadrazam oldular. 1168'de (1754/55) Hekimoğlu Ali Paşa ikinci defa, Şa'bân 1168'de (Mayıs 1755) Nâilî Abdullah Paşa, Zilka'de'de (Ağustos) Tevkiî Ali Paşa, Muharrem 1169'da (Ekim 1755) Said Mehmed Paşa ve Receb'de (Nisan 1756) ikinci defa Mustafa Paşa sadrazam olup gelinceye kadar Dibâcizâde İbrahim Paşa 3 ay sadâret kaymakamı olmuştur. Receb 1170'de (Mart-Nisan 1757) Râgıb Paşa sadrazam ve gelinceye kadar Zişţovili Ali Paşa 3 ay kaymakam olmuştur.

Receb 1176'da (Ocak-Şubat 1763) Râgıb Paşa vefat eylemiştir. Yerine Hamza Hâmid Paşa sadrazam oldu. Rebiyülâhir 1177'de (Ekim 1763) azledilince Mustafa Paşa üçüncü defa sadrazam oldu. Gelince kadar 2 ay Nişli Mehmed Paşa kaymakam oldu. Şevvâl 1178'de (Nisan 1765) Muhsinzâde Mehmed Paşa sadrazam ve Melek Mehmed Paşa da kaymakam oldu. Rebiyülâhir 1182'de (Ağustos-Eylül 1768) azledilerek Silahdar Hamza Paşa sadrazam ve Tevkiî Emin Paşa kaymakam oldu. Hamza Paşa gelip savaş ilan edilince Cemaziyelevvel'de (Eylül-Ekim 1768) azledildi. Tevkiî Emin Paşa sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu. Melek Mehmed Paşa ise rikâb kaymakamı oldu. Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos 1769) sadrazamlık Moldovancı Ali Paşa'ya ve kaymakamlık Ebras Süleyman Paşa'ya verildi. Bu da Şa'bân 1183'de (Aralık 1769) azledildi. Yerine İvâz Paşa oğlu Halil Paşa sadrazam ve serdâr-ı ekrem, Evliya Ahmed Paşa da sadâret kaymakamı oldu. Ramazan 1184'de (Aralık 1770) bu da azledildi. Silahdar Mehmed Paşa sadrazam ve serdâr-ı ekrem olup orduya geldi. Şa'bân 1186'da (Kasım 1772) bu da azledildi. Kuyucu Süleyman Paşa sadâret kaymakamı ve Muhsinzâde Mehmed Paşa sadrazam ve serdâr-ı ekrem oldu.

Saltanat değişiminde 5 senelik rikâb kaymakamı Melek Mehmed Paşa azlolundu ve Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) Silahdar Abdullah Ağa vezirlikle kaymakam oldu. 1189'da (1775) bunun azledilmesi üzerine Bolulu İzzet Mehmed Bey vezirlikle rikâb kaymakamı olmuştur. Muhsinzâde Mehmed Paşa sulh yapıp gelirken vefat etti. Yeniçeri ağası Yeğen Mehmed Paşa kaymakamlıkla livâ-yı şerifi getirmiş ve mühr-i hümâyûn kaymakam İzzet Paşa'ya verilmiştir. Yeğen Mehmed Paşa da Receb 1189'da (Eylül 1775) Silistre'ye vali olmuştur.

Cemaziyelevvel 1189'da (Temmuz 1775) sadrazamlığa Derviş Mehmed Ağa vezirlikle, Zilka'de 1190'da (Ocak 1777) Dârendeli Mehmed Ağa, Şa'bân

1192'de (Eylül 1778) Kalafat Mehmed Ağa, Şa'bân 1193'de (Ağustos 1779) silahdar Seyyid Mehmed Efendi, 1195'de (1781) vefatında ikinci defa İzzet Paşa sadrazam oldu. Göreve başlayıncaya kadar Cezâyirli Hasan Paşa kaymakam oldu.

Ramazan 1196'da (Ağustos 1782) Yeğen Mehmed Paşa, Muharrem 1197'de (Aralık 1782) vezirlikle Halil Hamid Efendi, Cemaziyelevvel 1199'da (Mart 1785) Şahin Ali Paşa ve Rebiyülevvel 1200'de (Ocak 1786) Yusuf Paşa sadrazam oldular. Son iki değişimde sadrazamlar gelinceye kadar yine Hasan Paşa kaymakam olmuştur. 1202'de (1787/88) savaş ilan edilince Yusuf Paşa serdâr oldu. Ordunun çıkışında yeniçeri ağası Hasan Ağa vezirlikle kaymakam oldu. Zilka'de 1202'de (Ağustos 1788) Meş'aleci biraderi Seyyid Mustafa Paşa ve Cemaziyelâhir 1203'de (Mart 1789) azledilince Sâlih Paşa kaymakam olmuştur.

Yusuf Paşa Ramazan 1203'de (Haziran 1789) azledilince Cenaze Hasan Paşa ve 1204 başlarında (1789 sonları) Gazi Hasan Paşa sadrazam oldu. Orduya gelinceye kadar Ağa Hasan Paşa kaymakam olmuştur. Zilka'de 1203'de (Ağustos 1789) Sâlih Paşa da azledilerek Silahdar Mustafa Paşa rikâb kaymakamı oldu. Receb 1204'de (Nisan 1790) sadâret ve serdârlık boşalmış, Ağa Hasan Paşa kaymakamlığa ve Şerif Hasan Paşa da sadrazamlığa tayin edilmiştir. 1205'de (1790/91) azledilmiş ve ikinci defa Yusuf Paşa sadrazam ve serdâr olmuştur. 1206'da (1791/92) Yusuf Paşa sulh yaparak gelince kaymakam Mustafa Paşa Mora valisi oldu. Sene içinde Melek Mehmed Paşa sadrazam oldu, gelinceye kadar İznikli Ali Bey vezirlikle kaymakam oldu. Rebiyülevvel 1209'da (Ekim 1794) Za'feranbolulu İzzet Paşa davet edildi. Görev yerine gelinceye kadar Ağa Hasan Paşa kaymakam oldu. Rebiyülevvel 1213'de (Ağustos 1798) Ziyâ Yusuf Paşa sadrazamlığa çağırıldı. Göreve başlayıncaya kadar Derviş Abdullah Bey kaymakam oldu. Cemaziyelevvel'de (Eylül-Ekim 1798) geldi. Zilka'de'de (Nisan 1799) Ordu-yı hümâyûn ile Mısır'a hareketinde Ebûbekir Sâmî Paşa rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. Kaymakamlığa Receb 1214'de (Aralık 1799) Abdullah Bey vezirlikle tayin olunmuştur. Şevvâl'de (Mart 1800) aniden vefat edince Kapdan Hüseyin Paşa, Ağa Hasan Paşa ordudan gelinceye kadar bu göreve vekâlet etti. Şevvâl 1216'da (Şubat 1802) Hasan Paşa azledilince Yenişehirli Mustafa Efendi vezirlikle sadâret kaymakamı oldu. Rebiyülâhir 1217'de (Ağustos 1802) sadrazam gelince kaymakam Mora muhâfızı oldu. Muharrem 1220'de (Nisan 1805) sadâret Hâfız İsmail Paşa'ya verildi. Receb 1221'de (Kasım 1806) ise İbrahim Hilmî Ağa yeniçeri ağalığından vezirlikle sadrazam oldu. Zilka'de 1221'de (Ocak 1807) serdâr olunca Mûsâ Paşa rikâb-ı hümâyûn kaymakamı oldu. Rebiyülâhir 1222'de (Haziran 1807) Çelebi Mustafa Paşa sadrazam, Şehsüvarzâde Hamdullah Bey vezirlikle rikâb kaymakamı oldu. Cemaziyelâhir'de (Ağustos 1807) Mûsâ Paşa ikinci defa, Şa'bân'da (Ekim) Tayyâr Mahmud Paşa, Muharrem 1223'de (Mart 1808) Seyyid Mustafa Paşa ve bir-iki ayda Eğinli Mustafa Efendi vezirlikle rikâb kaymakamı oldular.

Cemaziyelâhir 1223'de (Temmuz 1808) sadrazam azledilince yerine Alemdar Mustafa Paşa getirildi. Ramazan sonunda (15 Kasım) sadâret boşaldı. Ça-

vuşbaşı Memiş Efendi vezirlikle kaymakam, haftasında sadrazam olup 40 günde azledildi. Yerine Çarhacı Ali Paşa kaymakam ve Yusuf Ziyâ Paşa ikinci defa sadrazam oldu. Safer 1224'de (Nisan 1809) gelince serdâr-ı ekrem olmuş, Cebeci Osman Paşa, Şevvâl'de (Kasım 1809) Ağa Hasan Paşa, Rebiyülevvel 1225'de (Nisan 1810) İzmitli Halil Paşa ve Receb'de (Temmuz) Şâkir Efendi vezirlikle rikâb kaymakamı olmuşlardır. 1226'da (1811) serdârlıkla sadrazamlığa Lâz Ahmed Ağa vezirlikle getirildi ve 1227'de (1812) Hurşid Paşa sadrazam oldu. Ramazan 1227'de (Eylül 1812) rikâb kaymakamlığına vezirlikle Rüşdî Mehmed Efendi tayin olunmuştur. Sadrazam Muharrem 1229'da (Ocak 1814) sulh yaparak İstanbul'a geldi. 1230'da (1815) Hurşid Paşa azledilerek Raûf Bey vezirlikle birlikte sadrazam oldu. 1233'de (1818) Derviş Paşa, 1235'de (1820) Ispartalı Ali Paşa sadrazam oldu ve 1236'da (1820/21) azledildi. Yerine tayin edilen Benderli Ali Paşa gelinceye kadar İzmirli Hacı Sâlih Paşa kaymakam oldu. Ali Paşa gelişinin 9. gününde azledilerek kaymakam paşa sadrazam olmuştur. 1238'de (1822/23) Deli Abdullah Paşa, 3. ayda eski silahdar Ali Bey vezirlikle, 1239 başlarında (1823 sonları) Gâlib Paşa ve Muharrem 1240'da (Eylül 1824) Mehmed Selim Paşa sadrazam olmuşlardır. 1243 sonlarında (1828 başları) serdâr-ı ekrem olarak harbe çıktığında Hulûsî Ahmed Efendi vezirlikle rikâb kaymakamı oldu. Rebiyülâhir 1244'de (Ekim 1828) orduda İzzet Paşa ve 3. ayda Reşid Mehmed Paşa sadrazam olup gelinceye kadar Halil Paşa livâ-yı şerif kaymakamı oldu. Sadrazam 1245'de (1829/30) Arnavutluk ıslahına ve 1248 başlarında (1832 ortaları) Mısır üzerine memur oldu. O senenin Recebinde (Aralık 1832) Konya'da kaldı. Ramazan'da (Şubat 1833) Raûf Paşa ikinci defa sadrazam olunca Ahmed Paşa'nın kaymakamlığı da sona ermiş oldu.

5. Şube: Meclis-i Has

Bundan önceki devrede kubbe veziri kalmadığından sadrazamla kapdan paşadan başka vezirler taşra vilâyetlerinde bulunuyorlardı. Şeyhülislâm efendiler de dahil olduğu halde sadrazam, kapdan paşa, kethüdâ, defterdar, reis ve bazı yüksek memurlar ile mükâleme memuru sıfatıyla kazaskerlerden biri bulundurularak arasına bir meclis-i mahsus kurulur, önemli dış ve iç olaylar görüşülürdü. Arz odalarında sadrazamın huzurunda kazaskerler ve İstanbul kadısı bulunarak davalar görülürdü. İşte bu kaide bu senelere kadar yürürlükte kalmıştı. Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasıyla "Nizam-ı Cedid"in kurulmasından sonra her şeyin değiştiği sırada, bu meclis de bir daimi meclis şeklini alabilmek maksadıyla şeyhülislâm efendiler, serasker, kapdan, dahiliye, hariciye ve maliye nâzırlarıyla "Şûrâ-yı Bâbıâlî" ve "Meclis-i Vâlâ" reislerinden oluşmak üzere bir "Meclis-i Has" toplanması irade edilmiş, Bâbıâlî'de toplanan "Mahkeme-i Şer'îye" arz günü de, "Bâb-ı Fetvâpenahi" de şeyhülislâmın huzurunda toplanıp çavuşlarının hazır bulunması uygun görülmüş ve bu suretle "Bâbıâlî" başka bir şekle dönüşmüş oldu. Hatta Muharrem 1254'de (Nisan 1838) "Sadrazamlık" unvanı da "Başvekâlet"e çevrilmiş, dahiliye nâzırlığıyla birlikte Raûf Paşa'nın uhdesinde bırakılmış ve vekiller heyetinin her birinde yeni bir güç meydana gelmiştir.

Ancak 1255'de (1839) saltanat değişiminde yeni padişah genç olduğundan sadrazamlık unvanını elde ederek Husrev Paşa'ya vermiş ve Raûf Paşa Meclis-i Vâlâ reisi olmuştur. 1256 (1840) başlarında Raûf Paşa üçüncü defa sadrazam oldu. Şevvâl 1257'de (Aralık 1841) İzzet Mehmed Paşa, Receb 1258'de (Ağustos 1842) dördüncü defa Raûf Paşa, Şevvâl 1262'de (Eylül 1846) Reşid Paşa, Cemaziyelevvel 1264'de (Nisan 1848) Sârim Paşa, Ramazan'da (Ağustos) yine Reşid Paşa, Rebiyülâhir 1268'de (Şubat 1852) beşinci defa Raûf Paşa, 40. gün Reşid Paşa, 5. ay Âlî Paşa, 60. gün Mehmed Ali Paşa, Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) Mustafa Nâilî Paşa, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Kıbrıslı Mehmed Paşa, Rebiyülâhir 1271'de (Aralık 1854) Reşid Paşa ve Şa'bân'da (Nisan-Mayıs 1855) Viyana'da iken Âlî Paşa sadrazam ve Şefik Paşa kaymakam oldu. Şevvâl'de (Haziran-Temmuz 1855) sadrazam geldi. 1272 ortalarında (1857 başları) Paris Antlaşması'nı yapmaya memur oldu. Kıbrıslı Mehmed Paşa kaymakam oldu. Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) beşinci defa Reşid Paşa, Zilhicce'de (Ağustos 1857) Nâilî Paşa, Rebiyülevvel 1274'de (Ekim 1857) Reşid Paşa altıncı defa, Cemaziyelevvel 1274'de (Ocak 1858) boşalınca üçüncü defa Âlî Paşa, Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) yine Kıbrıslı Mehmed Paşa, Cemaziyelevvel'de (Aralık) Mütercim Mehmed Rüşdî Paşa, Zilka'de 1276'da (Mayıs 1860) üçüncü defa Kıbrıslı Mehmed Paşa sadrazam olup Rumeli'ye teftişe gidince Âlî Paşa kaymakam oldu. Rebiyülâhir 1277'de (Ekim 1860) Mehmed Paşa teftişten döndü.

Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Âlî Paşa dördüncü defa sadrazam oldu. Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) Şam'da bulunan Fuad Paşa olup gelinceye kadar bir ay Kâmil Paşa kaymakam oldu. Receb 1279'da (Ocak 1863) Yusuf Kâmil Paşa, Zilhicce'de (Haziran 1863) seraskerliğe ilâveten Fuad Paşa, Muharrem 1283'de (Haziran 1866) Rüşdî Paşa ikinci defa, Şevvâl'de (Şubat 1867) Âlî Paşa beşinci defa sadrazam oldu. 1284 başlarında (1867 ortaları) padişahın Avrupa'ya seyahate çıkması üzerine ilâveten payitaht kaymakamı, dönüşte Girit muhâfızı oldu. Fuad Paşa sadâret kaymakamı oldu. Şevvâl 1284'de (Şubat 1868) İstanbul'a döndü.

Cemaziyelâhir 1288'de (Eylül 1871) Âlî Paşa'nın vefatında Mahmud Nedim Paşa, Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) Midhat Paşa, Şa'bân'da (Ekim) üçüncü defa Rüşdî Paşa, Zilhicce'de (Şubat 1873) Es'ad Paşa, Safer 1290'da (Nisan 1873) Şirvânîzâde Rüşdî Paşa, Zilhicce 1290'da (Şubat 1874) Serasker Hüseyin Paşa'ya ilâveten, Rebiyülevvel 1292'de (Nisan 1875) ikinci defa Es'ad Paşa, Receb'de (Ağustos) ikinci defa Mahmud Nedim Paşa, Rebiyülevvel 1293'de (Nisan 1876) dördüncü defa Rüşdî Paşa, Zilhicce'de (Aralık) ikinci defa Midhat Paşa, Muharrem 1294'de (Şubat 1877) Edhem Paşa, Muharrem 1295'de (Ocak 1878) "Başvekâlet" unvanıyla Ahmed Vefik Paşa, Rebiyülevvel'de (Mart) bu unvanla Sâdık Paşa,[9] Receb'de (Temmuz) beşinci

---

9 *Sâdık Paşa* İzmirlidir. Tercüme kaleminden yetişip rüsûmat emini, defalarca maliye nâzırı, İzmir ve Tuna valisi ve sonunda rüsûmat emirliğinden başvekil olmuş, ayrıldıktan sonra Cezayir-i Bahr-i Sefid valisi olmuş ve sonra Limni'de ikamet etmiştir.

defa Rüşdî Paşa, sonra Safvet Paşa, Zilhicce'de (Aralık) Hayreddin Paşa, Şa'bân 1296'da (Ağustos 1879) "Başvekâlet" unvanıyla Ârifî Paşa, Zilhicce'de (Kasım-Aralık) Said Paşa,[10] Receb 1297'de (Haziran 1880) Kadrî Paşa, Şevvâl'de (Eylül) ikinci defa Said Paşa, Receb 1299'da (Mayıs 1882) Abdurrahman Paşa,[11] Şevvâl'de (Eylül) üçüncü defa Said Paşa, Muharrem 1300'de (Kasım-Aralık 1882) ikinci defa Vefik Paşa, sonra sadâret unvanıyla yine Said Paşa ve Zilka'de 1302'de (Ağustos 1885) Kâmil Mehmed Paşa[12] sadrazam olmuşlardır. 1309'da (1891/ 92) Cevad Paşa,[13] 1312'de (1894/95) beşinci defa Said Paşa, 1313'de (1895/96) ikinci defa Kâmil Paşa ve aynı yıl Halil Rif'at Paşa[14] tayin olmuşlardır.

II. BÂB

Osmanlı Devleti'nde sadrazamlık makamından sonra bütün yüksek makamların üstünde yüksek bir makam vardır ki, o da "Meşihat-ı İslâmiye" yüce makamıdır. Bu, din-i mübînin direği olan âlimlerin merciidir.

Devlet-i âliyye, saltanatı ve halifeliği birleştirmiştir. Bir de Haremeyn-i Muhteremeyn için bir emiri yerinde bırakarak saltanatını bu suretle de sağlamlaştırmış olduğundan din-i mübîn birliği açısından bu yüce makamın da diğer makamların üzerinde olarak Peygamber Efendimizin kutlu soylarına mensup birine verilmesi kuraldan olmuştur. Bu yüce makam "Mekke-i Mükerreme Emirliği"dir. İşte bu iki kutlu makama gelmiş zatların da birer listesini burada yayınlamayı ve bu yüzden iki şubeye ayırmayı görev bildik.

---

10 *Said Mehmed Paşa* Erzurumlu Seb'azâde Nâmık Efendi'nin oğludur. Tahsilden sonra kaleme girmiştir. Şûrâ-yı Devlet muavini, sonra maarif ve sadâret mektupçusu, mâbeyn-i hümâyûn başkâtibi, dahiliye, adliye ve hazine-i hassa nâzırı, Bursa valisi ve defalarca başvekil ve sadrazam olmuştur.

11 *Abdurrahman Nureddin Paşa* Kütahyalı Hacı Ali Paşa'nın oğludur. Taşra kaymakamlık ve mutasarrıflıklarıyla çoğu vilâyetlerinde bulunmuş ve bir defa başvekil olmuştur. Halen adliye nâzırıdır.

12 *Kâmil Paşa* Kıbrıslı topçu zâbitlerinden Sâlih Ağa'nın oğludur. Dil ve ilim tahsiliyle taşra mutasarrıflıklarında bulunmuş ve 1294'de (1877) vezirliği elde edip Haleb valisi olmuştur. Sonra dahiliye müsteşarı, iki defa evkaf-ı hümâyûn ve bir defa maarif nâzırı olduktan sonra ikinci defa sadrazamlık makamına tayin olunmuştur. Azledildikten sonra Aydın valisi olmuştur.

13 *Cevad Paşa* Konyalı miralay Mustafa Âsım Bey'in oğludur. Erkân-ı Harbiye'den çıkarak miralay, Çetine eçisi, sonra mîrlivâ, azilden sonra ferik olmuş ve Girit vali vekili olarak 1309 başlarında (1891 ortaları) vezirlik verilmiş ve sene sonunda sadrazam olup 1312 sonlarında (1895 başları) ayrılmıştır.

14 *Halil Rif'at Paşa* Sirozludur. Vilâyet mektupçuluğu, mutasarrıflık, Şa'bân 1293'de (Ağustos-Eylül 1876) vezirlikle valiliklerde bulunmuş ve 1309'da (1891/92) dahileyi nâzırı olmuştu.

1. Şube: Makam-ı Celil-i Şeyhülislâmî

Birinci bâbda gösterildiği gibi, şer'î işler Osmanlı Devleti'nde "kaza" ve "iftâ" unvanıyla esasen ikiye ayrılmıştır. "İfta" şer'î meselelerin tatbikatı ve "kaza" icraat ile uğraşır. Şer'î ilamların verilmesi kadılara ve şer-i şerife tatbikatı da müftülere verilmiştir. Bu sebepten her şehirde bir mahkeme ve bir de fetvâhane açılmış, kadıların mercii kazaskerler ve müftülerin mercii de "müfti'l-enâm", yani şeyhülislâmlar olmuştur. Osmanlı Devleti, başlangıçta bir kazasker ve yarım asır sonra da bir müftü tayin eylemiştir. Bu kazaskerler, o zaman heyete dahildirler. Hatta içlerinden birkaçının sadrazam olduklarını gördük. Ancak yine başlangıçtan beri "İznik Müderrisleri" gibi bazı zatlar fetvâya mezundular. Hatta Tursun Fakih, Kara Rüstem Efendi, Tâceddin ve Dâvud-ı Kayserî gibi zatlar müfti-i İslâm idiler. Kazaskerliğin kurulmasından önce de Koca Mahmud Efendi Bursa'da 40 sene kadılık yaptığından başlarda da bu iki mesnet vardı. Çünkü şer'îata hizmet eden bir devletin kuruluş tarihinden itibaren "kaza" ve "iftâ" hizmetleri açık bulunmuştur.

Tarihlerin fetvâ ve kazayı sonra göstermeleri "kazasker" ve "şeyhülislâm" unvanlarının sonradan verilmiş olmasından dolayıdır. İşte kazaskerlerin ortaya çıkması ve itibarca müftülerle eşitliği halinde müftülerimizin birincisi Şemseddin Fenârî, 834'de (1430/31) Fahreddin Acemî, 865'de (1460/61) Molla Husrev, 885'de (1480) Molla Gürânî ve Abdülkerim Efendi gösterilmiştir. Sonra kazaskerlik ikiye ayrılınca ve Sultan Bâyezid Medresesi yapılıp müderrisliği "müfti'l-enâm"lara verilince "fetvâ makamı"nın ağırlığı artmış, 893'de (1488) müftü olan Alâeddin Arabî, 901'de (1495/96) Hamideddin Efendi ve 908'de (1502/03) Ali Cemâlî Efendi haylice ağırlık ve itibar kazanmışlar ve kazaskerlerle mollaların seçimlerine nezârete kadar ilerlemişlerdi. Bununla birlikte büyük kadıların da memuriyetlerinde yıllarca kalmaları ve Divan-ı Hümâyûn'da görevli olmalarından dolayı ağırlıkları ve itibarları daha yüksekti. Ali Cemâlî'ye iki kazaskerlik, fetvâ hizmetine ek olarak verildiğinde kabul etmemesinden dolayı fetvâ vazifesinin arttırılması, "fetvâ"nın ağırlığını artırmış, Cemaziyelevvel 930'da (Mart 1524) vefatında İbn Kemâl Şemseddin olmuş, o da hâce-i padişahî Hayreddin'in nüfuzuna tesadüf eylemiş ise de "meşihat"ın ağırlığı ve itibarı bir derece daha yükselmiş ve artık kazaskerler altta kalmıştır. Şevvâl 940'da (Nisan 1534) vefatında Sa'dullah Efendi, Şevvâl 945'de (Şubat 1539) vefatında Çivizâde Muhyiddin Efendi, Receb 949'da (Ekim-Kasım 1542) Abdülkadir Efendi, 3 ay sonra Fenârizâde Muhyiddin Efendi ve Cemaziyelevvel 953'de (Temmuz 1546) Ebûssuûd Mehmed Efendi şeyhülislâm oldular. Gerçi muallim-i sultanî efendilerin ulemâ silsilesine katılmaları vâki idiyse de yine şeyhülislâm efendiler, kazaskerlere üstünlük gösteriyorlardı. Çivizâde, şeyhülislâmlıktan sonra Rumeli kazaskeri olduğundan nüfuzunu tamamlıyamıyordu. Ebûssuûd Efendi *Tefsir*'ini arzında vazife-i fetvâ'ya yeni zamla itibar yüksekliğinde seleflerine üstün gelmişlerdi. Ancak Ramazan 982'de (Kasım 1574) vefat edince Hâmid Efendi, 983'de (1575/76) Kadızâde Ahmed Şemseddin Efendi, 988'de (1580) Ma'lûlzâde Mehmed Efendi, Rebiyülevvel 989'da

(Nisan 1581) Çivizâde Mehmed Efendi, 995'de (1587) vefat edince Abdülkadir Şeyhî Efendi, Cemaziyelevvel 997'de (Mart-Nisan 1589) Bostanzâde Mehmed Efendi ve Receb 1000'de (Mayıs 1592) Zekeriyâ Efendi şeyhülislâm ve selefi Rumeli kazaskeri olmuştur. İşte o devirde şeyhülislâmlık ile kazaskerlik birbirine yakın görünüyor. Her ne kadar şeyhülislâmlar üstün olmuşlar ise de, azledilmişlerinin Rumeli kazaskerliğine tayin edilmeleri ve "muallim-i sultanî" efendilerin ulemâ silsilesine müdahalelerinden dolayı "Meşihat-i İslâmiye" ilmiye idaresini büsbütün ele geçirememişti.

Şevvâl 1001'de (Temmuz 1593) Bostanzâde Mehmed Efendi tekrar şeyhülislâm olup Şa'bân 1006'da (Nisan 1598) vefat etti. Bunun üzerine hâce-i padişahî şeyhülislâm olmuş, şeyhülislâmların ulemâ silsilesinin başı olması ve ağırlığının kesinleşmesi bu tarihten başlamış ve kazaskerler de eski itibarını koruyarak azl ve nasb görmeye başlamıştır.

Rebiyülevvel 1008'de (Ekim 1599) Sun'ullah Efendi, Safer 1010'da (Ağustos 1601) Sa'deddinzâde Mehmed Efendi, Safer 1011'de (Temmuz-Ağustos 1602) Sun'ullah Efendi, Receb 1011'de (Ocak 1603) Ebû'l-Meyâmin Mustafa Efendi, Muharrem 1013'de (Haziran 1604) Sun'ullah Efendi üçüncü defa, Rebiyülevvel 1015'de (Temmuz 1606) Ebû'l-Meyâmin Mustafa Efendi ikinci defa, Receb'de (Kasım) Sun'ullah Efendi dördüncü defa, Safer 1017'de (Haziran 1608) Mehmed Efendi ikinci defa, Cemaziyelâhir 1024'de (Temmuz 1615) Sa'deddin Efendi oğlu Es'ad Efendi, Receb 1031'de (Mayıs 1622) Zekeriyâ Efendi oğlu Yahyâ Efendi, Zilka'de 1032'de (Eylül 1623) Es'ad Efendi ikinci defa, Şa'bân 1034'de (Mayıs 1625) Yahyâ Efendi ikinci defa, Receb 1041'de (Şubat 1632) Ahizâde Hüseyin Efendi, Receb 1043'de (Ocak 1634) Yahyâ Efendi ikinci defa, Zilkâde 1053'de (Ocak 1644) Es'ad Efendi oğlu Ebû Said Mehmed Efendi, Zilka'de 1055'de (Ocak 1646) Muid Ahmed Efendi, Muharrem 1057'de (Şubat 1647) Abdürrahim Efendi ve Receb 1059'da (Temmuz 1649) Sa'deddin Efendi torunu Bahâî Efendi oldu. Cemaziyelevvel 1061'de (Mayıs 1651) kazasker Karaçelebizâde Abdülaziz Efendi'ye "fetvâ" pâyesi verilmesi "meşihat" pâyesinin kazaskerlerden başka olacağını göstermiştir. Ramazan 1061'de (Eylül 1651) Ebû Said Mehmed Efendi ikinci defa, Ramazan 1062'de (Ağustos 1652) Bahâî Efendi ikinci defa, Safer 1064'de (Ocak 1654) Ebû Said Mehmed Efendi üçüncü defa, Receb 1065'de (Mayıs 1655) Abdurrahman Efendi, Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) Memikzâde Mustafa Efendi, 13 saat sonra Hocazâde Mes'ud Efendi, Ramazan 1066'da (Temmuz 1656) Hanefî Efendi, Safer 1067'de (Kasım 1656) Bâlîzâde Mustafa Efendi, Şa'bân 1067'de (Mayıs 1657) Bolevî Mustafa Efendi, Cemaziyelâhir 1069'da (Mart 1659) Esirî Mehmed Efendi, Cemaziyelâhir 1072'de (Şubat 1662) Sun'îzâde Mehmed Efendi, Rebiyülâhir 1073'de (Kasım 1662) Minkarîzâde Yahyâ Efendi, Zilka'de 1084'de (Şubat 1674) Çatalcalı Ali Efendi ve Zilka'de 1097'de (Eylül 1686) Ankaravî Mehmed Efendi şeyhülislâm oldular.

Şeyhülislâmlardan Es'ad Efendi ve Yahyâ Efendi Bağdad seferinde padişahın yanında bulunduklarından Es'ad Efendi'ye meşâyihden biri vekâlet etmiş, Minkarîzâde de meşihatinde hastalandığından Ankaravî Mehmed Efendi bir-

kaç ay "Meşihat" kaymakamlığında da bulunmuştu. "Fetvâ"ya mahsus Bâyezid Medresesi vekâleti "ders vekâleti" unvanıyla bir-iki medrese ihâlesi ve "Fetvâhane"de de bir "fetvâ emini" istihdamı bu sıralarda başlamıştır.

Zilka'de 1098'de (Eylül 1687) Debbağzâde Mehmed Efendi, 1099 (1688) başlarında Seyyid Feyzullah Efendi, 18 gün sonra Debbağzâde, Ramazan 1101'de (Haziran 1690) Ebû Saidzâde Feyzullah Efendi, 1104'de (1692/93) ikinci defa Ali Efendi ve bunun vefatı üzerine yine Feyzullah Efendi olmuştur (Bu soydan 6 zat 12 defa bu makama geçtiler).

Şevvâl 1105'de (Haziran 1694) Sâdık Efendi, 1106'da (1694/95) İmam Mehmed Efendi, 2 ayda azledilince Seyyid Feyzullah ikinci defa nakib oldu. Oğlu Fethullah Efendi nakib iken şeyhülislâm pâyesini almıştır. Rebiyülevvel 1115'de (Temmuz 1703) 3 gün Yekçeşm Hüseyin Efendi bu makama geçtiyse de red ile ikinci defa İmam Mehmed Efendi, Ramazan'da (Ocak 1704) Paşmakçızâde Ali Efendi, Şevvâl 1118'de (Şubat 1707) ikinci defa Sâdık Efendi, Zilka'de 1119'da (Ocak 1708) Ebezâde Abdullah Efendi, Cemaziyelâhir 1122'de (Temmuz 1710) Ali Efendi ikinci defa, Muharrem 1124'de (Şubat 1712) Abdullah Efendi ikinci defa, Safer 1125'de (Mart 1713) Atâullah Efendi, Rebiyülâhir'de (Mayıs) Mahmud Efendi, Zilhicce 1125'da (Aralık 1714) Mirza Mustafa Efendi, Cemaziyelâhir 1127'de (Haziran 1715) Abdürrahim Efendi, Zilhicce 1128'de (Aralık 1716) Ebû İshak İsmail Efendi, Cemaziyelâhir 1130'da (Mayıs 1718) Yenişehirli Abdullah Efendi, Rebiyülevvel 1143'de (Eylül 1730) Mirzazâde Mehmed Efendi, Zilka'de'de (Mayıs 1731) Paşmakçızâde Abdullah Efendi, Şa'bân 1144'de (Şubat 1732) Ebûlhayr Ahmed Efendi, Cemaziyelevvel 1146'da (Ekim 1733) Ebû İshakzâde İshak Efendi, Cemaziyelâhir 1147'de (Ekim 1734) Dürrî Mehmed Efendi, Zilka'de 1148'de (Nisan 1736) Seyyid Feyzullahzâde Mustafa Efendi, Muharrem 1158'de (Şubat-Mart 1745) Sâhib Efendi, Rebiyülevvel 1159'da (Nisan 1746) Hayâtîzâde Emin Mehmed Efendi, Şevvâl 1159'da (Ekim 1746) Zeynelâbidîn Efendi, Receb 1161'de (Temmuz 1748) Ebû İshakzâde Es'ad Efendi, Şa'bân 1162'de (Ağustos 1749) Kara Halilzâde Said Efendi, Cemaziyelâhir 1163'de (Haziran 1750) Seyyid Feyzullahzâde Murtaza Efendi, Rebiyülevvel 1168'de (Ocak 1755) Vassâf Abdullah Efendi, Şa'bân 1168'de (Mayıs-Haziran 1755) Ebûlhayrzâde Feyzullah Efendi, Şevvâl 1169'da (Temmuz 1756) Dürrîzâde Mustafa Efendi, Cemaziyelevvel 1170'de (Şubat 1757) Feyzullah Efendi ikinci defa, Cemaziyelevvel 1171'de (Ocak 1758) Sâlih Efendi, Zilka'de 1172'de (Temmuz 1759) Çelebizâde İsmail Âsım Efendi, Cemaziyelevvel 1173'de (Ocak 1760) Velîyeddin Efendi, Safer 1175'de (Eylül 1761) Ebûbekirzâde Ahmed Efendi, Şevvâl'de (Mayıs 1762) Mustafa Efendi ikinci defa, Zilka'de 1180'de (Nisan 1767) Velîyeddin Efendi ikinci defa, Cemaziyelevvel 1182'de (Eylül 1768) Sâhib Efendizâde Osman Efendi, Zilka'de'de (Mart 1769) Mirzazâde Said Efendi, Cemaziyelâhir 1187'de (Ağustos 1773) Şerifzâde Mehmed Molla, Zilka'de'de (Ocak-Şubat 1774) Mustafa Efendi üçüncü defa, Receb 1188'de (Eylül 1774) İvâz Paşazâde İbrahim Bey, Cemaziyelevvel 1189'da (Temmuz 1775) Emin Mehmed Efendi, Şevvâl 1190'da (Aralık 1776) Vassâf Efendizâde Es'ad Efendi, Cemaziyelâhir 1192'de (Tem-

muz 1778) Es'ad Efendizâde Şerif Efendi, Şevvâl 1196'da (Eylül 1782) İbrahim Efendi, Cemaziyelâhir 1197'de (Mayıs 1783) Atâullah Efendi, Cemaziyelâhir 1199'da (Nisan 1785) İbrahim Bey ikinci defa, Şa'bân'da (Haziran 1785) Arabzâde Atâullah Efendi, iki ay sonra Mustafazâde Ârif Efendi, Rebiyülevvel 1200'de (Ocak 1786) Müftîzâde Ahmed Efendi, Safer 1202'de (Kasım 1787) Mekkî Mehmed Efendi, Cemaziyelevvel'de (Şubat 1788) Kâmil Efendi, Zilka'de 1203'de (Ağustos 1789) ikinci defa Şerif Efendi, Muharrem 1204'de (Ekim 1789) Hamidîzâde Mustafa Efendi, Receb 1205'de (Mart 1791) Tevfik Efendi, 13 gün sonra Mekkî Mehmed Efendi ikinci defa, Zilka'de 1206'da (Temmuz 1792) Ârif Efendi ikinci defa, Rebiyülâhir 1213'de (Eylül 1798) Âşir Efendi, Safer 1215'de (Temmuz 1800) Ömer Hulûsî Efendi, Muharrem 1218'de (Mayıs 1803) Emin Efendizâde Es'ad Efendi, Receb 1221'de (Kasım 1806) Şerifzâde Atâ Mehmed Efendi (Bu aileden 5 zat 7 defa şeyhülislâm olmuştur). Cemaziyelâhir 1222'de (Ağustos 1807) bir gün Ömer Efendi ikinci defa, Atâullah Efendi ikinci defa, Cemaziyelevvel 1223'de (Temmuz 1808) Atâ Efendizâde Ârif Efendi, 25 günde Es'ad Efendi ikinci defa, Şevvâl 1223'de (Kasım 1808) Ârif Efendizâde Abdullah Efendi, Şa'bân 1225'de (Eylül 1810) Ömer Hulûsî Efendi üçüncü defa ve Cemaziyelâhir 1227'de (Haziran 1812) Dürrîzâde Abdullah Efendi üçüncü defa şeyhülislâm oldular (Bu aileden de 5 zat 8 defa şeyhülislâm olmuştur).

Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) Zeynelâbidîn Efendi, Rebiyülevvel 1233'de (Ocak 1818) Mekkizâde Âsım Mustafa Efendi, Rebiyülevvel 1234'de (Ocak 1819) Halil Efendi, Cemaziyelâhir 1236'da (Mart 1821) Yâsincizâde Abdülvehhâb Efendi, Safer 1238'de (Kasım 1822) Sıdkîzâde Reşid Efendi, Muharrem 1239'da (Eylül 1823) Âsım Efendi ikinci defa, Rebiyülâhir 1241'de (Kasım 1825) Kadızâde Tâhir Efendi, Şevvâl 1243'de (Mayıs 1828) Abdülvehhâb Efendi ikinci defa, Ramazan 1248'de (Şubat 1833) Âsım Efendi üçüncü defa, Zilhicce 1262'de (Kasım 1846) Ârif Hikmet Bey, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Meşrebzâde Ârif Efendi, Cemaziyelevvel 1275'de (Aralık 1858) Sa'deddin Efendi, Cemaziyelâhir 1280'de (Kasım 1863) Hüsâmeddin Efendi, Rebiyülevvel 1283'de (Ağustos 1866) Refik Efendi, Receb 1288'de (Eylül 1871) Molla Ahmed Muhtar Bey, Ramazan 1289'da (Kasım 1872) Turşucuzâde Muhtar Efendi, Receb 1294'de (Temmuz 1877) Kara Halil Efendi, Rebiyülevvel 1295'de (Mart 1878) ikinci defa Molla Muhtar Bey ve Zilka'de 1295'de (Kasım 1878) Ahmed Es'ad Efendi şeyhülislâm oldular. *1761*

Cemaziyelevvel 1306'da (Ocak 1889) Ömer Lutfî Efendi, 1309 sonlarında (Eylül 1891) ayrılmasında Yusufzâde Cemâleddin Mehmed Efendi[15] tayin buyurulmuştur.

2. Şube: Haremeyn-i Muhteremeyn Emirliği

Osmanlı Devleti'nin hilafetinin yüce kuvveti Haremeyn-i Şerifeyn ve Ku-

---

15 *Cemâleddin Mehmed Efendi* Sudûrdan Şeyh Yusufzâde Hâlid Efendi'nin oğludur. Yükselerek meşihat mektupçusu ve kazasker olmuştur.

düs-i Şerif'e hâkimiyetinden gelir. Gerçi Emevî ve Abbasî padişahlarına da "halife" denmiş ise de Emevîlerin halifeliği manen sâbit olamamış, yani "Âl-i Hâşim"in tamamı onları sevmemiş, gerekli olan saygıyı görememişler ve görülen aşağılamadan dolayı sevenleri de bağlarını saltanattan ileriye götürememişlerdir. Abbasî Devleti gerçi adaletiyle "Âl-i Hâşim" ve sevenlerini kendine çekmişse de "Âl-i Ebû Tâlib" amcazâdelerine ısınmakta bazen ılımlı davranamamıştır. Bu sebepten "Âl-i Hâşim", Osmanlı Devleti'nin ortaya çıkışından sonra her suretle lâyık olduğu saygıyı görmüştür. "Mekke-i Mükerreme Emirliği" her zaman için mukaddes hilâfetten aldığı emri yerine getirmiş ve ona bağlı bütün seyyidler için hemen her büyük şehirde "nakibüleşraflık" mesnedi ve kaymakamlıkları kurulmuş, bu suretle halifelik kuvveti manen ve maddeten "Hulefâ-yı Râşidîn" hazretlerinin zamanlarına benzer bir surette ve cihar-yâr-i güzin hazerâtının, Âl-i Abâ'nın ve her bir sahabenin el üstünde tutulmasında geçmişte benzersiz bir tarzda nüfuz ve ahkâm icra etmekte bulunmuştur. Bu sebepten Mekke emirleri ve bütün seyyidler Osmanlı Devleti'nin ortaya çıkmasından beri tüm beldelerinde sevgi ve saygı görmüşlerdir.

"Mekke-i Mükerreme Emirliği"nin kuruluşu Osmanlı Devleti'nden önce ise de parlaklığı ve şerefi ancak Saltanat-ı Seniyye zamanında bulunmuştur. "Benû Kuteybe" evlâdı orada emirlik yapmaktaydı. Hatta bunlardan Berekât b. Hasan b. Aclân 830 (1427) tarihinden 859 (1455) yılına kadar emirlik yapmış, yerine oğlu Şerif Muhammed ve onun 903'de (1497/98) vefatıyla oğlu Berekât emir olmuştur. İşte bu yüce makamlı emir, Mısır fatihi I. Selim'e (Yavuz) gelip orada mübarek emanetleri teslim etmiş, emirlik hil'atiyle iltifat görmüş, dönüşünde Haremeyn-i Şerifeyn'de "hutbe-i celile-i imametpenâhîlerini" okutturmuştur. İşte bu suretle adı geçen emir, sâdık bir duacı olmuştur. 931'de (1525) vefat edince oğlu Ebû Nümey Muhammed Mekke emiri oldu. 981'de (1573/74) vefatında oğlu Şerif Hasan, 983'de (1575/76) vefatında Şerif Ebû Tâlib, 992'de (1584) kardeşi Şerif Abdullah b. Hasan, 1004'de (1595/96) Abdülmuttalib Hasan b. Ebû Nümey, 1014'de (1605/06) Şerif Ebû Talib, 1015'de (1606) vefatında kardeşi Muhsin b. Hüseyin b. Ebû Nümey, 1020'de (1611) vefat edince Şerif Suûd b. İdris b. Safî, 1030'da (1621) Şerif Yümnî, 1036'da (1626/27) Şerif Zeyd b. Muhsin, 1038'de (1628/29) Şerif Ahmed b. Abdülmuttalib, aynı yıl içinde şehid olunca Şerif Yümnî ikinci defa ve 1040'da (1630/31) Şerif Zeyd ikinci defa nasbedilmiştir. Bir aralık azledilmiş, yerine gelen Şerif Hâşim b. Câzim'in 1054'de (1644) vefatında üçüncü defa Şerif Zeyd olmuştur. Vefat edince oğlu Şerif Sa'd olup 1082'de (1671/72) azledilmiştir. Şerif Ebû'l-Berekât b. Zeyd Mekke emiri olduysa da Şerif Hamûd emirlik iddia etmiştir. 1085'de (1674/75) Şerif Hamûd vefat edince Şerif Berekât yerleşmiştir. 1093'de (1682) Ebû'l-Berekât vefat edip Şerif İbrahim olduysa da 1095'de (1684) Şerif Ahmed b. Muhsin b. Hasan b. Hüseyin b. Ebû Nümey şerif oldu. 1099'da (1688) vefat edince oğlu Şerif Muhsin tayin edildi. 1101'de (1689/90) Şerif Said b. Sa'd'ın emirliği elde etmesi üzerine 1102'de (1690/91) babasına vezirlik verilmesiyle Şerif Sa'd Paşa ikinci defa emir oldu. 1104'de (1692/93) azledildi. Yerine gelen Şerif Abdullah b. Şerif Hâşim de

1106'da (1694/95) azledilmiştir. Yerine yine Şerif Said geldi. 1109'da (1697/98) Şerif Ahmed Gâlib, 1112'de (1700/01) onun yerine yine Şerif Said, 1115'de (1703/04) Şerif Abdülkerim oldu ve 1121'de (1709) tekrar Şerif Said oldu. Bu zat 1129'da (1717) vefat edince ikinci defa Şerif Abdülkerim olmuştur. 1130'da (1718) Şerif Yahyâ, 1133'de (1721) Şerif Mübarek, 1134'de (1722) ikinci defa Şerif Yahyâ olup ardından oğlu Şerif Berekât oldu, fakat kısa süre sonra Şerif Abdullah b. Sa'd oldu. 1145'de (1732/33) Şerif Mes'ud b. Sa'd olup Rebiyülâhir 1165'de (Şubat-Mart 1752) vefat edince Şerif Mesaid b. Said oldu. 1172'de (1758/59) Şerif Ca'fer b. Said ve 1173'de (1759/60) tekrar Şerif Mesaid oldu. Muharrem 1184'de (Mayıs 1770) vefat etti. Yerine Şerif Ahmed, 1185'de (1771/72) Şerif Abdullah, 1187'de (1773) Şerif Sürûr b. Mesaid oldu. 1202'de (1787/88) vefat edince Şerif Gâlib b. Mesaid oldu. 1229'da (1814) azledilince Şerif Yahyâ b. Sürûr oldu. Bu da 1243'de (1827/28) azledilince Şerif Muhammed b. Avn oldu. 1247'de (1831/32) Şerif Abdülmuttalib b. Gâlib olup 1248'de (1832/33) Şerif Muhammed ibka edildi. 1267'de (1851) ikinci defa Şerif Abdülmuttalib ve 1272'de (1855/56) üçüncü defa Şerif Muhammed olmuştur. Bu zatın Şevvâl 1274'de (Mayıs-Haziran 1858) vefatında oğlu Şerif Abdullah Paşa, bunun Cemaziyelâhir 1294'de (Haziran-Temmuz 1877) vefatında Şerif Hüseyin Paşa ve 1297'de (1880) bu zatın şehid olmasıyla üçüncü defa Şerif Abdülmuttalib getirilmiş ve 1300'de (1883) azledilip Avnürrefik Paşa tayin buyurulmuştur.

Şerif Abdülmuttalib Efendi'nin Ahmed Adnan Paşa adında bir oğlu ve Mesaid Paşa adında bir torunu vardır. Avnürrefik Paşa'nın büyük kardeşleri Abdiilâh Paşa da Şûrâ-yı Devlet azasından ve vezirlerdendir.

III. BÂB

Osmanlı Devleti'nin "Erkân-ı Seyfiyyesi"ni de "Erkân-ı Kalemiyye"sinden önce 3 şube üzerine burada vermeyi uygun gördük.

1. Şube: Asâkir-i Berriye kumandanları, 2. Şube: Tophane kumandanları, 3. Şube: Kapdan ve Bahriye nâzırları.

1. Şube: Sekbanbaşı

Yeniçeri Ocağı'nın kuruluşunda "sekbanbaşı" adıyla bir zâbit tayin edilmiştir. Sekbanbaşılardan isimleri duyulanların en eskisi Hasan Ağa'dır ki, I. Bâyezid (Yıldırım) devrinde (1389-1402) bu hizmetteydi. Sonra Kazgancı Doğan Bey ve Mustafa Bey, İstanbul'un fethinde Hasan Ağa ve sonra Abdurrahman Ağa sekbanbaşı oldular. Bunların son üçü şehid olmuşlardır. Sonra Balaban Ağa, bir hayli seneler Trabzonî Mehmed Bey ve bir aralık Ya'kub Ağa sekbanbaşı olup 866'da (1461/62) vefat etmiştir. Sonra Bâyezid Ağa olup II. Mehmed (Fâtih) devri (1451-1481) sonlarında vefat etti. Sonra Ramazan Ağa, Yavuz Mehmed Ağa ve Karagöz Mehmed Ağa II. Bâyezid devrinde (1481-1512) sekbanbaşı oldular. 890'da (1485) Karagöz Mehmed Ağa Karaman valisi olunca İbrahim Ağa olmuştur. 902'de (1496/97) vefatı üzerine yerine diğer Kara-

göz Ağa geçmiş, 907'de (1501/02) yanınca Yunus Ağa olmuş ve onun vezirliği üzerine Balyemez Osman Ağa olup 921'de (1515) vefat etmiştir.

İşte bu tarihte "Yeniçeri Ağalığı" kurulup oraya Saray-ı Hümâyûn'dan ağa çıkmakla "Sekbanbaşı"lar ona yardımcı gibi kaldı. Sonra ağalık da iki kola ayrıldı. Biri "Muhzır Ağa" "Ases", "Samsoncu", "Zağarcıbaşı", "Kul Kethüdâsı" olmak, diğeri "Yazıcı", "Başçavuş", "İstanbul Ağası", "Turnacıbaşı", sonra "Sekbanbaşı" çıkmak, birinci takım savaşa ve ikinci takım İstanbul'un korunmasına memur olunmak, bunlardan başka "Sipahi", "Silahdar", "Ulûfeciyân-ı Yemin ve Yesâr", "Gurebâ-yı Yemin ve Yesâr" adlarında altı ocak olarak bunlar da ağalar tayin kılınmak, sonraları bu ocakların ağalıkları "Enderûn"dan ve başka yerlerden gelme kapıcıbaşılara bırakılıp yeniçeri ocaklarına içlerinden ağa tayin edilmek kaideden olmuştur. İşte sekbanbaşılar savaşlarda yeniçeri ağalarına İstanbul vekili olmuşlar ve içlerinden pek azı ağa olabilmiştir. Bu mesned 1241'de (1826) kaldırılıncaya kadar ayakta durmuşsa da, bâbüssâade ağalığının dârüssâade ağalığıyla adı silindiği gibi, bu da önemden düşmüştür. Sonraları "Zabtiye Nezâreti"nin kuruluşunda "Bâb-ı Seraskerî"ye bağlanması gibi, bunun da "Yeniçeri Ocağı"na bağlılığı vardı. Hatta İstanbul ağaları ve subaşılar makamı yerine "Tomruk Ağalığı" ortaya çıkmış, sonra bu "Tomruk Müdürlüğü" ve sonunda "Hapishane Müdürlüğü" olmuştur.

1764

Yeniçeri Ağalığı

Tam itimat ve emniyet sağlanması ve padişah iradelerinin tam olarak yerine getirilmesi için askerin en büyük zâbitinin hem kılıç ve hem kalem erbâbından olması gerekmekteydi. Bu açıdan bakıldığında ve -o zamanlar daima sefer halinde olunduğundan- Enderûn ricâli de seferî olduklarından, savaşa ve okuyup yazmakla kaleme kuvvet getirmişlerdi. İşte bu görgülü ve bilgili ağalardan "Ocak" zâbiti olması, itaat ve idare açısından güzel görülerek "Yeniçeri Ağalığı" adıyla "Sekbanbaşılık"ın daha üstündeki memurluğa Ferhâd Ağa tayin edilmiştir. 922'de (1516) Rumeli valisi olunca yerine Kemâleddin Ağa çıkarıldı. Mısır'ın fethinde bulundu. Sonra mîrialem Ya'kub Ağa ve sonra Ayas Mehmed Ağa olmuştur. Ramazan 925'de (Eylül 1519) Anadolu valisi olunca Behrâm Ağa oldu. Bu da az müddette Rumeli valisi oldu. Yerine gelen Arnavut Ahmed Ağa 926'da (1520) Rumeli valisi oldu. 927'de (1521) Bâlî Ağa ve 929'da (1523) Şücâeddin Ağa olup 932'de (1526) şehid olmuştur. Yerine gelen Kara Ahmed Ağa 936'da (1529/30) beylerbeyi oldu. Sonra mîrialem İsmail Ağa olup Ramazan 937'de (Nisan-Mayıs 1531) azledildi. Güzelce Rüstem Ağa 940'da (1533/34) beylerbeyi oldu. Sonra silahdar Ca'fer Ağa, 941'de (1534/35) mîrialem Ali Ağa, 947'de (1540/41) Ferhâd Ağa, 953'de (1546) Semiz Ali Ağa olup 957'de (1550) Rumeli valisi oldu. Sonra Sinan Ağa, yerine Pertev Mehmed Ağa, bunun 960'da (1553) Rumeli valisi olmasıyla bostancıbaşı İskender Ağa olup 962'de (1555) vezir oldu. Damad Ferhâd Ağa 965'de (1558) Kastamonu valisi oldu. Yerine Semiz Ahmed Ağa geçti. 969'da (1561/62) Anadolu paşası olunca Hasan Ağa, 970'de (1562/63) bu zat paşa olunca Abdülkerim Ağa, 971'de (1563/64) silahdar-ı padişahî Mehmed Ağa ve

973'de (1565/66) Müezzinzâde Ali Ağa oldu. Bu zat 975'de (1567/68) kapdanı deryâ olmuştur. Yerine Ca'fer Ağa olup 977'de (1569/70) azledildi. Daha sonra yerine Siyâvuş Ağa oldu. Bunun aynı yıl azledilmesi üzerine Çerkes Mustafa Ağa ve 983'de (1575/76) Cağalazâde Sinan Ağa oldu. 987'de (1579) paşa olunca yerine Cerrah Mehmed Ağa oldu ve bu da 989'da (1581) vezir oldu. Yerine gelen İbrahim Ağa 990'da (1582) paşa olunca Arnavut Ferhâd Ağa oldu ve 992'de (1584) azledildi. Yerine Payzen Yusuf Ağa, sonra Ayas Paşazâde Mustafa Ağa ve 993'de (1585) Maraş Mehmed Ağa oldu. 994'de (1586) Halil Ağa, sonra Ca'fer Ağa, sonra Hızır Ağa olup 998'de (1590) Rumeli valisi oldu. Yerine gelen Saatçi Hasan Ağa 999'da (1591) iki ayda paşa oldu. Sonra silahdar-ı şehriyârî Bosnalı Halil Ağa olup aynı yıl paşa oldu. Sonra Sinan Paşazâde Mehmed Ağa geldi ve Ramazan 1000'de (Haziran-Temmuz 1592) Rumeli beylerbeyi oldu. Yerine Yemişçi Hasan Ağa olup 1002'de (1593/94) azledildi. Yerine gelen Lala Mehmed Ağa Ramazan 1002'de (Haziran 1594) Anadolu valisi oldu. Güzelce Mahmud Ağa aynı yıl Kars'a paşa oldu. Yerine Raziye Kadın damadı Mustafa Ağa olup Cemaziyelevvel 1003'de (Ocak 1595) Bosna beylerbeyi oldu. Yerine Velî Ağa, daha sonra Harâmi Ali Ağa, sonra Satırcı Mehmed Ağa, bu zat Rumeli beylerbeyi olunca ikinci defa Yemişçi Hasan Ağa olup 1004'de (1595/96) azledildi. Yerine Tırnakçı Hasan Ağa ve Safer 1005'de (Ekim 1596) Sarıkçı Mustafa Ağa olup az müddette azledildi. Yerine Lala Mehmed Paşazâde Mustafa Ağa, Rebiyülâhir 1011'de (Eylül-Ekim 1602) Deli Ferhâd Ağa, aynı yılın Ramazanında (Şubat-Mart 1603) Nakkaş Hasan Ağa, iki ay sonra Kasım Ağa, 1012'de (1603/04) mîrahûr Türk Ahmed Ağa, sonra Tırnakçı kardeşi Hasan Ağa olup 1015'de (1606/07) paşa olunca Maryol Hasan Ağa oldu ve 1016'da (1607/08) Rumeli beylerbeyi oldu. Yerine gelen Maraşlı Halil Ağa 1017'de (1608/09) kapdan olunca mîrahûr İbrahim Ağa, 1019'da (1610) Dırakî Mehmed Ağa ve 1021'de (1612) mîrialem İsmail Ağa olup 1022'de (1613) azledildi.

İşte ilk defa olarak "Ocak"dan Süklün Mustâfa Ağa yeniçeri ağası oldu ve aynı yıl azledildi. Yerine Enderûn'dan Ahmed Ağa olup 1023'de (1614) vezir olunca Muslî Ağa geçti ve o da 1024'de (1615) savaşta şehid olması üzerine yerine Nişancı Ahmed Ağa oldu. Aynı yıl Mısır valisi olunca İstikamet damadı Ali Ağa oldu. Bu da 1025'de (1616) Bosna valisi oldu. Yerine sipahi Ohrili Hüseyin Ağa geçti ve az müddette vezir oldu. Sonra ocak ricâlinden Mustafa Ağa oldu ve aynı yıl içinde Bağdad'da şehid oldu. Yerine Muslî Ağa damadı Hüseyin Ağa oldu. Az müddette azledilerek Hocazâde damadı Mustafa Ağa oldu ve 1027'de (1618) azledildi. Yerine mîrahûr Hamidî Mustafa Ağa, 1028'de (1619) Mısır valisi olunca Yusuf Ağa, 1029'da (1620) azlinde Niğdeli Mustafa Ağa oldu. Bunun 1030'da (1621) kapdan olması üzerine Ali Ağa, az müddette Kara Ali Ağa, sonra Derviş Ağa, aynı yıl içinde Budin paşası olunca Bayram Ağa oldu. O sene turnacılığa indirilince Kara Mustafa Ağa oldu. Bu zat Zilka'de 1033'de (Ağustos-Eylül 1624) Mısır valisi olunca yerine ikinci defa Bayram Ağa oldu. Aynı yıl içinde bu da kubbe veziri oldu. Yerine geçen Husrev Ağa 1036'da (1626/27) vezir oldu. Yerine Bostancıbaşı Mustafa Ağa, 1037'de

(1627/28) Demirkazık Halil Ağa ve 1038'de (1628/29) azledilince Mostarlı Mustafa Ağa oldu ve aynı yıl Şam valisi oldu. Yerine gelen doğancı Sofu Mehmed Ağa 1039'da (1629/30) Budin valisi oldu. Sonra gelen Hacı Eyvad Süleyman Ağa 1040'da (1630/31) azledilince Hattat Hasan Ağa oldu. Bir ayda paşa olunca ocakdan Köse Mehmed Ağa olup Cemaziyelâhir 1043'de (Aralık 1633) azledildi. Yerine sipahi ağası Mehmed Ağa, Ramazan 1044'de (Mart 1634) Kemankeş Kara Mustafa Ağa oldu ve 1045'de (1635/36) kapdan oldu. 1046'da (1636/37) ağa olan Şahin Ağa 1047'de (1637/38) Trablus valisi olunca ocakdan Küçük Hasan Ağa, Şa'bân 1048'de (Aralık 1638) rikâbdar Bıyıklı Mustafa Ağa, Zilka'de 1049'da (Mart 1640) silahdar-ı şehriyârî Siyâvuş Ağa, 1050'de (1640/41) kapdan olunca ocakdan Tekeli Mustafa Ağa, bu zat Zilka'de 1051'de (Şubat 1642) Erzurum'a vali olunca ocakdan Bektaş Ağa oldu. Rebiyülâhir 1053'de (Haziran-Temmuz 1643) Voynuk Ahmed Ağa olup Şevvâl'de (Aralık) Bosna valisi oldu. Yerine gelen mîrahûr Sâlih Ağa 1054'de (1644) defterdar-ı şıkk-ı evvel oldu. Yerine geçen rikâbdar Şa'bân Ağa Rebiyülâhir 1055'de (Haziran 1645) Maraş paşası oldu. Yerine ocakdan Pirinççizâde Ahmed Ağa olup iki ayda azledildi. Yerine Kapucu Mûsâ Ağa olup Şevvâl'de (Aralık) defterdar oldu. Yerine Debbağ Mehmed Ağa ve Rebiyülâhir 1056'da (Mayıs-Haziran 1646) Hamamcı Mehmed Ağa oldu ve Cemaziyelevvel'de (Haziran-Temmuz) azledildi. Yerine Hamza Paşazâde Mehmed Ağa olup iki ay sonra azledildi. Sonra haseki Küçük Çavuş Ahmed Ağa olup Safer 1058'de (Mart 1648) azledildi. Yerine bostancıbaşı Cezâyirli Mûsâ Ağa olup Rebiyülâhir'de (Mayıs) azledildi. Yerine ocaktan Emir Mustafa Ağa, Receb 1058'de (Ağustos 1648) Karagöz Mehmed Ağa ve Zilhicce'de (Aralık 1648-Ocak 1649) ocakdan Murad Ağa olup Cemaziyelâhir 1059'da (Haziran 1649) sadrazam oldu. Yerine ocakdan Kara Çavuş Mustafa Ağa olmuştur.

Ramazan 1061'de (Ağustos-Eylül 1651) Kara Hasanzâde Hüseyin Ağa, Zilka'de'de (Ekim-Kasım 1651) Şa'bân Ağa, Rebiyülevvel 1062'de (Şubat-Mart 1652) Murad Paşa damadı Mustafa Ağa oldu ve ardından Malatya mutasarrıfı oldu. Muharrem 1064'de (Aralık 1653) Süleyman Ken'an Ağa vezir rütbesiyle nasbedildi. Şevvâl 1065'de (Ağustos 1655) Mûsâ Paşa damadı Mehmed Ağa ve Cemaziyelevvel 1066'da (Mart 1656) Ases damadı Mehmed Ağa olup 3. gün şehid oldu. Yerine gelen Çukadar Mehmed Ağa Receb'de (Mayıs) vefat etti. Yerine Çukadar Çetrefilzâde Hüseyin Ağa vezirlikle ve Zilka'de'de (Ağustos-Eylül 1656) Sührab Mehmed Ağa vezirlikle nasbedildi. Şevvâl 1067'de (Temmuz 1657) Sivas valisi oldu. Yerine kapıcılar kethüdâsı Hoca Ali Ağa, Cemaziyelâhir 1068'de (Mart 1658) Tophaneli Mustafa Ağa ve 1069'da (1658/59) Kundakçızâde Mustafa Ağa oldu. 1072'de (1661/62) vezirlik verildi. Sonra Köprülü kethüdâsı Sâlih Ağa olup Safer 1075'de (Eylül 1664) Şam valisi oldu. Yerine Murad Paşa yeğeni Mustafa Ağa oldu. Rebiyülevvel'de (Ekim) İbrahim Ağa oldu. Bu Sivas'a paşa olunca Muharrem Ağa oldu. Bu zat da Zilka'de 1075'de (Mayıs-Haziran 1665) Anadolu valisi olunca çavuşbaşı İbrahim Ağa oldu. Bu da Razaman 1077'de (Mart 1667) Mısır valisi oldu. Ocakdan Uzun İbrahim Ağa olup Zilhicce 1078'de (Mayıs 1668) vezir olunca Ab-

durrahman Ağa oldu ve bu da Rebiyülevvel 1085'de (Haziran 1674) Bağdad valisi oldu. Yerine Kara Hasanzâde Mustafa Ağa olup 1088'de (1677) azledildi. Çelebi İbrahim Ağa Cemaziyelevvel 1090'da (Haziran 1679) azledildi ve yerine Tekfurdağlı Mustafa Ağa oldu. Sonra vezir oldu. 1094'de (1683) gelen Hacı Zülfikâr Ağa 1097'de (1686) kubbe veziri oldu. Ocakdan Çolak Hasan Ağa ve 1098'de (1687) Tekfurdağlı Mustafa Paşa ikinci defa nasbedildi. Zilka'de'de (Eylül 1687) Boğaz'a gönderilince Harputlu Mustafa Ağa oldu ve Rebiyülâhir 1099'da (Şubat 1688) vefat etti. Müezzinzâde Hasan Ağa, Ramazan'da (Temmuz 1688) Bostancıbaşı Mûsâ Ağa, sene sonunda ocak ricâlinden Koca Mahmud Ağa oldu ve 1100'de (1689) azledildi. Rebiyülâhir 1011'de (Ocak 1690) Arabacı Ali Ağa ve Şa'bân 1102'de (Mayıs 1691) Eğinli Mehmed Ağa oldu. Rebiyülevvel 1103'de (Aralık 1691) Daltaban Mustafa Ağa, birkaç ay sonra Çelebi İsmail Paşa, 1104'de (1692/93) Gürcü Abdullah Ağa oldu ve 1105'de (1693/94) Bursa Paşası Murad Ağa ile becayiş eylediler. Receb 1106'da (Şubat-Mart 1695) Çelebi Yusuf Paşa vezirlikle ağa oldu. Şevvâl'de (Mayıs-Haziran 1695) Delibaltazâde Mahmud Ağa olup 1107'de (1695/96) vezirlik verildi. Muharrem 1109'da (Temmuz-Ağustos 1697) Sentine'de şehid oldu. Şa'bân 1109'da (Şubat 1698) Kürt İbrahim Ağa olup 1112'de (1700/01) Musul valisi olunca Doğramacı Mehmed Ağa oldu. 1113'de (1701/02) vezir olunca sipahiler ağası Dellak Ali Ağa oldu. Safer 1115'de (Haziran-Temmuz 1703) Arnavut Osman Ağa vezirlikle, Rebiyülevvel'de (Temmuz-Ağustos) Hasan Ağa, aynı ayda Çalık Ahmed Ağa, Receb'de (Kasım) Çelebi Mehmed Ağa, sonra Bosnalı Hasan Ağa, Rebiyülevvel 1116'da (Temmuz 1704) zağarcıbaşı İbrahim Ağa, sonra Koca Hasan Ağa, Receb'de (Kasım) Koz Ahmed Paşa kethüdâsı Hüseyin Ağa, Şevvâl'de (Şubat 1705) Tortumlu İbrahim Ağa ve Zilhicce'de (Nisan 1705) ikinci defa Çelebi Mehmed Ağa oldu. Receb 1118'de (Ekim 1706) Arnavut Osman Ağa olup Zilhicce'de (Mart 1707) vefat etti. Sonra Ballı Mehmed Ağa, Rebiyülâhir 1119'da (Temmuz 1707) kul kethüdâsı Kara Mustafa Ağa ve Şa'bân 1122'de (Ekim 1710) Gürcü Yusuf Ağa oldu, Cemaziyelâhir 1123'de (Temmuz-Ağustos 1711) vezirlik verildi ve Şevvâl'de (Kasım) de sadrazam oldu. Yerine Çelebi Mehmed Ağa üçüncü defa nasbedildi. Şevvâl 1124'de (Kasım 1712) ikinci defa Kara Mustafa Ağa, Rebiyülâhir 1125'de (Mayıs 1713) Deli Bekir Ağa, Şevvâl'de (Eylül-Ekim) Kürt Hasan Ağa, Ramazan 1127'de (Eylül 1715) Darbune Ebûbekir Ağa, 1128'de (1716) kul kethüdâsı Hasan Ağa, Rebiyülâhir 1129'da (Mart-Nisan 1717) Mehmed Ağa, Safer 1130'da (Ocak 1718) Hacı Mustafa Ağa, birkaç ayda sadâret kethüdâsı Muhsinzâde Abdullah Ağa ve Cemaziyelâhir 1131'de (Nisan-Mayıs 1719) ikinci defa Mehmed Ağa olup Rebiyülâhir 1136'da (Ocak 1724) vefat etmiştir. Sonra kul kethüdâsı Hasan Ağa olup Rebiyülevvel 1143'de (Ekim 1730) azledildi. Yerine Saraç Mehmed Ağa, Cemaziyelevvel'de (Aralık 1730) yok edilince ikinci defa Muhsinzâde Abdullah Paşa, bir ayda Şahin Mehmed Paşa olup 1144'de (1731/32) kaymakam olunca Köle İsmail Ağa oldu. Cemaziyelâhir 1145'de (Kasım-Aralık 1732) paşa olunca yerine Abdülbâkî Ağa oldu. Şevvâl'de (Mart-Nisan 1733) Altıncı Mustafa Ağa, Ramazan 1147'de (Şubat

1735) Abdullah Ağa oldu, 1150'de (1737/38) vezirlik verildi ve 1151'de (1738/39) vefat etti.

Sonra Karahisarî Hasan Ağa oldu. 1152'de (1739/40) vezirlik verildi ve 1156'da (1743) sadrazam oldu. 1157'de (1744) gelen Yazıcızâde İbrahim Ağa Muharrem 1158'de (Şubat 1745) Erzurum valisi oldu. Sonra gelen Kürt İbrahim Paşa Zilhicce 1159'da (Aralık 1746/Ocak 1747) vezir olup Safer 1160'da (Şubat-Mart 1647) azledildi. Yerine Gülcü Mustafa Ağa, Rebiyülevvel 1161'de (Mart 1748) Hacı Hasan Ağa, Safer 1163'de (Ocak 1750) ikinci defa Gülcü Mustafa Ağa, Cemaziyelâhir'de (Mayıs 1750) azledilince Deli Emir Ahmed Ağa, Safer 1164'de (Ocak 1751) Darbunezâde Nu'man Ağa, Şa'bân'da (Temmuz) Macar Hasan Ağa, Şa'bân 1165'de (Haziran-Temmuz 1752) Sarı Mustafa Ağa, bu zat Cemaziyelevvel 1168'de (Şubat 1755) kaymakam olunca Ahıskalı Mehmed Ağa ve 1169'da (1755/56) Dibacızâde İbrahim Ağa olup Receb'de (Nisan) kaymakam oldu. Yerine Zilhicce'de (Eylül) Çelebi Mehmed Ağa olup Rebiyülevvel 1171'de (Kasım 1757) vezirlik verilmiştir. Şa'bân 1171'de (Nisan 1758) Vefalı Mehmed Ağa ve Muharrem 1172'de (Eylül 1758) ikinci defa Ahıskalı Mehmed Ağa olup Muharrem 1173'de (Eylül 1759) vezirlik verildi. Az müddet sonra Kapıkıran Mehmed Ağa, Şevvâl 1174'de (Mayıs 1761) Mahmud Ağa, Şevvâl 1175'de (Mayıs 1762) Nişli Mehmed Ağa ve Rebiyülâhir 1176'da (Ekim-Kasım 1762) Ömer Ağa olup Zilhicce'de (Haziran-Temmuz 1763) azledilmiştir. Rebiyülevvel 1177'de (Eylül 1763) gelen Hüseyin Hüsnî Ağa Şa'bân 1178'de (Ocak 1765) kapdan olunca Yekçeşm Hüseyin Ağa, Safer 1179'da (Temmuz-Ağustos 1765) ikinci defa Ömer Ağa olup Safer 1180'de (Temmuz 1766) azledildi. Yerine getirilen Dursun Mehmed Ağa 2 ay sonra kapdan olunca Topaloğlu Osman Ağa, Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos 1769) Ebras Süleyman Ağa oldu ve ardından vezirlik verildi. Zilka'de'de (Mart 1770) ikinci defa Kapıkıran Mehmed Ağa, Rebiyülâhir 1184'de (Ağustos 1770) Kalafat Mehmed Ağa, Cemaziyelâhir'de (Eylül-Ekim) Kapucu Süleyman Ağa oldu ve sonra vezirlik verildi. Rebiyülevvel 1187'de (Haziran 1773) Yeğen Mehmed Ağa olup Şa'bân'da (Eylül-Ekim) vezirlik verildi. Receb 1188'de (Eylül 1774) sekbanbaşı İsmail Ağa, sonra Kırkbeş Mustafa Ağa, Zilhicce 1189'da (Şubat 1776) Tiryakî Ahmed Ağa olup Rebiyülâhir 1190'da (Mayıs-Haziran 1776) vezirlik verildi. Cemaziyelâhir'de (Temmuz-Ağustos) ikinci defa bu makama gelen Kalafat Mehmed Ağa Şa'bân 1192'de (Eylül 1778) sadrazam olunca İbrahim Ağa, Safer 1193'de (Şubat-Mart 1779) Ebûbekir Ağa, Rebiyülâhir'de (Nisan-Mayıs 1779) Zorluoğlu kethüdâsı Süleyman Ağa, Rebiyülevvel 1195'de (Mart 1781) Ali Ağa, Şa'bân 1196'da (Temmuz-Ağustos 1782) kul kethüdâsı Mehmed Ağa, bir ay sonra diğer Mehmed Ağa, Zilhicce 1197'de (Kasım 1783) Ebûbekir Ağa, 1198'de (1784) Gürcü Mehmed Paşa yeğeni Mahmud Ağa, Cemaziyelevvel 1199'da (Mart 1785) Kara Ahmed Ağa oldu ve Zilka'de'de (Eylül 1785) vezirlik verilince yerine Pekmezci Mehmed Ağa oldu, Cemaziyelevvel 1201'de (Şubat-Mart 1787) azledildi. Yerine Yusuf Ağa, Zilka'de'de (Ağustos-Eylül 1787) Hasan Ağa oldu ve Safer 1202'de (Kasım 1787) vezirlik verildi. Cemaziyelevvel 1203'de (Şubat 1789) Sâlih Ağa, Receb'de (Nisan 1789) azledilince ikinci defa Hasan Paşa, bu Receb

1768

1204'de (Mart-Nisan 1790) kaymakam olunca Yahyâ Ağa, Cemaziyelevvel 1205'de (Ocak 1791) ikinci defa Pekmezci Mehmed Paşa oldu ve Zilka'de'de (Temmuz 1791) azledildi. Yerine vezirlikle Boşnak Süleyman Ağa oldu ve Safer 1206'da (Ekim 1791) azledildi. Yerine Arabzâde Ahmed Ağa ve Zilka'de'de (Haziran-Temmuz 1792) Said Ağa olup Muharrem 1207'de (Ağustos-Eylül 1792) azledildi. Bunun yerine Mustafa Ağa, 1212'de (1797/98) Hasan Ağa, sonra Eyyûb Ağa, Muharrem 1213'de (Haziran-Temmuz 1798) tekrar Hasan Paşa ve 1218'de (1803/04) ikinci defa Mustafa Ağa olup 1219'da (1804/05) vefat etti. Yerine gelen İbrahim Hilmî Ağa Safer 1220'de (Mayıs 1805) sadrazam olunca Boşnak Osman Ağa ve 1221'de (1806) Pehlivan İbrahim Ağa oldu ve sonra buna vezirlik verildi. Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) katledildi. Sonra Kasım Ağa oldu. Bunun vefatından sonra İzmirli Halil Ağa, Receb'de (Eylül 1807) Mehmed Ağa, bunun vefatında Mustafa Ağa, Ramazan'da (Kasım) diğer Mehmed Ağa, Safer 1223'de (Nisan 1808) Hacı Mehmed Ağa, Rebiyülâhir'de (Haziran) Vanlı Mustafa Ağa, Cemaziyelâhir'de (Ağustos 1808) Selim Ağa, 1224'de (1809) Kazgancı Hasan Ağa, sonra Onuncu Sâlih Ağa, sonra 1227'de (1812) Mehmed Ağa, Zilhicce 1227'de (Aralık 1812) Lazkiyeli Mehmed Ağa ve sonra Yazıcı Mehmed Ağa oldu (bu kabiliyetliydi), Rebiyülâhir 1230'da (Mart-Nisan 1815) şehid edildi. Sonra Osman Ağa, 2 aya varmadan Halil Hamid Ağa, Rebiyülâhir 1231'de (Mart 1816) Süleyman Ağa, sonra Mustafa Ağa, Cemaziyelâhir'de (Mayıs) Hasan Ağa oldu ve 1232'de (1817) azledildi. Sonra Ali Ağa, 1236'da (1820/21) Hasan Ağa, Cemaziyelevvel 1237'de (Şubat 1822) azledilince İsmail Ağa oldu ve Rebiyülâhir 1238'de (Aralık 1822-Ocak 1823) azledildi. Yerine diğer Ali Ağa ve Cemaziyelâhir 1238'de (Şubat-Mart 1823) Ruscuklu Hüseyin Ağa oldu ve hemen ardından vezir rütbesi verildi. Safer 1239'da (Ekim 1823) istifa eyledi. Sonra Hasan Ağa, Şâkir Ağa, Cemaziyelâhir 1239'da (Şubat 1824) Ali Ağa, Zilhicce'de (Ağustos) Süleyman Ağa, Safer 1240'da (Ekim 1824) Ahmed Ağa, Cemaziyelevvel'de (Ocak 1825) Hasan Ağa ve Muharrem 1241'de (Ağustos-Eylül 1825) Mehmed Celâleddin Ağa olmuştur. Bu yılın Şevvâlinde (Mayıs 1826) "Yeniçeri Ocağı" padişahın iradesiyle kaldırılıp imha edildi ve "Asâkir-i Nizamiye-i Mülûkâne" kuruldu.

Seraskerlik

"Nizamiye Ordusu"nun kuruluşunda "Seraskerlik" makamı kurulmuştur. Geçmişteki savaşlarda "serdâr-ı ekrem"ler bütün askerlere kumandan olduğu halde müfrezelere kumandan olanlara "serasker" denirdi. Hatta 1152 (1739), 1182 (1768/69) ve 1202 (1787/78) savaşlarında Vidin, Mora ve İsmail seraskeri olanlar olmuştur. Bu sebepten "Ağalık"a karşılık "Asâkir-i Şâhâne"ye "Serasker" unvanıyla bir zâbit nasbı uygun görülmüştür. Celâleddin Ağa ve İsmail Ağa'ya seraskerlik tevcihini ikisi de kabul etmeyince Ruscuklu Hüseyin Paşa'ya verilmiştir.

Zilka'de 1242'de (Haziran 1827) Mehmed Husrev Paşa serasker oldu. Cemaziyelevvel 1252'de (Ağustos-Eylül 1836) Halil Rif'at Paşa bu göreve getirildi. Bu aralık Said Paşa'ya "Hassa" ve "Mansûre" müşirlikleriyle "Anadolu se-

raskeri" unvanı ihsan buyuruldu. Zilka'de 1253'de (Mart 1838) Said Paşa'ya iki seraskerlik birleştirilerek verildi. Rebiyülâhir 1255'de (Haziran-Temmuz 1839) Halil Rif'at Paşa ikinci defa nasbedilip Rebiyülevvel 1256'da (Mayıs 1840) azledildi. Fethî Paşa kaymakam olup Sırkâtibi Mustafa Paşa seraskerliğe getirildi. Rebiyülâhir 1258'de (Mayıs-Haziran 1842) Cebel-i Lübnan'a memur olunca Hâfız Mehmed Paşa serasker kaymakamı olmuştur.

Seraskerlik makamı büyüyünce Muharrem 1248'de (Haziran 1832) hassa feriki Ahmed Fevzî Paşa'ya da müşirlik verilerek hassa müşiri nasbedilmişti. Sonra mansure feriki Vâsıf Paşa yerine de adı geçen Said Paşa 1251'de (1835/36) Mansûre müşiri oldu. İşte bu iki müşirlik Anadolu seraskerliğiyle birleştirilmiş, 1255 (1839) yılından sonra Rızâ Paşa hassa müşiri, sonra Darbhor Reşid Paşa mansure müşiri olmuş ve askeriye bu suretle idare edilmişti. Zilhicce 1258'de (Ocak 1843) seraskerlik mesnedi lağvedilerek işleri, adı geçen Reşid Paşa'ya "Asâkir-i Mansûre Müşiri" sıfatıyla verilmişti. Şa'bân 1259'da (Eylül 1843) "Hassa" ve "Mansûre" orduları birleştirilip Rızâ Paşa serasker, Reşid Paşa hassa müşiri kaymakamı oldu ve "Ordu-yı Hümâyûnlar" kuruldu. Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) Süleyman Paşa ve Muharrem 1262'de (Ocak 1846) Husrev Mehmed Paşa ikinci defa serasker oldu. Muharrem 1263'de (Ocak 1847) ikinci defa Said Paşa, Cemaziyelâhir 1264'de (Mayıs 1848) tekrar Rızâ Paşa, Rebiyülâhir 1265'de (Mart 1849) Mehmed Ali Paşa, Receb 1267'de (Mayıs 1851) Rüşdî Paşa, Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) Mehmed Ali Paşa ikinci defa, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Rızâ Paşa üçüncü defa, Ramazan 1271'de (Mayıs-Haziran 1855) Rüşdî Paşa ikinci defa, Rebiyülevvel 1272'de (Kasım 1855) Rızâ Paşa dördüncü defa, Zilhicce 1273'de (Ağustos 1857) Mehmed Kâmil Paşa, 14. günü Rüşdî Paşa üçüncü defa ve Rebiyülevvel 1274'de (Ekim-Kasım 1857) Rızâ Paşa beşinci defa nasbedilmiştir.

İşte bu senelerde "Hassa" ve "Dersaâdet" orduları Üsküdar ve İstanbul'da olarak iki müşir ile idare olunmaktaydı. Hassa'ya Reşid Paşa, Rüşdî Paşa, Mahmud Paşa, Selim Paşa ve Vâsıf Paşa ikişer üçer defa nasbedilmiş, Dersaâdet'e de genellikle Darbhor Reşid Paşa müşir olmuştu.

Zilhicce 1277'de (Haziran 1861) hassa müşiri olan Nâmık Paşa serasker oldu. Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) Rüşdî Paşa dördüncü defa serasker olup kapdan Mehmed Ali Paşa kaymakam oldu. Bir ayda serasker geldi. Receb 1279'da (Ocak 1863) vezirlikle Hacı Reşid Paşa ve 40. günü Fuad Paşa serasker oldu. Mısır'a gittiğinde Ömer Paşa kaymakam olmuştur. Zilhicce 1279'da (Mayıs-Haziran 1863) Fuad Paşa sadrazam da olunca Halil Paşa mühimmat-ı harbiye nâzırlığıyla serasker kaymakamı olmuştur. Rebiyülevvel 1280'de (Ağustos-Eylül 1863) Hüseyin Paşa ve Şa'bân 1282'de (Ocak 1866) Abdî Paşa tayin edildi. Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) Rızâ Paşa altıncı defa serasker olunca Abdî Paşa "Birinci Ordu" denilen hassa müşirliği'nde kaldı. Şevvâl'de (Şubat 1867) Rüşdî Paşa beşinci defa serasker oldu. Şevvâl 1284'de (Şubat 1869) Nâmık Paşa ikinci defa tayin edildi ve Bağdad'dan gelinceye kadar Ömer Paşa kaymakam oldu. Şevvâl 1285'de (Ocak-Şubat 1869) Hüseyin Paşa, Cemaziyelevvel 1288'de (Temmuz-Ağustos 1871)

Es'ad Paşa, Zilka'de'de (Ocak 1872) Abdî Paşa olup Anadolu'ya gelinceye kadar Alyanak Mustafa Paşa kaymakam oldu. Safer 1289'da (Nisan 1872) Mustafa Paşa (Fosfor), Cemaziyelevvel'de (Temmuz 1872) Yâver Paşa, Şa'bân'da (Ekim) Es'ad Paşa, Zilhicce'de (Şubat 1873) ikinci defa Hüseyin Paşa oldu. 1290 sonunda (1874 başı) sadârete eklenmesinde Abdî Paşa kaymakam oldu. Zilhicce 1291'de (Ocak 1875) vezirlikle birlikte Ali Sâib Paşa kaymakam oldu. Rebiyülevvel 1292'de (Nisan 1875) kaymakam paşa serasker oldu. Receb'de (Ağustos) Hüseyin Paşa üçüncü defa, Ramazan'da (Ekim) Rızâ Paşa yedinci defa, Şevvâl'de (Kasım) Nâmık Paşa üçüncü defa ve Zilhicce'de (Ocak 1876) Rızâ Paşa ikinci defa serasker oldu. Rebiyülevvel 1293'de (Nisan 1876) Derviş Paşa, 14 gün sonra ikinci defa Nadir Abdî Paşa, haftasında Hüseyin Paşa dördüncü defa, Cemaziyelevvel'de (Haziran) Abdî Paşa üçüncü defa, Şa'bân'da (Eylül 1876) Redif Paşa[16] oldu ve Cemaziyelevvel 1294'de (Mayıs-Haziran 1877) azledilince Mahmud Paşa kaymakam oldu. Zilhicce'de Raûf Paşa[17] kaymakam ve sonra serasker oldu. 1295 (1878) başlarında İzzet Paşa, Cemaziyelevvel'de (Mayıs) Mahmud Paşa, ardından Mustafa Paşa ikinci defa ve Zilhicce'de (Aralık) Gazi Osman Paşa[18] serasker oldular.

Şa'bân 1297'de (Temmuz 1880) yapılan yeni ordu düzenlemesinde "Seraskerlik" ikinci defa kaldırıldı. Yerine kurulan "Harbiye Nezâreti" vezirlikle birlikte Hüseyin Hüsnî Paşa'ya verilmiştir. Zilhicce'de (Kasım) Osman Paşa ikinci defa, Muharrem 1299'da (Aralık 1881) Hüseyin Hüsnî Paşa ikinci defa, ardından Osman Paşa üçüncü defa ve serasker unvanı iade edilerek Zilhicce 1302'de (Eylül-Ekim 1885) Ali Sâib Paşa ikinci defa serasker olmuştur. Bu zat 1309'da (1891/92) vefat edince Gazi Osman Paşa dördüncü defa ve haftasında Mehmed Rızâ Paşa[19] vezir rütbesiyle müşiri nasbedilmişti.

2. Şube: Topçubaşılık

Osmanlı Devleti'nde topun icadı II. Mehmed (Fâtih) devrine (1451-1481) rastlar. Hatta İstanbul'un fethinde kullanılmıştır. O zaman İlyas Ağa ve Bâlâ Süleyman Ağa'nın topçubaşı olarak istihdam edildikleri ve I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) de Bâlî Ağa ve Es'ad Ağa adlarında iki topçubaşı olduğu, hünerleriyle nâm saldıkları ve adlarını bıraktıkları bilinmektedir.

Ancak "Tophane Ocağı" ve topçuluk hizmeti 1100 (1689) tarihinde gelişip

---

16 *Redif Mehmed Paşa* Bursalı Kaşıkçızâdedir. Yemen cihetinde iken 1290'da (1873) vezirlik ihsan buyurulmuş hassa müşiri ve serasker olmuştu.

17 *Raûf Mehmed Paşa* Çerkes Abdî Paşa'nın oğludur. Padişah yâveri, Istabl-ı Âmire müdürü, ferik, Şa'bân 1287'de (Kasım 1870) müşir olup taşra valiliklerinde ve ordu müşirliklerinde bulunmuştur. Bugün hassa müşiridir. Oğlu Rıza Bey de elçilik hizmetinde bulunmuştur. Halen Şûrâ-yı Devlet üyelerindendir.

18 *Gazi Osman Nuri Paşa* Tokatlıdır. Girit ve 1877/78 Osmalı-Rus Savaşında hizmet ve yararlılıkları herkesce bilinmektedir. 1293 (1876) sonlarına müşirlik rütbesini Vidin kumandanlığında almıştır. Hassa müşiri de olmuştur. Halen mâbeyn-i hümâyûn müşiridir.

19 *Mehmed Rızâ Paşa* İstanbulludur. Yükselerek ferik ve 2. fırka kumandanı olmuştur.

ilerleyerek cebecibaşılık, toparabacıbaşılığı ve humbaracı, yani dökücübaşılık gibi kısımlar ortaya çıktığından "Topçubaşılık"ın önem ve ağırlık kazandığı anlaşılır. Bu senelerde ün kazanan topçubaşılar Hacı Ali, Çukadar Ali, Abdülkerim, 5 tane Mustafa Ağa ve Ali Ağalardır. Bunları takiben Ahmed Ağa, İsmail Ağa, 2 Mustafa Ağa, Hezârfen Mustafa Ağa, Hacı Abdürrahim Ağa, Hacı Abdî Ağa, Kefeli Mehmed Ağa, Hacı Mehmed Ağa, Kara Mustafa Ağa, Ali Ağa, Hezârfen Ağa oğlu Emin Ağa, Karahisâri Ahmed Ağa, 2 Ali Ağa, Genç Osman Ağa, Halil Ağa ve diğer Hacı Mehmed Ağa 1200 (1786) tarihine kadarki yıllarda topçubaşı olarak görülür. Abdullah Ağa, Abdülmü'min Ağa, Emin Ağa, Hasan Ağa, Kara Mehmed Ağa ve Mustafa Ağa da sonradan topçubaşı oldular. 1241 (1826) yılında Nu'man Ağa bulunuyordu. Mîrimîran ve sonra topçu feriki olup 1246'da (1830/31) emekli olunca Tâhir Paşa olmuştur. 1248'de (1832/33) "Tophane Müşirliği" kuruldu.

Tophane Nezâreti

Muharrem 1248'de (Haziran 1832) Tophane Müşirliği, Boğazlar muhâfızlığıyla birlikte Halil Paşa'ya verildi. Cemaziyelevvel 1252'de (Ağustos-Eylül 1836) Tâhir Paşa müşir oldu. Zilhicce 1252'de (Mart 1837) müşirlik seraskerliğe bağlanınca livâ Hacı Ali Paşa, Zilka'de 1254'de (Ocak-Şubat 1839) Gözlüklü Reşid Paşa ve Zilka'de 1256'da (Ocak 1841) Mehmed Ali Paşa tophane feriki oldular. Muharrem 1260'da (Şubat 1844) müşirlik verildi. Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) Fethî Paşa, Boğazlar muhâfızlığı ve mühimmat-ı harbiye nâzırlığının eklenmesiyle tophane müşiri oldu. Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) azledilince Reşid Paşa, Zilka'de'de (Ağustos-Eylül) Nâmık Paşa, Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) Fethî Paşa ikinci defa, Muharrem 1274'de (Eylül 1857) Vâsıf Paşa, Rebiyülevvel'de (Ekim-Kasım) Fethî Paşa üçüncü defa ve Receb'de (Şubat-Mart 1858) Rüşdî Paşa oldular. Müşirlik Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) serasker Rızâ Paşa'ya ve Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) kapdan Mehmed Ali Paşa'ya ilâve edildi. Receb 1279'da (Ocak 1863) müşir rütbesiyle Halil Haşa oldu. Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) azledilince Rızâ Paşa oldu ve 15 günde seraskerlik eklendi.

Tophane'nin askerî kısmı, Halil Paşa zamanında "Bâb-ı Seraskerî"ye alındıktan sonra idaresi seraskere bağlanmıştı. Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Halil Paşa "İmâlât-ı Harbiye Nâzırı" unvanıyla Tophane'ye gönderildi. Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) Mustafa Paşa tophane müşiri oldu. Ramazan'da (Kasım-Aralık) serasker Es'ad Paşa'ya ilâve edildi. Safer 1289'da (Nisan 1872) ferik Yâver Paşa Tophane'ye nâzır geldi. Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) serasker olunca ikinci defa Mustafa Paşa, Şa'bân'da (Ekim) Yâver Paşa, Ramazan'da (Kasım) üçüncü defa Halil Paşa müşir olarak geldiler. Rebiyülâhir 1290'da (Haziran 1873) ferik Seyyid Tevfik Paşa, 1292'de (1875) ferik Ali Sâib Paşa ve bu zat müşirlikle Bâb-ı Seraskerî'ye gittiğinde yine Seyyid Tevfik Paşa nâzır oldu. Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) Rızâ Paşa ikinci defa Kıla'-ı Şâhâne eklenmesiyle müstakil müşir oldu. Ramazan'da (Eylül-Ekim) Mahmud Paşa oldu. Safer 1295'de (Şubat 1878) Nâmık Paşa ikinci defa, Rebi-

yülâhir'de (Nisan) Gazi Ahmed Muhtar Paşa,[20] Receb'de (Temmuz) Raûf Paşa ve Safer 1296'da (Şubat 1879) Ali Sâib Paşa müşir olmuştur. 1302 (1885) sonlarında Seyyid Tevfik Paşa'nın seraskerliğe nasblarında müşirlik vekâletle idare ettirilmiştir. 1309'da (1891/92) vefatında Zekî Paşa[21] olmuştur.

"Asâkir-i Şâhâne"nin bir kısmı da "Zabtiye"dir. Eskiden bölgenin güvenlik işleri yeniçerilere ısmarlandığından onlar tarafından görülmekteydi. "Asâkir-i Şâhâne" kurulunca İstanbul cihetinin idaresi seraskere ve Tophane, Boğaziçi'nin Rumeli sahili tophane nâzır ve müşirlerine, Beyoğlu, Galata ve Kasımpaşa ciheti kapdan-ı deryâya ve Üsküdar ciheti de hassa müşirliğine verilmişti. Bunların maiyetinde kavasbaşılar ve tomruk ağaları vardı. Câniler için hapishaneler ayrılmıştı. Borçlular da çavuşbaşı tarafından tutuklanırdı.

Bu parçalı idare birleştirilerek bir "Zabtiye Müşirliği" kurulması 1262 (1846) yılındadır. İlk defa Hâfız Mehmed Paşa müşir olmuştur. 1263'de (1847) Pepe Mehmed Paşa müşir olmuştur. Bu zat zabtiye idaresini güzel hale koymaya çalışırken 1267'de (1851) görevden alınmış, idare Bâb-ı Seraskerî'ye bağlanarak bir ferik memur olmuştur. 1269'da (1852/53) Hayreddin Paşa ve 1271'de (1854/55) İzzet Mehmed Paşa zabtiye müşiri olmuştur. 1274'de (1857/58) yine Mehmed Paşa gönderilmiş, 1278'de (1861/62) Abdülkerim Paşa, 1279'da (1862/63) Abdülhalim Paşa olduysa da yine Mehmed Paşa tayin edilmiş ve bu zat nezâret sandalyesinde vefat etmiştir. Sonra Hekim İsmail Paşa, daha sonra Hüsnî Paşa olup 1288'de (1871) ayrılmasında Ârif Paşa ve Sâmih Paşa ferik ve nâzır oldular. Bundan sonra Mustafa Paşa, onun ardından tekrar İsmail Paşa, Mustafa Âsım Paşa, sırasıyla Abdî Paşa, Sabrî Paşa, Ahmed Hamdî Paşa, Mehmed Ârif Paşa,[22] Hâfız Ahmed Paşa, Hâfız Mehmed Paşa, Fazlî Paşa[23] bu nezâreti idare eylemişlerdir. En sonunda Kâmil Bey ve geçen yıl Nâzım Paşa[24] zabtiye nâzırı olmuşlardır. Jandarma ve polis teşkilatı yeni kuruluşlar olarak meydana gelmiştir. 1314'de (1896/97) azledilince Şefik Efendi[25] olmuştur.

---

20 *Gazi Ahmed Muhtar Paşa* Erkân-ı Harbiye'nin yetiştirmiş olduğu kabiliyetlerden Bursalı bir zattır. Yemen ve 1877/78 Osmanlı Rus savaşında önemli hizmetlerde bulunmuş, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül) 1871) müşirlik verilmiştir. Erkân-ı Harbiye Reisliği, taşra valiliği ve Ordu-yu Hümâyûnlar Müşirliği yapmıştır. Halen Mısır'da yüksek komiserdir.

21 *Zekî Mustafa Paşa* Şehremâneti Meclisi azasından Ali Efendi'nin oğlu olup Mekteb-i Harbiye'den erkân-ı harp olarak yetişmiş ve mekâtib-i askeriye nâzırı olmuştur.

22 *Mehmed Ârif Paşa* Ürgüplüdür. Erkân-ı harp olmuş, ferik ve Şa'bân 1301'de (Haziran 1847) müşir olmuştur. Halen Dersaâdet kumandanı bulunmaktadır.

23 *Fazlî Mehmed Paşa* Askeriyeden yetişip nice zaman mâbeyn-i hümâyûn çavuş yâveri oldu. Sonra ferik olmuştur. Halen ordu kumandanıdır.

24 *Nâzım Paşa* Bâb-ı Seraskerî mümeyyizlerinden Tahsin Efendi'nin oğludur. Gazete yazarlığında, Şehremaneti mektupçuluğunda, Beyoğlu mutasarrıflığında bulunmuş ve nezâretinde vezirlik verilmiştir.

25 *Şefik Efendi* Haleblidir. 1235'de (1868) adliye kuruluşunda oraya girmiş ve temyiz başreisliğine kadar ilerlemiştir.

3. Şube: Kapudanî-i Deryâ veya Bahriye Nâzırı

Osmanlı Devleti'nin ilk deniz harekâtını idare eden Şehzâde Süleyman Paşa'dır. Ki, Bolayır ve Gelibolu'ya Anadolu'dan geçmişti. I. Bâyezid (Yıldırım) de İstanbul'u fethe çıktıklarında Anadolu Hisarı'nı yapmış ve oradan Rumeli'ye geçişi kolaylaştırmıştır. Varna'ya kadar da elde olduğundan II. Mehmed (Fâtih) Rumeli Hisarı'nı yaptırmış, İnce Donanma'yı İstanbul Halici'ne sokmak için o yönden Kasımpaşa'ya inerek İstanbul'u fethetmişlerdir. Kapdan paşaların ilki Baltaoğlu Süleyman Bey sayılır.

855'de (1451) Süleyman Bey, 862'de (1458) Yavaşça Şahin Paşa, 870'de (1465/66) Has Yunus, 871'de (1466/67) Mahmud Paşa, 872'de (1467/68) Gedik Ahmed Paşa, 886'da (1481) Mesih Paşa, 897'de (1492) Sinan Paşa, 898'de (1492/93) Küçük Dâvud Paşa, 908'de (1502/03) Nişancı Kara Dâvud Paşa, 912'de (1506/07) Hersekzâde Ahmed Paşa, 917'de (1511) Ca'fer Paşa, 926'da (1520) Palak Mustafa Paşa, 938'de (1531/32) Kemankeş Ahmed Bey, 941'de (1534/35) Hayreddin Paşa, 953'de (1546) Tavil Mehmed Paşa, 955'de (1548) Sinan Paşa, 960'da (1553) Piyâle Paşa, 974'de (1566/67) Ali Paşa, 979'da (1571/72) Kılıç Ali Paşa, 995'de (1587) İbrahim Paşa, 996'da (1588) Uluç Hasan Paşa ve 998'de (1590) Cağalazâde Sinan Paşa kapdan oldular.

1003'de (1594/95) Halil Paşa, 1006'da (1597/98) Cağalazâde Sinan Paşa ikinci defa, 1010'da (1601/02) Mustafa Paşa, 1013'de (1604/05) Ca'fer Paşa, 1014'de (1605/06) Derviş Paşa, 1015'de (1606/07) Ca'fer Paşa ikinci defa, 1016'da (1607/08) Hâfız Paşa, 1017'de (1608/09) Maraşlı Halil Paşa, 1019'da (1610) Damad Mehmed Paşa, 1020'de (1611) Halil Paşa ikinci defa, 1026'da (1617) Çelebi Ali Paşa, 1027'de (1618) Kara Dâvud Paşa, bir ayda Ali Paşa ikinci defa, 1029'da (1620) Halil Paşa üçüncü defa, 1030'da (1621) Niğdeli Mustafa Paşa, aynı yıl Halil Paşa dördüncü defa, 1032'de (1623) Receb Paşa, 1035'de (1625/26) Hasan Paşa, 1041'de (1631/32) Canpulad Mustafa Paşa, sonra Bostancı Ca'fer Paşa, 1044'de (1634/35) Deli Hüseyin Paşa, 1045'de (1635/36) Kemankeş Mustafa Paşa, 1047'de (1637/38) Silahdar Mustafa Paşa, 1049'da (1639/40) Hüseyin Paşa ikinci defa, 1051'de (1641/42) Siyâvuş Paşa, 1052'de (1642) Piyâle Paşa, 1053'de (1643) Yusuf Paşa, 1054'de (1644) Ebûbekir Paşa, 1055'de (1645) Mûsâ Paşa, Zilhicce 1055'de (Ocak-Şubat 1646) Fazlî Paşa, 1057'de (1647) Ammarzâde Mehmed Paşa, 1058'de (1648) Rizeli Ahmed Paşa, 1059'da (1649) Bıyıklı Mustafa Paşa, aynı yıl Haydarzâde Mehmed Paşa, 1060'da (1650) Hüsâmbeyzâde Ali Paşa, 1062'de (1652) Derviş Paşa, 1063'de (1653) Çavuşzâde Mehmed Paşa, 1064'de (1654) Murad Paşa, 1065'de (1655) Dellak Mustafa Paşa, Zurnazen Mustafa Paşa, 1066'da (1656) Kara Mustafa Paşa, Receb 1066'da (Mayıs 1656) Halıcı damadı Mustafa Paşa, Ramazan'da (Temmuz) Sarı Ken'an Paşa, Şevvâl'de (Ağustos) Seydî Ahmed Paşa, Safer 1067'de (Ekim-Kasım 1656) Topal Mehmed Paşa, Rebiyülevvel 1068'de (Aralık 1657) Çavuşzâde Mehmed Paşa ikinci defa, aynı yıl (1658) Hüseyin Paşa üçüncü defa, 1069'da (1658/59) Biko Ali Paşa, Şa'bân 1070'de (Nisan 1660) Hüsâmbeyzâde Ali Paşa ikinci defa, 1072'de (1661/62) bu zat vefat edince oğlu Abdülkadir Paşa, Receb

1072'de (Mart 1662) Mustafa Paşa, 1076'da (1665/66) Kaplan Mustafa Paşa, 1082'de (1671/72) Ali Paşa ikinci defa, 1087'de (1676-77) Seydîzâde Mehmed Paşa, 1088'de (1677) Kara İbrahim Paşa, 1089'da (1678) Kaplan Mustafa Paşa ikinci defa, 1090'da (1679) Küçük Sipahi Mustafa Paşa, 1091'de (1680) Bıyıklı Mustafa Paşa, 1095'de (1684) Musâhip Mustafa Paşa, 1096'da (1685) Mısırlıoğlu İbrahim Paşa, 1099'da (1688) Kalaylı Ahmed Paşa kapdan oldu.

1101'de (1689/90) Mezemorta Hüseyin Paşa, aynı yıl Mısırlıoğlu İbrahim Paşa ikinci defa, 1103'de (1691/92) Palabıyık Yusuf Paşa, 1106'da (1694/95) Amcazâde Hüseyin Paşa, 1107'de (1695/96) Mezemorta Hüseyin Paşa ikinci defa, 1113'de (1701/02) Abdülfettâh Paşa, 1114'de (1702/03) Aşçı Mehmed Paşa, 1115'de (1703/04) Küçük Osman Paşa, 1116'da (1704) Baltacı Mehmed Paşa, Şa'bân'da (Aralık 1704) Abdurrahman Paşa, 1117'de (1705/06) Velî Mehmed Paşa, 1118'de (1706/07) Moralı İbrahim Paşa, 1121'de (1709) Küçük Ali Paşazâde Mehmed Paşa, 1123'de (1711) Kirli Ahmed Paşa, 1124'de (1712) Hoca İbrahim Paşa, 1125'de (1713) Ahmed Paşa ikinci defa, sonra Abaza Süleyman Paşa, Şevvâl 1125 de (Ekim-Kasım 1713) Aşçı Mehmed Paşa ikinci defa, Zilhicce'de (Aralık 1713-Ocak 1714) İzmirli Süleyman Paşa, 1126'da (1714) Canım Hoca Mehmed Paşa, 1129'da (1717) İbrahim Paşa ikinci defa, 1130'da (1718) Süleyman Paşa ikinci defa, 1133'de (1721) Kaymak Mustafa Paşa, 1143'de (1730/31) Abdî Paşa, Ramazan 1143'de (Mart 1731) Canım Hoca Mehmed Paşa ikinci defa, Zilka'de'de (Mayıs) Hâfız Ahmed Paşa, 1144'de (1731) Şahin Paşa, sonra Abdî Paşa, Cemaziyelevvel 1144'de (Kasım 1731) Hacı Hüseyin Paşa, 1145'de (1732/33) Ebûbekir Paşa, Zilhicce 1145'de (Mayıs-Haziran 1733) Canım Hoca Mehmed Paşa üçüncü defa, sonra Ali Paşa, aynı yılda Süleyman Paşa, 1153'de (1740) Mîrahûr Mustafa Paşa, 1156'da (1743) Yahyâ Paşa, Ramazan 1156'da (Ekim-Kasım 1743) Pîr Mustafa Paşa, Zilka'de'de (Aralık 1743-Ocak 1744) Râtib Ahmed Paşa, Şevvâl 1157'de (Kasım 1744) Mustafa Paşa ikinci defa, 1159'da (1746) Mahmud Paşa, Zilhicce'de (Aralık 1746-Ocak 1747) Şehsüvarzâde Mustafa Paşa, 1163'de (1750) Ebûbekir Paşa ikinci defa, 1164'de (1751) Durak Paşa, 1165'de (1752) Melek Paşa, Safer 1168'de (Kasım-Aralık 1754) Karabağî Süleyman Paşa, 1170'de (1756/57) Ali Paşa, 1171'de (1757/58) Karabağî Süleyman Paşa İkinci defa, 1173'de (1759/60) Abdülkerim Paşa, 1174'de (1760/61) Mustafa Paşa, Receb 1174'de (Şubat 1761) Hacı Hasan Paşa, Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) Sinek Mustafa Paşa, Ramazan 1175'de (Nisan 1762) Karabağî Süleyman Paşa üçüncü defa, 1177'de (1763/64) Nişli Mehmed Paşa, 1178'de (1764/65) Hüseyin Hüsnî Paşa, 1179'da (1765/66) Tosun Mehmed Paşa, 1180'de (1766/67) Melek Paşa, 1182'de (1768/69) İbrahim Paşa, 1183'de (1769/70) Hüsâmeddin Paşa, 1184'de (1770/71) Ca'fer Paşa, aynı yıl Hasan Paşa, 1187'de (1773) Mehmed Paşa, 1188'de (1774) Hasan Paşa ikinci defa tayinle müddeti uzamıştır.

1203'de (1788/89) Giritli Hüseyin Paşa, 1206'da (1791/92) Küçük Hüseyin Paşa, 1218'de (1803/04) Abdülkadir Paşa, 1219'da (1804/05) İsmail Paşa, 1220'de (1805/06) Bostancı Mehmed Paşa, 1221'de (1806) Sâlih Paşa, Zilhicce 1221'de (Şubat 1807) Seyyid Ali Paşa, 1223'de (1808) Râmiz Paşa, Şevvâl

1223'de (Kasım-Aralık 1808) Ali Paşa ikinci defa, 1224'de (1809) Çarhacı Ali Paşa, Rebiyülâhir'de (Mayıs-Haziran) Hâfız Ali Paşa, 1226'da (1811) Kara Mehmed Paşa, bu zat aynı yıl içinde vefat edince Husrev Paşa, 1232'de (1817) Ahmed Paşa, 1233'de (1818) Hasan Paşa, 1234'de (1819) Abdullah Paşa, 1237'de (1821/22) Nasûhzâde Ali Paşa, Şevvâl 1237'de (Haziran-Temmuz 1822) Kara Mehmed Paşa, 1238'de (1822/23) Husrev Paşa ikinci defa, 1242'de (1826/27) İzzet Paşa, 1244'de (1828/29) Pabuççu Ahmed Paşa, 1245'de (1829/30) Halil Paşa, 1248'de (1832/33) Tâhir Paşa, 1252'de (1836/37) Fıtarî Ahmed Paşa, 1255'de (1839) Said Paşa, 1257'de (1841) Tâhir Paşa ikinci defa, 1259'da (1843) Halil Paşa ikinci defa, 1261'de (1845) Mehmed Ali Paşa, 1263'de (1847) Halil Paşa üçüncü defa, 1264'de (1848) Mehmed Ali Paşa ikinci defa, 1265'de (1849) Süleyman Paşa, 1267'de (1851) Mehmed Ali Paşa üçüncü defa, 1268'de (1852) Mahmud Paşa, 1270'de (1853/54) Rızâ Paşa, aynı yıl Kıbrıslı Mehmed Paşa, Ramazan 1270'de (Haziran 1854) Halil Paşa dördüncü defa, 1271'de (1854/55) Mehmed Ali Paşa dördüncü defa, 1275'de (1858/59) Mehmed Paşa ikinci defa, 40. günü Mehmed Ali Paşa beşinci defa, Receb 1279'da (Ocak 1863) ferik İngiliz Mustafa Paşa bahriye nâzırı oldu. Şa'bân'da (Şubat 1863) Ateş Mehmed Paşa, 1281'de (1864/65) Hacı Vesim Paşa,[26] 1282'de (1865/66) Halil Paşa ve Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) Mehmed Ali Paşa altıncı defa oldu.

1283'de (1866/67) Donanma-yı Hümâyûn kumandası kapdanlıkla bırakılıp bahriye dairesi ayrılarak nezâreti Hakkı Paşa'ya verilmişse de, haftasında kapdanlık lağvedilmiş ve "Kumanda Meclis Riyaseti" Vesim Paşa'ya verilmiştir. 1284'de (1867/68) ferik İbrahim Paşa'nın tayiniyle kumandası "Bahriye Nezâreti"ne tevdi edilmiştir. Nezârete 1284'de (1867/68) Mahmud Nedim Paşa, 1288'de (1871) Ferid Paşa, Ramazan 1288'de (Kasım-Aralık 1871) Mustafa Paşa, Zilka'de'de (Ocak 1872) Sâmih Paşa, 3 günde İbrahim Paşa, 1289'da (1872) Es'ad Paşa, Ramazan'da (Aralık) Nâmık Paşa, Zilka'de'de (Ocak 1873) Hüseyin Paşa, Zilhicce'de (Şubat 1873) Rızâ Paşa, 1290'da Kayserili Ahmed Paşa, 1291'de (1874) Es'ad Paşa ikinci defa, 1292'de Raûf Paşa, aynı yıl Rızâ Paşa üçüncü defa, Ramazan 1292'de (Ekim 1875) Nâmık Paşa ikinci defa, Şevvâl'de (Kasım) Rızâ Paşa üçüncü defa, Zilka'de'de (Aralık) Derviş Paşa, 1293'de (1876) Abdî Paşa, bir ayda Ahmed Paşa ikinci defa tayin edilip kapdanlık unvanı ihsan olunmuştur.

Zilhicce 1293'de (Aralık-Ocak 1876/77) Raûf Paşa "Bahriye Nâzırı" unvanıyla tayin edildi. 1294'de (1877) ferik Said Paşa, 1295'de (1878) İbrahim Paşa ikinci defa, Receb 1295'de (Temmuz 1878) Vesim Paşa üçüncü defa, Safer 1296'da (Şubat 1879) Râsim Paşa vezirlikle ve Safer 1298'de (Aralık 1880) Hasan Hüsnî Paşa[27] vezirlikle tayin edilmiştir.

---

26 *Hacı Ahmed Vesim Paşa* Mâbeyn-i hümâyûnda yâver ve sefine-i hümâyûn süvarisi olduğundan az müddette "Bahriye Meclisi" reisi oldu. Şaban 1281'de (Ocak 1865) vezir rütbesiyle kapdan olmuştu. Halen mazuldür.

27 *Hasan Hüsnî Paşa* Bozcaadalıdır. Babası Tersaneli Hüseyin Paşa, Sinop muharebesinde şehid olmuştur. Zırhlı donanma-yı hümâyûn süvariliğinden yetişerek senelerce

Açıklama

Osmanlı Devleti'nde ilk defa açılan mektep "Mühendishane"dir. Bunu III. Selim (hd 1789-1807) açmış ve II. Mahmud (hd 1808-1839) da canlandırmış ve geliştirmiştir. Sonra Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye, Mekteb-i Harbiye ve Mekteb-i Bahriye kurulmuştur.

• İşte bu mektepler mevcut değerli zâbitanı yetiştirip yüksek makamlara çıkarmıştır. Askerî mekteplerden ve alaylardan bir hayli askerî müşirler yetişmiştir. Halen mevcut bulunan müşirleri, aşağıda kıdemlerine göre sıraladık:

Hüseyin Fevzî Paşa Amasyalıdır. Erkân-ı harbden yetişmiş, ferik iken Zilhicce 1293'de (Aralık 1876-Ocak 1877) 6. Ordu müşiri olmuştur. Sonra iki defa 5. Ordu müşiri olmuştur. Halen Selânik ve Kosova umum kumandanıdır.

Şâkir Ahmed Paşa Erkân-ı harbden yetişip binbaşı rütbesinde iken mülkiyeye geçmiş, sonra tekrar livâlıkla askeriyeye nakledilmiş ve ferik olmuştur. Cemaziyelevvel 1295'de (Mayıs 1878) müşir ve Petersburg elçisi oldu. Sonra Girit vali vekili ve fevkalâde kumandanı oldu. Halen Anadolu vilâyetleri umum müfettişidir.

Fuad Paşa Mısır'da miralay olduktan sonra babası İncirköylü Hasan Paşa ile birlikte tekrar Osmanlı Devleti hizmetine geçtiler. Livâ ve ferik olduktan sonra Cemaziyelâhir 1295'de (Haziran 1878) müşir rütbesi ihsan buyurulmuş ve yâver-i ekrem olmuştur. 1777

Âdil Paşa Anadoluludur. Asakir-i şâhâneden yetişmiş, ferik iken şeyhülharem olmuş ve 15 Zilka'de 1299'da (28 Eylül 1882) vezir rütbesi ihsan buyurulmuştur.

Dirayse Paşa Fransalıdır. Fahrî yâverlerden olup 3 Şevvâl 1299'da (18 Ağustos 1882) vezirlik verilmiştir.

Hüsnî Paşa Sırkâtibi Mustafa Paşa'nın oğludur. Atiye Sultanzâde Seniye Hanım Sultan'a nikâhlandı. Ferik olarak Dâr-ı Şûrâ azalığında ve reisliğinde bulundu. Şa'bân 1300'de (Haziran 1883) müşirlik verildi. Selâmlık resm-i âlisine memurdur.

Osman Nurî Paşa Erkân-ı askeriyeden olup ferik iken Rebiyülevvel 1301'de (Ocak 1884) müşir rütbesiyle Hicaz valisi, sonra Haleb, Yemen ve Suriye valisi oldu. Halen İstanbul'dadır.

Tevfik Paşa Erkân-ı harb ümerâsındandır. Plevne'de liyâkat gösterince Receb 1301'de (Mayıs 1884) müşirlik verildi. 5. ve 6. Ordu müşirliklerinde bulundu. Halen Ankara valisidir.

Tâhir Paşa Yeniköylüdür. Mekteb-i Askerî yetiştirmelerinden olup ferik ve İşkodra valisi ve Zilhicce 1302'de (Eylül 1885) 2. Ordu'ya müşir oldu. Sonra İşkodra valisi olup ayrıldı.

Mahmud Nedim Paşa İstanbulludur. Asâkir-i Şâhâne zâbitlerindendir. Atiye Sultanzâde Feride Hanım Sultan'ın kocası olduğundan ferik ve Cemaziyelevvel 1303'de (Şubat 1886) müşir olup süvari dairesine memur oldu.

Fırka-i Mümtaze kumandanı ve riyâsette bulunup Safer 1298'de (Ocak 1881) vezir rütbesiyle bahriye nâzırı olmuştur.

Receb Paşa Arnavutdur. Ferik ve Zilhicce 1303'de (Eylül 1886) Selânik kumandanlığında müşir oldu. Halen Trablusgarb kumandanıdır.

Hasan Paşa İncirköylü diye meşhur olmuş kıdemli askerdir. Buradan Mısır'a gidip ferik olarak gelmiş ve rütbesi ihsan buyurularak Teşrifat-ı Askerî reisi olarak Şevvâl 1305'de (Haziran 1888) müşir olmuştur.

Zekî Mehmed Paşa Çerkesdir. Ferik ve Trablusgarb kumandanlıklarında bulunup Şevvâl 1305'de (Haziran 1888) 4. Ordu müşiri olmuştur.

Ahmed Feyzî Paşa Kırımlıdır. Ferik iken Rebiyülevvel 1309'da (Ekim 1891) vezirlik verilmiş ve Yemen vali kumandanlığında bulunmuştur. Halen 6. Ordu müşiridir.

Âsaf Paşa Halil Hamid Paşa'nın oğlu Nurullah Paşa'nın oğlu Cemâl Paşa'nın oğludur. Harbiye Mektebi'nden yetişmiş ve Rebiyülâhir 1310'da (Aralık 1892) müşir olmuştur.

Ahmed Râtib Paşa Eski kapdan Mahmud Paşa'nın oğludur. Ferik iken bir-iki gün bahriye nâzırı olmuştu. Receb 1310'da (Ocak-Şubat 1893) müşir olmuştur. Halen Hicaz valisidir.

Edhem Paşa Erkân-ı Harb reisi iken Şevvâl 1310'da (Nisan-Mayıs 1893) müşirlik verilmiştir.

Goltz Paşa Almanyalı subaylardandır. Şevvâl 1312'de (Nisan 1895) müşirlik verildi.

Kamphofnör Paşa Almanyalıdır. Şevvâl 1312'de (Nisan 1895) piyade muallimi iken müşirlik verilmiştir.

Edhem Paşa Gümrük memurlarından Ferhâd Ağa'nın oğludur. Başmâbeynci Hakkâkzâde Osman Bey'e damad olmuştur. Erkân-ı harb olup Ramazan 1313'de (Şubat-Mart 1896) müşirlik verildi. Halen Teftiş-i Askerî Komisyonu ikinci reisidir.

Şâkir Paşa Arapgirlidir. Erkân-ı harbden yetişmiş yeteneklerden olup Ramazan 1313'de (Şubat-Mart 1896) maiyet-i seniye erkân-ı harbiye müşirliği verildi.

Kâzım Paşa Sakızlı Es'ad Paşa'nın küçük kardeşidir. Erkân-ı harbden yetişip Safer 1314'de (Temmuz 1896) Dersaâdet 1. Fırka kumandanlığında müşirlik verildi. Halen 6. Ordu müşiridir.

Şevket Paşa Üsküdar ve Hassa 2. Fırka kumandanlığında bulunmuştur. Safer 1314'de (Temmuz 1896) müşirlik verildi.

Sa'deddin Paşa Çerkes Hâfız Paşa'nın oğludur. Yükselerek ferik, İzmit redif kumandanı, sonra Hassa 1. Fırka kumandanı olmuş ve Ramazan 1315'de (Şubat 1898) müşirlik verilmiştir.

Hasan Rüşdî Paşa Erkân-ı harbdendir. Senelerce muhasebat dairesi reisi olmuş ve 1316'da (1898/99) müşirlik verilmiştir.

IV. BÂB

Osmanlı Devleti'nin "Erkân-ı Kalemiye"si Bâbıâlî, adliye ve maliye memurlarıdır. Başlarda "Bâbıâlî" ricâli "Tevkiî", sonra "Reisülküttab" ve daha sonra "Sadâret Kethüdâsı" görevlerinden ibaretti. Maliye işlerine "Defterdarlık"lar

ile "Defter Emini" ve "Başmuhasebeci", "Adliye" işlerine de "Çavuşbaşı", "Tezkire-i evvel" ve "Tezkire-i sânî"ler memur olmuşlardı. Bir kısım da zahire işine bakardı ki, bu da "Şehreminleri" ve "Arpa eminleri"dir. Ancak danışmak için çağrılan memurlar, kethüdâ, reis, defterdar-ı evvel, çavuşbaşı, tevkiî ve defter emini gibi büyüklerdi. Hatta "Kubbenişîn" vezirler devrinden sonra müzakereye bunlarla kazaskerlerden bir ikisi katılırlardı.

Bu yüzden 1. Şubede "Tevkiî", 2.'de "Reisülküttab", 3.'de "Sadâret Kethüdâsı" ve 4.'de "Çavuşbaşı"lar gösterilmiştir. Maliye memurları sonraki bâbda görülür.

1. Şube: Tevkiî, yani Nişancı

Bu mesned II. Mehmed (Fâtih) devrinde (1451-1481) teşkil edildi. İlki Cezerîzâde Mehmed Bey'dir. 869'da (1464/65) Karamânî Mehmed Çelebi, sonra Sirâceddin Paşa, sonra Fenârizâde Ahmed Çelebi, 887'de (1482) Han Kasım Çelebi, 889'da (1484) Feylesofzâde Ahmed Çelebi, sonra Kara Dâvud Çelebi, 903'de (1497/98) Zağanos Paşazâde Ahmed Çelebi, 907'de (1501/02) Taczâde Ca'fer Çelebi, sonra Muarrifzâde Mehmed Çelebi, yine Ca'fer Çelebi, Abdî Bey, 926'da (1520) Amasyalı Mehmed Paşa, sonra Firûz Bey, Seydî Bey, 941'de (1534/35) Çandarlızâde İsâ Bey, 943'de (1536/37) Celâlzâde Mustafa Bey, 964'de (1557) Eğri Abdîzâde Mehmed Bey, 965'de (1557/58) Ramazanzâde Mehmed Bey, 968'de (1560/61) Şa'bân Bey, 969'da (1561/62) Ramazanzâde Mehmed Bey ikinci defa, 970'de (1562/63) Eğrizâde ikinci defa, 974'de (1566/67) Mustafa Bey ikinci defa, 975'de (1567/68) Boyalı Mehmed Çelebi, 981'de (1573/74) Feridun Ahmed Bey, 984'de (1576) Muallimzâde Mahmud Çelebi, 985'de (1577) Murad Çelebi, 986'da (1578) Boyalı Mehmed Çelebi ikinci defa, 988'de (1580) Hamza Çelebi, 989'da (1581) Feridun Paşa ikinci defa, 991'de (1583) Boyalı Mehmed Paşa üçüncü defa, 995'de (1587) Taczâde Mehmed Çelebi, 996'da (1588) Boyalı Mehmed Paşa dördüncü defa, 1000'de (1592) Hamza Paşa ikinci defa, 1003'de (1594/95) Sarhoş Abdî Bey, aynı yıl Hamza Paşa üçüncü defa, 1004'de (1595/96) Lâm Ali Çelebi, 1006'da (1597/98) Mûsâ Efendi, 1007'de (1598/99) Yahyâ Paşa, 1008'de (1599/1600) Hamza Paşa dördüncü defa, 1012'de (1603/04) Hızır Efendi, 1022'de (1613) azledilince Ahmed Paşa, 1030'da (1621) Tokadî Osman Efendi, 1037'de (1627/28) Yusuf Paşa, 1040'da (1630/31) Mustafa Paşa, 1053'de (1643) Eyyûb Paşa, 1054'de (1644) Sıdkî Paşa, 1057'de (1647) Mustafa Paşa ikinci defa, 1064'de (1654) Mevkûfatî Mehmed Efendi, 1065'de (1655) Sıdkî Paşa ikinci defa, 1066'da (1656) Mustafa Paşa üçüncü defa, 1072'de (1661/62) Ca'fer Paşa, 1080'de (1669/70) Abdî Paşa, 1089'da (1678) İsmail Paşa, 1091'de (1680) yine Abdî Paşa, 1092'de (1681) İsmail Paşa ikinci defa, 1098'de (1687) Elmas Mehmed Paşa, 1105'de (1693/94) Bahrî Mehmed Paşa, 1106'da (1694/95) Keresteci Mehmed Paşa. Ramazan 1106'da (Nisan-Mayıs 1695) Seyfullah Efendi, 1107'de (1695/96) Karanfilzâde Ali Paşa, 1109'da (1697/98) Bahrî Mehmed Paşa ikinci defa, sonra Kavanos Ahmed Paşa, 1113'de (1701/02) Seyfullah Efendi ikinci defa, 1114'de (1702/03) Ebûbekir Efendi, 1115'de (1703/04) Kandilci

Hüseyin Paşa, 1117'de (1705/06) Küçük Osman Paşa, 1118'de (1706/07) Ebûbekir Efendi ikinci defa, 1119'da (1707/08) Maktulzâde Ali Paşa, az müddette Abaza Süleyman Paşa, 1122'de (1710) Karagöz Mehmed Paşazâde Bekir Bey, 1123'de (1711) Dâyezâde İbrahim Bey, 1128'de (1716) Bekir Bey ikinci defa, 1129'da (1717) Mehmed Paşa, Ramazan 1129'da (Ağustos 1717) Müderris Selim Efendi, Zilhicce'de (Kasım) Muhsinzâde Abdullah Efendi, 1130'da Kaymak Mustafa Paşa, 1133'de (1720/21) Bekir Bey üçüncü defa, sonra Mustafa Paşazâde Mehmed Bey, 1135'de (1722/23) Nevşehirli Ali Paşa, 1143'de (1730/31) Bekir Bey dördüncü defa, 1145'de (1732/33) Alâiyeli Bekir Paşa, 1147'de (1734/35) Bekir Bey beşinci defa, 1149'da (1736/37) Kastamonulu İsmail Efendi, 1150'de Bekir Bey altıncı defa, sonra Âmedî Süleyman Efendi, 1152'de (1739/40) Şehlâ Ahmed Paşa, 1153'de (1740) Bekir Bey yedinci defa, 1154'de (1741) Yahyâ Paşa, 1155'de (1742) Hacı Sa'dullah Efendi, 1156'da (1743) Hacı Yusuf Efendi, 1157'de (1744) Hasan Efendi, 1158'de (1745) Bekir Bey sekizinci defa, 1160'da (1747) Sa'dullah Efendi ikinci defa, 1161'de (1748) Râgıb Mehmed Paşa, aynı yıl Said Efendi, 1163'de (1750) Bekir Bey dokuzuncu defa, 1165'de (1752) Memiş Efendi, 1166'da (1753) Said Efendi ikinci defa, 1167'de (1653/54) Bekir Bey onuncu defa, aynı yıl Memiş Efendi ikinci defa, 1168'de (1754/55) Bıyıklı Ali Paşa, Zilka'de 1168'de (Ağustos 1755) Bekir Bey on birinci defa, 1171'de (1757/58) Melek Paşa, aynı yıl Sinek Mustafa Paşa, sonra Bekir Bey on ikinci defa, 1175'de (1761/62) Hamza Hâmid Efendi, 1176'da (1762/63) Mustafa Paşa ikinci defa, 1177'de (1763/64) Bekir Bey on üçüncü defa oldu. Aynı yıl Nu'man Enis Efendi, 1178'de (1764/65) Emin Paşa, 1182'de (1768/69) Melek Paşa ikinci defa, sonra Abdullah Efendi, sonra Osman Efendi, 1185'de (1771/72) Abdullah Efendi, Zilhicce 1185'de (Mart 1772) Rif'at Ahmed Efendi, 1186'da Abdullah Efendi üçüncü defa, 1188'de (1774) Ömer Vahid Efendi, 1189'da (1775) İbrahim Hıfzî Efendi, 1190'da (1776) Recâî Efendi, 1192'de (1778) Rif'at Efendi ikinci defa, aynı yıl Seyyid Mustafa Paşa, 1194'de (1780) Ahmed Nazif Efendi, 1195'de (1781) Ömer Vahid Efendi ikinci defa, 1196'da (1782) Rif'at Bey üçüncü defa, 1197'de Abdî Yeğeni Mustafa Efendi, 1198'de (1784) Lâleli Mustafa Efendi, 1199'da (1785) Feyzî Süleyman Efendi, 1200'de (1786) Ahmed Nazif Efendi, Şevvâl 1200'de (Ağustos 1786) ikinci defa Feyzî Süleyman Efendi, ardından Hasan Efendi, 1201'de (1786/87) Atâullah Bey, sonra Hayrî Efendi, Hakkı Bey, 1202'de (1787/88) Lâleli Mustafa Efendi, Doğramacızâde Abdullah Efendi, 1206'da (1791/92) Ali Râif Efendi, sonra ikinci defa Abdullah Efendi, 1210'da Abdullah Birrî Efendi, 1211'de (1796/97) Şerbetçi damadı Emin Efendi, 1212'de (1797/98) Hacı İsmetî Efendi, 1213'de (1798/99) Osman Efendi, 1214'de (1799/1800) Abdülkerim damadı Mehmed Efendi, 1215'de (1800/01) Vâsıf Ahmed Efendi, sonra Râsih Mustafa Efendi, 1217'de (1802/03) Feyzullah Efendi, sonra Sâlih Cânib Efendi, 1221'de (1806) Osman Efendi ikinci defa, 1222'de (1807) Hacı Mustafa Efendi, sonra Gâlib Efendi, ardından Rüşdî Efendi, 1223'de (1808) Büyük Ârif Efendi, 1224'de (1809) Feyzî Bey, Şevvâl 1224'de (Kasım 1809) Reşid Efendi, 1225'de (1810) Ârif Efendi ikinci defa, sonra Hasan Tahsin Efendi, 1226'da

(1811) Abdullah İffet Bey, 1229'da (1814) Yusuf Agâh Efendi, 1230'da (1815) Hâlet Efendi, 1233'de (1818) Uzun Hüseyin Efendi, 1234'de (1819) Hüseyin Hüsnî Bey, sonra Hasan Tahsin Efendi, 1236'da (1820/21) Hüsnî Bey ikinci defa, 1237'de (1821/22) Sâlih Efendi ikinci defa, 1238'de (1822/23) Mustafa Şecî' Efendi, 1239'da (1823/24) Sâlih Cânib Efendi üçüncü defa, 1240'da (1824/25) Hacı Yusuf Efendi, 1241'de (1825/26) Atâullah Efendi, 1242'de (1826/27) Hasan Tahsin Efendi üçüncü defa, 1243'de (1827/28) Nâşid Bey, 1244'de (1828/29) Sâlih Salâhî Efendi, 1247'de (1831/32) Hacı Said Efendi, 1248'de (1832/33) Hâdî Efendi ve sonra Ali Efendi olup 1252'de (1836) "Defter Emâneti"ne katılmıştır. Birkaç sene sonra yine ayrılıp sayılı mansıplardan olmuşsa da geçmişteki önemini kazanamamış, büyük makamlar arasına giremiş, yüksek rütbeli zatlara değil de orta rütbeli kişilere tevcih olunmuştur. Bundan sonra Ali Râik Bey, Kâşif Efendi, Sa'dî Râif Efendi görevlendirilmiştir. Sırasıyla idareden sonra vâlide sultan kâtibi Anadolulu Hüseyin Efendi tayin olunmuş ve o da Hama'ya mutasarrıf olunca Mazlûm Paşa'nın büyük oğlu âmedî halifelerinden Tevfik Bey'e tevcih olunmuştur.

2. Şube: Reisülküttablar

Reisülküttablık hizmeti başlarda "Divan-ı Hümâyûn" kâtipliğinden ibaretti. Sonraları yabancı devlet elçileri çoğaldıkça mükâleme memurluğu eklenip yükselmiştir.

İlk reisülküttab Haydar Efendi'dir. 937'de (1530/31) Celâlzâde Mustafa Bey, sonra Derviş Çelebi, 952'de (1545) Eğri Abdullah Efendizâde Mehmed Çelebi, 961'de (1554) Ramazanzâde Mehmed Çelebi, 968'de (1560/61) Muhyî Çelebi, 974'de (1566/67) Lâlezâr Mehmed Çelebi, 978'de (1570/71) Muhyiddin Çelebi, sonra Abdülmuhyî Çelebi, 985'de (1577) Priştineli Derviş Çelebi, 988'de (1580) Abdülmuhyî Çelebi ikinci defa, sonra Hamza Çelebi, 989'da (1581) Okçuzâde Mehmed Çelebi, aynı yıl Lâm Ali Çelebi, 990'da (1582) Küçük Hasan Bey ve 992'de (1584) Hamza Çelebi ikinci defa oldu. Hasan Bey rikâb-ı hümâyûn reisi oldu. 996'da (1588) Hamza Çelebi dönüşte rikâbda reis oldu. Orduya 995'de (1587) Taczâde Mehmed Çelebi reis gönderildi. 998'de (1590) Dal Mehmed Çelebi, 999'da (1591) Ali Çelebi ikinci defa, 1000'de (1592) Mûsâ Çelebi, ardından Ferruh Bey, 1001'de (1592/93) Dal Mehmed Çelebi ikinci defa, aynı yıl Hüseyin Çelebi, 1003'de (1594/95) Yahyâ Çelebi, 1004'de (1595/96) Mûsâ Çelebi, 1005'de (1596/97) Ali Çelebi üçüncü defa, aynı yıl Mûsâ Çelebi ikinci defa, 1006'da (1597/98) Yahyâ Çelebi ikinci defa, 1007'de (1598/99) Mûsâ Çelebi üçüncü defa, 1008'de (1599/1600) Yaycızâde Hamza Çelebi, 1009'da Medhî Çelebi, 1011'de (1602/03) Küçük Hasan Beyzâde, 1012'de (1603/04) Yaycızâde ikinci defa, 1015'de (1606/07) Kâtib-i Mim İbrahim Efendi, aynı yıl Yaycızâde üçüncü defa, 1016'da (1607/08) Mustafa Çelebi, 1022'de (1613) Ali Ulyâ Çelebi, 1023'de (1614) Şem'î Efendi, 1025'de (1616) Yaycızâde dördüncü defa, 1030'da (1621) La'lî Mehmed Efendi, 1033'de (1623/24) Bosnalı Hüseyin Efendi, 1034'de (1624/25) Kadrî Çelebi, sonra Burak Çelebi, 1037'de (1627/28) Sarı Abdullah Efendi, 1038'de

(1628/29) Hüseyin Efendi ikinci defa, sonra Muslî Efendi, 1039'da (1629/30) Ömer Avnî Efendi, 1042'de (1632/33) Kadrî Efendi, sonra Trabzonlu İsmail Efendi, 1044'de (1634/35) Hüseyin Efendi üçüncü defa, 1045'de (1635/36) Ebûbekir Efendi, sonra Kadrî Efendi ikinci defa, 1047'de (1637/38) Sıdkî Efendi, 1048'de (1638/39) İsmail Efendi ikinci defa, 1049'da (1639/40) Abdullah Efendi ikinci defa, 1051'de (1641/42) Kadrî Efendi dördüncü defa, 1057'de (1647) Ebûbekir Efendi ikinci defa, 1058'de (1648) Sıdkî Efendi ikinci defa, 1060'da (1650) Mevkufâtî Mehmed Efendi, 1061'de (1651) Şâmizâde Mehmed Efendi, 1065'de (1655) Sıdkî Paşa üçüncü defa, 1066'da (1656) Şâmizâde ikinci defa, 1074'de (1663/64) Koca Mustafa Efendi, aynı yıl Acemzâde Hüseyin Efendi, 1077'de (1666/67) Mustafa Efendi ikinci defa, 1083'de (1672/73) Tâlib Efendi, 1085'de (1674/75) Mustafa Efendi üçüncü defa, 1089'da (1678) Telhisîzâde Mustafa Efendi, 1095'de (1684) Koca Mustafa Efendi dördüncü defa, 1096'da (1685) Yeğen Mehmed Efendi, 1098'de (1687) Şemsî Ahmed Efendi, 1100'de (1688/89) Yeğen Mehmed Efendi ikinci defa ve 1101'de (1689/90) Şirvânî Ebûbekir Efendi olup Hüseyin Paşazâde Hacı Mehmed Bey rikâb-ı hümâyûnda reis oldu.

1103'de (1691/92) Şemsî Efendi ikinci defa, 1106'da (1694/95) Râmî Mehmed Efendi ve 1107'de (1695/96) Avrupa'ya gönderilince Seyfullah Efendi reis vekili oldu. 1108'de (1696/97) Küçük Çelebi Mehmed Efendi, 1109'da (1697/98) Râmî Efendi ikinci defa ve 1110'da (1698/99) Hacı Mustafa Efendi oldu. Az müddette Râmî Efendi üçüncü defa oldu ve Seyfullah Efendi reis vekili oldu. 1114'de (1702/03) Şeyhzâde Abdullah Efendi, aynı yıl Abdülkerim Bey, 1115'de (1703/04) Ebûbekir Efendi ikinci defa, 1118'de (1706/07) Abdülkerim Bey ikinci defa, 1122'de (1710) Ebûbekir Efendi üçüncü defa, sonra Ârifî Ahmed Efendi, 1124'de (1712) Abdülkerim Bey üçüncü defa, 1125'de (1713) Ebûbekir Efendi dördüncü defa, aynı yıl Süleyman Efendi 1126'da (1714) rikâbda reis kalıp Hacı Mustafa Efendi 1128'de (1716) ordu reisi oldu. Sonra Ramazanzâde Abdülkadir Efendi reis oldu. 1129'da (1717) ayrıldı. Yüsrî Ahmed Efendi reis vekili oldu. Ordu dönüşünde Abdülkadir Efendi kaldı. Ramazan 1133'de (Temmuz 1721) Üçanbarlı Mehmed Efendi, 1143'de (1730/31) Süleyman Efendi ikinci defa, aynı yıl Kastamonulu İsmail Efendi ve Şa'bân 1149'da (Aralık 1736) Hacı Mustafa Efendi oldu. Adı geçen savaş çıktığında ordu ile gidince Nuh Efendi rikâb reisi oldu. 1151'de (1738/39) Seyyid Ali Efendi rikâb reisi oldu. 1153'de (1740) savaş bitiminde Mustafa Efendi makamına döndü. Aynı yıl azledilince Râgıb Mehmed Efendi, 1157'de (1744) Mustafa Efendi ikinci defa, 1160'da (1747) Nâilî Abdullah Efendi, Muharrem 1167'de (Kasım 1753) Abdî Efendi, 1168'de (1754/55) Kâmil Ahmed Efendi, 1169'da (1755/56) Hamza Hâmid Efendi, 2 ay sonra Avnî Mehmed Efendi, 1170'de (1756/57) Ebûbekir Râsim Efendi, aynı yıl Abdî Efendi ikinci defa, 1171'de (1757/58) Kâşif Efendi, 1172'de (1758/59) Dilâver Ağazâde Ömer Efendi, aynı yıl Abdullah Efendi, 1173'de (1759/60) Kâşif Efendi ikinci defa, 1175'de (1761/62) Recâî Efendi, 1176'da (1762/63) Nu'man Efendi, 1177'de (1763/64) Hacı Abdî Efendi üçüncü defa, 1178'de (1764/65) Emin Efendi, Zilhicce 1178'de (Mayıs-Ha-

ziran 1765) Hammamîzâde Ömer Efendi, 1181'de (1767/68) Yenişehirli Osman Efendi, 1182'de (1768/69) Recâî Efendi ikinci defa, 1185'de (1771/72) Abdürrezzâk Efendi, 1186'da (1772/73) vekâleten ve sonra asâleten İbrahim Münib Efendi oldu.

1182'de (1768/69) Hacı Mustafa Efendi, sonra İsmail Râif Bey ve 1187'de (1772/73) Recâî Efendi rikâbda reis oldu. 1188'de (1774) İbrahim Münib Efendi dönüşte azledildi ve Râif İsmail Bey Reis oldu. 1190'da (1776) Âtıfzâde Ömer Efendi, 1192'de (1778) Abdürrezzâk Efendi ikinci defa, aynı yıl Halil Hamid Efendi, 1193'de (1779) Süleyman Feyzî Efendi, 1195'de (1781) Hayrî Mehmed Efendi, 1197'de (1783) Abdî yeğeni Hacı Mustafa Efendi, 1198'de (1784) Feyzullah Efendi, 1200'de (1786) Atâullah Efendi, aynı yıl Feyzullah Efendi ikinci defa, 1201'de Hayrî Efendi ikinci defa, Şa'bân 1201'de (Mayıs-Haziran 1787) Süleyman Feyzî Efendi ikinci defa ve 1202'de (1787/88) Râşid Efendi oldu. 1203'de (1788-89) Feyzullah Efendi üçüncü defa, sonra Hayrî Efendi üçüncü defa ve 1204'de (1789/90) Abdullah Birrî Efendi oldu. Adı geçen mütareke memuru olunca Hakkı Mehmed Bey ordu reis vekili oldu. 1205'de (1790/91) Firdevsî Efendi vekil oldu. Rikâbda da ordu çıkınca 1202'de (1787/88) Nahifî Efendi reis olup 1203'de (1788/89) Râşid Efendi ordudan rikâb reisi olarak geldi. Ordunun gelişinde de Râşid Efendi çavuşbaşı oldu.

1207'de (1792/93) Râşid Efendi ikinci defa reisülküttab oldu. 1209'da (1794/95) Dürrî Mehmed Efendi, aynı yıl Firdevsî Efendi, Zilka'de 1209'da (Mayıs-Haziran 1795) Râtib Efendi, 1211'de (1796/97) Râsih Efendi, 1212'de (1797/98) Râşid Efendi üçüncü defa, aynı yıl Âtıf Efendi, 1213'de (1798/99) Mısır muharebesinde rikâb reisi olarak Râsih Efendi, 1215'de (1800/01) Mahmud Râif Efendi reis olup ordunun ikinci defa çıkışında birlikte gitti. Râşid Efendi rikâb reisi oldu. 1216'da (1801/02) Cânib Efendi, 70. gün Râşid Efendi ikinci defa rikâba reis oldu ve 1217'de (1802/03) ordu döndü. 1220'de (1805/06) Râif Efendi yerine Vâsıf Efendi ve 1221'de (1806) Gâlib Efendi olup ordu ile gitti. 1783

Rikâb-ı hümâyûnda 1221'de (1806) Sâfî Efendi, 1222'de (1807) Hâlet Efendi, aynı yıl Cânib Efendi ikinci defa, 1223'de (1808) Ârif Efendi ve aynı yılda Büyük Ârif Efendi reis oldu.

Orduda Gâlib Efendi yerine 1222'de (1807) Büyük Ârif Efendi, aynı yıl Refik Efendi ve 1223'de (1808) Gâlib Efendi ikinci defa oldu ve ordu gelince rikâb reisliği kalmadı.

1224'de (1809) ordu ile Gâlib Efendi çıkınca Büyük Ârif Efendi yine reis vekili, 1226'da (1811) Vahid Efendi, aynı yıl Mazhar Efendi olup ordu gelince kaldı. Gâlib Efendi yerine 1226'da (1811) Küçük Ârif Efendi, sonra 1228'de (1813) Hüsnî Bey, 1229'da (1814) Gâlib Efendi üçüncü defa, Receb'de (Haziran-Temmuz 1814) Seydâ Mehmed Efendi, 1232'de (1817) Cânib Efendi, 1236'da (1820/21) Hâmid Efendi, 1237'de (1821/22) Sâdık Efendi, 1239'da (1823/24) Seydâ Efendi ikinci defa, 1242'de (1826/27) Pertev Efendi, 1245'de (1829/30) Hâmid Efendi ikinci defa ve 1246'da (1830/31) Necib Süleyman Efendi oldu. Bu harpde reisülküttab ordu ile gitmedi. Sâib Efendi kethüdâ ve reis vekili olup gitmiştir. 1248'de (1832/33) Âkif Efendi reisülküttab oldu.

Hariciye Nezâreti

Zilka'de 1251'de (Şubat-Mart 1836) reisülküttablık hizmeti kaldırılmış ve siyasî işlerin büyüklüğünden dolayı bir "Umûr-ı Hariciye Nezâreti" kurulmuştur. Reisülküttab Âkif Efendi müşir rütbesiyle nâzır olmuştur. Rebiyülâhir 1252'de (Temmuz-Ağustos 1836) Hulûsî Ahmed Paşa, Rebiyülâhir 1253'de (Temmuz 1837) Reşid Paşa, 1254'de (1838) elçiliğe gittiğinde vekâleten Nurî Efendi, dönüşünde Reşid Paşa, Safer 1257'de (Mart 1841) Rif'at Paşa, Zilka'de'de (Aralık) Sârim Efendi, Rebiyülâhir 1259'da (Mayıs 1843) Rif'at Paşa, Şevvâl 1260'da (Ekim-Kasım 1844) Şekib Efendi oldu ve Beyrut'a gittiğinde Âlî Efendi vekil oldu. Şevvâl 1261'de (Ekim 1845) asâleten Reşid Paşa ikinci defa, Şevvâl 1262'de (Ekim 1846) Âlî Efendi, Cemaziyelevvel 1264'de (Nisan 1848) Rif'at Paşa, Ramazan'da (Ağustos) Âlî Paşa ikinci defa, Şevvâl 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) Fuad Paşa, Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat 1853) Rif'at Paşa dördüncü defa, Şa'bân'da (Mayıs 1853) Reşid Paşa üçüncü defa, Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) Âlî Paşa ikinci defa oldu. Viyana'ya murahhas olarak gidince Safvet Efendi vekil oldu. Şa'bân'da (Nisan-Mayıs 1855) Fuad Paşa ikinci defa, Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) Âlî Paşa, 5 gün sonra Edhem Paşa vezirlikle, Ramazan'da (Mayıs 1857) Ali Gâlib Paşa, Zilhicce'de (Ağustos 1857) Âlî Paşa beşinci defa, Cemaziyelevvel 1274'de (Aralık 1857-Ocak 1858) Fuad Paşa üçüncü defa, Ramazan'da (Nisan-Mayıs 1858) Paris'e gidince Mahmud Paşa vekil oldu. 1275'de (1858/59) asil oldu ve Zilka'de 1276'da (Mayıs-Haziran 1860) Şam'a memur oldu ve Safvet Efendi vekil oldu. Rebiyülevvel 1277'de (Eylül-Ekim 1860) Âlî Paşa vekil oldu. Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Âlî Paşa altıncı defa asâleten, az müddette Fuad Paşa dördüncü defa, Cemaziyelevvel'de (Kasım) Âlî Paşa yedinci defa, Şevvâl 1283'de (Şubat 1867) Fuad Paşa beşinci defa, 1285'de (1868/69) hastalanınca Safvet Paşa vekil oldu. Şevvâl 1285'de (Ocak-Şubat 1869) Âlî Paşa sekizinci defa, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) Server Paşa, Cemaziyelâhir 1289'da (Ağustos 1872) Cemil Paşa, Receb'de (Eylül 1872) Halil Şerif Paşa, Muharrem 1290'da (Mart 1873) Safvet Paşa, Rebiyülevvel'de (Mayıs) Râşid Paşa, Rebiyülâhir 1291'de (Mayıs-Haziran 1874) Ârifî Paşa, Zilhicce'de Safvet Paşa ikinci defa, Şevvâl 1292'de (Kasım 1875) Râşid Paşa ikinci defa, Cemaziyelevvel 1293'de (Haziran 1876) Safvet Paşa üçüncü defa, Receb 1294'de (Temmuz 1877) Ârifî Paşa ikinci defa, 15 gün sonra Server Paşa ve Safer 1295'de (Şubat 1878) Safvet Paşa dördüncü defa oldu. Barış görüşmelerine murahhas olduğunda vekâleten Âsım Paşa oldu ve Rebiyülâhir'de (Nisan 1878) vekâlete gerek kalmadı. Cemaziyelâhir 1295'de (Haziran 1878) ilâveten sadrazam oldu. Zilhicce 1295'de (Aralık 1878) Aleksandr Karateodori Paşa,[28] Şa'bân 1296'da (Tem-

28 *Aleksandr Karateodori Paşa* İstefenaki Karateodori Efendi'nin oğludur. Hariciyeden yetişip ticaret mahkeme reisi ve müsteşarı, sonra hariciye müsteşarı, sonra nâfıa ve hariciye nâzırı olmuştur. Azilden sonra Sisam beyi olmuştur. Vezirliği Cemaziyelâhir 1295'dedir (Haziran 1878). Halen Şûrâ-yı Devlet azasıdır.

muz-Ağustos 1879) Safvet Paşa beşinci defa, Paris elçiliğine varıncaya kadar Sava Paşa[29] vekil oldu. Zilka'de'de (Ekim-Kasım) Sava Paşa, Receb 1297'de (Haziran 1880) Âbidin Paşa,[30] Şevvâl'de (Eylül 1880) Âsım Paşa, Cemaziyelâhir 1298'de (Mayıs 1881) Said Paşa, Muharrem 1300'de (Kasım 1882) Âsım Paşa ikinci defa, 15 gün sonra Safvet Paşa altıncı defa, 2 gün sonra Ârifî Paşa üçüncü defa, Cemaziyelâhir 1301'de (Nisan 1884) Âsım Paşa üçüncü defa, Zilhicce 1302'de (Eylül 1885) Said Paşa,[31] 1313'de (1895/96) Turhan Paşa,[32] 1316'da (1898/99) dördüncü defa Said Paşa ve bir ay sonra Tevfik Paşa[33] tayin olunmuşlardır.

Osmanlı Devleti, geçmişte Avrupa'ya büyükelçiler göndermişti. Bu, tercüme-i hallerden anlaşılır. Ancak ikâmete memur (daimi) elçiler III. Selim devrinde (1789-1807) ve sonra II. Mahmud devrinde (1808-1839) başlamıştır.

3. Şube: Sadâreti Uzmâ Kethüdâlığı

Sadrazamların, birinci vezir olması, vezirler ve kubbe vezirlerinin çokça bulunması yüzünden önceleri resmî müşavereye ihtiyaçları olmadığı gibi daireleri işlerine bakan kethüdâlarından başka, bu unvan altında resmi bir görevli yoktu. Ancak daire kethüdâları bazen devletin önemli işlerine karıştıklarından tayin ve azillerine ara sıra göz atılırdı. Sadrazamlık sonraları kubbe vezirlerinin üstüne çıkınca kethüdâlık işi genişleyerek devlet hizmetleri sırasına girmeye başlamıştır. Görevliye "Kethüdâ Bey" denmeye başlanmış ve III. Ahmed devrinde (1703-1730) ricâlin büsbütün üstünde önemli resmî bir memurluk şeklini almış, Bâbıâlî'de bir "Kethüdâ Kitabeti Dairesi" adıyla maiyetine

1785

---

29 *Sava Paşa* Taşralıdır. Tıbbiye Mektebi'nde okuyarak tabib oldu. Âli Paşa ile Girit'e gitti ve dönüşünde adliyeye aza oldu. Sonra hariciye müsteşarı ve Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) vezir oldu. Hariciye nazırı ve ayrıldıktan sonra Girit valisi oldu. Oradan da ayrıldı.

30 *Âbidin Paşa* Arnavuttur. Silahşor, reji komiseri, sonra Diyarbekir müfettişi ve taşra valisi oldu. Receb 1297'de (Haziran 1880) vezir ve hariciye nâzırı oldu. Azilden sonra yine taşra valisi olmuştur. Halen Cezayir-i Bahr-i Sefid valisidir.

31 *Said Mehmed Paşa* Süleymaniyelidir. Ahmed Paşa'nın kethüdâsı mîrimîran Hüseyin Paşa'nın oğludur. Tercüme odasından yetişerek mütercim-i evvel, ticaret mahkemesi reisi, birçok zaman taşra mutasarrıfı, sonra Cezayir-i Bahr-i Sefid valisi ve Rebiyülâhir 1298'de (Mart 1881) vezir oldu. İkinci defa hariciye nâzırlığı arasında Berlin sefirliği yapmıştır. Halen Şûrâ-y Devlet reisidir.

32 *Turhan Paşa* Arnavutdur. Tercüme kaleminden yetişip Petersburg'da kâtiplik ve maslahatgüzarlık ettikten sonra Roma elçisi oldu. Ayrıldıktan sonra Teke mutasarrıfı oldu. Oradan da Madrid elçiliğine gönderilmiştir. Muharrem 1312'de (Temmuz 1894) vezir ve ardından hariciye nâzırı oldu. Azilden sonra Şûrâ-yı Devlet mülkiye dairesine aza olmuştur.

33 *Tevfik Ahmed Paşa* Ferik İsmail Paşa'nın oğludur. Tercüme kaleminden Petersburg'a elçi olmuştur. Az vakitte rikâb maslahatgüzarı, Tuna cihetinde politika memuru, Atina, Roma ve sonra Berlin elçisi olup Rebiyülevvel 1307'de (Kasım 1889) vezirlik verildi.

resmi bir memur, bir kalem ve reis ve sonraları ricâl heyetinin, hatta "Şıkk-ı Evvel Defterdarı"nın üstüne çıkarmıştır. Ancak bu mesned sadece hâcegâna hasrolunmayıp bazen kapıcıbaşılara da verilmekle bir hayli zaman "Kethüdâ ağa" denmişti.

Kethüdâların, devlet tarafından azil ve tayin edilmeyip daire kethüdâları gibi sadrazamların görüş ve işaretlerine bağlı oldukları zamanda, bazı meşhur kethüdâların tarihlerde isimleri geçmiştir. Kısacası Dâvud Paşa kethüdâsı Aydın Ağa, Kara Ahmed Paşa kethüdâsı Husrev Bey, Semin Ali Paşa kethüdâsı Ferruh Bey, Sokollu Mehmed Paşa kethüdâsı Yahyâ Bey, Koca Sinan Paşa kethüdâsı Mustafa Ağa, Özdemiroğlu kethüdâsı Ferhâd Ağa, Siyâvuş Paşa kethüdâsı Haydar Ağa ve Mustafa Bey, Yemişçi Hasan Paşa kethüdâsı Hüseyin Ağa ve Mustafa Ağa, Tabanıyassı Mehmed Paşa kethüdâsı Derviş Ağa, bu Derviş Paşa'nın kethüdâsı Ali Ağa, Husrev Paşa kethüdâsı Hacı Eyvad Süleyman Ağa, Bayram Paşa kethüdâsı Köse Ali Ağa, Hâfız Paşa kethüdâsı Kanlı Mehmed Ağa, Kara Mustafa Paşa kethüdâsı Kara Mehmed Ağa, Semin Mehmed Paşa kethüdâsı Hüseyin Ağa, Kara Murad Paşa kethüdâları İsmail Ağa ve Mehmed Ağa, Melek Ahmed Paşa kethüdâları Abdülmü'min Ağa ve Gudde Mehmed Ağa, Hezârpâre Ahmed Paşa kethüdâsı İbrahim Ağa, Tarhuncu Ahmed Ağa ve Beşir Paşa kethüdâsı Sâlih Ağa gibi. Bunların çoğu ricâlden ve vezir olmuşlardır. İçlerinden sadrazam olanları bile vardır.

1786

Köprülü Mehmed Paşa ile hânedanı, kethüdâlıkları devletçe lüzumlu olduğunu düşünerek öyle hademenin kıdemlisine vermeyip devlet emekdarlarına ve liyâkat sâhiplerine vermişlerdir. Hatta Mehmed Paşa'nın kethüdâsı Muharrem Ağa ehliyetli bir zat olduğundan, oğlu kendi kethüdâsını istihdam etmek istediğinde bunun yerinde kalması için ferman buyurulmuş ve kendi kethüdâsı Sâlih Ağa'yı çavuşbaşı etmiştir. 1075'de (1664/65) Muharrem Ağa yeniçeri ağası oluşunca ricâlden tersane emini İbrahim Efendi'yi ve sonra Timur Paşazâde Osman Bey'i kethüdâ eylemiştir. Sonra 1083'de (1672/73) çavuşbaşı Sarı Süleyman Ağa ve 1087'de (1676) Hasan Ağa kethüdâ olmuştur. Bu, 1090'da (1679) katledildi.

1095'de (1684) Çelebi İbrahim Ağa, 1097'de (1686) silahdar ağası Dursun Mehmed Ağa, 1098'de (1687) Siyâvuş Paşa'ya Şa'bân Ağa, sonra Çelebi Mehmed Ağa, sonra Arabacı Ali Ağa, 1101'de (1693/94) Gümrükçü Osman Ağa, 1104'de (1692/93) Cizyedar Abdullah Ağa, 1105'de (1693/94) Küçük İbrahim Ağa, sonra Kapan Çelebisi Memed Efendi, sonra Hacı İbrahim Ağa, sonra Keresteci Mehmed Ağa, 1106'da (1694/95) Elmas Paşa kardeşi Mustafa Ağa, 1107'de (1695/96) Şehrî Mehmed Efendi, sonra Fazlî Efendi, 1108'de (1696/97) Mehmed Efendi, sonra Kara Osman Ağa, 1109'da (1697/98) Abdî Ağa, sonra Kara Mehmed Ağa, sonra Yusuf Bey b. Sarı Süleyman Paşa, 1113'de (1701/02) Türk Mehmed Ağa, 1114'de (1702/03) Arnavut İbrahim Ağa, Dellâk Ali Ağa, aynı yıl Telhisçi Mehmed Ağa, 1115'de (1703/04) Hazinedar Osman Ağa, 1118'de (1706/07) Sofu Abdurrahman Ağa, 1120'de (1708) Muhsinzâde Abdullah Efendi, 1122'de (1710) Kayserili Mehmed Ağa, aynı yıl içinde Tezkireci İbrahim Efendi, 1123'de (1711) Enişte Ali Efendi, sonra Elâ-

göz Ahmed Ağa, sonra Hüseyin Ağa, 1127'de (1715) İbrahim Ağa, 1128'de (1716) Karakulak İbrahim Ağa, sonra Lipovalı Ahmed Ağa, haftasında İbrahim Efendi ikinci defa, 1129'da (1717) Abdullah Efendi ikinci defa, aynı yıl Mühürdar Hüseyin Ağa ve 1131'de (1719) Damad Nevşehirli Mehmed Ağa kethüdâ olup 1137'de (1724/25) Rumeli pâyesiyle paşa oldu.

İşte bu tarihte "Kethüdâlık" büsbütün resmî makamların ve divanî görevlerin en üstünde yer aldı. Kethüdâlığın irâde-i seniyye ile tevcihiyle bir derece daha tahkim edildi.

1143'de (1730/31) Niğdeli Ali Ağa, aynı yıl İbrahim Paşazâde Mustafa Bey, Rebiyülevvel 1444'de (Eylül 1731) Kel Ahmed Ağa, Zilhicce'de (Haziran 1732) Yahyâ Ağa, 1145'de (1732/33) Ahmed Ağa ikinci defa, Muharrem 1147'de (Haziran 1734) Hâlisâ Osman Efendi, 1148'de (1735/36) Yeğen Mehmed Ağa rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı olup Hâlisâ Efendi orduyla gitti. Rebiyülevvel 1150'de (Temmuz 1737) Şerif Halil Efendi ordu ve Şa'bân'da (Aralık 1737) Şehlâ Ahmed Ağa rikâb-ı hümâyûnda kethüdâ oldu. Zilhicce'de (Nisan 1738) Pîr Mustafa Ağa rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı olup 1151'de (1738/39) Yedekçi Mehmed Ağa ordu kethüdâsı oldu. Barışta orduya gelerek Cemaziyelevvel 1153'de (Haziran 1740) Pîr Mustafa Ağa asâleten kethüdâ kalmıştır. Rebiyülâhir 1155'de (Haziran 1742) Yedekçi Mehmed Ağa ikinci defa, Safer 1156'da (Nisan 1743) Şerif Halil Efendi ikinci defa, Cemaziyelevvel 1158'de (Haziran 1745) Yeğen Mustafa Efendi, Cemaziyelâhir 1159'da (Haziran-Temmuz 1746) Tiryakî Mehmed Efendi olup Receb'de (Temmuz-Ağustos) sadrazamlığında Said Efendi, Rebiyülevvel 1160'da (Mart 1747) Seyyid Abdülganî Ağa, Şa'bân'da (Ağustos 1747) Yedekçi yeğeni Ali Ağa, Zilka'de 1161'de (Aralık 1748) Hacı Yusuf Efendi, Safer 1162'de (Ocak 1749) Abdülganî Efendi ikinci defa, Şevvâl'de (Eylül-Ekim 1749) Devatdar Mehmed Bey, Muharrem 1163'de (Aralık 1749) sadrazamlığında Said Efendi ikinci defa, Rebiyülâhir'de (Mart 1750) Uzun İbrahim Bey, Şa'bân'da (Temmuz 1750) Memiş Efendi, Rebiyülâhir 1164'de (Mart 1751) Nazif Efendi, Muharrem 1166'da (Kasım 1752) İzzet Paşa damadı Mustafa Bey, Rebiyülâhir 1167'de (Şubat 1754) Abdullah Efendi, Zilhicce'de (Eylül-Ekim 1754) Dürrî Hüseyin Ağa, 1168 başlarında (1754 sonları) Velî Efendi, Şa'bân'da (Mayıs-Haziran 1755) Yeğen Mehmed Efendi, Ramazan'da (Haziran-Temmuz) Hamza Hâmid Efendi, Zilka'de'de (Ağustos) Said Efendi üçüncü defa, Muharrem 1169'da (Ekim 1755) sadrazamlığında Kâmil Ahmed Efendi, Rebiyülevvel'de (Aralık 1755) Mehmed Eminzâde Hüseyin Ağa, Cemaziyelevvel 1170'de (Ocak-Şubat 1757) Yusuf Efendi, sonra Derviş Mustafa Efendi, Ramazan'da (Mayıs-Haziran 1757) Ebûbekir Râsim Efendi, Rebiyülevvel 1171'de (Kasım-Aralık 1757) Ahıskalı Mehmed Ağa, Şa'bân'da (Nisan 1758) Hamza Hamid Efendi ikinci defa, Şa'bân 1172'de (Nisan 1759) Subhîzâde Abdullah Efendi, Muharrem 1174'de (Ağustos-Eylül 1760) Hamza Hamid Efendi üçüncü defa, Muharrem 1175'de (Ağustos 1761) Kâşif Efendi, Cemaziyelâhir 1177'de (Aralık 1763) Recâî Efendi, Cemaziyelâhir 1178'de (Aralık 1764) Ahmed İzzet Efendi, Şevvâl'de (Nisan 1765) Kâşif Efendi ikinci defa, Cemaziyelâhir 1181'de (Kasım 1767) Hamma-

mîzâde Ömer Efendi ve Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) Evliya Ahmed Ağa sadâret kethüdâsı olmuşlardır.

Bu aralık savaş ilan edildiğinde rikâb-ı hümâyûna İvâz Paşazâde Halil Bey kethüdâ olmuştur. 1183'de (1769/70) Gümrükçü Hacı Hüseyin Ağa, Zilka'de 1187'de (Ocak-Şubat 1774) Çelebi Mehmed Efendi, Muharrem 1188'de (Mart-Nisan 1774) Âtıfzâde Ömer Efendi ve sonra Tuğrakeş Emin Efendi rikâb-ı hümâyûna kethüdâ olmuştur.

Evliya Ahmed Ağa ordu ile çıktı. Rebiyülâhir 1183'de (Ağustos 1769) İbrahim Paşazâde Mustafa Bey, Receb'de (Kasım 1769) Resmi Ahmed Efendi, Ramazan'da (Ocak 1770) İbrahim Hıfzî Efendi, Şa'bân 1184'de (Aralık 1770) İzzet Efendi ikinci defa ve Zilka'de'de (Şubat-Mart 1771) Resmî Efendi ikinci defa ordu kethüdâsı oldular.

Resmî Efendi barış görüşmelerinde birinci murahhas olup antlaşmadan sonra gelirken Rebiyülâhir 1188'de (Haziran-Temmuz 1774) azledilerek Recâî Efendi ikinci defa sadâret kethüdâlığına getirilmiştir. Safer 1189'da (Nisan 1775) Derviş Mehmed Efendi, Cemaziyelevvel'de (Temmuz 1775) sadrazamlığında İbrahim Efendi ikinci defa, Zilka'de'de (Ocak 1776) Nazif İbrahim Efendi, Zilhicce'de (Şubat 1776) Dârendeli Mehmed Ağa, Zilhicce 1190'da (Ocak 1777) İbrahim Efendi üçüncü defa, Rebiyülevvel 1191'de (Nisan 1777) Süleyman Feyzî Efendi, Şa'bân 1192'de (Eylül 1778) serdârlar kâtibi Mustafa Efendi, Cemaziyelevvel 1193'de (Mayıs-Haziran 1779) Hacı Mustafa Efendi, Şevvâl'de (Ekim-Kasım) Halil Hamid Efendi, Cemaziyelâhir 1195'de (Haziran 1781) Lâleli Mustafa Efendi, Safer 1196'da (Ocak-Şubat 1782) Âtıfzâde Ömer Efendi, Ramazan'da (Ağustos 1782) Halil Efendi ikinci defa, Muharrem 1197'de (Aralık 1782) sadrazamlığında Seyyid Mustafa Efendi, Zilka'de'de (Ekim 1783) Hayrî Efendi, Receb 1199'da (Mayıs 1785) Nazif Ahmed Efendi, Zilka'de'de (Eylül 1785) Hacı Abdî Bey, Rebiyülevvel 1200'de (Ocak 1786) Süleyman Efendi ikinci defa, Şa'bân'da (Haziran 1786) Hayrî Efendi ikinci defa, Şa'bân 1201'de (Mayıs-Haziran 1787) Hasan Efendi, Safer 1202'de Doğramacızâde Abdullah Efendi olup ordu ile çıkmıştır. Receb'de (Nisan 1788) Süleyman Ruhî Ağa, Zilka'de'de (Ağustos) Nazif Efendi ikinci defa, Şa'bân 1203'de (Mayıs 1789) Hasan Efendi ikinci defa, Ramazan'da (Haziran 1789) Süleyman Râşid Efendi, Rebiyülâhir 1204'de (Aralık 1789-Ocak 1790) Hasan Efendi üçüncü defa, Cemaziyelevvel'de (Ocak-Şubat 1790) Reşid Efendi, Ramazan'da (Mayıs-Haziran) rikâba götürülünce Feyzullah Efendi, Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) Hakkı Bey ve Şa'bân'da (Nisan 1791) Reşid Efendi ikinci defa kethüdâ tayin edilmiştir.

1788

Ordunun çıkışında rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı Mehmed Emin Ağa, Cemaziyelâhir 1202'de (Mart 1788) Sâlih Ağa, bu, Cemaziyelâhir 1203'de (Mart 1789) kaymakam olunca Hacı İbrahim Efendi, Rebiyülâhir 1204'de (Aralık 1789-Ocak 1790) Mustafa İffet Bey, Ramazan'da (Mayıs-Haziran 1790) orduдan Reşid Mustafa Efendi, Şa'bân 1205'de (Nisan 1791) yine orduya gitmekle Küçük Ali Efendi ve sonra Râsih Efendi olmuştur. Barışta tabii olarak ayrıldı.

Barışta kethüdâlık Reşid Efendi'de kaldı. Muharrem 1207'de (Ağustos-Ey-

lül 1792) Hacı İbrahim Efendi, Şa'bân'da (Mart-Nisan 1793) Hakkı Bey ikinci defa, Rebiyülevvel 1208'de (Ekim 1793) Hacı Ebûbekir Ağa, Cemaziyelevvel 1209'da (Aralık 1794) Şerif Efendi, Şevvâl'de (Mayıs 1795) Abdullah Birrî Efendi, Cemaziyelevvel 1210'da (Kasım-Aralık 1795) Şerif Efendi ikinci defa, Safer 1213'de (Temmuz-Ağustos 1798) İbrahim Nesim Efendi, Zilka'de'de (Nisan 1799) Moralı Osman Efendi olup orduyla gitti. Cemaziyelevvel 1215'de (Eylül-Ekim 1800) Sa'dullah Efendi, Rebiyülâhir 1216'da (Ağustos 1801) Osman Efendi ikinci defa, Zilhicce'de (Nisan 1802) Âtıf Efendi ve Safer 1218'de (Mayıs-Haziran 1803) Osman Efendi üçüncü defa kethüdâ oldu. Rebiyülâhir'de (Temmuz-Ağustos 1803) ayrıldı.

Ordu çıkışında İbrahim Nesim Efendi rikâb-ı hümâyûna kethüdâ olmuştur. 1214'de (1799/1800) Çelebi Mehmed Efendi olup Zilhicce'de (Mayıs 1800) vefatında İbrahim Efendi ikinci defa, 1215 sonlarında (1801 başları) Ârif Mehmed Efendi olup 1216'da (1801/02) orduya gelince azledildi. Ordunun tekrar çıkışında İbrahim Efendi üçüncü defa rikâb kethüdâsı oldu.

Savaş, Mısır'ın fethi ile sonuçlanınca İbrahim Efendi makamında bırakıldı. Receb 1221'de (Eylül-Ekim 1806) Refik Efendi, Cemaziyelevvel 1222'de (Temmuz 1807) İmam Mustafa Efendi, 1223'de (1808) Refik Efendi ikinci defa, Şevvâl'de (Kasım-Aralık 1808) Reşid Efendi üçüncü defa, Zilka'de'de (Aralık 1808-Ocak 1809) Küçük Râşid Efendi, Cemaziyelevvel 1224'de (Haziran-Temmuz 1809) Sâlih Cânib Efendi, Zilhicce'de (Ocak 1810) Çavuşzâde Mehmed Emin Efendi, Safer 1225'de (Mart 1810) Seyyid Ahmed Bey, Cemaziyelâhir'de (Temmuz 1810) Yusuf Agâh Efendi ve sene sonunda Gâlib Efendi kethüdâ olmuştur. 1789

Savaştan dolayı Safer 1222'de (Nisan 1807) ordunun çıkışında Memiş Efendi rikâb kethüdâsı olmuştur. Rebiyülevvel'de (Mayıs 1807) Hasan Tahsin Efendi, sonra Râgıb Mehmed Efendi, Rebiyülâhir'de (Haziran) Reşid Efendi, Safer 1223'de (Nisan 1808) Osman Efendi oldu. Cemaziyelâhir'de (Ağustos 1808) ordu geldi, Zilka'de'de (Aralık 1808-Ocak 1809) tekrar çıkışında Âtıf İbrahim Efendi, Rebiyülevvel 1224'de (Nisan-Mayıs 1809) Cânib Sâlih Efendi, Cemaziyelevvel'de (Haziran-Temmuz 1809) Azmî Ahmed Efendi, Safer 1225'de (Mart 1810) Hâlet Efendi, Zilhicce'de (Ocak 1811) Osman Efendi dördüncü defa, 1226'da (1811) Ahmed Reşid Efendi, Zilka'de'de (Aralık 1811-Ocak 1812) Hâlet Efendi ikinci defa nasbedildi. 1228'de (1813) orduya geldi ve azledildi.

Gâlib Efendi kethüdâlıkda kaldı. Muharrem 1229'da (Ocak 1814) Zeynelâbidîn Bey, Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) Mazhar Efendi, Şevvâl 1231'de (Eylül 1816) Erib Ahmed Efendi, Ramazan 1233'de (Temmuz 1818) Yusuf Agâh Efendi ikinci defa, 1234'de (1818/19) Abdülkadir Efendi, Zilka'de'de (Eylül 1819) Seydâ Efendi, 1235 başlarında (1819 sonları) Abdurrahman Feyzî Bey, bir ay sonra Abdülkadir Efendi ikinci defa, Zilka'de 1235'de (Ağustos 1820) Hacı Said Efendi, Cemaziyelevvel 1236'da (Şubat 1821) Cânib Efendi ikinci defa, Receb'de (Nisan) Erib Efendi ikinci defa, Muharrem 1237'de (Ekim 1821) Seydâ Efendi ikinci defa, Ramazan 1238'de (Mayıs 1823) Süleyman Efendi, 1239'da (1823/24) Sâdık Efendi, Şevvâl 1241'de (Mayıs 1826) Ahmed

Hulûsî Efendi, 1243'de (1827/28) Said Efendi ikinci defa, 1244'de (1828/29) Tâhir Efendi, Şevvâl'de (Nisan 1829) Ali Necib Bey, 1246'da (1830/31) Hâdî Mehmed Efendi ve aynı yılda Pertev Mehmed Efendi kethüdâ oldu. 1251'de (1835/36) kurulan "Mülkiye Nezâreti"nden dolayı "Kethüdâlık" tabiri kaldırıldı ve Pertev Efendi müşir rütbesiyle nasbedildi.

Dahiliye Nezâreti

Cemaziyelâhir 1253'de (Eylül 1837) Âkif Paşa dahiliye nâzırı olduğu sırada "Mülkiye" tabiri "Dahiliye"ye çevrilmiş, Muharrem 1254'de (Nisan 1838) Raûf Paşa sadrazamlık tabirinin "Başvekâlet"e çevrilmesiyle dahiliye nâzırı olmuştur. 1255'de (1839) tekrar "Sadrazamlık" makamı kurulunca "Dahiliye Nezâreti" kaldırılmış ve 1285 (1868/69) tarihine kadar içişleri sadrazamlık makamının uhdesinde kalmıştır.

Zilka'de 1285'de (Şubat-Mart 1869) hariciye nâzırlığı sadâret makamına eklendiğinde lüzumundan dolayı "Dahiliye Nezâreti" yeniden kurulmuş ve Şirvânîzâde Rüşdî Paşa tayin edilmiştir. Şevvâl 1287'de (Ocak 1871) Said Efendi[34] tayin edildi. Cemaziyelevvel 1288'de (Temmuz-Ağustos 1871) "Hariciye Nezâreti" sadrazamlıktan ayrılınca "Dahiliye Nezâreti" sadârete katılmıştır.

Muharrem 1294'de (Şubat-Mart 1877) "Dahiliye Nezâreti" üçüncü defa oluşturuldu ve Cevdet Paşa getirildi. Aynı yıl Ahmed Hamdî Paşa, Muharrem 1295'de (Ocak 1878) Said Paşa, Safer'de (Şubat 1878) başvekâlet eklenmesiyle Ahmed Vefik Paşa, Rebiyülâhir'de (Nisan 1878) vekâleten Sâdık Paşa, Receb'de (Temmuz) Said Efendi ikinci defa, Zilhicce'de (Aralık) Server Paşa, haftasında Kadrî Paşa, Zilhicce 1296'da (Kasım-Aralık 1879) Mahmud Nedim Paşa, Zilka'de 1299'da (Eylül-Ekim 1882) Edhem Paşa, Zilhicce 1302'de (Eylül 1885) Ahmed Münir Paşa, Muharrem 1309'da (Ağustos 1891) Halil Rif'at Paşa ve 1314'de (1896/97) Mehmed Memduh Paşa dahiliye nâzırı oldular.

Sadâret-i Uzmâ Müsteşarlığı

"Kethüdâ-yı Sadâret" unvanı kaldırılınca sadrazamlık makamına yardımcı tayin olunmamış, dahiliye ve hariciye nâzırlıklarına birer müsteşar tayin edilmişti. Muharrem 1254'de (Nisan 1838) dahiliye nâzırlığı sadrazamlığa eklenince Mustafa Kânî Bey başvekâlete muavin olmuş ve sonra ayrılmıştı. Rebiyülevvel 1255'de (Mayıs-Haziran 1839) sadrazamlık ikinci defa oluşturulduğunda "Sadâret-i Uzmâ Müsteşarlığı" kurularak Sârim Efendi tayin edildi. Receb'de (Eylül 1839) Said Muhib Efendi, Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) Rif'at Bey, Safer 1257'de (Nisan 1841) Ârif Bey, Rebiyülevvel'de (Mayıs 1841) Said Muhib Efendi ikinci defa, sonra İsmail Zühdî Bey, Şevvâl 1262'de (Ekim

---

34 *Said Mehmed Efendi (Kabzımalzâde)* Mektubî-i sadâret ve âmedi kalemlerinden yetişerek tahrirat-ı hariciye müdürü, sonra mektubî oldu. Tersane müsteşarı, âmedî-i Divan-ı Hümâyûn, hariciye müsteşarı, defalarca sadâret müsteşarı ve Şûrâ-yı Devlet azası olmuştur. Kıdemlerinden dolayı halen emeklidir. Zilhicce 1279'da (Mayıs-Haziran 1862) bâlâ olmuştur.

1846) Sârim Efendi ikinci defa, Cemaziyelevvel 1263'de (Nisan-Mayıs 1847) Hacı Edhem Bey, Muharrem 1266'da (Kasım-Aralık 1849) Fuad Efendi, Şevvâl 1268'de (Temmuz-Ağustos 1852) Şevket Bey, Cemaziyelevvel 1270'de (Şubat 1854) Şekib Efendi, Cemaziyelâhir'de (Mart) Mahmud Nedim Efendi, Şevvâl'de (Temmuz) Şevket Bey ikinci defa, Şa'bân 1271'de (Nisan-Mayıs 1855) Safvet Efendi, Safer 1275'de (Eylül 1858) Hibâb İsmail Efendi, Safer 1277'de (Ağustos-Eylül 1860) Afif Bey, Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) Hakkı Bey, Zilhicce'de (Haziran 1862) Mümtaz Efendi, Zilka'de 1284'de (Mart 1868) Mahmud Paşa ikinci defa, haftasında Ferid Efendi oldu ve Cemaziyelâhir 1286'da (Ağustos 1869) bu makam feshedildi.

Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) feshedilmiş olan dahiliye nâzırlığına karşılık olarak "Müsteşarlık" tekrar kuruldu. Eski nâzır Said Efendi, aynı yılın Şa'bân'ında (Ekim-Kasım 1871) Nurî Efendi, Ramazan'da (Kasım-Aralık) Refik Bey, Zilka'de'de (Ocak 1872) Ahmed Vefik Efendi, Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) Safvet Paşa ikinci defa, Cemaziyelâhir'de (Ağustos) Mehmed Kâmil Paşa, Ramazan'da (Kasım) Mustafa Nurî Efendi, Rebiyülevvel 1290'da (Mayıs 1873) Hurşid Paşa, Şa'bân'da (Ekim) Şefkatî Efendi, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1774) Ahmed Bey, Ramazan 1292'de (Ekim 1875) Said Efendi ikinci defa, Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Hurşid Paşa ikinci defa, Muharrem 1295'de (Ocak 1878) Emin Bey (Başvekâlet Müsteşarlığı unvanıyla), Rebiyülevvel'de (Mart) Raûf Bey, Zilhicce'de (Aralık) Hâfız Said Efendi, Safer 1296'da (Şubat 1879) Mustafa Zihnî Efendi,[35] Zilhicce 1302'de (Eylül 1885) Şefkatî Efendi ikinci defa ve 1308'de (1890/91) Tevfik Bey bu makama gelmişlerdir. Bu zat sonradan vezir olmuştur.

4. Şube: Çavuşbaşılar

Divan-ı Hümâyûn'da bakılan davaların icra memurluğunu Divan-ı Hümâyûn çavuşbaşısı yapardı ve Divan-ı Âlî çavuşlarının büyük zâbitiydi. Büyük ve küçük tezkireci efendiler bu makamın birinci ve ikinci yardımcısı makamında idiler. Önceleri kapıcıbaşılara ve sonra hâcegânlara da ihale olunmuştur. Çoğu devlet ricâlinin üstündeydi ve resmî sadâret kethüdâlığı olmadığı zamanda onun bazı işlerini de yapmaktaydı.

Bu mesnedin I. Süleyman (Kanunî) devrinde (1520-1566) kurulduğu sanılmaktadır. Çünkü en eski çavuşbaşı olarak 960 (1533) tarihlerinde bir Ali Ağa görülüyor. Sonra Mustafa Ağa, 973'de (1565/66) Bektaşoğlu Mehmed Ağa, Hasan Ağa, Behrâm Çavuş, Çerkes Ali Ağa, Muharrem Ağa, Kırkkiliseli Mustafa Ağa, ikişer defa olarak ve aralarında Kula Hasan Çavuş, İbrahim Ağa, Mehmed Ağa, dört defa Çoban Süleyman Ağa, Kitapçı Ömer Ağa ve Manavgatlı Ömer Ağa, Kurt İbrahim Ağa, Merre Hüseyin Ağa, Çatalcalı Hasan Çavuş,

---

35 *Mustafa Zihnî Paşa* Maliyeden yetişti ve maliyeden sonra sadâret mektupçusu oldu. Sonra müsteşar, maliye ve ticaret ve evkaf-ı hümâyûn nâzırı oldu. Vezirlik tarihi 22 Rebiyülevvel 1304'dür (19 Aralık 1886). Sonra Selânik, Haleb ve Bursa valisi ve 1314'de (1896/97) mülkiye komisyonu reisi oldu.

Mahmud Ağa, Halıcızâde Mustafa Ağa, Acem İbrahim Ağa, defalarca Durak Mehmed Ağa, IV. Mehmed'e (hd 1648-1687) kadar çavuşbaşı olmuşlardır.

Bu tarihden sonra Nurullah Ağa, Bosnalı İsmail Ağa, Ahmed Ağa, Sarı Mahmud Ağa, Bosnalı Sâlih Ağa, İbrahim Ağa, Mağlaylı Mahmud Ağa, Karakaş Ali Ağa, Zülfikâr Ağa, diğer İbrahim Ağa, Sarı Süleyman Ağa, Kadıköylü Mehmed Ağa, Karakulak Ahmed Ağa, Çalık Hacı Ali Ağa, Süleyman Ağa, Yeğen Mehmed Ağa, Çalık Ahmed Ağa ikişer defa, Odun Emini Mehmed Ağa, Şehrî Mehmed Ağa, Elmas Paşa kardeşi Mustafa Ağa, Abdî Ağa, Kürt İbrahim Ağa, Bodur Mustafa Ağa, Hacı Mustafa Ağa, Kadı Halil Ağa, Divrikli İbrahim Ağa ve Hazinedar Osman Ağa 1115 (1708/09) tarihine kadar çavuşbaşı oldular.

O tarihte Derviş Ağa, Sarı Ahmed Ağa, Yusuf Bey, Hazinedar Osman Ağa, Yahyâ Efendi, Şehrî Mehmed Ağa, üçüncü defa Türk Mehmed Ağa, Menlikli Ali Ağa, ikinci defa Kadı Halil Ağa, Kara Mustafa Ağa, Salma Mehmed Ağa, Kara Osman Ağa, Şehrî Ali Ağa, Abdurrahman Ağa, Kırımî Mustafa Ağa, ikinci defa Sarı Ahmed Ağa, İsmail Ağa, Safer Ağa, Moralı Ali Ağa, Şeyhî Mehmed Ağa, Berber Osman Ağa, Sultanzâde Mehmed Bey, defalarca Lipovalı Ahmed Ağa, ikişer defa İzmirli Ahmed Ağa, Alâiyeli Bekir Ağa, sonra Divriklizâde Mustafa Bey ve 1139'da (1726/27) Damad İbrahim Paşa ağalarından İsmail Ağa oldu.

1143'de (1730/31) Viranşehirli Ahmed Ağa, Gümrükçü Ahmed Ağa, Kel Ahmed Ağa, 1144 de (1731/32) Süleyman Ağa, 1145'de (1732/33) İvâz Mehmed Ağa, 1148'de (1735/36) Köse Ali Ağa, Murtaza Ağa, 1149'da (1736/37) Şehlâ Ahmed Ağa, ordunun çıkışında vekil olunca Derviş Mehmed Ağa, 1153'de (1740) çavuşbaşı vekili Sâlih Ağa, 1155'de (1742) Sirozî Mehmed Ağa, sonra ikişer defa Seyyid Abdî Ağa, Yedekçi yeğeni Ali Ağa, Mühürdar Mustafa Ağa, Giritli Mustafa Ağa, Uzun İbrahim Bey, iki defa Bosnalı Mehmed Ağa, Selim Ağa, sonra Kösezâde Mustafa Bey, 1167'de (1754) üç defa Abdüllâtif Bey, 1168'de (1754/55) Abdurrahman Ağa, sonra iki defa Melek Paşalı Ali Ağa, iki defa Ahıskalı Mehmed Ağa, iki defa Mollacıkzâde Ali Ağa, Duhânî Abdî Ağa, Kara Mehmed Paşazâde Mahmud Bey, 1172'de (1758/59) Hatibzâde Ahmed Ağa, 1173'de (1759/60) Fazlî Paşazâde Mustafa Bey, Hamza Hâmid Efendi, İvâz Paşazâde Halil Bey, 1177'de (1763/64) Recâî Efendi, İvâz Paşazâde Ali Bey, Resmî Ahmed Efendi, Evliya Ahmed Ağa, 1182'de (1768/69) Âtıfzâde Ömer Efendi, Yüsrî Ahmed Efendi, Hacı İbrahim Bey, dört kere Süleyman Ruhî Ağa, Hacı İspir Mehmed Ağa, Kesriyelizâde Bekir Bey, Vahdetî Ebûbekir Efendi, Abdülkerim Efendi çavuşbaşı oldular. Rikâbda da, bu harp senelerinde Said Efendi, Vahdetî Efendi, Çelebi Efendi, Âtıfzâde Ömer Efendi, Tuğrakeş Emin Efendi ve Recâî Efendi vekâleten çavuşbaşı olmuşlardı.

1188'de (1774) Abdüsselâm Efendi, 1189'da (1775) iki kere Said Efendi, Hamza Paşalı Mehmed Ağa, Dârendeli Mehmed Ağa, üç kere Nazif Efendi, Abdülbâkî Ağa, Çerkes Mehmed Bey, Lâleli Mustafa Efendi, 1198'de (1784) Selim Sırrî Efendi, iki kere Hamdullah Bey, Bekir Paşazâde Süleyman Bey, Hayrî Efendi, Feyzullah Efendi, 1200'de (1786) iki kere Abdullah Paşazâde Said Bey ve 1201'de (1786/87) Nu'mân Bey çavuşbaşı oldular.

1204'de (1789/90) Genç Osman Ağa, 1205'de (1793/94) Seyyid Mehmed

Ağa ve tekrar Genç Osman Ağa oldu. Bu sırada savaş çıkınca Lâleli Mustafa Efendi, Seydâ Mustafa Efendi, Sâlih Ağa, Hamza Paşalı Mehmed Ağa, Sivaslı Hasan Efendi vekâleten çavuşbaşı oldular.

1207'de (1792/93) Reşid Efendi, 1208'de (1793/94) Kocabaş Ahmed Efendi, sonra üçüncü defa Genç Osman Ağa, Enderûnî Mustafa Efendi, Selânikî Mustafa Bey, Abdullah Paşazâde Ömer Bey, İzzet Paşazâde Said Bey, Yenişehirlizâde Mustafa Bey, Moralı Osman Efendi, Kastamonulu Ârif Efendi, Sa'dullah Efendi, 1218'de (1803/04) yine Genç Osman Ağa, 1219'da (1804/05) Âtıf Efendi ve sonra Ebûbekir Ağa çavuşbaşı oldu.

Savaşta orduya Hasan Tahsin Efendi, rikâba da Sa'dullah Efendi çavuşbaşı oldular. Sonra Yeğen İbrahim Ağa, ikinci defa Ârif Efendi orduya çavuşbaşı oldular. 1223'de (1808) Mehmed Tahsin Efendi ve sonra Arnavut Memiş Efendi oldu. Ordunun çıkışında rikâbda Dârendeli torunu Ahmed Bey, vefatında Ahmed Reşid Efendi, orduda ise Abdullah İffet bey, 1226'da (1811) Ebûbekir Ağa çavuşbaşı olmuştur.

1228'de (1813) Abdülkadir Efendi, sonra Zeynelâbidîn Bey, Cânib Sâlih Efendi, 1232'de (1817) Erib Ahmed Efendi, Hüsnî Bey, 1236'da (1820/21) Hacı Hayrullah Efendi, Sâlih Salâhî Efendi, 1238'de (1822/23) Tâhir Selâm Bey, 1240'da (1824/25) Hulûsî Ahmed Efendi, 1241'de (1825/26) ikinci defa Hüsnî Bey, 1244'de (1828/29) Hâdî Efendi, Atâullah Efendi, Sâib Efendi, ikinci defa Hacı Ali Bey, savaş senelerinde rikâbda Süleyman Necib Efendi, sonra Nâşid Bey olmuştu. 1246'da (1830/31) Nâşid Bey asâleten oldu. 1247'de (1831/32) Ali Efendi, 1248'de (1832/33) Sâlih Efendi, 1249'da (1833/34) Necib Mehmed Efendi oldu. 1252'de (1836/37) "Deâvî Nezâreti" kurulmuş ve tezkire-i evvel ve sânîler de muavin unvanını almışlardır. 1793

Divan-ı Deâvî Nezâreti

Necib Efendi, Rebiyülâhir 1255'de (Haziran-Temmuz 1839) Sâib Efendi, Zilka'de'de (Ocak 1840) ikinci defa Necib Efendi, Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) Said Muhib Efendi, Safer 1257'de (Nisan 1841) Ârif Bey, Şevvâl 1259'da (Kasım 1843) Mazlûm Bey, Zilka'de 1268'de (Ağustos-Eylül 1852) Ömer Cemâl Efendi, Receb 1273'de (Mart 1857) Ahmed Vefik Efendi, Safer 1274'de (Ekim 1857) Mehmed Muhtar Bey, 1277'de (1860/61) Emin Efendi, Receb 1278'de (Ocak 1862) Tevfik Bey, Rebiyülevvel 1280'de (Ağustos-Eylül 1863) Ziyâ Bey, Muharrem 1280'de (Haziran-Temmuz 1863) Ârif Efendi, Rebiyülevvel 1284'de (Temmuz 1867) Mahmud Nedim Paşa, Zilka'de'de (Mart 1868) Mümtaz Efendi, 1286'da (1869/70) Ferid Efendi oldu. 1287'de (1870/71) nezâret kaldırıldı ve icra cemiyeti makamına bir heyet kaim oldu.

V. BÂB

Osmanlı Devleti'nde hesap işleri, "Defterdar-ı Şıkk-ı Evvel" adıyla bağımsız bir memura yüklenmişti. Mâbeyn-i hümâyûnun malî işleri için sonraları ayrıca "Darbhane Nezâreti" kurulmuştur.

Hayrât ve müberrât için vakfedilmiş olan malların ve emlâkin hesap işlerinin görülmesi ve iyi idaresi de ayrıca bir daireye yüklenmiş olduğundan Osmanlı Devleti'nde ikisi halen vekillerden sayılan "Maliye" ve "Evkaf" nâzırlıklarıyla "Hazine-i Hassa Nezâreti" için burada 3 şube açılcı.

1. Şube: Defterdar-ı Şıkk-ı Evvel

"Defterdarlık" makamının kuruluşu II. Mehmed (Fâtih) devrine (1451-1481) kadar gitmektedir. Daha önceleri maliye işlerinin sadrazamlık makamı tarafından görüldüğü ve müstakil olmayan bazı memurların görevlendirildiği sanılmakta ise de tarihlerde idare şekline dair açık bir kayıt görülememiştir.

İlk defterdar olarak Fenârizâde Ahmed Çelebi görülmüştür. 887'de (1482) Leys Çelebi Nureddin Hamza, 889'da (1484) Feylesofzâde Ahmed Çelebi, 891'de (1486) Cenderecizâde Muhyiddin Çelebi, 898'de (1493) ikinci defa Leys Çelebi, 905'de (1499/1500) Tâcî Bey, 908'de (1502/03) üçüncü defa Leys Çelebi, 910'da (1504/05) Cezerîzâde Kasım Çelebi, sonra Pîrî Mehmed Çelebi, 918'de (1512) Hüsâmeddin Çelebi, 920'de (1514) İskender Çelebi, 921'de (1515) Abdülkerimzâde Abdülvehhab Efendi, sonra Kasım Çelebi ikinci defa, Ahmed Çelebi, 931'de (1525) Abdüsselâm Çelebi, 932'de (1526) ikinci defa İskender Çelebi, 941'de (1534/35) Mustafa Çelebi, 949'da (1542/43) İbrahim Çelebi, Nazlı Mahmud Çelebi, sonra Sinan Çelebi, 955'de (1548) Çivizâde Abdullah Çelebi, 960'da (1553) Ramazanzâde Mehmed Çelebi, sonra Lutfî Bey Çelebi, Baba Nakkaşzâde Derviş Çelebi, Mehmed Bey, Hasan Çelebi, 964'de (1556/57) Muytab Ahmed Çelebi, sonra Eğri Abdullahzâde Mehmed Çelebi, 969'da (1561/62) yine Derviş Çelebi, 973'de (1565/66) Murad Çelebi, 974'de (1566/67) Ebû'l-Fazl Mehmed Çelebi, 982'de (1574/75) Lâlezâr Mehmed Çelebi, 989'da (1581) Üveys Çelebi, 990'da (1582) Okçuzâde Mehmed Paşa, Hacı İbrahim Paşa, 991'de (1583) Husrev Bey, 994'de (1586) Burhaneddin Çelebi, ikinci defa Üveys Çelebi, sonra Ramazan Efendi, 995'de (1587) İbrahim Paşa ikinci defa, 996'da (1588) Mahmud Efendi, 997'de (1589) Şerif Emir Mehmed Paşa, 1000 (1591/92) tarihinde Baş Hasan Efendi, 1001'de (1592/93) Nuh Çelebi, 1002'de (1593/94) Hasan Efendi ikinci defa, 1003'de (1594/95) İbrahim Paşa üçüncü defa, Şerif Paşa ikinci defa, 1004'de (1595/96) Burhaneddin Efendi ikinci defa, 1006'da (1597/98) Mahmud Efendi, 1007'de (1598/99) Burhaneddin Efendi üçüncü defa, sonra Tophaneli Mahmud Efendi, 1012'de (1603/04) Mûsâ Çelebizâde Mehmed Paşa, 1013'de (1604/05) Hâfız Mahmud Efendi, 1014'de (1605/06) Tophaneli Mahmud Efendi ikinci defa, 1015'de (1606/07) Ekmekçizâde Ahmed Efendi, 1022'de (1613) İstikamet Efendi, Lonkazâde Mustafa Efendi, sonra Abdülbâkî Efendi, 1023'de (1614) Lonkazâde ikinci defa, (İstikamet Efendi ordu defterdarı oldu), sonra Hasan Paşa, 1027'de (1618) Abdülbâkî Paşa ikinci defa, 1028'de (1619) Yusuf Paşa, 1029'da (1620) Hasan Paşa ikinci defa, 1030'da (1621) Abdülbâkî Paşa olup İstanbul'da vekâletinde Abdülkerim Paşa kaldı. 1034'de (1625) Ömer Paşa, 1036'da (1625/26) Manisalı Ebûbekir Paşa, 1039'da (1629/30) Suhte Mûsâ Paşa, 1041'de (1631/32) Ömer Paşa ikinci defa, Rizeli Mustafa Paşa, Ramazan 1041'de (Nisan 1632) İbrahim Paşa, 1046'da

(1636/37) Sofu Mehmed Paşa, 1049'da (1639/40) Defterdarzâde İbrahim Paşa, 1051'de (1641/42) Sofu Mehmed Paşa, 1053'de (1643) İbrahim Paşa ikinci defa, Kara Hasan Paşa, 1054'de (1644) Ebe damadı İbrahim Efendi, Hasanzâde Efendi, sonra Sâlih Efendi, 1055'de (1645) sadrazamlığında Kara Hasan Paşa ikinci defa, Şevvâl 1055'de (Kasım-Aralık 1645) Mûsâ Paşa, 1056'da (1646) Ahmed Efendi, 1057'de (1647) kaymakamlığında Halıcızâde Mehmed Paşa, 1058'de (1648) Köse İsmail Paşa, 1059'da (1649) Ahmed Paşa kardeşi İbrahim Paşa, 1060'da (1650) Zurnazen Mustafa Paşa, sonra Emir Mustafa Paşa, 1061'de (1651) Halıcızâde Mehmed Paşa ikinci defa, Cemaziyelevvel 1062'de (Nisan 1652) Ahmed Paşa kardeşi İbrahim Paşa ikinci defa, aynı yıl Emir Mustafa Paşa ikinci defa, 1063'de (1653) Sarı Ali Efendi, Moralı Mustafa Efendi, 1065'de (1655) Biko Ali Efendi, Sofu Mehmed Paşa, Biko Ali Paşa ikinci defa, Karagöz Mehmed Paşa, 1066'da (1656) üçüncü defa Halıcızâde, Mustafa Paşa oğlu Mehmed Paşa, Halıcı damadı Mustafa Paşa, ikinci defa Sarı Ali Paşa, Saçbağı Mehmed Paşa, Divrikli Mehmed Ağa, Şevvâl 1067'de (Temmuz-Ağustos 1657) Şeytan İbrahim Efendi, Hacı Hüseyin Paşa, 1072'de (1661/62) Cebeci Ahmed Paşa, 1086'da (1675) Mehmed Muhlis Paşa, 1088'de (1677) Hüseyin Paşa, sonra Hasan Efendi, 1096'da (1685) Kıncı Ali Paşa, 1098'de (1687) Doğancı Hüseyin Paşa, sonra Seyyid Mustafa Paşa, sene sonunda Ramazan Efendi, 1099'da (1688) Fındık Mehmed Paşa, 1100'de (1689) Sürmeli Ali Paşa ordu ve Kirli İsmail Efendi İstanbul defterdarı, 1101'de (1689/90) Kel Yusuf Efendi, 1103'de (1691/92) Sarıkçı Mehmed Paşa, Cemaziyelâhir'de (Şubat-Mart 1692) Hüseyin Paşazâde Mehmed Bey, Cânibî Ahmed Efendi, 1104'de (1692/93) Kalın Ali Ağa, haftasında Kirli İsmail Paşa, Zilhicce'de (Ağustos 1693) Rum Ahmed Paşa, 1105'de (1693/94) Köse Halil Efendi, Kapan Çelebisi Mehmed Efendi defterdarlık, 1106'da (1694/95) Karanfilzâde Ali Efendi, aynı yıl Sarı Mustafa Efendi, ordu ve İstanbul defterdarlığı vâlide kethüdâsı Mehmed Efendi'ye verildi ve sonra Cânibî Ahmed Efendi İstanbul defterdarı oldu. 1107'de (1695/96) Halil Efendi ikinci defa defterdar oldu. 1111'de (1699/1700) Sarı Mustafa Efendi, 1112'de (1700/01) Cânibî Ahmed Efendi, aynı yıl Muhsin Çelebi'nin büyük oğlu Mehmed Efendi, 1113'de (1701/02) Davul İsmail Efendi, 1114'de (1702/03) Sarı Mehmed Efendi, 1115'de (1703) Muhteşem Mehmed Efendi, sonra Muhsin Çelebi'nin küçük oğlu Abdullah Efendi, Receb 1115'de (Kasım 1703) Firarî Hasan Paşa, Şevvâl'de (Şubat 1704) Sarı Mehmed Efendi ikinci defa, 1116'da (1704/05) Küçük Hasan Efendi, Mehmed Paşa üçüncü defa, Hasan Efendi ikinci defa, İsmail Efendi ikinci defa, Mehmed Paşa dördüncü defa, Rebiyülâhir 1118'de (Temmuz-Ağustos 1706) Yahyâ Efendi, bir ay sonra Damad Mehmed Efendi, Zilka'de 1119'da (Şubat 1708) Küçük Hasan Paşa üçüncü defa, 1120'de (1708) Reis Mustafa Efendi, Cemaziyelâhir 1121'de (Ağustos 1709) Damad Mehmed Efendi ikinci defa, 1123'de (1711) Sarı Mehmed Paşa beşinci defa, 1124'de (1712) Damad Mehmed Efendi üçüncü defa, 1125'de (1713) Sarı Mustafa Paşa ikinci defa, Muharrem 1126'da (Ocak-Şubat 1714) Osman Efendi, Şa'bân' da (Ağustos-Eylül) Mehmed Paşa altıncı defa, 1127'de (1715) Osman Efendi, 1128'de (1716) Mehmed Paşa yedinci defa, Şevvâl'de (Eylül-Ekim) Osman Efen-

di üçüncü defa, Muharrem 1129'da (Aralık 1716-Ocak 1717) Damad Mehmed Paşa dördüncü defa, Ramazan'da (Ağustos 1717) defterdar vekili Osman Efendi dördüncü defa, Muharrem 1130'da (Aralık 1717) Şehrî Hacı Mustafa Efendi, Cemaziyelâhir 1131'de (Nisan-Mayıs 1719) Hacı İbrahim Efendi oldu ve 1141'e (1728/29) kadar devam eyledi. Şu değişiklikler sırasında savaş olduğundan 1128'de (1716) Şerbetçizâde Hüseyin Efendi ve Atinalı Osman Efendi rikâb defterdarı oldular. 1130'da (1718) Emin Hüseyin Efendi, Bayraktdar Hüseyin Efendi ve Acem Kılıcı Mustafa Efendi de rikâbda defterdar oldular. 1131'de (1719) tekrar Atinalı Osman Efendi oldu. Savaş sona ermişti. 1141'de (1728/29) Boz İbrahim Efendi, 1143'de (1730/31) İzzet Ali Bey, 1144'de (1731/32) Üçanbarlı Mehmed Efendi, 1145'de (1732/33) Cânibî Ali Efendi, Şevvâl'de (Mart-Nisan 1733) ikinci defa Boz İbrahim Efendi, 1147'de (1734/35) Hacı Halil Efendi, 1148'de (1735/36) İbrahim Efendi üçüncü defa, 1149'da (1736/37) Halil Efendi ikinci defa, Muharrem 1150'de (Mayıs 1737) Âtıf Efendi oldu. Savaşta Hacı Yusuf Efendi rikâb defterdarı oldu. 1151'de (1738/39) asâleten defterdar olunca Sa'dullah Efendi rikâb defterdarı oldu. 1152'de (1739/40) Âtıf Efendi ikinci defa defterdar oldu. 1153'de (1740) sulhda Sa'dullah Efendi azledildi. 1154'de (1741) Yusuf Efendi ikinci defa, 1155'de (1742) Âtıf Efendi üçüncü defa, Cemaziyelevvel'de (Temmuz 1742) Ali Efendi ikinci defa, Safer 1156'da (Mart 1743) Sa'dullah Efendi, Zilka'de'de (Aralık 1743-Ocak 1744) Yusuf Efendi üçüncü defa, Cemaziyelevvel 1159'da (Haziran 1746) Behcet Efendi, 1162'de (1749) Memiş Efendi, Şa'bân 1163'de (Temmuz 1750) Behcet Efendi ikinci defa, Zilka'de'de (Ekim 1750) Ahmed Kâmil Efendi, Rebiyülevvel 1164'de (Şubat 1751) Halîmî Mustafa Efendi, 1167'de (1753/54) Nâilî Abdullah Efendi, Şa'bân 1168'de (Mayıs-Haziran 1755) Behcet Efendi üçüncü defa, Zilka'de'de (Ağustos 1755) Halimi Efendi ikinci defa, Safer 1169'da (Kasım 1755) Hacı Ahmed Efendi, Rebiyülevvel 1170'de (Aralık 1756) Memiş Efendi ikinci defa, Cemaziyelevvel'de (Şubat 1757) Hacı Ahmed Efendi ikinci defa, Ramazan 1171'de (Mayıs 1758) Halimî Efendi üçüncü defa, Rebiyülevvel 1173'de (Kasım 1759) Sârim İbrahim Efendi, Zilhicce'de (Temmuz-Ağustos 1760) Ahmed Efendi üçüncü defa, Cemaziyelevvel 1174'de (Aralık 1760) Râmî Paşazâde Mustafa Bey, Şa'bân'da (Mart 1761) Hacı Abdî Efendi, Zilhicce 1176'da (Haziran-Temmuz 1763) Râkım Mehmed Efendi, Receb 1177'de (Ocak 1764) Kâşif Efendi, Safer 1178'de Avnî Mehmed Efendi, Muharrem 1180'de (Haziran 1766) Sârim Efendi ikinci defa, Cemaziyelâhir 1182'de (Ekim-Kasım 1768) Âtıfzâde Ömer Efendi, Şevvâl'de (Şubat 1769) İbrahim Hıfzî Efendi, Ramazan 1183'de (Ocak 1770) İsmetî Ali Efendi, Safer 1185'de (Mayıs-Haziran 1771) Hacı İsmail Efendi, Zilka'de'de (Şubat 1772) Derviş Mehmed Efendi oldu.

Ordu çıkışında Hacı İbrahim Efendi, 1183'de (1769/70) Âtıfzâde Ömer Efendi, 1187'de (1773) Yenişehirli Osman Efendi rikâb defterdarı olmuşlardır. Ordu gelişinde Ömer Efendi ikinci defa, 21 günde Derviş Efendi ikinci defa, Muharrem 1189'da (Mart 1775) Recâî Efendi, 1190'da (1776) Peykî Hasan Efendi, 1191'de (1777) Seyyid Mustafa Efendi, Rebiyülevvel 1195'de (Mart 1781) Hasan Efendi ikinci defa, 1196'da (1782) Feyzullah Efendi, Cemaziye-

levvel 1199'da (Mart 1785) Nazif Efendi, Receb'de (Mayıs 1785) Süleyman Feyzî Efendi, Şa'bân'da (Haziran 1785) Süleyman Râşid Efendi, 1200'de (1786) İsmail Efendi, Şevvâl'de (Ağustos 1786) Hasan Efendi üçüncü defa ve 1201'de (1787) Nazif Efendi ikinci defa defterdar oldu. Bu esnada savaş başlayınca Süleyman Râşid Efendi rikâb defterdarı olmuştur. Rebiyülevvel 1202'de (Aralık 1787) Süleyman Efendi orduya ve İsmail Efendi rikâb-ı hümâyûna defterdar oldular. Ramazan 1203'de (Haziran 1789) Feyzullah Efendi üçüncü defa, Şa'bân 1204'de (Nisan-Mayıs 1790) Ali Râik Efendi, Rebiyülâhir 1205'de (Aralık 1790) Şerif Efendi ordu defterdarı olmuşlardır. Şevvâl 1202'de (Temmuz 1788) Hakkı Bey, Zilhicce 1205'de (Ağustos 1791) Osman Efendi rikâb defterdarı oldular. 1206'da (1791/92) ordunun gelişinde Osman Efendi şıkk-ı evvel defterdarı olup Şevvâl'de (Haziran 1792) Şerif Efendi ikinci defa nasbedildi. Şa'bân 1207'de (Mart-Nisan 1793) Hacı İbrahim Efendi, Şa'bân 1209'da (Mart 1795) Mehmed Emin Efendi, Ramazan 1210'da (Mart-Nisan 1796) İbrahim Efendi ikinci defa ve Ramazan 1213'de (Şubat 1799) bu zat irad-ı cedid defterdarı olunca Reşid Efendi olmuştur.

Bu arada Mısır üzerine ordu çıkınca Şerif Efendi ve sonra Cânib Sâlih Efendi rikâb defterdarı olmuştur. Orduya da 1215'de (1800) Sa'dullah Efendi, 1216'da (1801/02) Recâî Efendi ve 1217'de (1802/03) Hasan Tahsin Efendi defterdar oldular. 1218'de (1803/04) Feyzullah Efendi, 1220'de (1805/06) Reşid Efendi ikinci defa, Rebiyülevvel 1221'de (Mayıs-Haziran 1806) Osman Efendi ikinci defa, Zilka'de'de (Ocak 1807) Hasan Tahsin Efendi ikinci defa, Rebiyülevvel 1222'de (Mayıs 1807) Mehmed Emin Bey, sonra Çavuşzâde Mehmed Emin Efendi, Rebiyülevvel 1223'de (Mayıs 1808) Behic Efendi, Şa'bân'da (Ekim 1808) Tahsin Efendi defterdar oldular. Bu arada ordu çıkınca Sa'dullah Efendi, Safer 1222'de (Nisan 1807) Mehmed Emin Bey, Rebiyülevvel'de (Mayıs 1807) Yusuf Âgâh Efendi rikâb defterdarı olmuş ve Rebiyülevvel 1223'de (Mayıs 1808) tabii olarak ayrılmıştı.

Şevvâl 1223'de (Kasım-Aralık 1808) Râgıb Efendi, Cemaziyelevvel 1226'da (Haziran 1811) Hüsnî Bey ve 1227'de (1812) Raûf Bey defterdar-ı şıkk-ı evvel oldular. 1224'de (1809) ordu çıktığında Sârim Efendi, Cemaziyelevvel 1226'da (Haziran 1811) Raûf Bey, 1227'de (1812) İmam Mustafa Efendi ve 1228'de (1813) Seyyid Mehmed Nâilî Efendi rikâb-ı hümâyûna defterdar olmuşlardır. 1229'da (1814) ordu geldiğinde Raûf Bey defterdarlıkta kalmıştır. Rebiyülâhir 1230'da (Mart 1815) İmam Mustafa Efendi, sonra Hacı Said Efendi, 1232'de (1817) Mazhar Efendi, Receb 1233'de (Mayıs 1818) Âtaullah Efendi, Rebiyülevvel 1237'de (Aralık 1821) Hacı Yusuf Efendi, Zilka'de'de (Temmuz-Ağustos 1822) Mustafa Sabrî Efendi, Rebiyülevvel 1238'de (Kasım-Aralık 1822) Es'ad Efendi, Şevvâl 1240'da (Mayıs-Haziran 1825) Tâhir Efendi, 1242'de (1826/27) Hacı Edhem Efendi, sonra Ahmed Ârif Efendi, 1243'de (1827/28) Es'ad Efendi ikinci defa, 1244'de (1828/29) rikâb defterdarı olunca yerine Ali Necib Bey, Şevvâl'de (Nisan 1829) Tâhir Efendi ikinci defa, 1245'de (1829) Hâmid Bey, Rebiyülevvel'de (Eylül 1829) Sâdık Efendi, 1246'da (1830/31) Ali Necib Bey ikinci defa defterdar oldu ve 1247'de (1831/32) ri-

kâb-ı hümâyûnda kaldı. 1247'de (1831/32) Mısır Ordusu'na Tâhir Efendi, 1248'de (1832) Ârif Ahmed Efendi defterdar oldular. Receb'de (Aralık 1832) tabii olarak ayrıldı. 1250'de (1834/35) Ali Necib Bey azledildi. "Mansûre Defterdarlığı" unvanı verilerek Abdurrahman Nâfiz Efendi oldu. Zilhicce 1253'de (Mart 1838) "Maliye Nezâreti" kurulmuştur.

Umûr-ı Maliye Nezâreti

Cemaziyelevvel 1255'de (Temmuz-Ağustos 1839) Nâfiz Paşa'nın azledilmesinde Maliye Nezâreti ikiye ayrılarak "Hazine-i Mukataat" ve "Hazine-i Âmire" defterdarlıkları kuruldu ve Sâib Efendi ve Hacı Edhem Efendi bu defterdarlıklara tayin edildiler. Receb'de (Eylül 1839) Hazine-i Mukataat'a tekrar Maliye Nezâreti dendi ve sonra ikisi birleştirilerek 1257 (1841) başlarında Sâib Paşa'ya ihsan olundu. Böylece "Maliye Nazırlığı" unvanı pekişti.

Muharrem 1257'de (Mart 1841) Safvetî Paşa, Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) Nâfiz Paşa ikinci defa, Rebiyülevvel 1263'de (Şubat-Mart 1847) Sârim Paşa, Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) Rif'at Paşa, Cemaziyelevvel'de (Nisan 1848) Nâfiz Paşa üçüncü defa, Rebiyülevvel 1265'de (Şubat 1849) Hüsnî Efendi, Ramazan'da (Ağustos 1849) Nâfiz Paşa dördüncü defa, Receb 1266'da (Mayıs-Haziran 1850) Mehmed Hâlid Efendi, Şevvâl 1267'de (Ağustos 1851) Nâfiz Paşa beşinci defa, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Muhtar Ahmed Paşa, Muharrem 1270'de (Ekim 1854) Safvetî Paşa ikinci defa, Rebiyülevvel 1271'de (Kasım-Aralık 1854) Ali Şefik Paşa, Şa'bân'da (Nisan-Mayıs 1855) Muhtar Paşa ikinci defa, Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) Safvetî Paşa üçüncü defa, Zilhicce 1273'de (Ağustos 1857) Hasib Paşa, Ramazan 1274'de (Nisan-Mayıs 1858) Safvetî Paşa dördüncü defa, Receb 1275'de (Şubat 1859) Hasib Paşa ikinci defa, Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) Muhtar Paşa üçüncü defa, Cemaziyelâhir 1277'de (Aralık 1860-Ocak 1861) Tevfik Mehmed Efendi[36] olup Şa'bân'da (Şubat 1861) vezirlik verildi. Rebiyülâhir 1278'de (Ekim 1861) Mümtaz Efendi, Zilhicce'de (Haziran 1862) Mecid Efendi, Safer 1279'da (Ağustos 1862) Nevres Paşa, Receb'de (Aralık 1862-Ocak 1863) Fâzıl Paşa, Şevvâl 1280'de (Mart 1864)) Kânî Paşa, Şa'bân 1281'de (Ocak 1865) Hurşid Paşa, Şa'bân 1282'de (Aralık 1865-Ocak 1866) Şirvânizâde Rüşdî Paşa, 1286'da (1869) Sâdık Paşa, Muharrem 1287'de (Nisan 1870) Fâzıl Paşa ikinci defa, Şevvâl'de (Ocak 1871) Rüşdî Paşa ikinci defa, Rebiyülevvel 1288'de (Mayıs-Haziran 1871) Hamdî Paşa, Receb'de (Eylül-Ekim) Sâdık Paşa, Ramazan'da (Kasım-Aralık) Yusuf Bey, Zilhicce'de (Şubat 1872) Gâlib Bey,[37] Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) Kartallı Emin Paşa, Cemaziyelâhir'de (Ağustos 1872) Sâdık Paşa, Zilhicce'de (Şubat 1873) Rüşdî Paşa üçün-

36 *Tevfik Mehmed Paşa (Taşçızâde)* Maliyeden yetişip vâridat muhasebeci iken birden bâlâlıkla maliye nâzırı ve 5 Şevvâl 1277'de (16 Nisan 1861) vezir oldu. Azilden sonra az müddet valilikte bulundu. Birkaç sene önce tekaüt sandığı nâzırı oldu.

37 *Abdullah Gâlib Paşa* İstanbulludur. Maliyeden yetişip muhasebeci, sonra maliye müsteşarı, reisi, defalarca rüsûmat emini, maliye nâzırı, şehremini, defterhane nâzırı, Bursa, Trabzon ve Selânik valisi olup vezirliği, 13 Rebiyülâhir 1293'de (8 Mayıs 1876) aldı.

cü defa, Safer 1290'da (Nisan 1873) Hamdî Paşa ikinci defa, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) Yusuf Bey ikinci defa, Rebiyülevvel 1293'de (Nisan 1876) Gâlib Paşa, Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Yusuf Paşa üçüncü defa, Muharrem 1295'de (Ocak 1878) Kânî Paşa, Şa'bân'da (Ağustos 1878) Zühdî Efendi,[38] Zilka'de'de (Eylül 1878) Edib Efendi, Cemaziyelâhir 1297'de (Mayıs 1880) Subhî Paşa, 1298'de (1881) Tevfik Hüseyin Paşa,[39] aynı yıl Subhî Paşa ikinci defa, sonra Ahmed Münir Bey, Muharrem 1299'da (Aralık 1881) Münir Mehmed Bey, bir-iki günde Münir Ahmed Paşa ikinci defa, 1301'de (1884) Zihnî Efendi, Zilhicce 1302'de (Eylül 1885) Edib Efendi, Agop Paşa, 1303'de (1885/86) Zihnî Paşa, 1304'de (1886/87) Zühdî Paşa ikinci defa, 1305'de (1887/88) Mahmud Celâleddin Paşa[40], aynı yıl Agop Paşa, Şa'bân 1308 (Mart 1891) başında Nazif Efendi[41] oldu ve sonra vezirlik verildi. 1312'de (1894/95) Sabrî Efendi oldu. Birkaç ay sonra yine Nazif Paşa, 1315'de (1897/98) Tevfik Hüseyin Paşa ve Rebiyülâhir 1316'da (Ağustos-Eylül 1898) Ahmed Reşad Efendi olmuştur.

Rüsûmat Emaneti

Gümrükler, Osmanlı Devleti'nde eskiden beri vardı. Bunlar divanî mansıplar gibi tevcihata tâbi olmayarak melekesi olanlara verilirdi. Hatta 1000 (1591/92) tarihlerinde Ali Çavuş ve Mehmed Çavuş gibi gümrük eminleri meşhur olmuşlardı. 1110 (1698/99) sonlarında da İshak Ağa, 1200 (1786) tarihinden sonra İsmail Ağa, Hasan Ağa, Osman Ağa, Tâhir Bey gümrükçülükte isim yapanlardır. Hacı Hüsâm Efendi, Muhtar Bey, Sağır Ahmed Bey de gümrükçü oldu. 1276'da (1859/60) Kânî Paşa gümrükçü olarak fevkalâde gayretle gelirini artırınca bütün rüsûmat (gümrükler) birleştirilerek bir "Rüsûmat Emaneti" kurulmuş ve şahsî olarak bazıları vükelâ sırasında ve Meclis-i Has'da bulundurulmuştur. İşte bu emanete birkaç defa Kânî Paşa, Es'ad Muhlis Paşa, Vefik Paşa, defalarca Sâdık Paşa, Yusuf Paşa, Gâlib Paşa, Sabrî Paşa, senelerce Edib

---

38 *Zühdî Paşa* İstanbulludur. Maliyeden yetişip muhasebeci, müsteşar ve defalarca maliye nâzırı oldu. Vezirliği 28 Rebiyülevvel 1304'de (25 Aralık 1886 ihsan buyuruldu. Hâlen maarif nâzırıdır.

39 *Tevfik Hüseyin Paşa* Vidinlidir. Topçu Mektebi'nden yetişmiş en meşhur riyâziyecidir. Livâ ve ferik olarak senelerce Vaşington elçisi oldu. Halen mühim hizmetlerde bulunmaktadır. Ramazan 1310'da (Mart-Nisan 1893) vezirlik verildi. İki defa maliye nâzırı ve nâfia nâzırı olmuştur.

40 *Mahmud Celâleddin Paşa* Çorlulu Ali Paşa torunlarından ve Muhasebeci Aziz Efendi'nin oğludur. Meclis-i Vâlâ'dan yetişip başkâtip efendi, dahiliye müsteşarı, senelerce Şûrâ-yı Devlet tanzimat kısmı reisi, sonra maliye nâzırı, sonra Bursa ve Girit valisi oldu. 22 Zilhicce 1298'de (15 Kasım 1881) vezirlik verildi. (Nâfia ve ticaret nâzırı iken Ramazan 1316'da (Ocak 1899) vefat eylemiş ve Beşiktaş'da Yahya Efendi Tekkesi'ne defnedilmiştir).

41 *Nazif Paşa* Maliye muhasebecisi, Düyûn-ı Umumiye komiseri, 1306'da (1888/89) maliye müsteşarı ve sonra 1308'de (1890/91) maliye nâzırı olmuştur.

Efendi, vefatında Râif Paşa,[42] geçen sene Hasan Fehmî Paşa[43] ve 1315'de (1897/98) Nazif Paşa tayin edilmiştir.

2. Şube: Evkaf-ı Hümâyûn Nezâreti

Önceleri Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı, dârüssaâde ağalarına ve diğer vakıflar mütevellilere aitti. İşlemler, padişah vakıfları ruznâmçe ve kâtipleri odalarında yürütülürdü. Ancak 1243 (1827/28) tarihinde devlet ıslahata başlayınca, evkaf-ı hümâyûnca bir mazbutiyet elde etmek için evkaf mütevellilerine merci olmak ve Haremeyn ve padişah vakıflarına karışmamak üzere bir Evkaf Nezâreti kurulmuştur. İlk nâzır Hacı Yusuf Efendi'dir. 1245'de (1829/30) Tâhir Efendi, 1247'de (1831/32) Hacı Said Efendi, Şa'bân 1250'de (Aralık 1834) Hasib Efendi nâzır olmuşlardır. 1251'de (1835/36) Haremeyn vakıfları da bir müdüre verilmiş ve sonra dârüssaâde ağalarının nezâretinden büsbütün ayrılarak bir nezâret kurulmuş ve Hacı Edhem Efendi müstakilen nâzır olmuştur. Ramazan 1252'de (Aralık 1836) Safvetî Efendi evkaf nâzırı oldu. Sonra Haremeyn evkaf nâzırlığı ilâveten tevcih olunmuştur. Rebiyülevvel 1253'de (Haziran 1837) Ziver Efendi, Muharrem 1254'de (Nisan 1838) hazine-i hassaya ilâveten Hasib Paşa ikinci defa, Receb 1255'de (Eylül 1839) Mehmed Şevkî Efendi, Cemaziyelâhir 1256'da (Ağustos 1840) Mâhir Bey ve Cemaziyelevvel 1257'de (Haziran-Temmuz 1841) Kânî Bey nâzır olmuştur.

Receb 1260'da (Temmuz-Ağustos 1844) Meclis-i Has'a dahil olarak Hasib Paşa üçüncü defa nâzır oldu. 1264 (1848) ortalarında Ârif Paşa, Şevvâl 1264'de (Eylül 1848) Ali Şefik Bey, Rebiyülâhir 1266'da (Şubat-Mart 1850) Ali Rızâ Efendi[44] olmuştur. Ancak ricâlden sayıldılar.

Rebiyülevvel 1267'de (Ocak 1851) yine vükelâdan sayılarak Nâfiz Paşa, Şevvâl'de (Ağustos 1851) Hâlid Efendi, Cemaziyelevvel 1268'de (Mart 1852) Ziver Efendi ikinci defa, Zilhicce 1270'de (Eylül 1854) Hasib Paşa dördüncü defa, Zilhicce 1273'de (Ağustos 1857) Ali Gâlib Paşa, Receb 1274'de (Şubat-Mart 1858) Hasib Paşa beşinci defa, Receb 1275'de (Şubat 1859) Safvetî Paşa,

---

42 *Râif Mehmed Paşa* Arzıhalci Ali Bey'in oğludur. Kalemden yetişip hayli müddet taşra mutasarrıflığında bulundu, sonra nâfia nâzırı ve rüsûmat emini oldu. Halen Haleb valisidir. Vezirliği 11 Muharrem 1301'de (12 Kasım 1883) ihsan buyuruldu.

43 *Hasan Fehmî Paşa* Batumludur. Tercüme kaleminden ticaret mahkeme azası ve reisi oldu. Sonra deâvî vekâleti etti. Sonra hazine-i hassa, nâfia, adliye nâzırı ve rüsûmat emini oldu. Halen Divan-ı Muhasebet reisi bulunuyor. Vezirlik 1299'da (1882) verildi.

44 *Ali Rızâ Efendi* Bursalı Hacı Şerif Ağa'nın oğludur. Kaleme girip askerî mektupçusu ve mâbeyn-i hümâyûn kâtibi, maliye reisi, senelerce Meclis-i Vâlâ ve Şûrâ-yı Devlet azası, iki kere evkaf ve hazine-i hassa nâzırı olduktan sonra Sicill-i Ahval Komisyonu reisi olmuştu. Kardeşi Senih Efendi de Bâb-ı Seraskerî'den yetişip senelerce askerî mektupçusu ve müsteşarı olduktan sora Bâb-ı Seraskerî tekaüt sandığı nâzırı ve sonra emekli oldu. Yazarlıkta ve şairlikte şöhretleri vardır. Kendisi 3 Muharrem 1270'de (6 Ekim 1853) bâlâ rütbesini almıştı. Kardeşi 25 Muharrem 1303'de (3 Kasım 1885) ferik olabildi.

Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) Ali Rızâ Efendi ikinci defa, Zilka'de'de (Mayıs-Haziran 1860) Şefik Paşa ikinci defa, Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Subhî Bey, Rebiyülâhir'de (Ekim 1861) Mümtaz Efendi, Cemaziyelevvel'de (Kasım 1861) Ahmed Vefik Efendi, Zilhicce'de (Haziran 1862) Hakkı Bey, Safer 1280'de (Temmuz-Ağustos 1863) Şefik Paşa üçüncü defa, Rebiyülâhir'de (Eylül-Ekim 1863) Ferid Efendi, Cemaziyelevvel 1282'de (Ekim 1865) Şirvânîzâde Rüşdî Paşa, Şa'bân'da (Aralık 1865-Ocak 1866) Mecd Efendi, Rebiyülevvel 1283'de (Temmuz-Ağustos 1866) Ferid Efendi ikinci defa, Zilka'de 1284'de (Mart 1868) Tevhid Efendi, Cemaziyelâhir 1285'de (Eylül-Ekim 1868) Hamdî Bey, Muharrem 1286'da (Nisan-Mayıs 1869) Hurşid Paşa, Cemaziyelevvel 1287'de (Ağustos 1870) Kemâl Efendi oldu. İran'a gidince vekâlete Ârif Efendi getirildi. Dönüşünde Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) maarife nakledilerek evkaf nezâreti lağvedilmiş ve Halil Efendi müsteşarlıkla idareye memur edilmiştir.

Şa'bân 1289'da (Ekim 1872) nâzırlık, vükelâlıkla yeniden kurulup Rüşdî Paşa ikinci defa, Zilhicce 1289'da (Şubat 1873) Cevdet Paşa, Safer 1290'da (Nisan 1873) Hurşid Paşa ikinci defa, Rebiyülevvel'de (Mayıs) Kemâl Paşa ikinci defa, Şevvâl 1294'de (Ekim 1877) Cevdet Paşa ikinci defa, Muharrem 1295'de (Ocak 1878) maarif ile birlikte Subhî Paşa ikinci defa, Rebiyülâhir'de (Nisan 1878) Abdülhalim Paşa, Zilka'de 1296'da (Ekim-Kasım 1879) Subhî Paşa üçüncü defa, Cemaziyelâhir 1297'de (Mayıs 1880) Kâmil Paşa, Şevvâl'de (Eylül) Nazif Paşa, 1298'de (1881) Subhî Paşa dördüncü defa, Muharrem 1299'da (Kasım-Aralık 1881) Âsım Paşa, aynı yıl Kâmil Paşa ikinci defa, Zilhicce 1302'de (Eylül 1885) Zihnî Efendi birkaç gün geçince Subhî Paşa, Rebiyülâhir 1303'de (Ocak 1886) Mustafa Nurî Paşa, Cemaziyelevvel 1307'de (Ocak 1890) Hüseyin Rızâ Paşa,[45] Ramazan'da (Nisan-Mayıs 1890) Zihnî Paşa ikinci defa evkaf-ı hümâyûn nâzırı olmuştur. Muharrem 1312'de (Temmuz 1894) Abdullah Gâlib Paşa tayin edilmiştir.

3. Şube: Darbhane-i Âmire emin ve nâzırları, bugün hazine-i hassa nâzırı

1100 (1689) tarihine kadar darbhane eminliği görülmemiş olup, baş, orta ve küçük defterdarların vasıtasıyla işlerin idare edildiği sanılmaktadır. Ancak sonraları kubbe vezirleri kalktığı gibi, orta ve küçük defterdar da mütekait bir halde bırakılmış, yani eskilere verilip başdefterdarlar rekabetten kurtulmuş olduğundan sikke ve mâbeyn-i hümâyûnun hesap işleri için ayrıca bir dairenin varlığı şart olmuştur. Bu, maaşât ve havass-ı hümâyûna mahsus olup matbah-ı âmire için de hemen buna benzer bir emin tayin edilmiş, ikisi de divanî mansıplar sırasına girmiş ve masraf-ı şehriyârî, darphâne eminine muavin suretin-

---

45 *Hüseyin Rızâ Paşa* İsmet Paşa'nın oğludur. Adliyeden yetişerek aza ve müdde-i umumî oldu. Bulgaristan ve başka yerlerde güzel hizmetten sonra 15 Receb 1305'de (28 Mart 1888) vezirlikle İzmir ve sonra Bursa valisi oldu. Evkaf ve aynı yıl adliye nâzırı ve sonra Selânik valisi oldu. Halen Muhacirîn Komisyonu reisidir.

de bir memuriyet olmuştur. Bu eminlik o zamanlarca da Enderûn'a yakınlık açısından tavsifi ve defter eminliği üstünde seçkin bir nüfuza sahip olmuştur. Hatta kuruluş tarihinden sonra o zamanın seçkin adamlarının bu eminliğe istek gösterdikleri isimlerinden anlaşılıyor.

Birinci emin olarak 1100'de (1689) Hamamcı Mustafa Ağa adında birinin ismi görülmektedir. 1102'de (1690/91) Arnavut Mehmed Efendi, 1103'de (1691/92) vâlide kethüdâsı Hacı Mehmed Efendi, 1106'da (1694/95) defterdar-ı evvel Kel Yusuf Efendi, 1107'de (1695/96) Seyfullah Efendi, 1110'da (1698/99) Muhsinzâde Mehmed Efendi ve 1112'de (1700/01) kardeşi Abdullah Efendi olmuştur. Sonra tekrar eylemiştir. Sonra Atinalı Osman Efendi ve Süleyman Efendi, 1134'de (1721/22) Abdullah Bey, İzmirli Ahmed Ağa ve Yoğurtçuzâde Süleyman Efendi olmuşlardır. Sonra aynı yıl Hacı Sa'dullah Efendi olup ikinci defa tayininde de birkaç sene devam etmiştir. 1159'da (1746) Emin Ağazâde Sâdık Ağa ve kardeşi Hüseyin Ağa darbhane eminliğinde tekerrür eylemişlerdir. 1170'de (1756/57) Subhî Mehmed Efendi, Halil Efendi, Sıdkî Efendi, Yenişehirli İbrahim Efendi, Râif İsmail Bey ve 1179'da (1765/66) Şehrî İzzet Mehmed Bey olmuştur. 1187'de (1773) Hacı Selim Efendi, 1189'da (1775) Hacı Selim Ağa, Hacı Hâfız Mustafa Efendi, Nazif Efendi, iki kere Za'feranbolulu İzzet Mehmed Bey, sonra Çelebi Mehmed Efendi, Arnavut Mehmed Efendi, 1205'de (1790/91) Mustafa İffet Bey, 1213'de (1798/99) Şâkir Efendi, 1216'da (1801/02) Ebûbekir Efendi, 1223'de Şâkir Efendi, sonra 1227'de (1812) Sârim Efendi, 1229'da (1814) Abdürrahman Feyzî Bey, 1234'de (1818/19) Hacı Hayrullah Efendi, 1236'da Atâullah Mehmed Efendi, Hacı Yusuf Efendi, 1239'da (1823/24) Hulûsî Ahmed Efendi, 1240'da (1824/25) Es'ad Efendi, 1242'de (1826/27) Ali Rızâ Efendi, 1244'de (1828/29) Nâfiz Efendi, 1245'de (1829/30) Hacı Ahmed Efendi, 1246'da (1830/31) Ali Rızâ Efendi oldu. Sonra "Defterdar-ı Şıkk-ı Evvel" unvanıyla vükelâdan sayılıp "Darphâne-i Âmire Defterdarlığı" kurulmuş, sonra müşir pâyesi verilmiş ve Ramazan 1251'de (Ocak 1836) Hasib Efendi vezirlikle hazine-i hassa nâzırı olmuştur.

1802

Rebiyülâhir 1255'de (Haziran-Temmuz 1839) Ali Necib Paşa, Zilhicce'de (Şubat 1840) Ziver Efendi, Rebiyülâhir 1258'de (Mayıs 1842) Tâhir Bey, Rebiyülevvel 1266'da (Ocak-Şubat 1850) Şefik Paşa, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Ziver Efendi ikinci defa, 1270'de (1853/54) Hasib Paşa ikinci defa, Rebiyülâhir 1273'de (Aralık 1856) Muhtar Paşa, Zilhicce 1276'da (Nisan-Mayıs 1860) Rızâ Efendi, Şevvâl 1277'de (Nisan 1861) Hasib Paşa üçüncü defa, Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Mazlûm Paşa, Cemaziyelevvel'de (Kasım) Hacı Emin Bey, Zilhicce'de (Haziran 1862) Mehmed Ali Paşa, Receb 1279'da (Ocak 1863) Hacı Emin Paşa ikinci defa, Safer 1280 de (Temmuz-Ağustos 1863) Hakkı Bey, Zilka'de 1283'de (Mart 1867) Şirvânîzâde Rüşdî Paşa, Rebiyülevvel 1288'de (Mayıs-Haziran 1871) Ferid Efendi, Cemaziyelâhir'de (Ağustos-Eylül 1871) Refik Bey, Ramazan'da (Kasım-Aralık 1871) Ferid Paşa ikinci defa oldu ve 1292'de (1875) vefatında mâbeyn-i hümâyûn başkâtipliğince idare edildi.

Şa'bân 1293'de (Eylül 1876) Hamdî Paşa, Şevvâl 1294'de (Ekim 1877) Said

Paşa, Muharrem 1295'de (Ocak 1878) Nâmık Paşa ve Safer'de (Şubat 1878) Said Paşa oldu. Mecâlis-i Âliye ve heyet-i vükelâdan hazine-i hassa nâzırlığı hariç bırakıldı.

Cemaziyelâhir 1295'de (Haziran 1878) Hasan Fehmî Efendi, Zilka'de'de (Kasım 1878) Said Paşa üçüncü defa ve Şa'bân 1296'da (Temmuz-Ağustos 1879) Ali Rızâ Bey olup 1297'de (1880) ikinci defa başkâtip olduğunda Agop Efendi hazine-i hassa memurluğundan başlayarak nezâret unvanını ve paşalığı almıştır. Vefatında Portakal Mikail Efendi olmuş ve sonra vezirlik verilmiştir. 1315'de (1897/98) vefatında Sakızlıyan Ohannes Efendi tayin edilmiştir.

VI. BÂB

Osmanlı Devleti'nde işler Divan-ı Hümâyûn'da ve sonra Bâbıâlî'de görülür, vekiller heyeti toplanarak işlere bakılırdı. Ancak Osmanlı Devleti de Avrupa devletleri arasına girerek Avrupa'nın büyük devletlerinden sayılması üzerine mevcut kanun ve tüzüklerin gözden geçirilmesi ve adlî işlerin uyrukların eşitliği açısından görülmesi, mülkün imarına cidden çalışılması, faydalı maddelerin aranması ve Batı tekniğinin Doğu teknik ve bilgisine katılması gibi işler için belirli birer dairenin varlığı şart görülmüştü. Avrupa'nın da medenileştikten sonra kurmuş olduğu meclislere benzer surette devlet dairelerinde meclisler kurulması ve bunların daha üstünde bir-iki meclis kurulması, ticaret, nâfia, ziraat ve maarif dairelerinin kurulması, Tanzimat'ın ilan edilmesinden az önce ve bazısı az sonradır. İşte bu bab da birkaç şube ile bunları anlatır: 1. Şube: Mecâlis-i Âliye. 2. Şube: Adliye Nezâreti, 3. Şube: Ticaret, nâfia, ziraat nezâretleri, 4. Şube: Maarif Nezâreti.

1. Şube: Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye

Bu meclis, Muharrem 1254'de (Nisan 1838) biri mâbeyn-i hümâyûnda ve diğeri de Bâbıâlî'de olmak üzere iki meclis olarak teşekkül etmiştir. Birincisine "Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye", ikincisine "Şûrâ-yı Bâbıâlî" adları verilmiştir. Reisliklerine Husrev Paşa ve Dâvud Paşa memur oldular. 1255 (1839) başlarında Raûf Paşa Meclis-i Vâlâ reisi oldu. Meclis-i Vâlâ'nın Bâbıâlî'de ve Şûrâ-yı Bâbıâlî'nin ticarethanede toplanması kararlaştırıldı. Bir-iki ay sonra "Şûrâ-yı Bâbıâlî" reisi azledilerek reisliği ticaret nâzırına verilip ismi "Nâfia Meclisi"ne çevrilmiş ve bir müddet devam etmiştir.

Rebiyülâhir 1256'da (Haziran 1840) Meclis-i Vâlâ'ya Hasib Paşa, Muharrem 1257'de (Mart 1841) Sâib Paşa, Rebiyülâhir'de (Haziran) Ârif Paşa, Cemaziyelâhir 1258'de (Temmuz 1842) Raûf Paşa, Receb'de (Ağustos) Halil Paşa, Muharrem 1259'da (Şubat 1843) Nâfiz Paşa, Şevvâl'de (Kasım) Fethî Paşa, Zilka'de 1260'da (Kasım 1844) Süleyman Re'fet Paşa, Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) Rif'at Paşa, Rebiyülevvel 1264'de (Şubat 1848) Sârim Paşa, Cemaziyelevvel'de (Nisan) Halil Paşa ikinci defa, Receb'de (Haziran) Âlî Paşa, Ramazan'da (Ağustos) Rif'at Paşa ikinci defa, Cemaziyelâhir 1265'de (Mayıs 1849) Ârif Paşa, Cemaziyelâhir 1266'da (Nisan-Mayıs 1850) Rif'at Paşa üçüncü defa, Rebiyülevvel

1268'de (Ocak 1852) Reşid Paşa, 40. günü Mustafa Nâili Paşa, Şa'bân 1269'da (Mayıs 1853) Rif'at Paşa dördüncü defa, Cemaziyelâhir 1270'de (Mart 1854) Şekib Paşa, Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) Yusuf Kâmil Paşa, Şa'bân'da (Nisan-Mayıs 1855) Şefik Paşa, Zilka'de 1273'de (Temmuz 1857) Kâmil Paşa ikinci defa ve Rebiyülevvel 1276'da (Ekim 1859) Safvetî Paşa olmuştur.

Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) tanzimat, hazâin ve vâlâ meclisleri birleştirilmiş, "Kavânin", "Dahiliye" ve "Muhaemât" dairelerine ayrılıp birer ikinci reisin idarelerine verilmiş ve hepsinin reisliği Fuad Paşa'ya verilmiştir. Vekâleten Kâmil Paşa, 25 gün sonra asâleten ve üçüncü defa reis olmuştur. Receb 1279'da (Ocak 1863) Fuad Paşa ikinci defa, Şa'bân'da (Şubat) Safvet Paşa, Zilhicce'de (Mayıs-Haziran) Kâmil Paşa dördüncü defa, Zilhicce 1281'de (Mayıs 1865) Mütercim Rüşdî Paşa, Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) Kıbrıslı Mehmed Paşa ve Şevvâl'de (Şubat 1867) Kâmil Paşa beşinci defa reis olmuştur.

Meclis-i Âli-i Tanzimat ve Tanzimat-ı Askeriye

"Tanzim-i kavânin", başlangıçta Meclis-i Vâlâ'nın göreviydi. Ancak Şûrâ-yı Bâbıâlî oraya katılınca görevi artmış, kanun maddelerinin takibi önemli bir şubesi olduğundan sırf bu görevle uğraşmak üzere Muharrem 1271'de (Ekim 1854) boş vekillerden Rüşdî Paşa ve Rif'at Paşa azasından olmak üzere Meclis-i Vâlâ'nın üstünde bir "Meclis-i Âli-i Tanzimat" açılmış ve reisliğine de Âlî Paşa getirilmiştir. Rebiyülevvel'de (Aralık 1854) Yusuf Kâmil Paşa, Rebiyülâhir'de (Ocak 1855) Âlî Paşa, Şa'bân'da (Nisan-Mayıs) Fuad Paşa, Zilka'de'de (Temmuz-Ağustos) Mehmed Paşa getirildi. Zilhicce 1273'de (Temmuz 1857) Rüşdî Paşa, Muharrem 1274'de (Eylül 1857) Fuad Paşa ikinci defa, Cemaziyelevvel'de (Aralık 1857-Ocak 1858) Mehmed Paşa ikinci defa, Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) Rüşdî Paşa, Cemaziyelâhir 1276'da (Aralık 1859) Âlî Paşa üçüncü defa reis olmuş ve Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) bu meclis ilga edilmiştir.

Osmanlı Devleti Ordusu'nun kuruluşunda, başlangıcında "Hassa dâr-ı şûrâsı", "Nizamiye" dâr-ı şûrâsı, "Tophane" ve "Bahriye" meclisleri teşekkül eylemiş ve sonra seraskerliğin nezâreti altında 1259'da (1843) "Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî" açılmıştı. Süleyman Paşa, Emin Paşa, Rüşdî Paşa, Rif'at Paşa, Muammer Paşa, Rif'at Paşa, Zarif Paşa, Nâmık Paşa, Hüseyin Avnî Paşa, Osman Nurî Paşa, Safvet Paşa, Es'ad Paşa, Ârif Paşa, Sâmih Paşa, Alyanak Mustafa Paşa, Fosfor Mustafa Paşa, Hüsnî Paşa gibi reisler gelmişti. Ancak 1293 (1876) tarihlerinde "Meclis-i Muvakkat-i Askerî" adıyla bir meclis açılmıştı. Askerî düzenlemeler gündemde olduğu sırada 1290 (1873) tarihlerinde Nâdir Abdî Paşa başkanlığında "Meclis-i Tanzimat-ı Askeriye" açılmış, sonra Derviş Paşa ve 5-10 gün Yâver Paşa reis olmuş ve bu meclis ilga edilmiştir.

Meclis-i Âli-i Hazâin

Osmanlı Devleti'nde "Hazâin-i Âmire'nin" ıslahatı ve teftişi için ilk defa Zilhicce 1276'da (Haziran-Temmuz 1860) "Tanzimat"ın altında ve "Vâlâ" mecli-

sinin üstünde bir Meclis-i Âlî daha açılmıştı ki, riyâsetine Rüşdî Paşa tayin olunmuştu. Rebiyülevvel 1278'de (Eylül 1861) bu meclis feshedildi. 1278 sonlarında (1862 ortaları) "Divan-ı Muhasebat" adıyla bu işle görevli bir meclis açılarak Vefik Efendi reis oldu ve 1279'da (1862/63) ilga edildi. 1282 ortalarında (1865 sonları) "Meclis-i Hazâin" ikinci defa kuruldu ve Fâzıl Paşa reis oldu. Şevvâl 1282'de (Mart-Nisan 1866) Mahmud Paşa tayin edilmiş ve Muharrem 1283'de (Mayıs-Haziran 1866) ilga edilmiştir.

1288'de (1871) "Islahat" adıyla Meclis-i Vâlâ'dan ayrılma geçici bir meclis açıldı ve sadrazam Mahmud Paşa reislik etti. 1292'de (1875) "Meclis-i Âlî-i İcraat" adıyla Emin Paşa reisliğinde bir meclis daha açıldı ve 1293 (1876) yılına kadar sürdü. 1295'de (1878) "Islahat Komisyonu" adıyla Hayreddin Paşa reisliğinde geçici bir meclis daha açıldı. Sonra "Divan-ı Muhasebat" yeniden açıldı ve sırasıyla Ohannes Efendi, Hacı Âkif Efendi,[46] Zühdî Efendi[47] ve Tevfik Paşa bunun reisliğine getirildiler. Halen reis Hasan Fehmî Paşa'dır.

Şûrâ-yı Devlet

Zilka'de 1284'de (Mart 1868) "Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye" ikiye ayrılmış, Meclis-i Vâlâ "Şûrâ-yı Devlet" olmuş ve "Ahkâm-ı Adliye" ayrıca bir riyâset ve meclis ittihaz kılınmıştır. Kâmil Paşa'dan sonra Şa'bân 1288'de (Ekim-Kasım 1871) Nâmık Paşa, Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) Kâmil Paşa ikinci defa, Receb 1292'de (Ağustos 1875) Mahmud Nedim Paşa, 4. günü Server Paşa, Muharrem 1293'de (Şubat 1876) Nâmık Paşa ikinci defa, Rebiyülevvel'de (Nisan) Kâmil Paşa, Zilhicce'de (Aralık 1876-Ocak 1877) Edhem Paşa, Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Kadrî Paşa, Muharrem 1295'de (Ocak 1878) Safvet Paşa, Rebiyülâhir'de (Nisan) Âsım Paşa, Cemaziyelâhir'de (Haziran) Ali Paşa, Zilka'de 1296'da (Ekim-Kasım 1879) Ârifî Paşa, Şevvâl 1297'de (Eylül 1880) Server Paşa ikinci defa, 1299'da (1882) Âkif Paşa ve Zilhicce'de (Ekim-Kasım) Ârifî Paşa ikinci defa reis olmuştur. Sonra bir müddet vekâlet unvanıyla Said Paşa ve Halil Rif'at Paşa bulunmuşlardır. Sonradan asâletle Said Paşa reis olmuştur.

Ahkâm-ı Adliye Nezâreti

Ahkâm-ı Adliye, Meclis-i Vâlâ'dan ayrılışında reislik unvanıyla Cevdet Paşa'ya verilmişti. Sonra nezâret unvanı verildi. Muharrem 1287'de (Nisan 1870) Fâzıl Paşa, 2 ay sonra Edhem Paşa, Rebiyülevvel 1288'de (Haziran 1871) Şirvânîzâde Rüşdî Paşa, Receb'de (Eylül-Ekim) Mütercim Rüşdî Paşa, Şa'bân'da (Ekim-Kasım) Fâzıl Paşa ikinci defa, Zilhicce'de (Şubat 1872) Yusuf Kâmil Pa-

---

46 *Hacı Âkif Efendi* Maliyeden yetişti, defterdarlık ve valilik yaptı. Divan-ı Muhasebat azası, sonra reisi ve maliye müsteşarı oldu. Halen bâlâdan olarak Şûrâ-yı Devlet dahiliye dairesi ikinci reisidir.

47 *Zühdî Beyefendi* Şûrâ-yı Devlet ikinci reislerinden Ali Şefik Bey'in oğlu ve Ârif Paşa'nın torunudur. Şûrâ-yı Devlet'ten yetişerek aza, sonra Divan-ı Muhasebat'a aza, başkâtip ve Divan-ı Muhasebat reisi ve bâlâ olmuştur. Halen Zor'da mutasarrıftır.

şa, Cemaziyelevvel 1289'da (Temmuz 1872) Safvet Paşa, Receb'de (Eylül) Hurşid Paşa, Muharrem 1291'de (Şubat-Mart 1874) Âkif Paşa, Muharrem 1292'de (Şubat 1875) Ârifî Paşa, Zilka'de'de (Aralık 1875) Cevdet Paşa ikinci defa, Rebiyülâhir 1293'de (Mayıs 1876) Safvet Paşa ikinci defa, Cemaziyelevvel'de (Haziran) Halil Şerif Paşa, Ramazan'da (Eylül-Ekim) Cevdet Paşa üçüncü defa, Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Âsım Paşa, Şa'bân'da (Ağustos) Safvet Paşa üçüncü defa, Muharrem 1295'de (Ocak 1878) Hurşid Paşa ikinci defa, Rebiyülâhir'de (Nisan) Mehmed Paşa, Ramazan'da (Eylül) Hurşid Paşa üçüncü defa, haftasında Said Paşa, Zilka'de 1296'da (Ekim-Kasım 1879) Cevdet Paşa dördüncü defa, 1297 (1880) sonlarında Hasan Fehmî Paşa, Zilhicce 1302'de (Eylül 1885) Server Paşa, Ramazan 1303'de (Haziran 1886) Cevdet Paşa beşinci defa, Ramazan 1307'de (Nisan-Mayıs 1890) Hüseyin Rızâ Paşa, sonra Abdurrahman Paşa adliye nâzırı olmuşlardır.

2. Şube: Ticaret, ziraat, nâfia nezâreti

Bu unvanların anası "Zahire emirliği" ve onun anası "Arpa ve Saman eminliği" olduğundan devletin ilk yıllarında "Arpa Emâneti" görülebiliyor. Hatta Hayreddin Çelebi 889'da (1484) arpa eminiydi. Başdefterdarlardan Mustafa Çelebi de 941'de (1534/35) arpa emini iken defterdar oldu. 960'da (1553) Husrev Çelebi arpa eminliğinden emekliye ayrılmıştı. 992'de (1584) Kara Bâlî Efendi ve Kaytaszâde Ahmed Bey, 1035'de (1625/26) Narhçı Hasan Efendi, 1094'de (1683) Sarı Hüseyin Efendi, 1105'de (1693/94) Osman Efendi, Kapan Çelebisi Mehmed Efendi arpa emini oldular.

1132'de (1720) gelen Yoğurtçuzâde Süleyman Efendi 10 sene bu eminlikte bulunmuştur. 1144'de (1731/32) Hekimzâde Feyzullah Bey, 1148'de (1735/36) Yedekçi Mehmed Ağa, iki-üç kere Mollacıkzâde Ali Ağa, Yedekçi yeğeni Ali Ağa, Seyyid Abdî Ağa, 7 sene Hâfız Halil Efendi, Hazinedar Ali Ağa, iki kere senelerce arpa emini olmuşlardır. İki kere İvâzzâde Ali Bey, iki kere Halil Efendi, Mevkûfati Mehmed Efendi, tarihçi Subhî Efendi, 1195'de (1781) Bekir Paşazâde Atâ Bey, Hüseyin Efendi, Küçük İbrahim Efendi, Selim Ağa ve oğlu Emin Efendi, Çil Emin Ağa, Nu'man Bey, Abdullah Şefik Efendi de arpa emini olmuşlardır.

III. Selim devrinde (1789-1807) "Arpa Eminliği" "Hubûbat ve Zahire Nezâreti"ne çevrilerek Keçecizâde Sâlih Efendi, Râtib Efendi, 1209'da (1794/95) Hacı İbrahim Efendi, 1210'da (1795/96) İzzî Ahmed Efendi, 1213'de (1798/99) Râsih Efendi, Cânib Efendi, Seyyid Mehmed Efendi, 1221'de (1806) Mühürdar Mustafa Efendi, Memiş Efendi, İmam Mustafa Efendi ve Mehmed Emin Bey bu göreve tayin olundular. Sonra bu nâzırlık sonradan olma diyerek lağv edilmiş ve yine "Arpa Eminliği" kurulmuştur. Ancak "Zahire Nezâreti" manen devam ettirilmiştir. 1229 (1814) tarihine kadar Gümrükçü Osman Ağa, Kâmilî Mustafa Efendi, Sivaslı İsmail Ağa, Nesib Osman Efendi, İrfanzâde Ârif Efendi, Ebûbekir Ağa, 1229'da (1814) Erib Efendi, iki kere Hâfız Yusuf Efendi, 1231'de (1816) Küçük Ârif Efendi, Seyyid Mehmed Efendi, Mahmud Sâbit Bey ve Hacı Yusuf Efendi arpa eminliğinde ve zahire işlerinde bulunmuşlardır. Cânib

Efendi de manen iki defa zahire nâzırı unvanını almıştı. 1239'da (1823/24) "Zahire Nezâreti" resmen kurulup İrfanzâde Ârif Efendi başına getirilmiştir. Ardından Ârif Ahmed Efendi, 1243'de (1827/28) Ali Rızâ Efendi, sonra Ahmed Ağa, sonra Hacı Velî Ağa, Hâdî Efendi ve 1252'de (1836/37) Hacı Ahmed Ağa zahire nâzırı oldular.

Rebiyülâhir 1255'de (Haziran-Temmuz 1839) "Ticaret ve Ziraat Nezâreti" kurulunca nâzırlığa Halil Rif'at Paşa getirildi. Aynı yıl Said Paşa, Zilka'de'de (Ocak 1840) Fethî Paşa, Safer 1257'de (Nisan 1841) Said Paşa ikinci defa, Rebiyülâhir'de (Haziran 1841) Sârim Paşa, Zilka'de'de (Aralık 1841-Ocak 1842) Tâhir Bey nâzır olmuştur. 1258'de (1842) yine Tâhir Bey'e verilmiş ve oğlu Hüseyin Bey vekâlette bulunmuştur. Şa'bân 1261'de (Ağustos 1845) Halil Paşa ikinci defa, Safer 1262'de (Ocak 1846) Sârim Efendi ikinci defa olmuş, "Ziraat" adıyla ayrıca bir nezâret kurulup Ârif Paşa başına getirilmiş ise de, Cemaziyelâhir 1262'de (Haziran 1846) iki nezâret birleştirilip ziraat meclisiyle yetinilerek Sârim Efendi'ye verilmiştir. Receb'de (Temmuz 1846) Rızâ Paşa, Cemaziyelevvel 1264'de (Nisan 1848) Kâmil Mehmed Paşa, Receb'de (Haziran) Süleyman Paşa oldu. Memleketeyn memurluğunda Enverî Efendi vekâleten idare eyledi. Rebiyülevvel 1265'de (Şubat 1849) Hekim İsmail Paşa olup Nâfia Nezâreti'ne katıldı. Zilhicce 1267'de (Eylül 1851) İzzet Paşa, Zilhicce 1268'de (Eylül-Ekim 1852) Yusuf Kâmil Paşa, Cemaziyelevvel 1269'da (Şubat 1853) Fethî Paşa ikinci defa ve Receb'de (Nisan) Nâmık Paşa oldu. Avrupa'ya gittiğinde Mazlûm Bey vekil oldu. Döndükten sonra Zilhicce'de (Eylül) Yusuf Kâmil Paşa ikinci defa, Rebiyülevvel 1271'de (Aralık 1854) Safvetî Paşa, Rebiyülevvel 1273'de (Kasım 1856) İsmail Paşa, Ramazan 1274'de (Nisan-Mayıs 1858) Ali Gâlib Paşa, Muharrem 1275'de (Ağustos 1858) Mahmud Nedim Paşa olup Ârif Efendi vekil oldu. Cemaziyelevvel 1276'da (Aralık 1859) Edhem Paşa, Muharrem 1278'de (Temmuz 1861) Safvet Efendi, Şa'bân 1279'da (Şubat 1863) Edhem Paşa, Zilhicce'de (Mayıs-Haziran) Safvet Paşa ikinci defa, Şevvâl 1281'de (Mart 1865) Edhem Paşa üçüncü defa, Safer 1283'de (Haziran-Temmuz 1866) Halil Paşa, Muharrem 1284'de (Mayıs 1867) Safvet Paşa, Zilka'de'de (Mart 1868) Kabûlî Paşa, Cemaziyelâhir 1288'de (Ağustos-Eylül 1871) Edhem Paşa dördüncü defa, Rebiyülâhir 1289'da (Ekim 1872) Mahmud Paşa, Cemaziyelâhir 1291'de (Temmuz-Ağustos 1874) Kabûlî Paşa ikinci defa, Ramazan 1292'de (Ekim 1875) Mahmud Paşa ikinci defa, Rebiyülâhir 1293'de (Mayıs 1876) Sa'dullah Bey, Cemaziyelevvel'de (Haziran) Mahmud Paşa üçüncü defa, Ramazan'da (Eylül-Ekim) Rızâ Paşa ikinci defa, sonra Hâlet Paşa, Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Ohannes Efendi, Receb'de (Temmuz) Münif Efendi,[48] Muharrem 1295'de (Ocak 1878) Ohannes Efendi ikinci defa, Receb'de (Temmuz) Server Paşa, Zilhicce'de (Aralık) Said Efendi, bir hafta son-

48 *Münif Mehmed Tahir Paşa* Ayntablıdır. Babası müftü Nâfi' Efendi'dir. Tercüme kaleminden yetişip mahkeme-i ticaret reisi, mütercim-i evvel, zabtiye müsteşarı, Meclis-i Maarif reisi, Tahran elçisi, üç defa maarif ve bir defa ticaret nâzırı olmuşlardır. Yabancı dil bilir.

ra Cevdet Paşa, Zilka'de 1296'da (Ekim-Kasım 1879) Kadrî Paşa oldu ve Receb 1297'de (Haziran 1880) başvekâletle birleşti. Zilka'de'de (Ekim) Subhî Paşa, sonra Zilhicce'de (Kasım) Hakkı Paşa[49] ve sonra Râif Paşa olmuştur. Zilhicce 1303'de (Eylül 1886) Mahmud Celâleddin Paşa ve az müddet sonra Zihnî Paşa oldu. Sonra Tevfik Hüseyin Paşa, sonra tekrar Mahmud Celâleddin Paşa ve Ramazan 1316'da (Ocak-Şubat 1899) Zihnî Paşa ikinci defa olmuşlardır.

Umûr-ı Nâfia Nezâreti

1264 (1848) sonlarında Hekimbaşı İsmail Efendi vezirlikle nâfia nâzırı olmuştu ki, daha önce kurulan Ziraat Nezâreti yerine geçmekteydi. Rebiyülevvel 1265'de (Şubat 1849) bu nezâret ticaretle birleşti. Ancak "Nâfia Meclisi" bu nezâretin adını muhâfaza etmişti. "Ebniye-i Hassa Müdüriyeti", bu nezâretiyle birlikte lağv olununca Ticaret Nezâreti'nin dairesi daha da genişlemiş oldu. Zilhicce 1279'da (Mayıs-Haziran 1863) "Nâfia", "Maarif" ve "Bank" ticaretten ayrılarak Edhem Paşa'ya verildi. Sonra aynı yılın sonlarında nezâret tekrar birleşmiştir. Safer 1283'de (Haziran-Temmuz 1866) bir hafta kadar Halil Paşa nezâretiyle nâfia ayrıldıysa da haftasında birleştirildi. Zilka'de 1284'de (Mart 1868) "Umûr-ı Nâfia" ve "Bank" ayrılarak bâlâ rütbesiyle posta ve telgrafhane nâzırı Agaton Efendi'ye[50] verildi. Muharrem 1285'de (Mayıs 1868) Dâvud Paşa[51] oldu. Rebiyülevvel 1288'de (Mayıs-Haziran 1871) Şirvânîzâde Rüşdî Paşa olup 15 günde Edhem Paşa ikinci defa oldu ve Cemaziyelâhir'de (Ağustos-Eylül) ticaret ile birleştirilmiştir. Ancak müşteşarlığıyla daire başkanlığı devam ettirilmiştir. Rebiyülâhir 1289'da (Haziran 1872) nâfia ayrılarak Edhem Paşa'da kaldı. Zilhicce 1289'da (Şubat 1873) İsmail Paşa ikinci defa, Muharrem 1290'da (Mart 1873) Râşid Paşa, Rebiyülevvel'de (Mayıs) Muhtar Paşa, Cemaziyelevvel'de (Temmuz) Kânî Paşa, Ramazan'da (Kasım) İsmail Paşa üçüncü defa, Zilhicce'de (Ocak-Şubat 1874) Edhem Paşa üçüncü defa, Cemaziyelevvel 1292'de (Haziran 1875) Server Paşa, Receb'de (Ağustos) Es'ad Paşa, Şa'bân'da (Eylül) Kadrî Bey, Zilhicce'de (Ocak 1876) Hâlet Paşa, Muharrem 1293'de (Şubat 1876) Server Paşa üçüncü defa, Receb

---

49 *Hakkı Paşa* Ali Yâver Paşa'nın oğludur. Şûrâ-yı Devlet'te, taşra mutasarrıf ve valiliğinde bulunmuştur. Sonra ticaret nâzırı, sonra Bursa ve Hicaz valisi oldu. Hâlen azledilmiştir.

50 *Agaton Efendi* Bir hayli yıl posta ve telgraf müdürü olarak bulunmakla bu nezârete tayin olundu. Hıristiyanlardan ilk defa Meclis-i Has'a giren kişidir. Lâkin görevine gelip oturamadı. Paris'de âhirete gitti.

51 *Dâvud Paşa* Katolik olup hariciyeden yetişti. Kâtip ve telgraf müdürü oldu. 1277 sonlarında (1861 ortaları) vezir rütbesiyle Cebel-i Lübnan mutasarrıfı oldu. Agaton Efendi'nin yerine nâfia nâzırı olarak 1288'de (1871) azledildi. Demiryolları işinde muhasebesi görülüp rütbesi alındı. Bir müddet sonra Avrupa'da vefat etti. Bir de *Franko Nasrî Paşa* vardır ki, bu da gümrük adamlarından iken hariciyeye girip deâvî-i hariciye kâtibi olmuştu. Dâvud Paşa'nın yerine vezirlikle 1288'de (1871) Cebel-i Lübnan mutasarrıfı oldu. Birkaç sene sonra vefat etti.

1294'de (Temmuz 1877) Safvet Paşa, az müddette Ohannes Efendi, Cemaziyelâhir 1295'de (Haziran 1878) Aleksander Efendi, Zilhicce'de (Aralık) Sava Paşa, Zilka'de 1296'da (Ekim-Kasım 1879) Hasan Fehmi Efendi, 1299'da (1882) Râif Efendi, Zilhicce 1302'de (Eylül-Ekim 1885) Zühdî Paşa olmuş ve 1304'de (1886/87) ticaret ve nâfia nâzırlıkları birleştirilip orman ve maden idaresi maliyeye alınmıştır.

3. Şube: Maarif-i Umumiye Nezâreti

Önceleri ilim tahsili medreselere münhasırdı. Dârülhadis ve dârüttıb gibi mektepler de olduğundan buralardan bilgili zatlar yetişmişti. Ancak riyâzî ilimler, rasathane ve benzerleri İran Devleti'nde uğursuz sayılmaktaydı. Bundan dolayı önceleri oradan gelen riyâzîyeciler ilimlerini yapamamış ve halkalarını genişletememişler, hatta rasathane yapılırken engel çıkarılmış ve yıkımına ruhsat alınmıştı. Bunun sonucu riyâzî ilimlerin günden güne gerilemesinden dolayı sanat ve zenaat da gerilemişti. İran, Arabistan ve Avrupa fetihlerinde getirmiş ve ilerlemesine çalışmış olduğumuz "mühre-i cihân"da şâkird yetiştiremediler. Avrupa'dan tabiî ve riyâzî ilimlerin alınmasına ve öğretimde hesap, coğrafya, herdese ve hikmetin (felsefenin) geçmişteki gibi kabulüne ihtiyaç duymadılar. Geçmişte Şark âlimlerinin tarih, coğrafya, hendese, hesap, riyâzîye ve tıp gibi ilimler için kitaplar yazdıklarını cahilliklerinden dolayı bilmeyen, heveslileri küçümseyen bir gruba karşı ilimleri korumak için gerekli yollara başvurulacağı sırada bazı okulların da varlığına lüzum görünmüştü. Çünkü Avrupa ile Paris'e elçilik heyeti gönderildikten sonra basım işinin gerekliliği anlaşılmış, matbaa açılarak bazı kitapların basımıyla humbarahane ve tulumba gibi icatlar üzerine gayret gösterilerek biraz bu yola girilmiş ise de III. Selim devrine (1789-1807) kadar zamanın ihtiyacı olan ıslahat için cidden çalışılmamıştı.

İşte o devirde kitap basımı tekrar dirilmiş, hendesehane kurulmuş ve sonra II. Mahmud devrinde (1808-1839) "Takvimhane", "Mekteb-i Tıbbiye", "Mekteb-i Harbiye" ve sonra "Mekteb-i Bahriye" kurularak "Maarif-i Umumiye"nin bir kısmı meydana gelmiştir. Rüşdiye mekteplerinin açılması, çocukların da yeni eğitim sistemiyle yetiştirilmesi için çalışıldığı bir sırada bir "Maarif-i Adliye Nezâreti" kurulup, örnek olarak açılan rüşdiye mektebinin nâzırlık işine memur edildi. Buraya İmamzâde Es'ad Efendi nâzır olmuştu.

1261 (1845) tarihlerinde de "Maarif-i Umumiye Nezâreti" adıyla rüşdiye mekteplerinin çoğaltılmasına çalışması için bir diğer nezâret kuruldu ve Şeyhzâde Es'ad Efendi nâzır oldu. Sonra bir de "Maarif Meclisi" açılıp Emin Paşa reis oldu. Sonra nezâret müdürlüğe çevrilince Şeyhzâde reis olmuştur. 1264 (1848) tarihlerinde Abdülhak Efendi, sonra İsmet Bey, Tâhir Efendi, Hüsâm Efendi reis olmuşlardır. Müdürlük Kemâl Efendi'nin uhdesinde kaldı. Sonra "Darülmuallimîn" kurulmuş ve Maarif-i Adliye Nezâreti'nin eklenmesinden dolayı da nâzırlığa çevrilmişti. 1270'de (1853/54) Hayrullah Efendi maarif-i umumiye nâzırı oldu.

Şa'bân 1273'de (Nisan 1857) ilk defa ve vükelâdan sayılarak "Maarif-i

Umumiye Nezâreti" açıldı. Sâmî Paşa nâzır oldu ve mekâtip nâzırlığı lağv edildi. Cemaziyelevvel 1278'de (Kasım 1861) Kemâl Efendi olup "Takvimhane" nâzırlığı da eklendi. Cemaziyelevvel 1279'da (Kasım 1862) Fâzıl Paşa, Receb'de (Ocak 1863) Nevres Paşa, Ramazan'da (Şubat-Mart) "Ticaret"e ilâveten Edhem Paşa, Şevvâl 1281'de (Mart 1865) Nevres Paşa ikinci defa, Zilka'de'de (Nisan 1865) Kemâl Efendi ikinci defa, Rebiyülâhir 1284'de (Ağustos 1867) Subhî Bey, Zilkâde'de (Mart 1868) Safvet Paşa, Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) Kemâl Paşa üçüncü defa, Şevvâl'de (Aralık 1871-Ocak 1872) Derviş Paşa, Rebiyülevvel 1289'da (Mayıs 1872) Ahmed Vefik Efendi, Şevvâl 1289'da (Aralık 1872) Kemâl Paşa dördüncü defa, Safer 1290'da (Nisan 1873) Cevdet Paşa, Safer 1291'de (Mart-Nisan 1874) Safvet Paşa ikinci defa, Zilhicce'de (Ocak 1875) Ârifî Paşa, Cemaziyelevvel 1292'de (Haziran 1875) Cevdet Paşa ikinci defa, Zilhicce'de (Ocak 1876) Safvet Paşa üçüncü defa, Rebiyülâhir 1293'de (Mayıs 1876) Kemâl Paşa beşinci defa, 9. gün Cevdet Paşa üçüncü defa, Ramazan'da (Eylül-Ekim) Yusuf Paşa, Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) Münif Efendi, Şevvâl'de (Eylül) Kemâl Paşa, Muharrem 1295'de (Ocak 1878) Vefik Paşa ikinci defa, aynı ayın içinde Subhî Paşa, Rebiyülâhir'de (Nisan) Münif Efendi ikinci defa nâzır oldu ve sonra vezirlik verildi.

1810

Şevvâl 1297'de (Eylül 1880) Kâmil Paşa, Cemaziyelâhir 1299'da (Nisan-Mayıs 1882) Ali Fuad Bey, Zilhicce'de (Ekim-Kasım) Mustafa Nurî Paşa, Zilhicce 1302'de (Eylül 1885) Münif Paşa ve Muharrem 1309'da (Ağustos 1891) Ahmed Zühdî Paşa maarif-i umumiye nâzırlığına tayin olunmuşlardır.

Osmanlı Devleti'nde "Maarif-i Umumiye"nin büyük hizmeti, çalışması II. Abdülhamid devrinde (1876-1909) olmuştur. Çünkü en önemli mektepler, yani rüşdiyenin üstünde olarak i'dâdî mektepleri, Mekteb-i Mülkiye-i Şâhâne, Mekteb-i Hukuk, yatılı ve gündüzlü erkek ve kız sanayi mektepleri, Hendesehâne-i Mülkiye, Baytar Mektebi, Kapdan Mektebi, Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye, Mekteb-i Sultânî, ziraat, maden, baytar, ticaret, aşiret, dilsiz ve a'malar (körler) mektepleri ve bunlardan başka çeşitli ve özel mektepler bu büyük sultanın devrinde açılmış ve genişletilmiştir. Maarif-i Umumiye'ye ayrıca gelir kaynakları bulmak ve iptidaî mektepler (ilkokullar) için eseri kalmamış, yıkılmış vakıfların gelirlerinin ayrılması ilerleme gayretini yüceltmeye vâsıta olacaktır.

Maarif-i Umumiye'nin yetiştirmiş olduğu kişilerden yeni yeni yararlanılmaya başlanılmıştır. Eğer saltanat-ı seniyyenin geleceği için çalışarak bütün Osmanlı halkının mutluluğunu düşünürlerse şu güzel çalışmanın meyvesi yakında görülebilir. Ümit ve emel de bu yoldadır. Okulların çoğaltılması da bunun içindir.

VII. BÂB

Bu bâbımız üç şube üzerine kurulmuştur. 1. Şube: Kırım Hanlığı, 2. Şube: Mısır Valiliği ve 3. Şube: Budin Valiliği'dir.

1. Şube: Kırım Hanlığı

Karadeniz'de önemli bir bölge olan bu eyâlet, bir zaman Osmanlı Devleti'nin himâyesi altında seçkin bir hanlık idi. Bu hanların isimleri sırasıyla aşağıda gösterilecektir.

Cengiz oğlu Cuci soyundan Gıyâseddin oğlu Hacı Giray Han, 871'de (1466/67) Mengli Giray Han, 918'de (1512) Mehmed Giray Han, 929'da (1523) Gazi Giray Han, 930'da (1524) Saâdet Giray Han, 938'de (1531/32) İslâm Giray, 939'da (1532/33) Sâhib Giray, 958'de (1551) Devlet Giray, 985'de (1577) Semin Mehmed Giray (II.), 992'de (1584) II. Saâdet Giray, 993'de (1585) II. İslâm Giray, 996'da (1588) II. Gazi Giray, 1004'de (1595/96) Fetih Giray, aynı yıl Gazi Giray ikinci defa, 1016'da (1607/08) Tohtamış Giray, aynı yıl Selâmet Giray, 1019'da (1610) Canbek Giray, 1032'de (1623) III. Mehmed Giray, 1033'de (1623/24) Canbek Giray ikinci defa, 1035'de (1625/26) Mehmed Giray ikinci defa, 1038'de (1628/29) Canbek Giray üçüncü defa, 1044'de (1634/35) İnâyet Giray, 1046'da (1636/37) Rezmi Bahâdır Giray, 1051'de (1641/42) Mehmed Giray dördüncü defa, 1054'de (1644) III. İslâm Giray, 1064'de (1654) IV. Mehmed Giray, 1076'da (1665/66) Âdil Giray, 1081'de (1670/71) Hacı Selim Giray, 1088'de (1677) Murad Giray, 1094'de (1683) II. Hacı Giray, 1095'de (1684) Selim Giray ikinci defa, 1102'de (1690/91) A'ver Saâdet Giray (III.), 1103'de (1691/92) Safâ Giray, 1104'de (1692/93) Hacı Selim Giray üçüncü defa, 1110'da (1698/99) II. Devlet Giray, 1114'de (1702/03) Selim Giray dördüncü defa, 1116'da (1704/05) III. Gazi Giray, 1118'de (1706/07) Kaplan Giray, 1120'de (1708) Devlet Giray ikinci defa, 1125'de (1713) Kaplan Giray ikinci defa, 1128'de (1716) III. Devlet Giray, 1129'da (1717) IV. Saâdet Giray, 1137'de (1724/25) II. Mengli Giray, 1143'de (1730/31) Kaplan Giray, 1149'da (1736/37) II. Fetih Giray, 1150'de (1737/38) II. Mengli Giray ikinci defa, 1153'de (1740) II. Selim Giray, 1155'de (1742) II. Selâmet Giray, 1158'de (1745) II. Selim Giray, 1161'de (1748) Arslan Giray, 1168'de (1754/55) Halim Giray, 1172'de (1758/59) Kırım Giray, 1178'de (1764/65) Selim Giray üçüncü defa, 1180'de (1766/67) Maksûd Giray, 1182'de (1768/69) Kırım Giray ikinci defa, Şevvâl 1182'de (Şubat 1769) IV. Devlet Giray, 1183'de (1769/70) II. Kaplan Giray, 1184'de (1770/71) III. Selim Giray ikinci defa, 1185'de (1771/72) Maksûd Giray ikinci defa, 1186'da (1772/73) II. Sâhib Giray, 1189'da (1775) IV. Devlet Giray ikinci defa, 1191'de (1777) Şahin Giray, aynı yıl III. Selim Giray üçüncü defa, 1192'de (1778) Şahin Giray ikinci defa, 1196'da (1782) Sâhib Giray ve 1197'de (1783) Şahin Giray üçüncü defa han oldu. 1201'de (1786/87) Kırım, Osmanlı topraklarından ayrıldı. İşte bu Şahin Giray'dır ki, geniş bir ülkeyi elden çıkardı. Gerçi 1202'de (1787/88) savaş çıkıp Şahbaz Giray, Baht Giray hanlık unvanıyla Kuban Hanlığı'nda bulundularsa da iadesi "Lemyezel"in takdirine bağlı kaldı.

Cengiz soyunda uğursuz bir haslet görülür. Gerek Cengiz ve gerek Timur sülâlesi her yere girdilerse de evlâdı atâlet ve batâletle kaldılar. Cengiz ve Timur sülâlesi İran'da bina çöker gibi gitti. Kırım'da bu herif koca ülkeyi

hânedanın elinden çıkardı. Hindistan'da koca hükümetleri varken bir kumpanyaya aldanıp yok oldular. Osmanlının kanatları altında barındırıldıkları halde ihanetle sonunda ülkeyi elden çıkarmışlardır.

2. Şube: Mısır Valileri

923'de (1517) Yunus Paşa, sonra Çerkes Hayrbay, 928'de (1522) Çoban Mustafa Paşa, 929'da (1523) Hâin Ahmed Paşa, 930'da (1524) Güzelce Kasım Paşa, 931'de (1525) Sadrazam İbrahim Paşa, Kasım Paşa ikinci defa, Süleyman Paşa, 941'de (1534/35) Husrev Paşa, 943'de (1536/37) Süleyman Paşa, 944'de (1537/38) Dâvud Paşa, 956'da (1549) Semin Ali Paşa, 961'de (1554) Dukaginzâde Mehmed Paşa, 963'de (1556) İskender Paşa, 966'da (1558/59) Hadım Ali Paşa, 968'de (1560/61) Şahin Paşa, 971'de (1563/64) Sofu Ali Paşa, 973'de (1565/66) Mahmud Paşa, 975'de (1567/68) Koca Sinan Paşa, 977'de (1569/70) Çerkes İskender Paşa, 979'da (1571/72) Sinan Paşa ikinci defa, 981'de (1573/74) Bodur Hüseyin Paşa, 982'de (1574/75) Mesih Süleyman Paşa, 988'de (1580) Hadım Hasan Paşa, 991'de (1583) Damad İbrahim Paşa, 992'de (1584) Defterdar Sinan Paşa, 995'de (1587) Üveys Paşa, 998'de (1590) Hadım Hâfız Paşa, 1003'de (1594/95) Kurt Mehmed Paşa, 1004'de (1595/96) Emir Mehmed Paşa, 1006'da (1597/98) Hızır Paşa, 1011'de (1602/03) Yavuz Ali Paşa, 1012'de (1603/04) Hacı İbrahim Paşa, 1013'de (1604/05) Hadım Hâfız Paşa ikinci defa, 1014'de (1605/06) Yemenli Hasan Paşa, 1015'de (1606/07) Öküz Mehmed Paşa, 1020'de (1611) Sofu Mehmed Paşa, 1024'de (1615) Nişancı Ahmed Paşa, 1026'da (1617) Lefkeli Mustafa Paşa, 1027'de (1618) Ca'fer Paşa, 1028'de (1619) Hamidî Mustafa Paşa, 1029'da (1620) Merre Hüseyin Paşa, 1031'de (1622) Pîr Mehmed Paşa, 1031'de (1622) Silahdar İbrahim Paşa, 1032'de (1623) Kara Mustafa Paşa, 1034'de (1624/25) Çeşteci Ali Paşa, aynı yıl Kara Mustafa Paşa ikinci defa, 1035'de (1625/26) Bayram Paşa, 1038'de (1628/29) Tabanıyassı Mehmed Paşa, 1040'da (1630/31) Mûsâ Paşa, aynı yıl Halil Paşa, 1042'de (1632/33) Kara Ahmed Paşa, 1045'de (1635/36) Sarı Hüseyin Paşa, 1048'de (1638/39) Semir Mehmed Paşa, 1050'de (1640/41) Nakkaş Mustafa Paşa, 1052'de (1642) Maksûd Paşa, 1054'de (1644) Eyyûb Paşa, 1056'da (1646) Haydar Ağazâde Mehmed Paşa, 1057'de (1647) Mostarlı Mustafa Paşa, aynı yılda Küçük Çavuş Mehmed Paşa, 1059'da (1649) Tarhuncu Ahmed Paşa, 1061'de (1651) Hadım Abdurrahman Paşa, 1062'de (1652) Haseki Mehmed Paşa, 1065'de (1655) Halıcı damadı Mustafa Paşa, 1066'da (1655/56) Firarî Mustafa Paşa, 1068'de (1657/58) Şehsüvarzâde Gazi Mehmed Paşa, 1070'de (1659/60) Gürcü Mustafa Paşa, 1071'de (1660/61) Melek İbrahim Paşa, 1074'de (1663/64) Ömer Paşa, 1077'de (1666/67) İbrahim Paşa, 1079'da (1668/69) Karakaş Ali Paşa, 1080'de (1669/70) Kara İbrahim Paşa, 1084'de (1673/74) Canpuladzâde Hüseyin Paşa, 1086'da (1675) Defterdar Ahmed Paşa, 1087'de (1676) Abdurrahman Paşa, 1092'de (1681) Boşnak Osman Paşa, 1095'de (1684) Hamza Paşa, 1099'da (1688) Damad Hasan Paşa, 1101'de (1689/90) Sarhoş Ahmed Paşa, 1103'de (1691/92) Moralı Ali Paşa, 1106'da (1694/95) Çelebi İsmail Paşa,

1109'da (1697/98) Kesici Hasan Paşa, aynı yıl Boşnak Sarı Hüseyin Paşa, 1110'da (1698/99) Kara Mehmed Paşa, 1116'da (1704/05) Baltacı Süleyman Paşa, 1116'da (1704/05) Râmî Paşa, 1118'de (1706/07) Dellâk Ali Paşa, aynı yıl Kethüdâ Hasan Ağa, 1119'da (1707/08) Damad Hasan Paşa ikinci defa, 1120'de (1708) Köse Halil Paşa, 1121'de (1709) Moralı İbrahim Paşa, 1122'de (1710) Köse Halil Paşa ikinci defa, 1123'de (1711) Velî Paşa, 1124'de (1712) Kara Mehmed Paşa ikinci defa, aynı yıl Velî Paşa ikinci defa, 1126'da (1714) Abdî Paşa, 1128'de (1716) Dellâk Ali Paşa ikinci defa, 1132'de (1720) Receb Paşa, 1133'de (172_) eski Sadrazam Mehmed Paşa, 1138'de (1725/26) Moralı Ali Paşa ikinci defa, 1138'de (1725/26) Mehmed Paşa ikinci defa, 1140'da (1727/28) Alâiyeli Bekir Paşa, 1141'de (1728/29) Köprülüzâde Abdullah Paşa, 1144'de (1731/32) Silahdar Mehmed Paşa, 1146'da (1733/34) Muhassıl Osman Paşa, 1146'da (1733/34) Abdullah Paşa ikinci defa, 1147'de (1734/35) Silahdar Ebûbekir Paşa, 1152'de (1739/40) Acemzâde Süleyman Paşa, 1153'de (1740) Hekimzâde Ali Paşa, 1154'de (1741) Yahyâ Paşa, 1156'da (1743) Yedekçi Mehmed Paşa, 1157'de (1744) Râgıb Paşa, 1161'de (1748) Yedekçi yeğeni Ali Paşa, 1162'de (1749) Şehlâ Ahmed Paşa, 1163'de (1750) Hasan Paşazâde Abdullah Paşa, 1166'da (1753) Mehmed Paşa, aynı yıl Baltacızâde Mustafa Paşa, 1169'da (1755/56) Hekimzâde Ali Paşa ikinci defa, 1170'de (1756/57) Azmzâde Sa'deddin Paşa, Said Paşa, 1171'de (1757/58) Bâhir Mustafa Paşa, 1173'de (1759/60) Kâmil Ahmed Paşa, 1175'de (1761/62) Ebûbekir Râsim Paşa, 1176'da (1762/63) Ahıskalı Mehmed Paşa, 1177'de (1763/64) Hacı Ahmed Paşa, 1178'de (1764/65) Hacı Hasan Paşa, 1179'da (1765/66) Silahdar Hamza Paşa, 1180'de (1766/67) Çelebi Mehmed Paşa, 1181'de (1767/68) Râkım Mehmed Ağa, 1182'de (1768/69) Köprülüzâde Ahmed Paşa, 1183'de (1769/70) Kelleci Osman Paşa, 1186'da (1772/73) Vekil Osman Paşa, 1187'de (1773) Kara Halil Paşa, 1188'de (1774) Hacı İbrahim Paşa, 1189'da (1775) Şehrî İzzet Paşa, 1191'de (1777) İzzet Ahmed Paşa, aynı yıl Boşnak Osman Paşa, 1192'de (1778) Silahdar Mehmed Paşa, 1199'da (1785) Yeğen Mehmed Paşa, 1201'de (1786/87) Selim Sırrî Paşa, aynı yıl Abdî Paşa, 1203'de (1788/89) İsmail Paşa, 1205'de (1790/91) Za'feranbolulu İzzet Paşa, 1208'de (1793/94) Sâlih Paşa, 1210'da (1795/96) Lokmacı Bekir Paşa, 1213'de (1798/99) Azmzâde Abdullah Paşa, sonra Azmzâde Nasûh Paşa, 1216'da (1801/02) Ebûmerak Mehmed Paşa, aynı yıl Husrev Mehmed Paşa, 1218'de (1803/04) Trabluslu Ali Paşa, aynı yıl Hurşid Ahmed Paşa, 1220'de (1805) Mehmed Ali Paşa, 1247'de (1831/32) Ağa Hüseyin Paşa, 1248'de (1832/33) Reşid Mehmed Paşa, aynı yıl Mehmed Ali Paşa ikinci defa, 1256'da (1840) İzzet Mehmed Paşa, aynı yıl Mehmed Ali Paşa üçüncü defa, 1263'de (1847) İbrahim Paşa, 1264'de (1848) Abbas Hilmî Paşa, 1270'de (1853/54) Mehmed Said Paşa, 1279'da (1862/63) İsmail Paşa, 1296 (1879) başlarında Mehmed Tevfik Paşa ve Cemaziyelâhir 1309'da (Ocak 1892) Abbas Paşa "Hıdiv" unvanıyla vali olmuştur.

Mısır yüksek komiseri de müşirlerden Gazi Ahmed Muhtar Paşa ve umur-i şer'îye memuru kazaskerlerden Abdullah Cemâl Efendi'dir.

3. Şube: Budin, yani Peşte ve uzun müddet hükümet ettiğimiz Macaristan valileri

935'de (1528/29) Güzelce Kasım Paşa, aynı yıl Uzun Süleyman Paşa, 943'de (1536/37) Güzelce Rüstem Paşa, 946'da (1539/40) Bâlî Paşa, 950'de (1543/44) Mehmed Paşa, 958'de (1551) Sofu Mehmed Paşa, aynı yıl Gazi Kasım Paşa, 962'de (1555) Lala Hüseyin Paşa, 966'da (1558/59) İskender Paşa, 972'de (1564/65)Arslan Paşa, 974'de (1566/67) Sokollu amcazâdesi Mustafa Paşa, 986'da (1578) Damad Ali Paşa, sonra Üveys Paşa, 993'de (1585) Ali Paşa ikinci defa, 995'de (1587) Yusuf Paşa, sonra Hadım Osman Paşa, sonra Ayas Paşazâde Mustafa Paşa, sonra Sokolluzâde Hasan Paşa, sonra Mihalıçlı Ahmed Paşa, 1005'de (1596/97) Çerkes Mahmud Paşa, 1006'da (1597/98) Dev Süleyman Paşa, aynı yıl Minkarkuşu Mehmed Paşa, 1011'de (1602/03) Tiryakî Hasan Paşa, 1013'de (1604/05) Boşnak Mustafa Paşa, aynı yıl Hızır Paşa, 1016'da (1607/08) Kadızâde Ali Paşa, 1017'de (1608/09) Tiryakî Hasan Paşa ikinci defa, sonra Kadızâde Ali Paşa ikinci defa, 1020'de (1611) Hasan Paşa üçüncü defa, 1022'de (1613) Kadızâde Ali Paşa üçüncü defa, 1024'de (1615) Hezargradlı Sofu Mehmed Paşa, aynı yıl Ali Paşa dördüncü defa, aynı yıl Karakaş Mehmed Paşa, 1030'da (1621) Ali Paşa beşinci defa, 1032'de (1623) Pîr Mehmed Paşa, 1033'de (1624) Sofu Mehmed Paşa ikinci defa, 1035'de (1625/26) Damad Murtaza Paşa, 1036'da (1626/27) Sofu Mehmed Paşa üçüncü defa, 1041'de (1631/32) Silahdar Hüseyin Paşa, 1044'de (1634/35) Koca Murtaza Paşa ikinci defa, 1046'da (1636/37) Boşnak Mûsâ Paşa, 1048'de (1638/39) İbşir Paşa, sonra Silahdar Mustafa Paşa, 1054'de (1644) Mîrahûr Osman Paşa, 1055'de (1655) İbşir Paşa ikinci defa, 1056'da (1646) Nakkaş Mustafa Paşa, 1057'de (1647) Sâlih Paşa kardeşi Murtaza Paşa, 1058'de (1648) Hamzazâde Mehmed Paşa, 1060'da (1650) Kara Murad Paşa, 1063'de (1653) Ken'an Paşa, 1066'da (1656) Gürcü Mehmed Paşa, 1070'de (1659/60) İsmail Paşa, 1073'de (1662/63) Ken'an Süleyman Paşa, 1074'de (1663/64) Siyâvuş Paşa'nın kardeşi Hüseyin Paşa, 1075'de (1664/65) Gürcü Mehmed Paşa ikinci defa, 1076'da (1665/66) Hüseyin Paşa ikinci defa, aynı yıl Cerrah Kasım Paşa, 1079'da (1668/69) Mahmud Paşa, 1081'de (1670/71) Uzun İbrahim Paşa, 1082'de (1671/72) Canpuladzâde Hüseyin Paşa, 1084'de (1673/74) İbrahim Paşa ikinci defa, 1086'da (1675) Suyolcu Ali Paşa, 1087'de (1676) Kasım Paşa ikinci defa, 1089'da (1678) İbrahim Paşa, 1094'de (1683) Kara Mehmed Paşa, 1095'de (1684) Abdurrahman Paşa, 1096'da (1685) Melek İbrahim Paşa, 1097'de (1686) Arnavut Abdurrahman Paşa ikinci defa vali olmuş ve 1098'de (1687) şehid olmuştur. Bu, Macaristan'ın korunması için çok çalışmıştır. Adı geçenlerden Kara Mehmed Paşa ve muhâfaza memurları Seydîzâde Mehmed Paşa ve Hocazâde Hasan Paşa o kadar gayretle savunmuşlardır ki hepsi, canlarını vatanları uğruna vermişler ve na'şlarını şehid olarak 170 sene kadar toprağımız olan orada bırakmışlardır.

Osmanlı Devleti'nin Temeşvar, Yanova, Sigetvar, Eğri, Hotin, Belgrad, Mora, Azak taraflarında da beylerbeyleri senelerce kalmışlarsa da, Budin'e

daima büyük vezirlerin gönderilmesinden dolayı Mısır valileri derecesinde ve belki daha üstün derecede saygın idiler.

Anadolu'da da Tebriz, Revan, Gence, Tiflis, Nahcıvan ve Şirvan beylerbeyleri 30-40 sene kadar önceleri ve 20 sene kadar III. Ahmed devrinde (1703-1730) hüküm sürdüler. Tebriz valileri de Anadolu'da bu itibarda idiler. Hal tercümeleri daha önce yazılmıştı.

İşte Osmanlı saltanatı, dünyanın en önemli noktalarına ve geçmişte hükümet merkezi olan memleketlerin çoğuna mâlik olmuşlardı ve halen bazısına mâlik bulunmaktadır. Zira İran'ın en seçkin yerlerine, Almanya ve Rusya'nın en makbul beldelerine hüküm yürüttüler. Şükürler olsun ki, Osmanlılarımız hemen her noktada vatanları uğruna çalışmışlardır.

Kitabımız burada son buluyor. Ancak yukarıda çeşitli vesilelerle adı geçen vezirlerden başka halen vezir rütbesindeki kişilerin de adlarını vermeyi uygun gördük.

Nubar Paşa Hıristiyandır. Mısır'da heyet-i müdirân ve nüzzârda bulunup reis-i nüzzâr da olmuştur. 12 Receb 1290'da (15 Eylül 1873) vezir rütbesi ihsan buyruldu. Ramazan 1316'da (Ocak-Şubat 1899) vefat etti.

Abraham Paşa Hıristiyandır. Mısır sarrafı Kevork Bey'in oğlu olup 8 Şa'bân 1291'de (20 Eylül 1874) vezirlik ihsan buyruldu. Bugün â'yândandır.

Kostaki Adosidi Paşa Rum milletindendir. Şûrâ-yı Devlet azası ve dahiliye müsteşarı olduktan sonra 30 Muharrem 1295'de (3 Şubat 1878) vezirlikle Girit valisi ve sonra Sisam beyi olup 1315'de (1897/98) vefat etmiştir.

Riyaz Mustafa Paşa Hıristiyanken Müslüman olmuştur. Mısır'da yüksek memurlardan olup halen üçüncü defa heyet-i nüzzâr reisidir. 6 Receb 1297'de (14 Haziran 1880) vezirlik ihsan buyruldu.

Seyyid Fazl Paşa Hadramut emiri olup 10 Ramazan 1297'de (16 Ağustos 1880) vezir rütbesi ihsan buyruldu.

Dirayse Paşa Fransızdır. Fahrî yâver olup 3 Şevvâl 1299'da (18 Ağustos 1882) vezir rütbesi ihsan buyruldu.

Vasa Paşa Arnavutdur. Taşra memuriyetlerinde görev yaptı. 3 Receb 1300'de (10 Mayıs 1883) vezir rütbesiyle Cebel-i Lübnan mutasarrıfı olmuştur. 4 Zilhicce 1309'da (30 Haziran 1892) vefat etmiştir.

Münir Mahmud Paşa İstanbulludur. Tercüme kaleminden Paris Sefâreti heyetine memur olup başkâtip ve dönüşünde tahrirat-ı hariciye kâtibi oldu. Sonra Divan-ı Hümâyûn tercümanı ve mâbeyn-i hümâyûn tahrirat-ı ecnebiye kâtibi, sonra ilâveten teşrifat-ı umumiye nâzırı olmuştur. 20 Cemaziyelâhir 1301'de (17 Nisan 1884) vezirlik ihsan buyruldu.

Gavril Paşa Bulgar cemaatindendir. Adliye memurlarından olup temyiz azasından iken Rumeli-i Şarkî müsteşarı oldu. 22 Receb 1301'de (18 Mayıs 1884) Rumeli-i Şarkî valisi olup vezirlik ihsan buyruldu. 1316 ortalarında (1898 sonları) vefat etmiştir.

Aziz Paşa İzzet Paşa b. Hakkı Paşa b. Kâmil Paşa'nın oğludur. Mîrimîran ve hayli eskide muhâfız ve mutasarrıf olup nâfia müsteşarlığında ve valilikler-

de bulundu. Halen azledilmiştir. Vezirlik tarihi 5 Rebiyülevvel 1304'tür (1 Aralık 1886).

Kostaki Antopulo Paşa Adliye memurluğundan yetişerek senelerce başmüdde-i umumî olmuştur. 4 Rebiyülâhir 1304'de (31 Aralık 1886) vezir rütbesiyle Girit valisi olup halen Londra elçisidir.

Artin Dadyan Paşa Hariciye tahrirat kaleminden ve Şûrâ-yı Devlet azalığından yetişip üç defa hariciye müsteşarı olmuştur. 26 Muharrem 1306'da (2 Ekim 1988) vezirlik ihsan buyruldu.

Râtib Mehmed Paşa Mısır ümerâsından olup 22 Ramazan 1306'da (22 Mayıs 1889) vezirlik ihsan buyruldu.

Rıdvan İsmail Paşa Ünlü kâtip Nüzhet Efendi'nin oğludur. Tercüme kaleminden ve adliye hizmetlerinden yetişip mâbeyn-i hümâyûn kâtibi ve dahiliye müsteşarı oldu. Şa'bân 1308'de (Mart 1891) vezir rütbesiyle şehremini oldu.

Raûf Mehmed Paşa Şerif Osman Paşa'nın oğludur. Tercüme kaleminden taşra mutasarrıflığına gitmiştir. Zilhicce 1309'da (Temmuz 1892) vezirlik verilmiştir. Halen Erzurum valisidir.

Naum Paşa Tahrirat-ı hariciyeden yetişip tahrirat-ı hariciye kâtibi oldu. Muharrem 1310'da (Ağustos 1892) Cebel-i Lübnan mutasarrıfı olmuştur.

1816

Mikael Portakal Paşa Tercüme kaleminden yetişip rüsûmat reisi, maliye müsteşarı olmuş, Rebiyülâhir 1311'de (Ekim-Kasım 1893) vezirlikle hazine-i hassa nâzırı olmuştur. 1315 sonlarında (1898 başları) vefat etti.

Hacı Hasan Hilmî Paşa Su nâzırı Mûsâ Ağa'nın oğludur. Mâbeyn-i hümâyûn kâtipliğinde, taşra mutasarrıflık ve valiliklerinde bulunmuştur. Rebiyülâhir 1312'de (Ekim 1894) vezirlik verilmiştir.

Ârif Paşa Ağrıbozludur. Mâbeyn-i hümâyûnda tabib olup Rebiyülevvel 1313'de (Ağustos-Eylül 1895) vezirlik ihsan buyrulmuştur.

Ferdinand Paşa (Prens) Almanya prenslerinden olup Bulgaristan prensi ve Rumeli-i Şarkî valisi olmuştur. Zilka'de 1313'de (Nisan-Mayıs 1896) vezirlik ihsan buyrulmuştur.

İsmet Paşa İstanbulludur. Mâbeyn-i hümâyûnda tabib olup 1314 başlarında (1896 ortaları) vezirlik ihsan buyrulmuştur. Şevvâl 1316'da (Şubat 1899) vefat eyledi.

Hasan Rüşdî Paşa 1316 ortalarında (1898 sonları) ferik ve masârifat-ı askeriye nâzırı iken vezirlik ihsan buyrulmuştur.

SON EK

Sicill-i Osmanî'de yalnızca Müslüman adlara yer vermemizin sebebi Osmanlı Devleti'nin ilk devirlerinde Eflâk ve Boğdan beylerinden ve Macar hatmanlarından ve Erdel kralından başka Müslüman olmayan memurların ancak Divan-ı Hümâyûn tercümanları olmalarıdır. Bunların da adları tarih kitaplarında düzenli biçimde görülmemektedir.

Çoğunlukla "Fenerli Beyleri" denilen Rum, yani Ortodoks ileri gelenleri

Bâbıâlî'de ve Tersane'de tercüman ve tercüme kalemlerinde bulunarak doğu dillerini de iyice öğrenmişlerdir. Hatta Rumlardan Hançerli Bey'in Türkçe-Fransızca mükemmel lugatı ve Yakovaki Bey'in *Katerina Tarihi* tercümesi bunu açıkça gösterir.

Eflâk ve Boğdan beyliklerinde çoğunlukla tercümanlıktan yetişme kişiler tayin edilmiş, sonraları bunlardan haylicesi ünlerini çocuklarına da aktarmışlardır. Kalimakiler, Karacalar, Musuruslar, Mavroyaniler bunlardandır. Mavroyani Bey'in III. Selim devrinde (1789-1807) Rusya muharebesinde kumandada bulunması gibi siyaseten faydası da görülmüştür.

Gerçi 1245 (1829) barış antlaşmasından sonra Eflâk ve Boğdan'a ileri gelen yerli beylerden Giga, Bibesku, İsterbi, Usturza gibi beyler, Sırbistan'a da Miloş ve oğulları Mihal ve Milan ve torunu eski kral Milan gibi beyler ve Aleksander Karayorgiyeviç Bey tayin olunmuş ise de yine bu Fenerli aileler de görev yapmışlardır.

Osmanlı Devleti "Tanzimat hatt-ı hümâyûnu" ile memuriyeti sâdık uyruklarının hepsine açmış, hariciye işlerinde ve özellikle elçiliklerde Müslüman olmayan uyruklardan Rum, Katolik ve Ermeni olarak bir hayli kişi görev yapmıştır. İşte o kişilerden yüksek makamlara çıkmış olanları alfabe sırasıyla şunlardır:

1817

Agaton Efendi Osmanlı Devleti hizmetinde çalışarak 1276 sonlarında (1860 ortaları) Meclis-i Hazâin'e aza olmuştu. 1278 başlarında (1861 ortaları) meclisin lağvından sonra Divan-ı Muhasebat kurulunca Muharrem 1280'de (Haziran-Temmuz 1863) aza oldu. Rebiyülâhir 1281'de (Eylül 1864) telgraf, Cemaziyelâhir 1282'de (Ekim 1865) ilâveten posta müdürü oldu. Zilka'de 1283'de (Mart 1867) Paris'de bulunduğu sırada bâlâ rütbesiyle nâfia nâzırı ve vükelâdan oldu. Ancak hastalandığından 11 Muharrem 1284'de (15 Mayıs 1867) Paris'de vefat etmiştir. (IV. 873)

Agop Paşa II. Mahmud'un (hd 1808-1839) sarrafı meşhur Kazaz Artin Ağa'nın akrabasıdır. Bank-ı Osmanî'de çalışmakta iken 1294 (1877) tarihlerinde hazine-i hassaya memur edilmiş ve hesap işlerini iyi bildiğinden 1296'da (1879) hazine-i hassa nâzırı ve yükselerek bâlâ olmuştur. Sonra maliye nâzırı vekili olarak 1304 (1886/87) tarihlerinde vezir olmuş, 1305'de (1887/88) maliye nâzırı olup 1306'da (1888/89) vefat etmiştir. (IV. 873)

Blak Bey İtalyandır. Babasıyla İstanbul'da yerleşmiştir. Hariciye dairesine girip sonra hayli süre Napoli şehbenderliğinde bulundu. 1283'de (1866/67) Vaşington elçisi oldu. 1293'de (1876) matbuat müdürü, 1295'de (1878) Altıncı Daire-i Belediye reisi oldu. Hayli sene bu görevde bulunup Süleyman Bey'in vefatında Bükreş elçisi oldu. Sonra emekli edildiyse de tekrar Altıncı Daire Belediye reisi oldu. 1313'de (1895/96) vefat etti. Lâübâli-meşrep, idareli bir adamdı. (IV. 874)

Dâvud Paşa Bâbıâlî'den yetişip 1277 başlarında (1860 ortaları) telgraf müdürü tayin edilmişti. 1277 sonlarında (1861 ortaları) vezir rütbesiyle yeni kurulan Cebel-i Lübnan Sancağı'na mutasarrıf olmuştur. 1284 baş-

larında (1867 ortalaları) nâfia nâzırı olmuş, Rebiyülevvel 1288'de (Mayıs-Haziran 1871) azledilip sonra vezirliği alınmış ve Avrupa'da iken 1292 (1875) tarihlerinde vefat etmiştir. (IV. 874)

Fotiyadis Paşa İsmi Yanko'dur. Rum milleti ileri gelenlerinden Fotiyadi'nin oğludur. Gençliğinde İstefanaki Bey Vogoridis'e damad oldu. Bu sebepten Bâbıâlî'de bulunup Ramazan 1277'de (Mart-Nisan 1861) Atina elçisi oldu. Cemaziyelevvel 1287'de (Ağustos 1870) Floransa elçisi oldu. Azledildikten sonra Şûrâ-yı Devlet'e aza olup Zilhicce 1295'de (Aralık 1878) vezirlikle Girit Valisi oldu. 1299'da (1882) azledildi. Sonra 1302'de (1884/85) Roma elçisi oldu. 1308'de (1890/91) azledildikten sonra orada oturmakta iken Safer 1310'da (Eylül 1892) vefat eyledi. (IV. 876)

Franko Nasrî Paşa Haleblidir. İstanbul'a gelip gümrük ve sonra hariciye dairelerinde bulundu. Hariciye kâtibi, azledildikten sonra Galata gümrüğü nâzırı olup 4 Safer 1285'de (27 Mayıs 1868) vezir rütbesiyle Cebel-i Lübnan mutasarrıfı olmuştur. 13 Zilka'de 1289'da (12 Ocak 1873) orada vefat etti. İdareli ve sâkin adamdı. (IV. 876)

İstefanaki Bey Vogoridis Aslı Bulgardır. Pertev Paşa ve Reşid Paşa zamanında Bâbıâlî'de hayli hizmeti görülmüştür. Ünlü İngiliz siyaset adamı Palmerston'un yardımıyla Sisam beyi olmuş, sonra Eflâk ve Boğdan beyliği pâyesi verilmiştir. 1273'de (1856/57) bir seneliğine Meclis-i Vâlâ'ya alınan azadan biriydi. Bir-iki sene sonra vefat etti. Büyük oğlu Eflâk'da bey kaymakamlığı yaparak vefat etmiştir. Diğer oğlu Aleko Paşa vezirdir. (IV. 872/73)

1818

Kalimaki Bey Fenerli beylerden olduğundan Avrupa'daki elçiliklerde görev verilmesi uygun bulunmuştu. 1262 (1846) sonlarında Londra elçisi olup 1264'de (1848) azledildi. Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) Paris ortaelçisi olmuştur. 1269'da (1852/53) azledelip 1272'de (1855/56) Viyana ortaelçisi ve sonra büyükelçisi olmuştur. 1286 (1869/70) tarihlerinde azledilip emekliye ayrılmıştır. Bâlâ ricâlinden iken 1304 (1886/87) tarihlerinde Avrupa'da vefat eylemiştir. (IV. 876)

Karaca Paşa Fenerli Karaca ailesinden olup Mekteb-i Sultanî müdürü, buradan 1298'de (1881) Madrid elçisi olup bir hayli sene bu görevde bulunmuştur. (IV. 877)

Kostaki Bey Fenerlilerden Karaca Beyzâde olup Berlin ortaelçisi olmuş ve Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarına yetişmiştir. (IV. 877)

Kostaki Adosidi Paşa 1233'de (1818) doğmuştur. 1254'de (1838) tercüme odasına girip Atina Sefâreti'nde kâtiplikte bulunmuş ve maslahatgüzârlık etmiştir. 1269'da (1852/53) Âlî Paşa'nın İzmir valiliğinde ve sonra Fuad Paşa'nın Yenişehir Ordusu kumandanlığında ve 1272'de (1855/56) Âlî Paşa'nın Viyana ve Paris kongrelerine memuriyetinde kâtipliğinde bulundu. 1274'de (1857/58) Girit'e, sonra Kudüs'e memur edilmiş, daha sonra hariciyede bulunarak bir aralık Sisam kaymakamı olmuştur. 1291 (1874) sonlarında bâlâ rütbesiyle hariciye müsteşarı, Receb 1292'de (Ağustos 1875) Nâfia Meclisi reisi ve Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) dahiliye

müsteşarı olup Muharrem 1295'de (Ocak 1878) vezirlikle Sisam beyi ve sonra Girit valisi olup 1304'de (1886/87) ayrılmış, 1313'de (1895/96) vefat eylemiştir. Aslen Anadolulu olup aileden ilk parlayan kişidir. (IV. 877)

Kostaki Musurus Paşa Fenerli eski ailelerden Musurus ailesine mensuptur. İstefanaki Vogoridis Bey'e damad olmakla II. Mahmud devrinde (1808-1839) Atina elçisi olmuştu. Orada iken Yunanlılar tarafından yaralanmış, bunun üzerine Yunanistan abluka altına alınmıştır. Tarziye alınarak Zilka'de 1264'de (Ekim 1848) Viyana ortaelçisi oldu. Zilka'de 1267'de (Eylül 1851) Londra ortaelçisi oldu. Muharrem 1272'de (Eylül-Ekim 1855) ûlâ evveliyle Londra büyükelçisi, 1275'de (1858/59) bâlâ, 13 Rebiyülevvel 1294'de (15 Temmuz 1867) vezir rütbesi verilmiştir. Rebiyülevvel 1284'de (Mart-Nisan 1877) ilâveten â'yândan oldu. Safer 1303'de (Kasım 1885) elçilikten azledilip emekliye ayrıldı. İstanbul'da iken 1309'da (1891/92) vefat etmiştir. 50 seneyi aşkın devlet hizmetinde bulunmuştur. (IV. 876/77)

Logofet Bey İsmi Nikolaki olup İstavraki Aristarki'nin oğludur. Rum Patrikhanesi kapı kethüdâsı, yani logofeti olduğundan Logofet Bey denmiştir. İstefanaki Vogoridis Bey'le aynı devirde yaşamıştır ve onun muhalifidir. Rusya yanlısı siyaset gütmekle ikisinin adı da Âkif Paşa'nın *Tabsıra*'sında görülür. Kırım savaşında (1853-1855) Rusya'ya gitmiş ve savaştan sonra dönmüştür. Receb 1280'de (Aralık 1863) Meclis-i Vâlâ'ya aza olmuştur. Birkaç sene sonra vefat etti. Kardeşi Yanko Aristarki Bey'dir(→). Oğlu Aristarki Bey Logofet bâlâdan ve â'yândandır. Bir oğlu da eski Vaşington elçisi Ligoraki Aristarki Bey'dir. (IV. 877)

1819

Marko Paşa Mekteb-i Tıbbiye'den yetişip miralay olmuştu. 1277 sonlarında (1861 ortaları) ser-etıbbâ olup sonra livâ ve ferik ve Receb 1288'de (Eylül-Ekim 1871) tıbbiye nâzırı olmuştur. 1306'da (1888/89) o hizmette vefat etti. (IV. 877)

Mihran Bey II. Mahmud devrinde (1808-1839) meşhur ve 1236'da (1820/21) gazaba uğrayan dört kardeşler Düzoğulları'ndan birinin oğludur. Hazine-i hassa işlerinde bulunup 1273'de (1856/57) Meclis-i Vâlâ azası olmuştu. Azledildikten sonra 1280'de (1863/64) yine aza oldu. Sonra pek çok sene meskûkat müdürü ve â'yândan oldu. Bâlâdan iken 1311'de (1893/94) vefat etti. (IV. 878)

Mikael Paşa Darphane memurlarından Portakal oğlu Oseb Ağa'nın oğludur. 1257'de (1841) doğmuştur. İlk tahsilden sonra Venedik'te Rafaelyan mektebine gönderilmiş ve diploma alıp geldiğinden 1278'de (1861/62) tercüme kalemine girmiş ve Âlî Paşa'nın özel kâtipliğinde bulunarak Girit'e gidip gelmişti. 1285'de (1868/69) Galata gümrüğü nâzırı, birkaç yıl sonra Cemiyet-i Rüsûmiye reisi ve 1303'de (1885/86) maliye müsteşarı, 1304'de (1886/87) azledilip 1306'da (1888/89) Ziraat Bankası müdürü, 1309'da (1891/92) hazine-i hassa nâzırı olmuştur. 2 Rebiyülâhir 1311'de (13 Ekim 1893) vezirlik verilmiştir. 22 Cemâziyelevvel 1315'de (19 Ekim 1897) vefat etmiştir. Türkçe'yi ve Fransızca'yı iyi bilirdi. Mekteb-i Mülkiye'de usûl-i maliye muallimi olmuştu. Maliye işlerinde yukufu vardı. (IV. 878)

Nikolaki Paşa Polonyalı Sartinski'nin oğludur. Gençliğinde liman odasında mütercimlikten başlamış, hariciye tercüme kaleminde bulunarak sonra Paris Sefâreti kâtibi olmuştur. 10 sene kadar kâtiplikte bulundu. Oradan Girit'de İsfakya mutassarıfı, 1290'da (1873) çağrılıp Paris Sefâreti müsteşarı oldu. Sonra maslahatgüzâr olup 1298'de (1881) Edirne merkez mutasarrıfı ve sonra Edirne vali muavini olmuştur. Şevvâl 1305'de (Haziran 1888) vezir rütbesiyle Girit valisi olup 1307 başlarında (1889 ortaları) dönmüş, 20 Muharrem 1311'de (3 Ağustos 1893) vefat etmiştir. Şişli kabristanında medfundur. (IV. 878)

Ohannes Efendi "Çamik" diye meşhurdur. Doğu dillerini öğrenerek Türkçe kitâbeti de elde etmekle padişahın dikkatini çekti. 1283'de (1866/67) Bank-ı Osmanî'ye muhasebeci, 1284'de (1867/68) maliye muhasebat müfettişi ve ûlâ oldu. 1286'da (1869/70) eshâm-ı umumiye emini olup 1292'de (1875) icraat meclisine aza, Receb 1293'de (Ağustos 1876) Şûrâ-yı Devlet'e aza oldu. Muharrem 1294'de (Ocak-Şubat 1877) bâlâ rütbesiyle ticaret nâzırı, Cemaziyelevvel 1294'de (Mayıs-Haziran 1877) ilâveten nâfia nâzırı vekili oldu. Receb 1294'de (Temmuz-Ağustos 1877) vekâletten azledildi. Zilhicce 1295'de (Aralık 1878) nâfia nâzırı ve 15 gün sonra ıslahat-ı maliye reisi oldu. 1297'de (1880) Divan-ı Muhasebat reisi olup 1300 (1883) tarihlerinde vefat etmiştir. Hesap işlerini bilir, tedbirliydi. (IV. 873)

Ohannes Tınğıryan Efendi Eski sarraflardandır. Yaşlı olmakla eski Meclis-i Vâlâ'ya ve Meclis-i Hazâin'e ve sonra Meclis-i Vâlâ'ya aza olmuştu. Şa'bân 1285'de (Kasım-Aralık 1868) vefat etmiştir. Küçük kardeşi Yâver Paşa da tersanede ve sonra İdare-i Mahsusa'da, posta müdürlüğünde bulunmuştur. Şimdi Düyun-ı Umumiye müfettişidir. 90'lık bir zatdır. (IV. 873)

Pavlaki Musurus Bey Kostaki Musurus Paşa'nın küçük kardeşidir. Hariciye dairesinden yetişip 1279 (1862/63) tarihlerinde hariciye kâtibi olmuş, azledildikten sonra 1281 sonlarında (1865 ortaları) ticaret-i bahriye reisi, Zilhicce 1282'de (Nisan-Mayıs 1866) Meclis-i Vâlâ azası. Şa'bân 1283'de (Aralık 1866) Sisam beyi oldu. 1289'da (1872) azledilip Şûrâ-yı Devlet'e aza, sonra bâlâ ile Meclis-i Nâfia ikinci reisi oldu. 5 Rebiyülâhir 1293'de (30 Nisan 1876) vefat etmiştir. Büyük kardeşleri Yanko Musurus Bey de Şevvâl 1283'de (Şubat 1867) Meclis-i Vâlâ'ya aza olmuştu. Azledildikten sonra yaşlı iken kardeşinden hayli sene sonra vefat etmiştir. (IV. 874)

Rüstem Paşa İtalyan Françesko'nun oğludur. 1230'da (1815) Hamburg'da doğmuştur ki, annesi ve babası o sırada seyahatteydi. 1250'de (1834/35) Trablusgarb'a memur olan Mustafa Necib Paşa'nın tercüman ve kâtibi oldu. 1252'de (1836/37) Varna tercüman ve kâtibi, 1255'de (1839) İstanbul'da pasaport kalemi müdürü, 1257'de (1841) tercüme odası hulefâsından ve ardından limanda pasaport müdürü, 1260'da (1844) Tunus'a memuriyetle giden kurenâdan Selim Bey'in, 1261'de (1845) Mısır'a memur olan serkurenâ Hamdî Bey'in yabancı dil kâtibi oldu. 1262'de (1846) padişahın seyahatinde Rumeli'ye getirildi. 1264'de (1848) Fuad Paşa'nın Mem-

leketeyn'e gidişinde sırkâtibi, 1268'de (1852) hariciye tahrirat-ı ecnebiye müdürü, 1269'da (1353) Yunan hududuna memur oldu. 1271'de (1854/55) ikinci defa tahrirat-ı ecnebiye müdürü olup 1273'de (1856/57) Floransa maslahatgüzârı, 12?8'de (1861/62) ikamet elçisi olup 1279'da (1862/63) İtalya kurulunca o:taelçi oldu. 15 Cemaziyelevvel 1287'de (13 Ağustos 1870) bâlâ ile Peteısburg büyükelçisi oldu. 15 Zilhicce 1289'da (13 Şubat 1873) vezirlikle Cebel-i Lübnan mutasarrıfı oldu. 1300'de (1883) ayrılmış, 8 Safer 1303'de (16 Kasım 1885) Londra büyükelçisi olmuştur. 4 Cemaziyelâhir 1313'de (22 Kasım 1895) orada vefat eyledi. 63 sene kadar sadâkat ve doğrulukla hizmet eylemiştir. (IV. 874/75)

Vahan Efendi Kalemden yetişip ticaret mahkemesine aza, sonra üçüncü ve ikinci, daha sonra birinci meclis reisi, daha sonra da ticaret muavini olup 1285'de (1868/69) mahkeme-i temyiz azası oldu. Bir-iki sene de adliye müsteşarı olup 1306'da (1888/89) o hizmette vefat etmiştir. (IV. 878)

Vasa Paşa Arnavutdur. Adliye işlerinde bulunup sonra aza olmuş, 1293'de (1876) Hersek icraat komitesi azası olup 1300'de (1883) vezir rütbesiyle Cebel-i Lübnan mutasarrıfı olmuştur. 1310 başlarında (1892 ortaları) orada vefat etmiştir. (IV. 378/79)

Yanko Aristarki Bey Logofet Bey'in(→) kardeşidir. 1280'de (1863/64) Berlin elçisi olup birkaç sene sonra azledilmiştir. 1315 başlarında (1897 ortaları) yaşı 80'i aşkın olarak vefat etmiştir. (IV. 877)

Yabancılardan bir hayli kişi de askeri hizmetlerde görev yapmıştır. Topçu ümerâsından bir Rüstem Paşa ferik olarak hayli süre muallimlikte bulunmuş ve Sultan Abdülmecid devri (1839-1861) sonlarında vefat eylemiştir. Yine topçu livâlarından Liman Paşa 1295'de (1878) Osmanlı-Rus savaşında vefat etti. Peykir (Baker ?) Paşa adında bir İngiliz mîrlivâ da gene o savaşta askerimizle yararlık göstermişti. Sonra Mısır ile Sudan savaşında bulunarak vefat etti. Polonyalı Yakovski, diğer adıyla Sâdık Paşa meşhur oldu. Sefer Paşa da bunlardandır. Bunlar da ferik olarak Kırım savaşında (1853-1855) bulunmuşlardır. Sefer Paşa'nın oğlu Çifteler Çiftliği nâzırı Muzaffer Paşa'dır. Kırım savaşında bir de Vilyams Paşa vardır ki, Kars'da topçu kumandanıydı. Hatta 1272 başlarında (1855 sonları) ferik rütbesindeki bir yabancıya ilk defa olarak müşir rütbesi verilmişti. Savaştan sonra İngiltere'ye dönüp Cebelitarık muhâfızı iken 5-10 sene sonra vefat etti. Sultan Abdülmecid devrinde tersanede çalışmak üzere çağrılan birkaç İngiliz zâbitine de feriklik verilmişti. Hatta birine Yâver Paşa denmiştir. Bu Yâver Paşa'dan sonra gelen İngiliz'e "Müşavir Paşa" denmiştir ki, hayli sene kalıp ferik olmuştur. Sonra emekliye ayrılarak Sultan Abdülaziz devri (1861-1876) başlarında vefat etti. Yerine 1284 (1867/68) tarihlerinde Hobart Paşa getirilip livâ ve ferik oldu ve Girit muharebesinde bulundu. 1291 (1874) tarihlerinde müşir olarak 1294 (1877) muharebelerinde bulundu. 1300 (1883) tarihlerinde vefat etmiştir. Bu tarihlerde Fransız Dirayse Paşa hizmete girerek livâ ve ferik olup Şevvâl 1299'da (Ağustos-Eylül 1882) müşir olduğu gibi Almanya'da erkân-ı harp ve piyade talimleri için Goltz Paşa

ve Kamphöfner Paşa getirilip livâ ve ferik ve 24 Şevvâl 1313'de (8 Nisan 1896) müşir olmuşlardır.

Bugün Osmanlı Devlet Hizmetinde Bulunan Gayrimüslim Vezirler

Mısır ümerâsından **Nubar Paşa** ki, eski reis-i müdiranâdır. (1316'da [1898/99] vefat etmiştir.)

İstefanaki Beyzâde **Aleko Paşa** ki, Rumeli-i Şarkî valiliğiyle Viyana elçiliğinde ve bazı daire müsteşarlığında bulunmuştur.

Ticaret ve hariciye müstaşarlıklarından sonra nâfia ve hariciye nezâretlerinde ve iki defa Sisam beyliği ile defalarca Girit valiliğinde bugün mâbeyn mütercimi ve mülkiye azasından olan **Aleksander Karateodori Paşa** ki, babası meşhur tabib İstefanaki Karateodori Efendi'dir.

Eskinin meşhur tabiblerinden olup sertabib-i şehriyârî olan â'yândan **Mavroyani Paşa.**

Adliye memuriyetlerinde bulunarak sonra vezirlikle Rumeli-i Şarkî valisi olmuş ve halen Şûrâ-yı Devlet mülkiye dairesi azası bulunan **Gavril Paşa** (1316'da [1898/99] vefat etti).

Adliyede mahkeme-i temyiz başmüdde-i umûmîliğinden vezirlikle Girit valisi olup Rüstem Paşa'dan sonra Londra elçisi olan **Kostaki Antopulo Paşa.**

1822

Hariciye tahrirat kaleminden yetişip iki defa hariciye müsteşarı ve bugün ilâveten Şûrâ-yı Devlet mülkiye dairesi azasından bulunan **Artin Dadyan Paşa** ki, babası barutçubaşıydı.

Tahrirat-ı hariciye kaleminden yetişip tahrirat-ı hariciye kâtibi olarak Vasa Paşa'nın vefatında vezirlikle Cebel-i Lübnan mütasarrıfı olup bugün orada bulunan **Naum Paşa** ki, Malta şehbenderi Naum'un oğludur.

DİZİN

KİŞİ ADLARI DİZİNİ

Kişi adları dizinine madde başı olan adlar alınmamış, metinde geçen kişi adları ile mahlas, künye, lakap ve aile adlarına metinde geçtiği biçimde yer verilmiştir. Bu adlardan bir maddeye ulaşılmak istendiğinde, özellikle iki veya üç adlı veya mahlaslı kişiler için, mutlaka bütün adlara bakılmalıdır. (Örneğin Mehmed Emin Efendi olarak geçen için Emin Mehmed Efendi'ye; Mehmed Emin Şükûhî Efendi için Şükûhî Mehmed Emin Efendi'ye de bakılmalıdır.)

A

Abaza Paşa 385
Abbas (Şah) 553, 658, 1182
Abbas Ağa 1730
Abbas Bey 637
Abbas Efendi 637, 654
Abbas Hilmî Paşa 1813
Abbas Hilmî Paşa (hıdiv) 501, 794
Abbas Paşa 443, 1813
Abdal Çelebi 1258
Abdî Ağa 637, 644, 1173, 1786, 1792
Abdî Ağa (Duhânî) 1792
Abdî Ağa (Hacı) 1772
Abdî Ağa (Seyyid) 1792, 1806
Abdî Bey 353, 500, 730, 1779
Abdî Bey (Devatdar Mehmed Paşazâde) (Hacı) 1738
Abdî Bey (Divitdar Mehmed Paşazâde) 960
Abdî Bey (Hacı) 477, 1788
Abdî Bey (Moralı) 1099
Abdî Bey (Moranlı) 785
Abdî Bey (Nişancı) 1333
Abdî Bey (Sarhoş) 1779
Abdî Çelebi (Çivizâde) 1162
Abdî Dede 54, 572
Abdî Efendi 374, 498, 705, 1159, 1162, 1166, 1782
Abdî Efendi (Hacı) 1782, 1796
Abdî Efendi (Ruscuklu) 506
Abdî Efendi (Şeyhzâde) 1260
Abdî Halife 912
Abdî Paşa 51, 419, 632, 745, 829, 926, 1036, 1239, 1269, 1298, 1749, 1770, 1771, 1773, 1775, 1776, 1779, 1813
Abdî Paşa (Ağa) 54
Abdî Paşa (Koca) 54, 516, 1301
Abdî Paşa (Nişancı) 1749
Abdî Paşa (Serdar) 444
Abdî Selimî Efendi 569
Abdî Subaşı 908
Abdullah 964, 1310
Abdullah (Bosnalı) 165
Abdullah (Hacı) 1147

Abdullah (Hoca) 513
Abdullah (Kiçi) 1436
Abdullah (Şehzâde) 536, 1242
Abdullah (Şerif) 1763
Abdullah (Şerif Sürûrzâde) 651
Abdullah (Şeyh) 1108
Abdullah (Şeyh İlâhî) 969
Abdullah Abdî Efendi (Sarı) 1376
Abdullah Afifeddin Efendi (Hak Mehmedzâde) 100
Abdullah Ağa 58, 125, 468, 571, 647, 736, 1173, 1733, 1768, 1772
Abdullah Ağa (Cizyedar) 1750, 1786
Abdullah Ağa (Deli) 1738
Abdullah Ağa (Gürcü) 1767
Abdullah Ağa (Muhsinzâde) 1767
Abdullah Ağa (Paşa Çırağı) 1731
Abdullah Ağa (Seyyid) 452, 1733
Abdullah Ağa (Silahdar) 429, 562, 738, 1753
Abdullah Ağa (Telhisçi) 780
Abdullah Ağa (Uzun) 1731
Abdullah Arabî 1003
Abdullah A'rec (Seyyid) 1259
Abdullah b. Ali 1025
Abdullah b. Hasan (Şerif) 1762
Abdullah b. Hâşim (Şerif) 1762
Abdullah b. Sa'd (Şerif) 1763
Abdullah Bahâî Efendi 66
Abdullah Bey 16, 56, 97, 157, 422, 488, 697, 711, 730, 781, 829, 1044, 1092, 1227, 1318, 1754, 1802
Abdullah Bey (Akşehirli) 1317
Abdullah Bey b. Mustafa Bey 1200
Abdullah Bey (Hasan Paşazâde) 1737
Abdullah Bey (Hekimzâde) 350, 963, 1270
Abdullah Bey (Köprülüzâde) 1201, 1750
Abdullah Bey (Muhsinzâde) 852
Abdullah Bey (Şarabdar) 120
Abdullah Bey (Yenişehirli) (Seyyid) 1242
Abdullah Birrî Efendi 537, 730, 1170, 1780, 1783, 1789
Abdullah Bükâî Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) 534
Abdullah Cemâl Efendi 1813
Abdullah Cemaleddin Efendi (Âtıfzâde) 1328
Abdullah Çelebi 393
Abdullah Çelebi (Amasyalı) 59
Abdullah Çelebi (Çivizâde) 520, 1794
Abdullah Çelebi (Kametîzâde) 1147
Abdullah Dehlevî (Şeyh) 567
Abdullah Efendi 62, 65, 77, 87, 110, 111, 134, 136, 374, 469, 470, 498, 499, 513, 594, 596, 652, 667, 675, 756, 801, 822, 824, 914, 916-918, 931, 944, 968, 1107, 1129, 1149, 1159, 1180, 1190, 1289, 1294, 1335, 1347, 1363, 1725, 1780, 1782, 1787, 1795
Abdullah Efendi (A'rec) 1317
Abdullah Efendi (Ali Çelebizâde) 61
Abdullah Efendi (Allâmezâde) 985
Abdullah Efendi (Arif Efendizâde) 1761
Abdullah Efendi (Bâbîzâde) 987, 1160
Abdullah Efendi (Bahâeddinzâde) 58
Abdullah Efendi (Beylikçi) 459
Abdullah Efendi (Bıçakcılar İmamı) 508
Abdullah Efendi (Bosnalı) 618
Abdullah Efendi (Bülbülzâde) 844, 989
Abdullah Efendi (Cankurtaranzâde) 116, 916
Abdullah Efendi (Çivizâde) 49, 925
Abdullah Efendi (Çukadar) 1294
Abdullah Efendi (Doğramacızâde) 421, 598, 847, 962, 1273, 1780, 1788
Abdullah Efendi (Dürrîzâde) 137, 439, 1343, 1761
Abdullah Efendi (Ebezâde) 88, 425, 704, 754, 755, 1128, 1153, 1371, 1760
Abdullah Efendi (Eğri) 154, 966
Abdullah Efendi (Fâzıl Ali Efendizâde) 458
Abdullah Efendi (Feyzullahzâde) 68, 69, 415, 466, 467, 1165, 1293

Abdullah Efendi (Gazalîzâde) 996
Abdullah Efendi (Hâdîzâde) 108
Abdullah Efendi (Haleb) 1313
Abdullah Efendi (Hamidîzâde) 601
Abdullah Efendi (Hamzazâde) 602
Abdullah Efendi (Hâşimzâde) 1018
Abdullah Efendi (Hayrullahzâde) 665
Abdullah Efendi (Himmetzâde) 139
Abdullah Efendi (Hocazâde) 1129, 1295
Abdullah Efendi (İlâhîzâde) 1003
Abdullah Efendi (İsâzâde) 801
Abdullah Efendi (İvâz Paşazâde) 1146
Abdullah Efendi (Kâşgarlı) 876
Abdullah Efendi (Kecdehan) 1150
Abdullah Efendi (Kecdehan damadı) 1178
Abdullah Efendi (Keresteci zâde) 1726
Abdullah Efendi (Kevâkibîzâde) 759
Abdullah Efendi (La'lîzâde) (Seyyid) 1009
Abdullah Efendi (Lâleci) 690, 1297
Abdullah Efendi (Martolos) 919, 1173
Abdullah Efendi (Merhabazâde) 1106
Abdullah Efendi (Mirzazâde) 510
Abdullah Efendi (Mûsâzâde) 1121
Abdullah Efendi (Muhsinzâde) 1780, 1786, 1802
Abdullah Efendi (Müftîzâde) 1247
Abdullah Efendi (Müneccimbaşı) 488
Abdullah Efendi (Nevâlîzâde) 405
Abdullah Efendi (Nişancı) 649
Abdullah Efendi (Nurullahzâde) 1153
Abdullah Efendi (Paşmakçızâde) 73, 83, 761, 1015, 1164, 1175, 1263, 1760
Abdullah Efendi (Reis) 937
Abdullah Efendi (Reisülhattatîn) 82
Abdullah Efendi (Rodosîzâde) 761
Abdullah Efendi (Rüstemîzâde) 1294
Abdullah Efendi (Sarı) 104, 1781
Abdullah Efendi (Sertarik) 458
Abdullah Efendi (Seyyid) 649, 706, 1170, 1252
Abdullah Efendi (Sıddîkîzâde) 580
Abdullah Efendi (Subhîzâde) 1787
Abdullah Efendi (Şeyh) 1353
Abdullah Efendi (Şeyhzâde) 1372, 1782
Abdullah Efendi (Tatarcık) 1290
Abdullah Efendi (Tatarcıkzâde) 351, 1080, 1285
Abdullah Efendi (Uşşakîzâde) 509
Abdullah (Ubeydullah) Efendi 63
Abdullah Efendi (Vâiz) 102
Abdullah Efendi (Vâizzâde) 169
Abdullah Efendi (Vanîzâde) 1350
Abdullah Efendi (Yazıcı) 1325
Abdullah Efendi (Yedikuleli) 705
Abdullah Efendi (Yenişehirli) 130, 513, 630, 1760
Abdullah Efendi (Yıldız) 389
Abdullah el-Ferdî 567
Abdullah Es'ad Efendi 470, 1372
Abdullah Felâhî Efendi 95
Abdullah Gâlib Paşa 1801
Abdullah Han 360
Abdullah Hâşimî Efendi (Seyyid) 1352
Abdullah İffet Bey 1781, 1793
Abdullah İlâhî 139
Abdullah İlâhî (Şeyh) 361
Abdullah Kâmil Efendi 406
Abdullah Kâmil Paşa 598
Abdullah Muhib Bey 815
Abdullah Nakşibendî 817
Abdullah Neşâtî Efendi 363
Abdullah Neşâtî Efendi (Seyyid) 489
Abdullah Nidâî Efendi 822, 900
Abdullah Nidâî Efendi (Mesnevîhan) 706
Abdullah Paşa 11, 121, 496, 533, 774, 1041, 1067, 1096, 1324, 1752, 1753, 1776
Abdullah Paşa (Ağa) 711
Abdullah Paşa (Azmzâde) 584, 1813
Abdullah Paşa (Boynueğri) 638
Abdullah Paşa (Çeteci) 715, 1301
Abdullah Paşa (Deli) 1755
Abdullah Paşa (Hasan Paşazâde) 1813
Abdullah Paşa (Hazinedarzâde) 666
Abdullah Paşa (İşpozlu) 923
Abdullah Paşa (Kaymakam) 980

Abdullah Paşa (Köprülüzâde) 96, 596, 715, 782, 843, 1033, 1201, 1340, 1813
Abdullah Paşa (Muhassıl) 85, 126, 1724
Abdullah Paşa (Muhsinzâde) 158, 1064, 1300, 1752, 1767
Abdullah Paşa (Rizeli) 631
Abdullah Paşa (Sadrazam) 147, 631, 1066, 1143
Abdullah Paşa (Salnalı) 378
Abdullah Paşa (Sarı) 121, 156, 540, 719, 961
Abdullah Paşa (Şehsüvarzâde) 1074
Abdullah Paşa (Şerif) 1096, 1763
Abdullah Râşid Efendi 73
Abdullah Râşid Efendi (Paşmakçızâde) (Hacı) 498
Abdullah Re'fet Bey 839
Abdullah Re'fet Bey (İbrahim Paşazâde) 788
Abdullah Rıfkî Efendi 685, 1238
Abdullah Semerkandî (Hoca) 1014
Abdullah Takiyeddin Efendi (Hatvanîzâde) 1001
Abdullah Tevfik Bey 1243
Abdullah Tevfik Efendi 508
Abdullah Vassâf Efendi 494
Abdullah Vassâf Efendi (Şeyhülislâm) 1361
Abdullah Zâkirî Efendi 132
Abdullah Zühdî Efendi 852
Abdurrahim Şa'rânî 439
Abdurrahman 688, 972, 1336, 1343
Abdurrahman Ağa 1730, 1763, 1767, 1792
Abdurrahman Ağa (Hacı) 850, 1168
Abdurrahman Ağa (Sofu) 1751, 1786
Abdurrahman b. Hüsâm 762
Abdurrahman b. Hüsâmeddin 797
Abdurrahman b. Muhammed el-Ulvânî 436
Abdurrahman b. Şaban 49
Abdurrahman Bayramî (Şeyh) 987
Abdurrahman Bey 54, 82, 1044, 1064, 1123, 1144, 1360
Abdurrahman Bey (Ahmed Paşazâde) 1045
Abdurrahman Bey (Mirza Mehmed Paşazâde) 792
Abdurrahman Bey (Mirzazâde) 1094
Abdurrahman Bey (Veysîzâde) 480
Abdurrahman Efendi 62, 104, 105, 109, 131, 159, 161, 357, 482, 487, 513, 567, 573, 577, 594, 695, 852, 904, 915, 990, 1017, 1086, 1153, 1319, 1759
Abdurrahman (Bursalı) (Hacı) 1315
Abdurrahman (Kudüslü) 126
Abdurrahman (Manav) 165
Abdurrahman Efendi (Ankaralı) 1249
Abdurrahman Efendi (Arab) 131
Abdurrahman Efendi (Arabzâde) 793, 1726
Abdurrahman Efendi (Bursalı) 73
Abdurrahman Efendi (Çelebi Şeyhzâde) 88, 395, 911
Abdurrahman Efendi (Erzicanlı) 473
Abdurrahman Efendi (Evliyazâde) 995
Abdurrahman Efendi (İsâzâde) 801
Abdurrahman Efendi (Kabasakalzâde) 1004
Abdurrahman Efendi (Kadızâde) 1004, 1334
Abdurrahman Efendi (Kametî) 1005
Abdurrahman Efendi (Kâmîzâde) 865, 1005
Abdurrahman Efendi (Karabağlı) 1181
Abdurrahman Efendi (Karabaş) 912
Abdurrahman Efendi (Karinâbâdlı) 1321
Abdurrahman Efendi (Kebirîzâde) 92, 111, 493
Abdurrahman Efendi (Kınalızâde) 624
Abdurrahman Efendi (Kuyucaklı) 896
Abdurrahman Efendi (Kuyucaklızâde) 1338
Abdurrahman Efendi (Manavzâde) 931
Abdurrahman Efendi (Mektûbî) 1278
Abdurrahman Efendi (Menteşzâde) 919

Abdurrahman Efendi (Müeyyedzâde) 114, 1211
Abdurrahman Efendi (Nalburzâde) 1014
Abdurrahman Efendi (Sadreddinzâde) 1080
Abdurrahman Efendi (Seyrekzâde) 385
Abdurrahman Efendi (Siddîkîzâde) 580
Abdurrahman Efendi (Sûfîzâde) (Seyyid) 1019
Abdurrahman Efendi (Şehlâ) 346
Abdurrahman Enver Bey (Bostancıbaşızâde) 441
Abdurrahman Feyzî Bey 114, 1206, 1789, 1802
Abdurrahman Feyzî Bey (Mustafa Paşazâde) 1288
Abdurrahman Hulusi Efendi 97
Abdurrahman Nâfiz Efendi 1798
Abdurrahman Nâfiz Efendi (Kuyucaklızâde) 863
Abdurrahman Nazif Bey 756
Abdurrahman Nesib Efendi 75
Abdurrahman Paşa 97, 416, 455, 638, 676, 717, 773, 875, 1033, 1041, 1083, 1185, 1224, 1367, 1747, 1757, 1775, 1806, 1812, 1814
Abdurrahman Paşa (Abdülcelilzâde) 1115
Abdurrahman Paşa (Ağa) 51
Abdurrahman Paşa (Arnavut) 1814
Abdurrahman Paşa b. Mehmed Paşa 1063
Abdurrahman Paşa (Dârendeli) 1144
Abdurrahman Paşa (Kadı) 58, 94, 948, 961
Abdurrahman Paşa (Köprülüzâde) 1201
Abdurrahman Paşa (Niğdeli) 455
Abdurrahman Paşa (Nişancı) 1233
Abdurrahman Paşa (Sakızlı) 796
Abdurrahman Paşa (Sarı) 1044
Abdurrahman Paşa (Sofu) 353
Abdurrahman Râtib Bey (Küçük Yusuf Beyzâde) 1146
Abdurrahman Refiâ Efendi 1241
Abdurrahman Sabrî Efendi (Salbaşzâde) 625
Abdurrahman Sâdık Efendi 489
Abdurrahman Şeref Efendi 85
Abdurrahman Vâlî Efendi 344
Abdurrahman Vâlî Efendi (Nefeszâde) 1371
Abdülahad Dede b. Said Dede 1091
Abdülahad Efendi 522
Abdülahad Efendi (Şeyh) 704, 1269
Abdülahad Nurî Efendi 706, 913, 1009, 1108, 1151
Abdüla'lâm (Seyyid) 139
Abdülaziz (Sultan) 12, 22, 25, 32, 40, 44, 393, 397, 566, 593, 627, 880, 1119, 1253, 1317, 1724, 1725, 1735, 1738, 1818
Abdülaziz (Hocazâde) 1245
Abdülaziz (Şeyh Hâdimî) 102
Abdülaziz Efendi 83, 105, 107, 128, 458, 530, 675, 690, 762
Abdülaziz Efendi (Buharalı) 599
Abdülaziz Efendi (Hâdîzâde) 491
Abdülaziz Efendi (Hoca Sa'deddin Efendizâde) 351
Abdülaziz Efendi (Hocazâde) 410, 1343
Abdülaziz Efendi (Karaçelebizâde) 344, 593, 801, 1759
Abdülaziz Efendi (La'lîzâde) 1009
Abdülaziz Efendi (Mektûbîzâde) 846, 848
Abdülaziz Efendi (Saidzâde) 1016
Abdülaziz Efendi (Subhîzâde) 1728
Abdülaziz Efendi (Uşşakîzâde) 509
Abdülaziz İzzî Efendi 55
Abdülaziz Mehmed Efendi (Lâzikîzâde) 535
Abdülaziz Paşa (Hacı) 864
Abdülbâkî 102, 366
Abdülbâkî (Baalbekli)55
Abdülbâkî (Tâcir) 69
Abdülbâkî Ağa 1205, 1767, 1792
Abdülbâkî Ârif Efendi 492
Abdülbâkî Baba 909
Abdülbâkî Bey b. Hacı Paşa 1201

Abdülbâkî Dede 428, 699, 817, 1234, 1310
Abdülbâkî Dede (Şeyh) 892
Abdülbâkî Efendi 94, 107, 109, 384, 690, 729, 798, 994, 1021, 1111, 1280, 1356, 1375, 1794
Abdülbâkî Efendi (Altıparmakzâde) 753
Abdülbâkî Efendi (Arslanzâde) 1160
Abdülbâkî Efendi (Damadzâde) 992
Abdülbâkî Efendi (Esirîzâde) 649
Abdülbâkî Efendi (Handanzâde) 605
Abdülbâkî Efendi (La'lîzâde) 1009
Abdülbâkî Efendi (Sahhaf Şeyhizâde) 93, 1016
Abdülbâkî Efendi (Sivasî) 128
Abdülbâkî Efendi (Şeyhülkurrâ) 534
Abdülbâkî Efendi (Taşköprülü) 101
Abdülbâkî Efendi (Uşşakîzâde) 137, 649, 1249
Abdülbâkî Efendi (Zeyrek İmamızâde) 534
Abdülbâkî Mahmud Efendi 90, 984
Abdülbâkî Paşa 1794
Abdülbâkî Sivasî 473
Abdülcebbar Celilî 108
Abdülcebbâr-ı Acemî 414
Abdülcelâl Nureddin Efendi (Kametîzâde) 514, 1005
Abdülevvel 161
Abdülevvel (Seyyid) 1110
Abdülevvel Efendi 100
Abdülevvel Efendi (Saçlıemirzâde) 1110
Abdülfettâh 341
Abdülfettâh Ağa 742
Abdülfettâh Efendi 440, 540, 671, 752
Abdülfettâh Efendi (Altıparmak) 99, 103, 531
Abdülfettâh Efendi (Celladzâde) 687
Abdülfettâh Efendi (Müeyyedzâde) 92
Abdülfettâh Paşa 118, 717, 1775
Abdülganî 390
Abdülganî (Cerrahbaşı) 546
Abdülganî (Sivaslı) 699
Abdülganî Ağa (Seyyid) 1787
Abdülganî Bey 753, 1346
Abdülganî Efendi 131, 1220, 1787
Abdülganî Efendi (Benli) 368
Abdülganî Efendi (Ispartalı) 854
Abdülganî Efendi (Vardarî Şeyhzâde) 1024
Abdülganî Nablusî 756, 825, 1124
Abdülhâdî Efendi 69, 377, 449, 458, 999
Abdülhâdî Efendi (Beypazarî) 534
Abdülhâdî Efendi (Bursalı) 554
Abdülhâdî Remzî Efendi 92, 135, 794
Abdülhâfız (Tâcir) 1001
Abdülhak Efendi 462, 664, 665, 1728, 1809
Abdülhak Efendi (Hayrullahzâde) 665
Abdülhak Hâmid Bey 665
Abdülhâlik Efendi 690
Abdülhâlik Nasûhî Bey (Hayrullahzâde) 665
Abdülhalim (Karayazıcı) 637
Abdülhalim Bey (Siyavuş Paşazâde) 133
Abdülhalim Çelebi 375
Abdülhalim Efendi 62, 90, 111, 127, 402, 523, 589, 650, 675, 1347
Abdülhalim Efendi (Ahîzâde) 984
Abdülhalim Efendi (Çeşmîzâde) 466, 991
Abdülhalim Efendi (Hacı) 62, 110
Abdülhalim Efendi (İmam) 995
Abdülhalim Efendi (Kebirîzâde) 92
Abdülhalim Efendi (Külâhîzâde) 470
Abdülhalim Efendi (Seyyid) 551
Abdülhalim Hasib Efendi 75
Abdülhalim Paşa 1363, 1773, 1801
Abdülhamid I 1, 2, 4-7, 10-12, 14, 16, 18, 21, 25, 28, 30-32, 35, 38, 42, 371, 655, 665, 1188, 1724
Abdülhamid II 14, 44, 45
Abdülhamid Bey 33, 767
Abdülhamid Bey (Siyâvuş Paşazâde) 1262
Abdülhamid Efendi 520
Abdülhamid Efendi (Lâzikîzâde) 535
Abdülhan 360

Abdülhay 760, 1250
Abdülhay (Deştî) 418
Abdülhay Bey 697
Abdülhay Efendi 93, 761, 977
Abdülhay Efendi (Kafzâde) 535
Abdülhay Efendi (Niksarîzâde) 1014
Abdülhay Efendi b. Mehmed 439
Abdülhay Hevâî Efendi 685
Abdülhay Mehmed Bey 55
Abdülkadir 378, 1725
Abdülkadir Ağa 78, 952
Abdülkadir Ağa (Cebecibaşı) 949
Abdülkadir b. Hüseyin Efendi 675
Abdülkadir Bey 454, 457, 526, 768, 1082, 1243
Abdülkadir Bey (Emin Paşazâde) 885
Abdülkadir Bey (Köse Ali Paşazâde) 845
Abdülkadir Bey (Melek Paşazâde) 1356
Abdülkadir Bey (Şehid) 1269
Abdülkadir Dede 817
Abdülkadir Âdil Bey 1269
Abdülkadir Efendi 99, 113, 119, 343, 395, 498, 853, 898, 930, 1009, 1024, 1164, 1347, 1359, 1726, 1758, 1789, 1793
Abdülkadir Efendi (Cankurtaranzâde) 67, 916
Abdülkadir Efendi (Eşrefzâde) 474, 498
Abdülkadir Efendi (Matlabcızâde) 574
Abdülkadir Efendi (Ramazanzâde) 1782
Abdülkadir Efendi (Süleymaniyeli) 449
Abdülkadir Efendi (Tuğcuzâde) 1728
Abdülkadir Geylânî 41, 116, 871, 920
Abdülkadir Kadrî Efendi 354
Abdülkadir Paşa 1194, 1774, 1775
Abdülkadir Paşa (Kapdan) 564
Abdülkadir Paşa (Mustafa Paşazâde) 1044
Abdülkadir Şeyhî Efendi 1759
Abdülkadir Şeyhî Efendi (Müeyyedzâde) 1257
Abdülkadir Şeyhî Efendi (Şeyhülislâm) 135
Abdülkadir Zarif Efendi 455
Abdülkadirzâde 857
Abdülkayyûm Efendi (Hammamîzâde) 1001
Abdülkebir Efendi 513, 1371
Abdülkerim 1772
Abdülkerim (Molla) 1741
Abdülkerim (Seyyid) 430
Abdülkerim (Şerif) 1763
Abdülkerim Ağa 1764
Abdülkerim Ağa (Topcubaşı) 1131
Abdülkerim Ağa (topçu) 1326
Abdülkerim Bâhir Efendi 1371
Abdülkerim Bey 815, 851, 862, 961, 1045, 1206, 1207, 1782
Abdülkerim Çelebi 77, 656, 1091
Abdülkerim Efendi 125, 341, 402, 424, 656, 657, 669, 731, 912, 981, 1121, 1127, 1150, 1222, 1726, 1727, 1758, 1792
Abdülkerim Efendi (Beypazarlı) 974
Abdülkerim Efendi (Birgivî) 1026
Abdülkerim Efendi (Buhûrîzâde) 135, 977
Abdülkerim Efendi (Çeşmîzâde) 1162
Abdülkerim Efendi (Emir) 1004
Abdülkerim Efendi (Müftü) 873
Abdülkerim Efendi (Siyâvuş Paşazâde) 124, 415
Abdülkerim Efendi (Şeyhülislâm) 121
Abdülkerim Efendi (Tireli) 130
Abdülkerim Efendi (Tophaneli) 1007
Abdülkerim Hasbî Efendi 1178
Abdülkerim İzzet Bey 415
Abdülkerim Mehmed Efendi 99
Abdülkerim Paşa 1773, 1775, 1794
Abdülkerim Paşa (Dedezâde) 56
Abdülkerim Paşa (Yenişehirli) 1246
Abdülkerim Sâlih Efendi 65
Abdülkerim Sâmiî Efendi 51
Abdüllâtif 522
Abdüllâtif Bey 82, 965, 1222, 1359, 1792

Abdüllâtif Bey (Abdullah Paşazâde) 1738
Abdüllâtif Efendi 161, 162, 1129, 1256
Abdüllâtif Efendi (kapan nâibi) 110
Abdüllâtif Makdisî 1129
Abdüllâtif Paşa 881
Abdüllâtif Râzî Efendi 510
Abdüllâtif (Şeyh) 970, 1334
Abdülmecid (Sultan) 2, 5, 7, 9-11, 13, 14, 15, 25, 26, 31, 32, 36-38, 40, 43, 45, 46, 392, 451, 576, 629, 718, 962, 1239, 1317, 1339, 1361, 1724, 1725
Abdülmecid Bey (Siyâvuş Paşazâde) 453
Abdülmecid (Deştî) 418
Abdülmecid Efendi 1097
Abdülmecid Efendi (Sivasî) 98, 367, 1108
Abdülmecid Sivasî 473, 1319
Abdülmecid Sivasî Efendi 102, 127
Abdülmuhsin b. Abdurrahman b. Ali 133
Abdülmuhsin Efendi 364
Abdülmuhyî Çelebi 1781
Abdülmuhyî Paşa 1743, 1744
Abdülmu'tî Efendi (Gazâlîzâde) 69
Abdülmuttalib b. Gâlib (Şerif) 1763
Abdülmuttalib b. Hasan 145
Abdülmuttalib Efendi 1096
Abdülmuttalib Efendi (Şerif) 378, 543, 877
Abdülmuttalib Hasan b. Ebû Nümey 1762
Abdülmuttalip (Şerif) 653
Abdülmü'min Ağa 1772, 1786
Abdülmü'min Efendi 748, 821, 968, 1012, 1315
Abdülmün'im 728
Abdülvâhid Bey 441, 596
Abdülvâhid Bey (Köprülüzâde) 1201
Abdülvâhid Efendi 62, 685
Abdülvâsi' Efendi 1091
Abdülvedûd (Şeyh) 1148
Abdülvehhâb Dâniş Efendi 865
Abdülvehhâb Efendi 108, 121, 820, 994, 1297
Abdülvehhâb Efendi (Abdülkerimzâde) 1794
Abdülvehhâb Efendi (Arab Abdurrahman Efendizâde) 352
Abdülvehhâb Efendi (Arabzâde) 986
Abdülvehhâb Efendi (Defterdar) 983
Abdülvehhâb Efendi (Giridîzâde) 795
Abdülvehhâb Efendi (Müeyyedzâde) 92
Abdülvehhâb Efendi (Saçlıemirzâde) 1110
Abdülvehhâb Efendi (Şa'rânîzâde) 439
Abdülvehhâb Efendi (Şekerzâde) 536, 1370
Abdülvehhâb Efendi (Yâsincizâde) 463, 732, 794, 852, 1180, 1340, 1761
Abdülvehhâb Efendi (Zâkirzâde) 84
Abdülvehhâb Hayâlî Efendi 121
Abdülvelî (Kırımlı) 132
Abdünnebî Efendi 379, 902
Abdürrahim Ağa (Hacı) 1772
Abdürrahim Ağa (Topçubaşı) 1156
Abdürrahim b. Ahmed 133
Abdürrahim Bey 109, 1144
Abdürrahim Bey (Azmzâde) 776
Abdürrahim Çâkerî 1297
Abdürrahim Dede 700, 1310
Abdürrahim Efendi 104, 138, 395, 402, 490, 685, 894, 917, 977, 1080, 1759, 1760
Abdürrahim Efendi (Buhûrîzâde) 123
Abdürrahim Efendi (Çavuşzâde) 894
Abdürrahim Efendi (Çeşmîzâde) 990, 1162
Abdürrahim Efendi (Çukacızâde) 992
Abdürrahim Efendi (Hacı) 1374
Abdürrahim Efendi (Hacı Halife) 970, 1257
Abdürrahim Efendi (Kazasker) 410
Abdürrahim Efendi (Medhîzâde) 936
Abdürrahim Efendi (Menteşzâde) 1010
Abdürrahim Efendi (Molla) 545
Abdürrahim Efendi (Müftü) 983
Abdürrahim Efendi (Nakibüleşraf) 438

Abdürrahim Efendi (Palabıyık Müftüzâde) 1015
Abdürrahim Efendi (Şeyhülislâm) 94, 983, 1010
Abdürrahim Efendi (Şeyhülislâm) (Menteşzâde) 975
Abdürrahim Efendi (Tayyibzâde) 446
Abdürrahim Efendi (Turşucuzâde) 1023
Abdürrahim Fâiz Efendi 492, 1002
Abdürrahim Fâiz Efendi (Sa'deddinzâde) 439
Abdürrahim Merziforî 135
Abdürrahim Necib Bey 77
Abdürrahim Niyâzî Efendi 119, 135
Abdürrahim Paşa (Erzurumlu) 813
Abdürrahim Rahmî Efendi (Hocazâde) 1246
Abdürrahim Şekib Bey 1242
Abdürrahim Şükrî Efendi 1232
Abdürraûf Efendi 169, 1174
Abdürrezzâk Ağa 1730
Abdürrezzâk Bâhir Paşa 597
Abdürrezzâk Bey 1246
Abdürrezzâk Efendi 1783
Abdürrezzâk Efendi (Müeyyedzâde) 92
Abdürrezzâk Efendi (Sayyâdîzâde) 626
Abdürrezzâk Nâşir 353
Abdürrezzâk Paşa 1179
Abdüssamed 625
Abdüssamed b. Abdullah Efendi (Himmetzâde) 675
Abdüsselâm Çelebi 1143, 1794
Abdüsselâm Efendi 356, 899, 1792
Abdüsselâm Efendi (Müeyyedzâde) 92
Abdüşşekûr Efendi 89, 1267
Âbid Efendi (Dürrîzâde) 802, 1277
Âbid Efendi (Karamanî) 457
Âbide Hanım 701
Âbidin Paşa 1785
Abraham Paşa 1815
Aclân 606
Aclân Bey 440, 500, 510, 855, 871
Âdem Bey 845
Âdem Dede 817
Âdil Bey (Kastamonu beyi) 359
Âdil Giray 354, 419, 1027, 1811
Âdil Giray Han 350
Âdil Paşa 1777
Âdile Hanım 441
Âdile Sultan 17, 46, 519, 679, 842, 934, 956, 1103, 1119, 1257, 1302
Affan Bey 1201
Afif Ahmed Efendi 349
Afif Bey 862, 1791
Afif Efendi (Zeynelâbidînzâde) 797
Afif İbrahim Efendi 1296
Afife Hanım 62, 1182
Afife Hanım Sultan 1081
Afife Kadın 23
Âgâh (Derviş) 596
Âgâh Efendi (Bursalı) 1217
Âgâh Efendi (Cizyedarzâde) 687
Âgâh Mehmed Dede 817
Âgâh Mehmed Efendi 619
Agaton Efendi 1808, 1817
Agdes Nurullah Çelebi 1228
Agop Efendi 1803
Agop Paşa 1799, 1817
Ağa İmamı 573
Ağzıkara 810
Ahaveyn 659, 825, 984
Âhî Çelebi 1727
Ahî Evran 984
Ahî Mehmed 915, 919
Ahmed I 6-8, 13, 15, 17-20, 24, 28, 30, 34, 40, 41, 44, 46, 637, 676, 858, 1089, 1149, 1197, 1230, 1723, 1725, 1726
Ahmed II 6, 16, 17, 35, 40, 43
Ahmed III 1, 2, 5-7, 9, 11, 13-18, 24-26, 29-32, 35-37, 40, 41, 43-46, 385, 405, 435, 525, 637, 779, 943, 1072, 1347, 1360, 1370, 1724, 1815
Ahmed 87, 533, 1255, 1366
Ahmed (Hacı) 621, 1010
Ahmed (Hamidli) 801
Ahmed (Kız) 448
Ahmed (Kızıl) 407
Ahmed (Kürt) 113
Ahmed (Molla Fenârî oğlu) 1742

Ahmed (Saraç) 1175
Ahmed (Seyyid) 429, 1108
Ahmed (Şehzâde) 28, 34, 42, 358, 666, 768, 872, 1056, 1105, 1181, 1742
Ahmed (Şerif) 425, 436, 606, 1100, 1763
Ahmed (Şeyh) 606
Ahmed (Şeyhzâde) 926
Ahmed (Tâcir) 1151
Ahmed (Tavil) 99, 1188
Ahmed (Urmiyeli) (Seyyid) 919
Ahmed Adnan Paşa 129, 1763
Ahmed Ağa 153, 157, 540, 547, 600, 681, 693, 704, 813, 905, 943, 1034, 1133, 1191, 1327, 1732, 1736, 1765, 1769, 1772, 1792, 1807
Ahmed Ağa (Ankebut) 1736
Ahmed Ağa (Arabzâde) 1769
Ahmed Ağa (Arnavut) 1738, 1764
Ahmed Ağa (Çalık) 1737, 1767, 1792
Ahmed Ağa (Çelebi) 1155
Ahmed Ağa (Çerkes) 1737
Ahmed Ağa (Çil) 1732
Ahmed Ağa (Dağdevirenoğlu) 945
Ahmed Ağa (Deli Emir) 1768
Ahmed Ağa (Doğancı) (Hacı) 1735
Ahmed Ağa (Ebû Vukuf) 1730
Ahmed Ağa (Ebûvukuf) 725, 940, 1122
Ahmed Ağa (Elâgöz) 1787
Ahmed Ağa (Evliya) 1788, 1792
Ahmed Ağa (Evliya) (Hacı) 1738
Ahmed Ağa (Gazi) 1037
Ahmed Ağa (Gedâyî) 1730
Ahmed Ağa (Gümrükçü) 1792
Ahmed Ağa (Hacı) 1216, 1807
Ahmed Ağa (Hacı) (Seyyid) 1264
Ahmed Ağa (Hâfız) 1446
Ahmed Ağa (Haleblizâde) 907
Ahmed Ağa (Handan Ağazâde) 881
Ahmed Ağa (Haseki) 812
Ahmed Ağa (Hasodabaşı) 1736
Ahmed Ağa (Hatibzâde) 1792
Ahmed Ağa (İzmirli) 1792, 1802
Ahmed Ağa (Kapıcıbaşı) (Seyyid) 949
Ahmed Ağa (Kara) 1736, 1764, 1768
Ahmed Ağa (Kara Osmanzâde) (Hacı) 1139
Ahmed Ağa (Karahisârî) 1772
Ahmed Ağa (Karakulak) 1792
Ahmed Ağa (Kasap) (Hacı) 740
Ahmed Ağa (Kayın) 960
Ahmed Ağa (Kel) 1787, 1792
Ahmed Ağa (Kör) 1151
Ahmed Ağa (Küçük Çavuş) 1766
Ahmed Ağa (Lâdikli) 1733
Ahmed Ağa (Lâz) 1135, 1755
Ahmed Ağa (Lipovalı) 1787, 1792
Ahmed Ağa (Nişancı) 1765
Ahmed Ağa (Peksimetçibaşı) 531
Ahmed Ağa (Pirinççizâde) 1746
Ahmed Ağa (Rodosîzâde) (Hâfız) 522
Ahmed Ağa (Salbaş) 1733
Ahmed Ağa (Sarı) 1792
Ahmed Ağa (Sebâîzâde) 1222
Ahmed Ağa (Semiz) 1764
Ahmed Ağa (Seyyid) 148, 1737, 1738
Ahmed Ağa (Şehlâ) 1737, 1787, 1792
Ahmed Ağa (Tarhuncu) 1786
Ahmed Ağa (Tekfurdağlı) 1221
Ahmed Ağa (Telhisîzâde) 1132
Ahmed Ağa (Tiryakî) 1768
Ahmed Ağa (Tophaneli) 917
Ahmed Ağa (Türk) 1736
Ahmed Ağa (Viranşehirli) 1792
Ahmed Ağa (Voynuk) 1766
Ahmed Amasî 661
Ahmed Ârif Efendi 1797
Ahmed Ârif Efendi (Hacı) 1296
Ahmed Ârifî Bey 507
Ahmed Ârifî Dede 699
Ahmed Ârifî (Peçevî) 1152
Ahmed Sabuhî Dede 161, 699
Ahmed Atâullah Efendi 169
Ahmed Aziz Bey 1216
Ahmed Aziz Efendi (Ebûbekirzâde) 597
Ahmed b. Abdülfettâh 577
Ahmed b. Abdülmuttalib (Şerif) 1762
Ahmed b. Âdil 106
Ahmed b. Beşir 61
Ahmed b. Kasım (Halebli) 982

Ahmed b. Mehmed 1024
Ahmed b. Mehmed Cemâl Aksarayî 888
Ahmed b. Muhsin (Şerif) 1762
Ahmed b. Mustafa (Şeyh) 823
Ahmed Bey 12, 15, 37, 49, 80, 120, 158, 342, 365, 448, 526, 527, 586, 604, 605, 713, 732, 735, 738, 771, 782, 784, 816, 832, 878, 960, 961, 967, 1044, 1048, 1057, 1076, 1082, 1091, 1141, 1192, 1193, 1198, 1201, 1204, 1211, 1305, 1308, 1325, 1326, 1367, 1734, 1742, 1791
Ahmed Bey (Atinalızâde) 464
Ahmed Bey (Ayas Paşazâde) 404
Ahmed Bey (Bağçevanzâde) 1160
Ahmed Bey (Boşnak) 1183
Ahmed Bey (Cebecizâde) 1045
Ahmed Bey (Çayırzâde) 738
Ahmed Bey (Çelebi Mustafa Paşazâde) 1191
Ahmed Bey (Çelebizâde) 645
Ahmed Bey (Dârendeli) 1793
Ahmed Bey (Evrenoszâde) 55
Ahmed Bey (Eyyûbî) 1192
Ahmed Bey (Gazi) 500
Ahmed Bey (Gedik) 1741
Ahmed Bey (Göde) 1723
Ahmed Bey (Hacı) 88, 148, 392, 1076
Ahmed Bey (Haseki) 961
Ahmed Bey (Hekimzâde) 59
Ahmed Bey (Kabakulak) 468
Ahmed Bey (Kapıcıbaşı) 456
Ahmed Bey (Karamanî) 912
Ahmed Bey (Karayılanoğlu) 834
Ahmed Bey (Kavanozâde) 723
Ahmed Bey (Kaytaszâde) 1806
Ahmed Bey (Kemankeş) 1732, 1774
Ahmed Bey (Kızıl) 740
Ahmed Bey (Lalazâde) 1136, 1272
Ahmed Bey (Mîrialemzâde) 155
Ahmed Bey (Muhsinzâde) (Hacı) 82
Ahmed Bey (Pîr) 27
Ahmed Bey (Ramazanoğlu) 740
Ahmed Bey (Sağır) 1799
Ahmed Bey (Saraçzâde) 106
Ahmed Bey (Seyyid) 1789
Ahmed Bey (Torun) 1733
Ahmed Bey (Tüfenkçibaşı) 683
Ahmed Bey (Yekçeşm) 583, 1733
Ahmed Bîcan 1025
Ahmed Buharî 1128
Ahmed Buharî Damadı 1013
Ahmed Buharî (Seyyid) 480
Ahmed Celâleddin Bey 604, 775
Ahmed Çelebi 5, 699, 1115, 1166, 1779, 1794
Ahmed Çelebi (Emir Ali oğlu) 139, 140
Ahmed Çelebi (Fenârizâde) 1779, 1794
Ahmed Çelebi (Feylesofzâde) 1779, 1794
Ahmed Çelebi (Muytab) 1794
Ahmed Çelebi (Saidzâde) 1016
Ahmed Çelebi (Seyyid Ali Efendizâde) 1025
Ahmed Dede 1084
Ahmed Dede (Müneccimbaşı) 1148
Ahmed Dede (Yedikuleli) (Hacı) 699
Ahmed Durânî (Seyyid) 1243
Ahmed Efendi 75, 82, 84, 89, 90, 99, 111, 126, 135, 140, 423, 428, 429, 431, 440, 462, 482, 490, 493, 533, 613, 615, 656, 661, 701, 731, 753, 761, 795, 803, 818, 963, 969, 971, 973, 977, 979, 999, 1001, 1005, 1014, 1047, 1087, 1098, 1111, 1148, 1150, 1151, 1158, 1172, 1175, 1278, 1292, 1314, 1331, 1350, 1353, 1361, 1795
Ahmed Efendi (Abdürrahimzâde) 983
Ahmed Efendi (Ağa) 477
Ahmed Efendi (Ahîzâde) 710, 984
Ahmed Efendi (Ankaralı) 1211
Ahmed Efendi (Âtıfzâde) (Hâfız)1372
Ahmed Efendi (Benderekli) 978
Ahmed Efendi (Beyâzîzâde) 597, 621, 913, 916
Ahmed Efendi (Beyler Hocası) 913
Ahmed Efendi (Bezirgânbaşı) 701
Ahmed Efendi (Bükâîzâde) 59
Ahmed Efendi (Büyük Gürcü) 587

Ahmed Efendi (Câbî Yusuf Efendizâde) 61
Ahmed Efendi (Cânibî) 528, 1795
Ahmed Efendi (Cezâyirli) 976
Ahmed Efendi (Çatalcalı) 457
Ahmed Efendi (Çukacızâde) 135
Ahmed Efendi (Damadzâde) (Ebûlhayr) 1282
Ahmed Efendi (Dâvudzâde) 993
Ahmed Efendi (Debbağzâde) 59, 534, 993
Ahmed Efendi (Defterdar) 982
Ahmed Efendi (Dürrîzâde) 439
Ahmed Efendi (Ebruzâde) 755
Ahmed Efendi (Ebûbekirzâde) 597, 1760
Ahmed Efendi (Ebûlhayr) 1760
Ahmed Efendi (Ekmekçizâde) 1794
Ahmed Efendi (Elmas Paşa İmamızâde) 749
Ahmed Efendi (Emirler damadı) 498
Ahmed Efendi (Emrullahzâde) 93
Ahmed Efendi (Erdebilîzâde) 431
Ahmed Efendi (Erib) 1789, 1793
Ahmed Efendi (Eşrefzâde) 497, 1013
Ahmed Efendi (Fındıkzâde) 755
Ahmed Efendi (Gergerî) 524, 1165
Ahmed Efendi (Gevrekzâde) 1165
Ahmed Efendi (Gülşenîzâde) 1023
Ahmed Efendi (Gülzemanîzâde) 597
Ahmed Efendi (Güzelhisarlı) 430
Ahmed Efendi (Hacı) 477, 704, 758, 995, 1088, 1361, 1796, 1802
Ahmed Efendi (Hacı) (Hâfız) 451
Ahmed Efendi (Halıcızâde) 91
Ahmed Efendi (Hasan Beyzâde) 1169
Ahmed Efendi (Hasibîzâde) 439
Ahmed Efendi (Hatibzâde) 917
Ahmed Efendi (Hatvanîzâde) 1001
Ahmed Efendi (Hayatîzâde) 469, 529
Ahmed Efendi (Hekimbaşı) 469
Ahmed Efendi (Hısnmansurîzâde) 469
Ahmed Efendi (Hocazâde) 410
Ahmed Efendi (İshak Hocası) 804
Ahmed Efendi (İshakzâde) 1266
Ahmed Efendi (Kabasakal) 91, 1004
Ahmed Efendi (Kadı) 418
Ahmed Efendi (Kadızâde) 91
Ahmed Efendi (Kadrîzâde) 119, 485
Ahmed Efendi (Kara Ebûbekirzâde) 868
Ahmed Efendi (Karahisarlı) 490
Ahmed Efendi (Karamanîzâde) 1128
Ahmed Efendi (Kazâbâdî) 417, 472, 1220
Ahmed Efendi (Keşfîzâde) 766, 1295
Ahmed Efendi (Kevâkibîzâde) 759, 1021, 1172
Ahmed Efendi (Kızıklızâde) 1007
Ahmed Efendi (Kocabaş) 1793
Ahmed Efendi (Lâ'ezârzâde) 967
Ahmed Efendi (Lutfîzâde) 1009
Ahmed Efendi (Mantıkî) 931
Ahmed Efendi (Mecdîzâde) 935
Ahmed Efendi (Medenî) (Seyyid) 577
Ahmed Efendi (Menteşzâde) 1010
Ahmed Efendi (Miftâhîzâde) 818
Ahmed Efendi (Mirzâzâde) (Neylî) 66
Ahmed Efendi (Muallimzâde) 344
Ahmed Efendi (Muharremzâde) 1097
Ahmed Efendi (Muhsinzâde) 1064
Ahmed Efendi (Müid) 164
Ahmed Efendi (Müderris) 1293
Ahmed Efendi (Müezzinzâde) 1001
Ahmed Efendi (Müftîzâde) 136, 760, 863,1013, 1174, 1320, 1761
Ahmed Efendi (Mükennâ) 761
Ahmed Efendi (Müneccimbaşı) 1728
Ahmed Efendi (Nakibzâde) 93
Ahmed Efendi (Nergiszâde) 1249
Ahmed Efendi (Nişancızâde) 893
Ahmed Efendi (Osmanzâde) 1310
Ahmed Efendi (Örekezâde) 368
Ahmed Efendi (Pepegî) 531
Ahmed Efendi (Pirlepeli) 138
Ahmed Efendi (Ramazanzâde) 968
Ahmed Efendi (Resûlzâde) 999
Ahmed Efendi (Saçlı) (Hacı) 169
Ahmed Efendi (Sahhaf Şeyhizâde) 93
Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 493
Ahmed Efendi (Salbaşzâde) 533, 1121

Ahmed Efendi (Samsunîzâde) 920, 1016, 1110
Ahmed Efendi (Sâriku'n-nücûm) 1025
Ahmed Efendi (Seydî) 1008
Ahmed Efendi (Seyyid) 544, 707, 718, 974, 1113, 1293, 1359
Ahmed Efendi (Sıddîkîzâde) 580
Ahmed Efendi (Sipahi) 671
Ahmed Efendi (Subhîzâde) 535
Ahmed Efendi (Sûfîzâde) 1019
Ahmed Efendi (Şa'banîzâde) 1020
Ahmed Efendi (Şerif) 89
Ahmed Efendi (Şeyh) 911, 1163, 1179
Ahmed Efendi (Şeyh Hızır Efendizâde) 707
Ahmed Efendi (Şeyhülislâm) 72, 344, 430, 471, 1213, 1274
Ahmed Efendi (Şeyhzâde) 1372
Ahmed Efendi (Taşköprülüzâde) 802, 883
Ahmed Efendi (Tevfikîzâde) 1023
Ahmed Efendi (Tezkireci) 1011
Ahmed Efendi (Tokadî) 155
Ahmed Efendi (Tophanelizâde) (Şeyh) 920
Ahmed Efendi (Topkapılı) 355
Ahmed Efendi (Uncuzâde) 475
Ahmed Efendi (Yağlıkçı) 1292
Ahmed Efendi (Yahyâzâde) 763, 764
Ahmed Efendi (Zehavî) 63
Ahmed Erbilî 567
Ahmed Es'ad Bey 760
Ahmed Es'ad Efendi 1243, 1761
Ahmed Es'ad Efendi (Uryanîzâde) 567
Ahmed Eyyûb Efendi 395
Ahmed Eyyûbî Efendi 827
Ahmed Fârûkî (Hoca) 1028
Ahmed Fethî Paşa 1724
Ahmed Fevzî Paşa 1187, 1188, 1733, 1770
Ahmed Fevzî Paşa (Firarî) 542
Ahmed Feyzî Paşa 1778
Ahmed Gâlib (Şerif) 1763
Ahmed Gazzî 498
Ahmed Giray 452, 1027
Ahmed Hakî Efendi 911
Ahmed Hamdî Paşa 1773, 1790
Ahmed Hayâlî Efendi 756
Ahmed Hayâlî Efendi (Gülşenîzâde) 622
Ahmed Hıfzî Efendi 1090
Ahmed Hicâzî 756
Ahmed Hilmî Efendi 825
Ahmed Hulûsî Efendi 388, 1790
Ahmed İhsan Bey 455
Ahmed İshak Efendi 1353
Ahmed İsmail Bey 734
Ahmed İzzeddin Bey 520
Ahmed İzzet Bey 676
Ahmed İzzet Bey (Dedezâde) 56
Ahmed İzzet Efendi 1787
Ahmed İzzet Paşa (Gazi) 59
Ahmed İzzî 574
Ahmed İzzî Efendi 126
Ahmed Kâmil Efendi 1796
Ahmed Kâmil Efendi (Kırımlı) 1726
Ahmed Kâmilî Efendi 1269
Ahmed Kapdan 1071
Ahmed Kapdan (Seyyid) 339
Ahmed Kırımî 872
Ahmed Mekkî (Şeyh) 654
Ahmed Midhat Efendi 1219
Ahmed Molla 1741
Ahmed Muhtar Bey (Molla) 1761
Ahmed Muhtar Bey (Şeyhülislâm) (Molla) 909
Ahmed Muhtar Bey (Yekçeşm) 961
Ahmed Muhtar Beyefendi (Şeyhülislâm) 94, 95
Ahmed Muhtar Paşa (Gazi) 1773, 1813
Ahmed Müeyyed Paşa (Azmzâde) 1231
Ahmed Münib Efendi (Müftîzâde) (Hacı) 1344
Ahmed Münir Bey 1799
Ahmed Münir Paşa 1790
Ahmed Nakşibendî (Şeyh) 1258
Ahmed Nâmıkî 125
Ahmed Nazif Efendi 10, 1780
AHmed Nazif Efendi 909
Ahmed Necib Efendi 484, 1728
Ahmed Necib Efendi (Çelebi) 904

Ahmed Necib Efendi (Kalyonîzâde) 623, 1005
Ahmed Neylî Efendi (Mirzazâde) 599, 1014, 1022
Ahmed Niyâzî Efendi (Hacı) 1233
Ahmed Nureddin Efendi 1364
Ahmed Nurî Bey 1052
Ahmed Nurî Efendi 1290, 1294
Ahmed Paşa 3, 7, 78, 81, 371, 413, 420, 422, 427, 518, 538, 552, 553, 614, 638, 647, 669, 713, 717, 723, 724, 774, 779, 808, 809, 858, 871, 918, 1035, 1036, 1047, 1050, 1076, 1123, 1137, 1196, 1307, 1336, 1340, 1357, 1724, 1742, 1743, 1752, 1753, 1755, 1776, 1779
Ahmed Paşa (Abaza) 44, 1209, 1724
Ahmed Paşa (Abdülcelilzâde) 456
Ahmed Paşa (Ağa) 13
Ahmed Paşa (Ağrıbozlu) 816
Ahmed Paşa (Ahaveyn) 659
Ahmed Paşa (Ankebut) 1748
Ahmed Paşa b. Velîyeddin 1376
Ahmed Paşa (Babanlı) 77, 349, 567, 717, 772, 925
Ahmed Paşa (Bakırcı) 885
Ahmed Paşa (Boşnak) 1050
Ahmed Paşa (Boynueğri) 923
Ahmed Paşa (Cebeci) 1795
Ahmed Paşa (Celep) 1746
Ahmed Paşa (Cezzâr) 40, 79, 829, 1341
Ahmed Paşa (Çalık) 150, 1338
Ahmed Paşa (Çaparzâde) 400, 1145
Ahmed Paşa (Çil) 1747
Ahmed Paşa (Çukadar) 1723
Ahmed Paşa (Defterdar) 960, 1324, 1812
Ahmed Paşa (Dukaginoğlu) 1742
Ahmed Paşa (Dukaginzâde) 1049
Ahmed Paşa (Ekmekçizâde) 842, 1745
Ahmed Paşa (Elmalı) 965
Ahmed Paşa (Eyyûbîzâde) 1034
Ahmed Paşa (Fenârî) 1742
Ahmed Paşa (Ferhâd Paşazâde) 1194
Ahmed Paşa (Firarî) 1214, 1776
Ahmed Paşa (Gedik) 552, 806, 1029, 1085, 1196, 1741
Ahmed Paşa (Genç) 382, 1351
Ahmed Paşa (Hacı) 433, 449, 806, 1813
Ahmed Paşa (Hâfız) 7, 16, 30, 101, 113, 529, 1307, 1323, 1723, 1724, 1744-1746, 1752, 1773, 1775
Ahmed Paşa (Hâin) 1120, 1204, 1812
Ahmed Paşa (Hamavî) 1074
Ahmed Paşa (Hamavîzâde) 1326
Ahmed Paşa (Hasağası) 815
Ahmed Paşa (Hersekzâde) 1056, 1059, 1742, 1774
Ahmed Paşa (Hezârpâre) 105, 769, 1049, 1723, 1786
Ahmed Paşa (Hızır Beyzâde) 669, 1027, 1086
Ahmed Paşa (İçelli) 1223, 1225
Ahmed Paşa (İshak Paşazâde) (Hacı) 632
Ahmed Paşa (Kalaylı) 586, 714, 1225, 1750, 1751, 1775
Ahmed Paşa (Kalaylıkoz) 641
Ahmed Paşa (Kara) 984, 1083, 1314, 1723, 1743, 1786, 1812
Ahmed Paşa (Karaca) 807
Ahmed Paşa (Karacinoğlu) 907
Ahmed Paşa (Karahisarî) 1144
Ahmed Paşa (Karamanlı) 1059
Ahmed Paşa (Kavanos) 147, 975, 1751, 1779
Ahmed Paşa (Kayserili) 1776
Ahmed Paşa (Kel) 526, 815, 879
Ahmed Paşa (Kerpeli) 608
Ahmed Paşa (Kesriyeli) 839, 886, 977, 1044, 1084, 1143, 1262, 1343, 1367
Ahmed Paşa (Kesriyelizâde) 85
Ahmed Paşa (Kızıl) 889, 1094
Ahmed Paşa (Kirli) 1775
Ahmed Paşa (Koz) 1767
Ahmed Paşa (Köprülüzâde) 1265, 1296, 1752, 1813
Ahmed Paşa (Köprülüzâde) (Hacı) 1201
Ahmed Paşa (Kör) 340, 1753
Ahmed Paşa (Küçük) 415, 504
Ahmed Paşa (Laz) 1085

Ahmed Paşa (Maraş valisi) 455
Ahmed Paşa (Melek) 1723
Ahmed Paşa (Mısır valisi) 964
Ahmed Paşa (Mihalıçlı) 1814
Ahmed Paşa (Mîrahûr) 26, 1723
Ahmed Paşa (Müezzinzâde) (Hâfız) 205
Ahmed Paşa (Müftîzâde) 1225
Ahmed Paşa (Müftü) 657
Ahmed Paşa (Nişancı) 1745, 1812
Ahmed Paşa (Nişancı) (Hacı) 1751
Ahmed Paşa (Ohrili) 564, 835, 923, 926, 1035
Ahmed Paşa (Pabuççu) 956, 1776
Ahmed Paşa (Pulad) 1047
Ahmed Paşa (Rizeli) 1774
Ahmed Paşa (Rum) 1750, 1795
Ahmed Paşa (Sadrazam) 13, 86, 681, 718, 963, 1196
Ahmed Paşa (Salbaş) 416, 933
Ahmed Paşa (Sarhoş) 685, 686, 1812
Ahmed Paşa (Sarı) 1313
Ahmed Paşa (Semin) 1743
Ahmed Paşa (Semiz) 1286
Ahmed Paşa (Serebrenıceli) 634
Ahmed Paşa (Seyyid) 16, 627, 812, 1318
Ahmed Paşa (Silahdar) 1723
Ahmed Paşa (Süleyman Paşazâde) 1724
Ahmed Paşa (Şehlâ) 67, 1780, 1813
Ahmed Paşa (Şehlâ-Kör) 148, 153, 157, 707
Ahmed Paşa (Şeyhzâde) 837
Ahmed Paşa (Tarhuncu) 1313, 1747, 1812
Ahmed Paşa (Velîyeddin oğlu) 606, 1257
Ahmed Paşa (Yenicelizâde) 965
Ahmed Pîr Çelebi (Leyszâde) 160
Ahmed Râşid Bey (Bağçevanzâde) 944
Ahmed Râşid Efendi 169
Ahmed Râşid Efendi (Hacı) 537
Ahmed Râtib Bey 1345
Ahmed Râtib Paşa 428, 829, 924, 1778
Ahmed Raûf Efendi 904
Ahmed Recâî Bey (Hacı) 112
Ahmed Refî' Efendi 1251
Ahmed Refik Paşa 824
Ahmed Reis 807
Ahmed Reşad Efendi 1799
Ahmed Reşid Bey (Teşrifatçı) 64
Ahmed Reşid Bey (Torun) 1144
Ahmed Reşid Efendi 418, 1290, 1789, 1793
Ahmed Reşid Efendi (Âbidzâde) 140
Ahmed Reşid Efendi (Sıdkîzâde) 59, 600
Ahmed Reşid Efendi (Tatarcıkzâde) 75
Ahmed Rıfaî 168
Ahmed Rıfâî (Seyyid) 339, 625
Ahmed Rif'at Bey 36, 159, 455, 571, 789
Ahmed Rif'at Bey (Rukiye Hanım Sultanzâde) 159
Ahmed Rif'at Efendi 933
Ahmed Rif'at Paşa (Müşir) 775
Ahmed Sâdık 139
Ahmed Said Efendi 367
Ahmed Sârbân 629
Ahmed Sârbân (Şeyh) 687
Ahmed Şa'rânî 130
Ahmed Şemseddin (Karahisarî) 629
Ahmed Şemseddin Efendi (Şeyhülislâm) 855
Ahmed Şerif Efendi 511
AHmed Şevkî Bey (Yekçeşm) 815
Ahmed Şeyhî Efendi 71
Ahmed Şeyhî Efendi (Kadızâde) 824
Ahmed Şükrî Bey 1298
Ahmed Şükrî Paşa 1246, 1729
Ahmed Tâceddin Berdâî 60
Ahmed Tâib Efendi 612, 706
Ahmed Tâib Efendi (Osmanzâde) 431
Ahmed Taşkendî 513
Ahmed Tevfik Bey 436
Ahmed Tevfik Efendi 1275
Ahmed Vecdî Efendi 460
Ahmed Vefik Efendi 1791, 1801, 1810
Ahmed Vefik Paşa 561, 1373, 1756, 1790
Ahmed Vehbî Efendi 766

Ahmed Visalî Efendi 656
Ahmed Yekdestî 474
Ahmed Yekdest-i Mekkî 1114, 1118
Ahmed Zihnî Efendi 509
Ahmed Ziyâ Bey 143
Ahmed Ziyâ Bey (Afif Beyzâde) 891
Ahmed Zühdî Paşa 1810
Ahretlik Hanım 837
Ahsen Bey 908
Akça Sultan 1212
Âkif Bey 487
Âkif Efendi 135, 1783, 1784
Âkif Efendi (Damadzâde) 1114
Âkif Efendi (Hacı) 1805
Âkif Paşa 45, 405, 933, 1333, 1729, 1790, 1805, 1806, 1819
Alâeddin 1055
Alâeddin (Şeyh) 687, 918, 1127
Alâeddin Ali Cemâlî 102
Alâeddin Ali Efendi 135, 438, 970
Alâeddin Ali Efendi (Nasûhzâde) 1230
Alâeddin Ali Esved 640
Alâeddin Ali Rûmî 121
Alâeddin Ali Yegânî 958
Alâeddin Arabî 588, 1110, 1758
Alâeddin Arabî-i Rıfâî 90
Alâeddin Bey 4, 20
Alaeddin Bey 743
Alâeddin Beyefendi 31
Alâeddin Beyefendi (Sultanzâde) 779
Alâeddin Çelebi-i Rıfâî 102
Alâeddin Efendi 546, 630, 1266, 1314
Alâeddin Efendi (Şeyh Nasûhîzâde) 513
Alâeddin Esved 662
Alâeddin Halvetî 1088
Alâeddin Harkanî-i Kadirî 1097
Alâeddin Hasan 817
Alâeddin Mehmed Efendi 896
Alâeddin Paşa 18, 33, 34, 1301, 1740
Alâeddin Paşa (Damad) 1724
Alâeddin Paşa (Mahmud Sâbit Paşazâde) 369
Alâeddin Paşa (Seyyid) 389
Alâeddin Selçukî 12, 34
Alâeddin-i Selçukî 38
Alâüddevle 376
Aleko Paşa (İstefanaki Beyzâde) 1822
Aleksander Efendi 1809
Aleksander Karayorgiyeviç Bey 1817
Aleksandr Han 158
Aleksandr Karateodori Paşa 1784
Alemşah 35
Ali 169, 1316
Ali (Arnavut) 646
Ali (Attar) 1213
Ali (Bolulu) 602
Ali (Bolulu) (Hacı) 674
Ali (Delviyeli) 627
Ali Ağa 107, 570, 693, 731, 736, 738, 778, 846, 888, 1053, 1063, 1135, 1190, 1231, 1729, 1733, 1764, 1765, 1768, 1769, 1772, 1786, 1787, 1791
Ali (Giritli) 908
Ali (Hacı) 1032
Ali (Kastamonulu) 588
Ali (Kestendilî) (Şeyh) 1148
Ali (Kızanlıklı) 1316
Ali (Küçük) 583, 961
Ali (Nakkaş) 1288
Ali (Seyyid) 128, 728, 1071
Ali (Şeyh) 438, 937
Ali (Tütüncü) 775
Ali (Yamak) 610
Ali Ağa (Albaklızâde) 353
Ali Ağa (Amasyalı) (Seyyid) 765
Ali Ağa (Arabacı) 1767, 1786
Ali Ağa (Bayraksız) 371
Ali Ağa (Beyzâde) 1732
Ali Ağa (Bıyıklı) 1733
Ali Ağa (Çalık) (Hacı) 1792
Ali Ağa (Çerkes) 1791
Ali Ağa (Çorlulu) 1732
Ali Ağa (Dellâk) 1767, 1786
Ali Ağa (Enderunlu) 58
Ali Ağa (Giridî) 591
Ali Ağa (Giritli) 622, 1312
Ali Ağa (Gökçeağaçlı) 608
Ali Ağa (Gümrük emini) 616
Ali Ağa (Gümrükçü) 1183
Ali Ağa (Hacı) 1772
Ali Ağa (Hadım) 1742

Ali Ağa (Harâmi) 1765
Ali Ağa (Hazinedar) 1730
Ali Ağa (Hoca) 1766
Ali Ağa (İbrahim Ağazâde) 849
Ali Ağa (Kalın) 1795
Ali Ağa (Kara) 1765
Ali Ağa (Karakaş) 1792
Ali Ağa (Kasapbaşı) 1047
Ali Ağa (Kebeci) 938
Ali Ağa (Kefeli) 635
Ali Ağa (Köse) 1786, 1792
Ali Ağa (Lala) 1736
Ali Ağa (Melek Paşalı) 1792
Ali Ağa (Menlikli) 1792
Ali Ağa (Mollacıkzâde) 1792, 1806
Ali Ağa (Moralı) 1792
Ali Ağa (Müezzinzâde) 1765
Ali Ağa (Nevşehirli) 974
Ali Ağa (Niğdeli) 1787
Ali Ağa (Pazarköylü) 1732, 1751
Ali Ağa (Semiz) 1764
Ali Ağa (Seyyid) 117
Ali Ağa (Silahdar) 454, 463, 679, 800
Ali Ağa (Silahdar-ı şehriyârî) 815
Ali Ağa (Silahşor) 933
Ali Ağa (Sofu) 1735
Ali Ağa (Şehrî) 1792
Ali Ağa (Taşyatur) 1730
Ali Ağa (Tavukçubaşı) 1178
Ali Ağa (Trabzonlu) 111
Ali Ağa (Trapoliçeli) 599
Ali Ağa (Yapraksız) 1730
Ali Ağa (Yavuz) 1732
Ali Ağa (Yedekçi yeğeni) 1792, 1806
Ali Ağa (Za'feranbolulu) 76
Ali Alâeddin Efendi 1231
Ali Arabî 669
Ali b. Abdullah 65, 985
Ali b. Abdurrahman 749
Ali b. Ahmed 86
Ali b. Ahmed Hanefî 154
Ali b. Hasan 621
Ali b. İbrahim 562
Ali b. Magribî (Seyyid) 1003
Ali b. Mehmed Alâeddin 973
Ali b. Meymûn 86
Ali b. Meymûn (Seyyid) 447
Ali b. Rûşen 1256
Ali b. Sûfî 595
Ali b. Şeyh Esedullah 915
Ali Behcet Efendi 792
Ali Behic Bey 957, 1248
Ali Behic Bey (Mudanyalızâde) 1096
âl-i Bektut 1016
Ali Bey 16, 358, 383, 445, 500, 505, 512, 586, 672, 723, 742, 829, 835, 843, 906, 956, 962, 969, 1029, 1055, 1078, 1230, 1303, 1318, 1331, 1347, 1349, 1360, 1364, 1367, 1734, 1740
Ali Bey (Ahmed Paşazâde) 1733
Ali Bey (Filibelizâde) 1194
Ali Bey (Germiyanoğlu) 40
Ali Bey (Hacı) 407, 444, 791, 1793
Ali Bey (Hasan Paşazâde) 1225
Ali Bey (Hekimzâde) 847
Ali Bey (İbrahim Hanzâde) 353
Ali Bey (İsmail Paşazâde) (Kara) 1738
Ali Bey (İvâz Paşazâde) 1792
Ali Bey (İznikli) 1754
Ali Bey (Kapıcıbaşı) 836
Ali Bey (Kara) 868
Ali Bey (Karakulak) 413
Ali Bey (Karaman Beyi) 796
Ali Bey (Karaman valisi) 31, 1120
Ali Bey (Karamanî) 958
Ali Bey (Karamanî Mehmed Paşazâde) 1143
Ali Bey (Karamanoğlu) 614
Ali Bey (Kel Ahmed Paşazâde) 1737
Ali Bey (Kıblelizâde) 718, 964, 1737
Ali Bey (Malkoçoğlu) 930
Ali Bey (Mihalzâde) 965
Ali Bey (Osmanoğlu) 1231
Ali Bey (Ramazanzâde) (Hacı) 1738
Ali Bey (Serkurenâ) 506
Ali Bey (Seyyid) 1193
Ali Bey (Şehsüvarzâde) 384, 386
Ali Bey (Şeyhülebed) 589
Ali Bey (Tırnakçızâde) 1141
Ali Bey (Vezirzâde) 423
Ali Bey b. Abdullah Paşa 1096
Ali Beyefendi 83

Ali Beyefendi (Hacı) 1734, 1735
Ali Celâl Dede 1123
Ali Cemâlî 1758
Ali Cemâlî (Zenbillî) 1107
Ali Cemâlî Efendi 1758
Ali Cevherî Efendi 357
Ali Çavuş 873, 971, 1799
Ali Çelebi 1083, 1128, 1781
Ali Çelebi (Keresteci) 71
Ali Çelebi (Lâm) 1779, 1781
Ali Çelebi (Memâtî) 657
Ali Dâniş Dede b. Abdullah 1230
Ali Dede 133, 969, 1236
Ali Dede (Arabzâde) 572
Ali Dede (Bakkalzâde) 817
Ali Dede (Bursalı) 673
Ali Dede (Hekim Derviş) 572
Ali Dede (Paşmakçı) 894
Ali Dede (Seyyid) 544
Ali Efendi 90, 126, 166, 340, 352, 497, 533, 588, 590, 694, 747, 794, 798, 904, 966, 979, 993, 995, 1008, 1018, 1022, 1113, 1114, 1129, 1148, 1149, 1151, 1164, 1172, 1234, 1257, 1258, 1273, 1319, 1725, 1760, 1781, 1793
Âlî Efendi 1784
Ali Efendi (Acem) 804
Ali Efendi (Alemdarzâde) 982
Ali Efendi (Amasyalı) 86, 92, 1212
Ali Efendi (Arabzâde) 484
Ali Efendi (A'rec) 749
Ali Efendi (Arpacızâde) 985, 986
Ali Efendi (Bağdadlı) (Seyyid) 1118
Ali Efendi (Bâliğzâde) 753
Ali Efendi (Biko) 1795
Ali Efendi (Bitlice) 510
Ali Efendi (Bolevîzâde) 465
Ali Efendi (Bozoklu) 981
Ali Efendi (Cânibî) 1796
Ali Efendi (Çalık) 931
Ali Efendi (Çatalcalı) 62, 701, 1280, 1759
Ali Efendi (Çavuşzâde) 754
Ali Efendi (Çelebi Kethüdâzâde) 945
Ali Efendi (Çilingir) 1360
Ali Efendi (Çivizâde) 49
Ali Efendi (Demirkazık) 750
Ali Efendi (Derviş) 99, 1177
Ali Efendi (Edirneli) 992, 1726
Ali Efendi (Ekmekçizâde) (Seyyid) 994
Ali Efendi (Emir) 394, 699, 1256
Ali Efendi (Enişte) 1786
Ali Efendi (Erzincanî) 1296
Ali Efendi (Erzincanlı) 1159
Ali Efendi (Esirî) 1179
Ali Efendi (Fenârîzâde) 958, 1105
Ali Efendi (Gümüşayak) 997
Ali Efendi (Hacı) 463
Ali Efendi (Hâfız) 986, 1355
Ali Efendi (Hammamîzâde) 507, 1355, 1357
Ali Efendi (Hâşimî kardeşi) 1012
Ali Efendi (Hoca biraderi) (Sarı) 1017
Ali Efendi (İmam) 362
Ali Efendi (İpekçi) (Hacı) 1270
Ali Efendi (İspirî) 842
Ali Efendi (Karabaş) 368, 931, 1231
Ali Efendi (Karanfilzâde) 1795
Ali Efendi (Kasapzâde) (Kadı) 123
Ali Efendi (Kayserili) 1365
Ali Efendi (Kemter) 574
Ali Efendi (Kesedarzâde) (Hacı) 470.
Ali Efendi (Kınalızâde) 624, 888, 1217
Ali Efendi (Kız) 397
Ali Efendi (Konyalı) 759, 840
Ali Efendi (Köstendilî) 1363
Ali Efendi (Küçük) 1788
Ali Efendi (Lâdikli) 618, 1726
Ali Efendi (La'lî) 1009
Ali Efendi (Luhumî) 1173
Ali Efendi (Meşrebzâde) 89
Ali Efendi (Mısrî) 1173
Ali Efendi (Muradzâde) 140, 1012, 1117
Ali Efendi (Muradzâde şeyhi) 914
Ali Efendi (Müeyyedzâde) 135
Ali Efendi (Nakîb) 60
Ali Efendi (Nakibüleşraf) (Bursalı) 1255
Ali Efendi (Nakkaş) 1113
Ali Efendi (Nevşehirli) 74, 1316

Ali Efendi (Paşmakçızâde) 804, 975, 1295, 1760
Ali Efendi (Paşmakçızâde) (Şeyhülislâm) 1015
Ali Efendi (Pravadili) 1162
Ali Efendi (Rizevî) 345
Ali Efendi (Saatçi) (Hâfız) 474
Ali Efendi (Sahhaf şeyhi) 93
Ali Efendi (Sahhaflar şeyhi) 1266
Ali Efendi (Sakızlı) 800
Ali Efendi (Samgîzâde) 1258
Ali Efendi (Sarı) 1795
Ali Efendi (Serberber) 1271
Ali Efendi (Seydîşehirli) 1345
Ali Efendi (Seyyid) 1782
Ali Efendi (Sûfî) 1234
Ali Efendi (Sünbül) 1348
Ali Efendi (Şerif) 543
Ali Efendi (Şeyh) 163, 1003
Ali Efendi (Şeyhülislâm) 72
Ali Efendi (Şeyhülislâm) (Çatalcalı) 1021
Ali Efendi (Şeyhülislâm) (Zenbilli) 390
Ali Efendi (Talebîzâde) 973
Ali Efendi (Tezkireci) 973
Ali Efendi (Tireli) 572
Ali Efendi (Tokadî) 431
Ali Efendi (Türâbî) 1023
Ali Efendi (Uryânî) 1023, 1179
Ali Efendi (Uzun) 974
Ali Efendi (Velî Efendizâde) 475
Ali Efendi (Yabanâbâdlı) 543
Ali Efendi (Yenişehirli) 1179
Ali Efendi (Zenbilli) 392, 540, 678, 859, 1107, 1110
Ali Efendi b. Yusuf 1103
Ali Enver Efendi 484
Ali Fenârî 1741
Ali Fuad Bey 1734, 1810
Ali Gâlib Paşa 14, 560, 1724, 1784, 1800, 1807
Ali Gıyaseddin (Bolulu) 424
Ali Hasib Bey (Derviş) 652
Ali Hasib Efendi 652
Ali Hasib Efendi (Derviş) 1075
Ali Haydar Bey 1101
Ali Haydar Efendi 627, 766, 1232
Ali İlhâmî Bey (Çelebi Mustafa Paşazâde) 648, 1191
Ali Kemâlî (Şeyh) 380
Ali Kemâlî Paşa 516
Ali Kuşçu 884, 902
Ali Kuşî 137, 889, 918, 919
Ali Lâmiî Bey 1371
Ali Magribî Efendi (Seyyid) 94
Ali Mehmed Emin Efendi (Hammamîzâde) (Hâfız) 1318
Ali Mest Sultan 407
Ali Meşhedî (Mîr) 712
Ali Meşreb Bey (Kazasker) 1090
Ali Meşreb Efendi (Meşreb Efendi hafidi) 451
Ali Muhlis Bey 1275
Ali Murtaza 685
Ali Nâmık Efendi (Seb'azâde) 520
Ali Nâmık Paşa 363
Ali Necib 1102
Ali Necib Bey 1790, 1797, 1798
Ali Necib Paşa 711, 1802
Ali Necib Paşa (Hüseyin Hüsnî Paşazâde) 712
Ali Neş'et Efendi (Gülzemanîzâde) 1370
Ali Nutkî Dede (Seyyid) 699
Ali Paşa 42, 51, 167, 416, 478, 581, 584, 614, 627, 633, 638, 662, 663, 688, 713, 726, 768, 773, 782, 814, 842, 849, 858, 872, 1035, 1041, 1051, 1068, 1076, 1087, 1144, 1205, 1207, 1231, 1329, 1347, 1740, 1742, 1743, 1745, 1751-1753, 1774-1776, 1805, 1814
Âlî Paşa 511, 539, 854, 987, 1217, 1323, 1369, 1756, 1784, 1803, 1804, 1818
Ali Paşa (Abdî Paşazâde) 53, 1724
Ali Paşa (Ahaveyn) 659
Ali Paşa (Arabacı) 523, 1750
Ali Paşa (Arslan Paşazâde) 506
Ali Paşa (Arslanzâde) 1746
Ali Paşa (Benderli) 571, 1755
Ali Paşa (Beyzâde) 1750
Ali Paşa (Bıyıklı) 35, 1034, 1780

Ali Paşa (Biko) 1748, 1774, 1795
Ali Paşa (Canikli) 82, 540, 718, 961, 1092, 1142, 1145
Ali Paşa (Canpuladzâde) 669, 1191
Ali Paşa (Cezayirli) 158
Ali Paşa (Çalık) 697, 1750
Ali Paşa (Çandarlı) 870
Ali Paşa (Çarhacı) 1135, 1755, 1776
Ali Paşa (Çatalcalı)1776
Ali Paşa (Çelebi) 1774
Ali Paşa (Çeşteci) 1745, 1812
Ali Paşa (Çorlulu) 11, 82, 98, 448, 610, 776, 1114, 1153, 1251, 1294, 1724, 1751
Ali Paşa (Dağıstanlı) 608, 633
Ali Paşa (Damad) 779, 785, 1723, 1743, 1751, 1814
Ali Paşa (Dellâk) 1813
Ali Paşa (Efrâsiyâboğlu) 446
Ali Paşa (Genç) 632, 963, 1146
Ali Paşa (Gevranlızâde) 548, 1051
Ali Paşa (Güzelce) 1745
Ali Paşa (Hacı) 509, 847, 1289, 1772
Ali Paşa (Hadım) 362, 1729, 1742, 1812
Ali Paşa (Hâfız) 648, 1093, 1776
Ali Paşa (Hazinedar) 155, 973
Ali Paşa (Hekimoğlu) 79, 626, 947, 1752, 1753
Ali Paşa (Hekimzâde) 78, 83, 532, 543, 865, 899, 1039, 1053, 1145, 1340, 1813
Ali Paşa (Hüsâm Beyzâde) 118
Ali Paşa (Hüsâmbeyzâde) 1774
Ali Paşa (İzmirli) 151
Ali Paşa (Kadı) 748
Ali Paşa (Kadızâde) 1116, 1814
Ali Paşa (Kapdan) 150, 1276
Ali Paşa (Karakaş) 1812
Ali Paşa (Karamanîzâde) 157
Ali Paşa (Karanfilzâde) 1779
Ali Paşa (Karayılanoğlu) 834
Ali Paşa (Kars) 1084
Ali Paşa (Kayserili) 432
Ali Paşa (Kel Ahmed Paşazâde) 18
Ali Paşa (Kemankeş) 989, 1043, 1745
Ali Paşa (Kılıç) 382, 778, 870, 908, 1068, 1348, 1774
Ali Paşa (Kıncı) 1749, 1795
Ali Paşa (Köse) 694
Ali Paşa (Lâz) 1252
Ali Paşa (Maktulzâde) 37, 723, 832, 1198, 1724, 1752, 1780
Ali Paşa (Maryolzâde) 1203
Ali Paşa (Moldovanî) 633
Ali Paşa (Mollacıkzâde) 951, 1095
Ali Paşa (Moralı) 1751, 1812, 1813
Ali Paşa (Müezzinzâde) 1332
Ali Paşa (Nasûhzâde) 1776
Ali Paşa (Nevşehirli) 30, 44, 1724, 1780
Ali Paşa (Nişancı) 571, 1261
Ali Paşa (Paşazâde)) 54
Ali Paşa (Pazarköylü) 1724
Ali Paşa (Sadrazam) 374, 1318, 1751
Ali Paşa (Sadrazam) (Hacı) 697, 1044
Ali Paşa (Sadrazam) (Seyyid) 344
Ali Paşa (Sarhoş) 37
Ali Paşa (Sarı) 1099
Ali Paşa (Semin) 1743, 1786, 1812
Ali Paşa (Semiz) 85, 959
Ali Paşa (Seyyid) 584, 1207, 1775
Ali Paşa (Silahdar) 14, 133, 147, 154, 496, 717, 779, 831
Ali Paşa (Sofu) 1812
Ali Paşa (Suyolcu) 1282, 1749, 1814
Ali Paşa (Sürûrî) 97
Ali Paşa (Şehid) 376, 735, 753, 761, 782, 811, 1024, 1140, 1166
Ali Paşa (Şehid) (Silahdar) 651
Ali Paşa (Şerif) 1096
Ali Paşa (Şeyhoğlu) 944
Ali Paşa (Şişman) 411, 521, 808
Ali Paşa (Tepedelenli) 679, 716, 730, 773, 836, 845, 885, 926, 928, 1036, 1058, 1195, 1326 1331
Ali Paşa (Tepedelenlizâde) 837
Ali Paşa (Tevkiî) 1753
Ali Paşa (Tophaneli) 1813
Ali Paşa (Trabluslu) 920
Ali Paşa (Türk) 1750
Ali Paşa (Vardar) 784
Ali Paşa (Yavuz) 1202, 1744, 1812

Ali Paşa (Yedekçi yeğeni) 1813
Ali Paşa (Yeğen) 1261
Ali Râif Efendi 1780
Ali Râif Efendi (Halebîzâde) 825
Ali Râik Bey 1781
Ali Râik Efendi 1797
Ali Râik Efendi (Meşrebzâde) 493
Ali Râtib Bey 120, 910
Ali Râtib Efendi 711
Ali Rızâ Bey 347, 443, 583, 629, 709, 1051, 1258, 1285, 1803
Ali Rızâ Bey (Hekimzâde) 710
Ali Rızâ Bey (İşkodralızâde) 842
Ali Rızâ Bey (Kasapzâde) 499
Ali Rızâ Dede 969
Ali Rızâ Efendi 89, 1274, 1727, 1800-1802, 1807
Ali Rızâ Efendi (Baltacızâde) 464
Ali Rızâ Efendi (Dürrîzâde) 135
Ali Rızâ Efendi (Hammamîzâde) 1357
Ali Rızâ Efendi (Osman Kethüdâzâde) 823
Ali Rızâ Paşa 1038, 1214, 1309, 1734, 1735
Ali Rıza Paşa 369
Ali Rızâ Paşa 590, 593, 799, 844
Ali Rif'at Bey 64
Ali Ruhî Bey (Veysî Paşazâde) 1303
Ali Ruhî Efendi 113
Âl-i Sa'dûn 1229
Ali Sâib Paşa 1771-1773
Ali Sâtı' Efendi (İmamzâde) 856
Ali Sâtı' Efendi (Zilelizâde) 495
Ali Sırrî-i Nakşibendî (Şeyh) 1317
Ali Şefik Bey 816, 1800
Ali Şefik Bey (Hasan Paşazâde) 647
Ali Şefik Paşa 1798
Ali Şevket Paşa 718
Ali Tûsî 115, 1106, 1109
Ali Tur Bey (Malkoçoğlu) 930
Ali Tusî 55
Ali Ulyâ Çelebi 1781
Âlim Efendi 622
Alimî 874
Alioğlu (Küçük) 53
Alp Giray 1027
Alparslan 696
Altın Nişanlı 833
Âmir Efendi (Arabzâde) 595
Âmir (Yemen Beyi) 697
Ammar Bey 1201
Amr b. As 198
Amrî Ali Efendi 1290
Anber Ağa 965
Ankaralızâde 464
Arab Çelebi 1270
Arab Kasım 518
Arabzâde hafidi 484
Ârif 737
Ârif Ağa 1217, 1731
Ârif Ahmed Ağa 1325
Ârif Ahmed Efendi 1373, 1798, 1807
Ârif Ahmed Efendi (Peçuylu) 77
Ârif Bey 598, 737, 1238, 1250, 1729, 1790, 1793
Ârif Bey (Benli) 368, 847
Ârif Bey (Halil Hamid Paşazâde) 1355
Ârif Bey (Kırımîzâde) 1120
Ârif Çelebi 545, 699, 871
Ârif Efendi 68, 400, 461, 804, 822, 1008, 1099, 1158, 1267, 1371, 1728, 1783, 1793, 1801, 1807
Ârif Efendi (Ağa İmamızâde) 798
Ârif Efendi (Arabzâde) 484
Ârif Efendi (Arabzâde) Şeyhülislâm) 1243
Ârif Efendi (Atâ Efendizâde) 1761
Ârif Efendi (Büyük) 1780
Ârif Efendi (Dürrîzâde) 73, 424, 1164, 1343, 1357
Ârif Efendi (Hekimbaşı) 136
Ârif Efendi (İrfanzâde) 1807
Ârif Efendi (Kastamonulu) 1344, 1793
Ârif Efendi (Kethüdazâde) 855
Ârif Efendi (Kıbrısîzâde) 922
Ârif Efendi (Küçük) 1265, 1783, 1807
Ârif Efendi (Meşrebzâde) 590, 1761
Ârif Efendi (Mustafazâde) 1761
Ârif Efendi (Müderriszâde) 405
Ârif Efendi (Şâtırzâde) 451, 1090
Ârif Efendi (Şeyhülislâm) 595
Ârif Hikmet Bey 771, 839, 1761

Ârif Hikmet Bey (Keçecizâde) 848
Ârif Hikmet Bey (Râif İsmail Paşazâde) 1211
Ârif Hikmet Bey (Sinanzâde) 473
Ârif Hikmet Bey (Şeyhülislâm) 468, 494
Ârif Mehmed Ağa 862
Ârif Mehmed Bey 118, 604, 693
Ârif Mehmed Efendi 545, 1728, 1789
Ârif Mehmed Efendi (Arabzâde) 460
Ârif Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 466, 491, 1156
Ârif Mehmed Efendi (Hacı) 576
Ârif Mehmed Efendi (Hocazâde) 492
Ârif Mehmed Efendi (İsâzâde) 70
Ârif Mehmed Efendi (İshakzâde) 1094
Ârif Mehmed Efendi (Müderriszâde) 660
Ârif Mehmed Efendi (Surre Eminizâde) 758
Ârif Mustafa Ağa 155, 448
Ârif Mustafa Efendi 805, 1157
Ârif Paşa 1773, 1800, 1803, 1804, 1807, 1816
Ârifî Ahmed Efendi 1782
Ârifî Efendi (Kethüdâzâde) 590
Ârifî Paşa 1757, 1784, 1785, 1805, 1806, 1810
Aristarki Bey 1819
Arslan 376
Arslan Giray 588, 1811
Arslan Paşa 1076, 1259, 1814
Arslan Paşa (Mastaracızâde) 867
Arslan Paşa (Nogayzâde) 867
Artin Ağa (Kazaz) 1817
Artin Dadyan Paşa 1816
Arzî Mehmed Dede 817, 1240
Âsaf Bey (Tepedelenlizâde) 837
Âsaf Mehmed Paşa 1050, 1360
Âsaf Paşa 586, 1309, 1778
Âsaf Paşa (Müşir) 392
Âsım Ahmed Efendi 827
Âsım Bey 97, 586, 813
Âsım Efendi 586, 756, 806, 857
Âsım Efendi (Mekkîzâde) 1369
Âsım Efendi (Vak'anüvis) 599
Âsım Mehmed Bey 1278
Âsım Mehmed Bey (Köprülüzâde) 1340
Âsım Mehmed Efendi (Seyrekzâde) 93
Âsım Paşa 1272, 1785, 1805, 1806
Âsım Paşa (Hacı) 648
Âsiye Hanım 155, 585
Aşçızâde 741
Âşık Çelebi 565
Âşık Paşa 447, 506
Âşir Efendi 1179, 1761
Âşir Efendi (Reiszâde) 1271
Âşir Efendi (Şeyhülislâm) 370, 935, 1242
Âşir Mehmed Efendi (Reiszâde) 351
Âşir Mustafa Efendi 1249
Atâ Bey 566, 850
Atâ Bey (Hekim) 528
Atâ Efendi (Şeyh) 649
Atâ Han 435
Atâ Mehmed Efendi (Şerifzâde) 1761
Atâullah Ahmed Bey 599
Atâullah Ahmed Efendi 66
Atâullah Ahmed Efendi (Ebû İshakzâde) 994
Atâullah Atâî Mehmed Efendi 589
Atâullah Atâyî Efendi 1230
Atâullah Bey 436, 1780
Atâullah Dede 817, 892
Atâullah Efendi 1214, 1252, 1267, 1725, 1760, 1761, 1781, 1783, 1793
Ataullah Efendi 1797
Atâullah Efendi 67, 564, 675, 676, 698, 975
Atâullah Efendi (Arabzâde) 352, 595, 1761
Atâullah Efendi (Çalkandızâde) 1162
Atâullah Efendi (Çivizâde) 992
Atâullah Efendi (Dürrîzâde) 73, 424, 599, 1164
Atâullah Efendi (Hatvanîzâde) 1001
Atâullah Efendi (Hoca) 160, 987
Atâullah Efendi (Mollacıkzâde) 805
Atâullah Efendi (Nev'îzâde) 373, 1252
Atâullah Efendi (Şânîzâde) 763
Atâullah Efendi (Şeyhülislâm) 701

Atâullah Mehmed Efendi 71, 87, 165, 751, 998, 1152, 1802
Atâullah Mehmed Efendi (Hâmidzâde) 599
Atâullah Mehmed Efendi (Seyyid) 575
Atâullah Mehmed Efendi (Şâmîzâde) 707
Atâullah Mehmed Efendi (Tefsirîzâde) 1022
Atâullah Mehmed Efendi (Yesârîzâde) 852
Atâullah Paşa (Kevâkibîzâde) 887
Atâullah-ı İskenderî 1096
Atâulluh Mustafa Bey 839
Âtıf Ahmed Efendi 339, 365, 1297
Âtıf Bey 1318, 1734
Âtıf Bey (Abdullah Beyzâde) 840
Âtıf Bey (Teşrifatçı) 58
Âtıf Beyefendi 1735
Âtıf Efendi 166, 339, 896, 1783, 1789, 1793, 1796
Âtıf Efendi (Âtıfzâde) 392
Âtıf Efendi (Defterdar) 1328
Âtıf Efendi (Kuyucaklızâde) 95
Âtıf İbrahim Efendi 1789
Âtıf Mehmed Efendi 526
Âtıf Mehmed Emin Efendi (İmamzâde) 997
Âtike Sultan 381, 832, 835
Atiye Sultan 25, 522, 1258
Atiyetullah Hanım 10, 909
Atiyye (Şerif) 369
Atpazarî 817
Avârezâde 55
Avn Efendi (Şerif) 1096
Avnî Efendi 77, 599, 793
Avnî Mehmed Efendi 1782, 1796
Avnullah Efendi 498
Avnullah Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 672
Avnürrefik Paşa 1763
Ayaklı Kütüphane 467
Ayas (Molla) 1173, 1725
Ayas (Şeyh) 1125
Ayas Bey 387
Ayas Efendi 121
Ayas Mehmed Ağa 1764
Ayas Mehmed Paşa 1742
Ayas Paşa 446, 456, 709, 922, 1105, 1181, 1229, 1742, 1743
Ayasluğ Çelebisi 1129
Aydın Ağa 407, 1786
Aydın Bey 958
Aygır İmam 414
Ayn-ı Ekber Mehmed (Şeyh) 1258
Aynî Efendi 490, 1355
Aynî Hasan Efendi 543
Aynişah Sultan 157
Ayşe Ebe 660
Ayşe Hanım 581, 685, 716, 843, 1009
Ayşe Hanım Sultan 26, 36, 38, 85, 685, 959, 963, 1286
Ayşe Sıdıka Hanım 1243
Ayşe Sultan 7, 13, 30, 36, 146, 343, 474, 556, 611, 778, 791, 1033, 1072, 1118, 1132, 1191, 1230, 1265, 1360
Ayşe Sultan (Büyük) 1201
Ayyar Alâeddin Bey 1081
Azamet Giray 552
Âzerî İbrahim Efendi (Muallimzâde) 1174
Âzim Mehmed Efendi (Şabanîzâde) 1020
Âzim Mehmed Efendi (Şabanzâde) 529
Aziz (Ümmî) 70
Aziz Bey 125, 635
Aziz Efendi 347, 425, 619, 667, 1267
Aziz Efendi (Hacı) 471
Aziz Efendi (Ketanîzâde) 918
Aziz Efendi (Mısırlızâde) 911
Aziz Mahmud Efendi 575
Aziz Mahmud Efendi (Surre Eminizâde) 758
Aziz Mehmed Efendi 1272
Aziz Mehmed Efendi (Gülzemanîzâde) 546
Aziz Mehmed Efendi (İsâzâde) 801
Aziz Mehmed Efendi (Paşmakçızâde) 1331
Aziz Paşa 844, 1194, 1237, 1288, 1815
Aziz Paşa (Kâmilzâde) 865
Aziz Râkım Bey 1052

Azize Hanım 599
Azizî (İhsan Efendi) 793
Azizî Mustafa Bey 348
Azmî Ahmed Efendi 1789
Azmî Bey 1322
Azmî Bey (Ömer Lutfî Efendizâde) 1349
Azmî Efendi 565

Baban Bey 12
Bahâ Bey 373, 1631
Bahadır Bey 630, 1520
Bahadır Giray 191, 354, 419, 547, 1430
Bahadır Giray Han 141
Bahadır Han (Ebû Said) 1667
Bahadırzâde 280
Bahâeddin Ahmed Veled Çelebi 310
Bahâeddin Bey 564, 1715
Bahâeddin Efendi 351, 567
Bahâeddin Efendi (Reiszâde) 330
Bahâeddin Mehmed Bey (Sirozîzâde) 1615
Bahâeddin Mehmed Efendi (Tatarcıkzâde) 75
Bahâeddin Sultan Veled 1495
Bahâeddinzâde 60
Bahâî Efendi 100, 1650, 1759
Bahâî Efendi (Şeyhülislâm) 179, 185, 1416
Bahâî Mehmed Efendi 99
Bahâî-i Küfrî 351
Bahar Ali Efendi 1437
Bâhir İsmail Bey 247
Bâhir Mustafa Bey (Abdurrahman Paşazâde) 1737
Bâhir Mustafa Paşa 43, 368, 614, 1689, 1713, 1753, 1813
Bâhir Mustafa Paşa (Köse) 238, 488
Bahrî Hasan Efendi 423
Bahrî Mehmed Paşa 1779
Bahsî Mehmed Efendi 117
Bahşî 1669
Bahşi Bey 59
Baht Giray 1811
Bâkî 545
Bâkî Bey 212, 1478
Bâkî Efendi 356
Bâkî Paşa 125
Balaban Ağa 1763
Bâlî (Husrevzâde) 266
Bâlî Ağa 1764, 1771
Bâlî Bey 244
Bâlî Bey (Antalyalı) (Damad) 1742
Bâlî Bey (Çöte) 293
Bâlî Çelebi 379
Bâlî Efendi 1388, 1403
Bâlî Efendi (Hatip) 358
Bâlî Efendi (Kara) 1806
Bâlî Efendi (Kazasker) 1398
Bâlî Efendi (Sofyalı) 141, 630
Bâlî Efendi (Uzun) 397
Bâlî Paşa 18, 524, 1675, 1814
Bâlî Paşa (Antalyalı) 1723
Bâlî Paşa (Yahya Paşazâde) 410
Bâlîzâde 652
Barbaros 662
Basrî Mustafa Efendi (Hacı) 1553
Battal Paşa 286
Bâyezid (Hacı) 153
Bâyezid I 12, 20, 22, 30, 33, 40, 42, 244, 359, 386, 407, 538, 600, 670, 675, 1581, 1677, 1723, 1725, 1740, 1774
Bâyezid II 1, 4-6, 12-16, 18, 20, 21, 24, 25, 28, 29, 31, 33-35, 38, 42, 43, 60, 92, 157, 231, 250, 287, 358, 407, 423, 448, 536, 628, 630, 660, 681, 1459, 1499, 1500, 1515, 1610, 1675, 1688, 1723, 1725, 1735, 1742
Bâyezid (Kastamonulu) 407
Bâyezid (Şehzâde) 1, 25, 29, 34, 41, 105, 161, 234, 342, 379, 521, 546, 549, 1509
Bâyezid (Tozkoparan) 355, 359
Bâyezid Ağa 1763
Bâyezid Bey 1740
Bâyezid Paşa 602, 1740
Bâyezid-ı Sofî 1725
Bayındırî 553

Bayram 1679
Bayram (Ankaralı) 1707
Bayram (Eyüplü) 165
Bayram Ağa 418, 1765
Bayram Ağa (Kara) 273
Bayram Bey 95
Bayram Paşa 28, 203, 291, 1723, 1745, 1746, 1786, 1812
Bayram Velî (Hacı) 291, 669, 1582, 1688
Baysungur Mirza 270
Bedirhan Bey 300
Bedreddin (Köle) 1579
Bedreddin (Şeyh) 55
Bedreddin Ali Efendi 1426
Bedreddin Efendi 1725
Bedreddin Mahmud Efendi 377, 1446
Bedrî Efendi 487
Behcet Ali Efendi 260, 489
Behcet Bey 347, 390, 1657
Behcet Efendi 397, 416, 568, 665, 1796
Behcet Efendi (Arabzâde) 1708
Behcet Efendi (Hekimbaşı) 334, 390
Behcet Efendi (ser-etıbbâ) 109
Behcet Mustafa Efendi 1728
Behcet Paşa 363, 1631
Behic Efendi363
Behice Sultan 597
Behiye Hanım 278, 1474
Behlûl Ağa (Taşçıbaşı) 57
Behram (Dımışkî) 430
Behrâm Ağa 323, 1730, 1764
Behrâm Ağa (Hâfız) 1584, 1731
Behrâm Çavuş 1791
Behrâm Paşa 528, 1548
Bekâr Memi 656
Bekir Ağa (Alâiyeli) 1792
Bekir Ağa (Deli) 1767
Bekir Bey (Karagöz Mehmed Paşazâde) 1780
Bekir Bey (Kesriyelizâde) 1792
Bekir Bey (Sırkâtibizâde) 522
Bekir Efendi 512, 591
Bekir Efendi (Köse) 102
Bekir Efendi (Soğukçeşmeli) 320, 1391
Bekir Paşa 328, 413, 415, 1447, 1488
Bekir Paşa (Alâiyeli) 413, 1470, 1780, 1813
Bekir Paşa (Defterdar) 1746
Bekir Paşa (Lokmacı) 1813
Bekir Paşa (Moralı) 1628
Bekir Sâmî Bey 677
Bekir Subaşı 545, 1694
Bekrî Mustafa Paşa 1527
Bektaş Ağa 609, 1766
Bektaş Efendi 1726
Bektaş Velî (Hacı) 1590
Belîğ Efendi 1719
Beliğ Mustafa Efendi 185
Benderli Ali Paşa 592
Benû Kuteybe 1762
Berekât 1762
Berekât b. Hasan b. Aclân 1762
Berekât (Şerif) 233, 425, 1667, 1762, 1763
Besim Bey 450, 1389
Besim Mehmed Ağa 1731
Besim Mehmed Bey 233
Besim Mehmed Efendi 575
Beşir Ağa 386, 1526, 1528, 1730
Beşir Ağa (Genç) 554
Beşir Ağa (Hacı) 1657, 1730
Beşir Ağa (Sarıkçı) 1730
Beşir b. Muhyiddin b. Velîyeddin 76
Beşir Fuad Bey 680
Beşir Paşa 1786
Beyazîzâde 116
Beyhan Sultan 2, 212, 214, 317, 347, 374, 1422, 1473
Beyker Paşa 528
Bibesku 1817
Bîcan Paşa 298, 486
Bilâl (Seyyid) 56, 429
Bilâl Ağa 1731
Bilâl Ağa (Halil Paşalı) 1731
Bilâl Kâzımî (Seyyid) 194
Bilâl Necib Efendi 445
Bilâl-i Habeşî 301
Bilâlzâde 1577, 1578
Biraderzâde 648, 1415
Blak Bey 1817
Bolulu Çelebi 1432

Bonneval 198
Bostan Ağa 584
Bostan Çelebi 387, 1425, 1437
Bostan Efendi 1580, 1656
Bostan Mustafa Efendi 375
Budak Bey 233
Buharî (Emir) 303, 1499, 1555
Buharî (Şeyh) 1503
Burak Çelebi 1781
Burhan Efendi 1639
Burhaneddin 1709
Burhaneddin Berdaî 51
Burhaneddin Çelebi 1794
Burhaneddin Efendi 32, 1658
Burhaneddin Haydar-ı Herevî 682
Burhaneddin (Şeyh) 1586
Burnaz 678

Câbir b. Abdullah Ensarî 143
Câbir Paşa 129
Ca'fer 381
Ca'fer (Deli) 1639
Ca'fer (Seyyid) 601
Ca'fer Ağa 220, 546, 1729, 1732, 1736, 1764, 1765
Ca'fer b. Said (Şerif) 1763
Ca'fer Bey 79, 1740
Ca'fer Bey (Mahrukîzâde) 269
Ca'fer Çavuş 215
Ca'fer Çelebi 356, 1424, 1610, 1779
Ca'fer Çelebi (Taczâde) 1779
Ca'fer Dede 616
Ca'fer Efendi 652, 1522, 1725
Ca'fer Efendi (Âvare) 1494
Ca'fer Efendi (Hireli) 103
Ca'fer Kemâl Efendi 268
Ca'fer Paşa 6, 13, 209, 291, 653, 1723, 1740, 1741, 1745, 1774, 1775, 1779, 1812
Ca'fer Paşa (Bostancı) 1774
Ca'fer Paşa (Büyük) 383, 1700
Ca'fer Paşa (Damad) 1723, 1746
Ca'fer Paşa (Küçük) 382
Cağala 1513
Câmî 358, 655
Câmî (Molla) 1410
Can Arslan Paşa 324
Can Muhyî Çelebi 1481
Cânân Paşa 1608
Canbek Giray 419, 1486, 1811
Canbek Giray Han 1520
Canberd Gazalî 248
Cânib Efendi 1783, 1789, 1806, 1807
Canmirza Paşa 635
Canpulâd Mustafa Paşa (Canpulad) 1774
Canpuladlı 636
Canpuladoğlu 645
Celâl (hattat) 59
Celâl (Molla) 1410
Celâl Ali Paşa 476
Celâl Bey 1390, 1399, 1418
Celâl Bey (Musâhib) 162
Celâl Efendi (Kadı) 1463
Celâl Paşa 663
Celâl Paşa (Cebbarzâde) 1401
Celâl Paşa (Reşîd Paşazâde) 1385
Celâl Paşa (Şerif Paşazâde) 1591
Celâleddin Ağa 1769
Celâleddin Bey 1569
Celâleddin Çelebi 312, 375
Celâleddin Devvânî 92, 1513
Celâleddin Efendi 110, 498
Celâleddin Efendi (Âtıfzâde) 392
Celâleddin Ergun 1709
Celâleddin Kirmanî (Seyyid) 258
Celâleddin (Molla) 668
Celâleddin Muhammed b. Abdurrahman 125
Celâleddin Paşa 1531
Cem (Şehzâde) 38, 43, 156, 246, 341, 342, 387, 657, 1424, 1512, 1530, 1559, 1678
Cemâl (hattat) 59
Cemâl (Karahisarlı) 1576
Cemâl Bey 671, 680, 1393
Cemâl Efendi 241, 1729
Cemâl Efendi (Şeyh) 90

Cemâl Halife 661
Cemâl Mehmed Efendi (Zeynîzâde) 1728
Cemâl Paşa 586, 1778
Cemâl Yusuf Paşa 1630
Cemâleddin Aksarayî 231, 678, 1580, 1709
Cemâleddin Efendi 102, 231, 391
Cemâleddin Efendi (Âtıfzâde) 388
Cemâleddin Efendi (Hasirîzâde) 359
Cemâleddin Efendi (Zeynîzâde) 1579
Cemâleddin Mehmed Efendi (Âtıfzâde) 389
Cemâleddin Mehmed Efendi (Yusufzâde) 1761
Cemâleddin Uşşakî 83
Cemâlî (Şeyh) 1683
Cemâlî Efendi 391
Cemâlî Halife 1432
Cemil Bey 486, 1390, 1734
Cemil Paşa 584, 1505, 1784
Cemil Paşa (Reşîd Paşazâde) 1385, 1386
Cemile Sultan 11, 13, 14, 269
Cenâb Bey 111
Cenâb Bey (Serhalifezâde) 1650
Cengiz 403, 524, 553, 588, 1391, 1409, 1811
Cengiz Han 42, 350
Cennet Efendi 1659
Cennet Mehmed Efendi 347
Cerrahbaşızâde 666
Cevad Bey 1552
Cevad Paşa 327, 1757
Cevdet Mustafa Efendi (Behcetzâde) 465
Cevdet Paşa 1475, 1801, 1805, 1806, 1808, 1810
Cevher Ağa 1730, 1731
Cevher Ağa (Hazinedar) 1730
Cezerî (İmam) 128
Cihan Giray (Kırım Girayzâde) 1486
Cihangir (Şehzâde) 41, 660
Corcizâde (A'mâ) 194
Cûci b. Cengiz Han 552
Cûdî Efendi 262
Cüneyd Bey 602, 615, 1668
Cüneyd (Tokatlı) 1688
Cününî Dede Efendi 1462

Ç

Çâker Ağa 573
Çakmak Dede 107
Çalık Damadı 1468
Çamik 1820
Çandarlızâde İsâ Bey 1779
Çatak (Halil Paşa) 582
Çavuşzâde 646
Çelebi 160, 1781
Çelebi Ağazâde 1527
Çelebi Efendi 1792
Çelebi Halife 359, 1514, 1554
Çelebi Mehmed 359
Çelebizâde 1404
Çelebizâde İsmail Âsım Efendi 1760
Çivizâde 357
Çoban Devlet Giray 141, 524
Çoban Giray 419, 1409, 1571
Çorlulu Ali Ağa (Silahdar) 1751
Çömez Ahmedzâde 1595

D

Dâniş Ahmed Bey 1479
Dâniş Efendi 317
Dâniş Mehmed Bey 1387
Darbaz Ağa (Hacı) 1462
Darbune Ebûbekir Ağa (Darbune) 1767
Dâvud (Kara) 123
Dâvud (Şeyh) 1581
Dâvud Ağa 1729
Dâvud Bey 247, 647, 1740, 1741
Dâvud Bey (Ramazanoğlu) 571
Dâvud Dede 517
Dâvud Efendi (Atlı) 173
Dâvud Efendi (Kara) 1649

Dâvud Paşa 203, 301, 376, 478, 495, 503, 1463, 1547, 1740, 1742, 1744, 1745, 1786, 1803, 1808, 1812, 1817
Dâvud Paşa (Kapdan) 1723
Dâvud Paşa (Kara) 23, 1723, 1744, 1774
Dâvud Paşa (Küçük) 1774
Dâvud Paşa (Nişancı) 1742
Dâvud Paşa (Nişancı) (Kara) 1774
Dâvud Paşa (Sadrazam) 342
Dâvud peygamber 1422
Dâvud-ı Kayserî 1610, 1758
Dâye Hatun 408
Debbas (Şeyh) 303
Deli Efendi 475
Deli Pîrî 612
Demirbaş Şarl 3
Demirkazık 582
Derviş 1673
Derviş Abdülkadir Efendi 459
Derviş Ağa 1613, 1765, 1786, 1792
Derviş Bey 160, 358, 596
Derviş Çelebi (Baba Nakkaşzâde) 1794
Derviş Çelebi (Priştineli) 1781
Derviş Efendi 536, 617, 1611
Derviş Efendi (Atâzâde) 334
Derviş Efendi (Defterdar) 192
Derviş Efendizâde 411
Derviş Mehmed 435
Derviş Mehmed Bey 413, 434
Derviş Mehmed Çelebi 1522
Derviş Mehmed Efendi 1484, 1487, 1512
Derviş Mehmed Efendi (Mihrikebîrzâde) 1419
Derviş Mehmed Es'ad Bey 1444
Derviş Mehmed Paşa 418
Derviş Mehmed Sâdık Efendi (Mîrialemzâde) 435
Derviş Mustafa Efendi 396, 460, 1377
Derviş Ömer Bey 586
Derviş Paşa 120, 281, 413, 633, 1466, 1755, 1771, 1774, 1776, 1786, 1804, 1810
Derviş Paşa (Kapdan) 1745
Derviş Paşa (Sadrazam) 593
Derviş Süleyman Bey 1537
Derviş-i Rûmî 418
Devlet Giray 141, 323, 547, 552, 1486, 1489, 1811
Devlet Giray Han 305, 524, 547, 552, 1485
Devlet Giray Han II 354, 524
Devlet Giray Han IV 1571
Devlet Giray I 350, 452
Devlet Giray II 349, 1811
Devlet Giray III 1811
Devlet Giray IV 1811
Devlet Giray (Kara) 1430, 1573
Devlet Sofî 552
Devvaşü'l-leyl 1550
Dilâver Ağa 1730
Dilâver Paşa 202, 1745
Dilberûze Usta 1568
Dirayse Paşa 1777, 1815
Divane Bey 415
Divanî Mehmed Çelebi 1658
Drayse Paşa 528
Durak Ağa 422
Durak Çelebi 653
Durak Mehmed Ağa 1792
Durak Mehmed Bey (İbrahim Paşa oğlu) 1737
Durak Paşa 120, 1405, 1443, 1775
Durmuş Çelebi (Bursalı) 546
Durmuş Efendi 165
Durmuş Efendi (Şehremini) 174
Durmuş Reis 615
Dursun Efendi 526
Dursun Mehmed Ağa 1768, 1786
Düğümlü Baba 308
Dündar Alp 42
Dürrî Ahmed Efendi 529
Dürrî Efendi 68
Dürrî Hüseyin Ağa 1787
Dürrî Mehmed Efendi 482, 1760, 1783
Dürrî Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) 424
Düzoğulları 526

Ebâ Eyyûb-i Ensârî 474
Ebezâde 1447
Ebû Abdullah Semerkandî 1392
Ebû Eyyûb el-Ensarî 39
Ebû Eyyûb Ensârî 1582
Ebû Eyyûb-ı Ensarî 3
Ebû Hâmid Efendi 1604
Ebû Hanife (İmam-ı Azam) 280
Ebû İshak Efendi 1458
Ebû İshak İsmail Efendi 425
Ebû Nâil 81
Ebû Nümey 339, 437, 506
Ebû Nümey Muhammed 1762
Ebû Sahre 1550
Ebû Said Efendi 119, 534
Ebû Said Efendi (Şeyhülislâm) 487
Ebû Said Mehmed Efendi 1415
Ebû Talib 606
Ebû Talib (Şerif) 1762
Ebûbekir (Hz.) 128, 171, 367, 551, 580
Ebûbekir Ağa 151, 465, 1731, 1733, 1736, 1768, 1793, 1807
Ebûbekir Ağa (Bostancıbaşı) 441
Ebûbekir Ağa (Hacı) 1789
Ebûbekir Ağa (Moralı) 1738
Ebûbekir b. Ali Efendi 174
Ebûbekir Bey 155, 168, 198, 199, 582, 1387
Ebûbekir Bey (Kesriyelizâde) 158, 508
Ebûbekir Efendi 165, 684, 1524, 1570, 1703, 1733, 1734, 1779, 1780, 1782, 1802
Ebûbekir Efendi (İmam) 469
Ebûbekir Efendi (Şeyh) 103
Ebûbekir Efendi (Şirvanî) 1782
Ebûbekir Efendi (Tirelî) 174, 466
Ebûbekir Efendi (Tokadî) 155
Ebûbekir Efendi (Tokatlı) 168, 428
Ebûbekir Nümâyî Efendi 102
Ebûbekir Paşa 84, 167, 227, 273, 430, 1536, 1774, 1775
Ebûbekir Paşa (Alâiyeli) 37, 220, 435, 455, 1529, 1724
Ebûbekir Paşa (Manisalı) 1794
Ebûbekir Paşa (Mîrialem) 417
Ebûbekir Paşa (Moralı) 325
Ebûbekir Paşa (Silahdar) 1813
Ebûbekir Paşa (Tavukçu Reiszâde) 1624
Ebûbekir Râsim Efendi 1782, 1787
Ebûbekir Râsim Paşa 333, 594, 1428, 1813
Ebûbekir Rıfkî Bey 455
Ebûbekir Sâmî Paşa 564, 1754
Ebûbekir Vahdetî Efendi 77, 313
Ebûlbeka Kefevî 511
Ebû'l-Berekât b. Zeyd (Şerif) 1762
Ebûlberekât b. Zeyd 601, 1413
Ebûlcevad Efendi 438
Ebûlhayr Ahmed Efendi (Damadzâde) 531
Ebûlhayr Efendi 138
Ebûlhedy Mehmed Efendi 192
Ebûlhüdâ Mehmed Efendi (Sayyâdîzâde) 626
Ebû'l-leys Alisi 231
Ebû'l-leys Efendi 231
Ebûlmeâlî 558
Ebû'l-mevâhib 187
Ebû'z-zeheb Mehmed Bey 1617
Ebûlmeyamin Mustafa Efendi 616
Ebûlyümn Efendi 437
Ebûssuûd Efendi 51, 55, 106, 111, 113, 161, 224, 331, 379, 440, 482, 540, 546, 616, 1392, 1399, 1415, 1420, 1437, 1438, 1475, 1515, 1567, 1577, 1609, 1659
Ebûssuûd Efendi (Es'ad Efendizâde) 1650
Ebûssuûd Efendi (Serbendîzâde) 1580
Ebûssuûd Efendi (Seyyid) 485
Ebûssuûd Efendi (Şa'rânîzâde) 131, 133
Ebûssuûd Efendi (Şeyhülislâm) 569
Ebûssuûd Mehmed Efendi 137, 492
Ebûzer 621
Edebâlî 5, 22, 662, 1639

Edhem 30
Edhem Ağa (Sekbanbaşızâde) 1586
Edhem Baba 521
Edhem Bey (Hacı) 427, 1791
Edhem Efendi 1630, 1734, 1735
Edhem Efendi (Hacı) 1797, 1798, 1800
Edhem İbrahim Bey 94
Edhem Paşa 298, 1756, 1778, 1784, 1790, 1805, 1807, 1808, 1810
Edhem Paşa (Damad) 36
Edhem Paşa (Sadrazam) 542
Edib Efendi 1799
Edib Efendi (Ali Beyzâde) 1541
Edibî Ali Efendi 1608
Efdaleddin Hüseyin 600
Efdalzâde 658
Eflâtun 30
Efrâsiyâb Paşa 446
Ekmekçizâde 355, 356
Ekmeleddin 1580
Ekmeleddin Efendi (Şeyh) 622
Ekmelzâde 372
Elfî Bey 294
Elkas Mirza 523
Elmas Ağa 252
Elmas Mehmed Ağa 1732, 1737
Elmas Mehmed Paşa 430, 447, 510, 1430, 1750, 1779
Elmas Paşa 51
Elvan Çelebi 329
Emalullah 1456
Emetullah Hanım 430
Emetullah Sultan 11, 286
Emin Ağa 1772
Emin Ağa (Çil) 155
Emin Ağa (Hezârfen Ağaoğlu) 1772
Emin Bey 115, 479, 566, 1547, 1630, 1631, 1734, 1791
Emin Bey (Bursalı) 226
Emin Bey (Hacı) 1734, 1802
Emin Bey (Zilelizâde) 1714, 1715
Emin Efendi 178, 494, 1399, 1429, 1505, 1620, 1661, 1686, 1780, 1782, 1793
Emin Efendi (Ayntablı) (Hacı) 666
Emin Efendi (Baltacızâde) 299, 358, 464
Emin Efendi (Bursalı) 1649
Emin Efendi (Çavuşzâde) 1631
Emin Efendi (Çil Emin Ağazâde) 228
Emin Efendi (Deli) 1441
Emin Efendi (Hâfız) 1470
Emin Efendi (Hatibzâde) 595
Emin Efendi (Hayatîzâde) 529
Emin Efendi (Kara) 505
Emin Efendi (Lâzikîzâde) 535
Emin Efendi (Mısırlızâde) 566
Emin Efendi (Sâlihzâde) 1552
Emin Efendi (Seyyid) (Hacı) 122
Emin Efendi (Şatırzâde) 312
Emin Efendi (Şehrî) (Hâfız) 1725
Emin Efendi (Şeyhülislâm) 485
Emin Efendi (Tokadî) 1409, 1552
Emin Efendi (Tokatlı) 573
Emin Efendi (Tuğrakeş) 1788
Emin Efendi (Velîyeddinzâde) 1663
Emin Giray 1435
Emin Hüseyin Efendi 1796
Emin Mehmed Ağa (Hacı) 490
Emin Mehmed Bey 455, 677
Emin Mehmed Bey (Çelebi Mustafa Paşazâde) 436
Emin Mehmed Bey (Hacı) 529
Emin Mehmed Efendi 111, 166, 265, 402, 461, 477, 484, 545, 1629, 1760
Emin Mehmed Efendi (Arabzâde) 1614
Emin Mehmed Efendi (Baltacızâde) 299
Emin Mehmed Efendi (Behcetzâde) 397
Emin Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 315
Emin Mehmed Efendi (Feyzullahzâde) 68
Emin Mehmed Efendi (Hâşimzâde) 70
Emin Mehmed Efendi (Hayâtîzâde) 1760
Emin Mehmed Efendi (Hısnmansûrîzâde) 1779
Emin Mehmed Efendi (Kadı Abbaszâde) 1459

Emin Mehmed Efendi (Külâhîzâde) 1615
Emin Mehmed Efendi (Mısırlızâde) (Hacı) 345
Emin Mehmed Efendi (Müftîzâde) 1709
Emin Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) 532
Emin Mehmed Efendi (Sıddîkîzâde) 580
Emin Mehmed Paşa (Ebûlubûd) 1565
Emin Muhlis Paşa 650, 1412
Emin Paşa 105, 1381, 1505, 1780, 1804, 1805, 1809
Emin Paşa (Ferik) 1564
Emin Paşa (Hacı) 1734, 1802
Emin Paşa (Kartallı) 1798
Emin Paşa (Mâbeynci) (Hacı) 1657
Emin Paşa (Sadrazam) 465, 1686
Emin Paşa (Sadrazam) (Hacı) 1524
Emin Paşa (Silahdar) 394
Emin Paşa (Tevkiî) 1753
Emin Paşa (Veysîzâde) 86
Emin Paşa (Yağlıkçı) 457
Emin Paşa (Yağlıkçızâde) 43, 1383
Emine Hanım 120
Emine Hanım binti Hacı Osman 639
Emine Hanım Sultan 38
Emine Lutfiye Hanım Sultan 14
Emine Saide Hanım 1565
Emine Sultan 12, 82, 273
Emir Ağa 307
Emir Ali Efendi 60, 160
Emir Aziz 137
Emir Bey 4
Emir Buharî 126, 361, 669, 678, 1608
Emir Çelebi 1728
Emir Çoban 1548
Emir Efendi 253
Emir Efendi (Küçük) 438, 466, 469, 535, 594
Emir Efendi (Ma'lûl) 661, 918
Emir Gazi 381
Emir Gîsûdar 117
Emir Hasan (Niksarî) 1522
Emir (Konevî) 1426
Emir Mehmed Paşa (Şerif) 1794
Emir Paşa 1744
Emir Sultan 27, 140, 212, 233, 440, 473, 481, 629, 1658, 1688, 1723
Emir Süleyman Çelebi 226
Emir Süleyman (Şehzâde) 1532
Emirî Mehmed Bey 653
Emirler damadı 498
Emirşah (Bolulu) 107
Emirzâde 1407
Emrullah Ağa (Edirneli) 1620
Emrullah Efendi 262, 482, 1501, 1582
Emrullah Efendi (Hâfız) 554
Emrullah Mehmed Efendi 482
Emrullah Mehmed Efendi (Seyrekzâde) 1684
Enis Efendi 1694
Enis Efendi (Şeyh) 482
Enis İbrahim Efendi 424
Enis Paşa 478
Enver Bey 267, 1388
Enver Efendi 457
Enverî Efendi 1807
Erib Ahmed Bey 484
Erib Ahmed Efendi (Arabzâde) 352
Erib Ahmed Paşa 484
Erib Efendi 1807
Erib Efendi (Kara Halilzâde) 1452
Erib Mehmed Efendi 315
Ermeni 1549
Ertuğrul Bey 10
Ertuğrul Çelebi 8
Ertuğrul Gazi 5, 6, 16, 34, 38, 42, 45
Es'ad Ağa 1771
Es'ad Ahmed Efendi 644
Es'ad Ahmed Efendi (Kadrîzâde) 180
Es'ad Bey 199, 200, 596, 1591
Es'ad Bey (Şirinzâde) 572
Es'ad Bey (Topçubaşızâde) 1445
Es'ad Bey (Turşucuzâde) 1640
Es'ad Bey (Zâhide Hanım Sultanzâde) 159
Es'ad Efendi 84, 307, 316, 343, 458, 459, 1404, 1415, 1759, 1797, 1802
Es'ad Efendi (Ankaralı) 426
Es'ad Efendi (Çeşmîzâde) 589

Es'ad Efendi (Ebû İshakzâde) 415, 1760
Es'ad Efendi (Emin Efendizâde) 1761
Es'ad Efendi (Hacı) 652
Es'ad Efendi (Hamzazâde) 602
Es'ad Efendi (Hazinedarbaşızâde) 1610
Es'ad Efendi (Hocazâde) 34
Es'ad Efendi (İmamzâde) 1809
Es'ad Efendi (Kethüdâzâde) 1423
Es'ad Efendi (Sa'deddinzâde) 426
Es'ad Efendi (Sahhaf Şeyhizâde) 93
Es'ad Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 186
Es'ad Efendi (Sâlihzâde) 479
Es'ad Efendi (Şâtırzâde) 471
Es'ad Efendi (Şehrîzâde) 1380
Es'ad Efendi (Şeyhülislâm) 1405, 1469
Es'ad Efendi (Şeyhzâde) 1408, 1809
Es'ad Efendi (Topkapılızâde) 474
Es'ad Efendi (Uryânîzâde) 373
Es'ad Efendi (Vassâf Efendizâde) 1760
Es'ad Efendi (Vassâfzâde) 74, 110, 1422, 1654
Es'ad Efendi (Yanyalı) 362, 1439
Es'ad Faizî Efendi 90
Es'ad Mahmud Efendi (Hacı) 303
Es'ad Medhî Bey (Şirinzâde) 571
Es'ad Mehmed Bey 58, 353
Es'ad Mehmed Bey (Derviş) 1445
Es'ad Mehmed Bey (Meş'alecizâde) 595
Es'ad Mehmed Efendi 315, 363, 454, 498, 545
Es'ad Mehmed Efendi (Çeşmîzâde) 402
Es'ad Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 316
Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 489
Es'ad Mehmed Efendi (Meşrebzâde) 297
Es'ad Mehmed Efendi (Sa'deddinzâde) 439
Es'ad Mehmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 514, 1717
Es'ad Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) 1454
Es'ad Mehmed Efendi (Yesârî) 852
Es'ad Molla (Sahhaflar Şeyhizâde) 108
Es'ad Muhlis Paşa 321, 1429, 1799
Es'ad Paşa 650, 1381, 1563, 1655, 1771, 1772, 1776, 1804, 1808
Es'ad Paşa (Müftîzâde) 478
Es'ad Paşa (Sadrazam) 227
Es'ad Paşa (Sakızlı) 1778
Es'ad Paşazâde 1635
Es'adzâde Emin 1598
Esedullah Kirmânî 1576
Esir (Halil Paşa) (Bînamaz) 584
Esmâ Hanım 113
Esmâ Hanım (Çelebi Ağazâde kızı) 680
Esmâ Sultan 12, 46, 268, 316, 421, 448, 466, 472, 664, 1450, 1630, 1687
Eşref Ahmed Efendi 83
Eşref Efendi 497
Eştin 1678
Evliya Efendi 265
Evliya Mehmed Efendi 500, 507
Evliya Yusuf Efendi 500
Evliyazâde 666
Evrenos 1600
Evrenos Bey 42, 246, 440, 500, 1494
Evrenos (Gazi) 1570
Eyyûb Ağa 1769
Eyyûb Ağa (Hacı) 427
Eyyûb Efendi (Ebû Tevfik) 1676
Eyyûb Efendi (Eyüplü) 1558
Eyyûb Paşa 515, 1779, 1812
Eyyûb (Seyyid) 668
Eyyûb (Şamlı) 1574
Eyyûb-i Ensârî 1464

F

Fahd Paşa 129
Fahreddin (müftü) 363
Fahreddin Acemî 661, 1758
Fahreddin Efendi 121
Fahreddin Efendi (Eşrefzâde) 99, 498, 1316
Fahreddin Mehmed Efendi 498

Fahreddin Mehmed Efendi (Nasûhîzâde) 1232
Fahreddin Râzî 230, 392
Fahreddin Yahyâ Efendi 1317
Fahrî Efendi (Eşrefzâde) 1717
Fâik Ahmed Paşa 1394
Fâik Bey (Yancıklıkzâde) 59
Fâik Efendi 1322
Fâik Efendi (Yâsincizâde) 1340
Fâik Paşa 1738
Fâiz Bey 1433
Fâiz Efendi 508
Fâiz Mehmed Efendi 1344
Fâize Fatma Kadın 1505
Fâizî Abdullah Efendi (Sa'dizâde) 1501
Fâizî Es'ad Efendi 1375
Farzîzâde 1553
Fasih Dede 497
Fasihî 509
Fatin Efendi 682
Fatma 1113
Fatma (Hz.) 31
Fatma Hanım 244, 285, 438, 455, 474, 477, 535, 567, 681, 1042, 1200, 1357, 1363, 1541
Fatma Hanım (Hâcce) 1153
Fatma Hanım (Hacı) 107
Fatma Hanım Sultan 25, 36, 38, 44, 1043
Fatma Kadın 258
Fatma Sultan 11, 15, 25, 27, 37, 213, 239, 274, 382, 542, 581, 1197, 1308, 1314, 1344, 1345, 1517, 1699, 1700, 1704, 1715
Fatma Zehra Hanım 312
Fatma Zehra Mürşide Hanım 244
Fâzıl 626
Fâzıl Abdülbâkî 1460
Fâzıl Ahmed Paşa 430, 1258, 1518, 1538, 1748, 1749
Fâzıl Ahmed Paşa (Köprülüzâde) 116, 509, 516, 660, 1558
Fâzıl Ali Hüseynî 1718
Fâzıl Bey 1617
Fâzıl İbrahim Efendi 66
Fâzıl Mustafa Paşa 80, 81, 511, 587, 1710
Fâzıl Mustafa Paşa (Köprülüzâde) 1265, 1672
Fâzıl Paşa 224, 1259, 1798, 1805, 1810
Fâzıl Paşa (Köprülüzâde) 1194
Fâzıl Süleyman Efendi 1505
Fazl Paşa (Seyyid) 1815
Fazlî Ağa 1075
Fazlî Efendi 1786
Fazlî Paşa 646, 1143, 1746, 1773, 1774
Fazlî Paşa (Ispanakçı) 513
Fazlî Paşa (Musâhib) 1747
Fazlullah 504
Fazlullah Bey 1741
Fazlullah Efendi 62, 380, 480, 513, 1232, 1579, 1582
Fazlullah Efendi (Hatvanîzâde) 656
Fazlullah Efendi (Seyyid) 119
Fazlullah Necâtî Bey (Tiryaki Vezirzâde) 1636
Fazlullah Paşa 186, 1741
Fehim Bey 1433
Fehim Bey (Safvet Paşazâde) 1496
Felek 407
Fenârî (Molla) 304, 1106
Fenâyî Mustafa Efendi 1504
Fender (Mösyö) 1342
Fennî Bey 193
Ferah Ali Paşa 1405
Ferâmurz 682
Ferdeddin Efendi 1716
Ferdinand Paşa (Prens) 1816
Ferhâd Ağa 1736, 1740, 1764, 1778, 1786
Ferhâd Ağa (Arnavut) 1765
Ferhâd Ağa (Damad) 1764
Ferhâd Efendi 514
Ferhâd Paşa 18, 121, 248, 384, 519, 553, 569, 615, 625, 635, 658, 1063, 1143, 1286, 1402, 1743-1745
Ferhâd Paşa (Damad) 196, 1743
Ferhâd Paşa (Deli) 1745
Ferhâd Paşa (Gazi) 1743
Ferhâd Paşa (Koca) 203
Ferhâd Paşazâde 1203

Ferid Efendi 113, 1734, 1791, 1793, 1801, 1802
Ferid Paşa 1724, 1734, 1776, 1802
Feride Hanım Sultan 6, 25
Feride Hanım Sultan (Atiye Sultanzâde) 1777
Feridun Ahmed Bey 1779
Feridun Ahmed Paşa 571, 1723
Feridun Paşa 98
Feridun Paşa (Nişancı) 19
Ferruh Ağa 524
Ferruh Ağa (Ferik) 293
Ferruh Ali Paşa 281, 1202, 1405
Ferruh Bey 1781, 1786
Ferruh Dede 440
Ferruh Efendi (Teşrifatçı) 1569
Ferruh İsmail Efendi 1715
Ferruh Paşa 98
Ferruhşâd Hanım Sultan 357
Feth Giray 354
Fethî Bey 1733
Fethî Mehmed Efendi 110
Fethî Mehmed Efendi (Halimzâde) 1441
Fethî Paşa 6, 177, 370, 525, 1321, 1458, 1680, 1770, 1772, 1803, 1807
Fethî Paşa (Rodosîzâde) 153
Fethullah Efendi 533, 1725, 1760
Fetih Giray 141, 419, 524, 547, 605, 1085, 1409, 1811
Fetih Giray I 419
Fetih Giray II 1811
Fetvâ eminizâde 493
Feylosof (Filbos) 160
Feyyaz b. Mehmed 602
Feyzî Abdullah Efendi 1639
Feyzî Abdurrahman Bey 338, 1355
Feyzî Ahmed Bey 1734
Feyzî Bey 214, 583, 648, 1780
Feyzî Bey (Feyzî Beyzâde) 456
Feyzî Efendi (Arab Yahyâzâde) 1380
Feyzî Efendi (Sadreddinzâde) 394
Feyzî Hasan Efendi (Simkeşzâde) 1598
Feyzî Mehmed Efendi 173
Feyzî Mustafa Efendi 178
Feyzî Sâlih Efendi 423
Feyzî Süleyman Efendi 1780
Feyzullah (Şeyhülislam) (Seyyid) 1154
Feyzullah Ağa 1284
Feyzullah Bey 1260, 1445
Feyzullah Bey (Hekimzâde) 1806
Feyzullah Bey (Kel Ahmed Paşazâde) 456
Feyzullah Bey (Köprülüzâde) 215
Feyzullah Bey (Silahşor) 457
Feyzullah Efendi 99, 102, 107, 1192, 1220, 1415, 1422, 1435, 1453, 1674, 1725, 1760, 1780, 1783, 1788, 1792, 1796, 1797
Feyzullah Efendi (Arab Yahyâzâde) 180
Feyzullah Efendi (Çiçekçizâde) 1614
Feyzullah Efendi (Damad) 396
Feyzullah Efendi (Damadzâde) 458, 484, 1114
Feyzullah Efendi (Defterdar) 1551
Feyzullah Efendi (Ebezâde) 1378
Feyzullah Efendi (Ebû Saidzâde) 530, 1760
Feyzullah Efendi (Ebûlhayrzâde) 1760
Feyzullah Efendi (Erzurumî) 536
Feyzullah Efendi (Hekimbaşızâde) 619, 1672
Feyzullah Efendi (İshakzâde) 1266
Feyzullah Efendi (Kafzâde) 508, 1576
Feyzullah Efendi (Kevâkibîzâde) 1357, 1662
Feyzullah Efendi (Mahmud Çavuşzâde) 1577
Feyzullah Efendi (Mehmed Vahyîzâde) 653
Feyzullah Efendi (Reisülküttab) 1477
Feyzullah Efendi (Sadreddinzâde) 472
Feyzullah Efendi (Salbaşzâde) 186, 1121
Feyzullah Efendi (Seyyid) 523, 653, 1117, 1614, 1760
Feyzullah Efendi (Şeker) (Seyyid) 1678
Feyzullah Efendi (Şekerzâde) 1574
Feyzullah Efendi (Şeyh) 1104
Feyzullah Efendi (Şeyhülislâm) 68, 69, 81, 164, 165, 437, 466, 1165

Feyzullah Feyzî Efendi 103, 1519
Feyzullah Feyzî Efendi (Ebû Saidzâde) 1380
Feyzullah (Molla) 185
Feyzullah Nâfiz Efendi 100, 101, 113
Feyzullah Paşa 1242, 1300, 1503
Feyzullah Paşa (Zaralızâde) 1078
Feyzullah (Sa'deddinzâde) 426
Feyzullah Sermed Efendi (Şekerzâde) 1370
Feyzullah Şâkir Bey 1271
Feyzullah Şâkir Bey (Nâilî Abdullah Paşazâde) 1242
Feyzullah Şükrî Efendi 1380
Fıtnat Hanım 415, 491
Fikrî 351
Fikrî Efendi 1354
Fikrî Efendi (Müezzinzâde) 117
Firâkî 1159
Firdevsî Bey 272
Firdevsî Efendi 1240, 1563, 1783
Firdevsî Mehmed Emin Efendi 537
Firûz Ağa 1729
Firûz Bey 562, 603, 1677, 1779
Fodla Kâtibi 1465, 1504
Fotiyadi 1818
Fotiyadis Paşa 1818
Françesko 1820
Franko Nasrî Paşa 1818
Fuad Bey 539, 1734
Fuad Efendi 1791
Fuad Mehmed Bey 14
Fuad Paşa 347, 478, 486, 563, 680, 1406, 1619, 1756, 1770, 1777, 1784, 1804, 1818, 1820
Fuad Paşa (Sadrazam) 673, 1243
Fuzayl Alisi 266
Fuzayl Çelebi 231
Fuzayl Efendi 266

Gafurî (Şeyh) 132
Gâlib Bey 177, 1341, 1734, 1798
Gâlib Bey (Necîbzâde) 1247
Gâlib Bey (Sâmî Paşazâde) 1247
Gâlib Dede 497, 564, 1253, 1715
Gâlib Efendi 343, 1780, 1783, 1789
Gâlib Efendi (Hâfız) 1562
Gâlib Efendi (Şerif) 264
Gâlib Hasan Bey (Mühürdarzâde) 1273
Gâlib Mehmed Bey (Hekimzâde) 242
Gâlib Paşa 506, 663, 1755, 1799
Gâlib Paşa (Sadrazam) 649, 1168, 1404
Gamî 1109
Ganim Efendi 262
Garseddin Ahmed Efendi 1581
Gavril Paşa 1815, 1822
Gavsî Dede 509
Gavuroğlu 198
Gayretî Mehmed Çelebi 1642
Gazanfer Ağa 234, 519, 1729
Gazi (Şeyh) 1083
Gazi Giray 251, 305, 349, 350, 354, 419, 524, 605, 1212, 1409, 1484, 1489, 1636, 1713
Gazi Giray Han 1486
Gazi Giray II 1811
Gazi Giray III 1811
Gazi (Hasan Paşa) 631
Gazi Husrev Bey 1113
Gedik Ahmed Paşa (Gedik) 1742, 1774
Gelenbevîzâde 1482
Genç Ağa (Lofçalı) 515
Genç Ahmed Ağazâde 1144
Germiyan Bey 304
Gevherhan Sultan 15, 1046, 1065, 1270, 1336, 1368, 1517, 1699
Gevherimülûk Sultan 31, 1049
Geyhatu Han 1635
Geylânî Mehmed Efendi 1634
Geylânî Muhammed 1629
Gıyas Han 552
Gıyâseddin 1811
Gıyaseddin Cemşîd 1123
Gıyaseddin Selçukî 12
Giga 1817
Giray Han (Gazi) 1811
Giray Han (Hacı) 1811
Giridî Mustafa Paşazâde 1210

Goltz Paşa 1778, 1821
Gözü Güzel 1497
Griçoni (General) 1352
Gülbahar Sultan 15
Gülnûş Emetullah Sultan 642
Gülnûş Emetullah Vâlide Sultan 1053
Gündoğdu Bey 40
Güranî İsmail 1575
Gürânî (Molla) 1104, 1725, 1758

Habib (Şeyh) 1499
Habib Ağa 1477
Habib Bey (Hacı) 157
Habibe Hanım 120, 639
Hacı Ağa 1187, 1647
Hacı Ali Bey 647
Hacı Bayram Veli 1428
Hacı Efendi 1155
Hacı Efendi (Karamanî) 1513
Hacı Giray 419, 1435
Hacı Giray Han 1085
Hacı Giray II 1811
Hacı Halife 114, 128, 230, 261, 428, 1126, 1129, 1257, 1402, 1432, 1509, 1604, 1664
Hacı Halife (Menteşeli) 1598
Hacı Hamza Beyzâde 1142
Hacı Hekim 1727
Hacı Kadın 1092
Hacı Paşa (Akşehirli) 167
Hacı Paşazâde 553
Hâdî Efendi 318, 1781, 1793, 1807
Hâdî Mehmed Efendi 1790
Hadice 1333
Hadice (Hz.) 77
Hadice Hanım 57, 315, 347, 1173, 1205, 1274, 1391
Hadice Hanım (Hâcce) 1144
Hadice Hanım Sultan 44
Hadice Kadın 1444
Hadice Molla 1513
Hadice Nazife Hanım 1341
Hadice Sultan 1, 3, 5, 17, 45, 142, 206, 210, 225, 427, 637, 1151, 1170, 1203, 1383, 1657, 1658
Hadice Turhan Vâlide Sultan 1687
Hâdimî 1463
Hâdiye Hanım 1620
Hâfız Baba 624
Hâfız Bey (Azmzâde) 80
Hâfız Efendi (Karakoçük) 1352
Hâfız Paşa 249, 354, 628, 637, 1545, 1744, 1774, 1786
Hâfız Paşa (Çerkes) 1778
Hâfız Paşa (Hadım) 262, 1812
Hâfızeddin Muhammed b. Ahmed b. Âdil Çelebi 558
Hâfız-ı Acem 438
Hafid Efendi 329
Hafid Efendi (Âşirzâde) 1271
Hafid Mehmed Efendi 468, 559, 1423
Hafise Sultan 16
Hafize Hanım 457, 1195
Hakanî 398
Hakanî Mehmed Bey 342
Hâkî 1277
Hakkı Bey 401, 1438, 1457, 1734, 1780, 1788, 1789, 1791, 1797, 1801, 1802
Hakkı Bey (Abdullah Ağazâde) 192
Hakkı Bey (tarihçi) 1375
Hakkı Efendi (Şeyh) 350
Hakkı Mehmed Bey 1701, 1783
Hakkı Mehmed Bey (Dedezâde) 56
Hakkı Mehmed Paşa 563
Hakkı Paşa 193, 563, 634, 1122, 1243, 1325, 1734, 1735, 1776, 1808
Hâlet Efendi 149, 352, 363, 484, 493, 653, 682, 1098, 1440, 1455, 1475, 1617, 1715, 1781, 1783, 1789
Hâlet Efendi (Çelebi) 226
Hâlet Paşa 1807, 1808
Hâlet Said Efendi 667
Hâletî Mustafa Efendi (Azmîzâde) 348
Hâlî Mehmed 329
Hâlid Ağa 374, 1731
Hâlid b. Velîd 360, 1635
Hâlid Bey 204, 680, 1734

Hâlid Bey (Tırnakçızâde) 1141
Hâlid Efendi 563, 1800
Hâlid Efendi (Hattat) 410
Hâlid Efendi (Mısırlızâde) 331, 471, 1417
Hâlid Efendi (Yusufzâde) 1693
Hâlid Mehmed Bey 1530
Hâlid Paşa 96, 1041, 1573, 1724
Hâlid Paşa (Damad) 413
Hâlid Paşa (Şehsüvarzâde) 1074
Halil (Âlâiyeli) 1499
Halil (Ankaralı Şeyh) 1269
Halil (Kara) 1740
Halil (Patrona)1740
Halil (Şeyh) 1156
Halil (Tâcirli) 202
Halil Âkif Paşa 1379
Halil Ağa 54, 146, 284, 1135, 1208, 1231, 1461, 1732, 1733, 1737, 1738, 1765, 1772
Halil Ağa (Borlulu) 1364, 1365
Halil Ağa (Bosnalı) 1732, 1765
Halil Ağa (Cündî) 1241
Halil Ağa (Demirkazık) 1766
Halil Ağa (Genç) 1142, 1248
Halil Ağa (Gümrükçüzâde) 1141
Halil Ağa (Hacı) 1647
Halil Ağa (İzmirli) 1769
Halil Ağa (Kadı) 1792
Halil Ağa (Kara) 1738
Halil Ağa (Kayserili) 1732
Halil Ağa (Nalbant) 118
Halil Ağa (Peşkirzâde) 1372
Halil Bey 12, 56, 198, 521, 571, 578, 1069, 1113, 1121, 1123, 1304, 1410, 1490, 1546, 1738, 1740
Halil Bey (Dulkadıroğlu) 602
Halil Bey (İbrahim Hanzâde) 183
Halil Bey (İbrahim Paşazâde) 1740
Halil Bey (İvâz Paşazâde) 1737, 1788, 1792
Halil Bey (Kapıcıbaşı) 277, 1035
Halil Bey (Ramazanzâde) 1335
Halil Bey (Seyyid) 53, 1043, 1540
Halil Bey (Ülgünlü) 1530
Halil Bidarî Efendi 514
Halil Birrî Bey 1438
Halil Cevdet Efendi 417
Halil Dede 184, 1475
Halil Edhem Bey 442
Halil Edib Bey (Tayyarzâde) 1626
Halil Efendi 89, 207, 367, 400, 473, 653, 1740, 1761, 1801, 1802
Halil Efendi (Birgili) 1451
Halil Efendi (Celep) 1080
Halil Efendi (Filibeli) 1215
Halil Efendi (Gülşeni Damadı) 580
Halil Efendi (Hacı) 626, 1796
Halil Efendi (Hâfız) 1806
Halil Efendi (Kaba) 316
Halil Efendi (Kadı) 117
Halil Efendi (Kara) 62, 66, 84, 87, 1463, 1761
Halil Efendi (Kastamonu) 370
Halil Efendi (Köprülü) (Hacı) 1243
Halil Efendi (Köse) 1795
Halil Efendi (Muhaddis) (Hacı) 1237
Halil Efendi (Müneccimbaşı) 1239
Halil Efendi (Ocak imamı) 1206
Halil Efendi (Seyyid) 49, 53
Halil Efendi (Sıddîkîzâde) 473
Halil Efendi (Şerif) 1787
Halil Efendi (Şeyh) 573, 1503
Halil Efendi (Şeyhülislâm) 1420
Halil Efendi (Şeyhülislâm) (Hacı) 168, 336
Halil Efendi (Taşköprülü) 1128
Halil Efendi (Topal) 1648
Halil Efendizâde 116
Halil Fehmî Efendi 1520
Halil Hâlid Bey 349
Halil Hamid Ağa 1769
Halil Hamid Efendi 1754, 1783, 1788
Halil Hamid Paşa 64, 276, 311, 531, 586, 598, 1206, 1235, 1276, 1278, 1360, 1376, 1472, 1474, 1493, 1701, 1778
Halil Hayreddin Paşa (Çandarlı) 400, 581
Halil İbrahim Ağa 682, 1441
Halil Kâmilî Paşa 592
Halil Mahmudî 1604

Halil Mehmed Efendi 74, 171, 1417
Halil Mehmed Efendi (Sıddîkîzâde) 93, 188, 1414, 1611
Halil Nurî Bey 77, 1564
Halil Paşa 2, 13, 38, 55, 194, 280, 392, 537, 1071, 1364, 1381, 1482, 1483, 1496, 1541, 1565, 1636, 1708, 1717, 1741, 1744-1746, 1751, 1770, 1772, 1774, 1776, 1803, 1807, 1808, 1812
Halil Paşa (Arnavut) 1653
Halil Paşa (Azmzâde) 80
Halil Paşa (Bosnalı) 1723, 1744
Halil Paşa (Çandarlı) 1286
Halil Paşa (Çandarlızâde) 1241
Halil Paşa (Damad) 268, 450
Halil Paşa (Demirkazık) 422
Halil Paşa (Gürcüzâde) (Seyyid) 276
Halil Paşa (İlbasanlı) (Hacı) 1132
Halil Paşa (İvâz Mehmed Paşazâde) 373
Halil Paşa (İzmitli) 1755
Halil Paşa (Kara) 1813
Halil Paşa (Koca) 273, 502, 587, 1621
Halil Paşa (Köle) 618
Halil Paşa (Köse) 586, 1339, 1813
Halil Paşa (Kuşancı) 1301
Halil Paşa (Küçük Ali oğlu) 1163
Halil Paşa (Maraşlı) 1774
Halil Paşa (Mehmed Reşid Paşazâde) 1327
Halil Paşa (Rişvan Paşazâde) 1398
Halil Paşa (Rûşenzâde) 1327
Halil Paşa (Sadrazam) 1532
Halil Paşa (Sadrazam) (Maraşlı) 427
Halil Paşa (Seryaver) 394
Halil Paşa (Silahdar) 299, 615, 627
Halil Rif'at Paşa 1099, 1364, 1769, 1770, 1790, 1805, 1807
Halil Rüşdî Efendi (Kütahyalı) 328
Halil Sâlih Efendi 1605
Halil Sâlik Dede 572
Halil Sâmî Paşa 586, 1382
Halil Şerif Bey 248, 1361, 1485
Halil Şerif Paşa 1590, 1784, 1806
Halim Bey 1478
Halim Bey (Çengelzâde) 1616
Halim Bey (Necîbzâde) 1247
Halim Giray 350, 1571, 1811
Halim Molla 1459
Halim Paşa 224
Halimî Çelebi 1725
Halimî Efendi 1725
Halîmî Mustafa Efendi 1796
Halimî Mustafa Paşa 619, 1146, 1488, 1573
Hâlis Ahmed Dede 1459
Hâlis Efendi (Çeşmîzâde) 1631
Hâlis Mehmed Efendi 402
Hâlisâ Osman Efendi 1787
Hamamcı Paşa 1630
Hamdan Efendi 301
Hamdî Ağa (Hacı) 1738
Hamdî Ahmed Muhtar Efendi 317
Hamdî Bey 448, 1531, 1565, 1734, 1801, 1820
Hamdî Bey (Hacı) 603
Hamdî Efendi 1421
Hamdî Mehmed Bey 1201
Hamdî Mehmed Paşa (Seydî Ali Paşazâde) 1578
Hamdî Paşa 294, 312, 448, 1233, 1287, 1734, 1798, 1799, 1802
Hamdî Paşa (Başmabeyinci) 680
Hamdî Paşa (Mâbeynci) 542
Hamdî Paşa (Serkurenâ) 1349
Hamdullah Bey 199, 436, 1792
Hamdullah Bey (Kesriyelizâde) 1607
Hamdullah Bey (Şehsüvarzâde) 1754
Hamdullah Efendi 315, 513, 1166, 1422, 1582
Hamdullah Efendi (Arabzâde) 306, 335
Hamdullah Efendi (Hatibzâde) 469
Hamdullah Mehmed Bey 489
Hamdullah Paşa 1573
Hamdullah Paşa (Şehsüvar) 130
Hamdullah Paşa (Şehsüvarzâde) 413
Hamdullah Rif'at Efendi 596
Hamdullah Şeyh 1599
Hamdullah (Şeyh) 355, 538, 1293, 1576, 1607, 1725
Hamid 515
Hâmid Ahmed Efendi (İlmîzâde) 1121

Hâmid Bey 148, 361, 1276, 1724, 1797
Hamid Bey 581
Hâmid Bey (Doğramacızâde) 67, 421
Hâmid Efendi 71, 344, 540, 601, 1671, 1694, 1783
Hamid Efendi 533, 1357
Hâmid Efendi (Beyazîzâde) 172
Hamid Efendi (Damadzâde) 1114
Hâmid Efendi (Ebûbekirzâde) 174
Hâmid Efendi (Gülzemanîzâde) 546
Hâmid Efendi (Kazasker) 69
Hâmid Efendi (Kethüdâzâde) 1172
Hâmid Efendi (Moralızâde) 336, 1710
Hamid Efendi (Neylîzâde) 1253
Hamid Halil Bey 312
Hâmid Hamza Paşa 663
Hâmid Hüseyin Efendi 1216
Hâmid Mehmed Bey 331
Hâmid Mehmed Efendi 326
Hâmid Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 335
Hâmid Mehmed Efendi (Moralızâde) 1277
Hâmid Mehmed Efendi (Taşköprîzâde) 189
Hamid Molla (Muradzâde) 1410
Hamid Paşa (Katar Ağasızâde) 1049
Hâmid-i Kayserî 360, 1211
Hamide Hanım 1238, 1524
Hamideddin Efendi 1459, 1758
Hamideddin Efendi (Efdalzâde) 1554
Hamideddin Mûsâ 600
Hamidî Mehmed Efendi 458, 601, 1169, 1297
Hamidî Mustafa Ağa 1736, 1765
Hamidî Mustafa Efendi 1521
Hamidî Mustafa Paşa 1812
Hamise 437
Hamûd (Şerif) 1762
Hamûde Paşa 289, 1096
Hamza 357, 1582, 1609
Hamza (Anadolulu) 116
Hamza (Kadı) 1576
Hamza (Seyyid) 378
Hamza (Şeyh) 1598
Hamza Ağa 1733
Hamza b. Mehmed 1580
Hamza Bâlî 1296
Hamza Bey 281, 359, 399, 538, 1531
Hamza Bey (Firûz Beyzâde) 1285
Hamza Bey (Yahşi Beyzâde) 1196
Hamza Beyzâde 1742
Hamza Çelebi 1779, 1781
Hamza Çelebi (Yaycızâde) 1781
Hamza Efendi 61, 70, 487
Hamza Efendi (Edirneli) 1319
Hamza Efendi (Küçük) 603
Hamza Hâmid Efendi 1780, 1782
Hamza Hâmid Efendi 1787, 1792
Hamza Hâmid Paşa 1166, 1586, 1753
Hamza Mirza (Koçkapan) 658
Hamza Paşa 29, 153, 452, 603, 1812
Hamza Paşa (Nişancı) 1054
Hamza Paşa (Silahdar) 1753, 1813
Hamza-i Karamanî (Şeyh) 1706
Han Kasım Çelebi (Han) 1779
Hançerli Bey 1817
Hançerli Sultan 13
Handan Ağazâde 605
Hanefî Efendi 1759
Hânî 567
Hantal Haffaf 1033
Hanzâde Sultan 13, 360, 1203
Hâris b. Muhammed 146
Hasan 86
Hasan (Abaza) 1748
Hasan (Derviş) 560
Hasan (Emir) 394
Hasan (Hacı) (Erzurumlu) 259
Hasan (Hz.) 303
Hasan (Pehlivan) 1645
Hasan (Rum) 610
Hasan (Saraç) (Hacı) 1167
Hasan (Seyyid) 1112
Hasan (Şerif) 425, 1762
Hasan (Konyalı) (Hacı) 258
Hasan (Uzun) 230, 323, 406, 552, 1076, 1115, 1313, 1685
Hasan Ağa 42, 347, 611, 612, 628, 635, 651, 679, 1198, 1274, 1379, 1384, 1399, 1498, 1565, 1715, 1729, 1732, 1735, 1736, 1763, 1764, 1767, 1769, 1772, 1786, 1791, 1799

Hasan Ağa (Abaza) 1736
Hasan Ağa (Bezirgânbaşı) 430
Hasan Ağa (Bosnalı) 1767
Hasan Ağa (Boşnak) 651
Hasan Ağa (Çatalcalı) 1736
Hasan Ağa (Çerkes) 1732
Hasan Ağa (Çolak) 1767
Hasan Ağa (Dârendeli) (Hacı) 1685
Hasan Ağa (Eyüplü) 1348
Hasan Ağa (Hacı) 274, 1125, 1188, 1404, 1407, 1475, 1768
Hasan Ağa (Hadım) 1073
Hasan Ağa (Hattat) 1736, 1766
Hasan Ağa (Hoşabcıbaşı) (Karahisarî) 612
Hasan Ağa (Karahisârî) 1768
Hasan Ağa (Kazgancı) 1769
Hasan Ağa (Kethüdâ) 1813
Hasan Ağa (Koca) 1767
Hasan Ağa (Kör) 610
Hasan Ağa (Küçük) 1766
Hasan Ağa (Kürt) 1767
Hasan Ağa (Macar) 1768
Hasan Ağa (Müezzinzâde) 1767
Hasan Ağa (Nakkaş) 1736
Hasan Ağa (Saatçi) 1765
Hasan Ağa (Sekbanbaşı) 607
Hasan Ağa (Sirozî) 428
Hasan Ağa (Tırnakçı) 1736
Hasan Ağa (Toraman) 640
Hasan Ağa (Yemenli) 646
Hasan Ağa (Yemişçi) 1765
Hasan Ahmed Ağa (Voyvada) 627
Hasan Âsım Bey 1636
Hasan b. Aclân (Şerif) 369
Hasan b. Ahmed 629
Hasan b. Ebû Nümey (Şerif) 1100
Hasan b. Hüseyin 54
Hasan b. Hüseyin b. Ebû Nümey 504
Hasan b. Hüseyin b. Ebû Nümey (Şerif) 426
Hasan b. Hüseyin (Şerif) 1088, 1100
Hasan b. Mehmed 576
Hasan b. Muhammed Ebû Nümey (Şerif) 426
Hasan b. Şeyh Mehmed 623
Hasan Bey 16, 201, 238, 347, 353, 365, 398, 408, 528, 583, 591, 1052, 1059, 1121, 1138, 1142, 1200, 1203, 1413, 1443, 1478, 1516, 1616, 1734, 1781
Hasan Bey (Cihanzâde) 1144
Hasan Bey (Dâyezâde) 1738
Hasan Bey (Hacı) 1734, 1735
Hasan Bey (Hekimzâde) 242, 243
Hasan Bey (Karamanlıoğlu) 289
Hasan Bey (Kavalalı) 1224
Hasan Bey (Kazasker) 162, 1169
Hasan Bey (Küçük) 1781
Hasan Bey (Mîrahûr) 1393
Hasan Bey (Mütevelli) 18
Hasan Bey (Necîbzâde) 1247
Hasan Bey (Sâmî Paşazâde) 1247
Hasan Bey (Silahşor) 1076
Hasan Bey (Turgutluoğlu) 231
Hasan Bey (Üsküdarlı) 279
Hasan Beyzâde 615
Hasan Can 1415
Hasan Cezbî Efendi 485, 1248
Hasan Çavuş (Çatalcalı) 1791
Hasan Çavuş (Kula) 1791
Hasan Çavuş (Nişli) 185
Hasan Çelebi 1580, 1794
Hasan Çelebi (Sirozî) 1508
Hasan Dede 1692
Hasan Ebû Said b. Ali b. Katâde 425
Hasan Efendi 166, 194, 252, 372, 495, 530, 538, 625, 675, 1129, 1289, 1320, 1321, 1323, 1481, 1515, 1604, 1612, 1644, 1649, 1658, 1689, 1726, 1780, 1788, 1795, 1797
Hasan Efendi (Amasyalı) 630
Hasan Efendi (Ankaralı) (Hacı) 314
Hasan Efendi (Arabzâde) (Hacı) 464, 1614
Hasan Efendi (Baş) 1794
Hasan Efendi (Başmuhasebeci) 584
Hasan Efendi (Beyazî) 171
Hasan Efendi (Beyazîzâde) 172
Hasan Efendi (Biber Biraderi) 373, 1600
Hasan Efendi (Börekçizâde) 508
Hasan Efendi (Cihangirî) 516

Hasan Efendi (Çete) 1611
Hasan Efendi (Gevrekzâde) 1728
Hasan Efendi (Gözoğlu) 88, 395
Hasan Efendi (Hacı) 238, 1375, 1417
Hasan Efendi (Haffafzâde) 1294
Hasan Efendi (Hasan Kethüdâzâde) 611
Hasan Efendi (Hatvanîzâde) 1621
Hasan Efendi (Hekimbaşı) 1652
Hasan Efendi (İmam-ı evvel) 1289
Hasan Efendi (Kadı) 504
Hasan Efendi (Kalyonîzâde) 195
Hasan Efendi (Kınalızâde) 92, 262, 1217
Hasan Efendi (Konyalı) 1358
Hasan Efendi (Küçük) 1795
Hasan Efendi (Mihalıçlı) 1728
Hasan Efendi (Narhçı) 1228, 1806
Hasan Efendi (Pepe) 1356
Hasan Efendi (Pepegî) 531
Hasan Efendi (Pîr) 1392
Hasan Efendi (Râî) 163
Hasan Efendi (Reisü'l-etıbbâ) 175, 1165
Hasan Efendi (Salbaş) 1412
Hasan Efendi (Samsunî) 1110, 1741
Hasan Efendi (Sayyadîzâde) 1268
Hasan Efendi (Seyyid) 575
Hasan Efendi (Şeyh) 1513
Hasan Efendi (Şeyh Selâmîzâde) 1582
Hasan Efendi (Temimîzâde) 1622
Hasan Efendi (Tırhalalı) 175
Hasan Efendi (Uzun) 1670
Hasan Efendi (Ümmî Sinanzâde) 89
Hasan Efendi (Üsküdarî) 566
Hasan Efendi (Yemliha) 1552
Hasan Emir Efendi 174
Hasan Eyyûbî 1556
Hasan Fehmî Bey 1565
Hasan Fehmî Efendi 1273, 1725, 1803, 1809
Hasan Fehmî Efendi (Şeyhülislâm) 679
Hasan Fehmî Paşa 1800, 1805, 1806
Hasan Hakkı Paşa 1592
Hasan Hâşimî Efendi 75
Hasan Haydar Paşa (Dramalı) 1411
Hasan Hıfzî Efendi 1169
Hasan Hilmî Bey 405
Hasan Hilmî Paşa (Hacı) 1816
Hasan Hoca 1583
Hasan Hoca (Karasili) 1581
Hasan Hulûsî Efendi 644
Hasan Hüsnî Paşa 1776
Hasan Kadı (Borlulu) 1475
Hasan Kapdan 1698
Hasan Kâzım Paşa 159
Hasan Molla b. Mehmed Tevfik Efendi 1357
Hasan Molla (Kara) 1740
Hasan Müftî Efendi 62
Hasan Nâzım Paşa 1318
Hasan Necmeddin Efendi 232, 617, 630, 1248
Hasan Niksarî (Seyyid) 195
Hasan Paşa 76, 102, 296, 360, 370, 496, 537, 555, 574, 662, 1067, 1130, 1224, 1299, 1303, 1310, 1367, 1411, 1465, 1618, 1686, 1723, 1744, 1754, 1768, 1769, 1774-1776, 1794, 1814
Hasan Paşa (Abaza) 221, 519, 611, 612, 636, 1046, 1059, 1075, 1125, 1209, 1651
Hasan Paşa (Abdülcelilzâde) 477, 1429
Hasan Paşa (Ağa) 1754, 1755
Hasan Paşa (Cenaze) 1754
Hasan Paşa (Cezâyirli) 67, 83, 279, 583, 1301, 1302, 1551, 1617, 1698, 1754
Hasan Paşa (Çakırcıbaşı) 1723
Hasan Paşa (Çelebi) 1058
Hasan Paşa (Damad) 16, 43, 339, 1231, 1743, 1812
Hasan Paşa (Defterdar) 77
Hasan Paşa (Deli) 246
Hasan Paşa (Dramalı) 1358
Hasan Paşa (Eyyûbî) 96, 198, 274, 503, 1198, 1286
Hasan Paşa (Firarî) 1750, 1795
Hasan Paşa (Gazi) 1754
Hasan Paşa (Gazi) (Kapdan) 183
Hasan Paşa (Hacı) 1119, 1775, 1813
Hasan Paşa (Hadım) 428, 1744, 1812

Hasan Paşa (Hocazâde) 95, 1814
Hasan Paşa (İncirköylü) 1777, 1778
Hasan Paşa (Kara) 1795
Hasan Paşa (Kazıkçı) 636
Hasan Paşa (Kesici) 1813
Hasan Paşa (Lala) 1743
Hasan Paşa (Livadyalı) 201, 247, 407, 614, 1444
Hasan Paşa (Moralı) 582, 1724, 1750, 1751
Hasan Paşa (Nakkaş) 1745
Hasan Paşa (Rıdvan Beyoğlu) 1387
Hasan Paşa (Ruscukluzâde) 1262
Hasan Paşa (Saatçi) 292, 1744
Hasan Paşa (Sadrazam) 48, 55, 148, 530, 1124
Hasan Paşa (Sadrazam) (Seyyid) 178, 1443, 1612
Hasan Paşa (Seyyid) 80, 513, 643, 1753
Hasan Paşa (Sokolluzâde) 1074, 1441, 1518, 1744, 1814
Hasan Paşa (Şencivan) 1495
Hasan Paşa (Şerif) 657, 1754
Hasan Paşa (Telli) 641
Hasan Paşa (Tırnakçı) 203, 1744
Hasan Paşa (Tiryakî) 152, 637, 1063, 1312, 1485, 1744, 1814
Hasan Paşa (Tokmak) 1324
Hasan Paşa (Uluç) 1774
Hasan Paşa (Yemenli) 1511, 1812
Hasan Paşa (Yemişçi) 153, 203, 241, 398, 643, 645, 1130, 1744, 1786
Hasan Refik Paşa 1734
Hasan Rıfaî (Seyyid) 194
Hasan Rızâ Bey 1734
Hasan Rızâ Paşa 1681
Hasan Rızâ Paşa (Serasker) 1145
Hasan Rüşdî Efendi 343
Hasan Rüşdî Paşa 1778, 1816
Hasan Tahsin Bey 267, 1569, 1816
Hasan Tahsin Efendi 624, 1780, 1781, 1789, 1793, 1797
Hasan Tâib Efendi 593
Hasan (Uzun) 230, 323, 406, 552, 1076, 1115, 1313, 1685
Hasan Ünsî Efendi 613
Hasan Vâdî Efendi (Şeyh) 192
Hasan Zarifî 630
Hasan Zühdî Efendi 628
Hasancan 307, 310, 648
Hasanzâde 624
Hasanzâde Efendi 1795
Haseki Sultan 13, 250, 582
Hasib Efendi 1671, 1800, 1802
Hasib Efendi (Hacı) 1250
Hasib Mehmed Efendi 1168, 1391
Hasib Paşa 560, 1434, 1587, 1594, 1622, 1798, 1800, 1803
Hassân Mehmed Bey 1540
Hâşim (Şerif) 54, 1555
Hâşim Ali Bey 274, 633, 1710
Hâşim Bey 1075, 1101, 1349, 1635
Hâşim Beyzâde 1635
Hâşim Efendi 116, 469, 1338, 1429, 1694
Hâşim Efendi (Balat şeyhi) 630
Hâşim Efendi (Kadirî şeyhi) 286
Hâşim Efendi (Nemlizâde) 471, 1090
Hâşim Efendi (Saçlı) 379
Hâşim Efendi (Seyyid) 275
Hâşim Efendi (Şeyh) 1448
Hâşim Efendi (Şeyh Feyzullahzâde) 630
Hâşim Efendi (Tiryaki Mehmed Paşazâde) (Seyyid) 267
Hâşim Mehmed Bey 1242
Hâşim Mehmed Efendi 1694
Hâşim Paşa 129
Hâşimî 1683
Hâşimî Çelebi 481
Hâşimzâde 355
Haşmet 536
Haşmet Efendi 47, 1256
Hâtem Efendi 368, 405, 1360, 1719
Hâtemî Efendi 1559
Hatibzâde 90, 1404
Hattî Efendi 122
Hattî Mustafa Efendi 1665
Hâverî Efendi 1649
Havva Hatun 1044
Hayâlî 657
Hayâlî Ahmed Efendi 1434

Hayalî Mehmed Çelebi 1313
Haydar Ağa 1729, 1737, 1786
Haydar Ağa (Hadım) 1743
Haydar Bey 1358
Haydar Bey (Ruscukluzâde) 1262
Haydar Efendi 656, 1102, 1580, 1609, 1781
Haydar Nakşibendî (Şah) 659
Haydar Paşa 203, 272, 1161, 1563, 1743
Haydaroğlu 215, 1059, 1060
Haydarpaşazâde 659
Haylî Bey 558
Haylî Hâfızı 558
Hayme Ana 45
Hayr Ahmed Efendi 317
Hayrbay 20
Hayrbay (Çerkes) 1812
Hayreddin 1533, 1758
Hayreddin (Hoca) 521, 1462
Hayreddin (Güzelhisarlı) 179
Hayreddin Ağa 1731
Hayreddin Çelebi 1806
Hayreddin Efendi 576, 1557, 1620, 1644, 1725
Hayreddin Efendi (Hacı) 428
Hayreddin Efendi (Hoca) 1514, 1576
Hayreddin Efendi (Karamanî) 116
Hayreddin Hızır Bey 1654
Hayreddin Hızır Efendi 1561
Hayreddin Paşa 201, 202, 224, 276, 282, 1130, 1281, 1335, 1401, 1639, 1740, 1757, 1773, 1774, 1805
Hayreddin Paşa (Barbaros) 663
Hayreddin Paşa (Cenderecizâde) 1111
Hayreddin Paşa (Çandarlı) 509, 614
Hayreddin Paşa (Kapdan) 222, 272, 639, 643
Hayreddin Paşa (Sadrazam) 1610
Hayretî 550
Hayrî Ahmed Bey 1232
Hayrî Bey 347, 1595, 1734
Hayrî Bey (Çerkes) 1685
Hayrî Bey (Miralay) 14
Hayrî Bey (Zilelizâde) 1714, 1715
Hayrî Efendi 1442, 1727, 1780, 1788, 1792
Hayrî Efendi (Reisülküttab) 1497
Hayrî Mehmed Efendi 1783
Hayriye Hanım Sultan 298
Hayrullah Efendi 109, 364, 665, 1339, 1621, 1728, 1729, 1809
Hayrullah Efendi (Hacı) 1793, 1802
Hayrullah Efendi (Hâfız) 1728
Hayrullah Efendi (Turşucuzâde) 1102
Hayrullah Efendi (Uryânîzâde) 264
Hayrullah Efendi (Yesârîzâde) 495
Hayrullah Mehmed Efendi 1656
Hayrullah Paşa 1244
Hayyât Muslihiddin Efendi 163
Hâzim Efendi 671
Hazinedar Ali Ağa 1806
Hazinedarbaşızâde 1610
Hekim Çelebi 192, 1129, 1557
Hekimzâde 1107, 1260
Hesnâ Kadın 1305
Hevâî (Şeyh) 464
Hıfzî Efendi (Nu'manzâde) 1265
Hıfzî Mehmed Efendi 70, 345
Hıfzî Paşa 668, 1367
Hınâzibeyoğlu 20
Hısımzâdeler 1212
Hızır 194
Hızır (Konyalı) 1219
Hızır (Tavaslı) 430
Hızır Ağa 1735, 1765
Hızır Ağa (Kemanî) 194
Hızır b. Ali 553
Hızır b. Mehmed 616
Hızır Bey 212, 272, 281, 341, 656, 660, 1109, 1125, 1129, 1512, 1703
Hızır Bey (Hızrî) 212
Hızır Bey (Süleyman Beyzâde) 1495
Hızır Bey (Yörgüç Paşazâde) 1056
Hızır Çelebi 480
Hızır Efendi 1779
Hızır Efendi (Tepegöz) 677
Hızır Paşa 1558, 1744, 1745, 1812, 1814
Hızır Paşa (Ağa) 1743
Hızır Şah Efendi 384, 1106

Hızrî 669
Hibâb İsmail Efendi 1497, 1791
Hibetullah 575
Hibetullah Hanım 286, 591
Hibetullah Sultan 138, 173, 232, 256, 604, 1374, 1565, 1685
Hibetullah (Şerif) 369
Hicaz (Şerif) 369
Hicrî 496
Hicrî Çingene 366
Hidayet 1603
Hidâyetullah Efendi (Dürrîzâde) 1277
Hidâyetullah Mehmed Ağa 246
Hidâyetullah Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 341, 672, 1177
Hikmet Bey (Keçecizâde) 1234
Hikmet Efendi (Zeynîzâde) 391
Hikmetçi 1630
Hikmetî 1643
Hikmetîzâde Efendi 672
Hilmî Efendi 1734
Hilmî İbrahim Paşa (Sadrazam) 592
Hilmî Mehmed Emin Bey 1311
Hilmî Paşa 1224, 1729
Himmet (Aydınlı) (Hacı) 343
Himmet Bey 95, 353
Himmet Efendi (Şeyh) 675, 1505
Himmet (Şeyh) 64
Hindî Molla 494, 1454
Hoca İsmail Efendizâde 446
Hocazâde 230, 1604, 1692
Hubart Paşa 528
Hubba Hatun 1665
Hulûsî Ahmed Efendi 1755, 1793, 1802
Hulûsî Ahmed Paşa 367, 455, 1498, 1784
Hulûsî Bey 245, 284
Hulûsî Efendi 669
Hulûsî Nâcî Bey (Zeynîzâde) 1711
Humeyse 425, 437
Hurrem Sultan 41, 1252
Hurşid Ahmed Paşa 220, 1617, 1813
Hurşid Paşa 89, 276, 282, 478, 484, 506, 1226, 1384, 1530, 1540, 1651, 1668, 1755, 1791, 1798, 1801, 1806
Husrev (Hoca) 1347
Husrev (Molla) 355, 377, 625, 661, 1109, 1295, 1509, 1624, 1688, 1740, 1741, 1758
Husrev Ağa 1073, 1729, 1732, 1736, 1765
Husrev Ağa (Sokollu Kethüdası) 1171
Husrev Bey 213, 1786, 1794
Husrev Bey (Gazi) 1229
Husrev Çelebi 682, 1806
Husrev Efendi 682, 1197
Husrev kaynı 682
Husrev Mehmed Paşa 1770, 1813
Husrev Paşa 113, 240, 441, 448, 456, 476, 507, 519, 551, 572, 590, 634, 659, 662, 1061, 1067, 1150, 1373, 1380-1382, 1429, 1439, 1476, 1492, 1523, 1548, 1589, 1617, 1618, 1719, 1743, 1746, 1756, 1776, 1786, 1803, 1812
Husrev Paşa (Deli) 684, 1202
Husrev Paşa (Sadrazam) 1548
Husrev Paşa (Serasker) 190
Hüdâdâd Mehmed Efendi 430
Hüdâî (Şeyh) 1317
Hüdâî Aziz Mahmud Efendi 1426, 1623
Hüdâî Efendi 1659
Hüdâî Mahmud Efendi 439, 501, 1088, 1522, 1644, 1673
Hüdâverdi Paşa 199, 218
Hüdâyî Dede 1560
Hüdâyî Mahmud Efendi 395
Hümâ Sultan 357
Hümâşah Hanım Sultan 13
Hümâşah Sultan 518, 553, 615, 1047
Hümâyûn Şah 1590
Hüsâm (Şeyh) 1509
Hüsâm Bey 288
Hüsâm Çelebi 595
Hüsâm Efendi 244, 1726, 1809
Hüsâm Efendi (Âtîzâde) 392
Hüsâm Efendi (Hacı) 504, 1799
Hüsâm Efendi (Terzi) 183
Hüsâm Efendi (Tulumcu) 91, 1638
Hüsâm Giray 191
Hüsâm Giray (Pehlivan) 547
Hüsâmeddin 1110, 1125

Hüsâmeddin Ankaravî 617
Hüsâmeddin b. İlyas (Şeyh) 1514
Hüsâmeddin Bey 1203, 1734, 1735
Hüsâmeddin Bey (Sâlihzâde) 485
Hüsâmeddin Çelebi 1742, 1794
Hüsâmeddin Efendi 107, 1761
Hüsâmeddin Efendi (Bursalı) 1170
Hüsâmeddin Efendi (Haraççızâde) 144
Hüsâmeddin Efendi (Karaçelebizâde) 99, 1718
Hüsâmeddin Efendi (Şeyh) 1104
Hüsâmeddin Efendi (Uşşakîzâde) 137
Hüsâmeddin Mehmed Efendi 177
Hüsâmeddin Mustafa Efendi 1346
Hüsâmeddin Ömer Efendi (Âtıfzâde Şeyhülislâm) 388
Hüsâmeddin Paşa 118, 385, 1742, 1775
Hüsâmeddin (Şeyh) 100
Hüsâmeddin Uşşakî 1179, 1466, 1484
Hüsâmeddin Uşşâkî 1643
Hüsâmeddin Uşşakî 260, 1691
Hüsâmeddin Uşşâkî 392
Hüseyin 1123, 1498, 1692
Hüseyin (Hz.) 284, 580, 1259
Hüseyin (Babanlı) 1304
Hüseyin (Bosnalı) 167
Hüseyin (Fahreddin) Dede 161
Hüseyin (Gölpazarlı) 1490
Hüseyin (Paşmakçı) 1330
Hüseyin (Şah) 1174
Hüseyin (Şerif) 1100
Hüseyin Ağa 6, 343, 419, 454, 599, 1131, 1187, 1203, 1206, 1284, 1318, 1606, 1670, 1729, 1731, 1732, 1736, 1738, 1765, 1767, 1786, 1787, 1802
Hüseyin Ağa (Abdî Paşalı) 311
Hüseyin Ağa (Bergamalı) 1061
Hüseyin Ağa (Bosnalı) 1733
Hüseyin Ağa (Çetrefilzâde) 1766
Hüseyin Ağa (Gümrükçü) (Hacı) 1788
Hüseyin Ağa (Hacı) 152, 454, 1144, 1377, 1631
Hüseyin Ağa (Kapıcıbaşı) 221
Hüseyin Ağa (Kara Hasanzâde) 129, 204, 611, 1199, 1766
Hüseyin Ağa (Karaosmanoğlu) (Hacı) 501
Hüseyin Ağa (Kız) 1731
Hüseyin Ağa (Lala) 1743
Hüseyin Ağa (Maryol) 1736
Hüseyin Ağa (Mehmed Emin Ağazâde) 90
Hüseyin Ağa (Mehmed Eminzâde) 1787
Hüseyin Ağa (Merre) 1791
Hüseyin Ağa (Moralı) 1732
Hüseyin Ağa (Mühürdar) 1787
Hüseyin Ağa (Nevşehirli) 569
Hüseyin Ağa (Ohrili) 1765
Hüseyin Ağa (Ruscuklu) 1769
Hüseyin Ağa (Sarı) 1736
Hüseyin Ağa (Surre emini) 199
Hüseyin Ağa (Şâtır) 1737
Hüseyin Ağa (Terzi) 1139
Hüseyin Ağa (Yağlıkçı) (Hacı) 1159
Hüseyin Ağa (Yeğen) 299
Hüseyin Ağa (Yekçeşm) 1768
Hüseyin Ahlatî (Şeyh) 361
Hüseyin Avnî Paşa 1804
Hüseyin b. Halil 580
Hüseyin b. Muhammed Bâkır (Seyyid) 1657
Hüseyin Baykara 361
Hüseyin Bey 65, 282, 295, 314, 393, 418, 505, 515, 542, 570, 571, 584, 636, 1116, 1181, 1191, 1286, 1287, 1341, 1443, 1445, 1494, 1616, 1680, 1807
Hüseyin Bey (Alparslanzâde) 399
Hüseyin Bey (Bursalı) 1384
Hüseyin Bey (Canpuladzâde) 1736
Hüseyin Bey (Dâyezâde) 1738
Hüseyin Bey (Hacı) 513
Hüseyin Bey (Kör) 1439
Hüseyin Bey (Kürt) 1331, 1347
Hüseyin Bey (Maanoğlu) 1460
Hüseyin Bey (Nasûh Paşazâde) 1736
Hüseyin Bey (Rumlu) 1143
Hüseyin Bey (Tâhir Paşazâde) 1242
Hüseyin Bey b. Ali Paşa 1096
Hüseyin Çelebi 430, 1781

Hüseyin Çelebi (Emir) 259
Hüseyin Çelebi (Navluncu) 1151
Hüseyin Çelebi b. Muslî (Bıyıklı) 1351
Hüseyin Efendi 68, 89, 153, 258, 460, 510, 564, 675, 1037, 1153, 1154, 1165, 1265, 1607, 1619, 1645, 1670, 1782
Hüseyin Efendi (Acemzâde) 1152
Hüseyin Efendi (Ahîzâde) 650, 1759
Hüseyin Efendi (A'mâ) 380
Hüseyin Efendi (Anadolulu) 1781
Hüseyin Efendi (Arabzâde) 610
Hüseyin Efendi (Balıkesirli) 172
Hüseyin Efendi (Baltacızâde) 515
Hüseyin Efendi (Bayraktar) 1796
Hüseyin Efendi (Bosnalı) 1781
Hüseyin Efendi (Ebezâde) 530, 1378
Hüseyin Efendi (Ebezâde biraderi) 1154
Hüseyin Efendi (Hacı) 394, 1463, 1505, 1712
Hüseyin Efendi (Hocazâde) 1295
Hüseyin Efendi (Ispartalı) 1102
Hüseyin Efendi (İzmirli) 1726
Hüseyin Efendi (Kara) 1515
Hüseyin Efendi (Kevâkibîzâde) 181
Hüseyin Efendi (Köse) 51
Hüseyin Efendi (Küçük) 1427
Hüseyin Efendi (Muhaşşî Sinan Efendizâde) 1171
Hüseyin Efendi (Muhaşşî Sinanzâde) 1598
Hüseyin Efendi (Nefeszâde) 1580
Hüseyin Efendi (Osmanzâde) 431, 1621
Hüseyin Efendi (Reisülküttab) 140
Hüseyin Efendi (Sâmânîzâde) 1478
Hüseyin Efendi (Sarı) 1806
Hüseyin Efendi (Serçe) 1521
Hüseyin Efendi (Seyyid) 336, 1448
Hüseyin Efendi (Şâmîzâde) 1538, 1625, 1726
Hüseyin Efendi (Şerbetçizâde) 1796
Hüseyin Efendi (Şeyh) 602, 1121, 1513
Hüseyin Efendi (Şeyh Hızır Efendizâde) 189
Hüseyin Efendi (Şeyhülkurrâ) (Hacı) 514
Hüseyin Efendi (Tezkireci) 1152
Hüseyin Efendi (Topkapılı) 1464
Hüseyin Efendi (Uzun) 487, 1781
Hüseyin Efendi (Ümmülveled) 105
Hüseyin Efendi (Vanî) 589
Hüseyin Efendi (Yahyâzâde) 190
Hüseyin Efendi (Yekçeşm) 1760
Hüseyin Efendi (Yenişehirli) 1615
Hüseyin Fahreddin Efendi 1237
Hüseyin Fevzî Paşa 1777
Hüseyin Fuad Bey 1655
Hüseyin Halife 398
Hüseyin Hasib Bey 681, 1473
Hüseyin Hasibî Efendi 1403
Hüseyin Hilmî Paşa 1504
Hüseyin Hüdâî Efendi 170
Hüseyin Hüsnî Ağa 1768
Hüseyin Hüsnî Bey 299, 1384, 1781
Hüseyin Hüsnî Efendi 90, 370, 1269, 1482, 1702
Hüseyin Hüsnî Efendi (Hacı) 644
Hüseyin Hüsnî Efendi (Mühürdarzâde) 543, 1273
Hüseyin Hüsnî Paşa 523, 1072, 1771, 1775
Hüseyin Lâmekânî 375
Hüseyin Necib Bey 296
Hüseyin Paşa 7, 37, 81, 277, 281, 306, 324, 527, 601, 645, 1031, 1034, 1042, 1043, 1096, 1103, 1121, 1187, 1327, 1374, 1387, 1432, 1592, 1743, 1745, 1770, 1771, 1774, 1776, 1795, 1814
Hüseyin Paşa (Abaza) 1723
Hüseyin Paşa (Abdülcelilzâde) 107, 635

Hüseyin Paşa (Ağa) 169, 188, 267, 277, 305, 542, 1186, 1246, 1653, 1657, 1715, 1813
Hüseyin Paşa (Ali Paşazâde) 445
Hüseyin Paşa (Amcazâde) 71, 214, 259, 430, 611, 638, 1058, 1306, 1536, 1750, 1775
Hüseyin Paşa (Balıkesirli) 195
Hüseyin Paşa (Battal) 82, 663, 1626
Hüseyin Paşa (Bodur) 1812
Hüseyin Paşa (Boşnak) (Sarı) 1813
Hüseyin Paşa (Canpuladzâde) 1812, 1814
Hüseyin Paşa (Çatalcalı) 1746
Hüseyin Paşa (Çerkes) 645
Hüseyin Paşa (Damad) 166
Hüseyin Paşa (Deli) 222, 627, 1043, 1226, 1746, 1747, 1774
Hüseyin Paşa (Dişlek) 1183
Hüseyin Paşa (Dişlenk) 1517
Hüseyin Paşa (Doğancı) 1795
Hüseyin Paşa (Efrâsiyâboğlu) 284
Hüseyin Paşa (Erzurumlu) 1039
Hüseyin Paşa (Ferik) 653
Hüseyin Paşa (Firarî) 480
Hüseyin Paşa (Giritli) 1775
Hüseyin Paşa (Gümrükçü) 550, 1143
Hüseyin Paşa (Hacı) 1775, 1795
Hüseyin Paşa (Hadım) 631
Hüseyin Paşa (Hayvarcı) 507
Hüseyin Paşa (Husrevoğlu) 684
Hüseyin Paşa (Kandilci) 1750, 1751, 1780
Hüseyin Paşa (Kapdan) 1051, 1745, 1746, 1754
Hüseyin Paşa (Kavanoszâde) 158
Hüseyin Paşa (Kör) 196, 1748
Hüseyin Paşa (Küçük) 278, 293, 679, 682, 1058, 1233, 1261, 1626, 1724, 1775
Hüseyin Paşa (Lala) 195, 1814
Hüseyin Paşa (Maryol) 1580
Hüseyin Paşa (Mekkîzâde) 496
Hüseyin Paşa (Merre) 1745, 1812
Hüseyin Paşa (Mezemorta) 1439, 1445, 1466, 1542, 1543, 1775
Hüseyin Paşa (Müderriszâde) 1622
Hüseyin Paşa (Ohrili) 1745
Hüseyin Paşa (Osman Paşazâde) 196
Hüseyin Paşa (Sadrazam) 1506
Hüseyin Paşa (Sarı) 1749, 1750, 1812
Hüseyin Paşa (Serasker) 1756
Hüseyin Paşa (Silahdar) 213
Hüseyin Paşa (Şatır) 585
Hüseyin Paşa (Şerif) 1763
Hüseyin Paşa (Topal) 632, 1050
Hüseyin Rızâ Paşa 1801, 1806
Hüseyin Saâdet Bey 1409
Hüseyin Salâh Bey 1636
Hüseyin Şah Efendi 162
Hüseyin Şevket Bey 1236
Hüseyin Talib Efendi 611
Hüseyin Tevfik Efendi 593
Hüsnî (Şeyh) 1072
Hüsnî Ağa 258
Hüsnî Bey 271, 518, 629, 1141, 1254, 1303, 1318, 1419, 1703, 1783, 1793, 1797
Hüsnî Bey (Çavuşbaşı) 1351
Hüsnî Bey (Giridîzâde) 1345
Hüsnî Bey (Hacı) 1216
Hüsnî Dede 103
Hüsnî Efendi 305, 1108, 1216, 1798
Hüsnî Hâmid Efendi 1389
Hüsnî Hüseyin Efendi 177
Hüsnî Mehmed Efendi 1232
Hüsnî Paşa 1067, 1773, 1777, 1804
Hüsnî Paşa (Müşir) 1275
Hüsrev Paşa 52,107

I

Iyaz Bey 1201

İbâd Çelebi 106
İbiş Ağa 760
İbiş Efendi (Hacı) 649
İbiş İbrahim Ağa 456
İbn Alkamî 1664
İbn Arefe 303
İbn Arefe (Şeyh) 261
İbn Bezzâz 1584
İbn Fâriz 756
İbn Hacer 447, 1575
İbn Haldun 1328, 1436, 1519
İbn Hallikân 1648
İbn Kemâl 357, 398, 613, 854, 881, 900, 983, 1105, 1333, 1374, 1508, 1532
İbn Kemâl Şemseddin 1758
İbn Manisa Muhyiddin 1741
İbn Meşîşe 825
İbn Musannif 1622
İbn Vefa 231, 303, 1129
İbn Vefa (Şeyh) 250, 873
İbrahim 15, 568, 655, 1445
İbrahim (Amasyalı) 1576
İbrahim (Ereğlili) 911
İbrahim (Hacı) 1137
İbrahim (Konyalı) 90
İbrahim (Menteşeli) (Şeyh) 1179
İbrahim (Moralı) 1180
İbrahim (Sultan) 3, 6, 7, 9, 10, 17, 18, 22, 23, 28, 33, 37, 40, 41, 44, 738, 891, 964, 1574, 1602, 1723, 1746
İbrahim (Şehzâde) 1621
İbrahim (Şerif) 1762
İbrahim (Tatar Şeyh) 55
İbrahim (Uzun) 960
İbrahim Afif Efendi 1593
İbrahim Ağa 56, 144, 151, 156, 188, 190, 227, 237, 239, 400, 574, 639, 788, 908, 938, 940, 955, 1190, 1305, 1447, 1729, 1730, 1732, 1733, 1736, 1742, 1748, 1763, 1765-1768, 1786, 1787, 1791, 1792
İbrahim Ağa (Acem) 1792
İbrahim Ağa (Bosnalı) 1732
İbrahim Ağa (Büyük) 406
İbrahim Ağa (Celâlî) 1730
İbrahim Ağa (Çayırzâde) 562, 1738
İbrahim Ağa (Çelebi) 1767, 1786
İbrahim Ağa (Dâyezâde) 1732
İbrahim Ağa (Dibacızâde) 1768
İbrahim Ağa (Divrikli) 1792
İbrahim Ağa (Genç) 412
İbrahim Ağa (Hacı) 465, 1786
İbrahim Ağa (Hadım) 1743
İbrahim Ağa (Haseki) 453
İbrahim Ağa (Kara) 1659, 1737, 1749
İbrahim Ağa (Karakulak) 1787
İbrahim Ağa (Kurt) 1791
İbrahim Ağa (Küçük) 406, 1737, 1786
İbrahim Ağa (Kürt) 1767, 1792
İbrahim Ağa (Müteferrika) 447
İbrahim Ağa (Pehlivan) 875, 1769
İbrahim Ağa (Şehlâ) 1738
İbrahim Ağa (Şehsüvarzâde) (Hacı) 1208
İbrahim Ağa (Şeyhzâde) (Hacı) 819
İbrahim Ağa (Tokatlızâde) 695
İbrahim Ağa (Tortumlu) 735, 1767
İbrahim Ağa (Tosyalı) 1101
İbrahim Ağa (Uzun) 1766
İbrahim Ağa (Yağlıkçı Hacı) 892
İbrahim Ağa (Yeğen) 1793
İbrahim Ağazâde 1440
İbrahim Ârif Efendi 1420
İbrahim Aynî Paşa (Ispanakçızâde) 1196
İbrahim b. Alâeddin 183
İbrahim b. Bedreddin (Hacı) 590
İbrahim b. Hasan 1106
İbrahim b. Resûlullah 1295
İbrahim Bey 13, 49, 106, 222, 273, 422, 436, 460, 476, 561, 720, 723, 779, 802, 816, 826, 831, 832, 843, 849, 871, 881, 930, 962, 982, 1051, 1059, 1062, 1065, 1068, 1120, 1123, 1190, 1262, 1303, 1362, 1438, 1444, 1676, 1688, 1695, 1701, 1735, 1740
İbrahim Bey (Abdülcelilzâde) 1115

İbrahim Bey (Babanlı) 1304
İbrahim Bey (Dâyezâde) 1780
İbrahim Bey (Destan Beyzâde) 1391
İbrahim Bey (Hacı) 1045, 1792
İbrahim Bey (Hacı Mehmed Beyzâde) 433
İbrahim Bey (Hüseyin Paşazâde) 1732
İbrahim Bey (İvâz Paşazâde) 1146, 1167, 1357, 1760
İbrahim Bey (kapıcıbaşı) 433
İbrahim Bey (Karaman Beyi) 232
İbrahim Bey (Karamanî) 803, 1142
İbrahim Bey (Karamanlı) 1256
İbrahim Bey (Mihmandaroğlu) 962
İbrahim Bey (Pîrîzâde) 1336
İbrahim Bey (Ramazanoğlu) 602
İbrahim Bey (Ramazanzâde) 1067
İbrahim Bey (Tekeli) 282
İbrahim Bey (Tırnakçızâde) 248, 1141
İbrahim Bey (Uzun) 240, 1587, 1720, 1721, 1792
İbrahim Bey (Yusuf Paşazâde) 1733
İbrahim Bey b. Karamanî Mehmed Bey 1723
İbrahim Beyefendi 1246
İbrahim Beyefendi (Şeyhülislâm) 71
İbrahim Burhaneddin (Şeyh) 823
İbrahim Çavuş 777
İbrahim Çelebi 1742, 1794
İbrahim Çelebi (Moralı) 785
İbrahim Çelebi (Müteferrika) 1455
İbrahim Dede 572
İbrahim Derviş Paşa 515
İbrahim Edhem Bey 52
İbrahim Edhem Efendi 768, 815, 948, 1356, 1369
İbrahim Edhem Efendi (Bezirgânbaşızâde) 1351
İbrahim Edhem Efendi (Hacı) 1467
İbrahim Edhem Efendi (Seyyid) 508
İbrahim Edhem Efendi (Şeyhzâde) 1359
İbrahim Edhem (Râsihzâde) 824
İbrahim Efendi 107, 126, 163, 174, 184, 226, 257, 258, 376, 380, 459, 498, 510, 516, 533, 534, 546, 564, 573, 575, 598, 604, 627, 653, 674, 686, 690, 815, 917, 967, 972, 1019, 1026, 1057, 1216, 1266, 1267, 1315, 1330, 1359, 1419, 1451, 1538, 1644, 1669, 1703, 1725, 1761, 1786, 1788, 1797
İbrahim Efendi (Akyazılı) 969
İbrahim Efendi (Alâiyeli) 827
İbrahim Efendi (Altıparmak) 103
İbrahim Efendi (Bâliğzâde) 257
İbrahim Efendi (Beypazarlı) 860, 1717
İbrahim Efendi (Birgili) 920
İbrahim Efendi (Boz) 1084, 1346, 1796
İbrahim Efendi (Bozoğlan) 530
İbrahim Efendi (Bozoğlanzâde) 376
İbrahim Efendi (Çavuşzâde) 703
İbrahim Efendi (Çukacızâde) 403, 992
İbrahim Efendi (Dâvudzâde) 173
İbrahim Efendi (Ebe damadı) 1795
İbrahim Efendi (Ebezâde) 704
İbrahim Efendi (Edirneli) 763, 1726
İbrahim Efendi (Eğinli) 1614
İbrahim Efendi (Eyyûbî) 333
İbrahim Efendi (Fındıkzâde) 532
İbrahim Efendi (Fındıkzâde) (Hacı) 755, 803
İbrahim Efendi (Giritli) 371
İbrahim Efendi (Hacı) 168, 316, 374, 532, 576, 577, 768, 819, 981, 1230, 1390, 1423, 1446, 1788, 1789, 1796, 1797, 1806
İbrahim Efendi (Hacı) (Hâfız) 188, 762, 767
İbrahim Efendi (Hacı) (Seyyid) 1071
İbrahim Efendi (Hâfız) 1045, 1613
İbrahim Efendi (Halebî) 887
İbrahim Efendi (Halebîzâde) (Hacı) 825
İbrahim Efendi (Hamzazâde) 602
İbrahim Efendi (Hemşinli) 463
İbrahim Efendi (Himmetzâde Hacı) 675
İbrahim Efendi (İhtiyar) 95
İbrahim Efendi (İmam) 1168
İbrahim Efendi (İstanbullu) 1334
İbrahim Efendi (Kadı) 744
İbrahim Efendi (Kadızâde) 1004

İbrahim Efendi (Karababazâde) 1114
İbrahim Efendi (Karahisar-ı Şarkîli) 1254
İbrahim Efendi (Karasili) 1108
İbrahim Efendi (Kâtib-i Mim) 1781
İbrahim Efendi (Kethüdâ) 621
İbrahim Efendi (Kırımlı) 1291
İbrahim Efendi (Kuşadalı) 824
İbrahim Efendi (Kuyumcu) 410
İbrahim Efendi (Küçük) 214, 734
İbrahim Efendi (Kütahyalı) 1477
İbrahim Efendi (La'lîzâde) 1009
İbrahim Efendi (Mahmud Çavuşzâde) 532
İbrahim Efendi (Muradzâde) 188, 1113
İbrahim Efendi (Müfettiş) 62
İbrahim Efendi (Müftîzâde) 184
İbrahim Efendi (Narhçızâde) 874
İbrahim Efendi (Nasûhîzâde) 1453
İbrahim Efendi (Paşazâde) 1671
İbrahim Efendi (Paşmakçızâde) 73
İbrahim Efendi (Rodosîzâde) 73, 1399
İbrahim Efendi (Rûşenîzâde) 1256
İbrahim Efendi (Ruznâmeci) 291, 293, 800, 1471
İbrahim Efendi (Saçaklızâde) 1016
İbrahim Efendi (Seyfîzâde) 166, 1501
İbrahim Efendi (Seyyid) 462, 485, 559, 667, 977, 1177
İbrahim Efendi (Sivrihisarî) (Hoca) 1717
İbrahim Efendi (Surre Eminizâde) 758
İbrahim Efendi (Sürmeneli) 334
İbrahim Efendi (Şehremini) 1135
İbrahim Efendi (Şeyhülislâm) 978, 1693
İbrahim Efendi (Şeytan) 1795
İbrahim Efendi (Şükrî) 1289
İbrahim Efendi (Tahranlı) 87
İbrahim Efendi (Taşköprülüzâde) 883
İbrahim Efendi (Tezkireci) 1786
İbrahim Efendi (Tokatlı) 99
İbrahim Efendi (Trabzonîzâde) 1023
İbrahim Efendi (Uşşakî) 674
İbrahim Efendi (Üsküplü) 804
İbrahim Efendi (Yahyâzâde) 190
İbrahim Efendi (Yakovalı) 825
İbrahim Efendi (Yazıcızâde) 1682, 1768
İbrahim Efendi (Yenişehirli) 1802
İbrahim el-A'zeb 192
İbrahim Es'ad Bey 677
İbrahim Gülşenî 191, 523, 549, 616, 1685, 1706
İbrahim Gülşenî (Şeyh) 794, 859
İbrahim Hakkı 1017
İbrahim Hakkı Bey 683
İbrahim Halebî 250, 1096
İbrahim Halil Efendi (Fındıkzâde) 755, 803
İbrahim Han 19
İbrahim Han Paşa 765, 964
İbrahim Han Paşa (Sokolluzâde) 1074
İbrahim Hanefî 1535
İbrahim Hanzâde 19, 309, 908, 1518, 1613
İbrahim Hekim 1607
İbrahim Hıfzî Efendi 1780, 1788, 1796
İbrahim Hıfzî Paşa 1206
İbrahim Hıfzî Paşa (Meş'aleci) 488, 1090
İbrahim Hilmî Ağa 1754, 1769
İbrahim Hilmî Paşa 584
İbrahim İffet Bey (Nasûhîzâde) 1232
İbrahim İffet Efendi (Nasûhîzâde) 539
İbrahim İlhâmî Paşa 1724
İbrahim İsmet Bey 311, 741, 771, 1669
İbrahim Kadrî Bey 444
İbrahim Kayserî 1106
İbrahim Kethüdâ (Cenkçi) 1284
İbrahim Mes'ud Efendi 690
İbrahim Molla 627
İbrahim Münib Bey 1364
İbrahim Münib Efendi 112, 1783
İbrahim Münibâ Efendi 1343
İbrahim Nâtık Efendi 1371
İbrahim Nazif Efendi 489
İbrahim Necib Bey 1619
İbrahim Necib Bey (Kıbrısîzâde) 888
İbrahim Nedim Efendi 1446
İbrahim Nesim Efendi 942, 1394, 1789
İbrahim Paşa 7, 146, 199, 200, 211,

212, 277, 282, 305, 359, 422, 511, 518, 526, 605, 617, 703, 722, 723, 774, 781, 798, 806, 815, 831, 862, 894, 926, 928, 934, 944, 949, 951, 955, 971, 974, 1027, 1035, 1040, 1042, 1047, 1054, 1107, 1141, 1198, 1223, 1267, 1304, 1342, 1390, 1423, 1471, 1478, 1494, 1545, 1592, 1603, 1615, 1632, 1636, 1638, 1684, 1695, 1706, 1724, 1740, 1742-1744, 1748, 1749, 1752, 1774-1776, 1794, 1795, 1812-1814
İbrahim Paşa (Ağrıbozlu) 1051, 1478
İbrahim Paşa (Azmzâde) 348, 832
İbrahim Paşa (Babanlı) 1544, 1546
İbrahim Paşa (Bosnalı) 1130, 1723
İbrahim Paşa (Bostancı) 1749
İbrahim Paşa (Çandarlı) 911
İbrahim Paşa (Çandarlızâde) 712
İbrahim Paşa (Çavuşbaşı) 1185
İbrahim Paşa (Çelebi) 1750
İbrahim Paşa (Çerkes) 1700
İbrahim Paşa (Damad) 31, 50, 63, 74, 198, 245, 254, 284, 445, 477, 510, 573, 611, 616, 811, 952, 963, 974, 1024, 1032, 1051 1074, 1118, 1146, 1200, 1207, 1210 1261, 1316, 1430, 1476, 1510, 1586 1634, 1654, 1661, 1812
İbrahim Paşa (Dibacızâde) 1753
İbrahim Paşa (Divrikli) 960, 1185
İbrahim Paşa (Elçi) 58, 1300
İbrahim Paşa (Ferhâd Paşazâde) 1193
İbrahim Paşa (Frenk) 293, 536, 611, 650, 656, 808, 1201, 1257, 1333, 1723
İbrahim Paşa (Hacı) 155, 1485, 1744, 1794, 1812, 1813
İbrahim Paşa (Hoca) 1751, 1775
İbrahim Paşa (Ispartalı) 849
İbrahim Paşa (İşkodralı) 730, 1195
İbrahim Paşa (Kabakulak) 946, 1176, 1531
İbrahim Paşa (Kabalyon) 1752
İbrahim Paşa (Kadızâde) 1020
İbrahim Paşa (Kara) 777, 780, 784, 804, 1168, 1195, 1309, 1529, 1659, 1692, 1749, 1775, 1812
İbrahim Paşa (Katar ağası) 598
İbrahim Paşa (Ketancızâde) 1060
İbrahim Paşa (Kör) 832
İbrahim Paşa (Kürt) 1185, 1768
İbrahim Paşa (Malatyalı) 788
İbrahim Paşa (Mehmed Ali Paşazâde) 957
İbrahim Paşa (Melek) 1723, 1749, 1812, 1814
İbrahim Paşa (Mısır valisi) 1814
İbrahim Paşa (Mısırlı) 511
İbrahim Paşa (Mısırlıoğlu) 1180, 1775
İbrahim Paşa (Moralı) 1775, 1813
İbrahim Paşa (Nevşehirli) 14, 25, 788, 1042, 1724, 1751, 1752
İbrahim Paşa (Nişancı) 1154
İbrahim Paşa (Poçinli) 1200
İbrahim Paşa (Sadrazam) 1047, 1063, 1812
İbrahim Paşa (Sarhoş) 713, 1083
İbrahim Paşa (Sarı Mehmed Paşazâde) 1669
İbrahim Paşa (Silahdar) 7, 724, 1277, 1724, 1745, 1812
İbrahim Paşa (Sipahi) 1040
İbrahim Paşa (Şenikli) 1322
İbrahim Paşa (Şeyhzâde) 1309
İbrahim Paşa (Şeytan) 835
İbrahim Paşa (Şişman) 430
İbrahim Paşa (Tırnakçı) 14, 1634, 1724
İbrahim Paşa (Uzun) 1749, 1814
İbrahim Paşa (Yazıcızâde) 1209, 1306
İbrahim Paşa (Yenipazarlı) 52
İbrahim Paşa b. Halil Paşa 801
İbrahim Paşa naibi 930
İbrahim Re'fet Efendi 201, 1406
İbrahim Reşid Ağa 1737
İbrahim Sadreddin Efendi (Seyyid) 1426, 1676
İbrahim Sâmî Efendi (Şeyh Yusufzâde) 1597
İbrahim Sârim Bey 1570
İbrahim Sârim Efendi 489

İbrahim Sârim Efendi (Kevâkibîzâde) 1452
İbrahim Sârim Paşa 223, 455, 1482
İbrahim Selim Efendi (Müftîzâde) 184
İbrahim Senâyî 795
İbrahim Sûfî Efendi 114
İbrahim Şefik Bey 1138
İbrahim Tâceddin Efendi 1109
İbrahim Tennûrî 133, 661, 671, 1712
İbrahim Tevfik Efendi 25
İbrahim Vâhib Efendi 537
İbrahim Vâhib Efendi (Tezkireci) 595
İbrahim Vehbî Efendi 874
İbriz 912
İbşir Hüseyin Ağa 1737
İbşir Hüseyin Paşa 1752
İbşir Mustafa Ağa 1736
İbşir Mustafa Paşa 1002, 1723
İbşir Paşa 7, 196, 239, 296, 635, 908, 946, 949, 952, 1011, 1020, 1031, 1183, 1460, 1462, 1747, 1814
İcâdî (Şeyh) 969
İçim Han 1435
İdris 606
İdris (Karamanlı) 1498
İdris Ağa 317, 373, 446, 1730
İdris Ağa (Molla) 1696
İdris b. Abdullah 1679
İdris b. Hakkı 1088
İdris Efendi 1003, 1126
İdris Ekber (Şeyh) 1687
İdris Kapdan (Hacı) 982
İdris-i Bitlisî 437
İffet Bey 851, 1605
İffet Mustafa Bey 340
İffet Mustafa Efendi 1368
İffetî 224
İhsan Bey 679
İhsanullah Efendi (Müderriszâde) 1622
İlâhî (Molla) 1003
İlâhî (Şeyh) 1399
İlhâmî İbrahim Paşa 31
İlhâmî Paşa 1632
İlhâmî Paşa (Damad) 47, 496
İlim Dağarcığı 669
İlmî Ahmed Efendi 270, 302
İlmî Efendi (Yâsincizâde) 1273
İlmî Efendi (Yâsinîzâde) 1681
İlmî Molla Efendi (Yâsincizâde) 430
İlyas 1667
İlyas (Baba) 1100
İlyas (Menteşli) 1108
İlyas (Sakızlı) 372
İlyas (Şeyh) 403, 969
İlyas Ağa 1733, 1771
İlyas b. Abdülvehhâb 669
İlyas Bey 803, 1677
İlyas Bey (Arnavut) 1735
İlyas Bey (Lala) 1741
İlyas Bey (Menteşe beyi) 154
İlyas Efendi 665
İlyas Efendi (Sakızlı) 173
İlyas Efendi (Yenişehirli) 250
İlyas Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 1277
İlyas Paşa 663
İlyas Paşa (Kekozâde) 290
İlyas Paşa (Kolçak) 1488
İlyas Pîr 797
İlyas Reis 662
İmâd (Molla) 1441
İmâdeddin Efendi 1711, 1712
İmam Ağa 1045
İmam-ı Nevevî 1213
İmam-ı Şâfiî 984
İnâyet Giray 547, 776, 1811
İnebolulu Maryolzâde 1031
İpsilanti 201
İrfan Bey 1238
İrfan Paşa 490
İrfan Paşa (Medenîzâde) 577
İsâ (Hz.) 854
İsâ (Molla) 1741
İsâ (Müezzin) 372
İsâ (Şeyh) 1152
İsâ Ağa 965
İsâ Ağa (Hâfız) 1731
İsâ Bey 27, 359, 500, 803, 1120
İsâ Bey (Aydın beyi) 399
İsâ Bey (Azguroğlu) 1741
İsâ Bey b. Mehmed Bey 1723
İsâ Bey (Emir) 307
İsâ Bey (Hasan Beyzâde) 613

İsâ Çelebi 799, 1635
İsâ Çelebi (Dadaylı) 1425
İsâ Dede 796, 817
İsâ Efendi 346, 1728
İsa Efendi 802
İsâ Efendi 822, 900, 969
İsâ Efendi (Sakızlı) 1728
İsâ Efendi (Şeyh) 1315
İsâ Mahvî 801
İsâ Paşa 769, 959
İsâ Paşa (Azguroğlu) 1741
İsâ Paşa (Nişancı) 572
İsâ (Tabib) 1276
İsaf Paşa 1473
İsâmeddin 1155
İsâmeddin Efendi 883, 1624
İsâmeddin Efendi (Taşköprîzâde) 600
İsâmeddin (Seyyid) 437
İsfehanî 1437
İsfendiyar 208, 1403, 1583
İsfendiyar Bey 27, 361, 874, 889
İsfendiyar (Dulkadıroğlu) 23
İsfendiyar (Kastamonu Beyi) 740
İshak 618, 662
İshak (Celâlzâde) 1463
İshak (Hekim) 163
İshak (Seyyid) 1657
İshak Ağa 1730, 1799
İshak Ağa (Gümrükçü) 167, 842, 1114
İshak Ahmed Efendi (Fındıkzâde) 755, 765
İshak Bey 222, 670, 743, 777, 800, 1330
İshak Bey (Köle) 1740
İshak Çelebi 424, 1010
İshak Çelebi (Kâtip) 395
İshak Efendi 320, 336, 466, 1497, 1596, 1709
İshak Efendi (Ebû İshakzâde) 1760
İshak Efendi (Hacı) 64
İshak Efendi (Karabağî) 316, 1004, 1718
İshak Efendi (Kürt) 807, 1266
İshak Efendi (Mecdîzâde) 935
İshak Efendi (Mollacıkzâde) 1012, 1101, 1267
İshak Efendi (Seyyid) 1297
İshak Efendi (Şeyhülislâm) 827, 1676, 1709
İshak Efendi (Tezkireci) 179
İshak Nureddin Efendi 444
İshak Paşa 209, 210, 633, 857, 1029, 1034, 1330, 1411, 1544, 1589, 1695, 1711, 1740-1742
İshak Paşa (Çıldır) 806
İshak Paşa (Çötelizâde) 614, 1313
İskender 30, 1092
İskender Ağa 211, 1736, 1742, 1764
İskender Ali Bey 955
İskender b. Balım Sultan 858
İskender Bey 31, 213, 248, 433, 546, 881, 959, 964, 1095, 1641, 1642, 1742
İskender Bey (Yemen beyi) 158
İskender Çelebi 263, 358, 658, 1794
İskender Mehmed Bey 1356, 1361
İskender Paşa 678, 809, 1029, 1092, 1127, 1181, 1430, 1742, 1743, 1812, 1814
İskender Paşa (Çerkes) 195, 660, 800, 1143, 1812
İslâm Ağa 569
İslâm Bey 1520
İslâm Giray 305, 419, 1409, 1486, 1811
İslâm Giray Han 1027, 1486
İslâm Giray II 1212, 1811
İslâm Giray III 1811
İslâm Mehmed Ağa 841, 1733
İsmail 764, 911, 1026, 1137
İsmail (Celâlzâde) 1463
İsmail (İmam) 1096
İsmail (Molla) 1697
İsmail (Şah) 1401
İsmail (Şeyh) 339, 1155
İsmail Ağa 78, 153, 327, 691, 1004, 1053, 1160, 1584, 1591, 1730, 1736, 1764, 1768, 1769, 1772, 1786, 1792, 1799
İsmail Ağa (Başçavuş) 78
İsmail Ağa (Bosnalı) 1736, 1792
İsmail Ağa (Hacı) 138, 692, 705, 1058, 1474

İsmail Ağa (Hamamcı) 119, 1001
İsmail Ağa (Hattat) 1733
İsmail Ağa (Kapıcıbaşı) 1390
İsmail Ağa (Kayserili) 1678
İsmail Ağa (Kırımlı) (Hacı) 1119
İsmail Ağa (Köle) 1767
İsmail Ağa (Malatyalı) 1549, 1730
İsmail Ağa (Ördek) 1234
İsmail Ağa (Reislizâde) 186
İsmail Ağa (Sivaslı) 1738, 1807
İsmail Ağa (Taslak) 1737
İsmail Ağa b. Ahmed 1318
İsmail Âsaf Bey 566
İsmail Âsım Efendi 401, 499
İsmail Âsım Efendi (Çelebizâde) 258, 259, 491
İsmail Âsım Efendi (Şeyhülislâm) 1008, 1712
İsmail b. Berekât 369
İsmail Besim Efendi 745
İsmail Bey 155, 211, 214, 236, 269, 447, 583, 613, 740, 770, 788, 831, 857, 881, 1044, 1106, 1184, 1193, 1200, 1208, 1224, 1302, 1313, 1387, 1423, 1632, 1734
İsmail Bey (Ağrıbozlu) 303, 907
İsmail Bey (Elçi Mustafa Paşazâde) 741
İsmail Bey (Filibelizâde) 1194
İsmail Bey (Hacı) 178, 933, 1593
İsmail Bey (Hasan Paşazâde) 647
İsmail Bey (İnce Bayrakdarzâde) 1004
İsmail Bey (İsfendiyarlı) 559
İsmail Bey (İsfendiyarzâde) 1092
İsmail Bey (Kastamonu valisi) 233
İsmail Bey (Kaymakam) 580
İsmail Bey (Kazgancızâde) 611
İsmail Bey (Seyyid) 644
İsmail Bey (Sirozî) 1516
İsmail Bey (Sirozlu) 76, 443, 1410, 1612, 1694
İsmail Beyefendi 824
İsmail Cenânî (Kadrî Paşazâde) 1368
İsmail Çelebi 457, 1227
İsmail Dede 140
İsmail Dede (Ankaralı) 49, 754
İsmail Dede (Şeyh Çelebi) 1025
İsmail Dede Efendi 1706
İsmail Edib Efendi 1483
İsmail Efendi 313, 461, 533, 674, 757, 846, 928, 1022, 1165, 1229, 1250, 1285, 1371, 1415, 1446, 1538, 1691, 1797
İsmail Efendi (Ağazâde) 984, 1159
İsmail Efendi (Attarzâde) 1160
İsmail Efendi (Çeşmîzâde) 122
İsmail Efendi (Davul) 1795
İsmail Efendi (Ebû İshak) 1760
İsmail Efendi (Ebû İshakzâde) 904, 1459
İsmail Efendi (Ebû'l-berekât) 98
İsmail Efendi (Ekserîzâde) (Şeyh) 596
İsmail Efendi (Erzurumlu) 566
İsmail Efendi (Esirîzâde) 1371
İsmail Efendi (Feyzullah Mollazâde) 597
İsmail Efendi (Gelenbevî) 131, 457, 547, 1443
İsmail Efendi (Gelenbevî) (Hoca) 1450
İsmail Efendi (Gülmez) 482
İsmail Efendi (Hacı) 77, 725, 801, 920, 1154, 1466, 1796
İsmail Efendi (Hasan Ağazâde) 156
İsmail Efendi (Hattat) 75
İsmail Efendi (Hekimbaşı) 1808
İsmail Efendi (Hısımzâde) 822, 1673
İsmail Efendi (İzmirli) 117, 1728
İsmail Efendi (Kadızâde) 225
İsmail Efendi (Kassam) (Hacı) 1661
İsmail Efendi (Kastamonulu) 1780, 1782
İsmail Efendi (Kebirîzâde) 92
İsmail Efendi (Kirli) 1795
İsmail Efendi (Konevî) 1213
İsmail Efendi (Mantıkîzâde) 931
İsmail Efendi (Medenîzâde) 577
İsmail Efendi (Mengeneci) 451
İsmail Efendi (Mes'udzâde) 905, 1089
İsmail Efendi (Miftâhîzâde) 183
İsmail Efendi (Mukayyid) 1267, 1468
İsmail Efendi (Musannif Hacı) 1588
İsmail Efendi (Mühürdarzâde) 1273

İsmail Efendi (Osman Kethüdâzâde) 1310
İsmail Efendi (Osmanzâde) 706
İsmail Efendi (Reis) 1539
İsmail Efendi (Reisülküttab) 1401
İsmail Efendi (Serbendî) 1530
İsmail Efendi (Serbendîzâde) 439
İsmail Efendi (Sertabib) 1593
İsmail Efendi (Şeyhülislâm) 814
İsmail Efendi (Şeyhülislâm) (Ebû İshak) 491
İsmail Efendi (Şirvanlı) 677
İsmail Efendi (Tabl) 135, 1607
İsmail Efendi (Tosyavî) 1295
İsmail Efendi (Trabzonlu) 1782
İsmail Efendi (Trapoliçeli) 1550
İsmail Efendi (Türâbîzâde) 968, 1023, 1179
İsmail Efendi (Üsküdarlı) 596, 1418
İsmail Es'ad Efendi (Kebirîzâde) 92
İsmail Fahreddin Efendi (Kâtibzâde) 746
İsmail Gâlib Bey 442
İsmail Hakkı (Bursalı) 414
İsmail Hakkı Bey 650, 961, 1406
İsmail Hakkı Efendi 672, 673, 752, 860
İsmail Hakkı Efendi (Bursavî) 151
İsmail Hakkı Efendi (Halebîzâde) 756
İsmail Hakkı Efendi (Mühürdarzâde) 1404
İsmail Hakkı Efendi (Şeyh) 350
İsmail Hakkı Paşa 305, 538
İsmail Hâlis Efendi (Uncuzâde) 475
İsmail Halvetî (Bülbülcüzâde) 929
İsmail Haşim Efendi (Hacı Mehmed Ağazâde) 1569
İsmail Hulûsî Ağa 1341
İsmail II 1112
İsmail Kâmil Efendi 111
İsmail Kâmil Paşa 1566
İsmail Ma'şukî 1296
İsmail Molla (Ağrıbozlu) 881
İsmail Molla (Seyyid) 1172
İsmail Müfid Efendi 904
İsmail Naim Efendi (Ebû İshak) 1088
İsmail Necâtî Efendi 395
İsmail Nevres Efendi 326
İsmail Paşa 221, 222, 224, 277, 312, 518, 561, 690, 943, 955, 1047, 1067, 1070, 1118, 1226, 1308, 1360, 1370, 1638, 1662, 1667, 1729, 1752, 1773, 1775, 1779, 1807, 1808, 1813, 1814
İsmail Paşa (Azmzâde) 496, 776, 1415, 1546
İsmail Paşa (Bosnalı) 1748
İsmail Paşa (Çelebi) 1750, 1767, 1812
İsmail Paşa (Ferhâd Paşazâde) 1194
İsmail Paşa (Ferik) 278
İsmail Paşa (Firarî) 299
İsmail Paşa (Gümrükçü) 1344
İsmail Paşa (Hâfız) 145, 1754
İsmail Paşa (Hekim) 857, 1507, 1773, 1807
İsmail Paşa (Hıdiv) 222, 390, 635, 774, 775, 1632, 1637
İsmail Paşa (İskefserli) 476
İsmail Paşa (Kara) 247, 835
İsmail Paşa (Karayılanoğlu) 1044
İsmail Paşa (Kekozâde) 289
İsmail Paşa (Koca) 785
İsmail Paşa (Köse) 1795
İsmail Paşa (Leskovikli) 543
İsmail Paşa (Mostarlı) 1724
İsmail Paşa (Müfettiş) 6
İsmail Paşa (Nişancı) 1338, 1749
İsmail Paşa (Payaslı) 83
İsmail Paşa (Pilaslızâde) 444
İsmail Paşa (Sadrazam) 1315
İsmail Paşa (Sadrazam) (Hâfız) 1245
İsmail Paşa (Seyyid) 1186
İsmail Paşa (Tepedelenlizâde) 325
İsmail Paşa (Yenişehirli) 58, 455, 488, 1683
İsmail (Payaklı) 626
İsmail Râif Bey 1783
İsmail Râif Paşa 543
İsmail Râmiz Efendi (Tiryaki Vezirzâde) 1636
İsmail Remzî Efendi 487, 1615
İsmail Rif'at Efendi 318, 490
İsmail Rif'at Efendi (Gelenbevîzâde) 1450

İsmail Rûmî 573, 851
İsmail Rûmî Efendi 163
İsmail Safâ Paşa 274
İsmail Safevi (Şah) 578
İsmail Sâlih Efendi (İspirîzâde) 1673
İsmail Selimâ Efendi 789
İsmail Sirâceddin Efendi 1406
İsmail Tillovî Efendi 764
İsmail Yümnî Ağa (Tulumbacıbaşı) 406
İsmail Ziyâ Bey (Hekimzâde) 243
İsmail Ziyâî Bey 59, 298, 1523
İsmail Zühdî Bey 757, 1790
İsmail Zühdî Efendi (Hattat) 1346
İsmail Zühdî Paşa 11
İsmali Efendi (Çeşmîzâde) 991
İsmet Bey 83, 1809
İsmet Bey (İbrahim Paşazâde) 788
İsmet Bey (Râif İsmail Paşazâde) 83
İsmet Efendi 840
İsmet İbrahim Bey 337
İsmet İbrahim Bey (Râif İsmail Paşazâde) 1211
İsmet Mehmed Efendi 575
İsmet Mustafa Bey 810
İsmet Osman Bey (Lalazâde) 1272
İsmet Paşa 1734, 1816
İsmetî Ali Efendi 1796
İsmetî Efendi 513, 623, 1225
İsmetî Efendi (Hacı) 1780
İsmihan Sultan 272, 521, 765
İspir Ağa (Hacı) 459
İsrail b. Abdülaziz 361
İstavraki Aristarki 1819
İstefanaki Bey Vogoridis 1818
İstefanaki Karateodori Efendi 1822
İstefanaki Vogoridis Bey 1819
İsterbi 1817
İstikamet Efendi 273, 1794
İşkodralı İbrahim Paşazâde 1341
İvâz Ağa 152
İvâz Bey (Hacı) 1740
İvâz Efendi 163, 1670
İvâz Efendi (Vâiz) 818
İvâz Giray 547
İvâz Mehmed Ağa 1752, 1792
İvâz Mehmed Paşa 244, 432, 455, 583, 741, 767, 1451, 1753
İvâz Paşa 445, 843, 1592, 1668
İvâz Paşa (Hacı) 958, 1740
İvâzî Ağa 723
İzzeddin Abdüllâtif Efendi 127
İzzeddin Ahmed Efendi 498
İzzeddin Ahmed Efendi (Eşrefzâde) 498
İzzeddin Bey 635
İzzeddin Efendi 1529
İzzeddin Efendi (Eşrefzâde) 505, 1011, 1678
İzzeddin Fikrî 67
İzzeddin Hasan 194
İzzeddin Mehmed Efendi 1446
İzzet Ahmed Paşa 168, 277, 301, 563, 653, 1813
İzzet Ahmed Paşa (Hezargrad) 516
İzzet Ali Bey 1796
İzzet Ali Paşa 338, 363, 414, 782, 961, 1048, 1078, 1143, 1398, 1752
İzzet Bey 76, 83, 238, 434, 441, 543, 1138, 1223, 1301, 1349, 1531, 1734, 1735
İzzet Bey (Beylikçi) 1674
İzzet Bey (Ebûbekir Paşazâde) 435
İzzet Bey (İbrahim Paşazâde) 788
İzzet Bey (Osman Paşazâde) 792
İzzet Bey (Serhalifezâde) 1650
İzzet Bey (Surre Eminizâde) 932
İzzet Efendi 76, 347, 470, 1080
İzzet Efendi (Hazinedarbaşızâde) 1610
İzzet Efendi (Keçecizâde) 539, 901, 1468
İzzet Efendi (Yesârîzâde) 1395
İzzet Mehmed Bey 1444, 1734
İzzet Mehmed Bey (Bolulu) 1753
İzzet Mehmed Bey (Enderûnî) 766
İzzet Mehmed Bey (Hacı) 853
İzzet Mehmed Bey (Şehrî) 1802
İzzet Mehmed Bey (Za'feranbolulu) 1802
İzzet Mehmed Efendi 100, 1216, 1362, 1471

İzzet Mehmed Efendi (Keçecizâde) 1323
İzzet Mehmed Efendi (Uzun Hâfızzâde) 1024
İzzet Mehmed Paşa 64, 85, 106, 468, 702, 830, 840, 1393, 1443, 1472, 1756, 1773, 1813
İzzet Mehmed Paşa (Sadrazam) 333, 587, 1190
İzzet Molla (Keçecizâde) 129, 1377, 1459, 1668
İzzet Mustafa Efendi (Yesârîzâde) 337, 1396
İzzet Paşa 629, 813, 1290, 1350, 1487, 1490, 1530, 1633, 1738, 1753-1755, 1771, 1776, 1787, 1807
İzzet Paşa (Dârendeli) 332
İzzet Paşa (Ferik) 705
İzzet Paşa (Giridîzâde) 1244
İzzet Paşa (Hakkı Paşazâde) 193, 1370
İzzet Paşa (Keçecizâde) 879
İzzet Paşa (Mâbeynci) 120, 1247, 1332
İzzet Paşa (Sadrazam) 741, 743
İzzet Paşa (Serasker) 740
İzzet Paşa (Şehrî) 1813
İzzet Paşa (Topal) 542, 1037
İzzet Paşa (Za'feranbolulu) 1754, 1813
İzzet Paşa b. Hakkı Paşa 1815
İzzetî Efendi 905
İzzetî Efendi (Birgivîzâde) 374
İzzetî Efendi (Vişnelizâde) 1708
İzzetî Mehmed Efendi (Zekeriyâzâde) 993
İzzî Ahmed Efendi 1426, 1806
İzzî Efendi 568, 1503
İzzî Efendi (Şeyh) 253

K

Kabaduz 617
Kabaduz (Şeyh) 61, 113
Kabalyon Efendi 1728
Ka'betullah Şemse Hanım 1308
Kabûlî Paşa 1243, 1807
Kadıköylü 621
Kadıoğlu 1069, 1197
Kadızâde 230, 523
Kadrî Ağa 1084
Kadrî Ağa (Yağlıkçı) 416
Kadrî Ağa (Zenneci) 170
Kadrî Bey 52, 170, 544, 1808
Kadrî Bey (Çelebi Mustafa Paşazâde) 1210
Kadrî Bey (Zilelizâde) 1714
Kadrî Çelebi 627, 1523, 1781
Kadrî Efendi 1782
Kadrî Efendi (Arzuhalci) 361
Kadrî Efendi (Zilelizâde) 495
Kadrî Paşa 1757, 1790, 1805, 1808
Kaf Çelebi 535
Kâfiyeci 377
Kahraman Ağa 504
Kahraman Bey 1638
Kaid Bey (Azmzâde) 1231
Kalender 1333
Kalender Efendi 1745
Kalender Paşa 1545
Kalenderoğlu 206, 553, 565, 1075
Kalimaki Bey 1818
Kalimakioğlu 564
Kamerşah 1602
Kamertâb Kadın 1271, 1305
Kâmî Efendi 1165
Kâmil Ahmed Efendi 1782, 1787
Kâmil Ahmed Paşa 562, 620, 1446, 1813
Kâmil Bey 673, 1530, 1617, 1633, 1773
Kâmil Bey (Hacı) 1425
Kâmil Bey (Şair) 511
Kâmil Bey (Teşrifatçı) 1243
Kâmil Efendi 1761
Kâmil Efendi (İhtiyar) 537
Kâmil Efendi (Sirozîzâde) 404
Kâmil Efendi (Şeyhülislâm) 260, 1371, 1504
Kâmil Efendi (Tatarcıkzâde) 75, 1378
Kâmil Mehmed Efendi (Kara Bekirzâde) 1098
Kâmil Mehmed Paşa 1757, 1807

Kâmil Paşa 539, 1519, 1569, 1756, 1801, 1805, 1810
Kâmil Paşa (Kıbrıslı) 654
Kâmilî Ahmed Efendi 311, 370
Kâmilî İsmail Efendi 1239
Kâmilî Mustafa Efendi 1807
Kâmil-i Kayserî 1513
Kâmilîzâde 345
Kamphöfner Paşa 1778, 1822
Kânî Bey 1800
Kânî Efendi 1431
Kânî Paşa 80, 203, 499, 1298, 1798, 1799, 1808
Kânî Paşa (Rüstem Paşazâde) 1403
Kansu Gavri 20, 1401, 1684
Kansu Paşa 145, 342
Kaplan Giray 354, 438, 1489, 1811
Kaplan Giray Han 1489
Kaplan Giray II 1811
Kaplan Paşa 382, 1259, 1709
Kaplan Paşa (Nogayzâde) 324
Kara Çavuş 1191
Kara Çelebi 417
Kara Kadı 1639
Kara Müftü 1369
Kara Sa'dîzâde 1424
Karabacak 1632
Karabâlî 123
Karabatak Bey 272
Karaca Ahmed Ağazâde 1142
Karaca b. Dulkadır 571
Karaca Paşa 1723, 1818
Karagöz Ağa 1764
Karagöz Bey 682
Karagöz Paşa 402
Karakızoğlu 661
Karaman Bey 27
Karamanoğlu 1607
Karasi Bey 140
Karayazıcı 644, 684
Karayılanzâde 1264
Kasım 194
Kasım (Hatib) 1725
Kasım (Şehzâde) 22
Kasım (Şeyh) 1258
Kasım Ağa 367, 1210, 1731, 1736, 1769
Kasım Ağa (Mimar) 1061
Kasım Alîmî Efendi 1656
Kasım b. Ahmed b. Mehmed 1105
Kasım b. Hacı Safâ 661
Kasım b. Muhammed b. Ali 1096
Kasım b. Muhammed b. Ali Alevî 606
Kasım Bey 27, 157, 222, 385, 1145
Kasım Bey (Hekimzâde) 242
Kasım Bey (İsfendiyar Beyzâde) 22
Kasım Bey (İsfendiyarzâde) 27, 1723
Kasım Bey (Nakkaş) 503
Kasım Çavuş 249
Kasım Çelebi 12, 1347
Kasım Çelebi (Cezerîzâde) 1794
Kasım Çelebi (Han) 1742
Kasım Çelebi (Mahdûmî-i Tebrizîzâde) 1559
Kasım Dede (Bektaşî) 1413
Kasım Efendi 67, 356, 625, 1520, 1671
Kasım Efendi (Hoca) 1365
Kasım Efendi (Kürt) 1469
Kasım Efendi (Molla İzârî) 1487
Kasım Efendi (Şeyh) 470
Kasım Efendi (Zeytunî) 265
Kasım Envarî 1534
Kasım Mirza 517
Kasım Paşa 398, 411, 517, 1367, 1555, 1556, 1639, 1742, 1744, 1814
Kasım Paşa (Cerrah) 1749, 1814
Kasım Paşa (Cezerî) 1742
Kasım Paşa (Han) 613, 1601
Kasım Paşa (Gazi) 1814
Kasım Paşa (Güzelce) 411, 1742, 1743, 1812, 1814
Kasım Paşa Dervişi 411
Kasım Zülfikâr-ı Mâzenderânî (Şeyh) 1259
Kasideci Hâfız 1274
Kastalânî (Molla) 92
Kâşif Efendi 1781, 1782, 1787, 1796
Katâde (Şerif) 233
Katırcıoğlu 422
Kâtib Efendi 1232
Kâtibî Ahmed 595
Kâtibzâde 661
Kato 634

Kavaklızâde 1557
Kaya Alp 42
Kaya Bey (Beşoğlu) 1042
Kaya Paşa 195
Kaya Receb Efendi 1150
Kaya Sultan 1081, 1162
Kaytas Ağa 158, 1732, 1736
Kazgan asmaz 1166
Kâzım Bey 1435
Kâzım Bey (Keçecizâde) 540
Kâzım Efendi 1388
Kâzım Paşa 487, 1778
Kebirî Mehmed Efendi 1171
Kemâl Ahmed Paşa 1448
Kemâl Bey 314
Kemâl Bey (Yenişehirli) 376
Kemâl Efendi 407, 1801, 1809, 1810
Kemâl Efendi (Kazasker) 411
Kemâl Efendi (Taşköprîzâde) 252
Kemâl Paşa 1529, 1655, 1810
Kemâl Reis 1335
Kemâl (Şeyh) 60, 372
Kemâleddin (Burmalı) 380
Kemâleddin Ağa 1764
Kemâleddin b. Bedreddin 171
Kemâleddin Efendi 45, 128
Kemâleddin Mehmed Efendi 1415
Kemâleddin Paşa 1724
Kemâleddin (Seyyid) 380
Ken'an Ağa (Sarı) 1732
Ken'an Bey 1238, 1254, 1485, 1545
Ken'an Bey (Kazgancı) 1142
Ken'an Efendi 456, 1241, 1265, 1339
Ken'an Paşa 496, 554, 635, 1695, 1746-1748, 1814
Ken'an Paşa (Gürcü) 1745
Ken'an Paşa (Koca) 6, 1723, 1746
Ken'an Paşa (Rikâbdar) 381
Ken'an Paşa (Sarı) 6, 635, 1724, 1746, 1748, 1774
Ken'an Süleyman Ağa 1732
Ken'an Süleyman Paşa 1814
Kerim (Deli) 123
Kerime Hanım 146
Kerimî Abdülkerim Efendi 1514
Kerimî Çelebi 1317
Keskin Dede 500, 1564
Kestelli (Molla) 390
Keşfî 650
Keşfî Ca'fer Efendi 1366
Kethüdâ Bey Damadı 459
Kevork Bey 1815
Kırım Giray 354, 398, 547, 645, 1409, 1486, 1811
Kırım Giray Han 552
Kıvâmeddin Kasım 102, 231
Kıvâmeddin Yusuf Hüseynî 1576
Kilcizâde 1057
Kirâmeddin Efendi 68, 630
Kirâmeddin Efendi (Nasûhîzâde) 1232
Kirâmeddin Mehmed Efendi 1266
Kirâmeddin Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 316
Kirâmî Abdürrahim Efendi (Kınalızâde) 1651
Kirli 912
Koca Ağa 1137
Koç Dayı 1639
Korkud (Şehzâde) 14, 357, 546, 662
Korkud Bey 1140
Kostaki Adosidi Paşa 1815, 1818
Kostaki Antopulo Paşa 1816, 1822
Kostaki Bey (Karaca Beyzâde) 1818
Kostaki Musurus Paşa 1819, 1820
Kör Bey 1048
Kör Tahsin Bey 1619
Köse Halife 1695
Köse Kethüdâ 1384
Köse Mihal 1559
Kösem Sultan 44, 365, 521
Kösem Vâlide Sultan 37, 323
Kubâd Paşa 1541
Kubûrîzâde 1621
Kudsî Efendi 1213
Kudsî Efendi (Nişancızâde) 1599
Kudsî Efendi (Ramazanzâde) 186
Kukla Acem 558
Kulevî Emirzâde 1211
Kuli Hüsâm 355
Kulunç nüshası 1673
Kurbî Efendi 1608
Kurd 1130

Kurd Bey (Husrevoğlu) 684
Kurd Bey (Sokolluzâde) 1074
Kurd Mehmed Paşa 1202
Kurd Paşa 1533, 1714
Kurt Ağa (Seydişehirli) 323
Kurt Hasan Bey 399
Kurt Paşa 277
Kuruçeşmeli 614
Kutbeddin Efendi 630, 1224
Kutbeddin İznikî 1106
Kutbeddin (Şeyh) 351
Küçük Bey 637
Küçük Hasan Beyzâde 1781
Küçük Âmidî 1436
Küçük Sultan 1198
Küçükalioğlu 1696
Küfrî 351

L

Lâlezâr Çelebi 1554
Lâlî 1084
Lâmi Efendi 1575
Lâmi'î 21, 1288
Lâmi'î Çelebi 1402
Lâtif Bey (Alâiye beyi) 323
Lâtif Efendi 77, 499
Lâtif Efendi (Pepegî) 1498
Lâtifî 656
Lebib Efendi 320, 519, 562, 1652, 1734, 1735
Lebib Mehmed Efendi 489
Lebibe Hanım 1341
Lemyebak 678
Leylâ Kadın 457
Ligoraki Aristarki Bey 1819
Liman Paşa 528
Logofet 1819
Logofet Bey 1819, 1821
Lutfî Bey 1341
Lutfî Bey (Çelebi) 1794
Lutfî Çelebi (Edirneli) 181
Lutfî Efendi 1398
Lutfî Efendi (Riyazîzâde) 127
Lutfî Lutfullah Efendi 379
Lutfî Paşa 42, 380, 524, 1743
Lutfî Paşa (Damad) 1723
Lutfullah 1581
Lutfullah Bey 1053
Lutfullah (Karaman Ereğlili) 184
Lutfullah Efendi 350, 1107, 1256, 1290, 1346, 1373, 1581, 1583, 1604, 1707
Lutfullah Efendi (Ebû İshakzâde) 532, 1429
Lutfullah Efendi (Emir Şeyhi) 602
Lutfullah Efendi (Kadızâde) 470
Lutfullah Efendi (Sünbülzâde) 1656
Lutfullah Efendi (Şeyh Mehmed Muhyiddinzâde) 58
Lutfullah Efendi b. Şeyh İshak 1581

M

Maan b. Zâide 583
Mâcid Bey (Keçecizâde) 879
Mâcid Beyefendi (Keçecizâde) 1377
Mâdih Mustafa Efendi 1006
Mahdum-ı a'zam 1028
Mahdumî-i Tebrizî 876
Mâhir Bey 1800
Mâhir Mehmed Efendi (Müftîzâde) 1711
Mahmud I 7, 16, 38, 45, 371, 448, 1132, 1284, 1300, 1370, 1474, 1752
Mahmud II 1, 2, 5-7, 9, 11, 14, 17, 19, 20, 25, 26, 28, 31-33, 35, 38, 40, 42-44, 46, 307, 350, 398, 556, 614, 673, 788, 799, 943, 965, 1157, 1188, 1488, 1526, 1604, 1684, 1724, 1725, 1733, 1734, 1777, 1817, 1819
Mahmud 1538
Mahmud (Bıyıklı) 713
Mahmud (Seyyid) 55
Mahmud (Şehzâde) 12, 13, 29, 33, 749, 1242, 1623
Mahmud (Şeyh) 993, 1258
Mahmud (Şeyhzâde) 1521
Mahmud Ağa 151, 213, 953, 1729, 1741, 1768, 1792

Mahmud Ağa (Arpacı) 1012
Mahmud Ağa (Delibaltazâde) 1767
Mahmud Ağa (Gümrükçü) 973
Mahmud Ağa (Güzelce) 1765
Mahmud Ağa (Haleblizâde) 1370
Mahmud Ağa (Kaba) 1721
Mahmud Ağa (Kastamonulu) 1366
Mahmud Ağa (Mağlaylı) 1792
Mahmud Ağa (Sarı) 1792
Mahmud Ağa (Seyyid) 803
Mahmud Âsım (Lârendeli) 161
Mahmud Aziz Bey 1490
Mahmud Aziz Efendi 499, 1523
Mahmud b. Bahaeddin 974
Mahmud b. Muhammed 408
Mahmud b. Ömer 661
Mahmud Baba 1388
Mahmud Bedreddin 1424 1581
Mahmud Bey 19, 125, 297, 342, 571, 582, 677, 681, 721, 793, 1047, 1058, 1059, 1100, 1103, 1312, 1341, 1355, 1455, 1565, 1677, 1699, 1721
Mahmud Bey (Cağalazâde) 1341
Mahmud Bey (Cağalzâde) 742
Mahmud Bey (Hacı) 777
Mahmud Bey (Hasan Paşazâde) 1332
Mahmud Bey (kapıcıbaşı) 836
Mahmud Bey (Kara Mehmed Paşazâde) 869, 1738, 1792
Mahmud Bey (Karaman Beyi) 1667
Mahmud Bey (Kıblelizâde) 248, 1263
Mahmud Bey (Lala) 1363
Mahmud Bey (Şerif) 129
Mahmud Bey (Yusuf Paşazâde) 10
Mahmud Celâleddin Efendi 11
Mahmud Celâleddin Paşa 346, 1724, 1799, 1808
Mahmud Cemil Bey (Pertev Paşazâde) 1333
Mahmud Çavuş 928
Mahmud Çelebi 33, 45, 758, 984, 1555, 1723
Mahmud Çelebi (Ahîzâde) 984
Mahmud Çelebi (Çandarlızâde) 22
Mahmud Çelebi (Divâne) 653
Mahmud Çelebi (Hekim) 912
Mahmud Çelebi (Kâtib) 195
Mahmud Çelebi (Muallimzâde) 1779
Mahmud Çelebi (Nazlı) 1794
Mahmud Dede 161
Mahmud (Dukaginzâde) 208
Mahmud (Gelibolulu) 913
Mahmud (Hacı) 60
Mahmud (Kadı) 1334
Mahmud (Muğlalı) 1148
Mahmud Edhem Paşa 1724
Mahmud Efendi 91, 126, 136, 161, 172, 192, 231, 322, 458, 474, 514, 696, 747, 882, 919, 1004, 1021, 1078, 1114, 1121, 1152, 1172, 1447, 1576, 1581, 1603, 1613, 1728, 1760, 1794
Mahmud Efendi (Açıkbaş) 919
Mahmud Efendi (Ak) 1711
Mahmud Efendi (Akhisarlı) 167
Mahmud Efendi (Alizâde) 1268
Mahmud Efendi (Amasyalı) 60
Mahmud Efendi (Aydınlı) 1002
Mahmud Efendi (Bayburdîzâde) 1133
Mahmud Efendi (Beyazîzâde) 172
Mahmud Efendi (Cankurtaranzâde) 67, 116
Mahmud Efendi (Fenârîzâde) 1598
Mahmud Efendi (Gelenbevîzâde) 1450
Mahmud Efendi (Gelibolulu) 989
Mahmud Efendi (Germiyanlı) 578
Mahmud Efendi (Hâfız) 1794
Mahmud Efendi (Halebli) (Seyyid) 1020
Mahmud Efendi (Hatîbzâde) 469, 1468
Mahmud Efendi (Hüdâî) 84, 113, 174, 183
Mahmud Efendi (İpsalalı Kadı) 990
Mahmud Efendi (Kadı) 1500
Mahmud Efendi (Kargazâde) 1571
Mahmud Efendi (Karslı) 863, 1322
Mahmud Efendi (Ketânîzâde) 345
Mahmud Efendi (Ketanîzâde) 887
Mahmud Efendi (Koca) 855, 1758
Mahmud Efendi (Küçük) 60
Mahmud Efendi (Laz) 175
Mahmud Efendi (Mardinli) 1614
Mahmud Efendi (Martoloszâde) 71, 92

Mahmud Efendi (Menteşzâde) 92, 1010
Mahmud Efendi (Mirim Çelebi) 918
Mahmud Efendi (Müeyyedzâde) 92
Mahmud Efendi (Nakşibendî) 1706
Mahmud Efendi (Niksarî) 997
Mahmud Efendi (Nişancı) 1064
Mahmud Efendi (Resmî) 166
Mahmud Efendi (Rumiye şeyhi) 913, 915
Mahmud Efendi (Sadreddinzâde) 1400
Mahmud Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 1600
Mahmud Efendi (Samsunîzâde) 874
Mahmud Efendi (Seyyid) 1294
Mahmud Efendi (Şeyh) 105, 449, 1585
Mahmud Efendi (Şeyh Hüdâî) 55
Mahmud Efendi (Şeyhülislâm) 63, 174, 529, 760, 1671, 1707
Mahmud Efendi (Şeyhülislâm) (İmam) 134
Mahmud Efendi (Tireli) 458
Mahmud Efendi (Tophaneli) 746, 928, 1794
Mahmud Efendi (Tophanelizâde) 626, 1179
Mahmud Ekrem Bey (Recâîzâde) 1365
Mahmud Hayran (Şeyh) 8
Mahmud Giray 1085, 1430, 1435, 1489
Mahmud Hoca 1143
Mahmud Kemâl Bey (Şeyh Yusufzâde) 1597
Mahmud Kerim Bey 501
Mahmud Mâcid Paşa (Soğanyemez) 245
Mahmud Münir Paşa 445
Mahmud Nedim Bey 143, 1593
Mahmud Nedim Efendi 1791
Mahmud Nedim Paşa 365, 477, 776, 1246, 1756, 1776, 1777, 1790, 1793, 1805, 1807
Mahmud Nidâî Efendi 123
Mahmud Paşa 78, 96, 199, 230, 341, 342, 365, 484, 523, 581, 614, 632, 662, 716, 773, 927, 1050, 1055, 1112, 1130, 1196, 1512, 1513, 1515, 1544, 1592, 1724, 1741, 1749, 1770-1772, 1774-1776, 1778, 1784, 1791, 1805, 1807, 1812, 1814
Mahmud Paşa (Ağa) 1304
Mahmud Paşa (Babanlı) 96, 97, 1546
Mahmud Paşa (Baltacızâde) 1041
Mahmud Paşa (Cağalazâde) 1188, 1745
Mahmud Paşa (Cağaloğlu) 966
Mahmud Paşa (Cağalzâde) 1746
Mahmud Paşa (Çerkes) 1814
Mahmud Paşa (Çivizâde) 49
Mahmud Paşa (Dramalı) 495, 1696
Mahmud Paşa (Güzelce) 1744
Mahmud Paşa (Hâlid Paşazâde) 1304
Mahmud Paşa (İşkodralı) 12, 990, 1209
Mahmud Paşa (Kara) 772
Mahmud Paşa (Kaymakam) 1749
Mahmud Paşa (Kemankeş) 1749
Mahmud Paşa (Küçük) 1510
Mahmud Paşa (Mağlaylı) 1749
Mahmud Paşa (Maktul) 1116
Mahmud Paşa (Rodosîzâde) 522
Mahmud Paşa (Sadrazam) 881
Mahmud Paşa (Serdâr) 829
Mahmud Paşa (Sert) 157
Mahmud Paşa (Timur Paşazâde) 1041
Mahmud Paşa (Zâl) 43, 1029, 1205, 1602, 1723, 1743
Mahmud Paşa (Zokaoğlu) 1078
Mahmud Râif Efendi 1783
Mahmud Râif Efendi (İngiliz) 752
Mahmud Reşad Çelebi (Kafzâde) 1576
Mahmud Sâbit Bey 1807
Mahmud Sâbit Paşa 233
Mahmud Sûzî Efendi 111, 984
Mahmud Tayyâr Paşa 719
Mahmud Ümid Dede 817
Mahmud Vehbî Efendi (Zeynîzâde) 1713
Mahmudoğlu 923
Mahvî Efendi 92, 493
Mahvî İsâ Efendi 1469
Mahzumî (Şeyh) 588
Mâil Bey 1102
Makalî 1664

Makbule Hatun 691
Makiyani 166
Maksûd 1088
Maksûd Giray 354, 419, 1489, 1811
Maksûd Giray Han 1489
Maksûd Giray Şahım Efendi 553
Maksûd Paşa 1812
Malhun Hatun 440
Mâlik Paşa 679
Malkoçoğulları 930
Ma'nevî Mustafa Efendi 1108
Mâni' 1354
Mansûr es-Sa'dûn 1228
Mansûr Paşa 222, 875
Mansûr Paşa (Mehmed Ali Paşazâde) 957
Mantıkî Efendi 823
Marko Paşa 1439, 1728, 1729, 1819
Marşan (Cevahirci) 406
Ma'rûf-ı Kerhî 95
Ma'ruf Mehmed Efendi (Ebezâde) 1427
Ma'şuk Bey 449
Mâtemî 654
Mavrokordato 267
Mavroyani Bey 1817
Mavroyani Efendi 1728
Mavroyani Paşa 1822
Mazhar Ahmed Efendi 1393
Mazhar Bey 267, 1364, 1703
Mazhar Efendi 164, 250, 1357, 1783, 1789, 1797
Mazhar Mahmud Bey 845
Mazhar Paşa 635, 816, 881
Mazhar Paşa (Reşîd Paşazâde) 1385, 1386
Mazhar Süleyman Bey (Yorgancızâde) 1630
Mazlûm Bey 1793, 1807
Mazlûm Paşa 1258, 1322, 1802
Me'sud Efendi (Es'adzâde) 1450
Mecd Efendi 1801
Mecdeddin (Molla) 1741
Mecdeddin (Şeyh) 84
Mecdeddin Kayserî 128
Mecdeddin Muhammed 230
Mecdî Mehmed Efendi 182, 805
Mecid Ahmed Efendi (Neylîzâde) 600
Mecid Efendi 1798
Mecid Efendi (Kalyonîzâde) 195
Medhî Çelebi 1781
Medhî Efendi 136
Medhî Molla 936
Mediha Sultan 1247
Mehâbet Han 1342
Mehdî 646
Mehduh Bey 1232
Mehmed I 5, 19, 22, 27, 29, 31, 38, 45, 145, 157, 359, 447, 606, 670, 768, 795, 870, 874, 958, 1093, 1281, 1529, 1581, 1597, 1642, 1645, 1677, 1678, 1704, 1723, 1725, 1740
Mehmed II 8, 15, 20, 27, 30, 115, 157, 208, 209, 213, 221, 230, 233, 249, 250, 266, 306, 341, 342, 361, 408, 514, 602, 604, 625, 660, 662, 682, 686, 688, 690, 803, 808, 873, 937, 958, 982, 1002, 1076, 1106, 1129, 1509, 1527, 1529, 1540, 1541, 1603, 1607, 1680, 1682, 1685, 1688, 1704, 1723, 1725, 1729, 1731, 1732, 1739, 1741, 1774
Mehmed III 3, 10, 17, 18, 21, 29, 37, 40, 127, 215, 291, 358, 384, 669, 687, 756, 1045, 1062, 1075, 1136, 1149, 1230, 1252, 1348, 1723, 1725, 1726
Mehmed IV 1, 3, 5, 9, 13-17, 29, 37, 44, 45, 68, 253, 419, 604, 637, 698, 733, 779, 938, 1240, 1347, 1455, 1536, 1693, 1724, 1725, 1748, 1792
Mehmed V 15
Mehmed 126, 194, 230, 381, 398, 596, 602, 654, 796, 918, 970,1157, 1188, 1248, 1342
Mehmed (Abdal) 873
Mehmed (Ağbal) 630
Mehmed (Ammarzâde) 1337
Mehmed (Çelebi) 386
Mehmed (Çıracızâde) 703
Mehmed (Deli) 1387
Mehmed (Derviş) 1028

Mehmed (Domdom Kapdan) 272
Mehmed (Dülger) 994
Mehmed (Ebû'z-zeheb) 1113
Mehmed (Erzincanlı) (Şeyh) 1152
Mehmed (Geduslu) 1430
Mehmed (Hacı) 166, 517, 748, 1533
Mehmed (Hatibzâde) 1725
Mehmed (Herevî) 377
Mehmed (İbliszâde) 1165
Mehmed (İbrahimzâde) 703
Mehmed (İncili Çavuş) 798
Mehmed (Kalenderoğlu) 195
Mehmed (Kara Haydaroğlu) 1060
Mehmed (Karasili) 688
Mehmed (Konyalı Hacı) 1165
Mehmed (Kürt) 1089
Mehmed (Malatyalı) 820
Mehmed (Molla) 1123
Mehmed (Molla Arab) 138
Mehmed (Mudurnulu) 1525
Mehmed (Pusulacızâde) 518
Mehmed (Rum) 280
Mehmed (Saka) 1067
Mehmed (Seyyid) 1234
Mehmed (Seyyid) (Derviş) 1657
Mehmed (Seyyid) (Fatireddinzâde) 232
Mehmed (Sipahizâde) 518
Mehmed (Şeyh) 135, 362, 630, 1080, 1600
Mehmed (Şeyh Muradzâde) 263
Mehmed (Şamlı) 610
Mehmed (Şehzâde) 10, 13, 18, 41, 348, 405, 408, 512, 519, 588, 658, 822, 833, 1047, 1149, 1261, 1485, 1582, 1596, 1713
Mehmed (Tâcir) (Hacı) 262
Mehmed (Taşçızâde) 1598
Mehmed (Trablus dayısı) 1337
Mehmed Abbasî 800
Mehmed Abdullah Efendi (Şemseddinzâde) 1580
Mehmed Abdülhamid Bey 302
Mehmed Abdülkerim 793
Mehmed Abdülkerim Efendi 989
Mehmed Abdüssemî' 224, 513
Mehmed Âdil Bey 719
Mehmed Ağa 59, 114, 121, 151, 153, 229, 251 258, 277, 365, 604, 635, 667, 695 748, 768, 774, 780, 789, 848, 850 925, 956, 1045, 1061, 1063, 1135, 1226, 1283, 1331, 1336, 1339, 1451, 1487, 1545, 1730, 1732, 1733, 1737, 1764, 1766-1769, 1786, 1788, 1791
Mehmed Ağa (Abaza) 1542, 1736, 1737
Mehmed Ağa (Ağazâde) 236
Mehmed Ağa (Ahıskalı) 1768, 1787, 1792
Mehmed Ağa (Altıkulaçzâde) 698
Mehmed Ağa (Altuncu) 66
Mehmed Ağa (Anber) 799, 1730, 1731
Mehmed Ağa (Arabacıbaşı) 768
Mehmed Ağa (Ases) 938
Mehmed Ağa (Bağçevanzâde) 1733
Mehmed Ağa (Ballı) 1767
Mehmed Ağa (Baltacı) 1230, 1737
Mehmed Ağa (Barutçubaşı) 737, 1527
Mehmed Ağa (Battal) 1186
Mehmed Ağa (Bektaşoğlu) 1791
Mehmed Ağa (Bıyıklı) 1735
Mehmed Ağa (Bosnalı) 1736, 1792
Mehmed Ağa (Boşnak) 1733
Mehmed Ağa (Cebecibaşı) 572
Mehmed Ağa (Cerrah) 1765
Mehmed Ağa (Cihangirî) 1733
Mehmed Ağa (Cihangirli) 1733
Mehmed Ağa (Çelebi) 1767, 1768, 1786
Mehmed Ağa (Çelebi Kethüda) 1126
Mehmed Ağa (Çerkes) 1737
Mehmed Ağa (Çeşnigir) 637
Mehmed Ağa (Çiçekçi) 766
Mehmed Ağa (Çörekçi) 711
Mehmed Ağa (Çukadar) 1766
Mehmed ağa (Dağdevirenoğlu) 150
Mehmed Ağa (Dalkılıç) 1306
Mehmed Ağa (Damad) (Nevşehirli) 1787
Mehmed Ağa (Dârendeli) 1738, 1753, 1792
Mehmed Ağa (Debbağ) 1766

Mehmed Ağa (Derviş) 1753, 1792
Mehmed Ağa (Dıraki) 1732
Mehmed Ağa (Dimetokalı) 1733, 1752
Mehmed Ağa (Divrikli) 1795
Mehmed Ağa (Doğramacı) 1767
Mehmed Ağa (Ebe damadı) 1736
Mehmed Ağa (Eğinli) 1767
Mehmed Ağa (Fındıklılı) 1732
Mehmed Ağa (Filibeli) 1737
Mehmed Ağa (Garik Tezkirecizâde) 69
Mehmed Ağa (Giritli) (Hacı) 629
Mehmed Ağa (Gudde) 1786
Mehmed Ağa (Gürcü) 1729
Mehmed Ağa (Habeşî) 1730
Mehmed Ağa (Hacı) 133, 370, 484, 610, 719, 737, 745, 888, 1138, 1140, 1160, 1318, 1414, 1442, 1548, 1619, 1647, 1687, 1769, 1772
Mehmed Ağa (Hâfız) 1254
Mehmed Ağa (Hamamcı) 1766
Mehmed Ağa (Hamza Paşalı) 1792
Mehmed Ağa (Hamza Paşazâde) 1766
Mehmed Ağa (Haydar Ağazâde) 1736
Mehmed Ağa (Hezargradî) 1732
Mehmed Ağa (İspir) (Hacı) 1792
Mehmed Ağa (İstanbullu) 1733
Mehmed Ağa (Kadıköylü) 1792
Mehmed Ağa (Kalafat) 1754, 1768
Mehmed Ağa (Kanlı) 1786
Mehmed Ağa (Kapıcıbaşızâde) 1312
Mehmed Ağa (Kapıkıran) 1034, 1768
Mehmed Ağa (Kara) 1738, 1772, 1786
Mehmed Ağa (Kara Osmanzâde) 1312
Mehmed Ağa (Kara Osmanzâde) (Hacı) 694, 1139
Mehmed Ağa (Karagöz) 1763, 1766
Mehmed Ağa (Kasapbaşı) 564
Mehmed Ağa (Kasapbaşı) (Hacı) 461, 1138
Mehmed Ağa (Kayserili) 1786
Mehmed Ağa (Kefeli) 946, 1772
Mehmed Ağa (Kefeli) (Hacı) 56
Mehmed Ağa (Kemahlı) 782
Mehmed Ağa (Kerestec) 1786
Mehmed Ağa (Kiremitçizâde) 950
Mehmed Ağa (Konya Abazası) 1400
Mehmed Ağa (Köprülü) 1736
Mehmed Ağa (Köse) 1766
Mehmed Ağa (Kürt) 461
Mehmed Ağa (Lala) 1765
Mehmed Ağa (Lala Tekeli) 1744
Mehmed Ağa (Laz) 818
Mehmed Ağa (Lazkiyeli) 1769
Mehmed Ağa (Maraş) 1765
Mehmed Ağa (Maraşlı) 1736
Mehmed Ağa (Mermer) 1749
Mehmed Ağa (Merzifonlu) (Seyyid) 429
Mehmed Ağa (Mollacık) 292, 1095
Mehmed Ağa (Musâhib) 1730
Mehmed Ağa (Mühürdar) 1528
Mehmed Ağa (Nişli) 1768
Mehmed Ağa (Odun Emini) 1792
Mehmed Ağa (Öküz) 1732
Mehmed Ağa (Pekmezci) 1768
Mehmed Ağa (Pepe) 1738
Mehmed Ağa (Rodoslu) 153
Mehmed Ağa (Ruscuklu) 1057
Mehmed Ağa (Saatçi) 1732
Mehmed Ağa (Salma) 1792
Mehmed Ağa (Samurkaş) (Hacı) 510
Mehmed Ağa (Saraç) 1767
Mehmed Ağa (Satırcı) 1765
Mehmed Ağa (Selanikli) 608
Mehmed Ağa (Seyyid) 114, 199, 645, 754, 1032, 1154, 1262, 1733, 1792
Mehmed Ağa (Silahdar) 1731
Mehmed Ağa (Silahdar) (Fındıklılı) 29
Mehmed Ağa (Silahşor) 278
Mehmed Ağa (Silahşor) (Hacı) 1195
Mehmed Ağa (Sinan Paşazâde) 1765
Mehmed Ağa (Sirozî) 1792
Mehmed Ağa (Sofu) 1766
Mehmed Ağa (Solak) 1061
Mehmed Ağa (Sührab) 1736, 1766
Mehmed Ağa (Şamdancı) 1539
Mehmed Ağa (Şehrî) 1752, 1792
Mehmed Ağa (Telhisçi) 1786
Mehmed Ağa (Timur Ağazâde) 1141
Mehmed Ağa (Topçubaşı) (Hacı) 1677
Mehmed Ağa (Türk) 1737, 1786, 1792
Mehmed Ağa (Ürgüplü) 319

Mehmed Ağa (Vefalı) 1768
Mehmed Ağa (Vizeli) (Hacı) 572
Mehmed Ağa (Voynuk) 1737
Mehmed Ağa (Yavuz) 1763
Mehmed Ağa (Yazıcı) 1769
Mehmed Ağa (Yedekçi) 1787, 1806
Mehmed Ağa (Yeğen) 843, 1752, 1768, 1787, 1792
Mehmed Ağa (Yekçeşm) 1692
Mehmed Ağa (Za'feranbolulu) 841
Mehmed Ağa b. İsmail (Hacı) 731
Mehmed Âkif Bey 1687
Mehmed Âkif Paşa 667, 1223
Mehmed Ali 194
Mehmed Ali Ağa (Sekbanbaşızâde) 1586
Mehmed Ali Bey 201, 442, 635, 1298, 1473, 1733
Mehmed Âlî Bey (Mudanyalızâde) 1096
Mehmed Ali Beyefendi 156, 824
Mehmed Ali Efendi 92, 93, 461, 847
Mehmed Ali Efendi (Arabzâde) (Hoca) 1392, 1504
Mehmed Ali Paşa 112, 222, 298, 312, 476, 511, 599, 663, 682, 774, 788, 829, 831, 863, 924, 956, 957, 1096, 1374, 1456, 1632, 1638, 1756, 1770, 1772, 1776, 1802, 1813
Mehmed Ali Paşa (Daltabanzâde) 1274
Mehmed Ali Paşa (Damad) 934, 1724
Mehmed Ali Paşa (Kapdan) 243, 279, 394, 1734
Mehmed Ali Paşa (Kavalalı) 708, 957, 1519
Mehmed Ali Paşa (Küçük) 514
Mehmed Ali Paşa (Mısır valisi) 152, 191
Mehmed Ali Paşa (Mısırlı) 267
Mehmed Ali Paşa (Sadrazam) 442
Mehmed Ali (tâcir) 1161
Mehmed Ârif Ağa (Kebecizâde) 511, 525
Mehmed Ârif Bey 724
Mehmed Ârif Bey (Hacı) 1359
Mehmed Ârif Efendi 68, 437
Mehmed Ârif Efendi (Çelebizâde) 1712
Mehmed Ârif Efendi (Keçecizâde) 1468
Mehmed Ârif Efendi (Kıbrısîzâde) 1727
Mehmed Ârif Efendi (Recebzâde) 186
Mehmed Ârif Efendi (Şeyhülislâm) 271
Mehmed Ârif (İzzet) (Hacı) 1120
Mehmed Ârif Paşa 1067, 1385, 1773
Mehmed Ârifî Efendi (Helvacızâde) 912
Mehmed Âsaf Paşa 1592
Mehmed Âsım Bey 113, 215, 312, 1276
Mehmed Âsım Efendi 170
Mehmed Asfer (Ebûlhayr) 958
Mehmed Atâ Efendi 255
Mehmed Atâullah Bey 1443
Mehmed Atâullah Efendi 665
Mehmed Atâullah Efendi (Kevâkibîzâde) 1452
Mehmed Atâullah Efendi (Seyyid) 1610
Mehmed Atâullah Efendi (Yesârîzâde) 495, 1683
Mehmed Âtıf Bey 1563
Mehmed Âtıf Efendi 89
Mehmed Aziz Efendi (Çeşmîzâde) 990
Mehmed Aziz Efendi (Gülzemanîzâde) 597
Mehmed Aziz Re'fet Efendi 1693
Mehmed Aziz Âzim Efendi (Nefeszâde) 1650
Mehmed b. Abdullah b. Mustafa 567
Mehmed b. Abdülcebbâr 587
Mehmed b. Ahmed b. Süleyman 102
Mehmed b. Ali 279
Mehmed b. Armağan 1211
Mehmed b. Cemâleddin 393
Mehmed b. Hacı Fazlullah 753
Mehmed b. Hacı Hüseyin 376
Mehmed b. Hacı İsmail 164
Mehmed b. Hacı Pirî 174
Mehmed b. Hasan 137
Mehmed b. İbrahim b. Şihâbeddin 755
Mehmed b. İbrahim Efendi (Şeyh) 1693
Mehmed b. Kadı Hasan (Şeyh) 252

Mehmed b. Mahmud Efendi (Şeyhzâde) 1600
Mehmed b. Mehmed 1019
Mehmed b. Osman 1600
Mehmed b. Ömer Halebî 86
Mehmed b. Pîr Mehmed 533
Mehmed b. Süleyman Efendi (Şeyh) 94
Mehmed Bahâeddin Bey 1565
Mehmed Bâkî 1028
Mehmed Bâlî Efendi (Sırkatibi) 14
Mehmed Behram Bey 338
Mehmed Berdaî 1107
Mehmed Besim Paşa (Rodosîzâde) 522
Mehmed Bey 14, 49, 67, 82, 97, 121, 126, 155, 156, 195, 207, 219, 235, 243, 244, 295, 302, 322, 353, 365, 398, 417, 418, 420, 500, 512, 527, 538, 552, 568, 571, 584, 616, 631, 645, 647, 653, 674, 689, 721, 744, 770, 775, 778, 780, 782, 786, 788, 789, 800, 801, 807, 816, 824, 833, 836, 845, 871, 893, 952, 1051, 1062, 1076, 1092, 1093, 1120, 1187, 1199, 1203, 1224, 1252, 1261, 1269, 1286, 1302, 1308, 1335, 1387, 1403, 1517, 1523, 1531, 1560, 1605, 1633, 1639, 1699, 1703, 1720, 1721, 1734, 1738, 1794
Mehmed Bey (Ağrıbozlu) 227, 965
Mehmed Bey (Ali Paşazâde) 284
Mehmed Bey (Aydınoğlu) 553, 843
Mehmed Bey (Azmzâde) 80
Mehmed Bey (Boşnak) 1563
Mehmed Bey (Cebecizâde) 1045
Mehmed Bey (Cerceli) 244
Mehmed Bey (Cezerîzâde) 1779
Mehmed Bey (Cinoğlu) 911
Mehmed Bey (Çerkes) 401, 782, 1033, 1343, 1738, 1792
Mehmed Bey (Dramalı) 956
Mehmed Bey (Dulkadırlı) 525
Mehmed Bey (Ebû'z-zeheb) 245
Mehmed Bey (Eğri Abdîzâde) 1779
Mehmed Bey (Fatma Hanım Sultanzâde) 1205
Mehmed Bey (Filibelizâde) 1194
Mehmed Bey (Firarîzâde) 1444
Mehmed Bey (Hacı) 433
Mehmed Bey (Hacıoğlu) 963
Mehmed Bey (Hâfız) 284, 780, 1734, 1735
Mehmed Bey (Hekimzâde) 59, 242
Mehmed Bey (Hızır Beyzâde) 1742
Mehmed Bey (Hüseyin Paşazâde) 1795
Mehmed Bey (Hüseyin Paşazâde) (Hacı) 1782
Mehmed Bey (Izâm) 1232
Mehmed Bey II 1142, 1146
Mehmed Bey II (Karaman Beyi) 743
Mehmed Bey (İbrahim Hanzâde) 247
Mehmed Bey (İnce) 1036
Mehmed Bey (İzzet Paşazâde) 1733
Mehmed Bey (Karamanî) 800, 909, 965
Mehmed Bey (Kavanozâde) 723
Mehmed Bey (Kıblelizâde) 53, 248, 910
Mehmed Bey (Koca nâzır) 617
Mehmed Bey (Mehmed Ali Paşazâde) 957
Mehmed Bey (Mihalli) 59
Mehmed Bey (Mihaloğlu) 421, 668, 1608, 1740
Mehmed Bey (Mihalzâde) 965
Mehmed Bey (Mîrialem) 1045
Mehmed Bey (Mustafa Paşazâde) 13, 1780
Mehmed Bey (Mustafa Paşazâde) (Nişancı) 1392
Mehmed Bey (Nişancı) 1741, 1780
Mehmed Bey (Ramazanzâde) 186, 1779
Mehmed Bey (Receb Paşazâde) 1733
Mehmed Bey (Rum) 1741
Mehmed Bey (Silahdar) 1367
Mehmed Bey (Silahşor) 956
Mehmed Bey (Siyâvuş Paşazâde) 122
Mehmed Bey (Sultanzâde) 418, 1792
Mehmed Bey (Şehsüvarzâde) 1738
Mehmed Bey (Tırnakçızâde) 1141
Mehmed Bey (Trabzonlu) 211
Mehmed Bey (Üsküdar) 719

Mehmed Bey (Zağanos) 1741
Mehmed Bey (Zeynîzâde) 1713
Mehmed Bey (Zeyrek) 966
Mehmed Bey b. Abdullah Paşa 1096
Mehmed Bey b. İbrahim Paşa 1200
Mehmed Bîdârî Efendi 332, 1469
Mehmed Buharî (Şeyh) 192
Mehmed Can 431
Mehmed Can (Şeyh) 1619
Mehmed Can Efendi 851, 972, 1350
Mehmed Celâleddin Ağa 1769
Mehmed Cemâl Efendi (Kütahyalızâde) 328
Mehmed Cemâleddin (Şeyh) 700
Mehmed Cemâleddin Bey (Tiryaki Vezirzâde) 1636
Mehmed Cemâleddin Efendi (Şeyhülislâm) 566, 1597
Mehmed Çavuş 136, 703, 754, 1062, 1670, 1799
Mehmed Çelebi 42, 154, 250, 259, 375, 377, 440, 728, 918, 971, 1515, 1522, 1577, 1644, 1794
Mehmed Çelebi (Âşık Pîr) 263
Mehmed Çelebi (Boyalı) 1779
Mehmed Çelebi (Dal) 1781
Mehmed Çelebi (Defterdarzâde) 1577
Mehmed Çelebi (Ebû'l-Fazl) 1794
Mehmed Çelebi (Ebûssuûdzâde) 123
Mehmed Çelebi (Eğri Abdullah Efendizâde) 1781
Mehmed Çelebi (Eğri Abdullahzâde) 1794
Mehmed Çelebi (Hocazâde) 1742
Mehmed Çelebi (Karamanî) 1779
Mehmed Çelebi (Lâlezâr) 181, 1781, 1794
Mehmed Çelebi (Muarrifzâde) 1779
Mehmed Çelebi (Muhaşşî Sinanzâde) 114
Mehmed Çelebi (Müneccimek) 184
Mehmed Çelebi (Nakîb) 160
Mehmed Çelebi (Nişancı) 875
Mehmed Çelebi (Okçuzâde) 1781
Mehmed Çelebi (Ramazanzâde) 1781, 1794
Mehmed Çelebi (Sâhib) 140
Mehmed Çelebi (Taczâde) 1779, 1781
Mehmed Çelebi (Tebrizî) 1727
Mehmed Çelebi (Türâbîzâde) 824, 1023
Mehmed Çelebi (Yavaş) 60
Mehmed Çelebi (Yavaşça) 1025
Mehmed Çelebi (Yoluk) 754
Mehmed Çelebi (Zeyrekzâde) 1026
Mehmed Dayı 771
Mehmed Dayı (İmam) 1069
Mehmed Dede 395, 497, 699, 1437, 1462, 1598
Mehmed Dede (Ağazâde) 1251, 1410
Mehmed Dede (Bâyezidzâde) 1694
Mehmed Dede (Mesnevîhan) 428, 1495
Mehmed Dede (Seyyid) 250, 572, 1157, 1236
Mehmed Dede (Şeyhî) 1462
Mehmed Dede (Şöhretî) 135, 167
Mehmed Dürrî Efendi 68
Mehmed Dürrî Efendi (Âbidzâde) 424
Mehmed Edhem Efendi 1262
Mehmed Efendi 55, 60, 66, 67, 69, 88-90, 92, 94, 97, 101, 103, 104, 108, 113, 115, 121, 127, 128, 134, 145, 162, 164, 166, 184, 250, 263, 265, 307, 315, 332, 380, 391, 395, 402, 403, 407, 414, 425, 481, 490, 492, 497, 508, 533, 567, 573, 587, 611, 655-657, 685, 690, 715, 718, 749, 751, 757, 792, 811, 820, 852, 874, 904, 920, 970, 999, 1004, 1011, 1029, 1083 1093, 1105, 1114, 1117, 1128, 1142 1150, 1161, 1164, 1230, 1262, 1267 1294, 1297, 1303, 1314, 1318, 1319 1346, 1348, 1366, 1370, 1415, 1421 1422, 1432, 1445, 1455, 1464, 1466 1487, 1498, 1499, 1510, 1523, 1547 1557, 1582, 1585, 1598, 1602, 1644 1645, 1665, 1668, 1670, 1678, 1692 1693, 1704, 1707, 1732, 1780, 1786 1795
Mehmed Efendi (Abdülkerim damadı) 730

Mehmed Efendi (Abdürrahimzâde) 170, 1449, 1596, 1671
Mehmed Efendi (Ağazâde) 1159
Mehmed Efendi (Ahaveyn) 1576
Mehmed Efendi (Âhîzâde) 111, 170, 617, 709, 710
Mehmed Efendi (Akhisarlı) 165
Mehmed Efendi (Akkermanî) 619, 1213, 1350
Mehmed Efendi (Akköylü) 1365
Mehmed Efendi (Alâiyeli) (Kadızâde) 457
Mehmed Efendi (Ali Efendizâde) 986
Mehmed Efendi (Allâme şeyhi) 65
Mehmed Efendi (Amarzâde) 1178
Mehmed Efendi (Ankaralı) 487
Mehmed Efendi (Ankaravî) 621, 1088, 1673, 1759
Mehmed Efendi (Arabzâde) 1726
Mehmed Efendi (Arnavut) 1802
Mehmed Efendi (Aşçıbaşızâde) 257
Mehmed Efendi (Aşçızâde) 1357
Mehmed Efendi (Âşık) 121
Mehmed Efendi (Ayakı Kütüphane) 819, 1380
Mehmed Efendi (Ayasofya kâtibi) 281
Mehmed Efendi (Azizzâde) 1581
Mehmed Efendi (Bâbîzâde) 1160
Mehmed Efendi (Bâlîzâde) 1160
Mehmed Efendi (Baltacızâde) (Hacı) 1526
Mehmed Efendi (Başyazıcı) 1015
Mehmed Efendi (Beyzâde) 1727
Mehmed Efendi (Billûrî) 525
Mehmed Efendi (Birgivî) 374, 513, 1148
Mehmed Efendi (Bostanzâde) 124, 290, 988, 1672, 1759
Mehmed Efendi (Bursalı) 72, 261, 685, 972
Mehmed Efendi (Bursavî) 1155
Mehmed Efendi (Buzağızâde) 916
Mehmed Efendi (Cerrahzâde) 1127
Mehmed Efendi (Çarşambalı Hoca) 1449
Mehmed Efendi (Çelebi) 12, 1173, 1449, 1788, 1789, 1802
Mehmed Efendi (Çelebi) (Seyyid) 1221
Mehmed Efendi (Çelebi Şeyh) (Hacı) 88, 1017
Mehmed Efendi (Çerkeşî) 1419, 1558
Mehmed Efendi (Çeşmî) 1467
Mehmed Efendi (Çivizâde) 207, 332, 1644, 1759
Mehmed Efendi (Çukacızâde) 135, 754
Mehmed Efendi (Damad) 103, 404, 993, 1795
Mehmed Efendi (Dayı) 626
Mehmed Efendi (Debbağzâde) 173, 1263, 1317, 1468, 1760
Mehmed Efendi (Dede) 533, 685
Mehmed Efendi (Dede Çelebi) 1152
Mehmed Efendi (Dede Efendi) 974
Mehmed Efendi (Derviş) 1726, 1788, 1796
Mehmed Efendi (Dimetokalı) 1243
Mehmed Efendi (Divanî) 1481, 1560
Mehmed Efendi (Divitçi) 647
Mehmed Efendi (Divitçizâde) 1163
Mehmed Efendi (Divriğili) 318
Mehmed Efendi (Divrikli) 1682
Mehmed Efendi (Dokuz) 130, 1598
Mehmed Efendi (Dursunzâde) 101
Mehmed Efendi (Dülgerzâde) 994
Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 1268
Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 331, 1459
Mehmed Efendi (Ebû Said) 492, 1759
Mehmed Efendi (Ebûlfazl) 792
Mehmed Efendi (Ebûlirşad) 854
Mehmed Efendi (Ebûssuûdzâde) 1420
Mehmed Efendi (Edirneli) 1343, 1363, 1389
Mehmed Efendi (Ehlî) 137
Mehmed Efendi (Es'adzâde) (Seyyid) 1450
Mehmed Efendi (Esirî) 73, 1151, 1759
Mehmed Efendi (Evliya) 175, 995, 1726
Mehmed Efendi (Evliyazâde) 995
Mehmed Efendi (Fasihî) 75

Mehmed Efendi (Fenârîzâde) 1598, 1691
Mehmed Efendi (Fındık Şeyh) 914
Mehmed Efendi (Fındıklılı) (Silahdar) 1061
Mehmed Efendi (Fodla Kâtibi) 1504
Mehmed Efendi (Gedusî) 587
Mehmed Efendi (Geduslu) (Hacı) 1506
Mehmed Efendi (Goncazâde) 29
Mehmed Efendi (Hâbilzâde) 551
Mehmed Efendi (Hacı) 131, 339, 343, 702, 862, 1022, 1154, 1155, 1221, 1289, 1293, 1322, 1557, 1682, 1726, 1751, 1802
Mehmed Efendi (Hacı Hasanzâde) 384, 552, 1079, 1125, 1649
Mehmed Efendi (Hâdîzâde) 69, 108
Mehmed Efendi (Hâdimî) 1250
Mehmed Efendi (Haffafzâde) 758
Mehmed Efendi (Hâfız) 648, 696
Mehmed Efendi (Hâfız) (Çalık Damadı) 1468
Mehmed Efendi (Hamalzâde) 1089, 1728
Mehmed Efendi (Hammâmîzâde) 119
Mehmed Efendi (Hatibzâde) 1109
Mehmed Efendi (Hattat) 1239
Mehmed Efendi (Hekim Çelebi) 1129
Mehmed Efendi (Hekimbaşı) 589
Mehmed Efendi (Hısım) 93
Mehmed Efendi (Himmetzâde) 675
Mehmed Efendi (Hoca) 1738
Mehmed Efendi (Hocazâde) 1129, 1182, 1295
Mehmed Efendi (Hubbâ Mollası) 1579
Mehmed Efendi (İlâhîzâde) 1538, 1710
Mehmed Efendi (İmam) 1760
Mehmed Efendi (İmamzâde) 857, 1621
Mehmed Efendi (İshakzâde) 1718
Mehmed Efendi (İshakzâde) (Şeyh) 805
Mehmed Efendi (İsmailzâde) 1170
Mehmed Efendi (İstanbûlî) 1728
Mehmed Efendi (İznikîzâde) 250
Mehmed Efendi (Kabakulak) 1276
Mehmed Efendi (Kabakulakzâde) 1451
Mehmed Efendi (Kabasakal) 91
Mehmed Efendi (Kabasakalzâde) 180
Mehmed Efendi (Kadı) 92, 128, 165, 1248, 1664, 1703
Mehmed Efendi (Kadı Mûsâzâde) 1580
Mehmed Efendi (Kadızâde) 754, 1004, 1170, 1171
Mehmed Efendi (Kadızâde) (Şerif) 1004
Mehmed Efendi (Kâğıdî) 259
Mehmed Efendi (Kalaycızâde) 808
Mehmed Efendi (Kaleli) 1114
Mehmed Efendi (Kalyonîzâde) 195
Mehmed Efendi (Kametîzâde) 105, 859, 1505
Mehmed Efendi (Kâmîzâde) 91, 865
Mehmed Efendi (Kapan Çelebisi) 1795, 1806
Mehmed Efendi (Kara) 1218
Mehmed Efendi (Kara Sa'dîzâde) 1424
Mehmed Efendi (Karabıçak) 906
Mehmed Efendi (Karamüftü) 1486
Mehmed Efendi (Karslı) 391
Mehmed Efendi (Kassâm) 1422
Mehmed Efendi (Kastamonulu) 706, 1726
Mehmed Efendi (Kâtip) 379
Mehmed Efendi (Kayserili) 1484
Mehmed Efendi (Kaysunîzâde) 1727
Mehmed Efendi (Kazasker) 111
Mehmed Efendi (Kerimzâde) 1421
Mehmed Efendi (Kethüdâ) 1017
Mehmed Efendi (Kevâkibîzâde) 181, 759, 1662
Mehmed Efendi (Kırımî) 888
Mehmed Efendi (Kırımizâde) 1378
Mehmed Efendi (Kırımlı) 524
Mehmed Efendi (Kız) 1728
Mehmed Efendi (Kiraz Seydîzâde) 900
Mehmed Efendi (Koca) 1123
Mehmed Efendi (Konevî) 1016
Mehmed Efendi (Konevî) (İmam) 1156
Mehmed Efendi (Konyalı) (Hacı) 1726
Mehmed Efendi (Köse Emir) (Seyyid) (Hacı) 561

Mehmed Efendi (Kudsîzâde) (Şeyh) 1023
Mehmed Efendi (Küçük Çelebi) 258, 814, 1782
Mehmed Efendi (Kürt) 136
Mehmed Efendi (Lâdikî) (Şeyhülislâm) 1587
Mehmed Efendi (La'lî) 100, 1781
Mehmed Efendi (La'lîzâde) 104
Mehmed Efendi (Lâzikîzâde) 535
Mehmed Efendi (Leysîzâde) 438
Mehmed Efendi (Lutfîzâde) 181, 760
Mehmed Efendi (Mahmud Efendizâde) 895
Mehmed Efendi (Malatyalı) 1152
Mehmed Efendi (Malcı) 626, 1288
Mehmed Efendi (Malkoç) 372
Mehmed Efendi (Ma'lûl Emir) 1009
Mehmed Efendi (Ma'lul) 930
Mehmed Efendi (Ma'lulzâde) 508, 535, 1079
Mehmed Efendi (Manavzâde) 931
Mehmed Efendi (Menteşzâde) 136, 182
Mehmed Efendi (Mevkufâtî) 935, 1779, 1782
Mehmed Efendi (Mîrim Kösesi) 918, 1460
Mehmed Efendi (Mirza) 1021, 1094, 1151, 1253, 1760
Mehmed Efendi (Mirzazâde) 177, 491, 818, 875
Mehmed Efendi (Molla Ahmedzâde) 1645
Mehmed Efendi (Mollacık) 1095
Mehmed Efendi (Muallimzâde) 1580
Mehmed Efendi (Muhsinzâde) 1802
Mehmed Efendi (Muhteşem) 1020, 1651, 1795
Mehmed Efendi (Muhyîzâde) 1104
Mehmed Efendi (Muhzırbaşı) 164
Mehmed Efendi (Muradzâde) 1117
Mehmed Efendi (Musulî) 82
Mehmed Efendi (Mutavvelci) 491
Mehmed Efendi (Müeyyedzâde) 232
Mehmed Efendi (Müeyyedzâde) (Kadı) 1672
Mehmed Efendi (Müezzinzâde) 866
Mehmed Efendi (Müfessir) 128
Mehmed Efendi (Müftîzâde) 184, 1013
Mehmed Efendi (Mükâşif) 174
Mehmed Efendi (Müstakim) 1013, 1175, 1218, 1453
Mehmed Efendi (Müstakimzâde) (Hacı) 1218
Mehmed Efendi (Nâdirî) 108
Mehmed Efendi (Nalburzâde) 93
Mehmed Efendi (Nasûhzâde) 1230
Mehmed Efendi (Nâşir) 1384
Mehmed Efendi (Nefeszâde) 1580, 1650
Mehmed Efendi (Neylîzâde) 1253
Mehmed Efendi (Niksarîzâde) 114
Mehmed Efendi (Nişancızâde) 1599
Mehmed Efendi (Nümâyî) 253
Mehmed Efendi (Osman Efendizâde) 286, 847
Mehmed Efendi (Osmanzâde) 532
Mehmed Efendi (Otluk arabası) (İmamzâde) 970
Mehmed Efendi (Palabıyık) 131, 136, 981
Mehmed Efendi (Paşmakçızâde) 1015, 1260, 1330, 1574
Mehmed Efendi (Ramazanzâde) 186
Mehmed Efendi (Reisülküttab) 1141
Mehmed Efendi (Rodosîzâde) 761
Mehmed Efendi (Sa'deddinzâde) 1759
Mehmed Efendi (Sa'dizâde) 1500
Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) 114, 1400, 1426
Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) (Kassâm) 533
Mehmed Efendi (Saidzâde) 1111
Mehmed Efendi (Samgi) (Hacı) 1258
Mehmed Efendi (Samsunîzâde) 186, 187
Mehmed Efendi (Samtî) 1380
Mehmed Efendi (Sarı) 1795
Mehmed Efendi (Sârikülbahrzâde) 706
Mehmed Efendi (Seyfullahzâde) 1255
Mehmed Efendi (Seyyid) 70, 71, 88, 164, 176, 536, 573, 896, 911, 990,

1148, 1154, 1445, 1465, 1533, 1678, 1679, 1718, 1754, 1807
Mehmed Efendi (Seyyid) (Hacı) 1566
Mehmed Efendi (Silahdar) (Seyyid) 473
Mehmed Efendi (Simkeşzâde) (Şeyh)473
Mehmed Efendi (Sipahi) 1019
Mehmed Efendi (Sipahizâde) 1019
Mehmed Efendi (Sivasî) 127
Mehmed Efendi (Sopasalan) 792
Mehmed Efendi (Subhîzâde) 535
Mehmed Efendi (Sufîzâde) 188
Mehmed Efendi (Sun'îzâde) 1759
Mehmed Efendi (Şa'bânzâde) 344
Mehmed Efendi (Şa'bânzâde) (Muhteşem) 1020
Mehmed Efendi (Şâmîzâde) 783, 1317, 1782
Mehmed Efendi (Şa'rânîzâde) 439
Mehmed Efendi (Şârih-i Mülteka) 793
Mehmed Efendi (Şehrî) 1786
Mehmed Efendi (Şeker) 1020, 1726
Mehmed Efendi (Şekerzâde) 1574
Mehmed Efendi (Şekerzâde) (Hattat) 1574
Mehmed Efendi (Şemseddinzâde) 1178, 1580
Mehmed Efendi (Şerifzâde) 1019, 1021
Mehmed Efendi (Şerifzâde) (Seyyid) 1021
Mehmed Efendi (Şeyh) 55, 345, 464, 617, 626, 687, 983, 1160, 1260, 1515, 1659
Mehmed Efendi (Şeyh Mahmudzâde) 1178
Mehmed Efendi (Şeyh Muradzâde) 353
Mehmed Efendi (Şeyhî) 92, 94, 137
Mehmed Efendi (Şeyhîzâde) 560
Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) 322, 409, 438, 492, 991, 1009, 1585, 1589
Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) (Ankaralı) 1598
Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) (Debbağzâde) 701
Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) (İmam) 100, 535, 1009, 1153
Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) (İmam) (Kezûbî) 470
Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) (Lâdikî) 898
Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) (Lâdikli) 997
Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) (Mirzâde) 1588
Mehmed Efendi (Şeyhzâde) 1600
Mehmed Efendi (Tahazâde) 189
Mehmed Efendi (Tahmisci) 344
Mehmed Efendi (Taşköprülüzâde) (Şeyh) 883
Mehmed Efendi (Tefsirci) 336
Mehmed Efendi (Tefsirî) 252
Mehmed Efendi (Testerecizâde) (Eyyûbî) 610
Mehmed Efendi (Tezkireci) 1173
Mehmed Efendi (Tiryakî) 1787
Mehmed Efendi (Tophanelizâde) (Şeyh) (Hacı) 920
Mehmed Efendi (Torun) 103, 272
Mehmed Efendi (Trabzonîzâde) 748
Mehmed Efendi (Turşucuzâde) 137
Mehmed Efendi (Turunçzâde) 1175
Mehmed Efendi (Türabîzâde) 1179
Mehmed Efendi (Türbedârzâde) 350
Mehmed Efendi (Uryânîzâde) 264
Mehmed Efendi (Uzun) (Hâfız) 1442
Mehmed Efendi (Üçanbarî) 1239
Mehmed Efendi (Üçanbarlı) 50, 119, 1644, 1782, 1796
Mehmed Efendi (Üskübî) 985
Mehmed Efendi (Üsküdarî) 685
Mehmed Efendi (Vaiz) 1649
Mehmed Efendi (Vanî) 458, 1392, 1651, 1725
Mehmed Efendi (Vanlı) 164, 1533
Mehmed Efendi (Vardarî Şeyhzâde) 108, 1025, 1707
Mehmed Efendi (Ya'kubzâde) 763
Mehmed Efendi (Yazıcı) 391
Mehmed Efendi (Yazıcızâde) 160, 335
Mehmed Efendi (Yeğen) 1782, 1787

Mehmed Efendi (Yirmisekiz) 1455
Mehmed Efendi (Yoluk Çelebi) 747, 1481
Mehmed Efendi (Yusuf Efendizâde) 66
Mehmed Efendi (Zeyrek) 1401, 1713
Mehmed Efendi b. Cemâleddin 391
Mehmed Efendi b. Hurrem b. Abdullah 1078
Mehmed Efendi b. Sertarik Abdullah Efendi 1267
Mehmed Emin Ağa 129, 448, 569, 692, 694, 1037, 1362, 1417, 1733, 1788
Mehmed Emin Ağa (Çelebi) 1285
Mehmed Emin Ağa (Dâyezâde) 57
Mehmed Emin Ağa (Dökmecizâde) 239
Mehmed Emin Ağa (Hacı) 1733
Mehmed Emin Ağa (Sekbanbaşı) (Çelebi) 115
Mehmed Emin Ağa (Seyyid) 1733
Mehmed Emin Âtıf Efendi 1614
Mehmed Emin Azmî Efendi 119
Mehmed Emin Bey 96, 155, 223, 238, 433, 736, 873, 1141, 1142, 1269, 1273, 1341, 1797, 1807
Mehmed Emin Bey (Abdülcelilzâde) 203
Mehmed Emin Bey (Feyzî Beyzâde) 526
Mehmed Emin Bey (Hacı) 1472, 1473, 1531
Mehmed Emin Bey (Hacı Mehmed Beyzâde) 433
Mehmed Emin Bey (Tavyarzâde) 1626
Mehmed Emin Çelebi (Hacı) 1395, 1454
Mehmed Emin Efendi 88, 99, 102, 109, 134, 142, 178, 260, 337, 410, 448, 533, 559, 601, 618, 649, 704, 1084, 1113, 1243, 1245, 1267, 1269, 1273, 1328, 1388, 1426, 1462, 1533, 1605, 1637, 1661, 1671, 1728, 1797
Mehmed Emin Efendi (Abdülhâlikzâde) 650
Mehmed Emin Efendi (Çavuşzâde) 1726, 1789, 1797
Mehmed Emin Efendi (Çeşmîzâde) 991
Mehmed Emin Efendi (Ebûbekirzâde) 174
Mehmed Emin Efendi (Emin Ağazâde) 1612
Mehmed Emin Efendi (Feyzullahzâde) 68, 69
Mehmed Emin Efendi (Hacı) 652
Mehmed Emin Efendi (Hâfız) 56
Mehmed Emin Efendi (Halil Hamid Paşazâde) 1239
Mehmed Emin Efendi (Hızırzâde) 980
Mehmed Emin Efendi (Kandiyeli) 708
Mehmed Emin Efendi (Kara Halilzâde) 1452
Mehmed Emin Efendi (Karabeyzâde) 1295
Mehmed Emin Efendi (Kevâkibîzâde) 1358, 1452
Mehmed Emin Efendi (Mansûrîzâde) 711, 1275
Mehmed Emin Efendi (Müftîzâde) 184
Mehmed Emin Efendi (Sadreddinzâde) 1256, 1400
Mehmed Emin Efendi (Seyyid) 967, 1292
Mehmed Emin Efendi (Şâtırzâde)1454
Mehmed Emin Efendi (Şâtırzâde) 189
Mehmed Emin Efendi (Şeyh) 395, 1293
Mehmed Emin Efendi (Şeyhülislâm) 1451, 1464, 1522, 1728
Mehmed Emin Efendi (Tokadî) 1129
Mehmed Emin Efendi (Zeyrek İmamızâde) 534
Mehmed Emin Hâşim Ağa 48
Mehmed Emin Molla (Paşmakçızâde) 1222
Mehmed Emin Paşa 717, 1578
Mehmed Emin Paşa (Abdülcelilzâde) 1040, 1265, 1546
Mehmed Emin Paşa (Divitdar) 455
Mehmed Emin Raûf Efendi (Bursalı) 1727
Mehmed Emin Şükûhî Efendi 364, 665
Mehmed Erib Efendi 1243
Mehmed Es'ad Ağa 63

Mehmed Es'ad Ağa (Kadıköylü) 1233
Mehmed Es'ad Bey 120, 1195, 1200, 1206, 1264, 1343
Mehmed Es'ad Bey (Derviş) 122
Mehmed Es'ad Bey (Hacı) 1474
Mehmed Es'ad Bey (Kesriyelizâde) 1262
Mehmed Es'ad Efendi 99, 102, 170, 311, 683, 999, 1022, 1290, 1294
Mehmed Es'ad Efendi (Derviş) 124
Mehmed Es'ad Efendi (İspirîzâde) 1673
Mehmed Es'ad Efendi (Şâtırzâde) 189
Mehmed Es'ad Yesârî Efendi 1683
Mehmed Eşref Efendi 900
Mehmed Fâik b. İbrahim Paşa 957
Mehmed Fâik Es'ad Bey (Paşmakçızâde) 1331
Mehmed Fânî 1028
Mehmed Fasihî Efendi 100
Mehmed Fehmî Efendi (Kınalızâde) 262
Mehmed Firâkî 567
Mehmed Fuad Bey 1552
Mehmed Fuad Efendi 451
Mehmed Gâlib Efendi (Seyyid) 255
Mehmed Garib Efendi 1645
Mehmed Giray 141, 305, 350, 354, 419, 810, 867, 929, 1085, 1486, 1571, 1636
Mehmed Giray (Hacı) 929
Mehmed Giray I 810, 1409
Mehmed Giray II 810, 1241
Mehmed Giray II (Semin) 1811
Mehmed Giray III 403, 1560, 1811
Mehmed Giray IV 1811
Mehmed Giray Han 524, 1114, 1435, 1811
Mehmed Giray Han I 349, 547
Mehmed Giray Han II 1027, 1409, 1560
Mehmed Giray Han III 191
Mehmed Giray Han IV 1486
Mehmed Hâcegî 1028
Mehmed Halebî-i Güranî 438
Mehmed Hâlid Bey 486
Mehmed Hâlid Efendi 1798
Mehmed Hâlid Efendi (Şeyh) 790
Mehmed Halil Efendi 1284
Mehmed Halil Rif'at Paşa 1724
Mehmed Hâlis Efendi (Çeşmîzâde) 991
Mehmed Hamdî (Bağdadlı) 391
Mehmed Hamdî (Seyyid) (Hacı) 1586
Mehmed Hamdi Efendi (Divrikli) 728
Mehmed Hamid Efendi 340
Mehmed Han 217
Mehmed Han (Çelebi) 1740
Mehmed Han (Dulkadırlı) 246
Mehmed Hasib Efendi 1438
Mehmed Haşim Bey 267
Mehmed Haydar Efendi 1290
Mehmed Hayreddin Efendi 490
Mehmed Hayrî Efendi (Hacı) 1153
Mehmed Hoca (Hâfız) 500
Mehmed Hulûsî Ağa 1432
Mehmed Hulûsî Ağa (Voyvoda) 321
Mehmed Hurşid Ağa 1112
Mehmed Husrev Paşa 1769
Mehmed Husrev Paşa (Kapdan) 1401
Mehmed Hüsnî Bey 902
Mehmed Hüsnî Efendi 1483
Mehmed İmî 507
Mehmed İmî Efendi (Yasincizâde) 132
Mehmed İsâ 1508
Mehmed İsâmeddin Efendi (Kütahyalızâde) 328
Mehmed İskilibî (Şeyh) 1333
Mehmed İzzet Bey 67, 286, 1195
Mehmed İzzet Bey (Kırımîzâde) 1119
Mehmed İzzet Efendi 1153, 1328
Mehmed İzzet Efendi (Beylerbeyili) 1727
Mehmed İzzet Paşa 1052
Mehmed Kadrî Bey 303
Mehmed Kadrî Bey (Kırımîzâde) 1120
Mehmed Kadrî Dede 161
Mehmed Kâmil Bey 708
Mehmed Kâmil Bey (Seyyid) 1451
Mehmed Kâmil Efendi 451
Mehmed Kâmil Efendi (Pazarbaşızâde) 1147
Mehmed Kâmil Paşa 1480, 1770, 1791

Mehmed Kapdan 1346
Mehmed Kelim Efendi 1356
Mehmed Kerim Bey 115
Mehmed Kethüdâ (Macar) 619
Mehmed Kırımî (Şeyh) 1512
Mehmed Kirderî 1028
Mehmed La'lî (Şeyh) 1503
Mehmed Lâyıh Efendi 1607
Mehmed Mâlî 1128
Mehmed Mânî Efendi 258
Mehmed Ma'sum 1028
Mehmed Memduh Paşa 1790
Mehmed Mes'ûdî Efendi 991
Mehmed Mes'ud Ağa (Ayaşlı) 1738
Mehmed Mes'ud Bey 1193
Mehmed Mes'ud Efendi 652, 1232
Mehmed Mes'ud Efendi (Mollacıkzâde) 1101
Mehmed Mes'ud Efendi (Şeyh) 138
Mehmed Mevlûd Paşa 923
Mehmed Meylî Çelebi 121, 130
Mehmed Mısrî 1159
Mehmed Molla (Gülzemanîzâde) 597
Mehmed Molla (Şerifzâde) 623, 1760
Mehmed Molla (Şeyhülislâm) 445
Mehmed Molla (Şeyhülislâm) (Şerifzâde) 471
Mehmed Molla (Vâiz) (Arab) 970
Mehmed Muhlis Paşa 1795
Mehmed Muhtar Bey 1793
Mehmed Muhyiddin Efendi 54, 1427, 1432
Mehmed Muhyiddin Efendi (Divânî) 375
Mehmed Muineddin Bey 1090
Mehmed Mukim Efendi (Hocazâde) 410
Mehmed Murad Efendi 437, 1117
Mehmed Münir Bey 1687
Mehmed Münir Efendi (Kethüdâzâde) 887
Mehmed Nâdirî Efendi 354
Mehmed Nâfi' Efendi 175
Mehmed Nâilî Efendi (Seyyid) 1797
Mehmed Naim Ağa 216
Mehmed Nâmık Paşa 393, 746
Mehmed Nasfet Bey 851
Mehmed Nazif Bey 1545
Mehmed Nazif Efendi (Yedekçizâde) 265
Mehmed Nazmî Efendi 1372
Mehmed Nebi Efendi 380
Mehmed Nebil Bey 1271
Mehmed Nebil Bey (Tiryaki Vezirzâde) 1636
Mehmed Nebil Paşa 1216
Mehmed Necîb Efendi 99, 1343
Mehmed Necib Bey 833
Mehmed Necib Paşa 921, 1604
Mehmed Necmeddin Efendi (Abdullah Felâhî Efendizâde) 243
Mehmed Necmeddin Efendi (Mudanyalızâde) 1582
Mehmed Neş'et Bey 1372
Mehmed Neş'et Bey (Şeyh Yusufzâde) 1597
Mehmed Neylî Efendi (Küçük Lutfîzâde) 1690
Mehmed Nezih Bey 331
Mehmed Nizâmeddin (Seyyid) 393, 1272
Mehmed Nu'man Efendi (Paşmakçızâde) 73
Mehmed Nureddin Bey (Tiryaki Vezirzâde) 1636
Mehmed Nureddin Efendi 1395
Mehmed Nureddin Efendi (Ebûlberekât) 1164
Mehmed Nureddin Efendi (Kebirîzâde) 92
Mehmed Nureddin Efendi (Ramazanzâde) 132
Mehmed Nurî Bey 815, 833, 1244, 1720
Mehmed Nurî Bey (Hacı) 255
Mehmed Nurî Efendi 326, 393, 1726
Mehmed Nurî Efendi (Doğramacızâde) 67
Mehmed Nurî Efendi (Giridîzâde) 795
Mehmed Nurî Efendi (Hâfız) 1288
Mehmed Nurî Paşa 1724

Mehmed Nurullah Efendi (Sadreddinzâde) 93
Mehmed Nurullah Neş'et Bey 595
Mehmed Nümâyî (Ebûbekirzâde) (Şeyh) 1280
Mehmed Paşa 3, 29, 37, 95, 157, 198-200, 204, 207, 212, 220, 229, 264, 277, 280, 291, 293, 422, 477, 518, 519, 594, 604, 636, 657, 662, 670, 713, 714, 717, 720, 744, 779, 786, 809, 834, 922, 980, 1008, 1050, 1060, 1083, 1183, 1185, 1189, 1196, 1199, 1203, 1223, 1275, 1284, 1288, 1300, 1310, 1351, 1381, 1399, 1423, 1457, 1512, 1544, 1550, 1573, 1583, 1675, 1686, 1694, 1703, 1705, 1724, 1743-1745, 1751-1753, 1756, 1775, 1780, 1806, 1812, 1813
Mehmed Paşa (Abaza) 83, 342, 535, 582, 684, 720-722, 772, 784, 790, 828, 1030, 1068, 1119, 1697, 1698, 1746
Mehmed Paşa (Abdülcelilzâde) 477, 924
Mehmed Paşa (Acem) 1188
Mehmed Paşa (Ahıskalı) 1813
Mehmed Paşa (Amasyalı) 1779
Mehmed Paşa (Ammarzâde) 1774
Mehmed Paşa (Aşçı) 280, 1775
Mehmed Paşa (Aşçızâde) 477
Mehmed Paşa (Ateş) 1776
Mehmed Paşa (Atlı Beyzâde) 1721
Mehmed Paşa (Aydoslu) 926
Mehmed Paşa (Azmzâde) 79, 772, 1230, 1696
Mehmed Paşa (Babanlı) 925, 1546, 1547
Mehmed Paşa (Baltacı) 67, 455, 787, 925, 1078, 1159, 1189, 1219, 1289, 1698, 1751, 1775
Mehmed Paşa (Beylerbeyi) 55, 560, 582
Mehmed Paşa (Bıyıklı) 13, 1645
Mehmed Paşa (Bosnalı) 1203
Mehmed Paşa (Bostancı) 1775
Mehmed Paşa (Boyalı) 1010, 1280, 1743
Mehmed Paşa (Boynueğri) 1068, 1747
Mehmed Paşa (Boynuyaralı) 146, 426
Mehmed Paşa (Canım Hoca) 118, 198, 1147, 1775
Mehmed Paşa (Canım Hocazâde) 689
Mehmed Paşa (Cebecizâde) 941
Mehmed Paşa (Cerrah) 603, 759, 1149, 1587, 1743, 1744
Mehmed Paşa (Cihangirî) 7, 36, 1724
Mehmed Paşa (Cihangirli) 527, 697, 1552
Mehmed Paşa (Civan Kapıcı) 938
Mehmed Paşa (Civan Kapıcıbaşı) 85, 624, 1531
Mehmed Paşa (Çavuşzâde) 1723, 1774
Mehmed Paşa (Çelebi) 1200, 1751, 1813
Mehmed Paşa (Çelik) 198, 218, 236, 460, 578, 909, 1291, 1560
Mehmed Paşa (Çerkes) 31, 69, 1054, 1745, 1751
Mehmed Paşa (Çoban) 1336
Mehmed Paşa (Damad) 155, 778, 782, 845, 1078, 1166, 1170, 1774, 1796
Mehmed Paşa (Damad İbrahim Paşazâde) 1343
Mehmed Paşa (Dârendeli) 159, 223, 406, 961
Mehmed Paşa (Debbağ) 1031
Mehmed Paşa (Defterdar) 570
Mehmed Paşa (Defterdar) (Sarı) 949
Mehmed Paşa (Defterdarzâde) 1749, 1750, 1795
Mehmed Paşa (Derviş) 1747
Mehmed Paşa (Devatdar)1753
Mehmed Paşa (Divitdar) 49, 561, 681, 1041
Mehmed Paşa (Dizlikçi) 636
Mehmed Paşa (Doğancı) (Şeyh) 1749
Mehmed Paşa (Doğramacı) 939, 1233
Mehmed Paşa (Dukaginzâde) 15, 159, 208, 1287, 1812
Mehmed Paşa (Dukakinoğlu) 31
Mehmed Paşa (Ebû Merak) 829

Mehmed Paşa (Ebûmerak) 1813
Mehmed Paşa (Elmas) 174, 1500
Mehmed Paşa (Emir) 1744, 1812
Mehmed Paşa (Ferhâd Paşazâde) 1194
Mehmed Paşa (Fındık) 1795
Mehmed Paşa (Gazi) 325, 926, 1031, 1567
Mehmed Paşa (Genç) 6, 619, 779, 1476, 1724
Mehmed Paşa (Gevranlızâde) 285, 548
Mehmed Paşa (Giridîzâde) 850, 1345, 1397
Mehmed Paşa (Göleli) 1052
Mehmed Paşa (Gölelizâde) 1052
Mehmed Paşa (Gürcü) 36, 132, 381, 721, 872, 923, 963, 1039, 1571, 1745, 1747, 1768 1814
Mehmed Paşa (Gürcü) (Hadım) 1745
Mehmed Paşa (Hacı) 385, 773, 1185, 1316, 1318, 1751
Mehmed Paşa (Hadım) 1203, 1744, 1745
Mehmed Paşa (Hâfız) 1323, 1650, 1770, 1773
Mehmed Paşa (Halıcızâde) 1196, 1795
Mehmed Paşa (Hâlic Paşazâde) 96
Mehmed Paşa (Hamza Paşazâde) 604
Mehmed Paşa (Hamzazâde) 1814
Mehmed Paşa (Han) 1035, 1491
Mehmed Paşa (Haseki) 244, 1747
Mehmed Paşa (Haydar Ağazâde) 1747, 1812
Mehmed Paşa (Haydarzâde) 1774
Mehmed Paşa (Hayreddin Paşazâde) 1675
Mehmed Paşa (Hezargradlı) (Sofu) 1814
Mehmed Paşa (Hızır Beyzâde) 1742
Mehmed Paşa (Hiyazelci) 1750
Mehmed Paşa (Hocazâde) 502
Mehmed Paşa (İmamzâde) 1116
Mehmed Paşa (İstanbulî) 7, 1724
Mehmed Paşa (İşkodralı) (Gazi) 1592
Mehmed Paşa (Kalafat) 155, 571
Mehmed Paşa (Kapdan) 695
Mehmed Paşa (Kapdan) (Hacı) 653
Mehmed Paşa (Kapıkıran) 756
Mehmed Paşa (Kara) 97, 218, 784, 869, 909, 1070, 1193, 1402, 1611, 1776, 1813, 1814
Mehmed Paşa (Karagöz) 427, 803, 1210, 1427, 1795
Mehmed Paşa (Karakaş) 713, 1814
Mehmed Paşa (Karamanî) 868, 1110, 1125, 1741
Mehmed Paşa (Karamanî) (Nişancı) 687
Mehmed Paşa (Karamanlıoğlu) 289
Mehmed Paşa (Karavezir) 176, 583, 762, 833, 849, 1176, 1191, 1206
Mehmed Paşa (Karavezir) (Seyyid) 869
Mehmed Paşa (Kaymakam) 1745
Mehmed Paşa (Kayserili) 1751
Mehmed Paşa (Keresteci) 1779
Mehmed Paşa (Ketancızâde) 1326
Mehmed Paşa (Kethüdâ) 49
Mehmed Paşa (Kethüda) 497
Mehmed Paşa (Kıbrıslı) 142, 806, 1594, 1638, 1712, 1756, 1776, 1804
Mehmed Paşa (Köprülü) 44, 142, 146, 209, 221, 307, 422, 612, 635, 691, 718, 783, 804, 823, 832, 836, 872, 891, 953, 995, 1055, 1076, 1098, 1183, 1198, 1201, 1347, 1417, 1518, 1748, 1786
Mehmed Paşa (Köse) 1564
Mehmed Paşa (Kurt) 1744, 1812
Mehmed Paşa (Küçük Ali Paşazâde) 1775
Mehmed Paşa (Küçük Çavuş) 1812
Mehmed Paşa (Lala) 163, 247, 645, 657, 785, 898, 1149, 1182, 1744
Mehmed Paşa (Magrav) 1028
Mehmed Paşa (Mahmud) 121
Mehmed Paşa (Manisazâde) 1742
Mehmed Paşa (Maraşlı) 1743
Mehmed Paşa (Melek) 1724
Mehmed Paşa (Minkarkuşu) 1814
Mehmed Paşa (Mirza) 37, 85, 1724
Mehmed Paşa (Muallimzâde) 919
Mehmed Paşa (Muhsinzâde) 12, 82,

183, 276, 620, 626, 742, 1297, 1444, 1587, 1724, 1753
Mehmed Paşa (Mûsâ Çelebizâde) 1794
Mehmed Paşa (Nişancı) 65, 487, 1597
Mehmed Paşa (Nişancı) (Boyalı) 1257
Mehmed Paşa (Nişli) 1724, 1753, 1775
Mehmed Paşa (Okçuzâde) 1079, 1794
Mehmed Paşa (Öküz) 15, 1745, 1812
Mehmed Paşa (Palaslı) 830, 1617, 1662
Mehmed Paşa (Pekmezci) 1769
Mehmed Paşa (Pepe) 634, 731, 1235, 1472, 1620, 1773
Mehmed Paşa (Pîr) 1812, 1814
Mehmed Paşa (Piyâle) 1723, 1743
Mehmed Paşa (Pulad) 828
Mehmed Paşa (Ramazanoğlu) 740
Mehmed Paşa (Rum) 140, 848, 1014, 1043, 1741
Mehmed Paşa (Saatçi) 311, 1749
Mehmed Paşa (Saçbağı) 1795
Mehmed Paşa (Sadrazam) 462, 698, 782, 1813
Mehmed Paşa (Safiye Sultanzâde) 816
Mehmed Paşa (Sakızlı) 1286
Mehmed Paşa (Sarı) 275, 741, 1309, 1636
Mehmed Paşa (Sarıkçı) 1795
Mehmed Paşa (Sarızâde) 457
Mehmed Paşa (Satırcı) 208, 264, 725, 1182, 1744
Mehmed Paşa (Semin) 1746, 1786, 1812
Mehmed Paşa (Sevindik) 927
Mehmed Paşa (Seydîzâde) 1299, 1775, 1814
Mehmed Paşa (Seyyid) 82, 1261, 1473
Mehmed Paşa (Silahdar) 611, 803, 840, 1133, 1146, 1723, 1752, 1813
Mehmed Paşa (Sinan Paşazâde) 1136
Mehmed Paşa (Sinanzâde) 1744
Mehmed Paşa (Sofu) 212, 362, 678, 1115, 1529, 1743, 1745, 1747, 1795, 1812, 1814
Mehmed Paşa (Sofu) (Koca) 938, 953
Mehmed Paşa (Sokollu) 19, 158, 290, 353, 355, 365, 381, 520, 561, 617, 644, 765, 782, 874, 878, 884, 894, 909, 964, 984, 986, 988, 991, 1026, 1063, 1098, 1112, 1127, 1181, 1203, 1511, 1667, 1710, 1743, 1786
Mehmed Paşa (Solak) 1730
Mehmed Paşa (Sultanzâde) 695
Mehmed Paşa (Şehsüvarzâde) 568, 1208
Mehmed Paşa (Şehsüvarzâde) (Gazi) 1812
Mehmed Paşa (Şerif) 1591
Mehmed Paşa (Şeyh) 1749
Mehmed Paşa (Tabanıyassı) 240, 415, 856, 1746, 1786, 1812
Mehmed Paşa (Tarı) 1542
Mehmed Paşa (Tavil) 1723, 1774
Mehmed Paşa (Teberdar) 1032
Mehmed Paşa (Tekeli) 898
Mehmed Paşa (Tepedelenli) 504
Mehmed Paşa (Tiryakî) 1635, 1753
Mehmed Paşa (Topal) 1774
Mehmed Paşa (Tosun) 1775
Mehmed Paşa (Tuz) 198, 1625
Mehmed Paşa (Türk) 1751
Mehmed Paşa (Uğurlu) 15, 157, 1723
Mehmed Paşa (Üveyszâde) 1694
Mehmed Paşa (Vâlide kethüdası) 1410
Mehmed Paşa (Vanlı) 498, 908, 1194
Mehmed Paşa (Yahyâ Paşazâde) 324
Mehmed Paşa (Yakovalı) 1543
Mehmed Paşa (Yanya Beyi) 714
Mehmed Paşa (Yedekçi) 296, 1813
Mehmed Paşa (Yeğen) 101, 865, 1072, 1688, 1753, 1754, 1813
Mehmed Paşa (Zabtiye müşiri) 319
Mehmed Paşa (Zağanos) 27, 160, 1723
Mehmed Paşa (Zaralızâde) 457
Mehmed Paşa (Zogaoğlu) 928
Mehmed Paşa b. Mahmud Hamûde Paşa 1078
Mehmed Râgıb Efendi (Hacı) 308
Mehmed Râgıb Efendi (Yâsincizâde) 132
Mehmed Rahmî Bey 960
Mehmed Râkım Efendi (Münecimbaşı) 689

Mehmed Râsih Bey 583
Mehmed Râsim Efendi (Eğrikapılı) 75
Mehmed Râşid Bey 312
Mehmed Râşid Bey (Köprülüzâde) 326
Mehmed Râşid Efendi 847, 933, 1566
Mehmed Râşid Efendi (Hâfız) 1727
Mehmed Râşid Hamideddin Efendi (Hammamîzâde) 260
Mehmed Recâî Efendi 388, 1214
Mehmed Ref'et Efendi (Haleblizâde) (Seyyid) 907
Mehmed Refî Efendi 74, 344, 513, 533, 764, 877
Mehmed Refî' Efendi (Ebezâde) 68
Mehmed Refî' Efendi (İspirîzâde) 1673
Mehmed Refî' Efendi (Kâtibzâde) 1153, 1728
Mehmed Refî' Efendi (Şeyhzâde) 189
Mehmed Refi' Efendi 1498
Mehmed Reis 1639
Mehmed Resâ Efendi 1217
Mehmed Reşid Ağa 1613
Mehmed Reşid Efendi 99, 134, 312, 683, 1353, 1481
Mehmed Reşid Efendi (Kâtibzâde) 1452
Mehmed Reşid Paşa 923, 1088
Mehmed Reşid Paşa (Kânî Paşazâde) 861
Mehmed Reşid Paşa (Sadrazam) 531
Mehmed Rezmî Bey (Safiye Sultanzâde) 405
Mehmed Rızâ Bey 595
Mehmed Rızâ Efendi 185, 1451, 1671
Mehmed Rızâ Efendi (İsâzâde) 1415
Mehmed Rızâ Efendi (Şeyh) 790
Mehmed Rızâ Paşa 1771
Mehmed Rif'at Bey 571, 1506
Mehmed Rif'at Efendi (Tosyalızâde) 1293
Mehmed Rûşen Efendi 95
Mehmed Rüstem Ağa 774
Mehmed Rüşdî Bey 863
Mehmed Rüşdî Paşa 677
Mehmed Rüşdî Paşa (Mütercim) 1756
Mehmed Rüşdî Paşa (Şirvanîzâde) 1562
Mehmed Sabih Bey 1626
Mehmed Sâbir Efendi (Parsa) 104
Mehmed Sâbit Bey 299
Mehmed Sâbit Efendi (Sıddîkîzâde) 94
Mehmed Sâbit Efendi (Yâsinîzâde) 1681
Mehmed Sâbit Paşa 633
Mehmed Sa'deddin Efendi 35, 999
Mehmed Sa'deddin Efendi (İsâzâde) 1391
Mehmed Sa'deddin Efendi (Sadreddinzâde) 93
Mehmed Sa'deddin Kâşif Efendi 1450
Mehmed Sâdık Ağa 237
Mehmed Sâdık Bey 199, 479, 570, 580, 701
Mehmed Sâdık Dede 1488
Mehmed Sâdık Dede (Seyyid) 1084
Mehmed Sâdık Efendi 315, 1084, 1166
Mehmed Sâdık Efendi (Hacı Mollazâde) 1468
Mehmed Sâdık Efendi (İmamzâde) 469
Mehmed Sâdık Efendi (Nefeszâde) 1650
Mehmed Sâdık Efendi (Şeyhzâde) 1600
Mehmed Sâdık Paşa 785
Mehmed Sadreddin Efendi 333
Mehmed Sa'dullah Efendi (Seyyid) 1278
Mehmed Sâhib Beyefendi (Pîrîzâde) 839, 1336
Mehmed Sâhib Efendi 1726
Mehmed Sâhib Efendi (Pîrîzâde) 1436
Mehmed Sâib Bey 6
Mehmed Said Ağa 63, 644, 947
Mehmed Said Ağa (Dârendeli) 370
Mehmed Said Bey 129, 244, 415, 698, 843, 899, 1428, 1619
Mehmed Said Bey (Hacı) 247, 412
Mehmed Said Bey (Zaralızâde) 905
Mehmed Said Efendi 99, 167, 255, 362, 644, 695, 821, 1371, 1519, 1541, 1671, 1726, 1728

Mehmed Said Efendi (Es'adzâde) 1089
Mehmed Said Efendi (Hacı) 254
Mehmed Said Efendi (Hekimbaşı) 853
Mehmed Said Efendi (Ramazanzâde) (Hacı) 132
Mehmed Said Efendi (Seyyid) 192, 1013, 1430
Mehmed Said Efendi (Şeyh) 331
Mehmed Said Münir Efendi 1172
Mehmed Said Paşa 1724, 1813
Mehmed Said Paşa (Sadrazam) 520
Mehmed Said Ziver Bey (Tırnakçızâde) 1141
Mehmed Sâlih Ağa 954
Mehmed Sâlih Besim Efendi 947
Mehmed Sâlih Bey 1655
Mehmed Sâlih Efendi 110, 439, 471, 1384, 1500
Mehmed Sâlih Efendi (Çeşmîzâde) 990
Mehmed Sâlih Efendi (Ebezâde) 1320
Mehmed Sâlih Efendi (Nev'îzâde) 373
Mehmed Sâlih Hamavî 471
Mehmed Sâlih Mahvî Efendi 929
Mehmed Sâlih Zuhûrî Efendi 316, 1004
Mehmed Sâlik Dede 572
Mehmed Sâlim Bey 320
Mehmed Sâlim Efendi 271, 1356, 1485, 1587
Mehmed Sâlim Efendi (Mektûbî) 1212
Mehmed Sâlim Efendi (Mektupçu) 1663
Mehmed Sâlim Efendi (Mirzazâde) 1094
Mehmed Sâlim Efendi (Müftîzâde) 184
Mehmed Sânih Efendi 485
Mehmed Selâm Efendi 533
Mehmed Selim Efendi (Paşmakçızâde) 1222
Mehmed Selim Paşa 1755
Mehmed Servet Efendi 369, 670
Mehmed Sıdkî Efendi 1102
Mehmed Sırrî Efendi (Hacı) 89
Mehmed Sinobî (Şeyh) 241
Mehmed Süreyya Bey 732
Mehmed Şah 957, 1580
Mehmed Şah Efendi 103, 616, 917, 958, 1065, 1581
Mehmed Şah Efendi (Fenârîzâde) 657
Mehmed Şah Efendi (Okçuzâde) 1650
Mehmed Şah Riyâzî 958
Mehmed Şâkir Ağa 1187
Mehmed Şâkir Ağa (Hacı) 724
Mehmed Şâkir Bey 1389
Mehmed Şâkir Bey (Rodosîzâde) 523
Mehmed Şâkir Bey (Tiryaki Vezirzâde) 1636
Mehmed Şâkir Efendi 1214
Mehmed Şâkir Efendi (Müezzinbaşı) 1633
Mehmed Şefî Bey 1567
Mehmed Şefik Bey 312
Mehmed Şemseddin Dede 572, 969
Mehmed Şemseddin Efendi 226
Mehmed Şerif Bey (Hamza Paşazâde) 604
Mehmed Şerif Efendi 821, 1476
Mehmed Şerif Paşa 1544, 1664
Mehmed Şevket Bey (Eğinlizâde) 1248
Mehmed Şevket Bey (Giridî Mustafa Paşazâde) 1210
Mehmed Şevket Efendi 32
Mehmed Şevkî Efendi 1340, 1800
Mehmed Şevkî Paşa 1298
Mehmed Şeyhî Efendi 893
Mehmed Şihâbeddin Efendi (Mudanyalızâde) 1401
Mehmed Şükrî Bey 840, 1123
Mehmed Şükrî Bey (Köprülüzâde) 326
Mehmed Şükrî Efendi (Afyoncuzâde) 1727
Mehmed Tabib Efendi (Şeyh) 675
Mehmed Tâhir Ağa 297
Mehmed Tâhir Bey 815, 1443
Mehmed Tâhir Bey (Muhsinzâde) 158
Mehmed Tâhir Efendi 178, 1427
Mehmed Tâhir Efendi (Âtıfzâde) 1344
Mehmed Tâhir Efendi (Çiçekçibaşızâde) 531
Mehmed Tahsin Efendi 1793
Mehmed Tayyib Bey (Köprülüzâde) 215, 575

Mehmed Tayyib Efendi 1273
Mehmed Tevfik Bey 448, 1344, 1470
Mehmed Tevfik Bey (Hacı) 1548
Mehmed Tevfik Efendi 1294
Mehmed Tevfik Efendi (Hammamîzâde) 1357
Mehmed Tevfik Paşa 1813
Mehmed Tevfik Paşa (hidiv) 774
Mehmed Vahidî Paşa (Hacı Hasanzâde) 384
Mehmed Vahyî Efendi (Seyyid) 534
Mehmed Vânî 533
Mehmed Vardarî (Şeyh) 1024
Mehmed Vusûlî Efendi (Hubba Mollası) 996
Mehmed Yâver Ağa 1731
Mehmed Yegân 1682
Mehmed Yegân (Molla) 668
Mehmed Yegânî (Molla) 699
Mehmed Yetimî Efendi 553
Mehmed Zâhid (Hoca Kadı) 1028
Mehmed Zaman Efendi 475
Mehmed Zekî Efendi 73
Mehmed Zekî Efendi (Arabzâde) 363
Mehmed Zeynî Efendi 946
Mehmed Zihnî Efendi 265, 269
Mehmed Ziyâeddin Bey 880
Mehmed Ziyâeddin Efendi 1671
Mehmed Ziyâeddin Efendi (Abdullahzâde) 1390
Mehmed Ziyâeddin Efendi (Arabzâde) 352
Mehmed Zuhûrî Efendi (Kara Çelebizâde)1671
Mehmed Zülfikâr Ağa 943
Mehtab Hanım (Sakızlı) 1352
Mekkî Efendi (Şeyhülislâm) 327
Mekkî Mehmed Bey 1668
Mekkî Mehmed Efendi 487, 1761
Mekkî Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) 315
Mekkî Mehmed Emin Efendi 1615
Melek Ahmed Ağa 1732
Melek Ahmed Paşa 20, 46, 79, 129, 769, 946, 1172, 1301, 1410, 1507, 1747, 1786
Melek Ahmed Paşa (Halebî) 1082
Melek İbrahim Paşa 36
Melek Mehmed Paşa 115, 155, 460, 636, 1082, 1428, 1466, 1530, 1543, 1570, 1668, 1753, 1754
Melek Paşa 428, 1682, 1775, 1780
Melik Gavri 696
Melik Gavri Kansu 1203
Meliküşşuarâ 673
Meliş Efendi 1444
Memâtî 657
Memduh Bey 732
Memed Efendi (Kapan Çelebisi) 1786
Memi Bey 249
Memi Bey (Gazi) 785
Memi Can Paşa 95, 1031, 1033
Memiş Ağa 611, 1345, 1389
Memiş Ağazâde 1134
Memiş Bey 278
Memiş Dede 161
Memiş Efendi 1271, 1780, 1787, 1789, 1796, 1807
Memiş Efendi (Arnavut) 1793
Memiş Efendi (Çavuşbaşı) 1755
Mençikof 539
Mençikof (Prens) 1397
Mendilzâde 689
Mengli Giray 419, 552, 588, 1489
Mengli Giray Han 1409, 1435, 1489, 1811
Mengli Giray II 1811
Menuçehr Paşa 1054
Mercan Ağa 1730, 1731
Mercan Ağa (Küçük) 872
Merdaneci 279
Merdümî 1437
Merhaba Çelebi 661
Merhaba Efendi 1484
Merkez Efendi 42, 130, 161, 364, 1104, 1128, 1157, 1577
Merkez Muslihiddin Efendi 161, 1128
Meryem Hatun 646
Merzifonî (Şeyh) 1260
Mesaid b. Said (Şerif) 1763
Mesaid Paşa 1763
Mesâid Paşa (Şerif) 129

Mesâid (Şerif) 378, 570, 1555
Mesih Ahmed Bey 1742
Mesih Ahmed Paşa 1729
Mesih Paşa 603, 615, 870, 1142, 1742, 1743, 1774
Mesih Paşa (Hadım) 1729
Mesih Süleyman Ağa (Kilercibaşı) 1730
Mesih Süleyman Paşa 1743, 1812
Mesihî 1651
Mesrûr Bey 850
Mestan Efendi 651
Mes'ud 1508
Mes'ud (Şeyh) 1540
Mes'ud Ağa 495, 1730
Mes'ud b. Hasan 146
Mes'ud b. Sa'd (Şerif) 1763
Mes'ud Bey (Topçubaşızâde) 1445
Mes'ud Efendi 395, 676, 685, 827, 1149, 1232, 1415, 1728
Mes'ud Efendi (Ebû İshakzâde) 389
Mes'ud Efendi (Hekimbaşızâde) 1001
Mes'ud Efendi (Hocazâde) 822, 904, 1759
Mes'ud Efendi (Muidzâde) 1111
Mes'ud Efendi (Nu'man Efendizâde) 667
Mes'ud Efendi (Ser-etıbbâ) 1368
Mes'ud Efendi (Şeyhülislâm) 1056
Mes'ud Efendizâde 1265
Mes'ud Mehmed Efendi 440, 493
Mes'ud Mehmed Efendi (Çeşmîzâde) 402
Mes'ud Mustafa Efendi 1173, 1263
Meşâmî 1567
Meşreb Ali Efendi 312
Meşreb Efendi hafidi 1091
Mevlânâ Celâleddin Rûmî 139, 250, 310, 312, 375, 387, 405, 411, 428, 457, 686, 699, 755, 969, 1029, 1078, 1091, 1157, 1259, 1343, 1425, 1433, 1495, 1559
Meylî Çelebi 1091
Mezâkî 1603
Mezâkî Süleyman Efendi 1525
Mezid Paşa (Azmzâde) 348
Mısırkoçu Ağa 452
Mısırlı Hanım 312
Midhat Paşa 1756
Mihal 59, 1817
Mihal (Köse) 1092
Mihal Bey 964, 1667
Mihal Beyzâdeler 808
Mihal Voyvoda 926, 1120
Mihaloğlu 1287
Mihran Bey 1819
Mihrimâh Sultan 6, 36, 39, 41, 85, 245, 328, 685, 705, 959, 963, 1286, 1394, 1402, 1456, 1629
Mihrişah Valide Sultan 467, 909
Mikael Paşa 1819
Mikael Portakal Paşa 1816
Mikail Portakal Efendi 1803
Mikdad Paşa 286, 288, 526
Mikser b. İsâ 877
Milan 1817
Miloş 26, 1817
Mîr Ahmed b. Hasan b. Husrev 528
Mîr Ahmed Bey (Menemencizâde) 1632
Mîr Giyaseddin 1112
Mîr Şeref 1230, 1231
Mîr Şeyh Ali 1513
Mîrcan bin Abdullah-ı İranî 72
Mîrialemzâde 1141
Mîrim Kösesi 970
Mirza 1642
Mirza Ağa 197
Mirza Bey 1142
Mirza Mehmed Efendi 973
Mirza Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) 1452
Mirza Mustafa Efendi (Şeyhülislâm) 1477
Mirza Paşa 889, 1094, 1583
Mirzazâdeler 1175
Mislî Ali Efendi 316
Molla Ahmedzâde 913
Molla Arab 161
Molla Ayas 936
Molla Bey 1664
Molla Câmî 1082
Molla Can 1106

Molla Çelebi 1164
Molla Dede 572
Molla Fenârî 640
Molla Izârî 887, 902, 1487
Molla Kirmastî 1497
Molla Tûsî 616
Molla Yegân 958
Mollacık 361
Mollazâde-i Ebherî 1123
Moltke 528
Muammer Mehmed Paşa 808, 1405
Muammer Paşa 1804
Muammere Hatun 1143
Muarrif Hamavî 438
Muarrifzâde 362
Muhammed (Hz.) 1012, 1508
Muhammed (Seyyid) 230, 437
Muhammed (Şerif) 369, 1211, 1762
Muhammed (Şeyh) 1687
Muhammed Arabî (Seyyid) 230
Muhammed Attâr (Hoca) 348
Muhammed b. Abdülkerim Halebî (Şeyh) 1513
Muhammed b. Arabşah 145
Muhammed b. Avn Efendi 83, 295
Muhammed b. Avn Efendi (Şerif) 726
Muhammed b. Avn (Şerif) 1763
Muhammed b. Mahdumî (Hacı) 1148
Muhammed b. Maruf 1621
Muhammed b. Muhammed 392
Muhammed b. Natta (Seyyid) 1711
Muhammed b. Ömer 1600
Muhammed b. Sıddîk Huyuşânî 125
Muhammed Beyefendi 83
Muhammed Cedidî (Şeyh) 437
Muhammed Erzincanî (Pir) 1513
Muhammed Hicazî 61
Muhammed Hüdâbende 658
Muhammed Kudurî (Şeyh) 867
Muhammed Ma'sûm-ı Nakşibendî 1114
Muhammed Nâsır 154
Muharrem Ağa 812, 1766, 1785, 1791
Muharrem Efendi 1577
Muharrem Efendi (Bafralı) 183
Muharrem Efendi (Zileli) 127
Muharrem Paşa 163
Muhib Efendi 1434
Muhib Efendi (Damadzâde) 1115
Muhib Mehmed Efendi (Karabeyzâde) 861
Muhlis Çelebi 379
Muhlis Mehmed Paşa 293
Muhlis Mehmed Paşa (Defterdarzâde) 1531
Muhlis Paşa 528
Muhlis Paşa b. Baba İlyas 329
Muhlisî 478
Muhsin 606
Muhsin (Şerif) 1709
Muhsin b. Hüseyin b. Ebû Nümey 1762
Muhsin Bey 1570
Muhsin Çelebi 1064, 1100, 1795
Muhsine Hanım 243
Muhtar Ahmed Paşa 1798
Muhtar Ahmed Paşa (Ramazanzâde) 789
Muhtar Bey 420, 1067, 1622, 1799
Muhtar Bey (Molla) 10
Muhtar Efendi 364, 390, 1694
Muhtar Efendi (Mollacıkzâde) 805
Muhtar Efendi (Turşucuzâde) 1761
Muhtar Paşa 277, 312, 727, 773, 1406, 1648, 1802, 1808
Muhtar Paşa (Tepedelenlizâde) 910
Muhtarî 481, 653
Muhyî Çelebi 1781
Muhyiddin (Seyrek) 1576
Muhyiddin (Hattat) (Köse) 393
Muhyidddin Mehmed Efendi (Mudanyalızâde) 1582
Muhyiddin 194, 1314, 1741
Muhyiddin (Celâlzâde) 393
Muhyiddin Arabî 38, 84, 401
Muhyiddin Bey 635, 1457
Muhyiddin Çelebi 135, 1781
Muhyiddin Çelebi (Cenderecizâde) 1794
Muhyiddin Efendi 308, 326, 493, 687, 1006, 1104, 1126, 1232
Muhyiddin Efendi (Ali Efendizâde) (Seyyid) 1645

Muhyiddin Efendi (Çivizâde) 1758
Muhyiddin Efendi (Ehlice) 446
Muhyiddin Efendi (Fenârizâde) 1758
Muhyiddin Efendi (Halvetî) 1347
Muhyiddin Efendi (Hatibzâde) 789
Muhyiddin Efendi (Köse) 1087
Muhyiddin Efendi (Küçük) 1532
Muhyiddin Efendi (Küpelizâde) 1529, 1741
Muhyiddin Efendi (Seyrek) 482
Muhyiddin Efendi (Şeyhülislâm) 49, 1581
Muhyiddin Efendi (Taşköprülüzâde) 802
Muhyiddin Efendi (Zeynîzâde) 391
Muhyiddin Hekim 666
Muhyiddin Mehmed (Derviş) 670
Muhyiddin Mehmed b. Şeyh Torod 1010
Muhyiddin Mehmed Bey 1476
Muhyiddin Mehmed Çelebi 71
Muhyiddin Mehmed Çelebi (İzmitli) 1727
Muhyiddin Mehmed Çelebi (Merhaba) 1597
Muhyiddin Mehmed Efendi 105, 131, 231, 330, 350, 596, 1192, 1579
Muhyiddin Mehmed Efendi (Çivizâde) 991
Muhyiddin Mehmed Efendi (Hatibzâde) 1001
Muhyiddin Mehmed Efendi (Mimarzâde) 1174
Muhyiddin Mehmed Efendi (Samsunîzâde) 625
Muhyiddin Mehmed Şah 1581
Muid Ahmed Efendi 1759
Muid Efendi 119, 1089
Muidî Mehmed Efendi (Saidzâde) 1016
Muineddin Pervâne 871
Muk'ad Ahmed Efendi 685
Muk'ad Efendi (Şeyh) 1163
Muk'ad Hızır Dede 1644
Mukbil Bey 1099
Murad I 8, 31-33, 38, 45, 244, 356, 538, 799, 1562, 1740
Murad II 4, 5, 17, 22, 43, 137, 222, 233, 343, 514, 606, 806, 844, 871, 874, 964, 1091, 1120, 1581, 1584, 1585, 1603, 1703, 1713, 1723, 1727, 1729
Murad III 1, 5, 7, 8, 10, 13, 18-20, 26, 30, 32, 33, 35, 37, 40, 41, 43, 45, 105, 115, 121, 162, 206, 208, 224, 643, 734, 743, 746, 916, 920, 1083, 1415, 1557, 1723, 1725, 1726
Murad IV 1, 4, 5, 13, 15, 19, 20, 22, 24, 36, 37, 91, 428, 624, 714, 761, 799, 891, 964, 1120, 1386, 1723
Murad 911
Murad (Şeyh) 1441, 1457
Murad (Taşköprülü) (Hacı) 1639
Murad Ağa 1766, 1767
Murad Ağa (Kara) 1747
Murad Ahmed Ağa 1053
Murad Bey 4, 244, 681, 802, 1122, 1231, 1347
Murad Bey (Has) 1741
Murad Çelebi 1779, 1794
Murad Efendi 315, 380, 428, 484, 1005, 1006, 1113, 1114
Murad Efendi (Damadzâde) 531
Murad Efendi (Kara) 188, 524, 1117
Murad Efendi (Muradzâde) 1117
Murad Efendi (Şeyh) 103, 189, 254, 1463
Murad Giray 1811
Murad Hanzâdeler 1182
Murad Mehmed Efendi 227, 803
Murad Mehmed Efendi (Damadzâde) 597
Murad Mehmed Efendi (Şeyh) 1012
Murad Paşa 146, 190, 208, 481, 528, 631, 645, 698, 717, 1697, 1745, 1774
Murad Paşa (Abdülcelilzâde) 96
Murad Paşa (Has) 194, 1741
Murad Paşa (Kara) 828, 944, 1059, 1115, 1183, 1747, 1786, 1814
Murad Paşa (Kuyucu) 51, 131, 281, 288, 394, 402, 990
Murad Paşa (Serdâr-ı ekrem) 1057
Murad Reis 654

Muradzâde 853
Murtaza Ağa 1732, 1736, 1792
Murtaza Efendi 533, 1415, 1552
Murtaza Efendi (Erzurumlu) 818
Murtaza Efendi (Seyyid Feyzullahzâde) 1760
Murtaza Efendi (Yekçeşm) 63
Murtaza Paşa 474, 635, 713, 1471, 1720, 1746, 1814
Murtaza Paşa (Damad) 1814
Murtaza Paşa (Koca) 1814
Mûsâ 1389
Mûsâ (Kapucu) 1766
Mûsâ Ağa 28, 719, 1816
Mûsâ Ağa (Beylânlı) 1135
Mûsâ Ağa (Bilanlı) 238
Mûsâ Ağa (Bosnalı) 1732
Mûsâ Ağa (Bostancıbaşı) 1767
Mûsâ Ağa (Cezâyirli) 1766
Mûsâ Ağa (Silahdar) 1746
Mûsâ b. Muslihiddin b. Kılıç 1086
Mûsâ Bâlîzâde 903
Mûsâ Bey 4, 86, 353, 958, 1311
Mûsâ Çelebi 8, 20, 22, 42, 361, 500, 538, 572, 606, 897, 964, 1093, 1123, 1642, 1740, 1781
Mûsâ Dede 800, 817, 1581
Mûsâ Dede (Atinalı) 572
Mûsâ Efendi 444, 502, 1604, 1779
Mûsâ Efendi (Amasyalı) 1126
Mûsâ Efendi (Bursalı) 480
Mûsâ Efendi (Celep) 122
Mûsâ Efendi (Hâfız) 1482
Mûsâ Efendi (Hâfız) (Seyyid) 1556
Mûsâ Efendi (Hekim Şücâ oğlu) 1727
Mûsâ Efendi (İlmîzâde) 597
Mûsâ Efendi (İstanbullu) 999
Mûsâ Efendi (Kara) 102
Mûsâ Efendi (Kırımî) 94
Mûsâ Efendi (Kızıl) 913, 1534
Mûsâ Efendi (Kudüslü) 600
Mûsâ Efendi (Salbaşzâde) 533
Mûsâ Efendi (Vanlı) 791
Mûsâ Han 155
Mûsâ Hulûsî Paşa 708
Mûsâ Paşa 44, 207, 219, 318, 336, 768, 855, 955, 993, 1309, 1535, 1723, 1746, 1747, 1754, 1774, 1795, 1812
Mûsâ Paşa (Boşnak) 1814
Mûsâ Paşa (Kadızâde-i Rûmî) 918
Mûsâ Paşa (Koyun) 126
Mûsâ Paşa (Küçük) 1746
Mûsâ Paşa (Maktul) 1031, 1048
Mûsâ Paşa (Selanikli) 405
Mûsâ Paşa (Suhte) 1794
Mûsâ Râtib Bey 742
Mûsâ Safî Dede 699
Mûsâ Safvetî Paşa 246, 261
Mûsa Safvetî Paşa 445
Muslî Ağa 691, 1730, 1765
Muslî Ağa (Kastamonulu) 1732
Muslî Ağa (Silahdar) 1747
Muslî Ağa (Tokatlı) 903
Muslî Çavuş 1721
Muslî Efendi 1533, 1782
Muslihiddin 624
Muslihiddin (Şeyh) 1129
Muslihiddin Ağa 944, 945
Muslihiddin Ağa (Koca) 691
Muslihiddin Ağa (Yavuz) 1124
Muslihiddin Bursevî 183
Muslihiddin Efendi 1557
Muslihiddin Efendi (Merzifonlu) 1174
Muslihiddin Efendi (Mülakkab) 1248
Muslihiddin Efendi (Şeyh) 700
Muslihiddin Efendi (Yokyok) 72
Muslihiddin Halife 656
Muslihiddin Hanefî 230
Muslihiddin Hüsâm 231
Muslihiddin (Kadı) 679
Muslihiddin Kocavî (Şeyh) 1106
Muslihiddin (Molla) (Kastalânî) 1741
Muslihiddin Mustafa Efendi 114, 250, 1014, 1087, 1427
Muslihiddin Mustafa Efendi (Ebezâde) 68
Muslihiddin Mustafa Efendi (Taşköprülü) 1725
Muslihiddin Mustafa (Hocazâde) 1725
Muslihiddin Sirozî 135
Mustafa I 19, 45
Mustafa II 4-7, 11, 14, 15, 17, 18, 20,

24, 34, 36-38, 40, 43-46, 189, 274, 637, 651, 778, 785, 814, 927, 1265, 1425, 1464, 1724, 1725
Mustafa III 2, 6, 14, 16, 25, 26, 36, 39, 41, 43, 343, 575, 622, 800, 1072, 1136, 1140, 1293, 1426, 1447, 1524, 1578, 1581, 1634, 1714, 1724
Mustafa IV 7, 10, 11, 40, 43, 85, 106, 223, 309, 516, 788, 1018, 1170, 1228, 1684
Mustafa 737, 796, 1506, 1607, 1658
Mustafa (Damköylü) 207
Mustafa (Derviş) 1007
Mustafa (Düzme) 359, 897
Mustafa (Düzmece) 964, 1642, 1740
Mustafa (Hacı) 749
Mustafa (Hacı Hasan oğlu) 384
Mustafa (Hocazâde) 1516, 1741
Mustafa (İncili Çavuş) 798
Mustafa (İslimyeli) 619
Mustafa (Kaplan) 1732
Mustafa (Kastamonulu) (Çavuşzâde Damadı) 1289
Mustafa (Konyalı) 91
Mustafa (Müderrisköylü) 439
Mustafa (Semerci) 1017
Mustafa (Şehzâde) 36, 41, 154, 223, 231, 411, 512, 650, 661, 890, 1018, 1107, 1109, 1110, 1495, 1556, 1669, 1677, 1705
Mustafa (Şeyh) 685, 1413
Mustafa (Yekdest) (Şeyh) 1715
Mustafa (Yorgancı) (Hacı) 639
Mustafa Ağa 120, 282, 530, 552, 585, 601, 611, 612, 766, 771, 778, 872, 942, 1029, 1036, 1063, 1072, 1141, 1216, 1358, 1365, 1366, 1409, 1424, 1490, 1576, 1634, 1684, 1687, 1730, 1732, 1736-1738, 1765, 1766, 1769, 1772, 1786, 1791, 1792
Mustafa Ağa (Altıncı) 1767
Mustafa Ağa (Altuncu) 1349
Mustafa Ağa (Altunî) 1133
Mustafa Ağa (Arnavut) 828, 1551
Mustafa Ağa (Arpacı) 1340
Mustafa Ağa (Ayas Paşazâde) 1765
Mustafa Ağa (Bayburtlu) 1160
Mustafa Ağa (Benli) 238, 1736
Mustafa Ağa (Beyazî) 1281, 1730
Mustafa Ağa (Bezirgânzâde) 1732
Mustafa Ağa (Bıyıklı) 1732
Mustafa Ağa (Bodur) 1792
Mustafa Ağa (Boğuk) 1654
Mustafa Ağa (Bostanzâde) 851
Mustafa Ağa (Cerrah) 1732
Mustafa Ağa (Çavuşzâde) 991, 1644
Mustafa Ağa (Çerkes) 1765
Mustafa Ağa (Çorbacı) 168
Mustafa Ağa (Çulbaşı) 1703
Mustafa Ağa (Damad) 445
Mustafa Ağa (Daltaban) 1767
Mustafa Ağa (Eğinli) (Hacı) 1214
Mustafa Ağa (Eğinli) (Seyyid) 1458
Mustafa Ağa (Emir) 1766
Mustafa Ağa (Ermeni) 1699
Mustafa Ağa (Giritli) 1792
Mustafa Ağa (Güğümbaş) 898
Mustafa Ağa (Güğümbaşızâde) 1271
Mustafa Ağa (Gülcü) 1768
Mustafa Ağa (Gümrükçü) (Hacı) 570
Mustafa Ağa (Gürcü) (Hacı) 578
Mustafa Ağa (Hacı) 152, 260, 543, 637, 812, 845, 1075, 1282, 1308, 1374, 1525, 1730, 1738, 1767, 1792
Mustafa Ağa (Hacı Çelebi) 454
Mustafa Ağa (Hacı) (Tarikoz) 1132
Mustafa Ağa (Halıcızâde) 1792
Mustafa Ağa (Hamamcı) 1802
Mustafa Ağa (Hammamîzâde) 1357
Mustafa Ağa (Harputlu) 1767
Mustafa Ağa (Hazinedarbaşı) 492
Mustafa Ağa (Hezârfen) 452, 475, 1772
Mustafa Ağa (Hınak) 1736
Mustafa Ağa (Hocapaşalı) (Hacı) 50
Mustafa Ağa (Istırancalı) 780
Mustafa Ağa (Kadızâde) 446
Mustafa Ağa (Kapıcıbaşı) 1133, 1309
Mustafa Ağa (Kara) 1736, 1765, 1767, 1772, 1792
Mustafa Ağa (Kara Hasanzâde) 1749, 1767

Mustafa Ağa (Kara Osmanzâde) (Hacı) 869, 950
Mustafa Ağa (Karabaş) 1729
Mustafa Ağa (Kemankeş) (Kara) 1766
Mustafa Ağa (Kırımî) 1792
Mustafa Ağa (Kırkbeş) 1768
Mustafa Ağa (Kırkkiliseli) 1791
Mustafa Ağa (Kızıl Ahmedli) 1735
Mustafa Ağa (Kumkapılı) 1409
Mustafa Ağa (Kundakçızâde) 1766
Mustafa Ağa (Küçük Sipahi) 1732
Mustafa Ağa (Kürkçübaşı) 142
Mustafa Ağa (Kürt Ahmedzâde) 499, 908
Mustafa Ağa (Lâleli) 57
Mustafa Ağa (Lefkeli) 1732
Mustafa Ağa (Mîrialem) 457
Mustafa Ağa (Mîrialem) (Hacı) 615
Mustafa Ağa (Mostarlı) 1766
Mustafa Ağa (Musâhib) 1749
Mustafa Ağa (Mühürdar) 1792
Mustafa Ağa (Nakkaşbaşı) 424
Mustafa Ağa (Niğdeli) 1765
Mustafa Ağa (Perişan) 1733
Mustafa Ağa (Pîr) 1787
Mustafa Ağa (Pirkonda) 1749
Mustafa Ağa (Sahib-i ayar) 133
Mustafa Ağa (Sarı) 1768
Mustafa Ağa (Sarıkçı) 1732
Mustafa Ağa (Solak) (Hacı) 1660
Mustafa Ağa (Süklün) 1765
Mustafa Ağa (Tavukçubaşı) 253
Mustafa Ağa (Tekeli) 1736, 1766
Mustafa Ağa (Tekfurdağlı) 1767
Mustafa Ağa (Tırnakçı) 248, 1147, 1716
Mustafa Ağa (Topçubaşı) 924, 1470
Mustafa Ağa (Tophaneli) 1766
Mustafa Ağa (Topuzcu) 318
Mustafa Ağa (Topuzlu) 1395
Mustafa Ağa (Topuzlu) (Hacı) 1650
Mustafa Ağa (Turunç) 570
Mustafa Ağa (Vanlı) 1769
Mustafa Ağa (Vidinli) 236
Mustafa Ağa (Yâsinî) 29
Mustafa Ağa (Za'feranbolulu) 1472
Mustafa Ağa (Zaim) 947
Mustafa Âlî Efendi 1025
Mustafa Ammar Bey 1376
Mustafa Âsım Efendi 813, 1230, 1393
Mustafa Âsım Efendi (Hammamîzâde) 1357
Mustafa Âsım Paşa 1242, 1773
Mustafa Âsım Paşa (Müneccimbaşı) 1636
Mustafa Âşir Efendi (Şeyhülislâm) 558
Mustafa b. Abdülkerim (Seyyid) 180
Mustafa b. Ahmed 253
Mustafa b. İsâ 507
Mustafa b. Mehmed (Hacı) 1648
Mustafa Bahâ Bey 142
Mustafa Bâhir Paşa 1012
Mustafa Bey 7, 44, 59, 96, 120, 156, 204, 281, 353, 358, 413, 442, 447, 512, 518, 586, 667, 681, 694, 721, 738, 741, 775, 784, 786, 813, 826, 874, 881, 1012, 1029, 1045, 1050, 1052, 1078, 1103, 1146, 1193, 1198, 1313, 1349, 1406, 1418, 1423, 1512, 1537, 1547, 1564, 1565, 1570, 1592, 1637, 1638, 1687, 1688, 1699, 1737, 1786, 1787
Mustafa Bey (Baltacı Mehmed Paşazâde) 1733
Mustafa Bey (Canpuladzâde) 1736
Mustafa Bey (Celâlzâde) 1008
Mustafa Bey (Celalzâde) 1252
Mustafa Bey (Celâlzâde) 1779, 1781
Mustafa Bey (Çaparzâde) 206, 400
Mustafa Bey (Derviş Beyzâde) 1392
Mustafa Bey (Divriklizâde) 1792
Mustafa Bey (Ebezâde) 1244
Mustafa Bey (Es'ad Beyzâde) 1200
Mustafa Bey (Fazlî Paşazâde) 1143, 1792
Mustafa Bey (Gebzeli) 705
Mustafa Bey (Hacı) 205, 237, 284, 706, 833, 1145, 1537
Mustafa Bey (Hasan Beyzâde) 613
Mustafa Bey (Hasan Paşazâde) 808
Mustafa Bey (Hekimzâde) 242
Mustafa Bey (Hızır Beyzâde) 1741
Mustafa Bey (Hüseyin Paşazâde) 909

Mustafa Bey (İbrahim Paşazâde) 1737, 1787, 1788
Mustafa Bey (İvâz Paşazâde) 70, 1357
Mustafa Bey (Kara Mehmed Paşazâde) 1737
Mustafa Bey (Köse Halil Paşazâde) 1737
Mustafa Bey (Kösezâde) 1792
Mustafa Bey (Kürt) (Hacı) 1137
Mustafa Bey (Matlı) 638
Mustafa Bey (Mirzazâde) 1094
Mustafa Bey (Râmî Paşazâde) 1796
Mustafa Bey (Rumlu) 248
Mustafa Bey (Selânikî) 1793
Mustafa Bey (Serçeşme) 956
Mustafa Bey (Seyyid) 199, 585, 780
Mustafa Bey (Şehsüvarzâde) 1737
Mustafa Bey (Tabip) 1232
Mustafa Bey (Tırnakçızâde) 1356
Mustafa Bey (Torun) 223
Mustafa Bey (Tosun Paşazâde) 1038
Mustafa Bey (Travnikli) 417
Mustafa Bey (Yazıcızâde) 1738
Mustafa Bey (Yenişehirlizâde) 1793
Mustafa Bey (Zülüflü Sırmabıyık) (Hacı) 510
Mustafa Celâl Efendi (Ebûbekirzâde) 174
Mustafa Çavuş (Debbağ) 258
Mustafa Çelebi 792, 1781, 1794, 1806
Mustafa Çelebi (Abdurrahmanzâde) 761
Mustafa Çelebi (Bolulu) 1576
Mustafa Çelebi (Divitçi) 1623
Mustafa Çelebi (Şehzâde) 249, 1608, 1642
Mustafa Çelebi (Şehzâde) (Küçük) 796
Mustafa Dede 969, 1334
Mustafa Dede (Siyahî) 310
Mustafa Dede (Şeyh Hamdullahzâde) 686
Mustafa Dede (Şeyhzâde) 74, 595
Mustafa Ebrâr Efendi 685
Mustafa Edib Efendi 1479
Mustafa Edib Efendi (Şerifzâde) 1021, 1582
Mustafa Efendi 68, 72, 98, 124, 133, 140, 156, 162-164, 175, 183, 188, 257, 262, 303, 315, 316, 320, 321, 334, 357, 380, 395, 402, 404, 407, 418, 424, 434, 440, 458, 473, 487, 502, 508, 532, 533, 595, 597, 613, 617, 619, 621, 622, 627, 663, 664, 676, 682, 685, 687, 690, 731, 747, 763, 771, 778, 792, 811, 821, 893, 901, 902, 904, 919, 933, 976, 978, 1011, 1017, 1089, 1111, 1148, 1150, 1154, 1165, 1258, 1267, 1371, 1384, 1394, 1437, 1454, 1515, 1524, 1528, 1533, 1538, 1581, 1598, 1629, 1644, 1665, 1678, 1721, 1780, 1788
Mustafa Efendi (Acem Kılıcı) 363, 789, 1796
Mustafa Efendi (Ağazâde) 984
Mustafa Efendi (Akhaşiye) 1258
Mustafa Efendi (Alaşehirli) 72
Mustafa Efendi (Alizâde) 1268
Mustafa Efendi (Ammarzâde) (Hacı) 1624
Mustafa Efendi (Anadolulu) 68
Mustafa Efendi (Arabacızâde) 967
Mustafa Efendi (Arabzâde) 464
Mustafa Efendi (A'rec) 65
Mustafa Efendi (Arslanzâde) 101, 325
Mustafa Efendi (Attar-ı sânî) 1114
Mustafa Efendi (Attarzâde) 820
Mustafa Efendi (Aydınî) 1725
Mustafa Efendi (Bâbî) 349
Mustafa Efendi (Bağçevanzâde) 944
Mustafa Efendi (Bakkalzâde) 445
Mustafa Efendi (Baldırzâde) 1487
Mustafa Efendi (Bâlîzâde) 358, 987,1759
Mustafa Efendi (Basrîzâde) 395
Mustafa Efendi (Başmüsevvid) 1236
Mustafa Efendi (Bayburdîzâde) 1133
Mustafa Efendi (Bellice [Bitlice]) 49
Mustafa Efendi (Bezcizâde) 1108
Mustafa Efendi (Biraderzâde) 492, 1161, 1679
Mustafa Efendi (Birgili) 1398
Mustafa Efendi (Birgivîzâde) 988

Mustafa Efendi (Bitlice) 258
Mustafa Efendi (Bolevî) 253, 1502, 1759
Mustafa Efendi (Bolulu) 374, 490
Mustafa Efendi (Bostan) 1161
Mustafa Efendi (Bostanzâde) 988
Mustafa Efendi (Bursalı) 73
Mustafa Efendi (Bursavî) (Hacı) 546
Mustafa Efendi (Çalkandızâde) 332
Mustafa Efendi (Çavuşzâde) 51
Mustafa Efendi (Çelebi) 1728
Mustafa Efendi (Çerkes) 1432
Mustafa Efendi (Çeşmîzâde) 122, 990, 991
Mustafa Efendi (Çivizâde) 49
Mustafa Efendi (Dârendeli) (Hacı) 852
Mustafa Efendi (Dâvudzâde) 173
Mustafa Efendi (Debbağ Yunusoğlu) 1533
Mustafa Efendi (Debbağzâde) 600, 1243
Mustafa Efendi (Defterzâde) 86
Mustafa Efendi (Derviş) 1787
Mustafa Efendi (Dizdarzâde) 174
Mustafa Efendi (Dürrîzâde) 1431, 1446, 1614, 1760
Mustafa Efendi (Dürrîzâde) (Hacı) 300
Mustafa Efendi (Dürrîzâde) (Seyyid) 672
Mustafa Efendi (Ebezâde) 704
Mustafa Efendi (Ebûbekir Paşazâde) (Hacı) 435
Mustafa Efendi (Ebû'l-Meyâmin) 990, 1759
Mustafa Efendi (Ebûssuûdzâde) 994
Mustafa Efendi (Edhemzâde) 1597
Mustafa Efendi (Eğinli) 1754
Mustafa Efendi (Enderûnî) 1795
Mustafa Efendi (Eyyûbî) 596
Mustafa Efendi (Eyyûbî) (Derviş) 1431
Mustafa Efendi (Feyzullahzâde) 68
Mustafa Efendi (Fındık) 536, 755
Mustafa Efendi (Finikeli) 60
Mustafa Efendi (Hacı) 50, 200, 374, 470, 594, 757, 1557, 1780, 1782, 1783, 1788
Mustafa Efendi (Hacı) (Hâfız) 1802
Mustafa Efendi (Hâfız) 649, 1256, 1294
Mustafa Efendi (Hakikîzâde) 1294, 1352
Mustafa Efendi (Hamidîzâde) 601, 1761
Mustafa Efendi (Hasan Kethüdâzâde) 623
Mustafa Efendi (Hatib) 249
Mustafa Efendi (Hatibzâde) 1675
Mustafa Efendi (Hattat) 1287
Mustafa Efendi (Hoca) 463
Mustafa Efendi (Hocazâde) 656
Mustafa Efendi (Hurpeşteli) 116, 856, 1726
Mustafa Efendi (İmâdzâde) 426
Mustafa Efendi (İmam) 1789, 1797, 1807
Mustafa Efendi (İsmail Ağazâde) 1421
Mustafa Efendi (Kadı) 1003
Mustafa Efendi (Kadızâde) 1004, 1022
Mustafa Efendi (Kara) 763
Mustafa Efendi (Kara Dâvudzâde) 1005
Mustafa Efendi (Kara Halilzâde) 1452
Mustafa Efendi (Kebirîzâde) 92, 181, 1007
Mustafa Efendi (Kethüdâ) 183, 919, 1455
Mustafa Efendi (Kethüdâzâde) 887, 1452, 1538
Mustafa Efendi (Kezûbîzâde) 470
Mustafa Efendi (Kiçi) 168
Mustafa Efendi (Kilisli) 667
Mustafa Efendi (Koca) 1782
Mustafa Efendi (Küçük Bolevî) 458, 1709
Mustafa Efendi (Kürt) 1623
Mustafa Efendi (Lâleli) 990, 1229, 1780, 1788, 1793
Mustafa Efendi (Lâlelili) 337
Mustafa Efendi (Lonkazâde) 1794
Mustafa Efendi (Lutfî Beyzâde) 893
Mustafa Efendi (Malatyalı) 1356
Mustafa Efendi (Martoloszâde) 71
Mustafa Efendi (Mecdîzâde) 935

Mustafa Efendi (Medhî) 136
Mustafa Efendi (Mekkizâde Âsım) 1761
Mustafa Efendi (Memikzâde) 1759
Mustafa Efendi (Menlikli) 1595
Mustafa Efendi (Mes'udzâde) 1090
Mustafa Efendi (Mısırçarşılı) 1576
Mustafa Efendi (Mısrîzâde) 253, 1258
Mustafa Efendi (Mimarzâde) 344, 1110
Mustafa Efendi (Minkarîzâde) 1674
Mustafa Efendi (Mirza) 1094, 1760
Mustafa Efendi (Moralı) 1795
Mustafa Efendi (Muallim-i sultanî) 261
Mustafa Efendi (Müftîzâde) 184, 1419
Mustafa Efendi (Mühürdar) 1807
Mustafa Efendi (Mülakkab) 359
Mustafa Efendi (Müstakimzâde) 1218
Mustafa Efendi (Mütevellizâde) 185
Mustafa Efendi (Nefeszâde) 1580
Mustafa Efendi (Neylîzâde) 600
Mustafa Efendi (Niksarî) 1532
Mustafa Efendi (Öreke) 185
Mustafa Efendi (Paşmakçızâde) 73
Mustafa Efendi (Pîr Kadızâde) (Seyyid) 449
Mustafa Efendi (Reis) 1795
Mustafa Efendi (Reisülküttab) (Hacı) 435
Mustafa Efendi (Resmî) 55
Mustafa Efendi (Reşid Efendizâde) 1626
Mustafa Efendi (Rizeli) 409
Mustafa Efendi (Ruscuklu) (Şeyh) 1562
Mustafa Efendi (Sarı) 199, 1795
Mustafa Efendi (Sarıkçızâde) 946
Mustafa Efendi (Sarımsakçızâde) 633, 1726
Mustafa Efendi (Seyrekzâde) (Hâfız) 1425
Mustafa Efendi (Seyyid) 458, 1084, 1453, 1476, 1788, 1796
Mustafa Efendi (Silistreli) 170, 191
Mustafa Efendi (Şânîzâde) (Hacı) 763
Mustafa Efendi (Şehrî) (Hacı) 1796
Mustafa Efendi (Şeyh) 1513, 1679
Mustafa Efendi (Şeyhülislâm) 69, 315, 335, 436, 821, 997, 1010, 1083
Mustafa Efendi (Şeyhülislâm) (Bolevî) 465
Mustafa Efendi (Şeyhzâde) 763
Mustafa Efendi (Şuhûdî) 1098
Mustafa Efendi (Tavukçu) 329, 1488
Mustafa Efendi (Tavukçu damadı) 1239, 1376
Mustafa Efendi (Tavukçu) (Hacı) 352, 1446
Mustafa Efendi (Telhisî) 1422
Mustafa Efendi (Telhisîzâde) 1782
Mustafa Efendi (Tokadî) 335
Mustafa Efendi (Tophanelizâde) 920
Mustafa Efendi (Tosyalı) 1424
Mustafa Efendi (Uryânîzâde) 264
Mustafa Efendi (Uşşakîzâde) 832
Mustafa Efendi (Vekilharc-ı padişahî) 1283
Mustafa Efendi (Vidinli) 627, 955
Mustafa Efendi (Yâsinci) 1175, 1297
Mustafa Efendi (Yâsinî) 1681
Mustafa Efendi (Yenişehirli) 1754
Mustafa Efendi b. Feyzullah Efendi (Şeyhülislâm) 1485
Mustafa Efendi b. Halil 802
Mustafa Efendi b. Osman Efendi 534
Mustafa Efendizâde 1225
Mustafa Fâizî Efendi 621
Mustafa Fâzıl Paşa 774
Mustafa Ferid Bey 151
Mustafa Fethullah Efendi (Benlizâde) 753
Mustafa Feyzî Efendi 657, 1728
Mustafa Feyzî Efendi (Hayatîzâde) 1534
Mustafa Feyzî Efendi (Hayâtîzâde) 1728
Mustafa Feyzî Efendi (Hekimbaşı) 469
Mustafa Hasan (Gazi) 1639
Mustafa Hasib Efendi (Bayındırlızâde) 478, 487
Mustafa Hâşim Bey (Yusuf Paşazâde) 1700
Mustafa Hayreddin Efendi 511

Mustafa Hayrullah Efendi (Gelenbevîzâde) 548, 1450
Mustafa Hilmî Efendi (Kadızâde) 1580
Mustafa İffet Bey 86, 1488, 1788, 1802
Mustafa İffet Bey (Kanbur) 695
Mustafa İzzet Bey 204
Mustafa İzzet Bey (Ispanakçızâde) 390, 1613
Mustafa İzzet Efendi 100, 1569
Mustafa İzzet Efendi (Eyüplü) 1727
Mustafa İzzet Efendi (Müftîzâde) 1169
Mustafa İzzet Efendi (Yesârîzâde) 495, 1244
Mustafa Kâmil Bey 120, 299
Mustafa Kâmil Bey (Abdülkerim Beyzâde) 1405
Mustafa Kânî Bey 1790
Mustafa Kapdan 125
Mustafa Kasım Bey 1636
Mustafa Kelâmî Efendi 1470
Mustafa Mâhir Efendi 1089
Mustafa Manevî Efendi 261
Mustafa Mes'ud Efendi 1100, 1263
Mustafa Molla 88
Mustafa Muslihiddin b. Abdülkostantin Kefevî 241
Mustafa Münib Efendi (Müftîzâde) 471
Mustafa Münib Efendi (Uzun Hâfızzâde) 1024
Mustafa Nâfiz Efendi (Paşmakçızâde) 1489
Mustafa Nâil Bey 463, 1549
Mustafa Nâilî Paşa 269, 629, 673, 827, 1461, 1756, 1804
Mustafa Nâilî Paşa (Giridî) 1225
Mustafa Nâilî Paşa (Giritli) 330
Mustafa Naim Efendi (Azizzâde) 450
Mustafa Nâkıd Efendi 73, 83
Mustafa Nâkıd Efendi (Paşmakçızâde) 1708
Mustafa Namî Bey (Lalazâde) 1272
Mustafa Nazif Bey 312
Mustafa Nazif Efendi (Kahramanzâde) 1295
Mustafa Nazif Efendi (Kâmilî) 1212
Mustafa Nazif Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 1359
Mustafa Necib Bey 1186
Mustafa Necib Bey (Nu'man Beyzâde) 455
Mustafa Necib Efendi 1294
Mustafa Necib Efendi (Hısnmansûrîzâde) 179
Mustafa Necib Efendi (Müftîzâde) 72
Mustafa Necib Paşa 1820
Mustafa Neş'et Bey 1565
Mustafa Neş'et Bey (Şeyh Yusufzâde) 1597
Mustafa Neş'et Efendi 566
Mustafa Nureddin Efendi 511
Mustafa Nurî Ağa (Hâfız) 1738
Mustafa Nurî Bey 147
Mustafa Nurî Efendi 299, 1734, 1791
Mustafa Nurî Efendi (İmam-ı evvel) 1710
Mustafa Nurî Efendi (Kasidecizâde) 1235, 1467, 1727
Mustafa Nurî Paşa 246, 1801, 1810
Mustafa Oğlu 969
Mustafa Paşa 7, 97, 133, 173, 196, 199, 219, 263, 325, 342, 383, 407, 447, 518, 553, 565, 601, 636, 691, 721, 770, 771, 779, 808, 815, 829, 869, 924, 965, 1002, 1033, 1037, 1042, 1050, 1060, 1071, 1074, 1207, 1302, 1363, 1387, 1409, 1423, 1517, 1543, 1562, 1573, 1587, 1602, 1617, 1626, 1741-1744, 1746, 1750, 1753, 1754, 1771-1777, 1779, 1795
Mustafa Paşa (Ağa) 1116, 1723
Mustafa Paşa (Alemdar) 364, 558, 814, 815, 1036, 1085, 1271, 1349, 1373, 1497, 1754
Mustafa Paşa (Alyanak) 201, 1040, 1362, 1771, 1804
Mustafa Paşa (Ayas Paşazâde) 1814
Mustafa Paşa (Azmzâde) 832
Mustafa Paşa (Bâhir) 86, 98
Mustafa Paşa (Baltacızâde) 1353, 1399, 1813
Mustafa Paşa (Benli) 58, 849, 1751

Mustafa Paşa (Benli) (Hacı) 743
Mustafa Paşa (Benlizâde) (Hacı) 368
Mustafa Paşa (Beylanlı) 1647
Mustafa Paşa (Bezirganzâde) 1746
Mustafa Paşa (Bıyıklı) 589, 1306, 1724
Mustafa Paşa (Boğazı Karanfil) 1626
Mustafa Paşa (Boşnak) 1814
Mustafa Paşa (Bozoklu) 297, 1750
Mustafa Paşa (Canpuladzâde) 7, 719, 1723
Mustafa Paşa (Çanat) 1443
Mustafa Paşa (Çelebi) 156, 267, 455, 1619, 1754
Mustafa Paşa (Çelik) 645
Mustafa Paşa (Çelik) (Perişan) 174
Mustafa Paşa (Çerkes) (Kara) 196
Mustafa Paşa (Çoban) 1107, 1742, 1812
Mustafa Paşa (Daltaban) 165, 770, 1153, 1495, 1750
Mustafa Paşa (Damad) 43, 1723, 1744, 1745
Mustafa Paşa (Damad) (Seyyid) 461
Mustafa Paşa (Defterdar) 1471
Mustafa Paşa (Deli Hüseyin Paşazâde) (Sarı) 1190
Mustafa Paşa (Dellâk) 1774
Mustafa Paşa (Dukaginzâde) 1723
Mustafa Paşa (Elçi) 411, 1443
Mustafa Paşa (Emir) 1795
Mustafa Paşa (Esir) 155
Mustafa Paşa (Firarî) 280, 783, 1812
Mustafa Paşa (Fosfor) 1480, 1771, 1804
Mustafa Paşa (Frenk) 118
Mustafa Paşa (Gedik) (Gazi) 1742
Mustafa Paşa (Giridîzâde) 795
Mustafa Paşa (Gürcü) 1116, 1812
Mustafa Paşa (Hacı) 1286, 1355, 1460
Mustafa Paşa (Hâfız) 733
Mustafa Paşa (Halıcı damadı) 1812
Mustafa Paşa (Halıcızâde) 1054, 1183, 1196
Mustafa Paşa (Hamza Beyzâde) 1742
Mustafa Paşa (Ispanakçı) 583, 1701
Mustafa Paşa (Ispanakçı) (Hâfız) 1612
Mustafa Paşa (Ispanakçızâde) 790
Mustafa Paşa (İngiliz) 1776
Mustafa Paşa (İpeklizâde) 1262
Mustafa Paşa (İskender Paşazâde) 17, 1306
Mustafa Paşa (İşkodralı) 298, 325, 627, 924, 1251
Mustafa Paşa (Kanbur) 13
Mustafa Paşa (Kapdan) 118
Mustafa Paşa (Kaplan) 434, 1315, 1775
Mustafa Paşa (Kara) 13, 71, 80, 84, 181, 212, 283, 418, 430, 507, 607, 610, 624, 625, 638, 787, 811, 930, 938, 949, 1031, 1059, 1094, 1179, 1192, 1199, 1387, 1723, 1746, 1748, 1749, 1774, 1786, 1812
Mustafa Paşa (Kara Hasanzâde) 1255
Mustafa Paşa (Kara Mehmed Paşazâde) 869
Mustafa Paşa (Karavezir kardeşi) 793
Mustafa Paşa (Kaymak) 58, 614, 1198, 1476, 1564, 1689, 1752, 1775, 1780
Mustafa Paşa (Kaymakam) 23, 489, 1428
Mustafa Paşa (Kemankeş) 1148, 1774
Mustafa Paşa (Kıbleli) 248, 887, 1748
Mustafa Paşa (Kızıl Ahmedli) 1743
Mustafa Paşa (Koca) 926, 1125, 1724, 1742
Mustafa Paşa (Köprülü) 1536
Mustafa Paşa (Köprülüzâde) 41, 173, 220, 268, 280, 430, 496, 782, 1067, 1172, 1312, 1749
Mustafa Paşa (Köse) 1663
Mustafa Paşa (Küçük) 1550
Mustafa Paşa (Küçük Sipahi) 1750, 1775
Mustafa Paşa (Lala) 158, 411, 684, 809, 894, 922, 1029, 1072, 1098, 1181, 1203, 1211, 1513, 1567, 1743
Mustafa Paşa (Lefkeli) 1745, 1812
Mustafa Paşa (Mansurîzâde) 711
Mustafa Paşa (Maryol) 613
Mustafa Paşa (Mehmed Paşazâde) 1078
Mustafa Paşa (Merzifonî) 1312, 1525

Mustafa Paşa (Merzifonlu) 49, 1006, 1144, 1200
Mustafa Paşa (Merzifonlu) (Kara) 282, 291, 660, 783, 1087, 1254
Mustafa Paşa (Meş'aleci biraderi) 1090
Mustafa Paşa (Midillili) 1484
Mustafa Paşa (Mîrahûr) 1723, 1701, 1775
Mustafa Paşa (Moralı) 1747
Mustafa Paşa (Mostarlı) 1812
Mustafa Paşa (Muradhanlı) 293
Mustafa Paşa (Musâhib) 16, 198, 525, 641, 704, 748, 1067, 1219, 1480, 1724, 1746, 1749, 1775
Mustafa Paşa (Nakibzâde) 1627
Mustafa Paşa (Nakkaş) 17, 1723, 1746, 1812, 1814
Mustafa Paşa (Neşşâr) 1029
Mustafa Paşa (Niğdeli) 1774
Mustafa Paşa (Nişancı) 1746, 1747
Mustafa Paşa (Palak) 154, 1774
Mustafa Paşa (Parmaksız) 48, 1323
Mustafa Paşa (Perişan) 1724
Mustafa Paşa (Pîr) 1775
Mustafa Paşa (Prevezeli) 1048
Mustafa Paşa (Rizeli) 1794
Mustafa Paşa (Sadrazam) 1131
Mustafa Paşa (Sarı) 13, 37, 101, 275, 1282, 1724
Mustafa Paşa (Sarıkçı) 1744
Mustafa Paşa (Selanikli) (Seyyid) 1210
Mustafa Paşa (Serasker) (Hacı) 274
Mustafa Paşa (Seyyid) 120, 338, 526, 784, 1246, 1288, 1355, 1724, 1754, 1780, 1795
Mustafa Paşa (Sırkâtibi) 385, 732, 1038, 1770
Mustafa Paşa (Silahdar 1030
Mustafa Paşa (Silahdar) 360, 415, 422, 480, 888, 985, 1010, 1035, 1062, 1304, 1512, 1754, 1774, 1814
Mustafa Paşa (Sinek) 46, 455, 1724, 1775, 1780
Mustafa Paşa (Sokollu amcazâdesi) 1814
Mustafa Paşa (Şahinoğlu) 1308
Mustafa Paşa (Şehsüvarzâde) 738, 1074, 1288, 1775
Mustafa Paşa (Şenikli) 715
Mustafa Paşa (Şerifî) 717
Mustafa Paşa (Şinikzâde) 418
Mustafa Paşa (Tavukçu) 1747, 1814
Mustafa Paşa (Tayyârzâde) 635
Mustafa Paşa (Tekfurdağlı) 105, 1536, 1627, 1750, 1767
Mustafa Paşa (Tevkiî) 188
Mustafa Paşa (Tunus valisi) 201
Mustafa Paşa (Tunuslu) (Hazinedar) 201
Mustafa Paşa (Turunç) 1248
Mustafa Paşa (Vanlı) (Hacı) 113
Mustafa Paşa (Yakovalı) 1499
Mustafa Paşa (Yazıcızâde) 788
Mustafa Paşa (Zurnazen) 1059, 1747, 1774
Mustafa Pehlivan 785
Mustafa Râcih Efendi (Kevâkibîzâde) 1662
Mustafa Râkım Efendi 1719, 1725
Mustafa Râmiz Bey 1135
Mustafa Râsih Efendi 437, 745
Mustafa Râsih Efendi (Reisülküttab) 1278
Mustafa Râşid Bey 126
Mustafa Râşid Efendi 1478
Mustafa Râşid Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 186
Mustafa Refâh Efendi 1090
Mustafa Ref'et Efendi 271, 578
Mustafa Remzî Efendi 109
Mustafa Reşid Beyefendi 1214
Mustafa Reşid Efendi 991, 1321
Mustafa Reşid Efendi (Köse Kethüdâ) 526
Mustafa Reşid Paşa 294, 301, 344, 364, 386, 393, 394, 542, 729, 1157, 1248, 1255, 1270, 1386, 1396, 1470, 1661
Mustafa Rızâ Efendi (Müftizâde) 1490
Mustafa Rızâ Efendi (Neccârzâde) 1280
Mustafa Rızâeddin Bey 1699
Mustafa Rızâeddin Efendi 423
Mustafa Rif'at Paşa 1052

Mustafa Rüşdî Efendi 1319
Mustafa Sâbit b. İsmail Bey 120
Mustafa Sâbit Bey 815
Mustafa Sabrî Efendi 1797
Mustafa Sâdık Bey 1144
Mustafa Sâdık Bey (Elmas Paşazâde) 133
Mustafa Safâyî Efendi 1720
Mustafa Safvet Bey 316
Mustafa Sun'î Bey 807
Mustafa Şâkir Bey (Hüseyin Beyzâde) 1195
Mustafa Şecî' Efendi 1781
Mustafa Şermî Efendi 142
Mustafa Şevket Bey 81
Mustafa Tavil 966
Mustafa Tevfik Efendi 92
Mustafa Tevfik Efendi (Ketânîzâde) 470
Mustafa Tevfik Paşa 157
Mustafa Ümidî Paşa 1471
Mustafa Zekî Efendi 1153
Mustafa Zihnî Efendi 1791
Mutahhar Efendi (Mutahharzâde) 1211
Mutahhar (Şerif) 1211
Mutahhare Hatun 1495
Mutasarrıf-ı Bâbıâlî 453
Mûti' Bey 311
Mutî' Mehmed Bey (Râif İsmail Paşazâde) 839
Muzaffer Bey 1279
Muzaffer Efendi 1466
Mübarek (Şerif) 1763
Mübârek b. Rümeyse 233
Mübarek Giray 419, 1085, 1113, 1486, 1571
Mübarek Giray b. Devlet Giray 384
Mübarekşah 553
Müberred Şirazî 572
Müderris 1669
Müeyyedzâde 883
Müfid Bey (Kâmilîzâde) 865, 1239
Müfid Efendi 1649
Mükerrem Bey 729
Mümtaz Efendi 1111, 1479, 1559, 1735, 1791, 1793, 1798, 1801
Mümtaz Efendi (Meşrebzâde) 297, 1090
Münib Ahmed Efendi 1372
Münib Efendi 1448
Münib Efendi (Hoca) 821
Münibâ İbrahim Efendi 1215
Münif Efendi 1715, 1807, 1810
Münif Efendi (Keçecizâde) 1656
Münif Efendi (Yazıcı) 711
Münif Mehmed Efendi 598, 847
Münif Paşa 1810
Münir Ahmed Paşa 1799
Münir Bey 490, 1631
Münir Bey (Mahmud Paşazâde) 1633
Münir Bey (Vâlide Kethüdâsı) 1339
Münir Mahmud Paşa 1815
Münir Mehmed Bey 1799
Münire Sultan 9, 43, 45, 779, 794, 1565
Müntehâ Efendi 1557
Müslim 54
Müslim Çelebi 82
Müslimî Efendi (Kınalızâde) 262
Müstecâb Ağa 1721
Müşavir Paşa 528

Nâbî Bey 1633
Nâbî Efendi 1255, 1348, 1525
Nâbi Efendi 1621
Nâcî Yahyâ Efendi 1268
Nâciye Fatma Hanım 732
Nadir Abdî Paşa 1771
Nâdir Abdî Paşa 1804
Nâdir Paşa 528
Nâdir Şah 20, 717, 1070
Nâdirî Efendi (Ganîzâde) 929
Nâfi' Baba 909
Nâfi' Efendi 227, 504
Nâfi' Mehmed Efendi 483
Nâfiz Abdurrahman Paşa 1371, 1397
Nâfiz Efendi 1802
Nâfiz Efendi (Meşrebzâde) 297, 1090
Nâfiz Feyzullah Efendi 471

Nâfiz İbrahim Efendi 140
Nâfiz Paşa 126, 1354, 1734, 1798, 1800, 1803
Nâhid Bey 246
Nahifî 1488
Nahifî Efendi 374, 1783
Nahifî Sıdkîsi 1505
Nâif Mehmed Bey (Kâmilîzâde) 1239
Nâil Bey 557
Nâil Mehmed Bey 845
Nâile Hanım 1341
Nâilî Abdullah Efendi 1375, 1782, 1796
Nâilî Abdullah Paşa 978, 1271, 1564, 1647, 1753
Nâilî Mustafa Paşa 816, 1662
Naim Efendi (Teşrifatîzâde) 1454
Naime Sultan 1731
Nakib Efendi 669
Nakkaş (Baba) 1314
Nakkaş (Şeyh) (Baba) 411
Nakşî Ali Efendi 903
Nakşıdil Valide Sultan 472, 1243
Nâmık Efendi 58
Nâmık Kemâl Bey 157
Nâmık Kemal Bey 1636
Nâmık Mehmed Paşa 58
Nâmık Paşa 1241, 1770-1772, 1776, 1803-1805, 1807
Nâsır (Şerif) 425
Nâsır (Şeyh) 973
Nâsır Bâlî Çelebi 1610
Nâsır Bey b. Ali Paşa 1096
Nâsır Paşa 1279
Nâsıreddin Mehmed Bey 1529
Nasif Ağa 276, 1547
Nasreddin Hoca 668, 669, 842, 1071
Nasrî Hasan Efendi 1173
Nasrullah 843
Nasrullah b. Sellum 1462
Nasrullah Efendi 106
Nasrullah Efendi (Şeyh) 440
Nasûh (Cüce) 160, 823, 1065
Nasûh (Şeyh) 259
Nasûh Ağa 1231, 1312
Nasûh Ağa (Cüce) 1669
Nasûh Bey 681
Nasûh Bey (Damad) 1723
Nasûh Efendi 232, 376, 884, 972, 1129, 1230, 1432, 1509, 1513
Nasûh Efendi (Nasûhzâde) 972
Nasûh (Emir) 303
Nasûh Karındaşı 1229
Nasûh Nevâlî Efendi 332, 1414, 1717
Nasûh Paşa 7, 208, 246, 288, 289, 472, 669, 713, 770, 1182, 1231, 1626, 1664, 1745
Nasûh Paşa (Azmzâde) 1813
Nasûh Paşa (Emir-i hac) 975
Nasûh Paşa(Gümülcineli) 1723
Nasûh Paşa (Osmanoğlu) 582
Nasûh Paşa (Sadrazam) 244, 306
Nasûhî 1231
Nasûhî (Şeyh) 788
Nasûhî Efendi 1645
Nasûhî Hüseyin Efendi 1229
Nasûhî Mehmed Efendi 1232
Nasûhoğlu 535, 966
Nâşid Bey 119, 732, 1102, 1360, 1781, 1793
Nâşid Efendi (Kayserili) 1360
Nâşid Eyyûb 733
Nâşid Eyyûb Bey 663
Nâşir 353
Natta (Seyyid) 1234
Naum 1822
Naum Paşa 1816, 1822
Nâzım Bey 499, 831, 1238
Nâzım Bey (Keçecizâde) 540
Nâzım Paşa 1773
Nâzım Paşa (İsmail Paşazâde) (Mirliva) 270
Nâzır Paşa 875
Nazif Ahmed Efendi 1488, 1788
Nazif Bey 705, 815, 1067, 1555, 1699
Nazif Bey (Hacı) 411
Nazif Bey (Koca Yusuf Paşazâde) 346
Nazif Biraderzâ 461
Nazif Dede 969
Nazif Efendi 461, 574, 596, 685, 1273, 1787, 1792, 1797, 1799, 1802
Nazif Efendi (Hacı Selim Ağazâde) 1100

Nazif Efendi (Kâmilîzâde) 865
Nazif Efendi (Kasidecizâde) 1274
Nazif Efendi (Şalcı) 1351
Nazif İbrahim Efendi 1788
Nazif Mustafa Efendi (Kâmilîzâde) 1223
Nazif Paşa 1799-1801
Nazife Hanım (Hâcce) 1313
Nâzikî Mehmed Efendi 1240
Nazlı Hanım 587, 682, 955
Nazmî Yusuf Bey 884
Nebî Efendi (Seyyid) 1176
Nebî (Gürcü) 806, 1054, 1055, 1059, 1204
Nebil Bey 77, 144, 652
Nebil Efendi 1436
Nebil Mehmed Bey 1584
Nebil Paşa 1565
Necâtî 21
Necâtî Bey 1088, 1485
Necib Ahmed Bey 115, 829
Necib Ahmed Paşa (Yesârîzâde) 495, 852
Necib Bey 840, 851, 1564, 1574
Necib Bey (Enderûnî) 583, 1350
Necib Bey (Ramazanoğlu) 840
Necib Bey (Şeyh) 730
Necib Efendi 462, 484, 1414
Necib Efendi (Hazinedarbaşızâde) 1610
Necib Efendi (Kitapçı) 390
Necib Efendi (Moralı) 1247
Necib Efendi (Moralı) (Şeyh) 1478
Necib Efendi (Şeyh) 665
Necib Efendi b. Erib Efendi (Arabzâde hafidi) 869
Necib Mehmed Bey 1246
Necib Mehmed Efendi 1793
Necib Mustafa Bey 120
Necib Paşa 365, 393, 799, 1355, 1391, 1478, 1724
Necib Paşa (Ferik 289
Necib Paşa (Gürcü) 824, 1394
Necib Paşa (Yesârîzâde) 850
Necib Süleyman Efendi 1783
Necibe Hanım (Mustafa Beyzâde) 1341
Necmeddin 194
Necmeddin Ahmed Efendi 567
Necmeddin Bey (Kocataş) 1640
Necmeddin Efendi 567
Necmeddin Hasan Efendi 615
Nedim Efendi 1245, 1269
Nedim İbrahim Efendi 303
Nedim Pertev Paşa 1653
Nef'î 28, 663, 1571
Nefise Hanım 97, 120, 484, 815, 908
Nefise Hatun 875
Nefise Sultan 27
Nehârî 1483
Nehiceddin Mehmed Efendi 329
Nesib Bey 537
Nesib Mehmed Efendi 310
Nesib Osman Efendi 1807
Nesibâ Efendi 310
Nesim Said Efendi (Seyyid) 1250
Neslişah Hanım Sultan 807
Neslişah Sultan 15, 959
Neşâtî Dede 1572
Neşatî Efendi (Şeyh) 1240
Neş'et Bey 320, 567, 1254, 1734
Neş'et Bey (Kırımîzâde) 1378
Neş'et Beyefendi 308
Neş'et Efendi 317, 378, 793, 1257, 1649, 1704
Neş'et Efendi (Hoca) 399, 490, 655, 1370, 1649
Neş'et Efendi (Kırımîzâde) 888
Nevâlî Efendi 1725
Nevâyî 358, 394
Nevbaharzâde 1252
Nev'î Efendi 8, 30, 296, 1252
Nevres Abdürrezzâk Efendi 73
Nevres Bey 1734
Nevres Mehmed Bey 417
Nevres Paşa 1798, 1810
Nevruz Dede (Derviş) 560
Neylî Ahmed Efendi (Mirzazâde) 1357
Neylî Mehmed Efendi 903
Neylîzâde 1094
Nezih Bey 1394, 1440
Nezir Ağa 1730
Nihad Bey 689, 1589

Nihad Bey (Şerif Paşazâde) 1591
Nihâlî 1228
Nihâlî Efendi 1568
Nihânî 422
Nikolaki 1819
Nikolaki Paşa 1820
Ni'metullah Efendi 259, 334, 839, 1169, 1607
Ni'metullah Efendi (Rûşenîzâde) 761
Ni'metullah Efendi (Sadreddinzâde) 472
Nişânî 966, 1029
Niyâzî Mehmed Efendi 253
Niyâzî Mehmed Paşa 298
Niyâzî-i Mısrî 175, 1503
Nizâmeddin Efendi 391
Nizâmeddin (Seyyid) 1390
Nizâmî 1660
Nizâmî Efendi 395
Nizâmoğlu 1259
Noktacıoğlu 157
Nubar Paşa 1815, 1822
Nuh Ağa 1736
Nuh Bey 1625
Nuh Bey (Hacı) 1260, 1286
Nuh Bey (Nuh Efendizâde) 1625
Nuh Çelebi 1794
Nuh Efendi 242, 532, 566, 705, 1145, 1239, 1537, 1782
Nuh Efendi (Frenk dönmesi) 1728
Nuh Efendi (Hekimbaşı) 430, 500, 684, 1259, 1286, 1315, 1625, 1668, 1691
Nuh Efendi (Molla Ahmedzâde) 1094
Nuh Efendi (Paşmakçızâde) 1015
Nuh Efendi (Şeyhzâde) 51, 1334
Nuh Paşa 1744
Nu'man Ağa 233, 1772
Nu'man Ağa (Darbunezâde) 1768
Nu'man Ağa (Hacı) 1490
Nu'man Bey 113, 142, 1230, 1261, 1262
Nu'mân Bey 1792
Nu'man Bey 199, 221, 296, 433, 476, 604, 817
Nu'man Bey (Hacı) 123
Nu'man Bey (Kesriyelizâde) 488, 657
Nu'man Bey (Köprülüzâde) 1750
Nu'man Bey (Selânikli) 745, 1084
Nu'man Bey (Selânikli) (Hacı) 933
Nu'man Bey (Seyyid) 1071
Nu'man Efendi 675, 1728, 1782
Nu'man Efendi (Debbağzâde) 993, 1587
Nu'man Efendi (Hekimbaşı) 1265
Nu'man Efendi (Ordu kadısı) 442
Nu'man Enis Efendi 1780
Nu'man Mehmed Efendi (Benlizâde) 1354
Nu'man Naim Efendi (Hekimbaşı) 1090
Nu'man Nazif Bey 845
Nu'man Necib Efendi 1090
Nu'man Paşa 7, 101, 187, 215, 434, 496, 623, 717, 782, 858
Nu'man Paşa (Damad) 1724
Nu'man Paşa (Köprülüzâde) 96, 975, 1201, 1724, 1751
Nu'man Paşa (Mehmed Emin Paşazâde) 1675
Nu'man Paşa (Selânikli) 1446
Nu'man Sâbit Bey 884
Nu'man Sâbit Efendi 822
Nu'man (Seyyid) 1084
Nu'man Tayyib Paşa 123
Nur Dede 1099
Nur Mehmed Efendi 179, 1673
Nur Mehmed Efendi (İshakzâde) 532
Nur Mehmed Efendi (Kürt İshakzâde) 805
Nurbânû Sultan 384, 517
Nurbânû Vâlide Sultan 37, 146
Nure Sûfî 27, 232, 871
Nure Sûfî Bey 743
Nureddin Ağa 365, 1731
Nureddin Ali b. Zeyneddin 660
Nureddin Bey 1302, 1471
Nureddin Bey (Reşid Paşazâde) 1386
Nureddin Cerrahî 50, 166, 458, 1535, 1564
Nureddin Efendi 99, 232, 257, 630, 884, 896, 1213
Nureddin Efendi (Alizâde) 325, 920

Nureddin Efendi (Hasirîzâde) 359
Nureddin Efendi (Mollacıkzâde) 805
Nureddin Efendi (Sayyâdîzâde) 626
Nureddin Efendi (Seyyid) 1430
Nureddin Hamza Bey (Leyszâde) 1673
Nureddin Hamza (Leys Çelebi) 1794
Nureddin Mehmed Efendi 424
Nureddin Paşa 1341, 1724
Nureddin Paşa Naci Efendi 1220
Nureddin-i Halebî 252
Nureddinzâde 129, 264, 380, 801, 894, 971, 1704
Nuredin Hamza Efendi 222
Nurî Ahmed Bey 1612, 1625
Nurî Ahmed Efendi 114
Nurî Bey 276, 566, 742, 831, 876, 1248, 1305, 1696
Nurî Bey (Hekimzâde) 59
Nurî Bey (Lalazâde) 36, 76, 224, 898, 1136, 1300
Nurî Bey (Nazif biraderzâdesi) 457
Nurî Bey (Şerif Paşazâde) 1591
Nurî Efendi 461, 1273, 1444, 1619, 1784, 1791
Nurî Efendi (Hacı) 261
Nurî Efendi (imam-ı evvel) 1552
Nurî Efendi (Muhasebeci) 1655
Nurî Efendi (Mühürdarzâde) 826
Nurî Efendi (Şeyh) 1598
Nurî Mehmed Bey (Lalazâde) 841
Nurî Mehmed Efendi 345, 1273
Nurî Mehmed Efendi (İmam-ı Sultanî) 1582
Nurî Mehmed Efendi (Mühürdarzâde) 711
Nurî Mustafa Efendi 449
Nurî Mustafa Paşa (Hâfız) 271, 1617
Nurî Paşa 14, 320, 816, 1354, 1729, 1738
Nurullah Ağa 1792
Nurullah Bey 312, 1436
Nurullah Bey (Halil Hamid Paşazâde) 597
Nurullah Efendi 1004, 1577
Nurullah Efendi (Dürrîzâde) 73, 140, 424, 1164
Nurullah Efendi (İmam) 1521
Nurullah Efendi (Şirvanlı) 1641
Nurullah Mehmed Bey 1421
Nurullah Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 491, 796, 1477
Nurullah Mehmed Efendi (Hâmidzâde) 599
Nurullah Mustafa Efendi 1429, 1453
Nurullah Paşa 326, 440, 586, 1778
Nurullah Paşa (Halil Hamid Paşazâde) 391
Nusret Mehmed Bey 495
Nuşirevan 870
Nutkî Mehmed Bey 1044
Nüvişti Efendi 343
Nüzhet Efendi 1356, 1816

Oğlan Memi 1554
Oğuz Ata 755
Ohannes Efendi 1805, 1807, 1809, 1820
Ohannes Tıngıryan Efendi 1820
Okçuzâde 603
Oklidis 1211
Onsekiz Sekbanlar 601
Orhan Bey 549
Orhan Çelebi 17, 42
Orhan Gazi 5, 20, 26, 32, 140, 548, 662, 890, 1562, 1610, 1740
Orhan (Şehzâde) 572
Oruç Bey 1740
Oruç Reis 662
Oseb Ağa (Portakal oğlu) 1819
Osman II 20, 30, 35, 46, 492, 1220, 1294, 1725, 1748
Osman III 20, 43, 46, 193, 465, 468, 571, 676, 1162
Osman (Arnavut) 610
Osman (Gördüslü) (Şeyh) 605
Osman 194, 1223
Osman (Hâfız) 595
Osman (Hz.) 131

Osman (Kengırılı) (Derviş) 337
Osman (Şeyh) 661
Osman (Yassıköylü) 622
Osman Ağa 151, 220, 591, 1135, 1137, 1157, 1205, 1284, 1389, 1485, 1633, 1698, 1730, 1732, 1736-1738, 1769, 1799
Osman Ağa (Arnavut) 1767
Osman Ağa (Balyemez) 1764
Osman Ağa (Berber) 1792
Osman Ağa (Boşnak) 1043, 1769
Osman Ağa (Frenk) 1737
Osman Ağa (Genç) 529, 580, 1772, 1792, 1793
Osman Ağa (Gümrükçü) 592, 1750, 1786, 1807
Osman Ağa (Gümüşservi) 247
Osman Ağa (Hâfız) 1692
Osman Ağa (Haseki) 1133
Osman Ağa (Hazinedar) 1786, 1792
Osman Ağa (Kara) 1786, 1792
Osman Ağa (Kemahlı) 789
Osman Ağa (Küçük) 1732
Osman Ağa (Müteferrika) (Kuşçu) 947
Osman Ağa (Sarı) (Seyyid) 454
Osman Ağa (Sekbanbaşı) 979
Osman Ağa (Seyyid) 216, 237
Osman Ağa (Sirke) 1732
Osman Ağa (Topaloğlu) 1768
Osman Âtıf Efendi 75
Osman Aziz Ağa 1494
Osman b. Makamis 233
Osman Bey 199, 219, 302, 334, 365, 518, 697, 930, 1045, 1198, 1206, 1259, 1260, 1368, 1402, 1418, 1490, 1545, 1573, 1602, 1630, 1687, 1734
Osman Bey (Emir) 1632
Osman Bey (Hacı) 1286
Osman Bey (Hakkâkzâde) 1313, 1778
Osman Bey (Sakızlı) 1180
Osman Bey (Serkurenâ) 1302
Osman Bey (Şehsüvarzâde) 1208
Osman Bey (Şeyhülbeled) 1617
Osman Bey (Tanburacı) 1113
Osman Bey (Timur Paşazâde) 1786
Osman Çavuş 173
Osman Çelebi 626, 1642
Osman Dayı 1286
Osman Dayı (Kahveci) 1069
Osman Dayı (Vekilharç) 1079
Osman Dede (Nâyî) 144, 817, 1506
Osman Efendi 12, 65, 84, 154, 169, 260, 335, 430, 471, 472, 623, 668, 750, 847, 861, 911, 934, 979, 1027, 1113, 1128, 1237, 1243, 1255, 1256, 1315, 1319, 1383, 1421, 1451, 1479, 1551, 1557, 1570, 1607, 1621, 1679, 1703, 1780, 1789, 1795-1797, 1806
Osman Efendi (Ahıskalı) 562
Osman Efendi (Arnavut) 882
Osman Efendi (Atâullahzâde) 334
Osman Efendi (Atinalı) 339, 997, 1796, 1802
Osman Efendi (Atinalı) (Seyyid) 171
Osman Efendi (Atpazarî) 825
Osman Efendi (Atpazarı) 1522
Osman Efendi (Balıkesirli) 223
Osman Efendi (Bozoklu) 1317
Osman Efendi (Burdurlu) 852
Osman Efendi (Bursalı) 1373
Osman Efendi (Câbî) (Seyyid) 989
Osman Efendi (Çelebi) 1671
Osman Efendi (Defterdar) 271
Osman Efendi (Deli) 1396
Osman Efendi (Dersiâm) 450
Osman Efendi (Fetvâ emini) 1319
Osman Efendi (Feyzullahzâde) 68
Osman Efendi (Hacı) 260
Osman Efendi (Hâfız) 75, 401
Osman Efendi (Hakikîzâde) 1352
Osman Efendi (Hocazâde) 70, 705, 1002
Osman Efendi (Kara Çelebizâde) 916
Osman Efendi (Kara Ebûbekirzâde) 868
Osman Efendi (Karabekirzâde) 470
Osman Efendi (Kırbaç) 1014
Osman Efendi (Kırımî) 1624
Osman Efendi (Kırımlı) 74, 904, 1447
Osman Efendi (Kütahyalı) 978
Osman Efendi (Mestçizâde) 819

Osman Efendi (Moralı) 411, 489, 1465, 1789, 1793
Osman Efendi (Musannif) 1441
Osman Efendi (Nakkaş Alizâde) 899
Osman Efendi (Sâhib Efendizâde) 1760
Osman Efendi (Sarı) 460
Osman Efendi (Seyyid) 131, 1627
Osman Efendi (Şeyh) 561
Osman Efendi (Tokadî) 1779
Osman Efendi (Tosyalı) 1293
Osman Efendi (Uryânî) 1358
Osman Efendi (Üsküdarî) 685
Osman Efendi (Yâsinci Efendi oğlu) 911
Osman Efendi (Yâsincizâde) 1180
Osman Efendi (Yenişehirli) 1297, 1342, 1783, 1796
Osman Efendi (Zileli) 495, 1714
Osman Fazlî Efendi 133
Osman Fazlî Efendi (Atpazarî) (Seyyid) 974
Osman Fevzî Paşa 1188
Osman Gâlib Bey 1482
Osman Gazi 5, 16, 22, 32, 33, 38, 440, 662, 871, 1480, 1639, 1739, 1740
Osman Hakikî Efendi 560
Osman Hakkı Bey 1284
Osman Hamdi Bey 442
Osman İsmet Bey 338
Osman Kâmil Efendi 89
Osman Kâmil Efendi (Müftîzâde) 136, 184
Osman Kapdan (Gazi) 427
Osman Ma'nâ Efendi 600
Osman Mehmed Ağa 805
Osman Molla (Pîrîzâde) 741, 1443, 1658, 1669
Osman Naim Efendi 767, 1215
Osman Nurî Bey 52
Osman Nurî Bey (Sekbanbaşızâde) 440
Osman Nurî Paşa 1595, 1777, 1804
Osman Paşa 4, 44, 203, 207, 211, 215, 302, 511, 603, 609, 772, 774, 781, 1042, 1315, 1329, 1362, 1474, 1513, 1535, 1545, 1573, 1635, 1743, 1814
Osman Paşa (Ağrıbozlu) 771
Osman Paşa (Babanlı) 96
Osman Paşa (Bostancıbaşı) 190
Osman Paşa (Boşnak) 1749, 1812, 1813
Osman Paşa (Canikli) 713
Osman Paşa (Cebeci) 578, 923, 1636, 1755
Osman Paşa (Çerkes) 655
Osman Paşa (Gazi) 1734, 1771
Osman Paşa (Gümrükçü) 168, 443, 863, 1271, 1466, 1554, 1617, 1636
Osman Paşa (Gürcü) 342, 598, 1325
Osman Paşa (Hacı) 737
Osman Paşa (Hadım) 1814
Osman Paşa (Halebli) 828
Osman Paşa (Hazinedarzâde) 268, 666, 1532, 1549
Osman Paşa (İşaretçi) 1381
Osman Paşa (Kalenderzâde) 859
Osman Paşa (Kara) 743, 1720, 1721
Osman Paşa (Kaymakam) 237, 1258
Osman Paşa (Kelleci) 151, 692, 1813
Osman Paşa (Küçük) 210, 284, 1636, 1724, 1750-1752, 1775, 1780
Osman Paşa (Lala) 1271
Osman Paşa (Mamalızâde) 1326
Osman Paşa (Mîrlivâ) 592, 1275
Osman Paşa (Mısırlı) 1268
Osman Paşa (Muhassıl) 1813
Osman Paşa (Müderris) 323, 1309, 1360, 1710
Osman Paşa (Özdemiroğlu) 631, 959, 1027, 1743
Osman Paşa (Özdemirzâde) 518
Osman Paşa (Pasbanoğlu) 792
Osman Paşa (Sadrazam) 991, 1197
Osman Paşa (Serasker) 695
Osman Paşa (Seyyid) 1369
Osman Paşa (Sirke) 11, 17, 36, 964, 1144, 1636, 1724, 1751
Osman Paşa (Sofyalı) 1457
Osman Paşa (Şahinoğlu) 1208
Osman Paşa (Şakşakî Kadı) 314

Osman Paşa (Şerif) 1816
Osman Paşa (Şeyhzâde) 786
Osman Paşa (Topal) 275, 741, 1068, 1077, 1122, 1254, 1308, 1360, 1534, 1636, 1752
Osman Paşa (Vekil) 1813
Osman Paşa (Yeğen) 229, 703, 927, 1050, 1060, 1197, 1376, 1660
Osman Paşa (Yenişehirli) 30, 851, 1636
Osman Paşa (Zaralı) 1078, 1705
Osman Paşa (Zaralızâde) 536
Osman Rahmî Bey 1215
Osman Reis 1286
Osman Reşid Bey 907
Osman Rüşdî Efendi (Tatarcıkzâde) 1624
Osman Sâdık Paşa 633, 1035
Osman Sâdık Paşa (Hac emiri) 416
Osman Safder Efendi 1496
Osman Sâhib Efendi 1436, 1726
Osman Sâhib Efendi (Pîrîzâde) 1336
Osman Sâib Efendi 137
Osman Salâhaddin Dede 103, 700
Osman Şah Bey (Mustafa Paşazâde) 808
Osman Zekî Efendi (Müftîzâde) 471

Öküz 1382
Ömer 194, 1219
Ömer (Helvacı) 894
Ömer (Hz.) 551
Ömer (Sivâsî) 1464
Ömer (Şeyh) 1250
Ömer (Yanık) 85
Ömer Ağa 206, 429, 448, 673, 796, 1137, 1138, 1630, 1687, 1721, 1732, 1733, 1768
Ömer Ağa (Dâyezâde) 1737
Ömer Ağa (Hacı) 739, 956
Ömer Ağa (Hacı Şa'bânzâde) (Hacı) 1284
Ömer Ağa (Kahvecibaşı) 947
Ömer Ağa (Kalafatçı) 1320
Ömer Ağa (Kara Osmanzâde) 694, 950
Ömer Ağa (Kitapçı) 1791
Ömer Ağa (Manavgatlı) 1791
Ömer Ağa (Seyyid) 909
Ömer Ağa (Subaşı) 1626
Ömer Ağa (Yusuf Ağazâde) 1688
Ömer Avnî Efendi 1782
Ömer b. Hamza 1028
Ömer b. Şeyh Mehmed 1151
Ömer Behcet Efendi 65
Ömer Bey 312, 930, 1050, 1230, 1287, 1313, 1531, 1639, 1687
Ömer Bey (Abdullah Paşazâde) 1793
Ömer Bey (Alaybeyi) 624
Ömer Bey (Seyyid) (Derviş) 244
Ömer Cemâl Efendi 1793
Ömer Çelebi 656
Ömer Çelebi (Halvetî) 297
Ömer Efendi 65, 91, 129, 212, 254, 266, 468, 471, 533, 676, 756, 819, 911, 929, 937, 1148, 1260, 1290, 1294, 1534, 1574, 1579, 1582, 1725, 1728
Ömer Efendi (Akşehirli) 1725
Ömer Efendi (Antakî) 1726
Ömer Efendi (Âtıfzâde) 1783, 1788, 1792, 1796
Ömer Efendi (Bağdadlı) 116
Ömer Efendi (Cevherîzâde) 258
Ömer Efendi (Debbağzâde) 993
Ömer Efendi (Dilâver Ağazâde) 1782
Ömer Efendi (Emrullah Efendizâde) 985
Ömer Efendi (Gümüşhaneli) 1384
Ömer Efendi (Hâbilzâde) 551, 997
Ömer Efendi (Hâce-i fesad) 174
Ömer Efendi (Hacı) 58, 1003, 1053
Ömer Efendi (Hâfız) 299, 1195
Ömer Efendi (Hammamîzâde) 1783, 1788
Ömer Efendi (Hoca) 263, 1698
Ömer Efendi (Hocazâde) 1295, 1451
Ömer Efendi (Kastamonulu) 1448
Ömer Efendi (Kayserili) 260

Ömer Efendi (Konyalı) 972
Ömer Efendi (Kütahyalı) 317
Ömer Efendi (Minkarîzâde) 1673
Ömer Efendi (Muallim-i Sultanî) 70
Ömer Efendi (Müftîzâde) 184
Ömer Efendi (Müsevvid) 1407
Ömer Efendi (Seyyid) 848
Ömer Efendi (Şeyh) 91
Ömer Fânî (Şeyh) 1229
Ömer Fuad Efendi (Keçecizâde) 848
Ömer Halebî 438, 1516
Ömer Hilmî Efendi 90
Ömer Hulûsî Bey 950
Ömer Hulûsî Efendi 1761
Ömer Hulûsî Efendi (Çapanzâde) 143
Ömer Hulûsî Efendi (Gümüşhaneli) 1725
Ömer Hüsâmeddin Efendi (Âtıfzâde) 1648
Ömer Lutfî Bey 417
Ömer Lutfî Efendi 347, 561, 934, 1715, 1761
Ömer Lutfî Efendi (Şeyhülislâm) 506
Ömer Nesib Efendi (Harirîzâde) 456
Ömer Nureddin Ağa 1411
Ömer Paşa 78, 196, 199, 207, 283, 434, 489, 646, 962, 1542, 1547, 1550, 1770, 1794, 1812
Ömer Paşa (Adanalı) 79, 755
Ömer Paşa (Deli) 155, 1750
Ömer Paşa (Hamalızâde) 211
Ömer Paşa (Ketancızâde) 1060
Ömer Paşa (Kitapçı) 1700
Ömer Paşa (Memalu) 1307
Ömer Paşa (Rişvan Paşazâde) 1398
Ömer Paşa (Rişvanzâde) 97, 586
Ömer Paşa (Serdar-ı ekrem) 124, 217, 278, 412, 558, 592, 663, 1238, 1574
Ömer Paşa (Seyyid) 1492
Ömer Paşa (Viren) 716
Ömer Rûşenî 755
Ömer Rûşenî-i Hanefî 1314
Ömer Sâhib Efendi 858, 947, 1277
Ömer Said Efendi 463, 847, 1328
Ömer Semâhat Dede 572, 817, 1094
Ömer Sıkkinî 1296
Ömer Tâhir Bey 1305
Ömer Tâhir Efendi (Surre Eminizâde) 499
Ömer Vahdî Efendi 1212
Ömer Vahid Efendi 1780
Ömer Vahid Efendi (Âtıfzâde) 178, 350, 388, 390, 392, 1351, 1661
Ömer Vahidî Efendi (Âtıfzâde) 414
Ömer Vasfî Efendi 1292
Ömer Vasfî (Şeyh) 740
Ömer Yesevî 999
Ömer Zühdî Efendi 338
Örekezâde Tâbii 1598
Örfî Paşa 279
Özbek Giray 810, 1027
Özdemir Paşa 1286, 1305, 1645
Özdemiroğlu 1786

Palmerston 1818
Pasbanoğlu 279, 1032, 1035, 1122, 1188, 1696
Pasbanzâde 278
Paşa Çelebi 958
Paşa Çelebi (Zeyrekzâde) 1026
Paşa Yiğit 805
Pavlaki Musurus Bey 1820
Pehlivan 686
Pehlivan Paşa 942
Pertev 1702
Pertev Bey 1205
Pertev Bey (Sâliha Hanım Sultanzâde) 159
Pertev Efendi 414, 1067, 1783
Pertev Hüseyin Bey 927
Pertev Mehmed Ağa 1764
Pertev Mehmed Bey 851
Pertev Mehmed Efendi 1790
Pertev Mehmed Paşa 724, 1743
Pertev Mustafa Efendi 1428
Pertev Paşa 293, 363, 405, 462, 516, 895, 906, 1287, 1332, 1384, 1601, 1654, 1743, 1818

Pertevî Efendi 1400
Pertevniyal Vâlide Sultan 1623
Perviz Ağa 892
Perviz Bey 249
Perviz Efendi 985
Petro (Deli) 3, 1042, 1751
Peykî Hasan Efendi 1796
Pîr Ahmed Bey 743
Pîr Ahmed Çelebi 348, 966, 1043
Pîr Ali b. Nasûh 1252
Pîr Ali Efendi 823
Pîr biraderi 617
Pîr Efendi (Şeyh Hamdullahzâde) 617
Pîr Hasan Çelebi (Pîrîzâde) 411
Pîr Kadem Şeyh b. Nasûh 110
Pîr Mehmed 595
Pîr Mehmed Çelebi 595, 877
Pîr Mehmed Efendi 748, 1013, 1319
Pîr Mehmed Efendi (Bayramzâde) 617
Pîr Mustafa Paşa 1264
Pîrî Ağa 1435
Pîrî Ağaoğlu 1336
Pîrî Bey 1045
Pîrî Çavuş 1147
Pîrî Efendi 917, 1581
Pîrî Efendi (Kadızâde) 615
Pîrî Halife 1335, 1609
Pîrî Mehmed Çelebi 1742
Pîrî Mehmed Paşa 381, 959, 1336, 1742
Pîrî Mehmed Paşa (Ramazanoğlu) 410
Pîrî Paşa 240, 390, 393, 740, 777, 892, 1192, 1523, 1742
Pîrî Paşa (Sadrazam) 1110
Pîrî Reis 1117
Pirinççizâde 1766
Piyâle Çavuş 1162
Piyâle Paşa 15, 159, 169, 548, 808, 1147, 1571, 1743, 1774
Polad 524
Polad Paşa 578
Pürtelâş 621

Râbia Hanım 336
Râbia Hatun 1338
Râcî Süleyman Efendi 1353, 1399
Râcih Bey 206
Râcih (Şerif) 425
Râgıb Ahmed Efendi 89
Râgıb Bey 1548, 1687
Râgıb Efendi 863, 1254, 1437, 1649, 1797
Râgıb Efendi (Şamlı) 1208
Râgıb Efendi (Yâsincizâde) 303, 326
Râgıb Efendi (Yâsinîzâde) 1681
Râgıb Mehmed Ağa 664
Râgıb Mehmed Bey 495, 884, 1217
Râgıb Mehmed Efendi 586, 1782, 1789
Râgıb Mehmed Efendi (Yasincizâde) 507
Râgıb Mehmed Paşa 88, 715, 1156, 1780
Râgıb Mehmed Paşa (Damad) 1724
Râgıb Mustafa Bey (Cağalazâde) 910
Râgıb Mustafa Bey (Cağalzâde) 742
Râgıb Paşa 29, 37, 236, 275, 363, 368, 404, 536, 599, 654, 692, 756, 767, 773, 938, 1034, 1256, 1272, 1290, 1329, 1659, 1713, 1753, 1813
Râgıb Paşa (Sadrazam) 150
Râgıb Paşa (Şamlı) 1049, 1266, 1567, 1612
Rahimî 133
Rahmetullah Efendi 1320
Rahmî Mehmed Bey 488
Rahmî Osman Bey 767
Râif (Keskin Ağazâde) 1235
Râif Bey 312, 318, 586, 1276, 1438, 1631
Râif Bey (Mehmed Sâkıb Efendizâde) 1633
Râif Efendi 320, 520, 1783, 1809
Râif Efendi (Âtıfzâde) 388
Râif İsmail Bey 1783, 1802
Râif İsmail Paşa 240, 578, 771, 839, 1345
Râif İsmail Paşa (İbrahim Paşazâde) 788
Râif Mehmed Efendi 508
Râif Mehmed Paşa 1360

Râif Paşa 1800, 1808
Râik Bey 1083
Râika Hatun 1657
Râkım Efendi 652, 789
Râkım Efendi (Bahâeddinzâde) 506
Râkım Mehmed Ağa 1813
Râkım Mehmed Efendi 1346, 1796
Râkım Mehmed Paşa 107, 753, 1345
Râkım Paşa 155, 376
Ramazan Ağa 1763
Ramazan b. Bayram (Hacı) 974
Ramazan b. Hamûde 367
Ramazan b. Rüstem 1241
Ramazan Baba 1581
Ramazan Dayı 1065
Ramazan Dayı1581
Ramazan Efendi 62, 110, 117, 387, 787, 966, 996, 1348, 1740, 1794, 1795
Ramazan Efendi (Bolulu) 1366
Ramazan Efendi (Edirneli) 465
Ramazan Efendi (Nâzırzâde) 1014
Ramazan Efendi (Şeyh) 1678, 1740
Ramazan Paşa 617
Ramazan (Şeyh) 357
Ramazanoğulları 1550
Râmî Efendi 1554
Râmî Mehmed Efendi 1782
Râmî Mehmed Paşa 1224, 1392
Râmî Paşa 1349, 1351, 1435, 1750, 1813
Râmiz Efendi 414, 1632
Râmiz Paşa 1036, 1775
Râsih Efendi 484, 564, 1351, 1783, 1788, 1806
Râsih İbrahim Efendi 1479
Râsih Mustafa Bey 1393
Râsih Mustafa Efendi 139, 1780
Râsih Paşa 1351
Râsim Efendi (Eğrikapılı) 63, 672, 1213, 1294
Râsim Efendi (Hattat) 1380, 1439
Râsim Efendi (Yedikuleli) 759
Râsim Mehmed Ağa 1731
Râsim Mehmed Efendi (Eğrikapılı) 1338, 1399, 1654
Râsim Paşa 807, 1776
Râsim Paşa (Hacı) 1217
Râşid Abdurrahman Efendi 1454
Râşid Bey 120, 730, 851, 1247
Râşid Bey (Kapıcıbaşı) 1186
Râşid Bey (Mehmed Ârif Beyzâde) 333
Râşid Bey (Sultanzâde) 159
Râşid Bey (Tırnakçızâde) 1141
Râşid Efendi 300, 368, 490, 620, 678, 744, 933, 1052, 1216, 1239, 1346, 1641, 1783
Râşid Efendi (Benlizâde) 1410
Râşid Efendi (Büyük) 380, 564, 880
Râşid Efendi (Gümrükçü) 1523
Râşid Efendi (Hammamîzâde) 260
Râşid Efendi (Kevâkibîzâde) 70, 1662
Râşid Efendi (Konevî) 1425
Râşid Efendi (Küçük) 1789
Râşid Efendi (Reisülküttab) 679
Râşid Efendi (Tarihçi) 1360
Raşid Efendi (Uryanîzâde) 1442
Râşid Mehmed Bey 526, 741, 1357
Râşid Mehmed Efendi 102, 746, 808, 1000, 1389, 1596
Râşid Mehmed Efendi (Bursalı) 852
Râşid Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 315
Râşid Mehmed Efendi (Hammamîzâde) 327
Râşid Mehmed Efendi (Seyyid) 472
Râşid Paşa 658, 1411, 1784, 1808
Râşid Sâlih Ağa 962
Râtib Ahmed Paşa 1232, 1308, 1309, 1462, 1775
Râtib Ahmed Paşa (Damad) 1724
Râtib Ahmed Paşa (Topal Osman Paşazâde) 325, 385
Râtib Efendi 510, 651, 1783, 1806
Râtib Efendi (Nasûhîzâde) 766
Râtib Mehmed Bey 1232
Râtib Mehmed Paşa 1816
Raûf Bey 157, 510, 650, 1649, 1791, 1797
Raûf Bey (Sekbanbaşızâde) 1586
Raûf Mehmed Emin Paşa 848, 1146
Raûf Mehmed Paşa 1816
Raûf Paşa 52, 334, 677, 821, 1000, 1246, 1303, 1397, 1447, 1453, 1494,

1755, 1756, 1771, 1773, 1776, 1790, 1803
Raûf Paşa (Abdî Paşazâde) 1738
Raûf Paşa (Haleb Valisi) 301
Raûf Paşa (Sadrazam) 453, 824, 1188
Râziye Hatun 992
Râziye Kadın 1182, 1466
Recâî Bey (Vakanüvis) 309
Recâî Efendi 1780, 1782, 1783, 1787, 1788, 1792, 1796, 1797
Recâî Efendi (Reisülküttâb) 1540
Recâî Mehmed Efendi 318, 1365, 1374
Receb (Hacı) 1296
Receb Ağa 1737, 1749
Receb Ağa (Bosnalı) 1736
Receb Edâyî Efendi 1503
Receb Efendi 380, 502, 793, 972
Receb Efendi (Ebû Eyyûb) 1676
Receb Efendi (İlâhîzâde) 1003
Receb Efendi (Seyyid) 1449
Receb Efendi (Şeyh) 748
Receb Efendi (Uşşâkî) 975
Receb Paşa 11, 15, 228, 770, 771, 1288, 1367, 1723, 1746, 1774, 1778, 1813
Receb Paşa (Arab) 874, 1365
Receb Paşa (Arnavut) 1724
Receb Paşa (Bosnalı) 245
Receb Paşa (Bostan) 1366
Receb Paşa (Kalkandelenli) 496
Receb Paşa (Kaymakam) 597
Receb Paşa (Topal) 1745
Receb Reis 1117
Redif Paşa 1771
Refdî Mehmed Efendi 793
Re'fet Bey 1301, 1433
Re'fet Efendi 1388
Re'fet Paşa 249
Re'fet Süleyman Efendi (Şekerzâde) 536
Refî' b. Abdürrahim (Seyyid) 1277
Refî' Efendi 842
Refî' Mehmed Bey 1222
Refî' Mehmed Efendi 819, 899
Refî' Mehmed Efendi (Kâtibzâde) 1452
Refî' Mehmed Emin Efendi 470
Refî' Mehmed Emin Efendi (Kâlâyî) 1214
Refia Sultan 15, 314, 442, 689
Refik Bey 1438, 1734, 1791, 1802
Refik Bey (Vâmık Paşazâde) 921
Refik Efendi 544, 1761, 1783, 1789
Refik Mehmed Efendi 1449
Refik Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) 309, 904
Reiszâde 1644
Remzî (Câbî) 592
Remzî Efendi 203
Remzî Mustafa Efendi (Antakyalı) 1223
Resâ Bey (İzzet Paşazâde) 671
Resmî Ahmed Efendi 306, 346, 1788, 1792
Resmî Efendi 1364
Resûl (Çalkandı) (Hacı) 67
Resûl (Kastamonulu) 191
Resûl Biraderzâdesi 1379
Resûl Efendi 186
Resûl Efendi (Sahhaf) 999
Resûl Efendi (Şeyh) 108
Reşad Bey 520, 1242, 1717
Reşad Bey (Keçecizâde) 540, 848, 879, 1234
Reşad Beyefendi 1407
Reşad Efendi 1414
Reşad Paşa 808
Reşid Ahmed Efendi 530, 1506
Reşid Ahmed Efendi (Dürrîzâde) 345
Reşid Ahmed Efendi (Tatarcıkzâde) 862
Reşid Bey 228, 270, 1564
Reşid Bey (Reşîd Paşazâde) 1386
Reşid Efendi 1373, 1780, 1788, 1789, 1793, 1797
Reşid Efendi (Hamamcı) 520
Reşid Efendi (Köse Kethüdâ) 564
Reşid Efendi (Sıdkîzâde) 1761
Reşid Efendi (Sünbülzâde) 1656
Reşid Efendi (Şehrîzâde) 494
Reşid Efendi (Tatarcıkzâde) 494
Reşid Hasan Efendi 1404
Reşid Mehmed Efendi 59, 473, 536

Reşid Mehmed Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) 534
Reşid Mehmed Paşa 1592, 1755, 1813
Reşid Mustafa Efendi 402, 1788
Reşid Paşa 352, 394, 395, 503, 590, 689, 1224, 1245, 1280, 1333, 1354, 1492, 1564, 1628, 1756, 1770, 1772, 1784, 1818
Reşid Paşa (Çerkes) 476
Reşid Paşa (Darbhor) 1770
Reşid Paşa (Gözlüklü) 1772
Reşid Paşa (Hacı) 441, 584, 1770
Reşid Paşa (Köle) 584
Reşid Paşa (Serasker) (Hacı) 394
Reşid Paşa (Serdar-ı ekrem) 955
Reyhan Ağa 1729, 1730
Rezmî Bahadır Giray 1486
Rezmî Bahadır Giray 903
Rezmî Bahadır Giray Han 1486
Rezmi Bahâdır Giray 1811
Rıdvan Bey 140
Rıdvan İsmail Paşa 1816
Rıdvan Paşa 636, 1210, 1280
Rıdvan Paşa (Hâfız) 278
Rıfkî Abdullah Efendi 357
Rıfkî Efendi 165
Rıfkî Mehmed Efendi 761
Rızâ (Seyyid) 1590
Rızâ Bey 270, 366, 653, 1733
Rızâ Bey (Babanlı) 77
Rızâ Bey (Halil Paşazâde) 1633
Rızâ Efendi 1159, 1356, 1580, 1802
Rızâ Efendi (Bursalı) 511
Rızâ Efendi (Hâfız) 1727
Rızâ (İmam) 1050
Rızâ Mehmed Efendi 316
Rızâ Mehmed Efendi (Seyyid) 649
Rızâ Paşa 463, 511, 824, 1244, 1357, 1393, 1435, 1437, 1503, 1734, 1770-1772, 1776, 1807
Rızâ Paşa (Serasker) 779
Rızâeddin Mustafa Efendi 1504
Rızâeddin Mustafa Efendi (Neccârzâde) 806
Rızâî Ali Aklî Efendi 1533
Rızâî Efendi 617
Rif'at Ağa 1476
Rif'at Ahmed Bey 326
Rif'at Ahmed Efendi 1780
Rif'at Ali Bey 286, 1350
Rif'at Bey 157, 246, 267, 680, 831, 1082, 1141, 1397, 1418, 1435, 1470, 1790
Rif'at Bey (Sultanzâde) 1629
Rif'at Efendi 1089
Rif'at Efendi (Hacı) 506
Rif'at Efendi (Kırımlı) 1434
Rif'at Efendi (Koç) 611
Rif'at Efendi (Mîrialemzâde) 1434
Rif'at Efendi (Said Efendizâde) 1628
Rif'at Hüseyin Çelebi 457
Rif'at Mehmed Efendi (Yesârîzâde) 852
Rif'at Mustafa Bey 1222
Rif'at Paşa 386, 492, 774, 1440, 1784, 1798, 1803, 1804
Rif'at Süleyman Bey 845
Rif'atî Ali Efendi 1397
Riyaz Mustafa Paşa 1815
Riyâzî Çelebi 1398
Riyâzî Efendi 1398
Ruhî 1400
Ruhî Dede 817, 928
Ruhî Efendi (Zeynîzâde) 1713
Ruhî Mehmed Efendi (Zeynîzâde) 1711
Ruhî-i Bağdadî 1603
Ruhiddin Efendi 225
Ruhiddin Mehmed Efendi 1220
Ruhullah Efendi 1654
Ruhullah Efendi b. Osman 947
Ruhullah Mehmed Efendi 114, 919
Ruhullah Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) 472, 1016
Rukayye-i Şirvanî (Şeyh) 892
Rukiye Hanım 644, 741, 1113, 1193, 1707
Rukiye Hanım Sultan 7, 14, 37, 224, 1308
Rukiye Hanım Sultan (Ayşe Sultanzâde) 1272
Rukiye Hatun 1525
Rukiye Sultan 13, 785

Rum Beyzâde 1530
Rûm Bey 366
Rûmî Han 1143
Rus 631
Rûşen Efendi 331, 685, 882, 1156, 1248, 1401, 1505, 1582, 1601
Rûşen Mehmed Efendi (Şeyh) 1095
Rükneddin Efendi (Zeyrekzâde) 1026
Rümeyse 425, 606
Rümeyse (Şerif) 140, 1525
Rüstem Ağa 389, 416, 1370
Rüstem Ağa (Güzelce) 1764
Rüstem Ahmed Ağa 288
Rüstem Bey (Hacı) 566, 697
Rüstem Bey b. Ahmed 430
Rüstem Efendi 716
Rüstem Efendi (Kara) 1758
Rüstem (Hoca) 1609
Rüstem (İran şahı) 157
Rüstem Mehmed Ağa 683
Rüstem Paşa 25, 86, 191, 201, 202, 213, 323, 328, 331, 523, 528, 791, 873, 902, 930, 967, 984, 1083, 1161, 1201, 1203, 1286, 1392, 1402, 1403, 1515, 1567, 1657, 1706, 1723, 1743, 1820, 1822
Rüstem Paşa (Arnavut) 273
Rüstem Paşa (Güzelce) 709, 1814
Rüstem Paşa (Leskovikli) 1403
Rüstem Rif'at Bey 278
Rüşdî 1379, 1597
Rüşdî Ahmed Efendi 694
Rüşdî Bey 441, 1414, 1605
Rüşdî Bey (Sâlihzâde) 485
Rüşdî Bey (Serhalifezâde) 1650
Rüşdî Efendi 1780
Rüşdî Hüseyin Hüsnî Efendi (Mühürdarzâde) 826
Rüşdî İbrahim Efendi 694
Rüşdî Mehmed Bey 1095
Rüşdî Mehmed Efendi 1755
Rüşdî Mehmed Paşa 1095
Rüşdî Mehmed Paşa (Şirvanîzâde) 825
Rüşdî Paşa 789, 1620, 1756, 1757, 1772, 1801, 1804, 1805
Rüşdî Paşa (Erzurumî) 1626
Rüşdî Paşa (Erzurumlu) 309, 808
Rüşdî Paşa (Mütercim) 728, 1804, 1805
Rüşdî Paşa (Şirvânîzâde) 526, 1756, 1790, 1798, 1801, 1802, 1805, 1808

S

Saâdet Giray 305, 419, 547, 810, 1027, 1085, 1465, 1489, 1560, 1571
Saâdet Giray (A'ver) 1114
Saâdet Giray Han 1811
Saâdet Giray II 524, 1811
Saâdet Giray III (A'ver) 1811
Saâdet Giray IV 1811
Sabâvet Kadın 1207
Sâbir Mehmed Pârsâ Efendi 102
Sâbir Pârsâ Dede 968
Sabit 1219
Sâbit Efendi (Benlizâde) 1354
Sâbit Mehmed Efendi (Giridîzâde) 795
Sabrî Bey (Kethüdâzâde) 1424
Sabrî Efendi 1630, 1799
Sabrî Mehmed Efendi (Şeyh) 794
Sabrî Mustafa Efendi 231
Sabrî Paşa 1773, 1799
Sa'd (Şerif) 54, 280, 543, 601, 1762
Sa'd Paşa (Şerif) 1088
Sâdât-ı Berzenciye 92
Sa'deddin (Hoca Debbağzâde) 172
Sa'deddin Bey 520
Sa'deddin Bey (Ahmed Paşazâde) 1660
Sa'deddin Bey (Azmzâde) 1231
Sa'deddin Efendi 113, 128, 327, 410, 458, 520, 533, 1230, 1557, 1582, 1653, 1674, 1725, 1759, 1761
Sa'deddin Efendi (Feyzullahzâde) 1414
Sa'deddin Efendi (Hasancanzâde) (Hoca) 1725
Sa'deddin Efendi (Hasirîzâde) 359
Sa'deddin Efendi (Hoca) 59, 99, 134, 362, 492, 516, 615, 984, 1002, 1089, 1161, 1343, 1420, 1468, 1585, 1622, 1671

Sa'deddin Efendi (Müezzinbaşı) 1037
Sa'deddin Efendi (Sıddîkîzâde) 580
Sa'deddin Efendi (Şeyhülislâm) 144, 388, 1377, 1405, 1606
Sa'deddin Mehmed Efendi 1089
Sa'deddin Mehmed Efendi (Hacı) 652
Sa'deddin Mehmed Efendi (Hocazâde) 822
Sa'deddin Mehmed Efendi (Mektûbîzâde) 883
Sa'deddin Mehmed Efendi (Yahyâzâde) 1671
Sa'deddin Paşa 558, 1379, 1778
Sa'deddin Paşa (Azmzâde) 832, 1230, 1813
Sa'deddin Teftazânî 1028
Sa'deddin Teftazanî 377
Sâdık 1495
Sâdık Ağa 199, 454, 862, 1248
Sâdık Ağa (Emin Ağazâde) 1612, 1802
Sâdık Ali Ağa 406
Sâdık Bey 79, 1161, 1363, 1387
Sâdık Bey (Hacı) 1427
Sâdık Bey (Yusuf Ağazâde) 757
Sâdık Dede 817
Sâdık Efendi 72, 316, 394, 1215, 1236, 1267, 1340, 1363, 1452, 1760, 1783, 1789
Sâdık Efendi (Ali Paşa İmamızâde) 798
Sâdık Efendi (Arabzâde) 352, 1602
Sâdık Efendi (Kethüdâzâde) 887
Sâdık Efendi (Muhyîzâde) 1104
Sâdık Efendi (müneccimbaşı) 1345
Sâdık Efendi (Sakızlı) 349
Sâdık Efendi (Şânîzâde) 336, 763
Sâdık Efendi (Şeyhülislâm) 93, 533
Sâdık Mehmed 1423
Sâdık Mehmed Ağa 131
Sâdık Mehmed Ağa (Hâfız) 1476
Sâdık Mehmed Bey 1018
Sâdık Mehmed Bey (Köprülüzâde) 1201
Sâdık Mehmed Dede 800
Sâdık Mehmed Efendi 103, 259, 545, 740, 811, 819, 1419, 1447, 1577, 1728
Sâdık Mehmed Efendi (Arabzâde) 1708
Sâdık Mehmed Efendi (Hacı) 1277
Sâdık Mehmed Efendi (Kerimzâde) 1007
Sâdık Mehmed Efendi (Mekkîzâde) 1080
Sâdık Mehmed Efendi (Müneccimbaşızâde) 595
Sâdık Mehmed Efendi (Reisületıbbâ) 415
Sâdık Mehmed Efendi (Şeyhzâde) 1022
Sâdık Mustafa Bey 815
Sâdık Mustafa Efendi 487, 559
Sâdık Paşa 202, 528, 1078, 1790, 1798, 1799
Sâdık Rif'at Paşa 247, 1287, 1362
Sâdıkî 1495
Sâdî Bey 562
Sa'dî 592
Sa'dî (Şeyh) 1427
Sa'dî Çelebi 60, 854, 1610, 1641
Sa'dî Çelebi (Şeyhülislâm) 572
Sa'dî Efendi 87, 1176, 1686
Sa'dî Efendi (Karaca) 1006
Sa'dî Emin Mehmed Efendi 1153
Sa'dî Paşa 302
Sa'dî Râif Efendi 1781
Sadreddin Çelebi 312, 375, 387
Sadreddin Efendi (Konevîzâde) 1358
Sadreddin Konevî 61, 408
Sadreddin Mehmed Efendi (Mektubîzâde) 1582
Sadreddin Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) 1006
Sadreddin Mehmed Efendi (Uşşakîzâde) 1249
Sadreddin Sadrî Efendi 690
Sadreddin Şirvânî 471, 797, 1211, 1426
Sadreddinzâde 1415
Sadrî (Şeyh) 167
Sadrî Efendi (Münzevi) 973
Sadrî Efendi (Şeyh) 361
Sa'dullah Bey 436, 705, 1209, 1734, 1807

Sa'dullah Bey (Ebûbekir Paşazâde) 353
Sa'dullah Bey (Hekimzâde) 243
Sa'dullah Cemilî Bey 301
Sa'dullah Efendi 315, 1416, 1758, 1789, 1793, 1797
Sa'dullah Efendi (Arabzâde) 1708
Sa'dullah Efendi (Defterdar) 1166
Sa'dullah Efendi (Ebezâde) 932
Sa'dullah Efendi (Edremitli) 1248
Sa'dullah Efendi (Enverî) 265
Sa'dullah Efendi (Hacı) 1780, 1802
Sa'dullah Efendi (Hatibzâde) 469, 917
Sa'dullah Efendi (Hoca) 1107
Sa'dullah Efendi (Müderriszâde) 1212, 1333
Sa'dullah Enverî Efendi 76
Sa'dullah Mehmed Bey 1185
Sa'dullah Mehmed Bey (Hacı) 1660
Sa'dullah Mehmed Efendi (Ebezâde) 1504
Sa'dullah Paşa 325, 495, 717
Sa'dullah Sa'dî (Şeyhülislâm) 111
Safâ Giray 419, 547, 1086, 1486, 1489, 1811
Safâ Giray Han 350
Safâyî 1425
Safâyî Efendi 1430
Safer Ağa 1792
Safî (Şehzâde) 694
Sâfî Ahmed 1495
Safi Bey 303
Sâfî Bey 326
Sâfî Bey (Hasan Paşazâde) 647
Sâfî Efendi 1783
Safî Şah 652
Safiye Hanım 73, 175, 418, 701
Safiye Hanım Sultan 15
Safiye Sultan 36, 45, 58, 291, 313, 433, 714, 1064, 1387, 1432, 1529, 1673
Safiye Sultanzâde 1064
Safiye Vâlide Sultan 1164
Safiyeddin Bursavî 966
Safiyeddin Efendi 128, 1108, 1230
Safiyeddin Erdebilî 84
Safiyullah Efendi 1575
Safvet Bey (Ekmekçizâde) 1652
Safvet Efendi 1784, 1791, 1807
Safvet Hanım 1418
Safvet Nesibe Hanım 1098
Safvet Paşa 1280, 1757, 1784, 1785, 1791, 1804, 1806, 1807, 1809, 1810
Safvet Paşa (Sadrazam) 561, 1368
Safvetî Efendi 1800
Safvetî Efendi (Gülşenîzâde) 1105
Safvetî Paşa 1167, 1394, 1798, 1804, 1807
Sâhib Beyefendi (Pîrîzâde) 741
Sâhib Dede 968
Sâhib Efendi 1726, 1760
Sâhib Efendi (İmamzâde) 249
Sâhib Giray 419, 810, 874, 1085, 1489, 1561, 1811
Sâhib Giray Han I 452
Sâhib Giray II 1811
Sâhib Mehmed Dede 1435
Sâhib Osman Efendi 1242
Sâhib Sâlih Dede 1598
Sâib Efendi 352, 1783, 1793, 1798
Sâib İbrahim Paşa 649
Sâib Paşa 1372, 1729, 1798, 1803
Said Ağa 12, 990, 1769
Said Ağa (Bursalı) 1733
Said Ağa (Üsküdarlı) 1442
Said b. Sa'd (Şerif) 1762
Said b. Zeyd 161
Said Bey 80, 117, 119, 132, 247, 326, 422, 486, 496, 557, 644, 725, 1067, 1260, 1359, 1377, 1397, 1456, 1590, 1678, 1734, 1738
Said Bey (Abdullah Paşazâde) 965, 1792
Said Bey (Çatak Mustafa Paşazâde) 1210
Said Bey (Hasan Paşazâde) 698
Said Bey (İzzet Paşazâde) 1738, 1793
Said Bey (Maryolzâde) 292
Said Beyefendi 881
Said Çelebi 505
Said Efendi 136, 178, 180, 255, 414, 451, 463, 487, 536, 599, 690, 735, 917, 1172, 1175, 1216, 1225, 1232,

1275, 1319, 1398, 1449, 1530, 1662, 1670, 1690, 1717, 1728, 1780, 1787, 1790-1792, 1807
Said Efendi (Ağa Babasızâde) 737
Said Efendi (Âmedî) 1244
Said Efendi (Bendereklizâde) 1728
Said Efendi (Binbaşı) 106
Said Efendi (Bolevîzâde) 465
Said Efendi (Çavuşbaşı) 682, 1361, 1616
Said Efendi (Çelebi şeyh) 1350
Said Efendi (Çeşmîzâde) 402, 991
Said Efendi (Gelenbevîzâde) 345, 548, 819
Said Efendi (Hacı) 338, 1237, 1390, 1781, 1789, 1797, 1800
Said Efendi (Hâfız) 1791
Said Efendi (Hayalî) 49
Said Efendi (Hayatîzâde) 1451
Said Efendi (Hazinedarbaşızâde) 1610
Said Efendi (Hekimbaşı) 665
Said Efendi (Kara Halilzâde) 364, 1243, 1452, 1760
Said Efendi (Kevâkibîzâde) 1597
Said Efendi (Mahyacı) 1715
Said Efendi (Mirzazâde) 1022
Said Efendi (Muhyîzâde) 520
Said Efendi (Nakibzâde) 915
Said Efendi (Surre Eminizâde) 1712
Said Efendi (Şeyh) 827
Said Efendi (Şeyhülislâm) 577
Said Efendi (Uryanîzâde) 485
Said Efendi (Uşşakîzâde) 1678
Said Efendi (Uzun Hâfızzâde) 1024
Said Efendi (Yahyâzâde) 190
Said Efendi (Yazıcızâde) 1682
Said Efendi (Yusufzâde) 1693, 1702
Said Hemdem Çelebi 457, 1425, 1433
Said Mehmed Ağa (Hacı) 1447
Said Mehmed Ağa (Kör) 1738
Said Mehmed Bey 178, 333, 742, 847, 1043, 1193, 1443, 1445
Said Mehmed Bey (Hacı) 1531
Said Mehmed Bey (Hasan Paşazâde) 178, 1612
Said Mehmed Bey (Mezemortazâde) 1467
Said Mehmed Efendi 768, 1113, 1215, 1390, 1421, 1454, 1585
Said Mehmed Efendi (Abdullahzâde) 1403
Said Mehmed Efendi (Abdürrahimzâde) 983
Said Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 335
Said Mehmed Efendi (Es'adzâde) 876, 995
Said Mehmed Efendi (Gelenbevîzâde) 1395
Said Mehmed Efendi (Hacı) 752, 1291, 1493
Said Mehmed Efendi (Hayatîzâde) 1440
Said Mehmed Efendi (Hocazâde) 1319
Said Mehmed Efendi (Kabakulakzâde) 1004
Said Mehmed Efendi (Kara Halilzâde) 459, 1171, 1452
Said Mehmed Efendi (Kevâkibîzâde) 470, 1482
Said Mehmed Efendi (Mirzazâde) 1170
Said Mehmed Efendi (Muradzâde) 188
Said Mehmed Efendi (Müstakimzâde) 1218
Said Mehmed Efendi (Seyyid) 1278, 1290
Said Mehmed Efendi (Seyyid) (Cem'î Efendizâde) 1373
Said Mehmed Efendi (Surre Eminizâde) 758
Said Mehmed Efendi (Şeyhzâde) 1353
Said Mehmed Efendi (Vassafzâde) 495
Said Mehmed Muhib Efendi 1629
Said Mehmed Paşa 1553, 1753
Said Mehmed Paşa (Mirza) 560
Said Muhib Efendi 1790, 1793
Said Ömer 463
Said Paşa 26, 416, 522, 717, 744, 923, 955, 1012, 1219, 1302, 1547, 1570, 1590, 1633, 1637, 1671, 1757, 1769, 1770, 1776, 1785, 1790, 1802, 1803, 1805-1807, 1813

Said Paşa (Bursalı) 921
Said Paşa (Damad) 256
Said Paşa (Mirza) 1104
Said Paşa (Sadrazam) 401, 489, 508, 1227
Said Paşa (Yirmisekiz Çelebi) 1088
Said Pertev Paşa 1333
Said Siret Bey b. Şerif Paşa 1250
Said Siret Bey (Şerif Paşazâde) 1255, 1589, 1590
Said (Şerif) 1087, 1763
Said Şeyhî Efendi (Ebû İshakzâde) 1022
Said Şeyhî Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 819
Said Yusuf Bey 1138
Saidâ Bey 856
Saide Hanım 1438
Sâkıb Bey (Sultanzâde) 1399
Sâkıb Mustafa Dede 589
Sakızlıyan Ohannes Efendi 1803
Saksağan 1204
Salâhaddin b. Kemâleddin b. Muhammed Nâsırî Belavî 1127
Salâhaddin Bey 270, 405, 689, 1715
Salâhaddin Mûsâ Efendi (Efdalzâde) 600
Salâhî Bey (Safiye Sultanzâde) 1432
Salâhî Efendi 1272
Sâlih 194
Sâlih (Boşnak) 620
Sâlih Ağa 252, 568, 584, 737, 981, 1160, 1168, 1766, 1768, 1786, 1788, 1792, 1793
Sâlih Ağa (Barutçubaşı) 737
Sâlih Ağa (Bosnalı) 1736, 1792
Sâlih Ağa (Hacı) 940
Sâlih Ağa (Onuncu) 1769
Sâlih Ağa (Seyyid) (Hacı) 981
Sâlih b. Dâvud 252
Sâlih Besim Efendi 194
Sâlih Bey 205, 220, 336, 350, 956, 1082, 1141, 1305, 1360, 1367, 1627
Sâlih Bey (Büyük) 1113
Sâlih Bey (Halil Beyzâde) 1365
Sâlih Bey (Kâmilîzâde) 865
Sâlih Bey (Miralay) 580
Sâlih Bey (Sâlihzâde) 485
Sâlih Bey194
Sâlih Cânib Efendi 1780, 1781, 1789
Sâlih Çavuş 1497
Sâlih Dede 968
Sâlih Efendi 57, 62, 175, 231, 292, 545, 706, 918, 990, 1470, 1565, 1584, 1728, 1735, 1760, 1781, 1793, 1795
Sâlih Efendi (Ahıskalı) 1245
Sâlih Efendi (Bağçevanzâde) 944
Sâlih Efendi (Burunsuz) 1388
Sâlih Efendi (Cânib) 1789, 1793, 1797
Sâlih Efendi (Çelebi) 1728
Sâlih Efendi (Hacı Mollazâde) 1453
Sâlih Efendi (Halebî) 1672
Sâlih Efendi (Hasancanzâde) 138
Sâlih Efendi (Hekim) 458
Sâlih Efendi (Hekimbaşı) (Arab) 1668
Sâlih Efendi (Keçecizâde) 110, 848, 879, 1806
Sâlih Efendi (Seretıbbâ) 514
Sâlih Efendi (Sivasî) 1637
Sâlih Efendi (Şeyh) 462
Sâlih Efendi (Topkapılı) 474, 1726
Sâlih Efendi (Uzun) 450, 562, 1225
Sâlih Efendi (Yamak) 460
Sâlih Efendi (Zekîzâde) 1708
Sâlih Giray 1409
Sâlih Hilmî Efendi 864
Sâlih Koç Ağa 956
Sâlih Mehmed Bey 1018
Sâlih Mehmed Efendi 173, 316, 725, 745, 821
Sâlih Mehmed Efendi (Çeşmîzâde) 466
Sâlih Mehmed Efendi (Debbağzâde) 993
Sâlih Mehmed Efendi (Hâfızzâde) 1000
Sâlih Mehmed Efendi (Hatibzâde) 917
Sâlih Mehmed Efendi (Keçecizâde) 1242
Sâlih Mehmed Efendi (Mezemortazâde) 1445
Sâlih Mehmed Efendi (Muharremzâde) 183
Sâlih Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) 63

Sâlih Mehmed Hilmî Efendi 873
Sâlih Mehmed Sâlihî Efendi 1469
Sâlih Münir Beyefendi 346
Sâlih Paşa 277, 434, 634, 1036, 1067, 1118, 1134, 1300, 1301, 1374, 1406, 1544, 1729, 1736, 1746, 1754, 1775, 1813, 1814
Sâlih Paşa (Arab) 197
Sâlih Paşa (İzmirli) 814
Sâlih Paşa (İzmirli) (Hacı) 1755
Sâlih Paşa (Kaymakam) 455
Sâlih Paşa (Kayserili) 709
Sâlih Paşa (Sadrazam) 700, 769, 938, 1049, 1720
Sâlih Raûf Bey (Reşid Paşazâde) 1385, 1386
Sâlih Rif'at Bey 434
Sâlih Sâhib Dede 1462
Sâlih Salâhî Efendi 1781, 1793
Sâlih Tosun Paşa 1507
Sâlih Vehbî Efendi 1100
Sâlih Zuhûrî Efendi (Karabağîzâde) 804
Sâliha Hanım binti Sâlih Efendi 134
Sâliha Hanım Sultan 1331
Sâliha Hanım 804
Sâliha Sultan 2, 11, 13, 17, 21, 238, 268, 285, 580, 1034, 1053, 1114, 1176, 1205, 1340, 1657
Sâliha Vâlide Sultan 1317
Sâlim Bey 393
Sâlim Efendi 1254, 1686
Sâlim Efendi (Kanbur) 915
Sâlim Mehmed Bey 1417
Sâlim Mehmed Efendi 1176
Sâlim Mehmed Efendi (Dürrîzâde) 1277
Sâlim Mustafa Efendi 531
Sâmî Bekir Paşa 267
Sâmî Bey 558, 1289, 1520, 1546
Sâmî Bey (Necîbzâde) 1247
Sâmî Ebûbekir Paşa 844
Sâmî Efendi 516, 1350
Sâmî Paşa 665, 1244, 1810
Sâmî Paşa (Şeyh Necibzâde) 1247, 1519
Sâmî Yunus Bey 59
Sâmid Bey 1272
Sâmiî Abdülkerim Efendi 1368
Sâmih Efendi 485
Sâmih Efendi (Arabzâde) 352
Sâmih Paşa 862, 1773, 1776, 1804
Sâmil Mustafa Efendi 395
Samsa Çavuş 1525
Samtî 1603
Sancakdar Reis 1639
Sâniî Mahmud Efendi 1026
Sânih Efendi (Arabzâde) 352
Saraçzâde 622
Sarı Beyzâde 219
Sarı Nâib 1129
Sarıbeyoğlu 723
Sarıgerz 970
Sarıgezzâde 1164
Sârikü'n-Nücûm Ahmed Efendizâde 172, 1672
Sârim Bey 789
Sârim Efendi 1784, 1790, 1791, 1797, 1802
Sârim İbrahim Bey 711
Sârim İbrahim Efendi 1796
Sârim İbrahim Paşa 326, 960, 1153, 1355, 1393, 1488, 1630
Sârim Paşa 493, 1034, 1333, 1541, 1756, 1798, 1803, 1807
Sartinski 1820
Saruca Bey 1740
Saruca Paşa 1740, 1741
Saruhan 795
Sava Paşa 1785, 1809
Savcı Bey 12, 34
Sayyâd Rıfaî 192
Sebkî 1259
Sedad Bey 309, 1638
Sefer 547
Sefer (Şeyh) 1598
Sefer Dayı 582
Sefer Paşa 273, 323, 528, 781, 1402, 1485
Sehabî-i Acem 373
Seher Kadın 1444
Selâm Mehmed Efendi 1476

Selâm (Seyyid) 1011
Selâmet Giray 350, 419, 547, 798, 810, 1027, 1113, 1212, 1486, 1489, 1560, 1561, 1636, 1811
Selâmet Giray Han 552, 810, 1409
Selâmet Giray I 343, 350, 419, 888
Selâmet Giray II 1811
Selâmî Ali Efendi 516
Selâmî Efendi 253, 261, 561, 685, 1043
Selâmî İshak Efendi 970
Selâmî Mustafa Efendi 874
Selçuk Sultan 1527
Selim I 7, 13, 16, 17, 20, 41, 42, 192, 213, 224, 326, 369, 422, 519, 521, 566, 578, 606, 615, 648, 653, 689, 697, 755, 916, 985, 1014, 1042, 1086, 1108, 1128, 1181, 1192, 1202, 1281, 1306, 1386, 1576, 1583, 1645, 1649, 1665, 1723, 1725, 1735, 1762
Selim II 1, 10, 13, 15, 19, 27, 30, 32, 41, 43, 161, 208, 234, 267, 272, 331, 354, 366, 381, 387, 410, 422, 588, 653, 676, 724, 894, 989, 1042, 1090, 1532, 1567, 1577, 1665, 1668, 1713, 1723, 1725, 1726
Selim III 3, 18, 26, 31, 32, 36, 43, 46, 86, 168, 199, 367, 373, 473, 510, 549, 689, 711, 724, 734, 736, 741, 757, 788, 791, 884, 943, 979, 1216, 1346, 1400, 1527, 1733, 1777, 1817
Selim Ağa 211, 297, 938, 956, 1738, 1769, 1792
Selim Ağa (Hacı) 461, 1235, 1802
Selim Bey 793, 797, 1308, 1531, 1698, 1734, 1820
Selim Dede 1418, 1535
Selim Efendi (Hacı) 108, 1802
Selim Efendi (Müderris) 1780
Selim Efendi (Paşmakçızâde) 73, 1601
Selim Giray 274, 552, 929, 1430, 1561, 1811
Selim Giray (Hacı) 323, 524, 547, 867, 1086, 1114, 1234, 1435, 1489, 1636, 1811
Selim Giray Han 141
Selim Giray Han (Hacı) 929, 1307, 1409, 1486, 1561
Selim Giray I 343, 350, 419, 888
Selim Giray II 867, 1811
Selim İbrahim Efendi (Müftîzâde) 1391
Selim Mehmed Paşa 345, 483
Selim Paşa 106, 201, 277, 324, 591, 719, 774, 844, 1546, 1547, 1590, 1662, 1770
Selim Paşa (Benderli) 571
Selim Paşa (Evrenoszâde) 501
Selim Paşa (Kara) 1268
Selim Paşa (Memişzâde) 201
Selim Paşa (Sadrazam) 910, 1140
Selim Paşa (Tepedelenlizâde) 837
Selim Servet Efendi 1451
Selim Sırrî Bey 86
Selim Sırrî Efendi 86
Selim Sırrî Paşa 460, 679, 893, 1813
Selim Sırrî Paşa (Evrenoszâde) 1701
Selim Şah 250
Selim (Şehzâde) 19, 194, 294, 379, 582, 1172
Selime Hatun 290
Selisî Mehmed Efendi (Baldırzâde) 414
Selmân Bey 661, 1143
Selmân-ı Sâvecî 30
Semâî 1705
Semâî Mehmed Dede 1430
Semerci Dede 756
Semin Ali Paşa 900, 1557, 1669
Semin Mehmed Paşa 1403
Semiye Hanım 795
Senâyî Ahmed Efendi 1192
Senâyî Şeyhî 1727
Sencivanoğlu 643
Seniha Sultan 31, 581, 678, 1652
Seniye Hanım Sultan 6
Seniye Hanım Sultan (Atiye Sultanzâde) 732
Sermed Paşa 1563, 1567
Server Ağa 1730
Server Paşa 327, 396, 581, 1497, 1784, 1790, 1805-1808
Servet Efendi (Külâhîzâde) 499
Servet Mehmed Efendi 1496

Servet Mehmed Efendi (Külâhîzâde) 1615
Servet Paşa 1398
Seydâ Efendi 1789
Seydâ Mehmed Efendi 1783
Seydâ Mustafa Efendi 1444, 1585, 1793
Seydî (A'rec) 1017
Seydî Ahmed 1002
Seydî Ahmed Efendi (Kiraz) 900
Seydî Ahmed Paşa 1070, 1774
Seydî Ali 145
Seydî Ali Çelebi 1683
Seydî (Ayı) 1126
Seydî Bey 1779
Seydî Efendi (Kara) 970
Seydî Hoca 145
Seydî Yusuf Efendizâde 1702
Seyfeddin (Karamanlı) 699
Seyfeddin Dede (Merzifonlu) 56
Seyfeddin Efendi 15
Seyfoğulları 636
Seyfullah Efendi 116, 189, 761, 1150, 1782, 1802
Seyfullah Efendi (Sa'dîzâde) 508
Seyfullah Paşa (Kekozâde) 290
Seyyid Ali 174
Seyyid Ali (Şeyh) 966
Seyyid Bey 147
Seyyid Dede (Hacı) 892
Seyyid Efendi 157
Seyyid Efendi (Seyyid Alizâde) 263
Seyyid Paşa 1242, 1411
Seyyid Şerif 145, 230, 1257
Seyyidâ Efendi 563, 1361
Sezaî (Şeyh) 616
Sîneçâk 410, 544, 550, 663
Sıbgatullah Efendi 709
Sıddîk Bey 312
Sıddîk Bey (Sıdkîzâde) 1395
Sıddîk Mehmed Efendi (Ebezâde) 425, 1427
Sıddîk Mehmed Efendi (Neccârzâde) 1392
Sıdkî 1421
Sıdkî Efendi 1506, 1782, 1802
Sıdkî Efendi (Tatarcıkzâde) 1378
Sıdkî Emetullah Hanım 1005
Sıdkî Emetullah Kadın 508
Sıdkî Mehmed Efendi 394, 704, 1145
Sıdkî Paşa 1779, 1782
Sırreddin Mehmed Efendi 1296
Sırrî Ali Efendi 1114, 1366
Sırrî Halil Efendi 334, 998
Sırrî Paşa 834
Sırrî Paşa (Melek Paşazâde) 1082
Silahşorzâde 592
Sinan 262
Sinan (Hacı) 1209
Sinan (Kepenekçi) (Hoca) 1533
Sinan (Niksarî) 627
Sinan (Sûfî) 1019
Sinan (Sünbül) 303
Sinan (Şeyh) 361
Sinan (Ümmî) 626, 1155, 1259
Sinan Ağa 1073, 1764
Sinan Ağa (Cağalazâde) 1765
Sinan Ağa (Kırkayak) 1748
Sinan Bey 387, 1269, 1668
Sinan Çelebi 661, 1794
Sinan Çelebi (Defterdar) 1248
Sinan Efendi 778, 919, 1230, 1508, 1678, 1727
Sinan Efendi (Akhisarlı) 121
Sinan Efendi (Erdebilî) 966
Sinan Efendi (Fereli) 1609
Sinan Efendi (Güzelce) 162
Sinan Efendi (Hekim) 330, 1520
Sinan Efendi (Hekimbaşı) 1276
Sinan Efendi (Muhaşşî) 145, 250, 439, 922, 1515, 1609
Sinan Efendi (Sünbül) 1171, 1267, 1678
Sinan Efendi (Şeyh) 1022
Sinan Efendi (Ümmî) 1021, 1644
Sinan Efendi (Vekil) 1255
Sinan Halife 1609
Sinan Molla 1741
Sinan Paşa 86, 579, 641, 669, 902, 909, 910, 922, 926, 932, 989, 1182, 1511, 1515, 1552, 1578, 1611, 1685, 1723, 1729, 1743, 1744, 1748, 1774
Sinan Paşa (Cağalazâde) 249, 925,

1045, 1057, 1533, 1573, 1684, 1744, 1774
Sinan Paşa (Cağaloğlu) 553, 948, 1403
Sinan Paşa (Defterdar) 1812
Sinan Paşa (Hadım) 186, 1742
Sinan Paşa (Hızır Beyzâde) 212
Sinan Paşa (Hoca) 413, 1106, 1267, 1609, 1741
Sinan Paşa (Koca) 249, 342, 884, 970, 1029, 1030, 1095, 1181, 1786, 1812
Sinan Paşa (Sadrazam) 383
Sinan Paşa (Sofu) 645, 1744
Sinan Yusuf Paşa (Cağalzâde) 742
Sinaneddin Efendi 330
Sinaneddin Yusuf 958
Sinaneddin Yusuf b. Şeyh Mehmed 118
Sinaneddin Yusuf Efendi 230, 886
Sinaneddin Yusuf Efendi (Muhaşşî) 705, 967
Sinanzâde 1745
Sirâceddin (Molla) 1725
Sirâceddin Paşa 1779
Sirâceddin Urmevî 1610
Sirâceddin Zafer Bahadır Şah 1342
Sitti Hatun 231, 1529
Siyâvuş Ağa 635, 1732, 1765, 1766
Siyâvuş Ağa (Hırvat) 1736
Siyâvuş Ağa (Kamalak) 1736
Siyâvuş Mustafa Ağa 1732
Siyâvuş Paşa 13, 15, 295, 311, 641, 714, 720, 726, 836, 913, 926, 984, 1041, 1048, 1143, 1244, 1432, 1439, 1558, 1664, 1723, 1743, 1744, 1746, 1747, 1749, 1774, 1786
Siyâvuş Paşa (Damad) 1183
Siyâvuş Paşa (Sadrazam) 212, 1518
Sokoloviç sülalesi 1202
Sopa salan 193
Suad Bey 327, 1428
Suad Bey (Âsım Paşazâde) 1496
Subhî Ahmed Efendi 74, 534
Subhî Bey 1492, 1801, 1810
Subhî Efendi 100, 578, 972, 1520
Subhî Mehmed Efendi 1802
Subhî Mustafa Efendi 1510
Subhî Paşa 731, 1478, 1799, 1801, 1808
Sukûkî Ali Efendi 929
Sulhiye Hanım 718
Sungur Tekin 16
Sun'î 560
Sun'îzâde 103
Sun'ullah Ağa 1733
Sun'ullah b. Hüseyin 622
Sun'ullah b. Mehmed 65
Sun'ullah Efendi 105, 138, 1149, 1415, 1510, 1648, 1654, 1759
Sun'ullah Efendi (İmamzâde) 798
Sun'ullah Efendi (Kara) 473
Sun'ullah Efendi (Şeyhülislâm) 414
Sun'ullah Mustafa Efendi 967
Sun'ullah Tebrizî (Şeyh) 425
Surre Eminizâdeler 758
Suûd b. İdris b. Safî (Şerif) 1762
Suûd Efendi 1735
Suûdî Mehmed Efendi 627
Suûdî Mehmed Efendi (Niksarî Emir Hasanzâde) 856
Süedâ Mehmed Bey 908
Süfyan Ağa 479
Süfyan Bey 1283
Süheyl Bey 430
Sükbe (Şerif) 140
Sülemiş 1480
Süleyman I 1, 7, 8, 10, 13, 18, 21, 24, 25, 28-30, 34, 35, 39, 328, 367, 505, 524, 755, 884, 1029, 1073, 1097, 1202, 1403, 1573, 1579, 1590, 1605, 1642, 1683, 1723, 1725, 1726, 1731, 1732
Süleyman II 24, 37, 131, 240, 268
Süleyman 912
Süleyman (Bergamalı) 1109
Süleyman (Emir) 22, 796, 870
Süleyman (Hacı) 402, 990
Süleyman (Hilleli) 540
Süleyman (Kapdan) 272
Süleyman (Mir) 1531
Süleyman (Şehzâde) 26, 986
Süleyman Ağa 142, 341, 940, 947, 950, 987, 1071, 1135, 1203, 1687, 1729-1731, 1733, 1736-1738, 1769, 1792

Süleyman Ağa (Abaza) 1732
Süleyman Ağa (Bâlâ) 1771
Süleyman Ağa (Boşnak) 1769
Süleyman Ağa (Çelebi) 644
Süleyman Ağa (Çerkes) 1737
Süleyman Ağa (Çoban) 1791
Süleyman Ağa (Ebras) 1768
Süleyman Ağa (Hacı) 460, 1189
Süleyman Ağa (Hacı) (Eyvad) 1766, 1786
Süleyman Ağa (Kapıcı) 1719
Süleyman Ağa (Kapucu) 1768
Süleyman Ağa (Karakulak) 704
Süleyman Ağa (Kemankeş) 954
Süleyman Ağa (Lala) 397
Süleyman Ağa (Mühürdarzâde) 951
Süleyman Ağa (Sarı) 1737, 1786, 1792
Süleyman Ağa (Uzun) 1730
Süleyman Avnî Efendi 1158
Süleyman b. Mehmed 560
Süleyman b. Mehmed Dulkadıroğlu 323
Süleyman Bey 36, 52, 215, 304, 342, 349, 376, 433, 500, 680, 772, 783, 831, 844, 860, 881, 1029, 1061, 1272, 1287, 1668, 1741, 1774, 1817
Süleyman Bey (Abdülcebbarzâde) 592
Süleyman Bey (Ağa) 1700
Süleyman Bey (Babanlı) 1304
Süleyman Bey (Baltaoğlu) 1774
Süleyman Bey (Bekir Paşazâde) 1792
Süleyman Bey (Cebbarzâde) 47, 106, 227, 389, 602, 933
Süleyman Bey (Çaparzâde) 400
Süleyman Bey (Defterdarzâde) 1099
Süleyman Bey (Dulkadırlı beyi) 233, 1573
Süleyman Bey (Evkanlızâde) 239
Süleyman Bey (Ferhâd Paşazâde) 1194
Süleyman Bey (Hacı) 466, 782
Süleyman Bey (Hazinedarzâde) 1306
Süleyman Bey (Hekimzâde) 242
Süleyman Bey (Kemal Paşazâde) 224
Süleyman Bey (Melek Mehmed Paşazâde) 566
Süleyman Bey (Mîrialem) 1045
Süleyman Bey (Mihalzâde) 965
Süleyman Bey (Mustafa Bey oğlu) 1230
Süleyman Bey (Tavaşî) 365
Süleyman Celâl Efendi 486
Süleyman Çelebi 20, 22, 29, 33, 407, 606, 768, 799, 1115, 1281, 1649, 1704, 1725
Süleyman Çelebi (Bursalı) 1725
Süleyman Çelebi (Emir) 157, 1740
Süleyman Çelebi (Kemâl Paşazâde) 1106
Süleyman Çelebi (Mevlûdcü) 749
Süleyman Çelebi (Şehzâde) 282
Süleyman Efendi 87, 162, 261, 321, 374, 395, 490, 678, 827, 893, 1125, 1260, 1267, 1334, 1486, 1508, 1780, 1782, 1789, 1802
Süleyman Efendi (Bektaşî) 748
Süleyman Efendi (Hacı) 259, 1117
Süleyman Efendi (Hekimzâde) 1145
Süleyman Efendi (Hocapaşalı) 1166
Süleyman Efendi (İlâhîzâde) 1003
Süleyman Efendi (İmamzâde) 707
Süleyman Efendi (Kara) 1149
Süleyman Efendi (Karabaş) 180
Süleyman Efendi (Kavalalı) 824
Süleyman Efendi (Kepenekçizâde) 1079
Süleyman Efendi (Kethüdâzâde) 1172
Süleyman Efendi (Kırımlı) 1474
Süleyman Efendi (Küçük) 1377
Süleyman Efendi (Âmedî) 1690
Süleyman Efendi (Âmidli) 39
Süleyman Efendi (Mostarlı) 1446
Süleyman Efendi (Muğlalı) 1148
Süleyman Efendi (Seyyid) 135, 1234
Süleyman Efendi (Surre Eminizâde) 188, 1370
Süleyman Efendi (Şeyh) 824
Süleyman Efendi (Yoğurtçuzâde) 1802, 1806
Süleyman Fehim Efendi 1663
Süleyman Ferid Efendi (Âtıfzâde) 472, 1292

Süleyman Ferideddin Efendi (Âtıfzâde) 388
Süleyman Feyzî Bey 1503, 1710
Süleyman Feyzî Efendi 1783, 1788, 1797
Süleyman Feyzî Efendi (Hacı) 1397
Süleyman Feyzî Paşa 176. 1363
Süleyman Hâdî Bey (Recâîzâde) 651
Süleyman Halife 1088, 1510, 1609
Süleyman İzzet Efendi 1447
Süleyman Kâmil Efendi (Hacı) 258
Süleyman Ken'an Ağa 1766
Süleyman Necib Efendi 445, 1482, 1793
Süleyman Paşa 27, 33, 46. 79, 81, 87, 96, 97, 105, 141, 150, 160, 165, 198, 199, 205, 248, 266, 267, 408, 448, 464, 496, 503, 633, 717, 767, 773, 829, 837, 892, 923, 1032, 1036, 1071, 1077, 1193, 1233, 1237, 1324, 1381, 1456, 1492, 1513, 1589, 1605, 1631, 1635, 1740, 1743, 1747-1749, 1775, 1776, 1804, 1807, 1812
Süleyman Paşa (Abaza) 1751, 1775, 1780
Süleyman Paşa (Abdülcelilzâde) 477, 1040
Süleyman Paşa (Acemzâde) 1813
Süleyman Paşa (Arnavut) 1324
Süleyman Paşa (Babanlı) 204, 773
Süleyman Paşa (Bağdad valisi) 275, 276
Süleyman Paşa (Baltacı) 1813
Süleyman Paşa (Bosnalı) 1081
Süleyman Paşa (Büyük) 1544
Süleyman Paşa (Cebbarzâde) 591
Süleyman Paşa (Damad) 206
Süleyman Paşa (Dev) 1814
Süleyman Paşa (Ebras) 58, 101
Süleyman Paşa (Fındıklılı) 1543
Süleyman Paşa (Fuddalızâde) 540
Süleyman Paşa (Gürcü) 1747
Süleyman Paşa (Hacı) 948
Süleyman Paşa (Hadım) 158, 1329, 1743
Süleyman Paşa (Hazinedarzâde) 666, 1083, 1306
Süleyman Paşa (İlbasanlı) 1472
Süleyman Paşa (İzmirli) 1775
Süleyman Paşa (Kalenderzâde) 859, 884
Süleyman Paşa (Kapdan) 1185
Süleyman Paşa (Karabağî) 275, 1775
Süleyman Paşa (Kız Alizâde) 1724
Süleyman Paşa (Malatyalı) 1747
Süleyman Paşa (Mızraklı) 638, 1547
Süleyman Paşa (Pekinli) 383
Süleyman Paşa (Rişvan Paşazâde) 1398
Süleyman Paşa (Rişvanzâde) 586
Süleyman Paşa (Rûşenzâde) 1327
Süleyman Paşa (Sadrazam) 573
Süleyman Paşa (Sarı) 1367, 1688, 1749
Süleyman Paşa (Şehzâde) 500, 510, 793, 1774
Süleyman Paşa (Uzun) 1814
Süleyman Penâh Efendi 1291, 1685
Süleyman Râsim Efendi (Kadızâde) 451
Süleyman Râşid Efendi 532, 822, 1788, 1797
Süleyman Re'fet Paşa 1803
Süleyman Reis 881, 1117
Süleyman Ruhî Ağa 1788, 1792
Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1218
Süleyman Sâlim Bey (Cağalazâde) 1612
Süleyman Sâlim Bey (Cağalzâde) 742
Süleyman Sıdkî Efendi 359
Süleyman Sırrî Efendi 1274
Süleyman Şah 10, 12, 16, 40
Süleyman Şefik Efendi 508
Süleyman Tevfik Bey 1456, 1531
Sülün Bey 1530
Sülün Efendi 1553
Sünbül Ağa 995, 1730
Sünbül Efendi 130, 763, 982, 1577
Sünûhî Efendi (Zeynîzâde) 1711
Süreyyâ Paşa 1287, 1305, 1616, 1734
Sürmeli Ali Paşa 1750, 1795
Sürûr b. Mesaid (Şerif) 1763

Sürûr (Şerif) 425, 543, 1667
Sürûrî 351, 549, 1370
Sürûrî Mehmed Paşa 1648
Sürûrî Osman Efendi 1505

Şa'bân 971
Şa'bân (Emir) 1103
Şa'bân (Şeyh) 661
Şa'bân (yeniçeri) 759
Şa'bân Ağa 1766, 1786
Şa'bân Ağa (Türk) 828
Şa'bân Bey 1779
Şa'bân Efendi 161, 1025, 1252
Şa'bân Efendi (Kazasker) 1020
Şa'bân Efendi (Kırımlı) 87
Şa'bân Efendi (Seyyid) 625
Şa'bân-ı Kastamonî (Şeyh) 1231
Şa'bânzâde 165
Şâdân Bey 520
Şâfiî (İmam) 1097
Şah Abbas 435
Şah Hanım 845
Şah Sultan 344, 479, 631, 751, 849, 903, 1207, 1294
Şah-ı Hûban Hatun 903
Şah-ı Huban 1204
Şahbaz Ağa 399
Şahbaz Giray 419, 1811
Şâhidî 886
Şahin Ağa 1736, 1766
Şahin Ali Paşa 960, 1185, 1754
Şahin Giray 350, 1027, 1811
Şahin Giray Han 350
Şahin Mehmed Paşa 1767
Şahin Mustafa Ağa 1732, 1737
Şahin Paşa 927, 1034, 1740, 1752, 1775, 1812
Şahin Paşa (Lala) 793, 1740
Şahin Paşa (Yavaşça) 1774
Şahkulu 368
Şahruh (Dulkadırlı) 1055
Şâkir Ağa 1769
Şâkir Ahmed Efendi 429
Şâkir Ahmed Paşa 1777
Şâkir Bey 659
Şâkir Efendi 122, 496, 1062, 1216, 1242, 1346, 1755, 1802
Şâkir Efendi (Gölpazarlı) 955
Şâkir Efendi (Kâmilîzâde) 865
Şâkir Efendi (Şâtırzâde) 385
Şâkir Feyzullah Bey 77
Şâkir Hüseyin Bey 721
Şâkir Mehmed Efendi (Kasapbaşı) 591
Şâkir Paşa 663, 1778
Şâkir Paşa (Müşir) 144
Şâkire Hanım 1357
Şalgamcızâde 84
Şârihü'l-Menârzâde 1225
Şâtır Yusuf Ağa 876
Şebsafa Kadın 980
Şefik Bey 388, 1270, 1364, 1734
Şefik Bey (Müftîzâde) 478
Şefik Bey (Recâîzâde) 1365
Şefik Efendi 852
Şefik İsmail Bey 829
Şefik Paşa 1756, 1801, 1802, 1804
Şefkatî Efendi 1791
Şehâbeddin (Seyyid) 1259
Şehinşah (Şehzâde) 21, 25
Şehrî 509
Şehrî Efendi 799
Şehrî Hâfız Efendi 671
Şehrî Mehmed 1180
Şehsüvar 376
Şehsüvar Bey 547
Şekerpare Hatun 1123
Şekib Bey 77
Şekib Efendi 1784, 1791
Şekib Efendi (Paşmakçızâde) 1015
Şekib Mehmed Paşa 1244
Şekib Ömer Dede 1255
Şekib Paşa 1082, 1333, 1804
Şem'î Efendi 1781
Şems-i Bağdadî 145
Şems-i Tebrizî 1343
Şemseddin (Ak) 133, 361, 440, 481, 513, 548, 594, 746, 983
Şemseddin Ahmed b. Kadı Mûsâ 656

Şemseddin Ahmed Efendi 102, 535, 881, 916, 958, 1260
Şemseddin Ahmed Efendi (Karabağî) 1094
Şemseddin Ahmed Efendi (Molla Yegânzâde) 1079
Şemseddin Ahmed Sivasî 1319
Şemseddin Bey 353, 1360
Şemseddin Bey (Râtib Ahmed Paşazâde) 156
Şemseddin Bey (Râtib Paşazâde) 1738
Şemseddin Buharî (Emir) 8
Şemseddin Dede 1120, 1124
Şemseddin Efendi 996, 1107, 1232
Şemseddin Efendi (Atâullah Efendizâde) 989
Şemseddin Efendi (Bağdadîzâde) 889
Şemseddin Efendi (Çavuşzâde) 1236
Şemseddin Efendi (Kara) 127, 1013
Şemseddin Efendi (Mahmud Çavuşzâde) 760
Şemseddin Efendi (Mektûbîzâde) 135
Şemseddin Efendi (Nefeszâde) 76, 1021
Şemseddin Efendi (Şerifzâde) 445, 1021
Şemseddin Efendi (Zeynîzâde) 391
Şemseddin Fenârî 86, 516, 1078, 1123, 1758
Şemseddin Fenârî (Molla) 843
Şemseddin Gürânî (Molla) 1741
Şemseddin Karahisarî 1159
Şemseddin Mehmed 895, 918
Şemseddin Mehmed b. Kadızâde 919
Şemseddin Mehmed Buharî 1723
Şemseddin Mehmed Cezerî 398
Şemseddin Mehmed Çelebi 1727
Şemseddin Mehmed Dede 817
Şemseddin Mehmed Efendi 1109, 1272
Şemseddin Mehmed Efendi (Mudanyalızâde) 1248
Şemseddin Mehmed Efendi (Şeyh Selâmîzâde) 626
Şemseddin Muhammed b. Ahmed 162
Şemseddin Tebrizî 533, 993
Şemsî Ahmed Efendi 1782
Şemsî Ahmed Paşa 922
Şemsî Çelebi 676
Şemsî Dede 800
Şemsî Efendi (Aydınlı) 475
Şemsî Paşa 669, 1094, 1112, 1141, 1200, 1743
Şemsî Paşa (Kızıl Ahmedlizâde) 889
Şerbetçizâde 460
Şeref Efendi 139
Şeref Hanım 1242
Şeref Mehmed Efendi 498, 505
Şeref Mehmed Efendi (Eşrefzâde) 341
Şerefeddin Ağa 1729, 1731
Şerefeddin Efendi 89
Şerefeddin Hızır 12
Şerefeddin Paşa 1729
Şerif (Seyyid) 504, 523, 1105, 1112
Şerîf Mehmed Efendi 68
Şerif Aclân 145
Şerif Ağa 478
Şerif Ağa (Kapıcıbaşı) 1360
Şerif Ahmed Efendi 533
Şerif Ali b. Katâde 606
Şerif Bey 826, 1283
Şerif Câzim b. Âzim 651
Şerif Ebû Nümey651
Şerif Efendi 489, 491, 1021, 1789, 1797
Şerif Efendi (Ebû İshakzâde) 564
Şerif Efendi (Es'ad Efendizâde) 1761
Şerif Efendi (Gürcü) 674
Şerif Efendi (Karamanî) 1243
Şerif Efendi (Şerifzâde) 1021
Şerif Galib 146
Şerif Gâlib Efendi 128
Şerif Halil Bey 514
Şerif Halil Bey (Sekbanbaşızâde) 955
Şerif Halil Efendi 871
Şerif Hasan 128
Şerif Hasan Paşa 479
Şerif Mehmed Bey 598
Şerif Mehmed Efendi 492, 494, 603
Şerif Mehmed Efendi 976, 985, 989, 993
Şerif Mehmed Efendi (Vardarî Şeyhzâde) 1025
Şerif Muhsin b. Ahmed 146

Şerif Paşa 340, 389, 487
Şerif Paşa (Balıkesirli) 488
Şerif Paşa (Büyük) 587
Şerif Paşa (Mısırlı Küçük) 1231
Şerif Rümeyse 339
Şerife 468
Şerife Ayşe Hanım 757, 1071
Şerife Fatma Hanım 1340
Şerife Hadice Hanım 1070
Şerife Havvâ Sultan 1207
Şerife Hidâyetullah binti Ayşe 513
Şerif-i evvel 573
Şevket Bey 816, 1142, 1791
Şevket Paşa 722, 1778
Şevkî Bey 650
Şevkî Beyefendi 1188
Şevkî Efendi 846
Şevkî Hüseyin Efendi 663, 1153
Şeyh Habib 390
Şeyh Hayyatî 515
Şeyh Safî 600
Şeyh Üftâde 669
Şeyhî 1084
Şeyhî (Mevlânâ) 873
Şeyhî Efendi 703, 1164
Şeyhî Mehmed Ağa 1792
Şeyhî Mehmed Efendi 917, 994
Şeyhî Mehmed Efendi (Fenârîzâde) 996
Şeyhî Mehmed Efendi (Menteşzâde) 1010
Şeyhî Said Molla 470
Şeyhzâde 750
Şeytan (Melek İbrahim Paşa) 784
Şîr Nesimîzâde 747
Şîrîn Hüseyin Ağa 793
Şihâb Bey 1333
Şihâbeddin Ahmed Efendi 1178, 1266
Şihâbeddin Bey 1740
Şihâbeddin Bey (Hadım) 1741
Şihâbeddin Efendi 95, 414, 567
Şihâbeddin Efendi (Mudanyalızâde) 1096
Şihâbeddin Paşa 1740, 1741
Şihâbeddin Paşa (Hadım) 1729
Şikârî Ahmed Bey 875
Şinâsî Dede 509
Şöhretî Mehmed Dede 977
Şuayb Efendi (Kadı) 747
Şuayb Ruhî Efendi 1353
Şüca 355
Şücâ' (Şeyh) 410
Şücâeddin Ağa 1764
Şücâeddin İlyas Efendi 1120
Şücâeddin İlyas Rûmî 904
Şükrî Efendi 406
Şükrî Efendi (İmam-ı evvel) 1280
Şükrî Efendi (Kâtip) 459
Şükrî Efendi (Yusufcukzâde) 586
Şükrullah Bey 594
Şükrullah Çelebi 595
Şükrullah Efendi 668, 900, 1246, 1294
Şükrullah Efendi (Kara) 700
Şükrullah Efendi (Ni'metzâde) (Seyyid) 1256
Şükrullah Mehmed Efendi 135, 824

T

Tabduk Emre 1684
Tab'î Mehmed Efendi 445
Tabib Kadın 1207
Tabib Mîr 1228
Tâc Bey 379, 1610
Tâceddin 1509, 1510, 1540
Tâceddin (Küçük) 658
Tâceddin b. Şemseddin Rıfaî 194
Tâceddin Efendi 252, 330, 1421
Tâceddin Efendi (Küçük) 130
Tâceddin Efendi (Reiszâde) 330
Tâceddin Hamavî-i Şafii 447
Tâceddin İbrahim 54
Tâceddin İbrahim Efendi 1109
Tâceddin Kadı 964
Tâceddin-i Hincî 339
Taftazanî 230
Taha (Şeyh) 829
Taha Efendi 1641
Tâhir Ağa 147, 491, 621, 837, 1261, 1417

Tâhir Ağa (Cevahirci) 844
Tâhir Ağa (Maktul) 1244
Tâhir Ağa (Mehmed Emin Ağazâde) 471
Tâhir Bey 598, 821, 851, 1269
Tâhir Bey (Ispanakçızâde) 1180, 1196
Tâhir Bey (Serhalifezâde) 1650
Tâhir Bey (Tatarzâde) 775
Tâhir Efendi 410, 414, 752, 863, 909, 915, 1115, 1156
Tâhir Efendi (Hacı) 789
Tâhir Efendi (Hâfız) 1177
Tâhir Efendi (Kadızâde) 169, 855, 1269
Tâhir Efendi (Külâhîzâde) 1497
Tâhir Efendi (Müneccimbaşı) 671
Tâhir Efendi (Sıddîkîzâde) 580
Tâhir Efendi (Sirozîzâde) 1499, 1516
Tâhir Efendi (Yedekçizâde) 265
Tâhir Mehmed Bey 1341
Tâhir Mehmed Bey (Cağalazâde) 1552
Tâhir Mehmed Efendi 265, 913, 1080, 1114, 1164, 1583
Tâhir Mehmed Efendi (Kadızâde) 451
Tâhir Mehmed Efendi (Külâhîzâde) 470
Tâhir Mehmed Efendi (Seyyid) 1375
Tâhir Mehmed Efendi (Sirozîzâde) 865
Tâhir Mehmed Efendi (Şeyh) 449
Tâhir Mustafa Ağa 1345
Tâhir Ömer 205, 510, 589, 962, 1308, 1617
Tâhir Ömer Bey 271, 1275
Tâhir Ömer Efendi 1617
Tâhir Paşa 111, 347, 539, 636, 708, 773, 927, 1555, 1637
Tâhir Paşa (Arnavut) 1224
Tâhir Paşa (Kapdan) 190, 766
Tâhir Şevki Efendi 1359
Tahmasb 1590, 1642
Tahmisî 1606
Tahsin Ağa 1476
Tahsin Bey 113, 732, 1390
Tahsin Bey (Kıbrısîzâde) 1275
Tahsin Efendi 1411
Tahsin Hasan Bey 1111, 1444
Tahsin Hasan Efendi 1585
Tahsin Paşa 1067
Tâib 1634
Tâib İbrahim Bey 585
Tâib İsmail Efendi 839
Tâib Paşa 1567
Tâibî Mustafa Efendi 987
Takiyeddin Efendi 1633
Takiyeddin Mehmed Paşa (Müderriszâde) 725
Tal'at Bey 1257
Tal'at Efendi 730, 1627
Tartuşî (İmam) 1665
Tatar Hoca 622
Tatar İmam 965
Tavşan Ağa (Dilsiz) 1550
Tayfur Ağa 1623
Tayfur Mehmed Bey 1269
Tayfur Mehmed Hâmid Bey 1259
Tayyâr Efendi (Enderûnî) 330
Tayyâr Mehmed Efendi 444
Tayyâr Mehmed Paşa 221, 1209
Tayyâr Paşa 28, 1183
Tayyâr Paşazâdeler 635
Teke Bey 1285
Tekelioğulları 1648
Temim-i Dârî 1622
Tersane Eminizâde 325
Terzi Baba 515
Terzibaşızâde 658
Tevfik Bey 255, 672, 934, 1206, 1241, 1269, 1364, 1394, 1455, 1638, 1687
Tevfik Bey (Gelenbevîzâde) 1395
Tevfik Bey (Hacı) 935, 1203
Tevfik Bey (Ömer Ağazâde) 853, 1327
Tevfik Efendi 73, 163, 852, 1634
Tevfik Efendi (Geylânî) 474
Tevfik Efendi (Geylânlı) 1150
Tevfik Efendi (Yorganîzâde) 933
Tevfik Mehmed Bey 238, 1217, 1311
Tevfik Paşa 831
Tevfik Paşa (Hıdiv) 794
Tevfik Yahyâ Efendi (Şeyhülislâm) 502
Tevhid Bey 561
Tevhide Hanım 326

Tezkirecizâde 417
Tıfılyüz 1638
Tıflî 1320
Tıflî Efendi (Galatalı) 1656
Timur 282, 361, 372, 768, 795, 797, 799, 802, 1079, 1093, 1115, 1218, 1281, 1330, 1560, 1611, 1635
Timur Bey 1548
Timur Efendi (Erzurumlu) 1331
Timur Fennî Efendi 268
Timur Mehmed Dayı 613
Timur Paşa (Abdülcelilzâde) 496
Timurleng 145, 226, 271, 272, 958, 1677
Timurtaş Paşa 247, 272, 1281, 1642, 1667
Timurtaş Paşa (Kara) 42
Tirsiniklioğlu 1188
Tohtamış 1114
Tohtamış Giray 547, 1027, 1486, 1489
Tohtamış Giray (Safa Girayzâde) 1561
Toklu Dede 341
Topuzluoğulları 1141
Tosun Paşa 955, 1301, 1456
Tosun Paşa (Mehmed Ali Paşazâde) 47
Toygun Paşa 1181
Tozkoparan-ı sânî 297
Tûtî Abdüllâtif 495
Tûtî Kadın 222
Tufeyl Paşa 1638
Tulumcu 687
Tumanbay 1147
Tunuszâdeler 1257
Tur Ali Bey 358
Turgud Paşa 290, 553, 1065
Turhan Bey 507, 552, 1313
Turhan Bey (Gazi) 729
Turhan Bey (Turhanzâde) 1143
Turhan Paşa 673
Turhan Sultan 642
Turun (Duruz) (Şeyh) 596
Tüfenkçizâde 969
Türâbî Ali Efendi 824
Türk 1141

U

Ubeyd (Şeyh) 182
Ubeyd Efendi (Şeyh) 241
Ubeyde Hanım (Halil Hamid Paşa kızı) 1403
Ubeyde Sultan 1123
Ubeydî 1255
Ubeydullah Efendi 76, 801, 1152
Ubeydullah Efendi (Nureddinzâde) 1277
Ubeydullah (Şeyh) 304
Ukayl (Seyyid) 378
Ulama Paşa 546, 681
Ulu Bey 1602
Uluç Ali 1639
Uluğ Bey 230, 919, 1123
Ulvan (Şeyh) 261
Umûr Bey 1740
Umûr Paşa 1288, 1740
Uryânî Efendi 105, 346, 1643
Usturza 1817
Uşşakî İbrahim Efendi 1714
Uzgur 801
Uzun Hasan Paşa 642

Ü

Üçatlı Paşa 1147
Üçler 623
Üçüncüzâdeler 1623
Üftâde Mehmed Efendi 1644
Üftadezâde 661
Ümidî Ahmed Efendi 817
Ümmî Sultan 44
Ümmügülsüm Hanım 685, 1165
Ümmügülsüm Hatun 991
Ümmügülsüm Sultan 13, 17, 30, 46, 216, 284
Ümmühan Hanım 1168
Üns Efendi (Molla Ahmedzâde) 1011
Ünsî Efendi (Sahhaf Şeyhizâde) 93, 1016

Ünsî Hasan Efendi 1645
Üsküdarî (İlmî Mehmed Efendi) 794
Üsküp nâzırı 489
Üveys (Hz.) 1294
Üveys Çelebi 1794
Üveys Halvetî 523
Üveys Paşa 617, 1030, 1042, 1348, 1510, 1514, 1812, 1814
Üveys Paşa (Köle) 1029
Üveys Paşazâde 1646
Üveyş-i Halvetî (Şeyh) 263
Üveysü'l-Karanî 1276

V

Vâcid Ahmed Efendi 1187
Vâfir Efendi 1523
Vahan Efendi 1821
Vahdetî Ebûbekir Efendi 1792
Vahdetî Efendi 852, 1792
Vâhib Ali Efendi 1521
Vahid (Çingene) 1649
Vahid Bey 935, 1102, 1245
Vahid Efendi 1783
Vahid Efendi (Âtıfzâde) 392
Vahid Efendi (Uryânîzâde) 264, 665
Vahid Mehmed Bey 1555
Vâhidî Çelebi 407
Vâiz Arab 404
Vâiz Molla Arab 390
Vâkıf Bey 1141
Vak'î Ahmed Efendi 1079
Vâlihî (Kurtzâde) 1650
Vasa Paşa 1815, 1821, 1822
Vasfî 1662
Vâsıf Abdullah Çelebi (Şa'bânzâde) 1012
Vâsıf Ahmed Efendi 1780
Vâsıf Bey 16
Vâsıf Efendi 286, 313, 744, 1783
Vâsıf Efendi (Reisülküttab) 900, 1654
Vâsıf (Enderûnî) 655
Vâsıf Mehmed Efendi 618
Vâsıf Osman Bey 1427
Vâsıf Paşa 188, 1770, 1772
Vâsıf Paşa (Şevket) 718
Vâsık (Eğrikapılı) 1676
Vâsık Emin Mehmed Efendi 485
Vâsık İbrahim Efendi 274, 1353
Vâsık Mehmed Emin Efendi 1693
Vâsık Mehmed Emin Efendi (Madrubzâde) 1369
Vassâf Abdullah Efendi 1654, 1760
Vassâf Bey 1333, 1389, 1734
Vassâf Efendi 1396, 1652
Vecdî Efendi (Kâtip) 1240
Vecdî Efendi1652
Vecih Bey 863
Vecihî Paşa 881, 1429
Vedad Bey 309
Vedad Efendi (Keçecizâde) 848
Vefa Efendi 516
Vefa (Şeyh) 452
Vefaî Bedreddin 1107
Vefik Bey (Sultanzâde) 159
Vefik Efendi 1805
Vefik Paşa 1757, 1799
Vehbî Efendi (Hâfız) 1270, 1570
Vehbî Efendi (Keçecizâde) 879
Vehbî Efendi (Sünbülzâde) 104, 665, 904, 1556
Vehbî Hüseyin Efendi (Keçecizâde) 1215
Vehbî Paşa 478
Vehhâb-ı Ümmî 573
Vehib Paşa (Rüstem Paşazâde) 1403
Velâyet (Seyyid) 802, 1428
Veled Çelebi 1008
Velî 1639
Velî (Derviş) 1028
Velî (Bolulu) (Hacı) 975
Velî (Sarı) 612
Velî Ağa 244, 628, 947, 1765
Velî Ağa (Hacı) 824, 1807
Velî Ağa (Hammamîzâde) 260
Velî Ağa (Rüzgâr) 236
Velî Ağazâde 1657
Velî b. Hacı Mehmed 94
Velî Bey 228, 277, 1035, 1292, 1392
Velî Dede 1495

Velî Efendi 89, 1661, 1787
Velî Efendi (Hayrabolulu) 1508
Velî Efendi (Muabbir) 1644
Velî Efendi (Şeyh) 920
Velî Efendizâde 1588
Velî Eyyûb Ağa 952
Velî Hasan Paşa 870
Velî Kethüdâ 663
Velî Mehmed Paşa 739, 1775
Velî Paşa 277, 571, 1813
Velî Paşa (Tepedelenli) 773
Velî Paşa (Tepedelenlizâde) 836, 837
Velîyeddin (Vâiz) 1259
Velîyeddin Bey 214, 1740
Velîyeddin Bey (Ahmed Paşazâde) (Hacı) 1414
Velîyeddin Efendi 104, 191, 298, 336, 495, 764, 1670, 1740, 1760
Velîyeddin Efendi (Hacı) 1659
Velîyeddin Efendi (Hammamîzâde) 1357
Velîyeddin Efendi (Kastamonulu) 618
Velîyeddin Efendi (Kazasker) 221
Velîyeddin Efendi (Kevâkibîzâde) 532, 1021
Velîyeddin Efendi (Şeyhülislâm) 475, 896, 1383, 1663
Velîyeddin Mehmed Efendi 104
Velîyeddin Paşa 1202
Velîyeddin Paşa (Tepedelenlizâde) 1494
Velîyeddin Rüşdî Efendi 527
Vesim Paşa (Hacı) 1776
Veys Paşa (Hacı Darbazzâde) 1399
Veysel Karanî 89
Veysel Paşa 592
Veysî Paşa (Hacı Darbaz) 302
Vığvığı 729
Vılıkoğlu 1330
Vildan Efendi 163, 1741
Vildan (Molla) 1604
Vilyams Paşa 528
Visâleddin Ağa 1731
Visalî 312
Vişne Efendi 669, 1658
Voyvoda Hadım 952
Vuslatî Ali Bey 1714

Yağlıkçı 820
Yağmurcu Han 1027
Yahşi Bey 231, 1509, 1635
Yahşi Paşazâdeler 889
Yahyâ 194
Yahyâ (Seyyid) 1314
Yahyâ (şakî) 195
Yahyâ (Şerif) 1763
Yahyâ Ağa 579, 1733, 1769, 1787
Yahyâ Ağa (Hatibzâde) 1737
Yahyâ Ağa (Seyyid) 663
Yahyâ b. Abdülaziz Efendi 124
Yahyâ b. Süleyman b. Âşık Paşa 191
Yahyâ b. Sürûr (Şerif) 1763
Yahyâ Bey 191, 448, 519, 590, 683, 981, 1023, 1047, 1079, 1082, 1200, 1260, 1400, 1530, 1601, 1719, 1786
Yahyâ Bey (Fındıkzâde) 765
Yahyâ Bey (Pîrîzâde) 741
Yahyâ Bey (Pîrîzâde hafidi) 839
Yahyâ Çelebi 1781
Yahyâ Dede 1488
Yahyâ Efendi 28, 84, 93, 98, 99, 119, 172, 252, 375, 599, 626, 627, 760, 804, 842, 853, 917, 1095, 1462, 1557, 1707, 1759, 1792, 1795
Yahyâ Efendi (Abdürrahimzâde) 983
Yahyâ Efendi (Ahîzâde) 111
Yahyâ Efendi (Arab) 530
Yahyâ Efendi (Beşiktaşlı) 676, 1155
Yahyâ Efendi (Bostanzâde) 190
Yahyâ Efendi (Hekimbaşı) 75
Yahyâ Efendi (Hekimbaşızâde) (Arab) 99, 619
Yahyâ Efendi (Hısım) 103, 135, 970
Yahyâ Efendi (Hısımzâde) 822
Yahyâ Efendi (Hoca) 191
Yahyâ Efendi (Hocazâde) 1245
Yahyâ Efendi (İmam) 1449
Yahyâ Efendi (İshakzâde) 805, 1266
Yahyâ Efendi (İspirîzâde) 179, 493

Yahyâ Efendi (Kırımîzâde Abdullah Efendizâde) 1466
Yahyâ Efendi (Minkarîzâde) 404, 437, 1319, 1351, 1759
Yahyâ Efendi (Moralı) 1267
Yahyâ Efendi (Moralızâde) 1442
Yahyâ Efendi (Müeyyedzâde) 668
Yahyâ Efendi (Mülakkab) 529, 1427
Yahyâ Efendi (Sadreddinzâde) 93
Yahyâ Efendi (Seyyid) 1613
Yahya Efendi (Şeyh) 1105
Yahyâ Efendi (Şeyh) 458
Yahyâ Efendi (Şeyhülislâm) 995, 1089
Yahyâ Efendi (Urmiyeli) 804
Yahyâ Efendi (Yahyâzâde) 190
Yahyâ Efendi (Yüsrîzâde) 1703
Yahyâ İhya Efendi 505
Yahyâ Mehmed Efendi 599
Yahyâ Nâcî Efendi 225, 1399
Yahyâ Nev'î Efendi 332
Yahyâ Paşa 13, 105, 249, 358, 717, 729, 743, 1076, 1603, 1639, 1742, 1775, 1779, 1780, 1813
Yahyâ Paşa (Abdülcelilzâde) 496, 680
Yahyâ Paşa (Anadolu'lu) 1558
Yahya Paşa (Gazi) 1246
Yahyâ Paşa (Gazi) 1676, 1742
Yahyâ Paşa (Hekimzâde damadı) 655
Yahyâ Sıddîk Efendi 1537
Yahyâ Şirvanî (Seyyid) 229
Yahyâ Tevfik Bey 159
Yahyâ Tevfik Efendi 351, 690, 1504
Yahyâ Tevfik Efendi (Uşşakîzâde) 1426
Yahyâ Vâkıf Efendi 492
Yahyâ Yazıcı 545
Yahyâ-i Şirvanî-i Halvetî 1400
Yahyâ-yı Şirvânî 551
Yahyâ-yı Şirvânî (Seyyid) 755, 1718
Yahyâzâde 1270
Yakovaki Bey 1817
Ya'kub (Abdal) 243
Ya'kub Ağa 182, 563, 662, 941, 1729, 1733, 1763, 1764
Ya'kub (Amasyalı) 872
Ya'kub Bey 538, 795, 1645
Ya'kub Bey (Emine Hanım Sultanzâde) 159
Ya'kub Çelebi 1727
Ya'kub Efendi 505, 615, 685, 812, 972, 1108, 1459, 1474, 1641
Ya'kub Efendi (Biraderzâde) 1161, 1415
Ya'kub Efendi (Germiyanlı) 1554
Ya'kub Efendi (Karahisarlı) 1153
Ya'kub Efendi (Sarı) 1679
Ya'kub Efendi (Şeyh) 886, 1514
Ya'kub Halvetî (Şeyh) 436
Ya'kub Paşa 46, 501, 669, 1729
Ya'kub Paşa (Damad) 1724
Ya'kub Paşa (Hadım) 1742
Ya'kub Paşa (Hekim) 1742
Ya'kub Paşa (Hekimbaşı) 1741
Ya'kub Paşa (Hızır Beyzâde) 212
Ya'kub Paşa (Kara Osmanzâde) 694, 869
Ya'kubca Efendi 912
Yakût-ı Musta'sımî 595
Yalnız Kürek damadı 691
Yangıncı Ağa 1136
Yanko Aristarki Bey 1819, 1821
Yanko Musurus Bey 1820
Yâsin Bey (Azmzâde) 776
Yâsin Haydar (Şirvanî) (Şeyh) 1259
Yaşar Paşa 96
Yaşar Paşa (Priştineli) 542
Yatağan Dede 969
Yâver Bey 477, 1734
Yâver Paşa 528, 1620, 1771, 1772, 1804, 1820
Yavuz Çelebi 1142
Yavuz Efendi 1568
Yedi Emirler 378
Yedikuleli Emir 1352
Yegân 1642
Yegân (Molla) 384, 600, 1575, 1609, 1688
Yeğen Bey 1052
Yeğen Paşa 1027
Yem (General) 528
Yılanlızâde 96
Yılıkoğlu 27

Yoğurtlu Baba 969
Yoluk Çelebi 747, 1481
Yölük Giray 1435
Yörgüç Paşa 657, 668, 889
Yörgüç Paşazâde 959
Yunus (Debbağ) 1533
Yunus Ağa 671, 1764
Yunus Aleyhisselâm 1480
Yunus Efendi 90, 482
Yunus Efendi (Seyrekzâde) 93
Yunus Emre 1608
Yunus Hâlis Efendi 1617
Yunus Paşa 660, 1742, 1812
Yunus Paşa (Has) 1774
Yusuf 588, 997, 1513, 1604
Yusuf Agâh Efendi 1781, 1789, 1797
Yusuf Ağa 149, 169, 229, 467, 468, 479, 563, 863, 1046, 1053, 1077, 1088, 1217, 1254, 1311, 1363, 1410, 1423, 1437, 1542, 1580, 1630, 1649, 1686, 1688, 1721, 1730, 1732, 1765, 1768
Yusuf Ağa (Doğancılar) 1747
Yusuf Ağa (Gürcü) 1767
Yusuf Ağa (Kadid) 1732
Yusuf Ağa (Kavuğ) 1732
Yusuf Ağa (Mehter) 1025
Yusuf Ağa (Payzen) 1765
Yusuf Ağa (Yağlıkçı) 675
Yusuf b. Hüseyin Hüsnî (Seyyid) 86
Yusuf b. Ya'kub 1003
Yusuf Bâlî 958
Yusuf Bâlî b. Molla Mehmed Yegân 1576
Yusuf Bey 247, 407, 408, 647, 862, 1094, 1208, 1393, 1792, 1798, 1799
Yusuf Bey (Debreli) 614
Yusuf Bey (Karamanlıoğlu) 289
Yusuf Bey (Sarı Süleyman Paşazâde) 1737
Yusuf Bey b. Sarı Süleyman Paşa 1786
Yusuf Cemil Efendi 246
Yusuf Çelebi 33
Yusuf Çelebi (Şeyh) 1136
Yusuf Dede 161
Yusuf Efendi 167, 172, 354, 565, 617, 803, 928, 1128, 1225, 1297, 1338, 1352, 1447, 1464, 1536, 1552, 1580, 1581, 1660, 1703, 1727, 1787
Yusuf Efendi (Beşiktaşî) 1598
Yusuf Efendi (Bıdık Çelebi) 1253
Yusuf Efendi (Defterdar) 767
Yusuf Efendi (Evliya) 1710
Yusuf Efendi (Fenârîzâde) 996
Yusuf Efendi (Hacı) 1780, 1781, 1787, 1796, 1797, 1800, 1802, 1807
Yusuf Efendi (Hâfız) 1284, 1807
Yusuf Efendi (Handanzâde) 103, 605
Yusuf Efendi (Karamanlı) 1152
Yusuf Efendi (Karasili) 1267
Yusuf Efendi (Kel) 433, 843, 1076, 1795, 1802
Yusuf Efendi (Kesedar) 459
Yusuf Efendi (Kethüda) 1575
Yusuf Efendi (Koca) 607
Yusuf Efendi (Kuru) 1596
Yusuf Efendi (Madrub) 262, 485, 906, 1654, 1702
Yusuf Efendi (Âmedî) 175
Yusuf Efendi (Peçevî) 1152
Yusuf Efendi (Seyyid) 652
Yusuf Efendi (Sirozlu) 933
Yusuf Efendi (Şamî) 1726
Yusuf Efendi (Şamlı) 161, 1424
Yusuf Efendi (Şeyh) 1272
Yusuf Efendi (Şikârî) 1022
Yusuf Âgâh Efendi 609, 1292, 1551
Yusuf (Hacı) 767, 1705
Yusuf Hakkı Bey 969
Yusuf Hüsnî Bey 159, 1331
Yusuf (İmam) 1327
Yusuf İzzeddin Efendi 25, 35
Yusuf Kâmil Paşa 955, 1305, 1756, 1804, 1805, 1807
Yusuf Kirmastî 682
Yusuf Kutbeddin Efendi 1266
Yusuf Nesib Dede 699
Yusuf Nizâmeddin Efendi (Şeyh) 652
Yusuf Paşa 165, 205, 327, 515, 583, 640, 772, 806, 815, 1143, 1200, 1231, 1260, 1699, 1745, 1747-1750, 1754, 1774, 1779, 1794, 1799, 1810, 1814

Yusuf Paşa (Ağa) 1751
Yusuf Paşa (Babadağlı) 741
Yusuf Paşa (Çelebi) 197, 1767
Yusuf Paşa (Çetrefilzâde) 1751
Yusuf Paşa (Damad) 1723
Yusuf Paşa (Doğancı) 6
Yusuf Paşa (Emir Gûnezâde) 1115
Yusuf Paşa (Evrenoszâde) 501
Yusuf Paşa (Gürcü) 1591, 1700
Yusuf Paşa (Hadım) 1745
Yusuf Paşa (Karamanîzâde) 158
Yusuf Paşa (Karamanlızâde) 289
Yusuf Paşa (Koca) 479, 860, 957, 1100, 1156, 1167, 1237, 1392, 1397, 1456, 1530
Yusuf Paşa (Kozbekçi) 14, 1723, 1749
Yusuf Paşa (Musâhib) 1746
Yusuf Paşa (Palabıyık) 1750, 1751, 1775
Yusuf Paşa (Sadrazam) 909
Yusuf Paşa (Sirozlu) 1571
Yusuf Paşa (Topal) 209, 321, 382, 1724
Yusuf Rızâ Efendi 562
Yusuf Rıza Paşa 1504
Yusuf Sineçâk 1602
Yusuf Şevkî Efendi 1356
Yusuf Ziyâ Paşa 216, 282, 294, 531, 677, 743, 836, 1036, 1049, 1309, 1443, 1617, 1625, 1755
Yusufzâde 1008
Yuzuf Rızâ Paşa 49
Yümnî (Şerif) 1762
Yüsrî Ahmed Efendi 1782, 1792

Z

Zafer Hanım 1243
Zağanos Paşa 1269, 1741
Zâhid Mehmed Efendi (Kızanlıklı) 189
Zâhide Hanım Sultan 37, 1428
Zâkirî (Baba) 1581
Zamir Efendi 683
Zarif Paşa 1416, 1804
Zâtî 21
Zâtî Efendi 504
Zegem Han 809
Zekeriyâ 797
Zekeriyâ b. Aydoğmuş 1148
Zekeriyâ Efendi 341, 414, 853, 917, 1012, 1674, 1759
Zekeriyâ Efendi (Şeyhülislâm) 905, 1708
Zekeriyâ Efendi (Vardarî Şeyhzâde) 1025
Zekeriyâ Meylî Efendi 1026, 1400
Zekî Ahmed Efendi 1420
Zekî Efendi 315, 1429
Zekî Efendi (Arabzâde) 1581
Zekî Mehmed Paşa 1778
Zekî Paşa 1773
Zekiye Sultan 268
Zeliha Hanım 1580, 1687
Zeyd b. Muhsin (Şerif) 1762
Zeyd (Şerif) 436, 601
Zeyneb Hanım 10, 708, 795, 864, 955
Zeyneb Hatun 792
Zeyneb Sultan 44, 313, 1081, 1207
Zeyneddin Ahmed Efendi 804
Zeyneddin Hâfî 126, 128, 137
Zeyneddin Karaca Bey 1553
Zeyneddin Mehmed Efendi (Taşköprülüzâde) 802
Zeyneddin Mehmed Hafî 1600
Zeynel Paşa 714, 867, 1742
Zeynelâbidîn 376
Zeynelâbidîn Bey 651, 797, 1360, 1535, 1738, 1789, 1793
Zeynelâbidîn Efendi 143, 257, 673, 750, 764, 915, 1728, 1760, 1761
Zeynelâbidîn Efendi (Ak Mahmud Efendi oğlu) 928
Zeynelâbidîn Efendi (Eğinli) 1713
Zeynelâbidîn Efendi (Evliyazâde) 1691
Zeynelâbidîn Efendi (İlâhîzâde) 1003
Zeynelâbidîn Efendi (İmam-ı sultanî) 1662
Zeynelâbidîn Efendi (Seyyid) 263, 468, 1234
Zeynelâbidîn Efendi (Surre Eminizâde) 758

Zeynelâbidîn Efendi (Şeyhülislâm) 1446
Zeynelâbidîn Mehmed Efendi 906, 1219, 1554, 1712, 1727
Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Ak Mahmudzâde) 704
Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Çelebizâde) 1595
Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Hacı) 1711
Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) 93
Zeynelâbidîn Mehmed Efendi (Şeyhülislâm) 315
Zeynelâbidîn Nahcıvânî 182
Zeynelâbidîn Paşa 836, 1573
Zeynelâbidîn Reşid Bey 1664
Zeynelibâd Efendi 1585
Zeynî 1709
Zeynî Mehmed Es'ad Efendi 1713
Zeyrek (Molla) 1604
Zihnî Efendi 1799, 1801
Zihnî Paşa 367, 1799, 1801, 1808
Zihnî Sâlih Dede 1368
Ziver Bey 862, 1734
Ziver Efendi 521, 1251, 1729, 1800, 1802
Ziver Paşa 305, 846, 1459
Ziyâ Bey 1397
Ziya Bey 1435
Ziyâ Bey 317, 1620, 1793
Ziyâ Paşa 1221
Ziya Paşa 1564
Ziyâ Paşa 663
Ziyâ Yusuf Paşa 914, 1085, 1363, 1754
Ziyâeddin Ahmed Bey 1451
Ziyâeddin Ahmed Efendi 498
Ziyâeddin Ahmed (Hoca) 224
Ziyâeddin Bey 753
Ziyâeddin Efendi 1230
Ziyaeddin Efendi 919
Ziyâeddin Mehmed Efendi 752
Ziyâeddin Nevâlî Efendi 1252
Ziyâeddin Reşid Efendi 494
Ziyâeddin Yusuf Mahdum 1667
Zorluoğlu 1763
Zübeyde Hanım 94, 97, 237, 1503
Zübeyde Sultan 1264, 1547
Zühdî Bey 448
Zühdî Beyefendi 303, 319
Zühdî Efendi 788, 1799, 1805
Zühdî İsmail Bey 1738
Zühdî İsmail Paşa 58, 1678
Zühdî Molla Efendi (Paşmakçızâde) 1331
Zühdî Paşa 1809
Züleyha Hanım 340
Züleyhâ Hanım (Hâcce) 1047
Zülfikâr Ağa 1471, 1792
Zülfikâr Ağa (Hacı) 1767
Zülfikâr Efendi 743, 1306, 1721
Zülfikâr Paşa 1749
Zülfikâr Paşa (Şehid) 960

YER ADLARI DİZİNİ

Yer adları dizini ülke, bölge, kent, köy, kasaba, semt, mahalle ve mezarlık adlarıyla göl, deniz, ırmak, ada, dağ gibi doğal coğrafyaya ilişkin adları kapsamaktadır. Hemen her sayfada geçen İstanbul'a dizinde yer verilmemiş, buna karşılık İstanbul'daki semt, mahalle, köy, mezarlık gibi yerlerin adları ayrı ayrı gösterilmiştir.

Abahora 1202
Abdurrahmangazi 1603
Acara 201, 1439, 1492
Acarateyn 537
Acıbadem 1486
Acımusluk 1532
Aclun 552
Açu 118
Ada 1302
Ada-i kebîr 125, 200, 482, 923, 1325, 1341, 1367, 1618
Adakale 21, 279, 418, 822, 1071, 1197
Adalar 654
Adana 2, 8, 53, 64, 79, 88, 95, 97, 132, 134, 154, 170, 196, 202-204, 212, 215, 218, 220-222, 236, 242, 265, 275, 285, 291, 292, 295, 301, 320, 330, 337, 381, 382, 389, 394, 395, 407, 410, 432, 463, 475, 512, 518, 571, 582, 583, 590, 602, 628, 633, 644, 680, 682, 713-715, 718, 719, 722-724, 739, 740, 766, 769-771, 774, 786, 787, 790, 791, 810, 835, 844, 875, 895, 903, 921, 923, 927, 955, 961, 979, 1031-1033, 1035, 1036, 1043, 1047, 1048, 1051, 1058, 1062, 1064, 1067, 1070, 1074, 1078, 1085, 1091, 1119, 1150, 1182, 1192, 1198, 1199, 1205-1208, 1225, 1233, 1254, 1264, 1278, 1279, 1298-1300, 1308, 1309, 1324, 1327, 1335, 1348, 1374, 1423, 1434, 1451, 1456, 1471, 1499, 1507, 1512, 1542, 1545, 1546, 1556, 1560, 1561, 1580, 1589, 1592, 1611, 1632, 1675, 1680, 1681, 1695-1697, 1700, 1716, 1718, 1732, 1734
Aden 39, 1335
Adıyaman bak. Hısnmansur
Âdilcevaz 201, 1315, 1512
Afaka Kalesi 324
Afganistan 392, 677
Afrika 899
Afyonkarahisar bak. Karahisar-ı Sâhib
Agra 1342
Agras 340, 936, 1500, 1658
Ağa Mahallesi 214
Ağaçayırı 249, 873, 1472
Ağaçkakan 1065
Ağakapısı 548

Ağayokuşu 244, 310, 810, 823, 939, 941, 1285
Ağça 582
Ağrıboz 53, 81, 97, 143, 201, 210, 215, 218, 220, 274, 276, 282, 285, 288, 290, 291, 325, 432, 433, 496, 497, 525, 561, 563, 583, 585, 614, 632, 633, 642, 644, 647, 683, 715, 721, 772, 777, 778, 780-782, 784, 785, 787, 816, 834, 838, 861, 907, 932, 962, 1035, 1044, 1046, 1047, 1051, 1064, 1067, 1068, 1070-1072, 1082, 1099, 1103, 1122, 1189, 1192, 1193, 1195, 1198, 1199, 1206, 1208, 1209, 1265, 1300, 1307, 1308, 1325, 1342, 1360, 1379, 1463, 1479, 1522, 1543, 1544, 1561, 1586, 1593, 1694, 1702
Ahıska 118, 170, 172, 185, 196, 236, 256, 323, 467, 577, 701, 702, 720, 752, 772, 806, 820, 978, 980, 1034, 1062, 1075, 1118, 1245, 1402, 1459, 1485, 1486, 1530, 1535, 1587, 1684, 1697, 1703, 1787
Ahiçelebi 524, 984
Ahlat 201
Ahmediye (Üsküdar) 623
Ahurköy 329
Ahyolu 1400
Ahyolu Pazarcığı 411
Akşehir 8, 60, 95, 196, 275, 318, 415, 478, 515, 542, 549, 553, 627, 829, 874, 886, 895, 912, 1023, 1032, 1035, 1040, 1052, 1074, 1179, 1197, 1230, 1256, 1288, 1324, 1377, 1424, 1477, 1514, 1544, 1641, 1684, 1691, 1724
Akağa Mezarlığı 76
Akağalar Kabristanı 309, 979
Akağalar Mezarlığı 177, 917, 1063, 1291, 1316, 1365, 1463
Akarca 304
Akbaba 385
Akbaba köyü 985
Akçaabad (Bosna) 1651
Akçahisar 867
Akçakestel 428
Akçakızanlık 1009, 1055
Akçaköy 161
Akdeniz 190, 241, 598, 613, 713, 717, 721, 722, 786, 815, 841, 1083, 1191, 1201, 1287, 1352, 1398, 1479, 1571, 1700
Akdeniz Boğazı 278, 301, 304, 320, 563, 572, 1059, 1195, 1345, 1353, 1383, 1429 (Ayrıca bak. Çanakkale Boğazı)
Akhisar 23, 27, 34, 84, 145, 262, 521, 629, 1013, 1153, 1178, 1230
Akhisar-ı Geyve 1012
Akıntıburnu 437, 1132
Akkâ 2, 205, 487, 599, 774, 955, 962, 1037, 1146, 1308, 1490, 1491, 1617, 1716
Akkerman 8, 251, 284, 318, 423, 554, 598, 736, 784, 829, 923, 964, 977, 1052, 1306, 1315, 1549, 1618, 1625
Akova 654, 958
Aksaray 8, 25, 35, 118, 120, 127, 147, 200, 278, 332, 413, 433, 455, 570, 573, 597, 681, 719, 760, 768, 784, 790, 796, 811, 815, 820, 823, 827, 881, 977, 1004, 1039, 1040, 1052, 1058, 1115, 1270, 1300, 1322, 1374, 1453, 1470, 1477, 1481, 1488, 1566, 1606, 1618, 1695, 1696 (Ayrıca bak. Anadolu Aksarayı)
Aktepe 30
Akyazı 550, 891, 1510
Alaşehir 8, 929, 996, 1148, 1445, 1621, 1664
Alacahan 724
Alacahisar 27, 360, 407, 615, 630, 909, 924, 1070, 1091, 1184, 1573
Alâiye 23, 52, 58, 84, 97, 118, 129, 176, 190, 210, 216, 232, 253, 262, 265, 282, 304, 358, 363, 413, 425, 432, 433, 455, 536, 551, 573, 576, 582, 583, 617, 629, 632, 653, 671, 692, 719, 726, 777, 785, 786, 827, 900, 930, 1016, 1044, 1050, 1051, 1067, 1077, 1114, 1122, 1123, 1125, 1128, 1137, 1181, 1186, 1207, 1308, 1354,

1423, 1464, 1466, 1499, 1511, 1521, 1533, 1558, 1608, 1610, 1618, 1663, 1692
Alanya bak. Alâiye
Alasonya 106, 1473
Alçakdam 621
Aleksinaç 957
Alemdağ 969
Âl-i Hasancan Kabristanı 1391
Âl-i Hasancan Mezarlığı 1389
Alibeyköy 671
Alipaşa Kabristanı 1449
Alişar 233
Almanya 164, 432, 551, 568, 592, 605, 613, 786, 895, 909, 922, 1045, 1063, 1070, 1085, 1322, 1411, 1491, 1500, 1703, 1720, 1751, 1778
Alpu köyü 1365
Altımermer 967, 1226
Amasra 23
Amasya 4, 5, 22, 38, 60, 71, 92, 100, 108, 114, 123, 135, 149, 181, 194, 203, 208, 231, 250, 252, 253, 287, 304, 319, 328, 329, 332, 354, 359, 393, 397, 398, 432, 447, 548, 562, 577, 583, 593, 617, 646, 651, 670, 671, 677, 688, 715, 717, 723, 746, 765, 768, 790, 797, 817, 872, 882, 890, 918, 923, 935, 959, 968, 970, 971, 995, 1010, 1029, 1032, 1042, 1051, 1056, 1058, 1064, 1069, 1074, 1093, 1094, 1126, 1127, 1147, 1175, 1181, 1191, 1267, 1268, 1296, 1320, 1324, 1334, 1335, 1354, 1369, 1374, 1375, 1388, 1401, 1406, 1419, 1423, 1457, 1472, 1473, 1483, 1484, 1491, 1499, 1514, 1522, 1542, 1553, 1567, 1572, 1576, 1578, 1584, 1603, 1608, 1609, 1631, 1636, 1678, 1679, 1700, 1703, 1707, 1709, 1712, 1716, 1720
Amasya Ereğlisi 30
Âmid 114, 358, 481, 621, 917 (Ayrıca bak. Diyarbekir)
Anabolu 775, 1271, 1464, 1477 (Ayrıca bak. Anapolu)
Anadolu 10, 12, 42, 48, 51, 53, 54, 78-80, 87, 97, 125, 131, 145, 163, 186, 202, 205, 206, 210, 212, 220, 221, 230, 232-234, 242, 261, 271, 274, 276, 279, 283, 285, 289, 291, 292, 295, 296, 333, 360, 407, 416, 421, 422, 428, 432, 434, 436, 502, 504, 512, 536, 552, 556, 560, 581, 588, 595, 604, 609, 618, 626, 630, 631, 635, 637, 641, 643, 644, 647, 650, 659, 661, 669, 674, 682, 686, 688, 702, 715, 719-721, 724, 726, 727, 748, 772, 785, 790, 792, 797, 801, 809, 832, 833, 839, 845, 849, 850, 854, 858, 887, 889, 895, 909, 912, 913, 926, 972, 1006, 1032-1034, 1043, 1046, 1047, 1051, 1052, 1055, 1057, 1059-1061, 1063-1065, 1072-1074, 1076, 1077, 1082, 1098, 1104, 1107, 1112, 1116, 1119, 1141, 1142, 1164, 1166, 1184, 1185, 1191, 1192, 1197, 1198, 1207, 1208, 1218, 1257, 1261, 1264, 1265, 1275, 1287, 1299-1301, 1304, 1307, 1324-1327, 1335, 1338, 1362, 1377, 1388, 1409, 1434, 1456, 1472, 1473, 1479, 1483, 1492, 1514, 1516, 1518, 1541, 1542, 1549, 1550, 1555, 1559, 1561, 1566, 1607, 1608, 1626, 1644, 1658, 1660, 1675, 1676, 1680, 1694, 1699, 1700, 1704, 1741, 1747, 1764, 1767, 1815
Anadolu Aksarayı 392, 537, 600
Anadoluhisarı 52, 178, 246, 463, 480, 698, 1051, 1212, 1416, 1515, 1681, 1689, 1774
Anadolukavağı 298
Anapa 1, 56, 79, 201, 281, 416, 636, 724, 1202, 1262, 1301, 1409, 1698
Anapa Kalesi 1133
Anapolu 1306, 1341, 1411 (Ayrıca bak. Anabolu)
Anapolu Kalesi 1376
Ankara 12, 52, 54, 71, 77, 97, 107, 116, 143, 163, 170, 221, 250, 255, 272, 273, 281-283, 287, 294, 295, 299-301, 324, 360, 385, 408, 409, 417, 424, 439, 443, 456, 463, 464, 486,

512, 514, 516, 523, 532, 542, 544, 551, 593, 598, 613, 621, 631, 642, 655, 658, 661, 662, 680, 687, 703, 741, 769, 817, 825, 830, 844, 850, 852, 859, 871, 903, 913, 924, 958, 980, 990, 1013, 1040, 1050, 1058, 1059, 1089, 1091, 1095, 1097, 1109, 1134, 1149, 1159, 1194, 1202, 1215, 1230, 1233, 1237, 1266, 1278, 1279, 1292, 1301, 1302, 1320, 1333, 1369, 1388, 1401, 1406, 1426, 1428, 1429, 1434, 1442, 1445, 1456, 1458, 1459, 1463, 1476, 1494, 1507, 1511, 1548, 1555, 1558, 1559, 1565, 1581, 1586, 1597, 1609, 1623, 1625, 1629, 1635, 1650, 1653, 1655, 1677, 1678, 1694-1696, 1715, 1777
Antakya 86, 207, 215, 251, 718, 885, 1028, 1204, 1216, 1243, 1314, 1326, 1341, 1375, 1432, 1453, 1571, 1654, 1671, 1700
Antalya 39, 130, 357, 472, 538, 603, 662, 691, 958, 1041, 1201, 1247, 1284, 1285, 1302, 1628, 1655, 1696, 1718
Antep bak. Ayntab
Arşova 64
Arşova Kalesi 151
Arabacılar Caddesi 718
Arabistan 38, 112, 125, 131, 134, 156, 318, 567, 594, 630, 672, 678, 698, 716, 735, 775, 792, 830, 961, 1030, 1037, 1108, 1120, 1143, 1227, 1271, 1653, 1657
Arafat 603, 705, 962
Arapgir 197, 261, 383, 781, 790, 1052, 1305, 1363, 1545, 1689, 1690, 1778
Arapsun 1071
Arası köyü 1274
Ardahan 721, 722
Arhos 217, 1225
Arhoz 217
Ariş 1324
Armudili 33
Arnavut Belgradı 989
Arnavut Gölü 274
Arnavut Kaleleri 27
Arnavutköy 21, 1407
Arnavutluk 228, 293, 556, 834, 957, 1050, 1323, 1381, 1403, 1500, 1553
Asîr 561
Asya 899
Aşağıdebre 614
Âşıkpaşa 69, 411, 802, 883, 967, 1023, 1196, 1287, 1657
Âşıkpaşa Mahallesi 1610
Atik Ali Paşa 147, 235, 273, 705, 814, 1008, 1117, 1464, 1518
Atik Ali Paşa Kabristanı 264, 300, 646, 714, 780, 789, 977, 1318, 1555
Atik Ali Paşa Mezarlığı 416, 577, 698, 734, 895
Atina 8, 143, 177, 488, 587, 854, 1123, 1251, 1352, 1391, 1496, 1716, 1785
Atmeydanı 538, 823
Atpazarı 3, 967, 1134, 1684
Atranos 34, 268, 1711 (Ayrıca bak. Orhaneli)
Avarin 383, 463
Avlonya 23, 207, 244, 326, 341, 383, 466, 509, 530, 641, 714, 773, 830, 834, 846, 867, 886, 894, 998, 1103, 1278, 1300, 1327, 1490, 1507, 1511, 1545, 1629, 1662, 1665, 1697, 1709
Avrathisarı 27
Avratpazarı 175, 469, 942, 1045, 1220, 1447, 1468, 1699
Avrupa 244, 387, 392, 394, 511, 597, 678, 803, 862, 880, 881, 1039, 1067, 1181, 1278, 1329, 1358, 1382, 1456, 1458, 1479, 1530, 1553, 1605, 1647
Avusturya 1, 2, 20, 29, 374, 390, 450, 522, 528, 656, 715, 726, 780, 781, 787, 829, 1069, 1074, 1077, 1307, 1376, 1698
Ayaş 162, 264, 495, 527, 551, 623, 664, 667, 737, 836, 1089, 1149, 1278, 1559
Ayakapı 85
Ayakapısı 221
Ayakmedrese 1660
Ayamavra 959

Ayandon 1407
Ayasluğ 936, 1015, 1600
Ayasofya 128, 168, 640, 811, 884, 1101, 1103, 1153, 1614, 1640, 1651
Ayazma 71, 196, 343, 367, 455, 473, 1086, 1400, 1602
Aydın 8, 11, 12, 80-83, 152, 193, 198, 206, 216, 219, 221, 229, 231, 268, 288, 296, 324, 337, 342, 352, 357, 362, 365, 379, 380, 399, 401, 423, 441, 475, 479, 486, 496, 501, 522, 524, 581, 583, 591, 604, 614, 628, 633, 694, 698, 715, 720, 771, 774, 798, 800, 806, 835, 849, 864, 869, 888, 924, 925, 950, 957, 958, 974, 990, 1030, 1033, 1034, 1047, 1072, 1076, 1077, 1149, 1188, 1189, 1207, 1209, 1231, 1235, 1254, 1266, 1312, 1314, 1340, 1341, 1344, 1359, 1360, 1377, 1412, 1429, 1456, 1470, 1493, 1507, 1509, 1532, 1545, 1570, 1578, 1583, 1586, 1621, 1660, 1668, 1670, 1676, 1680, 1694, 1716, 1737, 1757
Aydın Güzelhisarı 179, 998, 1139, 1191, 1215, 1231, 1645 (Ayrıca bak. Güzelhisar)
Aydın Yenişehri 163, 702
Aydonat 96, 898, 1226, 1259, 1367
Aydos 33, 107, 247, 305, 608, 874, 1055, 1696, 1701
Aynalıkavak 1209
Aynaroz 1192
Ayntab 65, 76, 163, 165, 325, 326, 336, 343, 363, 364, 451, 514, 557, 594, 599, 620, 684, 711, 806, 838, 856, 895, 899, 904, 910, 915, 978, 979, 1022, 1062, 1067, 1099, 1214, 1220, 1234, 1274, 1291, 1299, 1354, 1379, 1390, 1396, 1408, 1420, 1448, 1453, 1516, 1529, 1595, 1643, 1656, 1692, 1710, 1807
Ayrılıkçeşmesi 20, 66, 76, 113, 135, 148, 176, 186, 188, 223, 236, 239, 245, 322, 370, 455, 466, 467, 488-490, 560, 569, 598, 614, 623, 648, 672, 701, 705, 746, 751, 752, 757, 762, 766, 767, 808, 810, 812, 813, 822, 847, 853, 903, 928, 941, 947, 966, 979, 1018, 1024, 1101, 1103, 1113, 1131, 1134, 1135, 1142, 1144, 1153, 1167, 1180, 1216, 1227, 1233, 1242, 1261, 1269, 1284, 1289, 1291, 1296, 1342, 1345, 1350, 1359, 1393, 1417, 1418, 1420, 1448, 1527, 1528, 1584, 1607, 1611, 1641, 1650, 1668
Ayvalık 478, 1494
Ayvansaray 130, 274, 967, 1649
Azak 23, 117, 212, 273, 280, 283, 290, 291, 640, 644, 694, 776, 1040, 1045, 1046, 1058, 1068, 1078, 1118, 1149, 1198, 1336, 1367, 1699, 1814
Azak Denizi 874, 1073
Azak Kalesi 292, 1048, 1132, 1153, 1203, 1264, 1300
Azapkapı 38, 1074
A'zaz 211, 633, 836, 1046
Azepler 407, 1003
Azerbaycan 81, 755, 1642
Azir 79 (Ayrıca bak. Uzeyr)

B

Baalbek 671
Bâb 1160
Baba 251, 1694
Baba Haydar 119
Babadağ 253, 626, 634, 638, 726, 783, 784, 916, 1044, 1058, 1192, 1193, 1200, 1201, 1472, 1531, 1561, 1692, 1695, 1697
Babaeski 293, 1003, 1604
Babakale 300, 344, 1157
Babaköy 169
Baban 80, 96, 199, 448, 567, 772, 773, 925, 1035, 1304, 1381, 1491, 1492, 1545, 1546
Babanakkaş 303, 937, 1445
Bâbü'l-ebvâb 28
Bâdiye 339
Badra 551

Badracık 1721
Baf 794
Bafra 1032, 1097, 1386
Bağdad 28, 41, 48, 51, 53, 62, 67, 71, 78, 79, 83, 87, 90, 95, 101, 103, 105, 117, 124, 129, 131, 135, 138, 143, 157, 169, 180, 182, 188, 190, 196, 198-200, 203, 204, 211, 212, 218, 221, 231, 239, 255, 263, 264, 266, 273, 275, 276, 280, 284, 288, 294, 300, 301, 304, 313, 321, 328, 342, 349, 358-360, 366, 367, 383, 394, 405, 408, 410, 413, 416, 420, 422, 428, 435, 439, 448, 451, 463, 467, 469, 474, 478, 482, 494, 503, 508, 509, 519, 521, 526, 528, 529, 536, 540, 545, 556, 558, 564, 567, 582, 587, 591, 593, 605, 610, 613, 617, 620, 622, 632, 633, 638, 641, 642, 644, 645, 649, 655, 656, 659, 664, 670, 671, 683, 689, 690, 706, 707, 713, 714, 717, 720, 723, 726, 730, 738, 760, 769, 771, 775, 777, 786, 794, 801, 808, 817, 820, 828, 829, 831, 832, 841, 844, 857, 867, 871, 880, 882, 887, 889, 909, 913, 916, 917, 920, 922, 925, 931, 934, 942, 950, 966, 971, 972, 986, 987, 989, 994, 1004, 1005, 1008, 1010, 1014, 1016, 1019, 1028, 1030, 1033, 1034, 1040, 1041, 1054-1056, 1058, 1068, 1070, 1073, 1075, 1081, 1097, 1105, 1112, 1116, 1118, 1123, 1125, 1128, 1130, 1149, 1156, 1170, 1180, 1182, 1183, 1185, 1192, 1194, 1196-1198, 1202, 1204, 1206, 1211, 1227, 1229, 1233, 1241, 1246, 1251, 1256, 1259, 1263, 1275, 1276, 1279, 1280, 1282, 1286, 1287, 1290, 1297, 1299, 1309, 1314, 1320, 1323, 1324, 1326, 1327, 1333, 1340, 1353, 1360, 1369, 1370, 1372, 1378, 1381, 1382, 1387, 1399, 1408, 1411, 1414, 1416, 1419, 1425, 1456, 1457, 1463, 1492-1494, 1507, 1511, 1513, 1514, 1542, 1546, 1547, 1550, 1558, 1567, 1570, 1593, 1598, 1605, 1619, 1622, 1626, 1627, 1629, 1635, 1644, 1645, 1651, 1655-1657, 1664, 1674, 1675, 1679, 1689, 1692, 1694, 1700, 1702, 1710, 1713, 1714, 1717, 1720
Bağlarbaşı 1486
Bahariye 75, 112, 135, 167, 180, 244, 303, 395, 586, 750, 820, 847, 950, 1098, 1240, 1437, 1440, 1446, 1451, 1521, 1532, 1578
Bahariye Caddesi 751
Bahçekapı 1, 119, 329, 996, 1148, 1203, 1304, 1617, 1683
Bahçeköy 21
Bahçesaray 419, 547, 552, 902, 1028, 1636
Bakırküre 354
Bakla 639
Balat 141, 379, 430, 630, 710, 824, 1025, 1328, 1369, 1418
Balçık 68, 255, 344, 913, 1058
Balıkesir 27, 33, 86, 140, 183, 229, 267, 279, 286, 384, 416, 544, 579, 693, 713, 793, 797, 855, 871, 903, 987, 1005, 1008, 1051, 1060, 1215, 1269, 1300, 1495, 1533, 1557, 1591, 1679, 1698, 1704, 1706, 1715
Balıkpazarı 849
Bâlipaşa 884
Balkan 1546
Baltacı 969
Baltalimanı 212, 542, 1531
Balya 276, 1185, 1307
Balyabadra 382, 450
Balyabadra Kalesi 1225
Banaluka 83, 532, 543, 677, 1194, 1344
Bandırma 652, 1359, 1394, 1694
Bane 155
Barla 1405
Bartın 1013, 1303
Basra 52, 77, 96, 192, 195, 196, 198, 199, 204, 211, 214, 218, 228, 275, 276, 280, 283, 284, 342, 408, 410, 421, 434, 445, 584, 586, 633, 638, 639, 641, 646, 647, 659, 671, 699, 713, 717, 720, 723, 786, 830, 832,

875, 892, 932, 954, 956, 1031, 1033, 1041, 1052, 1070, 1115-1117, 1184, 1198, 1205, 1212, 1229, 1307, 1308, 1324, 1336, 1341, 1354, 1360, 1387, 1448, 1456, 1547, 1550, 1638, 1675, 1702
Başköy 1477
Batum 202, 412, 505, 808, 1083, 1174, 1188, 1312, 1349, 1397, 1429, 1491
Bayburt 783, 804, 1133, 1659
Bâyezid 113, 268, 301, 506, 636, 644, 689, 722, 805, 839, 842, 928, 1157, 1356, 1385, 1437, 1474
Bâyezid Camii Kabristanı 1346
Bâyezid Kabristanı 822, 893, 1157 (Ayrıca bak. Sultan Bâyezid Kabristanı)
Bâyezid Mezarlığı 1119, 1136 (Ayrıca bak. Sultan Bâyezid Mezarlığı)
Bâyezid Türbesi Mezarlığı 1302, 1661
Bayındır 843, 948, 1379
Bebek 300, 360, 653, 941, 1362, 1588
Behabe Kalesi 1471
Belçika 556
Belgrad 21, 39, 51, 53, 54, 78, 88, 108, 123, 134, 138, 171, 193, 207, 210, 211, 213, 215, 219, 224, 266, 272, 277, 283, 285, 288-290, 295, 296, 301, 325, 330, 344, 358, 370, 382, 418, 443, 458, 465, 491, 511, 533, 548, 551, 555, 557, 583-586, 589, 605, 629, 633, 634, 638, 640, 642, 644, 646, 647, 679, 680, 684, 700, 718, 721, 727, 735, 737, 740, 753, 763, 770, 777, 781, 782, 786, 805, 812, 834, 838, 844, 849, 862, 870, 923, 940, 975, 979, 981, 986, 996, 1008, 1011, 1026, 1030, 1032, 1037, 1043, 1045, 1051, 1057, 1070, 1076, 1077, 1081, 1082, 1084, 1133, 1136, 1142, 1149, 1150, 1165, 1190, 1193, 1196, 1198, 1204, 1205, 1207, 1208, 1228, 1229, 1254, 1264, 1265, 1301, 1304, 1331, 1358, 1416, 1428, 1440, 1454, 1473, 1493, 1494, 1540, 1544, 1545, 1573, 1585, 1586, 1591, 1606, 1637, 1655, 1676, 1689, 1693
Belgrad Kalesi 1137
Belh 659
Belişe 1617
Belne 1066
Bender 48, 51, 81, 82, 154, 155, 173, 213, 218, 242, 277, 284-286, 292, 323, 325, 414, 418, 434, 435, 477, 636, 638, 715, 729, 771, 772, 787, 833, 835, 849, 997, 1032, 1033, 1035, 1039, 1044, 1046, 1047, 1053-1055, 1058, 1064, 1068, 1069, 1071, 1072, 1082, 1167, 1199-1201, 1205, 1209, 1264, 1300, 1308, 1367, 1461, 1493, 1561, 1572, 1651
Bender Kalesi 1196
Benefşe 274
Bengal 1655
Berat 542, 858, 1592
Berdaa 558, 1314
Berdan köyü 824
Bereke 291
Bereketli 1283
Bergama 384
Bergos 654, 716, 940, 1169, 1390
Beriyetüşşam 205, 639, 774, 850, 854, 955, 1274, 1486, 1490, 1574, 1707
Beriyye 964
Berkofça 699, 737, 1122, 1305, 1696
Berküşad 290
Berlin 254, 325, 344, 347, 442, 489, 793, 854, 862, 880, 1225, 1248, 1251, 1270, 1480, 1496
Bernartepe 106
Besarabya 2
Besni 8, 280, 707
Beşiktaş 16, 28, 47, 78, 118, 233, 290, 317, 346, 405, 414, 423, 474, 510, 546, 561, 620, 628, 654, 662, 692, 713, 816, 825, 853, 881, 894, 950, 958, 986, 1039, 1051, 1094, 1139, 1155, 1179, 1269, 1272, 1381, 1387, 1392, 1418, 1487, 1515, 1517, 1526, 1536, 1669, 1680, 1690
Betayih 194
Beykoz 59, 106, 190, 195, 238, 404,

542, 647, 803, 940, 954, 980, 1008, 1130, 1273, 1290, 1340, 1404, 1420, 1593, 1684
Beylan 88, 1186, 1647
Beylerbeyi 1, 178, 518, 620, 647, 710, 745, 848, 943, 1167, 1212, 1447, 1606, 1702
Beylik köyü 849
Beyoğlu 39, 120, 214, 267, 309, 319, 514, 537, 540, 611, 690, 838, 846, 859, 860, 899, 915, 982, 1137, 1370, 1620, 1678
Beyoğlu Kabristanı 374, 1552
Beyoğlu Mezarlığı 106, 237, 239, 440, 673, 750, 821, 924, 940, 949, 1000, 1037, 1168, 1245, 1465, 1476, 1503, 1613, 1668, 1679
Beypazarı 108, 116, 468, 586, 752, 825, 860, 975, 1000, 1717
Beyrut 39, 77, 246, 249, 279, 329, 463, 473, 509, 578, 586, 589, 600, 665, 674, 712, 850, 878, 981, 1244, 1261, 1349, 1358, 1379, 1384, 1394, 1405, 1408, 1441, 1475, 1520, 1595, 1618
Beyşehir 58, 97, 107, 197, 481, 484, 580, 584, 696, 927, 1062
Biga 141, 150, 217, 272, 286, 392, 563, 628, 629, 634, 635, 647, 658, 722, 783, 922, 1059, 1186, 1243, 1345, 1591, 1690, 1716
Bigadiç 818
Bihke 207, 290, 434, 563, 765, 852, 1140, 1402, 1491, 1507
Bi'i nahiyesi 12
Bilâd-ı Beşare 1648
Bilâd-ı Müşa'şa 39
Bilal köyü 180
Bilecik 32, 34, 662, 858, 1720
Binbirdirek 512
Bingazi 77, 268, 319, 441, 587, 878, 1344, 1362, 1593
Birecik 420, 594, 899, 1031, 1181
Birgi 172, 224, 255, 430, 576, 746, 909, 1015, 1177, 1180, 1510, 1537, 1565, 1566, 1576, 1577, 1659
Bitlis 320, 1327, 1355, 1381, 1584, 1600, 1642
Boğaz 288, 634, 718, 812, 836, 849, 1044, 1046, 1052, 1134, 1139, 1189, 1201, 1203, 1206, 1265, 1341, 1653, 1699
Boğaz Hisarı 150, 179, 186, 222, 290, 585, 607, 723, 725, 753, 770, 776, 1052, 1055, 1072, 1599, 1695
Boğaziçi 850
Boğdan 23, 53, 154, 191, 199, 219, 286, 381, 432, 492, 772, 833, 883, 971, 1039, 1046, 1051, 1069, 1239, 1302, 1326, 1472, 1570, 1634, 1696
Bohemya 450
Bolavadin 1341
Bolayır 33, 412, 629, 881
Bolu 34, 48, 51, 62, 98, 120, 148, 187, 196, 206, 210, 220, 253, 266, 295, 304, 366, 412, 424, 436, 469, 475, 508, 544, 563, 575, 582, 593, 632, 636, 663, 674, 683, 687, 704, 740, 754, 767, 770, 810, 816, 836, 849, 850, 886, 905, 922-924, 929, 1015, 1031, 1038, 1066, 1068, 1092, 1151, 1152, 1193, 1194, 1209, 1210, 1225, 1283, 1286, 1362, 1366, 1432, 1440, 1459, 1470, 1509-1511, 1519, 1550, 1552, 1590, 1626, 1698
Bor 892
Borlu 27, 298, 1105, 1364, 1365
Bosna 23, 27, 50, 52-54, 61, 65, 66, 69, 71, 76, 78, 80, 82, 84, 87, 89, 91, 93, 95, 111, 121, 129-132, 138, 144, 146, 162, 165, 175, 193, 195, 196, 205, 207, 209, 212, 213, 215, 218, 219, 222, 225, 227, 228, 242, 246, 248, 250-252, 255, 259, 262, 272, 273, 276, 277, 283-285, 287, 289, 291, 292, 294-296, 305, 323, 327, 328, 347, 355, 357, 358, 360, 362, 367, 382, 387, 395, 399, 406-408, 412, 415, 416, 418, 428, 432-435, 451, 456, 467, 473, 482, 486, 500, 511, 512, 521, 528, 551, 556, 557, 563, 581, 585, 586, 588, 589, 591,

592, 602, 605, 607, 611, 617, 618, 624, 625, 630-632, 638, 640, 641, 644-646, 656, 659, 670, 674, 678, 679, 681, 683-685, 689, 693, 700, 713, 714, 719-721, 725-727, 747-749, 753, 763, 766, 769, 770, 778, 782, 783, 785-787, 791, 792, 795, 800, 801, 803, 804, 808, 809, 820, 823, 828, 832, 833, 840, 847, 858, 862, 864-866, 877, 901, 917, 919, 920, 922, 923, 930, 932, 933, 940, 959, 965, 966, 975, 976, 989, 998, 1005-1007, 1018, 1019, 1025, 1030, 1031, 1033-1036, 1039, 1041, 1043, 1046, 1048-1050, 1052, 1054, 1055, 1059, 1064-1066, 1072, 1073, 1075-1077, 1081-1083, 1089, 1091, 1093, 1097, 1098, 1103, 1113, 1122, 1126, 1130, 1152, 1164, 1172, 1176, 1178, 1181-1184, 1186, 1191-1194, 1197, 1198, 1202, 1204, 1205, 1207, 1209, 1226, 1229, 1234, 1248, 1251, 1252, 1254, 1256, 1265, 1268, 1276, 1279, 1284, 1289, 1293, 1298, 1300, 1302, 1304, 1306, 1308, 1309, 1315, 1316, 1320, 1321, 1323, 1326, 1353, 1364, 1366-1368, 1373, 1381, 1390, 1403-1406, 1410-1412, 1414, 1419, 1434, 1454, 1462, 1464, 1465, 1471

Bostan Hisarı 835

Bostan İskelesi 11, 15, 26, 81, 90, 116, 247, 256, 309, 320, 337, 347, 439, 440, 462, 466, 476, 477, 490, 503, 504, 531, 554, 564, 591, 592, 614, 662, 736, 746, 758, 805, 906, 907, 948, 957, 981, 1089, 1191, 1207, 1228, 1266, 1275, 1286, 1298, 1322, 1323, 1339, 1392, 1439, 1448, 1574, 1582, 1587, 1593, 1631, 1691

Boşat 963

Boyâbâd 137, 409, 623, 978, 980, 1509

Boyacıkapısı 63, 134, 1469, 1671

Boyalı kazası 974

Boyana nehri 1594

Bozcaada 23, 67, 129, 197, 214, 216, 282, 291, 472, 583, 612, 636, 649, 653, 716, 833, 942, 995, 1024, 1035, 1045, 1050, 1051, 1057, 1065, 1076, 1116, 1139, 1207, 1210, 1284, 1308, 1460, 1491, 1560

Bozkır 58, 97, 1168, 1536

Bozok 75, 206, 216, 233, 257, 284, 286, 389, 420, 544, 585, 659, 673, 704, 719, 800, 808, 852, 933, 980, 1032, 1040, 1052, 1137, 1143, 1145, 1190, 1215, 1290, 1291, 1305, 1457, 1472, 1474, 1531, 1543, 1721

Bucak 132, 323, 350, 588

Budin 95, 129, 195, 196, 218, 272, 285, 288, 324, 357, 358, 367, 381, 418, 551, 572, 640, 644, 645, 670, 703, 713, 714, 719, 724, 784, 787, 791, 800, 809, 832, 875, 885, 920, 922, 923, 992, 993, 1023, 1052, 1055, 1058-1060, 1063, 1070, 1073, 1074, 1076, 1118, 1122, 1181, 1202, 1204, 1209, 1299, 1306, 1327, 1403, 1412, 1495, 1513, 1518, 1547, 1550, 1638, 1645, 1697, 1699

Buhara 55, 162, 192, 224, 230, 378, 407, 559, 659, 889, 899, 970, 1015, 1093, 1229, 1256, 1440, 1503, 1536, 1579, 1581, 1587, 1644

Buheyre 205, 314

Bulak 98, 263, 521

Buldan 177, 754

Bulgaristan 444, 510, 665

Bulgurlu 183, 1413, 1486, 1526

Burdur 413, 578, 1555

Burgas 1311

Burgos 39, 164, 165

Bursa 1, 4, 5, 8, 10, 12, 16, 19-22, 24-27, 29-31, 33-35, 38, 40, 42, 43, 45, 48-51, 58, 60-63, 69-75, 78, 84, 86-88, 95, 98-102, 107-109, 111, 115, 116, 119, 121, 122, 126-128, 130, 133, 134, 136-138, 140, 143-145, 147, 152, 161-166, 170, 171, 179-183, 188-190, 192-194, 197, 201, 202, 206, 209, 212, 216, 221, 225, 228-233, 235, 246, 251-253, 256, 258, 259, 261, 263, 264, 266, 269,

270, 282, 285, 288, 292, 294, 298, 301-304, 311, 314-316, 318, 329, 335, 340-342, 344, 346, 350, 352, 354, 359, 361, 363, 367, 368, 370, 374, 375, 378, 379, 381, 383, 384, 387, 389, 391, 394, 396, 398, 401, 402, 407, 415, 417, 418, 420, 422, 423, 428, 429, 436, 439, 440, 445-447, 449, 452, 456, 458, 459, 467, 469, 470, 472, 474, 479, 482, 486, 487, 496, 498, 499, 501, 505, 515-517, 526, 527, 533, 534, 537, 539, 540, 544-546, 548, 551, 555, 558, 560, 564, 565, 570, 574-576, 580, 581, 584, 587, 589, 591, 593-596, 598, 600, 602, 605, 606, 612, 615-618, 621, 622, 627, 629, 632, 633, 637, 640, 641, 644, 649, 650, 653-659, 661-663, 666, 668, 669, 672, 674-676, 682, 687-689, 699, 703, 709, 710, 714, 715, 718, 724, 730, 731, 733, 741, 744, 747, 749, 750, 753, 755, 756, 758, 761, 763, 764, 768, 773, 786, 790, 792, 794, 800-802, 804, 815, 818, 821, 823-825, 827, 829, 837-843, 846, 848, 850, 851, 856, 858, 862, 864-866, 871, 873, 874, 876-878, 882-884, 889, 890, 893, 897, 899-902, 904, 907, 912-915, 918, 919, 921, 932, 935-937, 943, 954, 957, 958, 966-979, 981-985, 987, 988, 990-995, 997, 998, 1002, 1003, 1006, 1010, 1011, 1014, 1019-1026, 1028, 1032, 1033, 1043, 1050-1052, 1067, 1072, 1074, 1078, 1083, 1089, 1096, 1103, 1104, 1106-1111, 1113, 1114, 1117, 1120, 1123, 1125-1129, 1134, 1138, 1142, 1149, 1150, 1153-1155, 1159-1164, 1166, 1168-1171, 1173, 1174, 1176, 1177, 1179, 1181, 1182, 1185, 1188, 1194-1197, 1202, 1208, 1211, 1212, 1216, 1217, 1219, 1225, 1227, 1229, 1230, 1232-1234, 1238, 1240, 1241, 1248, 1250, 1251, 1253, 1255, 1256, 1258, 1260, 1263, 1266, 1267, 1274, 1280, 1281, 1283, 1290, 1293, 1298, 1299, 1302, 1308, 1309, 1312-1314, 1316, 1322, 1325, 1330, 1333-1335, 1337-1339, 1342-1345, 1347, 1352, 1357, 1358, 1363, 1366-1369, 1371, 1373, 1375, 1376, 1380, 1384, 1386-1389, 1391, 1392, 1395, 1402, 1408, 1414, 1415, 1419, 1421, 1425, 1426, 1428, 1429, 1431, 1432, 1435, 1436, 1441, 1448, 1450-1454, 1456, 1457, 1459, 1460, 1462, 1466, 1468, 1470, 1475-1477, 1481, 1483-1487, 1493, 1498, 1505, 1513, 1514, 1516, 1518-1520, 1522-1525, 1529, 1532, 1534, 1538, 1546, 1551, 1554, 1557, 1562, 1575-1577, 1579-1581, 1583-1586, 1588, 1590, 1595, 1597-1600, 1604, 1607, 1609, 1610, 1618, 1624, 1627, 1638, 1642-1644, 1647, 1649, 1650, 1652-1654, 1660, 1661, 1663, 1665, 1668, 1672, 1673, 1676, 1678, 1679, 1685, 1687, 1689, 1692-1695, 1700, 1701, 1703, 1704, 1706-1708, 1710, 1712, 1717

Bursa Yenişehiri 34, 68, 1276

Bükreş 143, 225, 349, 394, 648, 891, 1089, 1323, 1530

Bülbülderesi 429, 1486

Büruce (İran) 376

Büyükçekmece 41, 333

Büyükdere 437, 860

Büyükdeğirmenlik 1543

Büyükkaraman 1075, 1087

Cağaloğlu 173, 530, 1419, 1446, 1690

Canik 81, 109, 258, 286, 332, 382, 399, 422, 477, 516, 618, 629, 635, 643, 647, 696, 743, 860, 944, 981, 1043, 1064, 1083, 1125, 1282, 1299, 1303, 1306, 1324, 1349, 1369, 1418, 1472, 1474, 1503, 1543, 1548, 1626, 1638, 1716 (Ayrıca bak. Canik)

Canovası 27
Cebel Amr 1343
Cebele 324
Cebel-i Aclûn 640
Cebel-i Bereket 826
Cebel-i Gar 409
Cebel-i Lübnan 1224, 1770, 1808, 1816, 1818, 1821, 1822
Cebel-i Muallâ 1319
Cebel-i Rum 1718
Cebelitarık 1821
Cedid Ali Paşa Kabristanı 1479
Cehrin 24
Celeb Kalesi 602
Cendereci Çiftliği 1111
Cenderecizâde Türbesi Mezarlığı 1290
Cerbe 1336
Cerce 72, 244, 634, 960
Cerrahpaşa 194, 517, 580, 608, 1115, 1135, 1269, 1500, 1537, 1656
Cezâyir 51, 152, 237, 262, 273, 289, 291, 301, 355, 590, 613, 631, 633, 638, 639, 662, 683, 716, 725, 760, 769, 771, 786, 828, 870, 1029, 1030, 1033, 1035, 1115, 1117, 1122, 1123, 1180, 1181, 1188, 1196, 1281, 1325, 1326, 1330, 1335, 1348, 1471, 1543, 1639, 1658, 1675, 1694
Cezâyir-i Bahr-i Sefîd 132, 202, 228, 330, 392, 581, 593, 639, 667, 731, 775, 837, 1233, 1321, 1341, 1360, 1434, 1592, 1650, 1756, 1785
Cezire 697
Cezire-i İbn Ömer 360, 1584
Ciğerdelen 584, 1193
Cibali 91
Cidde 52, 77, 197, 210, 212, 214-216, 220, 271, 274, 285, 287, 296, 301, 353, 433, 514, 564, 579, 582, 585, 603, 631, 632, 650, 661, 696, 697, 726, 770, 772, 774, 785, 797, 806, 808, 832, 837, 843-845, 849, 862, 924, 955, 985, 1035, 1037, 1042, 1049, 1051, 1070, 1072, 1075, 1143, 1185, 1188, 1210, 1227, 1301, 1302, 1308, 1324, 1346, 1364, 1413, 1415, 1424, 1440, 1458, 1471, 1480, 1494, 1518, 1547, 1565, 1589, 1590, 1605, 1637, 1638, 1647, 1667, 1697, 1699, 1712
Cihangir 194, 915, 1038, 1071, 1732
Cile 1231
Ciralus 1322
Cisr-i Ergene 451, 719 (Ayrıca bak., Uzunköprü; Ergene-Köprü)
Cisrimustafapaşa 1099, 1633
Cize 91
Cizre 673, 844

Ç

Çağlayan 941
Çakıllı Çiftliği 1489
Çal 254
Çaldıran 248, 304, 341, 578, 613, 630, 807, 1147, 1333, 1529, 1541
Çalıkkavak derbendi 1695
Çamlıca 57, 201, 260, 261, 299, 436, 455, 561, 574, 863, 1043, 1293, 1322, 1352, 1486, 1585, 1605, 1656
Çanakkale 998 (Ayrıca bak. Kal'a-i Sultaniye)
Çanakkale Boğazı 659, 1208 (Ayrıca bak. Akdeniz Boğazı)
Çanat 786
Çandarlı 662
Çankırı bak. Kengırı
Çarşamba 137, 463, 467, 531, 849, 946, 1025, 1157, 1188, 1354, 1453
Çarşamba Bolusu 665
Çarşamba köyü 45
Çarşamba Pazarı 827
Çardak 353
Çardaklıhamam 681
Çardar 718
Çartak 964
Çatalca 252, 276, 328, 453, 588, 618, 637, 639, 702, 791, 916, 1126, 1234, 1435, 1615, 1736, 1746, 1760
Çatalçeşme 1260

Çatallıfırın (Bursa) 368
Çatana 830
Çeşme 248, 268, 290, 293, 631, 634, 689, 921, 1073, 1332
Çekirge 26
Çekmece 90
Çemberlitaş 21, 209, 1061, 1238, 1339
Çengel 786
Çengelköy 76, 146, 190, 1186, 1317, 1617
Çenkelköy 1682
Çerkeş 188, 1311
Çerkes 1558
Çerkesistan 201
Çermik 80
Çete 187
Çetine 926, 1323, 1757
Çıldır 77, 195, 201, 210, 277, 287, 373, 535, 632, 670, 723, 772, 806, 807, 827, 870, 905, 1034, 1054, 1074, 1075, 1118, 1196, 1264, 1301, 1368, 1404, 1411, 1472, 1485, 1493, 1544, 1589, 1590, 1695, 1702
Çırçır 332
Çin 899, 1548
Çingenefırını 813
Çiftehamam 339
Çifteler köyü 1304
Çirmen 54, 78, 278, 279, 406, 418, 433, 512, 641, 715, 836, 865, 1034, 1035, 1063, 1184, 1186, 1300, 1307, 1355, 1367, 1388, 1473, 1531, 1700, 1752
Çırpan 124
Çivici Limanı 911
Çize 1151
Çorlu 62, 273, 364, 414, 501, 585, 783, 833, 874, 984, 1170, 1266, 1731, 1751, 1799
Çorum 95, 200, 206, 250, 272, 277, 412, 431, 506, 644, 654, 677, 716, 773, 777, 790, 887, 1040, 1058, 1069, 1292, 1307, 1326, 1327, 1449, 1476, 1540, 1543, 1560, 1696
Çörekçikapısı 7
Çubukçular 236, 946
Çukurhamam 817
Çunpur 250
Çürüklük 151, 157, 449, 613, 815, 961, 1028

Dağıstan 157, 217, 275, 578, 633, 756, 940, 973, 1099, 1109, 1562, 1567
Daday 661
Dakikpazarı 359
Dalmaçya 1056
Dârende 96, 184, 370, 609, 647, 722, 849, 947, 976, 1044, 1045, 1133, 1169, 1227, 1249, 1261, 1701, 1736
Darıca 1332
Dâvudpaşa 24, 77, 101, 178, 342, 384, 460, 579, 1014, 1166, 1176, 1213, 1242, 1377, 1386, 1442, 1445, 1447, 1468, 1475, 1476
Daya Hatun 379
Deşt-i Kıpçak 55
Değmeş Kabristanı 641
Debre 48, 640, 1315, 1411, 1623
Defterdar 469
Dehli 1028, 1342
Dekkan 696
Delve 282
Delvine 96, 141, 281, 360, 476, 835, 836, 894, 927, 1036, 1040, 1072, 1186, 1490, 1492, 1639, 1709
Demirci (Manisa) 655
Demirciler 250
Demirkapı 20, 47, 195, 907, 1032, 1536
Denizli 314, 577, 688, 1086, 1671
Derbend 1483
Dergezin 373
Derne 118, 158, 1688
Dersim 324, 537, 826, 1386, 1566
Deveci Kabristanı 649
Deveciler 179, 824, 1163, 1525, 1529
Deveciler Kabristanı 969
Develü Karahisarı (Yeşilhisar) 890
Deyrülkamer 1545
Dırağman 471

Dikilitaş 209
Dimetoka 8, 220, 294, 472, 478, 479, 495, 526, 536, 598, 604, 634, 644, 719, 830, 903, 1057, 1066, 1070, 1189, 1243, 1309, 1311, 1357, 1367, 1493, 1507, 1562, 1604, 1626, 1654, 1659, 1702, 1732, 1752
Dimyat 216, 609, 773, 1083, 1197
Direklerarası 1281
Divaniye 1600
Divanyolu 56, 306, 830, 1061, 1536, 1543
Divriği 8, 1184, 1197
Divrik 95, 168, 432, 557, 569, 593, 601, 728, 770, 784, 835, 938, 998, 1031, 1137, 1197, 1295, 1663, 1792
Diyarbekir 52-54, 60, 71-73, 78-81, 83, 87, 89, 91, 96, 111, 119, 124, 131, 137, 154, 163, 164, 166, 171, 180, 181, 185, 187, 193, 196, 206, 207, 212, 216, 218-221, 233, 242, 251, 279, 282, 284, 285, 287, 288, 290-292, 301, 320, 325, 332, 340, 342, 356, 357, 365, 366, 370, 382, 386, 389, 400, 411, 415, 416, 418, 420, 422, 423, 425, 435, 436, 453, 459, 472, 474, 477, 478, 480, 481, 495, 509, 516, 518, 532, 535, 536, 538, 541, 556, 557, 563, 565, 579, 582, 584, 585, 590, 594, 596, 598, 618, 631-635, 638, 640, 643, 644, 667, 677, 678, 683, 684, 696, 703, 712, 714-716, 720, 723, 724, 727, 728, 747, 770, 771, 777, 778, 780, 782, 784-786, 788, 807, 809, 813, 817, 818, 822, 826, 828, 830, 835, 839, 844, 849, 850, 853, 859, 860, 865, 867, 874, 884, 885, 893, 900-902, 924-926, 929, 930, 932, 966, 973, 989, 990, 992, 994, 997, 1000, 1005, 1010, 1015, 1017, 1019, 1028-1030, 1033, 1035, 1036, 1042, 1043, 1046, 1047, 1049, 1051-1054, 1056, 1058, 1060, 1064, 1065, 1068, 1073-1077, 1081, 1085, 1093, 1098, 1112, 1113, 1115, 1116, 1118, 1127, 1134, 1170, 1182-1185, 1192, 1195, 1196, 1198-1200, 1202, 1205, 1209, 1210, 1229-1231, 1240, 1261, 1277, 1278, 1299, 1301, 1304-1307, 1309, 1310, 1317-1320, 1324, 1326, 1327, 1331, 1335, 1349, 1353, 1362, 1366, 1367, 1370, 1378, 1387, 1391, 1402, 1410, 1429, 1430, 1432, 1433, 1454, 1457, 1458, 1471-1473, 1475, 1480, 1491, 1507, 1511, 1513, 1516, 1518, 1522, 1532, 1534, 1542, 1544, 1545, 1548, 1550, 1559-1561, 1567, 1568, 1572, 1578, 1588, 1589, 1602, 1603, 1608, 1626, 1629, 1635, 1640, 1649, 1655, 1663, 1665, 1666, 1676, 1689, 1692, 1699-1702, 1706, 1707, 1712, 1713, 1720, 1721, 1731, 1734, 1750, 1785
(Ayrıca bak. Âmid)
Dobruca 276
Doğancılar 64, 123, 208, 283, 319, 371, 449, 745, 822, 1231, 1232, 1437, 1546, 1564, 1657, 1661, 1710
Döğenciler köyü 42
Dökmeciler 1508
Dolmabahçe 9, 691, 958, 1155
Domaniç 45
Dongola 838
Doymazdere 62, 87, 615, 622, 629, 701, 745, 811, 816, 949, 961, 1018, 1019, 1181, 1286, 1424, 1473, 1587, 1679
Draç 8, 235, 1019, 1573
Drama 27, 197, 314, 327, 369, 495, 501, 574, 615, 658, 679, 682, 784, 813, 836, 1019, 1230, 1350, 1410
Draman 1454
Düşenbe 1595
Dubniçe 1057
Duga 212, 930
Dukagin 138, 199, 207, 218, 289, 324, 647, 685, 797, 840, 858, 885, 895, 923, 927, 1265, 1511, 1558, 1618
Dulkadriye 1029
Duvardibi 66, 75, 86, 106, 158, 169, 188, 303, 311, 335, 389, 479, 522, 529, 570, 592, 682, 701, 704, 709,

734, 740, 762, 764, 766, 838, 941-943, 947, 980, 1168, 1195, 1237, 1240, 1310, 1356, 1369, 1397, 1526, 1537, 1617, 1625, 1631, 1708, 1711

E

Ebher 457, 560
Ebûsuûd Efendi Mezarlığı 1232
Eceabad 217
Edincik 465, 1521
Edirne 4, 5, 8, 9, 15, 17, 19, 22-24, 27, 29, 33, 39-42, 44, 47, 48, 54, 58, 60-63, 65-68, 70-73, 80, 86, 87, 91-93, 103, 108, 110, 111, 113, 114, 116, 121, 127, 130-132, 135-138, 140, 144, 145, 147, 148, 150, 152, 159, 163-166, 171, 173, 174, 178, 180, 181, 185, 186, 189-191, 195, 200, 201, 208, 211, 220-222, 224, 225, 228, 233-235, 238, 240, 248, 251, 253, 255, 257, 261, 263, 264, 266-269, 272, 277, 278, 282, 289, 292, 293, 295, 297, 299, 303, 305, 313, 317, 318, 327, 329, 345, 350, 353-355, 359-362, 364, 372, 373, 387, 389, 391, 393, 396, 402, 405, 406, 412, 417, 422, 426, 429-432, 435, 438, 456, 463, 465, 470, 476, 482, 485, 487, 489, 491, 492, 494, 495, 504, 508, 516, 517, 523, 527, 533, 535, 545, 549, 554, 555, 557, 564, 565, 573, 586, 592, 594, 600, 606, 609, 616, 617, 621, 623, 624, 627, 634, 638, 641, 642, 650, 653, 655, 657, 669, 671, 674, 680, 682, 684, 686, 688, 693, 699, 700, 710, 718, 722, 724, 728, 731, 733, 745, 746, 748, 749, 751, 753, 754, 756, 761, 763, 765, 767, 769, 780, 790, 794, 799, 801, 802, 805, 810-812, 820, 822, 828, 830, 835, 837, 842, 845, 847, 850, 851, 857, 859, 873, 883, 886, 898, 900, 908, 911, 923, 927, 929, 931, 935, 939, 940, 943, 945, 946, 949, 969, 971, 974, 977, 978, 982, 984, 986, 988-991, 993, 1003, 1005, 1007, 1009, 1011, 1014, 1016, 1019, 1020, 1024-1026, 1037, 1038, 1043, 1047, 1049, 1051, 1055, 1057, 1061, 1065, 1068, 1074, 1078, 1088, 1095, 1099, 1101, 1104-1108, 1110-1115, 1117, 1125, 1127-1129, 1132, 1135, 1140, 1143, 1150, 1161, 1162, 1164, 1165, 1169, 1172, 1174, 1177, 1179, 1186, 1188, 1191, 1192, 1197, 1199, 1201, 1211, 1213, 1214, 1217, 1220-1222, 1229, 1233, 1235, 1239, 1240, 1242, 1244, 1245, 1251, 1254-1256, 1258, 1259, 1268, 1273, 1274, 1276, 1278, 1280, 1282, 1287, 1295-1299, 1301, 1303, 1311, 1316, 1321, 1330, 1333, 1339, 1342, 1344, 1346, 1348, 1353, 1366, 1370, 1374, 1377, 1380, 1385-1389, 1391, 1392, 1400-1402, 1404, 1405, 1408, 1409, 1411, 1414, 1416, 1418, 1425, 1427, 1429, 1435, 1438, 1439, 1443, 1448, 1451, 1453, 1457, 1467, 1468, 1472, 1477, 1481, 1483, 1485, 1490, 1493, 1494, 1496, 1497, 1502-1505, 1508, 1510-1516, 1521, 1523, 1525, 1527, 1528, 1530, 1531, 1538, 1549, 1552, 1555, 1558, 1559, 1562, 1566, 1572, 1578-1580, 1584, 1588, 1592, 1596, 1599, 1604-1607, 1610, 1611, 1616, 1620-1623, 1634, 1639, 1648, 1650, 1655-1657, 1660, 1663, 1672, 1676, 1677, 1679, 1680, 1685, 1689, 1691, 1693, 1695, 1700, 1704, 1705, 1707, 1708, 1710, 1712, 1718, 1721
Edirnekapı 16, 25, 64, 69, 70, 73-75, 89, 90, 92, 102, 105, 106, 110, 111, 117, 119, 121, 136, 137, 148, 150, 159, 160, 164, 166-168, 172, 191, 219, 223, 256, 298, 301, 313, 344, 345, 347, 352, 398, 402, 428, 438, 439, 452, 453, 458, 466, 473, 489, 493, 499, 505, 507, 514, 520, 529, 531, 532, 538, 574, 575, 578, 580,

587, 597, 600, 619, 620, 626, 630, 648, 675, 676, 678, 692, 698, 704, 706, 708, 729, 733, 754-756, 761, 764, 790, 805, 821, 825, 833, 856, 860, 874, 898, 899, 905, 906, 911, 914, 916, 931, 940, 942, 947, 955, 975, 976, 979, 981, 983, 987, 991, 996, 998, 999, 1001, 1003, 1012, 1015, 1017, 1018, 1021, 1025, 1099, 1106, 1107, 1109, 1118, 1132, 1134, 1158, 1162, 1164, 1166, 1168, 1170, 1174, 1177, 1220, 1222, 1228, 1245, 1255, 1256, 1272, 1276, 1282, 1285, 1289, 1290, 1293-1296, 1319, 1334, 1343, 1366, 1379, 1386, 1387, 1391, 1396, 1414, 1418, 1421, 1422, 1440, 1447, 1463, 1469, 1481, 1483, 1488, 1505, 1516, 1521, 1535, 1565, 1566, 1568, 1579, 1587, 1597, 1605, 1613, 1618, 1623, 1631, 1633, 1650, 1651, 1656, 1658, 1677, 1679, 1704, 1709, 1718
Edirnekapı Nişancası 500
Eflâk 23, 324, 359, 418, 578, 645, 772, 901, 971, 1034, 1067, 1077, 1182, 1299, 1326, 1570, 1634, 1696
Egtiş kalesi 1041
Eğin 238, 558, 561, 752, 939, 979, 981, 1195, 1261, 1314, 1339, 1458, 1711
Eğirdir 376, 515, 1019, 1334, 1586
Eğri 23, 196, 218, 234, 283, 285, 295, 367, 431, 524, 585, 640, 714, 724, 756, 778, 787, 905, 1002, 1120, 1199, 1304, 1315, 1415, 1510, 1513, 1577, 1684 .
Eğriboz bak. Ağrıboz
Eğridere 760, 1540
Eğridere palankası 1192
Eğridir bak. Eğirdir
Eğrikapı 56, 66, 74, 88, 102, 111, 115-117, 135, 140, 168, 170, 173, 182, 189, 203, 227, 235, 254, 258, 259, 315, 318, 336, 338, 361, 424, 431, 458, 459, 461, 466, 491, 493, 498, 504, 534, 573, 575, 610, 615, 626, 652, 705, 709, 724, 745, 750, 755, 764, 797, 813, 842, 861, 882, 904, 914, 931, 963, 982, 1002, 1005, 1013, 1015, 1048, 1115, 1133, 1156, 1164, 1170, 1177, 1192, 1221, 1222, 1236, 1240, 1243, 1245, 1246, 1259, 1263, 1267, 1268, 1277, 1284, 1287, 1290, 1293, 1295, 1332, 1343, 1352, 1356, 1358, 1372, 1374, 1378, 1414, 1446, 1447, 1449, 1453, 1487, 1489, 1500, 1520, 1537, 1539, 1574, 1583, 1594, 1601, 1604, 1607, 1629, 1631, 1650, 1670, 1690, 1693
Ehlevne 643, 1031 (bak. İhlevne)
Ejderhan 1027
Elbistan 323, 376, 571, 587, 656, 870, 965, 1098, 1348, 1529, 1553
Eleşkirt 1038
Elmalı 624, 1228
Elmalı kazası 1327
Eminbey Mahallesi 685
Emir Buharî 55, 65, 73, 87, 100, 108, 119, 127, 132, 135, 164, 165, 172, 173, 175, 184, 195, 224, 253, 300, 343, 368, 407, 439, 441, 616, 712, 793, 932, 979, 1005, 1006, 1014, 1018, 1021, 1023, 1028, 1127, 1128, 1149, 1150, 1159, 1160, 1175, 1218, 1250, 1257, 1388, 1393, 1487, 1504, 1505, 1538, 1575, 1597, 1598, 1607, 1609, 1615, 1693
Emir Efendi 142, 1419
Emir İmam Mahallesi 371
Emir Sultan 1188
Emirgân 1, 494, 1566, 1697
Emirsultan 1152
Enez 23, 1685 (bak. İnöz)
Engürüs 218, 366, 585, 640, 721, 723, 727, 777, 784, 1028, 1076, 1145, 1309, 1664
Erbil 141, 567
Erciş 740
Erdebil 995, 1033, 1190, 1403, 1514, 1695
Erdek 1052, 1240, 1358
Erdel 1367, 1532
Erdelan 1055

Ereğli 208, 562, 744, 936, 1282, 1285, 1521, 1647, 1656
Erenköy 279, 650, 1237, 1619
Ergani 1195, 1400
Ergani Madeni 1102
Ergendi köyü 1032
Ergene 209, 418, 460, 733, 880, 1542
Ergene-köprü 1650 (Ayrıca bak. Cisr-i Ergene)
Ergir 549
Ergiri 514, 759, 809, 871
Ermenak 23, 464, 871, 913, 958, 1006, 1225
Ermenek 1667
Erzincan 42, 229, 256, 268, 376, 473, 515, 653, 722, 830, 844, 845, 1152, 1289, 1419, 1422, 1480, 1569, 1638
Erzurum 48, 51, 52, 60, 61, 64, 65, 79, 81, 96, 97, 124, 126, 137, 138, 140, 151, 165, 172, 174, 181, 201, 204, 206, 207, 209, 211, 232, 233, 252, 254, 255, 259, 264, 268, 269, 271, 276, 277, 282, 283, 286, 287, 291, 296, 299, 304, 312, 318, 321, 336, 342, 354, 365, 366, 382, 385, 389, 430, 434, 443, 453, 467, 473, 479, 480, 482, 483, 486, 495, 515, 516, 519, 533-535, 544, 557, 563, 566, 573, 574, 582, 584, 586, 589, 594, 618, 626, 628, 632, 636, 637, 641, 643, 644, 648, 658, 660, 662, 665, 670, 673, 674, 680, 681, 683, 684, 687, 690, 707, 713, 715, 717, 719-723, 726, 731-733, 735, 747, 764, 765, 767, 770, 772, 777, 778, 783-785, 788, 790, 797, 800, 809, 818, 826, 827, 830, 832, 835, 838, 844, 856, 864, 878, 885, 892, 893, 898, 901, 904, 910, 913, 916, 929, 933, 939, 943, 948, 954, 955, 971, 973, 989, 994, 996, 1005, 1023, 1032, 1033, 1039, 1041, 1042, 1045, 1048, 1049, 1052, 1054, 1055, 1057, 1060, 1063, 1064, 1072, 1073, 1078, 1095, 1122, 1123, 1143, 1153, 1156, 1157, 1160, 1165, 1177, 1182-1185, 1193-1196, 1199, 1200, 1202, 1204-1207, 1209, 1210, 1212, 1226, 1237, 1245, 1247, 1249, 1261, 1262, 1264, 1265, 1272, 1291, 1300, 1301, 1305, 1306, 1309, 1320, 1325-1327, 1331, 1334, 1338, 1344, 1346, 1350, 1362, 1381, 1382, 1398, 1404, 1405, 1411, 1429, 1431, 1442, 1446, 1459, 1465, 1472, 1479, 1480, 1485, 1491, 1492, 1494, 1503, 1507, 1510, 1512, 1513, 1517, 1519, 1541, 1544, 1548, 1549, 1560, 1562, 1564, 1568, 1578, 1593, 1598, 1623, 1626, 1635, 1640, 1642, 1655, 1660, 1662, 1665, 1681, 1692, 1693, 1697, 1699, 1700, 1702, 1706, 1713, 1714
Esbkeşan 153, 786
Esir Pazarı 549
Eski Menzilhane 534, 571, 651, 1154, 1176, 1238, 1259, 1355, 1710
Eski Nişancı 1171, 1603
Eskişehir 34, 200, 310, 412, 416, 464, 512, 571, 640, 774, 842, 927, 1168, 1172, 1192, 1302, 1304, 1336, 1365, 1376, 1472
Eskialipaşa 9, 21, 668
Eskizağra 178
Estergon 3, 123, 154, 324, 938, 1058
Et Meydanı 768
Etyemez 1471
Eyüp 6, 7, 9, 11-13, 15, 17, 18, 20, 25, 26, 36, 37, 43, 47, 49, 57, 60, 63-67, 69, 71, 84, 85, 87, 88, 90, 92, 98, 101, 103-105, 110-113, 115, 116, 119-124, 126, 128, 130, 134-136, 138, 139, 142, 143, 154, 157, 158, 160, 162, 163, 166, 167, 169-171, 181, 182, 184, 185, 187, 188, 190, 217, 223, 227, 229, 231, 238, 239, 243, 247, 249, 250, 252, 254, 255, 259-261, 263, 266, 269, 271, 286, 287, 293, 297, 298, 300, 302-304, 309-311, 314, 316-318, 320, 322, 326, 328, 330, 331, 333, 334, 336, 337, 340, 342, 346, 348-350, 353, 356, 361, 366, 367, 369-371, 373-

375, 379, 381, 382, 390, 392, 404, 406, 408, 410, 415-418, 423, 426, 429-431, 438, 444, 445, 448, 450, 453, 457-466, 468-472, 476, 477, 480, 484-486, 490-492, 497, 499-501, 503-507, 510, 511, 513, 514, 518, 521, 525, 526, 529, 531, 533-535, 548, 549, 554, 555, 558, 561, 562, 564-568, 571, 572, 574, 575, 579-581, 587, 590-592, 594-596, 600, 605, 608, 615, 617, 620, 622-624, 636, 638, 643, 648, 658, 661, 662, 666, 667, 669, 670, 676, 677, 681-683, 687, 688, 690, 693, 701, 702, 704, 707, 709, 716, 717, 724, 729, 730, 738, 742, 743, 745, 746, 751, 752, 754, 756, 758, 759, 762, 764, 767, 769, 775, 778, 792, 800, 807, 817, 818, 820-822, 824-826, 828-830, 837, 838, 840, 846, 848, 850, 851, 853, 856, 862, 865, 873-876, 878, 882, 884, 889, 890, 901, 902, 904-907, 909, 912, 914-919, 929, 934, 936, 937, 940, 945, 948, 952, 954, 955, 957, 962, 964, 965, 968, 971, 977, 981, 986, 987, 991, 994-998, 1002-1007, 1013, 1015, 1017-1019, 1021, 1025, 1026, 1039, 1058, 1059, 1065, 1073, 1079, 1082, 1084, 1089, 1099, 1100, 1104, 1105, 1114, 1119, 1122, 1123, 1129, 1130, 1137, 1138, 1144, 1146, 1150, 1151, 1153, 1154, 1156-1159, 1161, 1162, 1165, 1167, 1169, 1171, 1172, 1175, 1177, 1179, 1182, 1201, 1204, 1207, 1215, 1218, 1220, 1221, 1223, 1229, 1230, 1232, 1236, 1242, 1244, 1246-1248, 1254, 1257-1259, 1266, 1268, 1270, 1271, 1273, 1275, 1277, 1280, 1283, 1290, 1293, 1297, 1298, 1303, 1306, 1317-1319, 1323, 1328, 1332, 1334, 1335, 1338, 1339, 1342, 1344-1347, 1350, 1353, 1355, 1358, 1359, 1361, 1362, 1364, 1366, 1372-1374, 1379, 1380, 1383-1385, 1389, 1391, 1392, 1395, 1397, 1400, 1401, 1403, 1409, 1411-1415, 1417, 1419-1424, 1428, 1430, 1431, 1434, 1435, 1438-1441, 1443, 1446-1448, 1450-1452, 1454, 1455, 1459, 1462, 1463, 1467-1470, 1474-1480, 1482, 1484, 1493, 1497, 1498, 1500, 1503, 1513, 1517, 1519, 1523, 1526-1528, 1532-1537, 1545, 1551, 1552, 1563, 1565, 1566, 1568, 1571, 1573, 1574, 1577, 1579, 1582, 1586, 1587, 1590, 1593-1595, 1597, 1598, 1602, 1605, 1611-1617, 1620, 1622, 1623, 1626-1630, 1632, 1633, 1643, 1649, 1651-1653, 1655, 1661, 1663, 1665, 1667-1671, 1675, 1676, 1688, 1690-1692, 1705, 1707, 1712-1714, 1717, 1719, 1720
Eyüp Nişanca 437, 1348
Ezdin 1714

Fas 347, 631, 636, 1211, 1348
Faş 80, 281, 583, 772, 1064, 1072, 1208
Fâtih 5, 7, 9-11, 14, 17, 19, 21, 22, 26, 31, 32, 43, 46, 63, 69, 123, 134, 137, 185, 228, 265, 328, 351, 378, 406, 410, 430, 451, 459, 467, 482, 494, 495, 523, 556, 563, 566, 577, 597, 601, 616, 619, 653, 708, 732, 760, 768, 796, 852, 886, 904, 917, 921, 982, 1002, 1136, 1164, 1220, 1247, 1249, 1256, 1266, 1270, 1295, 1320, 1321, 1354, 1378, 1425, 1453, 1469, 1533, 1541, 1589, 1613, 1638, 1663, 1671, 1692, 1693, 1707-1709
Fâtih Bahçesi 1224
Fâtih Camii Mezarlığı 899
Fâtih Kabristanı 850, 1039
Fâtih Rüşdiyesi Mezarlığı 1340, 1383
Fâtih Türbesi Kabristanı 1080
Fâtih-Nişancası 461, 470
Fazlîpaşa 20, 540, 623
Fener İskelesi 837
Fenerkale 113

Ferah-Kirman 1085
Fere 148, 1509
Ferecik 27, 447, 453, 554
Ferhend 883
Fethiye 212, 458, 894, 1060
Fethülislam 427, 726, 1066, 1205, 1208,1552
Fethülislam Feyyûm 525, 527
Fındıklı 61, 114, 380, 426, 560, 585, 656, 699, 706, 939, 1017, 1081, 1101, 1266, 1278, 1417, 1541, 1557, 1665, 1684, 1699
Fırat 12, 40, 42
Fıstıklı 56, 1486
Filibe 61, 71, 83, 91, 113, 123, 126, 133, 135, 182, 186, 225, 253, 267, 272, 288, 292, 294, 329, 340, 345, 346, 386, 417, 418, 433, 438, 441, 443, 449, 451, 455, 458, 459, 469, 475, 482, 491, 502, 523, 535, 556, 576, 595, 616, 620, 628, 629, 635, 667, 671, 672, 682, 708, 722, 728, 751, 752, 764, 779, 801, 813, 817, 820, 836, 838, 840, 847, 849, 862, 865, 905, 906, 912, 919, 929, 939, 943, 954, 955, 978, 980, 995, 999, 1006, 1016, 1019, 1067, 1090, 1093, 1099, 1135, 1158, 1162, 1165, 1169, 1175, 1176, 1207, 1208, 1215, 1217, 1279, 1321, 1325, 1359, 1370, 1378, 1380, 1386, 1388, 1399, 1401, 1410, 1413, 1414, 1418, 1419, 1432, 1447, 1459, 1472, 1475, 1508, 1514, 1533, 1534, 1544, 1545, 1557, 1558, 1562, 1586, 1605, 1608, 1615, 1637, 1654, 1659, 1704
Filorina 565
Fincancılar 182, 775
Finike 60
Firûzağa 452, 1159
Fizan 584, 1687
Foça 220, 222, 1126, 1679
Fransa 2, 41, 406, 504, 544, 781, 940, 1341, 1377, 1455, 1648, 1652

Gaş 923
Gabele 769
Gaferiyad 1129, 1674
Gaferyad 60, 357, 409, 804, 1484
Galata 21, 58, 65, 68-70, 74, 87, 99, 102, 103, 109, 115, 121, 127, 130, 134, 137, 138, 162, 165, 168, 172, 174, 179, 184, 186-189, 191, 195, 214, 217, 223, 227, 238, 243, 251, 257, 258, 264, 267, 299, 301, 303, 311, 316, 327, 361, 366, 370, 390, 396, 404, 417, 428, 438, 457, 465, 467, 470, 472, 484, 490, 494, 511, 531, 535, 556, 568, 575, 584, 589, 592, 599, 605, 616, 617, 623, 673, 677, 682, 690, 703, 706, 709, 710, 728, 731, 737, 741, 744, 746, 749, 751, 756, 762, 793, 795, 801, 825, 839, 853, 854, 859, 861, 883, 902, 913, 938, 949, 956, 971, 973-975, 979, 985, 992, 996, 1021, 1023, 1024, 1052, 1087, 1101, 1139, 1142, 1145, 1147, 1154, 1160, 1163, 1164, 1168, 1175, 1178, 1211, 1214, 1220, 1235, 1236, 1243, 1249, 1255, 1256, 1278, 1283, 1290, 1293, 1312, 1334, 1335, 1345, 1347, 1353, 1365, 1371, 1374, 1379, 1380, 1384, 1387, 1409, 1412, 1413, 1417, 1422, 1434, 1436, 1441, 1443, 1447, 1453, 1458, 1463, 1466, 1469, 1472, 1477, 1482, 1490, 1498, 1510, 1520, 1530, 1538, 1553, 1566, 1567, 1570, 1580, 1584, 1588, 1598, 1599, 1629, 1637, 1648, 1660, 1672, 1674, 1683, 1708, 1720, 1773, 1818, 1819
Garbiye 262
Gaziantep bak Ayntab
Gaznegal 154
Gazze 155, 175, 205, 217, 697, 725, 959, 1042 1049, 1189, 1210, 1245, 1387, 1473, 1512, 1548, 1622, 1667

Gebze 23, 408, 469, 514, 550, 783, 1145, 1192, 1249, 1510
Gedikpaşa 252, 606, 637, 646
Gedus 650, 854, 886, 998, 1374
Geğri 401, 990
Gelenbe 819
Gelibolu 33, 42, 62, 92, 100, 101, 110, 114, 116, 136, 138, 141, 147, 201, 271, 279, 280, 288, 305, 313, 338, 340, 351, 353, 355, 356, 362, 384, 408, 426, 433, 482, 491, 510, 534, 542, 544, 552, 576, 588, 604, 617, 621, 624, 638, 654, 658, 684, 686, 689, 703, 766, 783, 812, 815, 846, 851, 854, 855, 857, 875, 881, 889, 898, 936, 968, 971, 972, 974, 978, 986, 989, 992, 1025, 1036, 1056, 1057, 1062, 1072, 1087, 1113, 1114, 1126, 1128, 1136, 1140, 1148, 1149, 1155, 1204, 1219, 1228, 1233, 1257, 1258, 1288, 1304, 1327, 1339, 1383, 1387, 1394, 1400, 1406, 1410, 1436, 1446, 1468, 1472, 1473, 1483, 1490, 1506, 1511, 1521, 1525, 1531, 1555, 1563, 1576, 1585, 1608, 1647, 1661, 1664, 1704, 1774
Gemerek 1660
Gemlik 33, 387, 932, 1144, 1149
Gence 166, 265, 284, 408, 470, 516, 518, 655, 771, 778, 1021, 1030, 1182, 1289, 1304, 1314, 1561, 1564, 1578, 1599, 1815
Genceli 1514
Gercanis 256
Gerdus 700, 1654
Gerede 574, 576, 752, 982, 1126, 1357
Gerger 759
Germiyan 160, 686. 858, 873, 958, 1288, 1509, 1515, 1559, 1576, 1665, 1678
Gerniş 1151
Gerze 1620
Geylan 163, 703, 801, 1026
Geyve 34, 326, 550, 961
Geyve Akhisarı 128
Gezencik köyü (Boyâbâd) 1509
Gilan 191
Girbalcı köyü 161
Girban 1688
Giresun 190, 1314, 1317, 1407, 1726
Girit 2, 19, 24, 144, 167, 170, 177, 190, 203, 204, 206, 209, 213, 215, 222, 238, 252, 269, 328, 344, 346, 360, 407, 463, 470, 506, 511, 543, 560, 585, 597, 603, 615, 619, 622, 628, 629, 636, 637, 641, 648, 653, 673, 703, 706, 711, 712, 715, 717, 720, 724, 731, 736, 746, 764, 775, 786, 787, 790, 819, 830, 832, 834, 837, 854, 877, 899, 907-909, 934, 938, 946, 1031, 1036, 1037, 1050, 1056, 1059, 1066, 1075, 1076, 1122, 1131, 1132, 1189, 1190, 1193, 1202, 1204, 1209, 1224, 1238, 1239, 1264, 1288, 1299, 1300, 1321, 1323, 1327, 1339, 1340, 1369, 1371, 1372, 1376, 1393, 1416, 1417, 1434, 1470, 1473, 1475, 1478, 1480, 1496, 1506, 1507, 1518, 1533, 1536, 1549, 1570, 1590, 1627, 1630, 1637, 1650, 1657, 1662, 1663, 1676, 1687, 1699, 1705, 1746, 1748, 1756
Golos 289
Gosine 278
Govişte 281
Göğre 42, 891
Gökçe 149
Gökdere 1308
Göksu 246, 1274, 1443
Gölbaşı 1529
Göle 381, 609, 1052, 1098
Gölpazar 1565
Gölükesriye 83
Gönce 614
Gönye 449, 583, 954, 1039, 1074, 1487
Gördus 1719
Gördüs 23
Görele 266
Göri 697
Görice 233, 796, 890
Göynük 166, 541, 602, 1156, 1402, 1567, 1582, 1692

Gözleve 2, 867, 1052, 1187
Gryoz 23
Gucerat 696
Gurebâ Kabristanı 1031
Gurebâ Mezarlığı 52, 345, 978, 1319, 1342
Güle 295
Gülek boğazı 1341
Gümrü 202
Gümüş 64
Gümüşhacıköy 441, 1283
Gümüşhane 125, 148, 239, 304, 350, 516, 580, 731, 940, 1084, 1140, 1320, 1321, 1628
Gümüşsuyu 1261, 1319
Gümüşsuyu Mezarlığı 237, 462, 1245, 1411
Gümülcine 61, 226, 252, 277, 428, 500, 645, 979, 1223, 1230, 1298, 1538, 1542
Gürcistan 586, 632, 1072, 1123, 1264, 1308, 1513, 1665
Gürün 1377
Güvercinlik 27
Güzelcehisar 8
Güzelhisar 75, 164, 315, 335, 342, 617, 796, 958, 1030, 1230, 1510, 1513, 1538, 1578 (Ayrıca bak. Aydın)

H

Habeş 120, 133, 295, 342, 381, 433, 631, 685, 717, 726, 804, 809, 922, 964, 1042, 1061, 1148, 1183, 1184, 1231, 1299, 1305, 1329, 1387, 1518, 1589, 1638
Hacıoğlu 1331
Hacıoğlupazarcığı 117, 783
Hacıoğlupazarcık 1347
Hacıoğlupazarı 3, 1626
Hadak 407
Hâdim 678, 999, 1238, 1350, 1611
Hafsa 913
Hakkâri 537, 613, 826, 845, 922, 1277, 1709, 1718
Haleb 2, 10, 39, 47, 51-54, 60-63, 67, 73, 74, 76, 79, 80, 82, 85, 86, 90, 93, 95, 97, 100-102, 104, 106, 110, 117, 121, 122, 125, 132, 135-137, 155, 157, 162, 163, 166, 170, 178, 179, 183, 186, 187, 189, 192, 193, 196, 198, 199, 201, 203-208, 215, 216, 218, 220, 221, 229, 231, 234, 242, 250, 251, 254, 257, 259, 262, 263, 265, 273, 274, 276, 280, 281, 284, 285, 287, 290, 291, 295, 300, 301, 305, 311, 316, 317, 320, 321, 325, 330, 331, 345, 351, 353, 358, 359, 361, 362, 365, 376, 382, 384, 385, 389, 393-395, 402, 412, 416, 418, 422, 430, 434, 435, 438, 445, 451, 452, 459, 461-466, 470, 472, 475, 477, 479-482, 487, 490, 492, 495, 498, 510, 518, 523, 532, 534, 535, 540, 545, 563, 567, 577, 585, 594, 598, 604, 616, 623-625, 627, 628, 631, 633, 635, 637-640, 647, 648, 658-661, 670-672, 679, 684, 690, 691, 701, 707, 708, 712-715, 719, 720, 723, 725, 726, 728, 731, 733, 746, 756-759, 762, 769, 771-774, 776, 778, 781-783, 791, 794, 809, 814, 820, 821, 824, 826-828, 835, 837, 839, 841, 845, 856, 862, 864, 867, 882, 883, 892, 895, 899, 901, 907, 911, 916, 919, 920, 922, 927, 929, 932, 933, 936, 942, 967, 968, 970, 971, 973, 974, 979-981, 983-985, 990, 991, 1002, 1004, 1007, 1011, 1014, 1023, 1029, 1030, 1032-1035, 1037, 1041-1043, 1049, 1052, 1058, 1063, 1065, 1066, 1072, 1074, 1091, 1093, 1096, 1097, 1099, 1100, 1110, 1113, 1116, 1119, 1126, 1128, 1138, 1142, 1149, 1150, 1160-1162, 1169, 1170, 1174, 1177, 1179, 1182, 1186, 1192, 1197, 1198, 1200, 1202, 1207, 1208, 1219, 1225, 1230, 1231, 1233, 1239, 1247, 1255, 1256, 1263, 1267, 1277-1279, 1284, 1290, 1291, 1297-1299, 1301, 1304, 1307,

1308, 1313, 1317, 1319, 1322, 1332-1334, 1338, 1340, 1341, 1356-1358, 1367, 1382, 1396, 1398, 1401, 1405, 1406, 1410, 1414, 1415, 1421, 1423, 1429, 1442, 1446, 1453, 1458, 1463, 1464, 1466, 1475, 1476, 1490, 1492, 1499, 1500, 1507, 1512, 1514, 1516, 1518, 1522, 1524, 1536, 1540-1542, 1546, 1550, 1551, 1554, 1555, 1560, 1563, 1582, 1588, 1592, 1603, 1605, 1608, 1611, 1622, 1625, 1626, 1640, 1645, 1648-1651, 1654-1656, 1661, 1662, 1669, 1672, 1673, 1678, 1680, 1692, 1694, 1696, 1697, 1701, 1702, 1705-1707, 1713, 1714, 1716, 1718, 1731, 1734, 1747, 1757, 1773, 1791, 1818
Halhal 1028
Haliç 1603
Halıcılar 374, 379, 1130, 1133, 1522
Halıcıoğlu İskelesi 565
Halke 23
Halku'l-vad 659, 1181, 1512
Hama 80, 344, 496, 600, 831, 875, 1116, 1189, 1231, 1310, 1413, 1416, 1492, 1545, 1546, 1604
Hamburg 1820
Hamid 80, 81, 115, 163, 177, 197, 210, 262, 279, 287, 289, 304, 305, 324, 380, 411, 478, 628, 629, 640, 658, 708, 721, 759, 770, 773, 796, 855, 874, 888, 912, 975, 978, 1004, 1026, 1047, 1075, 1125, 1127, 1141, 1146, 1157, 1176, 1182, 1189, 1195, 1197, 1205, 1222, 1276, 1362, 1474, 1499-1501, 1533, 1542, 1618, 1639, 1648, 1658, 1678, 1693, 1696, 1699 (Ayrıca bak. Isparta)
Hamidiye 371, 1334
Hamidiye Mezarlığı 953
Hamzabey Mahallesi 1520
Hanşebhun 192
Hanşeyhun 496, 1068
Handeverk 783
Hanil 110
Hanya 19, 59, 81, 118, 193, 196, 210, 213, 214, 270, 275, 277, 282, 285, 287, 291, 295, 323, 363, 416, 475, 476, 496, 506, 514, 518, 536, 563, 584-586, 597, 603, 604, 639, 647, 651, 720, 722, 771, 772, 787, 828, 834, 843, 849, 905, 1032, 1044, 1046, 1049, 1050, 1054, 1056, 1078, 1125, 1186, 1188, 1193, 1197, 1201, 1207-1209, 1231, 1264, 1301, 1307, 1360, 1376, 1414, 1472, 1524, 1543, 1548, 1561, 1637, 1648, 1699
Haramideresi 1006
Harem İskelesi 909, 1388, 1612
Harir 118, 567, 1041, 1544
Harmankaya 59
Harmanlı 602
Harmanlık 268, 1021, 1351
Harput 77, 92, 118, 132, 234, 241, 287, 302, 318, 392, 463, 507, 614, 615, 684, 691, 777, 805, 807, 830, 845, 870, 1133, 1262, 1298, 1313, 1320, 1323, 1325, 1328, 1341, 1358, 1381, 1392, 1412, 1477, 1499, 1637, 1638, 1664, 1690, 1691, 1696, 1718 (Ayrıca bak. Mamuretülaziz)
Hasankale 430, 764, 806
Hasankeyf 973
Hasankeyf Kalesi 578
Hasanpaşa köyü 700
Haseki 41, 601
Hasırcılar 1512
Hasköy 139, 185, 560, 604, 696, 925, 950, 1035, 1175, 1557, 1678
Hatvan 324
Havran 526
Havsa 39
Havuzdibi 184
Hayâlî Borlu 598
Haydar 980, 1587
Haydarpaşa 36, 58, 64, 76, 88, 99, 116, 146, 147, 153, 156, 166, 168, 176, 177, 179, 188, 193, 194, 239, 254, 256, 265, 267, 298, 300, 309, 310, 314, 315, 317, 338, 340, 345, 347, 350, 378, 391, 399, 441, 453, 456, 457, 459, 463, 464, 468, 470, 472,

484, 489, 506, 515, 519, 526, 529, 562, 569, 571, 575, 577, 579, 586, 592, 594, 604, 609, 620, 621, 624, 652, 654, 658, 681, 683, 689, 693, 695, 699, 704, 710, 712, 716, 728, 732, 738, 760, 765, 766, 771, 775, 793, 797, 810, 812, 815, 819, 824, 837, 839, 844, 845, 847, 860, 862, 901, 908-910, 948, 953, 955, 965, 978, 990, 997, 1000, 1084, 1088, 1112, 1121, 1135, 1140-1142, 1145, 1147, 1161, 1167, 1172, 1173, 1176, 1230, 1238, 1247, 1271, 1278, 1282, 1285, 1290-1292, 1305, 1310, 1316, 1328, 1340, 1344, 1355, 1357, 1358, 1375, 1380, 1382, 1393, 1397, 1398, 1423, 1442, 1444, 1449, 1453, 1464, 1473, 1476, 1480, 1483, 1488, 1499, 1524, 1526, 1531, 1538, 1539, 1541, 1548, 1567, 1573, 1576, 1581, 1606, 1613-1615, 1617, 1618, 1629, 1648, 1660, 1661, 1680-1682, 1694, 1716
Hayfa 1049
Hayrabolu 33, 649, 929, 942, 984, 1508
Hayyatiye Çarşısı 832
Hazar Denizi 874, 1073
Hemartin 23
Hemedan 28, 41, 72, 131, 180, 211, 434, 529, 913, 1033, 1055, 1159, 1180, 1198, 1300, 1340, 1485
Hemşin 170, 956, 1719
Herat 145, 230, 1002
Hereke 928
Hersek 23, 132, 207, 211, 217, 233, 278, 279, 281, 283, 302, 395, 443, 486, 591, 628, 630, 659, 680, 685, 719, 723, 783, 806, 830, 909, 923, 924, 1049, 1064, 1075, 1115, 1124, 1184, 1195, 1252, 1304, 1358, 1366, 1367, 1402, 1475, 1485, 1494, 1496, 1501, 1515, 1542, 1550, 1592, 1653, 1660, 1675
Hezargrad 183, 193, 222, 251, 642, 931, 972, 1073, 1555
Hıms 1688
Hısnmansur 253, 1017, 1289, 1392
Hicaz 96, 100, 124, 153, 176, 246, 393, 401, 430, 480, 496, 504, 525, 566, 653, 680, 739, 964, 1095, 1187, 1203, 1227, 1233, 1252, 1298, 1323, 1382, 1393, 1399, 1406, 1413, 1434, 1492, 1565, 1622, 1654, 1664, 1690, 1777
Hille 389, 540, 1187, 1600, 1631
Hind 158, 323, 479, 698, 993, 1028, 1127, 1255, 1432, 1548, 1686
Hind denizi 1499
Hindelçisi Mezarlığı 938
Hindistan 250, 418, 899, 1143, 1342, 1343
Hırşova 1032
Hırsova 1071
Hisar 1155, 1346, 1402, 1670
Hoşab 1710
Hoşalay 804
Hocabey 441, 833
Hocapaşa 676, 737, 942, 1065
Horasan 126, 358, 423, 579, 932
Horhor 622, 675, 804, 1078
Hotin 51, 193, 199, 207, 213, 277, 292, 325, 518, 583, 585, 604, 632, 636, 642, 689, 715, 725, 754, 761, 768, 797, 835, 858, 942, 1007, 1034, 1040, 1047, 1053, 1058, 1064, 1071, 1081, 1082, 1193, 1200, 1208, 1264, 1306, 1367, 1424, 1479, 1488, 1490, 1544, 1547, 1560, 1700, 1814
Hoy 770
Hudey 323
Hudeyde 853
Humbaracı Yokuşu 570
Humus 39, 216, 1231, 1246, 1310, 1370, 1413, 1416, 1542
Hurpeşte 856, 1149, 1276, 1725
Husrevpaşa Mahallesi 1505
Hüdavendigâr 276, 294, 337, 344, 420, 844, 850, 1050, 1227, 1331, 1350, 1352, 1389, 1434, 1697
Hünkâr Meydanı 270
Hünkâriskelesi 207

I

Irak 96, 124, 263, 363, 566, 1109, 1113, 1227, 1323, 1382, 1492, 1547, 1566, 1664
Irak-ı Acem 186
Irak-ı Arab 186, 656
Irakeyn 1524
Isfahan 559, 1076
Isparta 27, 115, 196, 270, 294, 298, 354, 696, 702, 706, 1099, 1214, 1261, 1271, 1487, 1651, 1755 (Ayrıca bak. Hamid)
Istranca 1192

İ

İbradı 1354
İbrahimağa çayırı 734
İbrahimpaşa 1319
İbrail 53, 78, 97, 200, 218, 277, 323, 436, 563, 683, 1068, 1120, 1264, 1283, 1367, 1423, 1544, 1545, 1560, 1649, 1696
İbrim 1622
İçel 54, 97, 149, 216, 221, 282, 285, 291, 302, 416, 464, 528, 568, 601, 633, 644, 645, 723, 1069, 1071, 1074, 1075, 1186, 1198, 1205, 1207, 1208, 1209, 1210, 1223, 1231, 1260, 1307, 1308, 1384, 1479, 1494, 1522, 1547, 1635, 1637, 1680, 1696, 1700, 1712, 1721
İçil 23
İdrisköşkü 63, 231, 1335, 1463, 1571
İğneada 1186
İhlevne 1491, 1542 (bak. Ehlevne)
İlbasan 23, 83, 141, 155, 199, 273, 418, 430, 442, 584 646, 686, 719, 1078, 1324, 1472, 1542, 1544, 1592
İlbeyli 1544
İmadiye 366, 697
İnadiye 101, 116, 260, 597, 655, 694, 707, 720, 1137, 1316, 1490, 1531, 1694, 1701
İnceğiz 27
İncirköy 1443, 1511, 1777, 1778
İncirli (Bursa) 618
İne 634
İnebahtı 8, 79, 81, 82, 198, 207, 213, 214, 218, 272, 275, 281, 296, 323, 325, 376, 383, 408, 412, 422, 475, 478, 479, 581, 583, 607, 615, 644, 647, 722, 1052, 1058, 1060, 1064, 1070, 1072, 1077, 1103, 1186, 1193, 1195, 1202, 1205, 1207, 1224, 1226, 1264, 1306, 1308, 1309, 1331, 1381, 1474, 1479, 1494, 1544, 1561, 1586, 1637, 1662, 1675, 1695
İnebolu 197, 634, 1166, 1226, 1477, 1707
İnecikli 362
İnegöl 34, 45, 180, 230, 418, 1152, 1196, 1261, 1638
İneler köyü 1538
İngiltere 2, 522, 1652
İnöz 23, 730 (bak. Enez)
İnöz Kalesi 1166
İpek 1265
İpsala 33, 200, 1127, 1601
İpsara 683
İran 3, 25, 28, 34, 38, 72, 81, 84, 92, 109, 130, 131, 141, 147, 155, 157, 158, 161, 169, 181, 191, 198, 199, 203, 211, 215, 217, 219, 234, 242, 270, 271, 272, 281, 284, 285, 292, 294, 304, 311, 321, 360, 376, 381, 384, 389, 392, 398, 413, 418, 422, 425, 435, 457, 493, 504, 506, 517, 518, 521, 523, 537, 546, 547, 551, 582, 588, 602, 605, 612, 618, 623, 631, 633, 636, 653, 659, 684, 688, 697, 699, 726, 1052, 1053, 1054, 1055, 1057, 1061, 1068, 1076, 1077, 1078, 1082, 1083, 1084, 1096, 1097, 1107, 1110, 1112, 1115, 1118, 1119, 1123, 1124, 1127, 1143, 1147, 1153, 1180, 1182, 1183, 1190, 1193, 1197, 1198, 1202, 1203, 1211, 1216, 1223,

1227, 1239, 1245, 1257, 1272, 1279, 1288, 1294, 1300, 1309, 1314, 1324, 1336, 1337, 1341, 1343, 1356, 1367, 1370, 1374, 1401, 1403, 1408, 1437, 1482, 1488, 1511, 1512, 1513, 1517, 1533, 1535, 1546, 1547, 1559, 1560, 1572, 1578, 1583, 1584, 1611, 1618, 1620, 1621, 1627, 1629, 1642, 1654, 1656, 1667, 1669, 1675, 1685, 1695, 1697, 1709, 1720, 1742, 1809, 1811
İrşova 64
İsakçı 48, 66, 276, 321, 502, 583, 633, 1301, 1302, 1341, 1477
İsfahan 84
İskeçe 579, 1141, 1406
İskefser (Şarkî Karahisar) 476, 643
İskenderiye 39, 224, 228, 272, 339, 658, 679, 682, 744, 1180, 1387, 1393, 1465, 1495, 1678
İskilip 88, 1093, 1106, 1167, 1432, 1659, 1690
İslimye 320, 523, 619, 658, 732, 749, 1242, 1409, 1475, 1611
İsmail 54, 78, 206, 236, 279, 344, 350, 403, 633, 639, 1055, 1077, 1191, 1208, 1262, 1302, 1356, 1489, 1492, 1493, 1535, 1625, 1636, 1769
İsmail Kalesi 1156
İspanya 638, 744, 1652
İsperem 28
İspir 252, 547, 1261, 1316
İstanköy 75, 88, 98, 100, 195, 275, 285, 286, 301, 530, 563, 584, 633, 639, 722, 1081, 1088, 1122, 1231, 1299, 1307, 1370, 1456, 1543, 1659, 1699
İstavroz 56, 1152
İstavroz Bahçesi 28
İstinye 393, 502, 1056, 1413
İstolça 723
İstoliçe 278, 1655
İstolni-Belgrad 221, 247, 553, 613, 636, 1495, 1529
İşkodra 23, 52, 78, 124, 141, 143, 199, 207, 209, 267, 280, 302, 328, 337, 356, 412, 423, 486, 557, 592, 627, 628, 632, 681, 686, 712, 1055, 1185, 1189, 1194, 1226, 1229, 1251, 1279, 1298, 1321, 1324, 1341, 1352, 1358, 1539, 1542, 1561, 1594, 1615, 1633, 1695, 1707, 1710, 1718, 1777
İşpoz 78
İştip 27, 63, 123, 141, 229, 1426
İtalya 202, 540, 717
İvraca 293
İvranya 716, 1553
İzdin 1548
İzmir 27, 60, 65, 76, 88, 89, 92, 102, 118, 130, 131, 133, 134, 136, 137, 152, 153, 162, 168, 174, 176, 184, 187, 195, 202, 225, 254, 255, 260, 265, 268, 269, 279, 297, 298, 301, 306, 313, 317, 320, 322, 337, 338, 342, 353, 362, 363, 364, 379, 380, 391, 393, 396, 412, 415, 449, 459, 465, 467, 469, 470, 471, 474, 477, 478, 482, 485, 486, 487, 495, 545, 559, 579, 582, 594, 595, 598, 602, 614, 615, 620, 634, 635, 648, 649, 650, 654, 656, 664, 680, 682, 687, 689, 711, 728, 730, 732, 742, 746, 748, 1052, 1092, 1097, 1105, 1111, 1129, 1153, 1163, 1167, 1171, 1177, 1233, 1238, 1239, 1241, 1243, 1247, 1253, 1263, 1275, 1284, 1291, 1316, 1321, 1322, 1325, 1338, 1346, 1347, 1352, 1357, 1358, 1359, 1360, 1365, 1371, 1378, 1382, 1387, 1389, 1390, 1391, 1393, 1400, 1407, 1412, 1418, 1419, 1420, 1428, 1429, 1442, 1446, 1453, 1469, 1470, 1473, 1486, 1489, 1494, 1497, 1499, 1510, 1533, 1543, 1549, 1551, 1554, 1555, 1566, 1588, 1591, 1592, 1593, 1594, 1597, 1598, 1612, 1613, 1614, 1615, 1618, 1654, 1662, 1663, 1678, 1691, 1696, 1710, 1712, 1713, 1715, 1727, 1756, 1792, 1801
İzmit 33, 42, 143, 148, 180, 200, 206, 216, 228, 264, 276, 290, 293, 319, 344, 370, 412, 413, 432, 454, 511, 551, 558, 576, 584, 589, 602, 628, 630, 637, 642, 649, 668, 682, 683,

703, 716, 718, 1068, 1107, 1116, 1125, 1183, 1184, 1186, 1193, 1194, 1195, 1259, 1269, 1304, 1307, 1320, 1384, 1458, 1480, 1591, 1606, 1610, 1615, 1618, 1620, 1649, 1673, 1707, 1755
İznik 6, 33, 266, 276, 361, 366, 408, 410, 497, 498, 579, 656, 662, 682, 686, 1079, 1129, 1148, 1255, 1334, 1459, 1521, 1533, 1610, 1624, 1754, 1758
İzvornik 276, 378, 421, 634, 1145, 1507, 1522

J

Japonya 302, 1303

K

Kabataş 133, 242, 361, 439, 454, 525, 695, 736, 949, 1008, 1133, 1137, 1245, 1282, 1290, 1313, 1341, 1397, 1660
Kadıçeşmesi 1008
Kadıköy 151, 152, 195, 214, 241, 304, 350, 378, 447, 453, 496, 521, 562, 638, 653, 692, 712, 813, 951, 961, 1028, 1031, 1136, 1158, 1281, 1332, 1353, 1384, 1467, 1482, 1524, 1535, 1565, 1719
Kadırga 114, 123, 146, 184, 455, 619, 701, 706, 748, 761, 984, 1073, 1152, 1158, 1168, 1461
Kâğıthane 408, 754, 815, 915, 1111
Kâğıthane çayırı 1132
Kahire 762
Kâhta Kalesi 12
Kalafat 1592, 1633
Kal'a-i Cedide 771, 1078
Kal'a-i Sultaniye 42, 138, 139, 392, 486, 530, 810, 841, 1368, 1476, 1691, 1714, 1716 (Ayrıca bak. Çanakkale)
Kalçı 1186
Kalecik 163, 1000, 1074, 1156, 1175, 1208, 1604
Kalenderhane Mezarlığı 47
Kalkandelen 492, 509, 796, 1002, 1226, 1367, 1368, 1399, 1445, 1523, 1638
Kamaniçe 24, 95, 222, 280, 585, 720, 726, 787, 858, 1172, 1190, 1749
Kamaniçe Kalesi 207
Kandehar 84
Kandıra 1036
Kandilli 59, 346, 1274
Kandiye 53, 77, 81, 193, 204, 209, 212, 213, 215, 221, 242, 274, 275, 282, 283, 285, 291, 355, 422, 460, 475, 518, 585, 603, 629, 633, 636, 703, 708, 711, 714, 766, 775, 776, 781, 782, 784, 829, 905, 1033, 1051, 1055, 1058, 1064, 1066, 1072, 1074, 1077, 1082, 1187, 1189, 1193, 1201, 1211, 1224, 1264, 1265, 1301, 1307, 1332, 1338, 1384, 1472, 1483, 1493, 1507, 1543, 1549, 1590, 1663, 1699, 1721, 1749
Kandiye Kalesi 362
Kanije 152, 195, 358, 422, 423, 636, 641, 645, 684, 724, 785, 809, 837, 1049, 1050, 1059, 1063, 1067, 1070, 1130, 1189, 1195, 1308, 1312, 1485, 1562
Kanlıca 62, 98, 130, 171, 325, 334, 513, 577, 649, 729, 1234, 1253, 1319, 1352, 1361, 1420, 1454, 1466, 1490, 1537, 1541, 1641, 1712
Kantarcılar 1505, 1508
Kapalıçarşı 1086
Kapdan İbrahim Paşa Mezarlığı 805
Kapdanpaşa 1168
Kapdanpaşa Mezarlığı 644
Kapıiçi Mezarlığı 1264
Kaplıca 26
Karaağaç 407, 437, 825, 1281
Karabaş Mezarlığı 74, 701, 702, 807, 982, 1176, 1265, 1564

Karabağ 88, 105, 457, 804, 861, 958, 1107, 1706
Karabaş Tekkesi Mezarlığı 188
Karabiber Çiftliği 209
Karaburun 294, 471, 773, 1207, 1488
Karaburun Kalesi 101
Karacaşehir 38
Karacaahmet 52, 57, 63, 68, 88, 89, 107, 109, 120, 125, 130, 138, 153, 159, 167, 176, 199, 224, 235, 241, 244, 246, 247, 257, 258, 260, 265, 276, 277, 279, 284, 294, 299, 300, 304, 308, 310, 311, 327, 328, 341, 363, 370, 390, 393, 406, 407, 426, 429, 449, 459, 473, 494, 502, 509, 522, 523, 528, 530, 556, 571, 579, 588, 594, 595, 615, 617, 619, 621, 623, 625, 626, 651, 673, 692, 697, 707, 709, 711, 731, 732, 736, 738, 746, 752, 760, 764, 777, 788-790, 803, 805, 810-812, 816, 826, 838-840, 861-863, 908, 910, 914, 920, 936, 941, 943, 962, 973, 978, 979, 989, 994, 998, 1007, 1020, 1023, 1084, 1090, 1092, 1093, 1101, 1119, 1129, 1141, 1144, 1155, 1156, 1160, 1166, 1168, 1175, 1187, 1214, 1222, 1224, 1227, 1237, 1239, 1244, 1251, 1278, 1280, 1284, 1286, 1290, 1292, 1296, 1297, 1299, 1313, 1318, 1321, 1324, 1345, 1353, 1355, 1361, 1377, 1382, 1384, 1395, 1405, 1422, 1437, 1440, 1445-1447, 1456, 1460, 1465, 1474, 1498, 1520, 1526, 1528, 1530, 1535, 1537, 1553, 1563, 1565, 1612, 1615, 1627, 1648, 1651, 1655, 1660, 1686, 1687, 1691, 1706
Karacabey 33
Karacadağ 12
Karacahisar 16
Karacasu 1596
Karadağ 118, 287, 412, 556, 830, 862, 926, 1039, 1072, 1265, 1323, 1412, 1472, 1473, 1492, 1546
Karadağ (Süleymaniye) 567
Karadeniz 214, 294, 583, 585, 664, 721, 725, 769, 786, 885, 1059, 1138, 1307, 1368, 1388, 1403, 1479, 1589
Karadeniz Boğazı 216, 472, 530, 645, 722, 773, 928, 1057, 1186, 1398, 1438, 1493, 1526
Karadeniz Ereğli 178
Karafe 287, 1646
Karaferye 27, 67, 92, 545, 667, 847, 959, 1332, 1349, 1404, 1473
Karagümrük 385, 515, 625, 906, 1066, 1087, 1346
Karahisar (Niğde) 603
Karahisar 59, 76, 78, 83, 97, 169, 200, 241, 272, 282, 284, 294, 345, 379, 385, 433, 434, 583, 594, 604, 622, 655, 682, 683, 691, 746, 782, 787, 832, 850, 955, 962, 980, 1036, 1054, 1071, 1078, 1091, 1098, 1152, 1175, 1284, 1286, 1290, 1305, 1316, 1347, 1356, 1386, 1459, 1523, 1534, 1558, 1560, 1576, 1639, 1668, 1671, 1678
Karahisar-ı Şarkî 50, 353, 406, 516, 750, 796, 866, 922, 975, 997, 1064, 1185, 1193, 1254, 1258, 1309, 1324, 1325, 1352, 1471, 1542, 1660, 1689
Karahisar-ı Kayseriye 871
Karahisar-ı Nal 982
Karahisar-ı Sâhib 34, 138, 162, 200, 207, 232, 291, 305, 330, 332, 382, 432, 575, 643, 646, 647, 663, 674, 723, 727, 737, 757, 774, 783, 905, 1047, 1063, 1066, 1085, 1207, 1209, 1258, 1324, 1362, 1479, 1547, 1589, 1651, 1674
Karakilise 872
Karalaş 282
Karaman 10, 30, 60, 69, 91, 123, 160, 164, 169, 195, 198, 222, 231, 232, 237, 244, 280, 381, 390, 392, 436, 440, 501, 519, 521, 522, 529, 551, 594, 631, 637, 672, 747, 807, 870, 987, 994, 1029, 1069, 1109, 1126, 1128, 1143, 1158, 1162, 1210, 1229, 1231, 1243, 1247, 1257, 1261, 1296, 1335, 1348, 1375, 1388, 1401, 1426, 1427, 1466, 1501, 1510, 1523, 1529,

1538, 1587, 1604, 1609, 1635, 1658, 1660, 1667, 1674 (Ayrıca bak. Lârende)
Karaman Ereğlisi 796, 1424
Karamürsel 34
Karanlık Mescid 1025
Karasi 42, 45, 47, 83, 118, 225, 247, 273, 281, 320, 327, 331, 354, 364, 389, 440, 616, 635, 716, 784, 803, 829, 843, 848, 860, 959, 1016, 1032, 1051, 1058, 1192, 1202, 1278, 1300, 1301, 1304, 1306, 1326, 1438, 1472, 1473, 1507, 1514, 1591, 1618, 1639, 1658, 1669, 1704
Karasu 276, 1264
Karayaka 914, 952
Karayüzü köyü 813
Karesi 33, 373, 397, 412, 416, 500, 507, 510, 587, 629, 1052, 1206, 1207, 1591
Karinâbâd 90, 256, 569, 1065, 1321, 1399, 1430
Karlı 383, 1381
Karlıbayır 1384
Karlıili 27, 54, 382, 644, 728, 1103, 1226, 1639, 1694, 1702
Karlıkbayırı 156, 158, 767, 1424
Karne Kalesi 714
Kars 53, 79, 97, 125, 193, 196, 199, 201, 202, 208, 211, 216, 221, 242, 254, 268, 272, 274, 278, 282, 284-287, 296, 320, 323, 382, 421, 422, 432, 476, 510, 557, 558, 618, 623, 636, 637, 674, 683, 685, 708, 717, 721, 724, 746, 765, 772, 784, 787, 788, 809, 826, 827, 832, 915, 926, 927, 948, 979, 1029, 1034, 1036, 1049, 1069, 1072, 1074, 1076, 1077, 1155, 1187, 1190, 1191, 1195, 1198, 1200, 1207, 1222, 1265, 1301, 1305, 1309, 1320, 1322, 1325, 1358, 1402, 1423, 1474, 1485, 1507, 1510, 1546, 1569, 1589, 1591, 1599, 1622, 1633, 1651, 1653, 1659, 1695-1697, 1700, 1713, 1765, 1821
Kars Kalesi 1210
Kartal 476, 783
Kasaplar 250
Kasımpaşa 21, 49, 51, 52, 74, 101, 125, 157, 188, 234, 275, 283, 339, 353, 427, 429, 504, 515, 532, 589, 614, 621, 690, 727, 745, 754, 762, 766, 801, 816, 845, 875, 902, 949, 964, 978, 996, 1004, 1018, 1019, 1025, 1031, 1115, 1120, 1145, 1162, 1179, 1225, 1269, 1296, 1319, 1331, 1336, 1462, 1475, 1531, 1537, 1556, 1576, 1587, 1638, 1698, 1708, 1773, 1774
Kasımpaşa Deresi 1336
Kasımpaşa Mezarlığı 746, 963, 1311, 1365
Kastamonu 21, 93, 103, 108, 113, 127, 141, 177, 187, 191, 212, 214, 220, 231, 247, 283, 287, 292, 295, 307, 312, 317, 327, 329, 332, 342, 353, 372, 379, 402, 404, 422, 446, 449, 453, 477, 504, 518, 520, 521, 523, 544, 559, 575, 579, 582, 586, 588, 593, 602, 606, 622, 625, 629, 638, 641, 649, 656, 661, 668, 671, 673, 681, 683, 701, 713, 722, 727, 740, 751, 758, 759, 766, 770, 780, 786, 801, 802, 804, 815, 818, 819, 830, 836, 837, 841, 846, 850, 853, 874, 882, 889, 900, 903, 906, 921, 922, 929, 937, 949, 953, 956, 974, 975, 991, 999, 1006, 1014, 1015, 1017, 1029, 1030, 1037, 1041, 1043, 1050, 1060, 1074, 1075, 1089, 1097, 1106, 1120, 1121, 1125, 1138, 1176, 1178, 1182, 1183, 1185, 1190, 1227, 1231, 1253, 1270, 1291, 1299, 1314, 1319, 1341, 1347, 1362, 1366, 1372, 1379, 1382, 1391, 1417, 1425, 1434, 1441, 1458, 1469, 1472, 1474, 1479, 1491, 1503, 1507, 1512, 1521, 1533, 1536, 1538, 1541, 1548, 1557, 1567, 1568, 1579, 1592, 1596, 1601, 1603, 1604, 1613, 1625, 1629, 1633, 1635, 1662, 1709, 1725, 1731
Kâşgar 63, 139, 169
Katif 1117

Kavak 235
Kavala 27, 197, 220, 321, 708, 712, 722, 813, 858, 1069, 1195, 1326, 1349
Kavarna 948
Kavukçular 423
Kayalar 85, 150, 227, 238, 271, 393, 465, 466, 513, 591, 696, 745, 758, 823, 848, 943, 991, 1026, 1145, 1166, 1179, 1220, 1250, 1259, 1267, 1295, 1355, 1360, 1395, 1396, 1405, 1417, 1419, 1477, 1494, 1506, 1612, 1656, 1706
Kayseri 8, 62, 88, 97, 108, 128, 133, 139, 174-176, 187, 200, 202, 212, 213, 233, 246, 259, 263, 264, 272, 273, 276, 284, 286, 288, 292, 302, 304, 311, 342, 359, 368, 399, 418, 420, 432, 458, 523, 544, 560, 582, 602, 618, 623, 634, 655, 661, 671, 679, 704, 709, 719, 747, 763, 771, 777, 788, 793, 804, 808, 812, 818, 855, 856, 860, 880, 882, 920, 965, 983, 986, 989, 993, 1010, 1018, 1019, 1032, 1047, 1048, 1067, 1088, 1091, 1107, 1113, 1119, 1149, 1162, 1165, 1170, 1174, 1186, 1192, 1200, 1274, 1288, 1300-1302, 1305, 1308, 1309, 1316, 1325, 1338, 1365, 1388, 1399, 1432, 1472-1474, 1491, 1500, 1510, 1512, 1514, 1521, 1546, 1549, 1564, 1600, 1605, 1608, 1645, 1656, 1660, 1664, 1679, 1696, 1711, 1712
Kazâbâd 131, 175, 1220
Kazan 1086, 1430, 1435
Kazdağ 700, 1018, 1152
Kazdağı 973, 1471, 1661
Kazgan 1088
Kazgancı Mahallesi 215
Kazvin 125, 161, 343
Keşan 67, 109, 282, 364, 848, 894, 1121, 1222, 1305, 1706, 1714
Keşgân 1427
Keşmir 1114
Keban 441, 1195, 1427
Keban Madeni 390, 738
Keçeci Pîrî Mahallesi 1372
Kefçedede 84
Kefe 23, 24, 38, 87, 90, 97, 98, 109, 117, 134, 198, 241, 273, 284, 366, 381, 413, 428, 438, 446, 452, 459, 502, 505, 518, 527, 552, 637, 643, 659, 705, 706, 769, 771, 777, 790, 810, 832, 874, 880, 882, 912, 930, 936, 941, 973, 986, 1040, 1044, 1048, 1060, 1068, 1075, 1085, 1116, 1118, 1130, 1149, 1195, 1253, 1264, 1314, 1347, 1348, 1386, 1474, 1487, 1514, 1533, 1544, 1569, 1579, 1596, 1609, 1623, 1697, 1709, 1713, 1736
Kefeli 700, 1462
Kelib 1062
Kemah 213, 585, 789
Kemer-i Hamid 1059
Kendincik köyü (Boyâbâd) 1509
Kengırı 8, 22, 35, 53, 64, 189, 272, 287, 294, 406, 434, 544, 637, 641, 683, 719, 745, 850, 874, 976, 1058, 1059, 1094, 1115, 1187, 1208, 1274, 1278, 1406, 1432, 1491, 1494, 1543, 1559, 1573, 1675, 1705
Kerâne 1342
Kerbelâ 284, 405, 641, 832, 879, 928, 1116, 1358
Kerç 280
Kerel köyü 1178
Kerkük 80, 449, 638, 673, 1252, 1634, 1658
Kesendire 478
Keskin 273
Keskindede 183, 386, 482, 982, 1016, 1100, 1154, 1249, 1421, 1466, 1522, 1577
Keskindede Kabristanı 62, 74, 354, 502, 735, 817, 1710
Keskindede Mezarlığı 189
Kesriye 199, 912, 1084, 1224, 1649
Kestel 34, 60, 429, 1003, 1006, 1079, 1125
Kete 34, 446
Kıbrıs 39, 49, 68, 69, 71, 80, 122, 141, 172, 177, 195, 204-207, 211, 212,

216, 238-240, 253, 274, 281, 283, 290, 291, 295, 302, 342, 347, 348, 366, 371, 375, 381-383, 385, 392, 413, 420, 432, 433, 438, 446, 453, 456, 462, 466, 496, 517, 530, 555, 556, 564, 571, 597, 620, 628, 642, 650, 665, 673, 684, 708, 721, 724, 731, 748, 770, 775, 785, 789, 806, 809, 835, 837, 838, 844, 865, 888, 914, 922, 930, 931, 947, 948, 951, 959, 965, 974, 985, 1009, 1020, 1023-1025, 1037, 1047, 1052, 1065, 1066, 1069, 1097, 1118, 1122, 1137, 1146, 1174, 1177, 1193, 1202, 1211, 1261, 1265, 1272, 1276, 1280, 1283, 1284, 1288, 1297, 1306, 1308, 1309, 1312, 1348, 1425, 1474, 1528, 1529, 1550, 1552, 1558, 1591, 1619, 1627, 1683, 1696, 1697, 1699, 1712, 1713, 1716, 1720, 1737
Kılavuzlar köyü (Demirci) 655
Kılavuzlu 1430
Kılburun 78, 360, 790, 1697
Kırşehir 196, 207, 288, 323, 329, 416, 417, 433, 434, 484, 580, 598, 784, 786, 806, 927, 1043, 1077, 1185-1187, 1214, 1325, 1544, 1618, 1700, 1712
Kıratova 8
Kırcalı 200
Kırım 2, 23, 55, 61, 65, 110, 141, 189, 191, 194, 201, 202, 217, 234, 274, 286, 287, 305, 323, 350, 354, 355, 370, 412, 419, 436, 441, 452, 505, 521, 524, 529, 540, 547, 552, 558, 605, 622, 692, 702, 722, 747, 772, 775, 798, 810, 820, 835, 867, 888, 900, 902, 915, 928, 929, 940, 963, 971, 975, 981, 1008, 1027, 1028, 1039, 1057, 1062, 1085, 1086, 1089, 1108, 1118, 1121, 1131, 1134, 1142, 1153, 1162, 1211, 1219, 1278, 1290, 1319, 1323, 1349, 1351, 1382, 1391, 1394, 1397, 1409, 1430, 1435, 1437, 1470, 1484-1486, 1489, 1492, 1528, 1561, 1570, 1632, 1636, 1662, 1675, 1683, 1697, 1725, 1778, 1811, 1819, 1821
Kırkağaç 1377
Kırkçeşme 538, 734, 736, 820, 1683, 1700
Kırkkilise 146, 279, 660, 888, 1181, 1186, 1324, 1413, 1474, 1506, 1659
Kırlıca 222
Kızanlık 335, 817, 1532
Kızansa köyü 1304
Kızılcatuzla 354, 1623
Kızıldeniz 1115, 1122
Kızılhisar 23, 1325
Kızılkaya 1559
Kızıltaş 14, 357
Kızıltoprak 1316
Kili 200, 236, 1209, 1548
Kilidbahir 1113, 1302
Kilis 211, 213, 250, 254, 281, 298, 367, 385, 386, 434, 578, 633, 667, 681, 719, 727, 772, 834-836, 893, 899, 930, 1004, 1035, 1046, 1113, 1196, 1274, 1317, 1324, 1491, 1560, 1622, 1648, 1649, 1658
Kilyos Kalesi 1156
Kirman 230, 625, 887
Kirmanşah 105, 638
Kirmasti 33, 123, 286, 1562
Koğacıdede 60, 138, 178, 438, 1003, 1128, 1400
Koğacıdede Kabristanı 985
Koğacıdede Mezarlığı 794
Koğacılar 1427
Kocabalkan 737
Kocaeli 16, 216, 272, 634, 869, 1071, 1126, 1191, 1347, 1384
Kocakayası 657
Kocamusalla 352
Kocamustafapaşa 55, 130, 168, 169, 186, 236, 240, 311, 364, 413, 429, 430, 466, 587, 657, 684, 706, 748, 756, 782, 884, 948, 963, 994, 1019, 1082, 1224, 1226, 1239, 1241, 1259, 1260, 1293, 1313, 1315, 1318, 1461, 1497, 1537, 1691, 1710
Koçana 737

Koçhisar 230, 239, 255
Kolnuk 1288
Kolonya 201
Koniçe 710, 773
Konuş 1093
Konya 8, 12, 21, 30, 31, 38, 39, 41, 43, 52-54, 59, 61, 64, 73, 79-81, 88, 90, 97, 104, 106, 109, 112, 129, 135, 140, 149, 155, 157, 164, 165, 181, 187, 196, 198, 206-209, 211, 215, 216, 218, 219, 222, 228, 232, 233, 250, 258, 261, 268, 271, 273, 276, 277, 279, 281-284, 286, 287, 289, 291, 292, 294-296, 298, 305, 312, 323, 340, 356, 359, 361, 375, 387, 405, 411, 415, 418, 421, 422, 426, 428, 432, 433, 440, 457, 464, 473, 486, 492, 495, 502, 505, 536, 544, 545, 556, 557, 563, 564, 581, 593, 594, 596-598, 602, 618, 620, 626, 628, 630, 633, 635, 637-639, 641, 647, 648, 656, 666, 670, 671, 684, 699, 702, 713, 715, 718, 719, 724, 729, 731, 743, 747, 771, 772, 774, 777, 780, 781, 786, 791, 800, 803, 806, 821, 831-833, 844, 851, 864, 867, 871, 898, 909, 917, 918, 922, 923, 927, 943, 952, 955, 958, 966, 975, 982, 984, 993, 994, 997, 998, 1007, 1008, 1017, 1030, 1032-1034, 1043, 1044, 1047, 1049, 1051, 1052, 1056, 1059, 1060, 1061, 1063, 1064, 1066, 1067, 1074, 1075, 1085, 1091, 1093, 1097, 1100, 1107, 1108, 1129, 1142, 1150, 1155, 1158, 1163, 1167, 1186, 1189-1191, 1194-1197, 1199, 1205, 1207-1210, 1219, 1223, 1226, 1227, 1240, 1250, 1251, 1257, 1261, 1264, 1276, 1288, 1298, 1303, 1308-1310, 1314, 1324, 1325, 1328, 1341, 1343, 1347, 1350, 1352, 1358, 1381, 1382, 1386, 1390, 1403, 1410, 1413, 1416, 1424, 1425, 1432, 1446, 1456, 1458, 1468, 1474, 1476, 1481, 1485, 1491, 1492, 1495, 1511, 1536, 1544, 1548, 1550, 1555, 1560, 1575, 1579, 1591, 1592, 1608, 1609, 1611, 1618, 1622-1624, 1629, 1637, 1640, 1641, 1649, 1655, 1661, 1663, 1665, 1667, 1670, 1692, 1700, 1702, 1706, 1707, 1720, 1721, 1736, 1748
Konya Ereğlisi 136, 1708
Korfu 928
Koron 8, 295, 585, 895, 1044
Koska 599, 881, 1340
Kosova 8, 26, 27, 45, 118, 356, 421, 501, 538, 799, 1238, 1639
Koşanice 583
Koşuyolu 245, 707, 812, 1141
Koyunhisarı 6, 34
Koyunova 418
Kozan 117, 324, 412, 566, 826, 850, 981, 982, 1475, 1638
Köprü 572, 574, 623, 1061, 1197, 1243
Köprübaşı (Beşiktaş) 405
Köprübaşı 788
Köprücük 54
Köprühisarı 34
Köprüköy 773
Köprülü 453
Kösedere 1661
Köstence 271, 349, 526, 1077, 1186, 1530, 1546
Köstendil 53, 193, 200, 214, 220, 276, 278, 281, 282, 304, 325, 383, 412, 434, 565, 567, 585, 603, 613, 619, 632, 635, 647, 670, 679, 686, 715, 772, 773, 832, 877, 930, 965, 1035, 1039, 1042, 1053-1055, 1057, 1061, 1064, 1070, 1071, 1085, 1088, 1091, 1105, 1119, 1124, 1199, 1367, 1457, 1472, 1542, 1544, 1545, 1613, 1618, 1645, 1653, 1662, 1698, 1710, 1734
Köy 118, 567, 1041, 1544
Köysancağı 1033, 1035
Köysancak 96, 107, 199, 772, 1635
Kuban 350, 1409, 1571
Kudüs 39, 41, 60, 64, 66, 71, 74, 81, 87, 90, 93, 100, 104, 109, 111, 113, 121, 123, 130, 134, 135, 141, 144, 150, 155, 160, 163, 165, 167, 168, 177-180, 182, 186, 193, 197, 205, 225,

249, 254, 256, 263, 279, 284, 286, 308, 315, 322, 324, 335, 345, 346, 354, 369, 370, 379, 414, 416, 426, 431, 439, 443, 470, 490, 492, 500, 507, 509, 526, 539, 548, 555, 560, 565, 578, 580, 588, 593, 595-597, 599, 600, 618-622, 626, 671, 680, 682, 698, 700, 703, 706, 725, 745, 747, 751, 762, 765, 766, 772, 776, 785, 793, 794, 808, 810, 815, 824, 852, 860, 862, 886, 900, 917, 919, 951, 955, 975, 978-981, 985, 986, 1013, 1016, 1032, 1037, 1041, 1062, 1074, 1100, 1120-1123, 1126, 1128, 1149, 1153, 1155, 1158, 1162, 1166, 1169, 1174, 1178-1180, 1186, 1205, 1218, 1220, 1222, 1223, 1231, 1236, 1238, 1243, 1244, 1250, 1263, 1295, 1314, 1316, 1317, 1319, 1324, 1335, 1345, 1367, 1370, 1374, 1377, 1380, 1397, 1411, 1421, 1423, 1424, 1428, 1447, 1448, 1452, 1454, 1462, 1466, 1473, 1484, 1499, 1500, 1505, 1528, 1533, 1538, 1540, 1550, 1554, 1555, 1586, 1603, 1613-1615, 1621, 1629, 1633, 1637, 1658, 1659, 1663, 1692-1694, 1706-1708, 1718, 1761, 1818
Kule Kalesi 1186
Kulekapısı 470, 1024, 1134
Kum 1572
Kumkapı 21, 158, 259, 372, 778, 1005, 1029, 1199
Kumla 1009, 1316, 1584
Kurşunlumahzen 818, 1401
Kurâfe-i Kübrâ 101
Kuruçeşme 146, 662
Kuşadası 795, 859, 961, 1156, 1172, 1476
Kuyucak 89
Kuz 1543
Kuzguncuk 533, 1506
Küçük Ayasofya 149, 305, 608, 942
Küçük Emir Efendi 257, 333, 490, 695, 865, 1271, 1364, 1431, 1440, 1675, 1712
Küçükayasofya 461, 634
Küçükçekmece 139, 767, 1112
Küçükkaraman 170, 1532, 1579, 1642, 1676
Küçükmustafapaşa 207
Küçükpazar 139, 665
Küçükpiyalepaşa 856, 1484
Küçüksu 385
Kükürtlü 5
Külbastı köyü 971
Kürdistan 39, 48, 117, 266, 327, 360, 370, 376, 412, 463, 467, 473, 482, 495, 557, 587, 617, 633, 674, 747, 771, 845, 863, 929, 1042, 1115, 1151, 1188, 1219, 1263, 1341, 1393, 1454, 1506, 1509, 1552, 1655, 1661, 1719
Küre 1006
Küri 28
Kürkçülerkapısı 1676
Kütahya 27, 39, 48, 61, 76, 86, 88, 104, 117, 126, 130, 149, 161, 166, 170-172, 192, 206, 233, 238, 242, 244, 251, 253, 259, 261, 266, 276, 286, 287, 304, 328, 330, 347, 375, 394, 399, 411, 453, 462, 463, 465, 476, 481, 496, 497, 509, 548, 557, 564, 578, 586, 609, 618, 628, 637, 658, 667, 680, 687, 717, 723, 747, 804, 873, 889, 901, 912, 913, 936, 966, 978, 980, 989, 995, 997, 1007, 1012, 1017, 1024, 1044, 1072, 1079, 1120, 1127, 1159, 1221, 1242, 1252, 1268, 1301, 1319, 1326, 1341, 1363, 1381, 1387, 1474, 1510, 1560, 1579, 1597, 1605, 1608, 1626, 1648, 1649, 1665, 1666, 1677, 1678, 1692, 1757

Lacan 612
Ladik 56, 148, 252, 409, 429, 976, 1725, 1732
Lahcan 560
Lahsa 195, 210, 276, 284, 410, 631, 713, 714, 1031, 1116

Lakova 1517
Lâleli 29-31, 43, 47, 374, 898
Lâleli Mezarlığı 724
La'lî çeşmesi 159, 487, 707, 1404
Langa 56, 677, 740, 1706
Lârende 174, 222, 229, 362, 379, 481, 794, 871, 986, 1211, 1503, 1510, 1568, 1666, 1667, 1679 (Ayrıca bak. Karaman)
Lâzistan 211, 233, 443, 887, 924, 1359, 1452, 1477, 1546, 1638, 1709
Lâzkiye 39, 88, 1036, 1231, 1416, 1546, 1718
Lefke 34, 280, 886, 1183, 1731
Lefkoşe 62, 132, 171, 226, 262, 290, 508, 573, 618, 701, 819, 838, 1007, 1008, 1124, 1165, 1418, 1556, 1641
Lehistan 283, 635, 670, 713, 787, 1061, 1119, 1694
Leskovik 827, 1403, 1618, 1657
Levend çiftliği 1311
Limni 23, 51, 74, 98, 104, 192, 193, 200, 212, 213, 261, 282, 295, 472, 578, 588, 882, 944, 1017, 1042, 1059, 1174, 1175, 1254, 1258, 1278, 1304, 1325, 1326, 1493, 1528, 1611, 1647, 1756
Limni Adası 639
Lipova 147, 432, 1642, 1786, 1792
Lipova kalesi 1590
Livadya 201, 394, 647, 816
Livâ-yı şerif 479, 1479
Lofça 23, 158, 332, 395, 412, 929, 963
Lokmanlar köyü 264
Londra 269, 450, 521, 522, 574, 598, 665, 854, 862, 1037, 1196, 1227, 1245, 1248, 1272, 1385, 1470, 1482, 1483, 1496, 1574, 1685, 1816, 1818, 1821
Lori 28, 1211
Lugoş 29, 927
Luristan Kalesi 1300
Lüleburgaz 39
Lütfüpaşa 222, 1515
Lütfüpaşa Mahallesi 37

Maana 134
Maarre 1604
Ma'arretünnu'man 465, 496
Macaristan 41, 156, 784, 1058, 1223, 1536, 1816
Maçin 53, 216, 324, 383, 1545
Maçka 628, 1152, 1232, 1475, 1526
Maçka Kabristanı 1099
Maçka Mezarlığı 152
Macuncu 366, 583, 892
Maden 1381, 1472
Madrid 539, 1496, 1785
Maglay 512, 923
Magosa 165, 242, 691, 749, 766, 809, 975, 1297, 1551
Mahalletülkübrâ 1623
Mahan 16, 40, 42
Mahmud Paşa Camii 1000
Mahmud Paşa Hasköyü 842, 925
Mahmudiye Caddesi 921
Mahmudpaşa 3, 72, 99, 122, 185, 243, 408, 460, 623, 667, 763, 820, 836, 998, 1001, 1009, 1097, 1138, 1167, 1248, 1292, 1349, 1363, 1551
Mahmudpaşa Mezarlığı 255
Malatya 8, 12, 39, 75, 221, 233, 432, 571, 586, 618, 660, 771, 790, 811, 870, 915, 956, 1030, 1062, 1067, 1074, 1078, 1181, 1258, 1356, 1512, 1549, 1670, 1766
Malkara 148, 295, 296, 423, 953, 971, 1061, 1140, 1150, 1189, 1233, 1512, 1518, 1548, 1639, 1673, 1698
Malta 158, 517, 881, 1187, 1200, 1541, 1822
Maltepe 277, 294
Mamuretülaziz 118, 132, 514, 628, 680, 1458 (Ayrıca bak. Harput)
Manastır 27, 34, 52, 120, 259, 268, 277, 302, 379, 387, 412, 501, 507, 656, 661, 733, 743, 775, 826, 841, 886, 913, 920, 930, 1086, 1104, 1111,

1197, 1224, 1229, 1238, 1262, 1352, 1369, 1393, 1431, 1493, 1503, 1570, 1571, 1604, 1633, 1649, 1664, 1708, 1718
Manavgat 438, 842, 1609
Manisa 3, 9, 22, 23, 28, 71, 86, 87, 108, 109, 115, 121, 122, 134, 171, 183, 224, 231, 299, 360, 378, 379, 397, 410, 429, 431, 437, 482, 485, 490, 519, 578, 596, 610, 617, 623, 655, 670, 672, 686, 709, 746, 747, 756, 780, 786, 795, 796, 806, 818, 849, 851, 859, 869, 895, 902, 905, 912, 915, 916, 918-920, 960, 985, 987, 994, 997, 1017, 1024, 1052, 1055, 1062, 1086, 1087, 1091, 1093, 1103, 1126, 1128, 1129, 1147, 1149, 1162, 1165, 1169, 1173, 1178, 1229, 1230, 1245, 1276, 1288, 1290, 1310, 1314, 1319, 1320, 1335, 1373, 1407, 1421, 1438, 1481, 1483, 1495, 1504, 1510, 1514, 1534, 1555, 1577, 1597, 1600, 1604, 1608-1610, 1648, 1658, 1740 (Ayrıca bak. Saruhan)
Mansûre 390, 912, 1533
Manyas 980, 1155
Manyas Gölü 206
Maraş 38, 53, 60, 68, 77, 78, 80, 87, 95-97, 100, 109, 116, 117, 134, 137, 172, 175, 181, 195-199, 203, 206, 213, 215, 216, 218, 220, 233, 246, 258, 259, 263, 268, 273, 277, 280, 281, 284, 288, 291, 292, 294, 323, 324, 330, 365, 376, 389, 396, 397, 412, 432, 469, 471, 474, 481, 525, 571, 582, 584, 586, 587, 602, 622, 623, 633, 639, 641, 642, 646, 650, 652, 659, 674, 680, 686, 715, 716, 725, 727, 759, 771, 777, 778, 780, 783, 785, 791, 802, 810, 826, 829, 859, 865, 870, 884, 888, 922, 923, 936, 955, 965, 986, 1016, 1029, 1030, 1033, 1035, 1039, 1042, 1044, 1046, 1048, 1051, 1052, 1062, 1064, 1067, 1068, 1072, 1074, 1099, 1104, 1119, 1144, 1149, 1181, 1184, 1189-1192, 1195, 1197, 1206-1208, 1215, 1251, 1261, 1262, 1264, 1269, 1301, 1324-1326, 1338, 1347, 1348, 1358, 1393, 1411, 1415, 1424, 1428, 1448, 1456, 1465, 1491, 1506, 1511, 1517, 1529, 1541, 1543, 1545, 1550, 1553, 1558-1560, 1562, 1568, 1573, 1575, 1589, 1592, 1593, 1605, 1638, 1656, 1659, 1662, 1664, 1673, 1685, 1696-1698, 1700, 1714, 1735, 1743, 1769
Mardin 581, 633, 635, 671, 715, 885, 889, 915, 1131, 1309, 1323, 1375, 1458, 1462, 1523, 1539, 1547, 1614, 1626, 1705
Marulla 1077
Maskat 1335
Mâverâünnehir 437, 972, 1516
Mavodina 843
Medine 1, 3, 22, 39, 61-63, 65, 68, 70-74, 87, 90, 91, 93, 99, 102-104, 109, 117, 121, 131, 133, 135, 137, 164, 167-171, 173, 180, 182-184, 186, 189, 193, 199, 216, 226, 251, 254, 261, 286, 291, 297, 299, 311, 315, 328, 330, 333, 336, 344, 346, 369, 371, 379, 380, 389, 397, 405, 408, 415, 438, 450, 451, 466, 467, 471, 474, 478, 485, 490, 492, 493, 495, 501, 507, 531, 533, 558, 559, 568, 576, 587, 589, 595, 598, 605, 616, 620, 623, 627, 636, 660, 666, 667, 672, 703, 705, 706, 711, 741, 748, 750, 752, 755, 761, 762, 765, 766, 785, 794, 814, 818, 822, 824, 852, 861, 863, 884, 912, 913, 915, 916, 931, 936, 939, 970, 972, 973, 984, 986, 989, 997, 1003, 1006-1009, 1013, 1014, 1016, 1019, 1021, 1022, 1024, 1052, 1076, 1080, 1098, 1107, 1112, 1114, 1117, 1121, 1126, 1128, 1150, 1151, 1157, 1160, 1162, 1163, 1170-1173, 1178, 1179, 1215, 1221, 1223, 1230, 1242, 1256, 1278, 1287, 1295, 1296, 1310, 1316, 1319, 1358, 1363, 1369, 1391, 1397, 1410, 1413, 1416, 1417, 1419, 1421, 1424, 1441,

1443, 1450-1452, 1456, 1466, 1471, 1476, 1480, 1502, 1511, 1514, 1522, 1523, 1533, 1584, 1592, 1597, 1598, 1605, 1610, 1613, 1621, 1641, 1660, 1661, 1679, 1690, 1692, 1699, 1700, 1712, 1730
Megri 521
Mehmed Paşa Mahallesi (Eyüp) 353
Mehmedpaşa çarşısı 881
Mekke 2, 3, 15, 22, 28, 39, 54, 56-58, 60, 61, 65, 68, 72, 76, 77, 83, 87, 89, 91-93, 98, 102-104, 109, 110, 115, 117, 119, 123, 127-129, 131, 133, 134, 138, 140, 145, 146, 154, 162, 164-167, 171, 172, 174, 175, 182-186, 189, 190, 192, 233, 251, 253, 257, 259, 261, 263, 264, 267, 269, 270, 285, 291, 293, 299, 300, 311, 312, 315, 317, 329, 331-333, 335, 339, 346, 351, 361, 366, 369, 378, 379, 397, 402, 414, 424-426, 437, 457, 458, 464-467, 469-471, 473, 489, 491, 497, 504, 507, 515, 525, 530, 534, 535, 540, 543, 546, 549, 562, 570, 573, 576, 578, 597, 599, 600, 603, 605-607, 617, 623, 624, 626, 627, 630, 648, 654, 671, 672, 688, 698, 701, 705, 708, 711, 726, 728, 734, 748, 751, 754, 755, 757, 760, 764, 766, 791, 795, 804, 805, 817, 819, 827, 848, 856, 860, 877, 893, 900, 904, 910, 917, 920, 936, 958, 964, 966, 972, 974, 977-979, 983-987, 990-992, 995, 996, 999, 1000, 1002-1007, 1009, 1011, 1014, 1020-1023, 1025, 1033, 1080, 1087, 1088, 1096, 1097, 1101, 1108, 1111, 1112, 1114, 1118, 1127, 1133, 1147-1149, 1150, 1153, 1154, 1161, 1163, 1168, 1172, 1173, 1178, 1179, 1211, 1215, 1241, 1253, 1255, 1256, 1263, 1266, 1268, 1271, 1274, 1277, 1287, 1295, 1298, 1303, 1309, 1319, 1321, 1333, 1338, 1343, 1346, 1354, 1357, 1366, 1371, 1375, 1380, 1387, 1401, 1405, 1413, 1414, 1416, 1422, 1428, 1429, 1439, 1442, 1445, 1448, 1451-1455, 1458, 1467, 1468, 1477, 1487, 1490, 1491, 1494, 1495, 1500, 1504, 1505, 1525, 1534, 1538, 1555, 1567, 1580, 1582, 1585-1589, 1595, 1597, 1598, 1605, 1607, 1610, 1613, 1615, 1625, 1632, 1654, 1660-1662, 1667, 1670, 1673, 1676, 1693, 1697, 1702, 1709-1711, 1757, 1762
Mekri 98
Memlihateyn 357
Menebor 208
Menemen 157, 301, 372, 610, 667, 1015, 1311
Mengen 532
Menife (Mısır) 404
Menkub 23, 552
Menlik 274, 1144, 1317, 1595, 1629
Menteşe 8, 136, 138, 197, 251, 305, 320, 356, 379, 584, 590, 670, 677, 686, 709, 715, 787, 790, 795, 849, 924, 1004, 1050, 1116, 1126, 1156, 1214, 1265, 1317, 1344, 1362, 1381, 1495, 1542, 1565, 1639, 1645, 1660, 1677 (Ayrıca bak. Muğla)
Meraga 98, 521
Mercan 270
Mercan çarşısı 1086
Mercanağa Mahallesi 269
Mercidabık 211
Merdşahcan 932
Meriç 674
Merkezefendi 177, 264, 303, 312, 349, 355, 499, 662, 825, 866, 1176, 1403, 1428, 1564, 1566, 1651
Mersin 957
Merzifon 60, 137, 143, 224, 430, 605, 797, 895, 968, 1152, 1198, 1423, 1495, 1504, 1505
Mesevve 1329
Mesina 1541
Mesir köyü 162
Mevlânâkapı 42, 108, 148, 267, 313, 460, 499, 561, 649, 665, 678, 687, 986, 1061, 1263, 1418, 1457, 1462, 1595, 1625, 1651

Mezistre 927, 1115
Mısır 20, 39, 47, 48, 53, 58, 60, 65, 68, 70, 72, 74-76, 79-84, 87, 89-91, 95, 97, 98, 101-104, 107, 108, 110, 112, 117, 119, 121, 130, 133, 136-139, 146, 150, 151, 154, 158, 162, 163, 166, 168-175, 178, 179, 182-184, 186, 190-193, 195, 197, 198, 201, 203, 205, 207, 210, 211, 213, 215-222, 224, 226, 230, 233, 235, 237, 239, 241, 242, 245, 250-252, 259, 262, 263, 268, 275, 282, 283, 287-289, 292-296, 303, 305, 309, 311, 312, 314, 328, 333, 343, 351-353, 361, 362, 364, 368, 371, 376, 380-382, 384, 390, 392, 396, 397, 404, 407, 410, 413, 414, 416, 420, 424, 428, 430, 432-435, 442, 443, 447, 458, 462, 464, 466, 470, 471, 476, 477, 481, 482, 484, 492, 500-502, 507-509, 511, 512, 515, 517, 519, 530, 532, 535, 539, 544, 545, 547, 553, 554, 556, 557, 562, 565, 571, 585, 586, 588, 594, 596, 597, 599, 604, 608, 613, 614, 616, 621, 623, 624, 630, 631, 635, 637, 638, 640, 642, 646, 647, 649, 654, 657, 658, 660, 661, 663, 665, 670, 672, 674, 677, 679, Mısıra 680, 682-684, 687, 689, 696, 697, 708, 709, 714, 719-721, 724, 726, 734, 738-740, 743, 744, 746, 748, 754-756, 758, 760, 761, 768, 774-777, 781-784, 786, 788, 794, 797, 802, 803, 805, 807, 809, 823, 829, 831, 832, 837-839, 849, 851, 854, 859-861, 863, 865, 869, 870, 873, 875, 882, 883, 890, 894, 895, 899, 900, 906, 909-912, 918, 920, 922, 925, 930, 932, 934, 949, 953, 955, 956, 958, 959, 962, 964, 965, 967, 968, 970, 978, 979, 981, 983, 985, 988, 991, 992, 994, 995, 1007, 1009, 1011, 1013, 1015, 1020, 1023, 1029, 1032-1034, 1042, 1043, 1045, 1046, 1049, 1052, 1054-1056, 1058, 1071, 1072, 1075-1077, 1079, 1096, 1097, 1099, 1103-1106, 1108-1110, 1113, 1116, 1117, 1120, 1122, 1124, 1131, 1132, 1137, 1142, 1146, 1147, 1150, 1151, 1161, 1163, 1169, 1170, 1178, 1180, 1181, 1183, 1184, 1187, 1189, 1192, 1195, 1197, 1202-1204, 1207, 1210, 1211, 1213, 1215, 1220, 1224, 1226, 1231, 1233, 1235, 1239, 1241, 1242, 1248, 1250, 1254-1256, 1258, 1263, 1278, 1286, 1287, 1289, 1293, 1296, 1297, 1304, 1306-1309, 1311, 1313, 1316, 1321, 1322, 1327, 1329, 1332, 1333, 1335, 1338, 1340, 1346-1349, 1351, 1354-1357, 1359, 1363, 1364, 1367, 1370, 1371, 1380, 1381, 1384, 1385, 1387, 1388, 1392, 1393, 1396, 1401, 1413-1415, 1419, 1420, 1425, 1430, 1431, 1437, 1438, 1441, 1443, 1445, 1446, 1448, 1451, 1452, 1454-1456, 1460, 1463, 1465, 1468, 1473, 1478, 1492, 1493, 1499, 1505, 1506, 1509, 1511, 1512, 1515, 1519, 1523, 1524, 1528, 1535, 1536, 1538, 1540, 1546-1548, 1553, 1554, 1558, 1563, 1564, 1570, 1576-1578, 1582, 1587, 1588, 1590, 1591, 1600, 1612, 1615, 1617, 1621-1623, 1627, 1632, 1634, 1637, 1638, 1645, 1646, 1648, 1655, 1659, 1661, 1667, 1670-1672, 1674, 1676, 1678, 1679, 1684-1686, 1691, 1698, 1702, 1705, 1711, 1714, 1718, 1719, 1731, 1736, 1742, 1744, 1745, 1747, 1762, 1764, 1765, 1773, 1778, 1797, 1812, 1813, 1815, 1820, 1821
Mısrata 1688
Midilli 23, 35, 57, 98, 149, 150, 218, 222, 242, 263, 272, 273, 282, 295, 298, 351, 353, 355, 405, 432, 484, 504, 530, 538, 628, 639, 658, 662, 678, 688, 689, 828, 835, 881, 906, 1011, 1034, 1036, 1042, 1138, 1143, 1146, 1162, 1176, 1184, 1193, 1195, 1285, 1326, 1362, 1452, 1461, 1494, 1561, 1563, 1570, 1640, 1662, 1699
Mifraş 1011

Mihalıç 33, 195, 618, 707, 912, 952, 966, 1091, 1151, 1613
Milas 1019
Minas 969
Minkalye 1534
Minkin köyü 192
Misafir Mezarlığı 1353
Misis 1172
Misistre 939, 1074
Misivri 53, 138, 216, 561, 645, 836, 1259, 1264
Miskinler 57, 119, 120, 154, 168, 175, 176, 180, 189, 248, 254, 326, 394, 414, 415, 420, 424, 451, 472, 487, 569, 570, 577, 595, 610, 612, 623, 626, 656, 694, 765, 799, 823, 841, 886, 908, 1006, 1090, 1101, 1112, 1121, 1132, 1133, 1141, 1142, 1144, 1146, 1155, 1175, 1177, 1178, 1215, 1219, 1269, 1284, 1316, 1377, 1380, 1477, 1487, 1504, 1538, 1653, 1689
Mitroviçe 1279
Miyorkon 1194
Mizistre 537
Mohaç 342, 875
Molla Fenari 47
Mollagüranî 86, 179, 420, 571, 672, 718, 1165, 1172, 1251, 1315
Mora 3, 27, 51, 81, 82, 156, 163, 196, 197, 199, 200, 206, 207, 210, 213, 214, 216-218, 254, 271, 274-276, 285, 287, 288, 291, 294-296, 353, 371, 411, 413, 418, 430, 433, 436, 478, 479, 484, 502, 507, 581, 585, 586, 604, 613, 626, 631-633, 636, 637, 639, 647, 679, 711, 714, 730, 731, 743, 771, 772, 774, 775, 777, 779, 784-787, 828, 834, 838, 875, 968, 970, 1019, 1031, 1036-1038, 1048, 1049, 1051, 1065, 1082, 1117, 1182, 1183, 1186, 1189, 1190, 1192, 1199, 1200, 1207, 1208, 1225, 1226, 1244, 1246, 1247, 1271, 1285, 1291, 1292, 1304, 1306, 1342, 1360, 1365, 1381, 1384, 1410, 1461, 1477-1479, 1518, 1519, 1529, 1543, 1550, 1559-1561, 1563, 1581, 1627, 1654, 1662, 1686, 1687, 1696, 1719, 1731, 1750, 1751, 1754, 1814
Mora Atinası 1292, 1293
Mora Kesteli 273, 714
Mora-Anapolu 257
Mostar 298, 418, 761, 769, 924, 1204, 1249, 1303, 1404, 1766
Moton 8, 163, 632
Muş 201, 305, 479, 674, 826, 924, 1115, 1309, 1398, 1492, 1591
Muşkara 778
Muarız Boğazı 148, 1307, 1522
Mucur 1526
Mudanya 1095, 1128, 1156, 1400
Mudurnu 33, 407, 505, 794, 967, 972, 1557
Muğla 790, 979, 1048, 1086, 1107, 1148, 1289, 1542, 1677 (Ayrıca bak. Menteşe)
Muhille 1609
Muradiye 1520
Muradpaşa Mezarlığı 570, 637
Muratpaşa 122, 414, 1017, 1195, 1525
Murtazaabad 975
Musalla 1172
Musallataşı 610, 756
Mustafakemalpaşa 33 (Ayrıca bak. Kirmasti)
Musul 81, 96, 105, 107, 118, 132, 155, 196, 200, 203, 206, 214-216, 221, 243, 268, 273, 274, 279, 287, 291, 319, 323, 332, 363, 406, 416, 432, 434, 448, 477, 495, 514, 526, 557, 589, 631, 632, 635, 646, 647, 680, 715, 717, 719, 720, 723, 770, 771, 773, 778, 791, 828, 844, 864, 875, 885, 924, 933, 1004, 1029, 1030, 1032, 1035, 1040, 1048, 1052, 1056, 1074, 1075, 1123, 1182, 1189, 1202, 1206, 1208, 1209, 1215, 1265, 1290, 1307, 1308, 1324, 1336, 1354, 1367, 1370, 1386, 1429, 1457, 1480, 1491, 1542, 1546, 1591, 1600, 1602, 1626, 1635, 1655, 1664, 1675, 1676, 1696, 1697, 1700

Müderris Köyü 304
Müftühamamı 462, 492, 616, 991, 1410, 1469, 1610
Münif 1215
Müntefik 875, 931, 1228, 1381

Nablus 48, 197, 1185, 1208, 1473, 1550, 1604
Nahcıvan 265, 272, 291, 605, 918, 922, 925, 971, 1006, 1199, 1299, 1300, 1418, 1516. 1599, 1705, 1736, 1815
Nakkaş 203, 486, 560, 825, 1605
Nakkaş Ali Mahallesi 1402
Nalkıran 29
Nallıhan 583
Namazgâh (Bursa) 86, 1581
Napoli 639, 1817
Nar 57
Narda 1032, 1562
Nardağ 644
Narlıkapı 183
Navarin 8, 948, 1616
Nazilli 562, 1398, 1424
Necd 284, 1031, 1039
Necef 405
Nedre köyü (Ermenak) 464
Nefsisuda 190
Nemçe 209, 274, 435, 446, 508, 584, 780, 812, 1085, 1234, 1348, 1474, 1532, 1561
Nevşehir 254, 620, 666, 752, 878, 1099, 1316 (Ayrıca bak. Muşkara)
Nevâbâd 629
Nevesin 1495, 1523, 1557
Nevrekop 598, 1350. 1414, 1621
Niçe 432
Nif 362, 749
Niğbolu 8, 27, 145, 150, 196, 197, 209, 220, 272, 281, 285, 290, 387, 389, 421, 432, 509, 632, 638, 641, 647, 652, 716, 724, 726, 786, 790, 810, 959, 963, 1046, 1048, 1051, 1055, 1069, 1122, 1181, 1186, 1202, 1207, 1288, 1299, 1306, 1423, 1474, 1544, 1558, 1697
Niğde 8, 59, 200, 214, 232, 233, 235, 272, 273, 276, 288, 314, 331, 416, 455, 476, 484, 544, 551, 580, 603, 604, 635, 771, 772, 786, 787, 871, 873, 878, 882, 892, 894, 912, 927, 965, 1043, 1072, 1076, 1085, 1098, 1186, 1192, 1208, 1228, 1307, 1350, 1354, 1419, 1495, 1548, 1635, 1665, 1666, 1679, 1685, 1765, 1774, 1787
Nihavend 274
Nikşik 1492
Nikşik Kalesi 1457
Niksar 997, 1002, 1014, 1128, 1522
Niltaşı 1083
Nis 540, 1253, 1619
Niş 27, 197, 271, 277, 283, 302, 370, 387, 412, 420, 555, 647, 679, 684, 722, 779, 790, 831, 836, 840, 910, 924, 932, 1042, 1048, 1210, 1278, 1302, 1303, 1306, 1327, 1386, 1391, 1397, 1457, 1542, 1545, 1561, 1653, 1656, 1707, 1712
Niş Kalesi 197, 1189
Nişanca 473, 1010, 1154, 1652
Nişantaşı 392, 477, 818, 1572
Niyetkuyusu 330
Nizip 933, 956, 1545, 1626
Nograd 959
Novaberde 23
Novaberde Kalesi 800
Novi 105
Novigrad 959
Nude Hisarı 1513
Nuhkuyusu 64, 83, 210, 235, 237, 334, 336, 445, 489, 570, 596, 601, 691, 701, 704, 751, 757, 761, 812, 824, 838, 839, 940, 951, 960, 1001, 1142, 1211, 1303, 1345, 1566, 1677
Nuruosmaniye 33, 42

Odunkapısı 32
Odunköy 643
Of 1553
Ohri 48, 141, 193, 199, 278, 280, 289, 325, 360, 632, 633, 647, 686, 696, 713, 771, 773, 835, 923, 1044, 1052, 1103, 1183, 1324, 1335, 1366, 1472, 1509, 1592, 1710, 1745, 1765
Okçularbaşı 394, 1385
Okmeydanı 57, 91, 153, 158, 237, 240, 252, 297, 343, 355, 490, 499, 570, 573, 635, 646, 681, 683, 690, 698, 717, 744, 750, 778, 791, 805, 823, 920, 970, 976, 1165, 1230, 1232, 1287, 1290, 1313, 1339, 1342, 1458, 1463, 1474, 1490, 1537, 1539, 1614, 1678
Onikidivan 180
Ordu 731
Ordubâd 434, 553
Orhaneli 34, 1711 (Ayrıca bak. Orhaneli)
Orman köyü 1339
Ortaköy 2, 278, 1052, 1058, 1082, 1135
Oruçbey köyü 993
Osmancık 1041, 1476, 1598
Osmaneli 34
Osmanpazarı 943
Otakçılar 340, 1446, 1677
Otlukbeli 209
Otlukçu yokuşu 1321

Öküz Limanı 1066
Ömerköy (Viranşehir) 663
Ösek 23, 196, 640, 681, 1031, 1113, 1324
Özi 98, 197, 207, 215, 218, 219, 242, 276, 284, 291, 295, 435, 502, 583, 585, 598, 604, 632, 633, 639, 642, 647, 721, 722, 724, 771, 782, 790, 809, 828, 829, 832, 833, 835, 866, 923, 1030, 1039, 1044, 1046, 1048, 1055, 1060, 1064-1066, 1068, 1070, 1072, 1118, 1190, 1191, 1198, 1199, 1205, 1209, 1264, 1307, 1367, 1493, 1544, 1548, 1560, 1561, 1675, 1683, 1697, 1749

Paçladı 118
Pakte 5
Palas 1035, 1662
Pançova 659, 772, 1031, 1052
Papa 28, 1495
Paris 225, 255, 279, 301, 321, 322, 326, 394, 396, 450, 478, 486-488, 504, 522, 539, 564, 584, 587, 671, 729, 1037, 1221, 1227, 1245, 1248, 1272, 1385, 1391, 1399, 1433, 1455, 1483, 1496, 1530, 1551, 1564, 1602, 1619, 1622, 1663, 1756, 1815, 1817, 1818, 1820
Parmakkapı 1199, 1665
Paşakapısı 465, 1448
Payas 772, 1038, 1241
Paz 1097
Pazar 1409
Pazarcık 53, 286, 638, 1289, 1658, 1692
Pazarköyü 274
Peçuy 290, 632, 747, 875, 967, 1030, 1312
Pekin 1545
Peşte 488, 514, 726, 1217
Petersburg 488, 539, 580, 587, 658, 855, 862, 927, 1038, 1391, 1530, 1541, 1777, 1785, 1821
Petris köyü 1192
Peykhane 947
Pınarbaşı 88, 127, 264, 381, 415, 616, 669, 747, 973, 1083, 1220, 1255, 1522, 1538, 1644
Pınarbaşı Kabristanı 401

Pınarbaşı Mezarlığı 181
Pirepol 1550
Pîrezen Adası 829
Pîrîpaşa 1513
Pirlepe 27, 169, 238, 617
Piyalepaşa 304, 996
Plevne 650, 1332, 1777
Poçetel 1629
Poçin 783
Podgoriçe 926
Pojega 724, 777, 1189, 1194 (Ayrıca bak. Pozega)
Polata 28
Popofça 1063, 1231
Portekiz 407, 1117
Pozak 386
Pozega 196, 1202, 1304, 1645 (Ayrıca bak. Pojega)
Pozorofça 1540
Praca 719
Pravadi 855, 1162, 1659, 1667
Preşova 1440
Preveze 1142, 1183, 1205, 1680
Priştine 51, 411, 542, 702, 790, 829, 901, 1087, 1261, 1681
Prizren 142, 207, 228, 482, 544, 591, 598, 827, 834, 837, 923, 927, 1039, 1050, 1255, 1303, 1320, 1370, 1434, 1457, 1462, 1483, 1484, 1507, 1523, 1529, 1575, 1627
Prusya 2, 957, 1376
Prut 3

Radoviç 1145
Rahova 645, 716, 737, 1592
Rakka 53, 54, 80, 195, 197, 198, 203, 206, 211, 219, 221, 280, 281, 287, 288, 290, 291, 296, 365, 421, 434, 583, 632, 633, 637, 638, 715, 724, 727, 780, 785, 849, 859, 922, 927, 1004, 1032, 1035, 1041, 1047, 1062, 1195, 1197, 1204, 1207, 1209, 1264, 1307, 1309, 1326, 1331, 1336, 1340, 1397, 1416, 1532, 1542, 1546, 1550, 1560, 1584, 1589, 1591, 1635, 1697, 1700, 1752
Râmî çiftliği 1207
Remle 660, 661
Resmo 19, 59, 77, 105, 132, 144, 193, 200, 275, 291, 320, 422, 477, 496, 627, 642, 653, 720, 775, 782, 1050, 1052, 1072, 1075, 1078, 1185, 1187, 1196, 1209, 1549, 1618, 1658, 1695
Resmor 1524
Reşid 39, 390, 1202
Revan 70, 72, 182, 219, 272, 284, 518, 641, 770, 771, 778, 823, 845, 1030, 1049, 1070, 1115, 1118, 1119, 1182, 1190, 1199, 1205, 1340, 1367, 1403, 1561, 1642, 1675, 1697, 1720, 1815
Revandız 1036
Rişvan 1182
Rize 77, 121, 141, 217, 285, 327, 409, 419, 481, 600, 605, 620, 631, 692, 1083, 1163, 1285, 1473, 1534, 1631, 1645, 1774
Rodos 78-80, 92, 118, 125, 160, 162, 164, 204, 211, 214, 242, 244, 252, 273, 277, 279, 280, 288, 308, 340, 353, 432, 446, 497, 510, 522, 524, 552, 579, 592, 597, 607, 625, 628, 629, 632, 642, 644, 654, 710, 721, 723, 725, 772, 781, 783, 810, 867, 881, 905, 925, 932, 972, 1010, 1045, 1054, 1065, 1075, 1083, 1098, 1117, 1128, 1131, 1137, 1185, 1204, 1214, 1217, 1247, 1257, 1258, 1276, 1314, 1335, 1348, 1359, 1388, 1420, 1430, 1489, 1530, 1541, 1543, 1549, 1561, 1568, 1578, 1604, 1606, 1609, 1660, 1695, 1696, 1704
Roma 488, 680, 1564, 1785, 1818
Rucerd 1324
Ruh 781
Ruha 381, 893, 1151, 1404, 1497
Rumeli 51, 53, 54, 78, 82, 98, 112, 124, 142, 169, 196, 206-208, 210, 227, 274, 276, 277, 281, 283-285, 287,

292, 293, 295, 296, 324, 325, 370, 375, 381, 387, 413, 420, 431, 433, 435, 475, 478, 500, 512, 517-519, 547, 563, 582, 583, 592, 604, 630, 631, 634, 640-645, 647, 663, 670, 677, 679, 714, 720, 722, 723, 725, 771, 781, 782, 791, 797, 808, 815, 828, 832, 835, 844, 854, 862, 867, 877, 927, 972, 1031, 1034, 1036, 1043, 1044, 1046, 1051, 1054-1056, 1058, 1061, 1063, 1065, 1066, 1069, 1070, 1072, 1073, 1077, 1081, 1087, 1093, 1116, 1123, 1125, 1140, 1184, 1190, 1192, 1198, 1200, 1204, 1205, 1208-1210, 1217, 1234, 1264, 1274, 1294, 1299, 1304, 1305, 1308, 1309, 1323, 1325, 1341, 1351, 1360, 1376, 1381, 1382, 1385, 1394, 1396, 1397, 1413, 1433, 1435, 1440, 1457, 1478, 1479, 1490, 1494, 1511, 1516, 1540-1542, 1547, 1553, 1605, 1632, 1637, 1642, 1648, 1675, 1676, 1694, 1699, 1707, 1709, 1718, 1741, 1747, 1756, 1758, 1764, 1765

Rumelihisarı 9, 85, 204, 225, 227, 250, 271, 334, 336, 390, 516, 520, 578, 591, 758, 794, 823, 842, 878, 909, 985, 1030, 1080, 1105, 1138, 1199, 1212, 1250, 1267, 1325, 1350, 1355, 1360, 1379, 1384, 1388, 1389, 1395, 1396, 1405, 1417, 1419, 1433, 1443, 1450, 1477, 1531, 1612, 1656, 1706, 1774

Rumelihisarı Mezarlığı 325

Rumiye 242

Rumiye-i sugra 602

Rumkale 893

Rusçuk 138, 192, 196, 201, 276, 277, 296, 320, 372, 411, 426, 496, 499, 506, 523, 544, 555, 600, 638, 639, 644, 645, 657, 695, 702, 717, 757, 765, 792, 814, 828, 953, 992, 996, 1065, 1145, 1158, 1186, 1188, 1190, 1194, 1291, 1339, 1345, 1349, 1375, 1456, 1544, 1606, 1706, 1710

Rusçuk Kalesi 1261

Rusya 1-3, 20, 117, 122, 184, 190, 200, 201, 211, 282, 305, 323, 352, 374, 394, 414, 432, 434, 441, 481, 526, 534, 539, 544, 562, 568, 584, 598, 599, 633, 634, 636, 646, 719, 766-768, 773, 812, 837, 841, 844, 859, 942, 950, 1036, 1042, 1046, 1056, 1069, 1070, 1077, 1085, 1122, 1159, 1222, 1297, 1301, 1305, 1307, 1325, 1331, 1334, 1349, 1351, 1376, 1378, 1397, 1419, 1430, 1446, 1472, 1473, 1477, 1482, 1484, 1486, 1491, 1544, 1555, 1561, 1562, 1567, 1592, 1616, 1639, 1652, 1653, 1662, 1698, 1703

Sadefçiler 880

Safed 410, 552, 894, 1040, 1202, 1211, 1720

Safranbolu 1190 (Ayrıca bak. Za'feranbolu)

Sahnaca 1113

Sahra-yı Kebir 650

Said 244, 863

Sakabaşı 619

Sakarya 1608

Sakız 52, 53, 77, 81, 91, 97, 99, 100, 107, 114, 165, 181, 199, 214, 219, 227, 259, 272, 282, 283, 293, 352, 355, 361, 372, 416, 432, 441, 474, 486, 529, 534, 563, 576, 585, 586, 632, 639, 642, 647, 712, 718, 737, 796, 815, 832, 834, 842, 849, 855, 867, 881, 898, 921, 923, 943, 1010, 1014, 1029, 1033, 1042, 1058, 1065, 1072, 1074, 1076, 1083, 1085, 1099, 1100, 1112, 1121, 1128, 1170, 1177, 1191, 1201, 1206, 1214, 1264, 1276, 1335, 1336, 1362, 1366, 1374, 1375, 1454, 1477, 1479, 1492, 1523, 1533, 1539, 1543, 1545, 1561, 1648, 1659, 1693, 1699, 1702, 1721, 1727, 1778

Sakız Adası 1405

Salacak 1550
Salacık 552
Salıpazarı 557, 1524
Sâlihiye 360, 821, 1114
Salkımsöğüt 156, 545, 1110, 1375, 1645
Salmas 547
Salmatomruk 1282
Salna 79
Samako 29, 619, 630, 683, 845, 1214, 1235, 1354, 1359, 1559
Samakocuk 1655, 1701
Samatya 149, 259, 510, 740, 1007, 1171, 1318, 1333, 1677
Samsun 22, 602, 826, 1090 (Ayrıca bak. Canik)
San'a 1331
Sandıklı 560, 1466
Sanlık 367
Saraçhane 28, 341, 951, 994, 1201, 1451
Saraçhanebaşı 925
Sardaloz nahiyesi 1639
Sarıgerz 882
Sarıgüzel 1298
Sarıyer 31, 240, 268, 371, 646, 908, 911, 1012, 1083, 1148, 1155, 1186, 1310, 1416, 1456, 1687
Sart ovası 23
Saruhan 5, 8, 20, 21, 23, 24, 39, 42, 196, 197, 216, 320, 501, 540, 553, 714, 715, 786, 803, 878, 898, 900, 918, 950, 1159, 1228, 1231, 1291, 1312, 1438, 1473, 1542, 1658, 1694, 1697
Savaklar 212, 391, 1352
Sayda 79, 81, 140, 202, 208-210, 214, 215, 221, 441, 444, 478, 495, 506, 586, 641, 647, 679, 680, 721, 770, 771, 774, 776, 828, 832, 835, 850, 854, 867, 921, 1033, 1041, 1047, 1051, 1058, 1066, 1068, 1069, 1074, 1122, 1186, 1189, 1190, 1199, 1204, 1231, 1264, 1280, 1307, 1340, 1406, 1415, 1482, 1490-1492, 1545, 1546, 1592, 1617, 1648, 1650, 1651, 1699
Sayzima köyü 1322
Seddülbahir 78, 159, 292, 353, 1064, 1308, 1322, 1560
Sedefçiler 185, 331, 595, 1198, 1239, 1429, 1670
Seferihisar 130, 685, 758, 1459
Segedin 292, 410, 669, 1064
Selâmi Efendi Mezarlığı 57, 863, 1293
Selânik 8, 27, 59, 62, 69, 70, 72, 77, 81, 82, 84, 89, 91, 94, 98, 101, 103, 104, 108, 109, 120, 123, 124, 129-132, 134, 136, 138, 144, 163, 168, 170, 172, 173, 175, 179, 182, 185, 187, 189, 193, 195, 201, 209, 215, 218, 220, 225, 228, 252, 255, 260, 262, 275, 277, 307, 312, 315, 325, 326, 328, 335, 336, 338, 344, 354, 362, 363, 367, 370, 382, 391, 412, 426, 428, 430, 436, 438, 462, 464, 465, 471, 473-476, 478, 482, 484, 487, 489, 491, 499, 502, 506-508, 518, 526, 531, 532, 534, 536, 543, 558, 573, 583, 584, 591, 596, 597, 599, 603, 604, 610, 616, 617, 619, 628, 632, 645, 647, 650, 658, 662, 665, 668, 679, 680, 683, 689, 702, 710, 722, 724, 727, 729, 731, 750, 760-762, 766, 770-772, 774, 781, 782, 786, 790, 801, 803, 806, 815, 818, 827, 834, 837, 838, 841, 847, 854, 863, 866, 883, 885, 893, 908, 912, 917, 919, 928, 933, 939, 955, 966, 971, 975, 980-983, 988, 992, 994, 996, 1000, 1018, 1022, 1024, 1025, 1033, 1036, 1043, 1046, 1051, 1058, 1060, 1064, 1069-1072, 1074, 1077, 1080, 1081, 1090, 1100, 1101, 1105, 1108, 1121, 1122, 1127, 1141, 1145, 1146, 1153, 1157, 1168, 1177-1179, 1191, 1192, 1195, 1206, 1208-1210, 1217, 1220, 1223, 1237, 1240, 1242, 1247, 1262, 1264, 1268, 1274, 1275, 1278-1280, 1287, 1289, 1295, 1301, 1303, 1304, 1308, 1317, 1319-1321, 1325-1327, 1339, 1343, 1349, 1352, 1355-1357, 1369, 1377, 1389, 1392, 1393, 1402, 1404, 1412, 1414,

1415, 1421, 1435, 1443, 1449, 1454, 1457, 1464, 1468-1470, 1472, 1473, 1477, 1479, 1481, 1487, 1493, 1523, 1530, 1539, 1544, 1553, 1560, 1562, 1568, 1570, 1585, 1594, 1608, 1614, 1615, 1636, 1641, 1648, 1650, 1653, 1655, 1672, 1676, 1680, 1693, 1701, 1703, 1732, 1778, 1791, 1798, 1801
Selase Kalesi 1639
Selduz 612
Selimiye 49, 216, 223, 236, 316, 317, 344, 363, 415, 453, 475, 508, 569, 578, 612, 622, 650, 698, 704, 727, 740, 755, 762, 765, 839, 933, 948, 998, 1000, 1134, 1157, 1163, 1216, 1243, 1250, 1283, 1302, 1423, 1432, 1498, 1545, 1569, 1625, 1692, 1699, 1702
Selimiye Caddesi 3, 75, 478, 1530
Selkuyusu 845
Semendire 27, 248, 280, 287, 358, 500, 517, 645, 681, 748, 780, 977, 1055, 1076, 1196, 1541, 1554
Semerkand 84, 145, 229, 230, 233, 618, 968, 994, 1093, 1148
Sente 51, 1118, 1307
Sentine 29, 47, 234, 367, 382, 383, 512, 643, 645, 686, 735, 784, 785, 867, 923, 926, 938, 939, 962, 1091, 1131, 1474, 1550, 1685 (Ayrıca bak. Zenta)
Serebreniçe 200, 634
Serez bak. Siroz
Serfiçe 365, 570, 844, 943
Servi 961
Setbaşı (Bursa) 501
Sevvakin 1565
Seydîgazi 1609
Seydişehir 111, 255, 620, 746, 843, 871, 1345
Seyitahmetderesi 57, 69, 129, 235, 237, 258, 261, 281, 465, 467, 473, 517, 611, 656, 671, 692, 728, 792, 795, 812, 942, 944, 945, 947, 977, 1119, 1132, 1157, 1177, 1250, 1261, 1271, 1313, 1353, 1417, 1449, 1487, 1526, 1606, 1625, 1688, 1691
Sığacık 272
Sığla 780, 1542, 1547
Sırbistan 441, 737
Sırttekke 165, 186
Sicilya 379
Sicilyateyn 705
Sigetvar 41, 144, 264, 324, 381, 645, 740, 809, 918, 967, 1073, 1201, 1231, 1509, 1529, 1686, 1814
Siirt 764, 826, 885, 1266
Silifke 23, 78, 208, 216, 290, 291, 639, 642, 1062, 1124, 1202, 1204, 1209, 1511, 1538, 1542
Silistre 53, 54, 83, 97, 112, 164, 196, 206, 209, 215, 220, 232, 248, 276, 282, 285, 288, 289, 294, 304, 305, 313, 318, 324, 358, 416, 435, 475, 518, 535, 538, 585, 604, 608, 633, 634, 642, 647, 663, 683, 692, 708, 716, 719-722, 727, 753, 765, 769, 773, 779, 780, 782, 785, 789-791, 837, 841, 857, 864, 866, 876, 885, 923, 927, 970, 1013, 1036, 1039, 1041, 1046, 1051, 1055, 1056, 1067, 1072, 1074, 1077, 1081, 1121, 1122, 1158, 1188, 1193, 1197, 1198, 1201, 1204, 1212, 1238, 1302, 1305, 1307, 1308, 1335, 1349, 1367, 1397, 1406, 1423, 1456, 1457, 1470, 1477, 1479, 1487, 1490, 1518, 1555, 1559, 1560, 1592, 1602, 1653, 1697-1700, 1746
Silivri 304, 393, 830, 1016, 1056, 1131, 1199, 1283, 1335, 1368, 1607
Silivrikapı 58, 74, 86, 102, 107, 120, 151, 175-177, 245, 258, 260, 277, 320, 368, 370, 427, 428, 454, 460, 461, 619, 623, 736, 738, 742, 782, 795, 821, 953, 1059, 1078, 1103, 1136, 1138, 1143, 1211, 1259, 1287, 1312, 1314, 1363, 1437, 1455, 1466, 1474, 1527, 1537, 1566, 1625, 1626, 1660, 1662, 1684, 1703
Simav 55, 192, 379, 428, 431, 1515
Simavna Kalesi 361

Sinan Paşa Mezarlığı 78
Sinanköy 1509
Sinop 23, 166, 229, 238, 263, 268, 281, 297, 322, 334, 336, 563, 574, 618, 687, 694, 716, 776, 786, 787, 802, 811, 827, 835, 839, 924, 962, 995, 1029, 1037, 1090, 1125, 1174, 1302, 1374, 1407, 1430, 1457, 1498, 1548, 1629, 1663, 1693, 1776
Sirkeci 1135, 1537
Siroz 27, 183, 295, 362, 420, 428, 500, 517, 542, 556, 616, 618, 648, 661, 671, 736, 774, 794, 815, 836, 854, 900, 920, 929, 940, 972, 1019, 1110, 1165, 1175, 1235, 1327, 1343, 1442, 1446, 1515, 1524, 1680, 1706, 1715, 1757
Sisam 249, 1784, 1818, 1819, 1822
Sivas 1, 8, 25, 34, 43, 53, 62, 78, 80, 81, 96, 196, 199, 201, 202, 206, 207, 212, 214, 218-220, 226, 232, 233, 243, 273, 276, 277, 282, 284-286, 290, 295, 296, 301, 309, 321, 365, 366, 382, 389, 421, 434, 457, 486, 495, 496, 513, 516, 527, 535, 536, 538, 544, 557, 562, 564, 582-585, 593, 594, 599, 627, 633, 636, 637, 659, 662, 680, 684, 701, 712, 713, 717, 727, 746, 771, 780, 784-786, 788-791, 812, 830, 835, 843-845, 849, 857, 883, 893, 922, 923, 925, 927, 930, 936, 944, 952, 1019, 1030, 1032, 1035, 1041, 1043, 1046, 1049-1052, 1055, 1062, 1064, 1066, 1068, 1069, 1072-1075, 1078, 1093, 1097, 1119, 1153, 1154, 1181, 1182, 1184, 1186, 1189, 1199, 1202, 1205, 1207, 1209, 1215, 1230, 1261, 1280, 1293, 1299, 1301, 1306, 1307, 1325, 1366-1368, 1377, 1381, 1382, 1432, 1457, 1472, 1491, 1507, 1511, 1532, 1542, 1546, 1548, 1550, 1555, 1558, 1577, 1590, 1591, 1626, 1628, 1663, 1669, 1697-1699, 1705, 1709, 1720, 1752
Sivas Yenişehri 1199
Sivastopol 2, 202, 441
Siverek 507
Sivrihisar 188, 657, 668, 1595, 1688, 1717
Siyah 1094
Siyame 1517
Soğucak 56, 840, 1197
Soğukçeşme 46, 194, 677, 1082, 1167, 1172
Sobuska 959
Sofular 222, 241, 249, 446, 514, 1022, 1218, 1447, 1453, 1461, 1506, 1512
Sofya 27, 48, 54, 61, 67, 71, 76, 89, 103, 104, 111, 113, 114, 118, 129, 130, 140, 149, 163, 165, 177, 180, 207, 215, 232, 248, 300, 314, 334, 356, 395, 443, 451, 458, 471, 473, 484, 491, 494, 496, 511, 556, 603, 643, 646, 673, 679, 684, 700, 703, 722, 725, 749, 760, 763, 767, 777, 781, 787, 796, 816, 819, 833, 852, 926, 930, 932, 957, 975, 982, 986, 997, 1004, 1005, 1014, 1040, 1057, 1067, 1073, 1160, 1169, 1174, 1175, 1178, 1223, 1238, 1240, 1256, 1262, 1265, 1278, 1281, 1302, 1317, 1320, 1322, 1326, 1335, 1351, 1367, 1379, 1397, 1403, 1406, 1418, 1428, 1457, 1464, 1487, 1490, 1494, 1499, 1540, 1565, 1572, 1582, 1595, 1606, 1625, 1637, 1665, 1673, 1684, 1691, 1696
Sohum 648, 1197, 1279
Solfasol (Ankara) 360
Soloz köyü 274
Soma 1661
Sonisa 882, 1509, 1514
Sonluk Kalesi 1299
Sorgun 1480
Sorkun köyü 292
Söğüt 38
Söğütlü (Bolu) 563
Söğütlüçeşme 151, 638, 949, 1106, 1135, 1137, 1274
Söğütlüdere 8
Sömbeki adası 835
Suğra 1549

Suda 190, 222, 628
Sudan 829, 1821
Sultan Bâyezid Kabristanı 48, 72, 251, 594, 1354
Sultan Bâyezid Mezarlığı 316, 569, 741, 1690
Sultan Bâyezid Türbesi Mezarlığı 57
Sultan Selim Caddesi 1321
Sultanahmet 173, 308, 373, 417, 538, 799, 881, 937, 938, 1536
Sultanönü 59, 78, 82, 200, 412, 583, 613, 836, 918, 1039, 1054, 1078, 1301, 1423, 1696
Sultanselim 1, 21, 28, 37, 313, 331, 491, 535, 751, 827, 904, 1114, 1159, 1458, 1588, 1603, 1684, 1707
Sultanselim Çarşısı 791
Sultantepesi 1453
Sunne 330
Suriye 205, 299, 328, 396, 448, 486, 591, 676, 680, 774, 848, 917, 1099, 1233, 1238, 1298, 1321, 1358, 1367, 1394, 1406, 1476, 1492, 1519, 1553, 1566, 1629, 1630, 1716, 1777
Suviçe 1289
Süleymaniye 45, 49, 77, 96, 112, 152, 168, 202, 223, 227, 241, 243, 266, 267, 270, 431, 471, 567, 648, 649, 652, 666, 693, 717, 745, 751, 772, 773, 831, 846, 847, 881, 925, 933, 944, 961, 982, 1026, 1048, 1052, 1055, 1060, 1078, 1149, 1235, 1244, 1257, 1258, 1263, 1276, 1285, 1290, 1298, 1304, 1344, 1357, 1369, 1381, 1383, 1428, 1429, 1471, 1473, 1487, 1523, 1529, 1563, 1565, 1566, 1579, 1620, 1623, 1671, 1716, 1726
Süleymaniye Sancağı 204
Sürmene 751, 752
Sütlüce 178, 266, 359, 437, 531, 593, 630, 663, 710, 786, 819, 1040, 1178, 1288, 1413, 1432, 1503, 1576, 1685
Sütlüce 189, 390, 459, 1553
Süvevyş 1410
Süveyş 759, 1115, 1201, 1548

Ş

Şahrud köyü 230
Şam 2, 38, 39, 55, 59-61, 64, 66, 70, 7. 79-81, 83, 87, 90, 91, 93, 100, 102, 106, 107, 110, 113, 117, 119, 123, 126, 128, 130, 132, 136, 143, 154, 157, 161-163, 166, 169, 172, 175, 179, 182, 183, 186, 189, 197, 205, 206, 208, 209, 215-218, 221, 225, 243, 248, 251, 254, 256, 257, 262, 279, 281, 284-287, 291, 300, 301, 303, 307, 316-318, 324, 331, 334, 336, 338, 339, 342, 355, 356, 360, 361, 375, 379, 380, 382-384, 389, 397, 398, 407, 412, 413, 416, 418, 422, 426, 433, 438, 439, 450, 451, 458, 465-467, 469, 474, 475, 478, 483, 484, 486, 487, 490, 496, 505, 507, 508, 517, 520, 523, 535, 539, 540, 545, 547, 552, 558, 562, 564, 565, 567, 577, 580, 582, 587, 588, 590, 596, 599, 604, 613, 620, 621, 631, 633, 638, 639, 641, 644, 646, 655, 667, 670, 678, 684, 690, 697, 706, 711, 719, 721, 723-726, 741, 743, 745, 748, 750, 755, 757, 761-763, 766, 769, 776-778, 783, 784, 786, 787, 791, 797, 801, 804, 806, 810, 819, 821-823, 825, 832, 844, 852, 853, 857, 863, 864, 870, 883, 886, 898, 903, 917, 920, 921, 931, 932, 936, 943, 946, 959, 962, 971, 972, 975, 976, 979, 983, 986, 988-991, 995, 998, 1006-1009, 1012, 1014-1020, 1022, 1024, 1030, 1035, 1036, 1040, 1041, 1043, 1045, 1046, 1048, 1049, 1052, 1054, 1055, 1061, 1062, 1064, 1066, 1073, 1075, 1078, 1080, 1081, 1091, 1095, 1101, 1104, 1106, 1109, 1110, 1114-1116, 1119, 1122, 1129, 1142, 1143, 1150, 1152, 1159, 1161, 1162, 1169, 1171-1173, 1177-1179, 1181-1184, 1186, 1187,

1190, 1193-1198, 1204, 1209, 1231, 1236-1238, 1243, 1246, 1247, 1249, 1250, 1255, 1260, 1263, 1264, 1271, 1274, 1277, 1279, 1295, 1296, 1298, 1299, 1304, 1307, 1308, 1310, 1311, 1313, 1316, 1317, 1327, 1333, 1335, 1338, 1340, 1341, 1347, 1356, 1357, 1359, 1367, 1368, 1370, 1386, 1388, 1391, 1406, 1411, 1414, 1416, 1421, 1423, 1425, 1432, 1434, 1442, 1454, 1457, 1460, 1462-1464, 1466, 1468, 1471-1474, 1485, 1489-1491, 1500, 1511-1514, 1517, 1525, 1535, 1538, 1541, 1542, 1545-1548, 1550, 1551, 1561, 1562, 1567, 1568, 1570, 1575, 1576, 1578, 1582, 1588, 1590, 1591, 1602, 1603, 1607, 1609, 1610, 1613-1615, 1618, 1654, 1663, 1667, 1669, 1670, 1672, 1676, 1679, 1685, 1686, 1694, 1697-1700, 1703, 1716, 1718, 1731, 1736, 1737, 1746, 1747, 1756, 1766
Şarkî Karahisar 23, 643 (Ayrıca bak. Karahisar-ı Şarkî)
Şarköy 504
Şat nehri 723
Şatur 1231
Şebinkarahisar bak. Karahisar-ı Şarkî; Şarkî Karahisar
Şebeş (Sebes) 29
Şehabeddin 760
Şehirköyü 278, 338, 453, 1354
Şehitlik 204, 578, 1212, 1388
Şehremini 158, 626, 795, 1113, 1328
Şehrizor 13, 25, 96-98, 141, 196, 198, 243, 274, 279, 287, 288, 294, 295, 300, 301, 360, 382, 408, 420, 549, 601, 632, 633, 638, 641-643, 647, 718, 719, 770, 778, 810, 831, 884, 885, 922, 1004, 1029, 1031, 1035, 1041, 1043, 1046, 1047, 1050, 1056, 1060, 1068, 1074, 1116, 1183, 1189, 1198, 1211, 1222, 1308, 1325, 1367, 1491, 1518, 1542, 1543, 1546, 1622, 1635, 1659, 1697, 1703
Şehzâde Camii Mezarlığı 1537
Şehzâdebaşı 13, 30, 45, 135, 208, 272, 363, 389, 462, 468, 488, 496, 601, 674, 779, 791, 916, 988, 1001, 1045, 1051, 1118, 1130, 1208, 1253, 1270, 1293, 1339, 1350, 1364, 1379, 1380, 1477, 1552, 1553, 1681
Şekvetil 2, 1491
Şemsîpaşa 1166
Şeyh Kabristanı (Nişantaşı) 392
Şeyh Mezarlığı 818, 1475
Şeyhi 1013
Şeyhli kasabası 686
Şımahı 28
Şile 984
Şinavan 1027
Şipka 1663
Şiraz 307, 351, 733, 889, 936, 1211, 1655
Şirvan 28, 113, 134, 164, 195, 381, 408, 413, 430, 509, 516, 590, 636, 640, 797, 801, 817, 895, 925, 1006, 1068, 1210, 1211, 1277, 1406, 1543, 1599, 1607, 1641, 1667, 1815
Şuhut 159, 1665
Şumnu 1463
Şumnu 27, 73, 138, 154, 169, 269, 309, 336, 424, 516, 614, 628, 639, 648, 677, 709, 718, 765, 825, 850, 1027, 1034, 1052, 1066, 1071, 1177, 1297, 1306, 1311, 1352, 1438, 1490, 1623, 1683, 1698
Şüregel 826

Taaz 1331, 1381
Tacur 158
Tâhirgediği 1217
Tahran 204, 225, 499, 504, 520, 658, 664, 880, 1227, 1391, 1480
Tahtakale 260, 1402
Tâif 132, 139, 900, 1406, 1446
Taksim 214
Talas 302

Taman 655, 1081
Tanta 170
Tarakçılar 604, 997
Taraklı-Yenice 1510
Taraklıborlu 1109
Tarlabaşı 302
Tarsus 8, 216, 451, 672, 740, 825, 1142, 1149, 1542, 1689
Taşkasap 258, 315, 406, 499, 757, 1119, 1215, 1272, 1565, 1712
Taşkent 513, 1103
Taşkın Sofu Mahallesi 1624
Taşköprü 101, 579, 1639
Taşlıbakır 321
Taşlıburun 359
Taşlıca 982
Taşözü 23
Tata 23
Tatarpazarcığı 415, 669, 1246, 1541
Tatarpazarcık 894
Tatarpazarı 521, 722, 723, 726, 1176
Tatlıkuyu 1255
Tavas 430
Tavşanlı 167
Tavşantaşı 167, 212
Tebriz 28, 81, 212, 242, 265, 291, 346, 381, 383, 390, 535, 558, 640, 670, 688, 706, 881, 929, 1006, 1028, 1055, 1110, 1112, 1149, 1153, 1185, 1305, 1314, 1403, 1413, 1437, 1468, 1516, 1543, 1561, 1598, 1599, 1642, 1690, 1695
Teke 197, 211, 216, 244, 273, 286-288, 294, 321, 478, 519, 628, 633, 642, 644, 722, 804, 844, 888, 1052, 1056, 1060, 1062, 1091, 1104, 1127, 1184, 1193, 1231, 1266, 1305, 1307, 1322, 1325, 1327, 1362, 1366, 1642, 1696, 1699, 1815, 1785
Tekecik 12
Tekellüf köyü 55
Tekfur Çayırı 23
Tekfurdağı 33, 42, 120, 127, 149, 151, 253, 277, 292, 319, 329, 332, 336, 350, 355, 372, 380, 389, 410, 471, 514, 534, 591, 598, 607, 609, 683, 715, 734, 736, 773, 777, 787, 825, 907, 942, 943, 1038, 1057, 1126, 1189, 1206, 1219, 1233, 1235, 1247, 1282, 1293, 1322, 1334, 1351, 1375, 1410, 1479, 1506, 1513, 1519, 1527, 1573, 1622, 1675, 1750
Tekirdağ 672, 850, 939
Teklif köyü 55
Teluh 197
Telve 197
Temeşvar 51 195, 197, 207, 213, 273, 283, 289, 290, 382, 383, 432, 512, 582, 589, 609, 630, 635, 637, 641, 644, 647, 670, 713, 720, 722, 723, 727, 777, 781, 828, 875, 895, 1052, 1067, 1070, 1074, 1075, 1098, 1181, 1184, 1185, 1191, 1199, 1202, 1205, 1209, 1210, 1299, 1326, 1460, 1506, 1517, 1542, 1547, 1559, 1590, 1695, 1697, 1699, 1720, 1747, 1749, 1814
Tepebaşı 828
Tepedelen 8 277
Terkos 1339
Tersane 1530
Tersane ardı 91, 97, 109, 159, 186, 191, 245, 254, 508, 753, 754, 815, 821, 883, 960, 1000, 1004, 1018, 1033, 1083, 1100, 1168, 1187, 1291, 1703
Tesalya 728
Teşene 1501
Teşne 770
Teşvikiye 2
Tevekkülçeşmesi 1405
Tevekkülhamamı 245
Tırgovişte 890
Tırhala 8, 53 59, 82, 185, 193, 211, 242, 243, 249, 268, 275, 296, 324, 332, 380, 391, 398, 403, 442, 475,

476, 484, 526, 583, 592, 600, 619, 636, 642, 643, 646, 647, 652, 679, 731, 753, 771, 791, 828, 837, 841, 865, 932, 967, 971, 993, 1037, 1044, 1055, 1066, 1072, 1077, 1119, 1193, 1208, 1215, 1226, 1238, 1274, 1302, 1307, 1309, 1322, 1326, 1335, 1360, 1381, 1410, 1411, 1434, 1472, 1478, 1479, 1511, 1512, 1562, 1620, 1626, 1627, 1653, 1670, 1676, 1688, 1700, 1718
Tırnova 27, 136, 149, 216, 249, 287, 303, 332, 341, 373, 413, 510, 534, 542, 658, 781, 902, 948, 1027, 1037, 1423
Tiflis 28, 195, 210, 366, 778, 806, 1061, 1229, 1309, 1367, 1513, 1695, 1815
Tikrit 1323
Timürtence 1532
Tiran 1530, 1572, 1573
Tire 60, 121, 138, 163, 187, 221, 249, 264, 290, 291, 325, 330, 336, 343, 379, 430, 458, 480, 572, 660, 674, 806, 844, 851, 898, 913, 920, 983, 1018, 1064, 1067, 1097, 1161, 1211, 1276, 1288, 1387, 1412, 1420, 1483, 1577, 1597, 1613, 1658
Tirebolu 582
Tlemsen 638, 798
Tokat 47, 127, 194, 232, 282, 284, 287, 355, 356, 427, 429, 474, 478, 493, 628, 644, 655, 683, 686, 702, 736, 762, 783, 865, 894, 902, 903, 926, 929, 973, 979, 1009, 1018, 1030, 1082, 1090, 1097, 1134, 1155, 1156, 1199, 1288, 1294, 1309, 1316, 1413, 1431, 1472, 1519, 1539, 1603, 1623, 1703, 1705, 1713
Tokludede 180, 428, 813, 1156, 1166, 1378, 1395
Tokmaktepe 130, 189, 670, 707, 821, 967, 1026, 1148, 1423, 1447, 1497, 1535, 1617, 1688
Tombasar 323
Tomtom Mahallesi 1293
Topçular 485
Tophane 10, 39, 41, 54, 141, 188, 239, 243, 290, 320, 356, 395, 420, 437, 449, 452, 510, 513, 518, 538, 569, 580, 608, 674, 678, 701, 733, 737, 759, 785, 796, 807, 812, 820, 823, 852, 908, 911, 917, 920, 947, 962, 975, 977, 982, 1130, 1137, 1155, 1157, 1209, 1264, 1274, 1293, 1407, 1445, 1492, 1517, 1524, 1541, 1575, 1602, 1603, 1659, 1677, 1690, 1772, 1773
Tophanelioğlu 831, 1203
Topkapı 13, 55, 58, 103, 104, 115, 132, 142, 144, 155, 168, 176, 179, 181, 184, 185, 188, 213, 223, 260, 272, 299, 310, 314, 336, 378, 379, 410, 411, 431, 454, 464, 465, 474, 559, 574-576, 607, 608, 616, 619, 648, 657, 692, 701, 736, 749, 753, 757, 825, 840, 859, 900, 962, 979, 997, 998, 1015, 1018, 1084, 1111, 1136, 1137, 1147, 1157, 1169, 1175, 1180, 1220, 1223, 1251, 1273, 1285, 1291, 1295-1297, 1317, 1318, 1325, 1339, 1370, 1372, 1395, 1397, 1399, 1409, 1410, 1449, 1452, 1463, 1468, 1473, 1476, 1499, 1503, 1527, 1552, 1569, 1587, 1595, 1614, 1619, 1648, 1649, 1661, 1687-1690, 1693, 1718
Toptaşı 32
Tortum 735
Toska 1617
Toskana 829
Tosya 22, 254, 399, 451, 661, 815, 819, 851, 973, 1153, 1175, 1179, 1201, 1230, 1293, 1334, 1360, 1558, 1597, 1697
Totvan 959

Toygartepesi 602, 1133
Toyran 649, 971, 1387
Tozkoparan 359
Trablus 169, 205, 259, 265, 293, 302, 474, 512, 588, 828, 845, 898, 920, 965, 968, 977, 1079, 1123, 1148, 1171, 1175, 1231, 1261, 1416, 1532, 1568, 1597, 1718, 1766
Trablusgarb 79, 95, 111, 138, 157, 158, 198, 202, 243, 262, 268, 283, 289, 301, 319, 328, 329, 382, 347, 383, 432, 433, 437, 451, 473, 494, 504, 539, 564, 582, 584, 613, 634, 650, 712, 725, 744, 785, 829, 844, 865, 871, 895, 912, 921, 928, 933, 971, 1010, 1041, 1059, 1063, 1065, 1066, 1069, 1083, 1112, 1180, 1181, 1194, 1215, 1227, 1235, 1247, 1248, 1274, 1286, 1288, 1320, 1326, 1341, 1345, 1363, 1370, 1382, 1404, 1408, 1412, 1434, 1448, 1490, 1495, 1515, 1565, 1616, 1637, 1639, 1659, 1687, 1698, 1701, 1713
Trablusşam 39, 54, 79, 87, 90, 96, 107, 113, 140, 150, 162, 172, 173, 175, 181, 197, 204, 216, 218, 219, 232, 262, 268, 273, 280, 290, 295, 305, 324, 354, 414, 416, 421, 458, 474, 476, 487, 516, 560, 584, 585, 589, 604, 613, 616, 618, 633, 636, 637, 640, 641, 682, 687, 698, 714, 715, 719, 726, 727, 747, 770, 771, 776, 787, 804, 831, 832, 835, 850, 859, 917, 925, 936, 1005, 1010, 1013, 1016, 1030, 1031, 1033, 1035, 1036, 1047, 1058, 1061, 1074, 1079, 1093, 1097, 1115, 1118, 1122, 1150, 1175, 1181, 1190, 1194, 1197, 1204, 1205, 1210, 1231, 1278, 1299, 1306, 1308, 1324, 1334, 1415, 1462, 1473, 1477, 1510, 1512, 1538, 1542, 1545, 1546, 1559, 1562, 1609, 1645, 1670, 1673, 1696, 1697, 1700
Trabzon 23, 38, 47, 51, 68, 80-82, 96, 105, 111, 132, 165, 167, 189, 206, 212, 213, 229, 242, 246, 265, 266, 268, 269, 275, 279, 281-283, 286-288, 290, 293, 296, 301, 304, 320, 323, 327, 328, 341, 344, 365, 370, 385, 392, 434, 444, 449, 451, 452, 457, 463, 469, 478, 483, 505, 507, 514, 516, 531, 536, 557, 571, 588, 630-633, 636, 643, 652, 666, 683, 686, 719, 721, 726, 737, 745, 748, 750, 771, 779, 794, 820, 821, 825-827, 837, 840, 841, 844, 892, 895, 921, 932, 939, 954, 958, 959, 971, 973, 975, 979, 982, 994, 1031, 1037, 1040, 1042, 1047, 1056, 1058, 1060, 1063, 1068, 1069, 1072, 1078, 1093, 1099, 1104, 1108, 1143, 1165, 1174, 1180, 1182, 1185, 1190, 1197, 1198, 1200, 1205, 1207, 1208, 1263, 1264, 1279, 1289, 1301, 1303, 1304, 1306, 1309, 1326, 1334, 1339, 1341, 1352, 1357, 1359, 1366, 1367, 1386, 1392, 1412, 1434, 1448, 1451, 1470, 1472-1474, 1476, 1478, 1482, 1483, 1505, 1507, 1513, 1542-1544, 1548, 1549, 1553, 1555, 1561, 1563, 1572, 1582, 1586, 1589, 1608, 1623, 1626, 1653, 1660, 1669, 1673, 1675, 1681, 1695, 1696, 1699, 1701, 1702, 1708, 1716, 1717, 1720, 1778, 1820, 1744, 1798
Trapoliçe 776, 1225, 1244, 1478, 1550, 1686
Travnik 417, 1344
Tulça 138, 200, 209, 220, 222, 269, 382, 504, 505, 753, 773, 774, 1191, 1358, 1381, 1412, 1546
Tuna 157, 197, 202, 211, 227, 228, 278, 280, 292, 309, 320, 327, 350, 377, 382, 383, 427, 444, 535, 556, 663, 670, 717, 726, 737, 770, 773, 781, 783, 790, 791, 830, 846, 886, 916, 926, 927, 945, 946, 954, 957, 1075, 1120, 1140, 1170, 1175, 1245, 1250, 1279, 1321, 1325, 1344, 1352, 1382, 1383, 1412, 1507, 1546, 1591, 1695, 1696, 1756, 1785
Tunca 33, 295
Tunus 39, 95, 97, 160, 190, 195, 201,

202, 209, 233, 244, 247, 262, 273, 279, 280, 283, 289, 293, 381, 420, 432, 437, 559, 601, 631, 662, 714, 716, 717, 734, 829, 937, 968, 1029, 1037, 1060, 1078, 1096, 1097, 1113, 1137, 1187, 1191, 1282, 1288, 1326, 1327, 1347, 1423, 1512, 1542, 1558, 1689, 1820
Tunusbağı 68, 69, 136, 176, 238, 316, 467, 537, 545, 585, 589, 599, 693, 694, 753, 762, 825, 832, 1022, 1253, 1262, 1263, 1272, 1371, 1421, 1453, 1476, 1485, 1526, 1589
Turican 197
Tutrakan 276, 583, 585, 927
Tuzla 33, 172, 961, 1669
Türkistan 672, 1536
Tüster 404

Umman 24
Unkapanı 21, 162, 268, 431, 629, 644, 660, 816, 968, 1083, 1092, 1174, 1388, 1507
Urfa 216, 352, 354, 598, 785, 787, 860, 947, 982, 1032, 1035, 1046, 1083, 1189, 1209, 1219, 1400, 1545, 1626, 1627, 1633, 1718 (Ayrıca bak. Ruha)
Urfele 1688
Urla 1565, 1649
Urman 398
Usturgon 434, 691, 922, 1182
Usturova 1197
Usturumca 163, 301
Uşak 446, 981, 1151, 1230, 1718
Uyvar 126, 295, 306, 640, 895
Uzeyr 79, 1042, 1499 (Ayrıca bak. Azir)
Uzunçarşı 769, 1561
Uzunköprü 1512, 1526 (Ayrıca bak. Cisr-i Ergene)

Üçbaş köyü 1267
Üçbaşlar köyü 992
Üçköprü 992
Üçkuzular 1104
Ülgün 895, 1530
Ümmü Ubeyde köyü 194
Ünye 237, 818, 1174, 1346, 1719
Ürgüp 238, 778, 920, 1632
Üsküb 400
Üsküdar 15-17, 22, 25, 26, 30, 32, 40, 41, 47, 48, 56, 57, 62-70, 73, 75, 76, 84, 85, 87, 88, 90, 92, 93, 100, 101, 103, 109, 114, 116, 119, 125, 127, 129, 132-134, 136-139, 143, 146, 147, 149, 151, 152, 154, 155, 157, 160, 166-169, 171, 176-178, 180, 184-190, 192, 203, 210, 219, 221, 223, 226, 227, 232, 235-239, 243, 245, 247, 253, 254, 259-261, 263, 264, 267, 268, 291, 294, 297-299, 306, 308, 309, 311, 313, 315, 316, 318-320, 323, 325, 326, 330, 337, 338, 343, 345, 346, 354, 364, 366, 371, 379, 386, 392, 394, 408, 413, 415, 416, 420, 427, 428, 430, 434, 441-445, 447-449, 451-456, 458-461, 465-468, 472, 473, 475, 479, 483, 487, 488, 490, 496, 497, 504, 506, 508, 510, 511, 513, 515-517, 520, 522, 526-530, 532-534, 537, 542, 545, 548, 549, 551, 554, 560, 565, 566, 569, 570, 572, 573, 578, 584, 589, 593-600, 602, 604, 607, 610, 611, 613-615, 617-620, 622-624, 627, 639, 644, 646, 648, 649, 651, 654, 656, 658-660, 663, 665, 670, 681, 683, 685, 690-695, 697, 701, 702, 704, 706-709, 723, 727, 728, 734, 736-740, 742, 745, 749-752, 755-761, 763, 766, 767, 777, 786, 791, 792, 795, 801, 802, 805, 808, 811-815, 818, 820-823, 825, 826, 832, 836, 838, 840, 841, 844,

846-849, 860, 861, 863, 864, 866, 876, 879, 880, 883, 884, 903, 906, 908, 915, 920, 928, 932, 933, 935, 938, 940, 941, 943, 944, 947-949, 951, 952, 954, 955, 960-963, 965, 969, 972, 974, 976-981, 998, 999, 1001, 1004, 1006, 1008, 1009, 1014, 1016-1019, 1021-1023, 1025, 1028, 1032, 1040, 1044-1047, 1050, 1058, 1063, 1067, 1070, 1076, 1079, 1084, 1086, 1092, 1101, 1103, 1112, 1113, 1120-1122, 1127, 1129, 1131-1134, 1137-1142, 1144, 1145, 1151, 1153-1158, 1160, 1161, 1163-1165, 1167, 1168, 1170-1172, 1175, 1176, 1178, 1187, 1196, 1200, 1219-1221, 1223, 1226, 1229-1232, 1235, 1236, 1238, 1239, 1243, 1244, 1251, 1254, 1256, 1258, 1259, 1261-1263, 1266, 1269, 1272, 1273, 1276-1278, 1280, 1282, 1284-1293, 1296, 1298, 1303, 1308, 1311, 1312, 1315-1319, 1322, 1326, 1327, 1329, 1335, 1339, 1342, 1344, 1347, 1350, 1351, 1356, 1358, 1359, 1361, 1363, 1365, 1366, 1368-1371, 1375, 1376, 1379, 1380, 1391, 1393, 1394, 1396, 1399, 1400, 1402, 1404, 1414, 1416, 1418-1421, 1423, 1425, 1428, 1431, 1432, 1436, 1440-1442, 1444, 1445, 1449, 1451, 1453-1455, 1457, 1460, 1462-1467, 1473, 1474, 1478, 1484, 1485, 1487, 1488, 1490, 1491, 1497, 1504, 1506, 1507, 1509, 1515, 1518, 1526, 1528, 1530, 1531, 1535, 1539, 1541, 1549, 1550, 1564, 1565, 1570, 1579, 1580, 1583, 1588, 1591, 1592, 1596, 1600, 1605, 1607, 1611, 1612, 1614, 1618, 1620, 1626, 1632, 1633, 1638, 1647, 1650, 1651, 1657, 1660-1665, 1671, 1674, 1678, 1682, 1691, 1693, 1698, 1705, 1708, 1710-1712, 1714, 1715, 1717

Üsküdar Mezarlığı 74, 254, 1316

Üsküp 8, 91, 96, 123, 187, 212, 222, 228, 239, 300, 307, 329, 330, 377, 408, 424, 557, 559, 616, 634, 666, 667, 742, 812, 827, 830, 866, 873, 898, 905, 920, 926, 927, 930, 933, 972, 994, 1015, 1022, 1028, 1050, 1080, 1147, 1148, 1175, 1185, 1188, 1210, 1228, 1238, 1257, 1324, 1330, 1367, 1385, 1397, 1398, 1402, 1491, 1500, 1543, 1544, 1559, 1604, 1614, 1615, 1624, 1632, 1637, 1650, 1664, 1666, 1681, 1705

Üsküplü 1428

Üziçe 1126, 1363, 1410, 1665, 1705, 1714

Vâdi-i Fâtıma 1392

Van 51, 79-81, 96, 97, 113, 196-198, 200, 204, 210, 219, 244, 262, 268, 274, 291, 295, 296, 321, 353, 382, 408, 416, 417, 421, 423, 477, 479, 488, 529, 536, 562, 583, 628, 639, 641-643, 670, 684, 685, 715, 717, 719-723, 771, 777, 786, 790, 806, 809, 826, 827, 832, 845, 853, 867, 925, 927, 1024, 1032, 1035, 1036, 1040, 1041, 1047, 1052, 1057, 1060, 1064, 1069, 1074-1076, 1081, 1119, 1122, 1134, 1165, 1180, 1190, 1193, 1194, 1198, 1202, 1205, 1206, 1249, 1261, 1264, 1305, 1307, 1308, 1325, 1327, 1366, 1367, 1377, 1381, 1385, 1486, 1507, 1513, 1533, 1547, 1548, 1571, 1635, 1637, 1651, 1652, 1664, 1695, 1697, 1700, 1718

Varadin 274, 787, 945, 1201, 1543

Varat 295, 640, 1031, 1062, 1064, 1069

Vardar 272, 1399

Vardar Venice 55, 410, 605, 656, 663, 700, 793, 1685

Vardar Venicesi 500, 662

Varna 8, 78, 103, 120, 125, 213, 304, 332, 343, 420, 504, 538, 584, 628, 635, 659, 668, 870, 903, 911, 943, 971, 1037, 1043, 1186, 1219, 1236,

1247, 1288, 1293, 1302, 1304, 1307, 1313, 1322, 1326, 1352, 1479, 1490, 1507, 1512, 1553, 1579, 1606, 1653-1655, 1668, 1694, 1718, 1820
Varna Kalesi 1066
Vaşington 1817, 1819, 1799
Vefa 85, 176, 228, 399, 423, 426, 585, 752, 762, 941, 967, 1012, 1018, 1129, 1144, 1154-1156, 1160, 1168, 1252, 1311, 1348, 1461, 1493, 1503, 1516, 1530, 1534, 1540, 1578, 1580, 1595, 1600, 1607, 1664, 1705
Vefa Kabristanı 278
Vefa Mezarlığı 340
Veledikarabaş Mahallesi 379
Venedik 776, 895, 1050, 1300
Vezneciler 1116
Vidayiş 1657
Vidin 8, 54, 64, 78, 82, 193, 200, 209, 213, 215, 218, 242, 247, 276, 279, 285, 287, 300, 302, 321, 325, 347, 387, 395, 418, 420, 432, 444, 463, 538, 604, 636, 642, 645, 647, 652, 662, 670, 680, 715, 718, 724, 726, 737, 786, 790, 792, 831, 841, 843, 850, 963, 1034, 1049, 1057, 1058, 1064, 1066, 1071, 1072, 1076-1078, 1081, 1082, 1085, 1095, 1132, 1158, 1166, 1190, 1193, 1210, 1226, 1243, 1274, 1299-1301, 1305, 1309, 1325, 1352, 1358, 1367, 1381, 1403, 1406, 1412, 1437, 1444, 1457, 1478, 1507, 1552, 1572, 1592, 1617, 1640, 1653, 1676, 1696, 1698, 1699, 1706, 1718, 1769, 1799
Vidin Kalesi 1286
Viranşehir 147, 436, 620, 663, 664, 694, 836, 905, 1362
Viyana 24, 124, 196, 204, 207, 227, 257, 269, 270, 272, 282, 314, 321, 322, 372, 386, 430, 434, 442, 444, 478, 488, 495, 496, 522, 552, 587, 598, 624, 642, 658, 659, 787, 854, 1057, 1090, 1102, 1198, 1270, 1361, 1385, 1396, 1429, 1479, 1532, 1570, 1574, 1749, 1756, 1818, 1819
Vize 172, 364, 376, 398, 419, 639, 748, 948, 1049, 1149, 1181, 1368, 1413, 1489, 1571, 1621, 1704
Vodina 345, 666, 938
Vona 1103
Vulçitrin 1119

Yabanâbâd 255, 1178
Yabanova 977
Yabçe 23
Yafa 829, 978, 1049, 1231
Yahnikapan 1179
Yahya Kethüda Mahallesi 1680
Yakacık 540
Yakova 256, 514, 678, 752, 825, 894, 923, 926, 957, 1499, 1749
Yalakâbâd 33
Yalıköşkü 141
Yalıköy 195
Yalıköyü 1130, 1684
Yalova 367
Yalvaç 619, 747, 914, 981, 1288, 1521, 1522
Yanbolu 48, 141, 350, 372, 547, 686, 798, 1114, 1489, 1490, 1561
Yancık 952
Yanık 28, 581, 925, 970, 1030, 1299
Yanık Palanka 829
Yanova 196, 207, 722, 726, 781, 782, 834, 875, 1052, 1062, 1070, 1074, 1075, 1185, 1347, 1561, 1642, 1699, 1814
Yanya 27, 52, 112, 124, 199, 207, 215, 218, 219, 228, 268, 277, 300, 328, 367, 370, 396, 412, 442, 476, 487, 501, 506, 555, 557, 585, 592, 613, 679, 684, 714, 731, 773, 786, 797, 805, 827, 833, 834, 836, 837, 844, 927, 930, 957, 960, 981, 1476
Yanya 52
Yarhisar 32, 34
Yaş 537

Yatağan 796, 1200
Yâvedûd 143, 408, 630, 942, 1132
Yâvedûd İskelesi 130
Yayla 1197
Yedikule 148, 161, 241, 346-348, 556, 580, 640, 649, 720, 784, 882, 940, 993, 996, 1027, 1043, 1044, 1163, 1183, 1188, 1211, 1334, 1620
Yemen 154, 158, 203, 204, 248, 283, 291, 304, 328, 342, 366, 381, 444, 486, 501, 519, 589, 606, 613, 630, 631, 646, 659, 661, 670, 696, 697, 807, 811, 865, 881, 924, 1096, 1115, 1130, 1143, 1181, 1187, 1191, 1202, 1204, 1225, 1298, 1305, 1329, 1331, 1347, 1358, 1377, 1387, 1412, 1432, 1494, 1507, 1511, 1512, 1548, 1637, 1645, 1771, 1777, 1778
Yemiş İskelesi 984
Yenbu 110, 233, 369, 416, 1511
Yenbu'l-bahr 282, 578, 1299
Yenibahçe 9, 43, 87, 88, 674, 684, 989, 990, 1234
Yenice 1507
Yenice-i Vardar 328, 545, 550, 1150, 1169, 1494, 1567, 1700
Yenihisar 330, 669
Yeniil 844
Yenikale 98, 274, 586, 695, 787, 928, 1078, 1367, 1488, 1651, 1699
Yenikapı 30, 160, 903, 1038, 1087, 1320
Yeniköy 283, 596, 1179, 1460, 1777
Yenimahalle 1573
Yenipazar 51, 253, 325, 723, 829, 834, 924, 926, 957, 1039, 1210, 1249, 1302, 1358, 1650
Yenişehir 8, 34, 50, 59, 62, 71, 72, 83, 89, 91, 93, 101, 103, 104, 113, 117, 121, 123, 130, 135, 138, 162, 163, 175, 178, 179, 189, 207, 210, 213, 218, 251, 267, 273-275, 277, 290, 299, 315, 317, 328, 333, 336, 351, 352, 368, 373, 383, 389, 405, 414, 445, 455, 467, 471, 472, 488, 523, 531, 533, 564, 574, 576, 599, 616, 623, 627, 632, 634, 637, 652, 654, 671, 680, 682, 695, 700, 701, 720, 737, 741, 745, 761, 784, 792, 814, 819, 828, 871, 873, 874, 881, 882, 890, 896, 914, 915, 918, 919, 923, 932, 960, 971, 980, 990, 1000, 1005, 1008, 1012, 1014, 1017, 1019, 1021, 1024, 1033, 1044, 1059, 1085, 1090, 1118, 1121, 1128, 1139, 1155, 1169, 1178, 1186, 1235, 1237, 1244, 1246, 1253, 1254, 1256, 1260, 1266, 1271, 1287, 1292, 1297, 1300, 1321, 1328, 1337, 1343, 1348, 1350, 1354, 1356, 1363, 1384, 1386, 1396, 1418, 1428, 1431, 1434, 1438, 1448, 1451, 1452, 1462, 1469, 1480, 1506, 1509, 1512, 1514, 1522, 1539, 1558, 1570, 1578, 1585, 1588, 1599, 1602, 1603, 1612, 1645, 1662, 1670, 1672, 1685, 1687, 1688, 1700, 1706, 1710, 1714
Yenişehir Tırnova 974
Yenişehr-i Fenâr 24, 47, 90, 106, 112, 137, 144, 184, 218, 226, 250, 254, 297, 314, 329, 331, 335, 351, 370, 411, 469, 490, 491, 493, 574, 590, 677, 690, 729, 751, 794, 804, 805, 846, 848, 932, 1000, 1001, 1121, 1122, 1156, 1163, 1175, 1211, 1216, 1233, 1238, 1345, 1355, 1377, 1415, 1448, 1452, 1459, 1475, 1490, 1512, 1614, 1653, 1656, 1709
Yerebatarı 494, 1132
Yergöğü 201, 232, 562, 943, 1023, 1034, 1064, 1200, 1472
Yergöğü Kalesi 150, 1066, 1558
Yeşilhisar bak. Develü Karahisar; Karahisar-ı Kayseriye
Yozgat 1655 (Ayrıca bak. Bozok)
Yunanistan 1819
Yusufpaşa 1157, 1168, 1366, 1400
Yûşa Dağı 1456
Yüksekkaldırım 1370, 1392, 1553

Za'feranbolu 76, 168, 344, 463, 586, 621, 703, 849, 851, 1275, 1291, 1472, 1754
Zağra 298, 330, 361, 612, 860, 1002, 1181, 1317, 1571
Zağra-i Atîk 168, 368, 731, 945
Zaho 731, 732
Zâlpaşa (Eyüp) 595
Zâlpaşa 173, 945, 1200, 1241, 1443
Zap 1183
Zara 1300
Zayçar 1332
Zebid 807, 881
Zegem 809
Zehâva 528
Zelhova 671
Zencan 1324
Zenta 447, 835 (Ayrıca bak. Sentine)
Zeyniler 253, 481, 921, 1019, 1114
Zeyniye Mezarlığı 1105
Zeyrek 231, 248, 411, 474, 540, 573, 1180, 1540, 1710
Zeytinburnu 580
Zeytun 1000
Zılleteyn 1688
Zihne 27, 633, 671
Zile 127, 242, 700, 703, 856, 904, 1244, 1290, 1319, 1412
Zincirlikuyu 293, 535, 576, 617, 665, 1009, 1016, 1243, 1296, 1365, 1380, 1452, 1587
Ziştovi 285, 398, 537, 568, 1544, 1753
Zor 732, 875, 1381

YAPI ADLARI DİZİNİ

Yapı adları dizini bir mimarî birim oluşturan her tür (külliye, cami, mescit, medrese, dârülhadis, dârülkurra, dârüşşifa, sıbyan mektebi, tekke, hamam, sebil, çeşme gibi) yapı adını içine almaktadır.

Abacı Camii 1196
Abacı Mescidi 1525
Abdal Mehmed Camii 415
Abdülkadir Geylânî Türbesi 1204
Abdülkadir Tekkesi 458
Abdülmü'min Camii 566
Abdülvedûd Mescidi 16
Abdüsselâm Mescidi 609
Abid Çelebi Mescidi 1220
Acem Ağa Camii 660
Acemoğlu Mescidi 146, 1166
Açıkbaş Mahmud Efendi Tekkesi 913, 1152
Açıkbaş Tekkesi 978
Açıkbaş Zaviyesi 63
Ağa Camii (Beyoğlu) 690, 1003
Ağa Mescidi 1677
Ağa Mescidi (Üsküdar) 811, 681
Ağaçkakan Mescidi 308
Ahî Çelebi Mektebi 613, 984
Ahırkapı Camii 907
Ahmed Buharî Tekkesi 221, 1388, 1507
Ahmed I Türbesi 4, 5, 9, 10, 24, 28, 35, 36, 41, 46, 735, 997
Ahmed Kethüdâ Mescidi 1115
Ahmed Paşa Camii 474, 574, 607, 1533
Ahmed Paşa Tekkesi 193, 823, 1125
Ahmediye Tekkesi 652
Akarca Mescidi 796
Akarca Zaviyesi 1155
Akbıyık Camii 173
Akkerman Camii 810
Akmahmudzâde Mektebi 1290
Akmedrese 250
Akmescid 882
Aksaray Tekkesi 820
Alaca Mescid 1114, 1180, 1606
Alâeddin Tekkesi 1022, 1218
Alaeddin Zaviyesi 252
Alay Köşkü 1238
Ali Çavuş Camii 292
Ali Çelebi Mescidi 1436
Ali Mert Zaviyesi 185
Ali Paşa Camii 287, 1345
Ali Paşa Çarşısı 293
Ali Paşa Mescidi 1087
Ali Paşa Tekkesi 194
Ali Paşa Zaviyesi 873, 1347
Altay Camii 993
Altuncu Camii 1557
Amcazâde Hüseyin Paşa Türbesi 1201
Anadolu Hisarı Mescidi 23
Anadolukavağı Camii 22

Arab Camii 15, 160, 793, 1363
Arabacılar Kışlası 264
Arabacılar Mescidi 570
Arakiye Mescidi 50
Arakiyeci Mehmed Çelebi Mescidi 1070
Arakiyeci Mescidi 408
Arpa Mescidi 1005
Arpacılar Camii 64
Arslan Paşa Camii 1708
Asma Mescidi 517, 1320, 1684
Aşık Paşa Camii 971
Atâ Efendi Dergâhı 1361
Atik Ali Paşa Camii 580, 652, 824, 1238, 1339
Atik Ali Paşa Mezarlığı 434
Atik Ali Paşa Zâviyesi 1122
Atik Vâlide 883
Atik Vâlide Camii 1025
Atik Vâlide Camii 116, 346, 766, 954, 1462, 1507, 1715
Atik Vâlide Darülhadisi 969
Atik Vâlide Dârülkurrâsı 983
Atik Vâlide Sultan Camii 1661
Atik Vâlide Sultan Tekkesi 261
Atpazarı Camii 128, 1289, 1297
Avcı Cami 914
Ayakapı Mescidi 160
Ayas Paşa Camii 419
Ayasofya 1, 4, 5, 8, 13, 19, 20, 23, 29, 33, 39, 40, 61, 63, 74, 88, 91, 98, 174, 358, 362, 431, 444, 536, 572, 577, 592, 620, 621, 623, 626, 656, 673, 674, 675, 704, 705, 707, 729, 736, 814, 817, 820, 842, 851, 946, 1004, 1008, 1018, 1024, 1025, 1080, 1105, 1106, 1128, 1147, 1165, 1220, 1386, 1415, 1419, 1482, 1449,1460, 1500, 1505, 1507, 1538, 1584, 1585, 1610, 1672, 1678, 1692, 1704
Ayasofya Camii 23, 27, 34, 139, 177, 178, 179, 189, 192, 252, 268, 303, 304, 597, 750, 763, 979, 980, 1108, 1179, 1180, 1289, 1290, 1297, 1315, 1328, 1365, 1389
Ayasofya Hamamı 1176
Ayasofya Kütüphanesi 21
Ayasofya Medresesi 168, 173, 981, 1105, 1316
Ayasofya Türbesi 10
Ayasofya Zaviyesi 1514
Ayazma Camii 17, 26, 30, 56, 85, 371, 510, 554, 759, 803, 941, 1133, 1140, 1293
Ayazma Kapısı Mescidi 407, 1484
Aydınoğlu Tekkesi 497, 545, 1105, 1119, 1375, 1645
Aynalıçeşme Mescidi 982
Ayşe Sultan sahilhanesi 1082
Ayvansaray Camii 1641
Ayvansaray Mescidi 427
Ayvansaray Tekkesi 573
Azapkapı Mescidi 694
Azeb Paşa Mescidi 344

Baba Haydar Nakşibendî Dergâhı 513
Baba Haydar Nakşibendî Tekkesi 615
Bâb-ı Defterî 21
Bâb-ı Fetvâ 21
Bâb-ı Seraskerî 21
Bâbıâlî 21
Bağdad Mevlevîhanesi 98
Bağodaları Mescidi 510, 749
Bahâriye Mevlevîhanesi 244, 614, 1706
Bahariye Sarayı 7
Bâlâ Camii 1527
Balat Camii 293 521, 744
Balat Dergâhı 67
Balat Mescidi 1701
Balat Tekkesi 653, 1296, 1649
Balat Türbesi 521
Balçık Tekkesi 63, 108, 462, 914, 1416
Bâlî Efendi türbesi 1694
Bali Efendi Zaviyesi 1152
Bâlî Paşa Camii 993
Bandırma Tekkesi 221
Bandırmalı Tekkesi 505

Baruthane 21
Başçı Mescidi 908
Başçı Tekkesi 299
Başçı Zaviyesi 804
Başminare Tekkesi 161
Bâyezid Camii 28, 37, 125, 132, 187, 427, 674, 741, 748, 817, 851, 886, 985, 1009, 1030, 1108, 1126, 1128, 1176, 1245, 1249, 1268, 1289, 1372, 1406, 1416, 1472, 1658, 1661
Bâyezid Kabristanı 417
Bâyezid Medresesi 224
Bayram Paşa Medresesi 61
Bazirgân Tekkesi 1575
Bedesten Tekkesi 135
Beğceğiz Camii 962
Bekir Paşa Mektebi 823
Bektaşî Tekkesi 909
Belgrad Mevlevîhanesi 142, 1440
Bend-i Cedid 1300
Bereketzâde Mescidi 243
Beşikçiler Camii 1018
Beşiktaş Camii 572
Beşiktaş Medresesi 223
Beşiktaş Mescidi 992, 1418
Beşiktaş Mevlevîhanesi 98, 161, 616, 857, 928, 968, 1084, 1219, 1237, 1689, 1692
Beşiktaş Sahilsarayı 1685
Beşiktaş Tekkesi 1319
Beşir Ağa Camii 599
Beşir Ağa Medresesi 6
Beykoz Debbağhanesi 671
Beylerbeyi Camii 35, 59, 120, 848, 1166, 1426, 1605
Beylerbeyi Muvakkithanesi 21
Beylerbeyi Türbesi 658
Beyt-i Şerif 77
Bezirgân Camii 1347
Bezirgân Mescidi 682
Bezirgân Tekkesi 60, 110, 387, 458, 516, 600, 975, 1269, 1292, 1297, 1347
Bezirgânbaşı Mescidi 703
Bezzâziye Mescidi 454
Bodrum Camii 1087
Bodrum Mescidi 661
Boğazkesen Kalesi 691
Bolayır Sarayı 42
Bostan Camii 166
Bostancı Kışlası 404
Bostancı Kulesi 568
Bozcaada Kalesi 24
Bozdoğan Kemeri Mektebi 757
Bucak Mescidi 1400
Buharî Tekkesi 21, 1557
Bulgurlu Mescidi 938
Burmalı Mescid 589, 1293
Bursa Mevlevîhanesi 416, 968, 1368, 1435,1437, 1462,1598
Bursalı Tekkesi 996
Bülbülderesi Zaviyesi 1623
Büyük İskele Mescidi 908
Büyük Piyâle Paşa Camii 1167
Büyükçekmece Köprüsü 39
Büyükdere Mescidi 521

Ca'ber Kalesi 16, 42
Ca'fer Camii 1693
Ca'fer Paşa Dergâhı 1158, 1528
Ca'fer Paşa Tekkesi 1670
Cağaloğlu Sarayı 1513
Camcı Mescidi 249, 378
Câmeşûy Mescidi 1166
Camhanı Mescidi 423
Cami-i Ezher 175, 756
Cami-i Kebir 1001, 1069
Canbaziye Mescidi 1135
Canbaziye Tekkesi 1656
Cankurtaran Camii 606
Cankurtaran Mescidi 1400
Cebehane Kışlası 522
Cemâlî Tekkesi 1641
Cerrah İshak Mescidi 1514
Cerrah Mehmed Paşa Medresesi 1363
Cerrahpaşa Camii 115
Cezerî Kasım Paşa Camii 445

Cezerî Kasım Paşa Mescidi 997
Cezviye Camii 911
Cihangir Camii 615
Cizyedarzâde 914

Ç

Çakır Ağa Mescidi 1341, 1532
Çakır Dede Mescidi 691
Çalı Mescidi 1019
Çameşuycu Mescidi 688
Çanakçı Limanı Mescidi 695
Çarşamba Tekkesi 873
Çarşamba Zaviyesi 50, 546, 1162
Çataklı Limanı Mescidi 695
Çatalçeşme Mescidi 1417, 1691
Çatalfırın Tekkesi 1534
Çatladıkapı Camii 342, 1334
Çavuş Tekkesi 1557
Çavuşbaşı Mektebi 733, 911
Çayırcıbaşı Mescidi 690
Çelebi Mehmed Camii 882
Çelebi Mehmed Medresesi 993
Çelebi Sultan Mehmed Camii 1006, 1111
Çeşmîzâde Türbesi 1023
Çeşnigir Camii 1402
Çeşnigirbaşı Camii 328
Çıkrıkçı Mescidi 616
Çınar Mescidi 1218
Çınarlı Mescidi 274
Çırçır Mescidi 1579
Çiçekçiler Tekkesi 976
Çifte Saraylar 651
Çifteler Medresesi 1078
Çilingirler Mescidi 59
Çingene Fırını Mescidi 232, 1170
Çinili Cami 22
Çinili Hamam 662
Çivici Limanı Mektebi 733
Çivizâde Mescidi 991, 1292, 1644
Çoban Çavuş Mescidi 1527
Çorlulu Ali Paşa Medresesi 456, 766
Çubuklu Mescidi 569
Çukacı Hanı 611
Çukur Hamam 659
Çukurçeşme Camii 1109
Çukurçeşme Mescidi 1509

D

Dabbağlar Tekkesi 1555
Darbhane 11
Dârülhadis Camii 4, 5, 1110
Dârülhadis Medresesi 224, 1579
Dâvud Paşa Camii 674, 917, 1476, 1484
Dâvud Paşa Kışlası 1066
Davutpaşa Mahkemesi 1526
Davutpaşa Türbesi 407
Dâye Hatun Mescidi 167, 997
Debbağ Mescidi 93
Debbağ Yunus Camii 418
Debbağ Yunus Mescidi 1431
Debbağlar Mescidi 151
Dede Mescidi 1241
Defterdar Camii 54, 135, 261, 320, 452, 475, 569, 608, 660, 737, 905, 1150, 1155, 1157, 1339, 1524
Defterdar Kapısı Mescidi 50
Defterdarburnu Mescidi 785
Değirmen Mescidi 1229, 1461
Demirci Mescidi 1505
Demirciler Mescidi 1704
Deniz Abdal Mescidi 795
Dereseki Mescidi 738, 1105
Deve Hanı 454
Deveoğlu Çeşmesi Mescidi 573
Dikimhane 21
Divitçi Zaviyesi 171, 615, 1152
Dizdariye Mescidi 1445
Doğramacı Tekkesi 1269
Dolmabahçe Sarayı 2, 831
Dökmeci Mescidi 162
Dökmeciler Camii 1172
Draman Mescidi 1684
Draman Tekkesi 1469
Durmuş Dede Tekkesi 1706

Düğümlü Baba Türbesi 881
Dülgeroğlu Tekkesi 1526
Dülgerzâde Camii 1680
Dülgerzâde Dergâhı 561

Ebâ Eyyûb el Ensârî Türbesi 986, 1485, 1117
Ebekadın Mescidi 660
Ebû İshak Zaviyesi 1233
Edhem Baba Türbesi 1641
Edirne Dârülhadisi 701
Edirne Darüşşifası 105
Edirne Mevlevîhanesi 27, 482, 1251, 1328
Edirne Sarayı 27, 333, 651, 1140, 1427, 1488, 1655, 1690
Edirnekapı Camii 550
Eğrikapı Mescidi 958
Eğrikapı Zaviyesi 1679
Eğriminare Mescidi 1512
Ekmekçibaşı Mescidi 1252
Ekmelzâde Tekkesi 1008
Ekserci Mescidi 1603
Elvan Camii 1513
Elvan Dede Türbesi 175
Emin Camii 151, 445, 458, 825
Emin Mescidi 704
Emin Nureddin Camii 431, 567, 629, 1380
Emin Sinan Camii 146
Emin Sinan Mescidi 1508
Eminbey Camii 621
Eminbey Mescidi 628
Emir Buharî Camii 623, 1128
Emir Buhari Mescidi 1128, 1689
Emir Buharî Tekkesi 189, 474, 513, 527, 573, 594, 700, 750, 893, 970, 1006, 1256, 1371, 1611
Emir Buharî Türbesi 21
Emir Camii 1196, 1450
Emir Efendi Zaviyesi 283
Emir Mescidi 1177
Emir Sultan 904
Emir Sultan Camii 231
Emir Sultan Tekkesi 73, 161, 253, 747, 1150
Emir Sultan Türbesi 201, 675, 1217
Emir Sultan Zaviyesi 505
Emirgûneoğlu Yalısı 494
Emirler Tekkesi 1017
Enarî Tekkesi 1426
Enarî Zaviyesi 1533
Enarlı Zaviyesi 973
Erdebil Tekkesi 95, 1514
Erdebilizâde Tekkesi 962
Ermenak Mevlevîhanesi 161
Erzincan Mevlevîhanesi 1236
Eski Cami 1065
Eski İmaret Mescidi 179
Eski Saray 28, 37, 114, 119, 187, 239, 274, 384, 420, 568, 776, 778, 938, 1053, 1162, 1254, 1284, 1528, 1553, 1677
Eski Vâlide Camii 728
Eskiciler Caddesi Mescidi 116
Eşref-i Rûmî Tekkesi 498
Eşrefî Tekkesi 501
Eşrefiye Tekkesi 341, 1316
Eşrefzâde Tekkesi 1011
Eşrefzâde Türbesi 1366
Etyemez Camii 417
Etyemez Mescidi 686
Evhadeddin Tekkesi 1019
Evlice Baba Mescidi 1660
Evliya Kasım Çelebi Camii 295
Evrenos Dede türbesi 624
Eyüp Camii 23, 138, 162, 183, 687, 911, 1203, 1229, 1231, 1315, 1668, 1671, 1675
Eyüp Sultan Camii 64, 956, 1179, 1679
Eyüp Türbesi 692
Eyyûb Efendi Tekkesi 1673
Eyyûb Sultan Türbesi 12, 37, 420, 674, 1065, 1136

Fâtih Camii 15, 21, 30, 37, 39, 66, 67, 84, 98, 103, 132, 136, 139, 175, 187, 243, 250, 263, 265, 298, 333, 376, 429, 542, 626, 651, 685, 687, 756, 758, 801, 821, 894, 916, 946, 972, 993, 1020, 1111, 1226, 1289, 1373, 1505, 1508, 1515, 1516, 1522, 1557, 1563, 1566, 1587, 1593, 1644, 1658, 1660, 1679, 1689
Fâtih Darüşşifası 61, 174, 1016, 1462
Fâtih imareti 1335
Fâtih Kütüphanesi 67, 540
Fâtih Medresesi 136, 1106, 1164, 1167, 1177
Fâtih türbesi 673, 921, 1222, 1230
Fenâî Camii 708
Fenâî Tekkesi 83
Fenârî Ahmed Paşa Tekkesi 1533
Fenari Ahmed Paşa Zaviyesi 229, 1017
Fenârî Tekkesi 1125
Fenârî Zaviyesi 1013
Fenârîzâde Ahmed Paşa Tekkesi 824, 973
Fenâyî Mescidi 644
Fereli Mescidi 693
Ferhâd Paşa Camii 588
Ferruh Kethüdâ Camii 1419
Ferruh Kethüdâ Tekkesi 630
Ferruh Kethüdâ Zaviyesi 141
Ferruh Kethüdâ Zaviyesi Camii 1025
Feshane-i Âmire 170, 226, 1102, 1171, 1322, 1494
Fethîye Camii 28, 1668
Fındıkîzâde Dergâhı 169, 192, 1292, 1353
Fındıklı Camii 93, 964, 1400, 1415, 1420, 1712
Fındıklı Hamamı 982
Fındıklı Tekkesi 380, 1366
Firûz Ağa Camii 799, 941, 1677
Firuz Ağa Mescidi 1016

Gafûrî Tekkesi 1413
Galata Kulesi 574, 1621
Galata Mahkemesi 1053
Galata Mevlevîhanesi 49, 59, 140, 144, 148, 198, 200, 257, 313, 325, 343,428, 497, 544, 545, 565, 589, 600, 678, 699, 759, 800, 809, 817, 901, 914, 928, 1091, 1120, 1219, 1234, 1244, 1261, 1314, 1328, 1399,1418, 1430, 1480, 1482, 1488, 1495, 1506, 1581, 1596, 1617, 1692
Galata Sarayı 21, 56, 690, 723, 1216, 1316, 1456, 1484
Galata Yeni Camii 15
Gedik Ahmed Paşa Camii 575, 1553
Gelibolu Baruthanesi 651, 815, 951, 952, 1117, 1687
Gelibolu Mevlevîhanesi 347, 968, 1148, 1343, 1410
Gelibolu Tekkesi 977
Gelibolu Tersanesi 268
Göksu Kasrı 1274
Gureba Hastahanesi 156
Gül Cami 39, 1026
Gülşenî Tekkesi 898
Gülşenî Zaviyesi 1105
Gülşenî Dergâhı 1503
Gülşenîhane 616
Gümüşsuyu Mezarlığı 462
Güzelhisar Mevlevîhanesi 557

Habib Efendi Zaviyesi 449
Hace Abdullah Semerkandî Zaviyesi 1148
Hâcegî Camii 166
Hacı Bahşâyiş Mescidi 1028
Hacı Bekir Camii 1229, 1634
Hacı Beşir Ağa Tekkesi 1273
Hacı Evhad Camii 706

Hacı Evhad Tekkesi 169, 602, 701, 1601
Hacı Evhadeddin Tekkesi 841
Hacı Evliya Çelebi Camii 1631
Hacı Halil Mescidi 1402
Hacı Hasanzâde Mescidi 827
Hacı İlyas Camii 974
Hacı Kadın Hamamı 1092
Hacı Kadın Mescidi 94, 1092
Hacı Köçek Camii 1496
Hacı Mehmed Efendi Mescidi 813
Hacı-Hoca Tekkesi 55
Hacıkadın Camii 669
Hacıoğlupazarı Tekkesi 913
Hacızâde Camii 355
Hafız Paşa Camii 458
Haleb Kalesi 28
Haleb Mevlevîhanesi 1124, 1574
Halıcı Mescidi 610
Halıcılar Tekkesi 531
Halil Paşa Camii 817
Halvetî Tekkesi 1188
Hamidiye İmareti 1166
Hamidiye Türbesi 4, 7, 9, 10, 16, 25, 32, 36, 38, 40, 42, 43, 149, 223, 237, 248, 378, 427, 448, 453, 454, 462, 488, 734, 739, 740, 908, 1071, 1283, 1366, 1507, 1672
Hamza Bey Zaviyesi 1512
Handan Ağa Mescidi 964
Harabe Hamam 163
Haraççı Mescidi 627, 972, 1464
Harap Mescid 735
Harbî Mescidi 1588
Harem-i Şerif 2, 39
Hasan Hüseyin Mescidi 445, 872, 1133
Hasan Paşa Camii 935
Hasan Paşa Mescidi 62
Haseki Camii 18, 61, 642
Haseki Medresesi 1161
Haseki Mustafa Ağa Mektebi 1293
Hasırcı Mescidi 1113
Hasirîzâde Dergâhı 1220
Hasirîzâde Tekkesi 1553
Hatuniye Mescidi 204, 510
Haydar Camii 501
Haydar Dede Tekkesi 1258
Haydar Paşa Camii 468
Haydarhane 256
Haydarpaşa Hastahanesi 1145
Hayreddin Mescidi 440, 1641
Hazinedar Camii 1526
Hazinedar Tekkesi 1114
Hekim Çelebi Tekkesi 88, 395, 513, 585, 913, 1017, 1179, 1289, 1297, 1314
Hekim Çelebi Zaviyesi 163, 624, 911, 1679
Hekimoğlu Ali Paşa Camii 59, 89, 90, 574, 577, 647, 666, 1013, 1155, 1378, 1394, 1433
Hekimzâde Ali Paşa Camii 790
Hekimzâde Tekkesi 1263
Hıramî Ahmed Paşa Tekkesi 391
Hırka-i Şerîf Camii 882
Hızır Ağa Mescidi 668
Hidâyet Camii 1158, 1177
Hilâlci Dergâhı 243
Hilâlî Tekkesi 1689
Himmetzâde Zaviyesi 785
Hindîler Tekkesi 89, 176, 804, 982
Hisar Camii 61, 109, 1331
Hisar İskelesi Camii 21
Hisar Tekkesi 232, 574, 884, 972, 1230
Hisarfeneri Mescidi Türbesi 1014
Hoca Fazlullah Zaviyesi 1148
Hoca Paşa Camii 805, 1646
Hoca Rüstem Mescidi 1520
Hoca Sa'deddin Efendi Dârülhadisi 649
Horhor Tekkesi 622
Hoşkadem Mescidi 153, 954
Humbarahane 39
Humbarahane Camii 26
Hurrem Çavuş Mektebi 88
Hurremiye Medresesi 678
Husrev Ağa Camii 152, 607
Husrev Paşa Medresesi 1127
Hüdâî Dergâhı 582, 917, 1095, 1155, 1156, 1238, 1248
Hüdâî Efendi Tekkesi 1653
Hüdâî Mahmud Efendi Dergâhı 474

Hüdâî Mahmud Efendi Tekkesi 114, 1413, 1486, 1594, 1601
Hüdâî Tekkesi 55, 83, 95, 122, 155, 210, 306, 331, 542, 613, 645, 657, 861, 878, 924, 963, 1045, 1289, 1341, 1354, 1400, 1425, 1439, 1505, 1582, 1591, 1618, 1623, 1679
Hüdâyî Dergâhı 395
Hüdâî Türbesi 6
Hünkâr Camii 78
Hüsâm Bey Camii 1259, 1522
Hüsâmeddin Mescidi 1166
Hüseyin Ağa Camii 820
Hüseyin Ağa Zaviyesi 1644
Hz. Eyyûb Türbesi 371
Hz. Mevlânâ Türbesi 638

İ

İbn Vefa Tekkesi 126
İbrahim Ağa Camii 331
İbrahim Paşa Camii (Sakız) 416
İbrahim Paşa Sarayı 723
İbrahimağa Çayırı Mescidi 1657
İdris Çelebi Mescidi 63
İğci Tekkesi 977
İğciler Camii 977
İğciler Mescidi 953
İlyas Ağa Mescidi 796
İlyas Çelebi Tekkesi 1659
İmam Hanı Mescidi 1296
İmam Mescidi 1674
İmam Şafii Türbesi 98
İmam-ı A'zam Türbesi 41, 1327
İmrahor Camii 75
İnadiye Hamamı 569
İnadiye Tekkesi 1101
İngiltere Sefareti (Beyoğlu) 859
İplikhane 188
İsfendiyar Mescidi 190
İshak Baba Dergâhı 512
İshak Paşa Mescidi 1075
İshakiye Medresesi 1604
İskele Camii 742, 840, 882, 1342
İskender Baba Tekkesi 1006
İskender Bey Mektebi 43
İskilibî Zaviyesi 135
İskilip Mevlevîhanesi 1343
İslimiye Aba Fabrikası 717
İsmail Ağa Camii 573
İsmail Ağa Mektebi 363
İsmail Efendi Camii 1588
İsmail Hakkı Tekkesi 350, 672
İstanbul Baruthanesi 152
İstanbul Darüşşifası 984
İznik Mevlevîhanesi 649

K

Kabakulak Mescidi 807
Kabasakal Camii 176, 706
Kabasakal Mescidi 1509
Ka'be-i Mükerreme 3
Kadı Sa'd Mescidi 1414
Kadıköy Camii 1281
Kadirî Tekkesi 1533
Kadirîhane 77, 89, 139, 304, 498, 573, 824, 851, 852, 941, 973, 1339, 1507, 1645
Kadirîler Tekkesi 85
Kadızâde Ahmed Şemseddin Efendi Türbesi 1162
Kadrî Efendi Zaviyesi 119
Kağıthane Camii 1690
Kağnı Mescidi 307
Kahire Mevlevîhanesi 817
Kalenderhane 71, 1165
Kalenderhane Camii 371
Kandilli Hamamı 1702
Kanlıca Camii 62, 809
Kapdan Camii 1558
Kapdan İbrahim Paşa Camii 532, 1011
Kapdan Paşa Camii 1191
Kapıağası Tekkesi 1400
Kaplıca Hamamı 8
Kara Mustafa Paşa Dârülhadisi 507
Kara Mustafa Paşa Türbesi 1444
Karaağaç Mescidi 1081

Karaağaç Yalısı 769
Karaağaç Zaviyesi 749, 972, 1678
Karababa Türbesi 962
Karabağî Mescidi 343
Karabaş Camii 449, 510, 1691
Karabaş Mescidi 261
Karabaş Mustafa Ağa Tekkesi 701
Karabaş Tekkesi 69, 1319
Karaca Ahmet Tekkesi 575
Karaca Ahmet Türbesi 575
Karacaahmet Türbesi 1414
Karagöz Camii 924, 1427
Karagöz Mescidi 958
Karahisar-ı Sâhib Mevlevîhanesi 1495, 1574
Karaköy Mescidi 180
Karanlık Camii 517
Karanlık Mescidi 875
Karanohut Mescidi 1603
Karcı Süleyman Mescidi 1525
Kariye Camii 287, 1411, 1568
Karyağdı Ali Baba Tekkesi 1159
Kasapbaşı Mescidi 568, 1015, 1334
Kasaplar Mescidi 1198
Kasaplar Tekkesi 871
Kasım Ağa Mescidi 872
Kasım Çavuş Mescidi 545, 938
Kasım Paşa Camii 127, 379
Kasım Paşa Tekkesi 241
Kasım Subaşı Tekkesi 1366, 1525
Kasımpaşa Çeşmesi 1337
Kasımpaşa Mevlevîhanesi 54, 184, 250, 321, 482, 572, 580, 672, 846, 968, 969, 1094, 1124, 1157, 1236 1328, 1418, 1475, 1581
Kasımpaşa Tekkesi 1484
Kaşgarî Abdullah Efendi Tekkesi 1118
Kâşgarî Dergâhı 226, 373, 629, 1084, 1141, 1273, 1327, 1500, 1537, 1618, 1629,1641
Kâşgarî Tekkesi 75, 77, 249, 260, 272, 499, 801, 822, 900, 1321
Kâşgarî Türbesi 279
Kâtip Camii 35, 118, 455, 706, 1453, 1454
Katırcı Hanı Mescidi 6
Kavak İskelesi Mescidi 371
Kavak Yeni Camii 946
Kavaklı Mescidi 1015
Kayalar Camii 1250
Kayalar Dergâhı 1258
Kaymak Mustafa Paşa Camii 948
Kaymakçı Tekkesi 969
Kazgancı Camii 764, 1137
Kazgancı Mescidi 803, 1413
Kebeci Hanı 1402
Kefevî Camii 1437
Kemâl Mescidi 986
Kemâliye 881
Kemhacı Mescidi 944
Kemhacıbaşı Mehmed Ağa Mescidi 704
Kepenekçi Mescidi 802
Kestelli Mescidi 1125
Keşfî Ca'fer Efendi Tekkesi 513, 557, 702, 976, 1241, 1417, 1684
Ketenci Mescidi 1326
Ketenkapısı Mescidi 1693
Kethüdâ Hatun Camii 701
Kethüdâ Kadın Camii 385
Kıbrıs Mevlevîhanesi 405, 1148
Kılıç Ali Paşa Camii 579, 621, 865, 1319, 1339
Kılıç Ali Paşa Türbesi 1470
Kilise Camii 299, 332, 886
Kirazlı Mescid 293
Kırımî Mescidi 1108
Kırkçeşme Camii 199
Kırkçeşme kemerleri 41
Kızıl Mescid 235, 381, 535, 548, 693, 1538
Kızılminare Mescidi 568, 936
Koca Mustafa Paşa Camii 527
Koca Mustafa Paşa Tekkesi 1678
Koca Mustafa Paşa Zaviyesi 630
Kocamustafapaşa Tekkesi 141, 183, 232, 653, 683, 889, 1087, 1248, 1266, 1338, 1514, 1554
Kocamustafapaşa Zaviyesi 1604
Koğacı Dede Mescidi 1012
Konya Mevlevîhanesi 419
Koruklu Tekkesi 411

Kösemihal Köprüsü 1199
Kubbe Tekkesi 563, 1450
Kudüs Mevlevîhanesi 405
Kul Camii 1109
Kulaksız Mescidi 721
Kuleli Bahçesi Mescidi 1200
Kuloğlu Camii 517
Kumkapı Mescidi 1528
Kumrulu Mescidi 1508
Kurbâği Nasuh Mescidi 426
Kurban Nasuh Mescidi 426
Kurşunlu Mahzen 462, 924, 1012, 1199, 1343
Kurşunlu Medresesi 137
Kurşunlu Tekkesi 357
Kurşunlu Türbe 939, 1179
Kuruçeşme Mescidi 1289
Kuruyemişçi Mescidi 1269
Kuşluk Hamamı 1456
Kuşoğlu Mescidi 1143
Kuyucu Murad Paşa Medresesi 994
Küçük Ayasofya 690, 801, 817
Küçük Ayasofya Camii 1526
Küçük Ayasofya Tekkesi 75, 243
Küçük Ayasofya Zaviyesi 747
Küçük Camii 146
Küçük Karaman Camii 556
Küçük Piyâle Paşa Camii 1167
Kürkçü Mescidi 690
Kürkçübaşı Tekkesi 626
Kütahya Mevlevîhanesi 589, 1459
Kütüphane-i Umumi 1058

L

Lagarî Tekkesi 359
Lâleli Camii 6, 238, 704, 898, 914, 1207, 1690
Lâleli Türbesi 3, 18, 26, 31, 909
Lâlezâr Mescidi 976
La'lîzâde Çeşmesi 1164
Lâ'lîzâde Tekkesi 63
Lefkoşe Mevlevîhanesi 310, 605, 1148
Levend Çiftliği Kışlası 39
Leylek Mescidi 1334
Leylî Kız Sanayi Mektebi 99

M

Maçka Camii 1338
Maçka Kışlası 21
Maçka Mescidi 1601
Mahkeme Camii 1718
Mahmud Ağa Mescidi 54
Mahmud Çelebi Zaviyesi 224
Mahmud Efendi Dârülhadisi 912
Mahmud II Türbesi 11, 12, 18, 1244, 1287
Mahmud Paşa Camii 16, 131, 139, 252, 537, 739, 1054, 1237, 1338, 1686
Mahmud Paşa Medresesi 903
Mahmud Paşa Türbesi 1447
Makasçılar Mescidi 1334
Malcı Mescidi 1288
Manastır Mescidi 1146
Manisa Mevlevîhanesi 505, 803, 1091
Ma'rûf-ı Kerhî Mescidi 1327
Mehmed Ağa Camii 258, 407, 769, 1684
Mehmed Ağa Dârülhadisi 61
Mehmed Ağa Tekkesi 931
Mehmed Ağa Zaviyesi 98, 704, 1108, 1372, 1510
Mehmed Ali Paşa Türbesi 17
Mehmed Çelebi Mektebi 1595
Mehmed Çelebi Mescidi 510, 779
Mehmed III Türbesi 40
Mehmed Paşa Camii 380, 619, 701, 706, 913, 1168
Mehmed Paşa Dergâhı 166, 706
Mehmed Paşa Hanı 1199
Mehmed Paşa Mescidi 548, 1004
Mehmed Paşa Tekkesi 113, 114, 123, 164, 439, 682, 751, 761, 1150, 1152, 1171, 1277, 1454
Mehmed Paşa Türbesi 162
Mehmed Paşa Zaviyesi 184, 894
Mehterhane 21

Mekteb-i Harbiye 21
Mekteb-i Mülkiye 85
Mekteb-i Sultanî 85
Mekteb-i Tıbbiye 156
Melek Hatun Mescidi 1558
Merdivenli Mescidi 881
Merkez Efendi Tekkesi 60, 702, 820, 1149, 1268, 1658
Merzifonî Mustafa Paşa Medresesi 1239
Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesi 1191, 1443
Merzifonlu Mustafa Paşa Medresesi 614
Mescid-i Aksa 21
Mescid-i Haram 39
Mevlana Dergâhı 104, 109, 545
Mevlana Türbesi 73, 90
Meyyit İskelesi Mescidi 1119
Mihrimâh Sultan Camii 442, 685, 937, 1046, 1171, 1286, 1515, 1614
Mihrimah Sultan Medresesi 133
Mihrişah Sultan Türbesi 217
Mihrişâh Vâlide Sultan Türbesi 9, 17, 36, 724, 1443, 1563
Mimar Mescidi 256
Mimar Sinan Mescidi 1022
Mimar Tekkesi 460
Mîrahur Camii 948
Mîrahûr Mescidi 796
Mir-i büdelâ Tekkesi 122
Mirişah Sultan Türbesi 1141
Mısır Çarşısı 1389
Mısır Mevlevîhanesi 310, 1226, 1241
Mismarî Şücâ Mescidi 827
Mısrî Dergâhı 263, 1258
Molla Aşkî Camii 1338, 1352
Molla Aşkî Mescidi 510
Molla Çelebi Zaviyesi 1577
Molla Gürânî Camii 90
Molla Güranî Zaviyesi 268, 412
Molla Husrev Mescidi 207
Molla İshak Medresesi 1342
Molla Mî'rât Medresesi 1342
Molla Şeref Mescidi 78
Muabbir Tekkesi 304, 375, 967
Muğla Mevlevîhanesi 1560
Muhasebeci Mescidi 162
Muhsinoğlu Hanı 1065
Muhyiddin Arabî Türbesi 478, 929
Murad I Türbesi 5, 24, 19
Murad II Türbesi 4, 10, 21, 35
Murad III Türbesi 7, 20, 29, 37
Murad Çavuş Mescidi 1205
Murad Efendi Tekkesi 429
Murad Molla Tekkesi 86, 468, 475, 474, 505, 532, 597, 665, 848, 998, 999, 1155, 1317, 1414
Murad Paşa Camii 58, 63, 245, 276, 378, 408, 453, 467, 736, 753, 762, 815, 904, 1081, 1087, 1243, 1425, 1436, 1443, 1481, 1488, 1532, 1539, 1548, 1656
Murad Paşa Medresesi 379
Murad Paşa Türbesi 1039
Muradiye Dârüşşifası 1600
Muradiye Külliyesi 221
Muradiye Medresesi 1256, 1288
Musa Çavuş Tekkesi 1172
Muslihiddin Mektebi 14
Mustafa I Türbesi 19
Mustafa III Türbesi 31
Mustafa Paşa Dergâhı 170, 188, 191, 733, 1158, 1428, 1661, 1673
Mustafa Paşa Tekkesi 299, 309, 312, 904, 936, 1534
Mustafa Paşa Zaviyesi 766, 1510
Mustafapaşa Köprüsü 41
Müftü Abdülkadir Efendi Mescidi 1557
Müftü Hamamı 485, 1244
Müftü Medresesi 212
Mühendishane 40
Münire Sultan Türbesi 10, 14, 46
Mürekkepçiler Mescidi 378

N

Nahılbend Mescidi 611
Nakşibendî Tekkesi 1221, 1272
Nakşıdil Vâlide Sultan Türbesi 2, 10, 11

Nalbantoğlu Tekkesi 1522
Nalçacı Mescidi 573
Nallı Mescidi 256, 532
Narlı Tekkesi 229, 1426
Narlı Zaviyesi 1533
Nasrullah Camii 1625
Nasûhî Dergâhı 1107
Nasûhî Tekkesi 232, 665, 766, 796, 851, 863, 931, 963, 1157, 1232, 1349, 1402, 1419, 1455, 1457, 1488, 1579, 1586
Nasûhî Tekkesi Mescidi 731
Nasûhîzade Tekkesi 416
Nazmîzâde Mescidi 338
Nazmizâde Tekkesi 110, 127, 1025, 1507
Nevbahar Mescidi 1106, 1255
Nişan Boyalı Mehmed Paşa Camii 986
Nişancı Camii 128, 404, 886, 1559, 1574
Nişancı Mehmet Paşa Camii 515
Nişancı Mehmed Paşa Tekkesi 1564
Nişancı Paşa Camii 160
Nizâmiye Tekkesi 1319
Noktacı Camii 1609
Nu'maniye Dergâhı 498
Nureddin Cerrahî Tekkesi 139, 461, 543, 1017
Nuruosmaniye 25
Nuruosmaniye Camii 21, 35, 110, 1293, 1371, 1386, 1507
Nuruosmaniye Kütüphanesi 1278
Nuruosmaniye Türbesi 1, 4, 7, 18, 32, 43
Nusretiye Camii 46, 649, 678, 709, 848, 1274, 1346

Odabaşı Camii 1104
Odabaşı Tekkesi 758
Odalar Mescidi 1198
Odunyarıcı Mescidi 571
Okmeydanı Tekkesi556
Olanlar Tekkesi 1696
Oluklubayır Tekkesi 259
Orhan Gazi İmareti 408
Orhan Gazi Medresesi 408
Orhaniye Külliyesi 221
Orta Camii 1659
Orta Mescidi 669
Ortaköy Camii 960
Ortaköy Mescidi 1060
Osman Gazi Türbesi 19, 38
Osman Paşa Medresesi 986
Osmanşah Bey Camii 971
Otakçılar Mescidi 523
Oymakapı Mescidi 915

Öksüzce Camii 408, 1054, 1338
Öksüzce Hatib Mescidi 982
Ömer Bey Camii 1512
Ördekkasap Mescidi 1022
Özbekler Tekkesi 88, 1177, 1322

Papasoğlu Mescidi 1025, 1182
Paşabahçe Mescidi 30
Paşmakçı Tekkesi 1167
Payas Kalesi 39
Pazar Tekkesi 458
Peçuy Mevlevîhanesi 321
Pertevniyal Vâlide Sultan Türbesi 25, 35
Pîrî Paşa Camii 474
Pîrî Paşa Medresesi 616
Pîrî Paşa Mescidi 405
Pirinç Hanı 1163
Pirinççi Camii 1532
Pirinççi Mescidi 1509
Pişmaniye Mescidi 61, 967
Piyâle Paşa Camii 95, 754, 911, 1503

Râgıb Paşa Kütüphanesi Mezarlığı 599
Ramazan Baba Tekkesi 1217
Râmî Kışlası 21, 695
Ravza-i Mutahhara 164
Reisli Mektebi 980
Resmi Mescidi 166
Rum Mehmed Paşa Camii 261
Rumeli Hisarı 23, 360, 1350, 1531
Rûmiye Medresesi 621
Rüstem Paşa Hanı 739
Rüstem Paşa Kütüphanesi 1046

Saburî Tekkesi 108
Saçlı Abdülkadir Efendi Tekkesi 1670
Saçlı Emir Efendi Tekkesi 546, 749
Sa'dâbad Kasrı 754
Sa'dî Efendi Dârülkurrâsı 250
Sa'di Tekkesi 139
Safvetî Paşa Dergâhı 1232
Sağrıcılar Camii 500
Sağrıcılar Mescidi 1682
Sahib Atâ Zaviyesi 90
Sahra-yı Mübareke 41
Sakabaşı Mescidi 1575
Salacak Mescidi 227
Salı Tekkesi 505
Saliha Sultan Camii 845
Samatya Medresesi 688
Samatya Mescidi 507
Sancakdar Zaviyesi 1155
Saraç İshak Camii 1374
Saraçhane 1328
Saraçhanebaşı Camii 1566
Saray-ı Cedid 945
Sarı Mûsâ Dede Dergâhı 1215
Sarı Mûsâ Mescidi 532
Sarı Nasûh Mescidi 1575
Sarıgerz Mescidi 130, 251, 796, 1515
Sarıtimur Mescidi 1005
Sarıyer Hamamı 1687
Sarmaşık Mescidi 502
Sarmaşık Tekkesi 1177
Sarraf İskender Camii Mezarlığı 530
Savaklar Mescidi 1071
Savaklar Tekkesi 241, 260, 391, 393, 463, 573, 1503
Sedd-i Kebir 1327
Sekbanbaşı Camii 517
Sekbanbaşı Mescidi 1316
Selami Efendi Dergâhı 201
Selâmî Efendi Tekkesi 436, 455, 543, 574, 1486, 1585, 1605, 1694
Selâmi Efendi Türbesi 260
Selâmî Tekkesi 299, 516, 1218
Selânik Baruthanesi 116, 672, 838, 1132, 1376, 1650
Selçuk Bey Medresesi 1020
Selçuk Hatun Zaviyesi 1314
Selim II Türbesi 40
Selimiye 991
Selimiye Camii 39, 46, 114, 149, 707, 993, 1286, 1292, 1361
Selimiye Dergâhı 730, 1449
Selimiye Hastahanesi 1349
Selimiye Kışlası 39
Selimiye Tekkesi 64, 176, 531, 765, 839, 1601
Sertarik Tekkesi 458
Seydî Ahmed Paşa Türbesi 1184
Seyyid Bilâl Zâviyesi 1640
Seyyid Gazi Zaviyesi 482
Seyyid Nizam Tekkesi 320, 742
Seyyid Nizameddin Tekkesi 1287
Seyyid Osman Hâşimî Tekkesi 976
Seyyid Velâyet Türbesi 1196
Sığrı Kalesi 35
Silahdar Paşa Tekkesi 858
Silivri Camii 287
Simav Zaviyesi 395
Simkeş Mescidi 611
Simkeşhane 11, 273, 611, 1395
Simkeşhane Mescidi 808
Sinan Ağa Camii 134
Sinan Paşa Camii 1392

Sinan Paşa Medresesi 240, 315, 352, 363, 455, 595, 830, 843, 997, 1024, 1143, 1272, 1392, 1420, 1536
Sinan Paşa Mektebi 646
Sinan Paşa Tekkesi 658
Sinan Paşa Türbesi 624, 660, 963
Sinekli Mescidi 1126
Sivasî Tekkesi 127
Siyâvuş Paşa Türbesi 113, 124, 494, 1262, 1444
Siyâvuş Paşa Türbesi Mezarlığı 1450
Sofular Dergâhı 1579
Sofular Tekkesi 1319
Sofya Camii 1383
Sofya Tekkesi 894
Soğanağa Mescidi 1508
Soğancılar 947
Soğukkuyu Camii 1150
Sokollu Mehmed Paşa Türbesi 571
Sokollu Türbesi 617
Sormagir Camii 401
Sormagir Mescidi 603, 695, 938
Sultan Ahmed Camii 64, 102, 133, 169, 253, 260, 464, 499, 621, 704, 874, 882, 990, 1084, 1121, 1278, 1328, 1463, 1502, 1691
Sultan Ahmed Camii türbesi 3
Sultan Ahmed Dârülhadisi 472
Sultan Ahmed Medresesi 533, 998, 1294, 1538
Sultan Ahmet Camii 1380, 1381, 1400
Sultan Bâyezid Camii 110, 518, 595
Sultan Bâyezid İmareti 125
Sultan Bâyezid Kabristanı 159
Sultan Bâyezid Medresesi 231, 251
Sultan Bâyezid Türbesi 518
Sultan Camii 9, 16, 1087
Sultan Hamamı 16
Sultan Mahmud Tekkesi 488
Sultan Mahmud Türbesi 6, 112, 143, 202, 272, 295, 302, 319, 386, 397, 413, 442, 444, 498, 501, 502, 506, 520, 522, 593, 712, 717, 732, 776, 934, 1038, 1067, 1189, 1214, 1245, 1313, 1354, 1368, 1390, 1412, 1458, 1429, 1433, 1478, 1496, 1623
Sultan Medresesi 1078, 1107, 1125, 1129
Sultan Mehmed Medresesi 931
Sultan Orhan Camii 1220, 1627
Sultan Orhan Tekkesi 482
Sultan Selim Medresesi 446
Sultan Selim Camii 17, 62, 71, 102, 128, 132, 418, 513, 623, 742, 748, 1092, 1123, 1152, 1258, 1296, 1297, 1508, 1649, 1661, 1686
Sultan Selim Hamamı 686
Sultan Selim Medresesi 1576
Sultan Selim Tekkesi 577
Sultan Selim Türbesi 7
Sultaniye Medresesi 993, 1106
Süleyman I Türbesi 3, 6, 9, 16, 17, 35, 37, 41
Süleyman Paşa Hanı 189
Süleymaniye 40, 64, 84, 98, 411, 468, 536, 551, 622, 675, 984, 991, 997, 1000, 1001, 1013, 1097, 1098, 1151, 1257, 1383, 1477, 1541, 1579
Süleymaniye Camii 16, 41, 131, 241, 255, 412, 451, 492, 499, 629, 702, 707, 929, 953, 1128, 1226, 1289, 1319, 1392, 1427, 1469, 1508, 1683, 1690
Süleymaniye Dârülhadisi 533, 565, 984, 1002, 1515, 1707
Süleymaniye Dârülkurrâsı 912
Süleymaniye Darüşşifası 618, 931, 1653
Süleymaniye Medresesi 121, 131, 163, 181, 316, 348, 402, 926, 967, 970, 1179, 1280, 1293, 1610
Süleymaniye Medresesi (Tokat) 1509
Süleymaniye Timarhanesi 179
Süleymaniye Tıp Medresesi 313
Süleymaniye Türbesi 264, 268, 388, 1111
Süleymaniye Zaviyesi 264
Sürûrî Mescidi 101, 1115
Sütlüce Tekkesi 21, 142

Şa'bânî Tekkesi 1252
Şa'bâniye Zaviyesi 1232
Şah Sultan Camii 712
Şah Sultan Tekkesi 67, 116, 123, 135, 167, 182, 183, 375, 818, 916, 977, 1259, 1602, 1641
Şah Sultan Türbesi 1207
Şahbaz Paşa Zaviyesi 1155
Şahmelek Zaviyesi 121, 329
Şahugeda Camii 1078
Şahzâde Camii 1678
Şam Mevlevîhanesi 366, 411, 1413, 1481
Şehsüvar Bey Mescidi 1573
Şehzâde Camii 6, 13, 15, 16, 21, 25, 36, 48, 62, 128, 178, 314, 352, 454, 459, 778, 910, 978, 1013, 1045, 1150, 1155, 1166, 1182, 1225, 1316, 1322, 1402, 1484, 1514, 1531, 1552, 1573, 1574, 1660, 1685, 1701
Şehzâde Camii Türbesi 1047
Şehzâde Cem Türbesi 30
Şehzâde Medresesi 161, 821
Şehzâde Türbesi 264, 1170
Şehzâdebaşı Camii 1602
Şemseddin Sivasi Tekkesi 440
Şemsî Paşa Camii 1025
Şemsi Paşa Tekkesi 1296
Şerefîye Tekkesi 498, 1584
Şerife Kadın Mescidi 65
Şeyh Bekir Zaviyesi 1066
Şeyh Camii 323, 737, 932, 1455, 1557
Şeyh Çolak Hasan Zaviyesi 1159
Şeyh Ebûbekir Zaviyesi 1540
Şeyh İlyas Türbesi 1702
Şeyh Murad Efendi Tekkesi 437, 1506
Şeyh Murad Tekkesi 199, 458, 998
Şeyh Murad Zaviyesi 1456, 1661
Şeyh Safiyeddin Zâviyesi 1126
Şeyh Süleyman Efendi Zaviyesi 446
Şeyh Vefa Türbesi 331, 549, 1575
Şeyh Yahyâ Türbesi 36
Şeyh-i Ekber Türbesi 284
Şeyhûniye 1622
Şeyhülharem Tekkesi 534, 1355, 1649, 1650
Şeyhzâde Mescidi 1110
Şifaiye Medresesi 272
Şihâbeddin Paşa Camii 1386
Şüca Mescidi 824
Şüheda Camii 710

Tabutçular Tekkesi 792
Tâceddin Tekkesi 128, 259
Tâcirzâde Mescidi 160
Tahir Ağa Dergâhı 1390
Tâhir Ağa Tekkesi 83, 84, 765, 1244
Tahtakale Mescidi 1158
Tahtaminare Mescidi 1532, 1685
Takyeci Mescidi 378
Tâlimci Mescidi 55
Tarabya Camii 21
Taşçılar Mescidi 937
Taşlıburun Tekkesi 88, 254, 395, 462, 622, 827, 934, 1438, 1535, 1623
Taşlıburun Dergâhı 110, 1552
Taşlık Camii 718
Taşlık Zaviyesi 1128
Tatlıkuyu Camii 989
Tatlıkuyu Mektebi 1147
Tatlıkuyu Mescidi 882, 1126
Tavaşî Süleyman Ağa Mescidi 1525
Tavşanlı Mevlevîhanesi 497
Tekerlek Camii 300
Temenna Tekkesi 99
Temenye Tekkesi 99
Tenbeller Mescidi 999
Tercüman Tekkesi 471
Tercüman Yunus Camii 250, 784, 1469
Tercüman Yunus Tekkesi 129, 1296, 1315
Tercüman Yunus Zaviyesi 160
Tersane 21
Tersane-i Âmire 38, 40

Terzi Kârhanesi Mescidi 151
Terzibaşı Mescidi 14
Tevekkül Hamamı 768
Timurhan Mescidi 872
Tokat Mevlevîhanesi 98
Toklu Dede Camii 573
Tomtom Camii 61, 356, 510
Tomtom Mescidi 944
Topçu Kışlası 247
Topçu Odaları Camii 239
Tophane Camii 256
Topkapı Camii 681, 1464
Topkapı Dergâhı 1463
Topkapı Medresesi 700
Topkapı Sarayı 695, 723
Trablus Mevlevîhanesi 161
Trabzon Mevlevîhanesi 1088
Tulumbacıbaşı Konağı 1436
Tunusbağı Mescidi 999
Turhan Bey Camii 296
Turşucu Mescidi 696
Tuzpazarı Tekkesi 350
Tüfenkhane 21
Tülbend Mescidi 1141
Tülbendçi Mescidi 686, 999
Tülbendzâde Camii 669

U

Ulu Cami 61, 133, 140, 623, 866, 1152, 1258, 1260, 1538, 1703
Uluç Hasan Paşa Mescidi 437
Uluğ Bey Medresesi 1148
Umûr Bey Camii 61
Unkapanı Mescidi 1182, 1525
Uşşâki Tekkesi 391
Uşşakî Zaviyesi 1179
Uzuncaova Camii 240
Uzuncaova Mescidi 1125

Ü

Üç Şerefeli Cami 80, 811, 1191, 1299, 1301,1514
Üçbaş Camii 1140
Üçkozlar Tekkesi 50
Üçkuzular (Üçkozlar) Tekkesi 978
Üçkuzular Tekkesi 50
Üçler Camii 540, 623
Üçşerefli Medresesi 1107
Ümmî Sinan Dergâhı 1571
Ümmî Sinan Tekkesi 1707
Ümmî Sinan Türbesi 1585
Ümmî Sinan Zaviyesi 127
Üsküdar Kışlası 1292
Üsküdar Mevlevîhanesi 191, 2961428, 1708
Üsküplü Camii 937
Üsküplü Mescidi 964

V

Vâlide Camii 13, 29, 310, 681, 1432, 1464, 1466, 1541, 1658, 1678, 1720
Vâlide Medresesi 1305
Vâlide Sultan Camii 6, 14, 37, 188, 252, 580, 758, 820, 975, 1241, 1295
Vâlide Sultan Dergâhı 1251
Vâlide Sultan Hamamı 1061
Vâlide Sultan Mektebi 737
Vâlide Sultan Türbesi 17, 19, 26, 31, 32, 44-46, 374, 549, 597, 1247, 1652
Vâlide Türbesi 46
Vâlide-i Atik Camii 1226
Vâlide-i Atik Külliyesi 693
Valide-i Cedid Camii 1053
Vefa Camii 532, 624, 701, 839, 1711
Vefa Türbesi 689, 997, 1062
Veled-i Karabaş Mescidi 912
Vezir Hanı 209
Viran türbe 174

Y

Yahnikapan Camii 554
Yahnikapan Mescidi 1583

Yahyâ Efendi Dergâhı 414, 561, 713, 863, 934
Yahyâ Efendi Tekkesi 58, 234, 267, 268, 300, 317, 462, 485, 506, 564, 620, 628, 702, 822, 841, 847, 853, 856, 894, 982, 1223, 1237, 1238, 1272, 1352, 1381, 1403, 1566, 1568, 1604, 1606, 1619, 1680, 1681, 1690
Yahyâ Efendi Türbesi 283, 288, 391, 577, 586, 444, 448, 520, 559, 652, 735, 791, 861, 892, 940, 1039, 1119, 1379, 1399, 1496, 1615, 1629
Yahyâ Güzel Camii 1282
Yahyâzâde Camii 1182
Yahyâzâde Dergâhı 1161, 1258, 1268, 1391
Yahyâzâde Tekkesi 286, 464, 873, 1323, 1414, 1671, 1679
Ya'kub Ağa Camii 270
Ya'kub Efendi Zaviyesi 141
Ya'kub Paşa Zaviyesi 797
Yalıköşkü Fabrikası 345
Yamaklar Mescidi 1025
Yamalı Hamamı 243, 1025
Yangın Kulesi 21
Yârhisarî Mescidi 1128
Yatağan Camii 795, 1352, 1654
Yatağan Tekkesi 1294
Yatağan Zaviyesi 69
Yatağanoğlu Camii 274
Yavaşça Mehmed Ağa Tekkesi 1241
Yavaşça Mektebi 989
Yayabaşı Camii 977
Yayla Mescidi 407, 577, 777, 1685
Yazıcı Mescidi 1126
Yedikule Mescidi 23
Yemişçiler Mescidi 1603
Yeni Cami (Kavarna) 948
Yeni Cami 7, 13, 15, 16, 18, 23-26, 30, 31, 35-38, 40, 43-46, 114, 166, 224, 620, 826, 1272, 1310, 1466, 1687
Yeni Cami Türbesi 1-7, 9, 11, 14, 16-20, 22, 24, 25, 28, 31, 32, 35-37, 40, 42, 44-46
Yeni Hamam 1204
Yeni Mahalle Mescidi 681
Yeni Selimiye 1387
Yeni Vâlide Camii 530, 998, 1001, 1463, 1661
Yenibahçe Mescidi 570
Yeniçeşme Mescidi 552, 970
Yenihan 1304
Yenikapı Camii 1073
Yenikapı Mescidi 1164
Yenikapı Mevlevîhanesi 11, 21, 77, 103, 118, 161, 133, 272, 310, 321, 372, 428, 544, 572, 699, 729, 861, 871, 892, 968, 1010, 1124, 1214, 1219, 1237, 1250, 1257, 1310, 1379, 1438, 1413, 1415, 1502, 1564, 1596, 1581, 1647
Yenimahalle Mescidi 1159
Yenişehir Mevlevîhanesi 1253, 1328, 1376
Yeraltı Camii 353, 1012
Yeşil İmareti 1598
Yeşil Kiremitli Mescidi 944
Yıldırım Camii 966
Yıldız Hamamı 1148
Yorganî Mescidi 740
Yurşkale Mescidi 8
Yusuf Paşa Medresesi 1018
Yüreş Kalesi 999

Z

Zağferanlık Mahallesi Mescidi 436
Zâl Mahmud Paşa Mektebi 15
Zehrimar Mescidi 136, 253
Zenbilli Ali Efendi Camii 739
Zeyneb Sultan Camii 115, 155, 168, 223, 318, 428, 570, 588, 841, 1240, 1466
Zeyneb Sultan Türbesi 1082
Zeynîler Tekkesi 98, 303, 621, 1414, 1432, 1609
Zeynîler Zaviyesi 108, 921, 1129
Zeyniye Zaviyesi 183, 259
Zeyrek Camii 14, 102, 492, 912
Zeytinciler Mescidi 693
Zihgirci Mescidi 380, 882
Zincirli Medresesi 392

ESER ADLARI DİZİNİ

Eserin adından sonra yer alan (→) işareti eserle ilişkisi olan kişinin adına göndermeyi ifade eder.

Abdülkadir'in kasidesi şerhi → Elvan Efendi 447
Âb-ı Hayat Risalesi → Dâvud-ı Kayserî 408
Absal ü Salamân → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Acâîbü'l-Mahlûkat → Mehmed Efendi (Rodosîzâde) 1015
Acâîbü'l-Makdûr fi Nevâibi't-Timûr → Ahmed 145
Âdâb Şerhi → Hüseyin Çelebi (Emir-i Rûmî) 699
Âdâb Şerhi ta'likatı → Müfid İsmail Efendi 1213
Âdâb-ı Birgivî → Mehmed Efendi (Kefeli) 1007
Âdâb-ı Mîrî → Abdullah Efendi (Bıçakçılar imamı) 67
Âdâb-ı Mîrî → Yahyâ Efendi (Minkarîzâde) 1674
Âdâb-ı Mülûk → Kurd Mehmed Efendi 894
Adud hâşiyesi → Muslihiddin (Mevlânâ) (Kastalânî) 1125
Adudiye Şerhi → Muhammed Şah (Kazvinî) 1097
Afgan Seyahatnâmesi → Hamdî Ahmed Efendi 590
Ahbârü'd-Düvel → Ahmed Ebû'l-Abbas Efendi 161
Ahbârü'd-Düvel → Hasan Efendi (Koca) 624
Ahkâb risalesi → Halil Efendi (Kara) 577
Ahkâm → Abdülhalim Efendi 110
Ahkâmü'l-Müsafirin fi men düfine fî Civar-ı Ebâ Eyyûb → Abdullah Efendi 64
Ahlâk-ı Adudiye → Ahmed Efendi (Müneccimbaşı) 185
Ahlâk-ı Alâî → Ali Efendi (Kınalızâde) 262
Ahmed ü Mahmud → Zâtî İvâz Çelebi 1706
Ahsenü'l-Hadîs → Mehmed Şah Efendi (Okçuzâde) 1079
Ahsenü'l-Kısas → Sırrî Paşa 1508
Ahterî-i Kebir → Mustafa Efendi (Ahterî) 1157
Ahval-i Medine-i Münevvere → Abdullah Efendi 65
Akaid-i Adudiye Şerhi → Süleyman Efendi (Fâzıl) 1537
Akaid-i Nesefiye → Sa'dî Bey (Tâc Beyzâde) 1424
Akaid-i Nesefiye hâşiyesi → Muhyiddin Mehmed (Niksarî) 1106
Akaid-i Nesefiye Şerhi → Muhammed Şah (Kazvinî) 1097
Akaid-i Teftazânî Şerhi → Yusuf Sinan (Hamidî) 1701
Akaid-i Teftazânî'ye haşiyesi → Yusuf Efendi (Şeyh Sinan) 1693

Aksa'l-Edeb (Aksa'l-İreb) → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
Aruz Risalesi 1431
Aruz Risalesi → Ragıb Mehmed Paşa 1340
Aruz-ı Endülüsî Şerhi → Muhammed Efendi (Hanbelîzâde) 1096
Arzuhal → Hâletî Mustafa Efendi (Azmîzâde) 565
Âsâr-ı Rif'at → Rif'at Mehmed Sadık Paşa 1397
Aşknâme → Ahmed Efendi (Gazzî) 175
Atlas Minor → Mahmud Râif Efendi (İngiliz) 928
Atlas Minor Tercümesi → Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) 1180
Avâmil → Mehmed Efendi 970
Avâmil → Şâkir Ahmed Efendi (Hacı) 1563
Avnü'r-Râiz fî ilmi'l-ferâiz → Fuzayl Çelebi (Cemâlîzâde) 540
Ayasofya Tarihi → Ahmed Gilanî 191
Aynî Tarihi Tercümesi → Sâlim Mehmed Emin Efendi (Mirzazâde) 1477
Aynî Tarihi'nin bir kıtasının tercümesi → Said Mehmed Efendi (Kara Halilzâde) 1452

Bahâiye → Mehmed Efendi (Molla Ahmedzâde) 1011
Bahâr ü Hazân → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Bahar-ı Efkâr → İzzet Mehmed Efendi (Keçecizâde) 848
Bahâristan Şerhi → Şâkir Efendi 1563
Bahriye → Yahyâ Efendi (Ahîzâde) 1672
Bahrü'l-Garâib → Halimî Lutfullah Çelebi 588
Bahrü'l-Maarif → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Bahrü'l-Ulûm → Abdurrahman Efendi (Ezelîzâde) 90
Bânet Su'âd Kasidesi hâşiyesi → Abdülkadir Efendi 116
Bânet Su'âd Kasidesi Şerhi → Hayreddin Efendi 660
Bedâyiü'l-Âsâr → Cinânî Mustafa Efendi 398
Bedâyiü'l-Vekayi → Hasan Efendi (Koca) 624
Bedia → Mahmud Efendi 913
Bedrü'l-Mütteka fî Şerhi'l-Mültekâ → Mehmed Efendi 973
Behcetnâme → Abdullah Vassâf Efendi 84
Behcetü'l-Fetâvâ → Abdullah Efendi 62
Behcetü'l-Fetâvâ → Atâullah Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 335
Behcetü'n-Naîmâ → Kâmî Mehmed Efendi 860
Behcetü't-Tevarih → Şükrullah Çelebi 1607
Berbernâme → Sâbit Alâeddin Efendi 1410
Bereket → Şemseddin Nahifî 1583
el-Berku'l-Yemanî fi'l-Fethi'l-Osmanî → Muhammed Efendi (Hanbelîzâde) 1096
Beyt-i Dihkân → Hayrullah Efendi 664
Beyzâvî → İsmail Efendi 817
Beyzâvî → Mehmed Efendi (Tefsirî) 1022
Beyzâvî hâşiyesi → Abdülbâkî Efendi (Uşşâkîzâde) 104
Beyzâvî hâşiyesi → Hasan Efendi (Hacı Evhad Şeyhi) 622
Beyzâvî hâşiyesi → İvâz Efendi 842
Beyzâvî hâşiyesi → Mahmud Efendi 912

Beyzâvî hâşiyesi → Mehmed Efendi 970
Beyzâvî hâşiyesi → Mehmed Efendi (Abdülkerimzâde) 983
Beyzâvî hâşiyesi → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Beyzâvî hâşiyesi → Nasrullah Efendi 1229
Beyzâvî ta'likatı → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Beyzâvî Tefsiri hâşiyesi → Mehmed Efendi 970
Beyzâvî Tefsiri hâşiyesi → Nâdirî Mehmed Efendi (Ganîzâde) 1220
Beyzâvî Tefsiri ta'likatı → Abdülganî Efendi 108
Beyzâvî Tefsiri ta'likatı → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
Beyzâvî'den Sûre-i A'raf'a hâşiye → Zekeriyâ Meylî Efendi 1707
Beyzâvî'ye hâşiye → Ahmed Efendi (Kevâkibîzâde) 181
Beyzâvî'ye hâşiye → Hamza Efendi 602
Beyzâvî'ye hâşiye → Sa'dî Sa'dullah Çelebi 1425
Bidâetü'l-Hükkâm → Ruhî Mehmed Efendi (Hâcibzâde) 1399
Birgivî'nin İzhar'na Şerh → Süleyman Feyzî Paşa 1540
Bostan Şerhi → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Buharî 1537
Buharî → Ebûlgays el-Gaşşaş 437
Buharî → İsmail Efendi 817
Buharî → Mehmed Efendi 978
Buharî Şerhi → Abdürrahim (Abbas Şâfiî) 133
Buharî Şerhi → Şemseddin Ahmed (Molla Güranî) 1576
Buharî'nin yarısına kadar Şerh → Sürûrî Mehmed Paşa 1556
Burhân-ı Kâtı' Tercümesi → Âsım Ahmed Efendi 326
Burhanü'l-Kifâye → Abdülaziz Efendi (Subhîzâde) 100
Bursa Vefeyatı → Eşref Abdullah Rûmî 498
Bülbülnâme → Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 491
Bürde → Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 491
Bürde-i Şerîfe Şerhi → Müfid İsmail Efendi 1213

Câlibü's-sürûr → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Câm-ı Gîtînümâ 1425
Câm-ı Zafer → Sâfî Ahmed Efendi 1431
Câmî hâşiyesi → Emir Fâzıl (Küçük Emir) 480
Câmî hâşiyesi → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Câmî kenarında kelimat → Mustafa Efendi (Mimarzâde) 1166
Câmî Telhisi Şerhi → Şemseddin Efendi (Fenârî) 1580
Câmi-i Hikâyât → Ahmed 145
Câmî'ye hâşiye → Garseddin Ahmed Şihâbeddin 545
Camî'ye Vukuât'a kadar hâşiye → Feyzî Abdullah Efendi 526
Câmiü'l-Envar → Tâceddin İbrahim Efendi 1609
Câmiü'l-Fusûleyn → Abdülhalim Halimî Efendi (Ahîzâde) 111
Câmiü'l-Fusûleyn → Fuzayl Çelebi (Cemâlîzâde) 540
Câmiü'l-Fusûleyn → Hayreddin Efendi 661
Câmiü'l-Fusûleyn → Mehmed Efendi (Nişancızâde) 1014
Câmiü'l-İcâreteyn → Ârif Mehmed Bey (Meşrebzâde) 312

Cemşîd u Hurşîd (Selmân-ı Sâvecî) → Mustafa (Şehzâde) 30
Cenâbî Tarihi → Cenâbî Mustafa Efendi 394
Ceride-i Havadis 1218, 1280, 1416, 1505
el-Cevâib → Fâris Ahmed Efendi 509
Cevâmiu'l-Lisan → Mustafa Efendi (Ahterî) 1157
Cezîre-i Mesnevî → Abdullah Efendi 61
Cezîre-i Mesnevî → Cevrî İbrahim Efendi 397
Cezîre-i Mesnevî Şerhi → Gâlib Said Mehmed Dede 544
Cezîretü'l-Mesnevî → Yusuf (Sineçâk) 1685
Cihannümâ → Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) 1180
Coğrafya-yı Atlasî → Ebûbekir Efendi (Coğrafyacı) 430
Cüz-i Lâyetecezzâ → Mustafa Efendi (Bostan) 1161

Çağminî Şerhi → Sinaneddin Yusuf Efendi 1514
Çeharyâr-ı Güzîn → Mustafa Efendi 1157
Çehrenâme → Sânî 1481
Çengnâme → Ahmed Dâi 160
Çengnâme → Derviş Reis 418

Dâfiü'l-Humûm → Gazâlî Mehmed Efendi (Deli Birader) 546
Daire-i Hendese Şerhi → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
Dakaiku'l-Hakaik → Ahmed Şemseddin Efendi (İbn Kemâl) 224
Dânişverân-ı Nâdiredân → Beliğ İsmail Efendi (Şahin Emirzâde) 368
Dede Mevlidi → Mehmed Efendi (Dede Efendi) 993
Defter-i Muktesid → Süleyman Sûdî Efendi 1553
Delâil-i Hayrât 1349
Delâil-i Hayrât Şerhi → Müfid İsmail Efendi 1213
Derecâtü'l-Mesâlik fî Tabakati'l-Memâlik → Mustafa Paşa (Koca Nişancı) 1201
Deva-i Maraz → İsâ Efendi 801
Devhatü'l-Küttab → Necib Efendi (Suyolcuzade) 1244
Devhatü'l-Meşâyih → Abdülaziz Efendi (Mektûbîzâde) 100
Devhatü'l-Meşâyih → Münib Mehmed Efendi 1215
Devhatü'l-Meşâyih → Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1552
Devhatü'l-Meşâyih zeyli → Rif'at Efendi (Topal) 1395
Dibâce Şerhi → Ya'kub Efendi (Şârih-i Şir'a) 1679
Dimyatiye → Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 491
Dinkoz → Mehmed Efendi (Kebirî) 1007
Divan → Abdî Paşa (Abdurrahman) 53
Divan → Abdullah Mâhir Efendi 76
Divan → Abdülahad Nurî Efendi 98
Divan → Abdülaziz Efendi (Subhîzâde) 100
Divan → Abdülbâkî Efendi 103
Divan → Abdülbâkî Efendi (Uşşâkîzâde) 104
Divan → Abdülbâkî Mahmud Efendi 105
Divân → Abdülkerim Mehmed Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) 124
Divan → Abdüllâtif Efendi (Riyazîzâde) 126

Divan → Abdürrahim Fâiz Efendi (Es'adzâde) 137
Divan → Ahmed Bey (Kaytaszâde) 158
Divan → Ahmed Efendi (Gazzî) 175
Divan → Ahmed Efendi (Mantıkî) 182
Divan → Ahmed Efendi (Müneccimbaşı) 185
Divan → Ahmed Saatî Efendi 224
Divan → Amrî Abdülkerim Efendi 306
Divan → Ârif Süleyman Bey 321
Divan → Arzî Mehmed Dede 325
Divan → Âsım Mehmed Efendi 326
Divan → Âsım Mehmed Efendi (Seyrekzâde) 326
Divan → Âşık Ali Paşa 329
Divan → Âşık Pîr Mehmed Çelebi 329
Divan → Atâullah Atâî Efendi (Nev'îzâde) 332
Divan → Atâullah Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 335
Divan → Âtıf Mehmed Emin Efendi 338
Divan → Âzerî İbrahim Efendi 344
Divan → Bahâî Mehmed Efendi 351
Divan → Behcetî Hüseyin Efendi 364
Divan → Beliğ Mehmed Emin Efendi 368
Divan → Bezmî Çelebi 372
Divan → Cem (Şehzade) 10
Divan → Cemâlî Ahmed Çelebi 393
Divan → Cevrî İbrahim Efendi 397
Divan → Ebülfazl Mehmed Efendi 437
Divan → Emin Mehmed Efendi 458
Divan → Eminî Mehmed Efendi 480
Divan → Enis Receb Dede 482
Divan → Es'ad Efendi 487
Divan → Es'ad Mehmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 493
Divan → Eşref Abdullah Rûmî 498
Divan → Fâizî Abdullah Efendi (Sa'dîzâde) 508
Divan → Fâizî Abdülhay Efendi (Kafzâde) 508
Divan → Fâizî Mustafa Efendi (Börekçizâde) 508
Divan → Fasih Ahmed Dede 509
Divan → Fasîhî Mehmed Efendi (Uşşakîzâde) 509
Divan → Fâzıl Hüseyin Bey 510
Divan → Fehim Mehmed Fârig Efendi 515
Divan → Fehmî Mustafa Efendi (Uncuzâde) 515
Divan → Fennî Mehmed Dede 516
Divan → Feyzî Bey 526
Divan → Feyzî Hasan Efendi (Simkeşzâde) 527
Divan → Fıtnat Zübeyde Hanım (Ebû İshakzâde) 536
Divan → Fuzûlî Mahmud Çelebi 540
Divan → Gâlib Abdülhalim Paşa (Türk) 542
Divan → Gâlib Said Mehmed Dede 544

Divan → Gavsî Ahmed Dede 545
Divan → Hakkı Bey (Yekçeşm) 561
Divan → Hâletî Mustafa Efendi (Azmîzâde) 565
Divan → Hasib Mehmed Efendi (Seyyid) 649
Divan → Hâşim Mehmed Efendi 652
Divan → Hâşimî Seyyid Mehmed Çelebi 653
Divan → Haşmet Efendi 654
Divan → Hâtif Hasan Efendi 655
Divan → Haylî Ahmed Efendi 660
Divan → Hayreddin Efendi 661
Divan → Hayretî Mehmed Çelebi 663
Divan → Hâzık Mehmed Efendi (Seyyid) 666
Divan → Hısâlî Abdurrahman Efendi 668
Divan → Hilâlî Çelebi 672
Divan → Hüdâî Mahmud Efendi 682
Divan → İbrahim Hakkı Efendi 764
Divan → İsmail Âsım Efendi (Çelebizâde) 814
Divan → İsmail Hakkı Efendi 825
Divan → İzzetî Mehmed Efendi (Şeyh) (Vişnezâde) 853
Divan → İzzî Süleyman Efendi 853
Divan → Kadrî Çelebi (Abdülkadir) 856
Divan → Kâmî Mehmed Efendi 860
Divan → Kânî Ebûbekir Efendi 865
Divan → Kâşif Mehmed Sa'deddin Efendi (Es'adzâde) 876
Divan → Kelimî Eyyûb Çelebi (Patburunzâde) 880
Divan → Keşfî Çelebi 886
Divan → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Divan → Leylâ Hanım 901
Divan → Mâdih Mustafa Efendi 906
Divan → Mahvî Efendi 929
Divan → Makalî Mustafa Bey 929
Divan → Mecdî Mehmed Efendi 935
Divan → Mehmed Efendi (Allâme Şeyhi) 985
Divan → Muhyiddin Efendi (Fenarîzâde) 1105
Divan → Mukim İsmail Efendi (Sarı Nâib) 1112
Divan → Mustafa Dede (Siyahî) 1148
Divan → Mustafa Efendi 1160
Divan → Nabi Yusuf Efendi 1219
Divan → Nâdirî Mehmed Efendi (Ganîzâde) 1220
Divan → Nâmî Mehmed Efendi 1228
Divan → Nâmî Mehmed Efendi (Acemzâde) 1228
Divan → Nâşid İbrahim Bey 1232
Divan → Nâzım Mehmed Efendi (Kara) 1234
Divan → Nâzım Mustafa Efendi 1234
Divan → Nazîm Yahyâ Efendi 1240
Divan → Nazif Mehmed Efendi 1238

Divan → Nâzik Abdullah Efendi 1240
Divan → Nâzikî Mehmed Efendi 1240
Divan → Nazmî Efendi 1241
Divan → Nazmî Mehmed Efendi 1241
Divan → Necib Mehmed Efendi 1245
Divan → Nedim Ahmed Efendi 1248
Divan → Nedim Mehmed Efendi 1248
Divan → Nef'î Ömer Bey 1249
Divan → Nesib Mehmed Efendi (İki Yapraklızâde) 1250
Divan → Nesimî 1250
Divan → Neş'et Süleyman Efendi 1251
Divan → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Divan → Nevres Abdürrezzak Efendi 1252
Divan → Nevres Efendi 1252
Divan → Neylî Ahmed Efendi (Mirzazâde) 1253
Divan → Nisârî Hüseyin Çelebi 1257
Divan → Niyâzî 1257
Divan → Nizâmeddin Ahmed Ebâ Nesim Efendi 1259
Divan → Nurî Efendi 1269
Divan → Nurî Halil Bey 1269
Divan → Ömer Efendi (Âmidî) 1317
Divan → Pertev Mehmed Efendi 1332
Divan → Rahmî Mustafa Efendi 1343
Divan → Râmî Mehmed Paşa 1349
Divan → Rasih Yusuf Efendi 1351
Divan → Râsim Mehmed Efendi (Çelebi Efendi) 1353
Divan → Râşid Mehmed Bey (Hacı) 1355
Divan → Râşid Mehmed Efendi 1356
Divan → Refdî Mehmed Efendi (Abdülkerimzâde) 1368
Divan → Re'fet Mehmed Aziz Efendi (Madrubzâde) 1369
Divan → Ref'î Mehmed Efendi (Nefeszâde) 1371
Divan → Ref'î Mehmed Emin Efendi (Kâlâyî) 1372
Divan → Reşid Efendi 1379
Divan → Rıfkî Mehmed Efendi 1388
Divan → Rızâ Efendi (Seyyid) (Zehrimârzâde) 1389
Divan → Rızâeddin Mustafa Efendi (Neccârzâde) 1392
Divan → Rızâî Mehmed Ali Efendi 1392
Divan → Rif'at Abdurrahman Bey 1392
Divan → Rif'at Hüseyin Efendi 1395
Divan → Riyâzî Mehmed Efendi 1398
Divan → Ruhî Osman Çelebi 1399
Divan → Ruhullah Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) 1400
Divan → Sa'dî Emin Mehmed Efendi 1425
Divan → Sa'dî Mehmed Efendi (Hâfızzâde) 1425
Divan → Sâbir Dede (Parsâ) 1410
Divan → Sâbirî Mustafa Efendi 1410

Divan → Sâbit Alâeddin Efendi 1410
Divan → Sabûrî Hüseyin Efendi 1413
Divan → Safâyî Çelebi 1430
Divan → Safvetî Ali Efendi 1434
Divan → Sahib Ahmed Efendi 1410
Divan → Sâhib Osman Efendi (Pîrîzâde) 1436
Divan → Sâî Mustafa Çelebi 1437
Divan → Sâib Ali Dede 1437
Divan → Said Efendi 1440
Divan → Sâkıb Mustafa Dede 1459
Divan → Sâlih Efendi 1463
Divan → Sâmî Mustafa Bey 1479
Divan → Sâmî Yunus Bey 1480
Divan → Sâmiî Abdülkerim Efendi 1480
Divan → Sebzî Mehmed Efendi 1484
Divan → Sehî Çelebi 1485
Divan → Selim Mehmed Efendi 1490
Divan → Seyyid Mehmed Efendi (Kasımzâde) 1503
Divan → Sezâî Hasan Efendi 1504
Divan → Sıdkî Emetullah Hatun 1505
Divan → Sıdkî Mustafa Paşa 1506
Divan → Sun'î Mehmed Çelebi 1521

Divan → Süheyl Çelebi (Hemdem Kethüdâzâde) 1524
Divan → Sükkerî Zekeriyâ Efendi 1525
Divan → Süleyman Efendi (Mezâkî) 1538
Divan → Şânî Efendi 1568
Divan → Şehrî Mehmed Efendi (Kuloğlu) 1573
Divan → Şeyhî Mehmed Efendi 1598
Divan → Şuûrî Hasan Çelebi 1603
Divan → Şücâeddin Niyâzî Efendi 1604
Divan → Tâhir Mehmed Selâm Bey 1617
Divan → Tâib Ahmed Efendi (Osmanzâde) 1621
Divan → Tâib Mehmed Çelebi 1621
Divan → Tal'atî Hüseyin Efendi 1623
Divan → Tâlib Mehmed Efendi (Kürtzâde) 1623
Divan → Tarzî Mehmed Efendi 1624
Divan → Tayyibî Mehmed Çelebi 1627
Divan → Tıflî Ahmed Çelebi 1634
Divan → Ulvî Çelebi 1642
Divan → Ümmî Çelebi 1644
Divan → Vâsıf Hüseyin Efendi 1652
Divan → Vecdî Abdülbâkî Bey 1654
Divan → Vecihî Hasan Efendi 1655
Divan → Vehbî Efendi (Sünbülzâde) 1656
Divan → Velîyeddin Efendi 1660
Divan → Veysî Efendi (Üveysî) 1664

Divan → Yetimî Efendi 1683
Divan → Zarifî Ömer Efendi 1706
Divan → Zâti Süleyman Efendi 1706
Divan → Zekâî Mustafa Efendi 1707
Divan → Zeyneb Hatun 1709
Divan → Zihnî Mehmed Said Efendi 1714
Divan → Zuhûrî Mehmed Sâlih Efendi 1718
Divan-ı Arabî → Abdî Paşa (Abdurrahman) 53
Divan-ı Ayn-ı Zafer → Rif'at Halil İbrahim Bey (Mîrialemzâde) (Topuzluzâde) 1395
Divan-ı Eş'ar → Neşatî Ahmed Dede 1251
Divan-ı Hâfız Şerhi → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Divan-ı hezel (Nef'î) → Murad IV 28
Divan-ı İmru'l-Kays → Mehmed Efendi 972
Divan-ı Örfî → Mehmed Efendi (Rodosîzâde) 1015
Divan-ı Şevket Şerhi → Hayrî Efendi 663
Divançe → Fahreddin Ahmed Efendi 504
Divançe → Nebil Mehmed Bey 1242
Divançe → Ref'î Mehmed Efendi (Esirîzâde) 1371
Divançe → Said Bey (Hızır Ağazâde) 1440
Divançe → Servet Osman Efendi 1497
Divançe-i şiir → Abdünnâfi' Efendi (Ramazanzâde) 132
Divanü'l-Edeb → Şihâbeddin Ahmed (Muhaşşî) (Hafacî) 1600
Dürer → Ali Efendi (Kınalızâde) 262
Dürer → Halil Efendi (Kara) 577
Dürer ü Gurer → Abdülhalim Halimî Efendi (Ahîzâde) 111
Dürer ü Gurer → Cevherî Ali Efendi 397
Dürer ü Gurer → Husrev Mehmed Efendi 682
Dürer ü Gurer → Mehmed Efendi (Karamanîzâde) 1006
Dürer ü Gurer hâşiyesi → Ahmed Efendi (Karaca) 180
Dürer ü Gurer hâşiyesi → Hidâyetullah Efendi 671
Dürer ü Gurer hâşiyesi → Hâletî Mustafa Efendi (Azmîzâde) 565
Dürer ü Gurer hâşiyesi → Hasan Efendi (Kınalızâde) 624
Dürer ü Gurer hâşiyesi → Mehmed Efendi (Vankulu) 1024
Dürer ü Gurer hâşiyesi → Mehmed Efendi (Vardarî Şeyhzâde) 1024
Dürer ü Gurer hâşiyesi → Mustafa Efendi (Ebûssuûzâde) 1164
Dürer ü Gurer hâşiyesi → Mustafa Efendi (Mimarzâde) 1166
Dürer ü Gurer hâşiyesi → Fevzî Ahmed Efendi 524
Dürer ü Gurer Şerhi → Hasan Efendi (Ebûlihlâs) 622
Dürer ü Gurer ta'likatı → Atûfî Mehmed Efendi 340
Dürre ve Cevhere → Abdullah Abdî Efendi (Sarı) 55
Dürretü't-Tâc fî Sîreti'l-Mi'râc → Veysî Efendi (Üveysî) 1664
Dürr-i Muhtar → İbrahim Efendi (Hacı) 756
Dürr-i Yektâ → Es'ad Mehmed Efendi (İmamzâde) 493
ed-Dürrü'l-Manzûm (el-Ikdu'l-Manzum) → Cevherî Ali Efendi 397
Düstûrü'l-Amel → Şuûrî Hasan Çelebi 1603
Düstûrü'l-Amel → Veysî Efendi (Üveysî) 1664

Ebâ Eyyûb ehâdis-i merviyesi tercümesi → Mustafa Efendi (Eâlîzâde) 1160
Ebu'n-Necib Risâlesi Şerhi → Nahifî Mehmed Efendi 1223
Edhemnâme → Sâbit Alâeddin Efendi 1410
Ehâdis Şerhi → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Ehâdis-i Erbaîn → Âşık Pîr Mehmed Çelebi 329
Ekmel → Abdurrahman Efendi 87
Ekmel → Nureddin Efendi 1266
Elfiye → Hayret Mehmed Efendi 663
Elfiye'ye hâşiye → Takiyeddin Efendi (Temimîzâde) 1622
Elsine-i Selâse → Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1552
Emsile Şerhi → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Endülüsî Aruzu → Abdülmuhsin Efendi 128
Enhârü'l-Cinân fî Vicdani Ayâti'l-Kur'an → Abdullah Paşa (Çeteci) 81
Enîsü'l-Kalb → Âlî Mustafa Çelebi 271
Enmûzecu'l-Ulûm → Abdürrahim Efendi 134
Envârü'l-Ahdak → Alâeddin Ali (Musannifek) 230
Envârü'l-Âşıkîn → Mehmed Efendi (Yazıcızâde) 1025
Esasü'l-Belaga → İsmet İbrahim Bey 839
Eser-i Şevket → Şevket Mehmed Efendi 1591
Es'ile → Bâlî Efendi (Kara) 357
Es'iletü'l-Hikem → Ali Efendi (Türbe Şeyhi) 264
Esmâ-i Hüsna Şerhi → Abdülbâkî Efendi 102

Eşbâh → İshak Efendi 804
Eşbâh Şerhi → Hibetullah Mehmed Efendi (Tâcî) 671
Eşbâh Şerhi → Mustafa Efendi 1149
Eşbâh ta'likatı → Emrullah Mehmed Efendi 482
Eşbâh ta'likatı → Mustafa Efendi (Ebûlmeyâmin) 1164
Eşbâh u Nazair → Abdülhalim Halimî Efendi (Ahîzâde) 111
Eşcâr-ı Esmâr → Abdülaziz Efendi (Subhîzâde) 100
Eşkâl-i Te'sisiye hâşiyesi → Mustafa Efendi 1151
Eşrât-ı Saat → Mustafa Efendi (Mirza) 1174
Etvâk → Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 491
Etvâr-ı Mülûk → Âşık Ali Paşa 329
Evrâd-ı Zeynîye → Abdüllâtif (Balat Kadısı) 125
Evveliyat-ı Şerh-i Mahsusât → Şevkî Mehmed Efendi 1595
Evzahu'l-Mesalik ilâ Marifeti'l-Büldan → Mehmed Efendi (Sipahizâde) 1016

Fatiha Tefsiri hâşiyesi → Osman Fazlî Efendi (Seyyid) (Atpazarî) 1297
Fenn-i Mimarî → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
Ferâidü's-Seniyye → Mehmed Efendi (Şeyh) (Kevâkibîzâde) 1021
Ferâiz → Fâmî İsmail Efendi 509
Ferâiz → Hasan Efendi (Hacı Evhad Şeyhi) 622
Ferâiz → Hidâyetullah Efendi 671
Ferâiz → Kıvâmeddin Kasım Efendi 889
Ferâiz → Muhammed Efendi (Hanbelîzâde) 1096
Ferâiz → Muhyiddin Efendi (Acemî) 1104

Ferâiz Şerhi → Hüseyin Çelebi (Emir-i Rûmî) 699
Ferâiz Şerhi → Muhyiddin Efendi (Hatibzâde) 1105
Ferâiz-i Muhsin-i Kayserî → Feyzî Abdullah Efendi 526
Ferâiz-i Sirâciye Şerhi → Muhyiddin Mehmed Efendi (Fenarîzâde) 1109
Ferâizü's-Sirâciye Şerhi hâşiyesi → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Ferhâd ü Şîrîn → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Ferheng-i Şuûrî → Şuûrî Hasan Çelebi 1603
Ferid ve'l-kurb → Muhammed Efendi (Hanbelîzâde) 1096
Fetâvâ → Atâullah Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 335
Fetâvâ-yı Bezzâziye → Mehmed Hâfızeddin (İbn-i Bezzâz) 1028
Fetâvâ-yı Hâmidiye → Hâmid Ahmed Efendi 596
Fetâvâ-yı Kadihanî Tenkihi → Ahmed Efendi (Mollacık) 183
Fetâvâ-yı Kadiye → Feyzullah Feyzî Efendi (Hoca Sa'deddinzâde) 534
Fetâvâ-yı Kadiye → Kâmî Mehmed Efendi 860
Fetâvâ-yı Rahmiye fi Vâkıati'l-Hanefiye → Abdürrahim Efendi 134
Feth-i Esrâr → Şeyhî Mehmed Efendi 1598
Fethiye → Alâeddin Ali (Kuşî) 230
Fethiye → Mahmud Efendi (Mîrim Çelebi) 919
Fethiye Tercümesi → Seydî Ali Reis 1499
Fethiye'ye hâşiye → Emin Mehmed Efendi 458
Fethu'l-Gâza → Feyzî Abdullah Efendi 526
Fevâid-i Aliyye → Sükûtî Mehmed Efendi 1525
Fevâid-i Ziyâiye → Mehmed Efendi (Kebirî) 1007
Fevâyihu'l-Miskiye fi'l-fevâtihi'l-Mekkiye → Abdurrahman Bistamî 86
el-Fevzü'l-Azim → Hayreddin Efendi 661
Fezâil-i Salâvatü'n-Nebi → Abdülmecid Efendi (Sivasî) 128
Fezâil-i Şam → Abdülganî Efendi 108
Fezleke-i Arabî → Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) 1180
Fezleke-i Tarih → Ahmed Vefik Paşa 225
Fezleke-i Türkî → Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) 1180
Fıkh-ı Atâî → Atâullah Mehmed Efendi 334
Fıkh-ı Ekber Şerhi → Ahmed Efendi (Beyazîzâde) 171-172
Fıkh-ı Ekber Şerhi → İlyas 795
Fıkh-ı Ekber Şerhi → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Fıkh-ı Ekber Şerhi → Nurullah Efendi 1277
Fıkh-ı Keydanî Tercümesi → Müfid İsmail Efendi 1213
Fihristü'l-ulûm → Hâfız-ı Acem 558
Firaknâme-i Halil → Halil İbrahim Bey 579
Firûznâme → Kâmî Mehmed Efendi 860
Fusûs → Bâlî Efendi 357
Fusûs → Muhyiddin Efendi (Ekmekçizâde) 1105
Fusûs-ı Hikem Tercümesi → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Fütuhât-ı Selimiye → Şükrî Bey 1606
Fütûh-ı Mısrî → Veysî Efendi (Üveysî) 1664
Füyûzâtü'l-Habibiye alâ Salâti'l-Meşişiye → Reşid Ahmed Efendi 1377

Galatât-ı lûgat → Hâfid Mehmed Efendi 559
Gamze-i Dil → Feyzî Hasan Efendi (Simkeşzâde) 527
Garaib Lûgati → Câmî Mehmed Efendi (Hacı Hasanzâde) 384
Gâyetü'l-Beyân → Ahmed Efendi (Müneccimbaşı) 184
Gâyetü'l-Beyân → Sâlih Efendi 1462
Gâyetü'l-Gâye → Mehmed Efendi (Şârih-i Mülteka) 1020
Gayetü'l-kusva → Cemâleddin Muhammed Aksarayî 392
Gazavat-ı Mesleme → Nergisî Mehmed Efendi (Nergiszâde) 1249
Gazeliyat-ı Sâib Şerhi → Fehim Süleyman Efendi 515
Güher-rîz → Dürrî Süleyman Efendi 424
Gülbün-i Hânân → Halim Giray 588
Gül ü Nevrûz Şerhi → Sâbir Dede (Parsâ) 1410
Gül-i Sad-berk → Yahyâ Efendi (Bostanzâde) 1672
Gülistan Şerhi → Ayşî Mehmed Efendi 343
Gülistan Şerhi → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Gülistan Şerhi → Şâhidî Çelebi 1560
Gülistan Şerhi → Ya'kub Efendi (Şârih-i Şir'a) 1679
Gülşen-i Envâr → Mehmed Efendi (Uryânî) 1023
Gülşen-i Hayâl → Yusuf Ağa 1686
Gülşen-i Hulefâ → Murtaza Efendi (Nazmîzâde) 1118
Gülşen-i Hurremî → Rif'at Halil İbrahim Bey (Mîrialemzâde) (Topuzluzâde) 1395
Gülşen-i Tevhid → Dâvud Efendi 407
Gülşen-i Tevhid → Şâhidî İbrahim Dede 1560
Gûy ü Çevgân → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899

Haber-i Sahîh → Fevzî Efendi 524-525
Hâbnâme → Feyzî Hasan Efendi (Simkeşzâde) 527
Hâbnâme-i Veysî → Veysî Efendi (Üveysî) 1664
Hâce-i Kuzât → Şevki Mehmed Efendi 1595
Hadâiku'l-İman → Alâeddin Ali (Musannifek) 230
Hadâyıku'l-Hakâyık fî Tekmileti'ş-Şakâyık → Atâullah Atâî Efendi (Nev'îzâde) 332
Hadîkatü'l-Cevâmî → Ali Sâtı' Efendi (Zilelizâde) 303
Hadîkatü'l-Cevâmî → Hüseyin Efendi (Hâfız) 702
Hadîkatü'l-Vüzerâ → Tâib Ahmed Efendi (Osmanzâde) 1621
Hadîkatü'l-Vüzerâ zeyli → Rif'at Efendi (Topal) 1395
Hadîkatü'l-Vüzerâ zeyli → Şefkat Abdülfettâh Efendi 1570
Hadîkatü'n-Nedbe fî Tarîkati Şerh-i Muhammediye → Hüseyin Efendi 702
Hadîkatü'r-Rüesa 1328
Hadîkatü's-Süedâ → Fuzûlî Mahmud Çelebi 540
Hadis-i Erbaîn → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
Hadis-i Erbaîn → Mustafa Efendi (Dayızâde) 1163
Hadis-i Erbaîn Şerhi → Müfid İsmail Efendi 1213
Hadis-i Erbaîn Şerhi → Süleyman Efendi (Fâzıl) 1537
Halebî → Mehmed Efendi (Kefeli) 1007
Hâl-i Huyûl → Rüşdî Mehmed Efendi 1405
Hamiletü'l-Küberâ → Resmî Ahmed Efendi 1376

el-Hamis fi'l-Ahvâli'n-Nefis → Hüseyin b. Mehmed 696
Hamriye → Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 491
Hamse → Muidî Çelebi 1111
Hamse-i Aba → Mahmud Efendi 917
Hamse-i Atâî → Atâullah Atâî Efendi (Nev'îzâde) 332
Hamse-i Düstûriye → Hasan Efendi (Hâfız) (Gevrekzâde) 623
Hamse-i Nergisî → Nergisî Mehmed Efendi (Nergiszâde) 1249
Hamse-i Nizâmî → Mehmed Efendi (Rodosîzâde) 1015
Harâbât → Ziyâeddin Abdülhamid Paşa 1716
Harac-ı Ebû Yusuf → Mehmed Efendi (Rodosîzâde) 1015
Hasbihalnâme → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Hâşiye ale'l-İsâm → Sâdık Mehmed Efendi (Müftîzâde) 1422
Hâşiye fi'l-Edeb → Sâdık Mehmed Efendi (Müftîzâde) 1422
Hâşiye-i Beyzâvî → Ahmed Efendi (Müneccimbaşı) 184
Hâşiye-i Eşbâh → Hayreddin Efendi 661
Hâşiye-i Hayâlî → Şücâeddin İlyas Efendi (Rûmî) 1604
Hâşiye-i İlâhîyat-ı Mevâkıf → Fethullah 523
Hâşiye-i Keşşâf → Ahmed Efendi (Şeyhzâde) 189
Hâşiye-i Metâli → Dâvud Efendi (Kara) 407
Hâşiye-i Metâli → Şücâeddin İlyas Efendi (Rûmî) 1604
Hâşiye-i Metn-i Tevâli → Muslihiddin Mustafa Efendi (Hocazâde) 1129
Hâşiye-i Miftâh → Abdüllâtif (Balat Kadısı) 125
Hâşiye-i Sadrü'ş-Şeria → Abdülaziz Efendi (Ümmüveledzâde) 100
Hâşiye-i Sadrü'ş-Şeria → Şemseddin Efendi (Kadızâde) 1580
Hâşiye-i Sadrü'ş-Şeria → Yahyâ Efendi 1669
Hâşiye-i Seyyid Şerif → Dâvud Efendi (Kara) 407
Hâşiye-i Şerh-i Akaid → Muhyiddin Efendi (Yaralıca) 1105
Hâşiye-i Şerh-i Mevâkıf → Hâfız-ı Acem 558
Hâşiye-i Şerh-i Mevâkıf → Muslihiddin Mustafa Efendi (Hocazâde) 1129
Hâşiye-i Şerhü'l-Ferâiz → Şihâbeddin Ahmed (Muhaşşî) (Hafacî) 1600
Hâşiye-i Tecrid → Mehdî Efendi (Efkârî) 936
Hâşiye-i Tecrid → Mehmed Efendi (Abdülkerimzâde) 983
Hâşiye-i Tecrid → Mehmed Efendi (Zülf-i nigâr) 1027
Hâşiye-i Tecrid → Şemseddin Efendi (Kadızâde) 1580
Hâşiye-i Tecrid → Şücâeddin Süleyman Efendi 1604
Hâşiye-i Tecrid hâşiyesi → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Hâşiye-i Tefsir-i Kadî → Cemâleddin İshak Efendi (Cemâl Halife) 390
Hâşiye-i Telvih → Muhyiddin Mehmed Efendi (Samsunîzâde) 1110
Hâşiye-i Telvih → Muslihiddin 1125
Hâşiye-i Telvih → Muslihiddin Mustafa Efendi (Hocazâde) 1129
Hâşiye-i Vâfiye → Fuzayl Çelebi (Cemâlîzâde) 540
Hâşiyetü'r-Râzî ve'l-Câmî → Şihâbeddin Ahmed (Muhaşşî) (Hafacî) 1600
Havâşî-i Tecrid → Derviş Mehmed Efendi 414
Hayâl ü Yâr → Vücûdî Mehmed Efendi 1666
Hayâlî hâşiyesi → Abdullah Efendi (Bıçakçılar imamı) 67
Hayâlî hâşiyesi → Mehmed Efendi (Saçaklızâde) 1016

Hayatü'l-Hayavân → Muhammed Şah (Kazvinî) 1097
Hayr-âbâd → Nabi Yusuf Efendi 1219
Hayru'l-Hasen fî Şerhi'l-Müsteşârî'l-Mü'temen → Fethî Mehmed Ali Efendi (Osman Beyzâde) 523
Hazân-ı Âsâr → İzzet Mehmed Efendi (Keçecizâde) 848
Hazret-i Ali Kelâmını Tahmis → Niyâzî Mehmed Efendi (Mısrî) 1258
Hediyyetü'l-Huccac fi'l-Menâsiki'l-Hac → Abdullah Efendi 65
Hediyyetü'l-İhvân → Nazmî Mehmed Efendi 1241
Hediyyetü'l-Muhtediyyîn → Yusuf Ahî 1688
Hediyyetü'l-Uşşak → Abdülbâkî Efendi (La'lîzâde) 104
Heft Meclis → Âlî Mustafa Çelebi 271
Heft Peyker → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Heşt Behişt → İdris-i Bitlisî 792
Hevâdî → Nureddin Efendi 1266
Hevesnâme → Ca'fer Çelebi (Tâczâde) 379
Heyâkilü'n-Nûr ta'likatı → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Heyûlâ'ya dair bir risale → Hâfız-ı Acem 558
Hıtat-ı Makrizî → Abdülbâkî Efendi 102
Hidâye → Abdurrahman Efendi 87
Hidâye → Ahmed Efendi (Mollacık) 183
Hidâye → Halil Efendi (Kara) 577
Hidâye → Mehmed Efendi (Zülf-i nigâr) 1027
Hidâye → Sinan Paşa (Hoca) 1512
Hidâye (risale) → Muhyiddin Mehmed Efendi (Fenarîzâde) 1109
Hidâye evâiline hâşiye → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Hidâye hâşiyesi → Hidâyetullah Efendi 671
Hidâye hâşiyesi → İvâz Efendi 842
Hidâye hâşiyesi → Mehmed Efendi (Birgivî) 988
Hidâye Şerhi → Abdullah Efendi (Kecdehan damadı) 71
Hidâye Şerhi → Abdülhalim Halimî Efendi (Ahîzâde) 111
Hidâye Şerhi → Ahmed Efendi (Ramazanzâde) 186
Hidâye Şerhi → Ahmed Şemseddin Efendi (İbn Kemâl) 224
Hidâye Şerhi → Derviş Mehmed Efendi 414
Hidâye Şerhi → Mahmud Efendi (Muhaşşî Sinanzâde) 919
Hidâye Şerhi → Mehmed Efendi 970
Hidâye Şerhi → Perviz Efendi 1333
Hidâye Şerhi → Sinaneddin Yusuf Efendi (Muhaşşî) 1515
Hidâye şerhlerine kelimât → Şemseddin Ahmed Ensârî (Molla Ahmed) 1578
Hidâye ta'likatı → Ali Efendi (Kınalızâde) 262
Hidâye ta'likatı → Atâullah Atâî Ahmed Efendi 331
Hidâye ta'likatı → Hâletî Mustafa Efendi (Azmîzâde) 565
Hidâye ta'likatı → Mehmed Efendi 970
Hidâye ta'likatı → Mehmed Efendi 970
Hidâye ta'likatı → Mehmed Efendi (Babazâde) 986
Hidâye ta'likatı → Mehmed Efendi (Saidzâde) 1016
Hidâye ta'likatı → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107

Hidâye ta'likatı → Muhyiddin Mehmed Efendi (Hüseynî) 1109
Hidâye ta'likatı → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Hidâye ta'likatı → Mustafa Efendi 1149
Hidâye ta'likatı → Mustafa Efendi (Mimarzâde) 1166
Hidâye ta'likatı → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Hidâye ta'likatı → Şemseddin Ahmed Efendi 1576
Hidâye talikatı → Şemseddin Mehmed Efendi 1581
Hidâyetü'l-Hikme → Lutfullah Efendi 904
Hidâyetü'l-Hikme → Mûsâ Paşa (Kadızade-i Rûmî) 1123
Hidâye'ye şerh → Zekeriyâ Meylî Efendi 1707
Hilye-i Çâryâr-i Güzin → Cevrî İbrahim Efendi 398
Hilye-i Enbiyâ → Neşatî Ahmed Dede 1251
Hilye-i Saâdet Tercümesi → Fethî Mehmed Ali Efendi (Osman Beyzâde) 523
Hilye-i Sultanî → Fethî Mehmed Ali Efendi (Osman Beyzâde) 523
Hilyetü'l-Enbiyâ → Abdülaziz Efendi (Karaçelebizâde) 100
Hilyetü'l-Envâr → Nahifî Süleyman Efendi 1223
Hizbü'l-Ebrar maa Şerh → Hakkı Mehmed Efendi 562
Huccetü's-Semâ → İbrahim Efendi (Cerrah Şeyhi) 754
Husrev ü Şîrîn → Âhî Hasan Efendi 145
Husrev ü Şîrîn → Ahmed Efendi 162
Husrev ü Şîrîn → Celilî 389
Husrev ü Şîrîn → Fasih Ahmed Dede 509
Husrev ü Şîrîn → Şeyhî (Sinanî) 1597
Hûbânnâme → Fâzıl Hüseyin Bey 511
Hülâsatü'l-Bürhân fî İtâati's-Sultan → Abdülvehhâb Efendi (Yâsincizâde) 132
Hülâsatü'l-İrtifa → Rif'at Hüseyin Efendi 1395
Hülâsatü'l-İştikâk → Abdürrahim Efendi 134
Hülâsatü'l-İtibar → Resmî Ahmed Efendi 1376
Hümâyûnnâme → Alâeddin Ali Efendi 231
Hümâyûnnâme → Cemâlî 393
Hüseynî → Mehmed Efendi (Kefeli) 1007
Hüsn ü Aşk → Gâlib Said Mehmed Dede 544
Hüsn-i Dil → Ehli Mehmed Efendi (Tayyibzâde) 446
Hüsn-i Dil → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899

Islah-ı İzah → Mehmed Şah Efendi 1078
Islah-ı Miftâh → Ahmed Şemseddin Efendi (İbn Kemâl) 224
Istılahât-ı Daltabaniye → Râmî Paşa 1192
Itlâku's-Saltana → Mustafa Efendi (Tosî) (Küçük) 1179
Izharu'l-Hakk → Ömer Fehmî Efendi 1317
Izharu'l-Hakk → Rahmetullah Efendi 1342

İbârât → Mustafa Efendi (Bostan) 1161
İbn Fâriz Divanı Şerhi → Hasan Efendi (Burinî) 621
İbn Fâriz Şerhi → Elvan Efendi 447
İbn Hallikân (muhtasar) → Riyâzî Mehmed Efendi 1398

İbn Hümâm ta'likatı → Mehmed Efendi 970
İbn Zeydûn Mektubu'nun şerhi → Said Mehmed Efendi (Kara Halilzâde) 1452
İbn-i Fâriz kasidesi şerhi → Dâvud-ı Kayserî 408
İbretnümâ → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
İbretnümâ → Muhyiddin Efendi 1104
İcâz-ı Nasîhatü'l-Hükemâ → Tâib Ahmed Efendi (Osmanzâde) 1621
İcmalü't-Tevarih → Tâib Ahmed Efendi (Osmanzâde) 1621
İdde → Kemâleddin Mehmed Efendi (Taşköprîzâde) 883
İddetü'l-Hesab Umdetü'l-Muhasib → Muhammed Efendi (Hanbelîzâde) 1096
el-İfadetü'l-Muknia fi Kırâati'l-Eimmeti'l-Erbaa → Abdullah Paşa (Köprülüzâde) 81
İhbârât (İhtiyârât) → Sabuhî Ahmed Dede 1413
İhtisar fi İktisari'l-Mecaz → İsmet İbrahim Bey 839
İhtisar-ı İ'caz → İsmet İbrahim Bey 839
İkazu'l-Kurrâ → Abdullah Efendi 65
İksîr-i Devlet → Nergisî Mehmed Efendi (Nergiszâde) 1249
İlâhiyat → Mehmed Efendi 970
el-İ'lâmi Beytullahi'l-Haram → Muhammed Efendi (Hanbelîzâde) 1096
İlhâmü'l-Mukaddes → Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) 1180
İlm-i hal → Kurd Mehmed Efendi 894
İmrae Nefseh risalesi → Abdülbâkî Ârif Efendi 101
İnâye → Mehmed Efendi 970
İnâyetü'l-Kadı → Şihâbeddin Ahmed (Muhaşşî) (Hafacî) 1600
İnsan-ı Kâmil → Nâzik Abdullah Efendi 1240
İnsanü'l-Uyûn fi Sireti'l-Me'mûn → Ali Efendi 252
İ'râb-ı Kur'ân → Ahmed Efendi (Ramazanzâde) 186
İrşâd → Alâeddin Ali (Musannifek) 230
İrşâdü'l-Akli's-Selim → Ebûssuûd Mehmed el-İmâdî Efendi 440
İrşâdü'l-Fıkh hâşiyesi → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
İsagoci → Ahmed Efendi 161
İsagoci → Hüsâmeddin Efendi 687
İsagoci Şerhi → Muhammed Şah (Kazvinî) 1097
İsagoci Şerhi → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
İsâm → Abdullah Efendi 62
İsâm → Mehmed Efendi (Allâmek) 985
İsbât-ı Vacibi'l-Vücûd → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
İsbât-ı Vücûd şerhi → Muhyiddin Mehmed Efendi (Fenarîzâde) 1109
İshakiye → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
İshaknâme → İshak Efendi 804
İshaknâme → Süheyl Bey 1524
İskendernâme → Figânî Çelebi 536
İstiârat → Abdüllâtif Efendi 126
İstiârat → Ahmed Efendi 167
İstiâre Risalesi → Abdülbâkî Ârif Efendi 101
İstiâre-i İsâm ta'likatı → Müfid İsmail Efendi 1213
İşârâtü'l-A'lâmiye → Ahmed Efendi 167

İşârâtü'l-Merâm min İbârâti'l-İmam → Ahmed Efendi (Beyazîzâde) 171
İşraku't-Tevârih → Ya'kub Efendi (Kara) 1679
İthafü'l-Munsıfîn → Hamdan Efendi 590
İ'tilaf → Abdullah Efendi (Bıçakçılar imamı) 67
İttisal-i Ayât → Ahmed Efendi 169
İzz ü Zafer → Sâfî Ahmed Efendi 1431

Kader Risalesi → Hüdâî Mahmud Efendi 682
Kadı Beyzâvî 1537
Kadı Beyzâvî → Ebüssuûd Mehmed el-İmâdî Efendi 439
Kadı Beyzâvî → Mehmed Efendi (Saidzâde) 1016
Kadı Beyzâvî hâşiyesi → Abdullah Efendi (Bıçakçılar imamı) 67
Kadı Beyzâvî hâşiyesi → Kemâleddin İsmail Efendi 883
Kadı Beyzâvî hâşiyesi → Mehmed Efendi 978
Kadı Beyzâvî hâşiyesi → Mehmed Efendi (Allâmek) 985
Kadı Beyzâvî hâşiyesi → Muhyiddin Mehmed (Niksarî) 1106
Kadı Beyzâvî hâşiyesi → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Kadı Beyzâvî ta'likatı → Mehdî Efendi (Efkârî) 936
Kadı Beyzâvî ta'likatı → Nurullah Efendi 1277
Kadı Beyzâvî Tefsiri → Ahmed Efendi (Kevâkibîzâde) 181-182
Kadı Beyzâvî Tefsiri → Ahmed Efendi (Seyyid) 187
Kadı Beyzâvî'ye hâşiye → Hayâlî Efendi 656
Kadı İyaz Şifâ'sına ta'likatı → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
Kadîhân → Feyzullah Feyzî Mustafa Efendi (Kafzâde) 535
Kâfi → Abdülaziz Efendi (Karaçelebizâde) 100
Kâfi Şerhi → Mustafa Efendi (Mimarzâde) 1174
Kâfiye Camisi → Kurd Mehmed Efendi 894
Kâfiye radisi → Abdülkadir Efendi 116
Kâfiye Şerhi 1705
Kâfiye Şerhi → Abdülevvel Efendi 104
Kâfiye Şerhi → Ahmed Efendi 162
Kâfiye Şerhi → Ahmed Efendi (Karaca) 180
Kâfiye Şerhi → Feyzî Abdullah Efendi 526
Kâfiye Şerhi → Muhammed Şah (Kazvinî) 1097
Kâfiye Şerhi → Niyâzî Abdullah Efendi 1257
Kâfiye Tercümesi → Mehmed Efendi 970
Kâfiye'ye Türkçe i'rab → Kemâleddin Efendi (Seyyid) (Akkaftan) 882
Kahistânî → Süleyman Efendi 1533
Kalemiyye → Ali Efendi (Kınalızâde) 262
Kamaniçe Gazanâmesi → Nabi Yusuf Efendi 1219
Kamus → Abdurrahman Efendi 87
Kamus → Ahmed Efendi 161
Kamus → Âsım Ahmed Efendi 326
Kamus → Veysî Efendi (Üveysî) 1664
Kanunü'r-Reşad → Nergisî Mehmed Efendi (Nergiszâde) 1249
Kara Dâvud → Abdullah Efendi (Bıçakçılar imamı) 67

Karabağî 1692
Kaside Bür'e tesbî'i → Niyâzî Mehmed Efendi (Mısrî) 1258
Kaside-i Bürde Şerhi → Emin Mehmed Bey (Feyzî Beyzâde) 456
Kaside-i Bürde Şerhi → Mustafa Efendi (Bâlîzâde) 1160
Kaside-i Bürde'ye tahmis → Abdullah Efendi 61
Kaside-i Bürde'ye tahmis → Es'ad Mehmed Efendi (Hocazâde) 492
Kaside-i Bürde'ye tahmis → Şerif Mehmed Efendi (Şerifîzâde) 1589
Kaside-i Bürde'ye tahmis → Yahyâ Efendi (Zekeriyâzâde) 1674
Kaside-i Bürde'ye tahmis → Mehmed Efendi (Hocazâde) 1002
Kaside-i Bürde'ye tahmis → Mekkî Mehmed Efendi 1080
Kaside-i Bürde'ye tahmis → Resâ Mustafa Efendi 1375
Kaside-i Bür'e → Mekkî Mehmed Efendi 1080
Kaside-i Bür'e'ye Şerh → Hüsâmeddin Efendi (Şaşı) 688
Kaside-i Hemziye → Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 491
Kaside-i Lâmiye → Abdî Paşa (Abdurrahman) 53
Kaside-i Mîmiyye naziresi → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Kaside-i Mîmiyye Şerhi → Garseddin Ahmed Şihâbeddin 545
Kaside-i Mudâriye → Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1552
Kaside-i Münferice → Abdullah Efendi (Kızılca Hayreddinzâde) 71
Kaside-i Nuniyye → Hızır Bey 668
Kaside-i Nuniye Şerhi → Müfid İsmail Efendi 1213
Kâşifü'l-Enhâr fî şerh-i Mülteka'l-Ebhâr → Mehmed Efendi 977
Kavaid-i Dürriye → Neşatî Ahmed Dede 1251
Kavaid-i I'râb Şerhi → Muhyiddin Mehmed Efendi (Kâfiyeci) 1110
el-Kavlü'l-Hasen fî Cevabı kavli li-men → Atâullah Atâî Efendi (Nev'îzâde) 332
Kaza ve Kader Risalesi → Ali Fâzıl Bey 266
Kâzîhan → Mehmed Efendi (Cerrahzâde) 989
Kazîmîr hâşiyeleri → Abdullah Efendi (Bıçakçılar imamı) 67
Kelimât-ı Çeharyâr-ı Güzîn → Mustafa Efendi (Fındık) (Hakkâk) 1165
Kelimeteyn-i Şehâdet → Muhyiddin Mehmed Efendi (Kâfiyeci) 1110
Kenz Şerhi → Mustafa Efendi 1151
Kenz Şerhi hâşiyesi → Mustafa Efendi (Bâlîzâde) 1160
Kenzü'd-Dakâik → Alâeddin Ali 230
Kenzü'l-Bedâyî → Güvâhî Çelebi 550
Kenzü'l-Umman ihtisarı → Müfid İsmail Efendi 1213
Keşf-i Beyân tercümesi → Ümidî İsmail Efendi 1644
Keşfü'l-Meşârık → Hayreddin Hızır Efendi 661
Keşfü'r-Rumûz → Alâeddin Ali 230
Keşfü'z-Zünûn → Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) 1180
Keşfü'z-Zünûn zeyli → İzzetî Mehmed Efendi (Şeyh) (Vişnezâde) 853
Keşşâf → Abdurrahman Efendi (Fakir ü Hakir) 91
Keşşâf → Ebûssuûd Mehmed el-İmâdî Efendi 439
Keşşâf → Mehmed Efendi (Saidzâde) 1016
Keşşâf hâşiyesi → Ahmed Şemseddin Efendi (İbn Kemâl) 224
Keşşâf hâşiyesi → Kemâleddin İsmail Efendi 883
Keşşâf Şerhi → Alâeddin Ali (Musannifek) 230

Keşşâf ta'likatı → Mehdî Efendi (Efkârî) 936
Keşşâf ta'likatı → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Ketâib → Mahmud Efendi 912
Kıblenümâ → Mahmud Efendi (Mîrim Çelebi) 919
Kısas-ı Enbiyâ → Ebûlfazl Mehmed Efendi 437
Kısas-ı Enbiyâ Tercümesi → Şa'bân Şifâyî Efendi 1559
Kıyâfetnâme → Hamdullah Efendi 594
Kimya-ı Saâdet – Nasûh Nevâlî Efendi 1230
Kimya-yı Saâdet Tercümesi → Mehmed Efendi (Vankulu) 1024
Kimya-yı Saâdet Tercümesi → Sehâbî Çelebi 1485
Kimya-yı Tıbbî → Aziz Bey 345
Kitab-ı Âdâb şerhi → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Kitab-ı Ahlâk → Ca'fer Çelebi (Tâczâde) 379
Kitab-ı Bahriye – Pîrî Muhyiddin Reis 1335
Kitab-ı Buharî → Ebûlgays el-Gaşşaş 437
Kitab-ı Büyû hâşiyesi → Ebûssuûd Mehmed el-İmâdî Efendi 440
Kitab-ı Gasbe → Şeyhî Efendi (Aksak) 1597
Kitab-ı Savm → Mehmed Efendi 970
Kitab-ı Sebt → Abdülkerim Efendi 122
Kitab-ı Siyer (risale) → Muhyiddin Mehmed Efendi (Fenarîzâde) 1109
Kitab-ı Tecrid hâşiyesi → Muhyiddin Mehmed Efendi (Fenarîzâde) 1109
Kitab-ı Tılsımât – Mehmed Efendi 969
Kitabü'l-Büyû → Ali Efendi (Çalık) 258
Kitabü'l-Vasiye – Ahmed Efendi (Beyazîzâde) 172
Kitabü'l-Vefâ fî Ta'rifi Şerefi'l-Mustafa → Neylî Ahmed Efendi (Mirzazâde) 1253
Kitabü's-Sevag → Şihâbeddin Ahmed (Muhaşşî) (Hafacî) 1600
Kudurî Şerhi → Hasan Efendi (Koca) 629
Künûzu'l-Esrâr – Hakkı Mehmed Efendi 562
Kürretü'l-Ayn → Ebûbekir Efendi 429

Lâmiye → Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 491
Lâtife → Vehbî Efendi (Sünbülzâde) 1656
Lehçe-i Osmanî – Ahmed Vefik Paşa 225
Lehçetü'l-Lûgat – Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 491
Lemezatnâme-i Meşâyih Silsilesi → Mahmud Efendi (Hulvî) 917
Letâifnâme → Ahmed Efendi 161
Letâifü'l-Ezkâr → Abdülmecid Efendi (Sivasî) 128
Levâyih tercümesi → Müfid İsmail Efendi 1213
Leylâ vü Mecnun → Celilî 389
Leylâ vü Mecnun → Hamdullah Efendi 594
Leylâ vü Mecnun → Hayâlî Abdülvehhâb Efendi 656
Leylâ vü Mecnun → Fâizî Abdülhay Efendi (Kafzâde) 508
Leylâ vü Mecnun → Sâlih Efendi (Celâlzâde) 1463
Lezâizü'l-Esrâr – Abdülmecid Efendi (Sivasî) 128
Lutfnâme → Lutfî Paşa 903
Lübâb → Alâeddin Ali (Musannifek) 230

Lûgat-ı Tarihiye ve Coğrafiye → Rif'at Ahmed Efendi 1393

Maarifnâme → Âşık Ali Paşa 329
Maarîku'l-kitab → Hâfız-ı Acem 558
Mahbubü'l-Hamâil fi Keşfi'l-Mesâil → Alâeddin Ali (Kuşî) 230
Mâhiyetü'l-Âşıkîn → Sâlim Mehmed Emin Efendi (Mirzazâde) 1477
Mahmud ü Ayaz → Fasih Ahmed Dede 509
Mahmudiye → Bedreddin Mahmud Efendi 362
Mahzen-i Bahr → Nâdirî Mehmed Efendi (Ganîzâde) 1220
Mahzenü'l-Fıkh → Muslihiddin Efendi 1126
Makale-i Şücâiye → Iyânî Muzaffer Efendi 733
Makâmât → Mehmed Efendi (Abdülkerimzâde) 983
Makamât-ı Harirî → Ahmed Vefik Paşa 225
Makamât-ı Harîrî Şerhi → Tâhir Mehmed Selâm Bey 1617
Makamât-ı Harîrî Tercümesi → Hamdî Ahmed Efendi 590
Makame-i Kandiye (Fethiye) → Abdülbâkî Ârif Efendi 101
Maksûd → Mehmed Efendi (Birgivî) 988
Maktel-i Hazret-i İmam Hüseyin → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Manevî → İbrahim Efendi (Gülşenî) 756
Mansubat Şerhi → Mahmud Efendi 913
Manzume-i Şahidî nazîresi → Vehbî Efendi (Sünbülzâde) 1656
Marifetnâme → İbrahim Hakkı Efendi 764
Matlau's-Sa'deyn → Ragıb Mehmed Paşa 1340
Meahidü't-Tensîs → Abdürrahim (Abbas Şâfiî) 133
Meânî Şerhi → Hasan Efendi (Koca) 629
Mebânî-i İnşa → Süleyman Paşa 1546
Mebniyetü'l-Mehâkim → Mehmed Efendi (Şârih-i Mülteka) 1020
Mecelletü'n-Nisâb → Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1552
Mecma risalesi → Cemâleddin Muhammed Aksarayî 392
Mecma-ı Behreyn → Mehmed Efendi 971
Mecma-ı Fetvâ → Ali Efendi 251
Mecmaü'l-Bahreyn → İvâz Efendi 844
Mecmaü'l-Enhâr → Abdurrahman Efendi (Şeyhzâde) 94
Mecmaü'l-Fazâil → Hüdâî Mahmud Efendi 682
Mecmaü'l-Letâif → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Mecmua → Abdullah Efendi (Sarı) 73
Mecmua → Ali Efendi (Paşmakçı) 263
Mecmua → Muslihiddin Efendi 1126
Mecmua-i Fetâvâ → Abdürrahim Efendi (Menteşzâde) 136
Mecmua-i Fetvâ → Ebûssuûd Mehmed el-İmâdî Efendi 440
Mecmua-i Sukûk → Âşık Pîr Mehmed Çelebi 329
Mecmuatü's-Sakk → Nu'man Efendi (Debbağzâde) 1263
Mecmuatü't-Tefâsîr ve'n-Nükûl → Hasan Efendi (Hacı Evhad Şeyhi) 622
Medinetü'l-ilm → Hâfız-ı Acem 558
Mefâtîhu'l-Fütûh fî Ahvâli'r-Rûh → İbrahim Efendi (Sirkezâde) 762
Mehdü'l-Envâr → Vahdî Osman Efendi 1648

Mektûbât Tercümesi → Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1552
Melceü'l-Kudât → Gânim Efendi 545
Melhame → Cevrî İbrahim Efendi 398
Menâhicü'l-Vusûl (Usûl) → Abdülbâkî Ârif Efendi 101
Menâkıb-ı Ârifîn → Abdülbâkî Efendi 103
Menâkıb-ı Çeharyâr → Şemseddin Ahmed Efendi (Kara) 1577
Menâkıb-ı Hünerverân → Âlî Mustafa Çelebi 271
Menâkıb-ı İmam-ı A'zam → Mehmed Hâfızeddin (İbn-i Bezzâz) 1028
Menâkıb-ı Kudsiye → Ebûbekir Dede 428
Menâkıb-ı Ulemâ → Mehmed Çelebi 967
Menâr Şerhi → Abdülhalim Efendi (Şârihü'l-Menâr) 111
Menâr Şerhi İbn Melek'e hâşiye → Hüsâmeddin Efendi (Koca) 688
Menâr Şerhi ihtisârı → Müfid İsmail Efendi 1213
Menâr-ı İbn Melek → Hâletî Mustafa Efendi (Azmîzâde) 565
Menasik-i Hac → Tâceddin Efendi 1609
Menâzilü'l-Ârifîn → Şemseddin Ahmed Efendi (Kara) 1577
Menkabe-i Üveysi'l-Karânî → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Merâh → Hasan Paşa (Kara) 640
Merâh Şerhi → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Merâtib-i İnsaniye → Ebûbekir Dede 428
Mesabîh → 1537
Mesâil-i Evsıyâ → Fuzayl Çelebi (Cemâlîzâde) 540
Mesâlik → Nureddin Efendi 1266
Meserretü'l-Kulûb → Bedreddin Mahmud Efendi 361
Meserretü'l-Kulûb fi Defi'l-Kerûb → Alâeddin Ali (Kuşî) 230
Meslek-i Uşşak → Abdullah Abdî Efendi (Sarı) 55
Meslekü'l-Uşşak → Abdülbâkî Efendi (La'lîzâde) 104
Meslûlü's-Sâfiye ale'l-Vâridât's-Sa'diye → Reşid Ahmed Efendi 1378
Mesnevî → 63, 1023, 1706
Mesnevî → İbrahim Efendi (Gülşenî) 756
Mesnevî Şerhi → İsmail Dede (Şârih-i Mesnevî) 817
Mesnevî Şerhi → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Mesnevî-i Şerif 1257
Mesnevî-i Şerif → Nazmî Mehmed Efendi 1241
Mesnevî-i Şerif Şerhi → Şâkir Efendi 1563
Mesnevî-i Şerif Tercümesi → Ferruh İsmail Efendi (Ortaköylü) 521
Mesnevî-i Şerif Tercümesi → Nahifî Süleyman Efendi 1223
Meşaku'l-Uşşâk → Nergisî Mehmed Efendi (Nergiszâde) 1249
Meşârîk 1537
Metalî Şerhi → Hacı Paşa 553
Metâlib Şerhi → Muhyiddin Mehmed Efendi (Fenarîzâde) 1109
Metn-i Menâr → Abdüllâtif Efendi 126
Metn-i tevâli → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
Mevâhibü'l-Hallâk fî Meratibi'l-Ahlâk → Mustafa Paşa (Koca Nişancı) 1201
Mevâidü'l-İrfân ve Avâidü'l-İhsân → Niyâzî Mehmed Efendi (Mısrî) 1258
Mevâkıf → Yahyâ Efendi (Leyszâde) 1673

Mevâkıf hâşiyesi→ Ali Efendi (Kınalızâde) 262
Mevâkıf hâşiyesi→ Hüsâmeddin Hüseyin Efendi 688
Mevâkıf hâşiyesi→ İvâz Efendi 842
Mevakıf hâşiyesi→ Kemâleddin İsmail Efendi 883
Mevâkıf Şerhi→ Ahmed Efendi (Ramazanzâde) 186
Mevâkıf Şerhi→ Garseddin Ahmed Şihâbeddin 545
Mevâkıf Şerhi→ Muhyiddin Mehmed Efendi (Fenarîzâde) 1109
Mevâkıf Şerhi ta'likatı→ Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Mevakıf ta'likatı→ Mustafa Efendi (Mimarzâde) 1166
Mevâkıf ta'likâtı→ Sinaneddin Yusuf Efendi (Muhaşşî) 1515
Mevâkıf ta'likatı→ Şemseddin Efendi (Kadızâde) 1580
Mevâkıf'a ta'likat→ Şemseddin Ahmed Ensârî (Molla Ahmed) 1578
Mevâkıu'n-Nücûm→ Abdullah Salâhaddin Efendi 84
Mevlid-i Nebevî→ Nahifî Süleyman Efendi 1223
Mevlid-i Şerif→ Süleyman Çelebi 1532
Mevlûd-i Nebevî→ Hamdullah Efendi 594
Mevrîdü'l-ukûd→ Birrî Abdullah Efendi 374
Mezârü'l-Müştâkin (Zâdü'l-Müştakîn)→ Abdullah (Şeyh İlâhî) 55
Mısriye→ Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 491
Miftâh→ Atâullah Atâî Ahmed Efendi 331
Miftâh→ Hasan Efendi 617
Miftâh→ Ya'kub Efendi (Şârih-i Şir'a) 1679
Miftâh hâşiyesi→ Derviş Mehmed Efendi 414
Miftâh hâşiyesi→ Hidâyetullah Efendi 671
Miftâh hâşiyesi→ İvâz Efendi 842
Miftâh hâşiyesi→ Muhyiddin Efendi (Ekmekçizâde) 1105
Miftâh hâşiyesi→ Mustafa Efendi (Bâlîzâde) 1160
Miftâh Şerhi→ Ahmed Efendi (Ramazanzâde) 186
Miftâh Şerhi→ Alâeddin Ali (Musannifek) 230
Miftâh Şerhi→ Mahmud Efendi (Muhaşşî Sinanzâde) 919
Miftâh Şerhi→ Perviz Efendi 1333
Miftâh Şerhi'ne ta'likat→ Hâletî Mustafa Efendi (Azmîzâde) 565
Miftâh ta'likatı→ Abdülhalim Efendi 110
Miftâh ta'likatı→ Mehmed Efendi (Saidzâde) 1016
Miftâh ta'likatı→ Mustafa Efendi 1149
Miftâh ta'likatı→ Mustafa Efendi (Mimarzâde) 1166
Miftâh ta'likatı→ Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Miftâh ta'likatı→ Sinaneddin Yusuf Efendi (Muhaşşî) 1515
Miftâh'a kelimat→ Feyzî Abdullah Efendi 526
Miftâh'a talikat→ Şemseddin Ahmed Ensârî (Molla Ahmed) 1578
Miftâh-ı Ulûm→ Alâeddin Fenarî 232
Miftâh-ı Ulûm'a Şerh→ Sinaneddin Yusuf (Ahî) 1513
Miftâhu'l-Felâh→ Süleyman Efendi (Fâzıl) 1537
Mihnet-keşân→ İzzet Mehmed Efendi (Keçecizâde) 848
Mihr ü Müşterî→ Azmî Pîrî Mehmed Efendi 348
Mihr ü Müşterî→ Hâletî Mustafa Efendi (Azmîzâde) 565

Mihr ü Vefa → Âlî Mustafa Çelebi 271
Minhâcü'r-Reşâd → Abdürrahim Merzifonî (Sarı Danişmend) 137
Minhâcü'r-Reşâd → Şükrullah Çelebi 1607
Minhatü'l-Barî → Abdullah Efendi 65
Minyetü'l-Musallî → İbrahim Efendi (Halebî) 758
Mîr Ebû'l-Feth → Mehmed Efendi (Kefeli) 1007
Mi'raciye → Abdülbâkî Ârif Efendi 101
Mi'racnâme → Feyzî Hasan Efendi (Simkeşzâde) 527
Mir'ât → Eyyûb Sabrî Paşa 503
Mir'ât → Hâmid Efendi 597
Mir'ât → Süleyman Efendi 1533
Mir'ât tercümesi → Osman Efendi (Mektupçu) 1295
Mir'ât-ı Kâinat → Hüsâmeddin Efendi 687
Mir'ât-ı Kâinat → Mehmed Efendi (Nişancızâde) 1014
Mir'ât-ı Kâinât → Seydî Ali Reis 1499
Mir'âtü'l-Ahlâk → Yahyâ Efendi (Bostanzâde) 1672
Mir'âtü'r-Rüyâ → Hayreddin Hızır Efendi 661
Mir'âtü'ş-Şuarâ → Hâşim Mehmed Efendi (Kudsîzâde) 652
Mir'âtü'z-Zaman Tercümesi → Vücûdî Mehmed Efendi 1666
Mirkat → Süleyman Efendi 1533
Mirkat Tercümesi → Osman Efendi (Mektupçu) 1295
Misbâh Şerhi → Alâeddin Ali (Musannifek) 230
Misbâh Şerhi → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Misbah Şerhi hâşiyesi → Mustafa Efendi 1148
Misbâh Tercümesi → Mehmed Efendi 970
Mi'yaru't-Tarîka → Nazmî Mehmed Efendi 1241
Mizanü'l-Burhan → Abdünnâfi' Efendi (Ramazanzâde) 132
Mizanü'l-Edeb → Tâhir Mehmed Efendi 1614
Mizânü'l-Hakk → Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) 1180
Molla Câmî hâşiyesi → Abdülhalim Efendi 110
Molla Câmî hâşiyesi → Mehmed Efendi (Allâmek) 985
Molla Câmî Şerhi → Abdülbâkî Efendi 102
Molla Câmî ta'likatı → Ahmed Efendi (Karaca) 180
Molla Câmî ta'likatı → Mustafa Efendi 1151
Mollazâde 1459
Muammâ Risalesi → Muhammed Efendi (Hanbelîzâde) 1096
Muammeyât-ı Esmâü'l-Hüsnâ → Abdülvehhâb Efendi (Sabunî) 131
Mûcez Şerhi → Muhammed Şah (Kazvinî) 1097
Mu'cizât-ı Enbiyâ → Feyzî Abdullah Efendi 526
Mugni'l-Lebib → Hasan Çelebi (Fenârîzâde) 616
Mugni'l-Lebib Şerhi → Hâletî Mustafa Efendi (Azmîzâde) 565
Mugni'l-Lebib Şerhi → Mehmed Ebû Abdullah Efendi (Vahyîzâde) 969
Mugni'l-Lebib Şerhi → Remzî Mustafa Efendi 1375
Mugni'l-Lebib Tercümesi → Ahmed Efendi 162
Muhammediye → Alâeddin Ali (Kuşî) 230
Muhammediye → Bedreddin Mahmud Efendi 362

Muhammediye → Hamdullah Efendi 594
Muhammediye → Mehmed Efendi (Birgivî) 988
Muhammediye → Mehmed Efendi (Yazıcızâde) 1025
Muhassılu'l-Kelâm Şerhi → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Muhayyelât → Aziz Ali Efendi 344
Muhit → Seydî Ali Reis 1499
Muhtârat → Alâeddin Ali Cemâlî (Zenbilli) 231
Muhtârat → Ömer Efendi 1314
Muhtasar → Ayas Efendi 341
Muhtasar Hadis → Muhyiddin Mehmed Efendi (Kâfiyeci) 1110
Muhtasar Kâfiye → Fuzayl Çelebi (Cemâlîzâde) 540
Muhtasar Kudurî Şerhi → Mehmed Şah Efendi (Hacı Hasanzâde) 1079
Muhtasar Müntehâ → Halil Efendi (Kara) 577
Muhtasar Şerh-i Zeylâ'î → Ahmed Efendi 162
Muhtasar Tefsir → Muhyiddin Mehmed Efendi (Kâfiyeci) 1110
Muhtasar Tehzib → Abdülbâkî Efendi 102
Muhtasaru'l-Vilâye → Rızâeddin Mustafa Efendi (Neccârzâde) 1392
Muinü'l-Müftî → Mehmed Efendi (İbn Nüceym) 1003
Mukaddemat-ı erbaa hâşiyesi → Muslihiddin (Mevlânâ) (Kastalânî) 1125
Mukaddime 1328
Mukaddime Tercümesi → Sâhib Mehmed Efendi (Pîrîzâde) 1436
Mukaddime-i Ahlâk-ı Nâsırî → Abdülbâkî Ârif Efendi 101
Mukaddime-i Ebû'l-Leys Şerhi → Mustafa Efendi 1148
Mukaddimeti'l-Edeb → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
Mutavvel → Ayas Efendi 341
Mutavvel hâşiyesi → Abdülhalim Efendi 110
Mutavvel hâşiyesi → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Mutavvel hâşiyesi → Osman Fazlî Efendi (Seyyid) (Atpazarî) 1297
Mutavvel hâşiyesi → Yusuf Efendi (Kirmastî) 1692
Mutavvel Şerhi → Alâeddin Ali (Musannifek) 230
Mutavvel Tercümesi → Abdünnâfi' Efendi (Ramazanzâde) 132
Mutavvel Tercümesi → Mehmed Efendi (Altıparmak) 985
Muvazzah → Mustafa Efendi 1148
Müennesât-ı Semâiye → Sa'dî Bey (Tâc Beyzâde) 1424
Müfîdü'l-İ'rab → Mahvî İsâ Efendi 929
Müfredât-ı Tıb → Ahmed Paşa 203
Müfredât-ı Tıb → Said Mehmed Paşa 1456
Mülteka Şerhi → Abdurrahman Efendi (Şeyhzâde) 94
Mülteka Şerhi → Abdurrahman Paşa 95
Mülteka Şerhi ta'likatı → Mustafa Efendi 1151
Mülteka Tercümesi → Ali Efendi 251
Mülteka'l-Ebhâr → Ali Efendi 250
Mülteka'l-Ebhâr muhtasarı → Ayşî Mehmed Efendi 343
Mülteka'l-Ebhar Şerhi → Murtaza Efendi 1117
Mülteka'l-Ebhur → Mehmed Efendi (Mevkufatî) 1011
Münakkahât-ı Meşrûha → Ayşî Mehmed Efendi 343

Münazara-i Gül ü Mül → Fasih Ahmed Dede 509
Münazara-i Şeb ü Rûz → Fasih Ahmed Dede 509
Münazara-i Tûtî bâ Zâğ → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Müneccimbaşı Tarihi → Nedim Ahmed Efendi 1248
Münşeât → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
Münşeât → Feridun Ahmed Paşa 521
Münşeât → Hâletî Mustafa Efendi (Azmîzâde) 565
Münşeât → Hayret Mehmed Efendi 663
Münşeât → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Münşeât → Mustafa Paşa (Koca Nişancı) 1201
Münşeât → Nâbî Yusuf Efendi 1219
Münşeât → Nâdirî Mehmed Efendi (Ganîzâde) 1220
Münşeât → Ragıb Mehmed Paşa 1340
Münşeât → Sâmiî Abdülkerim Efendi 1480
Münşeât → Vehbî Efendi (Sünbülzâde) 1656
Münşeât → Veysî Efendi (Üveysî) 1664
Münşeât → Yusrî Ahmed Efendi 1703
Müntehabât-ı Kuşeyriye → Abdünnâfi' Efendi (Ramazanzâde) 132
Müntehabât-ı Mîr Nazif → Nazif Ahmed Bey 1235
Müri'ü't-Tevarih → Süleyman Efendi (Şamdanîzâde) 1539
Mürşidü'l-enam ilâ Dâri's-Selâm → Kurd Mehmed Efendi 894
Müslim → Abdullah Efendi (Bıçakçılar imamı) 67
Müşâhede → Muhyiddin Efendi 1104
Müşkilât-ı Kur'an → Abdullah (Ebû Muhammed) 54

Nâdiretü'z-Zemen fî Ahvâli'l-Yemen → Cevherî Ali Efendi 397
Nâdirü'l-Meharib → Âlî Mustafa Çelebi 271
Nâfiü'l-Âsâr → Abdünnâfi' Efendi (Ramazanzâde) 132
Nahlistan → Fazlî Çelebi 512
Nasihatnâme → Zarifî Ömer Efendi 1706
Nasihatü'l-mülûk → Abdullah Abdî Efendi (Sarı) 55
Nasihatü'l-mülûk → Es'ad Efendi 490
Nazâir → Emrullah Mehmed Efendi 482
Nazâir → Hayreddin Efendi 661
Nazâir → Hibetullah Mehmed Efendi (Tâcî) 671
Nazâir → İshak Efendi 804
Nazâir-i Fıkhiye Şerhi → Mustafa Efendi 1149
Nazâir-i Fıkhiye ta'likatı → Mustafa Efendi (Ebûlmeyâmin) 1164
Nazm-ı Cevahir → Sâfî Ahmed Efendi 1431
Nazmu'l-Ferâid fî Mesleki Mecmâ'i'l-Akaid → İbrahim Efendi (Şeyhzâde) 763
Necâhu'l-Kari fi Sahihi'l-Buharî → Abdullah Efendi (Bıçakçılar imamı) 67
Necâtü'l-Ervâh → Abdullah (Şeyh İlâhî) 55
Nefahâtü'l-Üns → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Nehrü'l-Faik fi Şerh-i Kenzi'd-Dakâik → Ali Efendi (Makdisî) 262
Nesâyih-ı Mülûk Tercümesi → Âşık Pîr Mehmed Çelebi 329
Nesâyihü'l-Mülûk → Abdullah Efendi 65

Nesayih-i Mülûk → Feyzullah Efendi (Seyyid) 533
Nesimü'r-Riyaz fi Şerh-i Kadı Iyaz → Şihâbeddin Ahmed (Muhaşşî) (Hafacî) 1600
Netâyic-i Fünûn → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Neticetü'l-Fetâvâ → Atâullah Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 335-336
Nevabig-i Sarf → Cemâleddin İshak Efendi (Cemâl Halife) 390
Nevabigü'l-Kelim → Bâhir Abdürrezzâk Paşa 352
Nevâdirü'l-Âsâr → Cevdet Ahmed Efendi 395
Nevâ-yı Uşşâk → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Neyyir-i Necât → Mehmed Efendi 969
Nihâlistan → Nergisî Mehmed Efendi (Nergiszâde) 1249
Nihâlistan Tercümesi → Yahyâ Efendi (Zekeriyâzâde) 1674
Nisâbü'l-İhtisab → Nazif Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 1236
Nisâbü'l-İntisab Tercümesi → Cevherî Ali Efendi 397
Nişancı Tarihi → Mehmed Çelebi (Yeşilce) (Ramazanzâde) 968
Nizâmiye → Abdülvâhid b. Muhammed 130
Noktatü'l-ilm → Hâfız-ı Acem 558
Nuhbe → Mehmed Efendi (Hinlizâde) 1002
Nuhbe → Vehbî Efendi (Sünbülzâde) 1656
Nuhbe Şerhi → Halil Şeref Efendi (Hayatîzâde) 587
Nuhbetü'l-Fiker → Nazif Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 1236
Nurü'l-Ayn fi Islah-ı Câmiü'l-Fusûleyn → Mehmed Efendi (Nişancızâde) 1014
Nurü'l-Fetâvâ → Mustafa Efendi (Fındık) (Hakkâk) 1165
Nusretü'l-Cünûd → Hakkı Mehmed Efendi 562
Nusûs Şerhi → Muslihiddin Efendi (Nureddinzâde) 1127
Nüzhetü'l-Münşeât → Nüzhet Mehmed Efendi 1280

Pendnâme-i Attar → Abdî Paşa (Abdurrahman) 53
Pendnâme-i Attar → Şuûrî Hasan Çelebi 1603

Rahatü'n-Nüfûs → Âlî Mustafa Çelebi 271
Ravzatü'l-Ahyâr Şerhi → Muhyiddin Efendi (Hatibzâde) 1105
Ravzatü'l-Ebrâr → Abdülaziz Efendi (Karaçelebizâde) 1100
Ravzatü'l-Ebrâr → Senâî Mehmed Efendi 1495
Ravzatü'l-Ezhar → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Ravzatü'l-Letâif → Âlî Mustafa Çelebi 271
Ravzatü'n-Nukabâ zeyli → Rif'at Efendi (Topal) 1395
Ravzatü'n-Nûr → Yusuf Efendi (Hâfız) 1692
Ravzatü's-Safâ → Ragıb Mehmed Paşa 1340
Ravzatü'ş-Şühedâ Tercümesi → Âşık Pîr Mehmed Çelebi 329
Ravzu'r-Reyyahîn → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Ravzu'r-Riyazîn → Kanîî Ahmed Efendi (Müezzinzâde) 866
Recmü'r-Recm → Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) 1180
Redd-i Nasara → Rahmetullah Efendi 1342
Reddiye-i Devrân-ı Sûfiye → Hüsâmeddin (İbn Meddah) 686
Refi'l-Hicab → Muhammed Efendi (Hanbelîzâde) 1096
Reşâhat → Ma'rûf Ârifi Efendi 932

Revnaku's-Saltana → Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) 1180
Reyhânetü'l-Elibbâ → Şihâbeddin Ahmed (Muhaşşî) (Hafacî) 1600
Risale-i Adl → Velî Efendi 1658
Risale-i Ahlâk → Rif'at Mehmed Sadık Paşa 1397
Risale-i Es'ile → Niyâzî Mehmed Efendi (Mısrî) 1258
Risale-i Eşrâti's-Saat → Niyâzî Mehmed Efendi (Mısrî) 1258
Risale-i Fârisiye-i İsâmiye → Ahmed Efendi (Müneccimbaşı) 184
Risale-i Ferîde → Nafî' Efendi (Ümmüveledzâde) 1220
Risale-i Kalemiye → Ali Efendi (Ümmüveledzâde) 265
Risale-i Kevâkibî → Nazif Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 1236
Risale-i Lâm → Abdülbâkî Ârif Efendi 101
Risale-i Mantık → Mehmed Efendi (Hâdimî) 999
Risale-i Mantık → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Risale-i Muammâ → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Risale-i Seyfiye → Ali Efendi (Ümmüveledzâde) 265
Risale-i Seyfiye ve Kalemiye → Ahmed Efendi 162
Risale-i Şem'iye → Ali Efendi (Ümmüveledzâde) 265
Risale-i Şem'iye → Mecdî Mehmed Efendi 935
Risale-i Telciye → Mustafa Efendi (Tosî) (Küçük) 1179
Risale-i Velediye → Mehmed Efendi (Saçaklızâde) 1016
Riyâzî Zeyli → Şukrî Hasan Çelebi 1603
Riyaziye Şerhi Eşkâl → Fethullah 523
Rü'yet-i Kelâm → Muslihiddin 1125

Sad Kıssa ve Hisse → Âlî Mustafa Çelebi 271
Sadrü'ş-Şeria → Muhyiddin Mehmed Efendi (Hüseynî) 1109
Sadrü'ş-Şeria hâşiyesi → Ca'fer Efendi (Kara) 380
Sadrü'ş-Şeria hâşiyesi → Derviş Mehmed Efendi 414
Sadrü'ş-Şeria hâşiyesi → Husrev Efendi 682
Sadrü'ş-Şeria hâşiyesi → Hüsâmeddin Efendi 687
Sadrü'ş-Şeria hâşiyesi → Hüsâmeddin Hüseyin Efendi 688
Sadrü'ş-Şeria hâşiyesi → Kemâleddin İsmail Efendi 883
Sadrü'ş-Şeria hâşiyesi → Mehmed Efendi 970
Sadrü'ş-Şeria hâşiyesi → Muhammed Efendi (Hanbelîzâde) 1096
Sadrü'ş-Şeria hâşiyesi → Muslihiddin 1125
Sadrü'ş-Şeria hâşiyesi → Sa'dî Bey (Tâc Beyzâde) 1424
Sadrü'ş-Şeria hâşiyesi → Sinan Efendi 1509
Sadrü'ş-Şeria hâşiyesi → Şemseddin Ahmed Çelebi (Arab Çelebi) 1577
Sadrü'ş-Şeria Risalesi → Muhyiddin Efendi (Acemî) 1104
Sadrü'ş-Şeria Şerhi → Alâeddin Ali (Musannifek) 230
Sadrü'ş-Şeria ta'likatı → Kutbeddin Efendi 895
Sadrü'ş-Şeria ta'likatı → Mehmed Efendi (Birgivî) 988
Sadrü'ş-Şeria ta'likatı → Şemseddin Mehmed Efendi 1581
Sadrü'ş-Şeria'dan Kitab-ı Büyû'a kadar tahriratı → Yüsrî Ahmed Efendi 1703
Sadrü'ş-Şeria'ya hâşiye → Tâceddin İbrahim Efendi (Küçük) 1609
Sadrü'ş-Şeria'ya hâşiye → Zekeriyâ Meylî Efendi 1707

Sâfiye-i Şâfiye → İbrahim Efendi (Çavuşzâde) 754
Sâhib-i Matlâi's-Sa'deyn → Kemâleddin Abdürrezzâk 882
Sahih-i Buharî → Fuzayl Çelebi (Cemâlîzâde) 540
Saib Divanı Şerhi → Sâlih Efendi 1463
Sâkînâme → Fâizî Abdülhay Efendi (Kafzâde) 508
Sâkînâme → Hâletî Mustafa Efendi (Azmîzâde) 565
Sâkînâme → Riyâzî Mehmed Efendi 1398
Salât → İsmail Hakkı Efendi 825
Sandukatü'l-Maarif → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
Se Zebân → Hayret Mehmed Efendi 663
Seb'a-i Seyyâre → Hâfız-ı Acem 558
Sefâretnâme → Fâizî Mehmed Efendi (Yirmisekiz Çelebi) 508
Sefâretnâme → Muhib Abdurrahman Efendi 1098
Sefâretnâme → Vahid Mehmed Paşa 1649
Sefine → Sâkıb Mustafa Dede 1459
Sefinetü'l-Ulûm → Ragıb Mehmed Paşa 1340
Sefinetü'l-Vüzerâ → Nazif Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 1236
Sefinetü'ş-Şuarâ → Fehim Süleyman Efendi 515
Selâsiyat-ı Buharî → Mehmed Şah Efendi (Hacı Hasanzâde) 1079
Semeratü'l-Fuâd → Abdullah Abdî Efendi (Sarı) 55
Sermâye-i Necât → Fethî Mehmed Ali Efendi (Osman Beyzâde) 523
Sevânihu'l-ulûm → Ahmed Efendi (Beyazîzâde) 171
2052 *Seyf-i Sârim fi Ademi Cevazi'l-Menkul ve'd-derâhim* → Mehmed Efendi (Birgivî) 988
Seyfiye → Ali Efendi (Kınalızâde) 262
Seyr-i sülûk → Abdünnâfi' Efendi (Ramazanzâde) 132
Seyyid Şerif hâşiyesi → Ahmed Efendi 161
Seyyid Şerif hâşiyesi → Kemâleddin İsmail Efendi 883
Seyyid Şerif hâşiyesi → Ya'kub Efendi (Şârih-i Şir'a) 1679
Sıhah Lûgati muhtasarı → Ayşî Mehmed Efendi 343
Sıhâh-ı Cevherî → Veysî Efendi (Üveysî) 1664
Sıhah-ı Cevherî Tercümesi → Mehmed Efendi (Vankulu) 1024
Sırr-ı Furkân → Sırrî Paşa 1508
Sırr-ı İnsan → Sırrî Paşa 1508
Sırr-ı Meryem → Sırrî Paşa 1508
Sırru'l-Leyâl → Fâris Ahmed Efendi 509
Sırru'l-Melekût Tercümesi → Halil Şeref Efendi (Hayatîzâde) 587
Sıyam → Murad III 27
Sicill-i Osmanî → Osman Gazi (I. Osman) 34
Sigetvar Fethi → Âlî Mustafa Çelebi 271
Sigetvar Fetihnâmesi → Seyfî Seyfullah Efendi 1500
Sihâm-ı Kaza → Nef'î Ömer Bey 1249
Silkü'l-İnsaf → Hayreddin Efendi 661
Silsile-i Meşâyih-i Halvetîye → Sinaneddin Yusuf Efendi 1514
Sîname → Hümâmî 686
Sirâc hâşiyesi → Mustafa Yegânî (Paşa Çelebi) 1211

Sirâce → Ali Efendi (Çalık) 258
Sirâc-ı Vehhâc → Vusûlî Mehmed Efendi (Hubba Mollası) 1665
Siyer → Abdülaziz Efendi (Karaçelebizâde) 100
Siyer-i Kâzerûnî → Abdülaziz Efendi (Karaçelebizâde) 100
Siyer-i Kebir Tercümesi → Münib Mehmed Efendi 1215
Siyer-i Nebevî → İbrahim Efendi (Hacı) 756
Siyer-i Veysî zeyli → Nâbî Yusuf Efendi 1219
Siyer-i Veysî zeyli → Sâmiî Abdülkerim Efendi 1480
Suret-i Mülk Tefsiri ta'likatı → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Sûrnâme → Nazif Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 1236
Sûrnâme → Vehbî Hüseyin Efendi (Keçecizâde) (Seyyid) 1656
Suver-i Mekâtib → Ragıb Mehmed Paşa 1340
Süleyman'ın I (Kanunî) Divan'ı → Fevzî Ahmed Efendi 524
Süleymannâme → Abdülaziz Efendi (Karaçelebizâde) 100
Süleymannâme → Ahmedî 226
Süleymannâme → Firdevsî Çelebi (Uzun) 537
Süleymannâme → Şahî 1559
Süleymannâme → Şevkî Çelebi 1595
Süleymannâme → Yahyâ Bey 1668
Süllem → Ali Efendi 254
Sülûkiye Şerhi → Ali Fâzıl Bey 266
Sûre-i Amme Tefsiri → Recâî Osman Efendi (Kayserili) 1365
Sûre-i Duhân Tefsiri → Muhyiddin Mehmed (Niksarî) 1106
Sûre-i Kehf Tefsiri → Kemâleddin Mehmed Efendi (Taşköprîzâde) 883
Sûre-i Mücâdele'den aşağı tefsir → Cemâleddin İshak Efendi (Cemâl Halife) 390
Sünûhâtü'l-Mekkiye → Hakkı Mehmed Efendi 562

Şâfiye → Abdülkadir Efendi 116
Şâfiye Şerhi → Ahmed Efendi 162
Şah u Gedâ → Adlî Hasan Efendi 142
Şah u Gedâ → Ahmed Efendi 162
Şah u Gedâ → Fahmî Pîr Mehmed Çelebi 1344
Şah u Gedâ → Yahyâ Bey 1668
Şâhid ü Ma'na → Vücûdî Mehmed Efendi 1666
Şâhidî Şerhi → Abdülbâkî Efendi 103
Şâhidî Şerhi → İsmet Mehmed Efendi 840
Şâhidiye Tercümesi → Es'ad Efendi 487
Şakâyık zeyli → Ahmed Efendi (Karaca) 180
Şakâyık zeyli → Kudsî Mehmed Çelebi (Lutfî Beyzâde) 893
Şakâyık zeyli → Sadrî Hüseyin Efendi 1426
Şakâyık-ı Nu'maniye → Mecdî Mehmed Efendi 935
Şakâyık-ı Nu'maniye zeyli → Emrullah Mehmed Efendi 482
Şefiknâme → Şefik Mehmed Efendi (Masrafzâde) 1570
Şehnâme → Celîlî 389
Şehr-engiz-i Bursa → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Şem ü Pervâne → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899

Şemâil-i Şerif şerhi → Müfid İsmail Efendi 1213
Şemsîye → Mehmed Efendi (Nizarîzâde) 1014
Şemsîye Kutbu → Mehmed Efendi (Allâmek) 985
Şemsîye Şerhi → Şemseddin Ahmed (Karaca Ahmed) 1575
Şemsîye Şerhi → Şemseddin Efendi (Fenârî) 1580
Şemsü'l-Hakika → İshak Efendi 805
Şengülnâme → Saatî Mehmed Çelebi 1409
Şeref-i İnsan → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Şerefnâme → Şeref Han 1584
Şerh-i Adâb-i İmâd → Lutfullah Efendi 904
Şerh-i Akaid 1459
Şerh-i Akaid → Kemâleddin İsmail Efendi 883
Şerh-i Akaid → Lutfullah Efendi 904
Şerh-i Akaid'e ta'likat → Zamirî Ahmed Efendi 1705
Şerh-i Akaid-i Kestelli → Lutfullah Efendi 904
Şerh-i Akaid-i Teftazânî → Mehmed Efendi 969
Şerh-i Anka → Abdurrahman Ebû'l-Fazl (Şâfiî) 86
Şerh-i Avâmil → Hüsâmeddin (İbn Meddas) 686
Şerh-i Beyzâvî → Cemâleddin Muhammed Aksarayî 392
Şerh-i Bostan → Şem'î Çelebi 1575
Şerh-i Çağmînî → Fethullah 523
Şerh-i Dibâce-i Gülistan → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Şerh-i Divan-ı Hâfız → Şem'î Çelebi 1575
Şerh-i Divan-ı Hazret-i Ali → Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1552
Şerh-i Dü-beyt-i Mesnevî → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Şerh-i Dürretü'l-Kavas → Şihâbeddin Ahmed (Muhaşşî) (Hafacî) 1600
Şerh-i Esmâi'l-Hüsnâ → Niyâzî Mehmed Efendi (Mısrî) 1258
Şerh-i Ferâiz → Mehmed Çelebi 967
Şerh-i Ferâiz → Ya'kub Efendi (Şârih-i Şir'a) 1679
Şerh-i Fusûs → Abdullah Efendi 61
Şerh-i Fusûs → Ali Efendi (Karabaş) 261
Şerh-i Fusûs → Osman Fazlî Efendi (Seyyid) (Atpazarî) 1297
Şerh-i Gülistan → Şem'î Çelebi 1575
Şerh-i Hadis-i Erbaîn → Cemâleddin İshak Efendi (Cemâl Halife) 390
Şerh-i Hadis-i Erbaîn → Tâib Ahmed Efendi (Osmanzâde) 1621
Şerh-i Hırz-ı Hazret-i Ali → Ahmed Efendi (Ramazanzâde) 186
Şerh-i Hidâye → Ahmed Efendi 162
Şerh-i Hidâye → Feyzî Abdullah Efendi 526
Şerh-i Hidâye → İbrahim Efendi (Halebî) 758
Şerh-i Hidâye → Kemâleddin Mehmed 883
Şerh-i Hidâye → Mehmed Çelebi 967
Şerh-i Hidâye → Şemseddin Efendi (Kadızâde) 1580
Şerh-i Hidâye → Ya'kub Efendi (Kara) 1679
Şerh-i Hidâye hâşiyesi → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Şerh-i Hidâye-i İsfehânî → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Şerh-i İsâm → Mehmed Efendi (Kefeli) 1007

Şerh-i Kâfiye → Alâeddin Ali (Fenarîzâde) 230
Şerh-i Kaside-i Ser-agâz-ı Hicaz → Nazif Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 1236
Şerh-i Kenz-i Aynî → Hayreddin Efendi 661
Şerh-i Lubb → Mehmed Efendi (Birgivî) 988
Şerh-i Maksûd → Şemseddin Ahmed Efendi (Dinkoz) 1577
Şerh-i Menâr → Şerefeddin Kemâl (Kırımî) 1584
Şerh-i Merâh → Şemseddin Ahmed Efendi (Dinkoz) 1577
Şerh-i Mesâbih → Ya'kub Efendi (Kara) 1679
Şerh-i Mesnevî → Abdullah Abdî Efendi (Sarı) 55
Şerh-i Mesnevî → Abdullah Efendi 61
Şerh-i Mesnevî → Abdülmecid Efendi (Sivasî) 128
Şerh-i Mesnevî → Şâhidî İbrahim Dede 1560
Şerh-i Mesnevî-i Şerif → Şem'î Çelebi 1575
Şerh-i Metâlî → Abdurrahman Efendi 86
Şerh-i Mevâkıf → Alâeddin Ali Efendi 233
Şerh-i Mevâkıf → Ali Efendi 250
Şerh-i Mevâkıf → Kasım Efendi (Molla Izârî) 873
Şerh-i Mevâkıf → Mehmed Efendi 970
Şerh-i Mevâkıf hâşiyesi → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Şerh-i Mevâkıf hâşiyesi → Sinaneddin Yusuf Efendi 1514
Şerh-i Mevâkıf'a hâşiye → Sinaneddin Yusuf Efendi 1514
Şerh-i Miftâh → Abdülhalim Halimî Efendi (Ahîzâde) 111
Şerh-i Miftâh → Ahmed Efendi 162
Şerh-i Miftâh → Ahmed Efendi (Şeyhzâde) 189
Şerh-i Miftâh → Ahmed Şemseddin Efendi (İbn Kemâl) 224
Şerh-i Miftâh → Cevherî Ali Efendi 397
Şerh-i Miftâh → Derviş Mehmed Efendi 414
Şerh-i Miftâh → Kutbeddin Efendi 895
Şerh-i Miftâh → Mehmed Çelebi 967
Şerh-i Miftâh → Mehmed Efendi 970
Şerh-i Miftâh → Mehmed Efendi (Zülf-i nigâr) 1027
Şerh-i Miftâh → Muhyiddin Mehmed Efendi (Samsunîzâde) 1110
Şerh-i Miftâh → Sa'dî Bey (Tâc Beyzâde) 1424
Şerh-i Miftâh → Şemseddin Efendi (Kadızâde) 1580
Şerh-i Miftâh hâşiyesi → Muslihiddin Mustafa Efendi 1128
Şerh-i Miftâh'a hâşiye → Zekeriyâ Meylî Efendi 1707
Şerh-i Mimiye → İnayetullah Efendi (Ispartalızâde) 798
Şerh-i Minahü'l-Gaffar → Abdürrahim Efendi 134
Şerh-i Muammâ-yı Esmâ-i Hüsnâ → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Şerh-i Muammeyât-ı Câmî → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Şerh-i Muhtasar-ı Kâfiye → Mehmed Efendi (Birgivî) 988
Şerh-i Sirâciye-i Molla → Ali Efendi 251
Şerh-i Şebistân-ı Hayâl → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Şerh-i Şemâil-i Nebî → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Şerh-i Şemâil-i Tirmizî → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179

Şerh-i Şerîfî'ye hâşiye → Fuzayl Çelebi (Cemâlîzâde) 540
Şerh-i Şifa Hülâsatü'l-Vefâ → Süleyman Efendi 1535
Şerh-i Tecrid → Abdülganî Efendi 108
Şerh-i Tecrid → Hüsâmeddin Hüseyin Efendi 688
Şerh-i Tecrid → Muhyiddin Mehmed Efendi (Samsunîzâde) 1110
Şerh-i Tecrid → Şücâeddin İlyas Efendi (Rûmî) 1604
Şerh-i Telhis → Mehdî Efendi (Efkârî) 936
Şerh-i Tenvir → Hayreddin Efendi 661
Şerh-i Tenvirü'l-Ebsâr → Şemseddin Mehmed Efendi (Timurtaş) 1583
Şerh-i Tevâli → Muhyiddin Mehmed (Tablbâz) 1106
Şerh-i Tezhib hâşiyesi → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Şerh-i Vâridât → Muhyiddin Mehmed Efendi 1106
Şerh-i Vikaye → Kasım Efendi 873
Şerhu Hikmeti'l-ayn → Halil Efendi (Kara) 577
Şerhu Lübbü'l-Elbâb → Ahmed Seydî 224
Şerhu Makamât-ı Harîrî → Abdullah Salâhaddin Efendi 84
Şerhü'l-Mıkleteyn ve Meshü'l-Kılleteyn → Muhammed Efendi (Hanbelîzâde) 1096
Şevâhid → Abdülbâkî Efendi 102
Şevâhid → Abdürrahim (Abbas Şâfiî) 133
Şevâhidü'n-Nübüvve → Abdülhalim Halimî Efendi (Ahîzâde) 111
Şevâhidü'n-Nübüvve → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Şevkengiz → Vehbî Efendi (Sünbülzâde) 1656
Şifâ → İsâ Bey 800
Şifâ Şerhi → Ömer Arzî Efendi 1313
Şifâîye → Şa'bân Şifâyî Efendi 1559
Şifânâme → Hacı Paşa 553
Şifâ-yı Kadı İyaz 1537
Şir'atü'l-İslâm → Kurd Mehmed Efendi 894
Şir'atü'l-İslâm Şerhi → Ya'kub Efendi (Şârih-i Şir'a) 1679
Şümûs → Bâhir Abdürrezzâk Paşa 352

Tabakat-ı Hanefiye → İbrahim Efendi (Halebî) 758
Tabakat-ı Hanefiye → Mehmed Efendi (Ak Şemseddinzâde) 985
Tabakat-ı Hanefiye → Muhammed Kutbî Efendi (Kutb-ı Mekkî) 1097
Tabakat-ı İlm-i Arz → Fethî Mehmed Ali Efendi (Osman Beyzâde) 523
Tabakat-ı Nühat → Kemâleddin Efendi (Kara Dede) 882
Tabakat-ı Şerbûbî → Nazif Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 1236
Tabakâtü'l-Müfessirîn → Ebû Said Efendi 426
Tabirnâme → Ali Efendi (Karabaş) 261
Tabirnâme → İbrahim Efendi (Cerrah Şeyhi) 754
Tâcü'l-Arûs → Murtaza Efendi 1117
Tâcü't-Tevârih → Hadidî 554
Tâcü't-Tevârih → Sa'deddin Mehmed Efendi (Hasancanzâde) 1415
Ta'dil-i Erkân-ı Salât Risalesi → Mehmed Efendi (Birgivî) 988
Tahmisî Şerhi → Alâeddin Ali (Fenarîzâde) 230
Tâiye → İbrahim Efendi (Gülşenî) 756

Takrîrü'l-Kavânîn → Mehmed Efendi (Saçaklızâde) 1016
Takvim-i Vekayi 1100, 1280
Takvim-i Vekayi → Es'ad Mehmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 493
Takvim-i Vekayi → Hamdan Efendi 590
Talebetü'l-Hâkim → Mehmed Efendi (Şârih-i Mülteka) 1020
Tarih → Abdî Paşa (Abdurrahman) 53
Tarih → Abdülmuttalib Efendi (Şerif) 128
Tarih → Ahmed Efendi (Müneccimbaşı) 185
Tarih → Âkif Mehmed Bey 227
Tarih → Âsım Ahmed Efendi 326
Tarih → Atâullah Mehmed Efendi (Şanîzâde) 336
Tarih → Cevdet Ahmed Paşa 396
Tarih → Edib Mehmed Emin Efendi 445
Tarih → Enverî Sa'dullah Efendi (Hacı) 484
Tarih → Hadidî 554
Tarih → Hayrullah Efendi 664
Tarih → Hemdemî Mehmed (Miskalî Çelebi) (Solakzâde) 666
Tarih → İbrahim Efendi 747
Tarih → İzzî Süleyman Efendi 853
Tarih → Mustafa Efendi 1149
Tarih → Naimâ Mustafa Efendi 1225
Tarih → Râşid Mehmed Bey (Hacı) 1356
Tarih → Reşid Mustafa Efendi (Çeşmîzade) 1384
Tarih → Vâsıf Ahmed Efendi 1652
Tarihçe → Necib Mustafa Efendi 1246
Tarih-i Âl-i Osman →Mustafa Paşa (Koca Nişancı) 1201
Tarih-i Âl-i Selçuk → Ahmed Efendi 162
Tarih-i Enbiyâ → Râşid Ali Efendi (Ayntabzâde) 1354
Tarih-i Farisî → Alâeddin Ali (Kuşî) 230
Tarih-i İbn Yâfiî → Ya'kub Efendi (Şârih-i Şir'a) 1679
Tarih-i Mir'âtü's-Safâ → Abdülaziz Efendi (Karaçelebizâde) 100
Tarih-i Osmanî → Ahmed Şemseddin Efendi (İbn Kemâl) 224
Tarih-i Osmanî → Ebûlfazl Mehmed Efendi 437
Tarih-i Osmanî → Şehidî Çelebi (Şermî) 1572
Tarih-i Osmaniye → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Tarih-i Suyûtî → Emin Mehmed (Emin Padişah) 452
Tarih-i Takvim → Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) 1180
Tarih-i Timur → Ni'metullah 1255
Tarih-i Vassâf Şerhi → Ebûbekir Efendi (Kara) 431
Tarihu Ahbarü'd-Düvel → Abdülvehhâb Efendi 130
Tarikat-ı Muhammediye muhtasarı → Ayşî Mehmed Efendi 343
Tarikat-ı Muhammediye Şerhi → Mehmed Efendi (Şârih-i Mülteka) 1020
Tarikat-ı Muhammediye Tercümesi → Mustafa Efendi (Tarikatçızâde) 1178
Tarikatnâme → Ali Efendi (Karabaş) 261
Tasavvurat Şerhi → Sâbir Dede (Parsâ) 1410
Tasvir-i Efkâr 1601

Tecrid hâşiyesi 1111
Tecrid hâşiyesi → Ali Efendi (Kınalızâde) 262
Tecrid hâşiyesi → Mehmed Efendi (Sipahizâde) 1019
Tecrid hâşiyesi → Mehmed Şah Efendi 1079
Tecrid hâşiyesi → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Tecrid hâşiyesi → Sinaneddin Yusuf Efendi 1514
Tecrid Şerhi → Muhyiddin Kasım Efendi (Ahaveyn) 1105
Tedbir-i Mevlûd → Şa'bân Şifâyî Efendi 1559
Tehâfüt → Muslihiddin Mustafa Efendi (Hocazâde) 1129
Tehâfüt Şerhi → Muhammed Şah (Kazvinî) 1097
Tefsir → Ahmed Efendi 161
Tefsir → Ahmed Şemseddin Efendi (İbn Kemâl) 224
Tefsir → Eşref Abdullah Rûmî 498
Tefsir → Ferruh İsmail Efendi (Ortaköylü) 521
Tefsir → Şemseddin Ahmed (Molla Güranî) 1576
Tefsir Şerhi → Müfid İsmail Efendi 1213
Tefsir-i Beyzâvî → Abdullah Efendi 60
Tefsir-i Beyzâvî → Mehmed Efendi (Vardarî Şeyhzâde) 1024
Tefsir-i Beyzâvî → Yahyâ Efendi (Leyszâde) 1673
Tefsir-i Beyzâvî hâşiyesi → Abdullah Efendi 61
Tefsir-i Beyzâvî hâşiyesi → Atâullah Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 336
Tefsir-i Beyzâvî hâşiyesi → Feyzullah Efendi (Seyyid) 533
Tefsir-i Beyzâvî ta'likatı → Mekkî Mehmed Efendi 1080
Tefsir-i Beyzâvî'ye hâşiye → Şemseddin Ahmed Ensârî (Molla Ahmed) 1578
Tefsir-i Beyzâvî'ye ta'likat → Ahmed Efendi (Ramazanzâde) 186
Tefsir-i Fâtihati'l-Kitab → Niyâzî Mehmed Efendi (Mısrî) 1258
Tefsir-i Hindî → Feyzullah (Hindî) 529
Tefsir-i Kadı → Hidâyetullah Efendi 671
Tefsir-i Kadı Beyzâvî'ye hâşiye → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Tefsir-i Kadı Beyzâvî'ye ta'likat → Sıyâmî Efendi 1508
Tefsir-i Kadı'ya hâşiye → Sinaneddin Yusuf Efendi (Muhaşşî) 1515
Tefsir-i Kebir → Şa'bân Efendi (Müezzinzâde) 1558
Tefsir-i Şerif → Ahmed Efendi (Mollacık) 183
Tefsir-i Şerif → Ahmed Efendi (Şeyhzâde) 189
Tefsir-i Şerif → Atâullah Atâî Ahmed Efendi 331
Tefsir-i Şerif → Kurd Mehmed Efendi 894
Tefsir-i Şerif ta'likatı → Mustafa Efendi 1149
Tefsir-i Şerif'e hâşiye → Emin Mehmed Efendi (Sadreddinzâde) 472
Tefsir-i Şerif'e ta'likat → Feyzî Abdullah Efendi 526
Tefsir-i Şerif'e ta'likat → Mehmed Efendi (Babazâde) 986
Teftazânî Şerhi → Muslihiddin (Mevlânâ) (Kastalânî) 1125
Tehâfüt Şerhi → Abdülvehhâb Efendi (Müeyyedzâde) 131
Tehâfüt ta'likatı → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Tehâfüt-i Felâsife → Ali Tûsî 304
Tehzibü'l-Mantık hâşiyesi → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Tehzibü'ş-Şemail → Mehmed Molla (Vâiz Arap) 1029

Telemak Tercümesi → Kâmil Yusuf Paşa 864
Telhis Şerhi → Nurullah Efendi 1277
Telhisat → Ragıb Mehmed Paşa 1340
Telhis-i Mehâsin-i Ahlâk-ı Âmmi → Tâib Ahmed Efendi (Osmanzâde) 1621
Telhisu'l-Meânî → Nazif Ahmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 1236
Telhisü'l-Hikem → Tâib Ahmed Efendi (Osmanzâde) 1621
Telvih → Ahmed Efendi (Şeyhzâde) 189
Telvih evâiline hâşiye → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Telvih hâşiyesi → Ahmed Efendi (Mollacık) 183
Telvih hâşiyesi → Hidâyetullah Efendi 671
Telvih hâşiyesi → Hüseyin Çelebi (Emir-i Rûmî) 699
Telvih hâşiyesi → İvâz Efendi 842
Telvih hâşiyesi → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Telvih hâşiyesi → Mustafa Efendi (Mimarzâde) 1166
Telvih hâşiyesi → Osman Fazlî Efendi (Seyyid) (Atpazarî) 1297
Telvih hâşiyesi → Yusuf Baba 1688
Telvih Şerhi → Alâeddin Ali (Musannifek) 230
Telvih ta'likatı → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Telvih ta'likatı → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Telvih ta'likâtı → Sinaneddin Yusuf Efendi (Muhaşşî) 1515
Telvih talikatı → Şemseddin Efendi (Kadızâde) 1580
Telvih'e talikat → Şemseddin Ahmed Ensârî (Molla Ahmed) 1578
Temyîz → Hüseyin Bey (Maanoğlu) 698
Tenbâkûnâme → Fasih Ahmed Dede 509
Tenvirü'd-Duhâ → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Tenvirü'l-Ebsâr → Abdürrahim Efendi 134
Tenvirü'l-Ebsâr → Hüseyin b. İskender-i Hanefî 696
Tenviü'l-usul fî ilmi'l-usûl → Fuzayl Çelebi (Cemâlîzâde) 540
Tercih → Burhaneddin Ahmed 376
Tercüme-i Ahlâk-ı Hasen-i Hüseyin Vâiz → Tâib Ahmed Efendi (Osmanzâde) 1621
Tercüme-i Akaid → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Tercüme-i Asâr-ı Nakşibendîye → Abdullah Efendi 65
Tercüme-i Fıkh-ı Ekber → Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1552
Tercüme-i Hümâyûnnâme → Tâib Ahmed Efendi (Osmanzâde) 1621
Tercüme-i Kanûn → Mustafa Efendi 1156
Tercüme-i Kıssa-i Hızır ve Musa → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Tercüme-i Lûgat-ı Kanûnü'l-Edeb → Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1552
Tercüme-i Maaricü'n-Nübüvve → Mustafa Paşa (Koca Nişancı) 1201
Tercüme-i Makamât → Kemâleddin Efendi (Seyyid) (Akkaftan) 882
Tercüme-i Mesnevî-i Şerif → Abdullah Salâhaddin Efendi 84
Tercüme-i Mûciz-i Âlem → Sürûrî Mustafa Efendi 1556
Tercüme-i Muhsin → Ebûlfazl Mehmed Efendi 437
Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihan → Nev'î Yahyâ Efendi 1252
Tercüme-i Şâfiye → Abdullah Salâhaddin Efendi 84

Tercüme-i Tarih-i Vassâf → Murtaza Efendi Nazmîzâde 1118
Tercüme-i Tefsir-i Hüseyin Vâiz → Ebûlfazl Mehmed Efendi 437
Tercüme-i Timurnâme → Hâfız-ı Acem 558
Tercüme-i Zahire-i Harezmşah → Ebûlfazl Mehmed Efendi 437
Tertib-i Zîba → Abdullah Paşa (Çeteci) 81
Teşnifü'l-Mesmâ fi Şerhi'l-Mecmâ → Mehmed Efendi 971
Teşrih → Atâullah Mehmed Efendi (Şanîzâde) 336
Tevâli Şerhi → Muhyiddin Mehmed Efendi (Fenarîzâde) 1109
Tevâli-i İsfehânî → Halil Efendi (Kara) 577
Tevfik ve Tahkik → Ragıb Mehmed Paşa 1340
Tevhidnâme → Muhyiddin Efendi 1104
Tezkire → Muhammed Efendi (Hanbelîzâde) 1096
Tezkire → Muslihiddin Muhammed Efendi (Lârî) 1127
Tezkire-i Hânendegân → Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 491
Tezkire-i Şuarâ → Âşık Pîr Mehmed Çelebi 329
Tezkire-i Şuara → Aynî Sâlih Mehmed Efendi 343
Tezkire-i Şuarâ → Fatin Efendi 510
Tezkire-i Şuarâ → Güftî Efendi 549
Tezkire-i Şuarâ → Hasan Efendi (Kınalızâde) 624
Tezkire-i Şuarâ → İzzetî Mehmed Efendi (Şeyh) (Vişnezâde) 853
Tezkire-i Şuarâ → Kudsî Mehmed Çelebi (Lutfî Beyzâde) 893
Tezkire-i Şuarâ → Lâtif Abdüllâtif Çelebi 900
Tezkire-i Şuarâ → Muhammed Şah (Kazvinî) 1097
Tezkire-i Şuarâ → Rızâ Efendi (Seyyid) (Zehrimârzâde) 1389
Tezkire-i Şuarâ → Riyâzî Mehmed Efendi 1398
Tezkire-i Şuarâ → Safâyî Mustafa Efendi 1430
Tezkire-i Şuarâ → Sâlim Mehmed Emin Efendi (Mirzazâde) 1477
Tezkire-i Şuarâ → Sehî Çelebi 1485
Tezkiretü'l-Ebniye → Sinan (Mimar) 1508
Tezyinü'l-Makamât → Ahmed Efendi (Gazzî) 175
Tırazu'l-Mecâlis → Şihâbeddin Ahmed (Muhaşşî) (Hafacî) 1600
et-Tibrü'l-Mesbûk → Âşık Pîr Mehmed Çelebi 329
et-Tibrü'l-Meslûk fî'n-Nasâyihi'l-Mülûk Tercümesi → Vücûdî Mehmed Efendi 1666
Timurnâme → Murtaza Efendi Nazmîzâde 1118
Tufan-ı Marifet → Neş'et Süleyman Efendi 1251
Tuhfe → Şâhidî İbrahim Dede 1560
Tuhfe → Vehbî Efendi (Sünbülzâde) 1656
Tuhfe-i Arabiye-i Âsım → Es'ad Mehmed Efendi 490
Tuhfe-i Câmî → Rahmî Pîr Mehmed Çelebi 1344
Tuhfe-i Mahmudî → Alâeddin Ali (Musannifek) 230
Tuhfe-i Şâhidî → Ali Zekî Efendi 304
Tuhfe-i Vehbî Şerhi → Ahmed Efendi 169
Tuhfe-i Vehbî'ye nazire → Ziyâeddin Abdülhamid Paşa 1716
Tuhfetü'l-Ahyar → Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) 1180
Tuhfetü'l-Fiker → Abdünnâfi' Efendi (Ramazanzâde) 132
Tuhfetü'l-Haremeyn → Nabi Yusuf Efendi 1219

Tuhfetü'l-Hattatîn → Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1552
Tuhfetü'l-İman fi Fezâili's-Sıyâm → Abdullah Efendi 64
Tuhfetü'l-Kibâr → Mustafa Halife (Hacı Halife) (Kâtib Çelebi) 1180
Tuhfetü'l-Masdûr → Hâfız-ı Acem 558
Tuhfetü'l-Uşşak → Âlî Mustafa Çelebi 271
Tuhfetü'l-Uşşak → Hamdullah Efendi 594
Tuhfetü'l-Vüzerâ → Kâmî Mehmed Efendi 860
Tuhfetü's-Selâtin → Alâeddin Ali (Musannifek) 230
Tuhfetü's-Seniyye → Mehmed Deşişî 969
Tuhfetü's-Sulehâ → Âlî Mustafa Çelebi 271

Uhdetü'ş-Şuhûd → Hakkı Mehmed Efendi 562
Ulûm-i Fâhire → Abdurrahman b. Sa'lebî 85
Umdetü'l-İrfan fî Vasf-ı Cüzi'l-Kur'an → Hamdullah Efendi 594
Unkûdü'l-Cevâhir → Bedreddin Mahmud Efendi 361
Unkûdü's-Sıhha (Ukudü'n-Nasîha) → Ahmed 145
Unkûdü'z-Zevâhir → Abdürrahim Efendi (Müftîzâde) 137
Unkûdü'z-Zevâhir fi Nazmi'l-Cevâhir → Alâeddin Ali (Kuşî) 230
Unvanü'ş-Şeref → Abdullah Vassâf Efendi 84
Usûl-i Fıkıh → Kemâleddin Mehmed 883
Uyûnü'l-Mezâhib → Abdürraûf Efendi 138

Üss-i Zafer → Es'ad Mehmed Efendi (Sahhaflar Şeyhizâde) 494
Üstuvânü'l-Esâtîn → Şânî Ahmed Çelebi 1567

Vahdetnâme → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
Vahdetnâme → Şemseddin Mehmed Efendi (Ak) 1582
Vâkıatü'l-Müftiyyîn → Abdülkadir Senâyi Efendi (Babazâde) 119
Vâmık ü Azrâ → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Vankulu Lûgati → Mûsâ Safî Dede 1124
Vâridat → Bedreddin Mahmud Efendi 361
Vâridât Şerhi → Muslihiddin Efendi (Nureddinzâde) 1127
Vassâf Şerhi → Neylî Ahmed Efendi (Mirzazâde) 1253
Vassâf Tarihi 1464
Vassâf Tarihi → Abdullah Nâilî Paşa 77
Vassaf Tarihi → Mehmed Paşa (Hısım) 1056
Ve'd-Duhâ tefsiri → Muhyiddin Mehmed Efendi 1107
Ve'l-Hâbitü'l-Garbî fi Halli Müşkilati İbni'l-Arabî → Neylî
Vefeyât → Beliğ İsmail Efendi 368
Vefeyât → Ziyâeddin Ahmed Efendi (Eşrefzâde) 1717
Vefeyâtü'l-A'yân fi Enbâ-i Ebnâi'z-Zaman → Mehmed Efendi (Rodosîzâde) 1015
Velediye → İbrahim Efendi 752
Vesile-i Ahmediye → Receb Efendi (Hacı) 1366
Vîs ü Râmin → Lâmi'î Mahmud Çelebi 899
Vikaye Şerhi → Alâeddin Ali (Musannifek) 230
Vikaye Şerhi → İvâz Efendi 844

Vikaye Şerhi → Muhyiddin Mehmed Efendi (Fenarîzâde) 1109
Vikaye Şerhi → Sinaneddin Yusuf Efendi 1514
Vikaye Şerhi → Yusuf Efendi (Kirmastî) 1692
Vilâyet Risalesi → Perviz Efendi 1333
Vird-i Seyyid Yahyâ → Süleyman Sa'deddin Efendi (Müstakimzâde) 1552

Yasîn ile Âyetü'l-Kürsî tefsiri → Es'ad Mehmed Efendi (Ebû İshakzâde) 491
Yetime-i Emâli → Takiyeddin Efendi (Temimîzâde) 1622
Yusuf ü Züleyha → Ahmed Şemseddin Efendi (İbn Kemâl) 224
Yusuf ü Züleyha → Es'ad Paşa 496
Yusuf ü Züleyha → Kadîmî Hamdi Çelebi (Hâfız) 855
Yusuf ü Züleyha → Kâmî Mehmed Çelebi 859
Yusuf ü Züleyha → Yahyâ Bey 1668

Zâdü'l-İbâd → Mustafa Efendi 1153
Zafernâme → Hâtifî Abdurrahman Efendi (Şeyh Zâhidzâde) 655
Zahîretü'l-Mülûk → Ali Şîr Bey 304
Zahîretü'l-Ukba → Yusuf Ahî 1688
Zahrü'l-Meâd → Mustafa Efendi 1153
Zaman → Mustafa Efendi 1145
Zemzeme → Abdullah Vassâf Efendi 84
Zenânnâme → Fâzıl Hüseyin Bey 511
Zeyl-i Sadreddinzâde → Ahmed Efendi (Müneccimbaşı) 184
Zeyl-i Siyer-i Nebî → Murtaza Efendi Nazmîzâde 1118
Zeyl-i Şakâyık → Âşık Pîr Mehmed Çelebi 329
Zeyl-i Şakâyık → Cevherî Ali Efendi 397
Zeyl-i Şakâyık → Şeyhî Mehmed Efendi 1598
Zeyl-i Tarih-i İdris-i Bitlisî → Ebûlfazl Mehmed Efendi 437
Zıll-i Tecdid-i (Tahdid-i) Cihat → Ahmed Efendi (İshak Hocası) 179
Zımanât → Fuzayl Çelebi (Cemâlîzâde) 540
Zîc → Mahmud Efendi (Mîrim Çelebi) 919
Zikr-i Cehrî Cevâzı risalesi → Hüsâmeddin Hüseyin Efendi 683
ez-Zübde → Âsım Mehmed Efendi (Seyrekzâde) 326
Zübdetü'l-Eş'ar → Âsım Mehmed Efendi (Seyrekzâde) 326
Zübdetü'l-Müteâl li-erbâbi'l-akl ve'l-kemâl → Şevki Mehmed Efendi 1595
Zübdetü'l-Vekayi → Mehmed Paşa (Sarı) (Hacı) 1069
Zübdetü't-Tevârîh → Âlî Mustafa Çelebi 271

YANLIŞ DOĞRU CETVELİ

(İlk rakam sayfayı, a-b sütunu, son rakam yukardan aşağıya satırı gösterir.)

18	a-2	Gül	Kel
48	a-28	**Abbas Şâfiî** bak. Abdürrahim; Abdülmü'min Ağa; İbrahim Efendi; Mehmed Efendi	**Abbas Şâfiî** bak. Abdürrahim **Abbaszâde** bak. Abdülmü'min Ağa; İbrahim Efendi; Mehmed Efendi
59	b-39	mutassarıfı	mutasarrıfı
61	b-24	Dârüsşifası	Dârüşşifası
80	a-19	Mahdum Paşa	Mahmud Paşa
83	a-2	b. Avnî Efendi	b. Avn Efendi
84	b-12	Mevtüü'l âlim	Mevtü'l-âlim
92	b-30	918'de	918'de (1512)
104	a-28	Hediyetül-Uşşak	Hediyetü'l-Uşşak
105	b-12	(**Abdülcelilzâde** bak.) göndermesine ek	Hüseyin Paşa; Mahmud Paşa; Mehmed Paşa; Murad Paşa; Nu'man Paşa; Sa'dullah Paşa; Süleyman Paşa; Yahya Paşa
125	b-21	(**Abdülkerimzâde** bak.) göndermesine ek	Refdî Mehmed Efendi
138	a-31	(**Abdürrahimzâde** bak.) göndermesine ek	Said Mehmed Efendi; Yahyâ Efendi
140	b-8	**Acem** bak. Ahmed Çelebi; Ali Ağa; Ali Efendi; Hasan Paşa; Hüseyin Efendi; İbrahim Paşa (Kavanos); Mehmed Efendi; Muhyiddin Efendi; Mustafa Paşa; Nâmî Mehmed Efendi; Râzî	**Acem** bak. Ali Ağa; Hasan Paşa; İbrahim Paşa (Kavanos); Mustafa Paşa; Râzî Mehmed Efendi; Süleyman Efendi **Acem Alisi** bak. Ali Efendi

		Mehmed Efendi; Süleyman Efendi	**Acemzâde** bak. Ahmed Çelebi; Hüseyin Efendi; Mehmed Efendi; Nâmî Mehmed Efendi
144	b-33	**Ağababasızade** bak. Halil Ağa; Said Efendi	**Ağababasızâde** bak. Halil Ağa; İbrahim Ağa; Said Efendi
171	b-42	Sevânihul-ulûm	Sevânihu'l-ulûm
191	a-9	vefat ettirüldü	öldürüldü
203	b-9	vefat ettirülünce	öldürülünce
206	b-5	mutasrrıfı	mutasarrıfı
207	b-43	azledip	azledilip
211	b-18	Az'az	A'zaz
212	b-32	Limmi	Limni
217	a-40	**(Öküz vefat ettiren)**	**(Öküz öldüren)**
219	b-11	vefat ettirüldüğü	öldürüldüğü
220	a-2	vefat ettirünce	öldürünce
230	b-33	Tuhfetü's-Selâttin	Tuhfetü's-Selâtin
253	a-7	Zehirimar Mescidi	Zehrimâr Mescidi
257	b-10	yeşitip	yetişip
298	a-38	şehrimini	şehremini
308	a-27	**Arapgirîzâde** bak. Ahmed Ağa	**Arapgirîzâde** bak. Ahmed Ağa (Hacı)
340	b-24	Züheyha	Züleyha
342	b-38	Maha	Moha
366	b-40	vefat ettirülmüştür	öldürülmüştür
375	b-8	1014'de	1014'de (1605/06)
378	b-34	Saloneli	Salnalı
389	b-15	Alpaslanzâde	Alparslanzâde
402	a-22/23	Emin Mehmed Emin Efendi	Emin Mehmed Efendi
424	a-1	Üsksüplüdür	Üsküplüdür
463	a-27	(6 Haziran 1849)	(1 Haziran 1849)
483	b-4	Paya'ya	Paşa'ya
488	a-30	Mümeccimbaşı	Müneccimbaşı
515	b-9	Hayatî	Hayyatî
528	a-41	Safer	Sefer
546	b-3	II. Murad	III. Murad
567	b-3	Şehabeddin	Şihâbeddin
576	b-14	Meleke	Mekke

629	a-32	Müdderis	Müderris
633	a-2	Terbirliydi.	Tedbirliydi.
638	b-21	Baynueğri	Boynueğri
670	b-42	Topmaktepe	Tokmaktape
695	b-17	damadır.	damadıdır.
726	a-12	Tarablusşam	Trablusşam
761	b-34	Meknî	Mükennâ
865	a-13	Naif	Nail
902	a-12	Abübekir	Ebûbekir
908	b-34	Suadâ	Süedâ
928	b-12	Ruhî ede'nin	Ruhî Dede'nin
933	b-7	1284'de	1284'de (1867/68)
936	b-17	*Hâşiye-i Tercîd*'e	*Hâşiye-i Tecrîd*'e
955	b-22	Beriyytüş-Şam	Beriyyetü'ş-Şam
994	a-9	Abdûlbâkî	Abdülbâkî
998	b-40	...emekli oldu. 19 Zilka'de.....	....emekli oldu. 1246'da (1830/31) Nasliç muharriri olup 19 Zilka'de.....
1011	a-15	*Ebher*'i	*Ebhur*'u
1073	a-9	Hazergradlı	Hezargradlı
1097	a-4	Kutb-ı Mekke	Kutb-ı Mekkî
1117	a-42	*Mülteka'l-Ebher*	*Mülteka'l-Ebhur*
1213	a-27	şeyh	şerh
1365	b-8	Bolulu	Borlulu
1721	b-19	mevleviyetleri de	mevleviyetlerde

İÇİNDEKİLER

V-IX	Mehmed Süreyya Bey ve Sicill-i Osmanî
X	Bu yayımın düzenine ve içeriğine ilişkin açıklamalar
XI	Kısaltmalar
1-46	Osmanlı Hanedanı
47-348	A
349-377	B
378-399	C
400-403	Ç
404-424	D
425-503	E
504-541	F
542-550	G
551-732	H
733-733	I
734-853	İ
854-897	K
898-905	L
906-1218	M
1219-1280	N
1281-1310	O
1311-1329	Ö
1330-1337	P
1338-1408	R
1409-1556	S
1557-1607	Ş
1608-1640	T
1641-1643	U
1644-1646	Ü
1647-1666	V
1667-1703	Y
1704-1721	Z

1723-1822 Ekler
1823-2062 Dizin
1825-1952 Kişi Adları Dizini
1953-2005 Yer Adları Dizini
2007-2023 Yapı Adları Dizini
2025-2062 Eser Adları Dizini
2063-2065 Yanlış-Doğru Cetveli
2067-2068 İçindekiler